Lipsă nr. 20
de la nr. 47 lipsă pg 4-5, 9-10

Proletari din toate țările, uniți-vă !

IUL 2005

BIBLIOTECA "ASTRA" SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 1 (667) 8 IANUARIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. — 1 leu

CORNELIU LIUBA : „Flori"

AȘA CUM MUNȚII FALNICI...

El stă cu muncitorii și urcă la tribună,
Ea e mereu cu gîndu-i și fapta împreună,
El fruntea o înalță spre-a țării veșnicie,
Ea, geamănă în luptă, pe viață chezășie !

El — astru ce deschide noi căi spre viitor,
Ea — flamură-n văpaie, savant și luptător,
Așa cum munții falnici veghează largul zării,
Ei și-au unit destinul cu-ntreg destinul țării !

Lîngă Stejarul falnic ce patrie-i povață,
Ea încunună astăzi mîndru buchet de viață !
Simbol statorniciei, stegari de libertate
Le spunem: FERICIRE! Le spunem: SĂNĂTATE!

Damian URECHE

ÎN ACEST NUMĂR SEMNEAZĂ :

MIRCEA MIHĂIEȘ, LUCIAN ALEXIU, MARCEL POP-CORNIȘ, CARMEN ODANGIU, VICTOR ATANASIU, G. I. TOHĂNEANU, DORU MURGU, MIREL BRATEȘ, KUBAN ENDRE, VLADIMIR CIOCOV, DUȘAN PETROVICI, AUREL BERINDE, SIMION LUGOJAN, ANNE MARIE PODLIPNY, FLAVIA DUMA, etc.

32302.

PROGRESUL ROMÂNIEI SOCIALISTE SUB SEMNUL UNEI NOI CALITĂȚI A MUNCII ȘI VIEȚII

Actualul stadiu de dezvoltare a societății românești relevă saltul înregistrat în evoluția ei, cît și obiectivele care urmează a fi atinse în viitor. Astfel, dintr-o orînduire cu caracter agrar, ea s-a transformat, într-un sfert de secol, în una în care industria ocupă locul principal în producerea venitului național, iar populația ocupată în agricultură, a scăzut la 31% în 1979. Datele statistice relevă de asemenea creșteri spectaculoase și semnificative în domeniul energiei electrice, al producției de oțel, fontă, ciment, situînd din acest punct de vedere, țara noastră pe un loc de frunte.

Fizionomia industriei noastre este determinată de ramurile ei moderne, industria constructoare de mașini, electrotehnică și electronică, chimică și energetică, de care depinde progresul tehnic, producîndu-se utilaje de înaltă complexitate și randament, acoperind cea mai mare parte a nevoilor economiei naționale. Prevederile primei etape de înfăptuire a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră s-au realizat cu succes în toate domeniile. Numai în cincinalul care s-a încheiat au fost construite și date în funcțiune peste 2.500 de noi obiective economice importante s-au creat peste 1.000.000 noi locuri de muncă și a avut loc o creștere a retribuției reale cu circa 30 la sută, realizîndu-se cea mai substanțială majorare a veniturilor populației din întreaga istorie a construcției socialiste din țara noastră.

Realizările remarcabile obținute pe toate planurile, de către poporul nostru, sub conducerea P.C.R., demonstrează superioritatea orînduirii noastre, justețea politicii partidului. Însăși caracterizarea de către Programul partidului a etapei strategice în care se află societatea românească, ca fiind aceea a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, are în vedere actualul nivel al procesului construirii noii orînduiri, iar, pe de altă parte, necesitatea imperioasă a realizării unei societăți socialiste integral superioare față de cea capitalistă. Ca o trăsătură dominantă a actualei etape de dezvoltare a țării noastre, este constituirea orînduirii socialiste ca sistem global, ale cărui elemente componente (sistemele parțiale), sînt capabile să permită o funcționare adecvată a socialismului. Avem în vedere o dezvoltare progresivă, satisfacerea nevoilor materiale și spirituale ale membrilor societății, creșterea continuă a rolului individului în viața socială.

O altă trăsătură esențială a etapei în care se află România, este realizarea unei economii de înaltă productivitate și eficiență, care să producă, cu cheltuieli minime de energie și resurse, maximum de bunuri și servicii, ceea ce va determina apropierea și situarea economiei românești în rîndul economiilor dezvoltate. Atingerea acestui obiectiv presupune dezvoltarea, în continuare, a forțelor de producție, îmbinîndu-se aspectul extensiv, al creșterii cantitative, cu cel intensiv, al perfecționării lor pe baza progresului tehnic. Modernizarea producției este un proces de durată, care se întemeiază pe asimilarea rezultatelor revoluției științifice și tehnice. De asemenea, modernizarea economiei socialiste se realizează prin perfecționarea rolului reglator al relațiilor de producție socialiste, în indisolubilă legătură cu dezvoltarea forțelor de producție. Perfecționarea relațiilor de producție socialiste, a rolului lor reglator în vederea asigurării unei eficiențe sporite economiei este unul dintre scopurile principale urmărite de măsurile, adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, privind restructurarea mecanismului economico-financiar, creșterea cointeresării personalului muncitor prin participarea la beneficiile obținute. Introducerea autogestiunii economice, schimbările din mecanismul planificării tind să stimuleze eficiența economiei, sporirea venitului național, înlăturarea dificultăților provocate de fenomenele de centralism excesiv.

O importanță deosebită pentru dezvoltarea economiei socialiste o are rentabilizarea totală a economiei în ansamblu și a fiecărei unități în parte, ca rezultat al perfecționării rolului reglator al relațiilor de producție. Practica făuririi economiei socialiste arată, însă, că progresul tehnic, revoluționarea neîntreruptă a forțelor de producție nu sînt produse automate ale noilor relații de producție. Astfel, asistăm la un grad accentuat de complexitate al dezvoltării forțelor de producție. Congresul al XII-lea al partidului subliniază prioritățile perioadei 1981—1985, și anume lărgirea bazei de materii prime, a celei energetice, restructurarea ramurilor industriale în favoarea celor de înaltă tehnicitate, dezvoltarea procesului de modernizare a agriculturii.

Dar aceste obiective nu constituie un scop în sine. Dezvoltarea și modernizarea continuă a economiei, creșterea avuției naționale constituie pentru partidul nostru, premisa fundamentală pentru realizarea unei calități superioare a vieții. Societatea socialistă nu își propune să dețină o economie a cărei funcționalitate să depindă de stimularea și proliferarea artificială a nevoilor populației, așa cum se întîmplă în cazul economiilor capitaliste dezvoltate, dar ea nu poate fi concepută fără o economie capabilă să determine creșterea continuă a nivelului de trai al populației. Creșterea nivelului de trai, promovată de partid, este indicele care relevă sintetic forța productivă a economiei noastre socialiste, reprezentînd o componentă esențială a progresului economic și social al societății românești.

Izvorul bunăstării generale, a progresului social-economic al societății noastre, este munca întregului nostru popor, strîns unit în jurul partidului. Așa cum a subliniat secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în mesajul adresat întregului nostru popor cu prilejul Anului Nou, **„Depinde de noi, toți, ca viața fiecăruia să fie mereu mai bună, ca gradul de civilizație a poporului să fie tot mai înalt. Desigur, mai sînt de lichidat lipsuri, de depășit unele dificultăți, dar poporul nostru n-a dat niciodată înapoi în fața greutăților. El a luptat și a reușit întotdeauna să înlăture obstacolele ce i-au stat în cale, să-și apere libertatea și demnitatea, să-și asigure independența și progresul"**. Aceasta este calea care trebuie urmată și în viitor. Realizarea noului cincinal, etapă importantă în traducerea în viață a Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate impune continuarea dezvoltării forțelor de producție, perfecționarea relațiilor de producție, realizarea unei calități noi, superioare în întreaga activitate economico-socială.

Progresul continuu al țării noastre, pe noi culmi ale civilizației materiale și spirituale, este garantat de politica științifică a P.C.R., de creșterea continuă a rolului său conducător în societate. Politica promovată de către partid, are tocmai în vedere, asigurarea acelor condiții care să permită națiunii noastre socialiste **„să se poată bucura,** așa cum sublinia secretarul general al partidului, **de toate cuceririle civilizației, materiale și spirituale, să ducă o viață demnă, liberă, să se afirme în lumea contemporană, ca o forță puternică în lupta pentru pace, pentru destindere, pentru independență națională"**.

Corneliu POPEȚI

cronica literară

Ion Brad

Muntele catîrilor

Ed. Eminescu, 1980

Nu este exclus ca foarte curînd, la o trecere în revistă a mutațiilor înregistrate în proza actuală, să se vorbească despre romanul lui Ion Brad ca despre un punct de referință în evoluția și diversificarea romanului românesc parabolic și mitic. Implicînd, dintru bun început, o doză substanțială de ironie, demersul romanesc din **Muntele catirilor** tinde, pe parcurs, să fie altceva. Debutînd în stilul literaturii „pitorești" a unui Hemingway, amintind și de literatura mitologică, arhetipală a sud-americanilor, sîntem, încetul cu încetul, implicați într-o profundă anchetă a **Filozofului** (naratorul, dar nu și autorul cărții) în căutarea propriului trecut, în mare măsură imaginar. El este reprezentat, în planul realității, de evenimente pur istorice legate de relațiile domnitorilor români cu Muntele Athos, iar în plan infratextual de nostalgica neputință a călugărilor români de la acest munte de o-și recăpăta „sîngele copilăriei". Pînă la un anumit moment **Filozofului** este depozitarul vechii istorii, materializată în lungi incursiuni de reconstituire a relațiilor din vechime dintre Țările române și Sfîntul munte, pentru ca pe parcurs să devină cel ce se inițiază în tainele unei lumi mitologizate de îndelungata izolare și ascеză.

Parabola implicată chiar în titlul cărții urmează o mișcare asemănătoare : ironică pînă la un moment dat, ea devine patetică și tragică pe măsura dezvăluirii adevăratelor mecanisme de funcționare a lumii închise, legate mai degrabă de trecutul îndepărtat decît de prezentul resimțit efectiv. „Desincronizarea" la nivel existențial este, astfel, sursa scindării personalității protagoniștilor : cei cinci călugări, fugiți în urmă cu cincizeci de ani de acasă, seduși de mirajul Muntelui Athos, trăiesc o viață dublă. Pe de o parte ei sînt niște vajnici „stîlpi ai ortodoxismului", iar pe de alta par niște copaci dezrădăcinați. Figura lui Tifoen, călugărul-om de afaceri, sentimental, dar și cinic, vraci, înțelept, amestec de înger și diavol, se impune încă de la prima lui întîlnire cu **Filozofului** (acesta, la rîndul său, un fals filozof – mai degrabă un scriitor) sub statuia lui Aristotel din Stagiria. „Zguduirea catharisului aristotelic" își va lăsa amprenta pe întreaga expediție în jurul muntelui Athos. Dar, și aici intervine din nou ironia naratorului, totul se întîmplă ca într-un spectacol modern, de la care nu lipsesc obișnuiții turiști amatori de picanterii ecleziastice, gata să imortalizeze totul pe peliculele fine ale aparatelor lor sofisticate. „Vaporul lui Manolis", specializat în croaziere în jurul Muntelui Athos este astfel investit cu atributele unui Babilon plutitor, pe puntea căruia se întîmplă lucruri cu adevărat extraordinare, cum ar fi, bunăoară, învierea din morți a unei contese.

În sfîrșit, debarcarea pe Sfîntul munte corespunde probei inițiatice pe care trebuie să o treacă orice ucenic. De data aceasta însă canoanele sînt sfărîmate : inițierea nu este făcută de către cei presupuși a întruni calități de șamani, **Tifoen, Lingurarul, Ceasornicarul** ori **Bibliotecarul.** Cel care inițiează, posesorul calității de a reînvia trecutul este însuși **Filozofului,** mireanul : „În loc să-mi fure ei sîngele, cum îmi închipuisem, dîrdîind de frică, la început, le furasem eu, pesemne, sufletele. Le legănam în brațe pe toate, ca pe niște copii pierduți și regăsiți. Aveam ce duce înapoi, **acasă ...**". Chiar deturnarea aceasta de sens nu este însă deplină. Lipsește de la oficierea inițierii **Scriitorul,** protagonistul absent, autorul a „ceva nemaiscris încă". Imposibilitatea întîlnirii, dintre **Filozof** și **Scriitor** este, la urma urmelor, cauza schimbării direcției din care acționează fluxul misterios al adevărului și plăsmuirilor, al vedeniilor ce-i vor subjuga cu timpul pe „ispitiții de himere" ai schiturilor Sfîntului munte, acel „candelabru imens, cu mii de brațe încleștate de toartele cerului", dar care nu este altceva decît rezultatul trudei catîrilor. De fapt, blîndul și încăpățînatul animal este în carte un simbol ce se adaugă simbolismului muntelui : încă Apuleius insista asupra metamorfozării în catîr ca o probă necesară a inițierii, în vederea renunțării individului la satisfacțiile sale terestre pentru a se regăsi într-o individualitate de o esență superioară. Sublimele pagini despre moartea catîrului-stareț Veniamin sînt o rescriere *à rebours* a aceleiași ipostaze.

Roman al fascinației întîlnirii cu personalitatea umană în ipostazele ei limită, **Muntele catirilor** este o patetică demonstrație a legăturilor subterane, trainice, dintre două culturi și două civilizații.

Mircea MIHAIEȘ

Horia Zilieru

Orfeon

Ed. Junimea, 1980

O invocație ceremonioasă, însoțită de plastica suavă a unor gesturi adoratoare, descripție a avatarurilor picturale ale unui cadru specific liricii simboliste, un monolog sprijinit pe prodigii metaforice și vocabule rare, o experiență livrească, pe care sentimentalismul și-a pus pecetea indelebilă, acestea ar fi cele ce conferă o identitate – confortabilă, oricum – versurilor lui Horia Zilieru, cel puțin astfel au fost citite în destule rînduri poemele adunate în culegerile anterioare recent publicatului **Orfeon.** Și nu în mod abuziv, desigur, cu toate că și din alte volume (**Orfeu plîngînd-o pe Eurydice** și **Oglinda de ceață,** între altele), nu mai puțin decît din cel la care vom referi în continuare, nu lipseau indicii care să avertizeze asupra riscurilor unei interpretări limitative, versuri care să lase posibilitatea unei mai complexe situări a poeziei străjuiau, adeseori, traseul lecturii. Comentată favorabil, presupusa cantonare a liricului între granițele temotice și stilistice în mod tradițional concesionate poeților moldavi poate releva, pentru un ochi mai atent, un comod clișeu de lectură, citit fără idei preconcepute, versul lui Horia Zilieru dovedindu-se a fi un veritabil loc geometric pentru experiențele de tot felul, parcurse în istoria modernismului poetic autohton, de la Macedonski la Ion Barbu –, rafinatele, migălos construitele edificii de cuvinte ale poeziei trădînd un fantezist de speță barocă, pe amatorul, în particular, de tablouri pline de culoare, de fastuoase inscenări și peisaje luxuriante.

Cu un plus de rafinament în edificarea subtextuală a discursului și o mai mare libertate în instrunarea fantezistă a poemelor, **Orfeon** înscrie, în șirul volumelor lui Horia Zilieru, o experiență care, dacă nu aduce o schimbare surprinzătoare în registrele poeziei, rămîne un moment de referință prin efectele scoase din cultivarea, programatică, a unei formule insidios-ludice. Textele – mai puțin amplul poem care împrumută titlul volumului : poem în care remarcabile mi se par, o dată în plus, opulența metaforei, țesătura sublim-prețioasă a frazei, și doar în ordinea demonstrației speculația de idei, construcția mitico-simbolică – sînt arabescuri de un cromatism viu, peisaje lexicale susținute de un sentimentalism (senzualism) straniu, insinuant : „ca mirele minervei în foburg / strig : bu-hu-hu ! cavouri de idile / cu groapa mea la rînd și în amurg / aprind în craniu marile feștile / măturătoare cu saboți – magneți / îndeasă-n gunoiere manuscrise / să nu le calce clovnii-sorcoveți / trecînd cu boulapis în abise / / sibila mea adusă din fanar / cămila milă-n somnul de sahare / în raiul șarpelui mă trece iar / într-un subsol de vechi dicționare / cu mătura în păru-nzăpezit / mi-oruncă pleavă cozi de jurăminte / și între oh ! și ah ! pe scări ezit / o șaptea sihăstrie de cuvinte / / în rochia de-amor provincial / în văzul lumii în scandal se lasă / și îmi traduce din «les fleurs du mal» / în contemplarea pură de mireasă" etc. **(amorisissima).**

Inutil, poate, să mai insistăm : în astfel de versuri se recunoaște nu doar rafinamentul poeziei lui Ion Barbu, dar și regizarea savant-ironică din falsele balade ale lui Dimov, spiritul ludic care animă o parte din textele lui Ion Gheorghe (cel din **Zoosofia !),** alexandrinismul lexical, cinismul și insertiile funambulești – „urmuzismele" din poezia unor mai recent promovoți în literatură.

Dependent, formal, de poeții numiți – după cum, desigur, de o întreagă tradiție a poeziei românești – Horia Zilieru își arc, în orice antologie a liricii contemporane, un loc binemeritat : inextricabila combinare de formule poetice pe care o realizează poemele sale dă nu o dată un sunet original, elegia fluidă ori clamoarea melancolică din cutare stanțe erotice îl reprezintă, după cum și o serie de balade, de o savuroasă deșănțare imagistică. Cu regretul de a nu putea cita mai mult din lungile poeme ale ultimului volum, semnalăm cititorului cîteva reușite : **provincialia, antonpannescă, femeia îndrăgostită de moarte, în timpul războiului din troia, addenda la un falst tratat de gramatică, elegie pentru vara lui 1980 sau addenda la «capra cu trei (d)-iezi».**

Lucian ALEXIU

---

lecturi

George Arion

COPIII LĂSAȚI SINGURI

Ed. Scrisul Românesc, 1979

Volumul cuprinde două cicluri diferențiate tematic și prozodic. Cel dintîi **(Copiii lăsați singuri),** conceput în vers liber, se referă la existența concretă ; celălalt **(Fluturi în bibliotecă),** fidel prozodiei tradiționale, are drept motiv lumea cărților : **Ca și cum ar fi într-un alt timp / Totu-i scris în limbi necunoscute, / Lumea-ntreagă e-un morman de cărți / Care se destramă pe tăcute.**

Compartimentele comunică, firește, stimulîndu-se reciproc în construirea unui spectacol inteligent, vag alegoric, uneori vag parodic (vezi tonurile bacoviene din **Vino din nou, Amurg),** spectacol față de care eroul manifestă o uimire rece, impresionantă ca expresie : **Cerul strălucește fără nori / Și doar umbra unei păsări de pradă / Se zărește pe pămîntul fierbinte / Lunecînd spre pădurea din depărtare. / / Cum înot / În lacul ocrotit de sălcii / Deodată / Să nu mai fac nici o mișcare / Să mă las tot mai afund / Încet, cu ochii larg deschiși / În hăurile limpezi.**

Intuirea subită a unui strat existențial adînc, împreună cu starea afectivă ce-o secondează, reprezintă miezul a numeroase texte (poate cele mai izbutite) : **Pasagerul clandestin, Pești în acvariu, Copiii lăsați singuri, Amurg** etc. Pentru o clipă, cele trăite se depărtează violent, contemplatorul se dedublează și ambianța devine (cum ziceam) spectacol **(Film).**

În edificiul imagistic al cărții, această stare de spirit, această reacție ocupă zona mediană. De-o parte și de alta, sînt **hăurile limpezi, albastrele hăuri, hrubele albastre** (ale cerului, ale mării), spre care individul aspiră necontenit.

Consemnate fără emfază, cu o maximă discreție, evenimentele lirice ale volumului pornesc dintr-o sensibilitate cultivată, strunită de lecturi, precum și – pe de altă parte – din delicate reflecții livrești, împrospătate mereu de o sensibilitate originală.

Eugen DORCESCU

memento

PREZENȚE

La Universitatea din Padova, Facultatea de litere, Institutul de limbă și literatură română a organizat o manifestare literară dedicată Centenarului Sadoveanu. Inițiator și conferențiar, prof. dr. Ion Neață de la Universitatea timișoreană.

L. B.

APARIȚII LA EDITURA „FACLA"

● Romulus Fabian, **„Răsucirea"**, ediția îngrijită de Lucian Alexiu, prefață de Sorin Titel. ● Viorel Horj, **„O mie de lucruri"**, versuri, pentru tineret. ● Liviu Dobrea, **„Craiul munților".** ● Ilie Măduța, **„Voicu și craiul șerpilor".** ● Nichita Stănescu și Gheorghe Tomozei, **„Carte de iubire, carte de citire".**

---

profiluri

ANDREI BANTAȘ

Nu îl bănuim pe Andrei Bantaș cochetînd cu retrospectivele, deși iată-l ajuns la vîrsta rotundă a jumătății de veac. Aceasta deoarece el a rămas pe mai departe un cercetător tenace și visător, inspirînd colegilor de breaslă numeroase proiecte, științifice sau literare, la a căror realizare se cuvine să-și spună primul cuvînt. Îl îndreptățește diversitatea (și calitatea) preocupărilor de pînă acum : lingvist, lexicograf (cu dicționare apărute deja pe vremea cînd subsemnatul abia buchisea limba engleză), traducător, interpret, eseist. Andrei Bantaș este ceea ce se cheamă un scriitor prolific. Numai în domeniul lexicografiei este autorul, coautorul sau referentul a peste 30 de dicționare anglo-române, poliglote și de literatură. Animat de visul universalist al lui Eliade, traducătorul Andrei Bantaș a căutat în limba română echivalențe sugestive pentru proza lui Thackeray, Butler, Bronte, Cronin, W. Collins, Maugham, J. B. Priestley, A. Conan Doyle, Wells, Hawthorne, eseurile lui Show sau E. Burke, teatrul lui Maugham, Wilde, Galsworthy, Sean O' Casey, Harold Pinter, Sartre, Peter Shaffer, Clifford Odets, ș.a. Adesea, din notele preliminare de lectură sau traducere, autorul a extras principiile generale ale unei teorii a traducerii, îmbinînd aspectul hermeneutic cu cel practic, după modelul profesorului și colaboratorului său, Leon Levițchi.

În egală măsură Andrei Bantaș se numără printre acei (încă puțini) care și-au făcut o datorie din a traduce literatura română în limba engleză, din a demonstra că poezia română **este traductibilă** (chiar și în momentele ei de supremă individualitate sau ruptură cu convențiile stilistice ale unei epoci) și, ca atare, **universală.** Căci, atîta vreme cît se menține actuala „ordine" lingvistică ce împarte (adeseori după criterii bizare) limbile în „mici" și „mari", circulate și necirculate, criteriul traductibilității condiționează recunoașterea valorii universale a unei literaturi. Andrei Bantaș a tălmăcit pînă acum numeroase pagini de literatură română : romane de Ivasiuc, A. Buzura, D. Păcurariu, V. Andru, I. Grecea, Pop Simion, nuvele, schițe, tablete, fragmente din proza lui Caragiale, Călinescu, Agîrbiceanu, Basarabescu, Pătrăscanu, piese de teatru de Blaga, Camil Petrescu, Sorescu sau Everac. Dar, înainte de toate, a oferit un florilegiu de poezie română clasică, modernă și contemporană într-o viziune mai sistematică decît în alte cazuri, neocolind nici așa-zișii poeți „dificili", socotiți prin tradiție mai puțin traductibili (mai ales în limba engleză) : Eminescu (pentru ediția bilingvă din versurile lui Eminescu, tradusе împreună cu Leon Levițchi, a primit premiul Uniunii scriitorilor pe anul 1978), Arghezi, Ion Barbu ; din poezia mai nouă, Șt. Augustin-Doinaș, Nichita Stănescu, Ana Blandiana, Adrian Păunescu, A.E. Baconski, Tudor George, Ion Gheorghe, Ion Horea, Darie Novăceanu.

Misiunea traducătorului a fost în multe din aceste cazuri dificilă : îndeosebi poezia melodică, clasicizantă sau poezia de atitudine orfică, meditativă (ce coboară la straturile inițiale ale poeziei, arhaice sau folclorice) este mai greu de transpus în limba engleză fără a crea cititorului din această țară impresia unei retorici poetice convenționale, vetuste. Căci poezia britanică, refuză în general încorsetările unei prozodii și dicții riguroase (de aceea se pot traduce, cu mai mult folos, în această limbă, bunăoară, poeziile lui Geo Bogza, Miron Radu Paraschivescu, Eugen Jebeleanu, trădînd un anume spirit whitmanian, ori versul discursiv-ironic și imagistica conceptualizată a poeților din descendența lui Nichita Stănescu, pentru a ne păstra doar în cadrul poeziei contemporane). În cazul tălmăcirilor din Eminescu, Leon Levițchi și Andrei Bantaș au reușit să evite două soluții riscante care au ispitit pînă acum mai cu seamă traducătorii străini : abstractizarea, conceptualizarea, modernizarea metaforei eminesciene și sacrificarea cadenței, eufoniei și prozodiei specifice, prin rescrierea (parafrazarea) în limbaj „modern" și în vers liber a textului eminescian (așa cum face recent și Roy Mac Gregor-Hastie). Chiar dacă impresia finală (pentru cititorul englez) nu este neapărat aceea a întîlnirii cu un poet contemporan sau modernist (în fond Eminescu este mai aproape în spirit de Blake, Keats, ori Yeats), merită să remarcăm efortul traducătorilor de a crea în limba engleză un spațiu eminescian, un vocabular, un melos și o cadență recognoscibilă.

Astăzi Andrei Bantaș ne propune cîteva proiecte ambițioase care nădăjduim să nu rămînă utopice : constituirea unui corpus sistematic de poezie română în limba engleză, elaborarea unui dicționar enciclopedic român-englez, precum și a unui amplu dicționar al **traducătorului de limbă engleză,** unic în felul său, care să conțină toate elementele necesare (lexicale, etimologice, stilistice, enciclopedice, gramaticale, ș.a.) pentru a înlesni opera de transpunere dintr-o limbă într-alta în această epocă numită deja „veacul traducerilor prin excelență". O epocă care se cuvine să-și cinstească traducătorii și nu doar în momentele jubiliare.

MARCEL POP-CORNIȘ

sublinieri

PETRINI ŞI MOROMETE

Cel mai iubit dintre păminteni este expresia supremă a dorinței, transformate în obsesie, a lui Marin Preda de a da o replică primului volum din **Morometii.** Este nu mai puțin expresia supremă a dorinței sale de a da o replică lui Moromete, printr-un personaj opus într-un mod esențial aceluia. Sub acest raport (ca și sub multe altele) romanul reprezintă o reușită, o creație superioară, în orice caz tuturor scrierilor care au urmat capodoperei din tinerețe. Aceasta și fiindcă, dintre toate personajele lui Marin Preda, prin care s-a intenționat să se dea o replică lui nea Ilie, Victor Petrini e, firește, cel mai pregnant.

Ilie Moromete a fost eroul care l-a fascinat în permanență pe scriitor și de a cărui fascinație prozatorul a căutat mereu să scape. Cervantes s-a străduit de-a lungul unei scrieri ample, cu o osîrdie pe cît de tenace, pe atît de zadarnică, să-l ridiculizeze pe Don Quijote. Personajul i s-a impus însă scriitorului și tocmai grație acestui motiv cartea însăși s-a impus în timp iar Don Quijote rămîne o obsesie literară și azi. Marin Preda a vrut și el să „scape" într-un fel de nea Ilie. Nu s-a putut resemna cu gîndul că protagonistul primului roman este cea mai puternică făptură din universul său epic și, în consecință, romanul de debut e sortit să rămînă capodopera lui. Se pare că șanse de succes în această luptă îndîrjită nu îi erau sortite. Amintitul refuz al resemnării însă l-a făcut pe Marin Preda să producă scrieri substanțiale chiar dacă niciodată n-au atins strălucirea narațiunii publicate în 1955. Replica cea mai violentă dată lui nea Ilie este reprezentată desigur de Niculae Moromete. Personajul, căruia cineva credea la un moment dat de cuviință să-i consacre un amplu eseu, este însă fundamental neizbutit sub raport literar. Explicația e simplă. Marin Preda este structural un colocvial, el nu poate străluci decît în dialog, iar Ilie Moromete rămîne creația lui cea mai plină tocmai pentru că este personajul care dialoghează mereu, care nu poate fi conceput o clipă în afara conversației. Niculae Moromete, dimpotrivă, se încrîncenează la tot pasul să **întoarcă spatele,** să refuze discuția. Dar refuzînd discuția își refuză și o identitate literară bine marcată.

În ceea ce îl privește, Victor Petrini este, ca și Moromete, un colocvial, un om al cărui regim de manifestare e marcat de dialog. Conversația însă nu se mai poartă în primul rînd cu cei din jur, ci **direct** cu cititorul, căruia îi sînt adresate paginile patetice, inteligente și triste ale lui confesiuni. Autoritatea cvasienigmatică de care se bucură Moromete, autoritate cu resorturi greu descifrabile pentru cititor, are zonele ei de mister, se pare, pentru romancierul însuși. Nici Marin Preda nu știe pe deplin **de ce** este atît de fascinant Ilie Moromete. Iritarea lui Niculae este, în oarecare măsură, iritarea lui Marin Preda însuși. Prin Victor Petrini se propune un alt tip de erou care nu mai tînjește a parveni la autoritate prin dialog. Din contră, felul său de a fi e un indiciu al aprecierii unei atari posturi drept o formă a ipocriziei. Obsesia protagonistului ultimului roman este să nu rămînă nimic ascuns, să nu cumva să rămînă ceva nespus, nedisecat, neanalizat. Moromete, prin intermediul unei minuțioase și bine puse la punct **regii,** își construia o **poză** în scopul de a impune lumii codul său moral. El se autoprograma să rămînă (cel puțin parțial) misterios pentru a putea să-i dirijeze pe cei din jur (în scopuri benefice, desigur). Codul pe care vrea să-l propună Petrini (căci dacă Moromete se străduiește **să impună,** protagonistul ultimului roman își limitează acțiunea mereu la stadiul **propunerilor**) este unul al sincerității complete. De fapt se observă aici o aparentă ciudățenie (aparentă fiindcă faptele se explică printr-o profundă motivație estetică). Moromete se autoconstruiește mereu, Petrini refuză cu consecvență o atare tentativă. Despre Moromete vorbește însă naratorul ; **Cel mai iubit dintre păminteni,** Petrini, el, este naratorul. Și totuși, Moromete este acela care ne apare din narațiune **așa cum ar fi vrut el să apară,** iar Petrini se autodeconspiră la fiecare pas. (De obicei lucrurile se petrec invers. Personajele — cu funcție de naratori în diverse scrieri — caută a ne sugera o imagine despre ele însele pe care noi, la lectură, o percepem pe alocuri a fi atît de diferită de cea reală încît ajunge să fie contrazisă de aceasta din urmă. Exemplul cel mai bun : Sandu al lui Anton Holban). În concluzie acela care se înscrie într-o categorie de personaje pe care autorul omniscient obișnuiește să-le „demistifice", tocmai datorită unghiului de abordare, obiectiv, superior, exterior etc. apare cu consecvență aureolat, iar cel care putea să-și construiască o aureolă o refuză cu îndîrjire.

O atare stare de fapt nu poate să rămînă fără urmări în raporturile celor două personaje cu cei din jur ; raporturi marcate de autoritate — la Moromete, de lipsa autorității — la Petrini. **Relația cu femeia** este cea mai ilustrativă în acest sens. Dacă totuși, în măsura în care e posibil, Moromete exercită o anume influență asupra încăpățînatei, bigotei și, în ultimă instanță, înzestratei cu un egoism atroce, Catrina (ori, atunci cînd femeia e complet recalcitrantă, mizeria ei sufletească ne apare cu atît mai evidentă) duelul Petrini-Matilda nu face decît să ne stîrnească compătimire pentru eroul care, avînd în fiecare situație dreptate, nu numai că nu poate să și-o relieveze, dar mereu i se demonstrează logic — utilizîndu-se firește o logică diabolică — că el este cel care greșește, că el ascunde gînduri monstruoase și merită a fi pedepsit.

Matilda este, de altfel, cel mai izbutit personaj feminin din proza lui Marin Preda (și poate cel mai izbutit personaj negativ din universul lui epic). În creația scriitorului nostru, Matilda e corespondenta lui Smerdiakov. În lumea Morometilor tatăl rămîne în ultimă instanță **învingătorul** (cel puțin pe plan moral). În îndîrjita luptă cu Petrini, Matilda demonstrează — deși percepi tot timpul că demonstrația e falsă ! — că ea are dreptate. Personajul este întruchiparea cea mai convingătoare a fricii dintoldeauna a marelui scriitor de efectele înfiorătoare ale absenței rațiunii. Probabil că temerea lui esențială va fi fost de monștrii la care se poate ajunge dacă rațiunii adevărate i se substituie alta — substituție operată cu o abilitate atît de drăcească încît forma rezultată din impostură pare a fi cea autentică, într-o măsură mai mare decît rațiunea autentică propriuzisă. La Matilda denaturarea adevărului în fața celorlalți e făcută cu atîta convingere încît e de presupus că procesul de mistificare a lumii are ca primă treaptă automistificarea. Pentru a convinge lumea de murdăria sufletească, inexistentă, a lui Petrini, Matilda nu are dubii ea însăși că așa stau lucrurile, cum ea le prezintă (să ne amintim doar despre ceea ce consideră femeia că vor fi fost gîndurile protagonistului în seara primei lor întîlniri). Ce modalitate, pe cît de aparte, pe atît de hidoasă, de respectare a **Artei poetice** horațiene !

Nu putem să nu ne gîndim atunci, comparînd tipul de conduită morometian cu tipul de conduită a lui Petrini, că, pare-se, **poza,** construirea, cu superioare intenții morale, a unei **măști,** are consecințe adesea fericite. Uneori e nevoie, pe anume planuri, de acea „minciună a vieții" de care vorbea Ibsen. Nobila sinceritate a lui Petrini îl duce la dezastru și face să nu mai fie perceput limpede însuși adevărul pentru care personajul luptă. Dacă nu învinge în mod practic, Moromete repet, ne face mereu să percepem **că el** are dreptate. Pentru a demonstra că adevărul e de partea ta, că tu îl reprezinți, e necesar, din păcate, să adopți o strategie de luptă. În opoziție completă cu Moromete (ale cărui eșecuri sînt marcate de conjuncturi), Petrini este un om cu vocația înfrîngerii.

Victor ATANASIU

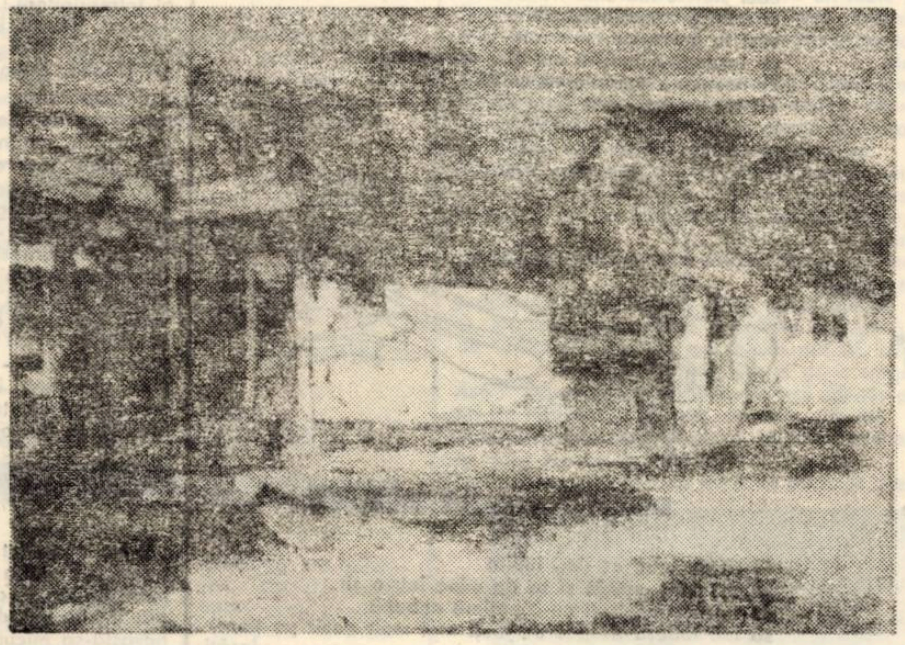

CORNELIU LIUBA : „Case țărănești din Vărădia"

Momente ale literaturii pentru copii

Mircea Sântimbreanu,

MAMA MAMUȚILOR MAHMURI

Ed. Ion Creangă, 1980

Volumul **Mama mamuților mahmuri** obligă cititorii la recunoașterea unei incontestabile calități a autorului, aceea de maestru al schiței pentru și despre copii. Consacrarea pe care, în acest domeniu, lui Mircea Sântimbreanu i-au adus-o numeroasele volume publicate de-a lungul anilor, se justifică încă o dată cu ocazia acestei apariții.

Contactul neîntrerupt cu viața școlarilor, a copiilor în general, dar și receptivitatea față de problemele specifice acestei lumi, pun la îndemînă scriitorului un teren inepuizabil pentru explorările sale. Ochiul fin și exersat al unui observator profesionist descoperă aici, fără încetare, drame și conflicte, întîmplări mărunte în aparență, cărora, însă, microînscenarea literară le restituie semnificația și gravitatea reală. Insesizabilul, detașat din ansamblul comportamentului cotidian, devine un gest în prim plan, cu ajutorul unor abile trucuri scriitoricești. Astfel, mimarea neputinței de a înțelege fapte evident reprobabile disimulează judecata morală iar apariția surprinzătoare a personajului fabulos este menită să descopere „făptașului" semnificația sau consecința propriilor acte.

Moralizatoare și satirice dar fără vehemență, de un lirism discret și fără explicații, lapidare și echilibrate, schițele lui Mircea Sântimbreanu recompun, într-un limbaj familiar, pledoaria consecventă pentru o înaltă conduită morală dar și pentru ideea că finalitatea esențială a acestei literaturi rămîne conștientizarea valorilor etice.

Virgil Ornaru

CURSA CU OBSTACOLE

Ed. Ion Creangă, 1980

Faptul că evoluția literaturii pentru copii nu rămîne străină de tendințele generale ale marii literaturi, este dovedit din ce în ce mai frecvent de numeroase apariții editoriale. Din seria acestora, **Cursa cu obstacole** a lui Virgil Ornaru ilustrează fenomenul deja cunoscut al interferenței formelor literare — a celor tradiționale cu cele convențional considerate „de frontieră".

Reportajul, cronica sportivă, interviul, schița biografică sau portretul sînt pe rînd angajate de autor într-o unică relatare, concepută ca o pasionantă incursiune în lumea curselor hipice. Cartea își procură astfel nu numai un subiect de mare popularitate, ci și un personaj bine ales dintr-o întreagă mitologie a copilăriei. Calul de curse El Dib (variantă modernă a mitului), adolescentul în devenire și jocheul precoce Petre Murgoci precum și o întreagă echipă de specialiști sînt antrenați în pregătirea unei curse de mare senzație în lumea sportului internațional. Cititorul e solicitat să trăiască toate tensiunile specifice vieții competiționale, de-a lungul unor episoade dramatice sau umoristice, pătrunse de lirismul legăturii sentimentale (ușor atinse de idilism) dintre El Dib și Petrică Murgoci, zis Comisul.

Cursa de cai se învederează a fi nu numai subiectul cărții, ci, mai ales, o metaforă : o metaforă a devenirii. Pledoaria pentru frumusețea unui sport este astfel însoțită de pledoaria pentru dimensiunile lui etice.

Ana Blandiana

ÎNTÎMPLĂRI DIN GRĂDINA MEA

Ed. Ion Creangă, 1980

Ca pentru mulți alții, pentru Ana Blandiana copilăria este o lume a tuturor posibilităților, pe care scrisul o poate recuceri adoptînd o sumă de convenții, nicăieri mai firești și mai numeroase decît aici. Legitime, așadar, își fac loc în lirica pentru copii a Anei Blandiana operații convenționale ca miniaturizarea și estetizarea naturalului, animarea lumii obiectuale, desenarea unui spațiu utopic, schimbul de identități, organizarea ludică a discursului poetic.

Grădina, aleasă ca spațiu de excepție (deja tradiționalizat) al desfășurării lirice, nu este, la Ana Blandiana, un mod de a restrînge universul la o unitate semnificativă și suficientă sieși, și nu este nici măcar un univers nou. Dacă nu constituie o construcție în sine, ea devine însă un simbol al nevoii de construcție, al melancoliei de a nu putea acorda decît un superlativ relativ „celei mai frumoase dintre lumile posibile". De aici, o obsesivă tentație a metamorfozelor care, prin mulțimea lor inepuizabilă, probează nu atît insignifianța formelor date, cît labilitatea și un anume relativism al metamorfozei înseși, inaptă să producă o substituție stabilă la nivelul și în durata textului. Luciditatea controlează fără oprire aventura imaginii, deconspirînd-o și împiedicînd astfel imaginatul să se prefacă în imaginar („Pentru că iată care e minciuna : / Sub vopsea, / În grădina mea, / Se ascunde luna", **Un fruct care nu există**). În felul acesta, ludicul se limitează la acte virtuale iar libertățile lui sînt mereu condiționate de memoria obiectivă a realului, ca într-un fel de minus-metamorfoză („De-a cîte și de-a cîte ne-am putea juca / În grădina mea, / Dar noi, de-o întreagă copilărie, ca fleții, / Ne jucăm numai de-a fetițele și de-a băieții", **Jocuri**). Excepție face un singur text **(Fapt divers),** în care limbajul poetic încifrează o remarcabilă alegorie.

Calitățile ilustrației realizate de Doina Botez se adaugă în mod firesc valorii volumului, prin concepția picturală a imaginii, prin inedita feerie cromatică și prin figurativul ușor grotesc, încărcat de o stranie expresivitate, proprie reprezentărilor naive.

Carmen ODANGIU

Vladimir Ciocov

ÎNVIEREA SENINULUI

În zori de zi m-a deșteptat din somn un ciripit de pasăre ;
vesel și vioi cînta ea în coroana copacului
ciripea îndelung
singură și între celelalte păsări
trezindu-se împreunată de cîntec
sărind de pe o ramură pe alta
de pe a doua
pe a treia
sprințară prin crengile teiului înflorit
sub fereastra mea luminată
de soarele verii cel darnic

Cine știe cît și-a cîntat și-a tot cîntat lăuntricul
tril din inimă izbucnit ca izvorul din rocă
firesc izbucnit
pînă cînd din somnul adînc
m-a smuls și-n glas m-a înălțat
și m-a chemat peste priveliști superbe
cu vaste păduri pe costișele înalte sub cer de azur
și cu turma de case dedesubt risipită
în miezul de verde și de munte bogat
Și încă auzeam zbuciumul orașului care
creștea și creștea peste tot și se răspîndea
cu vuietul de motoare cu sunet de sirenă
vestind începutul trudei
ca semne de viață pătrunzîndu-mi
în auz și în inimă adînc
ca simboluri de speranță din nou înviate
prin glasul unei păsări dragi
care în bucurie sufletul mi-l cuprinse iar
și ca-ntr-o haină nouă mi-l reînvie candid
cu o floare roșie îmi împodobi fața
și cu un zîmbet strălucitor și viu

DESPĂRȚIRE MUTĂ

Fără cuvinte ai plecat într-o seară posomorită
fără glas fără-o vorbă de despărțire
nici un gest al mîinii calde nu mi-ai lăsat
și-ndurerat am rămas lingă nesfîrșitul tren
orînduit demult singurătății nesfîrșite
Și-ntunecatul tren porni cu-n șuier sfîșietor
și îndelung în noaptea grea ploioasă
Ca de dincolo de voia ta zării parcă un semn al mîinii
și totul dispăru în noapte
și-abia atunci șuvoiul reținut al lacrimilor grele
zbucni din ochi-mi triști ca ploaia cea amară

SINGUR CU APA

Sub un cer prea înnorat și prea mohorît
în preajma amiezii față în față ochi în ochi
alături într-o clipă
cu privirea dreaptă căzuți aici ca prin minune
Eu și cu vechi prieteni și prea buni
apropiați de-a binelea și intimi
comunicăm discret și fără de cuvinte

Pășesc alături de ea ca lîngă o femeie
frumoasă ca aceea ce nu-s încă pe lume
înfășurată toată în lumină
și-o tot privesc și-n cuget o adun
ca pe-o comoară limpede și scumpă
trăind prin flăcări albe și înalte
cu toate că eu știu că pasul ne desparte
și drumurile noastre se-ndepărtează totuși
de vreme ce de la o zi la alta
spre alte ținte năzuim mereu

Curge tînăra apă întinerindu-ne mereu
din primăvară-n toamnă din toamnă pînă-n iarnă
nepăsătoare față de vreme asemenea nemuritorilor
asemenea celor ce nu gîndesc sfîrșitul

Ci eu pășind alături – tot alături de tine apă
pe mine însumi mă petrec
și de vărsare mă apropii
Ea va curge mereu va curge
și-n fiecare primăvară tot mai adînc va freamăta
pe cînd eu la capăt voi ajunge în curînd
voi ajunge și voi pleca voi ajunge și voi pleca
iar ea va rămîne să curgă și să povestească urmașilor
tot ce a fost și cum a fost
Dar ce poate să-nsemne asta ce s-ar putea înțelege
cînd noi sîntem astăzi atît de apropiați ca rudele de singe

Și totuși odată și-odată și apa și ea nu poți ști cînd
ca mine și ca alții va da de un capăt
va înceta să mai curgă vuind –
ca o fecioară adînc îngropată în somn și în iarbă
fără glas fără undă

DE-ACUM PENTRU TINE

De-acum pentru tine eu poate că nici nu mai exist
mai trăiește doar acela vechi și nou
pe care l-ai luminat cu surîsuri
și l-ai inviat cu șoapte
doar el iți mai viețuiește în inimă
cu speranța de foc că nu te va părăsi niciodată
și-ți va urma pașii tăcut ca o umbră
nedespărțit ca un prieten etern
să te mai desmierde cu vorbe de miere
și-n bolgii albastre fără de aripi să te înalțe
apropiindu-te de tărîmul fericirii
de grinda celestă
atît stăruind ca pînă la urmă
în fapt să te cuprindă și-n jugul de aur
și-n fericirea lui tu însuți fericire să ai
De-acum pentru tine eu poate că nici nu mai exist
mai viețuiește doar acela nou și vechi
pe care cu zîmbete
și cuvinte l-ai inviat
pe cînd pe cel de azi străin și îndepărtat de inima ta
ca printr-un ocheon îl zărești ca printr-o ceață sumbră
și-abia mă mai deslușești
și-abia mă mai recunoști

ÎN ABSENȚA LUNII

Ce negru poate fi cerul în noaptea asta
cerul fără galbenul lunii
negru de tot deși însămînțat cu stele – întunecată cîmpie –
care pulsează mărunt din depărtările lor
ca niște ochi fără de număr în pleoape de mătase ireală.

Noapte fără lună
întunecat e cerul acum
și atît de negru
și-ntr-o clipă se naște în mine dorința
să-l văd albastru
ca ziua cînd e luminat de soare
ori alburiu cînd revarsă argint.

Soarele nopții luna e absent
și cine știe ce spații
cuprinde și luminează
și ce păreri de rău adun
să știu că noaptea în zadar
și feminin așteaptă
ca astrul să se-ntoarcă
Negru e cerul deși miriade de stele infime
pulsează în adîncu-i
și mă gîndesc în sine-mi
vezi tu ce înseamnă absența astrului nocturn
a pămîntului rudă marea luminătoare ?
ce fericită rînduială
că-l avem în vecinătatea îndepărtată
Fără el cerul e o mare întunecată
căci stelele mărunte ne dăruiesc lumină tîrzie
și rece și neputincioasă
vezi tu îmi spun
ce înseamnă lumina marelui astru nocturn
ce-nseamnă apropierea caldă
ori recea depărtare ?

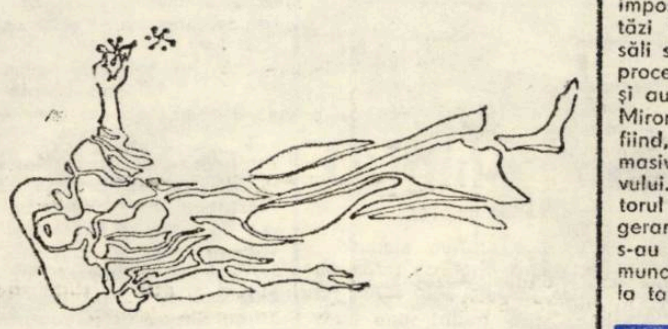

DORINȚĂ STRANIE, NEBUNĂ

O cît de mult aș dori iubito
să te îndrăgostești și tu de mine într-o zi
să te îndrăgostești cu-o patimă nebună
să mă iubești nespus de mult mai mult decît pe tine însăți
și multă vreme după ce voi pleca pentru totdeauna
întocmai ca văduva aceea din mit sub vălul negru adunată toată
timp îndelung să nu-l mai scoți pînă ce semnul
de doliu va deveni obișnuință
nemîngîiată de nimic ce e pe lume
pînă în ceruri să jelești
gîndindu-mă mereu pe mine și lacrimi lungi vărsînd
Și viața ta înspre trecut de-a pururea să curgă
iar inima doar de ceea ce a fost să ți se umple
și visele rare colorate prin nopțile albe
numai cu imaginea mea să ți le împodobești
Seara s-adormi și-n zori să te trezești cu numele meu
pe buzele-ți arse de sete
și cea mai înaltă bucurie prin ani și ani
să-ți fie
dorința fierbinte preschimbată în obicei de-acum
să-mi vii la mormînt duminica și-n ajun de sărbători
cucernice flori albe să lași pe lespedea mută
de durere încă sfîșiată cu rana încă netămăduită
drept un semn de credință că din inima ta fierbinte
tu încă nu m-ai alungat
nici uitării pustii pe deplin nu m-ai dat
că deși cum se spune atîta vreme s-a scurs
în suflet încă mă mai porți și după mine încă
te mai tîngui...
Dorință stranie dorință neînțeles de egoistă
– nu-i așa ?! – ce zici ? – care de ieri de astăzi
ca o flacără veșnică arde
dorință într-adevăr nebună din iubirea-mi mistuitoare
izbucnită deodată spre ceruri

RITMUL VALURILOR

O ritmul acesta aș dori să nu se mai sfîrșească
nicicînd să se-ntrerupă în durată
pînă în veșnicie să mă însum cu marea
în ea să mă cuprind
cu sufletul de-apururi înflorit
tot în voia bună a vieții să fiu

pe valuri și-n ele topit să mă clatin ca-n leagăn
în valurile acestea care se zbat fără moarte fără popas
mării să mă predau
și jocului valurilor
care nu știu de sfîrșit și pînă la ceruri încîntă

jocului lor care durează muzică în timp
asemenea unui cînt subteran și greu de-nțeles
muzicii acesteia să mă predau cu grele acorduri
care a beethoveniană și-a dumnezeire aduce.

Traducere de Vasile VERSAVIA

reportaj

„TIPAR ÎNALT"*)

Radovan Nicolin, directorul febril al Întreprinderii poligrafice „Banat", pune degetul pe capul unui copil și zice : ăsta de-aici îs eu. O fotografie întunecoasă, veștedă, de aproape 40 de ani, într-un atelier de ofset, păstrează intact zîmbetul unor adolescenți, cu gulerele cămășilor răsfrînte peste haine, cu pantaloni bufanți, de stofă groasă, strînși în ciorapii albi ce ies din bocanci, cu brațe subțiri, înfipte în șolduri. Într-alta, mîncată de oxid ruginiu, Radovan Nicolin este înconjurat de echipă ; stau, toți, strînși unul într-altul și rîd pentru obiectiv.

... Scriind aceste rînduri mă bucur că primii oameni care le citesc sînt tipografii și tot ei sînt primii care leagă de aceste rînduri o faptă de muncă, culegîndu-le, pe „16 cicero", literă cu literă, turnîndu-le în plumb...

. . . . :

Atelierul se numea „Helicon", eu eram ucenic, în fine – asta nu mai are atîta importanță acum, după 40 de ani... îți dai seama... Așa încît – zice directorul Nicolin, revenind la soarta concretă a tipografului – vreau să spun că, acum, în plin socialism, meseria noastră, care e atît de frumoasă, poate fi în sfîrșit practicată și cu mare plăcere !

E o dimineață geroasă de decembrie și în acel du-te-vino continuu din biroul directorului aflu secvențe memorabile – naționalizarea din '48 a unor ateliere poligrafice rudimentare, apoi, cîțiva ani mai tîrziu, unificarea acestora cu celelalte „tipografii" din Timișoara, în care nucleul entuziaștilor îl închegau, alături de Nicolin Radovan, cîțiva din „veteranii" de azi ai întreprinderii : Tănase Luchiță, Grigore Șandru, Ștefan Bartok, Gheorghe Moldovan, Miloș Georgevici, Edgard Gisser, Carol Unoka, Edgard Wilems.

Reconstituirea imaginii a ceea ce îmi povestesc aceștia despre trecut e practic imposibilă, pentru că tot ce reprezintă astăzi întreprinderea poligrafică „Banat" : săli spațioase, aer condiționat, utilaje noi, procese tehnologice complet mecanizate și automatizate – pe care inginerul șef Miron Mandravel le revendică, simplu, ca fiind, în cea mai mare măsură, rodul unei masive investiții de inteligență a colectivului. Saltul pe care îl sugera întreprinzătorul director al poligrafiei este, fără exagerare, uriaș ! – generațiile de tipografi s-au succedat într-o veritabilă tradiție muncitorească, transmisă de multe ori de la tată la fiu, așa încît, colectivul de astăzi, e alcătuit din meșteri de vreme ce realizează cel mai înalt indice e productivitate din industria poligrafiă românească, și aceasta în condițiile nei capacități productive ce situează I.IB.T.-ul pe locul II în ramura profesională imediat după combinatul „Casa Scînteii". Acești oameni scot, în zeci de mii de exemplare, ziarele „Drapelul roșu", „Neu Banater Zeitung", „Szabad Szó" și gazeta săptămînală „Banatske Novine", revistele literare „Orizont" și „Knijevni Jivot" ; acești oameni scot în fiecare an, circa 30 de cărți în limbile română, germană, maghiară, sîrbă, rusă, engleză, cehă și ucraineană – în mare parte exportate. Acești oameni scot milioane de imprimate în culori, etichete metalice și clișee zincografice. Acești oameni confecționează milioane și milioane de jocuri din carton și hîrtie.

„Dar să nu uităm esențialul : calitatea !, reîncepe directorul Nicolin, punîndu-mi în brațe o uriașă „Carte de onoare" : „... Sîntem foarte mulțumiți de calitatea revistelor livrate de dv.!" (firma Wan Warzenis – Anglia) ; „... vă facem cunoscut că beneficiarul extern – „Murrays Sales" Anglia – s-a declarat deosebit de satisfăcut de calitatea lucrărilor executate de dv." (Editu[illegible]iane București) ; „Vă rugăm să p[illegible] mulțumirile noastre deosebite pentru promptitudinea și modul ales în care ați executat..." (Academia Republicii Socialiste România) ; „... exprimăm cele mai călduroase felicitări pentru colectivul întreprinderii în legătură cu calitatea tipăriturilor executate" (Institutul politehnic Timișoara).

Așa se explică de ce, astăzi, Întreprinderea poligrafică „Banat" este efectiv „bombardată" de editurile didactică, tehnică, muzicală, a Academiei, agrosilvică și, mai ales, de instituția de comerț exterior „Cortimex". Să nu uităm „Mica enciclopedie" ! Și încă un amănunt, nu lipsit de semnificație : toate etichetele – totalizînd milioane de bucăți, sau altfel spus, 500 tone hîrtie – pentru ambalaje folosite la export de Ministerul Industriei Alimentare, sînt tipărite la întreprinderea poligrafică „Banat".

„Explicația succesului, susține Gheorghe Bențan, stă în climat ! Și climatul e bun, pentru că avem meseriași de primă mărime, care prin omenia lor și prin cunoașterea pînă la detaliu a profesiei, știu să creeze un climat moral înalt, adică un sentiment de dragoste dar și de maximă rigoare în muncă, situațiile conflictuale fiind rezolvate tranșant și fără compromisuri ! În legătură cu acest climat – încă un aspect al problemei țin să odaug : termenul „tipar înalt" – pe care îl conține vocabularul profesiei noastre – corespunde și denumirii concrete a unei secții tipografice – la noi aceasta fiind complet automatizată ; aș putea spune, făcînd un joc de cuvinte, că indiferent de secțiile unde muncesc, oamenii noștri fac eforturi să dea lucrări de **înalt tipar** !

*

„Sucursala" tipografică din Timișoara, înaltă cît un bloc-turn, are – pe lîngă „tipar înalt" – secțiile „editură", „linotipe", „ofset" (modele simultane în două culori !), „legătorie", „jocuri", „expediție" etc.

Mă opresc, din circumstanțe sentimentale... atenuante, la secția „Ziare"...

... Aș vrea să stau nevăzut, aici. Să intuiesc, să mă transpun, să reconstitui, să înțeleg : cum este cînd își fac „plinul" cu plumb la linotipe ; cînd așează mărimea paginilor de fier ; cum sună liniștea aici cînd redactorii dau „bun de tipar" și pleacă iar ei mai rămîn să rînduiască pe calandru și după aceea pe rotativă foile care se toarnă în plumb ; cum este cînd se trage ultimul exemplar al ediției ; cum pornesc, înaintea zorilor, din tipografie ; ce gîndesc mergînd pe străzile pustii și purtînd în servietele lor – altfel folosite pentru merinde – primele ziare, „calde". Aș vrea să simt și să intuiesc toate aceste momente esențiale, pentru că acolo, în „Secția ziare", cînd sîntem împreună, **documentarea** ar avea ceva „confecționat", nefiresc, ba, mai mult, ar fi amestec inoportun în viața și treburile lor, un fel de profanare...

Așa, încît, renunț. De fapt, nici nu am nevoie de documentare ; ei sînt, dacă mă gîndesc bine, eroii unui reportaj gata făcut, un reportaj care – poate tocmai datorită omeniei lor simple, directe, fără meandre inutile – apare, de obicei, o singură dată pe an, de Ziua Tipografului...

*

... N-am vorbit nimic despre latura afectivă a profesiei noastre ?, se întreabă și mă întreabă directorul Nicolin... Păi eu spun că dacă tot ceea ce facem și se vede, se adresează oamenilor, vieții, am atins și cotele maxime ale afectivității ! Ca ziarist și prieten cu tipografii ești de acord, nu-i așa ?

Mirel BRATEȘ

* Din volumul de reportaje „Acces la esență", în lucru la Editura „Facla".

evocări

KUBÁN ENDRE

Fotografie la minut - Iuliu Lausch

I-am cunoscut pe la începutul anilor treizeci. E vorba de Iuliu Lausch, pictor al muncitorilor și de soția acestuia. Lausch era un lungan de bărbat, cu părul negru, nevastă-sa micuță și durdulie ; pe cît de taciturn bărbatul, pe atît, în compensație parcă, mai vorbăreață femeia.

Lausch picta modele de gobelin pentru un angrosist foarte zgîrcit la plată, care-l desconsidera pentru că picta muncitoare cu prunci în brațe și nisipari.

– Vezi-ți de treabă, – spunea angrosistul – pentru tablourile acestea n-ai să primești în veci nici o para măcar. Proletarii nu le-nțeleg și nici bani n-au. Pictează-mi mie portretul și-ți plătesc două miare, iar dacă-i va plăcea și nevestii-mi, o vei putea picta și pe ea...

Cele de mai sus ni le-a spus, cu revoltă-n glas, Lausch, cînd l-am vizitat odată. Nevastă-sa, care era manichiuristă și fire mai practică, intervenise prompt.

– Pictează burduful cu bani și pe nevastă-sa ! c-am avea bani de mobilă...

– Nu te pricepi la astea ! – o punea la punct Lausch. Nu-mi vînd talentul ; e destul să mă prostituez o singură dată și asta însemna pentru mine sfîrșitul...

Se întoarse apoi spre mine și-mi spuse cu ton poruncitor :

– Pe tine te pictez ! Așează-te lîngă fereastră ; acolo lumina e bună.

În vreme ce mă aranja pe scaun, îi vorbi nevestei sale :

– Vreau să-ți arăt că-s în stare să pictez un bun portret, că sînt artist cu adevărat. – Apoi, amestecînd culorile îmi zise :

– Ești un mic burghez, la fel ca soția mea, dar ești de partea noastră. În „Ardealul necunoscut" ai scris reportaje ale mizeriei, asta-i bine – și aici tonul îi deveni oarecum tăios – dar nu ai descris proletarul care se ridică revoluționar și-l va alunga pe patron.

Iuliu Lausch nu devenise pictor de azi pe mîine. Copil de școală încă, desena și picta cu pasiune. Crescînd, pentru a-și cîștiga traiul, se angajase la Reșița lucrînd la cuptoarele Martin. Nu renunțase la pasiunea sa, pictînd în timpul liber, iar în pauzele de lucru își imortaliza pe pînză tovarășii de muncă. Avusese apoi noroc, dînd peste un inginer care fusese inițial muncitor. Acesta, văzîndu-l minuind cu atîta pasiune pensula și culorile, i-a dat reviste de artă, apoi i-a cumpărat vopsele bune și pînză și l-a pus să picteze portretul său și al fiicei sale. Cu timpul, i-a mai procurat cîteva comenzi pentru portrete, ajutîndu-l astfel, pe Lausch, să-și strîngă ceva bani, iar într-o bună zi, luîndu-l de lîngă cuptorul Martin, îi spuse :

– Locul dumitale nu-i aici, ai strîns ceva bani, du-te la Timișoara sau Cluj, să înveți și să-ți fructifici talentul.

... Lausch a urmat îndemnul inimosului inginer, venind la Timișoara, unde a absolvit școala de arte plastice, apoi s-a căsătorit. Își asigura traiul pictînd modele de gobelin, iar în timpul ce-i mai rămînea se pregătea pentru o expoziție.

Portretul pentru care mă luase model îl termină după o vreme, fiind foarte reușit, dar devenind și cauza unei dispute între noi.

– Tabloul e al tău ! – îmi spuse el atunci, – să-i pui ramă maron, care se potrivește la nuanța brună a culorilor. Dar ți-l dau numai după expoziție – adăugă el.

Cum însă expoziția se tot amîna, i-am cerut de mai multe ori tabloul, primind același răspuns, „după expoziție", pînă ce într-o bună zi m-am înfuriat.

– De ani de zile, mă duci cu vorba ! i-am strigat furios, și, stingîndu-mi țigara într-o farfurie complet ciobită, ce servea de scrumieră, am plecat trîntind ușa. Două zile mai tîrziu, Lausch apăru la clubul ziariștilor aducînd tabloul gata înrămat.

– Na-ți-l !, îndoapă-te cu el, dar la expoziție îl aduci înapoi, – spuse el morocănos, plecînd apoi fără să-mi dea timp să mai zic ceva.

IULIU LAUSCH : „Muncitoarea cu pruncul în brațe"

În cele din urmă sosi și vremea deschiderii expoziției personale, în 1939, cînd artistul, ajuns la 40 de ani, expunea cincizeci și opt de tablouri, la Palatul Cultural din Timișoara. Sala era neaspectuoasă, căci edilii de atunci nu găseau de cuviință să cheltuie bani pentru a o orna.

Tablourile au fost expuse neînrămate, dar și așa tablourile pictorului proletar au făcut impresie. Pictase pe cei trudiți, pe cei aruncați în mizerie. Pe nisipari, cum ridică în luntrile lor, asemenea unor sicrie sărăcăcoase bătute din scînduri, nisipul de pe fundul rîului Bega ; pe „Muncitoarea cu pruncu-n brațe", cum șade lipsită de speranțe pe treptele fabricii. Pictase „strada", pe care femei mînate de mizerie ajung prostituate. Expoziția s-a bucurat de un frumos succes, orașul, presa l-au descoperit pe pictor, care a reușit să-și vîndă mai multe tablouri. La închiderea expoziției, cînd l-am ajutat să ducă acasă – pe un cărucior împrumutat, – tablourile rămase, mi-a dăruit „Muncitoarea cu pruncu-n brațe".

– Să nu-ți pară rău pentru ea, – îi spuse neveste-si. Voi picta altele, mai bune, pentru expoziția de la Cluj.

A intervenit însă războiul și expoziția de la Cluj n-a mai avut loc. După Eliberare, tablourile lui Iuliu Lausch și-au găsit locul alături de cele ale celorlalți artiști plastici, find foarte prețuite îndeosebi de Ștefan Szönyi, care-l aprecia în mod deosebit pe „artistul proletar". Apoi Lausch se îmbolnăvi. Traiul greu de dinainte și munca încordată i-au slăbit organismul, suferind cu ficatul și cu rinichii. La vîrsta de șasezeci de ani a devenit pensionar al Fondului Plastic. Ne întîlneam mai rar, și el se plîngea mereu de starea sănătății soției sale. Știu că suferă cu nervii – îmi spunea – suferă de singurătate, dar ce să-i fac ?!, nu pot sta mereu cu ea, trebuie să pictez. I-am cumpărat un foxterrier, să nu fie singură.

N-a trecut mult și într-o seară soția lui Lausch a luat o doză mare de somnifere, dîndu-și duhul. Pictorul, rămas singur, a continuat să picteze, deschizînd în 1970 o expoziție personală, după care tablourile au fost expuse la București, unde s-au bucurat de cronici favorabile, în presă. După expoziție, l-am întîlnit în fața Uniunii scriitorilor. Părul îi era încă negru, doar ici-colo se zărea, răzleț, cîte-un fir alb. Avea cu el foxterrierul.

Ne-am strîns mîinile, despărțindu-ne. Iuliu o porni ogale după foxterrierul care alerga, se-ntorcea și iar alerga, avînd chef de joacă. Așa l-am văzut ultima oară pe muncitorul pictor Lausch, care n-a mai ajuns să expună la Cluj, întrucît, la începutul verii anului 1973, s-a stins din viață, la vîrsta de șaptezeci și patru de ani.

Mi-l reamintesc adeseori și-mi zic ! – Tablourile sale au fost luate pentru muzeele din București și Timișoara, altele sînt la particulari, și eu am două, dar ce s-o fi ales cu foxterrierul, cine l-o fi luat în grijă...

În românește de Tiberiu MOȚ

Dușan Petrovici

DEDICAȚIE

Celui ce se reînnoiește mereu în același gînd de melancolică virtute,
mișcat adînc pînă la orbirea întreagă a ființei sale,
urcînd apele Acheronului –
Viețuitorului ce face atît de ușoare să fie lucrurile,
încît se-aude cum crește din neant o lume a păpădiilor;
celui ce stă ca animalul într-o frumoasă odaie
respirînd prin porii pereților,
mirosind negritudinea nopții,
pe cînd foaia albă i se răsucește pe masă
și nu primește dîra extremului său lichid,
pe scoarța atît de lașă,
în scobitura mocirlei,
enervînd păsările răpitoare
cu lumini pe care le fură din trupul dormind ;
inocului ascetic, fără de plînset,
sărac numai ca luminarea,
pe care ne-o ține aprinsă în cripta albastrului sînge,
Răsfățat al tristeții Centaur.

REMBRANDT SAU ELEGIA TRUPULUI PREDESTINAT

Dăinuie încă oglinda mercantilă a păcii ;
invers proporțională cu durerea, lumina ei inundă străzile.
Ca o mașină de scris într-o cămașă de vară trupul și-a lungit
brațele clevetitoare. Nu-i cupidon pocit sănătatea lumii,
ci lungă bătaie de armă, asemeni urmei băloase pe
pe care o lasă un melc după ploaie
Fereastra prin care privesc nu-i țara nimănui,
căci am văzut o mie de viermi ridicoli împerechindu-se dumnezeiește,
ca imaginile într-un supermodern cinematograf.
De-aș auzi iarăși soneria unor degete îndrăgostite,
mi-aș calcula, desigur, foarte exact, distanța dintre trup
și sufletul ușii atît de academic zăvorite.
Răsaduri ale sorții aceste piețe care-mi bat melancolia ca pe-un covor de spital,
făcînd să mi se limpezească, cu necesitate, limfa îmburghezită :
voi alerga de-acum maratoane întregi, cu masca lui Rembrandt pe față,
proslăvind trupul ajuns rege peste spirite rebarbative.
O, cîte vise și-au văzut imaginea decupată exact
de Croitoreasa ce nu mai naște pui vii, căci toate modelele ei au o singură mamă ?
Așa ! Oaspe al primăriilor, îmi voi scoate pălăria
ori de cîte ori voi da de un mare mîncău,
căci numai el este în stare să-și picteze soția
în acea lumină ciudată,
invers proporțională cu dererea trupului predestinat.

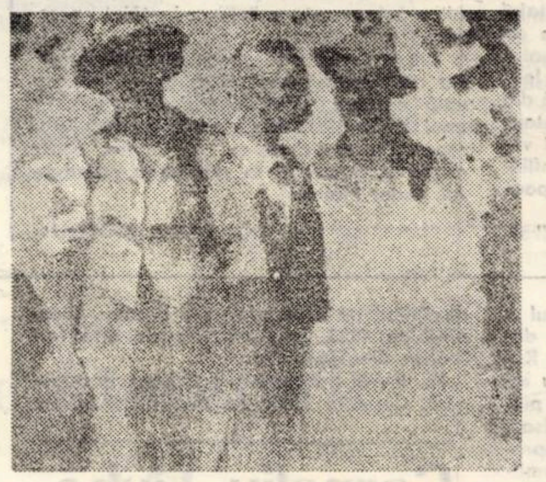

CORNELIU LIUBA : „Muncitori"

IOANA MARIA

Suav, ca un orb de vegetații,
mă-ntîmpină venirea ta de departe,
inel rostogolindu-se în vid.

Au trecut anii și poate n-ai să mă recunoști,
pentru că asemeni unui melc
îmi voi lăsa brățara infinită
lîngă prăpastia trupului tău.

Mi-a fost întotdeauna teamă
că ai să pierzi mănușa sîngelui acela
în care mi-am vîrît și eu un deget.

Ioana – Maria și Ioana – Maria,
nu uita, se apropie iarna.

SUPRAVIEȚUIRE

Îngăduința multiplelor certitudini, făcînd uz de slăbiciunile altora,
pervertind arta primordialei morale și tinerețea socratică a îndoielii
etc etc face bărbatul să-și piardă calitatea sa cea mai de preț :
frica de moarte, mergînd pîn-la iubire de aceeași femeie,
ori înșelătoare melopee de trestii ce vibrează, sfidează...
... și apele atît de reci ale somnului,
în care nimic nu se întîmplă,
ci numai se tulbură crinul noptatic
atît de lehuz de ziua ce l-a-nghițit,
încît în auz ne dăinuie și-acum
micul lui țipăt de supraviețuire.

televiziune

DUMINICĂ, 11 IANUARIE

8,30 Tot înainte ! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Contele de Monte Cristo. (episodul 5). 9,40 Omul și sănătatea. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii – Pagini din creația enesciană. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. **Album duminical** : 13,05 Primăvară în... ianuarie. 14,00 Noi aventuri în epoca de piatră. 15,15 Șah. 15,30 Telesport. 17,15 Ecranizări – Caragiale. D-ale carnavalului. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 Antena „Cîntării României". 20,35 Film artistic : Întoarcerea. Producție a studiourilor americane. 22,10 Telejurnal.

LUNI, 12 IANUARIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,20 Actualitatea economică. 19,40 Documentar științific. 20,30 Roman foileton – Trecea un călăreț. (episodul 5). 21,25 Cadran mondial. 21,50 Tezaur folcloric pe meleagurile Gorjului. 22,10 Telejurnal.

MARȚI, 13 IANUARIE

9,00 Teleșcoală. 10,00 Film serial – Uriașul. 11,00 Jucîndu-ne învățăm. 11,15 Călătorie în univers – serial științific. 12,05 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,25 Curs de limbă engleză. 16,45 Almanah pionieresc. 17,10 Destinul unor mituri (I). 17,35 Clubul tineretului. 18,20 Îndrumări pentru lucrătorii din agricultură. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,50 Unire-n cuget și-n simțiri. Program de versuri și cîntece patriotice. 20,20 Omul și sănătatea. 20,40 Teatru TV – Măsură pentru măsură – de William Shakespeare. 22,05 Telejurnal.

MIERCURI, 14 IANUARIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Curs de limbă germană. 16,50 Personalități ale artei corale românești contemporane. 17,20 Din țările socialiste. 17,45 Tragerea pronoexpres. 17,55 Farmecul muzicii. 18,25 Mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Noi, femeile ! 20,35 Măsură pentru măsură – de William Shakespeare. (partea a II-a). 22,05 Telejurnal.

JOI, 15 IANUARIE

9,00 Teleșcoală. 10,00 Pagini din istoria teatrului românesc. 11,05 Serial : Trecea un călăreț. 12,00 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Învățămînt-educație. 16,25 Curs de limbă rusă. 16,45 Viața culturală. 18,00 Baschet feminin : Politehnica București – B.S.E. Budapesta (repriza a II-a). 18,35 Film serial pentru copii : Buratino. 19,00 Telejurnal. 19,20 Ora tineretului. 20,00 Călătorie în Univers. 20,50 Concert simfonic extraordinar susținut de formațiile muzicale ale Radioteleviziunii pentru muncitorii de pe platforma industrială Tîrgoviște. 22,00 Telejurnal.

VINERI, 16 IANUARIE

16,00 Telex. 16,05 Politehnica TV. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,25 Tragerea loto. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,20 Actualitatea economică. 19,40 Să cunoaștem legile țării. 19,55 Film artistic: Mihail Strogoff. Coproducție italo-franco-vest-germană. 21,40 O artă pe măsura timpului nostru. 22,05 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 17 IANUARIE

9,25 Curs de limbă spaniolă. 9,45 Curs de limbă franceză. 10,05 Film artistic (reluare). 11,40 Teleșcoală. 12,00 Concert educativ. 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 18,35 Săptămîna politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,20 Călătorie prin țara mea. 19,50 Teleenciclopedia. 20,35 Film artistic : Prima de asigurare. Producție a studiourilor americane. 22,15 Telejurnal. Sport. 22,30 Serenadă pe zăpadă – emisiune de varietăți. 23,00 Închiderea programului.

televiziune

muzică

UN NOU BALET ROMÂNESC, „DACIA FELIX" DE BUJOR HOINIC

O recentă premieră absolută pe scena lirică a polarizat din nou atenția specialiștilor și a marelui public. Este vorba de baletul **„DACIA FELIX"**, creat de dirijorul Operei Române din Timișoara, **Bujor Hoinic.** Fabulația și adevărul istoric se îngemănează în libretul acestui balet, oferind prioritar secvențe din viața dacică. Din cele cinci tablouri, patru sînt afectate acesteia : în sanctuarul dac, undeva între Istru și Sarmizegetusa, viața decurge firesc, cu o anume demnitate ; fecioare preotese oficiază un ritual magic adresat zeului, cerîndu-i rodnicia ogorului. Tabloul II ne conduce chiar în inima cetății lui Decebal, unde se iau decizii militare împotriva invadatorilor romani. După un tablou afectat vieții colorate, ușor lubrică, dintr-un castru roman, asistăm la ceremonia implorării lui Zamolxis, înaintea luptei decisive. Ultimul Tablou, „Amurg în munți", realizează, peste fumul incendiilor și al ororilor bătăliei, comunitatea celor două popoare, într-o nouă națiune.

Muzica și libretul aparțin compozitorului B. Hoinic, montarea fiind realizată în viziunea coregrafică și regia lui **Francisc Valkay,** iar cadrul scenografic și costumele de **Dumitru Popescu.** Trei maeștri tineri care și-au intersectat vocația de a dimensiona o operă de artă autentică, escaladînd cu profesionalism și admirabile intuiții spirala istoriei, pornită din adevărul încrustat în Columna lui Traian.

Eșafodajul muzical balansează subtil între elemente de sorginte românească și un evoluat limbaj contemporan. Avem în vedere scările modale utilizate, isoane armonice ori sugestii tematice de factură populară. Utilizează cu mare efect șocul disonantic, rezultant al unor cromatizări îndrăznețe, suprapuneri de blocuri sonore : nu exclude conceptul dodecafonic ori efectul de cluster, dar nu renunță să implanteze, într-un moment de perorație, sonoritatea naiului străbun ori aceea a unui quasi-preludiu la unison. Compartimentul cel mai solicitat, percuția, are fluctuații dinamice ce irump aidoma forțelor primare, declanșînd frenezii ritmice aflate la granița expresionistă.

Temperament înclinat spre meditații lirice, B. Hoinic scurtcircuitează voltajul înalt al muzicii de luptă cu momente de reculegere : laconismul auster al ritualului sacerdotal, maiestuos și grav, ori leitmotivul dragostei. Această temă, venită din străfundurile ființei omenești, colportă tandru magicul fior al iubirii, devenit aici veritabilă forță motrice în aplanarea conflictului fundamental dintre cele două popoare. Orchestrația este alertă, colorată.

Debutul de coregraf al lui Fr. Valkay, asimilează efortul unor ani de căutări, obiectivate în dansurile baletului timișorean pe micul ecran. Aici, își ordonează planurile de derulare într-o viziune unitară, ce frapează prin diversitatea soluțiilor imaginate, prin frumusețea desenului coregrafic. Spectacolul are un splendid crescendo expresiv, un dramatism pulsînd coerent, o logică ce implică buna cunoaștere a legilor scenei. Am decupa, ca elocvente pentru maturitatea debutului său, ideea acelor prim-planuri statuare ale bătăliei –blițate de policromia reflectoarelor – ce intercalează momentele efective de bătălie, sugerînd astfel dimensiunea în timp a luptelor purtate. Coregrafic, dansul solului roman Caius rămîne momentul cel mai spectaculos, fantezia cu care șerpuiește printre lăncile adverse recomandînd acest dans în dicționarul celor mai ingenioase scene de luptă. Mai puțin împlinit, oarecum fortuit în economia generală a spectacolului, duetul lui Felix cu Minvana.

Dedublat și în interpretul personajului central, Felix-Octavius, prim-balerinul Fr. Valkay își reconfirmă puternica personalitate scenică, uzînd de binecunoscutele-i elemente de virtuozitate.

În Decebal, **Claudiu Lupu** deformează puțin imaginea pe care istoria ne-a păstrat-o despre acest mîndru rege dac, compunîndu-l cu o ușoară notă de efeminare. L-am fi dorit cu gesturi mai bărbătești, mai colțuroase, și poate cu un vestmînt mai sobru, ferit de eleganța salonardă. În Minvana, **Rodica Murgu** excelează nu atît coregrafic, cît interpretativ, creîndu-și rolul cu minuția ce o caracterizează. Foarte potrivită în Traiana, apariția lui **Dorin Văideanu.** Personajul cel mai pregnant al spectacolului rămîne **Ion Gârba,** apariție care tulbură prin energia-i debordantă, prin siguranța felină a mișcării, circumspect, impulsiv, viteaz, veritabil prototip al războinicului cuceritor. Evoluția ansamblului de băieți se constituie într-o excelentă reușită, dansurile lor de mare acuratețe coregrafică pledînd pentru maturitatea acestui colectiv. Corul operei, asimilat organic în regia spectacolului, aduce o contribuție importantă muzical, în scenele de incantație.

Succesul acestei premiere datorează mult spațiului scenic imaginat de **D. Popescu.** Abandonînd staticul tradițional, scenografia sa ne sugerează senzația că decorul „se naște" în chiar dinamica spectacolului : trape subterane se deschid aruncînd valuri de luptători, de la pod coboară alte elemente figurative ale luptei. Fizionomia morală a oponenților este implicată în maniera liniilor, în tăietura robustă a volumelor.

Suportul sonor al spectacolului, asigurat de orchestra operei, a fost de o elevată calitate, acomodarea cu solicitările unui limbaj ieșit din matca obișnuitului repertoriu realizîndu-se cu dăruire, poate grație și prezenței la pupitru a creatorului, Bujor Hoinic.

Doru MURGU

IANUARIE...

limbă și stil

În prima secțiune : **Cintice bătrînești. Legende – Balade** din **Poezii populare ale Românilor adunate și întocmite de Vasile Alecsandri** (dau titlul ediției „de bază", București, 1966 ; prima culegere apăruse la Iași, în 1852), cea de a 12-a bucată se cheamă **Brumărelul.** Eroul este un „voinicel" care, trecînd pe lîngă o „garofiță și aceasta întrebîndu-l dacă este însurat ori „june", îi răspunde, „din fugă", așa : „Eu sînt, dragă, **Brumărelul** (îi răspunse voinicelul). Eu vin seara, pe răcoare, / De mă culc pe sîn de floare, / Și cînd plec voios cu soare, / **După mine floarea moare !"** (V. Alecsandri, **Opere,** III, E.P.L., 1966, p. 52). Textul este însoțit de următorul comentariu al poetului : „Tablou poetic, alegorie ingenioasă de perirea florilor bătute de brumă. **Brumărel** este numele lui octomvrie, cînd încep a cădea **brume mici.** Românii dau lunelor numiri potrivite cu timpurile anului ...". Și urmează lista denumirilor **populare** ale lunilor, care, din păcate, sînt din ce în ce mai puțin cunoscute, deși ele sînt mult mai „expresive", adică „spun" ceva vorbitorului, în sensul că acesta le poate „lega" de anumite împrejurări sau condiții caracteristice răstimpului respectiv al anului. Altfel spus, ele sînt, din punctul de vedere al celui care le folosește, „motivate". Denumirile indepărtatelor luni ale verii – **cireșar (cireșel)** și **cuptor** – **sînt,** în această privință, concludente.

Fără a fi fost moștenit din latină, cuvîntul **ianuarie** poartă în alcătuirea sa lingvistică numele uneia din cele mai vechi divinități italice, **Ianus.** Acesta era, la romani, zeul tuturor „începuturilor", al primei „obîrșii", așadar, într-un anume sens, și al „anului nou", cînd ziua **„începe** să crească". Fac această precizare pentru că, stricto sensu, **ianuarie** nu a devenit ceo dintîi lună a anului „calendaristic" decît relativ tîrziu, pe la jumătatea veacului al doilea înaintea erei noastre. Pînă atunci, „anul" roman începuse cu **martie,** „cap", de primăvară, lună a înnoirii și a primenirii universale. Aduc mărturie în acest sens denumirile ultimelor patru luni din an care închid în structura lor lingvistică numeralele latinești de la „șapte" **(septem)** la „zece" **(decem).** Dar asta nu ... supără pe nimeni !

Luna **Ianuarie** a fost închinată lui **Ianus** nu numai ca zeu al tuturor începuturilor, ci și ca patron al „trecerii" dintr-un ciclu într-altul. În această ipostază, **Ianus** era slăvit ca străjer al „intrărilor" și „ieșirilor" (uși, porți, ferestre, răspîntii de drumuri). Dealtfel, **ianua** înseamnă în latină „poartă", iar **ianitor** „portar" (citiți : „al anului" !). Romanii și-l reprezintă „cu două capete" **(anceps),** care stau „ceafă în ceafă", căci zeul este **bifrons** „cu două frunți", privind, în același timp, în direcții opuse, către răsărit și apus, către trecut și viitor.

Denumirile vechi și populare ale lui **ianuarie** sînt **gerar** (din ... **ger** !) și **cărîndar.** Acest ultim cuvînt este moștenit din lat. **calendarius,** care, literal, înseamnă „registru indicînd soroacele datoriilor", plătibile la „zi-ntîi" a fiecărei luni, adică la ... **calendele romane** (nu grecești).

G. I. TOHĂNEANU

istorie-document

Originea numelui purtat de traci

Numele purtat de traci era considerat de către scriitorii antichității că ar fi dat de către alții, sau că ar fi fost născut în sînul unor triburi tracice și apoi extins pentru toată populația devenind un nume colectiv.

Considerăm că, apariția numelui, trebuie explicată plecînd de la formele vieții social-economice, încă din neolitic, perioadă în care, în spațiile carpato-balcanice, populațiile stabile au păsit la generalizarea creșterii oilor. Atunci, s-a observat că oile pot oferi, pe lîngă lapte, carne, blana lor și lîna. Lîna care a început să fie „recoltată" periodic, fără sacrificarea animalului, apoi prelucrată. În acea perioadă, s-a realizat războiul de țesut lîna, trecîndu-se la executarea diferitelor țesături din care s-a confecționat o îmbrăcăminte mai ușoară față de blănurile brute și grele. Acest salt calitativ realizat în viața economică a diversificat și îmbogățit portul. Avantajele acestor descoperiri au dus la sporirea rapidă a turmelor de oi, a oamenilor care se ocupau de creșterea lor și de valorificarea materiilor prime provenite din această activitate. Dezvoltarea și mărirea turmelor de oi a fost susținută și de climă, de relief, de bogăția stratului vegetal, de densitatea riurilor. Oieritul a devenit o ocupație productivă, avantajoasă.

O problemă pe care o ridica o turmă numeroasă era aceea a asigurării pazei. A apărut necesitatea stabilirii unui sistem de semnalizare acustică, prin care ciobanii să fie avertizați dacă turma se împrăștie, să se asigure păstrarea în grup a turmei, iar în cazul rătăcirii unor animale să poată fi regăsite ușor. Problema a fost rezolvată prin atîrnarea de gîtul oilor a „tracăi" de diferite tonalități, strămoșul talangăi de astăzi. Sunetul produs de acest obiect (trac-trac !) a creat numele de „tracă" fiind o interjecție onomatopeică. La început a fost confecționată din lemn scobit, apoi din bronz. Arominii au păstrat denumirea acestui obiect arhaic cu numele de „tracă". „Traca e mai mică decît un clopot, e negricioasă și are formă patrulateră, cu sunet sec". (DDA).

Străinii care au venit în contact cu populațiile tracice erau impresionați de turmele numeroase de oi și de sunetele produse de „traca" atîrnată la gîtul oilor. Erau surprinși de războaiele de țesut lîna, pe care le-au văzut la traci, care produceau și ele un sunet asemănător (traca-traca !). Astfel, ei le-au spus „TRACII" ca un apelativ, adică „cei cu oi multe, cei cu traca la gîtul oilor, cei cu războaiele de țesut lînă". Numele a fost folosit în același timp și de către triburile tracice, ajungîndu-se la generalizarea lui.

În susținerea tezei mai vin unele situații asemănătoare care au dus la formarea unor nume. Ce altceva este termenul de „mocani" dat ciobanilor din Carpații meridionali decît un apelativ provenit de la cunoscuta bîtă ciobănească „moaca" ? Sau denumirea „țăpinarilor" pentru muntenii specializați în construcția jilipurilor, provenită de la unealta lor specifică „țapina" ? etc.

Considerăm că argumentele de mai sus pot contribui la clarificare originii numelui purtat de către traci.

Aurel BERINDE

Simion LUGOJAN

banatica

Corneliu Liuba

● 100 de ani de la naștere

În pictura bănățeană, impresionismul a pătruns și s-a impus mult mai tîrziu decît în celelalte centre culturale ale României. Cu mai multă obediență și-au însușit perceptele viziunii impresioniste pictorii bănățeni Corneliu Liuba și Ion Isac. Arta lor denotă strînse legături cu impresionismul românesc, infiltrat prin intermediul lui Marin H. Georgescu, unul dintre epigonii lui Nicolae Grigorescu. Pictorul bucureștean i-a familiarizat cu noua concepție artistică și tehnica pictării în aer liber. Marin H. Georgescu își petrecea lunile de vară în Banat, lucra la Maidan, la Ciclova Montană, comunele natale ale lui Liuba și Isac. De asemenea a pictat la Caransebeș, Orșova și Ada Kaleh, însoțit tot timpul de cei doi învățăcei care-și urmau mentorul, practicînd o pictură subordonată senzației vizuale de moment, aceasta circumscriind chiar limitele artei lor.

Corneliu Liuba provenea dintr-o veche familie românească de funcționari din Maidan (actualmente, Brădișorul din jud. Caraș-Severin). S-a născut la 28 martie 1880, în comuna Retișor din Banatul iugoslav, unde tatăl său era avocat. Primul contact cu arta l-a avut în casa bunicului său dinspre mamă, Simion Trifulescu, frecventat pe vremuri de pictorul bănățean Nicolae Popescu. Talentul său de desenator s-a vădit de timpuriu, determinîndu-i pe părinții lui să-i încredințeze educația artistică profesorului de desen Maihofer din Virșeț. În perioada 1901–1905, Corneliu Liuba a studiat la Academia de Belle-Arte din Budapesta apoi a funcționat ca profesor de desen la Subotica și Timișoara. Între 1919 și 1940 a desfășurat o bogată activitate pedagogică la Școala superioară de artă și meserii din Timișoara, al cărei director a și fost.

Interesul său pentru arta construcției l-a determinat să studieze între 1923 și 1926 arhitectura la Politehnica din Praga, disciplină pe care avea s-o predea, începînd cu 1933, la Academia de arte frumoase din Timișoara.

Pe lîngă fructuoasa activitate pedagogică, Corneliu Liuba se numără și printre

„Autoportret"

fondatorii „Asociației Bănățene de Arte Frumoase", înființate în 1920/1921 la Timișoara, societate care își propunea încurajarea artei autohtone ca și animarea vieții expoziționale în Banat.

Ca arhitect, Corneliu Liuba a îmbogățit orașul cu numeroase edificii remarcabile prin însușirile lor de logică arhitecturală, soliditate și simțul estetic. După planurile sale, în anii 30, a fost construit actualul sediu al Comitetului județean P.C.R. A construit numeroase clădiri printre care și casa prietenului său Ion Isac. Arhitectul C. Liuba a creat și proiectele necesare bisericii vechi din Agapia. De asemenea a participat la multe concursuri, la care proiectele sale au fost premiate.

În timpul vieții sale, el se numără printre cei mai populari pictori bănățeni, genul său preferat fiind naturile statice florale și peisajele, genuri îndrăgite și de publicul larg. Era un pictor prolific ; a luat parte la numeroase expoziții la Zombor, Virșeț, Szeged, Timișoara, Arad și București.

În posesia familiei fiului și fiicei pictorului, cărora ținem să le mulțumim și pe această cale pentru ajutorul dat la realizarea expoziției, se află numeroase naturi statice cu flori, crizanteme, trandafiri, bujori în aranjamente somptuoase cu o paletă amplă. Genul în care s-a manifestat mai des este peisajul, aici întîlnim rezultatele cele mai reușite ale creației sale. Alături de peisaje citadine și vederi din Balcic sau marine, de-o strălucitoare luminozitate, el pictează cu precădere peisaje de la țară, cu mici case țărănești, scăldate în lumină sau învelite în umbră, de o cromatică caldă.

Opera sa este o caldă confesiune a unui artist în fața frumuseții naturii. Valoarea emoțională a tablourilor sale rezultă din modul în care pictorul selecționează și ordonează volumele, din raportul suprafețelor, din dialogurile dintre lumină-umbră, din armoniile cromatice.

La împlinirea unui veac de la nașterea artistului, aducem omagiul și recunoștința noastră unui mare animator al vieții spirituale timișorene, care a fost Corneliu Liuba.

Annemarie PODLIPNY

top

TRECE TIMPUL... (I)

Unde și cînd s-a născut primul top ? În Anglia, la 14 noiembrie 1952, cînd pe primul loc a avut privilegiul să se afle Al Martino cu piesa „Here In my Heart". La 1 iunie 1959 apare primul top (Chart) în R.F.G. dominat de veșnic tînăra Dalida („Am Tag als der Regen Kam"). La noi, cu zece ani în urmă, revista „Săptămîna"

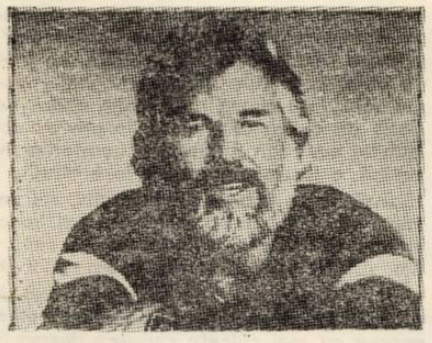

a afectat un spațiu generos topului și știrilor din lumea muzicii pop. Pe parcurs și alte reviste din țară au început să publice topuri. Apropo, după ce în „Flacăra" din 19 iulie 1979, F. S. Ursulescu, în articolul „Unde, cînd și cum se scrie despre muzica tînără ?" menționează topul revistei noastre, tot el afirmă acum că „Săptămîna" e singura revistă din țară care găzduiește o asemenea rubrică. Citățm : „... nici după 10 ani **vreo altă publicație** (s. n.) nu a mai avut curajul unui spațiu permanent acordat genului ușor". Noi ce să credem ? ● Să revin : Cea mai mare staționare într-un top, a avut-o piesa „I Believe" a lui Frankie Laine (1953, 18 săptămîni pe locul 1) iar în 1955, „Rosemarie" a lui Slim Whitman a stat 11 săptămîni în vîrful clasamentelor americane. ● Cel mai ... tăcut cîntec a fost înregistrat de către americanul John Cage. El are titlul de **4', 33"**, adică exact durata „compoziției". De prisos să amintesc faptul că în timpul audiției discului nu se aude nimic ! ● În Uniunea Sovietică există o chitară neobișnuită ! Prima chitară care o călătorit în ... cosmos ! Ea a fost expediată cu sonda Progress 3 în 1978 cosmonautului A. Ivancenko care zburînd cu nava Saliut 6 a solicitat colegilor de pe Terra acest instrument ca să-i ție de urît. ● După anii '60 și vioara și-a găsit utilitatea în rock, fiind folosită de grupurile „Flock" și „Kansas". Ulterior, francezul Jean Luc Ponty primul violonist de rock, a început să obțină răsunătoare succese. ● Cel mai mare festival pop (ca participare de spectatori) s-a desfășurat pe arena Watkins Glen din S.U.A., la 28 iulie 1973. Au participat **600.000 de spectatori !** ● În pop s-a utilizat și străvechea harfă ! Astfel pe LP-ul „Wathever's Right" al lui Lonnie Mack, se fac auzite acordurile delicate ale acestui instrument. ● **Kenny Rogers (în foto)** zîmbind satisfăcut de calitatea emisiunii TV „Magazin muzical artistic sportiv". ● Stimați cititori, vă urează din inimă **„LA MULȚI ANI CU SĂNĂTATE,** al vostru

Petru UMANSCHI

arta amatoare

TREBOR-ROBERT PATERA

„TIMIȘOARA – ORAȘUL NOSTRU"

Modest, retras, plin de bună-cuviință, aproape necunoscut ca pictor, bibliotecarul Trebor-Robert Patera și-a notat cu sîrg și har și afecțiune, în decursul anilor, impresiile plastice pe care i le-a oferit orașul nostru. Sînt schițe spontane, provocate de brusca mișcare a afectului incitat de umbra și lumina unui colț de stradă, de culorile unui pîlc de copaci, dintr-un parc oarecare, de arabescul unei cupole, ori de o îngrămădire de ziduri sau acoperișuri patinate de scurgerea vremii. Lucrările sînt scîntei de dragoste pentru această urbe, fixate pe mici coli de hîrtie, printr-un număr relativ restrîns de trăsături de pensulă, înmuiată în labila, efemera, delicata acuarelă.

Orașul văzut de el e o cetate încărcată de memoria trecutului, fiecare stradă și piațetă se poate constitui în fila unui manual de istorie, un oraș care își edifică prezentul și viitorul, bazîndu-se pe acest trecut ca pe o stîncă a certitudinii.

În cele 50 de lucrări expuse în Sala Prieteniei regăsești cu ușurință, cheile urbanisticii și arhitecturii Timișoarei, motive plastice care s-au constituit în simbol, dar și imagini insolite, fie sub forma unor decupări directe din natură, fie, mai rar, a asamblării într-o nouă ordine a unor elemente disparate.

Tehnic, Trebor nu pare preocupat de artificii, de virtuozitate. Nici de alte mijloace care ar putea îndepărta privitorul de unicul său scop : de a ne restitui orașul așa cum este. Însă acest „așa cum este", însemnînd de fapt, o proiecție a liniilor și culorilor, a materiei, printr-o oglindă vibrînd de emoție și vocație, imaginile înnobilîndu-se de o nouă valoare, atît de greu de definit, dar ușor de recunoscut, aceea a Artei.

Aurel Gheorghe ARDELEANU

echo

HYPERION

(Antologie de literatură a cadrelor didactice din județul Gorj)

Printre publicațiile județene remarcabile, sosite în ultima vreme la redacție, se numără și culegerea „Hyperion", editată de Inspectoratul școlar județean Gorj. Volumul, redactat cu pricepere și discernămînt de Nicolae Dragotă și Nicolae Diaconu, pune în lumina tiparului cîteva incontestabile talente gorjene : poeții Artur Bădița (introspectiv, meditativ, pe alocuri livresc), Nicolae Diaconu (mai liric, dar mai la suprafața mesajului artistic), Zinu Milculescu (expresie uneori prea directă), Ion Anastasia, Nela Ene Alen, Nicolae Mondescu, Natalia Mălăianu (toți patru, adevărate revelații !) ; prozatorul Gh. Bogorodea (opt schițe care atestă un viguros talent) și Miron Dobroiu (promițător) ; cronicarul literar Ion Pecie (un condei limpede, sigur – în obiectiv : „Galeria cu vită sălbatică" de C. Țoiu, și „Antonia, o poveste de dragoste" de E. Uricaru) ; eseiștii care relevă o aleasă cultură : Zenovie Cîrlugea și Eugen Velican. În volum mai semnează : Vasile Sega, Ion N. Rădoi, Horia Bădescu, Gh. Dobroiu, Vasile Gogonea, Romeo Ionescu, Virgil Ivănescu, Liviu Poenaru, Doina Roșoga, Ilie Secălman. Consemnăm acest demers editorial gorjean ca pe o reușită.

I. V.

teatru

TEATRUL DE STAT DIN ARAD

Examenul

de JAN PAWEL GAWLIK

Prin a doua sa premieră, Teatrul arădean propune piesa unui cunoscut dramaturg și animator al fenomenului teatral polonez contemporan, **Jan Pawel Gawlik, Examenul,** o dezbatere etică care aduce în prim plan un teritoriu mai puțin investigat de dramaturgie și anume acela al școlii, al formării tineretului, viitorul de mîine al națiiei. Dramaturgul sondează în lumea conștiinței, caligrafiind destine ale unor personaje surprinse în „devenirea" lor. Corpul profesoral, unitar doar în aparență, este măcinat de contradicții, aflîndu-se într-o năclăială greu de învins. Lucrurile ar fi evoluat liniar și fără răsturnări spectaculoase de situații dacă Cristina Chlebowska s-ar fi complăcut în „dolcele farniente" al colegilor ei. Aceștia, altădată avîntați și intransigenți, au ajuns să accepte compromisurile, ce-i drept, nu fără timide răbufniri de onestitate și probitate profesională. Tînăra profesoară are curajul să noteze corect și, deci, să nu promoveze copila unui important „stîlp" al ierarhiei locale. De aici, conflictul piesei și „apăsările" ce se vor face asupra Cristinei Chlebowska de liderul școlii, directorul hotărît să apere, cu orice preț, „ordinea" și nu mai puțin de inspectorul venit anume să reașeze lucrurile în „matca" lor știută. Dar tînăra profesoară nu poate fi convinsă dincolo de limitele impuse de propriile ei convingeri și demisionează. Dar credința în înalta misie a școlii, în admirabila ei vocație de a construi oameni, nu o părăsește pe Chlebowska. Și finalul constituie o pledoarie pentru OM, pentru omul în stare să rămînă OM, demn și neclintit în țelurile sale.

Cu acest text, chiar dacă nu de excepție, dar scris frumos și cu evidentă plăcere, regizorul **IOSIF MARIA BĂTA** a realizat un spectacol în limitele scriiturii dramatice, propunînd o lectură scenică corectă, organizată cu migală și cu o vădită știință a detaliului revelator. Regizorul s-a arătat preocupat să individualizeze „dascălii" ce alcătuiesc laolaltă un „tot" căruia, însă, nu i se va integra Cristina Chlebowska. În felul acesta, regia suplinește unele neajunsuri ale textului în ceea ce privește uniformizarea corpului profesoral, care, cum este firesc, se compune din entități distincte, irepetabile. Regizorul are și meritul de a fi încurajat tinerii absolvenți ai Institutului și de a le fi oferit partituri pe măsura talentului și rîvnei lor. **IOSIF MARIA BĂTA** încredințase în stagiunea trecută Virginiei Dobrovici un important rol care se va dovedi și singurul, și același regizor, oferă acum, unei alte absolvente (promația 1979) – după aproape un an de figurație – un principal și dificil rol feminin. Este momentul să remarcăm interesul redus al Teatrului arădean pentru promovarea în repertoriu a unor piese în stare să releve disponibilitățile de creație ale tinerilor actori, a unor roluri anume pentru aceștia.

Cristina Chlebowska a dobîndit în interpretarea **ROMANIȚEI CHEORPEC,** farmecul, candoarea dar și intransigența, invederată de text, actrița realizînd, în genere, o creație remarcabilă. Mai puțin unele scene supărătoare prin stridență și artificial. Am reținut, însă, acuratețea și subtilele nuanțe ale confruntării dintre Chlebowska și tovarășul ... plin de importanță, tovarășul Malewski **(ION PETRACHE)** și aceea dintre Chlebowska și Maria Malawska, eleva teribilistă și leneșă **(VIRGINIA DOBROVICI).** Directorul, umil și fără personalitate, interpretat, cu aplomb dar îngroșat pe alocuri, de către **ALEXANDRU FIERĂSCU.** Se cuvine a nota strădaniile interpreților de a particulariza, prin detalii sugestive, caractere și individualități : **ELENA DRAGOI** (prof. Zenkowra), **FLORIN DOBROVICI** (prof. Martin Zwarycz), **MARIA BARBONI PETRACHE** (prof. Puzynska), **VIORICA OANCEA** (prof. Berdyszak), **VASILE GRĂDINARU** (prof. Chmura), **MARINELA TARAȘ** (prof. Lewandowska), **EMILIA DIMA-JURCA** (prof. Ekermanova), **TEODOR VUSCAN** (prof. Lawenda).

Și scenografia, inspirată și funcțională, poate puțin prea încărcată, (semnată de **DORU PACURAR)** își aduce contribuția la realizarea unui spectacol coerent, lucrat cu entuziasm și real profesionism.

Flavia DUMA

Laude inițiativei Fotoclubului Arad de a fi organizat o expoziție, în holul Teatrului, cu aspecte inedite din repetițiile premergătoare premierei, între care se disting cele semnate de **VIRGIL JIREGHIE** și **MIHAI FRANGOPOL.**

Virgil Carianopol

COPILUL CU INIMA DE AUR

Ed. Ion Creangă, 1980

Aproape toți marii scriitori români n-au ocolit nobila misiune de a adresa copilăriei scrieri valoroase, strălucite exemple în acest domeniu putîndu-se da de la Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, Cezar Petrescu la Nina Cassian, Marin Sorescu. De obicei, aceste scrieri depășesc momentul strict al apariției, rămînînd permanențe ale literaturii, lucrări de referință într-un domeniu de mare responsabilitate. Printre scriitorii de azi care duc mai departe această nobilă tradiție, Virgil Carianopol se distinge prin lucrările sale pentru micii cititori. Nu de mult i-a apărut la editura Ion Creangă culegerea de povestiri „Copilul cu inima de aur", prilej de meditație asupra rolului literaturii pentru copii, educativă fără îndoială, dar de o aleasă realizare artistică, îndeplinind marcat o funcție estetică în procesul formativ al noilor generații de cititori.

Cartea cuprinde întîmplări de legendă, în conexiune cu personalități sau evenimente din istoria patriei, în care anecdotica este în mod frecvent depășită de emoție. Poetul știe să se adreseze sensibilității proaspete a copiilor și să sensibilizeze întîmplări care exprimă dragostea de țară, curajul, tăria de caracter, forța morală în luptă și faptă, atașamentul față de adevăr, dreptate, muncă. De obicei eroii sînt copii, în relații obișnuite sau neobișnuite ale copilăriei cu adulții. Copii, însă, sînt aceia care exprimă cu sinceritate și căldură mesajul autorului.

În mod deosebit, remarcabilă este povestirea care dă titlul volumului „Copilul cu inimă de aur".

M. Ș.

mapamond

INFORMAȚII INUTILE

● În S.U.A. a apărut de curînd cartea „Informațiilor inutile" care conține material faptic ce, după părerea redactorului acestei apariții, nu va folosi, probabil, nimănui. Dăm mai jos cîteva informații din cartea sus amintită :

● „O picătură de ploaie de mărime mijlocie conține 6000000 00000000000000 (20 de zero !!) atomi.

● În Marea Britanie a fost creată o specie de crizanteme care miros a violete. Acum se lucrează pentru a crea o specie de violete care să aibă parfumul crizantelor.

● La un strănut obișnuit viteza microbilor ce se împrăștie în jur este de 45,4 m pe secundă.

● Compania „Parker", care produce stilouri, afirmă că la scrierea unui cuvînt de lungime medie se consumă cerneală în valoare de 0,00087 cenți.

● Într-un pahar de lapte muls de la femela hipopotamului există 80 de calorii.

● Aparatul auditiv al broaștei țestoase nu e în stare să primească o frecvență mai mare de 2000 de herți, așa că e absurd să se cînte în fața unei asemenea „blindate" la flaut sau la vioară.

● La San Francisco a apărut o nouă apă de colonie care are miros de husă de Cadillac „nou-nouț".

LA ÎNALTĂ TENSIUNE

Așa se poate caracteriza viața pe care o duc locuitorii satului finlandez Orawikiri. Deasupra caselor lor, mai ales vara, tună și fulgeră încontinu. Vara trecută, **stația meteorologică** locală a înregistrat un număr record de descărcări electrice : 2276, și asta numai într-o lună. Adică aproximativ 75 fulgere pe zi. Aici trebuie luat în considerare faptul că se înregistrează doar descărcările electrice care au loc între norii de furtună și pămînt. Numărul fulgerelor este, în fond, mult mai mare, luînd în considerare că numărul cel mai mare de descărcări electrice are loc între nori.

DELFINI FLUVIALI

Delfinii trăiesc și în rîuri. E vorba de Indus, Gange și Brahmaputra, unde, datorită apei nămoloase și tulburi, delfinilor li s-a atrofiat aproape vederea. Totuși, auzul lor este deosebit de dezvoltat, încît se pot orienta perfect prin apă. Acești delfini trăiesc aproximativ cincizeci de oni. Numărul lor este redus și **de aceea sînt ocrotiți de lege.**

evrika!

● **Cînd, poverile din suflet, prinzi, trudit, ca să le numeri,**
Le visezi cu mult mai grele, dar trecute pe-ai tăi umeri !

● **O speranță se sădește ca un fir de pătlăgică**
Și-o-ngrijești păstrînd măsura, doar atît cît este mică.

● **Atîtea întîmplări în tine, dramatice sau nefirești,**
Concep o carte răsfoită, dar necitită. Titlul : EȘTI !

● **Mreaja urii și-a iubirii are-o singură aripă,**
Ce din noi spre noi tot bate, mai alene, mai în pripă.

● **Oamenii-s ca o furtună, și cu, și fără răsunet :**
Unii vin pe cîte-un fulger, alții, vai, pe cîte-un tunet !

● **Iași, învins, coroana stearpă, găunoasa ei tulpină,**
Și-n tenebre dai de viață : sănătoasa rădăcină !

● **Cuvîntul e un miracol. Poți cu el să miști o stea,**
Dacă ea te înțelege, de-l traduci pe limba sa.

● **Înundat de lucruri, omul e un roi minat de vînt,**
Care-n goana-i fără seamăn face faguri în mormînt !

● **În obrazul mamei noastre, ca-n războiul cu nevoi,**
Vezi crestată neputința de-a fi dat numai eroi !

● **Megaliții sînt departe, iar Renașterea-i un vis,**
Căci, pe soclul tranziției, arta mulți o pun în ghips !

Ion VELICAN

documentar

SIMON BOLIVAR — PERSONALITATE DE SEAMĂ A CULTURII HISPANO-AMERICANE

Intreaga lume hispanică, și nu numai ea, comemorează, în 17 decembrie, 150 de ani de la încetarea din viață, la San Pedro Alejandrino, a unuia dintre cei mai iluștri fii ai săi, Simon Bolivar, supranumit — El Libertador. Marele conducător al luptei de emancipare națională a coloniilor spaniole din America se prezintă la prima vedere doar ca un mare comandant de oști, învingător la Cúcuta, Calabozo, Boyacá, Carabobo sau Junin sau ca un strălucit om politic, făuritor de republici libere : Venezuela, Columbia, Ecuador, Peru, Bolivia. In realitate, militarul și omul politic au fost indisolubil legați de omul iubitor și creator de cultură. Inversînd puțin lucrurile, se poate afirma că Bolivar a fost un om de cultură care a devenit militar și om politic datorită unui imperativ rezultat al interacțiunii dintre realitățile timpului său și formația sa spirituală.

Născut în Caracas, în 24 iulie 1783, în familia unor creoli de vază, Simon Bolivar își va începe studiile în orașul natal. La formarea sa spirituală au contribuit, printre alții, Carrasco, Vides, Negrete, Pelgron, Rodriguez, Bello — în Venezuela — și marchizul de Ustariz, în Spania. Un rol important l-au avut și lecturile din Locke, Condillac, Buffon, D'Alembert, Helvetius, Montesquieu, Mably, Rousseau, Voltaire și din clasicii antichității. Pe cei mai mulți i-a studiat cu ocazia primelor două vizite în Europa, 1799—1802 și 1803—1806. Vasta sa cultură iradiază din cele mai de seamă scrieri și cuvîntări de mai tîrziu, în care deseori face competente referiri la marile valori ale umanității. El a reușit să împletească strălucit învățăturile istoriei cu realitățile prezentului său știind să fie concomitent militar, om politic, educator, întemeietor de lăcașe de cultură, ziarist și poet.

Ca educator, s-a angajat în protejarea hotărîtă a educației populare, deoarece o considera ca fiind una dintre cele mai importante laturi ale luptei de eliberare. Pregătirea noilor generații pentru o nouă viață se putea face numai prin dezvoltarea învățămîntului primar, modern și popular, prin crearea de școli de cele mai diverse tipuri, prin protecția artelor și stimularea științelor. **„Lucrul cel mai nobil cu care se poate ocupa un om este acela de a-i instrui pe semenii săi"**, afirma el. Pe oamenii de știință îi privea ca pe „adevărații descoperitori ai realității fizice naționale" și considera știința ca pe o „aliată necesară a libertății".

Un rol important în construirea grandiosului edificiu, eliberator îl acordă presei, el însuși fiind un bun ziarist. În 1818 înființează, în plină luptă cu armatele spaniole din mlaștinile Orinocului, ziarul „Correo de Orinoco". Dintre numeroasele-i articole se remarcă cele referitoare la situația politică internațională din anii 1814 și 1824, publicate în „Gazeta de Caracas" și respectiv „El Centinela en Campana". Ambele articole sînt pătrunse de încrederea nestrămutată în independența Americii.

Scrierile și discursurile lui Bolivar s-au bucurat de elogioase aprecieri din partea oamenilor de litere. **„Un discurs al său — afirma scriitorul dominican Joaquin Balaguer — pe lîngă că este o capodoperă de intuiție și sociologie, este și o superbă piesă literară".**

Iată un fragment din discursul rostit de Bolivar în 15 februarie 1819 în fața Congresului de la Angostura : **„Fiind injugați la triplul jug al ignoranței, tiraniei și viciului, n-am putut căpăta nici știință, nici putere și nici virtute... Ne-au stăpînit mai mult prin înșelăciune decît prin forță, iar viciul a făcut mai mari pagube decît superstiția. Sclavia este fiica beznei, iar un popor aflat în ignoranță este o unealtă oarbă a propriei sale distrugeri ; ambiția și intriga abuzează de credulitatea și de lipsa de experiență a unor oameni străini de orice conștiință politică, economică sau civilă. Ei iau drept realități simplele iluzii, iau permisiunea drept libertate, trădarea drept patriotism, răzbunarea drept dreptate. Se aseamănă cu un orb voinic care mînat de sentimentul puterii sale pășește cu siguranța celui mai perspicace om și izbindu-se de toate piedicile nu-și poate potrivi pasul".**

Sau am mai putea ilustra afirmația de mai sus cu un citat din „Scrisoare din Jamaica" : **„După ce vom fi puternici, sub auspiciile unei națiuni libere care să ne proteje, ne vom cultiva virtuțile și talentele care conduc spre glorie ; atunci vom urma marșul măreț spre marile binefaceri cărora le este destinată America de Sud ; atunci științele și artele care se născură în Orient și au iluminat Europa vor zbura și spre Columbia liberă, care le va da adăpost".**

Pe marele său general Sucré îl prezintă astfel, într-un scurt rezumat al vieții acestuia publicat în 1825 la Lima : **„El este făuritorul victoriei de la Ayacucho, este mîntuitorul fiilor Soarelui, este cel care a sfărîmat lanțurile cu care Pizarro a legat Imperiul incașilor. Posteritatea și-l va reprezenta pe Sucré cu un picior în Pichincha și celălalt în Potosi, ținînd în mîini leagănul neamului lui Manco-Capac și contemplînd lanțurile Rernului, sfărîmate de spada sa".**

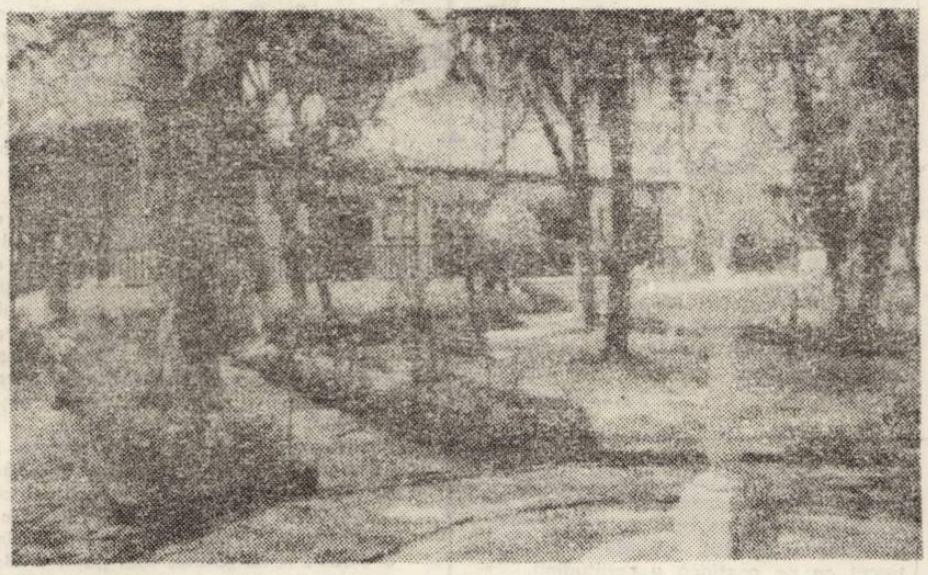

Casa lui Bolivar din Bogota

Nu mai puțin strălucitoare și mobilizatoare în același timp sînt proclamațiile sale către armată. În ziua de 1 martie 1813, cînd, eliberînd San Antonio del Tachira, începe Campania Admirabilă, terminată la porțile Caracasului, prin instaurarea celei de a doua Republici a Venezuelei — își felicită și însuflețește, în același timp, armata printr-un discurs rămas și el celebru.

„Eu, care am avut onoarea de a lupta alături de voi, cunosc sentimentele mărinimoase care vă animă față de frații voștri aflați în sclavie, cărora numai brațele voastre de temut și piepturile voastre oțelite le pot aduce sănătatea, viața și libertatea. Singură strălucirea armelor voastre victorioase va face să dispară de pe cîmpiile Venezuelei bandele spaniole, așa cum se împrăștie negurile în fața razelor soarelui. America întreagă așteaptă libertatea și salvarea de la voi, neînfricați soldați ai Cartagenei și Uniunii ! Nu, încrederea în voi nu este zadarnică, și foarte curînd Venezuela vă va vedea înfigînd stindardele voastre pe fortărețele Puerto Cabello și La Guaira.

Soldați ai Cartagenei și Uniunii, alergați să vă acoperiți de glorie dobîndindu-vă sublimul renume de Eliberatori ai Venezuelei !"

Simon Bolivar a iubit mult natura și întîlnirile sale cu marile ei monumente îl cufundau în adînci și fructuoase meditații. În urma unei astfel de întîlniri va așterne pe hîrtie „Delirul meu de pe Chimborazo", trăit pe semețele culmi în 1823, an care de altfel constituie pragul apogeului gloriei sale. Iată cîteva pasaje din opera exclusiv literară a celui care, în privința talentului poetic în rîndurile eliberatorilor Americii, a fost comparat cu José Marti.

„Învăluit în mantia Curcubeului, eu veneam din locul în care Orinoco cel bogat în ape își plătește tributul zeului apelor. Am vizitat fermecătoarele izvoare ale Amazonului și-am vrut să urc pe foișorul de pază al Universului... Nici o ființă omenească nu mai călcase coroana diamantină pe care mîinile eternității au așezat-o pe mărețele-i tîmple, de domnitor al Anzilor ;... Mînat de geniul care mă amîna să ajung în vîrf și cînd ating cu creștetul cupa firmamentului îmi pierd cunoștința : la picioarele mele se afla pragul abisului. Atunci, un delir febril îmi fermecă mintea, m-am simțit ca încendiat de un foc straniu și divin : zeul Columbiei pusese stăpînire pe mine. Deodată, mi se înfățișă Timpul, sub venerabila înfățișare a unui bătrîn încărcat cu prăzile de război ale vîrstelor : încruntat, gîrbovit, chel, cu fața zbîrcită, cu o coasă în mînă ;

„Eu sînt tatăl secolelor, sînt secretul misterului gloriei și mama mea este Eternitatea ; granițele imperiului meu le semnalizează Infinitul ; eu n-am mormînt, căci sînt mai tare ca Moartea ; privesc trecutul, privesc viitorul și prin mîinile mele se scurge prezentul...".

Aproape toți marii scriitori de limba spaniolă — și-au făcut o datorie de onoare din a-l cînta în versuri sau proză pe făuritorul Marii Columbii. Amintim dintre ei pe Jose Marti, Pablo Neruda, Miguel de Unamuno, Miguel Angel Asturias. Sintetizîndu-l în mod magistral, viața și opera, Jose Marti a spus despre el că **„a trăit între flăcări și el însuși era flacără"**. Comparînd cultura Americii cu cea europeană, Bolivar îi sesizase amprentele specifice și în complexul său plan eliberator și-a propus și luarea de măsuri în vederea facilitării dezvoltării acestora. După părerea sa, America trebuie să pornească pe drumul definirii propriei entități culturale. În acest sens cere intelectualilor „să articuleze în timp și spațiu" o concepție de viață și istorie care să pună în acord dorințele lor cu realitatea și cu moștenirea trecutului.

Prin vasta sa activitate desfășurată pe sublimul tărîm al culturii, marele caudillo și om de stat poate fi considerat, pe bună dreptate, ca eliberator al Americii Latine și în acest domeniu.

Ileana DORU

cartea străină

„IEZERE" sau lauda limpezimilor totale

Poet cu un registru liric variat ca tematică și inspirație, tentat să filosofeze și să descifreze semnele vizibile sau invizibile ale lumii, o lume tensionată de idei sau ambiguități, meditată interogativ ori comprehensivă, Mateja Matevski reprezintă în lirica macedoneană contemporană un nume de o reală rezonanță.

Înscriindu-se în generația poetică de mijloc, alături de Gane Todorovski, Vlada Uroševici, Ante Popovski, Iovan Strezovski, poetul a debutat remarcabil în 1956, cu **Ploile,** atitudinea sa lirică dovedind o deplină modernitate, un periplu poetic ce se bizuia pe variații de ton și teme, pe o simbolistică suculentă și asociativă de o aleasă originalitate.

Iezere, o primă antologie matevskiană, apărută în românește la editura **Facla** prin contribuția Carolinei Ilica și Dumitru M. Ion, reușește a fi un univers poetic grav și delicat în același timp, incifrat ori, dimpotrivă, descătușat de poverile unei inspirații ermetice, un alfabet poetic circumscris unei reflexivități autentice, dens și de cele ma multe ori de o mare expresivitate.

Poezia lui Mateja Matevski, de o bogată imagistică, hrănită din meditația necontenitelor căutări, se întemeiază pe o multitudine de nuclee metaforice, ce conferă imaginației secvențe suprapuse, confesive ori evocatoare, reprezentări ori asociații dintre cele mai surprinzătoare. Iezerul, piatra, ploile, rădăcinile, licuriciul, șarpele, cercul sînt tot atîtea prilejuri poetice de a uni regnurile, de a metamorfoza lumea ori de a concilia sinele cu setea lui de ideal. Căci Mateja Matevski aude și înțelege lumea cu toate simțurile sale, vibrează la trăirile imediate, la pateticile manifestări ale naturii, purtînd un dialog abundent în sensuri și nuanțe cu o existență accesibilă doar poeților autentici.

Ordonînd concretul și realul, senzațiile și reveriile, poetul configurează noi componente poetice, o dialectică a purificării și perfecțiunii, o aspirație rafinate, a misterului mereu mulptiplicat, fundamentînd prin Cuvînt un tărîm inefabil ce aparține adevăratei poezii : **„Mereu presimțită în ape și beznă / tu coamă moale coamă aspră / nepăsător curajoasă / dintotdeauna carne crudă de pămînt și de noapte / coamă aspră sabie neliniștită a văzului / pe argintia cărare a spațiului / ca o rază și ca un fulger / Du-mă copilărie du-mă iți spun / du-mă tu poezie nemuritoare bătrînă și necutată / tu cea mai mare iluzie fără metaforă / fereastră deschisă stingaci abis violent / pentru toate culorile eternității / Du-mă prin ploaia aceasta tu cărare / pentru ca blînd să mă reîntorci în acest spațiu strîmt / în cuibul fragil al visării" (Poesia).**

Dacă cercul este un demers existențial, iezerul constituie în lirica lui Mateja Matevski patima aspirației depline, confruntarea permanentă cu certitudinile, integrarea cu miraculosul, inițierea, printr-o alchimie a dedublării, într-un profund și semnificativ teritoriu mitic.

Multe versuri iau naștere din mirarea poetului, dintr-o candoare molipsitoare, dintr-o stare mereu reținută, de pudoare și sinceritate. Licuriciul — „copil al beznei și al tăcerii", zămislit din bezna oarbă a nopții, capătă o mare anvergură cosmică constituind începutul unui posibil ciclu al reîntegrării în Tot, o dialectică a participării la plăsmuirea unor noi lumi : **„Și mulți îndelung am privit / cum tiritoarea aceea măruntă / se preface / în stea" (Plecarea licuriciului).** Blazon al întunericului, el ignoră coșmarul nopții într-o aventură existențială a aspirației spre lumină, devorînd insomnii și împovărătoarea liniște cînd poetul n-a simțit **„cum se stinge în palmele deschise ale zorilor / primul mărunt licurici / în pragul mărețului soare" (Moartea licuriciului,** II).

„Întreaga lirică matevskiană — notează Dumitru M. Ion — este plină de obsesia **pietrei ;** unitatea tematică este exemplară astfel încît ai impresia că poetul înalță un cîntec unui ținut luxuriant, unei vegetații covîrșitoare, realitatea este însă cu totul alta : măreață este vegetația suferinței și strălucitoare aceea a speranței".

Iezere confirmă încă o dată originalitatea unui poet adevărat, un remarcabil volum, expresie a unui lirism de aleasă marcă întemeiat pe particularitățile unei reflexivități rafinate și autentice.

Carolina Ilica a dat o traducere exactă și sugestivă, în timp ce Dumitru M. Ion semnează o substanțială prefață, bogată în idei și concluzii.

Ion DEACONESCU

REDACȚIA și ADM. — TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 2 (668) 15 IANUARIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. — 1 leu

UN AMPLU ȘI FRUCTUOS DIALOG CU OAMENII MUNCII TIMIȘENI

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a făcut marți, 13 ianuarie, o vizită de lucru în municipiul Timișoara, unde a analizat, împreună cu reprezentanții organelor locale de partid și de stat, cu cadre de răspundere din ministere economice, cu conducători de întreprinderi și instituții, cu specialiști și muncitori, modul în care au fost îndeplinite în județul Timiș sarcinile pe anul 1980, precum și măsurile întreprinse pentru realizarea în cele mai bune condiții a planului pe 1981, pe întregul cincinal, pentru ridicarea întregii activități pe o treaptă superioară, de calitate și eficiență.

În această vizită, secretarul general al partidului a fost însoțit de tovarășa Elena Ceaușescu, de tovarășii Iosif Banc, Emil Bobu, Nicolae Constantin, Constantin Dăscălescu, Gheorghe Oprea, Ion Pățan.

Desfășurată într-o atmosferă de activitate intensă însuflețită, de manifestare plenară a voinței oamenilor muncii de pe aceste meleaguri bănățene — români, germani, maghiari, sîrbi — de a-și îndeplini exemplar sarcinile ce le revin, vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în municipiul Timișoara dobîndește o semnificație deosebită, ea fiind, la puține zile de la Consfătuirea de lucru de la Brașov, prima vizită de lucru efectuată în noul an, în noul cincinal.

Întîlnirea secretarului general al partidului cu importante colective de muncă timișorene a pus, încă o dată cu pregnanță în evidență rolul hotărîtor al tovarășului Nicolae Ceaușescu în orientarea economiei naționale spre o dezvoltare modernă, eficientă, la nivelul înaltelor cerințe și exigențe ale actualei etape pe care o străbate țara, în stabilirea direcțiilor principale de acțiune, în mobilizarea și dinamizarea energiilor creatoare ale națiunii pentru înfăptuirea măreților obiective stabilite de Congresul al XII-lea al partidului. În cadrul analizei s-au situat în mod firesc, problemele fundamentale pe care le ridică cincinalul 1981—1985, cincinalul calității și eficienței : promovarea largă a progresului tehnic ; reducerea accentuată a costurilor de producție și, îndeosebi, a cheltuielilor materiale ; folosirea intensivă a bazei tehnico-materiale ; valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor ; organizarea științifică a producției, folosirea rațională a forței de muncă, ridicarea calificării ; aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii ; creșterea competitivității produselor românești pe piața externă.

Amplul dialog de lucru al tovarășului Nicolae Ceaușescu cu făuritorii de bunuri materiale din întreprinderi, unități de cercetare și proiectare timișorene, urmat de întîlnirea cu activul de partid din județul Timiș, precum și importantele indicații date cu acest prilej de secretarul general al partidului în timpul vizitelor și în cuvîntarea rostită în încheierea întîlnirii cu activul de partid se înscriu ca momente de mare însemnătate și semnificație în viața județului, a întregii țări, intrată într-o nouă și înfloritoare etapă de dezvoltare.

Vizitele efectuate la Întreprinderea Mecanică — unitate ce deține primul loc în

ponderea economică a județului, întreprindere unicat, prin produsele sale de înaltă tehnicitate pe care le livrează economiei naționale, la Institutul de sudură și încercări de materiale — un adevărat bastion al cercetării științifice de specialitate, cum și la Întreprinderea de aparate electrice de măsurat — unitate etalon în ramura electrotehnicii românești, au prilejuit ample și fructuoase dialoguri ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, cu colectivele de muncă ale acestor unități, fiind subliniate rezultatele bune și foarte bune pe care le-au realizat în cincinalul precedent, cum și obiectivele care le stau în față în actualul cincinal puse sub semnul luptei pentru o nouă calitate, obiective ce trebuie să accentueze și mai mult aportul pe care și-l aduc aceste întreprinderi la dezvoltarea economiei naționale.

La întîlnirea de lucru cu activul de partid din județul Timiș, desfășurată într-o atmosferă de puternic entuziasm, sub semnul vibrantelor sentimente de dragoste și prețuire față de cel mai iubit fiu al poporului au luat cuvîntul tovarășii Petre Dănică, prim-secretar al Comitetului județean Timiș al P.C.R., Ioniță Bagiu — directorul I.M.T., Tamara Anghel Mesaroș, secretar al Comitetului de partid de la I.A.E.M., Iulia Pașca, directorul Întreprinderii „1 Iunie", Radu Bălan prim-secretar al Comitetului municipal Timișoara al P.C.R., Florentin Cîrpanu, directorul Combinatului pentru producerea și industrializarea cărnii de porc „Timiș", acad. Ioan Anton, rectorul Institutului Politehnic, Ioan Josu, președintele C.A.P. Topolovățul Mare, Maria Siminiuc, secretar al Comitetului comunal de partid, primarul comunei Giarmata, Friedrich Pareker, organizator de partid, președintele Consiliului agroindustrial de stat și cooperatist Orțișoara, Victor Mureșan, prim-secretar al Comitetului municipal Lugoj al P.C.R.

În Cuvîntarea ținută la întîlnirea cu activul de partid din județul Timiș — secretarul general al partidului a făcut o amplă analiză a tuturor sectoarelor vieții economico-sociale a județului Timiș, subliniind realizările obținute în cincinalul pe care l-am încheiat, ponderea crescîndă a județului Timiș în economia națională cum și lipsurile care s-au manifestat în unele unități economice, mai cu seamă din domeniul agriculturii, unde se impun măsuri urgente, de maximă eficiență, care să aducă și în acest important sector al economiei județului o nouă calitate a muncii. Dezbătînd în amănunțime principalele obiective care stau în fața colectivelor de oameni ai muncii în noul cincinal, puse sub arcul de boltă al noii calități, secretarul general al partidului și-a manifestat deplina încredere în puterea și hotărîrea tuturor oamenilor muncii din această parte a țării, români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități, că nu vor precupeți nici un efort pentru a duce la îndeplinire toate sarcinile ce le revin, aducîndu-și astfel o prețioasă contribuție la dezvoltarea generală a patriei noastre socialiste.

Cuvîntarea secretarului general al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu reprezintă un nou și important îmbold în muncă pentru toți oamenii de pe aceste meleaguri, o chemare vie spre realizarea exemplară a tuturor obiectivelor acestui cincinal, care trebuie să determine o calitate nouă în toate domeniile, chezășuind, încă o dată, strînsa unitate a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii în jurul partidului, deplina încredere în politica sa de edificare a unei Românii mai bogate și mai puternice.

Vizita a reprezentat un minunat prilej pentru locuitorii județului de a adresa tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu ocazia apropiatei aniversări, a zilei de naștere, sărbătoare scumpă întregului nostru popor, urarea fierbinte de viață îndelungată, de multă sănătate și putere de muncă, în fruntea partidului și statului, spre binele și prosperitatea patriei, bunăstarea și fericirea națiunii noastre, spre gloria și strălucirea României socialiste. Ei au ținut să ureze — și de această dată — tovarășei Elena Ceaușescu, cu prilejul recentei aniversări a zilei de naștere, calda urare de ani mulți și luminoși, de realizări și satisfacții tot mai mari în îndeplinirea înaltelor răspunderi încredințate de partid și popor, în bogata și rodnica activitate ce o desfășoară ca remarcabil om politic și ca eminent savant de renume mondial.

STRUCTURAREA PUBLICISTICII EMINESCIENE

Editorii volumului IX din publicistica lui Eminescu au interpretat schița de plan rămasă de la Perpessicius în primul rînd ca pe o intenție de aplicare exclusivă a criteriului cronologic. Și, într-adevăr, așa și-au organizat materialul, reducînd doar numărul volumelor la trei și renunțînd, în chip firesc, la gruparea pe cîte doi ani consecutivi. Cu privire la organizarea în volume a publicisticii, Petru Creția și D. Vatamaniuc dau lămuririle de rigoare și justifică adoptarea criteriului cronologic : „În aceste trei volume urmează să fie cuprinse, în ordine cronologică, în forma lor autentică și în întregimea lor, toate textele publicistice care îi pot fi atribuite lui Eminescu (...).

Ordinea cronologică nu era singura posibilă, de vreme ce se putea recurge la gruparea pe periodice sau, cu mult mai multă îndreptățire, la aceea tematică (articole politice și articole literar-culturale subimpărțite și ele, eventual, în prezentări de autori, cronici dramatice, crîmpeie, cu caracter pedagogic, istoric etc.), grupare sau diviziune care a stat, sub o formă sau alta, la baza tuturor edițiilor de pînă acum, toate consacrate dealtfel numai unuia sau altuia din aceste aspecte. Dar departajarea tematică, care își păstrează unitatea pentru unele tipuri de ediții derivate, este neavantajoasă în cazul unei ediții integrale de referință. În primul rînd pentru că, în cazul lui Eminescu, asemenea împărțiri se dovedesc pînă la urmă arbitrare în criteriu și discutabile ca rezultat". **(Lămuriri asupra editării publicisticii eminesciene,** pp. 50—51). Prezența lui M. Eminescu în fiecare articol **ca om politic** este elementul hotărîtor care asigură unitatea publicisticii sale, astfel că nici despre un articol oarecare nu se poate spune „fără putință de greș că nu este politic sau că este exclusiv un anumit lucru sau altul", ceea ce anulează justificarea unei organizări tematice.

Într-adevăr, e greu să afli prea multe articole ale lui Eminescu în care autorul să nu se fi implicat ca om politic măcar prin atitudinea pe care o adoptă. Dar de vreme ce se recunoaște diversitatea publicisticii, trebuie să admitem și existența unor valori multiple al căror relief se conturează mai greu cînd nu funcționează și criteriul tematic în cuprinsul a trei volume de mare întindere, pe cînd atitudinea politică a autorului rămîne constantă și lesne descifrabilă, iar pentru ilustrarea ei nu e necesară parcurgerea integrală a materialelor.

Nimeni nu pune la îndoială faptul că în numeroasele lui articole despre „formele fără fond" și „pătura superpusă" M. Eminescu exprimă o anumită atitudine politică, dar, în cele din urmă, interesul lor nu constă în primul rînd în această atitudine, ci în viziunea sa generală despre specificul civilizației moderne din România, cu referiri speciale la instituțiile ce o reprezintă și la căile firești ce trebuie urmate pentru îndreptarea unor greșeli datorate burgheziei. O atare concepție ar apărea cu toată limpezimea elaborării ei într-un capitol organizat după criteriul tematic, dar și cu respectarea celui cronologic în interiorul acestuia, pentru a cunoaște fiecare fază a elaborării, cu elementele noi cristalizate și adăugate pe

Virgil VINTILESCU

(Continuare în pag. 6)

Livius Ciocârlie: „Negru și alb"

– Ce reprezintă, în evoluția scrisului Dvs., **Negru și alb ?**

– Încercînd să înțeleg ce a însemnat cartea **în sine,** aș spune că a însemnat reușita evitării – în ultima clipă și nu fără mari zgîrieturi – a pericolului de a nimeri, condus de un miraj teoretic, într-un impas definitiv. Încercarea de a zbura peste obstacol așa, grațios, cum ar zbura o lebădă cu saboți de plumb.

Lăsînd gluma la o parte, **Negru și alb** reprezintă o experiență încheiată, mai mult decît o etapă pe un drum ce ar urma să fie străbătut în viitor. Ce a însemnat cartea **pentru mine ?** Foarte mult. În primul rînd, posibilitatea nesperată de a cunoaște oameni care fuseseră pînă atunci nume pe copertele unor cărți. Bucuria de a-i vedea pe acești oameni, a căror delicatețe o voi menaja pînă cînd numirea lor n-ar mai fi prezumțioasă din partea mea, a-i vedea – deci – pe acești oameni care, fără excepție – și o spun lucid, nu cu acea modestie miorlăită de care nu mă feresc totdeauna deajuns – sînt autori de mai mare și chiar de mult mai mare valoare decît a mea, a-i vedea, repet, luînd cartea de unde o azvîrlisem cu justificată lehamite și ducînd-o – prin recomandări, redactare, comentarii favorabile și în cele din urmă o apreciere generoasă – pînă la premiul obținut. Chiar neluîndu-l în seamă, aș putea spune că dacă viața literară ar fi pentru toți așa cum a fost pentru mine de cîțiva ani încoace, am trăi în Uniunea scriitorilor ca în cea mai bună dintre lumi.

– Ce teoreticieni literari, critici, eseiști timișoreni ați vedea, în anii următori, între laureații Uniunii ? Vă rog să luați întrebarea în serios.

– Întrebarea dă de înțeles că vă așteptați ca literaturii – în speță criticii – de aici să-i meargă bine și în viitor. Faptul acesta mi se pare mai important decît posibilul meu răspuns. Nu sînt de părerea celor care spun că prin părțile noastre s-au făcut multe lucruri rămase neobservate. Nu-mi dau seama de ce ele nu s-ar fi observat. S-au scris cărți bune, ele se știu și am sentimentul că scrierile foarte bune abia vor veni. Nu mi se pare mic meritul celor de acum de a fi făcut să se nască prejudecata favorabilă că aceste cărți vor fi într-adevăr scrise. Și poate tocmai ei le vor scrie. Ei și, fără îndoială, alții. Dacă vreți să iau întrebarea în serios, nu-mi cereți să numesc promisiunile. Plăcerea pe care le-aș face-o unora n-ar compensa tristețea celorlalți. Dealtfel, criteriile separării lor în mai promițători și mai puțin promițători deocamdată lipsesc. De aceea, mă mulțumesc să dau un nume binecunoscut – Șerban Foarță –, căruia îi adaug două, al unui eseist și al unui teoretician ; ei nu reprezintă promisiuni ci, pentru mine, certitudini nu neobservate însă, din diferite pricini, încă neobservabile în toată măsura lor. Primul este Marcel Pop-Corniș, al doilea Crișu Dascălu (Un al treilea, de mari resurse, Ilie Gyurcsik – a luat din păcate distanță față de scris). Cît despre Lucian Alexiu, el a parcurs jumătate din drum și, sînt sigur, nu se va opri. Dincolo de el se întrevăd alți tineri, cărora, mai mult decît talent, talentul îl au, le doresc tăria de a fi răbdători. Aș vrea să le transmit convingerea că în scris concesiile pe care le face omul, lui și altora, nu sînt concesii tactice cum ar putea să creadă : o dată făcute, concesiile rod în continuare pînă la os.

PREMIILE UNIUNII SCRIITORILOR PE ANUL 1979

Cornel Ungureanu: „Contextul operei"

– Ce loc ocupă în cadrul scrisului dumneavoastră volumul „Contextul operei" ?

– Majoritatea paginilor acestui volum au fost scrise în perioada 1968–72. Unele au apărut în vechiul „Orizont". Regret că nu am dedicat acest volum, așa cum voiam inițial, redactorilor de atunci ai revistei ; într-un fel, li-l datorez. Așa după cum s-a mai remarcat, volumul e scris sub presiunea timpului ; e, ca și **„Imediata noastră apropiere"**, o carte „suplimentară". Eu sînt comentator al literaturii actuale, am fost și sînt cronicar literar. Pînă cînd voi alcătui cărțile mele de sinteză, aceste cărți – între care și **Contextul operei** – vor trebui să dea seamă despre unghiul din care văd literatura de azi. Cred că un cronicar literar trebuie să scrie în numele unei imagini cît de cît globale asupra literaturii. Studiile de aici, pe care le-am vrut legate între ele, ar putea oferi, cui le citește cu atenție, o imagine a literaturii române moderne.

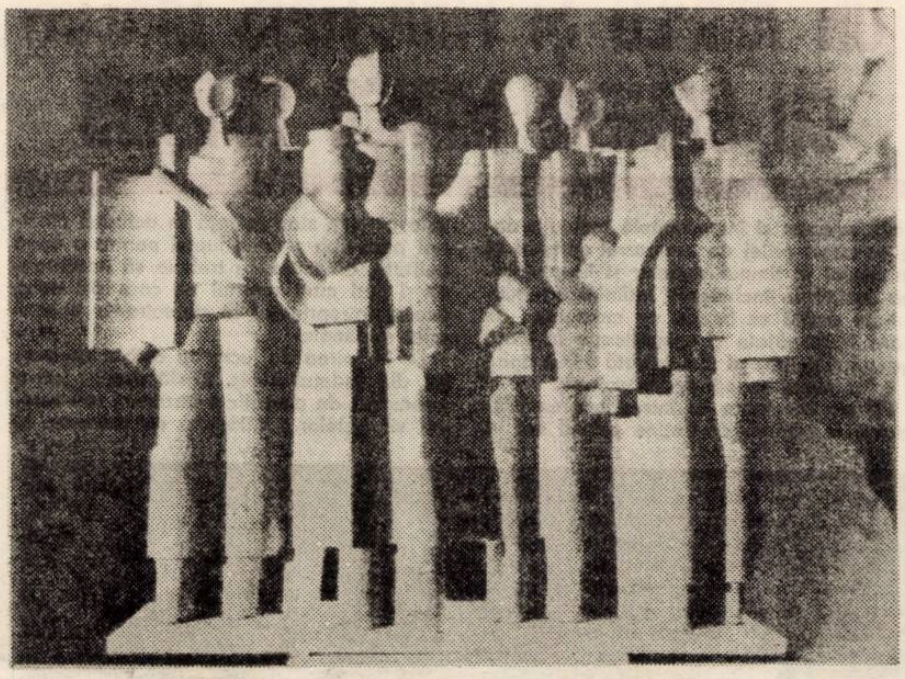

SZAKATS BELA : „Șase decenii de luptă P.C.R."

– Ce cărți ale criticilor, eseiștilor, istoricilor literari timișoreni ați așeza printre „cărțile demne de premii" ? Vă rog să luați întrebarea în serios.

– Nici nu mă gîndesc să iau întrebarea în glumă. Vreau să vă atrag atenția că la Timișoara (sau, mă rog, sub semnătura unor autori din Timișoara) au apărut în 1980 vreo zece cărți de eseu, istorie literară, critică literară care merită stima noastră. Despre **Cartea ființei** a lui Corneliu Mircea, de pildă s-au rostit și se vor rosti elogii puțin obișnuite. S-ar putea să avem în Corneliu Mircea pe cel mai de seamă continuator al lui Noica. Un stil critic personal, de mare eficiență, există în cărțile lui Șerban Foarță, eseist sclipitor. Între cărțile anului 1981, aflate deci „în curs de apariție" aș începe cu monumentala lucrare despre Blaga a profesorului Eugen Todoran, cu cartea – o revelație – pe care Marcel Pop Corniș o consacră romanului american, cu studiile de istorie literară ale lui Iosif Cheie-Pantea sau ale lui Simion Mioc, aș atrage atenția asupra scrisului lui Ion Vultur, Crișu Dascălu sau Margareta Gyurcsik, asupra unor eseiștii ca Adriana Babeți ... a unor cronicari literari ca Lucian Alexiu, Marian Odangiu, Vasile Popovici sau Mircea Mihăeș. Observ acum că numărul celor în care cred e mult mai mare (o seamă de nume lipsesc din înșiruirea de mai sus) și că participarea la viața literară a unor folcloriști ca Vasile Crețu, a unor psihiatri de prima mărime, a unor lingviști dă o individualitate pregnantă acestui climat literar. Dubla sau tripla specializare mi se pare salutară, în acest domeniu aflat și el în plină transformare. Una dintre trăsăturile cercetării literare timișorene mi se pare a fi ieșirea din impresionismul mărunt prin specializare într-o știință umanistă. Dacă mai atrag atenția că între „teoreticieni" sînt (Crișu Dascălu, Eugen Dorcescu, Alexandra Indrieș) sau vor fi (Antoaneta C. Iordache, Ioana Rauschan ș. a.) autori de cărți de poezie, reportaj sau roman, sau aș putea ajunge la concluzia că în următorii ani în Timișoara ar putea exista o literatură al cărei specific să fie determinat de oamenii de idei. Dar apariția unor cărți foarte bune de poezie sau proză (posibile oricînd acestea) semnate de scriitori fără tangențe cu teoriile, ar putea infirma spusele de mai sus.

Nikolaus Berwanger: confesiune tîrzie

Debutînd tîrziu, Nikolaus Berwanger, născut în anul 1935, se impune abia în ultimii zece ani ca prozator și autor de „texte lirice", așa cum el însuși își denumește creațiile sale în formă de versuri. Astăzi, scriitorul timișorean este la fel de bine cunoscut cititorilor de limbă germană din țara noastră cît și publicului românesc, poeziile sale fiind traduse în această limbă de Anton Palfi în volumele „Singur cu mine", „Din patru inimi" și „Confesiuni cotidiene", recent apărut. Nikolaus Berwanger debutează în lumea literelor ca ziarist, și ziarist o rămas pînă în ziua de astăzi, experiența de viață a publicistului, adică experiența sa socială, resimțindu-se într-o-totul și în creațiile poetului Nikolaus Berwanger. Poetul și ziaristul Berwanger este obsedat de actualitate, de faptul cotidian, el se simte provocat de întrebările zilei de azi, căutînd să găsească răspunsuri sau să enunțe cel puțin o situație anume. Fiind provocat de faptul cotidian, el răspunde printr-o poezie angajată, de multe ori și ea la rîndul ei provocatoare, în sensul de a te face să reflectezi asupra unor lucruri sau întîmplări aparent mărunte, nu fără a se referi la problemele plenare ale omului de astăzi. Simptomatic pentru o asemenea dezbatere poetică este volumul „spätes bekenntnis" (confesiune tîrzie, 1979). Berwanger pledează pentru o existență umană sub semnul dialogului, chiar dacă realizarea acestui țel în lumea de astăzi citeodată pare a fi periclitată : „mai ales / oameni buni / învățați să ascultați / unul pe altul", îndeamnă poetul-agitator într-un loc, și „plin de iluzii", încearcă mereu și mereu să-și închipuie „cît de frumos ar fi / dacă toți oamenii ar fi fermi convinși / că ar putea, / dacă ar vrea, / să schimbe lumea". Simțindu-se pentru totdeauna legat de partea însoțită a lumii, a vieții, poetul totuși nu închide ochii în fața unor primejdii, care ar putea să amenințe atît existența individului cît și cea a comunității umane : „sper că hrana mea / întotdeauna îmi voi codimenta / cu sare și piper / nu cu substanțe / care ar putea să transforme / pe mine / și lumea noastră / în neant".

Din toate versurile lui Berwanger emană un suflu bărbătesc, ce vrea să îndemne la activitate, la o muncă rodnică, fie ea materială sau spirituală. Autorul se dovedește a fi mereu în căutarea posibilităților de a-și clădi o viață demnă a împlinirilor umane : „totul / numai asta nu / moartea măruntă zilnică / fără iubire / fără răstimp". Referindu-se la prezent autorul include în reflecțiile sale și unele momente anterioare ale biografiei sale, prin care reușește să stabilească o legătură cu generația părinților săi, și astfel cu tradiția progresistă a muncitorimii din Banat : „să luptăm pentru o viață demnă / a fost cauza tatălui meu / e cauza mea". Experiența istorică și revoluționară este înțeleasă ca o experiență pilduitoare, care merită să fie transmisă din generație în generație, din tată în fiu, pentru a înțelege mai bine că realizarea idealurilor înseamnă luptă continuă împotriva unor obstacole care s-ar putea ivi : numai cel care va acționa în acest sens, mărturisește poetul, va putea să lase-n moștenire „o conștiință curată".

Prin volumul „confesiune tîrzie", Nikolaus Berwanger se dovedește a fi un poet, care participă intens la întîmplările prezentului, pe care-l comentează ca un contemporan angajat și lucid.

Eduard SCHNEIDER

aniversări

ÎNTÎLNIRI CU ION MINULESCU

● 100 DE ANI DE LA NAȘTERE

L-am văzut pe Ion Minulescu și l-am ascultat, elev fiind, în cadrul unei ședzători literare la Timișoara ; mă stăpînea și o curiozitate, firească la un tînăr : aceea de a confrunta imaginea ideală a poetului cu imaginea lui concretă și reală. Parcă simt și acum acea senzație discordantă cînd a apărut în lumina crudă a rampei bărbatul între două vîrste, rotofei, cu nasul cam borcănat și cu o înfățișare obișnuită, de stradă, funcționărească și bucureșteană, prin cîteva sublinieri de distincție, lavaliera și batista ieșită ostentativ din buzunărelul de la piept. Prima recitare se lupta în zadar cu impresia inițială.

Abia la a doua recitare miracolul s-a produs, ce-a fost impresie, de prim moment pînă atunci, s-a făcut țăndări, restructurîndu-se ca printr-o vrajă, căci poetul își spunea cu mare artă binecunoscuta poezie „Acuarelă", piesă de mare succes la toate șezătorile în care apărea. Îl aud și acum, cu glasul cîntat, puțin răgușit și scandat în tempo de ploaie autentică, lungă și monotonă – „În orașu-n care plouă de trei ori pe săptămînă / Orășenii, pe trotoare, / Merg ținîndu-se de mînă", emoția revărsîndu-se dinspre scenă peste sală, pătrundea în sensibilitatea diversă a auditoriului mut în adînca lui luare-aminte, suia impetuos de la inimă spre ochii care se umezeau fără voie, tulburați de emoții, aduceri aminte, regrete proprii.

Poetul își comunica poezia ca un mare artist al scenei și la sfîrșit, cînd ajungea la „În orașu-n care plouă de trei ori pe săptămînă / Un bătrîn și o bătrînă – / Două jucării stricate – / Merg ținîndu-se de mînă" și el întindea mîna după tovarășa de vîrstă și de melancolii, tîrșind evocativ picioarele și ieșind încetul cu încetul din scenă, efectul fiind electrizant : sala detuna de aplauze. Îmi simțeam palmele umflate, furnicate de usturimi din pricina efortului prelungit la care le supuneam, dar ceream ca și toată sala ca poetul să mai recită o dată și încă o dată, ceea ce se și întîmplă.

Am mai avut prilejul să-l văd pe Minulescu în biroul său dintr-un minister bucureștean, unde îl însoțeam pe Mihu Dragomir, care dorea să-l invite la o ședzătoare literară la Brăila. Îmi aduc aminte de bustul de gips și de termenii discuției pe tema ședzătorii literare proiectate. O anumită izbucnire temperamentală, neașteptată, a schimbat brusc înfățișarea de funcționar – fie și superior, într-un minister – a poetului. Împurpurat și dilatat la față, părînd alt om care se exprimă sincer și pasional, el mi-a sugerat o posibilă cheie a transfigurării poetice. Monotona lui poezie, sentimentală și uneori exotică, alteori în haine țipătoare de circ și melodramă, ascundea curentul freatic al unor existențe care ar fi dorit să primească mai mult și să dea mai mult vieții.

Exemple din opera poetului se pot da nenumărate ; eu am să evoc portul încremenit și somnolent, unde nimic nu se întîmplă în afara banalului cotidian, și unde „Doar farurile – luminări marine – / Mai stau de veghe, nu știu pentru cine, / Și grave, ca niște Sibile / Ce rătăcesc pe Euxin, / Șoptesc : / Trec zile după zile / Și-Argonauții nu mai vin".

Mircea ȘERBĂNESCU

G. I. Tohăneanu: „Arta evocării la Sadoveanu"

În anul 1965, cînd, pentru volumul **Studii de stilistică eminesciană** (București, Editura științifică), primea premiul Academiei, G. I. Tohăneanu scrisese un însemnat număr de articole dedicate limbajului poetic. De atunci încă se conturau cu claritate o anumită metodologie și un anumit „stil" de abordare a discursului literar, cărora le-a rămas, în parte, fidel pînă astăzi. Este vorba – în mare – de ceea ce se numește **critică stilistică,** pe care cercetătorul și-a asumat-o, firește, potrivit personalității sale (modelind-o, pe de o parte, în consens cu viziunea proprie asupra analizei și interpretării textului, adoptînd-o, pe de alta, formației sale clasice). Este evident pentru oricine citește lucrările lui G. I. Tohăneanu, lucrări care s-au succedat cu regularitate din 1965 **(Stilul artistic al lui Ion Creangă,** București, Editura științifică, 1969 ; **Expresia artistică eminesciană,** Editura Facla, 1975 ; **Dincolo de cuvînt,** Editura științifică și enciclopedică, 1976 ; **O seamă de cuvinte românești,** Editura Facla, 1976 – în colaborare cu Teodor Bulza), este evident, așadar, că perspectiva imanentă, forarea structurilor de adîncime și principiul convergenței guvernează analiza. Fie că abordează discursul poetic la nivelul fono-prozodic, fie că are în vedere învelișul lexical ori figurat, demersul vizează straturile profunde ale operei artistice. În aceste straturi cercetătorul caută, „dincolo de cuvînt", viziunea originală, manifestarea specifică fiecărei individualități. Interesul pe care studiile de acest fel îl arată pentru formele verbale ale textului literar obligă la o lectură nu numai repetată, ci și diferențiată, o lectură care să supună opera la un proces de decantare. În acest demers, investigarea filologică se întîlnește cu cea de factură estetică, examinarea morfologiei textului conduce la încheieri privind statutul său artistic –estetic. Propunîndu-și să parcurgă drumul de la faptul de limbă la cel de „limbaj", de la expresia nemotivată, la cea marcată artisticește (sau stilistic), G. I. Tohăneanu ajunge, inevitabil, la cîteva generalizări, care, chiar dacă nu se constituie într-un sistem teoretic de ansamblu, aduc precizări de reală utilitate în analizele aplicate. Este vorba, în primul rînd, de reconsiderarea faptelor ce țin de nivelul prozodic. În continuarea unor tendințe, detectabile încă din secolul trecut (adesea, însă, atunci, fragmentare și timid enunțate : Heliade Rădulescu, A. D. Xenopol, N. I. Apostolescu, Ibrăileanu, M. Dragomirescu etc.), G. I. Tohăneanu are meritul de a aborda constant versificația într-o manieră neconvențională, suplă, de a o elibera de prejudecățile manualelor didacticiste, plasînd-o în discuțiile generale cu privire la estetica versului. Cercetătorul face pertinente disocieri între structura „reală" și cea „teoretică" a secvenței metrice, introducînd în practica analizei noțiuni funcționale ca „substituiri" ritmice sau „ritm secund", lărgește mult spațiul expresivității rimei, întregește și nuanțează observații mai vechi despre „tectonica" poeziei etc. Sînt acestea cîștiguri de care investigațiile asupra structurii formale (fono-prozodice) nu se mai pot dispensa.

Deși, poate în mai mică măsură, proza artistică a intrat și ea în unghiul de interes al studiilor lui G. I. Tohăneanu. Opera lui Sadoveanu l-a atras prin bogăția mijloacelor de expresie artistică ce le oferă analistului. Rămînînd, în continuare, un stilistician sensibil, autorul **Artei evocări la Sadoveanu** acordă, parcă, mai mare importanță faptului de limbă, perspectivei lingvistice. Pentru a demonstra „virtuțile evocatoare ale artei lui Sadoveanu, sînt selecționate și inventariate (grupate) apoi, după criterii semasiologice, fonetice ori gramaticale, elemente ce țin de lexic (arhaisme, lexeme populare), de fonetism, de frazeologie etc. Ca și în abordarea poeziei, se simte plăcerea, voluptatea lecturii, a descoperirii, dincolo de stratul verbal, a expresiei specifice, a datului stilistic. De aceea, nu întîmplător, sînt antrenate în procesul analitic mijloace ce nu aparțin (în genere) prozei cum ar fi tiparul metric. Preferința lui Sadoveanu, arată G. I. Tohăneanu (cu uneltele cercetătorului de poezie) pentru o formă sau alta dintr-o serie sinonimică se sprijină și pe organizarea ritmică a secvențelor, cadențarea contribuind, astfel, la relieful „e-vocator" al textelor istorice.

Arta evocării la Sadoveanu, alături de celelalte lucrări ale lui G. I. Tohăneanu, se întemeiază, în ceea ce privește viziunea asupra textului literar și investigarea acestuia, pe o subtilă dialectică dintre tradiție și modernitate, dialectică în care studiul „prozodiei", al semanticii, studiul sintaxei ori al altor compartimente se întrepătrund. Remarcabil specialist și profesor de înaltă vocație, G.I. Tohăneanu este (alături de Ștefan Munteanu) unul din întemeietorii școlii stilistice timișorene.

Olimpia BERCA

PREMIILE ASOCIAȚIEI SCRIITORILOR DIN TIMIȘOARA PE ANUL 1979

DORIAN GROZDAN față cu lumea lui ROMUL LADEA

Selectînd amintiri, pagini bio-bibliografice abundente, reproduceri fotografice ale operelor lui Ladea, autorul reconstituie, pe date esențiale, interferențele necesare între personalitatea sculptorului și atmosfera spirituală a timpului său. În „Lumea cuprinzătoare" a lui Romul Ladea se confruntă premisele biografice hotărîtoare cu condițiile și dezvoltarea culturii, omul și artistul, atitudinea estetică și cea morală. Cronologic subliniază determinările multiple care circumscriu nașterea celui mai reprezentativ sculptor bănățean. Capitolul **Cronologie – concordanțe – interferențe,** interesează prin amănunțimea informației și prin intenția de sinteză pentru conturarea unui tablou cultural al Banatului interbelic. Romul Ladea aparține acestuia nu doar într-o etapă ci fundamental, ca formație și gîndire : „Din peisajul natural, ca și din cel spiritual, al Cărașului natal, pe care l-a purtat cu sine ca pe un sentiment nostalgic, el și-a însușit frumusețea, „esteticul" superior valorificat mai tîrziu" (Ștefan Gomboșiu, p. 89).

Modernitatea concepției plastice a lui Ladea nu exclude afinități cu proza prietenului cărășan Virgil Birou și, așa cum au subliniat criticii de artă, cu poezia lui Aron Cotruș. Portretele reține în piatră, lemn, gips echilibrul sufletesc al omului simplu pentru care modelele constante au fost țăranii din Caraș.

Evocările, dintre care mai multe inedite, nu rămîn paralele ci, succedîndu-se într-o ordine colocvială, se încarcă de semnificația puternicei amprente pe care artistul a lăsat-o în memorie. Pentru Ion Frunzetti Ladea este, în complexitatea existenței sale umane și spirituale, o întrebare : „Ce era ? Cine era ? Tribun, rapsod și boem laolaltă, ori numai una din ele, ori niciuna ? A fost un om, clădit pe o vatră sigură, înaltă, adîncă și vie, profund omenească și dimensionată spiritual" (p. 85).

Mărturiile prietenilor lui Romul Ladea reține, pe lîngă imagini și detalii necunoscute pînă acum, aceeași forță de iradiație a personalității lui izvorîtă din energia aparte ce se imprimă portretelor și dintr-o conformație etică rară.

„... Sculptorul era eruptiv, tăios și instantaneu în replici ca și celălalt cărășan : Daicoviciu. Nu avea însă maliția istoricului. Ladea se apăra. De vorbe și de invidie" (Pavel Bellu).

„Personal am apreciat la Ladea sinceritatea, demnitatea, umorul, ironia lipsită de răutate și peste tot demnul respect de sine". (Emil Botiș).

„Avea o mîndrie demnă, fără orgoliu și o convingere fermă că în acele împrejurări nu se putea realiza nimic trainic, fără jertfe, fără luptă, fără dăruire" (George C. Bogdan).

„... permanenta cultivare a spiritului a permis sculptorului să poată conferi expresiei un accentuat grad de acuratețe, profunzime, elevație". (Negoiță Lăptoiu).

„Crezul acesta a știut să și-l impună, să și-l apere la nevoie, cu demnitate și înțelepciune, în primul rînd prin operă, dar și prin tăria gîndului pe care știa să-l rostească, în intimitate sau în public, rezolut și calm, așezîndu-l ca pe un piedestal de granit la temelia artei și culturii noastre socialiste" (Ion Brad).

Cartea lui Dorian Grozdan intercalează două posibilități de reliefare a personalității lui Ladea, modalitatea evocatoare și Romul Ladea prin el însuși (reproduceri și pagini teoretice despre artă ale artistului). Variat și unitar, volumul cumpănește între conturarea unui personaj cu puternice trăsături distinctive în lumea sa și prezentarea acestei lumi care îl individualizează și care se delimitează prin bogăția ei.

Romul Ladea și lumea lui cuprinzătoare există și prin prezentarea grafică, prin aranjamentul bine gîndit al paginilor scrise și al imaginilor ; este și un aport documentar demn de luat în seamă.

Brîndușa ARMANCA

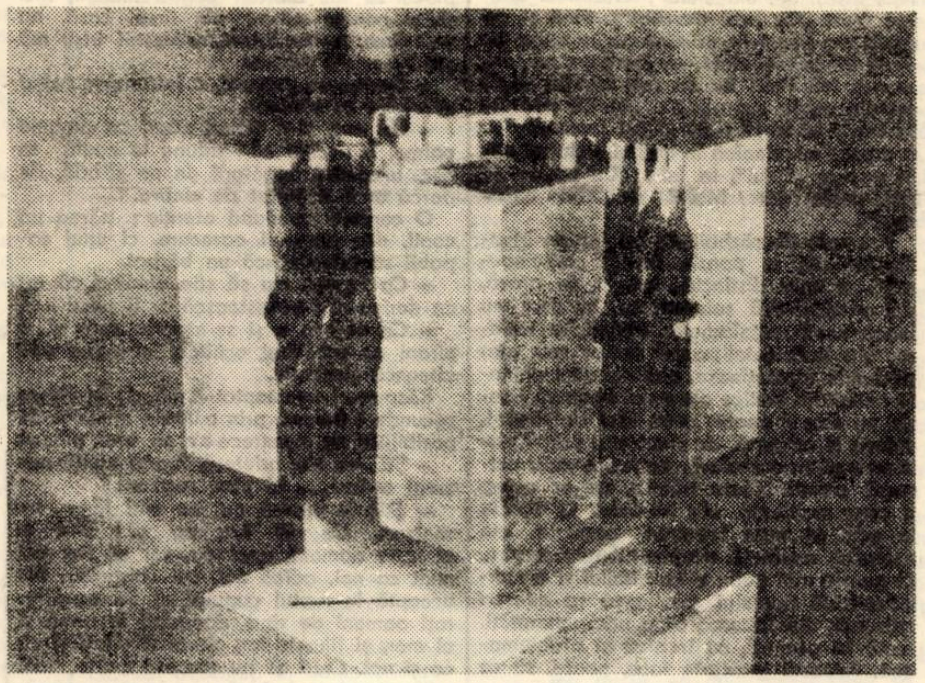

PETRU JECZA : „Dante"

LUI EMINESCU

M-ai învățat să dezmorțesc cuvinte,
S-ascult un basm în codrii de aramă
Cu flori de tei ce inima-mi destramă
Sub raza lunii-n ceasurile sfinte.

Cînd feți-frumoși și împărați de seamă
Încheagă vraja și-mi apar'nainte,
Un corn romantic freamătă în minte
Și, din mormînt, o negură te cheamă.

Răsfringi icoana ei nedescintată,
Etern luceafăr legănat de ape
Și-ndrăgostit de-„o prea frumoasă fată"!

Rotind în cercuri Timpul, să nu-ți scape
Un cer senin, ecouri de-altădată,
Tu dormi adînc, de mare mai aproape !

Nicolae ȚIRIOI

Svetomir Raicov sau constanta unei creații

Veritabil muncitor cu peniță, dăruit cu generozitate ideii de angajare, trudă și autoperfecționare, în permanență receptiv, sensibil la contemporaneitate, descinzînd direct din arta narativă populară, prozatorul SVETOMIR RAICOV este de peste trei decenii o prezență familiară, puternic reliefată în peisajul literaturii de expresie sîrbă de la noi, la nașterea și dezvoltarea căreia a dat o contribuție esențială, unanim recunoscută. Aceasta o dovedesc cu prisosință cele treisprezece volume de schițe, povestiri, nuvele și romane publicate pînă în prezent, scrieri îndrăgite de cititori și prețuite de critica literară. O culegere de povestiri **(„Lampa cu abajur"** Ed. Eminescu, 1972) i-a fost tradusă în limba română. Cu unele din lucrările sale au făcut cunoștință și cititorii de limba maghiară și germană. Cuvine-se consemnarea cîtorva apariții editoriale de importanță majoră, cu ecou peren în conștiința cititorilor : **„La răscrucea vieții"** – povestiri – 1956 ; **„Cînd încep ploile"** – nuvelă – 1959 ; **„Zori de zi"** – roman – 1964 ; **„Secvențe din viață"** – povestiri – 1966 ; **„Trec zilele"** – schițe satirice – 1976 etc.

Cea mai nouă carte a lui Svetomir Raicov, volumul de schițe intitulat **„Confecționerul de rame"** (Kriterion 1979) a fost încununată cu premiul Asociației scriitorilor din Timișoara, în semn de recunoaștere a unor valențe literare trainice și indubitabile, de prețuire a unei opere inspirate din actualitate ca tematică, viziune, orizonturi, mesaj și structură, din felul de a gîndi, simți, reacționa și visa al omului de azi, cu toate bucuriile, tristețile, speranțele incertitudinile și certitudinile sale, a unei opere degajînd semnificații de adînc umanism, reflectînd mutațiile substanțiale în societatea noastră contemporană.

Scrisul lui Svetomir Raicov are rădăcini adînc înfipte în actualitate, în idealurile și realitățile socialiste din patria noastră, în ceea ce procesul devenirii, ascensiunii și afirmării noastre fără precedent are mai specific și mai reprezentativ ca problematică, orientare, esență, etapă istorică aspect moral și înțelegere, ca sentiment al angajării și sens al participării la viața noastră de azi în plină efervescență.

Proza lui Raicov relevă cîteva dimensiuni și valori constante din care se cuvin subliniate : reflectarea condiției umane în variatele ei ipostaze, a realității în care ne regăsim, înșine, cu neliniștile și aspirațiile, contrastele și meandrele, hotărîrile și îndoielile, firești, omenești ; existența unui mesaj de profundă semnificație umană ; cultivarea dragostei față de adevăr ; opțiunea pentru un unamism cu sensuri eminamente constructive ; accentuarea valențelor cardinale ale existenței cu predilecție pentru tonalitățile calde, luminoase, cu reflexe și limpezimi de cleștar ; pigmentarea frazei cu expresii populare care-i dau vibrație, robustețe și prospețime ; o tentă a scrisului vibrant partinică și nedisimulat patriotică.

Atît prin conținut cît și prin calitățile ei formale, creația literară a lui Svetomir Raicov aparține timpului nostru și se adresează sensibilității generațiilor care au îndrăgit cartea în epoca de avînt constructiv în patria noastră. Scrisul său este o imagine vie și colorată, o frescă expresivă a satului și orașului bănățean contemporan, a transformărilor lui socialiste cu implicații asupra destinelor omenești, cu profunde mutații interioare.

Pentru tot ceea ce Raicov a dat și ceea ce – fără îndoială – va mai da pe ogorul fertil al literelor, mărturisind și dovedind o permanentă, neobosită vervă creatoare – cititorii și colegii de condei îl omagiază cu dragoste, cu prilejul împlinirii vîrstei de 60 de ani, urîndu-i „La mulți ani !" și zăbovind cu satisfacție și folos spiritual în lumea zămislită de talentul creator al prozatorului.

Cedomir CIONCA

tableta

DE FELICIA

De poezia Feliciei Marinca avem stimă dar și sărutare. Stima ne privește, sărutarea este de citit.

Pe acest drag al meu de poet (adeseori considerind că a fi femeie e o rușine a plopului, a cimpului și a luptei), — il insoțim, in sensibilitate, ne simțim alături de ea, la Acasa noastră cea veche și cea adolescentă.

O fi fiind Felicia Marinca (ce nume, Doamne, pentru o floare!) Femeie, dar noi cititorii ei o luarăm drept poet. Om fi greșit noi, o fi greșit ea — e o intrebare atita de blajină, incit incă iți vine să mai citești vreo carte sau vreo Mioriță, să o auzi inginindu-se pe sine insăși in dulce dorul tău.

Mai uitind de-o fi scris de tine, de-o fi scris de altul, Versul frumos e o Duminică a Muncii. Mina ce-l scrie e asemuitoare limbii ce-l vorbește. E gitul lebedei.

Gitul lung al lebedei seamănă cu trupul lung al plopului. Este atita de lung, de prelung, incit el nu este de spinzurat; lațul razei de la stea il sărută.

Felicia Marinca este un nume cu care sint numiți plopii, bunăoară, giturile de la zebre bunăoară, și Feliciile, bunăoară.

Podoabă săracă in materialitate și sublimă in cuvint.

septembrie 1980

Nichita STĂNESCU

ADRIAN MUNȚIU

portrete sentimentale

Asupra liricii lui Adrian Munțiu, criticii au stăruit puțin și parcimonios, incit ultimul său volum selectiv, **„Memoria tăcerii"**, apărut acum aproape patru ani, nu a primit nici atenția, nici sensurile critice binemeritate. Este adevărat, pe de altă parte, că această poezie nu se înscrie, prin temele și procedeele ei, intre manierele lirice prea rapid indrăgite de un public grăbit să se regăsească imediat în obsesiile liricii contemporane. Căci poezia lui Adrian Munțiu nu este atît crescută pe straturi interioare ale eului liric, ci ea pornește de la meditația asupra lucrurilor și evenimentelor „generale" ale lumii, văzute printr-o sensibilitate barocă, de un expresionism transilvan. Fervoarea acestor poeme, de o severitate și simetrie clasice, în ordinea lor interioară, nu vine din descrierea unor pasiuni sau sentimente, ci din glorificarea unor idei (abstracte ?) ale existenței, văzute în primordialitatea lor, trecute prin marile întimplări ale istoriei. De aici, adeseori, tonul rigid, fraternizînd prea puțin cu cititorul, un ton aproape profetic și grandios, ideile fiind învestmintate în versul lor amplu, ca în falduri de lumină și penumbre, din care eul liric răzbate greu, discursul poetic grav și auster înecind tresăririle intimității acestui eu. Probabil că aici rezidă și forța și slăbiciunea poeziei lui Adrian Munțiu: în puterea de-a fora in dramele lumii, în stările ei (abstracte ?) și, în același timp, în încercarea de-a nu lăsa liber glasul fragil și ascuns al eului. Poetul vrea, în genere, să se miște în poezia sa viziunile, ele nefiind traduse prin trăirea directă, senzorială, a ființei poetului, nici prin semnele intimității sale, ci plutind în lumi imaginare, adeseori, funambulești, în gesturi ample, baroce, nuanțate expresionist, cum ziceam, în genul lui Adrian Maniu, la noi. De aici, simpatia, apetitul pentru poemul amplu, pentru oratoriu, de tip simbolic — vizionar. Ce încheagă lumi stranii. Ce înglobează un civism sui generis (vezi **Tăietorii de lemne)** sau aduce un aer eroic, legendar (vezi **Dăltuitorul** și **Apa)** cu un pronunțat nerv whitmanian, cu o forță epică ce irumpe, adeseori, în pasaje de un lirism avîntat, colorat de o imagistică plină de sevă. În genul acestor poeme ample se înscrie **Cavalerul tristei figuri,** tip de poem vizionar, meditație asupra lumii și ființei umane. Don Quijote este, pentru Adrian Munțiu, etalonul iubirii, al iertării și al credinței în ideal. Figura lui se revendică de la persuasiunea de-a revărsa lumină și dăruire peste lume. Ursita lui este de-a descoperi candoarea, iar „nebunia" lui, un vis ce poate fi dat în dar umanității. Poem de-o puternică respirație, **Cavalerul tristei figuri** înglobează în sine idealul artistului de a-și duce rolul pînă la capăt într-o **„lume în care, sinceri, noi ne-am trăit menirea".**

Dar poate că niciunde ca în poemele antirăzboinice, din ciclul **„Memoria tăcerii"**, Adrian Munțiu nu atinge fiorul dramatic amplu al viziunilor sale, ce au bulversat omenirea. El plăsmuiește în aceste poeme biografia unor asemenea idei ale veacului, denunțînd stările morbide, sufocarea spiritului și torturarea ființei umane. Poemele sale antirăzboinice sînt stări sufletești, nu atît tablouri sau descrieri. Ele sînt niște atitudini. E ca și cum poetul ne-ar vorbi prin niște eroi anonimi, luptători, martori, participanți la o epocă și seismele ei. El nu scrie o cronică directă de război, ci o meditație pe marginea acelui holocaust, care a fost al doilea război mondial. În poemele lui Munțiu, de acest gen, toate stările obișnuite ale lucrurilor se năruie, se inversează, ca într-un joc grotesc: **„Lina moare in suveici, roata moare in asfalt / Plesnesc bocancii in picior străin / Plumbii se inăbușe, fug din cartușe / Gloanțele se indoaie in puști și se scurg" (Zeul).** Nici noii născuți în perioada războiului n-ar fi vroit să se nască **atunci**, căci generația lor a luat semnele înseși ale măcelului: cruzimea. orbirea (vezi **„Cu ochi deschiși").** Pînă și cei morți au trecut în pămînt cu întreaga lor viață de la suprafață, cu lucrurile, nevoile, munca lor. Pașii lor de sub pămînt caută urmele de la suprafață: **„Morții pornesc la lucru in zori"** (vezi **„Căci izvoarele"** — o poemă antologică în cadrul ciclului) sau în poema **„Lutul"**, la fel: **„Cu palme de rug, peste sat / Morții continuă ce-au arat".**

Poemele de război ale lui Adrian Munțiu denotă, în poezia tînără contemporană, o voce distinctă, extrem de gravă, de o temeinică solemnitate, în care nu încap sentimentalismele, atitudinile trufașe, ale individualismului feroce sau plecăciunile romanțioase, nici oazele închinate intimității erotice ale eului pătimaș. Poezia sa este o poezie grea, fără dulcegării, severă și crispată. dominatoare prin tonalitatea ei crepusculară, aruncată ca o maramă cernită peste trăirile, ce ar putea fi prea exultante, ale poetului. O poezie în care se nasc întrebări capitale ale veacului, meditații asupra timpului nostru. O poezie mai puțin a individului și a individualității poetului, cu lumea sa adesea măruntă, dar firească cît a unei umanități. luată în general, cu tragica ei problematică. Această gravitate face, poate, să se închidă uneori gustul, format pentru sentimentele ușoare, gracile și directe, ale unei categorii de cititori, ce caută în poezie nu grandoarea și gravitatea unei problematici ale umanității, cît micile sale drame pasagere și întîmplările obișnuite ale zilei și ale rapidei sale tranziențe. Și, totuși, cîtă măreție tragică, precum și cîtă umilitate suferindă în aceste grave poeme, între care **Antirăzboinică** aș înscri-o în palmaresul oricărui mare actor, pentru a fi recitată, prin universul nonsensului războiului ce răstoarnă firescul și naturalul vieții și prin generosul ei mesaj umanitar.

Fiind un reținut solemn și auster, și scriind o poezie de acest tip, Adrian Munțiu nu este mai puțin un poet de structuri vizionare, mai ales în poemele sale ample și antirăzboinice. El are forța descrierii absurdului și terifiantului, a dezechilibrelor grotești din cadrul naturii. umanității sau eului uman. Materia poeziei sale este aspră, contorsionată, ca o lavă împietrită. Poetul are pudoarea de-a nu însufleți această materie cu luminișuri ale unor sentimente pătimașe sau patetice, ci cu asprimea unui ochi cercetător și îndîrjit, ca al unui analist, în oglinda căruia lumea apare în detaliile ei, cel mai adeseori, tenebroase. O gravitate temperamentală. nu impusă, peste care zboară un eu aproape sumbru, torturat de solitudinea sa, ca un zeu, ce nu știe cu ușurință a iubi. Sau nu o arată. Deși, în final, desprindem gîndul luminos că oamenii încep să prefacă timpul nostru în cîntec ,iar poetul devine astfel un ecou al timpului **„ieșind în intimpinarea dimineților... cu inima deschisă ca o poartă...".**

Ion ARIEȘANU

IOSIF LUPULESCU

EXAMENE, EXAMENE...

Bătrînul aprinse pipa, apăsă, cu vîrful arătătorului, capacul de argint, o așeză între dinți și fumul se ridica alb, gros, risipind o aromă discretă. Ochii bătrînului erau atît de mari, de albaștri și de senini, de parcă visau o conversație tainică. De gît îi atîrna un lănțișor fin și-n părul alb de pe pieptul puternic, se odihnea o cruciuliță de aur cu un Crist răstignit. Își mută privirea spre stradă. Reveni brusc: Zîmbise bătrînul ori i se păruse?

Ceasul cu tictacul lui îl atrăgea ca un magnet. Dorea să-l consulte, să afle, să știe, cît întîrziase fata, cît mai avea el de așteptat, dar ochii bătrînului îl pătrundeau fără milă, făcîndu-l să se simtă tot mai mic, în timp ce în suflet i se furișa un sentiment de vinovăție, pe care nu-l înțelegea.

Uitase că o aștepta, ori poate nu o mai aștepta, cînd fata intră și se așeză între el și bătrîn. Simți că se încălzește și obrajii i se aprind. Se ridică și-i sărută mîna și din nou ochii bătrînului care-l fixau plini de compătimire îl făcură să se simtă vinovat. Cum și cu ce greșea, nu putea să-și dea seama, dar știa cu certitudine că bătrînul condamna ceva din comportamentul lui.

Consultînd ceasul, îi aminti de întîrziere și cîteva secunde se priviră intens. Ochii ei albaștri și atît de reci nu îngăduiau reproșuri și nu acceptau scuze.

— Ce contează, șopti surîzînd, înaintînd cu fruntea spre el și părul lung, lucind ca aurul, i se revărsă peste fața de masă. Toată încordarea, acel mecanism bine gîndit de alții, numit punctualitate. cerut și respectat. condamnat și hulit, se eliberă într-un zîmbet cu dinții albi și buzele ca o cireașă. Ar fi fost o prostie să se cramponeze de un fleac, cînd putea să se simtă fericit. Era aproape, o vedea, o auzea și asta era totul.

— Așa e, ai dreptate, ce contează ? Dar, altădată, te rog să nu fii rea cu mine.

— Ei, lasă, important e că n-am uitat, că sînt aici și asta nu pentru că n-aș avea altceva de făcut. Fiecare din noi poate găsi o altă „necunoscută" de rezolvat, asta nu se discută și în general nu-mi place să fac eforturi pentru nimeni, nici chiar pentru mine; am timp. Lasă, nu mai face pe supăratul. Oamenii triști mă plictisesc de moarte.

— Spune, ce servești, o întrerupse cînd ospătara se apropie.

— Un suc, și-și ridică părul cu ambele palme, încercînd să-l adune la ceafă în coc, urmărind trecătorii de pe stradă, de parcă ar fi așteptat pe cineva.

O cercetă cu multă atenție; părea un copil, dar nu unul oarecare, ci unul capabil să zăpăcească un bărbat.

— Ce facem, vru să știe, simțind că tot ce dorise să-i povestească ar fi plictisit-o.

— Ce vrei tu — și se-ntoarse spre el, îl pironi cu albastrul ochilor, încercînd să-i citească gîndurile.

Răspunsul neașteptat îl năuci. În cîteva secunde îi trecură prin minte o mulțime de posibilități de a petrece o zi cît mai plăcut.

— Știi. eu am prieteni, foarte mulți, oameni serioși... Îți plac regizorii ?

— Știi, îl ironiză ea, eu văd filme, nu regizori. Ce să fac cu ei ? Sînt și ei niște oameni, cred eu, vor să fie mai mult ca noi, adică noi, cei obișnuiți. Nu acceptă în ruptul capului să fie considerați oameni de rînd, dar pînă la urmă și ei mor, și filmele lor, și vor fi uitați și ei. ca și noi. Cred că nu greșesc foarte mult, adăugă, observînd că el își mișca căpățîna dintr-o parte în alta.

— Înseamnă că nu-i cunoști și te înșeli

— Nu-mi plac oamenii plini de succese ori de glorie, nici care aleargă după fleacuri. Iubesc tot ce ține de tera noastră, nu vreau alta.

— Bine și dacă îți prezint unul din ei, pierzi ceva ? Vreau să-l cunoști pe Cătălin, a făcut filmul „Măslinul vrăjit". E singur acasă, mergem la el, ascultăm muzică, bem un pahar, nu-mi place prin baruri, circiumi ori să hoinăresc pe bulevarde. Mi-ai spus că ce vreau eu, acum văd că dai înapoi.

— N-am spus nimic. Mergem și facem ce vrei tu. Dacă asta ți-e dorința, te urmez. La urma-urmei, poate că greșesc, poate că ai dreptate, poate că e bine să cunosc și cîteva exemplare din lumea asta atît de „simandicoasă".

Îmbrăcată în rochie largă, pînă la genunchi, strînsă în talie, fără mineci, decoltată, cu un cordon agățat de mijloc și cu un nod neglijent, atîrnînd pe șoldul drept, cu părul lung acoperindu-i umerii și spatele, încălțată în sandale cu tocul subțire și înalt, legate cu niște curele elegante. ajunse la ușă și de acolo îi aruncă bătrînului o privire de îndrăgostită și-i trimise un sărut cu vîrful degetelor. Dungile subțiri, verzi, care străbăteau albul rochiei aruncau o lumină bizară în urma ei.

O ajunse din urmă și ea îl prinse de mînă, învăluindu-l într-o ochiadă plină de mister. Îl opri locului și înălțîndu-se pe vîrful pantofului îi atinse buzele cu un sărut inodor, incolor.

— Mașina ! strigă Mihai, pentru a întrerupe jocul ei puștesc.

Alergară în stație și urcară. Fata se agăță cu ambele mîini de bara metalică, cercetînd bulevardul. Mihai continua să-i admire toate formele pline de întreaga bogăție pe care natura i-o dăruise cu zeci de mîini.

— Coborîm, îi șopti, trezindu-l la realitate din visele lui de matur agățat cu tot ce exista de viitor și foarte puțin ori poate de loc, de prezent.

Mihai privi stația, citi ce scria pe tăblița indicatoare și neînțelegînd cum de ghicise, ori știuse unde trebuia să coboare, se opri, așteptă pînă mașina dispăru trăgînd după ea un val de căldură și zgomotul roților:

— Spune-mi te rog, cum ai știut că aici trebuie să coborîm ?

— Mi-ai spus tu.

— Cînd ?

— Înainte de a urca.

— Nu-mi amintesc. Mi-am pierdut oare memoria ? Ce Dumnezeu !

— Ești bolnav foarte grav, te-ai îndrăgostit, fii atent, dacă nu o cunoști bine, fii atent ! și rîse de el, luîndu-l de braț. Îți place de mine ? Hai spune drept, nu-i nici un păcat ! Îți jur !

— Să știi că e un foarte mare regizor ! Ai văzut filmul lui ?

— Probabil, nu-mi amintesc, în general filmele le uit și nici ne-am chef să mă gîndesc la ele, vreau să trăiesc cu adevărat nu ca nefericiții ăia de actori.

— Ascultă, lasă vorbăria, vreau să știu dacă ai văzut filmul lui.

— Nu-mi amintesc și cred că n-am pierdut nimic, ori ce poți tu pierde sau ciștiga din treaba asta stupidă ? Tot una, că da, ori nu.

— Bine, o să-l rog să te ducă la Buftea să-l vezi. Singură în sală.

— Crezi că asta contează ? Singură ori cu altii ? Tot una.

— Gata, am ajuns și Mihai împinse ușa grea de stejar legată în fier forjat. Intrară. Fata aruncă o privire circulară în jur. Rondurile de flori însoțeau o alee și-n mijlocul curții era un cais încărcat cu fructe coapte.

Mihai urcă scările de marmoră și apăsă pe buton. Ușa se deschise și apăru regizorul. Părea unpuști.

— Poftiți vă rog poftiți — și le făcu semn cu brațul.

Mozaicul din hol era acoperit cu piei de vulpe, de miste și căprioare. Intrară într-o cameră spațioasă, în mijlocul căreia era o masă oasă și-n jurul ei fotolii îmbrăcate în piele neagră.

— Luați loc și spuneți-mi cu ce să vă servesc ? O cafea ? O tărie ?

Regizorul, fără să mai aștepte consimțămîntul lor, apăsă pe un buton. Intră o fată tînără, cu un șorț alb agățat pe după gît.

— Votcă, ghieți, cafele, ceru fără să-i acorde atenție. ata se retrase fără o vorbă.

— Am uitat să vă prezint: Prietena mea Stela.

— Dorina, corectă ea și-l fulgeră cu privirea. Se poate ?

— Parcă ieri era Stela, insistă Mihai, jenat de situație.

— Asta la plajă, dragă, ce-ți închipui ?

— Aha ? făcu Mihai.

Regizorul urmări dialogul, mîngîindu-și bărbiția pufoasă.

În cameră intră fata cu sticla de votcă, pahare, și cuburi de ghiață. Le așeză cu multă atenție.

— Mulțume[...] d[...] mă ocup eu — și o expedie.

Îl urmăriră cum [...] băutura în pahare. Mihai, îl sorbea din priviri și nu ascundea faptul că se mîndrea că este prietenul unui regizor. Ciocniră paharele.

— Dorina, vrei să te ridici și să faci cîțiva pași ? intră Cătălin în problemă.

— Clar, înseamnă că în viitorul film o să-i oferi un rol, mi-am dat seama că e născută pentru asa ceva în momentul cînd am văzut-o pe plajă. E absolut divină. Pe cuvîntul meu, Cătălin, dacă o s-o vezi odată dezbrăcată...

— Mihai, chiar că ai dreptate, uite cum poate să arate, minune cerească, păcat că n-ai făcut regia, și doar ți-am spus că n-ai nevoie de filologie. Ce poți realiza ca profesor ? Dorina faci un rol ?

— O să vedem...

— Adică ?

— Pînă atunci va trece foarte multă vreme. Poate că plec din capitală, poate mă mărit, posibil să plec în America, mai știi ?

— Crezi că-n fiecare zi găsești un regizor să-ți ofere un rol ? o mustră cu asprime, privind-o pieziș, Mihai.

Rece, ridicîndu-și ochii pe pereți, trecînd în revistă tablourile, mutîndu-și privirea de la unul la altul, spuse apăsat:

— Cred, e suficient să vreau. Doar că nu mă interesează. Iubesc viața reală, știu ce înseamnă adevărata artă.

— Te rog să mă scuzi, reveni Cătălin, încercînd să-și ascundă arsura orgoliului. Credeam că-ți place filmul, nebunia lui...

— În măsura în care poate să-mi comunice ceva mai mult decît să-mi ofer singură, ori să găsesc în jur, fără prea mare bătaie de cap. Nu-mi place să alerg cu limba scoasă după glorie și succese. Destinul meu e să fac un bărbat fericit, să cresc copii, treburi din ăstea simple, dar foarte sănătoase.

Cătălin umplu iar paharele. Cîteva minute ascultară muzică, fiecare cu gîndurile lui. Mihai simțea că fata îi înstrăina, că producea între ei o ruptură și-și zise că trebuie să facă ceva pentru a evita o asemenea prostie. Erau doar prieteni și nu se făcea să o rupă cu ea pentru niște mofturi.

— Știi, profesore, în dimineața asta iar am scris o poezie. Vrei să ți-o citesc ? Mie personal îmi place foarte mult. Te rog să fii sincer cu mine, să nu mă încurajezi fără rost.

Mihai o citi de mai multe ori cu atenție. Amîndoi îl priveau cu sfințenie și așteptau să-l audă vorbind.

— Ei da, se simte mîna omului de talent. Toate metaforele sînt niște bijuterii. Poți scoate un volum de excepție, pe cuvîntul meu !

— Îmi dai voie ? întrebă Dorina. Luă hîrtia, o parcurse de mai multe ori și izbucni într-un rîs fără reținere. Ochii i se umeziră.

— Ce păcat că nu am un aparat de filmat ! strigă Cătălin, ăsta ar fi cu adevărat un cadru genial. Masa, poezia, Dorina, noi, trebuie să scot din bază un aparat și cînd mai vii pe aici să facem cîteva cadre nemuritoare. Zău că n-am întîlnit atîta puritate.

— Nu te înțeleg ? E o poezie foarte bună ! vorbi Mihai cu reproș.

Fata aduse cafelele. Mihai se ridică să dea un telefon și ieși pe hol. Formă un număr la întîmplare și vorbi în gol. Cînd se întoarse le spuse:

— Trebuie să plecăm. Am niște treburi acasă și întorcîndu-se spre ea: Dorina, e o poezie foarte bună. Probabil nu înțelegi, nu ți-e accesibilă arta.

— Nu-mi place, lămuri ea problema, fără menajamente. Nu-mi spune absolut nimic. Mă mir cum niște oameni serioși se pot ocupa cu nimicuri, cu niște flecuștețe. Îmi place poezia, dar aia care e poezie, și nu așa cum vor alții să mi-o servească.

Cei doi fumau. Mihai se ridică, sorbind ultima picătură din ceașcă.

— Să mergem.

— Sper să mai veniți pe la mine, iar dacă nu, o să-mi amintesc de tot ce mi-ai spus și mai ales de rîsul tău atît de sănătos, oricum mi-a făcut o mare plăcere...

Ușa grea de stejar se închise cu zgomot. Mergeau alături, fără să-și vorbească.

— Spuneau că ai prieteni buni ? Pe ăsta l-am **inmormintat.**

— Ce vrei să spui ?

Se opri și-l privi cu dispreț, plină de compătimire. Din buzunarul rochiei scoase un bilețel și i-l aruncă în față:

— Citește ! strigă.

Mihai o privea cu stupoare.

— Ascultă, reveni ea, n-am nevoie de prietenii tăi, înțelege odată pentru totdeauna. Am nevoie de cu totul și cu totul altceva...

Mihai desfăcu bilețelul împăturit în patru. Pe un colț găsi un vers. Recunoscu scrisul lui Mihai. „Sună-mă neapărat. Telefon..... Cătălin".

Simți cum strada se învîrte amețitor.

— Și cînd ți-a dat biletul ?

— Cînd ai plecat să dai telefon.

Dorina se îndepartă spre stație. Tramvaiul opri.

— Mîine, tot acolo, strigă ea de pe scară.

Mihai urmări tramvaiul, dorind ca niciodată pînă atunci să ajungă acasă, să doarmă, să uite. Imaginea bătrînului lovind marginea scrumierei cu pipa, lumina stranie din ochi, chipul fetei, bilețelul, toate se învălmășeau ca la un examen a cărui materie, al cărei volum de cunoștințe îl depășea.

Mihai Banciu

CĂLĂTORIND

Cobor sau urc tăceri de diamant
mă scald in apa limpede a zilei
nu-l bănui in adinc pe sicofant
țintindu-mi adincimile pupilei

Pășesc pe puntea de mireasmă grea
și singele e foc pe metereze
nu intrețin urmași din taina mea
nu las pe margini păsări să vegheze.

Eu drumul nu-l ciștig eternizind
pecetea clipei peste crizanteme
ci rup din infinit eteric gind
pentru vislașii marilor trireme

Mă nasc in mers asemenea plecind
las Marele Ecou să mă devore
sint magul clipei fericite cind
tirziu-și urcă lujerii in ore.

IN RIUL LIMPEDE

In riul limpede mă-ineacă vara
și curg mereu cu el către vărsare
plutesc in fecundata noapte către mare
pe lotuși albi și dale de Carrara

Cu ochii duși doar ierburile moi
mă mai petrec in amurgirea clipei
mă infășor in mantia sindipei
din trestii care caută -napoi

Miresme vechi imi fulgeră sub timplă
și bolte las in urma mea de cerb
o, cit eram atuncea de imberb
cite tăceri in carnea mea se-ntimplă

Rămine timpul impietrit pe mal
eu curg instantaneu al marii stele
intr-un sicriu incert de asfodele
aproximind apusul in tropotul de cal

Dar iată orizontul cum vibrează
de briie verzi ca liniștea dintii
și transparența fuge prin trupul meu rămii
o, Mare Pai al liniștii veghează...

OGIVA

Ca o pecingine in dric de aur
se-ntinde Timpul peste univers
săgeată brațul incordat sub laur
și hașurează clipa cu ochiul lui pervers

Orice dimensiune se mistuie in humă
și orice far in ceață se clatină invins
confundă drumul sub ștergar de brumă
și pe altarul toamnei inalță rug aprins

Delir al gindului năframă verde
flutură iar și iară pe promontoriul gol
născută din adincuri in infinit se pierde
agrafa fermecată eterna cheie sol

O, gest al inimii in marginea permisă
din noduri nesfirșite intins peste abis
spre capătul lumii cătind ca o abscisă
intersectează viața in golul din iris...

NATURĂ EURITMICĂ

Din carnea ta un verde imn se-nalță
pe fiecare stelă a alcătuirii
cind otrăvit de i[...]rnă singele cutează
pe bulevardul roș[...]u al nuntirii

Rotește primăvara neliniște in arbori
și seva ta in nesfi[...]rșit contur
o, fermecată bluz[...]a ți-e de fluturi
trecind prin parte[...]a mea de imprejur

Stilete scapără sub aburii tăcerii
dimensiuni sub vi[...]rful lor tresar
și ochiul tău și m[...]ina ta de ambră
indepărtind răcori de calendar

In aer sint apoteo[...]ză dulce
pe sinul tău de i[...]arbă văruit
mireasma inceputu[...]lui din rouă
eșarfă de albastru lămurit.

Silvia C. Negru

INCEPE ZIUA DOI

Plec din oraș, nu-mi observați plecarea
Sint pașii mei șuvoiul unui riu
In fiecare vis se sparge zarea
Și-n orice gind vădesc un cuib de griu
Rămineți cu asfaltul și piatra citadină,
Plec din oraș către un sat puțin,
Impărtășind o mină de lumină,
Copiilor ce-n urma noastră vin.
Iubitule, eu plec din piatra dură.
Incepe ziua unu, incepe ziua doi ;
Tind pașii mei spre tinăra natură,
Ce trebuia să cinte pentru noi.

ORAȘUL REFUZĂ ZĂPADA

La sate vin zăpezile mai des
Și fulgii vin mai tineri pe la sate,
Cum numai din izvoare se mai țes
Din pernele pridvoarelor curate.
Aici își simt culcușul lor natal
Cu piinea nouă și văpăi de muncă,
Aici se sting zăpezile la bal,
Fiindcă orașul veșnic le aruncă !
Vă mai sărut, zăpezi, cu veșnic frig,
Sint iar copilul vostru de omături ;

Vă aparțin cu sufletul. Vă strig,
cind bulevardul vă aruncă-n lături.
Veniți la sate voi, zăpezi fierbinți,
Aici sint toate porțile deschise ;

Aici v-așteaptă stoluri de părinți
Și-un cintăreț ce v-a sculptat in vise.

CASE DE ȚARĂ

Case de lemn și case de lut,
In care adastă soarele.
Parcă Brâncuși a venit să sculpteze
Unul după altul, pridvoarele.
Drumuri mai scurte,
Din ieri in spre miine ;
Mirosuri de iarbă,
Miresme de proaspătă piine.
Incepem cu voi, din voi să plecăm.
Rămin doar bătrinii,
Iar seva plecării rămine
Stau case de veghe in timp.
Părinții se adună ca roadele...
Sorbind depărtări, mai mari devenim,
Ca toate baladele.

AQUILINA BIRĂESCU

debut

AVANSAREA

Mă așezai în fotoliul de piele maronie pe care directorul mi-l indică, după ce în prealabil mă condusese spre el printr-o ușoară atingere a brațului, menită a crea între noi un soi de intimitate. Discuție nesemnificativă, trecînd de la banalul „Ce mai faceți ?", cu invariabilul „mulțumesc, bine", la starea vremii, la „importanța obiectivelor ce ni le-am propus", pentru ca apoi chipul lui să ia dintr-o dată o expresie ceremonioasă, rostind cu gravitatea tonului cu care ne adresează în ședințe „felicitări pentru activitatea depusă": „Tovarășă, de mîine veți fi transferată la centru". Capul începe să-mi vîjîie, nu mai înțeleg bine ce spune; ceva despre sarcinile noastre sporite, despre muncă, dăruire. Pe un plan secund dar amenințînd să acopere toate celelalte amănunte, îmi vuiesc în urechi cuvintele „la centru, la centru", în ritmul delirant în care un disc defect repetă la nesfîrșit o anumită frază muzicală. „La centru", însemna un alt colț al orașului, ar fi urmat, deci, să-mi schimb drumul spre servici. Și el ? Ce se va alege de speranțele ce le țesusem în jurul lui ?

Îl întîlneam în fiecare dimineață. Cu o politețe vizînd ușor afectarea, îmi adresa un „sărut mîna" ce se voia parcă purtătorul unui mesaj al cărui cod nu-l dețineam decît noi doi, și care ne unea. În mijlocul mulțimii pestrițe, al necunoscuților gonind spre atît de felurite țeluri ce urmează să-i apropie sau să-i învrăjbească, noi doi uniți în complicitatea acelui salut. Răspunsul meu încerca să strecoare în banalul „bună dimineața" ,o parte din căldura speranțelor și-a viselor în centrul cărora se află el, necunoscutul în funcție de zîmbetul căruia eram mai senină sau mai neguroasă, pînă în dimineața următoare cînd, plecînd de la scurtul răstimp de întretăiere a privirilor noastre, starea mea sufletească devenea de o extraordinară labilitate. Rămîneam tot restul zilei veselă pentru că zîmbetul lui îmi apărea mai prietenos ca de obicei sau dimpotrivă, mă întristam părîndu-mi-se alteori puțin obosit, indiferent. Poate că e caraghios ca fericirea sau nefericirea să-ți fie determinate de un om căruia nu-i știi nici măcar numele, necum rostul. Da, așa ar putea părea altor femei, dar n-are nici o importanță, atîta timp cît dragostea pentru el e un secret ce mi-l mărturisesc doar mie, mie și lui atunci cînd gîndul mi-l apropie, cînd visul, rupînd zăgazurile spațiului, mi-l aduce aproape, și-i povestesc... Îi povestesc cum mi-l imaginam pe vremea cînd schimbam doar salutul matinal. Cum încercam, pornind de la atît de în grabă zărita expresie a ochilor, de la mers sau inflexiunile glasului, să-l încadrez în anumite tipare, să-i dau un anumit statut social. Dunga pantalonilor, impecabilă, cămașa întotdeauna albă, cu gulerul bine călcat, mă făceau să-mi pun uneori întrebarea dacă în dosul acestei îngrijite ținute vestimentare, nu se află cumva mîinile grijulii ale unei femei. Să fie căsătorit ? Nu, refuz cu încăpățînare acest gînd. Atunci ? Da, locuiește desigur cu mama lui, da, așa trebuie să fie. Încerc să mi-o imaginez. O femeie în vîrstă, judecînd după anii fiului ei. Și el, purtîndu-se atent cu ea, prevenitor. Îl văd parcă ducîndu-i flori sîmbăta. De ce tocmai sîmbăta ? Așa, pentru că perspectiva duminecii, în care poți dispune de timpul tău cum vrei, te aduce în vecinătatea acelui sentiment de iminență a unei sărbători ce trebuie marcată prin anumite gesturi care urmează parcă să-i confere materialitate. Și dacă totuși nu e vorba de mama lui, ci de soție, sau de o viitoare... Nu, nu-l pot vedea așa, iar intuiția nu m-a prea înșelat. Dar dacă tocmai de data aceasta mă înșeală ? Și, la urma urmei, de ce n-ar putea chiar el să se îngrijească ? De ce să fiu roaba prejudecății că bărbații sînt dezordonați, că nu știu să spele, să calce. Sau vremea cînd mă străduiam să-i ghicesc numele, să-l găsesc pe cel ce i s-ar potrivi. Dar pentru că nici unul dintre cele cunoscute de mine nu-i venea bine, așa cum uneori nu te prind bine anumite culori, sau ești caraghios într-un anume fel de haine, am hotărît că-l va chema „Dragul meu". Pe nesimțite, imaginea lui îmi deveni confidentul nesfîrșitelor seri cînd nici o carte nu izbutea să-mi mai placă. Cînd cei treizeciși... de ani își strigau parcă dreptul la tinerețe, la cea mai rămas dintr-o tinerețe irosită în așteptarea bărbatului plăsmuit de imaginația îndepărtatei adolescențe. Odată, demult, mi s-a părut chiar a-l fi găsit, dar derularea ulterioară a evenimentelor, mi-a infirmat curînd ipoteza. Apoi, așteptarea, și cu trecerea anilor, teama dinaintea oglinzii ce-mi arăta un chip începînd a se înăspri, și o ușoară expresie de melancolie înstăpînită în privire. Îmi depănam seara în minte, episodul începutului dragostei noastre, așa cum ar urma să se petreacă într-o zi, pentru că eram sigură, într-o zi, poate chiar mîine, unul dintre noi se va opri, iar celălalt îi va urma exemplul, și de aici în colo totul se va desfășura simplu, aproape incredibil de simplu.

Privesc în jur nedumerită. Ar trebui să mă bucur, să mulțumesc, ceea ce mi se propune e foarte important pentru cariera mea. Și eu îmi zbucium mintea să găsesc un motiv temeinic, o formulă politicoasă de refuz. Impasul în care mă aflu e luat drept modestie, sînt lăudată, încurajată. Și mie îmi vine să strig: „Nu, tovarășe director, nu sînt modestă chiar de loc, sînt numai îndrăgostită de un bărbat pe care îl întîlnesc în drum spre servici și nu știu unde altundeva l-aș mai putea găsi. De-aș avea cu zece ani mai puțin, sau chiar cu cinci, ar fi cu totul altceva, mi-aș mai putea permite o amînare, o renunțare chiar". Și totuși gura-mi rămîne încleștată, în timp ce cu privirea urmăresc jocul de romburi și linii, cînd roșii, cînd maroni, întretăiate de mari spații bej, de pe suprafața covorului modest de iută, pe care stau cu picioarele. Mă credeam mai puțin fricoasă, mai puțin incapabilă să-mi apăr interesele. Însă, la drept vorbind, ce-aș putea invoca spre a-mi motiva refuzul ? Nimic din ce-ar avea sorți să fie cotat drept serios de către interlocutorul meu. Dar, la urma urmei, ce-mi pasă care sînt lucrurile ce-i par lui serioase și care nu ! Și, totuși, neavînd un motiv care să treacă în ochii lui drept întemeiat, refuzu-mi nu va fi luat în seamă.

Îndelungata mea tăcere este considerată acceptare. Îmi dau seama după felul ceremonios în care îmi întinde mîna sculîndu-se în picioare sugerîndu-mi din priviri că întrevederea a luat sfîrșit și adăugînd, pe un ton de efuziune politicoasă, ușor neutralizată de plictiseala prea îndelungatei mele prezențe: „De mîine, deci, vă vom avea printre colaboratorii cei mai apropiați. Vă felicit pentru avansare !"

televiziune

DUMINICA, 18 IANUARIE

8,30 Tot inainte ! 9,15 Film serial pentru copii: „Contele de Monte Cristo" (ep. 6). 9,40 Omul și sănătatea. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album de ianuarie. 14,00 Noi aventuri în epoca de piatră. 15,40 Șah. 15,55 Ecranizări — Caragiale. 17,00 Volei masculin: Steaua — Giessen în „Cupa Cupelor". 18,20 Reportaj TV. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 Antena „Cîntării României". 20,30 Film artistic: „În adîncul inimii" (american). 22,20 Telejurnal.

LUNI, 19 IANUARIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,20 Actualitatea economică. Materialele refolosibile în balanța unităților economice. 19,40 Orizont tehnico-științific. 20,25 Roman-foileton: „Trecea un călăreț" (ep. 6). 21,20 Cadran mondial. 21,40 Întîlnire cu baletul Operei române din Timișoara. 22,05 Telejurnal.

MARȚI, 20 IANUARIE

9,00 Teleșcoală. 10,55 Film serial: „Uriașul" (rel. ultimului episod). 11,50 Hora Unirii (învățămînt preșcolar). 12,05 Călătorie în univers (serial științific). 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 17,10 Curs de limbă engleză. 17,30 Întrebări și răspunsuri. 17,55 Almanah pionieresc. 18,20 Îndrumări pentru lucrătorii din agricultură. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,20 Actualitatea economică. 19,40 Omul și sănătatea. 20,00 Cîntece de viață nouă. 20,15 Reportaj '81: Se mută un munte. 20,35 Teatru TV.: „Sfîntul Mitică Blajinul". Premieră TV. 22,15 Telejurnal.

MIERCURI, 21 IANUARIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 17,00 Curs de limbă germană. 17,20 Din țările socialiste. 17,45 Tragerea pronoexpres. 17,55 Spectacol de poezie și muzică. 18,30 Forum cetățenesc. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,20 Actualitatea economică. 19,40 Noi, femeile ! 20,20 Telecinemateca: „Cinci prieteni" (francez). 21,50 Portativul fulgilor de nea. Muzică ușoară. 22,15 Telejurnal.

JOI, 22 IANUARIE

9,00 Teleșcoală. 10,50 Roman-foileton: „Trecea un călăreț" (rel. ep. 6). 11,45 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,45 Curs de limbă rusă. 17,05 Reportaj pe glob: Filipine. 17,25 Viața culturală. 18,35 Film serial pentru copii: „Buratino" (ep. 3). 19,00 Telejurnal. 19,20 Să cunoaștem legile țării. 19,35 Ora tineretului. 20,25 Călătorie în univers (serial științific). 21,15 Pagini din istoria teatrului românesc: „Ecoul marilor evenimente: Unirea" (ep. 8). 22,05 Telejurnal.

VINERI, 23 IANUARIE

16,00 Telex. 16,05 Politehnica TV. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,25 Tragerea loto. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,20 Actualitatea economică. 19,40 Călătorie prin țara mea. 20,00 Film artistic: „O dramă la vînătoare" (sovietic). 21,50 Luminile rampei. Vă place opera ? (II). 22,15 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 24 IANUARIE

9,00 Teleșcoală. 9,30 Curs de limbă spaniolă. 8,50 Curs de limbă franceză. 10,10 Telecinemateca (reluare). 11,40 Cum vorbim, cum scriem corect. 12,00 Concert educativ. 13,00 Mozaic cultural — artistic — sportiv. 18,35 Săptămîna politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,20 Teleenciclopedia. 20,00 O națiune puternică prin unitate și ideal. 20,30 Teatru TV.: „File din cronica Unirii" de Mircea Ștefănescu. 22,05 Telejurnal. 22,05 Nocturna TV.

televiziune

teatru

Nu ne nastem toti la aceeasi virstă

de TUDOR POPESCU

1. **Teatrul Național din Timișoara** continuă prospectarea dramaturgiei românești actuale. După „Rugăciune pentru un disc-jockey" de Dumitru Radu Popescu și „Mobilă și durere" de Tudor Mazilu (montare nu demult distinsă pentru regie și scenografie la Festivalul dramaturgiei românești actuale) iată, se oferă publicului „piesa cea mai importantă" (după opinia citorva critici) din creația lui Tudor Popescu – unul dintre autorii „jucați" ai momentului. Acest autor are, printre calități, pe aceea de a scrie o comedie vioaie, de replică și situație – și – din păcate, unele dintre spectacolele pe textele sale (chiar acea „Dulce ipocrizie a bărbatului matur" pusă în scenă de Tudor Popescu însuși, la Teatrul din Reșița) nu reușesc să ne comunice mai mult despre dramaturg. Vesele, acele comedii ale sale („Cuibul", sau „Concurs de frumusețe", sau „Discurs funerar" sau „Dulcea ipocrizie..." sau...) încep să capete ceva din tristețea satirei de îndată ce un regizor pune într-o relație teatrală vitală **titlul** cu **timpul** pieselor. Așa se întîmplă că, același text poate apare, comic – dar minor, într-o reprezentație – sau, dimpotrivă : adică incomod, „trist" de-a binelea în altă reprezentație. Piesele sale au nevoie a fi situate precis, decis, **in actualitate ;** personajele sale au și ele a fi situate **intr-un context,** într-un cadru semnificativ pentru ca „întîmplările" și replicile „să conteze". Experiența inversă – aceea de a debita oriunde și oricum cuvintele dramaturgiei sale – a fost făcută. De notat este că și experiența valorizatoare a fost consumată : demonstrînd că avem cu Tudor Popescu un scriitor de teatru important al momentului, un autor în creația căruia „se aud" și Baranga dar și Mazilu, un comediograf și un satiric pe evoluția căruia se poate risca ceva din „marea speranță" a literaturii dramatice de azi, deja interesantă în context mai larg, deja marcată și de creațiile sale.

2. **Nu ne naștem toți la aceeași virstă** nu mai seamănă cu celelalte piese ale lui Tudor Popescu. Dacă e comedie, este una – decis – politică. Dacă este dramă – e într-o accepție proprie autorului. Ea relatează, asemeni literaturii deceniului problematic, tinerețea activistă și plină de erori de gîndire (de hiatusuri) a lui Ștefan care, acum, în timpul desfășurării propriuzise a piesei, își reîntîlnește „vechea și eterna iubire", pe Maria, părăsită cîndva, regăsită în alți parametri decît cei „ideali"... Mamă a doi copii, unul fugit din țară, celălalt abia ieșind din școala de corecție, ambii fără tată... Care este drama lui Ștefan ? Aceea care decurge din supunerea față de dispoziții care, **ulterior,** se dovedesc greșite și din neputința de a se mai schimba, de a „rezolva" o problemă personală (reîntîlnirea cu Maria) altminteri decît după tiparele în care s-a format : de o intransigență neconvenabilă vieții. Nu mai ține pasul vremii, a înghețat într-o formă greșită. Maria, „judecată" după reguli ce nu i se pot aplica decît în aparență, nu-l va ierta, îl va părăsi, Ștefan n-a stat cu fața la oameni, el este în dezacord cu vremea pe care o trăiește... În casa și în viața sa de însingurat pătrund, cu bun simț pămîntean – un Gogu, cu uscată principialitate – un Stroe...

3. **Ce-l preocupă, totuși, pe Tudor Popescu ?** Declară (iar lectura textului o confirmă – din punctul meu de vedere) că a vrut să scrie despre un personaj care **„trăiește... tragedia,** fiind vorba despre o moarte spirituală – **de a nu mai putea ajunge din urmă timpul,** rămînind cramponat într-un anume moment al timpului". Nu este lipsit de interes să observăm, în declarația dramaturgului și la momentul lecturii piesei sale, acest **a trăi** trecut **la prezent** în contul lui Ștefan...

4. **Spectacolul regizat de Florin Fătulescu** are calitatea de a recompune, cu o rigoare – evident – profesionistă, unul dintre termenii definitorii ai dramei scrise de Tudor Popescu și de a oferi chiar o „soluție"... Trecutul lui Ștefan, sau – în orice caz – iubirea pentru Maria apare, în montare, într-o imagine „vizuală și auditivă" de o discreție tulburătoare (banda sonoră „șoptește" dialogul de altădată în vreme ce un candelabru se aprinde, desigur „simbolic", sau doar în imaginația lui Ștefan – iar efectul este impresionant; mișcarea pe verticală a obiectului luminos e de-o simplitate derutantă, de o stranietate dificil de definit la iuțeală). Prezentul lui Ștefan nu are multe „linii de aceeași forță". **Sandu Simionică** joacă, însuși, cu mai mult angajament actoricesc momentele de remember, poate și fiindcă acestea nu presupun „răspunsul" vreunui partener. Starea de singurătate a personajului central e, aici, o realitate a fiecărui interpret, dezorganizînd reprezentația. Este evident că Florin Fătulescu a dorit un spectacol în care Ștefan să fie „luat de valul vieții", reintegrat „mișcării", să fie „recuperat". Dar soluția apare implantată forțat în spectacol. Mai întîi pentru că, să zicem, acceptînd tendința regizorală, lumea în care se „întoarce" Ștefan nu are toate culorile „de sărbătoare". Cu excepția lui Gogu (pe porțiuni – dată fiind și realizarea pe porțiuni a rolului de către Ștefan Mării). Ștefan nu are „scenic" în ce „să se reintegreze". Spectacolul nu susține convingător care-va-să-zică gîndul „luminos" al lui Florin Fătulescu. Intenția lui de a „recupera" personajul central n-a dat rezultatele scontate. Unicul personaj „unitar", în evoluția sa, în amănuntele sale, al reprezentației (dacă înregistrăm drept cîștiguri : ceva din autentica frămîntare a **Aurorei Simionică** – în Maria – dar nu, în nici un caz nu, agresivitatea cu care monologhează cu un deget acuzator întins înainte ; ceva din militantismul rațional al lui Gogu – uneori percutant în interpretarea lui **Ștefan Mării,** cu umor măsurat, dar și cu o capacitate de a debita nenuanțat replici) este jucat de **Ștefan Sasu.** Actorul a izbutit să compună minuțios și armonios un personaj interesant (un tînăr care trăiește sub caudina principiilor care, în forma lor înghețată, au direcționat și viața lui Ștefan). Această relație nu se mai stabilește **între personaje,** din păcate, pe parcursul reprezentației. Fiecare actor joacă „pe contul său", „partida" fiecărui personaj e „apărată" de unul singur. **Ceea ce rezultă este** o acceptabilă portretizare a fiecăruia, o **descriere a întîmplărilor** – datorată și regizorului, și scenografiei **(Doina Almășan Popa)** și interpreților – dar și o lipsă de comunicare prea îndelungată în scenă, ceea ce fisurează vreun sens mai „general", fixează reprezentația în dimensiunea sa descriptivistă privînd-o – ca și intenția regizorală – după părerea mea – de posibilitatea de a discuta în ton acut, într-o cadență vitală, pe trasee esențiale, ideea că nu ne naștem toți la aceeași vîrstă și implicațiile acestei realități, măsura în care ea poate exprima un adevăr, responsabilitățile pe care le presupune, conduita, atitudinea pe care o reclamă...

Antoaneta C. IORDACHE

Cîmpiile azure...

limbă și stil

Cînd Eminescu* – așezînd verbul **a răsări** în raport de sinonimie cu **a se ivi,** dar păstrîndu-i intact prestigiul stilistic izvorît din semnificațiile marilor „gesturi" cosmice – îl construiește cu un complement pronominal al persoanei I în cazul dativ, el realizează, prin aceasta, o puternică „angajare" afectivă a propriei sale sensibilități în acțiunea exprimată de verb : **„Ș-o să-mi răsai** ca o icoană / A pururi vèrginii Marii". Construcția revine, aidoma, în sculpturalele versuri care încheie postuma **Gelozie : „Și să-mi răsai** din marea de suferinți, înaltă, / Ca marmura eternă ieșită de sub daltă".

Cînd, însă, verbul a **răsări** sau unul din sinonimele sale, de pildă a **apărea,** sînt întrebuințate, în sens propriu, despre „aștri", atunci construcția cu cazul dativ, substituită celei „normale", cu prepoziție, devine prin excelență „poetică". Așa se întîmplă în **Împărat și proletar : „**din tainica pădure **/ Apare luna** mare **cîmpiilor azure,** / Împlindu-le cu ochiul ei mîndru, triumfal". Destul de obișnuită, atunci cînd complementul indirect în dativ se referă la o „persoană" (Eminescu : „Oceanul cel de gheață **mi-apare** înainte"), construcția își destăinuie virtuțile poetice „personificatoare" de cîte ori încorporează, tot în dativ, un nume de „obiect", întocmai ca în versurile citate, unde luna apare **cîmpiilor,** nu **„pe** cîmpii" !

Dar ce sînt, oare, **cîmpiile azure,** „cărora" le apare luna ? De bună seama, „cerul", „bolta **albastră** a cerului", pentru care poetului parcă nu-i... ajung metaforele și expresiile metaforice, aflate, între ele, în relație de sinonimie parțială : **tărie** („Stele rare din **tărie** cad ca picuri de argint"), **firmamentul larg, al cerurilor arc, cerescul arc, mormînt albastru** (al lunei), **oceanele de stele, catapeteasma lumii.** Aceste imagini, recoltate din numai cîteva antume și din variantele lor, sînt înregistrate, în parte, de **Dicționarul eminescian, care le alătură o remarcabilă** metaforă din proza artistică a poetului : „stelele mari izvorăsc pe **albastrele lanuri ale cerului".** Este implicată, în subtext, echivalența metaforică **stele-flori,** circumscrisă aceluiași „spațiu" poetic. **Dicționarului** amintit îi scapă însă numeroasele metafore ale „cerului" din postume, de pildă acelea din **Povestea magului : a stelelor imperiu întins ca și un cort, țara steloasă, a cerului nemargini, marea cea albastră** (a cerului), **a cerului mari valuri, înfloritu-i cort, ocean de stele, stelnicul marele plai, lanurile de stele, marea-albastră-n ceruri** etc. Peisajul este, de obicei, nocturn, iar viziunea poetului, „confundînd" **cerul** cu **marea** (Hiperion : „Iar **cerul** este **tatăl** meu / Și **mumă**-mea e **marea"),** devine „integratoare".

În sfîrșit, versul „Apare luna mare cîmpiilor **azure"** prezintă încă un amănunt poetic interesant, și anume întrebuințarea **adjectivală** a substantivului **azur.** Nu este, cum s-ar putea crede, o „inovație" lexico-gramaticală eminesciană, căci poetul o găsise la Andrei Mureșanu, care, în poezia **O dimineață pe Surul** (1862), evocă „Moldova, **cu ceru-i azur".** Sînt convins că, însușindu-și „inovația", Eminescu aduce un discret omagiu aluziv bardului ardelean, evocat cu fervoare, ca un **„poeta-vates",** în **Epigonii** și în postume : „Preot deșteptării noastre, semnelor vremii profet".

G. I. TOHĂNEANU

* Poetul „împlinește", chiar astăzi, 131 de ani.

muzică

TRIBUNA TINERILOR SOLIȘTI

Pe parcursul a două zile consecutive, Filarmonica avîndu-l la pupitru pe experimentatul **Nicolae Boboc,** ne-a oferit șansa de a putea audia un reprezentativ mănunchi de talente românești, reunit din întreaga țară, exclusiv pe criteriul valoric, statornicit prin aura premiilor naționale și internaționale adjudecate.

Șirul oaspeților a fost deschis firesc, de cel mai tînăr dintre acești tineri : **GABRIEL CROITORU.** Un nume deja familiar melomanilor, impus autoritar grație unor calități solistice de necontestat. La debutul său timișorean a interpretat **Concertul de Mendelssohn-Bartholdy,** cel omniprezent în repertoriile absolvenților, dar într-o manieră de mare distincție, ce a împletit siguranța cu virtuozitatea, într-un tot organic robust dezvoltat. Urmărindu-l pe podium, am trăit impresia unei miraculoase dedublări a valorosului său mentor, artistul emerit Mihai Constantinescu, începînd cu poziția viorii, așezării degetelor pe corzi, de la frecvența măsurată a vibrato-ului și pînă la cultul pentru lumea Partitelor lui Bach.

CARLA HUBER, pianista care ne-a obișnuit doar cu locul I la toate confruntările susținute pînă azi – grație unui pedagog valoros, Maria Bodo – și-a cultivat în primul an de ucenicie pe băncile Conservatorului clujean, preferențial rafinamentul paletei timbrale, pătrunderea detaliată în universul romantismului chopinian. Tumultul, clocotul temperamental remarcat în liceu, l-a păstrat intact, conf. univ. Harald Enghirliu operînd o rafinare pînă la subtile „degradeuri" a pastei sonore utilizate. **Toccata lui R. Georgescu,** oferită în supliment ne-a reconfirmat apetența dar și disponibilitățile deosebite pentru muzică de factură motorică, dezlănțuită.

CRISTINA ANGHELESCU este o interpretă sensibilă, inteligentă, oferind dovada asimilării tangajului solicitat de partitura **Concertului nr. 3 de Saint-Saens,** între peroratiile dramatice, pe fondul unei orchestre ce sună aidoma unei orgi și momente de plutire celestă, aproape imaterială... Execuția a avut eleganța scontată, frumusețea tonului împrumutînd ceva din „cantabilitatea" maestrului său, Ștefan Gheorghiu. Păcat de suplimentul cu Paganini, superficial, neîngrijit.

În **Concertul de J. Chr. Bach,** EVA BLOCH, componenta a Filarmonicii „Banatul", a avut suficiente argumente spre a ne convinge că, în mîna unui instrumentist de talent, viola are suficiente resurse spre a-și merita emanciparea solistică. A impresionat plăcut tonul îngrijit, concepția echilibrată, muzicalitatea și disponibilitățile dovedite.

TUDOR LEANCU revine după un an pe scena Filarmonicii cu o frumoasă ascensiune repertorială – **Concertul 2 de Wieniawski.** Conceput pe osatura paganinistă a concertului, ce aspiră să frapeze printr-o bravură solistică mereu ardentă, incitantă, interpretarea sa a vădit o degajare tehnică și volitivă avansată. Cuceritoare în acest sens elementele de virtuozitate prezente, spiccato-ul sigur, seria de elemente menite a da eclatanță viorii soliste.

SORIN PETRESCU a încheiat șirul acestei Tribune, oferind prestația solistică cea mai matură și echilibrată a maratonului celor două zile de „întreceri". Tușeul pianistic este de mare finețe, începutul **Concertului în do de Beethoven** dorind să sugereze filiațiile acestuia cu scriitura mozartiană. Limpezime, grație, candoare – iată atributele dominante în prima secțiune : pe parcursul părții a II-a, acestea s-au condensat, fuzionînd într-un lirism de nobilă vibrație.

Doru MURGU

Structurarea publicisticii eminesciene

(Urmare din pag. 1)

parcursul întregii sale activități publicistice.

Un capitol aparte l-ar putea constitui și acele articole care, în ciuda spațiului mai întins al subiectului politic ce-l tratează, nu acesta le impune acum în atenția noastră, ci anumite referințe istorico-literare care le subliniază pe cele din publicistica literară propriu-zisă, iar uneori constituie surse unice de informare pentru istoricul literar, cum ar fi, de pildă, aprecierile privitoare la publicistul Cezar Bolliac și contradictoriul Heliade Rădulescu, sau oferă sugestii despre unele posibile ipoteze privitoare la geneza propriilor opere, cum ar fi, de pildă, fragmentul în care narează pe scurt întîmplări petrecute cu ocazia bătăliei lui Mircea cu turcii la Rovine.

Cu toată insistența lor pentru aplicarea riguroasă a criteriului cronologic, ca și Ion Scurtu iar apoi Ion Crețu, editorii din 1980 s-au văzut la un moment dat siliți să facă unele concesii, cînd anumite articole se succedau cronologic într-o organizare tematică. De altfel, lămuririle introductive precizează această „abatere" : „Cînd publicăm sub același titlu articole apărute succesiv în mai multe numere, le așezăm la data primului articol". (p.51).

Opțiunea pentru criteriul cronologic are marele dezavantaj de a nu fi în măsură să ofere o imagine clară asupra varietății preocupărilor lui M. Eminescu, dar îndeosebi diminuează valoarea ei ca instrument de lucru pentru cercetătorii preocupați în primul rînd de studiul operei literare, al concepției literar-artistice. Cu toată riguzitatea științifică ce-o individualizează, pentru utilitatea ei și pentru caracterul mult mai practic, sîntem în chip firesc tentați s-o subordonăm preferințelor noastre pentru ediția critică alcătuită de Aurelia Rusu.

Fără să minimalizăm valoarea și importanța bogatului material publicistic ce se retipărește acum pentru prima oară din periodice în volum, vom observa că și în cazul acesta metoda lui Perpessicius ar fi trebuit „preluată critic", în sensul că o bună parte își avea locul în subsolul paginii, tipărită cu alte caractere, spre a atrage atenția asupra diferențierii valorice dintre un articol și o știre oarecare. S-ar fi cîștigat astfel și un spațiu consistent pe care-l ocupă nejustificat titluri foarte mari pentru niște știri asupra cărora personalitatea lui Eminescu nu și-a putut imprima specificul. De pildă, la pagina 247 întîlnim : **„Ziare nouă («În București au apărut»").**

În București au apărut încă două ziare, pe care le cităm în ordinea cronologică a apriținel lor „Pharul" sau „Farul" (o dată pe săptămînă) și Unirea democratică, ziar cotidian, redactat de o societate.

(5 noiembrie 1876)". La pagina 659 i se consacră acestei știri un nou spațiu, cu datele despre publicațiile respective, dar și cu precizarea că autorul rezumă în această știre „un articol rămas în manuscrisele sale". Cum articolul se tipărește în volum la pagina 476, credem că acolo și-ar fi aflat locul, la subsolul paginii, și știrea respectivă. Numărul unor astfel de știri „impersonale" este considerabil, iar reproducerea lor într-o altă modalitate ar fi concentrat volumul exagerat de mare al „comentariilor" lui D. Vatamaniuc, foarte documentate, dar îmbicsite de amănunte cu totul inutile, care încă odată atestă neluarea în considerare a criteriului valoric în toate cazurile. Toate acestea sînt însă niște modeste păreri care nu diminuează respectul și admirația noastră față de munca titanică a celor ce ne-au prilejuit primul contact cu un atît de mare număr al textelor din publicistica eminesciană.

BALADĂ PENTRU JOHN (I)

Oricine va scrie cîndva adevărata istorie a muzicii pop, va aşterne apăsat undeva la începutul cărţii sale numele lui **John Lennon**. Cel ce declara în plină „epocă Beatles" : „sînt o mulţime de lucruri de făcut, nu mă grăbesc să îmbătrînesc", n-a apucat să îmbătrînească, dar ce a făcut, a făcut bine, convins că aşa e firesc să fie. În definitiv, vor zice unii, ce a făcut Lennon ? Mulţi, foarte mulţi sesizează abia acum, la mai mult de o lună de la dispariţia sa, uriaşa pierdere. A trebuit mai înainte ca agenţiile de presă să comunice declaraţiile unor mari personalităţi, ca ei să se întrebe : cine a fost cu adevărat John Winston Lennon ? Se naşte la 9 octombrie 1940 în Liverpool, într-o familie de muncitori. Creşte, fără tată, alături de cele patru surori iar la graniţa copilăriei cu adolescenţa îşi pierde mama

top

Mult mai tîrziu, în 1971, o va evoca dramatic în muzică într-o extraordinară piesă pe care, la vremea ei, am descifrat-o, ghemuit lîngă magnetofon, cu un dicţionar pe genunchi şi cu roua în gene. A fost astfel ca acela care a copilărit prin cenuşiul docurilor, aninîndu-şi visele de catargele vapoarelor ce se pierdeau în zare, să fie creatorul unei muzici noi, uimitoare, adevărate şi profunde. Lennon este părintele spiritual al compartimentului pop, numit de specialişti **„Mersey Sound"** – sunetul Mersey, după numele fluviului ce traversează oraşul său de baştină. Muzica aceasta, cu tentă suprarealistă, se naşte din împletirea creaţiei populare cu fantezia şi libertatea nelimitată a improvizaţiei. Cine va asculta cu atenţie „Strawberry Fields Forever" ; „I Am the Walrus"; „Penny Lane" sau „All you need is Love" va descoperi, dincolo de expresivitatea melodică a creaţiei Lennon (sau „Beatles", dacă vreţi), o concepţie stilistică particulară, inconfundabilă. Noul „sunet", afirmă specialiştii, semnifica, la vremea apariţiei sale, în anii „60, **„un fenomen de extinsă implicaţie socială, cel mai important fenomen al muzicii secolului XX".**

Petru UMANSCHI

corespondenţa

Pentru cenaclul din Tecuci : Multă consideraţie pentru activitatea cenaclului dvs. N-am mai primit însă poezii de la C. Andrişoi. **Mihai Oct. Ioana :** V-am publicat în nr. 49/1980 şi am reţinut şi celelalte poezii. **Adrian Dan :** Am primit scrisoarea dvs. şi aşteptăm cu interes alte poezii şi cîteva date despre dvs. **Călin Dan :** Ne vom interesa de manuscris. **Mihai C. Constantin :** Ultimul grupaj, fără a fi slab, indică totuşi o atitudine comodă faţă actul scrisului ca atare. Anume, poeziile au mai degrabă caracteristica unor notaţii destul de fugare. Gîndul din ele nu-i elaborat plenar, construcţia lor e mai degrabă o schiţă. Lucrul acesta e vizibil şi din puţinătatea cuvintelor şi a imaginilor. De pildă, poezia **Plouă mărunt** e alcătuită din cinsprezece cuvinte. Dacă nu le-aţi fi aşezat doar cîte unul sub formă de vers n-aţi fi avut decît vreo trei-patru versuri. Or, pentru un pastel, e poate prea puţin. Dacă aţi elabora pe deplin gîndul poetic, ca şi construcţia sonoră corespunzătoare, textele s-ar apropia de poezia îngropată, potenţial, în ele. Aceasta aşteptăm de la dvs. şi credem că vă stă în putinţă să faceţi acest salt. **Ionel Tepşanu :** Gînduri nobile în scrisoarea dvs. Poeziile au potetism, exprimă o sinceră tensiune sufletească ; totuşi, considerate ca poezie, ele sînt extrem de declarative, explicite (Nu spune explicit ceea ce poţi spune implicit – evident în poezie – recomanda Blaga) şi, pe deasupra, se simt lecturile din şcoală (Alecsandri mai cu seamă). Prin urmare, puteţi fi sigur – şi puteţi „verifica" prin chiar intermediul rubricii **„Prietenii revistei Orizont"** că nu lipsa de încredere în începători ne împiedică să vă publicăm, ci o anumită exigenţă estetică. **Prodănescu Buzău :** Există originalitate în modul dvs. de a gîndi în poezie, dar pare să vă lipsească dorinţa de perfecţiune, năzuinţa spre forma cea mai potrivită a versului. Am reţinut **Trebuie că există, Nu găsesc** şi **Cînd apropii. Pavel Duca :** Par să fie primele texte pe care le-aţi scris. **Ana Iancu :** Ideea din **Fructe de ceară** e foarte frumoasă, textul propriu-zis e scund faţă de povara din el. Mai izbutite ne par **Cimpia 1 şi 2. I. Pustnic, Ion Vichentă (?), A. C. Paul, Dumitru Breb, S.O.S. 2** – texte în afara poeziei.

Vasile VERSAVIA

lecturi

POEZIE CONTEMPORANĂ GREACĂ

Ed. Junimea, 1980

Editura Junimea oferă – în frumoase condiţii grafice – o plachetă de poezie contemporană greacă (antologie, prefaţă, note de Andreas Rados. Cuvînt înainte de Ilias Iliou), reunind 14 autori (Leon Koukoulas, Gheorghe Deleghiani-Anastasiadi, Menelaos Ludemis, Rita Boumi-Pappa, Nikos Pappas ; Theodosis Pieridis, Iannis Ritsos, Nikiforos Vrettakos, Victor Sivetidis, Dimos Rendis, Iannis Manikas, Kostas Asimakopoulos, Makis Apostolatos, Aris Tastanis), în traduceri semnate de Nina Cassian, Taşcu Gheorghiu, Leonida Maniu, Ioanichie Olteanu, Andreas Rados, Dorina Talaz, Gheorghe Tomozei şi Marin Sorescu. Inspirate exclusiv din raporturile cu ţara noastră, piesele volumului reflectă un larg registru de sentimente, de la cel al unei străvechi comuniuni cu spiritualitatea românească, pînă la impresia imediată, trezită de contactul nemijlocit cu realităţile concrete, de azi, ale României. Autorii, prezenţi în ordine cronologică, aparţin unor generaţii şi temperamente lirice din cele mai diferite. Poezia de factură neoromantică, elegiacă sau cu tente epice, poema meditativă sau cea de notaţie frustă ; poezia politică sau stilizările vag simboliste, brodate pe motivul erotic ori popular alcătuiesc, în ciuda diversităţii „stilistice", o unitate. Interesante pentru cititorul român sînt reflexele pe care aşezări, oraşe, locuri (Bucureşti, Sinaia, Mogoşoaia, Mamaia, Cioplea, Doftana etc.) ; pe care oamenii, atmosfera, istoria, România, prin tot ce reprezintă ea, le trezeşte în sensibilitatea poeţilor incluşi în antologie. Iannis Ritsos întocmeşte **Cinci variante pe tema doinei,** Victor Sivetidis închină versuri lui Bacovia, ori lui Mihai Viteazul, Iannis Manikos lui Constantin Brâncuşi etc., etc. În feţele acestei mereu înnoite prisme, răzbate, insistent, personalitatea lui M. Eminescu. Scrise cu căldură şi dragoste, poeziile acestui inspirat volum vorbesc despre preţuirea de care se bucură, pretutindeni, cultura românească, România în genere.

Olimpia BERCA

cenaclu

Cenaclul Asociaţiei Scriitorilor din Timişoara şi al revistei ORIZONT, îşi va reîncepe activitatea marţi, 20 ianuarie 1981, ora 18. În cadrul şedinţei de lucru vor fi discutate lucrări în proză ale tînărului debutant DAN GÂRBOVAN.

Scriitorul I. D. TEODORESCU va susţine referatul.

ERATĂ

În articolul **„O lectură reală a Tabulei Peutingeriene",** din numărul 51 al revistei noastre, s-au strecurat cîteva erori de tipar. Le semnalăm : în coloana I-a rîndul 2, în loc de Ptolomeu, se va citi Ptolemeu, în coloana a II-a rîndul 13 în loc de Alfödi se va citi Alföldi, în coloana a III-a rîndul 19 în loc de bovin se va citi bovis, în coloana a III-a rîndul 23 în loc de Bucureştii se va citi Bucureştiul, în coloana a IV-a rîndul 24 în loc de literam se va citi litteram.

În numărul 52, pag. 11, la rubrica „Istorie-document", titlul corect este „Ipoteze privind localizarea unui castru roman la Timişoara".

prietenii revistei „ORIZONT"

IOAN HUŢU

PLECAREA DIN TINE

plecarea din tine a fost
o tristeţe de lucruri domestice
o îngenunchiere-a luminii
ca şi cum între noi s-ar fi stins
ochiul lui dumnezeu
acum sălăşluim fiecare-ntr-o piatră
bucurîndu-ne numai atunci
cînd o aruncă copiii după vreo stea

ÎN AŞTEPTAREA DIMINEŢILOR

se împrăştie vremea pe dealuri
în turme nebuneşti şi flăminde
amurgul cuibărit undeva-n mine
aşteaptă să-i dau drumul în lume
dar eu nu caut decît dimineţile
cînd trupul tău plin de lumini
iese din mare să alăpteze izvoarele
să sloboadă din munte pădurile
pentru cînd coboară din ceruri
perechi stelele – căprioare

SCRISOARE

nu-mi răstigniţi cuvintele
pe trupurile voastre de lemn
nu-mi ţintuiţi mîinile
învăţate să mîngîie vîntul
pe cer
lăsaţi-mă să alerg liber
prin singura mea tinereţe

LIDIA LĂUDAN

UMBRA DIN UMBRĂ

Mîinile-amîndouă mi s-au făcut de ceaţă,
Pluteau prin arbori ca nişte frunze
translucide
Şi scuturau din ramuri, rotunde, peste faţă
Lacrimi verzui de-un gust care ucide
Într-un anume fel, de parcă ar vărsa
Somn sau uitare. Un nou Altcineva
Cotrobăie prin suflet, prin minte, printre
gînduri,
Răvăşitoare spaimă de Celcenamaifost.
Se aciuiau sub pleoapă cuvintele în rînduri
Şi le gîndeam făptura întru mai proaspăt
rost
Şi-n spaţii dezvoltate din chiar adîncul lor
M-am lepădat pe mine, cel Vecinic
muritor.
De-a fost cumva durere ori poate altceva
Nu cred să se mai ştie. Atîta doar că ea,
Umbra ciudată, părăsită-n cale,
Rămase în cuvinte ca o mătase moale.

ALBASTRU UCIS

Suflet al tăcerii, m-ai făcut fîntînă
îngropată-n noaptea unui zbor ucis ;
Un albastru straniu sîngele-mi înghină,
Exilat din cercul ochiului închis.
Ochiul tău de vînat cerul mi-l dezbracă,
Aquaforte sumbră, gri şi cenuşiu ;
Cercul din fîntînă, linie săracă,
Să mai poată umple înc-un cer pustiu.

ION PASCAL-VLAD

ZEII CARE SE PLÎNG

Această cunoaştere cu sulf acoperită
parcă-ngălbeneşte chipul statuilor
şi ce-i trecerea printre morţi cu renume
unde-un copil se strîmbă mereu
şi nu ştiu dacă pumnul acesta de rouă
îi va umezi îndeajuns crăpatele-i buze.
Nu pleoapele acoperă ochii
celor ascunşi după perdelele groase
nu aceştia sînt zeii care se plîng
de rugina singurătăţii
ci jupuiţii de dincolo de barierele sulfului
unde soarele are veşnic un ochi
lăcrimînd.

DINCOLO DE ACEASTĂ PĂRERE

Se părea că albe stindarde îşi căutau
purtători
prin cenuşa imperiilor ;
Se părea că prin ghipsuitele-i vene
curgea sîngele unui ţăran
rătăcind prin defrişările secolului
că dragostea lui călca pe pioneze-nroşite
cînd dincolo de această părere
singera craniul cetăţii rănit de-o falsă
singurătate
Se părea că rîul curgea printr-o zodie
bună
că lumina ascundea faţa slinoasă a lumii
iar dincolo de această părere
copilul îşi cînta singur să-adoarmă.

mapamond

„MINUNILE" PIRAMIDELOR

Cel puţin şaptezeci de cărţi se ocupă de „forţele misterioase şi minunile săvîrşite de piramide". Un francez observă primul că o pisică moartă nu s-a descompus în piramida lui Keops, ci s-a mumificat fără vreun preparat special. Iată alte „minuni" din interiorul piramidelor :

● alimentele lăsate în piramidă nu se alterează. ● plantele cresc mult mai rapid în piramidă, iar un buchet de flori lăsat aici îşi păstrează culoarea şi prospeţimea. ● orice lamă folosită se „ascute" de la sine în piramidă, datorită unei forţe ce pune în mişcare moleculele de la muchiile ei. ● rănile şi tăieturile se vindecă în piradimă fără vreun leac. ● apa din piramide e un adevărat elixir care ajută la întinerire, digestie, vitalitate etc., etc.

UN POM PENTRU DIVORŢ

Pentru a stimula pomicultura, în Indonezia s-au luat măsuri nu numai agrotehnice ci şi legislative. Astfel, dregătorii districtului Serang de pe insula Iawa au emis o circulară prin care se arată că cei care se căsătoresc pentru prima oară trebuie să sădească un pom fructifer. Perechea care doreşte să divorţeze este obligată să sădească cîte cinci pomi, iar cei care se căsătoresc a doua oară, cîte trei pomi fructiferi !

CIRCULAŢIE PE STÎNGA

În 51 de ţări automobilele circulă pe partea stîngă a şoselei, arată revista sovietică „Ştiinţa şi viaţa !" În Europa e vorba de Marea Britanie, Irlanda, Islanda, Malta, Gibraltarul. În Asia sînt 15 asemenea ţări, pe continentul american 17, în Oceania şi Australia 8, iar în Africa 6.

TOAMNA SINUCIGAŞILOR

Conform unei statistici, în R.F.G. au loc anual 130.000 de sinucideri. Boala, neînţelegerile în familie şi iubirile neîmplinite sînt motivele cele mai dese de sinucidere. Printre sinucigaşi se află mai mult tineri între 21 şi 30 ani, în special bărbaţi. S-a constatat că numărul sinuciderilor la tineri creşte îndeosebi toamna, în lunile octombrie şi noiembrie. La vîrstnici acest lucru se întîmplă în februarie şi martie. Este interesantă constatarea că, în ciuda credinţei că aceia care declară public că se vor sinucide, nu o fac niciodată, de data asta adevărul e tocmai contrariu : din zece sinucideri, nouă sînt anticipate !

evrika!

● **Prin istorie, ştim, caii au învins, însă mulţam**
N-au găsit la noi, căci încă, bieţii, n-au scăpat de ham !
● **Un pahar de voie bună e un strop dulce,-n uitare,**
Dar, uitînd, ştie oricine, parte de durere are.
● **Meteahna de-a purta în spate urgii stîrnite tot de om**
E-un privilegiu fără seamăn, cînd ţi-e conştiinţa biet atom !
● **Experienţa-ndelungată o idee-mi înfiripă :**
Trebuie să arzi o viaţă, ca să străluceşti o clipă !
● **Adevărul ăsta pare multora cu neputinţă,**
C-au şi cei înfrînţi, firească, cîntece de biruinţă !
● **Afirm, rezemat, de zîmbet, privind arta prin monoclu :**
Giştele nu iubesc pana, ce-i ajunsă sus pe soclu !
● **Firea aspră se-mbunează, cînd durerea e în toi ;**
Mărului bătut cu parul nu-i poţi da fructu-napoi.
● **Galopul exprimă libertatea, după cîte mi se pare,**
Chiar şi-atunci cînd călăreţul e-n a calului spinare.
● **Omu-întocmai ca oţelul, calităţile îşi pierde,**
Cînd prea tare se-nfierbîntă, cînd se face la chip verde.
● **Omu-i o bijuterie a naturii, se-nţelege,**
Preţuită tot de dînsul, după aspra firii lege.

Ion VELICAN

itinerarii

CĂLĂTOR PRIN EUROPA — SPANIA

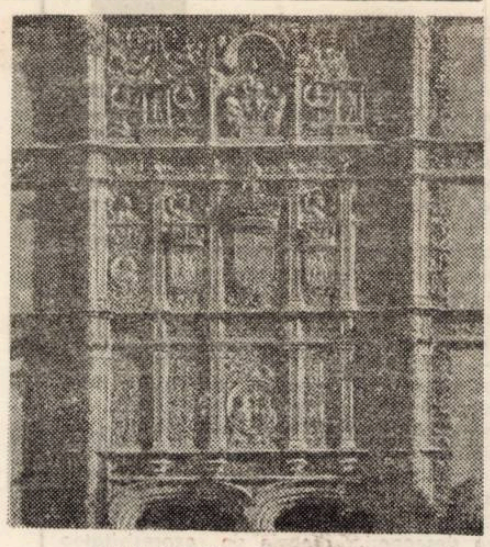

SALAMANCA — Fațada Universității

Întîlnesc Spania pentru prima dată la . . . Kunsthistorisches Museum din Viena. Velazquez : armonii crepusculare de verde și albastru, de roz și argint platinat, veșminte din brocaturi și mătăsuri scumpe, adîncite într-un abur difuz, din care răsar fețe obosite, melancolice, plictisite. Mîndrie fără margini a unor capete hide, cu părul asemeni smocurilor de cînepă murdară, mici măciuci de orgoliu, cu ochi mortificați, cu buza de jos și bărbia împinse mult înainte, cu trupurile încremenite nătîng între ramele grele. Aceasta să fie oare Spania ? Simt nevoia de a face cale-întoarsă.

NOIEMBRIE . . .

. . . Vînturile nordului rostogolesc dinspre Atlantic spre Mediterană, peste Meseta cea aridă, nori de culoarea granitului. La orizont, lespezile cerului și cele de piatră ale pămîntului tălăzuiesc împreună deasupra Estramadurei și a Leon-ului și a celor două Castilii . . .

În noiembrie, reflexele de chihlimbar din aerul înserărilor s-au stins și căldura verii e scufundată acum în adîncul unui pămînt roșcat, aducînd a cărămidă pisată într-o pulbere fină . . .

În noiembrie, vîntul e o trompetă care suflă încă fără glas printre stînci golașe și pini răzleți . . .

În noiembrie, de la Bilbao la Valdepeñas, de la Ciudad Rodrigo la Lerida, Spania se lasă purtată în voia toamnei continentale înveșmîntîndu-se în bronzul și aurul ei, numai în Andalusia și în golful Valenciei culoarea verde zvîcnește încă proaspătă în frunza portocalului și a măslinului, sub focarele celor două oglinzi — la fel de transparente și de luminoase — cerul și marea . . .

În noiembrie, cu rucsacul în spate și barba crescută-n neorînduială, străbat Spania pe un itinerar șerpuitor de la nord spre soare-apune, apoi spre sud și iar la nord : San Sebastian, Burgos, Valladolid, Salamanca, Avila, Madrid, Toledo, El Escorial, Cordoba, Sevilla, Granada, Barcelona . . .

AȘEZĂRI

Spania e o țară a contrastelor.

La Guadix, puținii stropi de ploaie care cad în decursul unui an au modelat de-a lungul multor milenii un peisaj selenar, erodînd capricios argila stearpă în ripe și piscuri stranii. Omul, la rîndul său, a săpat în pereții abrupți caverne întunecoase. Sînt locuințe „troglodítice".

La Granada, cartierul maur „Albaicin", de un alb orbitor, umbrit doar de migdali, flori și cactuși, își are adăposturile, în parte, tot săpate, aici, în roca muntelui.

La celălalt pol, marile orașe. Madridul, văzut după lăsarea serii, din trenul de Salamanca, pare un uriaș miriapod în flăcări. Pe arterele sale farurile mașinilor pîlpîie asemeni unui șuvoi de celule fosforescente, senzație întărită în zilele următoare de asaltul necontenit al clacsoanelor, de iureșul vehicolelor. Arhitectura dominantă a Madridului ne amintește de Paris, fie prin aristocratele palate din piatră, de la sfîrșitul secolului trecut, fie prin cele din zilele noastre ; severe și ingenioase structuri din beton, sticlă și aluminiu. Trecutul este conservat aici parcimonios, suficient însă să puncteze gloria și istoria veche de un mileniu a orașului.

Barcelona modernă s-a născut și ea, ca atîtea alte mari orașe, prea vizibil pe planșetele proiectanților. Rațiunile urbanistice au urmărit în primul rînd un trafic rapid, economic, practic. Orașul e puțin prea egal, puțin prea monoton de la o stradă la altă, punctele lui de atracție rămînînd cartierul gotic și colina Montjuich, peste oraș plutește însă binefăcătoare briza mării și geniul lui Antonio Gaudi.

Fiecare oraș te trimite spre un monument anume, oferindu-ți suficient răgaz pentru această întîlnire. Numai la Toledo, oriunde te-ai afla, e la fel. Ochii nu ți se pot concentra pe o anumită coloană, zid sau scară, deoarece, în același timp, simți nevoia să ți-i răsucești spre alte ziduri, embleme și porticuri, s-o iei la goană pe străduțele înguste, fiecare piatră a orașului se cere atinsă, mîngîiată. Toledo e un oraș care te copleșește prin cantitatea de istorie, cultură și artă ce o revarsă în același timp și cu aceeași obsedantă constanță asupra celui care îl vizitează.

MONUMENTE

Ca să înspăimînți, poate e nevoie — precum la Valladolid — să înalți ziduri masive, capelele să aducă mai degrabă a celule de pușcării decît a loc de rugăciune, grilajele să se deschidă cu zgomote de fiare și cheile să scîrțîie prelung în broaște, totul producînd nu fervoare mistică ci o foarte omenească teamă. Aștepți ca din clipă în clipă de după stîlpi să apară reprezentanții Sfîntului Oficiu . . .

Ca să impresionezi, poate e nevoie de retabluri fastuoase, uriașe, aurite, ca cele de la San Esteban din Salamanca . . .

Să convingi, însă, ajung, sînt sigur, un mănunchi de coloane cioplite. La Avila, stîlpii catedralei par imateriali, arcele bolților sînt subțiri ca nervurile aripilor unor fluturi filfiind deasupra capetelor, în timp ce albastrul cerului intră amplificat prin vitralii și traforul ferestrelor gotice, concepute ca niște amprente ale dumnezeirii.

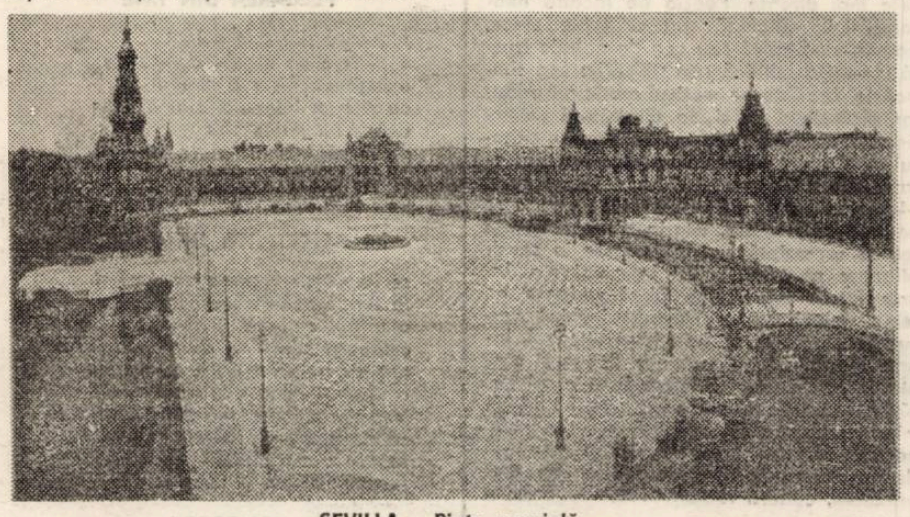

SEVILLA — Piața spaniolă

Catedrala din Toledo aduce a mare gară occidentală. Navele sale sînt niște lungi peroane pe sub bolțile cărora duce drumul spre școală al copiilor, cu ghiozdanele pe spate, al gospodinelor ce se întorc de la piață ; ea e loc de întîlnire pentru îndrăgostiți și parc pentru cei ieșiți la plimbare. Turiștii, năuciți de imensitatea ei, cu pliante și ghiduri în mînă, caută o anumită sculptură, o anumită capelă, neputînd să vadă și să perceapă monumentul în ansamblul lui, mulțumindu-se cu fărîme din această capitală a spiritului castilian . . .

Și, totuși, giuvaerul Spaniei rămîne moscheia din Cordoba. Nu multitudinea coloanelor impresionează. Apusul m-a obișnuit cu grandoarea. Monumentele Romei imperiale mă vor face să o detest. Ceea ce n-am cunoscut pînă la Cordoba a fost existența decorului fără orgoliu. Rafinamentul și „tandrețea" arabescului, a mozaicurilor din piatră mai catifelate decît moliciunea linii. Arcele maure sînt sori răsăriți pe treisferturi din Marea Speranței. Forme abstracte, spirit pur, aceste ovoide de vis, acoperind capitele compozite, se prelungesc spre infinitul umbros al orizontului. Sutele de coloane din jasp, porfir și marmoră degajă un extaz senin, luminos, o feerie fără început și fără sfîrșit.

„PATIOS", PALATE ȘI GRĂDINI

Ele, vinul și corrida, flamenco și . . . mulțimea pestriță a turiștilor atrași de soarele sudului îți lasă impresia că Andalusia e într-o continuă fiestă. Locuitorii sudului sînt copleșiți de excesul de culoare, la ei raportul dintre rațiune și sentiment se rupe în favoarea unei explozii de lumină, afirmă Gaudi.

„Patio" e o curte interioară, mic templu dedicat vegetației. Un loc de reculegere în solitudinea florilor, a oglinzilor lichide și a havuzurilor susurînd. În zilele de sărbătoare toate portile Cordobei sînt deschise spre aceste poeme scrise cu umbre și ape, curți născătoare de fabuloase povești. Mergi pe străzi, te oprești, le admiri sorbindu-le miresmele, apoi pleci mai departe. La fel ca într-o galerie de artă cînd treci prin fața tablourilor expuse pe simeze. Mereu alte și alte insolite revărsări de mușcate și mirt, leandrii și portocali, orchidee și trandafiri. „Patios"-urile pot fi pe rînd sau în același timp : grădini, pajiști, parcuri, chioșcuri, boschete pentru îndrăgostiți, labirinturi, o vegetație savant dirijată ce creează edene terestre.

Printr-un exces de entuziasm și literarizare, în jurul Alcazarului din Sevilla, Alhambrei și Generalifei din Granada s-au țesut mreje obscure, magice. Le vizitez, mănînc rodii și portocale din grădinile califilor mauri și a regilor creștini. Totuși nu-mi scapă „ingeniozitatea" restauratorilor spanioli — extrem de discutabilă ca metodă — de a înlocui marmura și plăcile de faianță care lipsesc cu stuc colorat și gips patinat. „Viața e vis" e titlul unei cunoscute piese de Calderon de la Barca. Nu zgîriați iluzia, Aparența ! Turismul este o industrie extrem de rentabilă. Pentru întreținerea iluziei, la nevoie, se pot înălța edificii noi pe locul și aidoma celor de odinioară, cum se întîmplă în orașul vechi din Salamanca.

În Spania, granița dintre trecut și prezent, dintre real și fantastic e incertă ; legendele se prelungesc pînă în prezent, căruia, la rîndul său, i se conferă o aură de mit.

PIEȚE

Ajung la Salamanca într-o sîmbătă seara și, cuprins de un talaz omenesc, sînt purtat, aproape fără voie, spre Piața Maior. Șuvoaiele umane trec unele prin fața altora, piața aducînd cu un imens obor. Dar în piața din Salamanca nu se vinde și nu se cumpără nimic. Se dăruiesc zîmbete. Oricine a ajuns aici, se poate bucura de atenția celorlalți. E învelit în ofranda privirilor afectuoase. I se dă ca zestre pentru noaptea care vine amintirea unor surîsuri. I se fac cinste sentimente. E recompensa oferită pentru că a găsit pe dalele acestei piețe considerată a fi una dintre cele mai frumoase din Europa. Revin și a doua zi. Revăd piața în lumină. Straiul ei farmec s-a stins. Mă conving încă odată că Barocul are nevoie de umbre care să-i confere drama pe care n-o are dar o pretinde. Numai prin artificii i se pot șterge prea exactele-i contururi, dînd imaterialitate și plutire figurilor prea carnale, prea pline de sevă telurică.

CASE

Camerele casei lui El Greco sînt atît de mici încît le poți lua în pumn și sorbi din ele umbra marelui lor Stăpîn. Pragurile de sus sînt atît de scunde încît, el, El Greco, trebuia desigur, să se aplece, făcînd mătănii, să poată trece dintr-o încăpere în alta, patul prea scurt pentru donquijotescul său trup. Curtea interioară nu pare nici ea decît cala unui vas minuscul, o coajă de nucă rotindu-se la nesfîrșit în jurul propriului catarg. Și grădina e cît o palmă, și arborii ei pitici. Numai atelierului pictorului are o dimensiune firească. Pe șevalet e așezată ultima lui lucrare, un Sfînt Petru cu privirile înălțate spre tavan. Contemplu îndelung lacrimile de lumină din ochii personajului și de abia atunci îmi dau seama că pentru El Greco acel tavan din lemn casetat n-a existat, cum n-au existat nici zidurile casei, nici acoperișul ei întins aproape orizontal, asemeni unei tipsii în care se coc razele soarelui, pentru el n-au existat decît cele două puncte albe, albe . . .

SAGRADA FAMILIA

Ca să-l înțelegi pe Antonio Gaudi trebuie să vezi întîi palatul și parcul Güell și „Pedrera", să te deprinzi cu încetul cu materia aceea care se subordonează fluidității unui gînd. Fie ea piatră, beton sau feronerie. Totul e o masă pluvioasă, modelată neprevăzut, deconcertant. Și, totuși, ajuns la Barcelona alerg spre „Sagrada Familia" ca spre o chintesență a Spaniei, spre capodopera a celui Don Quijote al arhitecturii timpului modern. În fabuloasa operă, logicul și firescul s-au năruit sub magia geniului care a făcut din piatră flacără. Catedrala pare născută dintr-o materie vie, o magmă primordială ce se dezintegrează în suflul unor explozii. Plinul și golul, descriu lame de săbii țîșnind spre înălțimi, poleite de lumina asfințitului, între ele deschizîndu-se scorburi întunecoase. Turlele au forma unor conuri de brad cu semințele împrăștiate în văzduh de vîntul care se tînguie prin goluri, ori poate mai degrabă ele aduc a faguri ori hulubării. Aștepți ca în jurul turlelor să se pornească roiuri de albine gigantice, sau porumbeii de piatră să se desprindă din arcele ogivale și să se întoarcă la cuiburile lor. Portalul e o gură de grotă deasupra căruia plîng stalagtite apocaliptice. Bestiarul gotic se amestecă cu păsări și animale domestice, șopîrle și șerpi de calcar se tîrăsc pe ziduri pe lîngă pateticele grupuri statuare. Da ! „Sagrada Familia" e o chintesență în piatră a Spaniei de ieri, de azi și poate, a celei de mîine.

OAMENII

Copil fiind și citind „Don Quijote" am crezut că acest erou nu-i decît o plăsmuire vizînd ridicolul. Tînăr fiind și vizionînd „Viridiana" de Buñuel am crezut că parodica scenă „Cina cea de taină" nu-i decît o născocire de cineast. Orgoliul și sentimentalismul, patetismul și tragicul personajelor lui Garcia Lorca le-am luat drept creația unui poet prea plin de obsesii livrești. Recunosc, în „Trei Mai" de Goya, pictura aceea atît de revoluționară încît s-ar putea constitui în model, n-am descifrat decît valențe pur plastice. Uriașa forță expresivă și emoțională a desenului lui Picasso, scrijelind hîrtia precum coarnele unui taur în arenă chinuit de durere și furie, mi-a fost străină. Grafica de „copil minune" a lui Miro, o enigmă.

În Spania, sub o formă sau alta, am întîlnit toate aceste personaje. Toată gama comportamentului uman. Am văzut schilozi care pentru a stîrni mila trecătorilor își vopsesc protezele în culoarea cărnii putrede. Am întîlnit „desperadoșii" Estramadurei, cuceritorii de odinioară ai Lumii Noi, azi rătăcind prin Europa constrînși de aceeași sărăcie atavică, făcîndu-i de secole să emigreze în căutare de lucru.

Din nordul industrializat pînă în sudul încărcat de exotism am auzit, însă, murmurîndu-se, șoptindu-se, fredonîndu-se cu melancolie, cu patos, cu speranță, aceleași cuvinte : Viva Espagña ! Erau cîntate deopotrivă de muncitori ce se întorceau de la lucru și de țărani care încercau să-și vîndă produsele, de negustori de pește și ghizi de muzee, de intelectuali și funcționari de bancă.

Viva Espagña ! Exclamă cu încredere o națiune întreagă. Orgoliul spaniol de care se vorbește și se scrie atît nu-i decît demnitatea și mîndria unui popor. O atitudine de prețuire a propriilor valori umane și a istoriei sale. Pentru un spaniol, Demnitatea și Libertatea e bunul cel mai de preț.

Aurel Gheorghe ARDELEANU

REDACȚIA și ADM. — TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76, Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLĂJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 3 (669) 22 IANUARIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. — 1 leu

OMAGIU PREȘEDINTELUI ȚĂRII

Ceea ce conferă o inestimabilă valoare atît gîndurilor, cît și faptelor : măsura în care societatea este slujită spre dezvoltarea sa, statornicește locul tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în istoria noastră contemporană și universală, în viața obștească a țării și a poporului român, ca un omagiu prin care întregul nostru popor sărbătorește aniversarea a 63 de ani de viață și a 48 de ani de activitate revoluționară a conducătorului iubit și venerat.

Partidul Comunist Român, în frunte cu secretarul său general, a desfășurat o bogată activitate de fundamentare a liniei politice generale, a tacticii și strategiei în etapa edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, de elaborare teoretică și creativă, în lumina concepției materialismului dialectic și istoric, pe baza studierii atente a realităților naționale și internaționale, a unor probleme principale de majoră însemnătate.

Desfășurarea unei bogate activități teoretice, stimularea unui climat ideologic fecund, de dezbatere temeinică a problemelor edificării societății socialiste în țara noastră, a celor privind evoluția lumii contemporane, îmbinarea spiritului științific, cutezător, cu studierea aprofundată a realității, a cerințelor obiective, a noilor fenomene sociale, contactul permanent cu problemele ridicate de viață, cu oamenii, confruntarea continuă a teoriei cu practica sînt laturi indisolubil legate de personalitatea secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, care contribuie în mod hotărîtor, exemplar la elaborarea politicii interne și internaționale a partidului și statului nostru. Cutezanța gîndirii revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, spiritul său creator în pătrunderea celor mai complexe probleme, plecînd de la legitățile generale, aplicate la realitățile României, au dat noi și reputate contribuții la îmbogățirea patrimoniului politic și spiritual al umanității.

O strălucită materializare a acestui spirit o constituie documentele Congresului al XII-lea al partidului, elaborate pe temeiul unei analize profund științifice, realiste, în spirtul materialismului dialectic și istoric. Rod al bogatei activități teoretice a P.C.R., a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, documentele celui de-al XII-lea Congres al partidului — Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea P.C.R., prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, precum și cuvîntările ulterioare — abordează probleme teoretice de mare importanță ale etapei actuale, ale construcției socialiste în România și dau soluții originale, rezultate din aplicarea principiilor generale ale marxism-leninismului la condițiile concrete ale patriei noastre.

O expresie elocventă a spiritului creator și profund uman care caracterizează activitatea teoretică-ideologică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu o constituie modul în care abordează problemele democrației socialiste, ale perfecționării ei, problemele creșterii rolului conducător al partidului în procesul edificării socia-

Dr. Gheorghe ȘORA

(Continuare în pag. 2)

Sentimentul dragostei față de patrie (I)

Procesul complex, de lungă durată de formare și dezvoltare a conștiinței socialiste, a omului nou, cu o viziune științifică despre lume și viață, capabil să-și făurească propriul său destin istoric socialist și comunist, partidul nostru, secretarul său general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** acordă o excepțională însemnătate educării comuniștilor, a celorlalți oameni ai muncii în spiritul dragostei față de patrie, partid și popor.

În acest domeniu, un loc aparte este acordat cunoașterii istoriei milenare atît de încărcate în exemple de mare însemnătate pentru destinele poporului nostru. Cunoașterea istoriei, în vocația ei umanistă, în plenitudinea ei, constituie o necesitate obiectivă. Astăzi, numeroase partide politice, personalități ale științei și culturii universale subliniază necesitatea și utilitatea cunoașterii istoriei luptei pentru independență și suveranitate.

Astfel de oameni mari ai epocii contemporane care apreciază știința istoriei, istoria universală, istoria fiecărui popor, s-au aplecat și se apleacă cu respect și venerație asupra istoriei noastre contemporane, asupra meritelor de excepție ale tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** la soluționarea, în interesul popoarelor, al maselor largi de oameni ai muncii, a marilor probleme cu care se confruntă omenirea. Această cunoaștere nu este, nu poate fi apanajul exclusiv al specialiștilor, nu poate avea un caracter abstract, dezinteresat, fanfaronard de pretenții teritoriale sau de demonstrare a unei presupuse superiorități etnice, economice, politice, a unui popor asupra altui popor, cum s-a întîmplat cu propaganda deșănțată și practicile criminale ale fascismului, cum se procedează și în prezent cu așa-zisa superioritate a rasei albe într-o serie de state ca R.S.A. S.U.A., etc.

Cunoașterea exactă, matematică a trecutului istoric asigură cumpănirea realistă asupra înțelegerii trecutului mai îndepărtat sau mai apropiat al poporului nostru, eforturile României socialiste la progresul lumii contemporane.

„Regină a științelor" — cum o definea Marx — istoria reprezintă un puternic instrument de îmbogățire a patrimoniului cunoașterii, a orizontului social-politic, științific, de educare a maselor largi de oameni ai muncii, fără deosebire de naționalitate în spiritul patriotismului, al dragostei nețărmurite față de patrie, partid și popor, al solidarității internaționale cu forțele socialismului, păcii, democrației și progresului social.

În concepția și practica cotidiană a omului patriot, a omului-cetățean, dragostea față de țară înseamnă confundarea cu aceasta, crearea unei ființe unice, indivizibile și indestructibile. Țara noastră, cîntată în balade și legende, în cîntece de o rarisimă frumusețe și gingășie, de o mare posibilitate și forță de transpunere, este țara tuturor fiilor săi, care și-au închinat puterea minții și a brațelor binelui și prosperității, menținerii și ridicării ei pe piscuri tot mai înalte. Numele de țară, de România, sînt sfințite cu jertfele a numeroși martiri pentru dreptate și adevăr. Pentru a fi vrednici de strămoșii noștri, avem obligația morală să le ducem mai departe dorul și dragostea față de patrie, de pămîntul în care ne-am născut, de meleagurile unde ne-am petrecut copilăria, pentru locurile de muncă unde ne desăvîrșim. Cînd spunem țară, cînd spunem România, în mod simplu, firesc, științific, afectiv, le identificăm cu Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Constantin Mavrocordat, Mihai Eminescu, cu Miorița, Meșterul Manole, cu Mărășești, Călugăreni și Războiul de Independență din

Constantin RĂDUCU

(Continuare în pag. 8)

UNIREA — „ziua cea mare a veacului"

În șirul evenimentelor cruciale înscrise în istoria multimilenară a poporului nostru, Unirea Principatelor se situează la loc de frunte.

Actul săvîrșit în acea memorabilă zi de 24 ianuarie 1859, cînd alesul Moldovei, investit într-o atmosferă de puternic entuziasm și ca domnitor al Munteniei, a fost desemnat pe bună dreptate de către contemporani ca „ziua cea mare a veacului".

Noul domn, cunoscutul patriot unionist colonelul Alexandru Ioan Cuza s-a dovedit a fi ceea ce apropiatul său colaborator Mihail Kogălniceanu îl îndemna să fie cu ocazia alegerii sale în Moldova „La legi noi, om nou... omul epocii, blînd față de acei pentru care mai toți domnii au fost nepăsători și răi".

Vestea dublei alegeri a stîrnit un val uriaș de bucurie și entuziasm în rîndul maselor populare. Gazeta „Naționalul", în numărul din 25 ianuarie 1859 consemnînd manifestările entuziaste de la sate și orașe nota „Cine poate descrie bucurie universală, ce printr-o electricitate, se răspîndi în toată Capitala, în toată țara. Cine poate exprima mulțumirea generală ce se afla desemnată pe toate fețele, în toate figurile".

Dar, mărețul act al Unirii a fost salutat cu același entuziasm și în celelalte provincii românești. Mărturisirea lui Al. Papiu Ilarian „cînd s-a ales Cuza domn entuziasmul la românii Transilvaniei era, poate, mai mare decît în Principate" evidențiază gradul conștiinței naționale la români care, indiferent de granițele politice în care

Vasile DUDAȘ

(Continuare în pag. 6)

Contribuții novatoare, de inestimabilă valoare, la progresul științei economice

Intreaga noastră dezvoltare economică de după Congresul al IX-lea, avîntul pe care l-a cunoscut construcția socialistă, ca și grandioasa proiecție a viitorului comunist al patriei poartă pecetea gîndirii de mare profunzime, vie cutezanță și originalitate a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** Intemeiată pe cunoașterea adîncă a realităților și reprezentînd o aplicare, în cel mai autentic spirit creator, a concepției materialismului dialectic și istoric, opera teoretică a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** este impresionantă prin multilateralitatea sa – un loc deosebit ocupînd în acest ansamblu armonios contribuțiile de excepțională valoare în domeniul economiei.

Caracterul sistemic și profundul umanism al concepției cu privire la dezvoltarea economico-socială a României, sînt exprimate cu toată claritatea de însăși formularea de bază dată de secretarul general al partidului etapei făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate : „Esența acestei etape rezidă în construirea unei economii avansate, înzestrată cu o industrie modernă și o agricultură intensivă de înalt randament ; desfășurarea pe un front larg a activității științifice, a instrucției publice și a efortului pentru ridicarea nivelului cultural al maselor ; creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii de la orașe și sate ; înfăptuirea repartiției bunurilor produse de societate în spiritul dreptății și echității socialiste ; perfecționarea relațiilor de producție, a organizării societății ; realizarea cadrului organizatoric care să permită participarea largă a maselor populare, a fiecărui cetățean la viața publică, la rezolvarea treburilor obștești ; lărgirea libertăților publice, dezvoltarea democrației socialiste".

Concepția Partidului Comunist Român despre industrializarea țării, dezvoltată întîia oară ca o concepție unitară și de lungă perspectivă de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al IX-lea, se fundamentează pe recunoașterea rolului decisiv al forțelor de producție în progresul societății. Procesul de industrializare va fi necesar o perioadă îndelungată de timp, pînă cînd industria devine, în toate privințele, prima ramură a economiei naționale, pînă cînd structurile ei ating performanțele avansate ale timpului. Industrializarea rămîne veriga de bază a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, pînă cînd România va deveni și se va consolida ca o țară cu nivel avansat de dezvoltare, ca o țară industrială.

Concepția secretarului general al partidului despre industrializare are în vedere mobilizarea și folosirea unitară a principalelor eforturi ale națiunii, industrializarea fiind privită drept cauza întregului popor ; sursa ei principală o constituie munca poporului român, resursele sale proprii, a căror eficiență poate și trebuie să fie mărită prin participarea la diviziunea internațională a muncii, prin cooperarea cu celelalte țări pe baza principiilor noii ordini economice internaționale.

În concepția tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** creșterea, modernizarea și intensificarea mai departe a economiei sînt privite ca o acțiune interdependentă a unor factori fundamentali care determină o calitate superioară a activității economice. Între acești factori, în primul plan se situează afirmarea cu putere a **revoluției științifice-tehnice** în toate domeniile de activitate, **creșterea rolului științei în modernizarea economiei naționale.** În strînsă legătură cu aceasta, secretarul general a subliniat necesitatea de a se acorda o atenție deosebită perfecționării tehnice și ridicării calității producției, astfel încît **produsele românești să fie competitive din punct de vedere tehnic, calitativ și economic cu cele mai bune produse realizate pe plan mondial.** Pornind de la faptul că munca reprezintă cea mai mare avuție a societății noastre, președintele țării a acționat și acționează cu pilduitoare perseverență pentru ridicarea puternică a nivelului de complexitate și calificare profesională, a gradului de pregătire științifică, tehnică și economică a întregii forțe de muncă din țară, în pas cu cele mai noi cuceriri ale revoluției științifice și tehnice pe plan mondial.

Ținînd cu grijă seama de întregul sistem de factori care concură la creșterea economică, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** pune un accent deosebit pe asigurarea nevoilor de energie și de materii prime, o condiție esențială a progresului nostru economic. În mod firesc, pentru o țară cu resurse minerale relativ limitate și cu deosebire în condițiile internaționale actuale, partidul, în frunte cu secretarul său general, prevede, pe lîngă descoperirea de noi rezerve și o gospodărire mai rațională a energiei și a materiilor prime, ca și recuperarea și refolosirea a circa 50% din materialele utilizate, fără a mai vorbi de preocuparea pentru ridicarea puternică a gradului de valorificare generală a resurselor naturale.

O componentă esențială a operei de edificare a noi societăți o constituie **amplasarea rațională a forțelor de producție** în toate județele țării. Perfecționînd în continuare această politică, în cincinalul actual se va aplica drept criteriu al repartizării teritoriale a forțelor de producție **producția globală pe locuitor** și anume asigurarea în fiecare județ a unei producții minime pe locuitor de 700 mii lei, ceea ce va da un nou avînt diferitelor zone ale țării. Prin amplasarea a numeroase obiective industriale în mediul rural, încă 140 centre comunale vor deveni orașe agroindustriale.

Un element de seamă al viziunii și acțiunii președintelui **Nicolae Ceaușescu** cu privire la accelerarea progresului economic îl constituie ideea dezvoltării relațiilor de colaborare economică și cooperare în producție cu alte țări, a intensificării activități de comert exterior și sporirii sistematice a eficienței participării tot mai active a României la diviziunea internațională a muncii, la circuitul mondial de valori economice.

Realizarea politicii de dezvoltare și modernizare economică rapidă a României presupune, în concepția președintelui țării, **o organizare tehnică, economică și socială exemplară a fiecărei unități, a fiecărui colectiv de lucru,** ca și o îndrumare elastică și promptă a lor, care să nu le incorseteze inițiativa creatoare și răspunderea, ci, dimpotrivă, să le stimuleze. Perfecționarea autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economice este menită să aducă o contribuție esențială în această privință.

Cu realismul care o caracterizează, politica economică promovată de partid, de secretarul său general, pune în centrul atenției faptul esențial că, în ultimă instanță, soarta progresului susținut al națiunii noastre o decide **eficiența** cu care sînt folosite în fiecare unitate, în fiecare județ, în întreaga țară, resursele umane, materiale și financiare. De creșterea puternică a eficienței economice depind în mod hotărîtor creșterea susținută a **venitului național pe locuitor** și ridicarea în continuare a standardului de viață al fiecăruia.

Prin vastitatea ariei de cuprindere, prin valoarea teoretică și practică a soluțiilor pe care le oferă, **gîndirea tovarășului Nicolae Ceaușescu înscrie o contribuție de înaltă valoare la progresul științei economice.** Este și temeiul interesului deosebit manifestat în lume față de această gîndire, față de politica economică a țării noastre, al atenției cu care sînt urmărite și studiate. Se știe că președintele României a adus o contribuție esențială la elaborarea conceptului și definirea modalităților concrete de aplicare în practică a noii ordini economice în lume.

Un factor de înalt interes, de puternică atracție este, neîndoielnic, faptul că în concepția tovarășului **Nicolae Ceaușescu** dezvoltarea economică în general și a celei industriale în special este privită nu ca un scop în sine, ci ca mijlocul fundamental de ridicare a nivelului de trai al tuturor membrilor societății.

În aceasta constă de fapt superioritatea idealului umanist al partidului nostru, al poporului, al societății socialiste multilateral dezvoltate, al comunismului, superioritatea la a cărei afirmare și-a adus o contribuție covîrșitoare tovarășul **Nicolae Ceaușescu** de cînd conduce cu înaltă clarviziune, în spirit revoluționar, patriotic destinele României socialiste.

Filip PAȚAC

IRADIIND ETERNITATE

Celui ce ți-a dat viață îi spui simplu :
tată,
celui ce te-a crescut îi spui tot simplu :
părinte.
Cum să-i spui, însă,
falnicei măreții,
destoniciei și flăcării celei vii
ce far și izbindă
pentru o țară întreagă este,
ce călăuză clarvăzătoare
pentru un popor întreg este ?
În lipsă de cuvinte, deci,
să durăm o statuie
din cele 22 de miloane de inimi,
o statuie avînd drept temelie lupta cu timpul trecut,
înfățișarea prezentului
și iradiind eternitate.

Cu embleme ale fericirii drept motto.

Ivo MUNCIAN

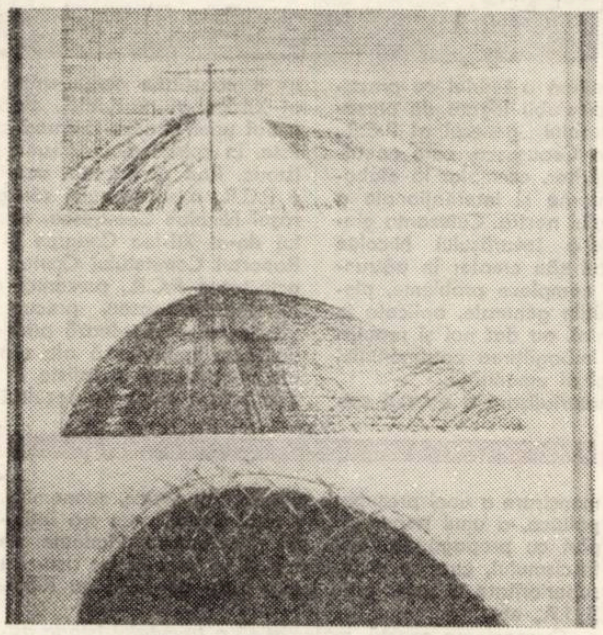

XENIA VREME : „Puntea"

VIZITĂ DE LUCRU

O viață-n strai de lucru, consecvent,
Un neastîmpăr plin de griji umane,
Strunind decenii-n matca unui an, e
O veghe dinspre noi spre firmament.

Aprofundînd cu-aleasă clarviziune
Tabloul cu destine-al vremii sale,
Discerne-n sensuri mult-rîvnita cale
Prin care lumii-avem ceva a spune.

În studiul devenirii adîncit,
Aprinse adevăruri i se-arată.
De sine însuși obligat să poată
Orice și orișicînd, neobosit,

Exemplu personal și necesar e
În toate, simplu și direct punînd
Al eficienței semn în primul rînd,
I-e vizita de lucru sărbătoare.

Timișoara, 13 ianuarie

Lucian BURERIU

OMAGIU PREȘEDINTELUI ȚĂRII

(Urmare din pag. 1)

lismului și comunismului, problema apariției și rezolvării contradicțiilor neantagoniste în socialism.

Un remarcabil aport teoretic a înscris partidul nostru și în ceea ce privește analiza științifică a rolului activ și dinamic al națiunii în epoca contemporană, a căilor înfloririi națiunii socialiste. Potrivit concepției secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, națiunea este o realitate care, departe de a fi istoricește depășită, reprezintă încă pentru o lungă perioadă de timp, în condițiile dezvoltării sale suverane și independente, un puternic factor al progresului social, al evoluției în sens ascendent a întregii umanități. Această prețioasă concluzie a permis relevarea adevărului – așa cum istoria noastră întreagă îl arată – că întărirea națiunii reprezintă un factor primordial al făuririi cu succes a socialismului și comunismului.

O contribuție de o deosebită valoare la dezvoltarea gîndirii social-politice contemporane reprezintă abordarea și analiza științifică de către P.C.R., de către secretarul său general, a fenomenelor și tendințelor de pe arena mondială, a schimbărilor ce se petrec în lume și a perspectivelor ce se deschid și întrevăd, și conturarea, pe această bază, a concepției privind politica externă a României socialiste. Partidul Comunist Român concepe înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate în indisolubilă relație cu preocuparea pentru întărirea permanentă a coeziunii și unității tuturor țărilor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești, a tuturor forțelor antiimperialiste cu dezvoltarea colaborării fructuoase cu toate statele lumii, cu afirmarea cursului spre destindere, securitate, colaborare, prietenie și pace. Analiza magistrală consacrată de secretarul general al partidului evoluției istorice contemporane, făcută într-o viziune de excepțională luciditate, străină oricăror judecăți simplificatoare sau apriorice, se constituie într-un model de înaltă ținută științifică pentru întregul front istoric, care are la îndemînă indicații ideatice și metodologice de o excepțională valoare.

Un element de cea mai mare importanță al contribuției P.C.R. a secretarului său general la îmbogățirea gîndirii și practicii revoluționare contemporane, il constituie tezele privind necesitatea și posibilitatea afirmării unor raporturi internaționale de tip nou pe baza unor principii larg democratice și echitabile, care să avantajeze toate părțile, eliminîndu-se pentru totdeauna aservirea statelor și națiunilor mai mici. Valoarea deosebită a acestor principii constă în faptul că ele favorizează și impulsionează afirmarea potențialului de creație materială și spirituală a fiecărei națiuni. Legat de aceasta, o contribuție directă și hotărîtoare a dus tovarășul Nicolae Ceaușescu la definirea conceptului noii ordini economice și politice internaționale, la stabilirea obiectivelor, principiilor și coordonatelor acestei ordini. În viziunea tovarășului Nicolae Ceaușescu, instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale presupune principii noi, de egalitate, de respect reciproc al voinței și libertății fiecărei națiuni : făurirea unui sistem de relații internaționale din care să fie excluse războiul și agresiunea, practicile imperialiste de forță, dominație și dictat.

Eminentă și strălucită personalitate a lumii contemporane, tovarășul Nicolae Ceaușescu a conferit politicii internaționale a partidului și statului nostru cele mai nobile trăsături ale poporului român : demnitatea, mîndria de a fi liber și independent, dorința de a trăi în pace cu toate țările lumii, virtuți care vin din vechimea și înțelepciunea poporului nostru care a trebuit să-și păstreze ființa națională și neatîrnarea cu prețul luptei necontenite purtate de masele populare.

La început de an, țara își înconjoară cu nețărmurită dragoste prețuire și recunoștință înțeleptul conducător. Pe meridianele globului, numele său înseamnă prestigiu și admirație. Sub îndrumarea clarvăzătoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, prin avîntul pe care-l imprimă în realizarea politicii partidului, a societății românești, în marea ascendență a istoriei noastre multimilenare, oamenii acestei țări cunosc satisfacția împlinirii umane, mîndria, pentru ceea ce înseamnă astăzi România.

M.A.I.A. — D.G.E.I.F.C.A.

Întreprinderea de utilaj greu pentru construcții București

O cerință fundamentală de stringentă actualitate a întregii activități economice este reducerea substanțială a consumului de materiale, piese de schimb și energie, condiție esențială pentru ridicarea necontenită a eficienței.

Economia românească a intrat într-o etapă a dezvoltării sale în care ritmul și amploarea creșterii economice sînt determinate nu numai de volumul resurselor antrenate în activitatea productivă, ci în măsură deosebită de eficiența utilizării lor.

În acest efort concertat, Întreprinderea de utilaj greu pentru construcții București — unde există o amplă mobilizare a oamenilor muncii pentru lichidarea risipei și promovarea noului — are în vedere atît diminuarea substanțială a consumurilor materiale prin creșterea indicilor de valorificare a acestora cît și realizarea elementelor legate de cerințele aplicării corecte a noului mecanism economico-financiar.

O atare preocupare responsabilă pentru utilizarea optimă a produselor materiale și bănești reprezintă spiritul de exigență în direcția perfecționări activități economice din întreprindere.

Specialiștii unității, fără să se prevaleze de unele criterii obiective ale fenomenului de imobilizare manifestat prin existența temporară a unor stocuri de materiale și piese de schimb cu mișcare lentă sau fără mișcare datorate reducerii consumurilor specifice a normelor de consum, îmbunătățirii unor tehnologii, evitării rebuturilor, folosirii unor înlocuitori. etc., caută soluții îmbunătățite pentru controlul și supravegherea dinamicii de circulație a fondurilor bănești, acționînd cu rigoare științifică asupra factorilor care condiționează utilizarea rațională și eficientă a bunurilor materiale.

În metodele de muncă se observă, analiza periodică a stocurilor de materiale și piese de schimb atît din punctul de vedere al satisfacerii integrale ale nevoilor producției cît și pentru depistarea tuturor reperelor al căror consum influențează elementul economicitate.

Faptul cunoscut că, resursele economiei naționale trebuiesc folosite judicios și în strînsă corelație cu sarcinile concrete de producție ale fiecărei unități, mobilizează întreg colectivul din unitate pentru punerea în evidență a bunurilor materiale fără utilizare imediată în activitatea proprie, acțiune cu multiple semnificații socio-economice care urmărește redistribuirea excedentului acolo unde baza materială este deficitară.

În scopul reintroducerii în circuitul ecomic național a bunurilor disponibilizate I.U.G.C. București, redăm în cele ce urmează principalele repere aflate în stoc :

Emil GEORGESCU și Vasile BAȘA

Piese schimb tractor S-80-100

Denumirea piesei	Reper	Cod fișă	P/U	Cant
Bueșă	7165	10401002	36.20	553
Bueșă	7164	003	29	20
Pinion	0760	004	257,40	2
Disc ambr. interior		008	32,30	1
Disc ambr.	∅739	009	52	16
Pinion cuplare	764	010	129	8
Cuzinet palier	5150524	014	299,90	33
Cuzinet palier	5150525	015	267,90	125
Cuzinet palier	5150256	016	324,10	31
Cuzinet palier	5150257	017	191,45	31
Cuzinet palier	01109	018	760	146
Bueșa ax came	01435	019	18,90	10
Prezon chiulasă	01434	022	16	75
Capac	01455	023	1507	1
Bueșă roți	01459	025	37	1
Pinion intermediar	01460	026	212	18
Șaibă	03329	033	241	1
Bueșă pinion mic	01462	034	30	1
Capac		036	83	1
Ghid supapă	01504	037	15,40	62
Ghid supapă	14013	045	18,65	88
Con de oprire	01903	046	7,80	28
Deflector	02204	047	7,40	36
Antecameră	02206	048	63,40	22
Chiulasă motoraș	02240	055	128	8
Disc	02248	056	52	11
Bolț piston CN	03158	058	13.50	12
Ax piston R1	03158	067	11,40	104
Piston motor	03301	070	226	21
Segm. compresie	3302 — 1465	072	5,90	190
Segm. compresie	3502 — 3373	073	10,60	456
Segm. foc	3372	074	10,60	438
Segmenți	03304	075	6,80	10
Piuliță	03314	078	10,50	16
Șurub bielă	03322	079	41	44
Fulie arb. cotit	03329	083	196	24
Șurub bielă aux.	03346	086	15,90	36
Bolț volant	03327	090	9,30	91
Segmenți	03350	092	5,20	782
Segmenți	03351	094	3,10	205
Pinion arb. cotit	03356	095	56	10
Cuzineți bielă aux.	03347	096	168,80	140
Cuzineți bielă		097	291,30	49
Cuzineți bielă		098	124	357
Cuzineți palier		099	943	4
Tachet supapă motor	04110	114	16,50	7
Arbore	04201	117	746	2
Pinion	04202	118	412	3
Ax	04213	123	61,55	4
Ax came	04230	125	238	1
Pahar decantor	05629	10401133	1,60	29
Ax antrenare	06361	138	86	1
Contragreutate	06320	142	42,35	13
Pinion	06362	143	121	4
Ax came	06361	144	228	2
Fulie ventilator	07106	146	175	1
Pinion	07127	148	19	20
Pinion	07128	149	19	10
Bolț lung	07312	131	3,10	39
Mufă cuplare	07315	153	55	27
Bolț scurt	07314	154	4,25	103
Furcă ambreiaj	07318	155	53	5
Pinion dublu as.	07612	156	379	13
Rotor ppă. apă	08113	157	56,80	42
Corp ppă. apă	081164	159	295,80	1
Ax ppă. apă	08309	160	47	53
Pinion antrenare	03310	161	120	9
Capac	08303	162	134,33	6
Racord	09312	163	27,95	10
Flanșă	081136	167	41	6
Termostat	08341	172	62,40	152
Pinion	09212	177	30	2
Pinion	09216	178	22	2
Bueșă	09204	180	7,10	3
Pinion	09213	181	38,50	2
Pinion	09217	182	22	2
Ax	09222	183	6,75	5
Bueșă canelată	09926	184	26,80	29
Ax pompă ulei	09246	185	44	26
Elemenți	09228	186	63	8
Pinion dinam	10416	193	80	7
Corp rulment	12443	213	28,90	7
Ax opritor	13341	238	32,25	5
Ax furcă	13405	239	29.60	4
Disc anterior	14309	245	326	7
Disc	14323	251	598,60	69
Bridă	14410	256	9	32
Mufă cuplare	14369	257	223	11
Pinion	14385	259	119	1
Disc	14404	260	144	79
Carcasă rulment	14480	264	622	1
Carcasă	14480	265	259	6
Corp rulment	16250	276	42,60	5
Ax planetar	16338	283	921,25	159
Ax pinion	16339	284	1301	195
Ax grup conic	16154	285	695	13
Corp rulment	16113	286	146	18
Bueșă corp ppă. ulei	17338	287	4.65	11
Pinion	17344	288	74	2
Carcasă	17302	290	827	1
Cilindru	17303	291	221	4
Pinion acționare	17343	292	86	2
Bueșă	17349	293	12,20	1
Bueșă	17065	294	2	4
Corp rulment	19212	301	125	8
Pinion dublu	19213	302	853	126
Coroană sprochet	19216	304	1050	134
Șurub special	19217	305	12,60	191
Semiax	19218	306	625	172
Burduf	19223	308	89	307
Piuliță	19219	10401309	71,59	111
Steluță	19230	310	2090	79
Piuliță butuc	19234	311	71,50	14
Bueșă	19241	316	103,60	210
Flanșă ambreiaj	19256	317	779,25	79
Corp rulment	19305	325	106	14
Ax role	21747	334	103	6
Tije	21487	338	107	15
Bueșă bronz	21628	342	67	143
Ax zale șenilă	07167	347	36,70	60
Capac	21609	348	102	16
Cuzineți	21690	350	70	12
Ax rolă superioară	21716	352	76	119
Capac rolă	21720	353	17,40	4
Suport arc	21794	360	276	7
Arc	38304	385	2,90	45
Arc pompă	38306	387	2,50	24
Arc interior	38318	388	7,10	124
Arc suport ambr	38322	389	7,35	68
Arc	38322	390	7,31	2..
Arc supapă	38330	393	2,50	55
Arc supapă	38366	398	4,55	13
Garnituri	40127	403	15,80	5
Simering metal	40251	414	9,95	65
Presetupă ambr.	40257	415	11,30	71
Simering metal	40263	416	12	36
Cot radiator	42603	418	74	5
Simering servofrînă	40727	420	15,80	81
Simering	40778	424	14,50	156
Presetupă	40805	425	11	191
Simering presetupă	40789	426	15,55	73
Simering presetupă	40812	427	10,60	55
Presetupă metal	40831	428	14,50	333
Simering	40818	492	12	13
Garnituri	40838	432	2,50	2
Presetupă	40976	437	12	150
Gresoare M8	M8	438	0,90	200
Gresoare cu cot	M10	440	2	2935
Ax camă	67374	459	246	10
Capac inferior	67268	460	13,56	25
Ax mecanism	72119	484	7,70	18
Corp	73101	487	289	6
Pinion	74189	490	73	6
Pinion	74188	491	56	6
Ax reductor	76106	494	137	5
Ax pinion	01403	502	58	1
Capote laterale	551133	530	156,50	1
Releu regulator		531	171	63
Bueșă	09226	534	23,25	1
Galerie	08319	553	276,60	1
Pinion	06441	584	53	4
Balansoare	712	586	315	2
Set pedaliere	24337	597	414,60	2
Capac mic ambreiaj	11150	614	30	8
Capac mare ambreiaj	01145/48	617	62	5
Ax ambreiaj	07324	618	145,10	25
Șurub contoar		636	13	16

Materiale feroase și neferoase

Cod fișă	Denumire	Caracteristici	P/U	Stoc	P/U
30201258	Oțel rotund	∅90 33MOC11	kg	898	3,70
30201216	„ „	„ „	„	3427	4,67
30201215	„ „	„ OL60IK	„	1706	3,85
30201214	„ „	„ 40C10	„	274	4,69
30201202	„ „	∅85 ST—45	„	2223	3,85
30201204	„ „	„ ST—60	„	1431	3,85
30201136	Oțel forjat	300×300	„	1023	4,60
30201135	„ pătrat	300×300 MOC—41	„	300	4,76
30201120	„ „	100 OLC45	„	871	3,90
30201110	„ „	90×90	„	1102	3,48
30201241	„ rotund	∅110 33 MOC 11	„	4104	3,84
30201242	„ „	„ OLC 45	„	316	2,68
3020251	„ „	∅120 33 MOC 11	„	369	4,84
30201253	„ „	„ 21 TMC 12	„	4533	3,54
30201255	„ „	„ C35—C45	„	2159	2,70
30201261	„ „	∅130 OL 42	„	612	3,40
30201279	„ „	∅140 OL 50OL 60	„	1765	3,50
30201281	„ „	∅140OL45	„	1020	2,65
30202111	„ lat	25×4	„	793	3,83
30202112	„ „	30×5	„	92	3,58
30202115	„ „	35×4 OL 37	„	1535	3,68
30202131	„	70×12 41 MOC 11	„	74	5,40
30202138	„	90×10	„	157	2,85
30202139	„	100×4	„	1164	3,92
30202146	„	110×10	„	91	2,87
30202154	„	120×30	„	195	2,80
30202211	„ pătrat	18×18 OL 42	„	73	4,38
30202217	„ „	25×25	„	172	4,17
30202224	„ „	36×36 OL 38	„	3632	3,47
30202231	„ „	50×50 OL37IN OL50IK	„	1511	3,47
30202239	„ „	60×60 OL37	„	684	3,55
30202405	„ rotund	∅65 OL50IK	„	3812	4,30
30202412	„ „	∅65 OL60IK	„	508	4,25
30202420	„ „	∅75 OL42IK	„	880	2,51
30202423	„ „	∅80 OL60IK	„	548	3,85
30202426	„ „	∅80 OL42IK	„	3170	2,76
30202427	„ „	∅80 OL50IK	„	5245	2,74
30202504	„ T3		„	151	2,70
30203003	„ beton	∅6	„	555	3,65
30203004	„	∅12	„	1640	2,92
30204001	„ pătrat	20×20 OSC12	„	236	5,96
30204002	„ carbon	25×25	„	513	5,86
30204003	„ aliat	∅10 W 2453	„	41	50,00
30204004	„ carbon	∅100 OSC 12	„	21	10,15
30204005	„ rotund	∅45 OLC45	„	470	3,75
30205016	Oțel rapid	W 3355 25×25	kg.	690	104,00
30205017	„ „	RP3 30×30	„	318	104,15
30206058	„ constr.	∅6×0,5 GBK	„	12	78,50
30206060	„	∅7×0,7 GBK	„	75	70,77
30206061	„	∅9×0,8 GBK	„	247	47,02
30206062	„	∅10×0,8 GBK	„	28	40,74
30206063	„	∅12×0,5 GBK	„	58	48,54
30206064	„	∅14×0,5 GBK	„	252	45,39
30206065	„	∅52×1,5 GBK	„	489	13,74
30207003	„ instalații	3/8	„	409	6,80
30208010	„	H 14 OL 42	„	2282	6,12
30208020	„	H 17 OL 50	„	711	4,68
30209020	„ lat	60×5	„	240	4,79
30209024	„ „	65×8	„	8411	5,21
30209026	„ „	65×10	„	4204	6,81
30209029	„ „	70×6	„	146	6,55
30209034	„ „	75×10	„	847	5,50
30209035	„ „	75×12	„	126	4,90
30209040	„ „	80×8	„	1060	7,16
30209049	„ „	120×1	„	508	5,20
30209052	„ „	120×4	„	1030	2,80
30301056	Tablă neagră	∅60 mm	„	2390	4,11
30301065	„ „	∅90 mm	„	3138	3,11
30302008	„	∅3,5	„	4234	3,27
30402010	cablu zinc	∅6	„	939	9,90
30403305	sîrmă aluminiu	∅3	„	28	18
30403318	„ cupru	2,2	„	7,6	40,50
30501020	electrozi fontă	∅2,5	„	2,5	64,40
30501023	„ „	7 ∅5	„	1112	75,96
31201006	tablă alamă	2,5	„	10,5	69,00
31201003	„ „	1×500	„	36,1	69,00
31302003	bandă alum.	15×3	„	58	25,00
31302005	„ „	20×5	„	14,5	24,00
31302033	„ „	0,76×76×1440	„	14	95,07
31303003	aluminiu lat	80×10	„	210	20
31303007	„ „	100×10	„	260	20
31601005	tablă cupru	1×500	„	216,7	52,5
31601007	„ „	1,5×500	„	189,5	52
312004	bandă cupru	0,5×500	„	81,4	91,5
31602006	„ „	0,4×500	„	17	91,5
31602008	„ „	0,5×500	„	96	91,5
31602013	„ „	0,8	„	23	90,75

31604002	are cupru	Ø6		96	48,26
31604003	» »	Ø8	»	133	86,75
31604004	» »	Ø8	»	100	47,70
31604006	» »	Ø10	»	199	47,45
31604007	» »	Ø12	»	226	47,10
31604008	» »	Ø14	»	138	85,50
31604011	» »	Ø16	»	153	46,90
31604013	» »	Ø20	»	245	46,90
31604015	» »	Ø24	»	223	46,75
31604023	» »	Ø40	»	6	46,75

Piese de schimb AUTOSCREPER T 200

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Cuplă	05 – 46	10002015	4604.85	5
Flanşă geantă	05 – 5	020	1576	4
Carcasă	16 – 10	047	2014,73	3
Pinion dublu	19 – 19	059	1891	6
Cuplă	04 – 05 – 46	062	6159,42	3
Pinion	04 – 075 – 73	095	1568,69	13
Arbore	04 – 075 – 57	101	1915,92	15
Burduf	15 – 10	109	44,87	7
Burduf	15 – 027	110	44.87	313
Cap cardan	04 – 100 – 102	113	275	26
Manşon	16 – 45	129	568,40	7
Capac	16 – 66	143	394.11	5
Lagăr	16 – 05	158	2014,43	3
Carcasă	16 – 10	165	1027	16
Carcasă	16 – 140	175	20576,39	3
Pinion	16 – 7	197	630	22

Piese schimb AUTOSCREPER TEREX

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Cilindru hidraulic	9217579	10701013	16264	1
Tubulatură	9217581	015	9300	2
Cilindru faţă	2234751	016	11756	1
Piston cilindru forţă	9181705	017	6343	4
Cilindru forţă	9234750	018	11635	1
Cilindru forţă	9217584	019	15104	1

Piese de schimb TRACTOR T 100 M

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Antecameră	1402203	10401701	310,26	13
Ax	106581	704	201,15	1
Ax	2117SB106	705	64	10
Chiulasă	1602SB106	710	1721	14
Culbutori	1404SB	712	57	17
Cuzineţi	011055	713	474	11
Garnt. eşapament	1605SB130	725	1,10	7
Electromotor	1710SB112	736	630	73
Segmenţi	05694	741	526,06	13
Generator	1410SB109	747	2057,35	105
Ax cu came	140420	749	807	6
Camă 2 scintei	14463728	750	16	8

Piese schimb TRACTOR T 100 M3

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Disc condus	1314SB135	10401301	3199	10
Disc	1314SB140	802	1030	1
Carcasă	1314SB142	803	1539	3
Disc	1314 – 45	804	1124	36
Rolă	1314 – 69	805	46	62
Manşon	1314 – 78	807	1040	7
Căţei ambreiaj	1314 – 92	808	300	137
Piesă antrenare	1314 – 93	809	1282	25
Tambur	1314 – 104	810	1584	33
Carcasă	1314 – 123	811	525	7
Levier	2414SB104	813	367	4
Pinion	2419 – 29	815	1549	45
Flanşă	2419 – 50	816	1192	64
Carcasă	2419 – 36	817	2885	17
Semiaxă	2419 – 37	818	2068	19
Maieu	2419SB118	820	3006	15
Garnitură	2419SB114	821	1134	113
Tambur	2416 – 5	822	2039	42
Flanşă	2416 – 2	823	720	34
Pinion	1601103	827	379	7
Tacheţi	160313	828	27	100
Flanşă	160317	829	705	97
Carcasă	281631	834	600	9
Carcasă	281611	835	326	8
Pinion dublu	201924	840	4155	62
Roţi motrice	211918	844	1185	9
Lagăr dr.	2119SB103	846	730	2
Lagăr stg.	2119SB104	847	1682	4
Semiax	24164	848	1148	7
Servomecanism	2415SB118	849	2071	13
Labirint	2419SB119	850	476	7
Flanşă	241925	851	854	4
Ax rolă	211237	853	252	113
Pinion	24182	854	1549	6

Piese de schimb AUTOSCREPER T 130

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Coroană dinţată	K5/74	10001001	2141,91	14
Pinion cuplare	D2/5	008	343,04	12
Ax antrenare	A3/25	009	98,80	10
Roată dinţată		015	503,30	1
Roată dinţată	355211070	016	386,12	1
Roată dinţată	353211210	017	195,33	1
Carcasă ambreiaj	B113	018	8000	1
Carcasă C.V.	D911	020	131	1
Arc ambreiaj	A4/3333	022	36	12
Disc	9510051340	023	2109,24	62
Cruce neasamblată	D1/13	024	161,37	41
Disc ferodou	D12/9	025	793,35	34
Pinion	D4/22	026	687,56	11
Flanşe	D1/7	028	1197,45	14
Semiax stg.	D20/18	031	5482,53	16
Roată cuplaj	D22/54	034	1915,06	3
Pinion	D7/15	035	405	24
Arbore primar	D2/1	038	955	4
Ventil evacuare	G4/54	039	150,44	28
Capac ambreiaj	B2/18	043	108	6
Roată dinţată	M754738	057	463,24	12
Roată dinţată	D24/45	059	697,26	37
Arbore transmisie	D19/19	061	541,79	20
Arbore transmisie	D19/19	062	5303,14	12
Satelit diferenţial	D20/23	067	1896,83	99
Pinion planetar	D20/16	071	2328,14	66
Pinion cuplare	D2/10	072	434,50	18
Pinion cuplare	D4/13	074	798,01	20
Pinion cuplare	D22/54	077	1517,69	46
Cuplaj	D19/9	078	1764,95	32
Cere lateral	D20/38	081	1057.45	5
Pinion	D6/18	087	276	60
Pinion	D4/16	090	391,15	43
Distribuitor	71180	094	7122	2
Ax cardan	D11	101	2619,48	15
Tub	C15	110	2719,77	10
Arbore	D12/10	113	1115	7
Ax intermediar	138127282	130	267	4
Manşon cuplare	D12/9	132	595	28
Manşon cuplare	D4/1	142	209,29	40
Arbore	D20/19	148	3285,70	5
Siguranţă cere	D20/27	172	1614,83	3
Carcasă	F2/1	177	6511,50	10
Mufă	D13/17	187	118,26	35
Ax intermediar	D6/1	197	985,18	13
Furcă de comandă	D10/9	210	128,52	34
Cap antrenare	D6/15	10001226	221,90	11
Bueşă rulment	D19/16	229	663,89	15
Colier	D20/38	232	1309.59	4
Cupru	D22/56	234	4604,85	21
Butuc roată	951005	236	6215,28	2
Pinion intermediar	D7/14	238	616	7
Pinion	D2/58	239	345	56
Ax caneta	D4/14	244	1342,45	3
Manşon cuplare	D6/11	245	117	79
Arbore primar	D12/10	263	1115	13

piese schimb NOBAS UB 80

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Bate ulei motor		40010001	965,33	1
Dop filtru		003	17	2
Injector ppă. inj.		004	331	1
Piston R1 si R2		006	221	107
Rotor dinam		007	1103,19	17
Rotor turbină		008	920,20	1
Suflantă		009	114	1
Şaibă plată		011	5	5
Piesă butuc		012	104,85	2
Dinam 12 V		013	1533,25	1
Turometru		014	108,85	4
Arc perie electrică		015	1,22	21
Element filtru mot.		016	21	27
Rotor suflantă		018	260	2
Pistoane		020	214	12
Injector		021	230,26	4
Roată ppă. ulei		022	62	6
Scaun supapă admisie		027	20,32	20
Scaun supapă evacuare		028	19.50	20
Alternator		031	1005	1
Rotor		032	264	3

piese de schimb AUTOGREDER D 557

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Fuzetă		40020001	668,76	23
Pinion		002	697,45	6
Roată		003	300	7
Arbore intermediar		004	456,80	11
Mufă condusă		005	292,20	2
Furcă		006	337,67	1
Ax principal		007	481	8
Arbore conducător		008	226,00	2
Roată melcată		009	329,60	3
Lagăr		010	23,40	2
Roată dinţată		011	489	1
Roată dinţată		012	574	1
Pinion		013	304	1
Pinion		014	338	2
Roată dinţată		015	1384	2
Piston		016	34	16
Arc		017	8,40	4
Mufă		018	515	1
Pinion		019	892,80	4
Pinion conic		020	483,50	1
Ax piston		021	405	8
Bolţ		022	31	5
Lagăr		023	23	1
Pinion		024	473	2
Furcă		025	176	5
Pinion		026	439	2

piese de schimb EXCAVATOR J.C.B.

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Presetupă		40050001	340,98	14
Inel cauciuc		002	133,88	2
Inel cauciuc		003	77,40	5
Inel cauciuc		004	226,62	20
Simering		005	502,75	1
Articulaţie sferică		006	2672,75	7
Garnitură		007	2063	8
Inel		008	610,83	1
Inel cauciuc		009	143,75	2
Set garnituri		010	339,52	5
Element pompă		011	4813	2
Şaibă		012	213,37	23
Inel		013	172,93	2
Inel		014	226,62	6
Presetupă		015	329,12	6
Inel		016	103,08	4
Inel		017	567,60	20
Inel		018	291,47	14
Element pompă		019	5078	2
Garnituri		020	361,20	3
Garnituri		021	583,59	3
Lagăr		022	113	8
Simering		023	1216,09	11
Simering		024	1220,27	6
Bueşă ghidaj		025	320,76	17
Garnituri		026	1690	10
Inel cauciuc		027	411,41	17
Garnituri		028	394,67	85
Bobină		029	914,80	2
Carcasă		030	1337.57	2
Rulment		031	611,55	13
Carcasă		032	5670,44	1
Simering		033	541.10	1
Garnituri		034	568	1
Inel		035	55	2
Inel		036	153	4
Capac cilindru		037	1410	2
Capac cilindru		038	2004	2
Simering		039	438,60	2
Simering		040	1216,09	1
Simering		041	1220.27	39
Inel		042	60	10
Garnituri		043	440,69	1
Inel		044	12,90	10
Inel		045	173	5
Segmenţi piston		046	126,41	35
Bielă		40050037	707,24	4
Bielă		048	677,86	4
Cuzineţi		049	490,13	7
Cuzineţi		050	340,34	4
Cuzineţi		051	482,89	5
Cuzineti		052	336,91	4
Cuzineţi bielă		053	265,37	1
Cuzineţi		055	348,15	4
Cuzineti		056	505,01	6
Ghid supapă		057	24,03	28
Piston		058	392,93	12
Piston		059	200	6
Piston		060	418,72	12
Roată stelată		061	9054	2
Bolţ		062	14	248
Bolţ		063	54	194
Bolţ		064	56	150
Cuzineţi		065	227	4
Cuplaj		066	776	4
Simering		067	106	100
Garnituri capac		068	14,16	30
Bueşă		069	754	29
Inel		070	31,40	26
Set		071	111	20
Inel		072	70	4
Cuplaj		073	607	4
Bueşă		074	98	22
Chiulasă		075	1494	3

piese de schimb EXCAVATOR ZEMAG

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Sită ulei		4006003	145,48	4
Roată antrenare		005	249,87	2
Pinion		010	318,06	9
Ax pinion		012	521,07	2
Bueşă		013	36,62	1
Bueşă		014	57,75	1
Bueşă		015	91,94	1
Bueşă		016	63.30	2
Rotor		018	2258	7
Cărucior balansoar		020	3774,11	1
Ventil		021	386,70	3
Rulment		022	1256,64	1
Placă presiune		025	146.59	2
Pinion ppă. inj.		024	905.10	2
Papuci şenilă		026	2352 60	13
Element filtru		027	933,98	7
Ghid supapă		028	6,30	120
Bujii		031	37,30	24
Ax camă		032	1837,97	37
Taler are supapă		033	9.77	15
Fijă		034	52,42	5
Scaun supapă admisie		035	23,99	142
Chiulasă cilindru		036	1174,97	12
Corp		037	137,71	2
Şaibă		038	149.92	1
Lagăr interm.		039	192	12
Element filtru		040	59	200
Tacheţ		041	43.76	48
Roată dinţată		042	712,08	4
Corp distribuitor		046	139,95	5
Corp distribuitor		047	133.34	9
Corp distribuitor		048	133,34	5
Ax cu pinion		049	2272	1
Rulment		050	1256	1
Rulment		051	856.40	2
Ax cu camă ppă inj.		052	752	5
Ventil		053	231.01	2
Arc supapă exter.		056	4.20	40
Arc supapă inter.		057	4,95	58
Filtru rotativ		058	534	15
Scaun supapă evacuare		059	18.20	120
Ansamblu bobinaj		060	796	3
Ax cu pinioane		061	1452	1
Arbore cotit compr.		062	1339	1
Bueşă bielă		063	83	12

piese de schimb SĂPĂTOR ŞANŢ ER 7 AM

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Ax cardan		40030001	2538,87	12
Pinion		002	2599	1
Pinion		003	693,94	2
Roată dinţată		004	310	1
Steluţă		005	185	5
Coroană conică		006	300	1
Roată dinţată		007	427,90	3
Bueşă		010	13	3
Capac exterior		011	59,70	27
Casetă		008	1733	1
Roată dinţată		009	1193	1
Flanşă		012	188,80	9
Pinion		013	235	5
Roată		014	267,08	2
Ax spătar		015	400	2
Ax		016	915	2
Ax rolă		017	205	5

Inițiator și promotor al unei politici în deplin consens cu cerințele epocii contemporane

Bogăția de idei și teze cu privire la procesele definitorii ale relațiilor internaționale actuale, capacitatea de investigare științifică, marea responsabilitate față de destinele națiunii noastre cît și a omenirii, care se degajă din opera teoretică și din activitatea practică a președintelui României tovarășul Nicolae Ceaușescu l-au consacrat ca o mare personalitate a lumii contemporane.

În deplină conformitate cu interesele poporului este elaborată și politica externă a statului nostru, cu participarea directă și clarvăzătoare a președintelui țării, care a reușit să imprime acesteia, un caracter revoluționar, realist, echitate în soluțiile propuse cît și un profund umanism. Nu există domeniu al politicii noastre externe, care să nu fie marcat de gîndirea și acțiunea tovarășului Nicolae Ceaușescu. Astfel, la baza politicii internaționale a României, partidul și conducătorul său, au așezat un ansamblu coerent de norme și principii menite a asigura tuturor statelor dreptul la existență, la suveranitate și independență națională, deplina egalitate în drepturi, neamestecul în treburile interne și externe, nerecurgerea la forță sau la amenințarea cu forța, integritatea teritorială și inviolabilitatea frontierelor de stat, avantajul mutual și respectul reciproc, dreptul inalienabil al fiecărui popor de a fi stăpînul propriilor destine.

Politica externă românească nu se limitează la enunțarea acestor principii, ci ele se regăsesc în activitatea concretă, în consecvența opțiunilor, în tot ceea ce țara noastră întreprinde. În viața internațională, România s-a afirmat printr-o contribuție creatoare la îmbogățirea principiilor și practicii dreptului internațional, prin inițiative realiste și curajoase, menite să contribuie la soluționarea problemelor complexe cu care lumea contemporană este confruntată. În concepția președintelui României, principiile fundamentale ale relațiilor dintre state constituie un sistem unitar și armonios, în care legăturile și interdependențele sînt evidente. Este semnificativ faptul că, în toate documentele internaționale semnate de țara noastră se conturează inițiativele privind consacrarea principiilor amintite.

Concomitent cu acțiunile privind consacrarea principiilor dreptului internațional, a obligativității respectării acestora, luările de poziție a României față de principalele probleme ale contemporaneității constituie tocmai o expresie a înțelegerii corecte, aplicării principiilor relațiilor dintre state în diferitele probleme internaționale.

Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la noua ordine economică și politică internațională, reprezintă o strălucită aplicare a principiilor dreptului internațional al făurirea unei lumi mai bune și mai drepte. Conform acestei concepții, edificarea noii ordini mondiale, democratizarea relațiilor internaționale, presupun și o schimbare fundamentală în atitudinea statelor față de principiile dreptului internațional, România aducînd o valoroasă contribuție la dezvoltarea științei și practicii relațiilor internaționale, pentru ca acestea să corespundă noilor deziderate.

Realismul, înalta răspundere față de destinele umanității, aspirațiile poporului nostru de pace și colaborare și-au găsit în președintele țării un exponent strălucit, a cărui contribuție hotărîtoare și în acest domeniu, se concretizează printr-o concepție originală, unitară, larg apreciată. Dintre inițiativele României în problema dezarmării, sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, și care au avut un larg ecou internațional, amintim „Hotărîrea Comitetului Central al Partidului Comunist Român privind poziția României în problema dezarmării, și în primul rînd ale dezarmării nucleare", prezentată sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U., (1978), consacrată exclusiv dezarmării, și convocată din inițiativa țării noastre. Este vorba de un program cuprinzător, coerent și unitar de propuneri, realist, menit să genereze și să dezvolte procesul de dezangajare militară. Soluționarea problemei dezarmării ar crea premisele necesare pentru ca popoarele să-și poată consacra toate forțele și resursele necesare progresului și dezvoltării lor.

O importanță mare acordă președintele Nicolae Ceaușescu problemelor securității și cooperării în Europa. În acest context se evidențiază necesitatea de a se opri amplasările de noi rachete în Europa, de a se pune capăt acumulării de noi forțe de distrugere pe continent. O atenție deosebită acordă președintele țării, cooperării și colaborării balcanice, transformării acestei regiuni într-o zonă a păcii și înțelegerii, fără armament nuclear. Idealurile și eforturile pentru cauza păcii ale țării noastre, sînt ilustrate și în vibrantul apel, lansat tuturor popoarelor lumii, cu prilejul Congresului al XII-lea al P.C.R., de către tovarășul Nicolae Ceaușescu : „Să facem totul pentru ca uriașele resurse materiale și umane ce se irosesc astăzi pentru înarmări, pentru crearea de mijloace de distrugere în masă și pentru război să fie puse numai și numai în slujba păcii și bunăstării popoarelor, a independenței și fericirii lor".

În condițiile agravării situației internaționale, a apariției unor noi conflicte și stări de tensiune, o importanță deosebită o are apelul președintelui României de a se trece neîntîrziat la soluționarea diferendelor existente, exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, prin soluții politice. România se pronunță cu fermitate pentru eliminarea forței din relațiile interstatale, pentru promovarea unor relații noi, a unei politici de deplină egalitate între state.

Militînd pentru întărirea solidarității și colaborării tuturor forțelor progresiste, democratice și antiimperialiste, pentru participarea tuturor popoarelor la soluționarea problemelor complexe contemporane, de care depinde pacea și securitatea acestora, președintele României s-a consacrat ca inițiator și promotor al unei politici noi în relațiile internaționale. Ca urmare a activității neobosite, a concepției științifice și novatoare, a tovarășului Nicolae Ceaușescu România a ajuns astăzi, o forță activă și constructivă în viața internațională. Personalitatea deosebită a președintelui României este relevată și de opiniile exprimate pe toate meridianele globului, de larga audiență de care se bucură pe aceste meridiane, opera teoretică și practică, de excepție, care-i aparține și ne aparține.

Corneliu POPEȚI

SUFLETUL PATRIEI

Urcăm mereu pe aripi de sori
Și clarele raze ne mîngîie pe bulevarde,
Pe tricolor, pe-ardente stindarde
Răsună sufletul patriei înnoitor.

Legendare frumuseți pe plaiuri vibrînd,
Patria mea, cu stihul le-ascult,
Sînt strînse, omagiu, în tot ce-ai crescut,
Partid devotat : împliniri și cuvînt !

Pretutindeni ne murmură, pretutindeni sclipesc
Cadranele muncii, stejarul străbun
În bronzul sonor, în versuri le-adun.

Cu verb inspirat – umăr la umăr,
În gravul urcuș pășim fără număr
Scriind noi balade-n pămînt românesc.

Al. JEBELEANU

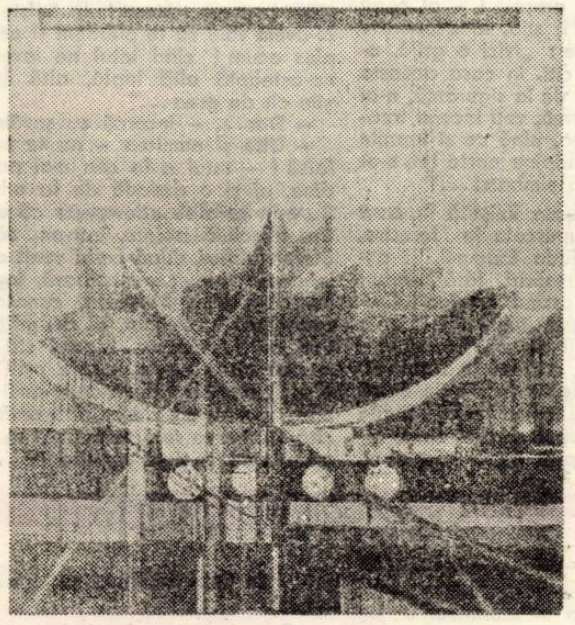

DANIELA BELOESCU : „Spațiu colinar"

ÎNTRUPARE

Steaua țării
n-are somn ;
în veghea privirii sale,
visul rodnicului om
se nimbează cu petale.
Drumul nalt
prin floare suie
zi de zi
pe-o nouă creastă,
întrupînd în slăvi
statuie,
după-nfățișarea noastră.

Aurel TURCUȘ

ASUMAREA RESPONSABILĂ A ISTORIEI CONTEMPORANE

Prezentul, ca expresie a ideii de actualitate, poate deveni **istoric** sau **istorie** propriu-zisă, intrînd definitiv în biografia și în memoria unui popor, numai atunci cînd se încarcă de înfăptuiri esențiale în numele progresului. Și e de observat că progresul se înscrie, în cea mai mare măsură, sub lumina viitorului. A gîndi și a acționa în prezent sub streașina viitorului înseamnă a gîndi și a acționa sub egida unui dor de strămutare într-o condiție umană – deci și istorică – superioară. De acest însemn țin toate eforturile românești azi. Toate documentele de partid privitoare la dezvoltarea economico-socială și culturală a vieții românilor vizează timpul venitor, timpul care vine, viitorul deci ; numai că acest viitor nu e numai dorit, nu e numai visat ca dintr-un hamac, ci e organizat sub formă de muncă zilnică, chiar sub formă de sacrificiu.

Dar trecutul ? Am fi lipsiți de istorie și de sentimentul ei dacă nu am înțelege că trecutul e viu. Că el lucrează în noi. Că acel **prezent anterior,** numit trecut, **ne-a lăsat în sarcină** sarcini, doruri, țeluri care se **cuvin** a fi împlinite. Nu întîmplător revoluția socialistă, din veacul nostru, își aduce aminte de revoluția din 1848. Ce nu s-a putut înfăptui atunci, revine la viață în timpul viitor. Brusc, trecutul devine prezent și își caută iar actualitatea pe care generațiile anterioare n-au împlinit-o. Dar de ce trecutul ar trebui să rezolve toate problemele viitorului de după el, adică ale prezentului imediat ? Și care popor și-a rezolvat definitiv sarcinile vieții în trecut, o dată pentru totdeauna ?

Oricare popor trăiește în context istoric și își asumă acțiuni concrete și responsabile în contextul dat. A acționa în contextul dat înseamnă a te integra în ansamblul istoriei prezente, contemporane, a cărei viață se alcătuiește din viața a numeroase popoare și care își caută înțelesul autentic prin raportare la întreaga omenire. Și sub acest aspect, al **prezenței în lume,** țara noastră participă la istoria contemporană, cel puțin prin acțiunile ei de interes major, receptate ca atare în momentul istoric pe care îl străbatem.

Fără să fie o țară mare, România e o țară curajoasă. Temeiul curajului e adînc și întemeiat pe dorința identității de sine a popoarelor. Ștefan cel Mare stă sub noi și ca trecut, și ca prezent, și ca viitor al identității noastre. La fel stă Dimitrie Cantemir, la fel stă Mihai Viteazul la fel stă Nicolae Bălcescu și, măreț ca soarele identității, stă Avram Iancu. Lumea modernă, care a început cu istoria surpării imperiilor, lasă loc vieții vii și adevărate – lasă loc diversității omenirii – în care **popoarele compun lumea** și nu imperiile care strivesc identitățile de sine ale popoarelor concrete.

Eficiența politicii noastre pe plan internațional este o dovadă istorică a sensului autentic spre care omenirea – ca sumă de popoare care alcătuiesc diversitatea lumii contemporane – tinde mereu, se dezvoltă mereu, în numele unui viitor încărcat de speranță, în numele unui trecut care participă la speranțele omenirii, ale omului concret, care înfăptuiește istorie și care este element al istoriei.

Faptul că din adîncul poporului nostru s-a ridicat un conducător care înțelege lumea contemporană în toată complexitatea ei, exprimă vocația poporului român de a intra în istorie și de a o influența.

Efortul nostru modern de industrializare și de modernizare își are temei în trecutul nostru, iar efortul nostru de integrare în istoria contemporană dă seama despre imensa năzuință a poporului român de a fi.

Faptul – istoric și semnificativ – că un fiu de țăran, dintr-un sat de pămînt, a devenit muncitor, apoi om politic și în cele din urmă mare conducător și personalitate a lumii contemporane, e un indiciu că viața unui popor autentic, menit să supraviețuiască vicisitudinilor istorice, are profunde rădăcini în viitor, mari sarcini în trecut, și un destin complex în contemporaneitate.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin toate datele biografiei sale pare să exprime esența unui basm. Și totuși, faptul e real, e istoric, și o biografie rezumă o istorie. Exprimă drumul accelerat al poporului nostru spre modernitate, exprimă drumul chinuit al poporului nostru spre viață proprie.

Este prea probabil că acolo unde suferința unui popor în istorie întrece orice măsură, urmează, ca o recuperare miraculoasă, redobîndirea identității de sine. Iar aceasta nu se înfăptuiește prin „internaționalizarea adusă pe-o aripă de vînt, cum a fost cazul în istoria noastră, ci printr-un izvor lăuntric, cu chip de lacrimă la început, împins pe cerul patriei sub formă de stea. Stelele mari ale istoriei noastre sînt lacrimi într-un fel, izvorîte din pămîntul strămoșesc. Destinul lor e să lumineze perspectiva viitorului, hrănindu-se din amintirea marilor străduințe ale trecutului.

În această formă autentic istorică prezentul nostru se hrănește cu trecut și valorifică trecutul în numele unui destin solar, viitor. Prezentul nostru este expresia dublă a celei mai umane integrări ; trecutul să devină prezent, viitorul să hrănească prezentul, iar viața noastră națională să devină un bun autentic uman al universalității – util acesteia, după cum se dovedește, și necesar ei.

Vasile Ranga VERSAVIA

MUGURI DIN CARPAȚI

Rodește-adinc lumina din muguri din Carpați,
Clepsidrele cetății vestesc țărmuri de mare,
Și sintem seva albă a brazilor de piatră,
Reprimenind cascada ce curge spre izvoare.

Un murmur de caval deșteaptă umbra moale
A ciutei adormite în valea neumblată
Și-un voievod prea tinăr își tilcuie săgeata
Sub hramul mănăstirii ce-a fost ca niciodată.

Mai stinge-o stea vestigii din temelia stînii
Prin care e românul o cumpănă-n nemoarte,
Ori palid aburește luceafărul de seară
Ce ne cuprinde gîndul-intiia noastră carte.

Cu chipul tainic norii se tălmăcesc în frescă,
Un semn de curcubeie cojește bolta-n care
Străluminează Sfinxul necropolelor dace
Prin care neamul vine, în veșnică urcare.

Dănuț DIACONESCU

DINSPRE IANUARIE

Adun, cu multă trudă, piatra
și fire de nisip.
Adun și cuget la durerea
Meșterului Manole,
la muzica divină cuprinsă
intr-un alb fără seamăn.
Necunoscută ar fi rămas iubirea
de n-ar fi știut zidarul
să prindă-n palmă
curcubeul.
Ecouri dulci, din alte vremuri
în ritm de nădejdi
se contopesc cu strigătul sădit
sub aripa lină
a prezentului.
Dinspre Ianuarie vin valuri
de lumină.
O mînă de constructor,
ne-nvață cum să ridicăm
ziduri de cetate,
cum să lăsăm liber visul.

Corina Victoria SEIN

DUMITRU SINITEANU

NUMIREA*)

„Cartier-Sud". Așa i se spunea. Dar nu era. Doar opt sau nouă case. Nouă, adică. Una-n margine de holde. Lîngă cucuruz și griu. Și floarea soarelui. Răzleață. Răzleață însă trainică și sănătoasă. A Mariei Vagonarului. Mai bine spus, doar a Mariei. Vagonarul se DUSESE. „Mort-accidental !" Așa rămase. Cum se hotărise, După grevă ! Da, da ! Greva de atunci ; de șapte ani trecuți ! Rămase doar Maria. Maria și grădina. Grădina și casa. Și-n casa aceasta, de cartier, izolată de lume și de zarva orașului, a frămîntărilor prin care treceau oamenii lui, fie ei muncitori, fie intelectuali, comercianți sau mic meseriași, a fost adusă, să fie găzduită și ascunsă pentru NUMAI trei zile, Nina Șiclovana, fată tînără, zveltă și bine împlinită, la cei douăzeci și trei de ani ai ei, de-o frumusețe sălbatică, rar întîlnită ; să fie găzduită și ascunsă, așa dar, pentru cele trei zile, la sfîrșitul cărora urma să se întîlnească acolo, în odăița pe care nana Maria i-o dăduse, cu o altă tînără de vîrsta ei, și — împreună cu ea — să-și înceapă activitatea într-un anumit sector al regiunii lor, unde se simțea absolut nevoia unor noi activiste de nădejde, în urma ultimelor arestări pe care le făcuse Siguranța și Poliția legionară...

— Va veni tîrziu, singură, va bate la geamul tău din spre holde semnalul pe care il cunoști, il va repeta de trei ori, totdeauna inversat, și, abia atunci, cînd il vei auzi a treia oară, vei spune nanei Maria să se ducă să deschidă și s-o păzească de dulăii ei, păzitorii noștri de atîția și atîția ani...

Și „tehnica", fata aceea firavă („oare cîți ani să aibă ?!" — s-a întrebat Nina cînd a văzut-o prima oară, mirîndu-se de fața și ochii ei de fetiță-n prag de școală), — despre care aflase că slujea de peste opt ani partidul, cu credință, gata oricînd să se sacrifice, știind că, în munca ei, în munca ce-i fusese încredințată, n-avea voie să greșească, greșala însemnînd doar moarte, că-n munca ei moartea era preferabilă oricărei greșeli, oricit de mică ar fi fost acea greșală ! — al cărui nume nici măcar nu il știa, la despărțire o îmbrățișă, și-i spuse : „Nici o grijă, odihnește-te, ai și ce citi, în casa aceasta n-a călcat nici umbră de la siguranță, n-ai de ce te teme ; pe urmă, veți începe treaba, treabă foarte grea, pînă ce și leprele acestea, de se cred stăpîne peste tot, s-or duce dincolo, pe apa sîmbetei..."

Nina Șiclovana rămase liniștită în casa aceea, în odăița cu mușcate la ferestre, mușcate înflorite-n ciuda toamnei, și așteptă calmă, fără tresăriri, fără gînduri negre, fără insomnii, arzînd, crezînd ! Crezind în cele ce îi spuse „tehnica", în cele ce îi spuseră tovarășii ei, mai înainte de a fi adusă în Arad, crezînd în bătrînica aceea ce nu o stingherea în clipele ei de gînduri ori de citit. Numai că cele trei zile trecuseră, trecuseră apoi și alte cinci, și-abia-ntr-a noua noapte, după miezul ei, Nina auzi semnalul. O sculă pe nana Maria, cu șoaptă de suflet, tremurînd, iar bătrînica, fără să întrebe, fără vreun cuvînt, își luă șuba și ieși. O auzi potolindu-și dulăii și-apoi deschizînd...

Cînd o văzu, Nina nu a spus nimic și nici n-a întrebat. S-a așezat pe marginea patului, cu un tremur învăluitor, de neoprit : nu era aceea pe care o aștepta, era doar „tehnica", dar nu putu să îi mai vadă frăgezimea de copil în prag de școală, ochi-ncercănați, ochii-i plini de întuneric, n-o priveau, și n-o vedeau, privirile fetiței ce-o aduse-aici, în casa nanei Maria, treceau peste ea și se pierdeau... Și se pierdeau în noapte ? în pereți ?! În vîntul de-afară !? și, prima oară, nu-i recunoscu nici glasul, — nu o-nțelegea ! — prea era șoptit și vorbele prea rare, să le poată aduna, să le-nțeleagă, să realizeze ce se întîmplase, ce îi rămînea să facă ! Abia cînd „tehnica" își aruncă paltonul și — așezîndu-se pe pat — o cuprinse de după umeri, repetîndu-i : „Nu, nu mai e, EA s-a DUS, iar tu vei merge în Șechin, la grădinița de acolo, între prunci, educatoare, să-ți pierzi urma și să scapi, să ne ajuți de-acolo, de va fi nevoie, de acolo, dintre suflete de prunci nevinovați, pînă se va duce dracului și șandramaua asta !"

— Cum s-a... DUS ?! — își auzi Nina șoapta.

Dar „tehnica" a evitat răspunsul și-a continuat — coșmar în febră : „...te vei duce la Șechin, direct la primărie, o să il cauți pe Roxin, pe notar, să nu te sperii de-o să și se pară beat, de va striga și înjura — îi spui doar că ai fost trimisă pentru Pleavă, pentru Pleavă Mitru, de la C., c-a locuit la voi, în casa voastră cînd a fost student, în anul unu, el te-a sfătuit cînd a terminat cu studiatul, să faci ce vei putea s-ajungi în satul lui, să-l cauți, nu te va uita, te va aștepta și-ți va dărui viață veșnică, de vis, cum trebuie să dăruiască popii, sufletelor ce-au ajuns la ananghie... Îi vei arăta, apoi, numirea, te va instala în post, să nu te temi, o să TRĂIEȘTI ! O să trăiești ! În liniște și pace ! N-avem voie să te pierdem și pe tine, mai ales acum ! cînd totul ne lovește, cînd ne-așteaptă altă luptă, altă luptă, cine știe cît de grea..."

— Dar... — încercă cu șovăire.

— Uite și numirea — nu te teme, nu e falsă ! — totul e în cea mai perfectă ordine, ai și o dovadă de la primăria din S., prin care se adeverește că ai stat, într-o absolută izolare, într-un sălaș al lui Ștefan Maior, după ce-ai venit de pe meleagurile tale, grav bolnavă, îngrijită de doctorița Ana Mureșan, cunoscută, bine cunoscută în Șechin, ai de grijă doar de tine, te vom căuta, nu vei sta degeaba, ne vei ajuta acolo, poate mult mai mult și mult mai bine decit unde-ar fi trebuit să pleci, pentru că, de bună seamă, cine știe cîtă vreme va mai trebui să ne păzim, să ne ascundem și să nu cădem...

Și-abia atunci, cînd vorbele acestea conteniră, Nina Șiclovana văzu ochii tehnicii plini de lacrimi, o simți cuprinsă de un hohot-plîns înăbușit în suflet, și doar tremurul lăsat nestăvilit de trupul firav să-i scape, să-l elibereze astfel de-mpietrirea morții...

...Vru să plece-ntr-un tîrziu — după ce-i dădu numirea — se și ridică, își luă paltonul, dar se-mpletici. Puse mîna pe clanța ușii, se cutremură — Nina o privea năucă și înmărmurită, nu putea să se ridice de pe pat, și-atunci, o auzi :

— Dacă aș putea... mă lași, așa-i ?!... eu aș dormi... cu tine... aș dormi, mi-e frig, și voi... nu mai am puterea-n...

Și căzu...

Nina o luă pe brațe — fulg de nea ! — și-o duse pin' la pat, și-o dezbrăcă, și-o mîngiie pe fruntea-i plină de broboane reci, cutremurîndu-se de sclipirea ochilor ei, fugind la nana Maria, cerîndu-i lapte, încălzindu-l, întorcîndu-se la pat și ridicîndu-i capul, sprijinind-o...

— Haide, bea, te încălzești, mă culc și eu aici, voi fi cu tine, nu te teme, peste mine nu va trece imeni, doar să dormi, să fie bine, totul ine, să avem putere să trăim...

Pe urmă, tîrziu, ina o simți dormind, o simți ieșind din icordarea de care se temea că nu va mai scăpa, și-un oftat prelung și-un scinc t de copil o făcu să se convingă că, în sîrșit, tînăra aceea fără nume adormise lînga ea, în brațele ei, cum dorm copiii upă boală grea...

Văzu zorile ven d încet și firave, se sculă, încălzi din noi laptele, il îndulci cu miere de ă și pă pe nana Maria să fiarbă niște ouă și să-i dea puțină slănină...

...Se despărțiră după cîteva ore cînd Nina plecă spre g ară să se îndrepte spre Șechin, să-și încea pă munca și s-aștepte acolo, iarăși și iar ăși, cine știe cît, s-o caute „tehnica", fata aceea firavă pe care n-o va putea uita pînă la sfîrșitul zilelor, și mai ales nu i va putea uita tremurul și lacrimile și înmărmurirea, somnul și oftatul ei prelung însoțit de scîncet, din noaptea aceea, d r pe care n-o va mai vedea niciodată și nu va putea afla nici măcar unde îi era mormîntul să-i ducă o floare și să-i mîngiie, cu lacrimi, pămîntul ce-o acoperea...

CLARA JECZA : „Împlinire"

Ajunsă în Șechin odată cu înserarea, (adusă de la gară, cale de 19 kilometri, de Veselinu, cărăușul) Nina Șiclovana nu mai găsi pe nimeni la primărie. Găzdălăul, omul de servici, se oferi s-o conducă, uimind-o cu veselia ce-l cuprinse cînd auzi că-l caută pe notar, pe Roxin. „Cum să nu vă duc la don notarăș, draga me ?! că-i la petrecere ! La Pleavă ii ! Dă Sfîntu' Dumitru ! Și, doamne, bună răchie mai are ! Mamă, mamă, bine m-o pica, și mie, pă **uzala** asta !" Fără alte explicații, Găzdălăul îi luă geamantanul și-o porni. În urma lui, Nina rămase surprinsă văzînd aprinzîndu-se becurile electrice în stîlpii deși de pe uliță, casele impunătoare, din piatră, bine îngrijite, drumul nisipit, mărginit de șanțuri adînci pentru scurgerea apei, pietrișul și nisipul uliței fără de noroi...

...Intrară printr-o portiță dintr-un gard de scînduri... Găzdălăul nu se îndreptă spre casa din dreapta, asemeni unui conac vechi, ci spre cea modestă și, încă din tîrnațul deschis, își luă căciula. Abia apoi bătu în ușa cu gemulețe din sticlă, și așteptă. După cîteva clipe, în prag apăru o bătrînică slabă, de statură mijlocie și Găzdălăul plecîndu-se în fața ei, spuse : „Sara bună, nană Sofie, și Dumnezeu să-i dea, lu' don părinte, mulți și fericiți ani !" — „Fii sănătos, — auzi Nina glasul ușor și blînd al bătrînei — să-ți dea Dumnezeu și ție și l-ai tăi ! Da', hai, poftește-n casă ! — și către Nina : Și tu, fătucă ! Hai, că, după cum te văd, te-o fi umplut și frigul !" — „Pe domn' notarăș, — explică Găzdălăul — il caută și m-am gîndit..." — „Nu mai e nevoie de notar ! — interveni Nina. Dacă am ajuns la Pleavă Mitru, voi vorbi cu dînsul ! — și-apoi : Sărut mîna, nană Sofie ! Dumneata ești... mama lui. Nu pot să greșesc. Așa-i ?!" — „Așa-i ! — îi răspunse bătrîna cu căldură. Da' de unde mi-i cunoaște ?!" — și fără să-i aștepte răspunsul, ieși și strigă : „Mitrule ! Mitre, dragu' meu, hai ! Ești căutat..." Pe urmă, iarăși către Nina, cu reproș blînd : „Aruncă-ți paltonașu', draga mea, și încălzește-te. Cuptoru-i cald, de coptu' pîinii, n-o săț' strice, pare-mi-se..." Luă apoi, cu mișcări repezi, o sticlă din stelajul aflat între ușă și peretele drept al camerei și-o aduse pe masă. Umplu trei păhărele, il ridică pe-al ei, și spuse : „Să fiți sănătoși, dragii mei, și să-mi trăiască prunc' !" Gustă rachiul, Găzdălăul il bău iar Nina, dintr-o pornire pe care nu și-o explică, il imită. Rămase atunci încremenită, arsă, cuprinsă de o căldură puternică, necunoscută. Își simți ochii umplîndu-i-se de lacrimi, și-apoi, prin ceață, cămașă verde, șnur negru, diagonală, pantaloni negri. Fără cisme și fără pistol. Și-un tremur... „Sînt Pleavă Mitru !" — spuse cămașa verde. Și, după ce strînse mîna Găzdălăului : „Pe mine mă căutați ?!"

Dar sesiză clipa de ezitare a Ninei. Pentru a-i da răgaz răspunsului, umplu paharele. „Să bem, atunci ! Doar e ziua mea, și... toți cei ce mă caută, pentru fericire au venit ! Or, nu ?!" Ridică paharul, privind întrebător, cu atenție, pe tînăra din fața lui. Își opri gestul, cu paharul la buze, auzind-o, cu ușor reproș : „Nu mă mai cunoști, Pleavă Mitru ?! Sînt Nina ! Nina Șiclovana ! M-am schimbat atît de mult, de cînd ai stat la noi, la C., în anul întîi al studenției tale ?!" Apoi, spre marea uimire a bătrînei : „Vedeți de unde vă cunosc ?! Vă avea fotografia. O ținea pe scrinul dintre geamurile camerei !" Și tăcu, așezîndu-se pe scaun, cu broboane mari pe frunte și pe tîmple, așteptînd cu sufletul la gură, sentința cămășii verzi ! Și-o auzi departe, de foarte departe : „Nina ?! Nina, tu ești ?! Mamă ! Uite-o, mamă ! Cine știe, poate EA să mă salveze ! Să mă facă să trăiesc..."

...Și-apoi, vis-realitate, îmbrățișarea bătrînei, strîngerea mîinii ei în căldura mîinii lui, conducerea spre „casa de sus" și prezentarea... cămășilor verzi : „...Mojin Ștefan, șeful dintre șefi, Lunai Iuliu, șeful cuibului nostru, și... uite, draga mea, CINSTE pentru mine... domnii Preda Corneliu, marele șef al poliției legionare din județul nostru împreună cu bunul său prieten Dringă Popan Mișu, șeful Siguranței, Roxin, notarul, și Drăgănel Mitruț (singurul fără „verde"), pe care nu-i poți deranja, — doar tu, se pare ! — din jocul lor de cărți...", și pupăturile lor pe mîinile ei, și-nceputul clănțănitului de dinți pe care și-l oprise, brusc, cerînd rachiu... „să beau, să mă-ncălzesc, că-s SLOI, și plină de ... UZALĂ toată !" — vorbe ce stîrniră, odată cu băutul rachiului acela tare-foc, ropotele de aplauze, ale tuturor, rămași înmărmuriți de frumusețea ei sălbatică, de firescul adaptării ei în atmosfera de bărbați încălziți. Sărutul fugar, pe care i-l dădu lui Pleavă, odată cu urarea „Mulți ani și... fericire ! Multă fericire !" — îi ului și nici unul nu protestă — invidiindu-l doar — cînd el o luă de braț și-i spuse : „Și-acum, draga mea, să mergem, te vei odihni puțin. Apoi, la masă, ne vom veseli și ne vom aminti de multe ! Și și de casa noastră, mult visată !"...

„Unde mă aflu ?!" — încercă ea, coborînd scările, dar el îi opri vorbele, ducîndu-și degetul la buze, și ea se mulțumi, auzindu-l : „Nu te teme, totul e în ordine dacă ai venit la mine, culcă-te, te odihnește, pentru că, pe urmă, vom avea noi timp de alte și-alte lămuriri..."

O lăsă, apoi, în cameră, la mama lui...

...„Dumnezeu să te aibă în paza lui, fata mea !" — auzi ea glasul bătrînei, în șoaptă ușoară, înainte de a adormi. Pe urmă nu mai știu de nimic...

---

* Fragment din romanul „Saltul căpriorului", în lucru la Editura „FACLA".

tableta

ȚĂRM NESFÎRȘIT

Vara aceasta venise ca o apă scăpată din zăgazuri. O apă vijelioasă, care trebuia să smulgă de pe mal un OM. Auzea mereu strigătul lui repetat de ecou : „Ajutor !". Deasupra apei, mîinile lui se zbăteau ca niște aripi lovite de o săgeată neprevăzută.

Femeia de pe mal purta o broboadă neagră. Văzuse totul, alergase de-a lungul țărmului nesfîrșit, dar acesta era înalt și abrupt, se deschidea ca o gură de hău. Istovită de atîta mers, femeia se rezemă de o salcie care-și lăsa crengile ca niște funii deznodate deasupra valurilor. Dar crengile ei erau prea firave pentru a salva OMUL. Femeia închise ochii. Sub pleoape se rostogoliră un șir de imagini. Mîinile omului îi fuseseră sprijin întotdeauna, îi aduseseră grămezi de flori, care-i năvăleau în casă, cu miros de cimbru, mîinile lui săpaseră straturile din jurul casei, tot pentru flori și pomi. Și le aducea aminte, mîinile lui, parcă sculptate în sidef. Tăcerea lor nu era rece. Îi căuta fața să i-o mîngiie, atunci cînd o știa necăjită. Acum le acoperise apa. Și mîinile. Și fața.

Valurile reci învăluiră mai întîi picioarele OMULUI, apoi ele se încolăciră ca un șarpe peste trup, trăgîndu-l spre adîncul milos al apei. Privirea lui căutase pretutindeni o salvare, dar în jur nu pluteau decît bucăți de rădăcini putrede și ierburi firave.

Femeia se lipi mai tare de tulpina salciei. Știa că nu îi sta în puteri să-l ajute. Se ascunse, neputincioasă, istovită de alergare. Își înfipse unghiile în obraji. Șuvițele de păr, despletite, îi atîrnau de sub broboadă. Umerii îi apăreau ascuțiți prin bluza, care, udată de ploaie, i se lipise de trup. De ce nu avusese curajul să se arunce în apă, la chemarea disperată a mîinilor lui, care imploraseră un ajutor !. Îl lăsase să piară, singur și disperat. Acum va sta lipită de tulpina salciei pînă cînd apele se vor retrage și ea va putea porni în căutarea trupului lui. Va sta aici cu sufletul torturat de îndoială. Cît timp va trece pînă să-l găsească ?

Nu mai simțea frigul și întunericul ce începea să se lase nu o mai înspăimînta. Ceea ce o mai înspăimînta era doar așteptarea. O așteptare nesfîrșită, ca și țărmul nesfîrșit, pe care se afla. În cușca pieptului se mișcau ghearele unei păsări de pradă. Cîte un fulger lumina apa tulbure. Femeia rămase cu ochii ațintiți spre locul unde văzuse mîinile lui ultima oară. Și nu mai dorea altceva decît să pornească într-o barcă — chiar și imaginară — în căutarea trupului lui...

Florica NUBERT

televiziune

DUMINICĂ, 25 IANUARIE

9,15 Film serial pentru copii. Contele de Monte Cristo. 13,05 Album duminical. 15,40 Însemnări despre Australia. 16,00 Telesport. 17,05 Șah. 17,20 Ecranizări — Caragiale. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 Rostire de gînduri și sentimente ale poporului. 19,40 Antena „Cîntării României". 21,10 Film artistic. „Zile fierbinți". 22,40 Telejurnal.

LUNI, 26 IANUARIE

15,30 Telex. 19,00 Telejurnal. 19,40 Din inima acestei țări. 21,35 Roman-foileton. Trecea un călăreț. Episodul 7. 22,30 Telejurnal.

MARȚI, 27 IANUARIE

9,00 Teleșcoală. 11,05 Călătorie în univers. 12,05 Telex. 17,15 Clubul tineretului. 17,55 Cincinalul școlii românești. 18,20 Îndrumări pentru lucrătorii din agricultură. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,50 Omul și sănătatea. 20,15 Teatru TV. O afacere neobișnuită, de Maurice Druon. 21,25 Reportaj '81. 21,45 Recital de muzică și poezie Tudor Gheorghe. 22,05 Telejurnal.

MIERCURI, 28 IANUARIE

18,00 Mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim... 18,25 Munca politico-educativă. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,20 Actualitatea economică. 19,40 Noi, femeile ! 20,20 Telecinemateca. 21,50 Melodii românești de ieri și de azi. 22,05 Telejurnal.

JOI, 29 IANUARIE

9,00 Teleșcoală. 12,00 Roman-foileton. Trecea un călăreț. Reluare. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limba rusă. 16,55 Viața culturală. 18,00 Baschet feminin : Politehnica București — Accorsi Torino (repriza a II-a) în „Cupa Campionilor Europeni". 18,35 Film serial pentru copii. Buratino. Episodul 4. 19,00 Telejurnal. 19,20 Actualitatea economică. 19,40 Ora tineretului. 20,20 Călătorie în Univers. 21,20 Teatru TV. Cer cuvîntul, de Dragomir Horomnea. 22,25 Telejurnal.

VINERI, 30 IANUARIE

16,00 Telex. 16,05 Politehnica TV. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,25 Tragerea Loto. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,20 Să ne cunoaștem legile. 19,45 Dosarele istoriei. 20,05 Film artistic. „Spune-mi cum mă numesc". 21,25 O artă pe măsura timpului nostru. 22,05 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 31 IANUARIE

9,00 Teleșcoală. 19,20 Teatru TV. Măsură pentru măsură, de William Shakespeare (reluare). 12,50 Tragerea de amortizare ADAS. 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 18,30 Ianuarie — cronica evenimentelor politice. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,20 Călătorie prin țara mea. 19,40 Teleenciclopedia. 20,10 Film artistic. „Parisul arde ?". 22,25 Telejurnal. 22,40 Nocturnă TV.

televiziune

sublinieri

INTRAREA ÎN CETATE

Anghel Dumbrăveanu și Iosif Costinaș semnează, sub acest titlu, un volum care ar putea să inaugureze o serie : dacă orgoliul editurii Facla ar fi suficient de mare, Orașul ar putea beneficia, în anii următori de un număr de cărți care să-i consemneze, și în acest fel, demnitatea spirituală. Nu o literatură ilustrată, nu o copie după imaginile ei ci o redescoperire întru spirit.

În **Intrarea în cetate,** Locul nu trăiește prin imaginile sale imediate, ci prin propunerile sale „arhetipale". Prima dintre acestea, cetatea, ne oferă o nouă cale de înțelegere a poeziei lui Anghel Dumbrăveanu. „Poetul mării" este, nu mai puțin, un poet al spațiului închis : un pol al opțiunilor sale îl reprezintă cetatea, loc de retragere, de meditație, de apărare, de protecție. Imaginea orașului se stilizează dar se și substanțializează, redescoperindu-se solidară teritoriilor poeziei, mării. Aș spune că retragerea în cetate creează premiza evadărilor, a existenței poetice ; recunoașterea matricei anunță căile de acces în lume. Subintitulată **Timișoara — poeme și priveliști,** cartea lui Anghel Dumbrăveanu și a lui Iosif Costinaș nu ilustrează, nu se subordonează docil ci se regăsește în atmosfera intimă a unui oraș : la intrarea în cetate. Nu din exteriorul orașului, ci din interiorul lui. Grigore Arbore descoperea, pe urmele lui Lewis Mumford, într-un tablou a lui Ambrogio Lorenzetti, imaginea „arhetipului medieval al orașelor", evident orașelor Europei occidentale : să observăm că, pentru pictor, primul peisagist european, cetatea e pe marginea mării ; că marea e o posibilă conotație a cetății. Masivitatea, teluricul, pietrificatul — zidul circular sau cuadrat se opun și se împlinesc prin deschiderea acvatică ilimitată. Aș spune că imaginea cu contururi clare, cu linii precise, grave, a fotografului e complinită tot prin pozele „pline de ceață" în care totul se adumbrește : totul plutește într-o dizolvantă incertitudine a formelor.

Într-un anume fel, noua selecție lirică a lui Anghel Dumbrăveanu pune în lumină „biografia" unui poet citadin, deloc înclinat să trădeze valorile „epice" ale lirismului său : totul se întîmplă într-un oraș pe care poetul și-l asumă, care devine „oraș al poeziei" în măsura în care găzduiește „evenimente poetice" extraordinare. **Viața de fiecare zi a poetului** ar fi una dintre traducerile în limbaj „profesional" a existenței diurne a creatorului : „Întîlnind un tînăr matematician / I-am auzit spunînd / voi poeții aveți cinismul / de-a tulbura mințile limpezi / n-a scos un cuvînt despre cifre / mașini de calcula cibernetică și alte alea / a încercat să mă convingă cu orice mijloace / că exploram teorii inexistente /.../ **i-am dat dreptate l-am încurajat în ideile sale /.../ în timp ce eu desenam cu cretă colorată / pe trotuarele municipale / un ținut fabulos / pe care-l caută il caută il caută il caută / îndrăgostiții subțiri".**

Orașul devine, la rîndu-i, ținut fabulos, propice rîvnei și zborului fanteziei, adăpost al marilor sentimente. Poezia devine (notam altădată, după o idee a lui Crișu Dascălu) autor al unei Himerogonii : în orașul real și pornind de la geografia acestuia apare o lume a poeziei și a poetului ; a viselor ; a Himerelor. Întîmplările subliniază extraordinarele demersuri ale creatorului ; neobișnuitele sale adeziuni la viața și evenimentele cetății. Reducțiile „la imagine" ale lui Iosif Costinaș, cineast redutabil, nu complică excesiv nimic : nici un efect arhitectural, nici o „rimă" la versuri. Imaginea putea veni în întîmpinarea poeziilor baroce ale lui Anghel Dumbrăveanu prin exploatarea Timișoarei baroce, a arhitecturii atît de personale a vechiului Oraș. Fotograful mizează mai mult pe valorile înscrise în cotidian, pe „viață și trecere", pe contrastele dintre conturele puternice și clădirile încețoșate ; aș spune că imaginile sînt mai degrabă solidare poeziei decît „orașului", că sînt — așa poate se cuvenea — mai mult sugestive decît descriptive.

Liniile fragile alternează cu cele puternice, masivitatea clădirilor comentează suplețea altora : aproape pretutindeni apar trecători : copaci ; vegetații cuprinse de toamnă. Orașul fotografului (să rămînem o clipă la acest cuvînt) e totodată real și imaginar, prins în chingile realului și plutitor în spațiu, rarefiat și masiv : este orașul poetului.

Intrarea în cetate e poezia care dă titlul volumului. Să o recitim : „Urma să caut semnele vremii aici / / Am venit într-o vară. / Îmi plăceau / Turnurile cu păsări și ceasurile lor. / Erau anticari blazați, vînzători ambulanți / Fericiți poeți mediocri. / Mulți dintre ei plecară demult. / Se întorc uneori, / Mirați că mă aflu între aceleași ziduri, / Printre turnuri cu ceasuri și păsări. / / Le spun : aceasta e cetatea care m-a primit". Versurile primesc, în această carte consacrată Orașului, înțelesuri noi. Acesta era desigur Orașul acelui timp în care biografia poetului înregistra acel eveniment esențial, semnificativ pentru un timp al Provinciei și pentru o literatură a ei dar și pentru metamorfoza celui care „caută semnele vremii". Artele poetice ale lui Anghel Dumbrăveanu, mai numeroase în ultimele sale volume, înscriu cîteva în care, la loc de cinste, se află Orașul : un oraș care e în același timp o Cetate, un loc în care vegetațiile sudice nu fac decît să semnaleze o seamă de omologii noi. Trăind într-un oraș al unui anume loc, poetul il descoperă ca un loc esențial ; descoperind în **semnele** sale — în topografia sa — elemente ale unui limbaj poetic — scriitorul reface omologii spectaculoase. Peste tot spațiul citadin lasă loc unor voci — unei rostiri poetice : unei ordini noi a cuvintelor. Iosif Costinaș a încercat să descopere lîngă simbol alte voci care să se armonizeze cu acelea ale poetului. Interpretările lui au pregnanță și coerență.

Într-un cuvînt, cartea poate să slujească drept reper pentru o serie de cărți vitioare.

Cornel UNGUREANU

Mircea Micu **portrete sentimentale**

Încă din anii primi, ai scrierilor sale incipiente, arădene, și pînă azi, la acest volum selectiv, **„Murind pentru prima oară"** (ce titlu admirabil !), Mircea Micu și-a păstrat nealterate motivele și manierele poetice, nuanțîndu-le, conferindu-le o linie sigură și o maturizare certă. Lirica sa se revendică de la direcția tradiționalist ardeleană, potențată de structurile ruraliștilor de tip Esenin și de la direcția fanteziștilor și ironiștilor de tip Minulescu, drapată, uneori, de o aură romantică și simbolist bacoviană.

Ca și tradiționaliștii, poetul își știe sentimentalitatea, aerul demodat, apasă chiar pe ele, dar face din ele valorile sale intime, pentru a nega ușurătatea, lipsa de sentimente a veacului grăbit și orb la asemenea valori „perimate", pe care le chiar neagă. Motivul copilăriei, elementele iscate de ea, ca și al tinereții besmetice, motivul matern, ce revin cu ostentație, ca motive ale trecutului „nebrumat", cînd era „pe veci lumină", sînt opuse motivelor civilizației sau bruioanelor ei, ce sufocă, ca și apăsării oraș ctacular. Poetul visează recluziur de lemn și refuză compromisu ilizație ce nu i se pare conformă cu t adiția lui curată. Chiar și trecerea prin oraș, alergarea prin fața obloanelor închise, neprimitoare, se face tot cu gîndul **„tras de amintiri"**, de a-și regăsi adolescența **„în care mă îmbrăcam / fără să-mi pun armura tristeții"** (Vezi **„Tras de amintiri"**). Pînă și norii ce trec peste oraș vin din locuri natale, unde mama veghează destinul poetului. De altfel, motivul matern semnifică la Micu tradiția, începutul, puritatea, familia. Mama e unica legătură cu matricea natală, ca și zăpezile, ce duc cu gîndul la începuturi, la casa părintească : **„Acum, m-aș vrea acasă și să fiu / înspăimîntat de taină și pustiu, / s-aud cum fluturi vin. -De unde vin ? / Căzuți din cer ca un dezmăț alpin ?"** (Vezi **„Presimțirea zăpezilor")** ca și la prietenul mort (prozatorul Constantin Pascu) **„copilul de fum"**, tot **„un semn îndepărtat al nașterii mele"**. Poetul aude mereu trecutul. El scrie o poezie de acest tip, crescută pe disperarea și necesitatea de-a auzi mereu trecutul, de-a întoarce „viața spre vară", ca în antologica poemă „Mamei", de-un tragism plin de măreție. Ca și Esenin, poetul rămîne și în inima marilor orașe un rustic, un izolat și un boem oropsit, ce refuză relele citadine, chiar dacă și el trăiește între ele, ce îl apasă **„ca o armură grea / sub cripta lui îngroapă strălumin area mea"** (Vezi **„În noaptea asta")**. Tot ca și Esenin, poetul are în preajmă viețuitoare iubite : cîinele, vulpea, ocrotindu-le ca un naturist, cu aerul lui de golan de periferie, precum marele rus. Există, la Mircea Micu, tot ca și la Esenin, motivul alterării țărînei primordiale prin păcatul și spasmul citadin. Poezia sa de acest gen conține un sbucium profund, prin ironica sa detașare de orașul acaparant, prin tonul ireverențios al unui nonconformist, ultragiat și inadaptabil, al unui romantic desuet, încăpățînat spre a păstra intactă zona de puritate intimă, cîștigată prin tradiție și naștere, nu prin evaziune și împrumut. Eroul liric al lui Mircea Micu este un rigid, în felul lui, un tip neelastic, un îns ce intră mereu în complicații inutile, chiar dacă **„cineva, de la o vreme, îmi dă sfaturi / mă învață să trăiesc fără complicații"** (Vezi **„Cineva mă sfătuiește")**.

Dar el are, în schimb, atitudinea visătorului incoruptibil. Dacă poetul ignoră, adeseori, banalitatea existenței cotidiene, el nu uită însă „existența privighetorii", visul, fantezia, preferîndu-le rutinei, cenușiului și morții sufletești. **Tarelor și deprimării**, el le opune aerul robust de la țară, simbolizat prin dulăul pierdut și plîngînd printre blocurile reci și ostile. În fața indolenței și indiferenței unor reprezentanți ai generației mai recente, poetul interpune candoarea, credința în formele tradiției și valorile de conștiință ale omului muncii.

Nu mai puțin interesantă este direcția fantezistă și ironistă din lirica poetului. Micu sentimentalizează și fantazează în sensul minulescian, doar că la el cultul pentru valorile autohtone este mai apăsat. Divagarea poetului în ironie este conștientizată prin faptul că el simte necesitatea de-a se salva de pustiirea sentimental-romanțioasă prin ironie. El iasă din trama suferindă prin ironie. Ironia devine salvarea și suferința sa. Căci ea îi dă și o luciditate în plus spre a descifra mai acut asperitățile și nonsensul existenței banale, ce roade la rădăcina curată a elanurilor sale dintîi. Poezia de acest tip, convertită în genere în poeme mai ample, respiră și o teatralitate bine regizată, un uz al parodiei dus uneori în extremis, spre un exotism și un grotesc deplin. Elocvente sînt pentru această direcție poemele **„Fulg de nea", „Despre morți și porumbei", „Acasă"** sau **„Poem despre un cîine"**. Ele sînt, în adevăr, niște „istorii insolite", frizînd uneori absurdul, cu o mișcare epică lăuntrică, cu tipologii, cu detaliul șocant și accente grotești, scoase cu dezinvoltură la vedere.

Cînd romantic și sentimental, cu tente voit perimate, cînd rustic și tradiționalist, cînd fantezist și teatral, Mircea Micu și poezia sa se balansează subtil între seninătate și expiație, între refuz și acceptare, între aerul de flașnetă demodată și nonconformismul unui beatnic anticitadin, împătimit întru tradiție.

Oricum, poezia aceasta are valori stenice, cu toată pendularea ei pe scara unor sentimente atît de contradictorii. Căci, chiar dacă **„Murind pentru prima oară"** poate trimite și spre un sens al „iluziilor pierdute", prin „morala" sa fermă, în susținerea valorilor tradiționale, curate, ale vieții, prin refuzul mimeticii, al trăirilor artificioase, prin patima pentru începuturile candide și aburul gliei, prin spaima de irosirea acelei avuții primordiale, ce stă la baza unei ființe și la baza unei națiuni, prin negarea „robotului nichelat", ce ucide puritatea, această carte de poezie conține și multă polemică, ea trimițînd și spre sensul contrar irosirii iluziilor, spre sensul păstrării intacte a marilor valori pămîntene. Căci ele sînt unice, sugerează poetul. Și pierderea lor ar afecta enorm o spiritualitate. Și pe cei care trăiesc în interiorul ei.

Ion ARIEȘANU

teatru

LA TEATRUL MAGHIAR DE STAT

„PĂSTORI DE LUMINĂ" de Anavi Ádám

De mulți ani, afișul teatrelor timișorene nu a mai cuprins, ca acum, armonios, cîte un titlu destinat celei mai tinere categorii de spectatori; la Teatrul Național, „Emil și cei trei gemeni" de Erich Kästner, la Teatrul german, recenta premieră cu „Noaptea în care se schimbă anul" de V. Avrigeanu. Teatrul maghiar de stat, cultivînd cu perseverență titlul pentru copii, „obligatoriu", stagiune de stagiune oferă chiar o lucrare a unui autor local, Anavi Ádám, scrisă la solicitarea scenei, rolurile avînd, cumva și adresă anume (în structura personajului intră date ale cîte unui actor binecunoscut autorului). Piesa – în versuri – deține cîteva dintre principalele date care asigură succesul în rîndul unei mase de spectatori mult mai exigente decît s-ar părea, al unui public răsfățat de emisiuni ale televiziunii, de pelicule ce i se adresează prin mijloace menite să-i desfete ochii, să-i stimuleze imaginația, să-l formeze, cu tact și discreție pedagogică. Acțiunea este palpitantă, cu bune momente de suspans, personajele, diferențiate, cum se cuvine într-o poveste, în pozitive și negative au farmec și individualitate. Anavi Ádám a aflat un timbaj poetic sprințar, alert, bogat în onomatopee care completează portretul fizic și psihic al eroilor. Versurile, concepute în metru scurt bine ritmat se rețin lesne de auditoriu care gustă din plin frumusețea, ingeniozitatea și hazul conținut de replici. Mai presus de toate însă piesa-basm deține meritul de a fi adus în scenă un mesaj de o mare frumusețe, pe care autorul l-a îmbrăcat într-o haină fantastică, făcîndu-l astfel mai accesibil copiilor fără a-i diminua – dimpotrivă! – forța de influențare.

Istoria readucerii pe bolta cerească a luminii – răufăcătorii din piesă fură ursa mare, luceafărul de zi și cloșca cu pui – devine spectacol: nu o dată, fascinant, prin aportul scenografiei (autor, Alexandru Winterfeld, care cunoaște gustul și fantezia micului spectator și îi oferă o imagine pe potrivă a cadrelor unde se petrece acțiunea, veșminte personalizate), prin viziunea unui regizor (Balogh András) care știe să înlănțuie un joc dinamic, să accentueze momentele de satiră, să pună-cteze, cu gust, secvențele lirice. Actorii – nu mai puțin de 18 la număr – s-au prins, la rîndul lor, cu evidentă plăcere în această convenție, slujind-o cu profesionalism (solicitările sînt mari, vizînd, deopotrivă cîntul, dansul, pantomima). Mai izbutite – ca spectacol – sînt scenele care se petrec în lumea astrală, în timpul recuperării stelelor, mai complexe, mai colorate sînt personajele „negative" – căpetenia hoților de lumină, Duruma, în care Kőfalvy István strălucește prin umorul frust, de calitate, devenind, din păcate... deosebit de drag spectatorilor, ca și cei trei tîlhari care-l înconjoară, însoțirate caricaturi realizate de actorii Szélyes Imre, Mátray László, Ebergényi Tibor. Dintre „pozitivi" s-au remarcat figurile interpretate de Szász Enikő (fata cea înțeleaptă), travesti-ul lui Pusztai Edit (Peti), cucuveaua șarjată a lui Puhalo Ernö, Csilla, în viziunea tinerei Kilyén Ilka. Montarea a reușit să dilate spațiul scenic, deschizînd, parcă laturile scenei în toate direcțiile rozei vînturilor, dînd acțiunii profunzime aer de basm, „convingîndu-i", cu adevărat, pe copii cît de necesară este pentru viață, lumina, cît de adînc și „negru" întunericul.

Un text poematic, bogat în sugestii, datorat condeiului cald și înzestrat al lui Anavi Ádám a devenit spectacol – de audiență, și farmec, un moment educațional de rezistență.

Ildico ACHIMESCU

muzică

La opera română timișoreană - TOSCA

Oaspetea bulgară, **Evdokia Zdravkova-Horozova,** restabilește statutul Florei Tosca de cîntăreață „divină", plină de farmec, distincție, eleganță. Artista are o apariție scenică care cucerește de la primul contact – este plină de expresivitate, caldă, fremătătoare, frumoasă, știind să răscolească cu fiecare nou act zone mai adînci ale trăirilor protagonistei. Iat-o în primul, impresionînd prin tărie sentimentului purtat lui Mario, refuzînd pedalarea obsesivă pe gelozia alimentată dibaci de Scarpia. Ea încintă prin feminitate și grație, cu felul în care își șterge lacrima durerii, cu limpezimea surîsului ce poartă aura iertării depline. În actul secund interpreta licitează valențe actoricești inteligent distribuite: felul în care traversează momentele critice ale torturării au însemnat pe rînd o mască a demnității, apoi a durerii, dusă în pragul disperării, acutul implorării, salvarea prin crimă și acel epilog de coșmar „E avanti lui tremava tuta Roma". Vocea sa este amplă, generoasă, cu un timbru de soprană dramatică care dispune de culori vocale apte să ilustreze sonor sfera fiecărei nuanțe parcurse. Emisia denotă siguranța unei

voci cultivate în cele mai bune tradiții ale belcanto-ului, din care lipsește temerea, precauția, incertitudinea. Registrele grav și mediu au vigoare, tumult, acutul fiind ceva mai îngust. Păcat de ratarea primelor măsuri ale celebrei „Vissi d'arte".

La pupitrul dirijoral, bulgarul **Dimitr Dimitrov** s-a dovedit un bun cunoscător al dificultăților pucciniene presupuse de abruptul schimbărilor de tempo, dinamică, dintre dramaticele convulsii orchestrale și plutirea spre zone de înaltă puritate melodică. Și totuși momentele de discrepanță cu orchestra nu au lipsit, evidențiind o insuficientă acomodare a dirijorului, fortuită probabil de numărul repetițiilor restrînse.

Colegii timișoreni au fost puternic stimulați, de prezența, de clasa oaspeților lor. **Iuliu Mare** „încălzit" (cum o mărturisea la cabină) de trăirile partenerei, a excelat, conturînd un Scarpia care a avut și momente reale de tandrețe... În Mario, tenorul **Nicolae Zaharia** a știut să devină un partener egal oaspetei, făcîndu-ne bucuria de a-i putea reasculta strălucirea acutelor, siguranța frazării. O prezență pregnantă în Sacristan: basul **Nicolae Popescu,** prin penetrantul vocii sale, a dicției, cît și prin umorul grotesc infuzat discret personajului. Inferior nivelului evoluțiilor solistice, aportul ansamblelor sub aspectul omogenității, preciziei replicilor.

Doru MURGU

arta amatoare

O SPERANȚĂ A MUZICII POPULARE – SOLISTA LILIANA DOINA STANCIU

Timbru cristalin, ritm colorat și căldură melodică, astfel aș numi calitățile vocale ale Lilianei Doina Stanciu. Elevă în anul IV la Liceul de filologie-istorie, alternativ urmează și Școala populară de artă, clasa Ana Pacatiuș și Laza Knejevici. Rezultate strălucite și la liceu, și la școala talentelor. La 19 ani deja a obținut atestatul de solist vocal de muzică populară și are un contract cu Aria. A cîntat și cîntă cu taraful școlii populare de artă și cu Ansamblul profesionist „Banatul". Participă la concursuri muzicale, amintindu-i doar pe cel de la Drobeta Turnu Severin, „Cîntec nou în Mehedinți". Se pregătește pentru Bacalaureat, dar în același timp și pentru imprimări la Casa de discuri Electrecord, cu patru melodii.

O lecție de tinerețe exemplară și de dragoste pentru folclor. Timișoreancă, ea cutreieră vara satele bănățene să culeagă perle ale tradiției muzicii populare; orășeancă fiind, ea are nevoie de acest nesecătuit izvor al artei, satul românesc, pentru a-și forma un repertoriu propriu. S-a afirmat și în cadrul Festivalului național „Cîntarea României", cîntînd pe diverse scene timișorene. Are multă grijă pentru cultivarea vocii și modelarea atentă a talentului, ea fiind des invitată de către O.J.T. să cînte și la apreciata „Joia bănățeană". Dinamică, plină de suflet pentru viața artistică a orașului, după cum afirmă și profesorul Ion Odrobot, care a sprijinit-o mult în interpretare: „Liliana Doina Stanciu este o tînără pasionată, o mare speranță a folclorului bănățean!"

Damian URECHE

UNIREA – „ziua cea mare a veacului"

(Urmare din pag. 1)

erau înglobați, considerau Unirea propria lor cauză, propriul lor succes.

Anii care au urmat au adus un șir de profunde prefaceri înnoitoare. Reforma agrară din vara anului 1864, secularizarea averilor mănăstirești, dezvoltarea industriei, comerțului, învățămîntului de toate gradele au creat premise pentru dezvoltarea mai intensă a forțelor de producție, pentru accelerarea progresului economic și cultural al țării.

Organizarea și consolidarea politică și economică a statului național, afirmarea unei politici externe proprii a pregătit pe toate planurile actul de la 9 Mai 1877 în urma căruia România a devenit stat independent.

Au fost create astfel, condițiile obiective pentru înfăptuirea dezideratului secular al poporului român – desăvîrșirea unității statale. Sprijinul acordat de tînărul stat independent mișcării naționale din Transilvania și Bucovina a devenit mai constant, atracția exercitată de el a crescut simțitor. Finalizat, la sfîrșitul anului 1918, statul național unitar român a fost rezultatul luptei maselor populare din toate colțurile țării, opera întregului popor român.

Marile succese obținute de oamenii muncii din țara noastră în făurirea noii orînduiri sociale, politica externă a României care se bucură de o deosebită receptivitate pe toate meridianele lumii sînt cele mai concrete dimensiuni ale prestigiului atins de țara noastră, ele constituind cel mai înalt omagiu pe care noi, generațiile de azi îl aducem înaintașilor, celor care acum 122 de ani au pus bazele României moderne.

memento

Cenaclul „Ars poetica", de pe lîngă Biblioteca Județeană Timiș a avut o întîlnire literară cu oamenii muncii de la Întreprinderea „13 Decembrie" din Timișoara. Manifestarea a fost consacrată omagierii lui Mihai Eminescu, la împlinirea a 131 de ani de la naștere. Personalitatea genialului scriitor a fost evocată de Aurel Turcuș și Tatiana Lungoci, aceștia împreună cu Ion Deatcu, Florica Nubert și Al. Jebeleanu, invitatul cenaclului, susținînd și un recital de versuri dedicate poetului nostru național.

didactica

Societatea profesorilor de muzică

De curînd, muzicienii timișoreni au sărbătorit, într-un cadru adecvat, aniversarea primului deceniu de fructuoasă activitate a Societății profesorilor de muzică, prilej de a evalua împlinirile care au jalonat străduințile acesteia, chemată să impulsioneze nu doar valențele învățămîntului artistic – în formarea unei conștiințe de larg orizont umanist – ci întreaga mișcare cultural-artistică a României contemporane.

Coordonatele pe care și-a desfășurat activitatea s-au evidențiat în materialul de analiză prezentat, cît și în expoziția deschisă cu acest prilej. Pe panouri largi erau ilustrate etapele unei munci oneste dar perseverente, menită a continua activitatea de excepție a unui Vidu ori Brediceanu, a focarelor centenare de cultură corală din Lugoj ori Chizătău.

În prim plan, o constantă preocupare de a releva, cu noi și noi argumente, importanța moștenirii culturale lăsată de antecesori, a mișcării artistice de masă, a învățămîntului muzical din acest colț de țară. Șirul de medalioane, comemorări, dedicate lui Ioachim Perianu, Timotei Popovici, T. Brediceanu, S. Drăgoi, N. Ursu, E. Cuteanu, V. Ijac, lăutarului Nica Iancu Iancovici ori tenorului Traian Grozăvescu au dorit și uneori au reușit să se transforme în eveniment cultural. Important este că aceste comunicări au fost realizate nu doar la Timișoara, ci și în alte orașe ale județului și ale țării, familiarizînd un ouditoriu larg asupra personalității unor creatori care au știut să devină și autentice valori naționale.

Un reper major în activitatea Societății a fost strădania unei continue perfecționări în activitatea instructiv-educativă: la ora cînd întreg învățămîntul cunoaște profunde restructurări ale procesului de tehnologie didactică, Societatea a realizat cîteva seturi de diapozitive, adoptate în circuitul național. Se cuvin deasemenea remarcate cursurile de perfecționare profesională, absolut necesare în asimilarea unui repertoriu just orientat, a educatorilor și învățătorilor, desfășurat la Casa corpului didactic – sub conducerea lui S. Frățilă, C. Witmann, V. Andrei, L. Liuba, P. Romanițan – ori conferințele-dezbateri asupra interpretării corale la copii – M. Perianu, M. Tănăsescu.

O inițiativă excelent finalizată, a fost deschiderea, în cadrul Muzeului Banatului, a unei secții muzicale, nucleu al viitorului Muzeu al muzicii bănățene. Inițiativa a fost deja materializată, azi muzeul dispunînd de numeroase obiecte, instrumente muzicale, partituri autografe, fotografii, scrisori, și, în năzuința de a reconstitui ambianța de lucru a unor creatori, s-a procedat la achiziționarea mobilierului, urmînd să fie deschise camere memoriale Drăgoi, Ursu, etc. Documente importante asupra vieții și activității lui M. Popa, V. Șumschi, V. Ijac, C. Mereș se află depozitate aici și valorificate inspirat, în expoziții tematice itinerante de muzeografa Rodica Giurgiu. Un merit deosebit în efortul realizării acestui fond documentar, cît și în majoritatea acțiunilor Societății l-a avut inimosul ei secretar, V. Andrei.

Am putea afirma că aproape nu a existat eveniment muzical în care Societatea să nu fie implicată. Desigur, se cuvine ca acest început să fie continuat cu forțe sporite, înmulțite acțiunile individualizate, criteriu sigur de a spori coeziunea membrilor săi. Societatea are nevoie însă de un plus de personalitate, de manifestări temeinic pregătite și finalizate, pe care doar activitatea noastră, racolată entuziasmului precursorilor, o va putea implini.

Doru MURGU

LA TEATRUL POPULAR DIN BUZIAȘ

„cîntarea României"

„SCAUNUL" de Tudor Popescu

Și această piesă, **„Scaunul"**, de **Tudor Popescu**, precum și aceea pusă în scenă de Naționalul timișorean **„Nu ne naștem toți la aceeași vîrstă"**, vrea să fie o parabolă politică a „obsedantului deceniu", o meditație asupra „puterii și adevărului", o poziție existențială în fața vieții, morții, lașității, sau curajului, toate surprinse în solilocviile unor personaje, ale unor „reprezentanți" ai umanității contemporane. Totuși, trei sînt personajele-cheie ale piesei, în jurul cărora se materializează (sau ar fi trebuit) meditația dramatică, tensiunea conflictului (cînd el există). Ele sînt **Onira, Avram, Blanda.** Primul reprezintă „filosoful" existenței, cel care „a trăit" și îndeamnă și pe alții la o fericire, chiar dacă îndemnul său este superfluu și ridicol. El este însă visătorul (onira==oniricul ?), el este vînzătorul de iluzii, un Luca gorkian. El îndeamnă, înșelător, la un vis al nimănui, la evaziune, la trecut. **Avram,** în schimb, este legea coruptă. Cel ce a trădat adevărul, morala și individul. El este un soi de „paiață", azi. El fredonează, chiar, un mic fragment din Leoncavallo, din „Ridi Pagliaci". Odată, reprezentant al puterii, azi el este umbra unui trecut sumbru, un învins și un cinic. În fine, **Blanda** reprezintă seninătatea autorului, a spiritului echilibrat, a celui ce vede adevărul și îl spune, nu ca să acuze, ci fiindcă suferă pentru acel adevăr. El este cel care suferă și ultragiile, fără a fi prin asta mai rău, căci el este Blanda(==blîndul ?). În jurul acestor trei personaje-alegorii se încheagă conflictul piesei.

Desigur, piesa lui Tudor Popescu are certe calități în ceea ce am numi meditația asupra adevărurilor umane din deceniul șase. Dar, adeseori, piesa lui nu surprinde mișcarea dramatică necesară unei acțiuni teatrale certe. Ea se consumă static, în solilocviile, adeseori cam prea patetice, ale eroilor. Fiecare erou este, la rîndul său, făcut pentru un spațiu teatral în sine. Adeseori, ei nu comunică între ei. Ei își duc replicile pînă la capăt și se retrag. Intră alții în joc. Și se retrag și ei. Piesa este, astfel, un permanent flux și reflux, după cum personajele își debitează, fiecare, poziția și se retrag spre a face locul celorlalți. De aici, lipsa unei suduri dramatice a conflictului. Ce nu se încheagă ușor. Ce nu se definește. Ai impresia tot timpul că asiști la o alcătuire și cînd ea e aproape completă, e stricată de o altă alcătuire. Este și partea slabă și partea interesantă a acestei piese construită spre a constitui partituri pentru cîteva roluri captivante. Partituri pentru mari actori.

Firește, actorii buzieșeni, în regia lui **Florin Fătulescu,** au făcut încercări demne de laudă spre a-și defini eroii. În primul rînd, ei au făcut însă un pas spre piesa de meditație. Spre forajul de reflecție umană. Spre forajul în intimitatea unor personaje bine definite de autor, ca reprezentanți ai unei umanități contemporane. Aceasta este și marele cîștig al acestui spectacol, altfel, încă neînchegat, încă trenant, sau mustind de replici prea lungi, neacoperite dramatic, ca gest sau act de trăire lăuntrică.

Damian Hohol (Onira) a compus cu destulă dezinvoltură un personaj dificil, între gestul teatral, de cabotin, și gestul sincer, suferind, al celui ce supraviețuiește doar în trecutul unor iluzii. **Ștefan Ilaș** întruchipează un muncitor (Tudor) în linii cam sumare, exterioare, părînd, adeseori, stîngaci sau perorînd cam prea „după carte" și mai puțin ca un om simplu, dus de elanul dreptății. Îi sînt necesare actorului simplicitatea gesturilor, firescul uman, imboldul naturaleței expresiei. **Ioan Schlapansky** (Sandu) joacă, de asemenea, un rol dificil, pe care îl compune îndeajuns de liniar, mai mult în acut și într-o gestică prea ades isterizată. Ca reprezentant al „vigilenței" publice, Sandu trebuia să fie surprins în toată obscuritatea unei ființe abjecte, dar fără șarjare. **Petru Lighezan** (Avram), minus unele ieșiri, cam prea teatrale, surprinde drama reală a unui reprezentant „fost", al puterii și legii. Actorul are mobilitate și simțul parodiei, plăcut realizată în scena cu Onira, ca și cunoașterea intonației exacte, ca și aerul „rătăcit" al unui om pierdut. **Iulian Rămneanțu** (Groza==Groaza ?) compune un reprezentant al puterii, procurorul, dar cam prea după tipic, în pielea aceea neagră, în gesturile încremenite, prea semănînd... groaza în jur. Mai multă mobilitate și umanizare eroului nu i-ar fi stricat, mai ales că el are, între ceilalți doar o mască, căutînd adevărul, de fapt, nu apărînd între ei ca înger pedepsitor. **Silvia Sănătescu** (Mina) devine o generăleasă aproape autentică, prăfuită și trăind din amintiri vetuste și vise erotice. **Maria Șandru** (Zamfira) aduce o tipologie frustă, în gestică, langaj și replică, un aer țărănesc autentic, primar și nițel vulgar. **Marioara Lighezan** (Irina) deși cu o partitură inferioară celorlalte personaje, compune o ființă fragilă, un suflet camarad, cu atitudini fraterne la nevoie. Lipsește jocului ei, încă, mobilitatea în spațiul rezervat între celelalte „scaune" din Cișmigiu. **Sabin Gioarsă** (Blanda) joacă un senin, cu duh al blîndeței și cu replici cam prea netede. El este visătorul, „omul care vede". El trebuie să devină și omul care suferă. Îi lipsește o dimensiune a dramaticului suferind, pe lîngă aceea a seninului visător. **Aureliu Chiodan** (Dima) un sergent ieșit încă tînăr la pensie, ce aspiră la grațiile stinse ale unei generălese. Tînărul actor merită să-și netezească asperitățile vocii, să încerce firescul replicii, al mișcării mai degajate în scenă. Și, poate, și o altă costumație, mai demnă pentru o cuceri o „fostă". Un cuvînt bun pentru folkistul **Nicolae Vișan** ce, nevăzut în scenă, a adus totuși prin ghitara sa un cîntec trist și vibrant, ce a punctat cu farmec și nostalgie momentele derulării piesei.

În fine, să spunem despre regia lui **Florin Fătulescu** că ea nu a strălucit. Sigur, regizorul a lucrat serios cu niște actori amatori. Le-a imprimat dimensiunea meditației. Puterea de-a gîndi un rol pe măsura aspirației lui. Dar spectacolul încă nu are coerența necesară. Trenează. Nu este pe deplin elaborat. Nu are o structură ideatică fermă. Este adeseori prolix și încărcat. Fătulescu va trebui să lumineze spectacolul cu ideea recuperării ființei din neantul decăderii, al spaimei, al vieții comode. Căci mesajul din **„Scaunul"** acesta ar putea fi, printre atîtea altele : că ființă umană are datoria a veghea ca nedreptățile să nu se mai repete, de dragul unui moft personal, sau de dragul înlocuirii unui „scaun" cu un altul, că umanitatea se poate regăsi doar în actele ei de curaj și demnitate, nu de decădere și lașitate. Este mesajul unui umanist, pe care spectacolul grav buziesan merită să-l primească și să-l adîncească, în viitor cu toată seriozitatea posibilă.

Radu VOINEA

top

SECȚIA ROMÂNĂ : 1 Iarna – **Post Scriptum ;** 2 Trenul – **Mircea Baniciu ;** 3 Uneori – **Rodion G. A.,** 4. Ceasul – **Dida Drăgan ;** 5 Hora – **Semnal M. SECȚIA INTERNAȚIONALĂ :** 1 (Just Like) Starting Over – **John Lennon ;** 2 All you need Is Love – **The Beatles ;** 3 Another One Bites The Dust – **Queen ;** 4 Felicidad – **Boney M ;** 5 Super Trouper/Happy New Year – **ABBA.**

BALADĂ PENTRU JOHN... (II)

Viziunea lui Lennon asupra exprimării prin muzică a vieții trădează o nemărginită dragoste față de oameni și natură. În universul său sonor se contopesc culorile vii ale nesfîrșitelor plantații de căpșuni, galbenul de vis al unui submarin simbalizînd bucuria existenței, ruginiul frunzelor tomnatice care pavează străzi purtătoare de amintiri nostalgice. Vigurosul său talent muzical e dublat de alese trăsături morale. Poate nu toți cunosc faptul că Lennon e autor și interpret al unui film antirăzboinic, film care prin mesajul său se distinge fundamental de producțiile convenționale Beatles de tipul celor ca „Help !" sau „A Hard Day's Night". E un contestator aprig, luptător împotriva violenței, rasismului dar mai ales împotriva războiului. Astel, la 25 XI 1969, Lennon înapoiază reginei Angliei distincția „Ordinul Imperiului Britanic" acordată lui și celorlalți trei Beatles-i pentru contribuții la redresarea balanței financiare a țării. Prin, acest gest, el protesta împotriva pasivității Coroanei față de escaladarea războiului din Vietnam. Perioada post-Beatles, de după anii '70, ne dezvăluie un artist pentru care abordarea aspectelor grave ale vieții devine problemă de conștiință. Doar două titluri edificatoare : „Dați păcii o șansă" și „Eroul clasei muncitoare" care păstrează ecoul unor vechi cîntece muncitorești. Lennon rămîne primul mare artist care a găsit calea pătrunderii în intimitatea delicată a universului sufletesc al generațiilor. Cîți oare vor mai reuși s-o facă ?

Petru UMANSCHI

cenaclu

În prima sa ședință din noul an, **Cenaclul Asociației scriitorilor și al revistei „Orizont" din Timișoara** a avut ca oaspete pe tînărul prozator **Dan Gârbovan.** Un debut cu patru proze scurte („Două secvențe", „Răsplata", „Raiul fragilor sălbatici", „Ultimul prinz") asupra cărora scriitorul **Ion Dumitru Teodorescu** a prezentat un referat dens (cu titlul : „Dan Gârbovan un talent de excepție") și plin de înțelegere colegială. Spicuim : „...un stil bine constituit, alb, cu o mare economicitate de cuvinte... notație fină și inclinație către amănunt (argumente pentru un prozator adevărat) ...o mare compasiune umană". Au luat, apoi, cuvîntul : **Aurel Turcuș :** „Această proză nu-mi spune nimic... un prozator talentat, poate, dar încă de bătaie scurtă..." ; **Laurențiu Cerneț :** „Sînt uimit de afirmațiile referentului... textele citite sînt niște procese verbale... fraza e fluentă dar lipsește o gîndire artistică..." ; **Cornel Ungureanu :** „Texte contrariante... mi-au plăcut destul de multe lucruri, între care aș remarca o bună dozare a observației, încercarea de finalizare prin poantă ș.a.... Ce a spus referentul poate fi adevărat, dar, pînă una alta, a semnat un cec în alb..." ; **Marian Odangiu :** „Textele lasă sentimentul unui început aminat... există, cum a spus și referentul, pericolul unui anume manierism... demn de subliniat, registrul ironic al autorului... Avem, totuși, nevoie de o literatură frumoasă..." ; **George Șerban :** „Nu se poate scrie literatură fără adjectiv... textele, în afară de a treia, nu sînt finalizate... lipsește o strategie a textului care să ducă spre ceva... Creditul dat de referent e pentru viitor..." ; **Brîndușa Armanca :** „Autorul ne-a prezentat aici doar modul în care vrea să scrie proză... Textele citite sînt niște secvențe... Există, în primul text elemente dintr-un alt tip de a scrie, o tentație a irealului, există, în al treilea, un anumit gen de autopersiflare..." ; **Nicolae Țirioi :** „Prozatorul e capabil să creeze imagini... lipsește transfigurarea, ideea, substratul... cred, totuși, că referentul nu a greșit cînd a văzut în autor un talent..." ; **Mircea Șerbănescu :** „Referatul începe nefericit... Tînărul prozator are cîteva elemente ce ar părea interesante, aduce, încă, mai multe detalii decît trebuie..." ; **Ion Arieșanu,** care a condus lucrările ședinței de cenaclu : „Referentul s-a entuziasmat găsind în aceste texte niște elemente preponderente, dar a supralicitat... tînărul prozator are datele esențiale pentru a face o proză serioasă mîine... Aceste texte sînt încă niște instantanee, nu schițe... să nu-și schimbe maniera... e de notat și un anume sarcasm de bună calitate... lipsește însă momentul tensional...". La capătul acestui maraton al impresiilor colegiale, **Dan Gârbovan** mulțumește tuturor pentru participare. În final, o instructivă „Tabletă a serii" semnată de **Laurențiu Cerneț.**

Mathei ITTU

echo

„CÎNTAREA ROMÂNIEI"

La Buziaș a avut loc, luni, 19 I. 81, faza orășenească a festivalului „Cîntarea României". În fața spectatorilor din cunoscuta stațiune s-au perindat artiștii amatori ai brigăzilor artistice, de satiră, recitatori, dansatori, și s-a derulat spectacolul teatral în premieră, susținut de Trupa Teatrului popular din localitate, cu piesa „Scaunul" a lui Tudor Popescu, în regia lui Florin Fătulescu. Manifestărilor artiștilor amatori din Buziaș s-au bucurat de un succes binemeritat. Selectîndu-se și cei merituoși pentru faza următoare.

mapamond

STUDENT LA 81 DE ANI

Alfred Schub, care are acum 81 de ani, este cel mai bătrîn „boboc" din R. F. Germania. E înscris la „biologie" și speră că își va susține peste doi ani și doctoratul ! Ce l-a determinat pe acest bătrîn să se înscrie la facultate ? E oare vorba de plictiseala caracteristică celor vîrstnici sau de anumite frustrări în urma unor repetate eșecuri ? Matusalemicul student însă nici nu vrea s-audă de plictiseală sau frustrație. Ceea ce l-a determinat să se înscrie la facultate e interesul real pentru biologie, știința vieții și plăcerea, zice Schub, de a sta în preajma oamenilor învățați.

Într-adevăr, pe parcursul lungii sale vieți, bătrînul student nu **s-a plictisit deloc. În tinerețe a** studiat muzica și a fost o vreme învățător. Un timp a construit el însuși viori. Dar ceva nu-i dădea pace, și într-o bună zi o plecat în America de sud unde a trăit o vreme printre indienii din Paraguay. După război s-a întors în patrie și s-a apucat de tîmplărie, iar în ultimul timp l-a pasionat mult mecanica și construcția de avioane. De pe acum lucrează în vederea susținerii tezei sale de doctorat, în care va fi vorba despre „posibilitatea exprimării vizuale a muzicii și emoțiile ființelor vii". Alfred Schub are nouă copii.

AFORISME

Spicuim cîteva aforisme din „Literaturnaia gazeta" :

– Nimic nu te îmbogățește mai mult ca răspunderea materială.

– Arta cere victime, iar victimele artei cer... onorarii.

– Spune-mi, cine ți-e prietenul, căci el o să-mi spună cine ești tu !

PISICA DE MARE ȘI CUTREMURELE

În ultima vreme la Tokio se caută cu deosebire un pește supranumit „pisica de mare" al cărui preț s-a și dublat. Numai că acest pește nu e cumpărat pentru calitățile sale culinare ci, se zice, pentru că poate presimți cutremurele. Introdus în acvarii speciale, comportamentul peștelui este urmărit clipă de clipă. Ultimul mare cutremur în regiunea Tokio a avut loc în 1923, în care și-au găsit moartea 150.000 de oameni. De atunci orașul a crescut cu mult pe verticală și orizontală, iar azi se consideră că numărul victimelor ar putea fi de douăzeci de ori mai mare decît cel de acum aproape șase decenii.

sport

E VREMEA...

...sporturilor de iarnă, în săli sau pe pîrtii, dar cu public puțin, nu atît din pricina frigului, cît a dispersării pasiunilor spre tot felul de discipline : hochei, șah, floretă, schi, patinaj... A fost și fotbal la răscrucea anilor '80 și '81, tocmai în Uruguay, la acel inedit El Mundialito, unde s-au detașat două vedete: argentinianul Diego Moradona – căutat acum, pe bani grei, de cluburile europene, ce cumpără talente și destine, și națională Braziliei, aflată într-o revenire senzațională, jucînd aproape perfect ca în meciul cu reprezentativa R.F.G. cînd a dat un recital de vrăjitorie, adică, spre lămurire, cam ce ar face în arenă unsprezece artiști de talia lui Dobrin.

E iarnă, așadar, dar așteptăm, suflînd în steluțele de gheață ale ferestrelor, explozia primăverii și anotimpul – fotbal. Clasamentele pe 1980 s-au întocmit de mult ; doar „Orizont"-ul nu și-a desenat preferințele, o explicație putînd și fi aceea că, în anul dus, s-a comis acel divorț F. C. Argeș – Dobrin și a rămas cu buzele umflate ; nici nu e de mirare că în prim-plan a revenit Iordănescu, băftos în tot anul, a rămas fără rivalii de marcă : Dobrin și Dumitru : amîndoi vor amîna cîntecul de lebădă și pre mulți vor popi ei !

Dar, evenimentul anului fotbalistic va fi, pentru noi, meciul cu Anglia, pe Wembley ; de ce să nu visăm că în '81 se vor coace mințile băieților noștri, iar din picioare flăcări le vor țîșni ! Iată, deci, gîndul cel mare ce mijește în plină iarnă.

Teodor BULZA

documentar

PRIORITATE ABSOLUTĂ DEZARMĂRII ÎN EUROPA

După cum se știe, la 11 noiembrie 1980 a început „Runda spaniolă" a Conferinței general-europene care va reliefa prilejul ca așteptările omenirii de dezangajare militară și dezarmare în Europa să capete valențele scontate. Evident, este vorba de negocieri deosebit de importante și complexe, motiv pentru care anticiparea rezultatelor, cel puțin în actualul stadiu nu este posibil. Cînd facem o asemenea afirmație avem în vedere faptul că lucrările pregătitoare au fost gravate de artificii procedurale și discuții sterile. Totuși, dialogul celor 35 de state semnatare ale Actului final de la Helsinki trebuie să depășească asemenea greutăți, iar Conferința de la Madrid să facă pași reali și siguri asupra dezarmării. Acest deziderat prioritar este impus stringent de realitatea momentului în care trăim — voința de neclintit a opiniei publice de a pune capăt înarmărilor, într-un an marcat de o agravare nemaiîntîlnită în perioada postbelică a situației internaționale, de acute tensiuni și crize deosebit de periculoase. Tocmai de aceea, dialogul de la Madrid rămîne ca un element posibil întrucît el s-a impus în conștiința popoarelor, răspunde și corespunde cu interesele reale, posibile de realizat ale tuturor națiunilor europene, indiferent dacă acestea se găsesc plasate pe orbita de Nord sau Sud, în Vest sau în Est. Dezangajarea militară și dezarmarea în Europa constituie un proces de durată, complex, care poate cunoaște progres sau regres, dar care reprezintă un fenomen vital pentru pacea pe continentul european și în lume.

Iată de ce, în viziunea României, permanența acestui proces este înscris ca cerință obiectivă și de însemnătate primordială pentru stabilitatea mondială, pentru pacea în întreaga lume. Aceasta, deoarece, Europa nu dispune de nici un alt mijloc de a-și asigura o dezvoltare pașnică decît de a contribui în mod real și efectiv la asigurarea destinderii ca element vital al păcii și progresului. Interdependențele epocii noastre, nu numai că cer, dar obligă popoarele europene să fie conștiente de răspunderile ce le au de a construi o pace reală în Europa și în lume.

Continentul european însă nu poate fi analizat uniform, ci în diversitatea acestuia. Am enunțat această realitate pentru a se putea înțelege mai deplin complexitatea dialogului ce se desfășoară la Madrid.

După cum se știe, cele 35 de state care au elaborat și adoptat documentul de la Helsinki și-au asumat angajamente clare. Aplicarea însă în practică a prevederilor Actului final a rămas și încă este dificilă. Sub masca afirmării bunelor intenții au fost evitate măsurile efective, în consens cu prevederile stabilite. Unii caută să plaseze dialogul european la sterilitate, iar doctrinarii complexului militar-industrial din S.U.A. se ocupă de lansarea unei „noi strategii nucleare a S.U.A.", reluînd și relansînd teoria strategiei „războiului nuclear limitat" care reprezintă o gravă primejdie pentru pacea și însăși existența popoarelor.

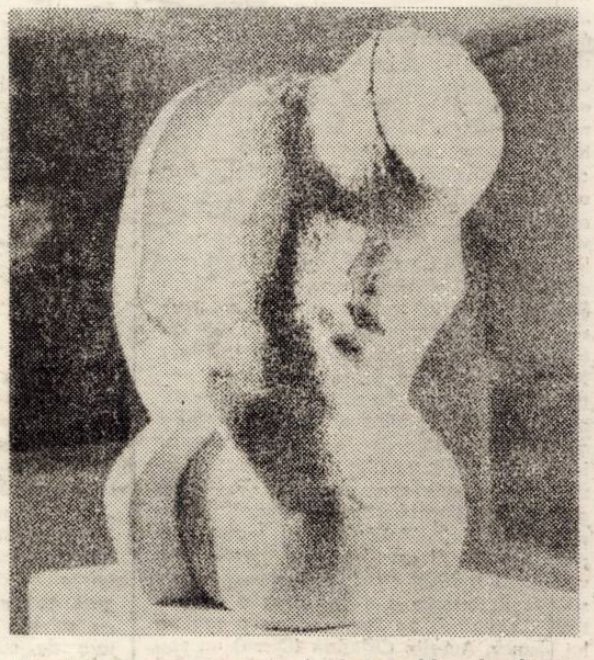

BATA MARIANOV : „Tors"

În contrast cu toate acestea, România consideră că, la Madrid este necesar să se examineze problemele fundamentale pentru securitatea și cooperarea pe continent — probleme politice, militare, economice, sociale, culturale, tehnico-științifice, umanitare etc.

În contextul problematicilor situației internaționale actuale trebuie subliniat faptul că Europa a cunoscut o escaladă fără precedent a cauzei înarmărilor, în condițiile în care, după semnarea actului final, nu a avut loc o diminuare a caruselului înarmărilor, ci o accelerare — motiv pentru care, **prioritatea stringentă nu poate fi decît examinarea lucidă a aspectelor dezangajării militare și dezarmării.** Referindu-se la reuniunea de la Madrid, secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Vom pune pe primul plan problemele dezangajării militare, ale dezarmării. Considerăm că problemele dezarmării în Europa sînt hotărîtoare pentru destindere, pentru dezvoltarea liberă a fiecărui popor".**

Această viziune realistă a conducătorului partidului și statului nostru apare cu o mai importantă semnificație dacă avem în vedere dimensiunile arsenalelor existente în Europa ; aproape 73.000 tancuri, 24.000 avioane de luptă, peste 10.000 încărcături nucleare, 11.000.000 de europeni se găsesc sub arme, 80 la sută din cheltuielile militare mondiale pentru înarmare (care în 1980 depășesc fantastica sumă de 500 miliarde dolari) revin statelor care au semnat Actul final. Pentru popoarele europene revin 50.000 megatone trinitrotoluen, statisticile infernale ale morții consemnînd că fiecare european ar putea fi ucis de 114.000 ori ! Sînt doar cîteva date care atestă gradul de periculozitate a situației care s-a creat și care este accentuată prin proiectele de a se amplasa noi tipuri de rachete pe continentul european cu rază medie de acțiune.

Apogeul fără precedent atins de cursa înarmărilor trebuie să îndemne statele europene la acțiuni lucide, state care în analizele și propunerile pe care le face trebuie să aibă în vedere că cel mai important dintre drepturile omului este dreptul la pace. Ținînd seama de acest deziderat, țara noastră consideră că dialogul de la Madrid trebuie să conducă la convocarea unei Conferințe pentru dezangajare militară și dezarmare în Europa. România, pornind de la problemele atît de delicate care au fost generate de o neîncredere reciprocă, apreciază că rezolvarea dezangajării militare și a dezarmării nu-și pot găsi soluționare imediată, considerent pentru care, Conferința ar putea să se desfășoare, pe etape, în prima parte examinîndu-se măsuri de încredere, iar apoi să se meargă spre diminuarea activităților militare și reducerea forțelor armate și armamentelor.

Multitudinea măsurilor preconizate de România pentru a croi drumul spre dezarmare este binecunoscută. Se are în vedere, într-o primă etapă, lichidarea bazelor militare străine (peste 700 baze și instalații numai în Europa), retragerea tuturor trupelor și armamentelor în interiorul frontierelor naționale, rechemarea efectivelor militare și armamentelor etc. Țara noastră s-a pronunțat și se pronunță hotărît pentru interzicerea folosirii armelor nucleare și a altor arme de distrugere în masă, pentru încetarea neîntîrziată a producerii unor astfel de arme și lichidarea stocurilor existente.

Reuniunea general-europeană de la Madrid, îndeosebi, hotărînd convocarea unei conferințe de dezarmare și aplicarea unor măsuri efective în acest domeniu, ar putea contribui fără echivoc la înlăturarea gravului pericol pe care-l reprezintă cursa înarmărilor, să asigure o reală, securitate pentru popoarele Europei și ale întregii lumi.

Nicolae ISTODOR

Sentimentul dragostei față de patrie (I)

(Urmare din pag. 1)

1877, cu toți eroii care și-au sacrificat viața pentru acestea, cu munții și apele, cîmpiile cele mănoase, cu oamenii ei atît de harnici. Țara se îngemănează cu idealurile și dorurile noastre, cu vocația de a fi mereu liberi și demni, iubitori de pace și progres, de apropiere și colaborare echitabilă cu vecinii, cu toate popoarele lumii. Dialectic vorbind, țara, patria sîntem noi. Așa cum sîntem noi, așa este și țara, nici mai bună, nici mai rea decît sîntem noi, fiii săi. A vrea binele și propulsarea patriei pe noi culmi de civilizație materială și spirituală, a dori înscrierea ei în rîndul de sus al constelației țărilor dezvoltate ale lumii înseamnă a lupta pentru propria desăvîrșire, autodepășire, pentru împlinirea socială, superioară. Acest adevăr, acest crez trebuie însușit, conștientizat, aplicat de toți cetățenii patriei noastre.

Acest vis și-a găsit încarnarea în cucerirea puterii politice și economice de clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea, cu celelalte forțe democratice, sub conducerea partidului, a fost înobilat cu umanismul și patriotismul socialist, cu devotamentul fără de margini pentru țară, pentru glia străbună, față de cuceririle revoluționare din anii revoluției și construcției socialiste. Nici măcar ipotetic, spiritualitatea românească nu poate fi despărțită de dragostea față de țară. Această dragoste, această comuniune cu țara reprezintă un nesecat izvor de creație materială și spirituală, un spațiu vital necesar ca aerul, ca apa, pentru viețuirea și multiplicarea celor mai înalte virtuți și responsabilități creatoare ale omului, pentru încrederea sinceră și prețuire pentru semeni, pentru toți cei ce muncesc, spre prosperitatea patriei.

Cel mai elocvent și semnificativ sentiment de dragoste față de patrie nu poate fi decît munca, fapta constructivă, creatoare, decît omenia, decît dragostea față de om. Dragostea și atașamentul desăvîrșit față de țară, patriotismul socialist, nu pot fi contemplative, filantropice, cosmopolite, nu pot fi confundate cu egoismul, posesiunea cu tendințe sau manifestări de șovinism, de învrăjbire între popoare, cum de regulă se întîmplă cu clasele potențate din Occident, sau cu trădătorii de neam și țară ; dimpotrivă, ele semnifică un legămînt intim, sincer, durabil. Așa cum o confirmă experiența istorică a miliarde și miliarde de oameni de pe Mapamond, nimeni nu te poate constringe să-ți iubești patria, țara, semenii cu care lucrezi, pe cei care te domină, te exploatează. Acest sentiment, dor de țară, de prietenie și solidaritate față de cei cu care îți petreci viața, aderi la aceleași idealuri, nu se impun ci se simt, se formează, se educă. Dacă ne iubim țara, glia, este pentru că așa simțim, pentru că știm că pămîntul strămoșesc a fost udat din belșug cu sudoarea și sîngele înaintașilor, față de care avem datoria să-l păstrăm, să nu-l înstrăinăm nimănui, chiar dacă ar fi să-l apărăm cu prețul vieții.

Într-adevăr, a-ți iubi patria cu pasiune, cu patos revoluționar înseamnă a munci la cele mai înalte cote de eficiență, a face eforturi cotidiene pentru sporirea pregătirii profesionale, politico-ideologice, cultural-științifice, a te situa în toate împrejurările în fruntea acțiunilor, a fi un adevărat model și ctitor de țară nouă.

În prezent, ca expresie a marilor mutații petrecute în structură economică-socială, în conștiința socialistă socială, în relațiile și poziția oamenilor față de mijloacele de producție, se constată o schimbare fundamentală în modul acestora de gîndire, de comportament, de acțiune revoluționară, transformatoare. Dar aceasta nu înseamnă că toți cetățenii, fără excepție, înțeleg și se manifestă în toate cazurile ca patrioți ca oameni de omenie. Mai sînt încă oameni care înțeleg formal aceste mutații, imperativele obiective ale dezvoltării sau, dacă le percep, o fac eronat, fals, la nivelul unor angajamente fără nici-o acoperire.

Idealurile pentru care au luptat și s-au jertfit numeroși martiri ai poporului nostru, ilustre personalități, și-au găsit o nobilă împlinire în edificarea societății socialiste în patria noastră, în vizionarul și revoluționarul de excepție al lumii contemporane, cel mai strălucit fiu al poporului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** Înțelegînd mersul istoriei, acțiunea legilor obiective ale dezvoltării — materialismului dialectic și istoric-socialismul științific, dorința fierbinte a poporului nostru pentru libertate, democrație și socialism, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** s-a încadrat și s-a format în focul aspru al bătăliilor de clasă, ca strateg de prestigiu al partidului, și-a legat pentru totdeauna destinul, viața, de realizarea cauzei partidului, patriei. Ales de țară ca primul ei președinte la 28 martie 1974, drept simbol al prețuirii meritelor sale, el se contopește cu interesele majore ale poporului, muncește cu pasiune și abnegație revoluționară, cu devotament, nu-și precupețește nici un efort pentru ca patria să devină mai puternică, mai înfloritoare. Acest suprem omagiu adus patriei, poporului, acest exemplu strălucitor se impune a fi extins, aplicat de toți oamenii muncii. Se poate confirma astfel adeziunea la idealurile comunismului, la principiile partidului nostru. Numai așa se poate participa plenar la materializarea acestor idealuri și principii.

În înțelegere corectă a trecutului, prezentului și viitorului, pe probleme de istorie, de patriotism, de continuitate, se impune să înțelegem realist elementele de legătură, de interconditionare dialectică, căci între aceste laturi există o strînsă legătură. Exemplul ce urmează este extrem de revelator. Întrebat de un grup de ziariști străini „de ce acordăm noi o așa de mare atenție tradiției luptei patriotice și revoluționare", secretarul general al partidului a răspuns : „Noi, comuniștii, considerăm că este o datorie de onoare de a studia, cunoaște și cinsti cum se cuvine pe cei ce au contribuit la făurirea națiunii noastre, care și-au dat viața pentru libertatea națională și socială a poporului român. Or, tocmai pentru că partidul nostru continuă cele mai bune tradiții de luptă ale poporului, trage învățăminte din experiența trecutului și depune eforturi pentru a asigura mersul înainte spre o viață mai bună a poporului, pentru construirea orînduirii socialiste, el se bucură de stima și încrederea nelimitată a întregului popor".

Aceste reflecții demonstrează marea putere de sinteză a tovarășului Nicolae Ceaușescu, asupra istoriei, de fundamentare a legăturilor intrinseci, între tradiție și progres, între trecut, prezent și viitor.

REDACȚIA și ADM. — TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76, Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

BIBLIOTECA „ASTRA"

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 4 (670) 29 IANUARIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. — 1 leu

Sentimentul dragostei față de patrie (II)

Partidul nostru își trage seva din istoria poporului, din lupta sa fermă pentru apărarea independenței și suveranității din tradițiile mișcării muncitorești, din ființa și idealurile celor ce muncesc.

Unul din adevărurile fundamentate de marxism este faptul că sentimentul dragostei față de țară, de popor, de tradițiile lui înaintate, de lupta pentru libertatea națională și socială, față de limba și cultura națională, nu este înnăscut, ci se formează și se dezvoltă în procesul educației. Conștiința partiotică a maselor populare s-a format și dezvoltat în cursul existenței, și al luptei pentru dreptate socială, libertate națională și progres. Acest proces are un caracter istoric, social, care se îmbogățește continuu cu noi valențe.

Ca rezultat al întrepătrunderii psihicului cu rațiunea, cu gîndirea critică, dragostea față de patriei este și un generator de norme, datorii și răspunsuri, atitudini și comportamente economice, politice, etice, filosofice, ideologice. Prin lărgirea orizontului de cultură, de cunoaștere și valorizare, crește gradul cunoașterii de sine, crește posibilitatea raportării insului la cerințele sociale, la necesitățile izvorîte din legitățile obiective ale dezvoltării societății. Aici, la interferarea psihicului cu rațiunea, se nasc și se amplifică comandamentele care determină atitudinile față de orînduirea socialistă, implicînd dragostea față de interesele patriei socialiste, de orînduirea socialistă, adeziunea la politica internă și externă a partidului și statului nostru, devotamentul pentru partid, apare prețuirea, valorizarea patriei, a patriotismului, hotărîrea de a munci la cote superioare, fără de preget, alături de semeni, pentru propășirea patriei, ca legătură viabilă cu pămîntul natal.

Activitatea ideologică, politico-educativă, spirituală ce se desfășoară la toate nivelele, are menirea să cultive sistematic, permanent, sentimentul dragostei față de patrie, față de muncă, societate și familie. Învățămîntul, arta, știința, cultura, munca politică de masă, cartea, filmul, teatrul politic, poezia patriotică, dansul cu temă și cel popular, radio-televiziunea, presa dispun de vaste posibilități de adîncire a sentimentului și convingerilor patriotice, de dragoste față de țară, de combatere militantă a oricăror manifestări contrarii intereselor supreme ale patriei. Totul depinde însă de modul în care sînt folosite aceste mijloace, de calitatea acțiunilor. Sentimentul dragostei față de patrie se formează, se întreține, se cultivă prin totalitatea activităților ideologice, politico-educative desfășurate în cadrul Festivalului național „Cîntarea României", prin instituțiile de învățămînt și așezămintele de cultură, unitățile economico-sociale, prin participarea efectivă la realizarea sarcinilor economice, la viața social-politică.

Prin marile și neprețuitele valori pe care le adăpostesc muzeele — adevărate temple și școli de înaltă educație, de admirabile cărți ale continuității noastre milenare pe aceste pămînturi — casele memoriale, monumentele istorice, cîmpuri de bătălii, cetăți etc. se constituie în tot atîtea certitudini ale participării originale ale poporului nostru la dezvoltarea tezaurului spiritual al Europei, al lumii, cît și în lăcașuri de educație patriotică în care se reunesc armonios trecutul cu prezentul, în care se prefigurează viitorul. Astfel de lăcașuri, răspîndite pe întreg teritoriul patriei, merită prin însăși valoarea și bogăția lor să fie sistematic folosite, frecventate de toate categoriile de oameni ai muncii.

Munca reprezintă o mirifică oglindă în care se reflectă valoarea omului, personalitatea lui. Munca rămîne dimensiunea fundamentală a omului, în care își găsește împlinirea, desăvîrșirea, devotamentul față de patrie, partid și popor. Tocmai de aceea, este necesar ca fiecare membru al societății noastre, să facă totul pentru sporirea contribuției sale la realizarea optimă a sarcinilor, la sporirea avuției naționale și, pe această bază, a standardului de viață material și spiritual a întregului nostru popor. În societatea umanismului socialist se urmărește crearea condițiilor celor mai propice ca omul să se poată manifesta plenar în toate domeniile vieții economico-sociale. Noua calitate a oamenilor muncii în societatea noastră, de proprietari, producători și beneficiari, ai rezultatelor obținute, le conferă libertăți și drepturi de participanți activi la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru, obligații dintre cele mai mari în apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste, a cuceririlor re-

Constantin RADUCU

(Continuare în pag. 8)

Telegramă

Mult stimate și iubite tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU

În aceste zile de ianuarie, scriitorii din patria noastră, români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități, mai uniți ca oricînd în jurul Partidului Comunist Român și al Secretarului său general, participă cu fierbinte însuflețire la marea sărbătoare a aniversării Dumneavoastră.

Creator al României moderne, ați înfăptuit cadrul optim, profund democratic, pentru această înaltă zidire, urmărind să se făurească în această țară de oameni harnici și înzestrați o societate liberă, înaripată de idealurile nobile ale socialismului și comunismului.

Alături de ceilalți constructori ai lumii noi, slujitorii condeiului s-au angajat cu trup și suflet în opera de făurire a unor bunuri spirituale cu o capacitate crescîndă de influențare partinică, umanist revoluționară a cititorilor. În aceste roade ale eforturilor noastre vibrează îndemnurile pe care ni le-ați adresat în atîtea rînduri.

Programul profund însuflețitor făurit sub directa Dumneavoastră îndrumare și adoptat de Congresul al XII-lea al Partidului, indicațiile prețioase pe care le-ați dat la ultimele plenare ale Comitetului Central și la recentele întîlniri cu oamenii muncii, au fost îmbrățișate cu căldură și răspundere, pe măsura talentului și a puterii de muncă, de inimile tuturor scriitorilor. De aceea, la această zi aniversară, înscrisă cu litere de aur în marea carte a istoriei noastre, vă facem cea mai fierbinte mărturisire de devotament revoluționar, asigurîndu-vă că vom urma Partidul, pe Dumneavoastră personal în tot ceea ce veți întreprinde în noul cincinal, menit să înalțe România tot mai sus, pe treptele unei civilizații închinate bunăstării și fericirii oamenilor.

Vă rugăm, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, să primiți cele mai sincere urări de sănătate și viață lungă, pentru a conduce poporul român spre noi victorii în construirea socialismului pe pămîntul strămoșesc.

Să ne trăiți întru mulți ani fericiți!

PENTRU CONSILIUL UNIUNII SCRIITORILOR
DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA
GEORGE MACOVESCU,
președintele
UNIUNII SCRIITORILOR DIN R. S. ROMÂNIA

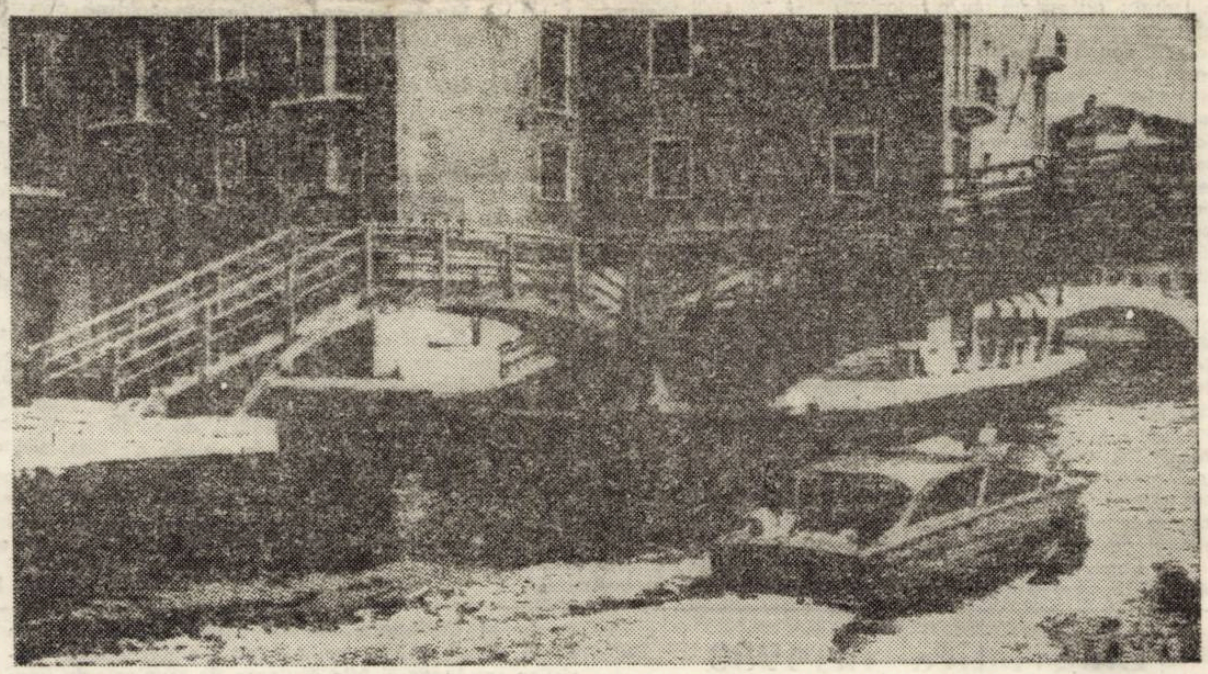

IOAN HORVATH BUGNARIU: „Stop-cadru I"

Lingvistica în 1980
— O RETROSPECTIVĂ —

Pentru lingvistica românească 1980 rămîne, în primul rînd, anul apariției **Istoriei limbii române** de G. Ivănescu, prima sinteză completă a evoluției limbii române de la latină pînă astăzi. Istoria lingvisticii românești o va înregistra, desigur, ca pe unul din momentele ei cele mai semnificative, alături de celelalte mari sinteze dedicate limbii române. Lucrare de adîncă originalitate, ea realizează privirea de ansamblu impusă cu necesitate de rezultatele, adesea spectaculoase, ale cercetărilor lingvistice, istorice, sociologice, culturale etc. din ultimii ani, cu privire la istoria poporului și a limbii române. Subordonată unor principii teoretice ferme și clare despre dezvoltarea lingvistică, ea urmărește istoria limbii române epocă cu epocă, modalitatea cea mai firească, dar și cea mai dificilă, de elaborare a istoriei limbii. Punerea permanentă a istoriei limbii în legătură cu istoria poporului este unul din meritele de seamă ale cărții. De o mare erudiție și largă deschidere și înțelegere a faptului lingvistic, cu soluții, idei, argumente inedite și curajoase, polemică și incitantă, **Istoria limbii române** de G. Ivănescu conturează una din imaginile cele mai unitare și coerente ale dezvoltării limbii române.

Substratului traco-dac îi sînt dedicate o mulțime de comunicări de la al II-lea Congres internațional de tracologie (București, sept. 1976), reunite, acum, în al treilea volum de **Acte** (Lingvistică, etnologie, antropologie) ale Congresului. Asemenea studii s-au mai publicat, de altfel, și în numeroase volume apărute cu ocazia împlinirii a 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent. O repede privire asupra cercetărilor despre **Limba daco-geților** a scos, la Facla timișoreană, Ariton Vraciu.

Notabile sînt, prin număr și calitate, lucrările de dialectologie și geografie lingvistică apărute în acest an. Un colectiv clujean a realizat primul volum din **Noul Atlas lingvistic român, pe regiuni — Banat** (NALR — Banat), care completează și nuanțează configurația spațială a multor fenomene și fapte proprii subdialectului bănățean. S-a observat mai puțin că, de fapt, acest volum cuprinde, într-un fel, două atlase: volumului ma-

Eugen MICU

(Continuare în pag. 2)

cronica literară

Victor Ivanovici

Formă şi deschidere

Ed. Eminescu, 1980

Excepţionale aceste eseuri ale lui Victor Ivanovici.

Nimic nu aminteşte aici de stîngăcia aproape inevitabilă a oricărui debut. Dimpotrivă ! O gîndire pătrunzătoare, vie, deprinsă cu raţionamentul dus pînă la capăt se suprapune peste o memorie culturală subiectivă, manipulată cu uşurinţă, în aşa fel încît textul critic înaintează, cu acelaşi succes, pe trasee logice, deductive sau, adesea, pe căi metaforice, cînd demonstraţia dobîndeşte, deopotrivă, concreteţea amănuntului literar şi frumuseţea argumentului indirect, dar cu atît mai eficace.

Eseul nu este niciodată construit linear, afirmaţia fiind aşezată, după modelul călinescian, în contextul unor perspective multiple, astfel încît contrastele să confere cuvîntului pregnanţă. Găsim aici o minimă luare în considerare a celui care citeşte, lucru destul de rar azi, cînd fuga de repetare ascunde teama de a nu fi banal sau cînd graba de a trece peste etape trădează neputinţa de a debinda ştiinţa superbă a zăbavei în elanul coregrafiei critice (cînd există !).

Divagaţiile, cîte sînt, cu o singură excepţie **(fantasticul)**, nu împiedică desfăşurarea elegantă a paginii eseistice. Şi, pentru că tot am pomenit cuvîntul „eleganţă", să urmărim cum este pusă problema (întotdeauna fundamentală) a raportului literatură-realitate.

Paginile de început avansează ideea că **„experienţa lui Mallarmé este una strict individuală, şi închide un drum"**, acela al literaturii autocontemplative, suficientă sieşi. Opţiunea este evidentă : **„amănuntul..., micile valori, privite cu dragoste, dezvăluie absolutul"**.

În mod firesc, ne-am fi aşteptat la reluarea unui enunţ apodictic de tipul : pentru a supravieţui, literatura trebuie să se deschidă spre real.

Surpriza vine din înşelarea acestei aşteptări dezamăgite doar în momentul de început. Întîlnirea literaturii cu realitatea nu se face exclusiv nici pe tărîmul specificităţii eterate a celei dintîi nici pe terenul altfel structurat al celei de-a doua : **„Este necesar,** spune autorul referitor la o scenă din **Hamlet,** afirmaţie susceptibilă de extrapolare, **este necesar ca ficţiunea să fie cît mai realistă pentru ca teatrul să-şi dezvăluie simburele real, sau realitatea – simburele teatral, cu alte cuvinte, pentru ca viaţa şi ficţiunea să-şi revele identitatea de esenţă".** Opera literară are o dublă explicaţie genetică : lumea şi trecutul literar. Pe de altă parte, însă, realitatea este şi ea impregnată de literatură, de familiar şi nefamiliar (Freud), în aşa fel încît, în acelaşi timp, ea ni se oferă ca identitate şi diferenţă.

Orice exagerare a literaturii – într-o parte sau alta – o împinge pe căi închise : **„O artă ce se sprijină pe ideea de mimesis şi căreia nu-i putem găsi un referent altfel decît exterior se vede silită să-şi refuze orice confruntare cu realitatea din afara operei. O creaţie cu vocaţia începutului absolut şi care se vrea mereu inocentă presupune tradiţia în forma ei cea mai tiranică".**

Deschiderea formei are loc nu numai înspre lume (aspect pe care V. I. îl omite de fapt în analizele sale), ci şi, în egală măsură, înspre literatură. Deschiderea înspre literatură poartă numele, după cum ştim, de intertextualitate. Orice operă declarat intertextuală, spune autorul, devine automat parodică. Consecinţa : **„Parodia este o adevărată operă în mişcare, căci rămîne deschisă valurilor de semnificaţii ale istoriei".**

Dotat cu un spirit teoretic remarcabil, V. I. nu îşi dezamăgeşte cititorul nici atunci cînd analizează. Analizele sale se apleacă asupra unor texte româneşti (Arghezi, Blaga, Urmuz) şi spaniole (Cervantes, Góngora, Borges şi Márquez). Deosebite prin fineţe, ni s-au părut observaţiile asupra mecanismelor prozei lui Urmuz şi zig-zagurile prin hăţişurile operei lui Cervantes.

Chiar dacă, uneori, concluziile sînt prea tranşante, dacă nu chiar false – după părerea noastră –, ca în cazul lui Borges : **„...putem recunoaşte Minotaurului borgesian o valenţă tragică : în faţa noastră el proiectează figura artistului ce se vrea suficientă sieşi, dar izbuteşte doar să sucombe în solipsism",** V. I. îşi păstrează întotdeauna consecvenţa cu sine însuşi, cu alte cuvinte, coerenţa propriului discurs, ceea ce, la urma urmei, este principalul cîştig pe care orice carte de valoare ni-l poate oferi.

Vasile POPOVICI

Lucian Raicu

Printre contemporani

Ed. Cartea Românească, 1980

1) Iată un titlu excelent, în totul lămuritor pentru ceea ce scrie în această carte bănuită a fi de cronici literare. Fiindcă „cronicile" lui Lucian Raicu nu se referă, în primul rînd, la cărţi : el nu scrie despre cărţi şi nu analizează cărţi. Observaţiile consacrate direct celor scrise în cartea ce ne este anunţată sînt de fineţe sau de mare fineţe, dar nu ele ne impresionează în primul rînd ; uneori ele par a fi la îndemîna simplilor cititori de literatură. Nici selecţia citatelor nu e o operaţiune care să ne stîrnească, neapărat, admiraţia. Şi alţi critici o puteau face, şi aproape la fel de bine. Sau la fel de bine. Ceea ce asigură un statut privilegiat cărţilor lui Lucian Raicu este vocea lor interioară ; **o voce interioară** modelată de o existenţă în care esenţială este doar **literatura.** Moartea lui Labiş, cel mai de seamă scriitor (nu **poet,** ci scriitor) al unei generaţii literare e unul dintre aceste evenimente modelatoare : evenimente care integrează **scrisul** în viaţa-cea-de-toate-zilele. Recenzînd, el comentează un tip de umanitate. Apreciind, el circumscrie un mod de existenţă, elogiază un statut moral. Lucian Raicu nu scrie „în bibliotecă", copleşit de cărţi şi de hîrtii esoterice. El scrie „între contemporani", nu numai „citind" şi citind, ci aderînd : în cartea de faţă criticul citează de cîte ori are ocazia ; îi citează pe I. Sîrbu şi pe Eugen Negrici, pe Mihai Sin şi pe Radu Săplăcan şi pe mulţi alţii. Citim ceea ce se citează şi observaţia imediată e că autorul citează doar pentru a exista în buna tovărăşie a confraţilor. Scriind, Lucian Raicu, optează pentru o anume companie. „A-i urmări aventura – scrie Lucian Raicu despre un tînăr poet – înseamnă într-un fel, a lua cunoştinţă mai repede de noi înşine". Scrisul lui Lucian Raicu e o „luare de cunoştinţă" a sinelui. Cel ce scrie despre cărţi scrie în fapt despre scriitori ; ia cunoştinţă despre sine ; iar noi putem lua cunoştinţă „mai repede despre noi înşine" urmărind extraordinara aventură a lui Lucian Raicu.

2) Cum se trăieşte în literatură, cum trăim noi înşine în faţa literaturii ? Care e drumul către noi ? Poate că două teme mari are acest volum, ca şi o bună parte a scrisului lui Lucian Raicu : **suferinţa şi iubirea.** Sau **Iubirea şi suferinţa.** Un roman al lui Sorin Titel este apreciat superlativ şi datorită faptului că personajele iubesc cu mare intensitate. Dintre eseurile lui Al. Paleologu, criticul alege rînduri care arată că iubirea e contrariul prostiei... că iubirea e salvatoare. („Un prost nu e niciodată bun"). Iubirea e imediat pusă lîngă bunătate. **Oare de ce sînt atît de bun,** e intitulat ultimul eseu al cărţii, cel consacrat lui Toma Caragiu şi care poate constitui calea de acces către interioarele scrisului lui Lucian Raicu : „O mare forţă, începe criticul, se asociază de obicei în mintea noastră cu ideea unei necesare simplificări, a unor pierderi de proporţii variabile în ordinea sensibilităţii la durere şi suferinţă, în ordinea valorilor de subtilitate.

Marea forţă ne-o închipuim realizată prin realizarea decisă a unui climat lăuntric de invulnerabilitate. Ceea ce uimea la Toma Caragiu era, dimpotrivă, desăvîrşita umanizare a grandorii...".

Întreg eseul, prilejuit de apariţia unui volum de poezii – postum – al marelui actor – foloseşte pe larg confesiunea : cum, deci, criticul l-a întîlnit pe actor, şi cum actorul era, în realitate, un om de cultură : un iubitor şi un degustător de literatură. Cum, fiecare dintre întîlnirile cu Toma Caragiu, revelau calitatea umană a actorului : ea dădea ecouri nebănuite fiecărei creaţii actoriceşti. Calitatea de a suferi şi mai ales cea de a iubi, legate de el într-o confesiune de un bine temperat patetism ; de o bine stăpînită suferinţă. Criticul descoperă actorul (genial !) descoperindu-se pe sine, refăcînd traseul unor amintiri şi a unor emoţii comune. Coborînd în adînc pe acelaşi drum.

Pentru cei obisnuiţi cu bibliografiile fastuoase, cu trimiterile ramificate cu frazele grandilocvente, cu negaţiile reci, textul critic al lui Lucian Raicu poate părea sărac. Şi fără îndoială aşa şi este. El scrie „sărac", aşa cum Grotovski propunea un teatru sărac : o dezgolire de artificii, de zoroane, de jocurile ce acopereau, mascau esenţele. În căutare de sine, scriitorul alcătuieşte, prin cărţile sale, capitolele unei ample autobiografii spirituale. Operă de un desăvîrşit echilibru, ea nu e, în ansamblul ei, mai puţin polemică : e fundamental polemică, în război „total" cu ceea ce admite derogări de la statutul nepătat al scrisului.

Cornel UNGUREANU

Lingvistica în 1980

(Urmare din pag. 1)

re, de hărţi analitice, i se adaugă, în aceleaşi pagini, unul de hărţi mici, interpretative şi sintetice. Cu volumul al IV-lea al NALR – Oltenia, operă a unui colectiv bucureştean, se încheie, în principal, publicarea materialului lexical oltenesc, urmînd să se mai elaboreze volumul privitor la verb. Despre graiul unei zone a acestei regiuni scrie o monografie, în tipare obişnuite, Radu Popescu : **Graiul gorjenilor de lîngă munte.** Mai puţin studiată, sintaxa dialectală beneficiază de două cercetări care se completează reciproc : **Subordonarea în frază în dacoromâna vorbită** de Magdalena Vulpe şi **Coordonarea în vorbirea populară românească** de Sabina Teiuş. Variantelor teritoriale ale limbii române le-a fost dedicat Simpozionul naţional de dialectologie (Cluj, 10–11 octombrie).

Lucrare fundamentală a lexicologiei şi lexicografiei româneşti, **Dicţionarul limbii române** (DLR), dicţionarul-tezaur al limbii române, şi-a mai adăugat o fasciculă – tomul VIII, partea a 4-a, litera **P (pogrijenie-presimţire)** – elaborată de un colectiv bucureştean (redactori responsabili : Ion Coteanu şi Mircea Seche). Pentru uzul publicului larg, Vasile Breban a alcătuit un **Dicţionar al limbii române contemporane,** remarcabil ca selecţie a cuvintelor şi ca realizare a definiţiilor. Au apărut şi cîteva dicţionare bilingve (român-maghiar, polon-român, tiraj nou al celui englez-român, din 1974) şi, chiar dacă nu se datorează unui lingvist, **se cere** menţionat **Dicţionarul botanic poliglot** de Coloman Vaczy. Primit contradictoriu a fost ineditul, pentru lingvistica românească, **Mic dicţionar de terminologie lingvistică** de Gh. Constantinescu-Dobridor.

Se reia, fapt notabil, publicarea studiilor de toponimie românească : Mircea Homorodean cercetează, original şi cu implicaţii istorice, **Vechea vatră a Sarmizegetusei în lumina toponimiei,** iar Ilie Dan, mai didactic, scrie despre **Toponimie şi continuitate în Moldova de nord.** Studiile de **Onomastică românească** ale lui I. Pătruţ au în vedere atît toponimia, cît şi antroponimia şi încearcă stabilirea unor microsisteme de nume de persoane conform unui sistem derivaţional, ca şi explicarea unor toponime prin antroponime.

O cercetare originală, cu metode moderne, întreprinde Cornel Săteanu asupra sistemului temporal românesc : **Timp şi temporalitate în limba română contemporană.** Al. Niculescu îşi situează cîteva contribuţii **între filologie şi poetică,** cu nuanţări teoretice, de metodă şi cu concretizări asupra unor texte. O perspectivă asupra problemelor şi stadiului actual al cercetărilor de stilistică, poetică şi semiotică se poate desprinde din volumul de comunicări de la cel de-al II-lea Simpozion naţional de stilistică-poetică-semiotică, ţinut la Cluj în nov. 1978, după cum pentru stadiul şi rezultatele studiilor de psiholingvistică pe plan mondial e edificatoare culegerea de **Lecturi psiholingvistice** alcătuită de Tatiana Slama-Cazacu. Un curs de **Lingvistică generală şi comparată** al lui A. Vraciu se adresează studenţilor, iar cîteva manuale (gramatică, dificultăţi) celor interesaţi de însuşirea altor limbi.

Promptitudinea şi solicitudinea cu care Al. Graur **răspunde interesului publicului larg pentru problemele** limbii sînt un fapt cunoscut. Acestui public i-a dedicat, acum, un volum original şi interesant despre **Cuvinte înrudite.** Virtuţi popularizatoare are şi lucrarea **Lexic românesc. Cuvinte, metafore, expresii** de St. Dumistrăcel.

Mereu în actualitate, cu un conţinut bogat şi variat sînt publicaţiile de specialitate. În paginile revistelor de cultură, lingviştii contribuie statornic la cultivarea limbii şi la popularizarea problemelor cercetării ei.

---

cenaclu

O seară omagială dedicată zilei de naştere a tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedinte al Republicii Socialiste România a avut loc marţi, 27 ianuarie, în cadrul Cenaclului Asociaţiei Scriitorilor şi al revistei „Orizont" din Timişoara. Cu acest prilej, lector univ. Viorel Sîrbu a prezentat o expunere cu tema : „Rolul şi importanţa novatoare a operelor secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, reflectate în literatură". În continuare, poeţii : Alexandru Jebeleanu, Nikolaus Berwanger, Crişu Dascălu, Vladimir Ciocov, Dorian Grozdan, Aurel Turcuş, Laza Ilici, George Drumur, Mandics György, Ion Dumitru Teodorescu, Anavi Adam, Draga Mirianici, Lucian Bureriu au prezentat un grupaj de poezii patriotice. Lucrările şedinţei au fost conduse de Anghel Dumbrăveanu, secretarul asociaţiei.

În şedinţa de săptămîna viitoare va citi Ioan Morar. Referent Marcel Pop-Corniş.

M. I.

şantier literar

Cu scriitorul DAMIAN URECHE

– Ce semnifică, în creaţia ta, romanul „Abia mîine va fi vară ?"

– Se întîmplă să răspund acestui micro-interviu din Spitalul militar, pentru a-mi aminti de sănătatea care ne-a mai rămas, sau despre atît de fragilele fiinţe, care sînt oamenii. Peste tot, e o revărsare de alb, iar ochii înceţoşaţi de atropină nu mai deosebesc literele. Medicii vestiţi, Gorşcovăz, Moga, Chiş sînt tandri, jovialí, şi, desigur, literaţi. Dar, sănătatea, dacă ai pierdut-o odată, cu greu o mai recucereşti. De acest lucru m-am convins şi la Şimleul Silvaniei, unde am terminat de scris romanul **„Abia mîine va fi vară",** actualmente în curs de apariţie la Editura „Eminescu". E al doilea roman pe care l-am scris şi, deşi pare că porneşte din sau continuă **„Prinţul marelui puţin",** e cu totul diferit. Aici epicul a învins poeticul.

– Ce ne-ai putea spune despre receptarea scrierilor tale ?

– Există trei feluri de laude primejdioase. Cei care te laudă fără să te fi citit, cei ce te-au citit, dar n-au înţeles sensurile pe care, de fapt, le-ai dat operei tale, şi cei care ţi-au citit doar lucrările de minimă rezistenţă. De aceste laude scriitorul trebuie să se apere, să le refuze categoric. La fel se-ntîmplă, şi cu cei care te neagă. În cele trei moduri primejdioase. Şi cum, măiculiţă doamne, mai depindem şi de pleiada de critici mai din centru sau mai de departe, care greu te-ar prinde în focarul lor de tămîieri. Şi-atunci, eşuarea, ori, în cel mai bun caz, umbra. Dar scriitorul adevărat ştie să treacă zîmbind peste ele.

– Ce are poetul Ureche pe masa de lucru ?

– Didacticist am putea rezuma aşa : iată o primăvară pe care n-am avut timp s-o trăim, şi iată o vară care întîrzie să vină, sau ni se amină la infinit. Cum se poate să ne ia cineva primăvara ? A, poate a plouat tot timpul, poate pomii şi-au scuturat tragic de repede florile, dar mai bine lectura la romanul **„Abia mîine va fi vară".** Proiecte în braţele bunului sertar, două volume de versuri **„Ulcioare de Horezu"** şi **„Dedicaţii".** Mai lucrez la o carte incitantă, **„Parodii şi antiepigrame".**

– Rămîi credincios aceluiaşi crez poetic ?

– Personal, pledez pentru existenţa – emblemă a scriitorului, gen Andriţoiu, Nichita Stănescu sau I. D. Teodorescu. A răi cu toţi porii, nu pe porţiuni, nu în vîrful picioarelor. A trăi în întregime, **poezindu-ţi** (?) viaţa. A trăi egal cu literele taie în acelaşi sens şi la aceeaşi temperatură. Măcar sub crusta cuvîntului de duh să-ţi afli revanşa însingurării. Premiu pentru arderea fără cenuşă – poemul.

Convorbire realizată de Lucian BURERIU

Un tulburător Bildungsroman filozofic

Pe malul Styxului (Edit. Cartea Românească, 1980) este prelungirea firească, reevaluativă, a bogatelor sugestii din romanul precedent, **Umbra la Cozia** (Edit. Facla, 1980). El poate fi citit ca un roman de sine stătător, parțial autobiografic, sau ca un **roman al romanului** anterior, desfășurîndu-i sensurile contemporane, comentîndu-i metoda și intențiile, stăruind asupra relațiilor adînci între trecut și prezent, între istorie și trăirea individuală.

Într-adevăr, dacă **Umbra la Cozia** era mărturisirea (cu scopuri parenetice) a unui oștean-cărturar privind vremurile deopotrivă tulburi și eroice ale voievodului Mircea, o mărturisire despre propria inițiere în cunoașterea lumii, dar și o „Introducere la o înțelegere românească a lumii", plecînd de la arhetipurile ei fundamentale, **Pe malul Styxului** este mărturisirea (din nou cu vizibile intenții parenetice) unui contemporan privitoare la ucenicia sa afectivă și filozofică în anii de după război, o continuare (cu mijloace moderne) a excursului prin arhetipologia și simbologia românească, o explicare a metodelor de inițiere în cunoaștere. Chiar și modelele celor două cărți sînt similare : **Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie,** operă nu doar moralizatoare, dar și de inițiere, o serie de alte lucrări similare din epoca clasică „unde un gînditor își introducea ucenicii în problemele cunoașterii, deprinzîndu-i să filozofeze", sau din epoca modernă (mai ales textele lui Lucian Blaga, D. D. Roșca sau Constantin Noica, invocate în spirit și în precedenta carte).

Ultima carte a lui Ion Maxim urmează astfel două parcursuri semnificative : unul vizează inițierea existențială (și afectivă) a eroului, Vlad Marina, tînăr student (la sfîrșitul deceniului șase) la o facultate de filozofie. Cel de al doilea, inițierea sa filozofică, „deschiderile" treptate spre înțelegerea lumii, ucenicia într-o metodă de cunoaștere activă și filozofare. Primul parcurs, care conferă și structura epică a cărții, este reconstituit ulterior, într-un lung și anevoios proces de „anamneză" : eroul se reîntoarce la starea de conștiență, după un traumatism fizic și psihic, rememorează detalii ale existenței sale trecute, încearcă să introducă o ordine, o perspectivă în fluxul haotic al imaginilor evocate. Reîntoarcerea la viață se face astfel prin **recunoașterea** și **reevaluarea** unor trepte inițiatice și „deschideri" deja parcurse. Punctul de sprijin al acestei reconstrucții este Maria Filip, tovarășa de gînd și trăire, care a însoțit principalele momente inițiatice ale eroului, comentîndu-le sensul împreună cu acesta, cea care a veghеat asupra sa în perioada de inconștiență :

„De la prezența ei căreia nu numai aici, în camera de spital, pe care o bănuiam cum este, pentru că n-o vedeam încă, ci în viața mea întreagă, puteam să încep reconstrucția, țesătura, să refac căile, să pun ordine în gînduri, asamblînd fragmentele, să-mi verific puterile lăuntrice, capacitatea de-a cuprinde părțile în unitatea lor".

Rememorarea eroului este așadar atît o regăsire de sine (substanțial îmbogățită) cît și un exercițiu de recitire a existenței anterioare, de restabilire a **unității** și **continuității** lumii. Ca în romanul precendent naratorul are obsesia unei scări (deobicei triadice) de trepte ale inițierii sau „deschideri", marcînd trecerea de la o stare (sau etapă) a conștiinței individuale la alta. În cazul de față cele trei experiențe formative sînt : moartea mamei în copilărie, descoperirea corespondenței intime între părinții săi (și a altor piese din dosarul familial) și descoperirea bibliotecii de cărți „interzise" sau ignorate în acel moment istoric (venerabilele texte filozofice ale lumii, contribuții românești la istoria și filozofia culturii). Fiecare din ele marchează adînc biografia protagonistului : moartea mamei (precedată de ruptura cu soțul ei) îi creează un complex al însingurării și nonparticipării la viața firească, cotidiană, a celorlalți ; în același timp îi stimulează de timpuriu aplecarea spre introspecție și speculație filozofică. Crescînd în casa bunicilor săi cu sentimentul **discontinuității** (în primul rînd familiale), eroul devine prin forța împrejurărilor mai puțin adaptabil, conservator în judecăți (cu respectul pentru valorile și rînduielile statornice, deprins într-un sat de munte), obsedat de trecut. Tot atunci el resimte acut (ca dealtfel întreaga sa generație, pe care o exemplifică) absența **mentorului, a părintelui spiritual.**

O a doua mare „deschidere" intervine în momentul cînd eroul, abia ajuns la vîrsta majoratului (evenimentul se produce în 1957) descoperă „zestrea" de documente intime din arhiva familială. Aceasta îi desfășește parțial drama familiei sale, atît în plan afectiv, cît și în plan social : eșecul tatălui său (strălucit student în filozofie) și a colegilor săi de generație de a supraviețui traumaticelor experiențe ale războiului și ale deceniului imediat următor și a se integra în chip firesc în noile structuri sociale. Plecînd de la acest destin tragic al unei „generații pierdute", eroul romanului se va strădui în anii următori să evite un eșec similar, atît în viața intimă, cît și în cea socială (mai ales relația sa cu Maria este contrastată cu aceea dintre părinții săi, prima reușind să salveze eroul în momentele sale de cumpănă, să-i reapropie de viață).

Urmînd îndeaproape această descoperire, este întîlnirea protagonistului cu filozofia clasică, cu biblioteca marilor texte ale lumii (între care, la loc de cinste, lucrările filozofilor români interbelici) ; intermediatorii acestei întîlniri sînt tatăl eroului (prin studiile pe care el însuși le-a început ori le-a plănuit în domeniul filozofiei — printre altele o vastă „Introducere la o înțelegere românească a lumii" plecînd de la tezaurul de simboluri ale culturii folclorice) și mentorii filozofici pe care acesta i-a avut înainte de război, „Bătrînul profesor S" (personaj în cea mai mare parte fictiv) și Lucian Blaga. Intermediari doar aparenți, cu rol prea restrîns în biografia eroului : un rol „în absentia", ca în cazul tatălui său, sau vremelnic, ca în cazul celor doi profesori, pe care tînărul protagonist îi vede doar în treacăt înaintea morții lor. De aceea Vlad Marina va rămîne cu nostalgia **mentorului,** a dascălului care să-l inițieze în tainele filozofării, în „regulile pentru orientarea spiritului în hățișul atîtor îndemnuri și chemări, în fața atîtor perspective ce te îmbie". În absența lui el își construiește o utopie a **bibliotecii totale,** tezaurizînd toate textele lumii, dînd formă concretă visului umanist al continuității și perenității valorilor umane. Palatul echilibrului și armoniei desăvîrșite, clasice, plasat pe un ostrov al idealității, este deosebit, firește, de imaginea **Bibliotecii Babel** oferită de Borges, cu alcătuirea sa labirintică, favulară, cu lungi galerii hexagonale și scări spiralate, reduplicate în oglinzi. Ion Maxim opune **viziunii baroce,** în mare parte terifiante, calmul și umanitatea viziunii clasice.

Dar chiar dacă „drumul cel mai scurt către noi înșine nu duce prin jurul lumii, ci prin jurul bibliotecii", „prin jurul ideilor lumii", biblioteca nu se poate substitui vieții, ea este o stare de echilibru între existența reală și ideală, între trezie și vis, și călătoria spre ea cere sacrificiu, o descindere orfică, o moarte simbolică (așa cum arată frumoasa parabolă-vis din miezul romanului). Ca atare, eroul caută febril și ieșirea din bibliotecă spre lumea reală, participarea la existența altor semeni, împărtășirea lecturilor și gîndurilor sale. O primă soluție încercată este cea a **legăturii erotice** (și spirituale) cu Maria Filip și, din acest punct de vedere romanul poate fi citit și ca o narațiune-eseu pe tema iubirii și cunoașterii, sau mai exact o **cunoașterii afective,** bazată pe afinități adînci. Eroul își recunoaște propriile experiențe și trăiri în cele ale Mariei sau descoperă răsfrîngerile femeii iubite în „propria oglindă ... într-o reciprocitate pe care numai dialogul ce-l porți cu tine însuți o poate realiza". Împreună cu Maria el analizează (într-un tip de metadiscurs filozofic, adesea sinuos, dificil) treptele inițierii lor comune, textele care le-au modelat gîndirea, „deschiderile" și „mutațiile" lor succesive ; sau dezvoltă treptat teoria îngemănării cunoașterii cu iubirea, a solidarității necesare între ele (ca fiind întrupate în principiul masculin și feminin), a „funcției de cunoaștere a dragostei". Să remarcăm că, potrivit aceleiași **viziuni apolinice,** eroul accentuează elementul spiritual, afinitățile elective între cei doi parteneri (iubirea este parțial dezerotizată), întemeind **cunoașterea afectivă** pe o „adequatio" la obiectul cunoașterii, care valorifică asemănările, estompînd diferențele. În același timp el este aproape de idealul meridional al iubirii jubilative („gai sabrer" — dealtfel, într-un lung excurs privind evoluția sentimentului iubirii în literatură, eroul leagă începutul desacralizării și demitizării sale de epoca „corteziei", a poeziei galante), opus celui nordic al erosului devorator, destructiv **(Liebestod).**

Relația afectivă între Vlad și Maria se împlinește mai departe în cercul familiei și al prietenilor intimi, tovarăși de idei, ucenicind cu toții într-un fel de „Academie" platoniciană, funcționînd după un sistem închis, cam exclusivist (membrii ei își protejează cercul de invazia intrușilor — fapt explicabil, totuși, în epoca respectivă). În cadrul reuniunilor lor săptămînale, adevărate „ospețe" de idei, se întîlnesc mai multe generații și temperamente diverse, conferind astfel discuțiilor un caracter animat, confruntativ : „Unchiul Vuc", coleg odinioară cu tatăl eroului, și el filozof „reprofilat" în anii de după război, suplinește informația enciclopedică, deschiderile erudite în evoluția unei probleme ; fiul său, Big, este un spirit mai modern ; Andru, fratele Mariei, medic psihiatru, cu veleități literare și filozofice, însoțește și adîncește excursurile speculative ale eroului ; Maria comunică cu ceilalți (mai ales cu Vlad) prin fluide nevăzute, afective, animînd abstracțiile lor, conferindu-le viață și trăire ; în fine, Ioana, soția lui Andru, aduce o sensibilitate de artist și o poziție de reconciliere creatoare a punctelor de vedere divergente. Împreună, ei alcătuiesc o adevărată echipă de studiu, întreprinzînd călătorii de inițiere (în Maramureș, sau la locul legendar al „clopotului scufundat"), exersîndu-și verva speculativă, sau judecînd micile rătăciri ori imprudențe ale unuia sau altuia din membrii „Academiei" lor. În acest cadru ei învață să **filozofeze,** să gîndească neîngrădit, curajos, la sensurile existenței, să descifreze semnificațiile întîmplărilor lumii. Metoda pe care și-o stimulează reciproc este aceea a interpretării „din mers", a gîndirii în etape succesive, chiar cu riscul apariției unor contradicții între ele, a **popasului** în marginea unor idei pînă ce acestea ajung să se limpezească, să îmbrace o haină verbală adecvată. Metaforic, spațiul gîndirii este rezumat de erou ca o **pădure de semne** prin care gînditorul înaintează treptat, adoptînd metoda **rătăcirii active,** supunîndu-se unor încercări inițiatice (popasuri ale cunoașterii) ce îi deschid noi perspective. Sau ca o **pădure adormită,** trezită din somnul ei mineral de bătaia intermitentă a „clopotului scufundat" care actualizează imagini și sensuri pînă atunci doar virtuale (vezi în acest sens bogata parabolă-basm despre întemeierea unei noi rînduieli spirituale în sat și scufundare ulterioară a clopotului în apele lacului împresurat de turci — basm mai apoi interpretat ca un mit al autocunoașterii).

Mare parte din materia romanului lui Ion Maxim este alcătuită din aceste dialoguri platoniciene între personajele principale, pe teme ca perenitatea și continuitatea valorilor, a cunoașterii afective, a inițierii filozofice. Alteori eroii se angajează mai ferm în discuții privind poziția lor socială, atitudinea lor față de dogmatizarea gîndirii, ori mistificarea unor adevăruri morale și sociale (toate aceste dezbateri, însemnări, confesiuni, interpretări de texte, apologuri și metadiscursuri se întîlnesc într-o structură de adîncime a cărții, o structură orientată în jurul cîtorva concepte fundamentale ale căror multiple sensuri se lămuresc pe parcurs). Semnificativ, eroii părăsesc în cele din urmă izolarea platoniciană a „Academiei" lor, intervenind deschis în apărarea lui Vlad Marina (cu argumente din filozofia marxistă), acuzat de atitudini „retrograde", „idealiste" și „dușmănoase". Printr-o solidaritate de generație, ei reușesc să salveze un erou exemplar pentru biografia lor comună de la eșecul moral și social al unor membri din generația anterioară de intelectuali-filozofi. De aceea romanul are numai aparent un final închis : accidentul care proiectează protagonistul „pe malul Styxului", „într-un întuneric deplin". Căci în momentul acesta abia începe cartea, cu reîntoarcerea deplină a eroului la viață, la conștiința asumării responsabile a destinului său, a recuperării timpului pierdut :

„Din această clipă particip din nou la existență. Încep să refac o cale pierdută, deși, de la o vreme, subteran, o urmam totuși ...".

Din această clipă, reîntorși și noi la începutul cărții, la începuturile literaturii lui Ion Maxim, recitind-o în deplinătatea ei, o simțim participînd la existența noastră colectivă, deșteptînd în noi „pădurea adormită" de sensuri perene.

Marcel POP-CORNIȘ

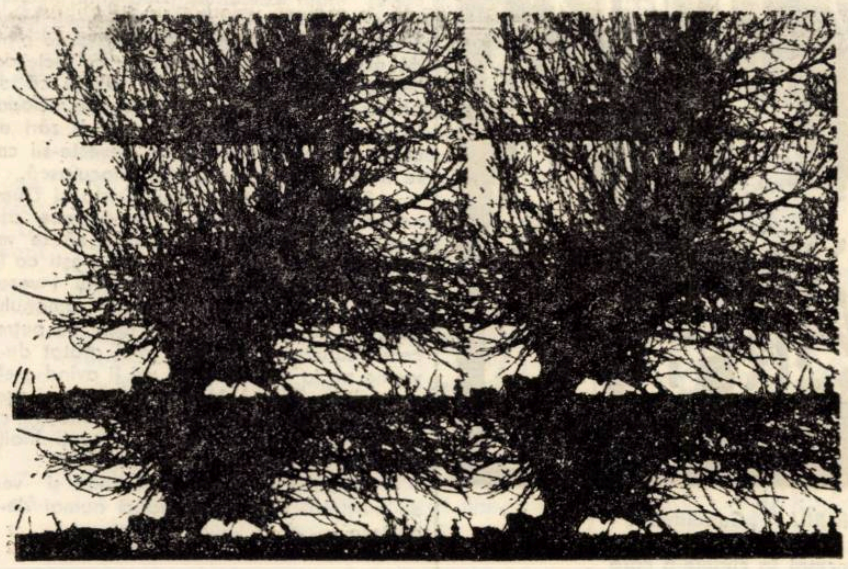

IOAN HORVATH BUGNARIU : „Flux întrerupt"

lecturi

Ondrej Stefanko

STAU ÎN FAȚA CASEI

Ed. Kriterion, 1980

După un remarcabil debut în 1977 — împreună cu Ivan Miroslav Ambrus a publicat la editura „Slovensky spisovatel", Bratislava, volumul de versuri „Două voci" („Dva hlasy") — poetul de limbă slovacă **Ondrej Štefanko** semnează acum volumul **„Stau în fața casei" („Stojim pred domom").** Ciclurile „Meditații" și „Meditații prin spațiul natal" sînt coloanele de susținere ale acestei construcții poetice, iar ciclul „A trecut în zbor pasărea" e un loc minunat cuprins între ele. Am vorbit despre o casă dar putem vorbi despre un spațiu mult mai larg — însuși poetul folosește cuvîntul „domovina", care în slovacă are un cerc lărgit de conotații poetice, el derivînd de la „domov" — cămin, cuvînt din familia lui „dom" — casă, dar care poate însemna și loc de baștină, un spațiu propriu material și spiritual, patrie. Cum, la fel de bine, în poezia lui Ondrej Štefanko, patria este sinonimă cîmpiei. Acestei cîmpii unde „orizontul larg deschis / consimte aici / nașterea luminii", cîmpie pe care poetul o iubește cu patimă, cinstindu-i oamenii. Meditațiile lui sînt pure, exprimate într-un vers cu limpezime de cristal. În miezul acestei cărți (sau al „casei poeziei") răsună ciudat și încîntător un ton baladesc. Poetul a adunat în sufletul său cîntecul slovacilor statorniciți în cîmpia nădlăcană de peste două secole și l-a recompus, exprimîndu-l apoi în limbajul său. Împărtășirea aceasta din izvorul viu al folclorului slovac a adus poeziei sale bogăție de culoare și aleasă muzicalitate. Adăugăm că, de foarte multe ori, poetul părăsește canoanele clasice folosind un limbaj eliberat de prejudecăți, cuvîntul dobîndindu-și o deplină autonomie și putere. În sfîrșit, să mai remarcăm poemele închinate unor personalități slovace (între care cel pentru J. Gregor Tajkovský, cel care capătă un nume nou — J. Gregor Nadlacký, nu doar de dragul unui simplu joc al cuvintelor, „botezul" acesta însemnînd de fapt o înnobilare) ca și poemul „Meditație prin nume", scris într-o cinstire a celor mulți și în care, ca într-o tainică magie, nume de familie trec în vers, contopindu-se cu însăși poezia.

Ondrej Štefanko a dat prin acest volum dovada maturității sale artistice și așteptăm cu interes evoluția sa în vreme.

Florin BĂNESCU

plastică

IOAN HORVATH BUGNARIU

Sala „Bastion" din Timișoara găzduiește, în aceste zile expoziția de grafică a tînărului artist clujean Ioan Horvath Bugnariu, cunoscut publicului din țară atît prin lucrările sale din expoziții cît și prin grafica de carte. Pentru amatorul de artă lucrările în ofset ale lui Horvath Bugnariu pot constitui puncte de plecare spre meditații pe marginea tehnicilor moderne al graficii (completate cu cele ale foto – și tipo-grafiei), sau, într-un plan mai profund, asupra „reintoarcerii artei spre natură", pe aceste căi facilitate de noile mijloace artistice. Și într-un caz și în altul, privitorul se va situa în planul strict al vizualului, primului rămînîndu-i să compare dacă, și în ce fel, o lucrare în aquaforte poate crea o aceeași „trăire estetică" precum un ofset fotografic al cărui raster compune sau descompune pointilist imaginea, pentru că, teoretic, ambele tehnici presupun un același procedeu. Dar lucrările graficianului clujean, cuprinse în mici ansambluri, compun, prin variantele date, ipostaze ale naturii trimițînd spre terenul incert dintre spațiul poetic și spațiul plastic al creației, ori mai departe chiar, spre definirea semnului ca ritm și dezordine. Atitudinea artistului variază după tematica propusă, de la lirismul nuanțat, în peisajul cromatic, preluat în exactitatea lui reală, pînă la parabola relațiilor **vegetal-eter, negru-alb, copac-vînt,** văzut monocrom spre a degaja mai limpede dramatismul imposibilului dialog dintr-o convețuire perpetuă... **Copacii-personaje,** continuă seria argumentelor, monologînd, în oglindire, despre un univers nemărginit... apoi, **copacii-semne** își decupează dezordinea legică a rămurișului, ca o explozie pe fața neantului imaculat,... **oamenii-semne,** pete regulate, albe, suprinși, în firescul mersului, de întunericul mat al limitelor spațiale ale străzii,... **litere-semne,** care își năruie forma știută spre iregularul vegetal... pentru ca, în final, **copaci și litere,** ca semne, să convietuiască firesc, asemeni blocurilor prin frunzarele parcurilor... Și astfel, ciclul se închide.

Există în această creștere, descreștere și combinare a celor șase elemente fundamentale : vegetal–aer – apă–uman – piatră–literă, o maieutică secretă a graficianului, care-i trădează doar luciditatea gestului artistic și credința în valabilitatea mesajului său.

Unitară ca sens, unitară ca realizare și mesaj, expoziția lui I. H. Bugnariu reprezintă, prin întregul său, o demonstrație a conceputului de relație între datele fundamentale ale lumii, demonstrație în sprijinul căreia nu se teme să pornească atît cu sensibilitatea plasticianului cît și cu aceea a poetului, reușind, fără să fie altceva decît artist, să surprindă o fațetă a dialecticii existenței, mai direct decît ar fi exprimat-o poate, în conceptele specifice, un teoretician. Există aci o pledoarie implicită pentru artistul complet, cel ce restituie contemporanilor imaginea lumii, din dreptul lor, de pe tărîmul lucrurilor cu care s-au deprins, și-i îndeamnă la meditație asupra sinelui.

Paul Eugen BANCIU

arta amatoare

Emil Șimăndan

ORIZONTURI MIORITICE TRANSILVANE

Ideea lui Emil Șimăndan de a sta de vorbă cu țărani poeți și țărani pictori naivi din partea de vest a Transilvaniei este – așa după cum relevă și „Cuvîntul înainte", semnat de George Macovescu – deosebit de valoroasă. În primul rînd pentru că dezvăluie o lume inedită, puțin introspectată, o lume alcătuită dintr-un particular unghi estetic. Prin interviuri, autorul realizează veritabile monografii interioare ce laolaltă dezvăluie disponibilitățile pentru creație ale unor artiști populari. Meritul autorului este de a fi pătruns cu discreție în universul acestora, de a-i fi incitat prin întrebări inteligente și problematice, și mai ales de a-i fi lăsat să se confeseze, transcriind cu migală și rivnă totul...

Ce reprezintă poezia pentru țăranii poeți ? O întrebare devenită laitmotiv, în ale cărei răspunsuri – autentice profesiuni de credință – intuim o înaltă și tulburătoare responsabilitate a creatorilor populari. Elena Roșca, de pildă, „așează poezia alături de pîine și flori" ca „sentiment de dragoste și dăruire", în timp ce Emilia Iercoșan scrie „reînviind în poezie viața ce se țese din istorie și din înnoirile veacului" iar Elena Vodă își propune să lase „scrieri frumoase, folositoare pentru urmași", care „să oglindească atît munca și viața proprie cît și viața satului întreg".

Dacă prima parte a cărții intervievează poeți țărani, cea de a doua își are ca interlocutori pictori naivi, componenți ai unei prestigioase și distincte școli de pictură naivă formată la Brusturi, în părțile Hălmagiului, din inițiativa cunoscutului Ion Niță Nicodin. Dialogul cu „bădia Ion Niță" ne introduce în laboratorul de creație al acestui pictor naiv de excepție, consacrat prin premii în țară și străinătate, dar în același timp dezvăluie talentul său de mare povestitor. Fiind cea din urmă confesiune a lui Ion Niță Nicodin, ea dobîndește și calitatea de testament estetic al unui om pentru care pictura nu a fost o indeletnicire în marginea vieții ci însăși viața sa. Alături de Ion Niță Nicodin, Rodica Nicodin, Petru Mihuț, Petru Roman completează, prin relatări încărcate de emoție și obiectivitate, tabloul unei mișcări artistice de certă valoare.

Este meritul autorului de a fi știut să conducă, remarcabil, firele unei cărți, într-un fel, singulară. De a fi materializat, cu subtilitate și har, ideea generoasă a unei cărți cu și despre poezia și pictura zămislite de cîțiva dintre creatorii noștri populari.

Flavia DUMA

figuri bănățene

La 24 ianuarie s-au împlinit o sută de ani de la nașterea acestui important prozator și publicist bănățean, a cărui viață s-a curmat, incredibil, în pragul jumătății ei de secol, timp suficient însă spre a lăsa în urmă o bogată și variată operă literară, risipită prin publicațiile vremii, dar și amintirea mereu vie a militantului neobosit pentru atingerea idealurilor neamului său, între care cel dintîi fusese cel al unității naționale.

Prima mea „întîlnire" cu Mihail Gașpar s-a petrecut în timpul primului război mondial cînd, elev de școală primară în satul din sudul pustei, **am auzit** despre el : tata, care era abonat la **Drapelul** din Lugoj, îi citea adeseori, îndeosebi în serile de iarnă, bunicului (care nu știa carte), din această tribună a demnității românești și, cu ocazia repetatelor lecturi, am reținut cu deosebire două nume, Branișteși „prota" Gașpar...

Cea de a doua „întîlnire" a avut loc după 1920, cînd devenisem elev al liceului „C. Diaconovici Loga" ; cu prilejul unei lecții despre nuvela **Alexandru Lăpușneanu,** profesorul de limba română, Ioan Roșiu-Roșioru, ne-a întrebat : „Cine cunoaște numele scriitorului bănățean care s-a inspirat, și el, din istoria Moldovei" ? Tăcerii noastre i-a urmat una din cele mai frumoase, mai emoționante și mai bogate alocuțiuni despre figura literară a lui Mihail Gașpar. La scurt timp, am citit în revista **Cosînzeana** din Orăștie o nuvelă mai întinsă, **Sub Ștefan Vodă,** prima mea lectură din opera scriitorului, suficientă spre a mă fascina și spre a-mi trezi curiozitatea. Prin 1923 sau 1924, am auzit o conversație, memorabilă pentru mine, la Măidan (lîngă Oravița), între notarul de acolo și un muncitor sezonier de la C.F.R., din care am înțeles că M. Gașpar scoate, la Bocșa, o publicație care se numea **Drum nou** și că, în primele numere ale acesteia publicase traducerea tulburătoarei povestiri a lui L. N. Tolstoi, **Cît pămînt îi trebuie unui om...** I-am întîlnit, apoi, numele, pe coperta verzuie a unui volum din colecția „Semănătorul" (Arad), care cuprindea nuvelele **Blăstăm de mamă** și **Domnișoara Marta,** precum și în revista **Banatul,** unde apăruse un fragment dintr-un roman istoric. Abia în 1931 am citit, tot în **Banatul,** nuvela **Românii din Potlogi** și, tot atunci, romanul **Fata vornicului Oană,** apărut, doi ani mai devreme la „S. Ciornei" și care mi-a conturat mai clar talentul prozatorului. „Revederile" noastre s-au succedat fără întrerupere... Stabilirea mea la Reșița, în imediată apropiere de locul unde și-a petrecut ultimul deceniu din viață și unde amintirea lui era încă deosebit de vie, a constituit pentru mine un nou factor de atașament față de scriitor. De aceea, în 1939, la comemorarea a zece ani de la stingerea sa, am solicitat prof. Minerva Blajovan (nepoată a soției sale), un articol pentru gazeta **Reșița ;** de aceea, în vara lui 1943, am participat la festivitățile prilejuite de dezvelirea bustului lui Gașpar, executat de Romul Ladea, cu speranța, rămasă neîmplinită (datorită absenței sale), de a dialoga cu artistul despre personalitatea celui portretizat. Cu această ocazie **am avut revelația faptului că, totuși, cel mai potrivit** monument al unui scriitor rămîne **opera** sa și gîndul de a contribui la reeditarea scrierilor lui Gașpar a început să pună, treptat, stăpînire pe mine. Cu acest gînd am revenit adeseori la Bocșa, unde am purtat discuții îndelungi și foarte instructive cu soția scriitorului, Livia Gașpar, și cu prof. Minerva Blajovan și unde **am** avut posibilitatea să fac cercetări de arhivă. Toate acestea s-au petrecut după 1950... Simțind nevoia unor încurajări, m-am adresat în mod firesc tineretului. Își mai amintesc oare M. Șora, D. Vatamaniuc, Toma George Maiorescu, Traian Liviu Birăiescu, Al. Jebeleanu, Mircea Șerbănescu, acum, după 25 de ani, de convorbirile noastre privind reeditarea lui Gașpar ? Puterea de a persevera pe un drum, mai lung decît îmi închipuiam atunci, lor le-o datorez. Un moment pe care îl consider deosebit de important l-a constituit publicarea de către Cezar Petrescu (la rugămintea mea), a articolului **Un scriitor uitat : bănățeanul Mihail Gașpar (Gazeta literară,** 1956), căci el a deschis calea redescoperirii acestui prozator, efectuată în anii care au urmat, prin contribuții ale unor critici îndeosebi bănățeni.

Înființarea editurii „Facla" mi-a adus satisfacția împlinirii unui de acum vechi deziderat : în 1974 apărea volumul selectiv **Fata vornicului Oană** (îngrijit împreună cu Doina Bogdan-Dascălu). A fost cea mai emoționantă dintre întîlnirile de pînă acum cu Mihail Gașpar... De cea dintîi mă despărțeau șase decenii...

George C. BOGDAN

„Întîlnirile" mele cu MIHAIL GAȘPAR

TRESĂRITOR

limbă și stil

Este la îndemîna oricui, nu numai a scriitorilor de meserie, să izvodească, în însuși procesul comunicării, cuvinte noi. De obicei ele nu se „impun", dar, dacă sînt plăsmuite după „tipicul" derivării românești – de la rădăcini sau teme „vii", cu ajutorul unor afixe „productive" – asemenea formații sînt imediat înțelese și receptate cu interes de interlocutori. De curînd, în tren, o femeie „vorbeață" (Budai-Deleanu) și „trecuțică" (Bolintineanu) sporovăia de zor, depănînd – vorba ei – tot felul de „amintiri și **amintiruțe".** Evident, această ultimă formație diminutivală – neatestată în nici un dicționar și realizată ad-hoc – este perfect inteligibilă, rînduindu-se cu ușurință lîngă **bărcuță, căsuță, minuță** și atîtea altele. Ea pare oarecum frapantă numai prin faptul că pornește de la un nume zis „abstract" **(amintire),** ceea ce nu se prea întîmplă îndeobște **(cămășuță, potecuță, opincuță** au la bază, toate, substantive „concrete").

Limba română își îmbogățește mereu, cu ajutorul sufixului **-tor,** categoria lexico-semantică de „nomen agentis", numind pe „făptașul" acțiunii exprimate de verb : **lucrător, muncitor, povestitor** etc., etc. sînt folosite curent de obștea vorbitorilor. Categoria și procedeul sînt atît de bine înfipte în deprinderile noastre lingvistice, încît, nu o dată, ne vine greu să precizăm ferm dacă unele formații de acest gen există cu adevărat sau nu. Într-adevăr, oricine își „traduce" lesne derivate ca **îndrăgitor, îndrăznitor, mințitor, răsfoitor,** chiar dacă ultimul nu este înregistrat în nici unul din dicționarele noastre, iar pentru **îndrăgitor,** nu dispunem decît de un singur citat literar, cel eminescian din basmul **Călin,** cu referire la legendarul Narcis, care, „privindu-și chipul în oglinda sa, izvorul, / Singur fuse îndrăgitul, singur el **îndrăgitorul".**

De la verbul **a sări** „numele făptașului" este **săritor,** termen cunoscut de toată lumea. Păcat, numai, că dicționarele nu consemnează substantivul feminin **săritoare** și cu sensul pe care îl dezvoltă în terminologia turismului de munte : „Bloc înalt de stîncă, foarte înclinat, vertical sau surplombat, care întrerupe firul unei văi", de exemplu : **„Săritorile** Văii Seci a Caraimanului" din masivul Bucegi. Înrudite, etimologic, cu **sări,** sînt verbele **răsări** și **tresări,** trimițînd, tustrele, către aceeași obîrșie comună, latinescul **salire** „a sări". N-am crezut, însă, că **răsări** are un „nomen agentis", pînă a nu-l fi întîlnit în proza literară a lui Eminescu : „De departe se văd (...) casele frumos văruite cu streșine vechi, peste care vărsa o viorie lumină **răsăritoarea lună"** (**Sărmanul Dionis).** De curînd, citind o carte fascinantă despre Bacovia – **Sfîrșitul continuu,** de Ion Caraion (Editura Cartea Românească, 1977) – altă „surpriză", și încă una din cele mai agreabile. Transcriu un crîmpei de propoziție de la pagina 473 : „o fire mai aparte, o sensibiltate acută, ușor și mereu **tresăritoare".** După lectură, mă împresoară, întrebîndu-se, impresii ciudate. Nu numai că noul cuvînt, **tresăritor,** nu are, în sine, nimic „șocant", dar, aflîndu-l, sînt ispitit să cred că l-am (sau să... regret că nu l-am) făurit eu însumi. Și, cu toate că, **pînă acum,** el nici nu existase pentru mine, îmi dau seama, **abia acum,** cît de mult mi-a lipsit.

G. I. TOHĂNEANU

memento

JURNAL

Publicația literar-artistică și social-culturală „Jurnal", editată de Cenaclul „Mihail Halici", al Casei de cultură din Caransebeș, surprinde, întîi de toate, printr-un pronunțat caracter revuistic. Prin urmare, aceasta are un „colegiu de redacție" (Horia Vasilescu, redactor responsabil, Alexandru Horvath, secretar de redacție, Nichifor Mihuța, Vasile Pistolea, Octavian Popescu, membri), un sediu al redacției (îi notăm adresa pentru cei interesați, care nu sînt în posesia „Jurnalului" – dealtfel, foarte greu de procurat – **str. 30 Decembrie, nr. 6),** precum și un regim de ființare, similar cu al unei publicații periodice (existînd scrisă chiar și precizarea că „manuscrisele nepublicate nu se păstrează", iar pentru corespondența cu colaboratorii rubrica „poșta redacției". Apoi viziunea în care e constituită publicația, avîndu-se în vedere varietatea tematică, diversitatea colaboratorilor și chiar punerea în pagină a materialelor denotă, de asemenea, o conștiință redacțională bine consolidată. Concretizarea acesteia trebuie apreciată atît în evidențierea forțelor literar-artistice – culturale locale, cît și în deschiderea publicației în orizontul unei problematici de interes național.

Așadar, în „Jurnal" sînt publicați membri ai Cenaclului literar „Mihail Halici", acestora alăturîndu-li-se mulți scriitori din întregul Banat, din Cluj și din București. Aceeași situație este în privința cercetătorilor din diverse domenii : istorie, istorie și teorie literară, estetică, folclor etc. E de remarcat interesul colectivului redacțional de a coopta între colaboratori o seamă dintre scriitorii și cercetătorii consacrați, care provin din zona Caransebeș.

Continuînd izbînzile primelor două numere, actualul „Jurnal" ni se înfățișează în postura unei reviste cu multiple calități, îndrituind astfel interesul și pentru aparițiile viitoare.

Aurel TURCUȘ

top

CURIER

Monica Ionescu – Iași : scrii : în „Orizont" se oglindesc în mare parte pasiunile mele". Ne bucură aprecierile la adresa conținutului revistei noastre. Promit ca în cel mai scurt timp să public un interviu cu Baniciu „dacă îl prind pe-acasă", cum scrii. Mă voi strădui ! **Adriana :** LP-ul „Double Fantasy" al lui John Lennon cuprinde 14 piese, parte din ele interpretate de Yoko Ono. De fapt albumul e conceput sub forma unui dialog între componenții unui cuplu, pe tema bucuriilor vieții, dar și a momentelor ei grele. Piesele îmbracă pe rînd forma baladelor, a cîntecelor Gospel sau a muzicii anilor '30, piese „simple și directe" cum scrie Claude Fleouterin în „Le Monde". Regret, nu dețin Posters-uri. **Christian Podratzky :** din păcate sînt tot mai frecvente zvonurile despre destrămarea formației Led Zep. Dar mai știi ? Așteptăm... **Rodica Iancu :** unde ai citit că „Police" e un grup de culoare ? În rubrica noastră, nu ! Despre vînzarea preferențială a discurilor pop din import mi-au scris și alți cititori. Ceea ce pot face e să aduc prin aceste rînduri știrea la cunoștința factorilor răspunzători. **Radu Tiberiu :** excelente observațiile tale legate de unele programe muzicale TV.

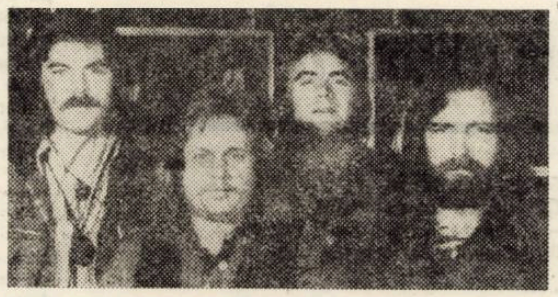

Într-adevăr, cui îi place grupul „Star 2000" ? Trimite-mi topul. **Mircea Izvernar – Caraș Severin :** „If I Only Had Time" a fost lansată prin 69–70 de către John Rowls. **Gene Simmons (?!) :** formația mea preferată ? Grea întrebare ! Iată cîteva : „Queen" ; „Eagles" ; „ELO" ; „Commodores" și... veteranii. **Gheorghe Jula :** date despre **„Metropol"** găsești în Disco-Ghid Rock, ba chiar și pe afișele grupului. Ai fost la concert ? Îți ofer o poză cu grupul-favorit. Dacă-mi mai scrii, fă-o, dar nu pe bucățele de hîrtie, zău așa...

Petru UMANSCHI

corespondența

Schwartz Buniakovski : Se vede de la o poștă că îl admirați pe Nichita Stănescu, astfel încît poeziile vă sînt atît de stăneseiene încît stilul propriu, spre care ar trebui să tindeți, tinde spre zero : „tu zîno ești pentru mine / așa cum sînt / mie...". Cred că inteligența vă va duce pe un drum propriu. **Gheorghe Chirilă :** Epigramele ne-au parvenit prea tîrziu dar nu sînt rele deloc : **Unui semidoct : „Cultura e un dar universal / De care nu se-atinge, pe motiv / Că i-ar părea cu totul neloial / Să-și însușească bunul colectiv".** Sau : **În parcul copiilor : „Copiii, numai ochi la jucării / Mămicile – cu ochii pe copii, / Bunicii – ochi furiș către mămici, / Bunicile, cu ochii pe bunici...".** La fel : **Oul și găina : „Cînd fu și gospodina întrebată / A dat răspunsul, nu savant, dar clar : / E vechi și oul (vara-n aprozar), / E veche și găina (congelată). Ioan Suciu :** E mai bine să trimiteți scrisoare simplă, cea recomandată trebuie primită personal, pe bază de semnătură. Avem acum la îndemînă două plicuri și vom vedea ce alegem. **Ion Bihoreanu :** Mulțumiri. Cele două poezii însă nu sînt comparabile cu altele mai vechi. În **Pan** dăm de cîteva elemente bune (Somn adînc / picurat pînă-n moarte). Vă așteptăm în viitor cu același interes. **Bucur Decebal :** Lucruri de început. **Veronica Filip :** Poeziile nu ne-au dezamăgit, dar nici nu ne-au entuziasmat. Credem că vă stă în putință să judecați și singură. **Ioan-Adrian Vilău :** Nu-i supărătoare „formula directă de adresare" către redactorul-șef : versurile, însă par cu totul bizare. Ce vor să zică aceste vorbe : **„Ris cerebral / aruncat în urmă, ca batista-i murdară / și pocnit de cei ce vin / căci toate încep și se termină / cu perfecta stare de echilibru" ?** Care va să zică, ceea ce e **cerebral,** poate fi comparat **(ca** ziceți-dvs.) cu o **batistă murdară !** Probabil pe bază de luciu ? După acest fragment vine direct finalul, care cuprinde două versuri teribile : „Dă-mi drumul / din sinoptica durere" ! Măi dă-l dreacu' ! **Daniel Dumitrescu :** Tomul e imens, versurile sînt multe, greșelile de gramatică și mai multe. Mi se pare nefiresc să dai într-un text și de lucruri bune și de greșeli de gramatică !? **I. Irimescu :** O singură poezie **(Norii)** e bună, publicabilă la o adică. În schimb, celelalte cinci n-au nimic comun cu poezia. E de presupus că e vorba totuși de doi autori, deși o singură mînă a scris. Am avea curajul să pariem că **Norii** nu vă aparține și, atunci, ne întrebăm : Ce psihologie-pot avea unii, că trimit (incredibil !) poezii scrise de alții ? Ce minte poate fi aia, a acelei păsări, care crește un pui de cuc și zice că e al ei ? Cred că e o minte... sinceră !... **Gh. Coșava :** Printr-o **neplăcută** împrejurare, scrisoarea dvs.-a ajuns în rîndul celor rezolvate și, iată, vă răspund eu cu întîrziere : Concizie, economie de metafore, lunecare cerebrală a versurilor-dar la sfîrșit simți că nu există totuși substanță poetică. Crezi că ții în palmă un fulg de nea, și, cînd colo, te trezești cu un strop de apă. **Nicolae Bădescu, Ioan Oprișan, Daniela Lungu, Radu Dobrău, Doru Sorin V., Gabi L., Anghel Florian, Matei Pascu, Mircea Avram ;** Texte în afara poeziei.

Vasile VERSAVIA

„cîntarea României"

ÎN FLUX CONTINUU

FAZE MUNICIPALE : ● Clubul „Constructorul" din Timișoara a găzduit recent competiția brigăzilor artistice și grupurilor satirice. ● Altă zi a fost rezervată trecerii în revistă a formațiilor corale din unele întreprinderi și instituții. În sprijinul amatorilor au venit dirijori profesioniști precum Damian Vulpe, Doru Murgu, Ladislau Csismarik, Victor Andrei și alții, instructori permanenți ai acestor coruri. S-au remarcat prin valoarea deosebită a interpretărilor și a repertoriului formația camerală a sindicatului învățămînt, corul mixt „Bartók" și în general toate formațiile cu activitate permanentă. Juriul a stabilit deasemeni că repertoriul poate fi sensibil lărgit, dată fiind experiența, tradiția corurilor, exemplul formațiilor profesioniste similare, că se pot introduce și piese dificile, se poate ieși dintr-o anume inerție constînd în abordarea aceluiași repertoriu, uneori vetust, utilizînd aceleași modalități interpretative. Ar fi fost de dorit, pe viitor, pentru evitarea formalismului manifestărilor, o prezență masivă a publicului, o popularizare corespunzătoare.

FAZE INTER-ORĂȘENEȘTI ● Au avut loc în mai multe centre, precum Jimbolia, Deta, Buziaș, Sînnicolau. Formații din cele mai diverse au avut prilejul să demonstreze în ce măsură și-au îmbunătățit activitatea. De pildă, la Sînnicolau, în prezența unui numeros public, spectacolul a cuprins programul oferit de corul mixt, ansamblul folcloric, echipa de teatru. Ansamblul de cîntece și dansuri al tuturor naționalităților conlocuitoare ne este cunoscută din anii trecuți, ca o formație reprezentativă. Am admirat virtuozitatea fiecărui grup în parte ; se impune însă realizarea unui spectacol unitar, într-o concepție unitară, eventual tematică, și asta într-un spațiu scenic de amploare. Sîntem convinși că discuțiile avute cu specialiștii sosiți din Timișoara vor oferi un nou imbold unor artiști valoroși, aflați în căutarea propriilor lor posibilități și resurse artistice.

Lucian BURERIU

sport

ALEXANDRU FÖLKER...

...a fost evocat, deunăzi, într-o tabletă iscălită de colegul său Ion Stan ; articolul, dens și cursiv, zicea un adevăr : lui Alec Fölker – pe care-l considera între primii trei handbaliști români ai momentului – îi datorăm, în chip hotărîtor, reușita de la Paris, cînd universitarii noștri au cucerit aurul, el și portarul, Buligan, jucînd ireproșabil și nu în două-trei faze telegenice, ci în întreg meciul final, în tot campionatul. Și, cam tîrziu, mi-am amintit că într-o pagină consacrată evoluției handbaliștilor noștri la Olimpiada de la Moscova un cronicar s-a dedat la o paranteză critică, pusă tocmai lîngă numele lui Fölker ; or, deși telespectator, am văzut, clar, contrariul, cum că, și acolo, Alec a fost printre cei mai buni, luptînd extraordinar în linia defensivă, baraj contra ghiulelelor. Și tot așa, zicea Sorin Satmari, în duminica din urmă, că Iosif Boroș, băimăreanul, ar avea clasa lui Radu Voina ; de ce, prieteni, vă jucați cu vorbele ? de ce nu vă molipsiți de la sobrul și priceputul Țopescu ?

Fiind, încă, iarnă, privim mult la micul ecran și, iată, sîntem aspri ca vremea ; am așteptat cu interes un interviu cu Marcel Răducanu, socotit cel mai bun fotbalist din '80 (el însuși recunoștea că e nepot de-al lui Dobrin !) ; ei, bine, cu excepția fazei marelui gol din meciul cu Anglia, reportajul a fost ratat, pentru simplul motiv că cei doi interlocutori n-aveau ce să-și spună ; cu „cel mai bun fotbalist", declar că am văzut „cel mai prost interviu". Păcat de talentul lui Marcel Răducanu și de pretențiile celuilalt !

Nu înainte de punctul final, salut cu bucurie triumful, repetat, al Danei Nuțu (și – Terescenco) în campionatul național de șah, sport în care sar scînteile minții omenești ; și de aceea, să nu uităm de omagiul ce i se cuvine ilustrului dascăl și savant, Pius Brînzeu, care aci, la Timișoara, a scos șahul din sertare prăfuite și l-a dat pruncilor, să-nvețe carte și muncă !

Teodor BULZA

prietenii revistei „ORIZONT"

CARMEN JUTEA

ZILE ȘI NOPȚI

Mănînc vînt. Beau cer. Dorm în fiecare noapte în mare. Dimineața sărut algele și-mi culeg scoici. Rid apoi cu pescărușii, îmi iau cortul preferat și alint munții.
La prînz spăl stînci. Seara vorbesc cu copacii.
Noaptea iar mă reîntorc în mare.
Așa îmi petrec zilele și nopțile mele mult mai frumoase.

BANANE

S-au adunat ceasurile în preajma mea și acum își torc evenimentele.
Steaua polară nu se mai arată și nu știu încotro s-o apuc.
Copacii mi-au murit demult iar florile nu mai vor să crească.
Banii mi-au zîmbit la fereastră și-au plecat spre casele norocoșilor.
Despre iubire nu mai vorbesc. Nu știu cum arată și din ce țară vine.
O visez noaptea și-n zori încerc să mi-o aduc aminte...
S-ar putea crede că sînt singură. Zi de zi valuri de oameni îmi aduc cuvinte și eu îi alung.
Zi de zi prietenii mei îmi aduc flori și eu îi alung.
Stau ore întregi și-mi țes sentimentele...
Dau apoi o fugă pînă la poștă, pun o scrisoare, mă întorc de la poștă și mănînc banane.

NORI

Sînt o mică sălbăticiune a pămîntului.
Nu mă cunosc decît norii care îmi fac de mîncare.
Cîteodată împing pe furiș un nor și urmăresc jocul îndrăgostiților.
Și mi se pare atunci că aș vrea Soarele și Pămîntul. Pămîntul cu oameni simpli, oameni din pămînt care se hrănesc cu grîne. Alteori norii mă cheamă pe tronul unei împărății. Mă retrag. Un pas, mai unul...
Îmi iau totuși scaunul în primire și mîngîi norii. Totul e aproape, aproape bine. Norii mă binecuvîntă cu ploaie și-mi sărută palmele.
Ei îmi spun în fiecare zi că n-am să mor niciodată. Și eu îi cred.
Încă îi mai cred.

LITERELE

Uneori aș vrea să vină iubirea. Nu mi-e frică de ea și n-o ocolesc.
O dată mi-a intrat în casă și eu m-am ascuns în ea. A doua zi și-a făcut geamantanul și a plecat.
Alteori aș vrea să dorm într-o prietenie. Ea stă două, trei zile pe an și pleacă.
Literele mă cunosc cel mai bine. Ele nu se plictisesc niciodată de mine. Mai fug ele cîteodată în mare, dar iar se întorc, mă sărută și mă întreabă :
– Nu vrei să scriem ceva ?

mapamond

„KAGHEMUSHA" PE PRIMUL LOC

Obișnuita listă a celor mai bune filme care au rulat anul trecut în capitala franceză, după opinia criticilor, arată astfel : pe primul loc și fără concurență se află filmul lui Akira Kuroshawa „Kaghemusha", urmat de „Strălucirea" lui Kubrik și „Orașul femeilor" al lui Felini. Actorul cel mai bun al anului trecut este considerat regretatul Peter Selers, cu rolul jucat în filmul „A fi acolo".

Tot la capitolul cinematografie : celebrul regizor ceh Miloș Forman s-a apucat de lucru în vederea ecranizării best-sellerului lui Doktorow, „Ragtime", în care e vorba despre întîmplările din America finelui de secol 19 și începutul celui de al 20-lea. În film apar personaje celebre : Henry Ford, S. Freud, Young. „De fapt, zice Forman, filmul vorbește despre fala omenească".

TELEVIZIUNEA ȘI COPIII

Nenumărate anchete privind influența televiziunii asupra copiilor, efectuate în cîteva țări occidentale, au arătat că de cînd există televiziunea copiii se duc mai rar la cinematograf, ascultă mai puțin radio-ul, citesc mai puține cărți. „Trăim sub semnul televiziunii ?", se întreabă autoarea articolului. „Ei, voi și televiziunea", Mireille Chalvon, adăugînd : „Cîndva copilului i se dăruia un ceas de-abia cînd împlinea doisprezece ani ; azi acest lucru se întîmplă la șase ani ! Pentru ce altceva îi trebuie unui preșcolar ceasul dacă nu pentru a nu scăpa vreo emisiune la televizor ? Departe de ei ideea de-a deschide un manual, un caiet sau o carte de lectură". Iar apelul unui sociolog este și mai categoric : „Deschideți ochii copiilor voștri și închideți televizorul" !

UN TRIB AL ALERGĂTORILOR

Proba de Marathon, a cărei lungime are 42 de km și 195 de metri este considerată cea mai grea pentru alergătorii care au ales-o. Acest lucru însă nu e valabil și pentru membrii unui trib de indieni din Mexic. Băieții și fetele acestui trib încep să se întrecă la alergat încă din vîrstă fragedă, iar cei mari întrec în viteză pînă și pe cerbii înălțimilor.

La întrecerile lor tradiționale – **rarapipa** – ei străbat distanțe de zeci de kilometri. Recordul la aceste distanțe a rămas cel din 1932, al lui Luis Rosas. Acesta a străbătut, în 72 de ore, o distanță de 560 de km sau treisprezece marathoane !

evrika!

- **Oricît ar prospera cămila, nu-i va dispare cocoașa.**
- **Cînd două minciuni se însoțesc, cea cu argumente pare adevăr.**
- **Mi-ai amintit că am bube-n cap, prietene, tu, care porți chică.**
- **Cel pe care funcția îl ajută să publice o carte, își visează cititori toți subalternii...**
- **Ce-ar putea să facă o privighetoare necinstită ?**
- **Cei înalți sînt mai aproape de cer ; cei scunzi – mai aproape de izvoare.**
- **Acul și racheta – două lucruri esențiale ! Unul mereu îndreptat spre microcosmos, altul spre macrocosmos.**
- **Călătorind cu gîndul unde voi pătrunde cu ființa, mă regăsesc etern.**
- **Două linii paralele nu se pot întîlni niciodată, dar două gînduri paralele, da.**
- **Setea de putere pe mulți îi bagă la apă.**
- **Cînd poetul face burtă, el însuși devine o metaforă.**
- **Sedentarismul e o boală fără scaun la cap.**
- **Cînd stă pe picior de război, omenirea șchioapătă.**

Ion VELICAN

Poezie portugheză

JOSÉ CARLOS DE VASCONCELOS

CINCI ZILE ÎNAINTE

Oraș de umbre de spaime de mituri
Oraș care adoarme pe o pernă
de urlete

Oraș al nostru urmărit asediat
păzit de bufnițe și polițiști
ascuns în cotloane mansarde
case părăsite

Oraș care suferă oraș care plînge
oraș al speranței
în care subteran se plămădește
prin forța faptelor izvorul aurorei

SOPHIA DE MELLO BREYNER ANDRESEN

PENTRU CĂ

Pentru că ceilalți își pun mască iar tu nu
Pentru că ceilalți se folosesc de cinste
Să cumpere ceea ce nu se iartă.
Pentru că celorlalți le este frică iar ție nu.

Pentru că ceilalți cunosc mormintele spoite
Unde, în liniște, încolțește putregaiul.
Pentru că ceilalți se pleacă iar tu nu.

Pentru că ceilalți se cumpără și se vînd
Și-n orice fac ei urmăresc cîștigul.
Pentru că ceilalți sînt abili iar tu nu.

Pentru că ceilalți se ascund în birlogurI
Și tu înfrunți primejdia cu mîna goală.
Pentru că ceilalți șovăie iar tu nu.

REVOLUȚIE – DESCOPERIRE

Aceasta este revoluția : descoperire
Lume începută din nou, de pe plaja
virgină
Ca un poem ce se naște dintr-o pagină
albă
– Catarsis izbucnind adevăr manifest
Timp pămîntesc ce își caută chipul.

MIGUEL TORGA

LIBERTATE

– Libertate, care trăiești în cer...
Se ruga tatăl nostru care știa
Să-ți ceară, cu umilință,
Pîinea de toate zilele.
Dar bunătatea ta atotputernică
Nici nu mă auzea.

– Libertate, ce trăiești pe pămînt...
Și glasul meu tremura
De emoție.
Dar o tăcere grea acoperea
Credința care picura
Din rugăciune.

Pînă cînd, într-o zi, cu curaj,
Am privit în cealaltă parte și am putut,
fermecat,
Să gust, în sfîrșit,
Din pîinea foamei mele.
– Libertate, care trăiești în mine,
Binecuvîntat fie numele tău.

EUGÉNIO DE ANDRADE

DESPRE ACEST MOD SAU ORICARE ALTUL

Dulcele ierbii
înalte
un cîntec în amurg
despre acest mod sau oricare altul
orb
de-a căuta spre margini
urmele luminii
lasă-mă să spun : cînd piatra
verii era apă
în gura ta
numele meu era o barcă
pe umeri
noaptea dezbrăcată
în inima privighetoarea
negurei
eram noi dragostea mea eram noi
nimeni nu ne vedea
această muzică
în care pămîntul respiră.

CU LOTUȘII

Erau alte nopți alte frunze
un drum de ape era trupul meu
deasupra nopților erau alte coline
sau poate nu, poate adormise abia
cu lotușii deasupra inimii

DESPRE CUVÎNT

Între pagina albă și crevasa privirii
gura îmbătrînește
Deasupra cuvîntului
noaptea se înroșește
Astfel se moare murmurai tu
Astfel se moare murmura vîntul atingîndu-ți
mijlocul
La granița poroasă a tăcerii
mîna iradiază pămîntul fără margini
Neîncetat

RUY BELO

PREȚUL VÎNTULUI

Astăzi este o zi cu vînt și mie îmi place
vîntul
Vîntul a intrat în versurile mele în toate
chipurile și
în versurile mele intră numai ceea ce-mi
place
Vijelia copacilor boarea cositelor
vîntul iernii brizele verii
Vîntul este cel mai bun vehicul pe care-l
cunosc
Numai el aduce mireasma florilor numai
el aduce
muzica ce întîrzie pe plajele lui august
Dar abia astăzi am aflat adevăratul preț
al vîntului
Acum vîntul valorează optzeci de escudos
S-a spart geamul cel mare de la fereastra
camerei mele

În românește de Mihai BANCIU

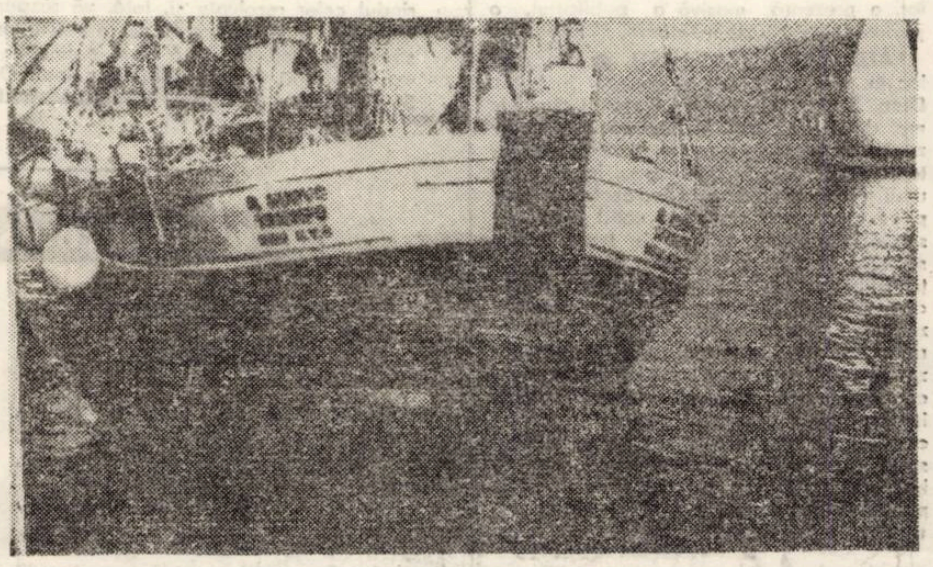

IOAN HORVATH BUGNARIU : „Stop-cadru II"

Sentimentul dragostei față de patrie (II)

(Urmare din pag. 1)

voluționare realizate în anii revoluției și construcției socialismului.

Materializarea obiectivelor stabilite de Programul partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism presupune o activitate ideologică politico-educativă susținută pentru formarea calităților noi, a virtuților umane, proprii unei personalități multilateral dezvoltate, cu o largă viziune despre lume și societate.

Perfecționarea neîntreruptă a întregii activități ideologice politico-educative se răsfrîng în primul rînd, pozitiv, în ridicarea conștiinței oamenilor muncii, în felul în care comuniștii, activul de partid își îndeplinesc sarcinile de care răspund, în avîntul și spiritul creator, de abnegație, cu care oamenii muncii înfăptuiesc politica internă și externă a partidului și statului nostru, în formarea omului nou, profund devotat idealurilor socialismului și comunismului înarmat cu noile cuceriri ale cunoașterii, cu ideologia revoluționară, științifică a partidului nostru.

Avînd convingeri puternice, legate de iubirea de patrie, de limba, tradițiile, obiceiurile românești, de grandioasele cuceriri și realizări obținute pe toate fronturile construcției socialiste, oricare cetățean nu poate fi decît solidar cu patria, devotat intereselor sale supreme. Sînt însă și situații, este adevărat – puține, în care unii cetățeni au amnezii mentale, rătăciri, orbecăiesc în căutarea unor false iluzii, himere, de viață, mai bună, mai ușoară, în alte țări ale lumii. Desigur, ei nu pot fi lăsați pradă unor astfel de mentalități, nu pot fi izolați, și trebuie ajutați să înțeleagă efectul nociv al gîndurilor și practicilor lor, să fie recuperați și redați societății. **„Este necesar să combatem cu mai multă hotărîre** – spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** – **diferite manifestări negative ce apar în unele locuri, influențele vechilor concepții și stări de lucru. Să luăm atitudine intransigentă față de tendința unor elemente, indiferent de motivul invocat, de a părăsi țara, de a pleca în străinătate. Am mai discutat despre felul în care înțelegem aceste probleme. Facem desigur deosebire între aceste tendințe și unele probleme privind reintegrarea familiei – deși această reîntregire se poate realiza și în România. Dar problemele de ordin umanitar trebuie înțelese nu în sensul neglijării, dezvoltării spiritului patriotic și de răspundere a oamenilor. Spiritul umanitar, umanismul, spiritul de omenie – cum spunem noi – se manifestă tocmai ocupîndu-ne de oameni, făcîndu-i să înțeleagă că locul lor este aici, unde s-au născut și aici trebuie să muncească ei, să lupte pentru realizarea societății noi. Asemenea manifestări sînt rezultatul atît al influențelor propagandei abile a Occidentului, cît și al propriilor noastre lipsuri educaționale, al iluziilor poleite, oferite de modul de viață occidental".**

Nu în puține situații, propaganda burgheză, ostilă societății noastre, încearcă să mistifice modul în care partidul, societatea noastră au rezolvat problema națională, să mizeze pe reînvierea șovinismului, pe ura dintre oamenii muncii români, maghiari și germani, care aparțin aceleiași patrii, care au același destin istoric. Referindu-se la modul umanist-marxist în care a fost rezolvată pentru totdeauna problema națională în patria noastră, președintele Republicii arată că **„Realmente constituie o mîndrie felul în care partidul nostru a știut și știe să asigure deplina egalitate în drepturi pentru toți oamenii. De aceea, trebuie ferm combătute încercările ce se fac de către anumite cercuri din străinătate de a ponegri țara noastră, de a dezinforma opinia publică, în legătură cu adevăratele stări de lucru din România, cu justețea politicii naționale a partidului nostru, de deplină egalitate pentru toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate. Și în această privință propaganda noastră trebuie să fie mai activă, mai militantă, mai combativă".**

Luînd în considerare întregul arsenal al propagandei burgheze, interesul cercurilor reacționare mondiale de defăimare a socialismului, secretarul general al partidului nostru cheamă la vigilență revoluționară, la acțiuni hotărîte împotriva tuturor acestor manifestări.

Dacă patria sîntem noi, fiii săi, atunci iubirea, devotamentul nemărginit față de patrie sînt strîns legate de respectarea prin lege, prin educație, a drepturilor omului, de respectul profund față de munca și creația semenilor noștri, a oamenilor muncii de pretutindeni. Dar, în legătură cu drepturile omului, s-au făcut și se mai fac diverse supoziții, se susțin o seamă de pseudo-teorii, folosite ca un bumerang împotriva socialismului, se prezintă într-o lumină falsă, ipocrită, adevăratele lor sensuri și semnificații economico-sociale. Drepturile omului încă mai suscită vii controverse, clarificări. Referindu-se la aceste aspecte de mare însemnătate, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arată că : **„Este necesar să lămurim și pe plan internațional concepția noastră cu privire la drepturile omului, să înlăturăm confuziile pe care le creează unele cercuri străine în legătură cu drepturile omului – acțiune care nu constituie decît încercări ale reacțiunii de a abate atenția popoarelor de la preocupările reale, de la stările grave de lucruri existente în lume datorită crizei economice, energetice, a petrolului, datorită politicii imperialiste și colonialiste, politicii de inegalitate și dominație. Să explicăm că realizarea drepturilor omului presupune lichidarea oricărei dominații a unui popor de către altul, lichidarea colonialismului, a politicii imperialiste de forță și amenințare cu forța, asigurarea unor condiții de muncă egale pentru toți cetățenii, realizarea adevăratelor drepturi sociale de care nu se bucură astăzi oamenii muncii în țările unde domnește inegalitatea de clasă. Trebuie să explicăm cu toată claritatea că democrația pe care o realizăm noi, a participării directe a oamenilor muncii la conducere, este o democrație cu adevărat nouă, superioară – și nu o vom da niciodată pe democrația burgheză, oricît s-ar pretinde aceasta de perfectă ! Democrației care se bazează pe inegalitate, exploatare și asuprire, noi îi opunem o nouă democrație, revoluționară, bazată pe proprietatea comună a oamenilor muncii, pe egalitate deplină în drepturi și participarea directă a maselor populare la conducerea tuturor domeniilor de activitate, la făurirea conștientă a propriului lor destin, a bunăstării, fericirii și independenței".**

Dacă dragostea de țară și societatea socialistă este sinonimă cu dragostea față de om, înseamnă că umanismul reprezintă o valoare fundamentală a noii societăți, o valoare care merită să fie apărată, dezvoltată. Umanismul socialist, integral, real, atotcuprinzător, nu este doar un imperativ, ci o realitate. Umanismul socialist pornește de la om și se termină la om, la realizarea sa multilaterală.

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 5 (671) 5 FEBRUARIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. — 1 leu

ÎN ÎNTÎMPINAREA JUBILEULUI PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Partidul nostru comunist va împlini în curînd — în mai 1981 —, șase decenii de existență, de sine stătătoare, în viața politică românească. Spunem „existență de sine stătătoare", pentru a sugera adevărul cunoscut, anume că Partidul Comunist Român a germinat în și a răsărit din întreaga istorie anterioară, de mai multe ori milenară, a poporului nostru ; că el a fost rezultatul firesc al lucrării poporului român asupra propriilor sale destine, începînd cu primii muguri de civilizație aici, pe acest pămînt, și urcînd apoi, treaptă după treaptă, mileniu după mileniu, secol după secol și deceniu după deceniu, pînă atunci, cînd Congresul Partidului Socialist din mai 1921 avea să hotărască transformarea partidului socialist în partid comunist — Partidul Comunist Socialist, moment de răscruce în destinele istorice ale clasei muncitoare, al tuturor oamenilor muncii, al națiunii și statului român. **Partidul nostru comunist se profila așadar, pe marea boltă a marii noastre istorii, așa după cum subliniază tovarășul** Nicolae Ceaușescu, **ca fiind** „continuatorul luptelor seculare duse de poporul român pentru neatîrnarea țării, pentru formarea națiunii române și a statului național unitar, pentru accelerarea progresului social și înaintarea României pe calea civilizației". **Originile partidului nostru sînt, așadar, străvechi și, în acest sens, momentul Mai 1921 a avut valoarea unui nou salt calitativ pe care poporul român, clasa muncitoare din România — ce și-a făurit primul său partid politic marxist, revoluționar, în martie 1893 — le făceau în noua devenire istorică a patriei noastre, ca țară a civilizației noi, superioare, socialistă.**

Cu Mai 1921, idealul socialismului se profilează tot mai cuprinzător, mai limpede, mai aproape de generațiile ce făceau acest nou salt calitativ. Clasa muncitoare, forța socială cea mai înaintată a României noi, moderne, țărănimea, intelectualitatea, toți producătorii de bunuri materiale și spirituale din societatea românească vor avea, de acum înainte, un nou și mai viguros instrument de luptă politică pentru regenerarea energiilor poporului nostru, decis să meargă mai departe, spre noi orizonturi în drumul său străvechi, spre noi culmi de civilizație. Acesta, și numai acesta, este sensul mare al semnificației Congresului mișcării politice a clasei muncitoare din Mai 1921, de la care au trecut șase decenii. Partidul Comunist Român venea din Istorie și se angaja în fața aceleiași Istorii să o ducă mai departe spre noi cuceriri, spre ceea ce obiectiv, societatea umană obligă, permitea și reclama cu acuitate. Acesta este sensul Articolului 1. din Proiectul de Statut al Partidului Socialist-Comunist, pregătit pentru Congres, dar care, din cauza arestării delegaților nu a mai fost discutat și în care se arăta că Partidul Socialist-Comunist din România urmărește organizarea luptei clasei muncitoare pentru preluarea puterii politice în stat „în vederea socializării mijloacelor de producție,

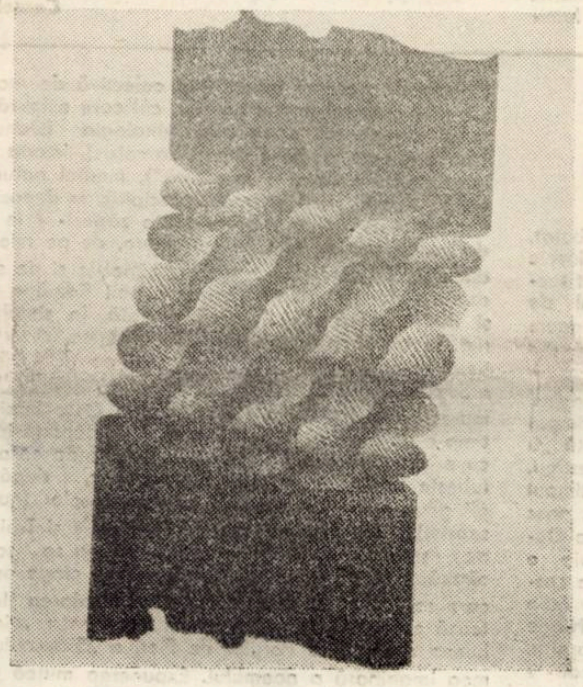

VIOREL TOMA : „Poem alb-negru"

adică transformarea societății capitaliste, bazată pe exploatarea muncii, într-o societate socialistă, în care munca este organizată după un plan general cu sforțările tuturor".

Acestei noi perspective istorice îi va consacra întreaga sa capacitate politică, teoretică, organizatorică, fizică și spirituală partidul nostru comunist încă de la primul său pas ca nou partid muncitoresc în viața politică românească. Și el și-a onorat angajamentul.

Șase decenii, în istorie, poate fi puțin sau mult. În cazul partidului nostru, ambele valențe își găsesc corespondența în realitate. Este puțin întrucît, față de o istorie de mai bine de șase ori milenară și față de un viitor infinit, acest timp este modest. Dar față de ceea ce partidul nostru a determinat și a realizat în această vastă istorie, raportat la trecut, cei șaizeci de ani se impun cu putere, cu valoarea unei întregi epoci. Sub directa înrîurire și conducere politică a partidului nostru comunist, poporul român a depășit o orînduire socială bizuită pe asuprire și exploatare, pe inechitate politică, economică și care devenise un zăgaz în calea progresului. Sub aceeași înrîurire și conducere poporul nostru, unit în jurul clasei muncitoare, și în frunte cu aceasta, a edificat o nouă orînduire socială, socialistă, și a statornicit pe cote extrem de suspuse civilizația noastră, civilizație în sensul larg, modern al noțiunii. Cifrele și realitățile palpabile, aflate în văzul omului de pe stradă și a întregii lumi stau mărturie. O singură cifră este edificatoare : producția industrială a României socialiste este astăzi de 36 de ori mai mare decît în anul 1950, adică atunci cînd au început a fi puse bazele socialismului. Sîntem astăzi, deci, de 36 de ori mai puternici, din punct de vedere industrial, decît în urmă cu 31 de ani. A crescut de cîteva ori producția agricolă, nivelul de trai al maselor, știința și cultura au luat un mare avînt. Dintre toate țările lumii, România a înregistrat în anii noștri, ai socialismului, cel mai viu ritm de dezvoltare ; sîntem, deci, printre cei mai prosperi din lume. **Avem un partid și un popor tineri, o țară tînără și viguroasă. Și aceasta este mult. Am realizat cel mai mult din întreaga noastră istorie.** „În toate orașele și satele patriei — **sublinia recent tovarășul Nicolae Ceaușescu** — se pot vedea mărețele realizări ale poporului nostru în înfăptuirea Programului partidului, în asigurarea dezvoltării continue a forțelor de producție, în înflorirea României socialiste". **Iată, sintetic, bilanțul celor șaizeci de ani de la memorabilul Congres din mai 1921, care a statuat transformarea Partidului socialist în Partidul comunist și care, prin aceasta, a inaugurat o nouă treaptă în devenirea noastră ca națiune și țară liberă, prosperă, independentă și suverană.**

Mihai FATU

opinii

Starea de veghe

Romanul ultimului deceniu manifestă, așa cum bine s-a observat, o propensiune deosebită către realitate. Această întoarcere la o tradiție epică binecunoscută se face însă sub semnul efortului de cuprindere și explorare în întregime a realului. În tentativa sa de **re-creare** a lumii, romancierul nu se mai oprește la faza de **ilustrare, de explorare pe orizontală** a unor raporturi și structuri, ci **se implică** pe sine însuși în **adevărurile** acestei lumi, iar finalitatea implicării este dată de **noua viziune asupra lumii și vieții.** Această aderență totală la realitate se face în numele unui principiu etic, exprimat vizionar de unul din personajele romanului actual, Petre Curta (din romanul **Biblioteca din Alexandria** de Petre Sălcudeanu), el însuși ziarist și scriitor : „Iubesc această lume dureroasă și din această cauză cred că am dreptul să mă pronunț asupra ei din miezul lucrurilor, de acolo de unde sămînța poate da colț sau să moară".

Neîndoielnic că prin această nouă orientare romanul actual aderă la o estetică a **mimesis-ului,** al cărei criteriu axiologic de bază este **principiul verosimilității** avînd ca plan de referință realul. Nu neam propus aici și acum să discutăm cît din această realitate, surprinsă în **imagini-ecran,** are corespondent existențial în viață și în biografia scriitorului. Cert este că între viață și literatură au existat dintotdeauna raporturi multiple, că fiecare scriitor, cel puțin azi, și-a transferat o parte din biografie și experiența vieții în operă și că marile întrebări existențiale, marile obsesii înainte de a fi ale personajului sau ale personajelor, au fost ale autorului. „Nu ajunge unei opere să fie plăsmuită din imaginație — nota creatorul lui **Faust.** Mai trebuie să cuprindă și **adevărul desăvîrșit** (s. n.) pe care îl dă numai experiența".

Această nouă orientare a literaturii, în speță a romanului, e determinată dialectic de marile schimbări și transformări prin care trece societatea și care nu rămîn fără urmări în planul conștiinței individului. Niciodată, în procesul de autoclarificare a sensurilor vieții, individul n-a simțit mai acut ca acum nevoia de certitudini, de adevăr, nevoie din care literatura, investită firesc cu dimensiunea **politicului** și a **socialului,** și-a făcut o profesiune de credință : „Trăim într-o lume în care **adevărul** (s. n.) se cere rostit pînă la capăt și cu curaj, istoria nu se face cu jumătăți de măsură și nici o literatură cu jumătăți de adevăr" — afirmă același personaj-scriitor Petre Curta.

Obsesia supremă a literaturii de azi și poate a literaturii în general, a fost și este aceasta : **omul nu poate trăi oricum.**

Omul este un produs social, o sumă de relații dar, în același timp, singurul animal care-și caută o justificare a faptului că trăiește. Iar faptul că trăiește o singură dată, îl determină să nu accepte orbește un destin care ar putea duce la o gravă alienare a ființei sale. Lumea are nevoie de echilibru și armonie la toate nivelurile vieții. Cu atît mai mult ființa umană, a cărei existență fiind unică, irepetabilă, trebuie să fie și demnă, adevărată, conformă cu structura și natura sa.

„Istoria se impune ca o idee, ca o necesitate" — observa Marin Preda. În rostogolirea sa „inceată și apăsătoare", în jocul său dialectic de contradicții, ea marchează profund destinul indivizilor. **„Pe scriitor îl interesează însă ce se întîmplă cu oamenii",** adică cu aceste destine individuale. Cu alte cuvinte, în ce măsură omul este sau nu victimă a acestui joc. Din acest imperativ etico-filosofic se naște o neobișnuită **tensiune intelectuală** care domină spațiul epic al prozei ultimului deceniu. Scriitorul intră astfel într-un **dialog spiritual** cu Lumea. E un dialog ce poate fi și trebuie investit cu valoarea emblematică a exclamației unui personaj al lui Al. Ivasiuc, Figueroa : „Iubiților, ce vă pot spune este asta : Viața nu e somn. Este chiar opusul, este **maxima trezire"** (s. n.). Această aserțiune radicală are valoare emblematică pentru o întreagă literatură epică, întocmai cum versurile lui N. Labiș din volumul **Lupta cu inerția** (titlu ce pare fi echivalentul liric al acestei treziri, căci lupta cu inerția nu este oare lupta cu somnul, cu o existență apatică, ternă, cenușie ?), au valoare emblematică pentru o întreagă generație poetică. Ea este strigătul de trezire, de iluminare a conștiinței, din somnul unei existențe larvare, edulcorate, și, în ultimă instanță, false. Se afirmă astfel o nețărmurită încredere în **virtuțile rațiunii** ca for suprem de responsabilitate al tuturor actelor ființei umane.

Revelația acestei treziri aduce multiple întregiri și schimbări de optică în țesătura romanescă. Personajul nu se mai supune dogmei inchizitoriale — **crede și nu cerceta.** Dimpotrivă, condiția **sine qua non** a existenței sale, chiar starea sa existențială, am putea spune, este **interogația.** Nevoia de clarificare a propriului destin, setea de cunoaștere a unor adînci raporturi sociale în care sîntem cu toții implicați devoră existența acestor **raisonneur-i.** În cetatea Spiritului, conștient de limitele sale, se declanșează acum marile întrebări despre Istorie, Putere, Adevăr, Libertate și Necesitate, Dragoste, Fericire, Destin, Moarte etc. Acest nou **modus vivendi** al eroului, întemeiat pe o neobișnuită **patimă a reflecției,** sincronizează romanul românesc de azi, (cel puțin sub acest aspect), cu marile realizări epice europene și universale.

Nu este în intenția noastră, de altfel spațiul nu ne-ar permite, o analiză **in extenso** a romanului ultimului deceniu. Ne vom opri doar la nivelul editorial al anului 1980, considerat în unanimitate de vocile criticii ca an al romanului, cu multe realizări de excepție. Cărți ca **Cel mai iubit dintre pămînteni** de Marin Preda, **Pumnul și palma** de D. Popescu, **Salvați sufletele noastre** de Laurențiu Fulga, **Iepurele șchiop** de D. R. Popescu, **Vocile nopții** de A. Buzura sau **Biblioteca din Alexandria**

Vasile PISTOLEA

(Continuare în pag. 7)

cronica literară

Lucia Negoiță

Duminică spre luni

Ed. Eminescu, 1980

În comparație cu colegii ei de debut sau de generație literară, Lucia Negoiță publică destul de rar. Nu aș putea spune că și puțin ; volumele de poezie pe care le publică, de dimensiuni apreciabile, conțin o cantitate de literatură care ușor ar putea fi răspîndită în două sau trei plachete. Cărțile sînt „gîndite", ele reprezintă o etapă a prospectării realului. **Duminică spre luni** are o armătură epică, bineînțeles puțin exteriorizată ; cartea ar putea fi un jurnal liric organizat în numele unor teme obsedante. Prima parte, **Vestea,** poartă un lămuritor motto din **Didahiile lui** Antim Ivireanu : „Drept aceea, ce voi putea cuprinde cu mintea mea, sau ce lucru vrednic voi putea grăi asupra zilei acesteia ?", text memorabil despre condiția melancolică a gînditorului. Ceremoniile lirice ale autoarei nu șterg contururile cotidianului, o asprime a faptului diurn dă mereu o ciudată vigoare rostirii : „Ce veste / acea vedere a cugetului / limpezit / la care arsă de dor / binegîndeam / / Eram „primăvara încinta" / Cea plină de dar / cu încălțări neumblate / lîngă un riu înroșit / / Pradă gustată / de plante carnivore / cu dinții lor / ce se înfig / la încheieturi / / Stam să întreb / în care / din trupurile sufletului / să aștern / sămînța aflării / / pe-o aripă întinsă / în pat neînceput / de unde s-ar putea / în ea / pe ea însăși privi / / mută și mai presus / temătoare / o pasăre lîngă oul divin / / Ce veste / acea vedere a cugetului / limpezit / vorbindu-mi / / Peșteră, gătește-te".

Aproape fiecare poem e ridicat, cu solemnitate, pe postamentul unui strălucit mit al culturii. Sau, pur și simplu, pe temelia unui text devenit, în timp, sacru. Autoarea citează și noi putem ghici educația poetică făcută în pinacotecă sau în sala de concert, lîngă o carte a lui Ezra Pound sau între autorii liricii „obiectuale". Un aer matern le învăluie pe toate. Muncile zilnice ale scriitoarei zmulg dintre întîmplările poetice comune, cele care sînt numai ale ei ; ale stadiilor de afirmare a feminității poetice. Nimic nu este uscat prin excesivă cerebralizare. Rostirea poetică e firească, înscrisă într-un ritm al certitudinilor, al existenței zilnice ; a cotidianului : „Întîi vom vorbi cu graiul lebedei / porunca de viață este doar mai presus / salcia a crescut în mine iertată / am fost aceea care a binevestit / / Și zidtoare am fost în casa sufletului / „el alma hermoso" / / cu miros neînceput / purtînd cruzimea primăverii / / Am fost cea care binevestește / cu cer și pămînt deopotrivă în orbite, / pînă la cîntec ne așteaptă umeda umbră / Lumea eternă".

A doua parte (care se deschide – notam că există o substanță epică superior tezistă, care decide, în esență, gesturile poetei – cu un motto din Ibsen : „Tu vorbești de un copil care nu trăiește decît în tine, care nu există decît prin tine, care n-are decît mamă"), din nou e citabilă prin sugestia de exclusivism feminin pe care îl proclamă. Căci dacă în acest volum există, probabil și sub presiunea noului val al lirismului, o anume tentație a versului rece, ea nu e mai puțin o poetă care știe a conserva, drepturile lirismului sentimental, bogat în sugestii, superior feminin : „În moale timpan sunător / stă chircită lumina / praful ei în golul / unei chei de provincie-nvinsă / / și eu în putreda-ți casă / ascultam Concertul / pentru oboi / de Alessandro Marcello / / La gîtul tău fularul auriu / împuținat de sabia deschisă / a tufei de măcieș / / Vae, vae, țărînă tu / mai limpede ca apa / tu vei închide viul mormînt / al unei palide lebede / / și frunzele ce acum te apasă / mîngîindu-te / iau dojana căderii asupra / / Și capetele regilor / și locuințele lacustre / cărțile pe care nu le-am citit / / păcatul de a nu fi fost fericită / fularul auriu / care se stinge".

În fine, poezia „rece" nu lipsește ; coborîrea în „cotidianul desacralizat" nu anulează vibrația poetică, nu deliricizează" : „Scurte răstimpuri / cînd nu iubesc pe nimeni / merg pe strada potriarhală / Vlădescu / / în ziua din an / numită și a dezghețului / din streașină curge / decoloratul / sînge al țiglei / / Întreagă mă privesc / în lama lucitoare / a unui cuțit / și știu îmi amintesc / obișnuia el să spună / „compatrioți, / acesta este trupul meu". **„Duminică spre luni"** e o carte care face figură aparte în poezia actuală.

Cornel UNGUREANU

Ileana Roman

Vărsătorul de piatră

Ed. Eminescu, 1980

Cel de al doilea volum al Ilenei Roman (autoarea a debutat, în 1968, cu **Nașterea zeiței**) atrage atenția, mai întîi, prin strînsele raporturi dintre tematică și compoziție – în așa măsură încît tectonica însăși devine un element de semnificație. **Vărsătorul de piatră** este, într-adevăr, cum se exprimă Ileana Roman, un „poem de clepsidre în dreptul Dunării", **timpul** și **fluviul** fiind două din axele fundamentale ce-i susțin arhitectura.

Peisajul concret este cel al Porților de Fier, tărîm privilegiat, polisemantic. Avem a face cu un veritabil timp-spațiu, cu „timpul spațiu – vărsătorul de gumilastru", cu memoria pietrificată a istoriei vechi și prezente. Aici, vremea s-a corporalizat în vestigii, este vizibilă, a devenit, cu alte cuvinte, un spațiu în care timpul meditează asupra lui însuși. Apa și nisipul măsoară durata, nasc noi edificii, asimilîndu-le celor străvechi. De aceea, trecerea Dunării prin îngustimea de piatră a **Porților de Fier** închipuie o imensă clepsidră în care cade ninsoarea, aidoma unui nisip cosmic : „... Stăm în acest clopot peste care / ninge absolut / / din gură în gură. Din gura peșterii unde a- / doarme Zamolxis. Ninge pe limba iu- / bitei lui Dromichete, cea cu picioare / de argint. Se aude coama munților / albastră, cuprinsul cu spatele-ndîr- / jit, clepsidra din miazănoapte în / miazăziuă la streașina veacului ...".

De altfel, textele (legate lexical, sintagmatic, continuîndu-se nemijlocit) au, fiecare, o dispunere grafică ce amintește clepsidra. Totul, așadar, derivă din acel **timp-spațiu** amintit mai sus. Cîmpuri semantice sui-generis cresc și se diversifică. Cea dintîi grefă este **memoria** – forma individuală de supraviețuire a unor evenimente consumate sau abia născînde. Apoi, construcția, podul, șantierul, „Sistemul" : „viața / / e-o femeie prelinsă pe care o dor ochii / cînd se aprinde lumina, ochi lacomi : / văd zeul provincial – un Vallum. / La Helis o hierodulă cum se scu- / tură, cum dă cu părul, cu genele / ca niște bice. La Dunăre șantierele / Sistemului pe mari mutări ale pă- / mîntului ...". În fine, dincolo de această modalitate colectivă de recuperare a timpului, este **cuvîntul** (textul poetic), cel care asigură faptelor extindere și perenitate spirituală. Mitologia (Danubius-Fluvia, Țara Transcendentalia, Făt-Frumos, Zamolxis), istoria (Dromichete, Traian-Decebal : „piatră la piatră"), mediul natural și oamenii de azi se tezaurizează spontan, precipită, în depozitele vii ale limbii române : „... Ninge peste toate zăpezi- / le tuturor zăpezilor, de pe morminte, / de pe cutremure, de pe mieii negri. / Ninge din gură în gură. Și pe toate / zăpezile și pe sub toate zăpezile ascult / aceste urme : literele Limbii Române care / sînt munții și riurile, păsările ...". Încă o dată, în simultaneitatea memoriei, în simultaneitatea construcției lirice, diversele secvențe de timp se confundă : „... A / căzut pe țărm zăpada din Tracia / / Septentrionalia (din Lederata-n Helespont. / / ninge din Maramureș peste Istru, din / România în Geto-Dacia)". Rezistența la timp e dată de **cuvînt** și de **piatră** : „departe-i zeul / / zeul celest cu privilegiul de a fi din- / tr-o dată ceea ce a fost. Materia-și / iubește zeii. E-un ecleraj, e un breloc, / după care ni s-a lungit gîtul, căci / în oraș, în parcul rozelor (nu-i nici o ironie a soartei), / vărsătorii de neam, Decebal / și Traian nu sînt aproape / / perfecți / / stau față-n față, dar nu se / scuipă și nici nu se sărută, / piatră la piatră. Peste / care ninge acest horoscop / în care se holbează viitorul ...". Contemplarea fluxului se completează cu actul, cu gestul uman îndrăzneț : „viața / e-un baraj", lumea concretă a Porților de Fier, a „Sistemului" modelează lumea imaginară a poemului. Expunerea mitică (uneori, lipsită de pregnanță) și dispunerea caligramatică se asociază cu elemente de reportaj : „ca un nour de argint / / îndeajunse dulci cuvinte, căci aș vrea să nu / pot povesti cum l-am cunoscut pe inginerul / Gheorghe Sălăgeanu, fiind așa de parcă / îl știam dintotdeauna ...". Firește, nu întotdeauna înălțimea intenției concordă cu aceea a realizării. Remarcăm, însă, aerul proaspăt care umple, din cînd în cînd, acest recipient de azur unde, între trecut și prezent, între mediu și ins se întrevede o continuitate limpede și ingenuă : „pe șantier e nebunia cît oglinda, mașini / mai line, poți citi încet o scrisoare de / la Ovidiu din Pont : e marea dezghețată la gurile Istrului ..." **(duminica).**

Eugen DORCESCU

---

lecturi

Al. Husar

ARS LONGA

probleme fundamentale ale artei

Ed. Univers, 1980

Evoluția ideilor estetice, chiar și atunci cînd escamotează explicațiile raționale, conceptuale ale fenomenului de artă, nu poate nesocoti nevoia de sinteză, de cuprindere într-un concept universal. Astfel se îndreptățește atributul de perenitate al celei mai esențiale îndeletniciri omenești. Deși consideră lucrarea sa ca o istorie a ideilor despre artă, cu sublinierea implicațiilor pe care le au acestea în gîndirea și opțiunile moderne, vocația filosofică a autorului acestei cărți de a reduce viziunea de ansamblu la o concepție organică, la un sistem de concepte integratoare menite să surprindă „a doua natură" a artei, provoacă mari satisfacții intelectuale prin incursul subtil, prin aventura pe care spiritul metodic și problematizator al lui Al. Husar îl propune, cu investigarea sa.

Teoria artei ca imitație, oricum, ridică probleme ce se cer elucidate și analiza metodică și precaută a lui Al. Husar îi actualizează o trăsătură întîlnită la prof. Tudor Vianu, care definea metafora cu grija de a-i sublinia și deosebirile în asemănarea sa cu obiectul comparat. La fel, arta este o substituție a realității pe un alt plan de existență, însă nu în afară de viață și de om, a cărui expresie este și care stă la baza acestei sinteze. Bogăția de accepții dată artei ca natură și simbol, dar și ca formă de organizare a materiei, nu scapă din vedere diferența esențială, ceea ce ne plasează pe o nouă platformă a înțelegerii relațiilor dintre subiect și obiect, formă și conținut, artă și limbaj, cunoaștere și transfer, individualitate și libertate, unitate și diversitate. Mesajul umanist al artei, ca formă a spiritului creator, fapt care îndrituește titlul acestei valoroase lucrări, – originale prin puterea de pătrundere a analizelor în problemele fundamentale ale artei, – demonstrează adevărul că „arta face nepieritoare, eterne, imaginile pe care oamenii și le-au făcut despre ei".

Nicolae ȚIRIOI

---

viața asociației

● PRIMA ZI A LUNII CĂRȚI LA SATE în județul Timiș a avut loc la Sînandrei în localul noii biblioteci cu participarea scriitorului Mircea Șerbănescu și a actorilor Eugen Moțățeanu de la Teatrul Național din Timișoara și Adele Radin și Victor Lake de la Teatrul german de stat. ● Aurel Gheorghe Ardeleanu a fost invitatul Casei de cultură a municipiului Timișoara. ● La Periam, o șezătoare literară cu participarea lui Anghel Dumbrăveanu, Ion Dumitru Teodorescu, Damian Ureche, Lucian Alexiu și Marius Munteanu. ● Lucian Alexiu și Florin Bănescu au prezentat la Arad volumul de versuri „Scara interioară" al lui Vasile Dan. ● În cadrul „Săptămînii culturale" din Chișineu-Criș au fost invitați Ion Marin Almăjan, Ion Jurca Rovina, Petre Novac Dolângă, Ilie Măduța, Aurel Turcuș, Petre Dinu Marcel. Prezentator, criticul literar Alexandru Ruja.

L. B.

șantier literar

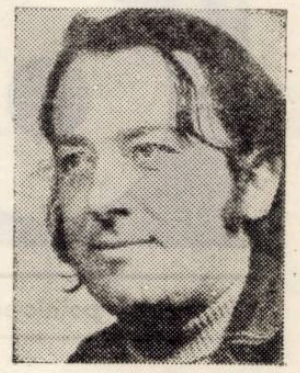

MANDICS GYÖRGY

– Îți apare, în variantă românească, la Editura „Eminescu", un amplu volum cercetînd lirica lui Ion Barbu, „Gest închis". Cred că este, nu numai pentru tine, un eveniment ...

– Va fi un volum refăcut. Încerc să aplic o metodă ipotetică deductivă în critică, care să aducă o mai accentuată obiectivitate și controlabilitate. În critica de azi există o foame de obiectivitate, tradusă prin apariția unor metode matematizate.

– Ai aderat la ele ?

– Desigur, considerînd că esența matematicii nu este „măsurabilitatea" fenomenului, ci e legată de siguranța deducției, metoda deductivă făcînd ca, pornind de la anumite axiome clar definite, să putem demonstra valabilitatea unui sistem de afirmații (teoreme) considerînd că procedeele matematice trebuie să fie atașate de acest gen de metode.

– Ești împotriva computerizării ?

– Da, deoarece aceasta nu ține de esența fenomenului, ea nu **explică** cititorului. Esența trebuie căutată pe planul semnificației cuvintelor (limbajului) operei. Metoda obiectivă trebuie să opereze la acest nivel.

– Operezi, ca să zic așa, o umanizare a matematicii pure.

– După însuși Barbu, în geometrie, există un loc luminos unde poezia se întîlnește cu matematica.

– Ce ai făcut cu poezia ta ?

– Deocamdată nu voi mai scrie poezie. Experiențele mele anterioare țineau crearea unor sisteme de poezii în care așezarea versurilor să aibă semnificații mereu schimbate și amplificate, prin juxtapunerea semnificațiilor individuale ; încercam să mă ridic deasupra semnificațiilor primare ale cuvintelor construind diverse sisteme. Astăzi aș realiza alte structuri, însă în aceleași modalități. Așa că am trecut la fundamentarea teoretică a acestor sisteme de a construi semnificații.

– Probabil Ion Barbu a fost marele pretext pentru a-ți demonstra modul de gîndire. Sau să-i zic „afinitate".

– Alături de Barbu și Blaga și Philippide sînt la fel de intenționali și riguroși în a gîndi sisteme, depășind semnificațiile strict artistice, literare, lirica lor se alcătuiește într-un metasistem de semnificații.

– Cu tine aș putea discuta mult despre penetrația lucidității în poezie ...

– Încercarea de a face poezia cît mai **deschisă,** în sensul lui Umberto Eco, nu e o cale care să fie urmată mult timp. Autorul trebuie să fie suveran pe textul său, conștient de ceea ce vrea, de mesajul operei. Ulterior, opere considerate ermetice (T. S. Eliot) sînt azi descifrate. Necesitatea inițierii cititorului e o chestie de timp.

– La ce lucrezi acum ?

– Voi publica unele cărți de popularizare științifică, ocupîndu-se de fenomene misterioase (aflate la frontiera științei) de protoistoria scrierii, de fenomenul nașterii scrisului, întrerupîndu-se acolo unde începe istoria scrisului. Așadar, despre sisteme de comunicare precum anumite semne din peșteri, inscripții de pe stînci, obiecte de uz casnic, nodurile incașilor, răbojurile. Scopul studiului e să arate știința **în mișcare.** În altă ordine de idei, mă voi ocupa, în altă carte, de desenele care se văd de la mare înălțime ...

– Ai relații cu literatura science-fiction ?

– Da, însă autorii ei o fac sub numele de știință. Întru cu ei în polemică făcînd o critică a unor ipoteze, așa cum criticul vizează literatura. Polemică nu de dragul polemicii, însă. Operele autorilor pe care-i combat se sufăn, de fapt, ca literatură, nu ca știință. Și mă voi ocupa, cîndva, de farfuriile zburătoare ...

– Sper, totuși, să nu pierdem un poet cîștigînd un om de știință. Ambele aspecte ale activității tale se pot completa reciproc fără să se excludă ...

Lucian BURERIU

O ANALIZĂ DIN ION BARBU

– Încheiere –

În Isarlik poetul cere intrare în CETATEA SPIRITULUI, dar în **Încheiere** – cu titlul vechi **Discursul în fața cetății Isarlik** – privește de-acum DIN CETATE, le vorbește urmașilor din SPAȚIUL SPIRITUAL AL CETĂȚII. Dintre cele trei poezii în care topografia Isarlikului se conturează în mod succesiv, aceasta din urmă vorbește despre cea mai esențială treaptă, cea finală, a structurii CETĂȚII AFLATE LA NIVELUL NUNȚII.

Versurile 1–8. Această cetate e aleasă „stinsă liniștirea noastră", ținta căii cunoașterii, „în mare gală" (vezi **Înfățișare, Increat**) „încinsă (vezi caracterizarea lui Saturn din **Paznicii**), „mireasă", căci aci se realizează Nunta, împreunarea cu Soarele, reintoarcerea noastră acolo, de unde provenim și unde tînjim cu un dor de nestins. Acestei cetăți i se adresează poetul ca unui prieten, unui vechi cunoscut, unui egal, **omogen de-al său de aceeași esență**; numai existența unei astfel de relații îl îndreptățește s-o roage să-i îngroape în mod demn în eternitatea spiritului „între poleite pietre" „pe cei doisprezece turci" care i s-au dovedit, pe cei doisprezece apostoli drepți.[1] Apostolii sînt turci, deci nu sînt ființe spirituale pure deocamdată; sînt contaminați de „orientalism", de senzorialism. (Dacă n-ar fi așa, n-ar mai fi nevoie ca în acest ținut al spiritului să le **ceară** recolta: **ar primi-o!** Dacă totuși solicită acest drept neobișnuit pentru ei, o face, pentru că acești „turci" sînt reflexivi – ei au luptat pentru obținerea spiritualității, sînt „dovediți". Caracterizarea lor de mai departe vine să sublinieze această idee, căci toate caracteristicile se referă la reflexie **(țeasta, nervii torși în barbă)**. Dar tocmai din cauza impurității lor, ei nu pot pătrunde cu întreaga lor ființă în CETATE: doar spiritul lor va ajunge „între poleite pietre": osul, carnea, barba le vor fi azvîrlite în mormîntul de pe nivelul DESCOMPUNERII al unui „CIPRU Negru"[2] „într-o dimineață de sonoră vale" (vezi **Increat**).

Versurile 9–14. A doua rugăminte adresată Isarlikului e individuală, de aceea ea răsună pe un limbaj metaforic mai dificil: Isarlik: „vis al Dreptei Simple", visul simplu, drept, nefrînt al CUNOAȘTERII, **geometrie elenistică,**[3] alexandrină, gravată cu săbiile fără teacă în ochiul de senin oțel al lui EL GAHEL, „inegală creastă", ca spinarea sulițată a cegii,[4] LAMĂ NORVEGĂ,[5] deci NORDICĂ, GLACIALĂ – gînd rațional!

Versurile 15–18. Poetul îi adresează deci acestei CETĂȚI A CUNOAȘTERII, încărcate de tensiuni geometrice, raționale, cea de-a doua rugăminte, aceea de a răcori „ca scuții" „zonele de aer", fundul mării de aer, de a răsfira cetățile încerte, iluzorice ale norilor (vezi toarcerea ștreangului justiției din **Isarlik**) pentru ca „sub piatra turcă" cucerită de Isarlik, prin depășirea legii turcești, poetul să se poată cufunda în tihnă într-o „albă apă" – urmîndu-și ciinele Fox într-o vuitoare apă a morții – garantînd astfel urmașilor SPAȚIUL DE EXISTENȚĂ SPIRITUALIZAT.

Versurile 19–22. Pe monumentul său funerar cere ca inscripție un singur semn comemorativ, o singură figură cabalistică[6] clipitoare „din culoarea minții", poligonul stelar EL GAHEL, a cărui pecete ciclică și închisă în sine în toate înnoirile ei, va pîlpîi, candelă asupra lui, vestind imortalitatea lumii sale.

Asupra acestei noțiuni însă, care în poezie survine de două ori într-o accentuată poziție de rimă și, în fine, drept cuvînt de închidere de volum, în rimă și, pe deasupra, scos în evidență printr-un desen, trebuie neapărat să ne oprim. Ce e acel EL GAHEL? N-am putea să-i prezicăm mai îndeaproape conținutul?

Pentru o primă abordare putem porni din premiza, că EL GAHEL e în legătură cu cultura alexandrină. În cadrul ei a existat o pleiadă de poeți numită **eptagon-alexandrin**: Licofron din Chalkis, Alexandros Aitolos, Dionysos din Tarsos, siracuzeanul Sosiphanes, bizantinul Homer, alexandrinul tròas Sositheos și kerkyrianul Filiscos (în jurul anului 284 î.e.n.). Dar aceasta nu înlesnește dezlegarea. Șansele ar fi mult mai mari, dacă, în locul unei denumiri concrete, am porni din ermetismul alexandrin, dintr-un ermetism sintetic, care include spectrul complet, începînd cu mistica numerelor pitagoreice și pînă la documentele profetice creștine. Un rol-cheie îl joacă faptul, că expresia EL GAHEL constă din șapte litere. Numărul 7 însuși e număr-cheie: suma numerelor 3 și 4, simbolul echilibrului macrocosmului (divinitatea) și a microcosmului (FIINȚA). (Conform învățăturii pitagoreice 2 înseamnă opoziția, lupta a două forțe adverse, pe cînd 4, adică $2 \cdot 2 = 2^2$ acordul, echilibrul. Această concepție provine probabil din reprezentarea geometrică a lui 4, deoarece, dintre figurile geometrice elementare, pătratul are cele mai multe axe de simetrie. Toate acestea pot fi identificate și în forma lui EL GAHEL: EL → GAH →EL. Ori: EL → EL → GAH, fiindcă ultima notare marchează ciclicitatea lecturii. Repetarea membrului EL EL joacă deci rolul **pătratului** în această expresie, iar GAH rolul **triunghiului.** Cuplul EL (în caz că presupunerea noastră e corectă) trebuie deci să exprime apoziția simplă, perechea antinomică, grupul de patru EL. EL echilibrul microcosmic, iar treimea GAH divinitatea, absolutul cosmic. CUNOAȘTEREA absolută. Persistă doar întrebarea, de ce va fi ales Ion Barbu tocmai aceste litere pentru exprimarea acestei structuri? Dacă sîntem curioși să aflăm și astfel de detalii, pășim, din păcate, pe tărîmuri tot mai mlăștinoase. Dacă intuițiile de felul celor enumerate anterior nu ne satisfac, vom fi nevoiți să recurgem noi înșine la tehnicile cabalistice. Cu privire la semnificația lui E și a lui L bănuim că aici Barbu s-a inspirat din apocalipsa apostolului Ioan: „Eu sînt Alfa și Omega, Primul și Ultimul și: scrie carte despre tot ce vezi și trimite-o celor șapte comunități aflătoare în Asia, la Efes, la Smirna, la Pergam, la Thiatira, la Sardes, la Filadelfia și la Laodiceea" (Cartea Apocalipselor 1:11). Potrivit tehnicii Notarikonului, E și L ar fi Prima și Ultima din inițialele celor șapte comunități asiatice (Isarlik a fost o localitate asiatică!) Asupra acestora va cobori orașul sfînt, de formă Pătrată, în ziua judecății de-apoi, care va fi „ca o mireasă". (Isarlik e tot mireasă!) Cei doisprezece apostoli vor sta la temelia celor douăsprezece ziduri de piatră ale acestui oraș (vezi înmormîntarea celor doisprezece turci dovediți!).

Situația treimii de litere GAH care simbolizează divinitatea e mult mai complicată. În ciuda tuturor eforturilor nu am izbutit să descoperim, că în spiritul tehnicii Notarikonului, prescurtarea cărei trinități cu sensul de ABSOLUT ascund cele trei litere – dacă ipoteza noastră e bună. Singurul rezultat e acea constatare, că literele G, A, H sînt primele litere impare ale sfîntului alfabet ebraic: A (alef – primul), G (ghimel – trei), H (hed – cinci) (400). În felul acesta, cele trei litere ar însemna vîrfurile unui triunghi abstract (vezi **Grup**). Sensul simbolic al acestor elemente: Stăpînire de sine, Gingășie, Somn (Desbonolles: Les Mystères de la main) exprimă cele trei teme principale ale ciclului **Isarlik (Nastratin...**=asceză, Stăpînire de sine; **Isarlik**=cunoaștere, gingășie; **Încheiere**=somn). Aceasta e în concordanță și cu interpretarea simbolurilor „universului structural pe grupe" al lui Barbu: 1 – DESCOMPUNERE=**Nastratin...**; 3 – SENZORIAL=**Isarlik**; 5 – NUNTA=**Încheiere!**

Dar să ne oprim aici, căci, din păcate, datorită caracterului singular al elementelor, nu avem nici o posibilitate de control – criteriu de bază al oricărei cercetări. Un lucru însă e cert. În acest joc „de-a pecetea" Ion Barbu a pornit fără îndoială de la abstractizarea treptată a fixării unei trăiri personale (tragicul atașament de artista norvegiană Helga), după cum acesta se manifestă și în alte poezii **(Riga Krypto și lapona Enigel, Uvedenrode).** În acest proces de abstractizare numele deformat s-a transformat în mod treptat, s-a adaptat sistemului său. Din păcate nu deținem informații cu privire la cunoștințele de limbă arabă ale lui Barbu ori ale vreunui prieten de-al său, așa, că nu putem ști, dacă rezonanța arabă a cuvîntului obținut în final e întîmplătoare, ori știa că obținuse o expresie arabă logică, a cărei semnificație – Neștiutorul[7] – evocă cititorului ecouri socratice. În caz că această teorie arabă ar putea fi certificată, am ajunge la un ultim rezultat semnificativ: poezia nu poate fi material al experimentelor spirtuale de cunoaștere. Acesta i-ar fi testamentul spiritual al lui I. Barbu, din acest motiv l-a așezat la sfîrșitul volumului, prefigurînd cîteva mărturisiri ulterioare analoage.

Pînă cînd nu vom putea aduce suficiente argumente în sprijinul acestei ipoteze, să rămînem la teoria noastră în cele de mai sus dezvoltată, conform căreia pecetea EL GAHEL e primordial alexandrină, de intenție profetică. Această pecete atrage atenția asupra caracterului ezoteric al „învățăturii destinate comunităților alese". Ea încheie cartea care semnifică opera barbiană tot așa, cum în Cartea Apocalipselor cele șapte peceți închid cartea Vieții și a Morții.

Mandics GYORGY
În românește de Iulia SCHIFF

[1] Cei doisprezece „turci dovediți" sînt probabil cei doisprezece membri ai clubului Mateiu Caragiale; în același cadru îi evocă și pe cei doisprezece apostoli ai Noului Testament.

[2] Cipru e o insulă mediteraneană, deci ar fi de valoare pozitivă fără atributul „negru", care-i întoarce sensul cu 180°!

[3] Alexandria e într-adevăr visul „dreptelor simple trase de săbii" și aceasta îndoit: pe de o parte și acest oraș, ca întreaga civilizație elenistică, a luat ființă în urma „loviturilor de sabie" ale lui Alexandru Macedon, iar după moartea lui „în temeiul unor principii geometrice – lume tăiată în felii de drepte!" (Kovács Karoly: Hellenizmus, Róma, zsidóság, 1969, pag. 9–19), pe de altă parte produsul cel mai reprezentativ al culturii elenistice e sistemul axiomatic al lui Euclid originar din Alexandria, care e „vis al dreptei simple", rod al conceperii naive a dreptei, din care decurge în mod direct teza unicității dreptei paralele, răsturnată abia peste 2000 de ani (Bólyai-Lobacevski, Gauss).

[4] Cega (Acipenser ruthenus) e un pește cu bot lung și cu o serie de discuri osoase pe spate și pe laturi, trăiește în sud, mai ales în spațiul Mării Mediterane (și în Marea Neagră) și-i e caracteristic faptul că în vederea Nunții pornește în susul Dunării. Din acest punct de vedere corespunde prin excelență ilustrării concepției despre nuntă a lui Barbu, care vede posibilitatea realizării Nunții prin unificarea sudului cu nordul, a Afectivului cu Raționalul!

[5] Norvegianul e tocmai elementul rațional-obiectivul-nuntă. Acest simbol se integrează îndoit în sistemul barbian: pe de o parte ca loc natal al marelui matematician norvegian Niels Henrik Abel (1802–1829), unul din fondatorii acelei revoluții spirituale, care și-a găsit formularea teziștă în programul de la Erlangen, pe de altă parte, ca loc natal al Helgăi, iubita norvegiană a lui Barbu, al cărei nume l-a anagramat și în simbolul EL GAHEL (GAHEL=HELGA).

[6] Cabala (tradiție) e doctrina tradițională a sensurilor ascunse și a posibilităților spirituale mai adînci cuprinse în cărțile Vechiului Testament. Dintre tehnicile sale interpretative cele mai interesante sînt cele bazate pe simbolistica literelor. Ghematria operează cu valoarea numerică a literelor, Notarikonul cu literele considerate drept inițiale, deci prescurtări, Atbash cu substituiri proprii de litere, etc. (Cea mai bună sinteză autohtonă a lor: Mihai Avramescu: **Quaballah,** București, 1949.

[7] Vezi: A. K. Baranov: Dicționar arab-rus, vol. I, pag. 180. Cuvîntul arab e de fapt „El Djahil", G. fiind cunoscut doar în araba egipteană (Informația Irenei Vojnovski).

consemnări

Dragoș Cojocaru

„Serafim, băiatul puțin vorbăreț"

Ed. Cartea Românească, 1980

Izvorul imagistic al poeziilor lui Dragoș Cojocaru? Pictura extrem orientală, de bună seamă, cea tradițională și cea contemporană (Zao-wu-ki, spre pildă). Izvorul arhitectonic? Mișcarea **less is more,** sintagmă atît de corect și de prevestitor tradusă de vechile noastre texte liturgice: **din puține, multe.**

O poezie a lui Dragoș Cojocaru e aidoma unei compoziții cromatice ori unui desen, rod al țărilor lui soare-răsare, supuse privirii odată cu desfășurarea sulului pe suprafața interioară a căruia sunt lucrate. Concizie, sinteză, iuțime. Cuvinte cît mai cu socoteală folosite. Instantanee. Întîi o descriere sumară – linii și puncte –, un pastel sobru, apoi o scurtă referire psihică, menită minții, simțirii, cugetului. De unde rezultă impactul poetic? Din textul dens, suprasaturat și supraîncărcat, ca un nucleu în stare de implozie. Actul lecturii joacă rol de fisiune: nucleul își slobozește energia invers proporțional cantității de materie care îi dă consistență și formă. Poezia de gen extremoriental, deși firavă la înfățișare, apropiată de tăcere și străjuită de cîmpurile gravitaționale ale vidului, e grea de conținut „filosofic" ori sentimental.

Totu-i „atmosferă". Tabloul, de data aceasta, s-ar zice poate că e european: un Bonnard? un Vuillard? un Petrașcu? Dar metoda e tot a școlii condensării și rapidității (ulterioare contemplației acumulative). Redus, șlefuit și trecut prin freze, prese, filtre și vămi, textul tinde către formula poeziei dintr-un singur vers, încercată la noi – cu deplin succes – de Ion Pillat. Exemple grăitoare de extremorientalism și implozie: **Pustie e plaja, / nisipul se-ntoarce în trombe de vînt, / o pasăre albă privește spre mine / eu, care stau și aștept nemișcat un cuvînt;** / ori: **Creanga-i pustie ca un fum ostenit. Acum / vîntul prin neaua subțire / desface păsări;** ori: **E vid și aproape / lumina atîrnă / de creanga albastră.**

„Aura" poeziei bate înspre scene și culori marine, printre obsesiile poetului se numără plaja, marea, șarpele, orele serii, gesturile cu substrat hieratic săvîrșite în amurg ori în izolarea resimțită acolo unde mulțimea e mai compactă. Scepticism, stoicism, ipseitate, distanță: din belșug. Dar și momente de încredere, de nădejde: „și nelumina parcă din mine s-a dus".

Și mereu **less is more,** rețetă eficientă (ca ale doctorului Miracol) și izvoditoare de asociații unde rolul principal îl deține surpriza (oricînd bine venită pe meleagurile metaforei): **de unde să știu / că ura poate / să curgă prin robinete;** ori: **mica noastră împărăție / cotropită de nicăieri.**

Ființa lăuntrică a poetului se lasă anevoios descoperită. Îi place mult poetului a se pitи sub elementele peisajului, prezentat după modelul fulgurantelor, discretelor poeme de la celălalt capăt al lumii; a se mărturisi cît mai puțin. Ar voi – ciudat Narcis – să nu se reflecteze, să treacă nebănuit, să ne șoptească și înfioare – el, rege al ielelor – fără a fi văzut: **Ultimul trec eu, nerăsfrîntul.**

Dar această invizibilitate, această intangibilitate sunt, firește, iluzii tinerești. Spre deosebire de eroul lui Chamisso, poetul e îndeosebi un om cu umbră, un mărturisitor fără voie, un osîndit la dedublare, un detectabil.

Versurile: **Noi / care am înălțat la rang de virtute / amurgurile simple și caste, / Noi caii de singe albastru / să nu mai putem niciodată goni** arată cărei categorii morale, behavioristice și cogitive, ar dori Serafim să-i fie deapururi leal. Ni se pare că o putem de nu defini, în orice caz situa: în zona mîndriei și a stăpînirii de sine, a spadelor cavalerești neînduioșate și nepîngărite, a singurătății care s-a resemnat și s-a retras spre a nu se deschide silei – zona lui Montherlant și-a codului busido, consimțind a se pleca în artă numai tușelor nestăruitoare, a se încredința în viață numai clipelor de înaltă, zăvorită, calmă tensiune.

Ce poate fi mai nobil și mai duios adolescentin? Și iată că parcimoniosul autor se trădează, asemenea răufăcătorului, prin amănuntul la care nu s-a gîndit și care-i cel mai evident (ca în **Scrisoarea lui Poe**): însuși titlul strădaniei sale. Serafim **băiatul.** E tînărul ucenic care, suspinînd, după lungi ceasuri de citire, își sprijină capul pe cartea cu Viețile desăvîrșiților răposați Cavaleri.

Dar poate fi desăvîrșirea pur profană, rece și reglementată? Nu-i dă lumina concentrice, sfioase tircoale? Nu-l imploră, oferindu-i-se, căldura? Astfel de lucruri, desigur, acolo unde împărățește deviza **din puține, multe,** nu se spun: se știu, sunt implicate, sunt de la fire. Și de băiatul ucis în războaie sau deștrămat de nedreptăți sau prigonit de prostia triumfătoare ni se face, sălbatec, milă.

N. STEINHARDT

Al. Jebeleanu

REFRENE TRAINICE

Doar tu adormi cu mine-n orice noapte
În legănări și zvonuri adunat.
Mă simți, deși absent, alăturat,
Răsufletul lîngă cercei, aproape.

Doar eu pot fericire să-ți aduc,
Prin ani mi-e nesecată mîntuirea.
Asculți refrene cum înstrună lira,
Ecoul sferic din ploios amurg.

Menită ești să mă iubești prin veac,
Din trăinicii clădit-ai sentiment,
Durerile purificate tac.

Dar țărmurii se-apropie prea lent
Și-n nopți învăpăiate de poeți
Miraculoase zori, arzind, aștepți.

SLĂVIREA PRIMĂVERII

Îmi torni, rîzind, în cupa de argint
Un vin de remușcări întunecat.
Da, sevele-n arini s-au înțesat,
Prin sîngele-mi suflară clocotind.

Voiam să sfarîm cupa și s-o-ngrop
În anii tinerești din amintiri,
Dar m-ai oprit, poeme să-mi inspiri
Și să-mi îmbii veninul strop cu strop.

În brațe îmi palpiți ca nicodată,
Supusă și cu jertfele-mpăcată
Spre soarta mea, prin vîrste, te-ai întors.

Zbucnește primăvara rămuros!
În sinii tari slăvirea i-o aud
Și-n zvoana dulce-a piersicului crud.

ÎNTRE BRAZI BRUMĂRII

Mai vreau să te păstrez în amintire
Căci îmi vei fi enigmă preacurind.
Îți voi trimite consolări pe-un gînd,
Auguri și doruri fără contenire.

Cu gesturi rituale lîngă munte,
Te-nvălurezi pe lacul cu povești
Și-ți va părea că-n suflet îmi privești,
Cînța ta mi-o radia pe frunte.

Tămîile din brazi mi le cobori
Cu zornet, cu sorocul șerpuind
Imaginea-ți de platină, de-alint.

Tresar cu tine-n somn de-atîtea ori,
Interstelar, fantasme parcă-aud...
Foiesc pe cer gravi lotuși către Sud.

SCLIPITOAREA PLANETĂ

Nu te-am urmat cum mi-ai prezis mai ieri
Arar cînd voluptățile reînvie
M-ademenești parodic pe hîrtie
Și iar te-aștemi spre punți și spre pierzări.

Mă-nșeală granulare profanări,
Din colonade pata arămie;
Iluzia de veșnic mi-o sfîșie
Sfidindu-mă, litanic, arătări.

Dimensiuni constring istovitoare,
Planeta-ți fascinează și se pierde,
O recunosc din lina-i decolare.

Sclipesc nădejdi peste grădini incerte,
Lent, bruma, ca un plumb topit, le arde
Și teii zac umili pe bulevarde.

MEDALION

Nu șovăiesc și nu te părăsesc!
Ești, rogu-te, viitoarea mea de-acum
Și orele cu tine le-mpreun,
Speranța, zăpeziul meu firesc.

La piept cînd te strecori ca o liană
Sărutul mi-e cinetică văpaie,
Boboc de trandafir ce se desfoaie
Spre răsuflarea ta fără prihană.

Și nu mi te alungă nici o teamă,
Un flutur stai, nălucitor, în palmă,
Cu zborul lacunar, fosforescent.

Mereu cu gest, cu zîmbet de-ntrebare
Te profilezi în obsedant prezent
Adîncă și toridă nerăbdare.

Dan Emilian Roșca

ARS MORIENDI

priviți cum îmi fîlfîie mîinile
în bătaia vîntului mirosul
mării îmi biciuie nările
mi-am ascuns bijuteriile
sub limbă dați-mi vă
rog paharul acela cu
apă în el e frumoasă
femeie face pluta

PENTRU ANNNA

potolește-ți setea iubito
cu roua migrenelor mele
ochii tăi vor deveni atunci
răcoroase fîntîni
mîinile tale mîngîietoare ferigi

după aceea mă voi zvîrcoli
lovit de razele lunii
și robert rauschenberg va face
pentru noi două copii
după planul coca-cola

ANNNA CU MÎINI AROMATE

îmi place să-i descriu
imaginarele statui de antracit
atunci mîinile aromate ale annnei
înnoadă două funii de abur
visez un domn numit freud
adunînd crizantemele împrăștiate
pe peronul pustiu

TABLOU PENTRU ANNNA

genunchii tăi mîngîind
iarba de la marginile
orașului umerii tăi
învățînd păsările să zboare
și eu spălîndu-mi ochii
cu brandy în fața
unei coli de hîrtie neagră

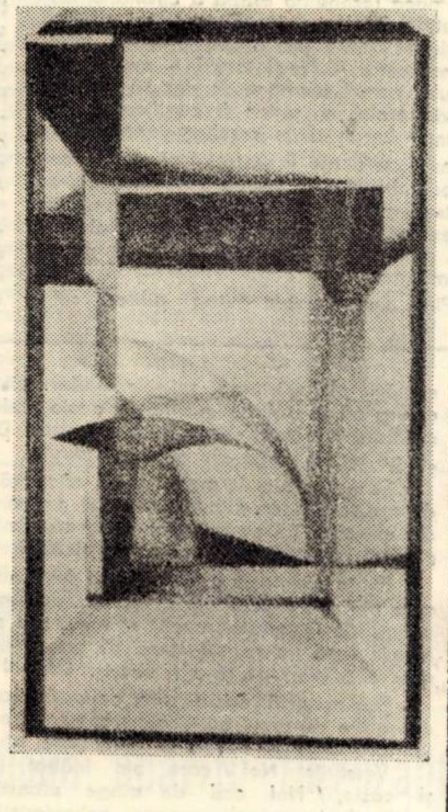

EUGENIA DUMITRAȘCU: „Oglindă solară"

ARMURA ALBĂ

un nor de argint mort
acoperea luna și muntele
venerei intra în întuneric
eu rătăceam
tălpile mele striveau melcii
(ții oare minte ziua în care
mi-ai acoperit ficatul
cu un nufăr)
din triunghiul lor superb
părinții mă priveau și
își clătinau capetele
ca niște clopote

Ion Velican

ALBASTRU

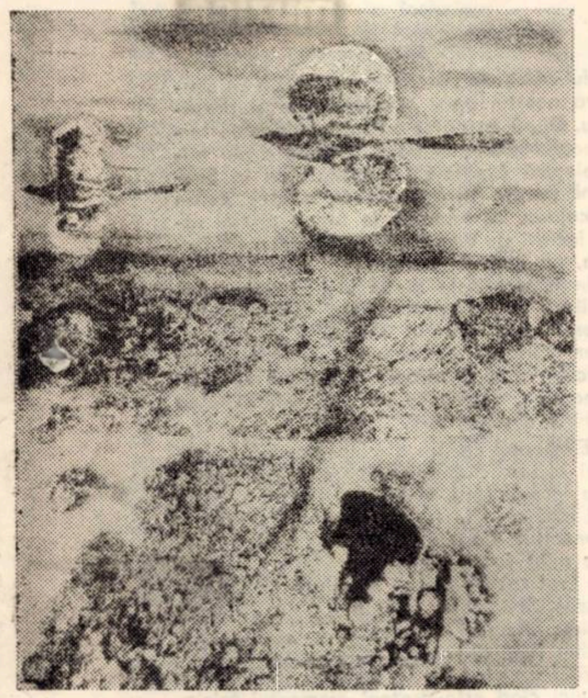

VASILE PÎNTEA: „Ciulinii Bărăganului"

Eram nefericit, căci mă întorceam de la un meci de fotbal în care echipa mea favorită fusese înfrîntă. Am ieșit din fluviul de oameni și am luat-o printre blocurile nou construite, ca să scurtez drumul. Pe la unele ferestre fluturau stegulețe cu dungi liliachii, ori erau proptite în geamuri cartoane cu lozinci încurajatoare: „Haide, Poli!" Undeva, la etajul patru, o femeie stivuise cîteva perne la aerisit. Le priveam dezumflat și mă gîndeam că de ar fi să cadă vreuna aș prinde-o ca un veritabil portar, nu ca papă-laptele din poarta lui Poli, care încasase două goluri perfect parabile. Deasupra pernelor s-a ivit un cap de fetiță, apoi am auzit un glas de femeie:

– Iustine!

Am privit din nou în sus. N-am recunoscut-o pentru început. Glasul ei însă m-a ajutat să-i reconstitui chipul știrbit de mulțimea pernelor. Era Valeria Mihai, făcusem împreună serialul. Fusesem buni prieteni pe atunci, dar nici acum nu-mi explicam ce anume ne despărțise, sau mai bine zis ce anume nu ne unise pentru totdeauna. Am simțit mereu față de ea un soi de respect, și, respectul, se știe, în înțelesul său rigid, distruge dragostea. Mi-au reînviat multe clipe petrecute împreună. Trecuseră mai bine de doisprezece ani și, iată, i-am recunoscut glasul. I-am răspuns, făcînd un pas înapoi:

– Hei!

– Haide sus, dacă nu te grăbești!

– Vin.

Pe scări, tot mai multe amintiri reînviau după atîta vreme. O vedeam mereu, cu degetele pe sus, în fața profesorilor, ca un școlar silitor ce era, o auzeam fredonînd în laboratorul de fizică, pe cînd o înregistrase dascălul Franțescu, o vedeam năvălind în clasă mereu în ultimul moment, de multe ori odată cu, sau după intrarea dascălilor, cînd se scuza cu un aer firesc: abia acum am scăpat de la slujbă, tovarășe profesor! și se fițîia prin clasă de parcă ar fi fost în propria-i casă, degajată, surîzătoare, ca o colegă mai mică a celui de la catedră; avea uneori discuții contradictorii cu profesorii, pe teme de viață, se-nțelege, ea susținînd că fericirea e determinată în cea mai mare măsură de iubire, că oamenii care nu iubesc sînt nefericiți; o vedeam ieșind seara, descheiată la pardesiu, la cei douăzeci și trei de ani ai săi, ca o școlăriță zvăpăiată, și ne spunea: haideți, băieți, la o cafă undeva, iar noi atît așteptam, însă se iveau invidii și suspiciuni pentru că noi eram de obicei cinci-șase, iar ea singură, ea era răsfățată și avea o vorbă cam ne la locul ei, pe care o folosea cu predilecție în convorbirile cu noi, „zero!" nelăsîndu-se astfel impresionată de nimic. Se lăuda careva de pildă cu ce și-a cumpărat el, ea spunea zero, că a văzut ea niște chestii și mai grozave; spunea altul că la ei în cartier se fac niște blocuri așa și pe dincolo, ea spunea zero, să vezi la noi... Părea o neobrăzată libertină, pe mulți îi deruta. Mie îmi mărturisise într-o primăvară, pe o bancă, în timp ce ființele noastre simțeau o apropiere din ce în ce mai serioasă că se temea de viitor, se temea că nu va avea noroc în căsnicie, dar după cîțiva ani auzisem că s-a căsătorit totuși bine, cu un inginer chimist și pictor de talent dealtfel, Simion Petrea. Altceva însă nu știam despre ea.

– Hei, ce mai faci? mă întîmpină ea în pragul apartamentului. După ce că ne vedem o dată la un secol, treci pe lîngă casa mea fără să-ți pese.

– N-am știut că...

– Păi nici n-aveai de unde să știi, hai, intră!

Am pătruns într-o casă ciudată: o casă curată, dar rece, rece prin ordinea ce caracteriza fiecare lucrușor (într-o asemenea casă nu m-aș fi simțit bine niciodată, pentru că anihila orice fel de libertate individuală), rece prin culoarea pereților – albaștri, cu forme geometrice pictate în ulei – apăsători, exprimînd o stare specială a psihicului celui ce elaborase acele forme și culori. Mi-a prezentat fetița, un gen de păpușă cu nasul în vînt, ajunsă probabil la vîrsta de zece, unsprezece ani. O chema Diana, o fată cu ochi triști, timidă peste măsură și delicată.

– Cu nenea ăsta am făcut eu școala, a zis Valeria.

Fetița m-a privit adînc în ochi și m-a întrebat, mecanic:

– Învăța bine mama?

– Foarte bine, avea cele mai mari note din clasă, am susținut eu pe un ton aproape ironic.

– Da? Eu am și un 7 la chimie.

– Îți dai seama la ce are ea 7, la specialitatea lui ta'-su, s-a plîns fosta mea colegă. Apropo, tu nu-l cunoști pe soțul meu?

– Nu.

– Ei, nu-i acasă, e plecat din localitate, dar îți pot arăta niște fotografii. Ia loc, fac și o cafea?

– Cum vrei, am spus luînd pe după cap fetița; ea aproape că se lipise de mine și sta nemișcată. M-am așezat și am continuat să privesc acel interior copleșit de tablouri în albastru. Am mai schimbat cîteva cuvinte cu copila, se arăta tot mai degajată, dar pe același fond de timiditate, pînă ce Valeria a revenit din bucătărie cu o cafea și o sticluță de coniac. Ea nu bea nimic, susținea că suferă cu fierea. Vorbind ba de una, ba de alta, am aflat pe îndelete că soțul ei era internat într-un spital de psihiatrie de mai bine de o lună, că asta nu se întîmpla pentru prima dată, că fiica ei (Diana ne lăsase singuri, își făcea lecțiile în camera alăturată) suferea de dromomanie, adică simțea nevoia permanentă să plece, să călătorească, s-o-ntindă de-acasă; că ea, Valeria, devenise un biet administrator al acelei case cu oameni dificili, că-i venea să-și ia lumea-n cap, să plece „încotro o vedea cu ochii". Eram uluit, pentru că regăsisem o altă Valerie, cea pe care o cunoscusem era mîndră și puternică; cea de față – înfrîntă, sceptică, supusă. Tăcea din cînd în cînd, selectînd cele ce avea să mi le mai zică tot ducînd simbolic paharul la gură, ca să mă îndemne pe mine. Cu timpul însă a început să guste din coniac, parcă tot mai cu poftă.

– Te-am întristat cu toate poveștile astea, nu-i așa?

– Cum să-ți spun? M-au impresionat, așa-i viața, nu trebuie să disperi niciodată.

– Mersi de încurajare...

– Unii oameni au familii și mai grele...

– Știu, poate asta mă mai ține la suprafață: gîndul că ar putea fi și mai rău. Am o colegă de serviciu, vai de capul ei... Tu știi unde lucrez?

– Nu.

– Sînt subingineră la o fabrică de aparate electrice. Și colega asta (e tot de vîrsta mea, deci treizeci și cinci de ani) a petrecut într-un an cît alții într-o viață; în august, anul trecut, i-a călcat un camion copilul, în fața ei, pe trecere de pietoni, că fugise de lîngă ea, căutîndu-și, așa, din senin, moartea; în decembrie, soțul ei s-a-mbolnăvit de cancer și în februarie a murit; în aprilie i-a murit mama și acum o săptămînă a căzut ea însăși pe scări și și-a fracturat clavicula; o îngrijește băiatul ei cel mare, care-i la liceu, singurul ce i-a mai rămas din toată familia.

Era agitată, mereu muta paharul dintr-un loc în altul pe fața de masă, cu degetele ei subțiri și înnegrite, mereu se lăsa pe spate în fotoliu și apoi revenea asupra măsuței se frămînta, simțeam că-i fusese necesar un confident, poate nu eu, poate oricine, dar dacă eu mă nimerisem, cu atît mai bine, căci timpul, viața erau puse față-n față: iată ce-am fost, iată ce sînt, ce ne mai așteaptă?

– Ce zugrav v-a aranjat pereții în albastru?

Ea făcu cu mîna a lepădare.

– Nu îmi mai aminti, nu am eu zugravul în casă? El i-a pictat. Dar asta nu-i nimic, hai să-ți arăt camera cealaltă.

M-am ridicat și am urmat-o. În prag m-am oprit și mi-am rotit privirea, totul era albastru: pereții, tablourile.

– Cred că exagerează soțul tău, am spus, cu o prefăcută blîndețe, el hotărăște în casa asta?

– N-aș putea spune că el decide totul, dar în ceea ce decide, se vede...

– De unde predilecția asta pentru albastru?

– De unde... (A făcut Valeria dînd din umeri).

– Îi place foarte mult probabil vreun tablou celebru.

– Posibil, deși nu-mi vine să cred să fi existat vreun pictor care să fi exagerat în halul ăsta. Hai, înțeleg, cerul e albastru, apa poate fi și ea albastră, dar și hainele, și copacii, și porumbeii – toate în albastru?

– Cred că înțeleg, nu e vorba propriu-zis de o exagerare, ci de altceva, văd unele tablouri cunoscute.

– A, da, are și cîteva reproduceri, dar transpuse în viziunea sa: ăsta-i un Vlaminck cu „Remorchere pe Sena", acela e un Derain, în camera cealaltă are un Dufy, iar, în hol, cred că ai observat „Calul albastru" al lui Franz Marc.

– Și-a ales maeștri celebri, dar nu-i prea imită.

– Ce să-i imite? Nu vezi lucrările lui? Săgeți bleu țîșnesc din arcuri albastre, copaci cu frunze albastre, natură moartă în albastru...

– Bine, bine, iar măcar pereții putea să-i lase în alb.

– Am vorbit cu un zugrav să vină săptămîna viitoare să se apuce de treabă.

– Cîte camere aveți?

– Trei.

– A, în una se intră din hol, e separată...

– Da, e cea mai mică.

– Bănuiesc că acolo stă Diana.

– Da, dar hai să mai bei un pic de coniac. Nu prea te îndemni.

– În general, nu prea consum alcool.

– De ce?

– Ficatul mă îngrijorează.

Continuam să „disec" acel interior ciudat, în care, ca niciunde, se întîlneau în fiece colțișor bunul gust cu kitsch-ul ordinar – tot felul de bibelouri, sticluțe, cești, căsuțe de lemn, cristale, minerale, ceramică, amintiri de tot felul. În cîte un loc, rezemate de perete – rame de diferite mărimi, sau pînze pregătite pentru creație, o simeză întoarsă cu picioarele în sus. Valeria părea zbuciumată, neliniștea ei creștea din ce în ce, îmi părea schimbată enorm, dar, ciudat, de toată această stare oarecum jenantă în care o găsisem, nu încerca să se eschiveze prin vorbe ticluite, ori prin minciună – mi-o etala așa cum era în fapt, fără să-i pese în definitiv de părerea ce mi-o puteam face eu. De altfel ea și spuse la un moment dat:

– Nu mai am arme să mă apăr, Iustine, toate se întorc împotriva mea, ca un bumerang, dar nici nu îmi mai pasă de nimeni și de nimic.

– Cred că și ai mult de lucru în casa asta. E greu și cu slujbă, și cu gospodărie. Fetița barem te ajută?

– Diana? O, așteaptă o clipă.

A ieșit grăbită. Imediat s-a întors cu capul între degetele răsfirate.

– Ce s-a întîmplat? am întrebat-o îngrijorat.

– Nimic, se va întoarce ea.

– A plecat poate să se joace.

– Nu, a plecat într-o direcție necunoscută.

– Se întîmplă des?

– Nu-i lună de zile să nu dispară.

– Și n-ai pus în legătură cu ceva anume comportarea ei? Poate cînd o certi, cînd o bați, cînd îi lipsește ceva...

– Nimic din toate astea, sau cine știe... Cred că e foarte sensibilă, ea în sinea ei înțelege drama casei noastre, ține la tatăl ei, poate acum e geloasă...

– Bine, dar...

– Nu, e geloasă pur și simplu, sau poate ține la mine și, știindu-mă nefericită, pleacă în speranța că nu voi mai simți povara nimănui, cine știe...

– A sensibilizat-o venirea mea, nu-i așa?

– Se pare.

– Să plec?

– Acum nu.

– Zadarnic. Acum două săptămîni am căutat-o cu miliția și tot n-am găsit-o. A venit ea singură. Unde crezi că a fost? În cîmpie, afară, s-a dus pe calea ferată și a înnoptat la un canton C.F.R. S-a culcat cu fetele impiegatului, au venit a doua zi împreună cu trenul.

– Poate-i și acuma tot acolo.

– Nu, niciodată nu se duce la același loc. Nimerește pe unde nu te aștepți: într-o pivniță, pe vreo terasă, la miliție, într-o colibă, la vreo femeie miloasă.

– Cumplită boală! am exclamat contaminat de durerea ei. Am mai spus: Și nu-i nimic de făcut?

– Acum?

– Acum și... în general.

– Nu, există o singură soluție: să aștept. Așa voi sta pînă îmi va albi părul în cap.

A mai adus o sticluță de coniac și a început să bea vîrtos. O înțelegeam și de aceea am încetat să îmi dau cu părerea. Spre seară am vrut să plec, dar ea m-a strîns putrenic de mînă și m-a implorat:

– Nu pleca, te rog! Măcar tu nu pleca. Dă un telefon acasă dacă vrei.

– Nu e cazul, sînt singur.

– Atunci rămîi cu mine, știi ce prieteni buni am fost...

M-a sărutat pe frunte, apoi am rugat-o să se culce, iar ea mi-a dat dreptate.

– Mă întind puțin. Să nu mă lași să adorm.

N-am înțeles ce-a vrut să spună. În scurt timp însă a adormit. După cum respira mi-am dat seama că a cuprins-o un somn profund. Mi-am amintit din nou de fata zvăpăiată, obraznică și răsfățată de odinioară și m-am așezat în genunchi lîngă pat, apoi m-am plimbat prin casă ca un nou stăpîn. Pe televizor am zărit un plic neînchis încă. Împins de curiozitate, am scos scrisoarea din el și am citit:

„Dragul mu, ne e dor de tine. Duminică o să-ți facem o vizită. Diana a luat un 9 la matematică și un 8 la geografie. Cu româna stă mai prost. Nu mi-ai scris ce-ai făcut cu medicamentele acelea, ce ți le-a promis doctorul, le-a adus din Germania? Eu fac bine, învăț cu Diana, care mă necăjește cu boala ei, dar altfel e fată bună. Toată ziua întreabă cînd mai mergem pe la tine. Duminică venim cu trenul de 10. Îți aduc ce mi-ai cerut, șevaletul și pensulele, deși nu știu dacă ți-o face bine munca asta în spital. Eu mă culc seara cu tine în gînd și îmi spun că boala ta nu va dura mult, că te vei întoarce, să fim iar împreună, să-mi povestești seara între pernele tale albastre despre van Gogh, despre Rafael, despre Picasso. Nu știu ce m-aș face fără tine...".

Și scrisoarea continua pe încă trei pagini, dar eu am întrerupt lectura, liniștit. Aflasem o parte din adevăr: Valeria îl iubea, de aceea îi accepta toate mofturile plastice și în concluzie casa arăta cum arăta. Mă simțeam un intrus, un om care în zori va fi dat afară pe ușă, ca un străin oarecare. Am stins lumina și m-am întins și eu alături, în fotoliu îmbrăcat. Ea s-a întors cu fața spre mine. I-am mîngîiat părul și am rugat-o să-mi povestească ceva. Ea a tăcut un timp, apoi a vorbit:

– Cine știe ce crezi acum despre mine... Dar asta nu contează, principalul e că nu sînt singură, e bine că ești lîngă mine, pentru că îmi îndulcești durerea. O, ce prostii spun! Mă simt bine, poate că sînt fericită. (În timp ce îmi vorbea astfel îi mîngîiam ochii și am simțit cum din ei se prelingeau lacrimi). Poate te întrebi dacă te-am iubit vreodată. Să știi, ceea ce simt acuma pentru tine am simțit întotdeauna, o caldă prietenie. Te superi pentru asta?

– Nu, mă bucur că ești așa, mă bucur că ești sinceră. Îl iubești pe soțul tău?

– Poate te aștepți să răspund nu, sau că nu știu precis, dar eu îți voi spune că îl iubesc așa cum e el, pentru că îl înțeleg, pentru că știu cum a fost și pentru că mai cred în însănătoșirea lui. Psihiatrul Micu pretindea că sînt șanse. Acum i se fac electroșocuri, pentru a-i extirpa obsesia albastrului. Și cred că va fi bine. Așa că vezi de ce cred că sînt fericită: pentru că îl iubesc.

– Mă bucur că îl iubești.

Dar ea nu mă auzise: deja adormise. Cu greu am adormit și eu, poate e mult spus că am adormit, în orice caz, n-am mai simțit apăsarea timpului, nici cea a înfrîngerii sportive de ieri, pînă în clipa cînd lumina noii zile pătrunse năvalnic prin fereastră. Se trezi și Valeria, încruntată și nemulțumită de sine însăși. Deschise ferestrele, apăsă pe butonul radioului și în scurt timp îmi aduse o cafea cu lapte și pîine cu gem. Tăceam. Tăcea și ea. Așteptam parcă o sabie a lui Damocles să ne cadă asupra capetelor, și aceasta, iată, în cele din urmă căzu odată cu revărsatul deplin al soarelui acelei dimineți de vară, cînd soneria se făcu auzită. Valeria deschise și în casă intrară, ca doi copii indisciplinați, soțul ei și Diana. Fetița își ținea tatăl de mînă și zise:

– Am fost să-l aduc pe tăticu, mamă, el nu mai e bolnav.

– Cu ce ați venit? întrebă Valeria.

– Cu salvarea, răspunse omul acela slab, cu ochii adînciți, cu barbă mare, neîngrijită, cu vocea blîndă.

– Uite, ți-l prezint pe Iustin Cernescu un fost coleg de școală.

M-a cuprins un puternic sentiment de jenă amestecată cu teamă. I-am întins mîna acelui om, care mi se arăta drept un bărbat echilibrat, dar parcă chinuit de o întrebare, sau poate de mai multe întrebări. Fetița a pus în vază un buchet de albăstrele, iar tatăl ei și-a dat jos haina și s-a proțăpit în fața mea, cu mîinile încrucișate la piept.

– Ieri am pictat un sfînt, a spus el.

– Albastru, am adăugat eu.

– Da, a încuviințat el, sfîntul albastru și cerul roșu.

Valeria a ridicat din sprîncene. Faptul că cerul era roșu reprezenta pentru ea o mare încurajare.

Mi-am luat rămas bun și am plecat. Din stradă, i-am zărit pe tustrei la fereastră, nemișcați, ca într-un tablou, în lumina promițătoare a soarelui.

cenaclu

Un debut în Cenaclul Asociației scriitorilor și al revistei „Orizont" (ședința de marți, 3 februarie): Ioan Morar, care a citit două cicluri de poezii. Referent, criticul Marcel Pop Corniș: „I. Morar a evoluat spectaculos... poezia sa de acum vine în întîmpinarea comentatorilor. E clară, densă, bine scrisă... În primul ciclu, textele descriu un cerc perfect: realitate, livresc, realitate... Foarte bine realizat acel spațiu inter- și intratextual... În al doilea ciclu se întîmplă ceva mai mult... Cred că poetul are disponibilități nebănuite...". Au luat cuvîntul: Stela Mirel: „...Textele citite îl plasează pe poet exact în rîndul generației sale... Motivul dublului vine din poziția autorului față de cultură și creează o anume tensiune... Am încredere în scrisul lui I. Morar,...". Alexandru Jebeleanu: „...Referatul nu a epuizat subiectul... pot fi și alte puncte de vedere... Poezia citită are o substanță bogată și o ideatică variată... merge pe livresc nu organic ci ostentativ..."; Laurențiu Cernet: „...o delicatețe viguroasă pe care o simt cum clocotește în fiecare vers... un poet stenic... îi doresc succes..."; Marian Odangiu: „...Poezia ca aventură a epicului, poate fi titlul unui articol despre acest tip de poezie... În ciuda aparenței de modernitate e o poezie clasicistă..."; Ion Monoran: „...un poet constituit deja care va avea un cuvînt de spus în viitor..."; Carmen Odangiu: „...nu sînt convinsă că I. Morar e aproape de propriul său drum... felul în care ajunge poetul la lumea culturală e comun unei întregi generații de poeți..."; Crișu Dascălu care a condus lucrările ședinței: „...în poezia citită plutește un aer de familiaritate care-ți dă o mare încredere... dar care poate fi un factor de risc pentru cititor... Nu trebuie să fim intoleranți cu meta-literatura... Ceea ce salvează textele este privirea ironică... dar, textele nu se ambiguizează suficient... Cred în textele citite...". În final, Ion Velican a citit „Tableta serii". În ședința viitoare criticii Marian Odangiu, Vasile Popovici și Nicolae Țirioi vor dezbate: „Probleme ale actualității în creația scriitorilor timișoreni".

Mathei ITTU

Marcel Turcu

MEMORIE COLECTIVĂ

– Nu voi chip bogat
ci unul de lucru, de luptă –

În memoria colectivă aerul e atît de neted,
distins
În memoria colectivă e atît de curat
Încît intemperiile o consideră locus
absconditus

În numărul de sidef
se face ordine
În litera de chihlimbar
Se face ordine
În paharul cu vin –
Această venă transversală
A unui trup sănătos –
Se face ordine.
Chiar privirea
Cu ochii aceia repezi, moleculari,
Pare-o ecuație de gradul II –
Umerii-n plin șantier:
Cale ferată în serpentină –
Între umeri, durată și ordine!
Iar flotila-aceasta majoră
Care culisează într-una
Și nu se mai termină:
Sufletul –
Abia că ține legătura
Între talpa viguroasă-a piciorului
Și primul mare punct cardinal...
În memoria colectivă e-atît de curat
Încît intemperiile-o consideră locus
absconditus

Dar azi, acum,
Parcă ninge, ninge însumat
Dinspre memoria colectivă
În armonice superioare...

Umerii în plin șantier:
Cale ferată în serpentină –
Între umeri:
Durată și ordine!...

RAZA

– Adevărul românilor trece prin Unire –
Raza de soare
Lovește în plete
Și-acestea se-adună
În tuburi de orgă...

De-atîta ecou
Fruntea adoarme acasă în plete
Iar tîmpla se sparge, firească,
În trei ferestre cu apă rece –
Ardealul la puterea a treia:
Ardealul, Moldova și Țara Românească...

Pe chip trec ochii cum carele de fîn
Se duc către adîncul pămîntului
Să aducă pe arcuri piatra de hotar:
Ardealul la puterea a treia –
Moldova, Ardealul și Țara Românească...

Printre vertebre carele cu lemne
Pe dum de cord, căruțele cu var
Se duc să construiască-o Adunare,
Urne piramide, votul universal –
Națiunea, tricolorul și oștirea...

Raza de soare lovește în plete
Și acestea se-adună în tuburi de orgă:
Joacă lumina în ogrăzi, pe sub creștet,
Soarele e copt între văz și auz...

CEL DIN HORĂ

Cel din horă
Aduna păsări lîngă roata fîntînii,
Aduna vitele
Și trase iarba
Mai spre covor –
Cel din horă
Începu să numere
Și-n loc de numere imaginare
Veniră spre buze oile sale...
Chemă și dulăii:
Cît de subțire călcau –
Supuși lunii
Păreau de-argint!...
Cel din horă
Bătu cu piciorul drept
Ca dintr-o zidire –
Veni rîul, pîrîul
Lîngă opincă:
Desfășurați asemeni unor scrieri
Apoi cel din horă
Cu pasul tare și umeri în cerc
Desfășurați asemeni unor scrieri
Găsite –
Cel din horă
Înaintînd mai mult biografic
Se trezi
Doar la o bătaie
De pușcă
De răsăritul soarelui...

televiziune

DUMINICĂ, 8 februarie

8,30 Tot înainte! 9,15 Contele de Monte Cristo. 9,40 Omul și sănătatea (rel.). 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 16,00 Telesport. 17,45 Ecranizări – Caragiale. Înainte de tăcere (ultima parte). 18,35 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 Călătorie prin țara mea. 19,45 Varietăți la... Post-restant. 20,45 Film artistic: Omul cu masca de fier. 22,25 Telejurnal.

LUNI, 9 februarie

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,20 Actualitatea economică. 19,40 Orizont tehnico-științific. 20,25 Roman foileton: Trecea un călăreț. 21,20 Cadran mondial. 21,45 Sanie cu zurgălăi – program muzical folcloric. 22,05 Telejurnal.

MARȚI, 10 februarie

9,00 Teleșcoală. 11,15 Călătorie în univers. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Volei feminin: C.S.U. Galați – Dinamo București. 17,35 Viața școlii. 18,20 Îndrumări pentru lucrătorii din agricultură. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,20 Actualitatea economică. 19,40 Călătorie prin țara mea. 20,10 Teatru TV – Romeo și Julieta – William Shakespeare (partea I). 21,45 Capodopere în mari interpretări. 22,05 Telejurnal.

MIERCURI, 11 februarie

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Tragerea pronoexpres. 16,40 Volei feminin: C.S.M. Galați – Farul Constanța. 17,35 Mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim. 18,00 Exigențe actuale în aprofundarea documentelor de partid. 18,25 Almanah pionieresc. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,20 Actualitatea economică. 19,40 Omul și sănătatea. 20,00 Reportaj '81. 20,30 Teatru TV: Romeo și Julieta – de William Shakespeare. (partea a II-a). 22,05 Telejurnal.

JOI, 12 februarie

9,00 Teleșcoală. 11,00 Roman foileton: Trecea un călăreț (rel.). 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,45 Volei feminin: Dinamo București – Farul Constanța. 17,25 Viața culturală. 18,35 Buratino. 19,00 Telejurnal. 19,20 Actualitatea economică. 19,35 Ora tineretului. 20,20 Călătorie în univers. 21,20 Pagini din istoria teatrului românesc. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 13 februarie

16,00 Telex. 16,05 Politehnica TV. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,25 Tragerea loto. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,20 Să ne cunoaștem legile. 19,40 Călătorie prin țara mea. 20,00 Film artistic: Mielul furios. 21,30 O artă pe măsura timpului nostru. 22,05 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 14 februarie

9,00 Olimpiada școală. 9,15 Curs de limbă spaniolă. 9,35 Curs de limbă franceză. 9,55 Film: Un vis împlinit. 11,25 Poezia românǎ. 12,00 Concert educativ. 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 18,35 Săptămîna politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,20 Călătorie prin țara mea. 19,40 Teleenciclopedia. 20,25 Film artistic: Coloana a cincea. 22,05 Telejurnal. 22,25 Întîlnire în platou.

televiziune

muzică

Marginalii la un reușit concert-dezbatere la Timișoara

La 1 și 2 decembrie 1980 am prezentat, la **Timișoara** – cu Filarmonica de Stat **„Banatul"**, în colaborare cu Radioteleviziunea Română – două **concerte-dezbatere**. În primul, dirijorul și compozitorul **Remus Georgescu** a tălmăcit la un înalt nivel muzical poemele **Vocile naturii** de George Enescu, **Ecran** de Anatol Vieru și **Simfonia a II-a** de Ștefan Niculescu. Toate trei piesele, **în primă audiție mondială.** În cel de-al doilea, tînărul dirijor **Diodor Nicoară** a interpretat – minunat – un program de muzică „A Cappella"; printre piese s-au înscris **Monumentul eroului** de Sava Ilin, **Fluier fluieraș** de Mircea Hoinic, **Cîntec din Bihor** de Remus Georgescu, **Fiica ce-i mi-ți dare** de Nicolae Boboc, **Trei madrigale bănățene** de Doru Popovici – versurile aparținînd poetului Alexandru Jebeleanu – **La steaua** de Laurențiu Profeta (solist Sergiu Țapuchievici), **Suita corală** de Sabin Păutza și **Țara** de Vasile Spătărelu.

Lucrarea lui George Enescu a fost semnalată lui Remus Georgescu de Wilhelm Berger. Este, din nefericire, **neterminată**. În schimb, în cele 12 minute, cît durează, risipă de noblețe... Se pare că este din „perioada Oedip". Lucrarea lui Anatol Vieru este mai abstractă: pe o pedală continuă se suprapun, măiestrit, „pete sonore" discontinue. Mare maestru, Anatol Vieru. Pînă și cu procedee de „muzică minimală" face artă autentică. Ștefan Niculescu, după compozițiile **Unisonos I** și **II** sau, mai bine-zis, în ultimii 5 ani s-a „romantizat", spre binele lui. Simfonia a II-a este grandioasă. Se trece – cu rafinament sonor – de la meditație, la tragism și, în cele din urmă se ajunge la o luminozitate vivifiantă. În final am deslușit și crîmpeie de imn bizantin. M-a impresionat, mult, această simfonie...

Remus Georgescu poate fi inclus în lista celor mai buni dirijori români contemporani. Muzician autentic, serios, om de vastă cultură, merită toată considerația. Se cuvine a reliefa și însușirile deosebite ale lui Diodor Nicoară, unul dintre cei mai dotați tineri dirijori de cor din generația sa.

Mă bucur că am avut meritul principal al organizării... Dezbaterile – profunde și numeroase.

Pentru început, o mențiune specială pentru tovarășa **Augusta Anca,** care a luat cuvîntul din partea **Comitetului de Cultură și Educație Socialistă al județului Timiș**. Distinsa profesoară de istorie și activistă pe tărîm cultural, pasionată melomană, a evidențiat cu căldură calitățile aparte ale celor doi dirijori, totodată, subliniind și faptul, în virtutea căruia, în capitala Banatului au fost prezentate **trei compoziții de excepție,** în primă audiție mondială. **Vocile naturii** fiind o „emoționantă pastorală a lui George Enescu", iar poemul **Ecran și Simfonia a II-a,** de Ștefan Niculescu și respectiv, Anatol Vieru, înscriindu-se la loc de cinste în contextul frămîntător al generației medii de compozitori români, în plină maturitate artistică, puternic ancorați în spiritualitatea acestui „ev aprins"... Menționăm și cuvintele celor doi compozitori.

Anatol Vieru: „Piesa pentru orchestră **Ecran** a fost scrisă în 1969–1970 și s-a cîntat pentru întîia dată la Festivalul de la Royan (în aprilie 1971) de către orchestra simfonică a Radioteleviziunii Franceze (ORTF) dirijată de Bruno Maderna. La noi în țară s-a cîntat în primă audiție la Cluj-Napoca (1979) sub bagheta lui Remus Georgescu. Este o lucrare dintr-un singur suflu, o unică structură în permanentă dezvoltare. Ca și **Odă Tăcerii** și **Clepsidra I,** piesa de față se clădește pe același material de bloc de sunete (61) din care aproape jumătate sînt în microtonie; este vorba de un conglomerat sonor intonat, cu proprietăți modale și de simetrie. În timp ce în **Odă Tăcerii** procesul sonor constă din sculptarea prin nuanțe (forte, piano, pauză) a blocului de sunete, în lucrarea de față aceste sunete intră în timp prin valuri succesive care se suprapun. În **Ecran** este folosit și principiul „sitei". Fiecare eveniment sonor are o anumită periodicitate proprie apariției lui; valurile de sunete din conglomeratul mai sus-pomenit apar și se schimbă fiecare cu periodicitatea lui, desenînd împreună un fel de ecran pe o plajă sonoră foarte extinsă, în toate registrele. Pe acest ecran apar în continuare tot felul de mici fenomene muzicale efemere, cu pregnanță crescîndă; cu cît un fenomen este mai pregnant cu atît el apare mai rar în timp. În ultima parte a piesei, ca evenimente muzicale pregnante apar frînturi din „Poemul extazului" al lui Scriabin; într-un climat sonor în permanentă constituire, granulațiile sonore caută un desen melodic și îl găsesc cu uimire în lumea fantastică a marelui compozitor de la începutul secolului nostru".

Ștefan Niculescu: „În timp ce lucram la **Simfonia a II-a,** mi-au căzut în mînă cîteva studii consacrate marelui sanctuar rotund din incinta sacră a Sarmisegetuzei. Două aspecte m-au izbit la acest străvechi monument: I. configurația lui de ansamblu: 3 cercuri concentrice de stîlpi și lespezi, reprezentare de tip **mandala,** simbol al totului sau sînelui, coincidența contrariilor; II. structura uneia din cercuri: modul de 6+1 piese (6 stîlpi și o lespede) repetat pe circumferință de un număr întreg de ori. Toate aceste corespondențe cu marele sanctuar circular al Sarmisegetuzei, descoperite după ce schițele mele erau încheiate, m-au tulburat și totodată bucurat. Există o permanență a gîndirii pînă și la intervale timp atît de considerabile, în domenii sau lumi atît de diferite și în ciuda mijloacelor de exprimare sau formelor de manifestare atît de incomparabile. De aceea, în semn de omagiu adus ginditorilor, de acum mai bine de 2.000 de ani, i-am pus **Simfoniei a II-a** subtitlul „Opus Dacicum", denumire care cuprinde un termen cu totul familiar muzicianului și care totodată, e curent atribuită de istorici arhitecturii dacice de la Sarmisegetuza".

Muzicologul **Alfred Hoffman: Voix de la nature** are o spontaneitate a impulsului, un firesc al curgerii muzicale – cuceritoare de la prima audiție și care îi asigură parcă favoarea ascultătorului, față de o altă lucrare reconstituită și ea (dar integral aceasta) după moartea compozitorului, **Vox maris.** Deci, nu poate fi vorba de o indiscretă pătrundere în laboratorul intim de creație al lui Enescu și de eventuala dezvăluire a unei încercări nereușite, nedemne de memoria maestrului, ci de valorificarea unui splendid început – datat evident din epoca plinei maturități – ce propune doar imaginației noastre întregirea visului. Structurată cu o limpezime clasică (deși mijloacele, evident, sînt neconvoționale), piesa simfonică **Ecran** are o culminație impresionantă, o **găsire** melodică clamată cu fervoare care împrumută deodată o direcționare precisă întregii trepidații ce o precedase. În puține minute, se cumulează o tensiune muzicală enormă; și nu ne putem împiedica să constatăm că Anatol Vieru a concretizat în această lucrare a sa un aspect al realității muzicale contemporane. **Simfonia a II-a** de Ștefan Niculescu, supranumită și **Opus Dacicum** (subtitlu justificat de o coincidență numerică a unor structuri muzicale cu cele arhitectonice ale vechii Sarmisegetuze) pare o rezultantă a acumulărilor reprezentate de anterioarele opere simfonice ale sale cu un punct de sinteză și de răscruce în creația remarcabilului artist. Pe măsură ce ampla lucrare se desfășoară, discursul sonor capătă parcă însușiri sporite de concreteță și forță și receptivitatea ascultătorului este atacată tot mai frontal. Creator al unui limbaj actual și convingător, subtil și puternic, Niculescu înscrie prin **Simfonia a II-a** o lucrare indiscutabil reprezentativă a muzicii românești noi. Dacă vom spune că toate lucrările au fost interpretate desăvîrșit, vom sintetiza, în contribuția dirijorului Remus Georgescu și a Filarmonicii „Banatul", întreaga semnificație a marelui concert de la Timișoara".

Muzicologul **Viorel Cosma:** Participarea exemplară a orchestrei simfonice; dirijor Remus Georgescu, și a corului academic (Diodor Nicoară) la această originală retrospectivă, din care n-a lipsit și muzica bănățeană a compozitorilor generației actuale, a oferit, unui public entuziast și unui mănunchi de muzicieni bucureșteni prezenți la discuțiile teoretice, prilejul de a aprecia climatul de o rară exigență profesională, ce caracterizează actuala stagiune. Nu mai puțin surprinzătoare mi s-a înfățișat prezența corului academic al Filarmonicii (aflat la trei decenii de activitate artistică permanentă) într-un divers și pretențios program de muzică românească contemporană. Dirijorul Diodor Nicoară a reușit să închege o formație de un ridicat nivel profesional, dodevind că experiența și tradiția artistică acumulată sub îndrumarea lui Mircea Hoinic și Ion Românu poate atinge cote superioare printr-o dăruire și muncă exemplare. Desfășurate sub semnul centenarului nașterii lui George Enescu, concertele au fost prefațate de vernisajul interesantei expoziții documentare **„Mărturii despre prezența lui Enescu la Timișoara și în Banat".**

Muzicologul **Gheorghe Firca:** „...O operă de discutat dar nu discutabilă, acest poem simfonic enescian, încert încă în ce privește situarea sa în timp, a fost smuls încurcatei moșteniri manuscriptice a maestrului... Deși fragmentară în forma ei orchestrată, dar recuperabilă probabil din crochiuri (poate încă neorchestrate), lucrarea vădește inspirație, o modalitate de a gîndi programul muzicii în linii ferme, în plenitudini sonore (mai altfel decît în programatismul ultimei perioade). Cu **Ecran,** Anatol Vieru pășea (piesa este scrisă în 1971) spre o stare de desfășurare, desigur discretă, echilibrată, a afectivității, de descoperire a frumuseții nu doar a jocului oferit de sunetul-număr, ceea ce conferă acestui opus și prospețime și prestigiu. După ce părea că nu mai acordă termenului simfoniei decît o valoare pur etimologică („sunare împreună", ca în **Simfonii pentru 15 instrumente soliste**) Ștefan Niculescu se întoarce la forma primei sale lucrări de tinerețe cu acest titlu. La forma, nu însă și la litera ei! Căci, trecînd prin experiențele discursului maxim raționalizat, prin meandrele unei subtile gîndiri eterofonice, materia sonoră este alta acum. Singură explozia de entuziasm, de bucurie sonoră apropie cele două opus-uri omonime, despărțite însă de reflexivitatea senină a maturității.

Elementul comun al celor două manifestări supuse discuțiilor libere a fost calitatea interpretării, minuția realizării și efectul fără greș în funcție de datul partiturii. Concertul Corului Filarmonicii „Banatul" s-a axat (cu o singură excepție: Laurențiu Profeta) pe creații bănățene (Sava Ilin, Vasile Spătărelu, Mircea Hoinic, Nicolae Boboc, Remus Georgescu, Doru Popovici, Sabin Păutza), creații care au apelat, fiecare în parte, fie la scriitura polifonică, atunci cînd este prezent elementul folcloric, fie la cea madrigalescă, atunci cînd invenția melodică este dependentă de versul cult. Dezbaterile, conduse de Doru Popovici, au antrenat în ambele seri luări de cuvînt interesante, care au pus problema acestei formule de implicare a spectatorului în laboratorul actului sonor, au elogiat, fără excepție, inițiativa și au făcut aprecieri cu privire la operele audiate. O atmosferă de încredere, sărbătorească aproape, stimulatoare pentru cei ce-și expuneau opiniile, a întărit convingerea tuturor că viitorul este, și la Timișoara, de partea acestor manifestări complementare concertului și spectacolului tradițional".

Au mai luat cuvîntul: dirijorul, compozitorul și muzicologul **Nicolae Boboc.** Am remarcat caracterizarea profundă pe care a făcut-o limbajului enescian, – melos, armonie, polifonie (eterofonie), ritm, orchestrație și formă – atrăgătoarea analiză a studiilor enesciene semnate de Ștefan Niculescu și originala tălmăcire a poemului **Ecran** de Anatol Vieru. Dacă la toate acestea mai adăugăm și destăinuirea legată de crezul său componistic, putem vorbi de-o luare de cuvînt care pornește de la sensul înțelept al dictonului latin: **Non multa sed multum!"**; medicul **Petre Petrescu,** din Timișoara, – tatăl mult dotatului tînăr pianist, **Sorin Petrescu,** cel ce a debutat la Ateneul Român tălmăcind cu mult fior poetic Concertul de Grieg – care a accentuat semnificația estetică și etică a concertelor-dezbatere, încheind cu aserțiunea antică, dealtfel principiul de bază în educația tineretului în străvechea Eladă: **o țară fără muzică... e o țară bolnavă...**; compozitorul și profesorul universitar de la Conservatorul „Ciprian Porumbescu", **Mircea Chiriac**; binecunoscutul pianist din Cluj-Napoca, **Miron Șoarec**; criticul muzical timișorean, **Ovidiu Giulvezan**; compozitorul, de origine bănățeană **Walter Mihai Klepper.**

Din toate acestea reiese că Timișoara a fost, este și va fi un oraș al muzicii, iar slujitorii Euterpei au fost, sînt și vor fi întotdeauna bine primiți de către un public generos, cu sufletul senin ca și o „feerie de iarnă"...

Doru POPOVICI

Două apariții fulgurante în „Lacul lebedelor"

Opera timișoreană a trăit ca și odinioară, după înființare, situația de a fi asaltată de un public mult mai numeros decît poate realmente cuprinde, cererea insistentă de „un bilet în plus" reformulîndu-se drept ofrandă adusă artei adevărate. Motivul? Prezența unor dansatori sovietici, laureați ai unor prestigioase concursuri, invitați să evolueze în capodopera lui Ceaikovski, „Lacul lebedelor".

Ținuta acestei școli de dans, aflată la cote de vîrf în ierarhia coregrafiei mondiale, spațiul impresionant pe care cultura sovietică îl afectează baletului clasic – există oare un vizitator al Moskovei sau Leningradului care să nu fie invitat la un spectacol de balet? – a declanșat cu siguranță această dorință expresă de a-i recepta performanțele, prin intermediul celor doi protagoniști, **ALLA MIHALCENKO** și **VALERII ANISIMOV.** Solii vizionați au obiectivat strălucit datele fundamentale ale parametrilor interpretativi presupuși, îmbinarea generoasă, fuziunea totală a celor doi factori implicați, transfigurarea tehnicii în dans, în artă. Este vorba de impecabila stăpînire a tehnicii dansului, cu obținerea unei expresivități optime, comunicării universului afectiv, desigur codificat, dar pe lungimi de undă care-l face apt de a fi receptat dincolo de orice granițe de spațiu geografic sau limbă. Este limbajul universal al muzicii și al frumuseții, definită de Tudor Vianu drept „grație în mișcare".

Apariția în scenă a oaspeților incintă: sînt de o zveltețe superbă, cu brațe nesfîrșit de lungi, cu trupuri făurite parcă din esența unor elanuri proteice miraculoase, ce le facilitează violentarea legilor gravitației – senzația de plutire, de zbor măiestru ne stăruie și acum în imagine. **Alla Mihalcenko** este o balerină înaltă, grațioasă, care sfidează – ca și partenerul său, de altfel – chiar condiția efortului presupus la un astfel de spectacol, deoarece elementele generatoare ale forței fizice sînt disimulate în înfățișarea sa. Lipsesc protuberanțele musculare firești la un dansator, apariția-i invocînd acel tip ideal al balerinelor de vocație, dornice de a se dispensa de senzația ponderalului fizic, în favoarea realizării unei imagini eterate, imateriale, a expresivității nude. Un posibil portret a lui Cukly lui George Călinescu...

Spre deosebire de versiunea „casei". Odette a fost mai puțin atrăgătoare, refuzînd probabil ideea, preferînd trăiri extrapolate exclusiv din „retorica" baletului alb, cu mișcări decupate parcă dintr-un ritual antic, al dragostei purificate de orice accent pasional.

Solistul **VALERII ANISIMOV** posedă, în efeminarea sa evidentă, datele dansatorului de elită, care știe să încînte prin virtuozitatea demonstrată, prin „alonja" salturilor cu boltă înaltă, făcînd derizorie deschiderea scenei noastre, parcursă din numai două astfel de zboruri... Are multă eleganță în mișcări, forța de a-și purta lin și sigur partenera spre înalt. S-ar cuveni consemnate și atu-urile tehnice etalate de oaspete, perfecțiunea încadrării în canoanele rigide statuate cu decenii în urmă, terminalul impecabil al fiecărei noi evoluții. Fouetté-urile lebedei negre ori siguranța dublului tur al partenerului sînt doar elemente care punctează zestrea unei impresionante tehnici individuale. Două apariții fulgurante ale unei arte chemate să vizualizeze fluidul emoțional al muzicii, în speță, a romanticelor chemări conținute în partitura lui Ceaikovski.

Contribuția dansatorilor timișoreni a fost mai crispată ca deobicei. Legea nescrisă a teatrelor, de a oferi la spectacolele de gală distribuția cea mai bună, nu a fost respectată. Evoluția bufonului ori „Pas des trois"-ul puteau contribui la apropierea nivelului ansamblului nostru de valoarea oaspeților. Regretăm evoluția mediocră a lui Ilie Filip. Oare nu ar fi fost reprezentativ și pentru instituție și pentru Rodica Murgu, Aurora Caloianu, Fr. Valkay, să-și dovedească clasa în acel recital de virtuozitate care poate deveni „Pas des trois"-ul? De efect, dansul lebedelor mici, napolitanul, maghiarul.

Meritul suportului orchestral a fost inegal, dirijorul **Petru Oschanitzki** fiind puțin familiarizat cu această partitură. Solo-ul viorii a fost realizat cu sensibilitate și acuratețe de noul concert-maestru. Frumos implinit și solo-ul de trompetă în tarantelă, dar „incidentele" oboiului, lipsa de coeziune a aparatului orchestral s-a resimțit adesea.

Doru MURGU

M.A.I.A. — D.G.E.I.F.C.A.

Întreprinderea de utilaj greu pentru construcții București

O cerință fundamentală de stringentă actualitate a întregii activități economice este reducerea substanțială a consumului de materiale, piese de schimb și energie, condiție esențială pentru ridicarea necontenită a eficienței.

Economia românească a intrat într-o etapă a dezvoltării sale în care ritmul și amploarea creșterii economice sînt determinate nu numai de volumul resurselor antrenate în activitatea productivă, ci în măsură deosebită de eficiența utilizării lor.

În acest efort concertat, Întreprinderea de utilaj greu pentru construcții București — unde există o amplă mobilizare a oamenilor muncii pentru lichidarea risipei și promovarea noului — are în vedere atît diminuarea substanțială a consumurilor materiale prin creșterea indicilor de valorificare a acestora cît și realizarea elementelor legate de cerințele aplicării corecte a noului mecanism economico-financiar.

O atare preocupare responsabilă pentru utilizarea optimă a produselor materiale și bănești reprezintă spiritul de exigență în direcția perfecționări activități economice din întreprindere.

Specialiștii unității, fără să se prevaleze de unele criterii obiective ale fenomenului de imobilizare manifestat prin existența temporară a unor stocuri de materiale și piese de schimb cu mișcare lentă sau fără mișcare datorate reducerii consumurilor specifice a normelor de consum, îmbunătățirii unor tehnologii, evitării rebuturilor, folosirii unor înlocuitori. etc., caută soluții îmbunătățite pentru controlul și supravegherea dinamicii de circulație a fondurilor bănești, acționînd cu rigoare științifică asupra factorilor care condiționează utilizarea rațională și eficientă a bunurilor materiale.

În metodele de muncă se observă, analiza periodică a stocurilor de materiale și piese de schimb atît din punctul de vedere al satisfacerii integrale ale nevoilor producției cît și pentru depistarea tuturor reperelor al căror consum influențează elementul economicitate.

Faptul cunoscut că, resursele economiei naționale trebuiesc folosite judicios și în strînsă corelație cu sarcinile concrete de producție ale fiecărei unități, mobilizează întreg colectivul din unitate pentru punerea în evidență a bunurilor materiale fără utilizare imediată în activitatea proprie, acțiune cu multiple semnificații socio-economice care urmărește redistribuirea excedentului acolo unde baza materială este deficitară.

În scopul reintroducerii în circuitul ecomic național a bunurilor disponibilizate I.U.G.C. București, redăm în cele ce urmează principalele repere aflate în stoc :

Emil GEORGESCU și Vasile BAȘA

Piese schimb tractor S-80-100

Denumirea piesei	Reper	Cod fișă	P/U	Cant
Bucșă	7165	10401002	36,20	553
Bucșă	7164	003	29	20
Pinion	0760	004	257,40	2
Disc ambr. interior		008	32,30	1
Disc ambr.	∅739	009	52	16
Pinion cuplare	764	010	129	3
Cuzinet palier	5150524	014	299,90	33
Cuzinet palier	5150525	015	267,90	125
Cuzinet palier	5150256	016	324,10	31
Cuzinet palier	5150257	017	191,45	31
Cuzinet palier	01109	018	760	146
Bucșa ax came	01435	019	13,90	10
Prezon chiulasă	01434	022	16	75
Capac	01455	023	1507	1
Bucșă roți	01459	025	37	1
Pinion intermediar	01460	026	212	18
Șaibă	03329	033	241	1
Bucșă pinion mic	01462	034	30	1
Capac		036	83	1
Ghid supapă	01504	037	15,40	62
Ghid supapă	14013	045	13,65	33
Con de oprire	01903	046	7,80	23
Deflector	02204	047	7,40	36
Antecameră	02206	048	63,40	22
Chiulasă motoraș	02240	055	128	3
Disc	02243	056	52	11
Bolț piston CN	03158	058	13,50	12
Ax piston R1	03158	067	11,40	104
Piston motor	03301	070	226	21
Segm. compresie	3302 — 1465	072	5,90	190
Segm. compresie	3502 — 3373	073	10,60	456
Segm foc	3372	074	10,60	438
Segmenți	03304	075	6,80	10
Piuliță	03314	078	10,50	16
Șurub bielă	03322	079	41	44
Fulie arb. cotit	03329	083	196	24
Șurub bielă aux.	03346	086	15,90	36
Bolț volant	03327	090	9,30	91
Segmenți	03350	092	5,20	782
Segmenți	03351	094	3,10	205
Pinion arb. cotit	03356	095	56	10
Cuzineți bielă aux.	03347	096	168,80	140
Cuzineți bielă		097	291,30	49
Cuzineți bielă		098	124	357
Cuzineți palier		099	943	4
Tachet supapă motor	04110	114	16,50	7
Arbore	04201	117	746	2
Pinion	04202	118	412	3
Ax	04213	123	61,55	4
Ax came	04230	125	238	1
Pahar decantor	05629	10401133	1,60	29
Ax antrenare	06361	138	36	1
Contragreutate	06320	142	42,35	13
Pinion	06362	143	121	4
Ax came	06361	144	228	2
Fulie ventilator	07106	146	175	1
Pinion	07127	148	19	20
Pinion	07128	149	19	10
Bolț lung	07312	131	3,10	39
Mufă cuplare	07315	153	55	27
Bolț scurt	07314	154	4,25	103
Furcă ambreiaj	07318	155	53	5
Pinion dublu as.	07612	156	379	13
Rotor ppă. apă	08113	157	56,80	42
Corp ppă. apă	081164	159	295,80	1
Ax ppă. apă	08309	160	47	53
Pinion antrenare	08310	161	120	9
Capac	08303	162	134,33	6
Racord	09312	163	27,95	10
Flanșă	081136	167	41	6
Termostat	08341	172	62,40	152
Pinion	09212	177	30	2
Pinion	09216	178	22	2
Bucșă	09204	180	7,10	3
Pinion	09213	181	38,50	2
Pinion	09217	182	22	2
Ax	09222	183	6,75	5
Bucșă canelată	09926	184	26,80	29
Ax pompă ulei	09246	185	44	26
Elemenți	09228	186	63	8
Pinion dinam	10416	193	80	7
Corp rulment	12443	213	28,90	7
Ax opritor	13341	238	32,25	5
Ax furcă	13405	239	29.60	4
Disc anterior	14309	245	326	7
Disc	14323	251	593,60	69
Bridă	14410	256	9	82
Mufă cuplare	14369	257	223	11
Pinion	14385	259	119	1
Disc	14404	260	144	79
Carcasă rulment	14480	264	622	1
Carcasă	14480	265	259	6
Corp rulment	16250	276	42,60	5
Ax planetar	16338	283	921,25	159
Ax pinion	16339	284	1301	195
Ax șurub conic	16154	285	695	13
Corp rulment	16113	286	146	18
Bucșă corp ppă. ulei	17338	287	4.65	11
Pinion	17344	288	74	2
Carcasă	17362	290	827	1
Cilindru	17303	291	221	4
Pinion acționare	17343	292	86	2
Bucșă	17349	293	12,20	1
Bucșă	17065	294	2	4
Corp rulment	19212	301	125	8
Pinion dublu	19213	302	853	126
Coroană sprochet	19216	304	1050	134
Șurub special	19217	305	12,60	191
Semiax	19218	306	625	172
Burduf	19223	308	89	307
Piuliță	19219	10401309	71,59	111
Steluță	19230	310	2090	79
Piuliță butuc	19234	311	71,50	14
Bucșă	19241	316	103,60	210
Flanșă ambreiaj	19256	317	779,25	79
Corp rulment	19305	325	106	14
Ax role	21747	334	103	6
Tije	21487	333	107	15
Bucșă oronz	21628	342	67	143
Ax zale șenilă	07167	347	36,70	60
Capac	21609	348	102	16
Cuzineți	21690	350	70	12
Ax rolă superioară	21716	352	76	119
Capac rolă	21720	353	17,40	4
Suport ax	21794	360	276	7
Arc	38304	385	2,90	45
Arc pompă	38306	387	2,50	24
Arc interior	38318	388	7,10	124
Arc suport ambr.	38322	389	7,35	68
Arc	38322	390	7,31	2
Arc supapă	38330	393	2,50	55
Arc supapă	38366	398	4,55	13
Garnituri	40127	408	15,80	5
Simering metal	40251	414	9,95	65
Presetupă ambr.	40257	415	11,30	71
Simering metal	40263	416	12	36
Cot radiator	42603	418	74	5
Simering servofrînă	40727	420	15,80	31
Simering	40778	424	14,50	156
Presetupă	40805	425	11	191
Simering presetupă	40789	426	15,55	73
Simering presetupă	40812	427	10,60	55
Presetupă metal	40831	428	14,50	333
Simering	40818	492	12	13
Garnituri	40838	432	2,50	2
Presetupă	40976	437	12	150
Gresoare M8	M8	438	0,90	200
Gresoare cu cot	M10	440	2	2935
Ax camă	67374	459	246	10
Capac inferior	67268	460	13,56	25
Ax mecanism	72119	484	7,70	18
Corp	73101	487	289	6
Pinion	74189	490	73	6
Pinion	74188	491	56	6
Ax reductor	76106	494	137	5
Ax pinion	01403	502	58	1
Capote laterale	551133	530	156,50	1
Releu regulator		531	171	63
Bucșă	09226	534	23,25	1
Galerie	08319	553	276,60	1
Pinion	06441	534	53	4
Balansoare	712	586	315	2
Set pedaliere	24337	597	414,60	2
Capac mic ambreiaj	11150	614	30	8
Capac mare ambreiaj	01145/48	617	62	5
Ax ambreiaj	07324	618	145,10	25
Șurub contoar		636	13	16

Materiale feroase și neferoase

Cod fișă	Denumire	Caracteristici	P/U	Stoc	P/U
30201258	Oțel rotund	∅90 33MOC11	kg	898	3,70
30201216	„	„ „	„	3427	4,67
30201215	„	„ OL60IK	„	1706	3,85
30201214	„	„ 40C10	„	274	4,69
30201202	„	∅85 ST — 45	„	2223	3,85
30201204	„	„ „ ST — 60	„	1431	3,85
30201136	Oțel forjat	300×300	„	1023	4,60
30201135	„ pătrat	300×300 MOC — 41	„	300	4,76
30201120	„ „	100 OLC.45	„	871	3,90
30201110	„ „	90×90	„	1102	3,48
30201241	„ rotund	∅110 33 MOC 11	„	4104	3,84
30201242	„ „	„ OLC 45	„	316	2,68
3020251	„ „	∅120 33 MOC 11	„	369	4,84
30201253	„ „	„ 21 TMC 12	„	4533	3,54
30201255	„ „	„ C35 — C45	„	2159	2,70
30201261	„ „	∅130 OL 42	„	612	3,40
30201279	„ „	∅140 OL 50OL 60	„	1765	3,50
30201281	„ „	∅140OL45	„	1020	2,65
30202111	„ lat	25×4	„	793	3,83
30202112	„ „	30×5	„	92	3,59
30202115	„ „	35×4 OL 37	„	1535	3,68
30202131	„	70×12 41 MOC 11	„	74	3,40
30202138	„	90×10	„	157	2,85
30202139	„	100×4	„	1164	3,92
30202146	„	110×10	„	91	2,85
30202154	„	120×30	„	195	2,80
30202211	„ pătrat	13×13 OL 42	„	73	4,38
30202217	„ „	25×25	„	172	4,17
30202224	„ „	36×36 OL 38	„	3632	3,47
30202231	„ „	50×50 OL37IN OL50IK	„	1511	3,47
30202239	„ „	60×60 OL37	„	684	3,55
30202405	„ rotund	∅65 OL50IK	„	3812	4,30
30202412	„ „	∅65 OL60IK	„	508	4,25
30202420	„ „	∅75 OL42IK	„	880	2,51
30202423	„ „	∅80 OL60IK	„	548	3,85
30202426	„ „	∅80 OL42IK	„	3170	2,76
30202427	„ „	∅80 OL50IK	„	5245	2,74
30202504	„ T3		„	151	2,70
30203003	„ beton	∅6	„	555	3,65
30203004	„	∅12	„	1640	2,92
30204001	„ pătrat	20×20 OSC12	„	236	5,96
30204002	„ carbon	25×25	„	513	5,86
30204003	„ aliat	∅10 W 2453	„	41	50,00
30204004	„ carbon	∅100 OSC 12	„	21	10,15
30204005	„ rotund	∅45 OLC45	„	470	3,75
30205016	Oțel rapid	W 3355 25×25	kg.	690	104,00
30205017	„ „	RP3 30×30	„	318	104,15
30206058	„ constr.	∅6×0,5 GBK	„	12	78,50
30206060	„	∅7×0,7 GBK	„	75	70,77
30206061	„	∅9×0,8 GBK	„	247	47,02
30206062	„	∅10×0,8 GBK	„	28	40,74
30206063	„	∅12×0,5 GBK	„	58	48,54
30206064	„	∅14×0,5 GBK	„	252	45,39
30206065	„	∅52×1,5 GBK	„	489	13,74
30207003	„ instalații	3/8	„	409	6,80
30208010	„	H 14 OL 42	„	2282	6,12
30208020	„	H 17 OL 50	„	711	4,68
30209020	„ lat	60×5	„	240	4,79
30209024	„ „	65×8	„	8411	5,21
30209026	„ „	65×10	„	4204	6,81
30209029	„ „	70×6	„	146	6,55
30209034	„ „	75×10	„	347	5,50
30209035	„ „	75×12	„	126	4,90
30209040	„ „	80×8	„	1060	7,16
30209049	„ „	120×1	„	503	5,20
30209052	„ „	120×4	„	1030	2,80
30301056	Tablă neagră	∅60 mm	„	2390	4,11
30301065	„ „	∅90 mm	„	3138	3,11
30302008	„	∅3,5	„	4234	3,27
30402010	cablu zinc	∅6	„	939	9.90
30403305	sîrmă aluminiu	∅3	„	28	18
30403318	„ cupru	2,2	„	7,6	40,50
30501020	electrozi fontă	∅2.5	„	2,5	64,40
30501023	„ „	7 ∅5	„	1112	75,96
31201006	tablă alamă	2,5	„	10,5	69,00
31201003	„ „	1×500	„	36,1	69,00
31302003	bandă alum.	15×3	„	58	25,00
31302005	„ „	20×5	„	14,5	24,00
31302033	„ „	0,76×76×1440	„	14	95,05
31303003	aluminiu lat	80×10	„	210	20
31303007	„ „	100×10	„	260	20
31601005	tablă cupru	1×500	„	216,7	52,5
31601007	„ „	1,5×500	„	139,5	52
312004	bandă cupru	0,5×500	„	81,4	91,5
31602006	„ „	0,4×500	„	17	91,5
31602008	„ „	0,5×500	„	96	91,5
31602013	„ „	0,8	„	23	90,75

31604002	are cupru	Ø6		38	48,26
31604003	" "	Ø8	"	133	86,75
31604004	" "	Ø8	"	100	47,70
31604006	" "	Ø10	"	199	47,45
31604007	" "	Ø12	"	226	47,10
31604008	" "	Ø14	"	138	85,50
31604011	" "	Ø16	"	153	46,90
31604013	" "	Ø20	"	245	46,90
31604015	" "	Ø24	"	223	46,75
31604023	" "	Ø40	"	6	46,75

Piese de schimb AUTOSCREPER T 200

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Cuplă	05—46	10002015	4604,85	5
Flanşă geantă	05—5	020	1576	4
Carcasă	16—10	047	2014,73	3
Pinion dublu	19—13	059	1891	6
Cuplă	04—05—46	062	6159,42	3
Pinion	04—075—73	095	1568,69	13
Arbore	04—075—57	105	1915,92	15
Burduf	15—10	109	44,87	7
Burduf	15—027	110	44,87	313
Cap cardan	04—100—102	118	275	26
Manşon	16—45	129	568,40	7
Capac	16—66	143	394,11	5
Lagăr	16—05	158	2014,43	3
Carcasă	16—10	165	1027	16
Carcasă	16—140	175	20576,39	3
Pinion	16—7	197	630	22

Piese schimb AUTOSCREPER TEREX

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Cilindru hidraulic	9217579	10701013	16264	1
Tubulatură	9217581	015	9800	2
Cilindru faţă	2234751	016	11756	1
Piston cilindru forţă	9131705	017	6843	4
Cilindru forţă	9234750	018	11635	1
Cilindru forţă	9217584	019	15104	1

Piese de schimb TRACTOR T 100 M

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Antecameră	1402203	10401701	310,26	18
Ax	106581	704	201,15	1
Ax	2117SB106	705	64	10
Chiulasă	1602SB106	710	1721	14
Culbutori	1404SB	712	57	17
Cuzineţi	011055	713	474	11
Garnt. eşapament	1605SB130	725	1,10	7
Electromotor	1710SB112	736	630	73
Segmenţi	05694	741	526,06	13
Generator	1410SB109	747	2057,35	105
Ax cu came	140420	749	807	6
Camă 2 scintei	14463728	750	16	8

Piese schimb TRACTOR T 100 M3

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Disc condus	1814SB135	10401301	3199	10
Disc	1814SB140	802	1030	1
Carcasă	1814SB142	803	1539	3
Disc	1814—45	804	1124	36
Rolă	1814—69	805	46	62
Manşon	1814—78	807	1040	7
Căţei ambreiaj	1814—92	808	300	137
Piesă antrenare	1814—93	809	1282	25
Tambur	1814—104	810	1584	33
Carcasă	1814—123	811	525	7
Levier	2414SB104	813	367	4
Pinion	2419—29	815	1549	45
Flanşă	2419—50	816	1192	64
Carcasă	2419—36	817	2885	17
Semiaxă	2419—37	818	2068	19
Maieu	2419SB118	820	3006	15
Garnitură	2419SB114	821	1134	113
Tambur	2416—5	822	2039	42
Flanşă	2416—2	823	720	34
Pinion	1601103	827	379	7
Tacheţi	160313	828	27	100
Flanşă	160317	829	705	97
Carcasă	281631	834	600	9
Carcasă	281611	835	326	8
Pinion dublu	201924	840	4155	62
Roţi motrice	211918	844	1185	9
Lagăr dr.	2119SB103	846	730	2
Lagăr stg.	2119SB104	847	1682	4
Semiax	24164	848	1148	7
Servomecanism	2415SB118	849	2071	13
Labirint	2419SB119	850	476	7
Flanşă	241925	851	854	4
Ax rolă	211237	853	252	118
Pinion	241929	854	1549	6

Piese de schimb AUTOSCREPER T 180

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Coroană dinţată	K5/74	10001001	2141,91	14
Pinion cuplare	D2/5	008	343,04	12
Ax antrenare	A3/25	009	98,80	10
Roată dinţată		015	503,30	1
Roată dinţată	355211070	016	386,12	1
Roată dinţată	353211210	017	195,33	1
Carcasă ambreiaj	B118	018	3000	1
Carcasă C.V.	D911	020	131	1
Are ambreiaj	A4/3333	022	36	12
Disc	9510051340	023	2109,24	62
Cruce neasamblată	D1/13	024	161,37	41
Disc ferodou	D12/9	025	793,35	34
Pinion	D4/22	026	687,56	11
Flanşe	D1/7	028	1197,45	14
Semiax stg.	D20/18	031	5482,53	16
Roată cuplaj	D22/54	034	1915,06	3
Pinion	D7/15	035	405	24
Arbore primar	D2/1	038	955	4
Ventil evacuare	G4/34	039	150,44	28
Capac ambreiaj	B2/18	043	108	6
Roată dinţată	M754736	057	463,24	12
Roată dinţată	D24/45	059	697,26	37
Arbore transmisie	D19/19	061	541,79	20
Arbore transmisie	D19/19	062	5303,14	12
Satelit diferenţial	D20/23	067	1896,83	99
Pinion planetar	D20/16	071	2328,14	66
Pinion cuplare	D2/10	072	434,50	18
Pinion cuplare	D4/18	074	798,01	20
Pinion cuplare	D22/54	077	1517,69	46
Cuplaj	D19/9	078	1764,95	32
Cerc lateral	D20/38	081	1057,45	5
Pinion	D6/18	087	276	60
Pinion	D4/16	090	391,15	43
Distribuitor	71180	094	7122	2
Ax cardan	D11	101	2619,48	15
Tub	C15	110	2719,77	10
Arbore	D12/10	118	1115	7
Ax intermediar	138127282	130	267	4
Manşon cuplare	D12/8	132	595	28
Manşon cuplare	D4/1	142	209,25	40
Arbore	D20/19	148	3285,70	5
Siguranţă cere	D20/27	172	1614,83	3
Carcasă	F2/1	177	6511,50	10
Mufă	D13/17	187	118,26	35
Ax intermediar	D6/1	197	985,18	13
Furcă de comandă	D10/9	210	128,52	34
Cap antrenare	D6/15	10001226	221,90	11
Buceşă rulment	D19/16	229	663,89	15
Colier	D20/38	232	1309,59	4
Cuplu	D22/56	234	4604,85	21
Butuc roată	951005	236	6215,29	2
Pinion intermediar	D7/14	238	616	7
Pinion	D2/58	239	345	56
Ax canelat	D4/14	244	1342,45	3
Manşon cuplare	D6/11	245	117	79
Arbore primar	D12/10	263	1115	13

piese schimb NOBAS UB 80

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Baie ulei motor		40010001	965,33	1
Dop filtru		003	17	2
Injector ppă. inj.		004	331	1
Piston R1 şi R2		006	221	107
Rotor dinam		007	1103,19	17
Rotor turbină		008	920,20	1
Suflantă		009	114	1
Şaibă plată		011	5	5
Piesă butuc		012	104,85	2
Dinam 12 V		013	1538,25	1
Turometru		014	108,85	4
Arc perie electrică		015	1,22	21
Element filtru mot.		016	21	27
Rotor suflantă		018	260	2
Pistoane		020	214	12
Injector		021	280,26	4
Roată ppă. ulei		022	62	6
Scaun supapă admisie		027	20,32	20
Scaun supapă evacuare		028	19,50	20
Alternator		031	1005	1
Rotor		032	264	3

piese de schimb AUTOGREDER D 557

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Fuzetă		40020001	668,76	23
Pinion		002	697,45	6
Roată		003	300	7
Arbore intermediar		004	456,80	11
Mufă condusă		005	292,20	2
Furcă		006	337,67	1
Ax principal		007	481	8
Arbore conducător		008	226,60	2
Roată meleată		009	329,60	3
Lagăr		010	23,40	2
Roată dinţată		011	489	1
Roată dinţată		012	574	1
Pinion		013	304	1
Pinion		014	338	2
Roată dinţată		015	1384	2
Piston		016	34	16
Arc		017	8,40	4
Mufă		018	515	1
Pinion		019	392,80	4
Pinion conic		020	483,50	1
Ax piston		021	405	8
Bolţ		022	31	5
Lagăr		023	23	1
Pinion		024	473	2
Furcă		025	176	5
Pinion		026	439	2

piese de schimb EXCAVATOR J.C.B.

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Presetupă		40050001	340,98	14
Inel cauciuc		002	133,88	2
Inel cauciuc		003	77,40	5
Inel cauciuc		004	226,62	20
Simering		005	502,75	1
Articulaţie sterică		006	2672,75	7
Garnituri		007	2063	8
Inel		008	610,83	1
Inel cauciuc		009	143,75	2
Set garnituri		010	339,52	5
Element pompă		011	3813	2
Şaibă		012	213,37	23
Inel		013	172,93	2
Inel		014	226,62	6
Presetupă		015	329,12	6
Inel		016	108,08	4
Inel		017	567,60	20
Inel		018	291,47	14
Element pompă		019	5078	2
Garnituri		020	361,20	3
Garnituri		021	583,59	3
Lagăr		022	113	8
Simering		023	1216,09	11
Simering		024	1220,27	6
Buceşă ghidaj		025	320,76	17
Garnituri		026	1690	10
Inel cauciuc		027	411,41	17
Garnituri		028	394,67	85
Bobină		029	914,80	2
Carcasă		030	1887,57	2
Rulment		031	611,55	13
Carcasă		032	5670,44	1
Simering		033	541,10	1
Garnituri		034	568	1
Inel		035	55	2
Inel		036	153	4
Capac cilindru		037	1410	2
Capac cilindru		038	2004	2
Simering		039	438,60	2
Simering		040	1216,09	1
Simering		041	1220,27	39
Inel		042	60	10
Garnituri		043	440,69	1
Inel		044	12,90	10
Inel		045	173	5
Segmenţi piston		046	126,41	35
Bielă		40050037	707,24	4
Bielă		048	677,86	4
Cuzineţi		049	490,13	7
Cuzineţi		050	340,34	4
Cuzineţi		051	482,89	5
Cuzineţi		052	336,91	4
Cuzineţi bielă		053	265,37	1
Cuzineţi		055	348,15	4
Cuzineţi		056	505,01	6
Ghid supapă		057	24,03	28
Piston		058	392,93	12
Piston		059	200	6
Piston		060	418,72	42
Roată dinţată		061	9054	2
Bolţ		062	14	248
Bolţ		063	54	194
Bolţ		064	46	150
Cuzineţi		065	227	4
Cuplaj		066	776	4
Simering		067	106	100
Garnituri capac		068	14,10	30
Buceşă		069	754	29
Inel		070	31,40	26
Set		071	111	20
Inel		072	70	4
Cuplaj		073	607	4
Buceşă		074	98	22
Chiulasă		075	1494	3

piese de schimb EXCAVATOR ZEMAG

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Sită ulei		4006003	145,48	4
Roată antrenare		005	249,87	2
Pinion		010	318,06	9
Ax pinion		012	521,07	2
Buceşă		013	36,62	1
Buceşă		014	57,75	1
Buceşă		015	91,94	1
Buceşă		016	63,30	2
Rotor		018	2258	7
Cărucior balansoar		020	3774,11	1
Ventil		021	386,70	3
Rulment		022	1256,64	1
Placă presiune		025	146,59	2
Pinion ppă. inj.		024	905,10	2
Papuci şenilă		026	2352,60	13
Element filtru		027	933,98	7
Ghid supapă		028	6,30	120
Bujii		031	37,31	24
Ax camă		032	1837,97	37
Taler arc supapă		033	9,77	15
Tijă		034	52,42	5
Scaun supapă admisie		035	23,99	142
Chiulasă cilindru		036	1174,97	12
Corp		037	137,71	2
Şaibă		038	149,92	1
Lagăr interm.		039	192	12
Element filtru		040	59	200
Tacheţi		041	43,70	48
Roată dinţată		042	712,08	4
Corp distribuitor		046	139,95	5
Corp distribuitor		047	133,34	9
Corp distribuitor		048	133,34	5
Ax cu pinion		049	2272	1
Rulment		050	1256	1
Rulment		051	856,40	2
Ax cu camă ppă inj.		052	752	5
Ventil		053	231,01	2
Are supapă exter.		056	4,20	40
Are supapă inter.		057	4,95	58
Filtru rotativ		058	534	15
Scaun supapă evacuare		059	18,20	120
Ansamblu bobinaj		060	796	3
Ax cu pinioane		061	1452	1
Arbore cotit compr.		062	1339	1
Buceşă bielă		063	83	12

piese de schimb SĂPĂTOR ŞANŢ ER 7 AM

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Ax cardan		40030001	2538,87	18
Pinion		002	2599	1
Pinion		003	693,94	2
Roată dinţată		004	310	1
Steluţă		005	185	5
Coroană conică		006	300	1
Roată dinţată		007	427,90	3
Buceşă		010	18	3
Capac exterior		011	59,75	27
Casetă		008	1733	1
Roată dinţată		009	1198	1
Flanşă		012	188,80	9
Pinion		013	235	5
Roată		014	267,03	2
Ax spătar		015	400	2
Ax		016	915	2
Ax rolă		017	205	5

top

SECȚIA ROMÂNĂ : 1. Iarna – **Post Scriptum ;** 2. Trenul – **Mircea Baniciu ;** 3. Uneori – **Rodion G. A. ;** 4. Ceasul – **Dida Drăgan ;** 5. Metrock – **Metropol. SECȚIA INTERNAȚIONALĂ :** 1. (Just Like) Starting Over – **John Lennon;** 2. All you need Is Love – **The Beatles ;** 3. Woman In Love – **Barbra Streisand ;** 4. Super Trouper/Happy New Year – **ABBA ;** 5. Another One Bites The Dust – **Queen.**

RADAR...

Neajunsurile muzicii noastre ușoare fac subiectul unei cuprinzătoare anchete găzduită de revista „Flacăra" (nr. 4). Aurelian Andreescu declară că textul pieselor muzicale nu-l interesează (?!) în schimb, H. Moculescu consideră din capul locului că „textul de muzică ușoară trebuie să aibă valențe poetice". Dacă Cornel Constantiniu e supărat pe somnolența A.R.I.A., Mihai Constantinescu e nemulțumit de calitatea amplificatoarelor Radioteleviziunii, vechi de pe timpul festivalului „Cerbul de Aur". Fie vorba între noi, la „Cerbul de Aur" cînd cîntau Cliff Richard, O. C. Smith, Aufray sau Memphis Slim, amplificatoarele cu pricina își făceau din plin datoria. **De unde deducem că amplifică ele, dar să aibă ce !** ● La ore tîrzii, Radioul ne-a oferit, într-un ciclu ce se anunță atractiv (Radiografii ale cîntecului), un serial Beatles beneficiind de excelentul comentariu al lui Bogdan Dorneanu. În final, crainica anunța că emisiunea se va relua a doua zi, pe programul 3, indicîndu-se și ora. Cei care au crezut-o, au așteptat zadarnic... ● Alături de **Donna Summer (în foto)** și, Dionne Warwick, poloneza Patricia Andrzejewski alias Pat Benatar, se numără printre solistele care a vîndut cel mai mare număr de discuri în anul ce a trecut, precizează revista Billboard. ● Concertul din 1970 de la Royal Albert Hall susținut de grupul american Creedence Clearwater Revival a apărut pe un album „Live" produs de fostul său lider, J. Fogerty. ● Ultimul album **ABBA,** „Super Trouper", se bucură de mare trecere în Anglia unde, fapt aproape fără precedent, au fost comandate tiraje (insuficiente) încă înainte de finalizarea discului. Și cînd te gîndești că acum cîțiva ani un ziarist american „îi speria" pe cei patru suedezi spunîndu-le : **„Nu, nu veți reuși să vîndeți gheață eschimoșilor !".**

Petru UMANSCHI

P. S. : În curînd pe ecranele noastre, filmul „Love Story pe ring" cu Barbra Streisand și Ryan O'Neal !

panoramic

● Din graficul Bibliotecii județene Timiș privind acțiunile organizate în săptămîna aceasta, în cadrul „Lunii cărții la sate" : la Biled și Becicherecul Mic – ciclul „60 de ani de luptă a P.C.R. pentru fericirea poporului român" ; concurs, pe tema „Pagini glorioase din trecutul poporului nostru". La casele de cultură din Tomești și din Jimbolia – întîlnire cu redactori ai Editurii „Kriterion". ● Apărută recent, publicația Asociației bibliotecarilor din județul Timiș **„În sprijinul bibliotecarului"** își demonstrează utilitatea și ținuta profesională și culturală. Remarcăm articole de M. Șerbănescu, prof. dr. Pavel Petroman, Sergiu Drincu, Trifu Knezevici, Hortensia Baica, Agneta Bakos, Ileana Bulza, Melania Caragioiu, Sanda Gligor, Elena Iovanovici, Valeria Kiss, Constantin Mălinaș, Florian Moldovan, Emilia Negrea etc. ● Ființînd pe lîngă Casa de cultură a studenților din Timișoara, **Cercul de antropologie,** condus de prof. Gheorghe Secheșan, este unul din puținele cercuri de acest fel din țară. Dezbaterile sale teoretice au loc lunar cu participarea prof. univ. dr. Eduard Pamfil, conf. univ. Ioan I. Mureșianu, lector dr. Vasile Crețu, vizînd o amplă analiză a problematicii umane din perspectivă etnomitologică. ● În holul Teatrului de stat din Arad a avut loc vernisajul expoziției de reliefuri în ceară a pictorului Simion Cosma. La deschidere au luat cuvîntul Florin Bănescu, Carolina Feith și Damian Ureche.

D. S.

memento

MESAJE LIRICE

Ce-a de-a VIII-a culegere din creația membrilor cenaclurilor și cercurilor literare ale Consiliului județean al Sindicatelor Timiș, intitulată **Mesaje lirice,** se înscrie în linia bunelor rezultate ale activității de promovare editorială a cenacliștilor din județul Timiș.

Culegerea este întocmită de Gheorghe Drinovan, Emil Șain și Aurel Turcuș, aceasta fiind structurată pe mai multe secvențe : poezie, proză, creații umoristice și texte pentru formațiile artistice de amatori. Predomină, bineînțeles, creația poetică, majoritatea cenacliștilor fiind zămislitori de versuri. Grupaje cu un număr mare de poezii publică Nicolae Băra, Gh. Drinovan, Ignea Loga, Tatiana Lungoci, Florica Nubert, Monica Rohan și Wilhelm Weiss. Înafară de aceștia mai pot fi reținuți Marius Munteanu și Ion Olaru, cu poezii în grai bănățean (de fapt, folosindu-se cu precădere graiul local), apoi Ion Scorobete, Dumitru Alexandrescu, Mariana B. Fluieraș, Francisc Marton, Octavian Gățăianțu și Leni Potor – și aceștia fiind cenacliști mai vechi, prezenți cu creații și în plachetele precedente. Proza semnată de Dușan Baiszki are un pronunțat caracter realist, chiar reportericesc, cu apreciabile note critice. Un bun reportaj, „Omenia ca identitate", de Victoria Corina Sein dă consistență secvenței respective a culegerii. Umorul beneficiază de semnăturile unor cunoscuți creatori timișoreni în acest domeniu, precum sînt Dimitrie Jega, George Lungoci, Ioan Martin, Virgil Schiopescu, Emil Șain, acestora alăturîndu-li-se Ionel Iacob, Petre Chira, Nicolae Ezechil, cu o seamă de creații notabile. În repertoriul pentru formațiile artistice de amatori sînt incluse un poem scenic de Aurel Turcuș și un text de brigadă artistică de Emil Șain.

Prin patosul patriotic al multor poezii, printr-o atitudine activă în fața vieții, exprimată cu modalități artistice variate, culegerea **Mesaje lirice** este o izbîndă editorială cenaclistă, în cadrul manifestărilor cultural-artistice din Festivalul național „Cîntarea României".

Dumitru SARDEȘ

Starea de veghe

(Urmare din pag. 1)

de Petre Sălcudeanu sînt doar cîteva din aceste împliniri. Și înainte de a încerca o reliefare a constantelor acestor romane, se impune o observație. Aproape toate (excepție face doar **Vocile nopții** ce se situează într-o realitate imediată), își găsesc terenul de explorare în perioada „obsedantului deceniu" (1950–1960). Se naște, de aici, firesc întrebarea : de ce „obsedantul deceniu" continuă să constituie un fel de fascinație și concomitent subiect de inspirație pentru fiecare romancier care se respectă ? Pe lîngă materia extraordinar de tensionată, (este un timp al dramei ființei umane), ce oferă un teren fertil inspirației literare, sînt cel puțin două cauzele care explică această atracție. Prima ar fi **nevoia de adevăr** asupra unei lumi în transformare pe care acest oscilograf sensibil care este literatura nu putea să-l ignore, iar cea de-a doua, născindu-se se pare, dintr-o **relație de compensație.** Faptul că majoritatea eroilor din epica cu acest subiect sînt **intelectuali** este un **mod compensatoriu** de a afirma necesitatea **rațiunii, a intelectului** într-o perioadă de dogmatizare a ideii și deci de diminuare a forței reale a spiritului, care altfel ar fi dat un curs firesc vieții în șuvoiul evenimentelor sociale și politice și ar fi ferit ființa umană de traumele la care a fost supusă.

Iubirea este, în acest context „un fel de înviere a spiritului", un sentiment profund și înălțător ce purifică ființa întocmai cum la polul opus o face moartea. Am ținut să facem aceste precizări nu din dorința excesivă de a teoretiza, ci pentru că protagoniștii romanelor în discuție încearcă să-și definească existența sau să și-o împlinească vis-à-vis de aceste două forțe stihiale. Prin condiția de purificare, ele îndeplinesc rolul de purgatoriu al ființei, de parcurgerea căruia e condiționată **starea de veghe.**

Există totdeauna o **situație limită** care determină personajul la confesiune. El este **prins** de cele mai multe ori între viață și moarte (precum Victor Petrini din **Cel mai iubit dintre pămînteni,** Heronim, protagonistul din **Salvați sufletele noastre** și Petre Curta, eroul din **Biblioteca din Alexandria),** are **revelația frustrării** (ca Vlad Cernea din romanul **Pumnul și palma)** sau intră în **impact cu realul** (ca Ștefan Pintea, personajul central din **Vocile nopții).** De reținut că toți au fost implicați în această situație limită împotriva voinței lor.

Șansa lor umană e că nu ajung la alienare, la automistificare pentru că se trezesc la timp. Așadar, **punctul arhimedic** al romanelor amintite este tocmai această **trezire** a eroului la adevărata față a realității. De aici începe șuvoiul **spovedaniilor, călătoria** căutării propriei identități sau **autoanaliza** trăirilor. În acest sens fiecare din romanele menționate proiectează un **destin individual** implicat dramatic în diversele fețe ale existenței. Acest erou reprezentativ, adesea purtător de voce al romancierului, se constituie într-un fel de **catalizator** în jurul căruia se ordonează celelalte voci ale romanului. El acționează într-un orizont specific uman pentru **desmărginirea** lui, pentru cîștigarea unei condiții existențiale radicale.

Personalitatea sa își revendică dreptul la existență prin **funcția recuperatoare a memoriei.** Un flux de **amintiri-ecran,** de rememorări succesive axat pe **logica rațiunii** și nu pe o memorie afectivă ca la proustieni, asigură coerența faptelor și întîmplărilor în care îi este implicat propriul destin sau cel al semenilor. Și nu credem că greșim afirmînd că acești eroi, ce se vor **exemplari** sau cel puțin aspiră la această condiție, nu sînt străini de acel „etern bovarism", propriu ființei umane. O permanentă **căutare** a adevărului vieții, a propriei lor identități sau a unor valori durabile ca dragostea, prietenia, demnitatea etc. le febrilitează existența și implicit paginile romanului. Și odată ajunsă în final, **spovedania** are adesea o **funcție catartică,** de eliberare și regăsire a echilibrului sufletesc.

Complexitatea situațiilor prin care trec acești **lucizi interogativi** nu-i înfrîng, nu-i înghenunchează, nu-i resemnează. Visul poate fi destrămat, căutarea poate fi pulverizată, dar demnitatea lor rămîne mereu în picioare. Afirmînd o extraordinară încredere în posibilitățile de regenerare a ființei umane, un viguros optimism în om și destinul său, epica momentului actual s-a investit cu dreptul de replică la acel joc de contradicții al istoriei. Este o replică complementară de **redresare umană** în fața unui destin orb și adesea potrivnic unei ființe înzestrată cu afecte și rațiune.

Ajunși în acest punct al considerațiilor noastre trebuie să observăm că la acel motiv obsedant al romanului de azi – **omul nu poate trăi oricum** se impune un pandant – **„nu este ușor să fii om",** rostit de unul din personajele amintite. Aceste două aserțiuni sintetizează uimitor gravitatea condiției umane și implicit pe cea a actului creator. Pentru că, parafrazînd, putem spune : **nu este ușor să fii scriitor.** Semnificația creației, dimensiunile extraordinare pe care le implică în viața cetății, sînt subliniate admirabil de acel Civil mefistofelic (din romanul lui Petre Sălcudeanu, **Biblioteca din Alexandria),** supraveghetorul păstrării și perpetuării valorilor literare ale unei biblioteci impozante, ce conține documente unice despre istoria devenirii ființei umane : „Scriitorii sînt copii, domnule Curta, copii bolnavi, chiar și atunci cînd nu suferă de tuberculoză, dar care au meritul imens – uneori împotriva voinței și dorinței lor – de a aduce în discuție lucruri pentru care, altfel, noi ar trebui să pierdem ani întregi și resurse materiale și umane fantastice".

Raportabil la o istorie a cărei dominantă este **documentul politic,** romanul românesc actual se vrea el însuși un **document uman,** unic în felul său, pentru o anumită etapă istorică.

În spiritul tradiției cronicărești, romancierul de azi lasă o **carte de învățătură** fiilor și părinților, semenilor ce vor veni, despre **mitul etern al adevărului, al veșnicei reintoarceri** și **al permanentei căutări** a ființei umane.

mapamond

NEW YORK : A FI SAU A NU FI ?

Cum să supraviețuiești în sălbăticia New Yorkului ? Iată o întrebare care se aude tot mai des în acest megalopolis, dar nimeni pînă acum n-a dat un răspuns adevărat. Căci, iată ce zice o simplă statistică : în el, la fiecare 2,6 secunde are loc cîte o crimă, din șapte în șapte minute se întîmplă un viol, iar între două omoruri nu trec niciodată 24 de minute !

În 1980, în comparație cu 1979, numărul acestor fărădelegi a crescut cu 13%, iar sociologii mai consemnează un fenomen în acest sens : cîndva centrul crimelor de tot felul se afla în cartierele mizeriei, ca acum el să se mute tot mai des „pe terenul bogaților". Numărul oamenilor beți care ies în zori din cele 120 de mii de restaurante ale orașului întrece pe cel al locuitorilor unui oraș mediu de un milion de locuitori.

DOIȘPE ANI ÎN JURUL SOARELUI

Se știe că în sistemul solar, la aceeași distanță ca și marea planetă Jupiter, respectiv în aceeași configurație triunghiulară, se află o mulțime de planete mici, numite asteroizi. Dintre ele au fost descoperite pînă acum 72, dar se presupune că există încă 900 de astfel de asteroizi cu diametrul mai mare de 15 km. La 24 din ele s-a stabilit că se rotesc în jurul soarelui urmîndu-l pe Jupiter, cu 60 de grade în față sau deasupra lui. Asteroizii au fost supranumiți „troienii", și li s-a dat numele celebrilor eroi homerici: Agamemnon, Ajax, Ahile, Enea, Nestor, Odiseu, Patrocle, Priam, și cel mai mare (diametru de 234 km), Hector. Acești asteroizi încojoară soarele în 12 ani, ca și Jupiter.

SIMȚUL UMORULUI ȘI LONGEVITATEA

În ultimul timp cercetătorii evidențiază tot mai mult importanța umorului în... prelungirea vieții. Optimismul, calmul, bucuria, iubirea față de viață, iată ce-i face pe oameni să ajungă pînă la adînci bătrînețe. S-a constatat că acești oameni trăiesc fără invidie și ură, fără emoții negative, nu se grăbesc niciodată.

Cînd a fost întrebat cum a ajuns la o vîrstă atît de înaintată, Abaz Aksar (n. 1823), cel mai bătrîn om din Iran, a răspuns : „Optimismul și simțul umorului. Mi-am dus în liniște viața cu cele 36 de femei cu care m-am căsătorit în acest răstimp".

evrika!

- Pe timpul papirusului birocrația nu era un flagel.
- Ciinele e atît de inteligent, încît nu se gudură pe lîngă statui.
- Pînă să se-ntoarcă băiatul din armată, iubita lui (studenta) a ajuns caporal.
- Pentru unii, biblioteca municipală e o librărie cu suprapreț.
- Dumnezeu nu bate cu parul ; cunoaște legile !
- Banii cîștigați la nuntă, nu-i păstra pentru divorț !
- Cînd bărbatul are „o mînă de fier", căsnicia ruginește repede.
- M-aș mulțumi cu o monedă falsă de pe timpul tracilor.
- Porumbul a fost adus din America. E bine că nu-l mai aducem și azi...
- S-a deteriorat meseria de hingher, de cînd cu atîtea medalii la gîtul javrelor.
- Cele mai prețioase informații nu le obții la ghișeu.
- Nu e recomandabil ca măiestria profesională să atingă perfecțiunea odată cu pensionarea.
- Greșeala e un fel de Cain. Dar Cain, se știe, a supraviețuit.

Ion VELICAN

ȘCOALA DE BELLE-ARTE

Dintr-o cutie împletită din paie
Tatăl scoate un ghemotoc de hîrtie
Și il aruncă-n
Chiuvetă
În fața copiilor săi intrigați
Răsare atunci
Multicoloră
Marea floare japoneză
Nenufarul instantaneu
Și copiii tac
Minunîndu-se
În amintirea lor nicicînd mai tîrziu
Această floare nu se va putea vesteji
Această floare subită
Făcută doar pentru ei
La minut
În fața lor

PARIS AT NIGHT

Trei chibrite unul cîte unul aprinse în noapte
Întîiul ca să-ți privesc întreaga față
Cel de al doilea ca să-ți privesc ochii
Ultimul ca să-ți privesc gura
Și întreg întunericul ca să-mi amintesc de toate acestea
Strîngîndu-te-n brațe

IMENS ȘI ROȘU

Imens și roșu
Peste Grand Palais
Apare soarele iernatic
Dispare
Inima mea ca el va dispărea
Tot sîngele îmi va pleca
'N căutarea ta el va pleca
Iubirea mea
Frumoasa mea
Să te găsească
Acolo unde ești

CELE MAI SCURTE CÎNTECE

Păsării care cîntă în capul meu
Și îmi repetă că te iubesc
Și îmi repetă că mă iubești
Păsării cu plictisitorul ei refren
Mîine-n zorii zilei gîtu-am să-i sucesc

NUNȚI

O femeie se aruncă-ntr-un rîu
Rîul acesta se pierde-ntr-un fluviu
Un om se aruncă-ntr-un fluviu
Și fluviul acesta se pierde în mare
Iar marea aruncă la țărm
O pipă de spumă
Dantela albă-a valurilor ei învoaltă
Strălucitoare în bătaia lunii
E rochia miresei
Simple cadouri de nuntă ale mareei

din lirica lumii

JACQUES PRÉVERT

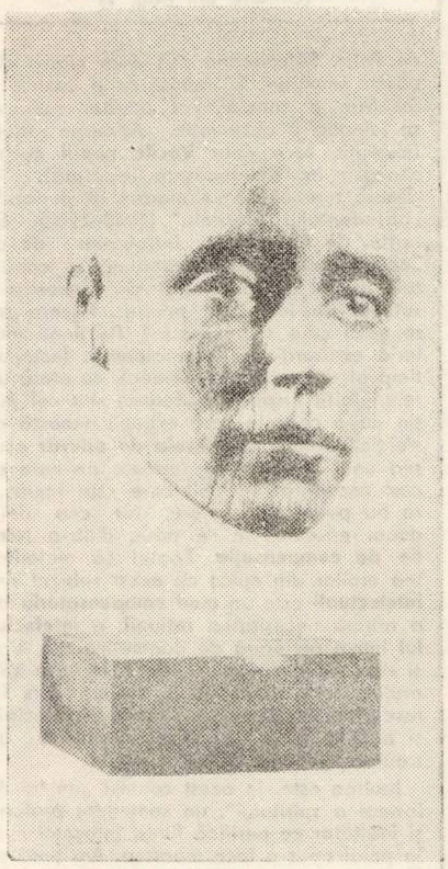

GHEORGHE GOIDACI : „Portret"

*
* *

Cel ce cîntă nu-s eu
ci florile pe care le-am văzut
cel ce rîde nu-s eu
ci vinul pe care l-am băut
cel ce plînge nu-s eu
ci anotimpul iubirii pierdut

TIMPURILE MODERNE

Expoziția este universală
S-a deschis
Galeria mașinilor infernale și celeste
Iar gardienii orașului de apă din Vichy
Din Lourdes
Din toate celelalte-orașe
Din toate celelalte țări
Dirijează circulația singelui
Și toată lumea stă la rînd
Să vadă
În pavilionul de siderurgie
O atracție fără precedent
Libertatea pierdută într-o pădure de ostrețe albe

PENTRU A RÎDE ÎN SOCIETATE

Dresorul și-a băgat capul
în gura leului
eu
mi-am băgat numai două degete
în gîtlejul Lumii Bune
Iar ea n-a avut timp
să mă muște
Pur și simplu
a vomitat urlînd
puțin din fierea ei de aur
la care ține-atît de mult
Pentru a reuși această performanță
utilă și amuzantă
se spală degetele
cu grijă
într-o oca de rîs nebun

Fiecare cu circul lui

PAZNICUL FARULUI IUBEȘTE PREA MULT PĂSĂRILE

Păsări zboară cu miile spre far
Cu miile cad cu miile se izbesc
Cu miile orbite cu miile răpuse
Cu miile mor

Paznicul nu suportă asemenea lucruri
iubește prea mult păsările
așa că spune ei și puțin îmi pasă

Și stinge tot

În depărtare naufragiază un cargou
un cargou care vine din insule
un cargou plin cu păsări
mii de păsări din insule
mii de păsări care se înecă

OPERA TONICĂ

Lui Isidore Ducasse

Oh, Caracatiță, privește-mă ! spune omul în fața
oglinzii, bălăngănindu-și brațele, dînd din mîini,
tremurînd din degete.
Caracatiță în propria sa privire, omul-caracatiță apare
în oglindă și tentaculele sale trandafirii, palide și
fremătătoare, se crucesc îndrăcit.
Oglinda-i un acvariu în care omul caracatiță s-a zăvorît.

Acvariul este luat de mareea cea mare.
Omul caracatiță descoperă înfricoșat măturătorii de
mare care îl aruncă pe uscat împreună cu
ultimele deșeuri atomice amestecate cu osemintele
de la Trafalgar, de la Pearl Harbour, de pe Titanic.

Și atunci dansează și cîntă sirenele de carne și de apă,
oamenii-broaște și oamenii-cașaloți.
Și această operă comică-i ispravă apei cea mai trăznită.

AMINTIRE

Douăzeci de ani după o sută mai tîrziu
mereu sordizii mușchetari
mereu aceiași tîrîie-sabie
mereu aceiași purtători de bannieră
Copil am văzut pe-o ilustrată
bărbați în robă neagră cu fața toată verde
stînd în picioare-n jurul numitului Ferrer
Bieți oameni vii
ce de-adversari de neînvins aveți
mereu aceiași fără vreo schimbare
nefericiți călăi
cu cei dintîi asemeni

*
* *

Galii nu se temeau
decît de un lucru
Cunoșteau știința-dezastru
Erau
Prenucleari

*
* *

– Visați în culori ?
întreabă esteticianul.
– În ce ați vrea să visez ?
răspunde indianul.

Traduceri de Carmen PĂDURE
și Lucian ALEXIU

FRAGMENTE LEVANTINE

I. PODUL GALATA

Peregrinul zilelor noastre, înstăpînit enciclopedic peste datele lumilor pămîntene, cutreieră dezinvolt spațiile pentru a descoperi acel ceva – detaliu scenografic, fapt divers, pitoresc de atmosferă – care scapă oricăror lecturi, convins că turismul e un fel de puzzle, jucat între maturi, în timpul liber, pe bani...

...Undeva, la capătul podului Galata, unduind în bătaia valurilor care se sting în Cornul de aur, un vînzător de pește, într-o scoică de lemn, gata să se răstoarne, taie calcanii cu un satîr, apoi îi întinde cumpărătorilor de pe mal... Seară de aprilie. Prin Bosfor, uriașe motonave comerciale își întretaie calea cu vaporașele de pasageri care leagă partea europeană de cea asiatică a marelui oraș. În jur, nesigure, troiesc sumedenie de barcaze, cutere și lughere pescărești. Deasupra orașului : țipetele pescărușilor, ale vînzătorilor ambulanți făcînd reclamă țigărilor Samsun, covrigilor cu susan, smochinelor, statidelor migdalelor, semințelor... claxoane, sirene de vapor iar, printre toate, vocea imamului. Aproape cinci milioane de suflete se pregătesc pentru noapte. Curînd, se vor aprinde reflectoarele să decupeze din magma difuză a metropolei, moscheile, turnurile, palatele,... scenografia gravă a istoriei. De cealaltă parte, elegantele cartiere Galataserai, Taksim, Beyoglu, Tepebași, Üsküdar... și între ele, Podul de peste Bosfor, o capodoperă a arhitecturii moderne. Acolo, orașul își va continua existența frenetică, în stil apusean...

...Numai într-o cămașă, cu mînecile suflecate, apropiindu-se și depărtîndu-se continuu de țărmul înalt, vînzătorul de calcan are răgazul să se tîrguie cu cumpărătorii, apoi, netemător de timp și spațiu, încredințat că el este centrul lumii, își strigă marfa pe deasupra pescăriei aceleia de doi metri pătrați, sortită înecului. Porțile Bazarului s-au închis. Pînă mîine, la ziuă, cea mai celebră dintre piețele Orientului își va tăinui bogăția de cópii în alamă, argint și aur, cu perle false, autentice, ori cu rubini din plastic, cu linuri și piei – talgere, ulcioare, ibrice, vase, narghilele, covoare – multiplicate la nesfîrșit, pentru a-i prihăni pe călătorii de aiurea... E ceasul în care orașul își separă istoria de prezent. Șase coline, pe două continente, continuă să trăiască furnicarul de peste zi, în vreme ce a șaptea... Departe, față-n față, cetățile Rumeliei și Anadolu... Aici, la cîțiva pași de vînzătorul de calcan, de-o parte și de alta a Cornului de Aur, Moscheea Sultanahmed, biserica Sfînta Sofia, Turnul Galata, cadou al venețienilor, Palatele Topkapi și Dolmabahce, Hipodromul lui Constantin cel Mare, Moscheea lui Soliman Magnificul, apeductul roman... Și, peste tot, risipite feeric, minaretele celorlalte aproape cinci sute de moschei ctitorite de sultani, viziri, dragomani, ori pașale, să le ducă numele în nemurirea vremii...

Va ști oare el, acest să-i zicem Ahmed, vînzător de calcan, deprins să calce apa golfului și a strîmtorii, încă de copil, că pe pămîntul spre care se întoarce în fiecare seară s-au petrecut, înaintea lui, mai bine de șaptezeci de împărați ai Bizanțului și treizeci de sultani otomani ? La ce i-ar fi de trebuință ?... Mai temător ca el, Iustinian plasase centrul lumii în marea biserică Sfînta Sofia, să se știe că, de la 573 mai departe, acolo, la Constantinopol, se va juca o parte din istoria lumii. Pentru mine, peregrinul stigmatizat de nestatornicie, malul Bosforului înseamnă începutul unei afundări în fîntîna vremii, spre vatra civilizației europene. Trăiesc între concepte și cu ele pot proceda astfel...

...De Atatürk, marele reformator al acestui veac, amintește însăși viața orașului, civilizația lui de acum, inseparabilă de cea europeană... de ultimii sultani, Palatul Dolmabahce, în stilul rococoului francez ...de ceilalți, mai marii, dinainte, care au strîns și-au consumat, hedonic, bogății și faimă, lăsînd în urma lor fapte de sînge prin istoriile altor popoare, și-un fel de a fi... vorbesc moscheile, cetățile și Palatul Topkapi, cu toate bogățiile lui adunate prin vreme. La o mie de ani unul de altul, Iustinian și Soliman al II-lea vor fi arătat în ochii supușilor lor la fel : magnifici, ciudați, cuceritori, inefabili, legiuitori și nelegiuiți, căci nicăieri, poate, în Europa, ca aci, nu s-au rotit în timp aceleași semne ale creșterii, apoteozei și descreșterii puterii, fără ca din asta să se învețe mai mult decît știau negustorii din Levant... Patetici vor fi fost, în felul lor, și acel Teodosiu I, pe la 390, care, spre ctitorirea noului Imperiu, cărase în Constantinopol un obelisc cu scarabei din Alexandria, să fie semn al puterii universale, și acel Mahomed al doilea, care, după ce cucerește orașul, mai primitiv, dar tot la fel de eficace, își ridicase calul în Biserica Sfînta Sofia, să spargă cu copita în marmoră, la șapte metri de pămînt, semnul de început al noului Imperiu... Și, tot aci, în numai cinci veacuri, vor fi trăit aceleași clipe cumplite și el, Constantin, ultimul dintre Paleologi, și el, Abdul-Medjid al II-lea, ajuns un biet calif, asistînd cum grandoarea imperiilor lor de altădată, pierise...: Dar înainte de această va fi fost o nestăpînită competiție între cei nou veniți și amintirea celor dinainte, pentru că, iată, în cumpănă cu Hagia Sofia, a trebuit să fie ridicată Moscheea Albastră (Sultanahmed) cu șase minarete, ca nicăieri altundeva, trufașă, un univers turcoaz, iluminat prin 260 de vitralii... Doar de Bizantion, cetatea veche de pe țărmul asiatic, vor fi uitat cu toții, deși aceea a fost prima care a marcat descoperirea locului strategic din strîmtoarea Trecerii Taurului și de aici vor fi început, cale de douăzeci și șase de veacuri, împătimirea și drumurile spre Epir, Niceea, Trapezunt, Colhida, Alexandria, Veneția...

...Vînzătorul de calcani, tolerant și imprevizibil, zîmbește spre peregrinul care-l calcă orașul. Are un fel al lui, ascuns, de-a te alege dintre cumpărători... Tu, ești străin !... Străin ? Aici, la capătul de început al fîntînii civilizațiilor, străini se pot numi doar cei de odinioară, care n-au apucat să afle ce-avea să vie... Sînt peregrin, atîta tot...

Paul Eugen BANCIU

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76, Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE
ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLĂJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.
Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 6 (672) 12 FEBRUARIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. — 1 leu

DEMOCRAȚIA MUNCITOREASCĂ

Ca proces complex și neîntrerupt care asigură sursa de vitalitate a societății noastre, democrația socialistă s-a dezvoltat permanent cumulînd valențe politice și cetățenești noi atît pe dimensiunea extensivă cît și pe dimensiunea intensivă a evoluției sale.

Rosturile majore ale democrației noastre au fost acelea de a crea cadrul instituțional care să facă posibilă o participare reală a tuturor cetățenilor, a tuturor categoriilor de oameni ai muncii la viața social-economică, politică și spirituală a societății în raport cu sistemul de valori al concepției materialist-dialectice despre lume și viață. Astfel că organismele, organizațiile și instituțiile nou create au îndeplinit două necesități de același ordin : democratizarea integrală a relațiilor de putere și amplificarea căilor de raportare a individului la o societate aflată în etapa edificării sale multilaterale.

În acest sens, la Congresul al II-lea al Consiliilor populare, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, referindu-se la profundele transformări revoluționare generate de lărgirea bazei sociale a democrației muncitorești ca democrație integrală, a precizat importanța creșterii gradului de funcționalitate a cadrului organizatoric creat potrivit sarcinilor, priorităților și sferei competențelor cetățenești din fiecare etapă a dezvoltării viitoare a societății noastre. Adică trecerea de la dimensiunea extensivă la cea intensivă a dezvoltării sistemului democrației noastre.

Acestei exigențe îi răspunde perfecționarea necontenită a legalității socialiste conform cu gradul de maturizare a relațiilor sociale noi, a creșterii nivelului de conștiință și cultură a maselor precum și îmbunătățirea organizării și funcționării sindicatelor aflate acum în preajma unui semnificativ salt calitativ.

În același timp, Tezele U.G.S.R., publicate pentru a fi dezbătute public, au avut rolul de a redefini în mod clar menirea mișcării sindicale în condițiile deținerii puterii chiar de către oamenii muncii.

Apărute din necesitatea apărării intereselor oamenilor muncii în opoziție cu puterea institutionalizată a minorității conducătoare reprezentată de marii proprietari ai mijloacelor de producție, sindicatele, odată cu așezarea întregii societăți pe baze socialiste, cînd puterea instituționalizată exprimă voința oamenilor muncii înșiși, comportă o nouă raportare la obiectivele de politică generală ale partidului și statului. Și întrucît în aceste obiective oamenii muncii își recunosc propriile lor aspirații, înseamnă că mișcării sindicale îi revine rolul de a organiza în mod eficient activitatea socio-profesională a maselor pentru a traduce în viață, în ritmurile și proporțiile obiectiv cerute de fiecare etapă istorică, directivele politicii generale la a cărei elaborare au participat efectiv.

În esență, în condițiile socialismului sindicatele devin nuclee de optimizare ale relațiilor sociale socialiste în conformitate cu principiile dreptății sociale și naționale adîncind caracterul de proces istoric conștient pe care-l reprezintă societatea noastră.

Dreptul la muncă și celelalte drepturi și libertăți cetățenești fiind garantate prin Constituția R.S.R., mișcării sindicale îi revine misiunea istorică de a promova în toate domeniile de activitate o etică superioară a muncii bazată pe disciplina liber consimțită în sensul valorificării experienței sociale a maselor. De aceea, potrivit noilor teze, dreptul la muncă trebuie în mod riguros corelat cu responsabilitatea exemplară față de proprietatea obștească — baza obiectivă a maturizării relațiilor de echitate socialistă.

În acest mod mișcarea sindicală contribuie la creșterea funcției democratice a societății însăși, în raport cu idealul social, conturînd imaginea clară atît a șanselor pe care societatea le oferă dezvoltării și împlinirii personalității umane cît și a șanselor pe care activitatea responsabilă a individului le oferă perfecționării neîntrerupte a societății.

Ca documente programatice, Tezele trasează un cadru de mobilizatoare referință pentru întreaga activitate sindicală viitoare deschizînd perspectiva unei luminoase responsabilizări cetățenești la cotele înalte ale exigenței comuniste.

Într-un plan mai general, democrația socialistă deschide cîmp liber obiectivării personalității pe dimensiunea socio-profesională și cetățenească, constituindu-se ca mijloc fundamental de educare a creativității istorice a maselor.

Ștefan BUZĂRNESCU

SERGIU NICOLA : „Megalopolis"

DEDICĂM ACEST NUMĂR LITERATURII ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

Semnează : Florin Bănescu, Voicu Bugariu, Vladimir Colin, Ion Hobana, Lucian Ionică, Silvian Iosifescu, Marcel Luca, Mircea Mihăieș, Al. Mironov, Mircea Opriță, Marcel Pop-Corniș, Vasile Popovici, Cornel Secu, Mircea Șerbănescu. Grafica : Gheorghe Chiriță.

Argument pentru legitimitatea literaturii S.F.

În modul implacabil al unui fenomen natural, literatura științifico-fantastică (SF) cîștigă tot mai mult teren social și estetic. Pînă acum cîteva decenii, textele care o reprezentau erau privite cu îngăduitoare indiferență de către criticii, istoricii și teoreticienii literari. Astăzi, comentariile și teoretizările formează o bibliografie bogată, aflată în continuă expansiune ; printre semnatarii lor figurează nume prestigioase. În ansamblu, ele certifică realmente o legitimitate estetică. Se poate deci afirma că actualmente cei care contestă **de plano** posibilitățile artistice ale genului sînt, pur și simplu, neinformați.

Cîteva dintre caracteristicile genului SF îi explică prima la cititorul de azi. Mai întîi, se cuvine menționată capacitatea cărților sale de a construi o mitologie modernă. Înainte de a fi receptacul al unor speculații legate de dilemele acaparatoare ale lumii moderne, literatura SF este o prelungire a basmului, fiind structurată de motivul călătoriei (căutării) și de cel al îndeplinirii unei sarcini dificile. Această observație este valabilă, în primul rînd, pentru scrierile cu final optimist. Ea nu este însă incompatibilă cu literatura SF lipsită de happy-end. Cîndva, în viitor, se sugerează mai totdeauna, umanitatea va învinge. În al doilea rînd, interesul pentru genul despre care discutăm se datorează unei flexibilități specifice a genului, care îi dă vaste virtualități eseistice ; autorii de literatură SF au posibilitatea să se pronunțe, prin intermediul unor modalități diverse, asupra unor aspecte legate de interesele întregii umanități.

Așa fiind, putem stabili cîteva nivele de complexitate. La primul se află parabolele, **prin care o întinsă categorie de autori își** concretizează ideile morale, filozofice, dar și științifice. Există, astfel, parabole ale necesității unor relații echitabile între oameni, ale înțelepciunii politice, ale încrederii în resursele umanității, dar și ale pesimismului în legătură cu posibilitățile umanității de a depăși dificultățile pe care evoluția din timpurile moderne le aduce, ale înțelepciunii ecologice. Acest tip de texte se distinge, în general, printr-un anume didacticism, a cărui atenuare ține de talentul fiecărui autor. Al doilea nivel de complexitate, mai evoluat, conține scrieri ce țintesc obținerea unui vertij intelectual, prin violentarea de natură sofistică a conținuturilor acceptate ale unor concepte (exemplu cel mai simplu : călătoria în timp). Fantasticul este deci cerebral, presupunînd crearea unei „ameteli a spiritului", prin folosirea și extrapolarea unor abstracțiuni. Al treilea nivel, cel mai important, poate fi caracterizat în mod global prin conceptul de realism al mentalităților. Literatura SF reușește, de data aceasta, să surprindă, depășind realismul situațiilor individuale sau de grup social, mentalitățile umanității în legătură cu marile probleme ale timpurilor moderne. Mai ales în măsura în care reușește aceasta, genul SF este accesibile celor mai diferite categorii de cititori. În ceea ce privește scrierile din a doua categorie ; apare evident că ele nu anticipează, ci folosesc elementele genului (printre care și recuzita unui viitor imaginar) în scopul la care ne-am referit. Scrierile celei de a treia categorii, în schimb, sînt atrase de speculațiile asupra posibilelor mutații sociale și psihice ale viitorului. Aceste speculații, atunci cînd au un nivel literar satisfăcător, sînt mai interesante decît anticipațiile privind știința și tehnica, acestea din urmă, în ciuda elementelor senzaționale, neputînd să depășească răceala inerentă a unor texte de popularizare științifică, a căror factură este cu necesitate jurnalistică. Deci literatura SF (atunci cînd nu este o poezie a posibilului, de înaltă expresivitate) trebuie să viabil și promite să se consolideze într-un mod tot mai convingător.

Dimensiunea prospectivă a genului poate fi mai bine înțeleasă dacă o raportăm la cele trei nivele amintite mai sus. Astfel, în parabole întîlnim anticipații oarecum simplificate, legate, în general, de evoluția materială, tehnico-științifică ; autorii propun extrapolări al căror mecanism este simplu de demontat și care le face ușor mediteze la posibilele mutații sociale și psihice ale viitorului, pentru a nu se transforma într-o jurnalistică travestită și pentru a rămîne literatură. Este interesant de menționat faptul că în bunele texte de speculație SF apare o tendință de renunțare la personaje (în sensul tradițional al noțiunii), recurgîndu-se la transformarea întregii umanități într-o entitate solidară, structurată astfel de primejdii venite din afara planetei sau din partea unui grup uman irresponsabil. Virtualitățile înalt educative ale unor asemenea realizări literare sînt incontestabile.

Considerațiile teoretice de mai sus sînt potrivite în bună măsură și fenomenului literar românesc. Aceasta fiindcă genul SF are, datorită obiectivelor și modalităților sale, o structură transnațională, transpunerile dintr-o limbă în alta, neprezentînd, de regulă, nici o dificultate majoră. Există totuși, dincolo de caracterul de literatură care are drept principal personaj umanitatea, o seamă de note distinctive, care conferă SF-ului românesc originalitate și un loc de prim rang în configurația actuală a genului. La aceasta participă, în primul rînd, o bogată și veche tradiție, ale cărei începuturi se află încă în prima jumătate a secolului trecut. Prin traduceri și prin contribuții originale, a căror modestie este întreruptă uneori de sclipiri autentice, evoluția a continuat în cea de a doua jumătate a secolului, fiind marcată și de o seamă de interesante contribuții teoretice. În jurul anului 1900 încep să apară din ce în ce mai multe cărți SF. Victor A-

Voicu BUGARIU

(Continuare în pag. 6)

cronica literară

Literatura S.F – un gen incomod*)

Literatura SF produce un evident complex al frustrării. Ca orice complex, el este cel mai adesea inconştient şi persistent. Există un fel de teamă **nemărturisită** în faţa acestei noi forme literare, teamă explicabilă printr-o confuzie de planuri : literatură despre viitor, deci literatură a viitorului ! Genurile literare istorice, capabile să procure bucuria inconfundabilă a lecturii timp de milenii, se simt înlocuite în inima şi mintea cititorului de către un intrus (literatura SF) cu pretenţii de prezicătoare, de un modernism nichelat şi, mai ales, cu un fel de a fi nonşalant, indiferent faţă de procedeele şi temele din trecut. Ca multe complexe şi acesta se bazează pe o ficţiune : literatura SF nu poate înlocui şi nu înlocuieşte nici măcar unul dintre discursurile învecinate, cu atît mai puţin domeniul literar în ansamblu.

Dar care este punctul de plecare al literaturii SF ? Cu alte cuvinte, care dintre discursurile cunoscute (fantastic, realist, poliţist, al groazei etc.) stă la baza funcţionării noului tip de literatură. Florin Manolescu observă foarte bine în cartea sa **Literatura SF** (Univers, 1980) că nu fantasticul constituie modelul funcţional („în realitate, asemănările sînt mult mai mari decît deosebirile", p. 52), ci realismul. Criticul mai sus amintit înregistrează două dintre figurile fundamentale ale **science-ficţiunii** şi anume : silogismul (ar fi de completat aici că este vorba de o formă particulară a silogismului – cel imperfect – numit şi **entimemă**) şi progresia. Un scurt exemplu al silogismului SF îl găsim la H. G. Wells (pe care F. M. îl citează) : ideea omului invizibil se întemeiază pe următorul raţionament al scriitorului : „– Există oare vreun animal invizibil ?... Sigur, în apa mării există. Mii şi milioane ! Larvele, micii **Nauplii, Tornarias,** toate vietăţile microscopice – peştii gelatinoşi !" Progresia, cealaltă figură, bazată pe prima, ar fi introducerea în raţionament a unei extrapolări sau a unui element nou. Apelăm din nou la un exemplu dat de F. Mihăilescu : după modelul unor mari peşteri, uimitoare tocmai prin dimensiuni, Jules Verne inferează o peşteră gigant – Centrul Pămîntului **(Călătoria spre centrul Pămîntului).**

Ca şi discursul realist, bazat pe verosimilitate şi motivaţie permanentă, discursul SF are nevoie de introducerea în interiorul textului a unor pasaje cu caracter explicativ : aventurile neprevăzute, peisaje uluitoare întîlnite la tot pasul necesită un continuu apel la un model al verosimilului, care să ofere coerenţă universului, să asigure stabilitatea lecturii, să o dirijeze, să o corecteze, în cele din urmă **să o facă posibilă.** Apelul acesta la explicaţie, la model este cu atît mai stringent cu cît genul este nou : trebuie creat un pact ficţional care să reglementeze lectura şi să o oblige să accepte incredibilul. Florin Manolescu remarcă din nou cu fineţe că pe măsură ce genul îşi creează o tradiţie (adică un domeniu de referinţă), elementul explicativ, silogismele în general, sînt din ce în ce mai puţine : cititorul şi-a creat un mod instinctiv de receptare a acestei literaturi.

Fără îndoială, literatura SF poate şi trebuie să fie analizată din multiple puncte de vedere (tematice, structurale, ideotice ...) aşa cum o face Florin Manolescu. Un lucru însă ni se pare definitoriu pentru **science-fiction :** o anumită tristeţe pe care ţi-o lasă invariabil aproape oricare dintre producţiile genului, o senzaţie de pustiire, de iremediabil gol, complementare sentimentului de exultare caracteristic demersului invers pe axa timpului : întoarcerea în trecut, la origini.

Lipsa de complexitate a personajului, a fondului uman în literatura SF provine nu numai din coordonate structurale, după cum lasă să se înţeleagă Florin Manolescu, ci chiar din această proiectare în viitor a ficţiunii. A trăi în viitor, spunea un gînditor, implică o secretă tentaţie tanatică pe care, din păcate, SF-ul nu o asumat-o pe deplin şi nici nu a exploatat-o la tensiunea cuvenită.

Încrederea noastră în literatura SF, dacă în faza în care a ajuns ea mai are nevoie de vreo încredere, stă în faptul că va şti să-şi găsească un loc printre alte moduri literare împrumutîndu-le complexitatea structurală şi stilistică. Şansa ei stă nu în caracterul ştiinţific (din care unii „creatori" fac prea mult caz), ci în natura ei literară pe care trebuie s-o dobîndească de fiecare dată de la început.

Vasile POPOVICI

* **Florin Manolescu :** Literatura SF (Ed. Cartea Românească, 1980).

Un creator de utopii*)

Într-o lucrare, **Literatura SF,** intrată de pe acum în bibliografia obligatorie a genului, Florin Manolescu, primul teoretician la noi al literaturii ştiinţifico-fantastice, considerată exhaustiv, propunea o tipologie a speciilor şi tematicii genului, pe care o reîntîlnim, aproape punct cu punct, în povestirile ultimului volum al lui Mircea Opriţă, la rîndul său un redutabil autor de literatură SF. **Semnul licornului,** povestirea titulară, reia într-o manieră surprinzătoare tema nemuritorului, atît de dragă literaturii SF, mai vechi şi mai noi. Ineditul naraţiunii lui Mircea Opriţă e o consecinţă a programaticei modificări a punctului de vedere. Efectele sale vor fi surprinzătoare. De data aceasta **nemuritorul** nu este vreun întreprinzător tînăr, amestec de savant şi aventurier, cum poate ne-am fi aşteptat, ci un bătrîn atins de aripa senilităţii, redus aproape la stadiul de plantă. Interesantă e şi perspectiva din care ne este redată descoperirea fantasticei calităţi a protagonistului : descoperirea sa nu este consecinţa unei munci în vreun laborator ultra-dotat cu aparatură creată de o imaginaţie ştiinţifică redutabilă... ci un modest laborator rustic (dacă putem să-l numim aşa), iar experienţele sînt însemnate într-un limbaj departe de a concura cu încifratele formule ştiinţifice de rigoare. Farmecul lingvistic al notaţiilor e dat de prezentarea experienţelor într-un stil amintind de limbajul preţios şi parfumat al anilor '900 : „aducătoare de neputinţe şi împingătoare la moarte" etc. Morala nuvelei este ea însăşi demnă de a fi relevată : inutilitatea oricărui act trans-uman este şi mai evidentă atunci cînd situaţiile limită sînt proiectate în prim-planul existenţei care şi-a pierdut sensul.

O şansă pentru fiecare, una din cele mai valoroase piese ale volumului, este o variantă polemică a cunoscutelor povestiri cu androizi, organisme biologice obţinute pe cale artificială. Conflictul e determinat de tratarea **à l'envers** a temei „clasice". Ştergerea semnului care indica apartenenţa la comunitatea androizilor, sfidarea aproape cinică a eforturilor unui pămîntean de rînd (deşi excepţional dotat pentru atletism) de către o androidă specializată în antrenarea alergătorilor, şi întîlnirea întîmplătoare între doi androizi „travestiţi" sînt tot atîtea şanse ale acestora de a dobîndi aparenţa (sau confirmarea aparenţei) umanităţii depline.

O altă povestire, **Cursa,** este perfect integrabilă legilor romanului poliţist. După o urmărire dementială, stil **série noire,** iscată pe neaşteptate, enigma este dezlegată **deus ex machina,** prin citarea fragmentară din comunicatul unui institut specializat în fabricarea roboţilor cu autoprogramare.

Sens interzis, o splendidă poveste executată în gamă aparent minoră (ca tonalitate), se amplifică, pe fondul unei călătorii intergalactice, într-un ţipăt învăluit în aburii metafizici ai imposibilităţii evaluării precise a realităţii, pe fundalul impactului dintre două civilizaţii structural deosebite. Pendulînd între magie şi realitate, între viziunea cosmarescă şi căutarea motivaţiilor ei, povestirea se termină într-un enigmatic **cul-de-sac,** o stranie perspectivă asupra întregii naraţiuni.

Melancolie veac XXI se poate integra, la modul ironiei şi al fantasticului, prozei de tip **mal de siècle,** dar în care scientizarea şi „determinismul" mişcărilor personajelor capătă o aură de romantism, bruiat, acesta, de revenirea, în final, la mediul „cosmic", cu toate ciudăţeniile sale în varianta secolului XXI.

Reprezentativă pentru categoria povestirilor cu „mutanţi", dar într-o viziune originală, este şi **Poveste de dragoste,** o stranie relatare a metamorfozării unei frumoase femei în bărbat. Implicaţiile morale ale transformării dau un acut sentiment de înstrăinare a esenţei fiinţei umane de ceea ce îi este mai caracteristic : iubirea.

În mod fatal, sîntem obligaţi să ne rezumăm la aceste scurte prezentări, dar prozele lui Mircea Opriţă suportă încă alte îndelungate comentarii. Avem certitudinea că **Semnul licornului** impune un prozator în adevăratul sens al cuvîntului, un abil creator de miniutopii în care ironia se amestecă cu patetismul, prospectarea zonelor de profunzime ale umanului cu absurdul existenţial, iar corolarul lor este o remarcabilă artă a scrierii frumoase.

Mircea MIHAIEŞ

* **Mircea Opriţă : Semnul licornului** (Ed. Albatros, 1980).

Între periodice şi fanzine

La 1 octombrie 1955 apărea la Bucureşti, ca supliment al revistei „Ştiinţă şi tehnică", colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice". Revistă de buzunar, fără program estetic clar, publicînd de-a lungul anilor numeroase povestiri fără tangenţă cu atributul din titlu, colecţia şi-a dovedit, totuşi, în scurtă vreme utilitatea. Meritul esenţial al publicaţiei a fost (apariţia ei încetează în 1974) lansarea unor nuvele noi în constelaţia literară românească, familiarizarea cititorului român cu marile teme, circulante în literatura SF europeană.

Datorită redactorului colecţiei, Adrian Rogoz, în anul 1969 au apărut primele cenacluri de anticipaţie din România : cenaclul SF din Bucureşti (La **Tehnic-club**) şi cenaclul „H. G. Wells" (La **Casa de cultură a studenţilor din Timişoara),** ulterior numărul lor sporind vertiginos.

Epoca anilor 1965–1975 este marcată de numeroase dezbateri, articole, traduceri, prezente în periodicele literare sau culturale, dar şi în ziarele centrale (excelînd **Scînteia tineretului).** Predomină notele sau însemnările privind delimitarea domeniului, definirea genului, rolul educativ al literaturii de anticipaţie, raportul fantastic-ştiinţific, eroul (personajul) în literatura SF, interferenţele artistice etc.

Se tipăreşte, în 1972, prima culegere literară a unui cenaclu : Volumul „Povestiri ştiinţifico-fantastice" al cenaclului „H. G. Wells". Sporadic, se semnalează recenzii sau cronici literare avînd ca obiect proza SF apărută în editurile româneşti.

În acest timp debutează în presa literară doi critici care privesc fără prejudecăţi fenomenul SF : Voicu Bugariu şi Dan Culcer.

În 1972 apar primele fanzine româneşti : **Solaris,** fanzinul cenaclului bucureştean (şapirografiat) şi **Paradox,** fanzinul cenaclului timişorean (tipărit). Urmează **Horenii** (1974, fanzinul cenaclului orădean), şi **Omicron** (1975) fanzinul cenaclului „H. Coandă" din Craiova. Două dintre acestea au reuşit să-şi repete experienţa : **Paradox-ul,** cu numere în 1974, 1975, 1978, 1980 şi **Omicron-ul** (nr. 2/1977 şi 3/1979).

Numerele tematice ale revistelor „Viaţa românească" (1/1974) **Echinox** nr(5–6/ 1979) precum şi fanzinele **Omicron** (nr. 3/ 1979) şi **Paradox** '80 au reuşit să tipărească pagini bune de literatură SF, studii şi comentarii critice aplicate, avînd o platformă estetică solidă şi afirmînd noul cadru al literaturii SF româneşti. Acestea au devenit adevărate evenimente în lumea fandemului românesc, care pot constitui oricînd modele pentru o viitoare revistă specializată. Un fapt important l-a reprezentat în jurul anilor '75, apariţia în paginile publicaţiilor româneşti a unor rubrici permanente dedicate genului SF Primul pas l-a făcut în 1973 revista studenţească timişoreană **Forum studenţesc,** urmată apoi de cea mai serioasă şi consecventă revistă, sprijinitoare a literaturii SF **revista Vatra,** cu de-acum binecunoscuta-i pagină a 16-a) : OCHIUL CICLOPULUI, Antologie SF. Alte două reviste au încercat să impună rubrici specializate : **Ramuri** şi **Argeş.** Au şi reuşit o vreme.

Cornel SECU

CONVORBIRE CU MIRCEA ŞERBĂNESCU

Aspecte de literatură S.F. – la Timişoara

Există o tradiţie a literaturii SF la Timişoara ?

O tradiţie în adevăratul înţeles al cuvîntului ar fi cam mult spus ; se poate, însă, vorbi de unele fapte literare care au premers actualul interes timişorean faţă de această literatură. Iată, îmi amintesc din anii uceniciei mele literare de Dorina V. Ienciu, publicistă încă activă atunci şi autoarea, între altele, a unui volum de anticipaţie „Cataclismul anului 2000", pe care mi l-a oferit cu dedicaţie şi cu îndemnul de a da aripi fanteziei.

După cum se poate observa, gîndul meu nu s-a dus imediat la Ilie Ienea, al cărui roman „Ard luminile-n Vitol" îndeplineşte unele condiţii ale anticipaţiei şi utopiei. Amplu dezbătut în epoca apariţiei sale, romanului i s-au aplicat diferite formule : „un fel de simfonie albă şi pură pentru îmbucurarea sufletului şi libertatea închipuirii", „o simfonie muzicală", „rezultatul unei imense beatitudini sufleteşti creatoare de metafore" etc. Într-un singur loc abia se face aluzie la posibila încadrare a acestei scrieri alături de romanele de „fantezii" ale unor J. H. Rosny sau H. G. Wells, „ce ne transpun într-un viitor îndepărtat", dar în altă parte i se refuză pînă şi dreptul la utopie, spus cît se poate de răspicat.

Într-o accepţiune SF, romanul lui Ilie Ienea este considerat mult mai tîrziu, cînd în Timişoara existau scriitori afirmaţi în acest domeniu (Ovidiu Şurianu, de exemplu) şi fiinţa un cenaclu specializat („H. G. Wells" al Casei de cultură a studenţilor), dar şi în ansamblul literelor române îşi făcea loc din ce în ce mai mult acest mod de a face literatură. În acest sens, „Ard luminile-n Vitol" este cuprins în antologia lui Ion Hobana „Vîrsta de aur a anticipaţiei româneşti", alături de scrieri de fantezie din epoca interbelică, de Arghezi, Macedonski, V. Eftimiu, Ion Minulescu, Cezar Petrescu, Ion Biberi ş. a.

Mult mai multe s-ar putea spune despre puternica tradiţie de intelectualitate tehnică, Politehnica timişoreană, o vreme unica formă de învăţămînt superior într-un oraş şi într-o regiune de mare vitalitate şi în necontenită dezvoltare, concentrînd personalităţi de pondere deosebită în evoluţia ştiinţifică şi tehnică românească. Dintre cadrele didactice ale şcolii politehnice din Timişoara, multe au renume în cercetarea ştiinţifică şi în dezvoltarea unor ramuri tehnice de cea mai mare însemnătate pentru progresul industriei moderne a ţării.

Este clar că nu de o influenţă directă vorbesc, fie şi dacă ne-am referi exclusiv la literatura SF, dar o anumită armonie spirituală într-un oraş deopotrivă politehnic şi universitar se impune de la sine. Or, un cenaclu care cuprinde studenţi din diferite discipline ştiinţifice şi umaniste în aceeaşi măsură, nu face decît să întărească ideea de mai înainte, în acest chip cenaclul semnificînd un fel de punte de legătură între cele două laturi fundamentale de spiritualitate contemporană, prezente şi la Timişoara şi bine reprezentate.

Ce tineri de perspectivă există astăzi în literatura SF timişoreană ?

Mai întîi despre cenaclu. Înfiinţat acum zece ani, cenaclul „H. G. Wells" a cultivat gustul pentru un stil literar încă în formare în literatura noastră. Înainte de a face cîteva referiri individuale, să rostim cîteva aprecieri la acest spirit colectiv pe care-l cristalizează şi îl afirmă un cenaclu. La Timişoara, ideea de cenaclu este adînc înrădăcinată şi de tradiţie, suficient fiind să amintesc că însăşi Asociaţia scriitorilor de azi a început prin a fi un cenaclu. Marea calitate a cenaclului „H. G. Wells" este aceea de a se păstra necontenit tînăr, nu numai ca medie de vîrstă, ci şi ca mod de a activa şi gîndi, aici ne-existînd „maeştri de cenaclu", nici laude gratuite şi nici supărări capricioase, ca urmare a unor observaţii critice.

Pe acest fond în culori diverse se pot distinge cîteva nuanţe mai accentuate şi mă gîndesc în primul rînd la numele cele mai cunoscute : Marcel Luca, Lucian Ionică – ambii posibili autori de volume proprii – Dorin Davideanu, Silviu Genescu, Duşan Baiszki, Lucian Petrescu ş.a. cărora le lipseşte doar un ultim efort spre a se concentra în volum ; sînt apoi Mihai-Corneliu Donici, Sandu Florea, Sergiu Nicola, graficieni ai genului cu deosebite succese fie editoriale, fie internaţionale (Sergiu Nicola), sau fotograful de mare sensibilitate Iosif Berwanger şi atîţia alţii.

Referindu-mă la certitudini, nu înseamnă că pun sub semnul ignoranţei posibilităţile latente ale cenaclului, acel potenţial încă menţinut în umbră, dar care se constituie în tot atîtea promisiuni în care un cenaclu trebuie să creadă cu toată tăria. Premiile acordate de cea de a X-a Consfătuire naţională a cenaclurilor de literatură SF, ca şi prezenţa calitativ foarte bună a cenaclurilor timişorene „H. G. Wells" şi a proaspătului „Helion" al Casei tineretului, ne dă toate temeiurile de a anticipa nu utopic, ci un viitor cert al împlinirilor în acest domeniu.

L. I.

M.A.I.A. — D.G.E.I.F.C.A.

Întreprinderea de utilaj greu pentru construcții București

O cerință fundamentală de stringentă actualitate a întregii activități economice este reducerea substanțială a consumului de materiale, piese de schimb și energie, condiție esențială pentru ridicarea necontenită a eficienței.

Economia românească a intrat într-o etapă a dezvoltării sale în care ritmul și amploarea creșterii economice sînt determinate nu numai de volumul resurselor antrenate în activitatea productivă, ci în măsură deosebită de eficiența utilizării lor.

În acest efort concertat, Întreprinderea de utilaj greu pentru construcții București — unde există o amplă mobilizare a oamenilor muncii pentru lichidarea risipei și promovarea noului — are în vedere atît diminuarea substanțială a consumurilor materiale prin creșterea indicilor de valorificare a acestora cît și realizarea elementelor legate de cerințele aplicării corecte a noului mecanism economico-financiar.

O atare preocupare responsabilă pentru utilizarea optimă a produselor materiale și bănești reprezintă spiritul de exigență în direcția perfecționări activități economice din întreprindere.

Specialiștii unității, fără să se prevaleze de unele criterii obiective ale fenomenului de imobilizare manifestat prin existența temporară a unor stocuri de materiale și piese de schimb cu mișcare lentă sau fără mișcare datorate reducerii consumurilor specifice a normelor de consum, îmbunătățirii unor tehnologii, evitării rebuturilor, folosirii unor înlocuitori. etc., caută soluții îmbunătățite pentru controlul și supravegherea dinamicii de circulație a fondurilor bănești, acționînd cu rigoare științifică asupra factorilor care condiționează utilizarea rațională și eficientă a bunurilor materiale.

În metodele de muncă se observă, analiza periodică a stocurilor de materiale și piese de schimb atît din punctul de vedere al satisfacerii integrale ale nevoilor producției cît și pentru depistarea tuturor reperelor al căror consum influențează elementul economicitate.

Faptul cunoscut că, resursele economiei naționale trebuiesc folosite judicios și în strînsă corelație cu sarcinile concrete de producție ale fiecărei unități, mobilizează întreg colectivul din unitate pentru punerea în evidență a bunurilor materiale fără utilizare imediată în activitatea proprie, acțiune cu multiple semnificații socio-economice care urmărește redistribuirea excedentului acolo unde baza materială este deficitară.

În scopul reintroducerii în circuitul ecomic național a bunurilor disponibilizate I.U.G.C. București, redăm în cele ce urmează principalele repere aflate în stoc :

Emil GEORGESCU și Vasile BAȘA

Piese schimb tractor S-80-100

Denumirea piesei	Reper	Cod fișă	P/U	Cant
Bueșă	7165	10401002	36,20	553
Bueșă	7164	003	29	20
Pinion	0760	004	257,40	2
Disc ambr. interior		008	32,30	1
Disc ambr.	Ø739	009	52	16
Pinion cuplare	764	010	129	8
Cuzinet palier	5150524	014	299,90	33
Cuzinet palier	5150525	015	267,90	125
Cuzinet palier	5150256	016	324,10	31
Cuzinet palier	5150257	017	191,45	31
Cuzinet palier	01109	018	760	146
Bueșa ax came	01435	019	18,90	10
Prezon chiulasă	01434	022	16	75
Capac	01455	023	1507	1
Bueșă roți	01459	025	37	1
Pinion intermediar	01460	026	212	18
Șaibă	03329	033	241	1
Bueșă pinion mic	01462	034	30	1
Capac		036	83	1
Ghid supapă	01504	037	15,40	62
Ghid supapă	14013	045	18,65	88
Con de oprire	01903	046	7,80	28
Deflector	02204	047	7,40	36
Antecameră	02206	048	63,40	22
Chiulasă motoraș	02240	055	128	8
Disc	02248	056	52	11
Bolț piston CN	03158	058	13,50	12
Ax piston R1	03158	067	11,40	104
Piston motor	03301	070	226	21
Segm. compresie	3302 — 1465	072	5,90	190
Segm. compresie	3502 — 3373	073	10,60	456
Segm foc	3372	074	10,60	438
Segmenți	03304	075	6,38	10
Piuliță	03314	078	10,50	16
Șurub bielă	03322	079	41	44
Fulie arb. cotit	03329	083	196	24
Șurub bielă aux.	03346	086	15,90	36
Bolț volant	03327	090	9,30	91
Segmenți	03350	092	5,20	782
Segmenți	03351	094	3,10	205
Pinion arb. cotit	03356	095	56	10
Cuzineți bielă aux.	03347	096	168,80	140
Cuzineți bielă		097	291,30	49
Cuzineți bielă		098	124	357
Cuzineți palier		099	943	4
Tachet supapă motor	04110	114	16,50	7
Arbore	04201	117	746	2
Pinion	04202	118	412	3
Ax	04213	123	61,55	4
Ax came	04230	125	238	1
Pahar decantor	05629	10401133	1,60	29
Ax antrenare	06361	138	86	1
Contragreutate	06320	142	42,35	13
Pinion	06362	143	121	4
Ax came	06361	144	228	2
Fulie ventilator	07106	146	175	1
Pinion	07127	148	19	20
Pinion	07128	149	19	10
Bolț lung	07312	131	3,10	39
Mufă cuplare	07315	153	55	27
Bolț scurt	07314	154	4,25	108
Furcă ambreiaj	07318	155	53	5
Pinion dublu as.	07612	156	379	13
Rotor ppă. apă	08113	157	56,80	42
Corp ppă. apă	081164	159	295,80	1
Ax ppă. apă	08309	160	47	53
Pinion antrenare	08310	161	120	9
Capac	08303	162	134,33	6
Racord	09312	163	27,95	10
Flanșă	081136	167	41	6
Termostat	08341	172	62,40	152
Pinion	09212	177	30	2
Pinion	09216	178	22	2
Bueșă	09204	180	7,10	3
Pinion	09213	181	38,50	2
Pinion	09217	182	22	2
Ax	09222	183	6,75	5
Bueșă canelată	09926	184	26,80	29
Ax pompă ulei	09246	185	44	26
Elemenți	09228	186	63	8
Pinion dinam	10416	193	80	7
Corp rulment	12443	213	28,90	7
Ax opritor	13341	238	32,25	5
Ax furcă	13405	239	29,60	4
Disc anterior	14309	245	326	7
Disc	14323	251	598,60	69
Bridă	14410	256	9	82
Mufă cuplare	14369	257	223	11
Pinion	14385	259	119	1
Disc	14404	260	144	79
Carcasă rulment	14480	264	622	1
Carcasă	14480	265	259	6
Corp rulment	16250	276	42,60	5
Ax planetar	16338	283	921,25	159
Ax pinion	16339	284	1301	195
Ax grup conic	16154	285	695	13
Corp rulment	16113	286	146	18
Bueșă corp ppă ulei	17336	287	4,65	11
Pinion	17344	288	74	2
Carcasă	17302	290	827	1
Cilindru	17303	291	221	4
Pinion acționare	17343	292	86	2
Bueșă	17349	293	12,20	1
Bueșă	17065	294	2	4
Corp rulment	19212	301	125	8
Pinion dublu	19213	302	853	126
Coroană sprocket	19216	304	1050	134
Șurub special	19217	305	12,60	191
Semiax	19218	306	625	172
Burduf	19223	308	89	307
Piuliță	19219	10401309	71,59	111
Știuță	19230	310	2090	79
Piuliță butuc	19234	311	71,50	14
Bueșă	19241	316	103,60	210
Flanșă ambreiaj	19256	317	779,25	79
Corp rulment	19305	325	106	14
Ax role	21747	334	103	6
Tije	21487	338	107	15
Bueșă bronz	21628	342	67	143
Ax zale șenilă	07167	347	36,70	60
Capac	21609	348	102	16
Cuzineți	21690	350	70	12
Ax rolă superioară	21716	352	76	119
Capac rolă	21720	353	17,40	4
Suport arc	21794	360	276	7
Arc	38304	385	2,90	45
Arc pompă	38306	387	2,50	24
Arc interior	38318	388	7,10	124
Arc suport ambr	38322	389	7,35	68
Arc	38322	390	7,31	2.
Arc supapă	38330	393	2,50	55
Arc supapă	38366	398	4,55	13
Garnituri	40127	408	15,80	5
Simering metal	40251	414	9,95	65
Presetupă ambr.	40257	415	11,30	71
Simering metal	40263	416	12	36
Cot radiator	42603	418	74	5
Simering servo-frînă	40727	420	15,80	81
Simering	40778	424	14,50	156
Presetupă	40805	425	11	191
Simering presetupă	40789	426	15,55	73
Simering presetupă	40812	427	10,60	55
Presetupă metal	40831	428	14,50	333
Simering	40818	492	12	13
Garnituri	40838	432	2,50	2
Presetupă	40976	437	12	150
Gresoare M8	M8	438	0,90	200
Gresoare cu cot	M10	440	2	2935
Ax camă	67374	459	246	10
Capac inferior	67268	460	13,56	25
Ax mecanism	72119	484	7,70	18
Corp	73101	487	289	6
Pinion	74189	490	73	6
Pinion	74188	491	56	6
Ax reductor	76106	494	137	5
Ax pinion	01403	502	58	1
Capote laterale	551133	530	156,50	1
Releu regulator		531	171	63
Bueșă	09226	534	23,25	1
Galerie	08319	553	276,60	1
Pinion	06441	584	53	4
Balansoare	712	586	315	2
Set pedaliere	24337	597	414,60	2
Capac mic ambreiaj	11150	614	30	8
Capac mare ambreiaj	01145/48	617	62	5
Ax ambreiaj	07324	618	145,10	25
Șurub contoar		636	13	16

Materiale feroase și neferoase

Cod fișă	Denumire	Caracteristici	P/U	Stoc	P/U
30201258	Oțel rotund	Ø90 33MOC11	kg	898	3,70
30201216	„ „	„ „	„	3427	4,67
30201215	„ „	„ OL60IK	„	1706	3,85
30201214	„ „	„ 40C10	„	274	4,69
30201202	„ „	Ø85 ST—45	„	2223	3,85
30201204	„ „	„ ST—60	„	1431	3,85
30201136	Oțel forjat	300×300	„	1028	4,60
30201135	„ pătrat	300×300 MOC—41	„	300	4,76
30201120	„ „	100 OLC.45	„	871	3,90
30201110	„ „	90×90	„	1102	3,45
30201241	„ rotund	Ø110 33 MOC 11	„	4104	3,84
30201242	„ „	„ OLC 45	„	316	2,68
3020251	„ „	Ø120 33 MOC 11	„	369	4,84
30201253	„ „	„ 21 TMC 12	„	4533	3,54
30201255	„ „	„ C35—C45	„	2159	2,70
30201261	„ „	Ø130 OL 42	„	612	3,40
30201279	„ „	Ø140 OL 50OL 60	„	1765	3,50
30201281	„ „	Ø140OL45	„	1020	2,65
30202111	„ lat	25×4	„	793	3,83
30202112	„ „	30×5	„	92	3,59
30202115	„ „	35×4 OL 37	„	1535	3,68
30202131	„	70×12 41 MOC 11	„	74	5,40
30202138	„	90×10	„	157	2,85
30202139	„	100×4	„	1164	3,93
30202146	„	110×10	„	91	2,85
30202154	„	120×30	„	195	2,80
30202211	„ pătrat	13×18 OL 42	„	73	4,30
30202217	„ „	25×25	„	172	4,17
30202224	„ „	36×36 OL 38	„	3632	3,47
30202231	„ „	50×50 OL37IN OL50IK	„	1511	3,47
30202239	„ „	60×60 OL37	„	684	3,55
30202405	„ rotund	Ø65 OL50IK	„	3812	4,30
30202412	„ „	Ø65 OL60IK	„	508	4,25
30202420	„ „	Ø75 OL42IK	„	880	2,51
30202423	„ „	Ø80 OL60IK	„	548	3,85
30202426	„ „	Ø80 OL42IK	„	3170	2,76
30202427	„ „	Ø80 OL50IK	„	5245	2,74
30202504	„ T3		„	151	2,70
30203003	„ beton	Ø6	„	555	3,65
30203004	„	Ø12	„	1640	2,92
30204001	„ pătrat	20×20 OSC12	„	236	5,96
30204002	„ carbon	25×25	„	513	5,86
30204003	„ aliat	Ø10 W 2453	„	41	50,00
30204004	„ carbon	Ø100 OSC 12	„	21	10,15
30204005	„ rotund	Ø45 OLC45	„	470	3,75
30205016	Oțel rapid	W 3355 25×25	kg.	690	104,00
30205017	„ „	RP3 30×30	„	318	104,15
30206058	„ constr.	Ø6×0,5 GBK	„	12	78,50
30206060	„	Ø7×0,7 GBK	„	75	70,77
30206061	„	Ø9×0,8 GBK	„	247	47,02
30206062	„	Ø10×0,8 GBK	„	28	40,74
30206063	„	Ø12×0,5 GBK	„	58	48,54
30206064	„	Ø14×0,5 GBK	„	252	45,39
30206065	„	Ø52×1,5 GBK	„	489	13,74
30207003	„ instalații	3/8	„	409	6,80
30208010	„	H 14 OL 42	„	2282	6,12
30208020	„	H 17 OL 50	„	711	4,68
30209020	„ lat	60×5	„	240	4,79
30209024	„ „	65×8	„	8411	5,21
30209026	„ „	65×10	„	4204	6,81
30209029	„ „	70×6	„	146	6,55
30209034	„ „	75×10	„	847	5,50
30209035	„ „	75×12	„	126	4,90
30209040	„ „	80×8	„	1060	7,16
30209049	„ „	120×1	„	503	5,20
30209052	„ „	120×4	„	1030	2,80
30301056	Tablă neagră	Ø60 mm	„	2390	4,11
30301065	„ „	Ø90 mm	„	3138	3,11
30302008	„	Ø3,5	„	4234	3,27
30402010	cablu zinc	Ø6	„	939	9,90
30403305	sîrmă aluminiu	Ø3	„	28	18
30403318	„ cupru	2,2	„	7,6	40,50
30501020	electrozi fontă	Ø2,5	„	2,5	64,40
30501023	„ „	7 Ø5	„	1112	75,96
31201006	tablă alamă	2,5	„	10,5	69,00
31201003	„ „	1×500	„	36,1	69,00
31302003	bandă alum.	15×3	„	58	25,00
31302005	„ „	20×5	„	14,5	24,00
31302033	„ „	0,76×76×1440	„	14	95,07
31303003	aluminiu lat	80×10	„	210	20
31303007	„ „	100×10	„	260	20
31601005	tablă cupru	1×500	„	216,7	52,5
31601007	„ „	1,5×500	„	189,5	52
312004	bandă cupru	0,5×500	„	81,4	91,5
31602006	„ „	0,4×500	„	17	91,5
31602008	„ „	0,5×500	„	96	91,5
31602013	„ „	0,8	„	23	90,75

31604002	are cupru	Ø6	»	38	46,20
31604003	» »	Ø8	»	133	36,75
31604004	» »	Ø8	»	100	47,70
31604006	» »	Ø10	»	199	47,45
31604007	» »	Ø12	»	226	47,10
31604008	» »	Ø14	»	138	35,50
31604011	» »	Ø16	»	153	46,90
31604013	» »	Ø20	»	245	46,90
31604015	» »	Ø24	»	223	46,75
31604023	» »	Ø40	»	6	46,75

Piese de schimb AUTOSCREPER T 200

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Cuplă	05 – 46	10002015	4604.85	5
Flanşă geantă	05 – 5	020	1576	4
Carcasă	16 – 10	047	2014.73	3
Pinion dublu	19 – 19	059	1391	6
Cuplă	04 – 05 – 46	062	6159.42	3
Pinion	04 – 075 – 73	095	1568.69	13
Arbore	04 – 075 – 57	101	1915.92	15
Burduf	15 – 10	109	44.87	7
Burduf	15 – 027	110	44.87	313
Cap cardan	04 – 100 – 102	118	275	26
Manşon	16 – 45	129	568,40	7
Capac	16 – 66	143	394,11	5
Lagăr	16 – 05	158	2014,43	3
Carcasă	16 – 10	165	1027	16
Carcasă	16 – 140	175	20576.39	3
Pinion	16 – 7	197	630	22

Piese schimb AUTOSCREPER TEREX

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Cilindru hidraulic	9217579	10701013	16264	1
Tubulatură	9217581	015	9800	2
Cilindru faţă	2234751	016	11756	1
Piston cilindru forţă	9181705	017	6843	4
Cilindru forţă	9234750	018	11635	1
Cilindru forţă	9217584	019	15104	1

Piese de schimb TRACTOR T 100 M

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Antecameră	1402203	10401701	310,26	18
Ax	106581	704	201,15	1
Ax	2117SB106	705	64	10
Chiulasă	1602SB106	710	1721	14
Culbutori	1404SB	712	57	17
Cuzineţi	011055	713	474	11
Garn. eşapament	1605SB130	725	1,10	7
Electromotor	1710SB112	736	630	73
Segmenţi	05694	741	526.06	13
Generator	1410SB109	747	2057,35	105
Ax cu came	140420	749	307	6
Camă 2 seinţei	14463728	750	16	8

Piese schimb TRACTOR T 100 M3

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Disc condus	1314SB135	10401301	3199	10
Disc	1314SB140	302	1030	1
Carcasă	1314SB142	303	1539	3
Disc	1314 – 45	304	1124	36
Rolă	1314 – 69	305	46	62
Manşon	1314 – 78	307	1040	7
Căţei ambreiaj	1314 – 92	308	300	137
Piesă antrenare	1314 – 93	309	1282	25
Tambur	1314 – 104	310	1584	33
Carcasă	1314 – 123	311	525	7
Levier	2414SB104	313	367	4
Pinion	2419 – 29	315	1549	45
Flanşă	2419 – 50	316	1192	64
Carcasă	2419 – 36	317	2885	17
Semiaxă	2419 – 37	318	2068	19
Maieu	2419SB118	320	3006	15
Garnitură	2419SB114	321	1134	113
Tambur	2416 – 5	322	2039	42
Flanşă	2416 – 2	323	720	34
Pinion	1601103	327	379	7
Tacheţi	160313	328	27	100
Flanşă	160317	329	705	97
Carcasă	281631	334	600	9
Carcasă	281611	335	326	8
Pinion dublu	201924	340	4155	62
Roţi motrice	211918	344	1185	9
Lagăr dr.	2119SB103	346	730	2
Lagăr stg.	2119SB104	347	1632	4
Semiax	24164	348	1148	7
Servomecanism	2415SB118	349	2071	13
Labirint	2419SB119	350	476	7
Flanşă	241925	351	854	4
Ax rolă	211237	353	252	118
Pinion	24132	354	1549	6

Piese de schimb AUTOSCREPER T 180

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Coroană dinţată	K5/74	10001001	2141,91	14
Pinion cuplare	D2/5	008	343,04	12
Ax antrenare	A3/25	009	98,80	10
Roată dinţată		015	503,30	1
Roată dinţată	355211070	016	386,12	1
Roată dinţată	353211210	017	195,33	1
Carcasă ambreiaj	B113	018	3000	1
Carcasă C.V.	D911	020	131	1
Arc ambreiaj	A4/3333	022	36	12
Disc	9510051340	023	2109,24	62
Cruce neasamblată	D1/13	024	161,37	41
Disc ferodou	D12/9	025	793,35	34
Pinion	D4/22	026	687,56	11
Flanşe	D1/7	028	1197,45	14
Semiax stg.	D20/18	031	5482,53	16
Roată cuplaj	D22/54	034	1915,06	3
Pinion	D7/15	035	405	24
Arbore primar	D2/1	038	955	4
Ventil evacuare	G4/54	039	150,44	28
Capac ambreiaj	B2/18	043	108	6
Roată dinţată	M754738	057	463,24	12
Roată dinţată	D24/45	059	697,26	37
Arbore transmisie	D19/19	061	541,79	20
Arbore transmisie	D19/19	062	5303,14	12
Satelit diferenţial	D20/23	067	1896,83	99
Pinion planetar	D20/16	071	2328,14	66
Pinion cuplare	D2/10	072	434,50	18
Pinion cuplare	D4/18	074	793,01	20
Pinion cuplare	D22/54	077	1517,69	46
Cuplaj	D19/9	078	1764,95	32
Cere lateral	D20/38	081	1057.45	5
Pinion	D6/18	087	276	60
Pinion	D4/16	090	391.15	43
Distribuitor	71180	094	7122	2
Ax cardan	D11	101	2619,48	15
Tub	C15	110	2719,77	10
Arbore	D12/10	113	1115	7
Ax intermediar	133127282	130	267	4
Manşon cuplare	D12/8	132	595	28
Manşon cuplare	D4/1	142	209.28	40
Arbore	D20/19	148	3285,70	5
Siguranţă cere	D20/27	172	1614,83	3
Carcasă	F2/1	177	6511,50	10
Mufă	D13/17	187	118,26	35
Ax intermediar	D6/1	197	985,19	13
Furcă de comandă	D10/9	210	128.52	34
Cap antrenare	D6/15	10001226	221.90	11
Bueşă rulment	D19/16	229	663,89	15
Colier	D20/38	232	1309.59	4
Cuplă	D22/56	234	4604,85	21
Butuc roată	951005	236	6215,29	2
Pinion intermediar	D7/14	238	616	7
Pinion	D2/58	239	445	56
Ax cameră	D4/14	244	1342,45	3
Manşon cuplare	D6/11	245	117	79
Arbore primar	D12/10	263	1115	13

piese schimb NOBAS UB 80

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Baie ulei motor		40010001	965,33	1
Dop filtru		003	17	2
Injector ppă. inj.		004	381	1
Piston R1 şi R2		006	221	107
Rotor dinam		007	1103,19	17
Rotor turbină		008	320.20	1
Suflantă		009	114	1
Şaibă plată		011	5	5
Piesă butuc		012	104.35	2
Dinam 12 V		013	1533,25	1
Turometru		014	103,35	4
Arc perie electrică		015	1,22	21
Element filtru mot.		016	21	27
Rotor suflantă		018	260	2
Pistoane		020	214	12
Injector		021	280,26	4
Roată ppă. ulei		022	62	6
Scaun supapă admisie		027	20.32	20
Scaun supapă evacuare		028	19.50	20
Alternator		031	1005	1
Rotor		032	264	3

piese de schimb AUTOGREDER D 557

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Fuzetă		40020001	663,76	23
Pinion		002	697.45	6
Roată		003	300	7
Arbore intermediar		004	456,80	11
Mufă condusă		005	282,20	2
Furcă		006	337,67	1
Ax principal		007	431	3
Arbore conducător		008	226,00	2
Roată melcată		009	329,60	3
Lagăr		010	23,40	2
Roată dinţată		011	489	1
Roată dinţată		012	574	1
Pinion		013	304	1
Pinion		014	338	2
Roată dinţată		015	1384	2
Piston		016	34	16
Arc		017	3,40	4
Mufă		018	515	1
Pinion		019	192,80	4
Pinion conic		020	483,50	1
Ax piston		021	405	3
Boi		022	31	5
Lagăr		023	23	1
Pinion		024	473	2
Furcă		025	176	5
Pinion		026	439	2

piese de schimb EXCAVATOR J.C.B.

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Presetupă		40050001	340,98	14
Inel cauciuc		002	133,88	2
Inel cauciuc		003	77,40	5
Inel cauciuc		004	226,62	20
Simering		005	502,75	1
Articulaţie sferică		006	2672,75	7
Garnitură		007	2063	3
Inel		008	610,83	1
Inel cauciuc		009	143,75	2
Set garnituri		010	339,52	5
Element pompă		011	4813	2
Şaibă		012	213,37	23
Inel		013	172,93	2
Inel		014	226,62	6
Presetupă		015	329,12	6
Inel		016	103,08	4
Inel		017	567,60	20
Inel		018	291,47	14
Element pompă		019	5078	2
Garnituri		020	361,20	3
Garnituri		021	583,59	3
Lagăr		022	113	8
Simering		023	1216,09	11
Simering		024	1220,27	6
Bueşă ghidaj		025	320,76	17
Garnituri		026	1690	10
Inel cauciuc		027	411,41	17
Garnituri		028	394,67	35
Bobină		029	914,30	2
Carcasă		030	1887,57	2
Rulment		031	611,55	13
Carcasă		032	5670,44	1
Simering		033	541,10	1
Garnituri		034	568	1
Inel		035	55	2
Inel		036	153	4
Capac cilindru		037	1410	2
Capac cilindru		038	2004	2
Simering		039	438,60	2
Simering		040	1216,09	1
Simering		041	1220.27	39
Inel		042	60	10
Garnituri		043	440,69	1
Inel		044	12,90	10
Inel		045	173	5
Segmenţi piston		046	126,41	35
Bielă		40050037	707,24	4
Bielă		048	677,86	4
Cuzineţi		049	490,13	7
Cuzineţi		050	340,34	4
Cuzineţi		051	482,89	5
Cuzineţi		052	336,91	4
Cuzineţi bielă		053	265,37	1
Cuzineţi		055	348,15	4
Cuzineţi		056	505.01	6
Ghid supapă		057	24,03	28
Piston		058	392,93	12
Piston		059	200	6
Piston		060	418,72	42
Roată stelată		061	9054	2
Bol		062	14	243
Bol		063	54	194
Bolţ		064	46	150
Cuzineţi		065	227	4
Cuplaj		066	776	4
Simering		067	106	100
Garnituri capac		068	14,10	30
Bueşă		069	754	29
Inel		070	31,40	26
Set		071	111	20
Inel		072	70	4
Cuplaj		073	607	4
Bueşă		074	98	22
Chiulasă		075	1494	3

piese de schimb EXCAVATOR ZEMAG

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Sită ulei		4006003	145,48	4
Roată antrenare		005	249,87	2
Pinion		010	318,06	9
Ax pinion		012	521,07	2
Bueşă		013	86,62	1
Bueşă		014	57,75	1
Bueşă		015	91,94	1
Bueşă		016	63,30	2
Rotor		018	2258	7
Căruciorbalansoar		020	3774,11	1
Ventil		021	386,70	3
Rulment		022	1256,64	1
Placă presiune		025	146,59	2
Pinion ppă. inj.		024	905,10	2
Papuci şenilă		026	2352 60	13
Element filtru		027	933,98	7
Ghid supapă		028	6,30	120
Bujie		031	37,31	24
Ax camă		032	1837,97	37
Taler arc supapă		033	9.77	15
Tijă		034	52,42	5
Scaun supapă admisie		035	23,99	142
Chiulasă cilindru		036	1174,97	12
Corp		037	137,71	2
Şaibă		038	149.92	1
Lagăr interm.		039	192	12
Element filtru		040	59	200
Tacheţ		041	43,70	43
Roată dinţată		042	742,03	4
Corp distribuitor		046	439,95	5
Corp distribuitor		047	133.34	9
Corp distribuitor		048	133,34	5
Ax cu pinion		049	2272	1
Rulment		050	1256	1
Rulment		051	856.40	2
Ax cu camă ppă inj.		052	752	5
Ventil		053	231.01	2
Arc supapă exter.		056	4,20	40
Arc supapă inter.		057	4,95	58
Filtru rotativ		058	534	15
Scaun supapă evacuare		059	18.20	120
Ansamblu bobinaj		060	796	3
Ax cu pinioane		061	1452	1
Arbore cotit compr.		062	1339	1
Bueşă bielă		063	83	12

piese de schimb SĂPĂTOR ŞANŢIER 7 AM

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Ax cardan		40030001	2538,87	18
Pinion		002	2599	1
Pinion		003	693,94	2
Roată dinţată		004	310	1
Steluţă		005	135	5
Coroană conică		006	300	1
Roată dinţată		007	427,90	3
Bueşă		010	18	3
Capac exterior		011	59,70	27
Casetă		008	1733	1
Roată dinţată		009	1193	1
Flanşă		012	188,80	9
Pinion		013	235	5
Roată		014	267,08	2
Ax şpătar		015	400	2
Ax		016	915	2
Ax rolă		017	205	5

ANCHETĂ „ORIZONT"

1. Se pot identifica în literatura ştiinţifico-fantastică românească unele trăsături distincte ?

2. Ţinînd seama de ritmul accelerat al descoperirilor ştiinţifice şi de caracterul tot mai specializat al acestora, autorii de literatură SF nu vor fi puşi, în viitorul apropiat, în situaţia de a alege între ştiinţă şi literatură ?

3. Florin Manolescu afirmă în cartea sa „Literatura SF" că 90% din ceea ce se publică în acest gen este paraliteratură. Care ar fi criteriul sau criteriile de separare şi ce ar trebui făcut pentru promovarea acelui 10% ?

ION HOBANA

1. Problema i-a preocupat şi pe înaintaşii noştri pe acest tărîm. Într-un articol din 1923, Felix Aderca întreba, uşor retoric : „Un scriitor de pură fantezie, dar cu un extraordinar talent, trebuie oare dat afară din literatura română — presupunînd că ar apare — numai pentru că n-ar intra în cabana «caracterului specific naţional» ? (Un Wells sau Rosny, români)". Polemizînd implicit cu tendinţele exclusiviste ale semănătorismului şi poporanismului, scriitorul uita că literatura ştiinţifico-fantastică a lui Wells şi Rosny este impregnată de specific naţional, de la onomastică şi peisaj, pînă la trăsăturile caracteristice ale indivizilor şi ale colectivităţii. De altfel, prologul şi epilogul excelentului roman al lui Aderca, **Oraşele înecate,** se desfăşoară în decorul mirific al Bucureştiului anului 5000 . . .

Revenind la chestiune, nu e greu de observat că, pornind de la fondul comun de teme şi idei SF, lucrările noastre le utilizează într-o manieră proprie. Ele se disting printr-o viziune optimist-lucidă asupra viitorului, fără a ignora sau minimaliza primejdia agravării tensiunilor existente în lumea contemporană. Pe de altă parte, filonul liric tradiţional al literaturii române este explorat potrivit cerinţelor genului, ca şi umorul, prezent însă în mai mică măsură. În general, mi se pare că păstrarea timbrului specific depinde în mod hotărîtor de realizarea unui echilibru între tradiţie şi inovaţie, în cadrul procesului de împrospătare a formelor de expresie artistică.

2. Nu cred că se va pune vreodată problema unei astfel de opţiuni. Ştiinţa şi literatura sînt şi vor rămîne două forme distincte de cunoaştere şi transformare a vieţii şi a oamenilor. Or, indiferent de cantitatea de date sau ipoteze ştiinţifice reale sau imaginare pe care le vehiculează, SF-ul este în primul şi în ultimul rînd literatură. Aşa se explică faptul că lucrările valoroase nu şi-au pierdut puterea de seducţie o dată cu realizarea miracolelor pe care le propuneau cititorilor în momentul apariţiei. Performanţele „Nautilus"-ului au fost depăşite, dar magia lumii submarine şi chipul căpitanului Nemo rămîn vii în memoria noastră afectivă.

3. Florin Manolescu e mai generos decît Theodore Sturgeon, care afirma că „99% din science-fiction nu face doi bani". Numai că autorul american adăuga : „99% din orice nu face doi bani". E o reacţie violentă şi desigur exagerată, în ceea ce priveşte mărimea procentului, faţă de o atitudine să-i spunem doar neştiinţifică, împotriva căreia m-am ridicat şi eu în repetate rînduri. Mă refer la aprecierea SF-ului în bloc, după lectura unor texte submediocre apărute, de pildă, în „Fleuve Noir Anticipation". E ca şi cum am judeca literatura pentru copii după nu ştiu ce povestire insipidă a Contesei de Ségur sau romanul istoric după un foileton de duzină.

Să ne înţelegem : nu contest existenţa în rîndul SF-ului a unei producţii de consum sortite uitării îndată după întoarcerea ultimei file. Dar acesta este destinul unei bune părţi din tot ceea ce se publică. Iată de ce trebuie să separăm semnalul de zgomot, formulînd opinii generalizatoare numai pe baza cercetării atente a operelor reprezentative pentru genul sau specia în cauză. Cît despre promovarea acestor opere, constat cu satisfacţie că ele au început să pătrundă în sistemul valoric al criticii şi istoriei literare. Mai rămîne să determinăm recunoaşterea fără reticenţe a faptului că a-i ajuta pe oameni să privească mereu înainte, a le da o imagine înflăcărată a perspectivei istorice, a prefigura schimbările viitoare ale societăţii constituie o îndatorire esenţială a literaturii şi artei, aşa cum se arată în Programul Partidului Comunist Român.

VLADIMIR COLIN

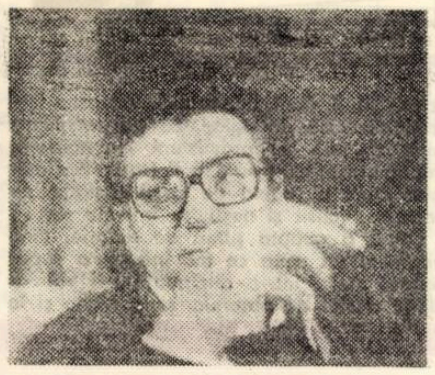

1. Probabil că da, deşi nu trebuie să se creadă că literatura românească SF se deosebeşte **radical** de cea practicată aiurea, în orice caz nu mai mult decît se deosebeşte literatura românească generală de literatura de calitate scrisă azi pe diverse meridiane. E vorba mai degrabă de nuanţe. Pe de altă parte, nu se poate face abstracţie de fireasca varietate, în cadrul une literaturi, a modurilor de abordare a temelor, a stilurilor, a tot ce reprezintă personalitatea fiecărui scriitor. Precizarea unor particularităţi general valabile implică aşadar un inevitabil proces de simplificare, dacă nu de schematizare. Acestea fiind spuse, care ar putea fi particularităţile în stare să ne reţină atenţia ?

Caracterul umanist, generos, optimismul rezonabil cu privire la destinul omului şi omenirii ; o anumită disponibilitate pentru umor, pentru jocurile spiritului, neexcluzînd rigoarea construcţiei ; respingerea violenţei, a trivialităţii, a erotismului frizînd pornografia : respingerea tehnicismului şi didacticismului ; o certă propensiune către lirism şi reflexivitate, pentru parabolă şi simbol, firească la descendenţii anonimilor creatori ai **Mioriţei.**

Enunţate astfel, asemenea trăsături particularizează poate cu dificultate o literatură. Am observat totuşi că ele apar cu destulă limpezime în ochii iubitorilor genului de pe alte meleaguri, configurînd un timbru specific pe care îl detectează mai uşor decît noi, atît de obişnuiţi cu ele încît, poate, nu-l mai deslušim.

2. Cred că enunţaţi o falsă problemă, un scriitor nerenunţînd niciodată să se exprime şi exprimînd astfel, conştient sau nu, idei şi sentimente care, conştient sau nu, aparţin şi unora dintre contemporanii săi. Cel ce scrie literatură SF, mai e nevoie s-o spun, nu scrie **despre** descoperiri ştiinţifice (oricît de accelerat ar fi ritmul lor de apariţie şi oricît de specializate ar fi), ci despre **impactul** acestora asupra oamenilor. De multe ori, de altfel, extrapolează „excesiv" sau imaginează o descoperire ştiinţifică, dar **numai** pentru că astfel poate pune în lumină devenirea eroilor şi, prin ea, comunica un punct de vedere.

Faptul că diversele descoperiri ştiinţifice ne afectează tot mai evident prin aplicaţiile lor, cele de care ne lovim în viaţa de zi cu zi, nu va depărta scriitorul de literatură, ci va grăbi procesul de „omogenizare" a literaturii. Vreau să spun că tot mai mulţi scriitori nu vor mai putea evita luarea în considerare a fenomenelor asupra cărora literatura altor secole nu s-a simţit obligată să reflecteze (condiţiile nici nu erau create), nu vor mai putea deci ignora implicaţiile ştiinţei în biografia, în destinul personajelor pe care le creează şi că, în felul acesta, graniţa dintre literatura SF şi literatura generală va deveni tot mai incertă. Firească, nu pseudo literatură SF, rudimentară, tehnicistă, reflex al mentalităţii unor autori manifestînd faţă de ştiinţă fascinaţia obnubilantă a primitivului confruntat pentru prima dată cu un mecanism va fi cea care va face posibilă omogenizarea amintită, în care văd una dintre principalele caracteristici ale literaturii secolului XXI, ci literatura SF „de frontieră", astfel numită mai ales pentru că evadează din plutonul amorf al făcătorilor de cărţi didactice. Că totodată se va dezvolta, încă şi mai mult decît azi, o bună literatură de popularizare a ştiinţei, tot mai necesară tocmai pe măsura accelerării ritmului descoperirilor şi a specializării diverselor discipline, pentru a aduce aceste descoperiri la cunoştinţa şi nivelul de înţelegere al nespecialiştilor, e cu totul altă chestiune, care nu pune nici un moment scriitorul „în situaţia de a alege între ştiinţă şi literatură". Demersul SF dealtfel, cum bine se ştie, nu tinde la perpetuarea divorţului dintre ştiinţă şi literatură, ci la lichidarea lui. Dar nu cu preţul renunţării la literatură, ci cu intenţia integrării parametrilor determinaţi de efectele explozive ştiinţifice şi tehnice, în absenţa considerării cărora eroii cărţilor ce urmează a fi scrise ar fi lipsiţi de credibilitate.

3. Criteriul de separare e cel care desparte orice literatură de nonliteratură. Un roman e bun sau prost, indiferent de faptul că e psihologic, social, istoric sau SF. Literatura modernă SF n-a împlinit decît vreo 50 de ani, aşa că avem practic sub ochi aproape toată producţia genului şi procentul de 90% reprezentat de paraliteratură, să folosim un eufemism pentru maculatură, ni se impune ca o realitate covîrşitoare. Dar capodoperele nu cresc ca buruienile şi, dacă am evalua producţia românească (nu de la începuturile ei greco-romane, ci fie şi numai din ultimele două secole, să zicem), oare proporţia dintre literatură şi maculatură ar fi cu mult diferită ? Eu cred că nu. Propun deci să nu ne facem spaimă singuri . . . Pe de altă parte, e adevărat că ceva trebuie întreprins, nu pentru a promova un SF de calitate, ci pentru a-i crea pur şi simplu condiţiile normale de dezvoltare. Pentru asta trebuie, cred, să beneficieze în primul rînd de statutul literaturii, fără atribute restrictive. Cu alte cuvinte, să nu se mai considere că e vorba de o literatură **pentru** tineret (ceea ce e, fals, adevăratul SF adresîndu-se tuturor cititorilor interesaţi de organizarea viitorului şi fiind prizat de tineret numai pentru că el e, firesc, atras de tot ce reprezintă nou), adică să nu se pretindă unui roman SF să fie **mai** educativ, **mai** incitant la vocaţii decît oricare altul, ştiut fiind că, atunci cînd e demn de acest nume, un roman e şi educativ, şi incitant (chiar şi în sensul sugerării unei vocaţii, se cunosc atîtea exemple de oameni care au devenit medici, arheologi, scriitori, profesori etc., în urma citirii unei cărţi care i-a marcat), dar la modul **specific literaturii,** cu mijloacele artistice ale prozei şi nu ale manualului.

În al doilea rînd, firească, literatura SF ar trebui să beneficieze de o revistă şi să fie publicată, în original şi în traduceri, lucru care nu se prea întîmplă, titlurile scăzînd la Editura Albatros de la 12 pe an la 3 şi rărindu-se la editurile Dacia şi Univers aşa încît sporadicele apariţii au luat un caracter excepţional. Cartea Românească şi Scrisul Românesc editează literatura SF în cazuri cu totul izolate. Problema traducerilor e în mod special dureroasă pentru că, după ce se traduce neîngăduit de puţin, selecţia e adesă lipsită de criterii, apar opere minore în timp ce capodoperele genului sînt ignorate.

În sfîrşit, n-ar fi rău ca lucrările apărute să intre în atenţia criticii literare, dar a uneia competente (Silvian Iosifescu, Ov. S. Crohmălniceanu, Florin Manolescu, Dan Culcer, Voicu Bugariu ar putea fi solicitaţi în acest sens, dar nu sînt), altminteri confuziile n-ar face decît să sporească.

MIRCEA OPRIŢĂ

1. Trăsături **distincte,** da. Mai greu ar fi să căutăm trăsături **specifice,** deşi trebuie să existe şi acestea, însă relevarea lor pretinde, firească, o analiză de mai mare tinereţe. Prin însăşi natura sa, SF-ul se refuză încartiruirii într-un perimetru geografic, el este un fenomen (relativ recent) dezvoltat exploziv şi existînd aşa cum îl cunoaştem noi astăzi datorită unui neîntrerupt şir de interferenţe. O anumită uniformitate tematică e specifică genului, mai exact spus faptul că scriitorii din orice parte a lumii, atunci cînd scriu SF, au la îndemînă cam aceleaşi teme şi pînă şi subiectele lor, oricît de sofisticat conduse, se încadrează în cele din urmă în cîteva grupuri esenţiale, nu prea multe nici ele. Cît despre vitalitatea excepţională, rapiditatea evoluţiei şi puterea de autodepăşire, de adaptare la nou, calităţi pe care genul le dovedeşte prin însăşi impunerea sa în timp scurt ca una dintre formulele moderne ale literaturii (şi paraliteraturii, acolo unde realizările sale nu pătrund în domeniul strict literar), ca şi prin ritmul remarcabil al inoirilor produse la nivelul propriilor sale formule, acestea sînt iarăşi lucruri ce mărturisesc un sincronism subteran cu ceea

(Continuare în pag. 4)

ION HOBANA — 50

De unde această vîrstă tînără, dacă nu dintr-o continuă prezentare alături de vîrstele noastre tinere ? Adolescent, îi citeam, ca şi prietenii mei, prozele cu spioni fioroşi şi ni-l închipuiam un bătrîn şef de poliţişti şi reţele de pistolari experţi în jiu-jitsu şi înot subacvatic. Mai tîrziu, descinderile între noi ale lui Ion Hobana erau premerse (ori urmate) de nave interplanetare, extraterestri, de urmaşi ai unor civilizaţii prea împovărate de ani şi distanţe. Nici n-am avut timp să observăm cum romancierul a devenit expertul nr. 1 al science-fiction-ului românesc, sau, dacă extraordinarei sale modestii îi repugnă acest superlativ, cel mai de seamă purtător de bătălii al timpului SF românesc. El a recuperat, din publicaţii, din cărţi uitate de toţi, teme şi idei ; el a descoperit (dacă n-a inventat) la noi, tradiţia unui gen. Antologiile, prefeţele, cercetările sale devin, pe măsură ce mişcarea SF românească prinde consistenţă, repere : studiile sale despre Jules Verne (şi România) dincolo de recuperarea unor adevăruri necesare, devin un bun al literaturii comparate : un punct important între paragrafele, nu rigid omagiale, ci ale înţelegerii profunde, a marelui scriitor.

Lectori împătimiţi ai cărţilor ce s-ar distribui în tiraje nelimitate, privim cu uimire la cei ce, cu unul sau mai mulţi paşi în viitor, cred cu străşnicie în dreptul lor de a obliga literatura să-şi reînnoiască, prin ipoteze, demonstraţii şi fantezie, drepturile ei de a fi, cu o clipă mai devreme, în lumea de mîine. Somîndu-ne adolescenţa de altădată — promiţîndu-ne alianţa ei eternă — ei refac, cu dezinvoltură, farmec şi cu un fanatism ce le stă bine, toate drumurile pe care fantezia le poate străbate. Ion Hobana se numără printre aceia care cred în destinele science-fiction-ului cu îndărătnicia cu care doar marii exploratori credeau în victoria alegerii lor ; cu bucuria cu care Columb va fi plecat să descopere Indiile sau alchimiştii metalul sacru. Poate că totul constă în drumul către, dar cît de fără seamăn e acest drum, nu-i aşa ? Personaj al unui basm frumos, erou al unei lupte pe care o zărim prin lentilele mitologiei, scriitorul SF se confundă cu eroul său, în încercarea de a ne convinge de calitatea vremilor ce vin.

Ce să-i spunem în acest număr dedicat SF-ului românesc lui Ion Hobana decît că îi urmărim cu admiraţie risipa de energie pe care o pune în slujba unei literaturi ? Căci, probabil, SF e, în sine, o literatură. E literatura **cealaltă,** a vîrstelor noastre tinere, pe care numai marii pasionaţi ai scrisului o pot trăi. Numai cei ce cred într-o tinereţe perpetuă a scrisului : marii visători ai unui timp tulburător de real.

Cornel UNGUREANU

LUCIAN IONICĂ

ÎNTREBĂRI

(Legendă cosmică)

De vreo zece ani Lucian Ionică scrie și face film, e animator de cineclub și de cenaclu science-fiction într-un oraș în care animatori au fost destui, dar puțini care să muncească așa ca Lucian Ionică. De o vreme încoace, premiile s.f. trag spre el cu o tenacitate rară. Și pe bună dreptate. Sociologul care este dînsul a cucerit, în ultimii ani, nu numai o înțelegere a necesităților genului, ci și acea admirabilă lejeritate de mișcare pe care o dau, atunci cînd sînt alături, experiența, perseverența și talentul. Între cei mai buni tineri ai s.f.-ului contemporan, scriitorul anunță un debut editorial de zile mari.

Cornel UNGUREANU

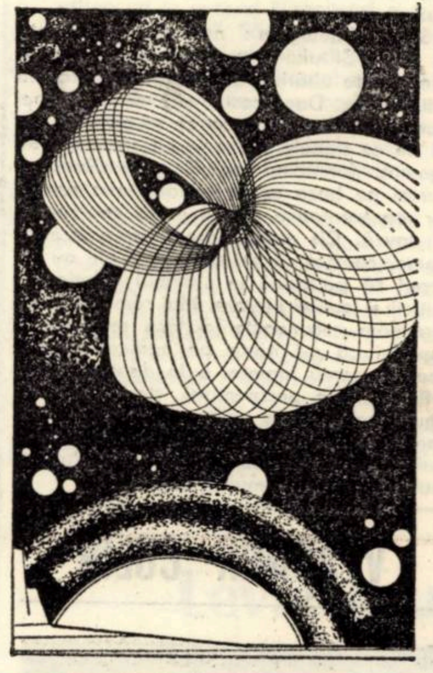

De cînd mă țin minte ? Aveam vreo doi sau trei ani – dar ce înseamnă un an ? – și trăiam într-un vis – în visul cui ? Îmi amintesc bine mai ales senzațiile tactile, pe care le retrăiesc și acum cu intensitate și uneori cu înfrigurare. Nici un miros, cît de slab, nu pătrundea pînă-n acel loc. Sînt sigur de asta.

Sub mine se afla o materie foarte fină, chiar delicată, ceea ce înseamnă că s-ar putea să fi fost și vie. Ea să mă fi născut adăugindu-mă cu nețărmurită dragoste celorlalte făpturi privilegiate ? Sau să fi fost nisipul fin și cald al unei plaje, purtat de vînt, insinuant, ajutat astfel să mi se strecoare printre degetele mele frumoase și firave, de la mîini și de la picioare, în timp ce mă jucam fără griji, nevinovat, un fiu al lumii, întins pe burtă, captivat de marea descoperire a trecerii timpului ? Să mă fi înfiorat senzația și căldura rostogolirii neîncetate a firelor de nisip, și să-mi fi ținut respirația de teamă să nu tulbur încîntarea neasemuită ce mă cuprinsese, de teamă să nu se sfîrșească beatitudinea nemaiîntîlnită ce pusese stăpînire pe mine ? Să fi crezut că ar putea veni cineva, un altul, un străin, un necunoscut, un curios, puternic, lent în mișcări, să mă certe în cîteva vorbe, puține, pentru greșeala de a fi distrus vraja înălțătoare a unui univers în formare, eu cel neîndemînatic, cel inconștient și să-mi rănească sufletul sensibil, neobișnuit cu altă ființă în afară de mine însumi ?

Sau poate întins pe burtă înotam spărgînd alene oglinda unei ape, maternă în devotamentul îmbrățișării ei perfecte – dar, ce ciudat, nu-mi amintesc deloc de nici un țărm. Ar fi reprezentat certitudinea, dovada de la care ar fi pornit orice demonstrație. Cînd vreau să înțeleg am nevoie de un fundament.

Întreaga mea experiență, pentru a extrage ceva din tine – vai, cît de nedelicat vorbesc – pentru a-ți afla supremul sens, ultimul pe scara bijbiielilor, am nevoie de un cadru, de un sistem de referință, chiar greșit și neadecvat, de un țărm și o țărmuire, chiar și în înaltul cerului, printre stele. Prietene, vroiam să ți-l arăt, și chiar să ți-l împrumut de mi l-ai fi cerut pentru că știu de cînd aștepți neînduplecat : ai mizat tot ce-ai avut pe această carte : o viață și un sistem planetar. Dar el nu se află în memoria mea și va trebui să caut altceva ; un fleac năstrușnic ? Să-l inventez deodată, prin generație spontanee, sau să trudesc îndelung și cu migală, plin de umilință recunoscătoare, ori mai degrabă m-ai îndemna să-mi cercetez încă o dată ungherele întunecate și părăsite, de mult neumblate, cu aer stătut și imagini idilice, ale memoriei mele matusalemice ? Nesfîrșită plăcere.

Într-o parte a mea se afla un perete înclinat, foarte înclinat. Aproape un tavan înclinat ? Pe măsură ce creșteam, trupul meu fizic ce nu putea să stea decît singur într-un spațiu oarecare – ah, nepuțincioase mădulare, de ce nu aveți subtilitatea unui fior ? – nu mai încăpea de umflat ce era, creștea continuu și mă îndepărtam cu mii de regrete, suspinînd, tot mai mult de locul geometric al originii mele, intersecția peretelui cu planul orizontal. Seara, cînd mă culcam – înainte de a adormi și de a visa minunății de nedescris, de nu ți-ar ajunge o viață pentru a te bucura deplin – cu fruntea rezemată în perete și cu bărbia înfiptă în acel aluat cosmic, încercam cu mîna întinsă, pînă nu mai puteam de durere, să mă întorc pe linia pură a copilăriei mele. Nu izbuteam și mă lăsam doborît de disperare și nostalgie, fără pic de mîndrie ? Lacrimile îmi șiroiau pe obraji picurînd la picioarele mele ? Mă consideram în imaginația mea de atunci, un fel de bol expulzat lent, dar continuu ? Cum voi fi îndurat toate acestea, sărmană și firavă ființă ce eram ?

Dorința și așteptarea necurmată de a mă întoarce cel puțin pentru scurt timp pe locul nașterii mele și mai ales credința asupra dreptului ce-l aveam, nu mi-a dat pace. Să fi dorit într-adevăr aceasta fiecare părticică din mine, ca pe un lucru minunat, plin de promisiuni încîntătoare, trepte ale fericirii sau să fi fost nimic mai mult decît o teamă de copil răsfățat de natură, plictisit și neștiutor într-ale vieții ?

După o noapte plină de euforie, cînd am visat tot ceea ce mă înconjura supus voinței mele, într-o dimineață mă voi fi simțit destul de puternic, și la minte și la trup, pentru a pune în aplicare, ghidat de impulsuri năvalnice un gînd de mult pitit, care urma să ducă la împlinirea dorinței mele celei mai fierbinți ? Mă lăsasem ros și chinuit pînă la durere, buimac de teama sacrilegiului nemărturisit ce-l plănuiam. Căutam o ieșire, nu doream să se întîmple ceva ce în mine speram cu sufletul la gură, așteptînd doar clipa potrivită. Eram un laș, o lichea amărîtă și speriată sau doar prudent pînă în măduva oaselor, picurîndu-mi înțelepciune din întîmplări și pilde ancestrale pe care le știam dar nu de unde ?

Să mă fi simțit într-o zi ca și cum Steaua Polară se mutase-n mine ? Mă voi fi ridicat atunci plin de curaj și de ambiții, venise doar vremea mea și a adevărului meu, voi învinge și voi cîștiga tot ce este pus în joc. Mă voi fi proptit atunci în stînca ce se boltea nesfîrșită deasupra mea și mă voi fi opintit icnind de răsunase tot ce ființa, tot cerul nevăzut cu stele bănuite prin calcul îndelungat aflate dincolo de imensa piatră ce mă prăvălea neîncetat ? Bolovanul să fi fost nesimțitor, doar un ceva amorf zăcînd în întrupare ?

Gîndu-mi tainic zicea că voi reuși să-l urnesc puțin, cît o fărîmă în raport cu universul, să-l rotesc pe linia primei mele ființări mărind de-o palmă, două, trei – dar ce este o palmă ? – spațiul drumului spre locul drag, învăluit în cumplită așteptare.

S-a întîmplat atunci să se pună în mișcare, și universul să mă ia drept unic martor. Să fi fost prea tînăr și să nu fi înțeles uimirea ce se petrecea, de-i zicea mecanică cerească ? Stînca ce din neclintirea nemăsuratului mă acoperea – chiar dacă o vreme doar ca posibilitate – se rostogoli, dar nu prea departe c-am ajuns-o dintr-o săritură, imediat, să mă ascund din nou sub ea, atît eram de neobișnuit și prost.

Locul de mult dorit, subiectul reveriilor mele adolescentine, nu mai era de recunoscut, nici o urmă, cît de slabă, nu rămăsese, dispăruse în neant. Trecusem peste el, copil superficial ce eram ! Singura mea certitudine adevărată, stînca, se dovedise a fi mincinoasă. N-am fost disperat, doar dezamăgit.

Știam ce căutasem ? Sentimentul spațiului deschis ? Era la un pas, nu trebuia decît să mă hotărăsc și stelele s-ar fi ivit deasupra mea cu licăritul lor misterios, iar dacă voiam, puțin mai încolo, le-aș fi putut găsi și imobile, ferecate în distanțe de nestrăbătut. Sau mă căutasem pe mine și acum, orice posibilitate de a mă înțelege de-adevăratelea se pierduse pentru totdeauna ?

Iată întrebări la al căror răspuns am timp de gîndire o viață stelară.

FLORIN BĂNESCU

VISUL

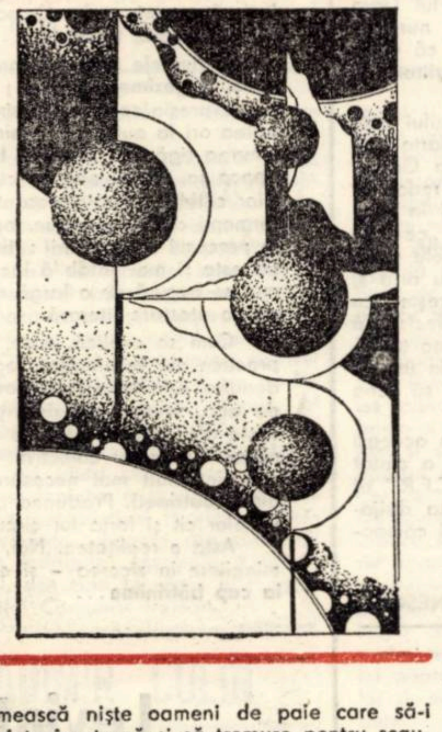

Trecuse destul timp de la cîștigarea partidei de șah prin care Abe fusese investit în noua funcție. Acceptase stupidul discurs al lui Bel (fostul om de încredere pe vremea ramolitului bătrîn – acum devenise oare al lui ?), acceptase șampania și, mă rog toate celelalte. Se simțea bine. La urma urmei scăpase de o portocală otrăvită, devenise stăpînul Insulei și ... Abe privea legănarea palmierilor și era el însuși legănat de valurile unei dulci visări. Nici nu se putea altfel. Numai în vis poți vedea o grădină în care ... florile se desfăceau sub privirile lui. Explodau pur și simplu, ca niște petarde. Păcat că nu le știa numele. Dar erau superbe. Din ele fetele ar putea împleti niște ghirlande minunate. Să împodobe[...] terasa. Și strada principală. Lui îi vor atîrna una, din flori albe, pe după gît și va ieși astfel împodobit în fața mulțimii. O mulțime cuprinsă de un adevărat delir. Uralele vor fi fără de sfîrșit. Sau ar putea fi așa fiindcă le va opri el, un gest ar fi fost deajuns. Eventual ar putea ține o scurtă cuvîntare. Se cuvenea să adreseze măcar cîteva cuvinte supușilor săi. Apoi se va lăsa purtat, în triumf, spre palatul rezidențial. Oricum, dar fără gardă personală. El n-o să fie ca vechii guvernatori (cei care începuseră prin Abel și sfîrșiseră prin Zabel). Va aduce un suflu nou. Oamenii vor trăi liberi ca ... planetele. Vor înflori aidoma lor. Va desființa poliția. Închisoarea. Directorul va primi o nouă funcție. De grădinar șef de pildă. Întreaga Insulă va fi o nemaipomenită grădină. Cu bogăția asta de flori (iată-le, au invadat acum și terasa !) vor putea începe un nou negoț. Da, vor exporta flori pe Continent. Va reînființa Compania. Dar se va numi „Compania pentru exportul florilor". Dacă vremea frumoasă se menținea (și nu erau motive să se schimbe iarăși, de fapt, poate că dintotdeauna fusese așa numai că ei fuseseră orbi, din cine știe ce pricini) vegetația va asigura un negoț rentabil. Vor îneca întreg Continentul. Și nu va accepta amestecul afaceriștilor dinafară, condițiile le va stabili numai el. Va repune bazele învățămîntului insular. Copiii trebuiau să învețe istoria lui Abel, Babel, Cabel și așa mai departe, pînă la Vabel (ei, mare lucru făcuse și ăsta, fiind impotent fusese înlocuit cu Wabel) și Zabel cel care-și jucase viața pe o portocală. Nu, nu va permite cultivarea portocalilor ! Îl interesau doar florile care ... Ei bine, acestea pe care le dorea în grădina din fața lui. Uite unde ajunsese ! Doar să-și dorească ceva și împlinirea venea imediat, sub ochii lui. De neînchipuit cum o grădină poate înflori într-un timp așa scurt. Nu era vis. Florile erau adevărate și ajunseseră să-și deschidă petalele la picioarele lui. Fetele cîntau, legănau ușor evantaiele, Bel destupa sticle de șampanie, directorul citea un ziar vechi ... Ce dracu', ăștia pe ce lume trăiau ? Șerpi vegetali, viguroși își căutau drumul pe sub mesele de pe terasă. Făcu un gest cu mîna. Bel alergă să-i umple cupa. Era cam alarmat, lichida ultima rezervă de sticle. Nu-i nimic. În schimbul florilor vor primi șampanie destulă. Din cea mai fină. Pescarii vor fi transformați în grădinari. Le oferea, în fond, o muncă ușoară judecînd după felul cum se dezvolta vegetația. Mai degrabă trebuia împiedicată să ... Oricum, dirijată. Programată. Va întocmi el niște planuri precise. Se pricepea, doar fusese un contabil conștiincios înainte de ... Ce tot îndrugă acolo Bel ? Care prieteni ? Vrea cumva să insinueze că ei ar fi ... Dovedea o gîndire periculoasă. Să bage de seamă. Firește, el, Abe, va arăta bunăvoință față de persoanele ce-i vor fi loiale. Spera să fie bine înțeles. Uite-l de pildă pe domnul grădinar-șef ! Ei, de ce se fisticește, pentru atîta lucru să-i scape ziarul din mîini ! Nu-i nevoie de mulțumiri, cerea însă multă rîvnă. Nu era o funcție colosală ? Colosală ! Să mai fie servit cu șampanie ! Cît îl privea pe Bel să mai aștepte. Adică mai întîi să-și vadă de terasă. Nu vedea că vor fi sufocați de verdeață și de flori ? Unde-i erau servitorii ? Să aducă niște topoare și să taie șerpii aceia care încolăceau mesele. Dar cu atenție ! Ar fi bine ca domnul grădinar-șef să conducă personal lucrarea. Bel va fi deocamdată șef de echipă. Era suficient atît. Iar un șef de echipă nu pune întrebări unui Guvernator. Ce tot întreabă de doctor ? E cumva bolnav ? N-avea nevoie de doctorul acela nepriceput. Va aduce el de pe Continent o armată întreagă. Se va preocupa temeinic de sănătatea publică. Pe Insulă vor apare din nou spitalele de psihiatrie ca acela în care fusese internat cîndva Cabel ... Ei, nu cu asta trebuia să înceapă. Întîi va igieniza Insula. Îl va ajuta vegetația, ea va fi aliatul său cel mai de preț. Mai greu va fi cu miniștri. Deși ... doar n-o să se încurce în asemenea fleacuri ! La ce bun să numească niște oameni de paie care să-i cînte în strună și să tremure pentru scaunele lor. N-avea nevoie de ei. Îi destituia pe toți ... Și ce era dacă nici măcar nu-i numise ? Domnul grădinar-șef să nu angajeze discuția dacă nu e invitat. Mai bine să raporteze cum merge lucrarea. Acum acceptă un raport oral simplu. Pe viitor însă, rapoartele vor fi scrise. Și predate unui secretariat unde totul se va desfășura cum se cuvine. Iar acum ar vrea să se odihnească o clipă. Pot să se odihnească și cei din echipa de grădinari. Munciseră bine. Deocamdată. Va institui niște ordine prin care să-i răsplătească. De pildă „Ordinul palmierului veșnic verde". Sună bine. Va formula și textul brevetului. Deși ... Primul ordin i se cuvine lui. O să și-l confere. Ceilalți vor primi niște medalii. Ori niște diplome. Dealtfel vegetația lua din nou cu asalt terasa. Întreaga Insula trebuie că arată grozav ! Vor veni oameni din toată lumea s-o vadă. Dacă le va permite el intrarea. Va organiza un serviciu special. Avea nevoie de oameni buni. Uite-i pe ăștia ! Grădinarul-șef iar și-a vîrît nasul în ziar.

Fostul director al închisorii fără deținuți, actualul grădinar-șef, citea din nou ziarul, era adevărat, ce naiba putea să facă ? Nu doar oamenii înnebuniseră ci și clima, și vegetația și ... Asta ce mai e ?

– Ce scrie acolo ?, întrebă Guvernatorul iritat. O să înființez un ziar al Insulei și o să-l tot citești. Acum ...

– E ... aici ... știrea ...

– Poți fi mai limpede ?

– O otravă foarte puternică. Grădinarul-șef privea înspăimîntat cînd spre ziar, cînd spre grădină, cînd spre Abe. Putea să jure că pomișorul din marginea terasei fusese în urmă cu jumătate de oră uscat. Acum se rupea de rod. Iar florile deveniseră monstruoase. Răni uriașe, sîngerînde în verdele cărnos.

– Și ce-i cu otrava aia ?

– Este de fapt o armă ... O substanță toxică ... detaliile ...

– Și ce-i așa de senzațional în asta ? De cînd mă știu se tot descoperă arme noi. O să producă și Insula mea o armă cîndva. Dar amărîții despre care citești ce vor ? Luptă contra șobolanilor ?

– Are efecte paradoxale. Este toxică pentru organismele animale în schimb ... vegetalele se dezvoltă ... miraculos ..

– O prostie, spuse Abe plictisit, privind florile care cădeau secerate cu securea. Tulpinile lor se vădeau a fi grozav de rezistente.

– Poate influența și clima ...

– Aiureli, spuse Abe și făcu semn fetelor să-și agite evantaiele mai cu folos.

– Ascultă-mă, reluă Abe cu blîndețe (era pus pe îngăduială față de acest individ zăpăcit care-i era totuși simpatic încă din vremea cînd nu fusese decît un contabil oarecare), ascultă-mă bine ! Nu mai citi prostiile acelea. Cînd oamenii mei vor scoate un ziar nou acolo vei citi doar vești plăcute. Liniștitoare. Despre preafericiții mei insulari ...

– Băștinașii se revoltă !, strigă Bel, dar glasul îi fu înăbușit. Dispăruse într-o încîlceală de vrejuri verzui.

– Mă plictisiți, spuse Abe și se simți dintr-odată foarte obosit.

Florin BĂNESCU

Fragment din romanul **„Portocale pentru vinovați"** (sub tipar la edit. Eminescu).

televiziune

DUMINICĂ, 15 FEBRUARIE

8,30 Tot înainte ! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 „Contele de Monte Cristo". Episodul 10. 9,35 Omul și sănătatea. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 15,45 Șah. 16,00 Telesport. 17,30 Ecranizări după opere literare românești. „Visul unei nopți de iarnă", după Tudor Mușatescu. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,25 Călătorie prin țara mea. 19,50 Portativul varietăților. 21,00 Film artistic : „Cui îi pasă de magazin" ? Premieră pe țară. Producție a studiourilor americane. 22,20 Telejurnal.

LUNI, 16 FEBRUARIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Documentar științific. Anatomia unui vulcan. 20,35 Roman-foileton : „Trecea un călăreț". Episodul 10. 21,30 Cadran mondial. 21,55 Sub cerul păcii, senin. Program realizat cu concursul unor formații artistice de amatori. 22,10 Telejurnal.

MARȚI, 17 FEBRUARIE

9,00 Teleșcoală. 11,15 Călătorie în univers. 12,15 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limba engleză 16,55 Album istoric. 17,15 Clubul tineretului. 18,00 Consultații în sprijinul învățămîntului politico-ideologic. 18,20 Îndrumări pentru lucrătorii din agricultură. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,45 Omul și sănătatea. 20,10 Reportaj '81. Mașini inteligente. 20,30 Teatru TV. : „În fiecare sîmbătă", de Angela Plati. Premieră pe țară. 21,45 Muzică ușoară. 22,05 Telejurnal.

MIERCURI, 18 FEBRUARIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă germană. 17,20 Spectacol de poezie și muzică. 17,50 Tragerea pronoexpres. 18,00 Forum cetățenesc. 18,25 Almanah pionieresc. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Rod al transformărilor socialiste. 20,10 Telecinemateca : „Omul din sud". Premieră pe țară. Producție a studiourilor americane. 21,35 Lumina socialismului în satul românesc. 22,10 Telejurnal.

JOI, 19 FEBRUARIE

9,00 Teleșcoală. 11,00 Roman-foileton : „Trecea un călăreț". 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,25 Viața școlii. 17,10 Reportaj pe glob. Impresii din Brasilia. 17,30 Viața culturală. 18,35 Film serial pentru copii : „Buratino". Episodul 7. 19,00 Telejurnal. 19,30 Să ne cunoaștem legile. 19,55 Cîntec mîndru românesc. 20,15 Ora tineretului. 21,05 Călătorie în univers. Serial științific. Episodul 7. 22,05 Telejurnal.

VINERI, 20 FEBRUARIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,25 Tragerea loto. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Reportaj '81. Zilele din fața primăverii. 19,50 Înflorești, pămînt al bucuriei. Program muzical interpretat de formații corale sătești. 20,05 Film artistic : „Cu mîinile pe oraș". Producție a studiourilor italiene. 21,45 Luminile rampei. Vă place opera ? (III). 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 21 FEBRUARIE

9,00 Teleșcoală. 9,15 Curs de limbă spaniolă. 9,35 Curs de limbă franceză. 10,15 Țara cîntecelor mele. 10,35 Film artistic. 12,00 Concert educativ. „Filarmonica „Banatul" din Timișoara (II). 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 18,35 Săptămîna politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Călătorie prin țara mea. 19,50 Teleenciclopedia. 20,35 Film artistic : „Căderea Imperiului Roman". Producție a studiourilor engleze. 22,45 Telejurnal.

(Urmare din pag. 3)

ce reprezintă genul pretutindeni, la un moment dat. Așadar, trăsături distincte ale anticipației noastre ar fi umorul și lirismul, însă umorul și lirismul sînt trăsături fără de care anticipația de pretutindeni nu poate exista. N-ar putea exista, în absența lor, ca literatură, fiindcă fenomenul speculativ rămas la nivelul afirmării încrîncenate a tehnicismului pur nu văd pe cine mai interesează astăzi. În ce privește temele, constat că unele dintre ele au pătruns la noi mai greu și cu destulă întîrziere față de alte arii ale anticipației. De vină sînt propriile noastre greșeli și prejudecăți. Atîta vreme cît cibernetica și genetica s-au considerat fantasmagorii imperialiste, povestirile cu roboți și cele despre mutanți e limpede că n-aveau ce căuta în SF-ul nostru. Cu niște ani în urmă, și **aceasta** putea fi o trăsătură distinctă a anticipației noastre. Din fericire, astăzi nu mai este (spun din fericire fiindcă sărăcirea ariei tematice a genului nu ne bucură), deși e cazul să recunoaștem că nu ne-am pierdut cu totul prudența excesivă și rezervele față de unele din temele mult circulate în SF-ul cu o mai lungă tradiție decît a noastră. Dau un exemplu : știința produce dovezi certe că mutațiile, spontane sau provocate, acționează puternic – la nivel genetic – asupra sexului subiecților, provocînd sterilitate sau alte anomalii, iată deci un pericol potențial, iată și un subiect mănos pentru science-fiction ; au fost și la noi cîteva, rare, încercări de tratare, dar mă întreb cîți dintre cititorii noștri, și nu doar dintre pudibonzi, ar accepta fără să se simtă lezați în concepțiile lor temeinic așezate o carte precum excelenta **The Left Hand of Night** de Ursula Le Guin ? Simplul fapt că în lumea ei imaginară personajele își schimbă periodic sexul (idee pe care ar trebui s-o considerăm cel mult trăsnită, dar nu ratată a priori ; ratat ar putea fi romanul ce o conține, însă întîmplător nu e, îl salvează tocmai umorul și poezia de care pomeneam mai înainte), deci acest simplu fapt încă greu digerabil la noi riscă să iasă într-un prim-plan falsificator care îneacă toate meritele cărții. Iar scriitorul simte asta și ocolește cu bună știință subiectele dificile – nu e vorba numai de exemplul de care m-am folosit. Deci, o altă trăsătură a anticipației noastre ar putea fi un anume tradiționalism, o anume „cumințenie" nu întotdeauna preferabilă, chiar dacă și registrul cuminte poate da lucrări de o bună valoare literară, după cum e adevărat că nici îndrăzneala șocantă la nivelul invenției SF nu salvează o scriere deficitară din punct de vedere literar.

2. Nu, nu vor fi puși în această situație, pentru că ei au și ales ! Au ales literatura, evident – altfel am discuta nu despre un scriitor, ci despre un om de știință. Vorbind despre gen, unii avertizează : nu uitați că avem de-a face cu o literatură **științifico**-fantastică, alții, speriați de pericolul – în fond imaginar – al unei recrudescențe a tehnicismului subliniază prima parte a sintagmei, pretinzînd partea leului penrtu **literatură.** Din punct de vedere teoretic. toate aceste deplasări de accent sînt o falsă problemă, ele pot reprezenta o problemă în sfera psihologicului, dar nu în sfera literarului. Riscînd să fiu contrazis de oricine, eu afirm că SF-ul este literatură, exclusiv literatură, deci nu într-un procent oarecare, fie el și majoritar, ci în proporție de 100% literatură. Vorbesc aici de anticipația bună, firește, și fac abstracție de paraliteratura SF, de maculatură. Anticipația trebuie să fie 100% literatură chiar și atunci cînd include cele mai înspăimîntătoare pagini de imaginație tehnologico-științifică.

3. Florin Manolescu aplică într-un mod personal ceea ce americanii au numit „legea lui Sturgeon", fiindcă Theodore Sturgeon a formulat o asemena proporție delimitînd valoarea de nonvaloare și a stîrnit astfel senzația în lumea **fan**-ilor, cu decenii în urmă. Sturgeon nu separa în mod expres literatura de paraliteratură, ci opera o separare a valorii de opusul ei în interiorul genului discutat. Că în esență aceasta e cam același lucru cu ce face Florin Manolescu, e adevărat. Acel 10% SF valoros al lui Sturgeon este în fond literatura SF bună care poate și trebuie să stea alături de tot ce e bun și valoros în literatură. Restul e subliteratură, atît în gen cît și în afara lui. Evident, procentul amintit aici n-are decît o valoare simbolică și orientativă : acolo unde se publică mult, poate că la nivelul ansamblului anticipația valoroasă reprezintă, procentual, chiar mai puțin decît stabilește „legea lui Sturgeon". Să nu devenim robii cifrei, trăgînd concluzii din faptul că 50 de cărți valoroase dintr-o mie reprezintă numai 5% pe cînd două din patru ar modifica imediat cifra lui Sturgeon (și a lui Florin Manolescu) într-un îmbucurător 50%. Să reținem doar că nu tot ce se publică sub numele de anticipație are valoare literară și să medităm asupra acestei probleme în funcție de condiții. Criteriul de separare a valorii de nonvaloare în literatură nu poate fi altul decît cel estetic. Cînd intervine altceva, de pildă un criteriu tematic, cultural, sociologic, se poate face sociologia genului, care e interesantă și ea, care are importanța ei, dar nu se face astfel o adevărată critică literară și, cu alte cuvinte, valoarea rămîne să coexiste cu nonvaloarea, fiecare în procentul care se nimerește. Ca să mărim numărul scrierilor bune, n-avem decît să scriem mai bine, cu mai puțin orgoliu al genului, dar cu talent și conștiință literară. Regret că trebuie să apelez la un truism, însă acest răspuns aflat la îndemîna oricui mi se pare singurul valabil.

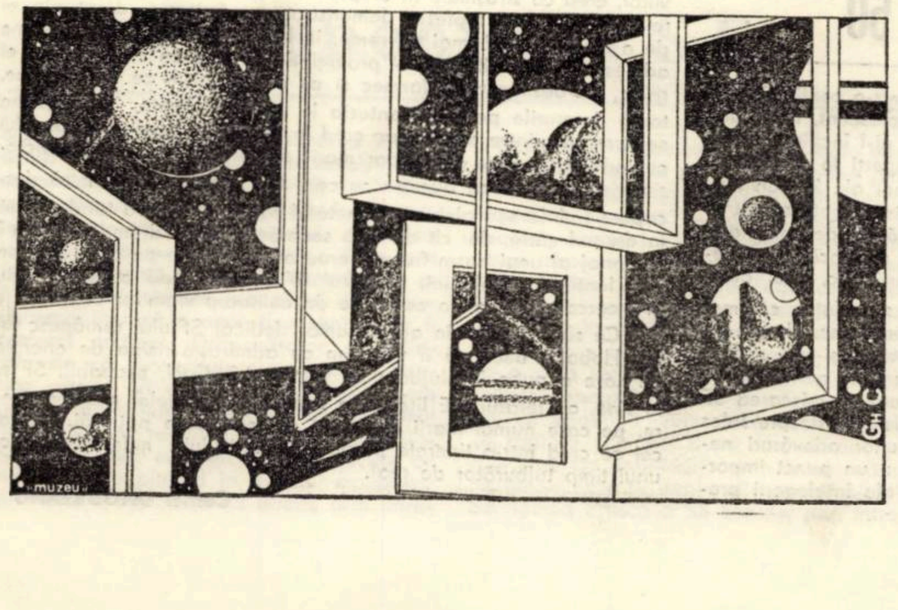

ANCHETĂ „ORIZONT"

AL. MIRONOV

Înainte de a răspunde la întrebările anchetei : sincere felicitări „Orizont"-ului pentru inițiativă ! În peisajul sărac al SF-ului românesc Timișoara face o figură aparte – acest tenace cenaclu „H. G. Wells", acești neobosiți Marineasa și Secu, altruismul regretatului. O. Șurianu și – acum – al respectatului M. Șerbănescu, bunăvoința, chiar interesul organelor locale ale U.A.S.C. și U.T.C., arta lui Sandu Florea și Sergiu Nicola, literatura unor Luca, Ionică, Davidean[...]u, Baiszki – toate acestea au pus serios [...] umărul la supraviețuirea fantasticului ro[...]mânesc, serios amenințat, în ultimii ani, c[...]u prăbușirea iremediabilă.

Și acum răsp[...]unsurile, subliniind – încă odată – că mi-[...]am făcut un crez în viață din aruncarea a[...]devărului în față, uneori cu brutalitate, evid[...]ent cu inevitabilul subiectivism, dar – în[...]totdeauna – cu cele mai bune intenții.

1. Nu, nu exi[...]stă trăsături specifice ale SF-ului românes[...]c. Chiar Vladimir Colin (scriitor de talie [...] mondială !) nu este consecvent cu sine [...] însuși, nici în stil și nici în calitate (exem[...]plu : tentativele din „Babel" sau „A zec[...]ea lume" – mai puțin reușite ambele – [...] diferă mult de povestirile-fabule ce i se [...]potrivesc mult mai bine – unele dintre el[...]e absolut extraordinare). Oricum între ce[...]ea ce face scriitorul Colin, ceea ce fac B[...]ărbulescu-Anania (singurii creatori de rom[...] la noi, păcat că atît de puțin prolific[...] Gh. Săsărman, M. Oprița, A. Rogoz[...] V. G. Rogoz, R. Honga, M. Grămescu n[...]u există, cred eu, o trăsătură distinctă. S[...]igur, s-ar putea spune că diversitatea în [...] creație ar putea duce la realizarea unui [...] ansamblu de mare valoare. Din păcate, producția scăzută a SF-ului românesc (vorbesc despre lucrările publicate) cu greu ne-ar putea face să vorbim despre acest ansamblu. Înclin să cred că mai sînt pași serioși de făcut, că drumul de la povestirea SF gen nuvelă sau (încerc să-i găsesc un termen adecvat) „povestioară" pînă la romanul și scenariul de film SF rămîne încă de străbătut.

2. Nu, în nici un caz, chiar dimpotrivă. Personal sînt adesea acuzat că încerc în mod exagerat să trag SF-ul către știință, neglijînd literatura. Fac aici o mărturisire publică : scriitorul meu preferat (și am de ales între Lem, Asimov, Heinlein, Ph. K. Dick, Pohl, Klein, frații Strugațki etc.) este Vladimir Colin. Iar despre creatorul „divertismentelor pentru vrăjitoare" în nici un caz nu se poate spune că exagerează cu tehnicismul ! Asta nu mă împiedică însă să socot că rolul SF-ului la noi trebuie să fie în perfectă concordanță cu cerințele societății : să civilizeze tehnologic tineretul, pregătindu-l pentru sarcinile rapide ce-i stau în față – prin rapide înțeleg întîmplări din deceniile și secolele imediat următoare.

Voi surprinde, probabil afirmînd că nu numai că scriitorii de literatură SF nu vor fi puși, în viitor, să aleagă între știință și literatură, ci invers : pe măsura trecerii anilor vor împăca tot mai bine aceste domenii, mai ales că – după părerea multora –, asaltată de mijloacele noi și în curs de apariție ale mass-media literatura generală „serioasă" (cum le place onorabililor redactori ai României literare sau Luceafărului să o numească) nu are șanse prea mari să supraviețuiască dacă nu părăsește pe **ieri**, dacă nu mai slăbește pe **astăzi**, îmbrățișîndu-l tot mai puternic pe **mîine,** adică anticipația.

3. Florin Manolescu a făcut, cu cartea sa, un imens serviciu fantasticului științific românesc. Este un critic de literatură de mare competență în domeniul SF-ului și n-aș îndrăzni să-l contrazic. Pentru îmbunătățirea calității literaturii propuse – vorbesc de SF-ul românesc – căile mi se par a fi : o mai bună cunoaștere a literaturii de anticipație universale : lucrările de limbă engleză și rusă – vorbesc de capodopere – trebuie neapărat făcute cunoscute creatorilor și autorilor noștri !, o mai mare exigență în cenacluri (admirabil, în acest sens, cenaclul SF din Iași, unde criticii Sorin Antohi și Doru Pruteanu „execută" nemilos lipsa de talent) și bineînțeles o producție publicată mai bogată, ceea ce ar da acelui 10% calitativ noi dimensiuni cantitative.

MARCEL LUCA

Despre SF – numai bine ! aș zice eu, dacă aș ține să mă situez la antipodul celor care cu obstinație îi refuză dreptul la existență. Dar, fenomenul e prea complex pentru a fi minimalizat prin exclusivism.

Literatura SF fiind literatură pur și simplu, dimensiunile ei calitative pot fi exprimate lejer de calificativele **proastă, mediocră** sau **bună.** S-ar putea spune : un autor neînzestrat – o carte proastă sau un autor talentat – o carte foarte bună. Ei bine, aici intervine specificul genului. Căci, pe lîngă indispensabilul meșteșug literar, autorului i se cere o cuprinzătoare cultură științifică, ca și o mare mobilitate de gîndire. Adăugați la acestea necesara cantitate de entuziasm și veți obține portretul robot al unui bun scriitor de anticipație.

Acești buni scriitori îi avem. Însă, drumul pînă la puținele opere notabile a fost destul de lung și greu, iar detractorii genului, cu puțin fair-play, ar trebui să recunoască condițiile dificile în care se impune SF-ul autohton : titluri puține la editura **Albatros,** apariții accidentale la alte edituri, absența unei publicații de orientare, evaluare și informare, ignorarea olimpiană a producției românești de science-fiction de către critică.

Cu **Literatura SF,** Florin Manolescu a mai înviorat cumva peisajul deșertic datorat criticii de specialitate, dar se impune pentru etapa imediat următoare o analiză a fenomenului literar SF plecînd în exclusivitate de la autori români. Realizarea unor instrumente de lucru cum sînt bibliografiile, ar fi o altă sarcină a momentului.

Să fiu sincer, uneori mă și mir – o Terra Incognita pentru critică cum e anticipația românească, care poate oferi satisfacțiile pionieratului, nu e abordată de exploratori curajoși și calificați. Spun **și calificați** pentru că dacă aș mai avea un reproș pentru puținul ce s-a realizat pînă acum, acesta se referă la modul deficitar în care sînt abordate operele discutate. Prea puține dintre acestea sînt analizate prin prisma originalității și ingeniozității scenariului propus, al paradoxului utilizat, sau dimpotrivă e elogiată originalitatea acestora, cu toate că ipoteza respectivă a fost realizată cu mult mai bine de altcineva, cu mult înainte.

Trebuie să se înțeleagă că fiecare proză reușită de anticipație este un unicat, o invenție. Chiar dacă motivele tematice sînt limitate în SF, originalitatea soluțiilor trebuie apreciată ca atare.

Despre rostul acestei literaturi, așa cum îl văd eu, ce să zic ? Mijloc de familiarizare cu ipotezele științelor de frontieră, stimulatoare a meditației privind interdependența tot mai accentuată dintre om și produsele minții sale, mobilizatoare a conștiințelor și mai ales, preparatorul nostru în vederea întîlnirii cu Viitorul

Ancheta realizată de Lucian IONICĂ

echo

ZILELE EDITURII KRITERION

Zilele editurii Kriterion la Timişoara şi Lugoj au prilejuit cîteva memorabile manifestări literare.

Prefaţată de inaugurarea unei foarte bine organizate şi cuprinzătoare expoziţii de carte, care a relevat preocupările şi realizările editurii în ultimii ani, întîlnirea redactorilor şi colaboratorilor editurii Kriterion cu iubitorii de literatură s-a desfăşurat în sala Teatrului maghiar şi german de stat din Timişoara.

Iordache Marin, secretar al Comitetului judeţean Timiş al P.C.R., **Augusta Anca,** preşedinta Comitetului judeţean de cultură şi educaţie socialistă, **Anghel Dumbrăveanu,** secretarul Asociaţiei scriitorilor din Timişoara au rostit calde cuvinte de salut. În continuare, **Domokos Geza,** directorul editurii Kriterion, **Hedwiga Hauser,** redactorul şef şi **Slavco Vesnici,** redactor al editurii, au deschis întîlnirea literară la care au participat scriitorii români, maghiari, germani, sîrbi, ucraineni şi slovaci. Au citit din lucrările lor scriitorii : **George Băiaţă, Beke György, Nikolaus Berwanger, Bodor Pál, Vladimir Ciocov, Demeny Ianos, Ivan Kovaci, Kanyadi Şandor, Kantor Lajos, Erwin Lessl, Johann Lippet, Neboişa Popovici, Werner Sölner, Ondrei Ştefanko, George Zbircea.**

O manifestare similară a avut loc la Casa sindicatelor din Lugoj.

memento

O CONFERINŢĂ A LUI GALA GALACTION

Luna cărţii la sate, în plină desfăşurare în toată ţara începînd de la 1 februarie, mă duce cu gîndul la acei scriitori români care au cunoscut într-un mod sau altul satul bănăţean. Camil Petrescu, Octavian Goga, Ion Minulescu, Nicolae Iorga, Eusebiu Camilar, Zaharia Stancu sînt doar cîteva dintre marile personalităţi literare româneşti care au adus – în cursul timpului raze de lumină în satul bănăţean ; exemple s-ar mai putea da încă.

Îmi propun, însă, în aceste cîteva rînduri să evoc o vizită a lui Gala Galaction în 1938 la Comloşu-Mare, aşa cum am găsit-o consemnată în gazeta „Suflet Nou", redactată de un grup de intelectuali şi ţărani condeieri între 1934–1939 chiar în această comună. În numărul dublu, 7–8, iulie-august 1938, poate fi citit un articol-prezentare sub titlul „Oaspe distins" însoţit de un paragraf din scrierile lui Gala Galaction despre ţărani, iar din numărul 9 (septembrie acelaşi an) aflăm că vizita a avut loc şi că în cadrul ei scriitorul a ţinut şi o conferinţă.

Darea de seamă a evenimentului este succintă şi reţinută şi în mare parte ambiguă, pe semne pentru că Gala Galaction în conferinţa sa cu un titlu redat vizibil deformat („Rostul scriitorului în opera de artă") după ce defineşte „ce este arta, literatura", diferenţiază şi cele două faţete fundamentale, „arta pentru artă şi arta cu tendinţă", el susţinînd firesc „cu argumente puternice" – cum precizează darea de seamă amintită – „ultima-teză", adică arta cu tendinţă, întrucît „în imprejurările de azi, scriitorul trebuie să scrie cu un scop bine definit".

Citabil mai rămîne un fapt din aceeaşi dare de seamă : la manifestare a cîntat un cor muncitoresc, corul „Lyra C.F.R." al ceferiştilor timişoreni, sub bagheta dirijorală a cunoscutului şi regretatului compozitor şi dirijor Nicolae Ursu.

Mircea ŞERBĂNESCU

BĂTRÎNIME

limbă şi stil

La nunta lui Parpangel şi a Romicăi fost-a mare belşug de bucate. Înşirarea meniului este prilej de desfătare „acustică" nu numai pentru autorul **Ţiganiadei** : „Pe cînd răsărea frumosul soare / Era şi mesele-întinse toate. / Într-un blid mămăliga cu moare, / Într-altul fălci de porc afumate, / Apoi curechi fiert cu rîncezală, / Ciuci, lapte acru, păsat, cricală". După ce savurează ... denumirile „picante" ale felurilor de mîncare, Budai-Deleanu descrie, în culori la fel de vii, petrecerea şi jocul : „Iară ceaialaltă tinerime / Juca şi cînta pe lîngă lăută ; / Ba şi **coapta la cap bătrînime** / A sări să-îndemna cîte-odată / Şi mineă cu tinerii-împreună, / Toată zioa şi noaptea pe lună".

Sufixele româneşti **-et** şi **-ime,** foarte productive, formează cu înlesnire substantive noi, cu sens „colectiv", de la teme nominale : **muncitorime, studenţime, tinerime, ţărănime.** Neatestat în dicţionarele curente, **fluturime** pare a fi fost plăsmuit de Arghezi, după cum derivatul „glumeţ" **motănime** poartă semnătura lui Eminescu **(Cugetările sărmanului Dionis).** Formaţiile realizate cu **-et (tineret),** unele colorate stilistic **(cuconet, muieret),** pornesc mai cu seamă de la nume de copaci sau arbuşti : **afinet, brădet, făget** (şi ... **Făget !).**

Derivatele cu **-ime** comportă şi alte valori semantice decît cea colectivă : **adîncime, frăgezime, usturime ; doime, lăţime,** – dar nu asta ne interesează acum.

Expresia **coapta la cap bătrînime** este hăzoasă şi plină de tîlc, învederînd, ca de atîtea ori la autorul **Ţiganiadei,** o ironie îngăduitoare faţă de eroii săi, recoltaţi din „murga ţigănie". **Săgeţile** lui nu-i menajează însă nici pe tineri, căci, referindu-se la epoca sa, poetul oftează cu obidă : „Ah ! ... **moleaţa de acum junie** / ... A coconaşilor cilibii". Este interesant că perechea de derivate **tinerime-bătrînime,** mai precis, termenii care o compun, opunîndu-se ca sens, se deosebesc sensibil şi ca frecvenţă în procesul comunicării : **tinerime** revine foarte des, **bătrînime** – foarte rar. Observaţia este şi mai valabilă încă pentru termenii cuplului antonimic **tineret-bătrînet** : primul se bucură de o largă difuziune, al doilea abia este menţionat în dicţionare, fără nici o atestare literară.

Cum se explică, oare, situaţia aceasta ? Pornind, desigur, de la necesităţile practice ale vorbitorilor, legate strict de realitatea obiectivă. Or, „bătrînii" fiind totdeauna, prin forţa lucrurilor, mult mai ... puţini decît „tinerii", pe de o parte, iar, pe de alta, munca şi existenţa în „grup" fiind caracteristice mai cu seamă primelor vîrste ale vieţii, rezultă de aici, în mod constrîngător, că derivatele care exprimă, cu ajutorul sufixelor colective **-ime** şi **-et,** conceptul „mulţime de tineri" **(tinerime, tineret)** sînt mult mai necesare în comunicarea lingvistică decît antonimele lor **(bătrînime, bătrînet).** Presiunea „realiilor" impune atît ivirea şi menţinerea (sau nu) a cuvintelor cît şi forţa lor circulatorie.

Asta e realitatea. Noi, cei cărora ne-„a intrat murga-n sat" – aflăm un fel de mîngîiere în zicerea – şi ea, cam ... „mehenghe" – a lui Budai-Deleanu : **coapta la cap bătrînime ...**

G. I. TOHĂNEANU

Argumenţi pentru...

(Urmare din pag. 1)

nescu şi H. Stahl sînt autorii primelor romane româneşti SF. Fapt semnificativ, poeţii Al. Macedonski şi Victor Eftimiu scriu cîteva texte de tip SF, inaugurînd o preferinţă care avea să devină tradiţională în literatura română, unde, nici pînă astăzi, nu există scriitori specializaţi ai genului. Alţi autori cunoscuţi se ilustrează în prima jumătate a secolului nostru : I. C. Vissarion, Felix Aderca, Victor Papilian, Mircea Eliade, Ion Minulescu, Gib Mihăescu, Cezar Petrescu, Tudor Arghezi. O extraordinară dezvoltare a cunoscut literatura românească de tip SF după cel de al doilea război mondial. După o scurtă perioadă, în care au predominat textele de popularizare ştiinţifică, a urmat a diversificare a preocupărilor. **Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice",** o revistă apărută între 1955 şi 1974, a participat din plin la această diversificare. Sub conducerea cunoscutului prozator Adrian Rogoz, ea a reuşit să pună la îndemîna cititorilor traduceri ale unora dintre cele mai cunoscute scrieri ale genului, precum şi texte datorate unor autori români din toate generaţiile. O bogată activitate editorială, favorizată mai ales de colecţia specializată a editurii Albatros a contribuit la dezvoltarea genului.

O trecere în revistă a celor care s-au ilustrat în această ultimă perioadă este imposibilă, avînd în vedere caracterul de introducere sumară al însemnărilor de faţă. Dintr-o listă mult mai largă îi vom reţine pe Camil Baciu, Vladimir Colin, Constantin Cubleşan, Ov. S. Crohmălniceanu, Mihu Dragomir, Voicu Bugariu, Ion Hobana, Mihnea Moisescu, Mircea Opriţă, Adrian Rogoz, Gh. Săsărman. Scrierile acestor autori pot fi definite mai degrabă ca **literatură** SF, decît ca literatură **SF.**

Recunoaşterile internaţionale ale valorii scrierilor româneşti din categoria literaturii SF au fost numeroase. Mai ales prin participarea în antologii (procedeu specific, prin care iubitorii genului îşi fac reciproc cunoscute realizările) autorii români au apărut în diverse ţări. Au existat însă şi cazuri în care au fost traduse nu numai povestiri, ci şi romane. Numeroase premii şi distincţii au confirmat un nivel valoric remarcabil.

Cît priveşte nota specifică a SF-ului din România ea constă într-un optimism de esenţă, reflex al meliorismului tradiţional românesc, precum şi al filozofiei politice umaniste, care a marcat în mod decisiv ultimele decenii din viaţa ţării. O notă specifică poate fi descifrată şi sub raport strict stilistic. Este vorba despre esenţa lirică a multor texte, precum şi de scrieri care se disting printr-un rafinament deosebit al scriiturii. În acest sens se va produce, probabil, dezvoltarea genului pe viitor ; nu în direcţia anglo-saxonă a unor dezbateri de posibilităţi abstracte, ci spre latina cultivare a unei poezii a posibilului.

Leviatanul — o stea a contrautopiei

(Urmare din pag. 8)

oameni trăiau, visau şi mureau acolo, fiecăruia încredinţîndu-i-se patru metri pătraţi. Vreo zece milioane de Shakespeari îşi duceau existenţa în turnul acela în fiecare moment. ... Un milion de oameni puteau uşor să dispară pentru a-şi alcătui propriile lumi în spaţiile nelocuite de sus, zece milioane, o sută de milioane ... Eterna glorie a Omului ; cea mai mare piaţă de carne din istorie".

Această metaforă leviatanică (locuitorii turnului favular acceptă claustrarea – mai mult, ei suferă chiar de agorafobie) reapare într-o formă şi mai dramatică în **Anul 2018 era noastră, sau Romanţă cu King Kong,** (1975), roman deopotrivă documentar (vorbind „despre ceea ce se întîmplă chiar acum, în Europa şi Statele Unite" – vezi apendicele bibliografic al cărţii) şi profetic. În centrul său se află Stockholmul viitorului mileniu, „o bravă lume nouă" savurînd beneficiile civilizaţiei hiperdezvoltate (poluarea fizică şi morală, violenţa, instinctele regresive, suprapopulaţia, criza de energie, companiile transnaţionale etc.), o lume leviatanică cu o topografie circulară şi piramidală în acelaşi timp, segregînd riguros cartierele pe categorii profesionale şi sociale. Aventura personajului principal, Erik Lenning, în căutarea primei născute în noul mileniu (ea urmînd să fie încoronată ca „Miss Subsioară" într-o campanie publicitară pentru un nou produs cosmetic), seamănă cu o descindere orfică în infernul existenţial al megalopolisului în care chiar şi cimitirul are formă piramidală, reproducînd în mic arhitectura utilitară a oraşului. Dar mai există o organizare piramidală suprapusă (şi invizibilă), extinsă la scară planetară : aceea a companiilor multinaţionale, la rîndul lor controlate de un şir simetric de căsuţe poştale şi coduri secrete în băncile elveţiene. Iar în spatele acestui sistem „ezoteric şi ierarhic bazat pe principiile sănătoase ale capitalismului" oficiază emirii petrolului un cult absolut al puterii.

Semnificativ şi această naraţiune a lui Sam J. Lundwall se încheie cu o apocalipsă a lumii leviatanice (emirii petrolului iscă o catastrofă în lumea trusturilor, simbolizată de stingerea luminii în clădirea Multi Co, cea mai reprezentativă în Stockholm). Agonia „bravei lumi noi" a viitorului eliberează catartic energiile unei renaşteri sociale care să se întemeieze pe adevăratele valori ale umanităţii.

Prospecţiuni S.F.

E ştiut că anticipaţia ştiinţifică a zilelor noastre interpretează în cu totul alţi termeni – cu îndrăzneli adesea surprinzătoare faţă de începuturile genului – sensul sintagmei care o denumeşte şi care i-a dat o vreme identitatea. Explozia ştiinţifică şi tehnologică fac să pară astăzi naive îndrăznelile secolului trecut. În concurenţă cu realitatea, anticipaţia riscă adesea să piară. De aceea punctul de pornire ştiinţific se vrea şi rămîne foarte frecvent un pretext permiţînd speculaţiile cele mai surprinzătoare. În „fantascienza" persistă însă acest punct de pornire. Rămîne unul dintre criteriile nu prea clare şi nici prea sigure, care o diferenţiază de fantasticul pur aflat şi el pe o nouă creastă a valului, practicat şi discutat astăzi teoretic pînă la excesiv.

Raportul păstrat cu liniile de dezvoltare ştiinţifică explică şi un proces în curs, frecvenţa sporită a anticipaţiilor de tip biologic. Ele corespund cu saltul realizat în dezvoltarea geneticii, asupra căruia e inutil de stăruit. Îl constată orice privire de ansamblu. În literatură, strănepoţii lui Frankenstein proliferează prin mijlocirea grefelor genetice.

Deşi pătrunde, în prima sa parte, într-un domeniu înrudit cu biologia, cartea lui Romulus Dinu nu sacrifică modei. Titlul dublu ... **Dintr-o lume congelată şi ... false ficţiuni** [1] sintetizează cele două direcţii în care se mişcă fantezia autorului. **Falsele ficţiuni,** care alcătuiesc prima jumătate a volumului, explorează în planul literarului fapte din teritoriul neurologiei. O leziune sau blocare a unui centru nervos transformă viaţa psihică. Universul celui în cauză se modifică. Formulată astfel, tematica acestor povestiri ar părea ilustrarea simplificată a unui materialism mecanicist. Şi, i se poate reproşa scriitorului că riscă să-şi minimalizeze schiţele încheindu-le pe toate cu identificarea maladiei nervoase, introducînd-o eventual în titlu : **Cite lumi (prosopagnozia).** O lectură superficială ar fi ispitită să claseze procedeul drept traducerea literară a unor fişe clinice. Ar fi profund nedrept. Originalitatea povestirilor este că reconstruiesc un univers interior, alterat ori deviat, cu personaje care trăiesc într-o lume desprinsă de poligonul de sprijin al realului. Viziunea distorsionată, urmărită cu logica riguroasă dar cu mecanismele plutind în vid, a maladiilor mentale, e explorată fie direct, prin naraţiuni la prima persoană fie prin intermediul unui povestitor-observator. La Luigi Paolo **(Dublone),** dedublarea e dialog permanent, ciocnire între două caractere opuse, pînă ce un accident care provoacă zdrobirea unei părţi a creierului anulează una dintre personalităţi. Paolo dispare.

Neavînd de a face cu neurofiziologie ilustrată, comentatorul nu are a-şi pune problema exactităţii de detaliu a psihologiilor bizare. Remarcabilă e capacitatea de a imagina aceste lumi interioare deviate, fineţea observaţiei, ingeniozitatea unor situaţii clădite pe anomalie. Toate cele şapte povestiri conving literar. **Stanny,** mai ales, e excelentă. Este un caz de schizofrenie în care bolnavul dobîndeşte puterea de a crea versuri într-o limbă imaginară. Textele exemplificatoare şi descompunerea lor analitică reprezintă altceva decît „o raritate clinică", după formularea naratorului. Ele mobilează şi în bună măsură, înnobilează existenţa alienatului mintal. Smulgerea bruscă a lui Stanny, prin întreruperea stîngace a tratamentului, din lumea în care fabulează se rezolvă catastrofal.

Dintr-o lume congelată, a doua categorie de schiţe, reia un motiv mai vechi (în oarecare măsură, urcă pînă la Rip Van Winkle al lui Washington Irving, deşi acolo suspendarea timpului se datora unui somn de decenii). Tonul naratorului indică de la început că şi congelarea şi „grefele de copilărie şi adolescenţă", obţinute prin „procedee hormonale şi enzimatice de sinteză" şi destinate să facă posibile expediţiile interastrale, sînt pretexte pentru o viziune comică, nu lipsită de întrebări anxioase.

Comicul e una dintre ipostazele fireşti ale anticipaţiei ştiinţifice, cînd nu se vrea solemnă şi profetică. Deplasarea bruscă, saltul în timp ca şi cel în spaţiu generează confruntări şi contraste comice. În acest sens, anticipaţia are o condiţie similară cu literatura de călătorie.

În amîndouă zonele pe care le prospectează şi, mai cu seamă, în „falsele ficţiuni", Romulus Dinu impune în această a treia carte a sa un ton, un mod recognoscibil de a gîndi şi scrie.

Silvian IOSIFESCU

[1] Editura Albatros, Bucureşti, 1980.

top

SECȚIA ROMÂNĂ : 1. Iarna – **Post Scriptum ;** 2. Trenul – **Mircea Baniciu ;** 3. Ceasul – **Dida Drăgan ;** 4. Metrock – **Metropol ;** 5. Uneori – **Rodion G. A. SECȚIA INTERNAȚIONALĂ :** 1. (Just Like) Starting Over – **John Lennon ;** 2. All you need Is Love – **The Beatles ;** 3. Woman In Love – **Barbra Streisand ;** 4. Master Blaster – **Stevie Wonder ;** 5. Super Trouper/Happy New Year – **ABBA. Propuneri :** Passion – **Rod Stewart ;** The Tide It's High – **Blondie.**

ACTUALE...

Afirmat în cursul anului trecut în cadrul festivalului Rock de la Vierzon, grupul **Trust** tinde, se pare, la titlul de cea mai bună formație franceză în momentul de față. Zilele acestea vor fi decisive în ce privește popularitatea grupului și peste hotare : începe un turneu în Marea Britanie. Textele hit-urilor formației au fost tălmăcite în engleză de către Jimmy Pursey, piesele de rezistență aparînd în noua versiune și pe un recent album C.B.S. ● **Jerry Lee Lewis,** un veteran al Rock-ului, a editat un nou LP intitulat Killer Country. Piesele cuprinse aci impresionează prin maniera orchestrațiilor, pianului revenindu-i un rol decisiv ● Casa R.C.A. a lansat recent un album **Elvis Presley** cu titlul Gospel, Folk And Blues, o adevărată antologie de cintece imprimate de Elvis în perioada anilor 1957–1971. Alte apariții discografice marcante : Hawks And Doves – **Neil Young** (W. E. A. Rec.) ; Arc A Diver – **Steve Winwood** (Phonogram) ; Rock'N Roll Diary – **Lou Reed** (dublu, Arista) ; 9 To 5 And Odd Jobs – **Dolly Parton** (R.C.A.). Acest ultim disc al interpretei de Country, e revelator pentru noua sa manieră interpretativă, scriu revistele de specialitate. Discul conține compoziții proprii dar și reluări ca Deportee (Woody Guthrie) sau Dark As A Dungeon (Merle Travis). ● Un reușit **musical** după poveștile lui Andersen au realizat compozitorii cehi Zdenek Marat și Ivo Havlu. ● Specialiștii francezi au pus la punct un computer care „judecă și cîntărește" valoarea compozițiilor muzicale, pronosticîndu-le și șansele de succes în raport cu gustul marelui public. Aparatul în cauză notează piesele după valoarea lor, cu note de la 1 la 10. **Oare ce note ar da computerul unor compoziții folk ?** ● Cea mai „tare" discotecă se află la Zürich. Amplificatoarele sale au o forță totală de **12.000 W.** Deși ea nu funcționează la întreaga capacitate, proprietarul ei declară că aspiră la un locușor în ... „Guiness Book Of Records" !

Petru UMANSCHI

sport

NOUL AN...

...a adus sportului românesc o primă și mare bucurie prin victoria handbaliștilor, la Paris, cînd băieții noștri s-au impus categoric, așa cum știam că sînt în stare, grație valorii, grație tradiției ; iată că, tot din handbalul masculin, ne vine și cea dintîi veste neplăcută ; în Super-Cupa mondială, disputată în R.F.G., am ocupat abia locul al cincilea, urmare, cred, a suprasolicitării unor jucători fără clasă, buni la echipele de club și atît, precum Boroș, de care am mai scris, devenit peste noapte „amiral" al reprezentativei noastre. Înfrîngerea din meciul cu Cehoslovacia (16–23 !?) a scos la iveală atîtea erori de stil și formă în concepția echipei noastre, încît e cazul să gîndim foarte serios asupra adevărului că handbalul cucerește lumea și evoluează mai rapid decît ar crede niște cronicari. Așadar, să ne apucăm de treabă, învățînd și din lecțiile înfrîngerilor !

Cristian Țopescu ne-a adus duminică seara pe micile ecrane două vești cutremurătoare : accidentul fatal al boberului american Morgan și catastrofa de pe un stadion de fotbal din Grecia. Privind pîrtia înghețată, lucie ca o oglindă, și mantinelele din beton armat, m-a apucat atît mila de camionagiul cu unsprezece frați, cît, mai ales, ciuda că omul inventează asemenea distracții ucigătoare ; oare nu era frumos ca sania să rămînă la săniuș ?! Dincolo, cu tragicul sfîrșit al celor 20 de tineri greci, mi se sfîșie inima ; stupid : ușile amfiteatrelor sportului-rege au prins rugină !? Ori ele ar trebui lăsate veșnic deschise...

Teodor BULZA

cenaclu

Ședința de lucru a Cenaclului Asociației scriitorilor și al revistei „Orizont" din 10 februarie a inaugurat seria unor dezbateri – „Probleme ale actualității în literatura timișoreană" – printr-o punere în discuție a prozei din ultimii ani. Desfășurată în prezența unor numeroși scriitori, membri ai cenaclului precum și a invitaților de la cenaclul german și maghiar, ședința a fost condusă de criticul **Cornel Ungureanu :** „Această dezbatere a fost organizată pentru a suplini o lacună : aceea a insuficientei comentări a cărților, ideilor, a climatului de creație care există aici...".

În continuare, criticul **Marian Odangiu** a prezentat un referat, incercînd un decupaj temporal în proza timișoreană : „Această proză este actuală prin însăși identitatea sa". Discuțiile, numeroase și nu lipsite de suflu polemic, au completat imaginea prozei timișorene propusă de referent. **Al. Jebeleanu** subliniază necesitatea unei dezbateri mai ample a specificului literaturii bănățene. **Nikolaus Berwanger** formulează incitante întrebări în legătură cu însăși oportunitatea unei asemenea discuții asupra specificului literaturii bănățene, sugerînd o abordare mai critică a fenomenului în cauză, o circumscriere a sa în peisajul literaturii române contemporane. **Marcel Pop Corniș :** „În general, cred că se scrie suficient și destul de exact despre cărțile de aici... Ne aflăm într-un moment de reviriment al acestei proze, prin cîteva volume care explorează spațiul urban și rural pe coordonate simbolice și mitice". **T. L. Birăescu,** propune un nou unghi de abordare a actualității prozei timișorene, analizînd două romane recent apărute. **George Șerban** delimitează critic cîteva elemente specifice ale climatului literar bănățean. **Sofia Arcan** – despre apartenența prozatorilor de aici la un spațiu geografic și spiritual. **I. M. Almăjan** corelează actualitatea literaturii cu capacitatea scriitorului de a-și impune responsabil, curajos punctul de vedere. În concluzia dezbaterii, **C. Ungureanu** formulează cîteva din limitele și deschiderile prozei timișorene.

În ședința din 17 februarie – teatru : **Anavi Adam, Soldatul și iguana** (traducere de M. Șerbănescu).

OBS.

corespondența

Vasile Palaneț : De proză, în cadrul redacției noastre, se ocupă colegul I. D. Teodorescu căruia i-am predat manuscrisele. Totuși am citit trei dintre ele : **Gitana, Piine amară** și **Ursu. Gitana** pare **un rezumat** al unei povestiri. Cu alte cuvinte, subiectul impunea o dezvoltare mult mai amplă, iar dvs. l-ați „expediat" în cîteva rînduri (nici o pagină). Această observație e valabilă și-n cazul celorlalte texte. Altfel, frazele se așternfiresc, iar ceea ce comunicați pare verosimil ; iată două calități importante, dacă e vorba să stăruiți în viitor. **Sold. Mihai Constantin :** În cele trei poezii am întîlnit imagini și versuri frumoase („lumina curgea în / iarbă ca sîngele unei vietăți..." ; „Pe cer o pasăre desenase / o floare..." etc.). **Te întîlneam** e cea mai izbutită poezie, considerată în întregul ei. Ni se pare însă că scrieți cam prea spontan, cam ca dintr-o svîrlitură de condei, fără a gîndi asupra „structurii" poeziei ca întreg, asupra „organicității" ei. În poezia adevărată cuvintele, versurile, imaginile sînt zidite ca-ntr-un destin. **Marcel Bărbulescu :** Am întîlnit destule stîngăcii în versurile trimise și parte din observațiile de mai sus sînt valabile și pentru dvs. În același timp însă ne-au reținut atenția cîteva versuri „ciudate" – ca să zicem așa –, capabile să îngîndure („Ce este, ce sîntem e simplu : știm dar nu vrem să credem niciodată") ori frumoase pur și simplu („Odaia îmi e acum prieten / și nu-mi este dor de aripi") Alt vers frumos : „Ziarele cîntau pace eternă și noi cîntam la fel". Important, însă, e ca întreaga poezie să atingă un anumit nivel estetic. Reveniți. **Ion Apetroaie :** Lăudabilă activitatea dvs. și, desigur, mărturiile despre Sadoveanu și Labiș vor pune în circulație fapte noi. Cu privire la aforisme am avea o observație de făcut ; unele dintre ele păcătuiesc prin lungime și prin explicitare (de ex. cel despre neghină, cel despre vița de vie etc.) ; cîte unul ni se pare a fi doar o simplă constatare (cel despre găină, cel despre pește). Aici, în legătură cu constatarea, ne-am permite să punem în discuție cazul unui filozof care, formulînd propoziții (judecăți) de tip A (universal afirmative), ca de exemplu : Toate corpurile cad pe pămînt (așa este !), le atribuia caracterul de lege. În cazul acesta, toate evidențele formulate sub forma judecăților de tip A ar fi legi ! Dar legea trebuie să exprime o relație, un raport esențial dintre lucruri, astfel încît să pună în lumină ceva neevident, dar profund valabil. Prin analogie, credem că și aforismul trebuie să dezvăluie ceva lăuntric din firea lucrurilor, constituindu-se ca o scăpărare bruscă. În fine ! Alte aforisme sînt demne de reținut și, iată, le reproducem cu plăcere ; „Te trezești, vezi că-i ziuă și spui că ziua începe acum, cînd ai văzut-o tu" ; „Cu supa din lingură vine și cea prinsă pe gîvan. Stropul care cade e pierdut" ; „Oamenii vor să fii ca ei ; cei mari – să fii mare, cei mici – să te facă mic" ; „Unii oameni cunosc cultura pe dinafară" ; „Păsările împodobesc livezile. Ciorile – zăpezile" ; „Cunoști frumoasa floare albastră-bleu care împodobește lanul ? Să nu uiți că aceea-i neghina !". Fragmentul publicat despre Sadoveanu l-am citit și e interesenat. Mult succes ! **De la Ciortea :** „O dimineață fără vizibilitate... Se arată un soare trist" ; aceste propoziții ni se par desprinse din buletinul rutier. **Geta Simonfi :** Desenul e... desen. **Sebastiana Lilioceri :** În poezia **Param-pam-pam** se simte ritmul împrumutat din Labiș (Cosma Răcoare) ; în rest, ciudățenii. **Violeta Popescu :** Destule imagini frumoase („Și șoapta oscilantă a unui ornic" ; „Cu-albastrele lui aripi în vadul înflorit" etc.) ; e de neînțeles „căderea" altor versuri. Ar trebui să reveniți asupra poeziilor cu o exigență sporită față de cele mai mici amănunte, față de fiecare cuvînt. **Gh. Mocuța :** Ați intrat brusc în atenția noastră și chiar dacă e vizibilă pasiunea dvs. pentru Ion Barbu (eventual și Șerban Foarță), rămîne pe deplin deschisă calea spre publicare în spațiul acesta (deocamdată).

Vasile VERSAVIA

prietenii revistei „ORIZONT"

GH. MOCUȚA

VIS PĂGÎN

Trece pasărea bătrînă
Peste roza lunii-plină ;
Despuiată-ntr-o grădină
Fața-nopții se închină.

Calul croiului e spumă
Coarda arcului răsună
Pasărea în piept se scurmă
Cerne-n ochiul oger humă.

Vraja nopții nu se curmă
Greu țintește craiu-n urmă
Ciinii latră, cornul sună
Fața nopții e nebună.

Greierii în cerc s-adună
Și pe cap îi pun cunună
Croiul fulgeră și tună
Fuge maștera bătrînă.

Glasul meu frînt în țărînă
Cu Selene se îngină...

AMORUL CĂLĂTOR

Rob unui unghi al încăperii
Caut o potecă fără urme
Te zboți ca ochiul recii urne
Tu-n celălalt colț – al tăcerii

Bard al iubirii noastre, tu,
M-ai îmbiat cu fruct de fiere
Eu ți-am adus fagur de miere
Ascunsul între ași atù.

Adăpostitu-ne-am fecunzi
În larul unei cristalide
Dar ne vom despărți profunzi

Călcînd alături de cămile
Spre labirint ori piramide
Scribi goi ai ultimelor zile.

SALCÎMUL

De la salcîm ascult povestea :
(Opriți dar floarea de salcîm !)
– Multe-s cărările spre Rîm
Ci-n patrie rămîne zestrea.

Sosit-au stoluri migratoare
Ce-au vînturat polenul dulce
Știu, vorba dulce mult aduce

Dar și mai mult... e călătoare.

Spre răsărit mă-nchină vîntul ?
Lumina vine din apus ?
La început am fost cuvîntul

Zăvor fecundului tărîm
Cu spini și flori sînt azi supus
Tăriilor de sus – SĂLCÎM.

mapamond

RECORDURI ALE INFERNULUI

Întrucît și-a construit un tunel din pînză și catran, căruia apoi i-a dat foc, Stan Krummle s-a avîntat în el și a străbătut în fugă cei 60 de metri în flăcări. La capătul celălalt a ieșit un om în vîlvătăi, ale cărui degete de la mîini erau deja carbonizate. În luna iulie a anului trecut, Steve Louis a încercat să sară cu motocicleta peste două automobile ce se încrucișau sub el cu viteză nebună. Epilogul acestui „show" a fost un picior amputat și cîteva fracturi „ușoare".

Ultimul incident a avut loc în urmă cu cîteva săptămîni. Sub privirile a peste cinci mii de spectatori, Gary Walles s-a urcat pe motocicletă și s-a avîntat pe **o pistă înclinată, special amenajată pentru el în arena Cezar Palace.** Numărul a reușit : Welles a zburat la 50 de metri înălțime printre jeturile de apă a două mari fîntîni arteziene. Numai că la sfîrșitul zborului, proiectat cu o viteză de peste 120 de km. pe oră, el s-a izbit ca o jucărie de pămînt, iar șasiul motorului s-a îndoit sub greutatea trupului său. Rezultatul a fost următorul : leziuni grave ale mușchiului cardiac, ale craniului, fractura bazinului, a femurului și a genunchiului. La 23 de ani cît are, Welles și-a încheiat cariera.

Compania de televiziune ABC, care a pregătit cîteva seriale cu astfel de spectacole infernale o stîrnit discuții aprige. „E o nebunie !", a protestat procurorul general al Californiei. Dar asemenea spectacole continuă. Sub titlul „E de necrezut", compania de televiziune sus-amintită transmite spectacole de groază ca acestea : un bărbat ce atîrnă **cu capul în jos deasupra unui** bazin plin cu rechini ; o femeie acoperită în întregime de un roi de albine ; un chimist ce-și toarnă pe mîini clorură de sodiu ; un fost fotbalist care încearcă să alerge cu un singur picior, întrucît și l-a pierdut pe celălalt într-un accident etc., etc. Și alte companii de televiziune au început să transmită „nebuniile vieții moderne". Compania CBC și-a intitulat emisiunea „În felul meu" și „Fără plasă", continuînd să caute „amatori". Și „amatorii" se găsesc. În urmă cu trei săptămîni, Rex Blakwell a sărit cu motocicleta sa peste două helicoptere ale căror elice se învîrteau nebunește. Aflîndu-se la abia 30 de centimetri deasupra lor, el a scăpat de o moarte groaznică. „De ar fi sărit numai cu o jumătate de metru mai puțin, el ar fi fost tăiat în felii", spune un comentator. De fapt un spectacol al sinuciderii, pentru cîțiva dolari și o glorie precară.

(„PANORAMA")

evrika!

- **Nașterea unui copil e sărbătorită cu șampanie, ca o lansare a navei la apă.**
- **Lucrările de calitate inferioară ne ajută uneori să ne autodepășim.**
- **Obsedați de ideea economisirii, unii au propus ca metrul să aibă 90 de centimetri.**
- **Rădăcinile unei culturi duc la... analfabetism.**
- **E mai ușor să desfaci nodul gordian decît să-l faci.**
- **În vitrină – stofa, iar la tejghea – manechinul...**
- **Vorbăria a adus celebritate papagalului.**
- **Unii lucrători de la P.T.T., tare mai iubesc încă din copilărie „telefonul fără fir"...**
- **E de înțeles sufletul femeii, cînd își înșeală iubitul, cu propriul ei soț...**
- **Vinul limpede îți tulbură mințile...**
- **Pentru că era nevăzător, vînătorul trăgea după rațe cu gloanțe oarbe.**

Ion VELICAN

LEVIATANUL — O STEA A CONTRAUTOPIEI

„Intrați în balenă... încredințați-vă procesului evolutiv al lumii, încetați de-a mai lupta împotrivă-i, străduiți-vă să-l acceptați, să-l suportați, să-l înregistrați. Aceasta pare să fie formula pe care orice scriitor rațional o va adopta în cele din urmă".

(George Orwell,
Inside the Whale, 1939)

În exortația de mai sus, din care răzbate și scepticismul specific epocii, sîntem avertizați asupra condiției fundamentale a omului modern, condiția sa de „super lona", „claustrat într-un pîntec de balenă", cum scrie și Gaston Bachelard (**La Terre et les Revêries du Repos,** 1948). Cu alte cuvinte ni se indică principala temă care ar trebui să preocupe pe scriitorul anglo-saxon (și nu numai pe acesta) : confruntarea cu **leviatanul social** și **spațial.**

Mai mult decît în alte părți, literatura americană ilustrează pregnant această confruntare. Am putea afirma că întreg romanul postbelic stă sub semnul tutelar al eposului melvillian, **Moby Dick,** cel care ne deslușește (în cuvintele lui Charles Olson) că „acest monstru smuls din adîncimi de mare / este societatea" — **Scrisoare pentru Melville** (în vol. **The Distances,** 1950). O mărturisește clar și Norman Mailer : **„Cei goi și cei morți** a fost influențată în chip evident de **Moby Dick**... Eram convins că toată lumea remarcase acest lucru. Aveam un Ahab în ea și presupun că muntele era balena albă". Într-adevăr, obsesia fundamentală a noului roman american rămîne aceea a spațiului copleșitor și a varietății adesea contrariante a experienței sociale ; adică obsesia confruntării cu leviatanul social și spațial, ambele rezumate (fizic și metaforic) în America contemporană. Acest roman continuă să fie o aventură — adesea disperată — a **cuprinderii totale,** a explorării cantității și varietății experienței americane. Există astfel, pe de o parte, un roman al **peregrinării** sau **călătoriei inițiatice** (noul picaresc american) ; pe de alta, un roman **social-parabolic gotic-ironic,** descins direct din **Moby Dick** sau **Șarlatanul** melvillian, care descrie confruntarea dramatică a eroilor cu leviatanul social al Americii postbelice. Societatea americană contemporană este prezentată adesea în termenii unui infern dantesc ori ai unei „lumi-cavas-de-război" (metafora melvilliană din **Jacheta albă** sau **Billy Budd**). Dar simbolica lumii leviatanice poate fi întîlnită mai ales în noul roman SF (Isaac Asimov, Ray Bradbury, Robert Heinlein, Kurt Vonnegut Jr., Roger Zelazny etc.) ce recurge la formula eposului (fie el și ironic) pentru a proiecta viziuni profetic-satirice ale prezentului, exploatînd miturile și paradoxurile civilizației moderne. Literatura SF a depășit de mult statutul ei paraliterar inițial, devenind între timp o specie favorizată, aproape singura capabilă să răspundă plenar „la toate problemele torturante și fără de speranță ale prezentului... cu douăzeci de ani înaintea tuturor" (Isaac Asimov), să se adapteze și din punct de vedere structural la nouă epocă tehnologică, dominată de „galaxia Marconi" a mijloacelor **multimedia.**

Pe de altă parte, noua literatură SF nu mai este **utopică, naiv-melioristă** sau **fantezistă,** ci **realistă, anti-utopică,** descriind impasul civilizației hiperindustriale, demitizînd (parodiind) idealismul **visului american** care, cum zice un erou al lui Vonnegut, „s-a întors cu burta în sus, s-a înverzit la față, săltînd la suprafața murdară a cupidității nelimitate, s-a umflat de gaze și a pocnit în soarele amiezii" **(Fii binecuvîntat, domnule Rosewater).** Noul roman american pune în evidență, cu mijloace adesea caricaturale, **antifața visului american :** o societate leviatanică, absurdă, pîndită de tensiuni și căderi spectaculoase. Profeții viitoarelor catastrofe sînt chiar scriitorii SF, în genul lui Kilgore Trout, personajul fictiv al lui Vonnegut utilizat ca **raisoneur** al mai multor cărți, intervențiile sale avînd adesea valoarea unor veritabile **epifanii** ale lumii moderne. Viziunile lor escatologice sînt adesea tulburătoare. Ni se vorbește astfel de o sòcietate a viitorului dominată de formele vulgarizate ale mass-mediei și în care poliția pompierească hăituiește cărțile și pe posesorii lor (Ray Bradbury, **Fahrenheit 451**) ; sau despre o lume coșmarescă subordonată trusturilor tehnologice și mașinilor în **Pianul mecanic** (Kurt Vonnegut) ; în fine, despre o lume înaintea catastrofei finale, de care profită promotorii unor noi mituri și religii eshatologice **(Leagănul pisicii)** sau plutocrații absoluți **(Sirenele de pe Titan,** ambele romane ale lui Vonnegut). Sinteza acestor teme apare în epopeicul ciclu **Fundația** de Isaac Asimov, o narare (la scară galactică) a măririi și decăderii unui Imperiu Universal ; ni se proiectează aici istoria umană într-o viziune cosmică leviatanul social la dimensiuni supra-galactice, de „space-opera". (recent și Ray Bradbury, cunoscut și ca scenarist al filmului **Moby Dick,** făcea același lucru în **Leviatan 99,** introducînd balena albă pe scena cosmică).

Dar tema **leviatanului social** poate fi descoperită și în literatura europeană, de pildă în proza SF a suedezului Sam J. Lundwall. **Alice's World (Lumea Alisei,** 1971), spre exemplu, reia motivul lumii „regresive", „postimperiale" („postgalactice") : la 50.000 de ani de la părăsirea pămîntului în căutarea unui nou centru administrativ al Imperiului galactic în continuă expansiune, o expediție a noilor „pionieri", condusă de eficientul și pragmaticul căpitan Monteyiller, reface drumul spre planeta de origine, devenită între timp o „planetă pierdută", un mit incert. Pe pămînt, însă, mintea disciplinată și riguroasă a lui Monteyiller este contrariată de formele mistificante ale unei realități fluide, în continuă metamorfoză, o

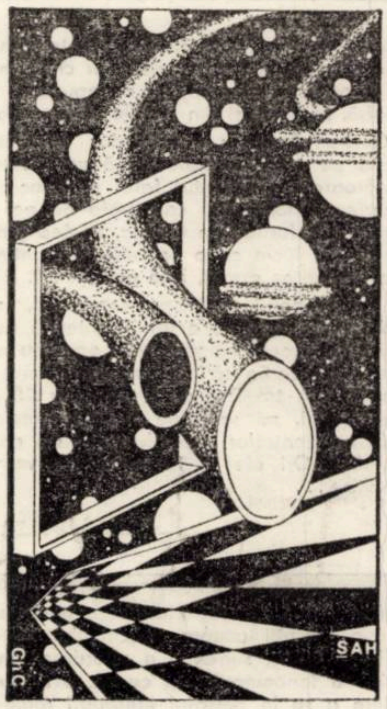

lume în care s-au trezit la viață toate arhetipurile mitice și literare plăsmuite cîndva de mintea umană. Acestea își reciștigă funcția magică (așa cum își imagina și Mircea Eliade în **Aspecte ale mitului)** și o consistență halucinantă, punînd stăpînire pe eroii acestei tardive întoarceri la origini. Astronauții lui Lundwall au de înfruntat în primul rînd violența de „confidence-man" (șarlatan) a **Alisei,** cea care animă toate aceste fantasme livrești, care construiește, ca un iluzionist, numeroase **spații-capcană** (pădurea shakespeariană, poiana ceaiului și a conversației absurde din cartea lui Lewis Carroll, peștera-pîntec străbătută de Hercule în căutarea Acheronului, pîntecul de cetaceu al submarinului lui Nemo, turnul babilonic al Megalopolisului), un fel de **spații leviatanice** în care încearcă să ispitească pe protagoniștii expediției de reîntoarcere la planeta-mamă (și ea, simbolic, un fel de „reîntoarcere la pîntec"). Alisa refertilizează astfel o realitate ternă, delapidată („ o pustietate cu structuri în ruină" dominată de un sentiment aproape fizic al „disoluției") dar creează o contrarealitate iluzorie, livrească, o falsă Arcadie Incontaminatus, sau un dramatic Babilon modern, paradigmă a tuturor orașelor literare de la Dickens la Evelyn Waugh și George Orwell.

Prin această lume-capcană eroii lui Lundwall pot circula apelînd la procedee literare (așa ca Hercule, la un moment dat, care aplică procedeul „deus ex machina" pentru a-și salva prietenii) sau refuzînd realitatea aparentă și înțelegînd regulile ficțiunii (cum încearcă, dar nu reușește să facă pînă la capăt, protagonistul și tovarășa sa de drum, psiholoaul Catherine di Razt). În cele din urmă Monteyiller va prefera să combată radical energia magică a planetei, pornind război împotriva plăsmuirilor ei, un război care amenință însă să devină universal și etern, o capcană în sine. Cartea se încheie astfel cu două soluții la fel de nesatisfăcătoare : refuzul total, arogant, al jocului și ficțiunii creatoare (în cazul lui Monteyiller), atitudinea agresivă în fața realității și identificarea totală cu jocul plăsmuirilor, acceptarea neconditionată a iluziei literare (în cazul Marthei).

Lumea Alisei este, în una din versiunile ei, lumea megalopolisului modern : „Megalopolisul acoperea întreaga planetă Pămînt. Era o singură clădire imensă, cu două mii de etaje. Ultima mie de etaje nu conținea decît aparatura necesară pentru a menține activ acest stupar ciclopic de otel și beton — conducte, galerii, scări etc. Șaizeci de milioane de miliarde de

Marcel POP-CORNIȘ

(Continuare în pag. 6)

FRAGMENTE LEVANTINE

II. STÎNCA AREOPAGULUI

De aici, de pe locul fostului tribunal suprem al Atenei se poate parcurge întreaga panorama orașului întins între muntele Pentelicon și Egee, peste care domină cele trei coline ale Licabetului, Acropolei și Muzeor. Străzi drepte și clădiri noi, într-o perpetuă sărbătoare, își așteaptă oaspeții sosiți pe aeroportul Ellinicon cu păsările supersonice, care marchează, minut cu minut, trecerea timpului atenian, cu diligențele ori cu corăbiile ce adastă în Pireu, toate minate, de demonul discret al acestui veac — aurul negru, cel care ne stigmatizează reflexele, comportamentul, pămînii... pînă și statuile, căci, iată, Cariatidele au părăsit Erechteionul mîncate de flagelul poluării. Dar de pe stînca Areopagului se poate privi, mai cu seamă istoria Atenei și a Acropolei. În jur, mai dăinuie umbrele magistraților arkeoni și ale pairilor ce-l judecau pe Ares, pe lîngă care noi, peregrinii veniți de aiurea, în blugi, mestecînd chewing-gum, filmînd, sărutîndu-ne, abia dacă aducem cu nălucile Erinniilor urmărindu-l pe Oreste pentru paricid... O clipă, toate se confundă, căci aici, legenda lasă în urma ei vestigii materiale, în vreme ce istoria scrisă devine o poveste de necrezut. În față se ridică, la douăzeci și cinci de veacuri distanță, Acropola din „epoca de aur" a lui Pericle, ca și cum timpul s-ar fi oprit. Neașteptat, aud glasul stins al lui Pausanias, peregrinul care, în „Călătorie prin Elada" a lăsat o mărturie unică despre lumea de atunci : „Înfrîngerea de la Cheroneea a marcat începutul întregii nenorociri pentru toți grecii și i-a înrobit în egală măsură pe aceia care n-au dat atenția cuvenită pericolului ca și pe aceia care au trecut de partea macedonienilor". Ating piatra rece a stîncii și privesc spre vînzătorul rumen și senin care împarte sanvișuri și sucuri. E o dimineață limpede, sub care pinii, chiparoșii, macii, smirdarul și măslinii purifică sufletele peregrinilor osteniți de istorie. Pausanias șoptește : „Spre acropolă există un singur drum de acces deoarece este abruptă și are un zid puternic întărit. Propileele aveau acoperișul făcut din marmoră albă... În dreapta Propileelor se ridică un templu, denumit al Victoriei Apteros. Din acel loc, de unde se vede marea, s-a aruncat Egeu... căci corabia ce-i adusese pe tineri în Creta se întorcea cu pînze negre..." Ceea ce vede azi peregrinul însetat de imagini sînt, de fapt, cetățile ridicate întru cinstirea unor himere — zeii. Mai viu decît ei, mai aproape de noi, Lordul Byron, cel îmbrățișat de muze, privește din marmură, în centrul Atenei spre Acropole. În stînga are Templul lui Zeus, în spate Stadionul Olimpic, iar la dreapta Parlamentul cu defilările diurne ale evzonilor sub aparatele de filmat ale miilor de peregrini americani, ruși, norvegieni, japonezi, arabi, italieni... Se va fi întrebat și el, poetul, ca mai toți cei ce au călcat pietrele sacre : Cum de a fost posibil ca aici, Zeiței înțelepciunii să i se ridice o cetate, lui Ares un loc de judecată și osîndă, iar evaziputernicului Zeus, doar un templu la poalele acropolei?... Pausanias vorbește : „Toate ornamentele ce-ți apar în fața ochilor cînd ai pășit întîi în templul numit Parthenon... înfățișează disputa dintre Poseidon și Athena pentru stăpînirea pămîntului Atticei. Statuia zeiței este lucrată în aur și fildeș..." *Ridicarea Acropolei, pe vechile ruine Pelasge, va fi durat, în vremea lui Pericle și după aceea, aproape un secol, Acropola de astăzi și orașul s-au refăcut abia de un veac și jumătate, dar între timp?... Pausanias continuă să vorbească despre Teatrul lui Dionisos, despre arrephorele țesătoare, despre peplosul cu care era învelită statuia Atenei în ziua Panatheneenelor, despre măslinul sacru din curtea Erechteionului, despre Templul Atenei Polias, Asclepeion, Brauroneion,... apoi, în treacăt, despre miliardarul Herodes Atticus din Maraton, contemporanul său, cel ce a ridicat Odeonul și Stadiumul... Vînzătorul de sandvișuri privește șiret spre noi. Cine-i bătrînul? pare să întrebe. Îi șoptesc : Nepotu-su are un magazin de mărunțișuri lîngă Agoră, în Manistirakis și vinde mărgean pus pe ață, chihlimbar, amfore de cobalt trase în aur și mătănii... Vînzătorul e mulțumit. Sîntem O. K.... „...nu numai Acropola ci și restul cetății, precum și tot pămîntul Atticei de la un capăt la altul este închinat zeitei Athena..." Pausanias e orb, turiștii sînt surzi, iar eu mut, de parcă am fi o mascotă a unei societăți secrete a călătorilor fără de trup... Mi se năzare că aud vocea romanticului Byron vorbindu-i celuilalt : „Știi, Pausanias, Pericle a lăsat un lăcaș magnific pentru zei, dar istoria s-a petrecut între pămînt și mare și s-a supus legilor omenești ale puterii. Cine mai avea nevoie de o cetate inexpugnabilă a zeilor, cînd năvălitorii își aveau zeii lor și propria lor credință?... Alexandru Macedon, tu ai spus asta, a adus ofrande Acropolei, Ariobarzane din Cappadochia a refăcut Odeonul lui Pericle, Agrippa și Calligula au pus o cvadrigă și marea scară romană în fața Propileelor... Dar a venit Bizanțul, cu zeii lui, și marea statuie a Atenei Promacos a fost dusă, ca obiect de artă, la Constantinopol. Mărețul Justinian a închis toate școlile grecești de filosofie. Au venit, apoi, creștinii genovezi și venețieni să-i elibereze pe creștinii din Bizanț de creștinismul lor și au trecut peste Acropole ca peste o cetate de războinici. Parthenonul a devenit biserică ortodoxă, — a Sfintei Sofia, apoi catolică — a Fecioarei, iar Erechteionul a ajuns o Bazilică... Lor le-au urmat turcii, care au găsit aici o cetate cu icoane și statui, fără de înțeles pentru credința lor, astfel că Parthenonul s-a supus noului zeu — Allah, și-a devenit moschee înconjurată cu minarete, în vreme ce Erechteionul a ajuns harem..." Pausanias murmură :* „Mai departe este reprezentată așa-numita luptă a lui Tezeu împotriva..." *Simt cum cei doi se retrag spre Acorope. Nu-i mai aud. Cîțiva dintre peregrinii de lîngă mine vorbesc despre iahturile ce lîncezesc, albe, în golfurile Passalimano și Turcolimano din Pireu :* „croazieră... tenis... un drum pînă la Egina". *Prezentul și-a avut întotdeauna miturile lui pe care numai istoria dacă le-a desferecat. Privesc, din nou, orașul, acest Erechteion al Europei, în care s-au retras civilizațiile legendare ale întregului continent. Cobor. Ce-nseamnă Pausanias, în limba ta? îi spun vînzătorului. Omul își destinde fața într-un zîmbet apoi zice :* A pune capăt îngrijorării...

Paul Eugen BANCIU

REDACȚIA și ADM. — TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 7 (673) 19 FEBRUARIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. — 1 leu

IMPERATIVE ALE AGRICULTURII

Transformarea agriculturii într-o ramură intensivă, modernă, de mare randament, capabilă să satisfacă tot mai bine nevoile crescinde ale economiei naționale de produse agricole constituie o componentă de bază, esențială a politicii economice a Partidului Comunist Român, unul din elementele definitorii ale procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Congresul al XII-lea al P.C.R. a stabilit că obiectivul principal al politicii promovate în acest domeniu este înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, trecerea la o nouă calitate în agricultură, materializată într-o sporire substanțială a producției vegetale și animale, în ridicarea la un nivel superior a eficienței activității economice în această ramură de bază a economiei naționale. Așa cum rezultă din documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., din cuvîntările secretarului general al partidului, înfăptuirea unei profunde revoluții agrare nu cuprinde numai dezvoltarea și perfecționarea bazei tehnice-materiale a acestei ramuri ; acest proces vizează, deopotrivă, îmbunătățirea formelor și metodelor de conducere și organizare a producției, dezvoltarea și perfecționarea continuă a relațiilor de producție din agricultură.

În contextul dezvoltării economice generale, agricultura a devenit una din prioritățile importante ale actualului plan cincinal, de care depind însăși dezvoltarea industriei, ridicarea bunăstării întregului popor. **„Considerăm realizarea unei puternice baze de materii prime și a unei agriculturi dezvoltate** — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la adunarea cu activul de partid din județul Brașov, din 16 ianuarie 1981 — **drept obiective prioritare, de aceeași importanță, care trebuie să stea în centrul preocupărilor fiecărei organizații de partid, ale fiecărui comitet județean, ale tuturor oamenilor muncii".** Se subliniază astfel că fără o puternică agricultură și o bază corespunzătoare de materii prime nu se poate asigura dezvoltarea corespunzătoare a ramurilor industriale prelucrătoare. De aceea, realizarea unei noi calități în activitatea economică din agricultură urmează să se materializeze, în primul rînd în obținerea unor randamente ridicate la hectar și pe cap de animal.

Necesitatea creșterii susținute a producției agricole își are origina în cerințele sporite ale industriei, ale populației și exportului, ceea ce implică eforturi sporite de a valorifica mai bine resursele și condițiile naturale de care dispune țara noastră, de a face să rodească mai substanțial efortul depus în planul modernizării și dotării superioare a unităților economice din agricultură. În același timp sporirea și diversificarea producției este strîns legată de concepția nouă promovată de partid și concretizată într-un ansamblu de măsuri și legi, privind autoaprovizionarea județelor.

„Autoconducerea și autogestiunea — spunea tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU în Cuvîntarea sa la întîlnirea cu activul de partid din județul Timiș — **trebuie să se manifeste prin organizarea activității în așa fel încît fiecare județ să-și asigure în întregime necesitățile de consum livrînd în același timp tot ceea ce este stabilit pentru fondul de stat. Aceasta presupune o organizare exemplară a muncii în agricultură, în toate unitățile agricole de stat și cooperatiste, în toate comunele, precum și în orașe, în așa fel ca fiecare metru pătrat de pămînt să fie cultivat, să producă, indiferent cine este deținător al pămîntului".**

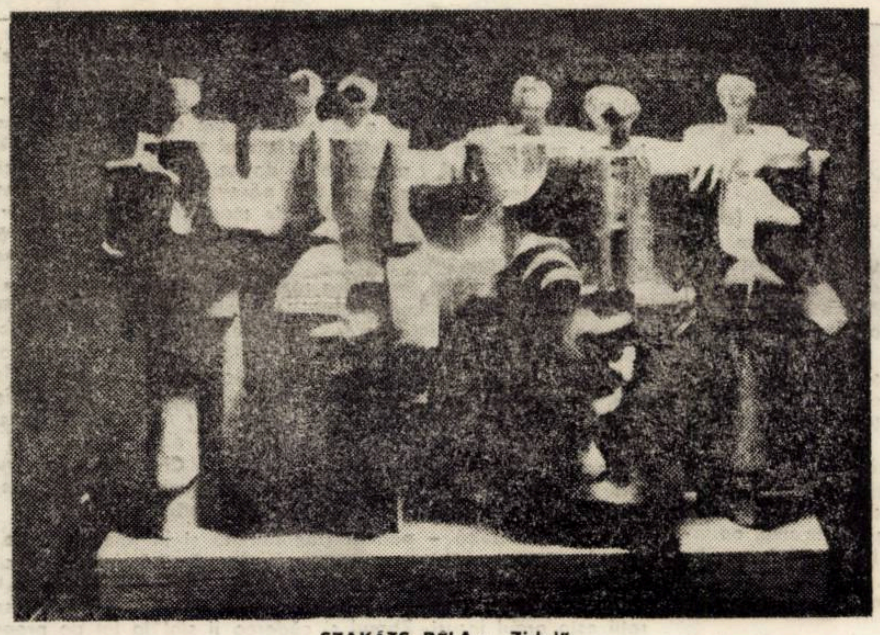

SZAKÁTS BÉLA : „Zidul"

Agricultura dispune de rezerve însemnate care se impun a fi puse în valoare prin creșteri substanțiale ale producției. Pîrghia hotărîtoare pentru accentuarea caracterului modern, intensiv al agriculturii, o constituie alocarea, în acest cincinal, a 155 miliarde lei pentru investiții în vederea dezvoltării bazei tehnice materiale. Ca principalele direcții de acțiune în acest domeniu au fost preconizate sporirea parcului de tractoare și mașini agricole cu un grad ridicat de universalitate și randament, apropierea consumului de îngrășăminte chimice, la hectar de cel din țările cu agricultură avansată, creșterea suprafeței irigate, efectuarea unor largi lucrări de recuperare a terenurilor și ridicarea fertilității solurilor, promovarea cu consecvență în producția agricolă a cuceririlor științei și tehnicii. Revoluționarea bazei tehnice-materiale a agriculturii înseamnă, totodată, folosirea integrală și cu o înaltă eficiență a pămîntului, a celorlalte mijloace de producție existente prin creșterea nivelului de pregătire profesională și de conștiință socialistă a tuturor oamenilor muncii de la sate, revoluționarea gîndirii tuturor celor ce muncesc în această ramură.

Făurirea unei agriculturi moderne, intensive, de randament ridicat presupune perfecționarea continuă a sistemului de conducere și organizare a producției și a muncii. Constituirea consiliilor unice agroindustriale, de stat și cooperatiste, instituționalizarea Congresului țărănimii, a Consiliului Național al Agriculturii, a altor organisme de conducere colectivă a producției agricole sînt menite să asigure cadrul organizatoric adecvat de dezvoltare și modernizare susținută a producției agricole.

Așa cum se subliniază în documentele de partid prin acțiunea concertată a tuturor factorilor din economie, prin declanșarea energiilor creative ale tuturor oamenilor muncii, înfăptuirea tuturor programelor și hotărîrilor adoptate, va asigura accentuarea caracterului modern, intensiv, transformarea revoluționară a agriculturii.

Ilie BĂBAIȚĂ

ION MINULESCU — POETUL

În pleiada de poeți români care debutează în primul deceniu al secolului nostru și care doresc înnoirea liricii, un loc destul de bine conturat îl ocupă Ion Minulescu, prin voința de dislocare a tiparelor epigonice îmbătrînite.

Poet extrovertit, inteligent, mobil, Ion Minulescu are șansa, ca și D. Anghel, dar ce mari sînt deosebirile temperamentale față de acesta ! — are șansa de a trăi și el cîțiva ani la Paris, în boema literar-artistică a Cartierului latin. Cunoaște poeți și ziariști ai timpului. La Paris, Ion Minulescu avea „să se simtă fericit", după propria-i mărturisire. „A asistat la cursuri și conferințe de mare vază", zice E. Sperantia, în amintirile sale. Ca D. Anghel, în orașul-lumină, Ion Minulescu îmbină plăcutul cu spiritualul în atmosfera de comentarii pe diverse teme din cunoscutele cafenele ale boemei.

Din poeziile simboliștilor și „decadenților", a „poeților blestemați", Ion Minulescu reține „imagini surprinzătoare, cu repetiții obsedante, cu efecte onomatopeice și mai ales ... ecourile proaspete și puternice ale unei muzici străine, care trebuiau să devină mai tîrziu chiar muzica mea". **(Nu sunt ce par a fi ...,** mărturisire literară în fața studenților de la Litere și filosofie, 1932, dar publicată abia peste un deceniu, cînd D. Caracostea ajunge director, în R.F.R., nr. 10. Ion Minulescu apreciază poezia lui Verhaeren, Maeterlinck, Ch. von Leberghe ; se lasă sedus de notele de „grivoazerie franceză și cinism occidental" din poezia lui Tristan Corbière (nu-i amintit însă Jules Laforgue).

Poezia lui Minulescu se structurează în două nivele ce par a se contrazice : lirismul nostalgic, blazat se etalează totuși se „tetralizează" insistent, retoric. E ca și cum eul liric ar lua oarecare distanță și s-ar detașa de propriile-i atitudini, **jucîndu-le,** exagerîndu-le pentru a nu fi bănuit de sentimentalism desuet. Metaforic, am putea spune : clownul își ascunde tristețea sub masca de fard. Lirismul inițial este distribuit și cîntat, parcă, pe cît mai multe voci și portative retorice. Și în plus, ca o caracteristică a acestui poet, este tehnica reluării motivelor, însușită și transformată în manieră. Lipsa de temperanță și obstinare sînt trăsături ale poeziei sale, formează „atmosfera" sa de Wagner minor, fără adîncimea mitopoetică a compozitorului.

Procesul de **patetizare,** pe care Jean Cohen îl consideră fundamental în discursul liric, înseamnă la Minulescu : **orchestrare, reluare** a simbolurilor, a motivelor, a strofelor. Este adevărat că repetiția dă densitate semantică (I. Lotman), că „reasigură creșterea intensității. Un termen repetat e mai puternic decît un termen unic" (Jean Cohen, **Le haut langage,** p. 230), dar repetiția aduce și un proces specific limbajului prozaic : redundanța.

Nostalgiile peregrine ale simbolismului, dorul evaziunilor și depărtărilor, acel profund, inexplicabil impuls spre altceva, spre insula-enigmă de dincolo de orizont, aspirația generală a artiștilor vremii spre **exotic** e prezentă și la Minulescu, în forme proprii. Corăbiile devin într-un sector al imaginarului simbolist **prezența unei absențe,** corăbiile transcend opozițiile spațiale aici-acolo. Baudelaire sublinia „Le charme infini et mysterieux qui git dans la contemplation d'un navire". Iată un motto potrivit pentru mulțimea de corăbii care vin și pleacă în spațiul poetic minulescian al primelor două volume : **Romanțe pentru mai tîrziu** și **De vorbă cu mine însumi.** Se poate cita de oriunde : „Porniră cele trei corăbii ... / Spre care țărm le-o duce vîntul ? ... / Ce porturi tainice, / Ascunse cercetătoarelor priviri, / Le vor vedea sosind mînate de dorul tristei pribegiri ?..." **(Romanța celor trei corăbii).**

Sau : „Sosesc din larg, misterioase, / Ca niște semne de-ntrebare ... / Nu știm din care fund de lume — / Din răsărit / Sau din apus —" **(Sosesc corăbiile).**

„Setea de spațiu — scrie Friedländler, citat de Andrei Pleșu — e un originar instinct al rătăcirii, o dramatică atracție resimțită de fiecare din noi față de ceea ce se află la limita puterilor noastre, într-o ademenitoare nedeterminare". Andrei Pleșu, la rîndul său, continuă : „Să reținem că forța absorbantă a depărtării nu se justifică prin autoritatea univocă a țintei către care ea focalizează, ci mai curînd prin stranietatea ei, prin voluptuasa teroare pe care ea o exercită asupra privitorului. Depărtarea e ca peștera lui Leonardo : inspiră în egală măsură curiozitate și spaimă. A privi în zare echivalează de aceea întotdeauna cu a te prăbuși mental într-o meta-lume. Experiența aceasta a prăpastiei e, nu întîmplător, asimilată de Nietzsche, experienței melancoliei". **(Melancolie și pitoresc,** p. 78).

Conturînd un nou univers imaginar — exotic, bogat în culori și miresme, straniu — să ne gîndim ce a însemnat asta în plină atmosferă sămănătoristă, cu perimetrul ei îngust-bătrînesc — Minulescu n-a fost totuși respins de contemporani — dimpotrivă : a fost acceptat și simpatizat imediat, într-atît a corespuns poezia sa nevoii de noutate, **de altceva** din sufletul omului.

Poetul n-a avut, se pare, încredere prea mare în puterea de recepție a contemporanilor săi și „s-a văzut", în **artele poetice,** în postura „noului venit", a „neînțelesului", peregrinul cu toga și sandaua ruptă (nou venit dar în „costumație" clasică ?), ce apare din „Lumea creată dincolo de zare / Din lumea-n care n-a fost nimenea din voi" **(Romanța noului-venit),** aducînd „frumuseți bizare și armonii smintite" **(La poarta celor care dorm).** Pe linia aceleași presupuse nepotriviri — eternul bovarism al creatorului — Minulescu și-a intitulat volumul de debut, din 1908 : **Romanțe pentru mai tîrziu** (Tristan Corbière are un ciclu : **Rondels pour après),** iar în deceniile următoare, după cîștigarea unei anume popularități, mai mult în latura umorului și în cea histrionică, poetul „protestează" discret prin titlul mărturisirii literare amintite și prin titlul volumului de poezii, din 1936 : **Nu sunt ce par a fi ... !**

Simion MIOC

(Continuare în pag. 6)

cronica literară

Nicolae Pop

Perimetru sentimental

Ed. Scrisul românesc, 1980

Cartea, subintitulată „dialoguri cu scriitori olteni", nu are ambiția de a epuiza toate posibilitățile conversației cu scriitorii olteni contemporani, după cum nu avuseseră această ambiție nici cărțile lui Ilarie Hinoveanu și nici ale lui Constantin Dumitrache și probabil cum nu vor avea nici alte multe cărți de „dialoguri cu scriitorii olteni" ce, negreșit, vor apare în anii următori. Dacă mai avem în vedere faptul că din atenția lui Nicolae Pop au scăpat autori ca Valeriu Armeanu, Eugen Dorcescu, Șerban Foarță, Ileana Roman, Virgil Vintilescu, Ion Velican, dacă observăm că însuși Adrian Păunescu a fost omis, presupunem că va trebui să existe încă un al doilea **perimetru sentimental** de addende și reparațiuni. Și nu ne îndoim că mulți alți scriitori olteni, fie răspîndiți pe tot întinsul patriei, fie rezidenți în zona de obîrșie, vor emite justificate pretenții de a conversa pe teme oltenești, literare și militare cu Nicolae Pop. Despre autor aflăm dintr-un interviu final că a scris zece mii de pagini de publicistică și că e ofițer activ și ziarist militar. Ultima calitate ar explica încercarea de „militarizare" a oltenilor cu care se conversează. De la unul dintre cei întrebați autorul află, cu mare satisfacție, că oltenii au firea înclinată spre ostășie, fiindcă ei descind direct din ostașii romani colonizați în regiunea de azi a Olteniei... Într-un amplu dialog consacrat cărții, eminentul critic Șerban Cioculescu, după ce dă numărul poeților, al prozatorilor și al criticilor interogați, omite tocmai a ne informa cîți dintre scriitorii dialogurilor sînt militari... În fine, o altă statistică putea scoate în evidență cîți din cei antologați sînt șefi, cîți subalterni și cîți, pur și simplu, grade inferioare.

Mărturisim cu o oarecare surprindere că nu-i bănuiam pe mulți dintre vajnicii combatanți ai scrisului românesc de azi a fi olteni. Nu credeam că distinsul cronicar al **României literare** mărturisește o clară descendență oltenească. Am putea constata că oltenii manifestă înzestrare specială pentru critică literară, dacă îi luăm în considerare doar pe Șerban Cioculescu, Alexandru Dima, Alexandru Balaci, Mihnea Gheorghiu, Marin Sorescu, I. C. Chițimia, Marin Mincu, Emil Manu etc. Critică literară mai fac, cu mai mult sau mai puțin succes, Dan Mutașcu, Ion Lotreanu, Pompiliu Mercea. O mai veche anchetă publicată în **Ramuri** și consacrată regionalismului literar scotea, dintr-un șir de observații aparent neimportante, generalități utile: le-am fi vrut citate aici.

Cartea se citește cu plăcere, fiindcă interlocutorii nu sînt zgîrciți cu destăinuirile. Cu o parte dintre cei anchetați autorul se cunoaște de multă vreme, îi invită acasă, le descrie tabieturile, cu alții are amintiri comune. Totul e plăcut și vesel și zgomotos ca o sărbătoare de familie. Unii dintre scriitorii olteni de notorietate mai mică fac destăinuiri senzaționale. Dintr-o pagină aflăm că poeții cei mai importanți ai momentului ar fi Romulus Cojocaru și Nichita Stănescu urmați (putem deduce că la mică distanță) de Marin Sorescu. După cum se vede chiar din acest clasament, patriotismul local al scriitorilor olteni nu e întotdeauna demn de laudă; ce ne costa să scriem că poeții cei mai importanți sînt Romulus Cojocaru și Valeriu Armeanu, urmați la mică distanță de Liviu Călin?

Dacă, așa cum am văzut, autorul e „gazetar militar" și face dreptate celor de o profesiune cu domnia-sa, e firesc ca scriitorii militari să protesteze împotriva criticii nesimțitoare. „Se întîmplă că, spune unul dintre conlocutori (unul dintre aceia care a suferit adesea afrontul criticii) criticii și revistele care le acordă creditul respectiv găsesc o anumită „înțelegere" pentru literatura cu tematică patriotică și ostășească. Și știți cu ce prilej? Sigur că și cititorul poate bănui cu ce prilej...

Dintre cei 54 de interogați de Nicolae Pop, autorul culegerii, prea mulți sînt autori de mîna a doua, veleitari care dau sfaturi și fac plîngeri. Cîteva scurte prezentări operînd reducțiile necesare ar fi fost utile fiindcă cititorul mai puțin inițiat ar putea bănui că Mihai Drumeș e cel mai mare scriitor al literaturii române, că romanul românesc a atins culmi nebănuite prin Florian Grecea, și că nimic nu se mai poate face în poezia românească după apariția lui Romulus Cojocaru... Cît despre cele zece mii de pagini ale lui Nicolae Pop ce să mai vorbim? Sau de Grigore Beuran, care ar fi de acord să-și tipărească romanele chiar și la Gallimard...

A patra carte dedicată scriitorilor olteni (dacă punem la socoteală și pe cea a lui Florea Firan) anunță multe altele.

Cornel UNGUREANU

Aurel Turcuș

Urme arse

Ed. Litera, 1980

Cea de a treia carte de versuri a lui Aurel Turcuș (după **Umbra riului**, 1972 și **Păzitorul stelelor**, 1979) întregește un univers liric și un limbaj care se revendică, în ultimă instanță, de la o viziune romantică asupra poeziei: deopotrivă mit, istorie, peisaj și expresie a vieții lăuntrice. În consecință, lectura trebuie să stăruie, mai întîi, așa cum a făcut-o probabil, și elaborarea, asupra referentului, asupra elementelor ce au prilejuit (în parte, au generat) sensul poetic. Spațiul geografic și istoria au grăit lor, se întretaie cu existența eroului, îi stimulează reflecția și emoția, îi reamintesc neîntrerupta lui apartenență la destinul întregului. Această intuiție a totalității, indiferent de nivelul concret al realizării ei într-un text sau în altul, conferă poeziei lui Aurel Turcuș notă ei distinctă, plasînd-o, ca tipologie stilistică, într-o serie chtonică, romantico-expresionistă. Ori încotro s-ar îndrepta, privirea trece dincolo de forme, le amplifică și le dizolvă, oprindu-se pe ecranul plutitor, dispersat, al unui întreg fără capăt: **De-atîtea-amiezi, / piinea a ros cuțitul, / vrînd, parcă, / să îl frîngă-n două. / Trec mîna peste lamă, / mîngîind infinitul / ranei, deschisă / într-o pîine nouă.**

Acest impuls este deductibil la toate nivelele poemelor. Prozodia e discontinuă, inconsecventă, nu construiește, ci desface ritmurile și măsura; unitățile se contrazic, se opun chiar una celeilalte, pentru a se întîlni (și a-și corespunde) în echilibrul mai larg și instabil al oglindirii referinței. Or, obiectul poeziei lui Aurel Turcuș este tocmai unitatea unor medii contradictorii, este limbajul îngemănat al relicvelor, al depozitelor mitice, al interiorității profunde: **Munte de calcar / se-ncingea pe vatra / acelui vis, / de care-mi era teamă / că-o să mă nască / din închipuire-i / și o să-mi devină / maștеră, din mamă. / / Cu sîngele-o strigam / pe maica mea bătrînă. / Pe muntele de var, / mari lacrime-chemări / creșteau argint în slavă, / peste o groapă-leagăn, / prinsă-ntre patru zări.**

Detaliile peisajului (munți, ape coline) sînt aidoma unor semnificanți, purtători materiali ai unor înțelesuri omenești. Pe de altă parte, memoria colectivă, precum și cea individuală sînt explorate necontenit, în căutarea germenelui semantic reținut în intimitatea lor – deopotrivă de tulburător și de aluziv ca și tăcerea cețoasă a munților și a văilor încărcate de istorie: **Cînd mîturile-s moarte / și mormintele lor le mai sapă / numai poeții – / arheologi simbriași, / pe simboluri apuse, / la un stăpîn al închipuirii, / (el însuși fiind petrecut / în părelnicie) – / iată că, peste planetă, / e fragedă, / ca un lan de otavă, / povestea norilor, / învălmășită / în furtuna sufletului nostru – / cea mai modernă / stațiune meteorologică.**

În cele din urmă, mediul e rezumat în **apă** și **eter** (în **rîu** și **cer înstelat**), universul, la rîndu-i, fiind un fruct imens, un măr în care rodesc „semințe" organice și minerale. **Sămînța (simburele)** e semnul celor vii (dar și al aștrilor), **sîngele** desemnează individul uman, irezistibil atras de teluric și de flux: **Pe Crișul Alb, un șarpe negru; / pe Crișul Negru, șarpe alb. / Sub arșiți trebuie să caut / apa a treia, să mă scald. / / Sub pas se-ncrengură cărarea / din drumul fărîmat de punți. / Tresaltă-n urma-i apei zarea, / ca fiara-n creierii de munți. / / Cineva în răscruci m-așteaptă... / Sare tîrzie aburește, cald, / prin sîngele-mi, ce-și cheamă-n șoaptă / șarpele negru, șarpele-alb.**

Opoziția **boltă – pămînt** (identificată și în reluL **pasăre – șarpe**) se anulează în metafora **cuib,** leagăn pămîntean al ciudatelor păsări ce ispitesc pe erou și-ncearcă să-l zmulgă din legăturile sale. Fiindcă locul celei mai acute înfruntări de aspirații este eroul însuși. Zborul și căderea îi sînt la fel de proprii, după cum strămoșii, contemporanii și urmașii îi sînt la fel de aproape. Năzuința autorului este echilibrul în flux: de la **simbure, la fruct** (și iar la **sîmbure**) e un ciclu presărat cu nenumărate **zboruri – căderi: Cer ajutor / firului singur de iarbă, / sub careatîta lume trece; / (el fiind rătăcitul / în glastra ferestrei / de la etajul zece). / / Îmi încleștez mîinile / în verde, / izbăvindu-mă de cădere, / pînă cînd Pasărea / mă-mbrățișează cu-aripile: / în prăbușire-i zvon de sfere.**

Restrînse, emblematice, stihurile noului volum al lui Aurel Turcuș au esențializat problematica plachetelor anterioare pînă la acel punct din care rămîne de așteptat fie o explozie a formei spre o discursivitate necesară, fie asimilarea deplină a temei în structuri compoziționale și imagistice.

Eugen DORCESCU

---

viața literară

● În cadrul „Lunii cărții la sate" a avut loc la Făget lansarea volumelor „Urme arse" de **Aurel Turcuș** și „Inițiere în anotimp" de **Ion Căliman,** prezentate de **Ion Oltean** și **Horia Crișan.** ● Biblioteca județeană Timiș a organizat la Moravița o amplă manifestare literară cu participarea lui **Alexandru Jebeleanu, Aurel Turcuș, Damian Ureche, Ion Velican** și a cenaclului timișorean „Ars poetica", reprezentat de **Ioan Deatcu, Tatiana Lungoci, Silvia C. Negru, Ion Stoica, Panait Stănescu Bellu. A. Turcuș** a acordat autografe pe recentul său volum de poezie. ● **Hans Mokka** a fost aniversat pentru cei cincizeci de ani pe care i-a împlinit în calitate de cîntăret. La teatrul maghiar-german din Timișoara a avut loc o seară de lieduri dedicată poetului și muzicianului născut în 1912 și avînd o atît de fericită și longevivă activitate.

● „Amfiteatrul artelor", revista vorbită a Casei municipale de cultură din Deva, și-a dedicat ediția din luna ianuarie Centenarului Ion Minulescu. Reuniunea a cuprins un recital de poezie și comentarii semnate de **Clemente Constandin** și **Aurelian Sîrbu.** Ediția, prezentată de **Radu Ciobanu,** l-a avut ca invitat pe prof. univ. dr. **G. I. Tohăneanu.**

L. B.

---

evocări

BALADĂ LA UN PRIETEN

Ecouri dintr-un tînăr anotimp de demult, trezite tumultuos de vestea tristă a trecerii dintre noi a poetului Mihai Avramescu, mi-a relevat încă o dată forța și dimensiunea prieteniei datînd din vremea revistelor „Luceafărul", „Fruncea", „Suflet Nou". Așadar, Mihai Avramescu cel care începea acum aproape cinci decenii, și Mihai Avramescu, poetul matur, exponent spiritual al unui nou timp; l-am receptat întotdeauna cu acel auz interior care vibrează nemijlocit în inimă și i-am cunoscut acea creștere tainică și necontenită de la lăstar, la copac puternic, cu coroana larg desfăcută în lumină. Evoc cu multă emoție versuri de altădată, poate stîngace multe din ele, sau prea sentimentale, dar cuprinzînd în mugure mari promisiuni și trasee viitoare.

Venind de la sat și urmînd să plece ca învățător la sat, Mihai Avramescu știe de la început să exprime cu autenticitate și participare sufletul aparent simplu, dar adînc zbuciumat al plugarului. „Și-atunci îți potolești durerea / Cu tăcerea" **(Plugarului)** sau „cu ochii triști / porți carul pe deal și pe mirești. / Dai mană / dar ai de-a pururi o lacrimă-n geană" **(La jug,** ambele poezii apărute în 1935). În pas cu timpul și beneficiind de experiențe lirice foarte diverse, poetul își cristalizează chipul de astăzi, chipul contemporan, devenind un admirabil tălmăcitor al unor subtile trăiri ale timpului prezent.

Nu încetez să-i ascult vocea chiar și acum cînd poetul s-a tras adînc în frumusețea și eternitatea rădăcinilor. Copacul își brează mai departe în soare și vînt.

Mircea ȘERBĂNESCU

---

in memoriam

MIHAI AVRAMESCU

Văzuse lumina pe meleagurile arădene și încă de tînăr s-a dedicat unei pasiuni pedagogice, stabilindu-se în Banatul iugoslav, la școlile românești. L-am cunoscut la Vîrșeț, în tinerețe, pe cînd funcționa acolo un cerc literar, „Junimea bănățeană", în jurul căruia ne strînsesem mai mulți, printre care elevii, pe atunci, Vasco-Vasile Popa, Ion Bălan, Radu Flora și alții. În iarna anului 1946 îi puneam pe masa regretatului Tudor Vianu, în acel timp ambasador la Belgrad, „Libertatea literară", un supliment al prestigioasei reviste „Lumina", ce avea să apară începînd cu 1 ianuarie 1947. Printre redactorii responsabili, ca Vasco-Vasile Popa, Radu Flora și Ion Bălan a figurat și Mihai Avramescu. A condus apoi Casa de editură „Libertatea" din Panciova și revista pentru copii „Bucuria copiilor".

Mihai Avramescu își începe activitatea literară cu poeziile publicate în revista „Hotarul", din Arad, „Luceafărul" din Timișoara, apoi, o continuă în Iugoslavia, în ziarul „Nădejdea" din Vîrșeț. Are publicate zece volume: **poezie; În zori** (1947), **Drum spre adevăr** (1950) și **Treptele sinceității** (1970); **Teatru: Aprindeți moara** (1948) și **Dacia Felix** (1952); **romane: Tinerețe frîntă** (1953), **Cărăruia vîntului** (1959); **basme,** (în colaborare cu Mihai Condali); **traduceri din limba sîrbă-croată: Animale, zglobii, păsările și copii** de I. Iovanovici Zmai (1953); **Eroii din adîncuri** de Mira Alecikovici (1960) și o încercare pedagogică **Copilul și cartea.**

Situat geografic la confluența a două culturi – română și sîrbo-croată –, Mihai Avramescu a fost printre primii care a înălțat o punte solidă de legătură culturală și literară între cele două țări prietene. Prin el, scriitorii și masele din România au cunoscut mai bine cultura și literatura iugoslavă, și prin contribuția sa am aflat de Vasco Popa, Ivo Andrici, Miroslav Cîrleja și mulți alții. În scrierile sale s-a străduit să orienteze tineretul, cititorii, spre ideea unei înalte moralități. Educația lui pedagogică temeinică l-a legat de copii, relevînd în opera sa valențele educative ale societății. În scrierile sale, el s-a străduit să facă demonstrația că, prin literatură, se poate propune cititorilor cum să-și coordoneze relațiile sociale, încît toate cuceririle materiale și spirituale ale vremii (muncitorilor, țăranilor, intelectualilor, oamenilor de știință, artă și literatură), să aibă ca rezultat visul generațiilor tuturor timpurilor, acela al binelui ființei umane.

Dacă ne gîndim că, pînă în anul 1944, literatura română din Banatul iugoslav se reducea la ziarul săptămînal „Nădejdea" și la unele publicații de folclor, ceea ce s-a realizat astăzi este demn de admirat; un gest de cultură și noblețe al țării vecine, din care n-a lipsit nici aportul scriitoricesc (revistele; **Lumina, Revista tineretului, Analele societății de limba română, Revista copiilor,** plus emisiunea de radio și T.V. Novi Sad, toate în limba română).

Prin Mihai Avramescu, literatura de expresie română din R. S. F. Iugoslavia primește un contur mai distinct, impunînd în aria spiritualității din țara prietenă, profilul și vocația unui autor autentic.

Cristea Sandu TIMOC

31604002	...are	cupru	Ø6	»	38	48,26
31604003	»	»	Ø8	»	133	36,75
31604004	»	»	Ø8	»	100	47,70
31604006	»	»	Ø10	»	199	47,45
31604007	»	»	Ø12	»	226	47,10
31604008	»	»	Ø14	»	138	85,50
31604011	»	»	Ø16	»	153	46,90
31604013	»	»	Ø20	»	245	46,90
31604015	»	»	Ø24	»	223	46,75
31604023	»	»	Ø40	»	6	46,75

Piese de schimb AUTOSCREPER I 200

Denumirea piesei	Reper	Cod fișă	P/U	Cant.
Cuplă	05–46	10002015	4604.85	5
Flanșă geantă	05–5	020	1576	4
Carcasă	16–10	047	2014.73	3
Pinion dublu	19–19	059	1891	6
Cuplă	04–05–46	062	6159.42	3
Pinion	04–075–73	095	1569.69	13
Arbore	04–075–57	108	1915.92	15
Burduf	15–10	109	44,87	7
Burduf	15–027	110	44.87	313
Cap cardan	04–100–102	118	275	26
Manșon	16–45	129	568,40	7
Capac	16–66	143	394,11	5
Lagăr	16–05	158	2014,43	3
Carcasă	16–10	165	1027	16
Carcasă	16–140	175	20576.39	3
Pinion	16–7	197	630	22

Piese schimb AUTOSCREPER TEREX

Denumirea piesei	Reper	Cod fișă	P/U	Cant.
Cilindru hidraulic	9217579	10701013	16264	1
Tubulatură	9217581	015	9800	2
Cilindru față	2234751	016	11756	1
Piston cilindru forță	9181705	017	6343	4
Cilindru forță	9234750	018	11635	1
Cilindru forță	9217584	019	15104	1

Piese de schimb TRACTOR I 100 M

Denumirea piesei	Reper	Cod fișă	P/U	Cant.
Antecameră	1402203	10401701	310,26	18
Ax	10g581	704	201,15	1
Ax	2117SB106	705	64	10
Chiulasă	1602SB106	710	1721	14
Culbutori	1404SB	712	57	17
Cuzineți	011055	713	474	11
Garnt. eșapament	1605SB130	725	1,10	7
Electromotor	1710SB112	736	630	73
Segmenți	05694	741	526,06	13
Generator	1410SB109	747	2057,35	105
Ax cu came	140420	749	807	6
Camă 2 scintei	14463728	750	16	8

Piese schimb TRACTOR T 100 M3

Denumirea piesei	Reper	Cod fișă	P/U	Cant.
Disc condus	1814SB135	10401301	3199	10
Disc	1814SB140	802	1030	1
Carcasă	1814SB142	803	1539	3
Disc	1814–45	804	1124	36
Rolă	1814–69	805	46	62
Manșon	1814–78	807	1040	7
Câței ambreiaj	1814–92	808	300	137
Piesă antrenare	1814–93	809	1282	25
Tambur	1814–104	810	1584	33
Carcasă	1814–123	811	525	7
Levier	2414SB104	813	367	4
Pinion	2419–29	815	1549	45
Flanșă	2419–50	816	1192	64
Carcasă	2419–36	817	2885	17
Semiaxă	2419–37	818	2068	19
Maieu	2419SB118	820	3006	15
Garnitură	2419SB114	821	1134	113
Tambur	2416–5	822	2039	42
Flanșă	2416–2	823	720	34
Pinion	1601103	827	379	7
Tacheți	160313	828	27	100
Flanșă	160317	829	705	97
Carcasă	281631	834	600	9
Carcasă	281611	835	326	8
Pinion dublu	201924	840	4155	62
Roți motrice	211918	844	1135	9
Lagăr dr.	2119SB103	846	730	2
Lagăr stg.	2119SB104	847	1682	4
Semiax	24164	848	1148	7
Servomecanism	2415SB118	849	2071	13
Labirint	2419SB119	850	476	7
Flanșă	241925	851	854	4
Ax rolă	211237	853	252	113
Pinion	24192:	854	1549	6

Piese de schimb AUTOSCREPER I 180

Denumirea piesei	Reper	Cod fișă	P/U	Cant.
Coroană dințată	K5/74	10001001	2141,91	14
Pinion cuplare	D2/5	008	343,04	12
Ax antrenare	A3/25	009	98,86	10
Roată dințată		015	503,30	1
Roată dințată	355211070	016	386.12	1
Roată dințată	353211210	017	195,33	1
Carcasă ambreiaj	BI13	018	8000	1
Carcasă C.V.	D911	020	131	1
Arc ambreiaj	A4/3333	022	36	12
Disc	9510051340	023	2109,24	62
Cruce neasamblată	D1/13	024	161,37	41
Disc ferodou	D12/9	025	793,35	34
Pinion	D4/22	026	687,56	11
Flanșe	D1/7	028	1197,45	14
Semiax stg.	D20/18	031	5482,53	16
Roată cuplaj	D22/54	034	1915,06	3
Pinion	D7/15	035	405	24
Arbore primar	D2/1	038	955	4

Ventil evacuare	G4/5	039	150,44	28
Capac ambreiaj	B2/13	043	108	6
Roată dințată	M754738	057	463,24	12
Roată dințată	D24/45	059	697,26	37
Arbore transmisie	D19/19	061	541,79	20
Arbore transmisie	D19/19	062	5303,14	12
Sateliți diferențial	D20/23	067	1896,83	99
Pinion planetar	D20/16	071	2328,14	66
Pinion cuplare	D2/10	072	434,50	18
Pinion cuplare	D4/18	074	798,01	20
Pinion cuplare	D22/54	077	1517,69	46
Cuplaj	D19/9	078	1764,95	32
Cerc lateral	D20/38	081	1057.45	5
Pinion	D6/18	087	276	60
Pinion	D4/16	090	391.19	43
Distribuitor	71180	094	7122	2
Ax cardan	D11	101	2619,48	15
Tub	C15	110	2719,77	10
Arbore	D12/16	118	1115	7
Ax intermediar	138127282	130	267	4
Manșon cuplare	D12/9	132	595	28
Manșon cuplare	D4/1	142	209,29	40
Arbore	D20/19	148	3285,70	5
Siguranță cerc	D20/27	172	1614,83	3
Carcasă	F2/1	177	6511,50	10
Mufă	D13/17	187	118,26	35
Ax intermediar	D6/1	197	985,19	13
Furcă de comandă	D10/9	210	128.52	34
Cap antrenare	D6/15	10001226	221.90	11
Bucșă rulment	D19/16	229	663,89	15
Colier	D20/38	232	1309.59	4
Cuplu	D22/56	234	4604,85	21
Butuc roată	951005	236	6215,29	2
Pinion intermediar	D7/14	238	616	7
Pinion	D2/58	239	345	56
Ax canelat	D4/14	244	1342,45	3
Manșon cuplare	D6/11	245	117	79
Arbore primar	D12/10	263	1115	13

piese schimb NOBAS UB 80

Denumirea piesei	Reper	Cod fișă	P/U	Cant.
Baie ulei motor		40010001	965,33	1
Dop filtru		003	17	2
Injector ppă. inj.		004	381	1
Piston R1 și R2		006	221	107
Rotor dinam		007	1103,19	17
Rotor turbină		008	920.20	1
Suflantă		009	114	1
Șaibă plată		011	5	5
Piesă butuc		012	104.85	2
Dinam 12 V		013	1588,25	1
Turometru		014	108,85	4
Arc perie electrică		015	1,22	21
Element filtru mot.		016	21	27
Rotor suflantă		018	260	2
Pistoane		020	214	12
Injector		021	280,26	4
Roată ppă. ulei		022	62	6
Scaun supapă admisie		027	20,32	20
Scaun supapă evacuare		028	19,50	20
Alternator		031	1005	1
Rotor		032	264	3

piese de schimb AUTOGREDER D 557

Denumirea piesei	Reper	Cod fișă	P/U	Cant.
Fuzetă		40020001	663,76	23
Pinion		002	697.45	6
Roată		003	300	7
Arbore intermediar		004	456,86	11
Mufă condusă		005	292,20	2
Furcă		006	337,67	1
Ax principal		007	481	8
Arbore conducător		008	226,00	2
Roată melcată		009	129,60	3
Lagăr		010	23,40	2
Roată dințată		011	489	1
Roată dințată		012	574	1
Pinion		013	304	1
Pinion		014	338	2
Roată dințată		015	1384	2
Piston		016	34	16
Arc		017	8,40	4
Mufă		018	515	1
Pinion		019	192,80	4
Pinion conic		020	483,56	1
Ax piston		021	405	8
Bolț		022	31	5
Lagăr		023	23	1
Pinion		024	473	2
Furcă		025	176	5
Pinion		026	439	2

piese de schimb EXCAVATOR J.C.B.

Denumirea piesei	Reper	Cod fișă	P/U	Cant.
Presetupă		40050001	340,98	14
Inel cauciuc		002	133,88	2
Inel cauciuc		003	77,40	5
Inel cauciuc		004	226,62	20
Simering		005	502,75	1
Articulație sferică		006	2672,75	7
Garnituri		007	2063	8
Inel		008	610,83	1
Inel cauciuc		009	143,75	2
Set garnituri		010	339,52	5
Element pompă		011	3813	2
Șaibă		012	213,37	23
Inel		013	172,93	2
Inel		014	226,62	6
Presetupă		015	329,12	6
Inel		016	108,03	4
Inel		017	567,60	20
Inel		018	291,47	14
Element pompă		019	5078	2
Garnituri		020	361,20	3
Garnituri		021	583,59	3
Lagăr		022	113	8
Simering		023	1216,09	11

Simering		024	1220,27	6
Bucșă ghidaj		025	320,76	17
Garnituri		026	1690	10
Inel cauciuc		027	411,41	17
Garnituri		028	394,67	85
Bobină		029	914,80	2
Carcasă		030	1887,57	2
Rulment		031	611,55	13
Carcasă		032	5670,44	1
Simering		033	541,10	1
Garnituri		034	568	1
Inel		035	55	2
Inel		036	153	4
Capac cilindru		037	1410	2
Capac cilindru		038	2004	2
Simering		039	438,60	2
Simering		040	1216,09	1
Simering		041	1220.27	39
Inel		042	60	10
Garnituri		043	440,69	1
Inel		044	12,90	10
Inel		045	173	5
Segmenți piston		046	126,41	35
Bielă		40050047	707,24	4
Bielă		048	677,86	4
Cuzineți		049	490,13	7
Cuzineți		050	340,34	4
Cuzineți		051	482,89	5
Cuzineți		052	336,91	4
Cuzineți bielă		053	265,37	1
Cuzineți		055	348,15	4
Cuzineți		056	505,01	6
Ghid supapă		057	24,03	28
Piston		058	392,93	12
Piston		059	200	6
Piston		060	418,72	42
Roată melcată		061	9054	2
Bolț		062	14	248
Bolț		063	54	194
Bolț		064	46	150
Cuzineți		065	227	4
Cuplaj		066	776	4
Simering		067	106	100
Garnituri capac		068	14,10	30
Bucșă		069	754	29
Inel		070	31,40	26
Set		071	111	20
Inel		072	70	4
Cuplaj		073	607	4
Bucșă		074	98	22
Chiulasă		075	1494	3

piese de schimb EXCAVATOR ZEMAG

Denumirea piesei	Reper	Cod fișă	P/U	Cant.
Sită ulei		4006003	145,48	4
Roată antrenare		005	249,87	2
Pinion		010	318,06	9
Ax pinion		012	521,07	2
Bucșă		013	86,62	1
Bucșă		014	57,75	1
Bucșă		015	91,94	1
Bucșă		016	63,30	2
Rotor		018	2258	7
Cărucior balansoar		020	3774,11	1
Ventil		021	386,70	3
Rulment		022	1256,64	1
Placă presiune		025	146.59	2
Pinion ppă. inj.		024	905,10	2
Papuci șenilă		026	2352 60	13
Element filtru		027	933,98	7
Ghid supapă		028	6,30	120
Bujii		031	37,31	24
Ax camă		032	1837,97	37
Taler arc supapă		033	9.77	15
Tijă		034	52,42	5
Scaun supapă admisie		035	23,99	142
Chiulasă cilindru		036	1174,97	12
Corp		037	137,71	2
Șaibă		038	149.92	1
Lagăr interm.		039	192	12
Element filtru		040	59	200
Tacheți		041	43,70	48
Roată dințată		042	712,03	4
Corp distribuitor		046	139,95	5
Corp distribuitor		047	133.34	9
Corp distribuitor		048	133,34	5
Ax cu pinion		049	2272	1
Rulment		050	1256	1
Rulment		051	856.40	2
Ax cu camă ppă inj.		052	752	5
Ventil		053	231.01	2
Arc supapă exter.		056	4,20	40
Arc supapă inter.		057	4,95	58
Filtru rotativ		058	534	15
Scaun supapă evacuare		059	18.20	120
Ansamblu bobinaj		060	796	3
Ax cu pinioane		061	1452	1
Arbore cotit compr.		062	1339	1
Bucșă bielă		063	83	12

piese de schimb SĂPĂTOR ȘANȚER 7 AM

Denumirea piesei	Reper	Cod fișă	P/U	Cant.
Ax cardan		40030001	2538.87	18
Pinion		002	2599	1
Pinion		003	693.94	2
Roată dințată		004	310	1
Steluță		005	185	5
Coroană conică		006	300	1
Roată dințată		007	427,90	3
Bucșă		010	18	3
Capac exterior		011	59,7-	27
Casetă		008	1733	1
Roată dințată		009	1198	1
Flanșă		012	188,80	9
Pinion		013	235	5
Roată		014	267,08	2
Ax spătar		015	400	2
Ax		016	915	2
Ax rolă		017	205	5

M.A.I.A. — D.G.E.I.F.C.A.

Întreprinderea de utilaj greu pentru construcții București

O cerință fundamentală de stringentă actualitate a întregii activități economice este reducerea substanțială a consumului de materiale, piese de schimb și energie, condiție esențială pentru ridicarea necontenită a eficienței.

Economia românească a intrat într-o etapă a dezvoltării sale în care ritmul și amploarea creșterii economice sînt determinate nu numai de volumul resurselor antrenate în activitatea productivă, ci în măsură deosebită de eficiența utilizării lor.

În acest efort concertat, Întreprinderea de utilaj greu pentru construcții București — unde există o amplă mobilizare a oamenilor muncii pentru lichidarea risipei și promovarea noului — are în vedere atît diminuarea substanțială a consumurilor materiale prin creșterea indicilor de valorificare a acestora cît și realizarea elementelor legate de cerințele aplicării corecte a noului mecanism economico-financiar.

O atare preocupare responsabilă pentru utilizarea optimă a produselor materiale și bănești reprezintă spiritul de exigență în direcția perfecționări activități economice din întreprindere.

Specialiștii unității, fără să se prevaleze de unele criterii obiective ale fenomenului de imobilizare manifestat prin existența temporară a unor stocuri de materiale și piese de schimb cu mișcare lentă sau fără mișcare datorate reducerii consumurilor specifice a normelor de consum, îmbunătățirii unor tehnologii, evitării rebuturilor, folosirii unor înlocuitori. etc., caută soluții îmbunătățite pentru controlul și supravegherea dinamicii de circulație a fondurilor bănești, acționînd cu rigoare științifică asupra factorilor care condiționează utilizarea rațională și eficientă a bunurilor materiale.

În metodele de muncă se observă, analiza periodică a stocurilor de materiale și piese de schimb atît din punctul de vedere al satisfacerii integrale ale nevoilor producției cît și pentru depistarea tuturor reperelor al căror consum influențează elementul economicitate.

Faptul cunoscut că, resursele economiei naționale trebuiesc folosite judicios și în strînsă corelație cu sarcinile concrete de producție ale fiecărei unități, mobilizează întreg colectivul din unitate pentru punerea în evidență a bunurilor materiale fără utilizare imediată în activitatea proprie, acțiune cu multiple semnificații socio-economice care urmărește redistribuirea excedentului acolo unde baza materială este deficitară.

În scopul reintroducerii în circuitul ecomic național a bunurilor disponibilizate I.U.G.C. București, redăm în cele ce urmează principalele repere aflate în stoc :

Emil GEORGESCU și Vasile BAȘA

Piese schimb tractor S-80-100

Denumirea piesei	Reper	Cod fișă	P/U	Cant
Bucșă	7165	10401002	36,20	553
Bucșă	7164	003	29	20
Pinion	0760	004	257,40	2
Disc ambr. interior		008	32,30	1
Disc ambr.	∅739	009	52	16
Pinion cuplare	764	010	129	8
Cuzinet palier	5150524	014	299,90	33
Cuzinet palier	5150525	015	267,90	125
Cuzinet palier	5150256	016	324,10	31
Cuzinet palier	5150257	017	191,45	31
Cuzinet palier	01109	018	760	146
Bucșa ax came	01435	019	18,90	10
Prezon chiulasă	01434	022	16	75
Capac	01455	023	1507	1
Bucșă roți	01459	025	37	1
Pinion intermediar	01460	026	212	13
Șaibă	03329	033	241	1
Bucșă pinion mic	01462	034	30	1
Capac		036	83	1
Ghid supapă	01504	037	15,40	62
Ghid supapă	14013	045	18,65	88
Con de oprire	01903	046	7,80	28
Deflector	02204	047	7,40	36
Antecameră	02206	048	63,40	22
Chiulasă motoraș	02240	055	128	8
Disc	02248	056	52	11
Bolț piston CN	03158	058	13,50	12
Ax piston R1	03158	067	11,40	104
Piston motor	03301	070	226	21
Segm. compresie	3302 — 1465	072	5,90	190
Segm. compresie	3502 — 3373	073	10.60	456
Segm. foc	3372	074	10,60	438
Segmenți	03304	075	6,30	10
Piuliță	03314	078	10,50	16
Șurub bielă	03322	079	41	44
Fulie arb. cotit	03329	083	196	24
Șurub bielă aux.	03346	086	15,90	36
Bolț volant	03327	090	9,30	91
Segmenți	03350	092	5,20	782
Segmenți	03351	094	3,10	205
Pinion arb. cotit	03356	095	56	10
Cuzineți bielă aux.	03347	096	168,80	140
Cuzineți bielă		097	291,30	49
Cuzineți bielă		098	124	357
Cuzineți palier		099	943	4
Tachet supapă motor	04110	114	16,50	7
Arbore	04201	117	746	2
Pinion	04202	118	412	3
Ax	04213	123	61,55	4
Ax came	04230	125	238	1
Pahar decantor	05629	10401133	1,60	29
Ax antrenare	06361	138	86	1
Contragreutate	06320	142	42,35	13
Pinion	06362	143	121	4
Ax came	06361	144	223	2
Fulie ventilator	07106	146	175	1
Pinion	07127	148	19	20
Pinion	07128	149	19	10
Bolț lung	07312	131	3,10	39
Mufă cuplare	07315	153	55	27
Bolț scurt	07314	154	4,25	108
Furcă ambreiaj	07318	155	53	5
Pinion dublu as.	07612	156	379	13
Rotor ppă. apă	08113	157	56,80	42
Corp ppă. apă	081164	159	295,80	1
Ax ppă. apă	08309	160	47	53
Pinion antrenare	08310	161	120	9
Capac	08303	162	134,33	6
Racord	09312	163	27,95	10
Flanșă	081136	167	41	6
Termostat	08341	172	62,40	152
Pinion	09212	177	30	2
Pinion	09216	178	22	2
Bucșă	09204	180	7,10	3
Pinion	09213	181	38,50	2
Pinion	09217	182	22	2
Ax	09222	183	6,75	5
Bucșă canelată	09926	184	26,80	29
Ax pompă ulei	09246	185	44	26
Elementi	09228	186	63	8
Pinion dinam	10416	193	80	7
Corp rulment	12443	213	28,90	7
Ax opritor	13341	238	32,25	5
Ax furcă	13405	239	29,60	4
Disc anterior	14309	245	326	7
Disc	14323	251	598,60	69
Bridă	14410	256	9	82
Mufă cuplare	14369	257	223	11
Pinion	14385	259	119	1
Disc	14404	260	144	79
Carcasă rulment	14480	264	622	1
Carcasă	14480	265	259	6
Corp rulment	16250	276	42,60	5
Ax planetar	16338	283	921,25	159
Ax pinion	16339	284	1301	195
Ax grup conic	16154	285	695	13
Corp rulment	16113	286	146	18
Bucșă corp ppă ulei	17338	287	4.65	11
Pinion	17344	288	74	2
Carcasă	17302	290	827	1
Cilindru	17303	291	221	4
Pinion acționare	17343	292	86	2
Bucșă	17349	293	12,20	1
Bucșă	17065	294	2	4
Corp rulment	19212	301	125	8
Pinion dublu	19213	302	853	126
Coroană sprochet	19216	304	1050	134
Șurub special	19217	305	12,60	191
Semiax	19218	306	625	172
Burduf	19223	308	89	307
Piuliță	19219	10401309	71,59	111
Steluță	19230	310	2090	79
Piuliță butuc	19234	311	71,50	14
Bucșă	19241	316	103,60	210
Flanșă ambreiaj	19256	317	779,25	79
Corp rulment	19305	325	106	14
Ax role	21747	334	103	6
Tije	21487	338	107	15
Bucșă bronz	21628	342	67	143
Ax zale șenilă	07167	347	36,70	60
Capac	21609	348	102	16
Cuzineți	21690	350	70	12
Ax rolă superioară	21716	352	76	119
Capac rolă	21720	353	17,40	4
Suport arc	21794	360	276	7
Arc	38304	385	2,90	45
Arc pompă	38306	387	2,50	24
Arc interior	38318	388	7,10	124
Arc suport ambr	38322	389	7,35	68
Arc	38322	390	7,31	2
Arc supapă	38330	393	2,50	55
Arc supapă	38366	398	4,55	13
Garnituri	40127	408	15.80	5
Simering metal	40251	414	9,95	65
Presetupă ambr.	40257	415	11,30	71
Simering metal	40263	416	12	36
Cot radiator	42603	418	74	5
Simering servo-frînă	40727	420	15,80	81
Simering	40778	424	14,50	156
Presetupă	40805	425	11	191
Simering presetupă	40789	426	15,55	73
Simering presetupă	40812	427	10,60	55
Presetupă metal	40831	428	14,50	333
Simering	40818	492	12	13
Garnituri	40838	432	2,50	2
Presetupă	40976	437	12	150
Gresoare M8	M8	438	0,90	200
Gresoare cu cot	M10	440	2	2935
Ax camă	67374	459	246	10
Capac inferior	67263	460	13,56	25
Ax mecanism	72119	484	7,70	18
Corp	73101	487	289	6
Pinion	74189	490	73	6
Pinion	74188	491	56	6
Ax reductor	76106	494	137	5
Ax pinion	01403	502	58	1
Capote laterale	551133	530	156,50	1
Releu regulator		531	171	63
Bucșă	09226	534	23,25	1
Galerie	08319	553	276,60	1
Pinion	06441	584	53	4
Balansoare	712	586	315	2
Set pedaliere	24337	597	414,60	2
Capac mic ambreiaj	11150	614	30	8
Capac mare ambreiaj	01145/48	617	62	5
Ax ambreiaj	07324	618	145,10	25
Șurub contoar		636	13	16

Materiale feroase și neferoase

Cod fișă	Denumire	Caracteristici	P/U	Stoc	P/U
30201258	Oțel rotund	∅90 33MOC11kg		898	3,70
30201216	„ „	„ „ „		3427	4,67
30201215	„ „	„ OL60IK	„	1706	3,85
30201214	„ „	„ 40C10	„	274	4,69
30201202	„ „	∅85 ST — 45	„	2223	3,85
30201204	„ „	„ ST — 60	„	1431	3,85
30201136	Oțel forjat	300×300	„	1023	4,60
30201135	„ pătrat	300×300 MOC — 41	„	300	4,76
30201120	„ „	100 OLC.45	„	871	3,93
30201110	„ „	90×90	„	1102	3,45
30201241	„ rotund	∅110 33 MOC 11	„	4104	3,84
30201242	„ „	„ OLC 45	„	316	2,68
3020251	„ „	∅120 33 MOC 11	„	369	4,84
30201253	„ „	„ 21 TMC 12	„	4533	3,54
30201255	„ „	„ C35 — C45	„	2159	2,70
30201261	„ „	∅130 OL 42	„	612	3,40
30201279	„ „	∅140 OL 50OL 60	„	1765	3,50
30201281	„ „	∅140OL45	„	1020	2,65
30202111	„ lat	25×4	„	793	3,83
30202112	„ „	30×5	„	92	3,59
30202115	„ „	35×4 OL 37	„	1535	3,68
30202131	„	70×12 41 MOC 11	„	74	5.40
30202138	„	90×10	„	157	2,85
30202139	„	100×4	„	1164	3,92
30202146	„	110×10	„	91	2,87
30202154	„	120×30	„	195	2,80
30202211	„ pătrat	18×18 OL 42	„	73	4,38
30202217	„ „	25×25	„	172	4,17
30202224	„ „	36×36 OL 38	„	3632	3,47
30202231	„ „	50×50 OL37IN OL50IK	„	1511	3,47
30202239	„ „	60×60 OL37	„	684	3,55
30202405	„ rotund	∅65 OL50IK	„	3812	4,30
30202412	„ „	∅65 OL60IK	„	508	4,25
30202420	„ „	∅75 OL42IK	„	880	2,51
30202423	„ „	∅80 OL60IK	„	548	3,85
30202426	„ „	∅80 OL42IK	„	3170	2,76
30202427	„ „	∅80 OL50IK	„	5245	2,74
30202504	„ T3		„	151	2,70
30203003	„ beton	∅6	„	555	3,65
30203004	„	∅12	„	1640	2,92
30204001	„ pătrat	20×20 OSC12	„	286	5,96
30204002	„ carbon	25×25	„	513	5,86
30204003	„ aliat	∅10 W 2453	„	41	50,00
30204004	„ carbon	∅100 OSC 12	„	21	10,15
30204005	„ rotund	∅45 OLC45	„	470	3,75
30205016	Oțel rapid	W 3355 25×25	kg.	690	104,00
30205017	„ „	RP3 30×30	„	318	104,15
30206058	„ constr.	∅6×0,5 GBK	„	12	78,50
30206060	„	∅7×0,7 GBK	„	75	70,77
30206061	„	∅9×0,8 GBK	„	247	47,02
30206062	„	∅10×0,8 GBK	„	28	40,74
30206063	„	∅12×0,5 GBK	„	58	48,54
30206064	„	∅14×0,5 GBK	„	252	45,39
30206065	„	∅52×1,5 GBK	„	489	13,74
30207003	„ instalații	3/8	„	409	6,80
30208010	„	H 14 OL 42	„	2282	6,12
30208020	„	H 17 OL 50	„	711	4,68
30209020	„ lat	60×5	„	240	4,79
30209024	„ „	65×8	„	8411	5,21
30209026	„ „	65×10	„	4204	6,81
30209029	„ „	70×6	„	146	6,55
30209034	„ „	75×10	„	847	5,50
30209035	„ „	75×12	„	126	4,90
30209040	„ „	80×8	„	1060	7,16
30209049	„ „	120×1	„	508	5,20
30209052	„ „	120×4	„	1030	2,80
30301056	Tablă neagră	∅60 mm	„	2390	4,11
30301065	„ „	∅90 mm	„	3138	3,11
30302008	„	∅3,5	„	4234	3,27
30402010	cablu zinc	∅6	„	939	9.90
30403305	sîrmă aluminiu	∅3	„	28	18
30403318	„ cupru	2,2	„	7,6	40,50
30501020	electrozi fontă	∅2,5	„	2,5	64,40
30501023	„ „	7 ∅5	„	1112	75,96
31201006	tablă alamă	2,5	„	10,5	69,00
31201003	„ „	1×500	„	36,1	69,00
31302003	bandă alum.	15×3	„	58	25,00
31302005	„ „	20×5	„	14,5	24,00
31302033	„ „	0,76×76×1440	„	14	95,07
31303003	aluminiu lat	80×10	„	210	20
31303007	„ „	100×10	„	260	20
31601005	tablă cupru	1×500	„	216,7	52,5
31601007	„ „	1,5×500	„	139,5	52
312004	bandă cupru	0,5×500	„	81,4	91,5
31602006	„ „	0,4×500	„	17	91,5
31602008	„ „	0,5×500	„	96	91,5
31602013	„ „	0,8	„	23	90,75

Vasile Tudor Creţu

opinii

„Ethosul folcloric – sistem deschis"

Ed. Facla, 1980

Cartea publicată recent de Vasile Tudor Creţu, **Ethosul folcloric sistem deschis** este, în primul rînd, o remarcabilă dezbatere teoretică asupra sferei semantice a citorva concepte de bază cu care operează astăzi studiile de antropologie culturală şi etnologie. Mai mult decît atîta, este o cercetare bine articulată ştiinţific, novatoare, dedicată „citirii" profunde a semnificaţiilor culturii noastre orale în context etnologic.

Autorul minuieşte cu largă deschidere intelectuală, secundată de un fin spirit critic, diferitele teorii clasice şi contemporane ce au implicat conceptele de care se ocupă, din perspectiva mai largă a filozofiei culturii, sau din cele mai particulare ale semioticii, psihanalizei, antropologiei culturale şi folcloristicii. Temeinica pregătire teoretică a lui Vasile Tudor Creţu se întregeşte constant cu experienţa şi investigaţiile sale de teren, cu felul în care el ştie să descifreze **dinlăuntru,** valorificînd direcţia Malinowski, morfologia şi semantica ethosului folcloric românesc. Demersul teoretic îşi validează mereu premisele şi rezultatele prin confruntarea cu fenomenele complexe ale realităţii culturale, privite adesea nu numai din punctul de vedere al cercetătorului ci, mai ales, de pe poziţia celor ce le concretizează şi trăiesc, a membrilor comunităţii tradiţionale.

Pornind de la distincţia ce se face, pentru literatura cultă, între imaginaţie şi memorie, ca elemente ale procesului de creaţie în raport cu dinamica realului, Vasile Tudor Creţu remarcă judicios că în culturile arhaice şi în culturile de factură orală imaginarul apare ca o realitate „secundă", cu aceeaşi valoare de veridicitate ca şi realul sensibil, perceptibil. De aici şi constatarea pertinentă că în procesualitatea **referent – semn – semnificaţie,** simbolurile culturale, păstrîndu-şi sensul de bază indiferent de axa pe care sînt circumscrise, au o accentuată funcţie ordonatoare. Cartea prefigurează astfel o nouă gramatică a riturilor, în care semnele diferitelor coduri : verbal, muzical, coregrafic, gestual, ajung operatori simbolici prin intermediul cărora investesc cultural practici îndătinate şi credinţe, devenind embleme ale unor situaţii necotidiene, care consacră ritual şi ceremonial momentele importante ale existenţei umane.

O precizare se cuvine făcută şi în legătură cu bibliografia folosită. Ea este fundamentală, de real prestigiu ştiinţific şi metodologic. Niciodată însă informaţiile etnologice nu „sufocă" demonstraţia autorului, care se desfăşoară logic, adesea fascinant, revelînd mereu aspecte şi semnificaţii nebănuite.

Excelente sînt, după părerea mea, şi concluziile lucrării. Ele trădează temeiul etic al cercetării. Spre deosebire de Vasile Tudor Creţu, care se îndoieşte de coerenţa şi utilitatea consideraţiilor finale, eu găsesc însă că fericita concluzie a lucrării sale stăruie în noua modalitate de înţelegere a culturii orale prefigurată de carte, în deschiderea spre un nou mod de a judeca şi descifra complexitatea faptelor noastre de folclor.

MIHAI POP

☆

Legat de o seamă de prestigioase manifestări ştiinţifice prin studii, comunicări, filme vizînd probleme ale culturii folclorice, numele lui Vasile Tudor Creţu este cunoscut ca al unuia dintre cei mai avizaţi cercetători ai domeniului, cu aplecare specială asupra zonelor şi sub-zonelor Banatului istoric. Bun cunoscător, prin obîrşie şi mai apoi prin formaţie profesională a subiecţilor şi a faptelor de cultură populară, a oamenilor cu practicile şi manifestările lor tradiţionale, autorul se fixează în „interiorul sistemului" descoperind şi evaluînd caracterul axiologic al evenimentelor privite din chiar inima spaţiului folcloric şi al grupului. Plasîndu-se cu investigaţiile în intimitatea sistemului, cercetătorul a găsit calea de acces autentică spre sensurile şi tîlcurile adesea greu descifrabile ale gîndirii folclorice, interpretate apoi cu rigoare metodologică, decantate în filtrul unei vaste cunoaşteri teoretice.

„Ethosul folcloric – sistem deschis" este un studiu amplu în care se îmbină armonios şi eficient capacitatea de analiză şi sinteză autorul trecînd de la detaliile pline de nuanţe ale obiectului propus cercetării : ethosul folcloric / privit la nivelul sincronic şi diacronic al proceselor sale / pînă la abordarea lui în dimensiunile fundamentale. Luînd în studiu o temă / mai veche, pe marginea căreia concluziile au fost adesea contradictorii /, o temă ce necesită o amplă şi profundă cunoaştere a culturii folclorice, cît şi o riguroasă înţelegere a disciplinelor conexe, autorul recurge la un demers analitic cu caracter interdisciplinar, urmărind dimensiunea antropologică a realităţilor etno-folclorice incluse şi analizate în sfera largă a culturii universale. Avînd în vedere caracterul plurivalent şi sincretic al creaţiilor populare, cercetătorul nu neglijează nici dimensiunea estetică străduindu-se să împlinită fiind aceea de-a pune în relaţia de „complementaritate" totalitatea elementelor care ar putea oferi imaginea autentică a produsului cultural. Tema a stat în atenţia cercetătorilor mai mult în direcţia culturii arhaice şi a celei moderne, scrise, lucrarea de faţă luînd în studiu tocmai particularităţile diferenţiatoare ale acelui ethos folcloric ce continuînd fondul cultural arhaic şi precedîndu-l pe cel modern, prin poziţia sa intermediară şi-a constituit o structură proprie.

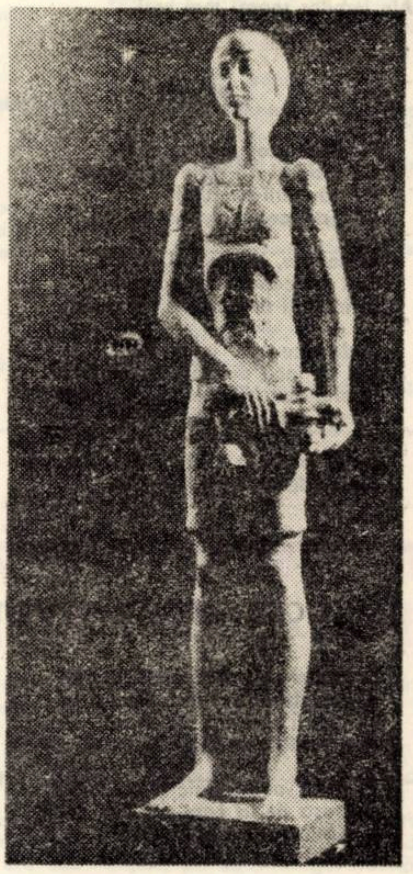

SZAKÁTS BÉLA : „Formula 1"

Analizînd conceptele fundamentale ale gîndirii folclorice : ritul, mitul şi simbolul, autorul defineşte şi trage concluzii pertinente care-i permit mai apoi o analiză dintr-o perspectivă critică a unor diferite puncte de vedere privind profilul spiritual al poporului român. Categoria fantasticului / definită la nivelul ontic, gnoseologic, psihologic şi al discursului artistic / şi analiza condiţiei fantasticului în cultura populară conduce la concluzia că miticul şi fantasticul în cadrul culturii folclorice sînt realităţi cu structuri şi funcţii distincte, relaţiile lor fiind cel mai adesea antinomice. În vreme ce miticul, prin natura sa conservatoare a perpetuat modele şi arhetipuri, fantasticul prin violentarea acestora a contribuit la procesul de restructurare a ethosului folcloric investindu-l cu noi semnificaţii etice şi estetice.

Termenul de ethos folcloric este folosit în sens antropologic şi etnologic, adică avînd în vedere, aşa cum spune autorul, în primul rînd specificitatea morfo-semantică a bunurilor culturale ale colectivităţii, create de-a lungul istoriei. Scheletul morfo-ideatic al corpus-ului folcloric este alcătuit din relaţionarea nealeatorie a unui ansamblu de elemente cognitive, etice, juridice, morale etc., unităţile de bază ale sistemului / ethosului folcloric / avînd un caracter istoric, modificîndu-şi funcţia şi sensurile. Caracterul de sistem deschis îi este conferit ethosului folcloric tocmai de această putere de adaptare a structurilor la dinamica realului. Analiza detaliată a simbolului „drumului" / în basm, în eposul versificat, în poezia obiceiurilor familiale / însoţită de observaţii subtile şi fin nuanţate reprezintă partea aplicativă a lucrării, menită a valida demonstraţia teoretică ce o precedă.

Asociind cercetarea sincronică cu cea diacronică autorul apelează la perspectivele oferite de discipline conexe etnologiei şi folcloristicii, ca sociologia, antropologia, istoria, psihologia, filologia etc. reuşind ca printr-un competent apel la cultura universală să stabilească nişte coordonate în chiar spaţiul acesteia. Pătrunzînd logica interioară şi semnificaţiile esenţiale ale unui sistem complex şi controversat, Vasile Tudor Creţu a realizat o interpretare superioară a unor concepte, situaţii şi texte, interpretare ce se construieşte într-o demonstraţie logică şi pertinentă conformă unui riguros mod de cunoaştere şi gîndire.

Ramona BOCA BORDEI

Poetică, matematică, semiotică

Pusă sub semnul structurilor algebrice ale limbajului, **Poetica matematică** (1970) a lui Solomon Marcus este prima încercare în lingvistica românească de a studia, într-o lucrare de mare amploare, un domeniu care, de atunci încoace, a devenit una din coordonatele principale ale studiului limbajului. Fără a pune în mod distinct problema suprapunerii a două planuri considerate, prin tradiţie, complet diferite, autorul insistă asupra posibilităţilor de punere în relaţie, ori, pe anumite spaţii, de identificare a două discipline atît de, aparent, disparate. Într-un studiu publicat mai înainte în **Secolul 20, Poezie, poetică, matematică** se încerca o motivare, am zice, aproape estetică a apropierii dintre cele două teritorii : „Poezia reprezintă modalitatea supremă de concentrare şi esenţializare a limbajului de sugestie, tot aşa cum matematica constituie forma cea mai densă, mai concentrată şi mai puţin redundantă pe care o poate prezenta ştiinţa". Aşadar, asemănările dintre cele două „obiecte" sînt de natură să instituie „un dublu record", pentru că interrelaţiile stabilite instaurează, în cazul studiului matematic al poeziei, o deplină esenţializare a limbajului studiat şi a celui ce se oferă ca furnizor al terminologiei studiului. „Metoda de gîndire", care este matematica, devine un posibil model pentru încercarea de luare în studiu al oricărui sistem lingvistic, datorită funcţiei descriptive şi capacităţii de modelare a limbajului matematic. În cele din urmă, se constată că funcţiile limbajului poetic şi ale celui matematic prezintă similitudini de structură, motiv pentru care compatibilitatea lor poate fi explicată prin cauze ce ţin de conformaţiile de adîncime ale tipologiei culturale. Consideraţiile lui Solomon Marcus, aşa cum singur mărturiseşte, nu pot fi, pe moment, decît „enunţiative", implicînd un anumit risc al (ne)înţelegerii lor, determinat de morfologia internă a limbajului poetic şi a celui matematic.

Marcînd una din cele mai timpurii despărţiri de exclusivismul formalizant ce tutela demersurile structuralismului, **Poetica matematică** premerge mult discutatul „interdisciplinarism", vehiculat cu atîta fervoare în vremea din urmă. Matematica şi poetica sînt puncte de sprijin în formularea unei semiotici a comunicării, cu o rază de cuprindere extrem de largă. Dacă întîmplător Solomon Marcus se opreşte în această etapă la studiul teatrului cu metode matematice, motivul se găseşte în intenţiile sale de a crea un „model matematic integral al operei dramatice". În ce constă acest model integral ? Înainte de a schiţa o prezentare sumară a acestuia, trebuie menţionat faptul că în demonstraţia lui Solomon Marcus se are în vedere nu atît textul dramatic cu posibilele sale valori de nuanţă estetică, ci posibilităţile acestuia de a deveni **spectacol,** acţiune interpretată. Prin urmare, accentul va cădea pe nuanţarea modalităţilor de transpunere scenică şi pe „transformarea" unui text literar într-unul dramatic. Pentru o analiză aşa-zicînd literară a piesei, este obligatoriu ca rezultatele obţinute prin metode matematice propuse de autorul lucrării, să fie „traduse" în codurile abordărilor obişnuite ale textului literar. Valoarea consideraţiilor lui Solomon Marcus rămîne însă intactă pentru fazele de pregătire ale spectacolului scenic, şi pentru valorizarea soluţiilor optime în strategia scenică a piesei dramatice.

Trecînd prin faza de stabilire a **structurii scenice a piesei,** autorul are în vedere gradul de populare a scenei, tipurile de raporturi dintre personaje, dublate de diferitele forme de confruntare scenică dintre ele (referindu-se, acestea, la „distanţa scenică" a unei piese, adică la **lungimea lanţului** între două personaje, precum şi la „diametrul scenic" al piesei, definit drept cea mai mare distanţă scenică dintre două personaje). Aplicînd teoria grafurilor la studiul concepţiei regizorale a unui spectacol, Solomon Marcus propune introducerea **nucleelor,** ansambluri ce dezvoltă semnificaţii deosebit de complexe în cazul oricărei puneri în scenă. Modelul matematic este de neînlocuit în acest caz pentru operaţia de alegere a unui **anumit** nucleu (în sensul folosit în teoria grafurilor), pentru că orice graf (neorientat, cum sînt cele întîlnite în cazul studiului textului dramatic) este generator de mai multe nuclee. Acest lucru se realizează prin apelarea obligatorie la diferite „teoreme de existenţă şi unicitate" a nucleului un graf. Operaţie în care desluşim, destul de clar formulată, însăşi modalitatea cea mai frecventă de critică literară, a alegerii şi particularizării operei. Modelul matematic integral al lui Solomon Marcus are ca punct iniţial concepţia lui Steen Jansen despre textul (opera) dramatic(ă) (compus din două planuri : un plan textual şi unul scenic), situaţia dramatică şi ierarhia personajelor. Privită din această perspectivă, opera dramatică este o sumă de douăsprezece obiecte : personaje, locuri, replici, indicaţii de regie ; ele sînt „mulţimi finite, disjuncte două cîte două". Alte trei obiecte sînt o aplicaţie în indicaţiile de regie, iar completarea modelului este făcută prin studiul aplicaţiilor între cele patru mulţimi finite enumerate mai sus. Acestora li se adaugă textul ca înşiruire de replici şi indicaţii de regie, descompunerea în situaţii consecutive şi configuraţiile marcate. Un paradox al acestui model este că deşi se aplică spectacolului, el se referă îndeosebi la operele dramatice scrise, implicînd o non-modificare a situaţiei personajelor şi a decorului. Aplicabilitatea modelului matematic integral al operei dramatice depune mărturie, dintr-o perspectivă surprinzătoare, despre procedeul adeseori incontrolabil, al transformării textului literar (dramatic) într-o nouă formă de existenţă, în spectacol scenic. Urmarea îndeaproape a modelului propus de Solomon Marcus permite relevarea unor aspecte ce sînt ale pragmaticii literaturii, dar şi cele dintotdeauna ale poeticii operei literare.

Recent, amplificînd aria cercetărilor ce caracterizau **Poetica matematică,** pe linia preocupărilor sale actuale, Solomon Marcus ne-a oferit o excelentă introducere în semiotică, „ştiinţa semnelor". Scrisă cu o mînă sigură, dovadă a excelentei cunoaşteri a unei game largi de informaţie şi idei, **Semne despre semne** este o binevenită punere la punct într-un domeniu destul de puţin cunoscut momentan, dar care atrage multă lume cel puţin prin insolitul... terminologiei şi al metodelor. Evident, a reduce semiotica la o simplă complicare a unui vocabular mai mult sau mai puţin specializat, înseamnă a minimaliza un domeniu de cercetare ce începe să se dovedească deosebit de fructuos. Fără a avea pretenţia unui tom ştiinţific, cartea este un inteligent eseu introductiv într-o ştiinţă ce se dovedeşte tot mai mult un veritabil instrument al interdisciplinarităţii. Axată în special pe problemele comunicării, lucrarea lui Solomon Marcus dă, întîi de toate, definiţii ale principalelor concepte şi idei cu care operează îndeobşte studiul semiotic al fenomenelor. Fără a emite pretenţia de manual de semiotică, lucrarea în discuţie este, totuşi, un excelent ghid pentru înţelegerea abordărilor semiotice. Dat fiind caracterul de popularizare al colecţiei în care a fost publicată, **Semne despre semne** nu îşi propune să depăşească pragul generalităţilor şi al problemelor de interes cît mai larg. Dar analiticul notaţiilor, dublat de un sintetism al prezentării, dau cărţii o consistenţă şi o valoare mai mult decît „pedagogice" uneia dintre cele dintîi încercări de lărgire a sferei semioticii la scara principalelor componente ale culturii.

Mircea MIHAIEŞ

ION RAHOVEANU

POEZIEI

Poezie, lucrul cel mai sublim
În scara zilelor și a inimii mele.
În trezia mea trăiesc chiar poeții
Din milenii pietrificate, mai grele.

Capricioasă e moartea, ciudată
Cel puțin viața poeților,
În poemele-acestea, în pîinea lor vie
Statornic se dăruie sufletelor.

Aș putea spune setea mea-i carnivoră
Plantă pîndind ora grea poeziei,
Aș putea spune viața mea-i piedestal
Vie să urce regina aceasta a ei, a veciei.

În sîngele meu poezia ca-n vară se scaldă
Și prin murmurul ei îți aud nemurirea
Iubire ce-n fire-mi pui flori și zăpadă.

INTRARE ÎN MUNȚI

Mi-e dor de acele podgorii
Din jurul satului meu,
Izvoare sub codru mereu
Nostalgie ne sună-n memorii.

Între blîndele dealuri amare
Și inconfundabilul cer
Sînt mirarea-ntre oamenii care
Prin generații se-naltă și pier.

E pururi tîrziu pentru-ntoarceri
Îmi spun plopii în frunza de veghe,
Timpuriu e mereu pentru nașteri
Îmi spun codrii-n zăpadă ca-n zeghe.

Și astfel trec norii, cocorii,
Ne regăsim țara sfîntă și caldă,
Ce trist ar fi-n soare, zăpadă,
Dacă mările n-ar avea promontorii.

CUM NINGE

Aprig și blind cîine alb
Omătul la poduri îmi iese în drum
La răscrucea aceasta de timpuri
Și a uitare zăpada adie din meri.

Prin aerul tînăr al iernii străbat
Și privesc cum zăpada pe crengi prinde rod,

Decența acoperă-absențele
Celor din burguri în lupte plecați.
Zăpada o simt ca pe-un înger și-un gide,
Monumentale troiene eroi celebrînd
Ne dăruie-o viață ucigîndu-ne alta,
Zăpada o simt zeitate ce plînge și rîde.

Ah caii acestui pămînt prin zăpezi,
Martiri înviind pe spinările albe
Ale iernilor repezi mai vezi.

PORȚI

Fiorii acestor rîuri se string
Cu nisipuri de stele în suflet.
Pe țărmurii-azurului
Stîngaci coborîm prin cetate.

În noapte, în gînduri, în vis
Sînt cei coborîți în pămînturi
Și înălțați în garoafe, în cetini.

Zadarnice văi între noi
Cei ce încă distanțe înfrîngem.
Numai soarele, vai, numai soarele
Cît de puțin cu noi trece.

Avem pietre-n tristeți de sculptat,
Deschide-te, stîncă a zilei.

ȘTEFAN CAREJA

ZBORUL PESCĂRUȘILOR PRIN TIMP

În piața mare, luna – un arici
scîrbos și mic – se leagănă-n hamac ;
cu ghiare de pisică-n ochii mici
pîndește noaptea... Sîntem în ce veac ?

Pe gard de gînduri umede și reci
îmi zvînt cămașa primului păcat ;
ah, este vremea, vară, ca să pleci
și dorurile nu mi le-ai aflat !

La vîrsta fără-ntoarcere din zori
prisăci de întrebări albeau prin lunci,
ci din atîția nu răzbunători
păstrat-am doar un da pentru atunci.

În van e dară țipătul, în van
și zborul pescărușilor prin timp,
damnat am fost să-ndur ca tomitan
mînia nemilosului Olimp.

Ești sora mea, tristețe, și de-acum
e dus pe veci al cîntecelor rost,
mesteacăn prohodind pe noul drum
mă-nalț și iscălesc pe cer cu fost...

DACĂ NU VA FI BALANȚA DREAPTĂ

Pe culoarul trenului de seară
stau acum cu visul ros în coate ;
nu mă mai certa din călimară,
ci mă iartă, Doamnă, pentru toate !

Vara-ntreagă, Doamnă, am căutat
zarea care să mă miruiască ;
din cerdacul tău îndepărtat,
iartă-mi lunga iarnă sufletească !

Speriați din caldul cuib al lunii
zorii-mi pun din nou pe chei cravată ;
și chiar de te-or mitui vreunii
iartă-mi, Doamnă, viața răsturnată !

Bruma, Doamnă, sarea-și va așterne
și-mi e poezia neculeasă,
ci din valea curgerii eterne
iartă-mi morții neaduși acasă !

Poate-n noaptea asta mă așteaptă
trecerea cea dulce de hotară,
dacă nu va fi balanța dreaptă,
iartă, Doamnă, vorba mea murdară !

TOATE CÎTE IERI S-AR FI PUTUT

Și șarpele ce m-a mințit în cer
și împietrirea lui în bulevard
și îngerii semnînd în cazier
și dorurile ce sub țîță-mi ard.

Și golfu'-acesta mic și surdomut
și masa de la care-am fost gonit
și visele jucate la barbut
și mitul care m-a adăpostit.

Și rolurile date să le joc
și cărțile citite pe sub bănci
și secolul în toate echivoc
și despletirea nopților țigănci.

Și ploile cu care mă-nsoțesc
și zborul amăgit de absolut
și vinul rubiniu, călugăresc
și toate cîte ieri s-ar fi putut.

Și insula știută din atlas
și morții despre care nu vorbim
și stelele din care m-am retras
și negurosul meu pseudonim

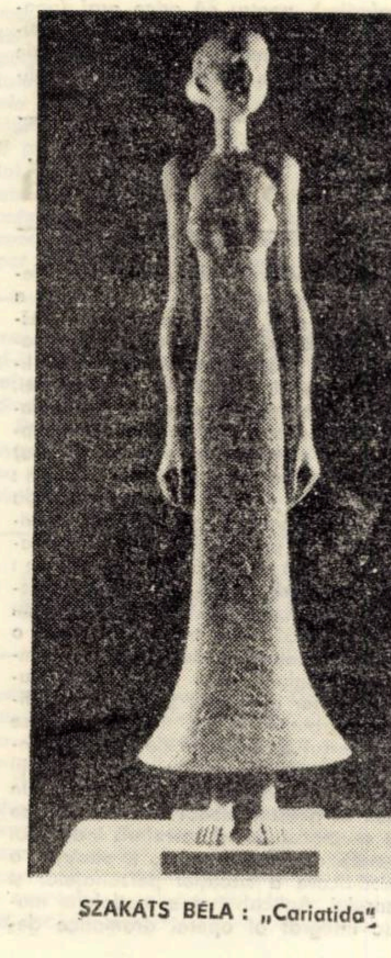

SZAKATS BELA : „Cariatida"

VALENTINA DIMA ● ULTIMUL ZBOR AL PĂSĂRILOR FĂRĂ NUME*)

SZAKATS BELA : „Cariatida orizontală"

Caietele pline cu un scris rotund și frumos, aplecat înspre dreapta, peste care dădu într-o zi Sabina se dovediră a fi cîteva din însemnările mătușii Maria, rătăcite cine știe cum, într-unul din scrinurile vechi rămase de la bunica. Prima ei reacție fu să le așeze la loc, nu se cuvine să le citesc, n-am nici un drept asupra lor, își zise. De aceea le și lăsă deoparte, neatinse, luni de zile.

Mai tîrziu, cînd Sabina, în dorința ei de a cunoaște oarecum sufletul acestei femei, se-ncumetă să-și arunce privirea pe cîteva din paginile găsite în sertarul scrinului fu mișcată citind rîndurile de mai jos, care aduceau a profesiune de credință : „Nu mai am viață personală. Și nici nu voiesc. Sînt bucuroasă – sau, dimpotrivă – în funcție de bucuriile sau mihnirile lor. Voi nota deci aici, cînd timpul îmi va îngădui, evenimentele mai însemnate din casa noastră, „nimicurile" de fiecare zi. În fond, din aceste „nimicuri" casnice îmi este alcătuită viața. Aici, între pereții căminului, se află inima mea, la masa aceasta, adusă într-un început de primăvară, preludiu al unei vieți noi, voi ride, voi plînge, voi visa"...

Și totuși mătușa terminase artele plastice, așa parcă-i spusese Sabinei mamă-sa. Probabil că însemnările astea datează din perioada cînd întrerupsese din cauza primului născut. Încă de pe atunci ea se dedică în întregime alor săi și nu-i fu greu să și-o imagineze alergînd sprintenă dintr-o odaie într-alta, fredonînd cîte o romanță, scuturînd covoare și lustruind mobile și iarăși înapoi la bucătărie, unde pe plita încinsă fierbeau cratițe cu supe și sarmale. Și toate acestea nu-i îndepărtau de pe buze surîsul, pe care nu numai buzele îl păstrau, el venea din străfundul conștiinței, de aceea puterea ce i-o da, cînd își întîmpina soțul și copiii, surîsul ei de om bun, care îi lumina chipul, îi făcea pe toți să înflorească. Știu însă că ea însemna pentru ei mult mai mult, ea era tăria și puterea, ea le lega pe toate și veghea ca toate să se împlinească. Pe cuvîntul Mariei, auzise cum îi spunea cîndva unchiul mamei sale, puteai clădi o țară...

„... De-atîta treabă de peste zi seara cad frîntă de oboseală. Mă doare tot trupul, mîinile și picioarele îmi sînt ca amorțite. Și totuși nu mi-aș schimba locul, chiar dacă el înseamnă nesomn și griji și veghe neîntreruptă, cu al nimănui. Mi-e așa de drag căminul nostru încît cu greu aș suporta fie și o scurtă despărțire. Dacă aș fi nevoită, totuși, să plec undeva pentru un răstimp m-ar înduioșa pînă și gîndul la calendarul așezat pe peretele din bucătărie care mă așteaptă să-i rup zilnic cîte o filă"...

O viață întreagă claustrată între patru pereți : pentru că, oricît ar fi dorit mătușa (dar să fi dorit oare cu adevărat ?) nu a mai reușit să se smulgă din locul acesta tentacular și să se întoarcă la catedra părăsită. Au venit și ceilalți doi copii, îndatoririle îi sporeau pe zi ce trece și mereu era nevoie de prezența ei tonică, atotcuprinzătoare. Apoi zbuciumul, nopțile ei de nesomn, cînd vreunul din cei mici se îmbolnăvea ; nu se cruța defel, parcă o văd : cu chipul tras, cu buzele strînse, cu obrajii din care dispăruse sîngele, de un alb ce contrasta cu părul ce-i rămăsese negru ; alergînd prin farmacii și pe la doctori, trecînd pe străzile orașului cu mersul ei susținut, repede, dar fără grabă, decisă să ajungă acolo unde știa ea, îmbrăcată mereu cu o rochie care păruse veche din totdeauna, în culori stinse, mai bine zis fără culoare, fiindcă ea renunțase demult la tot ce s-ar fi putut numi nu cochetărie, ci simplă grijă feminină pentru ținută.

...„Copilul cel mic e suferind – citește mai departe Sabina – sufletul meu este trist de moarte și dacă aș ști că toate florile pămîntului s-ar usca și că niciodată nu s-ar mai auzi în lume glasul privighetorilor mai tristă decît sînt n-aș putea fi, căci ce este mai prețios pentru o mamă decît sănătatea copiilor ei ?"

Ea le-a dăruit totul, tot ce avea, și n-a așteptat nimic în schimb, oftă Sabina, cu ochii înrourați. Doamne, ce om a fost mătușa asta a mea și ce rău îmi pare că n-am apucat s-o cunosc !

Ai săi s-au dovedit însă a fi pînă la urmă niște egoiști ; au luat cu amîndouă mîinile darurile ei – fără să se sfiască, dar au ajutat-o prea puțin ; mai rău chiar, aș zice că nu s-au străduit defel s-o înțeleagă. Pentru că altfel îmi vine greu să-mi explic eșecul ei. Sau poate că și ea a fost vinovată. Slabă din prea mare bunătate, sacrificîndu-se pînă la uitare de sine ; în neobișnuita-i generozitate nici nu putea concepe că la un moment dat ar fi trebuit să le spună gata, ajunge, a fost destul, lăsați-mă să mă mai gîndesc acum și la mine, m-am străduit să vă fiu de toate, v-am scos din penele cele rele, v-am asistat și v-am încurajat tot timpul, dăruiți-mi măcar un scurt răgaz să-mi revin, să mă regăsesc pe mine însămi, descurcați-vă și singuri o vreme, pentru a putea, în sfîrșit, să-mi văd de lucrul care este numai al meu. Fiindcă „pentru orișice este o clipă prielnică și vreme pentru orice îndeletnicire de sub cer ; vreme este de a te naște și vreme să mori : vreme este să sădești și vreme să smulgi ceea ce ai sădit ; vreme este să rănești și vreme să tămăduiești ; vreme este să dărui și vreme să zidești ; vreme este să plîngi și vreme să rîzi ; vreme este să jelești și vreme să dănțuiești ; vreme este să arunci pietre și vreme să le strîngi ; vreme este să îmbrățișezi și vreme să fugi de îmbrățișare ; vreme este să agonisești și vreme să prăpădești ; vreme este să păstrezi și vreme să arunci ; vreme este să rupi și vreme să coși ; vreme este să taci și vreme să grăiești"...

Pentru mătușa însă nu prea se găsea vreme niciodată, deși în fiecare zi ea spera că va sosi clipa cînd va putea începe lucrul la tabloul ei mult visat, un vis la întruparea căruia se gîndea tainic și cu ardoare. Simțea – și inima i-o spunea – că e chemată să împlinească ceva neobișnuit de frumos și măreț.

... „Nu pot să cred, nota în jurnal, că nu vor veni zile mai bune și pentru mine ; sper din tot sufletul că va sosi și vremea mea, cînd voi avea treburi mai puține și liniște sufletească mai multă pentru a mă putea concentra și aceste clipe nu vor umbri cu nimic armonia căminului nostru. Mi se va da, în fine, prilejul de a mă exprima pe mine însămi"...

Mama îmi spusese, își aminti Sabina, ce senzație a făcut mătușa Maria pe strada aceea de slujbași cumsecade în după-amiaza cînd a venit acasă cu o căruță trasă de doi cai negri, din care căruțașul dădea jos o mulțime de saci de hîrtie plini cu gheme de mătase în felurite culori și cu fire lucitoare de aur și argint și mari tăblii de carton procurate numai ea știe de unde și cu cîtă greutate. Le-au dus în curte, într-un soi de magazie, cu două ferestre ce dădeau înspre grădina din spatele casei, unde se afla și o masă lungă pe care erau înșirate sumedenie de cartoane, schițe și variante la care migălise printre picături.

Acest proiect pe semne că o preocupase demult, fusese o idee cu care sensibilitatea ei ulcerată se hrănise în clipa de cumpănă. Va fi, își spusese ea în gînd, o tapiserie minunată, care va ocupa peretele cel mai mare al sufrageriei.

Ziua în care reuși să înceapă a fost desigur pentru ea o adevărată sărbătoare. Cu cîtă dragoste trebuie să fi privit mătușa micul ei colț ce prindea contur și se însuflețea grație talentului ei atîta vreme neglijat, lăsat să se usuce ca o buruiană nefolositoare. Păstrase în suflet un episod din copilărie, pe care aveam să-l descopăr apoi cu emoție și neastîmpăr. Fără îndoială că dacă aș fi întîlnit-o în zilele acelea de nouă și secretă bucurie aș fi găsit-o mult schimbată și aș fi descifrat în sclipătul ochilor și în discreta roșeață a obrajilor fluxul nou de sînge curat ce-i inunda întreaga făptură, prinsă acum într-o căutare de sine, cum nici ea nu credea să mai retrăiască.

... „Să tot fi avut vreo opt, nouă ani, pe vremea cînd părinții locuiau într-un ținut ciudat plin de rîpe și movile înalte de pămînt galben, argilos. Vacanțele mi le petreceam în preajma lor. Văzusem întîmplător, cînd treceam pe acolo într-o dimineață de primăvară, niște păsări de-o rară frumusețe, cu penele viu colorate în galben, roșu, verde, albastru, alb, violet, de la nuanța cea mai deschisă pînă la aceea aproape neagră, ce păsări or fi fost acelea nici azi nu știu, nota mătușa Maria, ele zburau într-una, descriind volute deasupra capului meu și eu nu mă mai săturam privindu-le. Fugeam de-acasă și stăteam să le urmăresc ore în șir, fără să-mi pe[illegible] de foame și sete ; dacă aș fi întrebat, poate aș fi aflat ce e cu ele, dar nu v[illegible]am să dezvălui nimănui această taină despre care îmi plăcea să cred că îmi aparține numai mie"...

Sabinei nu-i fu greu să și-o închipuie cum aștepta v[illegible]jită pe un tăpșan de iarbă încălzit de razele arzătoare ale soarelui, lîngă movilele ce i se păreau uriașe, să vină păsările ei misterioase, cu siluete fragile pentru a începe joaca lor neîntreruptă împrejurul copilei ce le privea țintă cu ochii mari și uimiți. Și ele soseau de fiecare dată ca unul din nenumăratele ceasornice ale firii, rotindu-se în văzduh, urcîndu-se în înalturi, coborînd ca tot atîtea săgeți aproape de sol, mai mai s-o atingă cu aripile lor, lăsîndu-se apoi destinse pe rotunjimile de pămînt galben, ascunzîndu-și mai întîi ciocurile, apoi capetele, pentru ca în cele din urmă, să intre cu totul acolo, să dispară și un timp să nu mai fie nimic. În acele clipe – cît ar fi fost de lungi Maria nu își putuse da seama nici atunci și nici acum, cînd, după atîția ani, și le rememora fixate în amintire cu poezia lor întreagă, de atunci... ea tremura desigur numai la gîndul că ele ar putea să rămînă acolo sub pămînt, să nu se mai întoarcă și astfel să nu le mai revadă niciodată și stătea acolo nemișcată, așteptîndu-le să apară din nou. Poate că de aceea i se întipăriseră astfel atît de adînc, de integral, pînă la amănunt, pînă și starea de suflet o retrăia mirîndu-se, minunîndu-se de toate, de cît a putut să fie de frumos. Și, cînd, în sfîrșit, se hotărau să reapară, una cîte una, parcă mai curate și mai strălucitoare de cît au intrat, poate au fost să se îmbăieze, își zicea ea, neliniștea i se risipea, ochii îi licăreau umezi și le imagina străbătînd lungi coridoare căptușite cu mătase care duc înspre alte tărîmuri, unde nici unui muritor nu-i este dat să pătrundă, în niște castele fermecate din împărăția păsărilor, purtătoare ale unor mesaje numai de ele știute.

Voia să-și înceapă tabloul gîndit atîta cu acea amintire de demult și schițe cu desen de păsări umpluseră masa de lucru din magazie.

Începuse să lucreze cu rîvnă în clădirea din curte, numai că venea prea rar, fiindcă nici acum ei nu-i ajungea timpul pentru sine. Se ivea mereu cîte un necaz, din pricina căruia era nevoită să abandoneze totul pentru lungi săptămîni și apoi chiar ea, cea plină de putere și de energie, ieșea vlăguită din încercările la care participa cu întreaga ființă și trebuia s-o ia mereu de la capăt, să se reculeagă, să-și primenească trupul și sufletul, pentru a rezista mai departe. Dar cîtă bucurie o fi simțit în sinea ei Maria, cînd reușea să rămînă, fie și pentru cîteva ceasuri, singură cu păsările ei fantastice, departe de prea lumeștile ei [illegible]rcări. Se vedea din nou tînără și pr[illegible]ă, aptă să reînvie universul acela [illegible]nic, la care visase ani îndelungați, și c[illegible]are să rămînă o mărturie a trecerii ei. Ar fi dorit să oprească în loc acele ore, dar niciodată nu se putea, auzea cum ei o căutau, glasul celor doi bătrîni, al soțului, al copiilor o trezeau brutal la realitate și aveau de fiecare dată o abia perceptibilă nuanță de imputare. Și atunci nu putea să mai întîrzie, nu mai avea seninătatea și detașarea necesare pentru a se concentra și nici sufletul să-l lase să aștepte. Așa era ea, sensibilă ca o mimoză, gata să sară și din somn dacă cineva avea nevoie de ea. Și păsările sale încremeneau iarăși într-o lungă așteptare.

... „Astăzi, cînd m-am dus din nou acolo, am simțit o înțepătură în inimă. Pe pînza cu care am învelit tabloul și chiar și pe el am găsit cuiburi de păianjen, dire lăsate de furnici și urme de muște. A trebuit să fac o selecție și a ghemelor. Unele fire și-au pierdut din culoarea inițială, altele s-au deteriorat. Pentru prima oară am simțit cum mă cuprinde îndoiala. Dacă nu voi ajunge nicodată să-l termin ? Va veni un timp cînd degetele nu vor mai fi așa de sprintene, cînd ochii mei vor osteni și mișcările, ele însele, vor fi mai încete. Trebuie să mă rup de celelalte"...

. . . .

Pe atunci mătușa Maria încă nu abandonase lupta, convinsă că acel tablou semnifica lumina și ceva dincolo de ea, o lumină venită din adîncuri și totuși atît de îndepărtată uneori, dar care îi insufla putere și era sigură, ar fi ajutat-o să intre în neființă tînără, cu surîsul pe buze, cu sufletul ușor, plutind ca și păsările ei între cerul albastru necuprins și pămîntul înmiresmat de florile primăverii, vorbind lumii despre ceea ce este pur și nepieritor. Parcă o văd, gîndi Sabina, cu spinarea încovoiată, cu fruntea însemnată de cuta aceea adîncită între sprîncene, cu degetele pline de împunsături, căutînd să redea totul așa cum a văzut și a simțit ea atunci, multele, infinitele tonuri și nuanțe din penajul acelor zburătoare de basm, înălțătarea și coborîrea lor, verdele crud al ierbii, albastrul vinețiu al cerului, movilele uriașe de pămînt galben. O aștepta o muncă titanică și progresa lent, împărțită între zece locuri cum era, și mama îmi spunea că a văzut colțul acela pe care a izbutit pînă la urmă să-l contureze, dar ei i-a fost imposibil să-l descrie pentru că trebuia, spunea, să-l vezi neapărat, atîta era de frumos și de neobișnuit în perfecțiunea lui. Maria însă nu era mulțumită, avea încă un drum lung de străbătut ! Capul îi vîjîia și-atunci păsările ei parcă se desprindeau din tablou și veneau să se rotească nebunește în jurul ei și o luau cu ele, dar nu lîngă ridicăturile acelea de lut, ci altundeva, într-un lan întins, cu grîu copt așezat pe o vale, în preajma unei biserici ale cărei clopote răsunau melodios în liniștea dimineții și vedea aevea în fața ochilor o fată sfioasă, cu părul șaten pieptănat de-o parte și de alta a cărării drepte, în două cosițe lungi, legate cu funde albe. Acum însă imaginile se suprapuneau și ea pregătea alte schițe care aveau să continue episodul dintîi, și acela departe de a fi terminat. Apoi lăsă totul baltă, din pricina unor evenimente familiale : unul se căsători, altul muri, un nou nepoțel veni pe lume și timpul Mariei se scurgea ca nisipul prin clepsidră, cu foșnet lin, aproape imperceptibil, timp pentru strîns și timp pentru risipit...

De fapt toți anii vieții ei așa s-au scurs ; mereu își zicea : „și mîine va fi o zi și-atunci mă voi instala acolo și voi coase din zori pînă-n asfințit", dar a doua zi se întîmpla ceva și ea nici n-ajungea să treacă pragul odăii din curte. Pe urmă, pe nebănuite veniră lunile de boală, care o țintuiră la pat, crezuse că menirea ei este numai să mîngîie și numai să aline, iată, acum, cînd toate se întoarseră pe dos, nimeni nu mai veni, iar în atelier nimeni nu mai aerisi.

... „Sufăr îngrozitor că nu pot lucra. Voi mai găsi în mine forța de a continua? Ultima dată cînd m-am dus acolo mi se părea că simt înăuntru miros de șoarece și că zăresc niște codițe ascunse între podea și peretele de lîngă geam. Poate mi s-o fi năzărit. Poate că nici tencuiala nu s-a coșcovit, poate... Oricum, mă tem pentru soarta tapiseriei mele. De-abia azi îmi dau seama că ar fi trebuit să fiu mai perseverentă, să las și altora grijile vieții. Nu poți să le faci pe toate de unul singur, nu-i omenește să te jertfești pentru fiecare în parte, să-ți cheltuiești toate rezervele de energie și afecțiune astfel ca pentru tine să nu-ți rămînă nimic. O, de-aș mai fi odată tînără și sănătoasă ! Și, de-aș mai fi, am oare certitudinea că aș gîndi și trăi altfel ?!"

Sabina închide jurnalul pentru că știe de la mamă-sa ce a urmat. După ce reuși să se țină pe picioare, primul drum al Mariei a fost la păsările ei. Cînd descuia ușa, ce scîrțîi prelung, nu-i veni să-și creadă ochilor și dacă s-ar fi simțit în stare, ar fi închis-o repede la loc și ar fi plecat. Dar ea stătea încremenită în prag. Odată cu izul înnecăcios și stătut, o izbi chițcăitul șoarecilor care mișunau prin odaie. Erau așa de mulți că practic nici n-ar mai fi putut să se ascundă și nici unde să dispară, chiar dacă ar fi încercat. Numai că nici nu-i făcură impresia că s-ar teme de apariția ei, ci, dimpotrivă, că-i aruncă priviri sfidătoare, ca și cum ar fi simțit că biruința e de partea lor. Obosi la această priveliște și sfîrșeala ce-o cuprinse nu o mai putu alunga. Iată unde am ajuns – își spuse plîngînd – proptită în mătura cu care zadarnic căuta să-i alunge, eu sînt singură și ei, nenumărați și lacomi, au pus definitiv stăpînire pe toate.

Tabloul ei zăcea răsturnat cu fața spre perete, cu pînza ce-l acoperea sfîșiată și Maria încă nu putu să distingă reproșul mut din ochii păsărilor pe care le-a iubit mult, dar, poate, nu atîta cît ar fi meritat.

* Fragment de roman.

Ioana Dinulescu

AUTOPORTRET

Femeie, ești totdeauna altfel decît am sperat !

Zăpăcită ca o vulpe-n octombrie
cînd eșarfa ploii vibrează lîngă pervazul ferestrei deschise.
Sîngele clocotește rîvnind trupul gol
ce te-ndepărtează de bărbatul visat.
Degetele se-mpotmolesc în catifeaua tînără
a pielii. Fereci pleoapele, gîtui steaua.
Nu urli, nu muști
dar adormi cu fîșii de carne-ntre dinți.
Rostogolești în somn pietrele mărunte
la temelia zilei ce urmează
și-n dimineață, vulturul absenței
te poartă în gheare.
De-acum, intri în ogorul zilei, îl brăzdezi
cu ochiul.
Între lucruri fără umbră,
ești de nezărit ca marea în peșteri,
de neatins ca floarea de stîncă.
Cuvintele umilesc,
nu primești și nu dărui.
Culegi mere de nisip în livezile așteptării.

CASA POETULUI

Cîntecul măturătorului află casa poetului –
podoabă la gîtul luceafărului de ziuă.
O ia în grija lui – poetul, știe bine,
va călători ziua întreagă
cu o luntre de hîrtie,
va ancora prin toate porturile
Ăst-timp, el îi va străjui casa,
o va sprijini cu umerii, să nu cadă
dintr-o tăcere în alta.

FRUCTE DE FUM

Să cînți cu un spin în limbă –
ah, versurile copilăreștilor jocuri
cern peste gînduri cenușii diamantine.
Să alergi cu săgeata-n călcîi –
tomnatecă frunză e dragostea,
fructe de fum îți descoperă gustul
unor întîmplătoare minuni.
Mai bine așează-te în fața mesei de brad,
deschidă-și floarea lampa ;
mai bine zgîrie albul ; cu penița sapă vizuină
și așteaptă mărfarul care va trece huruindu-și
vagoanele peste trupul tău tînăr.
Mireasma sîngelui schimbă fața lucrurilor.
Meștere blînd, turnul de vorbe
deschide spre tine prăpastia-i suavă.

VESTE

Lacrimă-n floare –
veste de dragoste în singurătate.
În mareea versului se repetă facerea lumii ;

pasărea află aripă nouă.
În mugure zvîcnește inima vie a rodului
în valea fertilă-ncolțește un sîmbure.
Cutreieri ținutul unde se-aprind ruguri de neon,

un tramvai nou urlă pe șine
ca o fiară domesticită, la amintirea pădurii.

La etajul opt, printre rafturi de cărți
și hîrtii încă nescrise,
lacrimă clară se rostogolește –
veste de dragoste în singurătate.

consemnări

Citind despre pictura murală în epoca lui Matei Basarab

I se poate oricui întîmpla, în timpul unei călătorii sau datorită cine știe cărei împrejurări, să nimerească într-un castel. Își va desfăta ochii trecînd prin vaste și numeroase încăperi, pline de obiecte care de care mai rafinate și mai atrăgătoare. Cu toate că își dă prea bine seama că nu îi este menit a petrece printre atîtea frumuseți decît vreo cîteva ore sau clipe, vizitatorul se simte euforic ; nu-i acasă la el, n-are ce căuta în locul acela mult peste capacitatea lui de receptare sensibilă și de înțelegere mintală, dar își acordă iluzia de a fi parte integrantă a spectacolului și de a se socoti oarecum înălțat și îmbunătățit de însăși splendoarea vremelnicului mediu înconjurător.

Așa și cu cititorul unei cărți care-l depășește prin erudiția, gingășia ori fantezia ei. Nu pricepe decît în parte, e perfect conștient de inferioritatea lui, dar îi prinde bine a veni, oricît de puțin, în contact cu o lucrare de calitate ; ceva din corola ei pare a se răsfrînge și asupră-i, a-l evghenisi, a-l binecuvînta.

Cărții Corneliei Pillat, **Pictura murală în epoca lui Matei Basarab** (Meridiane, 1980) îi datorez o impresie asemănătoare. E o carte de strictă specialitate, nu-i o carte ușor accesibilă și nu-mi este desigur permis a o judeca ori pretinde a fi înțeles toate savantele considerații ale autoarei asupra temei tratate. Citind-o, pot însă afirma că m-am aflat fericit ; măiestrita punere în pagină, impecabilitatea grafiei, splendoarea ilustrațiilor, delicatețea amănuntelor tehnice creează prin ele însele o atmosferă întru totul prielnică ochiului, cugetului, inimii. Iar textul – oricît ar pune la încercare cunoștințele lectorului de rînd – tot transmite informații despre căldura, bucuria și venerația care neîncetat au însoțit-o pe autoare în redactarea acestei lucrări consacrate unui subiect în aparență sever și destinat doar profesioniștilor, de fapt interesant și îmbietor pentru oricine nu se declară cu tot dinadinsul vrăjmaș și surd și orb în raport cu în genere puțin cunoscutele și incontestabil minunatele produse ale artei noastre bisericești.

Epoca lui Matei Basarab – de care se ocupă Cornelia Pillat – nu strălucește cu aceeași năvalnică intensitate ca a domnitorilor Ștefan cel Mare și Petru Rareș. Operele ei nu ar fi smuls probabil strigătele de entuziasm și uimire ale unor Iosef Sztrykowski și Paul Henry în fața picturilor murale din nordul Moldovei. Nu duc totuși lipsă de calități și de putere de atracție. Cornelia Pillat, rezumînd, le-a definit pe bună dreptate ca vădind mai presus de orice echilibrul și moderațiunea. Și nici aceasta nu-i puțin lucru. Arta și cultura nu trăiesc și nu se manifestă numai prin puncte maxime, soarele nu-i permanent la zenit, iar poet, pictor sau romancier nu e numai cel care a făurit o singură dată o capodoperă, e și cel care fără întrerupere a scris ori a pictat, izbutind a făuri și lucruri excepționale și multe altele la un nivel care nici nu șochează prin imperfecțiune nici nu provoacă emoția rezervată desăvîrșirii. Această lume de mijloc, pe de-a-ntregul nobilă, este aceea care, prin constanța ei, autentifică un artist, o cultură, simțul artistic al unui popor.

Frumoasa, neguraliva, ponderata carte a Corneliei Pillat – despre o epocă și ea caracterizată prin măsură, moderație, modestie, sinceritate în dragostea de podoaba cu privire la care ni se spune că se înveșmîntează puterea supremă și rîvnă întru ducerea la bun sfîrșit a lucrărilor închinate dedublării lăcașurilor de cult în eclesii și totodată în sălașuri de artă – întărește din nou un adevăr deopotrivă dedus din experiența vremurilor și de intuițiile judecății sănătoase.

Este bine să nu ne ațintim cu exclusivitate privirea asupra capodoperelor și monumentelor fără seamăn. Este o dovadă de maturitate și de înțelepciune a ști că desprinden credința, avîntul, puterea și acolo unde au durat scrieri ori picturi ori clădiri și ornamentații în care sunt manifeste iscusința, talentul și bunăvoirea deși nu colcăie geniul și tumultul. Sfinte sunt, o știm, doar nunta și începutul ; dar viața, după aceea, poate și ea fi cinstită și se învrednici de curăție, după cum arta nu-i cu exclusivitate numai pe culmi și piscuri.

Lecția picturii murale din epoca lui Matei Basarab – așa cum e analizată, expusă și comentată de Cornelia Pillat – ne îndeamnă către fermitate în convingerea că la toate gradele arta noastră în drumul spre neîntinata perfecțiune dă dovadă de un instinct sigur și acut al frumosului.

Pe voievodul Matei Basarab istoricilor le-a plăcut adeseori a-l denumi bun gospodar. Epoca lui beneficiase – pe mai toate tărîmurile – de o fericită gospodărire : tipărituri, legiuiri, monumente artistice. Cornelia Pillat a urmărit printre altele tema Județului de Apoi. Faptul că apare frecvent în pictura murală a vremii e și el o dovadă de chibzuință : nu se cade cu omul cuminte să se gîndească la sfîrșitul său ? să se pregătească pentru ce este hărăzit a se împlini ? Facerea binelui și făurirea frumosului sunt două căi netede pentru orice ins care se grijește de sufletul său. Pictura murală a unei domnii cu preocupări gospodărești ne-o dovedește în imagini robuste, pe care evocîndu-le, cu pricepere și drag, Cornelia Pillat își cîștigă un merit sigur ce nu va rămîne, credem, trecut cu vederea.

N. STEINHARDT

televiziune

DUMINICĂ, 22 FEBRUARIE

8,30 Tot înainte. 9,00 Șoimii patriei. 9,10 Film serial pentru copii. Contele de Monte Cristo. Episodul 11. 9,35 Omul și sănătatea. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 14,00 Noi aventuri în epoca de piatră – desene animate. 16,15 Șah. 16,25 Ecranizări după opere literare românești. „Titanic vals" (partea I). Ecranizare după Tudor Mușatescu. 17,20 Telesport. 18,20 Moscova în preajma Congresului P.C.U.S. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,25 Călătorie prin țara mea. Azi, în județul Satu Mare. 19,55 Un cîntec, un zîmbet, o floare. 20,45 Film artistic. „Aleargă după mine ca să te prind". Premieră TV. Producție a studiourilor franceze. 22,15 Telejurnal.

LUNI, 23 FEBRUARIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Orizont tehnico-științific. 20,35 Roman foileton. „Trecea un călăreț". Episodul 11. 21,30 Cadran mondial. 21,55 Rapsodia română, de Constantin Bobescu. 22,05 Telejurnal.

MARȚI, 24 FEBRUARIE

9,00 Teleșcoală. 11,00 În vizită la muzeu. 11,15 Călătorie în univers. Serial științific. Reluarea episodului 7. 12,15 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Volei feminin : Dinamo București – C.S.U. Galați. 17,50 Destinul unor mituri (III). Mit și adevăr. 18,20 Îndrumări pentru lucrătorii din agricultură. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Călătorie prin țara mea. 20,05 Teatru TV. „Tragedia optimistă", de Vsevolod Vișnevsi. Interpretează actorii Teatrului Academic Mic al U.R.S.S. 22,30 Telejurnal.

MIERCURI, 25 FEBRUARIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Tragerea pronoexpres. 16,40 Volei feminin. Farul Constanța – C.S.U. Galați. 17,40 Kuweit. Documentar. 18,00 Mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim. 18,25 Almanah pionieres. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Omul și sănătatea. 20,10 Telecinemateca. Ciclul : Mari regizori, mari actori. „Eboli". premieră TV. Producție italiană. 22,20 Telejurnal.

JOI, 26 FEBRUARIE

9,00 Teleșcoală. 11,00 Roman foileton. „Trecea un călăreț". Reluare. 11,55 Telex. 15,55 Teleșcoală. 16,35 Volei feminin : Farul Constanța – Dinamo București. 17,25 Viața culturală. 18,35 Desene animate. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Ora tineretului. 20,35 Călătorie în univers. Episodul 8. 21,35 Din murmur de limpezi izvoare. Muzică populară, romanțe, muzică ușoară. 22,10 Telejurnal.

VINERI, 27 FEBRUARIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,25 Tragerea Loto. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Să ne cunoaștem legile. 19,45 Călătorie prin țara mea. 20,05 Film artistic. „Porumbelul". Premieră pe țară. 21,40 Dosarele istoriei. Dreptul la educație și cultură. 22,15 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 28 FEBRUARIE

8,45 Teleșcoală. 9,15 Curs de limba spaniolă. 9,35 Limba română. 9,55 Teatru TV. „Romeo și Julieta". (Reluare). 12,50 Tragerea de amortizare ADAS. 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 18,30 Februarie – Cronica evenimentelor poltice. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Foarte bine ! 19,55 Teleenciclopedia. 20,40 Film artistic. „Doi logodnici e prea mult". Producție a studiourilor americane. 22,15 Telejurnal. 22,30 Șlagăre dansante.

teatru IN PREMIERĂ LA NAȚIONALUL TIMIȘOREAN :

„Păcatul din Valea San Florian" de Ivan Țancar

1. PRIMUL TEXT SLOVEN care vede lumina rampei în România îl are ca autor pe **Ivan Țancar** (1876–1918), scriitor cu o operă bogată (poezie, schiță, nuvelă, roman, eseu, piese de teatru – în număr de șapte) considerat drept un reprezentant **de seamă al dramaturgiei slovene și iugoslave** (c. f. istoricului literar Bratko Kreft).

Este semnificativ faptul că această premieră se produce pe scena Teatrului Național din Timișoara – instituție legată printr-o fructuoasă colaborare de teatrul și publicul iugoslav – instituție ce și-a propus între planurile sale de perspectivă pe acela de a face mai viu dialogul cu arta teatrală a țării vecine și prietene.

Premiera absolută în țara noastră a piesei „Păcatul din Valea San-Florian", în regia lui **Voia Soldatovici** (regizor permanent al Teatrului Național sloven din Maribor și, la momentul susținerii examenului său de diplomă în 1967, autor al unei reprezntații cu „Nu sînt Turnul Eiffel" de Ecaterina Oproiu), este un prim pas către materializarea acelor inițiative la care ne-am referit.

2. PIESA LUI IVAN ȚANCAR este o satiră (datînd din 1907) la adresa unui mod de gîndire și de trai pe care, exegeți iugoslavi – buni cunoscători ai dramaturgiei autorului – denumindu-le „mic burgheze", nu fac decît să releve falsul care guvernează societatea stigmatizată de Țancar. Reprezentația regizată de Voia Soldatovici ne prezintă, cu acuratețe, nivelul satiric al piesei, punîndu-ne în fața constatării că, în San Florian, o sumă de personaje vicioase trăiesc în virtutea practicării „păcatelor" lor, și, desigur, se străduiesc că mențină aparența onorabilității. Se țin discursuri gongorice despre onoare și patriotism local, se cumpără tăcerea unui intrus care pretinde a fi „copilul lepădat cu 25 de ani în urmă" undeva pe-acolo. Desigur că el nu era. El ; piesa este și o farsă, cel ce se dă drept Peter încheiase un pact cu diavolul, un pact al multor păcăleli, fiindcă dracul însuși cade în capcană, ajunge valet la Peter și își chinuie mintea să dezlege șarada. Piesa acumulează ecouri din teatrul medieval, dar asupra acestora, cît și a tonurilor romantice ale replicii, regizorul nu insistă așa încît ceea ce vedem este „critica desfășurată" a micii lumi din San Florian. Din cînd în cînd, primarul localității, în discursurile sale asupra virtuții și păcatului (momente la care nevastă-sa contribuie copios, obligîndu-l să vorbească și sufîndu-i replica) se adresează sălii – aceasta intrînd, se pare, în „perimetrul San Florian" : ceea ce n-ar fi tocmai vesel. Falsul Peter și frumoasa lui consoartă izbutesc să dispară din Vale înainte ca „autoritățile" necorupte (voci și sirene milițienești) să pună mîna pe ei, să-i deconspire. Spectacolul are claritate, are și umor ; ceea ce, pe lîngă regizor, se datorează scenografei **Emilia Jivanov** (construcția unui spațiu în tonuri deschise, aerate ; decorul subliniind mai degrabă farsa, fiindcă el „scrie" un cadru „natural" iar personajele vorbesc despre un interior ; decorul sugerînd și dimensiunea lirică a piesei) ca și interpreților ce reușesc să-și acordeze mijloacele unui spectacol „plăcut" – la prima vedere prin imaginea de scenă și ritmul lui, „consistent" – la o a doua vedere, prin valoarea menirilor sale. Este, în orice caz, pentru trupa timișoreană și pentru public un gen de spectacol mai puțin practicat : o satiră încadrată în poetic. Textul lui Țancar, credem, poate oferi reprezentații decis corozive, farse ascuțite : să-i urăm bunăvenire în portofoliul de titluri din dramaturgia iugoslavă ale teatrului românesc.

3. ÎN REPREZENTAȚIA VĂZUTĂ de noi, **Vivian Alivizache** joacă discret „în travesti" un diavol amărît, efeminat – desigur, simpatic și bun de compătimit, depășit în defecte de notabilitățile locului (primărița : **Coca Ionescu,** perceptorul : **Alexandru Ternovici,** perceptoarea : **Eugenia Cretoiu,** băcanul : **Ștefan Sasu,** băcăneasa : **Geta Iancu,** notarul : **Eugen Moțățeanu,** poștărița : **Elena Ioan,** tîrcovnicul : **Ovidiu Grigorescu),** speriat de tot ce i se întîmplă: **Daniel Petrescu** (primarul) și **Miron Șuvăgău** (dascălul) creează o caricatură „în acuarelă" a personajelor lor, **Mircea Belu** (Peter) și **Ana Ionescu** (Iacinta) alcătuiesc un cuplu voios. Publicul a primit cu aplauze spectacolul, subliniind scenele pregnant critice. Zeflemeaua satirică, ce este proprie acestei reprezentații în modurile ei de a valoriza oferta dramaturgică, nota poetică a satirei scenice nu au surprins spectatorii ce s-au întîlnit – nu de mult, la Festivalul dramaturgiei românești actuale – cu demersuri regizorale, evident, diferite. Ceea ce intră în contul cîștigurilor culturale rezultate din colaborarea teatrală româno-iugoslavă.

Antoaneta C. IORDACHE

Dacă ar fi să găsesc similitudini acestei piese a lui Ivan Țancar, cu producții dramaturgice românești dintre cele două războaie, atunci aș apropia „Păcatul din Valea San Florian" de farsa tragică și lirică a lui Victor Eftimiu, „Omul care a văzut moartea". Și acolo, Vagabondul picat din cer tulbură ordinea și liniștea burgheză a unei familii ; și acolo, el reprezintă sau simbolizează spiritul nonconformist, visătorul, omul ce fuge după ideal, jucînd o farsă celor din jur.

Firește, farsa alegorică a lui Ivan Țancar se nuanțează cu alte semnificații, de un tragic grotesc, fiind o mult mai virulentă satiră socială, ieșind din perimetrul ironiei blînde a piesei lui Eftimiu, ironie aruncată asupra mediului înțepenit patriarhal. Căci simbolul și alegoria „păcatului" din farsa lui Țancar încarcă substanța piesei de un tragi-comic revelator, fiind un tragi-comic revelator ca un vagabond să apară într-o comunitate umană, pe care să o ducă de nas, dînd să se înțeleagă tuturor notabilităților în parte că el este „produsul" păcatului lor, că el este „odrasla" apărută din păcatul dezmățului și amorului lor secret. Căci aceasta este marea alegorie a farsei lui Țancar. Un păcat originar, dar imaginar, ce apasă asupra întregii comunități, păcat, însă, ce ar fi putut fi real, prin datele decăderii morale a reprezentanților acelei comunități, prin încărcata lor zestre de pseudovirtuți, pe care le afișează.

Regizorul iugoslav Voia Soldatovici o conferit piesei lui Țancar un cadru alegoric adecvat desfășurării unui text ce lunecă, parcă, prin maniera stilului ei, printre semnificații multiple, fiind cînd satiră virulentă socială, cînd farsă grotească, sau un mister păgîn popular, cînd alegorie poetică, cînd text cu tente absurde.

Dar specificul piesei lui Țancar pretindea nu atît desfășurarea unor caractere dramatice, cît prezentarea acestor caractere în forme fixe, în tipologii imuabile, în simboluri și reprezentări umane. De aici sentimentul că farsa lui Țancar nu aduce în scenă personaje ce se desfășoară psihologic și temperamental, ci aduce doar măști tipice. Reprezentări ale unor trăsături omenești : intrigantul, visătorul, potentatul, pura, etc. și reprezentanți ai ordinii sociale, purtători ai unor peceți infame. În acest sens, regizorul și-a constituit și regia făcînd din aceste tipuri niște măști, niște fantoșe trase de sfori, purtate de vîntul întîmplărilor, credule, înspăimîntate, șantajate, satirizate și, pînă la urmă, trădate. Regizorul creează scene memorabile (ca aceea a destrăbălării colective, deși ea putea avea o tentă mai apăsat valpurgică nu numai aceea vulgară, de satiră grotească). Și scena finală cînd interpretarea psalmului religios trece prin nuanțele atît de pămîntene ale păcătoșilor păcăliți, devenit pînă la urmă din imn de înălțare purificătoare, o melodie săltăreață, de dans și desmăț.

Se poate afirma că **Voia Soldatovici** o imprimat în acest spectacol, mai accentuat decît alți regizori, sentimentul echipei actoricești, împingînd jocul spre o sarabandă de măști, de automate, ce nu acționează după caracterul lor, ci după scheme prestabilite, înglobîndu-se într-o atmosferă cu sens alegoric. Nici măcar Peter, Iacinta sau Diavolul nu creează niște personaje, în adevăratul înțeles al cuvîntului, în desfășurarea dramatică, căci și ele sînt doar reprezentări ale unor tipuri date, simbolice, intrînd în marea alegorie a piesei. Se poate afirma în schimb faptul că, în întregime, actorii s-au integrat atmosferei, tentei satirice grotești a spectacolului, devenind „măști" și „tipologii" specifice. Peter **(Mircea Belu)** a întruchipat un șirengar, nonconformist și ambiguu, însă prea puțin visător și aerian ca tip artist. Iacinta **(Ana Ionescu)** a încarnat speranța, visul, puritatea, dar și ea putea fi mai învăluitoare, cu tentă mai vaporoasă. Diavolul **(Vivian Alivizache)** a fost simbolul maliției, ipocriziei, incitării la păcat, dar cam cu prea accentuate icnete de ris „diabolic" și cam prea logoreică și sprintenă. Primarul **(Daniel Petrescu)** a intuit colorat, conformist și dedublat, puterea. Primărița **(Coca Ionescu)** a jucat în ton cu vulgaritatea și decăderea morală a femeii ușuratice. Perceptorul **(Al. Ternovici)** : poltron, afemeiat și vivace în gesturi. Băcanul **(Ștefan Sasu)** : întruchipează cu minuție un bădăran, un grosolan, plin de plăcerile vieții. Băcăneasa **(Geta Iancu)** : în ton cu băcanul, menținîndu-și rolul cu o expresivă gestică și culoare a replicilor. Notarul **(Eugen Moțățeanu)** joacă un ipocrit, laș și vulgar. Poștăsița **(Elena Ioan)** : joacă bine o insă primară cu date înscrise în lista celorlalți comeseni. Țîrcovnicul **(Ovidiu Georgescu)** : expresiv și în ton cu... funcția. Dascălul **(Miron Șuvăgău)** : lingușitor, fals puritan. **Sorin Bătica** (Drumețul) : blînd, supus, învins.

Scenografia **Emiliei Jivanov** a realizat un cadru propice spectacolului, dar cu o nuanță mai degrabă operistică decît alegorică, în planul vis-viață.

Un spectacol pe care **Voia Soldatovici** l-a dăruit Naționalului cu sentimentul că ne dăruie și creația unui dramaturg original. Căci dacă „Păcatul din Valea San Florian" nu se ridică la talia unui spectacol de referință, el este în schimb un spectacol original, ce frizează farsa absconsă și absurdă, poate mai puțin atractivă pentru un foarte mare public, dar purtătoare a unui mesaj ideatic și simbolic real, avînd datele unei piese cu un iz aparte și cu o tonalitate stranie pentru noi.

Ion ARIEȘANU

---

muzică

KEHRER, SAGRESTANO ȘI O PRIMA AUDIȚIE STRAUSSIANĂ...

Rudolf Kehrer revine la Timișoara aureolat de prestigioase succese internaționale, dar și de relația specială pe care și-a clădit-o, întreținînd un contact ritmic cu publicul timișorean. Motiv pentru ca acesta să răspundă recitalului său cu o exemplară promptitudine. Iată-l introducînd acum, chiar în deschidere, două sonate a căror forță de atracție puteau prefigura avalanșa de spectatori : **„Sonata Lunii"** și **„Appassionata"**. Două universuri diferite, scurtcircuitate de clocotul bătăios, năvalnic al tînărului Beethoven, decis să se arunce în luptă cu acel motiv fatidic, ce anunță uimitor de exact pe cel al Simfoniei „Destinului", după ce, într-o pagină singulară în toată creația sa, admite să-și transcrie, cu o minunată delicatețe, năzuințele unui suflet răvășit de aspirația spre iubirea înaltă, castă, purificatoare.

Breșa făcută în favoarea accesibilității de către un stilist atît de reputat ca Kehrer, n-a dat însă satisfacția scontată celor care doreau ceva mai presus de versiunile discografice cunoscute. Reticența sa din **„Sonata Lunii"** a făcut să pălească orice transfigurare romantică care să justifice acest sublim lettre d'amour adresat preafrumoasei Giulietta Guicciardi. Acea creștere năvalnică a mistuitoarei pasiuni, ce trebuie să atingă limitele unei veritabile furtuni sufletești, pe parcursul celor trei părți, ne-a oferit doar eclatanța unui touché-u impecabil, rece, aproape ostil consensului așteptat. „Appassionata" a fost filtrată prin aceleași precepte stilistice, de o riguoare imperturbabilă, pulverizînd tocmai tensiunea dialogului scăpărător al omului încrezător în resursele ființei sale, confruntat cu ostilul omniprezent. L-am regăsit cu bucurie pe adevăratul Kehrer abia în Variațiunile op. 17 de Schumann și mai ales în Rapsodia spaniolă de Liszt. O manieră briantă, cu momente de meditație gravă, urmate de izbucniri în care jubilația ritmică a avut la dispoziție o tehnică fascinantă.

*

La Filarmonică am revăzut un dirijor pe care-l individualizam printr-o gestică puțin obișnuită – **Luigi Sagrestano** (R.F.G.). Ne-a propus două simfonii : **„Neterminata"** lui **Schubert** și a **IV-a de Brahms.** Două partituri de o densitate emoțională atît de condensată, încît ostentativul baroc de cerculețe și punctuații ale stîngii sale, mult prea sofisticată, într-un fel a deservit cadrul elevat, olimpiana meditație pe care era dator să ne-o restituie. Constantă, în forma sa valorică, **Alex. Guțu** în Haydn.

*

În sfîrșit, ultimul simfonic ne-a propus o pianistă necunoscută, sosită din Bulgaria prietenă, ce posedă deja atributele de sensibilitate și măiestrie pentru a intra în opțiunile viitoare ale instituției, **Milena Mollova.** Evenimentul simfonic a fost însă prim-audiția **Simfoniei Alpilor de R. Strauss.** O orchestră mamut, care a reunit aproape toate valorile instrumentale din instituțiile artistice ale orașului, a reușit să dimensioneze această formidabilă frescă sonoră ce și-a propus să reconstituie angoasa hăurilor montane, cutezanța maiestuoasă ce urcă spre soare. Bravo orchestrei, bravo acestor instrumentiști admirabili, care au reușit, sub bagheta lui Nicolae Boboc, să finalizeze una din partiturile de supremă dificultate ale repertoriului simfonic universal.

Doru MURGU

(Urmare din pag. 1)

Dar să revenim pentru o clipă la anul debutului, citind ceea ce scrie, în 1957 (anul cînd Ion Minulescu a fost **reconsiderat** și reeditat !). Tudor Vianu : **„Romanțe pentru mai tîrziu ?** Rareori niște romanțe fuseseră scrise mai potrivit pentru timpul lor. Puse pe note, ele s-au răspîndit în epocă, înduioșînd cercuri largi de ascultători, în nopțile de vară, în grădinile publice, declamînd în recitativ muzical iubirile necredincioase dar repede uitate" **(Postfața la Versuri,** 1957). Încă un amănunt de istorie literară, dacă ni se permite. În 1905, Octavian Goga obținuse laude, aprecieri unanime, desigur și sub influența raportului favorabil făcut de Titu Maiorescu, pentru premiere, în Academie. În 1908, un poet de altă orientare estetică, timidă și firavă pînă acum, contrabalansează succesul „tradiționaliștilor", iar Caragiale, aflat la Berlin, îi scrie lui Mihail Dragomirescu : „Rogu-te cine o fi Ion Minulescu ? **În Orașul cu trei sute de biserici** este ceva neprețuit. Asta nu mai e domnișoară ! Asta e bărbat ! Bravo lui ! De mult n-am mai avut așa impresie. Îl salut călduros și-i mulțumesc pentru înalta plăcere ce mi-a făcut cu ciudatele-i versuri. Extraordinar !".

Prin dispoziția sa artistică histrionică, teatrală, Ion Minulescu, avem impresia, nu numai că, așazicînd, autohtonizează simbolismul și „decadentismul", ci le și parodiază ușor, involuntar. Dacă la noi simbolismul și parnasianismul sînt asimilate concomitent, iată că apare și parodia în aceeași etapă și nu în faza finală.

Dacă mari poeți europeni contemporani ajung la concentrarea, esențializarea și ermetizarea discursului liric, ajung la „sintaxa fulgerului", cum zice Eliot, am putea spune că Ion Minulescu preferă o **sintaxă** a cascadei, a reluării temelor, menținîndu-se deci în sferele superficiale ale lui **animus,** dar nu coboară în straturile adînci ale animei imaginarului său liric. Îndoiala lui Lovinescu privitoare la simbolismul lui Minulescu are temeiuri. Din perspectivă europeană, Basil Munteanu îl consideră un simbolist grandiloc vent. Privind cu oarecare atenție structura exterioară a poeziilor, se poate ușor observa schema tabilă preferată de autorul **Romanțelor pentru mai tîrziu :** o primă secvență plastică, în tușe masive de culori fundamentale : purpură, albastru, alb. Urmează romanța propriu-zisă, cu trei motive. Fiecare motiv e înconjurat de arpegii abundente, de repetiții, tot în triade. Spre exemplificare, să citîm **motivul plutirii,** din **Spre Insula enigmă :** „Și-așa, pluti-vom toată ziua... / Și-așa, pluti-vom noaptea toată... / Și-așa, pluti-vom vreme multă — / căci „prea mult" nu e niciodată / cînd ne-ndreptăm spre „Insula enigmă".

E prea multă muzică (de alămuri) în poezia lui Ion Minulescu. Bovaric însă, sugestionat, poate de Verlaine, poetul și-a intitulat mai multe poezii : **Romanță fără muzică.** Originalitatea poetului **Strofelor pentru toată lumea** nu trebuie căutată prea mult, credem noi, în sfera simbolismului, cît mai ales în linia cîntecului nostru de lume, sublimat, uneori, genial, de Anton Pann, T. Arghezi, Ion Barbu, M. R. Paraschivescu. Dar despre acest aspect cu alt prilej. Acum, vom încheia, cu cîteva versuri din **Fetița din Făgădău :** „De ce mi-ai promis că vii / Cu buzele-ți arămii, / Cînd știai c-ai să mă minți / Cu aceiași zece dinți / Cu care m-ai sărutat / Cînd din „Moși" ți-am cumpărat / Un flacon de „Ton Sourire" / Și-o cutie de rahat / „Hagi Bekir" ?.../ / Nu ți-a fost măcar rușine, / Cînd știai că n-ai să vii, / Să-mi mănînci două cutii / Cu „praline", / Alta cu „Marons glacees" / Și nu mai știu încă ce — / Că tu prea mănînci de toate, / Prea ai pofte asortate !...".

ION MINULESCU — POETUL

top

POP SERVICE

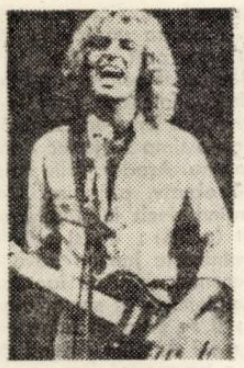

Aurelia Paraschivescu – Galați : despre Boney M și Eruption am scris acum doi ani. Consultă colecția revistei la Biblioteca județeană. **Miok Dănuț – Oradea :** și zici să te-am „botezat" ? Scuze ! Pentru a primi regulat revista, soluția ideală e un abonament chiar la unitatea unde-ți satisfaci stagiul militar. **Bora Ania – Bocșa :** știrea e exactă. **Nicolae Priescu – Caras Severin :** 1. Mulțumesc pentru aprecieri 2. Topul e alcătuit pe baza preferințelor cititorilor. 3. Cel mai recent LP al grupului Queen este „Flash", urmindu-l pe cel intitulat „The Games". **Christian Podratzky – Loco :** ți-ai alcătuit o formație rock și ești în căutarea unui baterist de 15–17 ani. Așadar, amatorii să-mi scrie spre a-i pune în legătură cu tine. Succes ! **Takacs Renate – Loco :** frumoase rindurile tale despre Lennon ! Commodores, sextet de culoare din Alabama, fondat în 1968 de William Atwell jr. (W. Atwell ; Ronald ; Thomas ; Walter ; Lionel și Milan). **Stela Bocean – București :** Jim Morrison, fost lider la Doors, a murit în 8 XII 1970. În Franța, „Nouvelle vague" rock, e reprezentat de grupuri ca : Rimelle ; Panik ; Insomnie ; Bikini ; Herbe Rouge ; Joli Garçon, etc. **Adam Kolossy – Oradea :** Presley s-a născut la 8 I 1935 în Tupelo – Mississippi și a murit în 8 VIII 1977. **Diana Constantinescu – Medgidia : Peter Frampton (în foto),** debutează cu grupul Herd după care, în 1968 pune bazele formației Humble Pye. „I'm In You", apare în 1977. Hillbilly – termen restrictiv ce vizează piesele C&W ce nu pot fi reluate de alți interpreți în afara celor care le-au lansat, așadar un fel de piese „tabu". Cît despre Gimmick, acesta e un truc ce facilitează succesul înregistrării, mărindu-i atractivitatea (reverberații, supraimprimări, intervenții vocale insolite). **Pavel Livean – Brașov :** „The Wall" (Pink Floyd) este de fapt un spectacol sincretic conceput de Roger Waters. Premiera a avut loc la Earl's Theatre din Londra. Spectacolul, dezvăluind un univers straniu populat de mame cicălitoare, instituțori sadici, se vrea o pledoarie pentru libertatea educației, renunțarea la didacticism, constringere.

Petru UMANSCHI

LA JUBILEUL REVISTEI CRONICA

Revista Cronica **din Iași împlinește 15 ani de apariție.**

În cele aproape 800 de numere, hebdomadarul ieșean s-a străduit și a reușit să devină o publicație de viu interes, căutată și iubită de un mare număr de cititori din intreaga țară.

Afirmind generos o literatură și o publicistică de ridicat nivel profesional, Cronica **s-a impus în peisajul presei noastre de cultură ca o revistă cu un profil bine gîndit și remarcabil implinit de-a lungul acestor ani.**

Apreciată tribună a ideilor partidului, Cronica **a căutat să impună consecvent, în paginile sale, ideile și înfăptuirile creației din domeniile științei, ale artei și literaturii noastre contemporane, contribuind substanțial la dinamica vieții spirituale din patria noastră socialistă.**

Colectivul de redacție, colaboratorii și cititorii revistei Orizont **urează revistei de la Iași, la acest jubileu, noi și mari succese în străduințele ei de afirmare a mesajului umanismului socialist revoluționar, a valorilor noi ale literaturii și artei românești din zilele noastre.**

ORIZONT

arta amatoare

La Salonul de artă al Casei Armatei din Timișoara, expoziția de pictură a ofițerului în retragere **Alexei Talpă** a stîrnit un interes aparte. Impresia pe care o produce pictura lui A. Talpă depășește în multe privințe noțiunea de amatorism. Iar dacă se caută și explicația acestui fapt, atunci trebuie spus numaidecît că, în ultimă instanță, farmecul acestei picturi stă în **percepția talentului autentic.** Aceste tablouri par realizate fără chinul îndîrjit al meșteșugarului lipsit de har, fiind proaspete și de-o spontaneitate plină de bucurie.

Pe de altă parte, sînt prezente în cadrul aceleiași expoziții două categorii de tablouri – unele, mari ca dimensiuni, în care se desfată culorile, altele – realizate pe suprafețe restrînse în care culorile dau în clocote mici și trăiesc prin nuanțele lor închise. Surprinzător la acestea din urmă e faptul că ele par a fi lucrate în relief, că între pînză și imagine ar exista un spațiu, acesta fiind luminat, luminînd la rîndu-i carnația imaginilor. Îți dai seama că sînt realizate printr-o tehnică aparte, pe care n-o știi, iar autorul îți spune că aceste tablouri sînt făcute din culorile depuse pe șevalet, care au fost deslipite cu grijă și așternute pe pînză. Există, totuși, o anume coerență și ritmicitate a culorii, astfel încît am putea spune că e vorba de **„o organizare inteligentă a hazardului,** care face ca aceste lucrări să pară a fi adevărate „flori de mină". Celelalte, lucrări, mult mai mari (ex. **Pe șoselele patriei)** au și ele rațiunea lor. Pe un perete al unei camere mai mici, cum sînt bunăoară camerele de bloc, un asemenea tablou, în mod neașteptat, dă impresia că adaugă spațiul său la spațiul camerei. Auriul care predomină în aceste tablouri sporește spațiul, produce spațiu și această impresie îți-e dată numaidecît. Expoziția cuprinde printre cele treizeci și opt de tablouri și un foarte reușit nud **(Pregătirea pentru salt în apă).** Aici grija autorului se deplasează mai mult spre mișcarea personajului „oprită" în clipa în care e gata să se producă.

Vasile VERSAVIA

LUI VLĂTĂNESCU ... sport

... îi urez, d-aci, o carieră roză pe gazonul natur al arenelor fotbalistice de primă mină, cum dealtfel, îi e și talentul ; zărindu-l în teren pe fostul severinean, acum în lotul Politehnicii, ochiul spectatorului nu se poate înșela : băiatul acesta știe fotbal din născare ; precum respiră pruncii mici, el își cere dreptul de a mingiia iarba și de a se preumbla lejer prin schemele savante ale teoriilor din domeniul cu pricina ; de-ar fi să-l alătur cuiva, atunci, cred Vlătănescu e o îmbinare a calităților lui Dobrin, Dumitru și Dembrovschi : har, intuiție, vigoare ; mulți ar zice că risc cu flăcăul care nici n-a jucat în „A" măcar două meciuri întregi (de fapt, nici unul, dacă știu bine) ; ori că, mîine-poimîine, impresiile-mi de-acum se vor nărui ; răspund : Vlătănescu e un tip de viță osoasă, care crește încă, îndrăgostit lulea de fotbal, acum pătimaș, mai apoi și cu luciditate, aluat bine frămîntat pentru ca antrenorul Ion Ionescu să plămădească un pur sînge, iar noi, cei din tribună, să nu lipsim degeaba de la rosturile casnice.

Și o veste din tenis : meciul România – Brazilia, din cupa Devis (cîndva de vis !), acum într-o formă nouă, cu grupe intercontinentale, se va disputa la Timișoara. Onorați de evenimentul anunțat, regretăm că, de data asta, fără Ilie Năstase sau Ion Țiriac tenisul nostru nu mai are nici nume, nici farmec. Secăceanu, singurul ce promite dintre băieți, nu poate fi, din nefericire, omul care să ne consoleze că de la Ilie încoace e un hău plictisitor. Oricum, ne-om prezenta la „Olimpia", să-l omagiem încă o dată pe marele dus, dar și să fim alături de noul vis al tenisului românesc.

Teodor BULZA

cenaclu

Ședința de marți, 17 februarie, a Cenaclului Asociației scriitorilor și al revistei „Orizont" a fost dedicată teatrului în lectură. Piesa (monodramă) **„Soldatul și iguana"** de **Anavi Adam,** în traducerea lui **Mircea Șerbănescu,** a fost prezentată de actorul **Cristian Cornea** de la Teatrul Național din Timișoara. Referent, **Antoaneta C. Iordache :** „E o piesă de sine stătătoare ... și face parte din dramaturgia mediilor preparate ... Se remarcă meșteșugul scrisului, acuratețea stilului și precizia descripției ... E piesa unui prozator ; prima parte e interesantă însă frămîntările existențiale ale eroului se închid într-o sumă de întîmplări ... Piesa este de luat în considerare ..." Au luat cuvîntul : **Nicolae Țirioi :** „... Anavi Adam a avut întotdeauna un temperament dramatic, în substanță rămîne un poet care nu depășește interogația". **Traian Liviu Birăescu :** „... Piesa trebuie să aibă un crescendo interior ... personajul nu trebuie numai să trăiască ci să se și întîmple ceva cu el". **Lucian Petrescu :** „... Există o anume gradare, o reconstituire a unui adevăr individual, a unui trecut impur, antibergsonian ... Monodrama e bine constituită, retorica nu se ridică deasupra epicului ... Un text reușit" ; **Gheorghe Azap :** „... Un erou care mi-a mers la suflet ..." ; **Marian Odangiu :** „Textul acesta e la un pas de a fi magistral ... E un text ambiție, un text pariu. Frazarea e impecabilă ... Ipostaza dublului relativizează imaginea ... Există o ruptură în piesă, dincolo de care se trece prea brusc în plan parabolic ..." ; **Ion Arieșanu :** „Traducerea e bună ... Melodrama încearcă să descrie o pasiune, să o pună în pagină ... e un solilocviu ce descrie un mare sentiment ...". **Iosif Costinaș :** „Textul e foarte bine tradus, are o tensiune remarcabilă și e lipsit de artificiozitate ..." ; **Brîndușa Armanca :** „Piesa ajunge la problemele adevărului intim și ale unui destin ... Era necesar un crescendo între cele două părți ale piesei". **Carmen Odangiu :** „... tensiunea e între drama trăită și cea retrăită ... Piesa nu suportă nici unul dintre modelele propuse ... e o dramă modernă ..." ; **Mircea Șerbănescu :** „Am parcurs o interesantă experiență literară prin colaborarea cu Anavi Adam la traducerea acestei piese ...". **Sofia Arcan,** care a condus lucrările ședinței : „... E păcat ca această piesă să scadă în ultimul moment ... trebuie să rămînă o parabolă ..." În final, **Anavi Adam** mulțumește traducătorului, actorului cum și celor care au vorbit. Tableta serii : „Căpraru și ligheoana" de **Laurențiu Cerneț.**

În ședința viitoare **Florin Bănescu** va citi proză. Referent **Gheorghe Schwartz.**

Mathei ITTU

revista revistelor

„NEUE LITERATUR"

Dedicîndu-și aproape integral spațiul tipografic mișcării literare timișorene de expresie germană, revista **Neue Literatur** (nr. 12/1980) săvîrșește nu doar un justificat, act de generozitate, ci și un autentic fapt de cultură. Editorialul redacțional consacrat prezentării cenaclului „Adam Müller-Guttenbrunn" încearcă o delimitare avizată a specificului literaturii de limbă germană din Banat, precizînd totodată și criteriile care au ordonat sumarul acestui număr („un criteriu al conexiunilor, al afinităților, dar și contradicțiilor"). Succinta incursiune analitică în creația contemporană de limbă germană din Banat întreprinsă de Nikolaus Berwanger prefațează o bună și semnificativă selecție din textele membrilor cenaclului, reprezentanți ai tuturor generațiilor. Remarcabilele grupaje de poezie semnate de Johann Lippet, Horst Samson, Nikolaus Berwanger, Franz Liebhard, Helmuth Frauendorfer, William Totok, Hans Mokka, Franz Th. Schleich, Walter Färber, Rolf Bossert sînt armonios completate de interesantele proze ale lui Richard Wagner, Herta Müller, Balthasar Waitz, Johann Lippet, Zsuzsanna Ferenz și, în egală măsură, de paginile de critică și istorie literară aparținînd lui Peter Kottler, Hans Gehl, Franz Liebhard, Herbert Bockel, Eduard Schneider. O altă secțiune din sumar prilejuiește citorva scriitori (Maria Stein, Horst Samson, Erwin Lessl, Annemarie Podlipny și Richard Wagner) retrospective pertinente asupra anului artistic timișorean 1980. Cronicile și recenziile literare semnate de Eduard Schneider supun atenției ultimele apariții editoriale ale membrilor cenaclului. Diversitatea, dar mai ales calitatea pe care o asigură acestui număr de revistă grupul timișorean atestă existența unui autentic climat literar în această parte a țării.

OBS.

mapamond

SOARELE ANULUI 2005

O idee nu atît de „fantastică" încît să nu-i preocupe pe oamenii de știință ai zilelor noastre : folosirea sateliților solari pentru exploatarea cantităților uriașe de energie solară. În ciuda unor obiecții serioase că acest plan, prin grandiozitatea sa, ar ține de domeniul fantasticului, în raportul publicat de NASA, care a costat 19,5 milioane de dolari, se arată că nu există bariere tehnologice de netrecut în ceea ce privește construirea unor sateliți energetici solari (SPS), ca importante surse de energie. Acest raport, după cum spune PETER GLASER, cercetătorul principal și inițiatorul grandiosului proiect, „reprezintă o cotitură prin care vor fi înlăturate multe îndoieli și confuzii care mai există cu privire la sateliții energetici solari". Glaser, care e vicepreședintele unei firme din Massachusetts, a propus pentru întîia oară astfel de sateliți solari în urmă cu 12 ani. Ținînd cont că va veni o vreme cînd rezervele de petrol se vor epuiza, iar ceilalți combustibili fosili vor fi pe cale de a dispare, el a venit cu ideea instalării a două uriașe grilaje la o înălțime de 22.300 mile deasupra pămîntului, pe o orbită geosincronică. Viteza lor de rotație ar fi în acest caz egală cu viteza de rotație a planetei noastre, încît aceste două centrale electrice ar fi mereu în același loc față de Terra. Scăldate aproape neîntrerupt de razele solare, aceste celule solare, așa cum e cazul cu cele care se folosesc pentru alimentarea sateliților de atmosferă și de comunicare, ar transforma energia solară în electricitate, care apoi s-ar transporta spre pămînt **sub formă de microunde.**

Chiar și în timpul nopții cînd acestor colectoare solare de pe pămînt le-ar fi imposibil să funcționeze, aceste microunde s-ar scurge spre pămînt.

Conform unui plan studiat de Ministerul pentru problemele energeticii, ele ar fi îndreptate concentric asupra unor antene de formă ovală, cu dimensiuni de 6–10 mile, numite rectene. Ele ar avea misiunea să transforme din nou microundele în electricitate care apoi ar intra în rețeaua electrică. După calculele lui Glaser, un asemenea satelit ar asigura tot atîta energie electrică cîtă produc cinci centrale nucleare. Părerea specialiștilor este că un număr de 60 de asemenea centrale s-ar putea construi în maxim **30 de ani.**

evrika!

- **Lebede pe ape freatice ...**
- **Toți ne mîndrim cu sufletul ; de trup ades ne rușinăm.**
- **Într-o lume murdară, meseria de măturător nu e o cinste.**
- **Inflația de prieteni duce uneori la devalorizarea lor.**
- **În rîndunele nu se trage cu tunul.**
- **Cînd vrei să știi dacă un om e fericit, întreabă-l cum doarme.**
- **Hergheliilor de gînduri niciodată nu li s-a putut pune frîu.**
- **Un răufăcător privit la microscop nu poate fi scuipat în față.**
- **Adevărul învelit în staniol poate ascunde orice.**
- **Fluturii de noapte nu rîvnesc soarele.**
- **Luni – primăvară ; marți și miercuri – vară ; joi – toamnă ; vineri, simbătă și duminică – iarnă.**

Ion VELICAN

ANTOLOGIA TEL QUEL, SAU DESPRE TRECUTUL APROPIAT

Demersuri greoaie fac ca, de prea multe ori, cărțile să nu apară la timp. Ele apar tîrziu, iar uneori prea tîrziu. O situație aparte are în această privință recenta antologie intitulată **Pentru o teorie a textului,** cuprinzînd studii publicate între 1960 și 1971, în mult controversata revistă pariziană „Tel Quel", volum datorat Adrianei Babeți și Deliei Șepețean-Vasiliu, care l-au alcătuit, l-au tradus și l-au prezentat, după cum datorat și responsabililor excelentei colecții de critică și teorie a editurii „Univers". După părerea mea, acest volum nu apare nici destul de devreme, nici destul de tîrziu. Dacă l-am fi putut citi la scurt timp după ce a fost predat editurii și acceptat, volumul ar fi fost contemporan cu ultimele valuri înalte ale fluxului tel quelist. Peste cîțiva ani, după ce se va fi stabilit cu seninătate ce a însemnat această mișcare, ar fi făcut cunoscut un moment din istoria ideilor literare. Apărut acum, volumul poate deruta. Cel mai rău ar fi dacă ar face prozeliți ; ei s-ar afla în situația de a gîndi încă o dată ce s-a mai gîndit. Mai puțin păgubitor, dar tot inutil, ar fi să se „descopere" încă o dată posibilele argumente critice. De aceea, mi se pare potrivit ca – subliniind sîrguința și priceperea autoarelor – să prezint nu ideile cuprinse în antologie și, ca atare, aflate la îndemîna celor interesați, ci cîteva aspecte ale polemicii stîrnite de-a lungul anilor de aceste idei.

În 1968,[1] Georges Mounin punea la îndoială competența lingvistică a lui Roland Barthes, adică a personalității în jurul căreia se reunise grupul și care reușise, nu se știe cum, să rămînă totodată în afara lui. Roland Barthes confunda, pare-se, noțiunile, sau le dădea sensuri prea cuprinzătoare. Spus fără menajamente, el „nu s-a desprins niciodată de aproximațiile jurnalistice" (p. 82). Ceva dreptate va fi avut Georges Mounin. Barthes însuși va recunoaște într-un rînd că s-a inițiat tîrziu în lingvistică. Totuși, a pune impreciziunile sale – chiar și pe cele calculate – numai pe seama situației lui de nespecialist, înseamnă a te priva de o bună parte din ceea ce a fost fertil în gîndirea lui. Aceeași observație se poate face în legătură cu alți scriitori / teoreticieni din grup : Philippe Sollers, Jean Ricardou, Jean Thibaudeau.

Mai pe îndelete, stilisticianul american Michael Riffaterre se ocupă într-un capitol din **Essais de stylistique structurale**[2] **(1971)** de activitatea întregului grup. Îi recunoaște meritul de a fi „scos la iveală ideologiile subiacente care deformau critica franceză tradițională" și, în al doilea rînd, de a fi „subliniat esența verbală a literaturii" (p. 285). În schimb, are și multe de obiectat celor pe care-i numește, făcînd aluzie la înaintașii lor sovietici din anii treizeci, **formaliștii** francezi. Relația este incontestabilă, în schimb, uimește faptul că, după părerea lui Riffaterre, membrii grupului „Tel Quel" ar putea fi numiți structuraliști" (p 262). În realitate, chiar dacă au păstrat unele elemente, semioticienii în discuție s-au desprins de structuralism și chiar au polemizat cu el. De aceea, nu mi se pare adevărat că modul lor de a concepe textul literar „este exact paralel cu felul în care antropologia structurală concepe mitul" (p. 261) și nici că li s-ar putea atribui următorul principiu fundamental : „. . . . un text literar este un sistem combinatoriu finit de semne în interiorul sistemului combinatoriu al limbii" **(ibid.).** În fapt, pe tel quelișt îi caracterizează punerea în relație a literaturii cu pulsiunile inconștientului și, pe de altă parte, cu procesele sociale și ideologiile ce le reflectă, adevăr pe care nu-l dezminte constatarea – justă, aceasta – că în concepția lor „Literatura (. . .) nu exprimă personalitatea autorului, după cum nu reprezintă realitatea" (p. 265). Contestată de „TelQuel" nu este legătura textului cu psihicul și cu realitatea, ci modalitatea acestei legături. Pentru ei, textul nu **exprimă** și nu **reprezintă ;** textul întreține un dialog intertextual cu tot ce-i este exterior, ceea ce presupune ideea potrivit căreia lumea – psihică și socială – ar fi un ansamblu de texte.

Paradoxal, însă, neținînd seama de litera teoriei grupului. Riffaterre surprinde ceva din spiritul ei. Este posibil ca punctul nevralgic al teoriei să fie tocmai cel care le-a permis semioticienilor să desfășoare importantul lor demers, și anume tocmai absorbirea întregii realități în formațiuni textuale. Văzută astfel, viața sărăcește mult. De aceea, Riffaterre are dreptate să le reproșeze limitarea interesului la o literatură întoarsă către sine și cu puțină preocupare de a capta viața din afara literaturii, adică interesul pentru „texte care-și reflectă propria imagine cum ar face o oglindă" (p. 268). De asemenea, are dreptate să considere nerelevant rezultatul obținut „cînd critica formalistă tratează despre texte care au fost compuse în perspectiva unei estetici expresive, mimetice (majoritatea textelor literare)" (p. 269).

Fără să se pronunțe, Riffaterre face cunoscut și un repros mai grav adresat semioticienilor de către alți adversari. „Sînt acuzați chiar de acest păcat : de a ignora rezistența textului, altfel spus de a nu-i respecta litera cînd se întîmplă ca ea să le contrazică modelul" (p. 275). Ar însemna că ei n-au ținut seama de o reflecție mai veche a lui Roland Barthes : „Aceste rezistențe au un sens, nu le putem trata într-un fel indiferent sau iresponsabil ; trebuie, pe de o parte, să le înfruntăm (dacă vrem să „descoperim" opera), dar pe de altă parte trebuie să înțelegem că acolo unde sînt prea puternice ele dau la iveală o problemă nouă și obligă atunci la schimbarea limbajului critic".[3]

Asupra acestui punct, Riffaterre le dă cuvîntul și „formaliștilor", care s-ar apăra cu argumentul polisemiei textului și, prin urmare, a multiplelor lecturi posibile. Totuși, face și el o rezervă, încercînd să pună o condiție limitativă deschiderii semantice a unui text : **condiția perceptibilității.** Cu alte cuvinte, ceea ce-i scapă criticului, oricît de atent, n-ar trebui să fie adus în discuție, ca sens al operei, de către analist. La fel gîndește, mai de curînd, fondatorul teoriei lecturii a grupului de la Konstanz, Hans Robert Jauss. Nu este loc de discuție aici, însă ideea se mai poate discuta.

În general, cum se vede, o critică viguroasă dar măsurată din partea lui Riffaterre. Cu totul altfel, mult mai agresivă, va fi – în 1973 – poziția adoptată de Henri Meschonnic.[4] În mai bine de șaizeci de pagini, acesta se străduiește să-și contrazică afirmația liminară : **„Tel Quel** a făcut de la întemeiere un travaliu teoretic important" (p. 71). Cu toate că nu duce lipsă de argumente, nu se îndură să renunțe nici la cele de joasă calitate, cum e acesta : grupul revoluționar „Tel Quel" se lasă finanțat de editura catolică Seuil (p. 77). Exagerarea șubrezește constatarea că tel queliștilor nu le este străin un anumit oportunism datorat, aș zice, veleităților lor juvenile de a-și păstra un fotoliu în rîndul din față cu orice preț.

Neavînd spațiul necesar pentru a aduna săgețile lui H. Meschonnic așa cum le-a trimis el, adică una cîte una, le string în mănunchi fără a avea timp să judec dacă și-au atins ținta sau nu. Așadar, Julia Kristeva generalizează abuziv, atribuind literaturii ce nu aparține decît lui Mallarmé și lui Lautréamont (p. 44) ; ea și ceilalți cred că trudesc voinicește într-un travaliu de producere a sensului cînd, de fapt, se tolănesc într-un academism al semnificantului (pp. 72, 81) ; li se pare că refac experiența patetică a lui Antonin Artaud pe care, în realitate, o transformă într-un joc de literați (p. 88) ; se joacă de-a teoria și n-au răbdare (p. 75), de aceea cad cînd pe o parte, în impresionism, cînd pe cealaltă, în dogmatism (p. 77) ; au un stil adesea metaforic, nu științific (p. 93), fac bruiaj terminologic (p. 86) sau, cînd vor să fie riguroși, se folosesc de „pachete terminologice" gata făcute (p. 77) ; caută scandalul cu luminarea (p. 78), iar între ei se citează mingiios (p. 73) ; critică semantica structurală, dar publică alături de Greimas (p. 85) ; se fac respectați prin metode autoritare (p. 92) și trăiesc în iluzia că ei, cei dintîi, sînt lucizi cu privire la tot ce fac. Le las la o parte pe altele și reține o ultimă înțepătură care trebuie să-l fi amuzat pe Roland Barthes. Traducînd mai pe înțeles ideea acestuia despre „romanescul fără roman, poezia fără poem, eseul fără disertație, scriitura fără stil, producerea fără produs, structurarea fără structuri", Meschonnic conchide : „Este surîsul pisicii cînd pisica a dispărut" (p. 139).

În încheiere, ezit între două soluții : a adăuga criticile mult mai ponderate ale grupului de la Konstanz – între acestea, atomizarea analizei și ignorarea sensului inițial al textului –, sau a încerca să retușez puțin imaginea prea din mistrie pictată de Meschonnic. Nemaifiind loc nici pentru una nici pentru alta, trimit pentru a doua operație la temeinicul studiu introductiv întocmit de Adriana Babeți și de Delia Șepețean-Vasiliu.

Livius CIOCÂRLIE

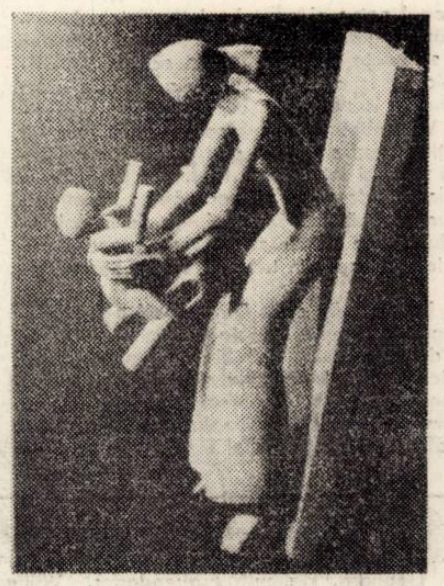

SZAKÁTS BÉLA : „Homo ludens"

[1] Georges Mounin, **Saussure ou le structuraliste sans le savoir,** Seghers, 1968.

[2] Michael Riffaterre, **Essais de stylistique structurale,** présentation et traductions de Daniel Delas, Flammarion, 1971.

[3] Roland Barthes, **Essais critiques,** Editions du Seuil, 1964, p. 270.

[4] Henri Meschonnic. **Pour la poétique,** II, Gallimard – 1978.

FRAGMENTE LEVANTINE

III. PAX MINOICA

. . . „pîndind un vînt prielnic a(m) plutit spre Creta" . . .

. . . Ademenitor, visul peregrinului : . . . Trec prin curtea de apus a Palatului minoic din Cnossos, așezat pe colina Kephala deasupra rîului Kairatos. Departe, la vreo patru mile, se vede marea și portul Candia (Heraclion), spre soare-apune, albă, coama înzăpezită a muntelui Ida, spre miază-zi, chipul lui Zeus dormind. Micenienii, venind dinspre Peloponez, vor fi descoperit în desenul crenelurilor muntelui Dikti, imaginea unui uriaș și-au spus : aici s-a născut Zeus . . . Pe dealurile din apropiere, lungi terase cu viță de vie și măslini. În fața mea se ridică zidurile din alabastru ale marelui palat, întrerupte de ritmul coloanelor roșii, negre și albe, din lemn de cedru și chiparos, puse pe mai multe nivele, deasupra cărora, perechi, coarnele taurului repetate la nesfîrșit. Cîteva preotese pregătesc altarele pentru o procesiune dedicată Zeiței-mame . . . Ajung într-o anticameră ornată cu picturi reprezentînd jocurile cu tauri (tavrokathapsia) . . . Caut ieșirea și nimeresc într-un culoar cu alte fresce în care tinere minoice duc ofrande zeiței lor. Dincolo de un portic îmi întîlnesc pașii cu sumedenie de localnici îmbrăcați în haine largi, purtînd saci, ciupuri, rithoni și amphore spre depozitele sacre. Deasupra mea, enigmatica figură a Prințului cu crin plutind senin prin lumea evanescentă a plantelor . . . Ajung, fără să știu, în curtea interioară a palatului. Un slujbaș mă conduce spre anticamera tronului pentru a-mi spăla mîinile, ca abia după aceea, astfel purificat, să pot intra la regele Minos. În față, tronul de alabastru încadrat de băncile sfetnicilor și preoților, deasupra cărora domină siluetele pictate ale grifonilor – simboluri hibride ale puterii celeste, pămîntene și infernale ale lumii. Minos și sfetnicii săi nu sînt de față, astfel că, după închinarea ofrandelor, slujbașul mă conduce spre locuințele particulare ale familiei regale, așezate pe patru nivele, în aripa de răsărit a palatului. Alți minoici își petrec pașii pe lîngă noi. Îi privesc, „Orașul acesta – îmi spune însoțitorul – are o sută de mii de locuitori . . . Acolo, spre miază-noapte, sînt magazinele și atelierele olarilor, orfevrierilor și pietrarilor . . . Aici . . ." Coborîm Marea scară cu luminator spre apartamentele reginei Pasiphae și ale prințeselor Ariadna și Phedra. În balcoane, pe verande, printre glastre și peluze interioare, înundate de flori își plimbă pașii grațios femei suple, îmbrăcate în rochii lungi înolănate, strînse pe trup, cu sînii goi și desculțe, după moda Topless, cu cocuri înalte ori cu zulufi alunecînd pe umeri, cu buzele vopsite în roșu și fețele pomădate discret . . . Alte culoare, scări, camere, anticamere . . . puțuri, lucarne și luminatoare ce răspîndesc aerul prin toate încăperile . . . băi, toalete, havuze, canale cu apă potabilă, canale de scurgere . . . În Megaronul reginei te întîmpină de pe pereți o lume subacvatică : delfini, pești, cefalopode, crustacei . . . Cu un etaj mai sus, trecusem prin Megaronul lui Minos, apartament sobru, dominat de imaginile repetate ale Labrisului (securea cu două tăișuri) simbol al puterii duble, de sacerdot și rege . . . „Toate clădirile din oraș sînt la fel – îmi spune slujbașul – cu două etaje și luminatoare, cu coloane și canalizare . . . În Creta, din aprilie pînă în noiembrie nu-i pic de nor . . . spre rîu, acolo, e marea arenă unde se desfășoară jocurile cu tauri, cea mai dragă dintre sărbătorile noastre . . ." Continuăm drumul . . .

. . . Un confort de secol douăzeci, îmi spun, și mă trezesc din amintire . . . de secol douăzeci, dar înainte de era noastră . . . Acesta era, deci, legendarul Labirint în care peregrinul neinsoțit putea să-și piardă pașii. O clădire funcțională, prima ridicată de arhitecți în folosul exclusiv al omului . . . Nici un zid de fortăreață, nici un templu grandios care să inspire frica, nici o frescă amintind de războinici ori navigatori, deși istoriile Egiptului, Asiei Mici și Greciei îi numeau pe acești vechi cretani „popoare ale mării", cu oarecare admirație și teamă . . . Nici o pictură reprezentînd-o pe Zeița-mamă . . . doar plante, animale, pești, ori tineri anonimi jucîndu-se cu taurii sau aducînd ofrande . . . Cîteva nume : Minos, Pasiphae și copiii lor, Ariadna, Phedra, Androginos și Glaucos, cum și năstrușnicul arhitect Dedal și fiul său Icar, singurii care, în legendă, au tulburat liniștea acelei Pax Minoica revărsată peste aproape două milenii . . . Ei doi și infernul subpămîntean . . . Din acest palat a pornit civilizația Europei cu simbolurile și legendele ei, de la această lume, ce cunoștea scrisul, roata olarului, prelucrarea metalelor . . . și care, cu o mie de ani înaintea lui Pericle, ridicase cetate vieții omului și nu himerelor, realizînd primele apeducte, luminatoare, tronsoane, și grădini suspendate (cu un mileniu înaintea celor ale Semiramidei) . . . la ora cînd Egiptul, Sumerul, Hitiții și Amoriții înălțau muritoare cetăți și nemuritoare morminte, vărsîndu-și furiile unii asupra altora . . . iar triburile din Europa . . . Nu trebuie să mergem pînă la Machu Pichu pentru a ne minuna de iscusința celor vechi, cînd aici, în mijlocul Mediteranei, suverani, viguroși, senini, minoicii descoperiseră că pacea și lipsa prejudecăților este cheia supraviețuirii speței umane și, supunîndu-și natura, au născut o civilizație unică spre care putea să tindă chiar și europeanul veacului al XVIII-lea din era aceasta . . . Doar legendele sînt la fel de pătimașe ca și oamenii pentru că nu păstrează despre cei de invidiat decît poveștile ciudoase . . . Minotaurul . . .

. . . apoi, „pîndind un vînt prielnic a(u) plutit spre Creta" micenienii, romanii, bizantinii, arabii, cruciații, venețienii, turcii, vreme de trei mii trei sute de ani . . . și fiecare a înțeles ce a putut . . .

Paul Eugen BANCIU

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76, Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLĂJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 8 (674) 26 FEBRUARIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. — 1 leu

O NOUĂ PRIMĂVARĂ A AGRICULTURII

Cel de-al II-lea Congres al Consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al Consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor reprezintă un eveniment major în viața social-economică și politică a țării noastre nu numai prin faptul că agricultura reprezintă una din ramurile de bază ale economiei, ci și prin larga participare a oamenilor muncii de care s-a bucurat acest eveniment precum și — mai ales — prin importanța problemelor dezbătute, prin profunzimea acestor dezbateri, menite, de data aceasta, mai mult ca oricînd, să conducă la o nouă calitate a activității în acest domeniu.

Problema fundamentală care se pune este aceea a valorificării depline a potențialului agricol existent și a înlăturării neajunsurilor care s-au acumulat și se răsfrîng negativ asupra rezultatelor muncii. În cuvîntul de închidere a lucrărilor Congresului tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că lucrările au prilejuit o **largă dezbatere a problemelor de bază ale agriculturii** și un schimb multilateral de experiență și păreri privind creșterea producției agricole și realizarea **noii revoluții agrare,** menită să determine o mai mare contribuție a acestei ramuri la dezvoltarea generală a economiei naționale și la ridicarea bunăstării oamenilor. Au participat la dezbateri un număr de 654 de delegați din toate sectoarele de activitate și au fost formulate în total 1.780 de propuneri. Cuvîntările delegaților au înfățișat pe larg realizările obținute în cincinalul precedent și s-au preocupat de măsurile ce trebuie luate pentru lichidarea lipsurilor care s-au manifestat, pentru realizarea și depășirea planului pe anul 1981 privind creșterea producției agricole, sporirea eficienței economice a întregii activități din agricultură, industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor.

După cum se precizează în Raport, planul pe anul 1981 „cuprinde indicatori temeinic fundamentați, care au un puternic suport în baza materială aflată în plin proces de dezvoltare, modernizare și diversificare". Fondurile alocate în acest scop din bugetul de stat se ridică la 27,2 miliarde lei, la care se adaugă investițiile din ramurile care sprijină agricultura, precum și investițiile unităților agricole. Mare parte a acestor fonduri sînt destinate intensificării gradului de mecanizare a lucrărilor agricole urmînd, potrivit indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, să se realizeze modernizarea unor utilaje de mare randament — tractoare, combine și alte mașini cu un **înalt grad de universalitate** care vor duce la creșterea productivității muncii, la efectuarea lucrărilor într-un timp scurt și fără pierderi. Urmează ca agricultura patriei să fie dotată în anul 1981 cu 20.000 de tractoare și 7.000 de combine autopropulsate pentru recoltarea porumbului, încît la sfîrșitul anului totalul tractoarelor să ajungă la cifra de 155.000 de bucăți, iar al combinelor propulsate de recoltat porumb și cereale — la 47.000 de bucăți. Fonduri importante vor hrăni zootehnia și pe această bază urmează ca în anul 1931 să fie dat în folosință 55.800 de locuri în fermele de vaci, 49.500 locuri în îngrășătoriile de bovine etc. Aceste măsuri luate la nivelul bazei materiale a agriculturii vor fi însoțite de o seamă de măsuri menite să ducă la **îmbunătățirea calitativă a organizării producției și a muncii,** la întărirea răspunderii tuturor lucrătorilor din agricultură față de rezultatele muncii, la instaurarea unei ordini și discipline desăvîrșite în muncă — la fel ca în industrie, după cum firesc preciza secretarul general al partidului — iar în perioadele de vîrf ale lucrărilor — la o mobilizare generală a forțelor desăvîrșită.

Pentru a se realiza sporul de producție stabilit trebuie ca toate preocupările legate de acest scop să fie orientate spre folosirea rațională a fondului funciar și ridicarea potențialului productiv al pămîntului — principala avuție națională. Pentru aceasta au fost stabilite o seamă de măsuri — expresie a înaltei griji față de pămîntul patriei — în toate domeniile care au în răspundere ansamblul factorilor geografici incluși termenului de fond funciar.

Este firesc ca acest Congres al țărănimii, acest Congres al pămîntului românesc, care marchează un mare eveniment în viața națiunii noastre, să aibe un ecou profund în conștiința scriitorilor români, să se răsfrîngă într-un fel sau altul asupra roadelor creației lor. În ce mod, și care vor fi efectele, depinde de temperamentul fiecărui creator în parte, de biografia și de simțirea fiecăruia. Totuși, este firesc ca „viața" pămîntului românesc, acest erou etern al literaturii noastre, să vitalizeze inspirația și creația spirituală românească a acestui timp.

V. RANGA

Ilustrăm acest număr cu lucrări din expoziția cu grafică a lui Gheorghe Bălan.

SEMINȚE

Semințele, iarna, doar ele rezumă,
maternele plante topite în lut,
suav glorioase peste moarte și brumă
semințele pline sună pe scut,

semințele pline sună pe scut.

Cînd toamna învinge și ierburi și nuc
și zguduie codrul suflarea ei moartă,
lăuntrice lanuri semințele duc
și viața prin vreme de-a pururi o poartă,

și viața prin vreme de-a pururi o poartă.

Vasile VERSAVIA

În acest număr semnează: Vasile VERSAVIA, George ȘERBAN, Eugen DORCESCU, Cornel UNGUREANU, Livius CIOCÂRLIE, Virgil CUȚITARU, Lucian BURERIU, Anghel DUMBRĂVEANU, PETRE STOICA, Pavel BELLU, Monica PILLAT, Oct. DOCLIN, Ioan HANCA, Nicolae JINGA, G. I. TOHĂNEANU, Ion ARIEȘANU, Doru MURGU, Petru UMANSCHI, Aurel TURCUȘ, Teodor BULZA, Ion VELICAN, Șt. AVĂDANEI și Al. PASCU (traduceri din poezia americană contemporană), Paul Eugen BANCIU.

D. R. POPESCU — LITERATURA POLITICĂ DE LA ROMAN LA EPOPEE

1. **F — un roman politic în șase volume.** La apariție, în 1969, romanul **F** părea o operă încheiată: moartea lui Moise, presupusul asasin, și a procurorului Tică Dunărințu, anchetatorul, excludea probabilitatea unei dezvoltări viitoare a subiectului. Au trebuit să treacă patru ani (timp în care D. R. Popescu a scris un scenariu, piese de teatru și nuvele) pentru ca o întrebare din **Cei doi din dreptul Țebei:** „Ce știi despre Gălătioan?", repetată discret de-a lungul romanului, să anunțe o posibilă reluare a temei. În același an însă, 1973, apare și **Vînătoarea regală,** un roman substanțial și remarcabil, care transformă posibilitatea în certitudine. Atît Moise cît și Tică Dunărințu reînvie și ancheta întreprinsă de acesta din urmă proliferează alert în spațiul a încă trei volume: **O bere pentru calul meu** (1974), **Ploile de dincolo de vreme** (1976) și **Împăratul norilor** (1976).

S-a vorbit și se vorbește în critică despre un **ciclu** de romane, și însuși autorul a preluat termenul: „Aproape fiecare roman este făcut din mai multe nuvele, care pot fi citite și independent. Ciclul poate fi citit începînd cu **F,** dar și cu **Biografia unui elefant,** și putîndu-se sfîrși cu oricare altul (fiind vorba de aceeași lume, de aceleași personaje). Deci ar fi vorba de o structură ce ține de aleatoric, dacă se poate vorbi în acest caz de o structură". **(Romanul românesc contemporan,** 1974, p. 574).

Fără a contesta opinia scriitorului privind o posibilă lectură „aleatorie", a textelor, trebuie remarcată și o altă perspectivă,: romanul **F** cuprinde începutul și sfîrșitul unei călătorii epice, toate volumele ulterioare **(Vînătoarea regală, O bere pentru calul meu, Ploile de dincolo de vreme** și chiar și **Cei doi din dreptul Țebei)** putînd fi asamblate în interiorul lui. Nu credem că o asemenea aranjare a textelor este străină autorului, de vreme ce finalul volumului **Împăratul norilor** (ultimul în seria cronologică a publicării) readuce evenimentele în preajma celor din a treia nuvelă și ultima din **F**: în ciuda „nepotrivirilor (specifice de altfel tuturor volumelor) **Cele șapte ferestre ale labirintului** ar putea continua firul epic (dacă poate fi vorba de așa ceva la D. R. Popescu) după moartea lui Moise. Într-o astfel de perspectivă, cel mai scurt titlu din istoria literaturii române ar denumi un roman de excepție în șase volume; și, ca toate romanele de excepție, el ar putea fi sintetizat într-o singură frază: Tică Dunărințu caută asasinul (asasinii) tatălui său.

Într-adevăr, între **Ninge la Ierusalim** și **Cele șapte ferestre ale labirintului** textele ar avea o „structură ce ține de aleatoric", deși o regulă de ordonare poate și trebuie să existe, în pofida autonomizării lor accentuate. Cum vom vedea mai jos însă, D. R. Popescu ori nu cunoaște această regulă (faptele și evenimentele fictive născîndu-se pe măsură ce sînt scrise), ori, la fel de plauzibil, deși o cunoaște, preferă s-o facă uitată.

2. **Istoria și personajele sau pădurea și copacii.** „Acum e ușor să-l judeci (pe Gălătioan — n. n.) și să declari că nu-i dai dreptate și că asemenea împărțiri simpliste au adus mult rău, și că felul acesta de a gîndi nu este chiar revoluționar, e cumva reacționar, să vezi pădurea și să nu vezi copacii, dar atunci importantă era clasa, pădurea, nu copacii." **(Ploile de dincolo de vreme,** p. 104). Aici, în acest fragment din discursul unui personaj fără identitate (cum apar multe în romanul său), se află concentrată ideea esențială care ghidează atitudinea polemică a scriitorului față de epoca în cauză și, totodată, fapt interesant, structurează însăși modalitatea literară de abordare a ei. În romanul **F** (în șase volume, cum am văzut) avem exemplul unei admirabile adecvări a stilului și viziunii artistice la tema propusă și la atitudinea politică față de ea. Acest aspect pare să scape criticii literare, care, în general, se face vinovată de un subterfugiu: deși se recunoaște în **F** (în toate volumele lui) un roman politic, obiectivul cercetării este deviat cu regularitate către stil, către orgia de tehnici și artificii literare de care uzează scriitorul. Întrucît romanul este dificil de analizat din punct de vedere al facturii sale politice (nu seamănă, într-adevăr, cu romanele de același gen ale celorlalți scriitori, deși incriminează aceeași sumă de fenomene sociale: abuzuri, erori, fanatisme etc.), investigația este orientată spre terenul (mai ferm, e drept) al învelișului artistic, unde este căutată și diferența specifică. În realitate însă, specificitatea abordării literare nu este decît un efect al altei specificități, cea a problematicii și a unghiului de problematizare.

George ȘERBAN

(Continuare în pag. 3)

cronica literară

Nicolae Prelipceanu

Un civil în secolul douăzeci

Ed. Cartea Românească, 1980

Apelind, în stratul aparenței, la serviciile versului alb, ale metricii libere, și ale unui imagism temperat ; evidențiind o formă metaforică de ansamblu de asemenea puțin frapantă, textele cuprinse în acest volum degajează, treptat, cîteva raporturi semnificative majore – adevăratul lor eșafodaj de rezistență. De la aparență la formă și de la formă la sens, discursul pare a cîștiga constant în densitate și pregnanță.

Cadrul este trasat de releul spațial **sus – jos,** înțeles atît ca suprapunerea unor paliere stabile **(cer – pămînt),** cît și, mai ales, ca două direcții opuse ale mișcării. La mijloc rămîne, evident, **văzduhul,** în care se derulează existența. Mesagerii înălțimii sînt **norii** și **păsările.** Jos, se găsesc fie reprezentanții acvaticului **(peștele),** fie ai teluricului **(cîrtița, melcul).** Toate acestea răsar, însă, dintr-un **înăuntru cu maluri eterne** (p. 27), din **umeda lume** (97), din chiar abisul memoriei : **Mă uitam la cîrtițe și mă minunam / cum se descurcă ele acolo pe sub pămînt / cum nu se ciocnesc între ele acolo / cum nu se ciocnesc (pe vremea aceea / nu se ciocneau) între ele nici avioanele / în văzduh / trupurile noastre în pămînt și sufletele noastre în văzduh ne învață / Marcus Aurelius... (Amintiri din copilărie,** 95). Dedesubt, ca ultimă matrice, se presimte o insondabilă întindere lichidă **(mare** sau **rîu) : numai departe spre margine riul / îi clatină încet / le spulberă convingerile / îmi cară chipul dinainte / fața trupul / întins pe malul lui / spre liniștea cea veche** (vezi și 31, 34).

În acest cosmos, omul se integrează pe calea unor analogii complexe, are, în orice caz, o dublă apartenență : el este, deopotrivă, **văzduh** și **pulbere** (55), **lac** sau **cenușă.** Altfel spus, omul se dovedește aidoma **frunzei** care adună în sine și **aerul** și **pămîntul : cel mult cînd vine / toamna / te faci frunză / și fugi cu o pasăre / în sus în albastrul lui sus / înspre jos înspre Hades...** (Observăm puternica opoziție a celor două adverbe substantivizate : **sus – jos).**

Atingem, astfel, cea de a doua direcție tematică ce ordonează discursul : ontologia individului. Sînt angajate aici, cum s-a văzut, atît componențe ale circumstanței **(frunză, cenușă, lac** etc.), cît și elementele (sugerate : **apă, aer, pămînt)** sau diverse entități abstracte **(cerc, sferă, patrat).** Viața e un **cerc de foc** care, epuizîndu-se, devine linie, **linii paralele : Țara de sus / este aproximativ egală / cu cea de jos / în cea de sus trăim / și în cea de jos ne vom întoarce / doi cîte doi / foarte cuminți / paraleli / drepți / nemișcați...**

Tensiunea lăuntrică întreține un permanent simțămînt al dedublării. **Cascadorul,** întoarcerea privirii spre propriul trup, ca spre un trup străin, sînt tot atîtea cristalizări ale acestuia (26, 32, 90). În cele din urmă, eul constată egalitatea – relativă, ambiguă – dintre sine și obiecte : **Arme purtam în mîini / și eram soldați / cercuri purtam în mîini / și eram pătrate / sfere și cercuri și arme / soldați și pătrate / eram obiecte / eram frunze...**

Acest statut al individualității este supravegheat de **timp.** Timpul constituie a treia mare temă, legată strîns de cea anterioară. Ritmurile lumii nu sînt altceva decît bătăile unui **ceas ;** detaliile ei minerale și organice pulsează într-un ornic imens, în **veșnicul cadran : A mai rămas în mine o frunză / din greșeală / își uitase chirurgul / o lamă subțire în om / a mai rămas în mine / un colț de ziar / cu știri / într-un ceasornic imens / am fost uitat / a mai rămas în mine / o frunză.** Sinteza **ins – timp (viață – durată)** este desemnată de sintagma, de locuțiunea metaforică **frunza cu ceas** (43). **Om – obiect – timp** realizează un balans multiplu și polivalent : dacă, la un moment dat, ființa se adăpostește în scris **(noi litere albastre,** 64), alteori scrisul însuși se dizolvă în ototcuprinzătoarea realitate **(poeme / cu mari puncte-puncte de ceață,** 49). Configurația motivelor e completată, deci, de referirea la **mediu.** Peisajul tinde să se umanizeze, așa cum, pe de altă parte, identitatea oscilează mereu către alteritate. Aceste drumuri ce merg unul în întîmpinarea celuilalt ar putea lăsa cîndva loc, la confluența lor, unui vag tipar de **anthroposergon** (71, 77, 84). Aici se află zona de maxim interes a volumului, aici funcția lui constructivă își arată energia și-și bănuiește țelul.

Eugen DORCESCU

Eugen Simion

Dimineața poeților

Ed. Cartea Românească, 1980

Cel mai simplu dintre adevărurile care se pot rosti vizavi de **Dimineața poeților** este că ea încearcă a descoperi modernitatea unor poeți. Poeți pe care obișnuința, confortul, oboseala i-au așezat în raftul cu „dosarele clasate" ale literaturii. A scrie din nou și a scrie altfel despre Ienăchiță Văcărescu, Alecu Văcărescu, Nicolae Văcărescu, Vasile Cîrlova, Ion Heliade Rădulescu, Grigore Alexandrescu, Dimitrie Bolintineanu, Vasile Alecsandri, Conachi, Anton Pann, autori studiați în sute și sute de articole, studii, eseuri, reprezintă în sine o dovadă de mare curaj. „Nu ascund faptul, scrie în introducere Eugen Simion, că acest eseu este și rezultatul unui pariu cu mine însumi. Am citit de multe ori pe Conachi, Bolintineanu, Alecsandri... dar aproape totdeauna sub presiunea unei circumstanțe. Ca elev am învățat pe din afară testamentul lui Ienăchiță, și am prins, mai ales, latura comică din **Jalobele** lui Conachi. Am recitat, ca atîția alții, **Peneș Curcanul** la serbările școlare, iar mai tîrziu, cînd spiritul meu a devenit mai exigent, aceste modele... nu mi-au mai spus mare lucru. Am simțit, acum, nevoia să mă întorc cu altă stare de spirit și cu alte instrumente de analiză la acești poeți care, într-o superbă dimineață a imaginației lor, au întemeiat poezia românească modernă". **A simți nevoia, pariu cu mine însumi,** iată mărturii care așează cartea între altele, neapărat de istorie literară. În măsura în care eseul presupune aventura spirituală, eliberarea de canon, de bariere impuse sau autoimpuse, în măsura în care eseul presupune avîntul confesiv, distincția stilistică, integrarea analizelor într-o lume interioară, **Dimineața poeților** este un eseu exemplar. El continuă nu cărțile pe care, cu o remarcabilă tenacitate, le consacră literaturii române de azi (singur din generație sa rămas pe baricadele criticii actualității literare) ci **Timpul trăirii, timpul mărturisirii.** În ultimul volum, criticul își permite a fi literat, a transcrie **o experiență a cotidianului.** Nu e vorba de bovarismul criticului dornic de a da încă o dovadă a înzestrării sale (evidentă oricum în scrisul lui Eugen Simion) ci de un stil de a se afirma în prezent. Teoriile însușite din mers, descoperite firesc prin și mai firescul exercițiu de lectură al criticului, pot deveni eficiente : pot sluji amintirile istorico-literare. Drumul din prezent către întemeietori nu se împiedică în meandrele bibliografiilor ori ale teoriilor care ar face din fiecare vers o redută și din fiecare poezie un pisc insurmontabil. „Apariția conștiinței scrisului, scrie Eugen Simion, este legată de o temă mai gravă : aceea a **întemeierii** poeziei române și adaugă : „Mai este ceva : nașterea conștiinței lirice coincide cu nașterea conștiinței erotice... Erosul revelează ființa, conștiința ființei individuale antrenează dorința de expresie. **A comunica** (a se exprima) devine, inevitabil, **a scrie".**

Eugen Simion îi iubește pe teoreticieni exact atît cît trebuie. Stima pentru Barthes, Bachelard, Denis de Rougemont nu duce la competiții teoretice care ar fi văduvit cartea de **stil.** Cine vrea poate găsi, unde și unde, subtexte, fraze ce pot începe alte cărți, nu neapărat legate de poezie. Obiectul criticului e însă **Dimineața poeților** – întemeierea poeziei românești moderne. El e mereu proaspăt, nou, ultimul capitol al cărții fiind superb prin verva cu care redescoperă universul poetic al lui Anton Pann. Și al lui Conachi. Capitolul se cheamă **Spitalul amorului.**

Am putea să obiectăm acestei cărți că extinde o propoziție riscată : aceea a coincidenței conștiinței lirice cu cea erotică... Terenul e alunecător dacă ne gîndim că, la porțile Orientului, conștiința erotică există diferit decît bănuia Denis de Rougemont... Am mai fi descoperit, în dimineața poeziei românești, cîteva nume de poeți ardeleni și am fi sporit numărul autorilor moldoveni, nu dintr-un regionalism îngust, ci tocmai pentru a arăta complexitatea atitudinii lirice românești.

Fiindcă istoria, ca factor modelator, precumpănește, bănuim, asupra „conștiinței erotice" în momentele de început ale literaturii române.

Cartea este, însă, exemplară prin franchețe, rigoare, noutate a unghiului de vedere, prin descoperirea unor izvoare ale lirismului. Ea „reînvie" o seamă de texte, de idei literare, de demersuri teoretice. Ea face posibile cercetări noi asupra literaturii aparent clasate, invitînd, ca și alte cercetări de acest tip, la o extindere a granițelor literaturii române „moderne". Așa cum s-a mai spus, apariția **„Dimineții poeților"** e unul dintre evenimentele literare ale lui 1980.

Cornel UNGUREANU

marginalii

Cărțile ieșite din comun

Cărțile obișnuite pot fi slabe, bune sau foarte bune, chiar excelente. Indiferent de calitate, ele fac parte din aceeași categorie pentru că se caracterizează toate prin supunerea la un tipar pe care cititorul cu experiență sfîrșește prin a-l recunoaște. Lectura va aprecia în ce măsură cartea se decupează exact pe liniile tiparului ei ideal. Cărțile slabe sînt rău croite, cărțile foarte bune fac una cu tiparul lor.

Mai există, apoi, cărțile ieșite din comun. Îndeobște, acestea deformează un tipar știut. La apariție, cititorul lor se simte bruscat. Îl stinghерește mai cu seamă neputința de a-și da seama dacă din frînturile vechiului tipar descompus se construiește ori nu unul nou. Altfel spus, el nu-și poate da seama dacă are de a face cu o carte înnoitoare sau cu una aberantă. Dacă scriitorul este necunoscut, cititorii vor avea tendința să-l respingă ca pe un corp străin. Dacă din antecedente îl știu scriitor important atunci nedumerirea lor va fi mai gravă ; ea se va complica cu un sentiment de obscură vinovăție. Cititorii se vor simți strîmtorați în propriul lor tipar.

Un exmeplu, la întîmplare. Citești o frază de Iorga și ai tendința să exclami doamne, ce învălmășeală (cam ce a spus Gide despre Proust) ! Știind că este vorba despre **Iorga** (Gide nu știa că Proust era **Proust),** citești încă și încă o dată, iar la urmă recunoști : e superb. Tot așa, cînd am citit prima dată **Nadja** de André Breton, cum nu eram obligat atunci să am opinii publicabile, mi-am zis fără grijă : ce stupid !

Spun aceste lucruri, dealtfel cunoscute, cu gîndul la cartea – **Părul Berenicei** – pe care o citesc acum. O carte dintre cele ieșite din comun. Nu mă gîndesc la structura ei. Fiind un **jurnal** are structură liberă și cititorul o acceptă din capul locului **așa** cum e. Cu totul neobișnuită este **relația** autorului cu literatura. Mă refer atît la felul lui Radu Petrescu de a citi literatura – pe a lui și pe a altora –, cît și la felul său de a trăi ca scriitor.

Ar fi ușor să spicuiești din **Părul Berenicei** rememorări admirabile în care-l recunoști pe cel ce a scris **Didactica nova.** Poate lipsește acum acea arhitectură a spațiului, acele sculpturi de aer din precedentul jurnal, **Ocheanul întors.** Stranii pentru cititor, căci văzute din unghiul unui constructor și nu al unui „locatar", sînt reflecțiile analitice la Vergilius, Boccaccio, Flaubert, sau Joyce. Stranii mai ales cele cu privire la **Matei Iliescu,** romanul pe care cititorul neprevenit l-a înțeles, își dă seama acum, atît de puțin. Stranie mai presus de orice fervoarea exclusivă a existenței scriitorului ca scriitor. A spune că pentru Radu Petrescu literatura este totul ar fi doar un clișeu. A spune că în afara literaturii (și a împrejurărilor – intime, familiale, colegiale – din care este făcută experiența scriitorului) pentru el nu există nimic, ar fi mai potrivit. Totuși, numai cu o minte îmbîcsită de prejudecăți l-ai putea învinui de indiferență, cînd există în carte atîta bogăție de stări și atîta cantitate de căldură.

Complementar – sau opus ? – unei idei a lui Lucian Raicu – „Adevărata literatură totdeauna tinde să fie mai mult decît literatură" –, Radu Petrescu trăiește și scrie ca și cum literatura nu poate fi mai mult decît literatură decît dacă este numai literatură. Nu mă hazardez să decid dacă exemplul său este **exemplar** sau tulburător prin particularitatea lui, dar mi se pare sigur că o mai intensă experiență a literaturii decît cea ceonsemnată în **Ocheanul întors** și **Părul Berenicei** în scrisul românesc (la Lovinescu ?) nu se poate găsi. Aiurea ? Poate la Flaubert.

Livius CIOCÂRLIE

viața asociației

ADDENDA LA ANUL EDITORIAL

1980

– 76 de titluri a editat „Facla" în anul care a trecut. Un bilanț rodnic. L-am rugat pe prozatorul Ion Marin Almăjan, directorul editurii, să ne vorbească despre unele probleme pe care le-a ridicat precedentul an editorial...

– Paradoxal faptul că, deși se vorbește despre o consistentă școală de proză timișoreană, cărțile de proză au fost puține și nu întotdeauna la nivelul pe care l-am așteptat noi și cititorii. Cauza ? Poate comoditatea prozatorilor, faptul că se irosesc în alte preocupări.

– Îmi spuneai ceva despre o inițiativă a editurii privind proza...

– ...scurtă. Dorim să lansăm o **serie de proză scurtă contemporană** ca răspuns la unele afirmații privind estomparea speciei. Un răspuns la dezbateri actuale. Anul trecut am fi dorit să realizăm o serie de „roman contemporan". Însă mai prompți și laborioși au fost poeții și criticii. Totuși, romanul nu e în declin.. E specia-rege. Dealtfel avem la Timișoara buni romancieri.

– Cum a mers colaborarea cu întreprinderile poligrafice ?

– Cu excepția Poligrafiei „Banat", această colaborare este anevoioasă, plină de neprevăzut și deseori, pentru noi, cu efecte nefaste. Iată de ce cred că sistemul de colaborare editură-poligrafii ar trebui pus la punct în sensul stabilirii de responsabilități concrete, bilaterale : să răspundă cine nu-și onorează obligațiile.

– În orice caz, în ultimul timp, s-a îmbunătățit vizibil prezentarea grafică a cărților.

– Am încercat să ne lărgim cercul de colaboratori graficieni. Nu ne sfiim să spunem „nu" lucrărilor ce nu întrunesc exigențele. Am lansat și apeluri către Filiala U.A.P. Din păcate, nu putem vorbi de o promptitudine a răspunsurilor. Și, apoi, se mai întîmplă ca și poligrafia să denatureze concepția graficianului, lucru nescontat și nedorit de noi.

– Care a fost activitatea „editorială" pe teren ?

– Mai bogată ca niciodată. S-au efectuat adevărate turnee în șase-șapte județe, nenumărate întîlniri cu publicul, „zile" ale editurii. Au fost testate interesele cititorilor, au avut loc dialoguri fructuoase.

– Dar librăriile ?...

– Cu mici excepții, colaborarea cu centrele de librării a fost bună. Cărțile au obținut tiraje substanțiale. Uneori noi nu sîntem în măsură să satisfacem aceste cerințe...

– Au fost făcute serioase eforturi în direcția situării literaturii din această parte a țării acolo unde i se cuvine, în plan național. Sau sînteți o editură provincială ?

– Nu din orgoliu subliniez că „Facla" e o editură de prestigiu național și poate că modul în care sîntem priviți uneori nu este cel mai potrivit, în sensul că instituția noastră a fost înființată cu scopul de a promova valori autentice ale creației spirituale din această parte a țării, în contextul național al valorilor. Succesele noastre sînt și succesele culturii românești în general și ale culturii Banatului în special.

Convorbire înregistrată de

Lucian BURERIU

Asociația scriitorilor din Timișoara a organizat recent, în cadrul manifestărilor dedicate împlinirii a 60 de ani de la crearea Partidului Comunist Român, o întîlnire cu cititorii din comuna Cenad, județul Timiș.

După cuvîntul de deschidere rostit de Lia Stoian, primarul comunei, au citit din lucrările lor scriitorii : **Sofia Arcan, Paul Eugen Banciu, Nikolaus Berwanger, Gheorghe Doran, Anghel Dumbrăveanu, Laza Ilici, Antoaneta Iordache, Sirboliub Mișcovici, Ivo Muncian, Svetomir Raicov, Ion Dumitru Teodorescu, Damian Ureche.** Și-au dat concursul actorii timișeni **Ildico Jarcsek,** de la Teatrul german de stat, **Ion Olaru,** de la Teatrul Național, **Simon Gavril,** de la Teatrul maghiar de stat.

După un viu dialog între cititori și scriitori, pe probleme ale literaturii române contemporane, orchestra de tamburași a școlii generale din Cenad a prezentat un scurt program de cîntece populare.

Sub semnul totalității

Petre Anghel debutează cu volumul de poezii intitulat **Duhul pămîntului** (1971), căruia îi urmează o carte de critică literară **(Mihai Ralea, vocația eseului,** 1973), în fiecare dintre acestea autorul relevîndu-se prin siguranță, maturitate și precizie în comunicare. În anul 1976, însă, numele lui se înscrie pe coperta romanului **Fratele nostru Emanuel,** apariție care marchează un moment important în destinul scriitoricesc al lui Petre Anghel (cartea este distinsă cu premiul Uniunii Scriitorilor), dar care, în pofida evidenței, trece sub o nemeritată discreție printre critici și cititori. Dealtfel, însăși nota intimă (și fundamentală) a cărții impune tăcere prin structura ei aforistică și prin aspectul, ușor ironic, al expunerii. **Fratele nostru Emanuel** este romanul procesului de conștiință a unui personaj care își surprinde, fără uimire, etapele propriei deveniri și care încearcă să postuleze condițiile ce concură la împlinirea socio-psihică a individului. Moartea mamei, întîmplată cînd protagonistul era un copil, îl desprinde pe acesta, din punct de vedere spiritual, de realitatea înconjurătoare, obligîndu-l să-și creeze o lume lăuntrică proprie – mai trainică și, cum singur mărturisește, superioară mediului din care se rupsese. El caută, acum, să cunoască, să înțeleagă și să dezlege enigmele pe care le întîmpină la tot pasul. Lecturile de tot felul, întrebările ce și le pune în marea lui singurătate (**„Pînă unde coboară, aici, vina mea ?"**), zilele de visări lungi, petrecute în sînul naturii purificatoare, nostalgiile adînci, dar fără nume, pe care le încearcă – toate acestea îi înlesnesc pătrunderea în tainele pozitive ale existenței, luminîndu-i conturul obscur al desfășurărilor progresive. Intrarea lui în adolescență este frenetică. Deprins cu analiza îi este lesne acum să-și proiecteze inafară percepțiile și să-și deplaseze obiectul preocupărilor de la sine către cei din jur : „Tu n-o să înțelegi cum de a rămas doamna Tamara o străină pentru toată lumea. Eu însă, care am copilărit la țară știu bine care e explicația : Tamara nu-și plătise încă locul. Satul e o colectivitate mult mai strînsă și mai definită decît ți-ar putea sugera aceste cuvinte ; ceea ce se spune îndeobște că formează, în mediul rural, o familie, nu este, cum s-ar crede, o metaforă, ci un adevăr" (p. 11). Matur, el devine un personaj căutat, atît pentru subtilitatea spiritului, cît și pentru modestia sa grațioasă și visătoare. Atitudinea omului, de aici înainte, este integral pozitivă : el observă, amplifică ceea ce nu poate vedea oricine, descompune apoi și explică. Prăpastia celor mai întunecate patimi nu-i tulbură o clipă seninătatea. Înțelegînd filosofic lumea, acest ciudat și complex personaj, creat de Petre Anghel, păstrează pe întinsul întregului roman o ironie îndulgentă, înțelegătoare, minată, poate, ușor, de superbe, dar și din această stare, el știe să facă parte oamenilor, vieții și naturii. Latura dominantă a ființei sale rămîne unitatea credinței lui în idealul de purificare a omului și adaptarea acestui crez la nevoile vieții și ale condițiilor sociale. **Fratele nostru Emanuel** este, în fond, o carte de confesiune, este spovedania publică a unui spirit robust, călit în viitoarea existență, social, fără, însă, ca autorul să forțeze în vreun mod conflictele scrierilor sale, în vederea unui scop anume, a unei teze. El este un analist lucid, care știe să acopere totul (scene și personaje) sub vălul transparent al ideii, răspîndind în jur un puternic suflu de viață și poezie a sentimentelor. Iubirea, dragostea pentru locul natal și de aici pentru întregul pămînt al țării, respectul cetățenesc față de aproapele tău și față de marea împlinire a obștii, curajul de a sluji consecvent ideea de bine și progres social (cu toate riscurile ce le poate implica, uneori, un astfel de ideal), regretul (alteori) în fața vremelniciei faptului mărunt **(Sita lui Mamona)** și multe alte praguri ale vieții sînt cuprinse în paginile scrise de Petre Anghel, dînd cărților sale semnul distinct al autenticității. Aparent, stilul acestui autor este opac, lipsit de orice urmă literaturizantă, epica lui acordînd o atenție deosebită stărilor de conștiință, analizelor psihologice **(Prindeți vulpile)** și forței (căpătată prin exercițiu) de a privi drept viața. Prindeți vulpile, Lupii la stînă și Școala pedepselor sînt alte trei romane pe care autorul le publică în anul 1978. Ultimul roman **(Sita lui Mamona)** apare în anul 1980. Privită în ansamblu, literatura lui Petre Anghel are un pronunțat caracter

* * *

Mediul predilect al prozatorului este cel rural. De aici își selectează tipologiile urmărindu-le **devenirea** și după ce fondul lor sufletesc suferă metamorfozele atingerii lor cu orașul, cu viața febrilă, frenetică și, poate, tocmai din aceste motive, nu întotdeauna sănătoasă, a metropolei. Dacă am forța desprinderea unei idei generale din cărțile de pînă acum ale autorului, aceasta ar putea implica actul unei adeziuni totale, dezinteresată și spontană, dictată de simțul nobil al datoriei, sub imperativul căruia scriitorul colaborează discret la imortalizarea spațiului și timpului în care trăiește. Elanul vital al personajelor lui se susține prin lupta decisivă a acestora de a ieși din obscuritate, propunînd lumii virtuțile unei existențe simple, lipsită de vanitate, aureolată, însă, de puterea mîndriei de **a fi.** Etalarea unui astfel de impuls epic supune analizei nu atît amploarea specifică transformărilor sociale ce au loc, cît mai ales neprevăzutul psihologic al oamenilor surprinși (unii) în chiar momentul trecerii lor de la o etapă intermediară la alta. Or, se știe, împrejurările care înlătură prejudecăți și călăuzesc grupuri sociale dezorientate, dialectic, au și efect contrariu : spulberă iluzii și facilitează apariția unor indivizi cu personalitate de împrumut. Pînă se disting adevăratele caractere și eroii cu un țel clarificat de conștiința lor istorică, fantoșele intermediare, profitorii, joacă, în sînul societății, un rol mai puțin fast, prezența lor umbrind potențialul etic superior al luptătorilor onești. Iată de ce romanul social-politic de azi (includem aici și cărțile lui Petre Anghel) nu eludează natura acestor conflicte, ci dimpotrivă le cuprinde, dorința autorilor fiind aceea de a analiza cît mai divers și cît mai diferențiat realul.

Virgil CUȚITARU

D. R. POPESCU – LITERATURA POLITICĂ DE LA ROMAN LA EPOPEE

(Urmare din pag. 1)

De ce romanul politic al lui D. R. Popescu nu seamănă totuși cu cele scrise de un Marin Preda, Ion Lăncrănjan sau Al. Ivasiuc ? Prima sugestie ne-o oferă absența obișnuitei **detașări** de epocă și evenimente, precum și falsul caracter recurent al actului justițiar. „Obsedantul deceniu" nu este pentru scriitor o perioadă istorică revolută spre care își întoarce privirea, aspră și lucidă, cu scopul de a-i dezvălui culpele (de-acum atît de bine știute) și a limpezi astfel imaginea ei în conștiința contemporanilor (deși, aparent numai, motivul **anchetei** ar indica o asemenea ambiție). Nu, fiindcă, în timp ce pentru romanul politic tradițional istoria este un cadru evenimențial prestabilit, real, cert și imuabil, iar personajele și evoluția lor efecte ale acestuia, la D. R. Popescu raportul s-a inversat. În seria cauzală Istorie-Personaj-Istorie reflectată, scriitorul pune între paranteze primul termen ; evenimentele istorice reale, cunoscute sau relativ cunoscute, lipsesc cu desăvîrșire, atenția concentrîndu-se asupra celeilalte istorii, cea interioară, subiectivă. Personajele nu participă la revoluție ca la un eveniment exterior, ci ele însele sînt circumstanțele unei revoluții ; rolurile se inversează deci : eroii romanului devin cadrele generale în care se defășoară o a doua istorie (revoluție), nu mai puțin reală și autentică, în ciuda formelor insolite pe care le îmbracă. Evocările, mărturiile și comentariile vocilor nu sînt astfel decît moduri, între altele, de exhibare a acestei istorii (revoluții), ca și bizareriile, excentricitățile, reacțiile paroxistice și disimulările de care abundă romanul. Universul fictiv în întregime este creația unor personaje zguduite de febra revoluției și, ca atare, de aici, amestecul de poezie, tandrețe, trivialitate, cruzime și cinism. Romanul, biografie a unei crize a satului tradițional, aduce în paginile sale o lume exasperată, trăind în excese, între suav și macabru, candid și bestial ; pasiunile sînt furibunde, echilibrul psihic cedează și defularea este singura modalitate de supraviețuire. În aceste condiții expresionismul scriitorului devine o necesitate. Tragicul este și el augmentat prin impactul ironiei, al umorului negru și al grotescului. Toate acestea, plus apetența pentru fantastic și miraculos, ne sugerează D. R. Popescu, sînt filtrele prin care psihologia tradițională și tradiționalistă a satului transformă pentru sine istoria reală. Problematizînd la acest nivel infrauman, scriitorul își argumentează teza : mutațiile inițiate de revoluție nu se produc în general, ci în particular ; revoluția pădurii este suma revoluțiilor pe care le traversează copacii ei.

3. **Pseudohologramа.** Relevarea faptelor prin intermediul unei voci coincide cu interpretarea lor. Iar multiplicarea vocilor, tehnică modernă și larg folosită, duce la diversificarea unghiurilor de configurare și, implicit, la iluzia de profunzime : faptele ni se oferă și în ipostazele lor ascunse privirii. Romanul devine astfel o vastă hologramă literară, rod al multiplilor naratori care își încrucișează mărturiile.

La D. R. Popescu însă, personajele-voci-naratori au o mare slăbiciune : **mitomania.** Exaltate și extrovertite, ele fabulează cu plăcere scoțînd din trecut, ca dintr-un sac fără fund, întîmplări și fapte senzaționale. Mărturiile lor, amestecuri eterogene de adevăr și minciună, de real și ipotetic, sînt în realitate modalități de disimulare. Vremurile sînt tulburi, culpabilitatea este o psihoză și fiecare personaj, vorbind, mărturisind, demascînd (retorica lor sufocă pur și simplu ficțiunea) creează o **versiune** care să ascundă propriile vinovății (reale sau numai imaginare). Deși se pretind ale unor **raisoneur**-i, vocile aparțin de fapt unor **causeur**-i plini de fantezie, mai toți bine dotați intelectual, capabili să struneacă hățurile celor mai complicate argumentări. O versiune o anulează însă pe alta (una oficială

nu există), ambiguitatea pune stăpînire pe întreaga realitate fictivă și, ca urmare, hologramа nu se încheagă. În istoria fictivă și subiectivă a personajelor domnește relativismul : adevărul este relativ, minciuna este relativă, valorile sînt relative, dramele și sentimentele de asemenea. Dar nu numai afirmațiile și vocile se relativizează între ele, ci și textele (nuvelele) ce formează romanul ; supunîndu-se exigențelor lumii create, D. R. Popescu devine cel mai einsteinian dintre prozatorii noștri. Mai mult, chiar ordinea textelor este relativă (aleatorie, cum afirmă scriitorul), și prin aceasta nu urmărește decît o și mai perfectă adecvare a manierei literare la tema propusă.

4. **Înapoi la Newton ?** Cu **Împăratul norilor** D. R. Popescu pare să fi epuizat (după șase volume !) istoria fabuloasă a revoluției, așa cum s-a desfășurat ea în mintea și inima unor ființe areale, care trăiesc într-un spațiu areal, mărginit de trei localități areale : Pătîrlagele, Cîmpulet și Turnuvechi. **Iepurele șchiop** (1980), primul volum dintr-un „ciclu" ce se anunță nu mai puțin vast decît cel anterior **(Viața și opera lui Tiron B.),** părăsește comitatul Yoknapatawpha din ținutul Olteniei dunărene. Scriitorul, la rîndul lui, părăsește și el recuzita de mijloace prin care i-a dat viață. **Iepurele șchiop** este o carte (nu roman) politică, însă tema, problematica și scopurile creatorului sînt altele. Ca urmare, profesionistul adoptă o altă recuzită de tehnici și mijloace artistice.

Primul volum din **Viața și opera lui Tiron B.** urmărește evnimentele premergătoare insurecției (deci o altă perioadă istorică) și este formată din fragmente (schițe, povestiri, nuvele) care nu se mai relativizează între ele. Istoria reală și nu cea subiectivă se află de astă dată în obiectivul scriitorului. Locul onirismului, alegoriei simbolice și fantasticului este luat de observația realistă și chiar de documentele autentice ale vremii.

Cartea se structurează pe osatura nu a unui roman, ci a unei vaste **epopei,** faptele narate înlănțuindu-se arborescent iar numărul personajelor putînd lua valori nelimitate. Amestecînd eroi reali și fictivi ai evenimentului, fapte autentice, cunoscute din manualul de istorie, și fapte imaginare, D. R. Popescu urmărește (așa cum n-a făcut-o în **F)** iluzia veracității. O exigență a noilor deziderate. Iar tema incidenței Război-Pace se pretează epopeii ; Lukács aprecia chiar necesară, în acest context, modalitatea epopeică de configurare artistică, deși considera „eșuată" tentativa lui Tolstoi : „În puține și foarte mari momente care (...) se cuvin înțelese ca modalități subiectiv-reflexive, se dezvăluie o lume existentă și concretă, limpede diferențiată, care, dacă s-ar putea dilata spre a atinge **totalitatea** (s. n.), ar fi cu desăvîrșire inaccesibilă categoriilor romanului și ar necesita o nouă formă de configurare : forma reînnoită a epopeii". **(Teoria romanului,** trad. rom., 1977, p. 155). Trecînd focarul investigației dintr-un mediu în altul, de pe buza tranșeului în culisele mașinațiunilor politice și diplomatice, diversificînd la nesfîrșit tipologia personajelor și a reacțiilor lor la evenimente, scriitorul urmărește nemărturisit o asemenea **totalitate.** Demonul sintezei epopeice îl poartă pe drumuri mult umblate de scriitori (de la Marin Preda la Haralamb Zincă) și-l silește la rigoare tehnică și stilistică. Einsteinianismul lasă totuși „sechele" : „Ce m-a determinat să aleg spre publicare această carte ? Faptul că este legată de un moment important al istoriei noastre și că **în ea timpul nu curge întotdeauna didactic, unele capitole-nuvele (și prin așezarea lor) desfid cronologia seacă și inutilă** (s. n.) ..." **(Prefață,** p. 6). O epopee modernă a insurgenței, beneficiind de cuceririle tehnice ale romanului ? Sau un **roman total,** cum sugerează Tiron B., **alter ego**-ul scriitorului, în interviul ce ține loc de postfață ? Diferența dintre roman și epopee nu este însă de tehnică literară, ci de sferă de cuprindere și atitudine filosofică și artistică față de cele două realități, obiectivă și fictivă. Așadar, romanul total poate deveni lesne epopee. Iar dimensiunile la care este susceptibil s-o conceapă D. R. Popescu sînt și ele einsteiniene. Procurorul Sorin Poenaru din **Iepurele șchiop** este prieten cu Horia și Tică Dunărințu, și, cunoscînd valoarea unor asemenea aluzii discrete la D. R. Popescu, nu ar fi de mirare ca **Viața și opera lui Tiron B.** să devină cu timpul un preambul sau un prim capitol la **F.** În acest caz uriașul travaliu al scriitorului ar fi menit să contrazică scepticismul propriei aserțiuni din **Iepurele șchiop** : „... el (adică Tiron B., alias D. R. Popescu – n. n.) are ambiția să cunoască toate personajele despre care vrea să spună ceva într-un volum, și mai mult, să se identifice cu ele. O absurditate. Scriitorul, oricum, nu este un Dumnezeu să știe totul..." (p. 315). Avînd în față opera și promisiunile ei, ne îndoim de această modestie a autorului.

PETRE STOICA

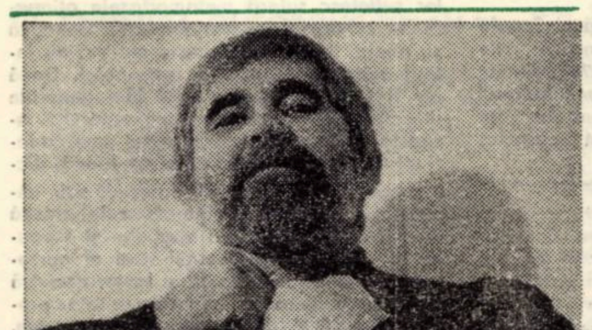

La o aniversare

PETRE STOICA – acest incurabil copil teribil, ascuns sub o înfățișare de mucenic și profet din icoanele bizantine – este unul din cei mai mari poeți români de astăzi.

Deunăzi, în timp ce mă uitam la el cum aleargă prin blocurile Capitalei să colecționeze fluturii scăpați din coliviile cerești ale iernii, mi s-a părut că aud un zvon incredibil și răutăcios, anume inventat ca să strice jocul de purități infantile al prietenului meu, vecin cu iepurii din Cîmpia română și cu paharele de rouă de la vămile nopții. N-am dat nici un fel de credit insinuării că poetul copleșit de glorie, cum el însuși a scris pe un perete al grădinii în care cultivă barba mărarului, s-ar afla la jumătatea primului veac al existenței sale și mi l-am amintit din nou cum se dădea peste cap pe bulevardele timpului, în călătoriile ce ne-a fost dat să le consumăm împreună, schimbîndu-ne adesea aripile, spaimele și bucuriile.

Lăsîndu-l o clipă să ducă singur la păscut întîmplările fabuloase ale copilăriei lui dintr-un sat bănățean, i-am luat cărțile de poezie și-am visat visele lui, care înnobilează cu o lumină unică iubitorii de frumos din toate generațiile. L-am ascultat vorbind pasionat, cu o sete mereu nepotolită și cu un farmec indicibil despre oamenii, drumurile și evenimentele pe care le-a otrăvit sublim cu dragostea lui și-am fost fericit și mîndru că viața mea a fost sfințită de prietenia lui.

La 50 de ani, dacă este adevărată vocea îngerului, Petre Stoica are tinerețea cărților lui, o tinerețe eternă, incitantă și pură cum este însăși existența lui răscolită, înflăcărată și dăruită muncii, patimii, visului. Cînd fuge din chilia lui de la marginea pădurii incendiate, poate fi întîlnit la moara melancoliilor. El locuiește în inima mea și-n alte nenumărate inimi, unde este așteptat întotdeauna, cu nerăbdare, veghind clipa în care intră ca un demon frumos, inspirat și fără vîrstă.

Anghel DUMBRAVEANU

PÎNĂ ȘI RIMELE

Gramofoanele ploii încetează dintr-odată
lumea iese pe stradă veselă mohorîtă zgomotoasă
cumpără pîine sare ceapă ziare înghite
aer proaspăt amestecat cu vapori de benzină
totul la fel ca ieri totul la fel ca mîine
pînă și rimele epigramelor moderne
saltă pe aceleași picioare de broască
la fel ca ieri la fel ca mîine

OMUL O FLOARE MICĂ
(variantă)

Pasărea Hölderlin strivită sub roțile mașinii
cine desfășoară mosoarele acestui timp
alcătuit din fire de rugini și cenușă ?
pe gura teroristului numai silabe de iască
de la un continent la altul bîzîie musca în vid
de la un țărm la altul crabii
plimbă sticla cu mesajul naufragiaților
veniți cu sfaturi de pe altă planetă
vai și vai zic vouă
omul o floare mică dar plină de miere
de-ar îngheța odată armele

ECOLOGICĂ

Dispar cărăbușii berzele broaștele
dispar pînă și meloanele bunicilor
important e faptul că nu dispare
încrederea în progres

POEM DUIOS

Iată-mă purtînd acum ochelari
după atîtea decenii
observ că în supa mea
plutesc doar frunze de urzici

NOTAȚII DUIOASE
(variantă)

Teroriștii seamănă gloanțe și culeg furuncule
pe ferestrele marilor clădiri vine miros de tomate putrede
amestecat cu parfumuri țîșnite din tuburi de spray
aerul otrăvește pasărea apa sufocă peștele
ecologii studiază mușchii boxerilor din secolul trecut
moartea se vinde ambalată în staniol
Jean-Paul Sartre îngenunchiază în fața lui Cohn Bendit
metafizica umblă înfășurată în cîrpe
poetul moțăie pe bicicletă
și cade în șanț
ha-ha-ha

IOAN HANCA

CÎINELE CEL BUN

Nici de data aceasta pilotul nu schițase vreun zîmbet. Toți ceilalți rîdeau, cît îi ținea gura, numai el, pilotul, mereu sobru, mereu același, cu chipul fixat parcă într-un anumit tipar, nepămîntean, se părea că nici nu aude și nici nu vede „nimicurile" pentru care ceilalți se amuzau. Cine i-o fi băgat în cap pilotului, că oamenii care nu rîd sînt serioși ? Se pare că pilotul ținea la prostia asta fiindcă din cînd în cînd se încrunta și mai rău, chiar cînd alții se luminau la chip, ori izbucneau în hohote de rîs.

Dar cu toate acestea, Bonzo se gudura mai mult pe lîngă el decît pe lîngă stăpînul său adevărat care, uneori, părea plictisit de javra asta făcută anume pentru a atrage admirația generală asupra staturii sale impresionante.

Cît de mult aducea figura pilotului cu ce-a a lui Bonzo. Nici unul din ei nu-și trăda starea sufletească, urmărind cu o anume răceală tot spectacolul acesta stîrnit de incredibila curiozitate a trecătorilor, la vederea unui cap de cîine neobișnuit ca mărime și aspect la fereastra unui autoturism Dacia 1300.

– Ne face cineva cu mîna să oprim. Îl luăm ? întrebă cu aceeași severitate pilotul așteptînd parcă răspunsul poetului ce se purta aici ca un stăpîn.

– Da, de bună seamă, încuviință Alex, privind cu grijă la dulăul ce adulmeca cu nesaț la portiera din dreapta mașinii.

Era un tip rotofei, cu obrajii bucălați. Cînd să pună mîna pe mînerul portierei, Bonzo se ridică de pe canapea așa, ca din apă, și așezîndu-și cu legeritate botul pe pervazul ferestrei larg deschise privi țintă și cu oarecare nedumerire la străinul a cărui figură se crispase brusc. Vroia parcă să întrebe : „Ce dorești, omule ?" Dar pasagerul clandestin, înmărmurit, în felul lui, lîngă portiera mașinii, n-ar putea nici el spune cum s-a trezit rupînd-o la fugă prin lanul de porumb de nu i se mai putea ghici urma.

Bonzo privi mirat la toată scena aceasta stupidă, din care, cu toată înțelepciunea lui, se poate crede că nu a înțeles nimic, în vreme ce pilotul trase manșa încercînd o ușoară „decolare".

– Văd că ne apropiem de oraș. Sper că n-ai să uiți să trecem pe la revistă.

Pilotul nu răspunse și nici nu fusese prea atent la spusele poetului fiindcă el își descălța acum ghetele, din piele întoarsă, ce musteau de roua luată în zori de pe iarba platoului devenit legendar în incinta cetății.

– Cum ai spus că îl cheamă pe omul tău de la revistă ? întrebă pilotul fără să-și i-a privirea de pe șoseaua din care se ridicau unduiri de aburi gudronați sub arșița toropitoare a lunii lui cuptor.

– Abecedescu. Abecedescu și mai nu știu cum. Îl găsim noi...

Dar spre surprinderea lor, nici unul din oamenii acestei așezări, care au fost întrebați, nu auzise de acest Abecedescu care, după toate spusele poetului, trebuie să fi fost un om de cultură. Dar iată-i ajunși în fața noului edificiu, o clădire, albă ca spuma laptelui, unde era, firește, de găsit și proapta poetului.

În lesa scurtă, Bonzo era năucit de alergătura cu mașina și de toți pe lîngă care trecea acum, obosindu-l și mai mult. El nu putea rămîne indiferent la ciudata comportare a oamenilor, la curiozitățile lor, obligîndu-l, parcă, pe Alex, să răspundă prompt și fără ezitare : „Cît mănîncă, ce fel de carne preferă, ce face în schimb și la ce folosește namila asta care, după toate aparențele, ar fi în stare să tragă un plug cu două lame, sau alte întrebuințări pe care i le găsiră la repezeală.

Parcurse mai întîi coridorul. Pe nici una din uși nu era indicat locul de muncă al binefăcătorului Abecedescu. Se întoarse din nou la capătul coridorului și bătu la prima ușă. Dar nu răspunse nimeni. Nici la a doua și nici la a treia ușă nu răspunse nimeni. Stătură o clipă nedumeriți după care se întoarseră cu toții la prima ușă. Alex, ținînd de lesă pe Bonzo, își luă curaj și apăsă pe clanță. Era acolo, în scaunul lui masiv, din lemn sculptat, cu capul proptit în palma mîinii stîngi, aplecat asupra unui manuscris, transportat cu imaginația în lumea delirantă a textului omul lui Alex, acel neprețuit Abecedescu care îi înlesnea pătrunderea în paginile revistei.

Intrase mai întîi Bonzo, pe care Alex îl lăsase puțin mai larg din lesă, și în cele din urmă pilotul, rămas parcă un copil sărac lîngă ușa unei case străine. Se oglindiră o clipă cu toții în nucul masiv din care era construit biroul de lucru al renumitului critic și poate că numai luxul, opulența care le luă ochii din prima clipă îi făcuse să rămînă o vreme așa, tăcuți. Era parcă o înțelegere la care luase și Bonzo parte fiindcă în aceeași liniște el își așeză botul și tot capul lui mare cît o vadră, pe luciul biroului, alături de teancul de manuscrise. Sesizînd, în cele din urmă, prezența cuiva, Abecedescu privi prin crăpătura dintre degetele mîinii în care își proptise capul. Ochii lui mici și albaștri se întîlniră cu privirea ochilor mari și cafenii a lui Bonzo, la o distanță în care ar fi putut foarte bine să se mîngîie reciproc. Deodată, privirea criticului îngheță în acel punct fix care erau ochii lui Bonzo, cu globul lor mare și brăzdat de un păienjeniș de vinișoare roșiatice în care își ascundea încruntarea.

Abecedescu nu sesiză prezența celor doi fiindcă el nu-și mai putu lua privirea din ochii cîinelui, care îl supuse unei cumplite torturi hipnotice, și nici nu avuse răgazul să gîndească măcar ce s-ar întîmpla dacă ar face o mică mișcare, dacă s-ar ridica din scaunul lui de nuc masiv, sculptat de o mînă măiastră.

– Hai, nu te prosti, Abecedescule. Spune-mi ce-ai făcut cu manuscrisele ? zise bărbătește Alex, dorind parcă să-l trezească pe Abecedescu din toropeala în care căzuse. Treci la o parte, Bonzo. Phui! și cîinele părăsi cu oarecare regret biroul lustruit lăsînd pe el urme de salivă și se așeză umil după ușă. Ce te-ai decolorat așa, omule ? Nu vezi ? E un biet cățel care, sînt sigur, că te adoră de îndată ce-l servești cu o înghețată cu frișcă.

– Vezi, mai bine, în dulapul de la spatele tău, acolo jos, printre hîrtii, este o sticlă cu țuică, zise buimac Abecedescu care încerca, cu vădit efort, să-și revină din toropeala aceea fulgerătoare, te rog să mi-o dai.

Pilotul lăsase, între timp, IALA de pe ușă ca nu cumva să se creadă, (cine știe cine mai vine) că biroul de critică literară a fost transformat ad-hoc, în birt.

Purtară cîteva ture sticla, de la gură la gură, dar de revenit tot nu-și revenise de adevăratelea marele Abecedescu. Deodată, se auziră ciocănituri în ușă. Abecedescu se convinse că îi IALA pusă, așa că nu prea îi păsa. Dar bătăile se auziră mereu, cu insistență, strigîndu-l pe nume. Erau parcă înțeleși, cu toții, să nu răspundă, purtînd sticla de la gură la gură. Numai Bonzo, neputîndu-se stăpîni, răspunse în felul său. Ham-hamurile lui erau atît de puternice încît ele zdrăngăneau ferestrele și pînă mai departe prin întreg edificiu. În cele din urmă, pilotul trase IALA și scoase capul pe ușa ușor crăpată.

– Nimeni, zise pilotul cu seninătate. Nu-i nimeni.

– Careva de-ai noștri, încuviință Abecedescu, cu un gest semnificînd că nu poate fi nimic deosebit.

Mai purtară de cîteva ori sticla cu țuică din muguri de brad, de la gură la gură, firește, ca Abecedescu să-și recapete ritmul normal. Dar nu apucară să reia discuția cu privire la manuscrisul poetului că din nou se auziră bătăi în ușă. Era aceeași mînă și aceeași voce care repeta mereu, cu o blîndețe reținută : Abecedescule, Abecedescule... la care Bonzo riposta cu regularitate : Ham-ham ! Ham-ham !

Acum se convinseră cu toții, cîți au reușit să se strîngă în cele cîteva clipe care au trecut de la primele bătăi în ușă, că Abecedescu latră.

Alex și bunul său prieten, critic de seamă la o revistă de provincie, mai purtară aproape că de, această dată reușiră să aproape că de această dat ăreușiră să aducă din nou pe chipul criticului o undă de voioșie. Bonzo, parcă numai din cauza lui trebuia scurtată această întrevedere, deoarece la ușă se auzeau tot mai des bătăile, iar el răspundea tot mai ferm și mai categoric umplînd clădirea cu ham-hamurile lui sinistre, se gudură nerăbdător la ușă.

Spre surprinderea lor, străbătuse cu mare greutate coridorul pînă în stradă. Colegi, prieteni, ba și unele rude, medici cu salvarea în poartă, au venit să-l compătimească pe acela care și-a schimbat fără veste glasul. Priveau acum cu uimire la Bonzo, dar și cu reproș, deși el nu le luă în seamă nesăbuința și nici nu-i invidia pentru înțelepciune, fiindcă el avea acum nevoie de o înghețată cu frișcă, de răcoarea muntelui, de prietenii lui salvamonți.

OCTAVIAN DOCLIN

FIINȚA TAINEI *

Trec secolii și noi trăim prin veac,
tu ești o taină, pleoapa ta mi-e leac,

în viața noastră mîna-i greș
splendoare-i floarea de cireș

ca o iubire, mai tîrziu
revin în lacrămă, reviu

ca într-un secol prea tîrziu
să stau în lacrămă de viu

culcat ca și un mort în rîu,
să-mi amintesc dacă te știu.

Trec secolii și noi trăim,
și ca un grai de fiu murim.

VIPERA

Vipera tainei îmi dă ocol
o simte, o vede trupul meu gol,

căci doar răsare din ape de aur
limba viperei ca frunza de laur ;

ca pe-o ninsoare străină îi simt veninul
dintr-o vechime mai grea decît imnul,

din limba ei se naște cîntecul dulce
ninsoarea spre cer nicicînd nu se duce ;

Vipera tainei îmi dă ocol
o simte, o vede trupul meu gol.

BUNA
in memoriam

În seara-aceasta Buna mea mă cheamă
prin vechi cuvinte care nu au grei
să-mi spună că ea pleacă înainte
să-mi pregătească cina la masameaderai.

Ca și odinioară în copilărie
cînd laptele cu miere îl beam din graiul ce-i vine

ca și acum cînd mi-a lăsat drept hrană
raza din ochiu-i care-ngălbeni.

În seara-aceasta Buna-mi face semne
din Steaua neagră-n care nu e trai
ca să aduc și laptele și mierea
la cina pregătită, la masameaderai.

CU INIMA

Cu inima vreau să ascult cum bate
inima lumii în singurătate,
să știu exact de nu, ori de se poate
să stau sau nu cu mîinile la spate.

Cu inima vreau să privesc cum crește
cocoașa veacului, dumnezeiește,
și-apoi încet cum ne tămăduiește
că fiecare dintre noi grăiește.

Acestea-mi sînt dorințele meschine,
luați aminte fiii mei. Cu bine !

GENEZĂ

Se naște Poetul cînd moare o taină,
trebuie-o durere pentru un poet,
mîna-i să-nflorească pentru-ntîia oară
trebuie și steaua magului profet.

Se naște Poetul cînd moare o taină,
cu el iubirea vine întocmai ca un frig,
cu el o amintire oricînd îmi răscoală
mîna-mi plutitoare cu care te strig.

NINGEA

Ningea și mergeam pe stradă
pe stradă mergeam și ningea
tu singură erai în lume
ochiul meu singur îngălbenea.

Ce dor îmi era de tine
de tine ce dor îmi venea
parcă ningea peste mine
parcă mîna ta întîrzia.

* Din volumul cu același titlu, în curs de apariție la Editura „FACLA".

portrete în lemn

Cuvîntul floare

● OCTOGENARULUI AUREL COSMA

Cu aproape jumătate de secol în urmă, [illegible] cînd am început ascensiunea pe eve-
restul alb al hîrtiei, sub furtuni de cerneală, n-[illegible] am bănuit că țin în ciocul peniței, vir-
tual, un cuvînt-floare. Pentru octogenar. Direc[illegible]torul „Luceafărului" era, atunci, un ti-
nerel. Jurist cu fereastră către adevăr ; diplo[illegible]mat subțire și cavaler stilat pînă la e-
nervare. Adusese, dintr-un sat timișorean, trais[illegible]ta de lacrimi a orfanului, în casa un-
chiului său Aurel (un fel de Brediceanu al Ti[illegible]mișorii). Și unchiul, văzîndu-l ager ca
steaua și supus ca țărîna, l-a înșcolat. După [illegible]un doctorat la Sorbona, tînărul – care
purta sub limbă și patru graiuri streine, și-a d[illegible]escălțat opincile de țărînă.

Plurivalent, tocul său a făcut de toate : [illegible] gazetărie, istoriografie, critică, proză,
poezie... Aproape nu-i gen literar, în care s[illegible] nu-și fi încercat forțele. Dar... risi-
pit în toate, ca o pulbere de diamant, n-a crist[illegible]alizat în nici unul. A rămas un anima-
tor cultural excelent. Rol de mare preț, atît d[illegible]e apreciat în canoanele esteticii occi-
dentale. Și încă un lucru : în desgropările sale [illegible] cu pana, fie privind Istoria presei ro-
mânești din Banat, fie Bănățeni de altădată, [illegible] a țintit la esențe. La perenitate. De
aceea, într-o mulțime de probleme, este citat [illegible] și citabil. Actual. Fiindcă, totdeauna,
a săltat provincia sa pe plan național și na[illegible]ționalul în universal (Mythologie rou-
maine).

De cîteva bune decenii, conversez de la [illegible] distanță cu întîiul meu editor și prefa-
țator (1936). Ceea ce mă surprinde, la fiecare [illegible] misivă, este verbul viu, logica aerată,
avîntul tînăr, ca pe vremea elegantului său „[illegible] Luceafăr". Aurel Cosma se află, spiri-
tualicește, în miezul frămîntărilor culturale, cu [illegible] o luciditate de cristal. Și admir verva
de peniță, care-i contrazice anii, menținîndu-[illegible] proaspăt. (Vai, ce reproș ! pentru
unii mai tineri, cărora le-a îmbătrînit condeiu[illegible]). Acidul anilor, însă, l-a ars. Jăruite
dureri l-au uscat. Două morminte s-au căscat r[illegible]ecent : mama și soția... Boala roade
nemilos și din trupul lui. L-am privit, îndurera[illegible]t : ochii cusuți sub frunte, ca două
ghinde albastre, spînzură de lecturi și arsură. [illegible] Cu toate acestea, duhul său e tînăr.
Ciocîrlia inimii lui mai taie seninul, picurînd sin[illegible]fonii peste ovezele verbului. Înălțător.
Îi trimitem cuvîntul – floare, păstrat de acum j[illegible]umătate de veac. Omagial. pentru ne-
bătrînețea sa, la optzeci.

Pavel BELLU

NICOLAE JINGA

VÎNĂTOARE

Nopțile-s toate fragmentul celei mai lungi așteptări
sîngele nostru visează păduri seculare
arde lentila concavă a lunii pe mări
gata de start siluetele cîinilor
de vînătoare

duhul zăpezilor suferă grave transfuzii
trag peste pleoape nisip dintr-o plajă alpină
simt o maree mai grea de iluzii
intact și stîncos povîrnișul memoriei
spre ghilotină

poate n-a fost decît pocnetul ușii în gînd
poate-am băut din greșeală fiertură de mac
poate prea roșu părea și prea blînd
animalul acela sărac

poate-a căzut dintr-o groapă din cer și-a țipat
poate miracolul dezvăluit
poate pulberea somnului m-a instigat
că nu trebuie prins și-mblînzit

poate pretextul uciderii nici nu există
poate m-adulmecă marginea închipuirii
poate-am ochit într-o pasăre tristă
dintr-o biserică
devorată de legile firii

VIZIUNE ASUPRA ZMEUREI

Oficiez iubito cu gîndul printre greci
acum voi pune toată mișcarea-n teorie
și se resorb origini și mă așteaptă deci
regale văi de aur unde nu-ncap sicrie

nimic nu-și e asemeni în cer și pe pămînt
mi-e frig de rațiunea care înfruntă spinii
acum voi strînge dinții voi izbucni în cînt
altfel decît mă-ndeamnă săgețile luminii

dacă-am ieșit din sferă și-n moarte nu mai cred
nu-nseamnă că privirea s-a-ndepărtat de axă
căci puii forței oarbe și-atunci se mai reped
să-mi sfîșie în gheare serafica sintaxă

dacă reintru-n sferă nu-mi amintesc nimic
știu doar că roza albă-i mascată după ușă
dacă-aș putea pe scripeți de soare să-mi ridic
memoria aceasta atît de jucăușă

tot ce gîndește prințul și scrie disperat
bufonii șterg în taină cu colțul unei gume
și zmeura se coace în poartă de palat
cînd pasărea-ntîmplării mai rătăcește-n lume

MASCA LUI OEDIP

Rămîn în fața timpului curat
deși mă paște zarea vinovată
și dau pe sărăcie un regat
de stupi de aur înveliți în vată

la țărm se vînd corăbii de prisos
dacă le-atingi cu degetul se sfarmă
viermii-nhăitați cu apa au tot ros
cum roade glonțul ruginit în armă

pe crengi în levitație subțiri
melancolia arde-n vîntul serii
poate-n pofida blîndei noastre firi
gravele muzici aparțin tăcerii

privirea mea parcă plutește-n risc
din stea sosește vulturul de pradă
urc greutatea stîncii pînă-n pisc
deși i-a fost predestinat să cadă

profeții tăcerii noastre mint
doar bivolii plesnesc de fericire
noi mai avem de mers prin labirint
pînă se zvîntă lacrima-n potire

cît ne mai doare masca lui Oedip
insinuînd o trecere virilă
ne-mpiedicăm în boabe de nisip
încît luminii i se face milă

PEȘTERĂ

Acum ecluze în eter se-nchid
și zorii pun capcane pe poteci
în mine cad uimirile ca-n vid
un vălmășag de obiecte reci

țin un văzduh de toamnă în priviri
și ținta răzbunării mele nu-i
decît un gol deschis în amintiri
părelnic ștreang de iederă verzui

mai jos de geana soarelui mai jos
de rădăcina treptelor adînci
prea-ndătinatul mers e de prisos
străbat această peșteră pe brînci

lecturi

Irina Grigorescu

Frontiera grădinii

Ed. Cartea Românească, 1980

Volumul de poezii **Frontiera Grădinii**, recent apărut la Cartea Românească, se înscrie ascendent în creația Irinei Grigorescu, adîncind universul liric propus de prima sa carte de proză poematică, **Robinson și Inocenții** (Cartea Românească, 1971).

Țara de vis și exaltare a adolescenței, cu melancoliile și dorurile vagi ale vîrstei, punțile magice aruncate în irealul unei lumi gemene cu însetarea sufletului tînăr de absolut, sînt prezente și în spațiul poetic al volumului de față, dar, așa cum o arată de la început titlul, Irina Grigorescu devine tot mai acut conștientă de limitele în timp ale acestui paradis. Frontiera grădinii devine hotarul simbolic ce desparte tărîmul inocenței de experiență, dar totodată este și punctul de contact al celor două stări ale ființei, sfîșiată de impulsuri dureros contradictorii. Apoi, s-ar putea vorbi și de o a treia semnificație a titlului ca metaforă a crezului poetic, Irina Grigorescu delimitîndu-și universul în spațiul nealterat al primelor candori, unde eul se află într-o fraternă comuniune cu viul naturii. Din acest unghi, cartea se definește ca o luptă continuă a poetei de a-și apăra puritatea limanului, de a-și feri trăirile de cenușa rutinei, de cocleala alunecării în banal. Ea nu pledează nicidecum pentru o retragere din fluxul vieții într-un iluzoriu turn de fildeș, nici nu se împotrivește principiului mutabilității, urmărind la modul don quijotesc să se războiască în deșert cu morile de vînt ale trecerii timpului, cu limbile implacabile ale ceasornicului, căutînd să le întoarcă înapoi la ora de umbre și lumini ale adolescenței. Mai curînd mi se pare că Irina Grigorescu încearcă să mențină aura în jurul lumii de fiecare zi, transfigurînd obișnuitul în oaze de vibrantă unicitate : **„Dimineața cînd pîlpîie / Pe lac o zăpadă subțire de lumini /.../ Somnul acesta care zboară din pămînt / Spre cer ca un șuvoi livid de nuferi, / Răsăritul cu tulpini adînci"** etc.

Apropierea de semeni, de natura refugiată în parcuri și grădini, de peisajul meandric al orașului, se face într-o atmosferă de tăcută, învăluitoare tandrețe, poeta ocrotind parcă alcătuirile din jur, percepția ei ducînd la o redimensionare a realului, pe coordonatele unui discret dar cu atît mai genuin umanism : **„Dimineața plantele mă iubesc / Cu o dragoste fricoasă și ușoară / Deși simt puterea lor îndîrjită / În trupurile lor ude dar demne / Și pe cînd le vorbesc sau le cînt / Privirea lor firavă și mirată / E împovărată de melancolie"**. Sau : **„Iubesc trupul (din plante albastre călătoare) / Al orașului meu, și aștept / Norocul său cu o speranță vrăjită – / Iubesc acea nesigură alcătuire / A tristeții sale, somnul fără griji, / Marginea de imprecizie a ființelor în viață / Care le deosebește de lucrurile moarte / Poleindu-le printr-o tandrețe nesfîrșită"**.

Nota caracteristică a volumului este de înduioșată melancolie, Irina Grigorescu adîncind contrastele și definind adolescența din perspectiva unei îngîndurate maturități. Asemeni lui Grand Maulnes, eroul lui Alain Fournier, poeta pleacă în căutarea „cărării pierdute", avînd continuu senzația de gol a călătorului naufragiat : **„Învățam istoria acelui sărman / Naufragiat, un fost elev ca și tine / Cu ochii vineți de proda călătoriei nestemate / Silit să (supra)viețuiască treizeci de ani / Fără îngîmfare între animale neghioabe / Cocoțat pe piramida propriei sale memorii / Învățam filmul muncii sale fără chiul / Istoria aventurii, acel ocean / Cu piele subțire și burta plină de înotători"**.

Alter-egoul poetei este din nou Robinson, personajul-insulă, care deși „salvat de la înec", poartă în sine naufragiul unei lumi efemere : **„Fratele meu salvat de la înec / Fotografiat pe copertă cu umbrelă și pușcă / Îmbrăcat în blănuri pe cînd lupta curajos / Să nu se năruiască între dobitoace / Mult înapoi în coșul cu vinat / Fratele meu iubit este el însuși / O insulă cu chipul atent / La semnele egalității cu alte făpturi vii / E substanța acelei școli de unde fugeam / Cu sentimentul vieții veșnic plictisite / Între profesori și părinți / Și joacă singur, dar ca și cum / Pe trupul lui gol și flămînd ar jeli / Destinul unei lumi de marinari / Salvați din naufragiu / Adormind cu toții / În același pom cu ramuri cocoșate"**.

Poezia se conturează treptat ca expresie a unei fragile armonii între real și ideal, între vis și fapt, între eroic și standard, între sentimentul gloriei și al eșecului. Stăpînitorul acestei lumi pe jumătate închipuite este Vrăjitorul Ipolito, făptură esențialmente scindată în ipostaze antagonice. Astfel Ipolito apare atît ca magician, plăsmuitor de iluzii, domnind peste regatul său insular, cît și ca reflex al unui spațiu dominat, personalitatea lui oscilînd între puterea stării de grație și maxima vulnerabilitate umană. Vrăjitorul Ipolito este întruparea dramatică a răscrucii, a limitei care separă grădina de haos, himera de concretul cotidian : **„Prigește Ipolito cercul lămpii nestinse / Cum arde în capul acum insuflețit / Al vaporului naufragiat / ... Nu mai pricepi nici harul acestui inviat, / Nici somnul lui cum să fi fost vreodată / Altceva decît un film de rînd și leneș / După o resemnată întîmplare / Cum se culcă seara cu botul în nisip / Ca un lucru între lucruri oarecare, / Ca un frate al tău, ostenit pămîntean / Care nu mai amintește prin nimic / Că ar fi fost odată un prinț viteaz, vrăjit"**.

Fondul poeziei se desemnează în eroismul grav cu care autoarea volumului prezent duce mai departe bătălia împotriva rutinei, a închistării în convenționalism. Muzicalitatea și pitorescul fluid al versurilor completează viziunea lirică a Irinei Grigorescu, poetă care decupează în peisajul literar actual „o nouă grădină".

Monica PILLAT

televiziune

DUMINICĂ, 1 martie

8,30 Tot înainte ! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii : „Contele de Monte Cristo" (ep. 12). 9,35 Omul și sănătatea. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 16,00 Șah. 16,10 Telesport. 18,00 Ecranizări după opere literare românești : „Titanic vals". 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,35 Fapte de eroi ai muncii și vieții socialiste. 20,00 Un cîntec, un zîmbet, o floare... 21,00 Film artistic : „Sfîrșitul nopții" (american). 22,25 Telejurnal.

LUNI, 2 martie

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Actualitatea economică. 19,55 Călătorie prin țara mea. 20,25 Roman-foileton : „Trecea un călăreț" (ep. 12). 21,20 Cadran mondial. 21,45 Cîntecele popoarelor. 22,05 Telejurnal.

MARȚI, 3 martie

9,00 Telescoală. 11,15 Călătorie în univers. Serial științific. 16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 16,35 Curs de limbă engleză. 16,55 Repere marocane. 17,15 Clubul tineretului. Serbările zăpezii. 18,00 Îndrumări pentru lucrătorii din agricultură. 18,25 Handbal masculin : Steaua – Honved Budapesta (repriza a II-a). 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,40 Ancheta TV. Nuntă cu dar și epilog la... tribunal. 20,25 Teatru TV.: „Sfîntul Mitică Blajinul", de Aurel Baranga. 22,15 Telejurnal.

MIERCURI, 4 martie

14,30 Fotbal : „U". Craiova – F.C. Argeș („Cupa României"). 16,20 Telescoală. 16,50 Profil teatral. Teatrul Național din Tg. Mureș. 18,00 Tribuna TV. 18,25 Handbal masculin : Steaua București – Selecționata Cubei (repriza a II-a). 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,40 Abnegație, exigență, responsabilitate. 20,05 Telecinemateca : „Emilian Pugaciov (sovietic). 22,25 Telejurnal.

JOI, 5 martie

9,00 Telescoală. 11,05 Roman-foileton : „Trecea un călăreț". 16,00 Telex. 16,05 Curs de limbă rusă. 16,25 Viața școlii. 17,05 Viața culturală. 18,15 Fotbal internațional. 18,35 Desene animate. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Ora tineretului. 20,25 Călătorie în univers. Serial științific (ep. 9). 21,25 Pagini din istoria teatrului românesc. 22,25 Telejurnal.

VINERI, 6 martie

15,00 Tenis : România – Brazilia în „Cupa Davis". Aspecte din prima zi a întîlnirii. Transmisiune directă de la Timișoara. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,20 Handbal masculin : Steaua București – Dukla Praga (repriza a II-a). 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Să ne cunoaștem legile. 19,40 Fapte de eroi ai muncii și vieții socialiste. 20,00 Film artistic : „Avocata" (cehoslovac). 21,35 Scrisul românesc profund implicat în actualitatea socialistă a țării. Anchetă-dezbatere. 22,10 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 7 martie

9,00 Telescoală. 9,30 Film artistic : „Parisul arde" ? 11,40 Cum vorbim, cum scriem. 12,00 Concert educativ. 13,00 Mozaic cultural – artistic – sportiv. 18,35 Săptămîna politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,20 Telenciclopedia. 20,00 Spectacol festiv dedicat zilei internaționale a femeii. 20,50 Film artistic : „Mi-e teamă" (italian). 22,50 Telejurnal.

plastică

EXPOZIȚIA GHEORGHE BĂLAN *

Gheorghe Bălan este un caz fericit de întîlnire a Poeziei („Ferigi" Ed. Cartea Românească, 1979) cu Desenul. Omului căruia lumea i se dezvăluie unitar, ca univers neliniștit, cu valori asociate, plin de corespondențe senzitive, îi va fi dat să mediteze filosofic, să șoptească versuri ori să recompună grafic imagini, și astfel, poezia și desenul rămîn să fie elementele unui anume tip de spiritualitate. Gh. Bălan poetul și Gh. Bălan graficianul își completează reciproc ipostazele. Între cei doi pare să se fi stabilit un pact, să se fi delimitat chiar un spațiu de definire a acestei mișcări duble, un fel de linii paralele ce bat în eter, dar pe care artistul unic – **„locomotiva care scoate crini pe coș"** se deplasează cîtva, nu prea mult, apoi revine la punctul inițial, printr-o manevră-pendulare de copil mirat care, în urma scurtelor sale călătorii, se deșteaptă clamînd : **„Meștere / Te rog repară păpădia asta / un imbecil a călcat-o cu mașina..." (Păpădia).** Pentru artist, cuvintele și corespondentele lor din realitate – obiectele, ființele nu se mai supun gramaticii naturii și gramaticii limbii, devenind niște ipostaze ale unei unice substanțe, ca și cum ar fi avut loc o științifică reducție a întregii lumi pînă la nivelele subatomice, unde dispar semnele particulare, iar cele trei spații : celest, teluric și acvatic își uniformizează într-atît componentele încît fac posibilă comunicarea dintre ele, de la egal la egal, dar într-un fel discret. **„Florile au importanță** – spune poetul Gh. Bălan – **numai dacă sînt privite pe întuneric".** Dar artistul nu dărîmă, cu voință proprie, imaginea universului convențional, și nu-l transformă într-un deșert cu miriade de fire de nisip pentru ca, mai apoi, să-și recompună, trufaș, propriul său univers. Ci tandru, nesigur chiar, uimit de ceea ce i se întîmplă, descoperă că nimic nu e nefiresc în alcătuirea lumii atunci cînd reușești să o cuprinzi dintr-o privire. Pretutindeni în grafica lui Gh. Bălan se petrece ceva insolit, deși întreagă expoziția pare o singură lucrare împărțită în compartimente, cum fațetele poligonale ale ochiului de libelulă, printre care se strecoară vagi amintiri de nume proprii din lumea imediată sau mitologie, ca niște ființi menite să resoarbă și ultimele date recognoscibile ale lumii spre numitorul comun al micului – mare univers al artistului. Mesajul – natural ca însăși respirația sau ductul pensulei pe albul hîrtiei, neprogramatic, greu și inutil de catalogat în vreunul din sertarele istoriei artei – este chemarea senină a copilului maturadresată tuturor semenilor, cu o oarecare melancolie, spre redescoperirea lumii de dincolo de concepte. Recuzita poetului și deopotrivă a graficianului e restrînsă la cîteva obiecte, ființe, lucruri ce revin obsesiv să redefinească prin gesturi simple, tandre, un ceva, obositor de cunoscut. Și totuși, aproape socratic, artistul reușește să ne strecoare îndoiala în suflet și ne trezim oprindu-ne descumpăniți să-i ascultăm definițiile... Se naște întrebarea dacă tot ceea ce se întîmplă în poezia lui Gh. Bălan se repetă și în desenele sale ? Categoric, nu. Sînt două mijloace stăpînite independent care se completează, doar, una pe alta... Dar este oare nevoie să explicăm firescul ?...

P. E. B.

* Expoziția „Gheorghe Bălan" deschisă la Galeriile Bastion din Timișoara.

Un neologism rar

limbă și stil

Citez din **Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent,** de G. Călinescu, 1941, p. 79 : „Grădina plină de **fragranță** a Ilenei, în care adoarme Arghir, prin relele uneltiri ale slugii sale, este evocată floare cu floare, după metoda pictorilor primitivi". Acest neologism rarisim : **fragranță** – înregistrat în ultimele noastre dicționare cu mențiunile „rar" și „livresc" – este definit : „miros plăcut", iar etimoanele propuse sînt fr. **fragrance** și ital. **fragranza.** Ceea ce „șochează" în textul de mai sus nu este atît neologismul „în sine" – în domeniul acesta, de la G. Călinescu ne putem aștepta la orice ! – cît, mai cu seamă, încadrarea lui contextuală. Într-adevăr, paragraful de unde am desprins citatul cu pricina este dedicat lui Ioan Barac, care „a întreținut gustul pentru poezie" al oamenilor simpli versificînd acea extraordinar de populară „Istorie despre Arghir cel frumos și despre Elena cea frumoasă", apărută la Brașov în 1801. A întrebuința un atare neologism – **fragranță** – într-un comentariu despre o povestire naivă, care constituia, la începutul veacului trecut, lectura preferată a... ciobanilor – iată o enormă „glumă lingvistică", în cel mai autentic „stil" călinescian !... Căci, în imediata apropiere a pasajului citat, se află următoarea, plină de interes și de... tîlc, mențiune : „Mergînd la o stînă prin 1812, I. Eliade văzu că **ciobanilor le veni din Brașov între alte cărți și istoria lui Arghir" (Lucr. cit.,** p. 78).

Dincolo de această „incongruență" stilistică – al cărei „farmec" rezidă în însăși „premeditarea" ei ! – termenul are o „istorie" vrednică de toată atenția. Dincolo de franceză și italiană, obîrșia sa este în verbul latinesc **fragrare** „a răspîndi un miros puternic și plăcut", cu totul străin de **flagrare** „a fi în flăcări", (de unde neologismele : **flagrant, conflagrație).** Participiul-adjectiv **fragrans** este, în **Georgicele** lui Vergilius, epitet al **fagurilor** de miere. Iată versurile, în frumoasa traducere a lui Lascăr Sebastian : „Toiul muncii e în clocot / Și **îmbălsămita miere** pretutindeni răspîndește / Dulcea teiului mireznă" (Virgiliu, **Bucolice, Georgice,** Editura Tineretului, 1964, p. 140). Îmbinarea **îmbălsămita miere** redă, destul de fidel, expresia latinească **fragrantia mella,** care este, însă, la un plural poetic, intraductibil ca atare.

Ce s-a întîmplat, în limbile romanice, cu **fragrare ?** Greu de rostit, încă din latină, din pricina grupului **r...r,** cuvîntul a fost, totuși, moștenit în franceză, după ce dificultățile de pronunțare fuseseră înlăturate prin „disimilare". S-a ajuns, astfel, la verbul **flairer,** întrebuințat mai ales despre animale, cu sensul „a recunoaște după miros". Detaliile de mai sus nu sînt inutile din punctul de vedere al limbii române, pentru că, din **flairer,** franceza a extras substantivul **flair** „însușire de a deosebi după miros", de unde „franțuzismul" **fler,** înregistrat în dicționarele noastre cu sensul „perspicacitate, agerime în observație ; simț de orientare rapidă într-o situație dificilă". Expresia **a avea fler** „a se orienta repede și exact" este destul de curentă, ilustrînd, și ea, lungul drum care duce de la percepția senzorială („mirosul") la zona superioară a abstracțiilor și a generalizării.

G. I. TOHĂNEANU

muzică

IPOSTAZE INEDITE LA FILARMONICĂ

Ultimele două simfonice ale Filarmonicii au primit o aură deosebită datorată prezenței unui dirijor sosit tocmai din Singapore, iar apoi șansei de a audia un concert cu două și chiar trei piane soliste. Un adevărat eveniment, repetabil doar la distanță de decenii.

Dirijorul **CHOO HOEY** a evoluat cu mare siguranță, ilustrînd o temeinică cultură muzicală – sedimentată pe parcursul anilor petrecuți în ilustre colegii muzicale europene. Ne-a oferit **„Pastorala" lui Beethoven** și **Uvertura „Freischütz" de Weber.** Atributul esențial al artei sale este meticulozitatea, pedanteria, evidențiată admirabil pînă și în acompaniament. Tactarea rămîne funcțională, ignorînd efectul spectaculos ori expres estetic, preferîndu-le sugestia cea mai directă în concretizarea viziunii sale interpretative. Și reușește perfect. I-am fi rămas îndatorați dacă ne-ar fi oferit și ceva din lumea plină de contraste și mistere a orientului îndepărtat. **Andrei Deleanu,** fostul elev al Liceului „I. Vidu", clasa prof. **M. Bodo,** este azi un pianist matur, sigur pe elementele presupuse de un concert semnat **Liszt.** Tehnica-i este lejeră, îngrijită, aptă să valorifice elementele de virtuozitate, nota de bravură, scontată într-o astfel de partitură romantică. Parte din disponibilitățile sale stilistice ne-au fost ilustrate în suplimentele oferite cu un rafinament care-i va deschide, sperăm, o frumoasă carieră solistică.

Cel de al doilea concert i-a avut protagoniști pe pianiștii italieni **CAMILLO** și **UMBERTO BERTETTI.** După ce joi seara au oferit un recital din tot ceea ce s-a scris mai dificil pentru această formulă uzuală odinioară, i-am reîntîlnit sîmbătă seara abordînd nu mai puțin de trei concerte succesive. Performanța în sine, cît și ineditul formulei, le-a asigurat un succes de public neegalat în această stagiune. Problematicile acestui fel de concert impun o corelare impecabilă – conceptuală, de frazare și, mai presus de toate, ritmică, aici contînd imens fracțiunea de secundă. Osmoza celor doi pianiști a fost aproape ireproșabilă, ei apărînd ca un singur interpret, dedublat în două entități identice. Spațiul prioritar a fost afectat creației mozartiene – **Concertul pentru două și apoi pentru trei piane.** Evoluția oaspeților italieni în acest univers a iluminat un aspect pe care îl regăsim doar în biografia copilului minune, Mozart – implicarea unei anume note de spectacular, de bravare pentru un public obișnuit să fie impresionat doar de lucruri ieșite din matca firescului. Publicul nostru a apreciat opțiunea oaspeților, în defavoarea elementelor de transparență a touche-ului, pe care un stilist exigent l-ar fi pretins. În Concertul pentru trei piane, celor doi oaspeți li s-a alăturat **Felicia Stancovici,** o pianistă profundă, ce le-a asimilat cu rapidă intuiție și rapiditate maniera, lăsînd în plus o portiță deschisă spre zona unui mesaj mozartian ceva mai puritan, în esența strălucirii sale unice, decît au făcut-o colegii italieni.

Punctul forte al serii l-a constituit **Sonata pentru două piane și percuție de Bartok.** Compozitorul, al cărui centenar îl sărbătorim în acest an, se reconfirmă ca un vizionar de geniu. E risipită aici atîta fantezie ritmică, tensiune disonantică, prospețime, încît nu este de mirare că audiția acestei partituri a electrizat literalmente auditoriul. Aplauze la scenă deschisă incandescentului **Eugen Bodea,** finеții tehnice a lui **I. Casapu** și **I. Minda.** Nota maximă celui care a știut menține echilibru într-o partitură cumplit de dificilă, dirijorului **Remus Georgescu,** același care a asigurat pe parcursul serii un cadru sonor elevat, stimulativ momentului sărbătoresc pe care l-a trăit Timișoara în acest prag de primăvară.

Doru MURGU

Zeno Ghițulescu

FOC NESTINS

Ed Dacia, 1980

O poezie de elan meditativ, dar solemnă și încărcată de o simbolistică răsfrîntă în mari idei abstracte, scrie Zeno Ghițulescu. Ea pornește, în genere, din elanuri livrești, dintr-o fantezie barocă, cu suflu amplu, adeseori nestăpînit. O poezie cu obscurități și cu hățișuri verbale, adeseori greu de străbătut. Un vag exotism sau o cochetărie cu tărîmul eleat se simte pe alocuri, căci poetul pare atins de suflul antichității eline, prin cultul pentru marile mituri (Vezi **Corăbierul** ș. a.). Alteori, mitul devine modern, ca în **Mașinile cibernetice.** Poetul are gustul notației gracile, în tablouri de finețe, la un loc cu tablourile ample, fiind un bun descriptiv, ochiul său fiind încărcat de culori și de o poftă a spunerii larg desfășurate în care, din cînd în cînd, apar și vagi luminișuri de cald lirism.

Ion Mărgineanu

CÎNTECUL INIMII

Ed. Albatros, 1980

Poet de prolificitate nebănuită, Ion Mărgineanu rămîne, în tiparul poeziei sale, un tradiționalist, ca tonalitate, ca frecvență a temelor ce revin și la poeții transilvăneni. Există o exultanță sinceră în poezia sa patriotică unde el nu are canoane, în acest sens. Versul său e limpid, fără contorsiuni, oarecum învăluitor și convingător. Mai puțin convinge lirica sa meditativă pe teme așa-zis „eterne". Acolo se ivesc locuri comune, zone joase, fără aer alpin, deși poetul cîntă obsedant munții. Lipsește, în asemenea poezii, axa unui eu dramatic, și este prezent în schimb doar melancolicul monocord.

Poezia sa, totuși, seduce uneori prin cultul pentru miturile vechimii, figurile legendare, printr-un pathos curat, necontrafăcut (vezi **Piatra Craivii** sau **Cîntec pentru Decebal).** Poetul scrie o poezie de notație realizînd tablouri miniaturale, cu un aer patriarhal, parcă picturi votive, notații naturiste cu iz melancolic meditativ. Cîntăreț al naturii patriei, fascinat de ea ca și de graiul vechimii, de locurile mitice de legendele lui, Ion Mărgineanu scrie și o poezie de confesie, cu notații, adeseori, surprinzătoare, la tonalitatea unor mici romanțe, parcă, de periferie.

Fără îndoială, el scrie cu o prea mare ușurință și rapiditate fapt ce, probabil, aplatizează poezia sa. După cum, adeseori, prea calofil, el cîntă glia, țăranul cam din pridvor, sau la o manieră ce nu surprinde ceea ce e frust, elementar în lumea descrisă. Oricum, el va trebui să țină la spunerea necalofilă, la sentimentul sincer, direct, la latura interogativă a liricii sale, și deci mai acut dramatică, legată de sensul scrisului și al dăinuirii sale, în care, cîteva poeme și excelează (vezi **De-aș fi convins).**

• miniaturi • miniaturi •

Liviu Ioan Stoiciu

LA FANION

Ed. Albatros, 1980

O monografie a unei umanități și al unui EU nonconformist și furios, aduce Liviu Ioan Stoiciu în „La fanion", premiul de Debut al editurii Albatros, 1980. Poetul ridică elementarul, viața de toată ziua, la treapta poeziei. De fapt, aceste secvențe de proze poematice, par a fi însuflețirea și aureolarea unui mediu imund, și primitiv, prin vis, lectură și fantezie pătimașă. Ceea ce dă farmecul unei originalități acestui volum este, însă, fără îndoială, aerul de zeflemea, autoironia, demitizarea. Cantonul, ce pare un mic univers închis, simbolizînd umanitatea frustă, trăiește ca și cum ar avea corespondență cu lumea imaginară a antichității. Din acest paralelism reiasă umorul, uneori grotesc, maliția acerbă, ironia ascuțită. Ceea ce se reține, apoi, din această carte, ce vrea să fie un gen de antipoezie, este, adeseori, umorul suculent, popular și aparența de balans între vis și viață, între ficțiune și real, între basm și tabloul viu. Naturalețea trăirilor ca și transfigurarea lor par a fi ale unui inocent, la care banalitatea existenței nu a alterat visul, plăcerea jubilației, umorul.

„La fanion" pare a fi cartea unui EU vagabond, a unui rustic căruia visul, poezia îi conferă nu numai sentimentul trăirii autentice, ci și refugiul în fața cenușiului existenței. Stoiciu știe vorbi simplu, cu ironie dar și cu gravitate despre probleme ale existenței : dragostea, moartea, prietenia. El are și harul de-a însuflețî lucrurile și ființele mărunte ale firii, cartea sa fiind o antologie lirică în care palpită tentația vieții directe, banalul, umilul, înălțat spre treapta frumosului poetic.

Vasile Tarța

IMAGINI

Ed. Dacia, 1980

Indeajuns de abstractă, ca ideatică, această poezie a lui Vasile Tarța – premiul de debut la Editura Dacia 1980 – în care pulsează, însă, straniu, senzații tari. Interesantă pare a fi și maniera lirică de-a medita. Ea conține nu atît o meditație asupra existenței, cît o atitudine (abstractă ?) față de natură, mediu, umanitate. O atitudine prinsă în notații nervoase. Sau grele ca un tăvălug. Poezia sa denotă un stil primar, în esența lui, nu pe deplin limpezit, ostil livrescului, de o tonalitate în genere sumbră, monocordă. Uneori, poema condensează, epic vorbind, o dramă sub o formă lapidară, aparent rece, obiectivă, încărcată, însă, prin această obiectivare, de un tragism acut. (Vezi **Lingă o stîncă).** Poetul știe însufleți natura, îi conferă puteri miraculoase sau o vede în primordialitatea ei, a magmei, și a pietrei, a dezastrului geologic și cosmic (vezi **Prin spațiul fără sfîrșit).** Fantezia sa trece cînd spre bizar, cînd spre pitoresc, cînd spre grotesc. Alteori, el surprinde terifiantul, ca pe un abur greu, nordic, de ev revolut (vezi **Tu ești cea mai ucigătoare viperă).** Atmosfera poemelor sale e plină de duhuri, amintiri, ființe stranii, rareori apar tablouri sau nostalgii mai luminoase ce însenînează totul sau împacă zbuciumul (vezi **Ciuperci** sau **Iarna asta !).**

Poezia lui Tarța dă simțămîntul pămîntului, al teluricului, cu elementele vii din preajmă, țărănești, cu vitalitatea rustică autohtonă nealterată (vezi **Cînd pămîntul).** Ea aduce un aer crepuscular, magmatic, o tensiune geologică și psihologică grea, parcă a trupului însuși, și a cărnii, nu numai a spiritului, mesajul poeziei sale atingînd adeseori și teritoriul atitudinii morale a umanității : **„Să faci ceva / pentru ceruri / pentru pămînturi / și cam tot ceea ce ar trebui / este să fii drept" (Marea seninătății).**

Ion ARIEȘANU

M.A.I.A. — D.G.E.I.F.C.A.

Întreprinderea de utilaj greu pentru construcții București

O cerință fundamentală de stringentă actualitate a întregii activități economice este reducerea substanțială a consumului de materiale, piese de schimb și energie, condiție esențială pentru ridicarea necontenită a eficienței.

Economia românească a intrat intr-o etapă a dezvoltării sale in care ritmul și amploarea creșterii economice sint determinate nu numai de volumul resurselor antrenate în activitatea productivă, ci in măsură deosebită de eficiența utilizării lor.

În acest efort concertat, Întreprinderea de utilaj greu pentru construcții București — unde există o amplă mobilizare a oamenilor muncii pentru lichidarea risipei și promovarea noului — are in vedere atit diminuarea substanțială a consumurilor materiale prin creșterea indicilor de valorificare a acestora cit și realizarea elementelor legate de cerințele aplicării corecte a noului mecanism economico-financiar.

O atare preocupare responsabilă pentru utilizarea optimă a produselor materiale și bănești reprezintă spiritul de exigență în direcția perfecționări activități economice din întreprindere.

Specialiștii unității, fără să se prevaleze de unele criterii obiective ale fenomenului de imobilizare manifestat prin existența temporară a unor stocuri de materiale și piese de schimb cu mișcare lentă sau fără mișcare datorate reducerii consumurilor specifice a normelor de consum, imbunătățirii unor tehnologii, evitării rebuturilor, folosirii unor înlocuitori, etc., caută soluții imbunătățite pentru controlul și supravegherea dinamicii de circulație a fondurilor bănești, acționind cu rigoare științifică asupra factorilor care condiționează utilizarea rațională și eficientă a bunurilor materiale.

În metodele de muncă se observă, analiza periodică a stocurilor de materiale și piese de schimb atit din punctul de vedere al satisfacerii integrale ale nevoilor producției cit și pentru depistarea tuturor reperelor al căror consum influențează elementul economicitate.

Faptul cunoscut că, resursele economiei naționale trebuiesc folosite judicios și in strinsă corelație cu sarcinile concrete de producție ale fiecărei unități, mobilizează întreg colectivul din unitate pentru punerea în evidență a bunurilor materiale fără utilizare imediată în activitatea proprie, acțiune cu multiple semnificații socio-economice care urmărește redistribuirea excedentului acolo unde baza materială este deficitară.

În scopul reintroducerii in circuitul ecomic național a bunurilor disponibilizate I.U.G.C. București, redăm in cele ce urmează principalele repere aflate in stoc :

Emil GEORGESCU și Vasile BAȘA

Piese schimb tractor S-80-100

Denumirea piesei	Reper	Cod fișă	P/U	Cant
Bueșă	7165	10401002	36.20	553
Bueșă	7164	003	29	20
Pinion	0760	004	257,40	2
Disc ambr. interior		008	32,30	1
Disc ambr.	Ø739	009	52	16
Pinion cuplare	764	010	129	8
Cuzinet palier	5150524	014	299,90	33
Cuzinet palier	5150525	015	267,90	125
Cuzinet palier	5150256	016	324,10	31
Cuzinet palier	5150257	017	191,45	31
Cuzinet palier	01109	018	760	146
Bueșa ax came	01435	019	18,90	10
Prezon chiulasă	01434	022	16	75
Capac	01455	023	1507	1
Bueșă roți	01459	025	37	1
Pinion intermediar	01460	026	212	13
Șaibă	03329	033	241	1
Bueșă pinion mic	01462	034	30	1
Capac		036	83	1
Ghid supapă	01504	037	15,40	62
Ghid supapă	14013	045	18,65	38
Con de oprire	01903	046	7,80	28
Defleetor	02204	047	7,40	36
Anteeameră	02206	048	63,40	22
Chiulasă motoraș	02240	055	128	8
Disc	02248	056	52	11
Bolț piston CN	03158	058	13,50	12
Ax piston R1	03158	067	11,40	104
Piston motor	03301	070	226	21
Segm. compresie	3302 — 1465	072	5,90	190
Segm. compresie	3502 — 3373	073	10,60	456
Segm. foc	3372	074	10,60	438
Segmenți	03304	075	6,80	10
Piuliță	03314	078	10,50	16
Șurub bielă	03322	079	41	44
Fulie arb. cotit	03329	083	196	24
Șurub bielă aux.	03346	086	15,90	36
Bolț volant	03327	090	9,30	91
Segmenți	03350	092	5,20	782
Segmenți	03351	094	3,10	205
Pinion arb. cotit	03356	095	56	10
Cuzineți bielă aux.	03347	096	168,80	140
Cuzineți bielă		097	291,30	49
Cuzineți bielă		098	124	357
Cuzineți palier		099	943	4
Tachet supapă motor	04110	114	16,50	7
Arbore	04201	117	746	2
Pinion	04202	118	412	3
Ax	04213	123	61,55	4
Ax came	04230	125	238	1
Pahar decantor	05629	10401133	1,60	29
Ax antrenare	06361	138	86	1
Contragreutate	06320	142	42,35	13
Pinion	06362	143	121	4
Ax came	06361	144	228	2
Fulie ventilator	07106	146	175	1
Pinion	07127	148	19	20
Pinion	07128	149	19	10
Bolț lung	07312	131	3,10	39
Mufă cuplare	07315	153	55	27
Bolț scurt	07314	154	4,25	108
Furcă ambreiaj	07318	155	53	5
Pinion dublu as.	07612	156	379	13
Rotor ppă. apă	08113	157	56,80	42
Corp ppă. apă	081164	159	295,80	1
Ax ppă. apă	08309	160	47	53
Pinion antrenare	08310	161	120	9
Capac	08303	162	134,33	6
Racord	09312	163	27,95	10
Flanșă	081136	167	41	6
Termostat	08341	172	62,40	152
Pinion	09212	177	30	2
Pinion	09216	178	22	2
Bucșă	09204	180	7,10	3
Pinion	09213	181	38,50	2
Pinion	09217	182	22	2
Ax	09222	183	6,75	5
Bueșă canelată	09926	184	26,80	29
Ax pompă ulei	09246	185	44	26
Elementi	09228	186	63	8
Pinion dinam	10416	193	80	7
Corp rulment	12443	213	28,90	7
Ax opritor	13341	238	32,25	5
Ax furcă	13405	239	29,60	4
Disc anterior	14309	245	326	7
Disc	14323	251	598,60	69
Brida	14410	256	9	82
Mufă cuplare	14369	257	223	11
Pinion	14385	259	119	1
Dise	14404	260	144	79
Carcasă rulment	14480	264	622	1
Carcasă	14480	265	259	6
Corp rulment	16250	276	42.60	5
Ax planetar	16338	283	921,25	159
Ax pinion	16339	284	1301	195
Ax grup conic	16154	285	695	13
Corp rulment	16113	286	146	18
Bueșă corp ppă ulei	17338	287	4.65	11
Pinion	17344	288	74	2
Carcasă	17302	290	827	1
Cilindru	17303	291	221	4
Pinion acționare	17343	292	86	2
Bueșă	17349	293	12,20	1
Bueșă	17065	294	2	4
Corp rulment	19212	301	125	8
Pinion dublu	19213	302	853	126
Coroană sprochet	13216	304	1050	134
Șurub special	19217	305	12,60	191
Semiax	19218	306	625	172
Burduf	19223	308	89	307
Piuliță	19219	10401309	71.59	111
Steluță	19230	310	2090	79
Piuliță butuc	19234	311	71,50	14
Bueșă	19241	316	103.60	210
Flanșă ambreiaj	19256	317	779,25	79
Corp rulment	19305	325	106	14
Ax role	21747	334	103	6
Tije	21487	338	107	15
Bueșă bronz	21628	342	67	143
Ax zale șenilă	07167	347	36,70	60
Capac	21609	348	102	16
Cuzineți	21690	350	70	12
Ax rolă superioară	21716	352	76	119
Capac rolă	21720	353	17,40	4
Suport are	21794	360	276	7
Are	38304	385	2,90	45
Are pompă	38306	387	2,50	24
Are interior	38318	388	7,10	124
Are suport ambr	38322	389	7,35	68
Are	38322	390	7,31	2.
Are supapă	38330	393	2,50	55
Are supapă	38366	398	4,55	13
Garnituri	40127	403	15,80	5
Simering metal	40251	414	9,95	65
Presetupă ambr.	40257	415	11,30	71
Simering metal	40263	416	12	36
Cot radiator	42603	418	74	5
Simering servofrină	40727	420	15,80	81
Simering	40778	424	14,50	156
Presetupă	40805	425	11	191
Simering presetupă	40789	426	15,55	73
Simering presetupă	40812	427	10,60	55
Presetupă metal	40831	428	14,50	333
Simering	40818	492	12	13
Garnituri	40838	432	2,50	2
Presetupă	40976	437	12	150
Gresoare M8	M8	438	0,90	200
Gresoare cu cot	M10	440	2	2935
Ax camă	67374	459	246	10
Capac inferior	67268	460	13.56	25
Ax mecanism	72119	484	7,70	13
Corp	73101	487	289	6
Pinion	74189	490	73	6
Pinion	74188	491	56	6
Ax reductor	76106	494	137	5
Ax pinion	01403	502	58	1
Capote laterale	551133	530	156,50	1
Releu regulator		531	171	63
Bucșă	09226	534	23,25	1
Galerie	08319	553	276,60	1
Pinion	06441	584	53	4
Balansoare	712	586	315	2
Set pedaliere	24337	597	414,60	2
Capac mic ambreiaj	11150	614	30	8
Capac mare ambreiaj	01145/48	617	62	5
Ax ambreiaj	07324	618	145,10	25
Șurub contoar		636	13	16

Materiale feroase și neferoase

Cod fișă	Denumire	Caracteristici	P/U	Stoc	P/U
30201253	Oțel rotund	Ø90 33MOC11kg	898		3,70
30201216	„ „	„ „ „	3427		4,67
30201215	„ „	„ OL60IK	„ 1706		3,85
30201214	„ „	„ 40C10	„ 274		4,69
30201202	„ „	Ø85 ST — 45	„ 2223		3,85
30201204	„ „	„ ST — 60	„ 1431		3,85
30201136	Oțel forjat	300 × 300	„ 1023		4,60
30201135	„ pătrat	300 × 300 MOC — 41	„ 300		4.76
30201120	„ „	100 OLC.45	„ 871		3,99
30201110	„ „	90 × 90	„ 1102		3,48
30201241	„ rotund	Ø110 33 MOC 11	„ 4104		3,84
30201242	„ „	„ OLC 45	„ 316		2,68
3020251	„ „	Ø120 33 MOC 11	„ 369		4,84
30201253	„ „	„ 21 TMC 12	„ 4533		3,54
30201255	„ „	„ C35 — C45	„ 2159		2,70
30201261	„ „	Ø130 OL 42	„ 612		3,40
30201279	„ „	Ø140 OL 50OL 60	„ 1765		3,50
30201281	„ „	Ø140OL45	„ 1020		2,65
30202111	„ lat	25 × 4	„ 793		3,83
30202112	„ „	30 × 5	„ 92		3,59
30202115	„ „	35 × 4 OL 37	„ 1535		3,68
30202131	„	70 × 12 41 MOC 11	„ 74		5.40
30202138	„	90 × 10	„ 157		2,85
30202139	„	100 × 4	„ 1164		3,92
30202146	„	110 × 10	„ 91		2,85
30202154	„	120 × 30	„ 195		2,80
30202211	„ pătrat	18 × 18 OL 42	„ 73		4,38
30202217	„ „	25 × 25	„ 172		4,17
30202224	„ „	36 × 36 OL 38	„ 3632		3,47
30202231	„ „	50 × 50 OL371N OL501K	„ 1511		3,47
30202239	„ „	60 × 60 OL37	„ 684		3,55
30202405	„ rotund	Ø65 OL501K	„ 3812		4,30
30202412	„ „	Ø65 OL601K	„ 503		4,25
30202420	„ „	Ø75 OL421K	„ 880		2,51
30202423	„ „	Ø80 OL601K	„ 548		3,85
30202426	„ „	Ø80 OL421K	„ 3170		2,76
30202427	„ „	Ø80 OL501K	„ 5245		2,74
30202504	„ T3		„ 151		2,70
30203003	„ beton	Ø6	„ 555		3,65
30203004	„	Ø12	„ 1640		2,92
30204001	„ pătrat	20 × 20 OSC12	„ 286		5,96
30204002	„ carbon	25 × 25	„ 513		5,86
30204003	„ aliat	Ø10 W 2453	„ 41		50,00
30204004	„ carbon	Ø100 OSC 12	„ 21		10,15
30204005	„ rotund	Ø45 OLC45	„ 470		3,75
30205016	Oțel rapid	W 3355 kg. 25 × 25	690		104.00
30205017	„ „	RP3 30 × 30	„ 313		104,15
30206058	„ constr.	Ø6 × 0.5 GBK	„ 12		78,50
30206060	„	Ø7 × 0,7 GBK	„ 75		70,77
30206061	„	Ø9 × 0,8 GBK	„ 247		47,02
30206062	„	Ø10 × 0,8 GBK	„ 28		40,74
30206063	„	Ø12 × 0,5 GBK	„ 58		48,54
30206064	„	Ø14 × 0,5 GBK	„ 252		45,39
30206065	„	Ø52 × 1.5 GBK	„ 489		13,74
30207003	„ instalații	3/8	„ 409		6,80
30208010	„	H 14 OL 42	„ 2282		6,12
30208020	„	H 17 OL 50	„ 711		4,68
30209020	„ lat	60 × 5	„ 240		4,79
30209024	„ „	65 × 8	„ 8411		5,21
30209026	„ „	65 × 10	„ 4204		6,81
30209029	„ „	70 × 6	„ 146		6,55
30209034	„ „	75 × 10	„ 347		5,50
30209035	„ „	75 × 12	„ 126		4,90
30209040	„ „	80 × 8	„ 1060		7,16
30209049	„ „	120 × 1	„ 503		5,20
30209052	„ „	120 × 4	„ 1030		2.80
30301056	Tablă neagră	Ø60 mm	„ 2390		4,11
30301065	„ „	Ø90 mm	„ 3138		3,11
30302008	„	Ø3,5	„ 4234		3,27
30402010	cablu zinc	Ø6	„ 939		9.90
30403305	sîrmă aluminiu	Ø3	„ 28	18	
30403318	„ cupru	2,2	„ 7,6	40,50	
30501020	electrozi fontă	Ø2,5	„ 2,5	64,40	
30501023	„ „	7 Ø5	„ 1112	75,96	
31201006	tablă alamă	2,5	„ 10,5	69,00	
31201003	„ „	1 × 500	„ 36,1	69,00	
31302003	bandă alum.	15 × 3	„ 58	25,00	
31302005	„ „	20 × 5	„ 14,5	24.00	
31302033	„ „	0.76 × 76 × × 1440	„ 14	95,05	
31303003	aluminiu lat	80 × 10	„ 210	20	
31303007	„ „	100 × 10	„ 260	20	
31601005	tablă cupru	1 × 500	„ 216,7	52,5	
31601007	„ „	1,5 × 500	„ 189,5	52	
312004	bandă cupru	0,5 × 500	„ 81,4	91,5	
31602006	„ „	0.4 × 500	„ 17	91,5	
31602008	„ „	0,5 × 500	„ 96	91,5	
31602013	„ „	0,8	„ 23	90,75	

3160400-	are cupru	Ø6	„	9e	48,2e
31604003	„ „	Ø8	„	133	86,75
31604004	„ „	Ø8	„	106	47,70
31604006	„ „	Ø10	„	199	47,45
31604007	„ „	Ø12	„	226	47.10
31604008	„ „	Ø14	„	138	85,50
31604011	„ „	Ø16	„	153	46,90
31604013	„ „	Ø20	„	245	46,90
31604015	„ „	Ø24	„	223	46,75
31604023	„ „	Ø40	„	6	46,75

Piese de schimb AUTOSCREPER T 200

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Cuplă	05–46	10002015	4604,85	5
Flanşă geantă	05–5	020	1576	4
Carcasă	16–10	047	2014,73	3
Pinion dublu	19–19	059	1891	6
Cuplă	04–05–46	062	6159,42	3
Pinion	04–075–73	095	1568,69	13
Arbore	04–075–57	108	1915,92	15
Burduf	15–10	109	44,87	7
Burduf	15–027	110	44,87	313
Cap cardan	04–100–102	118	275	26
Manşon	16–45	129	568,40	7
Capac	16–66	143	394,11	5
Lagăr	16–05	158	2014,43	3
Carcasă	16–16	165	1027	16
Carcasă	16–140	175	20576,39	3
Pinion	16–7	197	630	22

Piese schimb AUTOSCREPER TEREX

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Cilindru hidraulic	9217579	10701013	16264	1
Tubulatură	9217581	015	9800	2
Cilindru faţă	2234751	016	11756	1
Piston cilindru forţă	9131705	017	6843	4
Cilindru forţă	9234750	018	11635	1
Cilindru forţă	9217584	019	15104	1

Piese de schimb TRACTOR T 100 M

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Antecameră	1402203	10401701	310,26	18
Ax	106581	704	201,15	1
Ax	2117SB106	705	64	10
Chiulasă	1602SB106	710	1721	14
Culbutori	1404SB	712	57	17
Cuzineţi	011055	713	474	11
Garnt. eşapament	1605SB130	725	1,10	7
Electromotor	1710SB112	736	630	73
Segmenţi	05694	741	526,06	13
Generator	1410SB109	747	2057,35	105
Ax cu came	140420	749	807	6
Camă 2 scintei	14463728	750	16	8

Piese schimb TRACTOR T 100 M3

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Disc condus	1814SB135	10401301	3199	10
Disc	1814SB140	802	1030	1
Carcasă	1814SB142	803	1539	3
Disc	1814–45	804	1124	36
Rolă	1814–69	805	46	62
Manşon	1814–78	807	1040	7
Căţei ambreiaj	1814–92	808	300	137
Piesă antrenare	1814–93	809	1282	25
Tambur	1814–104	810	1584	33
Carcasă	1814–123	811	525	7
Levier	2414SB104	813	367	4
Pinion	2419–29	815	1549	45
Flanşă	2419–50	816	1192	64
Carcasă	2419–36	817	2885	17
Semiaxă	2419–37	818	2068	19
Maieu	2419SB118	820	3006	15
Garnitură	2419SB114	821	1134	113
Tambur	2416–5	822	2039	42
Flanşă	2416–2	823	720	34
Pinion	1601103	827	379	7
Tacheţi	160313	828	27	100
Flanşă	160317	829	705	97
Carcasă	281631	834	600	9
Carcasă	281611	835	326	8
Pinion dublu	201924	840	4155	62
Roţi motrice	211918	844	1185	9
Lagăr dr.	2119SB103	846	730	2
Lagăr stg.	2119SB104	847	1682	4
Semiax	24164	848	1148	7
Servomecanism	2415SB118	849	2071	13
Labirint	2419SB119	850	476	7
Flanşă	241925	851	854	4
Ax rolă	211237	853	252	118
Pinion	241929	854	1549	6

Piese de schimb AUTOSCREPER T 180

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Coroană dinţată	K5/74	10001001	2141,91	14
Pinion cuplare	D2/5	008	343,04	12
Ax antrenare	A3/25	009	98,80	10
Roată dinţată		015	503,30	1
Roată dinţată	355211070	016	386,12	1
Roată dinţată	353211210	017	195,33	1
Carcasă ambreiaj	B118	018	8000	1
Carcasă C.V.	D911	020	131	1
Arc ambreiaj	A4/3333	022	36	12
Disc	9510051340	023	2109,24	62
Cruce neasamblată	D1/13	024	161,37	41
Disc ferodou	D12/9	025	793,35	34
Pinion	D4/22	026	687,56	11
Flanşe	D1/7	028	1197,45	14
Semiax stg.	D20/18	031	5482,53	16
Roată cuplaj	D22/54	034	1915,06	3
Pinion	D7/15	035	405	24
Arbore primar	D2/1	038	955	4
Ventil evacuare	G4/34	039	150,44	28
Capac ambreiaj	B2/18	043	108	6
Roată dinţată	M754738	057	463,24	12
Roată dinţată	D24/45	059	697,26	37
Arbore transmisie	D19/19	061	541,79	20
Arbore transmisie	D19/19	062	5303,14	12
Satelii diferenţial	D20/23	067	1896,83	99
Pinion planetar	D20/16	071	2328,14	66
Pinion cuplare	D2/10	072	434,50	13
Pinion cuplare	D4/18	074	798,01	20
Pinion cuplare	D22/54	077	1517,69	46
Cuplaj	D19/9	078	1764,95	32
Cerc lateral	D20/38	081	1057,45	5
Pinion	D6/18	087	276	60
Pinion	D4/16	090	391,18	43
Distribuitor	71180	094	7122	2
Ax cardan	D11	101	2619,48	15
Tub	C15	110	2719,77	10
Arbore	D12/10	118	1115	7
Ax intermediar	138127282	130	267	4
Manşon cuplare	D12/9	132	595	28
Manşon cuplare	D4/1	142	209,25	40
Arbore	D20/19	148	3285,70	5
Siguranţă cerc	D20/27	172	1614,83	3
Carcasă	F2/1	177	6511,50	10
Mufă	D13/17	187	118,26	35
Ax intermediar	D6/1	197	985,19	13
Furcă de comandă	D10/9	210	128,52	34
Cap antrenare	D6/15	10001226	221,90	11
Bucşă rulment	D19/16	229	663,85	15
Colier	D20/38	232	1309,55	4
Cuplă	D22/56	234	4604,85	21
Butuc roată	951005	236	6215,25	2
Pinion intermediar	D7/14	238	616	7
Pinion	D2/58	239	345	56
Ax canelat	D4/14	244	1342,45	3
Manşon cuplare	D6/11	245	117	79
Arbore primar	D12/10	263	1115	13

piese schimb NOBAS UB 80

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Baie ulei motor		40010001	965,33	1
Dop filtru		003	17	2
Injector ppă. inj.		004	381	1
Piston R1 şi R2		006	221	107
Rotor dinam		007	1103,18	17
Rotor turbină		008	920,20	1
Suflantă		009	114	1
Şaibă plată		011	5	5
Piesă butuc		012	104,85	2
Dinam 12 V		013	1588,25	1
Turometru		014	108,85	4
Arc perie electrică		015	1,22	21
Element filtru mot.		016	21	27
Rotor suflantă		018	260	2
Pistoane		020	214	12
Injector		021	280,26	4
Roată ppă. ulei		022	62	6
Scaun supapă admisie		027	20,32	20
Scaun supapă evacuare		028	19,50	20
Alternator		031	1005	1
Rotor		032	264	3

piese de schimb AUTOGREDER D 557

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Fuzetă		40020001	668,76	23
Pinion		002	697,45	6
Roată		003	300	7
Arbore intermediar		004	456,30	11
Mufă condusă		005	292,20	2
Furcă		006	337,67	1
Ax principal		007	481	8
Arbore conducător		008	226,00	2
Roată melcată		009	329,60	3
Lagăr		010	23,40	2
Roată dinţată		011	489	1
Roată dinţată		012	574	1
Pinion		013	304	1
Pinion		014	338	2
Roată dinţată		015	1384	2
Piston		016	34	16
Arc		017	8,40	4
Mufă		018	515	1
Pinion		019	392,80	4
Pinion conic		020	483,50	1
Ax piston		021	405	8
Bolţ		022	31	5
Lagăr		023	23	1
Pinion		024	473	2
Furcă		025	176	5
Pinion		026	439	2

piese de schimb EXCAVATOR J.C.B.

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Presetupă		40050001	340,95	14
Inel cauciuc		002	133,88	2
Inel cauciuc		003	77,40	5
Inel cauciuc		004	226,62	20
Simering		005	502,75	1
Articulaţie sferică		006	2672,75	7
Garnituri		007	2063	8
Inel		008	610,83	1
Inel cauciuc		009	143,75	2
Set garnituri		010	339,52	5
Element pompă		011	3813	2
Şaibă		012	213,37	23
Inel		013	172,93	2
Inel		014	226,62	6
Presetupă		015	329,12	6
Inel		016	108,08	4
Inel		017	567,60	20
Inel		018	291,47	14
Element pompă		019	5078	2
Garnituri		020	361,20	3
Garnituri		021	583,59	3
Lagăr		022	113	8
Simering		023	1216,09	11
Simering		024	1220,27	6
Bucşă ghilda		025	320,76	17
Garnituri		026	1690	10
Inel cauciuc		027	411,41	17
Garnituri		028	394,67	35
Bobină		029	914,80	2
Carcasă		030	4887,57	2
Rulment		031	611,55	13
Carcasă		032	5670,44	1
Simering		033	541,10	1
Garnituri		034	568	1
Inel		035	55	2
Inel		036	153	4
Capac cilindru		037	1410	2
Capac cilindru		038	2004	2
Simering		039	438,66	2
Simering		040	1216,09	1
Simering		041	1220,27	39
Inel		042	60	10
Garnituri		043	440,69	1
Inel		044	12,90	10
Inel		045	173	5
Segmenţi piston		046	126,41	35
Bielă		4005006	707,24	4
Bielă		048	677,86	4
Cuzineţi		049	490,13	7
Cuzineţi		050	340,34	4
Cuzineţi		051	482,89	5
Cuzineţi		052	336,91	4
Cuzineţi bielă		053	265,37	1
Cuzineţi		055	348,15	4
Cuzineţi		056	505,01	6
Ghid supapă		057	24,03	28
Piston		058	392,93	12
Piston		059	200	6
Piston		060	418,72	42
Roată dinţată		061	9054	2
Bolţ		062	14	248
Bolţ		063	54	194
Bolţ		064	46	150
Cuzineţi		065	227	4
Cuplaj		066	776	4
Simering		067	106	100
Garnituri capac		068	14,10	30
Bucşă		069	754	29
Inel		070	31,40	26
Set		071	111	20
Inel		072	70	4
Cuplaj		073	607	4
Bucşă		074	98	22
Chiulasă		075	1494	3

piese de schimb EXCAVATOR ZEMAG

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Sită ulei		4006003	145,43	4
Roată antrenare		005	249,87	2
Pinion		010	318,06	9
Ax pinion		012	521,07	2
Bucşă		013	86,62	1
Bucşă		014	57,75	1
Bucşă		015	91,94	1
Bucşă		016	63,30	2
Rotor		018	2258	7
Cărucior balansoar		020	3774,11	1
Ventil		021	386,70	3
Rulment		022	1256,64	1
Placă presiune		025	146,59	2
Pinion ppă. inj.		024	905,10	2
Papuci şenilă		026	2352,60	13
Element filtru		027	933,98	7
Ghid supapă		028	6,30	120
Bujii		031	37,31	24
Ax camă		032	1837,97	37
Taler arc supapă		033	9,77	15
Tijă		034	52,42	5
Scaun supapă admisie		035	23,99	142
Chiulasă cilindru		036	1174,97	12
Corp		037	137,71	2
Şaibă		038	149,92	1
Lagăr interm.		039	192	12
Element filtru		040	59	200
Tacheţi		041	43,70	48
Roată dinţată		042	712,08	4
Corp distribuitor		046	139,95	5
Corp distribuitor		047	133,34	9
Corp distribuitor		048	133,34	5
Ax cu pinion		049	2272	1
Rulment		050	1256	1
Rulment		051	856,40	2
Ax cu camă ppă inj.		052	752	5
Ventil		053	231,01	2
Arc supapă exter.		056	4,20	40
Arc supapă inter.		057	4,95	58
Filtru rotativ		058	534	15
Scaun supapă evacuare		059	18,20	120
Ansamblu bobinaj		060	796	3
Ax cu pinioane		061	1452	1
Arbore cotit compr.		062	1339	1
Bucşă bielă		063	83	12

piese de schimb SĂPĂTOR ŞANŢ ER 7 AM

Denumirea piesei	Reper	Cod fişă	P/U	Cant.
Ax cardan		40030001	2538,87	18
Pinion		002	2599	1
Pinion		003	693,94	2
Roată dinţată		004	310	1
Steluţă		005	185	5
Coroană conică		006	300	1
Roată dinţată		007	427,90	3
Bucşă		010	18	3
Capac exterior		011	59,75	27
Casetă		008	1733	1
Roată dinţată		009	1198	1
Flanşă		012	188,80	9
Pinion		013	235	5
Roată		014	267,08	2
Ax spătar		015	400	2
Ax		016	915	2
Ax rolă		017	205	5

top

MĂRȚIȘOARE...

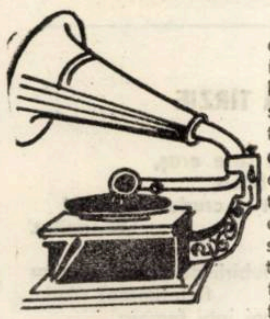

Primul „amplificator" s-a născut încă în vechea Tebă. Într-o imensă statuie ce reprezenta o zeiță, stătea ascuns un preot care răspundea întrebărilor puse de diverși oameni. Glasul „zeiței" străbătea o plasă confecționată din fire subțiri de argint, undele acustice fiind transmise cu ajutorul unor piei de viței după principiul boxelor Hi-Fi de azi, dar cu mai puține rezultate de performanță! ● Cea mai mare colecție de discuri din lume o posedă postul de radio BBC: 750.000, de la primele apariții pînă la noutăți din zilele noastre. Deoarece în perioada de pionierat discurile nu beneficiau de etichetă, la un număr de 5.250 de imprimări nu se cunosc interpreții. ● În această colecție se află și cel mai mic disc din lume, avînd dimensiunea de 3,5 cm. El a fost fabricat în Anglia în anul 1924, e utilizabil și conține înregistrarea imnului englez. ● LP-ul cu cea mai lungă durată de audiție e cel care conține „Dansurile slave" de compozitorul ceh A. Dvorjak: 73 min. și 5 sec. ● Masele plastice au azi un rol decisiv în fabricarea discurilor. E vorba de vinilul derivat al țițeiului care a înlocuit ebonita (Schellak) utilizată pînă la 21 iunie 1948, data apariției primului disc din plastic în S.U.A. ● Un „record" mai puțin artistic au stabilit la Rainbow Theatre din Londra în 1972 componenții grupului „Deep Purple": cel mai zgomotos concert Rock. Cu amplificatoare de 10.000 W s-a ajuns la o intensitate a sunetului de 117 decibeli, limită la care, se știe, sunetul provoacă durere. Mai mulți spectatori au fost internați la spital. ● Ce este un Demo? O bandă de probă care conține imprimarea provizorie a unui cîntec. Aceasta se trimite caselor de discuri spre a se decide calitățile piesei (sau ale interpretului) în vederea trecerii în serie a imprimării. După înregistrarea matriței, „se trage" un tiraj redus pentru reclamă (Promotion Copy) care se expediază gratuit posturilor de radio, marilor discoteci etc.

Petru UMANSCHI

arta amatoare

Panait Stănescu-Bellu

IMAGINI ÎN SOLSTIȚIU

În expoziția de astăzi de la Bastion, Panait Stănescu-Bellu, pictor al luminilor fulgurante și explozive, ne prezintă din nou un florilegiu de imagini din obsedanta sa tematică: pădurea. El, citadinul, ne învață să respirăm un peisaj, cînd anotimpul se volatilizează în solstițiu. Copaci în mov, în ocru sau orani, parcă au putere să lumineze pe întuneric. E o stare de poezie, un ciudat stil impresionist. Lumină încremenită lîngă tulpini și ramuri gemene, zăpadă fluorescentă și caldă printre arborii magnetizați. Ce atracție pune artistul între natură și om, ce licărire de suflet șoptit în

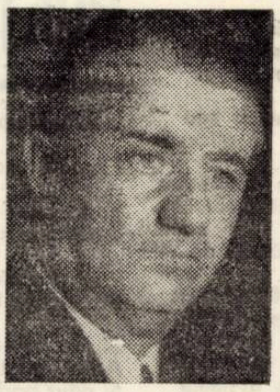

ambianța imperială a soarelui.

Avînd în palmares peste 20 de expoziții personale și alte numeroase participări de grup, la Timișoara, Brașov, Lipova, Napoli, Paris, New York, premii și distincții ce culminează cu Medalia de argint, la Concursul internațional Oscar d'oro citta din Napoli, 15 iunie 1980, pictorul controversat Panait Stănescu-Bellu ne prezintă de fapt bilanțul artistic al unei vieți. El rămîne un poet al contemplației, lîngă ale sale „Sălcii pe Mureș la Lipova", „Interferențe", ori lîngă simbolurile de-o veșnic proaspătă metaforă: „Copacul roșu", „Fag solitar", „Hora copacilor", „Trei frați într-o pădure". Se cerne printre ramuri o brumă fosforescentă de culori pe care artistul a știut să le adîncească sensul și sugestia plastică, e impresia statornicită în fața tablourilor sale, în ulei sau pastel, e pecetea ce o aplică Panait Stănescu artei pe care cu dăruire o cultivă.

Damian URECHE

echo

„RITMURI" NR. 1. DECEMBRIE 1980

Publicația literară „Ritmuri" nr. 1, decembrie 1980, editată de Comitetul județean de cultură și educație socialistă și Cenaclul scriitorilor din județul Hunedoara, cuprinde în cele 16 pagini ale sale o rubricație diversă — bine gîndită — care, în ansamblu impune pecetea specificului zonei reprezentate. Articolele referitoare la manifestările cultural-artistice din județul Hunedoara, în cadrul Festivalului național „Cîntarea României", prezentarea cenaclurilor „Panait Istrati", al Văii Jiului — și mai ales „Flacăra", al scriitorilor din Hunedoara (acestuia consacrîndu-i-se două pagini, la frumoasa aniversare a 25 de ani de activitate neîntreruptă) —, notele privitoare la expozițiile de artă plastică etc. ne pot crea o imagine concludentă în privința potențialului spiritual al județului Hunedoara. La oglindirea specificului local contribuie desigur și reportajele despre mineri, scrise de Corneliu Rădulescu și Dumitru Dem. Ionașcu. Trecutul istoric al acestor meleaguri apare în fragmentul de roman de Grigor Hașa. Remarcăm o bună selecție a versurilor. E prezentă colaborarea poeților hunedoreni cunoscuți: Valeriu Bârgău, Eugen Evu, Martin Seghedi, Neculai Chirica, alături de mulți cenacliști, dintre care trebuie menționați Horia Resiga și Ioan Evu, acesta din urmă beneficiind de un medalion și de publicarea unui grupaj de versuri, care dovedește că autorul este în stadiul debutului editorial. Centenarul Mihail Sadoveanu a fost marcat și de „Ritmuri", publicînd despre marele scriitor articole de Mircea Tomuș, Titu Popescu, George Mirea, iar Silviu Guga recenzează cărțile de exegeze sadoveniene, semnate de G. I. Tohăneanu și Dumitru Susan.

La susținerea calitativă a creației literare din această publicație subliniem prezența unor poeți din țară, precum sînt Ana Blandiana, Anghel Dumbrăveanu, Florin Mugur — autorul cărții **„Portretul unui necunoscut"** fiind aici în postura unui intervievat. Cuvinte de laudă pentru grafica aparținînd talentatului pictor Ion Cârjoi.

Aurel TURCUȘ

cenaclu

Ședința de marți, 24 februarie, s-a consacrat lecturii și comentariului prozei. **Florin Bănescu** a citit trei fragmente din romanul „Portocale pentru vinovați". Referent, prozatorul **Gh. Schwartz**, („matematic și fără lacune"): „este un rechizitoriu, o parabolă generală, romanul decăderii unei lumi, roman psihologic, al conexiunilor, de atmosferă, ... a cărui originalitate constă în intrigă ... respectă regulile romanului polițist ... fără a fi așa ceva" ... (remarcă polivalența și concizia scrierii). **I. D. Teodorescu** (care a condus ședința): ...„ne aflăm în fața unui text foarte serios și a unui autor nu mai puțin serios". Se înscriu discuției celor citite: **Marcel Pop Corniș**: „o parabolă a conspirației mediocrității ... într-o lume în stare de acalmie ... într-o succesiune de stări și roluri ale personajului central — bine conduse ..." (observă: „arhetipologia psihologică", și, „tendința de a explicita situațiile"); **Vasile Versavia**: ... ceea ce m-a atras: ideea unei administrații (— a insulei pe care Fl. Bănescu plasează acțiunea cărții) ea funcționează în vid ... căci nu-și mai are obiectul ..."; **Ion Ariești**: „... există în acest roman niște mecanisme diabolice și o răceală aproape matematică, ... e vorba despre o lume pe care autorul o inventă cu precizie ..." cu ironie de subtext ... dar nu impresionează în plan emoțional"; **Lucian Alexiu**: „... romanul e un bun exercițiu ... căci, încercarea de forță într-o carte rămîne construcția, ... va fi o utopie parodică, o carte spumoasă și pentru cititorul obișnuit ..."; **Marian Odangiu**: „un roman al inevitabilului evitabil, ... există riscul truismului ... jocul cu „dublul" naratorului devine obsedant și obositor ... îmi doresc cronica la acest roman"; **Lucian Petrescu**: „acest roman este de fapt al unei dispariții, nu neapărat disperate, ceea ce e mai grav"; **Brîndușa Armanca**: „tot ceea ce s-a spus a reconstituit cartea în ... posibilitățile ei combinatorii ... eu o văd ca pe o parabolă a scrierii, scriitorul folosind cu bună știință locurile comune, ca pe o aventură a receptării ..." În final, Florin Bănescu mulțumește, remarcă nivelul discuțiilor, produce — în consecință — o mărturie de creator. **Ion Velican** a citit tableta serii: „listă de locuri și localități alese de scriitori pentru a le vizita". Marțea viitoare, o întîlnire cu poezie lui **Marcel Tolcea.**

A. I. C.

sport

PE SEMENIC...

... unde am poposit, de curînd, m-am întîlnit cu o iarnă neobișnuit de lungă și aspră, zăpada înălțîndu-se pe căciula muntelui cam la doi metri și suind schiorul spre capacul cerului; bate dur, pe-acolo, vîntul bănățean, Coșava, ce suflă din buhaiu-i nevăzut și spulberă neaua pe imensul platou al masivului montan; era sănghet în prag de martie, era să fiu sfîșiat de ciini și să mă invelesc de-a pururi în copîrșeul zăpezii, acum, cînd teama nu s-a dus în amintire — și unii ar putea zice că-s invenții de-ale închipuirii —, nu despre o noapte de trudă la degajarea drumului viscolit voi a nota, ci despre frumusețea sălbatică a pîrtiilor bătucite de schiuri mai mult sau mai puțin pricepute în desenarea cristianelor; e, acolo, în vîrf de munte, atîta splendoare, atîta fericire a ochiului și a plămînului, încît merită să sufăr pentru a mă întîlni cu ideea măreață că schiul e un sport de masă, îndrăgit de moși ori de prunci, că alunecarea aceea la vale dă omului senzația că stăpînește iarna și-i calcă triumfal covoarele; cînd, din preajmă — nu prea de sus, — soarele mîngîie obrajii și Coșava abia șuieră, atunci, de bună seamă, sportul e și sănătate, mai ceva decît leneveala sub canicula obsedantă a concediilor; cît am șezut și m-am preumblat pe munte, nu m-au interesat deloc sporturile terestre, de care m-am convins că putem duce lipsă, chiar dacă Giuchici, precum babele la gura sobei, s-a și pornit să fabrice goblenuri în fotbalul ce se apropie-n galop; cum zicea un bun prieten, ing. Ilie Borțun, păcat că Timișoara n-are-un Semenic, că n-am mai pășì des spre arenele cu supărări.

Din cîmpie, un gînd nostalgic, de dor și pară, spre muntele rămas, solemn, în miez de iarnă.

Teodor BULZA

Anunț:

Autori: Copiii!

În colaborare cu Consiliul județean Iași al Organizației Pionierilor revista „Cronica" organizează anul acesta, sub egida Festivalului național „Cîntarea României", a șasea ediție a concursului „Autori: copiii"!

Se admit în concurs desene, poezii, povestiri, schițe, portrete literare, reportaje semnate de copii între 8 și 15 ani. Lucrările vor reflecta dragostea față de patrie, partid și popor, prezentul socialist cu biruințele, eroii și faptele sale semnificative, momente de glorie din trecutul nostru istoric, efervescența vieții pionierești, modul în care trăiesc și învață copiii României socialiste, frumusețile naturii. De asemenea creațiile prezentate în concurs vor oglindi sentimentele de prietenie ale copiilor din țara noastră față de toți copiii lumii.

Lucrările vor fi expediate pînă la data de 5 mai 1981, **pe adresa:** Revista „Cronica", strada Vasile Alecsandri, nr. 8 Iași, cod. 6600, **cu mențiunea** Concursul Autori: copiii! **Pot fi trimise** cinci lucrări individuale și treizeci colective **(cerc literar sau plastic).**

Pe fiecare text sau desen se vor nota, exact și citeț, vîrsta, clasa și școala la care învață concurentul.

În afara publicării lucrărilor premiate în numărul dedicat Zilei internaționale a copilului, vor fi acordate premii, (I, II, III) în cărți și truse de desen.

mapamond

STRESSUL ÎMPOTRIVA STRESSULUI

Stress, iată un cuvînt la modă în ultima vreme. Un conflict la serviciu, în familie, boala celor apropiați, toate acestea provoacă la om nervozitate, furie, disperare. Sistemul nervos ajunge într-o stare de excitație limită. Se creează condițiile apariției a nenumărate boli. Stressul e boala secolului nostru rapid, și oamenii de știință caută modalități eficace de luptă împotriva lui.

Cercetătorii de la institutul de cercetări din Rostov, M. Ukolova, L. Garkavi, și J. Kvakina au descoperit reacții biologice specifice ale organismului sub influența mediului. Este cunoscut că pînă și în timpul marilor epidemii de gripă nu toți oamenii se îmbolnăvesc. În lumea medicală e cunoscut cazul celebrilor medici Koch și Pettenkofer. Acesta din urmă, întrucît nu putea să-și dovedească ipoteza prin cuvinte, a băut o soluție cu microbi de holeră și nu s-a îmbolnăvit. Această boală grea nu l-a afectat pe curajosul om de știință, nu din întîmplare sau pentru că s-ar fi născut sub o zodie norocoasă, ci pentru că sistemul de apărare al organismul său n-a cedat în fața bolii. De ce într-un caz boala îl doboară pe om, iar în celălalt nu, care este mecanismul intern al acestui fenomen?

Se știe că viața înseamnă adaptare. Tot ceea ce e viu e supus continuu unui potop de impulsuri și excitații. În mod obligatoriu organismul reacționează la toate acestea. Dar, ceea ce e important, el menține în permanentă un echilibru constant al mediului său interior, sau, cum se zice de către specialiști, homeostaza sa. Tocmai aceste reacții de adaptare constituie mijlocul universal care-l face pe om să supraviețuiască și să-și păstreze sănătatea în lumea noastră infinit schimbătoare. O asemenea reacție biologică a fost descoperită de savantul canadian Selye, prin anii '40 ai acestui secol, dîndu-i denumirea de **stress.** De atunci și pînă astăzi mulți s-au ocupat de această problemă, dar multora le-a scăpat faptul că acest sindrom nu e consecința orcărei excitații, ci numai a celei puternice. În viață însă ne întîlnim la tot pasul de excitații obișnuite: simțim mirosuri, auzim sunete, simțim căldură sau frig, anumite vești ne bucură sau ne întristează. Toate acestea sînt excitații la care organismul răspunde în permanență. Or, cercetările oamenilor de știință sus-amintiți arată că asupra organismului nu atît felul de excitație are importanță ci intensitatea și durata ei. Pe lîngă aceasta s-a dovedit că **prin acțiunea excitanților de diverse intensități se pot mobiliza rezervele interne ale organismului în lupta împotriva diverselor boli.**

(Continuare în numărul viitor)

evrika!

- **Fierul ucide dacă nu-l lași să ruginească la timp.**
- **O sută de mici șicane fac cît o crimă, dar autorii șicanelor nu-s pedepsiți cum se cuvine.**
- **Și apa, și vîntul muncesc pentru om, dar tot ele prosperă.**
- **Cînd pozezi unui pictor de talent, contează și la ce te gîndești.**
- **Cei mai mulți oameni n-au pierit datorită puștilor cu mai multe țevi.**
- **Romanul îl publici mai ușor cînd joci cărți cu directorul editurii.**
- **Animalul îl ține minte pe om numai cînd acesta i-a pricinuit un rău.**
- **Ciudat: gazeta de perete satirică merge bine mai ales acolo unde nu prea ai ce critica.**
- **Spre deosebire de elevi, profesorul (cît e el de deștept) rămîne mereu în aceeași clasă.**
- **Dintr-o schiță bună nu se poate trăi, dintr-un roman prost, da.**
- **În timp ce-mi străpungea pielea cu seringa, mă întreba: „Te doare?"**

Ion VELICAN

din literatura lumii

POEȚI AMERICANI CONTEMPORANI

JOHN ASHBERY

ASIGURARE GREȘITĂ

Predau intr-o școală superioară
Și supraveghez surorile in citeva spitale
Iar dacă toți profesorii sint așa
Poate le voi telefona intr-o zi
Să luăm impreună masa, cafeaua sau altceva.

Statuile albe de marmoră din amfiteatru
Sint mai reci la atingere decit ploaia ce cade
Pe inscripția despre ploi și zăpezi de la Poștă
Sau despre tristețea nopții. Mă gindesc
Ce-or fi insemnind aceste sensuri arhaice
Care se rostogolesc in istorie ca o scară de frînghie
Pentru a ne cădea la picioare asemeni șofranului.

Toată viața noastră este un rebus,
Cu mici animale de lemn vopsite timid
In culori terifiante, magnifice, oribile,
De toate la un loc. Mesajul lor e invățat
Precum lumina toamnei la marginea mării.
Anotimpurile sint suprapuse.
La New York iarna este in august,
Ca in Argentina și Australia.
Primăvara e infrunzită și rece, toamna palidă și uscată.
Schimbări ce se-ntimplă mereu
Și mereu in vecie ca niște păsări care in lumina
Unui cer de august cad in depărtări
Menite a defini uncle lucruri dinainte știute,
Urmate de seri muzicale.

Da, prieteni, acești nori trași de sfori invizibile
Sint, după cum ați ghicit, simple butaforii
Și, lucru caraghios, se știe că știu
Despre ce este vorba și totuși ele vor să credem
In imitația asta stupidă ce se dorește iubită
Și nici măcar pentru ea ci pentru sinele ei :
Intunecimea unui parc, frunzișul zdrențuit,
Ințelepte trunchiuri de arbori, teancuri de hîrtie
De toate culorile curcubeului aruncate acolo
Unde perspectiva intersectează amurgul, așa
Ca să știm că și noi sintem alcătuiți imposibil,
Dintr-o mulțime de lucruri diferite,
Prea multe lucruri pentru a avea un inteles.
Ne răzlețim ca niște coeficienți, ingrediente
Greu de combinat și ceea ce merge inainte
Merge cu participarea și consimțămintul nostru.

Incercați laptele lacrimilor, dar nu mai este același lucru.
Păpădiile vor trebui să știe de ce și rutina bocetului
Vostru comic se va pierde in adierile
Vintului – un vint norocos, deși el vă va purta
Prea departe, pe un tărim deschis și rece
De tristețe la care vă și așteptați să a ajungeți
Și, de ce nu, chiar să-l depășiți
Astfel, prieteni, acest distilat
Și difuz parfum de mosc al rotirii, produsul
Frunzei după mugur, al prea multor
Veniri și plecări, al oaspeților de 'a toate orele
In fiece noapte, este desfrunzit, straniu, la cea mai
Ușoară atingere.

PHILIP LEVINE

NE ÎNTOARCEM

Cei dintre noi ce ne intoarcem
rareori vorbim despre anii noștri
indepărtați sau despre cei
ingropați in țărina cenușie
intre stinci, cutii de conserve
și sticle golite. Frații mei,
ca și mine, ne-am insurat
de tineri și-am procreat
copii ce n-au putut invăța
ce e risul. Cind stăm
impreună in bucătărie,
după cafea, in casa bătrînă,
vorbim despre ploaia ce spală
străzi pustiite, despre
vechi jocuri cu reguli
pe vecie uitate, noi
vorbim pe rind cite unul, scurt
și cuprinzător și apoi
bătrinul orologiu din hol
ne măsoară tăcerea
bătaie cu bătaie. Inaintea
miezului nopții, mă aflu in pat
lingă somnul nevestei.
Scrutez cu privirea intunericul
noapte de noapte și văd
aceleași absențe,
aceleași goluri cenușii și aud
lopeți lovind silnic in stincă
și le simt cozile
aplecindu-se ca pomii-n pădure
și știu, inc-odat', că pămintu-i
mai mare ca noi –
el poate face-un toiag
trezit dintr-o stincă,
un toiag cenușiu și purtat,
dar mai viu decit ochii
largi, negri, plini și aprinși
cu smaralde de lacrimi.

DARUL

Lanurile sint lăudate de vint
Incărcat e marele fluviu
cu lungi plute de arbori.
Apoi, după cimpia intunecată
unde, deodată, un oraș
incoltea, silozuri inalte, docuri
și un lung tren pufăind
spre noapte. Mergeam inainte
departe, cit mai departe de casă,
spre locul unde munții mă inălțau
ușor la-nceput, apoi
pe repezi și-ntunecate urcușuri
iar ici și colo cite-o pereche
de ochi arzind ca niște mici luminări
la marginea drumului. In cele din urmă
se crăpă de ziuă. Am tras
la margine și am dormit o oră sau două
și m-am trezit pe o mare nălțime
intoarsă asupra pămintului inghețat
de parcă aș fi fost o pasăre
sau m-aș fi trezit dintr-un vis
intr-alt vis. Dar eram totuși eu,
oarecum diferit, cel puțin (așa credeam pe atunci, la fel)
de singur, chiar la acea inălțime,
amintindu-mi de toate, de orașul
unde credeam c-am murit,
de riul negru, cernit de
noapte sau de țiței,
sau de amindouă, strălucind luminile
tuturor focurilor ce mai ardeau
pe ambele maluri. Eram incă acolo,
chiar dacă totul trecuse, chiar
dacă toate viețile ce mă ținuseră-n viață
îmi dăduseră drumul, plecind apoi
ele insele. Mă puteam intoarce
intr-o zi să mă plimb pe aceleași străduțe
in aceeași lumină și nimeni
să nu-mi ațină calea sau să-mi spună pe nume.
Eram acolo fiindcă trebuia
să fiu, dar acum, zburind in aerul palid,
respirind in cristale căzute
și-n stincile albe de de-asupra copacilor –
planare fără aripi
și fără credință – acesta era deci
paradisul de nimeni promis.

MARK STRAND

ORĂ TÎRZIE

Un om se-ndreaptă spre oraș,
din spate il atinge briza
cu miros de pămint și crudul verde al copacilor.

Își trage greutatea iubirii de parcă nu s-ar fi intimplat nimic.
de parcă tot l-ar mai iubi femeia
ghemuită acum lingă amantul ei.

E trează și privește cicatricile luminii
prinse in bucăți de sticlă.
El stă sub geam și-o cheamă ;

o cheamă toată noaptea in zadar.
Se va-ntimpla din nou, va reveni oriunde-ar fi.
Va sta din nou afară amintindu-și

de ochii ei deschiși in intuneric –
și-o va vedea venind lingă fereastră să priveaască.
Trează va sta din nou lingă iubitul ei

și-n intuneric il va auzi chemind-o.
Din nou ora tirzie, luna și cu stelele,
rănile nopții ce se-nchid tăcute

din nou vint luminos din răsărit.
Și, in final, fără dorință, fără știre
sfirșitul solitar, fără de noimă.

DESPRE UN OM

Se scoală noaptea,
se duce la oglindă și intreabă :
Cine-i acolo ?

Se-ntoarce, cade in genunchi,
privește fulgii care fără vină cad
in golul nopții.

Strigă :
Privește cerule in jos !
Vezi ? Aici nu-i nimeni.

Dezbracă hainele și spune :
Mi-e carnea un mormint fără nimic.

Se-apleacă pe fereastră :
Hei, tu, trezește-mă și spune-mi
Că tot ce-am zis nu e adevărat.

Traducere de :
Șt. AVĂDANEI și Al. PASCU

FRAGMENTE LEVANTINE

IV. DELFINUL

... Călătorind prin Creta, printre flori și plante arborescente, printre stinci aride și rithoni, amphore și ciupuri filigranate care descoperă delicatețea desenului lumii imediate, gindul te duce spre Japonia, spre arta ikebanei, spre dantelăriile pagodelor budiste, spre tușele senzuale, discrete și vii de pe makimonouri și takimonouri, spre ințelegerea ființei umane ca ochi lucid și sensibil al Naturii privindu-se pe sine. Pină și neantizarea numelui Minos, din rege in rege, peste două milenii, fără să se fi spus și „al II-lea" ... „al IX-lea" ... „al XX-lea" ... ori semnificațiile lui in egipteană (men), in greacă (meno), in latină (maneo) denumind un fapt („cel ce rămine") te indeamnă să preiei această lume ca pe o hologramă a civilizațiilor de inceput, ale cărei fragmente deții, fiecare in parte, imaginea intregului ansamblu. Căci pentru lumea de acum patru milenii civilizația minoică va fi reprezentat un fel de „placă turnantă", cum spun specialiștii, un fel de păpădie in bătaia vintului, risipindu-și semințele din Spania pină in China, și din Carpați pină in Etiopia. Nu poți vedea Egiptul fără să treci prin Creta. Nu poți ințelege Creta fără să treci prin Egipt și Asia Mică, după cum n-ai să-i pricepi pe greci fără Creta, pe romani fără Grecia, și pe bizantini fără aceste toate ... și incă altele venind peste uscatul continentului asiatic dinspre Mesopotamia. Nu ne putem face o imagine completă nici asupra noastră, aici, in găvanul Carpaților fără această lume care ne-a pictat pereții credințelor vechi ...

Povestea o inceput simplu, de la un imperiu de uscat, Egiptul și un imperiu de apă – Creta, care au trecut prin milenii alături imprumutindu-și coloanele, frescele, imbrăcămintea, obiceiurile, semnele sacre, ori impărțindu-și hrana și bogățiile ... Unii crezind in viața de apoi, nemărginită precum deșertul și cerul veșnic senin al lui Amon-Ra, ceilalți crezind in viața cea de toate zilele, mărginită ca o insulă aflată in bătaia valurilor unei nemiloase veșnicii. De pe uscat au pornit spre mare scarabeii, sfincșii, inorogii și grifonii Imperiului Vechi, ființe aflate la marginea vieții și inchipuirii. Dinspre mare s-au mutat spre adincul continentului insorit, in arta unui crimpei de istorie eretică din Noul Imperiu, delfinii minoici și caii zburind, cum și o nețărmurită dragoste de viață pămînteană. S-a petrecut, in fapt, o simbioză intre Imperiul Mării, scut de apărare impotriva popoarelor din nord și Imperiul Uscatului, piață de desfacere a mărfurilor pentru minoici, care-și aveau cartierele lor in Memphis și Theba cum și pe insula Pharos din fața Alexandriei ...

... De-abia mai tirziu, călătorind spre sud, cind norii devin niște scame prevestitoare de cer turcoaz, incepi să simți cum toate știutele tale sint o clădire cu ziduri de piatră inalte, cu zeci de camere și temple, cu firide obscure și magazii, cu luminatoare și scări care leagă intre ele etajele, cu porți la care bați și se deschid, cu băi și culoare care te ademenesc topindu-și dorința de a le părăsi. Un labirint pe care-l parcurgi impăcat cu gindul că nu ești un rătăcit, de vreme ce, iată, iți pierzi o jumătate de zi privind la citeva vase de Kamares. Și totuși, iți aduci aminte de prezent și urci intr-o verandă cu coloane ce are deschidere spre mare și te bucuri ... E ciudat cum, Icarul modern, care vede deasupra sa aripile argintii ale păsărilor supersonice, simte că nu acelea il pot elibera de labirintul său ci poate, mai degrabă, un delfin. El, delfinul ce s-a oprit mirat in apropierea fregatei, singurul martor viu al poveștilor care te țin inchis intre zidurile lor ... El, prietenul și călăuza minoicilor va ști mai multe și despre acei primi pirați ai Mediteranei, fenicienii și despre celelalte Popoare ale Mării, neamuri amestecate venind din bazinul Pontului Euxin, din Balcani și din Corsica și Sardinia spre insulele „pămintului făgăduinței", cu copii, femei, bătrini și bogății, in vremea lui Ramses al III-lea, și despre drumurile lungi ale negustătorilor cretani spre Canaan, Egipt, și Asia Mică ... : Le știe, dar n-a inteles din toate mai mult decit că oamenii au fost și sint de două feluri ... In rest, Imperiul fără timp al mării, cu amurguri calde, cind soarele își revarsă viclean amăgitoare valuri de ulei aurit, cu dimineți răcoroase, cind apele imbracă culoarea bronzului, apoi a fierului, pentru ca in cele din urmă să rămină simple oglinzi albastre plescăind valuri de liniște ... Și martorul mut, inocent și jucăuș venind dintr-un alt mediu, rămas cu mii de ani in urmă, dintr-un imperiu fără cetăți și fără morminte sacre. Dacă delfinul crede totuși in zei, atuncea noi sintem aceia, palpabili, vii, bipezi și temători de apă. Niște zei care il invidiază pentru libertatea lui și pentru felul său de a fi increzător in toate, niște zei pizmași care se afundă intre zidurile labirintului conceptelor să adune avar alte și alte bogății impalpabile ca să descopere **de ce** și **cum** și **pină unde** a putut să ajungă sufletul și puterea și voința semenilor lor ... Stau pe veranda prezentului, de unde se vede – nu se vede marea, orizontul (depinde de vreme, de ceturi, de furtuni) Icar nehotărit, și privesc spre seamănul meu din celălalt mediu, care pare să-mi spună prin ochii lui de copil mirat și blind : Vino și joacă-te cu mine ! Sau nu-ți dai incă seama că, după atita amar de vreme, de nume și istorii, luptele voastre, pămintene se păstrează incă intre niște termeni inițiali ? ... Ce să-i răspund ? La Atena am văzut o sculptură : „Aedul Arion salvat de delfini" ...

Paul Eugen BANCIU

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se inapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE
ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.
Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA"

Proletari din toate țările, uniți-vă !

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 9 (675) 5 MARTIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. – 1 leu

Dominante ale culturii socialiste

Trăim într-o epocă în care se produc mereu mutații practice și teoretice importante ; destinul ei este transformarea, emanciparea omului într-un sistem social dezalienant – socialismul – și totuși acest destin nu se realizează fără contradicții. Principiul competiției dintre sistemele sociale este mai accentuat ca niciodată, iar performanțele competitive au un rol din ce în ce mai acut în deciderea valorii și a aportului diverselor formațiuni sociale care au adoptat diferite soluții – uneori opuse – în urmărirea progresului. Sistemele de referință s-au schimbat deseori în ultimele decenii, consecințele aplicării lor la judecarea progresului au fost variate, acceptarea lor a fost contradictorie. În consecință, se vorbește deseori despre o criză a valorilor, progresivă, de criza ideologiilor la fel de accentuată, cu consecințe asupra vieții materiale ; s-au căutat soluții integratoare și refugii „liniștitoare" în obiectivism sau în renașterea subiectivismului „nealterat".

Și totuși în acest hățiș complicat de tendințe și orientări, condiția umană suportă – observă o serie de autori – o deteriorare a creativității, o deformare a raportului ei normal cu noul, cu originalitatea produselor acțiunii umane. Alți autori prezintă însă faptele dintr-un unghi schimbat : deteriorarea creativității individuale și dispersate se produce pe fondul unei accentuări a valorii acțiunii creatoare colective. Fenomenul se explică printr-o accentuare a componentelor sociale ale activității umane. Importanța grupului, a deciziilor acestuia devine tot mai mare, ceea ce face ca și performanțele sale – în calitate de grup – să poată concura cu cele ale individului creator. Faptul acesta se întîmplă mai ales în știință, care a devenit sistemul referențial fundamental al aprecierii creativității în epoca noastră.

Pe acest fond contextual, cultura noastră socialistă și-a manifestat, în special în ultimele două decenii, cîteva trăsături distinctive care-i completează caracterul național cu dimensiuni noi, specifice construcției socialismului în țara noastră, noului sistem de idealuri fundamental deosebit de cele ale vechii societăți. Este vorba, în primul rînd, de o nouă dimensiune a acțiunii practice în raport cu finalitatea creativă a comportamentului uman. Coordonata progresului continuu e cea care o caracterizează, presupunînd o reconsiderare dinamică a timpului și a evenimentelor, o transformare continuă a structurii sociale. **„A fi revoluționar** – se arată în Programul partidului – **a fi comunist înseamnă a fi explorator îndrăzneț al noului, a privi întotdeauna înainte către ceea ce se dezvoltă, a gîndi cutezător pe baza experienței revoluționare a maselor".**

O altă caracteristică dominantă în dezvoltarea culturii socialiste în țara noastră este principiul acțiunii de masă, al stimulării largi a creativității în toate domeniile teoriei și practicii ; privită în acest sens, creativitatea dobîndește un caracter revoluționar. Așa se explică faptul că problema creației umane în general nu mai poate fi raportată astăzi doar la individ, chiar dacă o asemenea raportare ne duce sub unghiuri parțiale la determinarea unor caracteristici reale și totodată importante ale procesului creator ; extinzînd-o asupra colectivității putem determina de fapt caracteristicile definitorii ale creației – faptul că ea este un fenomen colectiv de valorizare a produselor muncii individuale, ale acțiunii oamenilor, acțiuni ce dobîndesc sens numai în societate, prin raportare la sistemele de valori și norme elaborate de aceasta. Creația nu mai este în zilele noastre un privilegiu al unei elite, ci o trăsătură de comportament al unei colectivități largi care și-a cîștigat dreptul la o finalitate dezalienantă a propriei acțiuni.

Dialectica relației dintre obiectiv și subiectiv, dintre spontan și conștient aparține organic istoriei contemporane, primind și ea o coloratură specifică în care termenii **obiectiv** și **conștient** dobîndesc valori noi, desemnînd principii de organizare socială, de redistribuire a energiei colective în raport cu acțiunea istorică, ea însăși conștientizată. Problema previziunii nu este legată astfel doar de capacitatea de cunoaștere ci și de determinarea scopurilor eficiente ale acțiunii revoluționare, de împlinirea lor în practică – deci de însăși esența spiritului revoluționar al vremii. Între practică, cunoaștere și previziune se produce astfel o unificare ideologică a cărei criteriu de referință este coordonarea științifică a acțiunii. Spiritul „lucrului bine făcut" este spiritul activității umane raportată la **calitate**, la eficiență **pentru om.**

Viorel SÎRBU

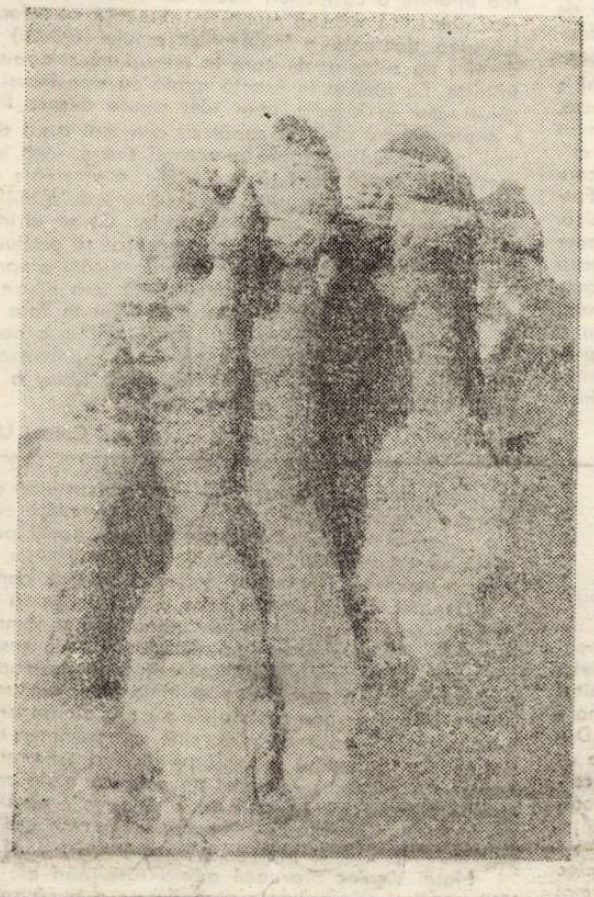

Ilustrăm acest număr cu fotografii ale „sfincșilor" din Carpații meridionali, realizate de prof. Călin TURCU.

Fenomenul tînăr

Nimic mai reconfortant în priveliștea mereu redescoperită a poeziei românești din ultimele două decenii decît sentimentul unei tinereți fascinante, așadar sentimentul unei naturi ce uimește printr-un proces de necontenită înnoire.

Semn al vitalității și, în egală măsură, al unor nebănuit de bogate posibilități de explorare a sensibilității umane și semn al unei recunoscute vocații de invenție în terenul mereu accidentat și mirific al limbajului artistic – cu consecințe, uneori, asupra evoluției liricii de pe bătrînul continent – poezia noastră face acum, încă o dată, proba de foc a neîmpăcării cu faptul de artă pîndit de relaxare ori inerție.

După cum s-a putut observa, fenomenul tînăr **(ca să ne ingăduim rememorarea unui titlu de vers) al poeziei române de astăzi ni se impune, incitant și controversat, prin vigoarea nouă, iconoclastă, și spectaculară, a unei escadrile insuflețitoare, așteptată și necesară. Și iarăși, după cum s-a putut observa, poezia ce ni se propune – în pofida noutății ei insolite – își are sursele și resursele într-o realitate a liricii noastre din ultima jumătate de secol și în contextul poeziei timpului. Cît și cum va evolua această nouă resurecție lirică rămîne să înțelegem cu vremea. Ceea ce ni se pare important acum este faptul că ea există. Și nu ne îndoim de influența ei productivă asupra poeților ce vor veni și nici de actiunea ei recurentă.**

Ar fi inoperant și ne-am situa înafara stării de fapt dacă n-am adăuga îndată că fenomenul tînăr al poeziei românești de astăzi se manifestă – într-o remarcabilă diversitate – la numeroase etaje ale construcției și în interiorul multor structuri ale artei poetice, într-o emulație ce împlinește, cu valențe mereu noi, testamentul Văcărescului – „Creșterea limbii românești / Și-a patriei cinstire".

Anghel DUMBRĂVEANU

MOMENT POETIC

Dificil de distins, iată, dintre debutanții ultimului sezon literar, pe cei care vor reprezenta, cu adevărat, poezia (s-a spus) anilor '80. Dificil, mai întîi, pentru că orice previziune, într-un domeniu atît de supus neprevăzutului cum este cel al poeziei, rămîne, din capul locului, o tentativă hazardată ; dificil, apoi, și pentru că parcurgerea promptă a tuturor cărților de debut este, chiar și pentru lectorul profesionist, o încercare cu tot mai puțini sorți de izbîndă : neînsoțit de omagiul confratern al exemplarului adresat la redacția unei publicații literare, debutul – apariția unora dintre volumele debutanților înconjurate de o anume aură publicitară ori cunoscuți din reviste – rămîne pentru o vreme un act înconjurat de mister, comunicat confidențial, culegerea de versuri a proaspăt promovatului în literatură ajungînd, grație tirajelor, mai înainte chiar de intrarea în librării, un exemplar rarisim, pentru bibliofili.

Așezate la începutul unor sumare considerații despre poezia tinerilor autori publicați, prin hazardul concursurilor literare, în anul trecut, rîndurile de mai sus au rostul, unic, de a avertiza asupra caracterului (în parte, măcar) aleatoriu, al alegerii cărților la care voi face referiri în continuare ; asupra lipsei vreunei intenții de a impune o ierarhizare valorică rigidă între acești cîțiva reprezentanți ai noii promoții lirice : autori care, deocamdată cel puțin, onorează ori duc mai departe o sumă de experiențe poetice validate de actualitatea literară.

Altminteri, între liricii ale căror dintîi volume le-am putut citi, – cel care propune experiența lirică cea mai complexă, dacă nu cumva, sub raport polemic, și cea mai radicală, este Mircea Cărtărescu. Intrată în atenție prin cîteva entuziaste consemnări de presă, ba și printr-o „polemică", avînd drept singur rezultat notabil o precizare de principii estetice din partea autorului, **faruri, vitrine, fotografii,** substanțiala selecție publicată de editura Cartea Românească aduce, nu doar un nume în plus în familia ironiștilor liricii actuale, dar și un poet, din cît îmi dau seama, matur. Abundent, retoric, prozaic, prin însăși formula de poezie pe care o practică, Mircea Cărtărescu debutează cu poeme care respiră, prin tot ce au mai caracteristic, atmosfera de chermeză modernistă a liricii interbelice, – cu poeme susținute, în majoritatea cazurilor, de o informație literară remarcabilă. În proximitatea experienței lirice a unor Mircea Ivănescu și Vasile Vlad, trimițînd, prin unele practici culturale, la Ezra Pound și T. S. Eliot după cum și, în spațiul liricii românești interbelice, la Ilarie Voronca și Ion Vinea, Mircea Cărtărescu scrie niște songuri remarcabile ale orașului modern, versuri în același timp pline de senzualitate și sarcasm, parodice și truculente, cu referințe la existența cotidiană, la mituri ale civilizației veacului, la iubire și moarte. Ce aș mai remarca în mod deosebit la Mircea Cărtărescu este capacitatea de a trece prin filtrele poeziei toate cuvintele dicționarului („vorbesc cu toate cuvintele"), în plus vioiciunea spiritului, capacitatea de a pune în pagină plauzibil o figurație culturală de o mare varietate, imagismul metodic și nu în ultimul rînd prizа la real. Nu puține dintre aceste poeme în care se vorbește despre toate lucrurile posibile și despre încă ceva în plus sînt niște reportaje „à l'américaine", cinice, crude, dezabuzate, sentimentale, în căutare perpetuă de senzații și „senzațional", receptînd pulsul trepidant de mare metropolă : „la două noaptea un canion pe rulmenți sonticăie hîtru în jurul stelelor sorbonarde / în razele tramvaielor aparatele de taxare coboară ca niște militari în costume de camuflaj din elicoptere / scaunele acoperite cu mușamale sînt prinți și prințese gheboșate de vreun șaman din antarctica / dansînd mascat printre ciupercile de benzină / la intersecții muzicuța cu schimbător își întinde tentaculele de alamă își lipește ventuzele / de rinichii de geam ai tăcerii hîruitoare / la două noaptea demonul bucureștiului se ridică din arhitecturile portocalii ale apei / ca un portar de polo din plasa de nailon ferat" etc. **(Vinarea Balenei Albe).**

Parte din caracteristicile poeziei lui Mircea Cărtărescu pot fi regăsite, schimbînd ceea ce este de schimbat, în volumul aproape la fel de masiv cu care se prezintă cititorilor Magdalena Ghica : **hipermateria** (Ed. Cartea Românească), frapant în acest caz fiind, după abilitatea de a glosa în jurul cîtorva din conceptele capitale ale existenței, discursul metodic, vizînd o demitizare a celor ce în mod curent alcătuiesc specificul liricii feminine. Paradoxal, poate, singura marcă a feminității în poezia autoarei rămînind pînă la urmă elanul de sufragetă cu care nu sînt violentate cîteva din tradiționalele, confortabilele idei despre numita speță a liricii : „Lasă-mă-n pace, îți zic, hoașcă bătrînă / ce-mi umbli spășită și cu creieru-n mînă / după ce-ai supt toate paharele cu rachiu răsuflat din / / barurile de zi și de noapte, / ai rochia ruptă, te-ai fardat ca o tîrfă, umbli să / furi, să ucizi, să cerșești / / te cunosc / ieri mi-ai vîndut moaștele fecioarei maria, margareta, elena, / «dragostea mea te aștept de o mie de ani»

Lucian ALEXIU

(Cotinuare în pag. 6)

cronica literară

Magdalena Ghica

Hipermateria

Ed. Cartea Românească, 1980

1. Cit o reprezintă pe ea însăşi şi cit „generaţia ei", grupul acesta de poeţi intrat in literatură atit de zgomotos in anii din urmă : grup solidar, mult mai conştient decit altele de menirea pe care o are in literatura română, capabil să afirme fără să clipească şi să nege cu dezinvoltură, grup cu mentori, protectori, profeţi, purtători de cuvint, teoreticieni, polemişti, războinici, adversari, cu poeţi furioşi, cinici, eruditi, inteligenţi, ironici, dezabuzaţi, sceptici, eclectici, cu autori care fac şi mai ales vor mai face mult zgomot fiindcă, după cum bine se ştie, dacă nu există fum mult nimeni nu e dispus să ia in seamă jătatecul, arderea, chiar atunci cind e ea de crengi verzi. Poezia Magdalenei Ghica are in urma ei (deja !) cîteva etape dintre care una este prezentă in **Hipermateria :** aşezată la sfirşitul cărţii, secţiunea de **Fragmente vechi** pare adăugită nu pentru a ilustra disponibilitatea unei autoare, ci pentru a arăta cum gindea şi scria „odinioară", inainte de convertire, poeta. Există in **Fragmentele vechi** o poezie de tip hölderlinian, bine făcută, teoretizantă, abstractă, de mare distincţie a frazării : un lirism nobil al existentului, mult diferit de literatura afectat plebee a programelor „hipermateriei", a stilului enciclopedic din lungile şi explozivele programe care fac substanţa volumului. **Să ne meritäm cu toţii conceptele, Frumos ca o idee generală** pot fi decupate pentru arta lor ironică. Ideile sint ca pintecul miticei balenei in care incape – se poate altfel ? – totul. Existenţa devine copleşitoare, poemul cumulează cuvintele ei obişnuite dar mai ales neobişnuite, cele care scandalizează. **Hipermateria** poate fi citit şi ca un proiect de tratat filozofic pe dos in care există şi o imagine a omului : nu o fiinţei ideale. Pricepem acum că titlul insuşi e un program literar. Aş cita poemul, de mare frumuseţe, dar fragmentele pot înşela fiindcă mai contează in poezia Magdalenei Ghica punerea in pagină, grafismul, aşezarea versurilor, pathosul intregului.

2. In fiecare „proiect de revoluţie literară" şi-a făcut apariţia antilirismul, poezia cinică, viscerală, explorind ostentativ „teritoriile interzise" ale literarului, incercind, prin discurs, prin programe, prin sfărîmarea limitelor (a măsurilor obişnuite) poemului să se ridice impotriva literaţilor ce, pină la ei, făcuseră o seamă de texte prea conformiste. Aproape fiecare virstă literară îşi are războinicii, scriitorii care vor să transforme literatura. Dacă o seamă dintre virfurile noii generaţii (incepind cu Traian T. Coşovei : la apariţia volumelor lui Mircea M. Tomuş, ale lui Liviu Papadima ne vom rezerva dreptul de a reveni asupra ideii) continuă „dinastii" literare, dacă ei sint, foarte tineri, profesionişti ai literaturii, observăm că persoane intii auctorială devine, prin ei, altceva. Forţa cu totul ieşită din comun a lirismului debutantei Magdalena Ghica poate să derive din lejeritatea cu care autoare îşi abandonează Eul, cu care se detaşează de el in numele „condiţiei" sale. Dacă lirismul „mai vechi" al poetei e conceptual, epurat de orice impuritate, in poemele **Hipermateriei** Conceptul poate domina cu mare autoritate – şi ironică autoritate – curgerea informă a cuvintelor, poate controla exploziile vitale. Dar lirica poetei se sprijină numai in aparenţă pe informal, pe contabilizarea delirantă a impasurilor omului (fiinţei) in lumea modernă ; pe subteranele care le presupune şi adaugă ceea ce se trăieşte. Ea rămine in esenţă egală cu sine insuşi, poetă lucidă, constructor in numele unor idei sigure despre literatură : totul e supravegheat pină la capăt cu cea mai mare siguranţă. Volumul, premieră importantă a poeziei tinere, lasă impresia că reprezintă o etapă firească a poetei : o incercare de solidarizare cu colegii săi de generaţie – o incercare de a dialoga cu aceştia in limbajul şi uneori cu mijloacele lor. Ce se va intimpla mai tirziu, cind poeta nu va mai crede necesar să producă **programe** ? Cind voinţa de individualizare va precumpăni asupra celei de dialog, de conversaţie, de discurs ? Iată una dintre intrebările pe care criticul şi le poate pune nu numai in faţa acestui volum, ci şi in faţa altor volume ale „noului val" : a poeţilor eruditi şi furioşi, inteligenţi, torenţiali, „universali", prin excelenţă ai cotidianului, instalaţi provizoriu intr-o virstă hippy a literaturii. O preafericită virstă, fără indoială.

Cornel UNGUREANU

Matei Vişniec

La noapte va ninge

Ed. Albatros, 1980

Intre candoare şi naivitate, intre asumarea unei anumite realităţi existenţiale guvernată de legile implacabile ale absurdului şi demistificarea acesteia se aşează poezia lui Matei Vişniec. Poetul dovedeşte incă de la primul volum o sericoasă indeminare de a plăsmui dacă nu universuri, cel puţin **situaţii** credibile. Demersul său se indreaptă spre **construcţie,** spre circumscrierea unei zone foarte personale, conduse de la distanţă de o voce calmă, indiferentă, metalică in stridenţele-i aproape matematic calculate. Poetul este posesorul unei dezinvolturi deconcertante, „morala" versurilor sale fiind o rezultantă tocmai a „răcelii" ce intră ca insăşi in efectele poetice ale textelor sale. Matei Vişniec cunoaşte, cu siguranţă, meşteşugul **facerii** unei poezii, dar mai cunoaşte un lucru la fel de important : cum să disimuleze intruziunea poetului in poezie. „Prozaismul" voit al micilor sale fabule (indeosebi) morale este consecinţa şi a candorii degajate de poeziile sale. Am risca un paradox : creaţiile lui Matei Vişniec nu sint, in ciuda existenţei tuturor ingredientelor adevăratei poezii, decit **texte poetice,** şi nu poezie propriu-zisă. Multe din ele pot fi citite ca adevărate arte poetice, cum e şi această admirabilă „lecţie de filosofie" : „Noi ne plimbam in saboţi / prin grădinile Akademos / maestrul respira de cîteva ori / aerul de dimineaţă şi apoi făcea meticulos / prezenţa : Timaios este ? Musaios este ? / Aristoteles este ? este, este, spuneam noi / bine, bine, spunea maestrul, ce v-am învăţat ieri, / bunii mei adepţi ? o, ieri ne-aţi predat / geometria, maestre, aşa ? aşa ? dar / alaltăieri, alaltăieri ce v-am învăţat ? / o, alaltăieri ne-aţi predat medicina, aşa ? aşa ? / hai atunci să ne ocupăm azi / de filosofie / aşadar scoateţi-vă saboţii / şi să ne continuăm plimbarea". **(Despre lecţia de filosofie).** Implicarea poetului e mai evidentă decit oricind : aşa cum **lecţia de filosofie** este substituită de o exemplificare – ostentativ derutantă a unui mod generic de a înţelege „morala" filozofiei, tot astfel şi **textele poetice** ale lui Matei Vişniec se suprapun peste trăirile presupus estetice din care provin. Este clar că pentru poet meditaţia pe marginea semnificaţiei poetice este la fel de mare ca şi veşmintele insolite in care îşi imbracă (sau maschează – nu putem incă şti) **partea vizibilă** din discursul liric – pentru că este deindată evident că multe din poemele sale sint **fragmente** din construcţii poetice mai ample. E destul să amintim că majoritatea poemelor din prima secţiune a plachetei **(Genetica)** sint precedate de particula ‚despre".

Dealtfel, Matei Vişniec pare a-şi fi impus să investigheze in versurile sale un spaţiu relativ omogen prin semnificaţiile sale imediate. Poetul construieşte temeinic situaţii, suspendă idei intr-o zonă a imponderabilităţii senzaţiilor şi iluzionează o intreagă realitate, pină la convertirea ei in joc cu substrat existenţial : „Mă plimbam pe una din plajele pustii / ale imperiului un bărbat inalt trecerea / pe lingă mine cine eşti spuneam eu plictisit / eu sint regele spunea el foarte bine eu / sint iluzionistul iată adineaori mă plimbam / singur pe această plajă mă plictiseam / şi mi-am spus ce-ar fi să-l aduc pe rege / pină aici să treacă pe lingă mine şi / eu să-l intreb plictisit cine eşti ?" **(Un bărbat inalt trecea).**

Matei Vişniec provoacă adinci răsturnări ale valorilor realităţii imediate : experienţa cazonă este o bună sursă de a „fantaza" graţios in marginea marilor probleme ale existenţei : „Mulţimea făcea loc soldatului, il privea nedumerită / Războaie nu se mai ţineau de o mie de ani / Şi totuşi soldatul, unicul soldat al imperiului dezertase / Pe corabia sa regina purta incă urmele fugii / Coiful său fusese biciuit de crengile copacilor / Netulburat soldatul se opri in faţa securii îşi sprijini miinile / de răcealo ei / Şi privi adinc inlăuntrul fiinţei mele" **(Decapitarea soldatului dezertor).** La fel şi banalele intimplări de fiecare zi ascund cite o posibilitate imediat sesizată de a le privi ca pe niste parabole **(Despre istorie, Despre sinucidere, Robinetele curgeau mai departe, Un vapor se scufundă precis** etc.). Dispunerea versurilor participă şi ea la configurarea sensurilor „abrupte", sporind atmosfera de absurd existenţial, de mecanism dotat cu facultatea de a mima (imperfect) situaţii ce se revendică de la o realitate concretă, cit şi de la o viziune poetică anterior insuşită. (Lucrul acesta se răsfringe şi asupra sensurilor de adincime ale poeziei, mai ales dacă o privim prin prisma teoriilor actuale ale textului poetic). De fapt, majoritatea poemelor lui Matei Vişniec sint comentarii, sau teorii incipiente, despre cum se naşte şi cum se menţine o stare poetică. „Exemplificările" sint aproape intotdeauna (excepţie cîteva poezii neinspirat „rimate") excelente.

Mircea MIHAIEŞ

---

revista revistelor

Diferite

● In numărul 8 al **ROMÂNIEI LITERARE,** alături de numeroase pagini notabile, o fereastră de nostalgie şi speranţă : excepţionale rinduri ale lui Lucian Raicu despre **Spiritul animator : M. R. P.,** incheiate după cum urmează „Scrisese şi scria poezie, dar poemul cel mai frumos, metafora cea mai inspirată o constituia **existenţa** sa de fiecare zi : activă, neobosită, risipitoare, optimistă, aventuroasă, făcind din noapte zi, proiectind banalul spre eveniment, miracol, basm ; dăruită literaturii, tinerilor, mereu şi mereu alţii, mereu mai tineri ; după trei-patru ani, „descoperirile" sale literare, straniu de repede maturizate, clasicizate, abandonate, făceau loc altora, intr-o succesiune ce părea nesfirşită. /. . ./ Era inepuizabil, şi „lipsa" lui din ultimii zece ani se resimte. Marin Preda avea dreptate să scrie la moartea lui M. R. P. că nimeni nu-i va lua locul, zadarnic ne vom strinqe noi rindurile, nimic nu va veni să umple golul. Oameni ca Miron Radu Paraschivescu se nasc rar şi sint sarea vieţii. A celei literare şi nu numai. Cu ei incepe şi reincepe speranţa".

● Un alt temei de satisfacţie pentru cititorul presei literare din ultima vreme ar putea fi (şi neindoielnic este) a cincea ediţie a **Caietelor critice** (supliment al revistei **VIAŢA ROMÂNEASCĂ**), redactat de Gelu Ionescu, Alexandru George, Laurenţiu Ulici, Ioana Creţulescu. Suplinind (cu posibilităţile tipografice bine cunoscute) apariţia unei reviste de critică literară, **Caietele critice** probează şi de această dată o remarcabilă capacitate teoretică, de analiză şi sinteză a fenomenului literar, descoperind autori, dar mai ales modalităţi moderne de lectură de care publicistica literară curentă, din motive obscure, se cam sfieşte. Amplul grupaj de studii, reunite sub genericul „Mihail Sadoveanu, azi" oferă „spiritului insetat de modern" una din cele mai consistente şi inedite lecturi ale unui clasic român. Acum opt ani, cu prilejul unui alt moment aniversar (Dimitrie Cantemir), alături de **Secolul 20,** tot **Viaţa românească** se dovedise a fi revista literară cea mai deschisă recitirilor moderne. De această dată, **Caietele critice** realizează cel mai bun „număr tematic" Sadoveanu al anului. Studiile lui Gheorghe Grigurcu **(Glose la Mihail Sadoveanu),** Ov. S. Crohmălniceanu **(Arhetipurile in romanul istoric sadovenian),** Florin Manolescu **(Oferta de identificare),** Dan Arsenie **(Ţara de dincolo de text),** Rodica Zafiu **(Dialogul inutil şi armonia generală),** Magda Ciopraga **(Ochiul de aur şi umbre),** Paul P. Drogeanu **(Homo festus),** Artur Silvestri **(Modernul Sadoveanu)** proiectează, prin metode moderne de lectură, noi lumini asupra unor texte sadoveniene pe care o prea insistentă frecventare părea a le fi epuizat definitiv. Două studii cu totul remarcabile (cel al lui Victor Ivanovici – **Note pentru o teorie a textului** şi al lui Eugen Negrici – **Specii in travesti)** confirmă mai mult decit necesara deschidere a **Caietelor critice** spre cercetarea literară modernă. O notă specială (nota maximă !) pentru inconfundabila **Ars amatoria,** a cărei prezenţă, la finele **Caietelor** (cu **Schiţă pentru o posibilă (h)artă literară)** ni se pare a avea un tilc special. Am citit-o dealtfel ca pe un temeinic studiu aplicat, asupra imposturii şi poncifului, detectindu-i o funcţie critică precisă.

● Dintr-un foarte bun sumar, in ansamblul său, am reţinut apariţia in **VATRA** (nr. 1) a două prestigioase interviuri, acordate de Petru Creţia şi Leonid Dimov, ale căror răspunsuri privitoare la destinul culturii şi poeziei române ar putea fi in intregime citate pentru gravitatea şi profunzimea formulării lor.

Anemone POPESCU

şantier literar

IVO MUNCIAN

– Te văd, Ivo Muncian lucrind la corectura noii tale cărţi. Ce inseamnă ea, tematic şi stilistic, in contextul creaţiei tale poetice ?

– Este vorba de un nou volum de versuri in limba sirbă care va vedea lumina tiparului in cursul lunii martie la Editura „Kriterion". Se numeşte „Ce ne aduce bucurie". Este cea de a noua carte a mea şi in contextul creaţiei mele, in contextul edificării gindurilor şi a sentimentelor, cred că aduce un plus de noutate, un plus de vigoare pentru că tematica acum este mult mai vastă, reperele fiindu-i contemporaneitatea, intimplările cotidiene, mărunte dar importante, ale devenirii oamenilor. Stilistic vorbind, trebuie să mărturisesc că am incercat o abordare mai directă, mai nesofisticată, cum se zice, a problematicii, nerenunţind, bineinţeles, la metafora care, cred, caracterizează expresia poetică utilizată şi in celelalte volume dar care, acum, sper, a devenit mai profundă, intr-un anume fel expansivă.

– S-ar putea spune că profesiunea de ziarist exercită o anume influenţă asupra scrisului tău (şi, poate, in general). Care este această posibilă relaţie ?

– Profesiunea de ziarist te poartă pe drumuri utile, acelea ale cunoaşterii vieţii şi a oamenilor, ale realităţii ţinindu-te mereu treaz, in consens cu evenimentele şi intimplările atit pe plan mai larg cit şi pe plan afectiv. Posiblitatea de a străbate meleaguri, de a purta un dialog viu cu oamenii de cele mai diverse profesii şi preocupări ii oferă artistului, cred eu, acel izvor de apă vie de care are nevoie inspiraţia pentru a se transforma in miniaturi de creaţie.

– Care este receptarea criticii faţă de lirica ta ? In ce măsură te-a ajutat critica ?

– Critica a făcut suficient receptind scrierile mele, iar in ce măsură m-a ajutat, chestiunea devine mai sensibilă. Cind mi-au fost sesizate uneori neimplinirile, bineinţeles, că mi-au adus un real folos părerile criticilor. Evidenţiind reuşitele, universul ideatic şi mesajul, critica m-a ajutat, adică ea a venit in intimpinarea iubitorilor creaţiilor mele ajutindu-i să pătrundă mai adinc in această lume pe care le-am oferit-o in cărţile scrise pină acum.

– La ce lucrezi in prezent ?

– Aştept, in continuare, apariţia volumului de versuri „Fratele meu, soarele" şi a culegerii „Cum se prinde un astru" predate editurilor „Cartea românească" şi, respectiv, „Facla", ambele scrise in limba română. Aştept, apoi, soarta unui manunchi de versuri pentru copii cu titlul „Anotimpul bucuriilor", existent, deocamdată, la editura „Ion Creangă". Dar, nici un artist nu se află in aşteptare. Ci intr-o permanentă efervescenţă.

Convorbire consemnată de Lucian BURERIU

memento

SESIUNE ŞTIINŢIFICĂ OMAGIALĂ

Comitetul de cultură şi educaţie socialistă al judeţului Timiş, Muzeul Banatului din Timişoara organizează in zilele de 6-7 martie a.c. Sesiunea omagială **„60 DE ANI DE LA FĂURIREA P.C.R.".** Programul cuprinde secţiunile – **Istorie veche şi medie** şi **Istorie modernă şi contemporană.** Participanţii, cercetători timişeni şi din principalele centre culturale ale ţării prezintă comunicări ce vizează aspecte fundamentale ale istoriei patriei noastre, cu preponderenţă ele fiind axate pe realităţile umane, sociale, politice bănăţene. Fiind un omagiu adus celor şase decenii de fiinţare a Partidului nostru, **Sesiunea de istorie de la Timişoara** va beneficia de nume prestigioase ale istoriografiei naţionale.

Anunţăm, prin aceasta, că lucrările Sesiunii se vor desfăşura in sediul Muzeului Banatului şi in sala „Modex" din Timişoara.

ORIZONT publicitate

M. I. Ch. — T. C. M. R. I. C.

Întreprinderea de utilaj greu şi transport auto pentru construcţii

BUCUREŞTI

Pornind de la cerinţele obiective şi fundamentale ale noului mecanism economico-financiar, colectivul de specialişti ai I.U.G.T.A.C se preocupă, cu rezultate promiţătoare, in direcţia ridicării activităţii economice pe o nouă treaptă, calitativ superioară, în care creşterea eficienţei în gospodărirea resurselor materiale şi băneşti să atingă cotele unei strategii economice sănătoase şi echilibrate.

Un obiectiv major de stringentă actualitate a întregii activităţi economice este reducerea severă a consumului de materiale, piese de schimb şi energie, obiectiv cu pronunţat caracter social care angrenează întreaga masă de oameni ai muncii.

Urmărind promovarea noului şi lichidarea risipei de orice fel, diminuarea consumurilor specifice şi a normelor de consum prin creşterea indicilor de valorificare a tuturor materialelor şi pieselor de schimb, noua orientare economică se înscrie în ansomblul de măsuri menite să conducă la perfecţionarea raporturilor din viaţa economică şi socială a societăţii noastre.

Fără să se prevaleze de unele criterii obiective ale fenomenului de mobilizare manifestat prin existenţa temporară a unor stocuri disponibile de piese de schimb cu mişcare lentă sau fără mişcare, I.U.G.T.A.C caută soluţii îmbunătăţite pentru controlul şi supravegherea continuă a dinamicii de circulaţie a fondurilor băneşti, acţionind cu rigoare ştiinţifică asupra factorilor care condiţionează utilizarea raţională şi eficientă a bunurilor materiale cunoscînd că resursele materiale trebuiesc folosite judicios şi în strînsă corelaţie cu sarcinile concrete ale producţiei.

Unitatea bucureşteană propune valorificarea conform legii a unor importante stocuri de piese de schimb pentru autocamioane, tractoare, excavatoare şi încărcătoare.

În scopul informării potenţialilor consumatori notăm în cele ce urmează o parte din reperele declarate disponibile :

Excavator P 403

Nr. crt.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preţ	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Coroana dinţată	0401005001	buc.	1 120	2	2 240
2.	Pinion conic	0401006001	buc.	1 010	1	1 010
3.	Şaibă	0401011036	buc.	11,20	5	56
4.	Cuplaj	08400A 29	buc.	67	2	134
5.	Bolţ	0605007001	buc.	90	10	900
6.	Bueşa	N 755802 A	buc.	194	1	194
7.	Bueşa	0401024001	buc.	95	2	190
8.	Arbore cardanic	0005000001	buc.	675	2	1 350
9.	Roata dinţată	200016036	buc.	192	2	384
10	Supapa cu pirghie basculantă	551003001	buc.	239	2	478
11.	Inel de etanşare	R 3633221534	buc.	0,45	4	1,80
12.	Inel de etanşare	R 30531000027	buc.	43,93	1	42,93
13.	Pinion	0401009036	buc.	170	1	170
14.	Pompa dublă	716 DT 1000 R 1500	buc.	15 800	1	15 800
15.	Motor hidraulic	716 DX 3000 S	buc.	6 125	1	6 125
16.	Pinion	0401009036	buc.	78	1	78
17.	Bueşa	0401024001	buc.	95	8	760

piesele Motor S 9— S 18 D 30— TN

Nr. ert.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preţ	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Regulator	S 90800	buc.	510	1	510
2.	Juclor principal	S 180903	buc.	7	3	21
3.	Garnitura	S 90929	buc.	10,65	3	31,95
4.	Pîrghie	S 390940	buc.	16,20	6	97,20
5.	Arbore cu came D-30	D 30151	buc.	197	1	197
6.	Garnitura colector evacuare	D 30251	buc.	3	40	120
7.	Pinion regulator	R 24141	buc.	4,40	8	35,20
8.	Şurub distanţă	S 90909	buc.	4,10	2	8,20
9.	Cilindru ans. cu bueşa	S 180200 T	buc.	368	6	2 208
10.	Chiulasa motor	S 270209 A	buc.	120	4	480
11.	Siguranţa	S 90916 A	buc.	2,45	5	12,25
12.	Rola	16016	buc.	1,60	6	9,60
13.	Cep	R 24131	buc.	1,10	2	2,20
14.	Rondela	S 90921	buc.	0,20	5	1
15.	Rondela	S 90919	buc.	0,20	5	1
16.	Capac	S 909 12	buc.	2,25	2	4,50
17.	Capac şi şubăr	S 90911	buc.	17,30	4	69,20
18.	Suport jiglor principal	S 90902	buc.	1,50	1	1,50
19.	Rondela	S 90919	buc.	0,20	5	1
20.	Bulon record orientabil	D 16110	buc.	1,75	5	8,75
21.	Garnitura	P 24206	buc.	0,70	20	14
22.	Collier	S 90945	buc.	2,15	5	10,75
23.	Pîrghie fixare	S 90941	buc.	4,50	2	9
24.	Dop jiglor	S 90926	buc.	3,10	5	19
25.	Careasa rulment	S 181403 A	buc.	321	1	321
26.	Cuplaj	S 271604 A	buc.	21	3	63
27.	Colector admisie	S 13024	buc.	96	1	96
28.	Garnitura	S 270206	buc.	2	8	16
29.	Garnitura	S 270208	buc.	6	8	48
30.	Careasa ambreiaj	S 181209	buc.	45	1	45
31.	Capac	S 90912	buc.	2,25	2	4,50
32.	Pîrghie	S 90940	buc.	16,20	2	32,40
33.	Careasa rulment	S 181430 A	buc.	361	1	361
34.	Siguranţa	S 90916 A	buc.	2,55	3	7,65
35.	Rondela	S 90921	buc.	0,20	5	1
0	1	2	3	4	5	6
36.	Siguranţa	S 90922	buc.	2,45	1	2,45
37.	Şurub principal	S 90927	buc.	35	2	70
38.	Piston	S 270401	buc.	57	2	114
39.	Segmenţi compresie	S 270403 A	buc.	8	20	160
40.	Carburator	S 180900 A	buc.	231	1	231
41.	Piston cu ştifturi	S 270401 PS	buc.	57	5	285
42.	Bolţ piston	S 270404	buc.	15	5	75
43.	Segment compresie sup. CN	S 270402 A	buc.	17	10	170
44.	Toba eşapament	S 181104	buc.	114	1	114
45.	Ax principal	S 181418	buc.	40	2	80
46.	Cursor	S 270612	buc.	14	1	14
47.	Şurub opturator	S 90907	buc.	4,30	2	8,60
48.	Şurub distanţa	S 90909	buc.	4,10	2	8,20
49.	Rondela	S 90919	buc.	0,25	40	10
50.	Ax Jiglor	S 90917	buc.	7	3	21
51.	Rondela	S 90919	buc.	0,30	3	0,90
52.	Piuliţa obturator	S 90908	buc.	2,70	6	16,20
53.	Şurub obturator	S 90907	buc.	6,55	2	19,65
54.	Jiglor principal	S 180928	buc.	7,80	2	15,60
55.	Suport Jiglor principal	S 90902	buc.	1,50	2	3
56.	Plutitor	S 90931	buc.	16,20	1	16,20
57.	Careasa rulment	S 181403 A	buc.	21,00	2	42
58.	Furea	S 181425	buc.	71,00	1	71
59.	Piston cu ştifturi	S 270401 PS	buc.	57	2	114
60.	Segmenţi compresie CN	S 2704031	buc.	1,30	5	13
61.	Segmenţi compresie CN	S 270402 A	buc.	17	2	34
62.	Jiglor de mers în gol	S 180924	buc.	6,55	4	26
63.	Segment compresie CN	S 270403 A	buc.	8	20	160
64.	Niplu special	D 41115	buc.	5,15	5	26
65.	Şurub principal	S 90927	buc.	35	3	105

PIESE — TRACTOR U — 650

Nr. ert.	Denumirea pisesei	Simbol	U/M	Pre.ţ	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Conductor injector Nr. 3	11016019	buc.	15,15	4	62
2.	Conductor injector Nr. 4	11016020	buc.	15,50	6	93
3.	Supapă de refulare	1418522055	buc.	7,80	60	468
4.	Garnitură Supapă refulare	1410105001	buc.	1,70	10	17
5.	Element	1418325095	buc.	19,00	20	380
6.	Piston	10303110	buc.	36,25	100	3 625
7.	Bolţ piston	10303115	buc.	14,00	60	840
8.	Filtru ulei	FU 211000000C	buc.	7,50	400	3 000
9.	Inel „O"	1410210001	buc.	2,15	5	10,75
10.	Grup regulator	1428194000	buc.	20,80	20	416
11.	Piuliţa	1413300028	buc.	0,75	60	45
12.	Garnitura	2916710609	buc.	1,00	30	30
13.	Supapă evacuare	10302118	buc.	10,50	60	630
14.	Supapă admisie	10302117	buc.	6,50	60	390
15.	Supapă evacuare	10302118	buc.	17,00	10	170
16.	Supapa admisie	10302117	buc.	17,00	3	51
17.	Semicuzinet palier Nr. 3	10301263	buc.	238	2	476
18.	Împingător	1418720023	buc.	12	40	480
19.	Brida fixare pompa injecţie	11816110	buc.	26,80	3	80,40
20.	Bueşa mijloc seaun	10301146	buc.	89	20	1 780
21.	Pîrghie ambreiaj	3116154	buc.	14,30	2	28,60
22.	Releu regulator	1410000	buc.	125,00	4	500
23.	Garnitură metalică	11516306 A	buc.	0,15	20	3
24.	Manşon de decuplare	3116186	buc.	22,70	2	45,40
25.	Radiator apă	505001 C	buc.	13,25	3	54,75
26.	Lampa	P 20600	buc.	215,00	3	645
27.	Releu regulator	1410000	buc.	125	5	625
28.	Releu de oscilaţie	3130028	buc.	60	2	120
29.	Comutator cu chei KC	A 30553	buc.	27,80	2	55,60
30.	Corp pompa alimentare	2445103058	buc.	27,70	3	82
31.	Dop filetat	11516332	buc.	1,75	20	35
32.	Supapa pompa alimentare	2443123021	buc.	1,00	20	20
33.	Rola	2440200000	buc.	1,90	6	11,0
34.	Rondela	NUT PN 103	buc.	5,00	10	50
35.	Rola	2440200000	buc.	1,35	10	13,50
36.	Cartuş filtrant	11508030	buc.	79,60	6	477,60
37.	Racord de refulare	1813372000	buc.	5,50	2	11
38.	Cartuş filtrant	11516051	buc.	20	20	400
39.	Grup regulator	1428194000	buc.	138,70	2	277,40
40.	Injector	0832281000	buc.	66	20	1 320
41.	Semicuzineţi palier 2— 4	10301262	buc.	2,25	10	22,50

piesele motocompresor MC 10 MOTOR D— 120 T.N.

Nr. ert.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preţ.	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Inel de siguranţă Ø35	STAS 5848-58	buc.	2,10	4	8,40
2.	Bueşa ax came	D-12001111	buc.	89,00	10	890
3.	Chiulasa motor	D-1200210	buc.	1 057,00	1	1 057
4.	Bolţ	P 5121	buc.	0,85	5	4,25
5.	Ghid supapa	D 122117	buc.	10,00	6	60
6.	Rotor pompa apă	2071307307	buc.	17,20	2	34,40
7.	Supapa admisie	10302117	buc.	12,25	10	122,50
8.	Supapa evacuare	10302118	buc.	216,00	8	1 728
9.	Carcasa volant	D 1200121	buc.	621,00	2	1 242
10.	Seaun supapa admisie	D 12002 1-2	buc.	21,00	20	420
11.	Ax pompa apă	2111307202 D	buc.	8,45	5	42
12.	Filtru aer	D-1200160	buc.	65,00	4	260
13.	Bueşa ax cu came palier	D-12001111	buc.	89,60	4	356
14.	Ghid supapa	D-122117	buc.	25,00	5	1 125
15.	Supapa ulei	C5 0311	buc.	28	2	56
16.	Bueşa	10303107	buc.	75	2	150
17.	Supapa de înaltă presiune	C5 3000	buc.	606	1	606
18.	Inel etanşare refulare	C 5 2806	buc.	162	2	324
19.	Cuzineţi superiori palier	51011100315	buc.	47,70	5	239
20.	Cuzineţi inferiori palier	5101110 C 316	buc.	47,70	5	239
21.	Burduf presetupa	2111307214	buc.	4,15	10	41,50
22.	Ax culbutori	D-1200212	buc.	51,00	8	408
23.	Carcasa I. ansamblu	D-1202440	buc.	60,00	2	120

24.	Carcasa D ans.	D-1202476	buc.	47,00	2	94
25.	Semicuzineți bielă CN	D-120058529	buc.	3,00	50	150

stocuri – Excavator E 04

Nr.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preț	Cantit.	Valoarea
0	1	2	3	4	5	6
1.	Dinte cupa	K 6662	buc.	137	6	822
2.	Cruceea sateliților	ED 33010058	buc.	137	1	137
3.	Ax	E 032020001 F	buc.	705	1	705
4.	Roata dințată	E 0320200026	buc.	413	1	413
5.	Roata dințată	E 032040004	buc.	276	1	276
6.	Pinion	E 033010202 B	buc.	690	2	1 380
7.	Articulație dințată stînga	E 0330203001	buc.	840	1	840
8.	Butuc	E 032050101 D	buc.	392	2	784
9.	Ax	E 03104003 C	buc.	95	3	285
10.	Miez dreapta și stînga	106021/22	buc.	46	10	460
11.	Sabot	E 033010007 C	buc.	225	1	225
12.	Piston	E 031100004 C	buc.	25	2	50
13.	Pivot	E 033020019 A	buc.	55	1	55
14.	Bucșa cu caneluri	E 033010022 C	buc.	21	2	42
15.	Furca dreaptă	E 033100005 A	buc.	200	1	200
16.	Furca stîngă	E 033100006 A	buc.	200	1	200
17.	Piston	K 66390002/B	buc.	10	2	20
18.	Sabotul frînă	E 033070200 A	buc.	270	1	270
19.	Cupla	E 032040007 A	buc.	95	1	95
20.	Coroana diferențial	E 033010018	buc.	1 830	1	1 830
21.	Roata de cablu	E 03121003 A	buc.	139	1	139
22.	Roata dințată	E 032030107 B	buc.	1 150	1	1 150
23.	Roata dințată	E 032030107 D	buc.	1 150	1	1 150
24.	Supapa de frînare rapidă	K 5652001 C	buc.	89	2	178
25.	Rola	E 03104002	buc.	630	5	3 150
26.	Sertar diferențial	K 564200 D	buc.	274	3	822
27.	Coroana diferențial	E 033010018	buc.	987	5	4 935
28.	Roata dințată	E 0330300054	buc.	2 560	3	7 680
29.	Roata dințată	E 0320500046	buc.	1 750	1	1 750
30.	Ax principal	E 032046001 C	buc.	1 315	1	1 315
31.	Capac cupă	E 034040200 C	buc.	450	1	450
32.	Articulație direcție	E 0330204602 B	buc.	810	1	810
33.	Semiaxă	E 033020028 B	buc.	550	1	550
34.	Pinion	E 033010202 B	buc.	690	2	1 380
35.	Roata diferențială	E 033010059 C	buc.	210	5	1 050
36.	Satelit	E 033010400 A	buc.	180	34	6 120
37.	Opritor	E 031180601 B	buc.	220	3	660
38.	Butuc	E 032050101 D	buc.	196	2	398
39.	Racord cu 2 ieșiri	E 031110200 D	buc.	204,12	2	482
40.	Sabot	E 032030302	buc.	33,03	3	99
41.	Cuplaj ansamblat	114100	buc.	768	1	768
42.	Corp	E 033016009 G	buc.	3 165	2	6 330
43.	Camera de frînare	K 56410000 B	buc.	540	4	2 160
44.	Supapa de trecere	E 033110400	buc.	190	4	760
45.	Racord cu 2 ieșiri	E 031110200 D	buc.	210	2	420
46.	Racord cu 1 ieșire	E 031110300 D	buc.	202	1	202
47.	Supapa de reglare	K 564660/A	buc.	44	2	88
48.	Supapa de depănare rapidă	K 565200 C	buc.	44	5	220
49.	Cuplaj	E 03305003 F	buc.	360	4	1 440
50.	Semicupla	E 033010019 C	buc.	38	4	152
51.	Sabot ansamblat	E 032030300 A	buc.	243	4	972
52.	Sertar cu acțiune directă	K 56380000-A	buc.	106	6	636
53.	Pivot	E 033020019 A	buc.			
54.	Capac lateral	E 033010100 A	buc.	178	2	356
55.	Sertar diferențial	K 564200 D	buc.	260	5	1 300
56.	Roata dințată	E 032020004 G	buc.	415	3	1 245
0	1	2	3	4	5	6
57.	Roata dințată	E 032020004 G	buc.	497	3	1 491
58.	Roata dințată	E 032020005 F	buc.	284	3	852
59.	Semicrucea sateliților	E 033010053	buc.	54	6	324
60.	Articulația cardanului	E 033020017 E	buc.	142	15	2 130

piesele Excavator E 0,6

Nr. crt.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preț	Cantit.	Valoarea
1.	Rola	E 050934 B	buc.	111	20	2 220
2.	Roata lanț	E 0504112 F	buc.	597	2	1 194
3.	Arbore pentru ambreiaj Motor D 110	K 648610001 D	buc.	650	1	650
4.	Mufa cu camă	E 0504116 D	buc.	425	2	850
5.	Roata cu sprijin pentru șenila cu 2 pinteni	E 051141 C	buc.	486	3	1 458
6.	Cuplare rotativă	E 05088 IV/C	buc.	637	3	1 911
7.	Element filtru ulei	09422	buc.	274	3	822
8.	Roata de întindere pentru șenila cu 2 pinteni	E 051131 D	buc.	1 156	1	1 156
9.	Bolt senilă	E 051162 A	buc.	17	20	340
10.	Tambur pentru ridicarea săgeții	E 50041 II/B	buc.	2 079	2	4 158
11.	Cercel ambreiaj	K 648611412	buc.	874	2	1 748
12.	Cuzineți din 2 jumătăți	E 0504130 B	buc.	205	2	410
13.	Roata dințată conică	E 050712 B	buc.	1 250	3	3 750
14.	Roata de presiune	E 0505117 C	buc.	347	3	1 041
15.	Roata de lanț	E 050551 B	buc.	400	1	400
16.	Colector distribuitor	E 05083 II/B	buc.	582	1	582
17.	Roata	E 051141 C	buc.	263	8	2 104
18.	Ax canelat	E 050715 C	buc.	660	2	1 320
19.	Dinte cupa Draglina	E 052215 C	buc.	295	10	2 950
20.	Roata directoare pentru senila cu 1 pinten	E 051121 A	buc.	1 716	6	10 296
21.	Dinte cupa Draglina	E 052215 C	buc.	336	10	3 360
22.	Roata dințată conică	E 050712 B	buc.	2 560	2	7 680
23.	Cripetele lingurii	E 0530412	buc.	238	2	476
24.	Cripete	E 051632 B	buc.	300	6	1 800
25.	Ax dirijor cablu	K 6724000 A	buc.	82	1	82
26.	Roata de sprijin pentru senila cu 1 pinten	E 051141 A	buc.	920	10	9 200x
27.	Scripetele lingurii	E 0530412	buc.	741	1	741
28.	Scaun cu capac	E 051711 F E 051712 A	buc.	3 360	3	11 580
29.	Pompa de injecție	P 9 A 25	buc.	1 640	3	4 920
30.	Rotor pompă apă D 108 Kirov	08113	buc.	72	1	72
31.	Supapa de scurteircuit	P 28-13	buc.	2,30	20	46
32.	Pastila filetată	D 1100733	buc.	19	8	152
33.	Antecamera	D 1100737	buc	32	8	256
34.	Element imperecheat	P 75.15	buc.	58	4	232
35.	Cuplaj ansamblat	16 S 26 1	buc.	7,70	10	77
36.	Garnitura	FU 21000039 A	buc.	0,70	4	2.80
37.	Segmenți ungere CN	D 1100509	buc.	22	10	220
38.	Element filtru ulei	FC 32300000	buc.	69	20	1 380
39,	Segmenți compresie supapa	D 1100507	buc.	23	10	230
40.	Inel siguranță Ø52	NL 12663	buc.	5	10	50
41.	Rondela Ø16	R 5.106	buc.	0,15	20	3
42.	Inel etanșare Ø30	NL 128.63	buc.	0,60	20	12
43.	Ghid supapa evacuare	D 110070105	buc.	17	30	510
44.	Inel de etanșare	FU 21000005	buc.	0,20	8	1.60
45.	Bucșe bielă	D 110050102	buc.	151	5	75
46.	Pastila	FU 21000003 A	buc.	0,60	20	1.20
47.	Supapa de refulare	16 S 16	buc.	7,70	20	154
48.	Piston	D 1100506 A	buc.	374	10	3 740
49.	Segmenți compresie	D 1100508	buc.	9	8	72
50.	Segmenți ungere CN	D 1100509	buc.	9	3	27
51.	Inel de etanșare	FU 21000011	buc.	0,15	5	0.75
52.	Garnitura	16-145-1	buc.	1,50	20	30
53.	Dop aerisire	16-210	buc.	2,50	5	12,50
54.	Axul furcii	R 5 109	buc.	1,35	5	6.75
55.	Manșon	R 24 151	buc.	24	3	72
56.	Furca	R 24 18 2	buc.	18,30	2	36,60
57.	Garnitura	FU 21000039 A	buc.	3,70	5	18,50
58.	Cuplaj pompa injecție	D 1100820	buc.	60	3	180
59.	Element imperecheat	P 7 S 15	buc.	58,60	20	1 172
60.	Roata dințată	D 11002012 A	buc.	86,00	2	172
61.	Ax regulator	R 7-09	buc.	20	10	200
62.	Regulator RV 87-0600	P 7-01-1	buc.	318	3	954
63.	Corp regulator ans.	R 24-02	buc.	73,50	3	220,50
64.	Dop filetat	R 51072	buc.	0,90	60	5,40
65.	Șurub	E 5 123	buc.	0,85	10	8,50
66.	Pîrghia regulatorului	R 24-19	buc.	8,95	10	89,50
67.	Suportul împingătorului	R 9131	buc.	7,50	10	75
68.	Pulverizator	2 G 16 S 42-1	buc.	27	3	81
69.	Corpul filtrului	FU 21400000	buc.	14	1	14
70.	Tija cu supapa	FU 25100000	buc.	30	4	120
71.	Capacul filtrului	FU 21800000 A	buc.	70	10	700
72.	Segment compresie	D 1100508	buc.	17	10	170
73.	Bucșa cilindrului	D 110032 A	buc.	335	2	670
74.	Lagăr	D 1100406	buc.	59	3	177
75.	Bulon bielă TAD 11	D 1100503	buc.	32	20	640
76.	Segmenții compresie CA Sup.	D 1100507	buc.	13	20	460
77.	Segment ungere RI	D 1100509	buc.	22	35	770
78.	Lagăr lateral	D 110070213	buc.	16	4	64
79.	Antecameră	D 1100737	buc.	32	4	128
80.	Disc cuplaj	D 110120205	buc.	23	2	46
81.	Supapa de scurteircuit	P 28 15	buc.	2,80	3	8.40
82.	Garnitura chiulasa	D 1100744	buc.	70	10	700
83.	Împingător piston	P 24.09	buc.	12	4	48
84.	Garnitura supapa refulare	16067 A	buc.	1,08	10	10,80
85.	Racord refulare	16069 A	buc.	5,50	5	27,50
86.	Inel etanșare	7421000011	buc.	0,15	5	0,75
87.	Dop de golire	FU 21000012	buc.	1,95	2	3,90
88.	Garnituta	FU 2100039 A	buc.	3,70	6	22.20
89.	Element filtrare	FC 32300000	buc.	69	15	1 035
90.	Garnitura chiulasa	D 1100744	buc.	76,80	15	1 152
91	Piulița bielă	D 1100504	buc.	8	3	24
92.	Suport	D 110070201	buc.	15	10	150
93.	Lagăr mijlociu	D 110070205	buc.	12	10	120
94.	Culbutor admisie	D 110070208	buc.	43	5	215
95.	Șurub cap sferic	D 110070210	buc.	12	2	24
96.	Lagăr lateral	D 110070213	buc.	16	2	32
97.	Roata dințată	D 1100309 A	buc.	81	1	81
98.	Flanșa regulator	P 2404	buc.	62,50	6	315
99.	Ax cu eama	P 91321	buc.	49,50	3	148,50
100.	Garnitura capac vizitare	P 241301	buc.	0,45	30	13,50
101.	Flanșa regulator	P 24114	buc.	26,95	5	134,75
102.	Colier tija reglare	P 24119	buc.	3,45	10	34,50
103.	Racord	10109168	buc.	5,15	6	30,90
104.	Bucșa bielă	D-110050102	buc.	151	10	1 510
108.	Opritor ulei	16031	buc.	0,15	3	0,45
109.	Dop	FU 21400056	buc.	2,85	10	28,50
110.	Supapa siguranța pompa ulei Kraz	KRAZ	buc.	53	2	106
111.	Supapa pornire	D 110070704	buc.	54	2	108
112.	Farfurie resort piston	160761	buc.	3,30	15	49,50
113.	Ax ventilator	D 1101105	buc.	51	2	102
114.	Disc cuplaj	D 110120205	buc.	21	3	63
115.	Racord orientabil	P 7314	buc.	7,50	5	37,50
116.	Inel siguranță 52	NL 12663	buc.	11,25	5	56,25
117.	Segment ungere CN	D 1100509	buc.	2,45	2	4,90
118.	Plăcuța sprijin	16205	buc.	0,10	10	1
119.	Șaiba de etanșare	FU 21400058	buc.	0,25	10	2,50
120.	Inel de etanșare	FU 21000005	buc.	0,20	2	0,40
121.	Inel de etanșare	FU 21000011	buc.	0,15	5	0,75
122.	Tachet	D 1100410 A	buc.	29	10	290
123.	Inel de etanșare	FU 21000005	buc.	0,20	20	4
124.	Indicator ulei	P 2451 A	buc.	5,50	10	55
125.	Lagăr lateral	D 110070213	buc.	16	4	64
126.	Garnitura	16062	buc.	10,15	20	203
127.	Racord refulare	16069 A	buc.	5,50	4	37,50
128.	Farfurie resort piston	160761	buc.	3,30	5	16,05
129.	Garnitura	16055 AE	buc.	0,40	20	8
130.	Cuplaj intermediar	D 1100324	buc.	32	5	160

Important

Unitățile de profil din economie sînt invitate să consulte lista pieselor de schimb propuse spre valorificare de I.U.G.T.A.C. București, reținînd că pot achiziționa orice reper în condițiile stipulate de legea nr. 11/1980.

Pentru corespondență și relații suplimentare se va utiliza următoarea adresă: I.U.G.T.A.C. str. 13 Septembrie 192 sector 5 București, telefon 31.50.70 interior serv. aprovizionare.

Prezumtivii colaboratori comerciali sînt asigurați de multă solicitudine.

Emil Georgescu – Vasile BAȘA

TREI POEȚI AI NOII PROMOȚII

Poezia „generației '80" a făcut pînă acum obiectul (îndreptățit) al multor articole de susținere ; s-au încercat și unele sinteze privitoare la caracteristicile ei generale, cîteva (încă timide) ierarhizări valorice în sînul ei. În ceea ce ne privește, am așeza noul lirism sub semnul poeticii „postmoderniste", bine reprezentată și în alte părți (de aceea, pentru cunoscătorii poeziei lui Ginsberg, Ferlinghetti, Gregory Corso, Frank O'Hara, dar mai ales a lui Charles Olson și a discipolilor săi din mișcarea „Black Mountain", „noua poezie" românească poate să nici nu mai pară atît de nouă). **Poezia postmodernistă** este înainte de toate o poezie a momentului, a mediului urban și a individului confruntat cu formele (sau clișeele) civilizației materiale. Ea cultivă în egală măsură notația stenografică (un „nou realism") dar și fabulația, imagismul expresionist sau suprarealist ; acumularea de detalii fiziologice și biologice, ca opuse mineralului și mecanicului ; ironia și parodia (autoparodia) ca procedee de construire a discursului poetic (care devine în același timp discurs **metapoetic**). Literatura postmodernistă apare pe fondul unei crize a literarului (senzația „epuizării mijloacelor" de care vorbește John Barth) după o jumătate de veac de experiment modernist (există și la noi unele semne că generația modernistă, stănesciană, a „obosit"). Ca atare noua lirică se întoarce la modele anterioare modernismului, ori parodiază poncifele literaturii moderniste, în încercarea de a apropia poezia de faptul diurn, ori de a descoperi noi mijloace poetice.

În cele ce urmează ne propunem să atragem atenția asupra a trei poeți reprezentativi pentru „nouI val" – Ion Monoran, Ioan Morar și Marcel Tolcea – poeți care s-ar fi cuvenit să aibă, pînă în momentul de față, volume publicate. Existența lor a fost deja remarcată, deși nu în suficientă măsură : Marcel Tolcea (născut în 1956) a publicat poezie în revistele **Amfiteatru** (este și deținătorul premiului pentru poezie al acestei reviste, precum și al unui alt premiu la faza națională a festivalului „Cîntarea României"), **Orizont, Luceafărul, Forum studențesc** și **Dialog** ; Ioan Morar (născut tot în 1956) a publicat în aceleași reviste, beneficînd și de o mențiune la concursul de debut al Editurii Facla (dar nu și de o plachetă) ; Ion Monoran (născut în 1953) a debutat în revista **Luceafărul,** fiind apoi lansat cu o pagină substanțială de **Amfiteatru.** Toți trei au cel puțin cîte un volum de poezie încheiat, care își așteaptă editorul.

ION MONORAN, SUB TITLUL „FRUMOASE INCERTITUDINI", cultivă o poezie stenografică, anti-sentimentală, de certă forță (și agresivitate) a imaginii ; o poezie a orașului la sfîrșit de veac, asaltat de formele tehnologice și de „duhurile buimace" ale vitezei, pierdut în „hățișurile aparențelor cotidiene", amintindu-și totuși (în momentele de candoare) că nu e la urma urmei decît „un țăran tînăr venit nu demult la oraș". Poetul evită cu bunăștiință literaturizarea, „sintaxa" liricoidă tradițională ; el nu-și propune să producă „poezie de categoria I-a", bine așezată în tiparele „iluziei – o stîngăcie a realității", ci preferă „poemele inegale", „proiectele poetice", un fel de **pre-literatură** în care să se audă „vuietul centrifug al poemului / în toate direcțiile basculînd forțe". Iconoclasmul apăsat coboară și la nivelul imaginii sau limbajului : Ion Monoran caută cu ostentație fiziologicul (biologicul) pentru a-l opune tehnologicului și mineralului care sterilizează peisajul citadin ; sau înlocuiește retorica metaforică cu limbajul colocvial (chiar argotic), cuvîntul nud sau clișeul cotidian. Există și o tonalitate nostalgică în poezia lui Ion Monoran, legată de o altă vîrstă petrecută în satul de cîmpie „cu nume de pașoptist" (nici acesta însă, prezentat idilic). Atunci cînd poeziile lui Ion Monoran încearcă să surprindă tranziția de la cultura rurală cosmică, la cea urbană, circumscrisă spațial, ele cîștigă adîncime metafizică : **„Am crezut în tine cîmpie arsă de soare . . . / ca un animal de povară mare și prost / cu ochii blînzi ai lînsului de sare / buimăcit că nu mai există distanțe / între satele noastre / depărtarea părînd a fi / o încăpere pustie pînă-n albăstrime".** Alteori ele surprind viața tăinuită a orașului (organică sau vegetală) irumpînd din fisurile sale, pe strada „ca o păstaie" gata să plesnească, în trupul de „animal învelit în scoarță" al copacului. Sau încearcă, deși în subsidiar, să reanime elanuri erotice, să le întoarcă la ordinea firească a **naturii,** recuperate chiar și în miezul orașului modern.

POEZIA LUI IOAN MORAR mută accentul de pe înregistrarea (fie și polemică) a momentului, pe reflecția metatextuală. Ea este, mai ales în ciclurile mai noi ale poetului, ceremonioasă, livrescă, oferind o viziune caleidoscopică asupra lumii în care poetul, ca „îmblînzitor de metafore", săvîrșește complicate ritualuri de luare în stăpînire a referențialului prin cuvînt. De pildă, ciclul intitulat „O întreagă teorie despre imprevizibil" dezvăluie căile subtile pe care livrescul se insinuează în realitate, „îmblînzind" contradicțiile acesteia, atenuînd sentimentul rupturii între vîrste, a „răului de timp". Poetul aspiră la ordinea povestirii care, prin convențiile ei de decupare a realității și ordonare într-o „succesiune narativă", poate controla și imprevizibilul : „orice povestire, o știm, are fapte sigure care urmează . . ." Textele lui Ioan Morar realizează foarte bine acel spațiu **intra- și intertextual** în care se mișcă actori imaginari, majoritatea avataruri autobiografice cu roluri încredințate de „Narator", și el o ipostază dedublată a poetului. Dar acest spațiu livresc stă sub semnul cercului (adesea vicios) și al iernii care „luminează înghețarea poemului". Adevărul lumii este uzurpat de adevărul literar care păstrează foarte puțin din primul : **„Închipuirea ta / e o junglă întinsă plină de constatări prin care / memoria se plimbă cu mîinile goale. / Te uiți vreme îndelungată la acest poem / și adevărul lui se clatină".** Virstele anterioare devin o simplă „dîră în arabescuri" (o „trace", cum ar spune Derrida), o linie narativă „pe jumătate spaimă, pe jumătate închipuire". De aceea, într-un alt posibil ciclu, „Imaginea maximă despre pericol", Ioan Morar încearcă să găsească o nouă modalitate de comunicare cu realitatea prin care poemul, deși în continuare un fel de „trapă", în care dispare contigentul, repotențează (în loc de „a îmblînzi") conflictele lumii, reactivează imprevizibilul în structuri puternice și în imagini mai agresive. În locul **metaforelor pasive** ale reflectării (oglinzile, binoclul dereglat, apa poemului – fie și tulbure) apar **metafore-le dramatice** ale confruntării cu lumea : secerișul, vînătoare de semne, jocul agresiv, etc. : **„Treci prin oglinzi / ca printr-un lan de primejdii / și-n fiecare spic electricitatea unei mingiieri / se umple de chipul tău".** Schimbarea de ton și mijloace e binevenită : ea atenuează impresia unei poezii prea darnică cu comentatorul, în demonstrația ei de ingeniozitate.

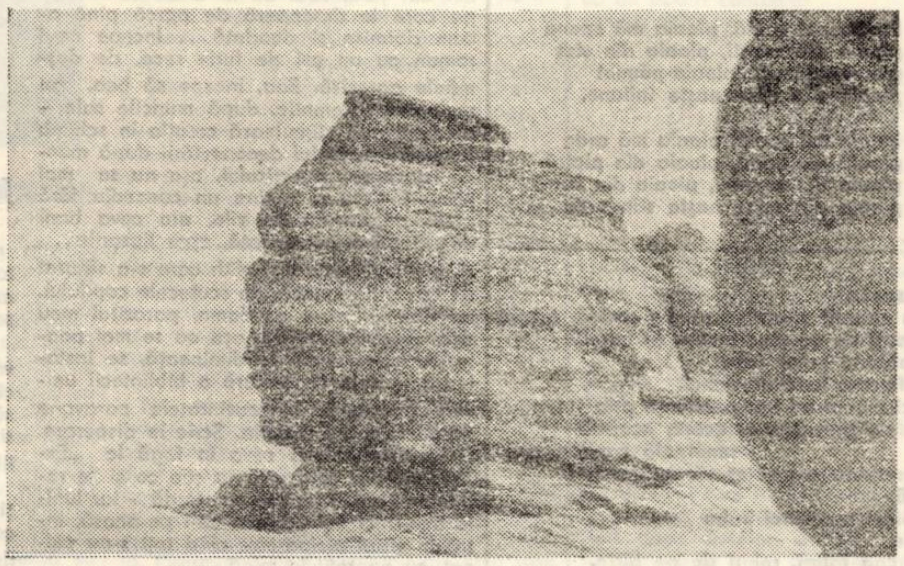

ÎN POEZIA LUI MARCEL TOLCEA, în schimb, clasicul „inventio" al retoricii devine principiul animator al poeticului. Textele sale, intitulate „Sinonimii", încearcă să redescopere lumea din perspectiva unor **imagini tutelare,** niște paradigme complete precum **bicicleta, dulapul, casa** sau **trupul uman.** Utilizînd aceste imagini paradigmatice ca un fel de „grile", poetul recitește relațiile lumii, deschizînd brusc perspective nebănuite în realitățile comune (printr-o „defamiliarizare" sau „insolitare", cum numea Șklovski procedeul). În jurul familiarului se desfășoară ingenioase **narațiuni metaforice** (tot un fel de narativizare a poeziei urmărește și Ioan Morar) ce impun o viziune paradoxală, inedită, asupra lumii. Procesul „citirii" diferite a realității urmează o logică stringentă, dinspre aproape spre departe, sau invers, textele care folosesc aceeași „grilă" fiind apoi însumate în cîte un ciclu („proiect" poetic), între cicluri existînd relații de sinonimie (ele fiind, deci, posibile lecturi paralele ale lumii, din unghiuri diferite). Primul său ciclu, „Bicicleta Van Gogh", deconspira procedeele poeziei lui Marcel Tolcea, „mașinăria" lor exterioară. „Biblioteca abatorului hayerdall" cîștigă și o viziune unitară, redescoperind lumea printr-o privire uimită din și prin . . . **dulap.** O întreagă metafizică (și metapoetică) se întrevede în spatele unor texte ca următorul : **„Numesc acest abator de haine vertebrate / Abator heyerdall / Cu biblioteca deschisă ca o venă / Între trei și cinci / Și toate cărțile nelegate în piele / Ascunse prin burțile vacilor".** În fine, „Proiect pentru o dramă anatomică" este o admirabilă lectură a lumii din perspectiva (narcisistă) a propriului trup. Fiecare element sau organ al trupului devine pe rînd o oglindă concavă ce concentrează (și reorientează) realitatea paradigmatic : părul este domeniul de manifestare a frizerului-călău care-l „obișnuiește pe regele Franței cu ghilotina", dar și al magicianului (artistului) care poate „să-ți schimbe, începînd de sus / înfățișarea" ; urechea devine „copcă trandafirie" pentru desfășurarea unui pescuit ritualic ; somnul (respirația) – o scenă cinegetică, „goblelină" ; alimentația, un fel de nuntă cosmică, eucaristică ; cordul – o bogăție de bălți și zăcăminte ; haina, invazia vegetalului asupra umanului, nereușind totuși să estompeze sentimentul agorafobic al ființei așa ca „pielea mamei". Nu o dată aceste redefiniri metaforice ale lumii (chiar și titlurile sînt un fel de poeme de sine stătătoare) au sensuri metapoetice, divulgînd subtilele relații între cuvînt și lume (salivarea reunește actul erotic cu gestul lecturii, spre exemplu). De aceea cel mai potrivit comentariu al textelor lui Marcel Tolcea este **citarea** lor în întregime, căci ele își conțin și propria lectură.

Marcel POP-CORNIȘ

POEZIE ȘI GENERAȚIE

Presa noastră literară a semnalat în cîteva rînduri apariția unei noi generații de poeți. Ducîndu-și viața mai mult prin cenacluri și reviste de tiraj infim, generația s-a născut, dacă mă pot exprima astfel, normal și la timp, așa că unul după altul „feții frumoși" și „zmeișorii" (cum îi botezase Al. Cistelecan) au văzut lumina zilei într-o literatură care i-a întîmpinat precaut, cu acel aer de vagă incredulitate ce însoțește de obicei o valoare promisă, dar neverificată. Veniți, în majoritate, din medii universitare, tinerii poeți s-au afirmat relativ repede și într-o oarecare discreție, dacă e să ne gîndim că în afara unei mîini de critici (dar ce mînă !) n-au prea fost băgați în seamă, iar sub aspect publicistic, aproape deloc. Întărită prin cele cîteva cărți tipărite, literatura acestor tineri a stîrnit reacții confuze, de la comentarii de nu direct dezavuante (prin **Steaua, Săptămîna, Era socialistă**) măcar voluntar condescendente (prin **Luceafărul,** bunăoară) la entuziaste saluturi semnate de Nicolae Manolescu, Ov. S. Crohmălniceanu, Ștefan Aug. Doinaș, Eugen Simion, Mircea Martin, Laurențiu Ulici, Mircea Iorgulescu, Ion Pop și alții. Cert este că generația există. După febrile tatonări, după dialoguri incendiare în care erau coborîți din ceruri Pound și Croce, Eliot ori Heidegger, după ce a fost ridiculizată și n-a rămas cu nimic datoare, după ce a trecut prin mai multe seisme și scindări sentimentale, după ce și-a adulat maeștrii ca să-i revoce apoi iremediabil, generația pare să se fi pus definitiv pe picioare. Dovada sînt volumele apărute, unele excepționale, dovadă este coeziunea estetică și morală, dovadă este, și nu în ultimă instanță, adeziunea la un program poetic coerent.

Nu mă voi hazarda în considerații de ordin general asupra generației '80, dată fiind, totuși, incipiența fenomenului ; referirile de ansamblu vor fi însă implicite, din moment ce analiza se va opri asupra lui Traian T. Coșovei și cu altă ocazie, a lui Mircea Cărtărescu, doi din poeții reprezentativi ai promoției.

Aflat la al doilea volum, **1, 2, 3 sau . . .** Editura Albatros, 1980 (debutul în 1979 cu **Ninsoarea electrică,** Editura Cartea Românească), crescut sub cer bucureștean și membru al Cenaclului de Luni, TRAIAN T. COȘOVEI mi se pare un poet fascinant, „melanholic" și afectuos pînă la cruzime, sedus de gesturile moi și jerba imagistică, scoțînd, cu dezinvoltura unui mag pus pe șotii, simburele spectaculos al oricărui lucru. Aderînd la una din ideile favorite ale generației, Traian T. Coșovei scoate efecte stranii din mixarea unor decupaje aparent intolerante, punînd cap la cap, ca într-o aiurită montare cinematografică, secvențe de o logică absurdă, delicioase grozăvii dintr-o „Bonanză de celuloid" deșucheată, feerică, amară. Despre Infantă și paradoxala ei existență aflăm cîte ceva încă de la începutul cărții, după cum vom descoperi, pregătite pentru explozie, multe din „fitilele" programatice pe care poetul a avut grijă să le mascheze printre rînduri : „Unu doi trei, unui doi trei, unu doi trei – / În această atmosferă galantă / vă vom spune o istorie cu-o INFANTA / și-un verișor și vreo cincisprezece mătuși / să aveți ce arunca pe ferestre și uși / (. . . și pînă una alta / păstrați numai Infanta . . .) / Pentru inima și sufletele înnodate / vă oferim o nouă sensibilitate – / un vicleim, un eres, / ori poate doar o crimă în Orient Express / și o dragoste la prima a doua vedere / cu mătușile efemeride și efemere . . . / / Unu doi trei, unu doi trei, unu doi trei / Iar pentru lipsa de comunicare, / nu-i nici o dramă – / vă oferim o oglindă venețiană / în fața căreia puteți exprima în cuvinte / tot ce nu vă trece prin minte . . . / / Iar dacă de rușine inima vă va fi cuprinsă – / vorbiți-i cu lumina stinsă . . .)(în **1, 2, 3 sau ce vă oferă 1, 2, 3**) De la extravaganța mecanismelor („În orașul strepezit și păduret / șuruburile erau la mare preț – / scripeții, pîrghiile, scoabele și alte fiare / erau la foarte mare căutare / iar dragostea mea trădată și spusă în slove nichelate / nu făcea doi bani pe lîngă robinetele și roțile dințate / pre care Infanta / răsucindu-le într-o dimineață frumos / porni dansul mecanic, fioros . . .") la pedantismul galant al decorului („. . . în orașul scuturat de globuri și beteală / dimineața s-a revărsat ca de smoală / peste catarama pompierilor trasă de-un nechezat de cal, / unde ardeau infantele în rochii lungi, de bal / lăsînd pe caldarîm cenușa purpurie, zbătătoare . . ."), de la suav-agresiva butaforie („sunete de hîrtie", „. . . . un steag fluturînd pe-un castel de hîrtie . . .", „acoperișuri de ziare", „străzi de carton", chiar „morți de carton cu fețele lor rîse și plinse") la paloarea funestă a „cetățenilor" („. . . . bine ascuns între hîrtie și sac / era Unchiul Chiriac umplut cu zdrențe și cu bumbac . . .", același unchi ivit memorabil cu numai cîteva pagini înainte, ce-i drept, sub o aparență mai vitală : „Unu doi trei, unu doi trei, unu doi trei / Cînd se umplură cuvintele / de o veselie meșteșugită, / se arată la obraze și Unchiul Chiriac în giubea aurită, – / cu fumuri ale deșertăciunii și păreri nebunești / toate înșirate pre slove elinești . . ."), totul produce o violentă impresie de ornament steril, de lozincă a vieții pe un zid de cavou ; clădit într-o joacă rafinată, castelul Infantei se prăbușește feeric, înghițind sub metereze imaginea unui univers tandru, răsfățat, creat din iluzii și distrus de tăria acestora. Tîlcul poemelor-fantoșă din **1, 2, 3 sau . . .**, ingenioase, subtile, unice în felul lor, trebuie căutat dincolo de secvențele „neserioase", colorate și volatile, împinse în primplan cu vicleană generozitate ; scrisă cu „slove dezindrăgostite", arzînd adică la focul rece al lucidității, poezia lui Traian T. Coșovei își păstrează distincția gravă chiar (ori poate, mai ales) sub poleiala salonardă ce pare a oferi contemplației doar privilegii decadente. În esență lor, versurile acestui remarcabil poet țes pînza fină, vaporoasă, a unei tulburătoare reverii.

Radu Călin CRISTEA

accente

ION BĂNUŢĂ

PANORAMĂ-N LACRIMĂ DE IARNĂ

Cad zăpezile de-argint
în veşmintele-colind
şi n-am drum să mă desprind.

Stau livezile în vînt
între flori din nou descînt
pe sub soarele plăpînd.

Nici nu ştiu cum să mă joc
între fulgii de noroc
să răsară busuioc.

Cade-atît argint în noi
în trifoi de patru foi !
Şi n-am umbre de noroi.

PANORAMĂ-N LACRIMĂ DE PRIMĂVARĂ

Bate cucu-n cer de Mai
cade umbra în susai
se descîntă de mălai.

Vin privighetori din Sud
bat în lacrimi din aud
şi trec dudele în dud.

Florile se strîng în cîmp
stă trecutul greu şi strîmb
în veşmîntul năsărîmb.

Surd mi-arunc papucii-n cer
îmi văd tălpile de fier
şi uit Iarna-temnicer.

PANORAMĂ-N LACRIMĂ DE VARĂ

Greierii mei cîntă-n vînt
pe sub stelele de cînt
vine noaptea de cuvînt.

Strig în libertăţi de jar
şi în locul meu de-amar
şi în rod de chihlimbar.

Caut linişti în Adam
şi în scaunul ce-l am
să nu strig că am ce n-am.

Greierii sînt Univers !
Pe sub stele de revers
ard copiii mei în mers.

PANORAMĂ-N LACRIMĂ DE TOAMNĂ

Trec cocori peste culori
rîd şi plîng de mii de ori
pe sub timp de din flori.

Vin belşuguri în stihar
şi cad frunzele în jar
şi porumbii-n calendar.

Curge-n ceţuri nimb de ploi
cad coroane de noroi
şi răscrucile din noi.

Sînt un Timp din Anotimp
şi mă schimb şi nu mă schimb
şi mi-e milă de Olimp.

PANORAMĂ-N LACRIMĂ DE PLOAIE

Ploaia mă spală, ploaia mă roade
ploaia din ceruri, ploaia din iarbă
ploaia din aur, ploaia din barbă
ploaia din mine naşte iscoade.

Ploaia mă spală, ploaia mă doare
ploaia din greieri, ploaia din jale
ploaia din stele, ploaia din cale
ploaia din mine naşte răcoare.

Ploaia mă spală, ploaia mă spune
ploaia din vraişti, ploaia din vînt
ploaia-oglindă, ploaia-pămînt
ploaia din mine naşte taifune.

Ploaia mă spală, ploaia mă arde
ploaia din codri, ploaia din piatră
ploaia din oameni, ploaia din vatră
ploaia din mine naşte stindarde.

MIRCEA M. TOMUŞ

DINCOLO DE COLINE

La pomul lăudat s-a mai născut un copac
întinzînd crucificate bale lemnoase între
crengile lui
S-a născut odată cu fluturii înfierbîntaţi,
s-a născut nimănui.

Pe ulicioarele nervilor mei îngălbeniţi bat
pendule
şi-mi cîntă vremuite madrigale fiece gură
de canal –
Dincolo de colinele sărate,
la pomul lăudat de caraule, oftînd mimetic,
a murit un cal.

Îl văd din turle, îl miros din gangurile
gelatinoasei ore fără leac.
Heralzii din cetate suflă-n surlele lor ude
dar nimeni nu aude de copac.

În circiumi asudate beau secerători
sprijinind alene uneltele tăioase.
Trec broaşte de fier din noapte pînă-n zori
Pe străzile zbîrcite de vreme
şi prin case.

La pomul lăudat s-a mai născut un copac,
momind cu verdeaţa-i toţi caii din cetate.
Mă va prinde dimineaţa în cleştii ei de rac
dincolo de colinele sărate.

GENEZA OREI UNSPREZECE A. M.

Iată, adunăturile de buburuze de
cocostîrci de
bibilici spectrale au înflorit încă o dată
înainte de vreme
împroşcînd cu paraziţi
sărmanele noastre unde hertziene.
Se acumulează în lumea aproape vie o
subversivă menajerie,
blănuri zbîrlite electric ghiare pianotînd
în gol
solzi scorojiţi acoperă podelele plăpînde
de la etajul unşpe la
subsol.
Ne facem loc printre ele înaintînd cu
greutate, înotăm febril agăţîndu-ne de
balustradă,
ca nişte surzi care – au uitat să vadă
cum li se-nchid uşi după uşi
la spate.
Am coborît şi-am urcat. Pe stradă, uriaşe
păpuşi de cauciuc învaţă să întrebe
silabisind greoi, tăcut,
în fiecare ladă de gunoi.
Nici măcar nu bat penitenţă prin vreun
act de prezenţă oarecare, această
amăreală copilărească.
Menajeria a învăţat să vorbească !
Iată,
bibilici cocostîrci bubu
ruze
ne cad roiuri, roiuri de pe buze,
acesta este un alt obiect, un alt continent
sau o altă gheaţă.
Eu unul sînt gata să le rebotez în funcţie
de un
alt sentiment.
Iată. Şi iată. Şi iată.

ÎNTOARCEREA

Veniţi la mine, cavaleri în armură !
Vă aştept de patruzeci de zile lucrătoare,
a trecut o lună şi încă o lună citite
ca o carte fără file
şi de atunci nimenea nu mai moare.
Veniţi cu armurile voastre de veci
împodobite
cu trandafirii omizi,
voi, umbre reci şi slăvite ale cavalerilor
mei
antropoizi.
Mai am de purtat cîteva bătălii
în staţii de metrou şi sub soare.
Au trecut multe zile pustii în huruit de
birou
şi de atunci nimenea nu mai moare
Mă juruiesc că vă voi lăsa vouă
cetăţile de tinichea cucerite cu trudă,
arginţi, pocale, maşini de scris,
fete cu păr de burete
ce bîrfesc şi asudă.
Ascuţiţi ruginite junghere ! Dezveliţi
radiere !
Armele voastre pleznind de otravă
cimilitoare
şi daţi buzna cu toţii fără zăbavă
în ascensoare.
Va curge din nou sîngele şi vinul,
va bulbuci metalul topind preaplinul
şi noaptea
vom admira cum se plimbă pe coridoare
teama.
Eu vă aştept între două dosare,
în ţara unde nimenea nu moare,
jucîndu-mi iar pe limbă
Lama.

ION DUMITRU TEODORESCU

PAJIŞTILE LINIŞTII...

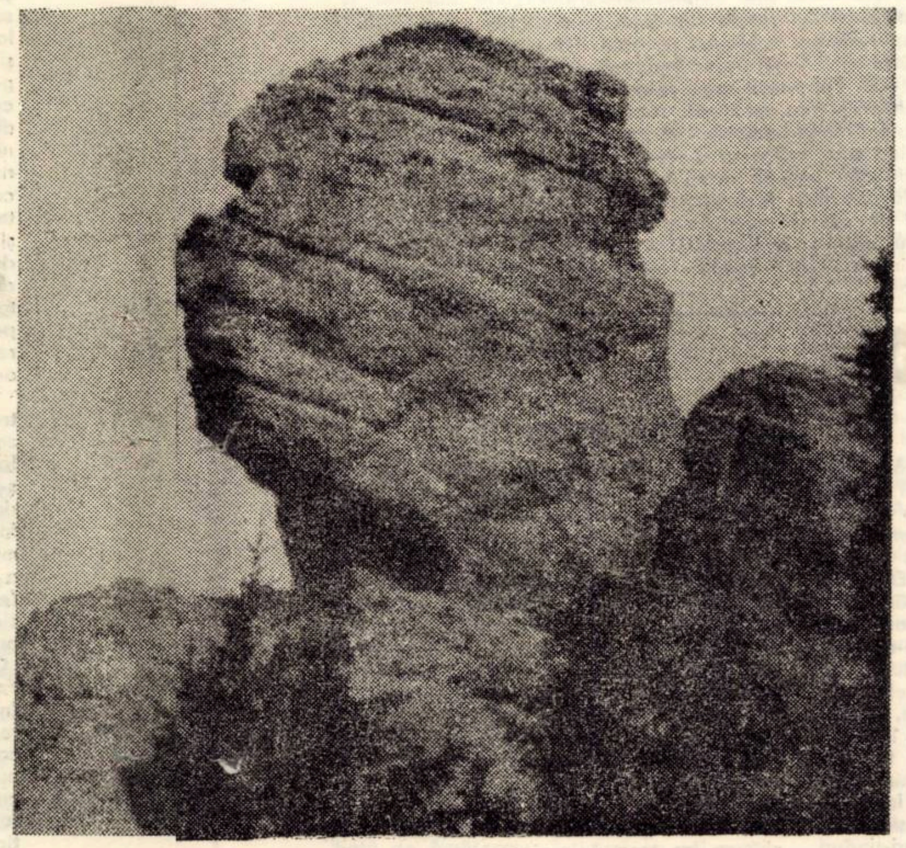

Trecură cîteva săptămîni iar numele său fu, rînd pe rînd, pomenit în mai toate gazetele literare, în cîteva ziare... Articole laudative. Un nou talent, nematurizat e adevărat, dar ei toţi aveau încredere în marele său talent artistic. I se recomanda în continuare un **mai mare contact cu viaţa asta nouă care pulsează pretutindeni,** ce dracu putea însemna asta – el, unde, cînd trăia ? La şedinţa de cenaclu a revistei locale, şedinţă ce-i fusese dedicată, vorbiră o groază de inşi, unii, mai intelectuali ca alţii, îl sfătuiră, îi vorbiră despre **responsabilitatea morală a scriitorului, despre menirea artei, despre posibilitatea transformării prin artă.** Da, da, aveau dreptate, iată ce ajunsese el, un **scriitor,** asta ajunsese, o persoană publică adică, un fel de gard pe care, ei, dar ce folos atîta vreme cît Iudith nu-l mai iubea, atîta vreme cît copilul, de cum îl vedea, naiba ştie de ce începea să răcnească..., ca să nu mai spună de prietenii care-l ocoleau, de colegii care şopteau, cînd scrie e medic şi cînd alină suferinţa e scriitor, vorbe de clacă deşi şi aşa mergea, da, dar o astfel de vorbă de pătrunde în tine n-o mai poţi scoate, sapă galerii, puieşte, Dumnezeule în ce-a putut intra !

*

Acum, că romanele sale sînt comentate, îl apucă frica, frica de cum va fi înţeles, de interesul pe care-l vor stîrni vorbele sale, da, da, tocmai de responsabilitatea de care-i vorbiseră. Pentru prima oară simte **Puterea** puterea cuvîntului de-a răsuci existenţe spre rai sau spre iad, spre ceruri sau spre neant. Nu concepe, vezi bine, o cale de mijloc, literatura călduţă nu-i de el.

Şi, din nou, căderea, criza care vine şi din care nu poate ieşi decît la capătul unui an de chinuri şi îndoieli. Citeşte, cercetează biblioteci, conspectează, leagă prietenii literare, caută să pătrundă în cît mai multe medii, cercetează, scormoneşte cu privirea rece a chirurgului ţesuturile lumii din jurul său. Se miră de conflictele pe care le descoperă de parcă pînă acum dormise şi deodată... Începe noul roman cu un soi de furie rece, de duşmănie agresivă. Bea, începe să bea, nu mult dar sistematic, după muncile sale – alcoolul nu-i stimulează creaţia în schimb îi oferă privilegiul deconectării după munca istovitoare a scrisului, aşa nu se mai poate ! Cere şi obţine un concediu fără plată pe un an de zile, are ceva bani dar, după o vreme, iată, apar lipsurile..., şi, evident, natural, Iudith care s-a săturat de casă, de muncă, de scutecele copilului, iar domnul meu, ce domn, parazitul meu care face literatură !, aşa nu se mai poate, Arthur pleacă de dimineaţă, se instalează în sala de lectură a bibliotecii universitare după binecuvîntatele paravane de sticlă mată şi scrie. Scrie în disperare. La prînz mănîncă ceva în fugă la „Expres-ul" din colţ, nici nu ştie ce şi se reîntoarce iar la fericita sa trudă – iar lunile trec, nici nu mai ştie ce-i pe-acasă, intră în vîrful picioarelor cînd toţi s-au culcat, cu pantofii în mînă,

iar ai venit beat,

nu spune nimic, de unde să ştie ea că starea aceea de beatitudine se trage de la munca sa, de la epuizarea sa nervoasă, de la interminabilele lor certuri, o, nu, de la veşnicele ei blesteme şi ameninţări şi şicane şi oribile şantaje casnice...

Şi iată că soseşte şi lucrul la care toţi, în afară de el, se puteau aştepta : în propriul lor dormitor împreună cu, iar copilul, deja de trei ani acum, răcnind după obiceiul casei, în mijlocul camerei, mînjit de propriile lui fecale. Uşa dormitorului – închisă. Ia copilul, îl dezbracă în cadă, dă drumul la duş – un copil atît de reuşit ! Aude broasca de la intrare pocnind şi-apoi pe Iudith lipăind pe dalele de piatră din hol, uşa băii se deschide şi e atît de mirată că-l vede, că... Azi ai fost mai harnic, nu-i aşa, ţi-ai scris mai repede numărul de foi, spune ea. Ar lovi-o, dar la ce folos ? În clipa aceea ştie că o urăşte definitiv şi că viaţa lîngă această fiinţă a devenit un chin. Îi urăşte trupul, pîntecele, sînii, o scîrbă imensă de sine urcă din adîncuri, în curînd... Va trebui să vomite. Halatul, desigur, sub care e goală, stă larg desfăcut, trupul ei, făcut pentru zbor, acum s-a împlinit, pulpele s-au rotunjit, gîtul mai gros – mai ? – ba a făcut şi cute de grăsime, de cînd n-a mai privit-o. Obeză, asta e, **o-focă-obeză-în-halat-matlasat,** unde dracu s-a mai pomenit aşa ceva ? Sînii – căzuţi, umflaţi, flasci, cum poate cineva avea aşa sîni ? – ei, iată, ea îi are ! Înfăşoară copilul în prosopul de baie, îl ia în braţe şi, cînd se întoarce să iasă, îi vede faţa. Pasăre răpitoare. Nu, rozătoare, faţă de şobolan cu ochii ei galbeni cu tot. În minte, rapid : **romanul pe care-l scriu va fi salvarea mea !**

Aşa că va munci cu o furie dezlănţuită la roman, cine l-a citit nu poate rămîne decît impresionat de zbaterea unei minţi ce-şi caută salvarea şi mîntuirea.

*

Romanul – un haos, ştie asta. Nimic nu se leagă cu nimic. Un mediu pe care nu l-a cunoscut, n-a avut de unde-l cunoaşte cu toate că în copilărie şi-n adolescenţă s-a învîrtit exact prin locurile alea ! Dar, iată, romanul porneşte. Cincizeci, o sută de pagini, a intrat în atmosfera, i-a devenit familiară, e lumea lui. Acest roman – eliberarea mea, gîndeşte şi cîtă dreptate are. Munceşte ca un rob la eliberarea care-i îndepărtată, care nu mai vine. Ei şi ?, totul e să crezi în ceva, cum dracu să mai rezişti altfel ?

Iar, acasă, copilul urlă, Iudith dispare tot mai des – a şi rugat-o – ia-ţi dragă un amant şi vino-mi liniştită acasă, cu un aşa soţ ideal să nu-ţi dai poalele peste cap ?

Dar romanul înaintează ; şi beţia lui – vreau să spun consumul de alcool. Îl apucă furiile din orice ; mai face şi glume nesărate, dezgustul său de viaţă e total. Dar singura lui supapă de siguranţă – romanul său, eliberarea sa, înaintează.

Iudith, spune el, închide copilul în boxă şi hai la plimbare – aşa că încredinţează copilul unei vecine, văduvă de război, (şi deci domnişoară prin scurgerea timpurilor ei) şi pleacă în vizită la o colegă de-a lui Arthur. Se-nţelege, are unde-i primi : apartament, mochetă vişinie, nici nu deschizi bine uşa că şi-ncepe să-ţi cînte sanie cu zurgălăi, difuzoare mascate, dacă vrei să afli – Volga-Volga la sufragerie, dansul săbiilor la uşa de la baie, la dormitor – aria calomniei ! Bibliotecă vişinie, fotolii scoică pe pivot, draperii de...", dar, iată, o carte, încă una, a treia, următoarele – neatinse. Spune, e ca la mine-n căsnicie, împrumut de la bibliote-că, şi atunci fu[...] lui Iudith, cum să-i facă el aşa ceva [...] public ? Publicul te interesează, urlă e[...] cu o falsă furie şi-o pocneşte, oh, da, şti, o urăşte, i-a mîncat solitudinea de car[e] are atîta nevoie, nici un colţişor din el [nu] a mai rămas neinvadat. Dar, ajunge, pîn[ă] aici, afară cu fariseii din templu, se apro[p]ie marile sărbători, eliberarea sa, o p[re]simte, se-apropie plutind ca o mare pas[ăr]e plutind, aruncîndu-şi umbra liniştitoar[e] peste pustiul lunar din el.

Dar, deocamd[a]tă, încă la colega aceea, Iudith rîde, disim[u]lează, dar în ochi îi joacă lacrimi. Sper[ă] să se răzbune, vrea, a şi găsit, acasă [...] spune, n-ai decît să-ţi duci pruncul la [c]reşă, m-am săturat, mi-ai înăbuşit personal[i]tatea, vreau ca prin muncă să-mi redob[în]desc demnitatea. Umană ?, întreabă e[a], ea nu pricepe, clipeşte des, bine, bine [...]ce, angajează-te, ea aşteaptă, ce dracu aştepţi, o întreabă iritat ca tu, cu relaţiile tale să mă ajuţi – auzi !

Dar el nu mişc[ă] nici un deget. În schimb mişcă alţii. El n[-]are vreme, scrisul îl absoarbe, s-a dă[ru]it cu totul artei, n-are vreme de fleacu[ri], el se găseşte într-o altă lume care n[-]are trebuinţele ordinare ale unei vieţi de sclav : muncă salariată pentru a-ţi face rost de hrană, îmbrăcăminte, locuinţă, banii deci, pentru a-ţi plăti chiria, curentul electric, apa, gunoiul, ga[z]ul, zugrăvitul casei scărilor, pentru a plăti femeia de serviciu, scutecele lu' ăla m[i]cu, suzetele, biberoanele lui, păturile, gea[m]urile sparte, becurile arse, telefonul, izo[l]atul plafonului, raşchetatul parchetului, înfrumuseţarea oraşului, lupta dreaptă a poporului marabu ; să-ţi donezi sîngele pentru aproapele tău, creierii la cabinetul tehnic, braţele la plantatul pomilor, picioarele pentru a umbla după lapte praf, sexul pentru, ei bine, ajunge, niciodată de-acum pentru Iudith, ajunge, n-are decît să-şi ia amanţi, dracu s-o ia de viaţă, pînă şi sentimentele, poftim, ce-şi închipuie că-i acum decît un traficant de sentimente ? Mortarul, cărămizile pentru romanul său, oasele, muşchii şi sîngele romanului său. Dă, dăruieşte, e un generos iar romanul creşte, se umflă ca un copil în pîntecele mamei.

Iar Iudith ce face ? Ce să facă drăguţa, îi urmează sfatul, dacă de sfat mai avea nevoie ; îşi ia un amant, un bărbat a cărui nevastă tocmai a pornit spre cîmpiile Elizee, aşa că bietul om tocmai are nevoie de-o înlocuitoare de mamă pentru fetiţa lui. Se promite ca viitor soţ, Arthur, însă, trebuie să dispară. Auzi, spune Arthur, auzi idiotul, îşi închipuie că cine ştie ce chilipir a dat peste el. Du-te, dragă, n-am să vă deranjez. Dar ea, Iudith, nu mai pleacă, cine ştie din ce motiv, pur şi simplu se întoarce la căminul conjugal, redevine blîndă, supusă – cît o s-o ţină ? N-o ţine, găseşte altul, fără fetiţă dar cu maşină. Curva motorizată, face Arthur, cu dispreţ, cu toate că dispreţul lui n-o să-i crape ăluia vreun cauciuc, dar acum n-are vreme de fleacuri, nu, n-are, lumea se prăbuşeşte în jurul lui iar el scrie, scrie la romanul proscrişilor. Nici nu mai ştie ce se întîmplă cu propria lui viaţă, totul este atît de amestecat-haotic încît renunţă să se mai judece, oricum, în sine, lumea şi-a regăsit rostul, e adevărat că aflată într-un continuu neastîmpăr şi într-o continuă restructurare – o lume pe care-o înţelege, rană asupra căreia se aplică întru tămăduire şi al cărei stăpîn necontestat este, ce-i mai pasă ?

Ei, sigur, vine o vreme cînd trebuie să-i pese. Bei prea mult, i se spune. M-am, săturat, spune şi Iudith, ia-ţi bagajele şi pleacă, unde să se ducă, aici au ajuns deci ? Sînt un nenorocit, îi spune unui prieten. În regulă, răspunde prietenul, dar ai vreun ban economisit ?, Arthur îl priveşte uimit, nici nu se gîndise, nu, aici a ajuns ?

Îl apucă frica, teroarea – dar are romanul la care lucrează de partea sa, se întoarce la el ca la azilul de alienaţi un vechi pensionar, cine-a venit aici se va mai întoarce, oricum un adăpost, înţelegere şi alinare. Romanul său – eliberarea sa !, romanul pe care ea, Iudith, îl urăşte atît de mult. Mai bine să fi fost o femeie la mijloc, spune ea, pe care să ţi-o fi ştiut şi tot aş fi răbdat mai bine decît... Este, nu-i aşa, lumea lui la care ea nu are acces.

Dar, acum, indiferent de speculaţiile lui, realitatea vie, brutală, masivă, în plină agresiune, e în faţa lui ca un zid pe care trebuie să-l străpungă şi împotriva căruia nu are nici o armă. Trec zile, săptămîni, luni, şi Arthur se găseşte în acelaşi loc, în acelaşi ţarc al propriei neputinţe. Nu vede nici o ieşire. Amînă o hotărîre, egoismul său nu suportă pur şi simplu ideea de a rămîne singur deşi, într-un fel, singur fusese toată vremea. Şi, deodată, în faţa unui prezumtiv, nesigur viitor, ca înecatul de firul de pai, are revelaţia unei nesfîrşite iubiri pentru propriul său fiu, asta-mi mai lipsea, bombăne nefericit, grija, în general, forcepsul care să-l smulgă din el însuşi ca să-l redea...

Nu mai are ce face, e prins – nici o scăpare.

*

Iar lucrurile se precipită, Iudith îşi găseşte în adevăr de lucru şi numai peste două săptămîni îi şi spune, auzi ce-i spune, mi-am descoperit adevăratul sens în viaţă, ce-o fi înţelegînd prin asta – şi peste alte două adaugă, personalitatea mea fusese înăbuşită, auzi ce-mi poate spune, bombăne Arthur. Mi-ai înăbuşit personalitatea, strigă ea şi el spune, mai bine ai şterge puştiul la cur şi-ai lăsa timpeniile deoparte. Nu, spune ea. Nu, ce ?, întreabă el. De azi înainte juma'-juma'. Adică ?, întreabă el, neînţelegînd. Îl poţi şterge şi tu, de ce adică numai..., şi atunci o pocneşte, o palmă şi încă una şi copilul urlă şi vecinii bat în calorifer şi deasupra în planşeu şi trec nişte tancuri pe stradă, şi se porneşte furtuna şi trăsneşte des şi cred că începe şi-un cutremur de pămînt şi cred că şi-un potop dacă nu cumva bate cu grindină, iar, peste toate acestea, definitiv, de neconfundat, dominînd cu autoritate, e ţipătul de vită înjunghiată al lui Iudith, iar pe Arthur îl apucă o scîrbă nesfîrşită şi-o milă de el însuşi şi-ar vrea s-o ia în braţe, s-o mîngîie, s-o împace – dar iată ce face, îi mai trage o palmă şi-apoi iese, fuge, aleargă pe scări, rătăceşte pe străzi pînă noaptea tîrziu, iar cînd se reîntoarce casa e goală.

Nu, nu goală, copilul răcneşte – cine s-ar fi aşteptat ? Îl ia, îl mîngîie, îl schimbă, îl hrăneşte – în definitiv Arthur e medic ! – se plimbă cu el în braţe prin cameră. Nu-l învăţa cu nărav, aude glasul lui Iudith, aşa că-l aşează, aproape adormit, în pătuc. Urlă. Iar îl ia, îl plimbă. Urlă. Plafoniera, deci, luminînd din cele şase becuri de o sută, luminînd din plin încăperea ; copilul în braţe ; aparatul de radio deschis ; muzică de jazz – trei elemente esenţiale ca mucosul să tacă... Dar asta ce mai e ?, un bilet, se-nţelege, nu fi brută cu copilul precum ai fost cu mine, dar, în ruptul capului, Arthur nu-şi aminteşte s-o fi hrănit pe Iudith cu griş cu lapte...

În sfîrşit – dimineaţa la creşă. Să vezi şi tu cum se creşte un copil. Vede. E prea mult. Găteşte o vecină, văduva de război pe care o roagă... Peste trei zile numai, Iudith se întoarce. Ei, cum a fost ? întreabă ea, senină. Este schimbată – o priveşte – îmbujorată, ce mai, vacanţa i-a priit. De azi înainte, băieţaş, ne despărţim, spune ea. Cum adică ?, întreabă Arthur. Bine, spune ea, îţi găteşti singur, îţi speli singur, cheltuielile le împărţim – echitabil ?

Pe dracu echitabil, gîndeşte Arthur. Încearcă o deturnare de interese dar nu-i reuşeşte. Cît vom mai sta împreună !, spune ea. Lovitura e decisivă, nu mai are ce spune : ai primit citaţia pentru pensia alimentară ? Nu. Va veni, spune, decisă, Iudith, prea sigură de ea, dezvoltînd un exces de energie prea puţin obişnuit pentru ea. Apoi, deodată, dincolo de coşmarul la care asistă, ea începe să plîngă, plînge hohotind, te-ai aştepta să-şi smulgă părul din cap, hotărît lucru, sîngele oriental îşi spune...

Şi-n Arthur – se putea altfel ? – mila, abandonul, nevoia de consolare, nu, în definitiv e vorba de propria lui linişte şi echilibru. Nevoia de-a trişa pentru propria-i linişte – spatele frontului asigurat... Urmează cu necesitate jurăminţi de ambele părţi, eu, care te-am iubit, cum adică, vorbeşti la trecut ?, întreabă ea, surprinsă, brusc ieşită din bocete şi durere, iar el se gîndeşte că iar a spus o prostie, etc,. etc., etc.

portrete în lemn

CIUPE

Aşadar, a păşit şi el peste pragul lui optzeci.

În atelierul său, spînzurat pe o aripă de cer, cu un an înainte îmi trimitea – pe sub ochelari – o privire ridată. „Voi reuşi ? Mă vor îngădui anii ?" Cu ochi mari, florile coastei se uitau în atelier şi tăceau. Mut – şi eu. Să aduni toate poemele în culori ale celor şasezeci de ani, răstigniţi pe jăraticul pensulei. Să le pui, frunte la frunte, ca să dea un tot. Apoi, să le dirijezi acordurile transtemporale, e dificil şi pentru unul mai uşor încărcat de ani, dar mi te pentru un octogenar ! Şi, totuşi ! Miracolul s-a produs. Evocările s-au ivit, chemate cu penelul (în sala Muzeului de artă din Bucureşti, şi din Cluj). Dovedind, ce ? Un adevăr estetic : tot frumosul vieţii e unul. Limbajele diferite. Emoţiile aceleaşi. Fie în flautele lunare ale lui Débussy. Fie în nucii scuturaţi din pana lui Verlaine – ori în suspinul superrafinat din verbul lui Mallarmé. Fie în poemele şi florile turtite ale lui Cézanne. Aceleaşi catedrale ale frumosului care vaeră colorat, din adînc de veşnicie. Tăindu-ne inima, cu săbii de lumină.

Ciupe, aparent „bătrîn" pentru unii, rămîne tînărul şi subtilul poet al impresionismului, la noi. Al simbolismului colorat. Vecin de soare cu Pallady. Destupînd şip de culori cu Petraşcu. Ori, împachetînd parfumuri, cu Luchian. Numele său, moştenit la Lugoj şi hrănit în casa cojocarului Iovănescu, l-a purtat prin focul artei, pînă cînd n-au rămas din el decît două silabe. Demne. Perene. Ciu-pe.

Pentru cine vrea să-şi adune cioburile inimii, spartă de stresul modern, pictura lui Ciupe este vindecătoare. Sînt acolo bălţi care mustesc azur, pe Timiş. Sînt ierni cu muzică violetă. Aloe şi gutui de ceară – create parcă în ziua dintîi a Artei. Şi-atîtea naturi statice, în care compoziţia savantă prepară elixirul emoţiei estetice, filtrînd senzaţia.

Pictorul iese totdeauna „la motiv", cu tăgîrţele miraculoase pe umăr, să dea ochi cu anotimpurile. Prieten cu umbrele. Cu ceaţa. Cu lumina. Cu natura îmbrăcată şi desbrăcată. Şi decantează viaţa naturii, decantîndu-şi astfel propria viaţă interioară. Prin sintezele luminii, el „sporeşte taina lumii". Îmbogăţind-o cu armonii.

Filosofia lui Ciupe este simplă. Sinonimă cu viaţa în acorduri. Pictorul atestă astfel valenţe multiple, şi din adînc, cu bătrînii zugravi bănăţeni. Prin fiecare operă a sa, aproape, argumentînd dotarea artistică deosebită a provinciei sale. Şi obligaţia noastră, de a e exprima universalul în artă.

Ciupe, ca şi Ladea, a dovedit „geniul locului". Pilda lui, de excepţie, constituie un pinten în timp, pentru a ne depăşi. Acesta e dumicatul de pastă şi cer pe care-l lasă.

Pavel BELLU

CĂLIN CANDREA

MEDITAŢIE

e cald, e frig
soare apoi fulgi
poemul se arată aranjat
ca un om de zăpadă
într-un oraş poetul trăieşte
ca o furtună peste corăbii

MĂRUL GALBEN

rămîne galben mărul
secătuind iluzoriu tăcerea
muzelor ce visează efemer

secolele viitoare aşteaptă
pe creştetul muntelui
pămîntul încorsetat
refuzînd viaţa pictorului
ce-şi priveşte iubita moartă
iubita cu obraji de măr galben

SINGURĂTATEA ECOULUI

ecoul răspunde dintr-o prăpastie
intrucîtva estompată de spini
vorbind măcieşilor părăsiţi

belferii îngînduraţi nu mai vin
unde ar putea fi poeţii
cu umerii veşnic strecuraţi
prin voalurile muzelor
spre ochii lor binecuvîntaţi de soare

nu mai trec nici pictori
sugînd bomboane de mentă
şi visînd miracole colorate

nu vin nici îndrăgostiţii
cu ochii zăvoriţi în inimi

prăpastia e pustie
ecoul un salariat inutil
ca un bătrîn cantonier
salutat doar de trenuri

T. LUNGOCI

DE DOR

De dor, am învăţat să am răbdare
Cînd copacii iarna visează zbor.
De dor, am învăţat să ascult
Cum se schimbă rugina paşilor tăi în
icoane

Şi cum se izbeşte moara de mal
Cînd eu trimit apa rîului să te caute.
De dor, am pornit prin ploi şi bălării
Cu vrăbii pe braţ
Şi am zgîlţîit poarta cea mare.
De dor, voi fura rodul pămîntului
Şi-l voi da rîndunicilor
Să-l ducă stelelor, urcior.
Iar făptura ta o voi plămădi din nou :
Din rîs, din brînduşi,
Din lacrimi şi din dumbrăvi.

CIFRA ŞAPTE

Era duminică
Şi-ntr-o rochie înălbită de vară
Am mers în pădure, să păzesc ciuta de
sălbăticiuni.
Rugam muşchii, lînceziţi pe fagi,
Să vorbească deodată cu mine.
Murele coapte se colorau mai tare
Şi erau cînd vulturi, cînd lucruri,
Cînd furtuni, cînd un cîmp.
Scaieţii se uitau, precum hamsiile flămînde.
Faţă de cine mă retrăgeau sturzii,
Tulnicele şi pulberea din drum ?
Nemişcat rămînea, printre zăpezi,
Dealul spălăcit de ploi.
Am întins mîna, să ating floarea de colţ.
Stînca şi-a întors faţa
Şi mi-a reţinut inelul,
Cînd acesta vru să azvîrle cifra şapte.

ÎMI LEGAM PĂRUL DE VARĂ

Îmi legam părul de vară
Şi stam aşa în jurul nopţii.
Nici nu ţi-am spus
Că fluturi în zbor
Îmi cumpărau jumătăţi de cuvinte.
O, seară fugară şi, tu, vînt ciudat
Ce tremuri pe lîngă cer,
Credeam că luna se tot mărea,
Ca să vă vadă !
Aş fi vrut să absentez.
Niciunde nu mă puteam adăposti.
Vorbeam cu firele de iarbă şi vietăţile
pămîntului
Desenau în grabă chipul tău pe-un geam.
Unde ţi-l puteau duce ?...
Formam numere de telefon, cînd auzeam
cite o voce,
Aparatul se închidea singur.

televiziune

DUMINICĂ, 8 martie

8,30 Tot înainte! 9,05 Şoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii. 9,35 Omul şi sănătatea. 10,00 Viaţa satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,05 Album duminical. 14,00 Noi aventuri în epoca de piatră. 15,00 Tenis. România – Brazilia. Transmisiune directă de la Timişoara. 17,45 Ecranizări după opere literare româneşti. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 Laudă femeii! 19,45 Un cîntec, un zîmbet, o floare... 20,45 Film artistic. Julia. premieră tv. 22,35 Telejurnal.

LUNI, 9 martie

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Actualitatea economică. 19,55 Omul şi sănătatea. 20,20 Roman foileton. Trecea un călăreţ. Ultimul episod. 21,15 Cadran mondial. 21,40 Melodii populare. 22,05 Telejurnal.

MARŢI, 10 martie

9,00 Teleşcoală. 16,30 Curs de limbă engleză. 16,50 Album istoric. 17,10 Consultaţii în sprijinul învăţămîntului politico-ideologic. 17,35 Clubul tineretului. 18,20 Îndrumări pentru lucrătorii din agricultură. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Ancheta tv. 20,35 Teatru tv. O zi din viaţa unui om afaceri. 21,45 Comorile artei muzicale. 22,05 Telejurnal.

MIERCURI, 11 martie

16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,30 Curs de limbă germană. 16,50 Profesiunile cincinalului. 17,30 Finala „Cupei României" la handbal masculin. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Forum cetăţenesc. 20,10 Telecinemateca. Ciclul: Mari actori. Orăşenii. Premieră tv. Producţie a studiourilor sovietice. 21,35 Recital de balet. 22,05 Telejurnal.

JOI, 12 martie

9,00 Teleşcoală. 11,00 Roman foileton. Trecea un călăreţ (rel.). 16,05 Curs de limbă rusă. 16,25 Cabinet tvs. Ştiinţe sociale. 17,05 Viaţa culturală. 18,10 Almanah pionieresc. 18,35 Desene animate. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Ora tineretului .20,25 Călătorie în univers. Serial ştiinţific. 21,25 Studioul... şlagărelor. 22,05 Telejurnal.

VINERI, 13 martie

16,00 Telex. 16,05 Politehnica tv. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Fapte de eroi ai muncii şi vieţii sociale. 20,05 Film artistic. Intransigenţa. Producţie a studiourilor italiene. 21,45 Scrisul românesc profund implicat în actualitatea socialisttă a ţării (II). Anchetă-dezbatere. 22,10 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 14 martie

9,00 Teleşcoală. 9,20 Curs de limbă spaniolă. 9,40 Curs de limbă franceză. 10,00: Film artistic (rel.). 11,25 Muzică populară. 11,40: Limba română. Cum vorbim, cum scriem. 12,00 Portrete dirijorale. 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 18,35 Săptămînă politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Teleenciclopedia. 20,10 Film artistic. Copacabana. 21,45 Telejurnal. 22,00 Şlagăre în devenire. Emisiune-concurs de muzică uşoară.

televiziune

teatru

LA TEATRUL GERMAN TIMIȘOREAN :

„Tango"

de Slawomir Mrozek

În urmă cu vreo treisprezece ani, Teatrul Mic din București prezenta, în premieră pe țară, într-o montare de referință, piesa dramaturgului polonez contemporan „Tango", cotată drept cea mai împlinită lucrare a lui Mrozek. Este firesc ca amintirea acelui moment de teatru să fi rămas vie, în laturile sale esențiale, ca și secvențe din jocul unor actori de forță. O aparent „periculoasă" contrapondere a premierei venite, la Timișoara, după ani mulți, în care arta spectacolului a făcut considerabili pași înainte, prin prezența, în acest important centru teatral, a unor regizori tineri de mare talent ca Ioan Ieremia sau Aureliu Manea care și-au făcut simțită existența artistică printr-un viguros limbaj, conținut de spectacolele pe care le-au semnat. Alt handicap, „ascuns", ar mai fi fost și caracterul de scenariu complet oferit de autor regiei : indicații dintre cele mai detaliate asupra mersului acțiunii, caracterizare minuțioasă a personajelor, de la aspectul fizic, la cel moral, cu precizarea limpede a elementelor de decor și costume, a recuzitei.

Montarea timișoreană are, judecînd din aceste unghiuri de vedere, o personalitate a sa, distinctă, evidențiind clar un punct de vedere regizoral asupra fabulației și personajelor, ascuțind, cu mijloace ale teatrului de calitate, tăișul loviturii adresate de autor, în subtextul satirei, unui rău mai mare decît cele satirizate pe parcursul desfășurării acțiunii : amoralitatea celulei familiale burgheze, oportunismul, falsa modernitate în acțiune și în gîndire, nonconformismul gratuit, practicat în jalnic contratimp cu propriile convingeri. Mesajul acut politic al piesei – clar și expresiv creionat, prin viziunea regizorală, de interpreți, privește pericolul, mare, ireversibil, al fascismului, născut, și el, asemenea gîndirii eroului Artur din piesă, prin refuzul vechiului promovînd distrugerea tuturor acumulărilor, dominarea forței „pure" pe care o aplică unul dintre emulii lui Artur, Edek, pentru că așa a înțeles el „noul", varianta respectivă fiindu-i singura accesibilă. Pe scenă se mișcă o lume mică, o familie deplorabilă prin existența sa, general-falsă, făcută, declamată, cu un sistem de valori confecționat care pregătește, pe nesimțite, finalul, zguduitor realizat artistic. Efectul vine din gradarea tensiunii interne, din rotunjirea, pînă aproape de impecabil, a ideilor care susțin acțiunea și care primesc vestmînt scenic neechivoc.

Regizorul Michael Bleiziffer a ales pentru intruparea gîndurilor sale de spectacol o distribuție aproape fără reproș, începînd cu Franz Faulhaber, bunicul Eugen, o caricatură colorată a personajului dispus să adere la orice curs al vieții, la orice mod de gîndire pentru că nu are, el însuși, unul propriu, cu Inge Meier care oferă, iată, pentru a cîta oară, proba unui talent aparte, completat cu munca migăloasă pe text, reușind o ființă contradictorie, senină în debusolarea ei, fascinantă în lipsa de reazim moral. Șarjat cu gust, convingător (uneori, poate puțin prea lucid elaborat) este personajul Eleonora al Idei Jarosek-Gaza ; copleșitor prin ilustrarea brutalității mulțumite de sine, a mărginirii tîmpe, Victor Lache. Elisabeth Kölbl, decană de vîrstă a scenei, și-a menținut tinerețea profesională, portretul ei conține aciditate, umor ; Peter Schuch a conturat, cu harul său nu o dată dovedit, o partitură deloc simplă. Surpriza, neașteptată, plăcută deci a fost, pentru autorul acestor rînduri, Herbert Schmidt, capabil să evolueze în registre de mare diversitate, cu vigoare artistică, sugerînd nu numai cu exactitate, ci și cu fine nuanțe, devenirea unui erou aparent linear, de la fanatismul zis-benefic la demență și distrugere. Un cadru de joc, pe potriva concepției întregului spectacol – de calitate și inteligență, a creat scenograful Gábor Kazinczi.

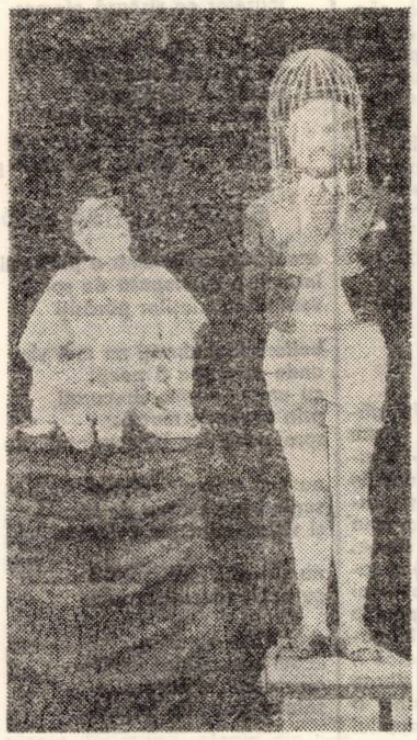

Ildico ACHIMESCU

„Preste deal..." de DORU POPOVICI

muzică

Recenta apariție editorială semnată de Doru Popovici, „Preste deal", nu este o carte de strictă muzicologie. Pornind de la viața aceluia pe care ne-am obișnuit a-l numi „Doinitorul Banatului", autorul încearcă o evocare generoasă nu doar a vieții lui Ion Vidu, ci a întregului climat, social, artistic în care a crescut și activat fiul de țăran ce și-a înscris numele satului natal, de pe valea Crișului Alb, Minerău, în toate lexicoanele muzicale.

Temeinicia valorică a lucrării rezidă în izvoarele documentare de primă mînă, de care a dispus autorul, cît și de orizontul de cultură al semnatarului. Pe autor l-a preocupat, aș zice obsesiv, aspectul muzicianului patriot, coordonata centrală a cărții fiind reconstituirea efigiei luminoase a celui care a înțeles să facă din arta sa factor de unitate națională, „un mijloc de înălțare pentru națiа sa" cum va scrie N. Iorga. Ceva din obida, din sentimentul de frustrare resimțit de bunicii autorului, pe vremea Imperiului austro-ungar, pulsează încă viu, incisiv în subtextul lucrării, în rîndurile unde Doru Popovici nu se sfiește să citeze pe pagini întregi scrisori și documente ale vremii, care atestă procesul de deznaționalizare pe care l-au parcurs românii din Banat și Transilvania, în perioada pe care autorului îi place să o numească „a dorului dor". Interesul lucrării depășește sfera unei simple monografii.

Meritul strict muzicologic al autorului rezidă din jalonarea cîtorva repere, necesare azi în ierarhizarea corespunzătoare a locului pe care îl merită Vidu în contextul școlii de compoziție românească. Astfel – cu autoritatea ce i-o conferă suita de lucrări muzicologice apărute – D. Popovici ajunge la concluzia că Vidu, deși nu a utilizat o armonie modală propriu-zisă, este cel dintîi, după C. Porumbescu, care pune în valoare, cu admirabilă intuiție, ritmul parlando-rubato, fiind cel care prevestește „stilul doinit enescian". Subliniind apoi valoarea axiomatică a ideii după care un creator ce posedă o estetică profundă, „trebuie să se încadreze – ca primă „poruncă" – în spiritualitatea poporului din care face parte", D. Popovici reușește să ne convingă, aducînd continuu noi argumente muzicale și sociale, în favoarea acestui crez scump lui Vidu, că măiestrul doinitor al Lugojului – „această Florență a Banatului" – este cu adevărat „părintele muzicii corale românești", identificat metaforic ca un „Ion Creangă al sunetelor".

Doru MURGU

istorie-document

BANAT – un nume străvechi

Terminologia oficială austriacă a desemnat prin acest nume teritoriul cuprins între Mureș, la nord, Dunărea, la sud, Tisa, la apus, iar la răsărit rîul Cerna și o ramură de Carpați întinsă în sus pînă la întîlnirea cu Mureșul (Hașdeu, ERM, 3). Acest ținut era bogat datorită pămîntului și-a climei, datorită hărniciei oamenilor. În această zonă, dacii, apoi daco-romanii, au dezvoltat agricultura, pomicultura, viticultura, apicultura creșterea vitelor și-a oilor, prelucrarea materiilor prime, meșteșugurile etc. Hașdeu descrie acești locuitori astfel : **„Cei mai plugari dintre toți românii prin însăși natura unui pămînt roditor peste măsură, bănățenii se împăcau cu hunii, cu gepizii, cu avarii, cu slavii, cu ungurii, hrănindu-i pe toți rînduri-rînduri și lăsîndu-i apoi pe toți să plece înainte, pe cînd românul rămînea pe loc... permițîndu-ne astfel a înșira acum cronologicește continuitatea cea teritorială a elementului românesc din Banat : sub Traian ; sub Aurelian. sub huni ; sub gepizi ; sub franci...".** Bănățenii, prin graiul lor specific al acestor locuri, se considerau cu mîndrie băștinași în Banat.

Considerăm că, încă în vechime, în aceste condiții de viață social-economică activă, neîntreruptă, s-a născut numele de Banat. De aceea originea lui trebuie căutată în limba vorbită de strămoșii noștri, traco-daci. Întrucît avem prea puține cunoștințe despre limba lor, apelăm la limba sanscrită, înrudită cu limba traco-dacă. În sanscrită, termenul „bana" înseamnă viață, iar „banati" are înțelesul de a viețui, a exista.

Aromînii au păstrat pînă în zilele noastre cuvîntul „bană", însemnînd viață, care nu provine, așa cum a arătat Hașdeu, din persianul „zeban", nici din albanezul „bă", nu e nici slav, lituanian, celt, turc sau unguresc, este însă autohton, identificîndu-se perfect din punct de vedere etimologic cu termenii din sanscrită. Aromînii au mai păstrat o serie de cuvinte ca „bănare" : viețuire ; „bánat" : trăit ; „bánată" : trai ; „bănedzu" : a viețui etc., care argumentează în plus, prin vechimea lor, teza de mai sus.

Rezultă că strămoșii noștri au dat acestui teritoriu numele de Banat în sensul de a numi un loc, o regiune cu condiții foarte prielnice traiului, viețuirii, existenței omului. Termenul este vechi, nu provine din latina medievală „Banatus" (Ban+suf.-at) (DEX). Iar în secolul al XVI-lea, cînd a fost folosit pentru prima dată în documente oficiale de către austrieci, ei l-au luat din limba vorbită, din graiul băștinașilor, cunoscîndu-se faptul că austriecii respectau toponimele și hidronimele găsite pe un teritoriu.

Aurel BERINDE
Simion LUGOJAN

(Urmare din pag. 1)

/ ești vînzătoarea de răcoritoare și droguri, predicatorul / și zarzavagioaica din colț, / «ce briliante, inele, cercei și lanțuri de oțel inroșit / pe trup porți !» / O, tu, suferință, și dulce și tristă, / n-ai țoale, ești goală, îți porți hoitu-n batistă / lasă-mă-n pace / ce vrei, nu știu ce vrei, / vreau libertatea, o mașină de curse și niște parale / și plec, dispar în antile, sluga dumitale, mortul dumitale" **(Inima)**, deopotrivă cu dezinvoltura, cu ostentația nu străină de un anume „cinism" al descojirii învelișurilor de idealitate în care civilizația a protejat cîteva dintre ternele convenții ale existenței : **„O felie de viață", Model tip stass paradigma, Genialoidul, Femeie, Istoria iluziei, Conceptele** etc.

La polul opus acestei poezii energice, surprinzătoare și elocvente ca un afiș al unui pictor futurist, se situează stanțele unor debutanți porniți din spații culturale distincte : Nicolae Mocanu și Corneliu Ostahie. Primul, în **Scutier al iluziei** (Ed. Dacia), scrie o poezie care se înscrie în linia deja consacrată a „echinoxiștilor" – : versuri de un sentimentalism stilizat, reflexive, sentențioase, uneori, în care serafismul reprezentărilor este subliniat de tîncturarea nostalgică ori elegiacă a „vocii" : **Dublu monolog în zori de zi, Treceri, Lumină puțină, Cîntec pur** etc. Se reține, din poemele lui Nicolae Mocanu, setea de fabulos, naturismul, o recuzită romantică adaptată după modelul baladelor lui Ștefan Aug. Doinaș ori Radu Stanca : „Acum – zice Prințul – să vorbim despre noi / Dar cel mai bine-i să nu spui nimic – / Aici sînt martirii – Dincolo-s eroi / (Ghidul istoriei tace chitic) / / Rid statuile – rid cățărate pe soclu / O mulțime de ele pe unul / E criză de socluri mi-a spus un cioclu – / Nu-i criză de gropi – rostește nebunul / / Și rid mai avan craniile descoperite / Prințul suride – E vremea Tersite / se scurge țărîna – să vorbim despre noi / / Aici sînt martirii – Dincolo-s eroi / (Ghidul istoriei tace chitic) / Dar cel mai bine-i să nu spui nimic" **(Vis cu Hamlet)**. Lucrînd și el în materie lirică, Corneliu Ostahie este un baladist din descendența lui Radu Stanca în cele mai interesante texte din volumul apărut la Editura Eminescu : **Recit.** Ceremonios și amator de ceremonialuri, barochizant din familia poeților moldavi ai ultimului deceniu, Corneliu Ostahie aduce în poemele sale o frazare solemnă, protocolară, nu lipsită de prețiozitate : „Dacă lumi irosind se întîmplă la fel / scutul blîndei căderi pe un nimb sfărîmat / pentru cine atunci, pelerin umilit, / spre un sunet curat în auz ai plecat ? //...// «Într-un nimb sfărîmat / oare unde-ai zburat ?» / «Spre un sunet curat / în auz am plecat, / spre un ochi neatins / în lumină m-am stins»" **(Scutul blîndei căderi)**. Este o poezie țesută din peisaje edenice și așteptări nesfîrșite, din plutiri și reverii la tărmuri de mare, din tînjiri după un spațiu al originilor și fulgurații serafice, transpuse, toate, în arhitecturi de imagini prerafaelite.

Ironiști subtili și imagiști luxurioși, Aurel Pantea, în **Casa cu retori** (Ed. Albatros) și Cristian Simionescu, în **Vicleniile oceanului** (Ed. Cartea Românească) duc, între autorii trecuți în revistă pînă acum, spiritul „metodic", latura programatică a poeziei la consecințe extreme. Foarte elaborate, poemele ostentativ prozaice ale lui Aurel Pantea sînt de fapt un discurs despre condiția artei, despre ceea ce am putea numi literatura în existență, existența privită sub unghiul literaturii, autorul propunîndu-ne, „cu frenetic sarcasm", „șansa de a ne uita înlăuntrul poemelor fără vreo grație". Poezie despre poezie, s-ar putea spune, însă la fel de mult poezie a banalului cotidian, a amorfului, a stărilor nedefinite ori a urbei provinciale, poezie, desigur, în care ironicul scoate în prim plan, cu o complice clipire din ochi, travestiurile livrești ale existenței : „Neliniștea seara și postura amanților pe traseele ficțiunii / zum, zum și delicii cu declic în capodopere, vom cina / cu doamnele și-om cîrti societatea de snobi / în cel mai distins paradis. Un cezar de ceață va incropi / o atmosferă pitorească și vom înțelege / cîte animale de pradă și-au scăpat moliciunile / și inteligența în ceasul acesta de seară, zîmbete cu co- / tituri / ne-or aminti tranzacțiile / cu caractere și pe vechii negustători, insumi vîndut / cuvîntului tigru mă voi uita într-o junglă de imagini / cu nostra carissima recuperată / dintr-o alee cu scriitori" etc. **(Cină de taină)**. La fel de riguros construite, poemele lui Cristian Simionescu (dar este, acesta, debutant cu adevărat ?), recomandă un autor ale cărui exerciții literare, cîte vor fi fost, au rămas dincolo de coperțile volumului **Vicleniile oceanului.** Repede sesizabilă, faconda acestui poet și figurația antichizantă a textelor sale pun în gardă asupra unui discurs liric insidios : afectarea plebeiană și gesturile histrionice dau relief în mod surprinzător unor parabole despre poezie și precepte ale civilizației, despre cultură și istorie, despre timp și artă : dau relief metaforelor poeziei, relativizîndu-le, cu o rafinată artă de retorician, înțelesurile.

MOMENT POETIC

Spirit plebeian, în înțelesul exact al termenului, Liviu Ioan Stoiciu, ultimul dintre autorii la care mă refer aci, propune, în **La fanion** (Ed. Albatros) ceea ce s-ar putea numi „epopeea cantonului 248", poeme scrise, în majoritatea cazurilor, cu soresciana vervă din **La Lilieci.** Antichizant la modul parodic, prozaic și facețios : „dar o regulă a jocului era și / închipuirea : eu, poet / idilic, de curte, în / glumă, în car de aur, tras de doi / catîri albi, acoperiți cu perdele de purpură, cu / covor..." **(dar o regulă a jocului)**, Liviu Ioan Stoiciu mi se pare a fi un povestitor hîtru propășit în poezie – aderînd la convențiile poeziei tot la fel de bine cum le-ar fi putut adopta pe cele ale prozei memorialistice ori de ficțiune.

Ce remarc, la capătul acestor fugare notații despre cîțiva dintre debutanții anului '80 ? Mai întîi că, făcînd trimiteri mai degrabă circumstanțiale la spațiul literar afin acestori poeți și la tipologia pe care o ilustrează, am șansa de a irita o seamă de susceptibilități, ale acelora dispuși să-și revendice, oricînd, dreptul de primogenitură în cutare compartiment al vieții literare. Și apoi că, scriind despre cărțile unor autori pe care-i bănuiesc a fi încă tineri, am fost constrîns să uzez de un aparat conceptual la care în mod curent critica face apel în cazul discutării autorilor consacrați. Consecință a valorii reale a poeziei cîtorva dintre acești debutanți ? A faptului că aceștia intuiesc ori premeditează calea cea mai convenabilă de a se afirma în literatură ? A unei conștiințe estetice mai elevate, la reprezentanții noilor promoții lirice, la debutanții de acum ? A nivelului valoric atins de ansamblul poeziei contemporane ? Consecință, probabil, a tuturor acestora – sau a cîte ceva din toate acestea însumate și încă a unui lucru în plus : afirmarea mai puțin lesnicioasă decît s-ar putea crede a talentelor autentice în masa veleitarilor tutelați editorial, imprejurare ce a făcut ca un număr de tineri poeți să debuteze cu un volum care, în mod normal, în bibliografia unui literat cu mai multă șansă, ar fi putut fi, potrivit ordinii stricte a elaborării, al treilea sau al patrulea.

top

SECȚIA ROMÂNĂ : 1. Metrock – **Metropol ;** 2. Iarna – **Post Scriptum ;** 3. Taina nopții – **Mirabella Dauer ;** 4. Trenul – **Mircea Baniciu ;** 5. Este timpul – **Elena Cîrstea. SECȚIA INTENAȚIONALĂ :** 1. The Tide It's High – **Blondie ;** 2. (Just Like) Starting Over – **John Lennon ;** 3. Master Blaster – **Stevie Wonder ;** 4. Passion – **Rod Stewart ;** 5. Woman In Love – **Barbra Streisand.** Propuneri : Marathon – **Neoton Familia ;** Let It Be – **Beatles.**

GHIOCEI...

La Timișoara s-a desfășurat Festivalul muzicii ușoare, atractivă manifestare din cadrul Festivalului „Cîntarea României". ● O deosebită surpriză (și nu singura !) ne-a rezervat-o Televiziunea oferindu-ne ultima peliculă cu Beatles (1970) realizată de Michael Lindsay Hagg. Concertul pe acoperișul imobilului londonez are valoare de simbol... ● S-a stins din viață – Bill Haley, prima „piatră kilometrică" de pe nesfîrșita cale a muzicii rock. La 12 IV 1954 alături de „Cometele" sale, Bill lansa „Rock Around The Clock". ● O revenire în topurile internaționale : Don Mc Lean. Apreciatul autor-interpret american, celc are a compus în 1973 piesa „Vincent", un omagiu pictorului Van Gogh, relansează de această dată hit-ul lui Roy Orbison, „Crying". ● Neil Diamond figurează în clasamente cu două compoziții extrase din coloana sonoră a filmului „The Jazz Singers", Dintre acestea, „Hello Again" se distinge prin fluența melodică și aranjamentul orchestral de excepție. ● La Paris, a concertat cu succes grupul irlandez de Hard Rock, Thin Lizzy. ● La Los Angeles s-au înmînat premiile Grammy pe 1980. Aceste premii ce se oferă anual pentru performanțe artistice muzicale, au revenit lui Frank Sinatra, Barbra Streisand, Christopher Crossa și Billy Joel. ● Între 23 și 29 ianuarie a. c., la Cannes s-a desfășurat ediția '81 a Tîrgului internațional al discului (MIDEM). Producătorii de discuri au scos în evidență regresul cifrelor de afaceri datorat revoluției tehnicii care a lansat moda video-casetelor. Așadar, cifra vînzării de discuri pe 1980 e inferioară celei din anul trecut, se arată în „Le Monde". ● În așteptarea primăverii, **Gigliola Cinquetti** (în foto) recomandă această glugă „chic".

Petru UMANSCHI

arta amatoare

IOAN COCLICI : „CULORI DE BUCOVINA"

Avînd peste 10 expoziții personale și participări colective, Ioan Coclici se înscrie printre artiștii peisajului românesc în ceea ce are el mai înălțător. Banatul, Oltenia, Carașul, Oașul i-au dăruit pictorului imagini de-o reală prospețime. Dar parcă obsesia principală rămîne natura din obcinele Bucovinei, artistul născîndu-se în localitatea de rezonanță istorică, Mitocul Dragomirnei. De-accea expozițiile personale de la Piatra Neamț, Suceava și Iași au stîrnit un deosebit interes. Ele erau ecoul tulburător din pruncia sa, pe plaiurile moldave. În tinerețe, Ioan Coclici, după ce a ratat o bursă în Italia, pentru specializare în artele plastice, s-a dedicat finanțelor. Cifrele fiind, de obicei, opuse artei. Și, totuși, pasiunea sa pentru pictură nu s-a stins. A început să ucenicească la eminenți profesori și artiști, dar, mai ales, autodidactul a început o muncă tenace pentru descifrarea tainelor limbajului plastic. Actuala expoziție din Timișoara îl surprinde pe Ioan Coclici în plină putere de creație. Peisajul montan, naturile statice cu flori, seria de acuarele, sau tematica istorică definesc un creator de pasteluri cu o vibrație aparte. „Flori galbene", „Pe Valea Putnei", „Pădure bătrînă", „Spre Semenic", „Furtună" sau „Început de furtună" sînt doar cîteva din reușitele certe ale acestei expoziții. La 72 de ani, Ioan Coclici ne transmite cu emoție o vibrație tînără în fața artei.

Damian URECHE

cenaclu

O ședință de lucru cu adevărat incitantă a fost prilejuită marți, 3 martie, la cenaclul Asociației scriitorilor și al revistei „Orizont" de lectura poetului MARCEL TOLCEA (un fragment din volumul **Proiect pentru o dramă anatomică de pildă**). Despre poezia noii generații poetice și despre locul lui M. T. în cadrul acesteia a vorbit criticul Marcel Pop Corniș. „M. T. – un poet cu un destin de excepție în generația lui". **Șerban Foarță :** „poetul se află într-un evident proces de maturizare... Tensiune între gracilitate, calofilie și zona violentă a „esteticii urîtului"... Tentația ontologiei obiectului... Un poet de o remarcabilă inteligență". **Brîndușa Armanca :** „Miez fierbinte al poeziei, stare germinativă autentică, lirism ascuns prin tehnici abile". **Andrei Ujică :** „Un anume mod inductiv de organizare a discursului... Tentativa de a descifra în măruntaiele poeticului poezia însăși... O carte remarcabilă". **Marian Odangiu:** „M. T. rupe convenționalismul „noului val". **Ion Arieșanu:** „M. T. e un poet mult prea inteligent pentru a fi un poet adevărat. E un poet original prin cultură, nu prin trăire, prin mod de a percepe viața. Ca joc poetic, e interesant". **Iosif Costinaș :** „M. T. un om și un poet spectacol. De această dată, capacitate autentică de emoționare, în absența ostentației". **I. M. Almăjan** continuă o idee a lui I. Arieșanu – prudența și măsura în aprecierea tinerilor scriitori –, insistînd asupra seriozității și răspunderii elaborării unui volum. **Ion Monoran** descrie specificul noii generații de poeți timișoreni. **Carmen Odangiu:** „M. T. – un poet autentic, de mare onestitate, care se abandonează hazardului lecturii". **Livius Ciocârlie** – cu o scurtă, dar substanțială și edificatoare intervenție asupra sensului măsurii și prudenței în aprecierea poeziei. Conducătorul acestei ședințe de lucru, poetul **Anghel Dumbrăveanu :** „M. T. – un poet grav, a cărui poezie m-a fascinat, șocat și chiar stimulat. Un poet care meditează serios asupra poeziei". În ședința din 10 martie – trei tinere poete : Eli Radovan, Carmen Jutea și Adina Popa.

OBS.

corespondența

Simon Gurgu : Ceea ce spuneți în scrisoare e adevărat. Întîmplarea leagă primăvara de toamnă (25 septembrie) și legătura poate fi simbolică, întocmai ca între semănat și cules. Dar se pare că multe întîmplări pot aduce noroc. Versurile trimise acum sînt mai temeinic alcătuite și dovedesc că puteți să comunicați prin ele stări biografice personale. Ne interesează cîteva date despre dvs. și vă așteptăm în continuare. **Geo Codreanu :** E adevărat, spontaneitate absolută nu poate exista în creație. Numai teoretic (metodologic) separăm sentimentul și rațiunea, spontaneitatea de conștient etc. Spiritul uman **e unitatea** fenomenelor denumite prin termeni aparent disjuncți. Cine împinge deosebirea spre ruptură n-are prea multă minte. **Mihai Sebastian Pitic.** După cum vedeți chiar mai sus am făcut puțină teorie. Într-adevăr, am putea publica și „teorie" sau gînduri care „stau dincolo de procesul creator și-l influențează". Replica „fă dovada că poți scrie poezie și apoi vino cu pretenții de teoretician", evident, e negîndită. Ce s-ar face atunci chiar criticul pomenit ? **Costel Bunoaica :** Se vede că iubiți cîmpia și-i frumos că nu vă sfiiți s-o spuneți, chiar dacă trăiți în orașul Slobozia. Surprinzător, chiar în scrisoare izbucnesc versuri din loc în loc. Fiindcă ați trimis cam multe poezii mă voi opri asupra lor cu primul prilej. **Cristina Hagiu :** Multe, foarte multe plicuri trimise de adolescenți foșnesc de sentimente fruste, poezile sînt mai degrabă niște scrisorii de dragoste, menite să descînte și să îndrepte situația, să aducă dorul pe potecuța de seară, să-l aducă spre reciprocitate. Dacă lucrurile ar merge bine, multe poetese n-ar mai scrie poezie. **Costel Izvernariu :** Din cele 8 poezii una singură e, într-adevăr, poezie. O reținem deci **(Iluzia)** și dacă ne-ați mai trimite vreo 3–4 de acest nivel le vom publica de îndată sub forma unui grupaj. Dacă nu, o vom publica doar pe acesta, deși se pare că n-ați fi mulțumit „doar cu una", „de mîntuială" (gînd greșit). **Andrei Codrin Baloș, Ana Avram, Miron Pascu, Danilă Vetișanu, Adriana Ana, C. A. Mălin, Vasile Olariu, Liliana Mutașcu, D. D. Nic., Geo Fumaru, Leontin G., M. N. Igrișan, Angela Pricu (?), C-tin Arusoaie, Viorel Dima Dumitrașcu, Lucifer, Cristian Crin :** Par a fi lucruri de început, trimise mai degrabă cu dorința unei „corespondențe" în sine ori spre a trece printr-o experiență de acest fel. Cine simte nevoia va mai reveni. **Fărănume :** Nu utilizez numele cu care ai semnat scrisoarea (nici nu pare a fi cel adevărat) pentru că citind din ea te-aș face de rușie, cel puțin printre cunoscuți. Scrisoarea e plină de reproșuri, de cuvinte care ți-au sărit din gură cu tot cu salivă... Pentru ce ? Că n-am considerat poezie „creația" ta ? Presupui că nici nu voi face vreo referire la scrisoare ? De ce ?. O scrisoare de aproape 6 pagini (!) în care nu e o propoziție care să nu conțină o greșeală. **„A-ți** face bine să...",... „a-mi spune părerea **în cauză"** etc. S-ar putea să fii studentă, cum pretinzi, dar ar fi o absurd să ajungi și profesoară. Din simplul fapt că utilizezi neologisme nu rezultă că ești înzestrată cu spirit „creativ". Desigur, poți veni la cenaclul scriitorilor, dar n-ar fi rău să-l rogi pe cineva să-ți corecteze manuscrisele mai înainte. Ori vino fără ele.

Vasile VERSAVIA

prietenii revistei „ORIZONT"

Simion Gurgu

TARAGOTUL

Dintr-o dată s-a luminat sărbătoarea
Și oamenii priveau cum trece
Pe ulița satului un taragot
Singur,
Cîntînd
La casa mea s-o oprit o vreme
Ca și cînd ar fi vrut să întrebe ceva
Ori numai să înflorească
Cireșii.
El e plecat de mult spuse tata, el e plecat
Și se făcea
Că sufletul meu singur
Pe-o rană fără lecuire îndepărtîndu-se
Cînta.

ÎNTR-UN ORAȘ BLESTEMAT DE FRUMOS

E toamnă și lacrimile mele
Te-au uitat într-un oraș blestemat de frumos
E toamnă iubito și din turle pe umeri îmi cad
Aripe de umbră.
Să nu mai fiu singur
Pe străzile înguste le dau bună ziua orcașilor traci,
Întreb mormîntul Poetului...
O, de-ar striga
Și muezinul din vis tînguirea din zori
Cînd fecioara de marmură cu sînii turați
Mai caută roua în flori (Numai
Petalele poemului...) E toamnă iubito și la nunta mea
Sărutul luminează buzele mării
Sau poate jertfa din răsăritulw de stea.

ANOTIMPUL ROȚII

Țiganii mici ghicind în anotimpul roții
(Străveziu)
Moneda căzînd sunătoare pe castelul poetului –
Streașina picură bucurii hoinare,

Se joacă ei de-a anii care trec,
În ochi îmi joacă lebede
Și-mi crește pe gură
Puiul de crin.

Țiganii mici ghicind în anotimpul roții
Sunetul din care vin

PASĂREA ALBĂ

Schitul cu miei –
Sălașul – hrana de monah,
Felinarul deasupra „Luceafărului" arzînd ca o inimă de poem...
Am fost între livezile negre
...și ai venit să fim jertfele fumului drept
Am fost puterea cucilor de-a înverzi valea,
Am fost gustul stelelor limpezind
Riul.

Poiana înaltă își clătina mesteacănul...
Din carnea lui zburâ țipind
Pasărea iluziei visător de albă.

mapamond

Altfel spus, prin antrenarea sistemului nervos cu ajutorul „stressurilor artificiale", noi îl călim și-l facem imun la șocuri puternice ; adică tot „cui pe cui se scoate". Este interesantă experiența în acest sens efectuată pe șobolani : un grup de animale a fost supus unei acțiuni slabe de curent electric, iar celălalt nu. Apoi toți șobolanii au fost infectați. În cea de-a doua grupă, boala a evoluat rapid, iar în prima ea s-a retras. Pe baza a numeroase experiențe s-a ajuns la concluzia că folosirea excitațiilor de slabă intensitate este cea mai adecvată pentru înlăturarea proceselor inflamatorii : a gastritelor acute, a bronșitelor, a colitelor, a ulcerului stomacal. Stimulii de intensitate mijlocie sînt folosiți la procesele imflamatorii acute.

Folosirea medicamentelor, în acest caz, se poate reduce, iar în unele cazuri ne putem lipsi total de ele. Reacțiile fiziologice pot fi provocate de mijloace neurotropice sau prin efort fizic.

DIN NOU DOCTORUL BARNARD

Playboy-ul medicinii mondiale, doctorul Christian Barnard a umplut cîteva zile la rînd coloanele ziarelor austriece, făcînd o serie de comunicări senzaționale reporterilor și publicului avid de noutăți. Publicul îl putea vedea în diverse localuri, cîntînd la ghitară, dar și la catedra nenumăratelor institute medicale, unde „a ținut sub hipnoză" majoritatea auditorilor, vestind noi „expediții" pe teritoriile încă nedesțelenite ale medicinii moderne.

Ce operații urmează să execute, l-au întrebat. Foarte complicate, a răspuns el simplu. Transplantul de cord, care s-a încetățenit de-acum în întreaga lume, continua să-l mai preocupe pe celebrul chirurg (care a efectuat pînă acum 43 de operații), dar pregătirile actuale se îndreaptă și spre transplantul de plămîni. Prin intervenție chirurgicală vor fi transplantate atît cordul cît și plămînul la pacientul primitor, în așa fel încît inima bolnavă a acestuia nu va fi atinsă, dar va fi înstrăinat plămînul bolnav, iar inima cea nouă, „împrumutată" va fi transplantată în partea dreaptă.

O declarație a doctorului Barnard a stîrnit într-adevăr senzație printre auditori. El nu exclude în viitorul apropiat nici efectuarea unui transplant de creier, care, după el, nu constituie o încălcare a principiilor etice, întrucît prelungește viața unui om cu organul altui om al cărui trup a încetat să trăiască.

Este interesant însă că el consideră că deocamdată nu este recomandabil să se înlocuiască o inimă „adevărată" cu una artificială. Căci, aceasta din urmă, este foarte greu de păstrat. În cep rivește inima „albă" sau „neagră", aici doctorul Barnard este categoric : între ele nu există nici o deosebire.

evrika!

- **Și totuși : sufletul nu se poate transplanta...**
- **Ia-ți nevastă mai înaltă decît tine și vei fi mereu cu fruntea sus.**
- **Mai ales cînd este eclipsată, i se dă atenție lunii.**
- **Un om de 16 carate nu e ahtiat după aur.**
- **De-a lungul istoriei n-am auzit ca vreun călău să se sinucidă.**
- **De cînd cu telexul, au cam dispărut știrile de „ultimă oră" !**
- **Uneori directorul știe un singur lucru : să facă ordine (Ca și femeia de serviciu...).**
- **Călind prea mult oțelul, vei uita să călești varza.**
- **Ciinele nu va vorbi niciodată în locul tău, dar tu vei putea lătra în locul lui.**
- **La o cafea, interviul iese mai... tare !**
- **Narcisistul cînd vede o fată foarte frumoasă, regretă că s-a născut băiat.**

Ion VELICAN

opinii

„CĂDEREA" — EXPRESIE A DRAMEI CUNOAȘTERII LA ALBERT CAMUS

Opera lui Albert Camus este istoria spirituală a unei conștiințe exemplare, prin exigența de a asuma deplin tot ce este uman, după preceptul lui Terentius : „homo sum, humani, nihil a me alienum puto", și prin onestitatea epuizării oricărei experiențe omenești. Nu întîmplător, în timpul vieții scriitorului, s-a născut un mit Albert Camus, ce-l identifica, rînd pe rînd, cu un erou și cu un sfînt. Or, în numele aceleași onestități și exigențe de autenticitate, Albert Camus a refuzat să se recunoască în aceste proiecții legendare, opunîndu-le propria-i imagine despre sine, menită, în aprecierea sa, să-i dea adevărata măsură : „Je suis un homme moyen plus une exigence". **(Carnets).**

Apărut în 1956, cu un an înainte de atribuirea premiului Nobel lui Camus, și cu patru ani înaintea morții sale tragice, **La Chute** este, după cum au remarcat criticii și istoricii literari ai epocii, un răspuns la atacurile violente ale lui Sartre și Jeanson îndreptate împotriva volumului de eseuri **L'Homme révolté (Omul revoltat),** într-o polemică angajată în revista „Temps modernes", în cursul anului 1952. D. Durosay afirmă, în articolul citat, că unicul personaj al **Căderii,** Jean-Baptiste Clamence ar fi, în prima parte a cărții, o proiecție a lui Camus, așa cum l-ar fi văzut Sartre, în „Temps modernes", în timp ce, în partea a doua, personajul ar deveni un Sartre revăzut și sever corectat de Camus.

Conștiință gînditoare, artistică și civică în permanentă devenire, Albert Camus o revenit necontenit asupra operei sale, structurînd-o în jurul ideilor majore și explicitînd-o în **Carnete,** interviuri și prefețe, pe tot parcursul existenței sale. Aceasta, dintr-o imperioasă nevoie de claritate **(Mit.),** de consecvență cu sine însuși, din oroarea morții unui adevăr **(Căderea)** și, mai ales, din nevoia unei viziuni unitare, de ansamblu, asupra întregii sale creații. Cu toate acestea, **Căderea,** prin negativismul moral al personajului, prin ambiguitatea extremă a stilului, prin dialectica ideilor ce se neagă și se reafirmă succesiv, continuă să pună nenumărate semne de întrebare. Dar în ce constă negativismul personajului, ambiguitatea stilului și complexitatea contradictorie și derutantă a ideilor în această carte ?

Jean-Baptiste Clamence își povestește aventura trăită în planul existenței și al conștiinței unui interlocutor fără identitate precisă și care poate fi oricine, inclusiv el însuși.

Personajul parcurge un triplu periplu – existențial, reflexiv și verbal, – ilustrînd parcă motto-ul capitolului „La création absurde" din **Mitul lui Sisif :** „L'expression commence où la pensée finit" (p. 133) ; am putea adăuga, fără teama de a impieta asupra gîndirii scriitorului : la pensée commence où le vécu finit. Înscris pe o orbită circulară, căreia nu i se poate sustrage din cauza inerției morale și a forței centripete a narcisismului, Jean-Baptiste Clamence, de profesie „judecător-penitent", parcurge acest cerc vicios fără oprire, astfel încît începutul cărții coincide cu încheierea unui periplu anterior, iar, la sfîrșit, se aud fraze ce anunță un nou început. Camus realizează astfel în **Căderea** performanța unui perpetuum-mobile literar amețitor, în care personajul principal se rotește în infernul rece al lucidității, devenită maladie, factor de dezintegrare intelectuală, morală, și psihică a personalității umane. Or, în **Mitul lui Sisif** găsim ideea „... cercului vicios în care spiritul aplecat asupra lui însuși se pierde într-o rotire amețitoare" (p. 32), ca expresie a impasului unui gînditor ce transformă o dramă a cunoașterii, rezultată din confruntarea caracterului finit al posibilităților de cunoaștere individuală, cu infinitul obiectului cunoașterii, într-o dramă existențială. Camus formulează, de altfel, primul, acest eșec al gîndirii sale tentate de totalitarism, cu o umilitate ce-l situează alături de cele mai mari spirite : el se acuză de insuficiență pentru o operă „începută cu cea mai nesăbuită dintre ambiții și care ar fi cerut un suflet mai despuiat și o inteligență mai vastă și mai puternică" **(Carnete).**

Or, una din semnificațiile **Căderii** (titlul beneficiază de o remarcabilă polisemie) este faptul de a se constitui în ipostază artistică a impasului gîndirii lui Albert Camus în privința ființei umane. Cel ce se declarase pesimist cu privire la condiția umană, dar optimist cu privire la om, în ultima sa carte își pierde încrederea în om și în sine. „... cette incalculable chute devant l'image de ce que nous sommes", anunțată deja în **Mitul lui Sisif** devine, în **Căderea,** expresia deznădejdii și a neputinței în fața revelației că omul și-a pierdut irecuperabil inocența ; ea nu mai există, în **Căderea,** decît sub forma coruptă a narcisismului. Porunca : „Iubește-l pe aproapele tău ca pe tine însuți", a devenit : „iubește-te pe tine însuți și numai pe tine însuți". Meditația lui Camus asupra inocenței pierdute, în **Căderea,** pare să fie o consecuție logică a reflexiilor sale pe marginea unuia din romanele preferate : **Idiotul** de Dostoievski. Dacă, în **Străinul,** Meursault se aseamănă întrucîtva cu un prinț Mișkin, care, după comentariul lui Camus, „trăiește într-un prezent permanent, nuanțat de surîsuri și indiferență", avînd comun cu acesta inocența și credința autorului în ea, prin experiența **Căderii,** Camus pare să-și fi clarificat poziția ambiguă a lui Dostoievski față de eroul său, în legătură cu întrebarea : responsabilitatea pentru moartea Nastasiei Filipovna o poartă în exclusivitate Rogojin ? Faptul că prințul Mișkin și Rogojin sînt găsiți unul lîngă altul, amîndoi cu mintea întunecată, lîngă corpul neînsuflețit al Nastasiei, pare să simbolizeze contrariul. Din această perspectivă, inocența lui Mișkin nu mai este sinonimă cu nevinovăția, iar nebunia finală, chiar dacă îl apără de rigorile legii, pare o apăsare în irresponsabilitate a fatuum-ului culpabilității. Dacă a fost posibil ca, în **Străinul,** Meursault, după omucidere, să se considere inocent și să fie tratat de autor ca atare, în **Căderea,** Jean-Baptiste Clamence se acuză de a se fi făcut vinovat de consimțire, prin neintervenție, la sinuciderea unei femei. Acesta este momentul-limită în aventura existențială a personajului, ce corespunde, în **Mit,** trezirii conștiinței absurde, prin dobîndirea unei noi dimensiuni : luciditatea.

Din momentul recunoașterii vinovăției sale, Jean-Baptiste Clamence „cade" din starea de levitație narcisiacă a omului de bine, ce trăiește satisfăcut de sine într-un Eden terestru, pentru că se crede cu conștiința nepătată. Recunoscînd ipocrizia virtuților sale trecute, cultivate subconștient numai pentru a-și procura ascunse voluptăți de automulțumire și admirație, și, zărindu-și masca, străină de adevărul său intim, în oglinda sa de Narcis, Jean-Baptiste Clamence hotărăște să se arunce în deriziunea generală, de vreme ce stima, de care se bucura, ca avocat abil, luptător pentru cauze „nobile", nu este generală. Și nu poate fi generală, continuă el demonstrația, cu logica de fier a lui Camus, din moment ce el însuși nu o împărtășește. Metoda cea mai bună pentru scopul său, i se pare aceea de a-și arăta masca, profesîndu-și propria ticăloșie. Se va identifica deci și pe față cu ceea ce, virtual, era din totdeauna : un Don Juan de circumstanță și un histrion. Făcînd din Clamence un urmaș al lui Ivan Karamazov, al cărui strigăt : „totul e permis" este interpretat în **Mit** (p. 94) ca restituind remușcării inutilitatea sa, Camus nu-l absolvă pe Clamence, după cum nici acesta nu-i absolvă pe cei care se lasă convinși de el, profetul negativ, de culpabilitatea generală definitivă. Între Paradis și Infern nu mai există Purgatoriul lui Dante, nici Siberia lui Dostoievski sau a lui Tolstoi, unde Raskolnikov și prințul Nehliudov se pot purifica. În **Căderea,** păcatul este iremediabil, crima definitivă. Clamence cade în infern, într-un infern al prezentului, în care culpabilitatea omului absurd este ținută mereu prezentă. **Căderea** va replica astfel celebrului „L'enfer c'est les autres", din **Huis clos** a lui Sartre, „l'enfer c'est nous-mêmes". Infernului rece al lucidității din **Căderea** îi corespunde un peisaj „negativ", în deșertul canalelor concentrice (făcînd ecou ideii de cerc vicios, psihic și moral și circularității structurii romanului) din Amsterdam, un infern cenușiu și lipsit de vlagă al ceților și brumelor, opus celui uscat, luminos și fierbinte din **Renegatul** și din **Străinul,** corespunzînd unor stări de delir (pasional în prima operă și senzual, în a doua). Acest „loc spiritual", „loc geometric al culpabilității moderne" (Daniel Durosay, art. cit.) este ales pentru a pune de acord culpabilitatea individuală cu cea generală. Acest Ioan Botezător à rebours își va „clama" în deșert, făcînd act de falsă penitență, propria-i vinovăție, pentru a preîntîmpina judecata celorlalți și pentru a-și asigura dreptul de a judeca și condamna primul, pe alții, botezîndu-i întru păcat și duplicitate universală.

Revenind la Jean-Baptiste Clamence și urmărindu-i evoluția, pe orbita sa circulară, de la narcisism la luciditate, îl vedem în momentul reînceperii periplului, golit de semnificația existențială și reflexivă prin reiterare ; după o ezitate în căutarea autenticității, el redevine, cu fiecare cerc parcurs, un histrion absolut și un falsificator de cuvinte, iar confesiunea sa, la început tragică, se degradează în delir verbal narcisiac. Cercul se închide, iar Clamence se instalează într-o nouă paradoxală duplicitate : narcisismul lucidității.

Romanul este o etapă în evoluția scriitorului, care, departe de a marca o ruptură, nu face decît să-l obiectiveze pe Albert Camus din acel moment, un Albert Camus ce înglobează în sine înfățișările sale succesive anterioare, supuse devenirii. Încît, pentru a-l înțelege și exprima, trebuie să facem încă o dată apel la gîndirea sa : „Un om este totdeauna prada adevărurilor sale" (**Mit,** p. 50). **Căderea** corespunde impasului gîndirii lui Albert Camus în legătură cu ființa umană, marcînd, în același timp, o mare reușită artistică. Dubla mișcare a operei, cea sceptică, descendentă a gîndirii și cea triumfătoare, ascendentă a expresiei artistice, are ca rezultat o tensiune, de a cărei posibilitate Camus a fost conștient, atunci cînd vorbea în **Mit** (p. 131) de „contradicția dintre filozoful închis în sînul sistemului său, și artistul situat în fața operei sale".

Dacă asemenea contradicții există între gînditorul și artistul Camus, în aventura spirituală a cunoașterii lumii și a omului în diversele sale ipostaze, omul Albert Camus și-a asumat și a trăit contradicțiile într-o exemplară ținută morală și intelectuală, găsind astfel calea spre autenticitate.

Rozalia BABA

FRAGMENTE LEVANTINE

V. SCARABEII...

...La Alexandria, portul cel mare al Egiptului, te întîmpină, încă de la vamă, tarabele negustorilor de suveniruri cu scarabei, amulete din fildeș sau os de oaie, capete de Nefertiti în bronz sau teracotă smălțuită, cămile din mușama, talgere, ibrice din alamă, cutii, cutiuțe, sacoșe, genți... avînd imprimate portretele lui Ahnaton și-al soției sale, aducînd ofrande zeului Aton, mătănii din chihlimbar... ici colo, cîte un Ramses din lut ars, onix sau piatră, pliante, piramide din fontă, inele... și alte mii de fleacuri care trebuie să-ți pună în palmă cele mai celebre monumente și simboluri sacre... În fine, sentimentul deșertăciunii te cuprinde și mai tîrziu cînd, în goana mare, nu mai apuci să-ți dai seama că între o moscheie și o mastaba, odată cu cei cinci-șase pași făcuți, ai trecut peste mai bine de patru milenii... Alexandria de azi, cu mozaicul ei uman (oraș de peste două milioane de locuitori), aglomerează în perimetrul ei, de-a valma, cartiere rezidențiale, mari magazine, moschei cu acoperișurile minaretelor filigranate discret, alături de cartiere în care rufele sînt întinse la soare pe toate nivelele, peste toate curțile, pînă la stradă. Palmierii, coloane naturale, te însoțesc de pe riviera pînă la marginea de apus a orașului, unde începe deșertul. Crăbari și lustragii, trăsuri ferchezuite și mașini late cît șoseaua, femei cu chipurile acoperite cu feregele avînd înalta știință de a-ți zîmbi fără să te simți privit, sacagii vînzîndu-și prețioasa apă din aceleași două pahare, nămeți de portocale, banane, curmale, nuci de cocos, salată verde, smochine, pești, iar mai departe, în centru, magazine de lux, unde se vînd piei de boa constrictor la metraj, ca orice stambă, pietre prețioase, corali și aceiași scarabei și amulete, din aur și fildeș... Cu totul, o lume îndeajuns de inedită pentru peregrinul de pe continentul de la nord, pentru a-i bulversa tot eșafodajul lecțiilor lui de acasă cu cele treizeci de dinastii faraonice, plus aceea a Ptolemeilor. O lume gălăgioasă și aparent deschisă, colorată și aparent concesivă, care-și copleșește oaspeții cu o neașteptată familiaritate... Așa trebuie să fi arătat întotdeauna piețele Levantului, doar că semnele sacre ale scarabeului, stîlpului Djed, hieroglifei vieții, ochiului lui Horus (astăzi în varianta lui musulmană de ochi al lui Allah, Maşaallah), crucii ansate, papirusului – semn al vigorii... vor fi fost plătite în aur greu de către greci, libieni, nubieni ,fenicieni și mai apoi de romani și bizantini pentru a le aduce în preajmă puterea magică a talismanului sau protecția amuletei. Exportul de „magie" va fi început încă înainte de ctitorirea orașului sub Alexandru Macedon și va fi făcut epocă în vremea Ptolemeilor, care unificaseră întreaga lume a Mediteranei de răsărit sub puterea zeilor Serapis, inventat ad-hoc și al eternei Isis, cea care a dat, se pare, pînă și semnul ctitoriei Luteției, Parisul de astăzi. Inevitabil, în prezența acestor cîpii, cu semnificații pierdute în vreme, gîndul te duce spre imensa răspîndire a culturii mici și mari a Egiptului în întregul bazin mediteranean cum și pe cele trei continente : Africa, Asia și Europa ; firele vechilor religii, ale ereziilor și variantelor sectare cunoscînd deplasări magmatice spre vest, pînă în Italia și Spania, spre est, pînă în Iran, spre nord, pînă la Baltica și spre sud, pînă spre mijlocul continentului negru. Epocile de măreție ale Egiptului antic au determinat o mișcare centrifugă, de răspîndire directă sau indirectă, prin cretani, fenicieni, cartaginezi, libieni, greci, a unei culturi și a zeilor, după cum epocile de restriște au impus o ciudată mișcare centripetă, de regrupare, pe malurile Nilului a unor elemente culturale importate din jur, elemente care, la rîndul lor, aveau ca fundament tot Egiptul. S-a petrecut astfel, în mai multe etape, o restituire culturală, din ce în ce mai vagă, mai deformată, a unor influențe milenare. Oricît ar părea de atrăgătoare lumea imediată a megalopolisurilor egiptene Alexandria și Cairo, este greu să nu descoperi în umbra te miri cărui obiect sau fapt banal trimiteri directe spre lumea celor cinci milenii de istorie de la Vechiul Imperiu, la epoca Piramidelor, la erezia lui Ahnaton – de pe urma căreia a rămas suita de portrete a lui Nefertiti și mormîntul lui Tutancamon – pînă la epoca alexandrină apoi romană, bizantină, coptă și arabă. Nu fachirul dintr-un cartier mărginaș al Cairoului, cîntîndu-i șarpelui să iasă din coș, printre mașini, autobuse și trecători grăbiți, formează culoarea reală a Egiptului ci blocurile turnuri cu cîte cincizeci de etaje, ce se ridică pe malurile fluviului în acest oraș cu populația unei țări (9.000.000 locuitori, cît avea întregul Egipt la data sosirii lui Iulius Cezar) alături de întregul colos de ani și civilizații ridicate aici, sub lumina unui Ra difuz, bolnav de căldură și neiertător, ca orice zeu... Firesc, te întrebi : ce ar fi ajuns acele certărețe polisuri grecești, care nu cunoșteau între ele decît armistițiul și o xenofobie comună față de tot ce era străin, deci „barbar", fără etapa elenistică (alexandrină) ?... Oare, Pausanias avea dreptate să se plîngă din pricina acelui copil teribil, Alexandru Macedon, care a unificat lumea Mediteranei, de fapt, în detrimentul Egiptului ?... Căci de aici și-au însușit cu toții, în cel mai adevărat sens al cuvîntului, de la lecțiile de arhitectură, geometrie, astronomie, agricultură, pictură, sculptură pînă la zei și obiceiuri, mistere și magie... Ceea ce vede azi peregrinul este doar ultima din mariile restituiri : civilizația modernă... Dar el nu e venit doar pentru ea...

Paul Eugen BANCIU

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA"

Proletari din toate țările, uniți-vă!

BIBLIOTECA „ASTRA"

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 10 (676) 12 MARTIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. — 1 leu

ACȚIUNEA POLITICĂ ÎN CULTURĂ

Idealurile pozitive ale epocii noastre cer să fie înfăptuite cu spirit de răspundere, eficiența acțiunii decurgînd și din valoarea de generalitate, din „bătaia lungă" a scopurilor. Urmărind o activitate eficientă, trebuie să creăm mai întîi posibilitatea constituirii unor conștiințe eficiente ; păstrînd permanent legătura cu realitatea, ele trebuie s-o devanseze, să se comporte previzionar, să creeze în acțiunea lor teoretică modele ale emancipării umane și nu doar scopuri ale unei acțiuni limitate. Doar astfel se poate realiza omul, eliminînd permanent contradicțiile inerente unei lumi aflate într-un continuu proces de transformare și schimbare, eliberîndu-se prin muncă — coordonata fundamentală a esenței sale. Acesta este motivul pentru care, în concepția partidului nostru, **acțiunea politică** a devenit punct de pornire și scop final al gîndirii teoretice ca și al procesului de dezvoltare materială a societății. Acțiunea politică înseamnă în fond, pentru ideologia socialistă, elaborarea unor soluții teoretice și practice cerute de activitatea revoluționară de dezvoltare a societății sub toate aspectele ei în raport cu valorile autentice ale umanismului. Spiritul revoluționar, receptivitatea față de nou, viziunea dialectică integrătoare și procesuală, corelate cu lărgirea continuă a democrației socialiste sînt termenii esențiali ai gîndirii creatoare a partidului nostru, a secretarului său general.

Urmînd această practică ideologică, cultura noastră s-a dezvoltat în ultimele decenii în mod organic, evitînd extremele mecaniciste. Impactul ideologic în opera de cultură vizează de fapt **orientarea politică generală** a acesteia și nu exclusiv conținutul ei de idei. O astfel de atitudine nu ignoră deci aspectele de formă. Accentul pus pe formă, pe modul de exprimare specific al culturii poate fi desprins din numeroase referințe pe care le găsim în documentele de partid. În același timp însă, nu se neglijează raportul dialectic dintre formă și conținut. Este cert însă că o cultură cu adevărat **angajată** nu se poate reduce la caracterul propriuzis politic pozitiv al ideilor vehiculate de operă. Ea presupune și o exprimare cu mijloace progresiste, căci forma însăși cristalizează anumite moduri de percepție ideologică, exprimînd în același timp un sistem de relații de producție dintre omul de cultură și public. Realismul socialist, spiritul revoluționar al unei culturi se reflectă și în capacitatea ei comunicativă, în extensia acestei valențe strict necesare pentru desemnarea caracterului ei creator. Creația nu se măsoară numai în **cît** și **ce** se creează (conform criteriilor relației dintre creator și opera sa), ci se apreciază în mod esențial după **cît** și **ce** este asimilat, producînd o transformare a conștiinței colective. Putem prefigura astfel o diferență semnificativă între produsul muncii (sau activității) creatoare și între opera de creație, aceasta din urmă presupunînd, în mod obligatoriu, o recunoaștere de un fel sau altul. Idealismul romantic (ideea că putem schimba Universul conform nevoilor noastre) sau romantismul revoluționar au fost depășite de stadiul actul al dezvoltării culturii socialiste, cel puțin din motivul că aceasta, în special prin literatură, a redobîndit conștiința critică tradițională a culturii românești. Este esențial să și-o păstreze, realizare care depinde atît de conștiința creatorilor, cît și de propriul spirit critic revoluționar al marelui public.

Conștientizînd relația dialectică semnalată mai sus, constatăm că între cultură și propaganda cu semnificație pozitivă se poate păstra o corelație organică : cultura rămîne un mijloc de propagandă, dar un mijloc „formulat" cu mijloace proprii. Tot mai mulți teoreticieni, chiar și din occident, constată oportunitatea și inevitabilitatea unei asemenea conexiuni — o cultură străină de evenimentele importante ale epocii, o artă care nu surprinde ceea ce e semnificativ în perspectivă istorică, se autocondamnă la un statut inferior. Marile opere de cultură au fost întotdeauna progresiste tocmai datorită faptului că nu au ocolit marile probleme sociale ale epocii. Astfel, criteriul de decizie asupra caracterului progresist al unei opere nu poate fi intrinsec acesteia, el fiind dependent de situarea ei **concret-istorică** într-un context de valori. Opera este delimitată întotdeauna de aprecierea societății asupra ei, apreciere ce se constituie prin raportarea structurii formale și ideatice a operei de cultură la trebuințele și idealurile acesteia.

În epoca noastră, ca și în multe alte perioade de transformări importante, o astfel de angajare se substituie unei necesități, tocmai datorită caracterului colectiv din ce în ce mai accentuat al procesului creator. Angajarea și valoarea sînt astfel interdependente. Cultura **explicit** revoluționară (fără a înțelege prin aceasta doar „cultivarea" **ideilor** revoluționare) este cultura unei epoci revoluționare, a unei lumi care se raportează ea însăși explicit la viitor, la o finalitate conștientizată.

Viorel SÎRBU

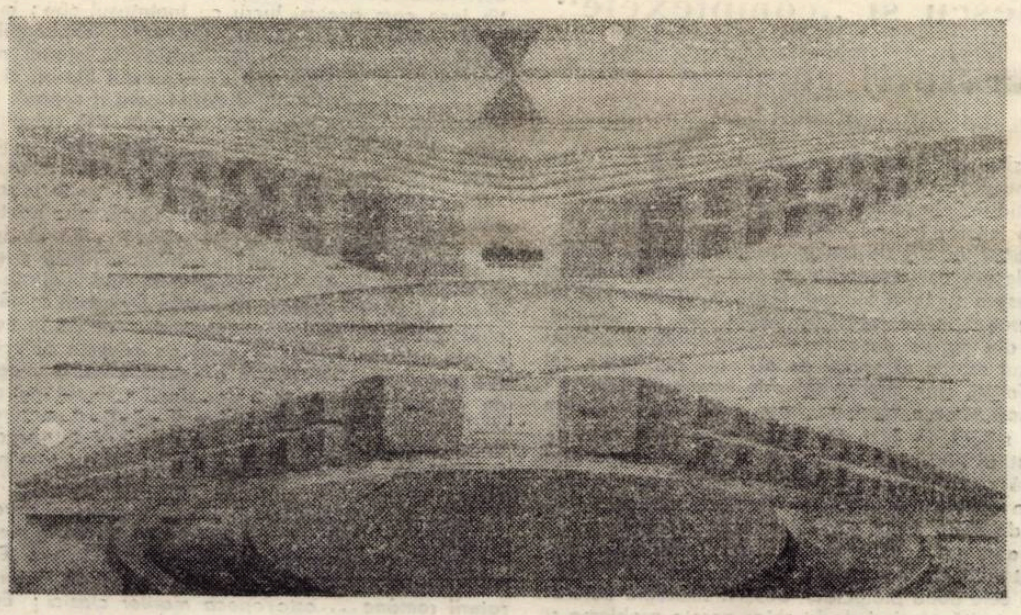

Ilustrăm acest număr cu lucrări ale lui SORIN DUMITRESCU, din expoziția de la Galeriile de artă Lugoj.

convorbiri

Cu poetul PETRE GHELMEZ

O convorbire cu poetul Petre Ghelmez nu are, prin ea însăși, nimic spectaculos, extraordinar. Publicist de vocație, arzînd totdeauna în miezul fierbinte al faptelor, autorul „Germinații"-lor, al „Altare-lor de iarbă", al „Sonetelor" se confesează sincer, familiar, văzînd în interlocutor un partener deschis de dialog, căruia nu ezită să-i comunice, apropiat, opiniile sale despre scris și condiția scriitorului contemporan, despre coordonatele poeziei românești actuale.

— Stimate Petre Ghelmez, propun să începem interviul nostru cu cîteva precizări legate de certitudinile dv. de ultimă oră...

— Certitudinea mea de ultimă oră este că exist. Am pășit în anul 1981, în deceniul penultim al acestui secol, cu tot ceea ce înseamnă zestre materială și spirituală, zestre pe care au făurit-o înaintașii noștri și noi. Deci mă bucur că exist, împreună cu confrații mei, împreună cu cărțile mele de poezie, împreună cu revista „Tribuna României", pe care o conduc și care de 6 ani face parte integrantă din ființa mea.

— Dv. vă aflați printre poeții grupați în generația revistei „Tînărul scriitor". A existat o asemenea generație ? Prin ce elemente s-ar defini afirmarea ei în epocă ?

— În 1955, cînd am debutat la „Tînărul scriitor", încă se mai scria o poezie, prinsă, aș zice, în contextul vremii, o poezie în care și-au făcut loc și formalismul și șablonul și o privire oarecum simplistă asupra actului creator. Ulterior, forțele scriitoricești care prevesteau evoluția de mai tîrziu a scrisului românesc încearcă să reia legătura cu marea noastră tradiție literară. Nu era foarte ușor, dar pașii erau siguri. Generația mea n-aș numi-o generație de vîrstă, pentru că nu cred în generația biologică, ci o generație de idealuri. Căci noi, cei ce alcătuiam generația de la „Tînărul scriitor", eram legați printr-o fierbinte comuniune de idealuri de aspirația literelor românești care se întorceau la adevăratul lor izvor, la Eminescu cel adevărat, la Blaga, la Arghezi, la Bacovia și care, pornind de aici, încercau să-și găsească un drum. Abia în anii 60—70 aveau să se vadă acumulările făcute de acea generație atunci, acumulările făcute de un Ion Gheorghe, Nichita Stănescu, Cezar Baltag și chiar de Ion Alexandru, deși el nu face parte din generația amintită.

— Legat de activitatea Dv. literară, avem convingerea că volumul „Lynxul", contrar unor opinii critice, exprimă o experiență fundamentală a liricii Dv.

— De fapt, eu trăiesc cu fiecare carte o nouă experiență literară. O carte exprimă un mod de a fi, într-o perioadă de timp. Noi înșine nu putem fi aceiași peste 2—3 ani, ori în deceniul următor. Același scriitor se poate exprima diferit. Există, în mod firesc, elemente care se continuă de la o carte la alta. Recitind „Germinații", cartea mea de debut, am observat că o parte din temele cărților următoare se află în germene, în primul volum. Critica literară a scăpat însă din vedere că o oarecare neliniște, o oarecare convulsie, o oarecare tensiune interioară, evidentă în „Lynxul", se anunța încă în volumul de debut.

După eliberarea din „Lynxul", am încercat, pentru mine însumi și implicit pentru cititorul meu, o experiență fundamentală pentru un poet : supunerea la rigoare în poezie. Și ce rigoare mai mare în poezie decît sonetul ? Am ales din formele de sonet existente una singură și, pe parcursul a 84 de sonete, am dus-o cu mari riscuri pînă la capăt. Este adevărat că am lucrat la volumul „Sonete" 5 ani. Apărută în frumoase condiții grafice, cartea a primit premiul „Mihai Eminescu" al Academiei R.S.R.

— Care credeți că sînt funcțiile actului poetic, din punctul de vedere al cititorului și al autorului modern de poezie ?

— Am considerat totdeauna și continui să cred pe măsură ce trec anii și pe măsură ce experiența acumulată mi-a dovedit-o, că, esențial în actul poetic, este comunicarea. Cititorul, cînd se apropie de o carte, pornește cu această intenție, primul gest nemărturisit este de a comunica cu cel care a scris cartea, cu personajele din carte, cu atmosfera ei. Tot ceea ce urmează, modalități de expresie, universul artis-

Marius POP

(Continuare în pag. 6)

cronica literară

Nikolaus Berwanger

Confesiuni cotidiene

Ed. Eminescu, 1980

Nu lipsită de un suport real, după cum nici de riscul de a simplifica prea mult lucrurile mi se pare încercarea de a defini nota caracteristică a poemelor lui Nikolaus Berwanger insistînd cu precădere asupra absenței complicațiilor estete ale acesteia, a francheței adresării, a transparenței versului. Desigur, liricul oficiază în postură de voce publică în poezie, este dispus să vorbească despre exemplarele momente ale istoriei ori despre comunele întîmplări ale vieții zilnice, despre fapte și circumstanțe care, oricum, pot intra în cîmpul de interes al gazetarului. Versurile elocvente, polemice și nu o dată patetice ale lui Nikolaus Berwanger, conțin referințe la ecologie, la civilizația tehnicizată a veacului, propun reprezentări ale unei lumi reificate (seria de „fișe de călătorie prin metropolele europei"), imagini ale unui univers mecanomorf : „pe nesimțite / se transformă / omul / într-un imens / polat industrial / creierul îi devine / o centrală telefonică / inima / o pompă telecomandată / stomacul / un combinat chimic / / numai sufletul sărman / stă singur / singurel / în fața silozului de locuit / cerșind / milostenii" **(numai sufletul).**

Tot atît de vehement polemice ca și poemele din anterioarele culegeri de versuri ale lui Nikolaus Berwanger apărute în traducerea lui Anton Palfi, „textele lirice" înmănunchеate de volumul **Confesiuni cotidiene** sînt parabole despre robotizarea vieții în marile orașe : „toți se spetesc se grăbesc sînt turbați / aceasta e deci epoca noastră modernă / mă întreb cine se mai sperie / cînd la miezul nopții țipă un om / / cu ceasul electronic în valiză / cu ceasul automat pe braț / / (. . .) / / știm totul ce se petrece peste tot / și ne pricepem la toate în amănunt / doar cînd e vorba de noi înșine / sărim prea des pe fereastră / / cu ceasul electronic în valiză / cu ceasul automat pe braț / / (. . .) / / ne întîlnim atît de rar / și n-avem ce să ne spunem / de vină-i numai timpul nostru fără timp / oare cît o mai putea îndura omul / / cu ceasul electronic în valiză / cu ceasul automat pe braț / (. . .) / / a citi o carte bună / a fost cîndva o desfătare / azi devenim imediat neliniștiți și nerăbdători / și întrebăm după prima filă care-i sfîrșitul / / cu ceasul electronic în valiză / cu ceasul automatic pe braț" **(epoca noastră modernă),** despre valorile morale și cultură, prietenie și ură, iubire și moarte, timp și devenire.

Dincolo de toate acestea, însă, ce trebuie remarcat aci este că poezia de necentrafăcută spontaneitate a lui Nikolaus Berwanger nu rămîne străină de un anume rafinament, de ceea ce am putea numi o premeditare a mijloacelor. Nu atît anticalofil cît lipsit de veleități beletriste, mizînd pe calitățile unui stil conversativ, pe efectele produse de o frazare firească, necomplicată, Nikolaus Berwanger dovedește o reală ingeniozitate în regizarea materiei poemelor. Tehnica poeziei sale este una contrapunctică, ținînd de jocul alternativelor, de pendularea permanentă între sublim și grotesc, nu rareori de ceea ce poate comunica o sugestie subtextuală. Iată un poem din ciclul „fișe de călătorie prin metropolele europei" : „cei de-o convingere / s-au salutat cîndva / cu pumnul strîns / și voiau / să transforme lumea / cu lozinci noi și arme / azi / domnește tăcere de țintirim / / totul e nesuferit de normal / drept avertisment / e ridicat / doar degetul arătător" **(schimbări).**

Ce aș mai sublinia ? Cu nuanțele ce se impun de la un caz la altul, poemele atît de tranșante în opțiuni ale lui Nikolaus Berwanger relevă o sensibilitate neliniștită, după cum și o remarcabilă vivacitate intelectuală. Altminteri, mi se pare dificil de spus ce face în primul rînd specificul noilor (după cum și a celor mai puțin recente) „texte lirice" ale lui Nikolaus Berwanger : sentimentalismul relaxat al unor versuri ce vorbesc despre o seamă de realități ale spațiului bănățean ori al cîtorva poeme de dragoste, spiritul epigramatic ce tensionează o mare parte a stanțelor, umanismul franc al reflecțiilor : „nu vreau să aud vorbindu-se / despre fete frumoase / femei frumoase / băieți frumoși / bărbați frumoși / despre fete decente / femei decente / băieți decenți / bărbați decenți / despre superdestepte fete / superdestepte femei / superdeștepți băieți / superdeștepți bărbați / eu sînt veșnic în căutarea / omeniei" **(nu vreau să aud vorbindu-se . . .).**

Lucian ALEXIU

Mircea Martin

G. Călinescu și „complexele" literaturii române

Ed. Albatros, 1981

Așadar, care sînt „complexele" literaturii române ? Cartea lui Mircea Martin nu are virtuți terapeutice, decît dacă acceptăm principiul psihanalitic potrivit căruia revelarea originii complexului duce la vindecarea lui. Ne îndoim însă că o atît de simplă operație ar putea să aibă un atît de fericit rezultat, deși nu e puțin lucru să vorbești despre complexe (fie și între ghilimele) atunci cînd toți vorbim despre cu totul altceva. Deplina siguranță și încredere a unei literaturi în ea însăși nu poate veni, e adevărat, decît din interior, din marea deschidere înspre **cititorul universal,** înspre momentul estetic al epocii de azi sau, nu, înspre cel al zilei de mîine. Totuși, care sînt complexele literaturii române ? Să rememorăm, după Mircea Martin : lipsa unei tradiții **literare** care să urce pînă, măcar, în Evul de Mijloc, lipsa unor **capi de serie în planul vast al literaturii universale,** lipsa unei audiențe care să depășească cu adevărat, nu doar efemer, pragul național, șansa de a scrie într-o limbă de un farmec deosebit al rostirii și neșansa de a nu fi de circulație internațională ... Ce legătură au toate acestea cu George Călinescu ? Abia în clipa în care ai terminat ultimele pagini ale acestui temeinic studiu, primul volum dintre cele două proiectate, observi strategia autorului. Cartea este construită plecînd de la chiar aceste probleme și de la modul în care G. Călinescu știe, implicit, să le pună. Repetăm : să le pună, iar nu să le rezolve.

Poziția marelui critic este centrală nu numai prin subtilitatea atitudinilor, ci și prin efortul titanic de a acoperi lacunele prin însăși literatura pe care o face. Titanic este și demersul său : lucid în fața istoriei, el este de două ori impresionant : prin cuprinderea istorică și prin forța de ridicare a culturalului la estetic, aspect pe care Mircea Martin îl analizează cu mare finețe. Socotind contabilicește, numărul de pagini consacrate lui G. Călinescu nu credem că-l depășește pe acela rezervat lui Iorga sau Lovinescu. Dacă ne gîndim însă la motivele care au determinat această „ciudățenie" ne dăm seama că Mircea Martin face cam același lucru cu înaintașul său : în loc să observe singularitatea absolută sau să-i caute explicațiile aiurea, el se apleacă asupra organicității criticii și istoriei noastre literare : G. Călinescu nu este rupt de contextul literar, ci îi este integrat. La o privire superficială, distanța care îl separă, în ordinea esteticului, pe G. Călinescu de Iorga măsoară cel puțin o vîrstă a literaturii : de la sincretismul lui Iorga, unde tocmai specificul literar a fost sufocat, pînă la critica avizată a lui Călinescu orice s-ar spune, este mult. Și tot mult este de la intransigența teoriei mutației valorilor estetice a lui Lovinescu, pentru care tradiția literară intră în umbra literei moarte, pînă la privirea exultantă și receptivă a lui Călinescu, sub raza căreia epoci întregi devin recuperabile, revărsîndu-se în contemporaneitate. Mircea Martin observă însă, cu justețe, că **Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent** la naștere plecînd chiar de la cei doi înaintași : primul este un model în ceea ce privește aplecarea înspre trecut, puterea de proiectare a acestuia într-o imagine panoramică de un mare dinamism, chiar dacă trecutul nu mai este spațiul unei recuperări nediferențiate și pozitivist culturale. De la cel de-al doilea este reținut criteriul valoric intrinsec, nu însă și inflexibilitatea drastică a acestuia. Ironia nu este niciodată distantă, ci complice.

Invers decît Lovinescu, G. Călinescu se apropie de prezent cu tot mai puțină „bună dispoziție" critică. Explicația nu stă însă în refuzul sau incapacitatea de a o înțelege. Din nou, Mircea Martin are o justă intuiție : perspectiva de lectură a **Istoriei literaturii române** ... este epoca marilor clasici : Eminescu, Creangă, Caragiale, Slavici ... Ei sînt punctul de cumpănă, locul spiritual al întregii literaturi, ceea ce nu înseamnă că tot ce urmează nu ar fi decît epigonism sau decădere : ființa literaturii se construiește neîncetat.

Explicîndu-l pe Călinescu, Mircea Martin pune în lumină nu o mare personalitate, ci un prezent literar, iar atunci cînd spunem prezent nu putem înțelege altceva decît un întreg drum care ne precede și ne străbate în chiar momentul în care îl creăm.

Vasile POPOVICI

Obsesia artei

marginalii

Pe plan european s-a făcut simțit în anii din urmă un efort de demistificare a imaginii scriitorului. Nicidecum demiurg sau inspirat, cum îl vedeau cei de acum un veac, scriitorul ar fi un om ca oricare altul ; a-l vedea diferit înseamnă a ceda unui mit. În Mythologies de Roland Barthes, colecție a iluziilor omului contemporan, printre naivitățile cele mai ironizate o găsim pe aceea privitoare la ființa ieșită din comun a scriitorului.

Dacă cineva nu participă la campania demitizantă, acesta este Lucian Raicu. Într-un punct, el se deosebește chiar spectaculos de Roland Barthes. În L'écrivain en vacances, capitol din Mythologies, criticul francez înfățișase cu sarcasm ideea despre o natură a scriitorului care l-ar împiedica să-și ia ca tot omul vacanțe, adică să se desprindă o vreme de preocupările lui : „... spre deosebire de ceilalți muritori, care-și schimbă esența și nu mai sînt pe plajă decît oameni în vacanță, scriitorul își păstrează pretutindeni natura de scriitor" – aceasta ar fi iluzia. În Reflecții asupra spiritului creator, Lucian Raicu răspunde, cum ar spune francezul, tout bêtement : „Autentica tensiune artistică nu îngăduie răgaz ; nu există ieșire din ea, doar momente intense și imediat trecătoare de mulțumire (. . .) ; muncă și mai ales preocupare excesivă, fără odihnă ; vacanțele sînt false **(subl. mea, L. C.)** ; de oboseala muncii artistul nu poate scăpa decît reluînd munca ...".

Unul care n-a gîndit altfel a fost Flaubert. Cînd și-a luat odată vacanță, mergînd la Trouville, n-a întîrziat să regrete cumplit. „Simt cum o plictiseală idioată mă invadează ca o maree. Tichia de plumb promisă de Dante ipocriților nu se compară cu greutatea ce-mi apasă craniul". Remediul l-a găsit repede : „... trebuie să fiu la mine acasă și să scriu ...".

În ce mă privește, cred că efortul lui Barthes și al altora a fost salutar. Ca orice operațiune salutară și aceasta a comportat o bună doză de risc. Pentru folosul de a potrivi după spiritul vremii noastre chipul învechit romantic al creatorului, ea și-a asumat riscul de a greși esențial.

Într-adevăr, există laturi ale vieții în privința cărora poți să ai nouăzeci și nouă la sută dreptate, iar acel unu la sută rămas neacoperit să fie mai important. Așa și cu scriitorii. Mulți se bucură de vacanțe, și bine fac, dar nu nouăzeci și nouă din o sută, ci mult mai puțini. Printre cei fără destindere estivală sînt și toți, sau aproape toți scriitorii adevărați.

De fapt, altceva mă frămîntă. Ceva ce-mi amintește prin analogie de o mărturisire amuzantă a unui – de altfel excelent – critic literar. Adolescent, viitorul critic a scris cu mare plăcere multă proză dar, deși – cum știm – plăcerea de a scrie este chezășia literaturii bune, lui nu i-a dat nimic. N-a devenit romancier. Prin urmare, scriitorii împărtășesc plăcerea de a scrie cu ... nescriitorii.

Cam așa stau lucrurile și cu obsesia artei. Toți artiștii adevărați o cunosc, împreună cu foarte mulți veleitari. Observația rămîne banală cît timp o privim statistic. E firesc ca la atîția scriitori autentici să avem și atîția care seamănă cu ei fără să fie adevărați scriitori. Însă dacă trăim sau intuim condiția aceasta, lucrurile se schimbă. A rata adevărul pentru acel unu la sută care lipsește nu e foarte grav. A-ți rata viața din același motiv, a fi aproape totul fără să fii nimic – e altceva.

Livius CIOCÂRLIE

viața asociației

● Ion Arieșanu, P. N. Dolângă, Vasile Man, Aurel Turcuș și Vasile Versavia au fost oaspeții elevilor și cadrelor didactice de la Liceul Pedagogic din Arad. Scriitorii au lecturat din creațiile lor și s-au întreținut cu gazdele pe teme de actualitate literară.

● La Ghiroda, au participat la o ședătoare literară Ion Velican, Aurel Turcuș, actorul George Lungoci și un grup de membri ai cenaclului „Ars poetica" de la Biblioteca județeană Timiș.

● Sofia Arcan și Titus Suciu, invitați ai elevilor și cadrelor didactice la Școala generală nr. 22 din Timișoara.

● O seară „Ion Minulescu" au susținut la cenaclul cadrelor didactice din Timișoara Dorian Grozdan, Simion Mioc și Mircea Șerbănescu.

● „Revista literară radio" a studioului timișorean, condusă de redactor Florina Gâldău, în deplasare la Brestovăț, împreună cu colaboratorii Corina Victoria Sein, Marius Munteanu și Vasile Bogdan.

● La ședătoarea literară de la Ghertenis au participat Anghel Dumbrăveanu, Dorian Grozdan, Marius Munteanu, Mircea Șerbănescu, I. Gh. Șeitan, Gh. Zincescu, T. Crisciu, I. Albu, I. Cârdu.

● O altă seară literară a avut loc la Jamu Mare, cu prezența scriitorilor Alexandru Deal, Anghel Dumbrăveanu, Dorian Grozdan, Ion Dumitru Teodorescu, Mircea Șerbănescu, Damian Ureche.

● Aurel Turcuș, Ion Velican și P. N. Dolângă au fost prezentați de prof. Eugenia Dudaș în cadrul unei întîlniri literare cu elevii și cadrele didactice de la Liceul nr. 2 din Timișoara. Invitat al manifestării și folkistul Victor Georoceanu.

L. B.

cenaclu

O ședință de cenaclu oarecum festivă (dinspre 8 Martie), fără ca spiritul critic să fi fost totuși abandonat. Au citit **Carmen Jutea, Adina Popa** (debuturi în cenaclu) și **Eli Radovan.** Au prezentat referate **Carmen Odangiu, Brîndușa Armanca** și, respectiv, **Stela Mirel. C. O. despre C. J. :** „Debutantă și prin vîrsta poeziei. Texte poetice marcate de o spontaneitate fermecătoare. N-ar fi rău să meargă spre valorificarea unei francheți pe care în mod cert o are. Poate fi anticipat, probabil, un destin poetic". **B. A. despre A. P.** „La un anumit mod de creație există o limită feminină. Înclinație spre reverie. E o adevărată inventatoare de titluri neașteptate : **Subțire păcat, Casa de trestii, Lebăda roșie** etc. Imaginile vorbesc despre o posibilă poetă. E vizibilă o experiență a scrisului, de mai multe ori goală, de mai puține ori plină. Își găsește întotdeauna tonul, nu însă și expresia. Prevăd pentru A. P. o evoluție dar nu pot spune în ce mod se va realiza. Poate prin confesiune". **S. M. despre E. R. :** „Nu disimulează feminitatea. O poezie dramatică, a trăirii, a afectivului în care operează imaginarul. Se apropie uneori de M. Banuș cea din **Țara fetelor.** Ambiguitatea unor termeni ar putea fi cultivată și la o recitire am da de altceva". **A. Dumbrăveanu :** „Aceste poeme zboară în anotimpuri diferite ca experiență a scrisului dar cele trei autoare au sensibilitate și talent. C. J. propune o poezie de uimiri în fața vieții, A. P. – una de reverie, cum s-a spus, iar E. R. – o poezie dramatică, mult mai concentrată, ușor aforistică. Evoluția lor depinde de felul în care vor înțelege arta poetică". **M. Odangiu :** „**C. J.** scrie o poezie de meditație plină de candoarea vîrstei, ușor discursivă, marcată de oralitate, cum nota referenta". **Despre A. P. :** „O poezie a poetizării cuvîntului nu a stărilor poetice cu, uneori, efecte supărătoare („vene ierbești"), o poezie a culorii (**cai albi, lebede roșii** etc.). Există semne de poezie interesantă". **Despre E. R. :** „Poezie gravă, incisivă și foarte expresivă". **C. Ungureanu :** „Sînt sigur de capacitatea lui M. Odangiu. E. R. scrie fiindcă există și simte necesitatea de a se exprima". **Despre C. J. și A. P. :** „E important ca ele să rămînă în continuare în spațiul literaturii. Referatele, excelente. (A mai spus ceva, dar încîlcit și n-am putut nota). Au mai comentat : **I. Monoran** (o încîntă pe E. R. și ulterior, de-a lungul serii spre casă), **G. Șerban** (mai limpede cînd scrie) și **M. Tolcea** (inceput fastuos). Într-un spirit de profund umanitarism (spoarit și de intervenția lui M. Șerbănescu), **Sofia Arcan** a încheiat ședința. **L. Cernet** a citit „tabletă a serii", pe tema „ideilor de gata", fermecătoare. În ședința viitoare va citi Mihai Cazacu. Referent: Livius Ciocîrlie.

V. V.

M. I. Ch. — T. C. M. R. I. C.

Întreprinderea de utilaj greu şi transport auto pentru construcţii

BUCUREŞTI

Pornind de la cerinţele obiective şi fundamentale ale noului mecanism economico-financiar, colectivul de specialişti ai I.U.G.T.A.C se preocupă, cu rezultate promiţătoare, în direcţia ridicării activităţii economice pe o nouă treaptă, calitativ superioară, în care creşterea eficienţei în gospodărirea resurselor materiale şi băneşti să atingă cotele unei strategii economice sănătoase şi echilibrate.

Un obiectiv major de stringentă actualitate a intregii activităţi economice este reducerea severă a consumului de materiale, piese de schimb şi energie, obiectiv cu pronunţat caracter social care angrenează intreaga masă de oameni ai muncii.

Urmărind promovarea noului şi lichidarea risipei de orice fel, diminuarea consumurilor specifice şi a normelor de consum prin creşterea indicilor de valorificare a tuturor materialelor şi pieselor de schimb, noua orientare economică se inscrie în ansamblul de măsuri menite să conducă la perfecţionarea raporturilor din viaţa economică şi socială a societăţii noastre.

Fără să se prevaleze de unele criterii obiective ale fenomenului de mobilizare manifestat prin existenţa temporară a unor stocuri disponibile de piese de schimb cu mişcare lentă sau fără mişcare, I.U.G.T.A.C caută soluţii imbunătăţite pentru controlul şi supravegherea continuă a dinamicii de circulaţie a fondurilor băneşti, acţionind cu rigoare ştiinţifică asupra factorilor care condiţionează utilizarea raţională şi eficientă a bunurilor materiale cunoscînd că resursele materiale trebuiesc folosite judicios şi în strinsă corelaţie cu sarcinile concrete ale producţiei.

Unitatea bucureşteană propune valorificarea conform legii a unor importante stocuri de piese de schimb pentru autocamioane, tractoare, excavatoare şi încărcătoare.

În scopul informării potenţialilor consumatori notăm în cele ce urmează o parte din reperele declarate disponibile :

Excavator P 403

Nr. crt.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preţ	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Coroana dinţată	0401005001	buc.	1 120	2	2 240
2.	Pinion conic	0401006001	buc.	1 010	1	1 010
3.	Şaibă	0401011036	buc.	11,20	5	56
4.	Cuplaj	08400A 29	buc.	67	2	134
5.	Bolţ	0605007001	buc.	90	10	900
6.	Bucşa	N 755802 A	buc.	194	1	194
7.	Bucşa	0401024001	buc.	95	2	190
8.	Arbore cardanic	0005000001	buc.	675	2	1 350
9.	Roata dinţată	200016036	buc.	192	2	384
10.	Supapa cu pîrghie baseulantă	551003001	buc.	239	2	478
11.	Inel de etanşare	R 3633221534	buc.	0,45	4	1,80
12.	Inel de etanşare	R 30531000027	buc.	43,93	1	42,93
13.	Pinion	0401009036	buc.	170	1	170
14.	Pompa dublă	716 DT 1000 R 1500	buc.	15 800	1	15 800
15.	Motor hidraulic	716 DX 8000 S	buc.	6 125	1	6 125
16.	Pinion	0401009036	buc.	78	1	78
17.	Bucşa	0401024001	buc.	95	8	760

piesele Motor S 9— S 13 D 30— TN

Nr. crt.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preţ	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Regulator	S 90800	buc.	510	1	510
2.	Jucior principal	S 180903	buc.	7	3	21
3.	Garnitura	S 90929	buc.	10,65	3	31,95
4.	Pîrghie	S 390940	buc.	16,20	6	97,20
5.	Arbore cu came D-30	D 30151	buc.	197	1	197
6.	Garnitura colector evacuare	D 30251	buc.	3	40	120
7.	Pinion regulator	R 24141	buc.	4,40	8	35,20
8.	Şurub distanţă	S 90909	buc.	4,10	2	8,20
9.	Cilindru ans. cu bucşa	S 180200 T	buc.	368	6	2 208
10.	Chiulasa motor	S 270209 A	buc.	120	4	480
11.	Siguranţa	S 90916 A	buc.	2,45	5	12,25
12.	Rola	16016	buc.	1,60	6	9,60
13.	Cep	R 24131	buc.	1,10	2	2,20
14.	Rondela	S 90921	buc.	0,20	5	1
15.	Rondela	S 90919	buc.	0,20	5	1
16.	Capac	S 909 12	buc.	2,25	2	4,50
17.	Capac şi suhăr	S 90911	buc.	17,30	4	68,20
18.	Suport jiglor principal	S 90902	buc.	1,50	1	1,50
19.	Rondela	S 90919	buc.	0,20	5	1
20.	Bulon record orientabil	D 16110	buc.	1,75	5	8,75
21.	Garnitura	P 24206	buc.	0,70	20	14
22.	Collier	S 90945	buc.	2,15	5	10,75
23.	Pirghie fixare	S 90941	buc.	4,50	2	9
24.	Dop Jiglor	S 90926	buc.	3,10	5	19
25.	Careasa rulment	S 181403 A	buc.	321	1	321
26.	Cuplaj	S 271604 A	buc.	21	3	63
27.	Colector admisie	S 13024	buc.	96	1	96
28.	Garnitura	S 270206	buc.	2	8	16
29.	Garnitura	S 270203	buc.	6	8	48
30.	Careasa ambreiaj	S 181209	buc.	45	1	45
31.	Capac	S 90912	buc.	2,25	2	4,50
32.	Pirghie	S 90940	buc.	16,20	2	32,40
33.	Careasa rulment	S 181430 A	buc.	361	1	361
34.	Siguranţa	S 90916 A	buc.	2,55	3	7,65
35.	Rondela	S 90921	buc.	0,20	5	1
0	1	2	3	4	5	6
36.	Siguranţa	S 90922	buc.	2,45	1	2,45
37.	Şurub principal	S 90927	buc.	35	2	70
38.	Piston	S 270401	buc.	57	2	114
39.	Segmenţi compresie	S 270403 A	buc.	8	20	160
40.	Carburator	S 180900 A	buc.	231	1	231
41.	Piston cu ştifturi	S 270401 PS	buc.	57	5	285
42.	Bolţ piston	S 270404	buc.	15	5	75
43.	Segment compresie sup. CN	S 270402 A	buc.	17	10	170
44.	Toba eşapament	S 181104	buc.	114	1	114
45.	Ax principal	S 181418	buc.	40	2	80
46.	Cursor	S 270612	buc.	14	1	14
47.	Şurub opturator	S 90907	buc.	4,30	2	8,60
48.	Şurub distanţa	S 90909	buc.	4,10	2	8,20
49.	Rondela	S 90919	buc.	0,25	40	10
50.	Ax Jiglor	S 90917	buc.	7	3	21
51.	Rondela	S 90919	buc.	0,30	3	0,90
52.	Pinliţa obturator	S 90908	buc.	2,70	6	16,20
53.	Şurub obturator	S 90907	buc.	6,55	2	19,65
54.	Jiglor principal	S 180928	buc.	7,80	2	15,60
55.	Suport Jiglor principal	S 90902	buc.	1,50	2	3
56.	Piutitor	S 90931	buc.	16,20	1	16,20
57.	Careasa rulment	S 181403 A	buc.	21,00	2	42
58.	Furea	S 181425	buc.	71,00	1	71
59.	Piston cu ştifturi	S 270401 PS	buc.	57	2	114
60.	Segmenţi compresie CN	S 2704031	buc.	1,30	5	13
61.	Segmenţi compresie CN	S 270402 A	buc.	17	2	34
62.	Jiglor de mers în gol	S 180924	buc.	6,55	4	26
63.	Segment compresie CN	S 270403 A	buc.	8	20	160
64.	Niplu special	D 41115	buc.	5,15	5	26
65.	Şurub principal	S 90927	buc.	35	3	105

PIESE — TRACTOR U — 650

Nr. crt.	Denumirea pisesei	Simbol	U/M	Pre.ţ	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Conductor injector Nr. 3	11016019	buc.	15,15	4	62
2.	Conductor injector Nr. 4	11016020	buc.	15,50	6	93
3.	Supapă de refulare	1413522035	buc.	7,80	60	468
4.	Garnitură Supapă refulare	1410105001	buc.	1,70	10	17
5.	Element	1413325095	buc.	19,00	20	380
6.	Piston	10303110	buc.	86,25	100	8 625
7.	Bolţ piston	10303115	buc.	14,00	60	840
8.	Filtru ulei	FU 211000000C	buc.	7,50	400	3 000
9.	Inel „O“	1410210001	buc.	2,15	5	10,75
10.	Grup regulator	1423194000	buc.	20,80	20	416
11.	Piuliţa	1413300028	buc.	0,75	60	45
12.	Garnitura	2916710609	buc.	1,00	30	30
13.	Supapă evacuare	10302118	buc.	10,50	60	630
14.	Supapă admisie	10302117	buc.	6,50	60	390
15.	Supapă evacuare	10302118	buc.	17,00	10	170
16.	Supapa admisie	10302117	buc.	17,00	3	51
17.	Semicuzinet palier Nr. 3	10301263	buc.	238	2	476
18.	Împingător	1413720023	buc.	12	40	480
19.	Brida fixare pompa injecţie	11316110	buc.	26,30	3	80,40
20.	Bucşa mijloc scaun	10301146	buc.	39	20	1 780
21.	Pîrghie ambreiaj	3116154	buc.	14,30	2	28,60
22.	Releu regulator	1410000	buc.	125,00	4	500
23.	Garnitură metalică	11516306 A	buc.	0,15	20	3
24.	Manşon de decuplare	3116186	buc.	22,70	2	45,40
25.	Radiator apă	505001 C	buc.	18,25	3	54,75
26.	Lampa	P 20600	buc.	215,00	3	645
27.	Releu regulator	1410000	buc.	125	5	625
28.	Releu de oscilaţie	3130028	buc.	60	2	120
29.	Comutator cu chele KC	A 30553	buc.	27,80	2	55,60
30.	Corp pompa alimentare	2445103058	buc.	27,70	3	82
31.	Dop filetat	11516332	buc.	1,75	20	35
32.	Supapa pompa alimentare	2443123021	buc.	1,00	20	20
33.	Rola	2440200000	buc.	1,90	6	11,0
34.	Rondela	NUT PN 103	buc.	5,00	10	50
35.	Rola	2440200000	buc.	1,35	10	13,50
36.	Cartuş filtrant	11508030	buc.	79,60	6	477,60
37.	Racord de refulare	1813372000	buc.	5,50	2	11
38.	Cartuş filtrant	11516051	buc.	20	20	400
39.	Grup regulator	1423194000	buc.	138,70	2	277,40
40.	Injector	0332281000	buc.	66	20	1 320
41.	Semicuzineţi palier 2—4	10301262	buc.	2,25	10	22,50

piesele motocompresor MC 10 MOTOR D— 120 T.N.

Nr. crt.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preţ.	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Inel de siguranţă Ø35	STAS 5843-53	buc.	2,10	4	8,40
2.	Bucşa ax came	D-12001111	buc.	39,00	10	390
3.	Chiulasa motor	D-1200210	buc.	1 057,00	1	1 057
4.	Bolţ	P 5121	buc.	0,85	5	4,25
5.	Ghid supapa	D 122117	buc.	10,00	6	60
6.	Rotor pompa apă	2071367307	buc.	17,20	2	34,40
7.	Supapa admisie	10302117	buc.	12,25	10	122,50
8.	Supapa evacuare	10302118	buc.	216,00	8	1 728
9.	Carcasa volant	D 1200121	buc.	621,00	2	1 242
10.	Scaun supapa admisie	D 12002 1-2	buc.	21,00	20	420
11.	Ax pompa apă	2111307202 D	buc.	8,45	5	42
12.	Filtru aer	D-1200160	buc.	65,00	4	260
13.	Bucşa ax cu came palier	D-12001111	buc.	89,00	4	356
14.	Ghid supapa	D-122117	buc.	25,00	5	1 125
15.	Supapa ulei	C5 0311	buc.	28	2	56
16.	Bucşa	10303107	buc.	75	2	150
17.	Supapa de înaltă presiune	C5 3000	buc.	606	1	606
18.	Inel etanşare refulare	C 5 2906	buc.	162	2	324
19.	Cuzineţi superiori palier	51011100315	buc.	47,70	5	239
20.	Cuzineţi inferiori palier	5101110 C 316	buc.	47,70	5	239
21.	Burduf presetupa	2111307214	buc.	4,15	10	41,50
22.	Ax culbutori	D-1200212	buc.	51,00	8	408
23.	Careasa I. ansamblu	D-1202440	buc.	60,00	2	120

24.	Carcasa D ans.	D-1202476	buc	47,00	2	94
25.	Semicuzineți bielă CN	D-126038529	buc.	3,00	50	150

stocuri — Excavator b 04

Nr.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preț	Cantit.	Valoarea
0	1	2	3	4	5	6
1.	Dinte cupa	K 6662	buc.	137	6	822
2.	Cruceа satelitilor	ED 33010058	buc.	137	1	137
3.	Ax	E 032020001 F	buc.	705	1	705
4.	Roata dințată	E 0320200026	buc.	413	1	413
5.	Roata dințată	E 032040004	buc.	276	1	276
6.	Pinion	E 033010202 B	buc.	690	2	1 380
7.	Articulație dințată stinga	E 0330203001	buc.	840	1	840
8.	Butuc	E 032050101 B	buc.	392	2	784
9.	Ax	E 03104003 C	buc.	95	3	285
10.	Miez dreapta și stinga	106021/22	buc.	46	10	460
11.	Sabot	E 033010007 C	buc.	225	1	225
12.	Piston	E 031100004 C	buc.	25	2	50
13.	Pivot	E 033020019 A	buc.	55	1	55
14.	Bueșa cu caneluri	E 033010022 C	buc.	21	2	42
15.	Furca dreaptă	E 033100005 A	buc.	200	1	200
16.	Furca stingă	E 033100006 A	buc.	200	1	200
17.	Pistou	K 66390002/B	buc.	10	2	20
18.	Sabotul frină	E 033070200 A	buc.	270	1	270
19.	Cupla	E 032040007 A	buc.	95	1	95
20.	Coroana diferențial	E 033010018	buc.	1 830	1	1 830
21.	Roata de cablu	E 03121003 A	buc.	139	1	139
22.	Roata dințată	E 032030107 B	buc.	1 150	1	1 150
23.	Roata dințată	E 032030107 D	buc.	1 150	1	1 150
24.	Supapa de frînare rapidă	K 5652001 C	buc.	89	2	178
25.	Rola	E 03104002	buc.	630	5	3 150
26.	Sertar diferențial	K 564200 D	buc.	274	3	822
27.	Coroana diferențial	E 033010018	buc.	987	5	4 935
28.	Roata dințată	E 0330300054	buc.	2 560	3	7 680
29.	Roata dințată	E 0320500046	buc.	1 750	1	1 750
30.	Ax principal	E 032040001 C	buc.	1 315	1	1 315
31.	Capac cupă	E 034040200 C	buc.	450	1	450
32.	Articulație direcție	E 0330204002 B	buc.	810	1	810
33.	Semiaxă	E 033020028 B	buc.	550	1	550
34.	Pinion	E 033010202 B	buc.	690	2	1 380
35.	Roata diferențială	E 033010059 C	buc.	210	5	1 050
36.	Satelit	E 033010400 A	buc.	180	34	6 120
37.	Opritor	E 031130001 B	buc.	220	3	660
38.	Butuc	E 032050101 D	buc.	196	2	392
39.	Racord cu 2 ieșiri	E 031110200 D	buc.	204,12	2	482
40.	Sabot	E 032030302	buc.	33,03	3	99
41.	Cuplaj ansamblat	114100	buc.	768	1	768
42.	Corp	E 033010009 G	buc.	3 165	2	6 330
43.	Camera de frînare	K 56410000 B	buc.	540	4	2 160
44.	Supapa de trecere	E 033110400	buc.	190	4	760
45.	Racord cu 2 ieșiri	E 031110200 D	buc.	210	2	420
46.	Racord cu 1 ieșire	E 031110300 D	buc.	202	1	202
47.	Supapa de reglare	K 564600/A	buc.	44	2	88
48.	Supapa de depănare rapidă	K 565200 C	buc.	44	5	220
49.	Cupla)	E 03305003 F	buc.	360	4	1 440
50.	Semicupla	E 033010019 C	buc.	38	4	152
51.	Sabot ansamblat	E 032030300 A	buc.	243	4	972
52.	Sertar cu acțiune directă	K 56380000-A	buc.	106	6	636
53.	Pivot	E 033020019 A	buc.			
54.	Capac lateral	E 033010100 A	buc.	178	2	356
55.	Sertar diferențial	K 564200 D	buc.	260	5	1 300
56.	Roata dințată	E 032020004 G	buc.	415	3	1 245
0	1	2	3	4	5	6
57.	Roata dințată	E 032020004 G	buc.	497	3	1 491
58.	Roata dințată	E 032020005 F	buc.	284	3	852
59.	Semicrucea sateliților	E 033010058	buc.	54	6	324
60.	Articulația cardanului	E 033020017 E	buc.	142	15	2 130

piesele Excavator E 0,6

Nr. crt.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preț	Cantit.	Valoarea
1.	Rola	E 050934 B	buc.	111	20	2 220
2.	Roata lanț	E 0504112 F	buc.	597	2	1 194
3.	Arbore pentru ambreiaj Motor D 110	K 648610001 D	buc.	650	1	650
4.	Mufa cu camă	E 0504116 D	buc.	425	2	850
5.	Roata cu sprijin pentru șenila cu 2 pinteni	E 051141 C	buc.	486	3	1 458
6.	Cuplare rotativă	E 05088 IV/C	buc.	637	3	1 911
7.	Element filtru ulei	09422	buc.	274	3	822
8.	Roata de întindere pentru șenila cu 2 pinteni	E 051131 D	buc.	1 156	1	1 156
9.	Bolt șenilă	E 051162 A	buc.	17	20	340
10.	Tambur pentru ridicarea săgeții	E 50041 II/B	buc.	2 079	2	4 158
11.	Cercel ambreiaj	K 648611412	buc.	874	2	1 748
12.	Cuzinești din 2 jumătăți	E 0504130 B	buc.	205	2	410
13.	Roata dințată conică	E 050712 B	buc.	1 250	3	3 750
14.	Roata de presiune	E 0505117 C	buc.	347	3	1 041
15.	Roata de lanț	E 050551 B	buc.	400	1	400
16.	Colector distribuitor	E 05083 II/B	buc.	582	1	582
17.	Roata	E 051141 C	buc.	263	8	2 104
18.	Ax canelat	E 050715 C	buc.	660	2	1 320
19.	Dinte cupa Draglina	E 052215 C	buc.	295	10	2 950
20.	Roata directoare pentru senila cu 1 pinten	E 051121 A	buc.	1 716	6	10 296
21.	Dinte cupa Draglina	E 052215 C	buc.	336	10	3 360
22.	Roata dințată conică	E 050712 B	buc.	2 560	2	7 680
23.	Cripetele lingurii	E 0530412	buc.	238	2	476
24.	Cripete	E 051632 B	buc.	300	6	1 800
25.	Ax dirijor cablu	K 6724000 A	buc.	82	1	82
26.	Roata de sprijin pentru senila cu 1 pinten	E 051141 A	buc.	920	10	9 200x
27.	Scripetele lingurii	E 0530412	buc.	741	1	741
28.	Scaun cu capac	E 051711 F E 051712 A	buc.	3 860	3	11 580
29.	Pompa de injecție	P 9 A 25	buc.	1 640	3	4 920
30.	Rotor pompă apă D 108 Kirov	08113	buc.	72	1	72
31.	Supapa de scurteireuit	P 28-13	buc.	2,30	20	46
32.	Pastila filetată	D 1100738	buc.	19	8	152
33.	Antecamera	D 1100737	buc	32	8	256
34.	Element imperecheat	P 75.15	buc.	58	4	232
35.	Cuplaj ansamblat	16 S 26 1	buc.	7,70	10	77
36.	Garnitura	FU 21000039 A	buc.	0,70	4	2.80
37.	Segmenți ungere CN	D 1100569	buc.	22	10	220
38.	Element filtru ulei	FC 32300000	buc.	69	20	1 380
39.	Segmenți compresie supapa	D 1100507	buc.	23	10	230
40.	Inel siguranță Ø52	NL 12663	buc.	5	10	50
41.	Rondela Ø16	R 5.106	buc.	0,15	20	3
42.	Inel etanșare Ø20	NL 128.63	buc.	0,60	20	12
43.	Ghid supapa evacuare	D 110070105	buc.	17	30	510
44.	Inel de etanșare	FU 21000005	buc.	0,20	8	1.60
45.	Bueșe bielă	D 110050102	buc.	151	5	755
46.	Pastila	FU 21000003 A	buc.	0,60	20	1.20
47.	Supapa de refulare	16 S 16	buc.	7,70	20	154
48.	Piston	D 1100506 A	buc.	374	10	3 740
49.	Segmenți compresie	D 1100508	buc.	9	8	72
50.	Segmenți ungere CN	D 1100509	buc.	9	3	27
51.	Inel de etanșare	FU 21000011	buc.	0,15	5	0.75
52.	Garnitura	16-145-1	buc.	1,50	20	30
53.	Dop aerisire	16-210	buc.	2,50	5	12,50
54.	Axul furcii	R 5 109	buc.	1,35	5	6.75
55.	Manșon	R 24 151	buc.	24	3	72
56.	Furca	R 24 18 2	buc.	18,30	2	36,60
57.	Garnitura	FU 21000039 A	buc.	3,70	5	18.50
58.	Cuplaj pompa injecție	D 1100820	buc.	60	3	180
59.	Element imperecheat	P 7 S 15	buc.	58,60	20	1 172
60.	Roata dințată	D 11002012 A	buc.	86,00	2	172
61.	Ax regulator	R 7-09	buc.	20	10	200
62.	Regulator RV 97-0600	P 7-01-1	buc.	318	3	954
63.	Corp regulator ans.	R 24-02	buc.	73,50	3	220.50
64.	Dop filetat	R 51072	buc.	0,90	60	5,40
65.	Șurub	E 5 123	buc.	0,85	10	8,50
66.	Pîrghia regulatorului	R 24-19	buc.	8,95	10	89,50
67.	Suportul împingătorului	R 9131	buc.	7,50	10	75
68.	Pulverizator	2 G 16 S 42-1	buc.	27	3	81
69.	Corpul filtrului	FU 21400000	buc.	14	1	14
70.	Tija cu supapa	FU 25100000	buc.	30	4	120
71.	Capacul filtrului	FU 21300000 A	buc.	70	10	700
72.	Segment compresie	D 1100508	buc.	17	10	170
73.	Bueșa cilindrului	D 110032 A	buc.	335	2	670
74.	Lagăr	D 1100406	buc.	59	3	177
75.	Bulon bielă TAD 11	D 1100503	buc.	32	20	640
76.	Segmenții compresie CA Sup.	D 1100507	buc.	13	20	460
77.	Segment ungere R1	D 1100509	buc.	22	35	770
78.	Lagăr lateral	D 110070213	buc.	16	4	64
79.	Antecameră	D 1100737	buc.	32	4	128
80.	Disc cuplaj	D 110120205	buc.	23	2	46
81.	Supapa de scurtcircuit	P 28 15	buc.	2,80	3	8.40
82.	Garnitura chiulasa	D 1100744	buc.	70	10	700
83.	Împingător piston	P 24.09	buc.	12	4	48
84.	Garnitura supapa refulare	16067 A	buc.	1,08	10	10,80
85.	Racord refulare	16069 A	buc.	5,50	5	27.50
86.	Inel etanșare	7421000011	buc.	0,15	5	0.75
87.	Dop de golire	FU 21000012	buc.	1,95	2	3,90
88.	Garnituta	FU 2100039 A	buc.	3,70	6	22.20
89.	Element filtrare	FC 32300000	buc.	69	15	1 035
90.	Garnitura chiulasa	D 1100744	buc.	76,80	15	1 152
91	.Piuliță bielă	D 1100504	buc.	8	3	24
92.	Suport	D 110070201	buc.	15	10	150
93.	Lagăr mijlociu	D 110070205	buc.	12	10	120
94.	Culbutor admisie	D 110070208	buc.	43	5	215
95.	Șurub cap sferic	D 110070210	buc.	12	2	24
96.	Lagăr lateral	D 110070213	buc.	16	2	32
97.	Roata dințată	D 1100509 A	buc.	81	1	81
98.	Flanșa regulator	P 2404	buc.	62,50	6	315
99.	Ax cu camа	P 91321	buc.	49,50	3	148,50
100.	Garnitura capac vizitare	P 241801	buc.	0,45	30	13,50
101.	Flanșa regulator	P 24114	buc.	26,95	5	134,75
102.	Colier tija reglare	P 24119	buc.	3,45	10	34,50
103.	Racord	10109168	buc.	5,15	6	30,90
104.	Bucșa bielă	D-110050102	buc.	151	10	1 510
105.	Opritor ulei	16031	buc.	0,15	3	0,45
109.	Dop	FU 21400056	buc.	2,85	10	28,50
110.	Supapa siguranța pompa ulei Kraz	KRAZ	buc.	53	2	106
111.	Supapa pornire	D 110070704	buc.	54	2	108
112.	Farfurie resort piston	160761	buc.	3,30	15	49,50
113.	Ax ventilator	D 1101105	buc.	51	2	102
114.	Disc cuplaj	D 110120205	buc.	21	3	63
115.	Racord orientabil	P 7314	buc.	7,50	5	37,50
116.	Inel siguranță 52	NL 12663	buc.	11,25	5	56,25
117.	Segment ungere CN	D 1100509	buc.	2,45	2	4,90
118.	Plăcuța sprijin	16205	buc.	0,10	10	1
119.	Șaiba de etanșare	FU 21400058	buc.	0,25	10	2,50
120.	Inel de etanșare	FU 21000005	buc.	0,20	2	0,40
121.	Inel de etanșare	FU 21000011	buc.	0,15	5	0,75
122.	Tachet	D 1100410 A	buc.	29	10	290
123.	Inel de etanșare	FU 21000005	buc.	0,20	20	4
124.	Indicator ulei	P 2451 A	buc.	5,50	10	55
125.	Lagăr lateral	D 110070213	buc.	16	4	64
126.	Garnitura	16062	buc.	10,15	20	203
127.	Racord refulare	16069 A	buc.	5,50	4	37,50
128.	Farfurie resort piston	160761	buc.	3,30	5	16,05
129.	Garnitura	16055 AE	buc.	0,40	20	8
130.	Cuplaj intermediar	D 1100824	buc.	32	5	160

Important

Unitățile de profil din economie sint invitate să consulte lista pieselor de schimb propuse spre valorificare de I.U.G.T.A.C. București, reținind că pot achiziționa orice reper in condițiile stipulate de legea nr. 11/1980.

Pentru corespondență și relații suplimentare se va utiliza următoarea adresă : I.U.G.T.A.C. str. 13 Septembrie 192 sector 5 București, telefon 31.50.70 interior serv. aprovizionare.

Prezumtivii colaboratori comerciali sint asigurați de multă solicitudine.

Emil Georgescu — Vasile BAȘA

VIAȚA CĂRȚILOR

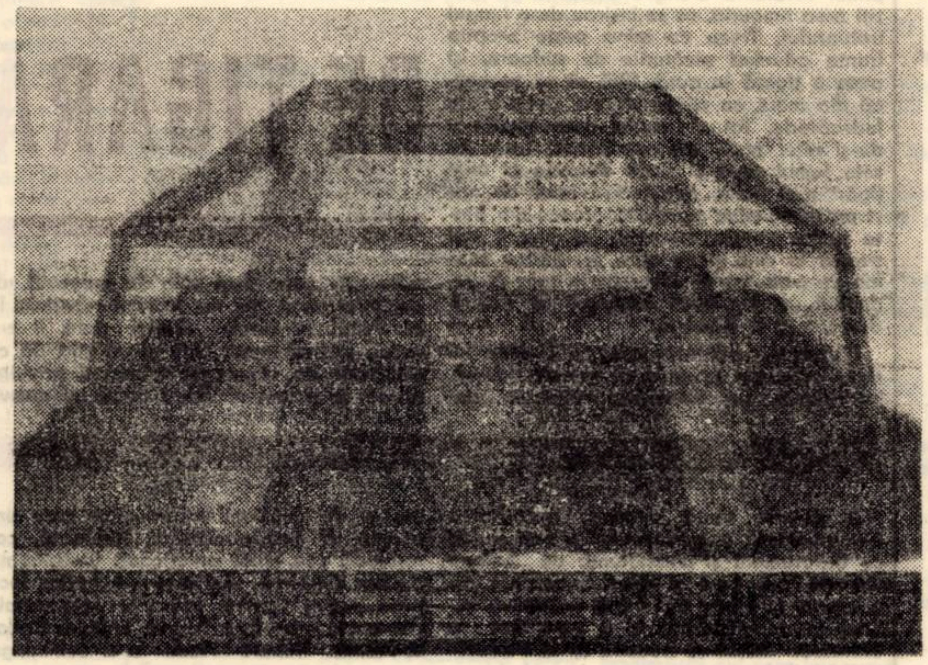

Ileana Vulpescu

ARTA CONVERSAȚIEI

Ed. Cartea Românească, 1980

Derulînd filmul vieții interioare a personajului Sînziana Hangan, recentul roman al Ilenei Vulpescu, **Arta conversației**, găsește în problematica femeii un material – de meditație și analiză – nu numai incitant, prin actualitate, ci, în egală măsură, inepuizabil. Autoarea dispune și expune acest material, în cadrul structurii romanești, după o concepție proprie literaturii psihologice, fără a renunța însă total la cîteva dintre mijloacele clasice ale epicii de tip narativ (schița biografică, portretul ș. a.). Evocarea, monologul interior precumpănesc totuși ca procedee de tranziție sau, mai exact, de convertire a epicului în literatură de analiză. Cartea se compune treptat ca un roman în conștiință, ca discurs unic, desfășurat sub forma introspecției, a căutărilor morale sau a semnificării faptului biografic. „Arta conversației" își dorește, la modul explicit, o eficacitate de tip maieutic și se dovedește a fi arta necesară a cunoașterii și autocunoașterii, menită, în cursul unei comunicări, al unui perpetuu dialog cu sine și cu ceilalți, să dezvăluie individului adevăruri fundamentale și, în conformitate cu acestea, un comportament fără erori. Odată atinsă această finalitate, Sînziana Hangan încetează însă să mai intereseze ca personaj. Ambiția autoarei de a dubla personajul prin portret ne apare ca superfluă în roman și vizibil riscantă pentru viața personajului. Excesiv înarmată cu un bagaj convențional de trăsături ideale (principialitate, onestitate, integritate, demnitate, generozitate etc.) Sînziana Hangan devine model moral și comportamental printr-o dotare pe care natura însăși nu o suportă. O ușoară artificalitate atinge în felul acesta atmosfera de mare naturalețe a romanului. În plus, portretizarea insistentă contrariază în măsura în care ea e simțită ca un efort de fixare străin de interesul esențial al genului asumat în roman, și anume, surprinderea mișcărilor interioare ale personajului. Din personaj Sînziana Hangan tinde să devină erou, dar un erou fără roman adică fără situațiile corespunzătoare. Personajul își are însă romanul său și condiția lui interesează mai mult decît condiția textului în sine. Prinsă într-o biografie sentimentală, ale cărei date nu contează prea mult, Sînziana Hangan este viabilă prin puterea de reprezentare a întregii serii feminine. Amestecul de luciditate și sentimentalism, mobilitate și intransigență, aspirație morală și refuz al convenției, introvertire și tentație a extravertirii definește o structură contradictorie dar deschisă în același timp, ilustrînd esența eternă a feminității, confundabilă uneori cu umanitatea însăși. Spiritul reflexiv al personajului transformă meditația dintr-un exercițiu sporadic și discontinuu al conștiinței într-o formă permanentizată de existență, esențială în raport cu cea obiectivă. Finalitatea acestei stări perpetue este elaborarea unei morale pragmatice de tip umanist, ale cărei idei nu reușesc întotdeauna să ocolească truismul. „E atîta rutină pe lume și-atît de puțin adevăr" spune la un moment dat unul dintre personaje, exprimînd, de fapt, crezul existențial al Sînzianei Hangan și leitmotivul întregii cărți.

Scris cu căldură, umor și naturalețe, atașînd cu predilecție expresia aforistică, recentul volum al Ilenei Vulpescu se poate impune, în ultimă instanță, ca un roman-dezbatere nu numai pentru și despre femei, ci pentru un public divers, prin deschiderea spre o problematică de larg interes uman.

Carmen ODANGIU

Corneliu Ostahie

RECIF

Ed. Eminescu, 1980

Volumul lui Corneliu Ostahie, „Recif", e de o unitate adevărată și frumoasă ce nu și-o aduce din exterior, din vreo temă, eventual. Cum în ținutul unui vers se naște o continuitate de la un cuvînt la altul, tot așa se petrec lucrurile de la vers la vers, de la o strofă la alta, încît imagini inrudite sincer se succed motivat, alcătuind țesătura textului fraged sub care se mișcă sugestia unui sens difuz. Organizarea cuvintelor în poem – textul propriu-zis – își sporește treptat nucleul sugestiv, pe măsură ce se alcătuiește, dar nu-l exteriorizează pe deplin niciodată. E semn că autorul și-a elaborat o idee proprie despre poezie și modernitatea ei, acel principiu regăsit la teoreticieni importanți și formulat lapidar de Blaga, după care ceea ce poți spune implicit nu trebuie spus explicit, e activ în laboratorul subiectiv al poetului. Textul poetic e ca un „smalț străveziu" sub care mișună imagini și înțelesuri subtile. „Din înălțimea umbrei plecate peste pînza / iluziei –sub ea cum se roteau coloane – / noi am văzut prin raza parfumurilor chipul / cu timplele strivite de reci diapazoane" (21). E vizibilă, la Corneliu Ostahie, o puternică **stăpînire intelectuală** a cuvintelor. (În fond, a fi cult – zice Hegel – înseamnă a fi pe deplin stăpîn pe înțelesul cuvintelor care alcătuiesc limba !). Așa se explică faptul că, de-a lungul întregii poezii, autorul nu lasă niciodată cuvintele să-și dezvolte sensul obișnuit. Aceeași stăpînire e evidentă și atunci cînd sînt puse în valoare virtuțile expresive ale cuvintelor. Sonoritatea acestora ca și imaginile pe care le duc sînt alese cu rafinament și astfel împreunate încît își sporesc reciproc valențele. Față de rime, poetul are aceeași atitudine ca și față de sensul cuvintelor. Rimele sînt gîndite exigent, alese cu gustul rarității, niciodată nu cad numai din imperative sonore. Iar sensul nu se dezvoltă niciodată posterior, după ce acestea au fost stabilite ca rimă. La fel e gîndit ritmul ca element poetic. Aproape fără să-l sesizezi, e prezent mereu, e strict dar, spre deosebire de manifestarea lui clasică, nu e niciodată dominator, abuziv. În sfîrșit, o calitate rară, esențială firii poetice autentice, e neobișnuita năzuință spre perfecțiune, datorită căreia șansa tentației de a modifica un vers, de a muta un cuvînt, ca la nivelul unei variante eventual, e aproape exclusă. Nevoia de perfecțiune a expresiei însă riscă să împingă versul spre o frumusețe sterilă uneori, care ar trăi prin sine doar, vidă parcă de presimțirea unui sens măcar. Această observație însă vizează doar potențialitatea și nu realitatea excelentă a acestei cărți de poezie.

Vasile VERSAVIA

Doina David

LIMBĂ ȘI CULTURĂ

Ed. Facla, 1980

Studiul istoric al limbii române literare s-a îmbogățit cu o valoroasă lucrare, **Limbă și cultură,** apărută de curînd în Editura Facla sub semnătura Doinei David, lector la Facultatea de filologie a Universității din Timișoara. Cartea amintește prin titlu de o lucrare mai veche a lui Theodor Capidan, asemănarea dintre ele fiind însă pur exterioară, întrucît se reduce numai la acest detaliu comun. Căci autoarea recentei lucrări, spre deosebire de fostul profesor al Universității din Cluj, își circumscrie obiectul cercetării la perioada situată între 1880–1920, abordînd o atenție specială rolului Transilvaniei și Banatului în procesul modernizării și unificării românei literare. Etapa avută în vedere este una dintre cele parțial și sporadic studiate pînă acum în lingvistica noastră, care și-a îndreptat atenția cu deosebire asupra curentelor filologice din primele trei sferturi ale secolului trecut. După dezbaterile din 1880, cînd triumfă în Academia Română principiul fonetic în scriere, cu unele concesii făcute etimologismului, disputele se potoliseră, lucrurile păreau a se fi limpezit, ceea ce se aștepta era ca timpul să le așeze în noul făgaș creat în urma amplelor discuții din sînul forului academic și din presă.

Autoarea cărții pășește mai departe, urmărind drumul străbătut de limba română literară de la acest moment crucial înainte și pe întregul spațiu lingvistic românesc de la sfîrșitul secolului trecut pînă la începutul celui actual, cînd avea să se înfăptuiască unitatea politică a statului român.

Contextul istoric cuprinzător în care Doina David situează faptele, ținînd seama de determinarea teoretică, precum și de condiționarea lor socioculturală, conferă lucrării semnificația atribuită de obicei cărților fundamentale, menite să constituie surse principale de informare și de interpretare a fenomenelor dintr-un anumit domeniu al științei. Limba literară apare într-o astfel de cercetare ca element definitoriu al conștiinței naționale și al istoriei culturale a poporului, și nu ca realitate detașată și subordonată artificial unor concepte exterioare.

Materialul este distribuit în două secțiuni mari : **Atitudinea teoretică a epocii** și **Limba literară.** Sînt fixate mai întîi coordonatele esențiale, înăuntrul cărora se va desfășura întreaga demonstrație, întemeiată pe cîteva principii aflate în centrul preocupărilor oamenilor de cultură din a doua jumătate a veacului trecut. Ele sînt formulate în capitolele privitoare la conceptul de cultivare a limbii, ca reflex al conștiinței politice a epocii, în discuția despre cauzele înfrîngerii curentului latinist (înfrîngere în teorie, adică în litera, nu și în spiritul acestui curent), în capitolul despre raporturile dintre normă și uz, precum și în una dintre cele mai originale contribuții ale autoarei privind eficiența comunicării lingvistice în general și a limbii de cultură în special.

Confruntarea dintre principalele direcții filologice, și anume cea latinistă, de esență raționalistă, cu rădăcini în filozofia europeană a secolului al XVIII-lea, și cea istorică, manifestată ca reacție față de prima, sub influența concepției evoluționiste a secolului al XIX-lea, este ideea dominantă din prima secțiune a lucrării. Acordînd locul cuvenit intervențiilor lui Titu Maiorescu și ecourilor acțiunii sale dincolo de munți, Doina David stăruie, în partea a doua a lucrării, asupra situației speciale în care se găsea limba scrisă din Transilvania și Banat, după 1880. Care a fost funcția îndeplinită de limba română literară, ca expresie a unității de conștiință, și cum a secundat ea ideea de unitate națională prin abolirea formelor „provinciale" sau prin integrarea lor treptată în normele generale, avînd ca model, în Transilvania și în Banat, limba cultă de „dincolo de munți", rezultă din larga incursiune făcută de autoare în literatura de specialitate, în publicistica vremii și în investigarea faptelor propriu-zise, supuse unei minuțioase analize din punct de vedere etimologic .

Bazată pe o amplă informație, lucrarea înfățișează într-o lumină clară și convingătoare dinamica limbii literare și rolul ei de factor unificator, cultural și național, în una dintre cele mai importante perioade din istoria poporului român.

Ștefan MUNTEANU

Ștefan Zidăriță

TE SALUT, FIDELITATE

Ed. Eminescu, 1981

Avînd drept fir epic principal eforturile depuse de ziaristul Nicoară pentru a identifica și a face inofensiv un șantajist, cartea conține zeci de întîmplări pe care cîndva le-am citit la „Faptul divers", ori le-am auzit, ori le-am trăit măcar ca spectatori. Dureroase, grave, ridicole, meschine sau numai nostime, aceste „felii" de viață, interesante în sine, ne reține oricum atenția, deși nu-s senzaționale – ceea ce se poate explica prin autenticitatea și omenescul lor. Există desigur și o altă cauză a reușitei acestei proze : autorul, vechi și bun gazetar, își face meseria cinstit și cu talent, dîndu-ne simplu și concis senzația că participăm nemijlocit la întîmplările înfățișate. Indignarea noastră, aprobarea, satisfacția, după caz, sînt atitudini care ne implică fără ocolișuri. Ironia fină, citeodată și autoironia – armă și divertisment ale inteligenței –, ritmul alert, proprietatea cuvîntului – iată calități de prozator veritabil. Gazetarul excelent care este Ștefan Zidăriță cu voie ori fără voie își depășește condiția, faptele narate tinzînd spre o transfigurare artistică realizată cu mijloace simple și eficace. Cartea se citește cu plăcere și captivează. Este didactică, fără să fie didacticistă, și poate fi socotită și un „îndreptar de omenie" sau o „călăuză a gazetarului contemporan". Un repros : titlul nu prea inspirat. Și încă o remarcă : sugestiva copertă datorată lui Dumitru Negrea.

Laurențiu CERNEȚ

Ilie Guțan

TUDOR ARGHEZI. IMAGINARUL EROTIC

Ed. Minerva, 1980

Într-un univers artistic atît de complicat, de labirintic, cum este cel arghezian, în care, în pofida coeziunii, a unei coerențe interioare, sentimentul predominant este al discontinuității, criticul pătrunde, nu fără anumite precauții, în tentativa unui demers pe **diagonală** sau, cum scrie el, „pe firul cîtorva permanențe ce cristalizează în cîmpuri simbolice și semnificative care se supun și ele aceluiași regim de intersecție, fie și parțială, cu toate fiind revelatoare pentru aventura umană și literară a lui Arghezi". În spațiul complexului imaginar erotic, femeia se prezintă, la Arghezi, într-un regim de **ambivalență,** dar nici una din situări nu prevalează asupra celeilalte, ele se supun unei stricte și necesare complementarități ; întîlnim, astfel, **femeia iubită** (fecioară, logodnică, soție, mamă) sau fascinanta **făptură a imaginarului,** cu existență, adică, doar în plan poetic. Cunoscător în detalii al operei argheziene, meticulos și spontan, înarmat cu o bogată informație și posesor al unui stil suplu și elegant, criticul face remarca, justă, persuasivă prin demonstrație, că, în momente esențiale, de răscruce a vieții și operei, se constată „implicația eroticului într-un scenariu de conivență derutantă uneori, echilibrantă alteori, alături de poetic și de existențial, cu care ajunge nu odată la contaminații și la transferuri substanțiale ori simbolice, tustrei fiind vectori ce regentează dialectica imaginarului". Un raport de reciprocitate se instituie la nivelul triadic : **poet, poezie, eros.** Erosul stimulează și favorizează **creația,** iar aceasta, la rîndul ei, îi relevă **poetului erosul.** Selectînd cele mai reprezentative texte-poezie și proză –, căutînd să descopere unghiuri de convergență, de manifestare sub diverse reprezentări a erosului, Ilie Guțan ajunge la identificarea unui **prototip,** și anume al **arhetipului miresei** care, conform structurii bivalente, contradictorie, a întregului complex imaginar, se va realiza în mai multe ipostaze, mai exact în trei : **al miresei virtuale, reale și metafizice.** Prima fază este a **așteptării prelungite** a iubitei, cînd căutarea, ca și efortul ei, nu și-au diminuat resursele, rezervele, poetul rămînînd distant față de pretextul („obiectul") adorației sale, „logodnica de-a pururi". Cele două principii-masculin și feminin-rămîn, deci, în stadiu de incongruență. Cu timpul, însă, pe măsura anihilării contrariilor, se instituie un regim de fast și de plenitudine. În poet se petrece un proces de primenire, de renaștere, de „înviere" ; el are revelația descoperirii **miresei reale,** a împlinirii la nivelul cuplului. În sfîrșit, incongruența se reinstalează în fața a treia, a **miresei metafizice,** cînd iubita se preface în **străină,** cînd „erosul se confruntă tragic cu inevitabilitatea destinului".

Tentativa criticului va fi, pe tot parcursul demersului, să releve viabilitatea, pertinența **triadei,** cele trei reprezentări constituindu-se nu accidental dar insinuant programatice de-a lungul întregii creații. Cu discernămînt și o anume voluptate a expresiei nu căutate, prețioase, bombastice, ci minuțios pregătită, stoic elaborată, Ilie Guțan a reușit să ne ofere nu numai niște tipare imuabile (nu și preexistente) ale erosului arghezian (deseori contrapus experienței erotice eminesciene), dar a inaugurat prin această amplă și densă monografie, despre teritoriul delicat al erosului, o nouă perspectivă critică în abordarea atît de inepuizabilei, în sugestii, opere arghezieene.

Vasile CHIFOR

ANGHEL DUMBRĂVEANU

CUMPANA

Nu te-apleca prea mult peste marginea
intrebării chinuitoare Ispita
fintinii ei du-o in ginduri
răcoarea tăcerii

Ziua și noaptea auzi tăinuite izvoare
vorbind sub pămint Ochii aprinși
se uită in tine fără odihnă
suferindu-te

Pină devii intreg o fintină
arzind in ea insăși
îi vezi pe ceilalți căutindu-se
in neimpăcarea-ți

Adevăr in care-ai trăit

INDIGNĂRI

La ora patru după inflorirea cactusului,
se face seară in dorința femeii.
Ea inchide abecedarul grăbită,
își demachiază mișcările,
își uită surisul pe spătarul unui scaun,
deschide fereastra și-alungă
toți fluturii adunați in odaie,
aruncind după ei cu somnoroasele aripi
ale rochiei
care plutește pină dincolo de balcon
și se așează pe coroana arborelui singur
și-ncepe să cinte.

In liniștea mirată a clipei,
trupul ei gol iese din oglindă, timid,
exprimind o totală aversiune
pentru cei doi fluturi de noapte,
adormiți pe areolele sinilor ei.

Dac-ar fi cineva să-i alunge
din plasa simțurilor ei intrigate –
visează femeia,
tolănită in patul moale al așteptării.
Și stinge lumina florii aprinse,
supărată nespus
și indignată
de nepăsarea bărbatului
care tocmai acum si-a găsit
să plece pină in Mexic
să procure alimente și vin
pentru cina nesuferitului cactus.

CĂLĂTORIE NETERMINATĂ

Treceam peste păduri aurite de ginduri
Caii-și mușcau coamele-n zbor
Cine poate să spună de ce innoptară
Sinii ei mirosind a pepene galben

Iarba-nspicată ne invelea
In umbra ei moale Caii plecaseră singuri
Inhămați la constelații muream
Dulce călătorie neterminată

DAMIAN URECHE

NE TREBUIE ȚĂRANI

Dinspre cimpia țării se-aude o chemare,
Chiar cind arăm hirtia și-o semănăm cu
soare,
Ca meseria gliei la daci și la romani,
Și astăzi, după veacuri, ne trebuie țărani.

La țară, vă lipsește cite ceva și vouă,
Dar impărțim, frățește, cite-un necaz sau
două,
Cind nu-s cireșe-n piață, nici pepeni
dolofani,
Ca miezul fructei coapte ne trebuie țărani.

Civilizați cum sintem, mecanizăm țărina,
Dar piersica și mărul tot le culegi cu mina,
Culegi cu mina struguri la Iași sau
Drăgășani,
Și pentru miini de-acestea ne trebuie
țărani

Și chiar cind arde spicul cu vara la un loc
Și chiar cind naste glia și prunele se coc,
Feciorii de la sate vin la oraș vatmani.
Cind, nouă,-n jarul holdei ne trebuie
țărani.

Visăm belșug și totuși belșugul nu
ne-mpunge;
Pămint avem cit este, atita ne aiunge.
Cu o recoltă nouă să fim contemporani,
Industriei de spice ii trebuie țărani.

Imbătrinesc părinții, de sat copiii scapă,
Ce singură rămine la țară doamna sapă,
Ea care ne-a dat piine de mii și mii de ani,
Și-acum ne spune totuși că-i trebuie
țărani!

FUMUL DE ȚIGARĂ

După ce judecătorul, un om intre două virste, dădu citire sentinței privind divorțul dintre cei doi soți relativ tineri – Mican și Biliana Subici – în sala de judecată se lasă citeva clipe tăcerea, apoi se auzi un murmur. Toți cei prezenți in sală, de parcă erau vechi cunoștințe, începură să șoptească făcind unul altuia cunoscută părerea despre acuzatoare și acuzat, despre sentință. Sala de judecată era cam strimtă, se simțea un aer greu, stătut, deși ușa se deschidea mereu. Din același motiv și unele șoapte, oricit de incet rostite, ajungeau și la urechile altora.

– Știam că așa se va sfirși, că fetița va rămine la ea. In caz contrar, cealaltă nici nu l-ar mai fi primit. – comenta o femeie plinuță, cu fața congestionată care după toate aparențele, cunoștea motivele divorțului și care ședea in penultimul rind, lateral, lingă fereastra dinspre stradă.

Această observție a fost, in mod cert, auzită și de Mican, dar acesta, grăbindu-se spre ușă se comportă in așa fel de parcă cuvintele acelea nu s-ar fi referit la el. Sincer vorbind, el insuși dorise deznodămintul acesta. Va plăti pensia alimentară pentru copil. Alte obligații nu va avea. Cu asta e de acord și Iulia, din cauza căreia divorțează el acuma de prima sa soție. Dorea să se depărteze cit mai mult de această sală inăbușitoare, să respire aer curat și apoi să-și aprindă o țigară. Își simțea cămasa udă pe corp, simțea picăturile de sudoare ce se prelingeau de-a lungul spinării.

Intr-adevăr, afară fu intimpinat de răcoarea ce se lăsa din cerul incert de aprilie, invăluind crengile copacilor infrunziți prea timpuriu, ce se înșirau de-a lungul trotuarului. Trecu cu mina peste propria frunte adunind picăturile de sudoare, își puse o țigară in gură, fără să se oprească din mers, ca să fie cit mai departe de judecătorie. Tot din mers, doar incetinindu-și nițel pașii, aprinse țigara. Trase cu sete fumul dens și puțin dulceag al unei țigări mai bune, expirindu-l apoi pe nas și pe gură, vrind parcă să arunce din ființa sa tot trecutul apropiat pe care il mai simțea in sine și de care, își dădea seama de asta, nu se eliberase in sala de judecată, unde, dacă procesul ar mai fi durat, s-ar fi inăbușit.

Pășind pe trotuarul cenușiu și rece nu simți ușurarea la care se aștepta. Afară, intr-adevăr, l-a intimpinat răcoarea, dar el și prin această răcoare ducea cu sine o greutate de care se gindea că va scăpa după pronunțarea sentinței. Îndoiala incepu să-i umbrească bucuria pe care o ațița, dar care, deși sala de judecată rămase in urma lui, nu izbucni năvalnic in el. Pasul, in ciuda voinței sale, ii era greoi, mersul incet. Nici el nu știa de ce s-a oprit de citeva ori intorcind privirile parcă ar fi vrut să vadă dacă nu cumva il gonește cineva. In urma lui se așternea doar asfaltul cenușiu și rece, in acel moment fără niciun trecător.

Pășind incet, cu greutate, abia ajunse la bufetul „Marea Neagră", nu departe de judecătorie. Acolo trebuia să-l aștepte Iulia, după cum s-au ințeles, după ce va cere invoire să lipsească un timp de la lucru (fiind chemată, chipurile, la oficiul de locuințe), pentru a afla cit mai curind rezultatul pocesului. Dar și pentru a sărbători evenimentul. „Accept să plătești pensia alimentară copilului, oricit te-ar costa, i-a spus ea azi dimineață cind a plecat la proces. Cea mică trebuie să rămină la ea. Noi ne vom strădui să avem o altă fetiță, a noastră, poate chiar și un băiețel". Ea il aștepta la locul convenit, intr-un colț ferit de priviri. Ședea la masă, sorbind din cafea și fumind. Observindu-l la ușă, se ridică făcindu-i semn cu mina. Se adresa apoi ospătarului:

– Incă o cafea și două coniacuri... mari!

L-a intimpinat stind in picioare, de parcă tocmai atunci ar fi apărut din intunecatul colț al bufetului. In ochii săi infrigurați de așteptare se citea curiozitatea care brusc se transformă in intrebare:

– Ei, cum a fost?

Mican, apăsat de greutatea de care nu putuse scăpa, se prăbuși pe scaun, fără să-i răspundă. In colțul intunecat al bufetului i se părea că vede din nou sala de judecată și tot ceea ce s-a intimplat acolo cu puțin timp in urmă. Apoi, sala dispăru făcind loc locuinței compuse din două incăperi, in care a trăit cu soția Biliana și fiica Xenia. O locuință modestă, fără mobilă-stil și cristale prin vitrine, cum e apartamentul Iuliei, in care acum trăiește. Intre cele două locuințe, ca intr-o piclă, se vede pe sine, injumătățit, cu iluziile impraștiate, care dispăreau precum aburii cafelei din fața sa.

– Cum a fost? – repetă ea, crezind că prima data n-a fost auzită. Se așeză lingă el și, țuguindu-și buzele, il servi cu o țigară.

El tresări. Scaunul scrișni parcă ar fi fost sub el o nucă spartă. Intoarse capul de teamă să nu-i intilnească privirile și luă țigara oferită. Ascultind respirația ei frintă ce venea din decolteul adinc, răspunse molatic, abia șoptit, vrind parcă să nu-l audă nici ospătărița, care tocmai atunci trecea pe acolo.

– Așa cum ai dorit, fetița, rămine la ea!

Gindurile chinuitoare care o curpinseră se transformară intr-o nemulțumire care incepu indată să-i cuprindă obrajii. Tăcăni cu bricheta de argint, apropiind flacăra galben-albastruie de țigara pe care el o ținea in colțul gurii.

– De ce: cum ai dorit? Oare n-a fost și dorința ta? – intrebă ea cu o voce tremurătoare și, lăsind bricheta la o parte, apucă paharul plin cu băutura aromată in intenția să ciocnească cu el, șoptind incă o dată:

– Spune: oare n-a fost și dorința ta?

Mican nu ridică paharul și nici nu-i răspunse. Privea buimac prin rotocoalele de fum pe care le făcea expirind și care se destrămau, in incăpere...

In românește: Cedomir CIONCA

SVETOMIR RAICOV la 60 de ani

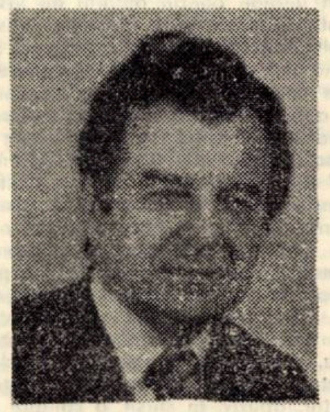

De multe ori am fost tentat să-i pun lui Svetomir Raicov o intrebare pe care nu l-am pus-o niciodată: anume cum și cind a simțit pentru prima oară acel fior lăuntric, nevoia de a-și așterne gindurile pe hirtie. Mă gindeam că asta i s-a intimplat incă de cind, copil fiind, a rămas uimit de izlazu verde și cerul pur al Diniașului, sau atunci cind venise la Timișoara să invețe meseria de tipograf și cind vedea cum din slovele de plumb așezate de el ies rinduri, pagini intregi, ziare, cărți...

Cert este că autorul volumului „Confecționerul de rame" a rămas fidel atit satului unde s-a născut cit și orașului unde s-a stabilit. Eroii săi sint oameni ai cimpiei, muncitori din fabrici, invățători, funcționari, medici, tineri și virstnici, surprinși in diferite ipostaze ale vieții cotidiene, cu frămintările și bucuriile lor.

A existat – avindu-se in vedere specificul formăii literaturii de expresie sirbă in România, iar el fiind unul din promotorii ei – o perioadă prelungită de tatonări, de căutări, de depășire a cadrului frust al evenimentului narat, pină cind Raicov și-a găsit timbrul distinct. Evident, erau resimțite in primele lucrări și influențe inerente din lecturi indrăgite și o anumită prezentare a protagoniștilor in virtutea tehnicii alb-negru, dar incă de atunci in cele mai izbutite lucrări ale sale („Fiul ei") se intrezărea o linie mai accentuată spre narare condensată, spre o analiză psihologică fin nuanțată a personajelor sale.

Lirismul ce se degajă din mai toate povestirile sale este o altă dominantă a scrisului său. Scriitor angajat, Raicov a tins să cuprindă in aria tematicii sale evenimentele cele mai importante ale vieții noastre sociale. Momentele cruciale ale istoriei noastre contemporane – doborirea monarhiei, naționalizarea intreprinderilor constituirea noilor relații la sate sint zugrăvite in cele două romane ale sale, autorul dovedindu-și capacitatea de a prezenta o panoramă largă a unei epoci tumultuoase, precum și posibilitatea de a crea unele personaje autentice.

Fire deschisă, jovială, activă, Svetomir Raicov a ajutat și ajută mult la constituirea noilor cenacluri, la incurajarea, prin sfaturile sale pe toți cei care se angajează pe greul drum al slovei scrise. Dacă nu l-am intrebat niciodată cind și cum a inceput să scrie nu de mult, la una din ședințele cenaclului nostru literar, el ne-a mărturisit ce va face acum, cind obligațiile cotidiene nu-l vor mai solicita atit de mult. „Voi lucra, a spus, voi avea timp să scriu in liniște, in tihnă, fără grabă". Cunoscindu-i vrednicia neostoită, elanul de muncă tineresc, ii dorim noi succese, noi reușite intru bucuria cititorilor săi.

Neboișa POPOVICI

O EDITURĂ CU VOCAȚIA UNIVERSALULUI

In ultimile două decenii, necesitatea fundamentală a traducerilor a fost slujită cu devotament și competență de **Editura Univers**, cea care a adus numeroase argumente (credem, definitive) impotriva mitului intraductibilității, și a contribuit la afirmarea literaturii noastre (și a traducătorilor ei) intr-un context universal. La această editură, in jurul unor cunoscuți teoreticieni și animatori (Al. Balaci Vasile Nicolescu Vladimir Streinu, D Mazilu, Romul Munteanu) s-a format o echipă de redactori cu gust rafinat, discernămint critic și talent care au visat și plănuit statornic editarea unei biblioteci cuprinzătoare a lumii. Prin cele 6.000 de titluri publicate pină in prezent, din toate literaturile, mari sau mici (numai in acest an ni se propune o expediție pe 29 de meridiane literare), ambițiosul proiect a fost realizat cel puțin parțial. Cele 14 colecții și serii ale editurii, precum și numeroasele cărți publicate in afara colecțiilor (pentru mai multă varietate) au cartografiat atent harta literară a lumii, nelăsint necuprinse nici una din valorile ei recunoscute. Colecția „Clasicilor literaturii universale". in vechea și noua ei formă poate fi socotită aproape completă problema care se pune acum fiind aceea a reeditărilor succesive. O serie căutată de cititori (și pe bună dreptate) este aceea a „Romanului secolului XX" care a pus in circulație, in traduceri autorizate, insoțite adesea de un aparat critic corespunzător, marile narațiuni ale acestui veac, scrise de Conrad, Faulkner, Ilya Ehrenburg, Thomas Mann, Miguel de Unamuno Hermann Broch, Huxley, Thomas Wolfe sau Gabriel Garcia Márques. Două serii lirice („Orfeu și Poesis") au oferit cititorilor români, incă avizi de poezie, antologii din versurile marilor poeți ai lumii, indeosebi ale celor moderni. Interesante ni se par și seriile romanului istoric, științifico-fantastic, sau seria lucrărilor memorialistice („Corespondență, memorii, jurnale") material util viitoarelor sinteze de istoria literaturii ce se vor scrie la noi.

Firește, mai rămin incă multe de făcut, misiunea Editurii Univers fiind departe de a se fi incheiat Profesorul Romul Munteanu vorbea in urmă cu doi ani de un generos program de reevaluare a operelor filozofice din toată lumea, in cadrul unei **biblioteci filozofice** complete la care și Editura Univers să-și poată aduce aportul. Există incă zone literare mai puțin familiare cititorului român, unele semnalate parțial de antologii introductive cum sint acelea de poezie chineză, japoneză, coraibiană sau chiar americană (antologată de Ion Caraion), din care s-a tradus incă prea puțin, lipsind selecțiile referențiale din opera unor Ezra Pound, William Carlos Williams, Robert Frost, e.e cummings, Allen Ginsberg, L. Ferlinghetti, Charles Olson etc. (adică tocmai poeții care par a fi influențat și „noul val" liric de la noi). In general literatura contemporană, căreia i s-au dedicat și colecții speciale cum este „Globus", pătrunde uneori mai greu in planurile editoriale (din rațiuni pe care le bănuim in mare parte independente de voința editurii). Spre a lua un singur exemplu, după lansarea (cu ecouri in chiar configurarea literaturii noastre) noilor prozatori francezi, sovietici sau latino-americani se cuvine și o abordare mai hotărită a „noului roman" american (John Barth, Donald Barthelme, Richard Brautigan, Ken Kesey, John Gardner, Kurt Vonnegut) interesant tocmai pentru modalitățile subtile de imbinare ale unui „nou realism" cu procedeele metanarațiunii și fabulației.

Dar meritul esențial al Editurii Univers este acela de a fi selectat cu atenție și sprijinit un corp valoros de traducători din aproape toate limbile, buni cunoscători ai literaturilor străine și veritabili artiști ai cuvintului. S-a creat la un moment dat impresia (falsă, firește) abdicării scriitorilor de talent de la indeletnicirea de traducător, indeletnicire cu tradiție ilustră la noi; chiar dacă ar fi așa, putem constata și fenomenul invers, acela al profesionalizării traducătorului, al consacrării sale, ca om credincios o viață intreagă vocației alese, drept membru cu drepturi egale in republica literelor. Nimeni nu poate contesta faptul că traduceri cum sint acelea ale lui Tașcu Gheorghiu din Lautréamont, Romulus Vulpescu din Charles d'Orleans, Teodor Boșca din sonetele shakespeariene, Petre Stoica din poezia modernilor Dan Dutescu din Chaucer etc., sint nu numai izbinzi ale „artei echivalărilor", ci și momente de virf ale literaturii române Asemenea opere nu pot trece neobservate: unele reviste (e adevărat, incă puține) au creat rubrici speciale de recenzii ale traducerilor și cărții străine, susținute de analiști fini ai fenomenului străin (dar și, mai rar, al actului tălmăcirii) precum N. Balotă, Dan Grigorescu, Darie Novăceanu, Gelu Ionescu, Andrei Bantaș, și alții.

Mai remarcăm, in fine, valoroasa operă de cultură indeplinită de această editură prin publicarea, in două serii competitive pe plan european („Eseuri" și „Studii") o celor mai importante texte din estetica și teoria literară modernă, de la cele ale formaliștilor ruși, la structuraliștii (semioticienii) francezi, italieni și (in mai mică măsură) americani, stilisticienii spanioli, esteticienii germani. Faimoasa antologie, **Poetică și stilistică. Orientări moderne** (1972) și seria lucrărilor individuale care a urmat-o, după un plan exhaustiv, bine chibzuit, a deprins pe comentatorii noștri cu o mai mare rigoare științifică; in afara utilității imediate pentru specialiști, aceste două serii au săvirșit o operă implicită de **democratizare** a surselor de informație și de **pedagogie literară**, diminuind substanțial șansele compilatorilor. Bănuim că seria va fi continuată și cu alte lucrări de referință (din bibliografia lui Bachelard, Iuri Lotman și a celorlalți reprezentanți ai „școlii de la Tartu", Kenneth Burke, J. Hillis Miller, dar mai ales Ch. S. Peirce – eventual corespondența cu Victoria Welby, o bună introducere in opera sa teoretică – sau a școlii germane de semiotică). Important este insă faptul că tot mai dese sint, in cadrul acestor serii, lucrările unor teoreticieni români (Romul Munteanu, Marian Popa, Mircea Martin, Ion Maxim, Traian Herșeni, Tudor Olteanu, Maria Carpov, Edgar Papu, Constantin Noica, Irina Mavrodin, Mihai Zamfir, Andrei Pleșu etc.) Editura Univers își propune astfel lansarea intr-un context cit se poate de onorant a celor mai bune lucrări românești, susținerea unei școli moderne de teorie literară, comparatism și critică a literaturilor străine care, in cuvintele lui Romul Munteanu, să nu aibă o existență marginală vag decorativă, ci să răspundă unei necesități firești a timpului in care trăim.

Marcel POP-CORNIȘ

portrete în lemn

Constantin Noica

Nu știu dacă Noica e filozof. Fiindcă nu are uscăciunea filozofului. Nu are nimic din sufletul care, „după ce a inghițit o rază de lumină", a impietrit. Pe fruntea lui nu văd dureroase cercuri de fier. Văd coroane albe de roze – și-n locul unui cugetător cu profil de lemn, văd un poet. Un poet al frumosului filozofic. Noica nu „expune", ci simfonizează ginduri. Noica nu „demonstrează", ci monologhează la modul marilor suflete care stau pe piatra de unde incepe pragul veșniciei. Noica preschimbă filozofia in mit și mitul in filozofie, căutind ințelepciunea in geometria ideativă a cuvintelor „proaste". Nu face mitozofie, ca Blaga. Ci, poate că pleacă infectat și de Mircea Vulcănescu, Noica a inceput alfabetizarea adevărului – viață! El a ajuns la unele silabe ale sintaxei universale – și efortul lui, pe drumul zamolxian, e meritoriu.

Noica, in sine, e mai mult decit apare. Gindește mai mult decit spune. Creează mai mult decit manifestă. Numai cine recepționează undele de dincolo de cuvint – citește ceea ce ar fi putut spune. Dintr-un ciob de marmoră, inalță un templu. Noica – dintru inceput – avea croi academic. Ceea ce a mușcat din ințelepciunea populară, nu scuipă. Asimilează pita ei de lumină. O trăiește. Și, jucată pe corzile și flautele lui sufletești, el restituie ințelepciunea intr-o expresie proprie. Astfel, filozofia sa e act de trăire. Filozoful devine pedagog, iar pedagogul, ințelept. Poate că așa a fost, oarecind, și la Delphi. In lumea de unde, cu tandrul său profil de ginditor, pare că a coborit și Noica.

Intr-o scrisoare din '77, și-a rupt din inimă și mi-a mărturisit raporturile sale iluminare cu Poezia. Mărturia plutește ca un fulg de lumină deasupra unui abis. Altădată, bătind la suava lui singurătate, cu prilejul virstei de 70 ani, și felicitindu-l, Noica s-a apărat, cu modestie: „Puține ginduri atit de apropiate ca ale Dvs. am primit cu prilejul aniversării mele. Mulțumesc scriitorului ales care mi le trimite"... (In piscul geros al rațiunii, o dedicație caldă insorește și inima vaerată).

Nu știu, cum se va implini pămintește. Deocamdată, la peste șaptezeci de ani, sandala sa – deși a călcat uneori tragic – ii mai cară oasele. Dar filozoful-poet, chiar dacă s-ar exprima printr-un fir de iarbă, ar fi totuși deplin. Fiindcă, in orice impulsiune psihică, el este Intregul.

Pavel BELLU

MARIUS VULPE

Paznic la heleșteul lebedelor

Marius Vulpe, sau Marusia cum l-a botezat logofătul nopților scrumite, este un bănățean inrădăcinat demult in București, unde vorba lui Anton Pann „lumea in piaț iese / Și-ncoaci incolo se țese"... A sosit din Lugojul lui Breban și al altora miruiți cu harul scrisului – ii cunoaștem. A venit, zic, să urce in avioane, și incă din cele teribile, ca să-și mai adauge o pereche de aripi din argint la cele de serafim primite la naștere. Intre timp, demonul care unora ne dă tircoale ademenitoare, l-a pus să-și dea friu liber fanteziei, chinuitoarei, dulcei plăceri a scrisului in rime trecute prin parfumuri de cimbru, trandafiri, vanilie și leuștean. A pus mina și pe daltă, despicind piatra, cu forța uriașului din basm și cu plăcerea copilului care face castele pierdute-n cerul iluziilor. Dar noi, care ii suntem familiari de-o viață, poate ceva mai puțin, il vedem zbenguind neastimpărat sub semnul lirei. Inutil să-l cauți in dicționarul lui M. P., pentru că Marius nu deține nici o funcție administrativă. E doar un amărit de paznic la lacul lebedelor. Cele trei cărți ale sale, trei temelii de inălțare in vis, stau la dreapta inimii noastre. Autor de sonete (cine, o, Doamne, se mai incumetă să-și pună azi lavalieră, gheroc și embleme grele de Luceafăr?) de o perfecțiune care i-au incintat pe Philippide și Constantin Noica, trece neobservat. Marius, Marusia, nenea Vulpe (așa il salută țincii din cartier), Yul Brynner (cum ii spuneau odinioară frumoasele) trăiește intr-o solitudine tulburată din cind in cind de alți solitari, fie că se cheamă Grigore Hagiu, H. Matei, Florin Pucă, Dumitru Mazilu, Radu Albala și – iertați-mă, subsemnatul. Marii visători – plinși de Marius cu lacrimă grea – care il vizitau in alt timp, erau Petru Comarnescu, Lucian Grigorescu Eugen Schileru. Fotoliul lor stă gol. Cind scriu acestea, Marius Vulpe a plecat pe un viscol ce bombardează betonul orașului: după o bere, după un medicament, după o rimă rară. Poate in căutarea lui Maciste, cotoiul care ii ține de singurătate. Nu știu exact. Profit de absența lui, și aștern rindurile prezente. Aflat lingă mine, nu m-ar lăsa. Intr-atit de aiurit e. El crede că o laudă, un cuvint bun și curat nu i se cuvin. Ce vreți, este inzestrat cu modestia și mindria bănățeanului. El, ticălosul, tilharul de vise, cititorul lui Thibaudet. Eu totuși ii fac acum de petrecanie și il denunț lumii ca poet minunat și om cu suflet de pilot de incercare.

Petre STOICA

PUTERNIC NU-I ACELA...

Puternic nu-i acela care-mpilă
Năimitul său aproape in restriști,
Pe cel ce are pașii rupți și triști
Cu jalea cățărată in pupilă.

Te nalță doar obrazul alb sfiit
Și foc de măr iți aburește fruntea
Cind ai purces in cazne să dregi puntea
Potrivnică la omul hăituit.

Răbdarea s-o măsori pe lustrul pietrei
Nuntită cu lumina; mingiiere
Să fie jarul tău la sinul vetrei;

Clipind precum o stea prin nopți de miere
Rămii egal cu tine la jertfire:
Drumeț hălăduind in amăgire...;

Nepăsătoare cadră mlădiul trup hălădui
Și aerul se stinge sub pașii tăi acerbi;

De-s aplecat in rivnă drept făcător de
bine
Minciuna năvălește cu mingiieri blajine
Iar timpul se dezmierdă sub pielea ta
mișel;

Năpăstuită-n pofte cu salturi iuți de iepuri
Ai dispărut in somnul convoiului de șlepuri
Abandonind ruginii pe cel mai dur oțel...

IMPĂTIMIT DE TINE...

Impătimit de tine azi incă te oblădui
Precum un codru pașnic ce ocrotește cerbi,
Severitatea iernii de vine imi ingădui
Să-i invelesc răcoarea cu pajiști moi de
ierbi;

Iubirea ce-i deșertul aprins tu o tăgădui,
Prin ispitiri de jocuri privirile imi fierbi;

TE VREAU CRĂIASĂ...

Te vreau crăiasă fără de podoabe
Precum un ghiocel pe mal ripos,
Pe fața ta bătind in abanos
Să porți melancolia unei sclave;

Incorsetată-n rugile umile
Fecioară-n templu cind te spovedești,
Naivă fruntea să mi-o boierești
Cu aura mirificilor zile;

Invălmășiți sui-vom impreună
Mic fulger alb brăzdind un cer de lut
Stăpini pe-a telegarilor furtună,

Zimbind ușor vei spune c-am trecut:
Momirea strecurată lent in vene
Hotarul dăruirilor viclene...

PETRU ILIEȘU

(NOTTE ET GIORNO NOI SIAM VIGILI ET PRONTE)[1]

pe cit se poate cu spatele
la acel moment cind mă voi simți
devenind peste camera mea o umbră
Cu-n ochi lipit pe-o crăpătură a jaluzelei
uscată și inăbușitoare reflecție
(și chiar pedantă) – Deci iată-mă
zămislire din cusături
și zidiri
ce noaptea se despică
Ochi lipit pe-o crăpătură a jaluzelei
urmărind
printre petele galbene de lumină
(deforminde)
ale lămpilor fluorescente
bucăți mari de intuneric
in jos
rostogolindu-se
de-a lungul străzii
Mașini apărind și dispărind prin ploaie
inăbușite
in zgomotul
pe care-l fac invirtind arcul
ceasului – inutilă cicatrice de
infrumusețare
pentru ceva care oricum
se apleacă asupră-mi amintind
– Pomposu-i stil
– Vezi – nu departe
patul cu rotile
desfăcut
patul „ordinii-
și-al-echilibrului"
sporește
se mărește
devine conturat
ademenit in reflexe metalice
La vederea boțitelor și albelor sale
pinze de corabie
sub piele imi lunecă trupul.[2]
incoace și-ncolo
Ce mult loc intre invelișul meu și mine
cit de mult loc
pe care eternitatea
incet
meticulos
il face și mai larg
il umple
Schlaf a bissl!
miine e o nouă zi
– Mașinile vor apărea și dispărea
prin ploaie inăbușite in zgomotul pe care-l
fac invirtind arcul ceasului
– Dar miine e o nouă zi
– Ca o pată de mercur intinzindu-se
această „o nouă zi"

[1] Inscripție (retezată) din grădina de la Bormarzo – „noapte și zi noi stăm de pază și gata..."
[2] „am simțit in jurul meu și in intunecatul meu trup, o invizibilă, intangibilă foire" (J. L. Borges)

televiziune

DUMINICĂ, 15 martie

8,30 Tot inainte! 9,05 Șoi[...] patriei. 9,15 Contele de Mo[...] Cristo. Ultimul episod. 9,35 Om[...] și sănătatea. 10,00 Viața satul[...] 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 [...] strajă patriei. 13,00 Telex. 13[...] Album duminical. 16,00 Șo[...] 16,15 Telesport. 17,45 Ecraniz[...] după opere literare române[...] Citadela Sfărimată. 18,40 Mi[...] ecran pentru cei mici. 19,00 T[...] lejurnal. 19,20 Cintarea Rom[...] niei. 21,00 Film artistic. Vapo[...] lui Emil (francez). 22,50 Telej[...] nal.

LUNI, 16 martie

16,00 Emisiune in limba m[...] ghiară. 18,50 1001 de seri. 19,[...] Telejurnal. 19,30 Actualitatea [...] conomică. 19,55 Omul și săn[...] tatea. Fum, fum amăgitor ([...] 20,20 Roman foileton. Tăun[...] Premieră pe țară (sovietic). 21,[...] Cadran mondial. 21,50 Seară [...] lieduri. 22,05 Telejurnal.

MARȚI, 17 martie

9,00 Teleșcoală. 11,15 Călăt[...] rie in univers (rel.). 16,00 Tel[...] 16,05 Teleșcoală. 17,10 Club [...] tineretului. 17,50 Destinul un[...] mituri (IV). Destinul uman – i[...] tre fatalism și cunoașterea rați[...] nală. 17,25 Almanah pioniere[...] 18,50 1001 de seri. 19,00 Telej[...] nal. 19,25 Actualitatea econom[...] că. 19,45 Ancheta TV. 20,30 Te[...] tru TV. Richard al II-lea. Pr[...] mieră pe țară (englez BB[...] 22,05 Telejurnal.

MIERCURI, 18 martie

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoal[...] 16,50 Reportaj pe glob. 17,10 G[...] la maeștrilor. 17,50 Trager[...] pronoexpres. 18,00 Să ne c[...] noaștem legile. 18,25 Mult o d[...] ce și frumoasă limba ce-o v[...] bim. 18,50 1001 de seri. 19,00 T[...] lejurnal. 19,25 Actualitatea ec[...] nomică. 19,40 Călătorie prin [...] ra mea. La Făgăraș – desti[...] noi intr-o țară veche. 20,10 M[...] ansambluri muncitorești. 20,[...] Teatru TV. Richard al II-l[...] (partea a II-a). 22,05 Telejurn[...]

JOI, 19 martie

9,00 Teleșcoală. 11,00 Tăun[...] (rel.). 16,00 Telex. 16,05 Teleșco[...] lă. 16,25 Școala. 17,10 Viața c[...] turală. 18,15 Fotbal internațion[...] Rezumatele meciurilor retur d[...] putate miercuri in cupele eur[...] pene inter-cluburi. 18,35 Des[...] ne animate. 19,00 Telejurn[...] 19,20 Actualitatea economic[...] 19,35 Ora tineretului. 20,15 C[...] lătorie in univers. 21,15 Conc[...] simfonic extraordinar susținut [...] formațiile muzicale ale Radiot[...] leviziunii pentru muncitorii de [...] platforma industrială a munic[...] piului Giurgiu. 22,05 Telejurn[...]

VINERI, 20 martie

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoal[...] 16,30 Emisiune in limba germ[...] nă. 18,25 Tragerea loto. 18,35 [...] volan. 18,50 1001 de seri. 19,[...] Telejurnal. 19,25 Actualitatea [...] conomică. 19,40 Dosarele istori[...] 20,15 Film artistic. Dirijorul (p[...] lonez). 21,40 Scrisul române[...] profund implicat in actualitat[...] socialistă a țării. Anchetă-de[...] batere. 22,15 Telejurnal.

SIMBĂTĂ, 21 martie

9,00 Teleșcoală. 10,40 Film c[...] tistic. 12,00 Concert educat[...] 13,00 Mozaic cultural-artisti[...] sportiv. 14,00 Transmisiune dire[...] tă din Campionatul național [...] fotbal divizia A. 18,35 Săptăm[...] na politică. 18,50 1001 de se[...] 19,00 Telejurnal. 19,25 Călăto[...] prin țara mea. 19,50 Teleencicl[...] pedia. 20,35 Film serial. Dall[...] Seria a II-a. Episodul 1. 21,[...] Varietăți. 22,05 Telejurnal. Spo[...] 22,25 Nocturna TV.

televiziune

teatru

RESPECTUL ACTIV AL VALORII : ÎN SEMINARIILE DE DRAMATURGIE ŞI TEATROLOGIE

1. Catagrafierea valorilor unei culturi se petrece continuu ; fiecare nouă operă lucrează asupra unei întregi serii determinînd o mai apropriată identificare a trăsăturilor unui moment, unui context, unui timp cultural – fiecare nouă operă ridică exigența criteriilor ce permit numirea valorii, restringînd posibilitatea manufacturii de a se intitula „valoare". Cultura este o sinteză progresivă ale cărei mișcări pe verticală se orientează decis în raport de valoarea autentică – și – într-o acoladă largă – se înscriu dinamicii, ritmului, modelelor universale. Cultura este un sistem deschis, ea nu recunoaște granițe care nu sînt ale spiritului. Un fapt de cultură nu-și dezvăluie valențele decît prin raportarea lui la contextul propriu, opera fiind capabilă să-l exprime preluîndu-i dominantele. Valoarea autentică aduce unui spațiu cultural inestimabilul „serviciu" de a-l impune lumii ; manufactura nu are niciodată asupra sa nici istoria, nici specificul, nici spiritul unui popor, nici ambiția, nici setea de dialog cu universalul a operei. Numai valoarea cunoaște adevărul care se face ascultat pretutindeni. Despre valoare, întotdeauna, totul rămîne de spus. Nu e însă rău să facem exercițiul de a rememora cîteva dintre propozițiile care o privesc, înainte de a rosti cîteva dintre numele care, în strictа noastră apropiere, i-au conturat chipul. Vom înțelege, poate, astfel, cu mai firească generozitate, efortul criticii române de teatru de a contribui la catagrafierea dramaturgiei naționale, mai sîrguincios decît prin dialogurile festivaliere, prin articolele și cărțile încă puține, încă insuficient marcate de dramaturgii deosebiți pe care îi avem. Vom ști că nimic altceva decît sentimentul asumat al răspunderii comune – pentru destinul contemporan al operelor lui Teodor Mazilu, Dumitru Radu Popescu, Marin Sorescu – a pus în mișcare acele seminarii de dramaturgie și teatrologie pe care le-au găzduit Clujul, Focșanii, Deva în ultima vreme...

2. S-a observat că acești dramaturgi au creat o operă novatoare în raport cu canoanele clasice, că în descifrarea sensurilor pieselor lor spectacologia a avut un aport substanțial și un „cîștig" pe măsură, date fiind noile modalități interpretative descoperite. În același timp apreciați de publicul de teatru, acești dramaturgi nu „cunosc" întreaga suprafață a teatrului românesc ; mai există centre de cultură în care pătrunderea pe scenă a operelor lor „de certă valoare" întîmpină „greutăți". Momentul teatral **bun** în care ne aflăm – din punctul de vedere al montării textelor noi – și în comparație cu trecutul apropiat – duce, încă, în trena virtuților lui de deschidere spre valoarea autentică, resturile unui ciudat paradox ce permitea o recunoaștere „generală" a calităților unei piese și o posibilitate „parțială" de a o reprezenta. Parcimonia se exersa geografic, sau privitor la întregul piesei : într-un loc nu se putea „nicidecum" juca „Balconul", în altele „trebuia îmbunătățită" piesa. Cu desăvîrșire curios era faptul că produsele subteatrale au avut cale lină spre scenă. „Nu poate exista critică de teatru importantă fără o dramaturgie importantă" observa, pertinent, un critic – dar nici o mișcare spectaculară novatoare nu se poate dezvolta cu piesete ; nu e suficient să fim de acord în principiu. Este de dorit ca, odată cu elogiul unei opere, să funcționeze și sentimentul că ea aparține întregului public, întregii culturi naționale. Aceste disfuncții, aceste paradoxuri au prea puțin a face cu ideile nobile, cu înalta ținută morală a societății noastre. Altitudinea exemplară a conștiinței acestui timp înseamnă și răspundere față de valorile ce alcătuiesc, împreună, cultura română contemporană. Este bine să ne aducem aminte asta pentru a fi cu adevărat convinși că destinul valorii autentice, și în teatru, este o „problemă" a noastră. Acele seminarii de dramaturgie și teatrologie reprezintă o încercare de instaurare în actualitate, mai precis, mai profund a răspunderii colective față de valoare, față de publicul căreia i se dedică.

3. Acele seminarii vor continua. Ele își vor concentra atenția asupra scriitorilor de **teatru Romulus Guga** și Ion Băieșu, mai apoi – desigur – și privitor la opera altor însemnați dramaturgi contemporani. Vom încerca, astfel, o firească cuprindere a portofoliului de care dispunem. Se va realiza cercetarea a ceea ce pare „binecunoscut". Se vor găsi căi noi de descifrare a operelor, se va observa – probabil – cum la seminariile trecute – interesul și puterea de analiză a unui creator pentru opera celorlalți. Precum și raporturile firești între dramaturg și critici.

De la teoria la practica mișcării ideilor într-un spațiu cultural există și acest drum al catagrafierii valorilor autentice pe care îl susținem, pe care l-au conturat seminariile de dramaturgie și teatrologie : a fi participat la ele a însemnat a fi văzut de aproape, rostuindu-se în date specifice, un principiu guvernator al societății noastre. El proclamă respectul activ al valorii autentice.

Antoaneta C. IORDACHE

„tu mă dori..."

limbă și stil

La prima vedere, versul eminescian **Și ochii mari și grei mă dor,** din **Luceafărul,** nu prezintă nimic „deosebit", din punct de vedere sintactic. Într-adevăr, oricine spune, în procesul comunicării **obișnuite, mă dor ochii, la fel cum zice mă dor picioarele, mă dor dinții.** Este foarte adevărat, numai că – să nu uităm ! – cine spune așa se referă la **propriii săi ochi !** Nu cred însă că, pînă la Eminescu, cineva a gîndit și a rostit expresia, atît de uzuală, **mă dor ochii** raportînd subiectul ei **(ochii)** la altă persoană decît aceea a vorbitorului însuși. Or, în versul citat, pe Cătălina nu o **dor propriii ei ochi,** ci aceia – „mari și grei" – ai lui Hiperion... Interpretarea este confirmată, dacă nevoie mai era, de ivirea adjectivului posesiv de persoana a 2-a în versul imediat următor : „Privirea **ta** mă arde".

Întrebuințarea contextuală cea mai neobișnuită, cea mai „cutezătoare" a verbului **durea** – deși formularea pare veche de cînd lumea, atît e de firească ! – o întîlnim în **Scrisoarea IV :** „Și cu focul blînd din glasu-ți **tu mă dori** și mă cutremuri, / De îmi pare o poveste de amor din alte vremuri". În ciuda impresiei că îmbinarea realizată de poet este, oarecum, „a tuturor", nimeni nu folosește, în vorbirea de toate zilele, verbul **a durea** la persoana a 2-a ! Așezînd semnul egalității între **mă dori** și **mă mihnești, Dicționarul limbii poetice a lui Eminescu (1968)** sărăcește, cred, inovația eminesciană. Căci textul poetului „spune" mai mult : „tu, iubito, **ești pricina și izvorul durerii** și al cutremurului întregii mele ființe". Construcția este reluată de Coșbuc în **Moartea lui Fulger :** „Ne doare c-a fost scris așa, / **Ne dori și tu** cu jalea ta : / De-aceea, doamnă, te-am ruga / Să nu mai plîngi".

Pe cît de originală pe atît de puțin... spectaculoasă mi se pare și întrebuințarea verbului **cutremura** în continuarea aceluiași vers, la persoana a 2-a, cu obiect pronominal al persoanei 1 : **(tu) mă cutremuri,** adică „(tu) mă **faci** să **mă cutremur,** să mă înfior". De obicei, investit cu o asemenea valoare semantică, verbul nostru este **reflexiv,** însemnînd fie „a se clătina" : „Și dacă ramuri bat în geam / Și **se cutremur plopii...**", fie „a se înfiora", nuanța „factitivă" fiind, bineînțeles, exclusă : „Cînd mă atingi, **eu mă cutremur,** / Tresar la pasul tău cînd treci".

Întrebuințarea, în astfel de condiții lexico-sintactice, a verbelor **durea** și **cutremura** este prin excelență „poetică" și pregnant eminesciană, dovedind, încă o dată, o artă incomparabilă, realizată, ca totdeauna, cu mijloace dintre cele mai „discrete", aproape imperceptibile. Pătrunzătoarele observații ale poetului cu privire la stilul lui Bălcescu sînt, în egală măsură, raportabile la propriul său stil : „Deși Bălcescu se întemeiază pretutindenea pe izvoare și scrierea lui e rezultatul unei îndelungate și amănunțite munci, totuși munca nu se bagă nicăieri în samă, precum în icoanele maeștrilor mari nu se vede amestecul amănunțit de văpsele și desenul îngrijit linie cu linie".

G. I. TOHĂNEANU

plastică

SORIN DUMITRESCU *

Într-o lume a artei ce pare uneori că se conspectează pe sine, că se speculează, oglindindu-se în propriul ei destin, că se parafrazează, complexată de conștiința unei funcționări subalterne în universul cunoașterii, că acuză inconfortul dificultăților exploratorii și obstacolele unei comunicări fluente, conștiințe creatoare bascultează arta din zonele periferice ale cunoașterii în spațiul unor modele ontologice. Dacă poate exista glorie în orice declin, există și strălucire într-un crepuscul, iar sursa ei se află în lucida asumare a acestui destin. Stă de aceea în puterea artei modificarea unei perspective : a privi crepusculul ca pe un răsărit. În miezul unui polimorfism alexandrin, Sorin Dumitrescu recuperează cu o nostalgie (ce nu-i atenuează ci, dimpotrivă, îi augmentează forța vizionară) nu atît imperativele comunicării, cît starea „cuminecării", care, se știe, nu-i o comunicare **de** ceva, ci **în**tru ceva, împărtășire **de la** ceva. Artistul fixează – „vedere fixă" se intitulează o serie a desenelor sale – misiunea unei **pedagogii a situării :** situarea artei în lumea omului, a artei în propria sa lume, proiectînd asupra ei o altă rațiune de a fi.

Unei agonice disoluții a normelor generative lingvistice, centrifugal antrenate, Sorin Dumitrescu îi opune (căci **agonos** e, așijderi, **luptă**) metafora unei arte a **topogoniei,** a întemeierii, a centralității, o **căii** spre centralitate. S-ar putea spune că artistul declină în materia spectrală a picturii o **situare** a ințeși conștiinței de sine, în unitate, a creatorului și creației, a Pictorului și Picturii. Artistul e un loc al răspîntiei, pentru că, întîi de toate, el **traversează** o **traversare,** de care, la rîndu-i este traversat. În răspîntia unei vaste reevaluări a istoriei, a umanității, la intersecția unei resurecții a antropologiei și metafizicii se regăsește – din perspectiva cunoașterii – **pictura lui** Sorin Dumitrescu ; mai exact, la răspîntia artei cu o filosofie a mitului și simbolului, ce se revendică în fond unei **idei** care exhibă, paradigmatică, **perfecțiunea începutului.** O vastă literatură propune dealtfel redescoperirea și reasumarea unui mod de existență **al** omului arhaic. Oricîtă deliberare ar fi, oricît de lucidă această asumare, la Sorin Dumitrescu o anamneză decide în mod esențial redescoperirea sa. Căci ce altceva ar fi decît o explicită arheologie – ca atîtea altele – o operă care ar sonda mecanic, ar încarna simplist schemele abstracte ale unei arhe-tipologii culturale ? Sorin Dumitrescu are privilegiul propriei naturi de a se exersa în anamneza unor etimologii tezaurizate genetic în ființa noastră (a lui, desigur).

În **asceză** se făptuiește pictura din atelierul lui S. D. Etimologizînd (la rîndu-ne) vom descoperi că **ascet** e cel ce practică (arta) printr-un exercițiu neîntrerupt de punițiunea discontinuității vieții. Tocmai prin exercițiu, universul camuflat al unei ontologii simbolice se recuperează. Artistul știe (iar știința este coexistensivă vederii și facerii) că sîntem pîndiți de legea implacabilă a descompunerii fantasticului, a degradării progresive a miticului, lege în fața căreia se întreabă mai întîi pe sine, apoi exhibîndu-și în stare de veghe și rigoare interogația, despre putința de a ne privi „în sfericitate", în oglinda corpului eteric al istoriei. În vocabula unei limbi dispărute, în sanscrită, **arta** trimitea la ordinea bună a lumii, la un ritual care consacră ordinea bună a lumii. Pe acest vector al sensurilor **(arta – rit, ordo)** se întemeiază în transparență opera pictorului Sorin Dumitrescu. Dar accesul spre posibilitatea, spre șansa de a depune o atare mărturie provine numai din **construcția de sine a artistului.** În atelier, el nu pîndește apariția picturii : se pîndește pe sine ca pictor, cum singur o declară.

Sorin Dumitrescu disociază fertil, între a recupera și a repera forma ; o formă-vehicol, debordată mereu de translația sensurilor, de îmbricarea lor în configurații de mandala. Sînt forme-plăsmuiri care dezvoltă o funcționalitate mai densă decît comunicarea, care-i aceea a **participării.** Forme ce aparțin numai în aparență geometriei în accepțiunile noastre curente. Aici, repertoriul unei geometrii fantaste nu-i o celebrare strictă a limitelor ori a însești ideii de comensurabilitate, ci o perspectivă ordonatoare, inițiatic-ordonatoare. E o geometrie care fixează principiul privirii după normele frontalității, ochiul inițiat (spre deosebire de cel profan) exersîndu-se într-o vedere frontală a liniei. Mișcarea acesteia, săgetînd spațiul, e punctul, „poarta prin care universul poate ieși în afara lui" (D. Turcea). Geometria imaginată de S. D. nu-i cituși de puțin prohibitivă, ci, dimpotrivă, o geometrie care te confiscă integral, îți confiscă privirea într-un ambivalent și imaginar pelerinaj. E o emfază sufletească în aceste modele constructive ce poartă privirea pe treptele unui climax de cuburi și aur vesperal, bifurcînd apoi spre visurile alchimiste ale intimității, spre aspirația perfecțiunii și libertății solare. Dar este în această năprasnică proliferare a unității un soi de „iert-fire" a ochiului comun, a organului fizic al vederii, invitat să se sublimeze într-o a doua vedere. **Vederea prin frumos a binelui și adevărului.** Spațiul devine astfel simbolul operator al distanței stăpînite de speranța **centrului.** Un centru care se face inteligibil prin multiplul său, dar și unul care ne resoarbe în perfecțiunea începutului. Dacă frumusețea dogmatică a imaginilor e argumentul înalt al expresiei, fundamental rămîne în această întreprindere a pictorului gestul pe care-l face cu sine, cu noi „Un gest mai frumos decît orice statuie", pentru că dincolo de perimetrul artei există promisiunea **vieții ca operă de artă.** Gestul lui Sorin Dumitrescu îmi pare că într-acolo trimite.

Coriolan BABEȚI

* Expoziția de desene (Lugoj, galeria „Pro arte", martie 1981).

Cu poetul P. Ghelmez

(Urmare din pag. 1)

tic și emoțional, se subordonează acestui principiu vital al poeziei. Cititorul de poezie contemporan este foarte sensibil. El e dispus să facă eforturi enorme, să urce munții de dificultate pe care noi îi aruncăm înaintea lui ; dar, dacă el a ajuns în vîrful acestor munți și totul în jur i se pare steril și nu descoperă emoții și încîntări sufletești noi, a doua oară nu mai face această ascensiune, se îndepărtează de poezie.

– Ce scriitori contemporani iubiți mai mult ?

– Am iubit și iubesc scrisul lui Marin Preda. Va trece timpul și ne vom da seama, mai mult poate decît ne dăm seama acum, că am avut privilegiul de a fi contemporanii unuia din cei mai mari scriitori pe care l-a avut și-i va avea literatura română. Desigur, fiecare își are preferințele lui, fiecare poate să opteze pentru un scriitor sau altul, pentru un stil sau altul. Există însă anumite locuri geometrice unde, la un moment dat, ne întîlnim cu toții. Cred că Marin Preda este un asemenea loc geometric. Vă surprinde, poate, că lîngă Marin Preda așez un alt prozator de o mare forță epică. Este vorba de Eugen Barbu. Acum îi vedem opera din interior. După ce vor trece anii, vom putea înțelege mai bine substanța scrisului său. În poezie, decantările s-au făcut în sensul lui Nichita Stănescu, Ion Gheorghe, Ion Alexandru, Constanța Buzea, Marin Sorescu. Vedeți, nu întîmplător aceste nume revin aici. Cred că între numele amintite sînt decantări devenite de mult permanențe în literatura română.

– Cum priviți critica literară ?

– Nu știu care este condiția criticului. Trebuie să fie foarte dificilă. Cred însă că unui bun critic n-ar trebui să-i lipsească un lucru esențial : curiozitatea. Curiozitatea de a afla, cu adevărat, ce se întîmplă nou în acest domeniu al literaturii, domeniu atît de schimbător, atît de mult în transformare. Cînd ți-ai pierdut această curiozitate și cînd ți-ai format niște opinii, vehiculate în urmă cu 10–12 ani asupra unor scriitori, la care ții și astăzi, atunci se poate vorbi de un fenomen de îmbătrînire a criticii. Este o situație de loc de invidiat, din care ne poate salva numai curiozitatea pe care trebuie s-o aibă criticul în fața unui fenomen plin de surprize cum este fenomenul literar. Curiozitatea criticului presupune o mulțime de alte calități : despărțirea de grup, de interese, sinceritatea, obiectivitatea, riscul de a spune cuvinte mai puțin frumoase despre o carte a prietenului și cuvinte bune și adevărate despre o carte a unuia care nu-ți este deloc prieten etc.

– Ce planuri ați înscris pe agenda de lucru a anului 1981 ?

– Am fost la editura Eminescu și am bucuria să vă spun că a plecat spre tipar o carte de poeme ce se cheamă „Conversația". O carte la care am lucrat 5 ani. Este, după „Evenimente", o carte care încearcă să fie o definire în raport cu mine însumi, o carte despre condiția umană în acest secol XX, atît de tensionat. Cartea s-ar putea să apară la începutul acestui an și eu o aștept cu o mare curiozitate. Va fi o carte care le va dezice, dar le va continua, în același timp, pe celelalte. Am terminat și o carte pentru copiii de la 9 la 99 de ani. În continuare e greu să spun ce voi face, munca la gazetă îmi ia foarte mult timp, este vorba de o investiție de energie, de fantezie și nu oricînd poți să rămîi singur, în fața cu foaia albă de hîrtie.

– În încheiere, V-aș ruga un gînd mărturisit pentru cititorii revistei „Orizont" din Timișoara și pentru Banat...

– Banatul rămîne pentru noi un teritoriu de certitudine, ca să ne întoarcem la începutul conversației noastre. Pentru că în Banat se află un oraș de mare substanță culturală cum este Timișoara și această mare substanță culturală este dată de oamenii care trăiesc în Banat. Bănățenii sînt, după cum îi cunoaștem noi, oameni care nu se aprind repede, dar cînd se-aprind, se-aprind temeinic și pentru asta nu pot decît să le mulțumesc și să le doresc să existe mult, cît va dura luna, stelele și soarele pe-acest pămînt !

memento

SESIUNE OMAGIALĂ DE COMUNICĂRI ȘTIINȚIFICE

În zilele de 6–7 martie au avut loc la Timișoara lucrările Sesiunii științifice omagiale „60 DE ANI DE LA FAURIREA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN", manifestare organizată, cu sprijinul Comitetului județean Timiș, de Comitetul de cultură și educație socialistă și Muzeul Banatului.

În cuvîntul de deschidere a lucrărilor tovarășul PETRE DANICĂ, prim-secretar al Comitetului județean Timiș al P.C.R., a arătat că Sesiunea este un fierbinte omagiu adus de comuniști, de ceilalți oameni ai muncii timișeni – români, germani, maghiari, sîrbi și de alte naționalități – glorioșului Partid Comunist Român, politicii sale înțelepte puse în slujba progresului economico-social al patriei, ridicării continue a nivelului de trai material și spiritual al poporului, triumfului păcii și socialismului în lume.

Sesiunea s-a bucurat de participarea unui mare număr de istorici timișeni și din alte părți ale țării, îndeosebi din București, apoi din Cluj, Oradea, Reșița, Pitești, Lugoj, Călărași etc., lucrările desfășurîndu-se pe două secțiuni : I. Istorie veche și medie ; II. Istorie modernă și contemporană.

Despre această prestigioasă manifestare culturală, la rugămintea noastră, și-au spus părerea conducători ai Comitetului județean de cultură și educație socialistă și ai instituției gazdă, Muzeul Banatului.

Augusta Anca, președinte al C.C.E.S. Timiș arată că Sesiunea aceasta fiind prima, nu numai că a deschis șirul manifestărilor de acest fel, dar a și dat un exemplu în privința modului cum trebuie să se organizeze o atare reuniune științifică, reușita acesteia constînd în prezentarea unui mare număr de comunicări – aproximativ 90, din care circa 40 au fost susținute de reprezentanți de frunte ai istoriografiei românești, veniți din numeroase centre culturale ale țării. Nivelul științific ridicat al comunicărilor a avut o binefăcătoare consecință, anume aceea că atît cercetătorii, implicați în dezbateri, cît și publicul prezent au avut de învățat, au venit în contact cu idei noi, cu fapte noi, care, cu prilejul acestei reuniuni, au fost aduse la cunoștința istoricilor și unui larg public. Comunicările susținute vor apare într-un volum dedicat jubileului, celor 60 de ani ai partidului nostru. Sesiunea a fost și un prilej de stabilire a unor bune relații cu o seamă de istorici din multe orașe ale țării, care vor putea colabora în activitatea de cercetare a întregii istorii a Banatului. Semnificativ în acest sens e și faptul că majoritatea cercetătorilor au prezentat comunicări axate pe investigații privind istoria acestei părți de țară.

Mihai Fătu, director al Muzeului Banatului subliniază că, referitor la sesiune, cea mai importantă constatare este că toți participanții cu comunicări au reliefat problemele fundamentale care stau în fața istoriografiei românești contemporane, în spiritul documentelor partidului nostru și a gîndirii și operei tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU**. Au fost aduse foarte multe elemnete de cercetare științifică inedite, făcîndu-se astfel pași importanți în dezvoltarea științei istoriei. Muzeul Banatului s-a dovedit, cu prilejul sesiunii, că este o instituție care poate polariza istorici din întreaga țară, această învederînd că istoria Banatului, în contextul istoriei naționale, poate fi relevată în prezent nu numai prin contribuția cercetătorilor bănățeni, ci și a celorlalți istorici din țară. În continuare, interlocutorul precizează că reuniunea științifică a putut să atragă atenția că trebuie intensificate cercetările privitoare la istoria Banatului, o seamă de aspecte ale acesteia fiind prea puțin sau deloc cunoscute. Sesiunea, pe lîngă faptul că o prilejuit un valoros schimb de opinii între istorici, a fost și o autentică lecție de patriotism.

Cei doi interlocutori sînt istorici, prin urmare și-au exprimat părerile și ca oameni de specialitate, reliefînd din punctul de vedere al cercetătorului caracteristicile fundamentale ale Sesiunii omagiale de comunicări științifice din Timișoara, contribuția acesteia la mobilizarea oamenilor muncii timișeni în activitatea de a continua, pe noi și noi trepte, efortul pentru îndeplinirea sarcinilor ce le revin din documentele partidului, din necesitățile firești ale progresului socialist.

Aurel TURCUȘ

corespondența

Ionel Drăgănescu (?) : Din grupajul trimis se detașează cîteva texte mai curate : **Zilnica naștere a iubirii, Pe frunte cu un lujer de glorie, Din pintecul nopții** (în parte). În rest, prea multe afirmații și declarații, expresii pompoase, („labirintul sunetului hăituit de lăcomia neantului", „virtejul formelor materiei obsedate de invazia diluviului" etc.) în care sună golul. **Sofia Dobrovici : Cînd vo veni** și **Păsări** sînt două poezii mai curate. **Mihai Munteanu :** Ne-ați trimis o singură poezie și aceea „ocazională" ! **Texte nesemnate : Dacă, El, Unitivă (!) Puricii (!). Andrei Caucar : Am primit** plicul. **Ioan Suciu** (Brașov) : S-a întîmplat ce n-am fi vrut. Reveniți cu un grupaj de poezii. **Ion T. Mihalca :** O sensibilitate delicată, a omului, e vizibilă dincolo de texte. **Eden A. Maxim :** E detectabil numaidecît un simț necomun al ritmului, ușurința de a produce imagini vii, dar poeziile nu se rotunjesc cum am spera. Uneori apar niște cuvinte mai care vă trag pe sfoară (**imanien !**). Reveniți după ce veți fi trecut printr-o severă exigență proprie. **Simon Gurcu :** Nu s-a pierdut plicul(Vezi nr. trecut al revistei, 5 martie a. c.). Trebuie să aveți în vedere numărul relativ mare de plicuri pe care le primim. **Neagu I. Gheorghe :** Pentru început nu e rău (dacă e vorba de început). **Simona Dodoi :** Mult bun simț în scrisoare și fină sensibilitate în versuri. Merită să stăruiți și să reveniți. **Nicolae I. Petricsek :** Spontaneitatea cu care construiți imagini proaspete, ca și curgerea firească a ritmului și a versurilor sînt certe calități. E necesară, în continuare, o mai exigentă finisare a versurilor. Reveniți. **Texte în afara poeziei : Elena Cosmina Ungureanu, Ion Truță, Cristina Izvoranu, Mircea Dorian Pop, Nic. Nicoară, I. Leontineanu (?), Ov. Florentin.**

Vasile VERSAVIA

prietenii revistei „ORIZONT"

Dimi Mavrodin

MOARTEA UNUI LĂUTAR

lumina ninge timpanul
inversului timp...

virginele ore pierdute
în taine și pralul stelor
se-ndooie în descintec
peste trupul viorii sfărîmate...

ÎNTOARCERE

trezește păginul din tine
în sfîntul ceas al cupei cu vin

în blestemul aromelor crude
purifică-ți oglinzile
și te-ntoarce

umpleți visarea
cu viața firelor de nisip
dar cruță-i iedului cornul înmugurit
și sărută-i urma copitei

genunchii tăi să se îndooie
numai spre această rugă.

OBOSIT

în ritmul pendulei roase de carii
obosit de amintirile neîntorsului timp
caut zadarnic clipele moarte
nu se va petrece nici o metamorfoză
stelele sînt cuvinte îndepărtate
buzele dăruite odată
au lăsat pecetea neîmplinirii
sortit a rătăci
prin labirintul orelor
caut piatra filosofală a roții
cotorgele se sting
valul dezgroapă din mare
un ornic ruginit

MIRCEA RADU ZĂGREANU

DRUMUL LA VIE

Drumul acesta prin verdele acesta
Înșelătoarea toamnă încendiind livezi
Drumul acesta prin verdele acesta
Te poartă spre mirare și-ți pare că
visezi...

În stînga paște riul pe luncă ostinjitul
Ca-ntr-un desen naiv pentru copii
E bine-acum la vie cînd se aprinde focul
Și picură din struguri poezii.

LA MOARTEA CAPREI NEGRE

E semn că ți-vor nopțile mai lungi
Cu cîteva cuvinte șoptite lîngă foc
Cînd lemnele de brad se mistuie pe rînd
Ca niște fete mari fără noroc.

Cuvintele pădurii le-am deslușt asemeni
Prea dulcilor cuvinte din cîntări
Și pentru moartea caprei negre
Vom face din zăpadă luminări.

top

SECȚIA ROMÂNĂ : 1. Metrock – **Metropol ; 2.** Taina nopții – **Mirabella Dauer ; 3.** Gînd bun – **Post Scriptum ; 4.** Trenul – **Mircea Baniciu ; 5.** Este timpul – **Elena Cîrstea. SECȚIA INTERNAȚIONALĂ : 1.** The Tide It's High – **Blondie ; 2.** Woman In Love – **Barbra Streisand ; 3.** Marathon – **Neoton Familia ; 4.** (Just Like) **Starting Over** – **John Lennon ; 5.** Master Blaster – **Stevie Wonder.**

POP SERVICE

Iancu Rodica – Loco : 1. Debbie Harry, solista grupului Blondie, nu este fiica lui Marylin Monroe. Există o oarecare asemănare fizionomică care i-a determinat pe cîțiva ziariști să speculeze situația în cîteva reviste bulevardiere. 2. Kiss e un grup dotat și nu mă mir că-ți place. Măștile membrilor au un rol decisiv în spectacolele formației care depășesc sfera muzicii (spectacole totale). Regret, la patinaj artistic nu mă pricep ! **Suzana Ciortea :** Grupul ungar Neoton Familia cuprinde pe Eva Csepregi, Eva Pal (ex-„Dollies") – vocal ; Janos Baracs – bass, vocal ; Gyula Bordoczi – perc. ; Gyorgy Jakab – keyb. ; Laszlo Pasztor – lider și Adam Vegvari – chit., vocal, toți ex-„Neoton". Formația a înregistrat trei LP-uri. Piese reprezentative : Hear Me, Let's Go Dancing, Santa Maria, Don Quijote, Marathon. A imprimat în Italia, Canada, Spania etc. Sper să vezi spectacolul deseară ! **Doru Lăcătuș – București : Cat Stevens (în foto),** s-a născut la Londra la 1 iulie 1948. Afirmat încă din 1966 cu piesa I Love My Dog, apoi cu Mother and Son, participă la show-urile lui Hendrix și Humperdinck. **Potra Valentin – Loco :** am transmis adresa ta lui Cristion. Cred că a luat legătura cu tine. **Jula Gheorghe – Loco :** am transmis adresa. **Mikaela din Timișoara :** era mai nimerit să-ți fi dat numele și adresa. Din cauza asta, nici acum nu-ți pot fi de mare folos. Unde te poate căuta corespondentul de care te interesezi ? **Păscuț Rozalia :** 1. într-adevăr, infrasunetele sînt la fel de nocive ca și ultrasunetele. Infrasunetul e oscilația produsă de sunetul de cea mai joasă frecvență (sub 16–20 Hertzi). 2. Cu termenul „Follow Up", sînt etichetate discurile ce urmează unei înregistrări de mare succes. Exemplu, „Don't Drop My Love" (Anita Ward) e un „Follow Up", urmîndu-l pe „Ring My Bell".

Petru UMANSCHI

sport

AM FOST LA TENIS...

...la meciul România – Brazilia, și pentru că era atît de la îndemînă și pentru că, de o vreme, adică de cum s-a declanșat primăvara fotbalistică, m-am cam mîniat pe sportul rotund și pe speranțele eterne : ei, să așteptăm săptămîna viitoare ! Așadar, m-am dus la „Olimpia", unde-am petrecut cu prietenii trei zile de sărbătoare a vieții. Așa arăta și sala, așa simțeau și spectatorii, noi, cei care sîntem numărați și nu identificați ; mi-am hrănit sufletul cu leacul cel nou, numit Florin Segărceanu, un prunc pe care abia-l reținusem din vestile sportive de altădată și căruia-i prevedeam, ca și altor minuitori ai rachetei, că nu poate decît să profaneze amintirea scumpului nostru Ilie. Brazilienii nu-i aveau printre ei pe Stan Smith, Connors, Borg, Kodes sau McEnroe, ci pe doi cetățeni simpatici, tenace și sîrguincios păsiți în vîrstă (e, totuși, o glumă să-i zici unuia de treizeci de ani că-i bătrîn, ca și la treizeci și șase, nu ?!), adică pe Thomas Koch și Carlos Kirmayr, mari iubitori de fotbal, care au acceptat ca meciul de dublu să aibă loc după partida „Poli" – „U" (doar un popas : depling căderea unui statornic al acestei rubrici, Dan Păltinișan !). Pe fiecare dintre jucătorii brazilieni, Florin Segărceanu l-a învins fără cruțare, ca și cînd știa adevărul copleșitor că de starea sa depinde scorul din urmă, care se reține.

Acest Florin Segărceanu a jucat singur chiar și la... dublu, fiindcă partenerul său părea picat din lună, cu racheta cu tot minunîndu-se mereu dacă el e acela care mănîncă mingi și ne toacă răbdările sau antrenorul care l-a scos din urmă, ca pe un număr băftos. S-ar fi cuvenit, după bătălie, să uit amarul clipelor din timpul lung al meciului, dar simt că obrazul încă mi se întunecă la lipsa de șiră a spinării a acestui Dîrzu. Bine-ar fi să-mi compromită, mai apoi, crezul.

Pentru întîia oară la Timișoara și pentru cea dintîi prezență la „Orizont", îi adresez un sincer bravo ! lui Florin Segărceanu, cel care – cu amintirea Semenicului, visez întruna puritatea înălțimii – mi-a dat una din bucuriile șederii în tribune și nu la televizor, cînd mi se părea că ochiul de sticlă lăcrimează.

Teodor BULZA

mapamond

BERGMAN ȘI VISELE

„Pe neașteptate, pe cînd lucram la „ORA LUPULUI", mi-am dat seama că toate filmele mele înfățișează vise. Bineînțeles, și înainte de asta am știut că unele din filmele mele prelucrează vise, respectiv că unele părți din ele sînt o ilustrare a subconștientului. Dar faptul că, în fond, toate creațiile mele reprezintă vizualizări ale subconștientului, a fost o revelație pentru mine".

Deși citatul de mai sus trebuie luat la figurat, el arată pînă la ce limită e preocupată fantezia creatoare a lui Bergman de viziunile onirice, de halucinațiile și coșmarurile nocturne. Multe filme conțin secvențe onirice, dar în cea mai mare parte ele reprezintă o ilustrare **tematică** a viselor în context narativ sau prezentare **teatrală** a unor întîmplări bizare și situații ieșite din comun. Bergman e poate singurul printre regizorii moderni care caută asemănarea întîmplătoare **între procesul visării și procesul perceperii filmului. Accentul** e pus pe **asemănare** și nu pe identitate, între film și vise, sau și mai precis, pe faptul că filmul îi înlesnește spectatorului o trăire onirică mult mai intensă decît îi poate oferi oricare al mediu, incluzînd și televiziunea.

Bergman consideră că cinematograful e „o mașinerie ideală, capabilă să înregistreze cele mai delicate transformări în gîndurile și emoțiile oamenilor". Bergman insistă în special asupra acțiunii **tactile** a secvențelor onirice, considerînd că ele oferă impresia „misteriosului și absurdului, dar cu acțiune finală autentică". El recunoaște că pentru el ca regizor cea mai mare problemă e de a găsi „adevărata carne și adevăratul țesut pentru întruchiparea filmică a viziunilor onirice". În scenariile sale (pe care le tipărește regulat **înaintea** începerii turnării filmului), Bergman descrie visele exclusiv prin procedee literare, fără indicații regizorale și a felului cum trebuie **să arate** scenele pe ecran. Din cauza aceasta, scenariilor sale el le spune „povestiri cinematografice", **subliniind că în timp ce scrie nu știe** cum vor arăta metamorfozate viziunile sale interioare în imagini filmice. Aceasta o confirmă cel mai bine noul său film, „Din viața marionetelor". Structura narativă a filmului e, în fond, compusă din interviul între protagonist și psihiatrul său. În film se evidențiază în special secvența explicită a „visului lucid" (în care cel ce visează e conștient că visează), secvență deosebit de importantă pentru înțelegerea crizei psihice prin care trece eroul filmului.

Pornind de la teoria freudiană a visului, s-ar putea spune că visele descrise literar din scenariile lui Bergman reprezintă **conținutul** viselor care apar în conștiința omului, **înainte** de a se constitui seria de imagini stîrnite de mecanismul visării. În formă literară aceste vise sînt subordonate structurii narative lipsite de componentă vizuală, indiferent ce provoacă anumite imagini în imaginația **cititorului.** Un asemenea conținut narativ al viselor se transformă apoi în imagini mișcătoare concrete, în timpul turnării filmului, ceea ce se poate compara cu o „revizie secundă", caracteristică pentru **procesul însuși al visării.**

documentar

ROMÂNIA — LA „TERRE DES HOMMES"

La cîteva mii de kilometri de România, puțin mai la nord de paralela 45, se află unul din cele mai frumoase orașe ale Americii — Montréal. Astăzi orașul numără peste trei milioane de locuitori. In anul 1955, puțini din locuitorii săi puteau bănui că, prin alegerea unui primar de 38 de ani, metropola va traversa, în doar două decenii, cea mai înfloritoare perioadă din istoria sa. Jean Drapeau și-a propus să facă o „curățenie generală a orașului", începînd cu vagabondajul, alcoolismul, prostituția și proxenetismul, traficul de droguri, murdăria stradală, insalubritatea a cîteva mii de locuințe și depozitele menajere, mai ales industriale, care tindeau să sufoce orașul.

In anul 1963 a pornit în lume vestea că la Montréal se va organiza în anul 1967 o mare Expoziție Universală. În inima fluviului Sf. Laurențiu se afla pe atunci o mică insulă — St. Hélène — unde fortul atrăgea în ceasurile de vară doar cîțiva pasionați de istorie. După numai un an, prin dislocarea a nu mai puțin de 15 milioane de tone rocă și pămînt — mare parte din galeriile viitorului metrou — nu numai că insula respectivă a fost mult mărită, dar alături de ea a apărut o altă insulă — Notre-Dame. Cele două insule aveau să fie leagănul a ceea ce încă de pe atunci a primit numele de „Terre des Hommes", nume inspirat de o povestire a lui Antoine de Saint-Exupéry. Foarte rapid au fost ridicate cîteva zeci de pavilioane destinate a adăposti exponatele țărilor și organizațiilor internaționale care și-au anunțat participarea la Expoziția Universală.

„Sînt mult mai multe faptele care îi apropie pe oamenii planetei decît numărul celor prin care se deosebesc" erau cuvintele lui Pierre Dupuy — comisarul general al Expoziției Universale din 1967, expoziție care și-a propus ca deviză „cunoaștere și apropiere între oamenii pămîntului". „Terre des Hommes" și-a găsit îndată și o emblemă în direct acord cu țelul expoziției. Artistul Julien Hébert a desenat o criptogramă compusă din repetiția în cerc a două cîte două motive antropoforme ce se prind de mînă. Emblema a rămas aceeași pînă azi. Multe din pavilioanele futuriste, cu pereți din carton presat, au fost demolate îndată după închiderea porților răsunătoarei Expoziții Universale. Cele mai reușite construcții au fost însă păstrate, deoarece municipalitatea a hotărît să permanentizeze ideea de „Terre des Hommes" prin invitarea în fiecare vară a unor țări și organizații internaționale, care să expună în pavilioane ceea ce cred că face cinste țării respective, respectînd doar o temă generală impusă de gazde. În anul 1980, organizatorii au fixat ca temă generală „Omul și natura", avînd în vedere și faptul că Insula Notre-Dame a fost rezervată exclusiv „Floraliilor" — adică Expoziției Internaționale de flori. „Terre des Hommes" și-a desfășurat programul doar în pavilioanele de pe Insula St. Hélène, propunîndu-și, așa cum spunea directorul general Gilles Chatel, „o călătorie în istoria, cultura și natura unor țări ale lumii, în acord cu un program de divertisment variat și de bună calitate".

Pentru prima oară în vara lui 1980, România a participat la Montréal cu un pavilion propriu. Construcția, ridicată în 1966 după planurile arhitecților Donaldson, Drummond și Sankey, se compune din șase turnuri reunite astfel între ele încît, la bază, să formeze o sală amplă ce se poate diviza potrivit nevoilor expoziționale. Este interesant de subliniat că arhitecții amintiți au dorit prin proiectul lor să sublinieze „ideea de înțelegere, de întîlnire între prieteni, de întrunire intimă, de sărbătoare familiară", propunîndu-și drept deviză a pavilionului : „Canadieni, fiți binevenîți !"

Dr. Georgeta Stoica, de la Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Jana Negoiță, director adjunct la Muzeul satului și de artă populară din București și semnatarul acestor rînduri au avut cinstea de a concepe și organiza în fapt toate manifestările cuprinse în acordul de principiu româno-canadian. Pornind de la imaginile celor mai importante vestigii arheologice din epocile daco-getică în daco-romană și pînă la cele mai noi creații autentice zămislite în cadrul fecund al Festivalului Național „Cîntarea României", cele peste 600 exponate au dorit a sublinia ideea de continuitate, de viață, de muncă și creație a poporului nostru în spațiul carpato-danubiano-pontic. Provenite din toate zonele etnografice ale țării, creațiile populare — inclusiv cele specifice naționalităților conlocuitoare din patria noastră —, de inestimabilă valoare artistică și documentară (însoțite de numeroase hărți, fotografii, planșe și desene) au fost rînduite potrivit unor reguli muzeotehnice moderne, astfel încît ele să vorbească publicului vizitator din Montréal și din alte localități ale Americii despre îndeminarea, spiritul novator, simțul artistic, dragostea de frumos și complexitatea mediului de viață al poporului român în spațiul etnogenezei sale. Filme și diapozitive despre cultura populară și frumusețile patriei erau proiectate permanent într-o sală anume. Într-o altă sală, din două în două ore, un taraf anume constituit (Gh. Palcu, R. Voinescu, Marilena Certejan, I. Jantea și solista Polina Manoilă) aduna în jurul său mii de iubitori ai folclorului muzical românesc. Sute de oameni urmăreau zilnic nestematele de frumos ieșite din mîna Mariei Spiridon — țesătoare din Avrig. De la o zi la alta, pavilionul României devenea tot mai neîncăpător, nu numai datorită elogioaselor aprecieri din presa scrisă, a radioului și televiziunii, cît mai ales datorită programului său variat și de bună calitate. Din cei 211.000 vizitatori, înregistrați automat de turnicheții de la intrare, puțini au fost cei care n-au venit să sublinieze, prin viu grai ori în cartea de impresii, frumusețea artei populare românești, a folclorului nostru atît de specific în portativul creației muzicale universale. Spicuim doar cîteva din însemnările consemnate în cartea de impresii a pavilionului : „Aveți un patrimoniu extraordinar care merită marele efort de a fi conservat și expus !" **(E. Grégoire, Montréal)** ; „Nici nu știu cum să vă mulțumesc pentru atîta frumusețe !" **(Denise Poirier, Québec)** ; „Pavilionul României este unul din cele mai interesante de la Terre des Hommes" **(D. Davidsson, Alberta)** ; „Magnific pavilon ! Bravo România ! Bravo Nadia !" **(L. Inclabe, U.S.A.)** ; „Bun venit la noi ! Ce costume superbe aveți ! Vă așteptăm cu drag și anul viitor" **(Sophia Pareuth, Nova Scoția)** ; „Ați adus cu voi în Canada atîta căldură umană !" **(Anissa Diat)** ; „Pavilion interesant, prezentare expozițională de excepție, spectacol la înălțime. Bravo români !" **(M. Pothier)** ; „La pavilionul „Opera" am cîntat ieri la pian George Enescu. De cîteva zile văd că spre pavilionul României se îndreaptă fluvii de oameni. Ce poate fi mai frumos pentru un român decît să vezi că arta poporului tău este atît de aplaudată" **(M. Manole, președintele Asociației culturale „George Enescu" din Canada)** : „Minunat ! M-am simțit ca acasă. Vă felicit. Continuați. Sînteți adevărați ambasadori ai țării noastre — România" **(Dr. Jean Țăranu, președinte al Federației Asociațiilor Românești din Canada)** ; „Frumos, frumos, frumos ! Bravo vouă !" **(Isaac Hertz)** ; „Este foarte frumos aranjat pavilionul nostru românesc... De cum am intrat mi-au dat lacrimile, copleșit de nostalgie ; imagini și melodii scumpe îmi răscolesc atîtea amintiri. Felicitări bine meritate pentru o prezență românească atît de frumoasă și interesantă" **(George Stoenescu, Monréal)** ; „După ce am văzut pavilionul dumneavoastră împreună cu Excelența Sa Guvernatorul general al Québecului, trebuie să adaug din toată inima : felicitări de bun venit la Terre des Hommes ! Vă așteptăm cu drag și anul viitor" **(Jean Drapeau, primar al Montréalului)**.

Nu pot găsi cuvinte mai potrivite spre a încheia decît ceea ce ne spunea la închiderea expoziției unul din directorii de la „Terre des Hommes" — Roger Anctil — **„Vă rog să priviți încă odată catargele de la intrarea în „Terre des Hommes" ! Între zecile de drapele flutură și steagul țării dumneavoastră. Aveți un drapel frumos ! Dar, pentru noi, acum, este parcă și mai frumos. Îl așteptăm cu drag și anul viitor !"**

Ioan GODEA

FRAGMENTE LEVANTINE

VI. UMBRA SFINXULUI

...„Ce are patru picioare dimineața, două la prînz și trei seara ?" Evident : cămila, beduinul și peregrinul. Dar Sfinxul nu mai pune întrebări. Piramidele s-au mai micșorat. În spatele piramidei lui Kheops e montată o uzină, bijuterie electronică, iar în fața Sfinxului cîteva sute de scaune pentru spectacole de „sunet și lumină". Beduini, cămile și cai înzorzonați ți se împleticesc printre sentimente („un dolar urcarea, doi dolari coborîrea de pe cocoașă"). Pe treptele piramidelor se ia micul dejun. Sînt 45 de grade la umbră, în vreme ce la intrarea în sacrul mònument a rămas neschimbată data „sfîrșitului lumii"... Ce se întîmplă aici ? — se întreabă peregrinul — doar sîntem într-un cimitir ! ...Se poate, dar : „O lamă Wilkinson ținută în camera mortuară se ascute de la sine !"... Pentru a nu mai fi luat în seamă există o singură soluție : să devii obiect de artă ! Simplu : îți întorci capul din profil, îți ridici brațele lateral și-ți așezi torsul din față, în așa fel ca umbra ta să aducă cît mai mult cu frizele din Imperiul Vechi, apoi, cătinel, pornești spre Piramide... Umbra, în credința contemporanilor lui Kheops, era o punte de legătură cu eternitatea, iar gestul tău inocent pare să fi fost „stilul" în care artiștii epocii „copiau" realitatea pentru a o transforma în mesaj dedicat zeilor Tărîmului de dincolo de viață, așa încît totul devine firesc....

...Urci treptele ce duc spre intrarea în Piramidă îndepărtîndu-te de prezent cu fiecare pas. Undeva, aproape, încep cartierele Gizeh-ului, azi parte a marelui Cairo. În jur, pînă la orizont, lumea cafeniu-roșcată a Zeului Seth — deșertul... Ca dintr-un sinaxar de la Constantinopol trec pe lîngă tine umbrele peregrinilor care au adăstat, în vreme, pe malul Nilului... Herodot, Thales din Milet, Solon, Pitagora, Platon... Cezar... Napoleon... Încerci un fel de aritmetică a timpului : un an — un metru și simți cum între tine și stăpînul viu al Piramidei se deschide o prăpastie de aproape cinci kilometri. Era nevoie, parcă, de un asemenea empirism, altminteri, terestru cum ești și iubitor de viață, ai să crezi că lumea Imperiilor Vechi, de Mijloc și Nou s-au petrecut în numai cîteva sute de ani, atît de unitară și conformistă ți se arată astăzi prin arta ei. Numai că, impietrirea canoanelor artistice, proporțiile și schematismul mișcărilor, simbolica și recuzita oarecum limitată a artei egiptene, care o fac inconfundabilă, au trecut aproape neschimbate peste mai bine de trei milenii, ca și cum statuile, gliptica, frizele n-ar fi fost decît un misterios alfabet compunînd indescifrabile mesaje scrise. Și nici nu sînt altceva, căci statuile Egitului și frizele sale erau obiecte de cult cărora nimeni nu îndrăznea să le reclame o frumusețe în sine. De aceea și regulile „confecționării" lor erau la fel de sacre și eterne ca însăși zeii sau faraonii pe care-i reprezentau. Și tot în vremea cînd se „scria" cu statui despre viața de dincolo a fiecărui faraon, în școlile scribilor se învăța desenul, căci prin desen urmau să „povestească" și ei în cartușele scarabeilor sacri, cu ibiși și lotuși, cu pești, sfincși, grifoni și figuri de oameni ceea ce au făcut în viață marii faraoni... pentru că totul era supus unui unic țel : Veșnicia lumii lui Osiris, unde aleșii zeilor, faraonii, ajungeau prin moartea ființei lor pămîntești scindată în trup, suflet (Ba) și spirit ocrotitor (Ka) — el dădea **„durata vieții, fericirea, suferința și sănătatea, puterea și slăbiciunea... și se întorcea, după o vreme, în trupul neînsuflețit"**. O mitologie singulară în întreg spațiul afro-asiatic, opusă celei grecești și romane de mai tîrziu și, într-un fel, asemănătoare doar geto-dacilor. Un panteon complicat, cu zei-oameni, zei-animale, și ființe fabuloase, capabil să aducă binele și răul atît aici, pe pămînt, cît mai cu seamă dincolo, în eternitate. Edificii efemere, pentru răstimpul vieții faraonului, alături de temple, mastabale, piramide și morminte hipogee nemuritoare, pentru tot restul „existenței" faraonului-zeu. Apoi, cum e și firesc, cel mai sacru dintre ritualuri — mumificarea, care dura mai bine de trei luni, cînd trupul faraonului devenea el însuși o literă din „alfabetul sacru", prin purificare în nisip și sodă calcinată, prin băi în uleiuri de smirnă și plante aromatice, gumă-și-rășini... **„în 36 de etape, căci sînt 36 de zei împreună cu care sufletul urcă la cer și sînt 36 de nome în care se arată întruchipările lui Osiris"**... Abia atunci Kheops, Khefren, Mykerinos sau oricare alt faraon din Valea Regilor își urma drumul prin catacombele piramidei sau ale mormîntului hipogeu spre camerele luxoase, ornate cu frize, statui, talismane și amulete, încărcate cu bogății, cu corăbii, vase și semne sacre, cu figurine (ușebti) din lemn, piatră sau lut ars, bărbați, care să-l slujească în cealaltă lume, femei, care să-i aducă bucuria trupului... După acoperirea sarcofagului urma închiderea succesivă a porților pînă la astuparea intrării în lăcaș. Din clipa aceea, faraonul Kheops devenea Osiris-Kheops pentru totdeauna... Să fi fost doar o manifestare supremă a orgoliului puterii, sau compromisul ei cu un dat inevitabil și imposibil de explicat, moartea ?... Oricum, o lume greu de înțeles pentru noi, un univers al „umbrelor" pe care Platon, cel ce **„a vizitat sanctuarele egiptene și a învățat doctrinele tainice ale egiptenilor cu privire la zei"** (Antiphon) o va transforma în aiurire filosofică, fără să recunoască însă, decît că : **„Zeul Thent (Toth) a fost cel dintîi care a inventat numerele, calculul geometric, astronomic și de asemenea jocul de table și zarurile, în fine, caracterul scrisului..."**.

...Te desprinzi cu greu din friza umbrelor și descoperi că același beduin se apropie de tine și, ca și cum nu v-ați mai fi văzut, îți face semn să te urci pe cămilă... Poate te-ai răzgîndit...

Paul Eugen BANCIU

REDACȚIA și ADM. — TIMIȘOARA, strada RODNEI 1 Tel. : 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 11 (677) 19 MARTIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

SUB SEMNUL UNEI NOI CALITĂȚI

Planul pe acest an, conceput în concordanță cu liniile directoare, sarcinile și obiectivele decise de Congresul al XII-lea al partidului privind cincinalul 1981–1985, marchează un important pas în direcția consolidării și modernizării economiei naționale, a sporirii eficienței și ridicării calității în toate sectoarele vieții economico-sociale, în scopul plasării României, la orizontul anului 1985, în rîndul statelor cu dezvoltare economică medie.

În centrul atenției generale se situează realizarea integrală, ritmică, în condiții de eficiență superioară a producției fizice și nete. În acest cadru, de cea mai mare însemnătate este creșterea producției de materii prime și energetice, ca și a producției agricole, industria extractivă și agricultura reprezentînd ramuri care dobîndesc în prezent prioritate în dezvoltarea economiei naționale, în accelerarea progresului general al întregii noastre societăți. „Pornind de la principiile generale ale socialismului și de la realitățile concrete ale țării noastre — a subliniat tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU la Congresul agriculturii — Programul partidului, Congresul al XII-lea au trasat ca **obiectiv central dezvoltarea concomitentă și puternică atît a industriei** și îndeosebi a producției de materii prime și energetice, **cît și a agriculturii** — ca ramuri de bază ale economiei naționale. În acest spirit partidul asigură, odată cu progresul neîntrerupt al industriei, ridicarea la un nivel și mai înalt a rolului agriculturii în dezvoltarea echilibrată a întregii economii, în satisfacerea cerințelor de viață ale poporului în întreaga operă de construcție socialistă".

Baza de materii prime și resurse energetice poate aduce foloasele așteptate dacă este utilizată rațional și valorificată superior, prin dezvoltarea preponderentă a ramurilor și subramurilor prelucrătoare în general, a celor de prelucrare avansată în particular. Este vorba de asemenea industrii cum ar fi construcția de mașini și chimia, iar în cadrul lor electronica, electrotehnica, mecanica fină și optica, producția utilajelor și instalațiilor tehnologice, chimia de sinteză fină și de mic tonaj, producția de fibre și fire chimice, antidăunători etc. Totodată se impune restringerea producției, pînă la limite raționale, în domeniile energointensive, precum și găsirea altor căi de economisire a resurselor.

Eforturi mult sporite se impun concentrate spre folosirea cu maximum de randament a capacităților de producție, a resurselor materiale și umane, creșterea accentuată a productivității muncii, spre scăderea cheltuielilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor materiale. O largă arie de manifestare a capacității profesionale și de creație o formează ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, asimilarea de produse noi și modernizarea celor din fabricația curentă, proiectarea și introducerea în producție a unor noi materiale, mașini și utilaje, care valorifică superior resursele de materii prime și de muncă, acțiunea de tipizare și standardizare.

Sarcini mari revin oamenilor muncii din agricultură. Se prevede ca producția de cereale să ajungă la mai mult de o tonă pe locuitor, precum și creșterea accentuată a producției la floarea-soarelui, soia, sfeclă de zahăr, in și cînepă pentru fibră, legume și fructe ; se va extinde suprafața culturilor duble și a solariilor pentru legume timpurii. În domeniul zootehniei se

Filip PAȚAC

(Continuare în pag. 7)

Sinnicolau Mare, 1890. Aici s-a născut acum o sută de ani, la 25 martie, Bartók Béla. Îi dedicăm pagina 6, concepută de L. Bureriu.

CARTEA

Altfel de munte,
de de sub frunte,
oile-s negre,
răscruci mai multe,
iată, mă leg
să le-nțeleg,
iarbă și cer,
toate îmi cer
o aplecare
fără de care
nu mai există
nici o urcare,
sînt fericit,
în absorbit
spre un zenit
ce m-a gîndit,
văd și aud
cu-adevărat,
pot să întreb,
sînt întrebat,
graiul adună
încă un prund,
mi se răspunde,
însumi răspund,
sînt al țării
și al țării,
sînt bucurie
a bucuriei . . .

Ion DAVIDEANU

CITITORUL CREATOR

Creativitatea poetică modernă are la bază o atitudine detașată față de limbajul poetic, abordat ca un metalimbaj, folosit în cunoștință de cauză. Adesea el este supus unor transfigurări care îi dau noi înțelesuri și noi valențe : „De-acolo, din pajiștea de aur a durerii, / Unde gîndurile pasc în turme neștiute, / Coboară florile tainei și iarba tăcerii, / Coboară cuvintele, negre mielușele mute. / Sufletul pe poteci întortocheate / Le mînă și le bate, suduind, la vale, / Plăpînde, blînde, neîntărcate, / Și le duce să le taie-n zahanale." (V. Voiculescu, Coboară cuvintele). Cum se vede, transfigurarea presupune aici o aspră condamnare a cuvintelor, sacrificate tocmai pentru frăgezimea lor : urmează să fie consumate ca mieii într-un ritual de înviere.

Creativitatea poetică împlinește ființarea ei comunicațională prin raportarea la destinatar. Ridicat la rangul de creator el însuși, prin participarea cel puțin la descifrarea mesajului, destinatarul este adesea invocat explicit de eul creator. Este prea cunoscut în această privință **Testamentul** lui Tudor Arghezi pentru a ne mai opri asupra lui. Iată mai degrabă reacția de blocare a mesajului poetic, tocmai pentru că prea plin : „Dar cuvintele sunt lacrimile celor ce ar fi voit / așa de mult să plîngă și n-au putut. / Amare foarte sunt toate cuvintele, / De-aceea — lăsați-mă / să umblu mut printre voi, / să vă ies în cale cu ochii închiși". (Lucian Blaga, **Către cititori**) Vedem, în plus, că eul creator umblă el însuși printre destinatari, ca și cînd mișcarea sa ar suplini mersul vorbelor ; dar el își blochează și comunicarea prin văz, refuzînd imaginile lumii exterioare, în profitul vibrației lăuntrice. Vorbele nu-l mai cuprind, lucrurile pe care le iubește nu-i răspund. Dar poetul deschide comunicarea înspre alte zone, el face „schimb de taine cu strămoșii", ascultînd „poveștile sîngelui uitat de mult" : „Cu cuvinte stinse în gură / am cîntat și mai cînt marea trecere, / somnul lumii, îngerii de ceară. / De pe-un umăr pe altul / tăcînd îmi trec steaua ca o povară". (Lucian Blaga, **Biografie**).

Comunicarea, cîntecul, se poate deci face cu mijloace noi, cu necuvinte, chiar cu anticuvinte, sub aureola împovărătoare a constelației purtate pe umăr. Creatorul va exclama către destinatar ; „Frate, o boală învinsă ți se pare orice carte", precizînd că el dispare în pămînt, în apă, în vînt : „Ți-a mai rămas în ureche vreun cuvînt ? / De la basmul sîngelui spus / întoarce-ți sufletul către perete / și lacrimo către apus" (Lucian Blaga, **Încheiere**). Ipoteza lui de comunicare totală este că receptorul își cultivă lacrimile pe cîmpul slovelor citite.

Prezența implicită a destinatarului a fost mult dezbătută de estetica și teoria literară de diferite nuanțe. Relația creator-public este hotărîtoare pentru însăși elaborarea discursului poetic, iar acesta, la rîndul lui, înrîurește asupra destinatarilor, mai mult ori mai puțin mijlocit. Aparatura complexă a pragmaticii literare introduce o tehnică precisă de analiză a relației menționate. Pot fi depistate astfel serii de acte de limbaj, luate global sau restrictiv, care să pună în lumină performativitatea discursului poetic. Important este însă să vedem gruparea actelor respective în coduri coerente, iar în cazul aparte al poeziei să invocăm nivelul lor retoric. Cum s-a văzut din ilustrările de mai sus, comunicarea însăși este ridicată la rangul de metaforă și metonimie.

Astfel, capătă dimensiuni noi presiunile reciproce dintre creator și destinatar, prin orice cale ar fi canalizate : epistema epocii, codul poetic propriu zis, intertextualitatea. Noua lectură reciprocă a creatorului și a destinatarului duc la investirea lumii cu noi înțelesuri, așa cum au făcut-o la noi Arghezi, Blaga, Barbu. Unele explicații se impun în legătură cu creativitatea receptorului de poezie. Este limpede pentru oricine că poezia necesită o atitudine activă din partea cititorului-ascultătorului, prin care se vizează refacerea mesajului elaborat la polul emiterii. Această reelaborare este înainte de toate de tip semantic.

opinii

Conform procedurii școlii lui A. J. Greimas, este vorba mai ales de desprinderea izotopiilor unui text poetic, adică a trăsăturilor semantice constante, pe baza cărora se vor stabili opozițiile de bază, care structurează întregul ansamblu. Acest travaliu pe linia izotopiilor este efectuat de orice receptor, chiar dacă nu la nivelul conștientizării.

Am vrea să insistăm asupra efortului făcut de receptorul de poezie modernă de a reintegra poemul într-un tot global, ceea ce presupune adesea mari greutăți pricinuite de dezarticulările operate de promotorii avangardei poetice a veacului nostru.

Această interpretare merge pînă la probleme de punere în pagină, exploatate explicit, cum se știe, de Guillaume Apollinaire în ale sale **Calligrammes.** Iată, în traducere, un asemenea specimen :

ĂST
ARBUST
CARE SE PREGĂTEȘTE
SĂ RODEASCĂ
IȚI
SEA
MĂ
NĂ

Fără a merge pînă la principiul categoric al caligramelor, Alexandra Indrieș a o-

Paul MICLĂU

(Continuare în pag. 3)

cronica literară

Romulus Fabian

Răsucirea

Ed. Facla, 1980

În premieră la editura timişoreană apare romanul **Răsucirea,** de Romulus Fabian, ediţie întocmită de criticul Lucian Alexiu după un text nepublicat pînă acum. Alăturîndu-se tematic volumelor **Eu şi ai mei** din 1973 şi **Cei care au plecat** din 1975, romanul nu este numai o adăugire cantitativă la proza cu caracter autobiografic, care circumscrie aria bănăţeană natală a autorului, ci şi un material literar necesar cunoaşterii lui Romulus Fabian cu care notorietatea literară a fost destul de severă. Numele său se poate afla printre altele, în lungi enumerări, antologiile poetice (vezi **11 poeţi bănăţeni)** ii consacră cîteva pagini, este amintit între colaboratorii revistelor „Vrerea", „Fruncea", „Luceafărul", „Reşiţa" etc., sau între membrii Asociaţiei Scriitorilor Români din Banat, deci locul lui Romulus Fabian în rînduielile istoriei literare rămîne cu consecvenţă acela de „participant".

În romane (dar nici în poezie), scriitorul nu se desprinde de subiectele oferite de mediul pe care îl cunoaşte mai deplin, satul şi oamenii Coraşului, nu se aventurează ca Ilie Ienea în spaţiile fanteziei, păstrîndu-se mai degrabă în preajma prozei lui Virgil Birou, fără a trece un prag de profunzime al acestuia. **Răsucirea** continuă povestea ţăranilor dintr-un hotar cărăşan, în legătură cu schimbările sociale intervenite după întîiul război mondial. Departe de mari ambiţii constructive, scriitorul împarte materia epică în zeci de capitole în care faptele se succed în ordinea unei lumi bine ştiute, reconstituite prin observaţie realistă. Conflictele şi întîmplările satului nu dislocă personajele din categoriile în care s-au fixat, nu schimbă configuraţia epică unde imprevizibilul nu funcţionează. Rivalitatea principală dintre Gheorghe Lola şi Adam Cornutu începe şi se sfîrşeşte pe un fond personal, deşi tenta socială conduce uneori spre reprezentarea confruntării dintre săraci şi bogaţi.

Întîlnirile dintre oameni pe drumul satului, convorbirile lor (adevărat puls narativ al cărţi), se rotesc în jurul problemei acute a pauperizării ce ameninţă ţăranul aflat între datoriile, cu dobînzi crescînde la bancă, schimbarea preţurilor grîului şi capriciile naturii. Împotrivirea satului, a cărui voce se face auzită prin Gheorghe Lala, este dincolo de marile transformări. **Răsucirea** este un roman social pe care limitele de viziune ale autorului îl înfăşoară în jurul temei norocului : „Pămîntul lor, puţin şi pietros, aşezat pe coastă de deal, era mişel şi numai mişei putea să producă. Ei se resemnau, făcînd glume pe seama norocului, care le lipsea din naştere şi n-aveau ce să-i facă :

– Nu-i ? Nu-i !...

– Ce vrei ? Aştia dorm, dar lucră norocul în locul lor. Aşa le-a ursit ursitoarea !" (p. 46).

Opoziţiile rămîn formale, de principiu, personajele „negative" ca preotul Vişcă şi Victor Buba se topesc pe parcurs, acţiunile se finalizează în eschivarea de la plăţi, apoi prin părăsirea satului. Procesului exodului spre fabrici a ţăranului sărac, observat obiectiv, este o soluţie de grea resemnare căreia i se supune întreaga atmosferă a cărţi.

Ca roman al destinului unei clase, privită fără previziune istorică, **Răsucirea** creează o cu totul altă opoziţie, aceea între nepăsarea, dezlănţuirile naturii şi îndurerata supuşenie a naturii umane în stratificarea socială. Pentru crescendoul tensional din volum, ilustrative sînt două momente ce se realizează şi ca bune pagini de notaţie socio-psihologică : tîrgul de cereale cu rapidele fluctuaţii de preţ care năucesc oamenii şi drumul lui Gheorghe cu grîul la vînzare, sfîrşit cu un gest de gravă disperare, călătorie analitică a scriitorului în psihologia şi starea sufletească a unui personaj.

Cît de „bănăţean" este acest roman, interesează pentru că el reface universul etic, mentalităţile specifice ţăranului, etnografia (nuntă, horă), relaţiile oamenilor, şi datorită acelui permanent realism al prozei bănăţene, aici de scurt suflu şi puţine adîncimi, care îl include şi pe Romulus Fabian.

Brînduşa ARMANCA

Costache Olăreanu

Ficţiune şi infanterie

Ed. Cartea Românească, 1980

Formula celei de-a patra cărţi a lui Costache Olăreanu, ostentativ, şi, pentru un amator de literatură „tradiţională", abuziv intitulată **roman,** este neîndoios gidiană. Motto-ul din Aristotel, o savuroasă „problematizare" a falselor dileme filozofice, sub semnul căruia stă cartea, ne aminteşte că autorul este, prin vocaţie, un perpetuu „ucenic la clasici". **Ficţiune şi infanterie,** titlu de un umor neţărmurit, dar simbolizînd în carte o situaţie exact evaluată de către autor, ne duce imediat cu gîndul la imposibilele „găselniţe" din teatrul absurdului sau din mai recentele sale avataruri (pentru a da un singur exemplu, piesa lui Teodor Mazilu, **Mobilă şi durere).** Înainte de a vedea care este semnificaţia exactă a titlului cărţii, trebuie să spunem că romanul (ne însuşim „eticheta" sub care şi-a fixat autorul creaţia) este o amplă interogaţie despre rosturile scriitorului şi mecanismului creaţiei. Pretextul romanesc împrumută tema, răspîndită, a scriitorului care şi-a pierdut manuscrisul, plasîndu-se astfel în sfera problematicii atît de dragi **Noilor romancieri,** cei care au răspîndit şi teoretizat (în chiar interiorul romanelor) procedeul **mise-en-abyme.** Definit, de pildă, de Lucien Dällenbach, teoreticianul ei cel mai serios, „punerea în abis" este o „enclavă ce întreţine o relaţie de similitudine cu opera care o conţine" **(Le récit spéculaire,** Paris, 1977). Nuanţările lui Dällenbach vizează şi aspecte particulare, conform cărora relaţiile intertextuale astfel stabilite pot fi, între altele, şi ale textului cu el însuşi. **Intertextualitatea internă,** ilustrată şi de recenta carte a lui Costache Olăreanu, funcţionează ca o oglindă ce reflectă dinspre interior spre exterior substanţa istorisirii **(récit).** Mai precis, **Ficţiune şi infanterie** este tocmai cartea care se scrie despre o carte pierdută. Manuscrisul uitat pe o bancă din parc este regăsit sub forma romanului căutării sale.

Să revenim însă la titlu. De ce **ficţiune** şi de ce **infanterie** ? Metaforic vorbind, ele sînt elementele absolut indispensabile scrierii unui roman, adică a unei cărţi „de largă respiraţie". „Infanteria" este capacitatea romancierului de a mărşălui prin profunul cîmpiei literelor, de a trudi la cunoaşterea detaliilor drumurilor, de a „ataca la momentul oportun" etc.

Subiectul romanului aduce în prim plan figura lui Victor Testiban, romancierul care a pierdut manuscrisul primei sale izbînzi în supunerea „ficţiunii şi infanteriei". Pornind o „cruciadă" de unul singur întru regăsirea manuscrisului, Victor Testiban va fi un alt Edouard, într-un alt roman al **Falsificatorilor de bani,** sau, mai exact, al falsificatorilor de ficţiune. O dublă falsificare, la rîndul ei : reconstituirea (cuvîntul poate fi înţeles şi în sensul său din ... justiţie) manuscrisului se va transforma într-o **nouă creaţie** (romanul căutării !), deşi, în litera ei, aceeaşi. Autorul ne sugerează, pe urmele teoriilor destul de **en vogue** despre irepetabilitatea creaţiei, că orice nouă încercare de a reface sensurile unei opere este un gest iremediabil de re-creere. A doua falsificare este vizibilă la nivelul personajelor. Victor Testiban forţează aici nota, fiind atît autorul manuscrisului, cît şi protagonistul romanului pierdut. Falsitatea trăirii sale este dată de continua pendulare între realitatea ficţională şi cea conţinută de reflecţia ei. „Potenţialităţile textului", invocate la un moment dat de Victor Testiban, sînt din plin exploatate (ca modalitate a relevării textului ce se constituie ca roman sub titlul **Ficţiune şi infanterie,** şi care, aparent paradoxal, nu-i aparţine lui Testiban, ci romancierului Condeescu), iar afirmaţia că am avea de a face cu o proză realistă nu este nici pe departe hazardată. Realismul lui Costache Olăreanu trebuie înţeles (şi poate fi înţeles) doar după asumarea viziunii sale asupra literaturii. Inserţiunea variantelor, a notelor de laborator, a scrisorilor, a proiectelor unor mai vechi proze, a listelor de personaje mizează tocmai pe fundamentarea unui univers propriu, un univers mai degrabă „teoretic" (şi, în orice caz, teoretizat), ale cărui ramificaţii străpung ambele planuri, al ficţiunii şi al ficţiunii în ficţiune. Pătrunderea personajelor din manuscrisul pierdut în romanul despre căutarea manuscrisului este revolta (înţeleasă ca acută conştientizare şi activizare a însăşi componentelor ficţiunii) părţilor contra întregului, a infanteriei, adică a trudei scriitorului, contra ficţiunii, văzută, aceasta, ca „voinţă şi / de reprezentare" a realităţii. „Eroarea cea mai mare e aceea de a considera că poţi face roman fără să te umpli de sînge, fără să cari în spinare hălci de carne...", spune la un moment dat romancierul. Subsumînd ironia unei viziuni pe cît de convingătoare pe atît de contradictorie, Costache Olăreanu fantazează cu mult farmec între oglinzi paralele.

Mircea MIHĂIEŞ

lecturi

Ovidiu Drimba

SCRIITORI SCANDINAVI (ŞI ALTE ESEURI)

Ed. Dacia, 1980

Veritabil excurs în **destinul** adînc al culturii, noua lucrare semnată de O. Drimba se constituie îndeosebi ca varietate de teme într-o **abordare** echilibrată, subliniind însăşi natura compozită a dezbaterilor aici inserate şi vizînd conturarea unui univers axiologic complex. Căci, trebuie spus, perspectiva judecăţilor – în paralel este urmărită biografia autorilor analizaţi şi încadrarea lor în spaţiul istoriei literare –, modul de comentare derivînd de la nivelul structurii subiective spre aşa-zisa **contemplare a esenţelor** şi ajungîndu-se pe alocuri la unele sugestii semantice (cum este cazul capitolului dedicat etapelor tragediei greceşti sau celui destinat analizei valorilor incomutabile ale operei lui Jules Verne), emerg tocmai spre conturarea unui asemenea univers, mai precis spre statuarea unor valori universale în integralitatea lor organică.

În periplul său, prin culturile europene, autorul pare călăuzit de idealul etic al restituirilor, adeseori din perspectivă românească. Cel puţin dacă ar fi să-i justificăm **itinerarul,** am observa că afirmaţiile cîtorva din capitolele cărţii ţin să sublinieze, uneori **direct,** aluziv alteori, această idee. Aşa bunăoară se încheie eseul despre Henrik Ibsen : „Strălucita carieră al lui Ibsen în România îşi aşteaptă încă cercetătorul" (p. 90). Spre cu totul alte – volabile, desigur – constatări dezbate autorul şi însemnătatea operei lui H. Chr. Andersen (cf. cap. **Dimensiunile povestirilor lui H. Chr. Andersen),** arătînd că modalitatea abordării integrale a acesteia n-a fost nicidecum epuizată şi că, pornind de la adevărul că în povestirile lui Andersen „intuitivul prevalează asupra vizualului", alte aspecte ni s-ar releva. Cel mai consistent studiu îi este destinat personalităţii şi operei lui H. Ibsen. De la configuraţiile realiste în dramaturgia norvegianului şi pînă la a prezenta dramele sale istorice ca „lecţii de solidaritate", O. Drimba face dovada unui bun cunoscător al operei lui Ibsen, chiar dacă, pe alocuri, nu-i putem scuza unele intervenţii lipsite de soliditatea argumentaţiei. Ne îngăduim aşadar să nu fim de acord că teatrul de idei ar revendica doar jocului de intrigă toată „construcţia" sa (cf. p. 83). Aceasta cu atît mai mult cu cît **virtualizarea** unor teme nu este ea însăşi decît **situare** de idei în planul stabilizării afecţiunilor psihice (cf. G. Rachet, **Tragedia greacă)** şi, deci, că teatrul, ca operă literară, este **creaţie** care **judecă,** implicînd mai adînc aria valorilor morale cu specificul „reprezentărilor" în fizionomia fiecăruia dintre personaje. Deşi marcate în unele ipostaze de o oarecare propensiune spre **artificial** – astfel, ni se afirmă undeva că „... romanul vernian nu preferă sondajul prea adînc de caractere, pasiuni şi conflicte" (p. 202) – în ansamblul cărţii, eseurile lui O. Drimba augmentează fericit demersul prin structurile, variate dar atît de profunde, ale culturii umane.

Ionel BOTA

Knjizevni Zivot Nr. 2/1980

revista revistelor

Revista literară de limbă sîrbă, cunoscută în prima perioadă de apariţie sub titlul „Novi život" (1956–1966), mai tîrziu „Književni život", şi-a adus o contribuţie meritorie la promovarea tinerei literaturi de limbă sîrbă din ţara noastră, la descoperirea şi consacrarea unor talente de certă valoare artistică, la educaţia gustului estetic al unui număr însemnat de cititori, dornici de a lectura creaţii literare originale în limba maternă. De-a lungul anilor, revista a adus, totodată, numeroase traduceri din literatura română clasică şi contemporană, contribuind şi pe această cale la o mai bună cunoaştere de către cititorii de limbă sîrbă a celor mai valoroase creaţii literare româneşti din trecut şi de astăzi. În coloanele revistei şi-au găsit, de asemenea, reflectarea fidelă creaţia literară din Banat atît cea românească, cît şi cea în limbile maghiară şi germană.

Calitatea şi varietatea creaţiei literare publicate, multe din ele de o înaltă ţinută artistică, stilul îngrijit şi limba aleasă sînt doar cîteva elemente care au contribuit la cîştigarea de către revistă a unui binemeritat prestigiu în ţară şi peste hotare.

Nr. 2/1980 al revistei se înscrie fără excepţie pe coordonatele menţionate. Ponderea o reprezintă şi de data această creaţia literară originală, concretizată prin poezie, proză scurtă, poezie pentru copii etc. Astfel, poetul Vladimir Ciocov publică poeziile „Parcă ar fi adormit", „Luna dusă", „Cît e de întunecoasă", „Din mina ta dalbă" şi „Nedragoste faţă de nori". La rubrica „Antologia noastră", poetul Jiva Popcvici, semnează poeziile „Cronica", „Cîntec despre ape" şi „Se naşte o zi", iar Ivo Muncean – „De ce să ne bucurăm astăzi", „Aritmetica" şi „Cum trăiesc eu (ne)veşnic". În coloanele revistei mai sînt prezenţi cu poeziile lor Draga Mirianici – „Motiv de toamnă", „O copilărie care nu există", Cedomir Milenovici – „O zi în pămînt" şi „Apele vii", Slavomir Gvozdenovici – „Existenţa omului" şi „O noapte de regrete". Proza scurtă este reprezentată în revistă prin schiţele „O întîlnire neaşteptată", aparţinînd cunoscutului prozator Svetomir Raicov, şi „Nopţile străvezii" a lui Cedomir Milenovici. Alte poezii, inclusiv cele pentru copii, sînt semnate, alături de cîteva nume sus amintite, de Srboliub Mişcovici, Vlada Barzin şi Gioca Jupunski. La rubrica „Critica literară", cunoscutul critic Andrei A. Lillin discută „Realismul ca problemă de creaţie" ; la rubrica „Cronica literară" Draga Mirianici prezintă volumul „Povestiri neterminate" al lui V. Ciocov, iar Miomir Todorov recomandă cititorilor noul volum al lui J. Popovici „În focarul verii".

Revista a acordat o atenţie cuvenită unui eveniment însemnat din viaţa literară românească –sărbătorirea a 100 de ani de la naşterea lui Mihail Sadoveanu. Evenimentul a fost consemnat prin articolele „Mihail Sadoveanu" de Theodor N. Trâpcea şi „Sadoveanu şi spaţiul românesc" de cunoscutul critic Cornel Ungureanu, cărora li se adaugă şi un microstudiu al lui Simion Bărbulescu. „Zugrăvirea continuităţii milenare în opera lui Sadoveanu". Un alt eveniment literar al anului 1980, de asemenea consemnat de revistă, la constituit sărbătorirea a 100 de ani de la naşterea poetului sîrb Vladislav Petković Dis.

La rubrica „Din lirica românească" revista aduce poezii semnate de Mihai Beniuc, Ludmila Ghiţescu şi Vasile Versavia. Proza scurtă românească contemporană este ilustrată cu două schiţe ale lui Ion Arieşanu, precedate de o scurtă prezentare a autorului lor, făcută de criticul Nicolae Ţirioi, cu prilejul celei de a 50-a aniversări de la naşterea scriitorului timişorean.

J. MILIN

cenaclu

În şedinţa de marţi, 17 martie 1981, a cenaclului Asociaţiei scriitorilor şi al revistei „Orizont", prof. Mihai Cazacu a prezentat eseul „Corelaţia critică – operă de artă". Referatul, deosebit de profund şi inteligent, a fost prezentat de Livius Ciocârlie. În continuare au luat cuvîntul : Eugen Dorcescu, Alexandru Jebeleanu, Nicolae Ţirioi, Mircea Şerbănescu şi Marcel Pop Corniş, care a condus lucrările şedinţei. La încheierea serii Ion Velican a prezentat tableta : „Înrudiri onomastice celebre".

Şedinţa de marţea viitoare va fi dedicată prozei. Va citi Ion Velican, referent Ion Arieşanu.

M. I.

Criticul de artă Andrei Pleşu va susţine simbătă, orele 17, la Casa de culturc a Sindicatului din Lugoj conferinţa „Introducere în filozofia artei orientale". Duminică, orele 11,30 în Aula Universităţii din Timişoara, conferinţa „Conştiinţa naţională şi problemele artei".

M. I. Ch. — T. C. M. R. I. C.

Întreprinderea de utilaj greu şi transport auto pentru construcţii

BUCUREŞTI

Pornind de la cerinţele obiective şi fundamentale ale noului mecanism economico-financiar, colectivul de specialişti ai I.U.G.T.A.C se preocupă, cu rezultate promiţătoare, în direcţia ridicării activităţii economice pe o nouă treaptă, calitativ superioară, în care creşterea eficienţei în gospodărirea resurselor materiale şi băneşti să atingă cotele unei strategii economice sănătoase şi echilibrate.

Un obiectiv major de stringentă actualitate a întregii activităţi economice este reducerea severă a consumului de materiale, piese de schimb şi energie, obiectiv cu pronunţat caracter social care angrenează întreaga masă de oameni ai muncii.

Urmărind promovarea noului şi lichidarea risipei de orice fel, diminuarea consumurilor specifice şi a normelor de consum prin creşterea indicilor de valorificare a tuturor materialelor şi pieselor de schimb, noua orientare economică se înscrie în ansamblul de măsuri menite să conducă la perfecţionarea raporturilor din viaţa economică şi socială a societăţii noastre.

Fără să se prevaleze de unele criterii obiective ale fenomenului de mobilizare manifestat prin existenţa temporară a unor stocuri disponibile de piese de schimb cu mişcare lentă sau fără mişcare, I.U.G.T.A.C caută soluţii îmbunătăţite pentru controlul şi supravegherea continuă a dinamicii de circulaţie a fondurilor băneşti, acţionînd cu rigoare ştiinţifică asupra factorilor care condiţionează utilizarea raţională şi eficientă a bunurilor materiale cunoscînd că resursele materiale trebuiesc folosite judicios şi în strînsă corelaţie cu sarcinile concrete ale producţiei.

Unitatea bucureşteană propune valorificarea conform legii a unor importante stocuri de piese de schimb pentru autocamioane, tractoare, excavatoare şi încărcătoare.

În scopul informării potenţialilor consumatori notăm în cele ce urmează o parte din reperele declarate disponibile :

Excavator P 403

Nr. crt.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preţ	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Coroana dinţată	0401005001	buc.	1 120	2	2 240
2.	Pinion conic	0401006001	buc.	1 010	1	1 010
3.	Şaibă	0401011036	buc.	11,20	5	56
4.	Cuplaj	08400A 29	buc.	67	2	134
5.	Bolţ	0605007001	buc.	90	10	900
6.	Bucşa	N 755802 A	buc.	194	1	194
7.	Bucşa	0401024001	buc.	95	2	190
8.	Arbore cardanic	0005000001	buc.	675	2	1 350
9.	Roata dinţată	200016036	buc.	192	2	384
10.	Supapa cu pîrghie basculantă	551003001	buc.	239	2	478
11.	Inel de etanşare	R 3633221534	buc.	0,45	4	1,80
12.	Inel de etanşare	R 30531000027	buc.	43,93	1	42,93
13.	Pinion	0401009036	buc.	170	1	170
14.	Pompa dublă	716 DT 1000 R 1500	buc.	15 800	1	15 800
15.	Motor hidraulic	716 DX 3000 S	buc.	6 125	1	6 125
16.	Pinion	0401009036	buc.	78	1	78
17.	Bucşa	0401024001	buc.	95	8	760

piesele Motor S 9— S 18 D 30— TN

Nr. crt.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preţ	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Regulator	S 90800	buc.	510	1	510
2.	Jucător principal	S 130903	buc.	7	3	21
3.	Garnitura	S 90929	buc.	10,65	3	31,95
4.	Pîrghie	S 390940	buc.	16,20	6	97,20
5.	Arbore cu came D-30	D 30151	buc.	197	1	197
6.	Garnitura colector evacuare	D 30251	buc.	3	40	120
7.	Pinion regulator	R 24141	buc.	4,40	8	35,20
8.	Şurub distanţă	S 90909	buc.	4,10	2	8,20
9.	Cilindru ans. cu bucşa	S 130200 T	buc.	368	6	2 208
10.	Chiulasa motor	S 270209 A	buc.	120	4	480
11.	Siguranţa	S 90916 A	buc.	2,45	5	12,25
12.	Rola	16016	buc.	1,60	6	9,60
13.	Cep	R 24131	buc.	1,10	2	2,20
14.	Rondela	S 90921	buc.	0,20	5	1
15.	Rondela	S 90919	buc.	0,20	5	1
16.	Capac	S 909 12	buc.	2,25	2	4,50
17.	Capac şi subăr	S 90911	buc.	17,30	4	69,20
18.	Suport jiglor principal	S 90902	buc.	1,50	1	1,50
19.	Rondela	S 90919	buc.	0,20	5	1
20.	Bulon record orientabil	D 16110	buc.	1,75	5	8,75
21.	Garnitura	P 24206	buc.	0,70	20	14
22.	Colier	S 90945	buc.	2,15	5	10,75
23.	Pirghie fixare	S 90941	buc.	4,50	2	9
24.	Dop Jiglor	S 90926	buc.	3,10	5	19
25.	Carcasa rulment	S 181403 A	buc.	321	1	321
26.	Cuplaj	S 271604 A	buc.	21	3	63
27.	Colector admisie	S 13024	buc.	96	1	96
28.	Garnitura	S 270206	buc.	2	8	16
29.	Garnitura	S 270203	buc.	6	8	48
30.	Carcasa ambreiaj	S 181209	buc.	45	1	45
31.	Capac	S 90912	buc.	2,25	2	4,50
32.	Pirghie	S 90940	buc.	16,20	2	32,40
33.	Carcasa rulment	S 181430 A	buc.	361	1	361
34.	Siguranţa	S 90916 A	buc.	2,55	3	7,65
35.	Rondela	S 90921	buc.	0,20	5	1
0	1	2	3	4	5	6
36.	Siguranţa	S 90922	buc.	2,45	1	2,45
37.	Şurub principal	S 90927	buc.	35	2	70
38.	Piston	S 270401	buc.	57	2	114
39.	Segmenţi compresie	S 270403 A	buc.	8	20	160
40.	Carburator	S 130900 A	buc.	231	1	231
41.	Piston cu ştifturi	S 270401 PS	buc.	57	5	285
42.	Bolţ piston	S 270404	buc.	15	5	75
43.	Segment compresie sup. CN	S 270402 A	buc.	17	10	170
44.	Toba eşapament	S 181104	buc.	114	1	114
45.	Ax principal	S 181418	buc.	40	2	80
46.	Cursor	S 270612	buc.	14	1	14
47.	Şurub opturator	S 90907	buc.	4,30	2	8,60
48.	Şurub distanţa	S 90909	buc.	4,10	2	8,20
49.	Rondela	S 90919	buc.	0,25	40	10
50.	Ax Jiglor	S 90917	buc.	7	3	21
51.	Rondela	S 90919	buc.	0,30	3	0,90
52.	Piuliţa obturator	S 90908	buc.	2,70	6	16,20
53.	Şurub obturator	S 90907	buc.	6,55	2	19,65
54.	Jiglor principal	S 130928	buc.	7,80	2	15,60
55.	Suport Jiglor principal	S 90902	buc.	1,50	2	3
56.	Plutitor	S 90931	buc.	16,20	1	16,20
57.	Carcasa rulment	S 181403 A	buc.	21,00	2	42
58.	Furca	S 181425	buc.	71,00	1	71
59.	Piston cu ştifturi	S 270401 PS	buc.	57	2	114
60.	Segmenţi compresie CN	S 2704031	buc.	1,30	5	13
61.	Segmenţi compresie CN	S 270402 A	buc.	17	2	34
62.	Jiglor de mers în gol	S 130924	buc.	6,55	4	26
63.	Segment compresie CN	S 270403 A	buc.	8	20	160
64.	Niplu special	D 41115	buc.	5,15	5	26
65.	Şurub principal	S 90927	buc.	35	3	105

PIESE — TRACTOR U — 650

Nr. crt.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preţ	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Conductor injector Nr. 3	11016019	buc.	15,15	4	62
2.	Conductor injector Nr. 4	11016020	buc.	15,50	6	93
3.	Supapă de refulare	1418522055	buc.	7,80	60	468
4.	Garnitură Supapă refulare	1410105001	buc.	1,70	10	17
5.	Element	1418325095	buc.	19,00	20	380
6.	Piston	10303110	buc.	86,25	100	8 625
7.	Bolţ piston	10303115	buc.	14,00	60	840
8.	Filtru ulei	FU 2110000000C	buc.	7,50	400	3 000
9.	Inel „O"	1410210001	buc.	2,15	5	10,75
10.	Grup regulator	1428194000	buc.	20,80	20	416
11.	Piuliţa	1413306028	buc.	0,75	60	45
12.	Garnitura	2916710609	buc.	1,00	30	30
13.	Supapă evacuare	10302113	buc.	10,50	60	630
14.	Supapă admisie	10302117	buc.	6,50	60	390
15.	Supapă evacuare	10302113	buc.	17,00	10	170
16.	Supapa admisie	10302117	buc.	17,00	3	51
17.	Semicuzinet palier Nr. 3	10301263	buc.	238	2	476
18.	Împingător	1418720023	buc.	12	40	480
19.	Brida fixare pompa injecţie	11316110	buc.	26,80	3	80,40
20.	Bucşa mijloc seaun	10301146	buc.	89	20	1 780
21.	Pîrghie ambreiaj	3116154	buc.	14,30	2	28,60
22.	Releu regulator	1410000	buc.	125,00	4	500
23.	Garnitură metalică	11516306 A	buc.	0,15	20	3
24.	Manşon de decuplare	3116186	buc.	22,70	2	45,40
25.	Radiator apă	505001 C	buc.	18,25	3	54,75
26.	Lampa	P 20600	buc.	215,00	3	645
27.	Releu regulator	1410000	buc.	125	5	625
28.	Releu de oscilaţie	3130028	buc.	60	2	120
29.	Comutator cu cheie KC	A 30553	buc.	27,80	2	55,60
30.	Corp pompa alimentare	2445103058	buc.	27,70	3	82
31.	Dop filetat	11516332	buc.	1,75	20	35
32.	Supapa pompa alimentare	2443123021	buc.	1,00	20	20
33.	Rola	2440200000	buc.	1,90	6	11,6
34.	Rondela	NUT PN 103	buc.	5,00	10	50
35.	Rola	2440200000	buc.	1,35	10	13,50
36.	Cartuş filtrant	11508030	buc.	79,60	6	477,60
37.	Racord de refulare	1813372000	buc.	5,50	2	11
38.	Cartuş filtrant	11516051	buc.	20	20	400
39.	Grup regulator	1428194000	buc.	138,70	2	277,40
40.	Injector	0832281000	buc.	66	20	1 320
41.	Semicuzineţi palier 2— 4	10301262	buc.	2,25	10	22,50

piesele motocompresor MC 10 MOTOR D— 120 T.N.

Nr. crt.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preţ.	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Inel de siguranţă Ø35	STAS 5848-53	buc.	2,10	4	8,40
2.	Bucşa ax came	D-12001111	buc.	89,00	10	890
3.	Chiulasa motor	D-1200210	buc.	1 057,00	1	1 057
4.	Bolţ	P 5121	buc.	0,85	5	4,25
5.	Ghid supapa	D 122117	buc.	10,00	6	60
6.	Rotor pompa apă	2071307307	buc.	17,20	2	34,40
7.	Supapa admisie	10302117	buc.	12,25	10	122,50
8.	Supapa evacuare	10302118	buc.	216,00	8	1 728
9.	Careasa volant	D 1200121	buc.	621,00	2	1 242
10.	Seaun supapa admisie	D 12002 1-2	buc.	21,00	20	420
11.	Ax pompa apă	2111307202 D	buc.	8,45	5	42
12.	Filtru aer	D-1200160	buc.	65,00	4	260
13.	Bucşa ax eu came palier	D-12001111	buc.	89,00	4	356
14.	Ghid supapa	D-122117	buc.	25,00	5	1 125
15.	Supapa ulei	C5 0311	buc.	28	2	56
16.	Bucşa	10303107	buc.	75	2	150
17.	Supapa de înaltă presiune	C5 3600	buc.	606	1	606
18.	Inel etanşare refulare	C 5 2906	buc.	162	2	324
19.	Cuzineţi superiori palier	51011100315	buc.	47,70	5	239
20.	Cuzineţi inferiori palier	5101110 C 316	buc.	47,70	5	239
21.	Burduf presetupa	2111307214	buc.	4,15	10	41,50
22.	Ax eulbutori	D-1200212	buc.	51,00	8	408
23.	Carcasa I. ansamblu	D-1202440	buc.	60,00	2	120

24.	Carcasa II ans.	D-1202470	buc.	47,00	2	94
25.	Semienzineți bielă CN	D-120058529	buc.	3,00	50	150

stocuri – Excavator E 04

Nr.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preț	Cantit.	Valoarea
0	1	2	3	4	5	6
1.	Dinte cupa	K 6662	buc.	137	6	822
2.	Crucea sateliților	ED 33010058	buc.	137	1	137
3.	Ax	E 032020001 F	buc.	705	1	705
4.	Roata dințată	E 0320200026	buc.	413	1	413
5.	Roata dințată	E 032040004	buc.	276	1	276
6.	Pinion	E 033010202 B	buc.	690	2	1 380
7.	Articulație dințată stinga	E 0330203001	buc.	840	1	840
8.	Butuc	E 032050101 D	buc.	392	2	784
9.	Ax	E 03104003 C	buc.	95	3	285
10.	Miez dreapta și stinga	106021/22	buc.	46	10	460
11.	Sabot	E 033010007 C	buc.	225	1	225
12.	Piston	E 031100004 C	buc.	25	2	50
13.	Pivot	E 033020019 A	buc.	55	1	55
14.	Bucșa cu caneluri	E 033010022 C	buc.	21	2	42
15.	Furca dreaptă	E 033100005 A	buc.	200	1	200
16.	Furca stîngă	E 033100006 A	buc.	200	1	200
17.	Piston	K 66390002/B	buc.	10	2	20
18.	Sabotul frînă	E 033070200 A	buc.	270	1	270
19.	Cupla	E 032040007 A	buc.	95	1	95
20.	Coroana diferențial	E 033010018	buc.	1 830	1	1 830
21.	Roata de cablu	E 03121003 A	buc.	139	1	139
22.	Roata dințată	E 032030107 B	buc.	1 150	1	1 150
23.	Roata dințată	E 032030107 D	buc.	1 150	1	1 150
24.	Supapa de frînare rapidă	K 5652001 C	buc.	89	2	178
25.	Rola	E 03104002	buc.	630	5	3 150
26.	Sertar diferențial	K 564200 D	buc.	274	3	822
27.	Coroana diferențial	E 033010018	buc.	987	5	4 935
28.	Roata dințată	E 0330300054	buc.	2 560	3	7 680
29.	Roata dințată	E 0320500046	buc.	1 750	1	1 750
30.	Ax principal	E 032040001 C	buc.	1 315	1	1 315
31.	Capac cupă	E 034040200 C	buc.	450	1	450
32.	Articulație direcție	E 0330204002 B	buc.	810	1	810
33.	Semiaxă	E 033020028 B	buc.	550	1	550
34.	Pinion	E 033010202 B	buc.	690	2	1 380
35.	Roata diferențială	E 033010059 C	buc.	210	5	1 050
36.	Satelit	E 033010460 A	buc.	130	34	6 120
37.	Opritor	E 031130001 B	buc.	220	3	660
38.	Butuc	E 032050101 D	buc.	196	2	392
39.	Racord cu 2 ieșiri	E 031110240 D	buc.	204,12	2	432
40.	Sabot	E 032040302	buc.	33,03	3	99
41.	Cuplaj ansamblat	114160	buc.	768	1	768
42.	Corp	E 033010009 G	buc.	3 165	2	6 330
43.	Camera de frînare	K 56410000 B	buc.	540	4	2 160
44.	Supapa de trecere	E 033110400	buc.	190	4	760
45.	Racord cu 2 ieșiri	E 031110200 D	buc.	210	2	420
46,	Racord cu 1 ieșire	E 031110300 D	buc.	202	1	202
47.	Supapa de reglare	K 564660/A	buc.	44	2	88
48.	Supapa de depănare rapidă	K 565260 C	buc.	44	5	220
49.	Cuplaj	E 03305003 F	buc.	360	4	1 440
50.	Semicupla	E 033010019 C	buc.	38	4	152
51.	Sabot ansamblat	E 032030300 A	buc.	243	4	972
52.	Sertar cu acțiune directă	K 56380000-A	buc.	106	6	636
53.	Pivot	E 033020019 A	buc.			
54.	Capac lateral	E 033010100 A	buc.	178	2	356
55.	Sertar diferențial	K 564200 D	buc.	260	5	1 300
56.	Roata dințată	E 032020004 G	buc.	415	3	1 245
0	1	2	3	4	5	6
57.	Roata dințată	E 032020004 G	buc.	497	3	1 491
58.	Roata dințată	E 032020005 F	buc.	284	3	852
59.	Semirueaua sateliților	E 033010058	buc.	54	6	324
60.	Articulația cardanului	E 033020017 E	buc.	142	15	2 130

piesele Excavator E 0,6

Nr. crt.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preț	Cantit.	Valoarea
1.	Rola	E 050934 B	buc.	111	20	2 220
2.	Roata lanț	E 0504112 F	buc.	597	2	1 194
3.	Arbore pentru ambreiaj Motor D 110	K 648610001 D	buc.	650	1	650
4.	Mufa cu camă	E 0504116 D	buc.	425	2	850
5.	Roata cu sprijin pentru șenila cu 2 pinteni	E 051141 C	buc.	486	3	1 458
6.	Cuplare rotativă	E 05088 IV/C	buc.	637	3	1 911
7.	Element filtru ulei	09422	buc.	274	3	822
8.	Roata de întindere pentru șenila cu 2 pinteni	E 051131 D	buc.	1 156	1	1 156
9.	Bolt senilă	E 051162 A	buc.	17	20	340
10.	Tambur pentru ridicarea săgeții	E 50041 II/B	buc.	2 079	2	4 158
11.	Cercel ambreiaj	K 648611412	buc.	874	2	1 748
12.	Cuzineți din 2 jumătăți	E 0504130 B	buc.	205	2	410
13.	Roata dințată conică	E 050712 B	buc.	1 250	3	3 750
14.	Roata de presiune	E 0505117 C	buc.	347	3	1 041
15.	Roata de lanț	E 050551 B	buc.	400	1	400
16.	Colector distribuitor	E 05083 II/B	buc.	582	1	582
17.	Roata	E 051141 C	buc.	263	8	2 104
18.	Ax canelat	E 050715 C	buc.	660	2	1 320
19.	Dinte cupa Draglina	E 052215 C	buc.	295	10	2 950
20.	Roata directoare pentru senila cu 1 pinten	E 051121 A	buc.	1 716	6	10 296
21.	Dinte cupa Draglina	E 052215 C	buc.	336	10	3 360
22.	Roata dințată conică	E 050712 B	buc.	2 560	2	7 680
23.	Cripetele lingurii	E 0530412	buc.	238	2	476
24.	Cripete	E 051632 B	buc.	300	6	1 800
25.	Ax dirijor cablu	K 6724000 A	buc.	82	1	82
26.	Roata de sprijin pentru senila cu 1 pinten	E 051141 A	buc.	920	10	9 200x
27.	Scripetele lingurii	E 0530412	buc.	741	1	741
28.	Scaun cu capac	E 051711 F E 051712 A	buc.	3 860	3	11 580
29.	Pompa de injecție	P 9 A 25	buc.	1 640	3	4 920
30.	Rotor pompă apă D 108 Kirov	08113	buc.	72	1	72
31.	Supapa de scurtcircuit	P 28-13	buc.	2,30	20	46
32.	Pastila filetată	D 1100738	buc.	19	8	152
33.	Antecamera	D 1100737	buc.	32	8	256
34.	Element împerecheat	P 75.15	buc.	58	4	232
35.	Cuplaj ansamblat	16 S 26 1	buc.	7,70	10	77
36.	Garnitura	FU 21000039 A	buc.	0,70	4	2.80
37.	Segmenți ungere CN	D 1100509	buc.	22	10	220
38.	Element filtru ulei	FC 32300000	buc.	69	20	1 380
39.	Segmenți compresie supapa	D 1100507	buc.	23	10	230
40.	Inel siguranță Ø52	NL 12663	buc.	5	10	50
41.	Rondela Ø16	R 5.106	buc.	0,15	20	3
42.	Inel etanșare Ø20	NL 128.63	buc.	0,60	20	12
43.	Ghid supapa evacuare	D 110070105	buc.	17	30	510
44.	Inel de etanșare	FU 21000005	buc.	0,20	8	1.60
45.	Bueșe bielă	D 110050102	buc.	151	5	75.
46.	Pastila	FU 21000003 A	buc.	0,60	20	1.20
47.	Supapa de refulare	16 S 16	buc.	7,70	20	154
48.	Piston	D 1100506 A	buc.	374	10	3 740
49.	Segmenți compresie	D 1100503	buc.	9	8	72
50.	Segmenți ungere CN	D 1100509	buc.	9	3	27
51.	Inel de etanșare	FU 21000011	buc.	0,15	5	0.75
52.	Garnitura	16-145-1	buc.	1,50	20	30
53.	Dop aerisire	16-210	buc.	2,50	5	12,50
54.	Axul furcii	R 5 109	buc.	1,35	5	6,75
55.	Manșon	R 24 151	buc.	24	3	72
56.	Furca	R 24 18 2	buc.	18,30	2	36,60
57.	Garnitura	FU 21000039 A	buc.	3,70	5	18.50
58.	Cuplaj pompa injecție	D 1100820	buc.	60	3	180
59.	Element împerecheat	P 7 S 15	buc.	58,60	20	1 172
60.	Roata dințată	D 11002012 A	buc.	86,00	2	172
61.	Ax regulator	R 7-09	buc.	20	10	200
62.	Regulator RV 97-0600	P 7-01-1	buc.	318	3	954
63.	Corp regulator ans.	R 24-02	buc.	73,50	3	220,50
64.	Dop filetat	R 51072	buc.	0,90	60	5,40
65.	Șurub	E 5 123	buc.	0,85	10	8,50
66.	Pirghia regulatorului	R 24-19	buc.	8,95	10	89,50
67.	Suportul împingătorului	R 9131	buc.	7,50	10	75
68.	Pulverizator	2 G 16 S 42-1	buc.	27	3	81
69.	Corpul filtrului	FU 21400000	buc.	14	1	14
70.	Tija cu supapa	FU 25100000	buc.	30	4	120
71.	Capacul filtrului	FU 21800000 A	buc.	70	10	700
72.	Segment compresie	D 1100508	buc.	17	10	170
73.	Bucșa cilindrului	D 110032 A	buc.	335	2	670
74.	Lagăr	D 1100406	buc.	59	3	177
75.	Bulon bielă TAD 11	D 1100503	buc.	32	20	640
76.	Segmenții compresie CA Sup.	D 1100507	buc.	13	20	460
77.	Segment ungere R1	D 1100509	buc.	22	35	770
78.	Lagăr lateral	D 110070213	buc.	16	4	64
79.	Antecameră	D 1100737	buc.	32	4	128
80.	Disc cuplaj	D 110120205	buc.	23	2	46
81.	Supapa de scurtcircuit	P 28 15	buc.	2,80	3	8.40
82.	Garnitura chiulasa	D 1100744	buc.	70	10	700
83.	Împingător piston	P 24.09	buc.	12	4	48
84.	Garnitura supapa refulare	16067 A	buc.	1,03	10	10,30
85.	Racord refulare	16069 A	buc.	5,50	5	27,50
86.	Inel etanșare	7421000011	buc.	0,15	5	0,75
87.	Dop de golire	FU 21000012	buc.	1,95	2	3.90
88.	Garnituta	FU 2100039 A	buc.	3,70	6	22,20
89.	Element filtrare	FC 32300000	buc.	69	15	1 035
90.	Garnitura chiulasa	D 1100744	buc.	76,80	15	1 152
91	Piuliță bielă	D 1100504	buc.	8	3	24
92.	Suport	D 110070201	buc.	15	10	150
93.	Lagăr mijlociu	D 110070205	buc.	12	10	120
94.	Culbutor admisie	D 110070208	buc.	43	5	215
95.	Șurub cap sferic	D 110070210	buc.	12	2	24
96.	Lagăr lateral	D 110070213	buc.	16	2	32
97.	Roata dințată	D 1100809 A	buc.	31	1	31
98.	Flanșa regulator	P 2404	buc.	62,50	6	315
99.	Ax cu cama	P 91321	buc.	49,50	3	148,50
100.	Garnitura capac vizitare	P 241301	buc.	0,45	30	13,50
101.	Flanșa regulator	P 24114	buc.	26,95	5	134,75
102.	Colier tija reglare	P 24119	buc.	3,45	10	34,50
103.	Racord	10109168	buc.	5,15	6	30,90
104.	Bucșa bielă	D-110050102	buc.	151	10	1 510
108.	Opritor ulei	16031	buc.	0,15	3	0,45
109.	Dop	FU 21400056	buc.	2,85	10	28.50
110.	Supapa siguranța pompa ulei Kraz	KRAZ	buc.	53	2	106
111.	Supapa pornire	D 110070704	buc.	54	2	108
112.	Farfurie resort piston	160761	buc.	3,30	15	49,50
113.	Ax ventilator	D 1101105	buc.	51	2	102
114.	Disc cuplaj	D 110120205	buc.	21	3	63
115.	Racord orientabil	P 7314	buc.	7,50	5	37,50
116.	Inel siguranță 52	NL 12663	buc.	11,25	5	56,25
117.	Segment ungere CN	D 1100509	buc.	2,45	2	4,90
118.	Plăcuța sprijin	16205	buc.	0,10	10	1
119.	Șaiba de etanșare	FU 21400058	buc.	0,25	10	2,50
120.	Inel de etanșare	FU 21000005	buc.	0,20	2	0,40
121.	Inel de etanșare	FU 21000011	buc.	0,15	5	0,75
122.	Tachet	D 1100410 A	buc.	29	10	290
123.	Inel de etanșare	FU 21000005	buc.	0,20	20	4
124.	Indicator ulei	P 2451 A	buc.	5,50	10	55
125.	Lagăr lateral	D 110070213	buc.	16	4	64
126.	Garnitura	16062	buc.	10,15	20	203
127.	Racord refulare	16069 A	buc.	5,50	4	37,50
128.	Farfurie resort piston	160761	buc.	3,30	5	16,05
129.	Garnitura	16055 AE	buc.	0,40	20	8
130.	Cuplaj intermediar	D 1100824	buc.	32	5	160

Important

Unitățile de profil din economie sînt invitate să consulte lista pieselor de schimb propuse spre valorificare de I.U.G.T.A.C. București, reținînd că pot achiziționa orice reper în condițiile stipulate de legea nr. 11/1980.

Pentru corespondență și relații suplimentare se va utiliza următoarea adresă: I.U.G.T.A.C. str. 13 Septembrie 192 sector 5 București, telefon 31.50.70 interior serv. aprovizionare.

Prezumtivii colaboratori comerciali sînt asigurați de multă solicitudine.

Emil Georgescu – Vasile BAȘA

„ARS AMANDI“

Cînd iubirea se descoperă singură, fără a se mai lăsa implorată, inventată, devine din pretext pentru devoțiune și închinare cvasireligioasă, prilej de culpabilitate. Iubirile poetice renascentiste, deseori fetișizate, precum cele imaginare ale romanticilor, urmași ai cavalerilor rătăcitori, au creat iluzia iubirii cerești, de o puritate angelică și suferindă. Este înduioșător cîtă moralitate conținea acel extaz pentru un subiect de regulă inexistent. Permitea și justifica pe de asupra orice nebunie, duelul absurd, crima pasională și dezertările de la obligațiile sociale, totul în numele adorației confecționate. Și, cîtă compătimire se mai afla, chiar și la ușa bisericii, pentru acești nefericiți cu ochi apoși, îmbătați mai mult de căutare zadarnică, decît de dragoste adevărată. În schimb, din antichitate și, de ce nu, de la mitul biblic, iubirea găsită și consumată s-a pus sub semnul vinei. Pentru întîiul om a rămas ca un blestem peste generații. Pentru Păris, curajul de a-și adjudeca o femeie, a declanșat un mare război. Pentru Ovidiu, cel care a îndrăznit, în cunoștință de cauză, să teoretizeze „arta iubindului“, a însemnat exilul. De la el se trage dealtfel și stigmatul liric al vinei, tăinuit în acel nedefinit „carmen et error“. Cine suferă din iubire este, așadar, omagiat de mila neputinței, iar cine iubește de fapt este supus oprobriului. Mare paradox pentru lumea aceasta care se fundamentează și se întreține la urma urmelor din iubire !

Romulus Vulpescu, poet în a cărui „barbă-aborigenele văd un / semn de prăsilă“, trăiește în poezia sa întreagă această dramă a culpabilității erotice. Nu numai că i se impune din afară, dar și-o autoimpune apropo de dezertările periodice pe care iubirea i le pretinde de la rosturile solitare ale Versului, ale Ideii și chiar ale Iubirii ca principiu. De aceea poezia sa erotică încearcă în permanență degradarea sentimentului, trimiterea lui în minoritate, demascarea lui ca sperjur, ca inutilitate și iluzie. Poetul se disculpă fără încetare, mimînd marea evadare de sub imperiul măruntei desfătări. Dacă ceva anume caută poetul în nocturn, acesta nu e amorul, ci definirea lui în cuplu, în cifra 2. Paralelismul însă parcă ar exclude întîlnirea, deși i se oferă o splendidă soluție : „Noi ne iubim în paturi de-mprumut : / Pe-o canapea îngustă, fără pernă, / Crezînd că aventura de-un minut / Devine lesne dragoste eternă. / / Noi ne iubim . . . dar cuplu consacrat, / Culcat calm, în culcuș fără alarme, / Am deveni doar într-un pat / În care-am învăța cum se și doarme“. O altă soluție a regăsirii ar fi 3-ul, triunghiularul mit homeric : „Numai Ulise, numai Ulise / Iubise gura care-l hulise. / / Doar Penelopa, doar Penelopa / Țesuse stofa și catastrofa. / / Singură Circe, singură Circe / Păstra-n matrice o cicatrice“. Drumul spre Itaca, „la al Penelopei prag posac“, ar trece astfel prin suferința fără griji a Circei. Dragostea ratată purifică pe cea constantă. Dar atrage după sine reproșuri, regrete, căderi, triști. Tocmai acest ingredient era căutat, fiindcă pe temeiul lui se poate institui limbajul, poezia, în cele din urmă. Nici tihna Penelopei, nici refugiul în vraja Circei, ci drumul dintre ele stimulează cuvîntul. Celei dintîi i-ar pune doar o întrebare fără răspuns : „Cum, deci, să-ți număr pașii-ntr-o măsură, / Strivind în rime-aceste sentimente ?“ În preajma Circei, Ulise „Pierduse simbolul și gestul ; / Strivise versul, pasul, restul“. Însă, pe drum, după ce s-a zis, dramatic, scenic, Adio ! la Circe și nu s-a ajuns încă în Itaca, se naște cuvîntul nostalgic, sentimentul coclit, umed, deseori cu gust de sodă al iubirii decapitate.

În sfîrșit, Romulus Vulpescu abordează și marea întîlnire a Erosului cu Timpul. Fuziunea acordă de regulă gravitate sentimentului. Poeții depling așezarea timpului peste iubire. Romulus Vulpescu, dimpotrivă, în loc să se lase copleșit, profită de roadele inevitabilului proces. După al șaptelea, al optulea lustru de ani, poetul nu este părăsit de iubire, ci are în sfîrșit ocazia să se retragă cu orgoliu. Arborează însă convențională tristețe, nostalgia iubirilor defuncte, pentru a le putea așeza cu un aer sfetnic la masa vorbelor, printre cafele și tutunuri. Veteran, cu cicatrici mari, dar nevătămat, își caută interlocutori pentru povestirile sale de seară. Tot ce-a părut jilav, sec uneori, se colorează acum, se cîntă, se glorifică, fie sub lăcrimata duioșie a imaginii unui **Bărbat învins,** dar bărbat, fie sub semnul baladesc al **Spovedaniei unui copil al erosului nostru** : „Și primadone – fără voce, / Și profesoare – fără post, / Puștoaice cu ardori precoce, / Și măture în preț de cost. / / Și taxatoare, și modiste, / Și specimene-n genul cult / Intrară-n șirul lungii liste / A doamnelor de mai demult, / Spre-a fi amantele meree / – Model al Veșnicei Mueri ! / / N-au fost decît succedanee / De spectre dintr-un timp de ieri“. Astfel arată mărturia stereotip erotomană a unui bătrîn fante. Cîntată ca Leporello în hainele roase ale lui Don Giovanni. Acum se arată că totul a fost un teatru, o operă de o tristețe nebună : „Nu-mi smulgeți masca, dincolo de mască / E doar oglinda careînseamnă moarte : / E masca moartă-a celorlalte – moarte – / Nebune care-au vrut să mă cunoască“. Și totuși (e pur și . . .) n-a fost trist ; decît această lăsare lentă, dar sigură de cortină peste cel de-al nouălea lustru.

Valentin TAȘCU

portrete sentimentale

VASILE VERSAVIA

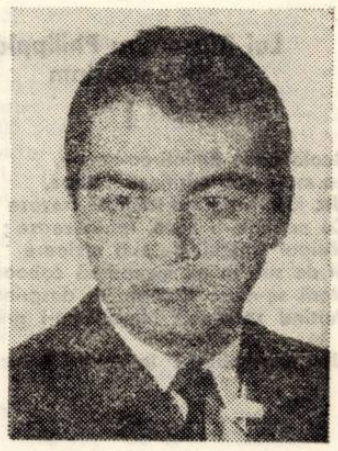

Debutul lui Vasile Versavia are loc relativ tîrziu, cînd alți confrați din generația sa au devenit de-acum autori ai mai multor volume. Circumspect cu propriul scris, parcimonios, nefiind nici un laborios, dar nici rob al ușurătății în creație, el denotă, în acest prim volum al său, „Nergane“, apărut la Editura „Facla“, datele fixate, depline, ale temelor, obsesiilor și universului său liric. Poezia sa pare a se înscrie în trei direcții și motive de bază : meditativ-filosofic, erotic și rustic.

Poezia meditativă a lui Versavia, mai mult decît a poeților din generația sa, pare să pornească chiar din gîndiri și motive filosofice, ca și cum ea ar fi, adesea, o ilustrare a unor idei de acest gen, a unor maxime, noțiuni, reflecții și trăiri filosofice, de efect generalizator uman. De aici, o structură aproape „științifică“, a poeziei sale de acest tip, în care, în genere, domină tema relației ființei cu universul, cu trecerea, cu moartea, cu neființa, cu fericirea sau nefericirea, date ontologice ale omului în lumea înconjurătoare. Sufletul gînditor din asemenea poeme, „între stele și iarbă“, este expresia liniștii, a împăcării cu soarta, fără vreo suferință, existînd în aceste poeme, ca un fundal ideatic, un blînd scepticism voalat, o acceptare resemnată a trecerii insului în neființă. Iată, însă, că există o continuitate a ființei chiar după dispariție, prin legăturile sale vechi, ce se vor mai păstra încă și după trecerea lui în neant, (Vezi **„Drumul soarelui“),** sugerează poetul, după cum ființa are și puterea de-a vedea cu marele său ochi lăuntric numai atîta timp cît își păstrează intactă ingenuitatea acelui ochi, căci miracolul privirii este egal cu miracolul ingenuității. Un stoicism luminat îmbracă asemenea poeme, structurate după motivele unei asemenea filosofii, în care ghicim, dominînd : singurătatea, spiritul de jertfă, puterea de-a fi de partea adevărului, resemnarea, iluminarea, după principiul ce revine în atîtea poeme, al purității dintîi, din care ființa se naște și prin care ea rezistă în fața animalului din om, ce zdrobește totul, pe care-l duce în spate fiecine, dar care trebuie dominat, pînă la urmă, tot de om.

Ca și toți dezrădăcinații, din lumea satului, ca și poeții de tip ruralist G. Alboiu, I. Gheorghe, A. Turcuș, poetul are spaima maculării sufletului virgin și încrezător. El vede ades putreziciunea **(„dar cît cer pu-**

CAMELIA MATEI CRIȘAN : „Portret“

tred se depune în noi“) denunță închistarea și uitarea **(„sufletul de uitare se teme“)** anchiloza spiritului candid **(„nu mai sînteți copii“)** pierdute de-a lungul unei existențe. El crede în acel miracol al privirii pure, neatinse, imaculate, care este sigiliul ingenuității ființei.

În poezia de iubire, ca temă ce revine obsesiv, poetul nu surprinde atît elementul senzualității, al frivolității sau cochetăriei, ci suferința, pierderea iluziei în privința simțămîntului ce-l domină, a cărui puritate și frăgezime dintîi doar îl mai încintă (vezi **„Evocare“).** Și aici ca și în poemele cu ax filosofic, poezia sa atacă, deci, tot tema eroziunii fizice și decăderii sentimentului (femeii !) a degenerării lui în obișnuință și banalitate. În acest sens, ambele motive, filosofic și erotic, denotă faptul că lirica sa stă ca sub un semn fatidic al eșecului în existență intimă, căci nimic din ceea ce e omenesc : binele, frumosul, iubirea, nu pot rămîne statornice, ci sînt erodate de timp, de uitare, de factorii firești ai mersului vieții, precum rigiditatea, indiferența, banalizarea. În acest sens, poezia sa simte necesitatea permanentă de a retrăi trecutul, de a reface acea vîrstă și acele simțăminte și date dintîi ale eului, nealterate. Reînvierea trecutului în fața prezentului se face însă în favoarea celui dintîi. Și ea naște deziluzii, îndoială, căci iubirea, ca și iubita, aduc principiul declinului firesc cu ele. Ele demonstrează principiul nestatornicie, al îmbătrînirii și stingerii marilor elanuri și pasiuni, căci există **„tot mai puțină amintire“** care să le mențină vii și poetul **„abia cu lacrimile de mai pot vedea / ce se petrece în trecut“,** orbirea de azi fiind, firește, orbirea spiritului îmbătrînit, ajuns pe o pantă a declinului.

În fine, motivul rural, al satului, al tradiției și copilăriei, al originilor, pare a se înscrie în lirica lui Versavia ca un motiv al corespondenței dintre sufletul universal și sufletul satului și al omului de rînd ce îl populează. O corespondență și un ritm între viața universală și viața individuală, la sat. Ciclul naturii, al satului, intră în ciclul enorm, filosofic vorbind, al marelui univers. Versavia înclină să creadă că spiritualitatea țărănească are în sine ființa universalității deoarece conține în ea, în nuce, miracolele nașterii, gîndirii, supraviețuirii și morții spiritualității înseși dintîi a omenirii (Vezi **„Copii“).** De aici, în acest ciclu rural, abundența simbolurilor ce țin de naștere, procreare, statornicie, precum : simbure, iarbă, moară, casă de lemn, plug, ele vestind supraviețuirea, persistența pe planetă și înscriind satul legendar, ca pe un depozitor al puterii, în absolut și în infinit. Ca și în erotică, satul, aici, este doar motiv pentru poet de a se retrage, în trecutul propriu, în copilărie, ce devine astfel depozitara valorilor tradiției, la un loc cu figurile stenice ale satului, această retragere în umbra valorilor trecute nefiind lipsită de o anume deprimare, căci nu e numai o trecere fizică a vîrstei, ci e saltul unei etape a sufletului, este o înviere sau o moarte a lui (vezi **„Bocete“)**

Între poeții timișoreni ai generației sale, Versavia pare apt de o artă poetică făcută cu devotațiune de șlefuitor al cuvîntului și rafinament al cugetării. Ei caută, parcă, mai mult cuvîntul greu de semnificații, decît cel structurat calofil, ca și asocierile ce tind spre o tensiune explozivă, decît imaginile prea netede sau lipsite de dramatism. Căci poezia sa exaltă un dramatism sui generis, crescut pe această perpetuă zonă fragilă a sentimentului plenar inițial și a eroziunii sale prin colții timpului. Poezia sa pare a se mișca astfel într-un cerc închis, ce își ajunge sieși. Ea nu pare a fi multiformă tematic, ci, bacovian, redusă la sfera unor trăiri de fond, ale unei existențe poetice severe cu ea însăși, tenace și nițel cam închistată și posomorîtă. E adevărat că, uneori, poetul se sprijină prea mult pe ideatica meditativă în sine și prea puțin pe forța imaginii, ceea ce face ca poema în cauză să comunice o idee, dar la un mod abstract, rece, neîncălzită de haina sensibilității poetice, gestica poetului rămîne și ea glacială, în sine, la asemenea poeme, învinsă de un ton prea sentențios filosofic, menținînd poezia însăși într-o stare de frigiditate mohorîtă. Dar, peste toate acestea, poezia lui Versavia pare atacată de simțiri mari și de instincte pătimașe, calmate de-o gîndire liniștitoare, ce provoacă doar întrebări, dar nu dă răspunsuri. Poemele sale exaltă simțămîntul că poetul scrie din necesitatea de-a se căuta pe sine, ca ființă, ca gînditor, în universul înconjurător, nu de-a scoate la iveală doar niște accente patetice, sau sentimentale, ce par să-i repugne. El e un poet grav, cu o atitudine artistică fermă, severă, aproape inflexibilă, la care contează cît de adînc spune un adevăr de simțire, nu cît de frumos. Iar cînd aceste două adevăruri se întîlnesc, poezia și poetul înfloresc.

Ion ARIEȘANU

Cititorul creator

(Urmare din pag. 1)

ferit unele modele de lectură analoage în lucrarea sa **Corola de minuni a lumii** (Facla, 1975). Oricum, este un mijloc eficace de a rezolva pendularea textului poetic între alotopie și izotopie. Două precizări sînt importante în legătură cu creația receptorului pe linia lecturii integrante, globale : citirea de la dreapta la stînga, adică invers sensului temporal, progresiv și completarea textului cu entități poetice de bază, pe care el nu face decît să le sugereze. Iată în această privință poemul **Vers le Sud** de Apollinaire, din culegerea Calligrammes, pe care îl însoțim de traducerea noastră :

„Zénith / Tous ces regrets / Ces jardins sans limite / Où le crapaud module un tendre cri d'azur / La biche du silence éperdu passe vite / Un rosignol meurtri par l'amour chante sur / Le rosier de ton corps dont j'ai cueilli les roses / Nos coeurs pendent ensemble au même grenadier / Et les fleurs de grenade en nos regards écloses / En tombant tour à tour ont jonché le sentier“.

SPRE SUD

„Zenit / Aceste căinți / Grădini fără de hotar / Unde broasca îngînă un gingaș strigăt de azur / Căprioara pătimașei liniști trece-n pas sprințar / Privighetoarea rănită de-amor zice un cîntec pur / Pe creanga trupului tău de unde roze am cules / Pe un rodiu ne atîrnă inimile împreună / Iar petale de rodii ce-n priviri ne înfloresc / S-au așternut pe cărare una cîte una“. Lectura regresivă creatoare se realizează în versul al treilea, unde cititorul se reîntoarce la termenul **căprioara** după ce a ajuns la **liniști,** făcînd o nouă interpretare, de fapt o sinteză semantică, prin care liniștea este materializată în imaginea dinamică a gingașului animal. La fel se întîmplă cu **creanga trupului,** reinterpretată ca trandafir după citirea elementului **roze.** În versul următor contribuția cititorului este și mai mare : prin locativul **rodiu** și verbul **ne atîrnă,** cititorul înțelege că aici se presupune metafora **rodii** pentru **inimile.** Am avea un caz evident de metaforă absentă, sau de metaforă zero, oarecum analog morfemului zero din gramatică. Ea se descoperă prin mecanismul presupoziției semantice. Rezolvarea ei nu trebuie însă înțeleasă ca univocă. Căci **inimile** poate fi luat în înțeles propriu, fără implicația **rodiilor,** iar în acest caz **rodiul** devine metaforă, împreună cu verbul **atîrnă,** sau poate mai degrabă metonimie pentru seva vieții la care aspiră inimile iubiților, acestea fiind la rîndul lor sinecdocă pentru întreaga ființă, pentru suflet. Lectorul cel mai creator va sesiza toate aceste soluții ambigui ale ambiguității fertile din poezia nouă. Relații metonimice sînt de considerat și în penultimul vers, în care locul înfloririi este în priviri : privirea devine un spațiu unde se produce procesul floral, printr-o contopire a atributului agentului văzător cu obiectul vederii.

Asemenea citiri creatoare sînt mecanisme a ceea ce Grupul M de la Liège numește lectură tabulară, conform tezelor din volumul **Rhétorique de la poésie. Lecture linéaire, lecture tabulaire** (Ed. Complexe, Bruxellex, 1977). Prin asemenea lecturi se învinge scurgerea ineluctabilă a duratei poetice, obținîndu-se sinteze statuare perene. Învingerea timpului prin poezie este un atribut suprem al creației.

EUGEN DORCESCU

ZID

Lui Alexandru Philippide
In memoriam

I

Acolo unde amintirea-ncepe,
La marginea mirificelor stepe,
Urc inspre dunga tainicei crevase
Cu palmele-n nisip, întunecoase ;
Nisipul vinețiu, de sub picioare
Şi de sub miini, incepe să coboare,
Norii se-ntorc şi ceaţa se desprinde
Purtînd spre-abis hieraticele-i grinde.

Urci sau cobori ? in urmă-i ? Inainte ?

II

Sint singur in odaie. Cit cuprinzi,
Imense ape golul şi-l răsfaţă
Şi tremură : textură de oglinzi
In care-noată chipul meu de gheaţă.

Pe cel din faţă-l văd. In urma mea
Las braţul drept, ca la o goană. Iată
Mi se aşează-n palmă lamă grea
Şi garda de pumnal, incovoiată.

Cel dindărăt mi-a dat-o. Ştie el
De ce-o doream. Acela dinainte
Aşteaptă ţişnitura de oţel :
El mi-o ceruse, blind, fără cuvinte.

III

Pătrund in carnea mării ca un spin
Şi ea m-ademeneşte şi m-absoarbe.
In nesfirşitul uter cristalin,
Mă-ncolăcesc asemeni unei larve.

Tot eu mă zbat in aer. Flutur sint,
Din soare ies şi cad in crisalidă.
Am tălpi de raze, straie de pămînt
Şi inima — o pulbere lichidă.

Acum e-atît de-aproape ! Parcă-l ştiu.
De faţă e. In mine se ascunde.
E viu ? E mort ? Nu e nici mort, nici viu,
La temelia limpezilor unde.

IV

Mi-e pasul rătăcit şi pinditor.
O leghe, două : zarea mă cuprinde.
Drept orizont — o dungă de cocor,
Ospăţ — o legătură cu merinde.

Şi trunchiurile albe. Lănci de var,
Cu pleoape diafane. Stol de pleoape
Clipind in nesfirşitul osuar
Răsoglindit de soare şi de ape.

Cetate fără ziduri. Unde cresc
Crenelele şi turnul ? Cine-mi spune
Că insumi sint ? Palatul ingeresc
Mă-mpresură pierind ca o minune.

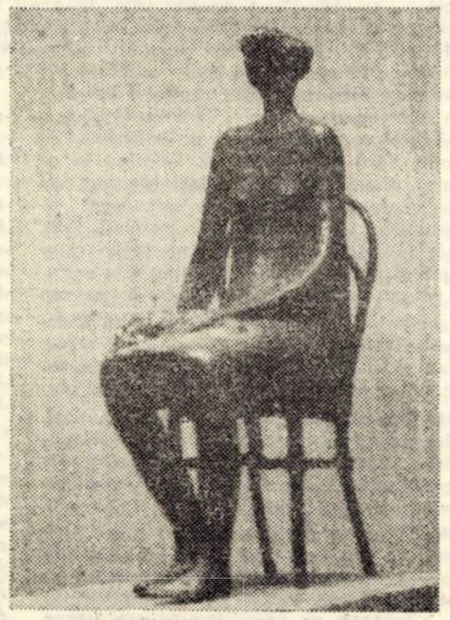

UNGÁR CSABA : „Figură şezind"

IOAN MORAR

BAIE LA CAPUL HORN
sau despre intrarea in roman

Numai inchipuirea tulbură adevărul
acestei inserări. (S-ar spune
că, afară, lumina roşiatică nu
e decit o hemoragie internă a peisajului,
dar e mai importantă, pentru tine, acum,
lumina lăuntrică, ea iţi potriveşte inchipuirea).
Alături e un fel de intimplare absurdă
in care o verişoară ii povesteşte fratelui meu, Naratorul,
ca şi cum ar dicta, despre dorinţele ei de
a face o baie la Capul Horn şi intră
pe nesimţite intr-un roman ca intr-o
altă incăpere care nu-ţi este străină.
(Gindeşti : ce legătură au toate acestea
cu tine, cu spaima ta de acum, ar fi destul dacă
ţi-ai intoarce faţa să rămii singur
dar ai face-o tot in această intimplare).
De-acum verişoara işi potriveşte părul
şi intră pe nesimţite intr-o altă-ncăpere
in care dă din nou peste tine.

CIŢIVA PAŞI INAPOI

„Nici chiar două cărţi geniale nu se pot
citi intre ele ; „numai tu ai spus acest
adevăr care de acum rămine singur
Te dai ciţiva paşi inapoi şi te uiţi
la el printre gene ; e ca şi cum ai privi
o infăţişare de-a ta mai de demult
şi pentru o clipă simţi că eşti acea infăţişare
şi că te uiţi la tine cel-de-acum şi imbătrineşti
intre două oglinzi indepărtate in timp
Bătrineţea işi invaţă pe de rost biografia
Vezi, toate adevărurile lumii nu pot
născoci un fir de iarbă

DUPĂ-AMIAZĂ IN OGLINDĂ

Priveşti prin fereastra după-amiezii această
succesiune blindă de lumini ca şi cum
o pasăre uriaşă şi-ar răsfira penele
in bătaia privirii tale (Acum pasărea
te priveşte in ochi şi tu te arăţi grăbelnic,
parcă ai vrea mai mult să fii in ată
intimplare, chiar asta, numai că povestită ;
orice povestire, o ştim, are fapte figure
care urmează).
Acum trece o femeie prin dreptul ferestrei şi
urmarea e că nu e să-i ştii niciodată
gindurile pe care şi le face văzindu-te
afundat in această după-amiază
in care tu ai fi vrut ca ea, mersu
lucrurilor de acum, gesturile femei, atit
cit incap in deschizătura ferestrei şi părerea
că o pasăre uriaşă te priveşte in ochi,
toate acestea să fie cuprinse intr-o carte
pe care să o citeşti in această succesiune
blindă de lumini ca şi cum o pasăre uriaşă
şi-ar răsfira penele in bătaia
privirii tale

AMINTIREA EI E O MICĂ SPAIMĂ

La adevărul că te-a părăsit o fiinţă ajungi tirziu
cind imaginea ei e o mică spaimă şi
numai spaima iţi luminează ascunzişurile intimplării
că nicodată n-ai fi putut crede
ca ea să poată sta in miezul acestui adevăr
şi că a vorbi sau a scrie despre acesta
e ca şi cum ai face prinsoare cu tine,
(cu o parte din tine, care nici acum cind
o spui nu crede) şi să pierzi. Dacă te uiţi
vreme indelungată la un lucru, lucrul acela
incepe să se ferească de tine şi tot aşa —
dacă repeţi, acum, de mai multe ori un adevăr,
adevărul acela se clatină. Inchipuirea ta
e o junglă intinsă plină de constatări prin care
memoria se plimbă cu miinile goale.
Te uiţi vreme indelungată la acest poem
şi adevărul lui se clatină

LUMINA IERNII LUMININD

Mă uit la tine, la faţa ta viscolită, in porii feţei tale
lumina iernii luminind amintirea, ingheţată acum, a zilei
in care am ieşit pe dig intr-un timp cu infăţişarea
la fel de moartă, acolo gesturile invăluite de vint
şi zăpada desenau o intimplare incremenită, aceasta,
in care mă uit la tine, la faţa ta viscolită, in porii feţei tale
lumina iernii luminind ingheţarea poemului

TEODOR CRIŞAN

POEM INSORIT

La inceput lumină lină
fără un braţ de pom, o casă
ori ciutură, odihnă pendulării.
Eram in zi ţinindu-ne de mină
inveşmintaţi cu gind de veşnicie,
iar drumul pe sub tălpi urca . . .
Intre paralele, noi,
planind după un punct de sprijin,
iar sufletele două-ntr-unul.

Apoi veniră zilele de joacă . . .
Iţi aminteşti de un copac,
crescut din visuri, de izvorul
născut alături să il aibă-n pază ?

Nu se mai ştie-n care timp
vom trece să răminem zilei.
Curg invers clepsidrele, se pare . . .
Eu dintr-un os de Pan cioplesc un fluier
şi alint in mine albe visuri
despre o zi ce nu va trece-n noapte . . .

Polen pe gene şi petale-n ochi
numai ea lumina, lina,
linu-i lin, lumina lină.

Să ne vindecăm pentru totdeauna
de rănile de suflet şi trup
vom lua pămînt şi vom pune pe ele,
pentru cele de suflet pămînt incolţit,
cu seminţe de flori şi copaci,
şi insorindu-ne pină in idoli
ne vor săgeta toţi larii,
iar noi vom trece timpul pină-n zei.

CONSTANTIN PRICOP

INIŢIERE

bărbatul işi uită
carnea fibroasă
oasele tinere
cartilajele intinse
ca nişte arcuri de vinătoare
şi ochii imobili —
oglinzi arătindu-i
numai pămîntul

jocurile de copii
il ţin incă minte
şi iată spaima morţii
apare la geamuri
strigată
de geamătul flămind
al femeii.

SEMN

căutind
cărările ingheţate.
smocuri uscate
de iarbă,
smocuri singerii,

lipsă de voinţă,
tinjire —
focul.

singele urcă
pe ramurile negre
in cristale de gheaţă.

vilvătaia
zgirie un semn
pe mina de pergament
a pustnicului.

ION IUGA

ACTORUL

Bărbatul acela privind prin ploaie o floare
pină somnul urcă in singele lui

bărbatul acela indrăzneţ
astăzi este fericit

se caţără păianjenii pe faţa lui
şi-i intră furnicile prin urechi şi ies afară
cu paie intre pleoape

bărbatul acela privind prin ploaie o floare

bărbatul acela indrăzneţ ca o stincă
şi cu privire mai uşoară decit aerul

azi chipul lui seamănă cu intimplarea
din care derutată viaţa s-a stins —

inainte să inchidă fereastra
somnul a urcat in sufletul lui

OCHII DE PĂSĂRI

Vin copiii pe lume-fraged anotimp —
a ţării albă tulpină
muguri in colivii galbene ochii de păsări
in zăpezi blindă lumină

de viaţă prin noi izvoarele
mulcomă pace cit o fintină de cintec
pe mine cămaşa se stringe
ca frunza pe rană gură de cintec

OCTOMBRIE

Cu bruma pradă cind mă mirui
cad merele-n păcat prin văi
vinăt se tinguie că miru-i
ne leagă frunţile-n văpăi

şi ne simţim fintini alături
prin crengi de fum cuprinşi fugim
cărări de spaimă cind despături
ceruri in noi să n-adormim

televiziune

DUMINICĂ, 22 MARTIE

8,30 Tot inainte! 9,05 Şoimii patriei. Piinea — scenetă. 9,15 Film serial pentru copii. Povestea dragostei. 9,40 Omul şi sănătatea. 10,00 Viaţa satului. 12,00 Fotbal: Rapid — CS Tirgovişte. 12,45 De strajă patriei. 13,15 Telex. 13,20 Crăiasa zăpezii. 16,15 Telesport. 17,15 Filme inspirate din lupta P.C.R. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cintarea României. 20,55 Film artistic. Asta-i tot ce s-a intimplat (englez). 22,25 Telejurnal.

LUNI, 23 MARTIE

16,00 Emisiune in limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Orizont tehnico-ştiinţific. 20,25 Roman foileton. Tăunul. 21,30 Cadran mondial. 21,55 Mic concert de seară. 22,15 Telejurnal.

MARŢI, 24 MARTIE

9,00 Teleşcoală. 11,15 Călătorie in univers. 12,15 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,45 Profesiunile cincinalului. 17,15 Pakistanul azi. 17,40 Clubul tineretului. 18,25 Almanah pionieresc. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Fapte de eroi ai muncii şi vieţii socialiste. 20,05 Partidului erou — cintecul inimilor noastre. 20,25 File de cronică revoluţionară in dramaturgia românească. Passacaglia. 2,05 Telejurnal.

MIERCURI, 25 MARTIE

16,00 Fotbal — România — Polonia. 17,55 Imagini din Grecia. 18,25 Forum cetăţenesc. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 In intimpinarea Congresului Uniunii Generale a Sindicatelor. 20,25 Telecinemateca. Secretul din Santa Vittoria (american). 22,10 Telejurnal.

JOI, 26 MARTIE

9,00 Teleşcoală. 11,00 Roman foileton. Tăunul. 12,05 Sindicatele şi sistemul democraţiei muncitoreşti. 12,25 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,25 Cabinet de ştiinţe sociale. 17,10 Bangladesh. 17,35 Viaţa culturală. 18,35 Desene animate. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,40 Ora tineretului. 20,20 Călătorie in univers. Serial ştiinţific. 21,20 Pagini din istoria teatrului românesc. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 27 MARTIE

16,00 Telex. 16,05 Politehnica Tv. 16,30 Emisiune in limba germană. 18,25 Tragerea loto. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,40 Partidului năzuinţelor şi al implinirilor socialiste. 20,10 Film artistic: Chiriaşul (spaniol). 21,40 Partidului erou — cintul inimilor noastre. Emisiune muzical-literară. 22,05 Telejurnal.

SIMBĂTĂ, 28 MARTIE

9,00 Teleşcoală. 10,20 Film artistic. 12,00 Concert Béla Bartók. 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 18,30 Martie: Cronica evenimentelor politice. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Foarte bine. 20,00 Teleenciclopedia. 20,45 Film serial. Dallas. 21,35 Armonii de primăvară. 22,15 Sport. 22,35 Nocturna Tv.

televiziune

Mircea Şerbănescu

Bucurie da, bucurie nu

Aparatul de radio susura in colţ. Scala lui aprinsă radia o lumină zemoasă in nuanţa sucului de portocale. In fugemarea liniştită a inserării efectul era evocator. Prin intunericul subţire, străveziu pilpiiau umbre. Domnea o atmosferă de sanctuar, cu toate că bărbatul nu părea să exprime o stare de reculegere. Răsturnat in fotoliu, respira o mare mulţumire de sine ceva ce aproape că izbucnea din fiinţa lui ca un strigăt de triumf. Pină mai adineaori, din baie răzbătuse şuieratul lui voios şi ea il auzise din bucătărie, de-acolo de unde veghea cafeaua să nu dea pe foc. Ar fi vrut să nici nu-l audă. Nu era in apele ei şi exprima, acum, aceasta, stringindu-şi sub ea picioarele pe celălalt fotoliu. Gesturile cu care luau ceştile de cafea de pe măsuţa dintre ei, deşi aparent aceleaşi, se deosebeau unele de altele, ale bărbatului fiind energice şi hotărite, iar ale ei alunecătoare şi mereu in schimbare ca-ntr-un slalom incetinit printre gindurile ca nişte jaloane.

— Nu prea eşti in formă azi, de ce ?

Voia să spună, desigur, că nu o regăsea, aşa cum intotdeauna se regăseau la acest ceas de relaxare şi de intimitate dintre ei. De obicei vibraţia le era unisonă. vorbele şi tăcerile lor potrivindu-se in cea mai deplină armonie. Atunci, astăzi ce se intimpla ?

Ca să evite, sau ca să intirzie explicaţia directă, ea ii aminti de promisiunea lui de a-i cumpăra blugi lui Octavian.

— Nu are răbdare băiatul ăsta ! bombăni el, deşi cu o nuanţă de mindrie şi de plăcere că avea un astfel de băiat. Unde-o fi la ora asta ?

— Aşa-s băieţii de virsta lui : vor filme şi blugi. Acum e la cinema cu Marcel.

— Ar fi bine de ştiut dacă şi-a făcut lecţiile pe miine.

— Şi le-a făcut.

— Dar bine. bine, sau de mintuială ?

— Şi le-a făcut, ştiu eu.

Ceaşca zăngăni cind femeia o aşeză din nou pe farfurioară.

— Iţi tremură mina, dragă ? o intrebă el şi glasul lui făcu să se clatine fumegarea tot mai groasă din jurul lor. Radio continua să susure plăcut. Atmosfera părea neschimbată. Şi, totuşi, ceva străin trecu cu repeziciune şi nu ţinea nici de lecţiile băiatului, nici de blugii pe care şi-i dorea el.

— Ce e cu tine, ce te nemulţumeşte ?

— N-am nimic.

— Te simt eu. E ceva ce nu-mi dau seama, dar e.

— Cugetam, poate, la altceva, şopti ea şi ca să nu spună mai mult sorbi iar din cafea.

— Te-am priceput, zise el, e ceva in legătură cu mine. Sigur că da, asta e.

Obrazul ei slab luminat ca o pată albă, mată, reflecta un regret, sau poate o amărăciune, mai exact spus era ceva care nu se potrivea cu momentul lor de relaxare şi de ingindurare plăcută. Timpul acesta, liniştit şi plin care le aparţinea in intregime, total, cind se inţelegeau fie şi in absenţa cuvintelor. Uneori puncta cind unul, cind celălalt — „Dacă ai şti la ce mă gindesc !" ; şi celălalt ştia, dădea din cap aprobator şi tăcerea lor insemna o impletire vie, dinamică.

De obicei starea lor interioară fiind in armonie, ceasul se scurgea uşor şi frumos, aproape muzical dacă se poate spune aşa, mai cu seamă că intotdeauna se potrivea şi cu emisiunea radiofonică. Doar in seara aceasta, propria lor inginare de sensibiltate era contradictorie, dacă nu chiar in conflict, intocmai ca lumina zilei cu intunericul din ce in ce mai accentuat al serii.

— Te rog nu aprinde lumina, rosti ea cu un accent de alarmă la un gest neaşteptat al lui. Se vede incă destul de bine.

— Nici prin gind nu-mi dă. pină ce nu lămurim lucrurile dintre noi. Nu ştiu ce te nemulţumeşte pe tine intr-o zi ca asta. cind mi-au mers toate din plin.

— Arzi de nerăbdare să-mi povesteşti. să te admir, să te laud. Dar să ştii că nu asta vreau eu de la tine.

— Ce vrei să spui ? Ai aflat ? De unde ?

— Am citit in ziar. Au citit toţi ai noştri nu numai eu şi i-am auzit comentind.

— Şi e ceva ce nu vă convine ?

— E ceva care mă pune pe ginduri pe mine.

— Ah. asta era !

Da, intocmai asta ! — il confirmă ea fără glas şi n-a fost nevoie de mai mult pentru ca el să se ducă cu gindul, exact acolo unde trebuie, să inţeleagă consecinţele şi să se simtă atins. Oricit de rar se iveau intre ei disensiuni — şi mai cu seamă la acest ceas de seară — iată că acum erau despărţiţi in bucurie. Cert este că-şi indepliniseră planul anual şi totuşi rămăseseră cu unele restanţe şi acestea tocmai in detrimentul intreprinderii unde lucra soţia sa.

Il incercă un sentiment de vinovăţie, deşi nu de el depindea totul. El era o verigă un şurub.

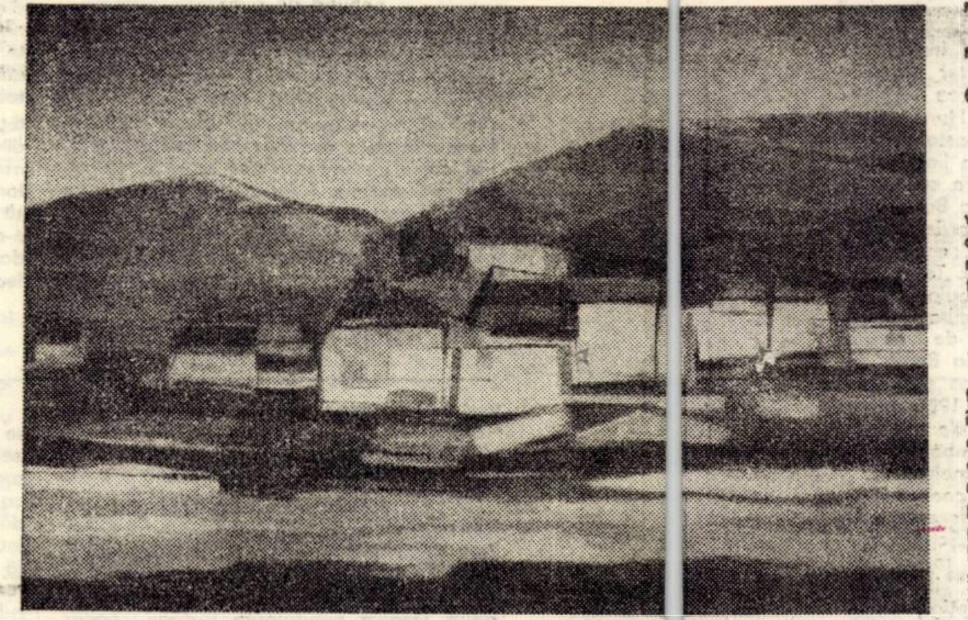

CARMEN CODREAN : „Sat din Transilvania"

Şi ea, ca şi cind l-ar fi ghicit, zise simplu că ţinea şi de el.

O spuse cu un accent care-l infiora.

— Noi impărţim totul, dragă, şi bucuriile şi greutăţile . . .

— Dacă ai şti cum au primit ai noştri vestea bucuriilor voastre !

Bărbatul oftă. Femeia ridică in intuneric un umăr, gest rămas neobservat. Cafeaua din ceşti se terminose. De la radio se auzeau cuvinte. Intunericul era dens ca pisla.

El se ridică şi aprinse lumina, dar nu resimţi cum resimţi ea deosebirea dintre vraja de mai inainte şi prozaica infăţişare a obiectelor din jur in lumina puternică a becurilor. Ea avea ochii umezi şi-o poftă nebună de plins.

De lingă uşă, inainte de a ieşi să fumeze, bărbatul mai spuse :

— De blugii lui Tavi o să mă ocup eu. Chiar miine.

Boabele speranţei

Părea să vină dintr-o lungă vacanţă de vară. Ars de soare, cu albeaţa ochilor accentuată şi vie trupul foarte subţire, puternic bronzat — semăna cu un odgon de oţel tăvălit prin catran.

— Am fost pe şantier. Şase luni.

— Ce a insemnat pentru dumneata ?

— Ciţiva prieteni şi multe maşini.

Işi aducea aminte mereu : cum le-ngheţa inima iarna mult prelungită şi apoi cum ii sufocau valurile caniculare, arzindu-i de-a valma cu vegetaţia măruntă şi săracă din jur. Pină şi aerul se făcea gelatinos, creind imagini şi viziuni. Noroc că se puteau scălda cind ieşeau din schimb, după ce praful şi zgura se depuneau pe pielea lipicioasă ca hirtia de prins muşte. Ieşeau din apă strălucitori ca nişte tăvi de aramă frecate cu Sidol.

Uşori ca fulgii de păpădie se dăruiau vintului şi luminii lunare. Nebuniile lor copilăreşti, mai mult zgomotoase decit rele sau urite, izvorau şi din sentimentul Prieteniei (Da, cu majusculă !) ; o trăiau cu simplitate, firesc, aspirind-o ca pe aerul necesar vieţii. Mesele se serveau la ore fixe, totuşi ei nu simţeau intotdeauna foamea. De cite ori nu i se intimplase şi lui ca şi celorlalţi : să mestece din fălci, dar cu gindul aiurea, sau pălăvrăgind ca unii cărora nu le păsa de scrisori de-acasă şi de lumea lăsată departe.

Pentru că el a zis „Ne credeam tari in faţa slăbiciunilor", am voit să aflu despre ce fel de slăbiciuni era vorba.

— Alea, aduse cu noi. De-acasă . . . de-aiurea.

A recunoscut că erau slăbiciuni „de inimă", dar nu numai ca la el, ci ca şi la prietenul lui cel mai bun, chinuit de neinţelegerile dintre părinţii lui.

— Să cred că eraţi sceptici ? Că vă pierdeaţi speranţa ?

— Speranţa era ca nişte boabe. Le ciuguleam şi cind unul pierdea un bob şi altul il găsea i-l ducea şi i-l intindea ca pe-un drept al lui.

— Omul cit trăieşte speră.

Nu s-a supărat, dar a spus :

— Din pricina asta m-am bătut cu unul. Cicatricea se mai vede, dar nu-mi pasă.

— Inţeleg că era bine intr-un fel pe şantier.

— Bine pe dracu ! Uneori nu puteam răsufla de maşini. Nu că erau multe, dar nu aşteptau nimic de nicăieri, nici scrisori, nici alte lucruri, habar n-aveam . . . Vă mai ofer o ţigară ?

— Tot nu mi-e somn.

— Nici mie.

Ne-am aprins ţigările afară şi i-am spus că la mine e firesc să nu pot inchide ochii la drum. Virsta. Distanţele.

— Dar dumneata de ce ? La virsta asta fără intrebări grele.

— Pentru că am prea multe intrebări in mine.

— Vii de la mare. Se vede cale de-o poştă. Ceva regrete ? Vreo poveste de inimă ?

— Nu vin de pe plajă, ci de pe şantier.

— Tot de la soare.

— Alt soare.

Convorbeam cu glasuri scăzute şi-mi plăcea vocea lui joasă, ingroşată de tutun, cu timbru de bărbat. Şedea ochi in ochi cu propria imagine reflectată in geamul lipit pe dinafară cu hirtia neagră a nopţii. I-am mărturist că sint uitat de speranţă, deh, ca la virsta mea.

— Cindva eram bogat, aveam multe boabe, ca să zic tot aşa ca dumneata, dar poate că sacul era prea găurit. n-am ştiut să păstrez mai mult pentru mine. Să fiu urmărit de nenoroc ?

Veşnica mişcare a vagonului semăna cu ceea ce face sita : ne cernea fără milă. Altfel n-aş fi ajuns să aflu povestea uimitoare a acelei emisiuni radiofonice de cenaclu. Asculta radio din obişnuinţă. Aparatul funcţiona tot timpul, fie in timpul lucrului, fie la vreme de repaos. Şi deodată, vocea cunoscută. Nu se inşela era aceeaşi voce. Versurile or fi fost altele, necunoscute — „Mă-ntorc din nou la porţile iubirii, / La flacăra eternă-a unui vis" ; dar vocea cunoscută exprima sinceritate sau imita numai ? Ce fel de „porţi ale iubirii" ? Cea veche, sau alta nouă ?

Şi-a privit ceasul. A nu ştiu cita oară.

— Eşti nerăbdător ?

— Mi se intimplă des ca, ieşind din casă, in loc să dau de vreo persoană pe placul meu, intilnesc tot felul de indivizi piazăreа. Atunci mă intorc din drum, o iau pe altă stradă, iar dacă n-am incotro şi merg mai departe imi tremură genunchii ca hirtia.

— Eşti superstiţios ?

— Nu. Dar temător că, după ce am stat şase lui departe de oraş, de cum oi coborî pe peron, să dau exact de fiinţa de care mi-e dor. La rindul ei, aşteptind pe altcineva.

— Ar fi cu putinţă ?

— Nu ştiu. Nu ştiu. Aşa mi se intimplă. Nu am scăpare.

Ce puteam să spun ? Venea spre noi sau ne duceam noi către-o explozie de lumini pe pinza de intuneric, un fel de joc de artificii incremenit. Roţile băteau in macaze, pe cind celălalt se clătina să-şi adune bagajul. Mi se părea mai tras la faţă şi mai intunecat şi cum vagonul se zgilţiia accentuat, pricepeam că mai eram cernuţi o dată, dar zdravăn de tot. Cind mişcarea a incetat, am văzut trecind pe lingă mine sacoşa lui şi-un cuvint de bun-rămas ; călătorul acela cu care străbătusem kilometri aluneca ireal, cobora şi o lua pe peron ca o umbră, din ce in ce mai mult un fum pe cale de-a se risipi.

Mă uitam după el, ars de curiozitatea de a afla dacă i s-a implinit presimţirea sau nu. Erau puţini călători in calea lui, il puteam urmări, cu impresia că de undeva, din depărtare şi dintr-o lumină ceţoasă, nesigură, se infiripa o vagă siluetă de fată. In acest moment cu o mică smucitură trenul s-a pus in mişcare, a luat viteză ; eu mă aplecam mult in afară, incă mai mult, primejdios de mult chiar, ca să nu pierd in nici un caz momentul apropierii celor două umbre de pe peron.

Ceea ce percepeam era un fel de viziune indepărtată, părelnică, intr-o lumină aburoasă, tremurătoare şi care deforma tot ce era real, mi se părea că desluşesc apropierea, din ce, in ce mai mult, apropierea, in curind intilnirea inevitabilă intilnirea . . . dacă nu cumva cei doi vor trece unul pe lingă celălalt, pe lingă celălalt . . .

Deznodămintul l-am pierdut : trenul a cotit şi şi-a urmat goana in noapte.

portrete in lemn

Vasile Pârvan

După toate aparenţele, Pârvan a fost mai mult un pogoritor. Din reflexul nimbat de eternitate al unui suflet — a răsărit un savant-arheolog. Un ctitor al ştiinţelor noastre istorice.

Făptura lui imi pare cer materializat.

A săpat pămintul şi a căutat, in cioburi, duhul poporului. Nemuritorul. Pârvan păstra, in minte, cheia de lumină a evoluţiei rasei umane : de la subom la om şi de la om la zeu.

De aceea, jindul reintoarcerii sufletului in grădina zeilor l-a dominat. Parcă venit mental dintr-o antichitate apollinică, Pârvan a fost apostolul seninului. Al tragicului fără vină, ivit din tăcere . . . Căci omul, auzind tăcerea din el, se sfişie tragic. A descoperit un singur obiectiv major al existenţei : să-ţi birui propria moarte.

Şi Pârvan, ca un inger căzut, şi-a pipăit umerii. Şi n-a dat de aripi. Ci doar de *muguri. Dar, contemplind seninul din sine, a văzut — intre el şi lumină — inelul de jar al egoului, care trebuia sfărimat. In individ şi in colectivitate.*

Nu ştiu, cit a reuşit Pârvan să ridice temperatura spirituală a României interbelice. Cert e, că Getica lui a fost mai preţuită decit cărţile cu cheutori de argint, păstrate sub turnuri cintătoare.

Personal, cred că Estetica tragicului senin incepe cu el. Şi cred că a fost printre cei mai puri ginditori ai noştri, la hotarul dintre două veacuri. Lucian Blaga, venit după Pârvan, a păşit — din păcate — cu stingul in zonele spiritualităţii dace, profetizată de istoric cu o proprie sfişiere, infailibilă.

Cindva, Pârvan — cu orgoliul tinărului savant — a executat pe N. Densuşianu. A sfărimat amfora cu visuri a Amatorului. Ulterior, orgoliul unui tinăr filosof a izbit cu buzdugan de azur in fruntea Geticei. (Drama Daciei preistorice se repeta).

Pârvan a rămas, totuşi, Probitatea. Nobleţea. Cumpătarea ştiinţifică. Un farmacist şi un magician al arheologiei. Poate că in Memoriale, şi in Idei şi forme istorice, sint citeva fil. . .eşti clacări. Căci Pârvan a venit ca un fulger şi a plecat ca un fulger. Scurtul său . . .grafic vital nu i-a ingăduit să scrie nici studiul despre Zamolxe, aşa cum ar fi dorit. Ne-ar fi scutit, poate, de jenante greşeli, savante.

Oricum, pe unde a păşit mintea lui, materia istorică a suferit o infecţie radioactivă. Celestă. Purpurează azur.

Pavel BELLU

aniversări

1881 – BARTÓK – 1981

IDEEA LUI, DE CARE A FOST PE DEPLIN CONȘTIENT DE CÎND S-A DESCOPERIT COMPOZITOR, A FOST ACEEA A ÎNFRĂȚIRII ÎNTRE POPOARE

„In ce privește materialele muzicale adunate de Bartók (folclor, n. red.), vom aminti doar că el a făcut cunoscută o largă terra incognita și că ungurii, slovacii și românii și-au cunoscut cîntecul lor autentic mai ales prin el". **(C. Brăiloiu).**

Unul dintre cei mai temeinici și consecvenți scrutători ai vieții și operei lui Béla Bartók, cercetătorul Bence Szabolczi, citează în monografia consacrată genialului compozitor și muzicolog un fragment dintr-o scrisoare a acestuia, din 10 ianuarie 1931, adresată unui prieten român, în care e exprimat cu o deosebită claritate un crez fundamental al autorului operei „Castelul prințului Barbă-Albastră", anume că, prin creația sa, el militează pentru „înfrățirea popoarelor" : „Adevărata mea idee călăuzitoare, de care sînt perfect conștient de cînd m-am realizat în calitate de compozitor, este înfrățirea popoarelor, o înfrățire în ciuda războaielor și discordiilor – să servesc această idee cu ajutorul muzicii mele". Întărirea acestui crez a avut loc de-a lungul anilor, desigur, și datorită uriașei activități folcloristice, menită să ducă la cunoașterea specificului creației muzicale populare a mai multor etnii, la evidențierea elementelor diferențiatoare și a celor comune, la popoarele cercetate. (De altfel, în anul 1934 publică lucrarea „Muzica populară maghiară și cea a popoarelor învecinate", la Budapesta, în limba maghiară, reeditată apoi în anul următor la Berlin, în versiune germană, apoi în franceză, la Budapesta, în 1936).

Începîndu-și activitatea științifică de muzicolog – în primul deceniu al acestui secol – el va cerceta de-a lungul vieții, cu o osîrdie și eficiență, neegalate, muzica populară a maghiarilor, românilor, slovacilor, ucrainienilor, bulgarilor, arabilor, turcilor, apoi în anul 1942 prelucrează bogata colecție sîrbo-croată a lui Milmon Parry, la Universitatea Columbia din New York. După cum mărturisește el însuși, o mare satisfacție i-a dat-o activitatea de culegere a folclorului, timpul îndelungat trăit în lumea satelor : „Cele mai fericite zile ale vieții mele au fost acelea petrecute în mijlocul țăranilor". În lumina acestei afirmații, capătă o mai adîncă semnificație o altă mărturisire dintr-o scrisoare din 6 mai 1917, trimisă prietenului său, Ion Bușiția profesor la liceul din Beiuș : „Mi-e tare dor de un cîntecel românesc sau de o vorbă românească". Altă dată, acestui prieten îi scrie, tot cu aceeași căldură față de folclorul nostru, anunțîndu-l că va fi însoțit în Bihor de celebrul dirijor Egisto Tango : „Mă bucură foarte mult excursia proiectată în Bihor și mai ales mă bucură că voi putea să arăt unui mare muzician, la fața locului melodiile fără de seamăn ale Bihorului". (In anul 1914, Béla Bartók, într-un articol publicat în „Convorbiri literare", nr. 7–8, spunea despre folclorul muzical din Bihor că „este poate cea mai minunată muzică populară ... care luată chiar și în chip absolut e atît de fermecătoare încît ar putea-o admira toți oamenii de muzică ai Europei").

Fără îndoială că zilele fericite petrecute în mijlocul țăranilor, evocate cu nostalgie de Béla Bartók, i-au dat acestuia posibilitatea ca, pe lîngă explorarea frumuseții melosului popular, să cunoască și profilul spiritual al poporului. El reține că melos populare le este străin șovinismul : „între țărani domnește pacea – ura împotriva oamenilor de altă rasă este răspîndită numai de clasele suprapuse". Această constatare se potrivește cu concepția sa politică, iluminîndu-i propria viziune umanistă. Dintr-o asemenea generoasă viziune a izvorît ideea de a crea o trilogie ungaro-româno-slovacă, din care a reușit să înfăptuiască numai o parte, „Cantata profana" (pentru cor dublu, solo tenor, solo bariton și orchestră, 1930), inspirată dintr-o veche colindă din Urisiu-de-Sus – Reghin Mureș.

„Personalitatea muzicală a lui Bartók devine o apariție unică prin felul cu totul individual în care sudează într-o unitate ancestralul cu o cultură supraevoluată". **(Kodály Zoltán).**

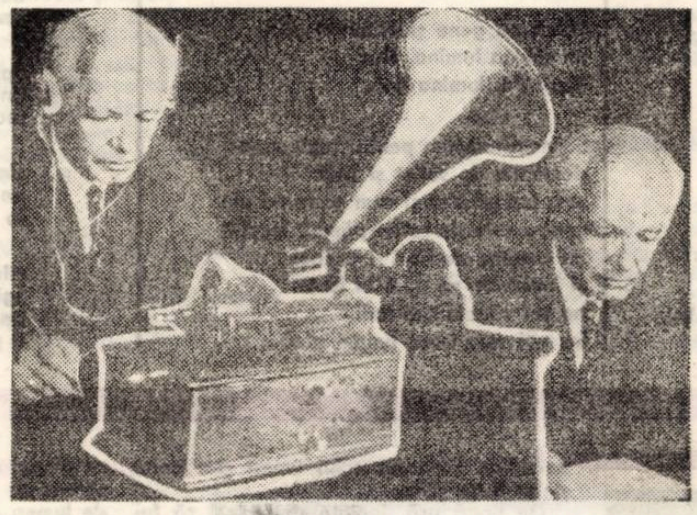

In octombrie 1940, în semn de protest față de climatul reacționar, de fascizare a Ungariei, Béla Bartók părăsește Budapesta, stabilindu-se în New York. Aici, în clorul din Transilvania și Banat. Ultima lucrare a fost publicată post-mortem, în anul 1967, la Haga, în trei volume, avînd peste 2300 de pagini, (cu 2555 de melodii și 1752 de texte, în facsimil, precum și ample studii introductive) aceasta fiind cea mai importantă și mai mare colecție de folclor muzical românesc apărută pînă acum. Și lucrările postume ale lui Béla Bartók dovedesc, deci, la fel ca antumele sale, aceeași constantă dragoste pentru folclorul popoarelor, aceeași excepțională stăruință, încununată de succese uimitoare, întru adînca analizare a acestei creații, dezvăluind valoarea incomensurabilă a acestui fond de aur al spiritualității omenirii.

Din marele tezaur al melosului folcloric al diverselor spații etno-culturale ale lumii, Bartók a făcut aproximativ zece mii de notări, peste 3500 de melodii fiind românești, care au fost culese între anii 1908–1917. O parte din această bogată colecție a fost publicată în timpul vieții sale, întîmpinînd multe dificultăți – mai cu seamă financiare. De aceea, majoritatea lucrărilor sale de folclor românesc apar cu întîrziere. Prima lui colecție de folclor românesc „Cîntecele poporale românești din comitatul Bihor" e editată de Academia Română, în anul 1913, apărînd în limbile română și franceză ; însumează 371 de melodii. În anul următor e publicată, în limba maghiară, lucrarea „Dialectul muzical al românilor din Hunedoara" (în „Etnographia", din Budapesta) și în 1920, aceasta este reeditată, în limba germană, la Leipzig. În colaborare cu Zoltán Kodály, în anul 1923, publică la Budapesta lucrarea „Cîntece populare ardelenești", în limbile maghiară, germană, engleză și franceză, avînd 150 de melodii. Tot atunci apare și culegerea „Muzica populară a românilor din Maramureș", în limba germană, la München, conținînd 339 de melodii. După zece ani va fi tipărită la Berna, în limba germană, cartea „Muzica populară românească". În fine, în anul 1935 apare fundamentala culegere „Melodiile colindelor românești", la Viena, în limba germană, cu prezentarea a 484 de melodii.

Dacă mai avem în vedere și contribuțiile teoretice ale lui Bartók privitoare la folclorul transilvănean (volumul „Scrieri mărunte despre muzica populară românească" a apărut în anul 1937), imaginea noastră se completează substanțial în privința locului însemnat pe care îl ocupă Béla Bartók în activitatea de tezaurizare și cercetare a melosului popular românesc, în larga perspectivă a înfăptuirii unei opere folcloristice grandioase, care să fie o mărturie eternă a uneia dintre cele mai importante categorii a creației artistice a popoarelor.

Aurel TURCUȘ

ARMURA PRINȚULUI BARBĂ ALBASTRĂ

lui Bartók Béla

Armura demnității, cu luciu glaciar,
Ades în pribegie, ades fără să spere –
E prințul purității, cel fără de Graal.
Și spiritu-i se naltă mai liber, prin durere.

Trufaș, de sine însuși răpus adeseori
În lupta sa grotescă și tragică de-odată,
Rănit în gingășie, prădat de vechi candori,
Aceeași neclintire luminii o arată.

Ascuns între oțele, îi este dor și sete
De-un simplu cînt, în cîmpul de un verzui-colos,
Unde-nțelept oricine-i, și-orice strămoș poet e,
Cu glas de rădăcină, asprit de-atît frumos ...

... Destinul său e altul și fără de opriri e.
Și prințul, pe cînd discul-cu-dor se-nvirte fix,
Se-mbarcă pentru-ntoarceri și pentru nemurire,
Îmbrățișînd cu veghea Oceanul Atlanstyx.

Bartók a distilat în retortele sale intime o operă nesentimentală, ferind-o de balastul „simțirii" de un anume fel. Încă de la început era înclinat să vadă și în folclor latura nesentimentală ; și apoi aparținuse unui spațiu spiritual și unui timp al cultului lucidității pusă în folosul expresivității, tensiunii, eficienței, densității ideilor. Este și el un Doctor Faustus, descendent al unui final de secol și deschizător de drumuri într-o nouă eră, oferind artei sunetelor un univers nou, cu prețul dureroasei renunțări la sine însuși, la efuziunile din care alții se înfruptau cu frenezie ; dispare la el chiar și acel dram de senzualitate wagneriană. Și totuși, muzica lui nu devine antiumană, rigid matematică. Ni se oferă o rară ... densitate a trăirii, o materie decantată prin asceză, o aspirație superioară, conținînd, sublimate, toate datele lumescului. Se poate vorbi și la modul metaforic despre acea părăsire a diatonismului pentru a descoperi complexitatea lumii în cromatism, în lărgirea modală a muzicii. Limbaj care s-a dovedit capabil să sugereze cele mai dramatice încleștări, tragismul marii aventuri umane. Nu a fost vorba, la Bartók de simpla adoptare a unei modalități artistice ; opțiunea a fost aceea a temperamentului compozitorului. Complexitatea acestei muzici constă în egala ei predispoziție pentru simfonic ori cameral, oferind un registru larg de posibilități de expresie ; în același, timp, fluența largă, „infinită" a discursului muzical acceptă și cele mai abrupte schimbări de unghi, asperități de pisc. Asistăm la nobila răcire a soarelui (proces început încă de cînd strămoșii naivi vedeau în asta o reacție demonică), o condensare a materiei în jurul propriei sale esențe. Spiritul uman la asemenea artiști nu este „mai puțin", ci mai dens. Eterna jubilație nu mai aparține omului modern, cum nu se poate numi „sterilă" aspirația lui spre sinceritate, prin renunțare la acel „mult prea omenesc" și dobîndirea totalei ieșiri din inocență. Bartók nu se înscrie în rîndul artiștilor „damnați" ; lumina însăși e compusă din particule întunecoase. Dramatismul muzicii sale conține lumina ca materie primă și aspirație.

Și apoi, la acest mare fiu al Banatului, care a iubit atît de mult viața, limbajul, de o răceală aparentă, conține multă disimulare, mult bun simț.

Lucian BURERIU

„Nu vreau să subscriu la nici una din teoriile muzicale contemporane, care pot fi privite fie ca obiectiv-impersonale, fie ca bazate numai pe un singur stil – numai polifonic sau numai omofonic. Idealul meu este contopirea bine echilibrată a tuturor elementelor. Nu pot compune o muzică care să nu exprime absolut nimic". **(Bartók Béla).**

La Sinnicolau Mare există o casă „pe locul" aceleia unde s-a născut Bartók și o sală memorială, la muzeu, conținînd mai ales fotografii, unele cărți și partituri, coperți de discuri. În cursul lunii martie, pregătind apropiata dată a aniversării, Muzeului Banatului s-a ocupat de reamenajarea sălii. În parte, exponatele au decorat și holul Liceului „Vidu" din Timișoara al Filarmonicii ori Biblioteca județeană.

În zilele premergătoare aniversării în cadrul Filarmonicii „Banatul", printre alte lucrări de Bartók, Sonata pentru două piane și percuție, cinci lieduri op. 16, Allegro barbaro pentru pian, Rapsodia I pentru violoncel și pian ... Sub egida televiziunii Liceul „Vidu" a fost gazda unor interpreți din țară care au prezentat lucrări corale (interpretate și de către formații de copii), lucrări camerale, lieduri, s-au recitat versuri dedicate compozitorului ; corul timișorean de amatori „Bartók", dirijat de L. Csiszmarik, elevi ai liceului, pianistul Szabo Geza, care a fost auzit și apreciat de Bartók însuși). Presa timișoreană a dedicat spații ample vieții și activității compozitorului, subliniind aspecte ale inegalabilei sale contribuții la studiul folclorului românesc din Transilvania. Să adăugăm frumosul spectacol omagial care a avut loc în sala Teatrului maghiar-german din Timișoara. Vom fi prezenți și la Sinnicolau Mare, în ziua de 26, la momentele dedicate acestui mare compozitor.

BREVIAR BARTÓK MARTIE 1981

Sub semnul unei noi calităţi

(Urmare din pag. 1)

ou în vedere creşterea efectivelor de animale, precum şi obţinerea unor randamente şi producţii sporite de carne, lapte, ouă şi lînă.

Realizarea prevederilor din agricultură este condiţionată de perfecţionarea efectivă a activităţii de organizare şi conducere în toate unităţile de stat şi cooperatiste, ca şi pe întreaga filieră pînă la organele judeţene şi minister, instaurarea ordinii şi disciplinei în muncă, aplicarea riguroasă a reglementărilor legale privitoare la agricultură, angajarea responsabilă a întregii ţărănimi, a tuturor oamenilor muncii de la sate în procesul de revoluţionare a producţiei agricole, de creştere rapidă a producţiei vegetale şi animale.

Desfăşurarea în bune condiţii a întregii activităţi din toate unităţile economice impune aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, întărirea autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii, asigurîndu-se creşterea răspunderii fiecărui colectiv de oameni ai muncii pentru gospodărirea judicioasă a mijloacelor încredinţate, pentru recuperarea cheltuielilor din propriile venituri şi sporirea beneficiilor, pentru formarea resurselor necesare autofinanţării şi respectării obligaţiilor financiare faţă de societate. În actualele împrejurări trebuie să crească rolul organelor financiar-bancare, chemate să acţioneze cu maximă exigenţă pentru administrarea eficientă a bonului public în toate domeniile.

Îndeplinirea tuturor obiectivelor prevăzute va determina ridicarea pe o treaptă superioară a bunăstării poporului şi realizarea unei noi calităţi a vieţii, dezvoltarea generală a civilizaţiei materiale şi spirituale a societăţii noastre socialiste, în centrul căreia se află demnitatea, libertatea şi fericirea omului.

top

SECŢIA ROMÂNĂ : 1. Metrock – **Metropol ;** 2. Taina nopţii – **Mirabella Dauer ;** 3. Gînd bun – **Post Scriptum ;** 4. Trenul – **Mircea Baniciu ;** 5. Este timpul – **Elena Cîrstea. SECŢIA INTERNAŢIONALĂ :** 1. The Tide Is High – **Blondie ;** 2. Woman In Love – **Barbra Streisand ;** 3. Marathon – **Neoton Familia ;** 4. (Just Like) Starting Over – **John Lennon ;** 5. Master Blaster – **Stevie Wonder.**

SAXOFONUL (I)

Cu cîteva zile în urmă, mai precis pe 15 martie, în Bruxelles la „Centre Culturel de la Communaute Francaise de Belgique" s-a deschis o interesantă expoziţie închinată inventatorului **Adolphe Sax.** Acesta s-a născut în localitatea belgiană Dinant la 6 XI.1814. Urmează cursurile Conservatorului din Bruxelles, clasa de flaut, instrument care îl fascinează şi pe care vrînd să-l perfecţioneze, inventează... saxofonul. În 1846 an în care Sax îşi patentează invenţia, Hector Berlioz va scrie despre acest nou instrument : „Principalul său merit constă în varietatea sunetelor pe care le produce, sugerînd adîncime, calm... După cîte ştiu, nici un instrument nu posedă această sonoritate curioasă, melancolică aidoma unui ecou..." Ceva mai tîrziu părintele bluesului, W. C. Handy, primul care a folosit instrumentul într-o orchestră americană (1909), va face o comparaţie insolită scriind că „acesta (saxofonul n. n.) geme ca un păcătos în ziua reînvierii". Saxofonul în prima sa variantă (1840) a fost prezentat şi regelui Franţei, Louis Philippe care apreciindu-i calităţile dă ordin ca acesta să fie inclus în arsenalul instrumentelor de la Curte. Dacă în muzica clasică saxofonul e folosit doar accidental, în unele lucrări de Berlioz, Darius Mihaud, Stravinsky, instrumentul îşi va găsi un loc onorabil în jazz. Se pare că clarinetistul Sidney Bechet va fi primul care în foloseşte în concertul de jazz. În cartea autobiografică „Trent It Gentle". Bechet descrie efectul fascinant pe care saxofonul sopran l-a avut asupra publicului. Era doar începutul...

Petru UMANSCHI

sport

PRIMĂVARA .::

...curge, ca o apă la vale, prin venele calendarului şi mută în oasele pămîntului osteniile lunilor cu ghiocei, mai ales martie, cînd babele, de la unu la nouă, ne hotărăsc, dacă le-alegem, chipul anului întreg. A fost. duminică, o zi atît de luminată şi oprinsă de astrul cel mare al cerului, încît, cum eram pe firul de sus al Begăi, îmi trecea prin gînd s-o iau pe coama riului, pînă-n urbea cea mare şi să mă scald ca un păstrăv-curcubeu ; numai radio-ul m-a ţinut legat de stadioane, prin graiul crainicilor – Secoşan, unde te-ascunzi ?! –, care, iată, aduce-un strop de freamăt fotbalistic şi prin ascunzişurile montane ; locul de refugiu se cheamă „Între ape", şi aşa şi e, cea din dreapta, cum priveşti spre Poiana Ruscăi, fiind tocmai „Piatra miresei", care apă, de la Luncani încoace, Bega se numeşte, numele dintîi părîndu-mi-se şi cel frumos ; or, dacă tot s-a schimbat, de ce, oare, nu era mai potrivit „Apa miresei" sau „Mireasa" ?!

Acolo, aşadar, împreună cu un localnic de mare isprovă – un vrednic cetitor de cărţi, ziare, reviste –, Ion NANDRONI, ne-am fericit auzul la vestea că „Poli" o zbughit-o din coada clasamentului, din zona cu bau-bau, şi s-o suit la briul plutonului, să rîdă la cei rămaşi la urmă şi să-i compătimească pe olteni pe tema : cum se poate pierde un campionat, dinainte cîştigat, cînd în costă-ţi arde răsuflarea lui Cornel Dinu şi a unor arbitri cu orbul găinii. Iată cum – deşi F.R.F.-ul are o nouă conducere – „fluieraşii" îşi văd de-ale lor, conform zicalei : Cînd e henţ ?! ; – Cînd atingi mingea cu mîna ! ; – Ba, cînd arbitrul socoate !... Dacă şi bibicul Dinescu, acum antrenor, s-a miniat pe foşti-i colegi !

Teodor BULZA

mapamond

MEMORIA, EROARE SAU REALITATE

Mulţi psihologi consideră că majoritatea amintirilor din copilărie nu sînt altceva decît o reconstrucţie eronată a poveştilor pe care le-am auzit de la părinţi sau prieteni. Acum, Elisabeth Lofftus psiholog la universitatea Washington din Seatle atrage atenţia şi celor în vîrstă : amintirile lor sînt la fel de nesigure ca şi ale celor mici – atît sînt de încărcate cu tot felul de trăiri şi experienţe, dorinţi şi impresii, încît devin adesea atît rodul imaginaţiei cît şi al faptelor reale.

De asemenea, la oameni e aparent mai sensibilă „amintirea auditivă" decît cea bazată pe simţurile tactil, vizual sau olfactiv. Pacienţii care se află sub anestezie totală pot din cînd în cînd să-şi aducă aminte de cuvintele pe care le-au spus în timpul operaţiei. Majoritatea oamenilor, spune E. L. – îşi aduc aminte cu uşurinţă de cel mult şase, şapte lucruri în şir : lista „mentală" a cumpărăturilor trebuie făcută în aşa fel încît cele mai importante să se afle la începutul sau sfîrşitul listei, căci amintirile, în principiu, pălesc, iar lucrurile care se află la mijloc se şterg cel mai uşor din amintire.

Este interesant că un stress mai slab întăreşte memoria, pe cînd unul puternic o tulbură. Oamenii care se află în imediata apropiere a primejdiei – alpiniştii sau paraşutiştii, de pildă – nu se descurcă prea uşor dacă în momentele respective vin în conflict cu probleme mentale deosebite, din afara cadrului situaţiei în care se găsesc. Un şoc mai mare însă poate să ducă la pierderea memoriei. Şobolanii, de pildă, uită „trucurile" învăţate cînd sînt supuşi brusc unui şoc electric. Iar amnezia, care poate fi rezultatul unui şoc fizic sau emoţional e deseori selectivă : o femeie, dealtfel profesoară de engleză, a uitat în mare parte întîmplări şi date din propria ei viaţă, dar ţinea bine minte documentaţia privind literatura engleză, pe care o preda cu succes.

Una din întrebările care se pun în cercetările privind amintirea şi memoria este dacă şi amintirile de lungă durată pot fi trainice în creierul nostru. Freud dăduse un răspuns afirmativ la aceasta întrebare, susţinînd că asemene amintiri „dorm" adînc în inconştient, netulburate de deformările mentale de suprafaţă. E. Lofftus nu este însă de acord cu acest punct de vedere. Toate amintirile, spune cercetătoarea, pînă şi acelea la care se ajunge pe calea atît de dificilă a psihanalizei şi hipnozei sînt supuse deformării. Sau, cum ar spune filozoful Santayana : cei care îşi aduc aminte de trecut sînt condamnaţi totodată să-l şi revizuiască.

(În numărul viitor, la această rubrică, un nou serial : „Între sat şi oraş").

LA TEATRUL DE STAT DIN ARAD : teatru

„Cum se numeau cei patru Beatles"

DE STEPHEN POLIAKOFF

Prin a treia sa premieră din actuala stagiune, Teatrul arădean propune piesa lui Stephen Poliakoff – o tînără speranţă a dramaturgiei britanice (8 piese jucate la numai 27 ani !) – **Cum se numeau cei patru Beatles** în traducerea lui Florian Pittiş, o piesă al cărui personaj principal este muzica disco, cu implicaţiile ei sociale şi umane. Textul este grav pe alocuri, dezvăluind „stări" ale capitalismului, dramatica existenţă a unor tineri manevraţi, fără dificultate, din studio, printr-un microfon imperativ şi imprevizibil, a unor tineri îmbătaţi de false iluzii, depersonalizaţi şi blazaţi Cu o asemenea problematică, textul ar fi putut deveni interesant prin biografiile interioare ale personajelor, prin caligrafierea „devenirii" lor dar autorul nu se arată interesat de construcţia dramatică a scriiturii sale, aceasta constituind, mai degrabă, un pretext pentru muzică, pentru foarte multă muzică. Actul întîi, deşi scris cu oarecare francheţe şi sensibilitate, este liniar. Leonard Brazil evoluează, lucid şi dezinvolt, în studioul Licester, risipind pe „550 de unde", iluzii şi ştiri senzaţionale, în stare să întreţină atenţia tinerilor ascultători în scurtele pauze dintre piesele muzicale de mare vogă. Un întreg act constituie un preambul al celui de al doilea, în care se va desfăşura „concursul secolului", întrecerea ce va stîrni ambiţii şi crize de conştiinţă, evidenţiind un mod de viaţă precar şi tulburător.

Pornind de la text, actorul **Iulian Copacea** a realizat un spectacol, voit, cu ostentaţie, original, dar care, prin modificările operate, nu convinge. Introducînd un grup de balerine care „exemplifică" muzica disco, rămînînd aproape tot timpul pe scenă, impresia generală este de spectacol-revistă în care, surprinzător, se produce şi o sinucidere. Criza de conştiinţă a lui Leonard Brazil, pasageră în text, sfîrşeşte dramatic, în spectacol, sugerînd o posibilă inadaptare a personajului, un protest timid împotriva unei lumi filistine. Soluţia regizorului se susţine în spectacol dar „acoperirea" ei de balet atenuează gravitatea gestului, simbolul său.

Nici alegerea distribuţiei (interpreţilor) nu a fost prea inspirată. Leonard Brazil, disc-jockey-ul, lucid şi aprig, prezumţios şi ironic, a convins prea puţin în interpretarea lui **Ion Ştefan Bardua.** Actorul este ceea ce se cheamă o prezenţă agreabilă, dar rostirea defectuoasă şi inhibată, cu poticneli şi repetiţii, este supărătoare şi în cazul unui disc-jockey cu atît mai mult. Cum inimaginabilă este emisiunea muzicală în care disc-jockey-ul prezintă şlagăre la zi fără a preciza numele lor şi al interpreţilor. **Florian Dobrovici** a comunicat nuanţat, în limitele rolului, destinul lui Rex, un arivist tenace şi obstinat, un viitor Leonard Brazil. Deocamdată umil dar, în curînd, arogant şi tiranic. Rex, asemeni Nicolei Davies şi Jane, simte miracolul săvîrşit de „maşina" de iluzii a unui studio de radio. Dar Nicola va înţelege, tîrziu, zădărnicia ambiţiei de a ieşi din anonimat şi gustul amar al încercării de lansare prin „concursul secolului". Interpreta **Romaniţa Gheorgec** a evoluat cu sensibilitate şi căldură, realizînd alături de **Virginia Mirea Dobrovici** (Susan, Jane) – o tînără actriţă de mare har, pe care o simţi vibrînd pe fiecare cuvînt al parturii – momente emoţionante, construite cu meşteşug şi dăruire. Ilustraţia muzicală, semnată de **Dan Marius Păşcuţiu** şi **Sandy Răduţ,** precum şi efectele speciale ale luminilor de discotecă şi ale sonorizării **(Alex. Roveanu, Petru Iancu, Ion Pantea)** au contribuit la realizarea unui spectacol de mare succes la publicul tînăr (întîia dată după mulţi ani se joacă cu casa închisă), a unui spectacol revuistic, lipsit de încărcătura dramatică a textului şi de problematica majoră invederată de acesta.

Flavia DUMA

cartea străină

Henry James

Piaţa Washington

Ed. Eminescu, 1981

Romanul lui Henry James e o ţesătură germinativă între cele două planuri ale conştiinţei nefericitei Cathrine, eroina principală, care traversează o dramă liniară, influenţată cu precădere de istoria „frumoaselor conştiinţe umane", din arta naraţiunii lui George Eliot sau Turgheniev, dar şi cimentată prin extensie şi concentrare de parfumul convers al „Doamnei Bovary pe dos". De la eroinele lui Turgheniev vine sclipirea obositoare a Cathrinei, virtualul suflu liric ; de la Eliot se nasc jocurile de oglinzi ierarhizante, mişcarea în text a obscurului şi a fertilităţii simbolurilor. Naraţiunea se încheagă prin smulgerea eroinei din litera premonitorie a unui personaj artificial, tema cărţii nefiind altceva decît un argument, o demonstraţie că decenţa, demnitatea pot, prin ierarhizări verticale, să reducă contradicţia la opoziţie, Cathrine, deşi nu e capabilă nici să-şi admită exilul din societate, dar nici să se lupte cu el, poate totuşi să înfrunte „cele mai triviale încercări". S-a spus că Cathrine Sloper e o altă faţă a lui Daisy Miller, a Isabelei Archer din **Portretul unei doamne,** a Fledei Vetch din **Jefuirea Poyntonului,** sau a Myrianei Roth din **Muza tragică.** Lumea cărţii de faţă e lumea seducătoare şi facilă new-yorkeză, lume bine cunoscută de James în anii de tinereţe petrecuţi într-o casă din Washington Square. Eroina lui James nu sucombă sub povara compromiţătoare a alibiurilor de tot felul, ea anticipează şi justifică sterilizarea conştiinţelor. Psihologismul burghez primeşte, dacă nu o interpretare metafizică, cel puţin o interpretare morală. Universul romanesc se susţine prin „metoda analitică", preconizată de autor, aflat între „cele două ţărmuri", unde timpul nu se corupe, ci se interiorizează, unde existenţele fac apel la cortegiul compensărilor şi ieşirilor din criză, focarul patologiilor dezvăluindu-se prin taina locurilor comune, realul indicînd victimele, realul distrugînd victimele.

Ana POP SÎRBU

carte

Mircea Cârloanţă

ADJUNCTUL LUI NERO

Ed. Militară, 1981

O suită de peste treizeci de povestiri, întregesc în „Adjunctul lui Nero" imaginea unui prozator original. Colonelul Mircea Cârloanţă îşi selectează subiectele atît din viaţa civilă, cît şi din cea militară, dar într-un mod firesc, fără ostentaţia care transpare uneori din cărţile de inspiraţie cazonă. Autorul surprinde cu umor, cu ironie, cu bonomie chiar, pilduitoare întîmplări, care se bucură în multe cazuri, de finaluri surpriză. Povestirile lui Mircea Cârloanţă au tîlc (O bătrînă spală la infinit hainele unui erou dispărut, în a cărui reîntoarcere mai speră), e folos't paradoxul, absurdul. Se poate vorbi, de asemenea, de o anumită tentaţie aforistică. Nu e proză din care să nu se poată extrage un aforism. Citez cîteva, pentru plăcerea lecturii : „Aşii pier, anonimii trec din generaţie în generaţie", „Nu poate muri altcineva în locul meu, nu ar şti cum...", „Noroc că murim, altfel ne-ar trăsni toate bolile...", „Un gest neînsemnat măsoară dragostea mai mult decît toate cuvintele meşteşugite". Deşi unele schiţe pot fi învinuite de oarecare simplisim de limbaj, ori de construcţie, în majoritate ele alcătuiesc un tot literar de bună factură, în care reuşite portretizări de ostaşi şi tipuri umane conturează un pregnant mesaj patriotic.

Ca şi în cărţile anterioare, Mircea Cârloanţă confirmă prin „Adjunctul lui Nero" un verb ager, lucid, fericit împletit cu arta.

Ion VELICAN

evocări

PROFESORUL BIZEREA

Ar fi fost sărbătorit – peste o lună – pentru împlinirea unei vîrste frumoase, 65 de ani, prilej de festive rememorări ale unei activități prodigioase, dedicate în întregime Banatului. Iată-l însă, acum, trecut în memoria noastră, căci în aceste zile s-a împlinit o altă, tristă, dată : un an de la moartea sa. Dacă e adevărat că un om dăinuie în mintea semenilor și după trecerea sa, prin tot ce-a făptuit bun, ne vom aminti de el, pomenind o parte din șirul faptelor omului de știință Marius Bizerea.

Licențiat în geografie și istorie (cu „Magna cum laude") al Universității clujene, absolvent al Facultății de Drept din București, Marius Bizerea a participat în anii 1935–1938 la primele investigații sociologice, conduse de Dimitrie Gusti în cîteva localități din Banat. Timp de 45 de ani, întreaga sa activitate s-a concentrat asupra Banatului, titlurile celor peste 130 de lucrări științifice dovedindu-i cu prisosință constanța și pasiunea preocupărilor (între acestea 7 volume, 5 cursuri publicate în cadrul Universității timișorene, al cărei conferențiar era și peste 60 de articole tipărite în revistele de specialitate). Mai puțin știut, dar vrednic de amintit este faptul că, timp de 30 de ani, **a străbătut pe jos toate localitățile Banatului,** cunoscînd pe dinafară, ca o enciclopedie vie, principalele date ale fiecăreia (populație, componență etnică, economie, evoluție socială). Calitățile științifice de excepție ale tezei de doctorat, „Populația și așezările omenești din Banat" și ale întregii sale activități l-au recomandat Institutului Bibliografic din Mannheim (R.F.G.), editor al prestigiosului **Meyers Enzyklopädisches Lexikon** (în 25 de volume) și al volumului **Europa,** pentru a redacta, în ambele, partea de geografie a României. Pentru ampla arie a cercetării, pentru autoritatea sa științifică (în domeniul geografiei umane, geografiei istorice și sociale al antropoecologiei, istoriei, etnografiei, toponimiei), cea mai mare și mai veche societate geografică din lume, National Geographic din S.U.A. l-a ales membru titular la 1 ianuarie 1977, decernîndu-i diploma și medalia sa. O altă dovadă a reputației omului de știință Marius Bizerea este activitatea de cerectare, prin acces liber legitimat, la fondul secret al Bibliotecii Apostolice a Vaticanului, unde a descoperit documente de inestimabilă valoare pentru determinarea istorică a populației românești în Banat.

Toate aceste mărturii ale prețuirii l-au lăsat însă neschimbat. A rămas pînă în ultima clipă, același om de rară modestie și distincție, dăruit cu ardoare acestei părți de țară, care a dat temei și rost înseși vieții sale.

I. PANTEA

muzică

„Missa Solemnis"

Dacă Iosif Conta a inițiat la București ciclul de „concerte perpetuu extraordinare", cu deplină acoperire, **Remus Georgescu** înscrie la rîndu-i, în viața muzicală a orașului, alături de Filarmonică, adevărate recitale de măiestrie, conjugînd prezentarea unor prim-audiții absolute – cu ecou fertil în viața muzicală a țării – cu alegerea unor soliști de prestanță, a unor programe ce vizează deopotrivă spectaculosul cu sondări „excentrice" în profunzimea valorilor contemporane, atît de rar audiate (Bartók). Recent, l-am regăsit la pupitrul dirijoral în compania orchestrei de cameră pe care a înființat-o, ori catalizînd întreaga suflare a Filarmonicii în impunătoare vocal-simfonice, ce respiră, dincolo de actul artistic în sine, dorința-i expresă de a înscrie Timișoara în rîndul orașelor muzicii de primă mărime.

Aflată în pragul unui turneu în Italia, Filarmonica și-a propus în ultimele sale concerte să evalueze pe concret stadiul de finisare al acestor programe. În acest context am audiat o creație beethoveniană, care cu siguranță nu stă la îndemîna oricărei instituții artistice – **„Missa Solemnis".** Muzica scrisă de Titan, la ceasul apogeului său creator, este aici de o amploare sonoră ce pare să contravină regulilor genului. Descoperi curent sonorități de o robustețe de-a dreptul agresivă, pe care cu greutate accepți să le asimilezi, chiar și periferic, unui cadru hieratic. Beethoven sfarmă și aici o tradiție, perorînd prin glasul corului furtunos, năvalnic, aproape despotic, cu forța primară a demiurgului care la începutul Simfoniei a IX-a și-a propus și a reușit să dimensioneze sonor imagini cosmogonice. Frecventele clipe de apoteoză supun la serioase dificultăți corul, amplificat fericit cu colegi arădeni. Aceste culminații ating uneori pragul unor stridențe, „pagine" aici, ce se vor diminua gradat doar în ultimele două secțiuni, lăsînd tot mai mult loc unor sonorități interiorizate. Dar chiar și aici, răsună la un moment dat trompetele, chemînd parcă la luptă, la scandarea omniprezentului ideal uman – „Pacem".

Ponderea cea mai mare ca solicitare a avut-o corul, temeinic instruit de **Diodor Nicoară.** Sonoritățile sale au făcut o adevărată risipă de tehnici de cînt, de culori vocale, de expresivitate, deși incursiunile în zona tiranicului acut sînt de o frecvență aproape supraomenească. De unde împietățile ivite pe alocuri, ce au afectat omogenitatea vocilor înalte, mai arareori intonația ori precizia intrărilor.

Pagina de maximă vibrație am trăit-o în Miserere. Deosebit a fost, pe tot parcursul Missei, aportul cvartetului vocal – **Virginia Manu, Martha Kessler, Florin Diaconescu, Ionel Pantea,** cît și al orchestrei, mulată perfect indicațiilor dirijorale. **Remus Georgescu** a semnat cu „Missa Solemnis" una din cele mai monumentale, mai emoționante ofrande adusă geniului beethovenian.

Doru MURGU

istorie-document

Gărzile naționale române din Transilvania *

În dorința de a contribui la cunoașterea completă și veridică a perioadei tulburi premergătoare actului marei uniri naționale, istoricii Gheorghe Unc și Augustin Deac au publicat recent în Editura Militară volumul : **„1918 – Gărzile naționale române din Transilvania",** un studiu exhaustiv de prestigiu.

Autorii încă din introducere țin să sublinieze caracterul românului : **„popor de omenie, care de la începuturile existenței lui n-a rîvnit niciodată la ceea ce a aparținut altcuiva, dar a luptat din răsputeri pentru ceea ce a fost al lui să-i aparțină și a afirmat cu putere voința sa de a trăi liber, neatîrnat și unitar".** Se face o incursiune înapoi la perioade mai vechi, arătîndu-se situațiile vitrege împotriva cărora a luptat cu consecvență, românii apărîndu-și cultura, tradițiile și civilizația multimilenară, în pofida „tendințelor expansioniste ale imperiilor vecine". Încă la 1821, Tudor Vladimirescu întrevede năzuința, în Proclamația sa, pentru **„o patrie slobodă și independentă pentru întregul neam românesc",** ideal reiterat de revoluționarii de la 1848 la Izlaz : „Neatîrnarea, cel mai sfînt drept al națiunii".

După eliberarea Transilvaniei de către armata română, apare pe teritoriile milenare românești necesitatea formării de gărzi naționale (lucru pe care-l făcuseră și înaintașii la 1848, „pentru păzirea țării și fericirii publice" ; la fel, în toiul războiului de independență (1877–78), alături de unitățile militare care luptau eroic în sudul Dunării, iau ființă în interior, „Gărzile civice", pentru a apăra „liniștea căminelor"), care depășesc prin amploare orice organizații paramilitare cunoscute pînă în acea perioadă.

Primele gărzi naționale iau ființă la Timișoara în ziua de 31 octombrie 1918, constituindu-se Comitetul executiv al consiliului militar român din Timioșara. Din comitet făceau parte : locotenent colonelul S. Brindușa, căpitanii de rezervă : dr. Aurel Cosma, dr. Ion Popovici, S. Barabaș, dr. Lucian Georgevici și locotenenții de rezervă dr. George Adam și Vasile Eremiaș, iar comandant al consiliului militar român a fost ales locotenentul-colonel Miron Șerb. La Lugoj se înființează primul batalion al Gărzii civile (3 noiembrie 1918), apoi un consiliu militar român, sub comanda lui Mihai Gropșeanu, pentru Banatul de sud, la Oravița.

Cel mai important Consiliu național militar român la ființă la Arad, în momentul în care soldații români, în frunte cu ofițerii, dezertează din armata monarhiei austro-ungare și „filfiind tricolorul românesc", toți „ostașii, ofițerii români, aleargă sub drapelul național român cu nespusă bucurie", în frunte cu căpitanul Teodor Șerb din Reg. 33 infanterie. Urmează constituirea de consilii naționale pe tot cuprinsul Transilvaniei. Gărzile naționale aveau ca scop menținerea „ordinii", asigurarea unei societăți în care să domnească „cele mai curate idei ale libertății, fraternității și egalității".

Volumul, în cele cinci capitole, tratează obiectivele gărzilor naționale și alegerea acestora pentru Marea Adunare Națională Română Constituantă de la 1 decembrie 1918. În partea finală sînt prezentate în fotocopii și anexe, principalele documente. Autorii au reușit să înfățișeze oglinda vie a unor evenimente fascinante, cu implicațiile ce au dus la reîntregirea neamului.

C. Sandu TIMOC

* Gheorghe Unc, Augustin Deac. 1918 – Gărzile naționale române din Transilvania, Editura Militară, 1980.

FRAGMENTE LEVANTINE

VII. TUTANKHAMON

...Într-un muzeu, ca și atunci cînd privești cerul, toate „exponatele" par a fi la o aceeași distanță, în timp și spațiu, față de tine... La Cairo, în Muzeul de Egiptologie, cel mai mare de pe continentul african, Ramses, Tuthmes, Hatșepsut (femeia-faraon), Zoser, Khefren... Pipo I și II, faraonii, cu una sau amîndouă coroanele imperiului, cu peruci și bărbi false, alături de scribi, Primarul, perechea de la Luxor ...îți par desprinși dintr-o singură epocă deși, dacă socotești bine, au între ei cîte două, trei mii de ani. Nici Tutankhamon nu face excepție decît prin faptul că se lăfăie cu nemurirea lui, îmbrăcată în sute de kilograme de aur, pietre prețioase și fildeș, pe un întreg nivel al marelui Muzeu. Altminteri, un anonim puștan din Valea Regilor, copil sau ginere al lui Nefertiti, ce a domnit de la unsprezece la nouăsprezece ani, fără să priceapă exact ce s-a întîmplat înaintea lui și care anume îi era menirea, apoi a fost suprimat de casta preoților lui Amon-Ra, după ce restabilise vechiul cult... Povestea avea loc la un veac și jumătate după „epoca de aur" a lui Minos... Atunci, în colosul rigid al religiei Egiptului, s-a petrecut o „erezie" sau, cum spun specialiștii, „o revoluție de cult". Amenofis al IV-lea (Ahnaton) se căsătorește cu Nefertiti („frumoasa care, iată, vine"), din neamul mitannienilor din Asia Mică și, pe terenul pregătit, se pare, de Amenofis al III-ea, iubitor de viață și frumusețe, supranumit „magnificul", își întoarce fața de la complicatul panteon, al cărui vîrf era Amon-Ra, spre un zeu unic, tot solar – Aton, **„rege al regilor, suveran al suveranilor. Aton al tuturor țărilor",** renegînd dintr-o dată, un întreg sistem de zei, ritualuri și obiceiuri. Pentru prima oară în istoria Egiptului, arta e pusă să reflecte frumusețea umană, cît mai aproape de realitate, iar frizele, statuile și gliptica își pierd din semnificațiile magice devenind obiecte menite să creeze o ambianță plăcută omului de pe acest tărîm. Capitala e mutată la Ahetaton (Tell-el-Amarna) unde se ridică, după o concepție arhitectonică nouă, atît palatul faraonului cît și templul închinat lui Aton și clădirile slujbașilor. O explozie de viață pare să fi răbufnit pe întreg cursul Nilului în scurtul răstimp de două decenii, cît a durat „civilizația Amarna". Artiștii se întrec în a surprinde cît mai exact, pînă la diformitate, realitatea modelelor (apropiindu-se, într-un fel, de recursul artei romane la „idealismul" celei grecești), palatele regelui și reginei, ale marilor demnitari încep să împrumute cîte ceva din „civilizația minoică", ba mai mult chiar, în frizele de la Amarna apar ca reprezentări caii zburînd și delfinii, alături de motivele florale specifice insularilor. Ahnaton, Nefertiti și cele șase fiice ale lor sînt surprinși în scene de familie, din care exultă o nețărmurită bucurie de a trăi... Dar, un stigmat al efemerului își pune pecetea pe nesimțite : granitul e înlocuit cu cărămida, ipsosul și lemnul... Coloșii de piatră cu chipurile faraonului și ale reginei, din epocile anterioare, fac loc statuilor mici dar, compensatoriu, în număr mare (564 de portrete ale lui Nefertiti) din lemn, lut ars, pastă de sticlă sau piatră... Apoi, se întîmplă o legendă ca la Cnossos : sculptorul și arhitectul Amarnei, Tutmosis, o iubește pe regină... Ahnaton (figură destul de bizară și controversată) are ceva din Oedip, iar Tutankhamon, ginere sau fiu, îndreaptă spre legendele aheilor... și iată cum, într-o enclavă de două decenii, se pot ghici rădăcinile unor arhetipuri și germenele monoteismului creștin de mai tîrziu... Două decenii, pînă la moartea lui Ahnaton, cînd Tutankhamon devine faraonul-copil și rămîne în mîinile castei preoților vechiului cult al lui Amon-Ra. El îl vor sili să părăsească Amarna și să repună în drepturi credința milenară, odată cu propria lor putere... Nefertiti va mai supraviețui trei ani, retrasă în palatul de nord al orașului ctitorit de ea, cît să mai vadă cum cenușile roșietice ale deșertului acoperă încet Ahetatonul golit de oameni și viață. Zice-se că asta se petrecea pe la 1344 i.e.n., pe cînd bătrîna regină avea nu mai mult de 37 de ani... Povestea vieții lui Tutankhamon stă acum înăuntrul celor șase sarcofage împodobite cu alabastru – culoarea sacră a faraonilor –, puse sub protecția vechilor zeități Hator, Isis, Uraeus, Thot... Masca mumiei (ea singură avînd 25 kilograme de aur), cu peruca și barba sacră, cu coroana împodobită cu semnele cobrei și ale ibisului pe frunte, canopele – vasele în care se păstrează viscerele faraonului – cele trei mese de mumificare, paturile, cufărul cu obiecte de vînătoare, tronul din lemn de sicomor, cei 365 de slujitori (ușebti) printre care, poate, și propriul său ucigaș, femei, cele încă neavute de lumea aceasta, semințele de orz... formează un inventar inimaginabil de bogat, o mărturie completă asupra importanței pe care o dădeau vechii egipteni „trecerii" faraonului în rîndul zeilor... O ciudățenie face însă ca numai Tutankhamon, dintre toți faraonii, să se bucure în lumea de dincolo, alături de privilegiile întregului panteon din Imperiul Vechi și de Mijloc, și de ecelea ale lui Aton, zeul unic de la Amarna... Anonim ca faraon, Tutankhamon a supraviețuit jafurilor beduinilor și căutărilor de comori pentru a ne dezvălui astăzi, după trei milenii și jumătate, imaginea exactă a unei epoci revolute pentru vremile acelea – civilizația Amarna – căreia dinastiile ce i-au urmat s-au străduit să-i șteargă orice urmă...

...E vineri, ora douăsprezece. Muzeinul cheamă la rugăciune și porțile Muzeului de Egiptologie se închid...

Paul Eugen BANCIU

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 12 (678) 26 MARTIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

1921 – P. C. R. – 1981

O POLITICĂ DE ÎNALTĂ RESPONSABILITATE ÎN FAȚA ISTORIEI

Activitatea politică, teoretică și practică a Partidului Comunist Român de edificare a societății socialiste în țara noastră și de promovare a noii ordini economice și politice în lumea contemporană se caracterizează prin înalta ei responsabilitate în fața istoriei. O politică revoluționară, consecvent științifică, bazată pe înțelegerea și aplicarea creatoare a legilor generale ale dezvoltării societății se corelează dialectic cu învățămintele și concluziile istoriei autentice, științifice, revoluționare a omenirii.

In concepția Partidului Comunist Român „istoria este o știință revoluționară", bazată pe ideologia socialismului științific, a materialismului dialectic și istoric, ce se justifică tocmai prin vocația și capacitatea ei de a reliefa „unitatea dintre trecut, prezent și viitor", dintre „istoria veche" și cea nouă „istoria constructorilor socialismului și comunismului". Cercetarea istorică are menirea să reconstituie condițiile de ansamblu materiale și spirituale în care s-au afirmat popoarele, în care au conlucrat ele, făurind actualele civilzații originale interdependente ca bază de lansare pentru o nouă eră în dezvoltarea omenirii. Astfel, demersul istoric își găsește rațiunea de a fi în explicarea și slujirea prezentului, în prospectarea științifică a viitorului, a legităților progresului social, în descifrarea sensului socialist al devenirii întregii umanități.

Organizarea și conducerea maselor în procesul revoluției și construcției socialiste, marile realizări obținute în toate domeniile vieții economico-sociale, uriașul efort organizatoric, politic și ideologic desfășurat etapă de etapă atestă înalta responsabilitate a Partidului Comunist Român în fața destinului istoric al poporului nostru. Însuși Programul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, Carta de bază teoretică, ideologică și politică a partidului, se întemeiază pe retrospectiva istorică a existenței de două milenii a poporului nostru, continuată în mod firesc, legic, prin saltul revoluționar la etapa actuală. Politica Partidului Comunist Român de edificare a orînduirii socialiste pe pămîntul României are necontenit în vedere particularitățile istorice, sociale și naționale ale poporului nostru, tradițiile sale revoluționare, felul său de a fi conturat de-a lungul timpului prin muncă și luptă dîrză pentru păstrarea ființei proprii, pentru neatîrnare și dreptate, pentru progres material și spiritual.

Inalta responsabilitate față de istoria patriei a politicii interne elaborate de partid se conjugă în mod dialectic cu răspunderea în fața istoriei universale în cristalizarea principiilor, direcțiilor, inițiativelor și acțiunilor concrete ale politicii externe a României socialiste. Înțelegerea și însușirea învățămintelor și concluziilor istoriei omenirii, a ceea ce a fost înaintat și a contribuit la progresul societății, precum și a ceea ce a fost retrograd și a dus la instaurarea sau menținerea exploatării și asupririi popoarelor, se exprimă în mod sintetic în concepția României socialiste, a președintelui ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, referitoare la noua ordine economică și politică internațională, la aplicarea efectivă în viață a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, cooperării și avantajului reciproc, neingerinței în treburile interne ale altor state, renunțării la politica de forță și amenințare cu forța.

Politica Partidului Comunist Român se caracterizează nu numai prin înalta sa responsabilitate în fața istoriei, ci și prin rolul și funcțiile revoluționare, profund umaniste pe care le conferă, la rîndu-i, deopotrivă științei și conștiinței istorice în educarea omului nou. Cunoașterea istoriei reprezintă un factor important al dezvoltării conștiinței de sine a popoarelor, al înțelegerii rolului progresist al cooperării multilaterale, al eradicării surselor de neîncredere și animozitate apărute între ele de-a lungul timpului. „Avem obligația – arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la întîlnirea de lucru cu reprezentanții oamenilor de știință din domeniul istoriei – **să ducem o asemenea politică, inclusiv în domeniul istoriei, încît să contribuim la crearea unui viitor al prieteniei și frăției tuturor popoarelor".** Istoria autentică poate și trebuie să contribuie la mobilizarea largă a conștiinței popoarelor în lupta împotriva politicii imperialiste, pentru o lume mai bună și mai dreaptă, pentru înțelegere și cooperare internațională.

In activitatea politico-educativă a partidului de formare a omului nou, cu o înaltă conștiință revoluționară, purtător al unui cald patriotism și militant consecvent pentru solidaritatea internațională cu toți oamenii muncii, istoria deține un loc important. Amplele acțiuni desfășurate pe baza Hotăririi Plenarei Comitetului Central al partidului cu privire la aniversarea a 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent, reprezintă un exemplu elocvent. O mare însemnătate au, prin conținutul și profunzimea lor, cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu prilejuite de aniversarea marilor evenimente din lupta clasei muncitoare, a poporului nostru pentru eliberarea socială și națională. Nu încape nici o îndoială că adevărul isoric, investigat și însușit în spiritul socialismului științific, reprezintă o puternică forță ideologică, o coordonată esențială a culturii și conștiinței revoluționare contemporane.

Ioan S. MUREȘAN

Nora Mironovici, graficiană reșițeană, ale cărei lucrări au apărut în revista noastră, a deschis de curînd în Ciudad de Bolivar (Venezuela) și în Austria, o expoziție ce s-a bucurat de succes de public și presă. Reproducem cîteva din lucrările expuse.

aniversări

OCTAVIAN GOGA: Sentimentele esențiale

Se plînge nesfîrșit în poezia lui O. Goga : lumea satului ardelean este definită printr-o constantă a **bocetului** („De ce bocesc toți ca într-un apocalips ?" – G. Călinescu, **O. Goga),** expresie nu a unui dezechilibru nervos, ci a **intervalului,** a existenței momentane între două transformări. Plînsul plugarilor („urziți din lacrimi și sudoare" – **Plugarii),** al dascălului (cu ochi „strălucitori de lacrimi" – **Dascălul)** sau al poetului („lacrimile mele" – **Rugăciune)** este un semn al recunoașterii **transgresiunii,** manifestată prin **dezechilibru politic** („steag țara noastră nu are" – **De la noi)** sau **dedublare.** Pribeagul se reîntoarce, Lae trece în neant, stelele se sparg. Așa cum medievalii vedeau într-un act transgresiv o răsturnare a ordinii la toate nivelele – individual, familiar, social, și cosmic –, la Goga întreaga lume este cuprinsă în hohotul existențial. Contorsionat și profund, plînsul durerii transcende imediatul și se transformă într-un act de mediere necesar supraviețuirii într-o situație **liminală** (V. Turner) : situația „unui neam amenințat în existența sa" (T. Maiorescu, **Poeziile domnului O. Goga).** Plînsul devine un ritual de **vindecare,** de scoatere din criză a omului suspendat în secvența intermediară dintre trecut („umbră vinovată" – **Trecutul)** și viitor („o dreaptă sărbătoare" – **Oltul).** Gestul magic al lăcrimării purifică : hohotul dă forță, iar rictusul gurii înnăbușe, ura.

Înfrățirea ochiului și a gurii se face prin cîntec – o altă ipostază a plînsului în poezia lui O. Goga. Versul, fixat în ambiguitatea plînsului ce cîntă sau a cîntecului ce plînge, pune și el sub semnul îndoielii existența într-o lume a unei amare nedreptăți, a unei așezări de legi care nu și-a primit sancțiunea cosmică. Prin cîntec, plînsul se transformă în spectacolul pur al irumperilor interioare („să vază lacrimile lui" – **Eu știu un basm).** Se desprinde aici o sacralizare a gesticii („lacrimi sfinte" – **Dascălul),** a minuirii lacrimilor pentru a se căuta o explicație a inexplicabilului într-un univers diform. Plînsul devine **istorisire,** o poveste începută de nenumărate ori, cu propriul ei subiect, mereu același, al fondului sufletesc traumatizat („încrucișare de accente virile și de exclamații ale durerii" – T. Vianu, **O. Goga).**

Se plînge la Goga de jale, de dor, de patimă și chiar de plîns („a plîns de lacrimile lor" – **Eu știu un basm).** Se plînge frumos, se plînge discret („o tremurată plîngere-n surdină" – **Portretul),** cu lacrimi fărîmate sau tremurînd în colțul genelor. Treptat însă plînsul devine hohot („de ce plîngi cu fața-n perne ?" – **Furtuna),** amarnic, cumplit, delirant. Lacrimile formează un văl izolator, închizînd eu-l rănit și coborîndu-l într-o regiune necunoscută, a durerii și incertitudinii proprii, a pericolului ce marchează un parcurs misterios și interzis : „Pesemne lacrimile mele / Acuma-n suflet se cobor, / Și-mpotmolindu-se-n adîncuri / Își sap acolo taina lor..." **(Lacrimi).** Se atinge regiunea tenebroasă a fantasmelor („duhul altei lumi m-atinge" – **Dascălul).** Aici lacrimile ajung la un prag al saturației peste care nu se mai poate trece. Atunci cînd plînsul și cîntecul se opresc într-o contemplare silențioasă legată de moarte, se anihilează tot ce ar mai putea însemna bucurie, creație sau viață.

Dar plînsul marchează în același timp și o depășire a condiției singularului, cîștigînd valențele unui gest colectiv cu profunde implicații sociale („cîntecele plîng în ochii tuturora" – **Noi).** Se antrenează un întreg sistem de concepții, de credințe și atitudini („plînge-vor frații de-o lege" – **Lăutarul)** și, prin participarea elementelor naturii, plînsul devine un act cosmogonic, de orînduire a haosului. Alături de bocetul „martirului țăran" se aude plînsul Oltului, al codrului și al cerului. Linia pleacă evident de la ochi și ajunge prin zări la stele, asimilînd umanul în cosmic și efemerul în etern. Fragilitatea picăturii sărace este depășită înspre veșnicie de împietrirea în mărgăritar **(Lacrimi).** Rotunjimea și perfecțiunea perlei se obține prin plînsul „unei mii de ani".

În plîns sînt înfrățite generațiile. Blestemele se transmit prin lacrimi, transformînd eșecul în acuzare. Mocnită, neputința devine speranță și anunță viitoarea apropiată. Plînsul transgresiunii este în poezia lui O. Goga plînsul victoriei.

Pia TEODORESCU-BRÎNZEU

ÎN ACEST NUMĂR SEMNEAZĂ :

C. Ungureanu, Ioona Rauschan, Livius Ciocârlie, Laurențiu Ulici, Brînduța Armanca, Ion Deaconescu, George Drumur, N. Țirioi, Vasile Dan, Al. Jebeleanu, Pavel Bellu, Al. Deal, G. I. Tohăneanu, Ion Arieșanu, Negoiță Lăptoiu, Corneliu Popeți, Gelu Todea, Petru Umanschi, Ion Velican, V. Versavia, Rade Nicolić, Neboișa Popovici, Paul E. Banciu.

cronica literară

Titu Popescu

Cărți cu ieșire la mare

Ed. Dacia, 1980

Cine citește cărțile lui Titu Popescu **(Mihail Dragomirescu, estetician, Idei estetice in scrisul lui Mihai Ralea, Specificul național in doctrinele estetice românești, Necesitatea esteticii)** are surpriza de a descoperi nu un tinăr specialist ci un om de știință, interesat, la modul cel mai gospodăresc posibil, a recupera idei, teme cărți rămase in paragină, in uitare datorită absenței specialiștilor. Ultima sa carte e de cronici literare, ocupație puțin surprinzătoare pentru posesorul unor titluri și pentru autorul unor cercetări atit de sobre. E însă cazul să amintim că Titu Popescu e, și nu in timpul său liber, cronicar al unei reviste precum **Transilvania :** o revistă ce, cred, a impus un stil critic in publicistica românească. Mai intîi, aș caracteriza acest stil prin lectura **calificată :** prin seriozitate și, desigur, competență. Titu Popescu poate să scrie, cu egală indreptățire, recenzii la cărți semnate de Athanase Joja și Nicolae Balotă, de Romul Munteanu și Geo Bogza ; poate să gloseze la obiect vizavi de cărți de estetică și de filozofie, de semiotică și de critică de artă. **Cărți cu ieșire la mare** nu e un volum de cronici juxtapuse, ci „inghite" vreo trei „cărți" in care, observăm noi, cronicile ilsutrează aceste eseuri : **Critica și afirmarea valorilor, Note despre literatura memorialistică, Homo viator – o ipostază literară.** Pină nu e bine închisă in țarcul teoriilor recenzia nu are nici un drept de existență. Stilul lui Titu Popescu este in general academic, cineva ar putea descoperi in critica pe care o profesează, un model dragomirescian : s-ar putea ca, in critica de azi, Titu Popescu să fie unicul care să urmeze nu ticurile lui Mihail Dragomirescu, ci căile realmente fertile deschise de acesta. Iubirea de sistem, de ordine, de supunere față de ideile generale, iată trăsături rare in critica literară tinără. Analizele nu sint schematice, și nici rigide. Sint multe definiții memorabile căci criticul știe să se incălzească lingă volumul pe care il iubește ; lingă autorii de care se simte legat. Despre marele cărturar care e Adrian Marino Titu Popescu scrie rinduri exacte, poate printre cele mai exacte care s-au scris ; iată cîteva rinduri, din cele citabile : **„Carnetele** sînt un jurnal de solitar, decompresat in fața hirtiei albe, care își ingăduie acest dialog tăcut in primul rind pentru a se pune de acord cu sine, din convingerea unei strategii intelectuale eficiente...". Surprinzătoare la acest filo-dragomirescian sint formulările plastice, expresive : „Scrisorile (E vorba de **Scrisorile imaginare** ale lui Octavian Paler, n. n.) fac un aliaj perfect intre spiritul apolinic și cel dionisiac, intre seninătatea severă a rațiunii și evidența vieții trăite. Rațiunea cartezianā nu se poate umple cu adevărurile umanității decit gindind-o pe o plajă fascinantă, sub fierbințeala biciuitor-moleșitoare a soarelui".

Criticul știe să-și trăiască și mai ales să-și transcrie entuziasmul ; să se bucure lingă autorul pe care il recenzează și să nu facă economie de superlative atunci cind autorul face parte dintre cărturarii de seamă ai culturii noastre. El e un critic respectuos, protocolar, uneori poate din cale-afară. Poate că totuși o economie de superlative ar fi necesară mai ales in acest moment al literaturii in care publicistica noastră a lansat pe piață o cantitate de superlative ce incepe să ne ingrijoreze. Să nu fim greșit ințeleși, ele nu aparțin in scrisul lui Titu Popescu stilului de suporter, ci incercărilor unui spirit prin excelență cordial de a-și manifesta bucuria participării la intimpinarea unor cărturari de seamă : unui protocol academic ce, pe parcurs, a devenit parte a unui demers publicistic.

Cornel UNGUREANU

P. S. In ultimul număr al revistei Vatra **Valeriu Cristea ne consacră cîteva rinduri pline de o veche și mereu atițată supărare. De ce, zice dinsul, am avut rezerve față de cartea d-sale despre Don Quijote cind acolo el nu a vrut să facă decit un simplu jurnal de lectură... și că nimeni nu-i poate răpi dreptul de a face jurnal de lectură. Dacă am avea spațiu, noi am cita bibliografia pe care o folosește criticul și care are hazul ei. Și cîteva descoperiri pe care dinsul fără bibliografie, le face, in ultimele sale cărți. Și am mai cita incă un articol pe care l-a scris insuși Valeriu Cristea și care se numea** Lecturi nefacultative. **Chiar dacă un critic care se acoperă de glorie are toate drepturile posibile, există, și pentru el, o seamă de lecturi nefacultative...**

Povestiri „suspendate"

Al doilea volum al lui Radu Țuculescu, **Grădina suspendată** (Ed. Albatros, București, 1981), cuprinde unsprezece povestiri, dintre care prima, programatică intr-o oarecare măsură pentru celelalte, dă și titlul culegerii. Volumul poate fi prin lecturi suprapuse, simultane, un gest de derută, disimulat de autor cu o anticipație intenționată a diferitelor reacții. Suprafața textelor pare inegală, fragmentelec omponente de valori diferențiabile, foarte ușor, (prea ușor, pentru un lector prevenit !), cliește ca mortar al unei construcții, oferind o minimă securitate acesteia, etc., o serie de semne care pot deruta, conduce in locuri comune in care textul nu este rezonanță, ci amortizare. Spațiul prologului, mai mult decit oricare alt fragment, funcționează in scriitură ca derută, căci poate fi un clișeu, disimulind astfel intenția de inscrenare, de context specific unui macrocontext, din care se sustrage metonimic, pentru a prezice volumul și a-l inscrie intr-o anume lectură, sau un anume cod al ei, fără de care cititorul va rămine intr-o aparență confuză și ineficientă. (Trimiterile care s-ar face in acest sens pot incepe cu Homer, „regizor" al Iliadei și Odisseei, fără insă a avea pretenția de a-l egala, disimularea fiind departe de a fi perfectă). (In prolog, autorul, naratorul, personajul, in fond, absent, se alege, sau alege un tip, „Călătorul" – generic, sau intre naștere și moarte, in timpul nelimitat din care reprezintă o clipă trecătoare, protagonistul unei călătorii inițiatice, martorul, acumulind, nelegatul, și așa mai departe – personajul primelor două povestiri, mai tirziu oarecum identificabil lui Tiberiu Haiduc, personaj al altor două povestiri, pe cit se pare partenerul unui dialog continuu, obsesiv, posibil alt ego al scriitorului, extrovertindu-se in scriere. Apa „riul" se incarcă in **Grădina suspendată** de toate semnificările arhetipului – nscătoare, potențiala resursă a vieții, păstrătoare a ei, lichid amniotic, apa vie magică copilul găsit pe ape, revine la viață purtat de apele riului, și, precum alți predecesori ai săi, mai cunoscuți, intemeietori divini și legendari, salvatori de popoare, acest copil apare odată cu inceperea construcției unui nou oraș, semn al unei noi civilizații ; la fel, in copilărie, Călătorul „se hrănea" din apa riului, curată pe atunci, „spunind că va crește in șapte zile cit alții in șapte ani") ; – frontiera dintre două lumi antagonice, dintre două tărimuri, al vieții și al morții, sau al realului și al irealului. (in copilărie, Călătorul credea că dincolo de riu se află un zmeu, gata de atac, trimițindu-și mesagerii – fluturi – să-l găsească printre tufele grădinii sale) ; – oglinda, mișcătoarea reverberație a realității pe care o insoțește, neiertătoare ei judecătoare, răsfringind imaginea aproape emblematic. Ca și apa riului, Lamira cuprinde femeia ca arhetip, fiind pe rind soră (prietenă), soție (iubită), mamă, sau nemuritoarea (portretul ei nu poate fi terminat de nimeni), inefabilul, misterul (nemotivarea aparițiilor, dispariților, acțiunilor), trăind dincolo de timp (Călătorul mai fusese indrăgostit in celălalt timp doar, cel al apei curate, al luptei cu zmeul, cel al copilăriei). Grădina suspendată este de fapt grădina regăsită, sau cea a regăsirii (după tufele de zmeură din copilărie, in maturitate apare tezaurul arheologic, „soluția" oferită de pămintul grădinii, Călătorului, pasionat arheolog, in cumpăna unei dileme existențiale, in care singura salvare păreau să rămină amintirile ; astfel „grădina" se află intre două timpuri, „suspendată" intr-o aminare, in sfirșit, recuperată).

In toate povestirile există resurse pentru lecturi asemănătoare, volumul cuprinzind in acest fel texte „suspendate" asupra unui context comun, susținind (ca și stilpii grădinilor suspendate) paralelizări uneori remarcabil convertite in descrierii (birtul, clădirea oficială in care Călătorul obține aprobarea pentru ocratirea grădinii sale, reportajul, inmormintarea bunicii, judecata etc.), in „fabule" **(Strigăt in șoaptă, Pariul, Săritura, Traista** etc.), in parabole **(In cerc).** Toate povestirile acestui volum dovedesc un scriitor preocupat nun umai de o imediată lectură a textelor sale. ci și de sugerarea, inducerea, provocarea celor viitoare, intr-o perfectă actualitate, și mai ales intr-o mereu verificabilă și valabilă intertextualitate cu marile permanențe ale culturii.

Ioana RAUSCHAN

* **Radu Țuculescu, Grădina suspendată** (Ed. Albatros, 1981).

Dimineața magicianului

marginalii

Eugen Simion a fost lăudat pentru că in **Dimineața poeților** i-a scos din nou la iveală pe poeții vechi și le-a permis să-și dovedească o neașteptată rezistență la un tratament de șoc. Criticul a folosit un vaccin, cu o compoziție care i-ar fi omorit pe mulți ; anume, și l-a fabricat trecindu-l prin trei filtre la rindul lor trecute din retortele a trei mari alchimiști : Denis de Rougemont, Jean-Pierre Richard și Roland Barthes.

In ce mă privește, aș vrea să-l laud – dimpotrivă – pentru că le-a făcut dreptate acestora punindu-i la incercarea de a descoperi poezie actuală in Văcărești.

Nu glumesc deloc. De ani de zile se spune despre critica nouă că nu incetează de a discuta despre critică, iar atunci cind e vorba să-și arate folosul aplicindu-se unor opere rezultatul este, pasămite, nul. Lucrurile nu stau așa – deși noua critică, e adevărat, se ocupă mult de ea insăși – insă obiecțiile, mereu aceleași, s-au tot făcut : in realitate noua critică nu descoperă ci doar confirmă valori afirmate și, pe de altă parte, spune altfel ce s-a mai spus. Prin urmare, in loc să fie nouă, cum se vrea, in spirit este chiar invechită.

Asemenea invinuiri n-ar sta in picioare cu privire la **Dimineața poeților,** este evident. Dintre poeții citiți acolo unii, să le spunem lucrurilor pe nume, nu mai existau decit in manualele școlare. Ei nu mai reprezentau valori actuale decit pentru cîțiva cărturari. Eugen Simion i-a făcut să trăiască din nou folosind mijloace surprinzătoare și spunind despre ei ce nu te-ai fi gindit. Or, iată marea reușită : nimeni, chiar nimeni după cite știu nu s-a plins că i-ar fi inventat. O părere sau alta poate fi discutată, insă cartea in intregul ei dă sentimentul de a fi fost scrisă nu numai nu cu ifose, dar pur și simplu cu bun simț. In pofida referințelor sale de ultimă oră, criticul a evitat cele două riscuri ale istoriei literare intreprinse din perspectiva prezentului : a le pune in spate scriitorilor din trecut modernitate cită nu pot duce, sau a face din ei niște precursori nevoiași ai scriitorilor contemporani. In cele mai multe cazuri n-a găsit in versurile lor mai multă poeticitate decit le fusese recunoscută, dar a găsit in simțirea lor mai multe premise poetice decit s-a crezut. Situație posibilă in epoci de inceput, cind mijloacele limbii și ale prozodiei sint pentru poeți autentici obstacole adesea de netrecut.

Procedind cum a procedat, Eugen Simion, fără să exagereze, a pus o pedală tendinței noastre firești – căci există un firesc al obișnuinței de a nu gindi ce este de gindit –, aceleia de a crede că mințile preeminesciene au fost mai simple decit ale noastre, uitind că Eminescu insuși, ca și Maiorescu, au putut să pară astfel cit timp n-au avut la indemină limba evoluată pe care ei inșiși, fiecare in domeniul lui, au creat-o mai tirziu (In această privință lectura comparată a unei fraze scrise de Maiorescu in germană prin 1860 și a uneia scrise in românește in aceeași perioadă este de folos). Ce-i drept, nu se putea găsi loc de intilnire mai potrivit decit amorul. In amor preeminescienii n-au avut de ce să fie mai puțin adinci decit noi, iar noi n-am avea de ce să fim mai puțin naivi.

Reușita criticului se explică in parte prin insușirea lui rară de a se așeza la cea mai bună distanță față de scriitorii vechi. Fără să-i ia vreodată de sus, cum unui spirit mai ușurel i-ar fi stat in putință, el n-a căzut nici in belfereasca evlavie care-i impiedică pe alții să-i șteargă de praf. A subliniat cu umor afabil tot ce zadarnic ar fi incercat să ferească de veselia cititorului, temperind-o astfel și impunindu-și nesilită autoritatea tonul cordial. In astfel de operații de inaltă pedagogie literară Eugen Simion este și in **Dimineața poeților,** cum ar fi fost mai potrivit să spună cineva, un magician.

Livius CIOCÂRLIE

șantier literar

NICOLAE DOLĂNGĂ

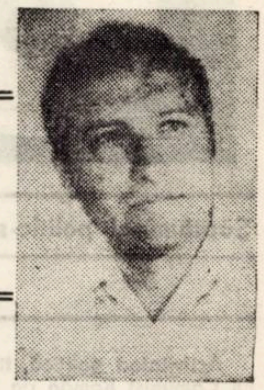

– Să incepem prin a vorbi despre „spiritul unei generații" ?

– Mai degrabă „căutările" unei generații. Noi, cei care acum două decenii ne intilneam la vreo cinci cenacluri, studenții I. M. Almăjan, C. Ungureanu, I. J. Rovina, Ș. Foarță, M. Turcu... Eram „noul val". Iată-ne incadrați azi de alte felurite valuri.

– Și iată-ne, pe unii, aproape „fără operă". Oare cind va apare tot ce am scris și ne vom ajunge din urmă pe noi inșine ?

– Oricum, sintem **implicați** in viața spirituală, cu tangajul liric intre „a fost" și „va fi".

– Am luat amindoi destule interviuri la viața noastră. Spune-mi, așa, ca la o șuetă, ce a rămas, la tine, ca „atunci", ce e „altfel" ?

– „...prin sat trec carele-ncărcate cu zori, se prăbușesc la rădăcina firelor de iarbă și bunii noștri se tot duc să le ridice, se-ntorc in grine și in maci, in umbra-aceasta de abis ce ne străbate"... Iar „altfel", intr-o carte, „Simple miracole", care stă să iasă de sub tipar. Va fi cea de a doua, semnată de mine, după cum știi. A treia ? E gata și ea, in manuscris.

– Cu teatrul cum a rămas ?

– Am scris mai multe piese. Am avut un scenariu, la radio, dedicat lui Eminescu, „Fiind băiet, păduri cutreieram". Copilul se intilnea cu ipostaze ale lui de mai tirziu, contrazicindu-se, eventual retușindu-se, in formare. Efectele specifice aparatelor de montaj din studio au permis regizorul o transpunere care a servit textul. In piesele mele apare această ipostaziere a eroului, fie și parțială, in persoane diferite, prelungirea ideii in decor sau in nemișcare. Metafora palpabilă concretă, pe care n-am putut-o include in poezie, curge printre oameni, ca fintinile albe din univers, ce neagă abisurile negre din cosmos.

– Colaborarea cu scena ?

– O eșuare, acum cîțiva ani la Timișoara, o promisiune de doi ani la Arad (cu drama „Ajută-mă să trec prin noapte" – e vorba de o „noapte" interioară, de constructorii unui baraj, perfect in realitate, dar mai puțin perfecți in ei inșiși ; promisiune la Oradea, numită „Leopardul zăpezilor", inspirată din viața unui studio de radio provincial. E un labirint uriaș această instituție, teatrul. Veghează să nu se nască oameni, eventual „prea poeți", pe scenă, cum că ar fi nefiresc ; că „in realitate, nimeni nu spune iubitei **pe talerul acestei clipe ai venit prea tirziu"...** Nu numai că am cunoscut un asemenea tinăr (care eram), dar imi pare rău că acum (tot tinăr) n-aș mai spune.

– Ai publicat și radiodifuzat, cu dezinvoltură, multe, multe reportaje.

– Acesta e un alt crimpei, al unei „risipiri" (vezi, verba volant), pentru un timp in care, totuși, cred.

Lucian BURERIU

panoramic

● La Casa de cultură din Buziaș, cititorii de literatură au participat la o intilnire cu prozatorul Ion Jurca Rovina, prilejuită de apariția in librăria orașului a romanului „Noua promisiune", a cărui prezentare a făcut-o scriitorul Ion Arieșanu.

● Casa de cultură a municipiului Lugoj a găzduit simpozionul „Permanențe ale folclorului românesc". Au prezentat referate Vasile T. Crețu, Viorel Boldureanu, Lucian Ionică, Gh. Luchescu, Achim Penda, N. Munteanu.

M. I. Ch. — T. C. M. R. I. C.

Întreprinderea de utilaj greu şi transport auto pentru construcţii

BUCUREŞTI

Pornind de la cerinţele obiective şi fundamentale ale noului mecanism economico-financiar, colectivul de specialişti ai I.U.G.T.A.C se preocupă, cu rezultate promiţătoare, în direcţia ridicării activităţii economice pe o nouă treaptă, calitativ superioară, în care creşterea eficienţei în gospodărirea resurselor materiale şi băneşti să atingă cotele unei strategii economice sănătoase şi echilibrate.

Un obiectiv major de stringentă actualitate a întregii activităţi economice este reducerea severă a consumului de materiale, piese de schimb şi energie, obiectiv cu pronunţat caracter social care angrenează întreaga masă de oameni ai muncii.

Urmărind promovarea noului şi lichidarea risipei de orice fel, diminuarea consumurilor specifice şi a normelor de consum prin creşterea indicilor de valorificare a tuturor materialelor şi pieselor de schimb, noua orientare economică se înscrie în ansamblul de măsuri menite să conducă la perfecţionarea raporturilor din viaţa economică şi socială a societăţii noastre.

Fără să se prevaleze de unele criterii obiective ale fenomenului de mobilizare manifestat prin existenţa temporară a unor stocuri disponibile de piese de schimb cu mişcare lentă sau fără mişcare, I.U.G.T.A.C caută soluţii îmbunătăţite pentru controlul şi supravegherea continuă a dinamicii de circulaţie a fondurilor băneşti, acţionînd cu rigoare ştiinţifică asupra factorilor care condiţionează utilizarea raţională şi eficientă a bunurilor materiale cunoscînd că resursele materiale trebuiesc folosite judicios şi în strînsă corelaţie cu sarcinile concrete ale producţiei.

Unitatea bucureşteană propune valorificarea conform legii a unor importante stocuri de piese de schimb pentru autocamioane, tractoare, excavatoare şi încărcătoare.

În scopul informării potenţialilor consumatori notăm în cele ce urmează o parte din reperele declarate disponibile :

Exeavator P 403

Nr. crt.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preţ	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Coroana dinţată	0401005001	buc.	1 120	2	2 240
2.	Pinion conic	0401006001	buc.	1 010	1	1 010
3.	Şaibă	0401011036	buc.	11,20	5	56
4.	Cuplaj	08400A 29	buc.	67	2	134
5.	Bolţ	0605007001	buc.	90	10	900
6.	Bueşa	N 755802 A	buc.	194	1	194
7.	Bueşa	0401024001	buc.	95	2	190
8.	Arbore cardanic	0005000001	buc.	675	2	1 350
9.	Roata dinţată	200016036	buc.	192	2	384
10.	Supapa cu pîrghie basculantă	551003001	buc.	239	2	478
11.	Inel de etanşare	R 3633221534	buc.	0,45	4	1,80
12.	Inel de etanşare	R 30531000027	buc.	43,93	1	42,93
13.	Pinion	0401009036	buc.	170	1	170
14.	Pompa dublă	716 DT 1000 R 1500	buc.	15 800	1	15 800
15.	Motor hidraulic	716 DX 8000 S	buc.	6 125	1	6 125
16.	Pinion	0401009036	buc.	78	1	78
17.	Bueşa	0401024001	buc.	95	8	760

piesele Motor S 9— S 18 D 30— TN

Nr. crt.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preţ	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Regulator	S 90800	buc.	510	1	510
2.	Jucior principal	S 180903	buc.	7	3	21
3.	Garnitura	S 90929	buc.	10,65	3	31,95
4.	Pîrghie	S 390940	buc.	16,20	6	97,20
5.	Arbore cu came D-30	D 30151	buc.	197	1	197
6.	Garnitura colector evacuare	D 30251	buc.	3	40	120
7.	Pinion regulator	R 24141	buc.	4,40	8	35,20
8.	Şurub distanţă	S 90909	buc.	4,10	2	8,20
9.	Cilindru ans. cu bueşa	S 180200 T	buc.	368	6	2 208
10.	Chiulasa motor	S 270209 A	buc.	120	4	480
11.	Siguranţa	S 90916 A	buc.	2,45	5	12,25
12.	Rola	16016	buc.	1,60	6	9,60
13.	Cep	R 24131	buc.	1,10	2	2,20
14.	Rondela	S 90921	buc.	0,20	5	1
15.	Rondela	S 90919	buc.	0,20	5	1
16.	Capac	S 909 12	buc.	2,25	2	4,50
17.	Capac şi subăr	S 90911	buc.	17,30	4	69,20
18.	Suport jiglor principal	S 90902	buc.	1,50	1	1,50
19.	Rondela	S 90919	buc.	0,20	5	1
20.	Bulon record orientabil	D 16110	buc.	1,75	5	8,75
21.	Garnitura	P 24206	buc.	0,70	20	14
22.	Colier	S 90945	buc.	2,15	5	10,75
23.	Pîrghie fixare	S 90941	buc.	4,50	2	9
24.	Dop Jiglor	S 90926	buc.	3,10	5	19
25.	Carcasa rulment	S 181403 A	buc.	321	1	321
26.	Cuplaj	S 271604 A	buc.	21	3	63
27.	Colector admisie	S 13024	buc.	96	1	96
28.	Garnitura	S 270206	buc.	2	8	16
29.	Garnitura	S 270208	buc.	6	8	48
30.	Carcasa ambrelaj	S 181209	buc.	45	1	45
31.	Capac	S 90912	buc.	2,25	2	4,50
32.	Pîrghie	S 90940	buc.	16,20	2	32,40
33.	Carcasa rulment	S 181430 A	buc.	361	1	361
34.	Siguranţa	S 90916 A	buc.	2,55	3	7,65
35.	Rondela	S 90921	buc.	0,20	5	1
0	1	2	3	4	5	6
36.	Siguranţa	S 90922	buc.	2,45	1	2,45
37.	Şurub principal	S 90927	buc.	35	2	70
38.	Piston	S 270401	buc.	57	2	114
39.	Segmenţi compresie	S 270403 A	buc.	8	20	160
40.	Carburator	S 180900 A	buc.	231	1	231
41.	Piston cu ştifturi	S 270401 PS	buc.	57	5	285
42.	Bolţ piston	S 270404	buc.	15	5	75
43.	Segment compresie sup. CN	S 270402 A	buc.	17	10	170
44.	Toba eşapament	S 181104	buc.	114	1	114
45.	Ax principal	S 181418	buc.	40	2	80
46.	Cursor	S 270612	buc.	14	1	14
47.	Şurub opturator	S 90907	buc.	4,30	2	8,60
48.	Şurub distanţa	S 90909	buc.	4,10	2	8,20
49.	Rondela	S 90919	buc.	0,25	40	10
50.	Ax Jiglor	S 90917	buc.	7	3	21
51.	Rondela	S 90919	buc.	0,30	3	0,90
52.	Piuliţa obturator	S 90908	buc.	2,70	6	16,20
53.	Şurub obturator	S 90907	buc.	6,55	2	19,65
54.	Jiglor principal	S 180928	buc.	7,80	2	15,60
55.	Suport Jiglor principal	S 90902	buc.	1,50	2	3
56.	Plutitor	S 90931	buc.	16,20	1	16,20
57.	Careasa rulment	S 181403 A	buc.	21,00	2	42
58.	Furca	S 181425	buc.	71,00	1	71
59.	Piston cu ştifturi	S 270401 PS	buc.	57	2	114
60.	Segmenţi compresie CN	S 2704031	buc.	1,30	5	13
61.	Segmenţi compresie CN	S 270402 A	buc.	17	2	34
62.	Jiglor de mers în gol	S 180924	buc.	6,55	4	26
63.	Segment compresie CN	S 270403 A	buc.	8	20	160
64.	Niplu special	D 41115	buc.	5,15	5	26
65.	Şurub principal	S 90927	buc.	35	3	105

PIESE — TRACTOR U — 650

Nr. crt.	Denumirea pisesei	Simbol	U/M	Pre.ţ	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Conductor injector Nr. 3	11016019	buc.	15,15	4	62
2.	Conductor injector Nr. 4	11016020	buc.	15,50	6	93
3.	Supapă de refulare	1418522055	buc.	7,80	60	468
4.	Garnitură Supapă refulare	1410105001	buc.	1,70	10	17
5.	Element	1418325095	buc.	19,00	20	380
6.	Piston	10303110	buc.	86,25	100	8 625
7.	Bolţ piston	10303115	buc.	14,00	60	840
8.	Filtru ulei	FU 211000000C	buc.	7,50	400	3 000
9.	Inel „O“	1410210001	buc.	2,15	5	10,75
10.	Grup regulator	1428194000	buc.	20,80	20	416
11.	Pluliţa	1413300028	buc.	0,75	60	45
12.	Garnitura	2916710609	buc.	1,00	30	30
13.	Supapă evacuare	10302118	buc.	10,50	60	630
14.	Supapă admisie	10302117	buc.	6,50	60	390
15.	Supapă evacuare	10302118	buc.	17,00	10	170
16.	Supapa admisie	10302117	buc.	17,00	3	51
17.	Semicuzinet palier Nr. 3	10301263	buc.	238	2	476
18.	Împingător	1418720023	buc.	12	40	480
19.	Brida fixare pompa injecţie	11816110	buc.	26,80	3	80,40
20.	Bueşa mijloc seaun	10301146	buc.	89	20	1 780
21.	Pîrghie ambreiaj	3116154	buc.	14,30	2	28,60
22.	Releu regulator	1410000	buc.	125,00	4	500
23.	Garnitură metalică	11516306 A	buc.	0,15	20	3
24.	Manşon de decuplare	3116186	buc.	22,70	2	45,40
25.	Radiator apă	505001 C	buc.	13,25	3	54,75
26.	Lampa	P 20600	buc.	215,00	3	645
27.	Releu regulator	1410000	buc.	125	5	625
28.	Releu de oscilaţie	3130028	buc.	60	2	120
29.	Comutator cu cheie KC	A 30553	buc.	27,80	2	55,60
30.	Corp pompa alimentare	2445103058	buc.	27,70	3	82
31.	Dop filetat	11516332	buc.	1,75	20	35
32.	Supapa pompa alimentare	2443123021	buc.	1,00	20	20
33.	Rola	2440200000	buc.	1,90	6	11,0
34.	Rondela	NUT PN 103	buc.	5,00	10	50
35.	Rola	2440200000	buc.	1,35	10	13,50
36.	Cartuş filtrant	11508030	buc.	79,60	6	477,60
37.	Racord de refulare	1813372000	buc.	5,50	2	11
38.	Cartuş filtrant	11516031	buc.	20	20	400
39.	Grup regulator	1428194000	buc.	138,70	2	277,40
40.	Injector	0832281000	buc.	66	20	1 320
41.	Semicuzineţi palier 2—4	10301262	buc.	2,25	10	22,50

piesele motocompresor MC 10 MOTOR D— 120 T.N.

Nr. crt.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preţ.	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Inel de siguranţă Ø35	STAS 5848-53	buc.	2,10	4	8,40
2.	Bueşa ax came	D-12001111	buc.	89,00	10	890
3.	Chiulasa motor	D-1200210	buc.	1 057,00	1	1 057
4.	Bolţ	P 5121	buc.	0,85	5	4,25
5.	Ghid supapa	D 122117	buc.	10,00	6	60
6.	Rotor pompa apă	2071307307	buc.	17,20	2	34,40
7.	Supapa admisie	10302117	buc.	12,25	10	122,50
8.	Supapa evacuare	10302118	buc.	216,00	8	1 728
9.	Carcasa volant	D 1200121	buc.	621,00	2	1 242
10.	Seaun supapa admisie	D 12002 1-2	buc.	21,00	20	420
11.	Ax pompa apă	2111307202 D	buc.	8,45	5	42
12.	Filtru aer	D-1200160	buc.	65,00	4	260
13.	Bueşa ax eu came paller	D-12001111	buc.	89,00	4	356
14.	Ghid supapa	D-122117	buc.	25,00	5	1 125
15.	Supapa ulei	C5 0311	buc.	28	2	56
16.	Bueşa	10303107	buc.	75	2	150
17.	Supapa de înaltă presiune	C5 3000	buc.	606	1	606
18.	Inel etanşare refulare	C 5 2906	buc.	162	2	324
19.	Cuzineţi superiori palier	51011100315	buc.	47,70	5	239
20.	Cuzineţi inferiori palier	5101110 C 316	buc.	47,70	5	239
21.	Burduf presetupa	2111307214	buc.	4,15	10	41,50
22.	Ax culbutori	D-1200212	buc.	51,00	8	408
23.	Carcasa I. ansamblu	D-1202440	buc.	60,00	2	120

24.	Carcasa II ans.	D-1202476	bue.	47,00	2	94
25.	Semicuzineți bielă CN	D-120058529	bue.	3,00	50	150

stocuri – Excavator E 04

Nr.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preț	Cantit.	Valoarea
0	1	2	3	4	5	6
1.	Dinte cupa	K 6662	bue.	137	6	822
2.	Crucea sateliților	ED 33010058	bue.	137	1	137
3.	Ax	E 032020001 F	bue.	705	1	705
4.	Roata dințată	E 0320200026	bue.	413	1	413
5.	Roata dințată	E 032040004	bue.	276	1	276
6.	Pinion	E 033010202 B	bue.	690	2	1 380
7.	Articulație dințată stinga	E 0330203001	bue.	840	1	840
8.	Butuc	E 032050101 D	bue.	392	2	784
9.	Ax	E 03104003 C	bue.	95	3	285
10.	Miez dreapta și stinga	106021/22	bue.	46	10	460
11.	Sabot	E 033010007 C	bue.	225	1	225
12.	Piston	E 031100004 C	bue.	25	2	50
13.	Pivot	E 033020019 A	bue.	55	1	55
14.	Bucșa cu caneluri	E 033010022 C	bue.	21	2	42
15.	Furca dreaptă	E 033100005 A	bue.	200	1	200
16.	Furca stingă	E 033100006 A	bue.	200	1	200
17.	Piston	K 66390002/B	bue.	10	2	20
18.	Sabotul frînă	E 033070200 A	bue.	270	1	270
19.	Cupla	E 032040007 A	bue.	95	1	95
20.	Coroana diferențial	E 033010018	bue.	1 830	1	1 830
21.	Roata de cablu	E 03121003 A	bue.	139	1	139
22.	Roata dințată	E 032030107 B	bue.	1 150	1	1 150
23.	Roata dințată	E 032030107 D	bue.	1 150	1	1 150
24.	Supapa de frinare rapidă	K 5652001 C	bue.	89	2	178
25.	Rola	E 03104002	bue.	630	5	3 150
26.	Sertar diferențial	K 564200 D	bue.	274	3	822
27.	Coroana diferențial	E 033016018	bue.	987	5	4 935
28.	Roata dințată	E 0330300054	bue.	2 560	3	7 680
29.	Roata dințată	E 0320500046	bue.	1 750	1	1 750
30.	Ax principal	E 032040001 C	bue.	1 315	1	1 315
31.	Capac cupă	E 034040200 C	bue.	450	1	450
32.	Articulație direcție	E 0330204002 B	bue.	810	1	810
33.	Semiaxă	E 033020028 B	bue.	550	1	550
34.	Pinion	E 033010202 B	bue.	690	2	1 380
35.	Roata diferențială	E 033010059 C	bue.	210	5	1 050
36.	Satelit	E 033010400 A	bue.	180	34	6 120
37.	Opritor	E 031180001 B	bue.	220	3	660
38.	Butuc	E 032050101 D	bue.	196	2	398
39.	Racord cu 2 ieșiri	E 031110200 D	bue.	204,12	2	482
40.	Sabot	E 032030302	bue.	33,03	3	99
41.	Cuplaj ansamblat	114100	bue.	768	1	768
42.	Corp	E 033010009 G	bue.	3 165	2	6 330
43.	Camera de frinare	K 56410000 B	bue.	540	4	2 160
44.	Supapa de trecere	E 033110400	bue.	190	4	760
45.	Racord cu 2 ieșiri	E 031110200 D	bue.	210	2	420
46,	Racord cu 1 ieșire	E 031116300 D	bue.	202	1	202
47.	Supapa de reglare	K 564600/A	bue.	44	2	88
48.	Supapa de depănare rapidă	K 565200 C	bue.	44	5	220
49.	Cuplaj	E 03305003 F	bue.	360	4	1 440
50.	Semicupla	E 033010019 C	bue.	38	4	152
51.	Sabot ansamblat	E 032030300 A	bue.	243	4	972
52.	Sertar cu acțiune directă	K 56380000-A	bue.	106	6	636
53.	Pivot	E 033020019 A	bue.			
54.	Capac lateral	E 033010100 A	bue.	178	2	356
55.	Sertar diferențial	K 564200 D	bue.	260	5	1 300
56.	Roata dințată	E 032020004 G	bue.	415	3	1 245
0	1	–	3	4	5	6
57.	Roata dințată	E 032020004 G	bue.	497	3	1 491
58.	Roata dințată	E 032020005 F	bue.	284	3	852
59.	Semicrucea sateliților	E 033010058	bue.	54	6	324
60.	Articulația cardanului	E 033020017 E	bue.	142	15	2 130

piesele Excavator E 0,6

Nr. ert.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preț	Cantit.	Valoarea
1.	Rola	E 050934 B	bue.	111	20	2 220
2.	Roata lanț	E 0504112 F	bue.	597	2	1 194
3.	Arbore pentru ambreiaj Motor D 110	K 648610001 D	bue.	650	1	650
4.	Mufa cu camă	E 0504116 D	bue.	425	2	850
5.	Roata cu sprijin pentru șenila cu 2 pinteni	E 051141 C	bue.	486	3	1 458
6.	Cuplare rotativă	E 05088 IV/C	bue.	637	3	1 911
7.	Element filtru ulei	09422	bue.	274	3	822
8.	Roata de intindere pentru șenila cu 2 pinteni	E 051131 D	bue.	1 156	1	1 156
9.	Bolt senilă	E 051162 A	bue.	17	20	340
10.	Tambur pentru ridicarea săgeții	E 50041 II/B	bue.	2 079	2	4 158
11.	Cercel ambreiaj	K 648611412	bue.	874	2	1 748
12.	Cuzineți din 2 jumătăți	E 0504130 B	bue.	205	2	410
13.	Roata dințată conică	E 050712 B	bue.	1 250	3	3 750
14.	Roata de presiune	E 0505117 C	bue.	347	3	1 041
15.	Roata de lanț	E 050551 B	bue.	400	1	400
16.	Colector distribuitor	E 05083 II/B	bue.	582	1	582
17.	Roata	E 051141 C	bue.	263	8	2 104
18.	Ax canelat	E 050715 C	bue.	660	2	1 320
19.	Dinte cupa Draglina	E 052215 C	bue.	295	10	2 950
20.	Roata directoare pentru senila cu 1 pinten	E 051121 A	bue.	1 716	6	10 296
21.	Dinte cupa Draglina	E 052215 C	bue.	336	10	3 360
22.	Roata dințată conică	E 050712 B	bue.	2 560	2	7 680
23.	Cripetele lingurii	E 0530412	bue.	238	2	476
24.	Cripete	E 051632 B	bue.	300	6	1 800
25.	Ax dirijor cablu	K 6724000 A	bue.	82	1	82
26.	Roata de sprijin pentru senila cu 1 pinten	E 051141 A	bue.	920	10	9 200x
27.	Scripetele lingurii	E 0530412	bue.	741	1	741
28.	Scaun cu capac	E 051711 F E 051712 A	bue.	3 860	3	11 580
29.	Pompa de injecție	P 9 A 25	bue.	1 640	3	4 920
30.	Rotor pompă apă D 108 Kirov	08113	bue.	72	1	72
31.	Supapa de scurtcircuit	P 28-13	bue.	2,30	20	46
32.	Pastila filetată	D 1100738	bue.	19	8	152
33.	Antecamera	D 1100737	bue	32	8	256
34.	Element imperecheat	P 75.15	bue.	58	4	232
35.	Cuplaj ansamblat	16 S 26 1	bue.	7,70	10	77
36.	Garnitura	FU 21000039 A	bue.	0,70	4	2.80
37.	Segmenți ungere CN	D 1100509	bue.	22	10	220
38.	Element filtru ulei	FC 32300000	bue.	69	20	1 380
39,	Segmenți compresie supapa	D 1100507	bue.	23	10	230
40.	Inel siguranță Ø52	NL 12663	bue.	5	10	50
41.	Rondela Ø16	R 5.106	bue.	0,15	20	3
42.	Inel etanșare Ø20	NL 128.63	bue.	0,60	20	12
43.	Ghid supapa evacuare	D 110070105	bue.	17	30	510
44.	Inel de etanșare	FU 21000005	bue.	0,20	8	1.60
45.	Bucșe bielă	D 110050102	bue.	151	5	755
46.	Pastila	FU 21000003 A	bue.	0,60	20	1,20
47.	Supapa de refulare	16 S 16	bue.	7,70	20	154
48.	Piston	D 1100506 A	bue.	374	10	3 740
49.	Segmenți compresie	D 1100508	bue.	9	8	72
50.	Segmenți ungere CN	D 1100509	bue.	9	3	27
51.	Inel de etanșare	FU 21000011	bue.	0,15	5	0.75
52.	Garnitura	16-145-1	bue.	1,50	20	30
53.	Dop aerisire	16-210	bue.	2,50	5	12,50
54.	Axul furcii	R 5 109	bue.	1,35	5	6.75
55.	Manșon	R 24 151	bue.	24	3	72
56.	Furca	R 24 18 2	bue.	18,30	2	36,60
57.	Garnitura	FU 21000039 A	bue.	3,70	5	18.50
58.	Cuplaj pompa injecție	D 1100820	bue.	60	3	180
59.	Element imperecheat	P 7 S 15	bue.	58,60	20	1 172
60.	Roata dințată	D 11002012 A	bue.	86,00	2	172
61.	Ax regulator	R 7-09	bue.	20	10	200
62.	Regulator RV 97-0600	P 7-01-1	bue.	318	3	954
63.	Corp regulator ans.	R 24-02	bue.	73,50	3	220,50
64.	Dop filetat	R 51072	bue.	0,90	60	5,40
65.	Șurub	E 5 123	bue.	0,85	10	8,50
66.	Pirghia regulatorului	R 24-19	bue.	8,95	10	89,50
67.	Suportul impingătorului	R 9131	bue.	7,50	10	75
68.	Pulverizator	2 G 16 S 42-1	bue.	27	3	81
69.	Corpul filtrului	FU 21400000	bue.	14	1	14
70.	Tija cu supapa	FU 25100000	bue.	30	4	120
71.	Capacul filtrului	FU 21800000 A	bue.	70	10	700
72.	Segment compresie	D 1100508	bue.	17	10	170
73	Bucșa cilindrului	D 110032 A	bue.	335	2	670
74.	Lagăr	D 1100406	bue.	59	3	177
75.	Bulon bielă TAD 11	D 1100503	bue.	32	20	640
76.	Segmenții compresie CA Sup.	D 1100507	bue.	13	20	460
77.	Segment ungere R1	D 1100509	bue.	22	35	770
78.	Lagăr lateral	D 110070213	bue.	16	4	64
79.	Antecameră	D 1100737	bue.	32	4	128
80.	Disc cuplaj	D 110126205	bue.	23	2	46
81.	Supapa de scurtcircuit	P 28 15	bue.	2,80	3	8.40
82.	Garnitura chiulasa	D 1100744	bue.	70	10	700
83.	Împingător piston	P 24.09	bue.	12	4	48
84.	Garnitura supapa refulare	16067 A	bue.	1,08	10	10,80
85.	Racord refulare	16069 A	bue.	5,50	5	27,50
86.	Inel etanșare	7421000011	bue.	0,15	5	0,75
87.	Dop de golire	FU 21000012	bue.	1,95	2	3,90
88.	Garnituta	FU 2100039 A	bue.	3,70	6	22.20
89.	Element filtrare	FC 32300000	bue.	69	15	1 035
90.	Garnitura chiulasa	D 1100744	bue.	76,80	15	1 152
91	.Piulița bielă	D 1100504	bue.	8	3	24
92.	Suport	D 110070201	bue.	15	10	150
93.	Lagăr mijlociu	D 110070205	bue.	12	10	120
94.	Culbutor admisie	D 110070208	bue.	43	5	215
95.	Șurub cap sferic	D 110070210	bue.	12	2	24
96.	Lagăr lateral	D 110070213	bue.	16	2	32
97.	Roata dințată	D 1100809 A	bue.	81	1	81
98.	Flanșa regulator	P 2404	bue.	62,50	6	315
99.	Ax cu cama	P 91321	bue.	49,50	3	148,50
100.	Garnitura capac vizitare	P 241801	bue.	0,45	30	13,50
101.	Flanșa regulator	P 24114	bue.	26,95	5	134,75
102.	Coller tija reglare	P 24119	bue.	3,45	10	34,50
103.	Racord	10109168	bue.	5,15	6	30,90
104.	Bucșa bielă	D-110050102	bue.	151	10	1 510
108.	Opritor ulei	16031	bue.	0,15	3	0,45
109.	Dop	FU 21400056	bue.	2,85	10	28.50
110.	Supapa siguranța pompa ulei Kraz	KRAZ	bue.	53	2	106
111.	Supapa pornire	D 110070704	bue.	54	2	108
112.	Farfurie resort piston	160761	bue.	3,30	15	49.50
113.	Ax ventilator	D 1101105	bue.	51	2	102
114.	Disc cuplaj	D 110120205	bue.	21	3	63
115.	Racord orientabil	P 7314	bue.	7,50	5	37,50
116.	Inel siguranță 52	NL 12663	bue.	11,25	5	56,25
117.	Segment ungere CN	D 1100509	bue.	2,45	2	4,90
11	Plăcuța sprijin	16205	bue.	0,10	10	1
119.	Șaiba de etanșare	FU 21400058	bue.	0,25	10	2,50
120.	Inel de etanșare	FU 21000005	bue.	0,20	2	0,40
121.	Inel de etanșare	FU 21000011	bue.	0,15	5	0,75
122.	Tachet	D 1100410 A	bue.	29	10	290
123.	Inel de etanșare	FU 21000005	bue.	0,20	20	4
124.	Indicator ulei	P 2451 A	bue.	5,50	10	55
125.	Lagăr lateral	D 110070213	bue.	16	4	64
126.	Garnitura	16062	bue.	10,15	20	203
127.	Racord refulare	16069 A	bue.	5,50	4	37,50
128.	Farfurie resort piston	160761	bue.	3,30	5	16,05
129.	Garnitura	16055 AE	bue.	0,40	20	8
130.	Cuplaj intermediar	D 1100824	bue.	32	5	160

Important

Unitățile de profil din economie sint invitate să consulte lista pieselor de schimb propuse spre valorificare de I.U.G.T.A.C. București, reținind că pot achiziționa orice reper in condițiile stipulate de legea nr. 11/1980.

Pentru corespondență și relații suplimentare se va utiliza următoarea adresă : I.U.G.T.A.C. str. 13 Septembrie 192 sector 5 București, telefon 31.50.70 interior serv. aprovizionare.

Prezumtivii colaboratori comerciali sint asigurați de multă solicitudine.

Emil Georgescu – Vasile BAȘA

CU FAȚA LA TRECUT...

Ghicitul în stele, în liniile palmei, în cafea, ba chiar și în cărți mi s-a părut întotdeuna, teoretic vorbind, mai aproape de artă decît de știință (las deoparte aspectul moral ; la urma urmelor escrocheria nu are un pămînt interzis, poate fi cu egale foloase artistică sau științifică așa cum poate fi laică sau religioasă, fizică sau metafizică etc.) dacă nu din alte considerente măcar pentru motivul că pretinde antrenarea, uneori exclusivă, a unei facultăți eminamente artistice : imaginația sau fantezia sau, cu un cuvînt în franc, puțin demodat însă potrivit : fantasia. A scoate dintr-un minimum de informații reale un maximum de informații plauzibile presupune un travaliu al imaginației deloc comun și mai presupune un dram de intuiție la emițător și înclinație psihologică spre credulitate la receptor. Că în istoria mai nouă a divinației (preocupare veche, din faza etnografică a dezvoltării ființei umane) pretențiile științifice au crescut pînă la ridicol, mai cu seamă cînd era vorba de ghicirea viitorului, e mai mult un semn de declin decît unul de prosperitate (nu intră în discuție, de pildă, parapsihologia, al cărei statut științific nu-i doar o veleitate) ; dar există și o știință veritabilă a „ghicirii" viitorului după cum există și una a „ghicirii" trecutului ; aceasta din urmă este, bunăoară, arheologia și de la datele ei pozitive a pornit Ion Gheorghe în vasta sa încercare de „ghicire" poetică, asadar artistică, a trecutului.

Pretextul **Cenușilor** îl constituie inventariile unor morminte geto-dacice și carpice, descrise în cîteva lucrări de arheologie apărute în ultimul deceniu și pe care autorul **Daciei Feniks** le comentează, cum zice, pe cont propriu. Oala de lut, brățara de bronz, lancea de fier, lespedea de piatră, cupa de aur, agrafa de argint, tăciunii de lemn, scheletul de os și cenușa, mai ales cenușa, excită imaginația arheologului amator pînă la propunerea de ipoteze îndrăznețe, mai toate țintind relevarea unor priorități geto-dacice ; într-un spirit proto-protocronic ni se oferă o viziune daco-centristă deopotrivă asupra istoriei materiale a omului și asupra istoriei spirituale ; aflăm cu emoție că „spadă gre-

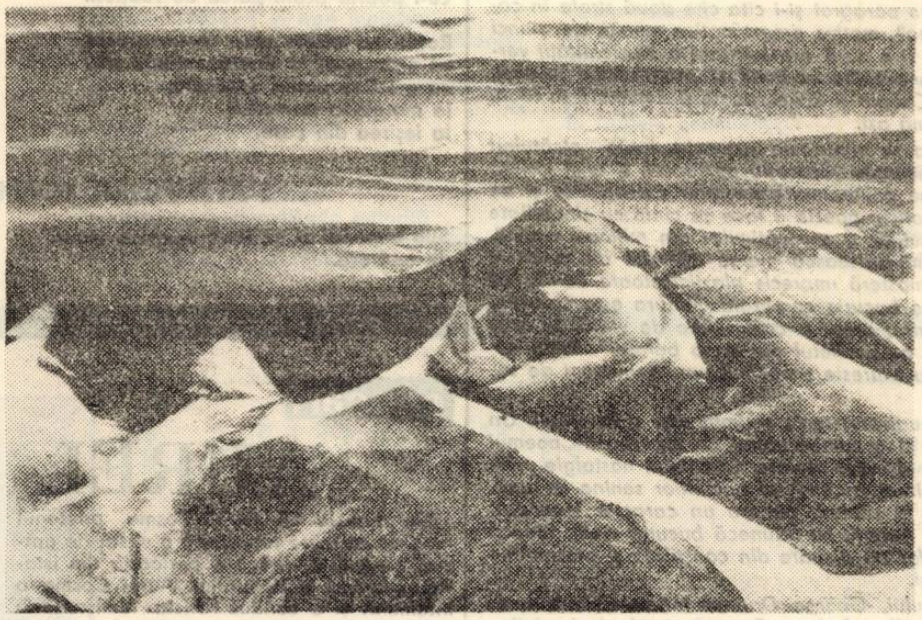

cească, scitică, spada celtică / Pe seama dacului era sabie pămînteasca ; / Orice akenakis ori paloș străin, / Avea-n el fierul dacilor ce le-au făurit mai întîi", apoi, după un interludiu reflexiv de felul „Dac fără rîșniță poate fi pe pămînt / Dar rîșniță fără om, nu poate să fie" – generos presărate astfel de cugetări în materia discursivă – ne tulbură extraordinara descifrare a divinului gebeleizis ca sinteză universală și, în egală măsură, ne mișcă recunoașterea obîrșiei getice a sfîntului patruped egiptian Apis : „Așa l-au găsit pe Tinosul, Caloian-Gebelei-Zis, / Între cîoburi din coapsa-i, întrucit el este Marele Vas : / Are-n sine firea Mamei Geea, are ; / În sine sufletul egipteanului Apis, regele sacru, bouarul / Carele-a plecat de pe Mureșul dacilor ; / Are-n sine pe războinicul Bel, are sufletul Gebelei".

Din cînd în cînd, nu atît de des încît să acopere glasul ghicitorului în cenușă, nici atît de rar încît să-l lase să ne asurzească, glasul poetului se regăsește pe sine, uită de modulațiile prozaic arhaizante și de acordurile sciițiitor emfatice spre a-și reaminti solfegiul pur, poeticește expresiv și înnobilat de accentul unui gînd mai adînc și mai presus de circumstanța pretextuală : „Să fii get cu lancie purificată la focul ce te mistuie, / Să-ți cureți arma în flăcările propriului rug – / Iată o puritate la care n-au ajuns nici grecii nici romanii". Că poetul stă de tot cu fața la trecut ține mai puțin de programul poetic și mai mult de psihologie ; cîtă vreme din ghicirea trecutului foarte îndepărtat rezultă o poezie în al cărei limbaj sensibilitatea noastră de oameni ai veacului al douăzecilea detectează adierea semnificativă a sensului poetic nu putem decît să admirăm osîrdia poetului întru acest soi de hermeneutică ; dacă îndreptarul arheologic produce însă propoziții hermetice și inițiatice de o poeticitate foarte relativă, sincer vorbind impecabil prozaice, cînd nu sînt de-a dreptul ininteligibile, drama poetului ar putea fi aceea a savantului care povestea, cum singur o spune, „de-un frig misterios / Tremurînd tot timpul mărturisirii. / A fost aproape să făptuiască surparea lumii în beznele-vacilor, / Putea să fie cel mai puternic și perpetuu, în glorie, / Dar el însuși, de nimeni împins, a luat hîrletul / Și-a astupat pururea descoperirea-i gigantică. / Opera sa, după aceea, aproape că nimeni n-o bagă în seamă ; / El suride fericit și se lasă luat peste picior de către cei tineri" ; și așa tot îl admirăm, dacă nu pentru altceva cel puțin pentru perseverență și asumare a riscului caducității.

Cum nu fac parte dintre cei care cînd nu înțeleg un text literar îl decretează fie genial fie opus, mă resemnez să constat că în **Cenușile** Ion Gheorghe e la jumătatea distanței ce desparte de pildă **Zoosofia** de **Dacia Feniks** ; optimistul din mine zice că poetul e relativ aproape de primul reper, scepticul crede că de al doilea ; și amîndoi așteaptă, totuși, ca poetul să ne redevină contemporan în sensul vital și adînc al cuvîntului ; pentru ca ultimele două versuri citate în acest text să nu se întîmple...

Laurențiu ULICI

* **Ion Gheorghe : Cenușile** (Ed. Eminescu, 1980).

FIINȚA ETICĂ*)

Cu **Elegii politice,** Ion Gheorghe descoperă o posibilitate de regenerare a lirismului său. Predispoziția elegiacă și formele incantatorii ce o însoțesc nu-i sînt proprii lui Ion Gheorghe, mult mai viguros, cu calități subliniat epice. Elegia politică, echivalînd în asociere o tensiune fundamentală, este modul în care poetul devine „glas cu durere", restructurînd, în propria sa evoluție, perspectiva asupra lumii.

Poet al genezelor și al restituirii valorilor mitice legate de orizontul țărănesc, Ion Gheorghe deslușește tensiunea tragică ce se creează între intuirea unității magice, pline de înțelesuri, a satului arhaic și între pierderea coerenței mitice. Elegia este spațiul de plîngere al acestei absențe, absență pe care n-o umple prezentul. „Poetul este ochiul însuși, ancestral, / Cețosul, rătăcitul, animalicul / Ochi din ceafă, al națiunii : / Ce vede el nu-i o părere, / El prevede-adică zărește / Cu mii de ani mai înainte / Și plînge viitorul, / Dinspre trecut" (pp. 6–7).

Ca „ochi atavic", poetului îi era accesibil în **Megalitice** universul țărănesc primordial, cu vechi înțelesuri, populat de simboluri ale originarului. Într-o succesiune arbitrară, dar posibilă, **Elegiile...** sînt materia din care se alcătuiește lumea după agonia gigantului (vezi **La căpătîiul gigantului** în volumul **Megalitice**).

Cosmogonia lui Ion Gheorghe este involutivă. Mumele, Giganții, simbolurile vechimii, sînt înlocuite de mașini, mutație ontologică care pe plan poetic favorizează trecerea la elegie și bocet. „Tot mai greu suportă spiritul uman / Tirania mașinilor. Eul mort dă buzna / Peste eul viu. Omul se ridică din somn / Tot mai transpirat și-n halucinații" (p. 111).

Granița simbolică – „riul de munte, încă luminat și pur" – separă nu numai două lumi – „ceea ce e țărănesc pe lumea asta / Și-a rămas de-a pururea încoruptibil", de „mașinile sălbatice", ci și două voci poetice, una de mare forță din **Megalitice** și alta whitmaniană din volumul de față. Acceptînd, împreună cu Nicolae Manolescu, că Ion Gheorghe opunînd miticului civilizația mașinistă, devine un veritabil cîntăreț al mașinii –adăugăm că hiperbolizarea ca mod predilect de construcție în leag. În restul / Obișnuit al zilelor, ne insultă tot soiul / De ratați, lingăi și băgători de seamă ; / Se joacă cu pîinea și cu viețile noastre și nu / Zicem nimic. Și fiecare moare singur / Căzînd ca o frunză" (p. 197).

În cîteva poezii ființa etică copleșește ființa poetică, subliniind spiritul dogmatic remarcat de C. Stănescu în prefață la antologia **Proba logosului.** După temperatura la care poetul resimte impactul între prezent și trecut, poezia devine manifest („Vă întreb cum e lumea contemplată prin / Oglinzile retrovizoare ? Încotro merge ea ?"), oracol („...Iar viitorul este al / Unei spițe fără sfială. Cine se teme / Și cui i se face rușine de pîinea ce i se dă / Va pieri pe veci. Pe legea asta / Se joacă viața celor plecați de la țară"), bocet („N-a plîns nimeni cum îmi vine mieacum / Să bocesc, / O, Patrie, patrie, patrie tu, Patrie ! "), imn („Viață lungă fiului ce nu se leapădă / De învățătura obîrșiei /.../ Viață lungă fiului ce nu-și uită ființei omului de a-și fi interzis căile purificatoare, de a se fi lăsat invadat de mașini și de un „logos mincinos" „Cel ce-a mînat mașina ca un apucat, e-un țăran. / A tras benzină din rezervor, cu furtunul de rachiu. / Îi văd buzele arse. Sentința i-au scris-o zeii pe față. / Atîta tot e mitologic". (p. 37) sau „Dar numai noi toți sîntem vinovați, că nu / Trăim eroic decît atunci / Cînd își face moartea de lucru printre noi ; / Dintr-o dată dîndu-se-n vitatăl / Plugar..."), sau înscenare lirică demolată în final de o ironie aproape sorescianâ.

Poezia lui Ion Gheorghe prilejuiește, datorită accentuatului ei proteism, un itinerar antologic al formelor expresive. Fiecare volum este un răspuns la căutările poetului de a afla expresia pe măsura îmbelșugatului său univers interior. **Elegii politice,** optînd pentru perspectiva „dinspre trecut", nu face o breșă completă în evoluția febrilă, capabilă de năstrușnicii, a poeziei lui Ion Gheorghe. Originalitatea sa de fond este generată de revenirile spectaculoase a obsesiilor majore. Carte de poeme năzuind să măsoare „tensiunea etică a pămîntului", **Elegii politice** subliniază încrederea constantă în menirea socială a poeziei : „Poezia este-ntotdeauna altceva / Decît se învață a fi îndeobște / Poezia-i ca istoria. Istoria-i ca poezia / Nu există modele de urmat" (p. 223). Reversibilitatea poeziei-istorie fixează condiția poetului de a fi o voce a cetății, prin care se face auzită istoria lăuntrică a spiritualității naționale : „Știu că sînt născut cu un anumit scop ; / M-ați inițiat fără știrea mea, / Dar nu mai știu dacă mizați pe mine, / Ori v-ați găsit un altul, / Să strige el – „Acum sau niciodată" (p. 221).

Privirea gravă, îndurerată, a poetului care străbate timpul retrospectiv și prospectiv, devine simbolic atavism și semn al vulnerabilității în fața realului, marcînd o predestinare tragică : „Cînd m-a scăldat mama și pe mine leșia primă / Mi s-a lipit pe umăr o floare fără nume. / Locul a rămas de-a pururi fără apărare ;" (p. 43).

Brîndușa ARMANCA

Ion Gheorghe, **Elegii politice,** (Ed. Cartea Românească, 1981).

lecturi

Antoaneta Apostol

Fîntîni de aer

Ed. Eminescu, 1980

Ultima carte a **Antoanetei Apostol, Fintini de aer,** apărută la Editura Eminescu, confirmă un drum poetic ascendent, potențat de o mare varietate a mijloacelor de expresie și a zonelor sensibile în fața misterelor vieții, de inspirație, dovedind rafinament și sensibiltate.

Impresia de sinceritate și de spontaneitate vine în poezia Antoanetei Apostol din efortul voluntar al sinelui de a rămîne aflată mereu în suculente metamorfozări succesive. Este o carte a mărturisirii necontrafăcute, de fapt developări de peisaje interioare derulîndu-se într-o permanentă și trează stare de meditație interogativă.

Un ecou al gravelor întrebări puse lumii și existenței implicate se repercutează asupra concretului existențial precum un curcubeu peste silueta fîntînilor de aer dar și asupra noastră, dimensionîndu-ne propozițiile : **„Aerul serii ar putea insemna o cădere / Sau o risipă de arome uitate / Pe ochiul atît de fragedei copilării. / Ar putea să insemne o răpire a noastră / Spațiu de ginduri în care cuvintele / Nici nu știu să poată pătrunde. / Aerul serii ar putea să ascundă un zbor / Sau o traiectorie / A unui glonte rătăcit din războaie, / Aerul serii ar putea să nici nu existe / Și totuși cine ne spune / Ce se ascunde în aerul serii" (Spațiu de ginduri).**

Simbolul central al cărții îl constituie **aerul,** ca haină a lumii, omniprezent în existența noastră, spațiu impalpabil dar atît de acut resimțit de fiecare în parte : **„Obsesia mea este aerul / Pentru că el ne resfiră pe toți / Cu plutirea, / Și suava noastră retragere din lume / Atunci, / Cînd lumea nu ne mai vrea" (Aerul).** Aerul este o fericire care ne consumă și pe care o consumăm, un filtru al marilor trăiri și al trecerilor dincolo de el, într-un cîmp inconfundabil al liniștii totale.

Fîntînile de aer imaginate de Antoaneta Apostol sînt stanțe ale unei rememorări afective, cu realități suprapuse, trecute și prezente, patetice ori delicate, în fond stări de spirit care se recompun prin juxtapunere, alteori prin detașări de ton și de situații : **„Să lăsăm frunzele în căderea lor / Stelele mari în drumul lor / Să ascultăm doar cum trece / Ziua. / Pe sus prin înalturi / O pasăre / Aurind depărtarea / În urma ei / Tristețea frunzelor / Căzînd / Va fi mai adîncă / Decît drumul stelelor" (Aurind depărtarea).**

Fintinile de aer reprezintă un sigiliu de autenticitate pe tapiseria cerului, impunînd plăcuta responsabilitate a viitoarelor confruntări poetice.

Ion DEACONESCU

GEORGE DRUMUR la 70 de ani

Debutînd în 1933 la „Junimea literară" și apoi făcînd parte din conducerea revistelor Bucovina literară *și* Deșteptarea, *precum și a editurii „Bucovina literară", George Drumur este autor al volumelor de versuri* Solstiții *(1936),* Suflete de azur *(1940),* Vatra cu stele *(1942) și* Însemnele anilor *(1973). El a mai fost cuprins în diverse antologii lirice, dintre care menționez* Poeți tineri bucovineni *(1938) și* Lirica timișoreană *(1970), fiind de asemeni autor de scenarii a versiunilor românești de opere muzicale ca* Orfeu, Pescuitorii de perle, Elixirul dragostei, Norma, *oratoriul* Anotimpurile, *a altor versuri pentru muzică și a multor traduceri lirice din limba rusă, germană, cehă și polonă.*

Rod al unui „efort constant de stilizare și epurare", dar și al confruntării dintre peisajul literar românesc și cel al altor continente, poezia lui George Drumur a impresionat de la început prin sinceritate, forță și bogăție expresivă, în care limba-i savuroasă și plină păstrează mereu legătura cu viața oamenilor de la țară, cu folclorul și sentimentele lor. G. Călinescu în celebra sa „Istorie a literaturii române...", în 1941, îi consacra un paragraf și-i cita cîte două strofe în care se cîntau „burgurile gotice și feudalitatea", motive programatice menite pe atunci să stimuleze o anumită ritualistică estetică și o dură expresivitate a muzicalității versurilor. De altfel, această alianță între sonoritățile verbului și profunzimile muzicii, care amintesc de inflexiunile sonetelor lui Chopin și Ravel, poate fi depistată în toate poemele lui G. Drumur scrise de atunci pînă azi.

Descripțiile de natură se succed rapid în minuscule secvențe, toate alcătuind mari tablouri – natura cu nesfîrșitele ei încîntări. Expresia personală a unei viziuni inedite despre un univers puternic altoit pe policromia aspectelor peisagistice și pe farmecul tradițional al reminiscențelor folclorice, poezia îl face să cînte cu sinceritate și convingere meditativă – bucuria frumuseților și prospețimilor din mijlocul naturii. Firea sa reflexivă nu-l împiedică să se mărturisească mereu obsedat de culori – chiar dacă imaginile sale sugerează o atmosferă imprecis plasticizatoare pentru că le convertește în idei. Astfel le păstrează o bucurie cerebrală. Natura este considerată, ca și în sufletul ciobanului din Miorița, drept o comunitate de viață. În plus este și istorie – o istorie în care voievozii au „sufletul pur ca o baladă", ființe mitice – un fel de duhuri ale naturii – și dau expresie simbolică unui sentiment de solidaritate eternă cu pămîntul patriei.

Lirica lui George Drumur prezintă un univers stenic resimțit clar și în elegii. Un univers viu cuprins în bogăția metaforelor și a comparațiilor ce realizează „poemul de haiducie al cuvintelor", cum își califică el însuși poezia. Copilăria, nostalgie mărturisită, îi este un rezervor mitologic, un „izvor ascuns" al bucuriilor senine de artă, căci, conservate de basme, ca și culorile în păduri, ea are un caracter legendar, iar moartea, reîntoarcere mioritică în sinul naturii, nu întunecă bucuria vieții, fiindcă e la fel ca legenda, ireală și imaginată, dar nu dispare din conștiința și plăsmuirea celor ce duc cu ei imaginea locurilor dragi.

Cu ceremonii de sacerdot al pămîntului, George Drumur întîmpină atît anotimpul „livezilor tinere", cît și pe cel al ninsorilor cînd „o să cadă vertebrele luminii – desfăcute – toate cîte sînt, spre inima seminței adormite sub pămînt". Această simbolistică frustă, a unei străvechi concepții materialiste despre viață și fenomenele naturii, îl ajută pe George Drumur și la vîrsta senectuții să realizeze, cu deplină stăpînire a meșteșugului poetic, versuri remarcabile, în care sentimentul de prezență și de rodire perpetuă – de cîte ori e transpus în sfera preocupărilor de artă, ne dă certitudinea că „În lumea nevăzută a sunetelor / Cuvintele devin limpezi ulcioare / Sunînd de durerile și de lucrurile anotimpului". *Chiar cînd acest anotimp nu e numai interior.*

Nicolae ȚIRIOI

CÎMPIA BĂNĂȚEANĂ

Cîmpia bănățeană netezită-ncet, ușor,
De velele zăpezilor în lungu-i fluturînd,
De nostalgii prelungi, sunînd spre mărțișor,
E-acum la ceasul ei candid, senin, de vis liniștitor, –
Înfofolită în tăceri, c-o inimă arzînd.

E-atît de limpede, de largă și profundă
Întreaga-ntindere de alb, c-abea se-aud
Cum își înfașă mugurii, secundă de secundă,
În scutece de stele, fața să le-ascundă
De vînturile rătăcite de-undeva din sud.

Din zorii fragezi încă,-amurgurile toate
Și-adună, fir cu fir, culorile, cîte puțin,
Suflîndu-le spre margini de livezi, ori poate
Spre timpul adunat în altă jumătate
A zilelor, pe unde umbre nu le mai ațin.

Și eu devin un cîntec, preschimbat într-una
De vîrstele-năsprite, strecurate prin tulpini,
Visînd să mai vibreze încă, precum struna
La presimțirea dorului, cînd dă furtuna
Întîiul ei semnal că-i timpul de cules lumini.

DIN CÎNTAT

Din cîntat în alt cîntat
Sufletul mi l-am scăldat, –
Și prin colburi și prin stele,
Prin culori, de albăstrele.

Să mi-l pun la adăpost
De ce-a fost, de ce n-a fost,
Să-l mai port de subțiori
Printre spini și printre flori.

Și să-l știu că-i mai curat
Fără lacrimi încărcat, –
Să fiu eu, – și numai eu, –
Cel mai mic și cel mai greu.

Mă cunoască turmele
Mirosindu-mi urmele,
Sunetul purtat pe șes,
Pasul larg și pasul des.

Cine mă va căuta
Să fiu ici, să fiu colea,
Să fiu ploaie, să fiu vînt,
Porumbiștilor descînt.

ÎN VIȚA ABURIND...

În vița aburind, e mustu-nfierbîntat
De greul boabelor de struguri, mai cît pruna ;
Abia se mai aud cînd trec din înnoptat
Spre zori de ziuă păsări, una cîte una,

Urcînd din frunze peste arbori somnoroși
Cîmpia unduie, ciocănitori tot toacă,
Deasupra dimineții dănțuie cocoși,
Iar ciute-agile se topesc în promoroacă.

Și-atîta liniște îmi cade peste umăr
C-aud porumbul cum se urcă-ncet, gemînd,
Îi număr opintelile,-i le tot număr,
Cît timp mă duce-n brațe mult prea blîndul gînd.

Dar nu mă-ndur să mă despart de toate-acum,
Culesul de pe cîmp e încă prea departe.
Dintr-o fărîmă de potecă-mi fac un drum
Spre filele amurgului, ca spre o carte.

TIMPUL GLADIOLELOR

E timpul gladiolelor, intens, înalt,
Prielnic dezlegării tainelor din semne,
Amestecate cînd de liniști, cînd de ape ;
Nicicînd atît de limpezi, fără de hîrtoape, –
Chemîndu-ne-ndelung cu gesturi largi, solemne,
Spre malul fără brume, malul celălalt.

Și așteptăm uimiți să se dezbrace mirii,
La ceasul de-mpliniri, cu aromiri de busuioc,
Să-și lege inimile de speranțe, de-așteptări,
Mai dindărătul ploilor, mai fără întrebări,
Tot ascultînd luminile din iarbă cum se coc,
Iluminînd însemnele fertilității, înnoirii.

Ne pregătim intens spre-un înveliș de steme,
Lăsînd să zboare fluturi, păsări, în văzduh deschis, –
Mai are vreme-amurgul să ne-nvăluie-n culori
Cu gladiole-n brațe, pure, ca de sărbători.
De-și mută-o stea de vară cuibul dincolo de vis,
Pe cerga anotimpului răsar lăstari devreme.

VASILE DAN

PARABOLA ROȚII

„O, Roată astrală,
cu spițele albe, fosforescente... !"

Un copil cu o roată alături, alergînd împreună.
Ba unul, ba altul în față.
De nedespărțit.
Fascinația este întotdeauna de sine :
Copilul se vede rostogolindu-se chiar el,
rostogolindu-se în tumbe înalte,
pe măsură ce crește viteza,
antrenînd în mișcare, asemeni scincetului de nou-născut.
Totul – exclamația admirativă a Urselor,
floarea cvadrifloră de trifoi,
steaua de seară,
vîntul călduț al dimineții ca o apă grăbită
ce-l poartă acum parcă de subțiori.

Roata cu spițele albe, fosforescente,
ca niște oase în clarobscuritate stă,
ca o felină perfid adormită,
la marginea drumului,
la ieșirea din case.

SUB IMPERIUL TOAMNEI

Sub imperiul ei să înalț noaptea ziduri
de apărare.
Cohorte grele de fluturi să se suie pe ele
Să dănțuie noaptea în jurul luminii fosforescente.

Sub imperiul ei să-mi deschid, ca pe o capă, inima
în care flămîndă cade tristețea : Pentru aceasta trebuie
să accept să vorbesc sub chiar clopotul ei
de frunze-n pîrjol,
ca sub o haină.

Să vorbesc despre propria-mi carne ca despre frunze-n pîrjol.
Despre sîngele meu ca despre un șarpe.
Despre mîna mea ca despre o rădăcină n aer.
Despre ochiul meu ca despre o stea lichidă.

Sub imperiul ei să înalț toamna ziduri
de apărare.
Iar cuvintele fie-i ultimele, șirete iscoade.

NUMELE

Unde erai plecat ? Numele tău îl purta o plantă
de interior
(care înflorea abia o dată la patru ani
o floare minusculă exaltînd o mireasmă discretă,
ușor dulceagă, care-ți ardea plămînii,
îi lumina din interior).

Unde erai plecat ?
Dar cum te mărturisești unei plante ?
Brațele ei tentaculare cuprindeau febrile totul
(dulapul dosit, biblioteca în expansiune, patul purtînd
căldura trupului tău).
brațele ei tentaculare cuprindeau febrile totul
asemeni unor funii vii, vegetale,
înaintea schimbului de locuință.

POEZIE SLOVACĂ DIN ROMÂNIA

IVAN MIROSLAV AMBRUS

DEȘI

Evoluția poemelor care de multe ori imoral
pătrund și-n lucrurile cu totul intime
este precum arderea zilei
în care ar încape încă
mii de întîmplări
și sute de ploi
din nenumărați ochi omenești

Evoluția poeziei e citeodată
ca deschiderea ușilor
deși Salvador Dali
cu siguranță ar fi spus
altfel

PLOI

Ploilor nu le pasă
nici de substantive
nici de logică
nici de oxidarea cuvintelor
nici de reversul iubirii
care ar trebui să fie neiubire

Însă ploilor nu le pasă
nici de lumea care stă
nici de lumea care aleargă
și la urma urmei nici de faptul
că nu le poți introduce
în sistemul temporar

ADAM SUCHANSKY

RĂBDARE

Aerul era mai violet, mai dens,
încît și copacii se puteau rezema de el.

Și au adormit așa, în picioare,
precum călătorii în tren înaintea sărbătorilor.

Însă respirația pămîntului prin trunchiurile lor

parcă prin fluierele orgii
urcă fără rețineri.

Noi, dimineața, uimiți,
grăbiți, traversăm livada înflorită
și nu avem timp nici măcar să observăm
luna nedormită din înalturi,
singura care a surprins clipa
cînd frumosul începu să vadă lumina zilei.

REFUGIUL VERII

Prin spațiul
dintre soare și pămînt
încă evadează păsările.

Umbrele lor sînt însă
tot mai grele.
Nu mai pot să le țină
nici coroanele copacilor,
deci ele cad
reflectîndu-se
în ape
și în ochii tăi,
în care vara
verde și sălbatic mocnește.

DAGMAR MARIA ANOCA

CONDIȚIA

Seara hoinară
se rostogolise-n neoane
spre porțile încuiate.
Cîrpiturile-i își scoteau urechile
prin geamurile întunecate.
În spatele geamurilor
actorii-și călcau
cărțile de joc pentru ziua următoare.
Nu, aceștia erau doar jucătorii.

Traducere de
Ondrej ȘTEFANKO

evocări

AUREL COSMA

De numele lui Aurel Cosma, prietenul meu de azi care rotunjește o vîrstă de optzeci de ani, se leagă o perioadă din istoria culturală a Banatului. Aurel Cosma a întemeiat și a condus revista timișoreană **Luceafărul,** a înființat un fel de editură (colecția **Luceafărul),** a sprijinit mișcarea țăranilor condeieri din Banat, a fost mentorul a o seamă de tineri înzestrați care s-au lansat în literatură, în artele plastice, a adus prin scrierile sale substanțiale contribuții la cunoașterea dezvoltării culturale a acestor părți de țară **(Istoria presei române din Banat, Istoria picturii din Banat de la origini pînă azi).**

Eu n-am ajuns să colaborez la **Luceafărul** timișorean fiindcă am intrat în literatură la apusul publicației. Îndrăgostit fiind însă de timpuriu de lumina literelor, am urmărit cele cîteva numere care au mai apărut cînd eram elev de liceu, iar exemplarele mai vechi, din primii ani de existență (1935, 1936), le-am cumpărat de la un anticariat, păstrîndu-le cu evlavie și acum. Nu mai avea revistă, nu mai avea editură, totuși aureola de mentor și-o păstra Aurel Cosma. De aceea m-am înfățișat, timid și emoționat debutant, în biroul prestigiosului om de cultură, cu un caiet de versuri. Probabil într-o toamnă. (Desigur, e cam mult de atunci, Aurel Cosma nu-și mai amintește de prima noastră întîlnire). Cu finețe și cu bunăvoință, fostul director al revistei **Luceafărul** mi-a răsfoit caietul, m-a întrebat ce poeți citesc și mi-a reținut însăilările pe-o săptămînă. Cînd i-am deschis din nou ușa, m-a primit cu aceeași bunăvoință, exprimîndu-și opinia critică despre fiecare poezie.

Ne-am revăzut numai după vreo douăzeci și ceva de ani, cînd a devenit colaborator la revista mensuală **Orizont,** ajungînd să ne împrietenim.

Consider că meritul principal al lui Aurel Cosma este acela de a fi fondat la Timișoara publicația culturală **Luceafărul.** De altfel, acest merit i-l remarcă și Șerban Cioculescu într-un recent articol din revista **Flacăra.** Distinsul critic mi-a mărturisit, cu prilejul unei întîlniri la București, că Aurel Cosma i-a încredințat întreaga colecție a revistei

După ce a părăsit Timișoara, oarecum deziluzionat, tînărul Camil Petrescu, atît de ambițios în inițiative publicistice și culturale imediat după înfăptuirea Unirii celei mari ; după ce și-a încetat apariția revista **Banatul** – Timișoara a rămas o vreme văduvită de o revistă de cultură. În anul 1935, Aurel Cosma junior (nepotul lui Aurel Cosma, primul prefect de după Unire), cu prestigiul de care se bucura și cu posibilitățile ce le avea, hotărăște să editeze la Timișoara o revistă lunară. Îi ceruse lui Octavian Goga încuviințarea ca noua publicație să poarte titlul glorioasei reviste, condusă de Octavian C. Tăslăuanu și Octavian Goga. Bănățeanul Aurel Cosma și-a închipuit un mensual pe măsura nivelului de civilizație și de cultură al orașului Timișoara. Și astfel la chioșcurile de ziare și în librării și-a făcut apariția o publicație de formatul **Luceafărului** din Sibiu și al revistei **Gîndirea,** dar mai elegantă decît surorile ei, expresiv ilustrată în interior și pe copertă cu picturi de N. Grigorescu și de alți mari pictori (timișoreanul Catul Bogdan desena coperta), cu reproduceri din tezaurul artei universale. În primele numere, directorul și-a asigurat colaborarea unor scriitori în mare vogă : Cezar Petrescu, Ion Pillat, G. Bacovia, Coca Farago, Victor Eftimiu și a tinerilor, pe atunci, Ion Th. Ilea, Radu Stanca, Haralambie Țugui etc. Pe Adrian Maniu s-ar putea spune că Aurel Cosma l-a readus în Banat, bunicul poetului, Vasile Maniu, publicist și istoric, fiind unul din fruntașii revoluției de la 1848, prieten cu Eftimie Murgu și cu Nicolae Bălcescu. Poetul Adrian Maniu a colaborat nu numai cu poezii la **Luceafărul** timișorean ci și cu articole în care susținea interesele culturale ale Banatului, mărturisindu-și admirația pentru arta populară bănățeană, pentru tradițiile noastre

Luceafărul care se bucurase și de o apariție mai îndelungată, a avut contribuția cea mai importantă la dezvoltarea mișcării literare din Banat între cele două războaie. Ca un adevărat mentor generos, Aurel Cosma a deschis paginile publicației tuturor talentelor mai vîrstnice și tinere din Banat, și nu numai din Banat. În **Luceafărul** au publicat octogenarul Teodor V. Păcățian, academicianul Alex. Lepedatu, Aurel Peteanu(tatăl scriitoarei Anișoara Odeanu), sculptorul Romul Ladea, M. Ar. Dan, Ion Dongorozi, Gh. Atanasiu, Mia Cerna, Ion Clopoțel, Volbură Poiană Năsturaș, Romulus Fabian, Aurel Bugariu, N. Ivan, I. D. Suciu, I. B. Mureșianu, Ion Curea ; poeții Dorian Grozdan (care a fost și un activ secretar de redacție), C. Miu-Lerca, Grigore Bugarin, Petru Sfetca, Ion I. Mioc, Mihai Novac, Pavel Bellu, Petre Pascu, Al. Negură, Mihai Avramescu (Iugoslavia) ; prozatorii Virgil Birou, Ilie Ienea, Mircea Serbănescu, Dorel Drăguescu, Melentie Șora și mulți alții. **Luceafărul** n-a impus un curent literar, n-a conturat o grupare literară, dar a promovat tot ce a fost talent literar între cele două războaie mondiale și a întreținut un climat cultural după Unire aici, la Timișoara.

Luceafărul nu s-a oprit numai la literatură, a sprijinit tot ce însemna act de cultură, a sprijinit creația spirituală în diferite domenii : plastică, muzică, arhitectură. Pagini întregi i-au fost dedicate tenorului Traian Grozăvescu, cu numeroase fotografii, cronici entuziaste s-au scris despre creația lui Sabin Drăgoi mai ales după răsunătorul succes de care s-a învrednicit opera **Năpasta.** Au colaborat muzicienii Filaret Barbu, Lucian Surlașiu, criticul de artă Ștefan Gomboșiu, pictorul Aurel Ciupe, prețuitul om de cultură Ioachim Miloia.

Ca editor, am lucrat cu Aurel Cosma volumul de evocări **Prin Timișoara de altădată.** În intimitatea scrierilor sale i-am admirat vastitatea informației, dar mai ales vibrația sentimentelor patriotice atunci cînd istorisea popasul lui Alexandru Ioan Cuza la Timișoara, cînd revela momente culturale din viața orașului, cînd scria despre poetul Victor Vlad Delamarina, a cărui familie o cunoscuse și o urmărise îndeaproape, despre Ion Sîrbu, istoricul lui Mihai Viteazul și al lui Matei Basarab, despre ziariști militanți din trecut. În noiembrie 1935, în **Luceafărul,** aniversînd pe octogenarul Teodor V. Păcățian, autorul **Cărții de aur,** Aurel Cosma, nota : **„Publicistul bănățean privește cu mulțumire spre fecunda sa activitate iar în mijlocul nenumăratelor documente, însemnări și manuscrise adunate și notate de-a lungul atîtor lupte (...) își evocă în taina sufletului său necazurile și bucuriile acelor vremi apuse în care el a jucat un rol însemnat"...**

Fără intenția de a face o paralelă, pot spune că rîndurile de mai sus i se potrivesc azi autorului lor. Numai că Aurel Cosma e un scriitor prezent și acum, la optzeci de ani, în activitatea publicistică, în viața culturală a Banatului și pregătește, cu hărnicia-i cunoscută, o carte de memorii. La optzeci de ani îi urez prietenește spor în muncă, sănătate și mulți ani !

Al. JEBELEANU

LAURENȚIU CERNEȚ

Despre vorbele urîte

Vorbele nu constituie, cel puțin pentru majoritatea cetățenilor majori, un motiv pentru a se opri în loc cu scopul de a cugeta profund la rostul lor în relațiile dintre oameni. Cetățenii (cei mai mulți, inclusiv minorii și neșcolarizații) conștient sau inconștient folosesc cuvintele, conform unor necesități obiective, subiective și chiar fără vreo anume nevoie și fără explicații științifice, și pășesc indiferenți mai departe. Pe zi ce trece, situația devine dramatică. Auzim vorbe urîte și nu luăm măsuri. Cîte nu ne suportă urechile în mijloacele de transport în comun, la ședințe și la cozi !

Cineva, o însă respectabilă, că doamnă nu putea fi din nenumărate cauze evidente, i-a zis pe un ton intenționat de insultă colegei de... coadă : „Codobaturo !" La care, colega respectivă, dacă mă pot exprima astfel, și pot, deoarece nu văd cine m-ar împiedica, colega respectivă deci, o cetățeancă de dimensiunile unui dulap, nurlie, dar cam năpîrlită, a rămas fără grai, neașteptîndu-se la o asemenea injurie zoo, reacționînd tardiv, ineficient și logic : „Codobatură ești tu, care bărbatu-tău face bișniță ilicită !" Eu, neimplicat în acest început de conflict (debut de conflict sună și mai frumos !), păstrîndu-mi o neutralitate afișat neinteresată, dar participînd sentimental în secret la acea înfruntare lingvistică, m-am întrebat : „De ce **codobatură ?"** Codobatura **(Motacilla cinerea)** este o pasăre mică (15–20 de centimetri), drăguță și simpatică, insectivoră (sînt mort după insectivore, din cauza echilibrului ecologic necesar), cu burtă galbenă, cap, aripi, coadă gri și gușă neagră. De unde atunci insulta ? Nu știu, dar **codobatură** rămîne o vorbă urîtă atunci cînd este întrebuințată ca înjurătură. De fapt, orice cuvînt poate fi folosit ca înjurătură. Am auzit pe cineva insultîndu-și vecinul în gura mare, spre indignarea întregului bloc de locuințe dat în folosință înainte de termen : „Inginerule !"

Un alt cuvînt urît, care înseamnă ceva frumos („sentiment foarte dezvoltat al cinstei, al moralei, al corectitudinii, al datoriei, manifestat în acțiunile, în munca, în realizările cuiva". DEX **scrupul** (ca și un derivat al acestuia, **scrupulos),** ne jenează deseori auzul. Vorba vecinei mele, o doamnă cu veleități neologice : „Mă oripilez **toată** cînd o văd cît e de scrupuloasă, scuzați de expresie. Eu m-aș arunca pe fereastră !"

Dar **curcă ?** Cu cît dispreț afirmăm : „Umblă ca o curcă beată". Aici avem de-a face și cu un regretabil fenomen de discriminare de sex. De ce numai curcă ! De ce nu și curcan ? Curcanii nu se-mbată niciodată ? Sau : „Era ca o curcă plouată..." Curcă plouată... Pe curcani nu-i plouă, nu-i ninge ?

Oo, mai sînt destule ! Mai este **iapă,** evitat cu jenă de persoanele bine crescute. Mai este **gaură,** înlocuit tot mai des cu un „orificiu" nu întotdeauna potrivit. **A băga,** socotit obscen și tradus prin „a introduce". **Burtă,** rămas intact doar în „ciorba de burtă", unde nu e vulgar ; în rest, se folosește „abdomen" sau „stomac", deși nu sînt sinonime.

Despre vorbele urîte se pot spune multe cuvinte frumoase. Depinde de vorbitor.

portrete în lemn

Dan Botta — Seninuri line-veline...

Un cavaler al gîndului, rătăcit într-o lume de asfalt, nepotrivită. Lui Dan Botta i-ar fi stat mai bine, cred, în grădina unui templu grec, cu togă albă de in și purtînd sub braț lira cu șapte coarde. Transtemporal. Fiindcă, după opinia mea, nu avea în sine aproape nimic din veacul XX. Botta cobora parcă din dunga cerului thrac. Din seninătăți „line-veline" Mediteraneene. Prin sînge și spirit. Și întreaga cupolă a frunții lui era [illegible] zugrăvită cu însemne delphice. Cristalizat oarecum în fragilitatea ordinei pythagorei[illegible]ce, arhitectura sensibilității sale era eminamente muzicală. Poetul traducea univers[illegible]ul în note și numere solare. Într-o geometrie simbolică – și cu cheile asvîrlite în hao[illegible]sul oceanului spațial.

Ce a scris[illegible] ? De toate, cum cei din generația sa. De la o poezie prea cristalină (și, poate, de aceea, rece), la eseul de idei, incantatoriu. Trecînd apoi printr-o dramaturgie cu s[illegible]onuri eschiliene. Incomod foarte – în măsura în care gîndea în coordonate infinite. [illegible] De aceea finitul, cu avîntul îngust, din piatră și țărînă, îl respingea adesea ; îl accepta rar. L-am cunoscut în ianuarie 1940, la Timișoara. Venise cu un grup de condeieri tineri, de la „Universul literar" (între care și Anișoara Odeanu). Noi ăștialalți, mai tineri, am citit versuri... Și, fiindcă se împliniseră cincizeci de ani de cînd diamantul ciobit al frunții lui Eminescu fusese înghițit de țărînă, Dan Botta a evocat pe ilustrul mort-viu. Blondul hyperborean, care era Botta, sportivul olimpic, înaltul și mlădiosul spadasin – a expus atunci nu simple idei, ci a vaerat perle. Grigore Ion – demoniacul, neliniștitul, cu ironia lui seacă, m-a întrebat a doua zi : „Cine mă-sa-i ăsta ?! Colosal ! Niciodată nu am auzit vorbindu-se de Eminescu mai frumos. Mai profund. Mai original". I-am spus cine-i. Și Grigore Ion l-a gratificat cu o înjurătură de platină, admirativă.

Certat cu Blaga pentru paternitatea spațiului mioritic, Botta a secerat oprobriu și admirație („Cazul Blaga"). Dar duelul n-a avut loc. Și un destin inițial binevoitor i s-a prelungit tragic. Weeckend-ul său spiritual s-a finalizat în „rosta"... Lîngă piinea mîndriei, i s-a adăugat ulciorul umilinței filozofice. Lîngă atlet, boala. Lîngă aspirația Totului, nimicul. Seninul s-a pătat cu nori iar grădinile templului simbolic s-au ruinat... Lira s-a stins. Dar – îmi vine să cred – Dan Botta a înțeles misterul existențial, trăit. Și, poate miruit cu lumini, a realizat rîvnita flacără din creștet. Și – cine știe ? –, poate iertat de Apollon, și-a reluat truda cu flautul, vaerînd aceleași seninuri, line-veline.

Pavel BELLU

televiziune

DUMINICĂ, 29 MARTIE

8,30 Tot înainte ! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial : „Povestea dragostei". 9,40 Omul și sănătatea. 10,00 Viața satului. 11,30 Box. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 14,00 Crăiasa zăpezii. 15,25 Filme inspirate din lupta P.C.R. Valurile Dunării. Producție a studiourilor cinematografice București. 17,00 Handbal masculin : Minaur Baia Mare – Tus Nettelstedt. 18,25 Șah. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cîntarea României. De pe marea scenă a țării pe micul ecran. Emisiune realizată în colaborare cu Comitetul pentru cultură și educație socialistă al județului Cluj. 21,00 Film artistic. Un sicilian în... Sicilia. Coproducție italo-franceză. 22,20 Telejurnal.

LUNI, 30 MARTIE

15,40 Emisiune în limba maghiară. 18,30 R.P. Bulgaria. În ajunul Congresului Partidului Comunist Bulgar. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Documentar științific. Cu ochii minții. 20,35 Roman foileton : Tăunul. 21,40 Cadran mondial. 22,05 Telejurnal.

MARȚI, 31 MARTIE

9,00 Teleșcoală. 11,15 Film serial. Dallas. 12,05 Călătorie în Univers. 13,05 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Curs de limbă engleză. 16,50 Atlas geografic. 17,10 Tragerea de amortizare ADAS. 17,20 Clubul tineretului. 18,00 P.C.R. – spirit revoluționar, gîndire creatoare P.C.R. – 1921-1981. 18,25 Almanah pionieresc. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 În întîmpinarea Congresului Uniunii Generale a Sindicatelor. 20,10 Să umplem pămîntul cu visuri, de Dan Tărchilă. 22,00 Partidului erou – cîntul inimilor noastre. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 1 APRILIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Curs de limbă germană. 16,50 Profesiunile cincinalului. 17,15 Lecția de opinie. Anchetă. 18,000 Melodii populare românești. 18,25 Mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,40 Fapte de eroi ai muncii și vieții socialiste. 20,00 Omul și sănătatea. 20,20 Telecinemateca : Fructele mîniei. (american). 22,20 Telejurnal.

JOI, 2 APRILIE

9,00 Teleșcoală. 11,10 Tăunul. 12,15 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. Curs de limbă rusă. 16,25 Școala. 17,10 Reportaj pe glob. Anvers – Bruxelles. 17,30 Viața culturală. 18,35 Desene animate. 19,00 Telejurnal. 19,30 Actualitatea economică. 19,50 Ora tineretului. 20,35 Cîntarea României. 21,05 Călătorie în univers. 22,05 Telejurnal.

VINERI, 3 APRILIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,25 Tragerea loto. 18,35 La volan – emisune pentru conducători iauto. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,40 Partidul năzuințelor și marilor împliniri socialiste. 20,10 Film artistic : Calul alb aleargă prea repede. 21,25 Reportaj '81. 21,40 Partidului erou – cîntul inimilor noastre. 22,05 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 4 APRILIE

8,30 Teleșcoală. Curs de limba franceză. 8,50 Poezia română. 9,20 Teatru : Richard al II-lea (reluare). 12,00 Concert educativ. 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 14,30 Fotbal F.C. Baia Mare – F.C. Argeș. 18,05 Ungaria la cea de a 36-a aniversare. 18,35 Săptămîna politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Călătorie prin țara mea. 19,55 Teleenciclopedia. 20,40 Dallas. Episodul 3. 21,30 Cu mască, fără mască. 22,10 Telejurnal. 22,30 Nocturna TV.

limbă și stil

Grilu!

În peisajul poeziei noastre din ultimele decenii, rostirea sonoră a lui Ștefan Aug. Doinaș se aude din ce în ce mai distinct. Ea răsună într-un spațiu poetic ilustru, populat de Eminescu, Blaga, Philippide, Radu Stanca, preconizînd – fiecare în parte și toți laolaltă – alianța indelebilă dintre **poezie** și **cultură**.

Există, printre baladele lui Doinaș, una mai puțin „citată", deși sensurile ei sînt profunde, iar realizarea artistică, remarcabilă și obsedantă. Scriitorul vizează, cu mijloace sui-generis, însăși condiția creatorului, punînd în relief, printr-o admirabilă metaforă, „neprihana" gestului poetic, menirea lui de a cultiva și a întreține și, dacă se poate, a spori frumusețea și candoarea lumii, ca visare și faptă posibilă. „Acțiunea" – oare mai sînt dascăli de limba română care rezumă și numerotează, pe tablă, „ideile principale" dintr-o poezie ? – se petrece o dată cu zăpoarele primăverii, cînd se topesc nămeții și... oamenii de zăpadă, iar copiii, în locul acestora din urmă, cată să se mulțumească, vorba poetului, „cu oameni gata făcuți". Atunci se ivește, în orașul dezolat al pruncilor, „Nebunul care vinde nea", aducătorul de **neauă** și fericire !... Numită **Poetul ca negustor de zăpadă,** amintita poezie trimite – pentru mine, în chipul cel mai firesc – către **Vinzătorul de greieri,** din ciclul **La curțile dorului,** al lui Blaga. În această ultimă ipostază a sa, Poetul pătrunde în urbe din cimp, cu greieri în păr, cu greieri pe brațe, ieșiți valmeș, din corfele pline : „Să vînză ar vrea o palmă de luncă-n cetate, / Un cîntec mai nou pentru vetre și casă". Menționez că forma „neliterară" **(vinză)** urmată de optativul **ar vrea** – care sugerează „eșecul" bunelor intenții – subțiază sensibil sensul „comercial" al verbului „vînzării".

Rostul greierilor-cîntăreți – care numai „trîntori" nu sînt, cum îi ponegrește La Fontaine (vezi și Sadoveanu, **Opere,** VI 236) – este, așadar, acela de **a aduce țara în cetate.** Ca și **neaua** negustorului lui Doinaș, greierii lui Lucian Blaga vin să bucure, cu moalele lor suspin, lumea de închipuiri, a copiilor : „Astfel intrarea și-o fac în oraș prin țipătul străzilor, / Nestînjeniți în cîntare – **greierii țării.** / Fetița mea singură, Ana lumina, în noapte / i-aude, și-o clipă surîde lunii și mării".

Pentru urechea noastră, țiriitul **molcom** și monoton al gîzei este cuprins într-o fragilă, chiar cînd este repetată, silabă : **„Cri-cri-cri,** / Toamnă gri, / Nu credeam c-ai să mai vii !" Pentru Blaga, minuscula făptură mărunțește și măsoară vremea printr-un grup de sunete extras din chiar denumirea ei în latină : **gryllus.** Fărîmița aceasta de cîntec, „Cu ușor-măruntul mers", devine, la autorul **Greierușei,** una din expresiile Poeziei înseși, așa încît el se lasă ademenit să-i prindă în cuvinte prețul și nălucirea : „Un strigăt în noapte pe bulevard : **grilu !** Din cimp / vînzătorul intrat-a-n oraș pe-un măgar, cu greieri / în păr și pe brațe, ieșiți din corfele pline... / Argint viu și negru e roiul – pe umeri. / **Grilu, grilu !** Cu sunetul scump, de zare aleasă !"

Nebunul care vinde nea și **Vinzătorul de greieri** se întîlnesc, așadar, pe bulevardele Cetății. Iar întîmpinarea lor proiectează încă o lumină asupra rosturilor Poeziei. Căci ei amîndoi împart și dăruiesc, dăruindu-se, neaua neprihanei și corfele pline cu „greierii țării".

G. I. TOHĂNEANU

arta amatoare

PANAIT STĂNESCU BELLU – SAU OBSESIILE PEISAJULUI

Peisajul, lumea vegetală, dar mai ales pădurea și arborii, ca personaje ale pădurii, sînt domeniul predilect de expansiune a plasticii artistului amator Panait Stănescu Bellu. Arborii săi sînt cînd albaștri, pe fond roșu, roz, galben, cînd roșii pe fond alb sau mov sau albăstrui. Indiferent însă de tonalitate, pictorul urmărește fizionomiile acestor „ființe" din lemn, contorsiunile lor, staturile lor drepte sau agitate, chipul lor, al unora, de mari solitari ai pădurii sau, alteori, chipul lor într-o grupare de trunchiuri anonime, îmbrățișate, formînd laolaltă o pădure. Oricum, arborii săi sînt pictați exuberant și aproape umanizați, căci pădurea sa e, în genere, apropiată de acest gen, o pădure aproape luxuriantă, cu o vegetație în extreme, fie bogată, în solstițiul verii, în cea mai lungă zi a anului, fie, austeră în solstițiul iernii, în cea mai scurtă zi, cînd imaginea pădurii este și ea pauperă. Tablourile în ulei au un zbucium al culorii, sînt solare, și optimiste. Pictorul pune pasta cu voluptate și putere, în starea sa genuină. Hașurile sale au ceva elementar și dominator în ele, însemnînd, uneori, o expresie a unui gest pătimaș sau strigăt liric lăuntric. Dar dacă uleiurile sale evocă stări emotive, pătimașe sau lirice, pastelurile sale semnifică echilibru, seninătate și spontaneitate a culorii și a spiritului. Ele nu par într-atît de construite și echilibrate ca uleiurile, dar conțin sugestii uneori mai fine, mai grațioase, denotînd o diafanitate, chiar cînd ele rămîn, unele, în stare de eboșe, abia schițate.

Desigur, obsesiile vegetalului, ale peisajului, ale pădurii, din care Panait Stănescu-Bellu și-a făcut de-acum un personaj aproape hipnotic, devin, uneori, din stil propriu, o manieră. Și aceasta se întîmplă cînd gesturile pictorului traduc o elaborare superfluă sau denotă lipsa unei expresivități și sincerități inițiale, ce îi sînt proprii, în marea majoritate a lucrărilor. Pictura sa devine atunci rutinieră, manieristă sau superfluă. Gîndirea plastică pierde din mobilitatea sa spontană, caracteristică pictorului. Dar, chiar și atunci, lucrările sale rămîn corecte, fără a cădea în banal și cenușiu. Căci Panait Stănescu-Bellu, cu o abstinație tenace, cu reală fervoare romantică ne evocă și, adeseori, ne impresionează prin larga sa paletă de impătimit peisagist. E adevărat că el este un călător ce-și poetizează adeseori natura, căci atitudinea sa este a unui sentimental (o denotă aceasta și titlurile) dar el este în același timp un călător sincer și entuziast, îndrăgostit pînă peste cap de această natură a sa, ce-i devine autentică obsesie picturală și teritoriu de expansiune a himerelor sale peisagistice.

Radu VOINEA

cartea de idei

O ISTORIE A GERMANILOR DIN BANAT

Recent a apărut în Editura Facla, în condiții grafice excepționale, volumul intitulat : „Scurtă istorie a germanilor bănățeni" în limba germană. Autorul, cunoscutul istoric timișorean, prof. univ. dr. William Marin, prezintă în această carte o privire sintetică asupra trecutului șvabilor bănățeni din momentul colonizării lor, adică începînd cu anul 1718 pînă în zilele noastre.

Lucrarea constituie o istorie a germanilor bănățeni redactată de pe pozițiile materialismului dialectic și istoric, **intiia** operă științifică ce pune în adevărata ei lumină trecutul acestui neam care așezîndu-se aici și-a contopit destinul cu cel al poporului român. Un merit al autorului este tocmai faptul că a cercetat aprofundat procesul istoric de apropiere dintre români, germani și celelalte naționalități care trăiesc și muncesc împreună de secole în Banat. Faptele sînt prezentate în spiritul obiectivității științifice fără a fi ocolite nici momentele de tensiune provocate, nu o dată, de Curtea de la Viena. O atenție specială acordă autorul prezentării cooperării politice dintre mișcarea de eliberare națională a românilor, pe de o parte, și mișcarea națională a șvabilor care luptau împotriva deznaționalizării lor, pe de altă parte. Această cooperare, manifestată încă la începutul secolului XX, va cunoaște o largă dezvoltare mai tîrziu. Într-o largă adunare a reprezentanților șvabilor bănățeni ținută la Timișoara în ziua de 10 august 1919, aceștia se vor pronunța în favoarea unirii Banatului cu România. O delegație a șvabilor bănățeni a susținut și la Conferința de pace de la Paris cauza justă a românilor privind recunoașterea internațională a istoricelor hotăriri de la Alba-Iulia privind unirea Banatului și Transilvaniei cu România.

Deosebit de interesant este și capitolul al IV-lea care prezintă încadrarea șvabilor în viața politică din România în perioada interbelică, confruntarea dintre forțele democratice și cele extremiste de dreapta în sînul acestei populații în deceniile IV și V.

Bazată pe o amplă documentație, beneficiind de o ilustrație bogată, cartea profesorului William Marin oferă o lectură interesantă și instructivă. Se cuvine să relevăm și meritul Wilmei Michels care a tradus textul din limba română în cea germană, păstrînd cursivitatea lui.

Corneliu POPEȚI

plastică

Expoziția Xenia și Leon Vreme

Concepută ca o motivație spirituală la un moment aniversar – împlinirea vîrstei semicentenare – expoziția de grafică și pictură Xenia și Leon Vreme ne înfățișează argumentele indubitabile ale constituirii unor puternice individualități creatoare. Revenind în orașul studenției lor cu această sinteză expozițională, finalizată la aproape un sfert de veac de la absolvirea Institutului de arte plastice „Ion Andreescu", plasticienii timișoreni ne invită la un incitant dialog cu semnele unei arte de o accentuată modernitate. Evoluția limbajului către sinteza formală avea să se precizeze treptat și organic, ca efect a unei riguroase disciplinări a freamătului interior. Profunzimea implicațiilor ideatice și afective ale demersului lor artistic avea să fie probată în numeroase manifestări colective și personale, care le-au făcut bine cunoscute și apreciate numele în țară și străinătate. Integrarea creației lor în importante expoziții de artă românească itinerate peste hotare și mai ales prezența în ultimul deceniu în mult comentate expoziții personale și de grup, găzduite de prestigioase galerii de artă din Elveția, Austria, R.F.G., R. P. Polonă, relevă desăvîrșirea imaginilor în consonanță cu exigențele estetice contemporane.

Xenia Eraclide Vreme a preferat sobrietatea limbajului grafic. Atît în gravură, cît și în desene, linia apare incisivă, fiind trasată cu siguranță și nerv. Formele se precizează cu claritate, recomandînd un pronunțat spirit constructiv. Fantezia graficienei timișorene gravitează în spațiul unei problematici de stringentă actualitate : **Industrială, Poluare, Șantier** sau sugerează setea de necunoscut a energiei umane într-un sugestiv ciclu pe tema **Labirintului.** Puternica sa implicare în freamătul mutațiilor contemporane, menite a modifica radical fizionomia ambianței cotidiene, mărturisește o atutidune participativă și responsabilă față de destinul unei civilizații.

Voind să frîngă austeritatea argumentului linear Xenia Eraclide Vreme intrevine în cadrul compoziției cu discrete vibrații de griuri-albăstrui sau ocru stins, conferind imaginilor o subtilă rezonanță lirică. Motivele sînt transpuse în spațiu cu o admirabilă știință a compunerii, fiind ordonate în planuri riguros ritmate, încît lectura imaginii se efectuează treptat, rezervîndu-ne satisfacția unor revelatoare descoperiri și asociații. Abilitatea cu care asamblează suplețea ductului linear cu fermitatea conturului net, limpezimea spațiului alb cu vaporozitatea stingerilor tonale, trădează o fructuoasă experiență artistică, stimulată de generoase disponibilități de transfigurare.

Pictura lui Leon Vreme – de o remarcabilă unitate stilistică – afirmă fermitatea unei opțiuni. Simțind efemeritatea aparențelor relevate de contemplația fadă a concretului, el se ambiționează în explorarea unui spațiu imaginar, născut din impulsuri interioare. Exteriorizarea subiectivului îl proiectează în sfera vibrațiilor mirifice ale mediului acvatic sau zonelor astrale, cărora li se descoperă ipostaze cromatice de maximă expresivitate.

În pictura lui Leon Vreme culoarea este supusă unor aprige metamorfoze pentru a-și impune în cele din urmă fascinanta ei sonoritate. Suprafața pictată devine cimp tensionat, populat cu structuri și semne de o tulburătoare rezonanță spirituală. Fie că este vorba de **Luminile Deltei,** de un **Început de primăvară,** de **Transparențe matinale** sau diafana respirație a **Motivului solar,** transpus în multiple variante, în toate admirăm rafinata dozare a nuanțelor. Colorist de excepție Leon Vreme își suprimă inspirat euforiile, prea zgomotoase, ordonînd respirația accentelor cromatice în jurul citorva dominante. Definitorie pentru viziunea pictorului timișorean a devenit acea obsesivă subtilizare a albastrului, orchestrat în infinite nuanțe, de la intensități de cobalt pînă la transparențe de griuri imateriale. Rafinate și caracteristice îi sînt de asemenea și armonizările în violet sau roșu-englez, cu stingeri muzicale spre ocru.

Lucrînd numai cu șpaclu, Leon Vreme își desăvîrșește lucrările prin viguroase impăstări de tonuri, trasate cu nerv și dezinvoltură. Dinamica gestului pictural se desfășoară însă în ritmuri savant ordonate, eliminîndu-se orice undă de improvizație facilă. Totul se compune cu o virtuozitate sub învelișul căreia se simte permanent voința de ordine și claritate a dicteului cerebral. Tensiunea structurilor compoziționale și vitalitatea registrului cromatic recomandă robustețea și splendoarea firii, a gîndului și sentimentelor, original și sugestiv transfigurate prin operă.

Ne aflăm așadar, în fața unei manifestări expoziționale de excepție, mesaj de artă autentică de revelatoare semnificație și rezonanță spirituală.

Negoiță LĂPTOIU

psyché

PROBLEMELE FUNDAMENTALE ALE PSIHOLOGIEI

Ed. Academiei, 1980

Printre multiplele calități ale personalității umane, în dinamica devenirii sale, un rol primordial îl deține capacitatea sa creatoare. Semnificația axiologică a personalității umane își dobîndește orientarea în dezvoltare, prin însăși parametrii calitativi ai evoluției societății noastre socialiste. Printr-un proces de autodefinire, personalitatea umană se regăsește și se va regăsi mereu, dar el se identifică mai ales prin participarea sa conștientă la această evoluție, la efortul general creativ, pe baza „concepției materialist-dialectice și științifice consecvente despre lume și viață". Complexitatea societății contemporane în condițiile revoluției tehnico-științifice, dar și al crizei mondiale de materii prime, combustibil și energie, intensifică nevoia de explozie creatoare a factorului uman. Se impune, astfel, cu necesitate abordarea unei atitudini de curiozitate epistemologică prin prisma unității dialectice dintre cercetarea fundamentală și aplicativă din partea specialiștilor din diverse domenii. Criteriul interdisciplinarității a devenit mai funcțional ca oricînd.

Cele expuse pînă acum conturează, fără a avea pretenția completitudinii, împlinirea în fapt a unui important eveniment editorial, printre ultimele ale deceniului trecut, dar fiind primul care deschide un program unitar de informare specializată în patru volume „Sinteze de psihologie contemporană", sub îngrijirea atentă și mereu novatoare a Editurii Academiei R.S.R.

Beneficiind de o coordonare generală prestigioasă și de un secretariat științific la fel de prestigios, primul volum al „Sinteze"-lor, putem afirma că vine spre cititor și pentru ca să aducă un prinos de recunoștință regretatului său coordonator, prof. dr. doc. Beniamin Zörgő. Avînd calități sintetizatoare, așa cum și-au propus autorii, acest prim volum reușește într-adevăr să facă cunoscut cititorilor avizați (psihologi, pedagogi, sociologi, psihiatri, neurologi etc.) care sînt problemele fundamentale ale psihologiei contemporane, cum se integrează aceasta în cadrul științelor umane, definindu-i obiectivul și deschiderea spre „diferitele sfere ale vieții sociale", precum și deschiderea spre interdisciplinaritate.

Deși titlul volumului include conceptul de fundamental, conținutul său aduce mereu în prim plan unitatea dialectică dintre teorie și practică, dintre legic și explicativ, constituindu-se astfel, ca imens izvor de cunoștințe, mai ales pentru psihologii practicieni și pentru toți cei care au o sete de cunoaștere în acest domeniu.

Nu putem trece cu vederea consistenta bibliografie de specialitate vehiculată, organizarea sistematică a problemelor expuse, precum și abordarea metodologică selectivă, pe care le dorim la fel de prezente și în următoarele volume : Psihologia dezvoltării și a educației ; Psihologia muncii industriale și Psihologia clinică.

Această primă apariție editorială a sintezelor se constituie ca un prețios dar științific al reprezentanților de frunte ai psihologiei românești prin mijlocirea unei prestigioase edituri.

Gelu V. TODEA

top

SAXOFONUL (II)

Interesant de ştiut că **Adolphe Sax** este autorul a nu mai puţin de 46 de invenţii aşa cum ne-o atestă schiţele şi machetele existente în expoziţia-muzeu din Bruxelles. Dintre cele mai curioase proiecte se distinge unul privind construcţia unei săli de concerte în formă de ... ou şi care, în concepţia proiectantului, urma să asigure o excelentă distribuire a sunetului. Există aci şi o machetă a unui aparat, purificator de aer, menit să slujească bolnavilor de astm bronşic precum şi schiţele-proiecte destinate să folosească construirii unei orgi gigantice manevrată de o locomotivă cu aburi ! O sumedenie de schiţe, calcule din fişele lui Sax te trimit cu gîndul la titanul Renaşterii, Leonardo Da Vinci. Din toată strădania inventatorului, rămîn concretizate în final realizările în privinţa instrumentelor de suflat, cu adevărat remarcabile. Saxofonul, pînă a ajunge la aspectul său din zilele noastre, a trecut printr-o adevărată metamorfoză, iniţial forma lui amintind-o pe cea a unui strugure din cauza nenumăratelor sale accesorii. Într-un articol din „International Herald Tribune" Michael Zwerin notează că după ce Bechet introduce saxofonul în muzica de jazz, acesta e dat pradă unei perioade de uitare, ce-i drept scurtă. Virtuţile sale vor fi redescoperite apoi de către A. Rollins şi Johnny Hodges. Prin anii '30 mari artişti ca Ben Webster, Coleman Hawkins şi Lester Young vor şti să-l impună definitiv în muzica de jazz. „Moştenirea" va fi preluată de Charlie „Bird" Parker, Lee Konitz, Paul Desmond, Gerry Mulligan, ca apoi nebănuitele resurse ale saxofonului să fie exploatate din plin de generaţii de interpreţi. King Curtis şi Junior Walker îl vor introduce în muzica Rhythm & Blues, găsindu-şi apoi un loc inconfundabil în muzica Rock. Dacă prin anii '60 acest instrument a fost eclipsat de chitara electrică, azi curentul New Wave ni-l readuce în atenţie prin participări de excepţie. Dexi's Midnight Rumners, Madness, Roxy Music, Ian Dury, iată doar cîteva grupuri ale momentului pentru care saxofonul înseamnă mai mult decît un simplu element de decor.

Petru UMANSCHI

sport

VLĂTĂNESCU ...

...a dovedit, de cum a-nceput sezonul cel nou al fotbalului şi că el are talent şi că, salutîndu-i ivirea în arene, n-am minţit deloc — ceea ce am dori întotdeauna ; simbătă, cu Steaua, cînd toţi cei „11" timişoreni au trudit cît... zece (fiecare !) şi Vlătănescu s-a văzut în fracu-i de senior al gazonului, ţesînd minuni de pase şi dribling-uri, luînd, deci, pildă, de la mai marele stăpîn al luptei, Emeric Dembrovschi, un cetăţean atît de brav, încît numele şi isprăvile sale trebuie neapărat aşezate în preajma domnitorului inimilor fotbalistice, Nicolae Dobrin. Şi Nucă, acum copt, s-a trezit din vegetaţia-i tîrzie, copleşit, cred, şi de forma (ce cuvînt !?) sportivă a lui Nedelcu II, care, orice-ar zice-ai săi, e întîiul ! Ca să-i înfruntăm cu sorţi de izbîndă pe sobrii englezi, n-ar fi rău ca antrenorii naţionalei să arunce un ochi (deschis) şi pe la Timişoara — şi nu numai aici —, pentru că, mi se pare, „senatorii" par vlăguiţi, fie din pricina sărbătorilor de iarnă, fie din cea a echinocţiului de primăvară. Altfel, vom justifica mereu cauzele cele adînci prin înscrisuri de suprafaţă, şi ne vom ocupa nu de reperarea necazurilor, ci de justificarea greşelilor, chiar de-s ele şi evidente, precum glumele cu arbitrii. (Fac parantează, că aşa i se cuvine, pentru **Cristian Teodorescu**, care a sfidat vreo 45.000 de spectatori la meciul „Poli" Timişoara —, întîmplarea fiindu-i potrivită ca să aplice un regulament doar de el ştiut, bun pentru orice, numai pentru fotbal — ba ! Deşi cezarii au primit ceea ce li se cuvenea — victoria —, n-am uitat „recitalul" fluieraşului, aşa încît maestrul trebuie tras de mînecă) ...

Teodor BULZA

cenaclu

În şedinţa de marţi, 24 martie, a **Cenaclului Asociaţiei scriitorilor şi al revistei „Orizont"** din Timişoara, **Ion Velican** a citit proză — „Sfîntul de pe promontoriu". Referatul, amplu şi la obiect, a fost susţinut de **Ion Arieşanu** : „...personajele lui Ion Velican sînt tipologii stranii, neobişnuite... mari naivi, solitari, molcomi... ce explodează în trăiri pătimaşe... Ceea ce e caracteristic autorului — puterea de a imagina paradoxalul, cum şi ştiinţa de a alcătui poveşti... Felul simplu, direct, de a povesti, puterea de generalizare şi sinteză duc spre maniera basmului... poveştirile sale sînt nişte basme moderne..." Pe marginea textului citit şi a referatului prezentat au luat cuvîntul : **Laurenţiu Cerneţ**, care a amendat cîteva inadvertenţe din text ; **Gheorghe Terziu** : „...proza e interesantă prin aceea că generalizează, la nivelul secolului XX un asemenea personaj..." ; **Ion Marin Almăjan** : „...tema nu e nouă... figura bătrînului şi atmosfera casei sînt cel mai bine realizate ...(dar) povestirea e doar un exerciţiu..." ; **Rodica Bărbat** : „...proză interesantă prin ceea ce spune implicit..., dispersarea stilului nemulţumeşte..." ; **George Şerban** : „...autorul a creat o figură renascentistă pe care a fixat-o în secolul XX... sfîrşitul e firesc... prin comprimarea textului s-ar putea ajunge la o parabolă..." ; **Vasile Versavia** : „...referatul a fost exact... schema povestirii ar fi putut duce la ceva grozav..." ; **Marcel Tolcea** : „...mi se pare că acest text este o relatare despre o povestire..." ; **Marian Drumur** care a făcut cîteva observaţii asupra stilului şi a finalului lucrării ; **Sofia Arcan**, care a condus lucrările şedinţei : „...referatul a fost bine alcătuit... proza citită e tezistă... bătrînul din text e un personaj interesant...". În final, referentul a ţinut să mai sublinieze : „...povestirea nu circumscrie drama eroului... între tragismul figurii eroului şi realizarea lui în text este o mare discrepanţă...". Tableta serii — „Idee de discurs de recepţie la Academie" a fost prezntată de **Laurenţiu Cerneţ**. Şedinţa de săptămîna viitoare va fi dedicată umorului.

M. ITTU

corespondenţa

Al. Marian : Sporeşte, într-adevăr, numărul plicurilor cu poezii care sosesc la redacţie, dar anul acesta încă — deşi detună primăvara — nu ne-a sosit nimic de excepţie. **Edith Iaksa** : „Ca o sămînţă a unui fruct / voi cădea între zidurile bătrîne / ale pămîntului —" e un izbutit început de poezie, dar în rîndurile imediat următoare dvs. formulaţi şi consecinţele îngropate în această sugestie frumoasă, şi pînă la sfîrşit spuneţi tot ce se va mai întîmpla, povestiţi. Trebuia să „vorbiţi" în continuare tot prin imagini spre a vă menţine în teritoriul poeziei. În celelalte poezii se întîmplă la fel. „Ninge" poate fi luată în consideraţie integral. Vă aşteptăm în continuare. Cît despre aforisme... cîteva scapără : „Arta va trece cu sobrietate adîncă şi se va descompune : în umbră şi culori". „Visăm spre a pierde iluziile". „Cînd o anumită idee se maturizează, ea devine lege în numele naturii". **Alexandru Armindeanu** : Evident, sînteţi posesorul unei experienţe a scrisului şi de aceea, în legătură cu poeziile trimise, întreb : jocul acesta al versificării inteligente, întemeiate şi pe rime alese şi pe „montarea" cuvintelor în expresii „şocante", n-ar putea continua în fiecare poezie ? Ar putea, desigur. Şi atunci, pînă unde ar putea continua ? Dacă „Timpul mort şi-ntinde trupul şi devine veşnicie", poezia, tot întinzîndu-se, ce poate deveni ? În legătură cu celălalt aspect, al montării cuvintelor în expresii insolite, în opoziţie cu altele deja fixate în obişnuinţă („De din vale de auz", „Mugurii se-arată cruzi") ni se pare că procedeul aceasta ar trebui să zidească treptat un sens strămutat — dar un sens totuşi — pentru că dînd satisfacţie doar versificării şi rimelor, totul sfîrşeşte cum a început : ca joc verbal, infinit. Ce-ar fi putut fi „mugurii de din vale de auz" care se „arată cruzi" încă ? Era posibil să construiţi un sens nou (templu !) în acest teritoriu de dincolo de simţuri, da auz, cum ziceţi. Ar fi fost şansa poeziei, cred. Altfel, mai bine deci, stau lucrurile cu celelalte poezii : „Străin între arbori...", „Casa trează", „Voluptatea ochiului" etc. pe care le-am reţinut şi aşteptăm numele dvs. adevărat, ca şi cîteva date personale. **Iustin Stroescu** : E sesizabilă o ucenicie literară dar ni se pare întemeiat să reproducem aceste versuri care vă aparţin : „Unii îmi spun c-alerg după himere", ca şi : „E dreptul meu şi-aşa îmi stă în fire / Să mă eternizez în nemurire". **Al. C. Aldea** : Şi fabula şi sonetul satiric sînt destul de izbutite şi credem că e mai potrivit să vă adresaţi, cu mai mult material, revistei det profil. **Texte în afara poeziei : Cristian Poenaru, Dan I. Emil, Tudor Pribac, A. X. Corina Apostol, Ion Huďac (?), Mircea Teofil, Adriana Corcheş.**

V. V.

prietenii revistei „ORIZONT"

Dan Adrian

CÎNTEC DE TRUBADUR

Femeie mică,
te trezeşti ca o înginare
din somn,
şi umpli oraşul...
Tropăi pe dalele
albe — bătăi grave
de tobă ascund o risipă
de mii de petale,
o orgă din şoapte
ţesută-mprejurul
mirosului tău, în loc de cămaşă.

Treci apărată de zaua
cu flori a unei dimineţi
condensate.

VIZITE

Te-am întîlnit pînă azi
de o mie, poate, de ori,
în zile ce nu
s-au mai sfîrşit de atunci,
fiică a îndoielii,
ursuză şi nepedepsită...

Şi n-am apucat să te-ntreb
care e munca ta.

După fiecare „Salut !"
cu care înunzi
subsolul de lăcuste
al platformei noastre
desăvîrşite, a trebuit
să-nroşesc pereţii albi cu amprente
de noi presupuneri
ireversibile.

CONTRASTE NOI

S-a făcut
atît de tîrziu încît nimeni
nu se mai gîndeşte
să tragă obloanele (e lumină
ca ziua)
şi zgomotul oraşului creşte
în loc să scadă
lăsînd în urmă vocile
care obişnuiau să-i conteste
tălăzuirea.
Tu
ai intrat în mine
crezînd că astfel intră o fiinţă
în viaţa ei, şi iată,
deja e prea tîrziu
ca să mai ieşi
(poţi rămîne oricît).
Nu căutăm acum
ceea ce am putea
să păstrăm, ci tot ce poate fi,
dintr-o clipă într-alta,
lăsat la o parte.

S-a făcut atît de tîrziu încît
să ne grăbim
or fi o nebunie —
soarele
îşi lasă hamburul să ardă.

mapamond

ÎNTRE SAT ŞI ORAŞ (I)

La oraş sau la ţară ? Unde e mai bine să trăiască omul zilelor noastre pentru a-şi păstra sănătatea şi pentru a-şi prelungi viaţa ? Iată o întrebare pe care şi-o pun tot mai des oamenii de ştiinţă din lumea întreagă. Încă din timpuri străvechi oamenii aspirau la o viaţă lungă şi fericită. Vechile legende vorbesc despre oameni care au trăit cîteva secole şi chiar o mie de ani, biblicul Matusalem atingînd venerabila vîrstă de 969 de ani ...

În realitate însă eroii adevăraţi ai antichităţii au trăit foarte puţin ; Alexandru Macedon, de pildă, a trăit doar 32 de ani, iar vîrsta medie a populaţiei Egiptului antic nu depăşea cu mult 30 de ani. În întreaga sa istorie îndelungată omul a căutat pe toate căile să ajungă la acel faimos „elixir al vieţii" şi al „tinereţii fără bătrîneţe", dar se pare că acest ideal este încă foarte departe ...

Astăzi se dă o atenţie tot mai mare acestor probleme şi se fac ample cercetări în domeniul gerontologiei. Ştiinţa studiază mediul ambiant, modul de viaţă, de muncă şi odihnă, regimul alimentar etc. încercînd să descopere unde trăiesc oamenii mai mult, la ţară sau la oraş ?

Diferenţa dintre modul de viaţă de la ţară şi cel de la oraş există încă din momentul apariţiei primelor oraşe, deşi în tot acest răstimp relaţiile dintre sat şi oraş s-au schimbat mereu. Astăzi ele sînt cu totul altele decît acum o sută cincizeci sau chiar douăzeci de ani... iar în viitor e greu de presupus că între sat şi oraş va surveni o uniformitate absolută. Căci, pe lîngă o tot mai mare apropiere care există, între ele rămîn şi pe mai departe deosebiri fundamentale, încît se pune întrebarea : cît şi ce influenţează sănătatea şi vîrsta locuitorilor de la oraşe şi sate ? Mulţi cercetători susţin că viaţa la ţară are o influenţă binefăcătoare asupra sănătăţii şi prelungirii vieţii oamenilor, prin înseşi condiţiile de trai care există acolo, adică un aer mult mai curat, mai multă mişcare şi o viaţă mai puţin agitată decît la oraş. Pînă şi un scurt popas la ţară are darul dea- influenţa buna dispoziţie, de-a înlătura tensiunea psihică şi oboseala specifice marilor oraşe. Să nu uităm însă : aerul, apa şi ceilalţi factori naturali au un mare rol în viaţa omului, dar pe lîngă toate acestea un rol şi mai mare îl au condiţiile socio-economice.

De un lucru însă trebuie să se ţină seama : reprezentările subiective despre tribulaţiile vieţii de oraş, în comparaţie cu viaţa de la ţară, nu se potrivesc întotdeauna cu datele exacte care arată caracteristica ştiinţifică a stării sănătăţii populaţiei de la oraşe şi sate. De obicei atenţia se acordă mai mult părţilor negative ale vieţii din oraşe (zgomot, poluarea aerului, ritm „nervos" etc.) uitîndu-se, între timp, şi avantajele pe care le aduce viaţa la oraş : serviciu medical de calitate, o securitate tehnică desăvîrşită, cultură sanitară superioară, posiblităţi mai mari de activitate sportivă de masă etc. În orice caz, avantajele pe care le au locuitorii oraşelor, în comparaţie cu acelea pe care şi le pot asigura sătenii, fac viaţa celor de la oraşe mult mai bună şi mai uşoară.

(VA URMA)

evrika!

- **Cînd Cupidon îşi atinge ţinta cu săgeata, devine campion olimpic.**
- **Pămîntului i-ar fi fatală statornicia. Omului, nu.**
- **În muzică se vorbeşte de contrapunct ; în literatura modernă — de contra punctuaţie...**
- **Dacă şi furnicile ar ţine evidenţa propriilor succese, muşuroiul ar fi un cor de laude.**
- **Auzind de „bastonul mareşalului", generalissimul îşi procurase ciomag.**
- **Datorită chirurgului îi ajunge uneori omului cuţitul la os ?**
- **Să fii strungar, să te cheme Dulgheru şi să nu ştii decît să joci fotbal...**
- **Ciinele care n-a muşcat niciodată, moare neimpăcat.**
- **La momentul oportun cu un singur strop de apă poţi stinge un viitor mare incendiu.**
- **Şi papagalul poate fi vopsit (în negru !), dar nimeni nu va crede că e cioară.**
- **Într-o lume cu toate frunţile descreţite, umoriştii ar fi de prisos.**

Ion VELICAN

COPILĂRIE

Stelele se scaldă in singele alb,
în timp ce plutaşii duc undeva zilele mele
şi cocoşii de noapte cheamă morţii.
susură indepărtata cascadă a amintirilor.
Pe muntele rosu al copilăriei
soarele n-a clădit cuibul sărutărilor.
Prin tunelul ochilor, prin strimtoarea sufletului,
numai vinturi au benchetuit nebunatic.
O, zile negre-sculptori ai războiului –
de ce cu dalta durerii ascutite
aţi brăzdat pe fata băiatului deprimarea,
incit florile surisului nu mai infloresc ?

ÎN DIMINEAŢA ACEEA

În dimineaţa aceea prea devreme au trecut tancuri
peste inimle noastre
şi peste griul tinăr.

În dimineata aceea n-a răsărit soarele
şi un steag
în singe a căzut,

În dimineaţa aceea o cioară croncănea deasupra casei
şi mama după fiul ei
plingea în hohote.

În dimineaţa aceea şi eu imi ascundeam privirea
de laţul spinzurătorii care se legăna incet in piaţă.

...iar seara doream – copil nebun –
să cresc ca un plop svelt
care să se prindă la harţă cu vintul.

În dimineata aceea au trecut tancuri
peste inimile noastre
şi peste griul tinăr.

CARPAŢII

Verde şi alb.

Pe indepărtate culmi
apleacă-ţi fruntea obosită
şi ascultă cum sună
cristalul cerului.

Va fi oare
melodia eternităţii
inceputul şi sfirşitul lumii ?

În suflet,
tăietura de diamant a liniştii,
uitată de mult
în pieţele
oraşelor.

Dragosea imaculată !

din literatura universală

RADE M. NIKOLIC

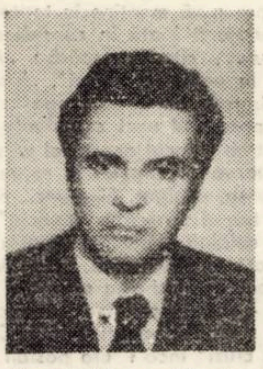

Din Iugoslavia ne vine poetul Rade M. Nikolić (născut la Prizren, 1928) autorul a mai multor volume de poezii şi proză, membru al Asociaţiei scriitorilor din Serbia, actualmente stabilit la Belgrad, unde lucrează la Radiodifuziunea iugoslavă.

Aventura poetică a lui Nikolić a inceput la Priştina, unde, o dată cu publicarea primelor versuri, a intemeiat revista literară „Stremljenje", care a avut un rol important în promovarea literaturii din această regiune a Iugoslaviei.

Cosovo, un ţinut pitoresc dar sărac, a fost deseori evocat de poet. Sint impresionante, pline de un farmec aparte, poeziile sale despre copilărie, strivită de maşina ultimului război, plecările dese („In străinătate") în lume ale oamenilor de prin partea locului, in căutarea unor cîştiguri mai bune, aşteptarea plină de speranţe deşarte a celor rămaşi acasă. De aici, o notă duios melancolică, dar şi de revoltă, ce străbate poezia lui Nikolić în prima perioadă a creaţiei sale. Va scrie poetul şi „Zilele fără soare", „Amintiri despre mama", va cinta şi „Bărcile scufundate", ajungînd cu „Jurnalul" său pînă la „Constelaţii", dar primele teme anunţate nu se vor pierde, deşi, ulterior, poetul îşi va lărgi considerabil aria tematicii sale. Melodica simplă a liricii sale, cu rezonanţe emotive bine strunite, fără invenţii eliptice sau cu o echilibristică metaforică, a unor confraţi mai tineri, va inscrie stilul constant al poetului după „logica" sa interioară şi măsura talentului său. Verbul poetului va fi şi o chemare patriotică, dar şi tăietură filigrană a unui moment istoric al ţării sale, o mărturie sinceră şi vibrantă a unei epoci, nu de mult trecute, a unei sensibilităţi poetice autentice.

Neboişa POPOVICI

O floare tirzie,
pe care ai cules-o în grabă
între Bucureşti şi Braşov,
în nopţile treze ale durerii de piatră
vor arde în inimă
ca o flacără.

SCRISOAREA

Toţi soldaţii din lume sînt aceiaşi,
toţi au aceleaşi zile şi nopţi
şi toţi scriu aceeaşi scrisoare.

Fetelor,
faceţi un semn întotdeauna soldaţilor
cu batista zimbetului alb de zăpadă !

Deschideţi larg porţile primăverii
îngînduratului pas al soldatului,
întindeţi-le cupa binelui.

Sfîşiaţi toate armonicile bete
care le îngînă soldaţilor
cintece triste.

FEDERICO GARCIA LORCA

Cînd pieptul său l-au
ornamentat cu trandafiri roşii,
ziua şi-a legat o maramă neagră.

Ghitarei sale i-au pleznit toate corzile
şi din ea a zburat pasărea
sufletului Spaniei.

Acum ea rătăceşte deasupra ţărmurilor pustii,
a pădurilor, drumurilor şi riurilor,
în căutarea unui mormint.

DOSITEI

Obosit de călătorii, bătrîn, beteag,
îşi scrie, la Triest, ultimele pagini ale
cărţii pentru popor. Şi în timp ce ziua se stinge, pierdută,
amintirile il năpădesc, asemena păsărilor.

O, cu ce înaltă bucurie şi dorinţă
în chiliile mînăstirii de la Hopovo,
a citit el minuntele vieţii ale sfinţilor,
tinzînd spre o lume mai mănoasă şi ceasuri de linişte.

Jurizător la vraja sufletului inocent,
cu tristeţea copilului înşelat,
a căutat în van steaua sa şi a adevărului,
şi iubirea, în multe ţări ale lumii.

Singur, fără patrie şi prieteni,
în noaptea grea, în timp ce vuieşte marea şi vîntul,
el vede cum se înalţă soarele
în ţara strămoşilor deasupra Fruşcăi-Gore.

RUGĂCIUNEA DE DIMINEAŢĂ

Se crapă de ziuă ! Se crapă de ziuă ?
Călăreţii roşii
trec prin pădure,
Călăreţii roşii cintă
cîntecul deşteptării.

Numai în părul tău
mai doarme noaptea.
Pe pieptul tău tremură
doi porumbei albi.

Noaptea întreagă am izvodit
o poezie pentru tine.
Dar în zori am înginat
doar numele tău,
şi asta era
rugăciunea mea de dimineaţă.

INSEMNĂRI DESPRE PĂMÎNT

Pămînt,
Măr pe creanga
Visurilor mele cele mai calde.
În sîn te duc prin toate anotimpurile.

Pămînt,
Fata cea mai dragă,
Cu părul despletit al aurorei.

Îţi şoptesc cuvintele îndrăgostitului credincios,

Pămînt,
Steag mai rumen
Decît sîngele tău fierbinte.

Pe sulita mîndriei mele
Te ridic în tării.

Pămînt haiducesc,
Tămîiat de fumul de pulbere,

Mîinile tale sînt poduri albe
Pentru întîlniri şi îmbrăţişări.

Faţa îţi luminează
Incendii roşii ale răscoalelor.

Curcubeul îţi înconjoară fruntea
Din care se coace bunătatea.

În ochi porţi frumuseţea
Viitorului înstelat.

Traducere de
Neboişa POPOVICI
şi Ion ARIEŞANU

FRAGMENTE LEVANTINE

VIII. DEŞERTUL...

...Între Alexandria şi Cairo există două drumuri, unul pe Valea Nilului, prin delta, iar celălalt prin deşertul Libiei. Peregrinul, venit să afle în grabă culoarea Egiptului, le va parcurge pe amîndouă şi se va minuna, la sfîrşit, cum în şaptesute de kilometri a trecut de la Alexandru Macedon la Ptolemei, apoi la arabi şi copţi, a privit un crîmpei din Delta Nilului zămislind o tulburătoare vegetaţie, a coborît în „fîntîna vremii", de la Moscheia de Alabastru a lui Mohamed-Ali, albanezul care i-a eliberat pe egipteni de sub turci la Citadela Mamelucilor, cu marea Moscheie a sultanului Ahmed, a ieşit prin poartă El-Azab să ajungă în Egiptul vechi, a văzut Muzeul şi necropola de la Gizeh, iar la urmă, ostenit, a nimerit undeva înainte de istoria omenirii, în ţinutul roşcat al zeului blestemat Seth, ucigaşul lui Osiris... pentru a cunoaşte o experienţă unică – Deşertul. Aici, nu degeaba îl urau egiptenii, legendele dispar şi istoriile îşi pierd sensul. Uscăciunea nisipului îţi scorojeşte amintirile şi credinţele tale cele temperate, pînă ce o linişte nemărginită începe să-ţi aducă în urechi un şir de nume de lucruri şi fiinţe necunoscute într-o limbă monocordă, avocalică, străină... Te simţi căzut în interiorul unui peisaj lunar unde realitatea de odinioară devine o impresie paradoxală ca şi gîndul că undeva, la celălalt capăt al deşertului s-ar afla Tassili, cu celebrele fresce... Din toate experienţele lui Saint Exupery îţi mai aduci aminte doar de Micul Prinţ şi te gîndeşti la tine şi te bucuri că eşti într-o maşină dintr-o caravană de maşini care merg de la Cairo la Alexandria... Ici colo, semne albe din rocă de steatit marcînd nişte constelaţii sau, mai degrabă, un fel de drumuri peste dunele de la orizont... Pe marginea şoselei zac răsturnate schelete de automobile abandonate, ca altădată, cele de cămile şi cai... Incredibil cum, la trei ore după ce te sufocai sub căldura celor 45 de grade odată cu inserarea abia dacă sînt cîteva grade peste zero... Unde sînt beduinii călări şi caravanele ? Unde sînt tuaregii cu pielea albastră ?... În adîncul pustiului – ţi se răspunde, şi nu se plînge... Pustiu ? Nu ! Pustiul e o stare sufletească pe cînd deşertul e o realitate fizică... Curios cum la întrebările (care te sîcîie discret) : De unde vin ? Cine sînt ? Încotro merg ?... ţi se înfăţişează ca răspuns un triptic de Fete Morgane, în care tu, peregrinul apari în aceeaşi ipostază de mic uşebti – slujitor din lut într-un sarcofag al lui Ramses al III-lea, să zicem, sortit să-i facă vînt faraonului, cu o frunză de palmier, cît va mai fi pămîntul planetă... Alte schelete de maşini pe marginea drumului... Să scapi de spectrul Fetelor Morgane începi să strigi : Vreau lumea vie, vegetaţie, cămile, oameni, maşini întregi !... Dar situaţia nu se schimbă. Atunci, îţi mai rămîn cîteva concepte şi, firesc, te gîndeşti la ceea ce vezi şi-ţi spui : pe ţărna asta cafenie au trecut egiptenii cei vechi spre apus şi au cucerit ţara de acolo. Apoi, de acolo au venit regii dinastiei libiene şi au domnit peste Egipt două sute de ani... Mai tîrziu, în epoca de glorie a Bizanţului, sihaştrii creştini ai Egiptului, vechii copţi ce se credeau urmaşii apostolilor şi evangheliştilor, s-au retras aici să-şi ridice lăcaşele. Ei au dat „stilul" icoanelor, după tradiţia locală de a lăsa urmaşilor imaginea răposatului „în zilele lui fericite şi prospere", de unde şi ochii larg deschişi ai figurilor din întreaga lume ortodoxă exprimînd „harul viziunii"... cum şi cîteva „teme" cvasi-egiptene : „Isis ţinînd copilul Horus în braţe", sau „Horus străpungînd cu lancea animalul tifonian"... şi ideea, venită tocmai din Imperiul Vechi de a „citi" portretele sacre, după o simbolică riguroasă şi conformistă... Tot de pe aici, poate de la Fayum, se spune că ar fi pornit şi concepţia Mihrabului primei moschei de la Medina, model adoptat ulterior de întreaga lume islamică... O civilizaţie a deşertului ridicată de urmaşii vechilor egipteni, copţii, să uite de venirea arabilor, apoi a turcilor, sau să se bucure că au scăpat de greci, romani şi bizantini... O lume singulară, meditînd asupra absolutului, refractară la tot ceea ce putea să însemne dinamica istoriei, purtînd ea însăşi masca zeului Seth, aşa cum toate fiinţele deşertului împrumută culoarea nisipului în care trăiesc ca o adaptare la mediu...

...A fost deajuns ca nemărginirea cafeniu roşcată să prindă viaţă sub bătaia unui vînt uscat pentru ca peregrinul să se simtă iar la largul lui şi să înceapă să-şi aducă aminte de celălalt drum, prin Delta Nilului, printre aleile cu bananieri : Acolo alături de şosea e o cale ferată ce parcurge, de la nord la sud, aproape întreaga ţară, pe lîngă unul din braţele marelui fluviu. Nici un strop de nor, este doar anotimpul Şemu pe la începutul lunii Epifi, după vechiul calendar. De-o parte şi de alta a şoselei se întind grînarele pe care trudesc felahii cu familiile lor. O lume de contraste : tractoare şi bivoli legaţi la ochi, învîrtind în neştire roata fîntînilor, cămile încărcate cu poveri pe lîngă mari transcontainere... Case, pe acoperişurile cărora se ridică tumuli de lut : cămări, cotete sau simple hulubării... În plin cîmp, tarabe cu munţi de portocale şi banane... Mlaştini cu bambus... braţe ale Nilului pe care trec alene, sub soarele dogoritor, balurele cu pînze... „La noapte o să fie furtună de nisip" anunţă cineva, apoi : „Intrăm în zona industrială a Alexandrei"... ştiri oarecare, fără importanţă imediată... Pînă la corabie nu mai e mult. Singura cazna e trecerea printre neobositii negustători de suveniruri strînşi în jurul Fîntînii scarabeilor de lîngă port... Un tînăr cu o mie de mărunţişuri pe braţ te întreabă cît face o hîrtie de zece lei (!)... „O sută" îi spui, să fie liniştit, ştiut fiind că deşi noi, europenii scriem cu cifre arabe, cele autentice arată cu totul altfel...

Paul Eugen BANCIU

REDACŢIA şi ADM. – TIMIŞOARA, strada ROOSEVELT 1 Tel 3-33-90 3-33-76 Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACŢIE
ION ARIEŞANU (Redactor şef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor şef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.
Index : 42 907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 13 (679) 2 APRILIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

1921 – P.C.R. – 1981

CREȘTEREA ROLULUI CONDUCĂTOR AL PARTIDULUI

Istoria contemporană a poporului român și mai cu seamă epoca noastră, epoca socialismului și a devenirii comuniste a României, a demonstrat realitatea că Partidului Comunist Român, încă de la făurirea sa, i-a revenit misiunea istorică de a conduce societatea spre trepte mereu superioare de civilizație umană și că, în împlinirea acestei misiuni istorice, a ajuns la acel stadiu în care a devenit forța politică conducătoare a întregii societăți – condiție de care depinde, în ultimă instanță, tot ceea ce înfăptuim și trebuie, în chip firesc, legic, să realizăm noi și generațiile viitoare.

Cu aproape un deceniu și jumătate în urmă, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** elabora o lucrare de mare valoare teoretică și practică pentru societatea noastră, – îndeosebi pentru perspectivele ei socialiste și comuniste – și anume : **„Rolul conducător al partidului în etapa desăvîrșirii construcției socialismului"**. Demonstrînd caracterul necesar al îndeplinirii de către Partidul Comunist Român a rolului său de forță politică conducătoare a societății și că acest rol al partidului este, deci, **„rezultatul unui proces legic obiectiv al întregii dezvoltări istorice a României postbelice"**, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că **„Partidul Comunist Român a primit mandatul unanim al poporului de a conduce destinele țării"**, că partidul **„își îndeplinește cu cinste înalta misiune încredințată de istorie, conducînd întreaga națiune spre culmile civilizației umane – societatea comunistă"**, că **„Existența partidului se împletește tot mai strîns, în mod tot mai organic, cu viața tuturor cetățenilor patriei"**.

Într-adevăr, nu numai pentru membrii partidului, ci pentru întreaga națiune, pentru toți oamenii muncii a devenit o axiomă această cerință și, totodată, realitate cotidiană – îndeplinirea, la cote tot mai ridicate și la exigențe tot mai sporite de către partid a misiunii sale istorice de a fi peste tot și necontenit prezent drept conducător în tot ceea ce realizăm, de la problemele cele mai mari și complexe la cele cotidiene. Desigur misiunea istorică a partidului se raportează și este în primul rînd reclamată de o necesitate de cea mai mare profunzime : elaborarea strategiei dezvoltării pentru fiecare segment istoric din marea epopee a edificării noii societăți. Și, pe măsură ce teoria, planurile devin realități, societatea reclamă cu obiectivitate noi și noi scrutări ale viitorului, armonizarea prezentului cu viitorul. Dealtminteri, aici, în această necontenită armonizare a prezentului cu viitorul se realizează, sintetic, misiunea istorică a partidului nostru comunist. Numai în condițiile socialismului, în condițiile existenței proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție și pe măsura perfecționării relațiilor de producție socialiste, a dispariției treptate a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală, a omogenizării sociale a societății, a întăririi unității de acțiune a tuturor membrilor societății pentru înfăptuirea acelorași mari obiective economice, social-politice și spirituale, a creării societății unice a celor ce muncesc, asumarea de către Partidul Comunist a rolului său de conducător în societate devine o necesitate, o cerință obiectivă de care depinde întregul flux istoric. Desigur, aici avem de a face cu un fenomen extrem de complex, suplu și dinamic. Amplificarea, diversificarea – cantitativă și calitativă – a edificării noii societăți, marile descoperiri ale științei și tehnicii, fenomenele complexe și contradictorii ale lumii contemporane impun cu stringență din partea partidului o strategie politică extrem de mobilă, pentru a-și putea împlini propria-i misiune istorică. Această cerință rezultă și din realitatea că partidul, fiecare organizație a sa, pe măsura dezvoltării societății socialiste, se integrează armonios, organic cu societatea însăși, cu fiecare macro sau micro colectiv al acesteia, devine nervul ei vital, forța în jurul căreia polarizează întregul organism social. De aceea, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recentul Congres al țărănimii, **„O condiție fundamentală a desfășurării cu succes a vastei opere de construcție a noii orînduiri, o cerință legică a mersului nostru înainte pe calea socialismului și comunismului, o constituie întărirea și perfecționarea rolului conducător politic al partidului în toate domeniile vieții economice și sociale. Cînd vorbim de rolul partidului ca forță politică conducătoare în societate, – avem în vedere ridicarea nivelului activității practice a fiecărei organizații de partid, îndeplinirea exemplară a sarcinilor în mobilizarea forțelor colectivului în care lucrează în lupta împotriva vechiului, a tot ceea ce este perimat și retrograd, pentru promovarea curajoasă a noului, sporirea combativității revoluționare, a spiritului militant"**.

Mihai FĂTU

Ilustrăm acest număr cu lucrări din Salonul amatorilor deschis în cadrul Festivalului național „Cîntarea României"

GHEORGHE BABEȚ : „Peisaj"

opinii

PROZĂ ȘI CONTEMPORANEITATE

Proza ultimului an (Marin Preda, Dumitru Radu Popescu, Augustin Buzura, Petre Sălcudeanu, Dumitru Popescu) s-a circumscris coordonatelor mari care jalonează spațiul tematic al acestui gen de un deceniu încoace. Și, întotdeauna, atunci cînd nu mizează pe simple căutări extraliterare, rezumabile în gloria facilă a curajului în sine, proza actuală forțează calea dificilă a situării în istorie a „firescului" uman. Într-o astfel de existență nefalsificată și neduplicitară ajunge să creadă, în cele din urmă, Victor Petrini, eroul din ultimul roman al lui Marin Preda. Pentru Petrini, adevărurile după care ne călăuzim trebuie să fie simple, după cum simplă este și ideea că istoria ar trebui, în mod necesar, să implice **opțiunea conștientă** și **atitudinea valorizatoare.** Aceasta din urmă, atunci cînd se manifestă, ambiționează, de fapt, să plaseze lumea în cadre elastice pentru că, (printre altele) dincolo de generalizările înregimentare pe care le presupune acțiunea politică, există permanentă ambiția lăuntrică a omului de a se constitui într-o personalitate. Freamătul „personalizării" eroilor romanului contemporan sînt în funcție de istorie, pe care o refac în perspectivele ei trecute, o reașează axiologic în clipele oricărei inflații valorice, o umanizează cînd jocul nestăpînit al comandamentelor superioare ucide umanismul fragil care solidifică o cultură. În marginile acestei problematici stărue și ultima carte a lui Dumitru Radu Popescu. Romanul **Iepurele șchiop,** apărut la sfîrșitul anului trecut, închide emblematic în meandrele unei construcții de mari proporții, tocmai aceste istovitoare dezbateri ale unei umanități chinuite de istorie, de toate conflictele și neaderențele aparente, reale sau false, pe care le stîrnește evenimentul politic. Autorul realizează proiecția dificilă a unui eveniment de proporții mondiale, cum a fost ultimul război, prin zugrăvirea gestului și a atitudinii umane confruntate cu stihialul și cu situația – limită.

Istoria năvălește uneori în interiorul torturant al conștiinței stîrnind goana abracadabrantă a iepurelui șchiop spre Valea Plîngerii. Viața presupune conflict tulbure și nestatornicie a gîndului, nu imposibilitatea amnezică a unui optimism perpetuu. De aceea, așa cum și spune autorul, a fi în istorie înseamnă, de fapt, a evada din cercul pădurilor apărate de „joavinele nenumărate" puse să apere de nepoftiți pacea incoloră a tinereții fără bătrînețe. Într-un conflict asemănător se angajează Victor Petrini cu forțele obscure care tind să-l anuleze ca personalitate umană. Acest fapt îl apără de abstragere, uitare, absență (elementele unui soi de „nemurire" dobîndită prin neparticipare) prefăcîndu-le într-un activism interogativ aproape boînăvicios. Regimul interogațiilor sale oscilează împrejurul unor strategii reformulate mereu în ideea refacerii unei rupturi care a întrerupt un fost teritoriu edenic, azvîrlindu-l într-un altul, de natură infernală. Toate iubirile lui Petrini sfîrșesc în singurătate și-n melancolia după ceea ce a fost. Eroul nu reușește să-și tămăduiască repetatele eșecuri ale vieții sale interioare pentru că nu reușește să comunice ceea ce simte că este dincolo de gest și cuvînt. Și ceea ce este dincolo se află cuprins în sentimentul condiției noastre muritoare care, crede Petrini, nu înseamnă nicidecum să fii în afară momentului tău, ci, dimpotrivă să fii în el mai mult decît ceilalți. Conștiința finitudinii noastre, își mai spune eroul lui Marin Preda, proiectează verticai viața și sentimentele umane, în vreme ce lipsa ei diminuează și devalorizează faptul imediat. De aceea, o privire asupra prozei actuale trebuie să cuprindă semnificațiile Văii Plîngerii și semnificațiile încălcării interdicției. Amîndouă stîrnesc mecanismele care întemeiază marile conștiințe și marile dezbateri. În multe cazuri, însă, deziderатul acesta este urmărit cu obositoare (deja) și uneori indigeste patimi revendicative care accentuează evenimențialul în dauna artisticului. În mod sigur, dintr-o perspectivă mai detașată pe care o va aduce cu sine scurgerea anilor, toată furia actuală ne va apare secătuită conjunctural ca orice altceva înghițit de istorie.

Esențial pentru proza ultimului an rămîne tentativa, mereu reluată, a cuprinderii în discurs a conștientizării „istoricității" individului. Momentul în care conflictul individ / principiu ordonator antrenează cu el dramatismul unei anteriorități edenice răpite **(Cel mai iubit dintre pămînteni)** sau al unei posterități care nu s-a așezat îndeajuns **(Vocile nopții)** oferind degringolada unei lumi – căminele tinerilor nefamiliști – aflată sub semnul nesiguranțelor de tot soiul.

În **Iepurele șchiop,** bunăoară, istoria se infiltrează obsesiv în viața casnică, ritmată de străvechi legi domoale, impingînd-o în vertijurile neiertătoare ale celui de al

Daniel VIGHI

(Continuare în pag. 3)

cronica literară

Petru Comarnescu

Chipurile şi priveliştile Europei

Ed. Dacia, 1980

Structura fragmentelor din jurnalul de 5000 de pagini (după cum ne informează îngrijitorul ediţiei de faţă, Traian Filip), al lui Petru Comarnescu, publicate sub titlul **Chipurile şi priveliştile Europei** se integrează seriei de jurnale lăsate de mari personalităţi, de la noi sau din alte părţi. Nu ar fi forţată o apropiere de **Jurnalul** lui Constantin C. Giurescu, apărut în urmă cu ciţiva ani. Cartea de faţă este un jurnal de călătorie, în înţelesul mai larg al cuvîntului, dar accentul cade, pe mari porţiuni, pe **chipuri,** şi doar în pasaje mai restrînse pe **privelişti.** Ar trebui, poate, introdus, la confluenţa acestei dihotomii, un al treilea element, **imaginile,** pentru a putea cuprinde astfel toate cele trei nivele ale cărţii (adesea aflate într-o întrepătrundere firească, datorată ipostazei de **călător,** de pe poziţia căruia vorbeşte Petru Comarnescu). Dealtfel, **priveliştile** ies, la o confruntare fie şi cantitativă, învinse : doar puţine pagini se ocupă de ceea ce înţelegem în mod obişnuit prin acest termen ; citeva consideraţii asupra Veneţiei, Parisului, Elveţiei etc., în vreme ce **imaginile** (înţelegînd prin acestea : expoziţiile, muzeele, monumentele, operele de artă) au o mult mai mare pondere. Sîntem introduşi într-o serie de celebre muzee ale Italiei, Franţei şi Elveţiei, locuri cuprinzînd capodopere ale geniului artistic uman, iar comentariile lui Petru Comarnescu, uneori foarte scurte şi, mai rar, operînd cu enumerări selective, se remarcă printr-o mare fineţe a observaţiei, adîncă posibilitate de a înţelege arta tuturor timpurilor, cu o disponibilitate specială pentru arta (pictura şi sculptura) modernă. „Drumurile europene" ale lui Petru Comarnescu au drept mobil iniţial participarea României la Bienala de la Veneţia din 1966. În calitate de comisar al pavilionului românesc, şi de personalitate marcantă recunoscută pe plan european, Petru Comarnescu a avut prilejul să ia legătura cu o serie de importante nume ale artei actuale. Discuţiile, pline de savoare înaltă a unor spirite superioare, avîndu-i protagonişti pe un Jacques Lassaigne, Carola Giedion-Welcker, ministrul italian Preti etc., sînt şi un excelent prilej pentru autor de a se lansa într-o delicioasă portretistică. „Portretele" sale (polemizînd cu absenţa, din ce în ce mai accentuată, de pictori portretişti contemporani, deplînsă de Petru Comarnescu) sînt schiţe foarte precise, dovezi ale penetrantei cunoaşteri a psihologiei umane, iar citeva din acestea sînt adevărate bijuterii. Citäm, aproape la întîmplare, însemnările, cam acidulate, despre celebra colecţionară Peggy Guggenheim : „Nu mi-a plăcut ca persoană. Este urîtă, înţepată, încrezută. Avusese un accident (îşi fracturase piciorul) şi de aceea nu participase pînă atunci la nici una din festivităţile Bienalei. (...) Bătrînă, acum, dar încă nerenunţînd la plăcerile vieţii, Peggy Guggenheim are o conversaţie posacă şi deşi omagiată de lume, răspunde sec, convenţional acestor omagii".

Nu ştim în ce măsură se poate cere unui jurnal, unor succesiuni de notaţii, aşa-numite „calităţi literare". Cert este însă că observaţia penetrantă, neaşteptatul asocierilor (îndeosebi în comentariile pe marginea operelor de artă), fineţea disocierilor, eleganţa unui stil „natural", direct, necontrafăcut, intens exersat în întinsa activitate de jurnalist a lui Petru Comarnescu dau tuturor paginilor jurnalului o atracţie deosebită şi o plăcere a lecturii remarcabilă.

Un loc aparte în evocările **Chipurilor şi priveliştilor Europei** îl ocupă întîlnirile dintre Petru Comarnescu şi ciţiva români celebri, locuind în străinătate. O vizită la Eugen Ionesco prilejuieşte o seamă de puneri la punct în ce priveşte relaţia dintre scriitorii (şi, în general, artiştii) români stabiliţi în străinătate, şi ţară. La fel şi memorabila discuţie cu filozoful de renume mondial Emil Cioran.

Petru Comarnescu este un maestru al evocării aspectelor colaterale ale activităţii creatoare. Lungile convorbiri cu Ionel Jianu sau Sergiu Celibidache, de pildă, departe de a se reduce la aspectele anecdotice ale „ascensiunii" în marea viaţă artistică, sînt mărturii extrem de vii, palpitante uneori, alteori pilduitoare, despre avatarurile spiritului creator în lumea contemporană.

Chipurile şi priveliştile Europei este, prin calităţile artistice investite, la antipodul „turismului cultural", atît de proliferant în ultima vreme. Vedem în aceste notaţii pline de vervă şi culoare o emoţionantă „dare de seamă" despre cea mai strălucită generaţie a culturii româneşti. Invocarea personalităţilor, de la Eugen Ionesco, Emil Cioran, Ionel Jianu, Sergiu Celibidache, pînă la Mircea Eliade şi Constantin Noica (revenind, aceştia doi, prin numele lor ca adevăraţi lianţi de efervescenţă spirituală în interiorul pleiadei artistice pe care o reprezintă) este un substitut al proiectatului roman al generaţiei sale, îndelung visat de Petru Comarnescu.

Apariţia volumelor următoare ale jurnalului se impune de la sine.

Mircea MIHAIEŞ

Vasile Dan

Scara interioară

Ed. Facla, 1980

Vasile Dan se află în situaţia paradoxală a poetului care a debutat între două „promoţii" lirice (cea „echinoxistă" şi „generaţia '80") şi care este din acest motiv puţin comentat de acei critici mai sensibili la manifestările în grup ale colegilor săi de generaţie. La primă vedere, el pare mai aproape de spiritul poeziei echinoxiste (cultivînd viziunea „iluminată", fastuoasă, livrescă asupra lumii şi imaginea gnomică, încărcată de sensuri culturale) decît de poeţii „noului val" cu care se învecinează prin debut. Totuşi, cărţile sale pun în evidenţă şi intenţia **metapoetică,** dialogul cu propriile mijloace şi chiar tentaţia deconstrucţiei mecanismului poetic, aşa ca în poezia mai nouă.

Mai exact ar fi să spunem că Vasile Dan a urmat, de la **Priveliştile** (Ed. Facla, 1977), la **Nori luminaţi** (Ed. Eminescu, 1979) şi **Scara interioară,** o traiectorie evolutivă, o „scară interioară" proprie. De altminteri, tema călătoriei iniţiatice, pe „scara cu cele şapte trepte a cunoaşterii" este centrală în ultima carte. Această călătorie urmează mai multe direcţii, întocmai ca şi în plachetele anterioare : este vorba mai întîi de ascensiunea spre „priveliştile" fastuoase, auree, ale lumii, accederea la orizontul cosmic (aici însă privită şi din perspectivă metapoetică, ca aşezare a vieţii în contururile limpezi ale trupului şi ale poemului) ; de asemenea, de descinderea orfică, dar nu la „imaginile trecutului imediat", ca în volumul de debut, ci la arhetipurile timpului arhaic al marilor culturi, „in illo tempore" („temps fort", cum l-ar numi Mircea Eliade) ; în fine, călătoria intratextuală, „între filele mereu mai decolorate ale Cărţii", în cochilia poemului.

În primul caz, poetul este obsedat de dialectica curgerii şi închegării vieţii în forme viabile : „Noaptea, cu florile ei de lotus pe cer, / umflîndu-se şi dezumflîndu-se. / / Apoi ca o furtună tulburată încet te limpezeşti, / lichidul ia nu numai forma, dar şi culoarea – / pînă la identificare – a Vasului" **(Viaţa, în zori).** Marea este invocată, firesc, ca metaforă tutelară a acestui flux-reflux continuu. Dar călătoria pe ea este nu numai o iniţiere existenţială, ci şi una în cuvînt („Aruncam sticle hermetice în mare. / Încotro ne purta curentul ?"), în darul „limbii clare". Alunecarea „pe faţa cu riduri a apei" poate fi eternizată în trupul poemului. Urna acestuia, „plină de fisuri delicate", păstrează totuşi fluidul roşu al vieţii, încarnînd Clipa în Veşnicie.

În acest fel se introduce tema **metapoetică** a poemului ca metodă de cunoaştere şi fiinţare. **Scara interioară** continuă exerciţiile de definire metaforică a poeziei din volumele anterioare („Precum un corp cu centrul de greutate în afara sa, / precum o lebădă, / precum iedera cătărătoare, iluminată, / cu unghiile dureros înfipte / în Zidurile eterne"), sau de descompunere a mecanismului poetic (vezi seria imagistică a oglindirii). Dar în acelaşi timp asistăm aici la o dramatizare şi adîncire surprinzătoare a temei. Poemul apare tot mai des ca **spaţiu închis, claustrant :** o urnă ritualică, o floare carnivoră în care „tot ce intră / ca într-o urnă se aprinde, / se mistuie", un mormînt egiptean care te închide de viu, o cohilie de melc, reproducînd „Norul / veşnic plutind ca o pupilă / în ocularul celest". Toate aceste sensuri se adună ritualic în impresionanta metaforă a „clopotului de pămînt, clopotul de iarbă, clopotul iluminat de carne", boltit peste cosmosul negru, „în care fulgeră o limbă, o rană în pereţii sonori / Ca mareea extatică umplînd / vasele cumunicante ale iniţiatului" **(Clopotul de pămînt).** Relaţia între lume şi poezie este învestită astfel cu sensuri metafizice şi existenţiale ample.

În fine, descinderea temporală întregeşte tripla călătorie iniţiatică a poetului. Alunecarea clipei, surparea lucrurilor poate fi oprită şi prin recuperarea originilor, „întoarcerea în urmă" la copilăria lumii şi la copilăria proprie (vezi **In illo tempore).** În acel timp iniţial se regăsesc arhetipurile, formele stabile ale culturii (şi poezia lui Vasile Dan le ilustrează pregnant : şarpele, păzitor de porţi, păsările sacre, cochilia de melc, urna, focul, lumina, scara, turnul Babel etc.). Mai ales în a doua parte a volumului, pusă sub semnul călătoriei orfice (a „Nopţii de echinox"), Vasile Dan conferă un caracter dialogic, socratic, poeziei sale, aşa ca în **Cinci interogaţii în sine ale grădinarului** (amintind Literatura lui Tagore) sau în **Abia vizibil sclipim noaptea.** Aceste dialoguri sau meditaţii aforistice reiau observaţiile despre esenţa, manifestările şi formele lucrurilor, dintr-o perspectivă larg filozofică. Cele **Cinci interogaţii în sine ale grădinarului,** ca dealtfel întregul volum, pot fi considerate şi ca nişte studii privind, formele iconice în care se manifestă materia, o inedită încercare de arhetipologie vizuală (poetică).

Marcel POP-CORNIŞ

---

viaţa asociaţiei

● Manifestări dedicate lui Octavian Goga. La Universitatea timişoreană, un simpozion în cadrul căruia au vorbit prof. dr. Gh. I. Tohăneanu, conf. dr. Simion Mioc, lect. dr. Stela Mirel, cercetătorii ştiinţifici Olimpia Berca şi Livius Bercea ; Expoziţie omagială de documente, cărţi, manuscrise, publicaţii aparţinînd prof. dr. Ion Iliescu.

● La Casa de cultură a tineretului din Timişoara Ion Arieşanu a vorbit publicului despre militantismul prozei româneşti contemporare.

● Elevii şi cadrele didactice ale Şcolii generale nr. 6 din Arad au fost gazdele scriitorilor Anghel Dumbrăveanu, Florin Bănescu, Vasile Dan, Gheorghe Schwartz, Ion Dumitru Teodorescu, Horia Ungureanu, Damian Ureche.

● „Noua promisiune" romanul lui Ion Jurca Rovina a fost prezentat de Ion Marin Almăjan la Făget.

● Cenaclul cadrelor didactice din Timişoara a organizat un medalion dedicat lui Nikolaus Berwanger, prezentat de Cornel Ungureanu. Au participat Anghel Dumbrăveanu, Dorian Grozdan, Mircea Şerbănescu, Nicolae Ţirioi, Marius Munteanu.

● Şcoala generală nr. 10 din Timişoara a organizat o şezătoare literară, invitat fiind Mircea Şerbănescu.

● Damian Ureche a susţinut un recital liric la Şcoala generală din Belobreşca, judeţul Caraş-Severin.

● În cadrul Salonului literar-ştiinţific al Bibliotecii judeţene Timiş, criticii Cornel Ungureanu, Brînduşa Armanca şi Marian Odangiu au dezbătut problemele calităţii în literatura noastră contemporană.

● La Biblioteca U.G.S.R. de la Băile Felix, o întîlnire cu publicul a poetului Aurel Turcuş, prezentat de criticul Al. Cistelecan şi de poetul Constantin Mălinaş din Oradea. După un consistent dialog cu cititorii, A. Turcuş a acordat autografe pe noua lui carte, „Urme arse".

● La grădiniţa întreprinderii Tehnometal din Timişoara Vasile Versavia a citit din creaţiile sale.

● În juriul fazei judeţene a festivalului naţional „Cîntarea României", la Timişoara la competiţiile dintre brigăzi artistice, grupuri satirice, teatru, montaje literar-muzicale au participat : Anghel Dumbrăveanu, Maria Pongracz, Aurel Turcuş, Antoaneta C. Iordache, Lucian Bureriu, Mircea Şerbănescu.

L. B.

---

viaţa literară

LIBRĂRIA „FACLA". Începînd cu ziua de 7 aprilie a. c., Editura „Facla" din Timişoara va patrona o librărie cu acelaşi generic, situată în Bd. 23 August, în spaţiul fostei librării „Litera". Scopul mărturisit al noului lăcaş al cărţii este de a face cunoscute cititorului nostru cele mai noi şi mai reprezentative apariţii ale casei editoriale timişorene şi de a oferi publicului timişorean şansa de a obţine autografele autorilor editaţi, pe primele 50 de exemplare apărute.

---

in memoriam

O despărţire

Ne-a părăsit, pe neaşteptate, în prag de primăvară, profesorul Victor Iancu. Trecerea spre celălalt tărîm, dincolo de Styx, i-a fost uşoară, aşa cum şi-ar fi dorit-o. Făcuse studii strălucite de filosofie şi estetică ; mai întîi la Bucureşti, cu Tudor Vianu, de a cărui prietenie se va învrednici mai tîrziu ; apoi la München unde, specializîndu-se în estetica fenomenologică, îşi dăduse doctoratul. Reintors în ţară parcursese toate treptele învăţămîntului academic : asistent la Cluj, conferenţiar la Iaşi, profesor la Timişoara. A fost, acum douăzecişicinci de ani, unul din primii dascăli ai tinerei, pe atunci, Facultăţi de filologie a Universităţii timişorene. A format numeroase serii de studenţi, conducînd şi doctorate în disciplina căreia i se consacrase în ultima vreme : Literatura comparată. În numeroase comunicări ştiinţifice, **de o aleasă ţinută intelectuală, susţinute** în ţară sau peste hotare, făcuse dovada înzestrării sale de cărturar.

N-a fost doar, n-a voit să rămînă **numai un om al catedrei.** Mai ales în perioada interbelică, dar şi după stabilirea sa în oraşul nostru, Victor Iancu colaborase asiduu în mai toate revistele de prestigiu din Transilvania. Semnătura sa putea fi întîlnită în **Gînd românesc, Luceafărul** din Sibiu, **Saeculum,** Revista de filosofie a lui Lucian Blaga. A publicat apoi studii şi articole, întotdeauna interesante, redactate elegant, în **Scrisul bănăţean** şi **Orizont.** Înmănunchiase într-o culegere, pe care o avea gata pregătită pentru tipar, citeva din aceste scrieri. Nutrea de mulţi ani proiectul măreţ al unei istorii a umanismului.

Mai ales în ultima vreme preferinţele sale se îndepărtaseră de textul scris, apropriindu-se de discursul socratic. Descoperise – ce spun ? – avea înnăscută arta conversaţiei. Inteligenţa sa suplă şi vioaie, se mişca cu uşurinţă într-o multitudine de probleme, iar întinsele sale cunoştinţe deveniseră proverbiale printre studenţii şi colegii săi deopotrivă. N-a ambiţionat însă să devină imaginea însufleţită a unei fişe de dicţionar. Curiozitatea sa se îndrepta spre alte direcţii. Cunoscuse pe mulţi din **oamenii de seamă ai generaţiei sale şi îi plăcea să-şi reamintească vremea tinereţii.** Făcuse studii în Germania în ajunul şi în primii ani ai venirii la putere a lui Hitler. De atunci opţiunile sale rămăseseră ferme, pentru democraţie, pe care nu o înţelese ca pe un slogan, pentru umanism, în care nu apreciase doar prilejul unei disertaţii academice ci o realitate vie şi inconfundabilă. În îndelungatele noastre plimbări peripatetice (îi plăcea să se înconjoare de auditori, mai ales de tineri), ne împărtăşise rodul unei experienţe ce nu putea fi culeasă din cărţi.

Acum a venit vremea să ne despărţim. Se îndepărtează de noi, curînd se va pierde în împărăţia umbrelor. Dar **non omnis moriar,** nu murim cu totul. Ceva ceea ce e mai bun din substanţa noastră pieritoare, dăinuie. El va rămîne în amintirea noastră cu setea lui de viaţă, de frumos, de valori adevărate, valori pentru care pledase într-una din lucrările sale filosafice. Din memoria celor ce l-au cunoscut, l-au preţuit, l-au iubit, nu se va şterge curînd silueta agilă, nervoasă a celui ce a fost, pînă mai ieri, profesorul Victor Iancu.

Traian Liviu BIRĂESCU

ORIZONT publicitate

M. I. Ch. — T. C. M. R. I. C.

Întreprinderea de utilaj greu și transport auto pentru construcții

BUCUREȘTI

Pornind de la cerințele obiective și fundamentale ale noului mecanism economico-financiar, colectivul de specialiști ai I.U.G.T.A.C se preocupă, cu rezultate promițătoare, în direcția ridicării activității economice pe o nouă treaptă, calitativ superioară, în care creșterea eficienței în gospodărirea resurselor materiale și bănești să atingă cotele unei strategii economice sănătoase și echilibrate.

Un obiectiv major de stringentă actualitate a întregii activități economice este reducerea severă a consumului de materiale, piese de schimb și energie, obiectiv cu pronunțat caracter social care angrenează întreaga masă de oameni ai muncii.

Urmărind promovarea noului și lichidarea risipei de orice fel, diminuarea consumurilor specifice și a normelor de consum prin creșterea indicilor de valorificare a tuturor materialelor și pieselor de schimb, noua orientare economică se înscrie în ansamblul de măsuri menite să conducă la perfecționarea raporturilor din viața economică și socială a societății noastre.

Fără să se prevaleze de unele criterii obiective ale fenomenului de mobilizare manifestat prin existența temporară a unor stocuri disponibile de piese de schimb cu mișcare lentă sau fără mișcare, I.U.G.T.A.C caută soluții îmbunătățite pentru controlul și supravegherea continuă a dinamicii de circulație a fondurilor bănești, acționînd cu rigoare științifică asupra factorilor care condiționează utilizarea rațională și eficientă a bunurilor materiale cunoscînd că resursele materiale trebuiesc folosite judicios și în strînsă corelație cu sarcinile concrete ale producției.

Unitatea bucureșteană propune valorificarea conform legii a unor importante stocuri de piese de schimb pentru autocamioane, tractoare, excavatoare și încărcătoare.

În scopul informării potențialilor consumatori notăm în cele ce urmează o parte din reperele declarate disponibile :

Excavator P 403

Nr. crt.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preț	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Coroana dințată	0401005001	buc.	1 120	2	2 240
2.	Pinion conic	0401006001	buc.	1 010	1	1 010
3.	Șaibă	0401011036	buc.	11,20	5	56
4.	Cuplaj	08400A 29	buc.	67	2	134
5.	Bolț	0605007001	buc.	90	10	900
6.	Bueșa	N 755802 A	buc.	194	1	194
7.	Bueșa	0401024001	buc.	95	2	190
8.	Arbore cardanic	0005000001	buc.	675	2	1 350
9.	Roata dințată	200016036	buc.	192	2	384
10.	Supapa cu pirghie basculantă	551003001	buc.	239	2	473
11.	Inel de etanșare	R 3633221534	buc.	0,45	4	1,80
12.	Inel de etanșare	R 30531000027	buc.	43,93	1	42,93
13.	Pinion	0401009036	buc.	170	1	170
14.	Pompa dublă	716 DT 1000 R 1500	buc.	15 800	1	15 800
15.	Motor hidraulic	716 DX 8000 S	buc.	6 125	1	6 125
16.	Pinion	0401009036	buc.	78	1	78
17.	Bueșa	0401024001	buc.	95	8	760

piesele Motor S 9— S 18 D 30— TN

Nr. crt.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preț	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Regulator	S 90800	buc.	510	1	510
2.	Juelor principal	S 180903	buc.	7	3	21
3.	Garnitura	S 90929	buc.	10,65	3	31,95
4.	Pirghie	S 390940	buc.	16,20	6	97,20
5.	Arbore cu came D-30	D 30151	buc.	197	1	197
6.	Garnitura colector evacuare	D 30251	buc.	3	40	120
7.	Pinion regulator	R 24141	buc.	4,40	8	35,20
8.	Șurub distanță	S 90909	buc.	4,10	2	8,20
9.	Cilindru ans. cu bueșa	S 180200 T	buc.	368	6	2 208
10.	Chiulasa motor	S 270209 A	buc.	120	4	480
11.	Siguranța	S 90916 A	buc.	2,45	5	12,25
12.	Rola	16016	buc.	1,60	6	9,60
13.	Cep	R 24131	buc.	1,10	2	2,20
14.	Rondela	S 90921	buc.	0,20	5	1
15.	Rondela	S 90919	buc.	0,20	5	1
16.	Capac	S 909 12	buc.	2,25	2	4,50
17.	Capac și șubăr	S 90911	buc.	17,30	4	69,20
18.	Suport jiglor principal	S 90902	buc.	1,50	1	1,50
19.	Rondela	S 90919	buc.	0,20	5	1
20.	Bulon record orientabil	D 16110	buc.	1,75	5	8,75
21.	Garnitura	P 24206	buc.	0,70	20	14
22.	Colier	S 90945	buc.	2,15	5	10,75
23.	Pirghie fixare	S 90941	buc.	4,50	2	9
24.	Dop Jiglor	S 90926	buc.	3,10	5	19
25.	Carcasa rulment	S 181403 A	buc.	321	1	321
26.	Cuplaj	S 271604 A	buc.	21	3	63
27.	Colector admisie	S 13024	buc.	96	1	96
28.	Garnitura	S 270206	buc.	2	8	16
29.	Garnitura	S 270203	buc.	6	8	48
30.	Carcasa ambreiaj	S 181209	buc.	45	1	45
31.	Capac	S 90912	buc.	2,25	2	4,50
32.	Pirghie	S 90940	buc.	16,20	2	32,40
33.	Carcasa rulment	S 181430 A	buc.	361	1	361
34.	Siguranța	S 90916 A	buc.	2,55	3	7,65
35.	Rondela	S 90921	buc.	0,20	5	1
0	1	2	3	4	5	6
36.	Siguranța	S 90922	buc.	2,45	1	2,45
37.	Șurub principal	S 90927	buc.	35	2	70
38.	Piston	S 270401	buc.	57	2	114
39.	Segmenți compresie	S 270403 A	buc.	8	20	160
40.	Carburator	S 180900 A	buc.	231	1	231
41.	Piston cu știfturi	S 270401 PS	buc.	57	5	285
42.	Bolț piston	S 270404	buc.	15	5	75
43.	Segment compresie sup. CN	S 270402 A	buc.	17	10	170
44.	Toba eșapament	S 181104	buc.	114	1	114
45.	Ax principal	S 181418	buc.	40	2	80
46.	Cursor	S 270612	buc.	14	1	14
47.	Șurub opturator	S 90907	buc.	4,30	2	8,60
48.	Șurub distanța	S 90909	buc.	4,10	2	8,20
49.	Rondela	S 90919	buc.	0,25	40	10
50.	Ax Jiglor	S 90917	buc.	7	3	21
51.	Rondela	S 90919	buc.	0,30	3	0,90
52.	Piuliță obturator	S 90908	buc.	2,70	6	16,20
53.	Șurub obturator	S 90907	buc.	6,55	2	19,65
54.	Jiglor principal	S 180928	buc.	7,80	2	15,60
55.	Suport Jiglor principal	S 90902	buc.	1,50	2	3
56.	Plutitor	S 90931	buc.	16,20	1	16,20
57.	Carcasa rulment	S 181403 A	buc.	21,00	2	42
58.	Furca	S 181425	buc.	71,00	1	71
59.	Piston cu știfturi	S 270401 PS	buc.	57	2	114
60.	Segmenți compresie CN	S 2704031	buc.	1,30	5	13
61.	Segmenți compresie CN	S 270402 A	buc.	17	2	34
62.	Jiglor de mers în gol	S 180924	buc.	6,55	4	26
63.	Segment compresie CN	S 270403 A	buc.	8	20	160
64.	Niplu special	D 41115	buc.	5,15	5	26
65.	Șurub principal	S 90927	buc.	35	3	105

PIESE — TRACTOR U — 650

Nr. crt.	Denumirea pisesei	Simbol	U/M	Pre.ț	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Conductor injector Nr. 3	11016019	buc.	15,15	4	62
2.	Conductor injector Nr. 4	11016020	buc.	15,50	6	93
3.	Supapă de refulare	1418522055	buc.	7,80	60	468
4.	Garnitură Supapă refulare	1410105001	buc.	1,70	10	17
5.	Element	1418325095	buc.	19,00	20	380
6.	Piston	10303110	buc.	86,25	100	8 625
7.	Bolț piston	10303115	buc.	14,00	60	840
8.	Filtru ulei	FU 211000000C	buc.	7,50	400	3 000
9.	Inel „O"	1410210001	buc.	2,15	5	10,75
10.	Grup regulator	1428194000	buc.	20,80	20	416
11.	Piuliță	1413300023	buc.	0,75	60	45
12.	Garnitura	2916710609	buc.	1,00	30	30
13.	Supapă evacuare	10302118	buc.	10,50	60	630
14.	Supapă admisie	10302117	buc.	6,50	60	390
15.	Supapă evacuare	10302118	buc.	17,00	10	170
16.	Supapa admisie	10302117	buc.	17,00	3	51
17.	Semicuzinet palier Nr. 3	10301263	buc.	238	2	476
18.	Împingător	1418720023	buc.	12	40	480
19.	Brida fixare pompa injecție	11816110	buc.	26,80	3	80,40
20.	Bueșa mijloc scaun	10301146	buc.	89	20	1 780
21.	Pîrghie ambreiaj	3116154	buc.	14,30	2	28,60
22.	Releu regulator	1410000	buc.	125,00	4	500
23.	Garnitură metalică	11516306 A	buc.	0,15	20	3
24.	Manșon de decuplare	3116186	buc.	22,70	2	45,40
25.	Radiator apă	505001 C	buc.	18,25	3	54,75
26.	Lampa	P 20600	buc.	215,00	3	645
27.	Releu regulator	1410000	buc.	125	5	625
28.	Releu de oscilație	3130023	buc.	60	2	120
29.	Comutator cu cheie KC	A 30553	buc.	27,80	2	55,60
30.	Corp pompa alimentare	2445103038	buc.	27,70	3	82
31.	Dop filetat	11516332	buc.	1,75	20	35
32.	Supapa pompa alimentare	2443123021	buc.	1,00	20	20
33.	Rola	2440200000	buc.	1,90	6	11,0
34.	Rondela	NUT PN 103	buc.	5,00	10	50
35.	Rola	2440200000	buc.	1,35	10	13,50
36.	Cartuș filtrant	11503030	buc.	79,60	6	477,60
37.	Racord de refulare	1813372000	buc.	5,50	2	11
38.	Cartuș filtrant	11516051	buc.	20	20	400
39.	Grup regulator	1428194000	buc.	138,70	2	277,40
40.	Injector	0832281000	buc.	66	20	1 320
41.	Semicuzineți palier 2—4	10301262	buc.	2,25	10	22,50

piesele motocompresor MC 10 MOTOR D— 120 T.N.

Nr. crt.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preț.	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Inel de siguranță Ø35	STAS 5848-58	buc.	2,10	4	8,40
2.	Bueșa ax came	D-12001111	buc.	89,00	10	890
3.	Chiulasa motor	D-1200210	buc.	1 057,00	1	1 057
4.	Bolț	P 5121	buc.	0,85	5	4,25
5.	Ghid supapa	D 122117	buc.	10,00	6	60
6.	Rotor pompa apă	2071307307	buc.	17,20	2	34,40
7.	Supapa admisie	10302117	buc.	12,25	10	122,50
8.	Supapa evacuare	10302118	buc.	216,00	8	1 728
9.	Carcasa volant	D 1200121	buc.	621,00	2	1 242
10.	Șeaun supapa admisie	D 12002 1-2	buc.	21,00	20	420
11.	Ax pompa apă	2111307202 D	buc.	8,45	5	42
12.	Filtru aer	D-1200160	buc.	65,00	4	260
13.	Bueșa ax cu came palier	D-12001111	buc.	89,00	4	356
14.	Ghid supapa	D-122117	buc.	25,00	5	1 125
15.	Supapa ulei	C5 6311	buc.	28	2	56
16.	Bueșa	10363107	buc.	75	2	150
17.	Supapa de înaltă presiune	C5 3000	buc.	606	1	606
18.	Inel etanșare refulare	C 5 2806	buc.	162	2	324
19.	Cuzineți superiori palier	51011100315	buc.	47,70	5	239
20.	Cuzineți inferiori palier	5101110 C 316	buc.	47,70	5	239
21.	Burduf presetupa	2111307214	buc.	4,15	10	41,50
22.	Ax culbutori	D-1200212	buc.	51,00	8	408
23.	Carcasa I. ansamblu	D-1202440	buc.	60,00	2	120

ORIZONT publicitate

24.	Carcasa D. ans.	D-1202476	buc.	47,00	2	94
25.	Semicuzineți bielă CN	D-120058529	buc.	3,00	50	150

stocuri — Excavator E 04

Nr.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preț	Cantit.	Valoarea
0	1	2	3	4	5	6
1.	Dinte cupa	K 6662	buc.	137	6	822
2.	Crucea sateliților	ED 33010058	buc.	137	1	137
3.	Ax	E 032020001 F	buc.	705	1	705
4.	Roata dințată	E 0320200026	buc.	413	1	413
5.	Roata dințată	E 032040004	buc.	276	1	276
6.	Pinion	E 033010202 B	buc.	690	2	1 380
7.	Articulație dințată stînga	E 0330203001	buc.	840	1	840
8.	Butuc	E 032050101 D	buc.	392	2	784
9.	Ax	E 03104003 C	buc.	95	3	285
10.	Miez dreapta și stînga	106021/22	buc.	46	10	460
11.	Sabot	E 033010007 C	buc.	225	1	225
12.	Piston	E 031100004 C	buc.	25	2	50
13.	Pivot	E 033020019 A	buc.	55	1	55
14.	Bueșa cu canelurl	E 033010022 C	buc.	21	2	42
15.	Furca dreaptă	E 033100005 A	buc.	200	1	200
16.	Furca stîngă	E 033100006 A	buc.	200	1	200
17.	Piston	K 66390002/B	buc.	10	2	20
18.	Sabotul frînă	E 033070200 A	buc.	270	1	270
19.	Cupla	E 032040007 A	buc.	95	1	95
20.	Coroana diferențial	E 033010018	buc.	1 830	1	1 830
21.	Roata de cablu	E 03121003 A	buc.	139	1	139
22.	Roata dințată	E 032030107 B	buc.	1 150	1	1 150
23.	Roata dințată	E 032030107 D	buc.	1 150	1	1 150
24.	Supapa de frînare rapidă	K 5652001 C	buc.	89	2	178
25.	Rola	E 03104002	buc.	630	5	3 150
26.	Sertar diferențial	K 564200 D	buc.	274	3	822
27.	Coroana diferențial	E 033010018	buc.	987	5	4 935
28.	Roata dințată	E 0330300054	buc.	2 560	3	7 680
29.	Roata dințată	E 0320500046	buc.	1 750	1	1 750
30.	Ax principal	E 032040001 C	buc.	1 315	1	1 315
31.	Capac cupă	E 034040200 C	buc.	450	1	450
32.	Articulație direcție	E 0330204002 B	buc.	810	1	810
33.	Semiaxă	E 033020028 B	buc.	550	1	550
34.	Pinion	E 033010202 B	buc.	690	2	1 380
35.	Roata diferențială	E 033010059 C	buc.	210	5	1 050
36.	Satelit	E 033010400 A	buc.	180	34	6 120
37.	Opritor	E 031130001 B	buc.	220	3	660
38.	Butuc	E 032050101 D	buc.	196	2	398
39.	Racord cu 2 ieșiri	E 031110200 D	buc.	204,12	2	482
40.	Sabot	E 032030302	buc.	33,03	3	99
41.	Cuplaj ansamblat	114160	buc.	768	1	768
42.	Corp	E 033010009 G	buc.	3 165	2	6 330
43.	Camera de frînare	K 56410000 B	buc.	540	4	2 160
44.	Supapa de trecere	E 033110400	buc.	190	4	760
45.	Racord cu 2 ieșiri	E 031110200 D	buc.	210	2	420
46.	Racord cu 1 ieșire	E 031110300 D	buc.	202	1	202
47.	Supapa de reglare	K 564600/A	buc.	44	2	88
48.	Supapa de depănare rapidă	K 565200 C	buc.	44	5	220
49.	Cuplaj	E 03305003 F	buc.	360	4	1 440
50.	Semicupla	E 033010019 C	buc.	38	4	152
51.	Sabot ansamblat	E 032030300 A	buc.	243	4	972
52.	Sertar cu acțiune directă	K 56380000-A	buc.	106	6	636
53.	Pivot	E 033020019 A	buc.			
54.	Capac lateral	E 033010100 A	buc.	178	2	356
55.	Sertar diferențial	K 564200 D	buc.	260	5	1 300
56.	Roata dințată	E 032020004 G	buc.	415	3	1 245
0	1	2	3	4	5	6
57.	Roata dințată	E 032020004 G	buc.	497	3	1 491
58.	Roata dințată	E 032020005 F	buc.	284	3	852
59.	Semierucea sateliților	E 033010058	buc.	54	6	324
60.	Articulația cardanului	E 033020017 E	buc.	142	15	2 130

piesele Excavator E 0,6

Nr. crt.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preț	Cantit.	Valoarea
1.	Rola	E 050934 B	buc.	111	20	2 220
2.	Roata lanț	E 0504112 F	buc.	597	2	1 194
3.	Arbore pentru ambreiaj Motor D 110	K 648610001 D	buc.	650	1	650
4.	Mufa cu camă	E 0504116 D	buc.	425	2	850
5.	Roata cu sprijin pentru șenila cu 2 pinteni	E 051141 C	buc.	486	3	1 458
6.	Cuplare rotativă	E 05088 IV/C	buc.	637	3	1 911
7.	Element filtru ulei	09422	buc.	274	3	822
8.	Roata de întindere pentru șenila cu 2 pinteni	E 051131 D	buc.	1 156	1	1 156
9.	Bolt senilă	E 051162 A	buc.	17	20	340
10.	Tambur pentru ridicarea săgeții	E 50041 II/B	buc.	2 079	2	4 158
11.	Cercel ambreiaj	K 648611412	buc.	874	2	1 748
12.	Cuzineți din 2 jumătăți	E 0504130 B	buc.	205	2	410
13.	Roata dințată conică	E 050712 B	buc.	1 250	3	3 750
14.	Roata de presiune	E 0505117 C	buc.	347	3	1 041
15.	Roata de lanț	E 050551 B	buc.	400	1	400
16.	Colector distribuitor	E 05083 II/B	buc.	582	1	582
17.	Roata	E 051141 C	buc.	263	8	2 104
18.	Ax canelat	E 050715 C	buc.	660	2	1 320
19.	Dinte cupa Draglina	E 052215 C	buc.	295	10	2 950
20.	Roata directoare pentru senila cu 1 pinten	E 051121 A	buc.	1 716	6	10 296
21.	Dinte cupa Draglina	E 052215 C	buc.	336	10	3 360
22.	Roata dințată conică	E 050712 B	buc.	2 560	2	7 680
23.	Cripetele lingurli	E 0530412	buc.	238	2	476
24.	Cripete	E 051632 B	buc.	300	6	1 800
25.	Ax dirijor cablu	K 6724000 A	buc.	82	1	82
26.	Roata de sprijin pentru senila cu 1 pinten	E 051141 A	buc.	920	10	9 200x
27.	Seripetele lingurli	E 0530412	buc.	741	1	741
28.	Seaun cu capac	E 051711 F E 051712 A	buc.	3 860	3	11 580
29.	Pompa de injecție	P 9 A 25	buc.	1 640	3	4 920
30.	Rotor pompă apă D 108 Kirov	08113	buc.	72	1	72
31.	Supapa de scurtcircuit	P 28-13	buc.	2,30	20	46
32.	Pastila filetată	D 1100738	buc.	19	8	152
33.	Antecameră	D 1100737	buc.	32	8	256
34.	Element împerecheat	P 75.15	buc.	58	4	232
35.	Cuplaj ansamblat	16 S 26 1	buc.	7,70	10	77
36.	Garnitura	FU 21000039 A	buc.	0,70	4	2.80
37.	Segmenți ungere CN	D 1100509	buc.	22	10	220
38.	Element filtru ulei	FC 32300000	buc.	69	20	1 380
39.	Segmenți compresie supapa	D 1100507	buc.	23	10	230
40.	Inel siguranță Ø52	NL 12663	buc.	5	10	50
41.	Rondela Ø16	R 5.106	buc.	0,15	20	3
42.	Inel etanșare Ø20	NL 128.63	buc.	0,60	20	12
43.	Ghid supapa evacuare	D 110070105	buc.	17	30	510
44.	Inel de etanșare	FU 21000005	buc.	0,20	8	1.60
45.	Bueșe bielă	D 110050102	buc.	151	5	75
46.	Pastila	FU 21000003 A	buc.	0,60	20	1.20
47.	Supapa de refulare	16 S 16	buc.	7,70	20	154
48.	Piston	D 1100506 A	buc.	374	10	3 740
49.	Segmenți compresie	D 1100508	buc.	9	8	72
50.	Segmenți ungere CN	D 1100509	buc.	9	3	27
51.	Inel de etanșare	FU 21000011	buc.	0,15	5	0.75
52.	Garnitura	16-145-1	buc.	1,50	20	30
53.	Dop aerisire	16-210	buc.	2,50	5	12,50
54.	Axul furcii	R 5 109	buc.	1,35	5	6.75
55.	Manșon	R 24 151	buc.	24	3	72
56.	Furca	R 24 18 2	buc.	18,30	2	36,60
57.	Garnitura	FU 21000039 A	buc.	3,70	5	18.50
58.	Cuplaj pompa injecție	D 1100820	buc.	60	3	180
59.	Element împerecheat	P 7 S 15	buc.	58,60	20	1 172
60.	Roata dințată	D 11002012 A	buc.	86,00	2	172
61.	Ax regulator	R 7-09	buc.	20	10	200
62.	Regulator RV 97-0600	P 7-01-1	buc.	318	3	954
63.	Corp regulator ans.	R 24-02	buc.	73,50	3	220,50
64.	Dop filetat	R 51072	buc.	0,90	60	5,40
65.	Șurub	E 5 123	buc.	0,85	10	8,50
66.	Pîrghia regulatorului	R 24-19	buc.	8,95	10	89,50
67.	Suportul impingătorului	R 9131	buc.	7,50	10	75
68.	Pulverizator	2 G 16 S 42-1	buc.	27	3	81
69.	Corpul filtrului	FU 21400000	buc.	14	1	14
70.	Tija cu supapa	FU 25100000	buc.	30	4	120
71.	Capacul filtrului	FU 21800000 A	buc.	70	10	700
72.	Segment compresie	D 1100508	buc.	17	10	170
73.	Bueșa cilindrului	D 110032 A	buc.	335	2	670
74.	Lagăr	D 1100466	buc.	59	3	177
75.	Bulon bielă TAD 11	D 1100503	buc.	32	20	640
76.	Segmenții compresie CA Sup.	D 1100507	buc.	13	20	460
77.	Segment ungere R1	D 1100509	buc.	22	35	770
78.	Lagăr lateral	D 110070213	buc.	16	4	64
79.	Antecameră	D 1100737	buc.	32	4	128
80.	Disc cuplaj	D 110120205	buc.	23	2	46
81.	Supapa de scurtcircuit	P 28 15	buc.	2,80	3	8.40
82.	Garnitura chiulasa	D 1100744	buc.	70	10	700
83.	Impingător piston	P 24.69	buc.	12	4	48
84.	Garnitura supapa refulare	16067 A	buc.	1,08	10	10,80
85.	Racord refulare	16069 A	buc.	5,50	5	27,50
86.	Inel etanșare	7421000011	buc.	0,15	5	0,75
87.	Dop de golire	FU 21000012	buc.	1,95	2	3,90
88.	Garnituta	FU 2100039 A	buc.	3,70	6	22,20
89.	Element filtrare	FC 32300000	buc.	69	15	1 035
90.	Garnitura chiulasa	D 1100744	buc.	76,80	15	1 152
91	Piuliță bielă	D 1100504	buc.	8	3	24
92.	Suport	D 110070201	buc.	15	10	150
93.	Lagăr mijlociu	D 110070205	buc.	12	10	120
94.	Culbutor admisie	D 110070208	buc.	43	5	215
95.	Șurub cap sferic	D 110070210	buc.	12	2	24
96.	Lagăr lateral	D 110070213	buc.	16	2	32
97.	Roata dințată	D 1100809 A	buc.	81	1	81
98.	Flanșa regulator	P 2404	buc.	62,50	6	315
99.	Ax cu camă	P 91321	buc.	49,50	3	148,50
100.	Garnitura capac vizitare	P 241801	buc.	0,45	30	13,50
101.	Flanșa regulator	P 24114	buc.	26,95	5	134,75
102.	Coller tija reglare	P 24119	buc.	3,45	10	34,50
103.	Racord	10109168	buc.	5,15	6	30,90
104.	Bueșa bielă	D-110050102	buc.	151	10	1 510
105.	Opritor ulei	16031	buc.	0,15	3	0,45
109.	Dop	FU 21400056	buc.	2,85	10	28,50
110.	Supapa siguranța pompa ulei Kraz	KRAZ	buc.	53	2	106
111.	Supapa pornire	D 110070704	buc.	54	2	108
112.	Farfurie resort piston	160761	buc.	3,30	15	49.50
113.	Ax ventilator	D 1101105	buc.	51	2	102
114.	Disc cuplaj	D 110120205	buc.	21	3	63
115.	Racord orientabil	P 7314	buc.	7,50	5	37,50
116.	Inel siguranță 52	NL 12663	buc.	11,25	5	56,25
117.	Segment ungere CN	D 1100509	buc.	2,45	2	4,90
118.	Plăcuța sprijin	16205	buc.	0,10	10	1
119.	Șaiba de etanșare	FU 21400058	buc.	0,25	10	2,50
120.	Inel de etanșare	FU 21000005	buc.	0,20	2	0,40
121.	Inel de etanșare	FU 21000011	buc.	0,15	5	0,75
122.	Tachet	D 1100410 A	buc.	29	10	290
123.	Inel de etanșare	FU 21000005	buc.	0,20	20	4
124.	Indicator ulei	P 2451 A	buc.	5,50	10	55
125.	Lagăr lateral	D 110070213	buc.	16	4	64
126.	Garnitura	16062	buc.	10,15	20	203
127.	Racord refulare	16069 A	buc.	5,50	4	37,50
128.	Farfurie resort piston	160761	buc.	3,30	5	16,05
129.	Garnitura	16055 AE	buc.	0,40	20	8
130.	Cuplaj intermediar	D 1100824	buc.	32	5	160

Important

Unitățile de profil din economie sînt invitate să consulte lista pieselor de schimb propuse spre valorificare de I.U.G.T.A.C. București, reținînd că pot achiziționa orice reper în condițiile stipulate de legea nr. 11/1980.

Pentru corespondență și relații suplimentare se va utiliza următoarea adresă: I.U.G.T.A.C. str. 13 Septembrie 192 sector 5 București, telefon 31.50.70 interior serv. aprovizionare.

Prezumtivii colaboratori comerciali sînt asigurați de multă solicitudine.

Emil Georgescu — Vasile BAȘA

accente

IDEI DE FILOZOFIE POLITICĂ LA D. D. ROȘCA

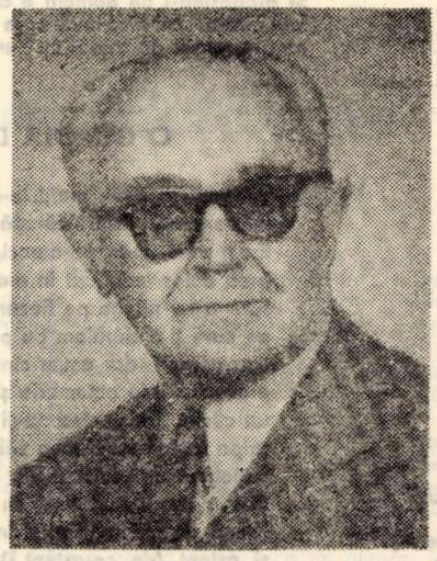

Nu s-a scris mult despre gîndirea politică a lui D. D. Roșca. Comentatorii au stăruit mai ales pe marginea operei sale de căpetenie : **Existența tragică.** Chiar și în înmănunchierea de studii omagiale : **D. D. Roșca în filosofia românească** (Editura „Dacia"), unul singur semnat de Gheorghe Buș – **Ideea națională** – are contingență cu sfera politicului. Pricina acestei eludări trebuie căutată, probabil, în împrejurarea că, în gîndirea dascălului nostru între filosofare, ideile interesînd filosofia politică sînt amalgamate cu altele risipite prin cîteva eseuri. Or eseul, se știe, este privit adeseori cu reticență și suspiciune chiar în literatură, darămite în filosofie. Suspiciune ce era departe de a fi împărtășită de D. D. Roșca, dimpotrivă. Într-un interviu acordat Anei Blandiana el declara : „Prefer în filosofie eseul, tocmai pentru forma lui condensată, artistică oarecum. Eseul este construcție, cum construcție este sonetul". Dealtminteri **Existența tragică,** cum o arăta chiar subtitlul scrierii : „încercare de sinteză filosofică", era tot un eseu.

Așa fiind, stabilirea unui „corpus" din care s-ar putea deduce ideile de cugetare politică la profesorul nostru de istoria filosofiei, nu numai că e anevoioasă, dar, în cele din urmă, nu duce departe. Pentru simplul motiv că nu există. Ceea ce nu înseamnă că preocupările de filosofie politică ar fi străine de gîndirea lui D. D. Roșca. Mai curînd am putea spune că el le-a acordat o importanță deosebită, dat fiind faptul că eseurile scrise pe teme politice au fost elaborate în vreme de război și că prin aceste eseuri filosoful înțelegea să ia o anumită atitudine. Nu era însă vorba doar de considerente de oportunitate, oricît ar fi fost aceasta de binevenită. Meditațiile de natură filosofico-politice erau statornice la cursurile profesorului. El considera, de pildă, ca punct de plecare și punct de ajungere în filosofia lui Platon, tocmai reflecțiile ginditorului privind necesitatea cetății ideale. Chiar dacă nu e făți, tonul eseurilor privind meditația de natură filosofic politică e întotdeauna polemic. Scrise în vremea ultimului război, eseurile reacționează împotriva unei ideologii străine (aceea a propagandei hitleriste) ce căuta să cîștige drept de cetate în țara noastră. Firește, pentru a le înțelege trebuie raportate la constantele gîndirii lui D. D. Roșca : umanism, raționalism, întîietatea acordată „valorilor veșnice".

Așa se și intitulează de altfel unul din aceste eseuri. Punctul de plecare e axiologic, dar sîntem cum nu se poate mai departe de o discuție academică de teoria valorilor sau de pură speculație. D. D. Roșca ne previne încă de la început : „Considerațiile ce urmează nu se inspiră din abstractă speculație metafizică". Ideea călăuzitoare a eseului e atașamentul statornic față de valoarea veșnică a adevărului, refuzul de a adera la utilități de circumstanță. Evident, prezența trupelor germane în țară nu îngăduia pe față o critică a ideologiei hitleriste. Adresa e însă transparentă. Nu aderarea la tezele unui pragmatism filosofic e criticată, ci o doctrină politică ce face din „util" (Util pentru ea) criteriu și justificare a acțiunilor întreprinse. Într-adevăr hitleriștii proclamau noile valori ale „necesității", „Legea naturii", „dreptul celui puternic" pentru a-și justifica expansiunea în „spațiul vital" al unui „Volk ohne Raum" („popor fără spațiu"). Împotriva acestei ideologii și a sofismelor pe care ea se sprijină, reacționează D. D. Roșca. Filosoful avertizează : „Ca și la inși conștiința tulbure a unor neamuri le împinge să înțeleagă prin dreptate numai drepturile pe care ele și le atribuie gratuit și le refuză altora". Denunțînd doctrina ce confundă dreptatea cu interesul celor ce făceau apologia forței brutale (așa cum se întîmpla mai în fiecare discurs al lui Hitler, chipurile, ca să justifice orice nouă agresiune), D. D. Roșca îl citează pe sofistul Hippias din Ellis care afirmase (încă în sec V î.e.n.) : „Dreptatea celui tare învinge pînă la urmă dreptatea celui slab". Or, conformîndu-ne acestui punct de vedere, argumentează filosoful, ar însemna să ne așezăm pe o poziție asemănătoare unui pește mic care, pe punctul de a fi înghițit de unul mai mare, i-ar spune : „Mănîncă-mă, ești mai mare, adevărul e deci cu tine, cu dreptate e să mă mănînci". Cum se poate ușor observa, polemica nu se poartă cu sofistica antică ci – autorul ne-o spune el însuși – cu sofistica modernă, perifrază în dosul căreia se ascunde hitlerismul.

GHEORGHE MUNTEANU : „Obicei de iarnă"

Într-un alt eseu, **Temeiurile filosofice ale ideii naționale,** se revine, cu noi argumente, la aceeași chestiune a combaterii ideologiei național-socialiste. Punctul de plecare al eseului e o constatare. Se arată, că, în determinarea conceptului de națiune, se recurge la argumente inadecvate, argumente împrumutate din domeniul științei, mai precis, din științele naturale. Se ajunge, astfel, arată D. D. Roșca, la un transfer, nu numai al conceptelor ci și al motivațiilor din științele naturii, străine problemei ce interesează. Sau, pentru a aminti cuvintele lui D. D. Roșca : „Temeiurile ce nu se pot ridica pe astfel de concepte (ale științelor naturii, – n. n.) sînt privite nu numai ca **neștiințifice** (subl. D. D. Roșca), ci și ca lipsite de soliditate, oarecum ca neserioase". Punctul acesta de vedere e eronat, arată D. D. Roșca. Ca și în **Valori veșnice,** în eseul privind temeiurile filosofice ale ideii de națiune, ginditorul român evidențiază necesitatea unei atitudini axiologice în problemele de filosofie politică. Combătînd, din nou, tezele biologiste, ce stabilesc doar o deosebire graduală între om și animal, eseul arată că de vreme ce omul este o ființă axiologică (care își plăsmuiește valori), națiunea-comunitate umană „își justifică existența prin potențialul ei de spiritualitate". Nu e greu de observat că o astfel de concepție privind națiunea se situează la polul opus vizunii biologiste. Cine alții decît hitleriștii căutau temeiurile conceptului de națiune în aspecte biologice precum „rasa" și „sîngele". Gheorghe Buș constată cu îndreptățire : „Ascuțișul polemic al acestor soluții date de D. D. Roșca problemelor de filosofie politică nu are doar o valoare documentar-istorică, legată de combaterea iraționalismului filosofic și a ideologiei imperialiste fascist-hitleriste, ci și de actualitate, apărarea libertății și demnității omului" (Op. cit., pp. 233–234).

Tonul polemic, combativ, se menține și în alte eseuri precum **Europeanul Bărnuțiu,** scris în 1944, înainte ca dreptatea istorică să fi purces din nou la reîntregirea Ardealului. Ceea ce îl preocupă pe autor este legătura între filosofia dreptului la Bărnuțiu și filosofia politică. Nu ne aflăm însă doar în fața unei problematici de istoria ideilor. Atunci cînd a fost scris, eseul își reliefa sensurile stringent contemporane. Niciodată – scrie D. D. Roșca referindu-se, evident, la dictatul de la Viena – o nedreaptă ordine de fapt nu poate justifica o nedreaptă ordine de drept ; căci, continuă filosoful – aluzia la dictatul de la Viena e transparentă. – „... dreptul trebuie să aibe întîietate în fața forței".

Privite în această perspectivă a militării pentru persistența valorilor, chiar și într-un domeniu în care (mai ales în epoca elaborării eseurilor) ele erau ignorate de o politică brutală și cinică, eseurile de filosofie politică ale lui D. D. Roșca își aduc o contribuție relevabilă în conturarea profilului distinct al acestei importante personalități din filosofia noastră interbelică.

Traian Liviu BIRĂESCU

Proză și contemporaneitate

(Urmare din pag. 1)

doilea război mondial și ale aventurii hazardate a României dincolo de pragurile de nisip ale Nistrului. Întrepătrunderea continuă a destinului țării cu intimitatea relațiilor familiale, erotice și sociale oferă tabloul complex al unei istorii care se face prin oamenii vii ai momentului. În roman există marcată insistent calitatea și poziția anumitor tipuri umane față de venimentul istoric. Un tip ar fi cel al personajelor de primă mărime politică, răspunzătoare direct de soarta țării (Iuliu Maniu, Dinu Brătianu, mareșalul Antonescu, regele etc.), personalități care își poartă responsabilitatea cu eforturi ineficiente, ezitînd între amînări și decizii hotărîtoare pentru destinul țării. Personalitatea acestora se risipește în meandrele unei abilități politice devenită searbădă și inactivă (cazul lui Iuliu Maniu) sau disperată prin îngustarea puterii decizionale (cazul mareșalului Antonescu) ; în fapt, eroi politici striviți de povara unor perspective incerte, constructori ai unor modele de compromis în momente cînd radicalismul era singura cale posibilă.

În afara marilor politicieni mai apar în roman un tip de oameni larg răspîndiți în proza contemporană, iviți din magma nediferențiată a societății. Rolul lor se limitează la îndeplinirea oarbă a comenzii și a acțiunii.

Gogu Pană este, în intenția autorului său, artistul – martor evocator al istoriei pe care o fixează în cadrele ei, în mișcarea ei dinamică, conservînd pentru conștiința viitoare pasagerele momente în care subiecții imortalizați domină istoria prin întreg arsenalul puterii lor discreționare. Aceasta trece însă impasibilă și momentele se schimbă. Din păcate ceea ce aceștia au stăpînit rămîne un fapt irevocabil împreună cu toate victimile și jertfele întîmplate atunci. Minia agresivă dobîndește adîncimi convulsive în universul concentraționar pe care-l străbate Victor Petrini sau în apocaliptica petrecere de la circiuma lui Balaure din romanul lui Dumitru Radu Popescu. Ticăloșia lui Papavă, a lui Pil Buduru din **Iepurele șchiop** sau a lui Olaru și Mită din romanul lui Marin Preda, falsifică cu bună știință faptul existenței, despărțind gestul și atitudinea de unicitatea lor valorică.

În afara oricăror fapte, însă în afara istoriei politice, toate în lume au rămas neschimbate începînd cu însuși freamătul vieții anonime pe care îl ascultă Petrini în mijlocul tovarășilor săi din echipa de la deratizare. Prin aceștia, încearcă el, de fapt, să regăsească firescul zilnic care ordonează viața omului, adică iubirea, moartea, fericirea, umilința, demnitatea, ambițiile mari și mici. De aceea însăși aventura sa picarescă prin lume urmează două mari traiecte : unul care conturează biografia politică a timpurilor noi și altul care care desăvîrșește periplul zbuciumat al unei căutări îndîrjite a existenței nefalsificate.

Ambiția aceasta a cupriderii lumii prin întrebări și dezbateri meditative asupra drumului constituirii destinului uman ca dramă a conștiinței neîngenuncheate constituie una din trăsăturile esențiale ale prozei din ultimii ani. Și ce altceva ar fi, la urma urmei, drama conștiinței neîngenuncheate, dacă nu, cum spune D. R. Popescu, renunțarea lui Făt-Frumos la fericirea pașnică și nemuritoare alături de subțirica sa soție datorită vicleniei nemernice a unui bicisnic iepure șchiop.

DIDACTICA

PRESA ȘI LECȚIA

Cel de-al optulea caiet de pedagogie modernă, „Presa și lecția", apărut de curînd în E.D.P., este, în intenția mărturisită a coordonatorului său, ziaristul Ilie Traian, o pledoarie „pentru pătrunderea amplă a presei în școală" și în general în activitatea de educație.

Astăzi se tinde spre o reconsiderare a locului și rolului presei în ansamblul „mass-media", datorită redescoperirii potențialului său educogen. „Caietul" de față încearcă să dezvăluie aspectele și implicațiile procesului de valorificare a presei, activitatea de educație prezentînd un registru larg de preocupări, de la utilizarea materialului de presă ca material ilustrativ pentru unul sau altul dintre momentele lecțiilor, la lecții special organizate, în care presa poate deveni conținutul însuși al acestora, pînă la considerarea presei ca „obiect de învățămînt prin care se predă actualitatea". Școala, în primul rînd, trebuie să formeze la elevi deprinderi de a citi presa, de a se raporta conștient, atitudinal-interpretativ față de „fenomenul ziar", făcînd din aceștia veritabili cititori de presă și nu „vînători de informații". Gradul în care ea îndeplinește acest deziderat influențează locul și rolul presei în ansamblul mijloacelor de educare a tineretului, care, în condițiile educației permanente, se instituie ca autoeducare. Introducînd presa în școală, în cadrul lecției, ca un mijloc de învățămînt, cu valoare informativă complementară manualului, școala s-ar deschide în mai mare măsură spre realitatea înconjurătoare, spre actualitate. Introducerea presei în școală este un real cîștig pentru elevi, pentru cauza educației în general ; folosirea adecvată, competentă a materialului de presă în activitatea didactică (și în acest scop „caietul" de față sugerează eventualitatea unei „reciclări" a profesorilor). Din presă se poate învăța adesea – susține, pe bună dreptate, autorul unui studiu din prezentul „caiet" – „mai multă geografie, economie politică, socialism ... etc.", pentru că presa concretizează, exemplifică ideile, principiile, informațiile generale oferite de manualele școlare. Tineretul, avid de informație, de noutate, nu este satisfăcut pe deplin de cunoștințele oferite de manuale. Acestea nu reușesc întotdeauna să redea pulsul evenimentelor actuale în însăși desfășurarea lor. Această nevoie de informație „la zi", actuală, trebuie și poate fi satisfăcută de presă. Condiția este ca tineretul să fie sensibilizat față de presă, și această sensibilizare trebuie să înceapă încă de pe băncile școlii, încă din clasele mici.

Prezentul caiet în care sînt cuprinse atît studii originale (semnate de Ilie Traian, Vl. Constantinescu, A. Mureșan, R. Poenaru, I. Popescu) cît și traduceri din limbile franceză, germană, rusă și maghiară este un real cîștig pentru literatura pedagogică din România. Adresîndu-se în egală măsură profesorilor, studenților – viitori profesori, tuturor celor implicați în acțiunea de conducere a activității de educare a tineretului, „caietul" îndeamnă la meditație și impune trecerea la fapte.

I. A. DUMITRU

HARALAMBIE ŢUGUI

LINIŞTEA NOPŢII

Apa şi pîinea mea cea de toate zilele :
liniştea nopţii.
În ea mă regăsesc cu Poezia
precum cu cea mai pasionată dintre iubiri ;
prin ea scobor în adîncimile tăcerii mele,
acolo unde neştiutul zămisleşte
mereu o împlinire nouă.

Apa şi pîinea mea cea de toate zilele :
liniştea nopţii.
Din ea mi-am turnat bronzul
viitorului chip destinat bucuriilor ;
din ea îmi extrag infima pulbere a somnului
şi gîndurile mari, cu fapte sub aripă,
la fel seminţelor purtate de vîntul primăverii ;
din ea beau şi mănînc, zîmbind copilăreşte
la cina cea de după miezul nopţii,
ca luptătorul reîntors la mamă, din război ;
din ea îmi reconstitui singele, mereu
înfierbîntîndu-l cu solare tonuri
aidoma timpanelor orchestrei,
cînd melodia se adună
în orbitoare fulgere.

BUST

lui Laurenţiu Fulga

Aşa a fost Poetul, acelaşi totdeauna :
sfios ca o fecioară şi îndrăzneţ precum
astronautul care, prin infinitul drum
al cosmosului, gata-i să prindă-n braţe luna.

Prea îmbătat de doruri şi ritmuri diafane,
pădurile-i ştiu tîmpla şi stîncile îi ştiu
mai dinainte pasul candid şi argintiu,
cînd vine să le-asculte umbroasele oceane.

Poetul e al Lumii întîi şi-ntîi de toate...
Şi dragostea-i de oameni e drumul care-l poartă,
luptîndu-se cu Moartea, spre culmea cea mai naltă
pînă ce, frînt de trude, în Nemurire cade.

O COROLĂ DE LINIŞTE

Sub arborii ploii, înalţi te-am aşteptat
iubire suavă, iubire zăludă...
Eram prea tînăr, pe-atunci, şi eram
prea duios îmbrăcat în mantie de vis,
spre a nu plînge pe fiecare floare
pe care ţi-o dăruiam ca pe-o veşnicie.
Dar acum ? dar acum cînd ascult
ploile tîrzii de octombrie şi nici
un cuvînt din acelea nu-şi mai flutură
aripa la fereastra mea zăbrelită
împotriva astralului frig ?
Bat în zadar cu pumnii în piatră,
singer pe plaurul nopţii, imens –
şi aştept (de ce-aştept ?) lîngă vechi cimitire
o corolă de linişte, străvezie.

ECCE HOMMO !

Lungile solilocvii nocturne,
ameninţătoarele glasuri ale tăcerii
revărsate în aerul greu de fantasme,
ochiul abia descifrînd miracolul clipei,
întrebările ca nişte corbi din balada
Visului Negru, singurul prezent şi
singurul ascultîndu-ţi neliniştile...

Acolo, în prăvălirea lor fără murmur
stai şi cuprinzi universul cu braţele
unei amintiri prea dureroase, absente :
ideea de a fi mai departe. Cît ? Pînă unde
se întinde acest teritoriu absurd al „terrei incognita" ?
Şi cine e vameşul, necruţătorul
care atît doar aşteaptă : să ridici mîinile
de pe propria-ţi umbră şi să declari :
Sunt gata, Charon ! vai, iartă-mi întîrzierea...

SZABÓ PÉTER

ŞOAPTĂ

plouă
ajunge o umbrelă
te îmbrăţişez
şi mai rămîne loc
sub umbrelă

IUBEŞTE-MĂ

fiindcă norul umblă în de-a buşelea
şi seara lărmuie
fiindcă mă urmăreşte stîlpul de felinar
care-şi poartă liniştea luminii
fiindcă întunericul mă îmbrăţişează
şi mă sugrumă
fiindcă mi-e teamă de noaptea absenţei
tale

FRAGMENT

seara se încolăceşte în jurul meu atît doar
am nevoie de-o linişte de cîteva cuvinte
semiobscuritate
nu mă atrage lumina strălucitoare de
220 volţi
nici incandescenţa... rece a îndepărtatelor
stele îţi spun numai
visează-mă

* * *

lumea albastră aleargă după lumină
se alintă încă în amurg
în spatele frunzelor cerul
am pictat seara

Traducere
ZNOROVSZKY Attila
şi Florin BĂNESCU

PAN IZVERNA

VECHE

Leaturi vechi de cuvint [...]
încărca[...],
Sufla timp nou prin mîn[...]
de j[...],
Scăldindu-se-n mirajele
te[...]
Lumi în armură ardeau
fumeg[...]

De-un sîn de mare cu
ţărm nisip[...]
(Nalte furtuni la
Soare-Apu[...])
Corabia-şi frînse trupu-l
lemn[...],
Duhul pluti spre liman[...]
mai bi[...].

SE DUC NORI

Se duc norii ca fiorii
Prin albastrele istorii
Bătălii şi ape grave
Marea-i grea de noi
ep[...]
Dar cad apele-n sodo[...]
Pustiind sau cad molc[...]
Şi cîmpia cum o scald[...]
Intră demonii în baltă
Şi se umflă-o landă la[...]
Clătinîndu-se pe targă
Se duc norii ca fiorii
Prin albastrele istorii
Vine-o noapte ce îşi [...]
Orbul ei coşmar în pl[...]
Vine alta mai adîncă
Din negura-i să ieşi [...]

Prin ce zid şi val de
moarte
Lumea veche intră-n
carte... ;
Se duc norii ca fiorii
Prin albastrele istorii

REVERIE DE NOAPTE

Vuiet al vîntului,
La ceasul tîrziu,
În locul pustiu –
Freamăt al gîndului.

Umbră-a comorilor
În loc de pază,
Subt luna trează
În zborul orelor.

Miraj al stelelor
Le calcă norii ;
Văd zburătorii
Soborul ielelor.

Şi din mari tăceri
Paşi grei se aud,
Prin murmurul ud
Tremură puteri.

Spaţiul se-ncovoaie,
Locul se adună,
Umbre sună-n lună –
Neguri-fierăstraie

Apoi cad ninsori
Şi-i un peplum sur
Pe meleagul dur
Und' va fi să mori.

Linişti de-nceput,
Valuri de tăceri
Pe frînte-aşteptări
Un zăbranic mut.

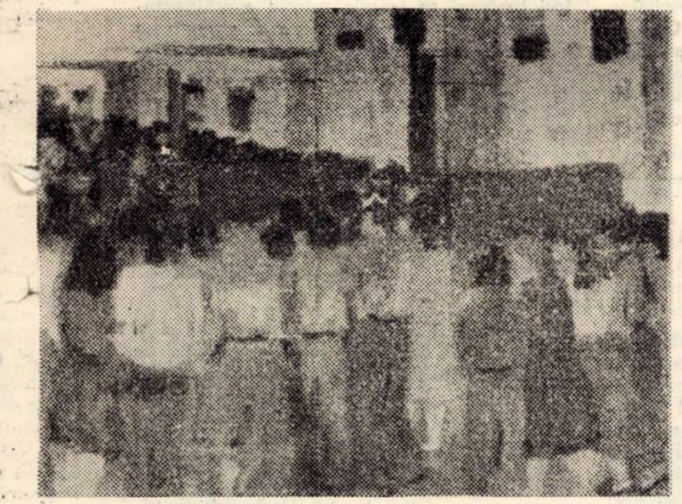

ELISABETA FEVETI : „1 Mai"

portrete in lemn

Sim. Sam. Moldovan

Umbra, ca o roză galbenă...

În oraşul uscăţiv, cu oase de piatră, deşirat între dealuri ca o zi de post, Oraviţa, pulsa – în deceniul patru – tulburător loc de idei. Întîia generaţie postbelică, ae intelectuali, adusese în desagii sufletului clocotul. Visătoria subţire. Pioneratul literei moderne. Din teascurile tipografiilor locale, scoteau capul nu mai puţin de opt publicaţii, cu amplitudine : între schiţă, poem şi eseul filozofic. Bolovanii oraşului mai vibrau, parcă, paşii academicienilor locali Simion Mangiuca şi Atanasie Marienescu. Mai scanda stihul lui Iie Trăilă – iar surîsul tragic al lui Gruia Murgu Liuba stăruia, galben, lîngă încrîncenarea senină a lui Tincu Velea...

Generaţia nouă (Ladea-Udrea-Birou-Ienea) însemna, realmente, implantarea duhului estetic european, în urbea de stîncă seacă, înţepată de spinii, cît andrelele, ai coastelor şi luceferilor vineţi. Codrii de alături, la doi paşi, vărsau peste sufletul oraşului şipuri cu fîn proaspăt, liliac şi răşini. Pinii, bradul şi fagul simfonizau, cu stîncile. Grav. Bărbăteşte.

Acolo, lîngă clocotul tînăr, mai trăia o umbră. Subţire ca un amurg. Lunecînd, ca o roză galbenă. Mai vîrstnicul Sim. Sam. Moldovan. Fusese redactor-proprietar al revistei trilingve Banatul, la Timişoara. Păstorise cerneala cu Lahovary, Aron Cotruş, Grigore Ion... Dar planurile arhitecturale privind cultura României Mari, schimbîndu-se peste noapte, – după ce de la Timişoara şi-au luat zborul păsări rare, ca George Călinescu, Camil Petrescu, Lucian Blaga, iar Arghezi-a prins rădăcini în Mărţişor şi nu mai venea pe Beghei, – Sim. Sam. Molodovan s-a retras la Oraviţa, în casa familiei. Acolo, în cuibul din inima orăşelului, cîtă vreme ardeau pe cer luceferii ardeau şi cuptoarele de pîine, ale moşului său, care lipeau pe dimineţile de liliac viorint arome proaspete de cornuri cu lapte, covrigi încîrligaţi şi franzele albe, din spume de miere.

Om al condeiului, Sim. Sam. Moldovan zgîria – pe pagini albastre, şi pe îndelete – istoria Oraviţei de altădată. Melancoliza cu Teatrul din Oraviţa, cel mai vechi din ţară, pe unde trecuse la şasesprezece ani Eminescu-sufleorul. Şi, osebit de asta, redacta săptămînalul Oraviţaer Wochenblatt, la tipografia Kaden, pentru a ţine pe şvabii locali la curent cu lumina. Fiindcă Sim. Sam. era de toate : român-neamţ-ungur-sîrb, toate rădăcinile dîndu-şi întîlnire în sîngele şi inima lui mare. Fiul său, Otto, era coleg cu mine – iar fiica (acum parisiană) era prototipul frumuseţii de basm. Mai bălae decît răsăritul lunii.

Şi Sim. Sam., după apariţia Candelabrelor albastre, a scris în săptămînalul său unul dintre cele mai mişcătoare eseuri : Wenn die Melosine singt... Zeiţa muzicei şi poeziei i s-a năzărit că scoate degetul auriu, din filele adolescentine. – Îi mulţumesc şi azi, cînd e de mult ţărînă !

Pavel BELLU

televiziune

DUMINICĂ, 5 APRILIE

8,30 Tot înainte ! 9,15 Film serial pentru copii. 9,35 Omul şi sănătatea. 10,00 Viaţa satului. 11,40 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 15,25 Şah. 15,40 Republica Socialistă Cehoslovacă. 16,00 Telesport. 16,55 Filme inspirate din lupta P.C.R. : Setea. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,30 Cîntarea României. 21,00 Film artistic : Cazul Taylor (american). 22,25 Telejurnal.

LUNI, 6 APRILIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Actualitatea economică. 19,45 Orizont tehnico-ştiinţific. 20,30 Film serial Tv. Anul 1848. O producţie a Studioului de film Tv. în colaborare cu Casa de filme 5. 21,20 Cadran mondial. 21,45 Laudă muncii. 22,05 Telejurnal.

MARŢI, 7 APRILIE

9,00 Teleşcoală. 10,15 Curs de limba engleză. 10,35 Curs de limba germană. 10,55 Film serial (reluare). 11,40 Călătorie în Univers. 12,40 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 17,15 Clubul tineretului. 18,00 Almanah pionieresc. 18,25 P.C.R. – spirit revoluţionar, gîndire creatoare. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,40 Ziua sănătăţii. 20,00 Fapte de eroi ai muncii şi vieţii socialiste. 20,20 File de cronică revoluţionară în dramaturgia românească : Comoara din deal, de Cornel Marcu. 21,50 Cîntec drag pe-ntinsul ţării. 22,15 Telejurnal.

MIERCURI, 8 APRILIE

16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,30 Fotbal : România – Ungaria, în preliminariile campionatului european de juniori. 18,20 Cîntec de primăvară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Fapte de eroi ai muncii şi vieţii socialiste. 20,05 Telecinemateca : Întoarcerea acasă (american). 21,30 Muncitoreşti voinţe unite într-un gînd. 22,10 Telejurnal.

JOI, 9 APRILIE

9,00 Teleşcoală. 10,20 Şcoala. 11,05 Film serial Tv. (reluare). 11,55 Partidul năzuinţelor şi al împlinirilor socialiste. 12,25 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 17,05 Reportaj pe glob. 17,30 Viaţa culturală. 18,15 Fotbal internaţional. 18,35 Desene animate. 19,00 Telejurnal. 19,30 Actualitatea economică. 19,50 Ora tineretului. 20,30 Serial ştiinţific. 21,30 Cîntarea României. 22,05 Telejurnal.

VINERI, 10 APRILIE

16,00 Telex. 16,05 Politehnica Tv. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,25 Tragerea loto. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Partidul năzuinţelor şi al împlinirilor socialiste. 20,10 Film artistic : Ţara „fericirii" (italian). 21,50 Partidul erou – cîntul inimilor noastre. 22,15 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 11 APRILIE

9,00 Telejurnal. 9,20 Curs de limba spaniolă. 9,40 Curs de limba franceză. 10,00 Film artistic. 11,40 Limba română. Cum vorbim, cum scriem corect. 12,00 Concert Modest Mussorgski. 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 18,35 Săptămîna politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Călătorie prin ţara mea. 19,55 Teleenciclopedia. 20,40 Film serial : „Dallas" (IV). 21,30 Un zîmbet printre melodii. 22,10 Telejurnal. Sport. 22,25 Nocturna Tv.

televiziune

ALEXANDRU DEAL

CĂLĂTORIA*)

În seara în care se întorcea de la slujbă, mizerabila lui slujbă, prins sub clopotul ploii mărunte şi reci, lipăind prin băltoace cu ghetele lui scîlciate de care îi era lehamite, de ele şi de întreaga lui făptură, de lodenul prăpădit, de pălăria pleoştită, de actele din buzunarul hainei care îi asigurau o identitate iluzorie, domnul Sebastian, mic funcţionar într-un neînsemnat birou periferic, îşi zări, aşa, pe nepusă masă, imaginea oglindită într-un şir de vitrine : o siluetă neclară, ca o coloană de lumină ceţoasă, adusă de spate, mult subţiată, împuţinată pînă la ridicol. Îşi aminti acolo, pe loc, că împlinea patru zeci şi cinci de ani. Mai întîi constată cu uimire că o teamă vagă îi dădea tîrcoale. Îşi simţi palmele uscate ; o teamă fără de înţeles creştea într-însul, făcea eforturi zadarnice să înţeleagă ce se petrece cu el, ce nemulţumire îl încerca, îl măcina ; el, care se dovedise nu odată un ins cu simţul măsurii ; care judeca viaţa şi tot ce o alcătuia cu bună credinţă, cu modestie, aşa cum îi şade bine unui funcţionar conştiincios.

„Ce-ar fi, îşi spuse, să iau acum un taxi, nu, taxiul ar fi prea scump, un tramvai să zicem, tramvaiul să mă ducă la gară, acolo să cobor, să străbat peronul, să mă urc într-un tren, dar mai întîi să am grijă să nu ştiu în ce direcţie o va lua acel tren, să mă ascund într-un compartiment, să-mi ridic gulerul lodenului meu prăpădit, să-mi trag pălăria pe ochi, să încerc să adorm, şi chiar să reuşesc să adorm – fireşte acest lucru va fi posibil numai dacă mă voi strădui niţel – şi să călătoresc-călătoresc departe, în necunoscut...".

...Se rupse cu greu din faţa vitrinei ce continua să-l absoarbă aidoma unei oglinzi carnivore ; făcu un pas-doi, din ce în ce mai repede, îndepărtîndu-se ; dar gîndul teribil al aruncării în necunoscut deveni uriaş, stăpînitor şi domnul Sebastian se simţi cotropit de o stare vecină cu beţia, asta şi făcea – rîdea în hohote, fularul i se desfăcuse la gît, şi pielea i se vedea gălbuie, stinsă, acum aproape că alerga privind triumfător, semeţ, puţinii trecători care se fereau din calea lui, şi asta îl făcu şi mai fericit... În gară alese un tren lung şi cenuşiu care semăna cu o reptilă adormită sub burniţa ce nu contenea.

„E mai bine – hotărî el deschizînd şi închizînd uşile compartimentelor – să aleg unul liber. Aş avea linişte şi aş putea slobozi gîndurile în voie... Da, aici".

...În curînd vagonul se clătină uşor şi Sebastian înţelese că începuse călătoria lui. Îşi întinse cu satisfacţie picioarele şi regretă că nu era fumător. În asemenea clipe s-ar fi cuvenit să aprindă o ţigară. Nu fusese însurat vreodată, nu avea copii, nu avea avere, nu făcuse politică, citea numai ziarele – şi acelea cu mare întîrziere, nu avea pe nimeni, îşi plătea impozitele cu regularitate, nu lua şi nu dădea bani cu împrumut. O singură pasiune avea : şahul ! Dar şi acela îl juca în deplină solitudine, după carte. Cunoştea binişor deschiderea Nimzovici, gambitul damei, indiana veche şi ceea ce îl ţinea tiranic aplecat ore şi nopţi deasupra pătrăţelelor albe-negre, era tocmai ciudata eliberare a fiinţei sale în faţa abisului strălucitor în adîncul căruia fulgerau combinaţii, drame şi bucurii închise în micile piese de lemn.

...Pe urmă îşi aminti întreaga lui viaţă, ca şi cum ar fi răsfoit o carte. Constată destul de indiferent că nu era nimic demn de reţinut din ea ; totul era fără contur, amorf, ca un peisaj acoperit definitiv de zăpezi. Nu avusese ambiţii, ci numai îndatoriri legate de cîştigarea existenţei. Şi asta şi făcea de un şir uitat de ani : îşi **cîştiga** existenţa. Atît şi nimic mai mult. Pe urmă nu-şi mai aminti nimic ; întoarse privirile spre fereastra compartimentului ; îşi zări bustul prins în străvezimea aburoasă a sticlei. Dincolo de el alunecau nesfîrşite cîmpii, pîlcuri de copaci, linia albastră a unei liziere şi peste toate acestea o lumină săracă, uleioasă, aproape murdară, ca o apă lipsită de materialitate, grinzile cerului putrede..., el deschise fereastra, o trase cu putere în jos sprijinindu-şi coşul pieptului de stinghia nichelată şi înţelese că e singur în tot vagonul şi vagonul este singur, prins de cele două linii lucitoare, o linişte profundă îl închidea definitiv într-o celulă cu singele şi viscerele şi inima sa bătînd inebunită, cu braţele lui firave încordate şi creierul trezit la pîndă, singur în acel peisaj golit de viaţă...

...pînă cînd în compartiment intră străinul. Acum şedeau pe canapele, faţă în faţă, se priveau.

– Nu trebuie să vă temeţi, surise străinul, o să vă obişnuiţi.

– De ce nu trebuie să mă tem, şi cu ce o să mă obişnuiesc ? făcu naiv Sebastian deşi niciodată nu simţise primejdia cu mai multă acuitate. Şi, la urma urmelor, cine sînteţi dumneavoastră ?

– Eu sînt un călător. Ca şi dumneavoastră, de altfel. O să vă obişnuiţi.

– Domnule, eu nu sînt un călător, izbucni Sebastian cu furie, eu vreau să cobor.

– Din acest vagon nu a coborît nimeni, niciodată. Pricepi – **niciodată** !

– Bine, dar eu am casă, domnule ! am un servici cu un şef care nu îngăduie abateri, am un telefon de plătit – aici Sebastian izbucni în hohote disperate de plîns –, Domnule, te implor, vreau să cobor, vreau să am copii, să mă culc cu o femeie, vreau să mă umilească şeful, să mă cicălească nevasta, fă ceva domnule, nu se poate să nu înţelegi, uite am aici nişte bani, ia-i, ei, hai ţi-i dăruiesc sînt ai dimitale, ţine şi fularul, e nou-nouţ, din mătase, vreau să trec pe roşu, vreau să fiu amendat, vreau să jignesc autorităţile, să înfund puşcăria şi să ies purificat – să încep o viaţă nouă !, domnule fă ceva, ajută-mă !

...Şi domnul Sebastian căzu în genunchi cu obrazul scăldat în lacrimi trăgînd spasmodic cu palmele de marginea pelerinei în care sta învelit străinul... Şi atunci străinul strigă cu putere AJUNGE, OMULE, era palid, nesfîrşit de înalt şi adăugă în şoaptă : Nu înţelegi că sîntem **amîndoi** în aceeaşi situaţie ?

. . . .

Domnul Sebastian deschide ochii îşi scutură cu putere, cu spaimă tîmplele îşi zări, în continuare, imaginea oglindită într-un şir de vitrine. Am ajuns – îşi reproşă revoltat – să visez de-a-mpicioarele. Un funcţionar ca mine ! Sosit acasă, descuie uşa, îşi scutură pălăria aşezînd-o cu grijă şi aproape cu afecţiune pe platforma cuierului, îşi scoase galoşii gemînd de plăcere, îi alinie precaut, îşi examină o clipă chipul în oglindă, chipul palid, încercănat, liniştit acum, deschise uşa camerei, simţi conturul plăcut al clanţei de alamă în căuşul palmei şi rămase acolo în prag cu privirea ţintă, lipsită de expresie, spre fotoliul său din mijlocul camerei. Acolo, învelit în pelerina sa, sta Străinul.

* Fragment de roman.

OCTAVIAN POPA

ÎN STRADA SPERANŢEI

În strada Speranţei este o casă ce dă spre parcul Pionerilor, o casă cu etaj cu numai patru apartamente. În dimineaţa aceea, în fiecare apartament un geam era deschis şi dintr-o clipă în alta, apărea cîte un cap. În camere se sculau copiii, se îmbrăcau, unii se pregăteau de plecare. O femeie de la parter, vorbea cu bărbatul ei, care-şi aduna uneltele de pescuit.

– Nu-mi place deloc lucrul ăsta, Robu a cunoscut-o pe Veronica la noi, în casa noastră a cunoscut-o, şi după tot ce a făcut, vine să-i ia copilul. Omul ăsta nu se gîndeşte la ea ?

Bărbatul cerceta cîrligele bucată cu bucată, arunca pe cele îndoite şi ruginite, pe celelalte le aşeza într-o cutie de metal.

– Ai dreptate, e neplăcut, dar noi n-am făcut nimic rău. Pe Robu l-am cunoscut la uzină, un băiat tînăr, cinstit. Aşa-l ştiau toţi, aşa-l ştiu şi azi. Veronica şi mama ei locuiau aici de cînd s-a născut fata. Numai întîmplarea a făcut să-l cunoască la noi, tot ce a urmat, nu ne priveşte direct şi o vină poate că au şi ele, lîngă Veronica era greu de trăit în ultimul timp.

Femeia alergă din nou la geam, pe drum nu era nimeni.

– Nu-i tocmai atît de simplu ! Veronica avea încredere, fiindcă l-a cunoscut la noi. Trebuia să-i vorbeşti tu, să ştie că nu-i o fată ca altele, în starea ei nu va putea niciodată să-şi ia viaţa de la început. N-a fost cinstit să se despartă după ce i-a făcut un copil, şi-i de-a dreptul barbar să-i ia copilul acum, cînd a crescut, şi Veronica are nevoie de el.

Terminînd pregătirile bărbatul se grăbea să plece, vorbea puţin, numai să-şi împace soţia...

– Ceva nu-i tocmai în ordine în toată povestea asta, dar azi nu mai putem schimba nimic. Veronica trăia cu mama ei o viaţă nenorocită. Tu ştii foarte bine, bătrîna avea o gheretă de fructe, dar mergea prost şi a început să vîndă porumb fiert, floricele şi iarna castane. Robu i-a găsit un loc de bucătăreasă la o cantină, pe Veronica a făcut-o telefonistă, el a alergat pentru amîndouă şi n-a fost uşor. Atunci mai credeau toţi că fata se va însănătoşi. Întîlnirile lor s-au făcut cu sprijinul bătrînei şi a tuturor femeilor din casă, toate l-aţi asigurat că e vorba de o boală trecătoare. A fost o adevărată conjuraţie în jurul lor, pînă ce s-au căsătorit.

În apartamentul vecin, soţia inginerului punea aceleaşi întrebări :

– Ce fel de lege-i asta, să iei copilul de la o femeie nenorocită, care de abia vede ?... singura ei bucurie în viaţă, un lucru atît de simplu nu poate fi înţeles ?

Bărbatul se bărbierea în faţa oglinzii din baie, pusese o lamă nouă, dar era prea tare şi se tăia mereu. Vorbele ajungeau la el în surdină :

– Legea nu a[...] nici un amestec aici, ştii bine cum o f[...]t. Ai sfătuit-o şi tu să nu-i dea copilul.

– E adevărat, c[...]a am crezut, ea a fost bună să-l facă, s[...]ă-l alăpteze, să-l poarte în braţe... Acum[...] cînd stă pe picioarele lui, i se impune [...]ă-l lase în grija unei străine !

Inginerul se op[...] schimbă lama şi îşi acoperi din nou fa[...]ţa cu clăbuci de săpun.

– Cînd m-a înş[...]elat pe mine, i-am spus cinstit tot ce treb[...]a să ştie, Veronica-i o fată deşteaptă, c[...] fost prima la bacalaureat, dar cu boa[...]ei, nu-l poate creşte. Femeia-şi iubeşte [...]copilul şi a înţeles singură cum e mai [...]ne pentru el.

– Uşor de spu[...] tu ştii ce-i în sufletul ei ?

– Ştiu, am văzu[...]femei care se zbat cînd e vorba să-şi las[...] copilul în grija bărbatului. Chiar cînd [...]nt numai ele vinovate. Bărbatul rar îl c[...]te singur şi o mamă normală nu-şi la[...] copilul în grija altei femei pe care o [...]testă.

În apartamentu[...] Veronicei, lucrurile băiatului erau aşez[...] cu grijă într-un geamantan, dar, fiin[...] nu încăpuseră toate, au fost adunate [...] masă şi răsucite sul într-o pătură.

Veronica-şi pie[...]ena copilul, era obiceiul ei să-l piep[...]ne mereu. Cu degetele îi pipăia capul, [...]ul subţire, şi-i întorcea o buclă pe parte[...]dreaptă a frunţii. Copilul îmbrăcat în p[...]a lui uniformă, se uita mîndru la pan[...]onii lungi, luîndu-şi un aer de om impor[...]nt. Gulerul cămăşuţei albe era resfrînt [...]este cel al uniformei. Mama le pipăi [...] nou pe amîndouă şi se bucura simţind[...]ă gulerul hainei ieşea puţin de sub cel [...] cămăşii. Vedea numai vag conturul lucr[...]lor, bănuia însă culorile, strălucirea şi [...]ăldura lor.

– Adriane, îţi [...]ace uniforma ? întrebă ea a zecea oară.

– Da, mamă, e frumoasă.

– Cu asta vei umbla la şcoală, trebuie să o îngrijeşti, nu-i frumos să porţi haine murdare. Cămăşuţa o schimbi acolo la ei în fiecare miercuri dimineaţa, nu uita asta. Am să-i spun şi tatălui tău.

Tu ştii cînd e miercuri, nu te încurci ?

– Da, zise copilul, e foarte simplu, după marţi vine miercuri.

– Ei bine, marţi seara îţi scoţi din dulap o cămăşuţă şi chiloţi curaţi. Fiecare sîmbătă seara te aduce tata la mine şi dormi aici ; duminică toată ziua vom fi numai noi. Ne plimbăm, mîncăm, mergem în parc, ascultăm radio şi iar ne culcăm. Luni dimineaţa tata vine şi te duce la şcoală.

– Şi tu nu vii la tata ? întrebă copilul.

– Nu, am de lucru acasă şi la fabrică, ştii unde lucrează mama ?

– La Fabrica de încălţăminte, la centrală...

– Bine, mă găseşti întotdeauna cînd te întorci de la şcoală, mă cauţi numai cînd nu vorbeşte altcineva la telefon. Te-aş chema eu, dar nu vreau să deranjez pe ceilalţi şi la urma urmelor, numai cu tine vreau să vorbesc.

– Vino şi tu, e loc în camera mea.

– Nu pot să merg, zise Veronica, cel puţin nu acum, poate mai tîrziu. Ai grijă cum te porţi, este acolo o femeie pe care o cheamă Agneta, nu Aneta, cum ar fi mai simplu şi mai uşor, o cheamă Agneta. Tu vei întreba pe tatăl tău cum trebuie să-i spui.

Copilul se apropie cîţiva paşi.

– Cum să-i spun ? Ea nu-i mama mea...

Cineva bătu la uşă, era învăţătoarea Adela Vinţan din apartamentul vecin. Cunoştea pe Veronica de cînd era copilă, trăiau bine, chiar foarte bine, iubea copilul şi s-a opus cu toate puterile la plecarea lui. Îşi luase sarcina să-l ajute la lecţii, să-l îngrijească în lipsa mamei şi acum era din nou alarmată :

– Veronica, de ce-i dai toate hainele ? Lasă să-i cumpere şi Robu, păstrează aici o parte, nu ştii ce va ieşi din plecarea băiatului, şi poate să mai ai nevoie de ele.

Veronica se ridică, în rochia albastră cu buline albe părea o copilă. Pe faţă apăru o lumină ce venea dinăuntru, o lumină caldă-i transfigura faţa.

– Eu cred în oameni, altfel n-aş mai putea trăi, Robu e tatăl copilului.

Alergă pe balcon, se întoarse, alergă din nou, nu era încă timpul şi copilul mai putea rămîne. De ce se grăbeşte ? Jos se oprise o maşină şi Robu intră pe uşă.

– Sărut mîna, tanti Adela, zise el repede. Am sosit, e gata Adrian ?

Tanti Adela ieşi fără să zică bună ziua, Robu se aşeză o clipă pe un scaun şi copilul veni lîngă el.

– Plecăm acum ?

– Plecăm imediat, tu ar fi bine să ieşi pe balcon, să nu umble nici un copil la maşină.

– De ce l-ai trimis afară ? întrebă femeia.

– Poate avem să ne spune ceva.

După ce au rămas singuri, Veronica se îndreptă spre aparatul de radio, îl deschise şi căutînd timp îndelungat găsi un concert de pian. Clapele urcau şi coborau limpede, fiecare sunet te apropia de lumină... Robu ştia că în ea sentimentele se ţes şi se desfac cu repeziciune.

Ca să nu plîngă era nevoie de muzica asta ? Pentru ea tu ai fost primul, ai ridicat-o, i-ai dat încrederea pe care nu o avea, apoi tot tu ai părăsit-o, după ce ştia ce înseamnă viaţa a doi oameni care trăiesc împreună. Nu te-ai gîndit niciodată la ea... Data trecută, cînd v-aţi întîlnit, vorbeaţi despre plecarea băiatului. Ai desfăcut uniforma lui nouă şi ai rămas cu mîinile lipite pe masă. Pipăind stofa, ea ţi-a atins degetele reci. Ale ei erau calde. S-a cutremurat toată şi puţin a lipsit să nu se arunce în braţele tale. Ai înţeles atunci cîtă nevoie are de tine. Liniştea ei nu-i linişte adevărată, e resemnare şi renunţare, vălmăşagul din ea numai tu îl poţi înţelege.

– Agneta vă invită la masă pentru duminica viitoare, zise el. Veniţi amîndoi, eu vă duc şi vă aduc cu maşina.

– Acum nu putem merge, răspunse Veronica repede. Se întoarse apoi şi continuă mai domol,... spune-i că-i mulţumesc, duminica e ziua mea şi a lui Adrian. Nu vreau să o pierd şi poate e mai bine să nu merg niciodată la voi, dar asta să nu-i spui.

– De ce să nu vii ? întrebă Robu. Sînteţi prietene, de altfel gîndul despărţirii prima data tu l-ai avut.

– Gîndul despărţirii ? Nu ! Dacă vrei să ştii, a pornit de la mama şi de la femeile din casă. Azi trebuie să-ţi spun, eu nu mai puteam şi se temeau toate, că am să fac o prostie. A fost greşeala mea, era bine să mai rezist, eu sînt vinovată. Învăţasem să lucrez cu Agneta, tu ai cunoscut-o la noi, la centrală. De atunci veneai să ne vezi mereu, nu numai pentru mine, veneai şi pentru ea. Mai la urmă numai pentru ea şi eu mi-am pierdut capul... Eram bolnavă, vedeam din ce în ce mai greu, mai puţin, ea avea ochi sănătoşi... Visasem într-o noapte că Agneta, ca doctor, îmi făcea o operaţie la piept. Înainte-mi spunea mereu că am piept frumos... era întuneric, în sala de operaţie ardea un singur bec la uşă, toate zăceau într-o lumină nedesluşită, vîscoasă. După operaţie am rămas o femeie infirmă. Agneta rîdea. Ce piept frumos ai ? Te-am cioplit ca pe un peşte, aia-i place lui Robu ? Acum, du-te la el !

Ciudat e că în timp ce tăia, vedeam toate ca prin lunetă. Urmărind fiecare zvîcnire pe faţa ei, înţelegeam că vrea să scobească mai mult. Atunci am început să urlu şi m-am trezit plîngînd.

– Tu nu mi-ai vorbit niciodată despre tine şi despre Agneta, era bine să-mi spui tot ce gîndeşti, credeam că sînteţi prietene.

– Prietene noi ? Ce-i prietenia pentru ea ? Nu ţi-aş fi spus nici azi, dar vreau să te rog ceva, să fii atent tu la viaţa băiatului. Nu-l lăsa cu totul în grija Agnetei, mi-e frică de ea...

Intrînd de pe balcon, copilul zise că maşina-i în faţa porţii, nimeni nu s-a apropiat de ea, după cîteva clipe întrebă din nou :

– Mergem acum ? De ce mai stăm ?

– E grăbit, zise Veronica, şi-i foarte curios, vrea să se vadă la tine, să-şi aranjeze lucrurile în camera lui. După ce va ajunge se va gîndi la mine, atunci am să-i lipsesc.

Robu prinse copilul pe după umeri.

– Adriane, tu de ce nu stai lîngă mama ? Pînă eşti aici e bine să stai lîngă ea.

În timp ce copilul se apropie de mama lui, Veronica cu o repezeală neaşteptată, luă mîna bărbatului, vrînd să o sărute. Răsucindu-se brusc, el o cuprinse în braţe.

– Dacă ai nevoie de copil să-mi telefonezi, eu voi veni la tine şi fără el.

Cînd Robu şi băiatul coborau, la fiecare geam al casei apărea cîte un cap. În cele două geamuri de la camera Veronicăi nu era nimeni.

1921 – P. C. R. – 1981

VASILE GOLDIŞ

şi procesul din Dealul Spirii

După unirea Transilvaniei cu România, lupta lui Vasile Goldiş pentru infăptuirea unor transformări democratice s-a impletit in mod firesc şi strins cu critica stărilor de lucruri negative. Astfel, omul politic democrat arăta că in România timpului său nu există destule garanţii pentru asigurarea drepturilor şi libertăţilor democratice, ci, din contră, in cadrul ei **„năzuinţele mulţimilor"** sint neglijate. De asemenea, el critica neintroducerea votului universal şi existenţa – in schimb – a cenzurii. Goldiş are ocazia să constate cu amărăciune discrepanţa dintre idealurile visate şi dorite inainte de 1 decembrie 1918 şi realitatea crudă de după unire care – afirmă Goldis – ne-a impresurat in **„melancolia decepţiunilor amare"**. Este vorba de o realitate, arată el, bazată pe **„o doctrină falsă a individualităţii"** şi in care virtuţile, cinstirea tradiţiilor naţionale, grija pentru viitorul ţării sint abandonate, iar **„libertatea se sfarmă şi libertatea piere"**. De pe urma unei asemenea orientări, poporul român neavind decit de păgubit din toate punctele de vedere. In acelaşi timp Goldis arată falsitatea asaziselor drepturi şi libertăţi ale democraţiei burgheze.

Pe plan economic el deplinge faptul că muncitorii, funcţionarii se sufocă sub greutăţi. Totodată, acuză guvernanţii de neachitarea echitabilă şi de infăptuirea formală, pripită a reformei agrare, de menţinerea rămăşitelor feudale in agricultură **„trebuie să dispară această rusine"** – declară el – şi se ridică impotriva rapacităţii claselor exploatatoare, care, după unire s-au preocupat doar de a-şi găsi surse rapide de imbogăţire, trăind in lux şi desfriu.

Marele patriot nu omite să arate cu minie că bogăţiile acumulate de cei de sus s-au născut **„din suferinţi seculare, din belşugul singelui, vărsat pentru sărăcie, din atitea lacrimi amare stoarse din durerile sufletelor obidite"**

Pornind de la această constatare, el condamnă clasele exploatatoare pentru folosirea forţei represive impotriva clasei muncitoare, a mişcării comuniste, care milita pentru infăptuirea celor mai nobile idealuri ale intregului nostru popor.

Deosebit de vehement se arată in combaterea politicii anticomuniste, manifestindu-şi indignarea faţă de dizolvarea Congresului de constituire a P.C.R., la 8 mai 1921, arestării membrilor de frunte ai partidului nostru şi inscenarea procesului acestora, cunoscut sub numele de **procesul din Dealul Spirii.** Declaraţia generalului C. Argetoianu – autorul procesului din Dealul Spirii – potrivit căreia **„Ţara a fost curăţată de comunism"** il face ca accentele sale critice la adresa regimului să fie şi mai pronunţate şi să-l determine să demaşte inscenarea pusă la cale de autorităţi.

Alături de alţi intelectuali de seamă, Vasile Goldiş a luat apărarea celor acuzaţi, pledind cu tot curajul in sprijinul lor. Chemat la dezbateri, ca martor al lui Gheorghe Cristescu, ales secretar general al P.C.R. la Congresul din 8 mai 1921 şi al studentului comunist Timotei Marin, declara că vina de antipatriotism şi de crimă contra statului pusă pe seama celor aflaţi in boxă, e neintemeiată, că ei nu au intreprins acţiuni ostile ţării, n-au fost in slujba unor puteri străine, ci dimpotrivă au desfăşurat o activitate socială meritorie de care trebuie să se ţină seama.

Trebuie să mai spunem că despre P.C.R., despre activitatea acestuia, Vasile Goldiş nu s-a exprimat nicicind in mod negativ, ci dimpotrivă, el a militat pină la sfirşitul vieţii sale pentru infăptuirea idealurilor nobile ale avangardei clasei muncitoare, declarindu-se in dezacord permanent cu demagogia politică, care folosea perfid lozinci democratice, amestecate cu apeluri la constiinţa naţională şi la tradiţia creştină, arătind că aceasta a creat neincredere şi dezamăgire in sinul maselor ce s-au văzut mereu inşelate şi minţite.

Şi in problema naţională, Goldiş s-a aflat sub influenţa ideilor partidului comunist. El pledează pentru dreptul popoarelor la pace, libertate şi autodeterminare, la lichidarea politicii de asuprire şi invrăjbire naţională. In acest sens, el ne-a lăsat moştenire aceste memorabile cuvinte : **„Vrem ca să fie inscris in istorie că a fost o naţiune care nu a vrut să asuprească un alt popor şi această naţiune este naţiunea română"**.

Sint exprimate aici temeiurile istorice, sociale şi morale, prin care partidul nostru şi-a intemeiat rostul său in lume, bazat intotdeauna pe demnitate şi pe virtute, temeiuri care stau astăzi la edificiul măreţ al României socialiste sub conducerea clarvăzătoare şi inţeleaptă a P.C.R. şi a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Gheorghe ŞORA

Salonul amatorilor „cintarea româniei"

Ca intotdeauna, Salonul de primăvară al artiştilor plastici amatori participind la Festivalul naţional „Cintarea României" insumează o mare gamă de autori de diverse stiluri şi structuri plastice. Deschis la Bastion, salonul din această primăvară aduce in prim plan şi o tematică adecvată şi chiar o revigorare a unor tehnici plastice intilnite pină acum la amatori. Expoziţia e dominată de pictură, aici ingăduindu-ne să cităm nume mai noi sau mai vechi, temperamente artistice in plină evoluţie, precum **Ilca Ştefan, Victor Elias, Doru Blaj, Victor Acatrinei, Vincze Iosif, Al. Martin, Viorel Cimpeanu, Lucia Oprea, Aurora Timişan, Francisc Popeţi, Carmen Terchia, Remus Brad. Ferenţi Zorica, Molnar Ivan, Denisia Mihăilă, Aurelia Roşu, Vasile Strimbu, Dinu Petrescu, Ersilia Oniga, Gheorghe Reisz, Magdalena Popa, Iosif Kovaci, Cristina Renard** etc. care, şi la o simplă inşiruire, pot constitui semnul unei anume afirmări artistice. O prezenţă cu totul remarcabilă ne relevă grupul naivilor, printre care **Gh. Babeţi, Viorel Cristea, Dumitru Ştefănuţ, Gheorghe Munteanu, Gh. Doja,** lucrările „Au inflorit cireşii la Ghilad" sau „Oameni şi albine" la care se adaugă peisajele din Murani, aduc o notă de prospeţime şi emoţie pură. O evoluţie aparte se observă la citeva personalităţi artistice distincte, precum **Alfred Alster, Al. Cuţară, Eugen Barbosi, Panait Stănescu,** sau „Peisajul din Maramureş" al **Corneliei Constantin.** De un anume fior poetic, diferenţiat şi de o tehnică a limbajului plastic, se poate vorbi şi in lucrările semnate de **Magdalena Popa** şi **Elena Mraviov.** Sculptura este mai palid reprezentată, deşi sint şi aici citiva autori care prefigurează unele promisiuni plastice : **Horia Imbri, Gh. Hrişcă, Ioan Botezatu, Alfred Alster, Gh. Ciobanu, Valentin Gogonea, Mihai Schera, Ionel Uturaş şi Iosif Kovacs.** Absente, sau aproape absente, grafica şi gravura, iar ceramica, unde altădată intilneam adevărate bijuterii ale genului, este reprezentată acum doar de Şcoala populară de artă din Lugoj. Cu expresia forte a picturii, şi cu citeva selecţiuni din alte genuri ale plasticii, Salonul de primăvară al artiştilor plastici amatori timişeni se inscrie printre evenimentele ce concură la depistarea şi stimularea talentelor din această parte a ţării, dindu-le dreptul la confruntarea cu publicul.

Damian URECHE

muzică

„DON PASQUALE" LA OPERA ROMÂNĂ

„Don Pasquale" vine să mărturisească saltul spectaculos pe care il realizează opera bufă de la stadiul de „intermezii" intre actele operei „serioase", pină la emanciparea sa ca gen autonom, reunind cuceririle belcanto-ului cu ridicolul situaţiilor scenice, sub cupola unei strălucitoare verve melodice. După ce şi-a dat măsura geniului creator, „Lucia di Lammermoore", „Elixirul dragostei", „Favorita", Donizetti s-a simţit dator să dea o replică celebrului „Bărbier" a lui Rossini. Similitudinea unor procedee de utilizare a vocii, a recitativului, a instrumentaţiei, rămin evidente. Ca subiect, tangenţa rămine valabilă subiectelor preferate in Commedia dell'arte – aventurile unor bătrini ramoliţi, dornici incă de aventuri galante, inclusiv conjugale. Riposta „opiniei publice", spectatorilor vremii rămine constantă, sfichiuind iremediabil pe cei dornici de a insulta legile naturii...

Spectacolul Operei Române nu acoperă apelativul de premieră, fiind vorba despre reluarea unui mai vechi succes al instituţiei, iscălit de regretatul C-tin Georgescu. Versiunea vizionată acum se petrece intr-un decor nou, imaginat de **Grigore Gorduz,** intr-o regie diferită, semnată de **D-tru Gheorghiu** şi sub conducerea muzicală a dirijorului **Mihail Beleavcenco-Popescu.** Mutaţii fundamentale comparativ cu vechea versiune nu au fost operate, totuşi personalitatea semnatarilor se face simţită prin realul coeficient de simplificare in scenografie (reutilizind, nu ştiu dacă fericit, elemente din **Traviata** ori **My fair Lady**), printr-un firesc, un distinct simţ al derulării curgătoare a acţiunii scenice, pigmentată cu amănunte pitoreşti ce se regăsesc in montările semnate de D. Gheorghiu.

Spectacolul a ciştigat mult prin aportul interpretului central : **Nicolae Popescu,** care aduce, savuros ingroşate, cele două ipostaze ale lui Don Pasquale – euforia condusă pină la hilar, a indrăgostitului şi statutul real, jalnic al septuagenarului ce incearcă disperat să pună friu dorinţelor cochetei sale soţii. Apelind la un vocabular scenic extrem de diversificat – crescut pe o predispoziţie naturală inspre comic a interpretului – pe un ambitus vocal stăpinit cu siguranţă implicat eficient in reliefarea momentelor de ridicol dar deopotrivă şi in momentele de lirism, de cantilenă, basul N. Popescu realizează aici o creaţie ce cu greu va putea fi egalată.

In Norina, **Ana Stan Slusar** l-a secondat perfect, construind inteligent un dialog viu, oral ori doar ghicit din schimbul de priviri, acidulat ori drăgăstos, intr-o metamorfoză continuă, pecetluită doar de happy-end-ul ce ştie să aducă pentru toţi soluţia fericirii. Soprană de coloratură, interpreta acoperă lejer toate solicitările deloc neglijabile ale partiturii, incintind prin acurateţea cadenţelor, prin tehnica de cint etalată şi mai inainte de toate prin frumuseţea acestei voci care ştie să rămină strălucitoare chiar şi in cele mai temute pasagii. **Ioan Pribac** in Malatesta şi **Dorin Văidean** in Ernesto completează şirul interpreţilor cu creaţii bine ancorate in datele personajelor respective. Deşi restrins solicitat, **corul** (maestru, Damian Vulpe) are intervenţii exacte, prompte, inclusiv in contrapunctul impus mişcării scenice de către concizia replicii.

Dacă a lipsit totuşi ceva acestei reluări, ceva foarte important bine inţeles, a fost spiritul buf care trebuia transmis contagios din fosa orchestrei. Căci muzica lui Donizetti ride aici in cascade sonore, are momente de jubilaţie sau devine prozaică, lamentind inechivoc demersul dramaturgic. Adoptind un plus de vitalitate in tempi, o sporită elasticitate in dinamică, spectacolul va ciştiga in omogenitate pentru a asigura lui „Don Pasquale" un lung şi meritat succes.

Doru MURGU

aniversări

BREVIAR BARTÓK – MARTIE (1981) (II)

● In prezenţa unui numeros public, la Sinnicolau Mare, oraşul natal al lui Bartók Béla, compozitorul a fost omagiat cu prilejul centenarului. S-au depus coroane de flori la casa aflată pe locul unde era clădirea in care s-a născut acesta, a fost vizitată expoziţia omagială, a cărei colecţie s-a imbogăţit substanţial in acest an, graţie muzeului Banatului şi muncii muzeografului Rodica Giurgiu. Au fost rostite alocuţiuni. ● Lugojenii au organizat şi ei, sub egida Casei de cultură a municipiului, un spectacol dedicat compozitorului Bartók Béla, in cadrul căruia au conferenţiat Szekernyés János şi Gheorghe Luchescu. Toth Elisabeta, din Tirgu-Mureş, a susţinut un recital de pian ; Al. Doroghi şi P. Lachstädter din localitate, au interpretat piese pentru vioară din creaţia celui omagiat, programul fiind completat de recitatori, grupuri vocale, dansatori. Un omagiu cald celui care a avut legături temeinice şi cu Lugojul. ● In cadrul programului televizat din incinta Liceului „Vidu" din Timişoara, admirabilul cor de copii al Liceului timişorean nr. 2 a cintat piesele bartókiene, dificile, cu dăruire şi virtuozitate. ● De o ţinută inaltă, programul oferit simbătă, tot de televiziune, cuprinzind fragmente de creaţii cameral-simfonice semnate de Bartók, printre care fermecătoarele „Dansuri româneşti".

L. BURERIU

cartea de artă

Limbajul culorilor şi al formelor

Cartea lui Dan Mihăilescu, apărută recent la editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, este o merituoasă incercare de a familiariza cititorul român cu problemele limbajului plastic, de iniţiere intr-un domeniu rămas incă insuficient investigat. Autorul işi propune să sintetizeze o largă informaţie, rezumind in introducere diferitele aspecte oferite de domenii de cercetare corelate : psihologie, estetică informaţională, teoria comunicării, semiotică şi psihologia artei. Remarcind că preocuparea teoreticienilor contemporani (R. Berger, H. Read) se indreaptă tot mai frecvent spre binomul artă-comunicare (mai ales pentru că acesta oferă cercetări estetice in domeniul limbajului artistic, al mesajului care indeplineşte simultan două funcţii – semantică şi estetică – şi al procesului de decodificare, prin care receptorul parcurge invers etapele creaţiei) autorul subliniază cu justeţe faptul că orice comunicare artistică se desfăşoară intr-un anume spaţiu cultural-istoric, fiind totodată un proces mereu deschis.

După cum se ştie, decodificarea mesajului unei opere este inlesnită de percepereo corectă a limbajului artistic simbolic, nestandardizat. Dacă limbajul se imparte in două categorii distincte – verbal şi plastic – este de observat faptul că, in timp ce limbajul verbal e intrucitva mai accesibil, deoarece alcătuieşte materialul de bază al vorbirii, limbajul plastic, ce se exprimă prin formă şi culoare, necesită o prealabilă iniţiere pentru a fi desluşit. In cadrul percepţiei se cunosc astfel reacţii primare, necondiţionate, de natură psiho-fiziologică (iluzia de cald sau de rece, de apropiere sau de depărtare, produsă de unele culori din spectru) şi reacţii secundarizate, condiţionate de individ, de gradul său de sensibilitate şi cultură.

Materia propriu-zisă a cărţii o constituie analiza culorilor şi a formelor, denumite in termeni semiologici **cromeme** şi **morfeme,** despre care se pun la dispoziţia cititorului datele oferite de investigaţia ştiinţifică in fizică, psihologie şi psihologia artei. Cu acest prilej, autorul prezintă punctele de vedere marcante ale unor artişti-teoreticieni sau ale unor savanţi, precum Kandinsky, Klee, Arnheim sau Wertheimer, comentindu-le critic din perspectiva filozofiei marxiste. Vorbind astfel despre armonie, contrastul culorilor sau despre expresivitatea formei, autorul se opreşte la citeva opere plastice, dintre cele mai cunoscute, pe care le comentează pertinent. Dar, deşi admite imposibilitatea standardizării limbajului artistic şi, in consecinţă şi al interpretării critice, totuşi Dan Mihăilescu tinde spre găsirea unor formule critice care să ofere in cuvinte, ca o „pilulă", conţinutul semantic şi estetic cit mai adecvat al lucrării. Ni se pare insă că fiecare istoric sau critic de artă propune o **interpretare izvorită** din propria sa sensibilitate şi impregnată de subiectivitate. Arta are şansa de a nu putea fi dezlegată printr-o cheie „passe-partout", care să ofere conţinutul in reţete. O poziţie aşa-zisă scientizantă, seacă, distruge haloul de mister şi frumuseţe care invăluie fiecare operă de certă valoare artistică.

Capitolele dedicate mediului ambiental, in raportul lor cu culoarea sau arhitectura, conţin citeva observaţii critice indreptăţite adresate rezolvărilor aduse in ţara noastră acestor probleme. Pe bună dreptate se remarcă astfel că, in industrie sau urbanistică, se acordă o atenţie minimă culorii ; tot astfel in arhitectură, unde autorul constată că raporturile dintre clădiri diferă de la planşetă/machetă la realitate.

Autorul işi incheie interesanta sa lucrare propunind cititorului un experiment-test, pe care l-a aplicat asupra a 135 subiecţi, de virstă şi pregătire diferite. Concluziile sale se indreaptă spre conturarea unui vast proiect de educaţie estetică, prin infiinţarea unor cursuri de psihologia artei şi estetică in cadrul universităţilor cultural-ştiinţifice, de estetică industrială şi design in invăţămintul tehnic-universitar şi prin tipărirea unor lucrări de iniţiere in domeniul teoriei culorii şi a formelor.

Lucrarea de faţă se dovedeşte a fi una dintre primele din ţara noastră care răspund acestui interesant deziderat, avind pe lingă avantajul pionieratului şi pe acela al formulării unei, pe cit de utile, pe atit de izbutite sinteze.

Ileana PINTILIE

top

SECȚIA ROMÂNĂ : 1. Taina nopții – **Mirabela Dauer ;** 2. Gînd bun – **Post Scriptum ;** 3. Este timpul – **Elena Cîrstea ;** 4. Metrock – **Metropol ;** 5. Trenul – **Mircea Baniciu. SECȚIA INTERNAȚIONALĂ :** 1. Woman In Love – **Barbra Streisand ;** 2. The Tide Is High – **Blondie ;** 3. Woman – **John Lennon ;** 4. Give Me the Night – **George Benson ;** 5. Passion – **Rod Stewart.** La egalitate de punctaj (poziția 5) alte două piese : Marathon – **Neoton ;** (Just Like) Starting Over – **John Lennon.**

RADAR

Printre laureații spectacolului-concurs al formațiilor vocal-instrumentale organizat de „Club A" se numără **Dan Andrei Aldea** (și grupul Sfinx) căruia i s-a decernat **Premiul special al Uniunii compozitorilor.** ● La această manifestare au participat și formațiile timișorene **Post Scriptum, Test, Pro Musica.** ● Pentru prima oară în istoria festivalului au fost invitate formații străine : **Modry Efekt** (R. S. C.) ; **Piramis** (Ungaria) și **Generation Five** (Iugoslavia). ● Unul dintre cele mai cotate grupuri al noului val englez, **The Clash,** a cîntat la Paris („Un portret în sunet al unei Anglii încercate de șomaj și violență" – Alain Dister, „Le Point"). ● Ce mai ascultă francezii ? „Bluesul în bascheți și cămașă în carouri" (e vorba de **Rory Gallagher**), Jazz-rock cu **Destroyers** iar la Olympia, grupul autohton **Téléphone.** ● În penultimul număr al revistei americane „People Weekly" sînt publicate o serie de fotografii realizate în China de către... **Kenny Rogers !** ● După succesul lui „Grease", producătorul acestui film lansează o frumoasă poveste de dragoste depănată pe fondul unui splendid cadru natural și, bineînțeles pigmentată cu muzică. Filmul se cheamă „Laguna albastră". ● Ultima fotografie cu **John Lennon** în viață, a fost făcută la 21 noiembrie 1980 în Central Park din New York de către un prieten al său. Aici Lennon apare șezînd pe o bancă alături de Yoko, soția sa. Cine ar fi bănuit că, după 13 zile Lennon nu va mai fi ? ● După ce la 9.11.1964, **Beatles-ii** au apărut pentru prima oară la televiziunea americană urmăriți .fiind de 73 milioane spectatori, un purtător de cuvînt al poliției a declarat satisfăcut unui reporter : „Pe întreg teritoriul statului, pe toată durata transmisiunii nu s-a înregistrat nici o infracțiune comisă de un adolescent !"

Petru UMANSCHI

sport

NICOLAE SOARE...

...de cînd Olimpia din Satu-Mare joacă la matineu, iar Radio-Cluj și-a instalat și acolo și cabinele duminicale – excelentă idee, excelentă dovadă de profesionalism reportericesc –, nu mai are slăbiciuni pe aceeași rută și nici străluciri, așa încît, om, cum e, bea venin pe undele eterului și ne umple urechile cu crezurile sale moralizatoare, fără să scape nici o ocazie de a ne marca în timpane of-urile dumisale ; nervi, iritări, panseuri și paranteze cît casa ; sîmbătă, cînd relata nu-ș ce mare situație, Minoiu a comutat legătura într-alt oraș și într-alt meci, pentru că acolo era un penalti, adică un moment hotărîtor al întrecerii, apoi, de pe alte stadioane, crainicii – firesc – au anunțat schimbările de scor ; urmarea, stupefacția : în toată suflarea fotbalistică s-a găsit un mofturos, un supărăcios, pe nume Soare Nicolae, care, cum s-a auzit, a exclamat veninos, bîlbîindu-se cam așa : „or fi importante loviturile de la 11 metri, dar pe mine să nu mai mă întrerupeți cu tot felul de amănunte, că aveam a vă spune – d-aci, de la Brașov, că e minutul..., că e scorul... că e nor, pe Proca îl doare un dinte, eu am călătorit cu trenul, l-am întîlnit ieri pe..., care mi-a spus..., și-am fost și la Poiană, nu la schi...". Și, ca să nu-și înghită cuvintele dinaintea întreruperii s-a pus să tune și să fulgere în contra echipei care l-a voit pe Secoșan – iar absent nemotivat de la transmisiunile de sîmbătă – în călătoriile ei autumnale, întrebîndu-se, el, Soare : „De ce-or fi venit timișorenii pînă la Brașov ?!". Răspunsul băieților : „D-aia !".

Și-atunci, zic, la ce să ne mai mire glumele lui Cornel Dinu care se dovedește, încă o dată, un condeier în formă, și un fotbolist care vinează tibii și falange – vorba și fapta ! – încît l-aș prefera pe omul care scrie dacă nu l-aș ști pe cel care (se) joacă, tot așa cum, din acest spațiu, doresc să-i mulțumesc lui Paul Slăvescu pentru rîndurile sale pline de amabilitate la adresa noastră, prețuindu-i lucrarea de lecție deschisă. (Sper, totuși, că nota 5 pentru Dembrovschi în meciul „Poli" – Steaua a fost o banală greșeală de tipar, n. n. ?!).

Cît privește campionatul, el se scurge tulbure, limpede părîndu-ni-se adevărul că prea mult facem caz și fișe servante din acel 2–1 cu Anglia ; april începe cu ziua de-ntîi, dar păcălelile nu țin o veșnicie !

Teodor BULZA

cenaclu

Ca de 1 Aprilie ! Ședința de cenaclu începe la ora stabilită... și 13 minute fix. Un scriitor, tocmai întors dintr-o serioasă documentare prin fabrici și uzine, dăruise cîtorva din asistență mostre din colecția sa de obiecte imposibile piese-rebut de forma unor butoiașe de plastic, cît un degetar, maron, nemarcate. (Păgubașilor, bună recompensă...). **Anghel Dumbrăveanu** preia conducerea ședinței la care-și aduc aportul : **Sergiu Siharu,** (despre „Săracele neveste") ; **N. D. Pîrvu** („Nițică dialectică" – „o satiră și pentru tineri și pentru cei mai în vîrstă) ; **Dimitrie Jega,** (cu un număr de epigrame și epitafuri) ; **Victor Gorșcovăz,** (o schiță umoristică în traducerea sa, mai apoi o fabulă și o „păcăleală") ; **Marius Munteanu :** (parodii, la care se aplaudă și înainte de final) ; **Laurențiu Cerneț,** (care citește ceva, ca de obicei, științific și serios : „Despre universul poetic") ; **Damian Ureche** (care recită „cîntece de leagăn stereo" din mult gustata sa „Cărticică de seară"). Se aplaudă, se încheie care va să zică, potrivit cu momentul. Și nu era decît 31 martie. Să fi fost 1 Aprilie... ● **Marțea viitoare :** Studioul de poezie. Un medalion **George Drumur.**

A. I. C.

corespondența

Daniel Armeniu : Pe lîngă imagini banale, întîlnim și versuri izbutite : „Drumurile depărtărilor îmi jucau pe retină / și speram că într-o zi le voi străbate..." **Viorel Arhire :** Fiind vorba de un grupaj substanțial și interesant, vom reveni asupra lui cu prima ocazie. **Valeriu Veliman :** La fel. **Ovidiu Florentin :** În loc de alte comentarii : „Marea bronzată / plesnește pe țărm, / se scaldă / rațe sălbatice / cu fundul gol..."; „Prin aerul ludic / o nuntă evanescentă / de bîtlani". Curat evanescentă ? **George Papp :** Vă mișcați stîngaci printre cuvinte, de parcă ați umbla prin cilți. Cum ziceți, „început de firav sens". **Matei Hărman :** „prea mare-i zgomotul / și vocea mea-i prea mică ; / ecoul mi-o întoarce, obosită, / precum o pasăre rănită înspre cuib...". Destulă tristețe reprimată în rest. **Oriana Sedend :** Ultima strofă din „Prudență" e foarte frumoasă. Aveți un neobișnuit simț al ritmului grav. Reveniți. **Nicu Dumitrescu :** După cum veți constata, treaba aceasta s-a făcut la „Orizont". **Dan Bucur-Mînătoru :** Semne bune în „Niciodată" (Femeia care vorbea, / curgea dintr-o altă galaxie – / reușisem să-i înregistrez sunetul / cu lacrimile mele...") și în „Rană". **Dan Popa :** Nu putem prevedea nimic bun în „Lupta cu cuvîntul" pe care o purtați fără mijloacele necesare. **Vasile Nistor :** „Citeodată / cuvintele ies din lucruri, / respiră...". În rest, hîrtie albă. **Miul Aurel :** Așa începeți dvs. scrisoarea care însoțește poeziile : „Urmare comunicării Dvs. publicată în nr. 34 (648) din 21 august 1980, prin care îmi faceți cunoscut că... Am crezut că e vreo adresă funcționărească, dar dincolo de ea am dat de versuri ca acestea : „Din zumzet de hidrocentrale / Lumina să își facă cale, / Înspre Balcani și-nspre Carpați, / Să plece mii de kilovați...". Chiar nu ați citit nimic din literatura zilelor noastre ? **R. Olteanu :** Să sperăm că vom putea ține seama de rugămintea formulată în catren, deși dvs. sînteți cel care „decide" în primul rînd. **G. M. :** E multă tensiune sufletească în poeziile trimise. Ați putea frecventa cenaclul nostru. Reveniți, după ce veți fi reluat poeziile cu detașare și spirit critic.

Texte în afara poeziei : **Cristian Orion, Tudor Panait, Vasile Mihai Iordache, Liliana D., I. Adamescu, Dorina X., Viorel Stîngă, Nina Rotaru, I. Bușu, Ion Miclău, Dan Grigoraș.**

Vasile VERSAVIA

prietenii revistei „ORIZONT"

Vasile Sevastre Ghican

PATRIEI

Noapte neagră,
Noapte albastră,
Noapte mov,
Noapte albă :
Iată sufletul meu
tăiat felii
pe altarul tău !

ÎN VÎRSTA FIECĂRUI OM

Sînt anonimul din vîrsta fiecărui om
senin pentru ziua de mîine,
sprijinind cu asprimea palmelor
ecoul de fîntînă
care mă strigă spre cer.

Sînt cocorul zburat dintr-un măr
rînduind cu arome visteriile iernii,
sînt omul care curge prin om
cu rădăcina și cercul și raza
acestui pămînt visător.

Ioan Huțu Șirianu

ORAȘUL

lui W. Foulkner

orașul era îmbrăcat în fluturi.

În catedrale de iarbă se rugau
oasele fericiților arbori.

se profilau semne ciudate

deasupra ochiului căruia
se tîra o aripă, oamenii
strigau lumina pe nume.

panoramic

● Baza de cercetări științifice Timișoara (Subcomisia de etnologie) a Academiei Republicii Socialiste România va organiza o **„masă rotundă",** sub genericul **„Banatul de ieri și de astăzi",** în ziua de 6 aprilie, ora 17, la sala Bibliotecii din str. Rodnei nr. 1 Timișoara. Coordonatorul manifestării prof. univ. dr. Eugen Todoran ; luări la cuvînt, privind diverse probleme ale tematicii respective : lect. univ. Deliu Petroiu, dr. Viorel Țigu, Viorica Goicu, Stela Indrei, Sergiu Drincu, Aurel Turcuș, Victor Andrei, Ion Bogdan, Victor Fizeșian și dr. Silviu Anuichi. ● La Casa de cultură „Ion Vidu" a municipiului Lugoj a avut loc **simpozionul „Permanențe ale folclorului românesc",** organizat de Comitetul de cultură și educație socialistă, Societatea studenților folcloriști din România – filiala Timișoara, Asociația folcloriștilor și etnografilor „Nicolae Ursu" din județul Timiș – filiala Lugoj. Au participat cu comunicări lect. univ. dr. Vasile Crețu, asist. univ. Viorel Boldureanu, prof. Achim Pendea, Gheorghe Luchescu, Nicolae Munteanu, precum și un grup de studenți de la Universitatea din Timișoara. ● Marți, Ansamblul de cîntece și dansuri populare „Banatul" din Timișoara, al Consiliului județean al Sindicatelor Timiș, a susținut în sala „Olimpia" un apreciat **spectacol folcloric,** sub direcțiunea artistică a lui Ciprian Cipu, conducerea muzicală Gelu Stan, coregrafia Miroslav Tatarici ; soliști vocali ai ansamblului : Mariana Drăghicescu, Lazăr Blagoiev, Elena Jurjescu, Dumitru Botoșan, Filofteia Moldovan și Aurelia Suhane ; colaboratori, invitați ai spectacolului : Ana Pacatiuș și Tiberiu Ceia. ● În cadrul schimburilor de expoziții dintre Muzeul Banatului și instituțiile cu același profil, din țară, recent s-a deschis la Muzeul de Etnografie al Transilvaniei **Expoziția „Cilimuri bănățene".**

D. S.

mapamond

ÎNTRE SAT ȘI ORAȘ (II)

Primele orașe au apărut în jurul anului 3500 înaintea erei noastre – mai întîi în valea rîurilor Tigru și Eufrat, în India, China, Egipt și în țările mediteraniene. În aceste orașe de început au trăit cam 3–4% din întreaga populație. Un grad înalt de urbanizare a atins doar Italia, în ale cărei orașe trăia la începutul erei noastre, în jur de 15% din populație.

În Evul Mediu numai 2–3% din populație trăia în orașe. În orașe cu mai mult de 10.000 de locuitori, în Austria și Germania trăiau 5%, în Suedia 6%, în Franța 10% iar în M. Britanie 21% din populație. Dar și așa orașele de atunci jucau un rol important în viața acelor țări, fiind adevărate centre ale industriei, comerțului, științei și învățămîntului, al noilor idei.

Atunci cînd încă nu se născuseră orașele pe Pămînt, oamenii se așezau în locuri care le conveneau : lîngă rîuri, păduri ori pe pămînturi roditoare. Hipocrate în lucrările sale vorbește despre influența mediului și a condițiilor de locuit asupra vieții omului, susținînd că orașele care sînt orientate spre răsărit sînt mai sănătoase decît cele orientate spre nord...

Dar cu fiecare veac care trecea, oamenii deveneau tot mai dependenți unii de ceilalți. În piețele orașelor avea loc schimbul de mărfuri, iar porțile caselor de altădată nu se închiau niciodată, căci zidurile înalte și șanțurile care împrejmuiau orașul dădeau mare siguranță locuitorilor lui. Astăzi orașele nu au aceste avantaje, dar și astăzi unele orașe vechi sînt ideale. Mai întîi pentru că în ele trăiesc mereu atîția locuitori cîți au fost prevăzuți. Parisul de pildă, a rămas „echilibrat" și după reconstrucția din secolul trecut, și probabil că așa ar fi rămas și astăzi de n-ar fi invadat de atîția turiști.

Perioadele de istorie antică și cele de mai tîrziu au dat orașe care prin mărimea și frumusețea lor pot fi comparate cu cele contemporane : Babilonul și mai ales Roma din timpul imperiului, prin serviciile sale publice, era la nivelul orașelor secolului XX, bineînțeles în afară mijloacelor rapide de transport. Orașele de astăzi seamănă tot mai mult între ele : blocuri înalte, o mulțime de oameni scurgîndu-se pe asfaltul trotuarelor, mașinile, autobuzele, reclamele luminoase...

Specialiștii apreciază că pînă-n anul 2000, dacă nu survine vreo schimbare, populația Terrei va ajunge la 6–8 miliarde, cea mai mare creștere în acest sens înregistrîndu-se în Asia, Africa și America Latină. Suprafața aproximativă a uscatului reprezintă în jur de 149 milioane kilometri pătrați, din care 70 de milioane sînt din punct de vedere climatic favorabili pentru viață, iar 70 pentru construcții. În întreaga lume astăzi se construiesc noi și noi centre urbane, fabrici și șosele care ocupă milioane de hectare, încît, pe zi ce trece rămîne tot mai puțin spațiu liber... Situația devenind din ce în ce mai serioasă, mulți cercetători afirmă că o asemenea violentare a naturii nu poate să ducă decît la o „catastrofă ecologică".

(VA URMA)

evrika!

● **Cei glorioși adeseori sînt purtați pe umeri. E și acesta un semn de infirmitate.**

● **După recoltare, tutunul e tras pe sfoară. Mai tîrziu însă se răzbună.**

● **Tot mai multe cămăși cu epoleți : soldații păcii sînt fără număr.**

● **Poate că sirenele cîntau din solzi de pește.**

● **Pe firul aducerilor aminte pătrundem în moarte.**

● **Băieții cu armele, fetele cu păpușile. Visează, oare, micuții să apere viața păpușilor ?**

● **Cînd unul cere și altul oferă în cele din urmă, căsătoria devine un tîrg.**

● **Ideile mari nu se pun pe tarabă.**

● **Copiii se bucură mai mult de zăpadă decît de primăvară, pentru că primăvara e însăși viața lor.**

● **Cei ce nu prea au bani vorbesc cu sentimentul vinovăției, cu toate că nu există o lege care să-i condamne pentru aceasta.**

● **(De 1 aprilie vremea ne păcălește adeseori) De la ea o fi învățat omul să-și păcălească semenul ?**

Ion VELICAN

I.

Dezvoltarea vertiginoasă a sportului în ultimele decenii a condus la situația, aparent surprinzătoare, că în tot mai multe ramuri performanțele se apropie de limitele absolute. Or, în asemenea condiții crește rolul factorilor psihici, care pot determina succesul sau infrîngerea în cadrul competițiilor sportive. De aceea, omul de știință galez V. Thomas susține că cele mai importante realizări în știința sportului se vor obține în psihologie, iar J. Counsilman este de părere că pentru antrenori cea mai instructivă este știința psihologiei.

Psihologia sportului se luptă încă cu dificultățile identificării de sine și aspiră la dobîndirea **statutului de autonomie relativă.** Ea nu poate fi echivalată cu psihologia generală și nici concepută îngust ca parte a medicinei sportului, întrucît deține un complex și aparte „obiect" de studiu, iar aceștia reclamă mijloace de investigații proprii. Și poate contribui deplin la îmbunătățirea performanțelor sportive tocmai prin caracterul său angajat și interdisciplinar, prin amplificarea interacțiunilor cu alte sectoare ale științei contemporane.

Numai dacă situăm cartea lui V. Prelici în acest context îi putem înțelege cum se cuvine semnificațiile și valoarea ca ansamblu unitar conceptual și metodologic. Din primele pagini psihologul timișorean militează pentru acreditarea ideii că sportul reprezintă un **subsistem al culturii** sau mai precis o componentă a culturii umaniste.

În primele patru capitole ale cărții sînt temeinic analizați o serie de **factori psihologici și sociologici** (aptitudinile pentru sport, motivația, trăirile temperamental – afective, relațiile interpersonale etc.), care influențează nivelul performanțelor sportive. Demn de remarcat este faptul că autorul o detașat acele aspecte care pot fi rezolvate în planul intervențiilor practice, pornind de la constatarea că „progresele s-au realizat mai mult teoretic, în practică rămînînd, în bună parte, la faza dezideratelor". Ca atare, împărtășim crezul autorului că pentru a sluji eficient sportul este necesar să se elaboreze o **psihologie aplicată** la activitățile sportive de performanță.

Trebuie să recunoaștem că psihologia sportului încă nu dispune de **metode proprii** pentru cuprinderea, înțelegerea și controlul **fenomenelor specifice sportului.** Din această cauză este nevoită să-și adapteze mijloacele psihologiei generale, intenție ce întîmpină uneori serioase obstacole. În privința evoluției metodelor de cercetare psihologia sportului se plasează în urma biomecanicii, biochimiei, fiziologiei și chiar medicinei sportive. Dar subiectul ei de studiu este mult mai complex, iar cercetarea lui sistematică a început destul de tîrziu.

În această direcție ne face plăcere să semnalăm remarcabilul capitol „Selecția psihologică" ocupînd jumătate din cuprinsul lucrării care prezintă și interpretează o serie de **experimente psihologice** pe care Dr. V. Prelici le-a efectuat vreme de mai mulți ani, pe diverse loturi de sportivi (fotbaliști, voleibaliști etc.). Dealtfel, acțiunea de selecție este socotită doar un moment dintr-un proces continuu de instruire și participare competițională. Pentru a decela în cadrul selecției calitățile de personalitate ale sportivului (spirit de observație, imaginație motrică, îndemînare, coordonare, nivelul de aspirație, sociabilitate etc.), autorul folosește într-o manieră originală **o baterie de teste,** iar rezultatele obținute sînt coroborate cu informațiile culese prin alte mijloace (anamneză, fișă de observație la competiții, sportivogramă ș.a.m.d.). Concluziile ce rezultă astfel servesc pentru elaborarea prognosticului psihologic ce constă în evaluarea aproximativă a șanselor sportivilor de a obține performanțe.

Apreciem că în acest mod cercetătorul V. Prelici a conceput, elaborat și experimentat un interesant **model de analiză psihologică a sportivilor,** care trebuie asimilat și folosit ca un instrument de lucru foarte util pentru antrenori, sportivi și ceilalți specialiști ce deservesc sportul românesc contemporan. Dorim ca această lucrare de excepție, atît prin conținutul științific elevat, cît și prin limbajul său clar, direct și fără prețiozități, să inaugureze o nouă etapă în procesul dezvoltării psihologiei sportului în țara noastră.

Cartea lui V. Prelici ne sugerează cît de complicat este procesul de selecție, pregătire și participare competițională în sportul de performanță.

VIOREL PRELICI

PERFORMANȚĂ SPORTIVĂ, PERSONALITATE, SELECȚIE

Ed. Facla, 1980

II.

Lumea sportului reprezintă unul dintre cele mai interesante fenomene socio-culturale din vremurile noastre. Marile performanțe sportive nu se întemeiază astăzi doar pe o pregătire fizică și tehnico-tactică, pur și simplu, ci implică și o deosebită mobilizare psihică, precum și obligația de a deține o gîndire (cultură) sportivă avansată. Din această cauză psihologul trebuie să participe efectiv la procesul complex de selecție și instruire a sportivilor.

Convins că fără aportul prețios al psihologiei sportul nu se poate practica decît într-o variantă rudimentară, sînt bucuros să semnalez cititorilor apariția recentă a unei cărți excelente de psihologia sportului elaborată de cercetătorul timișorean V. Prelici. În același timp adresez călduroase felicitări Editurii Facla pentru inițiativa de a publica o asemenea lucrare. Apariția mi se pare cu atît mai importantă cu cît, la noi, numărul lucrărilor ce tratează acest subiect de mare actualitate este redus. Or, fără asigurarea unei **baze teoretice** serioase de psihologie nu putem aspira la îmbunătățirea practicii **sportive,** la ameliorarea procesului de antrenament, la amplificarea cooperării și încrederii reciproce dintre antrenori, sportivi, organizatori și specialiștii în diverse discipline științifice, chemați să contribuie la optimizarea performanțelor și a sportului în general.

Cartea lui V. Prelici nu reprezintă doar un demers teoretic, rupt de practica sportivă, ci o **sinteză aplicată** bazată pe cercetări complexe în acest domeniu ce cuprinde o multitudine de aspecte și tot atîtea probleme. Printre altele, mi se pare foarte interesantă elaborarea unei **psihosportivograme de ramură,** adică un model al solicitării în ramura de sport studiată folosind conceptele și metodele teoriei sistemelor și ciberneticii. În vederea elaborării **profilului psihologic** individual al sportivilor autorul a efectuat o serie de experimente aplicînd baterii de teste psihologice și sociometrice îndeosebi la sportivii din municipiul nostru. Datele obținute prin interpretarea psihosportivogramei, bateriei de teste, fișei de observație, anamnezei etc., sînt corelate și integrate constituind o metodologie cît se poate de utilă în activitatea de selecție a sportivilor, pregătirea psihologică pentru competiții, combaterea tulburărilor psihice ale sportivilor ș.a.m.d.

Ținuta științifică elevată a lucrării este asigurată printr-un limbaj accesibil pentru cei care deservesc lumea sportului, încît ea poate deveni un instrument eficient de lucru pentru antrenorii și sportivii interesați în perfecționarea activității lor. Cartea se încheie cu îndemnul pe cît de călduros pe atît de întemeiat al autorului privind **colaborarea interdisciplinară** în acest sector de activitate: „Recordul, victoria în competiții reprezintă rezultatul unui efort colectiv, al cercetării în echipă. În acest cadru, pe prim plan trebuie pusă contribuția antrenorului". Desigur o asemenea colaborare interdisciplinară nu poate decît să înrîurească pozitiv practica sportivă, care rămîne criteriul adevărului și eficienței.

Ne-am bucura dacă această nouă contribuție culturală timișoreană va fi receptată de cît mai mulți ca o punte de legătură dintre teoria și practica sportivă dat fiind rolul atît de important pe care-l joacă componenta psihologică în pregătirea și obținerea performanțelor sportive. Dealtfel, imediat după apariția sa în librării, cartea s-a bucurat de unanime aprecieri atît din partea specialiștilor, cît și a publicului, ceea ce ne întărește convingerea că va impulsiona activitatea conjugată și desigur, rezultatele muncii diverșilor factori care deservesc cu pasiune mișcarea sportivă românească.

Ion BUȘE

Prim vicepreședinte al C.J.E.F.S. Timiș

FRAGMENTE LEVANTINE

IX. AMURGUL ÎNȚELEPȚILOR

...Odată cu deșertul arab, peste care bîntuia Simunul, experiența culturală a peregrinului de la nord atinsese ultimul prag, dincolo de care nu rămăsese decît întoarcerea. Ar mai fi fost poate o cale a „crengii de aur", printre oamenii Africii negre, dar aceea făcea parte dintr-un alt anotimp cultural. Chiar și drumul de întoarcere avea mai multe variante: cu avionul – deci dumnezeiesc de absent, ca într-un lift care să te aducă la prezent –, cu mașina – peste coloana asiată a culturilor succesive de acolo, atît de diferite de cele pe care le-a văzut – sau cu corabia, în continuare, prin „provincia" celor două tipuri de culturi, mîngîind coasta Anatoliei printre insulele Dodecanezului, spre Hellespontul troian. O provincie mediană, la interferența Europei cu Asia, păstrînd din fiecare cîte ceva, crescută pe resturile aerobe ale unui continent scufundat, căci nu arată altfel nici una dintre insulele din apropierea Asiei Mici decît ca niște piscuri ale unor munți inundați... Dar, cum această provincie mediană a fost locul peste care au bîntuit de la vest spre est aheii, ionienii, cretanii, dorienii și romanii, iar invers hitiții, fenicienii, perșii, arabii... și cum aici a fost centrul „lăturalnic" al imperiilor din epocile elenistice, romane, bizantine și otomane, pentru peregrinul ostenit de labirinturile știutelor și neștiutelor dintre paralelele 45 și 30 și meridianele 25 și 35 e singura cale omenească de întoarcere... Așadar, spre Cipru, Rhodos, Samos, Chios, Smirna, Lesbos, Troia, Gallipoli, Marmara, Constantinopol... îmbrăcat sumar, doar cu un shenthi egiptean, care să-i acopere coapsele, alături de o Ariadnă (Ari+Atona, adică „stăpîna leului") înveșmîntată după rețetele rafinate ale modei Topless, desfășurînd firul neabătut, spre casă... Ca desfătare peregrinul trăiește sentimentul unui isteț mukaddi – falsul cerșetor din poveștile arabe, cel cu o mie de înfățișări, cînd bătrîn, cînd tînăr, negustor, rapsod, dascăl, ghicitor, meloman... lăsîndu-se purtat de o reconfortantă lene, mare cît o velă de dakkar, în care vînturile vremii bat de undeva, dar îl scot mereu între oameni... Deșertul a fost capătul lumii, dincolo de care nici faraonii Imperiului Vechi nu credeau să mai existe ceva, așa că o întoarcere de acolo nu se poate face decît nepăsător... Pe deasupra Mediteranei mai bîntuie încă chipurile lui Isis și Osiris, Astarte, Cibele și Attis, Apollo, Demeter și Persephona, Ceres și Proserpina, ca fețele siriene, frigiene, grecești și romane ale perechii agrare egiptene împingînd muritorii spre Eleusis, pentru a fi inițiați în marea taină a Paradisului, și învățați cu legea firavă, dar supremă, a speranței... Bîntuie zeii de toate felurile pe aici ca vînturile pe deasupra deșertului și-n ochii pașnicului peregrin cărțuliile Testamentelor creștine se ivesc întîmplător, ca niște compendii, de dată recentă, despre legile bunei purtări și suferinței, scrise pe măsura fiilor acestor locuri de pe pămînt, mai neliniștite decît oricare altele și mai neschimbătoare în neliniștea lor, spre a le fi de căpătîi în viața cea de toate zilele... Pe aici au trecut spre apus și nord și sud apostolii, evangheliștii, martirii sau numai gîndurile lor, apoi Allah și fiii săi... cum dinspre India porniseră spre răsărit suprarafinatele vede brahmane sau eticismul solitar dar pămîntean al lui Budha... să învelească planeta oamenilor în aer divin, să o rupă din universul cel mare și s-o oprească în centrul lui... Și, totuși, aici, în Hellespontul cultural – cel ce se întinde ca o falie geologică de la Troia pînă în Cipru – de pe la 640 î.e.n., data nașterii lui Thales din Milet, pînă la 271 î.e.n., data morții lui Epicur, s-a petrecut o experiență unică în istoria omenirii, parcurgîndu-se, în germene, toate etapele posibile ale gîndirii umane, de la materialismul empiric pînă la stoicism și mai departe spre Plotin neoplatonicul, opunînd școlile coloniilor grecești, din sudul Italiei, celei Cirenaice de pe coasta Africii, apoi celor Atheniene și Megarice de pe continent în climatul, inițial scientist, de aici. Ionia... O adevărată Mecca a filosofilor antici, pe unde au trecut urmașii lui Pitagora și-ai Stagiritului, ai cirenaicului Aristip și-ai lui Socrate și Platon... să afle, să vadă, să citească, să combată spre deșteptarea lumii... ducîndu-și viața frenetic sau dimpotrivă... dar fiind ei înșiși în tot ceea ce făceau, chiar dacă tiranii Siracuzei sau ai Salaminei, ai Athenei sau ai Cyrenei îi alungau, îi închideau, ori le dădeau să bea cucută... Și-n toată vremea asta erau năvăliri, asedii, învingători și învinși, eroi și zei, printre care înțelepții, copii mirați, se întrebau și-și răspundeau, apoi se luau la harță (Thales: Ce e greu?... „A te cunoaște pe tine"... Ce e ușor?... „A da un sfat"... Cum se poate suporta o nenorocire?... „Dacă-l vezi pe dușmanii tăi și mai nenorociți"... Ce e extraordinar?... „Să vezi un tiran bătrîn")... Cînd raiuri, cînd iaduri micile țărișoare provinciale de la întîlnirea marilor imperii, marcate de neputință, obsedate de grandoare, prețioase și circotașe, învățîndu-se să supraviețuiască, mai apoi, în interiorul ființei celor mai puternici s-au regăsit pe sine abia în veacul nostru. Iar azi, alături de noi, străinii, adevăratii ciprioți sau greci privesc cu stupoare spre propriile lor bagăți... Sîntem cu toții alții, oaspeți și gazde, mimînd ceea ce ar trebui trăit... dar liberi și mult mai nepăsători, de parcă peregrinul ar fi tabu iar băștinașii niște cariatide dansînd în sunetele de „luth" în patru coarde sau sirtaki... Călătorim de o zi pe mare și abia la noapte vom sosi la Limassol. Vîntul e bun dar poartă pe buze sudalma lui Epicur: „Ridicînd pînzele, fugi, fericitule, de orice cultură"...

Paul Eugen BANCIU

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel.: 3-33-90, 3-33-76, Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLĂJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index: 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 14 (680) 9 APRILIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

Dezvoltarea democrației sindicale

Actualul Congres al sindicatelor are loc într-o perioadă în care se răsfrîng, încă proaspete, imaginile realizărilor cincinalului trecut și, totodată, se întrevăd cu claritate perspectivele deschise de noul cincinal, ale cărui obiective și sarcini au fost stabilite de Congresul al XII-lea al partidului. Din această perspectivă, pe baza retrospectivei drumului parcurs și, în funcție de noua etapă de dezvoltare a vieții sociale în țara noastră, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în cuvîntarea ținută cu acest prilej, a conturat amplul tablou al acțiunilor clasei muncitoare în procesul revoluționar din țara noastră și a schițat noile probleme care se pun în cadrul activității sindicatelor.

O idee de bază a cuvîntării secretarului general al partidului o constituie relația dintre viața și activitatea sindicatelor și democrația socialistă, relație formulată din diverse unghiuri de vedere, tocmai pentru o mai limpede dezvăluire a esenței ei.

Subliniind raportul dintre rolul conducător al partidului comunist în societatea noastră socialistă și rolul sindicatelor, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că : **„Afirmarea și recunoașterea rolului conducător al partidului comunist în societatea noastră socialistă nu diminuează în nici un fel rolul sindicatelor sau al altor organizații de masă și obștești ; dimpotrivă, activitatea politică a partidului duce și trebuie să ducă la creșterea rolului acestora în toate domeniile de activitate".** Astfel, sindicatele au un rol și atribuții tot mai largi în toate domeniile vieții sociale, în înfăptuirea democrației muncitorești, în aplicarea autoconducerii și autogestiunii întreprinderilor și instituțiilor. Sindicatele au o prezență activă și fac parte nemijlocit din toate organele de conducere colectivă – de la întreprindere pînă la minister – și ele asigură participarea efectivă a clasei muncitoare, a maselor oamenilor muncii la conducerea societății.

În acest sens în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu se precizează activitatea deosebit de însemnată pe care sindicatele trebuie s-o desfășoare în unirea tuturor oamenilor muncii în activitatea economico-socială a țării și, totodată, rolul acestora în activitatea de control organizat **„desfășurat de clasa muncitoare, de oamenii muncii asupra felului în care se aplică legile și hotărîrile de stat și de partid asupra conducerii tuturor domeniilor de activitate".**

Sindicatele trebuie să vegheze la aplicarea justă în întreprinderi a principiilor socialiste de retribuție, să vegheze la asigurarea condițiilor corespunzătoare de muncă și de protecție a muncii în toate întreprinderile în spiritul normelor stabilite de lege. Preocupările lor trebuie să cuprindă întreaga viață a muncitorului, începînd cu munca și terminînd cu odihna și timpul individual al membrilor săi. **„Nu trebuie să uităm** – sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu – **că oamenii muncii, tineretul au nevoie, după muncă, și de distracție, de joc, de dans, de sport. Iar toate acestea trebuie să le organizăm noi, să le organizeze sindicatele".** Totodată „este necesar ca toate organismele statului, Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Radioteleviziunea și alte instituții, să acorde mai multă atenție activității politico-educative a oamenilor muncii. Presa trebuie, de asemenea, să reflecte mai pe larg viața oamenilor muncii, preocupările și dorințele lor, precum și activitatea sindicatelor". La fel, sindicatele trebuie să aibă un rol tot mai însemnat în viața culturală a oamenilor muncii, activitatea lor, în acest sens, trebuie să se manifeste mai amplu în cadrul Cîntării României, spre o mai deplină bogăție a vieții oamenilor muncii.

Conturînd amplitudinea rolului major al sindicatelor în viața societății noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu formula de fapt perspectivele dezvoltării democrației socialiste, muncitorești, în concordanță cu progresul general al țării, cu cerințele legice ale evoluției societății socialiste pe calea progresului uman.

Vasile RANGA

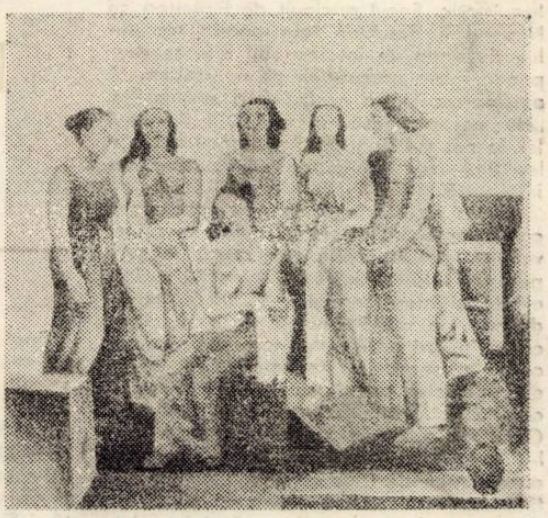

ION TENGHERU : „Grup matern"

ÎN ACEST NUMĂR SEMNEAZĂ : SIMION MIOC, MIHAI CAZACU, SORINA IANOVICI, MIRCEA POPA, DORINA DINCĂ, OLIMPIA BERCA, ION ARIEȘANU, DAN NEGRESCU, MARIUS POP, LIVIUS CIOCÂRLIE, G. I. TOHĂNEANU, IOAN MUNTEANU, DORU MURGU, AURELIAN SĂRBU, PAUL EUGEN BANCIU, VASILE RANGA, ION VELICAN.

Mesianismul poeziei lui Goga

Fertilă și purtătoare de noi posibilități interpretative ni se pare a fi abordarea poeziei mesianice a lui Octavian Goga din perspectiva structurilor antropologice ale imaginarului. Viziunile poetice romantice, în măsura în care nu rupeau relațiile de adîncime cu modelele mitice,[1] reactualizau dualismul fundamental existențial al omului : nici înger, nici demon. Dualismul acesta se decantează în nenumărate antiteze și contraste. În acest sens, Gilbert Durand vorbește de o structură duală a imaginarului.[2] Antagonismul ontic nu se manifestă numai în imaginar. Stéphane Lupasco scrie despre o logică a antagonismelor iar Jacques Derrida despre o logică conflictuală.

Dintr-o perspectivă arhetipal-antropologică, mitul, diseminare diacronică de secvențe (miteme) și simboluri, este sistemul ultim asimptotic de integrare a antagonismelor (a conflictelor dintre zei, a luptelor dintre oameni, a înfruntării freudiste dintre principiul plăcerii și principiul realității etc.), mitul este ultimul discurs „în care se constituie tensiunea antagonistă fundamentală a oricărui discurs, adică a oricărei «dezvoltări» a sensului".[3] Desigur, asemenea teorii cu tentația absolutului și definitivului nu sînt, în realitate, decît concepții mai mult sau mai puțin relative, propunînd explicații genetice dincolo de estetic. Oricum, mult discutata antiteză romantică poate fi considerată și din alte perspective, mai adînci și, poate, mai fructuoase în depistarea și precizarea de semnificații. Din acest punct de vedere, putem afirma că poezia lui Octavian Goga depășește conotațiile strict-istorice și efemere, prin relevarea de profunzimi contrastante, aderente modelelor mitice. Se conturează în cazul lui Goga, se pare, o fericită sinteză între semnificații ce trimit spre triste interioare funciare și semnificații ce vizează „jalea unei lumi". Sonurile elegiace ale celor mai profunde poezii ale sale își deschid sensurile spre substratul conotațiilor de revoltă colectivă. Contextualizarea lor se produce, apoi, în raza unor modele de „elemente", în sensul filosofiilor presocratice și în sensul elementelor din poetica imaginei și imaginației din studiile lui Gaston Bachelard, așa cum vom încerca să arătăm în ceea ce urmează. Posibilitatea „descifrării" în poezia lui Goga a unor infrastructuri mitice, deschiderea ei concomitentă, simultană, spre zone de semnificații polare : **tristețe** și **revoltă,** îi conferă, credem noi, statutul modernității, al lecturilor multiple. Semnificațiile durerii și tristeții, în discursul liric, în metafore și simboluri, adică litania, bocetul, lacrimile, „zvon cucernic de tropare" comunică cu semnificațiile mesianice ale revoltei și speranței, cu vijelia, strigătul, furtuna, cu cîntecul de „măreață nuntă", de pojaruri ignice lucind pe vîrfuri de munți – semnificații polare sugerînd încleștări de proporții cosmice. În athanorul vizionar-mesianic al lui Goga se produce procesul miraculos de preschimbare a substanțelor „minore" : jalea și lamentațiile comunitare în viitoare energii „majore" de ură și pedeapsă.

În poezia bardului-profet transilvan, modelul „centrului" mitic, sanctuar naturistic, axă a lumii, format din **pădure** („Orice loc sacru începe cu „pădurea sacră")[4] și dir. **munte,** are, într-adevăr, un rol focalizator. Dar atît pădurea cît și muntele se înscriu, în imaginarul poetic al lui Octavian Goga, într-o realitate mai mare, atotcuprinzătoare : Firea,[5] care este pentru noi, românii, „poate, experiența originară în viața spiritului, și în primul rînd în actul de cunoaștere". Firea „e demiurgia însăși".[6] În mentalitatea românească, pădurea, de pildă, nu este bîntuită de forțe ostile omului (cum arată Marcel Brion, pentru aria germanică) ; dimpotrivă, la noi, se impun mai ales atitudini de aderență față de „imensitatea intimă",[7] cum numește Bachelard pădurea, atitudini explicabile istoric : codrul a devenit, prin veacuri, frate cu românul, fiindu-ne, alături de „cetatea" montană, scut și casă, în fața migrațiilor și invaziilor, a asupririlor externe și interne.

Împărăția codrului este, în poezia lui Goga, topos mitic ce își conturează paradigma din : „duh curat", „boltă înrourată", „glas de clopot și cu răsunet de chimvale". Pentru om, împărăția codrului înseamnă o poartă a Firii, un loc intim, un „sîn de tată", după peregrinări sterile și vinovate de fiu rătăcitor. **(Reîntors).** Revenirea în centrul tuturor genezelor, în sanctuarul unde durează o „mîndră sărbătoare" – odă și palinodie adresate Firii și Creatorului (natura naturans) – înseamnă pentru pribeag sentimente de venerație („Stăpîne codru, crai bătrîn")[8] dar și de amară căință („Că răposatul n-a fost vrednic / De poala ta, bătrîne crai !) **(Reîntors).**

Aspirația spre ordinea începuturilor, a primelor stadii sociogonice vădește și la Goga un Weltanschauung îndatorat romantismului. Armonia ritualică din mitice timpuri ale lumii a fost tulburată, desfigurată de ciclurile istorice. Pierderea străvechilor rînduieli și înțelepciuni (în mare măsură atribuite din perspectiva frustrării contemporane) naște o sensibiltate nostalgic-retrospectivă : „Cîntarea măiastră din codrii cărunți / Dă strunelor mele povață, / Și-o mîndră poveste strivită de vremi / Truditul meu suflet învață" **(în munți).** Este evident că există în poezia lui Goga, sugerate, și nivele de semnificații ce vizează starea socială și națională a românilor din Transilvania, dar totul se întretaie, consună cu trimiteri la modele arhetipale. Atitudinea de poeta vates inculcă discursului liric, în conturarea toposului naturistic luat în considerare, semnificații sociale : „Nu-i jalea pătimirii tale / Tremurătoarea ta plînsoare / Ci-i cîntecul de-ngropăciune / Al doinei noastre care moare" **(în codru).** Asemenea imagini pot fi considerate **nadirul** durerilor unei lumi, care la Goga vor comunica cu **zenitul** imaginarului poetic, cu nivelul cel mai înalt al luptelor și revoltelor pentru eliberarea națională, în ampla metaforă a focului răzbunător al împilării seculare : „Departe s-a aprins un fulger, / Lovind în creasta ta năpraznic / Și-n tot hotarul tău minia / Și-a început păginul praznic. / E-al răzvrătirii noastre tunet / Și-n neagra ta cutremurare / Atîtea veacuri umilite / Își gem strivita răzbunare" **(Idem).**

Se știe că G. Durand, mai ales în a treia carte : **Elemente pentru o fantastică transcendentală** din **Structurile antropologice ale imaginarului** subliniază că deși regimul diurn al imaginilor e „masculin" (sceptru și spada), iar cel nocturn e „feminin" (cupa și coborîrea) în dialectica ontică a imaginarului semnele se pot schimba, ceea ce e cazul la Goga : regimul nocturn al imaginilor cuprinde metafore ale munților brăzdați de fulgere albastre, de pagine praznice ale focului. Munții (cu semnificațiile mitice știute : centru, axis mundi, scară etc.) sînt locul de unde se iscă focul purificator (pur, în etimonul indian înseamnă foc, ne spune G. Durand) care „e aproape întotdeauna „darul lui Dumnezeu", aflîndu-se întotdeauna înzestrat cu o putere „apostopeică" ... : e strîns legat de miturile învierii".[9] Pentru marele romantic Novalis, „Lumina este

Simion MIOC

(Continuare în pag. 8)

GOGA– POETUL

Din generația poeților posteminescieni, O. Goga poartă amprenta marelui predecesor. Fiu al unei epoci de adînci frămîntări socio-politice, cît și cultural-artistice, toate imprimă versului său un ritm deosebit față de cel eminescian. Incontestabil, Eminescu marchează un început absolut pentru creatorii noștri de valori ; el deschide orizontul universului nostru cultural, în care va evolua și se va statornici poporul român, în relația sa cu veșnicia, relevîndu-și esențialitatea particularității ce-i definește fenomenalitatea istorică. Eminescu a fost primul care a experimentat confruntarea directă cu Neantul, care a suferit procesul substituirii eului psihologic cu Subiectul demiurgic.

Goga va trăi, și el, durerea rostogolirii în gol, drama amenințării cu scufundarea în Nimicul absorbant. Ajuns aici, spre deosebire de Bacovia, el nu stopează perpetuîndu-și agonia ; are revelația eului colectiv, acum cuprins de febra de a se realiza istoric. Șocul pricinuit de întîlnirea cu Neantul îi deschide larg poarta trecutului, de unde un interminabil alai se desprinde într-o procesiune de impresionantă amploare-coloana nesfîrșită a strămoșilor, „Nu mor strămoșii niciodată, / Războiul lor în noi și-l poartă". Între generații e o legătură indisolubilă, de continuitate neîntreruptă.

Poezia eminesciană ne dă spectacolul cosmogoniei, și tot ea ne indică sensul evoluției istorice. Goga este poetul în care patosul ființării istorice se pronunță cu fermitate și elan nestăvilit. El dă semnalul de cea mai virilă dîrzenie de a porni pe calea făuririi universului care să însumeze calitățile specifice formațiilor de ultimă expresie, cînd om și natură ating maximul creațional. Destinul uman, în viziunea lui Goga, nu e renunțarea la poziția pe care l-a urcat, instăpînindu-l, însăși evoluția ansamblului de forțe ce acționează în natură (și firea omului). Ajuns la conștiința de sine ca factor activ în contextul mediului cosmic, omului îi revine îndatorirea de a realiza ultima etapă a cosmogoniei.

Într-un moment cînd noile împrejurări atrag în mrejele ispitei tot mai mulți tineri, poetul găsește necesar să readucă în sufletul lor idealul ce-a constituit sursa de viață a trecutului. Întîlnirea cu „Dascălul" și pătrunderea sensului purtat de cuvintele acestuia lasă să se înfiripe în sufletul poetului chipul universului ce-a stat la cumpăna tuturor pragurilor peste care a fost silit să treacă poporul, aducîndu-l zestre celor prezenți. „Azi, ca un sfînt dintr-o icoană veche, / Blînd îmi răsai cu fața ta blajină (/ . . . /). Cu tine-aduci atîtea nestemate / Din îngropatul vremilor tezaur, / Și amintirea în țara ei mă poartă, / Cu pas încet, în carul ei de aur".

Poetul are revelația universului în toată strălucirea împlinirii lui ; îi intuiește sensul, semnificația de a fi însuși destinul uman. De aici fiorul, înfricoșarea, dar și mîngîierea regăsirii în deplinătatea esenței reale a sinelui. Dacă a fost cîndva ostil chemării lui, nedescifrîndu-i substratul și noima, „astăzi valul altei vieți mă poartă / Și-nțelepciunea altei lumi mă-nvață". Prin glasul viu al acestui mag purtător de cifruri uitate, „bucoavna" „învățăturii" lui părîndu-i moartă, iată că „azi, la zi de praznic", „troparul" bătrînului dascăl „din strană" îl vrăjește, „Și tainică și sfîntă-mi pare clipa".

Aceasta era situația în trecut, cînd împrejurările permiteau conlucrarea factorilor amintiți să satisfacă echilibrul relativ între condițiile oferite de istorie și „visul" luminos al acestei populații năpăstuite. Iată, însă, că, sub presiunea evenimentelor, lumea satului își schimbă atitudinea față de lanțul transformărilor provocate de fluxul ideilor înnoitoare. Goga trăiește intens, neliniștea din ajunul marii bătălii decisive, în care vor fi angajate forțe văzute și nevăzute, pentru o cauză, de asemeni, ce depășește simpla revendicare a unor drepturi legitime, de natură economică și politică.

Pentru Goga, evoluția în plan istoric nu-și găsește motivația doar în progresul material. Menirea istorică a fiecărei națiuni este împlinirea. E vorba de atingerea ultimei trepte pe calea devenirii umane. De aici nota pronunțat mesianică a poeziei lui.

Într-o exaltare de vizionar, al momentului ce va să se împlinească, poetul dă expresie saltului acestui popor pe coordonatele ce-i vor releva adevăratele însușiri și disponibilități creatoare de istorie. „Atunci, în ziua mare-a învierii, / Acești ostași cu fețe ofilite, / Cu zîmbet mort, cu suflete trudite, / Ca-ntinerîți de suflul primăverii / S-or ridica, ei, cari au fost străjerii / Amarului, și-ai morții, și-ai durerii, / Cu brațul greu de greul răsplătirii. / Toată țărîna gliei dezrobite / Și munții toți și-adîncurile firii / Vor prăznui din pacea lor urnite / Înfricoșata clip-a premenirii, / Cînd suflet nou primește întrupare, / Și-n strălucirea razelor de soare / El hărăzește vremii-mbătrînite : / Vestmîntul nou, de nouă sărbătoare". Evident, aici nu avem un sentiment patriotic la nivel obișnuit, alimentat de idei, probleme ce-și au sursa în interese de domeniul scopurilor, chiar dacă privesc colectivitatea. Nu este patriotismul generației pașoptiste, care viza mobilizarea conaționalilor în vederea unirii, întemeierii statului național, dragostea de neam, de țară, de limbă, a trecutului. Neapărat, toate astea constituiau probleme majore, și deșteptarea lor, pe calea artei, în sufletul poporului, a intelectualilor în primul rînd, spre a-i antrena într-o acțiune atît de importantă ridicau poezia la un înalt nivel-patriotic necesar. Cu totul altul este fondul poeziei lui Goga. El n-a scris poezie patriotică și cu atît mai puțin o poezie a românilor transilvăneni, subjugați, exploatați ; în sfîrșit, supuși unui tratament inuman, chiar dacă nota locală nu lipsește. Plînsul poeziei lui Goga nu e reacția la injustițiile intolerabile suferite de populația de aici. Este un plîns ancestral, venit ca un prelung ecou ce a străbătut veacurile, poate și mileniile, și-și are izvorul dincolo de sfera evenimentelor la zi. E de „origine metafizică" (G. Călinescu) „inefabilul" poeziei lui Goga, fiindcă privește **Ursita** omului în genere, relevantă în conjunctura particularităților istorice și psihice proprii poporului român.

C. Stere a pătruns adevăratul sens al liricii lui Octavian Goga. În eseul intitulat **Cîntarea pătimirii noastre,** exegetul salută în Goga poetul ce dă expresie simțămintelor generației de intelectuali ai epocii. După întemeierea statului național, poporului român îi rămîneа pe viitor obligația de a găsi calea care să-l ducă la împlinirea lui ca națiune istorică, la crearea condițiilor prielnice saltului pe orbita propriei ursite. În mod real, poezia lui Goga prefațează tematica principalelor creații artistice interbelice.

Mihai CAZACU

Notă despre arta poetică

Cînt, cîntec, cîntare, glas, șopot, strune, doină, vioară, lăută, tilincă, cimpoi fluier – iată cîțiva termeni aparținînd nivelului lexical al poeziei lui Octavian Goga care semantizează puternic atitudinea poetului față de poezie. Acești termeni, – a căror recurență poate fi extrem de ușor probată statistic –, priviți din unghiul unei coerențe intertextuale, vor mărturisi despre ceea ce îndeobște se numește „artă poetică".

CÎNTECUL aparține la două ordini diferite : a) ordinii naturale, ca trăsătură intrinsecă a acesteia, a armoniei universului, a „firii" ; b) ordinii umane, în măsura în care aceasta poate să se umple, să se împărtășească din ordinea superioară : „să fim copiii iscusiți ai firii / **Să învățăm** din sfînta ei **cîntare** / Să furișăm în mintea noastră picuri / Din înțeleapta firii îndrumare" **(Cîntăreților de la oraș).**

Cele două nivele de semnificație se află într-un echilibru dinamic într-un raport de schimb reciproc, într-un sistem de comunicare circular, cu dublu destinatar : cîntecul de jos urmează semnele lumii – „Din freamătul dumbrăvii-nlăcrimate, / Din argintatul tort al lunii pline, / Din șopotul izvoarelor de munte / **Să împletim noi cîntece senine.** / Iar trăsnetul, ce înfioară bolta / Cînd fulgere potrivnice se-ncaier'. / Și mugetul înfricoșat al apei / **Să ferece al strunei noastre vaier"**, iar acest plan, la rîndu-i, va „răspunde" prin participare, într-un elan de întropatie. Lexical, termenul cel mai frecvent folosit pentru a numi această comunicare este **plînsul :** „Cîntarea ta vecinic va plînge. / Pe aripi de vînturi trăi-va pribeagă / Oftarea ta sfîntă moșnege, / De jalea-i răzleață **va plînge** amurgul / Și **plînge-vor** frații de-o lege. / **Vor geme** pe plaiuri izvoarele-n noapte / Și-ncet, grăitoarele unde / Bătrînilor codri și-or spune mustrarea. / Iar codrii cu glas **vor răspunde . . ." (Lăutarul).**

Plînsul va constitui, așadar, un izotop omogen al **cîntecului,** și va include termeni ca **dor, jale, lacrimi.** În plan semantic, **plînsul** corespunde modalității prin care ecuația binară prezentată (plan terestru-uman /plan cosmic-transcendental) tinde să dizolve momentul entropic ce a deranjat echilibrul comunicativ. **Cîntecul-plîns** apare în clipa în care într-una din ordini apare un minus, o carență („lipsei" acesteia i-ar putea fi incluse toate reflexele social-istorice din prisma cărora se judecă poezia lui Goga) ; dar el, plînsul, va asigura în continuare legătura omului cu ordinea superioară, așa încît, o perpetuă revitalizare poate asigura baza dinamică a unui alt elan cantator. O potențială energie întovărășește întotdeauna plînsul : „A mea e lacrima ce-n tremur / Prin sita genelor se frînge, / Al meu e cîntul ce-n pustie / Neputincioasa jale-și plînge. / **Ci-n pacea obidirii voastre,** / **Ca-ntr-un întins adînc de mare,** / **Trăiește-nfricoșatul vifor** / **Al vremilor răzbunătoare" (Plugurii).**

Mesianismul poeziei lui Goga poate fi interpretat prin acest proces de semnificare. Interesant ar fi, eventual, de sugerat că, uneori, se crează opoziția **cîntec-cîntare** în care termenul al doilea păstrează ceva din activismul verbului al cărui infinitiv lung este : cîntarea reprezintă resurecția cîntecului, fața dinamică a acestuia. În poezia **Rugăciune,** poetul, mediator între obida celor „gîrbovi de povară" și ordinea superior strălucită, invocă, provoacă armonia lumii, „cîntecul", „lumina și zvonul firii-ndrăgostite" să coboare asupră-i, pentru a se cuprinde de ele ; urmărind raționamentul, logica internă pe care am propus-o mai înainte, vom putea urmări cum, pe măsură ce se realizează schimbul între cele două ordini ale cosmosului, ca într-o mareе, se ridică forța activă, dinamică : **„cîntarea** pătimirii noastre".

Fără comunicare cu taina lumii, cîntarea nu se poate naște, strunele-i sînt neputincioase : „Atunci cînd mila ta,-mpărate, / Mi-ar lumina o clipă taina / Măririi tale-nfricoșate . . . / Pe strunele neputincioase / S-ar zămisli cîntarea sfîntă, / Dînd înțeles vieții mele. / Și morții ferecîndu-i țintă !" **Cîntarea** este aici ordinea, înțelesul, coerența conferită cosmosului. Poetul Goga reface astfel unul dintre sensurile primare ale cîntecului. Așadar, într-o posibilă artă poetică a lui Octavian Goga, centrul ordonator ar putea fi echivalența **poezie-cîntec,** și aceasta nu pe baza trăsăturilor de sonoritate și melodicitate, ci în virtutea funcționalității mitico-simbolice a cîntecului, capabile de a conferi cosmosului armonie și comunicare. Relația de instaurare a acestui izotop se realizează fie direct, prin numirea **cîntecului** și a **cîntării,** fie prin contiguitate – anume, prin numirea instrumentului cîntării : **strune (Lăutarul), vioara (La groapa lui Lae), lăuta (Cîntece), cimpoiul (La stînă), fluierul (Așteptare), tilinca (Cade-o lacrimă),** în aceeași tradiție mitic-orfeică prin care cîntărețul depășește condiția sa ontic determinată și intră în comunicare cu neantul, o asemenea poziție apare deosebit de pregnantă în poezia **La groapa lui Lae.** Aici, plecarea în „țări mai bune" se face prin întovărășirea viorii : „Unde norii-și țin popasul / În lăcaș de mărgărint, / Șade Domnul cu Simpetru / La o masă de argint. / / Tu să-ți pleci ușor genunchii / Și ușor să-ți pleci grumazul, / Și pe umerii viorarei / Să-ți apeși domol obrazul. . . . / Iar din geana lui de-argint / Lacrim-ar cădea-n adîncul / Norilor de mărgărint. / / Ni s-ar stinge-atunci necazul / Ce de mult ne pretrecea : / Între stelele de pază / Am avea și noi o stea !"

Dacă **plînsul** și **cîntecul** figurează în poezia lui Goga starea de simpatie între axa naturii și a omului, alte elemente aparținînd cîmpului semantic al poeziei nuanțează, potențează această legătură. Cartea, bunăoară, poate semnifica universul încifrat, care-și oferă omului semnele spre dezlegare : „nemărginită bolt-a nopții, / Deschide **tainica ta carte" (Noapte),** scrierea poate semnifica fixarea prin fapte a unei istorii : „Tu, Ștefane, sfînt voievode, / **Ce-ai scris** strălucirea norodului tău / Cu sînge dușman de noroade" **(De la noi).** Semnul scris poate intra chiar în opoziție cu „glasul", fiind, față de acesta, mai puțin activ : **„Bucoavna** ta, subt pragul de pe grindă, / Își hodinește-nvățătura moartă, / Dar **glasul** tău și azi, la zi de praznic, / Toată povara greului o poartă". **(Dascălul). Povestea** duce spre trecut, fixează un moment în memoria colectivității, **cîntarea,** doar activizează energiile, într-o dialectică vie a creației.

Sorina IANOVICI

Notă : Am extras exemplele pentru prezentul articol doar din primul volum de versuri al poetului Octavian Goga, considerînd că notele majore ale artei cuvîntului său se află aici deja foarte bine reprezentate.

consemnări

SIMPOZIOANE DEDICATE CENTENARULUI GOGA

● La BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ TIMIȘ (în organizarea Cercului de bibliofilie și a Salonului literar-științific), manifestarea a beneficiat de prezentarea unor comunicări privind personalitatea marelui poet : **Dr. Olimpia Berca** – „Poetul Octavian Goga în evoluția versului românesc" ; **Dr. Mihai Fătu** – „Octavian Goga în viața politică a României interbelice ; **dr. Pavel Petroman** – „Am fost" – Extras dintr-un comentariu literar ; **Dorina Mărgineanțu** – „Cîteva aspecte reflectînd specificul elogiului muncii în poezia lui Octavian Goga" ; **dr. Ion Iliescu** – „Documente inedite Octavian Goga". Elevi de la Liceul de matematică-fizică nr. 1 din Timișoara au susținut un recital de versuri din creația scriitorului omagiat. În încheiere a avut loc vernisajul expoziției omagiale „Octavian Goga", constituită din documente existente în colecția prof. univ. dr. Ion Iliescu. ● CADRELE DIDACTICE de la **Liceul industrial nr. 9 Timișoara** au organizat o manifestare aniversară, axată pe tema : „Octavian Goga – simbol al unității și demnității naționale". Au participat cu comunicări profesorii dr. **Gheorghe Șora, Marius Terchilă, Lucia Cadar, Lucreția Olteanu** și **Ligia Corde.** Cercul de istorie „Vasile Goldiș" al liceului a susținut un recital de versuri din opera poetului evocat. ● INSPECTORATUL ȘCOLAR AL JUDEȚULUI ARAD, Societatea de științe filologice (filiala locală), Casa corpului didactic, Societatea literară „Relief românesc" – filiala Arad, au organizat o amplă reuniune culturală, constituită din : 1. Sesiune jubiliară de comunicări științifice : **Petru M. Ardelean** – „Poezia lui Goga – apoteoză a militantismului liric" ; **Melente Nica** – „Octavian Goga și Aradul" ; **Alexandru Ruja** – „Aradul și debutul dramaturgic al lui Goga" ; **Pavel Galea** – „Poezia **Cărbunii** – consecvența unui militantism" ; **Ovidiu Olariu** – „O prietenie puțin cunoscută : Octavian Goga și Vasile Goldiș (corespondență inedită) ; **Anton Ilica** – „Cazul Goga-Vaida" ; **Iulian Negrilă** – „Octavian Goga și „Tribuna" din Arad. 2. Recital muzical pe versuri de Octavian Goga (în colaborare cu Filarmonica de Stat din Arad) ; au interpretat soliștii : **Elena Covaci, Ioan Moțiu, Mariana Vereș Vaida.** 3. Recital poetic „Octavian Goga" (în colaborare cu Teatrul de stat Arad) ; au interpretat actorii : **Maria Barboni-Petrache** și **Teodor Vușcan.** 4. Versuri închinate lui O. Goga, create și recitate de poeții arădeni **Vasile Man** și **Ioan Iancic.** D. S.

ORIZONT publicitate

M. I. Ch. — T. C. M. R. I. C.

Întreprinderea de utilaj greu şi transport auto pentru construcţii

BUCUREŞTI

Pornind de la cerinţele obiective şi fundamentale ale noului mecanism economico-financiar, colectivul de specialişti ai I.U.G.T.A.C se preocupă, cu rezultate promiţătoare, în direcţia ridicării activităţii economice pe o nouă treaptă, calitativ superioară, în care creşterea eficienţei în gospodărirea resurselor materiale şi băneşti să atingă cotele unei strategii economice sănătoase şi echilibrate.

Un obiectiv major de stringentă actualitate a întregii activităţi economice este reducerea severă a consumului de materiale, piese de schimb şi energie, obiectiv cu pronunţat caracter social care angrenează întreaga masă de oameni ai muncii.

Urmărind promovarea noului şi lichidarea risipei de orice fel, diminuarea consumurilor specifice şi a normelor de consum prin creşterea indicilor de valorificare a tuturor materialelor şi pieselor de schimb, noua orientare economică se înscrie în ansamblul de măsuri menite să conducă la perfecţionarea raporturilor din viaţa economică şi socială a societăţii noastre.

Fără să se prevaleze de unele criterii obiective ale fenomenului de mobilizare manifestat prin existenţa temporară a unor stocuri disponibile de piese de schimb cu mişcare lentă sau fără mişcare, I.U.G.T.A.C caută soluţii îmbunătăţite pentru controlul şi supravegherea continuă a dinamicii de circulaţie a fondurilor băneşti, acţionînd cu rigoare ştiinţifică asupra factorilor care condiţionează utilizarea raţională şi eficientă a bunurilor materiale cunoscînd că resursele materiale trebuiesc folosite judicios şi în strînsă corelaţie cu sarcinile concrete ale producţiei.

Unitatea bucureşteană propune valorificarea conform legii a unor importante stocuri de piese de schimb pentru autocamioane, tractoare, excavatoare şi încărcătoare.

În scopul informării potenţialilor consumatori notăm în cele ce urmează o parte din reperele declarate disponibile :

Exeavator P 403

Nr. ert.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preţ	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Coroana dinţată	0401005001	buc.	1 120	2	2 240
2.	Pinion conic	0401006001	buc.	1 010	1	1 010
3.	Şaibă	0401011036	buc.	11,20	5	56
4.	Cuplaj	03400A 29	buc.	67	2	134
5.	Bolţ	0605007001	buc.	90	10	900
6.	Bucşa	N 755802 A	buc.	194	1	194
7.	Bucşa	0401024001	buc.	95	2	190
8.	Arbore cardanic	0005000001	buc.	675	2	1 350
9.	Roata dinţată	200016036	buc.	192	2	384
10.	Supapa cu pirghie basculantă	551003001	buc.	239	2	478
11.	Inel de etanşare	R 3633221534	buc.	0,45	4	1,80
12.	Inel de etanşare	R 30531000027	buc.	43,93	1	42,93
13.	Pinion	0401009036	buc.	170	1	170
14.	Pompa dublă	716 DT 1000 R 1500	buc.	15 300	1	15 300
15.	Motor hidraulic	716 DX 3000 S	buc.	6 125	1	6 125
16.	Pinion	0401009036	buc.	78	1	78
17.	Bucşa	0401024001	buc.	95	8	760

piesele Motor S 9— S 18 D 30— TN

Nr. ert.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preţ	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Regulator	S 80800	buc.	510	1	510
2.	Juclor principal	S 180903	buc.	7	3	21
3.	Garnitura	S 90929	buc.	10,65	3	31,95
4.	Pirghie	S 390940	buc.	16,20	6	97,20
5.	Arbore cu came D-30	D 30151	buc.	197	1	197
6.	Garnitura colector evacuare	D 30251	buc.	3	40	120
7.	Pinion regulator	R 24141	buc.	4,40	8	35,20
8.	Şurub distanţă	S 90909	buc.	4,10	2	8,20
9.	Cilindru ans. cu bucşa	S 180200 T	buc.	368	6	2 208
10.	Chiulasa motor	S 270209 A	buc.	120	4	480
11.	Siguranţa	S 90916 A	buc.	2,45	5	12,25
12.	Rola	16016	buc.	1,60	6	9,60
13.	Cep	R 24131	buc.	1,10	2	2,20
14.	Rondela	S 90921	buc.	0,20	5	1
15.	Rondela	S 90919	buc.	0,20	5	1
16.	Capac	S 909 12	buc.	2,25	2	4,50
17.	Capac şi subăr	S 90911	buc.	17,30	4	69,20
18.	Suport jiglor principal	S 90902	buc.	1,50	1	1,50
19.	Rondela	S 90919	buc.	0,20	5	1
20.	Bulon record orientabil	D 16110	buc.	1,75	5	8,75
21.	Garnitura	P 24206	buc.	0,70	20	14
22.	Colier	S 90945	buc.	2,15	5	10,75
23.	Pirghie fixare	S 90941	buc.	4,50	2	9
24.	Dop Jiglor	S 90926	buc.	3,10	5	19
25.	Careasa rulment	S 181403 A	buc.	321	1	321
26.	Cuplaj	S 271604 A	buc.	21	3	63
27.	Colector admisie	S 13024	buc.	96	1	96
28.	Garnitura	S 270206	buc.	2	8	16
29.	Garnitura	S 270208	buc.	6	8	48
30.	Careasa ambreiaj	S 181209	buc.	45	1	45
31.	Capac	S 90912	buc.	2,25	2	4,50
32.	Pirghie	S 90940	buc.	16,20	2	32,40
33.	Careasa rulment	S 181430 A	buc.	361	1	361
34.	Siguranţa	S 90916 A	buc.	2,55	3	7,65
35.	Rondela	S 90921	buc.	0,20	5	1
0	1	2	3	4	5	6
36.	Siguranţa	S 90922	buc.	2,45	1	2,45
37.	Şurub principal	S 90927	buc.	35	2	70
38.	Piston	S 270401	buc.	57	2	114
39.	Segmenţi compresie	S 270403 A	buc.	8	20	160
40.	Carburator	S 180500 A	buc.	231	1	231
41.	Piston cu ştifturi	S 270401 PS	buc.	57	5	285
42.	Bolţ piston	S 270404	buc.	15	5	75
43.	Segment compresie sup. CN	S 270402 A	buc.	17	10	170
44.	Toba eşapament	S 181104	buc.	114	1	114
45.	Ax principal	S 181418	buc.	40	2	80
46.	Cursor	S 270612	buc.	14	1	14
47.	Şurub opturator	S 90907	buc.	4,30	2	8,60
48.	Şurub distanţa	S 90909	buc.	4,10	2	8,20
49.	Rondela	S 90919	buc.	0,25	40	10
50.	Ax Jiglor	S 90917	buc.	7	3	21
51.	Rondela	S 90919	buc.	0,30	3	0,90
52.	Piuliţa obturator	S 90908	buc.	2,70	6	16,20
53.	Şurub obturator	S 90907	buc.	6,55	2	19,65
54.	Jiglor principal	S 180923	buc.	7,80	2	15,60
55.	Suport Jiglor principal	S 90902	buc.	1,50	2	3
56.	Plutitor	S 90931	buc.	16,20	1	16,20
57.	Careasa rulment	S 181403 A	buc.	21,00	2	42
58.	Furea	S 181425	buc.	71,00	1	71
59.	Piston cu ştifturi	S 270401 PS	buc.	57	2	114
60.	Segmenţi compresie CN	S 2704031	buc.	1,30	5	13
61.	Segmenţi compresie CN	S 270402 A	buc.	17	2	34
62.	Jiglor de mers în gol	S 180924	buc.	6,55	4	26
63.	Segment compresie CN	S 270403 A	buc.	8	20	160
64.	Niplu special	D 41115	buc.	5,15	5	26
65.	Şurub principal	S 90927	buc.	35	3	105

PIESE — TRACTOR U — 650

Nr. ert.	Denumirea pisesel	Simbol	U/M	Pre.ţ	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Conductor injector Nr. 3	11016019	buc.	15,15	4	62
2.	Conductor injector Nr. 4	11016020	buc.	15,50	6	93
3.	Supapă de refulare	1418522055	buc.	7,80	60	468
4.	Garnitură Supapă refulare	1410105001	buc.	1,70	10	17
5.	Element	1418325095	buc.	19,00	20	380
6.	Piston	10303110	buc.	86,25	100	8 625
7.	Bolţ piston	10303115	buc.	14,00	60	840
8.	Filtru ulei	FU 211000000C	buc.	7,50	400	3 000
9.	Inel „O"	1410210091	buc.	2,15	5	10,75
10.	Grup regulator	1428194000	buc.	20,80	20	416
11.	Piuliţa	1413300028	buc.	0,75	60	45
12.	Garnitura	2916710609	buc.	1,00	30	30
13.	Supapă evacuare	10302118	buc.	10,50	60	630
14.	Supapă admisie	10302117	buc.	6,50	60	390
15.	Supapă evacuare	10302118	buc.	17,00	10	170
16.	Supapa admisie	10302117	buc.	17,00	3	51
17.	Semicuzinet paller Nr. 3	10301263	buc.	238	2	476
18.	Împingător	1418720023	buc.	12	40	480
19.	Brida fixare pompa injecţie	11816110	buc.	26,80	3	80,40
20.	Bucşa mijloc seaun	10301146	buc.	89	20	1 780
21.	Pîrghie ambrelaj	3116154	buc.	14,30	2	28,60
22.	Releu regulator	1410000	buc.	125,00	4	500
23.	Garnitură metalică	11516306 A	buc.	0,15	20	3
24.	Manşon de decuplare	3116186	buc.	22,70	2	45,40
25.	Radiator apă	505001 C	buc.	18,25	3	54,75
26.	Lampa	P 20600	buc.	215,00	3	645
27.	Releu regulator	1410000	buc.	125	5	625
28.	Releu de oscilaţie	3130028	buc.	60	2	120
29.	Comutator cu chele KC	A 30553	buc.	27,80	2	55,60
30.	Corp pompa alimentare	2445103038	buc.	27,70	3	82
31.	Dop filetat	11516332	buc.	1,75	20	35
32.	Supapa pompa alimentare	2443123021	buc.	1,00	20	20
33.	Rola	2440200000	buc.	1,90	6	11,0
34.	Rondela	NUT PN 103	buc.	5,00	10	50
35.	Rola	2440200000	buc.	1,35	10	13,50
36.	Cartuş filtrant	11508030	buc.	78,60	6	477,60
37.	Racord de refulare	1813372000	buc.	5,50	2	11
38.	Cartuş filtrant	11516051	buc.	20	20	400
39.	Grup regulator	1428194000	buc.	138,70	2	277,40
40.	Injector	0832281000	buc.	66	20	1 320
41.	Semicuzineţi palier 2—4	10301262	buc.	2,25	10	22,50

piesele motocompresor MC 10 MOTOR D— 120 T.N.

Nr. ert.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preţ.	Cantit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1.	Inel de siguranţă Ø35	STAS 5848-58	buc.	2,10	4	8,40
2.	Bucşa ax came	D-12001111	buc.	89,00	10	890
3.	Chiulasa motor	D-1200210	buc.	1 057,00	1	1 057
4.	Bolţ	P 5121	buc.	0,85	5	4,25
5.	Ghid supapa	D 122117	buc.	10,00	6	60
6.	Rotor pompa apă	2071307307	buc.	17,20	2	34,40
7.	Supapa admisie	10302117	buc.	12,25	10	122,50
8.	Supapa evacuare	10302118	buc.	216,00	8	1 728
9.	Carcasa volant	D 1200121	buc.	621,00	2	1 242
10.	Seaun supapa admisie	D 12002 1-2	buc.	21,00	20	420
11.	Ax pompa apă	2111307202 D	buc.	8,45	5	42
12.	Filtru aer	D-1200160	buc.	65,00	4	260
13.	Bucşa ax eu came palier	D-12001111	buc.	89,00	4	356
14.	Ghid supapa	D-122117	buc.	25,00	5	1 125
15.	Supapa ulei	C5 0311	buc.	28	2	56
16.	Bucşa	10303107	buc.	75	2	150
17.	Supapa de înaltă presiune	C5 3000	buc.	606	1	606
18.	Inel etanşare refulare	C 5 2906	buc.	162	2	324
19.	Cuzineţi superiori palier	51011100315	buc.	47,70	5	239
20.	Cuzineţi inferiori palier	5101110 C 316	buc.	47,70	5	239
21.	Burduf presetupa	2111307214	buc.	4,15	10	41,50
22.	Ax culbutori	D-1200212	buc.	51,00	8	408
23.	Carcasa I. ansamblu	D-1202440	buc.	60,00	2	120

24.	Carcasă C ans.	E-120470	buc	47,00	2	94
25.	Semicuzineți bielă CA	D-120075529	buc.	3,00	50	150

Excavator E 0,4

Nr.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preț	Cantit.	Valoarea
0	1	2	3	4	5	6
1.	Dinte cupa	K 6662	buc.	137	6	822
2.	Crucea sateliților	ED 33010053	buc.	137	1	137
3.	Ax	E 032020001 F	buc.	705	1	705
4.	Roata dințată	E 0320200026	buc.	413	1	413
5.	Roata dințată	F 032040004	buc.	276	1	276
6.	Pinion	E 033010202 B	buc.	690	2	1 380
7.	Articulație dințată stinga	E 0330203001	buc.	840	1	840
8.	Butuc	E 032050101 B	buc.	392	2	784
9.	Ax	E 03104003 C	buc.	95	3	285
10.	Miez dreapta și stinga	106021-22	buc.	46	10	460
11.	Saboi	E 033010007 C	buc.	225	1	225
12.	Piston	E 031100004 C	buc.	25	2	50
13.	Pivot	E 033020019 A	buc.	55	1	55
14.	Bueșa cu cuneiuri	E 033010022 C	buc.	21	2	42
15.	Furca dreaptă	E 033100005 A	buc.	200	1	200
16.	Furca stingă	E 033100006 A	buc.	200	1	200
17.	Piston	K 66390002/B	buc.	10	2	20
18.	Sabotul frînă	E 033070200 A	buc.	270	1	270
19.	Cupia	E 032040007 A	buc.	95	1	95
20.	Coroana diferențial	E 033010018	buc.	1 830	1	1 830
21.	Roata de cablu	E 03121003 A	buc.	139	1	139
22.	Roata dințată	E 032030107 B	buc.	1 150	1	1 150
23.	Roata dințată	E 032030107 D	buc.	1 150	1	1 150
24.	Supapa de frinare rapidă	K 5652001 C	buc.	89	2	178
25.	Rola	E 03104002	buc.	630	5	3 150
26.	Sertar diferențial	K 564200 D	buc.	274	3	822
27.	Coroana diferențial	E 033010018	buc.	987	5	4 935
28.	Roata dințată	E 0330300054	buc.	2 560	3	7 680
29.	Roata dințată	E 0326500046	buc.	1 750	1	1 750
30.	Ax principal	E 032040001 C	buc.	1 315	1	1 315
31.	Capac cupă	E 034040200 C	buc.	450	1	450
32.	Articulație direcție	E 0330204002 B	buc.	810	1	810
33.	Semiaxă	E 033020028 B	buc.	550	1	550
34.	Pinion	E 033010202 B	buc.	690	2	1 380
35.	Roata diferențială	E 033010059 C	buc.	210	5	1 050
36.	Satelit	E 033010400 A	buc.	180	34	6 120
37.	Opritor	E 031130001 B	buc.	220	3	660
38.	Butuc	E 032050101 D	buc.	196	2	392
39.	Racord cu 2 ieșiri	E 031110200 D	buc.	204,12	2	482
40.	Saboi	E 032030302	buc.	33,03	3	99
41.	Cuplaj ansamblat	114104	buc.	768	1	768
42.	Corp	E 0330400009 G	buc.	3 165	2	6 330
43.	Camera de frinare	K 56410000 B	buc.	540	4	2 160
44.	Supapa de trecere	E 033110400	buc.	190	4	760
45.	Racord cu 2 ieșiri	E 031110200 D	buc.	210	2	420
46,	Racord cu 1 ieșire	E 031110300 D	buc.	202	1	202
47.	Supapa de reglare	K 564600/A	buc.	44	2	88
48.	Supapa de depănare rapidă	K 565200 C	buc.	44	5	220
49.	Cupla)	E 03305003 F	buc.	360	4	1 440
50.	Semicupia	E 033010015 C	buc.	38	4	152
51.	Saboi ansamblat	E 032030300 A	buc.	243	4	972
52.	Sertar cu acțiune directă	K 56380000-A	buc.	106	6	636
53.	Pivot	E 033020019 A	buc.			
54.	Capac lateral	E 033010100 A	buc.	178	2	356
55.	Sertar diferențial	K 564200 D	buc.	260	5	1 300
56.	Roata dințată	E 032020004 G	buc.	415	3	1 245
0	1	-	3	4	5	6
57.	Roata dințată	E 032020004 G	buc.	497	3	1 491
58.	Roata dințată	E 032020005 F	buc.	284	3	852
59.	Semicrucea sateliților	E 033010053	buc.	54	6	324
60.	Articulația cardanului	E 033020017 E	buc.	142	15	2 130

piesele Excavator E 0,6

Nr. crt.	Denumirea piesei	Simbol	U/M	Preț	Cantit.	Valoarea
1.	Rola	E 050934 B	buc.	111	20	2 220
2.	Roata lanț	E 0504112 F	buc.	597	2	1 194
3.	Arbore pentru ambreiaj Motor D 110	K 648610001 D	buc.	650	1	650
4.	Mufa cu camă	E 0504116 D	buc.	425	2	850
5.	Roata cu sprijin pentru șenila cu 2 pinteni	E 051141 C	buc.	486	3	1 458
6.	Cuplare rotativă	E 05088 IV/C	buc.	637	3	1 911
7.	Element filtru ulei	09122	buc.	274	3	822
8.	Roata de intindere pentru șenila cu 2 pinteni	E 051131 D	buc.	1 156	1	1 156
9.	Bolt senilă	E 051162 A	buc.	17	20	340
10.	Tambur pentru ridicarea săgeții	E 50041 II/B	buc.	2 079	2	4 158
11.	Cercei ambreiaj	K 648611412	buc.	874	2	1 748
12.	Cuzineți din 2 jumătăți	E 0504130 B	buc.	205	2	410
13.	Roata dințată conică	E 050712 B	buc.	1 250	3	3 750
14.	Roata de presiune	E 0505117 C	buc.	347	3	1 041
15.	Roata de lanț	E 050551 B	buc.	400	1	400
16.	Colector distribuitor	E 05083 II/B	buc.	582	1	582
17.	Roata	E 051141 C	buc.	263	8	2 104
18.	Ax canelat	E 050715 C	buc.	660	2	1 320
19.	Dinte cupa Draglina	E 052215 C	buc.	295	10	2 950
20.	Roata directoare pentru șenila cu 1 pinten	E 051121 A	buc.	1 716	6	10 296
21.	Dinte cupa Draglina	E 052215 C	buc.	336	10	3 360
22.	Roata dințată conică	E 050712 B	buc.	2 560	2	7 680
23.	Cripetele lingurii	E 0530412	buc.	238	2	476
24.	Cripete	E 051632 B	buc.	300	6	1 800
25.	Ax dirijor cablu	K 6724000 A	buc.	82	1	82
26.	Roata de sprijin pentru șenila cu 1 pinten	E 051141 A	buc.	920	10	9 200x
27.	Scripetele lingurii	E 0530412	buc.	741	1	741
28.	Seaun cu capac	E 051711 F E 051712 A	buc.	3 860	3	11 580
29.	Pompa de injecție	P 9 A 25	buc.	1 640	3	4 920
30.	Rotor pompă apă D 108 Kirov	08113	buc.	72	1	72
31.	Supapa de scurtcircuit	P 28-13	buc.	2,30	20	46
32.	Pastila filetată	D 1100738	buc.	19	8	152
33.	Antecameră	D 1100737	buc.	32	8	256
34.	Element împerecheat	P 75.15	buc.	58	4	232
35.	Capiaj ansamblat	16 S 26 1	buc.	7,70	10	77
36.	Garnitura	FU 21000039 A	buc.	0,70	4	2.80
37.	Segmenți ungere CN	D 1100509	buc.	22	10	220
38.	Element filtru ulei	FC 32300000	buc.	69	20	1 380
39.	Segmenți compresie supapa	D 1100507	buc.	23	10	230
40.	Inel siguranță Ø52	NL 12663	buc.	5	10	50
41.	Rondela Ø16	R 5.106	buc.	0,15	20	3
42.	Inel etanșare Ø20	NL 128.63	buc.	0,60	20	12
43.	Ghid supapa evacuare	D 110070105	buc.	17	30	510
44.	Inel de etanșare	FU 21000005	buc.	0,20	8	1.60
45.	Bueșe bielă	D 110050102	buc.	151	5	755
46	Pastila	FU 21000003 A	buc.	0,60	20	1,20
47.	Supapa de refulare	16 S 16	buc.	7,70	20	154
48.	Piston	D 1100506 A	buc.	374	10	3 740
49.	Segmenți compresie	D 1100508	buc.	9	8	72
50.	Segmenți ungere CN	D 1100509	buc.	9	3	27
51.	Inel de etanșare	FU 21000011	buc.	0,15	5	0.75
52.	Garnitura	16-145-1	buc.	1,50	20	30
53.	Dop aerisire	16-210	buc.	2,50	5	12,50
54.	Axul furcii	R 5 189	buc.	1,35	5	6.75
55.	Manșon	R 24 151	buc.	24	3	72
56.	Furca	R 24 18 2	buc.	18,30	2	36,60
57.	Garnitura	FU 21000039 A	buc.	3,70	5	18,50
58.	Capiaj pompa injecție	D 1100320	buc.	60	3	180
59.	Element împerecheat	P 7 S 15	buc.	58,60	20	1 172
60.	Roata dințată	D 11002012 A	buc.	86,00	2	172
61.	Ax regulator	R 7-69	buc.	20	10	200
62.	Regulator RV 97-0600	P 7-01-1	buc.	318	3	954
63.	Corp regulator ans.	R 24-02	buc.	73,50	3	220,50
64.	Dop filetat	R 51072	buc.	0,90	60	5,40
65.	Șurub	E 5 123	buc.	0,85	10	8,50
66.	Pirghia regulatorului	R 24-19	buc.	8,95	10	89,50
67.	Suportul impingătorului	R 9131	buc.	7,50	10	75
68.	Pulverizator	2 G 16 S 42-1	buc.	27	3	81
69.	Corpul filtrului	FU 21400000	buc.	14	1	14
70.	Tija cu supapa	FU 25100000	buc.	30	4	120
71.	Capacul filtrului	FU 21800000 A	buc.	70	10	700
72.	Segment compresie	D 1100508	buc.	17	10	170
73	Bueșa cilindrului	D 110032 A	buc.	335	2	670
74.	Lagăr	D 1100406	buc.	59	3	177
75.	Bulon bielă TAD 11	D 1100503	buc.	32	20	640
76.	Segmenții compresie CA Sup.	D 1100507	buc.	13	20	460
77.	Segment ungere R1	D 1100509	buc.	22	35	770
78.	Lagăr lateral	D 110070213	buc.	16	4	64
79.	Antecameră	D 1100737	buc.	32	4	128
80.	Disc cuplaj	D 110120205	buc.	23	2	46
81.	Supapa de scurtcircuit	P 28 15	buc.	2,80	3	8.40
82.	Garnitura chiulasa	D 1100744	buc.	70	10	700
83.	Împingător piston	P 24.09	buc.	12	4	48
84.	Garnitura supapa refulare	16067 A	buc.	1,08	10	10,80
85.	Racord refulare	16069 A	buc.	5,50	5	27,50
86.	Inel etanșare	7421000011	buc.	0,15	5	0,75
87.	Dop de golire	FU 21000012	buc.	1,95	2	3,90
88.	Garnituta	FU 2100039 A	buc.	3,70	6	22,20
89.	Element filtrare	FC 32300000	buc.	69	15	1 035
90.	Garnitura chiulasa	D 1100744	buc.	76,80	15	1 152
91	.Piuliță bielă	D 1100504	buc.	8	3	24
92.	Suport	D 110070201	buc.	15	10	150
93.	Lagăr mijlociu	D 110070205	buc.	12	10	120
94.	Culbutor admisie	D 110070208	buc.	43	5	215
95.	Șurub cap sferic	D 110070210	buc.	12	2	24
96.	Lagăr lateral	D 110070213	buc.	16	2	32
97.	Roata dințată	D 1100809 A	buc.	81	1	81
98.	Flanșa regulator	P 2404	buc.	62,50	6	315
99.	Ax cu camă	P 91321	buc.	49,50	3	148,50
100.	Garnitura capac vizitare	P 241801	buc.	0,45	30	13,50
101.	Flanșa regulator	P 24114	buc.	26,95	5	134,75
102.	Colier tija reglare	P 24119	buc.	3,45	10	34,50
103.	Racord	10109168	buc.	5,15	6	30.90
104.	Bueșa bielă	D-110050102	buc.	151	10	1 510
108.	Opritor ulei	16031	buc.	0,15	3	0,45
109.	Dop	FU 21400056	buc.	2,85	10	28.50
110.	Supapa siguranța pompa ulei Kraz	KRAZ	buc.	53	2	106
111.	Supapa pornire	D 110070704	buc.	54	2	108
112.	Farfurie resort piston	160761	buc.	3,30	15	49.50
113.	Ax ventilator	D 1101105	buc.	51	2	102
114.	Disc cuplaj	D 110120205	buc.	21	3	63
115.	Racord orientabil	P 7314	buc.	7,50	5	37,50
116.	Inel siguranță 52	NL 12663	buc.	11,25	5	56,25
117.	Segment ungere CN	D 1100509	buc.	2,45	2	4,90
11 .	Plăcuța sprijin	16205	buc.	0,10	10	1
119.	Șaiba de etanșare	FU 21400058	buc.	0,25	10	2,50
120.	Inel de etanșare	FU 21000005	buc.	0,20	2	0,40
121.	Inel de etanșare	FU 21000011	buc.	0,15	5	0,75
122.	Tachet	D 1100410 A	buc.	29	10	290
123.	Inel de etanșare	FU 21000005	buc.	0,20	20	4
124.	Indicator ulei	P 2451 A	buc.	5,50	10	55
125.	Lagăr lateral	D 110070213	buc.	16	4	64
126.	Garnitura	16062	buc.	10,15	20	203
127.	Racord refulare	16069 A	buc.	5,50	4	37,50
128.	Farfurie resort piston	160761	buc.	3,30	5	16,05
129.	Garnitura	16055 AE	buc.	0,40	20	8
130.	Cuplaj intermediar	D 1100824	buc.	32	5	160

Important

Unitățile de profil din economie sînt invitate să consulte lista pieselor de schimb propuse spre valorificare de I.U.G.T.A.C. București, reținînd că pot achiziționa orice reper în condițiile stipulate de legea nr. 11/1980.

Pentru corespondență și relații suplimentare se va utiliza următoarea adresă: I.U.G.T.A.C. str. 13 Septembrie 192 sector 5 București, telefon 31.50.70 interior serv. aprovizionare.

Prezumtivii colaboratori comerciali sînt asigurați de multă solicitudine.

Emil Georgescu – Vasile BAȘA

Octavian Goga și revista „Flacăra"

ION TENGHERU : „Răscoală"

Una din revistele de care se leagă afirmarea poetică a lui O. Goga în anii primului război mondial este „Flacăra" lui P. Locusteanu și C. Banu. După „Viața românească" și „Convorbiri", era primo mare revistă la care poetul colaborează insistent. A publicat aici un număr mare de poezii, dintre care unele ca : **Trei sonete (De n-am fi noi, Eu stau la mal, Mă-ntorc din nou,** nr. 3/1911) ; **În brazi** (nr. 5/1912), **Din goană** (în colaborare cu Iosif și Eftimiu, nr. 24/1912), **Din umbra zidurilor (Babilon, Notre Dame, Felinarul,** nr. 49/1912), nici n-au fost prinse de I. D. Bălan în **Bibliografia poeziilor lui O. Goga**, de la sfîrșitul ediției sale, la care se adaugă însemnări, interviuri etc. Se pare că l-a îndemnat la această lungă colaborare și ținuta artistică deosebit de elevată a revistei, ca și primirea caldă ce i se face aici. Astfel, în mai 1912, la sosirea sa în România, P. Locusteanu îi ia un interesant interviu, vizînd în special divergențele politice din Transilvania, care tocmai atunci duseseră la luptele dintre **Tribuna** și **Românul** în urma acțiunii „tinerilor oțeliți". Goga vorbește despre „slăbiciunea dinlăuntru a partidului nostru", care a generat această stare de spirit, dar criza a fost depășită printr-o înțelegere mediată de C. Stere. Aceasta nu înseamnă pentru el o abdicare de la principiile grupului, deoarece „A ni se pretinde asta ar fi ca și cînd acum 50 de ani s-ar fi cerut d-lui Maiorescu să se împace cu Cipariu. Sînt prea fundamentale deosebirile noastre de idei", declară el.

Revista îi face apoi o bună propagandă cu ocazia prezentării piesei sale **Domnul notar** de către teatrul bucureștean, P. Locusteanu declarînd în cronica lui, că : „Dela **Apus de soare** n-am mai văzut atîta desfășurare de entuziasm". Tot revista aduce știrea că **Domnul notar** a intrat în atenția oamenilor de teatru din Austria, cunoscuta casă Franz Band cerînd poetului autorizația de a putea juca piesa în limba germană. Poetul participă apoi la ședințele „Flacărei" (dintre care prima are loc la 6 martie 1914 sub președenția lui G. Diamandy în sala Liedertafel), alături de Brătescu Voinești, V. Eftimiu și N. Davidescu. În curînd apare și la rubrica de „Portrete contimporane" a „Flacărei", unde este prezentat foarte elogios cu un portret de Iser. Poetul este văzut mai ales prin prisma de poet-luptător, afirmîndu-se : „Numai Körner — poetul nedreptățirii prusiene — a cunoscut împrejurări care să-i asigure pînă la capăt acordul între ceea ce cîntase în versuri și ceea ce a realizat cu spada. De aceea în firea poetului s-a făcut o schimbare adîncă : el a devenit epic în manifestările sale literare-frumoasele discursuri în care vocea, altădată curat argintie a poetului, a căpătat vibrații de o sonoritate metalică asemănătoare cu a bronzului trompetelor. În ochii albaștri, în care nu se zugrăvea altădată decît infinita melancolie „a-nstrăinatului Ardeal" trec fulgere întunecate care au reflexe adînci în sufletul mulțimii care ascultă" („Flacăra", IV, 1914, nr. 38).

Toate acestea, desigur, au dezvoltat un schimb epistolar intens între redactorul revistei și poet. Dorind să-l aibă colaborator la numărul jubiliar al „Flacării", P. Locusteanu îi solicită un material, care n-a sosit se vede la timp și e publicat nu în nr. 1/1913, numărul jubiliar, ci în nr. 2. Sînt de fapt niște **Însemnări** — aforisme, din care poetul pregătea un volum, ce n-a apărut, din păcate, decît după moarte. Intenția poetului de a scoate în 1914 revista „Ardealul" e atestată de cea de a doua scrisoare, în care Locusteanu, — consultat asupra sarcinilor redacției, — răspunde cu un proiect de contracte, păstrat doar fragmentar. Revista însă n-a mai apărut în această formație propusă de Locusteanu ; iar despre turneul unor artiști ai Naționalului cu **Domnul notar** pe scenele unor teatre de provincie, despre care aduce mărturii cea de a treia scrisoare, nu avem date sigure.

Epistolele de față se află în păstrarea arhivei Muzeului din Ciucea.

Mircea POPA

Mi-ai promis și cînd ai plecat și după ce ai ajuns la Paris. Și pînă azi te-ai abținut de a împlini făgăduința. Îndeplinește-o acum. Vreau ca acest număr să fie extraordinar. Dă-mi, dacă vrei, un fragment din presă. Sau un articol de amintiri despre Vlaicu. Ce vrei.

Cu mulțumiri și dragoste,
P. Locusteanu

25 sept. 1913
D — 183

(antet tipărit :)
Societatea anonimă
Flacăra
Institutul de editură și
arte grafice

București, str. Cîmpineanu 40
Telefon 41/7

București 15 oct. 1914

IUBITE D-LE GOGA,

Îți trimit aci alăturat un proiect de contract între noi. Te rog să-l citești, să chibzuiești asupra lui și să-ți dai părerea. Țin mult la punctele lui esențiale. Dacă nu-ți convin, te rog comunică-mi, fără nici o sfială. Și vom rămînea buni prieteni.

Eu, dacă ne înțelegem, intru la o muncă grozavă și îmi iau o mare răspundere. Dacă ziarul nu va reuși, eu is compromis. Dacă va reuși, trebuie să am și toate foloasele ce-mi vin asigurate.

Afară de asta socotesc de neapărată trebuință să se facă la început toate economiile. Dacă te vei putea împăca cu condițiile mele, te rog să nu faci nici un angajament decît consfătuindu-te cu mine și în marginile unui budget. Caritatea trebuie înăbușită pînă ce ziarul va fi întemeiat puternic.

Cu dragoste, P. Locusteanu

D — 193

1) Dl. O. Goga se asociază cu dl P. Locusteanu pentru conducerea ziarului „Ardealul". Dnii Goga și Locusteanu vor fi directorii ziarului și-și vor pune numele în fruntea lui. Dl O. Goga va avea direcția politică, dl Locusteanu direcția administrativă și jurnalistică. De altfel în toate chestiunile cei doi directori vor lucra în deplin acord.

2) Dl. Locusteanu va putea să păstreze și direcția institutului „Flacăra", care, fiind acum temeinic organizat, îi dă puțin de lucru. Cînd va crede de cuviință să părăsească această direcție, va putea să-și păstreze acolo locul de membru în consiliul de administrație și chiar delegația de administrator-delegat.

3) Dnii Goga și Locusteanu sînt tovarăși proprietari cu drepturi egale asupra titlului și tuturor accesoriilor ziarului „Ardealul". Nici unul din asociați nu-și poate ceda drepturile sale unui al treilea fără consimțămîntul celuilalt asociat.

Dacă unul din asociați se va dezinteresa în mod vădit de bunul mers al ziarului, el va pierde dreptul la leafă lunară, rămînînd să încaseze numai jumătate din venitul net ce s-ar constata la încheierea definitivă a socotelilor, la 31 Decembrie a fiecărui an.

În caz de incapacitate de lucru asociatul lovit va primi jumătate din salariul fixat, plus cota parte întreagă din venitul net la sfîrșitul anului.

4) Dnii Goga și Locusteanu vor primi lefuri lunare egale, în afară de părțile ce li se cuvine din venitul net, la sfîrșitul anului și nu în contul acestor cote.

5) O comisie de cenzori, delegați de comitetul sub patronajul căruia s-a adunat fondul inițial, va cerceta gestiunea financiară de cîte ori va crede de cuviință, dar nu mai des decît din trei în trei luni. Ea nu va avea dreptul însă decît să constate dacă scriptele sunt ținute în bună stare și dacă cheltuielile se justifică în mod satisfăcător. Asupra administrației propriu-zise, dnii Goga și ...

D — 1278

(1914)

IUBITE DLE GOGA,

M-am ocupat de chestia Domnului Notar. **Am găsit o combinație care cred că e foarte bună pentru dumneata. Ți-o supun ca să chibzuiești și să-mi răspunzi. Luni trebuie să dau și eu răspunsul.**

Am găsit o trupă care ar pune Domnul Notar **și farsa mea** Nevasta lui Cercelus. **În calitate de autor și de asociat al directorului trupei eu voi urma trupa în toate orașele, ca să țin socotelile. În modul acesta vei avea garanția că nu vei fi înșelat la socoteală.**

Venitul net al reprezentațiilor se va împărți în trei părți egale între d-ta, mine și directorul trupei. El mă asigură că în vreo 25 de reprezentații date în provincie vom putea cîștiga cam 5 000 de lei de persoană. E dispus să-ți dea și un aconto asupra acestei sume, imediat ce vei semna învoiala. Ca să nu stricăm socotelile Teatrului Național, piesa o vom juca numai în provincie.

Te rog răspunde-mi care e părerea d-tale și anume ce acont vrei.

Cu dragoste, P. Locusteanu

P. S. Mi se spune că costumele de la Teatrul Național sînt proprietatea d-tale. În cazul acesta va trebui să intervii măcar să ni le împrumute. Răspunde-mi și în această privință,

Locusteanu

D — 184

IUBITE D-LE COLEG,

Cu nr. 52 Flacăra împlinește 2 ani de existență. Vom scoate un număr festiv, dublu, cu coperta în culori, care se va tipări în 50.000 ex. În acest număr vom publica bucăți de Coșbuc, Brătescu-Voinești, Sadoveanu, Pătrășcanu etc.

Te rog foarte mult și pe d-ta să-mi trimiți o poezie sau o bucată de proză. Imediat ce o primesc, îți trimit banii.

Un poeta vates: Octavian Goga

Din fericire, destinul operelor mari nu se confundă cu viața și soarta creatorilor. În concepția marxist leninistă cu privire la moștenirea culturală, orice operă valoroasă aparține poporului care l-a născut pe creatorul ei, i-a dat limba, viziunea asupra lumii și substanța vocației. Așa se întîmplă și cu opera lui Octavian Goga, un remarcabil poet social și național, **un poeta vates.**

Avînd în vedere că „național și social nu sînt două planuri contradictorii (...), ci două planuri care se implică mai mult decît odată (...), că a rezolva o problemă socială este de interes național",[1] se poate afirma că Octavian Goga este un profet răzvrătit și mesianic în sensul cel mai pur al cuvîntului.[2] Poezia „Rugăciune" — de altfel și crezul artistic al lui Goga — ilustrează cu prisosință valențele semantice ale acestei noțiuni. Ea face parte din acele scrieri în care nota religioasă e numai un pretext, pe primul plan trecînd o problemă socială, concretizată în sentimentul de solidaritate al poetului cu cei mulți, aflați în suferință.

Verbele la indicativ prezent : **cad ; se desfac ; se îmbracă ; vor** etc. formează fundalul reprezentativ al unei scene clasice „nivelul istoriei". Lanțul de imperative **orînduie ; smulge, alungă** deschide un al doilea plan, „cel al discursului". Poetul se situează, în primele două strofe (versurile 1—12), în spațiul desemnat de cele două nivele, deci în interiorul scenei. O dată cu versul 13 : „Din valul lumii lor mă smulge", el trece în avanscenă, care nu este ea însăși decît momentul scris al „scriiturii". Această deschidere, în poezie, este marcată și prin folosirea persoanei a II-a, a pronumelui personal : **tu,** singular, căreia poetul i se adresează virtual. Alternarea pronumelui la persoana a II-a cu a I singular **(tu/eu)** marchează deci un principiu de organizare a textului. Cititorul este astfel un actor gramatical situat între scena propriu-zisă și avanscenă, spațiu care, de fapt, reprezintă textul. Delanșat ca atare, spațiul textului se repetă se transformă prin alternarea verbelor la **imperativ** cu **conjunctivul prezent : învață / să plîngă ; seamănă / să simt** etc. În consecință, prin substituirea persoanei a II-a, imperativ, cu persoana a III-a, se anulează, constituindu-se : „În smalț de fulgere albastre / **Încheagă**-și glasul de aramă / Cîntarea pătimirii noastre". Cu alte cuvinte, Goga vrea să arate că poezia ca obiect de cunoaștere produce ceea ce s-ar putea numi un efect imanent de străpungere exercitat asupra realului.

Parcursul generativ al textului, structurat în mod deliberat, nu este cîtuși de puțin „abstract". Cuvintele sînt destinate să integreze semantic o materie corporală mult mai vastă și diferențiată decît cea pe care o cuprinde, în genere, discursul. În primul plan al lecturii se înscriu efectele psihologice ale unei mari neliniști, concretizate lingvistic prin determinanții adverbiali și adjectivali : **rătăcitor ; neputincios ; ostenite ; zbuciumat ; tulburi,** care în planul realității traduc frămîntarea proprie poetului : **patimile mele ; rostul meu ; ursitei maștere.** Rodul acestei stări sufletești, în planul imaginar al creației este : **cîntecul ; lumina ; raza soarelui de vară,** așadar, elemente minore. Cu versul 25 : „Alungă patimile mele", imaginea specular, cea de corp propriu-zis închis al textului dispare, cititorul fiind acaparat de nesfîrșitul travaliu al unor semnificații mult mai profunde. Poetul vorbește de : **jalea ; durerea ; amarul** „celor cu umeri gîrbovi de povară". Nu este deci o revoltă măruntă, personală și anarhică, în poezia lui Goga, ci răzvrătirea „celor rămași în urmă", a unei colectivități solidare, înțeleasă în înlănțuirea destinului său istoric. „Durerea lor înfricoșată" nu e mînia trecătoare a clipei, ci o revoltă gravă, stimită de o îndelungată asuprire națională și socială prin „robiile de veacuri". Poetul precizează acum sensul revoltei sale „Învață-mă pe mine a plînge, / Nu rostul meu... / Ci jalea unei lumi, părinte", deci forța de a trezi în suflete, răzvrătirea. **Intertextualitatea,** definită de Iulia Kristeva[3] ca „indicele modului în care un text citește istoria și se inserează în ea „desemnează aici conștientizarea actului poetic. Dincolo de un randament scenic și lingvistic, poetul își propune să depășească ordinea obișnuită a discursului, prin proclamarea unui manifest artistic și social. Prin metaforele simbolice : **Vifor, furtună** ideologia textului începe să se înscrie pe coordonatele majore ale creației sale. Goga declarîndu-se : poetul „pătimirii noastre". Cititorul reușește, în felul acesta, să recitească un număr considerabil de date textuale : **patimă / pătimire ; cîntec / cîntare etc.** Redistribuindu-le în spațiul poeziei, el descoperă, de fapt, joncțiunile adînci, fundamentale : nu este vorba de un corp divizat al textului, ci de unul semnificant multiplu, prin care se relevă misiunea socială a artei și a artistului. Este ceea ce Goga sinaur mărturisea : „Am văzut în scriitor un sămănător de credințe și un sămănător de biruință (...) seamănă revolta din culme în culme, din pisc în pisc".

Dorina DINCĂ

[1] Sulițiu Octav, Aron Cotruș : **Horia,** în „Familia", nr. 10, Seria III, an I. 1933, p. 85.

[2] Popovici, D. **Mesianismul poetic în opera lui Octavian Goga,** în „Luceafărul" an II, Seria III, nr. 7—8, 1942.

[3] Vezi **Pentru o teorie a textului** Introducere, antologie și traducere de Adriana Babeți și Delia Sipețian Vasiliu, Editura Univers, București, 1980, p. 280.

Octavian Goga în evoluția versului românesc

I. În cazul versificației – sumă de tipare convenționale și, pînă la un punct, previzibile – aplicarea unei cercetări diacronice intimpină adeseori dificultăți. Plasată, însă, intr-un context mai larg – interdisciplinar – analiza prozodiei surprinde acele imperceptibile mutații, care, de la o epocă la alta, duc la transformarea structurilor versificate. Astfel incit, nu e suficient să cunoaștem arhitectura și mecanismul cutărui model metric, ci trebuie să știm cum funcționează el în organismul viu al poeziei, la un autor anume ori intr-o perioadă dată. În acest fel, cercetarea prozodiei poate oferi numeroase (și necesare) fapte istoriei literare în fixarea unor tipologii stilistice, în fixarea unor sfere semantice preferențiale pentru selectarea cuvintelor-rimă, în descoperirea raporturilor pe care versificația (ca formă tipică de abatere) le stabilește cu diversele straturi ale limbii.

Versificația lui Octavian Goga nu a intrat decit cu totul tangențial în atenția cercetătorilor de poezie. Cu excepția unui sumar capitol dedicat de L. Gáldi (**Introducere în istoria versului românesc,** București, 1971) citorva elemente de permanență din metrica lui Goga, alte referiri sînt neglijabile. Cu toate acestea, în ciuda aparentului lor conformism, versurile lui Octavian Goga (alături, firește de cele ale lui Arghezi, Pillat, Barbu, Voiculescu etc.) au contribuit la modificările de structură la care a fost supusă, după 1900, poezia românească.

Considerăm elemente pertinente pentru discuția noastră structura metrică a poeziilor din primul volum (**Poezii,** 1905) și sistemul cuvintelor-rimă în ansamblu.

Poezii cuprinde 47 de piese, dintre care 25 au o structură iambică, 18 sînt construite pe schema troheului, iar 4 inglobează amfibrahi. Importanța pe care iambul o ocupă în versificația lui Goga (în pofida aspectului „popular" al lexicului și, în parte, al gramaticii sale) e semnificativă din perspectiva evoluției versului, deoarece, se știe, structurile iambice ocupă, în genere, un loc însemnat în tipologia metrică a poeziei românești moderne (cf., de pildă, ponderea alexandrinului în sonete : Pillat, **Scutul Minervei,** V. Voiculescu, **Ultimile sonete...** Barbu, ciclul parnasian). Din totalul de 47 de poeme, 38 urmează aceeași schemă a distribuirii rimelor, un vers independent alternînd cu unul rimat, în ordinea xaxaxbxb. Semirima, provenită din poezia neogreacă, nu e singulară aici. A mai folosit-o Eminescu, Vlahuță, Coșbuc și, mai tirziu Arghezi **(Psalmul de taină).** În lirica lui Octavian Goga strofele de acest tip (octave ori catrene) formează, însă, **un grup compact** care marchează, după opinia noastră un moment în istoria versului românesc.

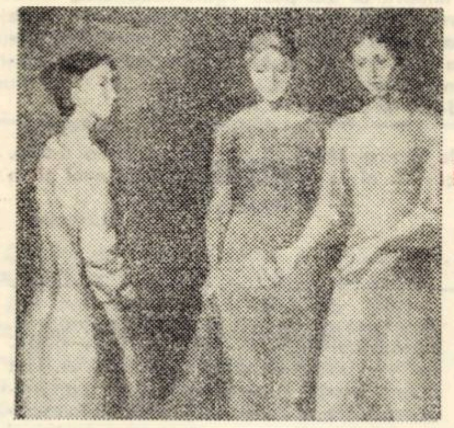

ION TENGHERU : „Compoziție"

II. Ceea ce s-ar putea numi, în genere, demolarea tiparelor clasice (concomitent cu impunerea unor structuri noi, mai suple și mai conforme cu sensibilitatea poetului modern) s-a înfăptuit prin intermediul **sintaxei.** În poezia clasică osatura rigidă a modelului metric domina organizarea sintactică a frazei poetice ; mai exact, versul sau segmentul de vers – emistihul – acoperă (în metrica tradițională) o unitate sintactică. Cezura, ca și rima, constituind mijloace severe de organizare (de încadrare) a unităților metrice. În poezia modernă sintaxa nu se mai lasă copleșită de prozodie, ci, dimpotrivă, o invadează, interpretarea mai liberă a legăturilor sintagmatice din cadrul versului modern ducînd la slăbirea legăturilor prozodice. Atenuarea cezurii sau, chiar, eliminarea ei, apariția unei cezuri mobile, segmentarea unităților metrice lungi (alexandrinul, edecasilabul), atenuarea, pe de altă parte, a finalurilor de vers, prin folosirea unor ingambamente succesive sînt fenomene semnalate în poezia franceză (W. Th. Elwert, **Traité de versification française,** Paris, 1965, p. 67–68) și prezente, deopotrivă, în poezia noastră, cu deosebire după 1900. Aceste fenomene au dus, așadar, la „reinterpretarea" tiparelor clasice. Dar, spre deosebire de autorii mai sus citați, la Goga același proces de „reinterpretare" se petrece pe altei căi. Este vorba de o redistribuire a metrilor în cadrele strofei și de rolul pe care poetul il acordă rimei.

III. Tradiționalist prin tematică și motive, îndatorat, prin temperament, retorismului romantic pașoptist (și cu ecouri din Eminescu), Goga preia de la aceștia și forma metrică – versul lung (de 17, 18 silabe) potrivit cu desfășurările ample ale discursului, cu dialogurile alegorice, cu evocările. Numai că el adaptează această formă nu doar temperamentului său poetic, ci și tendințelor de evoluție ale versificației. Versurile de 18 silabe, cu cezură mediană, distribuite în tradiționalele catrene de tipul aabb, devin eneasilabi (versuri de 9 silabe), cu semirimă, dispuși în octave : **Cind doarme plugul pe rotile, / În pacea serilor de toamnă, / La noi coboară Cosinzeana, / A visurilor noastre doamnă. / Vin crai cu argintate coifuri / Și-n aur zinele bălaie : / Atita strălucire-ncape / În bietul bordeiaș de paie. (Plugarii** în **Poezii,** București, 1963, p. 6). Octavele sînt împărțite (aproape invariabil) în două unități sintactice ; strofa cuprinde, de regulă, două fraze dispuse pe spațiul a patru versuri. Punctul (ori punctul și virgula) segmentează octava în două subdiviziuni prozodice (în două catrene). Procesul înlocuirii perioadelor lungi, cu versuri mai scurte, mai fluide, mai „accesibile", proces început de lirica postpașoptistă și continuat de Eminescu (cf. Gabriela Duda, **Structuri tematice și retorico-stilistice în romantismul românesc,** București, 1976, p. 248) se prelungește, prin Goga, pînă în secolul XX.

Aspectul echilibrat, aproape izosilabic, al tabloului ritmic ne indică aceeași tendință spre formele tradiționale. „Jocul" accentelor, alternarea unor secvențe mai lungi, neaccentuate (pauze ritmice), cu altele în care accentele se precipită nu intră în poetica lui Goga. Luînd, spre exemplificare, un eșantion de 7 piese ale volumului amintit **(Rugăciune, Plugarii, Oltul, Casa noastră, Apostolul, În codru** și **Noaptea),** poezii scrise în strofe de 8 versuri eneasilabice, de structură iambică (cu accentul pe silabele pare), observăm că abaterile de la ritmul ideal (v–) sînt relativ neînsemnate : din cele 400 de versuri cît însumează grupajul, în poziția 2 sînt accentuate 307 silabe, în poziția 4–305 silabe, în poziția 6–177 silabe, iar în poziția 8, așa cum era de așteptat, toate silabele sînt accentuate. Elementul care provoacă procesul de restructurare a tiparului clasic este **rima.** În poezia lui Goga există o fertilă contradicție între banalitatea sonoră a rimei și importanța ei în stratagema discursului. Rolul „așteptării frustrate" il deține, aproape în exclusivitate, rima care, succedîndu-se din două în două versuri, și constituindu-se, cu precădere, din termeni aparținînd aceleiași categorii gramaticale **(zarea : cărarea, sapă : s-adapă, firii : iubirii, frînge : plînge, toamnă : doamnă, fiere : durere** etc.) ori fondului comun, peren (rime existente la marea majoritate a autorilor : **cuvînt : pămînt, acum : drum ; să asculte : multe, cale : jale, albastre : noastre, dimineață : viață, gînduri : rînduri, clipă : aripă** etc.) rima, deci, mai degrabă **atenuează** decît marchează finalul versului. În acest fel, discursul poetic se derulează liber, intonația retorică nu intîlnește opreliști, versul seamănă cu desfășurările ample, „prozaice", ale poemului modern. „După Eminescu și Macedonski, nota G. Călinescu **(Istoria literaturii române..., p. 539),** Goga e intîiul poet mare din epoca modernă".

Olimpia BERCA

SATUL LUI GOGA

În lumea satului românesc și ardelenesc, în „Țara" cîntată de Goga, plugarii sînt niște „copii ai firii", ei nefiind surprinși atît în efortul lor cotidian, pe ogor, cît aflați într-un plan al mitului, descriși ca niște ființe ale unui popor străvechi, mult visătoare, cărora „Blînd tainele vi le desface / Din sînu-i milostiva glie". Ei cunosc codrul și cîmpul, apele și cerul, firea toată, cu acea percepție ascuțită a străvechimii și a unei sensibilități cizelate de scurgerea timpului, parcă extraumane. Ei visează și colaborează cu zeii pașnici și personajele locului, zîne, Cosinzene, pe care-i coboară în bordeiele lor arhaice, frați ai unei comunități de neclintit și fii ai unui cer apăsător, rareori albastru. În acea pace ancestrală, a obidirii, trăiește însă „Înfricoșatul vifor / Al vremilor răzbunătoare". Acești eroi ai satului au ei înșiși un vizionarism și un blajin stoicism, unit cu o jale primordială, parcă, de sorginte cosmică, ce-i fac să lăcrimeze la fiece pas. Această plîngere continuă poate fi, sigur, a unui vis neîmplinit, păstrat de pămînteni și de poet între granițele unei tainice obsesii colective. Goga descria ca nici un alt poet român acest vînt tragic al deșertăciunii și răbdării îndelungi într-o „Țară" în care eroii săi sînt supuși unui destin pare-se implacabil, unde se suspină, se plînge cu lacrimi enorme, se cîntă duios, unde au loc ceremonii stranii și jalea e mereu la ea acasă. Vagul istoric, sibilinicul în loc să atingă universul poetului cu generalități imprecise, dă o aură specială acestui teritoriu, parcă de vis, învăluit într-un timp imemorial. Universul acesta sătesc, arhaic și mitic este surprins de poet în două direcții poetice, ca două motive muzical-picturale, ce, uneori, se desfășoară fiecare independent, alteori fuzionează. Una este o tonalitate eroico-epopeică, cu o structură mai profund epică și baladescă ; cealaltă, elegiacă, în structuri poetice supuse unui desen mai rafinat și totodată mai diafan. În prima direcție, poezia sa hiperbolizează, primește măreție de epos popular, cu o retorică specială, ca în cazul poemei închinate Oltului, ce pare, personificat, la început, în haiduc, apoi în rege biruitor, apoi în înlănțuit. Poemele de această tonalitate degajă un simțămînt copleșitor al eroicului legendar. Figurile satului apar drept magi, puși într-o lumină măreață. Acești apostoli ai neamului sînt vestitorii „unei vremi ce va să vie", ca și Dascălul, sau Dăscălița. Ei sînt prezentați cu o sfințenie aparte, apărînd ca personaje intangibile, ce intră în componența lumii satului, devenind un reazem pentru poporeni, insuflețiți de imaginea și spiritualitatea lor, la care țăranul aleargă ca la izvoare curate. Această idealizare voită a lumii satului lui Goga, a unor figuri, era o idealizare necesară. Căci ea, lumea și oamenii săi, trebuiau să fie exemplari, ca o cerință fundamentală a unei etici, ca o necesitate a unei comuniuni sătești, unite pe bazele acelei etici, fără de care ea ar fi fost pierdută și visul ei fără izbăvire. Goga retrăiește liric satul în tablouri evocatoare, în chipurile sale reprezentative, în simbolurile sale pregnant mitologice. El însuflețește un țăran sfătos, domol și demn, cu trăsături și origini morale adînci și de neclintit, stoic în fața suferinței, dar și cu un substrat dîrz și furtunos în biografia sa ancestrală. Mai ales simțirea, setea de frumos, de moral, de echilibru, o evocă satul lui Goga. Există în aceste poeme atîta împăcare cu soarta, dar și cu natura și cu rotirea implacabilă a anotimpurilor ; există și un ton elegiac și sentimental, dar și unul poznaș glumeț, cu aerul de șagă al săteanului molcom ardelean. E atîta sete de tonalități blînde în satul lu Goga, de calm și bunătate, prin care se strecoară nauziții fluturi stranii, zburînd peste cîmpiile de mătase. E atîta sete de senin, aici, de împăcare cu soarta, venită parcă din timpuri istorice imemoriale, ale unei societăți dintîi omenești, cînd totul era condus de bun simț, simțire, dreptate unică, morală pură. E un cuviincios eticism transilvan aici, intrat, prin viziunea poetului, de-acum, într-o albie a universalității, ce acoperă ca un văl ceresc asemenea poeme, chiar atunci cînd, sub această cucernică împăcare sărbătorească, sub blîndețea gesticii și a naturii blajine, palpită sîngele cald al neîmpăcării, revoltei și „visului neîmplinit".

ION TENGHERU : „Alegorie"

Deși unitatea de viziune a poeziei lui Goga e neîndoielnică, diviziunea ei în direcții și tonalități pare de asemeni evidentă. În lirica sa există această neașteptată și perpetuă trecere și divizare a tonalității, de la poemul avîntat, în nuanțe epopeice, cum ziceam, o direcție a poeziei sale, cu o retorică amplă și vaticinară, și poema nostalgică, de tonalitate evocatoare și intim domestică. Direcția aceasta pare a fi, prin contrast cu prima, de-o simplitate derutantă în construcția sa internă, în arhitectonica versurilor și a imaginii, avînd aerul unor desene realiste, austere, tablouri nu atît de natură, cît stări sufletești, veritabile portrete sau motive intime sau atitudini existențiale (Vezi A murit, Sara, La groapa lui Laie etc.). Trăsătura nostalgică a înstrăinatului dă culoare și tensiune dramatică poemelor de acest tip. Sub aspectul necomplicat, direct, al poemelor, încărcătura afectivă a stării de spirit irumpe, ca un dureros strigăt curat și copilăresc, dar învins : „De ce m-ați dus de lîngă voi, / De ce m-ați dus de-acasă ?" (Bătrînii). Poetul devine depozitarul simțămintelor dureroase ale celor plecați la oraș, cu rosturi spre învățătură, dar dezrădăcinați, ca fii de țărani, între străini. Căci orașul e, ca și pentru Esenin, „o gură roșă de balaur", tînărul e trimis acolo fără vreo chemare lăuntrică, ci doar pentru că așa o cer legile locului și timpurile. Dar nu numai satul, casa, pădurea, țintirimul fac parte din acel trecut privit nostalgic, ci de el sînt legați mai cu seamă cei dragi, ființele apropiate și casa copilăriei, pe care poetul nu o mai poate regăsi ca înainte vreme, căci nici el nu se mai poate regăsi, pe sine, cel de odinioară. Setea de-a fi om al satului, cel de demult, cel neclintit, în timp și în istorie, e, la Goga, setea de origini, de puritatea dintîi. Nostalgia sa se naște tocmai din incapacitatea de-a mai regăsi trecutul, inocența primară. Poetul nu suferă, erotic, în versuri, ca alții, în generația sa, ci el are simțămîntul profetic, părînd să sufere mai de grabă de-a nu putea să confere mai multă valoare, revoltă și lumină proprie mulțimii. El se vrea al unei mulțimi, nu al unei unice ființe, fie ea și iubită ; el se vrea un tribun, extirpînd din sine orice slăbiciune a unui sentiment intim, lăsîndu-se pradă fluxului eroic al masei umane, idealului ei. În acest sat, cei reîntorși acasă, găsesc doar părăsirea, decăderea fizică, ruina, vechiul. Există o îmbătrînire prematură în aceste poeme, căci Goga are puterea de-a îmbătrîni o imagine, dîndu-i patina unor secole sau milenii. O legătură cu vechimile, cu timpul revolut, pe care poetul, ca un bătrîn mag sau inițiat, o surprinde ca pe un gen de stare a unei spiritualități închise, parcă, într-o planetă stranie, planeta unui sat, pierdut într-un cosmos imemorial și fără limite în expansiunea sa.

Întreaga poezie a lui Goga pare a fi clădită pe acest nod gordian dintre emancipare, ardere națională și socială, pe de-o parte, și înstrăinare dureroasă și nostalgică pe de alta. Muza lui e suferindă că nu poate încă anunța eliberarea unei nații de țărani și suferindă pentru propria-i răspîntie și înstrăinare de matcă. De aici, spiritul epopeic și spiritul nostalgic. Goga nu scrie și nu descrie satul românesc din pridvor, ca Alecsandri, ci îl scrie ieșind, incendiar, din lutul străbun, fiind un cîntăreț autentic al lui, un reprezentant ilustru al satului, descriindu-i noblețea și credințele, ca fiu pornit de-acolo, chiar dacă vatra lui nu va mai fi acolo, dar împingînd acel sat, ca pe-o planetă, în cosmosul spiritualității universale. Goga știe iubi și descrie satul și țăranul, adeseori, prinzînd, în cîteva linii, ipostazele unei existențe, reînviind biografii, interioare, decorul unei lumi campestre, precum un Verhaeren, în „Flamandele", o poezie picturală și o exaltare a vieții rustice a Flandrei, sau precum Vergiliu, în „Georgicele" sale, sau Hesiod, grecul, în „Munci și zile" meditații asupra rosturilor trudei cîmpului în vechime. Ceea ce face ca poezia lui Goga să stăruie încă și azi, în noi, e un gen de copleșitoare imagine a propriei noastre vieți pe care o regăsim în ea, din care se încheagă familia, ruina casei, cei plecați și înstrăinați, o țară de țărani, care suferă, plîng sau cîntă în cor doruri neîmplinite și faptul că i-au plecat fiii în străini, ca niște „osteniți călători ai nopții" și că visul eliberării lor, „jalea unei lumi" a lor, nu pot fi stinse de nimic decît de „înfricoșatul vifor / Al vremilor răzbunătoare". Ceea ce timpul istoric, ca și poezia vizionară a lui Goga, le-a și împlinit, de altfel, mai tîrziu.

Ion ARIEȘANU

UN TOPOS PENTRU O EPOPEE A ARDEALULUI

Specificul ardelenesc al poeziei lui Octavian Goga nu stă numai în problematică ci, în egală măsură, și în formă. Mesianismul, atmosfera biblică a multor poezii nu credem că ar constitui un fond, căci lesne am cădea în greșeala de a face din Goga un poet religios; este vorba doar de forma specifică a problematicii ardelenești a poeziei lui Goga. Această formă nu este nici întîmplătoare, nici subiectivă, ci își are justificarea într-o situație obiectivă, intuită și explicată de Lucian Blaga. Referindu-se încă la Transilvania veacului al XVIII-lea (dar observația rămîne valabilă pînă la 1918) Blaga arată că „Ortodoxia era unul din factorii prin care populația românească „tolerată" își putea asigura o unitate de care avea așa de mare nevoie în procesul de apărare și de promovare a intereselor ei față de „națiunile politice recunoscute ca atare". (Lucian Blaga, **Gîndirea românească în Transilvania în sec. al XVIII-lea,** Editura științifică, București, 1966, p. 31).

Din cele arătate de Blaga reiese clar că Goga nu este nicidecum un poet religios ; nu este vorba de conștiința religioasă, ci de un instrument ; amintita formă, ca instrument, este deci adecvată unei situații istoricește obiective ; Goga nu este preot ci, după cum vom vedea, un „vates" în accepțiunea clasică, adică tocmai ceea ce relevă sensul etimologic al cuvîntului (care îl desemnează și pe poet și pe profet), sens legat de o veche și înrădăcinată concepție la antici.

Poetul era implicit un profet în măsura în care versurile nu erau o emanație spirituală a sa și în măsura în care el reprezenta un intermediar între zei și comunitatea umană. Structura de „vates" a lui Goga este explicită în chiar prima poezie din volumul premiat de Academia Română la propunerea lui Titu Maiorescu. Poezia **Rugăciune** ocupă un loc bine definit în tectonica volumului lui Goga, fiind de fapt un topos al epopeii antice, mai precis, o invocație către Muză, invocație săvîrșită într-o manieră obiectiv-specifică după cum am văzut. Deci, în cadrul epopeei Ardealului, pe care o scrie Goga, poezia **Rugăciune** este o **întîmplare** calculată, în sens etimologic ; adică poezia intră perfect în perimetrul unui templum poetic, cu o structură bine definită.

Poetul apare „Rătăcitor, cu ochii tulburi / Cu trupul istovit de cale", asemenea tuturor poeților antici care, ca intermediari, depuneau un efort intens pentru a intra în comunicare cu Zeul sau Muza. În cale către aceștia, poetului i se „Desfac prăpăstii" iar „Zarea în negură se-mbracă". Este acel drum „per angusta", prin locuri strîmte, dar care-l duce pe poet către cel ce dă inspirația ; căci drumul acesta dificil este necesar tocmai pentru că Zeul dă inspirația.

Dacă Homer invoca fie Zeița, pentru a-i cînta „Mînia ce – aprinse pe – Ahil Peleianul", **(ILIADA)** fie muza, pentru a-i cînta pe bărbatul „Viteaz și iscusit". **(ODISEEA),** iar Vergilius cerea „Muză, să-mi spui...". **(ENEIDA),** poetul ardelean spune : „Părinte, orînduie-mi cărarea", pentru ca apoi să fie mai explicit și mult mai apropiat de invocația clasică construită aproape fără excepție cu imperativul, decît de rugăciunea de tip biblic : „Dă-mi cîntecul"... „Adică profeția". Dar cîntecul se-ncheagă cu atît mai dificil cu cît poetul își simte pieptul." Zbuciumat de doruri cu cît simte „Ispitele cum sapă". Este acea stare contradictorie generată de opoziție dintre eul-empiric și eul poetic ; este acel zbucium al Sibilei din Cumae, care stă între Enea și Apollo. Imaginea Sibilei, pe al cărei piept apasă suflul divin al lui Apollo, epuizînd-o în ipostaza ei de intermediar, se convertește în planul unei gîndiri poetice mai noi, într-un simbol al poetului (profetul evoluat la o conștiință artistică) aflat la tangența a două lumi. Dar dificultatea stării provine și din faptul că darul profeției este întotdeauna o recompensă divină pentru o frustrare de propria persoană. Iată de ce eliberarea din starea contradictorie presupune **o întoarcere** „În veci spre cei rămași în urmă", spre „Robiile de veacuri" și spre „Jalea unei lumi" ; deci o ridicare la general, o depășire a eului empiric, al rostului „de-a pururi pradă / Ursitei maștere și rele". Ideea apare tot ca un topos al epopeii clasice ; să-l amintim doar ... pe OVIDIUS, în acest sens care în **METAMORFOZE** dorește să scrie „carmen... primaque ab origine mundi", adică „Un cîntec, de la primele obîrșii ale lumii". Poetul latin scrie de fapt forma cîntecului sau traducerea sa în limbajul oamenilor căci esențialul este dat tot de zei. Zeii, ne spune Ovidius, îi inspiră „lucrul început" și ursesc un cîntec ; tot astfel Părintele-i orînduie cărarea și-i dă cîntecul lui Goga.

Această întoarcere la „primele obîrșii" este implicită la Goga, de vreme ce poetul arată în poezia „Oltul" ca „Mult iscusita vremii slovă / Nu spune clipa milostivă / Ce ne-a-nfrățit...", sugerînd vîrsta nescrisă, adică mitologică. Întoarcerea presupune însă și refacerea unei structuri originare ; poetul își dorește „Tăria urii și a iubirii" ; un alt topos clasic pe care Catulus îl exprimase sintetic prin „Odi et amo", adică „Urăsc și iubesc". Pentru a înțelege semnificația acestui topos la Goga, trebuie amintit faptul că nu o dată aceste construcții contradictorii au fost interpretate în mod eronat prin raportarea la eul empiric, căutîndu-se justificări sentimental-biografice. Explicația pertinentă o dă Friedrich Nietzsche în „Nașterea tragediei", unde, pornind de la tumultuosul Arhiloh din Paros, arată că ura și iubirea sînt laturile inseparabile ale Eului primordial către care tinde poetul, opera sa fiind tocmai expresia acestei tendințe (Friedrich Nietzsche, **L'Origine de la tragédie,** Poitiers, f. a., p. 67).

Deci, acea „furtună" pe care poetul și-o dorește semănată-n sufletul care „În matca-i se zbate" este tocmai consecința acelei stări contradictorii și în același timp condiția esențială în vederea întoarcerii la „clipa milostivă", la „cei rămași în urmă". Furtuna nu este altceva, în acest context, decît acel delir profetic al poetului despre care vorbea încă Democrit. „Tot ce scrie poetul cînd e pradă entuziasmului și pătruns de un suflu dumnezeiesc este din cale afară de frumos" **.(Arte poetice, Antichitatea,** Editura Univers, București, 1970, pag. 46).

Este delirul temperat în forma rugăciunii, din care își încheagă glasul „Cîntarea pătimirii noastre" tot așa precum din invocația lui Vergilius s-a închegat cîntarea pătimirii lui Enea, fondatorul neamului roman. Deci **Rugăciunea** lui Goga este un topos necesar pentru a trece la epopeea Ardealului. Căci este vorba realmente de o epopee în poezia lui Goga. Dacă toate epopeile sfîrșesc printr-o întemeiere (Enea întemeiază un neam și o Patrie, Ulise își reîntemeiază Patria etc.) și cea a Ardealului și-o află în Unirea Mare.

Dan NEGRESCU

Un sonet dedicat de Octavian Goga lui Shakespeare

inedite

Bun cunoscător al culturii poporului său și al unor culturi și europene (va traduce din Fr. Schiller, G. Hauptmann, S. Petöfti, Ady Endre, Emeric Madách etc.), poetul „pătimirii noastre" va lua contact intiia oară cu opera lui Sheakespeare prin intermediul unor traduceri în limba maghiară, în anii studiilor universitare la Budapesta.[1]

Că Goga a citit în întregime opera marelui Will, fie în traducere germană, fie în românește, este foarte sigur.

Sentimentul prețuirii și admirației sincere față de opera ilustrului său înaintaș îl va însoți toată viața și el se va materializa în sonetul „Shakespeare", scris în 1916, la cererea Universității din Londra, pentru albumul comemorativ Shakespeare, ce urma să apară în luna aprilie a aceluiași an, cu ocazia aniversării împlinirii a 300 de ani de la nașterea „divinului brit".

Versiunea românească a sonetului a apărut în nr. 1 al publicației „Ziarul meu",[2] *condusă de talentatul actor și prozator satiric, astăzi aproape uitat, Petre Locusteanu (1883–1919).*

Geniala operă a titanului Renașterii engleze încunună în concepția poetului, pămîntul glorios al Britaniei, istoria și prezentul ei, veșnicindu-l în curgerea eternă a timpului. Această împărăție „fără margini", datorită căreia „E lumea largă, zi de zi mai plină, / E-ntinsul cîmp de umbră și lumină, / E-mpărăția minții lui Shakespeare...".

Nefiind inclus în nici una din edițiile antume sau postume ale versurilor lui Octavian Goga, nici măcar menționat în bibliografiile cunoscute ale scrierilor poetului, sonetul pe care-l publicăm astăzi după manuscrisul autograf înregistrat sub cota II mss. 61, Achiz 43/1978 Arhiva Oct. Goga din fondul Cabinetului de Manuscrise și corespondență al Bibliotecii Academiei R.S.R., cu precizarea că între versiunea mssă și cea tipărită în revistă nu există deosebiri formale substanțiale. Versul 7 din manuscrisul datat 20 martie 1916 sună astfel „Eternitatea-ți iți flutură vesmîntul".

Sonetul dedicat de Octavian Goga lui Shakespeare ilustrează larga răspîndire în România a cultului unuia din cei mai mari scriitori ai literaturii universale, glorificat, între alții, și de Eminescu și de Vasile Voiculescu, în sonetele sale „în traducere imaginară", în conferința „Misterul shakespeareian" și în corespondența sa de familie.

Marius POP

[1] Bălan, I. D., „Octavian Goga, monografie", ed. a II-a, revăzută și adăogită, Buc., ed. Minerva, 1975, p. 68.

[2] „Ziarul meu", revistă literară, socială și artistică, an. I, nr. 1/20 martie 1916, p. 1.

SHAKESPEARE

Britanie, se scaldă-ntreg pămîntul
În revăsarea valurilor tale,
Pe Ocean în drumuri triumfale
Pe veci iți semeni slava și cuvîntul.

La poala ta de-a-pururi se prăvale
Potrivnicul ce ți-a săpat mormîntul,
Eternitatea-ți flutură vestmîntul
Și biruința te-nsoțește-n cale.

Și totuși, știu, Britanie, o țară
Mai fără margini... Mîndra ei fanfară
Cutremură al veacurilor șir :

E lumea largă, zi de zi mai plină,
E-ntinsul cîmp de umbră și lumină,
E-mpărăția minții lui Shakespeare...;

București, martie 1916

OCTAVIAN GOGA

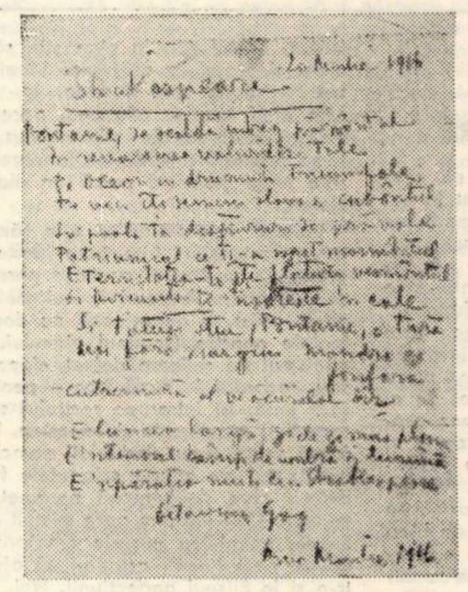

Portrete în lemn

BLAGA – Poetul luminii

Acum douăzeci de ani, sfidînd cenușa, Blaga s-a reîntors „la izvor". Longilin și cioplit în lemn, parcă de Ladea ; aplecat peste întrebările lumii, Poetul s-a vînturat în fum și-n nimic, căutînd Lumina. Obsesiv. S-a dus, lăsîndu-ne un înscris estetic. Poetul – începe doar după ce a depășit omenescul. Din pragul eternului. Pînă acolo, este doar stihuitor. Calitatea de poet se acordă doar din clipa divinizării peniței. Nu o divinizare teologică ! Blaga a negat vehement orice caracter teologic al filosofiei sale. Ci o divinizare estetică, pe linia Frumosului infinit. Astfel, în cadențele de safir, Poetul exprimă Ineiabilul, Preafrumosul, Nemuritorul. În felul acesta, este valabil oriunde, și oricînd, în Univers. Cu Blaga, Arghezi și Barbu, cred, începe sfînta sfintelor frumosului modern românesc. Fiindcă Poetul-poet e un sfînt laic, cu pană de crin între degete. Bun de prins în vopsele și de pironit pe lemnul altarului Rațiunii și Frumosului.

Blaga, poetul-filosof, a indicat totalitatea universului poetic : de la inconștientul intuitiv, la supraconștientul ecstatic. Viața fiind, pentru el, un Tot. Versul blagian a devenit astfel măcinișul de lumină al ființei-fiintînde. Rostul lui final a fost să reveleze Lumea-lume(n), stofa cosmosului fiind bietele boabe de lumină. Fotonii. Și lumina spirituală.

Există o dureroasă antinomie între poezia lui Blaga (totdeauna revelatoare, fie în 12 fie în 24 carate) și între unele concepte filosofice, formulate de Poet, la o vîrstă sub cincizeci de ani. În tinerețe. În amurgul său matur, Blaga și-a dat seama de erorile filosofice „fecunde" – și a exprimat (e drept, în intimitate) o profundă mea culpa. „Mea culpa ! Mea culpa ! Vinovat este personalismul cronospațial. Ambițiosul. Orbul". Am asistat la acest zguduitor proces sufletesc, cînd Blaga își sfîșia – cum Michel Angelo frescele – chipul Marelui Anonim și „demonia" lui. Cînd demola, cu amărăciune în gură, Diferențialele divine. De ce ? Fiindcă acestea contraveneau, luciferic, POESIEI sale, care rămîne piatra de rezistență. Universală. Valabilă peste spații și timpuri. Pindaric-revelatoare. Și în care se bate, în aur pur, efigia Poetului.

Unii lucrători cu pana, rămași cu ochii cîrpiți pe purpura togei lui oficiale, necunoscînd drumurile interioare ale lui Blaga, continuă – poate – să-l „interpreteze" prin prisma „originalității" lor. Fetișizînd, uneori, cadavrele unor idei îngropate. N-avem ce face ! Aceasta-i drama scriitorului : scrisul rămîne și nu sonoritățile pasului sufletesc, necuprins în cuvînt.

Nu pot evoca plecarea, într-un camion, a lui Blaga de la colegiul universitar Cluj spre Lancrăm. Exact cînd bătea ziua, luna și anul al 66-lea, solar, de la ivirea sa în lume. Asemenea amănunte sînt de competința altor confrați. Nouă ne rămîne doar lumina suspinată.

Pavel BELLU

televiziune

DUMINICĂ, 12 APRILIE

8,30 Tot înainte ! 9,15 Film serial pentru copii. 9,40 Omul și sănătatea. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 14,15 Două decenii din era cosmică. Reportaj. 15,00 Telesport. Rugby: România – Italia în Campionatul european. Fotbal : Politehnica Iași – Universitatea Craiova, divizia A. 17,15 Filme inspirate din lupta P.R.C. Cartierul veseliei. 18,15 Călătorii spre viitor. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cîntarea României. Emisiune realizată în colaborare cu Consiliul culturii și educației socialiste. Județul Argeș. 21,00 Film artistic. Mireasa de iunie. Producție a studiourilor americane. 22,40 Telejurnal.

LUNI, 13 APRILIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,40 Orizont tehnico-științific. 20,25 Film serial TV. Anul 1848. Zorii unei lumi noi. 21,20 Cadran mondial. 21,45 Partidului erou – cîntul inimilor noastre. 22,05 Telejurnal.

MARȚI, 14 APRILIE

9,00-11,00 Teleșcoală. 11,00 Film serial. Dallas. 11,50 Evoluția vieții pe pămînt. 12,50 Telex. 16,00 Telex. 17,15 Clubul tineretului. 18,00 Almanah pionieresc. 18,25 P.C.R. – spirit revoluționar, gîndire creatoare. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Omul și sănătatea. 20,05 File de cronică revoluționară în dramaturgia românească. Nopți în care nu se doarme, de Al Voitin. 22,05 Telejurnal.

MIERCURI, 15 APRILIE

16,00 Telex. 16,45 Secvențe din R.P.D. Coreeană. 17,00 Fotbal : România – U.R.S.S. B. Transmisiune directă de la Ploiești. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Fapte de eroi ai muncii și vieții socialiste. 20,10 Primăvara românească – muzică ușoară. 20,25 Fotbal : Danemarca – România. 22,15 Telejurnal.

JOI, 16 APRILIE

9,00-11,20 Teleșcoală. 11,20 Film serial TV. Anul 1848. 12,15 Partidul năzuințelor și al împlinirilor socialiste. 12,45 Telex. 16,00 Telex. 16,05-17,05 Teleșcoală. 17,05 Danemarca. 17,30 Viața culturală. 18,40 Desene animate. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Ora tineretului. 20,30 Evoluția vieții pe pămînt. 21,30 Pagini din istoria teatrului românesc. Caragiale la debut. 22,15 Telejurnal.

VINERI, 17 APRILIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,20 Rezultatele tragerii loto. 18,25 Imagini din Republica Arabă Siriană. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Partidului năzuințelor și al împlinirilor socialiste. 20,15 Film artistic. Judecătorul Fayard. Premieră TV. Producție a studiourilor franceze. 21,55 Partidului erou – cîntul inimilor noastre. 22,15 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 18 APRILIE

9,00-10,20 Teleșcoală. 10,20 Film artistic. Povestea lui Jack London. 12,00 Concert educativ. Filarmonica din Arad (I). 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 18,20 Zimbabwe – prima aniversare. Reportaj. 18,35 Săptămîna politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Călătorie prin țara mea. 19,55 Teleenciclopedia. 20,40 Film serial. Dallas. Episodul 5. 21,30 Șlagăre în devenire. Emisiune-concurs de muzică ușoară. 22,45 Telejurnal.

televiziune

Ion Tengheru

plastică

Prin inefabilul picturii sale, pictorul Ion Tengheru nu vînează eul ostentativ, nu se vrea distilat în maniere, nu frapează, nu devine pictor prin stratageme de meseriaș suficient. Artistul ne propune cîteva poeme, neinstrăinat de luciditate. Peregrin prin galeriile unui spațiu mitologic, nestrăin de o anume simbolistică, pictorul recreează lumea, ne-o propune în dimensiuni ideale. O acumulare de sugestii ideatice și coloristice îi definește un univers integru. Căutările sale sînt evidente, dar nu dispersate, nu conciliatorii. Aceeași linie configurează unitatea picturii sale. Un dicteu pictural subconștient asigură echilibrul, estompînd exacerbarea unui estetic nedisimulat.

Putem vorbi la Ion Tengheru de un discurs al culorii în căutarea luminii. O anumită pastă, densă, sugerînd enigmatice retroversiuni în timp, umbratică și cețoasă, conferă adîncimi metaforice, mai ales pînzelor „Viziunea unei despărțiri" și „Compoziție".

Ca la toți pictorii, din toate timpurile, putem vorbi și la Ion Tengheru, fără a-i scurta din merite, despre diversele elemente de cultură, prezente în mod evolutiv în lucrările sale. Ion Tengheru nu neglijează figurativul, dimpotrivă, desenul său are soliditatea liniei clasice. Sînt cîteva pînze („Pictorul și modelul", „Răscoala" sau „Noapte de august") care reținatenția printr-o linie mai aspră, ușor geometrizantă, printr-o cromatică mai rece, dar figurativul domină prin claritate, prin desenul lui ferm. La Ion Tengheru pînzele, chiar păstrînd nostalgia formelor antichității clasice sau ale mitului, în genere, sînt puternic umanizate, în ele pulsînd viața de la gingășie la violență. Pictorul însuși susține această afirmație prin suplețea și grația feminină a liniei, prin ideea renascentistă a plasării omului în centrul creației sale. Și peste tot ne întîmpină sentimentul echilibrului.

Aurelian SÎRBU

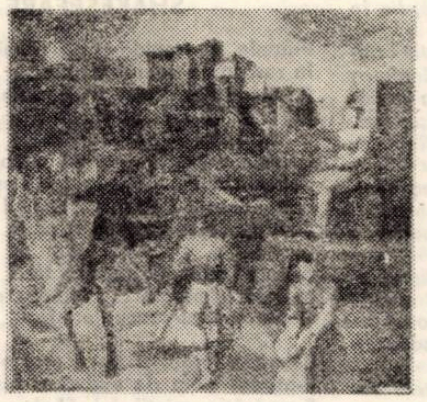

ION TENGHERU : „Despărțire"

muzică

RECITAL DAN GRIGORE

Recitalul extraordinar de pian pe care Dan Grigore ni l-a propus a vizat în exclusivitate creația lui **Chopin.** Un medalion sonor care a reconstituit efigia unui artist exemplar, în patriotismul care i-a alimentat statornic scurta-i viață – între cele 6 studii figurînd și celebrul „revoluționar" – pe prețuitul saloanelor pariziene care știa să dea replică pe măsura elevatului climat intelectual de aici – restituind patru valsuri de o superbă eleganță. Cel de al treilea aspect al romanticului polonez, propus de Dan Grigore, a fost o viziune în profunzime, complexă, pe care a sintetizat-o în **Sonata în si bemol minor.** Pătrunderea în universul lui Chopin – unul dintre cei mai vibranți romantici de factură lirică – a fost sancționată perpetuu de o luciditate nicicînd bănuită de tangențe cu stilul dulceag în care adeseori îl ascultăm pe Chopin. Recuzita tehnică a mijloacelor sale de expresie pare fabuloasă, artistul găsind coeficientul de individualizare al fiecăreia dintre lucrările audiate. Fiecare studiu a însemnat survolarea unui nou teritoriu afectiv ; fiecare vals, o distinctă modalitate de a exprima acel unic virtel briant. Cîntul său la pian știe să devină, chiar și vizual, o contopire ideală cu instrumentul pe care îl pune în vibrație : este cînd tandru, afectuos, aproape lipit de claviatura sa, cînd distant, dur chiar (în tema secundă din Marcia funebre), mîinile sale lungi perorînd parcă un dialog mut, violent.

Voltajul interpretărilor sale rămîne statornic la tensiuni interioare foarte înalte, copleșind auditoriul cu forța personalității sale faustice. Arareori îl vezi mulțumit pe acest artist. Îl deranjează nu doar neglijențele noastre (scaunul pianului, cu mecanismul de ridicare defect, clapele surde sau acordajul supărător – pentru care, fără jenă, își întrerupe recitalul spre a le semnala) ci, dincolo de acestea, îl deranjează propriul eu, dedublat, atunci cînd executantul nu atinge exigențele formulate de cel care deliberează parametrii interpretării. Dan Grigore pare mistuit de o neliniște, neliniștea proprie creatorului care caută, nemulțumit, aspirînd să ajungă într-o zi în Eliseul perfecțiunii. Noi, cei care am avut bucuria de a fi martori la acest intens travaliu omenesc și artistic, îi rămînem recunoscători, dincolo de aplauze, acreditîndu-l cu convingerea că am audiat unul dintre cei mai mari pianiști români contemporani.

Doru MURGU

cenaclu

Ședința de marți 7 aprilie, a cenaclului Asociației scriitorilor și al revistei „Orizont" a fost dedicată poetului GEORGE DRUMUR, cu prilejul împlinirii vîrstei de 70 de ani. Despre personalitatea complexă a celui omagiat au ținut alocuțiuni Mircea Șerbănescu, Nicolae Țirioi și Ion Arieșanu. Poetul Alexandru Jebeleanu a citit un sonet dedicat sărbătoritului. Din creația poetică a lui George Drumur au citit actorii Geta Iancu, Ildiko Zamfirescu, Dan Horia Ionescu, Cristian Cornea de la Teatrul Național și teatrul german de stat, cum și scriitorul Cedomir Cionca.

În ședința de săptămîna viitoare, Marie-Jeanne Jutea va citi proză. Referent, Marcel-Pop Corniș.

M. I.

Oltul

limbă și stil

Ca „bazin hidrografic" – ne asigură enciclopediile – **Oltul** se situează, printre riurile noastre, abia pe locul al treilea, după **Siret și Mureș (Dicționar enciclopedic Român,** III, Editura politică, București, 1965, p. 578). Dar **Siretul** este, în primul rînd, al Moldovei și al lui Sadoveanu **(Venea o moară . . .)** ; Mureșul, în primul rînd, al Transilvaniei **(Pe Mureș și pe Tîrnavă . . .).** Pe cînd **Oltul,** zvîcnind din Hășmașul Mare și străpungînd, în primele trepte ale măreției sale, trei șiruri de munți, se alină abia în Cîmpia Română, dăruindu-se Dunării lîngă Turnu-Măgurele. Tocmai de aceea, în geografia și istoria României, **Oltul,** mai mult decît **Siretul** și decît Mureșul, mai mult chiar decît drumul fără pulbere al Dunării, a devenit un simbol. Căci el – **Oltul** – ne apropie, ne leagă și ne unește, purtînd, pe „unda lui căruntă", solia munților trans-silvani, către marginea de miazăzi a Țării.

Asemenea gînduri – cu stăruitoare ecouri în sensibilitate – îl vor fi impresurat pe Goga, cînd, acum 77 de ani, a închinat **Oltului** una dintre cele mai inspirate și mai iubite poezii ale sale. La vremea aceea, potrivit propriilor sale mărturii, el nu cunoscuse încă, de visu, riul, cu care avea să se „re-cunoască", nemijlocit, într-o iarnă, cîțiva ani mai tîrziu. Iată ce spune, în această privință, poetul însuși : „Îmi aduc aminte de căsuța de la Căciulata, unde stăteam adesea pe malul Oltului. Era iarnă. Oltul înghețase ; trosnea gheața cînd se umflau apele ca niște încheieturi care au s-au întins de mult . . . În iarna aceea am simțit că **e un trecut care vorbește prin poveștile Oltului și că sînt realmente în fața misterului de leagăn al acestui popor.** Atunci am verificat această poezie silabă cu silabă, atunci vă pot spune că am înțeles-o mai bine și că simțeam că ea vine de foarte departe". Într-adevăr, prin drumul său geografic, dar, mai cu seamă, prin multele „trimiteri" **istorice** ale acestui drum, **Oltul** s-a reînfiripat, în conștiința poetului-vizionar, ca **Marele Riu al Unirii.** Căci, dintre toate apele care brăzdează fața mîndră a acestui pămînt, nici una nu străbate atîția munți și, prin urmare, atîta ȚARĂ ! – adunînd, lîngă „unda-i gînditoare", pe românii trăitori de o parte și de alta a Carpaților. „Încovoindu-și îndărătnic mărețul său grumaz de unde", Oltul răzbește munții în chiar miezul lor, devenind astfel, de la daci și romani pînă astăzi, marea „punte" a întîmpinării Ardealului cu Dunărea, simbol al unității, al statorniciei, al dăinuirii. După Andrei Mureșanu și Goga, Geo Bogza a înțeles, cutremurat, că Oltul nu este numai o realitate geografică, ci o **ființă istorică.**

Mă întreb cu ce ochi și, mai ales, cu ce fel de privire a sufletului și cu ce strălucire a nobilei sale frunți, va fi contemplat Bălcescu **Oltul,** de pe cele mai semețe creste de munți ale Țării.

„Drumeț bătut de gînduri multe", Oltul este, într-un anume sens, riul lui Mihai Viteazul. Al visului său împlinitor, devenit realitate durabilă în „dreapta sărbătoare" a vremii noastre. Așadar : „Măritã fie dimineața / Ce-a săvîrșit a noastră nuntă. / Bătrîne Olt ! – cu buza arsă / Îți sărutăm unda căruntă".

„Poetul pătimirii noastre" se dovedește a fi fost, cel puțin deopotrivă, poetul nădăjduirilor împlinite.

G. I. TOHĂNEANU

aniversări

Pavel Vasici

(1806–1881)

Reprezentant de seamă al generației de la 1848, Pavel Vasici a militat, prin activitatea sa complexă, timp de aproape cinci decenii, pentru propagarea ideilor, avansate care au avut un rol deosebit în lupta politică și culturală a românilor din monarhia habsburgică. Publicistica lui foarte diversă ca tematică, străbătută de idei progresiste, a constituit una din laturile importante ale activității sale neobosite pentru progresul social economic și spiritual al poporului român. De altfel, în numeroasele articole publicate în presa timpului s-a pronunțat pentru modernizarea agriculturii și consolidarea gospodăriei țărănești și-a ridicat glasul pentru a susține necesitatea dezvoltării meseriilor și a industriei. Ca și alți reprezentanți de frunte ai intelectualității românești din veacul al XIX-lea, s-a angajat în apărarea cauzei țărănimii, în afirmarea deziderateloracestei clase oprimate, pentru ridicarea stării ei economice și culturale. Pavel Vasici s-a remarcat, în contextul general al societății românești, ca un luptător consecvent pentru libertatea socială și națională a poporului nostru, ca un înflăcărat adept al ideii unității politice a națiunii române. Acestui deziderat, de fapt, îi subordonează întreaga sa muncă pe tărîm științific, ca unul din primii doctori români, social ori publicistic. Și-a adus o contribuție cu totul remarcabilă la strîngerea legăturilor cultural-politice dintre românii de pe cele două clinuri carpatine. Funcțiile ce le-a îndeplinit ca medic în Jupalnic, apoi ca director al carantinei de la Timișul de Sus (lîngă Brașov) i-au îngăduit să-și pună în practică năzuințele. Cu toată supravegherea strictă a autorităților, în timpul revoluției de la 1848–1849, chiar cu riscul libertății, a mijlocit trecerea literaturii și presei române, a corespondenței secrete și a persoanelor urmărite pentru convingerile politice de o parte și de alta a Carpaților. Corespondența purtată cu Petru Cermena, Atanasie Șandor, legăturile neîntrerupte ce le-a avut cu alți fruntași ai poporului nostru, adeziunea sa la o societate secretă (alături de Ioan Maiorescu, Iacob Mureșanu, ș. a.) ce preconiza unirea celor trei țări române, ca și întreaga sa activitate de pînă atunci și după aceea explică adînca semnificație a gîndului mărturisit la 1850 de partidul bănățean : **„Dorințele românilor sînt : uniunea și libertatea tuturor românilor".**

În ansamblul factorilor meniți să asigure împlinirea acestui ideal, un rol important atribuie – el școlii, afirmării culturii naționale. Propagator al ideologiei democrat-burgheze, Vasici se angajează ferm pe drumul propășirii învățămîntului românesc din Banat și Transilvania văzînd în aceasta una din căile dobîndirii libertății și unității naționale. În calitate de consilier școlar, deputat în dieta Ardealului, ca inspector al tuturor școlilor greco-răsăritene din Transilvania depune eforturi considerabile pentru dezvoltarea învățămîntului românesc. Ține conferințe cu învățătorii, îndeamnă și stăruie pentru edificarea unor noi lăcașuri de școală, se preocupă de dotarea lor cu material didactic. A fost o muncă neobișnuită cu implicații profunde în apărarea culturii naționale și afirmarea conștiinței naționale. Pe aceleași coordonate se înscrie și atenția acordată de medicul bănățean literaturii naționale, problemelor limbii literare. S-a preocupat de cultivarea limbii române prin poezie și proză fiind primul autor din literatura ardeleană a unei nuvele inspirate din viața țărănimii.

Pavel Vasici a desfășurat și o importantă activitate științifică în domeniul medicinei, biologiei. Autor a două valoroase manuale medicale (Antropologia și Dietetica) răspîndite și apreciate în toate provinciile românești, autor de numeroase articole și studii pe teme de medicină, istorie, biologie, fizică, ce atestă un remarcabil curaj de opinie, editor al primei reviste medicale din Transilvania (Higiena și școala : 1876–1880), Vasici s-a afirmat și prin strădania de popularizare a materialismului și darwinismului în societatea românească. Activitatea sa neobosită pentru propășirea culturii și științei naționale îi va fi recunoscută de Academia Română care, la 2 iunie 1879, îl alege membru activ al secției științifice. Era o încununare și o prețuire a unei munci de o viață pentru binele neamului său.

Ioan MUNTEANU

marginalii

Literatura de frontieră

Citesc cu interes – chiar cu mai mult decît am pentru formele clasice, poem, nuvelă, roman – scrieri marginale : corespondență, jurnal, memorii. Literatura din eseurile critice intră în aceeași categorie de interes. Mă întreb dacă pot să desprind un sens din această înclinație. La mijloc poate fi gustul personal. Asupra lui nu insist, căci nu înseamnă nimic. Alt mobil poate fi în tendința de a lărgi hotarele literaturii.

De mai multă vreme s-a observat că limbajul literar nu coincide cu limbajul operelor literare. În cartea sa recentă, incitantă ca toate celelalte, Alexandru Paleologu se ocupă la un moment dat de literatura științifică. „E de recunoscut, spune criticul, că marea proză a antichității o constituie în principal scrieri cu caracter științific, adică de exactă observație și de referat : Cezar, Tacit, Tucidide, Pliniu (cel Bătrîn) ș. a.". Într-un articol din **Essais critiques** (1964), Roland Barthes vorbește de o evoluție în această direcție a scrisului contemporan. Pe cînd înainte vreme a existat un clivaj între cei ce scriu doar pentru a comunica **(écrivants)** și cei ce scriu literatură **(écrivains),** acum a apărut un tip intermediar de savanți și teoreticieni care în loc să mai caute claritatea sensului unic dau scrierii lor o densitate și o deschidere semantică de tip literar. Așa, Michel Foucault, Jacques Lacan, Jacques Derrida, Claude Lévi-Strauss în **Tropice triste** etc. Tot astfel la noi, s-ar putea spune, Constantin Noica, Mihai Șora, Gabriel Liiceanu, Andrei Pleșu etc. Aș adăuga că dacă astăzi se scrie și se citește atît de multă critică literară, sau dacă – să zicem – Cornel Ungureanu introduce evocări și amintiri în **Imediata noastră apropiere,** faptul nu este fără legătură cu această evoluție spre forme intermediare. I se atribuie criticii statut de literatură, însă ar fi exagerat să n-o diferențiem. Ce atrage la ea este tocmai natura incertă, „impuritatea" identității ei.

De aici pînă la a afirma că speciile tradiționale sînt obstacole în calea unei deveniri caracteristice vremii noastre n-a rămas decît un pas. Pînă la un punct, poate fi făcut. De exemplu, nu știu dacă scrierile „orășenești" ale lui Marin Preda n-ar fi fost și mai importante decît sînt dacă n-ar fi fost romane. Dacă, deci, soluția nemorometiană căutată de scriitor nu se afla undeva la confluența dintre **Imposibila întoarcere, Viața ca o pradă** și **Convorbirile** cu Florin Mugur.

Totuși, în ciuda interesului pomenit, nu înclin să cred că evoluția literaturii va conduce în această direcție. Intenționalitatea artistică, rămîne condiția marilor creații, iar literaritatea unor scrieri hibride – corespondență, istorie, memorii – rămîne un fenomen marginal.

În schimb, cred că o zonă centrală a literaturii secolului XX cuprinde scrieri care reunesc intenționalitatea literară cu impuritatea genului. De cele mai multe ori ficțiunii și invenției de limbaj, specifice literaturii, i se adaugă dispoziția eseistică și materia autobiografică. Dacă numai ultima intervine în romanele foarte importante ale unor Céline sau Henry Miller, ambele se întîlnesc cu literatura în **Căutarea timpului pierdut,** sau în **Viața ca o pradă.**

O situație intermediară și poate dramatică o reprezintă autorii care reușesc mai bine în marginea literaturii decît într-o specie dominantă, cum ar fi romanul. Ca romancieri își creează constrîngeri ce-i impuținează. În jurnal se mișcă mai liber și sînt mai bogați. Ce-i drept, aceștia își concep jurnalul tot ca operă, nu doar ca pe un carnet. Este cazul lui André Gide. La noi al lui Radu Petrescu ? Nu mă pronunț.

Livius CIOCÂRLIE

top POP SERVICE

Săvulescu Cristina – Brașov : componența formației timișorene „Post Scriptum" : Doru Apreotesei – keyb. ; Mihai Farcaș – perc., muzicuță ; Mircea Marcovici – chit. bas ; Tiberiu Ladner – vocal. Grupul a participat la Festivalul național de jazz de la Sibiu și a înregistrat material pentru un disc împreună cu Mirabela Dauer. **Mikaela din Timișoara :** la ce bun să ne complicăm ? Prezintă-te singură (e mai simplu și... mai interesant !). **Takács Renote :** „Nu cred că v-am supărat scriind aceste rînduri pentru că într-un fel am și eu dreptate". De ce m-aș supăra ? Pledoaria ta pentru Beatles are acoperire, iar în privința grupului Neoton nu-ți fă probleme, topul oglindește preferințele de moment ale cititorilor. Singurul împresar al Beatles-ilor despre care știu cîte ceva, e Brian Epstein iar despre diferendul lui G. Harrison n-am cunoștință. **Mircea Izvernar – Caraș Severin :** piesa „Vanina" e interpretată de belgianul Dave. Originalul se intitulează „Runaway" (Fugarul) și a fost lansat în anii '60 de către Del Shannon. Despre „Teens", cu alt prilej. Spațiul... Mulțumesc pentru poză. **Iancu Rodica :** n-am știri noi referitoare la „Smokie". **Caius Rămneanțu :** n-am fixat încă data serii „Top-Orizont" deoarece sala în care preconizăm s-o ținem e în renovare. N-am renunțat, voi anunța data din timp. În privința calităților interpretative ale lui Yoko Ono, îmi mențin rezervele. **Popa Alexandru :** regret că nu pot răspunde cum aș dori rugăminții tale, pe care o înțeleg. Eu însumi lucrez cu materiale împrumutate pe cîte o seară. Te poți însă abona prin poștă la „Melodie" (R. S. C.), „Melodie und Rhytmus" (R.D.G.) ; „Jazz" (revistă cu rubrici diverse, Polonia). **Adam Rottinger – București : Pat Benatar (în foto)** a obținut într-adevăr premiul Grammy, fiind socotită drept „cea mai bună voce feminină în Rock" pe anul 1980. „Visage" e un grup francez și – fapt fără precedent – e prezent în topurile britanice cu... două piese ! **Puppy :** Formația Matchbox a preluat piesa „Over the Rainbow" din coloana sonoră a filmului „Vrăjitorul din Oz" cu Judy Garland, film ce a rulat și pe ecranele noastre.

Petru UMANSCHI

corespondența

Dan Devoia : După citatul pe care-l socotiți „piatră de inceput" a drumului dvs. „în căutarea spațiului poetic", ne-am fi așteptat la o cu totul altă poezie. Fiindcă în acel citat termenul fundamental este „sugestia", socotită „definiție" și „măsură" a poeziei. Or, textele dvs. sînt cu totul opuse acestui principiu. Sînt, adică, declarative. Spun exact cît spun, fără să sugereze ceva în plus, fără „să exprime puțin și să sugereze enorm". Iată : „Iubește animal / ce te autoproclami : Om ! / în numele superiorității tale. Iar de nu poți, omule / proclamă-te animal, în numele... inferiorității tale !" Dincolo de contradicția dintre principiul poetic adoptat (cred că n-ați înțeles nimic din citatul reprodus), vă aflați și pe o poziție atît de simplistă în privința omenescului, încît dispare orice șansă a poeziei, în principiu, zic. Nu pot prevede ce se va întîmpla, cîteva zbateri de gînd (în **Implinire**) și, uneori, suave pilpîiri afective pot purta condeiul spre alte rezultate. **Dorel Silvania :** Un scris ciolănos, neîngrijit, era să ne îndepărteze de manuscrise. Dar „Ochi de zăpadă" și „Pasărea de argint" (minus ultimele două versuri) sînt două poezii care izbutesc să comunice un fior, o neliniște adevărată. Ar fi bine să aveți în vedere aceste poezii atunci cînd veți scrie altele și veți reveni. **L. P. Chibrit :** Nu sîntem o revistă umoristică, dar epigramele ne-au reținut, le-am arătat și lui Ion Velican, care s-a amuzat și zicea că, nefiind fumător, nu duelează cu un chibrit ! **Aldea C. Alexandru :** „Vulpea secretară" e o fabulă izbutită. Revista noastră însă nu poate publica decît extrem de rar lucrări satirice, nefiind o revistă de acest profil. V-ați putea valorifica însă lucrările prin intermediul unor culegeri publicate, de pildă, de cenaclul literar al sindicatelor din Timișoara. **Mio :** O fi ceva dincolo de dincolo, dar ce se poate înțelege din aceste versuri : „Iată altarul de cristal, / de aici se lansează jertfa umanității, către spații ! / / Amintește-ți, ochi de copil ; / și jucării de plumb topit / să nu-ți mai faci, niciodată". **Cornel Cristea :** E adevărat, în general, cititorul ia contact doar cu părerea noastră, fără să cunoască și textele primite. De aceea, după cum veți fi observat, probabil, în ultimele corespondențe, dăm, pe cît posibil, și citate din manuscrisele primite. Fără îndoială, rubrica e mai interesantă, pe de o parte, iar pe de alta, cititorul poate cîntări mai bine justețea părerii noastre. **Daniel Armeniu :** Prozele trimise au un „șmac" reportericesc care n-ar strica la o adică. Condeiul nu e străin de o experiență în materie, dar e de mirare cît e de nepăsător față de gramatică. **Matei Hărman :** „Un con de brad" e o poezie de un nivel onest ; dincolo de ea întrezărim un om duios. **Bogdan Vibăr :** „Ne mințim de cele / mai multe ori și / pretindem / că sîntem / și buni / și frumoși / și drepți / ca niște catedrale / de lumină". Ce-ar fi fost dacă n-ați fi așezat cuvintele unul sub altul „Poezia" e promițătoare. Reveniți. **Ana Codreș :** Să sperăm că, de-acum, fiind vorba de o capitală de județ, la Călărași, revista „Orizont" va sosi cu regularitatea cuvenită, cînd e vorba de presă. Am primit tot ce ne-ați trimis și n-ar strica să ne trimiteți și cîteva date despre dvs. Ultimele două poezii indică clar o evoluție. **Sabin Selagea :** Am predat manuscrisul tovarășului I. D. Teodorescu. **Gheorghe T. Udrea :** Am primit poeziile însoțite de scrisoarea adresată... poetului **Geo Dumitrescu.** Poeziile ni se par ciudate, tare ciudate. E un amestec de imagini neobișnuite, care izbucnesc splendid din contextul unui hățiș de stîngăcii și banalități. Pînă la urmă, or fi normal să învingă cele dintîi. **Alexandru Măgereanu :** Spuneți lucruri adevărate știute. Atîta tot. (Noi n-am avut timp / Să ne creștem copii în pace, / Nici acum două mii de ani și mai bine / Nici în vremurile de-atunci și mai încoace..."). Cît despre traduceri... **Adelina Friedmann :** Sînteți la primele încercări poetice (presupun) iar sugestiile (sfaturile) pot avea efect doar pe terenul unei oarecare experiențe în ale scrisului. Lecturile, încercările proprii vă vor fi de folos în continuare. **Claudia Coandă :** La fel. **D. Ama Rigor :** Scrisoarea și poezia (singura) sînt dovezi ale unui spirit adolescentin și inteligent. Trimiteți un grupaj de poezii. **Ramon Jivan :** N-ar trebui să vă puneți neapărat problema publicării... Important e că în cele trei poezii trimise se pot desluși, promițător, semnele unei înzestrări poetice. **Frunze de toamnă** e poezie izbutită. Reveniți cu un grupaj mai mare și cu cîteva date despre dvs., fiind posibil un debut în rubrica noastră. Puteți telefona la 33390. **Alexandru Valentin :** Poeziile trimise vă îndreptățesc să continuați. Evitați însă lucrurile forțate ca : „tigrii peregrini", „stau iar risipit pe sub pași" etc. Altfel, ne bucură faptul că urmăriți statornic revista noastră.

Vasile VERSAVIA

lecturi

Romulus Cojocaru

VORBELE VÎNTULUI

Ed. Cartea Românească, 1981

Dimensiunea fundamentală implicată în viziunea artistică a acestei cărți este **orizontalitatea.** Zarea mărginește un **cimp** tutelar, o întindere plană care absoarbe, plămădește și replămădește parcă întreaga materie : **Lasă-mă cimp ! Taie-mi respirația / Cu aerul tău, ucide-mă-n / Apele tale / Peste care trec norii. / / Dropiile descîntă cerul. / Leagă-mă cu greieri, / Cimp, / Scoate-mi ochii cu licurici (Rugă).**

Față de acest spațiu bidimensional (cf., totuși, prezența **păsării),** verticalitatea rămîne o simplă aluzie, desenată de zborul „terestru", al **fluturilor.** Oricum, distanța **cer – pămînt** e minimă, uneori aproape anulată. **Cerul e o haină pentru pămînt** (24), **iarba descîntă cerul** (20), între boltă și lut se țes, aidoma unor infinite contacte, firele ploii (69), **norii obezi** alunecă întotdeauna, în lentă și joasă planare, deasupra cîmpiei (47, 59) etc. Privirea e atrasă, mereu, spre ceea ce se petrece în preajmă ; într-un frumos pastel, vîntul însuși s-a lipit de pămînt sau s-a ascuns printre trunchiuri : **Inima îmi e bătrînă / De frunzele toamnei, de ape / Ascuțite și reci. / / Pînă în suflet, Cum pling frunzele moarte / Lîngă trunchiuri / /... Și vîntul, / Vîntul, / Ce fiară... !** Cît despre timp, acesta e greu de definit. El are afinități cu **inima** (195), poate fi **apă** (29) sau **pasăre** (69), în orice caz pare a evita și rotirea și curgerea : **Cu crengi arborii pilpîiau timpul / Din lună ; / Nu ascultam cum înflorește / Piatra, nu știam că timpul / Rătăcește în noi – uitam, / De mersul șarpelui, de coada / Păunului ; eram înlunați / Și ne odihneam / În odihna frunzelor, a tuturor apelor / Timpului.**

Orizontalitatea propune, drept substanță, **telurícul.** Într-adevăr, plantele (frunzele), animalele (între care **bivolii** și **furnicile** sînt, prin excelență, legate de pămînt) se dovedesc pasagere forme ale devenirii, ca, de altfel, și omul. Acesta e **pulbere, iarbă** (9). **izvor, fîntînă** (6), **piatră** (23) și – chiar – cîmpie dintr-o zare într-alta : **N-am știut că lăstunii au lăsat / Paznic în urma lor ; n-am știut / Că paznic e taurul băutor / De emoții, care în fiecare seară / Îmi calcă trupul pînă devin / Zare. Vine taurul, zic / Vrăbiile, Taurul, vine taurul, / Repetă ca un ecou / Distanța, de la mine la munte.**

Amestecul regnurilor, dispersia eului, expansiunea sa în peisaj, comunicarea nesfîrșită, prin nesfîrșite capilare, a tot ce există sînt expuse cu o convingătoare insistență **(Și inima bătea, Autobiografie, Picătură cu picătură, Numărăm** etc.). Se adaugă, spre a întregi profilul acestui volum de maturitate, notația precisă, exactă, surprinzătoare în sugestiva ei simplitate.

Eugen DORCESCU

O tînără plasticiană **arta amatoare**

Alexandrina Adeodata Caragioiu, elevă în clasa a XII-a a liceului de arte „Ion Vidu" din Timișoara, a îmbrățișat două ramuri ale artei : poezia și pictura. Dar nu despre poezia ei vom discuta astăzi, nici despre faptul că este membră a cenaclului literar „Ars poetica". Cu o mapă de picturi sub braț, constituind nucleul unei expoziții personale la Tormac, în cadrul Festivalului național „Cîntarea României", tînăra artistă încearcă o confruntare cu publicul. Și în cadrul liceului de arte ea a primit unele distincții pentru cîteva lucrări. Naturi statice cu obiecte de interior sau cu flori. Reținem diversitatea tematică, „Portret de muncitoare" și „Cu fusul

ne îmbrăca mama", unde ea își dezvăluie linia sigură a desenului și un anumit simț cromatic. Mai ales lucrarea „Bogățiile mării" se impune printr-un acut abur liric, poeta desfășurîndu-se aici în văpaia culorilor. Mica artistă vădește un curaj compozițional, lăsînd să se întrevadă certe aptitudini plastice. La viitoarele expoziții personale ale Alexandrinei Adeodata Caragioiu vom fi mîndri că am anunțat acest talent în formare încă de astăzi.

Damian URECHE

mapamond

ÎNTRE SAT ȘI ORAȘ (III)

Se știe că în ultimii cincizeci de ani numărul locuitorilor de pe planeta noastră s-a dublat, iar numărul celor care s-au mutat în orașe a crescut de 12 ori ! La începutul acestui secol în lume au existat în jur de 360 de orașe cu o populație de peste 100 de mii locuitori fiecare, în 1960 numărul lor a ajuns la 1500, iar astăzi, în numai 20 de ani, 2.000 de orașe de pe Terra au peste 100.000 de mii locuitori. Paralel cu acestea se mărește numărul megalopolisurilor, al căror număr era în 1970 de peste 150 (de la 1 la 10 milioane locuitori). Factori diverși acționează pozitiv sau negativ asupra formării omului și a sănătății sale. Altfel spus, mai întîi omul construiește orașul, ca apoi orașul să-l „construiască" pe om. Orașele de astăzi se transformă din ce în ce mai rapid în complexe uriașe de fabrici, întreprinderi și instituții. Suprapopularea orașelor dobîndește dimensiuni din ce în ce mai dramatice. În fața medicilor acestei ultime jumătăți de secol au apărut probleme cu totul și cu totul noi : cum să asigure condițiile necesare unei vieți sănătoase în marile orașe, cum să-i protejeze pe oameni de poluarea atmosferică și de zgomotul infernal al miilor de vehicole de tot felul ?

Una din marile probleme ale orașelor de astăzi o constituie apa. Dezvoltarea istorică a omului se află în legătură directă cu nevoia de apă. Este suficient să ne aruncăm o privire pe atlas, ca să ne dăm seama că aproape întotdeauna oamenii și-au construit orașele în preajma unor rîuri sau mări. Cum s-ar fi dezvoltat oare Parisul fără Sena, Londra fără Tamisa sau Viena fără Dunăre ? Marile orașe simt din ce în ce mai acut nevoia de apă. Rotterdamul, unul din cele mai mari porturi ale lumii folosește apa din albiile poluatului Rin. În bazinul Ruhrului nevoia de apă este atît de mare încît s-a recurs la un plan grandios : printr-un apeduct fixat pe fundul Mării Baltice, apa e adusă tocmai din Peninsula Scandinavă ! Cantitatea de apă într-un oraș de un milion de locuitori depășește 70 de milioane de metri cubi anual, adică 150–200 litri pe cap de locuitor, zilnic. Pentru producerea unei tone de celuloză sînt necesari 500 metri cubi de apă, iar pentru producerea unei tone de mătase artificială, 8 mii m. cubi. Conform unor prognoze, numărul locuitorilor în Europa va crește cu 30 la sută pînă în anul 2000, ceea ce înseamnă că nevoia de apă se va dubla. În centrele industriale dezvoltate, apa va deveni cea mai de preț materie primă ! Unii cercetători cred că, la ritmul actual de creștere, în 200 de ani, întreaga suprafață a uscatului se va popula ; și asta cu 6000–7000 locuitori pe kilometru pătrat ! Invazia marilor centre urbane a devenit de-a dreptul alarmantă. Din 53 de milioane de locuitori ai M. Britanii a anilor '70, numai 947 de mii (mai puțin de 2 la sută) s-au ocupat de agricultură ; restul de 98 la sută trăiesc în oraș, iar Londra însăși, împreună cu suburbiile, are mai mult de 10 milioane de locuitori. Demografii afirmă că la începutul celui de al treilea mileniu, 70 pînă la 90 la sută din întreaga populație a globului va trăi în orașe ; iar după o serie de alte calcule, deja în anul 2020 toată populația Terrei se va muta la oraș !

(VA URMA)

evrika!

- **Cuvintele de aur se toarnă în plumbul tiparului.**
- **Securea îi merge copacului la inimă.**
- **Minciuna are picioare scurte, dar de multe ori zdravene.**
- **De cînd avem un viitor luminos, nu mai stringem bani pentru zile negre.**
- **Mai rar, dar există și vînători de zestre... culturală.**
- **Cu aripi din șindrilă nu se ajunge departe, dar se intră în legendă.**
- **Înțeleg : jumătate cal, jumătate om ; jumătate femeie, jumătate pește. Dar cum o fi asta : jumătate viu, jumătate mort !?**
- **Cu secera lunii numai natura poate da gata lanul de grîu.**
- **Cei ce nu știu să înoate, rareori sînt mîncați de rechini.**
- **Deși nu era fumător, era îndrăgostit lulea.**
- **Cei ce știu multe bancuri, nu prea iau cuvîntul la ședințe.**

Ion VELICAN

(Urmare din pag. 1)

geniul fenomenului arderii", iar filosoful-poetician, Gaston Bachelard, în cunoscuta sa carte pe această temă, scrie : „Focul este intim și universal. El trăiește în inima noastră. Trăiește în cer. Urcă din profunzimile substanței și se oferă ca o iubire. Recoboară în materie și se ascunde, latent, ca o ură și răzbunare. Printre toate fenomenele, el este într-adevăr singurul care poate primi atît de net cele două valorizări : binele și răul".[10] Să mai prelungim puțin glosa de mai sus, de data aceasta privind forma violentă a focului, adică fulgerele. Despre Jupiter tonans, G. Durand scrie : „Există o funciară ambivalență psiho-socială a puterii executive. Jupiter și fulgerele lui, simboluri ale puterii, este Stator ocrotitor al bătăliilor, dar e în același timp Latiaris. Arcanus, Anxurus, preot și prezicător".[11]

Structurată pe un principiu de profund contrast, poezia **În codru,** ca atîtea altele din lirica lui Goga (conflictul fiind reperabil pînă și în structura cu totul exterioară a poeziilor, în numărul de strofe : Ovidiu Papadima a subliniat frecvența poeziilor cu număr impar de strofe – semnificațiile antagonice întîlnindu-se într-un punct cuiminant, unde se produce transferul). **În codru** debutează, muzical vorbind, cu un andante, trece la presto vivace, revenind în încheiere la un andantino lunar, cu semnificații de nădejde și vis mesianic ; vrem să spunem că partea finală rămîne cu ecouri de revoltă eliberatoare.

O altă poezie care vădește dialectica interioară a discursului poetic la Goga, format din **latență,** dezvoltată în contrariul ei, **violența,** deci schimbîndu-și „natura" și sensul este **Lăutarul.** Vaierul, durerea, „credința visării deșarte", „amarul nădejdilor moarte" se preschimbă în : „aprinsă scîntee", „vifor năpraznic". În asemenea poezii, discursul liric este de fapt un carmen naturae cu implicații mesianice, care își începe **pribegia** (alt topos al liricii lui Goga) cumulînd dureri ce vor izbucni în focul revoltelor : „De jalea-i răzleață va plînge amurgul / Și plînge-vor frații de-o lege. / Vor geme pe plaiuri izvoarele-n noapte/ Și-nceț grăitoarele unde. / Bătrînilor codri și-ar spune mustrarea / Iar codrii cu glas vor răspunde... / Pe rînd vor începe să freamăte brazii / Gătindu-și cetatea măiastră, / Și focuri pe creste pe rînd rumeni-vor / A bolții năframă albastră..." **(Lăutarul).** Fața nocturnă a imaginii se va prelungi și în regimul diurn, în care soarele va continua să întrețină viforul izbăvitor : „Cînd soarele mîndru din nori va purcede / Văzduhul senin să-ntretaie, / Aprinsă scînteia ascunselor doruri / Va arde cu munți de văpaie. – / Un vifor năpraznic cu brațe de flăcări / Topi-va în goana lui cruntă : / Din jalea pribeagă a strunelor tale / Măreață cîntare de nuntă !" **(Idem).** În paradigma

Mesianismul poeziei lui Goga

soarelui, ne simțim ispitiți să mai adăugăm un sens, din poezia **Noi.** În amplă și (aparent) copleșitoarea jale este cuprins totuși un „semn" al posibilităților de izbăvire : „Pe boltă, sus, e **mai aprins** (s. n.) / La noi bătrînul soare, / De cînd pe plaiurile noastre / Nu pentru noi răsare". Această ardere suprapotențată a astrului ceresc e un simbol al posibilităților revoltelor, dar are și o semnificație ce trimite la arhetipul mitic : Mithra este zeul lumii celeste (în **Vede**), zeu războinic (în **Avesta**), „Soare învincibil" (Sol invictus) în lumea mediteraneană și în cadrul armatelor.[12]

Între înălțare și putere există un izomorfism, ne spune G. Durand. Pe de altă parte, persistentul metaforism al tristeților și deznădejdilor, „hiperbola negativă nu e decît un pretext pentru antiteză".[13] Figurația durerii și a plînsului comunitar, „devitalizarea" de proporții cosmice sînt, de fapt, exorcisme, posibilități de dominare a acestora. Obsesia motivelor atestă, ca să zicem așa, „sinceritatea" izvorului lor ; orchestrarea, structurarea acestora vădește „arta", distanța și luciditatea poetului vaticinar în scontarea efectelor. Metafora obsedantă a munților dezvoltă contrastul originar, atît în nivelul unei lumi în agonie : „În voi își deșteaptă plînsorile ei / Frumoasa mea țară săracă", dar și în cel latent-răzvrătitor : „Vă arde rușinea în creștet, – ades' / Voi aspră porniți vijelie – / Și sufletul lacom vă soarbe atunci / Năpraznica voastră minie ! / Din urletul vostru sub ceriul aprins, / Din ploaia de trăsnete grele / S-o naște odată, plutind peste vremi, / Cîntarea cîntărilor mele !" **(În munți).**

Simbol al purificării și „învierii" ce va să vie pentru întreaga comunitate națională, focul arde sau (aparent) se va stinge[14] și în cei aleși să reprezinte și să călăuzească mulțimile, în firile vizionare și mesianice, în apostolii ideii naționale : „Și-n ochii tăi văd strălucind scînteie / Din focul mare-al dragostei de lege" **(Dascălul).** În viziunea lui Goga, semnificațiile ignice se intimizează, focul pecetluind destinul poetului-profet din clipa ivirii sale în vremuri grele pentru poporul său, fiindu-i emblemă pînă la moarte iar dincolo de stingerea fizică, semn heraldic al sensului cîntecelor sale mesianice. Paradigma este extrem de bogată și fără echivoc. Îi vom schița aici doar conturul. Predestinarea bardului este sugerată într-un cadru adecvat : „Demult, în noaptea cea dintîiie, / Cînd ochii lui au prins să vadă, /

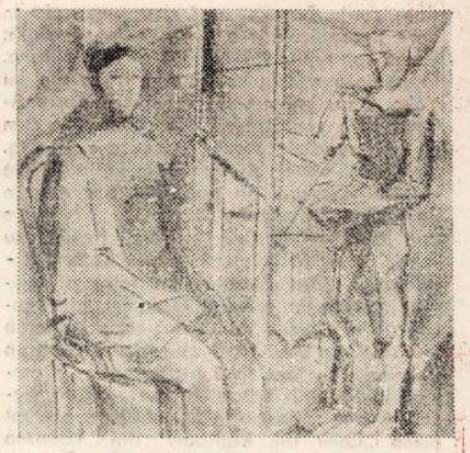

ION TENGHERU : „Atelier"

Era o noapte de baladă / Cu cer rănit de vijelie /.../ Iar din a norilor grămadă / Un fulger groaznic de minie / Se ascuțea în drum să cadă / Pe niște lanțuri de robie" **(Poetul).** Într-o altă artă poetică, cu titlul apofatic, **(Fără țară),** blazonul stirpei vaticinare revine : „Eu sunt un om fără de țară, / Un strop de foc purtat de vînt". În fine, **La moarte,** dorința poetului-luptător îndrumă ritualul spre aceleași semnificații de ardere : „La moarte nu-mi aduceți mie / Odoarele maicii biserici, / Nu vreau nici blinda armonie / Din trăgănatul cînt de clerici. /... Un foc aprindeți nebunatic, / Spre ceruri flacăra să-și suie, / El mi-a ars sufletul sălbatic, / Și lutul el să mi-l răpuie. / Într-o păgînă-mbrățișare / M-aprinde flacăra flămîndă...".

Fulgerul funcționează în imaginarul vaticinar al lui Octavian Goga și cu semnificații de iluminare, de maximă intensitate spirituală revelatoare de contradicții interioare originare și sociale ale eului poetic, ale unui homo duplex, despre care scriu, referitor la Goga, atît Oct. C. Tăslăuanu cît și Ovidiu Papadima. Mitul postgoetheean al sufletului dublu, devine la poetul transilvan „semn" al oscilației sale între entități socio-culturale – satul și orașul – ireconciliabile, polare. Procesul intuitiv, ca un fulger, luminează „prăpastia" din eul liric : „Un fulger și-a deschis cărare, / Cutremurîndu-mi pieptul șubred. Sclipirea lui înfricoșată / Mi-a luminat abia o clipă – și-am înțeles atunci, deodată. / Prăpastia ce port în mine. – Acolo-n piept încătușate, / Sunt două suflete dușmane... Străveche ura lor se sbate / Și mîndria, Roma, Constantinopol, Pointou, Genova, Veneția, Istanbul, Londra... după cum cei care-și doreau locul acela strategic din Mediterana dădeau năvală, făceau tranzacții sau îl cedau de bună voie... De pe urma lor au rămas niște povești – cum se întîmplă ades în provincie, cînd istoria trece pe la poartă – menite să aducă la același nivel întregul și partea... Bunăoară, pe la 1191, cînd lua sfîrșit prima dintre Cruciade, rege al insulei era Isaac Comnenul, descendent din marea familie imperială de la Constantinopol. Într-o zi, prinde de veste că îl va avea ca oaspete pe Richard Inimă de Leu, aflat în drum spre Ierusalim. Se fac pregătiri și, după o frumoasă tradiție levantină, Isaac Comnenul își primește musafirul cu mare fast, îl îndestulează apoi, temător, îi arestează suita. Lucru fatal pentru bizantin, căci Leul de Richard reușește să se salveze, să-l învingă și, fără să fi avut în intenție, să devină stăpînul insulei. După o guvernare de doi ani, va vinde dominionul Templierilor, de numele cărora se va lega, aici, cel puțin vinul negru „Grand Commandaria", în ale cărui ape își va afla, exemplar, sfîrșitul – ca ultimă dorință – unul dintre cavalerii osîndiți. În drum spre casă, fostul rege al Ierusalimului, Gui de Lusignan, nobil de Pointou, deprins cu locurile calde și aromitoare, cumpără de la Templieri insula și se instalează cu familia sa, pentru trei sute de ani, pînă cînd, după ce unul dintre descendenți va plăti o vreme tribut genovezilor, o va pierde în favoarea veneției lor aceștia, în 1571, o vor lăsa în stăpînire otomană... Trei veacuri mai tîrziu Ciprul va reveni leului Britanic...

...Pe străzile Limassolului, la Curium, la fortul Kolossi, la Templul lui Apollo, inspirînd cu putere aerul gros de miresmele portocalilor înfloriți, ori așteptînd pe malul peninsulei Gata să se mai nască o dată Aphrodita din spuma mării, peregrinul, chinuit de întrebări fără răspuns... va descoperi cîteva amănunte din priveliștile cipriote de azi. Întîi de toate localitățile miniaturale, cu vile și străzi curate dar aparent pustii, aflate în imediata apropiere a palmierilor și cactușilor, ca mai încolo, prin livezile cu citrice – peste care trec cu puțin acoperișurile plate ale caselor, cu hidrofoare și celule solare (!) – să întîlnească grupuri de oameni sporovăind molcom... Există aici un deosebit respect pentru tot ce înseamnă istorie cipriotă, cum și o tainică neîncredere amabilă a localnicilor față de oaspeți, preschimbată în generozitate frățească abia în clipa în care te văd numărîndu-ți mărunțișul de mils pentru a cumpăra un breloc (marca Hong-Kong) reprezentînd un canon al cruciaților...! Își va mai aduce peregrinul aminte de copiii vameșului, care, dincolo de orice lege, au urcat pe corabia străină, plîngînd în hohote, să-și caute tatăl... Amănunte oarecare dintr-un Paradis accesibil unde s-a născut cea mai frumoasă dintre zeițe și a murit cel dintîi legiutor înțelept...

Paul Eugen BANCIU

tea s-a trudit zadarnic o viață-ntreagă să le lege..." **(Prăpastie).**[15]

---

[1] Semnalăm, în acest sens, o interesantă interpretare a Elvirei Sorohan, **Mituri și simboluri în poezia lui Goga, Revista de istorie și teorie literară,** tom 27, nr. 3/1978, p. 429–438.

[2] Gilbert Durand, **Dualisme et dramatisation : régime antithetique et structures dramatiques de l'imagination,** 1964.

[3] Idem, **L'univers du symbole,** în René Alleau, **La science des symboles,** Paris, Payot, 1976, p. 268–269.

[4] Idem, **Structurile antropologice ale imaginarului, Univers,** 1977, p. 306.

[5] Frecvența conceptului-viziune e sesizabilă la o lectură cît de cît atentă, la Goga : „Dezleagă minții mele taina / Și legea farmecelor firii", „Dă-mi cîntecul și dă-mi lumina / Și zvonul firii-ndrăgostite" **(Rugăciune),** „Un cînt pribeag îmbrățișează firea" **(Dăscălița),** „Tu iar mă chemi împărăție-a firii" **(Lăcaș străbun),** „Lumina și cîntul nuntesc peste fire", „Drumeți ai poruncilor firii" **(Carmen),** „Eu sunt supusul firii înțelepte" **(O rază).**

[6] Constantin Noica, **Rostirea filozofică românească,** Edit. științifică, 1970, p. 43, 50.

[7] Gaston Bachelard, **La poétique de l'espace,** PUF, 1967, p. 168–173.

[8] Ovidiu Papadima (citat și de E. Sorohan) are temei să atribuie lui Goga și o „perspectivă voievodală" asupra codrului, asupra firii, în **Neam, sat, oraș în poezia lui Octavian Goga,** Fundația regală pentru literatură și artă, 1942, p. 59.

[9] G. Durand, **Structurile...,** p. 216.

[10] Gaston Bachelard, **La psychanalyse du feu, Gallimard,** 1968, p. 19.

[11] G. Durand, **op. cit.,** p. 170–171 (Cf. G. Dumézil, Mithra-Varuna, p. 60).

[12] René de Solier, **Arta și imaginarul,** Meridiane, 1977, p. 352.

[13] G. Durand, **op. cit.,** p. 150.

[14] Nivelul cel mai de jos al simbolisticii focului îl formează moartea viselor și a fulgerelor. Dacă Ștefan cel Mare și Moldova timpului său reprezintă și pentru Goga (ca și pentru Sadoveanu) linia de apogeu a apărării și afirmării românilor, dacă în contemporaneitate această vitejie s-a stins („Mărite Voevoade, – în țara ta azi / Și vise și fulgere-s moarte" **(De la noi),** rămîne în adînc speranța, **latența :** durerea și lacrimile „să spele oțelele tale" și să readucă pe eroul mesianic : „Atunci, cînd în soare din nou străluci-vor, / De sus din a ta-mpărăție / Crai tînăr, crai mîndru, crai nou să le-ncingă" **(Idem).**

[15] Și orașul se conturează tot sub însemnele focului, ca într-un tablou expresionist : „Nu simți orașul cum tresare sub turnurile de aramă ? / N-auzi vîrtejul lui năpraznic... / Nu-l vezi în haina lui de flăcări cu veșnica neadormire, / Cu sbuciumul atîtor patimi... atîta sete de mărire ? / Suflarea lui de foc mă arde, iar glasu-i mă opreste-n cale" **(Prăpastie).**

FRAGMENTE LEVANTINE

X. INSULA APHRODITEI

...Raiul e un fel de provincie, o așezare de mărimea unei insule, cu cîteva sute de mii de locuitori, cu o prezență palidă în istoriile altora, dar cu o vegetație luxuriantă. De altfel, în imaginația peregrinului de veac al XX-lea, insularul Paradis cuprinde aproape în exclusivitate o lume vegetală care-și domină oaspeții ocazionali prin arome, culoare, soare, liniște, evanescență tulburătoare de ierburi, ca în tablourile lui Rousseau Vameșul, unde, inofensive fiare cu priviri naive se strecoară ca simple pete de umbră arsă prin hățișurile verzi. Se mai știe că în acel loc s-ar fi născut Eva, și că, de la impulsul dat de ea, universul fericit s-a mutat într-o oglindă concavă ce micșorează totul în schimbul unei focalizări ideale a luminii în marginea neantului... Ciprul (numele insulei se pare că vine de la cuprul care se extrăgea de aici încă din vremea faraonilor), grație vegetației sale, a cerului continuu albastru, a bogățiilor subsolului și grădinilor de citrice și vil, a avut și privilegiul unic de a zămisli din apele mării, aproape de Limassol, pe Aphrodita... Un fel de bunică helenă a Evei, nepoată, la rîndu-i, a celebrei Isis, cea care alunecase peste vremile Pelasge și intrigăriile Olimpului învăluită în veșmintele abundenței vegetale, sub chipul Demetrei, ori folosindu-se de panaceul miresmei florilor de portocali și lămîi, leandri, rododendroni și iasomie, sub chipul Aphroditei, spre a-și atrage și pierde, prin iubire, atît dușmanii cît și pe ceilalți... Pentru semințiile de bărbați care au scris istoria, Ciprul a rămas un fel de „Rai strategic", așezat la mai puțin de o sută de mile de strania lume de cretă a Cappadochiei și de coasta Canaanului, Tyr-ului sau Arad-ului fenician... Scarabei egipteni, morminte feniciene, cetăți grecești, biserici bizantine, forturi cruciate și minarete turcești descriu apartenența acestui Paradis terestru la istoria lumii levantului, ca fragment aparte... N-a fost un vad al înțelepților, deși aici s-a născut Zenon stoicul și a fost înmormîntat legiuitorul Solon, căci, ca în orișice provincie, (și mai tîrziu), mai marii insulei s-au războit cu gurile prea slobode, cum a fost acel tiran al Salamis-ului, Nicocreon, care i-a amendat, în felul său și-al epocii pe Menedem, Asclepiades și Anaxarh aflați în peregrinare și mult prea siguri pe adevărurile lor... Dar, chiar și fără filosofi istoria a mers mai departe și Ciprul, fără a fi altceva decît un mic detaliu de civilizație, a continuat să-și schimbe capitalele de care aparținea : Memphis, Babylon, Tyr, Salamina, Athena, Persepolis, Alexan-

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1 Tel : 3-33-90, 3-33-76 Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 15 (681) 16 APRILIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

Dramaturgiei politice românești actuale

Între teatrul românesc actual și sfera politicului se poate observa un consens, asupra căruia piesele celor mai prestigioși dintre dramaturgi se exprimă decis. Momentul dramaturgic demonstrează o deschidere apreciabilă spre înțelegerea mai nuanțată a termenilor **teatru – și – politic ;** încep să iasă din scenă acele texte care, printr-o fotogenică raportare la nevoile clipei, se intitulau politice doar pe temeiul preluării ad literam în replică a unor propoziții ordonatoare în societatea noastră. O dramaturgie densă, substanțială și cuprinzătoare se nutrește dintr-un program de conștiință, dintr-o implicare autentică în problematica încinsă a lumii de azi, în puternica înaintare a patriei către idealul său inalienabil, către comunism. A interveni în viața de gînd și de fapte a omului de azi, prin intermediul literaturii dramatice, este o atitudine politică, ale cărei carate se verifică prin valoarea textului scris ; deoarece „temele majore", ori „personajele reprezentative", ca și „intențiile probe" nu satisfac prin ele însele menirile teatrului. Denumim teatru politic un teatru valid și sub raportul artisticității lui ; o piesă proastă nu cîștigă o altă siglă, indiferent de faptul că este, ori nu, jucată, indiferent de declarațiile de intenție ale autorului ei. Ea nu este pregătită să lase vreo mărturie durabilă despre vremea noastră, ea nu răspunde contemporanilor pe nici una dintre căile spre conștiință.

Dramele istorice și actuale ale lui **Dumitru Radu Popescu,** farsa istorică, sau monodramele lui **Marin Sorescu,** comedia satirică pe care o scrie **Tudor Popescu,** dramaturgia lui **Paul Cornel Chitic,** teatrul lui **Mircea Săndulescu,** pledoariile pentru speranță din piesele antifasciste ale lui **Romulus Guga,** replica acidă din teatrul lui **Paul Everac,** dramaturgia lui **Theodor Mănescu,** teatrul lui **Mircea Bradu,** scrierile lui **Horia Lovinescu** conțin materia politicului, într-o diversitate de apeluri la adevăr, rațiune, răspundere civică, morală pentru destinele istoriei și omului în interiorul istoriei – astfel încît, creația lor se înscrie exemplar în politica noastră în contemporaneitate. Esența militantă a demersurilor dramaturgice e lesne de descifrat în **opere ;** niciodată detectabilă, decît artificial, fastidios, în superficialitatea conjuncturală a subproduselor literare.

Dramaturgia despre care vorbim în ideea de a afirma existența unui teatru politic românesc, își asumă verbele sferei politicului implicîndu-se în destinul lor : așa cum le-a reținut memoria istoriei, așa cum le prefigurează programele societății moderne și revoluționare ale României de azi. Istoria are, oricît ar părea de ciudat, dreptul să elibereze acte de proprietate asupra adevărurilor sale mari ; ele revin popoarelor, iar popoarele își revendică istoria prin conștiințele capabile s-o verticalizeze. Demnitatea unei culturi se află cunoscută de istorie, ca un drept al celor ce construiesc vremile, căci opera este și ea un edificiu, iar scriitorul lucrează slujind țeluri sociale.

Dramaturgia politică românească actuală cunoaște moduri personale, firesc diferite, de la un creator la altul, de la o piesă la alta, de a-și expune tezele, de a problematiza ; uneori cu o directete cutezătoare, alteori din perspectivă filozofică ; dar, relația precisă, fină, sinuoasă dintre epocă și drama autentică demonstrează și consensul de esență al dramaturgilor noștri, dotați să selecteze, să pună în ecuație teatrală, să vorbească despre adevăr, rațiune, răspundere cu patosul, înțelepciunea, vigoarea proprii poporului acesta.

Dramaturgia politică românească actuală investighează trecutul, angajat, pentru a instaura în contemporaneitate permanența, sentimentul românesc al istoriei să afle prezent în piesa care dezbate evoluția societății de azi. În aceste piese care sînt momente de vîrf ale culturii românești de azi, recunoaștem atitudinea politică a unei întregi dramaturgii ce reprezintă, după părerea unui critic, „sfera cea mai activă și mai cuprinzătoare de exprimare a patriotismului și militantismului politic și civic".

Dedicăm numărul de azi al revistei noastre dramaturgiei politice românești actuale.

Antoaneta C. IORDACHE

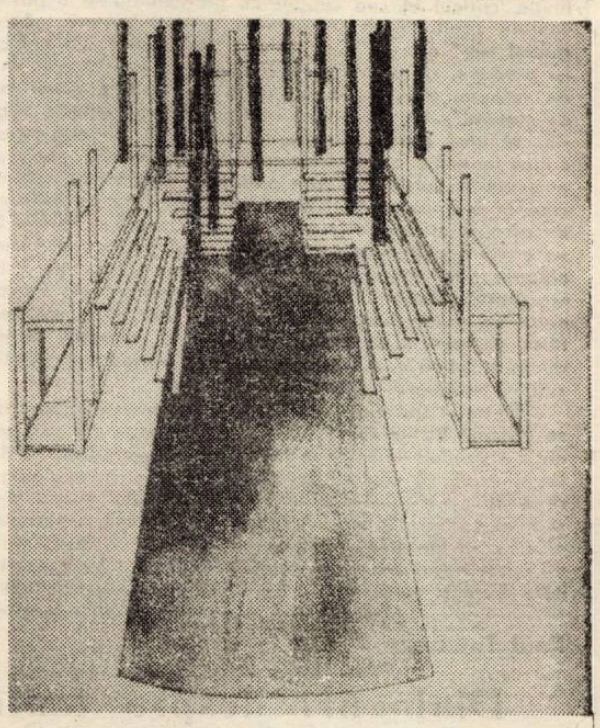

B. ȘT. DELAVRANCEA : „Viforul" (proiect de decor)

În acest număr dedicat dramaturgiei românești contemporane semnează : A. C. Iordache, Mira Iosif, Mircea Mihăeș, Marilena Calistru, Ileana Berlogea, Stelian Vasilescu, Ioan Ieremia, D. R. Popescu, V. E. Mașek, Liana Cojocaru, Ion Arieșanu, Marius Mocanu, Simion Alterescu, Constantin Vișan. Interviuri cu Paul Everac, Leopoldina Bălănuță și Valeria Seciu.

Ilustrațiile : proiecte de decor ale Emiliei Jivanov, scenografă la Teatrul Național din Timișoara.

convorbiri

Cu PAUL EVERAC

Între atîtea preocupări grave ale vieții, ale actualității, pe o planetă zguduită de crize, de conflicte, cu ce chestionar te poți prezenta la masa de lucru a unui profesionist al replicii ?

– Cum ați actualiza expresia cronicarului despre oameni și vremuri ? Reușește omul acestui sfîrșit de veac, de mileniu, să domine vremurile sau se află încă sub povara lor ?

– Omul are, în momentul de față, în mînă mijloace cu care să se poată distruge pe el însuși. Niciodată n-a putut s-o facă la o asemenea scară. El poate pulveriza mîine planeta pe care stăm și cu ea întreaga istorie. Totul este dacă va găsi și găsește în continuare în el puterea de a se abține de la așa ceva, de a se lăsa dominat de aceeași rațiune care l-a pus și în situația de a cîștiga marele avantaj asupra naturii. Natura lui, natura lui interioară, este cea care trebuie acum, la rîndul ei, să fie bine stăpînită. Pe cealaltă am impresia că o cucerește pas cu pas pînă la limite, aș zice, cu totul și cu totul primejdioase. Dar dacă rațiunea lui internă rămîne stăpînită în proporția care s-ar cuveni de la acest rege al creației, de la această încoronare a evoluției naturale, atuncea putem fi încă liniștiți multă vreme.

– Care considerați că este rolul artei, al culturii, al frumosului, al umanismului deci, în stăpînirea acestei naturi atît de rebarbative a omului ?

– Mai întîi să-i dea omului un anumit gust al vieții și un anumit model, ca să zic așa, de umanitate. Eu am sentimentul că acest model se lasă foarte mult aproximat în toate culturile și în toate zonele de desfășurare umană. Noi avem cîteva principii directoare care pot să-l configureze, dar ele constituie doar scheletul a ceea ce trebuie complinit prin acțiunea directă asupra sufletului omenesc. Această acțiune este la rîndul ei cîmpul de bătălie al multor factori sau, mă rog, sufletul omenesc este cîmpul de bătălie al multor factori, între care fără îndoială și arta. Un om stăpînit de idealurile culturii ciasi- ce și de idealurile revoluției moderne este un om care-și poate găsi în sine însuși justificarea pentru o poziție echilibrată față-n față cu lumea. Un om pentru care nu există, prin cultură, nici un fel de inhibiție, va fi totdeauna un element nesigur. Sociabilitatea ca și socialismul presupun existența valorii ideal-morale și arta încearcă să edifice și ea un asemenea șir de valori. În privința asta valorile umaniste au un rol, aș zice, convergent și important în edificarea sentimentului de temperanță, de echilibru, singurul care ne garantează existența.

– Care dintre oamenii întîlniți în realitatea contemporană vă solicită interesul creator la ora actuală ?

– Întîlnesc oameni pe care-i întîlniți și dv., pe care bănuiesc că-i cunoașteți tot așa de bine cum îi cunosc și eu, din care se desprind o sumă-ntreagă de trăsături, unele dintre ele, cele mai pregnante, în direcția unui progres social general, altele în oarecare divergență cu această axă și, din cauza asta, complicați într-un fel, nu numai în ei înșiși, dar și în raport cu semenii lor. Fără așa ceva, fără aceste conflicte inerente discrepanței dintre oameni și discrepanței dintre idealurile lor și mijloacele de a le realiza prin ei înșiși, sau prin societatea în care se găsesc, n-ar exista progres. Din fericire, toate aceste frămîntări pot să dea în cele din urmă sentimentul unui **excelsior,** al unei lupte pentru mai bine. Și progresul cam asta este : o tendință ameliorativă.

– Cu ce note de noutate îl surprinde pe creatorul din dv. omul acesta ?

– Acest om mi se pare a avea un sentiment de mai mare degajare în fața vieții. Un sentiment de oarecare emancipare de prejudecăți, prejudecăți care au constituit multă vreme o anumită frînă, mai ales cînd erau conturate în zona religioasă, în zona superstițiilor. Ei bine, aceste prejudecăți s-au relaxat și omul a devenit, chiar de la vîrstă fragedă, foarte degajat. El este în contact cu o noosferă, cu o **lume de idei** care îl populează aproape tot timpul, care-l bombardează, aș zice, tot timpul și reactivitatea lui la aceste idei se traduce prin faptul că fondul lui aperceptiv este mult mai mare decît acela al generației dinainte. De aicea sînt consecințe în special în ce privește concepția lui despre lume. Nu totdeauna el are timpul să echilibreze acest progres din ordinul cunoștințelor și informațiilor pe care le capătă despre lume cu **trăirea lor ca valori** și din cauza asta se nasc și unele dezechilibre, în sensul că morala lui rămîne puțintel tributară, puțintel descoperită în fața șocului noutății. Dar asta este o chestiune de, cum să spun eu, echilibrare a timpilor, de **cronaxie.** Aceste cronaxii se vor îmbunătăți, e de sperat, și oamenii pe măsură ce progresează într-un domeniu fizic, vor ști poate să își adjudece și progresul moral pe care acesta îl comportă.

– Din păcate, viața naște în permanență noi prejudecăți.

– Mai întîi, există, legată de emancipărea de care vorbeam, o instalare a unor oameni foarte repede promovați dintr-o situație în alta, o instalare într-un sentiment al răsfățului vieții, pe care vor să și-l apere prin toate mijloacele și uneori prin mijloace mai puțin cinstite. Au căpătat prejudecata că li se datorează totul, că societatea este o abstracție care trebuie să rezolve toate problemele din afara lor și că, de fapt, ei nu pot să fie decît **beneficiarii** unui progres general. În asemenea situație, progresul are toate șansele (sau mai exact nesansele) să întîrzie, pentru că acești oameni, care în mod normal ar trebui să pună mîna pe instrumentele de progres și să le agite într-un mod folositor, nu agită decît micile și acrișoarele

Constantin VIȘAN

(Continuare în pag. 8)

cronica literară

Mircea Ghițulescu

„Alecsandri și dublul său"

Ed. Albatros, 1980

Contribuția decisivă adusă de exegeza regizorală în îmbogățirea „caragialeologiei", a determinat extensia considerabilă a bibliografiei respective – ultimii ani fiind marcați de o adevărată competiție între cercetarea scenică novatoare și ceo aplicată literar critică. Din păcate rămînem încă mult îndatorați predecesorului său. Alecsandri, din a cărui operă vastă doar porțiuni (mari) au fost cu îndrăzneală revalorificate scenic : destule pete albe rămîn încă pe harta întinselor sale teritorii literare. **„Dacă n-ar fi fost Alecsandri în teatrul românesc, numai Caragiale mai putea fi Alecsandri"**, remarcă însă, într-o axiomatică definiție, criticul Mircea Ghițulescu propunîndu-ne o pasionantă aventură spirituală în străbaterea acestor teritorii. **„Alecsandri și dublul său"** este în acest sens o „reparație", un act cultural ce își propune, cu o îndrăzneală aliată cu subtilitatea, în judecata de valoare, să șteargă imaginea standard a **„unui mare autor de manual"**, înlocuind-o cu realitatea **„unui univers original, produs al unei conștiințe estetice coerente"**. În categoria pe care critica engleză o denumește **„eseu informal"**, adică **„liber"**, în perspectiva criticii noi care operează curent „transplantul" clasicilor în contemporaneitate – analizîndu-i cu un instrumentar fin, de precizie și de provenință univoc actuală – Mircea Ghițulescu ne oferă o carte pasionantă prin originalitatea analizei și seducătoare prin bogăția informațiilor, manipulate cu distincția cunoscătorului teatrului modern contemporan. Un comparativism, nutrit de solide judecăți critice, pertinent prin acuitatea asociațiilor, dă cărții o atractioasă perspectivă **culturală,** ca și independența stilistică a eseului, eliberat de prejudecăți estetice și clasificări temator-didacticiste.

Portretul spiritual al scriitorului, al acestui **„noroc istoric care se cheamă Vasile Alecsandri"**, se alcătuiește din tehnici moderne, criticul străduindu-se cu o inversunare cuceritoare (și deplin convingătoare), să implanteze problematica și tematologia operei în sfera de preocupări a dramaturgiei secolului nostru. Analiza „lașilor în carnaval", unde întîlnim farsa **„lumii răsturnate"** (motiv obsesiv, în literatura contemporană) duce la concluzia unui **„tip de umor bazat pe asocierea imprevizibilă între grav și derizoriu, între diurn și metafizic"** – asemănător **„celui practicat de Marin Sorescu sau Teodor Mazilu"**. În „Sînziana și Pepelea" se descoperă similitudini cu gustul secolului XX pentru **„actualizarea miturilor" : dragostea flăcăului pentru fata lui Papură-Împărat demonstrează „complexul vedetei, al starului"**, feeria e meticulos analizată în lumina imperativelor experimentului, sub zodia unei extreme libertăți creatoare : similitudinile compoziționale, cu **„Romulus cel Mare"** – oricît de paradoxală ar părea apropierea – conving, după cum **deconspirarea umoristică** folosită în tehnica cupletelor, ca și motivațiile didacticiste, nu conduc la o analogie inoportună cu efectele de distanțare ale teatrului epic. Critic lucid și pertinent, **Mircea Ghițulescu nu-l statuează pe Alecsandri** în încercări „protocroniste", dimpotrivă, cu fin discernămînt el ne arată că scriitorul reprezintă în literatura noastră modernă **„vîrsta copilăriei estetismului"**, dar, în același timp, uzualele asociații literare, desele rapeluri la arsenalul procedeelor contemporane, insistența asupra unor similitudini conceptuale – dau studiului său caracterul reconfortant al unui excurs dens în idei, punctîndu-și, tonic, demersul profund, metodic, analitic, în demontarea principalelor direcții stilistice ale inepuizabilei moșteniri „Alecsandri". Itinerariul critic are solide puncte de reper : comicul lui Alecsandri este văzut în dialectica evoluției sale, de la formele improvizate din „lorgu de la Sadagura", unde, de regulă, un „sumar ideologic" încheie rezumatele critice cu vădit mesaj, – la procedeele rafinate ale seriei „Chiriților" unde culminează o satiră a politicianismului „care fundamentează întreaga comedie românească". Personajul Chiriță, „fenomen de popularitate", deși nu are un capitol predominant în studiu, și chiar mai puține observații percutante decît ne-am fi așteptat, se arată cum și este, monumental și seduce capacitatea criticului de a glosa, aici, generalizînd, virtuțile materiei comice întrebuințate. Disecția **„ncturii culturale"** a parvenetismului Chiriței, radiografierea aspirațiilor ei spre o „altă civilizație", extind analiza, relevînd valoarea exponențială a acestui arhetip „al dezvoltării elementului burghez în societatea românească, „serialismul" personajului mărturisește net voința de constituire a unui univers dramaturgic autonom, „comedie umană" cu peceți specifice. „Dublul" analizei critice izbutește cu remarcabilă expresivitate să lumineze „fața" scriitorului, „prea des invocat drept „clasic", pe nedrept neglijat în reevaluările scenice contemporane. Un pariu critic cîștigat cu strălucire în argumentații, cu eleganță în formulări, o carte care fără îndoială va constitui prefața a numeroase noi spectacole Alecsandri.

Mira IOSIF

Paul Tutungiu

Dialoguri despre teatru

Ed. Junimea, 1980

Hotărît lucru, ne aflăm într-un ceas bun al cărților de interviuri. După încercarea lui Florin Mugur de a afla, în discuții cu o seamă de scriitori, cîte ceva despre tainele „profesiunii" care i-a consacrat, după sondajele în „biografia debuturilor" întreprinse de Dorin Tudoran printre colegii de breaslă, sau după excelentele **Ore franceze** ale lui Ion Pop, iată o nouă carte de interviuri precis circumscrisă unor repere ante-stabilite momentelor propriu zise ale convorbirilor. Cum devine limpede încă din bătăiosul „Avertisment", interesul celui care întreabă este canalizat pe teritorii precise, denotînd o grijă deosebită în conducerea interviului spre zonele care au fost dinainte alese de Paul Tutungiu. Se prefigurează, din întrebări, dar mai ales din răspunsuri o posibilă încercare de a oferi, dacă nu chiar o teorie (fie ea și una ... mozaic) asupra teatrului, măcar o imagine, să-i zicem, „practică" despre ceea ce cred o seamă de oameni implicați în problemele teatrului, despre această atît de contradictorie artă.

Cartea este divizată în trei mari capitole, urmărind fiecare în parte o anumită problemă referitoare la metamorfozele acestui miriapod, greu definibil în așa fel încît să nu fie uitat vreunul din aspectele ce-l pot caracteriza în cel mai înalt grad, la un moment dat.

În prima secțiune, o incursiune în **istoria și teoria teatrului,** un dialog cu profesorul Romulus Vulcănescu rediscută aspecte ale originii teatrului folcloric, tipologia (actuală) a acestuia și șansele sale de pătrundere în teatrul cult al acestor zile.

O subsecțiune a acestui capitol se ocupă de problemele teoretice ale teatrului cult. Răspund personalități ale dramaturgiei actuale, critici teatrali, în general oameni care pot fi surprinși în dubla ipostază de creatori și comentatori de teatru. Întrebările lui Paul Tutungiu nu sînt însă de natură de a suscita doar mărturisiri pe marginea procesului creator. Dimpotrivă, el pare interesat și de lucruri în aparență îndepărtate de faza de laborator. Valentin Silvestru, de pildă, face o interesantă incursiune în scurta istorie a cronicarului de teatru. Profesiunea de critic teatral este considerată a fi într-un moment de cumpănă. Momentul actual este definit de V. S. ca fiind unul al „abilității criticului ca profesionist". La fel, se încearcă o tipologizare, sau, mai degrabă, o re-definire și autorizare a cronicii dramatice ca specie a jurnalisticii înțelese ca activitate meta-literară. Din acest punct de vedere, cronica dramatică „este o specie jurnalistică atunci cînd apare într-un cotidian de mare tiraj, care se adresează tuturor cititorilor, și nu numai specialiștilor. Ea are a se integra necesităților ziarului privind informarea unui număr mare de spectatori". Viziunea integratoare e vizibilă și în interviul cu Traian Șelmaru, care consideră meseria de cronicar dramatic parte componentă o „mișcării teatrale".

O a doua secțiune a cărții, sub titlul **Filozofia teatrului,** conține un admirabil interviu cu Henri Wald. Dialogul se centrează în jurul unor aspecte de filozofie a teatrului, adică referitor la șansele sale de a exprima adevăruri general valabile. Incitante sînt considerațiile pe marginea principalelor forme de comunicare teatrală. Între acestea, **dialogul,** urmărit în descendență strict filozofică, deține un rol aparte. Considerațiile profesorului Wald vizează o abordare comparatistă asupra relației teatru-filozofie. Pentru el, teatrul este în primul rînd o **reprezentare,** deci o nouă variantă a realității, capabilă de metamorfoze ținînd de vitalitatea intrinsecă a organizării sociale : „Viitorul ne va pune cu siguranță în fața unui șir de reprezentații dramatice, în măsura în care societatea, prin dialog, va fi capabilă să-și continue existența".

În sfîrșit, a treia parte a cărții, intitulată **Creația teatrală contemporană,** se axează în jurul acelorași probleme enunțate mai sus. Coerența viziunii asupra fenomenului teatral (indeosebi contemporan) este dată de insistența asupra problemelor dezbătute mai înainte la nivel pur teoretic. De data aceasta, practica dramatică se va dovedi aptă, din unghiul creatorilor, să valideze aspectele postulate de cei chemați să judece ansamblul (și părțile) fenomenului dramatic. Obsedantă rămîne o aceeași problemă : soarta dramaturgiei, legată de contextul mai larg de manifestare a spiritului creator.

Remarcabilă sinteză de păreri asupra dramaturgiei contemporane, cartea de interviuri a lui Paul Tutungiu e un document al receptării actuale a genului dramatic și a necesarelor sale reflectări în conștiința celor chemați să le propage.

Mircea MIHAIEȘ

---

viața asociației

● **În cinstea Aniversării P.C.R.** a avut loc la Oficiul pentru studii pedologice și agrochimice din Timișoara o ședătoare literară cu participarea lui Anghel Dumbrăveanu și Ion Dumitru Teodorescu. ● **Ion Arieșanu** s-a întîlnit la CASA STERIJA, din VIRȘEȚ, R. S. F. Iugoslavia, cu un public iubitor de literatură. Întîlnirea a prilejuit un fructuos colocviu între scriitori și membrii „COMUNEI LITERARE VIRȘEȚ", precum și lecturarea unor fragmente din scrierile autorului. Cu acest prilej, poetul și traducătorul **Petru Cârdu,** redactor al „COMUNEI LITERARE VIRȘEȚ", a jalonat cîteva elemente și date din viața și creația lui Ion Arieșanu, citindu-se apoi două fragmente literare, în traducere sîrbocroată, din lucrările autorului. ● **TREPTE II.** „Lépcsők", a doua culegere de texte a cenaclului „Fronyó Zoltán" este dedicată celei de a 60-a Aniversări a partidului. Îngrijită de Bólint-Izsák László, antologia, prefațată de Anghel Dumbrăveanu, secretar al Asociației scriitorilor din Timișoara, cuprinde genuri și specii variate de literatură și publicistică, aparținînd atît profesioniștilor cît și amatorilor. Calitatea materialelor, bogăția tematică și profunzimea lor le situează pe o ... treaptă mai sus față de ediția precedentă. Așadar, versuri de Eszteró István, Horváth Sándor, Guliás Ferenc, Márton István, Kiss András, Illés Mihály, Fülöp Lidia, traduceri din lirica lui Geo Bogza, Anghel Dumbrăveanu, Nikolaus Berwanger, Irene Mokka, Franz T. Schleich, semnate Gherasim Emil, Schiff Julia, Scharf Erika. Ludwig Schwartz apare în maghiară, ca și Svetomir Raijkov (tradus de Iovanovics Dobrivoj). Creații în proză, B. László Ildikó, Bárányi Ferenc ; Billédy Ilona semnează lucrări personale și traduceri din Franz Liebhard ; omagierea lui Bartók Béla și marcarea unui deceniu de activitate a corului timișorean care-i poartă numele, condus de Csizmarik László. ● Tot în cadrul cenaclului maghiar, o ședință ieșită din comun, ocazionată de o nouă apariție discografică : poezii de autori maghiari clasici în lectura lui Sinka Károly. Audiții, comentarii, recitări au avut loc cu acest prilej. ● Anghel Dumbrăveanu s-a întîlnit cu studenții anului IV de la Facultatea de filologie a Universității timișorene. După medalionul prezentat de lect. Stela Mirel-a urmat un amplu dialog dintre studenți și poet. În încheiere Anghel Dumbrăveanu a citit din poezia sa.

Lucian BURERIU

echo

Recent a avut loc sărbătorirea unui an de activitate a Cenaclului literar „Eftimie Murgu", de pe lîngă Ocolul silvic din Bozovici (condus de ing. Mihai Vrăbete și de prof. Iosif Băcilă ; președinte de onoare, Ion Marin Almăjan), manifestare la care au participat scriitorii timișoreni Ion Marin Almăjan, Petru Novac Dolângă, Aurel Turcuș și Vasile Versavia, cărășenii Ion Crișan, Ilie Ștefan Domașnea, Ion Florian Panduru și George Șeitan. Aceștia au citit din creațiile lor și au întreținut un util dialog cu gazdele despre munca de creație și despre activitatea cenaclului bozovician. Totodată, de o analiză atentă s-au bucurat poeziile citite de cenacliștii de aici : profesorii Iosif Băcilă, Constantin Teodorescu și Nistor Gherman, elevii Adrian Bădescu, Crenguța Damian și Maria Almăjan. Cărțile de debut, ale cenacliștilor din Băile Herculane, **„Sărbătoare tîrzie"** (proză scurtă) de Ion Florian Panduru și **„Umbletul fîntînarului"** de Ilie Ștefan Domașnea, au fost prezentate de Ion Marin Almăjan și de Petru Novac Dolângă.

A. T.

---

consemnări

„Teatrul de toate zilele" de George Genoiu

Ed. Junimea, 1980

„A dobîndi cultură și metodă înseamnă a învăța de la început a.b.c.-ul profesiei. Poziunea, inteligența, cultura și metoda". Iată un motto posibil al unui cronicar care pledează pentru statutul nou al „criticului de teatru=instituție cu program", într-un moment de certitudine a dramaturgiei și artei spectacolului românesc Centrul fierbinte al acestui volum este susținut de tonul curajos cu care autorul abordează o seamă de probleme specifice vieții teatrale. Desprindem cîteva leit-motive : împlinirea celor „trei lecții" (simțul măsurii, climatul intelectual și starea poeziei), condiționate de relația critic de teatru – repertoriu ; propunere pentru o conlucrare zonală a teatrelor, sistemul cooperării permițînd „un repertoriu conceput global care să configureze un profil de ansamblu derivat din profilul specific al fiecărui teatru". Nu întîmplător secțiunea a II-a a volumului cuprinde cronici pe marginea spectacolelor celor șapte teatre din Moldova (Bacău – 22, Bîrlad – 9, Botoșani – 11, Brăila – 2, Galați – 5, Iași – 5, Piatra Neamț – 16). Autorul, care sublinia necesitatea elaborării unor lucrări colective de teatrologie („istoria celor patruzeci de teatre continuă să fie nescrisă !!"), își aduce aportul substanțial prin această radiografie a teatrelor din Moldova asupra cărora stăruia și atunci cînd expunea „principiul cooperării". Pledoaria pentru schimbul reciproc de spectacole (în situația în care fiecare teatru realizează patru premiere pe stagiune) și pentru susținerea echilibrului valoric al zonei respective, prin schimbul de actori și regizori nu e o pledoarie „în gol". Ea este ușor verificabilă. „Materialul" îl constituie cele șaptezeci de cronici-probe mai sus menționate. Se reliefează problema marelui repertoriu și a dramatizărilor. Se estimează efortul fiecărui colectiv în afirmarea dramaturgiei originale (nu numai a autorilor consacrați, ci și a debutanților) și dacă aceasta coincide sau nu cu momente de **referință** ale artei spectacolului românesc. Se dezvăluie un punct vulnerabil : relația stabilită între regizor și trupă. În majoritatea cazurilor teatrele apelează la colaboratori, dar aceștia nu pot suplini directorul de scenă stabil, cel pe care teatrul „îl moștenește" de la înființarea sa (!). Contactul generației tinere de regizori cu aceste trupe rămîne o excepție. Un alt leit-motiv care traversează volumul este acela al artei actorului. Poate că la prima vedere invocarea lui Bacovia aici pare șocantă, dar argumentele autorului sînt viabile (se reproduc „Cubul negru" și „Dialogul de iarnă" din „Orizonturi noi", 1915), iar absența poeziei bacoviene din repertoriu ușor de depistat (un singur spectacol-recital „Clavirele plîng în oraș"). Autorul mai abordează succint probleme de teoria și tehnica dramei, contribuția criticii la dezvoltarea teatrului românesc, teatrul istoric și folcloric, educația teatrală a publicului tînăr, profilul dramaturgului „care trebuie să se determine din el însuși". Sînt reunite un set de cronici pe marginea unor spectacole ale Naționalului bucureștean, Teatrului Bulandra, Teatrului Giulești, Naționalului clujean și Teatrului dramatic Constanța. Reținem în special valabilitatea considerației asupra dramaturgului D. R. Popescu, care „va rămîne de fapt cel mai valoros dramaturg al etapei pe care o parcurgem" (vezi „Studiu osteologic al unui schelet de cal dintr-un mormînt avar din Transilvania") și sugestia referitoare la Blaga, nu „redescoperire", ci permanență repertorială. Volumul apărut în seria „Arlechin" a Editurii Junimea nu invită la o lectură pasivă, ci provoacă în rîndul celor ce conduc teatrul românesc, o dezbatere deschisă.

Marilena CALISTRU

Mircea Bradu — sau marea pasiune — istoria!

În țara noastră istoria s-a dovedit a fi un generos izvor de inspirație, mai ales în ultimul deceniu. O găsim judecată de Marin Sorescu în **Răceala,** cu admirație, dar mai ales cu luciditate în ipostazele ei eroice la români și parodistice în fostul Bizanț. O găsim descompusă în cele mai intime resorturi și legături, în **Capul** de Mihnea Gheorghiu sau, ca un sever examen de conștiință, în **Viteazul** de Paul Anghel. Are iz de baladă strămoșească sau de glumă populară, cu înflăcărări romantice, așa cum a scris Dan Tărchilă **Io, Mircea Voievod** sau cu anacronisme șugubețe precum în **Croitorii cei mari din Valahia** de Alexandru Popescu.

Istoria este prezentă și în opera lui Mircea Bradu, poate unul dintre cei mai consecvenți exploratori ai trecutului : „Consultarea ei continuă este o necesitate, nu o chestiune de conjunctură", mărturisește scriitorul într-o emoționantă confesiune intitulată **De ce scriu teatru istoric** (România literară, 8 aprilie 1976), precizînd totodată că ea este „oglinda vie în care ne vedem mereu, față în față, noi de o parte și cei ce au fost, de cealaltă".

„Cei ce au fost" înseamnă pentru Mircea Bradu în primul rînd oameni vii care au suferit, au căutat, s-au străduit să ducă lumina și libertatea pentru poporul lor, oameni pe care i-am uitat ; piesele lui fiind astfel în luptă cu timpul, cu uitarea, cu dispariția. De aici două elemente definitorii ale dramelor sale istorice, în primul rînd, documentația exactă, descoperirea adevărului cu orice preț, a tot ceea ce a fost, pînă la minuțiozitatea istoricului și a omului de știință ; în al doilea rînd, pătrunderea cu ajutorul poeziei în sufletul și gîndurile celor de odinioară, surprinderea eroilor mai puțin în ipostaze statuare și mai mult în cele ce au însemnat îndoială, căutare, frămîntare.

A fost printre primii care au dat la o parte noianul de comentarii răutăcioase sau eronate privitoare la viața și anii de domnie ai lui Vlad Țepeș în **Vlad Țepeș în ianuarie,** punînd accentul pe răspunderea omului de stat, a conducătorului politic, dar și pe neliniștea omului, pe clipele 'ui de cumpănă. Chipul acestui contradictoriu erou este acum cel mai bine cunoscut în modul în care l-a înfățișat Marin Sorescu în **A treia țeapă,** piesă în care istoria a devenit un monolog filozofic, dar înainte de răsturnările ironic-sclipitoare din piesa lui Marin Sorescu, enigmaticul personaj și-a găsit dreptul la atenție din partea noastră în drama lui Mircea Bradu.

„Am găsit apoi un alt nedreptățit al istoriei" ne spune Mircea Bradu, un „nedreptățit" de care nimeni nu s-a ocupat, dîndu-ne astfel prima piesă din dramaturgia noastră despre conducătorii români din Transilvania la început de ev mediu. În **„Noaptea albă"** vălurile întunecate ale necunoașterii au fost destrămate, ieșind la lumină vitejia acelor voievozi pe care i-o păstrat cronicarul, notîndu-le numele și faptele de vitejie încă pe la începutul mileniului nostru.

Poetului nu-i trebuie decît puține date pentru a reconstitui o lume, și Mircea Bradu știe să creeze oameni adevărați și eroi emoționanți și acolo unde lipsesc documentele, dar parcă i-a fost mai la îndemînă atunci cînd s-a adresat unei istorii încă vii în memoria noastră. **Hotărîrea** și **Inima** sînt nu numai lucrări care l-au impus în opinia publică, ci și piese definitorii pentru autorul lor.

Epopeea războiului pentru independență și-a găsit întruchipări scenice variate, începînd cu cele contemporane evenimentului, scrise chiar în fierberea anului 1877, terminînd cu cele recente dintre care s-au remarcat **Patetica 77** de Mihnea Gheorghiu, **Două ore de pace** de D. R. Popescu, alături de alte lucrări semnate de Dan Tărchilă, I. D. Sîrbu, Petru Vintilă etc. Dintre ele s-a remarcat însă prin echilibrul perfect, între exactitatea documentului și infiltrațiile omenescului, **Hotărîrea** lui Mircea Bradu.

Cîteva portrete de diplomați, ziariști, ofițeri, precum Atașatul austriac, Atașatul german, Atașatul englez, Atașatul francez, Nehoda, Blowitz etc. dovedesc capacitatea rapidă de caracterizare a unui personaj, rezolvarea subtilă a ecuației general-particular într-un portret dramatic ce trebuie să surprindă și trăsăturile profesiei sau categoriei, dar și pe cele personale.

Aceeași forță de evocare a unui moment trecut, dar cu infuzii subiective mai puternice avem și în **Inima,** istoria poetic-dramatică a memorandistului Vasile Lucaciu. Și aici intră în joc mai marii zilei, miniștrii și oamenii de stat din Imperiul austro-ungar, procurori și oameni ai ordinei, cu toate atributele locului și ale obligațiilor, dar pe prim plan avem curajul și puterea de luptă ale celui ce știa bine că trebuie să-și apere poporul.

Împătimitul de istorie este în primul rînd un om al prezentului, unul dintre acei oameni de teatru care trăiesc și respiră prin teatru. Scrie teatru, conduce și animă un teatru, și anume acela așezat la apusul hotarelor, la Oradea, aducînd în peisajul artei scenice românești nu numai entuziasm și pasiune, ci și un filon de romantism ce încălzește filele istoriei străvechi sau recente, scoțînd dintre ele exempie înflăcărate.

Ileana BERLOGEA

Despre teatrul lui Theodor Mănescu

Timp de aproape 20 de ani, numele dramaturgului Theodor Mănescu a apărut (întotdeauna al doilea) alături de cel al Silviei Andreescu. Prima oară — dacă nu mă înșel — pe un afiș al Teatrului Tineretului din București care le-a găzduit debutul în teatru cu **Semion Albac,** piesă în trei acte, care avea să vadă și lumina tiparului în revista bucureșteană „Viața românească" (nr. 10/1954). Au urmat apoi șapte piese scurte printre care **Răsfățații, Podul sau Curierul special, Unde-s marile iubiri ?,** mult jucate de formațiile de artiști amatori. Ne mai amintim de **Epoleții invizibili,** baladă în proză, lucrare nu de o foarte bună valoare artistică, dar jucată (conjunctura !) în patru teatre, profesioniste, de **Rustica,** zărită pe afișul Teatrului „Bulandra" și de comedia în două acte **Dragostea noastră,** prezentată la alte teatre. Nu puține din cele 13 piese datorate duo-ului Andreescu-Mănescu au fost premiate la concursurile de dramaturgie ale Radiodifuziunii noastre, două dintre ele cunoscînd premiere radiofonice și în străinătate : la Paris **(Unde-s marile iubiri ?)** și Bratislava **(Iubitul meu fără nume).** Șapte au fost tipărite (sau retipărite) în volumul **Drame și comedii** (1972), coperta acestei cărți fiind, de altfel, ultimul loc unde numele celor doi scriitori apare împreună. Teatrul — sub titlurile de mai sus (și sub altele nemenționate de noi), cu un mesaj clar, cuprinzînd un amplu evantai de o largă deschidere tematică, se inscrie, în întregime, sub semnul actului politic, făcut cu mai puțină sau mai multă pricepere în a scrie dramă.

Începînd din 1973 Theodor Mănescu își pune singur semnătura pe piese de teatru. Și o face de patru ori, de fiecare dată cu mult folos : **Casa de mode** (premieră, în octombrie 1973, la „Bulandra"), **Un proces închis** (apărută în revista „Teatrul", nr. 12/1975 și jucată sub titlul **Acum și în cele din urmă,** într-un spectacol ratat de tînărul regizor George Rada, la Galați, la sfîrșitul aceluiași an), **Excursia** (premieră absolută, mai 1976, la Teatrul din Bacău) și, în sfîrșit, **Noaptea pe asfalt** (a cărei premieră a avut loc în limba maghiară, la teatrul din Sfîntu Gheorghe, în 1978).

Theodor Mănescu scrie avînd parcă în fața cuvintele lui Vianu : **„Vreau să fac ceva, să fiu de folos. N-aș vrea ca lumea să se facă fără mine, fără ajutorul meu".** Și, cu fiecare piesă nouă, scriitorul izbutește, suportul estetic fiind tot mai accentuat. „Cea mai bună piesă a sa" — exclamau cîțiva cronicari după ce au văzut **Excursia** pentru ca după premiera românească a **Nopții pe asfalt** să citim : „Fără discuție, ne aflăm în fața celei mai bune piese a dramaturgului" (și se pare că așa este).

Lucrarea în care sînt puse față în față două lumi cu sisteme sociale diferite, prin două personaje, Magistratul și Adversarul și în care cel cu conștiința politică depășită pierde, ieșind astfel învingătoare o nouă lume care își cîștigă dreptul la viață **(Un proces închis),** piesa în care, pornind de la un conflict între copil și părinți, asistăm la o profundă dezbatere despre frumoasa și adevărata iubire de patrie, pledoarie în sensul umanismului promovat de partid **(Excursia,** cea mai jucată piesă a sa) și o dramă a conștiinței morale, devenită problemă capitală în luarea unei atitudini politice **(Noaptea pe asfalt)** toate trei ne obligă să-l privim pe Theodor Mănescu ca pe un scriitor de teatru matur care încearcă să dovedească prin pagini incitante, pe teme majore și de acută actualitate, că descoperirea adevărului este un act de imensă importanță politică. Autorul desfășoară confruntarea destinelor sale umane, inteligent și polemic, cu mijloace estetice convingătoare. De aceea dramele regăsirilor (sau ne-regăsirilor) umane ne impresionează și le acceptăm. Ultimele piese ale dramaturgului dovedesc un cert proces de depășire, personaje tot mai mult esențializate (un cronicar observa că Eugen din **Noaptea pe asfalt** „este tipul unui nou erou al dramaturgiei noastre de actualitate sau, în orice caz, prototipul pe care alții vor trebui să-l refa") demonstrează o certă știință a construcției dramatice. Prezentîndu-și o piesă, dramaturgul zicea : **„Din cînd în cînd, oamenii trag linie și adună sau scad. E cite o vreme a bilanțurilor".** Bilanțul ultimelor sale recolte dramaturgice, încărcate de impactul unor inovite mijloace de expresie artistică, este pozitiv.

Theodor Mănescu este contemporanul nostru, care, fără ostentație, dar cu decizie politică clară, contribuie la înviorarea teatrului românesc cu tematică de strictă actualitate. Așa cum avem nevoie de teatrul lui Chitic, Everac, Guga, D. R. Popescu, Tudor Popescu, Solomon, Sorescu tot așa avem nevoie de piesele lui Theodor Mănescu, scrise cu o salutară lipsă de declarativism, cu seriozitate și cu credință în sensurile socialiste. Scriitorul, al cărui teatru interesează tot mai mult pe cititori și spectatori, este ferm angajat în acțiunea pentru progres spiritual.

Ștefan VASILESCU

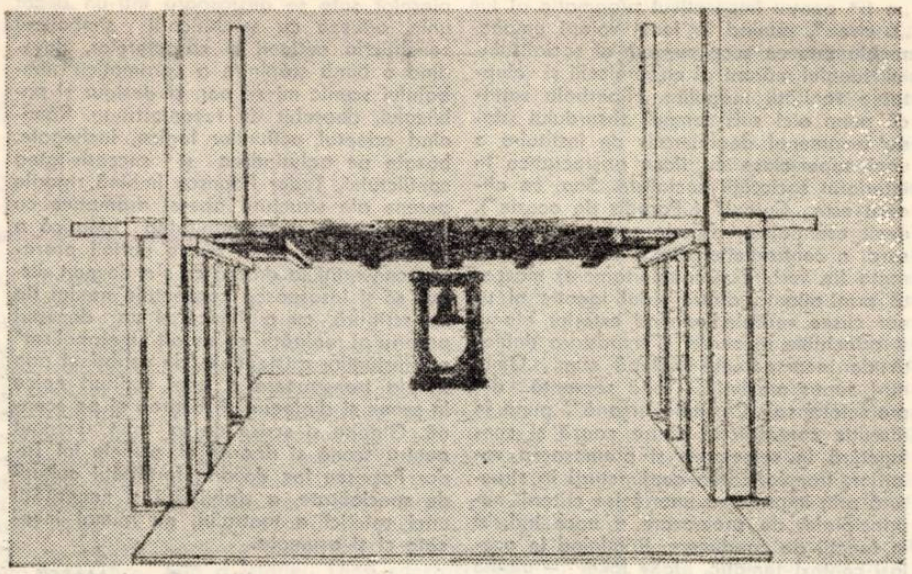

BERTOLT BRECHT : „Galileo Galilei" (proiect de decor)

PRELIMINĂRI

„Studiu osteologic asupra unui schelet de cal dintr-un mormînt avar din Transilvania" de Dumitru Radu Popescu acoperă o perioadă istorică situată între 1941—1965. Piesa are aproape două sute de pagini ; am ales aproximativ o sută pentru a alcătui o versiune scenică conformă cu intențiile noastre de spectacol. Din totalul scenelor scrise de autor am ales douăsprezece și dacă ar fi să alegem spectacolului un titlu inspirat de una din aceste scene, acesta ar fi „Mașina fericirii" sau „Vișine și caise". I-am propus și autorului această modificare. Nu vrea, ține la metafora ce o conține „Studiul"... De ce să nu recunoaștem, și noi ținem, dovadă sperăm să ne fie spectacolul. Și cu toate acestea, „Mașina fericirii" este, ar fi putut fi, un titlu pentru marea metaforă istorică a piesei, pentru aceea a spectacolului sigur, dar mai ales pentru gustul (în același timp ales și comercial) al marelui public.

Proiectul nostru nu conține o formă deosebită de formele pînă acum încercate. Fiecare piesă este un material unic, deci fiecare spectacol se va deosebi, necesar, de altul prin forma și unicitatea materialului din care-i croit. Fiecare material literar și toate formele scenice ale aceluiași regizor vor trece, inevitabil, prin rama mîinii sale luîndu-i amprentele. Sub această largă albie istorică pe care o sapă D. R. Popescu în mîlul timpului vom așeza un jgheab prin care deversăm numai acele ape ale vremilor trecute de care are nevoie moara noastră pentru a-și putea măcina grăunțele fiecărui conflict.

Așezăm întregul spectacol în jurul unui copac (un măr) iar, de jur împrejurul acestuia, vom crea un „spațiu ondulatoriu". Aceste două elemente fundamentale de decor își vor schimba înfățișarea și locul prin compoziția mizei, a unor elemente localizatoare sau utilitare și prin diversitatea funcțională, formală și compozițională pe care o realizăm cu o mașină (mașina fericirii : camion, dubă, tribună, autobuz etc.). Vom construi deci „o gură de rai", un loc cu sugestii mitice, sacre, dar și profane, idilice, în ale cărui limpezimi mașina apare ca un corp străin. Noi credem, împreună cu Lucian Blaga și D. R. Popescu, că veșnicia nu s-a mutat încă la oraș. Prin coroana acestui copac vom traversa toate anotimpurile. Ale anului, ale istoriei și ale omului.

În acest spațiu se vor consuma dramele timpului mitic, arheologic, psihologic, istoric și diurn, într-o largă metaforă încleștată de ghiarele „marelui mecanism" politic. Acest cimp poetic, creat de spațiu, va fi străbătut fulgerător de curenții alternativi ai leprei fasciste, de ideea sacrificiului mesianic, măreț și ineficient (ba chiar ridicol în plan particular), a patimi de a trăi pentru a iubi sau pentru a muri prostește sau martir, pentru a ucide sau pentru a da viață. Se va impregna cu spaimele și teroarea declanșată de un personaj lacom de putere ca Gilu ; de nevoia animalică, instinctivă de a distruge tot ce-i viu și frumos, a lui Bască ; de efectul mistic și imbecilizant al cultului personalității asupra individului, și de înțelepciunea naturii umane care, oricît ar orbecăi în eroare, își sapă cu încăpățînare de sobol drumul spre lumină, acolo unde-i veșnic Măria, adică Transilvania, adică născătoarea noastră.

Spectacolul trebuie să primească și o traiectorie arheologică, de concept științific prin neamțul Eduard, îndrăgostit de istoria românilor, de „viața" morților noștri, cu care ne vom întîlni într-o solidaritate ancestrală și istorică : „Cine are o conștiință istorică, nu e lipsit de morală" spune Eduard.

Dimensiunea ontologică și morală a spectacolului o creează personajul Măria, care, așa cum spune Vasile cel hăituit de toți, „nu se pricepe la istorie", dar o face prin fiecare gest al unei vieți ecumenice, prin altruism. În dragostea neclintită de viață și de oameni, fie ei nemți, unguri, sau evrei ; buni sau răi, pentru Măria, fiecare e roditor ca pămîntul din care vine și în care se întoarce pentru a încheia un ciclu. De fapt, conștiința Măriei este ontologică, totală, și prin asta, în ordinea mitului, primordială și superioară celei istorice, pentru că o conține matern. Conștiința Măriei tezaurizează și întreține ca o vestală principiul vieții, din moarte spre moarte călcînd și celor din morminte viață dăruindu-le „într-o dumnezeiască eternitate" românească. Măria este semnul, matricea eternității noastre. Lucrăm acest spectacol cu o sfîntă patimă ardelenească. Fiecare repetiție este pentru noi și o reîntoarcere printre oameni și ținuturile unde fluierul lui Iancu n-a tăcut nici o clipă. Pentru că noi la o chemare a lui am deschis ochii pe această lume și tot la chemarea lui ne vom duce acolo de unde mereu ne întoarcem.

Ioan IEREMIA

IONA ȘI TRESTIA

1

Un dramaturg care nu ascunde în burta lui un scriitor este ca un mire fără mireasă, dacă vreți, ca o bine făcută ciorbă, ca o nuntă cu sarmale și cozonaci, dar fără nici o bucurie, ca o nuntă moartă. Sorescu vine din Sorescu, dramaturgul din poet, poetul din dramaturg, neștiindu-se care dintre cei doi a fost primul, și neavînd nici o importanță... Apa, timpul, viața, moartea – sînt motive care-l obsedează și pe poet și pe dramaturg. Ceasul moare, timpul moare, apa e plină de primejdii ... Dar să-l ascultăm : „Ceasul s-a întors cu spatele la timp. / Era bolnav ceasul, și simțindu-și sfîrșitul, / Poate că s-a gîndit și el / La un rai al obiectelor care mor ...".

Ceasul a murit simplu, întorcîndu-se cu spatele la timp. Iar sufletul răposatului a rămas în preajma lui **trei zile**, să vadă cum continuă să-i crească părul și unghiile. Iona este cumva sufletul unei balene moarte, unor balene răposate, unui timp mort ? Ne întrebăm, nu dăm răspunsuri. Dar peștii sînt ei cumva fericiți în minunata apă în care-și petrec traiul, sau apa îi asuprește ? Balena, de-ar vorbi, ce-ar spune ? Ar putea spune Credoul ei : „Apa asta e plină de nade, / Tot felul de nade / Frumos colorate. / Noi, peștii, / Înotăm printre ele, / Atît de iute, / Încît părem gălăgioși / Visul nostru de aur / E să înghițim una, / Bineînțeles pe cea mai mare. / Ne punem în gînd o fericire, / O speranță, / În sfîrșit, ceva frumos / Și peste cîteva clipe observăm mirați / Că ni s-a terminat apa".

Oare balena care l-a înghițit pe Iona credea că și-a înghițit visul său de aur, nada cea mai mare ?... Și-a pus în capul ei de balenă o fericire, l-a ingurgitat pre pescar, și cînd colo a băgat de seamă că i s-a terminat apa și-a ajuns pe uscat ! Și poate nici Iona nu știe c-au ajuns pe uscat. Și alt pescar, stînd pe mal, îi tulbură balenei drumul, cu umbra picioarelor sale, drumul spre apa de unde a venit ... Și alt pescar, pescuiește balena în burta căreia se află pescarul Iona, așa încît nu se mai știe cine pescuiește pe cine, cine înghite pe cine în această fantastică și veșnică păpare a călăului de către victimă și a victimei de către călău ... Materia și moartea pe toate vor să le pape, materia și viața pe toate vor să le învie. Victorios rămîne doar gîndul, contemplarea facerii și desfacerii lumii. Căci între Geneză și Apocalipsă stă omul care cugetă, trestia gînditoare a lui Pascal.

2

Dintr-o burtă lichidă, a mării, s-a ivit o burtă de carne, solidă, a chitului, în care încape, fluidă, apa, în care se mișcă pești și peștișori, și ei cu burți în ei, și ei cu icre în ei – totul fiind un lanț infinit al vieții, al celulelor, un lanț al vieții și al nevieții, al începutului și al nesfîrșitului; o coloană infinită a vieții ...

O burtă, un om, o moarte în mijlocul burții, o înviere în mijlocul burții, un roi de icre, dacă vreți, icre roind în întuneric, viața rodind viață, începutul balenelor ce vor sfîrși înghițind sau înghițite de alte surate ... O burtă, o sferă înghițind altă sferă, un univers înghițind alt univers, la infinit ... Și în mijlocul acestui infinit, de la dreapta și de la stînga, de la Nord și de la Sud, omul, Iona, trestia gînditoare a lui Pascal.

3

Era un balaur mare pe care îl cinsteau babilonienii. Și regele a zis către Daniel : „Acesta este viu și mănîncă și bea, nu vei mai putea zice că și acesta nu este Dumnezeu viu ; deci închină-te lui". Iona nu se închină balenei, care era vie, ca lui Dumnezeu. Ea îl apăra de înec, ea îl purta peste ape, – dar lui nici nu-i trece prin cap că este o ființă nici măcar diavolicească ... Nici Daniel nu se închină balaurului. Îl omoară, arătîndu-i astfel regelui cărei ființe de nimic i se închinaseră oamenii regatului său. Iona nu se gîndește să ucidă chitul, el vrea doar să-și croiască prin pielea monstrului o fereastră, să vadă lumina și să poată ajunge la un liman.

Perseu o salvează pe Andromeda de un monstru marin, căruia trebuia să-i fie sacrificată, fiindcă mama ei îi lăudase frumusețea, supărîndu-l pe Poseidon, șeriful mărilor și oceanelor. Perseu ucide monstrul și se căsătorește cu Andromeda. În Cartojan aflăm că, pe steagul trimis de Ștefan cel Mare la Muntele Athos, era chipul Sfîntului Gheorghe doborînd balaurul. În folclor, Făt-Frumos, ajungînd într-un oraș lipsit de apă, îl ucide pe balaurul cu șapte capete ce se pripășise într-o fîntînă și nu lăsa pe nimeni să se apropie de izvor pînă nu i se da o fată să o mănînce. Cum am mai văzut, șarpele și-a băgat coada și prin rai și-a stricat rosturile rostuite.

În Cartea lui Iov, puterea balaurului este nemărginită, căci cine poate să-l prindă cu undița, ori să-i lege limba cu o sfoară ? Pescarii vor putea să-l scoată de vînzare ? Ridică-ți numai mîna împotriva leviatanului și vei pomeni de o asemenea luptă și n-o vei mai începe niciodată. Este o deșertăciune să mai nădăjduiești în izbîndă. Cine este atît de nechibzuit încît să-l întărîte ? De măreția lui se tem și valurile, carnea lui e ca piatra rîșniței, fierul pentru pielea lui este ca paiul, cînd se afundă, apele fierb, el e făcut să nu cunoască frica ... Northrop Frye notează : „Dacă Leviathanul reprezintă întreaga lume a păcatului, a morții și a tiraniei, în care a fost aruncat Adam, rezultă că urmașii lui Adam se nasc, trăiesc și pier înăuntrul pîntecului său. Așadar, dacă Mesia ne va salva ucigînd leviathanul, prin acest act ne va elibera din pîntecul său". Este Iona, pescarul nostru, Mesia ? Atunci măcar el ar ști asta. Atunci gestul său din final, cu șișul, acum interpretabil, n-ar mai avea nici un rost. Misiunea lui ar fi clară și el ar avea nevoie de niscaiva oameni prin burta chitului, pe care să-i salveze, ca odată cu ei să zăbovească omenirea de beznă. Nu, „Iona" lui Sorescu nu e o dramă creștină. Pescarul nostru nu este neapărat un erou mesianic intrat în burta morții și trebuind să moară, ca să reînvieze a treia zi ! De-ar fi așa, mesajul piesei ar fi didactic, n-ar rămîne deschis și nu ne-ar mai da nici o bătaie de cap. Am trage o linie și am face socoteala : în timpul celor patru tablouri, care au durat atîtea minute, autorul ne-a demonstrat cîte suflete pot fi salvate și cum ... Etc. Și am avea pe scenă o falsă tragedie, o prefăcătorie ! Căci am ști că în spatele pescarului oltean se află puterea cerească ce nu va permite pînă la urmă monstruosului nostru să se atingă nici de un firicel de păr de pe degetul cel mic și sting al iubitului nostru Iona ... N-ar fi primul caz de micșorare, de mistificare a unei tragedii posibile ... Finalul ar mîna eroul, sau i-ar cere autorului un alt episod, de reabilitare ... Eventual o altă piesă. Aceste lucrușoare s-au întîmplat și pe la case mai mari. Johannes Volkelt nu se sfiește să-l bage în această ciorbă chiar pe martirul persecutat crunt, Ulise, de către Poseidon – fiindcă noi știm totuși că alți zei și mai zei îl vor scoate din vîltoare nevătămat ! Pe Iona – Ionică – Ioncică al nostru nu putem fi siguri că-l va salva cineva pînă la urmă ! Dacă nu se va salva singur ... Și el se salvează, omul vechi, omul de ieri, de azi, modern, se salvează gîndind, depășindu-și condiția, fiindcă și-o înțelege ...

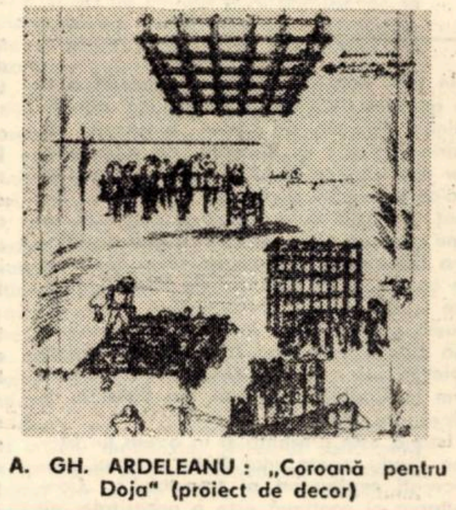

A. GH. ARDELEANU : „Coroană pentru Doja" (proiect de decor)

4

„Eu și lumea. Mările calde ale vieții". Plecînd de la acest subcapitol, al unei cărți de Constantin Noica, am putea lesne parafraza : „Iona și lumea. Mările calde ale vieții". Pescarul, ca și Omul povestit de Noica, a trăit pînă a fost înghițit de balenă fără ca să i se fi întîmplat nimic deosebit. A crescut, s-a însurat, întîmplările vieții sale coincid cu vîrstele prin care a trecut. Atît. O lentă maturizare biologică. Acum însă află și Iona că se petrece cu el ceva cu totul deosebit : „Că se cufundă în viață". De unde adevărul îi fusese ceva străin și rece, acum adevărul era cu el cu tot, scrie Noica. Putem spune că și Iona, prins în burta mistuitoare a balenei, cîntînd „veșnica mistuire", privind cum peștișorii sînt conjugați de pîntecele aflat într-o continuă nehămesire „se ridică acum împotriva substanței generale, care e viața", „Ca să se afirme pe el ? Nu, pînă la urmă ca să **afirme** tot viața, reintrînd în continuitatea ei", am putea răspunde, folosindu-ne de cuvintele lui Constantin Noica. Noi susținem că Iona nu se sinucide, că gestul său final este de inițiere într-un nou adevăr, pe care îl presimte, la care am putea spune că a ajuns în urma cumplitelor experiențe de pînă acum. Pescarul oltean și-a înțeles situația, poziția, rostul, aproape s-a înțeles pe sine. Mai are un singur pas de făcut. Ar mai trebui să se împace cu sine, să se împace pe sine cu lumea, adică, așa cum ar spune Noica, să împace conștiința cu conștiința de sine. Să recapitulăm ultimele replici ale piesei : „Am pornit-o bine. Dar drumul, el a greșit-o. Trebuia s-o ia în partea cealaltă . . . Dar nu mă las. Plec din nou". Da, pleacă într-o nouă odisee, spre sine. „E greu să fii singur", mai spune. Asta ce să însemne ? Că din carnea sa își va croi singur o nouă Evă ? O Ariadnă, ca să înfrunte Minotaurul ? Că în singurătate îl va chema ca proorocul din Ninive pe Dumnezeu ? Că va refuza totul, stingîndu-se ?... Să-i mai auzim ultima replică : „Răzbim noi cumva la lumină". Da, lumina este în el. În acest punct, Noica ne-ar putea ajuta capital. Iona ajunge la o împăcare cu lumea, cea etică. „Se privi pe sine ca și cum ar fi fost altceva, adică își privi conștiința de sine din perspectiva conștiinței de ceva, avînd, rînd pe rînd, ca și senzația de sine, cînd se considera drept un lucru, un craniu și o expresie a materiei ..." Iona, expresie a materiei, privindu-se pe sine, exact cum se privea pe sine trestia fragilă și gînditoare și nemuritoare a lui Pascal.

Dumitru Radu POPESCU

"Esențial este talentul"

● CU ACTRIȚA VALERIA SECIU

– Ce reprezintă teatrul pentru Valeria Seciu ?

– Nu știu cum să vă răspund ... Teatrul este ... viața mea ... da, viața mea.

– Sînteți una din cele mai valoroase „achiziții" ale Teatrului Mic, din ultimii ani ; ce v-a determinat să optați pentru acest teatru ?

– A fost, în primul rînd, un moment de impas artistic, de criză. Adică, după 14 ani de teatru, am simțit că trebuie să o rup cu ceva, să înnoiesc ceva în mine, să mă reconsider, pentru a mă redescoperi, mai adevărată. În al doilea rînd, calitatea acestui teatru a fost un argument important în opțiunea mea.

– Ați venit la Teatrul Mic după Dinu Săraru. Ce rol considerați că a avut dînsul în re-nașterea acestui așezămînt cultural ?

– A avut un rol de-a dreptul extraordinar, de autentic animator, de mare om de teatru ...

– Cum vedeți publicul, din punctul de vedere al receptivității sale artistice ?

– Ca pe un adevărat partener. Publicul ultimilor ani, în majoritatea sa, mi se pare mult mai pretențios în depistarea adevărului. Un astfel de public te obligă să te radiografiezi, să te deschizi sincer, spre el.

– Cum vă pare fiecare apariție scenică de după „Să-i îmbrăcăm pe cei goi" de Pirandello ?

– Multă vreme a fost un coșmar. Trebuie însă să spun că Pirandello n-a reprezentat pentru mine doar un rol izbutit, ci a fost o întîlnire de excepție cu un mare text, cu un mare regizor, cu climatul deosebit al Teatrului Mic. Toate acestea au coincis fericit și cu o stare specială de-a mea. Rolul acesta m-a „costat" foarte mult, cea ce mi se întîmplă rar.

– Credeți că acest rol poate constitui o limită artistică pentru Dvs. ?

– Vreau să sper că nu ... Nu știu, totuși, dacă voi regăsi în alte roluri o stare atît de ideală de lipire, de aderență, de rană vie, de implicare. Nu pot însă să mă gîndesc că voi fi redusă la acest spectacol.

– Acceptați necondiționat rolurile ce vi se oferă, sau le selecționați conform structurii dvs. interioare ?

– Este o situație mai delicată. Criteriul de dobîndire al unui rol nu este după bunul tău plac. Ești pus în situația de „a fi văzut" într-un rol. Cred că aceasta este forma ideală, nu să-ți alegi rolul, ci să fii „văzut" de altcineva în acel rol, să fii astfel obligat să ajungi **undeva.**

– ... adică pledați pentru o cale spre obiectivare ?

– Da, bineînțeles. Cred că e mai bine ca un alt ochi să te „vadă" și să te vrea într-un anume fel. Firește că pînă la urmă drumul meu și al celui care m-a „văzut" se suprapun ...

– Ați „cochetat" cu mult succes și cu cinematografia. Știut fiind că aceasta este singura artă ce face parte din sectorul productiv, cum vedeți condiția artistului angajat ?

– Eu consider că esențial este talentul. Astfel, mi se par deosebit de implicați social, de militanți, Daneliuc, sau Pița, sau Blaier, nu atît prin sfera problemelor pe care le „atacă", cît mai ales prin talentul lor. Bineînțeles că și ei au de făcut față unor piedici, mai mult sau mai puțin grave, dar sînt convinsă că vor învinge în cele din urmă.

– Ce raporturi considerați că trebuiesc instituite între arta autentică și public ?

– Referindu-mă la teatru, consider că un act artistic de calitate, în care nu s-a făcut nici un fel de rabat, poate da de gîndit aproape oricărui fel de public. Cred că problema pe care ați pus-o e falsă. Noi **trebuie** să ne facem datoria, iar publicul, chiar dacă nu este foarte aproape de noi la capitolul înțelegere, va intui că ceea ce se „întîmplă" sub ochii săi **trebuie** să-i **dea de gîndit.**

– Gîndindu-mă la „starea" dvs. scenică, aș fi tentat să folosesc cuvîntul „transă". Ce se întîmplă de fapt în laboratorul artistic al Valeriei Seciu ?

– E un amalgam între ochiul și mintea mea, care văd totul, și sufletul meu care nu mai vrea să vadă ... Chiar dacă este un fel de transă, este una conștient dirijată.

– Artistul ar trebui judecat independent de viața sa ?

– Bineînțeles că nu, actul său artistic vine de dincolo de scenă. Esențiale mi se par însă dozele în care acționează toate, unele asupra celorlalte. Raporturile dintre viața de dincolo de scenă și teatru nu sînt de loc antagoniste, ele completîndu-se armonios.

– Simțiți vreodată pulsul posterității ?

– O, nu ! În nici un caz. Pe mine mă interesează **clipa spectacolului.** Sînt conștientă că munca noastră se irosește, în timp, dar asta nu mă afectează. Noi sîntem ai momentului ... În urma dramaturgului rămîne un text. Ce rămîne însă în urma noastră ? O interpretare ? Cu timpul **falsul** inundă totul ... Eventual doar „lanțul" teatrului, trecînd din unul în altul, se poate „agăța" undeva de posteritate.

– Cum evitați rutina, atît de „apropiată" profesionalismului ?

– Mă preocupă mult această problemă. Garanția mea că reușesc în acest sens este măsura în care mă implic în ceea ce fac. Cînd știi cum să dai tot ce e mai bun din tine, rutina e învinsă.

Marius MORARIU

televiziune

DUMINICA, 19 APRILIE

8,30 Tot înainte ! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii. Roșcovanul – producție a Casei de filme 4. 9,40 Omul și sănătatea. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 14,00 Desene animate. 15,30 Fotbal : Chimia Rîmnicu Vîlcea – Progresul Vulcan București. 17,20 Șah. 17,35 Filme inspirate din lupta P.C.R. Cartierul veseliei. Producție a studioului cinematografic „București". 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,30 Cîntarea României. De pe marea scenă a țării pe micul ecran. 21,00 Film artistic. Deznodămînt la frontieră. Premieră TV. Coproducție franco-italiană. 22,35 Telejurnal.

LUNI, 20 APRILIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Magnetismul terestru. 20,35 Film serial TV : Anul 1848. Episodul 5. Complotul. 21,30 Cadran mondial. 21,55 Partidului erou – Cîntul inimilor noastre. 22,10 Telejurnal.

MARȚI, 21 APRILIE

9,00-11,00 Teleșcoală. 11,00 Film serial : Dallas. 11,50 Evoluția vieții pe pămînt. Serial științific. 12,50 Telex. 16,00 Telex. 16,05-17,15 Teleșcoală. 17,15 Clubul tineretului. 18,00 Almanah pionieresc. 18,25 P.C.R – Spirit revoluționar, gîndire creatoare. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. Campania agricolă. 19,45 Împotriva întunericului verde. Momente din lupta antifascistă a poporului român. 20,30 Teatru TV. Henric al VIII-lea de William Shakespeare. Partea I. 22,10 Telejurnal.

MIERCURI, 22 APRILIE

16,00 Telex. 16,05-17,05 Teleșcoală. 17,05 Atenție la ... neatenție. 17,30 Tragerea pronoexpres. 17,40 Cîntarea României. A VII-a ediție a Festivalului de operă și balet. 18,00 Mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim. 18,20 Partidul erou – Cîntul inimilor noastre. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. Campania agricolă. 19,45 Împotriva întunericului verde. Momente din lupta antifascistă a poporului român. 20,30 Fapte de eroi ai muncii și vieții socialiste. 20,50 Telecinemateca. Ciclul „Dosarele ecranului". La aniversarea lui V.I. Lenin – filmul artistic : 6 iulie – premieră TV. 22,30 Telejurnal.

JOI, 23 APRILIE

9,00-11,00 Teleșcoală. 11,00 Film serial Tv. Anul 1848. 11,55 Partidul năzuințelor și al împlinirilor socialiste. 12,20 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Rapid – Dinamo, derbiul campionatului național. Transmisiune directă de la Cluj-Napoca. 17,05 Viața culturală. 18,15 Fotbal internațional. 18,40 Desene animate. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. Campania agricolă. 19,45 Ora tineretului. 20,35 Evoluția vieții pe pămînt. Serial științific. 21,35 „Cîntarea României". De pe marea scenă a țării pe micul ecran. 22,05 Telejurnal.

VINERI, 24 APRILIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,25 Tragerea Loto. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. Campania agricolă. 19,45 Partidul năzuințelor și al împlinirilor socialiste. 20,15 Teatru Tv. Henric al VIII-lea, de William Shakespeare. Partea a II-a. 22,10 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 25 APRILIE

9,00-9,40 Teleșcoală. 9,40 Cîntece și jocuri populare. 9,55 Film artistic. 11,40 Limba română. 12,00 Concert educativ. 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. Sport: La ora 16,00 Fotbal : Anglia – Elveția în preliminariile campionatului mondial (înregistrare de la Londra) ; la ora 17,30 – Polo: Ultimele două reprize ale meciului Voința Cluj-Napoca – Rapid. Transmisiune directă de la Cluj-Napoca. 18,35 Săptămîna politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. Campania agricolă. 19,40 Călătorie prin țara mea. 20,10 Teleenciclopedia. 20,55 Film serial. Dallas – Episodul 6. 21,45 Varietăți de primăvară. 22,40 Telejurnal. Sport.

televiziune

Tudor Popescu sau rîsul ca provocare

Deși dramaturg complex, autor de piese istorice sau drame de profundă analiză socială („Ispita", „Uneori liliacul înflorește spre toamnă", „Nu ne naștem toți la aceeași vîrstă"), Tudor Popescu și-a aflat adevărata vocație, timbrul propriu ce-l face inconfundabil, mai ales în genul, atît de văduvit pînă de curînd, al comediei. Poate nimeni la noi, de la Caragiale încoace, nu a plasat mai ferm și mai inspirat, mai lucid și mai convingător comedia satirică sub semnul teatrului politic. Pentru că, deși mijloacele de investigare a viciului ca și valorile ce-i sînt opuse aparțin moralistului, fermitatea și responsabilitatea celui care știe să evidențeze în spatele ridicolului, absurdului sau grotescului unor situații și atitudini, adevăratele cauze sociale, conflictele istoric condiționate, sînt ale conștiinței politice. Iar gravitatea și înverșunarea cu care sînt demascate demagogia, carierismul, servilismul, delațiunea și întregul corolar al arivismului social vine din conștientizarea faptului că, dincolo de caracterul lor accidental, de stupiditatea lor amuzantă, ele reprezintă simptomele unor disfuncții sociale și morale care, nedetectate și necombătute la timp, riscă să devină cronice. De aceea și rîsul său vizează mai puțin o acțiune terapeutică cît una profilactică (infirmitatea morală fiind mai greu de lecuit decît de prevenit). Și tot de aceea, rîsul, nu odată amar, stîrnit de comediile sale, semnifică nu o împăcare și eliberare (de tensiunea conflictului), ca în comedia de divertisment, ci o provocare la atitudine și ripostă. El incită la reacție, în plan moral și intelectual, și, dincolo de unda de veselie pe care-o stîrnește la suprafață, decantează în adîncuri dezgust și revoltă.

Caracterul politic, angajat, al satirei sale rezultă și din circumscrierea zonelor existențiale din care își alege conflictele ca și din tipologia umană pe care o investighează : rebuturile ce „cad" încă în jurul acestei uriașe forje a caracterelor și conștiințelor, care este revoluția socialistă. Nocivitatea acestor rebuturi umane constînd în aceea că ele vor să se impună în viața socială purtînd ilicit „marca fabricii", ca exponente și reprezentante, deci, ale Revoluției. Ce altceva este „Concurs de frumusețe", această parabolă atroce, de evidentă filiație gogoliană, în care eroii se folosesc de revoluție spre a se instala în funcții și demnități ce depășesc capacitatea lor morală ? Ei trădează idealul lui **„a fi"** pentru imperativul pragmatic al lui **„a avea"**, punînd în locul valorii umane, proclamate ca scop suprem al socialismului, idealul mărunt al chiverniselii și voluptatea vanității măgulite. Hiperbola satirică pune aici sub semnul absurdului istoric fenomenul degenerativ de instituire a unei super-clase cu ifose aristocratice în interiorul societății socialiste. Sau, ce altceva este „Cuibul" („Paradis de ocazie"), decît esențializarea, prin reducere la absurd, a contradicției dintre esență și aparență (în vorbire și comportament) mascată prin alianța dintre vidul ideatic al unor clișee verbale, mimînd exterior elanul și principiile revoluției și impostura dublată de incompetență ? După cum, „Omul nu-i supus mașinii" – altă secvență din proiectata sa „Comedie umană", pune în discuție contradicția dintre cauză și conjunctură în selectarea și promovarea valorilor, transformarea conjuncturii în structură prin impunerea unor false criterii, neprincipiale, de promovare a unor indivizi în funcții de conducere. Rămînînd în același context tematic, „Jolly Joker" – ultima premieră a autorului, supune disecției satirice malformațiile corupției generate de un aparat birocratic excedentar și inutil, devenit, din instrument, frînă a producției.

Afirmarea dramaturgului în ultimii doi ani, îndeosebi prin comediile satirice care l-au plasat în ipostaza de „cel mai disputat autor dramatic contemporan", după formularea unui cronicar, ținînd cont și de faptul că Tudor Popescu scrie teatru de peste două decenii, nu mi se pare întîmplătoare ci evidențiază, odată în plus, modul în care creația sa răspunde imperativelor social-istorice concrete. Convertirea comicului în satiră și evoluția comediei satirice reprezintă privilegiul culturilor ajunse la maturitatea conștiinței de sine Marx spunea undeva că o societate este atît de puternică cîtă critică suportă. O societate care nu simte nevoia sau nu are curajul de a se privi și analiza din cînd în cînd în oglinda parabolică a satirei, care nu suportă zeflemeaua corectivă a comediei, nu este capabilă nici de autocritică și, ca atare, nici de autoperfecționare și autodepășire. Iată de ce, afirmarea puternică în vremea din urmă a comediei satirice românești reprezintă mărturia clarviziunii și maturității noastre ideologice, a trăiniciei cuceririlor noastre revoluționare, a încrederii în viitor și progres, în perfectibilitatea ființei umane.

Dar, impresionantul succes de public al pieselor lui Tudor Popescu trebuie căutat nu numai în actualitatea și ingeniozitatea lor tematică ci în aceeași măsură în tehnica sa dramaturgică impecabilă, capabilă să trezească și să mențină permanent interesul spectatorului față de evoluția conflictului de pe scenă. Virtuozitatea sa de „sonetist" (să ne amintim că majoritatea pieselor sale se desfășoară într-un decor unic, adesea cu semnificații simbolice) construcția acțiunii și caracterelor, dovedind o bună stăpînire a „gramaticii" limbajului scenic mi se par, și desigur și publicului, deosebit de reconfortante. Rămînînd adeptul acțiunilor logice, închegate, bazate pe aglutinarea și succesivitatea conflictului, Tudor Popescu îmbină rigorile perene ale structurii operei dramatice cu originalitatea și modernitatea ideatică a mesajului, fiind unul dintre puținii prozatori convertiți la dramă ce s-a dovedit dispus să-și însușească convențiile noului tip de scriitură, cu o ritmică și un decupaj propriu al realității, cu un alt „metabolism" al tensiunilor existențiale, de neobținut prin simpla transpunere a unei scriituri epice în scene și dialoguri și rostirea ei pe scenă. Gîndite și scrise de la bun început pentru scenă și rigorile ei, piesele lui Tudor Popescu fac dovada fertilității culturii de specialitate, a viabilității și necesității unei estetici a teatrului, nu numai invocate ci și asumate.

Victor Ernest MAȘEK

Personaje și spectatori în dramaturgia lui Paul Cornel Chitic

Autor al unui singur volum de teatru și al cîtorva piese publicate în periodice, aproape nejucat, așteptînd cu emoția debutului, am zice, premiera absolută a piesei „Miriiala", pe scena Teatrului Mic, Paul Cornel Chitic este în mod cert o personalitate interesantă a drmaturgiei noastre actuale. De la primul contact cu textele sale putem diagnostica o atitudine particulară față de teatru și acesta ar fi unul dintre elementele noi pe care le semnalăm. În concepția sa teatrul este oglinda în care trebuie să ne privim în viitor, adică așa cum ne vor vedea urmașii noștri, nu conform teoriei shakespeariene, după care teatrul este oglinda timpului prezent. Această atitudine implică o anume construcție a textului dramatic. Autorul este obsedat de ideea de revoluție, de permanentă transformare socială și individuală (atunci cînd se referă la insul social). Atenția dramturgului nu este concentrată numai asupra personajelor sale, ci și a publicului. Angrenat în jocul de pe scenă, publicul poate deveni oricînd personajul cheie în conflictul pe care îl urmărește. Tensiunea puternică și, subliniem, susținută de la începutul la sfîrșitul reprezentației se creează între personaje și public, de parcă fiecare spectator ar putea fi trecut din stal pe scenă și determinat să continue destinul unuia dintre eroi. Personajele pieselor lui Paul Cornel Chitic sînt întotdeauna alese din categoria celor ostracizați, claustrați, expulzați, adică a acelora, în permanentă opoziție cu tiparul comun, cu normalul dintr-o societate. Conform adevărului istoric că atitudinile novatoare nu au fost acceptate imediat, nu s-au bucurat de adeziune atunci cînd au apărut, sigur că într-un teatru în care se urmărește cu tenacitate ideea revoluției, indiferent ce domeniu vizează aceasta, personajele astfel alese vor fi incomode. Noul se naște din permanenta înfruntare a lucidității cu inerția și pentru că unul dintre personajele implicate în conflict este și publicul, acesta este permanent violentat. Uneori brutal, ca în „Schimbarea la față", spectatorii sînt avertizați de la început : „ ... nu aveți voie să protestați ... nu aveți voie să vă dedați la comentarii defăimătoare ... nu vă putem îndemna să aplaudați ... tăcerea nu mai este o vină ... știm că sîntem susținuți printr-o binecuvîntată indiferență, de toți cei care rămîn surzi și muți, la valul de proteste generale". Aceeași modalitate este folosită și în „Europa, aport, viu sau mort !" unde spectatorii sînt interpelați de personajul Folticska : „Excelența sa își exprimă amarul, respectați-i durerea, plecați" ... și întorcîndu-se către Metternich ... „Excelență, publicul nu merită onoarea de a vă aplauda. Dispăreți de pe scena acestei istorii repetate ... lăsați-i mofluzi !".

Dramaturgul își determină eroii să comită acele gesturi ridicole, să exprime acele gînduri ascunse, ambiții, lașități, speranțe pe care spectacolul le poate comite sau le-ar putea comite cîndva, într-o unitate de timp mult mai mare.

Textele nu tratează o anumită perioadă istorică, ele nu pot fi raportate la un spațiu și un timp determinat (cu excepția unor lucrări de început : „Cronica lui Laonic", „Sîntem și rămînem"). Personajele sînt de cele mai multe ori imaginare (notăm : „Europa ...", „Schimbarea la față", „Liniște de sărbători", „Bunicul și Artre cu litere de platină". Purtînd marca talentului autentic, piesele lui Chitic deschid permanent noi perspective, propun noi teme de dezbatere, luminează zone de real interes. Atitudinea crud ironică a dramaturgului față de inerția insului social, incapabil să riposteze, față de stilul bombastic de a discuta măruntele sau marile probleme, veștejindu-le conținutul, față de frazeologia lozincardă, de servilismul și de oportunismul unora, este mult mai activă în „Miriiala", piesă ce creează un și mai tensionat sistem de relații între personaje și spectatori. Autorul găsește o execelentă modalitate de a fixa uneori în vers penibilul „verbal" al personajelor sale proiectîndu-le în grotesc. Proza este organizată în strofă, adăugată rima și fraza sună ridicol în gol subliniind și mai pregnant lipsa ideii : „ ... acesta-i sfîrșitul firesc, să ieșim cu toții învingători, în timp ce învinșii lipsesc" ..., sau „să participați activ și la actul cinci, întrucît înveți să învingi greutățile alături de colectiv". Dramaturgului îi reușește de minune sistemul și în interiorul textului replicile sună în acord cu situația propusă. Impresia este covîrșitoare atît pentru desăvîrșita construcție a personajelor și a conflictului cît și pentru relația care se stabilește între public și personaje. În niciuna din piesele lui Paul Cornel Chitic nu vom găsi așa-numitele personaje „pozitive" și, extinzînd, nici soluții ori un anume tip de individ. Dramaturgul se ferește permanent de sentințe, nu arată cu degetul. Piesele sale sînt o tensionată dezbatere, pe tot întinsul lor, de la prima la ultima replică. Un anume tip ideal, pe care am simți nevoia să-l găsim, trebuie căutat în dialogul dintre personaje și public, în rezultatul acestor dezbateri, pe direcția în care va putea fi evitată situația de pe scenă și cea care s-ar putea oricînd repeta în sală. Personajul „ideal" dorit de oameni și de societate este cel care ar putea determina această schimbare a stării de lucruri. El nu este numit concret, pentru că autorul însuși știe că și acest tip de personaj evoluează de la o etapă la alta a istoriei.

Modul în care Paul Cornel Chitic construiește dramatic dezvăluie, de la prima lectură, și o interesantă viziune asupra formulei spectaculare. Autorul parcă își montează, din timpul scrisului, spectacolul în scenă, concentrează lumina asupra momentelor grave și construiește plastic sugerînd interesante spații scenografice, aude replicile cu rezonanță la public. În toate piesele sale, evenimentele se succed rapid, replicile sînt tăioase, limbajul frust (lipsa de apetență pentru metaforă este evidentă mai ales în ultimele sale scrieri). Acuitatea observației, capacitatea de a pune în discuție gravele probleme ale existenței umane solid argumentate dramatic, fac din teatrul lui Paul Cornel Chitic o certitudine a dramaturgiei contemporane.

Liana COJOCARU

ÎN PREMIERĂ PE SCENA NAȚIONALULUI TIMIȘOREAN :

„Studiu osteologic al unui schelet de cal dintr-un mormînt avar din Transilvania" de D. R. POPESCU

Mai mult decît în alte piese ale sale, în „Studiu osteologic ..." D. R. Popescu afirmă una dintre cele mai dramatice confruntări OM – ISTORIE. Textul său dramatic constituie o frescă măreață, a unor decenii de istorie contemporană, fiind, în același timp, și o trimitere adîncă într-un timp imemorial. Aspectul de cronică al piesei este dat, firește, de independența și interdependența scenelor, ce devin „scenete" în sine, cu o desfășurare internă de sine stătătoare, ce se mulează însă în larga desfășurare cronicărească a piesei, în episoade în care se îmbină subtil ficțiunea, imaginarul, cu documentul. Aspectul imemorial, de alegorie mitică al piesei, este dat, în schimb, de trimiterile în timp, pe care personajul central, Măria, le conține, ca și de subtextul unor simboluri pregnante în desfășurarea dramei. Firește, în marginea acestui text dramatic, cronicarii abia de acum își vor începe dialogul lor, căci bogăția faptelor descrise de dramaturg, originalitatea acestui edificiu dramatic, ampla desfășurare a unor idei și teme ca și noblețea mesajului ei abia de acum încolo vor putea fi puse în lumină, prin acest spectacol timișorean realizat de Ioan Ieremia. Căci regizorul timișorean reușește să închege o imagine dramatică tensionată, de o mare originalitate, desfășurînd virtuțile textului, conferindu-le dimensiuni, uneori, epopeic-alegorice, prinse ca de fatalitatea unor destine tragice sau dîndu-le alteori aerul anecdotic al micilor și fireștilor conflicte omenești de toată ziua. Căci Ioan Ieremia găsește cheia spectacolului în această rotire a timpului universal și a timpului istoric, pe de-o parte, imaginată într-o mașină a istoriei ce trece cu roțile ei prin și peste oameni ; iar pe de alta, în nemișcarea făpturii neamului, a poporului nostru, bine și adînc înfipt în solul străbun și în al întregii umanități, imaginat în mărul gigant, simbol al trăiniciei, perpetuării tradiției. Dacă mașina timpului este oarbă și surdă, sugerează regizorul, dacă ea trece nepăsătoare, ca un tăvălug strivind sau alertînd umanitatea, arborele devine al vieții, un martor tăcut, dar nu mut, căci sub el au loc toate marile sau micile întîmplări și miracole ale firii. El asistă la iubiri, la ascunzișuri, la asasinate, la nunți, la înmormîntări, la, firește, desfășurarea într-un timp și într-o istorie, a trecerii acelor oameni pe pămînt. Legînd spectacolul de aceste două elemente fundamentale, cu trimiteri simbolice nu numai la o istorie mai recentă și la timpul mitic imemorial, Ioan Ieremia a încercat, și a reușit în bună măsură, să confere spectacolului său tenta unei filosofii a statorniciei marilor virtuți umane ca și a tranzienței și ușurătății ființei, pusă să intre, cu biografia ei, sub roata implacabilă a istoriei. Dînd spectacolului său această dublă dimensiune, a evenimentului și faptei recente, desfășurate în cadrul unei istorii contemporane, și a evenimentului proiectat în timpul uriaș al legendei, Ioan Ieremia și-a amplificat și și-a rotunjit și parabola spectacolului, dîndu-i diversificare dar și unitate, concretețe imediată, dar și măreție mitologică. Pornind de aici, el și-a distribuit și trupa de actori, le-a dat o coerență magnetică, le-a imprimat un dinamism al desfășurărilor dramatice cu un aer dinamitard, a tensionat și episoadele în sine, dar și desfășurarea largă a întregii acțiuni.

Firește, dacă greul spectacolului îl duc cei cinci protagoniști mai principali ai piesei, tot atît de bine se poate spune că toți cei cîțiva zeci de actori implicați concură și colaborează la acest spectacol de anvergură. Mulți dintre ei ar merita aici aprecieri largi pentru partitura lor actoricească, pentru aportul lor hotărîtor adus la acest spectacol și dacă ne lipsește spațiul pentru aceasta, nu înseamnă că el, acel aport, nu a fost extraordinar și că nu va trebui apreciat cîndva de către noi.

Oricum, „Studiul osteologic ..." a repus într-o lumină mai clară a rampei virtuțile, poate nu atît de băgate de seamă, alor doi actori din generația matură : Garofița Bejan și Emil Reus, neînsemnînd aceasta că ei au fost pînă azi uitați. Dar dimensiunile rolurilor interpretate de ei le-au dat grandoarea tragică a eroilor întruchipoți. Măria Garofiței Bejan a sem-

Ion ARIEȘANU

(Continuare în pag. 7)

teatru

"Omul sfințește locul"

● CU ACTRIȚA LEOPOLDINA BĂLĂNUȚĂ

– Din postura de laureată a primului „Festival al dramaturgiei românești actuale", cum vedeți starea teatrului nostru contemporan ?

– Regret imens că participarea mea la Festival s-a redus doar la serile în care am jucat. Aș fi dorit să pot viziona toate spectacolele dar asta este : actorii trebuie să-și joace rolurile doar, ei nu pot să participe la colocvii, la seminarii teoretice, la conferințe de presă. Opiniile mele nu pot să se bazeze, deci, decît pe intuiție și pe ceea ce poate să-ți ofere lectura unor afișe și a unor pliante-program. Bucurîndu-se de participarea unor echipe teatrale prestigioase, competiția menționată mi s-a părut nobilă și interesantă prin problemele aduse în dezbatere. Intrînd într-o zonă mai subiectivă, trebuie să spun că Festivalul de la Timișoara a însemnat o adevărată sărbătoare pentru mine. De altfel, toate întîlnirile cu acest oraș și cu publicul său, de o generozitate și de un talent deosebit, de-a dreptul stimulatoare pentru noi, înseamnă, ca în foarte puține alte orașe, clipe de neuitat.

– Cum apreciați publicul românesc, în ansamblul său ?

– Cred că este o greșeală să spunem pur și simplu „public", cînd, de fapt, avem de-a face cu mai multe categorii intelectuale de spectatori. Publicul de teatru – căci pe acesta îl cunosc cel mai bine – este acel public care optează liber consimțit pentru actul de artă. Oricum, eu sînt într-o situație privilegiată, lucrînd într-un teatru excepțional, frecventat de un public extraordinar de inteligent, extraordinar de receptiv, extraordinar de direct, oricînd gata să se implice în jocul nostru.

– Jucînd, vă gîndiți la posteritate ?

– Se spune deseori (și poate pe bună dreptate) că arta noastră este perisabilă, că dispare odată cu noi. Eu, însă, cred profund că nimic din ce face un creator nu este perisabil. Și noi, în aceeași măsură, facem un lucru de durată, și cum ar putea fi altfel, cînd, dacă măcar pentru o clipă, un om este mai bun, mai generos, mai senin, mai puternic, în momentul trăit cu noi în sală, acest fapt nu dispare, adăugîndu-se, în sufletul său, la tot ceea ce îl formează, el, la rîndul său, putînd ulterior să-i educe pe cei ce vin după el.

– Cum reușiți să evitați rutina ?

– Cel mai bine se observă din afară, dar cred că un adevărat creator, în măsura în care are harul de a profesa, trebuie să fie dotat cu un ascuțit simț al obiectivității. El trebuie să aibă puterea de a se detașa de sine, pentru a-și privi cu ochi aspru, critic, lucid, rezultatele muncii sale. Încerc și cred că reușesc să fiu cel mai aspru judecător a ceea ce fac, indiferent de efortul ce trebuie făcut. În fiecare seară am alt om vis-a-vis de mine și nu pot trișa în fața lui. Iată deci un motiv foarte serios pentru ca profesionalismul să nu dea în rutină, căci aceasta înseamnă trișare, înseamnă să apelezi la ceea ce a avut efect ieri, ori adevărul este că în fiecare seară actul artistic se recreează, mereu în fața altor ochi.

– Cum se „împacă" artista cu femeia, cu soția, cu cetățeana societății noastre, în care mai este mult de făcut în bine ?

– Cred că acest lucru se rezolvă printr-o autoeducație riguroasă. Cînd mi-am ales această profesiune, am știut bine ce fac, informîndu-mă asupra a ceea ce este teatrul, dincolo de ceea ce se vede. Deși trăiesc de atîția ani în teatru, ar fi absurd să afirm că trăiesc exclusiv pentru el. Condiția mea de artistă nu implică neglijarea condiției de femeie, de soție, de prietenă. Am și eu părinți pe care îi ador și pentru care aș sacrifica, la nevoie, orice. Toate însă se revarsă, ca niște rîuri cu apa la fel de curată, (cel puțin eu mă străduiesc să le păstrez astfel), în albia principală care este teatrul.

– Profesia de actor depersonalizează ?

– Oricît de diferit ar fi un actor dintr-un rol în altul (acesta este actorul pe care îl iubesc și îl stimez cel mai mult – care caută să diferențieze și nu apropie personajele de propria personalitate !), nu înseamnă că el se depersonalizează. Numai o mare personalitate poate să creeze personalități, pentru că o mare personalitate înseamnă multă cunoaștere, intuiție, putere de dăruire, putere de sacrificiu. Fiecare act creator poartă amprenta de formație a personalității, dar asta nu înseamnă că rolurile trebuie să se asemene. Un rol în care investești mult și care consumă și arde ca un rug, te sfîșie cînd te reîntorci la tine însăți. Iată deci latura dramatică, chiar tragică, a creației.

– Ce reprezintă teatrul pentru dvs. ?

– Să spun cum a spus Shakespeare ... că e „oglinda unui timp ?" Asta neînsemnînd că teatrul e un fel de indigo. Cred că e prima oară, după 20 de ani de teatru, că încerc să formulez o astfel de definiție, și-mi este foarte greu s-o fac. Să spun că este necesitate – și a mea și a oamenilor de lîngă mine ...

– Apare, deci, dificultatea de a defini o mare iubire ?

– Da, este adevărat. Cred că ar fi indicat, pentru această întrebare, să apelăm la esteți. Sînt stîngace în a-i formula un răspuns. Cred că ... Știu eu ce este pentru mine ? Pentru mine este tot ... Este singura formă de existență, fără de care ... Aș spune vorbe mari, dar mai bine nu.

– Ce loc acordați teatrului în ansamblul artelor, al culturii în general ?

– Toate artele au drept egal sub soare. N-aș putea spune că nu iubesc muzica și poezia, în aceeași măsură în care iubesc teatrul. Cum aș putea spune că nu iubesc literatura, arhitectura, dansul, muzica – generatoarea unor clipe absolut divine, poezia – cea mai desăvîrșită formă de expresie a omului, laconică, simplă, directă. Toate contribuie egal la modelarea sufletului uman. Ce ar fi o societate fără una dintre ele ? Ar fi o adevărată infirmitate. În secolul acesta, al tehnicii și al competiției formidabile a gîndirii științifice, cînd timpul omului este ocupat enorm de producția lucrurilor materiale, palpabile, trebuie să avem conștiința solidarității necesare în a nu neglija nici o clipă și această latură a vieții omenești. Ne vom trezi fără de lume, „de nu păzim răgazul să visăm ...". Trebuie să ținem cu dinții de păstrarea nealterată a edificiului culturii.

– Cum vă explicați creșterea valorică a Teatrului Mic ?

– Trebuie să recunoaștem deschis (revenind la proverbul meu – „Omul sfințește locul") că ce-i al Cezarului e al Cezarului. Acesta este principalul merit al lui Dinu Săraru. Nu se poate face o artă de colectiv fără un animator, fără un om cu o gîndire precisă despre obiectul muncii lui, care știe ce, cum, cu cine și pentru cine vrea să facă ceva. Acest om a știut să răspundă acestor întrebări, care trebuie să fie ale oricărui conducător de spirite.

Marius MORARIU

Horia Lovinescu – fidelitatea față de dramaturgie

În plină activitate creatoare, consacrat după apariția nuvelelor, romanelor și eseurilor estetice, Mihail Sebastian, fascinat de teatru ca de o aventură, opta pentru dramaturgie deoarece vedea în ea „o încercare de a realiza efectiv gîndul creator /.../ o ieșire din singurătate". Să luăm recenta mărturisire publică a lui Horia Lovinescu, că nu va mai scrie teatru, ca un posibil drum străbătut invers decît predecesorul său, de la dramă la proză, la confesiune intimă, la memorialistică, la roman în care scriitorul fidel dramaturgiei și-ar găsi o mai liberă formă de expresie, descătușat de rigorile tectonicei dramatice ? Ar însemna aceasta, parafrazîndu-l pe Mihail Sebastian, o reîntoarcere în singurătate ? Ne e greu să acordăm această semnificație declarației lui Horia Lovinescu, scriitorul care se înscrie în istoria ultimelor trei decenii ca unul din promotorii literaturii dramatice. Opera sa dramatică, căci operă este, a constituit, de la început, un factor redresant al noii dramaturgii, prin tematica sa, prin conținutul ideatic, prin esența filozofic-umană. Oricît am vrea să dăm curs îndemnului scriitorului care cerea criticii teatrale referirea sistematică la opera întreagă – analizarea unei piese ca o **pars pro toto** – pentru a „oferi publicului o viziune exactă asupra unui autor", pentru „a vedea cum se compune opera" (vezi **Scînteia** din 15 februarie 1981, **Ținuta profesională a criticii teatrale**) nu ne vom putea îngădui, în spațiul care ne stă la dispoziție, să dăm curs decît parțial justificatului său deziderat. Cu atît mai mult cu cît nu vom analiza un spectacol anume cu vreuna din piesele sale, intenția noastră fiind să relevăm doar cîteva din trăsăturile dominante ale creației dramatice a autorului.

Într-o încercare de periodizare a dramaturgiei contemporane, făcută la Colocviul Național al Dramaturgiei (1978), Horia Lovinescu, Aurel Baranga și Paul Everac erau considerați ca fiind cei trei scriitori reprezentativi ai deceniului 1955–1965 care vor determina saltul calitativ al literaturii dramatice de la programatismul tematic și filozofic, convertit de cele mai multe ori în schematism, la sporirea complexității ideologice în interpretarea fenomenului de viață și stimularea noilor structuri dramatice.

Horia Lovinescu este într-adevăr unul din scriitorii care au dat un conținut nou conceptului de dramă, care a îmbogățit tematic și stilistic drama socială, drama istorică, teatrul politic, teatrul de idei. Indiferent de genul dramatic abordat, opera lui Horia Lovinescu este o operă de structură metaforică, o dramaturgie cu eroi plini de misterul vieții, fără transparența sărăcăcioasă a eroilor mărturisiți dinainte : este o operă străbătută de o încrîncenată frămîntare de conștiință, plină de o elevată și sinceră meditație asupra umanității individului. Teatrul lui Horia Lovinescu este un teatru problematic, un teatru de idei (cronologic, prima sa piesă este o diatribă antidogmatică – **Lumina de la Ulmi**) care începe să se afirme cu o dramă semnificantă a reconvertirii individului pe plan filozofic, social, uman (**Citadela sfărîmată**). Horia Lovinescu privește existența individului cu luciditate, fără să abdice de la idei și principii, fără compromisuri optimizante, investighează cu obiectivitate raportul individ-societate într-o complexitate de gîndire care se resfrînge benefic asupra formei și limbajului.

Dramaturgia lui Horia Lovinescu este revelatoare pentru importanța acordată cuvîntului, pentru distanțarea – de la început – de banalitate, de frazeologie, de dialoguri dezarticulate, de sărăcia de vocabular. În majoritatea pieselor lui, ideea și cuvîntul au strălucire, sînt pline de relief și asigură spectacolului originalitate și interes.

Desigur că o analiză amănunțită a tuturor pieselor ar pune în evidență o curbă sinusoidală, ca o traductoare geometrică a calității operei ; dar integrarea infiniților mici ai acestei curbe s-ar concretiza într-o sumă de calități care pornesc de la autonomizarea creatorului prin personalitate și expresivitate și se convertesc în rezonanțe estetice, în polivalența sensurilor, în universalitatea umanismului.

Fie dramă socială, dramă istorică sau parabolă mitică, drama lui Horia Lovinescu este o dramă de idei care, mai mult decît formele ostentative ale teatrului de idei, este legată de prezentarea pasiunilor în esențe dramatice care tind spre relevarea unei katharsis izvorît din însăși reflectarea realității. Demonstrațiile sale sînt raționale dar nu părăsesc zona poeziei dramatice. Teatrul de idei al lui Horia Lovinescu se constituie într-o literatură care nu sacrifică viața pentru artificiozitatea ideilor. Căutarea perseverentă și febrilă a rațiunii de existență, realizarea fericirii individuale sau a umanității sînt străine unei viziuni melioriste. Scriitorul condamnă cu consecvență platitudinea, conformismul, abuzul de putere, lipsa de sensibilitate, existența aleatorie.

„Totdeauna am plecat de la idee" mărturisea Horia Lovinescu. Criza existențială a lui Matei Dragomirescu (**Citadela sfărîmată**) dominată de ideea „singurei libertăți a omului de a alege între bine și rău" revine și în **Febre** și în **Moartea unui artist. Surorile Boga** este o dezbatere asupra căilor care conduc către conștiința de sine și responsabilitatea socială. **Petru Rareș** și **Singele**, drame istorice de structuri diferite, au comun faptul că sînt concepute ca o replică dată teatrului istoric conjunctural, emasculat de substanță dramatică și de idei. Horia Lovinescu vede trecutul „ca o față complementară a prezentului, iar evocarea este impregnată mereu de sentimentul că istoria este **o magistre vitae** către care coboară rădăcinile mai profunde ale vieții contemporane". (Georg Lukács). În drama istorică scriitorul e preocupat de destinul civilizației viitoare, ceea ce asigură corespondența dintre structura dramei sale de idei și dinamica dialecticii istorice.

Parabola dramatică (**Hanul de la răscruce**), mitul dramatic (**Omul care și-a pierdut omenia, Paradisul, Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă**) sînt axate pe aceeași idee premonitorie a autorului : **rezolvarea tragismului existenței umane**, indiferent că ne aflăm în aria unor confruntări de idei absolute, cu tentă expresionistă (**Hanul de la răscruce, Paradisul**), în mijlocul conflictului determinat de raportul om-creație-societate (**Omul care și-a pierdut omenia**) sau în sfera întrebărilor fundamentale asupra existenței umane amenințate de cataclismul ireversibil al epocii atomice. Pentru Horia Lovinescu, autor care recunoaște că „important este să nu mori înainte de a descoperi cît de frumoasă e viața", viitorul nu aparține nici simbolicului om al cavernelor reeditat de Cain (Ken), nici abuliei metafizice întruchipate de Abel ; viața aparține încrederii în umanitatea posibilă a zilelor noastre. Viziunea critică și corectivă asupra lumii contemporane, disecarea lucidă a neliniștii, a incertitudinii, a angoasei omului de azi, aspirația optimistă fac din Horia Lovinescu, „dramaturgul român contemporan cel mai legat de temele și motivele teatrului universal". (vezi Mira Iosif în **Teatrul** 7–9, 1979).

Și, totuși, Horia Lovinescu declară că nu va mai scrie teatru.

Caragiale spunea : „cel mai greu lucru pentru românul care știe să citească e să nu scrie". Oare scriitorul de talie universală, care este autorul **Jocului vieții și al morții în deșertul de cenușă**, va lăsa loc liber în dramaturgie veleitarilor ... caragialieni ?

Simion ALTERESCU

muzică

O SENSIBILITATE RAFAELIANĂ – SORIN PETRESCU

Timișoara rămîne o autentică pepinieră de talente pianistice. Ne-a dovedit-o „Tribuna tinerilor soliști", recitalul lui A. Deleanu, iar, acum, prezența pe podiumul filarmonic a lui **Sorin Petrescu**, student, anul III, al Conservatorului „C. Porumbescu". După evoluția în Concertul de Grieg, acum cîteva luni, această promisiune – cum se remarcase încă de cînd era elev al Liceului „I. Vidu" – a ținut să revină într-o postură mai pretențioasă, ce continuă, în fapt, șirul laborioaselor evoluții solistice din Capitală, inclusiv pe scena Atheneului Român.

Programul anunțat pentru această nouă confruntare, acum de amploarea unui recital, cu mediul care l-a format, a inclus restrictiv doar trei nume – **Brahms, Chopin, Debussy**. Universul romantic pare la această oră cel mai apropiat de structura sa, aș zice schubertiană. Căci melodia, acest nucleu emoțional al muzicii, pare floarea rară pe care o caută continuu, pentru ca atunci cînd o găsește să o reformuleze în propriu-i eu, degetele sale conferindu-i parcă un plus de căldură și frumusețe. **Brahms**, colosul liniilor contrapunctice țesute cu migală, a constituit, cu **Sonata în fa minor**, linia forte a întregului recital. Lucrarea este foarte apropiată interpretului care pare să-i fi disecat multitudinea de semnificații expresive. A impresionat, în interpretarea lui S. Petrescu, construcția, claritatea conductus-ului tematic (I), virtuozitatea controlată, înnobilată cu o eclatanță relativ discretă, dar prezentă (II), și în special densitatea, vibrantul fior liric din părțile de mare interiorizare (III, V). Cu siguranță, emoțiile deosebit de mari, tracul, l-au împiedecat să realizeze integral ceea ce și-a propus. Și, totuși, am putut decupa momente de liniște, cînd tînărul artist își formulează cu grație notele unei personalități evident individualizate, ce refuză distinct modelul. O personalitate fără îndoială extrem de interesantă, bine dotată, plină de farmec. În **Sonata în si minor** de **Chopin**, melodia este condusă cu o infinită delicatețe, chiar și structura armonică, pigmentată cu frecvente disonanțe, va fi pliată rațiunii melodice. Tonusul adolescentin, difuzat în interpretare, nu a reușit să acopere însă integral solicitările partiturii. Deosebit de frumoase, sub raportul transparenței touché-ului, au fost cele trei **Preludii** de **Debussy**, rafinamentul coloristic sugerînd imaginea unei dispersiuni a melodiei, în cele mai nebănuite ecouri. O sensibilitate rafaeliană la culoare, dublată de aptitudini interpretative și tehnice ce-l îndreptățesc pe Sorin Petrescu spre forul restrîns al celor zămisliți să pășească pragul marilor săli de concerte.

Doru MURGU

IN PREMIERĂ PE SCENA NAȚIONALULUI TIMIȘOREAN :

„Studiu osteologic al unui schelet de cal dintr-un mormînt avar din Transilvania" de D. R. POPESCU

(Urmare din pag. 5)

nificat, într-un joc cu gesturi reținute, dar cu un fond exploziv și tumultuos, o figură stenică de femeie a acestui neam, în care se presimt aliajele nobile ale unor puternice simțăminte de iubire, statornicie, încredere, putere morală, jertfă, acțiune, ale acestui popor, surprinse cu amplă destoinicie octoriceească, în trecerea prin diversele ipostaze ale istoriei și timpului. Gilu, în interpretarea lui Emil Reus, a avut măreție tragică, întruchipînd un eu tulbure, violent supus patimilor omenești, dar supus și presiunilor istoriei. Reus a realizat un rol complex, pe măsura talentului său, cu intuiții și finețuri, de profund psiholog, conferind eroului său osatura și statura impunătoare în violența ei, pe care obsesia puterii, poate să ducă o ființă pînă la căderea ei fatală. Nu mai puțin impunători au fost și ceilalți trei protagoniști. Vladimir Jurăscu, în Bască, devine, în piesă, poate cel mai dinamic personaj, în el reflectîndu-se dogma, fanatismul, de orice ordin, politic sau religios, forța brută, ridicolul, prostia, ridicate la rang de lege și imperative. Jurăscu, ce ne-a învățat și în „Mobilă și durere", cu un personaj de-o anvergură comic-tragică sui generis, a adus și cu acest Bască al său un erou ce a dinamizat scena, secvență cu secvență, figura sa, însingurat absurdă și de un ridicol imens impunîndu-se pe deplin. Ion Haiduc, în Ulă, a întruchipat un personaj shakespearean. Nebunul satului, simbolizat de el, dacă nu a avut măreția celor din tragediile marelui Will, a avut, în schimb, culoare, umor popular, ironie tăioasă și pitoresc. Haiduc, acest mare actor al nostru, mare și în generația sa, a imaginat un erou tot cu iz legendar, ca și Măria Garofiței Bejan, jocul său fiind trepidant, neastîmpărat, plin de soft popular și de o continuă atitudine contrastantă. În fine, nu cel din urmă dintre primii cinci protagoniști, îl relevăm pe Radu Avram, investindu-l pe Ilie, figură impresionantă de comunist ferm, pe care apele istoriei l-au tulburat și l-au frămîntat ca și pe ceilalți, cu trăsături de noblețe sufletească, vizionar îndrăzneț, drept și umanitar, om adevărat tocmai fiindcă a trecut prin timpul vieții lui otins, ca și ceilalți, de dureri, de întîmplări tragice și vicisitudini ale istoriei. Radu Avrom, prin jocul ferm, luminos și ușor ironic, a realizat un simbol al tenacității luptei comuniste, a încrederii în victoria binelui și în victoria rațiunii. Chiar și numai o înșiruire simplă a actorilor implicați în acest spectacol ar da dimensiunea lui de anvergură, căci ei și-au adus un aport substanțial, contribuind la înălțarea lui și, sperăm, la impunerea lui în contextul spectacolelor contemporane. Camil Georgescu – în Popescu – un intelectual dezabuzat, dar cu tenacitate încă și încredere în partid. Miron Nețea – în Nicoară – un comunist încrezător, luminos, jertfă a mecanismelor nemiloase subterane ale puterii. Troian Buzoianu – în Facca – un creator cinic demagog și farseur. Daniel Petrescu – în Păsulă – un țăran temător și turnător, din lașitate. Ștefan Sasu – în Vasile – un țăran dezorientat, cu o uriașă foame a destăinuirii. Miriam Cuibus – în Marta – o comunistă convinsă, pînă la urmă de rănile și urmările ce le lasă în suflet dogma și forța oarbă, aplicate asupra oamenilor. Ștefan Mării – un intelectual încrezător în noua putere. Irene Flamann Catalina – în Anais – o tînără evreică derutată, ce caută răspuns unor întrebări intime. Victor Odillo Cimbru – un ofițer german cu rădăcini înfipte în istorie. Viorel Iliescu – un alt ofițer german, din SS, cu aere de bunăvoință ironică, sub care mustesc cruzimea și teroarea. Mircea Belu – un fiu ce își renegă tatăl nefiind însă lipsit nici el de tarele lui. Ion Olaru, – un croitor abject. Și lista ar putea continua aproape od infinitum.

Spectacol de ținută artistică, îmbinînd tragismul de esență antică cu aerul popular, autohton, fresca socială cu documentul, alegoria penetrantă cu istoria, „Studiu osteologic..." al lui D. R. Popescu, în viziunea regizorală a lui Ioan Ieremia și scenografia sobră, statuară, cu trimiteri alegorice, a Emiliei Jivanov se impune între premierele timișorene prin originalitatea sa, prin jocul dăruit al actorilor și prin înaltul mesaj politic, moral și umanitar.

debut

VĂ PREZENTĂM UN TÎNĂR POET :

ADINA KOCIC

Dacă vibrăm la atingerea unui mugure, dacă se-ntîmplă să vină vara pe un fir de cuvînt, iată că poezia e mult mai fragilă și mai imponderabilă decît însăși iluzia. Aceasta e senzația lecturii poemelor Adinei Kocic. E o stare de gînd, o aplecare în adînc spre meditație. Ai tot timpul senzația unui cîntec șoptit, în care abia pîlpîie sufletul unei aripi. Nu ne scapă licărirea sonoră a vocalei care poate să dea tonul unei simfonii. Adina Kocic poate să cuprindă, în unele din metaforele ce-i aparțin, melodia molcomă și lină a unui abia perceptibil început de destin poetic. Dar poate tocmai acesta este farmecul desțelenirii unui talent !

Damian URECHE

CALEAȘCA DE VIS

Am descîlcat din alergarea gîndului
felul în care ți-ai împotmolit
itinsul în negura anilor...
...Dar te mai poți întoarce înapoi ?
Să știi că aleg totuși
albumul în care mai păstrezi
caleașca de vis ;
aceea care ne-a plimbat
pentru întîia oară...

PURITATE ȘI PASIUNE

Drumul ? Pe mine m-a obosit
drumul acesta,
plimbarea asta interminabilă
între cele două granițe
mereu aceleași...
Acum, de exemplu,
nu m-ar mira
dacă blocul acesta
ar lăsa o frunză
și în căderea ei
mi-ar dărîma ființa...
...aș zîmbi... da, cred că m-aș
mulțumi cu zîmbetul...

ADĂPOSTUL

Te-am ascuns nisipului ;
mi-era frică.
A venit valul și disperată
te-am luat în brațe
și te-am ridicat
atît de sus
cît am putut...
Nici n-am apucat să mă odihnesc
bine... am simțit vulturul
cum te lixează și, din nou,
m-am muncit pînă te-am ascuns
înghesuindu-te sub haină...
Cînd am simțit zvîrcoleala termitelor
sub picioare, am încercat să fug
cu tot cu povară...
Am ajuns și mi-am pus trupul
la odihnă ; dar a început să plouă
iar tu, grijuliu,
m-ai înfășat
și m-ai adăpostit lîngă tine...
Tare mi-e frică... dacă răcești ?

MAC ROȘU, SOMN DULCE

Dacă aș putea să devin
floare de mac,
n-aș accepta decît un singur
refugiu :
respirația ta...
Și-atunci cînd simt că mă transform
am să-ți ascund geneza lucrurilor
și după ce te vor lega în lanțuri
am să-mi fac răsadul
în porii tăi
și-n
aerul
pe care-l mai
respiri încă.

COPILULE

Copilule...
ai întins palma ta mică
înspre steaua cea mare...
...steaua a venit
pînă jos, lîngă tine ;
te-a mîngîiat ușor,
te-a privit tandru,
apoi a dispărut...
Copilule...
plîngeai pe un ciot de iarbă ;
de ciudă ai strivit
cu palmele tale mari
un fluture mic...
...cînd ți-ai dat seama ce-ai făcut
ținîndu-l în palmă
l-ai mîngîiat ușor,
l-ai privit tandru,
apoi ai fugit...
Copilule...
ai rămas singur...

cenaclu

A citit proză studenta **Marie Janne Jutea.** Autoarea, reamintește I. D. Teodorescu care a condus ședința, a debutat în revista Tribuna. **Marcel Pop Corniș,** referent : „Surprinde la M. J. Jutea plăcerea și știința povestirii. Folosește excelent cîteva tehnici ale povestirii – notațiile gestuale, monologul indirect, construcția asociativă, de motive. O proză despre întîmplările satului. Stilul e oarecum șocant, totuși, firesc pentru tipul de proză al autoarei. O prozatoare de talent. Trebuie excluse elementele lexicale de împrumut". **L. Cerneț :** „Pe mine această proză m-a enervat prin frumusețe. Proza e încărcată de frumuseți dinadins. Ai impresia că acestea vin din prea plinul limbajului țărănesc pe care-l are la îndemînă". Citează expresii care ar fi putut lipsi. **Sofia Arcan :** „De la Nina Ceranu n-am mai avut în cenaclu o prozatoare atît de talentată. Autoarea e foarte tînără, folosește un limbaj frust, e stăpînă pe limbajul sătenilor din Ardeal. Uneori apare cîte un neologism strident. Această tînără îți dă o mare încredere în talentul ei". **Stela Mirel :** „Am avut o mare bucurie să aud textul acesta motur. Autoarea e legată de o familie de scriitori care s-au impus prin obiectivitatea lor. E surprinzătoare pentru generația din care vine. Cred mai degrabă că e o bună nuvelistă. Asta pentru că nucleele din care dezvoltă textul sînt dramatice". **Gh. Terziu :** „O proză rurală analitică, cu bătaie scurtă, pentru că vine de la privire". **Rodica Bărbat :** „Evenimentele au devenit întîmplări în sînul colectivității și autoarea ni le redă. E vorba de viață, de iubire, de moarte. Regret că unele evenimente sînt prea comprimate, astfel că ce se petrece la sfîrșit pare nemotivat. Uimitor la M. J. J. : Vorbește de moarte, tot timpul, sub semnul fertilității". **M. Odangiu :** „O calitate esențială e situarea în firescul lumii rurale. O vocație de romancieră. O puternică sugestie erotică plutește tot timpul în text, care vine dintr-un substrat ancestral intuit. Romanul se va naște din paradigmele prezentate acum. Prea multe lucruri esențiale se petrec într-un spațiu restrîns". **M. Lăuneanu :** „Am fost transportat de povestire dar nu în azi. Vreau în azi". Încheie tot I. D. Teodorescu : „Ne aflăm în fața unei prozatoare de excepție". **Marți 21 IV o.c.,** vor citi poezie **Ion George Șeitan, Nicolae Irimia** și **Ion Chichere.** Referent : **Eugen Dorcescu.**

V. V.

mapamond

ÎNTRE SAT ȘI ORAȘ (IV)

Pe lîngă întreprinderile care, prin tehnologia lor, contribuie la poluarea mediului înconjurător, pe lîngă gazele de eșapament ale automobilelor și emanațiile diverselor coșuri, mai există o serie de alte forme ale pericolului urbanizării, forme care nu sînt încă bine studiate. Cum acționează asupra orgnismelor vii radiația electromagnetică mărită, care și de ce natură sînt efectele DDT-ului și ale altor otrăvuri chimice ? Care sînt limitele permise ale mereu extinsei poluări termice – toate acestea nu ne sînt încă suficient de bine cunoscute.

Mediul suprapopulat și locul de muncă cu mașini rapide și zgomotoase, solicită o mare putere de concentrare din partea omului, ducînd la schimbarea modului de folosire a energiei neuropsihice, mărindu-i excesiv de mult cheltuiala. Se schimbă totodată și cerințele față de viteză și exactitatea reacțiilor neuropsihice, crește rolul excitanților psihici și, prin aceasta, și a oboselii.

În Olanda a fost stabilită legătura dintre numărul persoanelor îmbolnăvite de cancer pulmonar și numărul de locuitori ai orașului. În orașele cu mai mult de 500.000 de mii de locuitori, numărul celor îmbolnăviți de cancer pulmonar e de două ori mai mare decît în localități mai mici. Și în Anglia mortalitatea datorată acestei boli crește dublu la populația care se mută de la sate la orașe cu mai mult de 100.000 de locuitori.

Pentru a se aprecia influența condițiilor de viață din orașe și sate asupra sănătății populației, trebuie să se studieze și să se compare datele statistice asupra unor boli. De ce fel de boli suferă populația de la orașe și sate ? În ce măsură ?

Orașul și satul sînt două medii umane deosebite și specifice. La compararea diverselor boli ale populației din cele două medii se întîmpină multe greutăți, încît din această cauză datele statistice trebuie abordate cu multă prudență. Descoperirea și înregistrarea bolii depinde de doi factori subiectivi : de cunoștințele generale ale medicului și de conștiința pacientului și a dorinței sale de a se adresa medicului. Aceasta nu concordă întotdeauna la locuitorii orașelor și satelor, așa încît nu se poate afirma cu certitudine că datele seci privind îmbolnăvirea populației celor două medii reprezintă tabloul real al situației în cauză. Un orășean se adresează mult mai des medicului decît un sătean, în cazul bolilor de nervi și ale organelor respiratorii, chiar de două ori mai mult decît acesta din urmă ; deosebirea se observă mai ales cînd e vorba de îmbolnăviri mai ușoare, cărora oamenii de la țară le acordă o mai mică atenție. La îmbolnăviri mai grave însă, (ca de ex. boli ale aparatului circulator) atît cei de la orașe cît și cei de la sate se adresează în mod egal medicului ; acest lucru e valabil și la bolile hipertonice (la oraș 29,1 ; la țară 28,8), la gastrite (20,6, respectiv 18,2) arată datel din U.R.S.S.

(VA URMA)

umor

DRUMUL CĂTRE MIERE

Satul cel mai renumit din județul Mehedinți se știe care e : Cerneț ! Din clipa în care a semnat sub acest nume, Laurențiu Bobleanță, a și devenit celebru. Stau și mă gîndesc, cîți oameni, mai cu seamă colegi de-ai noștri scriitori, puteau să-l urmeze, profitînd de acest procedeu legal, onest și la îndemîna oricui ! Păi ce grozav ar fi sunat : Anghel Dobroteasa ! Damian Slătiocra ! Aurel Ucuriș ! Vasile Naidăș ! Dușan Variaș, Vladimir Sarovale ! Ion Teodorescu Brăila ! (actorul Ștefan Mihăilescu a profitat !), ca să nu mai vorbim de cel mai mare umorist pe care l-a dat județul Timiș : Emil Șain Pustiniș !

Așadar mai gîndiți-vă ! Numele satului în care v-ați născut (mă adresez vouă, celor care n-ați avut ghinionul să vă afirmați cu numele real) nu-l dați uitării ! Luați exemplu și de la Laurențiu Fulga, născut la Fulga de Jos. Vedeți ? A ajuns la Fulga... de Sus ! Mulți n-au profitat de frumusețea numelui satului natal. De pildă Petre Ghelmez s-a născut la Gogoșari ; Aurel Martin la Jibou ; Marin Sorescu la Bulzești ; Cristina Tacoi la Plenița ; Nicolae Ciobanu la Dochia ; Lucian Valea în Șanț – Bistrița Năsăud, și așa mai departe.

În încheiere îl felicit pe Laurențiu Cerneț pentru curajul de a-și fi eternizat satul natal, în care părintele Bobleanță ne-a întîmpinat într-o toamnă de prin 73 sau 74 cu o baniță de miere de albine, din care am mîncat cu linguri de lemn, noi, flămînzii Banatului – vreo cinșpe la număr. Ha-ha !

Ion VELICAN

(Urmare din pag. 1)

lor revendicări. Asta este una din prejudecățile noi, ca să zic așa : că societatea, ajunsă în situația de a stăpîni toate mijloacele de producție, datorează tuturor totul. Sigur că nu toți oamenii gîndesc așa și că mulți dintre ei își fac din faptul de a sluji, de a servi, de-a ajuta dacă nu un scop dar cel puțin o conduită demnă în această societate. Dar prejudecata pe care am semnalat-o trăiește și ea trebuie amendată. Apoi : există și o deviere a superstițiilor, a sentimentelor religioase de care vorbeam eu și care sigur că s-au estompat în mare măsură, au fost înlocuite în principal printr-o conduită atee, dar la unii dintre semenii mei s-au mutat în, eu știu, o aplecare spre erezii sectare, spre fenomene de miracol, superstiție de ordin spiritualist, spiritist ș.a.m.d. E adevărat că proporția lor este neglijabilă dar nu pot să spun, ca sociolog necalificat, că ele nu există. Mai există și o sociologie, să zicem așa, a imobilismului. Oameni care au încercat să împingă societatea aceasta înainte, la un moment dat, anchilozîndu-se, îmbătrînind, obosind, încearcă s-o rețină la nivelul la care ea s-a cantonat în modul cel mai favorabil pentru ei și să nu-i dea curs liber acolo unde ea ar avea zonele de cea mai mare vivacitate. Fie că aceste zone sînt invenții științifice, fie că sînt promovări de valori morale, fie că sînt descoperiri de ordin tehnologic sau creații de ordin literar și artistic, există peste tot cîteva nuclee de frînare, cîteva nuclee de inerție care aparțin tot unei prejudecăți. Prejudecata că așa cum este, așa trebuie să rămînă, este o prejudecată, aș zice, împotriva tendinței generale, revoluționare, a societății, un reacționarism disimulat dar de o oarecare pertinență.

– Cred că tocmai efortul de-a ieși din specialitatea îngustă, din treburile strict profesionale, place în scrisul, în conduita dv. Abordați un evantai foarte larg de teme, dovada unei bune cunoașteri a realității. Manifestați chiar aptitudini de sociolog, datele folosite capătă de multe ori și un sens polemic, sînt replici împotriva conformismului, diatribe la acel comod „stai în banca ta" sau „nu mă bag, nu m-amestec", „nu e treaba mea", comportări cu totul anacronice într-o societate care promovează atît de activ participarea membrilor săi la treburile publice.

– Nu v-ascund că lucrurile acestea comportă și anumite riscuri. Nu totdeauna oamenilor le face plăcere să le spui unele adevăruri, mai mici sau mai mari, fie că ei sînt oameni care te ascultă în general ca lectori, ca auditori, fie că sînt colegi, fie că sînt poate chiar, eu știu, foruri tutelare care ar dori să te audă mai degrabă în spiritul în care se rostesc ele-însele sau în care le-ar place lor să se pună de acord cu tine. Or nu întotdeauna lucrul ăsta este posibil. Niciodată n-am socotit că sînt deținătorul adevărului absolut, dar niciodată n-am dat nici altuia dreptul să se socotească la fel și-atunci eu am urmărit totdeauna un dialog, o confruntare, în care n-am menajat niciodată pe adversar dacă mie mi s-a părut că stau pe o poziție de principiu sau de idee pe care-o pot argumenta într-un mod pertinent. Sigur, cantonarea pe o singură zonă de viață, pe o singură direcție poate da mari specialiști și eu regret că nu sînt în situația să mă consider un mare specialist în ceva ; dar carența asta încerc s-o suplinesc printr-un evantai, cum spuneați, umanist, cu o deschidere cît mai largă și cu un ideal moral-filozofic pe care l-am supt de la marii oameni de cultură cu care am venit în contact prin intermediul școlii, (vorbesc de oamenii de cultură din alte secole) ideal pe care l-a întărit și această epocă a noastră, ce a pus în circulație o sumă întreagă de valori, care m-au dinamizat și pe mine dintr-un anumit punct de vedere.

– Ce opinii aveți despre piesele românești prezentate pe scenă în această stagiune ?

– După părerea mea, în ultimii doi sau trei ani s-a produs în dramaturgia română un reviriment destul de substanțial. Eu am mai scris despre asta, nu-i o părere care mă prinde nepregătit. Iată, o seamă de piese s-au ivit și aceste piese au toate, să zic așa, un factor de risc al adevărului și de inedit stilistic mai mare decît pînacuma, o cuprindere a lumii dintr-un unghi mai franc, mai problematic, mai viguros aș zice. Ne-am găsit în fața a două, trei piese ale lui Sorescu, între care **„A treia țeapă"**, dar am văzut recent și **„Pluta Meduzei"**, jucată la Teatrul din Petroșani. Ne-am găsit în fața unora dintre piesele mai puternice ale lui D. R. Popescu, cum este **„Studiul ostelogic"**, ne-am găsit în fața unei piese pe care Fănuș Neagu a scris-o mai de mult, dar care s-a jucat în ultimii doi ani, este vorba de **„Echipa de zgomote"** ; Lovinescu a scos una dintre piesele sale cele mai de rezistență și anume **„Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă"**, a apărut Tudor Popescu, cu două sau trei comedii, dintre care ultima mi se pare deosebit de percutantă și aș zice plină de un patos civic pe care eu îl admir : mi-au apărut și mie niște piese, pe care publicul le-a primit bine și critica de asemenea, e vorba de **„A cincea lebădă"** de **„Ordinatorul"**, de **„Un pahar cu sifon"** și iată acuma și de **„Cartea lui Iovița"**.

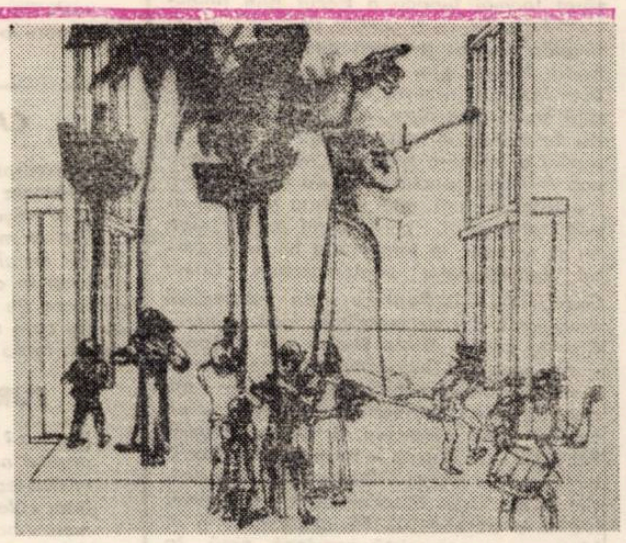

B. BRECHT : „Galileo Galilei" (proiect de decor)

– Pe care v-ați hotărît s-o puneți singur în scenă la Naționalul din București ! Ce a determinat această aruncare de disc ?

– Să știți că nu m-am hotărît eu s-o pun singur. La un moment dat direcțiunea a propus s-o pun eu, eu m-am ferit, am dat-o altcuiva s-o pună, regizorul pe care l-am numit a lucrat cîtva și după aceea a plecat să facă un film care între timp i se aprobase ; un alt regizor s-a apucat de asemenea și-a fost izbit de o reglementare care cerea ca teatrul să nu mai poată angaja și plăti pe nimeni din afară, pentru că are patru sau cinci regizori înăuntrul său, (toți cinci erau ocupați) și-atunci, în fine, am revenit asupra primei hotăriri și m-am apucat să fac eu în mod voluntar această piesă, cu o echipă bună, dar într-un teatru foarte mare, în care o sumă de obligații multiple paralizează ritmurile de lucru, din cauza asta mă lupt de luni de zile cu această piesă, care, în mod normal, trebuia să fie pusă în șase săptămîni. Dar m-am înverșunat s-o fac, deși mi-a scos mai mulți peri albi decît aveam înainte. E prima piesă contemporană originală pe care-o joacă scena numărul unu a țării noastre în această stagiune. Pentru că, trebuie să spun, și nu cu plăcere, în timp ce o sumă de alte teatre și-au făcut datoria față de dramaturgia românească, punînd toate cîte-o piesă românească contemporană, Naționalul a valorificat doi autori români clasici și anume pe Delavrancea cu **„Hagi Tudose"** și pe Vasile Voiculescu cu **„Gimnastica sentimentală"** dar încă nici un autor contemporan. Ei bine, eu sînt cel care, cum se spune într-un clișeu prea mult uzitat, sparg gheața acestei stagiuni la capitolul „contemporani".

– Vorbind despre revirimentul dramaturgiei originale, despre adevărata ofensivă a actualității în piesele noastre m-ați făcut să mă gîndesc la roman. Aceeași situație de ofensivă a politicului se întîmplă și în romanul nostru contemporan. Așadar, ar fi vorba despre un climat care promovează asemena acte creatoare.

– Da, e de crezut că s-a ivit un asemenea climat, în sensul că aparițiile acestea sînt sincrone. În roman am văzut lucruri de foarte bună calitate, dacă n-ar fi să mă refer decît la trei din ele, pe care le-am citit, de curînd, aș vorbi despre Buzura în primul loc, despre Lăncrănjan și despre Sălcudeanu, cu romanele lor mai recente. Ceea ce se întîmplă în dramaturgie astăzi este și fructul activității dramaturgice din ultimii ani, dar, trebuie să vă spun că o parte din piesele care au apărut acuma sînt scrise cu 5–6, 7–10, și chiar 20 de ani înainte ! Am văzut zilele acestea piesa lui Băieșu **„În căutarea sensului pierdut"**. E o piesă mai veche, am văzut-o jucată în străinătate și iată că abia acuma un teatru de la noi, teatrul din Petroșani, și-a luat curajul s-o pună într-un mod absolut onorabil și s-o dea publicului nostru.

Piesa lui Horia Lovinescu este de asemenea o operă ce datează din anii 60 și ceva și iată c-au trecut mulți lustri și-a fost în sfîrșit jucată. Piesa lui Fănuș Neagu a fost încercată acum 10 ani și dintr-un motiv care-mi rămîne încă necunoscut nu a fost finalizată atuncea ; dar acuma, reluată și montată, a stîrnit un interes evident. În spectacolul pe care l-am văzut eu și care este un spectacol reușit al regizorului Visarion Alexa. Deci momentul este bun, într-adevăr, și pentru dramaturgie și pentru roman : dar în dramaturgie acest moment coalizează și conjugă eforturile dramaturgilor **din mai mulți ani,** nu numai din ultimii ; și anume, eforturile de a se lămuri pe ei înșiși, și opinia publică, și pe cei care au de dat acte de decizie în materie de cultură de teatru, în ce privește valoarea pieselor lor. Același lucru s-a întîmplat și cu piesa mea „Constandineștii" pe care am scris-o în 1973, cu intenția de a inaugura cu ea noua clădire a Teatrului Național, și care piesă, de asemenea, a avut o perioadă de eclipsă de vreo 7 ani fiind publicată abia în vara lui 1980 în revista „Teatru", cu șansa de a fi jucată de acum înainte și pe scene. Într-adevăr, din acest punct de vedere, mărturisesc că este un sezon bun și un climat favorabil afirmării dramaturgiei noastre.

Cu PAUL EVERAC

FRAGMENTE LEVANTINE

XI. MARII MAEȘTRI

... Rodosul se dezvăluie peregrinului sosit de peste mare prin cele trei mici rade, – între care Mandraki rămîne celebră grație Colosului ce „călărea" (zic istoricii) peste intrarea în port –, apoi prin peisajul de ev mediu latin al Cetății Cavalerilor Ordinului Ioanit. Trei mori de vînt așezate pe un limb ce desparte principalele rade, Palatul Guvernatorului – o replică la Palatul Dogilor din Veneția –, Palatul Marilor Maeștri, minaretele concurînd cu palmierii și chiparoșii, orașul modern ... se oferă ochiului străin dintr-o dată, spre a-l covîrși, vorbindu-i despre sintezele istoriei Egeei, despre lupta pentru supremația asupra acestei mări interioare ... Cetatea cavalerilor ioaniți, renovată pînă la ultimele detalii de italienii veacului acestuia, căci pînă și Victor Emanuel al III-lea mai credea că insula e un bastion latin așezat la porțile levantului – este, de fapt o mască, ultima, așezată peste un crîmpei de lume greacă, unde se stabiliseră cîndva minoicii, apoi dorienii, la mai puțin de 18 mile de coasta Anatoliei ... O plimbare a peregrinului pe străzile vechii cetăți din Rodos, de la rada Akandia spre Mandraki, ori pe aleea cavalerilor, unde erau înșiruite toate cele șapte hanuri cu blazoanele țărilor (Provența, Anvergue, Franța, Italia, Anglia, Germania și Spania, ulterior scindată în Castilia și Aragon), inspiră o nelămurită pace interioară, asemănătoare, poate aceleia pe care ar simți-o printre decorurile une piese shakespeariene, după ce tragedia s-a săvîrșit ... Palmieri, curți interioare, ghiulele de piatră așezate ordonat, alături de ancadramente filigranate, scări boltite, porți ogivale ... O singură stradă contrastează prin aerul său pur grecesc – Sogratous, cu bazaruri de toate felurile, urcînd de la restaurantul Plaka („Fresh fish speciality" – picioare de caracatiță, homari, creveți, crabi ...) pînă la Moscheia lui Soliman, peste care alunecă sunetele sirtaki-urilor din magazinele de muzică ... E strada prin care se poate pătrunde dincolo de „decorul" Marilor Maeștri, spre lumea greacă, adevărata lume rodiană ... Povestea Ordinului începuse în veacul al XI-lea, la Amalfi, în Italia, cu bîrsenie și caritate, trecuse pe la Ierusalim, cu acordul Califului de Egipt, și se continuase prin insulele Mediteranei, după ce fostii călugări îmbrăcaseră zalele pentru a putea fi învinși, ca pămînteni, de mahomedani ... Ieșind de pe Sokratous, deci dincolo de haina butaforică a istoriei, descoperi insula greacă – vestigiul din marele „muzeu egeean" al insulelor Dodekanezului, unde seminții minoice și doriene au scris o pagină complementară la fascinanta Carte a lumii antice elene. O soartă, nu tocmai de invidiat, a făcut ca rodienii să fie prădați, la rînd, de dușmani, aliați și chiar de cei puternici aflați doar în drum spre alte lumi. În puținele răstimpuri de pace aici, în Rodos, împlinindu-se parcă vorbele lui Cleobul din Lindos, unul din cei șapte înțelepți : „Incultura stăpînește pe cei mai mulți dintre oameni, ca și vorbăria, dar timpul prielnic pentru lecuire va sosi ..." a apărut o faimoasă școală de sculptură, care l-a numărat, printre alții, pe Chares din Lindos, autorul Colosului, pe Appolonios și Tauriscos, creatorii numeroaselor nimfe ce decorau cetățile din insulă, pe Pythocrit, cel căruia i se atribuie celebra „Victorie de la Samothrake", ori Polidor, Athenodor și Agisandre, făuritorii grupului „Laocoon", poate cel mai potrivit simbol al insulei ... Pe aici, unde se ctitorise o școală de filosofie, au trecut un Aristip, cirenaicul, peripateticienii Praxiphane și Hyeronim, Hipparc, Dionisios din Tracia, grămăticul, ori poetul alexandrin Callimacos, cel dintîi conducător al Bibliotecii din Alexandria ... Pompei și Cicero ... apostolul Pavel și profetul Ilie ... Aici, alături de Cos, a existat și o școală de medicină unde-a slujit însuși Hippocrate ... Și drumul în lumea Rodosului grec, cel autentic, se continuă spre Lindos, o mică așezare albă, dominată de Acropola lui Cleobul, rege și înțelept, învelită (și aici) între zidurile crenelate ale unei cetăți a Ordinului Ioanit ... Așezare cu străduțe strîmte, pietruite, străjuite de case cu acoperișurile plate, amintind deopotrivă de arhitecturile arabă, greacă și bizantină, Lindosul rămîne peste timp o miniatură de secol XVII, adunată între două golfuri „azurii", printre cactuși, rododendroni, palmieri, chiparoși și orhidee ... trandafiri și fluturi ... O lume delicată și aspră, ademenitoare și dramatică, năpădită de peregrini ... Nu departe de Acropolă, înțeleptul rege, Cleobul doarme în tumulul său de piatră pe care pînă și creștinii Bizanțului l-au confundat cu altceva atunci cînd au așezat acolo Biserica Sfîntului Emil ... Cleobul doarme și murmură : „... incultura ..." Și tot pe aici, într-un perimetru de cîteva sute de kilometri au fost ridicate, ca replici reciproce ale maniei grandorii unor preafericiți întru bogăție, stăpîni pe continentul de la răsărit, ori în imediata apropiere, trei dintre „minunile lumii" : Templul zeiței Artemis din Efes, Mormîntul lui Mausol din Halicarnas și Colosul din Rodos ...

... Seara, în fața Palatului Marilor Maeștri : „Asediul Rodosului", spectcol de sunet și lumină pentru uzul cultural al peregrinului tihnit, cu Marele Pierre d'Aubusson care l-a înfrînt pe Mahomed al II-lea.

Paul Eugen BANCIU

REDACȚIA și ADM – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1 Tel : 3-33-90, 3-33-76 Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAIA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 16 (682) 23 APRILIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

1921 – P. C. R. – 1981

Inițiativă și responsabilitate

Esența socialistă a relațiilor de producție permite, pentru prima dată în istoria României desfășurarea unui proces de conducere conștientă, științifică, cu un caracter proiectiv, a societății. Proiectarea dezvoltării sociale pornește de la ansamblul de valori ideologice, de scopuri și obiective clar precizate de către partidul nostru, a căror realizare practică se întemeiază pe un permanent și riguros demers științific în planul cunoașterii, planificării, precum și al organizării raționale a tuturor activităților economico-sociale. O trăsătură distinctă a întregii activități politice și teoretice a Partidului Comunist Român, o constituie preocuparea permanentă pentru elaborarea unei concepții științifice, unitare, cu privire la conducerea eficientă a tuturor domeniilor vieții economico-sociale.

Documentele Congresului al XII-lea al partidului subliniază faptul că dezvoltarea multilaterală a noii orînduiri solicită preocuparea consecventă pentru ridicarea nivelului de conducere a acestuia în concordanță cu progresul cunoașterii umane, mai ales sub impactul revoluției științifico-tehnice. Strategia dezvoltării societății românești în următoarele decenii se caracterizează tocmai printr-o largă deschidere spre revoluția științifico-tehnică. În aceste condiții, o atenție deosebită se acordă noii calități în toate domeniile de activitate, avîndu-se în vedere și o nouă relație între eficiența economică și eficiența socială. Mutațiile de esență care au loc în societatea noastră sînt, prin urmare, indisolubil legate de perfecționarea conducerii societății noastre. Perfecționarea continuă a întregii activități sociale este determinată de modificările rapide care au loc în baza tehnico-materială, în structura și suprastructura orînduirii noastre socialiste, în valorificarea tot mai intensă a resurselor materiale și umane de care dispunem. În același timp, perfecționarea înseamnă valorificarea optimă a avantajelor orînduirii socialiste, ori ea trebuie să aibă un caracter permanent, continuu, dinamic, și creator, deoarece are în vedere atît fenomenul cotidian cît și prospectarea viitorului.

În această situație, cunoașterea condițiilor economico-sociale în fiecare moment și etapă reprezintă o cerință hotărîtoare. Promovarea noului este posibilă numai în condițiile cunoașterii și înțelegerii tendințelor și fenomenelor noi, în dinamica lor, promovarea noului avînd loc pe baze științifice, nu spontan, în cadrul unei activități conștiente. Partidul nostru este preocupat permanent de adaptarea conducerii la realitățile în continuă schimbare, fiind conștient că rămînerile în urmă în acest sector duc la contradicții care pot afecta negativ mersul ascendent al societății noastre.

Succesele obținute de țara noastră pe diferite planuri, inclusiv pe cel al conducerii vieții social-economice și al dezvoltării democrației socialiste, de la Congresul al IX-lea încoace, relevă caracterul amplu pe care îl cunoaște activitatea de perfecționare a conducerii, rezultatele obținute în acest domeniu, reprezentînd o treaptă a unui proces continuu și unitar și nu un proces finit. Trecerea societății noastre într-un nou stadiu de dezvoltare, acela al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, impune în mod obiectiv ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a întregului mecanism de conducere a vieții social-economice, politice și culturale din țara noastră.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, întreaga activitate de orientare a vieții economico-sociale trebuie să se desfășoare conform cu principiile de bază care asigură neabătut caracterul partinic și în același timp științific al unei conduceri eficiente a societății și anume: munca și conducerea colectivă, participarea maselor la elaborarea și înfăptuirea tuturor hotărîrilor, asigurarea conducerii unitare a întregii activități economico-sociale centralismul democratic, corelația armonioasă dintre factorii interni și externi ai construcției socialiste, subordonarea întregii activități economico-sociale ridicării bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor, ceea ce reprezintă scopul suprem al politicii partidului. Așa cum se subliniază în Programul P.C.R., principiile conducerii științifice a societății socialiste țin seama de caracterul noii orînduiri, de necesitatea participării la conducerea vieții economico-sociale a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, de imperativul dezvoltării și adîncirii democrației socialiste, de țelurile fundamentale ale socialismului și comunismului.

În strategia partidului, în actuala etapă de dezvoltare a societății noastre, un loc central ocupă valorificarea deplină a cadrului instituțional creat pentru participarea nemijlocită a oamenilor muncii, a întregului popor, la conducerea diferitelor sectoare de activitate, a statului, la toate nivelele. Avem un sistem

(Continuare în pag. 7)

Corneliu POPEȚI

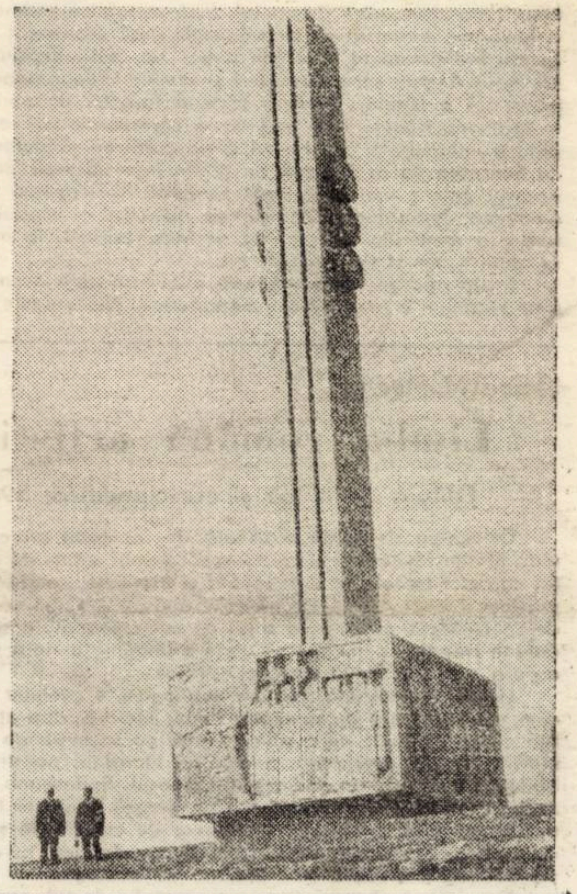

Ilustrăm acest număr cu reproduceri reprezentînd **Monumentul de la Guruslău**, al sculptorului **Victor Gaga**, în fazele sale de lucru.

convorbiri

Cu poetul NICHITA STĂNESCU

Ianuarie 28. Anul 1981. Iarna „circulă" pe străzile Bucureștiului cu viteza vîntului. Îmi încredințez pașii uneia dintre ele, care-l cunoaște bine pe Nichita, spre a mă duce la el acasă. Acolo unde izvorăsc frumoasele poeme ce-și revarsă lumina în cîte-o carte ale cărei coperți duc în lume, adunat frumos, numele unuia din cei mai mari poeți ai românilor.

Și așa începe interviul de față...

– Iubite Poet, prima întrebare e de fapt un vers dintr-o poezie din volumul „Oul și sfera". Așadar, „Cine ești tu, cel care ești ?"

– Întrebările adevărate cuprind răspunsul în ele însele. **A fi** este un răspuns posibil, **a avea** este un răspuns insuportabil.

– Trăim într-o lume aflată într-o continuă tehnicizare. Ce șanse mai are Poezia într-o astfel de lume ?

– E mai liberă decît oricînd, pentru că dezînsingurează omul și devine un loc al singurătății lui cu el însuși, un loc al moralului și al moralei lui. Așa cum am mai spus-o în nenumărate rînduri, este o credință a spiritului meu, – nu o idee originală, ci o credință a spiritului meu, – și anume aceea că **arta este forma superioară a eticului.** Locul Poeziei în societate este necesar cu atît mai mult cu cît orice societate se definește prin emanația ei de frumos, și superioritatea ei – prin profunzimea moralei sale. Poporul român, fără de Eminescu, ar fi fost o văduvă sau o verginică nemăritată vreodată cu nunta. Adeseori am fost întrebat **dacă Eminescu este cel mai de seamă poet al românilor.** Și am răspuns că **de bună seamă că da,** căci este de natura evidenței. Am fost întrebat **dacă într-adevăr el este cel mai mare poet al românilor.** Și am răspuns că **nu. Eminescu este cel mai iubit poet al românilor. El a sedus națiunea.** El pînă astăzi este mai viu decît noi, cei vii, și mai seducător decît noi, cei care știm numai să surîdem. După care am fost întrebat atunci **care este cel mai mare poet al românilor ?** La care am răspuns cu seninătate, cu simplitate și cu bunăvoință : **Orice poet adevărat de limbă română este cel mai mare poet al românilor.** Dacă orice poet adevărat n-ar crede despre sine că este cel mai mare poet, ar fi o farsă și o minciună tot ceea ce scrie dînsul. Am mai fost întrebat că **dacă există vreo diferență atunci între cel mai mare și cel mai iubit.** Și am răspuns cu uimire : **Cel mai iubit este Eminescu, cel mai mare sîntem toți ceilalți.** Și în rest nu știu să răspund la această întrebare care conține în sine răspunsul.

– Venind prin zăpada care cade întruna, mă gîndeam că, oricît ar ninge pe pămînt, ninsoarea nu va putea acoperi și ascunde atîtea și atîtea dureri și drame existente prin alte părți de lume. Nu vă cutremură acest gînd ?

– Cîndva, mă gîndeam că o să mă dezvăț de trup și că o să mă dezvăț de trecerea timpului. Dar că n-o să mă pot dezvăța niciodată de lupi, pentru că ei își lasă urmele labelor lor pe zăpadă. Și atunci ar trebui să mă dezvăț și de zăpadă, dar de zăpadă nu te poți dezvăța în nici un chip, chiar dacă ești dezvățat de tine însuți.

– Cum ar arăta „opera perfectă" a poetului Nichita Stănescu ?

– Citită și surîsă de un copil.

– S-a scris despre poezia Dumnevoastră că întrunește atributele universalității. Ce credeți că-i conferă acest drept la universalitate ?

– Dreptul la universalitate îl are cel care știe să-și iubească obîrșia, cel care are libertatea de a-și iubi propria lui țară. Shakespeare e universal pentru că a fost englez și nu s-a dezmințit de aceasta ; Mozart – pentru că a fost vienez și nu s-a dezmințit de aceasta ; Eminescu – pentru că a fost român și nu s-a dezmințit de aceasta ; Dostoievski – pentru că a fost rus și nu s-a dezmințit de aceasta. Universalitatea e cît un bob de grîu. Lanurile au particularitate, căci ele trebuiesc cosite...

– Să mai zăbovim puțin asupra poeziei semnate de Nichita Stănescu. Încă de la debut ea a adus un suflu nou în literatura română, fapt ce a fost remarcat de mai toți exegeții ei. Ce credeți că le-a „scăpat" acestora, totuși ?

– Nu le-a scăpat niciodată, așa-zisa noutate și niciodată nu le-a scăpat așa-zisa vechime. Le-a scăpat străvechimea, care adeseori mă locuiește și în care adeseori mă odihnesc gîndind. **A fi** nu e o treabă de ispravă, căci iute te-nvechești.

Dan ROTARU

(Continuare în pag. 7)

cronica literară

Un (alt) ciclu romanesc*)

Cu **Fluviile***, cartea a II-a din romanul **Zăpezile de-acum un veac,** proiectul lui Paul Anghel de a fixa intr-o imagine unitară intreaga epocă a războiului pentru Independentă dobindeşte contururi foarte precise. Dacă volumele apărute pină acum – in ordine : **Scrisoare de la Rahova** (1977), **Te Deum la Griviţa** (1978) şi **Noaptea otomană** (1979) – ofereau cititorului mai degrabă nişte promisiuni in care perspectiva ansamblului era nu atit clară, cit eventual, posibil de intuit, in romanul din urmă, al patrulea, aspiraţia către monumental se limpezeşte in sensul că obiectul demersului intreprins de autor, departe de a se limita la o tratare in termeni româneşti a **unui** eveniment, se dovedeşte a fi o epocă in ansamblul ei, intr-un moment de mare semnificaţie pentru istoria noastră naţională. In pofida acestei achiziţii, dat fiind că nu ne aflăm incă nici măcar la jumătatea ciclului şi, mai ales dată fiind modalitatea oarecum neobinşuită in care Paul Anghel a publicat şi, probabil, a scris **Zăpezile de-acum un veac,** riscul formulării unor judecăţi critice parţiale se menţine in continuare. Ordinea apariţiei volumelor este inversă in raport cu aceea a situării „cărţilor" in epopee. Dar a căuta repere pe această linie, ca şi a compara intre ele volumele apărute ni se pare a fi irelevant. In schimb, faptul că, strict cantitativ – ne referim nu doar la numărul de pagini, ci, mai cu seamă la materia epică in sine – cărţile au crescut de la o apariţie la alta, poate fi un indiciu in privinţa structurării întregului dacă restabilim ordinea firească a lucrurilor. Interesat de paradigmele unui eveniment – războiul pentru Independenţă – şi mai puţin de cronologia/cronologiile lui, Paul Anghel scrie desluşind şi urmind indeaproape mişcarea interioară a istoriei. Curgerii lente a faptelor, in perioada premergătoare izbucnirii războiului, ii corespunde succesiunea rapidă a intimplărilor din timpul desfăşurării lui. Comparaţi **Fluviile** cu **Scrisoare de la Rahova,** de pildă. Intensificarea progresivă a ritmului epic e mai mult decit evidentă. Descoperim in această omologie dintre realitatea istorică obiectivă şi modul de structurare a romanului – referinţa se face, evident, la ansamblu – un prim semn al modernităţii lui.

Există apoi in toate volumele publicate pină acum o adevărată nostalgie a imaginii cinematografice. Privirea este intotdeauna „de sus", atotcuprinzăotare. Paul Anghel urmăreşte desfăşurarea unui scenariu pe care nu-l poate modifica esenţial, dar il poate comenta nuanţindu-l, poate emite ipoteze pe marginea lui. El se află nu pe terenul creaţiei propriu-zise, ci pe cel al trecerii de la cunoaştere la creaţie. Vocaţia lui Paul Anghel este aceea de eseist, inainte de a fi romancier. La rindul ei, fiecare dintre aceste cărţi reprezintă o sumă de ipoteze : plecind de la nişte date obiective, autorul propune nu adevăruri absolute, dar **adevăruri asumate,** subiective. Aceasta ni se pare partea din roman care rezistă cel mai bine.

Tendinţa polarizării, evidentă in **Fluviile** ca şi in toate cărţile premergătoare, rămine insă cea care dă substanţă ciclului. Dubletul ştiinţă/literatură, in cazul de faţă, documentar/romanesc, se rezolvă intotdeauna in favoarea celui de-al doilea termen. In ciuda aglomerării aparent amorfe de personaje, cărţile păstrează o umanitate distinctă. Protagoniştii nu dispar, nu devin anonimi prin asimilare. Toma Nicoară, Lucreţiu Parva, avocatul Răşcanu, locotenentul Arghir etc. sint mereu aduşi de autor in prim plan, ei compun umanitatea fictiv/reală a romanului. Personajele istorice (reale), plasate intr-un plan secund, contează sub raport literar numai in măsura in care ele creează un context. Cititorul le va accepta aşa cum sint, cum le propune scriitorul in ipotezele sale, de altfel, perfect plauzibile.

Pare a fi in aceste afirmaţii un şir de paradoxuri. Ceea ce le intemeiază insă este faptul că Paul Anghel judecă lucrurile nu ca un om al epocii respective, ci ca un contemporan cu noi. El „se transpune" numai pină la un anumit punct. **Fluviile** şi toate celelalte cărţi apărute sint, e adevărat, romane de reconstituire nu constituie un scop in sine. Cele două straturi fundamentale, reperabile in fiecare dintre volume, converg intr-un al treilea, esenţial, de conţinut, cel eseistic. Judecat in unitatea lui distinctă, **Fluviile** ne apare ca un roman-eseu despre un al doilea moment al genezei marelui eveniment. Pe primul il vom cunoaşte, presupunem după ceea ce ni se promite pe una dintre coperte, abia la publicarea integrală a ciclului **Zăpezile de-acum un veac.** Este o promisiune insolită şi seducătoare in acelaşi timp.

Marian ODANGIU

* Paul Anghel, **Fluviile,** Editura Cartea Românească, 1980.

Ştefan Munteanu

Limba română artistică

Editura ştiinţifică şi enciclopedică, 1981

Culegerea de studii publicată de reputatul profesor timişorean Ştefan Munteanu şi care urmează unui volum de un pronunţat caracter teoretic şi sintetic **Stil şi expresivitate poetică** (1972), precum şi unui număr de articole apărute in paginile revistelor de specialitate, cuprinde o suită de micromonografii stilistice, ordonate cronologic, menite să ofere o imagine unitară şi generală asupra evoluţiei limbii române artistice.

Limba română artistică are, inţelegem, o evoluţie a ei oarecum independentă de aceea a limbii literare, deşi strins impletită cu ea, evoluţie care se confundă cu succesiunea de stiluri individuale ale unor mari creatori ai literaturii noastre (Heliade Rădulescu, Alecsandri, Eminescu, Creangă, Sadoveanu, Rebreanu, Arghezi, Bacovia, Ion Barbu, Lucian Blaga). Treptele limbii artistice se măsoară printr-un lung proces de **construcţie** şi **lărgire** la nivelul conotaţiei, limbajul suplimentar şi „deviant" pe care expresia poetică il creează şi il impune ca denotativ.

Care este insă accepţiunea conceptului de **stil**, esenţială pentru inţelegerea demonstraţiei ? Ne punem această intrebare deoarece, in urma parcurgerii analizelor, observăm că **stilul** nu se confundă cu **retorica** sau, in orice caz, nu cu o retorică a **figurilor individuale** ale scriitorului **organizate după o dominantă** in aşa fel incit, pentru fiecare individualitate artistică, să obţinem o reţea de relaţii formale care să se explice reciproc. Dealtfel, Ştefan Munteanu respinge perspectiva ingustă şi, astăzi, abandonată a metodei structurale.

In loc să fie conceput ca inchidere, stilul individual este, dimpotrivă, definit ca **deschidere inspre limba naţională** cu diferitele ei straturi (popular, regional, neologic . . .).

Cu acest inţeles, retorica ar fi, mai degrabă, suma de relaţii dintre limbajul artistic şi celelalte limbaje şi, mai puţin, un inventar al modalităţilor interne de organizare a materiei lingvistice. Ar fi insă o exagerare dacă nu s-ar sublinia imediat faptul că Ştefan Munteanu nu omite nici cercetarea sintagmatică a discursului poetic. Astfel, la Rebreanu, sint urmărite procedeele vorbirii suspendate, repetiţia, comportamentul neaşteptat al personajului, dilatarea percepţiei, monologul interior, totul convertit **adecvat** in plan lexico-sintactic : efectul urmărit este sugerarea adincimii şi frămintării lăuntrice a personajului.

Revelatorii ni s-au părut a fi observaţiile asupra limbajului artistic sadovenian şi asupra stilisticii limbii populare la I. Creangă. Ştefan Munteanu remarcă o particularitate definitorie a prozei lui Sadoveanu : pe aceeaşi pagină, sinonime alese din limba populară, dar şi create de autor, se succed in avalanşă, fără ca fenomenul să-şi aibă explicaţia – banală şi refuzată din sfera esteticului – in evitarea repetiţiei aceleiaşi forme a cuvintului. Dimpotrivă, chiar repetiţia este urmărită de către scriitor, rezultatul fiind intotdeauna punerea in valoare, in mod paradoxal, a diferenţelor de nuanţă dintre aceste „sinonime" : „Este evidentă plăcerea cu care scriitorul inşiră sinonimele (şi expresiile sinonimice) populare desprinse din limba vie pentru a numi cu o vădită «bucurie a cuvintelor» (Vianu), aceeaşi insuşire". Reiterindu-se, aceste forme se opun una alteia, generează gradaţii, definesc statutul social al personajului şi, nu in ultimul rind, sensibilitatea lingvistică a scriitorului, ştiinţa lui de a organiza limba in centre de coerenţă semantică. Procedeul este folosit încă de Creangă, cu aceeaşi „voluptate" : acolo, printre altele, cuvintele au funcţia să se explice retrospectiv, imprumutindu-şi reciproc inţelesul transparent sau sugestiile sonore.

Intregul demers al lui Ştefan Munteanu, de la un capăt la celălalt, este in permanenţă controlat de un stilist – la rindul lui – cu o grijă discretă pentru ritmul şi limpiditatea frazelor, atribute ale formaţiei sale de factură clasică a cărei amprentă o desluşim şi in convingerea nemărturisită, dar evidentă, că, in domeniul culturii, totul se păstrează şi se construieşte cu migală şi indelungat studiu.

Vasile POPOVICI

---

marginalii

Disocieri cu privire la citirea clasicilor (I)

Cine este interesat de problemă ştie că, de la G. Călinescu incoace şi nu mai puţin decit el, dintre criticii noştri Nicolae Manolescu este cel care a meditat cel mai mult şi mai cu folos asupra conceptului de istorie a literaturii. A intra in discuţie cu el pe această temă aşa, in treacăt, fără să stai prea mult pe ginduri, este, de aceea, imprudent. Am comis imprudenţa (in „Viaţa Românească", 10/1980). Era destul de firesc ca Nicolae Manolescu să-şi redefinească poziţia, răspunzindu-mi (in „Steaua", 2/1981). Din păcate, pentru starea vieţii noastre literare, nu găsesc la fel de firesc că a făcut-o atit de elegant. Răsuflu uşurat şi intorcindu-i politeţea, spun că imi revendic meritul de a-i fi dat ocazia să adauge noi consideraţii la cele formulate mai demult. Aş fi tentat să le comentez, pe cele noi ca şi pe cele din **Lecturi infidele, Metamorfozele poeziei** etc., dar nu mi-o pot ingădui, deocamdată, intr-un spaţiu atit de restrins. Mă opresc la un singur aspect, ca să-mi dau seama dacă din părerea mea că existenţa unui nucleu opac al operei trebuie să ne facă rezervaţi cind ne propunem să recitim trecutul din unghiul unei poetici actuale mai rezistă ceva.

De fapt, Nicolae Manolescu nu ignoră simburele ireductibil al operei – voi proba afirmaţia mai tirziu –, insă in articolul din „Steaua" il interesează altceva, şi anume să-şi precizeze ideea referitoare la situarea criticului faţă de trecut. Sint două precizări. Mai intii : „ . . . eu nu credeam (şi nu cred) că a citi literatura de ieri cu ochii de azi e o chestiune de opţiune, adică facultativă, a criticului. **Nu putem citi literatura decit in acest mod".** Prin urmare, nu era vorba de o propunere, un punct de vedere, ci de constatarea unei stări de fapt. In legătură cu ea, imi asum riscul să par neserios. De acord cu Nicolae Manolescu, voi incerca totuşi – justificat, poate, de absenţa din logica paradoxală a literaturii a legii terţiului exclus – să discut acest punct. Mai inainte, insă, aş schiţa o disociere referitoare la a doua precizare, şi ea de natura evidenţelor ce nu stau la indemina oricui : „ . . . a citi in acest fel operele nu inseamnă deloc a mă identifica cu ele, spune criticul. Abia această răsturnare creează sentimentul **diferenţei :** care e tocmai un efect al proiectării unei conştiinţe asupra alteia de care o despart uneori sute de ani".

Aici, Nicolae Manolescu este aproape, in spirit, de teoreticienii lecturii din grupul de la Konstanz. In termenii lor, ar fi vorba de confruntarea dintre orizontul de aşteptare al cititorului cu cel al epocii cind s-a scris opera. O asemenea lectură stabileşte intr-adevăr o diferenţă şi, cum bine spune criticul, „iti deschide ochii in acelaşi timp spre ceea ce se aseamănă şi spre ceea ce nu se aseamănă". Insă nu impotriva acestui tip de relaţie voiam să argumentez in articolul din „Viaţa Românească". Mă gindeam la o lectură mai franţuzească, una care nu ţine seama de orizontul autorului şi caută numai ce se potriveşte cu propriul ei orizont. Caută să afle prin ce Balzac „aparţine" Noului Roman. In aparenţă, ce se intimplă este un simplu abuz. In realitate, este cazul extrem al unei situaţii pe care Nicolae Manolescu o definea astfel in **Lecturi infidele :** „ . . . am putea zice (exagerind, pentru a fi mai clari) că literatura n-are propriu-zis istorie, ci o viaţă deschisă. Ea nu cunoaşte trecut sau viitor, doar un prezent perpetuu". Foarte adevărat şi in acelaşi timp contrastant cu celălalt adevăr, cu privire la necesara confruntare dintre prezent şi trecut. Pe care să-l alegem ? Pe nicicare, cred. Să ne situăm in cimpul de tensiune generat de interferenţa lor.

Livius CIOCARLIE

---

profiluri

VALENTIN TUDOR – un poet al iubirii

Al treilea volum de poezii al lui Valentin Tudor, **„Culoare-n flori de iarnă"**, consacră vocaţia unui poet al cintecului suav, nuanţat cu predilecţie pe seama norilor nostalgici, sfişiaţi de miracolul iubirii. Şi in volumele anterioare, **„Albastrele ploi ale verii"** şi **„Dinspre rădăcini"** ,poetul explora nişte stări ale erosului discret, dilatat pe mari spaţii de linişte interioară, răsfrintă intr-o autentică odă a bucuriei. Poate de aceea şi obsesia zorilor prinde accente de lied (**Senine dimineţi, Din zori, Cea mai fantastică dimineaţă**), ca un ritual de începere a unei taine. Desigur că, pentru leagănul erotic, se fac trimiteri aluzive spre izvoarele natale, spre candoarea senină dintîi (**Ascult cum mă strigă destinul, Covor, Te vei găsi, Rămasă-n petale de maci**). Iubita e una cu natura, cu floarea, cu nostalgia. Ecoul lăuntric devine incantaţie lirică : „Trec, prin păr, cinci degete pierdute, / Peste lume-aş vrea să ţi-l înşir, / Pînă cînd vei spune — acuma du-te / Şi-l adună-n taină fir cu fir", care apoi devine motiv de meditaţie: **„In poarta inimii furtuna bate, / Cadenţa-şi schimbă in vocale mersul, / Iubim iubirea şi uităm reversul / Amurgului din seri necercetate".** Poet al miniaturilor elegiace, cu o penetraţie a vocalei în detaliu, în filigran, Valentin Tudor imprimă versului curgere suplă şi delicateţe. Poemul e adesea colorat de repetiţii simfonice, poetul cultivind cu dezinvoltură sonetul şi rondelul, care devin punţi de încercare pentru meşteşugul prozodic, pentru arta sa poetică

Şi în volumul al doilea , şi în al treilea volum de poezii, adică cel pe care-l analizàm astăzi **(Culoare-n flori de iarnă, Ed. Facla, 1981)**, există o reluarea de leitmotive, predominant fiind cel al verii şi al albastrelor ploi : **„Cea mai fantastică ploaie / Se naşte în patimi şi-n vis; / spre spaţiul deschis ;".** Pentru varietate, **In noapte lumină primind / Din fulger,** sau pentru contrast, apare sentimentul iernii : **„Culoare-n flori de iarnă / Privirea-nduioşează / Pe pînză raza-şi cearnă / Tot rază după rază / / ... Din glastră gîndul toarnă / Lumini, se-nseninează / Cînd viscolul întoarnă / Cîmpia ce-o visează. / / Culoare-n flori de iarnă!" /.** Poate e şi un pas de încărcare a poeziei cu dramatism, de ieşire a poetului, din eul seninătăţii, spre zonele de umbră şi zbatere, de sondaj în adîncurile tulburătoare ale raţiunii şi frigului : **„Soarele-n zori se imparte, / Nelinişti m-apasă şi frig, / Pasărea moare departe, / Zadarnic mă strigă, zadarnic o strig".** Pentru că iubita din vis străbate teritorii de taină, de la iarbă la spuma de lumină, de la duşumele la stînci („La marea cu seninul vei cobori apoi" din „Te vei găsi . . .") ca apoi s-o regăsim în muguri : **„In ei mi-am îngropat iubiri trecute, / In ridurile feţii-adînc făcute / Să-mi lumineze calea printre stele / De-aceea retrăiesc în primăvară, / Iubirile — adunate — odinioară. / Cum brazii-adună anii in inele".** Dacă albastrele ploi simbolizau împlinirea iubirii, florile de iarnă par să semnifice sinuosul drum spre cunoaştere, iar pentru metafora erotică însemnînd despărţire, depărtare, neliniştile iubirii fiind trecute acum prin filtrul auster al meditaţiei. La dispariţia trecătoarelor iubiri apare pentru poet certitudinea iubirii eterne, în voalurile ei abstracte, adică SPERANŢA. Ascunsă în cuvînt, ea e smulsă din natura în care frunzele sint sortite căderii. Ascunsă în cuvînt, deci, ea, iubirea, chiar în acele enigmatice înfloriri de iarnă, poate să reziste în timp, să devină cîntec. E parcă şi ideea generoasă pe care vrea să ne-o comunice Valentin Tudor, cu unelte clasice, în cea de-a treia sa carte „Culoare-n flori de iarnă".

Damian URECHE

SENSUL CULTURII

„Am văzut, nu demult, un film de **science fiction** în care, simbriaşi ai unei noi civilizaţii aservite imaginilor televizate, pompierii vînau cărţile şi le ardeau pe rug. Ultimii depozitari ai textelor tipărite le învăţau pe dinafară, apoi se autoexilau din mijlocul unei societăţi hipercivilizate : se refugiau în păduri, şi acolo – uitîndu-şi propriul nume, păstrînd ca semn de identitate doar titlul cărţii pe care o memorizaseră – se plimbau recitind cu voce tare, pentru ei şi pentru ceilalţi, textele unor cărţi fundamentale ale umanităţii – „Symposion", „Divina Comedie", „Război şi pace" etc. Coşmarul meu lucid e că omenirea ar putea fi obligată, cîndva, să se salveze într-o asemenea Arcadie a culturii..." (Ştefan Aug. Doinaş, **Elogiul cărţii**, pag. 339, în volumul **Lectura poeziei,** Editura Cartea Românească, 1980). Orice studiu despre poezia, textele critice ori traducerile lui Ştefan Aug. Doinaş poate fi aşezat sub această alarmantă emblemă : ca în fantasticul univers din **Fahrenheit 451**, Cartea este un simbol devorant, un etalon cu o copleşitoare sarcină ontologică. Percepţia acestui simbol defineşte unul din sensurile fundamentale ale culturii ; acţiunea sa, abia dezvăluită sub iluzia unei incipienţe pasive, conţine în fapt acele linii de forţă ce orientează cultura şi o edifică. Nu cred, în continuarea acestor afirmaţii, că de la Blaga încoace (poate cu excepţia lui Alexandru Philippide, iarăşi un minunat poet, traducător şi interpret al literaturii, o personalitate fascinantă de tip insular, deci cu o eficienţă mai discretă) poezia română să fi avut un intelectual de talia lui Ştefan Aug. Doinaş : mă refer la un anumit profil intelectual, de modă veche aş spune, sondînd imperturbabil teritorii pe care circuitul modern al valorilor pare a le fi clasat într-o eternitate prăfuită (rare sînt spiritele ce-şi păstrează fraged gustul pentru un Petrarca ori Hölderlin, atîta vreme cît mai „contemporanul" Prevert, să zicem, e citit parcă dintr-un catalog al poeziei îmbătrînite înainte de vreme), divulgînd, dincolo de exigenţa orizontului poetic, o informaţie copioasă, cu deplasări strategice spre zona esteticii şi a filozofiei culturii. Spirit tradiţional prin excelenţă, Doinaş îşi provoacă cazuri metodice, impunîndu-şi teme cu totul inconforme „tentaţiilor" sale temperamentale : de aici, inerenţa unei înfruntări tacite în care „inamicii" sînt selectaţi nu pentru o concura rigid forţa adversă ci, mai degrabă capacitatea acesteia de a-şi periclita condiţia în favoarea unei anume convenţii. Propriu-zis livrească opera lui Doinaş nu este : poetul şi-a creat un stil din a evita, ca un fin dribleur, proximitatea oricărei mărci restrictive : şi totuşi, parcă nici o altă scriere contemporană nu-şi invită atît de agresiv cititorul la o „meditaţie pe tema raportului dintre Carte şi Viaţă", cum nota Gheorghe Grigurcu într-o excelentă cronică dedicată **Lecturii poeziei** (în **Familia**, 12/1980). Carte şi Viaţă – iată straniul tandem ce însoţeşte, în termeni de o consecvenţă obsedantă, receptarea unei opere fără biografie ori, cel mult, de un biografism pretextual, rafinat pînă la ştergerea conturelor iniţiale. Tocmai acolo unde critica ar trebui să păstreze distanţa – o creaţie cu articulaţii solide, impozantă, ar legitima această reacţie, exegezele se lasă iremediabil seduse tocmai de farmecul personalităţii scriitorului ; şi pe bună dreptate căci, demascîndu-şi opera, Ştefan Aug. Doinaş fascinează de multă vreme (şi) ca impecabil cetăţean al literaturii noastre, prezenţa sa civic-scriitoricească fixînd un destin de o rară exemplaritate.

După **Lampa lui Diogene** (1970), **Poezie şi modă poetică** (1972) şi **Orfeu şi tentaţia realului** (1974), **Lectura poeziei** angajează încă o dată, plenar, spiritul critic doinaşian caracterizat prin cîteva marcaje specifice : diversitate metodologică şi tematică, atracţie funciară pentru exponenţa clasică a culturii alternată cu sondaje (unele polemice) ale fenomenului literar contemporan, documentare ireproşabilă (cu rezerve totuşi, mi se pare, faţă de curentele mai noi ale criticii în pofida unor subtile trimiteri ori chiar reuşite aplicaţii cu Jung, Durand, Spitzer, Greimas, Genette etc.), frazare sobră, exactă, în sfîrşit, fervoare temperată a demonstraţiei. Debutînd cu un întins eseu, cantivant îndeosebi prin ardoarea restaurativă a analizelor (**Eseu asupra poeziei lui Lucian Blaga**), **Lectura poeziei** se compune din trei mari secvenţe : prima, care dă şi titlul volumului, include o suită de interesante observaţii referitoare la poezia noastră contemporană **Poeţi români)** şi la cea universală, de la Goethe în actualitatea imediată **(Poeţi străini)** ; a doua – **Jurnal de campanie literară,** cuprinde articole cu un caracter mai mult sau mai puţin ocazional **(Modelul eminescian, Funcţia educativ-patriotică a poeziei şi exigenţa artistică, Limba română – organ al poeziei universale,** etc. par scrise sub puternica emoţie a unor „ocazii" comemorate cu gravă promptitudine) ; în fine, o prea modest intitulată „addenda", rod al unei „meditaţii estudiantine" ce, în ciuda „flagrantei sfidări a timpului", oferă după opinia mea premise (încă) surprinzătoare pentru abordarea tragicului şi a demonicului, aerul de severitate juvenilă al multor judecăţi fiind mîntuit prin miza lor resurectă, documentară **(Tragic şi demonic)**.

Mă voi opri mai întîi asupra masivului eseu consacrat lui Blaga, aproape o carte în carte, de unde şi poziţia sa uşor izolată în volum. Analiza lui Doinaş, plasată din debut în miezul dilemei ce o constituie pentru orice cercetător caracterul relaţiei sistem poetic – sistem filozofic la Blaga, propune etape noi ale eternei dispute : „Despre o atare influenţă (a ideii centrale a sistemului=misterul ca „dat ontologic suprem", asupra structurii poetice n. n.) se poate vorbi abia odată cu **La curţile dorului** (1938), primul volum de poezii în care raportul eului poetic cu lumea şi cu absolutul nu mai este exprimat de pe poziţia unui subiect ulcerat, gnoseologic vorbind, că nu poate să îşi pătrundă obiectul, ci de pe poziţia unui spirit ce jubilează în contact cu formele, cu ipostazele nenumărate ale misterului. Adevărata influenţă a gîndirii lui Blaga asupra poeziei sale începe în momentul în care pesimismul cunoaşterii e transformat în jubilaţie ecstatică a unui raport ontologic, cu Absolutul. Abia din acest moment lirica poetului începe să reflecte, prin modalităţi specifice, acel „principiu al conservării enigmelor", pe care tînărul gînditor îl formulase la vîrsta de 24 de ani" (III. **Peisajele metafizice,** pag. 25). Ideea e seducătoare, cu tot riscul atît de tranşantelor distincţii : prin urmare, în versurile din primele cărţi ale poetului, deşi ascunsă sub vălul înşelător al imaginaţiei poetice aparent libere, descătuşate de vreo reţinere „teoretică", schelăria „metodei", a „programului", se întrevede limpede (... la acest nivel al structurii expresiei verbale, scrie Doinaş aflat în faţa unei deconspirări stridente, „metoda" se divulgă în tot schematismul ei, aproape mecanic" (II. **Analogii, polarităţi, scenarii cosmice,** pag 13) : de aici pînă la a vorbi de o „poetică implicită" la acest prim Blaga nu e decît un pas şi eseul lui Doinaş va evolua riguros în limitele ipotezei înrudită întrucîtva cu acea a lui Mircea Martin din **Identificări (Blaga – poet anticipat,** pag. 5–47) ce descoperea în volumul debutului blagian „un poet anticipat de un program".

Articolele despre poezia contemporană, dincolo de fluxul ceva mai alegru, mai spectaculos al ideilor (păstrîndu-şi astfel „aerul" de cronici literare), îmi confirmă impresia că, dezbrăcată de impenetrabilele sale armuri, întreaga operă critică a lui Doinaş rămîne de o mare, paradoxală pudoare etică. Mă tem că fără voia mea fraza sună uşor incriminant : înţeleg prin pudoare etică asistenţa morală acordată Operei şi Autorului ei conciliaţi tacit, ca două vase comunicante ce, după puteri, servesc o anume experienţă literară. Doinaş scrie o critică tipic defensivă (delectîndu-se, e adevărat, cu deloc firave contraatacuri, iată doar **Despre moda poetică, în Poezie şi modă poetică),** concepută din spatele frontului, organizată ireproşabil, disciplinată ; etică devine critica sa tocmai prin spiritul funciar reparativ ce o animă, veghind aşezarea operei în tiparele receptării generale şi declanşînd abia apoi o ofensivă calmă, („ardelenească"), punînd adică lucrurile la punct cu răceala strategului trecut prin bătălii grele. Lipsite de vocaţia martirajului, expediţiile doinaşiene sînt, cred, în primul rînd, punitiv-corective : aşa bunăoară, ca să revin, după acest ocol, la secvenţa consacrată poeziei contemporane, Doinaş se referă la „fenomenul de criză a receptării critice" **(Insemnări despre poezia lui Al. Philippide)**, aruncă o privire asupra unui poet „aproape ignorat de critică" (e vorba de Mircea Ciobanu), pentru a deplînge în continuare situaţia plachetei de versuri a lui Nicolae Ionel **(Cuvînt în cuvînt),** „puţin comentată la data apariţiei" deşi „îşi confirmă, la recitire, virtuţile excepţionale" etc. Acum intervine criticul, îndreptînd aceste fisuri de interpretare şi punînd opera în drepturile ei ; şi acum, pentru a conchide, valoarea etică a criticii doinaşiene transpare din nou, în toată puritatea formelor sale.

Lectura poeziei este una din acele redutabile apariţii (dat fiind contextul propus, din păcate, am fost constrînşi să selectăm doar secvenţele care conveneau temei noastre) ce propun o vizune originală asupra culturii şi îi definesc, încă o dată, sensurile durabile.

Radu Călin CRISTEA

A. E. Baconsky

În vremea de după primul Congres al scriitorilor (din 1956), A.E. Baconsky avea reputaţia unui prinţ insurgent al poeziei. Reputaţia aceasta emana din propria-i lirică, dar şi din modul în care concepea, împreună cu colegii şi prietenii săi, revista **Steaua** — o revistă prin excelenţă de poezie şi de cr[illegible] a poeziei. Proza era susţinută cu strălucire, număr de număr, aproape exclusiv, de D.R. Popescu. Deschiderile largi, adesea insolite pentru climatul de-atunci al poeziei noastre, valorile pe care le propunea, spiritul critic, tînăr, modern şi necruţător cu excrescenţele proletcultiste, păşuniste ori acefale ce proliferau, încă, în virtutea unor inerţii, făceau din revista condusă de A.E. Baconsky un avanpost al liricii româneşti noi. Atacurile, adeseori violente, umorul silit cu care cei avizaţi încercau să răspundă acţiunii înnoitoare a revistei clujene, veneau mai ales pe adresa poetului, care avusese el însuşi o perioadă — scurtă, ce-i drept, — de vasalitate, plătind tribut la curtea tarelor acum incriminate.

Tinerii poeţi ai vremii simţiseră curentul proaspăt al orientării revistei şi aderaseră la ideile şi ţinuta ei intelectuală. Considerată de unii, cu desconsiderare, revistă de grup, **Steaua** se deschidea fenomenului tînăr. Astfel, în 1959, sînt publicaţi, într-un amplu periplu liric, Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Petre Stoica şi alţii, între care şi semnatarul acestor rînduri.

Pe A.E. Baconsky l-am cunoscut tîrziu, după retragerea sa la Bucureşti. După un schimb de scrisori şi telefoane, poetul mi-a fixat o întrevedere la Cofetăria Nestor, care avea să împărtăşească, la cutremurul din 1977, cruda soartă a celui ce îşi intitula, prevestitor, ultima carte de poezii – **Cadavre în vid.**

Emoţionat peste măsură, l-am recunoscut imediat, după fotografiile din presă, şi l-am întîmpinat în picioare, nu din vreun calcul protocolar, ci ca o reacţie bruscă şi firească, la apariţia sa: Bărbatul înalt, cu siluetă tinerească şi părul abia aburit la tîmple, a venit cu un surîs cuceritor, iscodindu-mă scurt cu privirea-i alertă, ce scăpăra ca un vîrf de floretă îi făcusem, din cîte mi-am dat seama, o impresie favorabilă. Era un bărbat de o eleganţă sobră, poate uşor studiată, neaşteptat de cald şi prevenitor. Conversaţia a debutat simplu, de parcă ne cunoşteam de multă vreme şi reînnodam alte, trecute, discuţii. „Ce mai e la Timişoara?" — m-a întrebat. Şi, fiindcă nu-mi găseam cuvintele, au urmat alte întrebări, despre revista „Orizont", despre colegii mei timişoreni. Cunoştea numele multor scriitori, mai ales tineri. Apoi, glumind cu oarece sarcasm : „Dar poetul x sau criticul y?" mă iscodea, pronunţînd zeflemitor numele unor

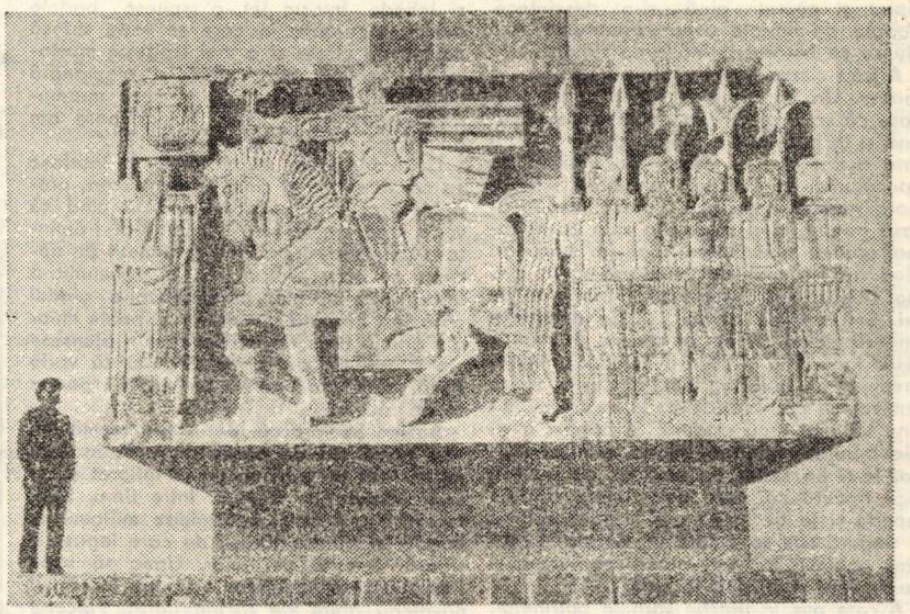

colaboratori obscuri, care trecuseră întîmplător prin paginile revistei, sau numele unor redactori care semnaseră articole, într-o vreme în care cele două publicaţii polemizaseră.

Însă „introducţia" conversaţiei n-avea darul unor „puneri la punct", poetul era generos. Umorul său lăsa să se distingă virtuţile unui spirit sagace şi, cînd era cazul, intolerant.

Păhărelele de vermut alb şi cafelele, pachetul său de ţigări Chesterfield, mişcarea mîinilor lui, împlinind o distincţie a omului şi a ideilor care înfloreau una din alta, trecînd prin spaţii ale culturii, evocînd mari scriitori sau întîmplări cotidiene, punînd întrebări pentru a răspunde el însuşi, veştejind necruţător mofturi literare, mirîndu-se interzis de naivităţi sau episoade noeive, evitînd protector nume care-şi ispăşiseră insignifianţa, revenind mereu la tot ceea ce i se părea de-bun augur în mişcarea literelor vremii

După întrevederea aceea, A.E. Baconsky a acceptat să colaboreze la „Orizont", mai întîi cu traduceri de poezie (între alţii, din Apollinaire) şi apoi cu poezii proprii. Am fost de cîteva ori acasă la A.E. Baconsky : prima dată, însoţit de prietenul meu Petre Stoica, unul din cei mai apropiaţi dintre apropiaţii poetului. Interior de mare rafinament, cu pereţii iluminaţi de pînzele unor mari pictori. Nici urmă de opulenţă burgheză, mai degrabă un aer de austeritate, sublimată în stil. Salonul cuprindea două fotolii mari, confortabile, acaparatoare şi un birou somptuos. Într-un timp, a apărut Doamna Clara, de o frumuseţe nobilă şi de o rară distincţie. I-am fost prezentat cu aprecieri măgulitoare, în fraze calde, de o anumită rigoare, fără afectări, lăsînd să se-nţeleagă că însăşi prezenţa mea acolo era un semn de preţuire. Soţia poetului s-a încadrat firesc şi cu discreţie în conversaţie, apoi ne-a părăsit, cu scuze, aducînd ea însăşi cafelele şi rămînînd un timp după aceea cu noi.

Altădată, într-o vreme în care la Timişoara era pe cale de a lua fiinţă o nouă revistă, am discutat mai bine de două ore despre ceea ce ar putea deveni publicaţia aceea himerică. A.E. Baconsky era neobişnuit de aprins, mai pasionat ca deobicei în unele momente, mi s-a părut că visa — cu luciditatea scînteietoare care nu-l părăsea niciodată. Visa o revistă cum ar fi putut s-o înfăptuiască el, poate numai el, care fusese un mare spirit şi un înnăscut şi îndrăznet creator de revistă.

Într-o vară, am primit o scrisoare neobişnuită de la A.E. Baconsky. Mă ruga — după o lungă, fermecătoare şi luxuriantă expunere a motivelor care-l determinau să întreprindă un demers de o asemenea natură — să încerc a sprijini o tînără candidată la un examen de admitere, ce se dădea la Timişoara. Fata nu era prea dotată intelectual, preciza recomandarea ; poetul formula un discret dar sigur scepticism cu privire la şansele ei în acea tentativă hazardată. Scrisoarea ar lumina o emisferă de înaltă noblеţe a scriitorului, dacă ar fi dată publicităţii, însă personajele se află în viaţă. Ar fi de reţinut portretul generos al tatălui fetei, om de ispravă, dintr-un anume sat, apoi pledoaria gingaşă pentru o încercare care nu s-a mai produs, eroii în cauză renunţînd la planul lor, sau schimbîndu-şi-l.

Celor ce, cunoscîndu-l pe A. E. Baconsky din întîlniri ocazionale sau din legendele ce proliferau într-un amestec pestriţ, mai păstrează imaginea deformată a omului distant, sau arogant, sau inabordabil, li s-ar putea aduce atîtea dovezi că poetul care se complăcea, temperamental, într-o anumită însingurare emblematică, era în esenţă — în ciuda izolării în care trăia şi de care nu era singurul vinovat — nu numai o personalitate de pregnantă originalitate şi de superioară ţinută intelectuală, ci şi un om de aleasă mărinimie.

Ultima dată l-am văzut în holul vechiului sediu (din Şoseaua Kiseleff) al Uniunii Scriitorilor. Pleca într-o călătorie în străinătate, mi s-a părut precipitat, a trecut fără să se oprească, răspunzînd afabil la saluturile numeroşilor poeţi tineri care aşteptau acolo terminarea unei şedinţe. Surîsul său de atunci, abia schiţat în graba trecerii, avea să fie ultima imagine pe care mi-o lăsa, între amintirile mele cele mai curate, A. E. Baconsky.

Anghel DUMBRAVEANU

IOAN ALEXANDRU

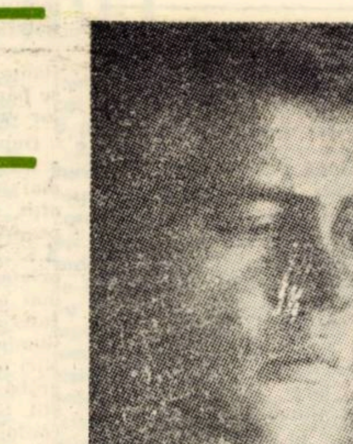

MARE

Și deaceea marea-a fost lăsată
Să răsfringă bolta instelată
Undeva-ntr-un leagăn de țărînă
Stelele s-ajungă împreună
Era nevoie de vremelnicie
Să nu încap decit în veșnicie
Să poată Duhul să ne fie aproape
Se cuveneau tremurătoare ape
Să fie-nvrednicită de aură
Cit de fragilă-i blinda mea făptură
Să mi se dea pe rind tot ce-o să fie
Stau lingă mare fulg de păpădie

VEGHE

Din cite sint în parte se zăresc
Iar cealaltă parte-i necuprinsă
Cu cit le-ating ele se tăinuiesc
Ca să-mi rămină candela aprinsă

Să nu-ncetez priveghiul peste zi
Pe lumina cea mai orbitoare
Ca să pot prin moarte-ntrezări
Mi s-au dat aceste sanctuare

ROSTIRE

Cum este dată noaptea pe pămint
Să ne intoarcă in nealcătuire
Iar zorii să înceapă prin cuvint
De la lumină și de la privire

Să înțelegem cum au fost de sus
De miru-nțelepciunii picurate
Plopul fost-a freamăt mai întii
Și-apoi la vint coroanele lăsate

Mirosul crinului îngreuiat
Să nu își piardă urma pe cîmpie
Sub formă de potir imaculat
Închipuie pămintu-n veșnicie

MARE

Și marea crește să nu rămii la ea
Să-ți fie cerul mai ales aproape
Să poată nevăzutu-nainta
Desăvirșind lumina peste toate
Să le primim ca dar și legămint
Ocrotitoare întru străvedere
Ne sint deschise toate prin cuvint
Pecetluite toate de-nviere

APA

Mult a cerurilor ești
Și la pămint ajungi pin la picioare
Ca-n preajma ta cu toate cite sunt
Să se pătrundă de împuținare

Este de-ajuns la cer o tăinuire
Ca să răspundă unda cu-n fior
Întru putință și-ntru liniștire
Mă intoarcă leagănul izvor

FĂRĂ TITLU

Fiu pustiu inflăcărat intors
Sorbit în mila straiului de mire
Cimpoaele de sălcii de pe lunci
Miros a Paști în fumul de tămiie
Răul ce-l faci în trup
E cel dintii ce-ți iese inainte
Se curăță ca marea firea ta
Se leapădă țărina de morminte
Iar binele ce-l săvirșesc în trup
Il uit degrabă se cufundă
Perla din adinc de ocean
Hrănește-n ceruri steaua tremurindă

ANTOANETA C. IORDACHE

GAVARNIA*)

De la un timp toate fug, ca din întimplare, fără să dea vreo explicație, mîna se întinde și nu apucă nimic, nu te mai miră, nu te mai supără. În minunatele vremuri de altădată, în clipa aurită a copilăriei — așa zic toți bătrînii nedormiți — era bine, era mai multă libertate și mai multă uimire, erau dascăli de bucurie peste tot, te împiedicai de bărbile lor și de fructele cu care așteptau în brațe, brațele acelea ca niște leagăne, să ți se facă foame ori poftă de vis ... Mergeau anii pe vîrfuri, lin — lin, moartea nu îndrăznea să-și strige chemările înainte de soroc, frunzele erau mai vii, oamenii muzicali, astrele odihnitoare, cerul însuși mîngîia matern vremelnicia supușilor săi ... Poate că bătrînii văd limpede în insomniile lor, în orele lor de veghe ca niște luminări de ceară bună.

Îi spuneam lui Antin : „N-aș vrea să mă întorc la copilărie, spintecam broaște să le măsor mațele, le atîrnam de crengile dudului japonez, Tarzan urla înnebunit de maică-mea care urla, țopăind pe loc, ca un copil isteric, spălam frunzele dudului cu lapte, veneau nori de muște, munceam din greu s-o sperii pe doamna aceea care nu știa nici o poveste tristă, nu plîngea niciodată, doar urla ascuțit și sec, avea mîna uscată și iute, era îngrozitor de curată, călcată, colorată și subțire, îmbrăca toamna cîteva pulovere unul peste altul și arăta tot a ființă din stinghii, a păpușă de șindrilă, a marionetă, o urmăream cu un fel de curiozitate cum trece printre copaci, parcă umblau împreună : ea, într-o direcție ; ei, în sens invers, mereu concentrată. Construise o legătură ciudată între lume și ea, o armură, o haină de coajă ori de fibre de sticlă, părea că nu lasă umbră, părea că e însoțită de toate ca de o umbră, că le dictează ritmul, că le trimite înainte-i ori le pedepsește s-o părăsească, își desenase singură vene, riduri, multele ei pelerine și părul nesfîrșit, sclipitor, molatec — ca să ne amăgească ... nu era om, nu vedea, nu auzea amănunte, reacționa la zgomotul unei crengi frînte ca la o bubuitură de tun, privea cu mare reproș de stăpîn înșelat în așteptări vreascul lărmuitor, probabil că lumea i se arăta în somn ca o liniște mare, condusă de voințele ei, orice perturbare distrugea echilibrul hotărît odată pentru totdeauna, ea veghea rosturi imprescriptibile ... Nu înțelegeam la ce se poate gîndi într-una atît de intens, de evident, poate la nimic, poate știa numai să pară, dar părea cu talent, credeam că socotește înăuntru-i soarta noastră a tuturor, frumoasă și stranie mai era, o vînă albă, tare, imuabilă, despre care presupuneam că ar fi făcută dintr-un bulgăre de var foarte pur și îndelung strunjit, ori dintr-o cretă de peste țări, ori din zăpada unui timp pe care nici nu-l știam închipui, cristalizată la pol, mult-mult, ca într-un basm exotic ...

Nu ne asemănam.

Se cuvenea să-ți întrebi copilul, seara înainte de culcare, despre întîmplările zilei, n-o interesa decît felul ei de a-și cînta interogațiile, nu reținea nimic. Nu știu dacă își era suficientă, dar stătea ca o noptieră antică, ori ca un jilț princiar lîngă cuvintele mele, mă opream din relatare și o reluam de oriunde, sub privirea ei fixă, imperturbabil atentă, înghețată într-o atenție care cerea respect și nu m-a lămurit niciodată ce anume visa ori trăia, ascultîndu-mă.

Anii plecaseră din preajma ei, cine știe din ce pricină, părea că rămăsese pe la vîrsta la care mă născuse, privind într-o doară către mine, așa o așezase un pictor sau un fotograf, cu un copil în fața ei, întins pe un pat larg, împodobit, majestuos, istorisind ceva fără importanță, iar ea aștepta răbdătoare, tacitumă, să-i fie terminat portretul de mamă, examinînd mental faptul grav sau virtuos pe care îl va comite după aceea.

Juca. Juca spectacole de o clipă.

Furia, bătăile, spaimele ei erau inconsistente și trecătoare, erau expresive și reci. Chinezărie vie. doamna aceea din porțelan de oțel mă provoca s-o lovesc, să mă conving că nu se sparge, nu se înmoaie, nu e de carne, puneam pariu cu mine însămi, cu Tarzan cel blînd, cu tovarășii de realitate că într-o bună zi o voi face să elibereze o lacrimă, că o voi răni, că o voi musca și că se va lipi de pămînt ca o broască zvîrcolindu-se de durere, implorind să fie iertată, ridicată, îmbrățișată, sărutată, iubită. Din toate acestea, n-am izbutit, des gur, nimic, doar un zîmbet malițios citin d, mai tîrziu, cărțile unui Bazin, unei de Beauvoir, dar atît de tîrziu, atunci cînd ea devenise memorie sau neant ...

Impunea adulților un fel de venerație prevăzătoare : n te puteai purta oricum în preajma mame i mele. Bărbații care ne intrau în casă erau îndatoritori, de o servilitate deloc laică, parcă ocroteau un obiect de patrimoniu, parcă evoluau sub

reflectoare. Făceau pe nobilii, iar ea nu-i observa, doar umbla printre ei, fără să spună cine știe ce, nimic dojenitor, nimic angajant, nimeni nu încălca regulile. Nu înțeleg cum regiza chestia asta ...

Poznele mele erau cunoscute, deși aș fi pariat că nu se destăinuia, toți erau de părere că nu o merit ori că aș fi tragedia ei, „seamănă cu taică-su" — ziceau, „n-are stirpe" ... „n-are eleganța doamnei Gavarnia" ... Numele ei m-a urmărit foarte mulți ani, iar despre tata nu mi-a spus nimeni cum va fi fost.

Îl vedeam deasupra canapelei trandafirii sau lîmone, cine poate controla culorile din amintire ?, se vedea ca un cap, un gît și un umăr stîng aparținînd unui tînăr prea trist, prea șifonat pentru vîrsta lui edulcorată de o scurgere de lumină prin vitralii, o sîciiam pe mama cu întrebarea : „Unde e făcută poza asta ?", zîmbea misterios și abia șoptea : „Taci !" ... Mi-a povestit o dată, o singură dată, despre un parc, un fel de pădure sau livadă, înconjurind un fel de castel, alb-alb, mai fin decît pudra de zahăr de pe cozonacii crăciunului, mai moale decît staniolul acelor dulciuri pe care le aducea „Un Moș special" numai pentru noi, mai scînteietor în lumină decît focul care s-a întins pe perdele de la bradul, doamne ce mare era !, și pînă la strugurii de ghips colorat, care ne încercuiau sufrageria, m-a făcut să rețin extraordinara amestecare de figuri, frunze, fructe și flori din alcătuirea unui gard care nu permitea trecătorilor să iscodească vitalitatea verde a proprietății, „de nicăieri", „a nimănui", după cum adăugase.

Tatăl meu, în fotografia aceea, avea un ochi prea rotund, perspicace — aș zice acum —, și un fel de agresivitate pe buze. Parcă voia să spună scrîșnit : „Urîți mai sînteți, mi-e silă de voi !"

Fotografiile mamei au fost, toate, capodopere de dulcegărie. N-am iubit-o, nici măcar în fotografii.

Tata murise în război. Cel puțin așa mi s-a spus și așa mi-a plăcut să și cred. Era din alt aluat. A dispărut în gropile frontului, după ce expediase vreo zece cărți poștale murdare, slinoase, pline de ștersături cu creion chimic. Ce-o fi scris acolo, sub mîzga amară ? Îmi imaginam un mesaj pentru mine, muiam creionul chimic în gură, să aflu cum se face ... Făcea scîrbă grea, mă gîndeam că cei care le cenzuraseră suferiseră mult, de gustul rău și de stomac ...

Am rămas cu obiceiul de-a mesteca mine de creion, mi se par bune, îmi calmează nodul sălciu din gîtlej, ori „nerăbdarea psihică și intelectuală", cum zicea Antin. Îmi lipsea omul acela fiindcă îmi creea impresia, pozat cum sta, că s-ar fi certat de-adevăratelea cu mine, m-ar fi lovit deadevăratelea, aș fi simțit că schimb ceva în el.

Cu mama ne aveam ca la cinematograf. Asistam împreună la o istorie despre noi, un episod despre mine și ea, oricînd atacabil, oricînd acceptabil, ieșeam din cadru, ne despărțeam pînă la următorul film, în care iar ne prefăceam că avem ceva de împărțit. Și iar, și iar ...

Dacă ar fi pus-o cineva să mă descrie, probabil că n-ar fi fost în stare, n-am văzut-o niciodată studiindu-mă, nici studiindu-se în privirea mea, ori în oglindă, eram — ambele — obiecte de prisos. Gavarnia se înveșmînta în sine în reflex, avea simțurile desăvîrșit programate, alegeau combinații faciale și vestimentare subtile, „artistice", era perfectă în orice împrejurare, era pictată de cineva foarte dotat. N-o puteai iubi. Ți se strecura dintre simțuri ca un abur. Parcă punea gura pe vis. Zicea în loc de orice : „N-are importanță, culcă-te, ori vezi de închide ușa, învelește-te pînă sub bărbie, dacă răcești, te închid în casă — ori — ia-ți mantila, dacă te pătrunde umezeala, o să tușești și n-o să reciți frumos „Regina Ostrogoților". Asta devenise proba mea de cultură și de maturitate. Scînceam, plină de importanță : „Jalnic vijiie prin noapte glasul ...", după care, aproape plîngînd, repetam la distinsele ei serate : „Un navire pris dans le pôle, Comme en un piège de cristal, Cherchant ...".

*

Altminteri, toate păreau dintotdeauna închinate unei liniști împăcate, blazate, solidă în cele din urmă, unei voluptoase încremeniri. Pentru mine, pe atunci, războiul fusese un om fotografiat, împiedicat de alți oameni — ursuzi mîzgălitori de cărți poștale — să-și revadă portretul și îmi imaginam că pe front în spatele fiecărui soldat se află așezat la o masă un astfel de cenzor și că între aceștia au loc controverse de care dușmanul se folosește ca să se apropie neobservat ...

(Fragment din **„Singurătatea poveștilor pentru copii"** — în lucru la Editura „Facla").

NICOLAE DANCIU PETNICEANU

ZIDUL

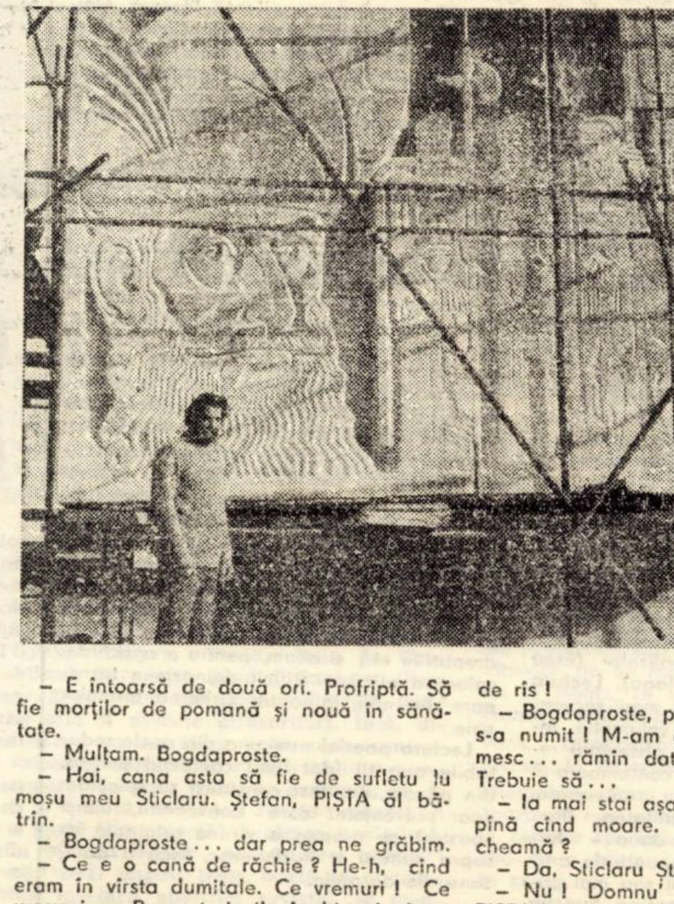

Zidul fusese înălțat. Acum, oborul pietruit îi părea despicat pe din două. De sfertul acela de metru nu știa și n-avea de unde afla atîta vreme cît taina o păstra Sticlaru. Era încîntată că o desparte acest zid roșu și înalt de ochii aceia iscoditori, puși să scornească cîte și mai cîte despre cine și cu ce umblă ea. Știa că zvonurile sînt călătoare, că vorba rea se duce ca din pușcă, iar gura lumii numai pămîntul o astupă.

Întinsă în pat, sau poate ghemuită, cu perna mică strînsă la piept, se frămînta și se socotea uneori pînă la vărsatul zorilor tăinuind singură că este încă tînără și casa fără de bărbat se cheamă tot casă de văduvă. Adormea cu gîndul că fiecare femeie își are rînduit ursitul ei și că într-o bună zi o să-i bată la poartă norocul așteptat și căutat pînă și-n descîntece. Noapte de noapte avea coșmaruri ! Așa ajunse să hotărască înălțarea zidului ...

A trăit cîteva luni de zile cu unul de la șantier. Un bărbat bine făcut, ce se lăudase că va face din ea doamnă de București și la început i-a plăcut, dar mai tîrziu cînd a dat să-l cunoască s-a îngrozit de apucăturile lui. Părăsise șantierul și își omora vremea la jocuri de noroc. Venea acasă în zori, cînd se îngîna ziua cu noaptea, afumat și fără un ban în buzunar. Cînd nu i-a mai dat nici un bănuț și-o luat tălpășița și dus a fost pînă în ziua de azi. Sînt ani de atunci ... Se amăgește singură zicînd că nu se zorește la măritiș avînd încă timp și că n-a dat deocamdată strechea în bărbați. Dar gîndurile ei se bat cap în cap ! Vede pe zi ce trece că-i vine tot mai greu singură. Și babele o sîciie întruna : „Mărio, Mărio, maichii Mărio, ia-ți un suflet de omănaș cît nu ești încă trecută că, deh, anii zboară atît de repede și te trezești peste noapte bătrînă și singură cuc ca și fata lui Cutare și nu-i bine, maichii, că ești gloată ca lumea și de omenie și cu rînd la casă ...".

A cam pus la ureche vorbele bătrînelor. Totuși nu se împacă de fel cu gîndul că o femeie la vîrsta ei poate să îmbătrînească așa peste noapte. Citise că abia la 30 de ani femeia este în puterea judecății ei. Își aduce aminte că a văzut și un film în care se noda și se deznoda această idee. De cînd a trecut pragul vîrstei acesteia o urmăresc peste tot vorbele Mădălinei, bătrîna adusă de spate ca un covrig : „ ... Mario, buno, Mario, eu am fost parcă ieri ca tine, fudulă și mîndră ca o cocoană. Viața omului e ca o floare și trebuie trăită cu rost. Să-ți faci familie că la anii mei o vei duce greu ...". Într-o seară hotărîse, așa, dintr-o dată : într-un an cel mult doi se va căpătui și va scăpa de toate șicanele și de gurile rele. Hotărîrea o luase acum cîteva zile, pe cînd nu-l cunoștea pe Mikloș, dar de atunci și-a mai rotunjit părerile.

Îmbrăcă tot ce-i venea mai bine. Rochia de dimineață o schimbă cu cea de seară, considerind-o mai potrivită, iar cea de duminică o puse în apus de soare și se foi în fața oglinzii așa cum făcuse cu ani în urmă. Simțea, de la o vreme, că-i arde ceva în piept, c-o roade, o sfîșie un dor lăuntric și toată se îmbujora de parcă ar fi fost bolnavă.

... De cînd cu zidul acesta a ajuns la capătu puterilor. Simte cum sîngele se zbate nebunatic în ea, răsculat de-o mînă nevăzută. Aceeași mînă îi dă tîrcoale și-i ațîță dorurile adunate și inchistate în inima ei de femeie singuratică. Își face de lucru pe prispa casei. Privește mîinile pătate de moltăr ale lui Mikloș. Apoi ochii îi alunecă pe brațele vînjoase, pe umerii aceia rotunzi, tatuați cu sirene și lebede. Într-un fel, o ispitesc brațele acelea viguroase în care se vede strînsă ca într-un clește și o mai ispitește mustoța de honved, negricioasă și pieptenată cu sfîrcurile în sus. Intră în casă murmurînd pentru ea : „Deh, Mikloș pare om de treabă ... pare omul potrivit ..."

Dacă Maria ar ști că Mikloș o înșelase cu cei douăzeci și cinci de centimetri, probabil n-ar mai ieși din cînd în cînd să vadă cum crește zidul. Sigur n-ar frămînta-o douăzeci și cinci de centimetri de pămînt, de obor pietruit, cît ar zbuciuma-o trădarea unui om, ar înnebuni-o gîndul că a fost înșelată din prima zi, poate chiar din primul ceas de un om care n-ajunsese s-o cunoască, s-o cîntărească și să vadă dacă merită sau nu să fie vîndută pe un ol de răchie.

Auzind Sticlaru că Maria și-a tocmit om să-i tragă zid de cărămidă arsă în fața lui, a ieșit în scări cu un ol înflorat și cu două cănuțe de pămînt. Între timp, Mikloș, fără a zăbovi, hotărnicise mijlocul oborului și bătuse țărușii de care legase o sfoară răsucită din fuior. Urma să sape fundația zidului. A scos o țigară. În nări îi năvăleau aburi de răchie fiartă. Începu să-și bată buzunarele în căutarea lemnușelor. Mikloș și Sticlaru, așezați pe scară, beau răchie de ziua morților ... În ziua aceea Maria n-a dat pe acasă. Era mandatară la „Calul alb". Închise tîrziu. Văzu fundația turnată și socoti că totul va fi gata peste cel mult două zile. Frîntă de osteneală se culcă zîmbind, avînd înaintea ochilor zidul înalt și roșu și ochii iscoditori de dincolo ce nu puteau sfredeli cărămizile acelea închegate.

Nici a doua zi, cînd a stat acasă (fusese ziua ei liberă), Maria n-a înțeles o boabă din tărășenia pusă la cale de Sticlaru. Mai tîrziu, Mikloș va povesti așa cum s-au petrecut lucrurile. Va recunoaște fără ocolișuri că s-a lăsat momit și prins în capcana întinsă de Sticlaru și a căzut ca un pui de cristei ce a părăsit cuibul ademenit de lumina soarelui.

— Bună dimineața, maistore, și bun lucru ...

— Mulțam ... N-aveți un foc ?

— Cum de nu ?! Dar ia stați oleacă jos. Așa. Poftiți să bem o gură de răchie de ziua morților.

— Mulțam. Fumați ?

— Da. Și eu, mulțămesc. Ia ține cana asta.

— Mă iertați. Iaca să gust ; dar să nu fie cu supărare, eu am de lucru. Mulțam, e tare foc, parcă ar fi palincă.

— E întoarsă de două ori. Profriptă. Să fie morților de pomană și nouă în sănătate.

— Mulțam. Bogdaproste.

— Hai, cana asta să fie de sufletu lu moșu meu Sticlaru. Ștefan, PIȘTA ăl bătrîn.

— Bogdaproste ... dar prea ne grăbim.

— Ce e o cană de răchie ? He-h, cînd eram în vîrsta dumitale. Ce vremuri ! Ce vremuri ... Beam trei zile în birt și nimenea nu te întreba de unde ai bani. Trei zile, omule, nu ieșeam și cînd plecam mă ducea muzica pînă acasă. Ce vremuri, dom'le, asta trai zic și eu ! Dar ia mai ține o cană și să fie de sufletul lui tatameu, Ștefan, zis tot PIȘTA.

— Bogdaproste. Bună răchie ...

— Sus, dă-i sus, pînă la fundu cănii că altfel nu primește mortul pomana. Așa. Acum o cană de răchie, și cu asta basta, de sufletu lui STICLARU ȘTEFAN de la nr. 25. Îmi dau de pomană că de trec pe lumea ailaltă nu știu dacă se mai găsește careva să-mi dea de băut. Da, așa-i, nu-i de ris !

— Bogdaproste, primească dumnezeu cui s-a numit ! M-am cam ametit. Vă mulțumesc ... rămîn dator pe lumea asta ... Trebuie să ...

— Ia mai stai așa, că de lucru are omu' pînă cînd moare. Ai reținut cum mă cheamă ?

— Da, Sticlaru Ștefan ...

— Nu ! Domnu' ȘTEFAN STICLARU zis PIȘTA !

— E în regulă, promit ...

— Mă cheamă PIȘTA, nu-ți spune nimic numele meu ?

— Nu ! ...

— Chiar nimic — nimic ?

— ?!

— Știu ungureș te, nici asta nu-ți spune nimic-nimic ?

— Nu ! Zău că nu înțeleg, Pișta-baci, ce vreți să spuneți c u asta. Am mulți prieteni români care știu ungurește așa cum e și mecanicu de tren, Mircea, zis și mecanicul lui Dumnezeu Sfîntu.

— Măi, omule, greu ești de cap, mumămea era unguroane, is jumătate ungur, te nădăi ce vrea u să zic ?

— Da, că tata a fost român și mama unguroane, iar dumneata corcitură și iaca mie îmi pare bine că v-am cunoscut azi de ziua morților.

— Mă, greu de cap mai ești !

— Ce să-i fac, Pișta-baci, nu toți is ușori de cap. Și, acum, Pișta-baci, trebuie să lucrez, măcar fundația s-o dau gata pe ziua de azi. Rămîn dator.

— Nici o datori e, fie de sufletu morților. Dar stai oleacă. Din partea asta se vede că n-ai tras sfoara la mijlocul oborului. Împărțeala nu-i dreaptă. Și apoi ea, ca femeie singură, n-are lipsă de atita obor ; pricepi ?

— Pișta-baci, am măsurat bine la milimetru, sigur părțile is drepte. N-am greșit.

— Ba da, ai greșit, iată, cu un șuc și jumătate. Se poate ? Is furat cu 25 centimetri. Mută sfoara mai încolo ca să fie parte dreaptă.

— Baci, fie așa cum spui dumneata, dacă ai nevoie de cei 25 centimetri de obor, dar să știi că e măsurat exact, sută la sută la jumătatea oborului, dacă poftești, poți să scoți inginerul la fața locului și n-am teamă de rușine.

— Lasă că știu eu ... Omul mai greșește — Și eu am fost zidar ; iată, mut eu sfoara așa. Să fim uniți și la bine și la rău. Foc la țigară ? Poftim. Uniți. Ea, ca femeie n-are nevoie de atita obor și apoi Pișta-baci te pune cap pe pomelnic.

— Fie, treacă de la mine ...

*

Mikloș își stor cea creierii, în seara aceea după cină, să afle un răspuns potrivit. Pare-se că l-a găsit. Gîndea și număra mărgelele de la gîtul Mariei sau poate numai le privea. „Mi-a zis atît : Să-i fac un zid înalt, cît mai înalt cu putință. Nu mi-a vorbit de t ăiere în părți egale a oborului. Poate to cmai acest lucru mi-a plăcut cel mai mult la ea ... Apoi douăzeci și cinci de centi metri de pămînt e o nimica toată ... ducă-se dracului cu el cu tot ! Bătrîn nebun de legat ..." Așa socotise seara, după cină.

Maria se uita la zid avînd mîinile proțăpite în șolduri și surîdea subțiindu-și buzele de păreau niște petale de trandafiri roșii. Zidul era înalt așa cum ceruse ea și se trezi șoptind : „Nici pasărea n-o să intre" ... Își trecea greutatea trupului de pe un picior pe celălalt și ovalul formelor creștea. Rămase în profil și zîmbea tainic, potrivindu-și sinii aceia rotunzi și pietroși. Părea că n-o interesează atît de mult zidul cît faptul că el există, așa cum este și de azi încolo va putea să-și păstreze gîndurile ei, gînduri ce aveau în față un paravan din cărămidă arsă, trainică.

Se plimba agale pe lîngă zid, se răsucea brusc pe călcîie și mîngîia cărămizile și moltăru încă verde de abia se stăpînea să nu izbucnească în hohote de rîs văzîndu-l pe Mikloș, cum o măsura din cap pînă-n picioare, și mai ales de jos în sus, și cum își răsucea nervos sfîrcurile acelea de la mustăți ...

Maria nu putu ocoli legile nescrise ale pămîntului. Lucrarea fiind gata, a pregătit cina ce sfințea trăinicia zidăriei. Găina rumenă la tavă și vinul acela sîngeriu revărsat peste buza oalei l-a înduplecat pe Mikloș să calce pentru prima oară pragul casei. Maria se învîrtea ca o sfîrlează ca să fie toate bune și la locul lor.

La început între cei doi a existat o perdea de vid ori poate de altceva, de vreme ce s-au privit cu coada ochiului prin pînza aceea de lumină diafană. În scurt timp vălul transparent a pierit și dacă mai nainte s-au privit furiș din ochi, prefăcîndu-se că urmăresc jocul mărgelelor adunate pe marginea paharelor, în cele din urmă au ajuns să plăsmuiască un joc al ochilor : cîștiga cel ce reușea să privească, fără să clipească, pe celălalt. Se priveau minute în șir, cel puțin așa i se părea lui Mikloș, care nu putea să se uite în ochii Mariei ... Și Maria cîștiga întotdeauna.

*

S-a trezit dis-de-dimineață. A luat ranga cea mare și, apucat de niște furii, de-o înverșunare furibundă, izbea sacadat și din ce în ce mai tare în zid care părea că geme înfundat sub loviturile acelea grele. Cărămizile desprinse din mortarul încă crud zburau ca niște păsări izgonite din cuiburi străine.

Sticlaru a ieșit în scări. Avea părul răvășit și fața palidă ca de om mort. Tuși nicotina din gîtlej sau poate că a tușit așa să se facă auzit. A înțepenit locului ! Maria era acasă.

— Mikloș, ce faci, strici bunătate de zid ?

— Igen, Marika, trebuie altu mai gros ... de două cărămizi și jumătate ...

— Tu știi, dragule, cum e mai bine ...

— Hát, persze ... Eu știe ce tu nu știi ... Să cadă grinda de pe casa lui Pista-baci dacă nu este așa ...

Maria se îneca în rîs de parcă o gîdila cineva. Pe prispă, între hohote de rîs sufla cîte un fir de praf imaginar de pe haina lui Mikloș ... Sticlaru a intrat în casă trîntind ușa după el.

portrete în lemn

Eugenia Brediceanu — Doamna leagănului

Ostenind în căutarea Poetului, am dat de Brediceni. În Dumbrava Roșie, lîngă respirul verde-răcoros, al Cișmigiului. Acolo era **Cartea de la Vie** — și viața necunoscută a lui Blaga. M-a îndrumat spre ea Cornelia Blaga și mi-a pregătit pașii cu slovă azurie și un telefon. Trăiau Tiberiu și Eugenia. Iar cuplul Mihai Brediceanu — Dina Cocea bătea drumeagul de aer București — Statele Unite și retur, ca lucrători ai artei. Muzicale și scenice.

Nu știu. cîte zile mi-am presat floarea ochilor, neagră, în cartea groasă, cît o evanghelie. Tiberiu, octogenar, gîlgîia de emoția amintirilor — și mă miram de orginturile din gîtlejul său. De prospețimea juvenilă a spiritului. Mai calmă, profundă ca noaptea și indicînd cu degetul crinuriu dincolo de timp : Eugenia. Ea m-a plimbat prin universul ontologic al Poetului. Prin ierbarul uscat, al rîsului. Pe lîngă obrazul galben, al bolii lui. Și prin vînturile, proaspete încă, de pe Dealul Viilor. „Obosit de primăveri,/de trandafiri,/de tinerețe/și de rîs", cu chipul de asupra leagănului bătrîn, căutîndu-se pe sine, — Lucian Blaga s-a adresat Ei. Cumnatei, cu sufletul pur ca o mînăstire. I-a dedicat poemul **Leagănul**. Și toate întîmplările acestea s-au derulat între '20—'21, într-o casă cu scări răsucite în marmoră, și mulți trandafiri ...

După vreo trei ani — deși cerul literelor s-a învolburat brusc, bătînd vînturi potrivnice stelei blagiene — am trimis ilustrei Doamne eseul **Blaga — în marea trecere**, întîia monografie după 23 August. (Tiberiu trecuse sub țărînă, scurt timp, după acel rîs de argint). Și Doamna, purtînd o peniță cu smirnă, mi-a trimis cele șase teme ale baladei Miorița, rămase de la Tiberiu. Totodată, primul fir cristalin al unor scrisori, care s-au tot dus apoi spre Dunărea învolburată a duhului carpatic. Coconi cu pană mă împroșcau cu cerneală. Și eu zîmbeam, citind binevoitoarea slovă a Doamnei : **„Atmosfera Lugojului și a viei inspiratoare ai intuit-o just și este splendid comentată, în ciuda unora cari ar vrea să fie alcum"** ... Punctele de suspensie îi aparțin.

Îngropat în scrisul meu, după cîțiva ani, neglijasem existența sa, la Brașov, sub „ceasul verde al pădurii". Îmi reproșam tăcerea. Și țineam să-i scriu neapărat, cînd obligații editoriale m-au trimis spre Lugoj. În căutarea altui Mare Plecat : Eftimie Murgu. Acolo, pe cărările cimitirului cu obraze de marmoră, vibrînd albine și roze, am întîlnit, stupefiat, pe înalta Doamnă a Leagănului. Se mutase, de un an, de sub Tîmpa lîngă Dealul Viilor. I-aș fi scris, deci, pe adresă greșită ! Și Umbra ei m-a primit, și de astădată, cu același surîs profund, ca și pe Dumbrava Roșie. Cu aceiași faguri ai inimii, din care răzbăteau secole de spiritualitate românească. Se mutase, așadar, lîngă Bredicenii ei. Alături : Cornelia, Semproniа și zîmbetul zmeos al lui Vlad-Delamarina ...

Mi-am ridicat pălăria în soare. Mut. Respectuos.

Pavel BELLU

Cetatea de catifea

(Urmare din pag. 8)

rei ... Ei și ?! Aici, la Smirna, au cerut bizantinii ajutor de la turci, l-am primit și, pînă la urmă ...

... Nu se mai leagă nimic ... Poate mîine, cînd corabia va trece, din nou, prin Dardanele și peregrinul va privi spre delușorul pe care era Troia ... dar nici atunci și nici în dreptul cetății Canna Cale, și nici prin Marmara, fotografiind insula ce a dat nume mării interioare, nu i se va mai lega în minte nimic. În schimb, iată, niște fragmente disparate, de sine stătătoare : Istanbulul văzut seara din mijlocul Bosforului, cu Topkapi, Sultan Ahmed kamii,, Sfînta Sofia ... Galata serai, ... delfini traversînd strîmtoarea în cete jucăușe prin dreptul hotelului Harem ... Unde va fi vînzătorul de calcani ? De bună seamă, în nuca lui nesigură, cîștigîndu-și viața, liră cu liră, continuu, netemător de moarte, netemător de viață. El este doar centrul lumii în credința sa ... Apoi, reversul călătoriei — cartea, miile de peregrini care s-au întîlnit între ei pe acele locuri, în timp ... drumurile spre nord ale himerelor Egiptului, drumurile spre apus ale gîndirii scientiste Ionice și arabe, drumurile spre sud ale Popoarelor Mării, drumurile spre răsărit ale grecilor ... O călătorie prin Egee spre Egipt începe, așa, în goană, dar nu se mai termină niciodată ...

televiziune

DUMINICA, 26 APRILIE

8,30. Tot înainte ! 9,05 — Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii : „Roșcovanul". Producție a Casei de filme 4. Episodul 2. 9,40 Omul și sănătatea (reluare). 10,00 Viața satului. 11,45 Fotbal : C.S. Tîrgoviște — Petrolul Ploiești. Transmisiune directă de la Tîrgoviște. Repriza a II-a. 12,30 De strajă patriei. 13.00 Telex. 13,05 Muzică și umor, cu mari interpreți români și străini — într-o ediție specială a Albumului Duminical. 15,45 Șah. 16,00 Telesport. 17,00 Filme inspirate din lupta P.C.R. : „Subteranul". Producție a Studioului cinematografic București. 18,35 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cîntarea României. 21,00 Film artistic : Să trăim în pace — o producție a studiourilor italiene. 22,30 Telejurnal.

LUNI, 27 APRILIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Evoluția vieții pe Pămînt. Episodul 4. 20,45 Film serial Tv. Anul 1848. (Episodul IV) „Furtuna". 21,35 Cadran mondial. 21,50 Muzică ușoară. 22,15 Telejurnal.

MARȚI, 28 APRILIE

9,00-11,00 Teleșcoală. 11,00 Film serial — „Dallas", episodul 5 (reluare). 11,50 Evoluția vieții pe Pămînt — serial științific. Reluarea episodului 3. 12,50 Telex. 16,00 Telex. 16,05-17,15 Teleșcoală. 17,15 Clubul tineretului. 18,00 Almanah pionieresc. 18,25 P.C.R. — spirit revoluționar, mîndrie creatoare. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,50 Fapte de eroi ai muncii și vieții socialiste. 20,15 File de cronică revoluționară în dramaturgia românească.. „Cînd trăiești mai adevărat", de Paul Everac. 21,55 Partidul erou — cîntul inimilor noastre. Emisiune muzical-literară. 22,10 Telejurnal. 22,30 Închiderea programului.

MIERCURI, 29 APRILIE

16,00 Telex. 16,05-17,15 Teleșcoală. 17,15 Forum cetățenesc. 17,40 Tragerea Pronoexpres. 17,50 Moment folcloric. 18,05 Reportaj pe glob. Japonia azi. 18,30 Partidului erou — cîntul inimilor noastre. Emisiune muzical-literară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică — La zi în agricultură. 19,40 Partidului năzuințelor și al împlinirilor socialiste. 20,10 Telecinemateca : ciclul : „Mari regizori, mari actori". Cu ani în urmă — producție a studiourilor americane. 21,40 Fotbal : Anglia — România în preliminariile campionatului mondial. Transmisiune directă de la Londra. (Repriza I. 22,30 Telejurnal. 22,45 Fotbal : Anglia — România (repriza a II-a).

JOI, 30 APRILIE

9,00-10,50 Teleșcoală. 10,50 Film serial Tv. : Anul 1848 (reluarea episodului 4). 11,40 Partidul năzuințelor și al împlinirilor socialiste. 12,10 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Reportaj pe glob : „Olanda necunoscută". 16,30 Emisiune în limba germană. 17,30 Tragerea de amortizare ADAS. 17,40 Viața culturală. 18,40 Desene animate. 19,00 Telejurnal. 19,30 Actualitatea economică. 19,50 Ora tineretului. 20,40 Fapte de eroi ai muncii și vieții socialiste. 21,05 Spectacol artistic, organizat cu prilejul Zilei de 1 Mai. 22,10 Telejurnal.

VINERI, 1 MAI

10,30 1 Mai muncitoresc. Program de cîntece și versuri patriotice și revoluționare. 10,50 Îți mulțumim, Partid iubit. 11,10 Cîntece de viață nouă — program muzical-folcloric. 11 35 Pe ogoare — zile de muncă pentru pîinea țării. 12,00 Concert popular. 13,00 Telex. 13,03 Album de mai. 15,50 Fapte de eroi dintr-un județ erou : Cluj. 16,10 Teatru Tv. : „Tache, Ianche și Cadîr", de V. I. Popa. 18,05 Partidului erou — cîntul inimilor noastre. 18,25 Timp al muncii și al creației — reportaj. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Ideal și acțiune revoluționară în solidaritate și unitate. 20.00 Omagiu muncii creatoare — spectacol festiv închinat zilei de 1 Mai. 21,00 Film artistic : „Facerea lumii". Producție a studioului București. 22,45 Telejurnal.

SIMBATĂ, 2 MAI :

10.00 Partid lumina tinereții — Emisiune consacrată Zilei tineretului din Republica Socialistă România. 13,00 Mozaic... cu tineretea. 18,30 Aprilie — cronica evenimentelor politice. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Partid, lumina tinereții — reportaj. 20.40 Întoarcerea lui Magellan. Producție a casei de filme Trei. 22,10 Nocturna Tv. 22,40 Telejurnal. Sport. Campionatele europene feminine de gimnastică. Transmisiune de la Madrid.

televiziune

IDEI

teatru

1. **La TEATRUL DE PĂPUȘI din Timișoara** se petrec, de la o vreme, lucruri demne de interes. Ultimele trei premiere (**Ultima licornă** – dramatizare de Andrei Ujică după Peter Beagle, **Plăcinta nemaipomenită** de S. Preobrajensky, **Croitorașul cel viteaz** – în regia lui Victor Circu, după frații Grimm) au atras un public mai larg, au adus în sală spectatorul matur. Există o explicație firească, și o alta întrutotul specială. Este normal ca o reprezentație ce tinde să se adreseze amatorului de teatru al urbei, cum era „Ultima licornă", o reprezentație care introduce în repertoriul scenei mici un text dificil, într-o formulă spectaculară ambițioasă, să găsească în fotolii auditoriul pentru care s-a pregătit. Dar celelalte două spectacole „reveneau" copiilor, unul dintre ele fiind prezentat în premieră la o grădiniță. Nici calitatea montărilor nu este un argument : Teatrul de păpuși din Timișoara a mai avut spectacole reușite – de care s-au bucurat, însă, copiii, poate și cîțiva părinți „însoțitori". În reprezentații se simte o mai bună conlucrare între regie, scenografie și interpreți și, în mod cert, ceva din spiritul cercetător al directorului teatrului, Ilie Gyurcsik, om de cultură, universitar descins în teatru pentru a-l reînnoi, pentru a-i da o deschidere, pentru a-l integra momentului cultural. Se pare că încrederea sa în posibilitățile **artei** păpușerești s-a transmis trupei. „Croitorașul cel viteaz" nu este doar „o poveste mișcătoare" într-un cadru frumos colorat ; este și o încercare de a recompune, cu mijloacele teatrului de păpuși, universul copilăriei. Spectacolul se folosește de obiecte și informații la îndemîna copilului epocii noastre pentru a istorisi întîmplările croitorașului, iar sub acest raport regia apare plină de fantezie, de umor, scenografia inventivă, interpretarea – în bună parte – vioaie și expresivă. Spectacolul oferă mai mult decît „o altă față" lumii ce ne înconjoară, el trezește plăcerea copilului de a gîndi, imagina, reinventa spațiul prin care se mișcă zilnic. Este o idee – să începi de la nivelul reprezentației care „convine" și publicului matur, un program de remodelare a relației micului spectator cu teatrul său. Se dorește ca teatrul să devină un loc activ în viața copilului, spectacolul să fie un prilej de bucurie comună, de gîndire comună. Un spectator docil și pasiv este mult prea comod de „găsit", chiar între cei mici. Teatrul de păpuși din Timișoara a pornit să formeze un alt tip de public.

2. **Nici o reprezentație n-a trecut neobservată.** Nici nu era posibil. Teatrul, în respect real pentru starea de căutare în care se află, a reunit la discuțiile de după premiere pe toți cei interesați. S-a dovedit că multora nu le este indiferent ce se întîmplă cu Teatrul de păpuși : doar că nu li se oferă prilejul de a-și exprima așteptările, aprecierile, ideile privitoare la locul și rostul acestui teatru între celelalte instituții culturale ale urbei. Ca și în alte prilejuri, ca și în alte locuri, dialogul a relevat aspecte noi ale modului de receptare a reprezentațiilor, un mare număr de intervenții venind în sprijinul părerii că valențele trupei nu sînt încă „exploatate". În orice caz, în aceste mici colocvii s-a vorbit repetat, cu argumente teoretice și practice despre arta păpușeriei, despre puterea și datoriile scenei timișorene de a se afirma mai puternic în mișcarea teatrală românească. Este – desigur – o declarație comună de încredere în noul climat, în drumul pe care încearcă să se înscrie teatrul.

3. **Se află în pregătire** un recital al uneia dintre cele mai dotate actrițe ale trupei, Maria Vlad, distribuită în roluri „principale", de o bună bucată de vreme, reușind să transfere fiecărei interpretări ceva din inteligența ei, ceva din dinamismul ce-i este propriu. Maria Vlad repetă un **Hamlet** (de Čapek) cu care **Studioul** Teatrului de păpuși își va redeschide și el activitatea, după o intermitentă prezență între alte preocupări ale scenei celor mici.

4. **Mai zilele trecute** teatrul a găzduit un spectacol studențesc – deosebit în contextul unei mișcări timișorene deja cunoscute pentru meritele ei. Este vorba despre reprezentația cu care **începe Studioul de caragealeologie** al Facultății de construcții, condus de arhitectul Radu Radoslav. Este de așteptat ca **ideile** să găsească o bună primire în Teatrul de păpuși. **Ca în orice loc în care momentul cultural este la el acasă. Teatrul de păpuși își creează** prilejuri de a fi în interiorul întîmplărilor importante ale orașului, pe căile de care dispune : iată ce se petrece, de fapt.

Antoaneta C. IORDACHE

plastică

Secțiune printr-un monument

Deschisă la Galeria **Helios**, expoziția sculptorului Victor Gaga, intitulată **„Guruslău, secțiune printr-un monument, 1968–1976"**, (beneficiind, în seara vernisajului și de o amplă discuție la masa rotundă) reprezintă una dintre modalitățile noi, cu eficiență și rosturi evidente, de stabilire a contactului strîns între artist și public.

Monumentul de la Guruslău (județul Sălaj), unde, cum spune inscripția de pe una din cele patru fețe ale reliefului de pe postament, „la 3 august 1601 oștile conduse de marele voievod Mihai Viteazul au cucerit o strălucită victorie în lupta pentru afirmarea unității tuturor românilor pentru libertate și neatîrnare" – aflat la o distanță apreciabilă de Timișoara, ne este astfel adus în fața ochilor printr-o suită de machete și fotografii de ansamblu și de detaliu. Ceea ce sporește posibilitatea de cunoaștere aprofundată a operei este prezentarea succintă a procesului de geneză, a trudnicelor încercări de fixare a ideilor plastice capabile să topească într-o formă definitivă esența concepției zilelor noastre asupra măreției momentului istoric evocat, specificul românesc modern al monumentalismului, viziunea proprie a unui artist în plină maturitate creatoare, precum și integrarea organică a mijloacelor de expresie și a soluțiilor tehnice.

Deschizîndu-se cu un panou cu fotografii care reunește figura domnitorului (după o gravură de epocă), sigiliul său și imaginea Dealului lui Mihai, – tematica așadar și amplasamentul viitoarei lucrări – seria exponatelor continuă cu o selecție de schițe pregătitoare pentru cîteva cunoscute lucrări ale sculptorului : „Zburător", „Pasăre", „Legenda lui Manole", „Mireasa", „Stîlpul casei" și proiectul pentru „Sfatul înțelepților". Sînt înfățișate apoi studiile pentru versiunile succesive ale monumentului, proiectul definitivat cu indicații care țin de informația exactă a arhitectului și a inginerului constructor, aspecte din munca istovitoare (efectuată cu cîteva ajutoare) de cioplire, de armare și de amplasare a pieselor de piatră dăltuită în ansamblul monumental. Sînt de reținut, dintre formele pregătitoare în ghips, pentru aprecierea temeiurilor opțiunii sau ale renunțării, o machetă sub chip de spadă și mai cu seamă un panou cu un text de Nicolae Iorga, ale cărui ecouri sculptorul le va fi păstrat în inimă pe parcursul întregii sale munci de creație (... „uriașa lui personalitate ... paloșul sau securea lui ridicată spre cerul dreptății ... chipul lui de curată și desăvîrșită poezie tragică"). De asemenea, pentru sugerarea proporțiilor lucrării, un perete este ocupat cu o parte din cartonul unui relief în mărime reală.

În sfîrșit, în fotografii mari apare, în plină lumină, silueta impunătoare a monumentului, gîndit ca o variantă de obelisc (sau de stîlp), alcătuit din trei lame de piatră, avîntîndu-se pînă la înălțimea de 26 de metri, prinse în partea superioară de cele trei steme ale țărilor românești unificate, iar la bază avînd patru reliefuri care vorbesc, în graiul nepieritor al pietrei, despre Mihai, despre căpitanii săi și despre oștașii poporului său, înaintînd într-un ritm impetuos și sigur, în care bate însuși pulsul istoriei noastre.

Pornită dintr-o concepție despre lume și viață, adînc marcată de poezia și tîlcurile legendelor românești, cu sentimentul istoriei deprins lîngă rădăcinile munților și oamenilor din preajma Gurusläului, opera de pînă acum a lui Victor Gaga, împlinită sub semnul crezului său mărturisit, („demnitate străbună scrijelată în lemn și piatră") își găsește încununarea în acest monument închinat lui Mihai Viteazul, semn al perenității poporului nostru și al dorului său de libertate, unitate și independență.

Deliu PETROIU

memento

● Vineri, 24 aprilie, ora 20, la **Clubul „Constructorul"** va avea loc un spectacol de divertisment, organizat de **Clubul presei**. Realizatorul spectacolului : ziaristul Alexandru Vaida. Participă surorile Merle, Victor Popa, Cornel Lupu și, cu diapozitive, Dan Panteș. ● Consiliul educației politice și culturii socialiste al municipiului Lugoj, Societatea de științe istorice, filiala Lugoj, Casa de cultură „Ion Vidu" și Muzeul de istorie au organizat o sesiune de comunicări omagială „60 de ani de la făurirea P.C.R.," cu participarea unor cadre didactice și cercetători din București, Timișoara și Lugoj. ● La Întreprinderea „Arta textilă" din Timișoara a avut loc o întîlnire literară, organizată de Cenaclul literar „Ars poetica" de pe lîngă Biblioteca județeană Timiș. Au participat Al. Jebeleanu, Aurel Turcuș, Tatiana Lungoci și I. Deatcu.

D. S.

figuri bănățene

O lucrare necunoscută a pictorului Nicolae Popescu

1. Nici Ioachim Miloia, nici Virgil Birou și nici Ion Frunzetti, în studiile lor (foarte temeinice !) despre Nicolae Popescu, nu par să cunoască faptul că acest mare pictor, la începuturile afirmării sale artistice, a creat „portretul" lui Dragoș-vodă. Dar alți cercetători, pînă acum, vor fi semnalat „portretul" respectiv ? Dacă răspunsul este negativ, înseamnă că informațiile ce le consemnez mai jos atestă o lucrare încă necunoscută a lui Nicolae Popescu.

2. De la început vreau să precizez că toate informațiile cu care operez aici au fost recoltate din revista „Aurora română", ce apărea la Pesta, între 1863 și 1865, sub redacția și cu cheltuiala lui Ioanichie Miculescu.

Prima informație referitoare la „portretul" lui Dragoș-vodă a fost inserată în nr. 12 din 15/27 iunie 1864 ; o transcriu, modernizînd, ca peste tot, ortografia : „Cu numărul de astăzi [...]. Totodată deschidem prenumerațiune [abonament] cu 1 fl. v.a. la portretul principelui prim al Moldovei, Ion Dragoș, în mărimea și formatul cunoscutului portret «Mihail Eroul» ; va ieși în luna lui august. Colectanții vor primi tot de la 10 exemplare unul în dar. Red". (p. 144). La 1/13 august 1864 aflăm deja că : **„Portretul lui Ion Dragoș s-a și pus în lucrare..."** (p. 180). Dar litografierea a durat mai mult decît se estimase inițial : **„pentru scobirea în piatră a icoanei se recere mai mult timp decît am cugetat"** (p. 204). Abia la 1/13 octombrie 1864 se anunță terminarea lucrării : **„Portretul principelui Ion Dragoș s-a litografiat ; vom și începe îndată a-l espeda [trimite] la onoranții prenumeranți ai noștri"**. (p. 228).

Mai adaug că este foarte probabil ca litografierea să se fi executat în atelierul Rohn, din Pesta. Presupunerea mi-o întemeiez pe faptul că, în acest atelier, din inițiativa aceluiași Ioanichie Miculescu, în 1865, a mai fost litografiat și portretul lui Andrei Mureșan : **„Formatul acestui portret va fi ca al principelui Ion Dragoș, iar compunerea artistică, prin litografu cel mai renumit din Pesta, D. Rohn, nu va lăsa nimic de dorit"** (p. 144).

3. Întrebarea esențială este însă : ce dovadă avem că „portretul" lui Dragoș-vodă aparține lui Nicolae Popescu ? Răspunsul, îndubitabil, îl găsim în nr. 9 din 1/13 mai 1865 al revistei citate : „junele nostru pictor Popescu — agerul compozitor al tabloului ce conține portretele nimerite ale ablegaților [deputaților] dietali ai noștri din 1861, meritat și în **compunerea portretului principelui Dragoș** (subl. mea — P.O.), — care pentru perfecționarea sa în pictură va porni în zilele aceste la Roma,..." (p. 107).

Mai pot exista îndoieli ?

4. Pentru a evalua mai exact gestul creator al lui Nicolae Popescu (și intențiile sprijinitorului, Ioanichie Miculescu), este însă necesar să constatăm că proiectele și lucrările de inspirație istorică ale pictorului (atît „Dargoș-vodă", cît și „Mihai Viteazul" sau „Unirea Principatelor") se circumscriu într-un climat mai general de luptă a românilor pentru afirmare națională, în plan spiritual. Într-un asemenea climat, de profundă angajare, cultivarea istoriei, a tradițiilor în genere, s-a impus ca o coordonantă definitorie a mișcării culturale românești, vizînd, programatic, formarea și educarea conștiinței naționale. De aceea, apelul la bunăvoința și interesul publicului, ca și îndemnul de a sprijini inițiative artistice precum „Dragoș-vodă", dobîndesc, din perspectivă națională, o certă semnificație mobilizatoare. **„Am dori — citim în nr. 20 din 15/27 octombrie 1864 — ca icoana aceasta să înfrumusețeze fiecare casă română, și să aflăm o părtinire călduroasă la publicul român, cu atît mai vîrtos, cîci dacă acesta va fi bine primit, atuncea noi vom continua și mai departe litografarea bravilor noștri ; și altcum suntem foarte săraci în privința antichităților, a însemnelor și portretelor strămoșilor noștri"**. (p. 239).

5. Cît privește aria de răspîndire a „portretului" lui Dragoș-vodă (și, implicit, gradul de interes al publicului), notez că, în 1864, existau difuzori ai litografiei în următoarele localități : Brașov, Sibiu, Lugoj, Belinț, Timișoara, Ciacova, Miske, Gyula, Lipova, Viena, Baia de Criș, Abrud, București, Arad și Suceava. (Vezi nr. 22 și 23 din 1864 și nr. 1 din 1865, unde se află și numele difuzorilor). Însă, difuzarea nu s-a făcut deloc ușor, contravaloarea exemplarelor distribuite s-a recuperat cu greu (vezi, de exemplu, nr. 4, 5, 6, 7, 9, 10, 13 etc.) și foarte probabil că o parte din „marfă" a rămas nevîndută. În ultimul număr al „Aurorei române" (din 15/27 august 1865), odată cu anunțarea încetării apariției revistei, se menționa și faptul că : **„exemplare din portretul principelui Dragoș încă mai putem servi"** (p. 192). Oricum, este limpede că, din punct de vedere material, litografierea „portretului" lui Dragoș-vodă a constituit, pentru Ioanichie Miculescu, un dureros eșec. Dar, important rămîne faptul că, în ciuda deficitului material, „Dragoș-vodă" totuși s-a realizat (s-a litografiat) și că lucrarea a fost intens difuzată, fie și gratuit, într-o largă arie românească. Pentru Ioanichie Miculescu sprijinirea lui Nicolae Popescu n-a fost un caz de excepție. Edificator mi se pare, pentru un asemenea tip de intelectual, generos și entuziast, următorul portret, pe care-l decupez dintr-o evocare apărută în 1901, în „Drapelul" lugojean : **„Parohul român Ioanichie Miculescu era cel mai învățăiat român și părtinitor al tinerimei. Cine nu avea cortel [locuință] și vipt [hrană], era oaspetele lui, fără nici o diferență de religiune. În casa și la masa lui convenea totdeauna tinerimea la discurs, prînz ori cină amicabilă. Toți îi priveau de «tata» binefăcător și tinerimei ; trecea prin foc și apă dacă era vorba de ajutoriul unui tînăr ; mergea și făcea chiar și colecte la membrii coloniei române și întrevenea pretutindeni în interesul tinerilor"**. (nr. 45). Așadar, nu ne mai poate surprinde investiția de încredere a lui Miculescu în talentul tînărului Nicolae Popescu.

6. În rezumat, deci, datele principale ale problemei sînt următoarele : cu, aproximativ, un an înainte de a pleca la studii la Roma, în vara lui 1864, Nicolae Popescu realizează „portretul" lui Dragoș-vodă. Litografierea și difuzarea acestei lucrări le datorăm însă lui Ioanichide Miculescu. Cum va fi arătînd acest „portret" este greu de spus. În orice caz, le rămîne specialiștilor datoria (și bucuria) de a căuta și descoperi „portretul" în cauză.

Petru OALLDE

top

SECȚIA ROMÂNĂ : 1. Taina nopții – **Mirabela Dauer** ; 2. Gînd bun – **Post Scriptum** ; 3. Brad bătrîn – **Cornel Constantiniu** ; 4. Este timpul – **Elena Cîrstea** ; 5. Metrock – **Metropol. SECȚIA INTERNAȚIONALĂ :** 1. Woman In Love – **Barbra Streisand** ; 2. Passion – **Rod Stewart** ; 3. Woman – **John Lennon** ; 4. The Tide Is High – **Blondie** ; 5. Give Me The Night – **George Benson.**

RADAR

Un clasament anual mai puțin obișnuit alcătuiește publicația de specialitate **„Billboard"**. Acesta cuprinde grupurile și soliștii care au reușit să umple săli de peste 20.000 locuri (sau stadioane). Iată primele cinci poziții pe anul trecut : 1. Eagles ; 2. Journey ; 3. Bob Seeger ; 4. Who ; 5. Cheap Trick. ● Cehoslovacia, U.R.S.S., Bulgaria, Luxemburg și R.D.G. – iată itinerarul turneelor pe care le va întreprinde grupul nostru **„Sfinx"** pînă la finele anului curent. ● Formația bucureșteană **„5 T"** se află în turneu în Ungaria. ● „Face Varrior" este titlul primului LP individual al lui **Phil Collins,** bateristul de la „Genesis". La înregistrări au colaborat Eric Clapton și pachetul de suflători al grupului „Eart, Wind & Fire". ● Grupul **„Uriah Heep"** a apărut într-un show la Televiziunea din R.D.G. ● Unul dintre cele mai cotate grupuri ce practică Heavy Metal Rock-ul este „The Wizard Of Oz" alcătuit de către ex-„Black Sabbath" **Ozzie Osbourne.** Aci activează și renumitul baterist Lee Kerslake, ex-„Uriah Heep". ● Alexis Korner, Jack Bruce, Charlie Watts ș.a. foști de alte celebrități ale rock-ului britanic, au înregistrat un album Live. ● În fruntea topului britanic, un delicat omagiu lui Lennon. E vorba de piesa „Jalouse Guy", compusă de Lennon, în interpretarea lui **Brian Ferry & Roxy Music.** ● David Pack din grupul „Ambrosia" este producătorul primului disc al interpretei pop **Jamie Bernstein** care nu-i alta decît fiica celebrului **Leonard Bernstein.** ● Interpretul de muzică Reggae **Bob Marley** a fost invitat să susțină concerte în Zimbabwe. ● Cu „Why You See A Chance", **Stevie Vinwood (în foto)** revine pe scena muzicii pop. Vinwood a început să cînte acum 16 ani cu grupul Spencer Davies.

Petru UMANSCHI

Cu poetul NICHITA STĂNESCU

(Urmare din pag. 1)

A ți se găsi ochiul la rădăcina ierbii încă este un fapt pămîntean. Dar **a fi peste tot, nemaifiind,** e o lucrare de bun-gust, dacă nu chiar și de bun meșteșug, cum ar zice vechii noștri maeștri. Piramida este un protest împotriva deșertului, dar deșertul, Doamne Dumnezeule mare, cîte Morgane...

– Se discută mult, în ultimul timp, problema generațiilor, a promoțiilor literare. Cărei generații credeți că-i aparțineți ?

– Generației lui Cîrlova.

– De curînd am citit două-trei interviuri și mai multe poeme semnate de Dumneavoastră. Se pare că iarna vă inspiră. Greșesc ?

– Nu, iarna nu mă inspiră, iarna mă înfrigurează. Dar frigul inspiră întotdeauna.

– Asta mi-aduce aminte de alt titlu – „Măreția frigului". Recitindu-vă cărțile, printre care și pe aceasta, m-a cutremurat un vers : „N-am mai murit de foarte multă vreme". Adică ?

– N-am mai murit de foarte multă vreme !

– Editurile aduc în librării volumele unui nou val de poeți, unii foarte tineri. Cum vi se pare acest nou val ?

– Mi se pare deosebit de interesant și mă apropii de el cu o anume sfială și cu o anume stîngăcie. Fenomenul ironiei, cu care nu am fost obișnuit spiritual, și care își are locul lui ales în spirit, îmi impune ca o distanțare de metafizică și de cele lumești contemplate de mine numai prin miraj. Disting cîteva talente de primă mărime la începutul lor de drum. Nu dau note și nu fac clasamente, pentru că starea de clasament nu e o vocație nici a poeziei și cu atît mai puțin a mea. Văd cît se poate de clar, pe cerul poeziei, coada cometei. Încă nu văd cometa. Dar cine știe, poate, – vai mie ! – sînt un vetust.

– Spuneți undeva : „Mie mi-e greu, îmi mor cuvintele...". Ce simțiți în acele momente, Nichita Stănescu ?

– Ce simte femeia, cînd îi moare copilul ; ce simte ciobanul, cînd îi moare oaia ; ce simte iepurele, cînd îi moare iepuroaica ; ce simte stejarul, cînd i se usucă umbra...

– Ați mai vorbit în iarna aceasta despre Labiș, în cîteva interviuri. Dacă el ar fi trăit, ce i-ați fi dăruit de ziua lui ?

– O damigeană de căpșunică.

– Un volum de-al Dumneavoastră este intitulat „Un pămînt numit România". Ce este patria pentru Dumnevoastră ?

– Un dor de a sta locului. Noi, cei care am descălecat, am uitat să mai și mergem. Unii ne mai facem cîte-o roată, alții cîte-un drum, alții cîte-un plug. Dorul, la români, nu e un dor de emigrare, ci este chiar dorul de a sta locului. Așa au apărut și întemeietorii, așa au apărut și plugarii, așa au apărut și ostașii.

*

– Interviul nostru și-a sfîrșit întrebările. Între timp, am mai îmbătrînit cu cîteva ore. Dacă-mi dați voie să vă fac o confesiune, mie trecerea timpului îmi lasă sentimentul pe care-l are o pagină de carte care se îngălbenește încet-încet, pînă se șterge definitiv și nu mai poate fi citită... Dumneavoastră, ce sentiment vă lasă trecerea timpului, pe care, orice, am face, n-o putem opri ?

– De fapt, nici nu există trecerea timpului. Timpul trece numai cînd noi îl imaginăm. Cît timp sîntem și noi de față, nu există timp. Cît nu mai sîntem de față, nici măcar atîta nu mai există. Timpul este o speculație. Invenția ceasurilor solare, a clepsidrelor și a ceasurilor cu cuc ne atrage atenția că sîntem mai mici decît ne părem nouă înșine... Dar dacă am un răgaz visător, pe aceeași fereastră uitîndu-mă spre plopii mei canadieni, văd ba soarele, ba luna, ba steaua oierului, ori absolut nimic, din pricina norilor care ning...

– Vă mulțumesc pentru acest interviu.

– Bine, te sărut !

panoramic

● **Între 8–14 aprilie, la Făget,** ediția a II-a „Săptămîna culturală pentru tineret «Omagiu partidului»", dedicată aniversării a 60 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român". Dintre temele manifestării menționăm „Din tradițiile de luptă și muncă ale P.C.R." ; „Tineretul – promotor al noului în gîndire și acțiune" ; „Tineretul – factor activ în realizarea planului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial" ; „Cartea social-politică și științifică în rîndul tineretului" ; „Filmul istoric în redarea marilor momente revoluționare din istoria partidului, a poporului nostru" ; „60 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român".

● La Facultatea de construcții din Timișoara a luat ființă un **Studio de carageateologie,** ce își propune să investigheze, prin spectacole, opera lui Caragiale. Prima dintre producțiile trupei, conduse de arh. **Radu Radoslav** („Unde nu e moral, acolo e corupție") a fost prezentată unui grup de critici și scriitori timișoreni. Discuțiile ce au urmat reprezentației au pus în evidență nivelul deosebit și modernitatea spectacolului – atît sub raportul gîndirii regizorale cît și al mijloacelor de expresie. **(D. S.)**

Inițiativă și responsabilitate

(Urmare din pag. 1)

al democrației socialiste, rod al unei experiențe îndelungate, care a dus la statuarea unui ansamblu de principii și forme de conducere care exprimă esența orînduirii noastre, originalitatea și specificitatea înfăptuirii noii orînduiri în țara noastră. Acest sistem al democrației socialiste de care dispunem este pe deplin corespunzător unirii eforturilor întregului popor de a participa efectiv și responsabil la opera de edificare socialistă. Ca formă principală a democrației, exercitarea autoconducerii muncitorești constituie elementul cal'tativ nou, superior, în procesul de perfecționare a conducerii. In concepția partidului nostru, autoconducerea se realizează în mod treptat, pe măsură ce orînduirea socialistă se dezvoltă, iar structurile sale politice se perfecționează prin adîncirea continuă a democrației socialiste. Ea reprezintă îmbinarea judicioasă a participării celor ce muncesc la conducere, cu organizarea științifică, planificată, centralizată a întregii societăți. Programul partidului subliniază că în viitor, societatea noastră va fi organizată în spiritul unei adevărate autoconduceri comuniste. În acest fel, are loc și rezolvarea autentică și reală a libertății, a descătușării creativității umane. Dezvoltarea autoconducerii muncitorești reprezintă nu numai o modalitate nouă de conducere și organizare în societatea noastră, ci, în același timp, reprezintă un criteriu al eficienței practicii politice, vizînd însăși ridicarea continuă a performanțelor sistemului social.

Autoconducerea muncitorească, în concepția partidului nostru, este forma cea mai potrivită pentru realizarea în practică a triplei calități a producătorilor socialiști uniți, aceea de proprietari, producători și beneficiari. Ea exprimă totodată o concepție originală, bazată pe aplicarea creatoare a legităților generale ale revoluției și construcției socialiste privitoare la rolul conducător al partidului și clasei muncitoare, la condițiile specifice ale societății noastre în actuala etapă de dezvoltare și de perspectivă.

Afirmarea autoconducerii muncitorești în societatea noastră corespunde pe deplin prefacerilor calitative care au loc în toate domeniile, inclusiv acela al transformării omului, al creșterii conștiinței și gradului de responsabilitate socială, al dezvoltării multilaterale a personalității umane, perfecționarea conducerii științifice a societății asociindu-se organic cu adîncirea continuă a democrației socialiste, exprimînd totodată umanismul autentic al viziunii de care este promovată.

cenaclu

TREI POEȚI REȘIȚENI

Marți, în 21 aprilie, la Cenaclul Asociației Scriitorilor din Timișoara și al revistei „Orizont" au fost invitați poeții reșițeni : ION CHICHERE, NICOLAE IRIMIA și IOAN GEORGE ȘEITAN.

Referatul, privind poezia în Cenaclu, a fost prezentat de **Eugen Dorcescu,** acesta analizînd creația, cu binecunoscuta-i temeinicie și intuiție critică. Relevînd specificul fiecărui autor, predominarea afectivității la N. Irimia, a reflexivității la I. Chichere, a lucidității ironice la I. G. Șeitan, referentul adăstînd asupra structurii artistice a poeților, a reliefat calitatea numeroaselor imagini, concluzionînd „că avem de a face cu niște autori înzestrați, în măsură să denote maturitatea expresiei și a viziunii poetice".

În continuare, ședința a beneficiat de luările la cuvînt cu o bogată ideatică, făcîndu-se exegeze adînci textelor poeților reșițeni, într-o largă viziune privind „starea" poeziei contemporane. Regretînd că, din lipsă de spațiu, nu putem însera aici opiniile vorbitorilor, notăm numele lor : **Dușan Petrovici** (care a condus ședința), **Vasile Versavia, Marian Odangiu, Brîndușa Armanca, George Terziu, Ion Monoran, Călin Chincea, Simona Grazia Dima.**

Laurențiu Cerneț a citit tablete serii. În ședința viitoare : Festival de poezie.

Aurel TURCUȘ

mapamond

INTRE SAT ȘI ORAȘ (V)

Cu trei, patru decenii în urmă tineretul se maturiza mai anevoie decît astăzi. O explicație științifică privind ritmul, formele și manifestările unei creșteri rapide a tinerilor din sate și orașele contemporane nu e ușor de dat. Acest proces este considerat adesea ca fiind un salt epocal și, prin aceasta, se ține cont de tot ceea ce s-a întîmplat în acest secol. Datele statistice arată însă că deja în a doua jumătate a secolului al XIX-lea s-a observat o schimbare în ritmul și viteza de creștere a individului uman. În Olanda, în intervalul dintre 1860 și 1925, creșterea băieților s-a amplificat cu 10 centimetri, în Suedia cu 8, în Danemarca cu 4, iar în Franța cu 3. În unele țări acest lucru nu s-a observat, în timp ce în Rusia această diferență era de-abia de un centimetru. În prima jumătate a sec. al XIX-lea, în majoritatea țărilor vest-europene, orașele s-au extins cu mare intensitate și tocmai în această perioadă s-a observat și modificarea în ritmul de creștere a tineretului. Este epoca în care s-a observat sincronicitatea a două procese : urbanizarea și creșterea rapidă a omului.

Creșterea rapidă a omului s-a limitat atunci numai la populația de la oraș, iar deabia după 30 de ani acest proces a cuprins și populația satelor. Oamenii de știință au văzut în aceste modificări fizice ale tineretului consecințele schimbării condițiilor de viață și mulți alți factori ai mediului care acționează asupra omului. Astăzi în marile orașe se întîlnesc școlari care, la 15 ani, își depășesc cu mult în înălțime pe însuși profesorul lor !

Prin anii '20 ai acestui secol, în marile orașe europene, tinerii de 17 ani atingeau o înălțime de 164 de centimetri, iar patruzeci de ani mai tîrziu, deja 170 cm. Perioada de creștere s-a scurtat și ea. În anii '30 creșterea unui tînăr se încheie la 25 de ani, iar astăzi această perioadă se încheie la 18 sau 19 ani.

La o dezvoltare fizică mai rapidă contribuie în mare măsură hrana. Există mai multe teorii care încearcă să explice cauzele acestei dezvoltări, dar nici una nu poate să explice de ce tocmai în aceste ultime decenii dezvoltarea fizică a omului a cunoscut asemenea salturi.

După unii, acest fenomen se explică prin faptul că tinerii de astăzi se expun mai mult influenței razelor solare, stau mai mult în aer liber, fac sport, se îmbracă mai adecvat. După alții, pentru toate astea trebuie să mulțumim particularităților vieții din orașe, condițiilor civilizate de trai. O serie de cercetători pun totul pe seama caloriilor, a proteinelor și vitaminelor. Bineînțeles că există un paralelism între alimentație și creștere, dar nu aceasta e totul. Teoria traumei urbanizării privește acest fenomen ca pe un factor al măririi tensiunii nervoase, caracteristice condițiilor de viață de la oraș. Unii admit chiar posibilitatea acțiunii undelor radio emise de atîtea posturi, ele fiind o invenție a acestui secol...

VA URMA

lecturi

Ioan Meițoiu

GRAVURI RUPESTRE

Ed. Albatros, 1980

De la debutul din 1947 în „Luptătorul bănățean" din Timișoara, și pînă la acest ultim volum, „Gravuri rupestre", Ioan Meițoiu a parcurs un drum lung, cu succese literare de bătaie mai lungă sau mai scurtă. Începem cu această constatare, pentru că acest ultim volum al autorului ni se pare cel mai împlinit. Poetul își definește traiectul artistic astfel : „Treceam prin pădure cu haina pe umăr / și, cioplindu-mi un fluier din lujer de floare, / înaintam spre oameni." E, într-adevăr, demersul poetic al lui Ioan Meițoiu, un drum simplu și nesofisticat, către inima omului. Poemele sale, cînd naturiste, cînd izvodite dintr-un bun filon etnologic (Căluș, Focul magic, Paparuda, Drăgaică, Joc de curcubeu, Caloian, Homanul, Corindă) curg în învăluitoare sonuri populare, nefiind străine de un anume ton elegiac, viu, sugestiv, generatoare de emoție artistică.

Și în acest volum al autorului predomină versul angajat, mesajul liric fără echivoc. Poezie a topos-ului (Terra Blachorum, Calatis, Diptic la Hobița), a evenimentului (Cei 11.000, Efigie Recviem), nu de puține ori o poezie de inițiere descinsă din zodiac (în sensul tradiției populare). E, cu siguranță, această carte o reușită a autorului, gîndindu-ne la registrul artistic mai împlinit. Într-o frumoasă poemă a volumului, „Pădurea", Ioan Meițoiu notează : „Ne fie mîna pui de căprioară / Cînd mîngîiem copacii-ntîia oară / Cînd tare fie glasul, cînd ușure, / În acest templu denumit : pădure."

Ion VELICAN

TEXT PENTRU O TEORIE

Inainte de texte (pre-text)

Volumul **Pentru o teorie a textului** (Ed. Univers, Bucureşti, 1980) cuprinde texte semnate de R. Barthes, J. L. Baudry, J. Derrida, J. J. Goux, J. L. Houdebine, J. Kristeva, M. Pleynet, J. Ricardou, J. Risset, Ph. Sollers, Tz Todorov şi traduse de Adriana Babeţi şi Delia Şepeţean-Vasiliu. După texte din G. Genette, G. Poulet, S. Doubrovsky, cele scirse de membrii grupului Tel Quel, ori de cei care i s-au alăturat temporar, traduse în limba română, vin (după o destul de îndelungată aşteptare, cu un dublu efect) să ne completeze perspectiva asupra criticii practicate în Franţa deceniului şapte.

Calitatea traducerii, profesionalitatea şi seriozitatea ce se disting permanent în alcătuirea (gîndirea) acestui volum (devenit text al textelor), sau text între / pentru text / texte, scriitură prin / pentru lectură şi lectură pentru / prin scriitură, ca permanentizare şi re-scriere în spiritul tel-quelist), fac din Adriana Babeţi şi Delia Şepeţean-Vasiliu nu numai competente şi pasionate partizane ale textelor pe care le traduc, dar şi virtuale şi independente „écrivant" (es) ale unor texte de aceeaşi factură. Introducerea şi notele explicative depăşesc obişnuitul nivel informaţional, explicativ şi, în mod necesar, şi doar într-o oarecare măsură (decentă), educativ, scriindu-se ca texte pentru sine, într-o relaţie de infra-intertextualitate cu cele traduse şi cu cele netraduse, dar evident, studiate cu aceeaşi capacitate de „lectură". Prin urmare, nu mai poate fi vorba doar de texte aparţinînd criticii franceze, ci şi de replica (ca „ideologen" – simptomatic !) a unor posibile (în parte dejo realizate) texte româneşti. Pentru această atitudine, sîntem îndreptăţiţi a considera volumul un întreg (fragment dintr-un întreg, inepuizabil, continuu), deci a-l „lectura" ca o scriitură unitară, tocmai prin (cel puţin) dualitatea implicită.

In text.

„Criticul **dedublează** sensurile, făcînd ca, deasupra primului limbaj al operei să plutească un al doilea limbaj, adică o coerenţă de semne. Este vorba de fapt, de un fel de **anamorfoză . . .**, din ceea ce reflectă trebuie să transforme **totul ; să nu transforme decît urmînd anumite legi ; să transforme întotdeauna în acelaşi sens.** (. . .). Critica nu este o traducere, ci o perifrază. Ea nu poate pretinde să regăsească „fondul operei", căci acest fond este însuşi subiectul, adică o absenţă · **Orice metaforă este un semn fără sfîrşit,** iar procesul simbolic, în profunzimea sa, desemnează tocmai aceste depărtări ale semnificatului ; criticul nu poate decît să continue metaforele operei, nu le poate reduce ; . . ."[1] (s. n.).

Anamorfoza este materializarea (bineînţeles, oarecum compromisă prin forma sa grafică) a urmei[2] din semn (subiectul), sau dimensiunea cu funcţie anticipatorie a sensului (semnificantul **rest** al raportului cu semnificatul), adică poate exista ca un privilegiu semnificant (spaţiul scriiturii, în care aceasta, întoarsă spre sine, în mod conştient, nu numai ca producere ce se observă, ci şi ca produs ce se prefigurează, se recunoaşte ca lectură, adică devine momentul pe care conştiinţa îl transmite începutului unei noi conştiinţe), deci ca intraparalelizare a scriiturii ce este o practică semnificantă ; de aceea pentru cei care concep lectura (şi deci scriitura) ca o reprezentare (în civilizaţia logocentrică), limbajul anamorfozei se închide asupra procesului său de semnificare, trădîndu-şi doar aparenţa de produs (de schimb, finit, construit, artificială). În tabloul „Ambasadori francezi la curtea Angliei" de Hans Holbein cel tînăr, un „cititor" spune : **„Printr-un capriciu singular,** artistul a aşezat între cei doi bărbaţi **o oglindă** în care se **răsfrînge deformat de perspectivă** şi de nerecunoscut, un cap de mort"[3] (s. n.) Această imagine este anamorfoza unui craniu. Anamorfoza nu poate fi o deformare, decît în măsura în care, într-un univers bidimensional (pînza tabloului – în mod legitim citită la prim contact ca atare), perspectiva poate fi deformare ; dar anamorfoza respectă nişte legi stricte, invariabile, ale perspectivei (punctul de fugă este aproape de linia orizontului) care în cadrul bidimensional al tabloului, se constituie ca şi contradicţie, sau contestaţie paralelă perspectivei fireşti în care se încadrează celălalt spaţiu al pînzei ; prin urmare anamorfoza adaugă o a treia dimensiune tabloului (căci din cele două pe care le adaugă, una se identifica cu / sau se aneantizează în linia – generică ! – a privirii). Deci tabloul poate fi tridimensional, sau poate (în mod virtual) presupune un spaţiu tridimensional în cel bidimensional dat. Această tridimensionare este specifică semnului (cf. R. Barthes, **Imaginea semnului**) cum vom vedea mai departe. Dacă ne oprim la textul citat din Pierre de Colombier, putem suprapune o scriitură care să dubleze următorii termeni ; 1 – „oglindă" – (toate lecturile pot fi simultane în spaţiul dat, unele conştiente, altele inconştiente, toate virtuale şi legitime) este, ca semn, anticiparea (involuntară a lui Colombier) a metaforei manieriste (cf. K. Jaspers), adică a **oglindi,** ca producere de imagini, şi nu ca produs finit (ca valoare de schimb doar), ca proces în care se nasc sensuri ce-şi aşteaptă lectura (ceea ce nu a putut descifra autorul). 2 – la fel – „răsfrîngerea" rămîne doar reflectare şi nu transformare (totală) a limbajului (craniul). 3 – „Printr-un simplu capriciu" – expresia este dovada ultimă a neînţelegerii, nelecturii semnului anamorfotic. Nimic într-un limbaj nu se naşte din capriciu, sau totul poate fi motivat printr-o lectură care să producă o scriitură suprapusă, dublă.

Dacă critica este o anamorfoză a scriiturii textului dat, înţelegîndu-l în funcţionarea sa de practică semnificantă, atunci să vedem în ce măsură anamorfoza craniului din tabloul lui Holbein, poate fi o critică a tabloului însuşi, deci o conştientă dedublare a scriiturii prin producerea de sens, saru (sugerarea) unei lecturi, scrituri posibile, noi. Semnul îndeplineşte cele trei funcţii (cf. R. Barthes, **Imaginea semnului,** vol. cit. pp. 120–126) – fiind, cum am arătat mai sus, elementul care sparge, distruge bidimensionarea tabloului, impunîndu-i a treia dimensiune, nu numai perspectivă, ci şi cea a contradicţiei în miezul unei coerenţe, deci dedublarea acesteia într-o coerenţă paralelă. 1. Craniul – ca simbol al morţii, îndeplineşte funcţia simbolică. Deocamdată este vorba de o prezenţă imaterială, ideatică, care se transmite prin/datorită absenţei subiectului ; 2 – capul de mort în prezenţa şi prin contradicţia cu carnaţia vie şi sănătoasă a celor două personaje – plasate într-un alt limbaj, dar susţinut şi susţinînd de/pe acesta, îndeplineşte funcţia paradigmatică ; 3 – prezenţa unei „deformări" în unviersul bidimensional, „dezordinea" pe care aceasta o poate provoca, efectul ei exclamativ, preventiv, îndeplineşte funcţia sintagmatică (căci, tabloul a fost executat în 1533, patru ani după alianţa de la Pavia, între Franţa şi Spania, cele două rivale ale Angliei lui Henric al VIII-lea, perioadă de maximă încordare între insulari şi continentali, cînd stabilitatea relaţiilor diplomatice era destul de relativă). Actul critic este înfăptuit ; anamorfoza acestui craniu transformă totul : tabloul nu mai prezintă doi privilegiaţi ai unei configuraţii politice, ci, dimpotrivă, doi ameninţaţi, damnaţi sub pericolul morţii ; limbajul nu se traduce prin credinţa într-o armonie politică (surîsurile, culorile, vestimentaţia, prezenţa etc.), ci devine o perifrază a acesteia, în cazul nostru ironică şi moralizatoare, dubiul (sau plurivocitatea) mimîndu-i substanţa. Transformă urmînd anumite legi – doar cele ale perspectivei anamorfotice, altele nu participă la actul critic ; transformă întotdeauna în acelaşi sens – în cazul nostru (din nou plurivoc, sau pluridimensional), politic, pictural (ait în ceea ce priveşte desenul, cît şi legat de culoare, restul pînzei fiind acoperit de game vii, în contrast cu craniul – tratat într-o singură, nemaiîntrebuinţată culoare, spărgînd rigorile compoziţiei cromatice), dihotomie (Franţa/Anglia ; viaţă/ moarte), etc. ; adică semnul rămînind cel al limbajului iniţiat de textul tabloului. Breşa în intertextualitate la care am recurs în această lectură, nu epuizează decît un spaţiu infim al perpetuării semnului ca metaforă.

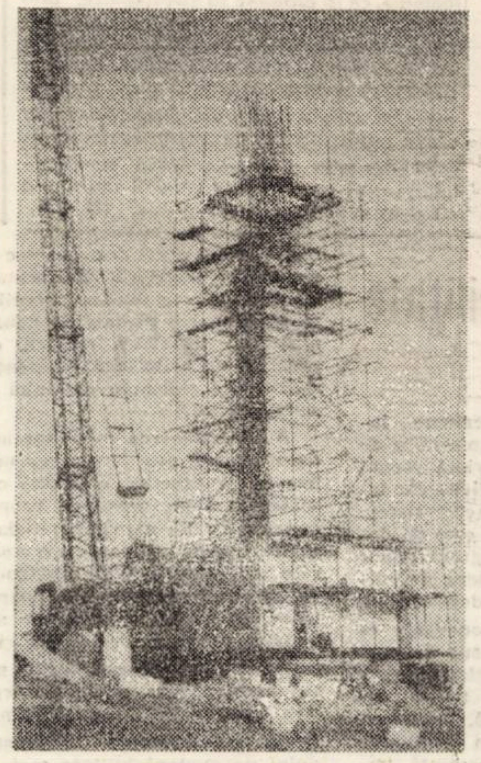

Post-text

Lectura de mai sus, împreună cu scriitura pe care a generat-o, este una doar din infinit de multele lecturi/scrituri posibile ; transcrierea ei(lor)se vrea un argument (chiar şi minor) al viabilităţii textelor cuprinse în volumul **Pentru o teorie a textului,** căci în mod intenţionat au fost alese limbajul picturii, şi epoca îndepărtată a scriiturii lui (sec. al XVI-lea), pentru a nu mărgini operativitatea acestui gen de critică la textele „rupturii" (Mallarmé, Lautréamont) şi ulterioare ei, texte care, fără îndoială funcţionează mult mai bine, mai explicit, ca cele vechi, dar care nu absorb întreaga capacitate a acestui nou fel de lectură. Alături de textul lui R. Barthes, există o infinitate de texte „închise" în cele 440 de pagini ale volumului (pentru că orice lectură poate adăuga o infinitate de scrituri), astfel încît argumentele pot fi înmulţite la nesfîrşit, într-un proces dialectic de suprapunere dinamică. De aceea nu putem vorbi despre o modă, sau despre o determinare temporară a practicii critice profesate de Tel Quel. Pentru că (în spiritul ei însăşi) lectura care se învaţă (pe sine şi prin sine) acum, se încheagă în acest fel datorită unor instrumente, adevărat – determinate temporar, oferite de transformările pe care le-a adus secolul XIX, prin Marx, Freud şi literatura „rupturii", **dar** există într-o formă dată, **fără a se uita** în pre-forma sa, sau pre-existenta sa, consumată şi consumîndu-se în continuare în toate textele, practicii semnificante, ale civilizaţiei logocentrice (adică minimalizate, **ci** neoprite, ne-astupate de opacitatea exterioară).

Legitimitatea acestei existenţe nu constă doar în propria-i capacitate de multiplicare, deci de cuprindere, sau în intertextualitatea funcţională a temporalităţii şi spaţialităţii, pe care o implică, ci mai ales în însăşi existenţa textelor care nasc, independent şi perpetuu, limbajul unor posibile lecturi/scrituri, premise ale cunoaşterii şi comunicării.

Ioana RAUSCHAN

[1] R. Barthes, **Critică şi adevăr,** în vol. cit., pg. 168, 173.

[2] dsp. „urmă" în J. Derrida, **Linvistică şi gramatologie,** în vol. cit., pp. 49–119.

[3] Pierre de Colombier, **Şcoala germană în secolul al XVI-lea** în **Istoria ilustrată a picturii,** Ed. Meridiane, Bucureşti, 1969, p. 141.

FRAGMENTE LEVANTINE

XII. CETATEA DE CATIFEA

. . . Absorbit de privelişti, la primul său contact cu lumea Mediteranei, peregrinul, care nu şi-a depăşit condiţia de simplu aflător (ce greu îţi recunoşti uneori chipul în vitrinele magazinelor din Istanbul, Athena, Cairo, Izmir . . .) trăieşte un ciudat sentiment de „culturism", adică un fel de sport de dragul frumuseţii corporale . . . La doi paşi de vreme de înţelepţi, într-o provincie a istoriei, descoperă eternul uman al iubirii ca zeitate, al puterii militare ca blazon, al negoţului ca şi cetate, deşi înăuntru său se vede, poate, stînd cu osemintele gîndirii antice în palmă, asemeni unui Hamlet cu tigva lui Yorik . . . Nimic mai fals, căci calcă pietrele Cetăţii de Catifea (Kadife Cale) gîndind, nu la Alexandru cel Mare, cel ce o ridicase şi nici la semnţiile ce s-au bătut, în veacuri pentru portul comercial al Smirnei, ci, pămîntean, la cotele de găini pe care locuitorii cartierului de sub cetate şi le-au pus pe acoperişuri pentru a fi în siguranţă . . . Semnul acestei mirări lumeşti, explică, de fapt, întregul periplu făcut spre ghicirea ştiutelor din cărţi, departe de contactul cu lumea contemporană, cu poeţii, scriitorii, artiştii sau gînditorii de azi ai marilor capitale prin care a trecut, departe de tumultul vieţii ţărilor pe care le-a atins, distrat şi anonim, ca un biolog obsedat de lepidoptere care, după o şedere de zece ani, să zicem, pe malurile Congoului, se întoarce acasă convins că în Africa trăiesc numai fluturii pe care-i ştia el . . . Dar asta e meteahna „turismului cultural", bun şi el în măsura în care e posibil . . . Aşa cum cu o lună mai înainte, la capătul podului Galata, peregrinul imaginase arav, patetic chiar, gestul coborîrii în „fintîna civilizaţiilor" mediteraniene, pînă la prundişul roscat şi fără vîrstă al deşertului arab, acum, pe zidurile cetăţii din Izmir, într-o binecuvîntată zi de aprilie, zi de bairam în Turcia şi „zi a copilului", se trezea catapultat în prezentul, de unde venise . . Pietrele acropolei din Smirna redeveniseră pietre . . . Măcelurile din Chios şi Smirna, nişte informaţii, iar potcoava oraşului ce îmbracă golful cu acelaşi nume, o metropolă modernă a comerţului . . . La Istanbul existase un ceva ademenitor care-l trăsese spre Imperiile Bizanţului şi al sultanilor otomani. Aici, la Izmir, o răceală europeană, îl aducea la prezent, la comerţul de export, la constatări fugitive vis-a-vis, să zicem, de alinierea palmierilor de pe rivieră şi ideea de colonadă, (aflată, de altminteri şi dintr-o carte a lui Baltrusaitis), ori de rafinamentul unui super-magazin de stofe, cu şapte nivele, unde, cu cea mai mare discreţie i se ofereau ochiului, şi numai lui, cîteva mostre lîngă un havuz imens, la o bere sau cafea servite, în taină, printre şoapte . . . Pînă şi Bazarul din Izmir are ceva de obor stilat . . . Moschei moderne, cu acoperişurile din beton şi sticlă, pieţe largi, Dacii 1300 şi Aro, marele parc al Tîrgurilor internaţionale care se ţin aici în fiecare început de toamnă . . . Un muzeu, un port, sediul NATO în momentul schimbării steagurilor, sau, oricum, pe cînd era un fel de defilare . . . Cîteva ilustrate . . . O vedetă rapidă care traversează golful. Deasupra oraşului, munţii . . . O ploaie temperată peste un pustiu de cunoştinţe . . . Altfel, oameni de treabă, amabili, răbdători, îmbrăcaţi aproape cu toţii europeneşte, care nu se miră cînd te aud vorbind o altă limbă, căci sînt obişnuiţi cu toate soiurile de oameni ; şi prin ce, mă rog, am fi noi mai deosebiţi ? . . . Ciudat cum, de abia acum, la, acest contact brusc cu contemporaneitatea, peregrinul încearcă, abulic, sentimentul singurătăţii lui în lume, cînd pînă aici, pe parcursul a mai bine de cinci milenii de istorie se simţise solidar cu toţi semenii săi dispăruţi, mari oameni, mari gînditori, mari artişti, mari peregrini . . . Bucuria copilărească a descoperirii levantului se curmase pe neaşteptate şi, în locul ei apăruse un cumplit dor de casă . . . căci, dacă e să bîntui printre civilizaţii şi culturi ar fi cumva şi ca peregrin, dar dacă e să trăieşti în prezent . . . mai bine acasă ! . . . Şi cu toate acestea, iată, pentru prima dată, peregrinul se găseşte pe pămîntul Ioniei, la cîţiva paşi de Efes, Milet, Pergam . . . Dar nici Pergamul nu mai e la el acasă, ci la Berlin . . . Vizitezi o mare ţesătorie de covoare . . . Tic de memorie : Perşii au avut puterea să lege Efesul cu Persepolisul printr-un drum de 2.500 de kilometri pe care fixaseră o sută de hanuri . . . Se vorbeşte despre devalorizarea liri pe care fixaseră o sută de hanuri . . . Se vorbeşte despre devalorizarea li-

Paul Eugen BANCIU

(Continuare în pag. 5)

REDACŢIA şi ADM – TIMIŞOARA strada RODNEI 1 Tel · 3-33-90. 3-33-76 Manuscrisele nepublicate nu se napoiază.

COLEGIUL DE REDACŢIE

ION ARIEŞANU (Redactor şef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor şef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLĂJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.S.T.

Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 17 (683) 30 APRILIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

Sărbătoarea muncii și a primăverii

Ziua de 1 Mai a acestui an o sărbătorim într-un context de lumină deosebit : la început de nou cincinal și în preajma glorioasei aniversări a 60 de ani de la crearea Partidului Comunist Român. Această împrejurare amplifică însuși farmecul sărbătoresc al acestei zile simbol – sărbătoare a primăverii și a muncii, zi a solidarității și prieteniei internaționale a celor care prin munca lor zilnică reproduc mereu și mereu condiția vieții umane pe pămînt.

Zi a primăverii și a muncii, 1 Mai al acestui an regăsește o țară mai bogat înflorită și mai frumos îmbogățită prin muncă și dăruire decît oricînd pe pămîntul românesc.

În același cuprins strămoșesc și carpatin, acum la începutul celui de-al 7-lea cincinal, ziua muncii regăsește o țară care a sporit, prin ea însăși, de cîteva ori. Căci față de perioada de dinaintea celui de-al doilea război mondial producția industrială a României a crescut de 43 de ori, iar venitul național de 14 ori.

Reproducția socialistă lărgită, întemeiată pe o politică a investițiilor în concordanță cu cerințele progresului economic rapid și, în condițiile unei țări ca a noastră, recuperator, a condus la cel mai amplu dinamism economic al patriei. România industrială de azi, s-a reprodus pe sine de 43 de ori față de perioada amintită, iar sub aspectul venitului național – de 14 ori. Aceste măreț împliniri economice au fost posibile datorită profundelor **prefaceri politico-sociale** inițiate și realizate de Partidul Comunist Român, au fost posibile în condițiile **muncii eroice** a clasei muncitoare, a întregului nostru popor. Astfel încît, istoria însăși reunește într-o unică măreție aceste evenimente sărbătorești – aniversarea glorioasei sărbători a Partidului Comunist Român și sărbătoarea muncii și a primăverii, într-o lume în care, prin stăruința și înțelepte eforturi, pacea lumii a fost menținută.

România de azi, țară distinct conturată pe planul politicii internaționale, dezvoltîndu-și energic forțele de producție și economia, și-a definit cu pregnanță și rolul ei în viața internațională. Un merit unanim recunoscut al României socialiste, al viteazului ei conducător, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** îl constituie spiritul de inițiativă creatoare în rezolvarea marilor probleme ale lumii contemporane, în consens cu principiile independenței și suveranității internaționale, cu imperativele unei înalte echități și moralități în planul relațiilor interstatale. Astfel încît, prin activitatea ei internațională, prin stăruința și curajul conducătorului ei, România a contribuit la reformularea unor importante principii ale vieții internaționale, a imprimat noi valențe și nuanțe internaționalismului socialist, luptei și solidarității internaționale a celor ce muncesc.

Vasile RANGA

Ilustrațiile acestui număr aparțin graficianului **CONSTANTIN CATARGIU**

O primăvară nouă

Încinge-mă cu brîul de sevă,
primăvară,
Ce se ridică, tainic, din adîncimi de
țară,
De sub tăceri de veacuri un mugure
învinge,
Și plouă cu petale și cu petale ninge.

Ca jertfă și iubire în ce comori să stai
Cînd ai sub sîni de floare izvoarele de
Mai,
Cînd primul foc al luptei cu flăcări
ilegale
Partidului îi este și naștere și cale.

S-a înfășat cu lauri, pe brațele-
amîndouă,
Această primăvară nepieritor de nouă,
Din adîncimi de țară un mugure învinge,
Și plouă cu petale și cu petale ninge !

Damian URECHE

Cîntare muncii

Am aprins candelabre pe zări
Pentru tine, lucrătoare a uzinei,
Ce zilnic împarți cîte o stea albă
Și știi să lași cicoarea unei primăveri
Să-nflorească numai pentru tine.
Am aprins candelabre pe zări
Pentru tine, muncitorule, ce rotunjești
metale
Și porți pe palme pămîntul.
Privirea ta aș vrea s-o adun într-o
anume zi
Și mereu aș găsi un lucru pe care să-l
port,
Sau într-un anotimp, ce cîntă deodată
cu tine
Pînă la margini de aștri,
De unde raze îmbrățișează amurguri,
Ajutînd ochiului să se deschidă
Pe-un copac al înfloririlor,
Sub vestirea păsărilor tăi.

Tatiana LUNGOCI

MUNCA — IZVORUL ÎNTREGII AVUȚII NAȚIONALE

Definind profilul moral al comuniștilor, al constructorilor socialismului, Programul și Statutul partidului, Codul etic consideră munca drept o trăsătură esențială **„o îndatorire fundamentală, de onoare a fiecărui comunist, a tuturor cetățenilor".**

În condițiile proprietății socialiste, munca este unicul mijloc de existență, iar cantitatea, calitatea și importanța ei socială – criteriul de repartiție a bunurilor. Toate legile noastre, ansamblul rînduielilor sociale urmăresc ca omul să trăiască din muncă, să fie stăpîn deplin pe munca sa, pe roadele acesteia. Muncind, nu facem o favoare societății, ci ne integrăm în ea. Sîntem datori societății și vieții noastre cu munca noastră, pentru a trăi omenește, pentru a prospera. De vreme ce munca nu mai slujește exploatării maselor muncitoare și îmbogățirii unei minorități privilegiate, ci exclusiv dezvoltării societății și ridicării nivelului de trai al celor ce muncesc rezultă, că cu cît se va munci mai spornic, mai bine și mai eficient, cu atît se vor putea realiza mai multe acumulări pentru societate, iar oamenii muncii vor putea dispune de venituri mai mari.

Dacă în răstimpul istoric scurt al cîtorva decenii România a străbătut drumul imens de la țară slab dezvoltată economic în trecut la țara cu o economie puternică, larg diversificată, modernă de astăzi, dacă orașele și satele și-au schimbat înfățișarea, iar viața celor ce muncesc a devenit incomparabil mai bună, mai îndestulată, mai civilizată, toate acestea se datoresc, în măsură hotărîtoare, muncii harnice, eforturilor desfășurate cu abnegație și dăruire de oamenii acestor meleaguri. Pe fundalul de granit al progresului economic și social s-au dezvoltat tumultuos, toate laturile civilizației și culturii românești. Neam creat și ne dezvoltăm, astfel, o nouă istorie și un nou renume în lume. Pe bună dreptate aprecia Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu : „Nimic nu am primit de-a gata și gratuit, nimic nu a picat din cer ! Totul e rezultatul unei munci fără preget, eroice a poporului nostru, care stăpîn pe destinele sale, și-a propus să lichideze în cel mai scurt timp istoric posibil înapoierea și să-și asigure o viață demnă, fericită, liberă, prin munca sa și nu pe spatele altora".

Înfăptuirea marilor obiective ale noului cincinal solicită în continuare muncă și iarăși muncă. În mod firesc, **noii calități pe care ne propunem s-o realizăm în dezvoltarea economico-socială, în condițiile de viață, în nivelul de civilizație, trebuie să-i corespundă o nouă calitate a muncii.**

Aceasta presupune, înainte de toate, o muncă mai productivă, mai eficientă, în măsură să valorifice mai intens mijloacele de producție, resursele materiale, timpul, să producă cu aceleași mijloace și în aceeași unitate de timp mai mult, mai ieftin și mai bun.

O nouă calitate a muncii implică, deopotrivă, creșterea mai accentuată a productivității muncii, concomitent cu reducerea considerabilă a cheltuielilor de producție, diminuarea consumurilor de materii prime și combustibil – astăzi din ce în ce mai scumpe și mai greu de procurat – recuperarea și refolosirea materiilor prime și materialelor rezultate din procesul de producție și de consum, realizarea unor structuri de fabricație cît mai avantajoase din punct de vedere economic.

Calitatea nouă a muncii implică în egală măsură participarea celor ce muncesc la conducerea producției, la actele de pregătire, adoptare și realizare practică a deciziilor economice, în cadrul optim pe care-l constituie autoconducerea muncitorească.

Toate acestea solicită o pregătire corespunzătoare a oamenilor. De aici necesitatea de a asigura perfecționarea pregătirii forței de muncă, atît din punct de vedere tehnic și profesional, cît și sub raport politic și moral, folosind din plin toate posibilitățile create în acest scop în societatea noastră, multiplele forme de învățămînt, inclusiv reciclarea.

Atitudinea înaintată față de muncă se realizează în procesul muncii. Însemnătatea educativă a muncii este cu atît mai mare cu cît în procesul ei se dezvoltă nu numai aptitudinile legate de conștiința profesională – hărnicia, conștiinciozitatea, disciplina – dar și asemenea înalte trăsături politico-morale, precum patriotismul, spiritul de echitate, încrederea în idealurile comuniste, cinstea, demnitatea, modestia, simplitatea, întrajutorarea, cu alte cuvinte, ansamblul valorilor etice ce definesc profilul spiritual al omului nou.

Valoarea educativă a muncii sporește și mai mult atunci cînd înriuririi pozitive pe care o exercită procesul productiv propriu-zis i se adaugă influența activității politico-educative. Avem în vedere generalizarea experienței pozitive, valorificarea forței educative a exemplului pe care-l oferă prin faptele lor de muncă fruntașii întrecerii, miile și zecile de mii de oameni înaintați, pătrunși de rolul și importanța muncii lor în societate.

În atmosferă de puternic avînt creator generată de aniversarea a 60 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, de apropierea zilei de 1 Mai, întrecerea socialistă din acest prim an al cincinalului calității și eficienței ce se desfășoară în întreaga țară cunoaște o și mai mare amploare. Răspunzînd prin fapte îndemnurilor însuflețitoare adresate de secretarul general al partidului la recenta plenară a C.C. al P.C.R., la solemnitatea înmînării înaltelor distincții fruntașilor în întrecere pe 1980, oamenii muncii nu precupețesc nici un efort, muncesc bine, organizat, cu abnegație și elan revoluționar pentru a întîmpina glorioasa aniversare a partidului și Ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc cu realizări cît mai mari în îndeplinirea planului pe acest an în toate domeniile – punînd astfel o bază trainică înfăptuirii prevederilor pe întregul cincinal 1981–1985.

Filip PAȚAC

ancheta „ORIZONT"

ISTORIE-LITERATURĂ-ACTUALITATE

Există temeiuri care să ne îndreptățească a vorbi despre actualitatea literară ca despre un moment cu o identitate distinctă în evoluția literaturii române? În ce măsură reflectarea lumii contemporane, a problemelor și conflictelor ei, a omului de azi pus în relație cu această lume reprezintă un criteriu de valoare aplicabil cărților apărute în ultimii ani? Cum răspund ele la asemenea interogații? Configurația lor implică reconsiderarea unor probleme de teorie literară cum ar fi conflictul și personajul?

Iată numai cîteva din premisele suitei de interviuri-anchetă (înregistrate pe bandă de magnetofon) pe care o propunem începînd cu acest număr. Pentru a restrînge totuși aria discuțiilor ne-am limitat la roman solicitînd interlocutorilor noștri să răspundă numai la două întrebări, și anume: 1. Care cărți ale actualității dau o imagine cît de cît completă a omului contemporan? 2. Care ar fi conflictele cele mai expresive ale romanului de azi (expresive în sensul reflectării problemelor lumii contemporane)?

Ne-a interesat, deopotrivă, reacția scriitorilor și a criticilor în fața unei atare tentative de investigare pe verticală a literaturii noastre de azi. Dincolo de posibilele (și necesarele) ierarhizări, am încercat să descoperim ceea ce s-ar putea numi pulsul interior al actualității dintr-o dublă perspectivă: a istoriei, dar și a teoriei literaturii. **(Vezi pagina II–III – Ancheta).**

EUGEN SIMION

1. La prima întrebare n-aș putea răspunde decît printr-o propoziție foarte simplă: o imagine cît de cît completă a omului contemporan nu o pot da decît cărțile bune. Numai acelea. Spun acest lucru pentru că sînt critici literari care consideră că dacă o carte abordează o temă importantă trebuie să fie neapărat și o carte bună. Nu cred acest lucru. Consider că numai literatura bună poate să aibă un efect moral. De o sută de ani critica românească se străduiește să convingă că nu putem face educație cititorului decît prin cărțile realizate din punct de vedere estetic. Putem spune și noi că nu-i facem educație politică și morală cititorului de azi decît prin acele cărți care rămîn în mintea lui și după ce le-a închis. Nu e exclus faptul că pot fi cărți nerealizate din punct de vedere literar care pot stîrni oarecare interes și am asistat în ultimii ani la succesul unor asemenea cărți. Succes de public și, într-un anume sens, chiar succes de critică. S-a spus: iată un roman care înfățișează suferințele unei categorii sociale, să zicem, suferințele țărănimii în obsedantul deceniu; autorul este curajos, autorul descrie tragediile de atunci. Deci, dacă el este curajos, dacă el înfățișează tragediile unei categorii sociale, înseamnă că a scris o carte bună. Însă propoziția este numai pe jumătate adevărată. E bine că acest scriitor este curajos, este bine că el a înfățișat dramele unei lumi, drame de ordin social și de ordin moral, dar el nu și-a făcut pe deplin datoria dacă nu a dat și o carte bună. Nu mă refer la cineva anume, discut un caz în principiu.

Însă dumneavoastră mă întrebați care sînt acele cărți ale actualității care dau o imagine a omului de azi, a lumii în care trăim. Sînt asemenea cărți. Sînt unele chiar foarte bune. Am să încep să fac o numărătoare inversă, am să încep cu cele mai recente cărți pentru că acestea ne sînt mai vii în minte. Iată, de pildă, ultimo carte a lui Marin Preda, **Cel mai iubit dintre pămînteni**. Eu am numit această carte, într-un articol, un uriaș efort de creație, un mare roman. Și n-am dat atunci explicația. Găsesc prilejul să o dau acum. De ce un uriaș efort de creație? Pentru că există un efort de a descrie nu un deceniu, nu o categorie socială, nu un fenomen moral izolat, ci de a cuprinde, de o asumă existența unui individ în toate planurile, în toate formele ei de manifestare. Viața lui Petrini se desfășoară și în plan politic, și în plan erotic, și în plan moral. Este o existență totală într-un roman total. Acesta ar fi efortul uriaș al efort pe care l-a făcut Marin Preda. Un mare roman este **Cel mai iubit dintre pămînteni** pentru că prozatorul aducînd în discuție acele drame foarte puternice ale omului postbelic scrie o carte extraordinară, în care nimic din ceea ce este revelator într-o existență nu este ignorat. **Cel mai iubit dintre pămînteni** este înainte de orice un roman sentimental, un roman despre iubire, este romanul unui om care mizează pe iubire ca o formă posibilă de fericire. O iubire care nu este întotdeauna frumoasă. Ea cunoaște abiecția, ea coboară în abiecție, o iubire care îl duce pe individ în cele din urmă la moarte sau aproape de moarte. Îl împinge să facă o crimă sau mai multe crime. Dar el continuă să creadă că mitul fericirii omului depinde de mitul iubirii. Vă amintiți de acele cuvinte finale ale personajului, „dacă dragoste nu e, nimic nu e" ... Deci, un roman sentimental, dar în același timp un extraordinar roman politic, pentru că în epoca noastră dramele personale ale omului nu se situează în afara sferei politicului. Politica, spunea odată un eseist francez, a pătruns și în alcov. Nu lăsăm obsesiile noastre politice la ușa dormitorului nostru, ele pătrund cu noi și ne marchează chiar și în momentele cele mai intime ale existenței noastre. Iată, dar, o carte care dă, într-adevăr o imagine a omului contemporan. Nu este singura. Aleg în chip premeditat un alt roman din cu totul altă direcție, scris în cu totul alt stil: romanul publicat cu cîtiva ani în urmă de Ștefan Bănulescu, **Cartea Milionarului**. Dumneavoastră veți spune: bine, dar acolo nu este vorba de omul contemporan. În această carte de tip mai degrabă mitic nu este vorba de lumea de azi, iar eu v-aș răspunde că nu aveți dreptate. Chiar dacă acțiunea se petrece într-un timp nedeterminat, într-un timp care este și nu este al epocii noastre, într-o lume care seamănă și mai ales nu seamănă cu lumea care ne înconjoară, totuși, acest roman spune ceva despre omul de azi, și anume, spune ceva despre partea lui spirituală, despre cealaltă jumătate a simbolului. Dacă vă amintiți, este vorba acolo de o imensă parabolă despre mai multe civilizații care se confruntă, se amestecă, se dispută, iar se amestecă ... Ei bine, acest limbaj mai degrabă inițiatic, această proză cu o descriere atît de vastă angajează spiritul nostru, deci nu se situează în afara preocupărilor omului contemporan. Deosebirea este că, dacă Marin Preda aduce în actualitate cu atîta forță artistică dramele existențiale și politice ale omului contemporan, Bănulescu face același lucru privind lucrurile dinspre partea miticului, din direcția literaturii fantastice. V-am dat două exemple; dumneavoastră vă rog să puneți alte titluri între cele două.

2. Întrebați apoi care ar fi conflictele cele mai expresive ale romanului de astăzi și aproape că nu știu ce să vă răspund. Expresive sînt, cred, toate conflictele care ajung la om și tind să vorbească ceva despre om. A fost o vreme în critica literară cînd se considera că există o ierarhie a temelor, a conflictelor. Eu personal nu cred într-o ierarhie a temelor, cum nu cred într-o ierarhie a categoriilor sociale în roman. Nu cred că un laureat al Premiului Nobel poate fi mai interesant decît un tăietor de lemne. Din punctul de vedere al romanului sînt egali pentru că complexitatea nu este a personajului, complexitatea este a celui care analizează personajul. Exact ca în poezie, unde poezie nu este a lucrurilor, ci este poezia celor care privesc aceste lucruri. Lucrurile pot rămîne inerte în poezie sau pot deveni niște concepte, niște idei, niște reprezentări extraordinare.

Întorcîndu-mă la romanul de azi, ce putem spune despre tipurile lui de conflict? Pot spune că el, conflictul, s-a schimbat de mai multe ori în epoca postbelică. Am mai spus altădată că, de pildă, în romanele din anii '50, în conflictul istorie-individ, prozatorul punea accent pe istorie, istoria prevala și, de asemenea, prozatorul lua parte istoriei. Mai tîrziu, după 1965, cred că s-a schimbat ceva în această relație, și anume, individul a început să acopere scena romanului și individul a devenit acela care avea dreptate în dramatica lui ciocnire cu istoria. Cred că și astăzi această relație continuă (vezi romanul politic, romanul care încearcă să afle tocmai modul în care a supraviețuit individualul, omenescul, într-o epocă în care mecanismul istoriei tindea să-l anihileze, dacă nu chiar să-l zdrobească.

Un prozator care, după părerea mea, a înnoit tipul de conflict a fost regretatul Ivasiuc. Ce curios! Ivasiuc care voia să facă o proză foarte intelectuală. Cred că n-a reușit. A făcut în schimb o proză obsedată de relațiile politice ale individului, o proză în care, de la un anumit punct, nu mai întrezărim personaje, ci niște concepte care se confruntă. Dar nu sînt concepte pur spirituale, pur intelectuale. Sînt, mai degrabă, concepte politice. Ultima lui carte, **Racul**, este o parabolă unde fiecare individ reprezintă în jocul de șah al vieții politice o anumită piesă. Miguel sau dictatorul Don Anastasios și toate celelalte personaje intermediare.

Un alt prozator, care a înnoit fața prozei noastre, prin conflictele lui atît de ciudate, este Nicolae Breban. Mai mult chiar decît Ivasiuc și mai mult poate decît oricare scriitor din generația lui Breban a adus o tipologie inedită și, implicit, un număr necunoscut de conflicte. Mi-amintesc de cea de-a doua carte a lui, care e poate și cea mai bună, cea mai frumoasă, **În absența stăpînilor**, unde dă o altă imagine, de pildă, a lumii bătrînilor. Un mit vechi al literaturii, mitul bătrînului înțelept, nestorian, se prăbușește. Breban descoperă niște bătrîni răi, care trăiesc toate conflictele și toate aspirațiile omului tînăr, dar într-o formă alterată, într-o formă care îi și alterează. Sau imaginea pe care o dă el despre copii. Fi bine, spune Breban, nimeni nu știe cît se plictisesc copiii la vîrsta de unsprezece ani și cît de concupiscenți sînt, ce drame – dramele omului matur, inclusiv drame de ordin erotic – trăiesc acești copii în preajma unei alte vîrste.

V-am dat două exemple, v-aș mai putea da. Iată, mă gîndesc la romanele mai noi ale lui Buzura. Zic romanele mai noi avînd în vedere că el a început să scrie altfel. A debutat cu un roman de tip existențialist – **Absenții** – și a evoluat apoi spre un roman de tip realistic, un roman chiar de tip politic. Acolo, în primul roman, conflictul era, aș spune, între revoltă și renunțarea la revoltă, un conflict strict moral care anaaja și chiar paraliza intelectul. În celelalte romane, conflictul devine mult mai larg, se desparte de existența unui individ, devine un conflict de tip social în care destinele sînt angajate în chip aproape tragic. Nu vreau să mă repet, am spus odată despre excelența ideei de a înfățișa istoria din două unghiuri de vedere – în cea de-a doua carte a lui, în **Fețele tăcerii** –, istoria văzută de acela care exercită violența în istorie și istoria văzută de cel care suportă violența istoriei, conflict, aș zice, iremediabil, că Buzura are inteligența să-l prezinte ca atare, fără nici un fel de fard, fără nici un fel de soluție imaginară.

NICOLAE MANOLESCU

Am să încerc să vă răspund în același timp la amîndouă întrebările. Întrebat fiind care sînt cărțile actualității care dau o imagine completă asupra omului contemporan, aș putea fi tentat să înșir niște titluri. Or, nu e vorba despre asta. Cred că problema este mai generală și mai importantă decît numirea unor cărți sau lăsarea pe dinafară a altora. Problema care se pune este dacă avem în momentul de față cărți și în primul rînd cărți de proză, dar și de poezie, cărți de teatru pe urmă, care să dea o imagine a lumii în care trăim și a omului de astăzi. În principiu, sigur, toate cărțile bune dau o asemenea imagine: cît e ea de completă, nu știu dacă putem spune de pe acum. Ca să putem ști dacă imaginea asupra omului de azi este corectă și completă în literatură ar trebui să-l cunoaștem mai bine pe acest om. Or, întrebarea este dacă trebuie să pretindem literaturii să se conformeze imaginii noastre a contemporanilor, sau dacă nu cumva rolul literaturii este tocmai acela de a dezvălui chiar nouă, celor care trăim acum adevărata imagine a omului.

Eu cred că răspunsul corect la această întrebare este cuprins în a doua parte a afirmației pe care o făceam înainte: rolul principal al literaturii este nu de a inventa, firește dar de a dezvălui oamenii, realitățile în mijlocul cărora noi trăim de a arăta acele laturi ale omului pe care noi, nu le vedem cu ochiul liber. Ceea ce noi nu vedem cu ochiul liber, vede literatura cu un ochi special. Acesta este, de fapt, rostul literaturii: nu de a se conforma unui stereotip, unui șablon, unei idei preconcepute, ci de a încerca să fixeze în cîteva trăsături ceea ce s-ar putea numi figura omului contemporan. Acest lucru este valabil astăzi cum a fost valabil întotdeauna.

Noi spunem astăzi că există un țăran român așa cum l-au văzut, pe rînd și completîndu-se unul pe altul, Sadoveanu, Rebreanu și atîția alți scriitori din perioada interbelică. Țăranul pe care l-au văzut ei este desigur, în același timp, țăranul real din România de ieri și țăranul pe care imaginația și pătrunderea intelectuală a acestor scriitori l-au dezvăluit. Nu mai putem face o separație. Firește, fiind vorba de om și de realitate, ajungem și la a doua parte a întrebării sau la a doua întrebare pe care ați pus-o, aceea a conflictelor. Conflictul presupune întotdeauna doi termeni. Aceasta e de la sine înțeles. Dar mai presupune ceva. În artă există conflict atunci cînd unul din termeni se plasează în planul idealului și celălalt în planul realului. Or, dacă eu am interpretat bine întrebarea dumneavoastră, cred că pot răspunde în felul următor: toate conflictele care au apărut mai ales în roman, dar nu numai în roman, în toată proza contemporană, sînt conflicte între pe de-o parte ceea ce oamenii au dorit sau și-au închipuit la un moment dat despre realitatea socială, despre ei înșiși, despre raporturile dintre ei, și pe de altă parte ceea ce s-a întîmplat de fapt.

Iată, spre a da un exemplu, unul dintre cele mai expresive conflicte care apar în romanul contemporan este acela care își face loc în romanul cu temă inspirată din deceniul al șaselea, așa numitul „obsedant deceniu", cum a spus Marin Preda acum zece ani. Este limpede că în cazul acestor romane, de la romanele lui Marin Preda pînă la romanele mai tinerilor săi confrați, cel mai izbitor lucru în aceste conflicte este tocmai nepotrivirea sau dezamăgirea care apare între ceea ce oamenii au dorit sau au vrut de la realitatea socială, revoluționară, după 1944, și unele aspecte ale acestei realități, așa cum li s-a înfățișat ea ca stare de fapt. De aci apare și caracterul critic, aș spune, al romanului și al literaturii. Viziunea romanului este critică în măsura în care dezvăluie un asemenea conflict.

Sau iată, spre a lua un alt conflict mai puțin general și răspîndit decît acela la care m-am referit dar care își face și el loc în unele dintre romanele contemporane (mă gîndesc, de pildă, la romanele lui Augustin Buzura): și anume conflictul social dar și moral, în același timp dintre ceea ce cred și doresc oamenii din diferite medii sociale și profesionale. În romanul **Orgolii** e vorba de mediul medical, în romanul **Vocile nopții**, de mediul muncitoresc, al tinerilor muncitori de astăzi: conflictul este spuneam între ceea ce doresc acești oameni și ceea ce trăiesc efectiv. Și aici conflictul dezvoltă o latură critică a literaturii. Buzura și alți scriitori care au meditat la aceste conflicte au fost, uneori, învinuiți în presa literară de a fi prea critici sau, cum se spunea și se mai spune cu un vechi șablon dogmatic, de a vedea în culori prea negre realitatea. Cred că este o eroare de optică a criticii, pentru că s-a luat drept viziune întunecată ceea ce era de fapt o foarte normală critică. Și o critică înseamnă dezvăluirea unui conflict. Unde este conflict este și viziune critică. Literatura nu se ocupă de **la vie en rose**. Conflicte ca acestea de care am vorbit și la care s-ar mai putea adăuga și altele – dar nici aici nu vreau să fac un simplu inventar –, presupun nu numai termeni antinomici, presupun, din punctul de vedere al scriitorului și o privire lucidă care să despice oarecum în două realitatea și să arate în ce constă această antinomie. Antinomiile se vindecă, dacă poate fi vorba de vindecare, prin desfășurarea, prin manifestarea, prin arătarea lor. Cel mai potrivit lucru pe care îl putem face este să fim conștienți de existența acestor conflicte și să le conștientizăm. Or, mi se pare că meritul principal al acestei literaturi, și în special al prozei din ultima vreme, este de a conștientiza conflicte existente mai de mult sau mai de curînd în societatea și în interiorul omului contemporan, dar care nu au fost văzute de la început sau nu au fost recunoscute ca atare, prin urmare de a critica „implicit" – și pun cuvîntul între ghilimele tocmai spre a nu se crede că e vorba despre o viziune neapărat sumbră asupra realității –, de a critica această realitate, deci de a-i dezvălui caracterul conflictual și contradictoriu, fără de care nu există nici mișcare înainte, nici progres, nici nimic altceva.

M. I. Ch. — C.I.P.C.M.P.

INTREPRINDEREA CHIMICĂ PRODCOMPLEX TÎRGU MUREŞ

Noul mecanism economico-financiar, principiu şi formă de bază a activităţii din unitate

Complexul de măsuri privind aşezarea pe baza autoconducerii şi autogestiunii a activităţii unităţilor economice, măsuri cunoscute sub denumirea de noul mecanism economico-financiar, reflectă aplicarea consecventă a orientărilor partidului privind trecerea la o nouă calitate, salt ce implică schimbarea radicală a concepţiei despre dezvoltarea economică.

Punctul central, gravitaţional, al oricărui mecanism economic îl constituie relaţia de eficienţă, element de primă importanţă pentru comensurarea exactă a aportului real al fiecărei unităţi.

Preocupările care sînt la ordinea zilei în economie pentru direcţionarea eforturilor în slujba eficienţei economice, sînt stimulatorii, constituind o puternică emulaţie în rîndul celor care actizează în acest complex domeniu de activitate.

În aceste eforturi concentrate, colectivul de la PRODCOMPLEX Tîrgu Mureş se remarcă, cu rezultate pozitive, în direcţia utilizării superioare a bazei materiale, utilizare care vizează un ridicat grad de responsabilitate cetăţenească, element cu implicaţii socio-economice.

Existînd o activitate permanentă de gospodărire atentă a mijloacelor materiale şi băneşti, este firesc să se evidenţieze continuu toate resursele unităţii, care au drept scop îmbunătăţirea eficienţei economice de ansamblu.

Pornind de la acţiunile largi şi bine orientate de reducerea severă a consumurilor de materiale, piese de schimb şi combustibili şi pînă la folosirea completă a fondurilor circulante (într-un regim accelerat de rotaţie) fără imobilizări sau credite bancare, se asigură astfel, premizele perfecţionării economice.

În vastul program de lichidare treptată a tuturor imobilizărilor, în special la capitolul materiale şi piese de schimb, se au în vedere consumurile statistice din anii precedenţi, consumurile de perspectivă — acestea axate pe criterii de reducere treptată — şi îmbunătăţirea tehnologiilor de producţie.

Supraveghindu-se periodic stocurile existente de materiale şi piese, reperele fără mişcare sau cu mişcare lentă se pot oferi diferitelor sectoare economice a căror balanţă materială este deficitară.

În scopul reintroducerii în circuitul economic naţional a materialelor temporare excedentare la PRODCOMPLEX Tg. Mureş, redăm în cele ce urmează, o parte din reperele disponibilizate de această unitate.

Denumirea produsului	Caracteristici	U.M	Cantitate	Preţ unitar
GRUPA — MATERIALE FEROASE ŞI NEFEROASE				
Antimoniu	99%	kg.	145	15,59
Cupru electrolitic		kg.	565	36,15
Tablă aluminiu AL 99,5 M	6×1000×2000	kg.	700	23,34
	10×1000×2000	kg.	1000	22,75
	12×1000×2000	kg.	68	22,73
	15×1000×2000	kg.	1000	22,75
Ţeavă aluminiu — AL 99,5-1/2 T.	∅ 50×4	kg.	122	29,70
Ţevi aluminiu — AL 99.5-1/2 T.	∅ 50×7,5	kg.	9	29,70
Benzi alamă — AM 63-1/2 T	0,5×35	kg.	15	45,90
Benzi alamă — AM 63-1/2 T	0,3×300	kg.	49	73,84
Benzi alamă — AM 61-1/2 T	0,8×50	kg.	43	43,90
Bară alamă — AM 58-63-1/2 T	∅ 6	kg.	116	57,90
Bară alamă — AM 58-63-1/2 T	∅ 8	kg.	576	60,45
Bară alamă — AM 58-63-1/2 T	∅ 10	kg.	304	56,74
Bară alamă — AM 58-63-1/2 T	∅ 25	kg.	166	54,81
Tablă alamă — AM 63-1/2 T	5×500×2000	kg.	115	64,56
Ţeavă alamă — AM 63-1/2 T	∅ 22×2	kg.	204	65,84
Sîrmă alamă — AM 63-1/2 T	∅ 2,5	kg.	370	81,33
Sîrmă alamă — AM 63-1/2 T	∅ 5	kg.	338	79,85
Sîrmă alamă — AM 63-1/2 T	∅ 6	kg.	526	79,07
Bară cupru — CU 9-1/2 T	∅ 14	kg.	66	85,54
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 12×10	kg.	123	83,47
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 20×10	kg.	52	82,42
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 30×20	kg.	20	82,07
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 40×20	kg.	55	82,07
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 15×15	kg.	26	82,42
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 22×22	kg.	85	82,07
Ţeavă cupru — CU 9-1/2 T	∅ 6×0,75	kg.	208	129,11
Ţeavă cupru — CU 9-1/2 M	∅ 6×0,75	kg.	106	128,65
Ţeavă cupru — CU 9-1/2 M	∅ 8×1	kg.	325	107,72
Bandă oţel ARC —7103	16×05	kg.	86	5,03
Bandă oţel ARC-7103	25×06	kg.	558	45,49
Bandă oţel ARC-7103	35×06	kg.	497	30,37
Bandă oţel AR -7103	35×08	kg.	840	35,28
Bandă laminată la rece	45×1	kg.	86	4,50
Bandă laminată la rece	45×2,5	kg.	100	5,36
Bandă laminată la rece	50×2,5	kg.	282	4,98
Bandă laminată la rece	60×1,5	kg.	220	4,27
Bandă laminată la rece	65×2,5	kg.	1548	4,86
Bandă laminată la rece	80×2,5	kg.	258	4,17
Bandă laminată la rece	118×1,5	kg.	1225	4,76
Bandă laminată la rece	120×1,5	kg.	985	4,46
Bandă laminată la rece	125×2	kg.	145	4,67
Oţel aliat scule — 2419	∅ 2	kg.	74	20,76
Oţel aliat scule — 2419	∅3	kg.	41	21,49
Oţel aliat scule — 2080	∅4	kg.	5	14,92
Oţel aliat scule — 2419	∅4	kg	130	21,08
Oţel aliat scule — H 12	∅10	kg	74	14,72
Oţel aliat scule — 1271	∅12	kg	115	21,26
Oţel aliat scule — X85	∅45	kg	314	63,35
Oţel aliat scule — 3H2	∅50	kg	219	62,75
Oţel aliat scule — X85	∅50	kg	496	14,23
Oţel aliat scule — X 85	∅55	kg	34	62,70
Oţel aliat scule — 3 H 2	∅80	kg	351	76,49
Oţel aliat scule — VCW 85	∅150	kg	190	61,43
Oţel aliat scule — VCW 85	∅160	kg	209	61,58
Oţel carbon Scule — OSC 8	∅5	kg	22	5,62
Oţel carbon scule — OSC 10	∅6	kg	207	5,79
Oţel carbon scule — Poldi	∅6	kg	35	5,53
Oţel carbon scule — OSC 8	∅8	kg	266	4,78
Oţel carbon scule — OSC 7	∅12	kg	6	5,71
Oţel carbon scule — Poldi	∅12	kg	502	4,79
Oţel carbon scule — EZN	∅12	kg	73	5,80
Oţel carbon scule — EZN	∅15	kg	116	4,95
Oţel carbon şjule — Poldi	∅18	kg	127	7,36
Oţel carbon scule — B	∅18	kg	56	7,12
Oţel carbon scule — Poldi	∅20	kg	395	7,14
Oţel carbon scule — OSC 7	∅40	kg	1 170	4,37
Oţel carbon scule — Poldi	∅40	kg	65	4,70
Oţel carbon scule — Poldi	∅50	kg	577	4,54
Oţel carboh scule — OSC 8	∅50	kg	61	6,71
Oţel carbon scule — OSC 8	∅60	kg	272	3,85
Oţel carbon scule — Poldi	∅60	kg	110	5,44
Oţel carbon scule — Poldi	∅75	kg	71	4,54
Oţel carbon scule — U 8 A	∅80	kg	765	3,57
Oţel carbon scule — OSC 8	Φ8×8	kg	189	6,36
Oţel carbon scule — OSC 8	10×10	kg	167	5,80
Oţel carbon scule — OSC 8	16×16	kg	214	5,47
Oţel carbon scule — OSC 8	20×20	kg	515	5,34
Oţel carbon scule — Poldi	25×25	kg	1156	5,80
Oţel carbon scule — OSC 8	30×30	kg	151	5,70
Oţel carbon scule — OSC 8	30×7	kg	105	4,95
Oţelnl carbon scule — OSC 7	30×20	kg	23	4,50
Oţel carbon scule — OSC 8	40×16	kg	51	5,47
Oţel carbon scule — OSC 8	45×16	kg	95	5,47
Oţel carbon scule — OSC 8	50×8	kg	147	5,61
Oţel carbon scule — OSC 10	55×10	kg	105	5,76
Oţel car on scule — OSC 8	60×6	kg	40	5,62
Oţel carbon scule — OSC 8	60×10	kg	110	4,68

Denumirea produsului	Caracteristici	U.M	Cantitate	Preţ unitar
Oţel rapid scule — W 3355	∅16	kg	70	193,21
Oţel rapid scule — W 3355	∅20	kg	170	194,25
Oţel rapid scule — W 3302	∅25	kg	90	163,01
Oţel rapid scule — W 3302	∅30	kg	170	163,12
Oţel rapid scule — KP 3	∅40	kg	60	193,42
Oţel OL 37 —1 N	Φ160+20	kg	1 208	3,41
Oţel 13 CN 30 pătrat	22×22	kg	2 089	9,91
Oţel OL 37 —3 K	60×60	kg	1 00	4,37
Oţel OL 37 pătrat	80×80	kg	261	4,52
Oţel OL 42 pătrat	90×90	kg	986	3,00
Oţel OL 34 —3 K pătrat	100×100	kg	1 300	3,38
Oţel OL 44 —2 N pătrat	140×140	kg	886	3,79
Oţel OL 37 —1 N	150×140	kg	917	2,92
Bară forjată — 40 MOCN 15	165×3 400	buc.	1	21 210,00
Tablă zincată	1,5×1 000×2 000	kg	1 273	6,63
Tablă neagră	0,8×1 250×2 000	kg	2 703	3,78
Tablă neagră	2,5×1 250×2 500	kg	5 220	3,20
Tablă — OSC-W 1760	1,5×650×1 600	kg	7 950	3,86
Ţevi construcţii — ST-35	∅5×1,2	m.l	15	45,96
Ţevi construcţii — ST-85	∅6×2	m.l	33	47.50
Ţevi construcţii — ST-35	∅15×3	m.l	158	13,52
Ţevi construcţii OLT-35	∅25×2	m.l	256	47,92
Ţevi construcţii OL 32	∅25×2,5	kg	67	6,40
Ţevi construcţii OLT 35	∅25×3	m.l	176	55,40
Ţevi construcţii OLT 35	∅34×2,5	m.l	9	38.40
Ţevi construcţii OLT 35	∅34×3	m.l	13	22,76
Ţevi construcţii OLT 35	∅34×4	m.l	17	19.46
Ţevi construcţii OLT 35	∅34×5	m.l	33	23,31
Ţevi construcţii OLT 35	∅34×6	kg	44	3,07
Ţevi construcţii OLT 35 —K II	∅38×2,5	m.l	846	17,20
Ţevi construcţii OLT 35 —K III	∅38×2,5	m.l	877	34,77
Ţevi construcţii OL 32	∅42×4	m.l	144	19,52
Ţevi construcţii OLT 35	∅42×8	kg	314	7,26
Ţevi construcţii OLT 35 —K II	∅42×2,5	m.l	95	28,01
Ţevi construcţii OLT 35	∅48×10	m.l	107	50,36
Ţevi construcţii ST-35	∅54×4	kg	532	7,37
Ţevi construcţii OLT 35	∅60×3	m.l	86	36,71
Ţevi construcţii OL 32	∅60×3,6	m.l.	83	28,55
Ţevi construcţii OLT 35	∅76×6	kg	851	5,44
Ţevi construcţii ST-35	∅88×3,2	kg	575	7,07
Ţevi construcţii OLT 45	∅121×18	kg	262	4,61
Ţevi construcţii OLT 35	∅325×10	kg	405	5,18
Bare trase inox — W 4301	∅5	kg	250	61,41
Bare trase inoe — W 2419	∅10,2	kg	99	22,53
Oţel inox — W 4541	∅4	kg	318	58,89
Oţel inox — W 4034	∅56	kg	5 067	15,40
Oţel inox — W 4034	∅65	kg	30	15,40
Oţel inox — W 4021	∅85	kg	1 707	33,00
Oţel inox — W 4571	∅140	kg	419	58, 82
Tablă inox — W 4541	8×800×2000	kg	130	30,52
STablă inox — W 4541	12×1 000×2 000	kg	390	40,67
Tablă inox — W 4541	25×2 000×8 000	kg	240	31,30
Tablă inox — W 4541	28×1 000×2 000	kg	438	30,68
Tablă inox — W 4541	30×2 000×8 000	kg	496	30,52
Tablă inox — W 4541	36×1 000×2 000	kg	121	30,66
Tablă inox — W 4541	45×1 000×2 000	kg	185	31,27
Ţeavă inox — W 4306	∅18×2	m.l	12	239,35
Ţeavă inox — V 2 A	∅57×3,5	m.l	8	446,69
Ţeavă inox — W 4541	∅60×2,5	m.l	5	466,92
Ţeavă inox — 4541	∅70×3	m.l	37	202,58
Ţeavă inox — W 4541	∅88×9	ml.	7	1 165,84
Ţeavă inox — W 4541	∅108×4	m.l	13	1 036,50
Ţeavă inox — W 4541	∅108×4	m.l	48	1 375,15
Ţeavă inox — V 2 A	∅89×5	m.l	8	1 006,67
Ţeavă inox — V 2 A	∅89×5,5	m.l	6	963,20
Ţeavă inox — W 4541	∅102×12	m.l	08	2 388,40
Şaevă inox — W 4541	∅159×6	m.l	7	99,69
Ţeavă inox — W 4541	∅168×6,5	m.l	14	1 388,48
ELECTROZI — Wolfram pur	∅1,5	buc.	70	9,60
ELECTROZI — Wolfram	∅1,5	buc.	55	8,35
ELECTROZI — Wolfram	∅2	buc.	70	16,20
ELECTROZI — Wolfram pur	∅2	buc.	55	14,10
ELECTROZI — Wolfram	∅2,5	buc.	115	23,10
ELECTROZI — Wolfram pur	∅2,5	buc.	110	20,10
ELECTROZI — Wolfram	∅3	buc.	112	33,15
ELECTROZI — Wolfram pur	∅3	buc.	110	28,95
ELECTROZI — Wolfram	∅5	buc.	90	81,00
ELECTROZI — Wolfram pur	∅50	buc.	100	70,95
Bară silită	8×180×85	buc.	30	51,00
Bară silită	8×150×150	buc.	70	57,00
Bară silită	14×400×350	buc.	68	180,00
Bară silită	18×300×300	buc.	48	249,00
MATERIALE ELECTRICE				
Ampermetru M 59	1 000 A	buc.	2	490
Ampermetru IEQ	40 A	buc.	4	235
Ampermetru M 541	1 000 A	buc.	1	440
Ampermetru M 541	40 A	buc.	2	440
Ampermetru M 541	100 /5 A	buc.	1	750
Ampermetru IEQ	1 500/5 A	buc.	3	750
Ampermetru AE 4	100 A	buc.	1	95

Denumirea produsului	Caracteristici	U.M.	Cantitate	Preț unitar
Ampermetru	IEQ 72	25 A	buc.	2	235
Ampermetru	IEQ 72	30 /5 A	buc.	3	750
Ampermetru	E 6	5 /40 A	buc.	2	275
Ampermetru	IEQ	144/10 A	buc.	10	750
Ampermetru	M 52	250 A	buc.	1	472
Ampermetru	IEQ	144/200 A	buc.	12	750
Ampermetru		15 A	buc.	2	440
Ampermetru	M 451	25 A	buc.	1	440
Ampermetru	M 53	400 A	buc.	1	510
Ampermetru	M 451	600 A	buc.	2	95
Ampermetru	M 451	600 A	buc.	4	440
Ampermetru	M 53	30 /5 A	buc.	2	540
Ampermetru	IEQ	20 /5 A	buc.	1	750
Ampermetru	IEQ	100 A	buc.	1	750
Ampermetru	IEQ	60 A	buc.	1	285
Ampermetru	E 54	200 A	buc.	1	54x
Ampermetru	E 54	605 A	buc.	10	450
Aparător șnap cu braț		Ø100	buc.	136	2,6
Aparător cu lămpi braț		Ø200	buc.	20	4.37
Bec ceramic pt. sucură		Ø5	buc.	140	13.00
Bec ceramic ptr. sucură		Ø9	buc.	141	13,00
Becuri	- 6 V - 21 W -		buc.	19	1,35
Becuri	- R 46/21		buc.	3	4.30
Becuri	- 220 V/250 W	infrarosu	buc.	90	13.70
Bobina	TAC	6 A - 48 V	buc.	30	22,75
Bobina	TAC	6 A - 220 V	buc.	28	22.75
Bobina	TAC	6 A - 380 V	buc.	91	19 40
Bobina	TAC	10 A - 48 V	buc.	15	22,75
Bobina	TCA	48 A/32 V	buc.	8	39.65
Bobina	TCA	32 A/380 V	buc	2	39.65
Bobina	TCA	40 A/48 V	buc.	3	39,65
Bobina	TCA	63 A/380 V	buc.	9	68.43
Bobina	TCA	100 A/380 V	buc.	2	71,00
Bobina	TCA	100 A/380 V	buc.	1	44.00
Bobina	AC 3	10 A/24 V	buc.	6	85.00
Bobina	CA 3	10 A/380 V	buc.	24	32,50
Bobina	CA 3	25 A/24 V	buc.	5	19.00
Bobina	CA 3	25 A/380 V	buc.	40	39 65
Bobina	CA 3	40 A/380 V	buc	2	22.75
Bobina	CA 3	63 A/24 V	buc.	12	34,09
Bobina	CA 3	63 A/380 V	buc.	7	68.43
Bobina	TCA	63 A/380 V	buc.	18	69,00
Bobina	TCA	200 A/220 V	buc.	6	114,06
Bobina	TCA	100 A/24 V	buc.	1	34,00
Bobina	TCA	100 A/24 V	buc	2	86.00
Bobina	DITA	63 A/380 V	buc.	27	40.50
Bobina	DITA	100 A/380 V	buc.	2	70.00
BOBINA	CITA	100 A/380 V	buc.	10	26.00
Bobina	DITA	40 V	buc.	5	39 65
Bobina	TCA	42 V/25 A	buc	5	44,75
Bobina	Magnet	20 A/380 V	buc.	2	220.00
Borne	Aparat		buc.	25	8.00
Buton	PCI		buc.	15	168.00
Balastru	- BJA	65 W	buc.	14	71,00
Bimetal			buc.	17	27,00
Coi		Ø21	buc.	10	5.90
Coi	PVC	Ø32	buc.	144	0,51
Coi		Ø16	buc.	3	0,25
Capac		J 5	buc	10	31,50
Clemă		C 30	buc.	36	2,40
Clemă		C 6	buc.	36	1.50
Clemă		C 70	buc.	32	2,90
Clemă legătură		16 mm	buc.	26	33,95
Clemă		120	buc.	74	16.90
Clemă		150	buc.	12	14.40
Cleme		240	buc.	2	68.90
Cleme		LL-40	buc.	109	6,25
Cleme		LL-16	buc.	116	3,50
Cleme		LL-25	buc	81	3.15
Cleme		LL-35	buc.	78	33.00
Cleme		LL-120	buc.	19	20.20
Cleme		NL-25	buc.	2	49,50
Cleme		NL-35	buc.	56	4,40
Cleme		NL-35	buc.	28	5,60
Cleme derivație		50 mm	buc.	11	23,12
Cleme derivație		70 mm	buc.	16	13 95
Cleme derivație		95 mm	buc.	42	19.20
Cleme derivație		12 mm	buc.	35	16,00
Cleme racord		2,5 - 4	buc.	130	9,30
Cleme legât.		25	buc.	74	4,50
Cleme legât.		16	buc.	29	5,00
Cleme Cu 95			buc.	78	27,30
Conductor bobinaj	textil	Ø0,30	kg	12	99,00
Conductor bobinaj	textil	1	kg	116	98.10
Conductor bobinaj	textil	1,10	kg	4	97,20
Conductor bobinaj	textil	2,0	kg	61	93.60
Conductor bobinaj	textil	2,10	kg	61	92.30
Conductor	FY	50	m.l	10	19,40
Conductor	AFY	35	m.l	50	4,64
Conductor	AFY	50	m.l	366	5,40
Conductor	AFY	70	m.l	85	8,42
Conductor	AFY	240	m.l	30	21,30
Conductor	AFPY	2 x 4	m.l	180	1,52
Contact	fix	tubular	buc.	10	13,65
Contact	fix DITU	100 A	buc.	233	7.90
Contact	fix DITA	1 000 A	buc.	49	14.00
Contact	mobil DITU	100 A	buc.	24	17,50
Contact	mobil DITA	1 000 A	buc.	56	22,00
Comutator		600 A	buc.	2	1 350.00
Contor	CA	5 A	buc.	2	1 720.00
Contor	CA	32 A	buc.	3	110.00
Comutator		600 A	buc.	2	1 350,00
Cutii	Terminale CV 2 ieșiri		buc.	1	90.00
Controler	cu 5 came		buc.	1	1 070.00
Controler	cu 7 came		buc.	4	1 003,00
Controler	cu 11 came		buc.	3	1 250,00
Clapetă	semnaliz. scurt circuit		buc.	3	35,00
Detector			buc.	44	90,00
Dispozitiv	luxomat DCAI		buc.	10	1 680,00
Eletrovalva		EVC-130	buc.	3	450,00
Element	tracțiune	XKY	buc.	20	510,00
Pianse		SAJ	buc.	14	19,00
Furci	cu tije		buc.	340	29,00
Întrerupător	pachet	25 A	buc.	9	237,00
Inel	porțelan	63 A	buc.	120	0,20
Inel	porțelan	20 A	buc.	42	0,20
Inel	porțelan	10 A	buc.	23	0,30
Inel	calibrare	6 A	buc.	245	0,48
Inel	calibrare	10 A	buc.	100	0,64

Denumirea produsului	Caracteristici	U.M.	Cantitate	Preț unitar
Izolator	cu capac	buc.	3	32,77
Izolator	fără capac	buc.	10	32,77
Izolator	trecțiune porțelan	buc.	3 285	2.89
Kilowatmetru	380 V	buc.	4	295,00
Kilowatmetru	D 1-400/380 V	buc.	5	140,00
Kilowatmetru	D 3-400/380 V	buc.	3	353,00
Kiloampermetru	H 3-0 - 1,5	buc.	2	353,00
Lampă de exterior	D 2 - E	buc.	3	1 630.00
Lampă	LFV 400 A	buc.	179	93.00
Manometru	cu contact -25	buc.	16	437.00
Manometru	de contact 0-4	buc.	5	437,00
Manometru	de contact 0-25	buc.	25	424.00
Manometru	de contact 0-6	buc.	12	437.00
Manometru	diferențiar 1 600 x 10	buc.	2	5 650.00
Manometru	diferențiar Ø160	buc.	2	95.00
Megawatmetru	0-2	buc.	1	285.00
Microintrerupător	6 136	buc.	30	100,00
Miliampermetru	400 A	buc	2	295,00
Miliampermetru	400 A	buc.	1	130,00
Motor	electric 0,15 KW - 2 890 R/m	buc.	1	408.00
Motor	electric 0,37 KW - 670 R/m	buc.	1	700
Motor	electric 0,75 KW - 1500 R/m	buc.	1	490
Motor	electric 0,75 - 1,3 KW - - 750 - 1500 R/m	buc	2	1 580
Motor	electric 0,30 KW - 3000 R/m	buc.	1	5 670
Motor	electric 3 KW - 750 R/m	buc.	2	2 890
Motor	electric 5,5 KW - 1000 R/m	buc	9	2 360
Motor	electric 5,5 KW - 3000 R/m	buc.	1	2 460
Motor	electric 7,5 KW - 3000 R/m	buc.	1	2 720
Motor	electric 11 KW - 1500 R/m	buc.	1	4 040
Motor	electric 11 KW - 1500 R/m	buc.	1	3 910
Motor	electric 15 KW - 3000 R/m	buc.	2	4 820
Pompă	centrifugală 10 000 l/h	buc.	1	6 300
Patron	AEG 80 A	buc.	47	72.85
Patron	AEG 100 A	buc.	34	50,00
Patron	AEG 250 A	buc.	3	99.00
Patron	AEG 315 A	buc	8	99,00
Papuci	cablu 10 x 9.5	buc	1 235	2,15
Papuci	cablu 12 x 13,5	buc	19 371	5.06
Papuci	cablu 22 x 2.3	buc.	900	25,00
Papuci	cablus Ø70	buc.	17	11,76
Plăci	contor	buc.	4	433,00
Plăci	contor	buc	2	93.00
Plăci	marmoră 200 x 200 x 35	buc	6	23,40
Releu	de semnalizare RDS-2	buc.	12	255,00
Releu	PTP-1 OP-25	buc.	2	360.00
Releu	PTP-1 O-100	buc.	3	360 00
Releu	Fotoelectric PT-1	buc.	5	1 420.00
Releu	maxim de curent RC 1 - RS-79	buc.	2	475.00
Releu	maxim de curent RS-7947	buc	2	90.00
Releu	semnalizare 220 V	buc	1	263
Releu	semnalizare RS-7947	buc.	1	140
Sonerie	Polarizantă 220 V	buc	3	452
Știft	de legătură cu Hollender	buc.	300	108
Soclu	siguranță AEG 400 A	buc.	6	82
Soclu	siguranță AEG - 600 A	buc.	20	115
Separator	350 A	buc.	10	1 500
Șunt	40 A	buc.	5	40
Șunt	60 A	buc.	3	37
Șunt	100 A	buc.	11	40
Șunt	500 A	buc.	1	375
Șunt	1 000 A	buc.	1	247
Șunt	150 A	buc.	1	90
Termometru	cu contact 0-50	buc.	8	373
Termometru	cu contact 0-4000	buc.	9	1 060
Termocuplă	Fe - Co 1 300 °C	buc.	8	252
Termocuplă	Fe - Co 550 °C L 250	buc.	10	146
Termocuplă	Fe - Co 550 °C L 1500	buc.	5	363
Termocuplă	Cr - Al 1 100 °C	buc.	13	225
Tub	copex Ø29	m.l.	50	22,95
Tub	copex Ø16	buc.	65	13,50
Transformator	curent CIT-10	buc.	1	700
Transformator	înaltă treev. 10 KV	buc.	1	30
Transformator	înaltă treev. CIT-100/5	buc.	3	250
Termostat	TIP-IT 2 60 - 100 °C	buc.	2	505
Tub	inoxibil Ø9	m.l.	300	4,20
Tub	inoxibil Ø11	m.l.	177	4,45
Tub	pantzer Ø24	m.l.	3	4,35
Tub	pantzer Ø25	m.l.	33	5,81
Ventil	electromagnetic	buc.	3	695
Vibrator	pneumatic V P-1	buc.	10	325
Voltmetru	100 V	buc.	3	615
Voltmetru	400 V	buc.	1	355
Voltmetru	60 V	buc.	4	360
Voltmetru	15 V	buc.	1	590
Voltmetru	400 V	buc.	5	750
Voltmetru	250 V	buc.	2	750
Voltmetru	C4 V	buc.	2	10 100
Electromagnet	220 V	buc.	5	3804
Ser	emotor	buc.	2	1 365
Ventil	Regia AZR Ø122	buc	12	60
Multiplu	șteecher A 20	buc.	2	42
Multiplu	șteecher A 10	buc.	2	55
Contactor	TCA - 200 A/220 V	buc.	1	1 650
Contactor	TCA - 125 A/380 V	buc.	1	345.00
Bloc	Releu 32 - 0,55	buc	3	136
Contact	fix AC 3 - 10 A	buc.	270	8,50
Contact	fix AC 3 - 25 A	buc.	148	9,30
Careasă	supapă	buc.	10	664
Cilindru	rep. 739210	buc.	6	1 435
Rotor	rep. 1343	buc.	40	54
Rotor	rep 20683	buc.	5	587
Rotor	rep. 1153	buc.	5	450
Rotor	rep 16933	buc.	5	468

Important

Unitățile economice din țară ca și alte organizații socialiste din țară sînt invitate să consulte lista parțială a materialelor și pieselor de schimb disponibile care urmează să fie valorificate de către deținător potrivit prevederilor Legii 11/1980.

Relații tehnice și comerciale suplimentare se pot obține de la Întreprinderea chimcă „PRODCOMPLEX", strada Gh. Doja 117 Tg. Mureș, telefon 3 01 07 sau telex 035242.

Unitatea asigură o bună colaborare comercială.

Emil GEORGESCU și Vasile BAȘA

EUGEN BARBU

Intîi ar trebui să ne lămurim asupra noțiunii de actualitate. Noi socotim actual, într-un sens foarte imediat al cuvîntului, tot ce se întîmplă în zilele noastre. Dar actuale pot fi și anumite momente din istorie, cînd istoria care s-a petrecut cu mulți ani în urmă seamănă foarte mult cu isteria din zilele noastre. Mai ales în ce ne privește, avem toate motivele să credem, de pildă, că politica lui Ștefan cel Mare e foarte actuală și, poate, și a altor domnitori. N-am să fac aici o lecție de istorie. Există o actualitate a unor scriitori setoși de succes, a unor scriitori care vor să cîștige publicul prin colecționarea de fapte negative, ignorînd regula artei. Acest lucru se întîmplă mai ales în ultimii zece ani, poate mai puțin, în ultimii cinci ani, cînd au apărut niște autori, altfel stimabili, zic eu, care fac asemenea colecții. Sigur, badijonîndu-le, aceste orori, cu niște considerații laterale — mă rog, comentariul scriitorului, care este permis —, adică vrînd să dreagă acolo unde întîi dărîmă. Nu am nimic împotriva adevărului, și nu sînt un apărător al ororilor și al nedreptăților care s-au petrecut și în societatea noastră și care, cum știți, în documentele de partid au fost clasificate și condamnate, ceea ce a dus, dealtfel, și la libertatea acestor autori de a le aminti. Scriitorul nu este un reporter, nu este un ziarist care povestește la ziar pe nu știu cîte coloane, sinuciderea din strada nu știu care sau crima pasională sau, mă rog, cazul Ciulei ș.a.m.d. de care erau pline ziarele din alte timpuri. Scriitorul face din aceste fapte diverse sau, să le spunem, semnificative un fel de sinteză a ceea ce reprezintă ele. Cred că sînt scriitori foarte buni, dar sînt undeva nesinceri, ca să nu spun un cuvînt mai grav. Ori vor să se abstragă de la realitatea care este crîncenă, trebuie să o recunoaștem (eu nu sînt un amator al literaturii roz, n-am practicat nicodată o asemenea literatură), ori au o tendință către înnegrirea realității pe care o descriu. Ceea ce din punct de vedere artistic e greșit de două ori. E foarte bine că apar și romane de Lăncrănjan, Buzura, Sorin Titel, Paul Anghel, Toiu, dar, în momentul cînd unul din acești scriitori mizează pe simpatia pe care o trădează el însuși față de un personaj — care personaj știe că va merge la inima unui anumit public — atunci el trișează: nu i-a dat șansă acelui personaj. Avem cu siguranță, după aceea, un roman omogenizat de o anumită presă și chiar tradus, dar asta nu înseamnă că e un roman foarte bun. Sînt romane imperfecte care au o posteritate strălucită tocmai din cauza imperfecțiunii lor, în care imperfecțiune a intrat și sinceritatea și trăirea adevărului pe care autorul vrea să îl exprime. Eu către acest gen de actualitate mă îndrept.

Cred că toate conflictele reale, adevărate, nefabricate, sînt expresive. Problema este să fie și adînci, să aibă și o semnificație, să nu fie conflicte, de pildă între **bine** și **mai bine,** ca ale dogmaticilor, care ne-au infestat literatura douăzeci de ani și au făcut atîta mult rău tuturor, și romancierilor, și editorilor. Și chiar omului politic, care cred că nu are nevoie să i se spună mereu că „totul merge bine la Sipca", cum spunea Lenin. Într-o societate care face ceea ce face, care construiește uriaș, care dărîmă o societate umană și o înlocuiește cu alt element uman, sînt fatale erorile și nedreptățile. Nu sîntem judecători lipsiți de subiectivism, așa încît trebuie să se înțeleagă și aceste fenomene negative pe care nu le putem evita. Problema este ce alegem din acest conflict, dacă pornim de la o analiză exactă, de la o realitate exactă.

Cum spuneam cînd v-am răspuns la prima întrebare, unii prozatori din zilele noastre sînt tentați să pornească de la o aglomerare de eroi negativi, adică să distrugă — de altfel, soi disant, un fel de a spune că distrug — eroii pozitivi (ce nefericită expresie „eroi pozitivi"!); eroul, dacă este erou, este și pozitiv, implicit. Eroii care fac totuși ceva în această societate, care au clădit cu multe eforturi ceea ce vedem în jurul nostru. Iată, ar fi, să zicem, apariția unui om care a fost multă vreme închis pentru ideile sale comuniste, într-o societate cum a fost cea de după 23 August imediat, o societate burgheză care nu înțelege ce înseamnă să fii frustrat de libertate atîția ani, să-ți părăsești familia, să fii schingiuit ș.a.m.d. Suferința nu duce întotdeauna la creștinism... Dintr-o dată acest om s-a izbit de echilibrul pe care comuniștii în situația de a guverna vor trebui să-l aibă. Asta ar fi o primă fază. O a doua fază ar fi aceea a luptei propriu-zise între comuniști și oamenii care nu sînt dușmani ai comunismului, sînt niște oameni obișnuiți, care sînt implicați în lupta cu cei care vin cu o idee revoluționară și vor să o impună tuturor, oameni care ar avea niște rezistențe, niște dorințe de obiectivitate. Știm cu toții că au fost familii care au avut de suferit din cauză că în mijlocul acestei comunități omenești au existat indivizi care au fost fasciști. Ei au fost pedepsiți în grup. Și, iată, dintr-o dată, un subiect: nedreptatea pe care o suferă comunitatea omenească din pricina unui element care aparține acestei comunități, care a greșit. Și, de aici, un conflict între cei nedreptățiți care probabil că aderă la ideile revoluționare, dar sînt nedreptățiți de cei care ar trebui, de fapt, să-i cîștige.

Un alt conflict ar fi blazarea unor revoluționari care, să spunem, au sfîrșit prea devreme forța lor de a conduce, de a fi în fruntea celor care clădesc noua societate. Există și oameni din ăștia. Sînt unii chiar care au ajuns și la reacționarism, care au început să lupte împotriva propriilor lor idei găsindu-le, zic ei, ori învechite, ori depășite, ori nu le mai convin... Iată o altă temă. Mai poate fi o temă, să spunem, într-o familie de revoluționari unde un bunic a suferit și rămîne dogmatic pînă la capăt; fiul său este un om de mijloc care începe să înțeleagă, să se adapteze la ceea ce am moștenit noi. Apoi vine a treia generație, copilul lui care fuge în străinătate, să spunem. Iată, avem un comunist dogmatic, bunicul, avem un comunist care n-a greșit cu nimic față de partid dar care are un fiu fugit în străinătate. E o temă de roman, cred eu, foarte interesant. Aceste lucruri nu trebuie privite cu prejudecăți, cu condamnări fără nici un fel de judecată. Sînt lucruri care pot constitui foarte bine nucleul unui roman de actualitate. Dar acestea sunt niște simple enumerări de fapte reale pe care le cunosc, dar cîte lucruri nu pot să fie abordate, dacă privim viața din jurul nostru care este plină în fiecare zi de surprize! Ar mai fi tema aceasta o țăranilor care au fugit de lîngă ogor și s-au făcut muncitori. Asta a fost o necesitate, s-a recomandat. A fost foarte utilă această emigrare către oraș a mîinii de lucru. Acum se ivește problema inversă, că nu mai are cine să lucreze ogorul; nu mai avem ce mînca dacă fugim toți la oraș. Reintoarcerea la ogor, cum privește un om care s-a obișnuit cu lejeritatea pe care o oferă orașul față de munca foarte grea de la țară sînt subiecte foarte bune pentru roman. Apoi, problema intelectualului în societatea socialistă: au existat mari intelectuali care au făcut parte dintre ilegaliști; au existat alții care s-au opus la instaurarea regimului democratic. Cum i-am recuperat, cum nu i-am recuperat pe unii și de ce nu i-am recuperat. Poate am fost și noi de vină că nu i-am recuperat. Gîndiți-vă la Blaga, de pildă, la Arghezi. Nu aveau nici un motiv acești mari scriitori să nu fie alături de partid. Dar niște funcționari, niște incuiați au dus la despărțirea lor pentru o vreme de partid. Gîndiți-vă la Enescu, care a murit în străinătate ca și Brîncuși. Atelierul lui Brîncuși a fost refuzat de o ministreasă și acuma stă la Centrul Pompidou în loc să stea aici, în capitala României. Noi plătim pentru **Stimele** lui Enescu bani grei pentru a le putea cînta.

Romanul la care lucrez se va numi **O lume de cîștigat,** început și nu știu cum va fi terminat. Scriitorii încep foarte ușor romanele, dar le termină foarte greu, așa că nu vă pot da o dată exactă. Lucrez, desigur, și la **Ianus** care este început de doisprezece sau treisprezece ani și care va fi terminat anul acesta și el, plus încă un roman, **Frica.** Toate trei sînt romane de actualitate analizînd niște sectoare, unul ideologic, unul muncitoresc — **O lume de cîștigat** — și altul, nu știu, probabil că tot în ideologie va fi, domeniu în care mă pricep cel mai bine, adică lumea intelectualilor, a scriitorilor, a artiștilor.

Este de neconceput să rămînem la modele vechi, adică să scriem ca Balzac, stilistic vorbind, pentru că prin viziune Balzac este foarte actual, i-a întrecut pe mulți. În sensul acesta am merita un Balzac, mi-aș dori să fiu un Balzac al societății noastre pentru că el avea o intuiție extraordinară. Cît privește mijloacele stilistice, sigur că ele trebuie primenite, că nu mai putem scrie ca pe vremea lui Grigore Pleșoianu. Și literatura are niște canoane, adică este foarte bine să ne însușim ceea ce este nou, dar este foarte bine să nu uităm ceea ce a fost bun la înaintași. Altfel, ia, gîndiți-vă dvs. la **Viața la țară** scris în stilul lui Joyce, sau **Groapa** scris în stilul lui Proust. Adică la fiecare costum trebuie cravata potrivită și dacă scriitorul nu știe acest lucru elementar să se ducă să se culce, altceva n-are de făcut. De fapt, pe mine mă amuză aceste împrumuturi instantanee. Știți că literatura se ia ca pojarul. Poetul citește o poezie și gata, „fac și eu ca ăsta". Și, mă rog, calchiază cît poate. Scriem acuma ca englezii, ca americanii înainte scriam ca rușii ș.a.m.d. Noroc că n-am scris ca vietnamezii, ca chinezii... Dar asta este foarte periculos, spun, această transmitere instantanee a unui model, tiparul pe care îl pune un scriitor nepregătit pe creierul său. Adică noi nu citim autori, noi nu știm ce e aia o cultură, noi citim niște fragmente, nici măcar niște scriitori. Asta nu înseamnă cultură scriitoricească. Nu mai vorbesc de cealaltă, că nu citim alte meserii, nu știm nimic în muzică, în sculptură, nu știm teoria filmului, a teatrului. Noi naștem genii la optsprezece ani, prin mimetism, și după aceea nu mai citim nimic. La patruzeci de ani sîntem ratați, la șaisprezece ani, genii. Asta e soarta celor mai mulți scriitori români, pentru că își închipuie că talentul ține loc de orice. Asta este o meserie ca orice meserie, care se învață greu, care cred că, de fapt, nu se învață niciodată, pentru că, mereu, poți să înveți chiar de la tineri. Vine unul mai tînăr, mai proaspăt care are o scînteie și de la care poți să înveți. Eu am și scris despre asta, că am învățat și de la scriitorii foarte tineri. Eu îi citez în **Caietele Princepelui,** îmi plac niște fraze din articole, din poezii, un vers dintr-o poezie, o frază dintr-o proză, dintr-o nuvelă sau schiță. Nu mă umilește treaba asta. Se poate învăța foarte mult de la tineri. Cred că mai mult de la tineri decît de la bătrîni ai de învățat. Dar asta nu înseamnă că trebuie să trecem peste ei, să trecem la Joyce și nu l-am citit pe Rebreanu. Nu se poate.

În materie de proză, cel puțin, asta este îngrozitor. Poezia se ia mai repede, se ia mai ușor. E un fel de a spune că se ia mai ușor. Poezia mare nu se ia deloc, dacă nu știi să o faci. Arghezi, știți, că la patruzeci și șapte de ani a tipărit primul volum deși scria de multă vreme ca alții și alții. Eu mereu reamintesc că, de pildă, Blaga, Arghezi, Bacovia, Barbu au publicat foarte rar, nu scoteau trei volume de poezii pe an, cum se scoate la noi astăzi. Asta e cea mai mare rușine a poeziei, să crezi că ești un tonomat care scoate șaptezeci de poezii. Bagi o monedă și ies șapte melodii...

Ancheta realizată de

Marian ODANGIU

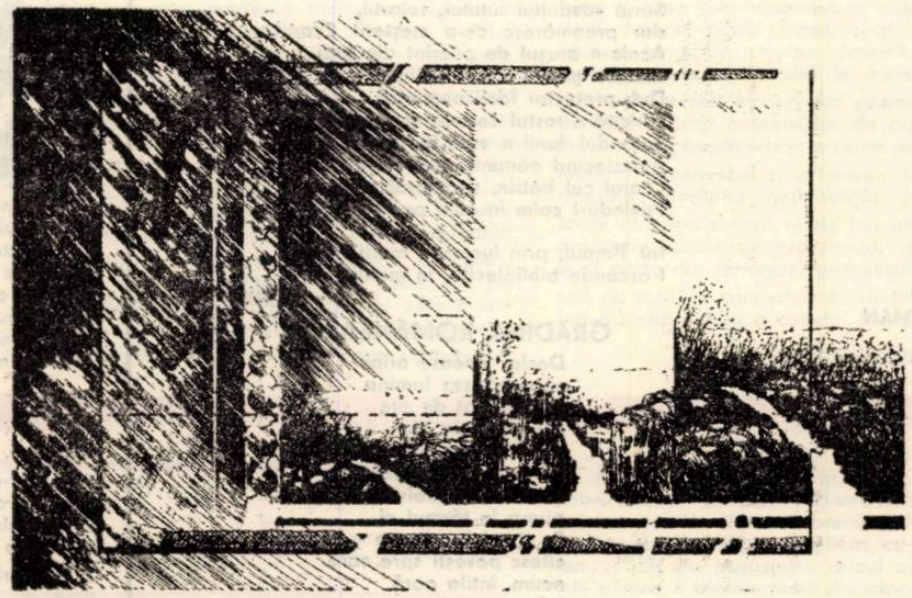

ECHO

Colocviile revistei „TRANSILVANIA"

Prin eforturile generoase și constante ale redactorului șef al revistei TRANSILVANIA, Mircea Tomuș, și ale colegilor săi de redacție, **Colocviile** desfășurate la Sibiu în zilele de 2, 3 și 4 aprilie s-au aflat în acest an la cea de a V-a ediție. Ele au reunit, cu acest prilej, un mare număr de critici și istorici literari, cercetători, profesori, scriitori, legați nu doar prin interesul comun față de temele propuse spre dezbatere **(Teoria modernă a textului literar, Lectura modernă a clasicilor),** ci și prin interesul sincer de a comunica unii cu alții, interes căruia, atmosfera devenită tradițională a acestei prestigioase manifestări, i-a creat nu numai un cadru adecvat ci și stimulator. În prima zi a colocviilor, Marian Popahagi a prezentat un riguros documentat comentariu pe marginea posibilităților și soluțiilor oferite de diferite modalități de practicare a unei critici hermeneutice, Irina Bădescu a modelat, într-un interesant eseu, caracteristicile discursului critic, Victor Ivanovici ne-a propus o incursiune în spațiul poeziei lui Ion Barbu, pornind de la considerațiile asupra poeziei lui Octav Paz. Reținem din a doua zi a colocviilor expunerea lui Mihai Zamfir asupra gramaticii textului și a posibilităților ei de aplicare, substanțiala contribuție a lui Mircea Muthu la aducerea în orizontul actualității a esteticii lui Paul Zarifopol, originala analiză întreprinsă de Ion Vartic asupra schiței „Două loturi" de I. L. Caragiale, descoperirea și transfigurarea unei scene a lecturii în poezia lui Blaga de către Ion Pop, aplicarea unui model de analiză a narațiunii pe „Amintiri din copilărie", de către Ion Holban. Tot vineri s-a deschis și seria comunicărilor consacrate special operei lui Octavian Goga, la al cărui centenar participanții la colocviu și-au adus un omagiu nu ocazional, ci situat sub semnul competenței și al implicării. Astfel, Irina Petraș Poantă a consacrat un dens eseu „sentimentului matrimonial" în poezia lui Goga, Mircea Popa a abordat din unghi bachelardian universul poeziei lui Goga, Veress Zoltan a făcut interesante referiri la activitatea de traducător a poetului ardelean, Dolores Toma a propus un inedit unghi de vedere asupra poeziei lui Goga, ca teritoriu de recuperare în prezentul discursului a unui trecut dispărut (a unei absențe). Radu Toma a abordat, cu instrumentele analizei pragmatice, poezia „Dimineața", Dan C. Mihăilescu a relevat funcția conjuncției „dar" în articularea structurii poetice, iar Mircea Curticeanu ne-a oferit o adevărată lecție de istorie literară, prin capacitatea de a anima documentele și de a ne face să descoperim acea felie de viață latentă în litera lor. Profesorul Romul Munteanu, care a condus de altfel și lucrările colocviului, a vorbit despre specificul angajării în poezia lui Goga și despre condiția poeziei angajate în general.

Spațiul nu-mi permite să mă refer mai pe larg și la alte comunicări, multe interesante, prezentate la colocviu de: Constantin Crișan, Ecaterina Tarălungă, Anton Cosma, G. Nistor, Sanda Odae etc. Aș remarca în mod deosebit luările la cuvînt care au îmbogățit prin problematica abordată și prin caracterul lor angajat dezbaterea: Dan Culcer, Laurențiu Ulici, Gelu Ionescu, Mircea Zaciu, Ion Ianoși, Marian Papahagi au pledat pentru o critică nesupusă circumstanțelor, orientată cu dragoste dar și cu rigoare spre obiectul ei, receptivă la cîștigurile teoretice ale disciplinelor ce o pot seconda, atentă la găsirea și construirea unor modele proprii și mai ales guvernată de un adînc simț moral. Sub semnul acestor deziderate s-au desfășurat de altfel și lucrările Colocviilor, care oferă în fiecare an o atmosferă mereu înnoită, în care se simte pulsul unor căutări comune ca și bucuria acelei comunități simple dar profunde pe care o presupun aceste căutări.

Smaranda VULTUR

CÎNTEC PENTRU VEȘNICIA ȚĂRII

ISTORIE

Există-n noi ca-ntr-o cintare blindă
matricea exultind sub anii buni,
suavă domolire de colindă
cind umblă inserarea prin goruni...

Trăiește-n noi această aminare,
lumină mingiiată de degete cuminți,
tot ce ne arde rodește in cintare,
scursă, ca lacrima, dinspre părinți...

Există spațiul acesta care ne-nfășoară
in fald de mai, cu ciocirlii in zbor,
și semnul dăruirii către țară
cum se desfac semințele-n ogor!

Și noi răminem la fruntarii incă,
ducind spre miine temelia verii,
pe umeri de legendă și de stincă
istoria de azi in veșnicia țării.

Ion CĂLIMAN

INSCRIPȚIE

de două mii de ani purtăm pe umeri
gravul simbol al lumii care trece —
— lumina e un țipăt al naturii
ce ninge dulce, țara și-o petrece —
de două mii de ani imbogățim
acest pămint ce ne aparține
de două mii de ani pe sub pămint
curg riuri vii scripturile române; —
strămoșii n-or să moară niciodată
le sintem noi lumina cea curată!

Gheorghe DARAGIU

NECUPRINSĂ CA O IUBIRE CIMPIA

Să ne bucurăm de această cimpie,
să ne cufundăm in ea ca-ntr-o mare
acum și de-a pururea-n veci
mai intii pin'la briu
apoi pină la umeri, apoi...
Bezmetice dropii vin pină la marginea
ochiului tău
să-și odihnească aripa grea, incinsă de griu.
Tu crezi că e o altă lumină
și-o atingi cu fiecare geană, fericit,
in vreme ce eu te chem, de mii de ori,
pe-o corabie incendiată de maci.
Necuprinsă ca o iubire cimpia
mă soarbe sfintă și stăpină
mai intii pin'la briu
apoi pină la umeri, apoi...

Olga NEAGU

TE-AM URMAT...

Pentru indemnul de a fi
Om liber și demn stăpin pe soarta mea,
descătușat de teama zilei de miine,
chemat să muncesc cu brațele și cu mintea,
Te-am urmat, Partid Comunist!...

Pentru izbinda ta, care e
a noastră, a tuturor, pentru victoria ta
aici, pe pămint strămoșesc,
unde m-am născut și unde trăiesc,
pentru cuvintul tău indemn neodihnit,
Te slăvesc, Partid Comunist!...

Wilhelm WEISS

ELOGIUL OLARULUI SACRU

Prin galbenele miriști de otave
Tresar in urme neștiute dave
Hambare dacice prin veac au stat
Mari biblioteci cu griu carbonizat.
Păstrez, din munții Grădiștea Muncel,
un pumn de griu. Uitindu-mă in el
văd palme miruite cu sudoare
intinse-n ritualul către soare
și asvirlind sămința, inc-odată,
să-nveșnicească piinea-n Marea Roată.
Mărire griului ce-a fost să fie
un sacru alfabet din veșnicie
de românească, pururi, omenie!
Mărire ție, Bunule Olar
scriindu-ți bolta frunții-n lut amar
să se păstreze semnul firii noastre
aici, in clarul doinelor albastre!
Cărările se surpă sub picior
și scot ulcioare din cenușa lor
iar aerul in trupul lor păstrat
oftează omenește, liberat
din veghea-mpămintită a luminii
care sfinți rotundul joc al miinii...
Sărut văzduhul lutului, solarul,
dar preamăresc ce-a meșterit Olarul:
Acolo-n brușul de pămint din grui
rămase geniul răsuflării lui
Duh protector Ideii nemuririi
Ghicită-n rostul cosmic al rotirii...
Rotundul lunii-a vrut in pumni să-i ție
Amestecind pămint cu apă vie
Olarul cel bătrin, strămoșul meu
Privindu-l calm in ochi pe zeu.

Iar Timpul, prin lucrarea marii Nunți,
I-ascunde bibliotecile, in munți.

Eugen EVU

GRĂDINA ROMÂNEASCĂ

Desfac imense aripi
să-mbrățișez lumina
și dezlegat de ore
cutreier prin idei,
aud cum se inundă
cu foșnet viu grădina
cind sevele iubirii
ajung la țărmul ei.
Pe timplele-nflorite
citesc povești spre care
acum, intiia oară
infiorat cobor
și-n fosnetul grădinii
un timp cu mult mai mare
își toarce peste mine
sonorul său izvor.
Se bănuiește-n muguri
miros de fructe coapte,
sub grinzile de aer
plutesc ninsori fierbinți
și troienind cireșii
grădinii de cu noapte
se lasă-n dimineață
pe umeri de părinți.
E ca și cum din somnul
semințel s-ar desprinde
o pasăre-nsetată
de soare și azur,
cind flacăra ființei
in floare se aprinde
și dăruiește-nume
unui visat contur.
Grădină românească
nebănuit de-adincă
te-au străbătut cu pașii
atitea intimplări
te-au dezbrăcat de poame
atitea miini și incă
mai porți in carne dorul
de-a-ndestula cămări.
E legea firii tale
curatul gind de bine,
chiar dacă-n piersici seva
mai urcă singerind
cit timp in casa mierii
se cuizăresc albine
ne ești mireasă blindă
și matcă rind, pe rind.

George ȚARNEA

portrete în lemn

ILIE IENEA — o conștiință estetică

În proza interbelică din Banat, Ienea reprezintă, cred, maximum de rafinament stilistic. Și, poate, alături de Mircea Eliade, in literatura fantastico-științifică din România. „Un fel de Proust al românilor", formula Valer Novacu. „Un condei unic", afirma Petru Comarnescu. De unde a coborit acest hiperrafinat? Dintre codrenii lui din Valea Almăjului. Dintr-o lume desfrunzită de orice complicații. O lume a sensibilității.

Scrisul lui nu urmează firul de canură groasă al epicei cotidiene. In loc de cărămidă și var, lucrează cu cristaluri și platină. Aproape imaterial. Senzaționalul sau hiperbolic pășește incălțat in doi luceferi. Firesc. Fermecător. Intr-o lume a fanteziei pure, pavată cu lespezi etice. Ienea — in copilăria sa ciobănească — pare să fi „locuit intr-un cintec". E numai muzică interioară. Și, din muzica lui interioară, a construit un univers vitolic. („Ard luminile-n Vitol", Timișoara, 1937). Acest univers este perfect sub raport moral. Aproape absolut, sub raport tehnico-științific. Un univers peste care, lugurind, se cerne eternitatea... Un socialism cvasicelest.

Ca revoltat social, de altfel, doctorul in Drept Ilie Ienea a fost, inainte de 23 August, redactorul-responsabil al publicației „Țărănismul bănățean", foaie de stinga, indrumată de partid. Ienea scria acolo articole sociale, tocmite după rețeta sa de șlefuitor de cristale. Redactase, cu Ionel Olteanu, și revista de artă „Contrapunct", tot cu semnificații de răspăr estetic. (Colabora la **Contrapunct**, semnificativ, și M. R. Paraschivescu!). Fiindcă Ienea — in adincul lui cel mai adinc — are o mare conștiință estetică. A păcătuit, in acest sens, traducind integral pe Baudelaire și parțial pe Valéry. Cronicar de crin la „Luceafărul" (1935).

Și, totuși, Ienea e un mare anonim!

In ultima vreme era alb. Părea un Pan nins, impăcat și obosit. Cu flautul alăturea, sprijinit de o roză albă... Sărac ca frunza. Tacimul lui: Modestia. Umilința. Plăcerea umilă de a prinzi o roză.

In ultimii ani, ca lui Beethoven, zeii i-au furat auzul. Apoi, i l-au redat. Dar i-au luat, in schimb, vederea. Și acest stilist colorist — de un rafinament inimaginabil — rătăcea singur in seara lui. Tirziu, a inceput să vadă ceea ce nu se vede..." Știi cum a murit? m-a intrebat criticul N. Țirioi. Obsedat, că trebuie să-ți răspundă la ultima ta scrisoare".

Luceafărul, cusut in perdea, deși tardiv, mi-a adus din Marele Nimic răspunsul tău, Ilie.

Pavel BELLU

reportaj

Eseu despre o tradiție a muncii

În această zonă a Banatului am trăit dintotdeauna într-o zodie nobilă a cultului muncii. Acel „a avea sau a nu avea" era văzut de bănățean nu numai ca o acumulare de rezultate ale muncii pe o perioadă strict limitată; bunurile, lăsate ca succesiune, cuprindeau în ele și îndemnul firesc la activitate, gest cu implicații profund pedagogice. Din tată în fiu, spiritul nu se odihnește la umbra roadelor, ci mai degrabă incită la o competiție între generații. Doar în acest fel, participind la existență în rinduri strînse, se naște un concept superior de civilizație. Bănățeanul este și un european, destul de departe de modul oriental de contemplare și dozare a timpului; el trăiește un timp concentrat și îl dozează după principiile eficienței. El știe să lucreze cu timpul, se plinge mereu că nu are timp destul pentru întreprinderile sale, satirizează fanteziurile ineficiente, luxul celor ce-și irosesc vremea viața.

Este eronat să se creadă că ogoarele au fost aici de la bun început de o comodă rodnicie; pămîntul timișean mai ales se bucura de pletora mlaștinilor. Au fost realizate indiguiri și canalizări impresionante, abolindu-se inundațiile. Circumvoluțiunile de pămînt atestă rațiunea, organizarea, nu de la o zi la alta, ci pe vecie. Sîntem adesea moștenitorii unor inițiative ori procedee care nici nu se mai cer perfecționate; în această zonă, respectul față de bătrîni înseamnă respectul pentru tradiție.

La Cenad, odinioară, prin selectarea celor mai mari spice se puneau bazele ela-borării unor soiuri de griu care aveau să obțină producții record. Ceea ce s-a petrecut la Cenad avea să se perfecționeze în stațiunea din Lovrin. Aici s-a făcut și cercetare „in sine", însă tot de aici a urmat generalizarea unor soiuri tipizate de griu și porumb. S-au ivit „poli" ai agriculturii la Lenauheim, Tomnatic, Topolovăț, concurind cu cele mai fertile zone ale lumii. La același nivel, zootehnia, grădinăritul, viticultura. În anumite zone rurale meșteșugurile, „prestările", s-au păstrat și amplificat, dînd de lucru și celor ce ar fi devenit navetiști, împlinind și acel aspect al satului care poate fi considerat germenele industriei. Conștiința muncitorească își are bazele în acea înflorire a meșteșugurilor, care este încă o latură tradițională, a acestor meleaguri. Avem localități rurale care și-au dezvoltat o redutabilă industrie, ca Tomești ori Nădrag. Am aflat că una din tainele succeselor recente ale acestor întreprinderi este nu atît investiția de modern cît conștiinciozitatea, moștenită din tată în fiu, vechimea unei tradiții, care nu poate fi înlocuită prin nimic. Se adaugă la asta o veritabilă „vocație industrială" a oamenilor, ambiția lor tehnico-științifică. Au demonstrat-o magnificele întreprinderi timișorene. I.M.T. a trecut într-un timp record la fabricarea utilajului minier. În impresionanta citadelă a industriei moderne timișorene, cea mai mare și multivalentă din județ, spiritul muncitoresc este racordat la cea mai înaltă tensiune a inteligenței mondiale. La aceeași tensiune, bijutierii de la I.A.E.M., producătorii de unicate de la Electrotimiș", cei de la „Electromotor". Efervescența, tehnico-științifică pe metru pătrat își are, cert, unul din poli la Timișoara. Și acest lucru se datorează, în mare parte, cercetării științifice, cadrelor redutabile furnizate de citadela științifică din oraș, de Institutul politehnic, de către cel de sudură etc. Eficiența industriei este maximă acolo unde reale vocații în acest sens sînt puse în acțiune, la asta contribuind o serie de factori, unii deja existenți, într-o bună tradiție, alții stimulați acum într-o ambianță benignă, a muncii perpetuate, cinstite și la loc de cinste.

Am „pune greșit problema" dacă am considera Timișoara și împrejurimile ei drept un centru al producției materiale, în exclusivitate tehnică, științifică. Nu există tradiție agro-industrială lipsită de una culturală. În aceste locuri omul s-a dezvoltat armonios, lucru atestat de acea densitate excepțională a culturii de masă. Intelectualul, artistul, își au locul lor de frunte alături de ceilalți oameni ai muncii. Vorbind de muncă vom include obligatoriu munca de creație tehnico-științifică și artistică. Nu noi, un grup de artiști de azi am descoperit pentru întiia dată frumosul; ne adăugăm unei respectabile tradiții de scriitori-țărani, publiciști sau simpli iubitori ai slovei **scrise**. Sînt convins că Timișoara va fi unul din ultimele centre din lume în care tele-imaginea ar putea vreodată disloca cititul presei și-al cărților. Munca scriitorilor, ne-au dovedit-o șezătorile noastre, se bucură în mase de un constant interes. Într-un cor armonios, activitățile tuturor categoriilor de oameni ai muncii se completează, precum spiritul și materia, omenescul și artisticul. Temperamentele diferitelor naționalități conlocuitoare se completează și ele într-un unic și productiv schimb de experiență, care face și el parte din farmecul, pitorescul acestui colț de țară. În care am trăit dintotdeauna într-o zodie nobilă a cultului muncii.

Lucian BURERIU

Reporter la porțile luminii

Porțile-de-Fier II intr-o zi din miezul vieții sale, o zi obișnuită nimic deosebit ori spectaculos nu se intimplă, totul e orinduit și treaba se face parcă de la sine.

Amintirile se construiesc la repezeală, timp de istorie, timp dăruit eternității...

„Aveam citeva rulote, eram noi, pămintul, apa și atit. Atunci, in prima zi, era pe 28 aprilie 1977, țin minte ca și azi. Veneam in pustie, urmează să lăsăm o hidrocentrală... — imi spusese maistrul Vasile Blănaru, peste care anii au curs cuminți, limpezindu-i privirile in bolovănișul de ape. Așa a fost și la **„Pefe" I** și la Argeș și la Bicaz. Ori altcum... S-o iei din nou din glod... Măcar la **„Pefe" I** a fost piatră, pușcam și ținea... aici parcă lucrăm in lut". Dă cu piciorul in pămintul ce se sfarmă degrabă, volbura se așează anevoie. Mergem pe noul bulevard de pe coronamentul incintei și dinspre apă vin cu muget de bivol semnale de vapoare. Jos nu le-am fi auzit.

„Istorie și cu incinta asta. Că pornirăm din două părți drept spre larg și apoi ne apropiarăm pină să ne unim. Intii cu piatra și fascinele, apoi cu platbanda, să ținem batardoul, să n-avem surprize cu apa că-ți face figura cind nici nu te aștepți". Sub noi agitație. „Rabe" fără număr aduc mereu betonul care e turnat pe dată in golurile intunecate ale cofrajelor. Pretutindeni luminile sudurilor, pădurile de fierbeton unduie, lume preocupată, intr-o mișcare ce-ți pare neorinduită, la intimplare. zgomote puține, ce se pierd in etuva văzduhului. „Acu mai an era s-o pățim... In mai... Dunărea incepu să se umfle... Azi așa, miine așa... nu se mai oprește, frate!... Asta ne mătură, zicea cite unul privind nelămurit apele tulburi, că plouase zdravăn niște zile inainte... Păi, dacă-i pe-a naibii, nu te așteptăm lelițo cu miile-n chimir... Nu ne incălzea pe noi vorba ălor bătrini din Gogoșu ce ziceau că așa apă n-or mai văzut... La treabă băieți!... A fost cite ceva de făcut... Ridică digul, bagă cuburi de beton, fascine, ține seama la pompe, strigă după utilaje, vreo trei zile și nopți n-a văzut nimeni cearceaful... Cind vocea aia bolborosită a amenințare slăbi pricepurăm că Dunărea ne dădu răgaz... Pină cind nu știm, dar nici noi nu ne speriem cu una cu două".

Ziua se ridica peste noi, peste incropirea de macarale ce luminase sineala nopții, se clădește de ziuă solemn, cu acorduri de simfonie, purpura inveșmintează cerul sticlos, nefrămintat incă de vinturi. Privesc alături de inginerul Pavel Mesaroș, directorul general al Grupului de șantiere **P F II**, om incărunțit de trupurile de beton ale luminii și care mă descurcase pe planșele colorate cum va fi cind va fi lucrarea lor. „A lor", apasă fără modestie, să se știe că acolo munca lor are un nume și singurul lor dialog posibil e doar cu eternitatea.

Imi spusese: „Aici, pe insula aceasta ce-o știm de la geografie pustie și inutilă, capriciu de apă nestăpinită, aici va fi o hidrocentrală. Greu să pricepi fără să vezi: vor fi două baraje, două ecluze și două centrale, palma de pămint va fi tăiată pe din două, Dunărea va mai avea un drum, socotit ca acel 432 Mw plănuiți să iasă neștirbiți din trupul celor 16 turbine cite va adăposti imensa așezare".

Și iată, centrala la cota 0, sub pintecul translucid al apelor ce vor fi, acum aș arunca un trandafir roșu in fierberea spornică a betonului ce se așează indesat sub miinile oamenilor intrați pină la genunchi in masa clisoasă și li se zguduie căștile in cap de incordare. Nicolae Ciortan e insă dulgher și spune că munca lui e cea mai importantă aici, toți iți spun astfel, pentru că el așează primul forma centralei, așa cum va fi și cum se va vedea. Dar are o pricină, mare: „Pămintul... Afurisit. Rău. E ca o cocă. Se umflă. Crește, parcă ar fi drojdie in el. Mamă. După ce se incheie digul și pomparăm apa, cită rămăsese, incepu greul. Aici ultimii metri or trebuit tăiați cu tirnăcopul, că fisurile șerpuiesc pină departe și nu-i voie să fie nicicum crăpat. Cind ii dai apă prea multă, iar pe-aici plouă zdravăn, incepe să curgă. Acu se sparge in viscol, cu vinturile acestea ce bat din toate părțile, de te seacă la suflet. Cind ii prea cald, iar aici te topești nu alta, crapă, se sfarmă, pun-te și acoperă-l cu rogojini... Mare belea zău..." Se obișnuise cu răcoarea munților și vizele de flotant in buletin, tot pe acolo il prinseră, pe Bistrița la vale, in cap cu Bicazul, tot complexul hidroenergetic. Aici nu-i e clar cum e să faci o centrală in cimpie, dar s-a apucat meticulos de treabă, cum i-e felul. Cu desenul in față și-a dăscălit băieții, tineri și nu foarte. „Tinerii nu mai vin prea mulți, că in alte părți ciștigă mai bine... Zic ei... Eu le zic că șantierele astea hidro au o poezie a lor, bărbătească, adevărată. Dar am senzația că noi, cei vechi, eram mai romantici decit tinerii de azi. Legea noastră a rămas neștirbită: să mergi cu casa in spinare, cu familie și copii, unde merge și șantierul. Eu de douăzeci de ani asta fac și cred că nimeni n-a dus o viață mai frumoasă ca a mea...".

Pădurea de plopi este un mic tărim de liniște și nostalgie, poate simburele in care s-a intors sufletul insulei sfirtecate de buldozere și pickhamere, pulverizat de dinamită. Drumul maistrului Nicolae Păun și al ortacilor săi de la atelierele centrale spre treburile șantierului trece zilnic pe aici și numai pe aici, pe alei bătute acum prima oară. Cind se răresc copacii privirea imi este oprită de o imagine neverosimilă, ruptă parcă dintr-o carte poștală, asemănarea cu turnul Eiffel e surprinzătoare și nu pot să nu-l intreb pe maistru dacă văd bine ori nu. Omul e obișnuit cu astfel de intrebări, il caută toți ziariștii pentru isprava lui și nu mai știe ce să spună, desigur, adevărul, care il termină in citeva cuvinte, fără emoții, cit își mai amintește: „O treabă mai veche, s-a pus problema să traversăm brațul Gogoșul cu cabluri de alimentare pentru stația noastră de 110 kw. Și cum nu e chiar o aruncătură de băț de pe un mal pe celălalt, ne-am pus mintea la contribuție; trebuie să fie niște stilpi ca lumea. Adică, ziceau calculele un stilp de 90,5 metri înălțime, altul de 83,5 m. «Te prinzi, Păune?», mă intrebă cu îndoială șeful atelierului. Dar ce, aveam de ales? Mai făcuse o intreprindere in țară ceva asemănător, cu destulă bătaie de cap. Eu... să incercăm, că moarte n-o fi. Băieți, le zic la ai mei, acu-i acu... Chibzuim, elementele la locul lor, găurile date cu precizie. Mare filozofie nu era, mai complicat cu montarea..." Și nu povestește oricui că in zilele acelea ii pierise pofta de mincare. Veniseră niște montori cu o macara formidabilă, cum sint puține in țară, dirijată direct de ministru, o grozăvie scumpă al naibii, cereau masă și casă pe timp lung, aici era de furcă... 90 de zile, poate chiar mai mult. „Așezăm primele elemnete, bine, găurile se potrivesc. Bine, mergem mai departe, iar se potrivesc. Oamenii schimbă priviri, chiar așa precizie mai rar. Ce mai vorbă lungă: in 18 zile au plecat...".

Inserează, rămin in puterea becului (ce miraculos de simplu și cit de adinc totodată să vorbești de lumină aici!) cu o mai veche cunoștință de la barajul de la Cerna, inginerul Mihai Cojocaru, și-l intreb ce ințelege prin metafora Porților-de-Fier. Imi spune; răspunsul il avea frămintat mai dinainte, lucrul insuși naște cind nici nu te aștepți metafore. „Noi sintem datori ca o dată cu faptele noastre să schimbăm și numele lor. Nu sintem obligați nimănui să păstrăm vechile numiri de Porțile-de-Fier. Eu le-aș zice mai adevărat și mai pe ințelesul tuturor: Porțile Luminii".

Vasile BOGDAN

portrete sentimentale

LAURENȚIU CERNEȚ — sau scriitorul la 50 de ani

Puțini dintre confrații de scris ai generației mele timișorene au avut tenacitatea durabilă și increderea nebună in steaua scrisului lor precum Laurențiu Cerneț. Pornit din neantul anonim al lucrătorilor celor mai anonimi, cu penița, dintr-un birou plin de „scirța, scirța, pe hirtie", in anii cind eu il cunoșteam, in timp, spiritul, verva, foamea sa de cunoaștere, nesățioase, dar mai ales truda istovitoare de „a deveni scriitor" l-au propulsat, după două decenii de trudă literară, printre iluștrii scrisului satiric românesc de azi. In Cerneț s-au îmbinat de la inceputuri (și anii nu i-au alterat aceste laturi ale firii și artei sale), gravitatea concepției, pusă la baza actului artistic, unită cu dezinvoltura unui stil, spiritul acerb ironico-satiric, laolaltă cu scepticismul sarcastic al unor filosofii de viață sui generis.

Pornind de la pictura „marelui om mic", de la descrierea mediilor in care acela se invirte, de la insignifiantele sale drame sau pseudodrame, surprinzind și trista sa măreție, dar, mai cu seamă, neșansele sale, tristul său ridicol, Cerneț a ajuns, vehiculind teme și medii ale actualității, la descrierea propriului EU, in ipostazele sale comice, paradoxale, echivoce, dramatice sau incerte. Scrisul său insuși a traversat, de la micile povestiri comico-duioase, un drum uriaș, și grav, spre o atitudine a unui scepticism adinc și devorator, in care cinismul, impostura, degringolada morală a eroilor săi, parvenitismul sau goliciunea lor spirituală ii imping pe elipse ale neantului moral, ale decăderii și decrepitudinii ființei lor lăuntrice. Este nemaipomenită evoluția acestui scris blind ironic, sfătos și destul de sfielnic, inconjurind cu un halou senin mai pe toți eroii acelor inceputuri, față de satira neagră, tonul necruțător al scriiturii de azi, in care totul, aproape, este luat in deridere, ca intr-un absurd al existenței, totul privind spiritul uman, in lenta sa cădere, de la o atitudine firească, naturală, umană, curată, spre prăpastia cinismului furibund, sau a prostiei active, sau a imposturii sociale brutale. Un Mazilu al Banatului, dar altceva decit Mazilu, printr-o umanizare, totuși, de ultimă clipă, a eroilor, printr-o incredere, totuși, măcar de-o secundă, intr-o scăpărare de lumină firavă a unui suflet, Cerneț nu scrie totuși o proză neagră, violent destructivă, anihilantă de speranță. Chiar dacă proza sa de azi nu e nici prea abundent tonică, in sens imediat. Dar el scrie mai ales ca un scriitor ce s-a căutat perpetuu, adică scrie in formule mereu noi, novatoare,

păstrindu-se, totuși, ca fond intim, nealterat, cel de la inceputuri. Căci ce este el, in definitiv? Poate un sceptic luminat ce se mintuie de scepticism prin ironie? Poate un sentimental melancolic, ce se vindecă de melancolie prin imaginarea unor lumi robuste, ale unor eroi activi, nu numai verbal, ci și prin faptele lor? Sau, poate, este el un paradoxal prins in balanța de incertitudini ale ființei, ce caută insă cu vehementă măreția calmului și echilibrului senin? Antipatetic, antisentimental, antimoralizator, el a rivnit, totuși, intreaga sa viață la un scris grav, serios, moral. Doar că gravitatea sa și moralitatea sa au fost mereu sparte de drăcușorul jucăuș al spiritului său exacerbat, de malița sa proverbială. Anticalofil, el s-a luptat enorm să intronoze in literatura sa un stil frumos, diamantin, ascuțit, limpid și fără fisuri verbale. Umorist cu vocație, el s-a străduit intotdeauna să-și biruie tentațiile prea facile ale umorului, spre a nu cădea in manieră și in joc steril. Peisajul literar și noi toți, cu el și prin el, ne simțim mai bogați, mai diverși, mai interesanți. Cărțile sale, adunate an de an, ne stau martori fideli și neamenințători, dar atenți, spre a ne aminti ce suflet le-a dat naștere. Ce inimă le-a colorat cu singele ei. Și ce mină le-a însăilat. Ce-i putem noi spune, după mai bine de două decenii de camaraderie literară, acestui gascon spiritual și nesățios in a ne juca renghiuri și a se juca mereu pe sine, in tot atitea măști, cind tragice, cind comice? Ce-i putem noi spune, ce-i putem noi cere, decit să trăiască și să scrie, peste cei cincizeci de ani ai săi de azi, incă tot pe atit, dar mai ales să trăiască in eternitatea clipei. Și in Marea Eternitate. Pe care, privind-o, ne inspăimintăm fiecare dintre noi, dar, inspăimintindu-ne, o infruntăm incă de pe acum.

Ion ARIEȘANU

televiziune

DUMINICA, 3 MAI

8.30 Tot inainte! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii: Roșcovanul. (Episodul 3). 9,40 Sănătate și umanitate. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 14,00 Desene animate. 15,45 Șah. 16,00 Fotbal: Steaua — Dinamo in Campionatul național — Divizia A. Transmisiune directă de la București. 17,50 Film artistic: Expresul de Buftea. Premieră TV — Producție a Casei de filme 4. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,20 „Cintarea României". De pe marea scenă a țării pe micul ecran. Județul Prahova. 20,50 Film artistic: Atunci i-am condamnat pe toți la moarte — Producție a studiourilor București. 22,30 Telejurnal. Sport.

LUNI, 4 MAI

16,00 Emisiune in limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Partidul năzuințelor și al implinirilor socialiste. 20,15 Film serial TV — Anul 1848 Episodul V — Drumuri. 21,05 Mindră-i țara-n flori de mai. Program folcloric. 21,20 Cadran mondial. 21,45 Partidului erou — cintul inimilor noastre. Emisiune muzical-literară. 22,05 Telejurnal.

MARȚI, 5 MAI

9,00–10,40 Telescoală. 10,40 Evoluția vieții pe pămint. Serial științific. 11,40 Melodii populare românești. 12,00 Partidul năzuințelor și al implinirilor socialiste. 12,30 Telex. 16,00 Telex. 16,05–17,15 Telescoală. 17,15 Clubul tineretului. 18,00 Almanah pionieresc. 18,20 Tinărul Karl Marx — Film documentar. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Partidul speranțelor noastre. 20,25 File de cronică revoluționară in dramaturgia românească — Simfonia patetică. Premieră TV. 22,25 Telejurnal.

MIERCURI, 6 MAI

16,00 Telex. 16,05–16,55 Telescoală. 16,55 Secvențe israeliene. 17,15 Tragerea Pronoexpres. 17,25 Forum cetățenesc. 17,50 Festivalul național „Cintarea României". 18,25 Omul și sănătatea. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Partidul luptelor și victoriilor noastre. 20,25 Filme inspirate din lupta P.C.R.: Clipa. Ecranizare a romanului cu același titlu de Dinu Săraru. Producție a Casei de filme 5. 22,25 Telejurnal.

JOI, 7 MAI

9,00–10,20 Telescoală. 10,00 Curs de limbă rusă. 10,20 Film serial TV. — Anul 1848. 11,10 Partidul luptelor și victoriilor noastre. 11,50 Telex. 16,00 Telex. 16,05–17,10 Telescoală. 17,10 Viața culturală. 18,10 P.C.R. — spirit revoluționar, gindire creatoare. 18,35 Desene animate. 19,00 Telejurnal. 19,30 Partidului erou —cintul inimilor noastre. 19,55 Actualitatea economică. 20,15 Ora tineretului. 20,45 Fapte de eroi ai muncii și vieții socialiste. Distincția hărniciei. 21,05 Spectacol festiv. 22,05 Telejurnal.

VINERI, 8 MAI

Trăiască Partidul Comunist Român, conducătorul incercat al poporului nostru pe calea socialismului și a comunismului!

16,00 Telex. 16,05 Politehnica TV. 16,30 Emisiune in limba germană. 18,25 Partidului erou — cintul inimilor noastre. Emisiune muzical-literară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Actualitatea economică. 19,50 Omagiu partidului — Spectacol literar-muzical-coregrafic. 21,00 Filme inspirate din lupta P.C.R. Furtuna. Producție a studioului cinematografic București. 22,20 Telejurnal.

SIMBĂTĂ, 9 MAI

9,00–10,00 Telescoală. 9,00 Curs de limbă franceză. 9,20 Curs de limbă spaniolă. 10,00 File de cronică revoluționară in dramaturgia românească. Simfonia patetică. 12,00 Concert educativ. 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 18,15 R.S. Cehoslovacă. Istorie și ritmuri contemporane. 18,35 Săptămina politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Dosarele istoriei. 20,00 Popor român, popor viteaz. Spectacol artistic. 20,30 Film artistic. Tunelul — Coproducție româno-sovietică. 22,00 Nocturnă TV. 22,40 Telejurnal.

televiziune

teatru

IN PREMIERĂ LA TEATRUL NAȚIONAL DIN TIMIȘOARA

„Studiul osteologic al unui schelet de cal dintr-un mormînt avar din Transilvania"

de D. R. POPESCU

1. **ACESTEI PIESE NU-I CONVINE DEFINIȚIA.** Polemică, poematică, nervoasă replica **Studiului osteologic...** aduce aminte, mai întîi, de condiția literaturii. Materia politicului, socialul reținut de text, statutul de independență al fiecărei scene, tensiunile consumate secvențial, cadența epică a dramei pot fi observate, pentru a fi puse — eventual — în relație cu opera romanescă a autorului. Vocația întoarcerii la **adevăr**: iată, sub acolada unei formulări, distincția literaturii semnate D. R. Popescu. Ce altă distanță poate stabili conștiința unui creator, între realitate și opera sa, între modul de a fi al scrierilor sale și exigențele esteticii? Adevărul este o preocupare a teatrului, din cîte pare cîtorva, și mie, uneori denumim autenticitate întîlnirea teatrului cu adevărul, alteori sîntem în situația de a constata particularitatea „autenticului" și calitatea generalizatoare a „adevărului". Întotdeauna o operă de autentică valoare determină reconsiderări teoretice, poate fiindcă are capacitatea de a lărgi limita adevărului recunoscut. **Teatrul creat** de D. R. Popescu nu mizează pe formule clasicizate. Se situează, poate, în „dialog" cu cîteva (ele au fost precizate la seminarul consacrat). Un scriitor respectat cu sfințenie de istoria universală a literaturii credea că o piesă, așa cum voise și Aristotel, ar trebui, să merite **o fi și citită**, același spunea: „scriitorul nu este copistul lumii, ci rivalul ei", „În artă, ceea ce se revendică de la real nu se referă niciodată numai la acesta". **Studiul osteologic...** se comportă cu vremile pe care le absoarbe în modul precizat mai sus, piesa referindu-se, într-o lectură de la final către prima replică, la posibilitatea istoriei de a accede la mit. Putem identifica în **Studiu...** o dramă a căutării **adevărului salidar cu istoria, o metaforă teatrală original structurată privind permanența, o parabolă a scrierii unei mărturii...** Piesa apare complexă, chiar în varianta publicată, chiar în cea jucată la Teatrul Național din Timișoara. Textul numără, se pare, două sute de pagini...

2. **Opțiunea Teatrului Național din Timișoara** este salutară, din multe motive. Repertoriul regizoral al lui **Ioan Ieremia** se completează ingenios; știința de a situa în actualitate spectacolul, verificată, are, acum, ocazia să „intre în slujba" unui text care uzează de timpul social-istoric pentru a-și înscrie ambițiile în timpul mitic. Selecția întreprinsă de regizor apare clară, în raport cu integralitatea ideatică a piesei. Spectacolul are forță de convingere. El se ocupă, în prima parte, de nivelul polemic al piesei, descriind expresiv, vremea războiului, perioada colectivizării, vremea dramaticelor dispute ideologice cu care se confruntă orice societate la început de drum. Identitatea personajelor este stabilită cu exactitate, dar și angajat; rămîne să ne întrebăm dacă aspectul documentar pe care îl „citește" — regizoral și actoricește — reprezentația timișoreană, în prima ei parte, din textul lui D. R. Popescu, are, sau nu, calitatea de a rezona cu metafora finalizatoare a spectacolului?! În a doua parte, montarea caută, și găsește, o dimensiune reflexivă favorabilă evident, pătrunderii în noua stare. Sub raportul atitudinii civice, politice, românești, spectacolul respiră unitar. Deoarece el militează pentru conștiință istorică, atunci cînd se preocupă de faptele conjuncturale, pentru înscriere în filosofarea românească, atunci cînd își caută expresia metaforică.

3. **Emilia Jivanov este o scenografă deosebită:** de cîțiva ani încadrează precis și inspirat fiecare dintre spectacolele lui Ieremia. Aici la **Studiul...**, toată istoria acțiunii și mitului încape sub coroanele (altele, cu fiecare anotimp) unui măr uriaș care centrează spațiul scenic. O camionetă transportă, repetat, în jurul mărului **clipa — lumea** personajelor grăbite „să rezolve" momentul. Decorul asigură continuitate poetică și filosofică reprezentației. Măria, ființa simbolică, liberă, fragilă a piesei, va muri sprijinită de trunchiul pomului cunoașterii; toți se vor aduna în juru-i, ca pentru o ultimă și eternă comuniune cu pămîntul pe care au stat, ori cu natura, ori reunindu-se în democrația morții, ca în vechile scrieri baladești, reintegrîndu-se spiritului și materiei eterne o spațiului lor, fără teamă. Ieremia a inventat această trecere în moarte a Măriei, de o benefică plurivalență. Decorul însuși, în uimitoarea lui simplitate, permite fapte scenice dintre cele mai semnificative, are concretețea necesară, și calitatea, capacitatea meditativă a semnului teatral.

4. **Dintre interpretări, aceea a lui Vladimir Jurăscu** ocupă în opinia mea primul loc. Jurăscu descifrează cu exactitate forma și substanța supunerii la clipă a lui Bască și izbutește să transmită eroarea ce se strecoară, conștiincioasă, lipsită de gînd printre principii revoluționare. Bască „ține pasul cu vremea", cum se zice, se adaptează și decăderii sale de la putere, ura ascunsă, periculozitatea ascunsă, ies la iveală întîmplător. Vladimir Jurăscu știe să-și deconspire personajul din vreme, să-l ridice peste măsura bunului umor cu care ni-l descrie, să-l situeze în ținta privirii noastre către deceniile problematice. **Ion Haiduc** aduce, convingător și ironic, un hitru inconformist al spațiului dramei, un fals nebun, un țăran înțelept în fond — șoltic în formă, un tragic resoneur al istoriei pe care o suportă din plin, căreia îi rezistă rîzînd și gîndind-o. Personajul său circulă prin scenă cu o vioară, un arcus, o straiță, amintindu-ne că umorul este o categorie serioasă a existenței. **Emil Reus** compune cu profesionalism un individ vital, limitat, decis să se mențină la putere, prin orice mijloace, mai apoi retras într-un post bun și lăturalnic. L-am văzut în două reprezentații; pot zice că, asemeni Garofiței Bejan, actorul își păstrase accentele definitorii ale rolului, nu însă și capacitatea, inițială pentru mine, de a nuanța. **Garofiței Bejan** i-a revenit personajul dificil și central al Măriei. Ea obține, într-o măsură notabilă, calitățile obligatorii ale ființei temporale și mitice pe care o interpretează, ea apare vulnerabilă și structural conciliantă, ea deține înțelesul decurgerii timpului și poate că, din această calitate pe care o transferă personajului său decurge și armonica sa integrare în metafora finalizatoare a spectacolului. Altminteri, pe porțiuni, rolul Garofiței Bejan e, cîteodată subțiat de nevoia actriței de a se adresa publicului, unul dintre momentele tulburătoare ale primei reprezentații în care am văzut-o — cel al mărturisirii despre felul în care se descurcă strecurîndu-se prin vreme, folosindu-se de nepăsarea paznicilor proprietății colective — a decurs, la a doua reprezentație, liniar, expozitiv, căutînd neapărat sala. **Traian Buzoianu** joacă în registru sarcastic un poet de conjunctură, **Ștefan Iordănescu** se impune, prin cîteva cuvinte, într-un reabilitat, **Ștefan Sasu** restituie dramatic, monologul unui țăran urmărit de Bască și ai lui, **Miron Nețea** mi-a impus prin eleganța cu care portretizează un gînditor devenit victimă a grabei de-a împărți societatea în pro și contra sensului vremii, celorlalți actori le-am apreciat efortul de a se integra cu corectitudine spectacolului, în unele momente, inspirat, dar ori fără de evoluție în rol, ori — atît de diferit de la o reprezentație la cealaltă — încît îmi vine greu să mă pronunț.

Antoaneta C. IORDACHE

Deși este un gen intermediar, care te conduce în cele din urmă spre operă, opereta formulează pretenții ridicate pentru interpreții ei. Astfel, dacă într-un spectacol de operă mai închizi ochii la silueta interpretului — atunci cînd acesta etalează un glas de mare frumusețe — opereta pretinde pe lîngă prezența scenică, calități de actorie cel puțin egale celor vocale. În această idee, spectacolul vizionat ne-a oferit în rolurile feminine centrale — **Olimpia Marcovici, Elena Gaja-Munteanu, Simina Ivan,** trei prezențe foarte frumoase. Interpreta rolului titular convinge cu ușurință că este într-adevăr o „regină a cerdașului", idolatrizată de publicul ei, grație gamei de nuanțe cu care își exteriorizează sau refulează dragostea pentru Edvin, predominînd în evoluția sa strălucirea unei feminități conștiente de harurile sale. În rolul Ceciliei, Elena Gaja-Munteanu este o apariție care se reține, are aplomb, cucerind printr-o prezență scenică foarte decorativă. Poate un plus de varietate în intonația textului rostit iar avantaja creația. La Simina Ivan, pe care o vedem întîia oară în Stazi, ne-a surprins mînuția cu care și-a rezolvat rolul, grație unei inteligențe scenice cu totul remarcabilă, cît și lejeritatea unei voci frumos timbrate în registrul înalt.

Tenorul **Dorin Văidean** a cucerit sufragiile publicului prin sinceritatea cu care și-a știut obiectiva sentimentul unei dragoste intense, cît și prin eleganța personajului Edvin, în timp ce **Alex. Draia,** bun în majoritatea scenelor rămîne dator printr-un plus de nerv scenic. Boni fiinc aceia care trebuie să dinamizeze întregul spectacol. Nici Mișka lui **Cs. Airizer** nu omologhează savoarea comicului pretins de acest personaj avantajat de situații și replici copioase (neavenite, abaterile de la originalul textului!) Savuros în ramolitul prinț, **Alex. Serac. V. Tcaciuc** și **Gh. Sara** s-au înscris pe linia solicitărilor rolului interpretat. Pitoresc, **E. Csunderlik** în bătrînul general cît și cei trei foști soți...

La pupitru dirijoral Peter Oschanitzky, cu o gestică foarte clară, a dorit să dinamizeze vizibil spectacolul, întîlnind însă suficiente rețineri pe scenă.

În pauză, un impresar al Casei vieneze Starker făcea o remarcă obiectivă și onorantă: în România, comparativ cu toate scenele europei, calitatea spectacolelor de operetă este net superioară, avantajată de calitatea vocilor pe care le utilizează. Aici nu se „marchează", ci se cîntă! Căci sîntem doar în țara cîntăreților!

Doru MURGU

limbă și stil

APRILIN

Cele mai multe cuvinte derivate cu sufixul latino-romanic **-in** ne-au parvenit „gata făcute", ca neologisme. Astfel **latin** provine din **latinus,** mlădiță latinească a numelui propriu **Latium** (astăzi **Lazio**), străvechi ținut italic, în miezul căruia avea să se înalțe, în mîndria ei istorică, Cetatea eternă: „Și atunci apare **Roma** în uimita omenire" (Eminescu, **Memento mori**). Tot „de-a gata" au fost împrumutate adjectivele **alpin** și **marin,** chiar dacă ele ni se par „analizabile", în sensul că oricine recunoaște „afinitățile" lor lingvistice cu substantivele **Alpi** și **mare.** În aceeași situație se află **acvilin (nas acvilin, privire acvilină), ebenin** (Eminescu: **păr ebenin), florentin** (Minulescu: „Romanța primă / Voi scri-o-n gustul **florentin** — / Așa cum ar fi scris-o Dante cînd a zărit pe Beatrice"). Vorbitorii raportează, cu relativă înlesnire, asemenea derivate neologice la cuvintele lor de bază: **ácvilă, eben** „abanos", **Florența,** pentru simplul motiv că acestea din urmă circulă și „pe cont propriu" în limba noastră. (Desigur, **eben** este livresc și rar.) Structura internă a derivatelor latino-romanice cu **-in** rămîne însă transparentă numai pentru... „specialiști", atunci cînd etimoanele termenilor respectivi nu au „statut" independent, ca neologisme, în românește. Nu sînt, deci, „analizabile": **canin** (lat. **caninus,** din **canis** „cîine"): **felin** (lat. **felinus,** din **feles** „pisică"); „Fata își ghemuise trupul fraged c-o gingașă mlădiere **felină**" (Jean Bart); **leonin** (lat. **leoninus,** din **leo,** cu genitivul **leonis** „leu"): **coamă leonină**; **salin** (lat. **salinus,** din **sal** „sare"): „Ne-apropiam, și ne îndepărtam prin **aerul salin,** / Prin singurătatea boreală, rătăciți între timpanele mării" (Anghel Dumbrăveanu). **Dicționarul invers** înregistrează adjectivele **ursin** și **vulpin,** pe care eu nu le-am întîlnit (încă). Așta nu e un motiv ca ele să nu existe. În latină sînt destul de răspîndite și **ursinus** „de urs", și **vulpinus** „de vulpe". Expresia **more ursino** („după obiceiul ursilor") a făcut carieră datorită lui Aulus Gellius (secolul al II-lea e. n.), encicloped „avant la lettre", autorul delectabilelor **Nopți atice.** Ea sugerează, printr-o imagine cel puțin pitorească, proverbiala încrîncenare a lui Vergilius în cizelarea și șlefuirea, fără istov, a versurilor sale: „Prietenii și apropiații lui Vergilius în cizelarea și șlefuirea, fără istov, a versurilor sale: „Prietenii și apropiații lui Vergilius, care au scris despre talentul și procedeele acestui poet, spun că el, după cum însuși se exprima, obișnuia să creeze versurile **după obiceiul și felul urșilor (more ursino!).** Căci, după cum ursoaica naște puiul fără chip și formă și lingînd masa informă pe care a născut-o îi dă după aceea figură și înfățișare de pui de urs, la fel și creațiile spiritului său erau la început cu o formă neșlefuită și imperfectă, iar după aceea, corectîndu-le și modelîndu-le, le dădea trăsături și înfățișare. Realitatea arată că acest poet cu spirit atît de fin (...) mărturisea adevărul".

Sufixul **-in,** care părea „mort" în românește, începe să prindă viață datorită poeților. Derivatul din titlul acestor însemnări pare a fi fost izvodit de Ion Pillat, din numele lunii **april**: „Și sufletu-ți pătrunde — ca-n ceruri o aripă — / În stepa răscolită de **vîntul aprilin**" **(Cîntecele stepei)**; „**Iubire aprilină** cu zîmbete și cîntec, / La jocurile tale nu pot să mă mai prind" **(Stanțe).**

Închei aceste rînduri chiar la zi-ntîi de **prier,** poartă a tinereții și a unei primăveri, încă: „Ci tu rămîi în floare, **ca luna lui april...**".

G. I. TOHĂNEANU

lecturi

H. SALEM

DRAGOSTE LA A DOUA VEDERE

Ed. Cartea Românească, 1981

La prima vedere, **Dragoste la a doua vedere** ar fi un roman umoristic, fapt ce ne pune într-o interesantă dilemă. Dacă vom critica această carte (umoristică) — o vom face din invidie; dacă o vom lăuda — e clar că ne susținem între noi, criticii nebăgîndu-ne în seamă; dacă nu vom zice nimic — cine știe ce mai poate însemna. Apelînd la pastilele dr. Pap Esculap (v. reclama dintr-o carte anterioară!), trecem peste dilema enunțată cu modestie și afirmăm cu tărie că H. Salem a comis trei greșeli fundamentale: 1. Își etichetează cartea drept „roman umoristic" (în realitate, este o lucrare foarte serioasă, doctă, cu temelie științifică rezistentă mai ales în domeniul lingvisticii. V. savuroasele dezbateri pe marginea locurilor comune!); 2. Schimbîndu-i eroului său principal inima (printr-un transplant) este încîntat că noua inimă este mai bună, fiind mai mare („o inimă tînără, mare", p. 6). (Or literatura de specialitate ne comunică adevărul incontestabil; „inimile mari nu-s bune, sînt dilatate adică, ideale rămînînd tot cele normale". Am citat din memorie.); 3. Ca efect al transplantului, eroul respectiv se transformă rapid, metamorfozîndu-se în individul donator decedat, cu deosebirea că trăiește. (Eroare! Este clar că avea de-a face cu ceva imposibil!) Dincolo de aceste greșeli, romanul mai păcătuiește prin pagini admirabile, printr-o acțiune bine condusă, cu adresă, și prin faptul că este prea scurt. Am mai remarca și o mică scăpare: comunicarea perfectă dintre oameni și lei, și invers, încă nu a fost realizată și rămîne doar un biet deziderat cu perspective de rezolvare în viitor. În rest, l-am ruga pe autor să ne destăinuie unde vrea să bată de fapt, fiindcă nu ni se pare c-ar satiriza pe cine trebuie. Subiectul închegat ne-a împiedicat să rîdem, în nenumărate ocazii fiind chiar tentați să vărsăm o lacrimă plină de regrete și de legitime întrebări: De ce așa de rar (în librării), H. Salem?

Laurențiu CERNEȚ

muzică

Opereta, la cote europene

Opereta a fost și rămîne un gen îndrăgit la Timișoara, cu un public al său, fidel și numeros, avizat să recepționeze corespunzător momentele de împliniri. „Silvia" alături de „Liliacul" și „Văduva veselă" cumulează probabil cifrele record, ca număr de spectacole ale acestui gen. De curînd am asistat la un spectacol cu opereta **„Silvia"** desfășurat într-o sală unde chiar și balconul trei lateral era ocupat pînă la ultimul scaun. M-a frapat replica sălii la desfășurarea spectacolului, care puncta fără greș tot ceea ce merită să fie semnalat.

top

SECȚIA ROMÂNĂ : 1. Brad bătrîn – **Cornel Constantiniu ;** 2. Gînd bun – **Post Scriptum ;** 3. Taina nopții – **Mirabela Dauer ;** 4. Metrock – **Metropol ;** 5. Este timpul – **Elena Cîrstea. SECȚIA INTERNAȚIONALĂ :** 1. Woman In Love – **Barbra Streisand (in foto) ;** 2. Passion – **Rod Stewart ;** 3. Woman – **John Lennon ;** 4. Makin' Your Mind Up – **Bucks Fizz ;** 5. Johnny Blue – **Lena Valaitis** (așadar, promptitudine și receptivitate la nou : două poziții – 4 și 5 – „proaspete", din cadrul Concursului Euroviziunii '81).

PORNIND DE LA UN TITLU...

Cînd în toamna anului trecut Casa de discuri Atlantic lansa noul album **„Drama"** al cunoscutului grup britanic **„Yes"**, nici cei mai sceptici observatori n-ar fi crezut că momentul va însemna o cădere și că titlul LP-ului va exprima de fapt, involuntar, o stare de fapt. Apărută în „epoca de aur" (1968) în Birmingham, formația „Yes" debutează cu adevărat în vestitul club londonez „Marquee" exact în ziua în care pe aceeași scenă va apare pentru ultima oară în public un alt grup englez de referință, „Cream". Deși marcată de fluctuația unor membri (muzicieni dotați ca Steve Howe, P. Banks, T. Kaye, B. Bruford), de-alungul anilor, „Yes" va deveni promotoarea unui „Sound" de excepție înscris pe coordonatele rock-ului „progressive", caracterizat de un înalt profesionalism. Ca și Pink Floyd, EL&P, „Yes" va demonstra că în aria rock-ului poate fi utilizat un limbaj muzical de incontestabilă forță expresivă. „Crezul nostru artistic e de a-i face pe oameni să gîndească" declara solistul și compozitorul **Jon Anderson** înainte ca el și excelentul organist **Rick Wakeman** să părăsească grupul, optînd pentru cariere solo. Acești redutabili artiști și-au pus amprenta pe întreaga creație „Yes" și era de așteptat ca locurile lor să fie ocupate de niște adevărați muzicieni. O neinspirată alegere propulsează în grup două nume insignifiante : mediocrul pianist Geoff Downes și solistul Trevor Horn, ambii ex-„Buggles", grup de duzină, afirmat cu un singur hit, „Video Killed The Radio Star". Lansați de un aparat publicitar instabil, Horn și Downes s-au trezit peste noapte componenții unui grup care obișnuise publicul cu calitatea. Să nu cunoască englezii zicala „Omul potrivit la locul potrivit ? Păcat...

Petru UMANSCHI

sport

Cît m-am dus...

... pînă-n Italia, țară a muzicii pure și a fotbalului albăstrui, multe s-au petrecut prin arenele noastre în acest final de aprilie, cînd toate drumurile și speranțele își croiau pîrtie spre Wembley-ul de ieri.

În Italia, doar TV-ul mi-a amintit că pe lume e și fotbal, sport fără de care se poate trăi, m-am convins, deși am vizionat meciul Inter – Real cu nostalgia anilor în care habar n-aveam despre tactica și strategia balonului rotund, doar că partida aceasta semifinală prea semăna cu ceea ce e, îndeobște, o întrecere între F.C.M. Galați și Progresul ; întors acasă, m-am pus cu burta pe ziare și reviste, căutînd minunile care mi-or fi scăpat din ochi și urechi.

Mai nimic nou nu mi-a fost dat să aflu, chiar dacă surprize s-au ivit, plăcute fiind acelea că Nicolae Secoșan și-a reluat umbletul pe calea undelor, iar Vlătănescu, omul meu, a jucat în naționala de tineret și a jucat bine, adică așa cum poate și el, deși, ulterior, n-a mai fost chemat la lotul respectiv ; unii arbitri, apoi, și-au dezvelit chipul necurat, trăgînd cu dinții de tabela de marcaj, nu carecumva să fie desenată altfel decît au plănuit ; ce să facem cu ei ? ; să-i punem să zburde, asta ar fi, timp de 90 de zile, cu saci de nisip în circă și-apoi să-i întrebăm și cum îi cheamă și cu cine își împart simpatiile.

Cum să nu mă bucur – în tristețea cu fluierașii – că Dobrin pășește triumfal spre „A"-ul ce l-a izgonit și pe care, ca nimeni altul, l-a slăvit ; de mi-ar fi prieten cum eu îi sînt, Dobrin ar veni imediat la Tomnatic, să fabricăm împreună legume și fotbal, cum o vor sătenii fără copii (că nu pot uita scorul istoric al unui meci al juniorilor, cam vreo 52–0, care ar trebui să declanșeze vaietul părinților).

Ieri-seară, am fost la Wembley ; dincolo de amintirea echipei noastre de aur, tare-aș vrea să știu de astăzi (luni) cîtă acoperire în fapte au vorbele antrenorilor. Așa că nu vom uita marele meci mare !

Teodor BULZA

cenaclu

Seară de poezie–Omagiu Partidului

O seară de poezie dedicată Aniversării a 60 de ani de la crearea Partidului Comunist Român a avut loc marți, 28 aprilie în cenaclul Asociației scriitorilor și al revistei „Orizont" din Timișoara. Au citit poeții : Alexandru Jebeleanu, George Drumur, Vladimir Ciocov, Corina Victoria Sein, Anavi Adam, Valentin Tudor, Crișu Dascălu, Eugen Dorcescu, Mandics György, Dorian Grozdan, Aurel Turcuș, Lucian Bureriu, Nicolae Țirioi, Vasile Versavia, Anghel Dumbrăveanu.

M. I.

mapamond

ÎNTRE SAT ȘI ORAȘ (VI)

Cele mai noi cercetări arată că limita maximă a vieții omului este mai mică decît se credea pînă acum. Statisticile din țările dezvoltate din punct de vedere economic indică o cifră tot mai mică a celor care ating 90 sau 100 de ani. Astăzi media de vîrstă a omului civilizat este de 70–72 de ani, iar probabilitatea de a se atinge o sută sau chiar 120 de ani este comparabilă cu cîștigarea lozului cel mare la loterie ..

Limita de vîrstă cea mai mare o au suedezii – 72 de ani –, țara lor neparticipînd mai bine de 150 de ani la nici un război, iar limita cea mai de jos se înregistrează în țările Africii centrale și de sud (în jur de 40 de ani). Două treimi din populația lumii trăiește în țări unde mortalitatea este deosebit de ridicată, încît aici longevitatea este de două ori mai mică decît în țările dezvoltate din punct de vedere economic. S-a constatat că populația satelor, în comparație cu cea de la orașe, se îmbolnăvește mai rar de anumite forme de neuroză, de boli ale aparatului cardio-vascular, ale sistemului nervos central și în general de bolile caracteristice locuitorilor orașelor.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, în toate țările europene, condițiile de viață de la orașe erau foarte rele, așa încît mortalitatea din aceste centre era cu 25–35 la sută mai mare decît în satele aceleiași epoci. Această diferență era deosebit de accentuată la populația bărbătească a orașelor, mai ales între 20 și 50 de ani. Cum în vremea aceea populația orașelor nu era atît de numeroasă ca astăzi, nici în una dintre aceste țări mortalitatea, în totalitate, nu a crescut prea mult. Mortalitatea crescută a populației orășenești, în comparație cu populația sătească, cu deosebire la bărbații capabili de muncă, a cuprins și primele două decenii ale secolului XX. Cauzele cele mai dese au fost bolile infecțioase, tifosul și tuberculoza care făcea ravagii în vremea aceea. Pentru perioada de răscruce în schimbarea raportului dintre mortalitatea populației la orașe și sate se iau în considerare ultimii cincizeci de ani ai acestui secol. Datele din 1926 arată că atît la sate cît și la orașe mortalitatea a scăzut față de deceniile precedente, deși în centrele urbane mortalitatea, mai ales la bărbați, a rămas în continuare mai mare, în comparație cu centrele rurale. Coeficientul comun al mortalității e diferit în unele orașe – în principal din cauza deosebirilor în componența virstei populației din localitățile respective. Dacă luăm de exemplu U.R.S.S.-ul, cel mai scăzut coeficient al mortalității în 1972 îl avea Minsk-ul (4,6 la o mie de locuitori) iar cel mai mare Moscova (9,7 la o mie de locuitori).

Cercetările care s-au făcut în U.R.S.S. privind raportul dintre mortalitatea la orașe și sate, pentru perioada 1969–70, arată că mortalitatea copiilor pînă la un an la țară este mai mare decît a celor de la oraș (cu 12 la sută), în general din cauza afecțiunilor pulmonare și a organelor pentru digestie. Dar la oraș mortalitatea copiilor născuți cu diverse anomalii este cu 20 la sută mai mare decît a copiilor din centrele rurale.

(VA URMA)

corespondența

Zangor (?) Constantin (Moșnița) : Nu poate fi mai greu pentru d-ta să procuri revista (nu ziarul) **Orizont** decît pentru noi să răspundem la sute (în timp – mii) de colaboratori „la domiciliul". **Pseudonim** (Ineu) : Ginduri destul de triste și nu cred că ai motive atît de temeinice să le întreții. Cînd termini școala o să fie mai bine, nu ? Poate te vei și insura ! Nu glumesc pe de-a-ntregul și-e și puțină simpatie în ce-ți scriu. Greșeli gramaticale nu-s, nici în poezii, nici în scrisoare. Atîta doar că scrisul nu-e așa frumos. **Stedărel (?) Ionescu :** Nici numele nu poate fi sigur descifrat, nici versurile. **Silvia Mărțuică** (Caransebeș) : Versificați ușor și după scrisoarea (versificată) către revistă se prea poate să vă izbutească un tip de poezie marcată de umor, cam ca la Topîrceanu. Gîndiți-vă și, vorba dvs., „Să nu cunosc uitarea / Aștept colaborarea". Vedeți și sensul exact al cuvîntului inedit (în dicționar) ; nu ne dăm seama dacă e folosit intenționat, referitor la sentimente. **Mihai T. Ioan** (Reșița) : Sînt prea declarative versurile dvs. („Sînt fiul oțelului / priviți-mi trupul incandescent...") însă am întîlnit și imagini puternice în simplitatea lor. Nu e bine să adoptați în virtutea inerției tematica socială, ea trebuie să izbucnească din interior, întocmai ca versurile strict lirice, altfel versurile rămîn uscate, fără încărcătură emoțională. În **Noapte de Sabat** era să fie ceva, dar sînt cîteva neglijențe în versurile 6 și 12. **Ovidiu Florentin** (Craiova) : Impresii contradictorii. Imaginea cerului lărgit de păsări e excelentă, dar dacă în 3 versuri folosiți exact **cinci** cuvinte, și **două** sînt **(chtonice** și **reverberante)** așa de pretențioase, ce-am putea zice ? A încărca poezia cu neologisme poate fi semnul unei dorințe vii de a vă însuși limba, de a o utiliza cît mai larg, dar poate fi și indiciul unui insuficient de fin simț al limbii. (Plus că de la sublim la ridicol nu e decît o nuanță). Iată însă ceva și simplu, și frumos, și inteligent : „Precum un început / tînăr sunt / sub clopotul viu / al răsăritului / ora mea / își crește turnul". Partea a doua a acestei poezii (tot din șase versuri) nu aduce nimic în plus și e și mult mai slabă. Și cine-i Zibog ? Vrea să fie zeul zilei, de la zi și bog ? Interesant, altfel. Eforturile dvs. trădează o tensiune intelectuală. Reveniți. Și nu uitați că poezia (arta în genere) nu poate fi rezultatul exclusiv al cerebralității. **B. Cos :** Poeziile dvs. îmi întăresc o convingere : aceea că poezia nouă, modernă, poate fi doar rodul unei sensibilități autentice, ea însăși un rod firesc și autentic al unei culturi serioase, al unor informații (în sens larg) modelatoare ale lumii și vieții actuale, și nu rodul unor jocuri de-a modernitatea întemeiate pe experimente lingvistice insolite. Înainte de a produce o poezie proaspătă (modernă deci) poetul trebuie să se „producă" pe sine ca om modern, spiritualicește și afectiv. Iată de ce vă scot de sub pseudonim și vă propun ca pe o promisiune certă (totuși promisiune) acestui debut. Pentru viitorul nu prea îndepărtat evoluția și împlinirea depind numai de dvs., ca și o altă „problemă", cea a pseudonimului ori mai bine spus a **numelui literar.** Pentru moment, pornim cu numele real, **Constantin Buiciuc.**

Vasile VERSAVIA

prietenii revistei „ORIZONT"

CONSTANTIN BUICIUC

AR FI ODATĂ CA NICIODATĂ...

Avioanele vor lăsa din burtă
snopi de flori
de toate calibrele.
Să încărcăm rachetele intercontinentale
cu pîine și carne
și să le întoarcem vîrful
spre țările lumii a treia.
Vor ajunge la destinație
în numai cinci-zece secunde.
Și cazematele să fie din cărți
iar torpilele să le ticsim
cu scrisori de dragoste
și drumul lor sub ape
va asigura discreția necesară.
Chiar mitraliera mea ultrarapidă
te va împroșca, tînăr de departe,
cu cuvinte înțelepte, neaducătoare de moarte.
După ce vom face aceste simple modificări,
să ne lansăm cu putere
în marile, neabătutele înarmări.

POLIFEM

Tu vezi adînc în frunzișul lumii
cu steaua dublă a feței,
cu cei doi ochi de marmură azurie ;
formele te dor, în spatele copacilor
zărești alții.
În mijlocul frunții mele licărește
un pește argintiu
apărat de o aripă ruptă.
Comoara mi-o văd în fundul apei,
apoi o feresc cu frunze de mirt
și știu lumea disecată în felii.
După lumina mea
am plecat pe insule pustii
clădite din stînci
pe care focul curge și moare.
Acum nu mai zăresc nimic
în dosul pietrelor
ci numai ghicesc
oltele coborînd în golf.

MERGI PE SCARĂ

Ținutul acesta e umplut
cu milioane de ochi prinși
în mătasea-broaștei încertă.
Printre senzații cu sabia cu două mînere
ai să intri
iar parcelele tăiate de înghețata lamă
ai să le vinzi
pînă se va termina Pămîntul.
Mutat în steaua ta
vei fi,
ca într-un pilastru.

ORA 0 ȘI 3 MINUTE

Într-o tîntină din cer
arde steaua nopții,
desigur tu dormi,
florile sînt negre toate,
ciinii cresc desul frunziș
cu lătrături rurale,
sub Calea Lactee liresc
plutește memoria mea
și devine ceață.

evrika!

- **În dragoste te comporți ca un om al viitorului.**
- **Surdul a auzit că orbul a văzut cum fugea șchiopul de lumea perfectă.**
- **Cînd sufletul ți-e viteaz, și brațul ți-e la fel.**
- **Oul, dacă ar fi pătrat, nu l-ar mai prețui nimeni, nici chiar Columb.**
- **Peisajul cu spinări îndoite nu e pentru pictori naivi.**
- **Viața fiecărui om e un roman. De unde atîtea edituri ?**
- **Bătrînii au un singur țel : să rămînă tineri.**
- **Fără mare, grecii erau la pămînt.**
- **Cine trăiește în afara aventurii e un om nefericit.**
- **Împrejurările favorabile sînt permanente ; doar cei ce se bucură de ele se tot schimbă.**
- **Cînd iubesc, mă părăsesc o vreme...**

Ion VELICAN

Din poezia militantă a lumii

Jose Augustin Goytisolo (Spania)

NIMENI NU ESTE SINGUR

Chiar în această clipă
există un om ce pătimește
un om torturat
numai și numai fiindcă iubește
libertatea.
Eu nu știu
unde locuiește, ce limbă
vorbește, de ce culoare-i e
pielea, cum se numește,
însă, chiar în această clipă
cînd ochii tăi citesc
măruntul meu poem,
acest om există, strigă,
vaietul său se poate auzi
– vinat încolțit –
în timp ce-și mușcă buzele
spre-a nu mărturisi numele
prietenilor. Auzi ?
. . . . . : : :
Nu simți ca și mine
durerea trupului său
repetată în tine ?
Sîngele nu-ți țîșnește
sub lovituri, în torente ?
Nimeni nu este singur. Acum,
chiar în această clipă,
eu ca și tine, frați,
sîntem încătușați.

Alfonso Gatto (Italia)

ANIVERSARE

Îmi amintesc de zilele-acelea : în neștiuta
dimineață-n care eram treziți de spaima
de-a fi rămas noi singuri. cerul îl auzeam
ca pe o voce moartă. Pe cînd lumina
lepădată de muribunzi la geamuri
fruntea mi-o atingea, pe păr
lăsîndu-mi urma veșnicei lor odihne.
Un strigăt omenesc ce să se-audă, nimic
decît zăpada, și toți erau în viață
ca să plîngă în spatele acelui zid, tăcerea
fluvii de lacrimi pămîntene înghițea.
Oh, inima-nghețată-a Europei
nicicînd n-o să mai bată : cu morții, singură,
ce o iubesc nedesmințit, fi-va nemărginit
de albă, sub logodna zăpezilor.

SALUT

Spre voi muncitori ai pămîntului
albi de zăpadă azurii de mină
să se înalțe vela oricărui nume sincer
conjurînd lucruri, marea-nflorită
în cuvîntul ce i se naște nou.
Și inimile ostenite de minciuni, și jocul
de cuvinte vechi în care se-ntristează
lumina chiar a depărtărilor,
războaie și imperii, să le spulbere
vîntul cu rugurile sale de azur.
Și zorii să răsară nevătămați pe plajele
noi ale lumii fără fruntarii.

Giovanni Arpino (Italia)

ÎN PĂDURE

L-au dus în pădure, prin
luminișuri, frunzare
la margine de ape.

Glonțul din vintre
ca floarea sîngerie înflorise
liniștindu-l,
acum putea să se-odihnească
sub înginarea soarelui cu frunza
în timp ce tovarășii
făceau cale-ntoarsă.

Iar cînd furnicile veniră
urmîndu-și, pe deasupra lui, drumul,
pădurea-ncremeni oprindu-și freamătul
ca-n clipele cînd vînătorii trag.

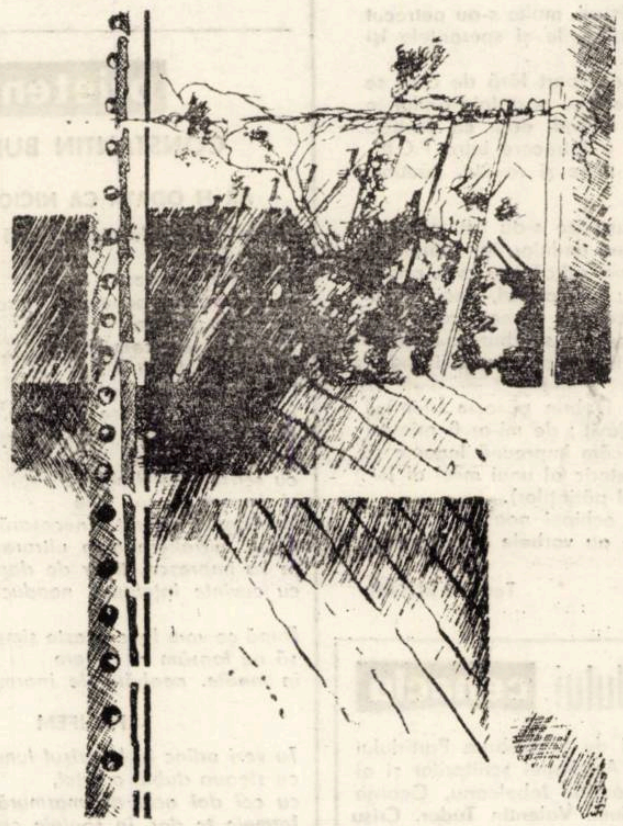

Ivan Malinovski (Danemarca)

ÎN AMINTIREA UNEI VERI

Nu mai tîrziu de august totul părea posibil
pînă și viața pînă și fuga sîngelui către sînge
nicio moluscă nu era despicată de baionete
nicio imagine nu ne persecuta sub pleoape
sub sori galbeni se pîrjoleau ginestrele
și îndoiala se gîndea să arunce bandajele
uneori vîntul ne-aducea ca de obicei
o scrisoare cu cenușa încă caldă : în schimb
porumbeii n-aveau nimic deosebit de transmis
privitor la stukas-uri sau alte pericole-n ceruri
poate-ndărătnica coadă a zmeelor știa mai mult
poate noi înșine ar fi trebuit să-l vedem : fără tihnă
un ochi arzător ne scruta speranța și dorul

Antonio Jacinto (Angola)

POEM DE IUBIRE

Cînd voi vedea din nou lumina soarelui
ce mi se interzice
iubirea mea
vom merge în veșmintele păcii
împletindu-ne surîsul și brațele
cu flori și cu roade.

Cînd voi vedea din nou lumina soarelui
ce mi se interzice
iubirea mea
vom merge să plîngem
pe mormintele fără număr ale celor nemuritori
plecați fără mormînt, nevegheați
fără nădejdea luminii soarelui
ce ni se interzice.
Vom merge, iubire,
să le spunem
iată-mă m-am întors ne-am întors
ne iubim
și iubim
mormintele fără număr ale celor nemuritori.

Cînd voi vedea din nou lumina soarelui
ce mi se interzice
flamurile se vor fi înălțat
– libertatea este rod al recoltei –
iubirea mea
vom merge să culegem porumb și culorile
dăruind celor morți învierea florilor
celor vii puterea vieții noastre
iubire
vom merge
să desenăm pe hîrtia cerească curcubeul
pentru dansul copilului nostru.
Vom merge sigur, iubire,
Vom merge
la întoarcerea mea
– dezrobit din cătușe –
vom veghea împreună
viața biruitoare stăpînă
sub zodia bună-a recoltelor.
Țara va să îmbrace mantie culorilor nou născute
în care împleti-v-om surîsul, sărutul
pe plantațiile de bumbac și de soare
ritmul tam-tam-ului de sărbătoare
vom merge
iubire.

Marin Badea

Germani împotriva lui Hitler

Ed. „Dacia" – Cluj-Napoca, 1980

Istoria scrisă a luptei antifasciste se îmbogățește, la noi, în România, cu o reușită sinteză a ceea ce se cunoaște pînă acum, în scrieri, despre mișcarea antihitleristă din Germania, perioada imediat următoare primului război mondial pînă la marea victorie a omenirii de la 9 mai 1945, sinteză realizată de Marin Badea, cunoscut publicului nostru prin numeroase alte lucrări de istorie modernă și contemporană a României.

Abordînd o problematică vastă a proceselor istorice pe care le-a traversat Europa în general, Germania în special, în acea perioadă istorică zbuciumată, istoricul Marin Badea supune atenției trăsăturile și compartimentele principale ale mișcării antihitleriste în Germania, aducînd în fața cititorului nostru un vast material doveditor că Germania nu a fost nazificată, cum Hitler pretindea, în totalitatea ei, că în interiorul națiunii germane, atît de grav pusă la încercare s-au găsit și afirmat numeroase forțe potrivnice fascismului în general, lui Hitler și hitlerismului în special, că aceste forțe – care socialmente, au fost extrem de diverse – au dat numeroase și grele sacrificii, inclusiv de sînge și vieți pentru a izbăvi poporul german, Europa, lumea, de flagelul fascismului. Prin aceasta – ceea ce, de altminteri este fundamentalul scop al lucrării – Marin Badea face un imens serviciu nu numai științei istorice românești, ci poate, în primul rînd, opiniei publice largi de la noi în înțelegerea mai bine a acestei realități, de multe ori insuficient cunoscută la proporțiile adevărate. În argumentrea științifică a problematicii cărții – structurată în nouă capitole – istoricul pornește de la punctul de vedere principial că, precum în toate țările care au căzut victimă fascismului, „și în Germania a luat naștere o mișcare de rezistență (...) ce s-a dezvoltat în forme calitativ aceleași cu cele puse în evidență în ansamblul rezistenței europene, iar uneori dintre cele mai originale, generînd și cîteva – momente – dramatice de impact cu însuși cursul general al evenimentelor politico-militare". Este un evident merit al autorului de a fi urmărit și demonstrat științific rolul deosebit al clasei muncitoare germane împotriva hitlerismului, încă din apariția în față a acestuia, urmărind apoi proliferarea luptei antifasciste în alte medii sociale, profesionale, spirituale, mergînd pînă la cercuri ale burgheziei, armată, biserică, în rîndurile emigrației germane, în lagărele de concentrare etc. În acest cadru complex, autorul detașează pe comuniștii germani și pe eroul și martirul lor Ernst Thälmann ca forțele cele mai active și dinamice ale luptei pentru salvarea poporului german din catastrofa în care-l aruncase Hitler, nazismul în general. Deși, cu un subiect oarecum strict delimitat, lucrarea reușește să redea și aspecte esențiale din solidaritatea mișcării de rezistență antihitleristă din România cu cea din Germania, modul în care în România s-au receptat ecourile mișcării de rezistență antihitleristă din Germania. Marin Badea, dînd cărții un mesaj politic, actual, subliniază cu temei faptul că „Aceste tradiții se constituie astăzi într-un postament solid pentru relațiile de prietenie dintre poporul român și cel german, dintre România pe de o parte, și R. D. Germană sau R. F. Germania pe de altă parte".

Într-adevăr, cartea istoricului Marin Badea are solide valențe care concură la această prietenie, unul dintre marile argumente care o fac necesară și utilă și în România socialistă. Lectura celor 247 de pagini dă autentice satisfacții atît istoricilor consacrați cît și celorlalți cetățeni ai patriei noastre.

Mihai FATU

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1 tel. : 3-33-90 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.S.T. Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

TRĂIASCĂ ANIVERSAREA A 60 DE ANI DE LA FĂURIREA GLORIOSULUI NOSTRU PARTID COMUNIST ROMÂN

Proletari din toate țările, uniți-vă !

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 18 (684) 7 MAI 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

Tinerețea unui ideal

Aniversarea a 60 de ani de viață istorică a Partidului Comunist Român reprezintă, între atîtea semnificații luminoase, o strălucită confirmare a adevărului și viabilității concepției marxist-leniniste despre viață și societate, despre istoria și legitățile ei, o confirmare, prin intermediul practicii istorice, a dialecticii materialiste ca metodă generală de cunoaștere și interpretare a lumii și a sensului dezvoltării ei.

Prin revoluționarii săi de frunte, iviți din sînul poporului nostru, P.C.R. s-a dovedit un demn continuator al luptei de veacuri a poporului român pentru realizarea marilor idealuri sociale și naționale, de independență și libertate, de progres și civilizație. Cu deosebire în ultimii șaisprezece ani, aceste idealuri ale poporului român și-au găsit, în activitatea eroică a secretarului general al partidului, cea mai luminoasă și statornică promovare.

Ca o trăsătură a acestei epoci și a întregii activități a partidului o constituie spiritul creator, promovarea neabătută a noului în toate domeniile de activitate, în conformitate, de fapt, cu cerințele legice ale dialecticii înseși, ca metodă de gîndire, de acțiune și de reprezentare realistă a viitorului. Explorarea viitorului și deslușirea sensului major al evoluției fenomenelor în contextul interacțiunii lor, reprezintă esența spiritului revoluționar care, însoțit de cutezanța revoluționară, asigură ritmurile optime ale progresului și dezvoltării. **„Nu se poate să fii revoluționar, să fii comunist, –** sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu – **fără a avea și imaginație, fără, a-ți reprezenta cum va arăta ziua de mîine, fără a visa la fericirea poporului, a națiunii".**

Același spirit creator poate fi recunoscut în activitatea internațională a P.C.R., a României socialiste ca țară angajată în soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane, aducîndu-și o contribuție distinctă și unanim recunoscută la menținerea păcii pe pămînt, la dezvoltarea colaborării internaționale.

În pragul glorioasei aniversări, Partidul Comunist Român se dovedește a fi mereu tînăr prin energia sa revoluționară, îmbogățit de o experiență revoluționară măreață, fapt care dă o amploare mereu sporită încrederii depline a poporului român în forța politică revoluționară căreia i-a încredințat destinul său.

ORIZONT

ION TENGHERU „Noapte de August"

1921 – P. C. R. – 1981

P.C.R. – CENTRUL VITAL AL SISTEMULUI NOSTRU SOCIALIST

O caracteristică fundamentală a sistemului politic al țării noastre este existența Partidului Comunist Român ca centrul vital. El este forța politică conducătoare în societatea românească, fiind în același timp continuatorul celor mai bune tradiții de luptă ale poporului nostru pentru eliberarea socială și națională. În actuala etapă de dezvoltare a României socialiste, conducerea de către partid reprezintă o legitate a dezvoltării.

În cadrul revoluției și construcției socialiste, al exercitării puterii politice de către popor, partidul comunist devine factorul principal al conducerii științifice a societății. El elaborează linia politică de dezvoltare socială, precizează obiectivele ce urmează să fie realizate în principalele sfere ale vieții sociale. Rolul conducător se exercită la toate nivelurile de conducere și organizare, în toate întreprinderile și instituțiile de stat și obștești.

Partidul își realizează rolul conducător în societate, prin linia sa ideologică și politică, prin stabilirea strategiei și tacticii generale a dezvoltării social-economice a țării, prin activitatea politică și organizatorică a organelor și organizațiilor de partid în toate domeniile, prin munca desfășurată în vederea ridicării conștiinței socialiste a maselor, prin legătura strînsă cu clasa muncitoare, țărănimea și intelectualitatea, cu întregul popor, prin poziția înaintată a comuniștilor. Este meritul partidului nostru, a secretarului său general că, plecînd de la adevărul general cu privire la rolul factorului conștient în revoluția și construcția socialistă, a elaborat o concepție științifică clară cu privire la conducerea societății, directivele, principiile și metodele de bază ale acestei activități, oferind practicii economico-sociale un instrument prețios și operațional pentru traducerea în viață a idealurilor socialismului și comunismului. Elaborarea unei asemenea concepții s-a sprijinit pe cunoașterea aprofundată a legilor obiective ale progresului social care generează construcția societății socialiste, întreaga activitate de conducere a vieții social-economice desfășurîndu-se în conformitate cu principiile de bază care asigură neabătut caracterul partinic și în același timp științific al unei conduceri eficiente a societății.

Component principal al sistemului instituțiilor politice, nucleul și centrul său vital în procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, P.C.R., are o largă perspectivă de acțiune și conducere. Fiind forma organizatorică înaintată a clasei muncitoare, forța politică conducătoare a statului nostru, partidul reprezintă partea cea mai activă a sistemului nostru politic, avînd cea mai perfecționată structură organizatorică. Ca organizație politică principală în sistemul structurilor organizaționale, ca forță politică conducătoare în societate, P.C.R., prezintă trăsături organizatorice specifice funcției sale sistemice în viața socială. Formele sale de organizare, precum și metodele și modalitățile proprii de acțiune politică sînt astfel concepute încît

Corneliu POPEȚI

(Continuare în pag. 7)

OMAGIU

Ne soarbe timpul în prelungi ecouri
Dar noi îi sîntem viaduct și boltă
Și sensul împlinit, cum după nouri
Ani roditori coboară spre recoltă.

Noi sîntem și adînc și înălțime,
Precum mireasma binelui e treaptă.
Metafore ce ard într-o mulțime
Cînd mii de ochi un singur țel așteaptă.

Se-apleacă anotimpul peste praguri
E pulsul comuniștilor eroi,
Așa cum bate inima din steaguri
În viața fiecăruia din noi !

Damian URECHE

Telegramă

TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU
SECRETAR GENERAL AL
PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN
PREȘEDINTELE REPUBLICII SOCIALISTE
ROMÂNIA

Mult stimate și iubite tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU

În preajma glorioasei sărbători a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii – 60 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român – scriitorii din țara noastră își îndreaptă gîndurile și simțirea lor înaripată spre Dumneavoastră, conducător iubit și stimat al Partidului și al României Socialiste, gînditor eminent și ghid încercat pe drumul spre lumina cea mai clară a istoriei patriei și Vă roagă să primiți calde urări de sănătate, viață lungă și putere de muncă nebiruită, pentru a călăuzi partidul și poporul român spre victoria deplină a socialismului și comunismului pe pămîntul românesc.

De-a lungul acestor șase decenii, partidul a condus fără șovăire lupta poporului nostru împotriva exploatării, a fascismului și imperialismului, făcînd totul pentru ca milioanele de făuritori ai bunurilor materiale și spirituale să fie stăpîni pe propriile lor destine. Astăzi, cînd acest vis s-a împlinit nu poate exista aspirație mai nobilă pentru slujitorii condeiului decît aceea de a slăvi în operele lor munca liberă a întregului popor, prin care chipul României Socialiste capătă o nouă frumusețe și strălucire. Fiind mereu prezent pe acest vast șantier, scriitori români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități se consideră și se vor considera întotdeauna, așa cum i-ați numit Dumneavoastră, ajutoare de nădejde ale partidului, participînd cu toate forțele lor la prefacerea revoluționară a societății noastre.

Strîns uniți sub steagul glorios al Partidului Comunist Român, în jurul Comitetului Central, în jurul Dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, ne luăm angajamentul solemn de a face totul pentru înflorirea continuă a literelor românești, convinși fiind că nu pot exista lauri mai de preț care să încununeze fruntea unui om al scrisului decît aceia ai slujirii cu dăruire și devotament a partidului și poporului.

CONSILIUL UNIUNII SCRIITORILOR DIN
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Istoria patriei în opera tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU

„Oare cum s-ar simți un popor care nu și-ar cunoaște trecutul, nu și-ar cunoaște istoria, nu ar prețui și nu ar cinsti această istorie ? Nu ar fi ca un copil care nu-și cunoaște părinții și se simte străin în lume ?" Asemenea concepție superioară, științifică, materialist istorică nu a fost și nu este doar o formulare teoretică, ci a fost și este o călăuză practică a secretarului general al partidului, președintele României, în tot ce a gîndit și a înfăptuit timp de 48 de ani de activitate și luptă neobosită și neabătută pentru drepturi și dreptate pe seama celor ce muncesc cu brațele și cu mintea, pentru înflorirea țării și fericirea poporului român.

Cuvîntările rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul vizitelor în diferitele județe ale țării au subliniat legătura trecutului cu prezentul, temeliile sigure ale dezvoltării pe noi culmi a patriei noastre pe drumul socialismului și comunismului. Opera tovarășului Nicolae Ceaușescu prezintă, într-o sinteză științifică, istoric de milenii a poporului român, realizările și luptele sale eroice duse de-a lungul vremurilor, pînă în contemporaneitatea României socialiste, definește coordonatele dezvoltării poporului român, istoria noastră reașăsindu-și autenticele resorturi și semnificații. Am ajuns astfel să ne cunoaștem temeinic trecutul, pe care-l cinstim prin fructificarea plenară a învățămintelor sale în opera grandioasă ce o întreprindem, strîns uniți în jurul partidului, a secretarului său general. Am ajuns să ne cunoaștem părinții, înaintașii, să fim noi înșine. Conceperea istoriei în spiritul profund creator conferă de aceea, sensul cel mai deplin și mai rodnic direcționării științifice a prezentului și a viitorului, ținînd seama de antecedentele istorice, de tradiție, ca forță menită a sluji contemporaneității. **„Nimic nu se poate construi ignorînd trecutul** – arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu – **Esențial este să se ia ce este bun și să se asigure o dezvoltare pe baze noi, în raport cu nivelul de cunoaștere la care a ajuns societatea într-un moment sau altul".**

De la spiritul gîndirii de amplă cuprindere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de la excepționalele sale analize asupra trecutului nostru – care ne-au călăuzit să ne căutăm istoria la noi acasă, pornind de la condițiile de fapt ale fiecărei epoci de evoluție a meleagurilor noastre strămoșești – avem măsura clară și reprezentativă a vechimii acestei istorii. Este o istorie care își are începuturile cu mii de ani în urmă în istoria traco-geto-dacilor și care, de atunci și pînă astăzi, aparține unuia și aceluiași popor, ce a trăit în unul și același spațiu geografic carpatino-danubian-pontic.

Cu o deosebită forță este reflectată în scrierile tovarășului Nicolae Ceaușescu ideea privind admirabila capacitate a poporului nostru de a se opune ferm și eficace tuturor năvălitorilor prădalnici și cotropitorilor, de a depăși momentele de vitregie și de cumpănă pe care istoria le-a iscat în această parte a Europei. Vicisitudinile, suferințele – remarca tovarășul Nicolae Ceaușescu – nu au îngenunchiat poporul român ; dimpotrivă, i-au otelit, i-au călit voința și dîrzenia, i-au sporit dragostea de țară, i-au întărit hotărîrea de a nu ceda în fața nici unei greutăți, de a nu pregeta în fața nici unei jertfe pentru apărarea gliei noastre strămoșești. Stau mărturie rezistența opusă de neînfricații Burebista și Decebal, în fața cotropitorilor, de viteji voievozi români Glad, Gelu, Litovoi, Menumorut în fața expansiunii unor puternice forțe ale timpului, marile bătălii purtate de renumiții domnitori, ca Mircea cel Bătrîn, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, în timpul cărora țările române s-au apărat pe sine, constituind, în același timp, pavăza înaintată a continentului în fața puhoiului otoman și salvgardînd astfel atît propria independență, cît și cuceririle civilizației.

Puternice lumini se proiectează **asupra cronicii continuității** neștirbite a poporului român și a fondului sănătos, popular, al istoriei noastre, de la ideea de excepțională însemnătate reflectată de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind rolul țărănimii în evoluția noastră pe treptele timpului. Într-o anumită perioadă, după cum se cunoaște, masele țărănești erau etichetate, și nu întîmplător, drept un element fără forță istorică, chiar retrograd. Se țintea, prin aceasta, să se pună în cauză însăși ființa poporului român, continuitatea sa de viață pe pămîntul străbun, conținutul și sensul istoriei românești, pe parcursul multor veacuri, să se rupă istoria noastră modernă și contemporană de întreg contextul ei anterior, de rădăcinile sale adînci și perene.

Crezul de viață al poporului român s-a exprimat în muncă creatoare, gîndire originală și luptă eroică pentru propășirea sa, în împotrivirea cu toate forțele la asuprirea de orice fel. Aceste caracteristici de permanență, exprimate la un nivel continuu ascendent pe treptele vremurilor, au fost puse în relief și se degajă din întreaga gîndire istorică a tovarășului Nicolae Ceaușescu. De aici, trecutul nostru își configurează mari reliefuri și, totodată, se tălmăcește pe temeiul adevărului.

Această idee – forță, exprimată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, pune la dispoziția istoricilor calea înțelegerii profunde, la adevăratele dimensiuni, a marilor momente ale luptei revoluționare a poporului român – de la marile răscoale țărănești din evul mediu, revoluțiile de la 1821 și 1848, Unirea din 1859 și făurirea statului național modern român, cucerirea independenței de stat depline a României în 1877, încoronată cu actul grandios din 1 decembrie 1918 la Alba-Iulia, pînă la insurecția victorioasă din August 1944, care a marcat începutul revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă – oferă înțelegerea adîncă a măreției idealurilor sociale și naționale ale mișcării muncitorești, ale Partidului Comunist Român, promovate și încununate de nepieritoare izbînzi. De aceea istoricii și istoria datorează recunoștință secretarului general, președintelui României pentru asemenea contribuții creatoare, pentru analizele sale pătrunzătoare, gratitudine pentru obiectivitatea cu care analizează și înfățișează trecutul istoric al poporului român, prezentul acestuia și al întregii lumi contemporane. Se cuvine de asemenea recunoștință secretarului general al partidului pentru **repunerea** istoriei militante în drepturile ce i se cuvin ca **„învățătoare a vieții"** și **„carte a neamului"**, ca îndrumătoare în educarea patriotică și internaționalistă a tuturor oamenilor muncii din patria noastră. În acest sens – sublinia președintele României – istoria se cuvine să fie reală, să ajute tineretul să înțeleagă societatea în mijlocul căreia trăiește, în sînul căreia își desfășoară propria existență creatoare, să-l orienteze spre viitor, să-l ajute să înțeleagă și să prețuiască înnoirea.

Degajată de răspunderile ce se atribuiau în trecut erorilor de concepție și educație, istoria își **poate menține** și-și **va menține** rolul de judecător al lumii contemporane, și va continua să fie, de asemenea, unul din cele mai importante și eficiente mijloace de educație patriotică și internaționalistă demonstrînd în mod incontestabil **„că un popor hotărît să-și apere glia, libertatea și neatîrnarea, decis a nu precupeți nimic pentru a-și afirma drepturile inalienabile, pentru a-și cuceri un loc demn sub soare, nu poate fi înfrînt și înjenuncheat de nimeni și de nimic niciodată".** Acest adevăr a fost verificat de vremuri și de evenimente, afirmat cu puterea convingerii nestrămutate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la ședința solemnă consacrată independenței de stat a României.

Îndeplinind acest deziderat fundamental știința istorică trebuie să se înalțe la nivelul orizonturilor pe care secretarul general al partidului ne învață să le abordăm în slujba aspirațiilor măreațe ale poporului român.

Gheorghe ȘORA

Ctitor de lumină și vieți

Am intrat cu semințele în primăvară,
rotindu-ne ca mugurii tineri prin dimineți ;
albe, vocalele noastre începură să
slăvească –
iubitul părinte – ctitor de lumină și vieți.

Virstele comuniste-s rotund
străluminate
de al țăranilor fior suitor din pămînt ;
stema înaltului anotimp, clocotitor de seve,
soarele dreptății o poartă hotărît și sfîrșit.

Florile amiezii izvodesc împliniri și dor,
iubirea și voința ne călăuzesc pașii demn ;
străbatem galaxii ocrotiți de mari aștri –
partidul ne îndrumă ferm, biruitor, solemn.

Laurii victoriei ni-i așezăm pe frunți,
afirmînd că lumina în noi deplin există;
da, în acest al șaselea deceniu revoluționar,
durăm pe umerii noștri o lume comunistă.

Petru Novac DOLÂNGĂ

Presa revoluționară și democratică din Banat

FACTOR AL LUPTEI PENTRU APĂRAREA INTERESELOR POPORULUI ROMÂN, ÎN ANII 1921–1944

Un instrument important de propagare în mase a politicii partidului revoluționar al clasei muncitoare a fost presa ilegală, precum și nenumăratele publicații, broșuri și manifeste, cuvîntul partidului răzbătînd și prin numeroase publicații legale cu caracter democratic, progresist.

De la făurirea Partidului Comunist Român, la 8 mai 1921, și pînă la 23 August 1944, presa revoluționară și democratică – aproximativ 500 de ziare și reviste ilegale și legale – a întruchipat în mesajul ei tipărit aspirațiile sociale și politice cele mai înalte ale întregului popor. Drumul cuvîntului difuzat în gazetele comuniste, înfruntînd, mai mult de două decenii de ilegalitate, tot felul de persecuții, a devenit o forță sporită în contact cu masele, de la care și prin care, și-a tras tăria politică ideologică și călirea militantă, sub conducerea partidului comunist.

În raportul asupra presei, prezentat la Congresul general al Partidului socialist, din mai 1921, se arăta că „Presa este oglinda în care se oglindește puterea de conștiință și vitalitate a mișcării noastre.. Trebuie să facem sforțări ca să apară ziarul („Socialismul") în condiții bune, altfel, deciziile noastre rămîn nule". Astfel, Congresul a apreciat că presa are o misiune de cinste și înaltă răspundere pentru propagarea politicii partidului comunist în rîndul maselor muncitoare de la orașe și sate, indiferent de naționalitate. La Congresul al II-lea al P.C.R., din octombrie 1922, se hotărăște ca partidul să aibă organele de presă și în limba naționalităților conlocuitoare, precum era ziarul central „Munkás" editat în 1922, în 6–7000 de exemplare. De asemenea, să hotărăște că „acolo unde nevoile o vor cere, să se editeze și organe provinciale ale partidului".

În perioada 1921–1944, în Banat s-au editat un număr de 28 de ziare ilegale și 42 legale, în total 70 de publicații. Cele ilegale, se grupau astfel : 17 periodice editate de organizațiile P.C.R., 6 de U.T.C., 2 de Ajutorul Roșu, 1 de B.M.T. și 2 de organizațiile de masă. Cele legale au fost editate de către P.C.R. sub îndrumarea sa, astfel : 25 periodice tipărite de către organizațiile de partid, 1 de U.T.C., 1 de B.M.T. și 15 de organizații de masă.

În timpul dictaturii militaro-fasciste din anii 1940–1944, dintre tipografiile clandestine din țară, dotate cu mașini de tipărit, una a fost la Timișoara unde s-au tipărit cele 10 periodice ilegale ale P.C.R. în limbile română și maghiară. Lipsa editării unor publicații ilegale ale P.C.R., în unele perioade de timp în Banat, a fost suplinită prin difuzarea organelor centrale ale partidului, U.T.C.-ului și a organizațiilor de masă centrale, cum au fost : „Socialismul", „Munkás", „Tînărul leninist", „Viața muncitoare", „Lupta de clasă" „Scînteia" și „Lupta tineretului".

În luna noiembrie 1933, de pildă, sînt editate ilegal la Timișoara, două periodice ; „Bánáti Szikra" și „Scinteia Banatului", de către Comitetul regional Banat al P.C.R., avînd un conținut identic. Acestea au devenit arme eficiente în munca de propagare a ideilor revoluționare marxiste, în mobilizarea și organizarea oamenilor muncii în lupta pentru drepturi economice și politice.

În timpul dictaturii militaro-fasciste din anii 1940–1944, presa ilegală, menită să facă cunoscut oamenilor muncii cuvîntul partidului comunist, va avea o însemnătate deosebită. În condiții grele de activitate comuniștii bănățeni au reușit în acești ani să elaboreze, să multiplice și să difuzeze presa și manifestele îndreptate împotriva dictaturii antonesciene. În numărul din septembrie 1942, gazeta „România liberă" – Banat reia propunerea pentru crearea Frontului unic național al poporului român împotriva ocupanților hitleriști și a dictaturii militaro-fasciste, scriind : „P.C.R. – pe baza platformei program din 6 septembrie 1941 – reînnoiește propunerea sa către partidele politice, toate organizațiile antihitleriste, către toți patrioții iubitori din țară. Crearea Frontului unic național al întregului popor pentru încetarea războiului și eliberarea patriei de sub ocupația germană".

În 1943 se editează de către P.C.R., la Timișoara, gazeta ilegală „Libertatea poporului", care, în numărul din iunie 1943 relatează despre refuzul populației de naționalitate germană din Banat și Transilvania de a se înrola ca „voluntari" în armata hitleristă, scriind : „Acuma vedem că hitleriștii sînt adevărații dușmani ai poporului sas și șvab din Ardeal și Banat Să refuzăm înrolarea în armata germană urmînd exemplul țăranilor sași refugiați în munți".

Gazeta ilegală editată de P.C.R. la Timișoara, în mai 1944, „Lupta patriotică" îndemna pe muncitori la acte de sabotaj, ca un mijloc de luptă împotriva mașinii de război hitleristă, scriind : „Bănățeni ! Încă nu e prea tîrziu, e ultima clipă să ne salvăm de la dezastru. Încadrarea la lupta unită a tuturor forțelor patriotice antihitleriste, poate aduce în cel mai scurt timp alungarea hitleriștilor".

Munca eroică, sacrificiile militanților antifascisti n-au fost zadarnice. Ideile patriotice, umanitare și progresiste răspîndite de presa ilegală a P.C.R. au cuprins masele populare, au pregătit sub aspectul politico-ideologic istoricul act din august 1944, care a marcat punctul central victorios al rezistenței românești.

Ion GEORGESCU

M. I. Ch. — C.I.P.C.M.P.

INTREPRINDEREA CHIMICĂ PRODCOMPLEX TÎRGU MUREŞ

Noul mecanism economico-financiar, principiu și formă de bază a activității din unitate

Complexul de măsuri privind așezarea pe baza autoconducerii și autogestiunii a activității unităților economice. măsuri cunoscute sub denumirea de noul mecanism economico-financiar, reflectă aplicarea consecventă a orientărilor partidului privind trecerea la o nouă calitate, salt ce implică schimbarea radicală a concepției despre dezvoltarea economică.

Punctul central, gravitațional, al oricărui mecanism economic il constituie relația de eficiență, element de primă importanță pentru comensurarea exactă a aportului real al fiecărei unități.

Preocupările care sînt la ordinea zilei în economie pentru direcționarea eforturilor în slujba eficienței economice, sînt stimulatorii, constituind o puternică emulație în rîndul celor care actizează în acest complex domeniu de activitate.

În aceste eforturi concentrate, colectivul de la PRODCOMPLEX Tîrgu Mureș se remarcă, cu rezultate pozitive, în direcția utilizării superioare a bazei materiale, utilizare care vizează un ridicat grad de responsabilitate cetățenească, element cu implicații socio-economice.

Existînd o activitate permanentă de gospodărire atentă a mijloacelor materiale și bănești, este firesc să se evidențieze continuu toate resursele unității, care au drept scop îmbunătățirea eficienței economice de ansamblu.

Pornind de la acțiunile largi și bine orientate de reducerea severă a consumurilor de materiale, piese de schimb și combustibili și pînă la folosirea completă a fondurilor circulante (într-un regim accelerat de rotație) fără imobilizări sau credite bancare, se asigură astfel, premizele perfecționării economice.

În vastul program de lichidare treptată a tuturor imobilizărilor, în special la capitolul materiale și piese de schimb, se au în vedere consumurile statistice din anii precedenți, consumurile de perspectivă — acestea axate pe criterii de reducere treptată — și îmbunătățirea tehnologiilor de producție.

Supraveghindu-se periodic stocurile existente de materiale și piese, reperele fără mișcare sau cu mișcare lentă se pot oferi diferitelor sectoare economice a căror balanță materială este deficitară.

În scopul reintroducerii în circuitul economic național a materialelor temporare excedentare la PRODCOMPLEX Tg. Mureș, redăm în cele ce urmează, o parte din reperele disponibilizate de această unitate.

Denumirea produsului	Caracteristici	U.M	Cantitate	Preț unitar
GRUPA — MATERIALE FEROASE ȘI NEFEROASE				
Antimoniu	99%	kg.	145	15.59
Cupru electrolitic		kg.	565	36.15
Tablă aluminiu AL 99,5 M	6×1000×2000	kg.	700	23,34
idem	10×1000×2000	kg.	1000	22.75
idem	12×1000×2000	kg.	68	22.73
idem	15×1000×2000	kg.	1000	22.75
Țevi aluminiu — AL 99,5-1/2 T.	∅ 50×4	kg	122	29.70
Țevi aluminiu — AL 99.5-1/2 T.	∅ 50×7,5	kg.	9	29.70
Benzi alamă — AM 63-1/2 T	0,5×35	kg.	15	45,90
Benzi alamă — AM 63-1/2 T	0.3×300	kg.	49	73,84
Benzi alamă — AM 61-1/2 T	0,8×50	kg.	43	43.90
Bară alamă — AM 58-63-1/2 T	∅ 6	kg.	116	57.90
Bară alamă — AM 58-63-1/2 T	∅ 8	kg.	576	60.45
Bară alamă — AM 58-63-1/2 T	∅ 10	kg.	304	56.74
Bară alamă — AM 58-63-1/2 T	∅ 25	kg.	166	54.81
Tablă alamă — AM 63-1/2 T	5×500×2000	kg.	115	64.56
Țeavă alamă — AM 63-1/2 T	∅ 22×2	kg.	204	65,84
Sîrmă alamă — AM 63-1/2 T	∅ 2.5	kg.	370	81.33
Sîrmă alamă — AM 63-1/2 T	∅ 5	kg.	338	79.85
Sîrmă alamă — AM 63-1/2 T	∅ 6	kg.	526	79.07
Bară cupru — CU 9-1/2 T	∅ 14	kg.	66	85.54
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 12×10	kg.	123	83.47
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 20×10	kg.	52	82.42
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 30×20	kg.	20	82.07
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 40×20	kg.	55	82.07
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 15×15	kg.	26	82.42
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 22×22	kg.	85	82.07
Țeavă cupru — CU 9-1/2 T	∅ 6×0,75	kg.	208	129.11
Țeavă cupru — CU 9-1/2 M	∅ 6×0.75	kg.	106	128.65
Țeavă cupru — CU 9-1/2 M	∅ 8×1	kg.	325	107.72
Bandă oțel ARC —7103	16×05	kg.	86	5.03
Bandă oțel ARC-7103	25×06	kg.	558	45.49
Bandă oțel ARC-7103	35×06	kg.	407	30.37
Bandă oțel AR -7103	35×08	kg.	840	35.28
Bandă laminată la rece	45×1	kg.	86	4.50
Bandă laminată la rece	45×2,5	kg.	100	5.36
Bandă laminată la rece	50×2,5	kg.	282	4.98
Bandă laminată la rece	60×1,5	kg.	220	4.27
Bandă laminată la rece	65×2,5	kg.	1548	4.86
Bandă laminată la rece	80×2,5	kg.	258	4.17
Bandă laminată la rece	118×1,5	kg.	1225	4.76
Bandă laminată la rece	120×1.5	kg.	985	4,46
Bandă laminată la rece	125×2	kg.	145	4,67
Oțel aliat scule — 2419	∅ 2	kg.	74	20 76
Oțel aliat scule — 2419	∅3	kg.	41	21.49
Oțel aliat scule — 2080	∅4	kg.	5	14.92
Oțel aliat scule — 2419	∅4	kg	130	21.08
Oțel aliat scule — H 12	∅10	kg	74	14.72
Oțel aliat scule — 1271	∅12	kg	115	21,26
Oțel aliat scule — X85	∅45	kg	314	63,35
Oțel aliat scule — 3H2	∅50	kg	219	62.75
Oțel aliat scule — X85	∅50	kg	496	14,23
Oțel aliat scule — X 85	∅55	kg	34	62.70
Oțel aliat scule — 3 H 2	∅80	kg	351	76.49
Oțel aliat scule — VCW 85	∅150	kg	190	61.43
Oțel aliat scule — VCW 85	∅160	kg	209	61.58
Oțel carbon Scule — OSC 6	∅5	kg	22	5,02
Oțel carbon scule — OSC 10	∅6	kg	207	5.79
Oțel carbon scule — Poldi	∅6	kg	35	5,53
Oțel carbon scule — OSC 8	∅8	kg	266	4,78
Oțel carbon scule — OSC 7	∅12	kg	6	5,71
Oțel carbon scule — Poldi	∅12	kg	502	4,79
Oțel carbon scule — EZN	∅12	kg	73	5,00
Oțel carbon scule — EZN	∅15	kg	116	4,95
Oțel carbon scule — Poldi	∅18	kg	127	7,36
Oțel carbon scule — H	∅18	kg	56	7,12
Oțel carbon scule — Poldi	∅20	kg	395	7,14
Oțel carbon scule — OSC 7	∅40	kg	1 170	4,37
Oțel carbon scule — Poldi	∅40	kg	65	4,70
Oțel carbon scule — Poldi	∅50	kg	577	4,54
Oțel carboh scule — OSC 8	∅50	kg	61	6,71
Oțel carbon scule — OSC 8	∅60	kg	272	3,85
Oțel carbon scule — Poldi	∅60	kg	110	5,44
Oțel carbon scule — Poldi	∅75	kg	71	4,54
Oțel carbon scule — U 8 A	∅80	kg	765	3,57
Oțel carbon scule OSC 8	Φ8×8	kg	180	6,36
Oțel carbon scule — OSC 8	10×10	kg	167	5,38
Oțel carbon scule — OSC 8	16×16	kg	214	5,47
Oțel carbon scule — OSC 8	20×20	kg	515	5,34
Oțel carbon scule — Poldi	25×25	kg	1156	5,00
Oțel carbon scule — OSC 8	30×30	kg	151	5,70
Oțel carbon scule — OSC 8	30×7	kg	105	4,95
Oțelul carbon scule — OSC 7	30×20	kg	28	4,50
Oțel carbon scule — OSC 8	40×16	kg	54	5,47
Oțel carbon scule — OSC 8	45×16	kg	95	5,47
Oțel carbon scule — OSC 8	50×8	kg	147	5,61
Oțel carbon scule — OSC 10	55×10	kg	105	5,76
Oțel car on scule — OSC 8	60×6	kg	40	5,62
Oțel carbon scule — OSC 8	60×10	kg	110	4,68

Denumirea produsului	Caracteristici	U.M	Cantitate	Preț unitar
Oțel rapid scule — W 3355	∅16	kg	70	193,21
Oțel rapid scule — W 3355	∅20	kg	170	194,25
Oțel rapid scule — W 3302	∅25	kg	90	163.01
Oțel rapid scule — W 3302	∅30	kg	170	163,12
Oțel rapid scule — KP 3	∅40	kg	60	193.42
Oțel OL 37 —1 N	Φ100+20	kg	1 208	3.41
Oțel 13 CN 30 pătrat	22×22	kg	2 089	9,91
Oțel OL 37 —3 K	60×60	kg	1 00	4,37
Oțel OL 37 pătrat	80×80	kg	261	4,52
Oțel OL 42 pătrat	90×90	kg	986	3.00
Oțel OL 34 —3 K pătrat	100×100	kg	1 300	3,38
Oțel OL 44 —2 N pătrat	140×140	kg	886	3,79
Oțel OL 37 —1 N	150×140	kg	917	2,92
Bară forjată — 40 MOCN 15	165×3 400	buc.	1	21 210.00
Tablă zincată	1.5×1 000×2 000	kg	1 273	6,63
Tablă neagră	0.8×1 250×2 000	kg	2 703	3,78
Tablă neagră	2,5×1 250×2 500	kg	5 220	3,20
Tablă — OSC-W 1760	1,5×650×1 600	kg	7 950	3,86
Țevi construcții — ST-35	∅5×1.2	m.l	15	45,96
Țevi construcții — ST-85	∅6×2	m.l	33	47.50
Țevi construcții — ST-35	∅15×3	m.l	158	13,52
Țevi construcții OLT-35	∅25×2	m.l	256	47.92
Țevi construcții OL 32	∅25×2,5	kg	67	6,40
Țevi construcții OLT 35	∅25×3	m.l	176	55,40
Țevi construcții OLT 35	∅34×2,5	m.l	9	38.40
Țevi construcții OLT 35	∅34×3	m.l	13	22,76
Țevi construcții OLT 35	∅34×4	m.l	17	19.46
Țevi construcții OLT 35	∅34×5	m.l	33	23,31
Țevi construcții OLT 35	∅34×6	kg	44	8,07
Țevi construcții OLT 35 —K II	∅38×2,5	m.l	846	17,20
Țevi construcții OLT 35 —K III	∅38×2,5	m.l	877	34,77
Țevi construcții OL 32	∅42×4	m.l	144	19,52
Țevi construcții OLT 35	∅42×8	kg	314	7,26
Țevi construcții OLT 35 —K II	∅42×2,5	m.l	95	28,01
Țevi construcții OLT 35	∅48×10	m.l	107	50.88
Țevi construcții ST-35	∅54×4	kg	532	7,37
Țevi construcții OLT 35	∅60×3	m.l	86	36,71
Țevi construcții OL 32	∅60×3,6	m.l.	83	23,55
Țevi construcții OLT 35	∅76×6	kg	851	5,44
Țevi construcții ST-35	∅88×3.2	kg	575	7,07
Țevi construcții OLT 45	∅121×18	kg	262	4,61
Țevi construcții OLT 35	∅325×10	kg	405	5,18
Bare trase inox — W 4301	∅5	kg	250	61,41
Bare trase inoc — W 2419	∅10.2	kg	99	22,53
Oțel inox — W 4541	∅4	kg	318	58,89
Oțel inox — W 4034	∅56	kg	5 067	15,40
Oțel inox — W 4034	∅65	kg	30	15,40
Oțel inox — W 4021	∅85	kg	1 707	33,00
Oțel inox — W 4571	∅140	kg	419	58, 82
Tablă inox — W 4541	3×800×2000	kg	130	30,52
STablă inox — W 4541	12×1 000×2 000	kg	390	40,67
Tablă inox — W 4541	25×2 000×3 000	kg	240	31,30
Tablă inox — W 4541	28×1 000×2 000	kg	438	30,68
Tablă inox — W 4541	30×2 000×3 000	kg	496	30,52
Tablă inox — W 4541	36×1 000×2 000	kg	121	30,66
Tablă inox — W 4541	45×1 000×2 000	kg	185	31,27
Țeavă inox — W 4306	∅18×2	m.l	12	239,35
Țeavă inox — V 2 A	∅57×3,5	m.l	8	446,69
Țeavă inox — W 4541	∅60×2,5	m.l	5	466,92
Țeavă inox — 4541	∅70×3	m.l	37	202,58
Țeavă inox — W 4541	∅88×9	ml.	7	1 165,84
Țeavă inox — W 4541	∅108×4	m.l	13	1 036,50
Țeavă inox — W 4541	∅108×4	m.l	46	1 375,15
Țeavă inox — V 2 A	∅89×5	m.l	8	1 006,67
Țeavă inox — V 2 A	∅89×5,5	m.l	6	963,20
Țeavă inox — W 4541	∅102×12	m.l	08	2 386,40
Șaevă inox — W 4541	∅159×6	m.l	7	99,69
Țeavă inox — W 4541	∅168×6,5	m.l	14	1 338,40
ELECTROZI — Wolfram pur	∅1,5	buc.	70	9,60
ELECTROZI — Wolfram	∅1,5	buc.	55	8,85
ELECTROZI — Wolfram	∅2	buc.	70	16,20
ELECTROZI — Wolfram pur	∅2	buc.	55	14,10
ELECTROZI — Wolfram	∅2,5	buc.	115	23,10
ELECTROZI — Wolfram pur	∅2,5	buc.	110	20,10
ELECTROZI — Wolfram	∅3	buc.	112	33,15
ELECTROZI — Wolfram pur	∅3	buc.	110	28,95
ELECTROZI — Wolfram	∅5	buc.	90	81,00
ELECTROZI — Wolfram pur	∅50	buc.	100	70,95
Bară silită	8×180×85	buc.	30	51,00
Bară silită	8×150×150	buc.	70	57,00
Bară silită	14×400×350	buc,	68	180,00
Bară silită	18×300×300	buc.	48	249,00
MATERIALE ELECTRICE				
Ampermetru M 59	1 000 A	buc.	2	490
Ampermetru IEQ	40 A	buc.	4	285
Ampermetru M 541	1 000 A	buc.	1	440
Ampermetru M 541	40 A	buc.	2	440
Ampermetru M 541	100 /5 A	buc.	1	750
Ampermetru IEQ	1 500/5 A	buc.	2	750
Ampermetru AE 4	100 A	buc.	1	95

Denumirea produsului	Caracteristici	U.M.	Cantitate	Preț unitar
Ampermetru IEQ 72	25 A	buc.	2	285
Ampermetru IEQ 72	30/5 A	buc.	3	750
Ampermetru E 6	9/40 A	buc.	2	275
Ampermetru IEQ	144/10 A	buc.	10	750
Ampermetru M 52	250 A	buc.	1	472
Ampermetru IEQ	144/200 A	buc.	12	750
Ampermetru	15 A	buc.	2	440
Ampermetru - 451	25 A	buc.	1	440
Ampermetru M 53	400 A	buc.	1	510
Ampermetru M 451	600 A	buc.	2	95
Ampermetru A 451	600 A	buc.	4	446
Ampermetru M 53	30/5 A	buc.	2	540
Ampermetru FQ	20/5 A	buc.	1	750
Ampermetru FQ	100 A	buc.	1	750
Ampermetru IEQ	60 A	buc.	1	285
Ampermetru E 54	200 A	buc.	1	545
Ampermetru E 54	505 A	buc.	10	450
Apărătoare lămpi cu braț	Ø100	buc.	186	2,6
Apărătoare cu lămpi braț	Ø200	buc.	20	4.37
Bec ceramic pt. siguranță	Ø5	buc.	140	13.00
Bec ceramic pt. siguranță	Ø[illegible]	buc.	141	13,00
Becuri - 6 V - 21 W -		buc.	19	1.85
Becuri - R 46/[illegible]		buc.	3	4.30
Becuri - 220 V/250 W	infraroșu	buc.	90	13.70
Bobina TAC	6 A - 40 V	buc.	30	22.75
Bobina TAC	6 A - 220 V	buc.	28	22.75
Bobina TAC	6 A - 380 V	buc.	91	19 40
Bobina TAC	10 A - 48 V	buc.	15	22,75
Bobină TCA	40 A/32 V	buc.	8	39.65
Bobină TCA	32 A 380 V	buc.	2	39.65
Bobină TCA	40 A/48 V	buc.	3	39.65
Bobină TCA	63 A/380 V	buc.	9	68.43
Bobină TCA	100 A/380 V	buc.	2	71,00
Bobină TCA	100 A/380 V	buc.	1	44.00
Bobină AC 3	10 A/24 V	buc.	6	86.00
Bobină CA 3	10 A/380 V	buc.	24	32,50
Bobină CA 3	25 A/24 V	buc.	5	19.00
Bobină CA 3	25 A/380 V	buc.	40	39.65
Bobină CA 3	40 A/380 V	buc.	2	22.75
Bobină CA 3	63 A/24 V	buc.	12	34.00
Bobină CA 3	63 A/380 V	buc.	7	68.43
Bobină TCA	63 A/380 V	buc.	18	69.00
Bobină TCA	200 A/220 V	buc.	6	114.00
Bobină TCA	100 A/24 V	buc.	1	34,00
Bobină TCA	100 A/24 V	buc.	2	86.00
Bobină DITA	63 A/380 V	buc.	27	40.50
Bobină DITA	100 A/380 F	buc.	2	70.00
BOBINA CITA	100 A/380 V	buc.	10	26.00
Bobină DITA	[illegible]0 V	buc.	5	39 65
Bobină TCA	42 V/25 A	buc.	5	44.75
Bobina Magnet	20 A/380 V	buc.	2	220.00
Borne Aparat		buc.	25	8.00
Buton PC		buc.	15	168.00
Balastru - BJA	65 W	buc.	14	71,00
Bimetal		buc.	17	27,00
Cot	Ø21	buc.	10	5.90
Cot PVC	Ø32	buc.	144	0.51
Cot	Ø16	buc.	3	0.25
Capac	J 5	buc.	10	31,50
Clemă	C 50	buc.	36	2.40
Clemă	C 6	buc.	36	1.50
Clemă	C 70	buc.	82	2.90
Clemă legătură	16 mm	buc.	26	33.95
Clemă	[illegible]20	buc.	74	16.00
Clemă	[illegible]50	buc.	12	14.40
Cleme	[illegible]40	buc.	2	63.90
Cleme	LL-10	buc.	109	6,25
Cleme	LL-16	buc.	116	3,50
Cleme	LL-25	buc.	31	3.15
Cleme	LL-35	buc.	78	33.00
Cleme	LL-120	buc.	19	20.20
Cleme	NL-25	buc.	2	49.50
Cleme	NL-35	buc.	56	4.40
Cleme	NL-35	buc.	28	5,60
Cleme derivație	50 mm	buc.	11	23,12
Cleme derivație	70 mm	buc.	16	18 95
Cleme derivație	95 mm	buc.	42	19.20
Cleme derivație	12 mm	buc.	35	16.00
Cleme racord	2,5 - 4	buc.	180	9,30
Cleme teșit	25	buc.	74	4,50
Cleme teșit	16	buc.	29	5,00
Cleme Cu 9[illegible]		buc.	78	27.80
Conductor bobinaj textil	Ø0.80	kg	12	99,00
Conductor bobinaj textil	1	kg	116	98.16
Conductor bobinaj textil	1,10	kg	4	97,20
Conductor bobinaj textil	2.0	kg	61	93.60
Conductor bobinaj textil	2.10	kg	61	92.80
Conductor	50	m.l	10	19.40
Conductor AFY	35	m.l	50	4.64
Conductor AFY	50	m.l	366	5.40
Conductor AFY	70	m.l	85	8.42
Conductor AFY	240	m.l	80	21,30
Conductor AFPY	[illegible]×4	m.l	130	1,52
Contact fix	tubular	buc.	10	13,65
Contact fix DITU	100 A	buc.	283	7.90
Contact fix DITA	1 000 A	buc.	49	14.00
Contact mobil DITU	100 A	buc.	24	17,50
Contact mobil DITA	1 000 A	buc.	56	22,00
Contactor	600 A	buc.	2	1 550.00
Contor CA	5 A	buc.	2	1 720.00
Contor CA	32 A	buc.	3	110.00
Comutator	600 A	buc.	2	1 550,00
Cutii terminale CV 2 [illegible]		buc.	1	90.00
Controler cu 5 came		buc.	1	1 070.00
Controler cu 7 came		buc.	4	1 008,00
Controler cu 11 came		buc.	3	1 250.00
Clapetă semnaliz. sens curent		buc.	8	35,00
Detector		buc.	44	90.00
Dispozitiv fixoma DCAI		buc.	10	1 630.00
Electrovalva	EVC-130	buc.	3	458,00
Element tracțiune	XkY	buc.	20	510.00
Planșă	SAJ	buc.	14	19,00
Furci cu fir		buc.	140	29,00
Întrerupător pachet	25 A	buc.	9	237,00
Inel porțelan	63 A	buc.	120	0,20
Inel porțelan	20 A	buc.	42	0,20
Inel porțelan	10 A	buc.	23	0,30
Inel calibrare	6 A	buc.	245	0,48
Inel calibrare	10 A	buc.	100	0,64

Denumirea produsului	Caracteristici	U.M.	Cantitate	Preț unitar
Izolator cu capac		buc.	3	32,77
Izolator fără capac		buc.	10	32,77
Izolator tracțiune	porțelan	buc.	3235	2.39
Kilowatmetru	380 V	buc.	4	295,00
Kilowatmetru	D 1-400/380 V	buc.	5	140,00
Kilowatmetru	D 3-400/380 V	buc.	3	353,00
Kiloampermetru	B 8-0 - 1,5	buc.	2	353.00
Lampă de exterior	D 2 - E	buc.	3	1 630,00
Lampă LFY	400 A	buc.	179	93,00
Manometre cu contact	-25	buc.	16	437.00
Manometre de contact	0-4	buc.	5	437,00
Manometre de contact	0-25	buc.	25	424.00
Manometre de contact	0-6	buc.	12	437.00
Manometre diferențiar	1 600 × 10	buc.	2	5 650.00
Manometre diferențiar	Ø160	buc.	2	95.00
Megawatmetru	0-2	buc.	1	295.00
Microîntrerupător	6 136	buc.	30	100,00
Miliampermetru	400 A	buc.	2	295,00
Miliampermetru	100 A	buc.	1	130,00
Motor electric	0,15 KW - 2 890 R/m	buc.	1	408.00
Motor electric	0,37 KW - 670 R/m	buc.	1	700
Motor electric	0,75 KW - 1500 R/m	buc.	1	490
Motor electric	0.75 - 1.3 KW - - 750 - 1500 R/m	buc.	2	1 580
Motor electric	0,80 KW - 3000 R/m	buc.	1	5 670
Motor electric	3 KW - 750 R/m	buc.	2	2 890
Motor electric	5,5 KW - 1000 R/m	buc.	9	2 360
Motor electric	5,5 KW - 3000 R/m	buc.	1	2 460
Motor electric	7,5 KW - 3000 R/m	buc.	1	2 720
Motor electric	11 KW - 1500 R/m	buc.	1	4 040
Motor electric	11 KW - 1500 R/m	buc.	1	3 910
Motor electric	15 KW - 3000 R/m	buc.	2	4 820
Pompă centrifugală	10 000 l/h	buc.	1	6 300
Patron AEG	80 A	buc.	47	72,85
Patron AEG	100 A	buc.	34	50,00
Patron AEG	250 A	buc.	3	99,00
Patron AEG	315 A	buc.	8	99,00
Papuci cablu	10 × 9.5	buc.	1 295	2.15
Papuci cablu	12 × 13,5	buc.	19 371	5,06
Papuci cablu	22 × 2.3	buc.	900	25,00
Papuci cablu	270	buc.	17	11,76
Plăci contor		buc.	4	433,00
Plăci contor	1	buc.	2	33.00
Plăci marmoră	200 × 200 × 35	buc.	6	23,40
Releu de semnalizare	RDS-2	buc.	12	255,00
Releu PTP-1	OP-25	buc.	2	360.00
Releu PTP-1	O-100	buc.	3	360.00
Releu Fotoelectric	PT-1	buc.	5	1 420.00
Releu maxim de curent	RC 1 - RS-73	buc.	2	475.00
Releu maxim de curent	RS-7947	buc.	2	90,00
Releu semnalizare	220 V	buc.	1	263
Releu semnalizare	RS-7947	buc.	1	140
Sonerie Polarizantă	220 V	buc.	3	452
Ștuț de legătură	cu Hollender	buc.	300	103
Soclu siguranță AEG	400 A	buc.	6	82
Soclu siguranță	AEG - 600 A	buc.	20	115
Separator	350 A	buc.	10	1 500
Șunt	40 A	buc.	5	40
Șunt	60 A	buc.	8	37
Șunt	100 A	buc.	11	40
Șunt	500 A	buc.	1	375
Șunt	1 000 A	buc.	1	247
Șunt	150 A	buc.	1	90
Termometru cu contact	0-50	buc.	8	373
Termometru cu contact	0-4000	buc.	9	1 060
Termocuplă Fe - Co	1 300 °C	buc.	8	252
Termocuplă Fe - Co	550 °C L 250	buc.	10	146
Termocuplă Fe - Co	550 °C L 1500	buc.	5	363
Termocuplă Cr - Al	1 100 °C	buc.	18	225
Tub copex	Ø29	m.l.	50	22,95
Tub copex	Ø16	buc.	65	13.50
Transformator curent	CIT-10	buc.	1	700
Transformator înaltă frecv.	10 KV	buc.	1	30
Transformator înaltă frecv.	CIT-100/5	buc.	3	250
Termostat TIP-IT 2	60 - 100 °C	buc.	2	505
Tub inoxibil	Ø9	m.l.	300	4,20
Tub inoxibil	Ø11	m.l.	177	1,45
Tub pantzer	Ø24	m.l.	9	4,35
Tub pantzer	Ø25	m.l.	33	5,81
Ventil electromagnetic		buc.	3	695
Vibrator pneumatic	V P-1	buc.	10	325
Voltmetru	100 V	buc.	3	615
Voltmetru	400 V	buc.	1	355
Voltmetru	60 V	buc.	4	360
Voltmetru	15 V	buc.	1	590
Voltmetru	400 V	buc.	5	750
Voltmetru	250 V	buc.	2	750
Voltmetru	C4 V	buc.	2	10 100
Electromagnet	220 V	buc.	5	904
Servomotor		buc.	2	1 365
Ventil Regla	AZR Ø122	buc.	12	60
Multiplu stecher	A 20	buc.	2	42
Multiplu stecher	A 10	buc.	2	55
Contactor	TCA - 200 A/220 V	buc.	1	1 650
Contactor	TCA - 125 A/380 V	buc.	1	845,00
Bloc Releu	32 - 0,55	buc.	3	136
Contact fix	AC 3 - 10 A	buc.	270	8,50
Contact fix	AC 3 - 25 A	buc.	148	9,90
Carcasă supapă		buc.	10	664
Cilindru	rep. 739210	buc.	6	1 435
Rotor	rep 1343	buc.	40	54
Rotor	rep 20683	buc.	5	537
Rotor	rep. 1153	buc.	5	450
Rotor	rep 16983	buc.	5	468

Important

Unitățile economice din țară ca și alte organizații socialiste din țară sînt invitate să consulte lista parțială a materialelor și pieselor de schimb disponibile care urmează să fie valorificate de către deținător potrivit prevederilor Legii 11/1980.

Relații tehnice și comerciale suplimentare se pot obține de la Întreprinderea chimcă „PRODCOMPLEX", strada Gh. Doja 117 Tg. Mureș, telefon 3 01 07 sau telex 035242.

Unitatea asigură o bună colaborare comercială.

Emil GEORGESCU și Vasile BAȘA

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN

ÎN FRUNTEA LUPTEI MASELOR POPULARE DIN BANAT PENTRU APĂRAREA INDEPENDENȚEI ȘI INTEGRITĂȚII TERITORIALE A STATULUI ROMÂN (1938–1940)

În Banat, Partidul Comunist Român a găsit un real sprijin în Comitetul Regional Banat și în cele 5 comitete județene ale P.C.R. Prin ele Partidul Comunist Român făcea cunoscut maselor muncitoare de la orașe și sate pericolul pe care agresiunea Italiei fasciste și a Germaniei hitleriste îl reprezenta pentru pacea și independența statelor și popoarelor din Europa și de pe alte continente, pentru integritatea și independența României. La indicațiile Partidului Comunist Român, Comitetul Regional Banat prin comitetele județene a cerut comuniștilor din Banat să organizeze **„Comitete de acțiune"** din care să facă parte atît comuniști cît și social-democrați indiferent de apartenența lor sindicală și națională. În urma acestor indicații, în Banat au luat ființă un număr însemnat de **„Comitete de acțiune"**. Acestea, împreună cu celulele comuniste și uteciste au reușit să atragă în frontul luptei maselor populare pentru apărarea integrității și independenței României un număr mare de oameni ai muncii, români, germani, maghiari, sîrbi și de alte naționalități.

Ocuparea Austriei, în martie 1938 de către Germania hitleristă și semnarea pactului de la München, 29 septembrie 1938 prin care Cehoslovacia era obligată să cedeze Germaniei regiunea Sudetă, a îngrijorat foarte mult opinia publică din țara noastră deoarece era pe deplin conștientă că după ocuparea Austriei urma Cehoslovacia iar după ea România. La indicațiile Partidului Comunist Român și în scopul conștientizării maselor muncitoare despre pericolul ce plana asupra țării noastre, Comitetul Regional Banat al P.C.R. a difuzat un manifest prin care lămurea masele muncitoare că **„atunci cînd noi apărăm independența și libertatea Cehoslovaciei ne apărăm pe noi înșine, apărăm pacea Europei împotriva dușmanului comun, fascismul hitlerist"**. Datorită propagandei făcută de comuniști, de social-democrați, de membrii „Madoszu"-lui și a altor organizații de masă, în Banat s-a creat o puternică opinie de masă, favorabilă luptei pentru apărarea țării vecine de pericolul agresiunii Germaniei hitleriste.

Desființarea, în noiembrie 1938, a Confederației Generale a Muncii și înființarea Breslelor a determinat Partidul Comunist Român să tragă concluzia, de altfel justă, că noua formă de organizare profesională a clasei muncitoare impusă de dictatura regală, trebuia să-și desfășoare activitatea sub îndrumarea comuniștilor. În acest scop Partidul Comunist Român a cerut membrilor săi să intre în conducerea Breslelor pentru a le folosi în lupta clasei muncitoare pentru apărarea libertăților democratice, a independenței și integrității statului român, împotriva pericolului legionaro-fascist.

Înțelegînd pe deplin importanța acestei sarcini, comuniștii din Banat au reușit să fie aleși în conducerea Breslelor. Succesul comuniștilor a alertat organele de represiune ale regimului carlist. Într-un raport înaintat Ministerului de Interne, Siguranța din Reșița raporta că **„alegînd conducerea Breslelor, muncitorii metalurgiști și electricieni din Ținutul Timiș, secția Reșița, au ales în cea mai mare parte, în conducerea Breslelor, elemente comuniste din rîndurile muncitorilor români, germani, maghiari, sîrbi și de alte naționalități"**. Dovada cea mai elocventă a succesului înregistrat de comuniștii bănățeni în alegerea lor în conducerea Breslelor, o constituie numărul mare. De exemplu, la începutul anului 1940 din cei 241 de membri aflați în conducerea Breslelor din Banat, **82 erau comuniști, 12 erau social-democrați și 5 erau simpatizanți ai Partidului Comunist Român.** Numai la Reșița, numărul comuniștilor aleși în conducerea Breslelor era de **40% din totalul membrilor noului comitet. Comuniștii aleși se bucurau de multă stimă și încredere din partea muncitorilor.**

Și în conducerea Breslelor din municipiul Timișoara se făcea simțită prezența comuniștilor aleși. Din materialele de arhivă studiate, se desprinde în mod clar că **„în rîndurile muncitorilor persistă ideia de solidaritate și organizare muncitorească, ideie care s-a înrădăcinat și mai puternic, după ce în comitetele de conducere a Breslelor au fost aleși oameni de încredere, comuniști și social-democrați"**.

Cînd la 15 martie 1939 armatele hitleriste au invadat Cehoslovacia, ajungînd la granițele țării noastre, cînd revizionismul horthyst devenise tot mai amenințător pentru integritatea teritoriului patriei noastre, Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, din iulie 1939, luînd în discuție agresiunea Germaniei hitleriste și pericolul revizionismului horthyst a hotărît ca în primele poziții de luptă pentru apărarea gliei strămoșești să se afle comuniștii, întreaga clasă muncitoare, toți cei ce-și iubeau țara și glia și urau fascismul.

În Banat, apelul C.C. al Partidului Comunist Român a găsit un puternic ecou. Întrucît în condițiile de atunci factorul de bază în apărarea granițelor țării noastre era armata, Partidul Comunist Român a îndicat Comitetului Regional Banat să intensifice munca de propagandă în rîndurile armatei prin crearea de noi celule comuniste prin răspîndirea de manifeste și discuții de la om la om. Partidul atrăgea atenția de a se lucra într-o perfectă conspirativitate pentru a se evita căderile. Totodată Partidul Comunist Român recomanda Comitetului Regional Banat să intensifice munca pentru întărirea unității de luptă a muncitorilor germani, maghiari, sîrbi și de alte naționalități cu lupta poporului român pentru apărarea granițelor și a gliei strămoșești.

Asasinarea, la 21 septembrie 1939, a primului ministru, Armand Călinescu, de către legionari, a constituit pentru oamenii muncii din Banat un nou prilej de a-și manifesta ura și dezaprobarea față de acest act criminal, față de autorii lui, față de Germania hitleristă, și Italia fascistă care sprijineau asemenea crime. În tot Banatul au avut loc adunări protestatare. De exemplu, în 6 octombrie 1939 la Reșița a avut loc o mare manifestație protestatară. Ea a fost organizată de organizația locală a Breslelor muncitorilor metalurgiști. Luînd cuvîntul, președintele Breslelor metalurgiștilor din România a condamnat odiosul asasinat săvîrșit de legionari și a cerut muncitorilor să fie mai uniți în lupta împotriva pericolului legionar și fascist.

Intensificarea propagandei revizioniste de către guvernul horthyst și atăcarea Poloniei de către Germania hitleristă, erau dovezi clare că Hitler, mai devreme sau mai tîrziu, va atenta la integritatea teritorială a țării noastre. De aceea, îngrijorarea maselor populare din Banat, ca și din restul țării, devenea din ce în ce mai apăsătoare. Ea punea stăpînire pe toți cei ce-și iubeau patria, glia și pe semenii săi. Documentele vremii consemnează că, **în problema națională, populația din Banat se dovedește pe cît de hotărîtă pe atît de înflăcărată în apărarea granițelor și gliei strămoșești, că nici o propagandă contrară intereselor naționale nu se prinde de ea, că țăranul român se simte tot mai legat de glia și țara lui.** Pe aceeași poziție de condamnare a revizionismului horthyst s-au situat și oamenii muncii din rîndurile naționalității germane. De exemplu, la o adunare a populației germane din comuna Lenauheim, ținută la 18 august 1940, vorbitorii au declarat că **„populația germană din Banat nici nu vrea să audă de cedarea vreunei părți din Transilvania Ungariei horthyste"**.

Nemulțumite de hotărîrea arbitrară de la Viena, din 30 august 1940, prin care Germania hitleristă și Italia fascistă obligă guvernul român să cedeze Ungariei horthyste partea de nord a Transilvaniei, masele muncitoare din Timișoara, în frunte cu comuniștii, au ieșit în ziua de 3 septembrie 1940 în stradă cerînd anularea odiosului dictat, exprimîndu-și hotărîrea de a apăra granițele țării cu arma în mînă.

Acum, cînd aniversăm 60 de ani de la făurirea Partidului Comunis Român, avem înalta îndatorire ca strînși uniți în jurul partidului să nu mai permitem repetarea unor asemenea tragedii ce au traumatizat sufletul popoarelor, să militățm cu mai multă hotărîre pentru pace, libertate, independență și progres.

Gh. OANCEA

GH. SPIRIDON : „Tapiserie"

Sărbătoare

Sărbătorim, de fapt, acele idealuri
ce-și caută întrupare, din sferele eterne
și nasc pe fluviul vremii zguduitoare
valuri
și mută-ncet destinul istoriei moderne.
Sărbătorim, de fapt, un legic imn, o
soartă
a ființei muncitoare – și căreia mă
-nchin –
care-și strămută viața în steag, și
steagu-l poartă
spre-o ființă viitoare și-un mai uman
destin.
Sărbătorim, acum, în limpedele mai
lumina vieții noastre spre care-n veci
vom tinde ;
ne-nfășură un murmur slăvind
străvechiul plai,
și steagul izbucnește din noi. Și ne
cuprinde.

Vasile VERSAVIA

1921 - P. C. R. - 1981

O admirabilă pagină de solidaritate militantă

Crearea Partidului Comunist Român a marcat o treaptă superioară în dezvoltarea mișcării muncitorești din țara noastră, constituirea forței politice revoluționare chemate să conducă lupta maselor populare împotriva exploatării capitaliste pentru apărarea intereselor fundamentale ale celor ce muncesc. Continuînd lupta de veacuri pentru eliberarea socială, cele mai bune tradiții ale mișcării muncitorești și socialiste din România, partidul comunist a constituit, în noile condiții istorice, exponentul fidel al năzuințelor și intereselor întregului popor.

Încă din primii ani ai existenței sale, partidul comunist a avut de înfruntat nenumărate dificultăți din partea autorităților burghezo-moșierești. Organele represive ale cercurilor conducătoare au revărsat asupra sa, încă de la întemeiere, un val de prigoană, care a culminat cu amplul proces politic din Dealul Spirii. Desfășurat la tribunalul militar al Corpului II Armată, între 23 ianuarie și sfîrșitul lunii mai 1922, procesul constituie o încercare a burgheziei de a distruge organizațiile politice-revoluționare ale clasei muncitoare, de a zădărnici lupta maselor muncitorești. Cu toată teroarea și presiunea morală exercitată de autorități asupra celor arestați, comuniștii au transformat sala de judecată în tribună de luptă politică, de afirmare plenară a justeței cauzei pentru care militau.

Timp de peste patru luni, cît a durat procesul, s-a realizat o admirabilă pagină de solidaritate umană și revoluționară. Lupta comuniștilor aflați în temniță a fost sprijinită de întreaga clasă muncitoare, de intelectualitatea progresistă, de o parte însemnată a presei românești. Masele muncitoare din Banat și-au manifestat în repetate rînduri solidaritatea deplină cu lupta și cauza comuniștilor arestați, și-au ridicat glasul cu hotărîre pentru eliberarea acestora și încetarea înscenării judiciare. La 1 iunie 1922, muncitorimea bănățeană a organizat în Timișoara o impresionantă adunare populară. Cei peste opt mii de participanți, alăturîndu-se oamenilor muncii din întreaga țară, au exprimat hotărîrea muncitorimii bănățene de a solicita guvernului liberal eliberarea imediată a muncitorilor arestați. Miile de participanți la adunarea populară au adoptat o rezoluție pe care, sintetizată în textul unei telegrame, au trimis-o Ministerului de Interne. Redăm textul acestei telegrame, ce exprimă conduita demnă, patriotică și revoluționară, a muncitorimii bănățene :

Ministerul de Interne Buc(uresti)
Registratura Generală
2 iunie 1922
Timișoara

Cu ziua de azi 1 s-a ținut în Timișoara adunarea pop(u)lară în prezența de 8.000 muncitori. Trimisă pe seama domnului ministru ca cei osi(n)diți (în) mișcările muncitorilor și care se află deținuți și stînd sub acuză cît de curînd o le acorda amnestia.

Muncitorii din Timișoara
(Cf. Direcția Generală a Arh. Stat București, fond **Ministerul de Interne**, dosar 174/1922, f. 4).

Presa muncitorească și socialistă, ziarele de orientare democratică, chiar și o serie de gazete burgheze au publicat numeroase relatări despre dezbaterile procesului și înalta ținută morală și revoluționară a comuniștilor arestați la Congresul din mai 1921 și implicați în înscenarea judiciară din Dealul Spirii. Presa muncitorească (Ziarele „Socialismul" ; „Tribuna socialistă" ș.a.) a desfășurat o susținută campanie pentru apărarea și sprijinirea celor arestați. Gazeta muncitorească timișoreană „Arbeiter Zeitung" a inserat în paginile sale relatări despre comportarea demnă a celor arestați, solidaritatea muncitorilor și intelectualilor progresiști cu lupta comuniștilor români.

Ziare cu orientare democrat-burgheză din Banat au publicat, de asemenea, informații despre desfășurarea dezbaterilor procesului și solidaritatea maselor populare cu muncitorii întemnițați. Gazeta „Banatul românesc" de pildă, relatează despre depozițiile, favorabile comuniștilor, făcute de Constantin Stere și alte proeminente personalități ale vieții politice românești. Ziarul „Voința Banatului" a publicat, în mai multe numere, sub titlul „procesul comuniștilor", relatări obiective despre atmosfera în care se desfășura procesul și ecoul puternic ce l-a declanșat în opinia publică.

Reflectînd starea de spirit a populației bănățene, simpatia declarată față de muncitorii întemnițați, ziarul „Voința Banatului" exprimă deplina satisfacție pentru amnestierea comuniștilor arestați, amnestiere făcută sub presiunea exercitată de pături largi populare împotriva cercurilor guvernante liberale. În editorialul din 12 iunie 1922, redacția ziarului bănățean sublinia : „Vor fi amnestiați și sutele de robi ținuți în lanțuri un an și mai bine pentru singura lor vină că au vrut o lume mai bună decît aceia în care trăim : **comuniștii.** Într-un an de tortură au ispășit păcatele cari nu le-au făcut... Două sute din ei s-au întors la familiile lor !"

Solidaritatea muncitorimii bănățene cu comuniștii implicați în procesul din Dealul Spirii, ecoul larg în opinia publică din acest colț de țară a conduitei demne, revoluționare ce au dovedit-o comuniștii arestați reprezintă o luminoasă pagină de prețuire a luptei partidului comunist, un act de încredere în justețea cauzei pe care o apăra.

Ioan MUNTEANU

sublinieri

Lirism și angajare politică

Angajarea liricii de astăzi se înscrie unor tradiții re-evaluind o adevărată retorică : emblematizarea imaginii patriei, alegorizarea unor momente de exemplară istorie, revitalizarea procedeelor specifice odei, elegiei, imnului, simbolizarea în legătură arhetipuri ca eroul exemplar sau gestul eroic.

Dar dacă cel mai adesea, pină la Nicolae Labiș, poezia militantă subsuma tratării temelor politice conștiința identității dintre expresie și mesajul ei, generațiile tinere relevă și o ințelegere adincită a acestor relații. Așa că, pe măsură ce conștiința estetică devine un însoțitor perpetuu al poetului, militantismul ca teritoriu tematic și de atitudine el îl alătură și pe cel organic, al patriotismului implicit, care dublează o înaltă conștiință a cultului cuvintului. Acestor laturi distincte de prezență a partinității în literatura noastră lirică le sint corespondente afirmarea idealurilor sacre ale cetății, libertatea, pacea, fericirea, proiecția simțirii eului poetului cetății pe dimensiunea unui timp ziditor. identificarea eroului cu apărătorul moralei și a idealurilor umanității. Partinitatea manifestă (cum de altfel se subințelege din semantica sintagmei : parodei, elegiei, imnului.

Prin urmare militantismul se manifestă astăzi, în linia unor tradiții deja îndătinate cărora li se adaogă plusul valoric datorat conștiinței estetice. Re-evaluarea reprezentărilor metaforice dezvoltate din organizarea mito-poetică a lumii, reabilitarea situării adulatorii în ipostaze noi ale imnicului, reflectă acuta conștiință estetică însoțitoare poeziei militante de astăzi. Nichita Stănescu bunăoară asociază lirismului expresia „ermetică" a definirii Patriei : Această ramură a poeziei / a cărei umbră peste cer / alaltăieri lent se înscrie / iară vederii noastre, ieri / Să fluture peste sfioase / întindere de ploi natal / mișcind privirea și răcoarea / tristeții spusă virginal / Această ramură a poeziei / a cărei umbră pe pămînt / și duh de om și de zăpadă / lent clătinind-o îi sint.

Ioan Alexandru rămine numele de referință în seria poeților pentru care imaginea idilică ori cea proiectată pe dimensiunea unor reprezentări mitice este dominată de fiorul respirației lirice largi. Poemele de expresie a organicei contopiri omcosmos, poet-patrie, revin intr-o semnificativă înseriere, ca de exemplu la Ion Horea : țara sfirsește-n mine ca la un țărm de mare / tăiat in colbuirea zăpezii cind sosești / pe drumuri ocolite de ierburile rare / spre-o lume levantină cu muzici și calești / ori din umbriri de sălcii cum ies din aiurare / cirezile minate de slugi împărătești / ori furcile-nălțate și-aromele din cești / la marginile strinse-n butoaie și grinare / țara sfirșește-n mine ca la un țărm de mare / de-aici pămîntul trece in oglindiri cerești.

O ipostază a militantismului fiind (cum s-a văzut) identificarea destinului individual cu al colectivității, imaginea spiritualizată a unei patrii a duratei se face dindu-se numire sentimentelor ca intr-o viziune folclorică. Ioan Alexandru numeste mioritic moartea : Vine vremea . . . / Cind piinea n-are gust neimpărțită / Și vinul neinchinat este amar / Și ieși pe la răscruci de uliți / Să te străvezi pe-o lacrimă măcar.

Sentimentul apartenenței la șirul generațiilor este asociat cu cel al perceperii individuale a relației om-copilărie, ca în lirica Constanței Buzea : Singur copilul rămine sabia pură / Și scutul / Fie că-i sintem părinți / Fie născutul / Cintec ca flăcări in rug / Copilăria rămine / Virstele ei albesc / Singur copilul rămine ca pasărea / Care infruntă trecutul.

Eroul, văzut în oricare participant la făurirea istoriei, reflectă reevaluarea titaniei intr-un fel de retitanizare a imaginii simbolizind actul facerii de bine : Suflătorul de sticlă, spune Gheorghe Tomozei, / Suflă ca-ntr-o zăpadă fără noimă / și scoate din bojoci candelabre cu capete / de balaur și lacrimi lungi din care / beau unii și rachiuri / Scoate și argintul vălurit al oglinzii / cu care se-mpreună eternsolitarii, / armate desfrunzite, de cioburi perfecte, / flacoane gracile pentru noptierele bolnavilor. / Amorfe, scilniți, inutile șipuri (Ion Gheorghe).

Dacă generațiile anilor 1950–1960 au ratat, cum observa Eugen Simion, șansa poeziei politice, se produce in deceniul nostru un act de recuperare. Poezia cetății devine poezia conștiinței civice. Poetul – cintărețul iluminat lăuntric – produce bucuria cintecului. De aceea, imnul său uneori structurează liric limita conștiinței etice : Și asta-i dragoste să ai în față / Tot răul mai ales ce l-ai făcut / Din nepăsare și din neștiință / Și din orgoliu van nepriceput / Aceasta-i dragostea să nu ai pace / Pină te ntorci la bine și frumos / Să-nalți mereu de la-n durare-ncoace / Sălaș de lacrimi cerului pios (Ioan Alexandru).

În mod firesc lirica de astăzi menține și procedeul identificării omului cu eroul exemplar. Bunăoară la Virgil Teodorescu : Va fi mereu pe punte mereu inaripat, / Și n-o să poată nimeni să-i reteze zborul, / Cu pajera asemeni și cocorul : / Zbor suitor, inalt insingurat / Fiinta sa e gind și gindul fapte, / Înconjurată de-al vegherii cearcăn, / Privirea-i de lumină se incarcă-n /Prenumele adincului de noapte.

Eroicul insoțitor odelor se contaminează cu o anume situare in elegiac – zonă a percepției tragicului : Eu primii cu multă bucurie venirea / La putere a bărbaților tineri, / Și-acum văd cu tristețe cum incăruntesc / Și ei, după obiceiul pămîntului – / Căci de tineri albeau voievozii, / Și tot de tineri incăruntesc bărbații / Politici ai acestei țări. (Ion Gheorghe).

Poezia generațiilor ultime își relevă angajarea asociată unui acut respect al ideii că poezia este teritoriul cuvintului. Purtătorul vocii istoriei – poetul – se afirmă in reprezentări ce-i dovedesc conștiința de stăpinitor al cuvintelor : Otrăviți-vă-n logos săgețile voastre / Făurite muțește, să nu supărați, / Pizmuitorii, / V-o spun din datoria mea de bărbat, / Răspunzător de soarta patriei / În aceeași măsură cu generalii /Și diriguitorii. / Pinzelor de trei culori le stă mai bine / Legate la piept sau la braț / Cu demnitate de obirșie – / Decit să lege gura poeților, / Căci nu tăcerea apără popoarele / De mașinile sălbatice. (Ion Gheorghe).

Conștiința prezenței în timpul zidirilor însoțește lirismul meditației, poezia cunoașterii : Știu bine cine ești și cine nu ești, / spuse ea legănindu-mă / Toate au timpul lor, / și pentru tot lucrul sub cer este timp : / timp pentru departe și timp pentru aproape, / timp de sunet și timp de lipsă a sunetului, / timp pentru niciodată și timp pentru oricare timp / Cine se grăbește ? Timpul trebuie măcinat. / Zeul pașilor recheamă trecutul. (Cezar Baltag).

Planurile de referință ale reprezentărilor poetice pot fi, cum se întimplă cind purtătorii unui univers poetic au disponibilitatea teoretizării, un sistem explicativ de ordin filozofic, de ordinul poeticii sau de ordinul expunerii ideologiei pentru care cetățeanul. identificat cu ființa poetului optează.

Stela MIREL

CARMEN FRANCESCA BANCIU

La marginea tîrgului era un cîmp...

Pe cimp era frig. Bătea vint uscat de iarnă tirzie. Dezertorii mergeau cu capetele plecate. Un-doi .Un-doi. Un-doi. Sting-drept. Sting-drept. Picioarele goale le alunecau in bocancii prea mari legați cu sirmă. Îi impiedicau la mers. Din cind in cind, dezertorii se afundau in noroiul încă umed. Mai scuipa cite unul, cu ură. Mai ridica altul pumnul. Deznădejde. Vintul le biciuia fețele. Iar ei mergeau incet. Măsurind fiecare pas. Scormonind cu privirea globul. Pentru a uita de sine. Erau de toate felurile. Bătrini, Tineri. Români, unguri, naiba mai știe, evrei. Nemții, in cizme, bocăneau. Răcneau pe limba lor. Cine dracu' să priceapă. Veneau de o parte și de alta ca o molimă. Ciupercă verzuie. Împinzindu-i. Dezertorii erau de toate felurile. Prieteni. Dușmani. Frați. Băieții lu'Lae, brutarul, se țineau de mină. Ați dezertat. Căcăcioșilor. Urla șeful de post. Și le mai arse un baston. Asta de la Führer. Nemernicilor. Și-n mormint să țineți minte. De la Führerul care vă iubește. Și care vă vrea binele.

Băieții lui Lae se țineau de mină. Cel mic era doar un copil. Convoiul mergea in tăcere. Măsurind fiecare pas. Un-doi. Un-doi. Sting-drept. Stingu. Nemții mărșăluiau de o parte și de alta. Halt. Vintul descheia paltoanele, descoperind Teama. Și trupurile lor goale. Halt. Dintre nasturi, descheiată. neliniștea. Zvicnește ca o pasăre neagră. Se încarcă armele. Vintul bătea uscat. Cerul deasupra se acoperea de zgomote. De voci. Voci dragi. Băiatul mare al lui Lae suduie. Și deasupra pe cer vede fustița fetiței și minușile roșii de lină. Și palmele noduroase ale nevestei. Dănțuind. Într-una. Dănțuind.

Capetele plecate urmăreau pe sub gene mișcările sacadate. Vintul mișca mantalele. Ei frămintau pămintul cu picioarele. Halt ! Grijania mamii voastre. Frămintau însă noroiul cu picioarele goale. Încătușate in bocancii legați cu sirmă. Un nor gros se lăsa peste lume. Ciuperca verde se stringea tot mai aproape. Se-ncolăcea. Se-ncolonă de-o parte și de alta. Ei aveau ochii împăienjeniți. Nu vedeau pină in ochii soldaților. Nimeni nu vedea pină in ochii soldaților. Aveau și nemții ochi. Nu-i așa. Zicea in gind băiatul mai mic al lui Lae.

Un zgomot se ridică din ciuperca verde. Un zumzet amestecat, ca la sfirșitul lumii. Sau la nașterea limbilor. Un zgomot se cobori peste capetele plecate. Își frămintau moartea pe loc. Pluton. La comandă fii gata. Feuer. Feuer. Foc. Țevile puștilor căscau ochii lor rotunzi. Otrăviți. Scuipau fulgere rotindu-se-n drum drept. Drept. Drept in carnea lor. Feuer. Suspinul de ușurare țișni prelung din coșul piepturilor. Încet se-ndoiră genunchii. Și primul. Și-al doilea. Și-al . . . Și băieții lui Lae. Și băieții lui Lae. De mină. Cu pumnii strinși. În bocancii legați cu sirmă. Uzi de singe. Vintul flutura paltoanele din care se descheiase viața. Și primul. Și al doilea. Și al . . . Și băieții lui Lae. Ciuperca verde se-ncolonă in mers. Cadențat. Links-Rechts. Stingu. Stingu. Drept. Stingu . . .

*

Lae, brutarul, trece podul dinspre tirg spre tirg. Și frămintă cușma in miini. Riul abia s-a dezghețat. N-a mai fost iarnă ca asta de cind era ucenic. Gerul ii ardea urechile cam mari. Scutura brumă pe mustăți. Blăstămații. Scuipă printre dinți. Blăstămații. Și dă cu pumnul în gheretа paznicului de la capul podului. Blăstămații. Iar pe pod încep să vină mașini nemțești. Tancuri. Huruie. Zgirie auzul. Blăstămații. Pe riu in jos alunecă brodul încărcat de cătane și compa cu vite și căruțe. Pe pod trec mașini nemțești. Și tancuri. Care zguduie Pămintul. Blăstămații. Mașini cenușii. Tancuri cenușii. Ca un hohot știrb al morții. E loc pentru toate pe lume. Zice Lae pecarul. Se oprește pentru o clipă și scuipă. Intrarea in tirg era oprită. Convoiul se opri brusc din huruit. Verboten. Lae mai scuipă o dată. Soldatul blond coboară dintr-un camion. Scuipă și el. Care va să zică. Și el. Iar Lae așteaptă să vadă dacă și el calcă scuipatul cu piciorul. Băieții lui Lae s-au dus la oaste. Și buni duși au fost. Neamțul prezintă Ausweissul. Vorbește ceva cu paznicul și se întoarce la camion. Își dă casca jos și se scarpină. Lae il privește cu nedumerire. Neamțul se uită și el la Lae. Apoi la riu. Așa iarnă n-a mai fost de cind . . .

Ce-o fi făcind la el acasă, bate-l-ar crucea. Mormăie Lae puțin induioșat. Apoi își ia seama. Băieții lui au plecat cu toții. La Război. Și duși au fost. Intrarea în tirg era blocată. Mașini nemțești. Căruțe. Tancuri. Toate oprite. Soldatul blond scoate o conservă și o bucată de pine. Lae era brutar. Pine așa albă n-a mai văzut de dinainte de război. La brutărie lumea se-nghesuia. Mai degeaba. La pine de tărițe șimălai. Pe cartelă. Neamțul cel blond mestecă în liniște și gindește. Poate i-o fi frică. Și Lae scoate un chiștoc din buzunar. Iufăie. Proptit de balustrada podului. Și din cind in cind scuipă. Tutunul care-i pișcă limba. Nu prea știe încotro s-o ia. Băieții au plecat la război. Așa că el o luă spre tirgul vechi. Pe strada Principală. Se opri o clipă în fața casei lui Bocu. Se spunea că doamna Antonescu era acolo. Și ce dacă. Ea nu putea face nimic pentru băieții lui. Nu prea știa încotro s-o ia. Mergea pur și simplu. Tirindu-și încălțările de gumă prin glod. La marginea tirgului era un cimp. Era un cimp. Un cimp pentru crescut griul. La marginea tirgului era un cimp. Feuer. Halt. Feuer.

În pragul atelierului, cu miinile in buzunar, Pardanski, cirpaciul. Cu privirea in gol. Pardanski a avut doi băieți. Numai doi. A avut. Lae trecu prin dreptul atelierului de pantofi. Și se opri. Pardanski il privea. Și atit. Nici atit. Iar Lae nu putea să-și lase ochii in jos. Oricit ar fi vrut. Era ceva in ochii lui Pardanski. Ceva care curgea și pe fața lui. Și se mai priviră puțin. Pentru că Pardanski a avut doi băieți. links. Rechts. Stingu. Halt. Foc. Feuer . . .

*

La marginea tirgului era un cimp. Halt ! În soaptea aceea se strinseră să comemoreze. Zece de-ai lor pentru unul de-ai noștri. Așa hotăriseră ei. Și Lae era printre ei Și Pardanski. La marginea tirgului in cimp. Halt ! Și nici n-ar fi greu. Zece de-ai lor. Pentru unul de-ai noștri. Și nici n-ar fi greu. Pentru că ei își căutau morții. Căutau să-și îngroape morții. Numai că la marginea tirgului era un cimp. Fumega mirosind a carne arsă. De aceea. Trebuiau zece de-ai lor pentru fiecare de-al nostru. Nu e drept și bine. Zicea croitorul Păsculescu. Trebuie să scăpăm de toți. Acasă. În Zuhausul mamii lor. Iar tipul care se ascundea pe la Roji neni spuse să se facă liniște. Scoase din cămașă niște foițe. Trebuie să scăpăm de toți. Iar Lae, care nu făcuse niciodată politică, se gindea că e loc pentru toate intr-o viață. Și se-nvoiră. Într-un tirziu, se făcu atita liniște, incit nu se mai auzeau decit clopotele tirgului. Seara clopotele bat pentru morți.

Lae își mușcă buzele și înșfăcă un teanc de foițe. Care va să zică. Asta-i politică. Își strivi chiștocul sub talpă. Și plecă. În tăcere.

Tradiții culturale muncitorești și socialiste bănățene

1. Mișcarea muncitorească și socialistă (social-democrată) de la sfirșitul veacului trecut și inceputul veacului nostru, a fost, după cum se știe, un fenomen foarte complex. Însă, dincolo de nivelul revendicărilor economice și al luptelor politice propriu-zise, in spațiul spiritual al Banatului, se poate distinge, cu destulă claritate cred, o zonă mai puțin cercetată : **contribuția mișcării muncitorești și socialiste la apărarea și cultivarea valorilor culturale ale patrimoniului nostru național.**

2. Fără îndoială că cea mai importantă direcție de manifestare culturală, circumscrisă mișcării muncitorești și socialiste din Banat, a constituit-o **lupta pentru culturalizarea maselor.** Se înțelege, desigur, că, în cadrul mișcării muncitorești și socialiste, lupta pentru culturalizare viza, în primul rind, situația proletariatului. De altfel, apetența pentru cultură a muncitorimii nici nu putea fi tăgăduită : „Muncitorimea noastră e dornică de inaintare și cultivare".[1] Important de reținut însă mi se pare, mai cu seamă, faptul că, in mediul muncitoresc și socialist bănățean, ideea și acțiunea de culturalizare a maselor dobindesc o perspectivă nouă, determinată de motivația **socială** a actului de cultură. Cu alte cuvinte, problema culturalizării (și nu numai culturalizarea muncitorimii) era așezată in relație directă, nemijlocită, cu lupta **socială** a maselor. Apelul la criteriile sociale, invocarea luptei de clasă și alte asemenea demersuri de factură socialistă au avut un rol important in devenirea culturală a proletariatului bănățean, cum, tot la fel, au avut un larg ecou in mișcarea culturală românească a vremii. De exemplu, in „Progresul" de la Oravița (ziar nesocialist !) ne intimpină, in 1908, idei impresionant de radicale, de incontestabilă influență socialistă : **„Unii nimic, iar alții totul. Dar nu ! Știința nu va fi întotdeauna privilegiul unei singure clase. Încredințați despre aceasta, să căutăm s-o democratizăm, s-o popularizăm, rupind zăgazul și dindu-i drumul ca să se reverse la fel, și desăvirșit, peste toate straturile poporului nostru".**[2]

Să precizăm totuși că militind pentru dreptul la cultură – din această perspectivă socială – proletariatul bănățean nu a renunțat (nu putea să renunțe !) la motivația **națională** a culturalizării. De fapt, culturalizarea muncitorimii (ca idee și ca faptă) se identifică cu lupta generală a maselor pentru **rezistență și emancipare națională.** În această privință, ziarul socialist „Votul poporului" din Timișoara, scria că : **„Românul, dacă nu invață, din lume e pierdut".**[3]

3. În opoziție cu politica oficială de asuprire națională și socială și in ciuda tuturor privațiunilor materiale, in centre muncitorești (numeroase !) ale Banatului s-a dezvoltat o activitate culturală (și artistică) românească de mare amplitudine și la cote valorice adesea foarte ridicate : **cor, teatru, recitări, conferințe, biblioteci publice** etc. Dar, despre aceste viguroase tradiții de cultură muncitorească mai nimerit ar fi, poate, să lăsăm să vorbească înseși documentele vremii.

Mai intii, o mărturie din 1887, despre minerii din Sasca Montană (în sudul Banatului) : **„Oamenii cind pleacă dară de acasă, pleacă pe 2–3, ba 4 săptămini. Cu toate însă că acasă petrec numai 2–3 zile din lună, nu sunt remași indărăptul altora, ci poate stau mai in frunte decit alții, pentru că ocnarii (minerii) noștri mai toți știu ceti și scrie ! Cele 2–3 zile din lună le petrece ocnariul mai mult la școală decit acasă, unde invață de nou ce a uitat doară, unde ceteste foile românești prenumerate (abonate) pe bani colectați de la toți și unde se pun la cale trebile lor comune. Ce e însă și mai frumos, unii dintre ocnarii noștri cu toate că sunt săraci, și-au trimis copiii la școli mai mari, (...). Ocnarii noștri cetind apoi prin foi că ici s-a inființat cor de plugari, colea s-a înființat cor de plugari, li-a venit și lor pofta de a cinta in cor, și, la inițiativa bravului lor invățător, Constantin Ungurian, l-au și inființat cam de multișor".**[4]

Tot la fel, in 1903, despre muncitorii-artiști din Reșița : **„Accentuez că acești românași, cari nopți intregi petrec in afunzimile minelor și prin stabilimentele fabricei, la muncă grea, de unde ies numai cu sufletul in oase așa zicind, in timp relativ scurt au ajuns niște diletanți (amatori) consumați (cu experiență), ce te cuceresc cu prezentarea și prestațiunile lor. Însuflețirea și dragostea pentru cor, ce le alimentează tineretea, au realizat aceea ce rar se poate intre condițiunile materiale și sociale din loc. Recițenii au scenă proprie, cum rar afli in centrele românești din Banat".**[5]

În fine, o mărturie despre seratele muncitorilor români din Arad : **„Muncitorii aceștia români intitulindu-se in același timp și cu calificativul de «socialiști», și fiind pe deasupra și «organizați», mă așteptam cu totul la altceva** – scrie un reporter destul de neinițiat in mișcarea socialistă a vremii – **decit la frumoasa manifestație de suflet românesc care a avut loc (...). Pină nu demult, lucrătorii aceștia trăiau izolați (...). Astăzi, prin convenirile lor, la care se țin conferințe, unele de propagandă socialistă, și frumoase producții muzicale și literare, in care răsună doinele noastre românești și versuri de Coșbuc, Vlahuță, Eminescu, dintre care firește nu poate lipsi și Neculuță, acești muncitori (...) au fost puși in contact cu literatura noastră națională, pe care o cultivă 'ntr-o măsură nebănuită pentru cine nu-i cunoaște".**[7]

4. Cit privește lupta pentru **apărarea și cultivarea limbii române**, chestiunea pare să fi fost ceva mai complicată. Pe scurt, însă, se poate constata că – in ciuda unor orientări social-democrate greșite in problema națională – proletariatul bănățean și numeroși militanți socialiști din Banat au acționat consecvent pentru apărarea dreptului muncitorilor (al maselor, in genere) de a se cultiva in limba maternă, combătind astfel politica oficială de deznaționalizare. Nu de puține ori, in cadrul marilor mitinguri muncitorești din orașele Banatului, se puteau auzi îndemnuri, precum a fost, de exemplu, cel rostit in 1911 de Czismadia Sándor. Acest re-

Petru OALLDE

(Continuare în pag. 7)

POEȚII CÎNTĂ PATRIA, PARTIDUL

PATRIEI

Orideciteori mă gindesc
la tot ce mi s-a-ntimplat prin ani și iluzii,
la tot ce-am pornit fără bucuria izbindei,
la drumurile goale, la prieteni, la intrebări,
la tot ce-aș vrea să-mplinesc in curgerea virstelor,
orideciteori mi-amintesc locurile
unde-am visat un zbor, sperind nedezmințit,
incerc din nou un cintec mereu reinceput,
un citec curat ca glasul mamei cind ne stringea seara
la cină

și-mi spun in ceasul tandru, cind intilnesc cuvintul,
că trebuie să-ncep din nou
poemul sfint al vieții fără moarte –
o respirație pură a patriei
ce luminează nesfirșit in mine.

Anghel DUMBRĂVEANU

PARTIDULUI

Dăruit ție cu tot ce am mai scump,
din inimă iți aduc al iubirii foc nestins,
ție, stea polară, gindurile mele, albe păsări,
stoluri ce spre tine zboară-n toamnă
și te caută, așa cum pescărușii leagănul de valuri.
Și cuvintele acestea-ți dărui, fierbinți cuvinte,
ce-ar topi zăpezi și ghețuri, cintece
de limpezi songuri, inaripate cintece de suflet,
ode ce inalță floarea vieții, virsta-i ințeleaptă ;
și visele iți dărui, inflăcărate doruri,
făclia ta să ardă veșnic, calea noastră luminind-o,
inflorita cale, pină ce cu mina vom atinge
ale dimineții piscuri clare iar visul,
in zbatere de aripi, va intrupa o lume nouă
Iți dărui fiecare fibră, puterea mea din brațe,
focul vieții mele, a singelui virtute, singe pur,
ce o să ardă pin-la cea din urmă picătură,
soldat al unei armii ce nu cunoaște frică
și pașii lui il poartă inainte
peste ruine
calcă
și inalță
și zidește
ca pămintul acesta, cu relief in soare,
de tine luminat ca de un alt astru,
să ni-l apropiem ca pe o grădină
in care mindri fii ai țării să inalțe
vrerea lor de veacuri, descătușata fire
sub cerul liber, in straie de lumină.

Vladimir CIOCOV

În românește de **Dușan PETROVICI**

PENTRU CĂ PATRIA . . .

Pentru că PATRIA, inainte de toate,
se-rotește prin prag, prin doină și horă,
prin păduri de spice cu boabe-nrourate,
prin ridicarea ființei in aura sonoră . . .
Pentru că mina ei e cimpia rotundă,
Bărăganul din oameni spornic rodind,
să o semănăm cu dragoste profundă
și-n rostul zilnic să ne găsim trudind.
Pentru că din lumina ei vin anii mei,
telegari neostoiți din balade,
din neastimpărul faptei să-i facem temei
și din toate visele indrăznețe cascade . . .
Pentru că această vale in care mă regăsesc
lingă timpla de jar a oamenilor, altruistă,
Părintelui de nou statut românesc
ii dărui această rostire comunistă !

Ion CĂLIMAN

DESPRE BUCURIE

Frămint piinea din trunchiuri de brazi
frămint piinea din moale pajiști
Frămint piine culeasă din buzele cimpiei
pecetluite de același ințelept
ce tace și se inmulțește
E piinea atit de fertilă și bună
crește sufletul din ea
ca plantele primăvara din humă.

Constantin MĂLINAȘ

DIODOR DURE : „Constructori"

NIMB

Un cuib al Păsării Măiestre
e nimbul țării : nalt tărim,
in care visul aburește,
intraripat, crescind un drum.
În limba nimbului imi sun
vocalele. Și, omenește,
cintă Măiastra, ca și cum
ne-ar zidi graiul in poveste.
Cad umbrele de pe cuvinte.
Lamura curge in rostire
și poartă clipa inainte,
iluminind a nemurire
de patrie. În nimb se simte
că raza poate să respire.

Aurel TURCUȘ

ION STENDL : „Pe aici s-au intors eroii"

TE SLĂVIM, PARTID IUBIT

Partidul e tăria libertății
Înălțată-n zări albastre,
Lumina implinirilor din gind,
Ințelepciunea strămoșesc intruchipată
Dinspre istorie-o patrie chemată
Și un popor chemat spre libertate.
Înspre victorii singe-a fost tributul
Dinspre ființa noastră – roșul steag
Tribut de viață : tată, fiu și drag
Cind mama fiul său și-l cheamă
Cind patria pe fiul său il cere
În cintecu-mplinirii și-nălțării
Pe treptele de culme și putere
Un marș solemn sint cintecele țării.
Spre noi culori desprinse din lumină,
Să facem din viață zi senină
Din zilele senine o viață
Partidul prin chemarea sa ne-nvață.

Valentin TUDOR

GOARNA DOROBANȚULUI

ea nu mai cintă –
dar sunetul ei
se-aude prin spații
albastre
cum cheamă-nainte
mereu inainte
se-aude prin spații
pentru cei ce-o iubesc
pentru cei ce au ochi să vadă
poporul mergind inainte
sub zarea goarnei
de slavă !

Gheorghe DARAGIU

PARTIDUL CLASEI MUNCITOARE

Respect guvernarea acestui pămint
De către soare –
În spiritul lui Galilei.
Inima fluidă-a poporului :
Ecuație suplă, pașii –
Cifre subțiri – corzi de
Pridvor românesc . . .
Cine intră incruntat in patria mea
Rămine cu singele ferecat
În milioane de celule ! . . .
Cimpia are mușchi de-oțel –
Ideile, gravitate : te țin suspendat
În univers ca-ntr-o galanterie . . .
Partidul clasei
A călit luptători
Care degajă energia umană
În flux continuu
Pentru-o formă specifică de istorie :
Comunismul !
Respect guvernarea acestui pămint
De către soare ! . . .

Marcel TURCU

televiziune

DUMINICA, 10 MAI

8,30 Tot inainte ! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii : „Roșcovanul" (ultimul episod). 9,40 Omul și sănătatea. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 15,40 Șah. 15,55 Telesport. 17,25 Meridianele cintecului și dansului. 17,45 Ecranizări după opere literare românești : „Moara cu noroc. (partea I). 18,40 Glorie Partidului Erou. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cintarea României. De pe marea scenă a țării, pe micul ecran — Județul Mureș. 21,00 Film artistic : „Chemarea pămintului natal". 22,30 Telejurnal.

LUNI, 11 MAI

16,00 Emisiune in limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Orizont tehnico-științific. 20,30 Film serial Tv. : „Anul 1848" (ultimul episod). 21,10 Cadran mondial. 21,35 Premiere muzicale Tv. 22,10 Telejurnal.

MARȚI, 12 MAI

9,00 Teleșcoală. 11,00 Film serial : „Dallas" (episodul 6). 11,50 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,55 Clubul tineretului. 17,40 Seara televiziunii cehoslovace. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Intimpinarea Congresului consiliilor oamenilor muncii. 20,05 Cintarea României. 20,35 Seara televiziunii cehoslovace – Film artistic : „Romanță pentru o coroană". 22,15 Telejurnal.

MIERCURI, 13 MAI

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 17,25 Muzică ușoară. 17,50 Tragerea pronoexpres. 18,00 Mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim . . . 18.25 P.C.R. – spirit revoluționar, gindire creatoare – A fi Comunist. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Fapte de eroi ai muncii și vieții socialiste. 20,10 Omul și sănătatea. 20,30 Țara-n cintecul de mai. 20,50 Fotbal : Ungaria – România in preliminariile campionatului mondial (repriza I). 21,45 Telejurnal. 22,00 Fotbal : Ungaria — România (repriza a II-a).

JOI, 14 MAI

9,00 Teleșcoală. 10,50 Moment folcloric. 11,05 Film serial Tv. : „Anul 1848" (reluarea ultimului episod). 11,45 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 17,10 Reportaj pe glob. 17,30 Viața culturală. 18,35 Desene animate : „Povestiri din pădurea verde". 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,40 Ora tineretului. 20,20 Evoluția vieții pe pămint. 21,15 Concert simfonic extraordinar susținut de formațiile muzicale ale radioteleviziunii. 22,15 Telejurnal.

VINERI, 15 MAI

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Emisiune in limba germană. 18,25 Tragerea loto. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 1925 Actualitatea economică. 19,45 Călătorie prin țara mea. Litoral – 1981. 20,05 Film artistic : „Scaramouche". Premieră pe țară. Producție a studiourilor americane. 21,45 Creația culturală românească profund implicată in actualitatea socialistă a țării – Interviuri și însemnări. 22,20 Telejurnal.

SIMBATĂ, 16 MAI

8,30 Teleșcoală. 9,10 Teatru Tv. : „Henric al VIII-lea" de William Shakespeare. Producție a studiourilor engleze B.B.C. (reluare). 12,00 Concert educativ – Filarmonica din Botoșani (II). 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 18,35 Săptămina politică. 18.50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Călătorie prin țara mea „Lumina din adincuri". 19,30 Teleenciclopedia. 20,35 Film serial : „Dallas" (episodul 7). 21.25 Varietăți . . . antologice. 22,15 Telejurnal. Sport. 22,30 Nocturna Tv.

televiziune

ancheta „ORIZONT"

Literatură - istorie - actualitate

RADU CIOBANU

Resurecția literaturii de inspirație istorică în ultimul deceniu – privită de unii cu rezerve, de alții cu optimism – a adus cu sine cel puțin două fenomene importante. Ea a fost însoțită intîi, aproape de la început, de diversificarea romanului de inspirație istorică, de încercarea lui tot mai evidentă de detașare de formulele tradiționale, arhaizante, prin excelență narative. Nu e vorba doar de căutarea unor noi modalități de expresie pentru niște teme vechi, ci, poate în primul rînd, de primenirea viziunii scriitorului asupra istoriei. Se remarcă apoi, mai ales în ultimii trei, patru ani, un apetit sporit pentru teoretizarea acestui gen de literatură. S-a configurat astfel o problematică a chestiunii bogată și susceptibilă de controverse, care face să se simtă de acum necesitatea unor sistematizări și sinteze. Nu cred că face parte dintre aceste aspecte problema necesității romanului istoric azi : socotesc că ea se află în afara oricărui dubiu. Dacă n-ar fi, nu s-ar povesti : dacă n-ar fi necesar, romanul istoric nu s-ar scrie, nu s-ar vinde de sub tejghea, nu s-ar citi. Mai incitantă mi se pare tentativa de a răspunde la întrebarea : ce-l determină pe scriitor să abordeze tematica istorică ? În ceea ce mă privește, după ce am scris trei romane istorice (al treilea fiind în curs de apariție), îmi este destul de dificil să răspund într-o singură frază. Motivația e foarte complexă și la originea ei stă probabil ispita aventurii în sensul unei noi experiențe artistice. Pe măsură ce am pătruns apoi în trecut, a început să se exercite insidios fascinația sa, în speță a acelei extraordinare epoci de Renaștere românească din timpul lui Rareș. Treptat, explorarea ei mi-a impus convertirea rezultatelor, a întrebărilor iscate, a răspunsurilor, în expresie artistică. S-a ivit pe aceste teritorii și un mesaj a cărui comunicare pe adresa contemporanilor noștri purta de asemenea pecetea necesității, el impunînd totodată, prin actualitatea sa, o nouă viziune, diferită de cea îndeobște întîlnită în romanul istoric tradițional. A fost o plăcută surpriză să regăsesc acest mesaj într-una din recentele tablete ale Anei Blandiana, în „România literară" (13/81), ceea ce înseamnă că problema preocupă realmente lumea artistică în actuala conjunctură : **„...zeii s-au stins** – scrie distinsa noastră colegă – **împărații au murit, crimele au fost răzbunate, și din trecut a rămas numai ceea ce era demn să rămînă : arta".** Problema nu e nouă, ea a devenit însă azi deosebit de acută. Căci nu altceva spunea Sudermann în urmă cu cîteva decenii : **„O faptă, fie ea cît de mare, nu va fi niciodată păstrată urmașilor, pînă nu va fi prelucrată de un artist".** Și nu altceva am ambiționat însumi să transmit prin noua realitate imaginată pe temeiul trecutului în **Nemuritorul albastru** și în **Vămile nopții,** chestiunea părîndu-mi-se deosebit de actuală și de importantă într-o epocă în care ascensiunea tehnologiei are, pe de o parte, ambiția de a se ipostazia în tehnocrație, iar, pe de altă parte, își vădește efecte secundare imprevizibile din ce în ce mai numeroase și mai amenințătoare pentru însăși condiția umană. Istoria a devenit astfel pentru mine în același timp pretext și sursă de meditație, iar modalitatea de expresie a romanului mi-a apărut mai eficientă decît știința istoriei. Ea are acces la afectivitatea cititorului, ceea ce-i conferă o mai mare pregnanță și șansă de durată în conștiința acestuia.

Dar, ajuns în acest punct, îmi dau seama că risc să-mi limitez considerațiile la un singur tip de roman istoric. Cum spuneam însă la început, resurecția genului o fost însoțită de o diversificare fără precedent. De aceea socotesc – cu teama de a nu apărea unora pedant – că orice discuție serioasă asupra condiției romanului istoric românesc de azi ar trebui să înceapă de la circumscrierea a însăși noțiunii de roman istoric. Altfel riscăm să glosăm pe marginea unei abstracțiuni. De la romanul de capă și spadă de tip Zevaco, pînă la cel reflexiv, cu adînci implicații filozofice, cum ar fi, bunăoară, **Piatra filozofală** a Margueritei Yourcenar, avem o gamă întreagă de romane pe care le numim deopotrivă istorice. Pentru ca discuția să-și dobîndească eficiența dorită, se simte aici nevoia de puțină ordine. Și apoi mai e și cealaltă întrebare : de unde, de la ce an trecut în care e plasată acțiunea, adăugăm noțiunii de **roman** atributul de **istoric ?** În urmă cu cîtva timp, Francisc Păcurariu publica în „Era socialistă" un foarte interesant articol în care opina că **„...și un roman cu acțiunea desfășurată astăzi este o imagine a trecutului chiar și dacă el va fi citit mîine, prezentul fiind doar pragul la care viitorul se transformă în trecut"** (s. n.). Fidel acestui punct de vedere, autorul acorda statutul de roman istoric unor cărți precum **Ingerul a strigat, Galeria cu viță sălbatică** etc. Opinia mi se pare excesivă, întrucît am convingerea că singurul în măsură să decidă dacă un roman e sau nu istoric este însuși autorul său. Iar acesta o va face nu după criterii exterioare, ci după natura și maniera implicării sale în elaborarea cărții. Cu alte cuvinte, dacă autorul își scrie romanul cu sentimentul de explorator în timp, cartea sa va aparține genului istoric.

ION CRISTOIU

1. Mi-ar fi greu să denumesc o carte care oferă o imagine completă asupra omului contemporan, asupra omului societății noastre, fie și pentru faptul că acele cărți de mare succes apărute în ultimul timp – cărți care abordează problematica omului contemporan – nu oferă decît o imagine parțială asupra acestuia. Cînd spun că nu oferă decît o imagine parțială nu formulez această apreciere într-un sens peiorativ pentru că în această imagine parțială a omului contemporan se poate descoperi și modernitatea acestor romane. E un lucru deja știut că complexitatea vieții omului contemporan, complexitatea problematicii lumii contemporane au pus romanul, inclusiv romanul românesc din ultimul timp, în fața unei alternative : sau își propune, într-o tentativă ambițioasă dar cu mari riscuri de eșec, să ofere o imagine totală, completă, asupra eroului sau, mai modest, însă cu rezultate mult mai bune, își propune să ofere numai o parte a acestor probleme. Desigur, toți avem nostalgia unui roman complet, o unui roman în care să se regăsească omul zilelor de astăzi, dar trebuie să ne mulțumim cu un roman care cuprinde în paginile lui, cel mult, complexitatea unei vieți. Dacă fiecare roman abordează o anume problematică a omului contemporan, o parte a acestei problematici, cred că toate, reunite, reușesc să contureze o imagine completă asupra lui. Este foarte interesant că romanele de mare succes apărute în ultimul timp – **Pumnul și palma** de Dumitru Popescu, **Vocile nopții** de Augustin Buzura, **Biblioteca din Alexandria** de Petre Sălcudeanu, **Dragostea și revoluția** de Dinu Săraru, **Cel mai iubit dintre pămînteni** de Marin Preda – se caracterizează tocmai prin eroi care își pun probleme. Cred că în felul acesta se reflectă o trăsătură fundamentală a omului societății socialiste românești de la ora actuală. Spun de la ora actuală pentru că se poate constata o evoluție a personalității acestuia : el este omul care privește realitatea cu ochii deschiși, cu luciditate, care găsește în lumea din jur pretext pentru a-și pune probleme. Așa se și explică, cred, succesul acestor romane în rîndul cititorilor pentru că există o extraordinară nevoie de dezbatere morală, politică și filozofică, o nevoie pe care, din nefericire, publicistica nu reușește încă să o acopere. Și iată, literatura și-a asumat această sarcină oferind cititorului un spațiu al dezbaterii, al ridicării unor probleme și, evident, al propunerii unor soluții. 2. În strînsă legătură cu această nevoie de dezbatere se conturează o problemă fundamentală a romanelor apărute în ultimul timp, a romanelor pe care le denumim politice confruntarea dintre ceea ce cartea lui Dinu Săraru numește **dragoste și revoluție,** un titlu semnificativ pentru raportul dintre politică și individ, dintre revoluție și omenesc în construcția socialistă. Este, cred, una din marile probleme ale construirii socialismului, dar și una din marile probleme ale lumii contemporane prin care romanul românesc de astăzi se înscrie în dezbaterea de idei actuală. Într-adevăr, prin aceasta literatura română se înscrie într-o problematică modernă : problema raportului dintre individ și politică, dintre interesele individuale și cele generale este una care reține atenția pe toate meridianele într-o dezbatere morală și filozofică. Este un conflict pe care, în spirit modern, romanele noastre nu îl soluționează tezist, deci nu dau o soluție rigidă, nu dau un răspuns definitiv, ci îl lasă pe cititor să formuleze acest răspuns. Iar această problemă ridicată de romanele noastre, deci acest conflict care apare și mi se pare unul din conflictele semnificative ale literaturii noastre contemporane, nu a putut să fie abordat de literatură decît în condițiile societății socialiste de astăzi cînd problema caracterului omenesc al construcției socialiste, problema atenției care trebuie acordată și individului a devenit o politică de stat, a devenit una din trăsăturile esențiale ale politicii partidului. Nu întîmplător una din sintagmele definitorii ale perioadei actuale este **comunistul de omenie,** menită tocmai a uni cele două elemente pînă acum în confruntare, politica și individul, revoluția și omenia. Cred că prin abordarea acestui conflict literatura noastră contemporană sesizează una din marile probleme ale societății noastre actuale contribuind la educarea cititorului în spiritul revoluționarului de omenie, al simbiozei dintre dragoste și revoluție.

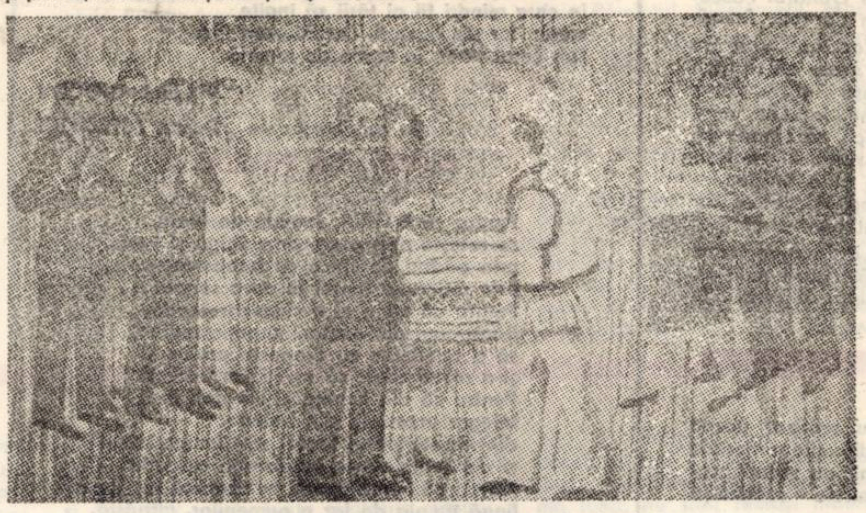

THEODORA MOISESCU STENDL : „Tapiserie"

DAN MUTAȘCU

1. Mulțumindu-i colegului meu de generație Marian Odangiu pentru amabilitatea de a mă fi invitat la această discuție, vreau să spun din plecare că întrebarea este una capabilă să genereze nu un răspuns ci mai multe răspunsuri, o familie de răspunsuri, pentru că este o întrebare de tip deschis care angajează în egală măsură și menirea estetică, dar mai întîi menirea etică a scriitorului, actul de creație nefiind un act de gratuitate estetică : el are întotdeauna o miză etică, o miză morală

Eu cred că mai ales cărțile bune, reușite în plan ideatic, acele cărți care reușesc să regîndească lumea, să o reinvente prin cuvînt și care îi cîștigă pe cititori, adică acele cărți care, fiind teme de meditație, care punînd un semn de egalitate între existență și cuvînt, ne smulg de lîngă televizor, ne smulg de lîngă ecranul cinematografului, sînt și cele care oferă o imagine completă a omului contemporan. Pentru că o carte este un continent. Dar toate cărțile bune dau o imagine a actualității, nu o carte. De aceea m-aș feri să dau o listă de titluri. Asta se face foarte des în anchete, în anchetele de sfîrșit de an, în anchetele de început de an, în anchetele din reviste, de la radio, de la televiziune. Însă eu cred că dincolo de asta trebuie să vedem adevărul și frumosul dintr-o carte și cred că există în momentul acesta scriitori din varii generații care dau, cum bine se pune problema în întrebare, o imagine **cît de cît** completă a omului contemporan. Un om este un infinit în mic, este un microcosm și trebuie să fie foarte mare talentul, experiența de viață a scriitorului și răbdarea lui pentru a reuși să-i decupeze silueta dintr-o mulțime, pentru a-l face exponențial pentru acea mulțime lăsîndu-l totuși în individualitatea în care își trăiește lumea, în care trăiește în și pentru lume. Cred că este foarte important nu atît numai să spunem adevărul despre epoca noastră, dar, în ordine estetică, este important și **cum** spunem acest adevăr. Trebuie să recunoaștem că niciodată o cantitate foarte mare de fapte nu va da măsura și sensul unei existențe. Adică, dacă mi se descriu neapărat mizeria dintr-o instituție sau abuzurile unui director, sau dacă, în anumite cărți care se tot ocupă de „obsedantul deceniu", mi se descriu abuzurile unor foruri din momentul respectiv, nu voi fi convins în ordine literară. Prefer, în schimb, cărțile care, sub o aparență ușoară, dar sub un halou de imagini, ascund o cantitate de viață mult mai mare și ne reliefează omul contemporan care este foarte complex.

Personal am luat parte la cîteva discuții cu publicul cititor, am fost la niște ședințe, au fost niște experiențe, cred eu, utile și necesare : aceste logodne spirituale cu publicul m-au convins că elevii de astăzi, muncitorii, specialiștii din diferite domenii sînt foarte bine informați și că ei nu mai pot fi îmbătați cu apă rece : nu-i va convinge de autenticitatea și de funcția ei socială literatura plină de metafore nemetafore, de metafore cusute cu ață albă și nici literatura care se vrea neapărat savantă. Se întîmplă uneori cu confrați de-ai mei mai tineri sau mai virstnici să creadă că dacă un erou, să zicem, operator chimist într-o instituție, vorbește pe patrusprezece pagini despre Nietzsche el oferă măsura unui om modern, foarte informat din punct de vedere filozofic. Nu este neapărat obligatoriu și nu este în ordinea firească ca omul respectiv să fie citit pe Jaspers sau pe Heidegger. Cred că acele cărți dau o imagine cît de cît exactă a omului contemporan care îl încadrează și, în același timp, îl extrag din realitate făcîndu-l exponențial, paradoxal, tocmai prin ceea ce el are comun cu toți semenii săi. Epoca modernă este o epocă de mari frămîntări, de mari mutații. Este important însă **cum** aceste mutații se transvalorează în sens artistic și nu exactitatea de fotograf, de fotografie a felului în care ele sînt transpuse în operă.

2. Sînt legat, mai ales prin tematica ultimelor cărți, de problema adaptării sau inadaptării, a adecvării sau inadecvării individului la istorie, deci de ceea ce noi numim destul de impropriu, zic eu, romanul istoric. Într-un sens, individul trăiește istoria dar el este și trăit de istorie, își asumă istoria dar este și subsumat ei, istoriei personale, naționale, universale, dacă vreți. De aceea cred că romanul istoric, prin conflictele lui, trebuie să fie o meditație istorică și nu un roman în sens arheologic. Sînt mulți critici literari în stare să îți distrugă o carte care este o ipoteză ori chiar o viziune asupra unui segment de istorie pentru că, de pildă, romanii se salută între ei acolo nu numai ridicînd pumnul drept, ci și pocnind călciiele. E cazul unui roman de-al meu tratînd la modul simbolic și parabolic epoca lui Arhimede. Dar epoca lui Arhimede în romanul respectiv nu era numai epoca lui Arhimede și conflictul nu era dintre Syracusa și Roma, ci era conflictul vechi dintre țările mici și țările mari, era vorba de problematica individului, a dreptului de a fi liber în lume, a dreptului unei entități de a fi liberă, a dreptului unui popor de a fi liber, chiar dacă este un popor mic. Dacă criticul ar fi avut răbdare să vadă sensul parabolic ar fi înțeles că, de fapt, era vorba despre problema puterii în societate nu numai în raporturile dintre individ și colectivitate, dar și în cele dintre colectivități, dintre state, dintre culturi. Sînt conflicte pe care le consider majore, expresive, cum spuneți, pentru că arta este o continuă provocare pe care artistul o adresează societății. Acest lucru o ține mereu trează, o ține vigilentă în sensul superior al cuvîntului, îi menține prospețimea ideatică și îi fortifică forța morală.

viața asociației

MANIFESTĂRI DEDICATE DE SCRIITORI ANIVERSĂRII PARTIDULUI

● La Clubul ziariștilor din Timișoara a avut loc un recital de versuri închinat patriei și partidului, în cadrul căruia au citit poeții : Nikolaus Berwanger, Lucian Bureriu, Eugen Dorcescu, Anghel Dumbrăveanu, Dorian Grozdan, Alexandru Jebeleanu, Mandics György, Cedomir Milenovici, Ivo Muncian, Corina Victoria Sein, Valentin Tudor, Damian Ureche. ● La Arad, întîlnire între cenaclurile „Amfiteatru" și „Lucian Blaga". Scriitorii au vizitat casa memorială Slavici din Șiria și s-au întîlnit cu cititorii (la Căminul cultural). Au întîlnit cu cititorii (la Căminul cultural). Au participat : M. N. Rusu, Mircea Florin Sandru, Dinu Flămând, Eugen Suciu, Anton Grecu, Daniela Mariano, Florin Bănescu, Vasile Dan, Alexandru Banciu, Tiberiu Adelman, Mihai Traianu, Dumitru Siniteanu, Francisc Vinganu, Gabriela Gabrian, Gheorghe Schwartz, Horia Ungureanu, Dorel Sibii, Mircea Mihăieș și Ondrej Stefanko. ● Șezători literare au avut loc la Bocșa Română (Clubul Întreprinderii de construcții metalice și Liceul industrial). Participanți Sofia Arcan, Laurențiu Cerneț, Titus Suciu, Ion Anghel, Nicolae Bădilescu, Gheorghe Zincescu, Octavian Doclin. ● Invitații publicului din Teremia Mare au fost Lucian Alexiu, B. Waitz, Damian Ureche, actorii Helga Santhof Paciurea, Gheorghe Stana, Ștefan Sasu. ● Aurel Gheorghe Ardeleanu a avut o întîlnire cu publicul lugojean la Casa de cultură a Sindicatelor din localitate. ● La Deta a avut loc o șezătoare în cadrul căreia au citit din creațiile lor Sofia Arcan, C. V. Sein, Nina Ceranu.

L. B.

Tradiții culturale

(Urmare din pag. 4–5)

marcabil lider socialist, adresîndu-se muncitorilor români din Arad, „într-o frumoasă vorbire", i-a îndemnat **„a se cultiva în limba maternă, înfruntînd, umăr la umăr cu proletariatul celorlalte neamuri, reacționarismul și șovinismul ..."**[7]

Fapt este că, pe măsură ce ne apropiem de momentul Unirii din 1918, lupta pentru limbă, în cadrul mișcării muncitorești și socialiste bănățene, s-a amplificat și s-a diversificat tot mai mult. (Un rol nu tocmai neglijabil l-a avut și presa socialistă în limba română : „Votul poporului" din Timișoara și „Adevărul – Glasul poporului" din Lugoj).

5. În încheiere, aș mai vrea să subliniez doar faptul că tradițiile culturale muncitorești și socialiste din Banat s-au integrat perfect în mișcarea culturală bănățeană a vremii, imprimînd însă acestei mișcări un plus de energie revoluționară și accentuînd procesul – de altfel mai vechi – de laicizare și democratizare a culturii și de radicalizare a conștiințelor.

[1] **Tribuna**, Arad, XV (1911), nr. 262 ; [2] Progresul, Oravița, II (1908), nr. 9 ; [3] Apud **Presa muncitorească și socialistă din România**, vol. II, partea I, Edit. politică, 1966, p. 524 ; [4] **Gazeta poporului**, Timișoara, III (1887), nr. 21 ; [5] **Drapelul**, Lugoj, III (1903), nr. 43 ; [6] **Românul**, Arad, II (1912), nr. 65 ; [7] **Tribuna**, Arad, XV (1911), nr. 217.

limbă și stil

florin, sorin, ș. a.

Cuvintele din titlu sînt scrise intenționat cu inițiale mici, nu dintr-o concesie făcută unei anumite „mode", ci pentru că nu e vorba de numele proprii **Florin, Sorin,** ci de **adjective-epitete,** caracteristice limbajului poetic.

În ultimul articol din cadrul acestei rubrici, am exprimat ideea că sufixul neologic **-in,** total neproductiv în limba română, începe să prindă viață datorită poeților. Am ilustrat această afirmație cu ajutorul epitetului **aprilin,** identificat la Ion Pillat : **vînt aprilin, iubire aprilină.** E un cuvînt frumos și sprințar, cu mult „soare" în el. Adaug acum că același derivat apare în versurile originale ale lui George Murnu, „poetul homerid" : **Ecouri apriline.** Atît în strălucitele sale versiuni ale epopeilor homerice cît și în propriile – din păcate, puțin cunoscute – poeme, George Murnu recurge la toate straturile verticale și la toate ramificațiile orizontale ale românei, actualizînd, deopotrivă, inepuizabilele disponibilități derivative ale limbii noastre și izvodind numeroase cuvinte noi, printre care derivatele cu sufixului **-in** ocupă un loc privilegiat. Astfel, adjectivul **florin,** obținut din **floare** și „omonim" cu numele propriu **Florin (... Piersic sau Comișel !),** este, aproape sigur, o creație a poetului : „Părea cunună fragedă peste grădină / De **lamură florină".** Din **luceafăr,** Murnu extrage epitetul **luceferin,** care revine de cîteva ori în versurile sale : „Mă năvale / Și mă uluie **lucoarea ta luceferină".** E uimitor ce „casă bună" fac epitetul, cu sunet inedit, **luceferin** și arhaismul **lucoare,** asociate și mai strîns prin aliterația grupului fonetic **lu-.** Dealtfel, tot de la **luceafăr,** Murnu întruchipează verbul **a luceferi,** al cărui sens, figurat și difuz, este „a răspîndi o lumină puternică, de **luceafăr"** (și ... nu numai atît !) : „Dar, soră de suspine, / Te-ai îndurat de mine / **Luceferind** de sus". Cuvîntul se ivește în finalul poeziei **Iubitei din stele,** avînd ca moto **Beatrix** („fericitoarea").

Un proces similar suferă substantivul **zori,** din care Murnu dezvoltă derivatul adjectival **zorin** (în context figurat : **„zorină** desnoptare"), dar și verbul **a înzori** („frumusețea-**nzorind** peste-abis"). Nici un dicționar nu otestă adjectivul **stelin,** care este și el, fără nici un dubiu, un „produs" al lui Murnu. Contextul, din poemul **Îngemănare,** este cu totul remarcabil din punct de vedere lingvistic : „În visul meu **stelin,** / Ca pomul aromatic / **Mă-nvolt** și **mă-ntulpin,** / Și-n cerul tău, deplin / Îngemănat, **buimatic** / Cu tine **mă-ngrădin** / Și-**nflor** primăvăratic".

Derivat din **soare,** adjectivul **sorin** intră, și el, în „omonimie cu un nume propriu **(Sorin) :** „Făptura ta **sorină** / Din azur coborîtoare". Murnu se întîlnește, acum, cu Blaga : expresia **raiul sorin** încheie prima strofă din poemul **La curțile dorului.**

Așadar : **aprilin, florin, luceferin, sorin, stelin, zorin ...** Iată un „sextet" de adjective – epitete noi – toate „poetice" – care par să anunțe resurecția unui sufix vlăguit. Nu are prea mare importanță amănuntul că asemenea cuvinte „nu prind", adică n-au șansa să fie însușite în intercomunicarea obișnuită. Important este că ele pot ființa, unele uimind, altele bucurînd cugetul și inima cititorului : limba pe care o vorbim rămîne, aidoma Poetului, „pururi tînără" ...

G. I. TOHĂNEANU

top

RADAR

Primul disc românesc de rock în concert **(Live)** a apărut în magazine la exact trei săptămîni de la data în care Vasile Șirli, directorul artistic al casei de discuri „Electrecord" ni-l promitea. Albumul cuprinde „reprize" din Festivalul-concurs al formațiilor vocal-instrumentale „Club A". Apar aci și formațiile timișorene **Post Scriptum** și **Pro Musica.** ● Două reușite concerte **Pro Musica** s-au desfășurat de curînd pe scena Casei tineretului. Printre participanți, folkistul **Tavi Ștefănescu** și poetul **Petru Ilieșu** cu un sensibil omagiu „In memoriam" Janis Joplin. ● La vîrsta de 76 de ani, artistul suprarealist Salvador Dali se simte inspirat de ... **Amanda Lear,** „noua mea muză" cum declară acesta unei reportere de la revista „Elle". ● „Un disc rămîne și noi nu ne putem permite să ratăm" declară **Freddy Mercury** liderul grupului **Queen,** care a înregistrat coloana sonoră a unui film de animație produs de Dino de Laurentis. Eroul acestei pelicule este un fel de superman pe nume Gordon, descins din benzile desenate ale revistelor pentru copii. Pentru sonorizarea acestui film așteptat cu interes, formația Queen a cerut ca să se monteze în studioul de înregistrare un ecran. Muzica s-a compus direct după imagine, iar coordonatorii financiari prevăd în continuare o bună vînzare a albumului „Flash Gordon" conținînd muzica filmului. ● La 17 ani e-

levul **Julian Lennon** se dovedește a fi un demn urmaș al tatălui său în ale muzicii. El este baterist într-un grup pop din North Wales. ● S-a stins din viață prima parteneră a celebrului dansator **Fred Astaire.** Este vorba de Adele, sora artistului care avea 82 de ani. O altă pierdere, dispariția la 71 de ani a lui **William Cole,** faimos percuționist care a activat în Big Band-uri alături de Armstrong, Benny Goodman și Artie Shaw. ● **Frank Sinatra** și **Sammy Davis** jr. au cîntat într-un concert de binefacere în Atlanta, Georgia. ● După succesul din vară cu „Su di noi" **Pupo,** (în foto), tînăra vedetă a discului italian, revine cu un alt posibil hit : „Piu di prima". ●Mulțumim Televiziunii pentru excelenta selecție a programului **„Nocturna TV"** din seara lui 25 aprilie !

Petru UMANSCHI

P. C. R. – Centrul vital

(Urmare din pag. 1)

să corespundă cît mai deplin cu specificul și tipologia acțiunilor sociale, cu conținutul proceselor și cerințelor obiective ale fiecărei etape de dezvoltare a formațiunii noastre socialiste.

Perfecționările aduse în structura organizatorică în ultimii ani asigură o conducere politică unitară, prin controlul democratic al poporului, îmbinîndu-se stilul politic de conducere cu elemente ale conducerii administrativ statale. Astfel, organismele cu dublu caracter, de partid și de stat, au o poziție hotărîtoare în funcționarea optimă, nu numai a sistemului politic, ci și a sistemului global al societății.

Realizarea rolului conducător al partidului în cadrul sistemului structurilor organizaționale cu caracter politic este așa cum se subliniază în Programul partidului, nemijlocit legată de întărirea continuă a unității sale politice și organizatorice, de promovarea spiritului critic și autocritic, de sporirea exigenței și responsabilității în viața de partid și de stat, de promovarea spiritului revoluționar în toate domeniile construcției socialiste. Așa cum s-a subliniat la Congresul al XII-lea, o importanță deosebită în ridicarea rolului conducător al partidului o are activitatea organizatorică. Integrarea tot mai organică a partidului în cadrul unităților economice și sociale este nemijlocit legată de dezvoltarea continuă a formelor democratice, de perfecționarea realității social-politice, de dialogul și conlucrarea directă cu masele populare.

Partidul nu exercită conducerea în genul unui organism de supraveghere, din afară, ci el este angajat direct în funcționarea sistemului de conducere, în înfăptuirea politicii generale. În acest sens, partidul a elaborat și condus democratizarea aparatului de stat, integrarea organelor statale tot mai organic în societate, împletirea acestora cu cea obștească, democratizarea întregului proces de elaborare a deciziei.

Promovînd cu consecvență spiritul revoluționar în activitatea de conducere a societății noastre, partidul consideră că, dăruirea și abnegația în muncă, promovarea noului, a experienței înaintate în toate domeniile de activitate, duce la realizarea unui climat de responsabilitate socială și exigență fermă. Încrederea deplină a maselor în linia politică a partidului, lupta lor neobosită pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare a societății noastre, în actuala etapă de dezvoltare, determină participarea lor la conducerea societății. Partidul se orientează în mod ferm spre dezvoltarea democrației socialiste, rolul său conducător realizîndu-se în condițiile participării poporului la conducere, existînd un permanent dialog între partid și popor, ca expresie a unității societății noastre socialiste. Iar această unitate stă la baza ascensiunii întregului nostru popor, strîns unit în jurul partidului, pe calea progresului material și spiritual.

mapamond

ÎNTRE SAT ȘI ORAȘ (VII)

Ritmul rapid de dezvoltare fizică la populația orașelor (mai rapid decît la cea sătească, faptul datorîndu-se unei tensiuni neuropsihice mult mai mari) are o influență negativă asupra sănătății cetățenilor în anii maturității și în prima bătrînețe. Statisticile arată că cei de la sate trăiesc mai mult decît orășenii, după împlinirea vîrstei de 45 de ani. Modul specific de viață, care constituie esența urbanizării, are o influență tot mai mare asupra proceselor demografice. Mediul sătesc a devenit în ultimii ani deosebit de receptiv mai ales la unele fenomene negative care însoțesc urbanizarea și care afectează în primul rînd sănătatea oamenilor.

În orașe, pe lîngă factori fizici de bază care constituie un pericol pentru organismul uman, omul este tot mai mult supus zgomotului și vibrațiilor datorate circulației camioanelor și a altor vehicole. Zgomotul devine pe zi ce trece o problemă care îi preocupă în modul cel mai serios pe cercetători. Căci, pe lîngă agresiunea lui asupra sănătății, zgomotul determină o scădere a capacității de muncă și a productivității acesteia, aducînd mari pagube în economia națională. În ultimii zece ani zgomotul marilor orașe a crescut cu 10–12 decibeli. Iar cum transporturile sînt principali factori ai provocării zgomotului, trebuie să arătăm aici că omul de astăzi circulă de 25 de ori mai mult decît predecesorul lui de acum 100 de ani. Un locuitor al orașului, numai într-un an face 600–700 călătorii cu diversele mijloace de transport pe care i le pune la dispoziție orașul. Numai într-o singură oră pe magistralele marilor orașe trec 1000–2000 de mașini, iar în orele de vîrf această cifră se ridică la 6000 ! Zgomotul de pe marile magistrale ale orașelor atinge intensitatea zgomotului industrial, de 80–100 de decibeli. Un alt pericol pentru sănătatea populației de la orașe o constituie rețelele de radio și televizune. Pentru că omul să se pună la adăpost de sub influiența negativă a undelor electromagnetice, între sursa de radiație și blocurile de locuit se construiesc zone de protecție, late de cel puțin o sută de metri pînă la un kilometru, iar antenele tv. și radio se instalează la o înălțime mai mare și sub un unghi de înclinație cît mai mic.

Omul trebuie, deci, să fie conștient că toate componentele civilizației tehnice (automobilul, radioul, termoficarea, industria etc.) pot acționa și negativ asupra mediului său de viață. Cu cît le cunoaște mai bine, omul va putea să le și înlăture, reducîndu-le considerabil nocivitatea. Și asta în mod egal : atît la orașe cît și la sate.

Astăzi omul încearcă mai mult ca oricînd să-și păstreze sănătatea, o viață lungă și activă și tot ceea ce a acumulat, spre binele său, de-a lungul secolelor. Va ști oare Prometeul timpurilor moderne să-și folosească cu înțelepciune cuceririle ? La această întrebare sperăm să ne răspundă cît mai convingător Viitorul.

ECHO

SESIUNE DE COMUNICĂRI ȘTIINȚIFICE LA FĂGET

Consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist Făget și Consiliile de educație politică și cultură socialistă Făget, Dumbrava, Margina, Curtea, Tomești, Firdea, Pietroasa, județul Timiș, în cadrul **Zilelor educației politice și culturii socialiste** (1–8 mai) au organizat o bogată gamă de manifestări, sub genericul **„Spre slava ta, partid al libertății".** Una dintre cele mai importante acțiuni din program a fost **sesiunea de comunicări științifice de la Făget, consacrată aniversării Partidului Comunist Român.** Cele două secțiuni ale sesiunii și-au ținut lucrările la școala generală și la spitalul din localitate, iar la Căminul cultural a avut loc manifestarea festivă, în plen, cuprinzînd, de asemenea, susținerea unor comunicări științifice. La sesiune au participat cu lucrări **dr. Marin Iordache** – secretar al Comitetului județean Timiș al P.C.R., **Augusta Anca** – președinte al Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Timiș, **dr. Ioan Luncan** – director al Cabinetului județean pentru activitatea ideologică și politico-educativă, **Dan Trițoiu** – secretar al Comitetului comunal de partid Făget, **Ion Oltean** – secretar adjunct al Comitetului de partid Făget, **Ion Căliman** – director al Căminului cultural, **Margareta Jarmacsky** – director, Școala generală Făget, **Nicolae Rigo, Ecaterina Sinka, Vasile Dudaș și Aurel Turcuș,** din Timișoara, **Ioan Stratan** și **Dan Popescu,** din Lugoj, profesorii **Gh. Măciuceanu, I. Cipu, D. Tomoni, A. Păuncu, M. Păuncu, D. Mărcușan, N. Bulgărescu, T. Dobândă,** din Făget și **N. Ursulescu** din Tomești.

D. S.

Continuitate și perspectivă în politica externă românească

Împlinirea a șase decenii de existență a Partidului Comunist Român ne relevă drumul glorios străbătut de poporul nostru în vederea eliberării sociale și naționale, pentru transformarea revoluționară a societății, pentru realizarea progresului material și spiritual al întregii noastre națiuni. Glorioasa aniversare se desfășoară în condițiile în care întregul nostru popor, strins unit în jurul partidului, înfăptuiește istoricele hotărîri ale Congresului al XII-lea, de realizare a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

În deplină concordanță cu interesele construcției societății socialiste multilateral dezvoltate, politica externă a țării noastre, parte integrantă a politicii Partidului Comunist Român de făurire a noii societăți, corespunde deplin năzuințelor fundamentale ale poporului român, cauzei generale a progresului și păcii în lume. Făurită de partid, sub conducerea secretarului său general, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, politica externă a României socialiste, se prezintă astăzi, la a 60-a aniversare a creării partidului, ca o politică ce se distinge prin caracterul ei revoluționar, printr-un umanism autentic, prin realismul țelurilor urmărite, prin mesajul de pace și prietenie pe care îl exprimă.

Partidul nostru, conducătorul și făuritorul unei vaste opere de înnoire socială, exponent fidel al intereselor națiunii noastre socialiste a considerat și consideră că între politica internă, de construcție a societății socialiste multilateral dezvoltate în România și politica externă a statului există o legătură indisolubilă, o unitate dialectică inseparabilă.

Concordanța și unitatea dialectică care există între politica internă și externă a statului socialist reflectă responsabilitatea pe care partidul și statul o manifestă față de îndatoririle naționale cît și cele internaționale care le revin. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„Acționînd pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a programului de edificare a socialismului și comunismului în România, ne îndeplinim o înaltă îndatorire față de propriul popor și, totodată, ne aducem contribuția la victoria cauzei generale a socialismului, la întărirea forțelor progresului social și păcii în lume"**. Militînd pentru dezvoltarea multilaterală pe plan intern, partidul acordă o mare atenție politicii externe a României, contribuției acesteia la realizarea destinderii internaționale, la realizarea unei lumi mai bune și mai drepte.

Lupta pentru pace, ca obiectiv prioritar al politicii externe a țării noastre, are în vedere statornicirea unei păci durabile în lume, pace care este hotărîtoare nu numai pentru munca prosperă a poporului român, ci și pentru existența și evoluția civilizației umane în ansamblu. În viața internațională devenită deosebit de complexă în ultimii ani, România socialistă se remarcă printr-o contribuție creatoare, atît prin soluțiile propuse cît și prin acțiunile practice. Pornind de la o profundă cunoaștere a realităților lumii contemporane, țara noastră se pronunță ferm pentru construirea unei păci durabile, pentru realizarea securității internaționale, pentru afirmarea în condiții de deplină egalitate în drepturi a popoarelor, națiunilor și statelor, pentru dreptul inalienabil al acestora de a se dezvolta de sine stătător, fără ingerințe în treburile interne.

În condițiile agravării situației internaționale în ansamblu, România militează pentru soluționarea politică a diferendelor dintre state, avînd în vedere că recurgerea la forță nu numai că nu rezolvă litigiile, dar le amplifică, amenințînd grav pacea și securitatea internațională. Profundele transformări revoluționare care au loc pe plan mondial, afirmarea tot mai hotărîtă a statelor mici și mijlocii, globalizarea problemelor cu care se confruntă omenirea, impun democratizarea relațiilor internaționale, soluționarea politică a litigiilor și stărilor conflictuale dintre state, pe baza egalității acestora și cu ajutorul mecanismelor democratice.

Pornind de la astfel de considerente, la baza politicii internaționale a României, partidul a așezat un ansamblu coerent de norme și principii, a căror promovare consecventă au la bază interesele naționale ale poporului nostru, cît și necesitatea imperioasă de a se asigura tuturor statelor dreptul la existență, la suveranitate și independență. Aceste principii au în vedere respectarea suveranității și independenței naționale, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne și externe,

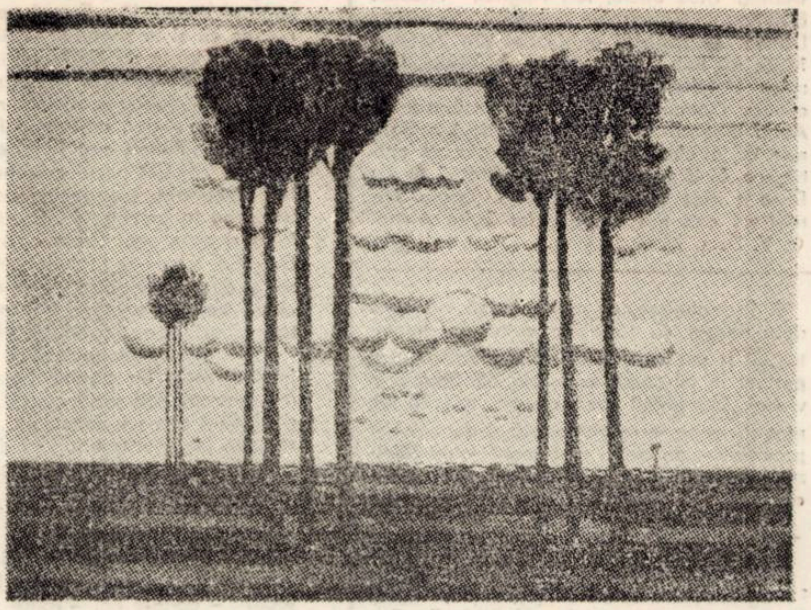

OCTAVIAN VIȘAN : „Toamnă în Bărăgan"

nerecurgerea la forță și amenințarea cu forța, integritatea teritorială și inviolabilitatea frontierelor de stat, avantajul mutual și respectul reciproc, dreptul inalienabil al fiecărui popor de a fi stăpînul propriilor destine.

În viața internațională, în mod deosebit de la Congresul al IX-lea încoace, România se remarcă printr-o contribuție creatoare la soluționarea marilor probleme cu care este confruntată omenirea. Este meritul președintelui țării noastre de a fi abordat într-un mod nou, revoluționar problema raporturilor dintre state, pornind de la recunoașterea națiunii, a statului național, ca unitate structurală a întregului sistem mondial, în contextul accentuării interdependențelor dintre state.

Punînd în centrul politicii sale externe relațiile cu toate țările socialiste, România acordă o atenție deosebită relațiilor cu țările vecine, militînd necontenit pentru creșterea prestigiului socialismului în lume. O componentă esențială a politicii externe românești o constituie extinderea raporturilor de colaborare cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, în toate domeniile de activitate. Țara noastră, ea însăși țară în curs de dezvoltare, își dezvoltă relațiile de solidaritate cu aceste țări printr-o politică de cooperare echitabilă, și prin solidaritate cu lupta acestora pentru consolidarea independenței și suveranității naționale, în lupta împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului. Dezvoltarea relațiilor României cu statele capitaliste a cunoscut și ea în ultimii ani o evoluție ascendentă, reprezentînd un exemplu pozitiv de aplicare în practică a principiilor coexistenței pașnice.

Colaborarea multilaterală prin intermediul organizațiilor și reuniunilor internaționale reprezintă o preocupare constantă a țării noastre. Aceasta pentru că, în concepția partidului și statului nostru, diplomația multilaterală este capabilă să faciliteze dezvoltarea cooperării în cele mai diferite domenii și să contribuie esențial la soluționarea problemelor litigioase. Astfel, România, s-a distins în cadrul O.N.U., a organismelor sale specializate cît și în cadrul altor instituții internaționale, ca un membru activ, ca autor sau coautor a numeroase propuneri devenite rezoluții de interes universal.

Concepția secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la democratizarea relațiilor internaționale, exprimată din nou în Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., se bucură de o largă adeziune pe plan internațional. Aceasta pentru că poziția exprimată de președintele României este în deplină concordanță cu cerințele istoriei, logicii și rațiunii, cu aspirațiile de independență și democrație a popoarelor. Tovarășul Nicolae Ceaușescu are marele merit de a fi abordat într-un mod nou, revoluționar, problema raporturilor dintre state, cum de altfel toate domeniile politicii noastre externe sînt marcate de gîndirea și acțiunea președintelui țării.

Bogăția de idei și teze cu privire la procesele definitorii ale relațiilor internaționale actuale, capacitatea de investigare științifică, marea responsabilitate față de destinele națiunii noastre, cît și ale omenirii, care se degajă din opera teoretică și din activitatea practică a președintelui României, l-au consacrat pe acesta ca o mare personalitate a lumii contemporane.

În ansamblul problemelor globale ce preocupă omenirea, dezarmarea reprezintă o cauză scumpă a tuturor popoarelor iubitoare de pace. De aceea, țara noastră și conducătorul ei desfășoară o amplă activitate, îndreptată în sensul dezarmării și încetării cursei înarmărilor. Apreciind această poziție, cît și aportul constructiv adus de către statul român, secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, menționa în cadrul Sesiunii speciale a Adunării Generale O.N.U. din 1978 : **„Doresc să folosesc acest prilej pentru a exprima poporului român, și, în mod deosebit, președintelui său, Excelența Sa domnul Nicolae Ceaușescu, întreaga noastră apreciere și gratitudine pentru eforturile depuse în sprijinul idealurilor de pace și progres, în înfăptuirea obiectivelor dezarmării"**.

De o deosebită apreciere se bucură și concepția partidului nostru, a secretarului său general, cu privire la modalitatea și necesitatea instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale. Noua ordine internațională trebuie concepută, potrivit acestei viziuni, nu ca un cadru de confruntare a două grupări de state, ci ca o modalitate de a institui un nou tip de colaborare între țările în curs de dezvoltare și statele dezvoltate, în vederea soluționării întregii game de probleme create de sistemul perimat, impus, al relațiilor economice mondiale. Subdezvoltarea, unul din rezultatele negative ale vechii politici imperialiste și coloniale, se impune imperios a fi lichidată, de aceasta depinzînd instaurarea unui nou curs în relațiile dintre state și națiuni. Lichidarea subdezvoltării se poate realiza prin eforturile proprii ale fiecărui popor, favorizate de o colaborare internațională echitabilă, pe baza principiilor dreptului internațional. Sensul și actualitatea unui asemenea proces este exprimat cu claritate în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XII-lea al partidului, cu care prilej spunea : **„România adresează, și cu acest prilej, un apel solemn către toate țările lumii de a-și uni eforturile și a conlucra tot mai strîns într-o atmosferă de înțelegere și colaborare, pentru a se pune capăt cît mai curînd stării de subdezvoltare, pentru a se deschide tuturor popoarelor perspectiva progresului economic și social tot mai rapid, a bunăstării și fericirii"**.

Ca țară europeană, România acordă o importanță deosebită problemelor securității, păcii și dezvoltării cooperării în Europa. În concepția partidului și statului nostru se au în vedere o serie de măsuri care reprezintă un program atotcuprinzător ce cuprinde aspectele militare ale problemei, începînd cu înghețarea cheltuielilor militare, neamplasarea de forțe armate pe teritoriile altor state, retragerea trupelor străine, lichidarea bazelor militare de pe teritoriile altor state, pînă la restrîngerea blocurilor militare de pe continent, pînă la desființarea lor concomitentă.

O importanță deosebită ar avea și realizarea unei înțelegeri regionale de dezarmare militară, crearea unor zone denuclearizate în diferite regiuni ale Europei. În acest context, România acționează pentru dezvoltarea relațiilor sale de bună vecinătate și colaborare cu țările din Balcani, militînd pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii, lipsită de arme nucleare.

Dacă pentru Partidul Comunist Român pacea reprezintă un obiectiv central, în concepția sa, a secretarului său general, în vederea realizării ei, un rol hotărîtor revine solidarității active a tuturor forțelor înaintate din lume. În acest sens, secretarul general al partidului a dezvoltat teoria revoluționară cu privire la rolul clasei muncitoare în condițiile lărgirii frontului antiimperialist, prin apariția a noi forțe democratice. Este semnificativă în acest sens solidaritatea militantă a partidului nostru cu partidele, organizațiile și mișcările progresiste, antiimperialiste, din lume. Dezvoltarea și amplificarea relațiilor cu partidele comuniste și muncitorești, întărirea unității acestora, amplificarea relațiilor cu partidele socialiste și social-democrate, alte partide și organizații democratice, cît și dintre statele socialiste, statele în curs de dezvoltare și celelalte state ale lumii, fără deosebire de orînduire socială, reprezintă chezășia progresului general al umanității, cît și temeiul unui optimism realist al posibilității preîntîmpinării unei noi conflagrații mondiale. Este convingerea fermă a partidului și poporului nostru că, astăzi, pacea și colaborarea internațională nu pot rezulta decît din participarea tuturor statelor lumii, indiferent de orînduirea socială, de potențialul economic și militar, mărime sau situare geografică, avînd la bază respectarea strictă a principiilor dreptului internațional.

Angajarea țării noastre în eforturile de înnoire calitativă, revoluționară, a raporturilor internaționale, element principal al conduitei țării noastre pe plan extern, își au izvorul în aspirațiile poporului nostru, ferm angajat pe calea progresului material și spiritual, aspirații cu care, de la început, s-a identificat partidul său comunist, care, la a 60-a sa aniversare, continuînd tradițiile de constantă valoare, a ridicat țara și poporul român pe treptele cele mai înalte ale civilizației sale materiale și spirituale, fiind chezășia libertății, progresului și împlinirii continue.

C. P.

Spirit partinic

Prin zile, multe, am rămas la fel,
Crezînd în puritate și frăție,
Cum nu se-ndoaie spiritu-n oțel,
Cum trebuie, mereu, de fapt, să fie.

Nu fără jertfe timpul ridicat e.
Văzduhul este de gîndire dens
Și iscălim cu viața-ne un sens
Sfințit de muncă, astă libertate.

Un cînt străvechi, nestins în amintire,
Îmi pîlpîie-n privire și-mi e har
Cînd mă cuprind în oameni și iubiri ; e
Și azi la fel de revoluționar.

În suflet este loc pentru mai bine ;
Speranțele-ncă nu-s la adăpost,
Dar astfel noi încă nicicînd n-am fost –
Romantici descoperitori de sine.

Nu-i consecvența scut, ci transformare
Și dinamism și vremi ce se deschid
Inteligenței viu-frematătoare.
Născută într-un spirit de partid.

Lucian BUREIU

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLĂJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 19 (685) 14 MAI 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

IDEAL ȘI ISTORIE

Evocînd trecutul îndepărtat al poporului român, momentele esențiale ale istoriei sale, elementele care au dus la formarea și rezistența sa de-a lungul veacurilor, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în expunerea prilejuită de cea de-a 60-a aniversare a creării P.C.R., afirma : **„Partidul Comunist Român își trage seva și vitalitatea din glorioasa istorie de milenii a poporului nostru, din toate elementele și luptele desfășurate de-a lungul vremurilor ; el își afirmă hotărîrea de a asigura, în noile condiții istorice, dezvoltarea continuă, pe o nouă treaptă, a civilizației și vieții întregului nostru popor, de a făuri un viitor demn și liber, viitorul comunist".** Deslușim în profunzimile acestui citat un întreg mod de a gîndi un **ideal,** idealul comunist, de către secretarul general al partidului nostru. Elaborat mai întîi, de către Marx și Engels, ca un ideal al muncitorilor din toată lumea, ca o soluție generală și necesară a dezvoltării umanității, pe măsura practicii social-istorice revoluționare a clasei muncitoare și a partidelor comuniste, acest ideal s-a **integrat ființei naționale** tot mai mult, concomitent, cu transformările revoluționare din țările socialiste care au zidit noua realitate economică, socială și politică în istoria contemporană. Procesul acesta de reificare a idealului în raport cu viața și trecutul distinct al unui popor, este profund dialectic, chiar dacă, marxiști fiind, teoreticieni mai vechi nu l-au întrevăzut iar unor teoreticieni contemporani li se pare mai puțin firesc. În fond, în acest proces deslușim pe deplin acel drum legic și logic pe care-l străbate gîndirea creatoare, revoluționară, hrănită și corectată mereu de practică, – drumul de la concret la abstract și apoi la **abstractul concret.** Acest ultim termen, abstractul concret, este frecvent în opera lui Marx și el se naște în momentul în care generalitatea gîndului sau a unui ideal își regăsește forma aptă de difuzare în real, de întrupare în realitatea pe care o luminat-o, în momentul anterior, în chip de abstracție. Tocmai în acest moment e verificabil realismul unei teorii al cărei adevăr tinde să prindă viață și să transforme o realitate trecută în care perspectiva evoluției și a progresului s-a epuizat. Tovarășul Nicolae Ceaușescu este unul dintre cei dintîi teoreticieni și conducători care au sesizat necesitatea integrării idealului comunist în viața popoarelor lor astfel încît, acest ideal, să însume și să asimileze evenimentele și treptele de progres fundamentale ale poporului, ale națiunii. Fapt și mai semnificativ – conducătorul partidului și statului nostru a transformat această viziune cuprinzătoare în activitate politică curentă și practică în viața internațională, ca mod de raportare a națiunii noastre la umanitate. Din această semnificație adîncă pe care o poartă concepția Partidului Comunist Român despre istorie izvorăște și noutatea și eficiența comportamentului politic românesc în lumea contemporană, din această semnificație izvorăște bucuria politică efectivă a cetățeanului român atunci cînd se rememorează istoria și trecutul poporului său și se proclamă, din chiar perspectiva generală a idealului comunist, principiile independenței și suveranității naționale, al identității noastre ca popor, sub toate aspectele relațiilor concrete dintre state în lumea contemporană.

Aceasta este una din numeroasele idei de mare profunzime din expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu privitoare la înțelegerea concepției materialist-dialectice asupra istoriei și a dezvoltării acestei concepții în epoca noastră care fac ca elementele de gîndire creatoare din opera secretarului general să constituie contribuții remarcabile la progresul teoretic al luptei revoluționare, într-o lume în care confruntarea de idei angajează forțe ideologice de cea mai mare amploare.

V. RANGA

I. SULEA-GORJ : „Memento"

CÎNTEC

Diamantul în pămînt
își rodește raza,
avînd dulce legămînt,
în zenit, cu-amiaza.

Sabia în lut natal
scapără-și oțelul –
rădăcini de-arc triumfal,
vajnic cum ni-e felul.

Deschizîndu-se în zori,
zarea-i o cărare ;
totul e să nu cobori
mai în jos de-o floare . . .

Spre zenit, pe drum de rod,
strălimpezind țelul
dovedim prin sfînt izvod
cum ne este felul.

Din adînc și pînă-aici,
și-apoi mai departe,
timpul poți să îl ridici
pe-un trunchi fără moarte.

Ca pe o columnă, sus,
pe-acel trunchi, drapelul
i-ar fi lumii un răspuns
că trainic ni-e felul.

Aurel TURCUȘ

În acest număr semnează : Dan Negrescu, Sorina Ianovici, George Șerban, Carmen Odangiu, Vasile Popovici, Carmen Pădure, Ioana Rauschan, Corina V. Sein, Gheorghe Azap, Ilie Măduța, Damian Ureche, Mandics György, Pavel Bellu, Flavia Duma, Doru Murgu, Ion Arieșanu, Petru Umanschi, Vasile Versavia, Ioan Emil Șain, Ion Velican.

Telegramă

Tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

SECRETAR GENERAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN,
PREȘEDINTELE REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Mult stimate și iubite tovarășe
NICOLAE CEAUȘESCU

Scriitorii din România sărbătoresc, la cea de a 60-a aniversare a făuririi Partidului Comunist Român, deopotrivă evenimentul îndeplinirii misiunii ce și-a asumat-o partidul, prin personalitatea Dumneavoastră eminentă, de a conduce poporul român pe drumul victoriei revoluției socialiste.

Conferirea Dumneavoastră, de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. și al Consiliului de Stat, a Titlului de Onoare suprem „Erou al Republicii Socialiste România" constituie un semn al recunoașterii de către întregul nostru popor a rezultatelor obținute de partid în înfăptuirea grandiosului Program de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

Scriitorii din patria noastră români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități, Vă roagă să primiți cele mai fierbinți felicitări. Ne angajăm, iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, să facem totul pentru înălțarea patriei noastre spre noi culmi de progres și civilizație.

CONSILIUL UNIUNII SCRIITORILOR
DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Telegramă

Tovarășei ELENA CEAUȘESCU

MEMBRU AL COMITETULUI POLITIC EXECUTIV,
PRIM VICEPRIM MINISTRU AL GUVERNULUI,
PREȘEDINTELE CONSILIULUI NAȚIONAL PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI TEHNOLOGIE

Mult stimată tovarășă
ELENA CEAUȘESCU

Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România Vă roagă, din toată inima, să primiți cele mai calde felicitări, cu prilejul conferirii Titlului de Onoare suprem „Erou al Republicii Socialiste România", la jubileul măreț al celei de a 60-a aniversări a făuririi Partidului Comunist Român.

Noi scriitorii români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități din patria noastră, alături de întregul popor român. Vă rugăm să primiți cele mai bune urări de sănătate, spre a duce pe culmi tot mai mari cercetarea științifică, afirmarea științei și culturii românești, pe plan mondial, în lupta continuă pentru înălțarea Patriei și a poporului român, în înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

CONSILIUL UNIUNII SCRIITORILOR
DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Voluptatea clasicului

Fără a avea intenția de a intra în amănuntele manierei suprarealiste (pentru că oricît s-ar strădui unii spre revers, și suprarealismul are dacă nu chiar este o manieră) trebuie să admitem ca pertinentă afirmația lui Marcel Raymond după care „am greși dacă am reduce toate modurile de expresie ale suprarealismului la procedeul scriiturii automate și dacă n-am considera drept „autentice" decît textele scrise fără nici un control" (Marcel Raymond, **De la Baudelaire la suprarealism,** Editura Univers, București, 1970 p. 344).

Ideea lui Marcel Raymond îndreptățește de fapt existența și folosirea termenului de **fals dicteu** (fără vreo aluzie peiorativă) termen ce poate fi aplicat unor poeți contemporani ; să-l amintim doar pe Virgil Mazilescu, ale cărui versuri sînt în fapt efectul unui dicteu **infrarealist,** în măsura în care intuim o inevitabilă autocenzură înainte ca scrisul să fie așternut. Nu trebuie însă să vedem în aceasta o erezie la adresa suprarealismului. Același Marcel Raymond, în lucrarea citată, îl reia pe Andre Breton care afirma clar în 1932 : „Noi nu am pretins niciodată că oferim prin vreunul din textele suprarealiste un exemplu desăvîrșit de automatism verbal. Un minim de direcționare continuă să existe în general în ceea ce privește aranjamentul în poem" (p. 345).

În condițiile arătate pînă aici, chiar dacă are loc o întîlnire „într-o zonă a lucidității", cum afirmă tot M. Raymond, sau poate tocmai de aceea, ar putea să pară cel puțin stranie (la prima vedere) o încercare de apropiere între clasicismul antic și suprarealism ; adică ceea ce încearcă, în unele poezii din ultimul său volum, Marcel Turcu. **Voluptatea drumului,** Editura Facla, 1980).

Poetul manifestă o adevărată plăcere în a pune unor poezii motto-uri ce trimit direct la clasici ; și, totuși, nimic nefiresc în această trimitere ; dimpotrivă prin încercarea (reușită) de apropiere a anticilor în perimetrul unei poezii socotite (pripit de unii ca fiind cel puțin iconoclastă. Marcel Turcu se înscrie într-o bună tradiție a suprarealismfului românesc ale cărui valori interbelice nu e cazul să le mai amintim.

Poezia care deschide volumul apare ca o inversare a structurii comediei antice în care la sfîrșit li se cerea spectatorilor să aplaude (Nunc plaudite cives) : Marcel Turcu cere de la început : **Citiți-mă !** Acest imperativ al lecturii nu este gratuit, cu toate că este inițial, ci îl implică pe cititor în forma clasică a vegherii nocturne. Și aici poetul inversează : acel, „noctes vigilare serenas" devine propriu cititorului și nu creatorului. Efectele lecturii nocturne se convertesc într-o împlinire necesară : „Mîine dimineață, cu fruntea abia acum terminată – / Vom răspîndi împreună științele timpului / Și ne vom relua cu demnitate trebuințele omenești" **(Citiți-mă).**

Dacă poetul propune un spațiu temporal clasic înseamnă să oferă și un instrument adecvat : un nou alfabet ar fi acest instrument, alfabet învățat „în altă ordine decît pînă acum" **(Apostazie) ;** de fapt acest alfabet este instrumentul pentru dovedirea ca măsură a tuturor lucrurilor și ca măsură proprie : „Odată alfabetul nou deprins / Te poți odihni apoi o clipă / Pe propria ta dimensiune" **(Apostazie) ;** același alfabet, ca măsură, duce la legăturile „afrodisiace (Formate). Între noile puncte din univers / Și tine" ; adică la o reală **Sympateia.** Simpatia etimologică îl duce pe Marcel Turcu la analogii de tipul celei din **Feerie.** Pornind de la un citat din **(Metafizica)** lui Aristotel („de pildă dacă Socrate pur și simplu, și Socrate care șade e unul și același lucru") poetul ne redă un Eminescu straniu, aproape reificat, intuind parcă pericolul unei fetișizări a marelui geniu din perspectiva lumii moderne. Tocmai ca o limită intuită a modernului, socraticul „nosce te ipsum" devine la Marcel Turcu „sci te ipsum" în poezia ce poartă ca titlu cuvintele de mai sus : adică veche **con-știință** de sine riscă să rămînă pentru modern doar știință de sine și aceasta pentru că nimic „Nu poate substitui absența absurdă a pasiunilor" și pentru că „noi iubim încă modești și nesigur". Un remediu partial este sugerat totuși de poet în **Convorbire,** titlu ce concordă perfect cu EUXIA : a ne simți bine, (motto), stare pe care o poate oferi tocmai colocviul, adică întoarcerea la cuvînt.

Convorbirea duce la destăinuirea participării la luptă (precum în acel motto luat din Platon), convorbirea socratică cu daimonul la templul din Delfi este aceea care face din știință conștiință și dă voluptate drumului existent între cele două. Căci a vedea că „trupul se sprijină din mers / Pe un singur cuvînt de onoare" înseamnă a susține în continuare valabilitatea ideii lui Tudor Vianu despre idealul clasic al omului.

Dan NEGRESCU

Limba română artistică—un unghi al cercetării*)

1) Chiar dacă din punct de vedere temporal noua carte [1] a profesorului Ștefan Munteanu se distanțează apreciabil de apariția ce i-a premers – **Stil și expresivitate poetică** apărea în 1972, deci la aproape un deceniu depărtare în timp –, modalitățile de abordare a problematicii limbii artistice situează cele două cărți într-o intimă vecinătate, menită să le pună în lumină nuanțele și să le potențeze valorile. Cărțile se cheamă și își răspund în mod necesar, prima dintre ele enunțînd principiile teoretice pe care autorul și le însușește, cea de a doua aplicîndu-le la domeniul practic al creației literare românești. De fapt, noua carte pornește acolo unde se terminase cea dinaintea ei. Ultimul capitol din **Stil și expresivitate poetică** se numea **Sincronie și diacronie în cercetarea stilistică.** În acest capitol, autorul, pornind de la unele afirmații ale lui Stephen Ullmann, deschide problema determinării valorilor stilistice constituite în diacronie, încercare ce are la bază diseminarea făcută între valorile semantice și cele stilistice ale unei opere aparținînd unei epoci trecute. Or, cu impunerea acestor preliminări, începe noua carte a lui Ștefan Munteanu, ce își propune să configureze modul de constituire al unei **limbi artistice** românești. Axa diacronică funcționează aici la două (nivele distincte : într-o adîncime printre scriitori, constituind astfel „istoria" propriu-zisă, ce structurează secțiunile cărții – I. **Precursorii ;** II. **Epoca marilor clasici ;** III. **O nouă etapă în evoluția mijloacelor de expresie artistică ;** IV. **Creatorii limbii artistice moderne** – și, în al doilea rînd, în cadrul studiului unui singur autor, delimitînd perioadele de evoluție acestuia sub aspectul materialului de limbă folosit.

Studiile, anunțate inițial de către autor ca disparate, sînt ordonate de un principiu metodologic menit să pună în lumină progresul pe care limba artistică românească îl cunoaște la nivelul macrostructurilor sale, prin înglobarea valorilor particulare lansate de creația unui autor. (O asemenea posibiltate de constituire a unei limbi artistice trimite întrucîtva la concepția croceană despre progresul estetic al limbii). Ideea de „progres" este sugerată (și) de titlurile din secțiunile cărții ; de exemplu, titlul **O nouă etapă în evoluția mijloacelor de expresie artistică** cuprinde sugestia de a privi limba artistică, respectiv posibilitățile acesteia de expresie, în mod evolutiv, dar nu în evoluții liniare și egale, ci pe „etape". Ar fi aici punctul în care o istorie a limbii artistice s-ar întîlni cu aceea a literaturii, unde curentele și momentele literare se constituie și prin convergența anumitor modalități stilistice. Colaborarea disciplinelor își vădește, o dată în plus, rostul.

2) Față de un discurs științific, în general, cronicarul este indiferent la ceea ce s-ar putea numi „spațiul auctorial" (care constituie deliciile aceluiași cronicar atunci cînd se raportează la o operă de ficțiune). Voi încerca, totuși, să implic vocea autorului integrată discursului său științific, cu intenția de a-i putea schița profilul moral, căci, dacă în orice alt domeniu al comentariului științific problema adevărului este independentă de autorul care o emite, în domeniul umanist, procesul de validare a adevărului se împlinește doar **prin** actul comunicării, act ce presupune și implică prezența autorului. Spun aceste lucruri pentru că, în fața cărții profesorului Ștefan Munteanu, am sentimentul că găsesc nu numai adevărul unui comentariu științific, ci și o morală a acestuia, în sensul cel mai profund al termenului. O autentică prezență clasică se simte pretutindeni printre rînduri, un spirit echilibrat, prob. Metodele de apropiere de un text literar prea „brutale" – numitele metode „moderne" despre care este vorba în **Preliminarii** – îi sînt străine autorului. Fărîmițării textului i se preferă o perspectivă în care să primeze nu aspectul imediat lingvistic, ci armonia care include toate segmentele inferior structurate spre o unitate de „viziune", aptă să pună în lumină **sensul.** Această abordare își găsește modalități metodologice mai suple, subordonate spiritului aceluia care se alătură semnificației operei. Comentariul autorului va suplini prin calitatea exprimării aridităteа formalizărilor deliberat de-subiectivizate. Comparația, bunăoară, este de multe ori un sprijin în favoarea argumentului, menit să inducă lectorului înțelegerea propusă de către autor. O retorică desăvîrșit asimilată conduce spre formulări nu o dată memorabile.

Consecvența unei anume atitudini față de cultură face explicită morala pe care autorul o profesează, polarizînd valori ca echilibru, calm, umanism. Cartea profesorului Ștefan Munteanu se recomandă astfel ca perimetru triadic al adevărului moral și frumos.

Sorina IANOVICI

* Ștefan Munteanu, **Limba română artistică, Studii,** Ed. științifică și enciclopedică, 1981.

PAVEL VEREȘ :

„Evocare"

Andrei A. Lillin și studiile sale

În viziunea lui Hesse, cărturarii se vor fi refugiat, de teama flagelului „foiletonist", într-o cetate fabuloasă, Castalia, întemeind un Ordin al profesioniștilor cunoașterii și erudiției pure. Dacă scriitorul din Montagnola, printr-un miracol al istoriei, să zicem, l-ar fi cunoscut pe Andrei A. Lillin, și-ar afla în el o copie reală a fictivului său Josef Knecht. Mai mult, timișoreanul reface, în parte, chiar avatarurile tulburătorului **magister ludi.** Asemenea **Jocului cu mărgele de sticlă,** articolele publicate de acesta de-a lungul a mai multor ani în paginile revistei **Orizont** lasă cititorului sentimentul unui autosacrificiu deliberat.

Andrei A. Lillin este, înainte de toate, un spirit enciclopedic, un erudit cu gustul și scrupulul pedant (ca toți eruditii) al referințelor și trimiterilor bibliografice. Nimic nu pare să-i fie mai străin ca impresionismul critic. Și, totuși, practică eseul. Analizele sînt însă, de fiecare dată, ample interpretări tematice prin comparații succesive, prilejuri de vaste și detaliate peripluri prin literatura universală, clasică și modernă, prin filozofie, istorie, filologie, estetică... Itinerarul este întotdeauna uluitor, alambicat, enciclopedului plăcîndu-i să colinde nestingherit peste granițe. El va trece cu nonșalanță, spre exemplu, de la un poem de Mihai Beniuc la **Laelius** de Cicero, **Decăderea oracolelor** de Plutarh, apoi prin Platon și Paracelsus, pentru a sfîrși cu **Faust.** Recenziile și cronicile sale literare sfîrșesc, invariabil, în quasi-studii exegetice. Monografia **Renașterea** a lui Andrei Oțetea este, un alt exemplu, numai pretextul pentru un studiu amplu și documentat referitor la situația **mondială** a exegezelor asupra fenomenului renascentist. Pentru a ajunge la (atunci) recenta monografie datorată lui A. Oțetea, recenzentul trece mai întîi pe la W. von de Steinen, G. Bertoni, G. Weise, A. Brackmann, F. Olgiati, I. Huizinga, H. Hoffman, J. Burckhardt, Karl Brandi, Bernard Berenson, fără a-i omite pe Arnold Hauser și Lucian Blaga (cu **Marea anticipație europeană)** și fără a-i ierta pe G. Papini și G. Toffanin **(Andrei Oțetea și studiul Renașterii,** 6/1965).

Articolele au, în general, o structură cumva proustiană. Un voluptos al parantezei, Andrei A. Lillin sacrifică fără regrete sistemul, congruența lui, pentru comentarea savantă și rafinată a cîte unui detaliu de ordin bibliografic sau lingvistic, istoric, estetic, filozofic etc., iată o mostră desprinsă, la întîmplare, dintr-o cronică literară la o culegere de poeme a lui Franz Liebhard : „Astfel, bunăoară, dacă Goethe în Faust, în rugăciunea Margaretei, înscrie următoarele două versuri : **Neige / du Schmerzenreiche : Coboară-ți privirea, tu, Preaîndurerată,** pentru critica severă, bazată pe regulile ortoepiei germane, a dat naștere unei asonanțe condamnabile. Întrucît însă în graiul orașului său natal „g" intervocalic se pronunță „ch", pentru urechea sa de frankfurtez ..." (3/1965).

Criticul și eseistul este, totodată, un incoruptibil dialectician, judecînd în contraste și similitudini, teze și antiteze, sincronic și diacronic, conceptualizînd cu fervoare și concretizînd de cîte ori eșafodajul demonstrației o impune. Îl preocupă îndeosebi țesătura intimă a operei, dialectica ascunsă și complicată a motivelor și simbolurilor, și mai puțin rafinamentele stilistice. În critică, deși ar părea oarecum paradoxal avînd în vedere solida sa pregătire estetică și filologică, Andrei A. Lillin este întîi de toate filozof. Inexplicabil însă cum acest cărturar de o rară elevație poate amesteca, **uneori,** cu inocență parcă, cele mai savante aserțiuni și trimiteri bibliografice cu tristele etichetări și clișee de factură maniheistă. Este iarăși ciudat, într-adevăr, să vezi un campion al finelor nuanțări semantice aplicînd (încă o dată : **uneori** numai) forțat și simplificator materialismul științific la studiul literar, universul fictiv (poetic sau epic) devenind (sau trebuind neapărat să devină) spațiul de desfășurare al tuturor principiilor dialecticii materialiste (vezi, de pildă, **Cultură estetică și creație artistică,** 7/1965, **Cu privire la izvoarele culturii contemporane occidentale,** 11/1966, sau **Despre finalizarea estetică a tematicii în romanul contemporan,** 7/1967).

Un profil al omului de litere Andrei A. Lillin, chiar sumar, cum este cel de față, nu poate ignora meritul acestuia în popularizarea unor traduceri importante din literatura universală. Paginile **Orizont**-ului păstrează comentariile atente și exigente ale unor traduceri din Aristotel, J. Joyce, B. Rusel, M. Webb, Rainer Mario Rilke ș. a., precum și propuneri repetate pentru o strategie clară și de lungă durată a activității traducătorilor. Iar analiza calității traducerii este în mod fericit completată cu cea a operei propriu-zise. **Pe marginea nuvelei „Metamorfoza" de Franz Kafka** (4/1965), de exemplu, rămîne, cu siguranță, unul dintre primele și cele mai temeinice eseuri dedicate analizei motivului „omului-gîndac" în istoria literaturii universale și a semnificației lui în amintita nuvelă. De asemenea, prin recenziile sale de la rubrica **Traduceri,** Andrei A. Lillin a reușit să contribuie la o mai bună cunoaștere a literaturii bănățene de limbă germană și maghiară. Sînt analizate competent lucrări aparținînd lui Franz Liebhard, Endre Károly, Szász János, Peter Barth, Franz Xaver Kappus ș. a.

Adept al criticii academice, spirit enciclopedic și posesor al unui stil de o austeră eleganță, Andrei A. Lillin se risipește deci într-un laborios travaliu eseistic. Studiile și articolele sale par, în majoritate, expresii ale unui compromis sui-generis între Castalia și Lume. Hermann Hesse a preferat să-și ucidă eroul decît să-l expună unei asemenea încercări. Amintitul compromis cere, inevorabil, sacrificarea unei vocații. Din fericire însă, apărarea producției revuistice de pericolul superficialității, al grabei și diletantismului, este o misiune pe cît de riscantă și costisitoare, pe atît de nobilă.

George ȘERBAN

ORIZONT PUBLICITATE

Denumirea produsului	Caracteristici	U.M.	Cantitate	Preț unitar
Ampermetru IEQ 72	25 A	buc.	2	235
Ampermetru IEQ 72	30 /5 A	buc.	3	750
Ampermetru E 6	3 /40 A	buc.	2	275
Ampermetru IEQ	144/16 A	buc.	10	750
Ampermetru M 52	250 A	buc.	1	472
Ampermetru IEQ	144/200 A	buc.	12	750
Ampermetru	15 A	buc.	2	440
Ampermetru M 451	25 A	buc.	1	440
Ampermetru M 53	400 A	buc.	1	510
Ampermetru M 451	600 A	buc.	2	95
Ampermetru M 451	600 A	buc	4	440
Ampermetru M 53	30 /5 A	buc.	2	540
Ampermetru IEQ	20 /5 A	buc.	1	750
Ampermetru IEQ	100 A	buc	1	750
Ampermetru IEQ	60 A	buc.	1	235
Ampermetru E 54	200 A	buc.	1	545
Ampermetru E 54	600 A	buc.	10	450
Aparător lămp cu braț	∅100	buc.	136	2,65
Aparător cu lămp brat	∅200	buc.	20	4.37
Bec ceramic pt sudură	∅5	buc.	140	13.00
Bec ceramic ptr. sudură	∅8	buc.	141	13,00
Becuri - 6V - 21 W -		buc.	19	1.35
Becuri - R 46/21		buc.	3	4.30
Becuri - 220 V/250 W	infrarosu	buc.	90	13.70
Bobina TAC	6 A - 48 V	buc.	30	22,75
Bobina TAC	6 A - 220 V	buc.	28	22.75
Bobina TAC	6 A - 380 V	buc.	91	19 40
Bobina TAC	10 A - 48 V	buc.	15	22,75
Bobină TCA	48 A/32 V	buc.	3	39.65
Bobină TCA	32 A/380 V	buc	2	39.65
Bobină TCA	40 A/48 V	buc.	3	39.65
Bobină TCA	63 A/380 V	buc.	9	68.43
Bobină TCA	100 A/380 V	buc.	2	71,00
Bobină TCA	100 A/380 V	buc.	1	44.00
Bobină AC 3	10 A/24 V	buc.	6	85.00
Bobină CA 3	10 A/380 V	buc	24	32,50
Bobină CA 3	25 A/24 V	buc.	5	19.00
Bobină CA 3	25 A/380 V	buc.	40	39 65
Bobină CA 3	40 A/380 V	buc	2	22.75
Bobina CA 3	63 A/24 V	buc.	12	34,00
Bobina CA 3	63 A/380 V	buc.	7	68.43
Bobină TCA	63 A/380 V	buc.	18	69,00
Bobină TCA	200 A/220 V	buc.	6	114,00
Bobină TCA	100 A/24 V	buc.	1	34,00
Bobină TCA	100 A/24 V	buc	2	86.00
Bobină DITA	63 A/380 V	buc.	27	40.50
Bobină DITA	100 A/380 V	buc.	2	70.00
BOBINA CTIA	100 A/380 V	buc	10	26.00
Bobină DITA	40 V	buc.	5	39 65
Bobină TCA	42 V/25 A	buc	5	44,75
Bobina Magnet	20 A/380 V	buc.	2	220.00
Borne Aparat		buc.	25	8.00
Buton PCI		buc.	15	168.00
Balastru - BJA	65 W	buc.	14	71.00
Bimetal		buc.	17	27,00
Cot	∅21	buc.	10	5.90
Cot PVC	∅32	buc.	144	0,51
Cot	∅16	buc.	3	0.25
Capac	C 5	buc	10	31.50
Clemă	C 50	buc.	86	2.40
Clemă	C 6	buc.	36	1.50
Clemă	C 70	buc.	82	2.90
Clemă legătură	16 mm	buc.	26	33.95
Clemă	120	buc.	74	16.00
Clemă	150	buc.	12	14.40
Clemă	240	buc.	2	68.90
Cleme	LL-10	buc.	109	6,25
Cleme	LL-16	buc.	116	3,50
Cleme	LL-25	buc	81	3.15
Cleme	LL-35	buc.	78	33 00
Cleme	LL-120	buc.	19	20.20
Cleme	NL-25	buc.	2	49.50
Cleme	NL-35	buc.	56	4.40
Cleme	NL-35	buc.	28	5.60
Cleme derivație	50 mm	buc.	11	23,12
Cleme derivație	70 mm	buc.	16	18 95
Cleme derivație	95 mm	buc.	42	19.20
Cleme derivație	12 mm	buc.	35	16.00
Cleme racord	2,5 - 4	buc.	180	9,30
Cleme legăt.	25	buc.	74	4,50
Cleme legăt	16	buc.	29	5,00
Cleme Cu 35		buc.	78	27.30
Conductor bobinaj textil	∅0,30	kg	12	99.00
Conductor bobinaj textil	1	kg	116	98,10
Conductor bobinaj textil	1,10	kg	4	97,20
Conductor bobinaj textil	2,0	kg	61	93.60
Conductor bobinaj textil	2,10	kg	61	92.80
Conductor CY	50	m.l	10	19,40
Conductor AFY	35	m.l	59	4,64
Conductor AFY	50	m.l	366	5,40
onductor AFY	70	m.l	85	8,42
Conductor AFY	240	m.l	80	21,30
Conductor AFPY	2 x 4	m.l	180	1.52
Contact fix	tubular	buc.	10	13.65
Contact fix DITU	100 A	buc.	283	7.90
Contact fix DITA	1 000 A	buc.	49	14.00
Contact mobil DITU	100 A	buc.	24	17,50
Contact mobil DITA	1 000 A	buc.	56	22,00
Comutator	600 A	buc.	2	1 559,00
Contor CA	5 A	buc.	2	1 720.00
Contor CA	32 A	buc.	3	110,00
Comutator	600 A	buc.	2	1 556,00
Cutii Terminale CV 2 ieșiri		buc.	1	90,00
Controler cu 5 came		buc.	1	1 070.00
Controler cu 7 came		buc.	4	1 005.00
Controler cu 11 came		buc.	3	1 250,00
Clapetă semnaliz. scurt circuit		buc.	8	35,00
Detectpr		buc.	44	90,00
Dispozitiv luxomat DCAI		buc.	10	1 630.00
Eletrovalva	EVC-180	buc.	3	458,00
Element tractiune	XKY	buc.	20	310,00
Planse	SAJ	buc.	14	19,00
Furci cu tije		buc.	340	29,00
Intrerupător pachet	25 A	buc.	9	237,00
Inel porțelan	63 A	buc.	120	0,20
Inel porțelan	20 A	buc.	42	0,20
Inel porțelan	10 A	buc.	23	0,30
Inel calibrare	6 A	buc.	245	0,48
Inel calibrare	10 A	buc.	100	0,64

Denumirea produsului	Caracterisriei	U.M.	Cantitate	Preț unitar
Izolator cu capac		buc.	3	32,77
Izolator fără capac		buc.	10	32.77
Izolator tracțiune	porțelan	buc.	3 285	2.89
Kilowatmetru	380 V	buc.	4	295.00
Kilowatmetru	D 1-400/380 V	buc.	5	140.00
Kilowatmetru	D 3-400/380 V	buc.	3	353.00
Kiloampermetru	H 8-0 - 1,5	buc.	2	353.00
Lampă de exterior	D 2 - E	buc.	3	1 680.00
Lampă LFV	400 A	buc.	179	93,00
Manometru cu contact	-25	buc.	16	437.00
Manometru de contact	0-4	buc.	5	437.00
Manometru de contact	0-25	buc.	25	424.00
Manometru de contact	0-6	buc.	12	437.00
Manometru diferențiar	1 600 x 10	buc.	2	5 650.00
Manometru diferențiar	∅160	buc.	2	95.00
Megawatmetru	0-2	buc.	1	295.00
Microintrerupător	6 136	buc.	30	100.00
Miliampermetru	400 A	buc	2	295.00
Miliampermetru	400 A	buc.	1	130,00
Motor electric	0,15 KW - 2 890 R/m	buc.	1	408.00
Motor electric	0,37 KW - 670 R/m	buc.	1	700
Motor electric	0,75 KW - 1500 R/m	buc.	1	490
Motor electric	0.75 - 1,3 kW - - 750 - 1500 R/m	buc.	2	1 580
Motor electric	0,30 KW - 3000 R/m	buc.	1	5 670
Motor electric	3 KW - 750 R/m	buc.	2	2 890
Motor electric	5,5 KW - 1000 R/m	buc	9	2 360
Motor electric	5,5 KW - 3000 R/m	buc.	1	2 460
Motor electric	7,5 KW - 3000 R/m	buc.	1	2 720
Motor electric	11 KW - 1500 R/m	buc.	1	4 040
Motor electric	11 KW - 1500 R/m	buc.	1	3 910
Motor electric	15 KW - 3000 R/m	buc.	2	4 320
Pompă centrifugală	10 000 l/h	buc.	1	6 300
Patron AFG	80 A	buc.	47	72.85
Patron AFG	100 A	buc.	34	50,00
Patron AFG	250 A	buc.	3	99.00
Patron AFG	315 A	buc	8	99,00
Papuci cablu	10 x 9.5	buc.	1 235	2,15
Papuci cablu	12 x 13,5	buc	19 371	5,06
Papuci cablu	22 x 2.3	buc.	960	25,00
Papuci cablus	∅70	buc.	17	11,76
Plăci contor		buc.	4	433,00
Plăci contor		buc.	2	93.00
Plăci marmoră	200 x 200 x 35	buc	6	23,40
Releu de semnalizare	RDS-2	buc.	12	255,00
Releu PTP-1	OP-25	buc.	2	360.00
Releu PTP-1	O-100	buc.	3	360 00
Releu Fotoelectric	PT-1	buc.	5	1 420.00
Releu maxim de curent	RC I - RS-79	buc.	2	475.00
Releu maxim de curent	RS-7947	buc	2	90.00
Releu semnalizare	220 V	buc	1	263
Releu semnalizare	RS-7947	buc.	1	140
soneric Polarizantă	220 V	buc.	3	452
Stat de legătură	cu Hollender	buc.	300	103
soclu siguranță AEG	400 A	buc.	6	82
Soclu siguranță	AEG - 600 A	buc.	20	115
separator	350 A	buc.	10	1 500
Șunt	40 A	buc.	5	40
Șunt	60 A	buc.	3	37
Șunt	100 A	buc.	11	40
Șunt	500 A	buc.	1	375
Șunt	1 000 A	buc.	1	247
Șunt	150 A	buc.	1	90
Termometru cu contact	0-50	buc.	8	373
Termometru cu contact	0-4000	buc.	9	1 060
Termocuplă Fe - Co	1 300 °C	buc.	8	252
Termocuplă Fe - Co	550 °C L 250	buc.	10	146
Termocuplă Fe - Co	550 °C L 1500	buc.	5	363
Termocuplă Cr - Al	1 100 °C	buc.	18	225
Tub copex	∅29	m.l.	50	22,95
Tub copex	∅16	buc.	65	13.50
Transformator curent	CIT-10	buc.	1	700
Transformator înaltă freev.	10 KV	buc.	1	80
Transformator înaltă freev.	CIT-100/5	buc.	3	250
Termostat TIP-IT 2	60 - 100 °C	buc.	2	505
Tub inoxibil	∅9	m.l.	300	4,20
Tub inoxibil	∅11	m.l.	177	4,45
Tub pantzer	∅24	m.l.	9	4,35
Tub pantzer	∅25	m.l.	33	5,81
Ventil electromagnetic		buc.	3	695
Vibrator pneumatic	V P-1	buc.	10	325
Voltmetru	100 V	buc.	3	615
Voltmetru	400 V	buc.	1	355
Voltmetru	60 V	buc.	4	360
Voltmetru	15 V	buc.	1	590
Voltmetru	400 V	buc.	5	750
Voltmetru	250 V	buc.	2	750
Voltmetru	C4 V	buc.	2	10 100
Electromagnet	220 V	buc.	5	904
Ser omotor		buc.	2	1 365
Ventil Regla	AZB ∅122	buv	12	60
Multiplu ștecher	A 20	buc.	2	42
Multiplu ștecher	A 10	buc.	2	55
Contactor	TCA - 200 A/220 V	buc.	1	1 650
Contactor	TCA - 125 A/380 V	buc.	1	345,00
Bloc Releu	32 - 0,55	buc	3	136
Contact fix	AC 3 - 10 A	buc.	270	8,50
Contact fix	AC 3 - 25 A	buc.	148	9,90
Careasă supapă		buc.	10	664
Cilindru	rep. 739210	buc.	6	1 435
Rotor	rep 1343	buc.	40	54
Rotor	rep 20683	buc.	5	587
Rotor	rep. 1153	buc.	5	450
Rotor	rep. 16983	buc.	5	463

Important

Unitățile economice din țară ca și alte organizații socialiste din țară sînt invitate să consulte lista parțială a materialelor și pieselor de schimb disponibile care urmează să fie valorificate de către deținător potrivit prevederilor Legii 11/1980.

Relații tehnice și comerciale suplimentare se pot obține de la Intreprinderea chimcă „PRODCOMPLEX", strada Gh. Doja 117 Tg. Mureș, telefon 3 01 07 sau telex 035242.

Unitatea asigură o bună colaborare comercială.

Emil GEORGESCU și Vasile BAȘA

M. I. Ch. — C.I.P.C.M.P.

INTREPRINDEREA CHIMICĂ PRODCOMPLEX TÎRGU MUREŞ

Noul mecanism economico-financiar, principiu şi formă de bază a activităţii din unitate

Complexul de măsuri privind aşezarea pe baza autoconducerii şi autogestiunii a activităţii unităţilor economice, măsuri cunoscute sub denumirea de noul mecanism economico-financiar, reflectă aplicarea consecventă a orientărilor partidului privind trecerea la o nouă calitate, salt ce implică schimbarea radicală a concepţiei despre dezvoltarea economică.

Punctul central, gravitaţional, al oricărui mecanism economic îl constituie relaţia de eficienţă, element de primă importanţă pentru comensurarea exactă a aportului real al fiecărei unităţi.

Preocupările care sînt la ordinea zilei în economie pentru direcţionarea eforturilor în slujba eficienţei economice, sînt stimulatorii, constituind o puternică emulaţie în rîndul celor care actizează în acest complex domeniu de activitate.

În aceste eforturi concentrate, colectivul de la PRODCOMPLEX Tîrgu Mureş se remarcă, cu rezultate pozitive, în direcţia utilizării superioare a bazei materiale, utilizare care vizează un ridicat grad de responsabilitate cetăţenească, element cu implicaţii socio-economice.

Existînd o activitate permanentă de gospodărire atentă a mijloacelor materiale şi băneşti, este firesc să se evidenţieze continuu toate resursele unităţii, care au drept scop îmbunătăţirea eficienţei economice de ansamblu.

Pornind de la acţiunile largi şi bine orientate de reducerea severă a consumurilor de materiale, piese de schimb şi combustibili şi pînă la folosirea completă a fondurilor circulante (într-un regim accelerat de rotaţie) fără imobilizări sau credite bancare, se asigură astfel, premizele perfecţionării economice.

În vastul program de lichidare treptată a tuturor imobilizărilor, în special la capitolul materiale şi piese de schimb, se au în vedere consumurile statistice din anii precedenţi, consumurile de perspectivă — acestea axate pe criterii de reducere treptată — şi îmbunătăţirea tehnologiilor de producţie.

Supraveghindu-se periodic stocurile existente de materiale şi piese, reperele fără mişcare sau cu mişcare lentă se pot oferi diferitelor sectoare economice a căror balanţă materială este deficitară.

În scopul reintroducerii în circuitul economic naţional a materialelor temporare excedentare la PRODCOMPLEX Tg. Mureş, redăm în cele ce urmează, o parte din reperele disponibilizate de această unitate.

Denumirea produsului	Caracteristici	U.M	Cantitate	Preţ unitar
GRUPA — MATERIALE FEROASE ŞI NEFEROASE				
Antimoniu	99%	kg.	145	45,58
Cupru electrolitic		kg.	565	36,15
Tablă aluminiu Al. 99,5 M	6×1000×2000	kg.	700	23,34
fără	10×1000×2000	kg.	1000	22,75
fără	12×1000×2000	kg.	68	22,73
fără	15×1000×2000	kg.	1000	22,75
Ţevi aluminiu — AL 99,5-1/2 T.	Ø 50×4	kg.	122	29,70
Ţevi aluminiu — AL 99,5-1/2 T.	Ø 50×7,5	kg.	9	29,70
Benzi alamă — AM 63-1/2 T	0,5×35	kg.	15	45,90
Benzi alamă — AM 63-1/2 T	0,3×300	kg.	49	73,84
Benzi alamă — AM 61-1/2 T	0,8×50	kg.	43	43,90
Bară alamă — AM 58-63-1/2 T	Ø 6	kg.	116	57,90
Bară alamă — AM 58-63-1/2 T	Ø 8	kg.	576	60,45
Bară alamă — AM 58-63-1/2 T	Ø 10	kg.	304	56,74
Bară alamă — AM 58-63-1/2 T	Ø 25	kg.	166	54,81
Tablă alamă — AM 63-1/2 T	5×500×2000	kg.	115	64,56
Ţeavă alamă — AM 63-1/2 T	Ø 22×2	kg.	204	65,84
Sîrmă alamă — AM 63-1/2 T	Ø 2,5	kg.	370	81,33
Sîrmă alamă — AM 63-1/2 T	Ø 5	kg.	338	79,85
Sîrmă alamă — AM 63-1/2 T	Ø 6	kg.	526	79,07
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Ø 14	kg.	66	85,54
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 12×10	kg.	123	83,47
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 20×10	kg.	52	82,42
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 30×20	kg.	20	82,07
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 40×20	kg.	55	82,07
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 15×15	kg.	26	82,42
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 22×22	kg.	85	82,07
Ţeavă cupru — CU 9-1/2 T	Ø 6×0,75	kg.	208	129,11
Ţeavă cupru — CU 9-1/2 M	Ø 6×0,75	kg.	106	128,65
Ţeavă cupru — CU 9-1/2 M	Ø 8×1	kg.	325	107,72
Bandă oţel ARC —7103	16×05	kg.	86	5,03
Bandă oţel ARC-7103	25×06	kg.	558	45,49
Bandă oţel ARC-7103	35×06	kg.	407	30,37
Bandă oţel AR -7103	35×08	kg.	840	35,28
Bandă laminată la rece	45×1	kg.	86	4,50
Bandă laminată la rece	45×2,5	kg.	100	5,36
Bandă laminată la rece	50×2,5	kg.	282	4,98
Bandă laminată la rece	60×1,5	kg.	220	4,27
Bandă laminată la rece	65×2,5	kg.	1548	4,86
Bandă laminată la rece	80×2,5	kg.	258	4,17
Bandă laminată la rece	118×1,5	kg.	1225	4,76
Bandă laminată la rece	120×1,5	kg.	985	4,46
Bandă laminată la rece	125×2	kg.	145	4,67
Oţel aliat scule — 2419	Ø 2	kg.	74	20,76
Oţel aliat scule — 2419	Ø3	kg.	41	21,49
Oţel aliat scule — 2080	Ø4	kg.	5	14,92
Oţel aliat scule — 2419	Ø4	kg	130	21,08
Oţel aliat scule — H 12	Ø10	kg	74	14,72
Oţel aliat scule — 1271	Ø12	kg	115	21,26
Oţel aliat scule — X85	Ø45	kg	314	63,35
Oţel aliat scule — 3H2	Ø50	kg	219	62,75
Oţel aliat scule — X85	Ø50	kg	496	14,23
Oţel aliat scule — X 85	Ø55	kg	34	62,70
Oţel aliat scule — 3 H 2	Ø80	kg	351	76,49
Oţel aliat scule — VCW 85	Ø150	kg	190	61,43
Oţel aliat scule — VCW 85	Ø160	kg	209	61,58
Oţel carbon Scule — OSC 8	Ø5	kg	22	5,02
Oţel carbon scule — OSC 10	Ø6	kg	207	5,79
Oţel carbon scule — Poldi	Ø6	kg	35	5,53
Oţel carbon scule — OSC 8	Ø8	kg	266	4,78
Oţel carbon scule — OSC 7	Ø12	kg	6	5,71
Oţel carbon scule — Poldi	Ø12	kg	502	4,79
Oţel carbon scule — EZN	Ø12	kg	73	5,00
Oţel carbon scule — EZN	Ø15	kg	116	4,95
Oţel carbon scule — Poldi	Ø18	kg	127	7,36
Oţel carbon scule — H	Ø18	kg	56	7,12
Oţel carbon scule — Poldi	Ø20	kg	395	7,14
Oţel carbon scule — OSC 7	Ø40	kg	1 170	4,37
Oţel carbon scule — Poldi	Ø40	kg	65	4,70
Oţel carbon scule — Poldi	Ø50	kg	577	4,54
Oţel carbon scule — OSC 8	Ø50	kg	61	6,71
Oţel carbon scule — OSC 8	Ø60	kg	272	3,85
Oţel carbon scule — Poldi	Ø60	kg	110	5,44
Oţel carbon scule — Poldi	Ø75	kg	71	4,54
Oţel carbon scule — U 8 A	Ø80	kg	765	3,57
Oţel carbon scule — OSC 8	Φ8×8	kg	180	6,36
Oţel carbon scule — OSC 8	10×10	kg	167	5,86
Oţel carbon scule — OSC 8	16×16	kg	214	5,47
Oţel carbon scule — OSC 8	20×20	kg	515	5,34
Oţel carbon scule — Poldi	25×25	kg	1156	5,00
Oţel carbon scule — OSC 8	30×30	kg	151	5,70
Oţel carbon scule — OSC 8	30×7	kg	105	4,95
Oţelul carbon scule — OSC 7	30×20	kg	23	4,50
Oţel carbon scule — OSC 8	40×16	kg	51	5,47
Oţel carbon scule — OSC 8	45×16	kg	95	5,47
Oţel carbon scule — OSC 8	50×8	kg	147	5,61
Oţel carbon scule — OSC 10	55×10	kg	105	5,76
Oţel car on scule — OSC 8	60×6	kg	48	5,62
Oţel carbon scule — OSC 8	60×10	kg	110	4,68

Denumirea produsului	Caracteristici	U.M	Cantitate	Preţ unitar
Oţel rapid scule — W 3355	Ø16	kg	70	193,21
Oţel rapid scule — W 3355	Ø20	kg	170	194,25
Oţel rapid scule — W 3302	Ø25	kg	90	163,01
Oţel rapid scule — W 3302	Ø30	kg	170	163,12
Otel rapid scule — KP 3	Ø40	kg	60	193,42
Oţel OL 37 —1 N	Φ100+20	kg	1 208	3,41
Oţel 13 CN 30 pătrat	22×22	kg	2 089	9,91
Oţel OL 37 —3 K	60×60	kg	1 00	4,37
Oţel OL 37 pătrat	80×80	kg	261	4,52
Oţel OL 42 pătrat	90×90	kg	986	3,00
Oţel OL 34 —3 K pătrat	100×100	kg	1 300	3,38
Oţel OL 44 —2 N pătrat	140×140	kg	886	3,79
Oţel OL 37 —1 N	150×140	kg	917	2,92
Bară forjată — 40 MOCN 15	165×3 400	buc.	1	21 210,00
Tablă zincată	1,5×1 000×2 000	kg	1 273	6,62
Tablă neagră	0,8×1 250×2 000	kg	2 703	3,78
Tablă neagră	2,5×1 250×2 500	kg	5 220	3,20
Tablă — OSC-W 1760	1,5×650×1 600	kg	7 950	3,86
Ţevi construcţii — ST-35	Ø5×1,2	m.l	15	45,96
Ţevi construcţii — ST-85	Ø6×2	m.l	33	47.58
Ţevi construcţii — ST-35	Ø15×3	m.l	158	13,52
Ţevi construcţii OLT-35	Ø25×2	m.l	256	47,92
Ţevi construcţii OL 32	Ø25×2,5	kg	67	6,49
Ţevi construcţii OLT 35	Ø25×3	m.l	176	55,46
Ţevi construcţii OLT 35	Ø34×2,5	m.l	9	38.49
Ţevi construcţii OLT 35	Ø34×3	m.l	13	22,76
Ţevi construcţii OLT 35	Ø34×4	m.l	17	19.46
Ţevi construcţii OLT 35	Ø34×5	m.l	33	23,31
Ţevi construcţii OLT 35	Ø34×6	kg	44	5,07
Ţevi construcţii OLT 35 —K II	Ø38×2,5	m.l	846	17,20
Ţevi construcţii OLT 35 —K III	Ø32×2,5	m.l	877	34,77
Ţevi construcţii OL 32	Ø42×4	m.l	144	19,52
Ţevi construcţii OLT 35	Ø42×8	kg	314	7,26
Ţevi construcţii OLT 35 —K II	Ø42×2,5	m.l	95	28,01
Ţevi construcţii OLT 35	Ø48×10	m.l	107	50,86
Ţevi construcţii ST-35	Ø54×4	kg	532	7,37
Ţevi construcţii OLT 35	Ø60×3	m.l	86	36,71
Ţevi construcţii OL 32	Ø60×3,6	m.l.	83	28,55
Ţevi construcţii OLT 35	Ø76×6	kg	851	5,44
Ţevi construcţii ST-35	Ø88×3,2	kg	575	7,07
Ţevi construcţii OLT 45	Ø121×18	kg	262	4,61
Ţevi construcţii OLT 35	Ø325×10	kg	405	5,18
Bare trase inox — W 4301	Ø5	kg	250	61,41
Bare trase inoc — W 2419	Ø10.2	kg	99	22,53
Oţel inox — W 4541	Ø4	kg	318	58,89
Oţel inox — W 4034	Ø56	kg	5 067	15,40
Oţel inox — W 4034	Ø65	kg	30	15,40
Oţel inox — W 4021	Ø85	kg	1 707	33,00
Oţel inox — W 4571	Ø140	kg	419	58, 82
Tablă inox — W 4541	8×300×2000	kg	130	30,52
STablă inox — W 4541	12×1 000×2 000	kg	390	40,67
Tablă inox — W 4541	25×2 000×8 000	kg	240	31,30
Tablă inox — W 4541	28×1 000×2 000	kg	438	30,68
Tablă inox — W 4541	30×2 000×8 000	kg	496	30,52
Tablă inox — W 4541	36×1 000×2 000	kg	121	30,66
Tablă inox — W 4541	45×1 000×2 000	kg	185	31,27
Ţeavă inox — W 4306	Ø18×2	m.l	12	239,35
Ţeavă inox — V 2 A	Ø57×3,5	m.l	3	446,69
Ţeavă inox — W 4541	Ø60×2,5	m.l	5	466,92
Ţeavă inox — 4541	Ø70×3	m.l	37	202,58
Ţeavă inox — W 4541	Ø88×9	ml.	7	1 165,84
Ţeavă inox — W 4541	Ø108×4	m.l	13	1 036,50
Ţeavă inox — W 4541	Ø108×4	m.l	48	1 375,15
Ţeavă inox — V 2 A	Ø89×5	m.l	8	1 006,67
Ţeavă inox — V 2 A	Ø89×5,5	m.l	6	963,28
Ţeavă inox — W 4541	Ø102×12	m.l	08	2 386,40
Şaevă inox — W 4541	Ø159×6	m.l	7	99,69
Ţeavă inox — W 4541	Ø168×6,5	m.l	14	1 388,40
ELECTROZI — Wolfram pur	Ø1,5	buc.	70	9,60
ELECTROZI — Wolfram	Ø1,5	buc.	55	8,85
ELECTROZI — Wolfram	Ø2	buc.	70	16,20
ELECTROZI — Wolfram pur	Ø2	buc.	55	14,10
ELECTROZI — Wolfram	Ø2,5	buc.	115	23,10
ELECTROZI — Wolfram pur	Ø2,5	buc.	110	20,10
ELECTROZI — Wolfram	Ø3	buc.	112	33,15
ELECTROZI — Wolfram pur	Ø3	buc.	110	28,95
EIECTROZI — Wolfram	Ø5	buc.	90	31,00
ELECTROZI — Wolfram pur	Ø50	buc.	100	70,95
Bară silită	8×180×85	buc.	30	51,00
Bară silită	8×150×150	buc.	70	57,00
Bară silită	14×400×350	buc,	68	180,00
Bară silită	18×300×300	buc.	48	249,00
MATERIALE ELECTRICE				
Ampermetru M 59	1 000 A	buc.	2	490
Ampermetru IEQ	40 A	buc.	4	285
Ampermetru M 541	1 000 A	buc.	1	440
Ampermetru M 541	40 A	buc.	2	440
Ampermetru M 541	100 /5 A	buc.	1	750
Ampermetru IEQ	1 500/5 A	buc.	3	750
Ampermetru AE 4	100 A	buc.	1	95

O reflexivitate îmblînzită

Ușor de pus în termeni critici, volumul lui Lucian Emandi **Îmblînzitorul de taine**, oferă lecturii o poezie clară, de minimă construcție, fără greutatea și tensiunea caracteristică motivelor de largă circulație pe care le reactualizează fie prin alegere livrescă fie prin autentică regăsire a lor în sfera experienței personale. Mai întîi pentru că, la Lucian Emandi, actul poetic coincide adesea cu actul verbalizării spontane, impregnate de lirismul imediat al stării interioare. În al doilea rînd pentru că, dintr-un refuz al neliniștii și al oricărei violențe lirice, în acord, de altfel, cu sugestiile titlului, poezia scriitorului arădean nu se naște din interogația gravă asupra esenței sau din dramatica asediere a acesteia, ci consemnează, mai degrabă, epilogul unor asemenea tentative. Altfel zis, taina „îmblînzită", convertită într-un adevăr intim, familiar, rezumă finalizarea oricărui demers în spațiul volumului. Titlul cărții pare să vorbească nu numai despre condiția creatorului ci și despre aceea a poeziei sale, ca poezie în urma inițierii sau în urma cunoașterii realizate prin cuvînt, atît în plan existențial, cît și în plan poetic : „Am învățat odinioară cuvîntul / Să cadă perpendicular pe Inifinit / Așa precum o linie dreaptă / Îngenunchiază smerită pe o altă linie dreaptă".

Pătrunzîndu-se de un suflu liric prosper, primele două cicluri, din cele trei ale cărții, **Implozia tăcerii** și **Țărm fulgerat**, exaltă anumite sensuri ale creației și existenței. Prin proiectarea în ipostaze devenite clasice (Don Quijote, Meșter Manole, matroz) Lucian Emandi figurează, în același timp, o ars poetica și o ars vivendi, puse sub semnul sublimului și al aspirației ideale.

În ultimul (al treilea) ciclu din volum, poetul pierde sentimentul stenic al vieții, manifestînd, în schimb, un comportament liric depresiv ce îmbracă în poezie formele estompate ale melancoliei sau lamentației : „Numai vîntul, numai ceața / Mi-au rămas din tot avîntul / Și-mi împresură viața / Numai ceața, numai vîntul" **(Sfîrșit de toamnă)**. Trecerea timpului, prefigurarea limitei și implacabilitatea ei sînt pentru poet tot atîtea evidențe ce contrariază mai mult sentimental, în ciuda intuirii unor compensații quasi-filozofice în ideea desfășurării ciclice a existenței universale : „În cerc închis, fecundă și înaltă / Stă piatra pîntec, lumile tresaltă" **(Cosmogonie)**. Expresia spontană a unui asemenea fond afectiv reproduce, mai curînd, o trăire transfigurată decît una transfiguratoare, notele de simplitate ale stilului poetic fiind întărite și de transparența tonului confesiv, făcut să rescrie o biografie a purității sau, alteori, a intuițiilor tragice. De cele mai multe ori, ipostazele poetice rămîn măști delicate ale individului uman ce trădează mereu ființarea integrală a poetului : „Lasă-mă alb, lasă-mă pur, / Nu mă atinge, nu mă frînge ! / De ce te-apropii – tainic fur – / Cu mînă roșie de sînge ?" **(Moartea crinului)**.

Diafane pînă la feminitate, echilibrate, fluente și discret muzicale, versurile lui Lucian Emandi izbutesc să descopere o reală identitate a poeziei în emanația fin melancolică a crepusculului. Într-o excelentă notă introductivă la volumul **Lumina inimii**, Ștefan Aug. Doinaș scria acest text elocvent pentru înțelegerea locului pe care poetul îl ocupă în tabloul liricii actuale : „O remarcă se impune : chiar atunci cînd s-ar părea că poetul se lasă uneori pradă unui incontestabil descriptivism, trimiterile spre lumea ideilor, aluziile ce stîrnesc imaginația sau reflexivitatea noastră nu lipsesc din poezie ; un lucru, un peisaj, un motiv livresc, un personaj de mit – toate se înscriu într-un plan de problematică ; specificul acestui lirism constă în oglindirea de sine, în enunțarea perpetuă a unei enigme care dă de gîndit – a lumii în care trăim, a faptelor pe care le săvîrșim".

Carmen ODANGIU

Un volum de nuvele*)

Atunci cînd într-un volum sînt strînse mai multe nuvele,* volumul își ia numele cu mai multă sau mai puțină îndreptățire, de la una dintre ele. De această dată, se pare, acest împrumut, nu mai este întîmplător : titlul volumului își găsește o adîncă justificare, este chiar revelator prin perspectiva pe care o creează, prin relațiile pe care le propune : cele opt nuvele **sînt unite** și prin titlul, care, aici, obligă la implicarea în lectură a unei reflecții asupra relațiilor umane. Pe fondul acestei dominante, nuvelele se dovedesc a fi variațiuni pe aceeași temă, realizată, de fiecare dată, altfel, într-o încercare parcă de a epuiza în întregime gama posibilităților extreme.

În prima nuvelă, **Aproapele** este **Străinul,** cel a cărui gîndire nu poate fi ghicită pînă la capăt, ale cărui gesturi sînt ambigui, cu semnificații contradictorii chiar, străinul ciudat, la moartea căruia nu ai ce să spui. Trecerea lui pe lîngă tine își declanșează mecanismul închipuirii, al povestirilor fantastice, dar și al culpei inexplicabile, căci nu vei ști niciodată dacă, în legătură cu el, ai fost (ai judecat) drept sau nu. Astfel, în timpul ocupației fasciste, Benedict, farmacist de profesie, atîrnă pe obloanele prăvăliei sale afișul : „Închis pînă după Victorie" și nu este condamnat de ocupanți pentru că anunțul mai poate fi citit și așa : „Închis pînă după victoria trupelor germane". De acum începe suspiciunea și îndepărtarea aproapelui dintre ai săi. Vina concetățenilor se naște după moartea sa și, o dată cu ea, se dezlănțuie și o „fantezie complicată, uimitoare și prodigioasă", amănunt care poate să suscite o lectură de tip speculativ-poetic.

În relația Aproapelui cu cel de lîngă el se pot petrece lucruri și mai bizare : cuplurile umane par a viețui în simbioză : moartea unuia – chiar aparentă, o aparență de cîteva minute – duce la moartea celuilalt brusc surprins de un insuportabil sentiment de singurătate. În această aparență – de fapt, un echilibru între ființă și neființă –, decizia înseamnă un transfer de energie vitală de la cel care moare de solitudine la cel care este la limită („... cînd năvălesc rudele în cameră, bătrînul e mort. În patul ei bătrîna se odihnește rezemată de pernele mari și de mult nu se mai simțise atît de bine : aproape ca într-un zîmbet de împăcare". **Trădînd bătrînul se stingea).**

Din nou singurătatea, de această dată nu numai prin raportare la Ceilalți, ci față de sine, o absență, un gol în fața căruia memoria se șterge complet, în **Spectacol de gală.** Marele actor joacă ultima piesă, reprezentația de adio, dar nu mai reține nici un rînd din cele învățate. Multiplicat între oglinzile de pe scenă, actorul stîrnește mulțimii senzațiile cele mai derutante : de la satisfacție la neîncredere sau stupoare.

Și, în sfîrșit, dragostea : banală **(Dificilul drum al curajului)**, convingătoare **(Și tu vei fi fruct)** sau arzătoare **(Și dedesubtul nostru e tot cerul)**, unde Aproapele este mereu în alte ipostaze : umple un gol ce trebuie umplut, luptă pentru a fi împreună sau suferă pentru că nu este.

Relația cu Aproapele, ca o condiție a libertății, ca singura formă de a învinge tristețea și boala, apare în **Șase căluți în galop** și **Orașele de la ora patru (Băruță)**.

Interesul acestei proze nu stă doar în problematica pe care o pune, ci și în modul modern de tratare : jocul de planuri, întreruperile, revenirile tulbură succesiunea evenimentelor sau granița dintre vis și realitate, ceea ce dă uneori, sentimentul unei ficțiuni nude, lipsite de semnificații – observație ce nu implică, evident, o judecată de valoare. Acela care caută neapărat semnificația, o poate găsi sub forma unui desen al relației de intersubiectivitate.

Vasile POPOVICI

* **I. D. Teodorescu, Aproapele** – Ed. C. Românească – 1980.

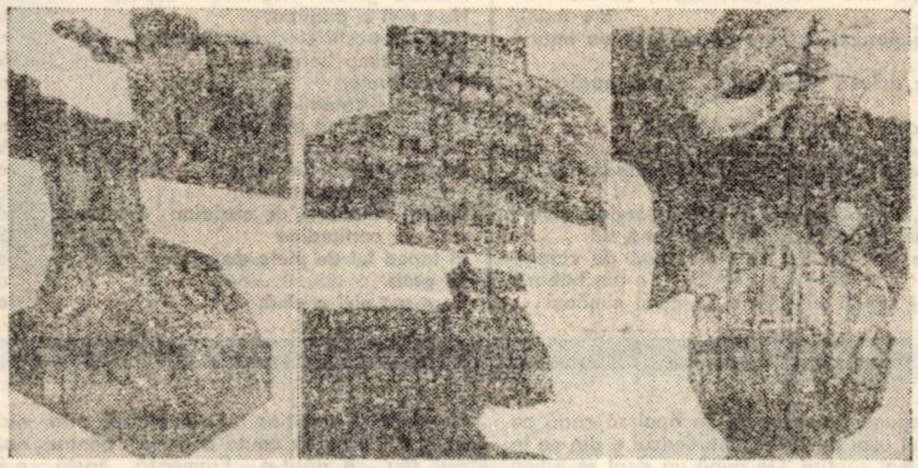

G. KAZINCZY : „Intemeiere-triptic"

Bucolic și melancolie

Dacă ar fi să căutăm specificul liricii lui Ilie Măduța, am spune că aceasta reprezintă pe unul dintre acei poeți care, atenți mai mult la firul ierbii și la zborul cocoarelor, își convertesc plăcerea de a vorbi despre ei înșiși în destăinuirea fiorului resimțit în fața spectacolului cosmic. Poetul se imaginează „pirotind la marginea unei ape zgîrcite / gemînd de neliniștea grilelor albe", ghemuit „în iurtă / lîngă stihia adormită a focului", visînd la „corăbii de eben și flăcări", pentru ca dimineața să primească, cuprins de-o stranie neliniște, vizita norului indiscret „între lucruri bătrîne ca șarpele și piatra".

Spațiul de elecție al liricii lui Ilie Măduța aparține, pînă în cel mai recent volum, unui univers bucolic, jalonat de „un cer de cobalt", „brîndușe subtile" și „lințolii de funigei", în care eul poetic, dedat „bucuriilor simple", cizelează cu încintare prețioase monete : „Ca niște plete negre norii curã / prin greu văzduh, iar frunzele murmură / cu disperare, deltele tresar / / de păsări răcorite și de slavă / eu trec cu ploaia – solitară navă – / și-aprind în suflet ocne vechi de nard" **(Musonii, în Nălucile de aur, 1980)**. Dincolo de grafia în alb-negru a primelor poeme, sever monocorde, descoperim o sensibilitate nuanțată ce se materializează într-o paletă largă de culori dominate de auriu și ocru, subliniate de negru și mov.

Reveria este starea dominantă a unei subiectivități ce își caută deopotrivă rădăcinile și limanurile într-un tărîm fabulos sau baladesc, asumînd adesea postura navigatorului sau pe cea a căutătorului. Poemele reiterează mituri ale plutirii pe mare : **Expediția Argonauților, Hanibal** în **Nălucile de aur**, amintesc de harta lui Piri Reis în **Privighetoarea albă,** recompun, în **Balada plecării** sau **Paloșul blestemat,** o stranie atmosferă medievală ce denotă receptivitatea poetului față de literatura gotică : „Hoțetse-n smoala nopții pornivom spre cătune / vom galopa în vînturi înmormîntați adînc, / și de va fi vîrtejul de urlet și cărbune / ca spart de spade țărna s-o singer și s-o mînc ..." **(Balada plecării)**. Există, apoi, în lirica lui Ilie Măduța, a heraldică, o căutare a imaginilor-efigie mereu reluate, precum acelea ale șarpelui, ale peștelui în mare, ale turnului fulgerat : „Săgețile vizigoților / năruiră bietul meu turn, / sărmanele mele pălimare" **(Vîntul prin goluri, în Privighetoarea albă)** și „... astfel dacă nu va fi soare și turnul roșu înălțat cu grijă în rubine palpitînde și flori înflăcărate nu se va prăbuși în lacul înserării ..." **(Dacă, în Nălucile de aur).**

Dincolo de o experiență literară congeneră celei cultivate de **Cercul literar** de la Sibiu, creația lui Ilie Măduța este marcată de un evident fior thanatic, grefat pe o poezie ce prelucrează structuri și topoi folclorici, în ciclul **Privighetoarea albă.** Variabilă ca tensiune, poezia acestui volum atinge nivelul superior al realizării pe coordonatele muzicalității, ca în acest **Colind** pe care îl reproducem în întregime : „Printre mari și printre peri / plimbă-mi-se mari boieri / plimbă-se, alintă-se / între ei întreabă-se : / – Unde-i casa vederoasă / cu colaci și vin pe masă / cu o fată luminoasă ? / Vîntul șuieră și bate / printre case cu lăcate, / iar boierii rătăciți / nu-și au caii potcoviți / nu-s nici stele pe afară, / numai negura amară / și nu-i casă și nu-i fată / numai bocet cîteodată".

Sentimentul extincției, dominant în ciclul amintit, se estompează în mai recentele poeme ale autorului, devine subiacent, imprimînd bucolicei o notă de melancolie : „În curînd / lumina aceasta / ca mătasea pe chipurile / de Leonardo / se va sfărîma / în criptele înnegurate. / / Imnul vîntului / ca un sacru cuțit / trece peste crizanteme. / Încă nu le ucide" **(Toamnă I).**

Fără a vădi cu orice preț o tendință autoreflectorie, lirica lui Ilie Măduța recomandă o aleasă sensibilitate și o interesantă viziune poetică.

Carmen PĂDURE

Zîmbetul ca meditație

Pentru Laurențiu Cerneț, risul, de fapt surisul, este balansul necesar unui modus vivendi. Standardizarea procedeelor satirice, – care duce din ce în ce mai des spre golirea de sens a acestora, cît și bagatelizarea „efectelor" comice – prin uzanță inoportună, devin simptomele neliniștitoare ale dezechilibrului și devalorizării genurilor comice. În afară de prejudecata generală care include genurile comice unei scrieri facile, există tot mai multe „produse" (propuse, din păcate și răspîndite de mijloacele mass-media, impunînd și educînd astfel publicul într-un gust total nefericit) care întăresc această prejudecată. Laurențiu Cerneț găsește soluția în echilibrul pe care-l construiește umorul din scrierile sale, între satiră și efecte grotești, între imagini bufe și melodramatice, între absurd și logica comună între autoironie și înțelegere. Umorul depășește limitele unei anumite raportări sau perspective, fiind mortarul plastic într-o inepuizabilă strategie – cea a rezistenței. Umorul nu înseamnă decît o exacerbare a seriozității în dublă aplicație – cea asupra propriei structuri „trădată" de și prin scriitură, și cea asupra lecturii propuse de ea. Căci umorul ca simplu comentariu nu e suficient ; motivațiile lui trebuie să susțină durata unor situații perpetuu valabile. În **Mic dicționar de subiecte comice** (Ed. Facla, Timișoara, 1979) Laurențiu Cerneț se explică (dincolo de autoironie, există mereu o intenție de dedublare demonstrativă a textului) : „De ce n-au sucombat arși de timp nerezistenții numiți Hašek, Molière, Ilf și Petrov, sau eu ? Ei bine, tot Twain ne lămurește, ... : «Simplii umoriști nu pot supraviețui. Umorul este doar un parfum, o podoabă.» Păi, nu ? Asta e și părerea mea." (p. 11).

Umorul nu trebuie să fie doar un fel de a rezista, în ultima instanță de a supraviețui ; el nu caută să fie numai o terapie, ci un act de recepție, un răspuns în numele umanismului generic. În același timp el se naște sub semnul interogativ, sau dubitativ care planează asupra propriei seriozități, nu în sensul minimalizator, ci în cel pur instrumental. Laurențiu Cerneț exploatează această punere sub interogație și dubiu a textului pe care-l scrie, ajungînd la efecte de mare subtilitate ale absurdului, umorul apare ca excrescență a contradicțiilor, firescul farsei devenind premiza ridicolului. Autorul atîtor pagini umoristice își înmulțește procedeele prin folosirea clișeelor la maximum, pînă cînd ele însele ajung să fie subiectul comic, ridicolul lor mereu surplusat – cu o seriozitate profesională care ascunde cu multă abilitate risul ironic – întorcîndu-se împotriva lui însuși. În afară de aceasta, autorul reușește să concentreze în puține pagini, straturi de subiecte comice, fiecare consumînd doar o parte din virtualitatea sa. Ca în volumul amintit, Laurențiu Cerneț provoacă în cîteva pagini o întreagă desfășurare grotescă, trimiterile păstrîndu-se aproape în majoritate, nedezvoltate. Cititorului îi revine rolul de deconspirator, gata să potrivească fracțiunile de imagini din carte, cu cele, de obicei incomplete, ale realității. Această „angajare" pe care o presupune textul lui Laurențiu Cerneț este însăși esența umorului său : comunicarea într-o stare de solidaritate, ca metodă acum absurdă de activare a scrierii. Pentru că operația de selecție este lăsată, sau mai bine zis – lansată între cei care se simt (sau nu) ridiculizați. Este ultima farsă pe care o joacă înscenarea din text. Astfel umorul lui Laurențiu Cerneț se consumă anticipativ, și nu numai simultan scrierii ; anticipația este o formă a prevenirii, iar prevenirea, un procedeu de eliminare. Ori dacă lași eliminarea la cheremul celor care trebuie „eliminați", farsa e completă. De aceea, ce-și dorește autorul nu e neapărat risul – reacție imediată și trecătoare, ci surisul, zîmbetul – reacție întîrziată, apărînd în urma unei uimite meditații, sau a unei amuzate recunoașteri.

Căci... „Nu-i mare lucru să scrii despre niște întîmplări tragice, în care oamenii au tone de suferințe, necazuri, angoase, sînt pesimiști, le cade părul, îi înșeală soțiile, sînt dați afară din slujbe, sînt jefuiți, maltratați, uciși, au copii cretini și așa mai departe ! Dar ia încearcă să netezești fruntea cititorului, să-l faci să se destindă, să-i omori (uite, că încep și eu cu omorurile !) măcar pentru un minut groaznicele neliniști datorate evoluției fotbaliștilor de la Poli, să-i distrugi obsesiile, să-i razi un rid și să-l întinerești cu un surîs ! De aceea există foarte puțini umoriști. Pentru că e greu să provoci conștient zîmbetul. Și zîmbetul valorează cît sarea vieții !"

Ioana RAUSCHAN

GHEORGHE AZAP

MĂRTURISIRI CU APOCOPĂ

Păi vezi, nici TU nu mă mai dori !,
Fiindcă lacrimi nu mai țes,
Cum suspinam doar eu, din zori
Pînă-mi cădea Apollo-n ves'.
Sînt foarte ameliorat,
Și nu mai port culoarea gri
Chiar dacă-n suflet mi-ai lăsat
Un milion de cicatri'.
Ori, de-mi propun să fiu hoinar :
Pot iarăși visul să-l cuprind
Și să mă culc pe cuie chiar,
Exact ca un fachir din Ind'.
Nici vilvele, de-o vreme, n-au
Cum să mă țină la cherem !
Iar anii, dacă fug pe șleau,
Tu poate tremuri, eu nu trem'.
Pe zi ce trece sînt mai nou
Și calculat, din ce în ce ;
Și-mi cos distincții pe tricou
Și la jinars nu fac exce'.
Lîngă luceferii stingheri,
Nu mai oftez cu nota do ;
Căci nu mai țin, din răsputeri,
Să fim alături amîndo'.
Încredințat că îmi asum
O altă soartă, m-am decis
Să-mi cumpăr pînă și-un costum,
Plus o duzină de batis'.
Deci, hăt în firmamentul mov,
Cînd iasă luna, ca un hrib,
Față de vechiul meu liubov :
Sînt insensibil ! IN-SEN-SIB' !

ÎN IARNA ASTA

Poate că țeși iluzii, cînd
Sporesc ninsorile pe plajă ;
Ori vreun ecou de strigăt blînd
Prin amintiri ți se degajă...

Mai redeschizi poate vreun plic,
Deși te răvășește gîndul
Că nu găsești în el nimic
Din ce-ți scrisesem ani de-a rîndul...

Poate că plîngi făr' să observi,
Sau brațele ți se mlădie
Spre mila unor zei protervi :
Să-ți dea nițel noroc și ție...

Torționată poate-arăți,
Sub cnutul ghimpilor de frică,
În timp ce-n douăspe bucăți
Un ornic noaptea ți-o despică...
Poate că n-ai nici-un îndemn
Să-ți lăși vreun zîmbet la iveală.
Vezi, astăzi totul e solemn
Chiar și pe strada laterală...
Din suflet, poate că mereu
Cîte-o mărgică o să-ți cadă,
În iarna asta, cînd și eu
Renunț la bulgări de zăpadă...

CU CE MAI POT SĂ TE AȘTEPT ?!

Cu ce mai pot să te aștept
La-ntoarcerea ce mi-o anunți ?
Acum, în hruba mea din piept,
Cînd spiridușii mi-s cărunți.
Să te întîmpin, cu ce maci ?,
Și plasma cum să mi-o-nfierbînt ?
Căci între sorții mei posaci,
Iubito, Phoenyx nu mai sînt !
Chiar brațele în care-aveai
Și giumbuslucuri și confort,
E, parcă de-un potop de ai
În umeri nu mi le mai port.
Cum să te-aștept, și-n care dor ?
La cine mi te-ntorci acum ?
Vezi, nu mai sînt multicolor
Și... „mi s-a rupt căruța-n drum" !

PĂSĂRIADĂ

Flamingii : niște păsări mai mult cocotieri ;
Ori pasărea de iarbă, sau aripa de cal ;
Stăncuțele ; sticleții — de astăzi și de ieri —
Și palmipedul, care-i un tip sentimental.

Ce să mai zic de-(n) curcă ?, de gaie ?, de gi-n sac ?
Și lia ce-și declină botezul cu ciocîr,
Și de mac-mac ? (dar minte, că nici nu are mac),
Și-o porumbiță care nu-mi face un hatîr ?

Dar dulcea rîndunelă ?... sau pasărea nagîț ?
Și cucul, care poartă Moirele în cioc ;
Și-un goeland romantic, menit să mi-l ațîț
Cînd pasărea-cutare-i fermecătoare-foc...

O !, sînt atîtea păsări ; fără sandale chiar ;
Doar eu în cucurigul iluziei mă sui
Și-o iau din loc spre-o steauă de care n-am habar :
Să-i mîngîi subsiioara, în cerul nimănui...

ILIE MĂDUȚA

SCHIȚĂ DE PRIMĂVARĂ

E ziua-aceasta atît de galbenă de soare,
țîșnesc pe ramuri muguri și-și scurg bogatul clei,
o, parcurile-n iarnă de ceață și ninsoare
azi ne aștern covoare de flori și de scîntei.

Privesc în jos prin curte cum scormonesc pămîntul
roșcate și voioase vreo patru-cinci găini,
pe uliți curge-alene cu țipăt straniu vîntul
trăgînd o trenă lungă cu fluturi și lumini.

Oh, numai eu sunt calul trudit de la căruță,
sunt visătorul palid sunt tristul licean
și simt pe pleoapa-mi rece pleoapa de vînt călduță
și cerul prins de arbori îl știu un cort bălan.

Cum știu și ploaia deasă ce va suna-n burlane
și-i verde ca și ziua și parcul comunal ;
mi-am vindecat iubirea de zdrențe și de rane
și mă ajunge valea cu limpedele-i val.

SOLIA

Cavalerul fără față,
sans peur et sans reproche,
îmi bate la geamul
dinspre stele și mlaștină.
Adîncul nopții parcă-mi șușotește :
— Poți lăsa neterminată ultima ta poezie,
ultimele gînduri neprinse-n coperți.
Nu-i nici o pagubă.
E he, la peste cincizeci de ani
ai avut timp berechet,
măsluitorule,
să fi pus cărămida de aur
la locul potrivit templului.
Ascultă vîntul.
Privește sub coiful meu :
vei întîlni doar stelele.
Numai jungherul de obsidian
este o certitudine
în teaca lui de piele de șarpe.
Fii gata.
Eu n-am nici o vină.

TABLOU RUSTIC

Oh, sufletul spărturi de tilcuri de sulfine !
Pe deal un aer înced se trage-ncet să moară.
Răniți în zbor de trestii cu săbiile fine
cad liliecii-n umbra aripelor de moară.
Ce pace ireală ca izvorînd din scuturi !
Pe reci tulpini de carpeni amurgul se-nfășoară
și sufletul — voievodul de aur pe ținuturi —
ușor aprinde stele-n aripile de moară.

CA ȘI VERGILIU

Ca și Vergiliu rătăcind prin Roma
desmoștenit de bunul părintesc,
voi plînge-n elegii de valea Deznei
de fi-voi bucuria să-mi smintesc.

Îndepărtat de casă și grădină
voi respira prin ganguri de oțel,
orașul nu-mi va place, printre blocuri
vîntul își scurge viața fără țel.

Visînd la purele brînduși fragile
moșneag prin parcuri aplecat pe-un băț,
voi căuta în murmurul de frunze
sufletul de-amintiri să mi-l dezvăț.

Nu-s copleșit de marile cîștiguri
ce fabricile mormăind le-aduc,
mie mi-e sufletul rămas la valea
de nuci păzită și de glas de cuc.

SESOTRIS

Sesotris fu trimis să pedepsească
Tjehenu — țară-adăpostind fugarii ;
au călărit cămilele de iască
și au lovit străvechile fruntarii.
Oștirile cu rîndurile strînse
iarna au dat prin așezări de piatră.
Se lasă noaptea. Sulițele plînse
se odihnesc, hienele doar latră.
În zori nisipul, soarele îl arde,
femei, copii sînt adunați în turmă,
pornesc apoi împinși de halebarde
cu urletul și jalea pe-a lor urmă.
Sesotris călărind în față-ndreaptă
oștiri și sclavi spre Egipetul sfînt,
mai urcă Ra o cristalină treaptă,
mai picură cu sîngele-un cuvînt.
Vite și capre behăie trudite,
convoiul — o reptilă pe nisip —
își șerpuie inelele leite
destine feluri zugrăvind pe chip.
Sesotris călărește, cobra-n coiful
de aur luminează drumul lor,
din hieroglife vin spre vremea noastră
oșteni de-a valma, rege și popor.

MANDICS GYÖRGY

Pajiște printre copaci tineri

În memoriam Sandro Botticelli

Pe crengile copacilor tineri răsună vioara lui Vivaldi și tinerii neverosimil de supli își saltă capul. Și iarba-și saltă capul și se îndreaptă, scoarța uscată, prăfuită, se descrețește iar frunzișul dă în lăstari. Ca și cum n-ar fi amenințat niciodată cu zăbrele vîrtoase, puternice, de ger, zăpada se retrage rușinată dinaintea mlădițelor moi, se sfărîmă pe panta dealurilor, fără să intre în luptă. Căci pieritor e cel vîrtos și cel puternic și prinde viață cel moale și cel plăpînd, spune arcușul. Toți cei ce au urechi să audă, se înveșmîntează deci, ca și acești tineri, în niște voaluri ușoare și părăsesc împărăția zidurilor interioare, căci incapacitatea de a se înnoi îi e intrinsecă fiecărui zid ; conștiința noastră zămislește fiecare zid aidoma unui sugaci bărbos și complet zbîrcit, avînd o singură șansă — cea a năruirii, unica șansă a pieirii deschizătoare de noi drumuri pentru refacere. Căci infinitul cel real nu se află pe axa ta verticală, timpule, și nici în hudele de piatră ale dăinuirii, Menes, Minos ! Singura trăinicie pe măsura omului e vîlvătaia copacilor, a copacilor primăvăratici în floare, splendoarea lor trecătoare, dizolvarea lor impersonală în primăvară, rajalicul acestui luminiș cu pajiște printre copaci tineri, cît timp răsună vioara lui Vivaldi.

Arcușul fișiie continuu pe corzile vlăstarilor fragezi, dar Tezeu nu-l aude, deoarece privirea lui imobilă ca piatra e abstrasă de contemplarea esenței lucrurilor. Privește înstrăinat, absent, în sus, acolo, de unde căpița de fîn și ridicătura acoperită de iarbă a mormîntului par identice : ambele sînt niște movilițe, așa că nici una nu observă nimic din această schimbare, din această fecunditate efervescentă, din speranța semințelor ajunse să se salte ; arcușul fișiie mereu, dar Psyché și perechea ei informă, Ispititorul, nu-l văd, deoarece sînt închiși în labirintul univoc al mișcării lor de oscilație, într-un cerc vicios, aidoma șarpelui care-și mușcă propria coadă ; nu reușesc deci să priceapă nimic din ceea ce-i dă mereu puteri omului, chiar și în situația cea mai exasperantă : faptul că în noi subzistă, la fel ca în copaci — undeva, în auriculul nostru — un sîmbure, o sămînță mai mică ca bobul de orez sau ca sămînța de muștar ori bobița de mac, care însă e mai imensă ca pămîntul, ca cerul, ba chiar ca universul, pentru că în noi există o fărîmă de pajiște, un spațiu platonician pentagonal, iluminat nu de lună, nici de bătaia Soarelui — lumina iradiază dinăuntru, e o lumină uniformă, omogenă, care nu e difuzată de vreo sursă și care ne umple cu dragostea împlinită a absolutului. Căci aici se află și țel și explicație. **Căci existența e unică în felul ei, dar cel care există e unitatea în sine.** Ca o pajiște, printre copaci tineri, într-o pădure prerenascentistă, în care răsună, răsună, vioara vernală a lui Vivaldi.

În românește de
Iulia SCHIFF

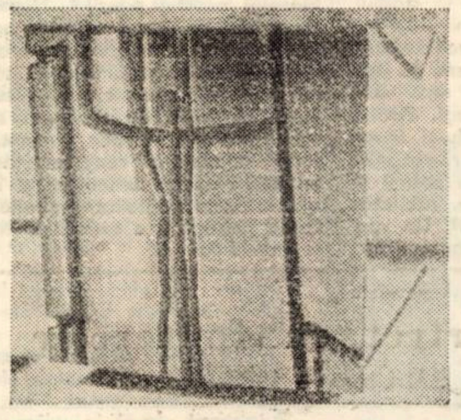

PETRU JECZA : „Omagiu"

DAMIAN URECHE

PRIMEJDIE LINĂ

Ca o copilărie, ochii tăi,
Și nici o zăpadă, nici o sanie.
Pentru ce atît de albaștri,
Și tocmai acum, ca o pierzanie !

Mlădios ca o rugă,
Și strecurat prin inele,
Azurul a atins din fugă
Aceste fîntîni paralele.

Pe cine să uiți, pe cine să cuprinzi
Sfîșiat de lumină,
În spatele acestor oglinzi
Ca o primejdie lină.

Ca o copilărie, ochii tăi,
Și nici o zăpadă, și nici o sanie ;
Pentru ce atît de albaștri,
Și tocmai acum, ca o pierzanie...

ÎNCEARCĂ

Încearcă tu, cea mai fragilă
Și cu surîsul cel mai trist,
Să mai trimiți ceva argilă
Pentru uitucul tău artist.

Să modelez un abur tandru,
Ce uneori se cheamă vis,
Mocnită umbră-n policandru,
Să dau contur la ce-am promis.

Un gest căzut în adiere,
Și un poet căzut și el
În piruete efemere,
Prea des desțelenit de țel.

Încearcă tu, cea mai toridă,
Fragilă, fragedă și friu,
Mai țese nori, să nu se-nchidă
Arterele acestui rîu !

JERBE DE FREZII

De-am fi eterni măcar o secundă,
Și-au zis fluturii, văzîndu-te,
Printre jerbe de frezii.

Nici cu tine, nici fără tine,
Numai eu îndur
Tăietura grea a timpului.

Uitată, tocmai cea dragă ;
Zidită, tocmai cea vie.

DE INIMĂ

Ți-am adus rouă din magazine cerești
Și respirație fecioară.
Mări negre, mări albastre ți-am dat,
Inimă !

Fericire cît un nufăr,
În dicționar cuvîntul prieten.
Și tăcerile tale —
Biblioteci necitite.

Cu sineală, cu lapte de muguri,
Cu ce trăiești ?
Ți-am întins bunătăți pe mesele lumii
Și nici nu le-ai atins.

Copilul, pescarul fantastic
Cu inima-n frunte,
Ce dă un Luvru
Pe un rîu de munte...

La ce poartă bați ?...
Îți cîntau lăutari
Și tu erai plecată pe gînduri,
Albastră inimă !

CIREȘI ULUIȚI

Cu sîngele meu antic
Unde porniți
Cu floare cu tot
Cireși uluiți ?

Mă mai fulgerați cu petale,
Mă mai jucați la zar
Agale,
Avar.

Cireșule dulce, dar, mai ales,
Cireșule amar,
Mai fură-mă dacă știi să furi,
Mai bea-mă-n potir de nervuri,
Pe albele flamuri,
Mai urcă-mă-n jarul de ramuri !

televiziune

DUMINICĂ, 17 MAI

8,30 Tot înainte ! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii. Peripeții de vacanță. 9,40 Omul și sănătatea. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 14,00 Desene animate : Tom și Jerry. 15,10 Ecranizări după opere literare românești : Moara cu noroc. Ultima parte. 16,00 Rugby : U.R.S.S. — România din Campionatul european. Fotbal : A.S.A. Tg. Mureș — F.C. Olt din campionatul național. 17,50 Șah. 18,00 Bergen — Chemarea mării. 18,20 Călătorii spre viitor. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cîntarea României. 21,00 Film artistic. Medicul de la asigurări. Premieră Tv. Producție a studiourilor italiene. 22,35 Telejurnal. Sport.

LUNI, 18 MAI

15,00 Emisiune în limba maghiară. 18,30 Imagini din Cehoslovacia. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Documentar științific. O șoaptă din spațiu . 20,35 Roman-foileton. Karl Marx. — Anii tinereții. 21,45 Cadran mondial. 22,10 Telejurnal.

MARȚI, 19 MAI

9,00 Teleșcoală. 11,00 Portretul unui virtuoz al clarinetului : A. O. Popa. 11,50 Evoluția vieții pe Pămînt. Serial științific. 12,50 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 17,15 Clubul tineretului. 18,00 Almanah pionieresc. 18,25 Autoconducere muncitorească. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Omul și sănătatea. 20,05 Teatru Tv. Iuliu Cezar, de William Shakespeare. 21,45 Melodii... melodii. 22,05 Telejurnal.

MIERCURI, 20 MAI

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 17,00 Fotbal : Semifinalele „Cupei României". Sport Club Bacău — Universitatea Craiova ; Politehnica Timișoara — Sticla Arieșul Turda. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,50 Fapte de erol ai muncii și vieții socialiste. 20,10 Teatru Tv. „Iuliu Cezar", de William Shakespeare. 21,40 Tînăr cînt, în grai străbun. Program muzical-folcloric. 22,05 Telejurnal.

JOI, 21 MAI

9,00 Teleșcoală. 10,00 Curs de limba rusă. 10,20 Cabinet TV de științe sociale. 11,00 Roman-foileton. 11,50 Cîntecele anotimpurilor. Muzică ușoară. 12,10 Autoconducere muncitorească. Dezbatere. 12,35 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Viața școlii. 17,05 Muzică ușoară. 17,20 Viața culturală. 18,35 Desene animate. Povestiri din Pădurea Verde. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Ora tineretului. 20,30 Evoluția vieții pe Pămînt. Serial științific. 21,30 Pagini din istoria teatrului românesc. Caragiale și vremea sa. 22,15 Telejurnal.

VINERI, 22 MAI

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Dosarele istoriei. Condiția muncitorului. 20,15 Film artistic : Misiunea judecătorului Dennyson. Producție a studiourilor americane. 21,55 Cu bucurie în inimi. Emisiune muzicală. 22,15 Telejurnal.

SIMBĂTĂ, 23 MAI

9,20 Teleșcoală. Curs de limba spaniolă 9,40 Curs de limba franceză. 10,00 Film artistic. 11,40 Limba și literatura română. 12,00 Concert educativ. 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. Sport : la ora 16 — Fotbal : Universitatea Craiova — Progresul Vulcan București. 18,35 Săptămîna politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Călătorie prin țara mea. 19,55 Teleenciclopedia. 20,00 Spectacolul : Cu mască... Participă cunoscuți actori, artiști lirici, balerini, interpreți de muzică ușoară și populară. 21,05 Film serial. Dallas. Episodul 8. 21,55 ... fără mască. Partea a II-a a spectacolului. 22,40 Telejurnal. Sport.

televiziune

CORINA VICTORIA SEIN

PRELUDII REVERBERATE *)

Anisia Dinu trece, ca o pată de lumină, pe străzile orașului. Noaptea seamănă cu un ghem de lînă. O dor picioarele și se gîndește că pămîntul s-a mai rotit o dată și viața ei a rămas aceeași, după acea mică agapă intrată în obiceiul casei și că nici măcar ora la care deschide poarta n-a fost împinsă spre dimineață. În lift își scoate pantofii. Intră în casă desculță. Tălpile înfierbîntate se afundă în mocheta moale ca într-un covor de iarbă și o cuprinde o stare nedefinită, între beatitudine și depresie. În baie, robinetele sînt seci. Sterpe ca o ripă schiloadă. Așa sînt în fiecare seară, cînd, după ziua de trudă, se întoarce acasă mirosind a fard, a praf și a transpirație. Lasă robinetele deschise și se trîntește pe patul nedesfăcut. „O să mă spăl în zori, cînd se spală și florile..." Zgomotele de afară au încetat cu totul. Pe neașteptate sună telefonul. Buimacă, i se pare că aude soneria din culise care o cheamă insistent în scenă. Se ridică din pat și oglinda, agățată pe peretele opus, o înfățișează cu chipul devastat. Confuzia durează pînă ce recunoaște interiorul camerei. Vocea de la telefon repetă într-una : „Sînteți tovarășa Dinu ? Da ? Dacă sînteți chiar dumneavoastră, veniți jos, sînt cu mașina". Și uite că noaptea, care părea că se va termina ca multe altele, începe să se dilate, să ia proporții. Anisia urcă în mașina al cărei motor merge în plin și tulbură bezna. Șoferul apasă pe pedală și aerul umed pare că geme.

— De ce nu v-ați luat o haină mai groasă ? Acolo, în munți, e frig. Anisia vrea să răspundă dar are senzația că gura îi e plină cu nisip.

— Nu vă mai aduceți aminte de mine ? E, nu-i nimic... Anii trec. Mă cheamă Gheorghe, am fost pe șantierul din Valea Albă...

Da. Cum a putut să-l uite ? Îi privește ceafa încordată. Bărbatul de la volan e cu cîțiva ani mai tînăr ca ea și pare trecut în cea de a doua jumătate a vieții. „Și eu oi fi îmbătrînit ? Prostii ! Cine poate să stabilească granițele unei vîrste ? Nu, nu am de ce să mă tem. Mă privesc zilnic în oglindă, cu atenție, cu obiectivitate. Să zicem că, fiind prea obișnuită cu chipul meu, n-am observat înăsprirea trăsăturilor, dar privirile invidioase ale colegelor nu mă pot înșela. Acestea acționează asupra mea ca un tonic, mă revitalizează...".

Mașina alunecă pe șoseaua care seamănă cu un tobogan. Din cînd în cînd, cîte o piatră prinsă de o roată zboară o fracțiune de secundă, ca apoi să cadă cu vaiet ușor pe asfalt. Întunericul e din ce în ce mai subțire. De după un deal se ridică ceața. Dimineața e un pachet de dinamită. Discul roșu al soarelui pare că strînge în marginile sale uriașa forță a explozibilului astral.

Anisia s-a urcat în mașină fără să întrebe de ce este scoasă din așternut. De ce ar fi făcut-o ? A fost chemată și asta înseamnă că, acolo sus, e nevoie de ea. Doamne, de cînd așteaptă această clipa... Dar dacă s-a întîmplat vreo nenorocire ? Nu, nu se poate, Gheorghe i-ar fi spus. Ghicindu-i frămîntarea, șoferul se întoarce spre ea.

— Am și făcut jumătate din drum. Tovarășul inginer o fi albit tot uitîndu-se după noi...

Respiră ușurată. Ce dacă a trimis după ea noaptea ? Unde scrie că spațiul nopții trebuie să fie mereu același ? Plin de groază și de neprevăzut ? Acum hotărîse el că a sosit sorocul. Categoric, ea nu are dreptul să ceară explicații. „Oare nu am fost, nu sînt prea îngăduitoare ? Numai eu am datoria de a-mi justifica faptele, pornirile ?" E absurd. Prea des își pune această întrebare și niciodată nu are puterea să găsească și răspunsul. Oboseala și, poate, un fel de pudoare o opresc să cerceteze și alte universuri. E veșnic bîntuită de teama de a nu descoperi în oameni și fața lor lăuntrică urîtă.

Anisia nu se pricepe să descifreze geografia lucrurilor, are dispoziția specifică omului nestrăbătut de încurcate subterane, să simplifice acțiunea pînă la rădăcina primară. Cu toate acestea, sesizează, cu o acuitate aproape dureroasă, cele dintîi semne ale destrămării lăuntrice.

Zgomotul monoton al motorului, tăcerea sfioasă, ca aerul din biserică, a lui Gheorghe, o determină să observe liniștea lungă a dimineții. Ar vrea să coboare din mașină, să facă cîțiva pași. Ar vrea să se elibereze de niște gînduri care o chinuiesc. Ar vrea să lase povara unor ani, aici, în acest loc în care munții coboară pînă la ferestrele caselor și dau o măreție și o siguranță nebănuite omului. Ce s-ar fi întîmplat, mai bine zis ce ar fi devenit ea oare dacă ar fi rămas în sătucul de la poalele Sibiului ? A-și încerca, în felul acesta, imaginația, devine pentru ea un exercițiu de voință. Dintr-o dată își amintește de primul ei rol. Era povestea unei fete, victima necunoașterii suficiente a propriei sale puteri.

Un tînăr și ambițios regizor pleacă prin liceele din oraș să caute o „stea" pentru filmul său. A găsit-o. Frumoasă, tristă, gravă și grozav de visătoare. Propunerea regizorului a fost primită cu nenumărate explozii de bucurie. Părinții fetei își șopteau : „Ce noroc. La vîrsta ei o să cîștige o avere". Colegele o însoțeau, formînd un fel de gardă de onoare, peste tot. Băieții o admirau și o declaraseră „Cea mai frumoasă pămînteană". Ce mai, tot orașul fierbea. Una din frumusețile locale a învins și va stăpîni ecranul.

La o oră de dirigenție, diriginta a rugat-o să le spună și lor ce simte, cum trăiește ea pe platoul de filmare. „Nu se poate spune. E o mîncare doar pentru cei aleși". Se năștea o dramă, se năștea un nou rol. Filmul căzuse după primele reprezentații. „Slab" semnala critica. „Păcat de peliculă", bombăneau spectatorii ieșind din sală. Doar ea, eleva, „Steaua de o seară" cum o supranumiseră colegii, încerca să convingă pe oricine era gata să o asculte, că publicul, cronicarii, nu se pricep, nu sînt încă pregătiți să înțeleagă un astfel de film, că ideea regizorală, întregul ansamblu filmic depășesc nivelul cultural al individului de azi. În naivitatea ei, citind avalanșa de cronici dure, care îl incriminau pe regizor, îl și vedea pe acesta „doborît", ratat, gata să se arunce de la ultimul etaj al studioului cinematografic. „Omului căzut întinde-i măcar un pai de care să se agațe, altfel îi vei avea pe conștiință". Se duce la locuința lui și îi spune, în fața ușii deschise, că e gata să-i devină amantă, considerînd că merită acest „premiu de consolare" care să îndulcească insuccesul. Regizorul încearcă să o facă să înțeleagă că nu s-a întîmplat nici o nenorocire, că vor exista, întotdeauna, filme bune și filme proaste, că filmul e într-adevăr prost, că gestul ei e frumos doar în filme, că în viața e cu totul altfel, sfătuind-o să se întoarcă la școală. „Ce poate să-mi mai dea școala ?" Întrebarea îl zgudui și, anticipînd dezordinea sufletească a fetei, o aduce acasă. Părinții ei îl întîmpină cu reproșuri în privința onorariului. Nu-i interesează că fiica lor avea să părăsească școala. „A făcut un film, n-ai decît să-i pregătești alt rol. Nu vrei să te însori cu ea ? Poate ai un coleg care s-o placă". Situația părea fără ieșire. Rezolvarea venise ca o ușurare pentru toți. Fata fugise de-acasă și se angajase, ca figurantă, într-un teatru de provincie. Puțin cîte puțin, ființa ei, și așa fragilă, s-a deteriorat. Umbla prin cafenele în căutarea unui regizor care s-o relanseze, devenind un fel de lebădă pasageră. Sfîrși într-o clinică de psihiatrie, unde oamenii luptau, cu disperare, să repare ceea ce distruseseră alții.

Rolul fusese deosebit de dificil. Anisia, studentă pe atunci, refuzase să joace așa cum îi cerea regizorul ei. Se opusese cu îndîrjire tuturor influențelor din afară. Citise și recitise scenariul de nenumărate ori. Pentru a înțelege mai bine psihologia unui astfel de caracter, luase legătura cu cîteva formații artistice de amatori, trăise între ei, fără să găsească ceea ce căuta. A jucat rolul fără prea mare convingere, aproape brutal și aceasta pentru că îl ura pe cel care o smulsese pe fată din visurile ei adolescentine.

Primele raze de soare cad peste coroanele copacilor înalți și fac să sclipească picăturile de rouă atîrnate pe iarba crescută sălbatic de-o parte și de cealaltă a șoselei. „Lumea pare frumoasă. Frumoasă chiar și în clipele noastre de desnădejde". Anisia coborî geamul mașinii și vîntul îi răvăși domol pletele, răcorindu-i tîmplele. „Ce ar fi dacă această călătorie ar dura cît o viață ?" E bine să rămîi, din cînd în cînd, singur, chiar dacă în jurul tău mișună mii și mii de vietăți. Închizi ochii și te bucuri pentru că există în lume drumuri care leagă și îndulcesc depărtarea, că la capătul unui astfel de drum te poți așeza pe un scaun, la o masă, trăind clipe de triumf. Această credință, rămasă neatinsă în adîncul sufletului, creează, pentru fiecare, „fantastice și mari poeme, pentru că viața în sine este un nesfîrșit șir de preludii". Anisia cugetă asupra aglomerărilor de întîmplări prin care a trecut de-a lungul anilor. Desigur, avusese clipe de neasemuită frumusețe, dar trăise și dureri atroce. Ca printr-un caleidoscop fermecat, acestea i se derulează în minte. Dacă cuiva îi va trece prin cap s-o pună să aleagă ? Să se oprească numai la bucurii ? Nu. E legată, printr-o pînză nevăzută, atît de bucurii cît și de necazuri. Pentru nimic în lume nu ar renunța la vreo clipă trăită pînă acum. Bucuria, durerea aprind, în aceeași măsură, în ea, dorința de a se lăsa mistuită, ca apoi, să renască în ea puterea de a răzbate, de a merge mai departe. „Am să reușesc și am să fiu mult mai puternică la întoarcerea în mine". De fiecare dată se întorcea sleită de puteri, dar cu întreaga ființă mai liniștită, de parcă ar fi alungat otrava dintr-un corp amorțit.

O frînă pusă brusc o aduce cu fruntea în atingere cu parbrizul rece. Tresare. Își scutură umerii ca după o muncă istovitoare. Gheorghe, concentrat asupra drumului format din zeci de serpentine, șoptește :

— Iertați-mă, mi-a sărit în față un pui de sălbăticiune, n-am vrut să-l calc.

Da. Lîngă ea, acest om, cu gîndurile și cu grijile lui. „Oare și el e muncit de gînduri neînțelese ? Ce-ar fi să-l întreb ? Nu. O să creadă că-mi bat joc de el, de mine...".

Drumul curge monoton. Așa cum rîurile de munte se despletesc întrerupînd forme de relief. Din desișul de nepătruns al pădurii, se aude un pocnet sec. Privirea Anisiei se subțiază ca o lamă de apă verzuie pe pereții străvezii ai unui balon de sticlă și pătrunde, cu puterea unui obiectiv miraculos, dincolo de perdeaua de frunze, dincolo de anticamera dimineții. Zgomotul nu o speriase. Venise ca o chemare și ea se lăsa dirijată fără împotrivire. Ca într-un ritual, în tăcerea uimită, alunecă, curge cu mișcări elegante. Masca de tristețe se metamorfozează în curiozitate. Își duce mîna la frunte de parcă și-ar căuta echilibrul. Gestul ei se sincronizează cu deschiderea de corolă a unui ghem de pene gri-spălat, într-o mișcare nedecisă. Fracțiuni de secundă, forma pare atrasă de o forță invizibilă în jos, dar, cu un spasm, rănind aerul, se întinde ca un arc și cu țipete ascuțite se împlîntă în zare. „Ce pasăre ciudată... Oare în fiecare dimineață își caută drumul ?"

Anisia stă rezimată de bancheta tare a mașinii. Razele soarelui îi joacă, nestingherite, în părul cu reflexe de aramă. Lumina blîndă o învăluie și iat-o nespus de tînără. Licăriri scurte alternează cu tăișul de cuțit al întunericului, obligînd-o să alerge, o dată cu fragmentele, neorînduite, din viața ei, ca și cum ar fi învinsă de pasul ce derulează un montaj de film al cărei singură menire e să curețe rugina depusă pe peliculă.

*) Fragment din romanul în lucru **„Frica albă"**.

portrete în lemn

Mihai Novac

Minerul cu liră

Destinul lui e specific — tragic de specific — bănățean. A plecat din zona de cărbuni de la Anina, după primul măcel mondial. A trecut de la vagonetul, încărcat cu negură, direct în catalogul liceului din Oravița. Mintea lui, cu fulgerări diamantine, l-a postat de la început — cu gîndul și cu lira — printre fruntașii unei generații. În 1932 a scos de sub teasc, la București, acel „An din patru primăveri", tras în două ediții la interval de cîteva luni. Volumul tînărului student, strălucit la Litere ca și la Drept, semnifica temelia de marmoră a noii lirici bănățene. O caligrafie a sufletului, de impresionante adîncimi, trecută pe sub arborii de santal ai clasicismului modern — și, cristalizată final, într-o geometrie severă.

Ce a adus Novac în creația sa ? O grafică socială revoltată, în culori de oltică și fulger vînăt. „Minerul" lui, departe de a fi cotrușian, e un reflex autobiografic. „Cei mulți", al căror exponent era, se profilează tăiați în rocă dură. Poetul nu pune pe bolovanul frunții lor decît un drob de lumină lunară puroindă. Și e cutremurător. Novac completa asta, în mod ideal, svîcnetul de daltă al lui Ladea. Proza, de piatră și agată, a lui Virgil Birou. Și rozima cu ideile eterice ale celuilalt cioban cărășan : Lenea. Și, poate, chema pe Pămînt pe haoticul, exoticul Ion Stoia Udrea, legat de rîndunelele lui Ernst Toller sau de scrîșnetul „negrilor sub zgîrie nori".

Dar sfera eminenței lui mi se pare eroticul. Femeia, în versul lui, e ridicată de pe soclul de țărînă al biologicului — și transfigurată cu uneltele marilor zugravi. „Eu pentru tine cînt, Teodolinde", motivează poetul, copleșit și transfigurat de cel mai profund mister al vieții. Veți întreba, poate, dacă Mihai Novac a pășit strălucit, (într-o vreme secretar particular al lui Nicolae Iorga), de ce nu a rămas la București ? Putea să încalțe și el sandale de aur. Putea să se afișeze și el în balcoanele marilor reviste. Nici unul dintre „Poeții tineri", antologați de Stancu, nu avea un svîcnet de diră mai presus. Dar, în minerul născut în Sasca Montană, unde părinții lui nu aveau în curtea, tocmită din pari, decît o capră și un pom de melancolie, cu frunze betege, nu s-a produs insolentul gest de a se bate cu pumnii în piept : „Cine mi-s eu ?!" Tras de ața unui destin cenușiu, s-a reintors în căldarea Oraviței, ca să fie dascăl de românească și latină — și să aibă, de acum, doi ortaci nedespărțiți : singurătatea și urîtul... Cu capul său mare și rotund, cît o baniță, cu ochi albaștri-verzui, ca oul de rață, ușor ciupit de un vărsat, de care anii l-au spălat, Mișu Novac era expresia spontană a unei inteligențe din țăndări de diamant. Nici Daicoviciu și nici Ladea nu-i întreceau saltul brusc și fulgerător al minții.

Destin de ceață, într-o lume de ceață... Din care, abia în crepuscul, a încercat să se rupă, ca un Ulyse al versului. Reintors din marile tristeți. Să dea jos lira împăienjenită în pironul unui spin de trandafir. Uitase chiar savuroasele-i epigrame, din revista „Urzica", redactată, vreo doi ani, cu Vasa Vărădean. Uitase și de „Generația de mîine", revista societății de lectură „Simion Mangiuca", al cărei președinte era. Iar vice-președinte, cel ce semnează aici. Uitase tot... Era prea tîrziu !

Și-n toamna lui '77, prezentîndu-se la Oravița „Arhitectura gîndului", am bătut la ușa fostului meu profesor. Greoi, cu rotula spartă și capul alb, sub care prezidau aceiași ochi verzi-albaștri, Mișu s-a bucurat. „Măi Pavele, dar la librărie nu pot veni. Nu pot sta pe picioare. La liceu, însă, vin !" A venit. În arbori, frunziș de rugină și miere. „Iacătă-mă-s ! Dar scările nu le pot urca". Ne-am despărțit, cu o îmbrățișare a inimii. Peste opt zile murea. Grăbit, parcă, să ajungă pe Ion Stoia-Udrea, care își trăsare țărîna pe ploape, exact în duminica prezentării și „Arhitecturii gîndului".

Destin bănățean ? Poate. Tragic ? Da.

Pavel BELLU

teatru **În premieră la Teatrul de stat din Arad :**

„PROȘTII SUB CLAR DE LUNĂ" de Teodor Mazilu

Intîia dată pe scena arădeană, o piesă a lui TEODOR MAZILU, această remarcabilă și originală personalitate a teatrului românesc, dramaturg de geniu, dar nu mai puțin poet, prozator și publicist de real talent și scînteietoare inteligență. Opțiunea Teatrului a fost pentru **„Proștii sub clar de lună"**, o piesă scrisă în urmă cu aproape două decenii, dar care a dovedit prin timp o substanță satirică densă și nu mai puțin o acută și severă actualitate. O actualitate nu atît ca problematică, prin acțiunea propriu-zisă, cît mai ales prin investigațiile făcute în lumea dinăuntru a personajelor, prin caligrafierea destinului lor interior. Îl recunoaștem pe Teodor Mazilu ca subtil creator de situații comice, un comic trecut prin școala lui Caragiale, așa cum însuși mărturisește, dar un comic profund original și inconfundabil.

„Proștii sub clar de lună" este o „falsă tragedie" care îl înfățișează pe autorul ei ca un comediograf umanist, a cărui satiră radicală are ca temei — paradoxal — o mare și fanatică iubire pentru om, o iubire afirmată nu în mod direct, nemijlocit, ci prin reversul medaliei, cea ce îi conferă rezonanțe adînci și neașteptate. Aceste gînduri l-au condus pe regizor (DOMINIC DEMBINSKI, student în anul al IV-lea la I.A.T.C., spectacolul constituind examenul său de absolvire), spre o meditație asupra condiției umane prin cîteva destine artistice din această epocă plină de transformări. Regizorul a intuit spiritul mazilian, reținînd că piesa sfidează tiparele clasice ale comediei, fiindu-i străine construcția riguroasă, gradația conflictului, așanumitul punct culminant și obișnuitul happy end. Intenția, inspirată, a regiei a fost tocmai de a sugera această lume întoarsă pe dos, o lume ireală și grotescă, care se conduce după legile ei, trăind cu multă vivacitate. O lume în care personajele au o mîndrie a ticăloșiei lor. Dezinvoltura lui Gogu, ca și a Ortansei și Clementinei este ostentativă, trăind o reală plăcere de a se da în spectacol, o frenezie în care se implică cu sinceritate și naturalețe ! Meritul regiei este și de a fi intuit factura sui generis a personajelor lui Mazilu și de a le fi propus interpreților un stil adecvat, unitar. Astfel, interpreții — poate, cei mai buni actori ai Teatrului la această oră — formează o autentică echipă care joacă cu aplomb și nedisimulată iubire pentru textul mazilian.

VIRGINIA DOBROVICI dovedește, din nou, realul său talent, disponibilități de creație subtile și nuanțate, întruchipînd-o cu temperament pe Ortansa, „femeia satanică", „cu mari pretenții de la viață", „zveltă și fără principii", pe care Clementina o socotea „cerebrală". Această „femeie plîngăreață", „mult mai sentimentală", a găsit în ROMANIȚA CHEORPEC o interpretă sensibilă și inteligentă în stare să sugereze un destin de excepție. EUGEN TĂNASE (GOGU) în dificilul rol de „om gol pe dinăuntru" și de un „cinism premeditat", evoluează sigur pe sine, cu har și oarecare tandrețe. Urmărindu-l în spectacol, ne întrebăm de ce acest excelent actor este atît de rar distribuit. ION PETRACHE, un remarcabil actor, care ne-a obișnuit cu roluri dramatice și interiorizate, dezvăluie noi fațete ale personalității sale artistice, reușind admirabil un rol de comedie (Emilian) în stil mazilian.

Regizorul a operat o modificare în text, înlocuind-o pe Vasilica, „desenatoare tehnică", cu un bărbat, un soi de **alter ego** care participă din afară la acțiune, notînd și comentînd, pentru sine, totul. FLORIN DOBROVICI l-a interpretat însă cam șters și plat. EMILIA DIMA IURCA și NICOLAE (părinții Ortansei), au evoluat corect, în spiritul indicațiilor autorului, apărînd „un singur personaj format din doi indivizi suspecți care se ajută, se completează reciproc".

Și scenografia (DORU PĂCURAR) contribuie la realizarea unui spectacol inedit și elevat, unitar și limpede, poate cam monoton în partea a doua și ușor vulgar în unele „momente", dar, în ansamblu, unul din cele mai valoroase spectacole ale Teatrului arădean din ultimii ani.

Flavia DUMA

muzică

Temeinicie

Cum actuala structură a învățămîntului artistic, superior și mediu, limitează sever numărul celor care aspiră spre o profesiune artistică, impunînd o riguroasă selecție valorică, contactul cu acești ani ai Euterpei oferă cetății momente de impresionantă dăruire. În absența Filarmonicii, al cărui periplu după Grecia s-a prelungit în Italia, pe podiumul său s-au perindat variate formații camerale — între care excelentul quartet „Voces", prietenii filarmoniști arădeni, iar recent **„Cappela Banatica"** — cum pretențios s-a autointitulat orchestra mezină a Liceului „I. Vidu". Acest ansamblu s-a născut exclusiv din entuziasmul unui profesor (de oboi) **Gh. Chiculiță**, atras de o nedisimulată chemare spre bagheta dirijorală.

În numele dorinței de afirmare ca șef de orchestră, el a știut antrena, într-o fericită ambianță de lucru, pe cei mai buni instrumentiști ai liceului, convingîndu-i, prin relevarea bucuriei artistice, să efectueze ore multe de repetiții nici măcar înscrise în orarul dealtfel supraaglomerat al acestora. Neomogenă ca vîrstă și datări, această orchestră a forat temeinic în tainele universului muzical, apărînd în concerte cu lucrări simfonice autonome, ori acompaniindu-i pe cei mai merituoși absolvenți. Astfel, în „Capriciul spaniol" de Rimski-Korsakov, elevii ne-au făcut dovada unei temeinicii profesionale exemplare, realizînd o versiune cu nimic inferioară Filarmonicii.

Inedită, cu această ocazie, postura de creator a lui Gh. Chiculiță. Tripticul său, opus nr. 1, este o lucrare împlinită care farmecă prin frumusețea arhaică a temelor de colind utilizate, prin ritmicitatea motorică, vitală și antrenantă, a dansului trac final. Surprinde, de la un debutant, coloristica orchestrală, „flerul" cu care utilizează disonanța, conferind fervoare și tensiune lucrării.

Soliștii concertului au fost **Adriana Iliescu** și **Lia Dobric**. Concertul nr. 1 de Paganini înseamnă, prin simplul fapt că intră în repertoriul unui elev de clasa XI-a, o performanță cu totul remarcabilă. Profesorul acesteia, Victor Ciumac, iscălește pe merit în răbojul momentelor de împliniri ale școlii violonistice timișorene, după Cuteanu, Brandeisz ș. a., ca un jalon al valorii actualei generații. Am aplaudat „curățenia" acelor pasagii diabolice, velocitatea nativă a solistei, călăuzită cu competență spre zona de performanță artistică indiscutabilă pe care A. Iliescu a semnat-o cu această nouă apariție. Lia Dobric, debutantă în viața muzicală timișoreană, ne-a oferit un sumum al calităților sale pianistice în do minorul beethovenian (pe scena Studio), ca la scurt timp să reapară pe scena Filarmonicii cu celebra Rapsodie albastră de Gershwin. A convins prin detaliile de minuție și virtuozitate etalate, prin seriozitatea cu care a înțeles să onoreze statutul de solist.

Mă simt dator să adaug acestor nume de realizatori ai succesului înregistrat de exponenții Liceului „Vidu" pe cel al lui **Lothar Hartmann**, unul din cei mai exigenți profesioniști ai instituției, căruia îi datorăm sonoritatea aproape de impecabil a alămurilor orchestrei, acordate, penetrante, strălucitoare.

Doru MURGU

A. LUCA : „Zbor"

miniaturi ● miniaturi

Dinu Ianculescu

Rondeluri

Ed. Eminescu — 1980

Deși încorsetată în rondel, poezia lui Dinu Ianculescu, acest devotat al artei scenice, nu pare stereotipă, ci mobilă, atinsă de o mereu scînteietoare tentă spirituală, limpidă și scrisă mereu într-un elan de clasicitate. Temele acestor rondeluri se implică în trecutul nostalgic al poetului, în simțămîntul tradiției, patriotice. Atunci cînd se presimte o implicare, o istorie „proprie" poetului, poema pare a deveni și ea mai surprinzător afectivă. Alteori, ea exală o atmosferă epică, un tablou naturist, un eveniment datat sau unul vag intim. Oricum, aceste rondeluri respiră un echilibru interior, trăiri senine, spirit eticist, în alcătuiri nu atît pasionale, cît învăluite într-un uoșr hieratism și într-o teatralitate sobră, o atitudine, în genere, de o politicoasă eleganță, în care, însă, nu rareori intră și fiorul dramei, dar drapat de aceeași gestică elegant austeră sau ironic politicoasă. Nu găsim în aceste versuri banalități sau gesturi lirice inepresive, ci ele sînt onorabile, curate, de o austeră puritate și, chiar cînd nu strălucesc ideatic și sînt prea conjuncturale, ele rămîn în picioare prin finețea lor de album, à la Cincinat, prin nostalgia ce le impregnează și prin imaginile lor, ca o ploaie multicoloră, de certă originalitate, de tipul : **„Se mai aude citeodată / Prin frunza care s-a rărit, / O pasăre ca un cuțit / Tăind din aer o bucată".**

Nicolae Bădilescu

Albastru absolut

Ed. Facla — 1981

Cu acest nou volum, Nicolae Bădilescu devine mai esențializat, mai dens, cu un efort de conștientizare poetică mai apropiată de zone existențiale, ale unor întrebări ce se rezumă deocamdată la stadiul eroticii, la poziția poetului în universul înconjurător. Poezia sa erotică are diafanitate fiind expurgată de senzualism. Ea pare a se hrăni din abstracțiuni reci, din sentimente incerte, din zone vagi. Poetul intră în jocul erotic substituindu-și ființa cu a iubitei. Sentimentul, gestul rămîn mereu austere, caste, cenzurate de patimi și excese ale trăirii fruste, ardente. Jubilația sa e gravă, reținută, fără șocuri. Un vag scepticism al unei existențe, reținute și ea, stă la baza acestor versuri. Scrisul său pare a fi devenit egal cu el însuși, în ton de clar-obscur, de calm dominator, împins aproape de pragul unei glacialități senine. Mesajul acestei poezii ? Necesitatea purității, a albastrului absolut, polar, expurgat de viruși morali, dar, prin aceasta, golit și de necesitatea dramei, căci a devenit un mediu aseptic. Bădilescu distilează, cu acest nou volum al său, un simțămînt al solitudinii unui sceptic luminat, plutind în vagul absolut al sentimentelor și al comunicării lor cu lumea, ca și în puritatea absolută, ca necesitate imperioasă a existenței poetice și a existenței ființei morale a individului.

Petru Ilieșu

Autoportret cu foxterrier

Ed. Litera — 1980

Ușor fantast și ușor ironic, între un vag expresionism și un realism poetic, Petru Ilieșu se înscrie în peisajul liric timișorean cu o efigie ce prinde un contur din ce în ce mai definit. Poemul său sondează copilăria, ca teritoriu enigmatic, cu incertitudinile și interogațiile vîrstei nubile, paralel cu penetrarea în misterul unei vîrste a degenerării, bătrînețea. Poetul acuză un descriptivism furibund al detaliilor biologicului, a interioarelor sumbre, a subsolurilor șterse, invocînd spaimele vîrstei copile cu suplețe psihologică și revelații ale misterelor vieții. De altfel, în centrul poemului se însinuează un dialog al inițierii, într-un univers pînă atunci tăinuit, în care intră și un joc al cruzimii copilărești impuse vîrstei bătrîne. Ilieșu surprinde cu minuție și îndrăzneală fiorul existențial al pătrunderii, al inițierii, într-un teritoriu prohibit, cunoașterea și căutarea tainelor unei vîrste. Totul se petrece în planul memoriei, al amintirii, al retrăirii momentelor, de ieri, cu ochii maturului de azi. Poemul debordează de o frenezie a detaliilor, a descrierilor, a amănuntelor inițierii, a uimirilor vîrstei. Firește, mesajul acestei poezii nu este unul prea tonic, poemul exaltînd o grea morbiditate sau, uneori, acostînd în detaliul naturalist și atroce, după cum inceţoşate rămîn perspectivele și resorturile intime ce animă jubilația lăuntrică din acest lung poem crispat. Dar există în subtextul intim al poemului lui Ilieșu un simțămînt acut al ieșirii din civilizația tehnicului, a reclamei, printr-un efort de retrăire a spiritului pur, printr-un efort de comunicare a căldurii umane, a intimității prieteniilor, toate denotînd un dialog cu lumea, cu orașul, cu exteriorul, o încercare de răspuns la multele interogații și enigme ce copleșesc vocea dintîi a copilăriei.

Teodor Crișan

Memoria inimii

Ed. Facla — 1981

În versuri cumpănite, tradiționale, bazate pe simțămîntul valorilor stenice, pămîntene, Teodor Crișan scrie o poezie luminoasă, de un regret reținut, la care avîntul romantic se împletește cu melancolia, solitudinea, situarea eului poetic în lume. Poetul e un patetic, supus unor interogații capitale, de tip moral, proprii ființei umane în conjunctura istoriei. Poetul inventă și mica poemă structurată pe o filosofare sau pe tonul unui civism ardelean sau pe axul nostalgic al unei epoci revolute, cu parfumul și sentimentalitatea acelui spațiu uman trecut în amintire. Teodor Crișan scrie o poezie în genere în care domină tonul frust, de sorginte populară, însă pensulat de o elevată intelectualitate a unor atitudini poetice modern contemporane. Dacă ar exista în această poezie și un univers mai coerent, mai obsesiv tematic, dacă ar fi o meditație poetică mai proprie și poetul nu ar compune încă prea în hazard, în sensul de a ataca teme în direcții prea variate, dacă ar exista și o atitudine stilistică mai fermă, mai închegată, lirica lui Teodor Crișan s-ar înscrie mai sigur într-o prestigioasă generație poetică.

Ludmila Ghițescu

Vifor albastru

Ed. Cartea Românească — 1980

Poeta scrie o poezie de notație a cotidianului. Notații, firește, ale unor stări intime, legate de erotic, de trecutul intim, de spațiul înconjurător, născător de amintiri. Deci o poezie a imediatului, a faptului, ce, uneori, denotă o prospețime lirică autentică **(Gara pustie, Vifor albastru)** alteori însă ea rămîne în pragul prozaismului pur, fără elan liric. Poeta nu e o structură dramatică, ci una contemplativ melancolică, participînd la existență prin aceste papionări peste micile întîmplări cotidiene și peste trăirile clipei. Sigur, ea scrie cursiv, dar tonul ei devine alteori prea egalizator. Ca și expresia, monotonizată. Ca și emoția. Atunci ai senzația locului comun, peste care ochiul trece fără să se oprească cu uimire. E nevoie aici de o mai aprigă vivacitate interioară, de o gîndire artistică mai adîncă și mai fermă, de trăiri nu într-un cadru rarefiat și abstract, ci pulsînd de o senzație a vieții, consumate într-un strat afectiv, în care nu lipsește nici drama, nici elanul meditativ.

Ion ARIEȘANU

„cîntarea românieî"

Debutul fazei interjudeţene

La faza interjudeţeană a Festivalului naţional „Cîntarea României", brigăzile artistice şi colectivele de satiră şi umor ale judeţului Timiş, înfăţişînd publicului şi juriului programele lor, au adus dovada existenţei unei emulaţii cultural-artistice evidente.

Formaţiile angajate în concurs pentru promovarea în etapa republicană, evoluînd sub atenta observare a juriului, au adus pe scenă, prin cîntec, vers, scenetă şi monolog un concludent grafic al realizărilor, dar, totodată, au evidenţiat şi carenţele unor colective de muncă.

Seriozitatea, dragostea muncitorului pentru artă şi-au spus cuvîntul. Premiile, sau, poate mai mult, aplauzele la „scenă deschisă" ale unui public spectator exigent (un sensibil seismograf al bunului gust pentru arta adevărată, sănătoasă, tonică) au venit să încununeze munca de doi ani a celor mai apreciate colective de amatori din judeţul Timiş.

Pe lîngă formaţiile cunoscute, prin numeroasele premii naţionale cîştigate pînă acum, cum sînt : **brigada artistică „Electromotor" şi grupul satiric „Potcoava" de la „Industria liniî"**, s-au afirmat cu forţe proaspete, cu vigoare şi talent şi **grupul satiric de la „Intreprinderea de morărit şi panificaţie" Timişoara, brigada artistică de la „I. T. Lugoj", brigada artistică a Căminului cultural Ghiroda Veche, grupul satiric de la „I.A.E.M." Timişoara** şi **grupul de interpreţi de la Şcoala populară de artă Timişoara.**

Colectivului de interpreţi de la I.A.E.M., poate cel mai omogen colectiv dintre toate formaţiile prezente la această fază de concurs, îi lipseşte un **ceva,** care trebuie căutat în conţinutul textului.

Interpreţi cu reale calităţi s-au dovedit a fi : **Gh. Minescu, Ion Scheffer, Al. Vărdaru, Costel Bălan, Costel Cărtărescu** şi **Toni Dobra** de la I. T. Lugoj şi Intreprinderea de morărit şi panificaţie Timişoara. Forţa, avalanşa de optimism, dinamismul, acurateţea interpretativă, care pot fi atribuite fiecărui spectacol în parte, se datoresc, în bună măsură, priceperii, profesionalismului instructorilor acestor formaţii : **Moise Jivan, Cornelia Gheorghiu, Eugenia Creţoiu, Elvira Jupinschi, Camil Georgescu, Ştefan Sasu, Ladislau Teleki.**

*

În acelaşi cadru generos al Festivalului „Cîntarea României", au evoluat în sala „Modex" din Timişoara formaţiile de muzică uşoară, soliştii vocali şi instrumentişti din judeţul Timiş. Optimismul, sentimentul plenar, o elocventă manifestare artistică a tinereţii au fost transmise publicului spectator de numeroşi artişti amatori ai celor mai reprezentative formaţii din acest ţinut, precum sînt : **Orchestra „Pro Patria" (dirijor Gh. Dragoş) a Casei Armatei din Timişoara, Orchestra Căminului cultural Giarmata (condusă de Matei Loris), Orchestra de estradă „Universal '80" (dirijor Teodor Carp).**

Calităţi artistice deosebite au dovedit soliştii vocali ; **Adalbert Todor de la Căminul cultural Moşniţa Nouă** şi **Ioan Toroican de la Şcoala populară de artă Timişoara,** acestora alăturîndu-li-se soliştii folk **George Popovici** şi **Gheorghe Radu** de la **Căminul cultural Făget** şi solista instrumentistă **Adina Dimitriu** de la **Şcoala Populară de artă Timişoara.**

Ioan Emil ŞAIN

corespondenţa

Iosif Ungureanu : Sînt tare drăgălaşe cele trei poezii de parcă Şt. O. Iosif ori Alecsandri ar fi redevenit adolescenţi în vremea noastră şi ne-au trimis, sub pseudonimul Iosif Ungureanu, poezii de-ale lor : **„Cîntece de cuci prin crînguri / Întrec mierlele-n zăvoi ; Un caval îşi spune dorul / Lîngă turma lui de oi..."** Sau : **„De-aş fi ştiut, cînd te aveam, — / Comoara mea, — cîtă valoare / E-n frăgezimea ta de floare, / Ce fericit atunci eram !". Gheorghe Luca :** „Pe drumuri de seară / Omul călător / Sub raze de stele / Merge înaite..." Asta la început. „Ca pasărea-n zbor / Omul călător / O să se oprească". Asta la sfîrşit. Şi atîta tot. **Laura Cara-Dima :** Un prim pas e deja făcut, din moment ce, textele trimise vădesc o lectură atentă a poeziei actuale. Ar fi necesară o elaborare mai riguroasă dincolo de notaţiile destul de vii altfel. **George Papp :** „Acum cînd ţi-am mai scris şi-acest poem / s-or bucura cocoşii şi artiştii / şi-l vor citi şi fetele pe-ascuns / iar dimineaţa-n tren şi navetiştii". Simpatic ! Ne-au reţinut : **Sisifi, Play-Back, Geometrie.** În ansamblu, acest grupaj e mult deasupra altora. Treceţi pe la redacţie. **Gruici Dorina :** Surprinzător e faptul că deşi sînteţi tînără, în versuri formulaţi sfaturi, îndemnuri : „Păstraţi-l cu sfinţenie / El e presărat cu trecut, poleit cu / prezent şi umbrit / de viitor". Imaginea e îndeajuns de frumoasă şi are parcă amplitudine totuşi. În general însă poeziile sînt cam discursive. Treceţi pe la cenaclul nostru. Texte în afara poeziei : **Dumitru Biolan, E. M. Crisip, Adriana Vincu, Ion Onişor, Nicolae Filip, Ion Constantin Izvernariu, Irinel Vulpescu, Adam Cioancă, Gheorghe Hering, Şt. Milovan, Corina Brăneanu, Dorel Vincău Cenad, D. Cristian, Radu Ion, Dan Bucur Mînătaru, Pruncu Dumitru, Mihai T. Ioan, Ion Burcă.**

Vasile VERSAVIA

prietenii revistei „ORIZONT"

SIMION GURGU

RUSALCA

Pe treptele lunii coborîm visul
Cîntător în ochiul de peşte.

Fericiţi cei ce văd
Noaptea curată a curcubeului.

COCORUL

Purtam pe umeri un cocor bătrîn.
Lasă-mă să te mîngîi pe aripi i-am spus,
Tu ai puterea de-a ne aştepta cîntînd
Fără teamă de ecouri şi semeni.

Lacrimi mari din ochi au început să-i
Cadă. Sînt om, zise, sînt... Şi n-am mai
auzit
Decît ostenirea zburînd, ţipătul nopţii
departe.

MESTECENII

Au plecat mestecenii din deal
Bătrîni şi drepţi şi iertători
Au plecat mestecenii din deal
Prin demne ierni spre tînărul lor
Alb.

NOAPTEA CIREŞULUI

Roua din ochiul ziorului...
Şi-a mîngîiat
Fruntea statuii, dansa
Cu vestalele cîntînd în templele ierbii.
Nu era nimeni de la răsărit pînă la nol.
Cînd am apus se auzeau în clopote
Bătînd melodice orologii.

În noaptea aceea înflorise cireşul
Deasupra
Paserei cu ochi de om.

top

SECŢIA ROMÂNĂ : 1. Brad bătrîn — **Cornel Constantiniu ;** 2. Gînd bun — **Post Scriptum ;** 3. Taina nopţii — **Mirabela Dauer ;** 4. Amurg — **Roşu şi negru ;** 5. Este timpul — **Elena Cîrstea. SECŢIA INTERNAŢIONALĂ :** 1. Jealous Guy — **Roxy Music ;** 2. Woman In Love — **Barbra Streisand ;** 3. Makin' Your Mind Up — **Bucks Fizz ;** 4. Woman — **John Lennon ;** 5. Passion — **Rod Stewart. Propuneri :** Hi Infidelity — **REO Speedwagon ;** Rapture — **Blondie ;** Paradise Theather — **Styx.**

POP SERVICE

Pavel Săvulescu — Braşov : mulţumesc pentru frumoasele rînduri ce mi le-ai adresat. Piesele care te interesează : „This Old House" şi „Kids In America" sînt interpretate de Shakin'Stevers şi respectiv Kim Wilde. **Nicolae Asoltanei — Loco :** scuze pentru întîrziere (oricum, rubrica nu apare... zilnic). Aşadar, doreşti să alcătuieşti un grup rock şi cauţi un chitarist între 14—17 ani. Eventualii amatori, îmi vor scrie spre a le da adresa ta. Mulţumit ? **Renate Takács :** Serialul „All You Need..." are meritul de-a fi punctat cîteva momente-cheie din istoria încă nescrisă a muzicii pop. Atît doar... Era loc de mai bine ! **Rodica Iancu :** mai „colorată" decît cea precedentă, ediţia '81 a Euroviziunii, ne-a oferit într-adevăr cîteva momente muzicale ce s-au distins prin rafinamentul compoziţiei, orchestraţii inspirate. I-am remarcat pe Jean Gabilou (Franţa), Peter Sue & Marc (Elveţia), Bjorn Skiffs (Suedia). **Luca Ababei — Loco :** „...judecînd prin prisma spectacolului arădean, piesa lui Stephen Poliakoff „Cum se numeau cei patru Beatles ?", nu-ţi spune mare lucru". Asta cam aşa e. Dar nu autorul e de vină ! **Dr. Hook & Friends :** mă rogi să-i amintesc pe timişorenii care s-au remarcat la Festivalul studenţesc de muzică uşoară de la Braşov. Oricum îi aminteam, cum altfel ?! Aşadar, felicitări lui **Florin Serac** (timişorean, student la Iaşi), **Fischer Daniel** şi **grupul Folk** al Casei studenţilor. Fără a figura în palmares, formaţia **„Reuniens"** s-a remarcat prin tehnica impecabilă a interpretării, fiind viu aplaudată.

Petru UMANSCHI

echo

MUZEUL VINULUI DE LA TEREMIA

În cadrul primăverii culturale de la Teremia Mare, s-a desfăşurat un şirag de acţiuni politico-ideologice şi cultural-artistice, optim prilej cu care oamenii muncii români şi germani şi-au propus să dea în folosinţă o serie de obiective economice şi social edilitare, printre care, deschiderea complexului termal, inaugurarea secţiei de aparate electrice de măsurat de pe lîngă I.A.E.M., punerea în funcţiune a unui generator eolian. Un important obiectiv, Muzeul vinului, a cărui inaugurare a avut loc în 26 aprilie a. c., este primul de acest gen din judeţul nostru. La inaugurare au participat **Augusta Anca,** preşedinta C.J.C.E.S. Timiş, fiind de faţă organele locale de partid şi de stat, **Iosif Tussinger,** instructor principal C.J.C.E.S., inginerii **Gh. Virjan, Constantin Prodan, Mircea Dănescu** şi un numeros public. Trebuie arătat că promotorii acestui muzeu sînt **Wiliam Heinz,** primarul comunei Teremia Mare şi **Damian Gheorghe,** secretar adjunct cu problemele de propagandă, la care adăugăm sprijinul lui **Octavian Gog,** director adjunct la Muzeul Banatului, şi al muzeografilor **Ion Godea, Marcel Colceriu, Eutimiu Lepăduş.** Acest interesant muzeu al vinului a fost înfiinţat cu sprijinul locuitorilor comunei, al viticultorilor care au donat peste 200 de obiecte tradiţionale din viticultura acestor meleaguri : teascuri din sec. XIX şi XX, diferite prăşitoare de vie (printre care prima stropitoare executată la Teremia Mare), pompe de vin (una numai din lemn), maşini de altoit în evoluţia lor şi alte unelte şi obiecte care atestă tradiţia şi întregul proces tehnologic de prelucrare a vinului, de la începuturi pînă în prezent. Pe parcurs, muzeului i se vor adăuga noi exponate.

Damian URECHE

mapamond

„Oblomov" pe ecrane

La New York, şi-apoi la Paris, a avut loc de curînd premiera filmului „Oblomov", al cunoscutului regizor şi interpret sovietic, Nikita Mihalkov. Aflat la al cincilea film al său, Mihalkov, care face parte din aşa-zisul „noul val" de cineaşti sovietici, şi care a împlinit abia 35 de ani, a declarat cu acest prilej : „Oblomovismul aparţine deja trecutului. Problemele importante ale contemporaneităţii sînt pragmatismul, oportunismul, carierismul. Oamenii sînt încă amabili, sentimentali şi meditativi, dar numai atît cît le trebuie..." Unul din atu-urile puternice din filmul „Siberiada" a fost şi rolul jucat de Mihalkov, pe care l-am mai văzut şi în rolul doctorului din „Piesă neterminată..." De predilecţie el se ocupă în filmele sale de destine în aparenţă eşuate şi niciodată nu-şi ride de eroii săi. Şi poate pentru că e fiul cunoscutului poet Serghei Mihalkov, pentru Nikita cuvîntul are aceeaşi importanţă ca şi imaginea în film. „În ceea ce îl priveşte pe Goncearov, zice Nikita, cuvintele sale au puterea hipnotică pe care o pricepeţi fără să ştiţi ruseşte, ca şi în cazul lui Shakespeare, să zicem".

Rechin artificial

Un rechin artificial a fost nu demult lansat în apele Institutului piscicol din Tokyo. Pe abdomenul acestui „monstru" marin a fost instalat un aparat care emite o muzică specială : ţipetele, dacă le putem spune aşa, pe care acest rechin-ucigaş le produce şi de care se sperie delfinii. Dealtfel delfinii descoperă rapid şi cu mare abilitate bancurile de peşti pe care le distrug. Tocmai de aceea acest rechin artificial vine în ajutorul pescarilor, pe care-i fereşte, astfel, de concurenţi nedoriţi. Pe lîngă aceasta el vine şi în ajutorul delfinilor pe care pescarii japonezi îi vînează cu nemiluita.

Morcovul împotriva cancerului ?

Componentul care dă acea culoare portocalie morcovului (beta-carotenul), s-a dovedit eficace în lupta împotriva cancerului, afirmă specialiştii Institutului de medicină „Albert Enstein" din Atlanta. Beta-carotenul, din care organismul uman produce vitamina A, conform experienţelor pe şobolani, s-a dovedit unul din mijloacele capabile să limiteze sau chiar să oprească dezvoltarea celulelor canceroase transplantate. Tumorile s-au retras mai ales la acele exemplare luate în experienţă care au fost hrănite cu caroten şi în acelaşi timp supuse radiaţiilor. Deşi aceste experienţe se fac neîntrerupt de aproape 15 ani, va mai trece încă mult timp pînă se va stabili în ce mod această substanţă acţionează asupra organismului uman.

Un record

Căile ferate franceze deţin un „exemplar" unic în reţeaua lor de transporturi. E vorba de un tren, care, nu demult, a stabilit un record mondial, la viteză, bineînţeles, şi care la prima încercare a străbătut cu mare uşurinţă 380 de km. într-o singură oră !

evrika!

- O imensă bibliotecă este Terra. S-o păzim de soarta celei din Alexandria.
- Cînd mintea o ia razna, nu dobîndeşte suprema libertate.
- Prin „unanimitatea" socială, omul completează „diversitatea" din natură.
- Deşi, de-a lungul timpului, soldaţii au păşit mereu cu dreptul, mulţi au ajuns la groapă înainte de vreme.
- Moartea e măsura neputinţei ; infinitul e măsura neînţelegerii.
- Cravata nu-i aminteşte nimănui de spînzurătoare.
- Mai bine să te păzeşti singur decît să te păzească semenul tău.
- Războiul aduce mai puţine pagube decît pacea, în care te pregăteşti de război.
- În era atomică, optimismul suprem constă în a fi convins că răul din om va continua să se manifeste încă multe mii de ani.
- Cine are puterea să coboare de pe piedestal, doar s-a prefăcut că e mort.
- Sînt fericit cînd cineva mă sapă. Numai atunci dau roade.

Ion VELICAN

Direcția Generală pentru Agricultură și Ind. Alimentară a județului Timiș

OFICIUL PENTRU STUDII PEDOLOGICE ȘI AGROCHIMICE TIMIȘOARA

Str. 13 Decembrie nr. 9 telefon : 1 82 26 – 1 82 27

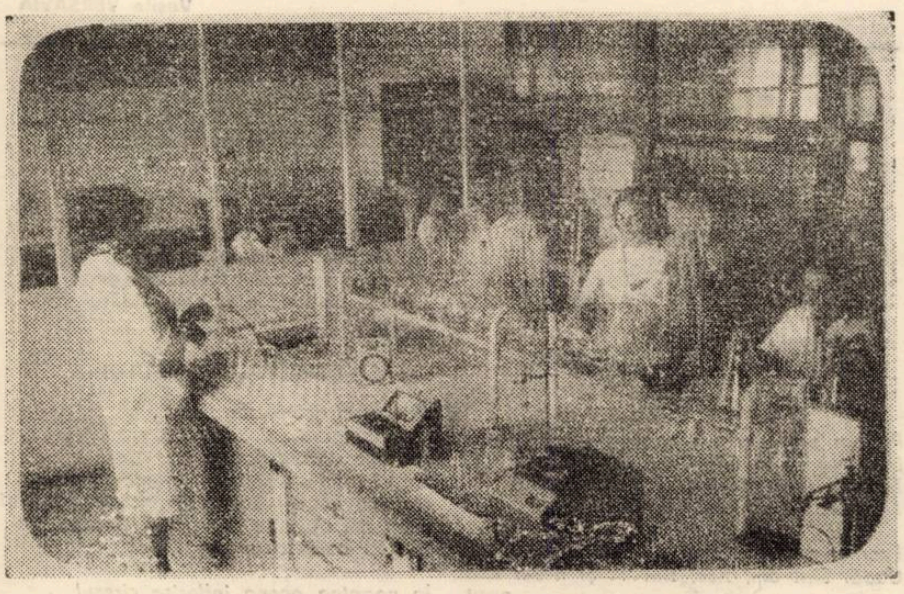

Labolator de pedologie

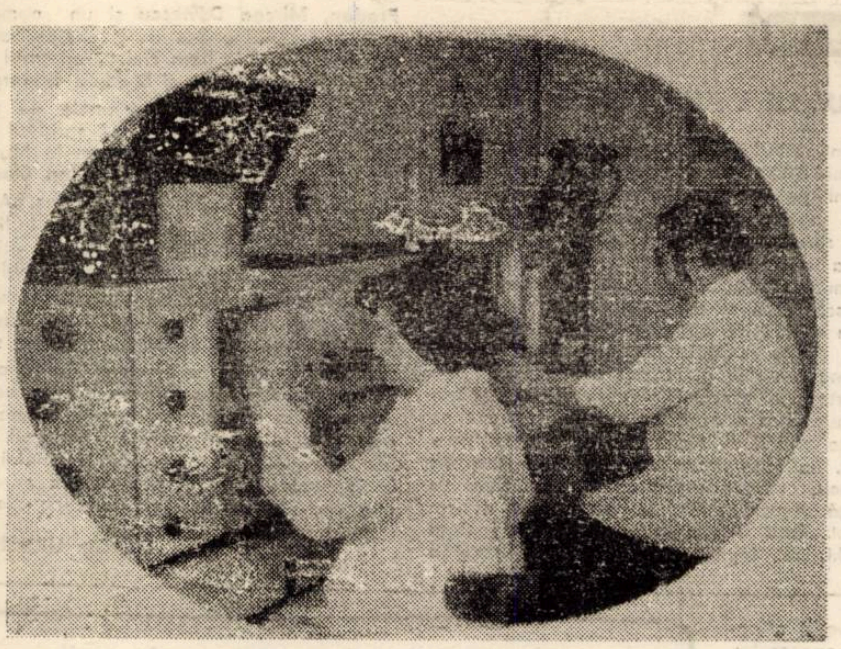

Spectrometru cu absorbție atomică

Foto : Gh. CHISELIȚĂ

Unitate specializată, cu o bogată experiență și cu o dotare tehnică corespunzătoare, asigură asistența necesară creșterii gradului de fertilitate a solurilor, corespunzător exigențelor unei agriculturi moderne, intensive.

Dispunînd de laboratoare bine utilate și de cîmpuri de experiență amplasate în diverse condiții pedoclimatice, asigură elaborarea de tehnologii noi de chimizare.

Pe bază de comenzi ferme, OSPA Timișoara execută cu promptitudine și competență studii pedologice, agrochimice, analize de laborator și proiecții cartografice, pentru o gamă largă de lucrări :

– proiecte pentru organizarea teritoriului ;

– bonitarea și zonarea ecologică a plantelor agricole ;

– proiecte pentru înființarea, organizarea și amenajarea plantațiilor de pomi și vie, a pajiștilor, a serelor și solariilor ;

– proiecte pentru ameliorarea solurilor slab productive ;

– cartarea agrochimică a solurilor și elaborarea documentației necesare fundamentării științifice a planurilor de fertilizare și amendare.

– stabilește, în urma determinării caracteristicilor fizico-chimice ale solului și plantelor în cîmpurile experimentale, dozele optime de îngrășăminte chimice și amendamente necesare obținerii unor producții vegetale ridicate.

– execută analize speciale de laborator pentru determinarea microelementelor, analize de plante, îngrășăminte și amendamente ;

– elaborează studii referitoare la prevenirea, limitarea sau combaterea poluării solurilor și a plantelor agricole.

M. A. I

MICROINTERVIU LA O.S.P.A.

E o realitate unanim recunoscută faptul că O.S.P.A. Timișoara este una din unitățile cele mai reprezentative din acest domeniu de specialitate. Dintr-un evantai mai larg al împlinirilor de pînă acum, două aspecte mi se par de bun augur pentru îndeplinirea cu succes a sarcinilor specifice încredințate de conducerea superioară de partid și de stat în vederea înfăptuirii noii revoluții agrare : înaltul profesionalism al specialiștilor Dvs. și experiența cîștigată în domeniul aplicării noului mecanism economico-financiar. Care este conținutul acestor elemente definitorii ?

Ing. IULIAN PUȘCĂ, șeful Oficiului : O activitate laborioasă în teren, cîmpuri experimentale și laboratoare, desfășurată pe parcursul a peste douăzeci de ani, materializată în studii complexe privind resursele de sol din partea de vest a țării, oferă o bază științifică în vederea stabilirii soluțiilor tehnice concrete pentru creșterea potențialului de producție al terenurilor agricole. Considerăm că avem capacitatea și condițiile necesare de a răspunde exigențelor înalte ale unei agriculturi moderne.

Ec. ALEXANDRU SÂRBU, contabil-șef : Pornind de la considerentul că unitatea noastră își desfășoară activitatea în regim de autofinanțare, preocuparea noastră sub raport economic se manifestă începînd de la acoperirea cu contracte sau comenzi a întregii capacități de studii și cercetare și pînă la valorificarea superioară a întregului potențial material și uman de care dispunem. Eficiența economică a muncii noastre se reflectă direct în creșterea producției vegetale din județele Timiș și Caraș-Severin.

Marcel LUCA

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 20 (686) 21 MAI 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

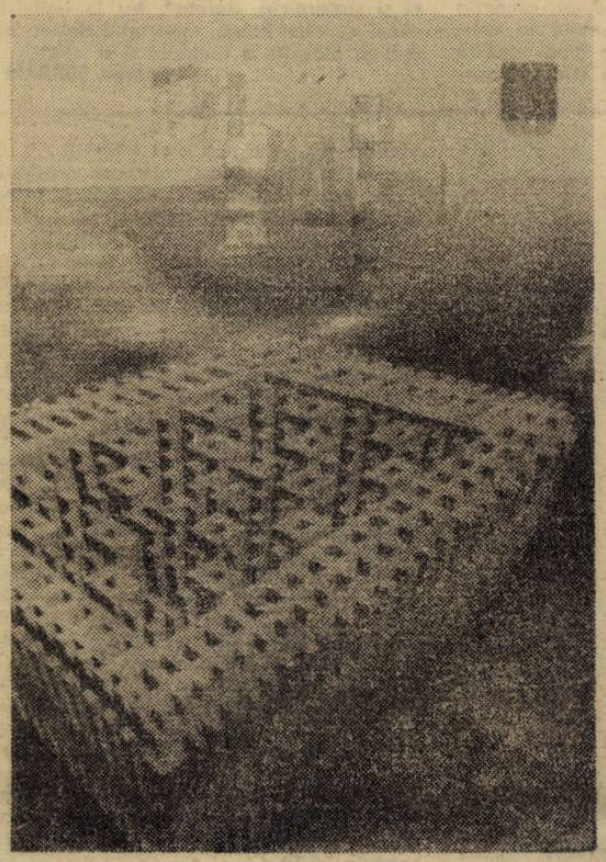

VIORICA BETTENDORF : „Compoziție"

Ilustrăm acest număr cu lucrări ale elevilor anului IV de la Liceul de arte „Ion Vidu" din Timișoara, secția arte plastice.

UN ȚEL SUPREM

Omul, satisfacerea nevoilor sale de viață, bunăstarea lui materială și spirituală, înflorirea multilaterală a personalității umane, crearea unei noi calități a vieții, s-au aflat și se află în centrul întregii politici a partidului și statului nostru, al operei de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. **„Orînduirea noastră, politica partidului de construcție socialistă** – arăta în acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu –, **nu cunosc țel mai înalt decît bunăstarea și fericirea poporului... tot ceea ce realizăm în România este destinat omului, creșterii nivelului general de civilizație al întregii noastre națiuni socialiste".**

Realizările remarcabile obținute în anii construcției socialiste arată, cu elocvența faptelor, că tot ce a proiectat și înfăptuit partidul în acești ani a avut drept unică finalitate omul, asigurarea unui standard cît mai ridicat de viață tuturor membrilor societății noastre socialiste. Este de remarcat, că și în acest domeniu cea mai rodnică s-a dovedit perioada inaugurată de Congresul al IX-lea. În acest timp s-a constituit **o concepție superioară, un mod nou, complex de a înțelege creșterea nivelului de trai,** nereducînd-o doar la satisfacerea unor cerințe de ordin material, care, desigur, sînt extrem de importante și trebuie să se bucure de cea mai mare atenție, dar incluzînd în mod necesar ridicarea nivelului de civilizație și cultură, încît, prin crearea posibilităților de a-și dezvolta aptitudinile, prin libertatea a a-și alege și a exercita o profesie corespunzătoare, fiecare om să se poată împlini multilateral, să se poată ridica la o condiție demnă.

În concepția partidului nostru, ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual se poate înfăptui numai prin creșterea susținută a forțelor de producție, prin dezvoltarea producției industriale și agricole, prin sporirea eficienței întregii activități. **Între creșterea producției materiale și ridicarea nivelului de trai al populației există o legătură indisolubilă.** Așa cum sublinia adeseori secretarul general al partidului, cu cît se produce mai mult și mai bun, de o calitate superioară, cu atît se pot satisface mai multe nevoi de consum și într-un grad mai înalt. O altă sursă de creștere a nivelului de trai nu există și nu poate exista în societatea noastră socialistă.

O primă cuantificare a pașilor importanți făcuți spre o calitate tot mai bună a vieții poporului este expresiv reflectată de **dimensiunea și evoluția veniturilor reale totale ale populației și pe un locuitor, care pune în evidență o creștere continuă a acestora.**

Pe lîngă veniturile provenite din muncă, populația țării noastre a beneficiat și beneficiază de un volum mereu sporit de **venituri provenite din fondurile de consum social.** Totodată, în condițiile creșterii veniturilor a sporit continuu **consumul populației de bunuri și servicii.** Standardul tot mai ridicat de viață al cetățenilor României socialiste este reliefat puternic și de **îmbunătățirea sensibilă a condițiilor de locuit.** Numeroase alte laturi ale creșterii nivelului de trai s-au bucurat de atenția partidului nostru. Răspîndirea **științei și culturii,** generalizarea învățămîntului de 10 ani și extinderea învățămîntului liceal de specialitate, a celui superior, concomitent cu legarea tot mai strînsă a cunoștințelor predate de nevoile reale ale societății noastre creează condițiile obiective ale formării omului nou, multilateral dezvoltat. În același interval, cheltuielile pentru **ocrotirea sănătății** s-au mărit de peste 21 ori, reprezentînd peste 1/5 din cheltuielile social-culturale ale statului. Anul acesta se va generaliza săptămîna de lucru de 46 de ore în toate întreprinderile și instituțiile. România se situează în primele 10 țări în ceea ce privește indicele de școlarizare pentru populația în vîrstă de 6–19 ani, iar durata medie a vieții locuitorilor țării a ajuns la circa 70 de ani, nivel foarte apropiat de cel înregistrat în statele dezvoltate ale lumii.

Conștienți că ceea ce se înfăptuiește este subordonat ridicării bunăstării lor materiale și spirituale, toți oamenii muncii acționează într-o deplină comunitate de interese pentru transpunerea în viață a Programului partidului, pentru progresul general al patriei și ridicarea pe cele mai înalte culmi ale civilizației. **„Ca proprietari, producători și beneficiari,** – sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în recenta Expunere cu prilejul aniversării a 60 de ani de la făurirea P.C.R. – **clasa muncitoare, oamenii muncii sînt chemați să asigure un nivel superior al activității în toate domeniile, demonstrînd forța și capacitatea creatoare a oamenilor eliberați de asuprire, stăpîni pe bogăția națională, pe destinele lor".**

Filip PAȚAC

TEZELE CONFERINȚEI NAȚIONALE A SCRIITORILOR – ÎN DEZBATERE

„TRĂIRE PASIONATĂ A TIMPULUI PROPRIU"

Aflate azi în atenția opiniei publice, tezele Conferinței naționale a scriitorilor se înfățișează ca un tablou amplu, multilateral și complex al momentului literar actual. Radiografia este analitică, aprofundată, nu mai puțin incitantă, întrucît documentul, oricît s-ar vrea perfect circumscris, abundă totuși prin deschideri stimulatoare, nu arareori stimulatoare de spirit. În acest fel am parcurs textul lor, de acord necontenit și în consens, totuși mereu predispus să lărgesc și să amplific în conformitate cu propriul temperament și cu propria experiență. Și aceasta din cauză că discursul se inspiră și privește munca și pasiunile noastre, bătăile noastre de inimă, timpul pe care-l ardem într-o mare vîlvătaie care, fiind a unuia este și a tuturor. Așa se face că, împărtășind punctul de vedere cu privire la cărțile de proză, la problematica lor – ca să mă rezum la un singur exemplu – care astăzi răspund „mai bine preocupărilor cititorilor, trezesc interesul lor cel mai viu, contribuie cu mijloace specifice literaturii la educarea lor" mă întrebam dacă nu e cazul să înțelegem mai generos cerințele cititorilor și să sugerăm nuanțe mai variate celor arătate mai sus.

În parte am găsit răspunsul tot în teze, atunci cînd am citit – „Literatura este datoare să abordeze întreaga epocă a construcției socialismului în țara noastră, fără să se oprească excesiv și unilateral asupra unor perioade, ceea ce dăunează înfățișării adevărului în deplina lui complexitate și adîncime". Urmînd acest fir, gîndul meu nu s-a dus prea departe, rămînînd în principal la ceea ce îndeplinim în sectorul prozei în această parte de țară, raportînd temperamente și preocupări bine cunoscute la tendințele prozei actuale, așa cum sînt ele relevate în teze, sugerate numai și – eventual – unele ignorate. Modalitatea de organizare a vieții literare pe asociații de scriitori a dus la o puternică amplificare a vieții artistice și culturale în mai toate regiunile țării, depășind printr-o rodnică activitate cunoscutul cadru tradițional, închistat, prăfuit, lipsit de perspective. Talentele afirmate, personalitățile cele mai proeminente aparțin – de indiferent unde ar veni, ele de la Cluj, Iași, Craiova sau Timișoara – unei singure coroane de lumină – aceea de pe fruntea înaltă a patriei. Rolul asociațiilor nu este numai de ferment local, de caracter restrîns, ci de integrare într-un singur flux amplu și impetuos.

La fel cu celelalte asociații de scriitori, Asociația timișoreană este acordată organic în „mersul ascendent" al întregii literaturi române de astăzi, toate vîrstele de scriitori dezvoltîndu-se în genuri variate și – în cazul că aparțin naționalităților conlocuitoare – în limbi diferite (germană, maghiară, sîrbă, slovacă). Acordul nu este numai asupra producției editoriale, care la o simplă privire statistică ar suna cam așa : dacă acum cîțiva ani apărea o carte la doi scriitori din Asociație, acum raportul este de o carte la un scriitor ; el se referă și la calitate și mai cu seamă la calitate. Ca să rămîn tot în domeniul prozei calitatea ei este confirmată de ecourile tot mai largi pe care cărțile timișorenilor le culeg în mod frecvent.

Trăind mai puține „obsesii" ca în alte părți, proza timișoreană se distinge prin actualitate tematică și diversitate de stiluri. Ea se arată preocupată în principal de destinul omului contemporan în confruntarea sa problematică și dramatică cu dinamica vieții sociale, cu cerințele tot mai imperioase de a opta pentru trăsăturile noului în conștiință. Prin „drum ascendent" nu se poate înțelege numai o evoluție în sine, abstractă ; drumul acesta năzuiește către destinația unei noi calități și a unei existențe de nivel superior. Ca să fii scriitor al timpului tău, simpla prezență într-o epocă nu este suficientă, după cum nici existența pasivă, în afara tumultului din jur. Esențial pentru scriitor este trăirea pasionată a timpului propriu, sub soarele acelorași aspirații și idealuri ca ale contemporanilor săi.

A trăi viața poporului, a simți ceea ce simte el și a crede așa cum crede și el în bine și în mai bine, sînt elemente fundamentale care își pun pecetea pe talentul literar și îl justifică pe scriitor. Mă gîndesc adeseori – și acum mai mult ca oricînd – cu ce privire ageră ar trebui să privim ca mînuitori ai condeiului de jur împrejurul nostru pentru a-i descoperi pe acei oameni demni să devină modele literare și – prin literatura noastră – modele de viață pentru generații întregi de cititori. Căci tezele au și calitatea de ferment al perspectivelor, al marilor îndatoriri care ne așteaptă.

Mircea ȘERBĂNESCU

SENIN

Îi dăruim priviri largi, calde
văzduhului tînăr, de mai,
să poată, cu senin, să-și scalde,
în matca zilei, rodnic plai.

Brazii, pe muchea de genune,
pentru-a fi drepți, senini, sub vînt,
îi sprijinim, să se-mpreune
cu axa lumii : stea-pămînt.

Sub albia ce-i pururi trează,
dezlăcrimăm izvor stingher
și muntele se-nsenînează,
părînd că-i zugrăvit cu cer.

Pe-aripa inimii, suavă,
ținem, senin, cuibu-n pridvor,
simțind că rîndunica,-n slavă,
îngemănează lut cu zbor.

Le facem, din adînc, cărare
semințelor, înseninînd
țărîna,-ncît vezi cum răsare
lăstarul, marele plăpînd.

Oprim caratele în ore :
cumpăna clipei, în destin,
înalță flamuri tricolore,
să-i fie patriei senin.

Aurel TURCUȘ

Eugen Todoran sau despre arheologia poeticului

Aceste rînduri nu sînt o „mărturie" – față de critica profesată de Eugen Todoran nu te poți erija în martor denunțiator –, ci o „însoțire" : (co)participare la ceremonia cu finalități epifantice în care Maestrului îi rămîne întreagă inițiativa actantă. Căci, dacă marile epifanii sînt întîmplări revelatorii în preajma adevărului primordial, actul critic fenomenologic – așa cum apare el condus de către Eugen Todoran – intră în clasa (nostalgic) recuperatoare a arheologiilor menite să scoată în lumină „calitatea afectivă" anterioară oricărui obiect estetic.

Nucleul eidetic (**eidos** – „esență" în limbaj fenomenologic), ca bază constituantă a „lumii" autorului este vizat de cercetarea lui Eugen Todoran. Studiile sale sînt **in**-cursiuni (prefixul își păstrează sensul de „adîncire în"), scufundări metodice în straturile genetice ale creației, apte să pună în valoare tonalitatea fundamentală a operei. O privire, chiar superficială, asupra citorva dintre preocupările criticului este elucidantă : **Eminescu sau geneza gîndirii poetice, Natura umană în realismul lui Liviu Rebreanu, Sublimul uman în „Memorialele" lui Vasile Pârvan, Tragicul „sufletelor simple" în „Năpasta" lui Caragiale** (studii din volumul **Secțiuni literare** apărut la Timișoara, editura Facla, 1973). Criticul procedează aici la succesive desfolieri ale substanței creației pentru a cuprinde bulbul esențial, punctul iradiant al superficiilor vizibile. Metoda este (d)enunțată programatic în volumul privitor la opera lui Eminescu (**Eminescu,** / București, / editura Minerva, 1972) ca fiind singura capabilă de a da seamă despre profunzimea cuvîntului poetic : „Dacă se ivește necesitatea aprofundării sensului care depășește imaginea, deși legat de ea, metoda structurală trebuie să cedeze locul unei fenomenologii a poeticului, care privește geneza gîndirii poetice în forța expresivă a cuvîntului, printr-o întoarcere la cuvîntul sensibil în el însuși, din al cărui sens se dezvoltă imaginea poetică, în planurile succesive ale expresivității poetice" (**Structura poeziei și fenomenologia poeticului,** p. 540 în **Eminescu,** ediția citată).

Se produce astfel o răsturnare spre cerurile interioare ale creației, lume-neluminată în care plutesc – anticipații ale unui orizont virtual infinit – particulele imploziei ce este demersul fenomenologic. Această lume este un loc al „nedeterminării", întrucît „**corespondența** dintre lumea reală și dublul ei imaginar este în gîndirea poetică, dealtfel ca și în alte tipuri de intenționalități, o **neconcordanță** a sensului cu imaginea, într-o anumită **dinamică a poeticului**". (**ibidem,** p. 543 – sublinierile aparțin autorului).

„Vîrfurile perlate" ale imaginii sînt – în acest joc tainic speculativ cu apele de jos ce îi dau strălucirea – „rădăcini" prin care orizontul deschis al lumii obiective se absoarbe în singularitatea unitară a „lumii" poetului.

Răspunsul dat de Operă criticului față de această incomodare a ei în straturile de profunzime este paradoxal : creația se pătrunde de puritatea aurorală a sensului anterior dispersării polisemice, sau – mi-ar plăcea să spun cu o expresie a lui Gabriel Liiceanu – de „nemijlocirea matinală a cuvîntului".

Paradoxul este mai probant dacă se ia în considerare faptul că zona predilect sondată de critic este aceea a literaturii „clasice" : Eminescu, Maiorescu (monografia **Maiorescu,** / București, / editura Eminescu, (1977), Creangă, Blaga ... Fixată printr-o lungă obediență encomiastică, această literatură se înviorează însă dintr-odată sub privirea proaspătă ce îi desface opacitatea epidermică printr-o incizie clară, calmă, spre zonele de adîncime ascunsă.

Opera reacționează printr-o tacită colaborare, într-un miraj aproape ceremonial : vechi structuri se angajează în această nouă limpezime, un sunet de maximă coerență le ordonează mișcarea, iar în spate : precisă, sigură – mîna Maestrului.

Sorina IANOVICI

Doi reporteri

ION ARIEȘANU, ca slujitor pasionat al condeiului și al cuvîntului frumos, se trage din stirpea nobilă și veche a moraliștilor transilvăneni. Peripluri în cotidian, reportajele sale sînt evadări binevenite din lumea aridă a vocabulelor. Creatorului de fapte și personaje fictive îi repugnă modelul clasic al reporterului profesionist plecat la drum cu scopul (exclusiv) de a scrie un reportaj. Pentru Ion Arieșanu, reportajul nu este un scop, ci un mijloc pentru împlinirea unui vis : reintrarea în ordinea frustă a vieții cotidiene, regăsirea de sine într-o comuniune sufletească ideală cu natura și oamenii. Eticul și esteticul rămîn și la el, ca la toți scriitorii formați la școala prozei ardelenești, două lentile sub care se desfășoară necontenit miracolul infinit al vieții.

Ieșirea în cetate e un debușeu necesar. Vocea auctorială senină și optimistă a romancierului devine personaj real : „**...a înțelege un lucru presupune a regăsi în el ceva din noi înșine, din ființa noastră și această descoperire poate fi o bucurie senzațională și neașteptată pentru noi**". (**Lumini peste Apuseni**). Autorul descrie și se descrie, consemnează faptul real, obiectiv, dar și reflexul lui subiectiv. Cunoașterea este întotdeauna prilej de autocunoaștere ; portretizînd, Ion Arieșanu simte nevoia autodefinirii : „**Vroiam să-i spun omului care vorbea la telefon neinduplecat și rigid în acel moment (însă drept în cerințele lui de inginer șef), vroiam să-i spun cum sînt eu, sentimental, cum sînt „tradus", datorită inimii mele, de unii oameni și, totuși, cum am încredere în continuare în ei, cum simt nevoia lor, perpetuu, fără scăpare, chiar cînd constat că ei nu se ridică întotdeauna la cerințele sufletului meu**". Sincer, entuziast și afabil, reporterul spulberă lesne convenții, topește reticențe. Franchețea devine condiția esențială a dialogului. Iar scriitorul știe prea bine că prezentul fizic și spiritual al omului e doar partea de la suprafață a icebergului, drept care portretele sînt rotunjite de fiecare dată prin biografie. Interlocutorul se transformă în „erou" și, ca într-un roman modern, romancierul, versat în tainele și tertipurile evocării, optează pentru monolog atunci cînd vocea auctorială ar risca denaturări : „**Dar, aici, autorul crede că se sfîrșește vîrsta tînără a celui care putea face daruri și, de aceea, ivindu-se o altă vîrstă, îi dă eroului său cuvîntul...**" (**Respirație liberă**). Pentru Ion Arieșanu, dilema acelui cunoscut personaj camusian, pus să opteze între a fi **solitar** ori **solidar** este deci superfluă. Reporterul, mediator cu joc dublu, sol al cuvîntului în Cetate și, simultan, al Cetății în lumea abstractă a literelor, va împăca ispita liniștii și solitudinii turnului de fildeș cu cea a vieții tumultuoase din sînul **Marilor familii.** Fiindcă adevărata rațiune a existenței sale într-un cuvînt și-o află numai între oameni, la Tomnatic, Jimbolia sau Anina, la A.E.M. sau Kandia. Reportajul nu este un lux deconectant pentru timpul liber, ci impactul necesar, tonic și fortifiant, al lui Anteu cu pămîntul.

Interviurile adunate în volumul **Respirație liberă** ne oferă o altă dimensiune a preocupărilor sale reportericești. Și convorbirile întreprinse de Ion Arieșanu au loc, într-adevăr, „în imediata realitate". Intervievații nu sînt somități prea bine cultivate de mijloacele mass-media, ci oameni de lîngă noi, profesori, ingineri, medici, poeți sau pictori, personalități a căror strălucită și laborioasă activitate, în graba noastră cotidiană, sîntem tentați s-o ignorăm. Reporterul se apropie de ele cu respect și modestie, cu acea discreție admirabilă pe care au uitat-o, din păcate, tinerii campioni ai infatuării zgomotoase și ai dorinței nestăvilite de epatare.

Într-o vreme cînd reportajul proliferează cantitativ și ochiul rece și abstractizant al inteligenței încorsetează grăbit realitatea în formule și cifre, un reporter se obstinează să scrie cu inima. Ion Arieșanu este, poate, unul dintre ultimii peregrini ai cotidianului pentru care reportajul nu înseamnă doar text, ci și trăire. Romantic, optimist și sentimental incorigibil, el ne reamintește mereu, prin paginile sale, de candoare, de puritate, de relații simple, nesofisticate. Refuzînd disimularea, evitînd masca blazată a reporterului profesionist, care vinează cu orice preț pitorescul și-și face din text un certificat de sagacitate, Ion Arieșanu mărturisește despre o uitată condiție a reportajului.

*

TEODOR BULZA vede în reportaj mai mult decît un gen literar care aspiră în secret și fără speranță la literatură. Ochiul care panoramează lumea nu este al reporterului tradițional, supus docil al realității, ci al unui prozator pentru care percepția este și un act de creație. Reportajul este pîndit, la fiecare pas, de dulcea ispită a ficțiunii. În **Lacrima ce mă-nsoțește (Lumini bănățene,** 1979), de pildă, reporterul se întoarce cu bloc-notes-ul în universul pitoresc din paginile romanului **Iulie** (1979). Personajele literare devin eroi de reportaj. Uneltele reporterului sînt însă limitate și, în dosul evocărilor impersonale, prozatorul strecoară discret ficțiunea : „**Baba Ana nu e baba mea adevărată, ci închipuită. Am zis, scriind, că a murit frumos. Citiți cum. Nu cum de-adevăratelea, ci cum s-ar fi putut întîmpla, de vreme ce am auzit întocmai**". Mai mult, uneori reportajul devine primul pas către literatura autentică, un soi de crochiu care pregătește viitorul tablou (**Fișă de roman**).

Reportajul este, cum bine se știe, o specie a locului comun. Calitatea unui reporter se măsoară prin capacitatea de a evidenția extraordinarul în ordinar, excepția în mijlocul regulii, senzaționalul în cotidian. Teodor Bulza cunoaște bine această exigență a genului, dar mai știe, de asemenea, să se retragă discret în spatele unor întrebări simple și provocatoare atunci cînd realitatea vorbește prin exponenții ei cei mai autorizați. Iar la Tomnatic și Variaș, în schimb, sînt lăsate să vorbească cifrele, recordurile, ordinele și medaliile cucerite ani la rînd. Firește, în asemenea situații, vocea reporterului se diminuează : senzaționalul nu mai trebuie scos la iveală din magma faptelor mărunte, ci se află la el acasă.

Periplurile lui Teodor Bulza pe drumurile Banatului au însă și o finalitate **pro domo.** Reportajele din **Lumini bănățene** sînt, în totalitate, argumente antiheraclitene ; incitat de antinomia eternitate-perisabilitate, reporterul scormonește faptele trecătoare pentru a descoperi permanența, dăinuirea. Atitudinea este chiar programatică, prefața (**Gînd**) cuprinzînd o adevărată profesiune de credință : „**...reportajul, ca gen literar și document de viață, înregistrează nu numai efemerul, clipa, ci și statornicia, durata**". Iar la întîlnirea clipei cu eternitatea, reportajul devine autentică filozofie a timpului și a istoriei.

George ȘERBAN

HERTH ENIKŐ : „Compoziție cu măr"

Zori de zi

Fie-ne îngăduite cîteva amintiri despre începuturile literare ale lui **Ion Frumosu,** remarcabilul plugar condeier care a văzut lumina zilei într-o sărăcăcioasă și mărginașă casă din Ciuchici, la 20 ianuarie 1920. Amintiri pe care memoria hîrtiei și a unor vechi cărășeni le-au păstrat. Întîietatea revine, desigur, revistei „Fruncea" : **ION FRUMOSU – un nume nou pe firmamentul liricei bănățene.** Deși textul de prezentare a novicelui nu este semnat, se poate ghici ușor că el aparține animatorului și sprijinitorului de tineret care a fost Nicolea Ivan. Adresîndu-se cititorilor, el propunea lumii literare un debutant care va confirma ulterior entuziasmul stîrnit de creațiile sale timpurii : „Scrisul lui ni s-a părut nu numai o promisiune de viitor, ci și o realizare de prezent... Este un tînăr de mai puțin de 20 ani, plugar autentic... Absolvent a 7 clase primare. N-a mai publicat nimic... Vă rugăm să rețineți numele (nu este un pseudonim)... Îl veți mai întîlni !...". Și, în continuarea acestei frumoase prezentări, se publică primele două poezii, intitulate, poate simbolic, **Început** și **Zori de zi** („Fruncea", nr. 7–8, mai 1939).

Gazeta „Reșița" oferea, în mod obișnuit, spațiu celor care doreau să se afirme în lumea literară. Cum e și firesc, colaborarea tinerilor era precumpănitoare. I-am propus, cu acest țel, o colaborare și lui N. Ivan, lăsîndu-i libertatea temei, dar rugîndu-l să destăinuiască și alte amănunte despre autor. Invitația s-a materializat într-o generoasă pagină, avînd pe două coloane articolul **Un talent răsărit din țarină – Ion Frumosu,** iar pe alte două, proza intitulată **Alexandru Măidan rămîne** (fragment dintr-un roman început de pasionatul director de la „Fruncea" în perioada boemei pariziene). Desprindem cîteva frînturi din articol : „Informațiile culese de altă parte îl înfățișau ca un fruntaș al tineretului școalei primare din sat... Este căsătorit și are un copil..: Confrații de la „Altarul cărții", cărora le-am citit cîteva poezii îmi împărtășeau entuziasmul. În ele se afirmă un robust talent de povestitor și un simț de observație prețios. Abia se simte **vîrsta** autorului, el știind să evite naivitățile... Apoi, parcă nu ajungea atîta. Ion Frumosu mi-a trimis desene și picturi..." („Reșița", din 12 decembrie 1939).

Aprecierile lui N. Ivan privind meșteșugul din urmă sînt înflăcărate, sincere și competente, el însuși fiind un bun desenator. Aprecieri nu lipsite, totuși, de o anumită reținere : „...dacă nu va suferi influența nefastă a unui 'profesor'...". Se pare că așa s-a și întîmplat... În 1940, Ion Frumosu a obținut premiul I la un concurs literar pentru condeierii țărani, organizat de gazeta „Voința Banatului", la care s-au prezentat numeroși candidați. La solicitarea redacției, au făcut parte din juriu și tinerii, pe atunci, scriitori P. P. Bellu, I. B. Mureșianu, P. Sfetca și M. Șerbănescu.

Izbucnirea războiului și anii grei care i-au urmat au frînat dezvoltarea tînărului... Cele două volume de proză apărute în editura „Facla", **Oameni dintre apele doinelor** (1972) și **Întoarcere spre începuturi** (1980) reînvie dialogul atît de promițător inaugurat, convingîndu-ne, din nou, că scriitorul țăran este un talent autentic. În dedicația volumului de debut editorial, este adresat un cald omagiu fostului său dascăl, **Gheorghe Resteanu,** „un oltean din Catanele Doljului", omagiu prelungit și în volumul următor, din care aflăm că elevilor le erau predate, cu ardoare, lecții despre frumusețea neasemuită a limbii române și despre istoria poporului nostru. Rod al acestei strădanii, desigur cel mai apreciabil, este Ion Frumosu.

George C. BOGDAN

echo

PREMII

Festivalul artei și creației studențești a programat în zilele de 8–10 mai, la Suceava, secțiunea de publicistică și creație literară. Poeții, prozatorii și dramaturgii timișoreni, redactorii revistei „Forum studențesc" și ai gazetelor de perete, membrii cercului de radio au reușit să cucerească sufragiile unui prestigios juriu, întorcîndu-se cu un bogat palmares.

La poezie, **Ioan Morar** – prezență remarcabilă și în cadrul Cenaclului Asociației scriitorilor din Timișoara – a fost distins cu **premiul II,** iar **Andras Visky** cu **premiul III.** Tot un **premiu III** (primul neacordîndu-se) a fost cîștigat la teatru de **Constantin Mărăscu,** după cum, un același **premiu III** acordat pentru roman prozatoarei **Maria Jeanne Jutea** are o greutate aparte (primele două nedecernîndu-se). Cel mai mare succes l-au repurtat însă autorii de proză scurtă, **Lucian Petrescu** și **Daniel Vighi** ale căror texte au fost încununate cu **premiul I.**

Publicistica studențească făcută la Timișoara își probează încă odată calitatea printr-un prestigios **premiu I** acordat revistei „Forum studențesc", prin **premiul III** cu care a fost apreciat suplimentul „Paradox" al aceleiași reviste, prin două premii (II și III) care au distins emisiunile cercului de presă al Centrului universitar Timișoara editate la Reșița, respectiv emisiunea în limba maghiară a cercului de radio, precum și printr-un **premiu II** acordat gazetelor de perete ale Facultății de științe economice. Iată bilanțul extrem de fructuos al unei noi generații de scriitori și publiciști pe care viața literară îi va confirma cu siguranță și în anii următori.

OBS.

Denumirea produsului	Caracteristici	U.M.	Cantitate	Preț unitar
Ampermetru IFQ 72	25 A	buc.	2	285
Ampermetru IFQ 72	30 /5 A	buc.	3	750
Ampermetru E 6	9 /40 A	buc.	2	275
Ampermetru IFQ	144/10 A	buc.	10	750
Ampermetru M 52	250 A	buc.	1	472
Ampermetru IFQ	144/200 A	buc.	12	750
Ampermetru	15 A	buc.	2	446
Ampermetru M 451	25 A	buc.	1	440
Ampermetru M 53	400 A	buc.	1	510
Ampermetru M 451	600 A	buc.	2	95
Ampermetru M 451	600 A	buc.	4	440
Ampermetru M 53	30 /5 A	buc.	2	540
Ampermetru IFQ	20 /5 A	buc.	1	750
Ampermetru IFQ	100 A	buc.	1	750
Ampermetru IEQ	60 A	buc.	1	287
Ampermetru E 54	200 A	buc.	1	548
Ampermetru E 54	605 A	buc.	10	450
Aparator lămpi cu braț	Ø100	buc.	136	2,63
Aparator cu lămpi braț	Ø200	buc.	20	4.37
Bec ceramic ptr sudură	Ø5	buc.	140	13.00
Bec ceramic ptr. sudură	Ø8	buc.	141	13,00
Becuri – 6 V – 21 W –		buc.	19	1,35
Becuri – R 46/20		buc.	3	4.30
Becuri – 220 V/250 W	infraroșii	buc.	90	13.70
Bobina TAC	6 A – 48 V	buc.	30	22.75
Bobina TAC	6 A – 220 V	buc.	28	22.75
Bobina TAC	6 A – 380 V	buc.	91	19.40
Bobina TAC	10 A – 48 V	buc.	15	22,75
Bobină TCA	48 A/32 V	buc.	8	39.65
Bobină TCA	32 A/380 V	buc.	2	39.65
Bobină TCA	40 A/48 V	buc.	3	39,65
Bobină TCA	63 A/380 V	buc.	9	68.43
Bobină TCA	100 A/380 V	buc.	2	71,00
Bobină TCA	100 A/380 V	buc.	1	44.00
Bobină AC 3	10 A/24 V	buc.	6	86.00
Bobină CA 3	10 A/380 V	buc.	24	32,50
Bobină CA 3	25 A/24 V	buc.	5	19.00
Bobină CA 3	25 A/380 V	buc.	40	39.65
Bobină CA 3	40 A/380 V	buc.	2	22,75
Bobină CA 3	63 A/24 V	buc.	12	34.00
Bobină CA 3	63 A/380 V	buc.	7	68.43
Bobină TCA	63 A/380 V	buc.	18	69,00
Bobină TCA	200 A/220 V	buc.	6	114,00
Bobină TCA	100 A/24 V	buc.	1	34.00
Bobină TCA	100 A/24 V	buc.	2	86.00
Bobină DITA	63 A/380 V	buc.	27	40.56
Bobină DITA	100 A/380 F	buc.	2	70.00
BOBINA CITA	100 A/380 V	buc.	10	26.00
Bobină DITA	40 V	buc.	5	39 65
Bobină TCA	42 V/25 A	buc.	5	44,75
Bobina Magnet	20 A/380 V	buc.	2	220,00
Borne Aparat		buc.	25	8.00
Buton PC		buc.	15	168.00
Balastru – BJA	65 W	buc.	14	71,00
Bimetal		buc.	17	27,00
Cot	Ø21	buc.	10	5.90
Cot PVC	Ø32	buc.	144	0,51
Cot	Ø16	buc.	3	0,25
Capac	M 5	buc.	10	31,50
Clemă	C 50	buc.	86	2.40
Clemă	C 6	buc.	36	1,50
Clemă	C 70	buc.	82	2,90
Clemă legătură	16 mm	buc.	26	33,95
Clemă	120	buc.	74	16,00
Clemă	150	buc.	12	14.40
Cleme	240	buc.	2	68,90
Cleme	LL-10	buc.	109	6,25
Cleme	LL-16	buc.	116	3,50
Cleme	LL-25	buc.	81	3,15
Cleme	LL-35	buc.	78	33.00
Cleme	LL-120	buc.	19	20,20
Cleme	NL-25	buc.	2	49.50
Cleme	NL-35	buc.	56	4,40
Cleme	NL-35	buc.	28	5,60
Cleme derivație	50 mm	buc.	11	23,12
Cleme derivație	70 mm	buc.	16	18.95
Cleme derivație	95 mm	buc.	42	19.20
Cleme derivație	12 mm	buc.	35	16,00
Cleme racord	2,5 – 4	buc.	180	9,30
Cleme legăt.	25	buc.	74	4,50
Cleme legăt	16	buc.	29	5,00
Cleme Cu 3"		buc.	78	27,80
Conductor bobinaj textil	Ø0,80	kg	12	99,00
Conductor bobinaj textil	1	kg	116	98,10
Conductor bobinaj textil	1,10	kg	4	97,20
Conductor bobinaj textil	2,0	kg	61	93,60
Conductor bobinaj textil	2.10	kg	61	92.80
Conductor FY	50	m.l	10	19,40
Conductor AFY	35	m.l	50	4,64
Conductor AFY	50	m.l	366	5,40
Conductor AFY	70	m.l	85	8,42
Conductor AFY	240	m.l	80	21,30
Conductor AFPY	2×4	m.l	180	1,52
Contact fix	tubular	buc.	10	13,65
Contact fix DITU	100 A	buc.	283	7,90
Contact fix DITA	1 000 A	buc.	49	14,00
Contact mobil DITU	100 A	buc.	24	17,50
Contact mobil DITA	1 000 A	buc.	56	22,00
Comutator	600 A	buc.	2	1 550,00
Contor CA	5 A	buc.	2	1 720,00
Contor CA	32 A	buc.	3	110,00
Comutator	600 A	buc.	2	1 550,00
Cutii Terminale CV 2 ...		buc.	1	90,00
Controler cu 5 came		buc.	1	1 670,00
Controler cu 7 came		buc.	4	1 003,00
Controler cu 11 came		buc.	3	1 250,00
Clapetă semnaliz. scurt circuit		buc.	8	35,00
Detector		buc.	43	90.00
Dispozitiv taxomat DCAI		buc.	10	1 630,00
Electrovalvă	EVC-100	buc.	3	458,00
Element tracțiune	XKY	buc.	20	516,00
Pensă	SAJ	buc.	14	13 00
Furci cu ...		buc.	340	29,00
Interupător pachet	25 A	buc.	9	237,00
Inel porțelan	63 A	buc.	120	0,20
Inel porțelan	20 A	buc.	42	0,20
Inel porțelan	10 A	buc.	23	0,30
Inel calibrare	6 A	buc.	245	0,48
Inel calibrare	10 A	buc.	100	0,64

Denumirea produsului	Caracteristici	U.M.	Cantitate	Preț unitar
Izolator cu capac		buc.	3	32,77
Izolator fără capac		buc.	10	32.77
Izolator tracțiune	porțelan	buc.	3 285	2 89
Kilowatmetru	380 V	buc.	4	295.00
Kilowatmetru	D 1-400/380 V	buc.	5	149.00
Kilowatmetru	D 3-400/380 V	buc.	3	353.00
Kiloampermetru	II 3-0 – 1,5	buc.	2	353.00
Lampă de exterior	D 2 – E	buc.	3	1 680.00
Lampă LFV	400 A	buc.	179	93.00
Manometru cu contact	-25	buc.	16	437.00
Manometru de contact	0-4	buc.	5	437.00
Manometru de contact	0-25	buc.	25	424.00
Manometru de contact	0-6	buc.	12	437.00
Manometru diferențiar	1 600 × 10	buc.	2	5 650.00
Manometru diferențiar	Ø160	buc.	2	95.00
Megawatmetru	0-2	buc.	1	295.00
Microîntrerupător	6 136	buc.	80	100.00
Miliampermetru	400 A	buc.	2	295.00
Miliampermetru	60 A	buc.	1	130 00
Motor electric	0,15 KW – 2 890 R/m	buc.	1	408.00
Motor electric	0,37 KW – 670 R/m	buc.	1	700
Motor electric	0,75 KW – 1500 R/m	buc.	1	490
Motor electric	0,75 – 1.3 KW – – 750 – 1500 R/m	buc.	2	1 580
Motor electric	0,80 KW – 3000 R/m	buc.	1	5 670
Motor electric	3 KW – 750 R/m	buc.	2	2 890
Motor electric	5,5 KW – 1000 R/m	buc.	9	2 360
Motor electric	5,5 KW – 3000 R/m	buc.	1	2 460
Motor electric	7,5 KW – 3000 R/m	buc.	1	2 720
Motor electric	11 KW – 1500 R/m	buc.	1	4 040
Motor electric	11 KW – 1500 R/m	buc.	1	3 910
Motor electric	15 KW – 3000 R/m	buc.	2	4 820
Pompă centrifugală	10 000 l/h	buc.	1	6 300
Patron AEG	60 A	buc.	47	72.85
Patron AEG	100 A	buc.	34	50,00
Patron AEG	250 A	buc.	3	99,00
Patron AEG	315 A	buc.	8	99.00
Papuci cablu	10 × 9.5	buc.	1 285	2.15
Papuci cablu	12 × 13.5	buc.	19 371	5.06
Papuci cablu	22 × 2.3	buc.	900	25.00
Papuci cablu	Ø70	buc.	17	11,76
Plăci contor		buc.	4	433,00
Plăci contor	1 /₀	buc.	2	33.00
Plăci marmoră	200 × 200 × 35	buc.	6	23,40
Releu de semnalizare	RDS-2	buc.	12	255.00
Releu PTP-0	OP-25	buc.	2	369.00
Releu PTP-0	0-100	buc.	3	360 00
Releu Fotoelectric	PT-1	buc.	5	1 420.00
Releu maxim de curent	RC 1 – RS-79	buc.	2	475,00
Releu maxim de curent	RS-7947	buc.	2	90.00
Releu semnalizare	220 V	buc.	1	263
Releu semnalizare	RS-7947	buc.	1	140
Sonerie Polarizantă	220 V	buc.	3	452
Ștuț de legătură	cu Hollender	buc.	800	108
Soclu siguranță AEG	400 A	buc.	6	82
Soclu siguranță	AEG – 600 A	buc.	20	115
Separator	350 A	buc.	10	1 500
Șunt	40 A	buc.	5	40
Șunt	60 A	buc.	8	37
Șunt	100 A	buc.	11	40
Șunt	500 A	buc.	1	375
Șunt	1 000 A	buc.	1	247
Șunt	150 A	buc.	1	90
Termometru cu contact	0-50	buc.	8	373
Termometru cu contact	0-4000	buc.	9	1 060
Termocuplă Fe – Co	1 800 °C	buc.	8	252
Termocuplă Fe – Co	550 °C L 250	buc.	10	146
Termocuplă Fe – Co	550 °C L 1500	buc.	5	363
Termocuplă Cr – Al	1 100 °C	buc.	18	225
Tub copex	Ø29	m.l.	50	22.95
Tub copex	Ø16	buc.	65	13.50
Transformator curent	CIT-10	buc.	1	700
Transformator inaltă frecv.	10 KV	buc.	1	80
Transformator inaltă frecv.	CIT-100/5	buc.	3	250
Termostat TIP-IT 2	60 – 100 °C	buc.	2	505
Tub tinoxibil	Ø9	m.l.	300	4.20
Tub tinoxibil	Ø11	m.l.	177	4.45
Tub pantzer	Ø24	m.l.	9	4,35
Tub pantzer	Ø25	m.l.	33	5,81
Ventil electromagnetic		buc.	3	695
Vibrator pneumatic	V P-1	buc.	10	325
Voltmetru	100 V	buc.	3	615
Voltmetru	400 V	buc.	1	355
Voltmetru	60 V	buc.	4	360
Voltmetru	15 V	buc.	1	590
Voltmetru	400 V	buc.	5	750
Voltmetru	250 V	buc.	2	750
Voltmetru	C4 V	buc.	2	10 100
Electromagnet	220 V	buc.	5	904
Ser omotor		buc.	2	1 365
Ventil Reglaj	AZR Ø122	buc.	12	60
Multiplu ștecher	A 20	buc.	2	42
Multiplu ștecher	A 10	buc.	2	55
Contactor	TCA – 200 A/220 V	buc.	1	1 650
Contactor	TCA – 125 A/380 V	buc.	1	845,00
Bloc Releu	32 – 0,55	buc.	3	186
Contact fix	AC 3 – 10 A	buc.	270	8,50
Contact fix	AC 3 – 25 A	buc.	148	9,90
Carcasă supapă		buc.	10	664
Cilindru	rep. 739210	buc.	6	1 435
Rotor	rep. 1343	buc.	46	54
Rotor	rep 20683	buc.	5	587
Rotor	rep. 1153	buc.	5	450
Rotor	rep. 16953	buc.	5	468

Important

Unitățile economice din țară ca și alte organizații socialiste din țară sînt invitate să consulte lista parțială a materialelor și pieselor de schimb disponibile care urmează să fie valorificate de către deținător potrivit prevederilor Legii 11/1980.

Relații tehnice și comerciale suplimentare se pot obține de la Intreprinderea chimică „PRODCOMPLEX", strada Gh. Doja 117 Tg. Mureș, telefon 3 01 07 sau telex 035242.

Unitatea asigură o bună colaborare comercială.

Emil GEORGESCU și Vasile BAȘA

M. I. Ch. — C.I.P.C.M.P.

INTREPRINDEREA CHIMICĂ PRODCOMPLEX TÎRGU MUREŞ

Noul mecanism economico-financiar, principiu şi formă de bază a activităţii din unitate

Complexul de măsuri privind aşezarea pe baza autoconducerii şi autogestiunii a activităţii unităţilor economice, măsuri cunoscute sub denumirea de noul mecanism economico-financiar, reflectă aplicarea consecventă a orientărilor partidului privind trecerea la o nouă calitate, salt ce implică schimbarea radicală a concepţiei despre dezvoltarea economică.

Punctul central, gravitaţional, al oricărui mecanism economic il constituie relaţia de eficienţă, element de primă importanţă pentru comensurarea exactă a aportului real al fiecărei unităţi.

Preocupările care sînt la ordinea zilei în economie pentru direcţionarea eforturilor în slujba eficienţei economice, sînt stimulatorii, constituind o puternică emulaţie în rîndul celor care actizează în acest complex domeniu de activitate.

În aceste eforturi concentrate, colectivul de la PRODCOMPLEX Tîrgu Mureş se remarcă, cu rezultate pozitive, în direcţia utilizării superioare a bazei materiale, utilizare care vizează un ridicat grad de responsabilitate cetăţenească, element cu implicaţii socio-economice.

Existînd o activitate permanentă de gospodărire atentă a mijloacelor materiale şi băneşti, este firesc să se evidenţieze continuu toate resursele unităţii, care au drept scop îmbunătăţirea eficienţei economice de ansamblu.

Pornind de la acţiunile largi şi bine orientate de reducerea severă a consumurilor de materiale, piese de schimb şi combustibili şi pînă la folosirea completă a fondurilor circulante (într-un regim accelerat de rotaţie) fără imobilizări sau credite bancare, se asigură astfel, premizele perfecţionării economice.

În vastul program de lichidare treptată a tuturor imobilizărilor, în special la capitolul materiale şi piese de schimb, se au în vedere consumurile statistice din anii precedenţi, consumurile de perspectivă — acestea axate pe criterii de reducere treptată — şi îmbunătăţirea tehnologiilor de producţie.

Supraveghindu-se periodic stocurile existente de materiale şi piese, reperele fără mişcare sau cu mişcare lentă se pot oferi diferitelor sectoare economice a căror balanţă materială este deficitară.

În scopul reintroducerii în circuitul economic naţional a materialelor temporare excedentare la PRODCOMPLEX Tg. Mureş, redăm în cele ce urmează, o parte din reperele disponibilizate de această unitate.

Denumirea produsului	Caracteristici	U.M	Cantitate	Preţ unitar
GRUPA — MATERIALE FEROASE ŞI NEFEROASE				
Antimoniu	99%	kg.	145	15,59
Cupru electrolitic		kg.	565	36,15
Tablă aluminiu AL 99,5 M	6×1000×2000	kg.	700	23,34
	10×1000×2000	kg.	1000	22,75
	12×1000×2000	kg.	68	22,73
	15×1000×2000	kg.	1000	22,75
Ţeve aluminiu — AL 99,5-1/2 T.	Ø 50×4	kg.	122	29,70
Ţevi aluminiu — AL 99,5-1/2 T.	Ø 50×7,5	kg.	9	29,70
Benzi alamă — AM 63-1/2 T	0,5×35	kg.	15	45,90
Benzi alamă — AM 63-1/2 T	0,3×300	kg.	49	73,84
Benzi alamă — AM 63-1/2 T	0,3×50	kg.	43	43,90
Bară alamă — AM 58-63-1/2 T	Ø 6	kg.	116	57,90
Bară alamă — AM 58-63-1/2 T	Ø 8	kg.	576	60,45
Bară alamă — AM 58-63-1/2 T	Ø 10	kg.	304	56,74
Bară alamă — AM 58-63-1/2 T	Ø 25	kg.	166	54,81
Tablă alamă — AM 63-1/2 T	5×500×2000	kg.	115	64,56
Ţeavă alamă — AM 63-1/2 T	Ø 22×2	kg.	204	65,84
Sîrmă alamă — AM 63-1/2 T	Ø 2,5	kg.	370	31,33
Sîrmă alamă — AM 63-1/2 T	Ø 5	kg.	338	79,85
Sîrmă alamă — AM 63-1/2 T	Ø 6	kg.	526	79,07
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Ø 14	kg.	66	85,54
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 12×10	kg.	123	83,47
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 20×10	kg.	52	82,42
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 30×20	kg.	20	82,07
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 40×20	kg.	55	82,07
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 15×15	kg.	26	82,42
Bară cupru — CU 9-1/2 T	Φ 22×22	kg.	35	82,07
Ţeavă cupru — CU 9-1/2 T	Ø 6×0,75	kg.	208	129,11
Ţeavă cupru — CU 9-1/2 M	Ø 6×0.75	kg.	106	128,65
Ţeavă cupru — CU 9-1/2 M	Ø 3×1	kg.	325	107,72
Bandă oţel ARC —7103	16×05	kg.	86	5,03
Bandă oţel ARC-7103	25×06	kg.	558	45,49
Bandă oţel ARC-7103	35×06	kg.	407	30,37
Bandă oţel AR -7103	35×03	kg.	340	35,28
Bandă laminată la rece	45×1	kg.	86	4,50
Bandă laminată la rece	45×2,5	kg.	100	5,36
Bandă laminată la rece	50×2,5	kg.	282	4,98
Bandă laminată la rece	60×1.5	kg.	220	4,27
Bandă laminată la rece	65×2,5	kg.	1548	4,86
Bandă laminată la rece	80×2,5	kg.	253	4,17
Bandă laminată la rece	113×1,5	kg.	1225	4,76
Bandă laminată la rece	120×1.5	kg.	985	4,46
Bandă laminată la rece	125×2	kg.	145	4,67
Oţel aliat scule — 2419	Ø 2	kg.	74	20,76
Oţel aliat scule — 2419	Ø3	kg.	41	21,49
Oţel aliat scule — 2080	Ø4	kg.	5	14,92
Oţel aliat scule — 2419	Ø4	kg	130	21,08
Oţel aliat scule — H 12	Ø10	kg	74	14,72
Oţel aliat scule — 1271	Ø12	kg	115	21,26
Oţel aliat scule — X85	Ø45	kg	314	63,35
Oţel aliat scule — 3H2	Ø50	kg	219	62,75
Oţel aliat scule — X85	Ø50	kg	496	14,23
Oţel aliat scule — X 85	Ø55	kg	34	62,70
Oţel aliat scule — 3 H 2	Ø80	kg	351	76,49
Oţel aliat scule — VCW 85	Ø150	kg	190	61,43
Oţel aliat scule — VCW 85	Ø160	kg	209	61,58
Oţel carbon scule — OSC 8	Ø5	kg	22	5,02
Oţel carbon scule — OSC 10	Ø6	kg	207	5,79
Oţel carbon scule — Poldi	Ø6	kg	35	5,53
Oţel carbon scule — OSC 8	Ø8	kg	266	4,78
Oţel carbon scule — OSC 7	Ø12	kg	6	5,71
Oţel carbon scule — Poldi	Ø12	kg	502	4,79
Oţel carbon scule — EZN	Ø12	kg	73	5,00
Oţel carbon scule — EZN	Ø15	kg	116	4,95
Oţel carbon scule — Poldi	Ø18	kg	127	7,36
Oţel carbon scule — H	Ø18	kg	56	7,12
Oţel carbon scule — Poldi	Ø20	kg	395	7,14
Oţel carbon scule — OSC 7	Ø40	kg	1 170	4,37
Oţel carbon scule — Poldi	Ø40	kg	65	4,70
Oţel carbon scule — Poldi	Ø50	kg	577	4,54
Oţel carboh scule — OSC 8	Ø50	kg	61	6,71
Oţel carbon scule — OSC 8	Ø60	kg	272	3,85
Oţel carbon scule — Poldi	Ø60	kg	110	5,44
Oţel carbon scule — Poldi	Ø75	kg	71	4,54
Oţel carbon scule — U 8 A	Ø80	kg	765	3,57
Oţel carbon scule — OSC 8	Φ8×8	kg	180	6,36
Oţel carbon scule — OSC 8	10×10	kg	167	5,80
Oţel carbon scule — OSC 8	16×16	kg	214	5,47
Oţel carbon scule — OSC 8	20×20	kg	515	5,34
Oţel carbon scule — Poldi	25×25	kg	1156	5,00
Oţel carbon scule — OSC 8	30×30	kg	151	5,70
Oţel carbon scule — OSC 8	30×7	kg	105	4,95
Oţel carbon scule — OSC 7	30×20	kg	23	4,50
Oţel carbon scule — OSC 8	40×16	kg	51	5,47
Oţel carbon scule — OSC 8	45×16	kg	95	5,47
Oţel carbon scule — OSC 8	50×8	kg	147	5,61
Oţel carbon scule — OSC 10	55×10	kg	105	5,76
Oţel car on scule — OSC 8	60×6	kg	40	5,62
Oţel carbon scule — OSC 8	60×10	kg	110	4,68

Denumirea produsului	Caracteristici	U.M	Cantitate	Preţ unitar
Oţel rapid scule — W 3355	Ø16	kg	70	193,21
Oţel rapid scule — W 3355	Ø20	kg	170	194,25
Oţel rapid scule — W 3302	Ø25	kg	30	163,01
Oţel rapid scule — W 3302	Ø30	kg	170	163,12
Oţel rapid scule — KP 3	Ø40	kg	60	193,42
Oţel OL 37 —1 N	Φ100+20	kg	1 203	3,41
Oţel 13 CN 30 pătrat	22×22	kg	2 039	9,91
Oţel OL 37 —3 K	60×60	kg	1 00	4,37
Oţel OL 37 pătrat	80×80	kg	261	4,52
Oţel OL 42 pătrat	90×90	kg	936	3,00
Oţel OL 34 —3 K pătrat	100×100	kg	1 300	3,38
Oţel OL 44 —2 N pătrat	140×140	kg	336	3,79
Oţel OL 37 —1 N	150×140	kg	917	2,92
Bară forjată — 40 MOCN 15	165×3 400	buc.	1	21 210,00
Tablă zincată	1,5×1 000×2 000	kg	1 273	6,63
Tablă neagră	0,8×1 250×2 000	kg	2 703	3,78
Tablă neagră	2,5×1 250×2 500	kg	5 220	3,20
Tablă — OSC-W 1760	1,5×650×1 600	kg	7 950	3,86
Ţevi construcţii — ST-35	Ø5×1,2	m.l	15	45,96
Ţevi construcţii — ST-85	Ø6×2	m.l	33	47.50
Ţevi construcţii — ST-35	Ø15×3	m.l	153	13,52
Ţevi construcţii OLT-35	Ø25×2	m.l	256	47,92
Ţevi construcţii OL 32	Ø25×2,5	kg	67	6,40
Ţevi construcţii OLT 35	Ø25×3	m.l	176	55,40
Ţevi construcţii OLT 35	Ø34×2,5	m.l	9	38.40
Ţevi construcţii OLT 35	Ø34×3	m.l	13	22,76
Ţevi construcţii OLT 35	Ø34×4	m.l	17	19.46
Ţevi construcţii OLT 35	Ø34×5	m.l	33	23,31
Ţevi construcţii OLT 35	Ø34×6	kg	44	8,07
Ţevi construcţii OLT 35 —K II	Ø38×2,5	m.l	346	17,20
Ţevi construcţii OLT 35 —K III	Ø32×2,5	m.l	377	34,77
Ţevi construcţii OL 32	Ø42×4	m.l	144	19,52
Ţevi construcţii OLT 35	Ø42×3	kg	314	7,26
Ţevi construcţii OLT 35 —K II	Ø42×2,5	m.l	95	28,01
Ţevi construcţii OLT 35	Ø48×10	m.l	107	50,38
Ţevi construcţii ST-35	Ø54×4	kg	532	7,37
Ţevi construcţii OLT 35	Ø60×3	m.l	86	36,71
Ţevi construcţii OL 32	Ø60×3,6	m.l.	83	28,55
Ţevi construcţii OLT 35	Ø76×6	kg	351	5,44
Ţevi construcţii ST-35	Ø88×3,2	kg	575	7,07
Ţevi construcţii OLT 45	Ø121×18	kg	262	4,61
Ţevi construcţii OLT 35	Ø325×10	kg	405	5,18
Bare trase inox — W 4301	Ø5	kg	250	61,41
Bare trase inoc — W 2419	Ø10,2	kg	99	22,53
Oţel inox — W 4541	Ø4	kg	318	58,89
Oţel inox — W 4034	Ø56	kg	5 067	15,40
Oţel inox — W 4034	Ø65	kg	30	15,40
Oţel inox — W 4021	Ø85	kg	1 707	33,00
Oţel inox — W 4571	Ø140	kg	419	58, 82
Tablă inox — W 4541	3×800×2000	kg	130	30,52
STablă inox — W 4541	12×1 000×2 000	kg	390	40,67
Tablă inox — W 4541	25×2 000×3 000	kg	240	31,30
Tablă inox — W 4541	28×1 000×2 000	kg	438	30,68
Tablă inox — W 4541	30×2 000×3 000	kg	496	30,52
Tablă inox — W 4541	36×1 000×2 000	kg	121	30,66
Tablă inox — W 4541	45×1 000×2 000	kg	185	31,27
Ţeavă inox — W 4306	Ø18×2	m.l	12	239,35
Ţeavă inox — V 2 A	Ø57×3,5	m.l	3	446,69
Ţeavă inox — W 4541	Ø60×2,5	m.l	5	466,92
Ţeavă inox — 4541	Ø70×3	m.l	37	202,58
Ţeavă inox — W 4541	Ø83×9	ml.	7	1 165,84
Ţeavă inox — W 4541	Ø103×4	m.l	13	1 036,50
Ţeavă inox — W 4541	Ø103×4	m.l	43	1 375,15
Ţeavă inox — V 2 A	Ø89×5	m.l	3	1 006,67
Ţeavă inox — V 2 A	Ø89×5,5	m.l	6	963,20
Ţeavă inox — W 4541	Ø102×12	m.l	03	2 386,40
Şaevă inox — W 4541	Ø159×6	m.l	7	99,69
Ţeavă inox — W 4541	Ø168×6,5	m.l	14	1 388,40
ELECTROZI — Wolfram pur	Ø1,5	buc.	70	9,60
ELECTROZI — Wolfram	Ø1,5	buc.	55	8,85
ELECTROZI — Wolfram	Ø2	buc.	70	16,20
ELECTROZI — Wolfram pur	Ø2	buc.	55	14,10
ELECTROZI — Wolfram	Ø2,5	buc.	115	23,10
ELECTROZI — Wolfram pur	Ø2,5	buc.	110	20,10
ELECTROZI — Wolfram	Ø3	buc.	112	33,15
ELECTROZI — Wolfram pur	Ø3	buc.	110	28,95
EIECTROZI — Wolfram	Ø5	buc.	90	81,00
ELECTROZI — Wolfram pur	Ø50	buc.	100	70,95
Bară silită	3×130×85	buc.	30	51,00
Bară silită	3×150×150	buc.	70	57,00
Bară silită	14×400×350	buc.	63	130,00
Bară silită	13×300×300	buc.	43	249,00
MATERIALE ELECTRICE				
Ampermetru M 59	1 000 A	buc.	2	490
Ampermetru IEQ	40 A	buc.	4	235
Ampermetru M 541	1 000 A	buc.	1	440
Ampermetru M 541	40 A	buc.	2	440
Ampermetru M 541	100 /5 A	buc.	1	750
Ampermetru IEQ	1 500/5 A	buc.	3	750
Ampermetru AE 4	100 A	buc.	1	95

Romanele mitologiei subiective

Abia cu a treia sa carte, **Ierni peste tei** (Ed. Eminescu, 1978) FLORIN BĂNESCU își capătă un profil de prozator matur, stăpîn pe un teritoriu literar propriu, plătind în același timp un tribut propriei ambiții de a inaugura o saga autohtonă. Pretextul romanesc, de aceeași factură lirică ce pare să devină o permanență a creației lui Florin Bănescu, se află în evocarea întîmplărilor petrecute, de-a lungul a mai multe generații, în jurul unui uriaș tei din Slatina lui Florei. Simbol al permanenței și al luptelor neîncetate contra dușmanului, teiul este un veritabil personaj al romanului, o matrice simbolică în care unul din protagoniști, chinezul (=primarul) Tudor se resoarbe, ca într-o imensă matcă generatoare de energii și sentimente eroice. Roman de capă și spadă, roman cavaleresc, dar și roman sentimental (un sentimentalism aspru, ce-i drept) **Ierni peste tei** fundamentează un spațiu romanesc, un topos ce rivalizează cu încercările similare ale multora din prozatorii momentului. Zona cercetată de Florin Bănescu, Banatul montan, este aureolată de slava trecutului glorios, înzestrat cu caracteristicile unei continue reveniri, a unei circularități a faptelor, dar și a personajelor, personaje care își caută propria libertate în libertatea celorlalți.

Semințele dimineții (Ed. Eminescu, 1976) definește cel mai bine tentația exoticului în creația lui Florin Bănescu. Străbătînd ca un fir conducător majoritatea prozelor sale (de la povestirile din **Să arunci cu pietre în soare,** în care „violența" titlului e un model al accesului la realitate, apoi, plasînd pe aceleași coordonate ale „provinciei literare", ce începe să capete tot mai mult contur și prin tribulațiile lui Afilon Jurchescu, și visul ca formă a auto-definirii de sorginte poetico-psihologică din **Tangaj**), exoticul devine, aici, un adevărat **modus vivendi** al personajelor și al acțiunii. Construit contrapunctic, debutînd în maniera alertă a romanelor senzaționale (într-o descendență nu neapărat rocambolescă, ci prezentînd similitudini compoziționale cu celebrul **pattern** din **Dr. Jekyll and Mr. Hyde), Semințele dimineții** mizează pe aspectul, întotdeauna palpitant, al personalității duble : ca și în **Tangaj,** avem de a face cu o personalitate scindată, dar nu de apele reflectante ale memoriei, ci de necesara nevoie de visare, implicată în însuși actul narării în formula aleasă de autor. Evitînd cu bună știință intruziunea modalității S. F. în desfășurarea acțiunii, poate pentru că era prea la îndemînă, Florin Bănescu preferă unui **deux ex machina,** mai mult sau mai puțin ingenios, explicarea dezvoltării fluxului epic prin mecanismul poeziei. „Visul care este mai mult decît vis" conotează aspectele textualizării efective a ceea ce memoria (ca formă a poeziei) transpune la nivel pur artistic. Nostalgia unei literaturi romantice este aspectul care determină procesul creator, stînd la baza șirului narativ al romanului. Contribuind la definirea personajului romanesc în ipostaza sa ianusiană, **Semințele dimineții** este în același timp o procesualizare a romanului ca formă a realității poetice.

În **Tangaj** (Ed. Eminescu, 1980), cel mai bun roman de pînă acum al lui Florin Bănescu, se reîntîlnesc o serie din temele romanelor anterioare. De data aceasta, romancierul va sonda cu predilecție regiunea minată de riscurile incapacității cuprinderii exacte a zonei acut determinate spațio-temporal a personalității căutîndu-și identitatea. **Bildungsroman** polemic, netradițional, luînd în răspăr înseși modalitățile narative din care se relevă romanul, **Tangaj** este un drum sinuos, labirintic, un drum al căutării de sine a récit-ului, manifestat în ezitările textului de a-și revendica un autor. Florin Bănescu utilizează cu multă îndemînare tehnica „fluxului memoriei", bazată pe un joc al asociațiilor de idei și imagini, conferind romanului cadrul unei labilități de profunzime, în care textul este doar reflectarea unei ordonări vizibile la suprafață și reordonabilă în funcție de oricare alt punct indicat pe traiectoria scriitor-cititor.

*

Tot cu un premiu de prestigiu este încoronat și primul roman al lui GHEORGHE SCHWARTZ, **Martorul.** Cineva face observația că lumea romanelor lui Gheorghe Schwartz este o provincie literară de un tip special, („provincia ca provincie"), perfectă în suficiența și circularitatea ei absolute. Rarele ecouri ce răzbat din afara ei nu o pot atinge decît incidental. Gheorghe Schwartz și-a ales o modalitate proprie a abordării romanești : romanele sale vor fi, înainte de orice, încercări de reconstituire a unei epoci și a unui climat. Epoca este cea interbelică, iar climatul cel al unui Lugoj mitologic prin aura de mister de extracție literară care îl înconjoară. Romancierul nu va mai fi obligat să invente un spațiu literar propriu, avîndu-l gata constituit. Cea ce îi rămîne de făcut este să **reconstituie** epoca și mentalitatea ei din dosare, relatări, din presă etc. Lucru pe care Gheorghe Schwartz nu se sfiește să-l facă. Abundența trimiterilor, plasarea precis circumscrisă unor evenimente culturale de rezonanță în epocă fac din romanul **Pietrele,** bunăoară, o cronică în cea mai bună tradiție stendhaliană. Acea „oglindă plimbată de-a lungul unui drum", neocolind nici cotloanele mai ascunse, nici evocarea moravurilor, ambițiile și ocupațiile (de cele mai multe ori culturale) ale locuitorilor se substituie de la un moment dat încolo pînă și vocii narative. Duelurile verbale dintre Ionașcu și Viorel Onea (naratorul **en titre** al evenimentelor romanului) vor avea rolul aparatului de filmat într-o vastă panoramare, externă, dar și internă, a unui loc aproape copleșit de istorie și de încărcăturile semnificative pe care le extrag din ea cei angrenați în mecanismul ei de producere.

Se pare că ambiția lui Gheorghe Schwartz este să dea o istorie exhaustivă a Lugojului, un oraș real, dar și fictiv în egală măsură, la fel cum documentele

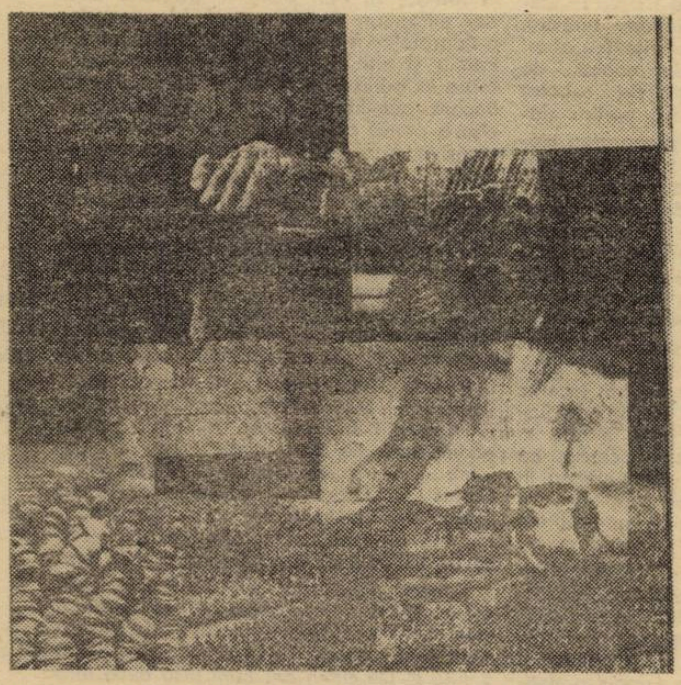

BETTENDORF VIORICA : „Compoziție"

folosite de autor sînt autentice, dar încă suportînd comentarii capabile să le schimbe sensurile. Probabil astfel se explică și **lentoarea** (în sens temporal) narării evenimentelor : în **Pietrele** întreaga parte a doua a cărții se ocupă de o singură zi, iar **A treia zi** este ea însăși istorisirea unei singure zile din anul 1941. Așadar, aceste cărți pot fi numite, fără a greși prea mult, romane ale unor secvențe temporale limitate. Reunind o seamă din personajele abandonate, surprinzător, după primele 40—50 de pagini în **Pietrele,** cu **A treia zi** ne găsim implicați în plină activitate de erupere a legionarismului. Radiografia întreprinsă de Gheorghe Schwartz urmărește să dea nu atît imaginea omogenă (deci irelevantă, neputînd produce și reproduce toate nuanțele) a flagelului, cît un șir de atitudini vis-à-vis de pericolul ce amenință să perturbeze o ordine existentă de cînd lumea, simbolizată, în alt roman, de oamenii-pietre, pe lîngă care timpul și evenimentele trec fără a lăsa urme. Gheorghe Schwartz nu este unul dintre acei romancieri care să se întrebe cum au fost posibile anumite evenimente : el știe acest lucru. Reconstituirea pe care o întreprinde vizează însă alte aspecte, mai apropiate de o viziune așa-zicînd sociologică asupra evenimentelor narate. Cînd, spre sfîrșitul romanului, îl surprindem pe Fitacek dorindu-și să locuiască într-un balcon, adică într-un spațiu suspendat, nici claustrat (așa cum este Vancu cel roșu), nici implicat în ceea ce poate defini la un moment dat „civilizația străzii", adică teroarea, intoleranța, nebunia, misticismul fanatizat etc., înțelegem și noi mecanismul nașterii și proliferării teroarei. Claustrarea este o formă a agresivității îndreptate împotriva propriei persoane, care, pierzînd șirul evenimentelor derulate cu o viteză ametitoare, riscă să se autodistrugă atît ca entitate umană, cît și ca potențialitate pozitivă, capabilă să se opună flagelului.

Mircea MIHĂIEȘ

Noblețea criticului

După ce ai cunoscut în persoana lui Livius Ciocârlie intelectualul sceptic și pătrunzător, omul discret și disimulat maliție, profesorul mereu atent la rigoarea cuvîntului său și la reacția Celuilalt, știi că te afli într-o situație fără ieșire : ai vorbi despre el cu entuziasm dacă nu i-ai fi simțit repulsia față de orice este zgomot patetic, ai fi pomenit despre faptul că a creat o școală, dacă nu i-ai fi aflat oroarea față de orice este încremenire în dogmă și ezoterism de grup. Îți rămîne așadar să te referi, pe scurt, cît mai pe scurt, doar la cea ce este rînd tipărit, existență scriptică, „oglindă de cerneală", de a căror imagine criticul de **acum** s-a rupt poate demult, căci este în firea sa neliniștea de a nu eșua la un singur țărm, cu atît mai mult cu cît, cu timpul, locul se populează și devine modă sezonieră.

Cartea de debut, **Realism și devenire poetică** (Facla, 1974), deși premiată, o trecut totuși aproape neobservată de critica noastră. Cei care au parcurs-o însă s-au lăsat prinși de noutatea viziunii — semiotica nu pătrunsese încă la noi și poate că nici acum ea nu a pătruns cu adevărat —, s-au pierdut în bogăția labirintică a sugestiilor și a răstunărilor neașteptate de optică : cu fiecare pagină, lectura devenea o aventură, în urma căreia drumul de întoarcere era încetul cu încetul pierdut ori abandonat. Ieșirea nu este în cele din urmă decît una singură. Direcția ei străpunge rîndurile, căutînd frazele neformulate dar presupuse de text: lectura cărții abia acum începe, din clipa în care încerci să refaci un traiect spiritual, contextul bibliografic, mulțimea de relații care susțin această gîndire de o natură specială, reflexivă și profund poetică, supusă cuvîntului scris și analizat și totuși plină de inițiative în fața lui. Opera este aceeași dar cît de diferită ! Privită țiezîș, suprafața ei se lasă parcursă anamorfotic ; un alt peisaj zăcea acolo. Era necesară însă o citire a literei în literalitatea și literaritatea ei — în REALISMUL ei — pentru a-i observa DEVENIREA POETICĂ. Aș spune : cartea aceasta este cea mai utilă, cea mai indicată introducere în semiotica poetică din cîte s-au scris la noi sau aiurea, deși ar trebui să adaug imediat alte două titluri aparținînd unei personalități cu care Livius Ciocârlie se înrudește în spirit și se aseamănă prin configurația sufletească — ne gîndim la Irina Mavrodin, autoarea **Spațiului continuu** și a **Romanului poetic.**

Cea de-a doua carte l-a impus de fapt pe Livius Ciocârlie în critica noastră. **Negru și alb** (Cartea Românească, 1979) i-a cucerit deopotrivă pe cei dinainte gata să refuze orice contact cu „elucubrațiile" semiotice ca și pe cei dinainte gata să accepte orice are gîrul modernității chiar și atunci cînd vocea acestei modernități rostește sibilinic. „Generația tînără", zisă și '80, cam zgomotoasă, nu a întîrziat să recunoască în **Negru și alb** tocmai ceea ce ei îi lipsește : eleganța, claritatea ideilor, substanța lor, o adevărată detașare de propriul Eu, ruptura interioară cu alte cuvinte. Presiunea modei a dus, evident, la o recuperare demult necesară : **Realism și devenire poetică** a intrat în cele din urmă și ea în circulația valorilor actuale.

Negru și alb diferă, nu în esență însă, de cartea care i-a premers. Poetica este aceeași, dar filtrele de lectură s-au rafinat și, în același timp, au devenit mai înguste. Odată cu **Negru și alb** a crescut coerența întregului, dar i s-a redus deschiderea. Dicotomia **simbol-text,** menținută de la începutul pînă la sfîrșitul cărții, îi asigură o stabilitate pe care principiile ei metodologice o refuză. Ultimele pagini aduc însă răsturnarea a tot ceea ce a putut părea pînă acolo a fi cufundare a criticului în propriul său mers, egal și închis asupra mișcării pe care o desfășoară. Acele pagini **(În loc de concluzii),** adevărată literatură în critică, aruncă asupra ansamblului o lumină nouă, lucid-ironică. Ni se dezvăluie o gravitate (altă) așa cum numai jocul poate naște. Izvorul acestui joc autodemascator vine dintr-o mare forță de renunțare la sine, el implică un mare risc pe care Livius Ciocârlie și l-a asumat în deplină cunoștință de cauză ; rupîndu-se de cel ce a fost, de ceea ce știa să facă foarte bine, el are curajul de a începe altundeva și altceva, cu alte instrumente și, mai ales, în **alt limbaj și cu alt ton.** Argumente ?! Colțul pe care în ultima vreme îl acoperă în „Orizont" o dovedește îndeajuns.

Care ar fi atunci cea mai bună lectură a cărții **Negru și alb ?** O nuanță de neîncredere în privirea noastră care **acceptă** desenele lui Livius Ciocârlie în alb și negru ale operelor clasice se potrivește atît de bine cu modul lui de a citi **în răspăr.** Și multă seriozitate atunci cînd parcurgem finalul aparent ludic și nepăsător detașat de restul textului. El, acest final, este o ultimă capcană pe care semiotica o pune cititorului neavizat : în chiar clipa cînd părea să rupă cu sine, ea este mai aproape ca niciodată de propria ființă, definită înainte de toate prin contradicție, productivitate, **autodepășire.** Acceptăm deci jocul semiotic al cărții dar ne ferim să vedem în el un gest gratuit și frivol : ceremonialul însuși al metodei implică, din prima clipă, acest joc grav cu propria persoană.

Prins în mișcarea negației sale, Livius Ciocârlie renunță la ceea ce începuse să devină de fapt prejudecată critică, chiar dacă această prejudecată mai păstrează încă eticheta modernismului teoretic : recunoaștem în opțiunea sa datoria oricărui critic de a păstra vii noblețea și prospețimea criticii însăși.

Vasile POPOVICI

viața literară

Marți, 26 mai 1981, ora 9 dimineața, va avea loc, la sediul din Piața Vasile Roaită nr. 3, Adunarea generală a Asociației scriitorilor din Timișoara, la care sînt invitați să participe toți membrii Asociației.

● La Liceul „Ion Slavici" din Arad a avut loc o ședătoare literară la care au participat Anghel Dumbrăveanu, Florin Bănescu, Nikolaus Berwanger, Vasile Dan, Ion Dumitru Teodorescu, Gheorghe Schwartz, Horia Ungureanu. ● Cu prilejul „Săptămînii culturale" din Lovrin (Timiș), la Vizejdia au fost invitați Nikolaus Berwanger, Helmuth Frauendorfer, Johann Lippet, Herta Müller, Eduard Schneider, Richard Wagner, W. Totok. ● În cadrul aceleiași „Săptămîni", la Tomnatic a avut loc o întîlnire cu fiii satului, Teodor Bulza și Anton Palfi. ● Azi are loc ședința de închidere a cenaclului de expresie germană. H. Bokl vorbește despre prozatorul arădean J. E. Probst. ● La Șiria (Arad) s-a deschis în cadrul casei memoriale Slavici un salon de artă plastică prezentat de Florin Bănescu și Horia Ungureanu. ● Tot la Arad, ședători la Clubul Tineretului, U.S.S.M., Universitatea populară cu participarea lui F. Bănescu, V. Dan, Gh. Schwartz, Gabriela Gabrian, Sabin Bodea, Lucian Emandi, Dorel Sibii. ● F. Bănescu, Gh. Schwartz, H. Ungureanu au fost oaspeții cititorilor din Sîntana (Arad).

L. B.

● La Casa memorială Mihail Sadoveanu din Iași, cu prilejul inaugurării cenaclului de proză al revistei „Convorbiri literare", a luat ființă Centrul de documentare Mihail Sadoveanu. Autorii de cărți despre marele prozator, posesorii de documente privind viața și opera lui Mihail Sadoveanu pot trimite aceste cărți și inscrisuri bibliotecii Centrului. De asemenea scriitorii pot oferi cărți proprii, cu dedicații.

DUȘAN PETROVICI

CIFRĂ ASTRONOMICĂ

scumpă helgea meninge ondulatoriu îmbracă materia
tu ești cenușa mulțumirii giovanna giovannella
deschide-ți labirintul acestei femei parfumate
ca ne-a bătut cuiele în scînduri a fost precisă

cînd zidul se umple de nervuri și oul se magnetizează
fiarele ascultă povești minunate
într-o reverență stă lumea și sporovăiește
despre bucuria ce șovăie
despre sufletul meu ca despre
o astronomică cifră

CONTRAPUNCT

seara își instruiește soldații adună vreascuri
pentru pielea ta sub care moțăie lămpile
nimic nu schimbă înflorirea acestei lumi de metale
nici mîna ta nu visează solemne gropi de var

oglinzile aspiră orașe și sate
marea își apără viscerele
trimițîndu-și îngerii la moarte

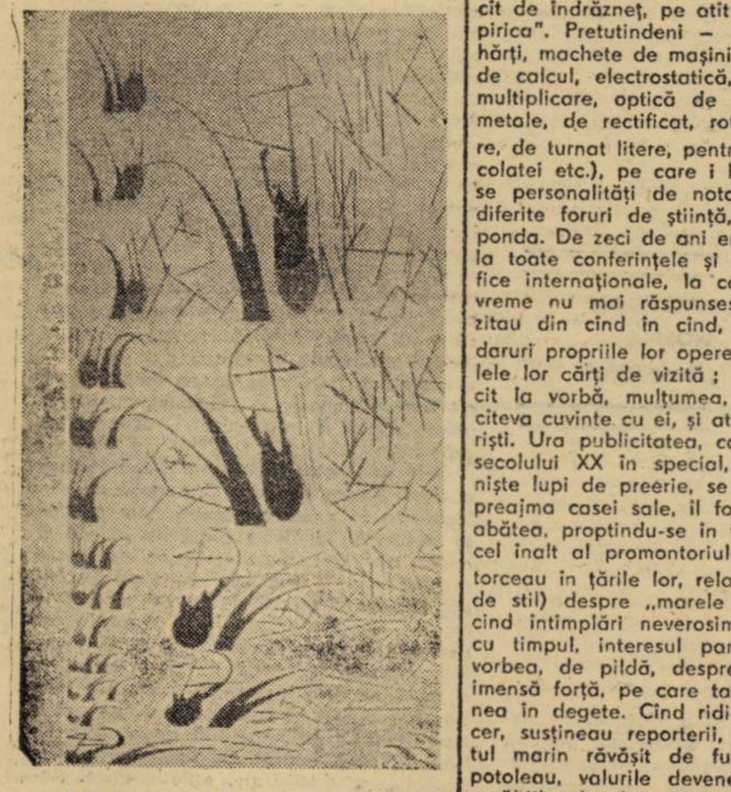

RENARD RENÉ : „Compoziție"

ROUĂ

a respirat copacul s-a îmblînzit pîinea
noi ce vom face
i-am mușcat degetele l-am încercat cu dinții
am presimțit în preajmă mari lucrări

nimic străin pentru această cheie
care cunoaște crima și deschide orice frunte

să n-ai grija zilei de mîine
inventă doar tăcerea în schimbul acestui plîns
căci numai roua va atinge culmea

IN EXTREMIS

răni și tincturi copilul crește
în bulbi e întuneric
un sloi tulburător se umple de sînge
să trăiești simplu gîndind țărănește
strivind neantul prin ironii

în extremis deschid ierbarul
tu nu ești nu ești nu ești
burgul înghite la rouă
astfel te opui surmenajului
numărătorii inverse

SURÎS

mărginit în fiola clepsidrei
o jumătate de cer se-ntunecă
cealaltă e un lătrat de cîine

invent universul acestor mușchi puternici
pentru încă un salt (gloria cîtă a fost
n-a însemnat mare lucru)

surîd pentru că te umpli de apă
și bei din palmele mele aceste imagini
în care se joacă morții

ION VELICAN

SFÎNTUL DE PE PROMONTORIU

(„Din volumul „CÎMPIE FĂRĂ SOLDAȚI", în curs de apariție)

Promontoriul, un pinten stîncos al continentului, se avînta în ocean, semeț, ca un far pentru inevitabile vapoare ce se abăteau adeseori spre portul din sud, un port ca oricare altul, cu marinari tineri sau bătrîni, cu vapoare, cu yachturi și remorchere, cu ambarcațiuni de pescuit, cu miros persistent de pește. Trăia aci, în coasta promontoriului, într-o casă de piatră ridicată în secolul trecut de un negustor spaniol bogat, și de la care o moștenise printr-un fericit complex de împrejurări, un Mathusalem al secolului XX, bătrînul Luppis (nu avea nici o legătură de rudenie cu primul realizator de torpile), om dăruit farmecului cărții, încă din copilărie, ajuns cu vremea un înțelept (în același timp lovit și ocrotit de soartă), alături de menajera sa, bătrîna Sax. Cu barbă enormă, neîngrijită, cu plete asijderea, cu ochii mici și scînteietori, ascunși între pleoape roșietice, bolnave poate de o conjunctivită cronică, tata Luppis, cum îi spuneau cei din port (pentru ei Luppis constituia un nume de referință ori de cîte ori avertizau asupra pericolului singurătății — „Vezi să nu ajungi ca tata Luppis !" —, adică un fel de sihastru, un bătrîn alienat, în cel mai bun caz demn de plîns), sta toată ziua între cărțile sale, ce inundaseră cele patru camere ale imobilului, plus holul. La unele cărți ajungea făcînd pași șovăielnici pe o scăriță de lemn ; ridica tomuri întregi zilnic (asta constituia pentru el o autentică muncă fizică), le așeza pe birouri, pe mese improvizate, citea cu lupa, sublinia, compara și, din cînd în cînd, scria. Scria de o viață la unica sa carte, ce purta un titlu pe cît de îndrăzneț, pe atît de simplu : „Empirica". Pretutindeni — globuri terestre, hărți, machete de mașini felurite (cu abur, de calcul, electrostatică, de copiat, de multiplicare, optică de citit, de rabotat metale, de rectificat, rotativă pentru ziare, de turnat litere, pentru prepararea ciocolatei etc.), pe care i le trimiteau diverse personalități de notorietate mondială, diferite foruri de știință, cu care corespondа. De zeci de ani era invitat aproape la toate conferințele și congresele științifice internaționale, la care însă de la o vreme nu mai răspunsese. Savanții îl vizitau din cînd în cînd, aducîndu-i drept daruri propriile lor opere, precum și inutilele lor cărți de vizită ; tata Luppis, zgîrcit la vorbă, mulțumea, schimba laconic cîteva cuvinte cu ei, și atît. Nu primea ziariști. Ura publicitatea, ca pe o plagă a secolului XX în special, dar aceștia, ca niște lupi de preerie, se furișau uneori în preajma casei sale, îl fotografiau cînd se abătea, proptindu-se în toiag spre țărmul cel înalt al promontoriului și, cînd se întorceau în țările lor, relatau (cu înflorituri de stil) despre „marele empiric", născocind întîmplări neverosimile, ce treziseră, cu timpul, interesul parapsihologilor. Se vorbea, de pildă, despre o ciudată și imensă forță, pe care tata Luppis o deținea în degete. Cînd ridica miinile spre cer, susțineau reporterii, și scruta orizontul marin răvășit de furtună, stihiile se potoleau, valurile deveneau domoale și corăbiile de pescuit puteau ieși în larg fără să se teamă de o nouă furtună. Se mai spunea despre el că era suficient să-și plimbe miinile peste unele plante ofilite, ca acestea să se înviorеze în mod miraculos, să revină la viață. Într-un cotidian de mare tiraj, se afirma că bătrînul savant avea în jurul capului o aureolă, pe care o fotografiaseră ei cu aparate speciale. De asemenea, în jurul degetelor descoperiseră „ efectul Kirlian". Titlul articolului : „Sfîntul de pe promontoriu". Și multe alte lucruri se mai spuneau despre omul acela singuratic, în parte adevărate, în parte simple fabulații.

Cînd, după ploaie, în micul crîng din apropiere creșteau ciuperci, bătrînul ieșea cu o traistă pe braț și culegea fructele pămîntului, aplecîndu-se cu vioiciune, căci era destul de slab și ușor adus de spate. Uneori îl zăreau copiii. Apariția lui îi fascina, dar nu-i uluia, nu-i inhiba, căci puteau fi auziți din depărtare strigînd în cor : „Ta-ta Lu-ppis ! Ta-ta Lu-ppis !" Bătrînul îi ignora. Nu putea comunica cu ei în nici un fel. Încercase odată, dar suferise un eșec total. Fusese luat în derîdere. Îl întrebase unul dintre micuți : „Tata Luppis, de ce dumneata nu ai haine frumoase ?" El răspunsese : „Stau departe de port, la mine nu vin decît lăptarul și poștașul, iar dacă ar veni un croitor la mine, l-aș pune să-i coase o rochie bunicii Sax". Copiii au izbucnit în rîs și au început să se hîrjonească, repetînd la nesfîrșit „Sax ! Sax !" pe nas, din gît, subțiindu-și sau îngroșîndu-și vocile. Tata Luppis i-a certat cu o privire adîncă, întinzînd către ei degetul arătător, iar neastîmpărații au amuțit și au luat-o la sănătoasa. De atunci, cînd îl vedeau se opreau la distanță, fiind împinși uneori cîte unul în față, ca spre o prăpastie, ori vreo mare primejdie și strigau în cor : „Tata Luppis ! Tata Luppis !"

Reintors în casă, bătrînul redevenea fericit, căci atingea cărțile cu miinile tremurînde, ca pe niște lucruri sfinte, se așeza la birou sau la vreo măsuță și citea cu lupa, apropiindu-se mult de text. Din pricină că purta pe cap un fes roșu, părea un bătrîn vrăjitor, ori vreun astrolog decupat din cărți medievale. Avea, în partea de nord a casei, o încăpere, un fel de prelungire adăugată ulterior construcției, neterminată, dar utilizabilă, ceva asemănător unei șure, în care adunase felurite aparate și unelte, cazane, vetre ce se puteau încinge, mașinării — în care experimenta tot felul de fenomene. Părea un alchimist modern.

Pe biroul său se găseau lucrări de o importanță capitală, pe care le răsfoia la mici intervale de timp : istorii ale științei, o istorie a astronomiei, o mică enciclopedie tehnică, istoria matematicii, un tom cu inventatori celebri, cărți de filozofie antică etc.

Cel mai bun prieten al său era poștașul. După ora prînzului cînd trebuia să sosească, ieșea în balcon și scruta depărtarea ; cînd îl zărea simțea o bucurie ce se perpetua de zeci de ani, îl învăluia binefăcător, îi întreținea un foc nevăzut, hrănindu-i curiozitatea infantilă. După ce poștașul își deșerta pe masă noutățile (ziare, reviste, cărți, scrisori) era invitat să-și toarne whisky într-un pahar anume pregătit pentru el. Apoi pleca. Îl conducea bătrîna Sax. Tata Luppis citea scrisorile, apoi revistele, cărțile, absent la ce se mai putea petrece între pereții casei sale.

Iată-l însă încruntat. Fără să se așeze în fotoliu, își opri ochii în paginile unui ziar european de mare tiraj. Mergînd de-a-ndaratelea se lăsă ușurel, totuși, într-un fotoliu și citi îngrijorat date înspăimîntătoare la adresa păcii mondiale. Își zise că fiecare pămîntean doarme cu capul pe cîte o pernă atomică și care oricît de inofensivă s-ar arăta deocamdată, vise frumoase nu va stîrni în veci. Se ridică și, cu pași șovăielnici, se apropie de marele său glob terestru, prăfuit, dintr-un colț al bibliotecii, îl luă în brațe, îl șterse cu palma și călători cu gîndul pe întinderile albastre și verzi-arămii. Pe-aici trecu vikingul Eric cel Roșu, ca să descopere Groenlanda, țara cea verde... Iată și pășunile de aur și minele de diamante ale lui Abdul Hasan Ali Masudi... O, tempora !... Drumul lui Marco Polo spre China... Iată Oceanul Indian, cel străbătut pentru prima oară de Bartolomeo Diaz... Columb... Vasco da Gama... Magellan... Cortes... Pizzaro... Tasman... James Cook... Mikluho-Maklai... Nansen... Planetă albastră, planetă albastră... Puse globul la loc, lîngă fereastră, sub umbra firavă a ficusului îmbătrînit și el. „Cîți ani o fi avînd tata Luppis ?" se întrebau unii. O vreme (îndelungată) răspunsese scurt și cu o undă de umor în glas : „Sub o sută !" De cîțiva ani buni însă avea altă replică, la fel de laconică și enigmatică : „Peste o sută !" Pentru el, timpul încremenise. Nu-l preocupa ființa descărnată a vremii, ce se măsoară la nesfîrșit cu inima omului. Se simțea ca și cum ar fi trăit de cînd lumea, ca și cînd ar fi avut de trăit o veșnicie. O anume încetineală chibzuită a mișcărilor, mîngîietoare, se conectase la mișcarea răbdătoare a secundelor, a infinitelor secunde. Luă o perie cu coadă lungă, cu care din cînd în cînd ștergea pereții de păianjeni, tablourile de praf și se apropie de peretele dinspre sud, pe care atîrna portretul lui Avogadro, lucrat (la comanda sa) de pictorul spaniol Juan Felipe Malabo, dispărut prin anii '60. Pe chipul încețoșat al savantului văzu o moleculă, ce creștea fără încetare ; ieși din tablou, cuprinse întregul perete, o văzu înglobînd casa, promontoriul, cerul, întregul pămînt, soarele, galaxia — da, era molecula spre care tindeau cu toții : infinitul. O șterse cu grijă și Avogadro îi zîmbi sever, înălțînd și mai mult una din sprîncenele sale arcuite frînt. Legea lui, numărul lui... Și-i aminti, în același context, pe Gay-Lussac, pe Berzelius, pe Lavoisier, pe Dalton și Paracelsus... Dar marea sa iubire era pe peretele nordic, Einstein, fizicianul din Ulm, cel care prin calculul probabilităților a interpretat mișcarea browniană, autorul celei mai de răsunet teorii fizice moderne, teoria relativității restrînse și generalizate. Albert îl privea cu ochii săi nespus de vii, din tablou, și-i amintea că marea sa pasiune rămăsese fizica, fizica moleculară.

— Sax ! Hei, Sax, n-auzi ?

Bătrîna se ivi neîntîrziat în pragul dintre cele două încăperi.

— Sînt aici, Lupp.

— Ia peria asta și scutur-o, am șters praful de pe Amedeo și Albert.

— De ce nu mi-ai lăsat mie plăcerea ? Și nici nu cred că a putut să fie vreun fir de praf, ieri am șters totul.

— Bine, bine...

Și bătrînul se așeză la masa pe care tronau, de astă-dată, cîteva cărți de beletristică : „Divina comedie", „Hamlet" și „Florile răului". Sublinie cîteva versuri din Baudelaire :

„În lunga noapte rece ne-om scufunda curind ;
Adio, veri prea scurte cu zări de-azururi lucii !
Aud chiar de pe-acuma, o moarte răsunînd,
Cum cad în curți pe lespezi, bufnind adînc, butucii."

Închise corte[illegible]. Își șterse ochelarii. Se mută la biroul pe care sta deschisă „Empirica". Luă [illegible]ul său cel ros de vreme, cu peniță, îl [illegible]ie în călimară și își continuă opera, [illegible] senînd cu migală litere mărunte și fr[illegible]s legate, operă realmente de caligra[illegible]. Din cînd în cînd se oprea din scris, răsf[illegible] dicționare și enciclopedii, în care sublin[illegible], citea, gusta permanenta învățătură, cu [illegible]n soi de patimă, apoi continua să scrie, să gîndească, să trăiască cu adevărat ; [illegible] fusese un biet profesor de gimnaziu, mai mult nefericit în tinerețe, apoi, odată cu așezarea timpului în vadul norocos al statorniciei sale materiale, și-a desăvîrșit (tîrziu în fond) gustul pentru studiu, pentru lectură, ajungînd un veritabil autodidact, un confident și (de ce nu ?) un colaborator sui generis al multor savanți de renume mondial. Resortul științei își declanșase forța magică în conștiința sa, poate chiar în clipa catastrofei nucleare japoneze de la Hiroșima. Unicul său fiu, implicat cumva în acel eveniment de tristă faimă, și-a găsit moartea cu zece ani mai tîrziu într-un accident de automobil. Rămas singur, tata Luppis s-a retras pe pintenul acesta de continent, mimînd, sau poate trăind cu adevărat într-o ușoară și binefecătoare alienare ferită de ravagiile senilității. În 1938 colaborase cu matematicianul american Shanon, considerîndu-se, alături de acesta și de Wiener, unul din fondatorii ciberneticii. N-a fost străin nici de activitatea lui Feller, care publica în același an „Despre axiomele de calcul ale probabilităților". Dar, cu toate acestea, a rămas multă vreme un anonim, datorită propriului stil de muncă, se înțelege, prin care ignora, de regulă, colaborarea cu forurile științifice de notorietate mondială ; nu-și valorifica din plin ideile, prin publicarea lor. Trăia într-o expectativă ciudată, ca și cum menirea lui nu era alta decît aceea de a se fi retras, cu timpul, într-un colț al lumii, pentru a lăsa moștenire tuturor opiniile sale în mai toate ramurile științei, prin intermediul opului său impresionant, buchisit o viață de om, sub titlul, cu siguranță ironic, „Empirica".

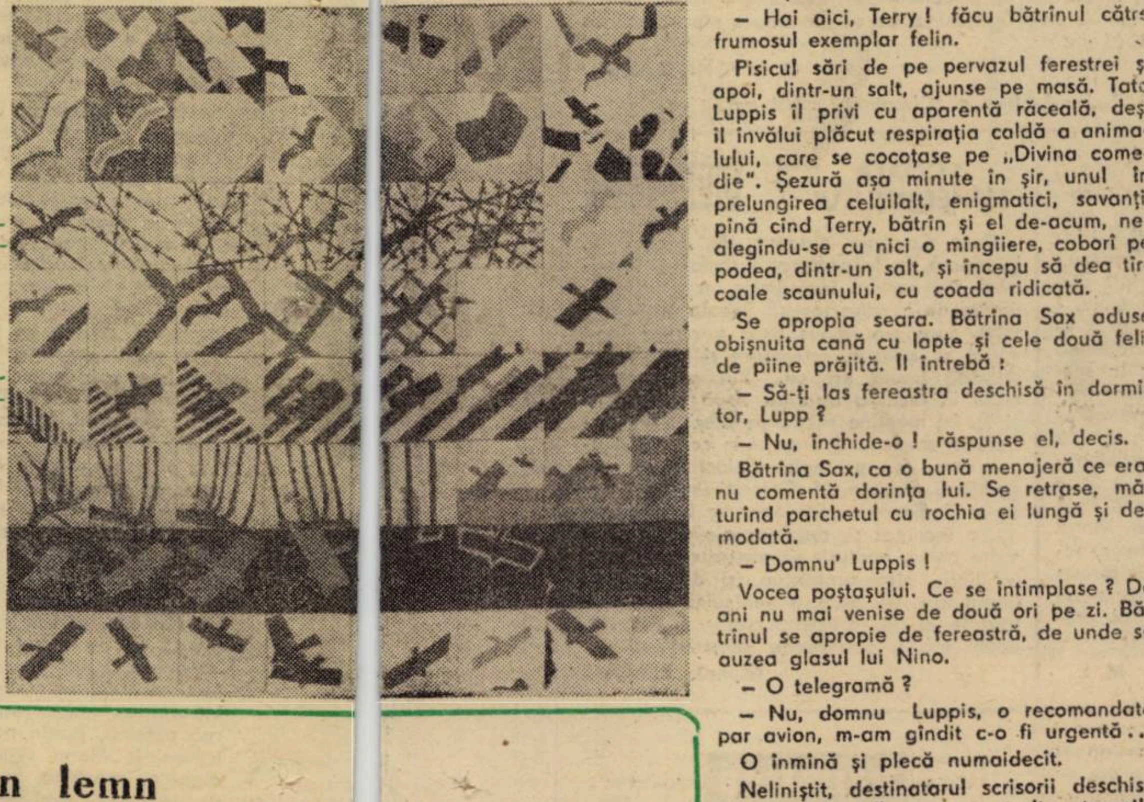

LIVIU ARDELEAN „Compoziție cu păsări"

Motanul Terry se arătă în fereastră, uimit și aducător de viață în toată acea lume aparent moartă.

— Hai aici, Terry ! făcu bătrînul către frumosul exemplar felin.

Pisicul sări de pe pervazul ferestrei și apoi, dintr-un salt, ajunse pe masă. Tata Luppis îl privi cu aparentă răceală, deși îl învălui plăcut respirația caldă a animalului, care se cocoțase pe „Divina comedie". Șezură așa minute în șir, unul în prelungirea celuilalt, enigmatici, savanți, pînă cînd Terry, bătrîn și el de-acum, nealegîndu-se cu nici o mîngîiere, coborî pe podea, dintr-un salt, și începu să dea tîrcoale scaunului, cu coada ridicată.

Se apropia seara. Bătrîna Sax aduse obișnuita cană cu lapte și cele două felii de pîine prăjită. Îl întrebă :

— Să-ți las fereastra deschisă în dormitor, Lupp ?

— Nu, închide-o ! răspunse el, decis.

Bătrîna Sax, ca o bună menajeră ce era, nu comentă dorința lui. Se retrase, măturînd parchetul cu rochia ei lungă și demodată.

— Domnu' Luppis !

Vocea poștașului. Ce se întîmplase ? De ani nu mai venise de două ori pe zi. Bătrînul se apropie de fereastră, de unde se auzea glasul lui Nino.

— O telegramă ?

— Nu, domnu Luppis, o recomandată par avion, m-am gîndit c-o fi urgentă...

O înmînă și plecă numaidecît.

Neliniștit, destinatarul scrisorii deschise plicul acela albastru, cu multe ștampile și, după ce citi conținutul, rămase perplex. Un for științific militar îl invita spre a definitiva colaborarea sa (de unde pînă unde colaborare ?) la fabricarea bombei P., inspirată de una din invențiile sale. „Așadar, vorbi cu sine însuși, eu, Aldo Luppis, cetățean al lumii, le-am inspirat o nouă invenție diabolică ; eu, Aldo Luppis, nu pot fi stăpîn pe lucrările mele, poate nici pe gîndurile mele. Care șobolan al lumii ascunse mi-a cotrobăit în inimă ca să-și fabrice otrava ? Că din moment ce le pot fi de folos într-un asemenea scop, cu siguranță că răul s-a-ncuibat și în mine, fără voia mea. Cine trebuie pedepsit, tu, stea blestemată a mea ?".

Miinile bărbatului de „peste o sută de ani" începură să tremure, apoi scăpară scrisoarea. Pașii (frînți, înfrînți) îl duseră lîngă fereastră. Se propti cu o mînă de pervaz și, parcă trezit dintr-o beție pricinuită de narcotice, micșoră ochii (și așa minusculi) să-l mai poată zări pe cel ce-i adusese în suflet cea mai sălbatică neliniște pe care o cunoscuse vreodată. Dar Nino dispăruse pe drumeagul ce cobora șerpuit spre port. Rememoră pagini întregi din „Empirica" sa și găsi acele pasaje blestemate în care dovedea (într-o polemică nedeclarată cu Fermi) că nu numai neutronii, ci și protonii pot fi folosiți ca particule-proiectil în declanșarea reacțiilor nucleare. Matematic demonstrase fiecare detaliu. Dar nu încredințase nimănui acest secret al său. Cum era posibil să fie considerat colaborator la fabricarea a încă unui argument împotriva vieții ? Căci această descoperire nu avea prioritate, cu siguranță, în scopuri pașnice. Empirica ! Da, spre ea se îndreptă îngrozit. Era pe masă, la locul ei. O răsfoi. Totul era în ordine, nu lipsea nici o filă. Dar cine îl trădase ? Cine îl furase ? Un singur om putea s-o facă : bătrîna Sax ! Dar inima nu-l lăsa s-o învinuiască pe față. Fusese pentru el ca o soție, ca o fiică, ori ca o mamă, se sacrificase pentru bătrînețele sale neajutorate. Simțea că n-o va mai putea privi în ochi. Obsesia trădării creștea. Se văzu spionat de mii de ochi și aparate invizibile, gata în orice clipă să-l devore, să-i citească pînă și gîndurile. Pășea, fără să vrea, pe urmele fiului său. Ce era de făcut ? Nu-și mai găsea locul, rostul, inima. Se simțea pălmuit, înjosit, despuiat de tot ce aparținea sufletului său. Își pierduse identitatea...

...Și bătrînul Luppis își uită numele, țara în care trăia.

Se duse, abătut, în cealaltă încăpere, se așeză la masa cea veche, din fața ferestrei și deschise larg geamul. Amurgul se lăsa încet, încet ca o cortină împovărătoare. Se iviră stelele, una cîte una, oceanul vuia ca o libertate amenințătoare. Peste haosul nopții răsări luna urcînd parcă din adîncurile lui Neptun. Își privi miinile roz-întunecate, ce sclipeau tot mai intens în lumina astrului nopții, care se furișa prin fereastra larg deschisă către vară, către valea lăptoasă a cerului și către imensitatea oceanului. Și le privi ca de atîtea ori, cu coatele pe masa de brad, le simțea vinovate, străine, venite de departe, din alte lumi, să stea de vorbă cu el, o biată trestie gînditoare. Își privi, deci, miinile împreunîndu-și degetele. I se păru că și le aude vorbind, cu glas pierdut, în largi vocale, oficiind temerile și speranțele sale ce-l frămîntau de multă vreme.

...ȘI MÎNA DREAPTĂ SPUSE : Se vor aduna toate păsările pămîntului la un loc într-o zi pe jumătate bună, pe jumătate rea, cînd va fulgera fără tunete și ele vor cînta duios ca la-nceputul lumii frumusețea zborului și belșugul păcii. Vor schimba fața lumii în bine cei ce se vor naște după moartea ultimului balaur, care pîndește dorul și inima la drumul mare. Vor curma rostul fără de rost al proastelor obiceiuri și vor introna în firea semenilor dragostea pentru zborul lucid, menit să nu aibă capăt, dragostea pentru ordinea din adînc și înalt, pentru contemplație și inițiativă, pentru culesul altor flori decît cele din anotimpuri, ei, fiii, necunoscuții, semănînd și ei la rîndul lor tot mai puțin cu așchiile așchiilor lor. Căci omul așa-i, să se bucure după ce nu-l mai doare și să cheme mereu alte dureri cu glasul celălalt, ce nu se aude niciodată — ci astfel merge înainte cu pași iuți, către steaua polară, nerătăcit, neînvins, ținînd în mîna dreaptă flacăra pătimașă, scrutătoare, neostoită.

...ATUNCI MÎNA STÎNGĂ SPUSE : Păsările nu se vor strînge toate la un loc niciodată, pentru că fiecare știe o altă limbă. Va trebui închis lanțul deschis ieri, iar pentru treaba asta se va găsi un făurar blestemat de lumina soarelui, care să încovoaie galaxiile fiecărei verigi pînă la capăt și care să facă fără să știe ce face, să îndoaie fără să știe ce îndoaie, să bată fără să știe de ce bate, apoi să se topească o dată cu lanțul închis și să curgă peste pămînt o dată cu umbra sa împietrită la marginea apei adevărate, iar tu, sora mea cea dreaptă, împreună cu mine vom răsări cîndva alături, una veselă, alta tristă, dar ambele învinse pentru cîtva timp și apoi din nou vom crește, vom rodi, vom împînzi pămîntul neostoite.

Motanul Terry sări din nou pe pervazul ferestrei și privi alunecarea lunii în spatele unui nor ca un caier sclipitor, apoi făcu saltul lui obișnuit spre masă, dar bătrînul înțelept nu-l băgă în seamă nici de astădată.

...Căci peste carnea moale a oceanului i se păru că vede într-o lumină orbitoare insula Bikini cu piatra înflorită sub cele mai otrăvite ciuperci ale timpului.

Se ridică de la masă, se plimbă printre cărțile sale ce le agonisise o viață, le atinse cu miinile, îi privi în ochi pe Einstein, pe Avogadro, aruncă globul terestru pe geam ; acesta se desprinse de ax și se rostogoli peste pietre, la vale. Apoi tata Luppis luă un chibrit, îl aprinse și se apropie de „Empirica" sa, o atinse cu flacăra, focul se întinse iute pe parchet, apoi spre bibliotecă. Deschise ușa și strigă :

— Sax, fugi de mine, Sax !

Dar bătrîna veni alergînd spre el, și cum era în cămașa de noapte, se împiedică tocmai cînd întinse miinile să-l tragă peste prag. Focul, ce cuprinsese fulgerător totul ca o gură de furnal, troznea și-i înghiți iute pe amîndoi.

În aceeași noapte sosiră pompierii, dar nu avură altceva de făcut decît să-și mai dezmorțească picioarele, făcînd un util exercițiu de stingere a fostului incendiu. A doua zi în port se vorbea cam așa : „A ars casa lui tata Luppis, o fi uitat țigara aprinsă pe noptieră..."

Dar tata Luppis nu fumase niciodată.

portrete în lemn

Numele entuziasmului liric

● GRIGORE BUGARIN

Bugarin ? Nu-i în nici o istorie a literaturii. Poate [illegible] fiindcă el era, de fapt, numele entuziasmului liric. Parcă anume întrupat, ca să i [illegible] se dea o identitate. Spre a nu fi confundat cu piscurile din care a coborît, mioritic[illegible]. A fost, printre noi, și cel mai măsurat și cel mai fără măsură. Măsurat în călcă[illegible]tura de cristal a sonetelor. Nemăsurat în tot ceea ce era viața în afara sonetelor. [illegible] pildă, în timp. Pentru el, nu existau „ore". Nici noapte. Nici zi. Timpul era un flu[illegible]viu, în care plutea fără întrerupere — între țărmurii osoși ai durerii — lopătind c[illegible] metafore în loc de rame. Pentru el, noaptea înflorea ca un trandafir negru. Și s[illegible]cria, la lumina lămpii, pînă cînd ziua se scălda iar în lapte. Cu ciotul plaivazului [illegible]ău, murmura fără alegere : în ceasuri sure, în ceasuri oacheșe, în ceasuri de aur... [illegible] (I-ar fi trebuit, poate, în loc de sînge, radium. Căci se risipea, ca el.)

A fost singurul, între invidioși, care n-a știut ce-i inv[illegible]idia. Dacă ar fi putut, și-ar fi crîmpoțit anafura-inimă și ar fi împărțit-o la toate r[illegible] [illegible]rurile. Tuturor. Să se îmbolnăvească de nebunia entuziasmului său. (Într-o scris[illegible]oare către lugojeni, primul-ministru Petru Groza întreba ce face poetul-fără-timp ? [illegible]) Ce era să facă ? Olarul acesta din Caraș-Severin scria despre Decebal, cu acee[illegible]ași devoțiune cu care scrisese unele dintre cele mai frumoase sonete de dragos[illegible]te din literatura noastră. „Cîntarea dragostei". Cele 3×15 sonete sînt mai mult [illegible] decît o cîntare a cîntărilor. Fiindcă poetul acesta nu a tradus psalmi, ci s-a preschin[illegible]bat el în psalm viu. În ridicolul său divin, Gore a divinizat IUBIREA. Pînă la el, poe[illegible]ții au divinizat patria, cetatea, un luceafăr muieratic, un munte ridat sau un fluviu[illegible] cărunt. Dar Bugarin a divinizat Femeia, ca pe corola sfîntă a lumii.

Mitologia învia, sub pana lui. Și mitul, personificat, [illegible] lua parte la misterul lumii cel mai adînc : nunta și creația. Stelele însele cobora[illegible]u printre ciobani, ca să ia obraze de lut : „Un leagăn dulgherit de mîna mea / [illegible] Așteaptă o minune minunată. / Și ce va fi ? Fecior voinic ori fată ? / Și ce va fi ? [illegible] Luceafăr mic ori stea ?"

Mister : „Iubita mea, ce vis frumos trăim ! / Și cine-[illegible] va fi naș ? Un heruvim"... N-am spus că Bugarin n-avea măsură ? Nici în sonete m[illegible]ăcar. Fiindcă în mintea poetului, oameni, stele, munți, zei — se învălmășeau. Într-u[illegible]n alandala divin.

Pavel BELLU

EUGEN EVU

PLUTĂ DE ALGE

Mai vine o noapte. Albăstrime frugală
Cina de-azur te-așteaptă sub pleoape
Suflet năclăit de cerneală
Lumină sub trape

Mai vine-amăgind adiere de briză
pe o plută de alge, sub tulburea stea...
căutînd prin furtuni o banchiză
te mai cred, dragostea mea...

Scriu. Cu masca de muguri pe față mai scriu.

Aburind pe ocheanul din spatele frunții
cineva îmi ascunde un crin purpuriu
nălucind din cenușile nunții...

Mai vine o viață, de peste viață.
Furtuna în sine curînd va cădea
și se face moarte înspre dimineață
aici, între nimeni și poezia mea...

ZEU FLORAL

Poetului Ioan Evu

E Mai... Albori de miei, magnolii, frezii...
Cu sîngele le-adulmeci prin piețe.
Candori refugiate, duc tristețe
La abatorul vameș al amiezii.

Umbra pădurii plînge pe tarabe.
Oh, mirodenii sacre ! Pradă vrăbii
Tristeți cu gene de copii. Corăbii
Din indiile norilor, cu grabe...

Se vinde un surîs pe-un dram de zgură
Se vinde liliacul înspumat
pe-un bruș de frig, pe-un plîns metalizat
înăbușitul gest de pumn pe gură...

Ciudata noastră uitătură-n Mai
spre satele din zare, peste dealuri...
Tristeți desculțe, adieri cu șaluri
scot țipete prin prea urbanul rai

Să cumpărăm, cît încă-i viu prin piețe,
Floralul zeu care ne dă binețe,
Să amînăm această moarte veche
Tristețea noastră — floare la ureche...

ION TH. ILEA

ȘTIU CEVA OCHII TĂI

Sînt omul de pe drum — nu-mi pasă de ploi nici de ninsoare.
Caut Fata Morgana — parcă se contopește cu zarea undeva.
Piatra stingheră o privesc ca pe-o soră mai mare.
Azurul mă fascinează — aș poposi dincolo de lumi cîndva.
Sînt omul trudit de umblet, dar drumul n-are capăt.
Ceasul mă-ntîmpină sever — ceasul mă lasă
pustiit de gînduri. Din sfere terorizate răzbate-un țipăt.
Oriunde aș sosi bat la cîte-o ușă de casă.
Mi-am ales doi paltini și-ascult glasul lor.
Ce nebunie se cațără pe crengi aplecate ?
Un dihor zburlit se mistuie sub un răzor.
Aștept parcă vești prin ecouri revărsate.
Tîrziu, uitat — pătruns de năzuinți pe mirajul însingurării
deslușesc fiorul lăuntric venit de dincolo de astre.
Sînt o frunză răsucită-n vînt la voia-ntîmplării.
Nu-mi pun întrebări : De ce și cum ?
Undeva, ochii tăi adîncesc un sens dăinuirii noastre,
nimic enigmatic — smintite Parce născocesc păgînul rug.
Un zvon vag mi-amintește că-s omul de pe drum.
Iarba sălbatică deasă crește-n mine.
Nu pot de mine însumi zîmbitor să fug.

TRANDAFIRII TINEREȚII

La răscrucea dintre om și stea
se-ntîlnesc doi temuți vrăjmași.
Sclipiri în tumult — nu-i știe nimenea,
doar vechi osînde se-ntorc în pragu-acelorași.

Surîsul nevăzut întrevede ceea ce nu-i.
Frunza sorții-n suferință înverzește.
Se-mblînzește fumul pe drumul nimănui.
Trecînd greu prin vîrste omul tot zîmbește.

Cade lacrima pe-amurguri
să se stîmpere de-nvăluirea ceții.
Dacă în adînc de ape încolțesc muguri
de ce să nu învioreze planeta trandafirii tinereții ?

televiziune

DUMINICĂ, 24 MAI

8,30 Tot înainte. 9,15 Film serial pentru copii : Peripeții de vacanță (episodul 2). 9,40 Omul și sănătatea. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 15,25 Cîntecul pe meridianele lumii — Melodii argentiniene. 15,45 Șah. 16,00 Telesport — Campionatele europene masculine de gimnastică de la Roma ; fotbal internațional : „Universiada" — București 1981. 17,00 Ecranizări după opere literare românești. Ciulinii Bărăganului, după Panait Istrati. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cîntarea României (județul Sibiu). 21,00 Film artistic (Cei patru mușchetari — Premieră Tv. (Coproducție Anglo-S.U.A.-Franța). 22,30 Telejurnal. Sport.

LUNI, 25 MAI

15,30 Emisiune în limba maghiară. 18,20 Imagini din Iordania — film documentar. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Sub semnul prieteniei frățești — Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în Republica Socialistă Cehoslovacă. 20,15 Mîndre flamuri — program de cîntece și versuri. 20,30 Roman-foileton : Karl Marx — anii tinereții (episodul 2). 21,35 Orizont tehnico-științific. 22,15 Telejurnal.

MARȚI, 26 MAI

9,00-11,00 Teleșcoală. 11,00 Film serial (Dallas) reluarea episodului 7. 11,50 Evoluția vieții pe Pămînt. 12,50 Telex. 16,00 Telex. 16,05-17,15 Teleșcoală. 17,15 Clubul tineretului. 18,00 Almanah pionieresc. 18,25 Angajare și răspundere în actul politic al conducerii colective. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Însemnătatea istorică și semnificațiile unui proces de acum 45 de ani, documentar Tv. 20,15 Imn țării mele — program de cîntece patriotice. 20,30 Film de cronică revoluționară în dramaturgia românească. Erau foarte tineri. 22,10 Telejurnal.

MIERCURI, 27 MAI

16,00 Fotbal : Dinamo — F.C. Argeș — Transmisiune directă de la București. 17,50 Tragerea Pronoexpres. 18,00 Teleșcoală. 18,25 Mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Omul și sănătatea. 20,10 Fapte de eroi ai muncii și vieții socialiste. 20,35 Telecinemateca — Ciclul Mari actori. 26 de zile din viața lui Dostoievski — Producție a studiourilor sovietice. 22,05 Telejurnal.

JOI, 28 MAI

9,00-11,00 Teleșcoală. 11,00 Roman-foileton : Karl Marx — reluarea episodului 2. 12,05 Vatră folclorică. 12,30 Angajare și răspundere în actul politic al conducerii colective. Reportaj-anchetă. 12,55 Telex. 16,00 Telex. 16,05-17,10 Teleșcoală 17,10 Reportaj pe glob. 17,25 Viața culturală. 18,35 Desene animate — Povestiri din pădurea verde. Episodul 7. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Ora tineretului. 20,30 Evoluția vieții pe Pămînt. 21,30 „Cîntarea României". 22,05 Telejurnal.

VINERI, 29 MAI

16,00 Telex. 16,05 Politehnica Tv. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,25 Tragerea Loto. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Film artistic : Bellissima — Producție a studiourilor italiene. 21,40 Creația culturală românească profund implicată în actualitatea socialistă a țării (II). 22,10 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 30 MAI

9,20 Curs de limba spaniolă. 9,40 Curs de limba franceză. 10,00 Telecinemateca (reluare). 11,30 Limba și literatura română. 12,00 Concert educativ (Filarmonica din Craiova) (II). 12,50 Tragerea de amortizare ADAS. 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 18,30 Mai — cronica evenimentelor politice. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Călătorie prin țara mea. 20,00 Teleenciclopedia. 20,45 Film serial : Dallas — episodul 9. 21,35 „Te aștept diseară-n Cișmigiu". Emisiune muzical-distractivă. 22,05 Telejurnal — sport. 22,30 Nocturna Tv.

televiziune

teatru

IN PREMIERĂ LA TEATRUL GERMAN DE STAT DIN TIMIȘOARA :

„O TOAMNĂ FRUMOASĂ" de Hans Weigel

Spre final de stagiune, la nu multe luni după premiera-eveniment – cu „Tango" de S. Mrozek, Teatrul german de stat aduce în fața publicului un al doilea titlu din sfera de divertisment (succedînd celui cu „O mie de melodii"). „O toamnă frumoasă" de Hans Weigel (muzica, Robert Stolz). Există aici o tradiție a pieselor muzicale, instituția dispune și de un colectiv capabil să evolueze pe astfel de partituri, spectatorii, sau o parte din ei, le așteaptă. De aici însă și pînă la o aplauda orice fel de montare, numai „musical" să fie, este o distanță calitativă apreciabilă care nu o fost trecută. Criteriul de comparație, de care nu avem dreptul să facem abstracție este nivelul atins de Teatrul german de stat în stagiunile trecute cu premierele „Două cravate" sau „Frumoasa Elena". Profesionalismul, exigența, refuzul minimei rezistențe au fost, atunci, cîștiguri în meserie care obligau cel puțin la constanță, nicidecum la acceptarea improvizației, a eterogenului.

Și totuși, compromisul s-a produs ; avem în față un nou spectacol cu o idee centrală solid conturată, cu numeroase moduri de a vedea personajele (așa după cum le-a dictat „eul" actoricesc) ; detașarea de timpul, specificul și canoanele epocii funcționează parțial și la întîmplare. Regizorul – actorul Josef Jochum – pune în lumină aceleași carențe profesionale care i-au însoțit o montare anterioară, „Frumoasa Yu". Majoritatea pieselor muzicale – solistice sau de grup – se consumă cu fața spre public, într-o ținută stinjenită și țeapănă, lipsește „firul roșu" care ar fi armonizat întregul. Unii actori șarjează gros (Hella Sessler – Pălie) alții reiau, cu abia simțite retușuri, compoziții create în alte piese (Oskar Schilz, Ida Jarcsek – Gaza), unii sînt șterși, cu individualitate scenică mult diminuată (Marie Jereb, Monika Balalici – Nagy). Efortul de a se distanța de ansamblu există în cîteva situații și este rezultatul limpede al muncii individuale a respectivilor actori. Se poate afirma, fără exagerare, că în spectacol strălucește individualitatea puternică a Ingei Meyer, prin talent, haz, prin gustul pentru caricatura de calitate și nuanțele, parcă nenumărate, pe care le-a aflat. Horst Strasser menține un dificil echilibru scenic, izbutind să rămînă fidel unui stil personal, onorabil, de a-și desena eroul. Julius Vollmer îi conferă hîtrului său erou omenie, umor, căldură ; Bern Bömches încearcă, cu apreciabile rezultate, alt gen de presonaj, efectul rezidind în contrastul dintre imaginea psiho-fizică pe care o sugerează și un timbru vocal cu totul opus, folosit în momentele muzicale. Contribuie, la impresia ambiguă ce o stîrnește spectacolul, și o redare bătrînicioasă, nu întotdeauna calitativă, a muzicii lui Robert Stolz care are, se știe, atîtea virtuți și perenitate. Față de ambițiile cu perfectă acoperire în fapte ale Teatrului german de stat timișorean, față de cote de calitate atinsă în anii din urmă (chiar și în acest gen de spectacol), premiera cu „O toamnă frumoasă" este, probabil, o întîmplare.

Ildico ACHIMESCU

limbă și stil

UȘURE

Limbajul poetic preferă, nu o dată, variantele fonetice „neliterare" (arhaice, regionale etc.) ale unor termeni, capabile să stîrnească interesul și să rețină atenția prin însăși organizarea lor sonoră, prin ecoul prelung și insinuant, pe care îl trimit spre zonele „joase" ale sensibilității. Așa s-a întîmplat cu adverbul și adjectivul **ușure**, a cărui „carieră" poetică – sprijinită de Bolintineanu, Heliade (în **Mihaida**), Eminescu (în **Memento mori** : „Peste podul cel **ușure** zîna Dochia frumoasă / Trece împletindu-și părul") și nu numai de ei – ajunge la apogeul său datorită lui Tudor Arghezi : „Am luat ocara, și torcînd **ușure** / Am pus-o cînd să-mbie cînd să-njure", **(Testament)**. Forma în discuție l-a ademenit pe marele poet, probabil, între altele, chiar prin structura ei silabică și accentuală, constituind un „amfibrah", cu o curbă melodică unduioasă – urcătoare, apoi coborîtoare – mult mai adecvată, cel puțin în anumite contexte poetice, pentru sensul cuvîntului, decît „iambul" **ușor**, al cărui traseu sonor se curmă brusc, odată cu silaba accentuată. Pe de altă parte, repetarea vocalei **u** – întîi atonă, apoi sub accent, de data aceasta, între două consoane „continue" **(-ș- și -r-)** – conferă termenului un sunet tărăgănat și insidios, sugerînd mișcări tiptile, gesturi furișate, dibuiri discrete : „S-ar fi ales de tine ceva, Adame, ciung ? / Ai fi putut răzbate un drum atît de lung, / Dacă-ți lipsea, din toate, un simț, neprihănitul / Cercetător **ușure** și ager, pipăitul ?" În poemul tîrziu **Omul nou**, epitetul adjectival **ușure** este cuplat cu alte determinante exprimînd „însușirea" fragilității : „Mi-ai dat un trup și mie, înalt și zvelt, de floare, / Ca fragile de **fraged, ușure** și **plăpînd**, / Dar ridicat spre ceruri și-mpiedicat să zboare / Se leagănă-n călcîie, voind și încercînd". Desigur, comparația **(Ca fragile)** și aliterația grupului **fr** ar merita un comentariu, pe care „spațiul" nu mi-l îngăduie.

Poetul retrage, de obicei, acest cuvînt cu sunet sui-generis la sfîrșit de vers sau chiar de strofă, în poziția „privilegiată" a rimei. Pauza reclamată de consumarea unității metrice (și, eventual, sintactice) ca și „ecoul rimic" sînt, fără doar și poate, tot atîția indici ai „reliefului" : „Dar puntea-n salturi repezi / Se clatină-ntre mure. / O ! punte, fă-te lebezi, / Și du-mi-o-n țărm **ușure**". Nu altfel se petrec lucrurile în strofa următoare, dintr-o poezie mai cunoscută, **Jignire** : „Am luat pămînt sălbatic din pădure / Și-am frămîntat cu mină de olar, / În parte, fiecare mădular, / Al finței tale mici, de cremene **ușure**". În ultimele versuri ale catrenului de mai jos, rularea insistentă a vocalei închise și „întunecate" **u** trimite puterile fanteziei către foșnetul prelung și sumbru al pădurii, sugerînd, la rîndu-i, freamătul și volbura singelui împătimit : „Înmormîntează-ți graiul oprit, sub sărutare, / Și lasă-ți singur trupul, cu albele-i tipare, / Învăluit de umbră, el singur să murmure, / Ușure ca o frunză, adînc ca o pădure". **Umbră, murmure, ușure, frunză, pădure** – sînt, în aceste versuri, sunete și cuvinte ale poeziei, doldora de „trimiteri", așezînd, pe albele tipare ale cărnii, tot atîtea pete și peceți ale tainei ...

G. I. TOHĂNEANU

P. S. Poimîine, 23 mai 1981, Tudor Arghezi ar fi împlinit ... 101 ani.

plastică

EXPOZIȚIA ELEVILOR LICEULUI DE ARTE

Deschisă în cadrul Festivalului național „Cîntarea României", în holul Casei de cultură a tineretului din Timișoara, expoziția elevilor anului IV al Liceului de arte „Ion Vidu", secția arte plastice ambiționează, nu atît o încununare a întregii activități desfășurate în școală, cît, mai degrabă, o reprezentare fidelă, prin lucrări de excepție, a unei întregi game de preocupări. Compartimentate în opt specialități, lucrările expuse au făcut și de această dată dovada unei serioase pregătiri teoretice și practice, păstrîndu-se la nivelul expozițiilor deschise pînă în prezent în localitate și la București, expoziții care au reprezentat tot atîtea succese ale școlii de artă timișorene, recunoscută pentru prestigiul său atît pe plan național cît și peste hotare. Demnă de remarcat, la o privire globală asupra actualei expoziții, maturitatea gîndirii plastice a elevilor, cum și profunzimea interpretărilor date unor teme ce ridicau o nuanțare subtilă a ideii plastice, în cele cîteva compoziții sau chiar în studiile după natură, lucrări care prin compunerea obiectelor și rezolvare transformă simpla lecție despre învățarea formei și materialului în lucrări de sine stătătoare, purtătoare ale unui mesaj artistic.

Ne facem o datorie de onoare, enumerînd, pe ramuri de specialitate, pe cîștigătorii acestei faze, elevi care vor participa la confruntarea finală de la București. La secțiunea „Cercetare în domeniul limbajului plastic", premiul I a revenit elevilor Bettendorf Viorica și Sorin Vreme, iar premiul III – Mariana Jugrin ; la secțiunea „Culoare", premiul I – Alexandrina Caragioiu și Florin Ivănescu iar premiul III – Gabriela Ghenciu ; la secțiunea „Design", premiul I Bradt Bruno și Liviu Ardeleanu ; la secțiunea „Comunicații vizuale", premiul I – Holacsek Ingrid, premiul II – Kramer Ursula premiul III – Corina Iovescu ; la secțiunea „Afiș", premiul I – Hert Eniko ; la secțiunea „Compoziție", premiul I – Szilagyi Carol și Lucian Burza, iar premiul III – Emilian Ciurariu ; la secțiunea „Desen", premiul I – Ion Opruț ; la secțiunea „Grafică", premiul I – Călin Meda și Mioara Iliescu. Un bogat palmares al elevilor ultimului an la reușita căruia și-au adus aportul profesorii de specialitate : Constantin Flondor-Străinul, Leon Vreme, Elena Tulcan, Rodica Banciu, Ioan Perciun, Doru Tulcan, cîțiva doar dintre cei care, în urmă cu doi ani, pentru expoziția deschisă de elevii liceului timișorean la sala Kalinderu din Capitală, primeau Premiul special al criticii în cadrul premiilor Uniunii Artiștilor Plastici.

M. I.

ȘCOALA MEHEDINȚULUI

DIDACTICA

Casa Corpului didactic din Mehedinți, împreună cu Inspectoratul școlar și Comitetul sindicatului învățămînt, continuă inițiativa de a edita revista **Școala Mehedințului**, care s-a impus deja printr-un fond variat și, adesea, interesant și printr-o adecvată ținută grafică. Publicația, însumînd în recenta apariție două numere (6 și 7), își menține secțiunile oferind un periplu în domenii diferite și în compania unor nume de prestigiu. Colectivul de redacție (I. Bunoiu, N. Calomfirescu, Fl. Popa și D. Șonea), coordonat de C. Negreanu, a încercat și, după opinia noastră, în mare parte, a reușit să păstreze necesarul echilibru între cantitatea (și diversitatea) informației pe care o vehiculează numeroasele studii, articole, cronici, portrete, notițe etc. și acuratețea lor științifică.

Olimpia BERCA

IOAN MUNTEANU

(1808–1860)

Niciuna dintre istoriile literaturii române nu consemnează numele și activitatea literară a revoluționarului pașoptist Ioan Munteanu, născut la 3 ianuarie 1808 în Bobda (Timiș) și decedat la 25 decembrie 1860 în Sarcău (Bihor), de la care au rămas poezii, scrisori, publicistică și mai ales declarația de autodeterminare a românilor din 12 iunie 1848, tipărită la Oradea și răspîndită în jur (pentru activitatea revoluționară, recent dezvăluită, vezi în **Familia**, nr. 8/80 ; **Biblioteca și cercetarea,** nr. 4/80 și **Crisia,** vol. 11/81 articolele scrise de subsemnatul împreună cu Iudita Călușer), precum și cartea **Biografiile celor mai vestiți romani și romane istorico-dramatice prelucrate de Joane Munteanu de Lapusiul Superioru în anulu 1839,** tipărită „în Urbea Mare" la 1858. După cum spunea G. Barițiu în 1861, de la Munteanu au mai rămas o seamă de manuscrise, risipite prin Oradea, Sibiu și Brașov, care merită a fi căutate și publicate.

Deocamdată ne vom referi aici la ceea ce Munteanu a reușit să tipărească. Debutează la Arad prin trei fascicole cu versuri ocazionale în stilul latinizant al epocii : **Versuire animilor romane quelor plene de bucurie,** 1833, 16 p. **Simtiri de bucurie,** 1834 și **Serbare deilor Lares,** în 1835. Stăpînit de „geniul lui Văcărescu", după cum mărturisea într-o scrisoare către Barițiu, scrie poezii, dintre care au apărut **Macul și viorelele** (în **Foaie pentru minte,** nr. 42/1842) și, postum, în **Familia** din 10 mai 1868. **Eram ferice,** în stil anacreontic. De o gravitate salutară este poezia **Un suspin,** din nr. 50 al **Foii pentru minte,** subintitulată „doină a înstrăinării". Autorul, deprimat de absența orizontului social, prospectează viitorul în metrică populară, cum făcuse și Barițiu cu cîțiva ani mai înainte pe tema dezrădăcinării : „Norule ce îmi acoperi viitorul înainte / Oare mai am mult de-a geme / Spune-mi două, trei cuvinte". Deoarece răbdarea și „speranța seacă" s-au epuizat, poetul invocă restituirea liniștii : „Dă-mi, ceriule, oh, dă-mi iară / Liniștea, ce mi-ai răpit / Cînd dintr-a mea dulce țară / În urgiri m-ai surghiunit".

Corespondența și colaborarea cu Barițiu, începută prin 1841, a deschis o etapă nouă în viața lui Munteanu. Pe lîngă poeziile arătate, mai publică în **Foaie** cîteva articole, în care formulează idealul său moral-patriotic, de o consecvență admirabilă și, mai tîrziu, sentimentele anticlericale : **Viața și moartea,** nr. 44/1342 ; **Credința,** nr. 46/1842 ; **Samuil Vulcan,** nr. 23/1843 ; **Mai mulți preoți,** nr. 78/1844 ; **Un ofertu (în interesulu scoalei agronomice),** nr. 9/1854 ; **Bibliografie,** nr. 31/1858 ; **Computu publicu,** nr. 47/1858.

Substanța și stilul oratoric al publicisticii lui Ioan Munteanu, ca și al scrisorilor, se pot socoti o contribuție la stilul gazetăresc și epistolar. Dăm un fragment de scrisoare către Barițiu : **„fiindu-ți cunoscute jurnalele din Romania, projectează-mi unul, carele ar fi cei mai adevărat organ al Dietei Romaniei, că, domnul meu, și seara cînd mă culc și demineața cînd mă scol tot spre răsărit(...) peste Carpați îmi tremit oftările către zeul național și numai din depărtări mă împărtășesc de ceva dulceață națională".** De aici și din numeroase alte locuri rezultă că Munteanu nutrea un patriotism conștient, nu instinctiv, formulat conceptual nu numai în sensul originii, limbii sau credinței, ci pentru **„zeul național",** pentru naționalitate, deci însumarea calitativă a tuturor aspirațiilor cu care românii din Transilvania se vor ridica la 1848 și care pentru Munteanu aveau răsăritul la București. După ce a trăit mai mulți ani în Bobda, Șiria, Cocod (acum în R. P. Ungară) și în Sătmar, între 1847–1860 se află la Sarcău (cu excepția celor 9 luni cît a fost preot de tabără la Bem, trăind evenimente shakespeariene într-o Transilvanie însîngerată, și a anului 1857/1858, cînd a fost profesor la liceul din Beiuș).

Cea mai de seamă realizare a vieții lui este Declarația tipărită în 1848, pentru care a fost pedepsit să plece la Bem, și cartea de biografii romane, publicată pe cheltuială proprie, în 1000 de exemplare. Citîm din cea de a doua prefață, scrisă în 1839 : **„Mai am încă trei opuri interesante, naționale, parate pentru tipar, însă a tipări o carte românească nu e lucru de joc, acee numai acela știe, care cîndva de acest joc greu s-au apucat ... că, iubiți fii ai dulcei noastre națiii, cei mai mulți încă nu știu prețui visteria ce zace în cărți ... Eu țin acest opu împreună cu altele două acum de 10 ani (de la 1829) scris, multora l-am arătat, pre mulți am rogat, la mulți l-am îmbiat, n-am poftit nici un cîștig din el, numai să-l tipărească, numai națiunea să se folosească de el ... Însă blăstămatele : ici avariția, colo cosmopolitia, dincolo nepăsarea, mai încolo principii rătăcite și alte dăunătoare metehne în tot locul mi-au tăiat calea".**

banatica

Tipărit la Oradea, volumul a circulat, încît N. Iorga în 1927 găsește un exemplar în Argeș și scrie elogios în **Revista istorică** despre **„prelucrătorul"** lui, care **„credea puternic",** astfel că **„frumusețea de stil ieșea de la sine".** Apoi : **„Dialogurile sînt naturale. E pe alocuri ceva din popularitatea lui Codru Drăgușanu, alt român de peste munți în acele vremi. O prelucrare în limba de azi n-ar fi imposibilă".**

În sumar sînt 26 de povestiri din viața Romei antice, cu părți narative și părți dramatizate, destinate dascălilor și tineretului școlar : **Romulus și Remus, Horații și Curiații, Mucius Scevola, Înălțarea și căderea lui Julius Caesar, Filosoful Seneca, Brutus și fantoma, Traian, Marcu Aureliu** etc. Lectura, trecînd de dificultățile ortografiei, e plăcută datorită stilului plin de patos și dialogat în care sînt scrise ; de aceea am făcut transcrierea fonetică interpretativă a textului, considerîndu-l de actualitate.

La Ioan Munteanu se impune deplina unitate și continuitate ideologică între credința de discipol al Școlii ardelene și activitatea literară și revoluționară. Pentru el ideile istorice și filologice ale lui Micu, Șincai, Maior, pe care-i invocă mereu alături de Vulcan, devin program de acțiune culturală și luptă.

Astfel ni se dezvăluie încă un important element de continuitate a Școlii ardelene în revoluția românilor din Transilvania. Scrierile lui, deși puține, conțin elemente înnoitoare, prin care în temele clasicismului latinizant apare expresia de esență romantică. În consecință identificarea lui în istoria literaturii române la întîlnirea Școlii ardelene cu pașoptismul este pe deplin justificată.

Constantin MĂLINAȘ

„CÎNTAREA ROMÂNIEI"

Etapa interjudeţeană de la Buziaş

Intr-o veritabilă sărbătoare a culturii timişene s-au transformat spectacolele de teatru, montajele literare, recitalurile de poezie, petrecute în etapa interjudeţeană a festivalului naţional „Cîntarea României", derulat simbătă, 16 mai, la Casa de cultură din Buziaş. Înfăţişîndu-se în faţa unui juriu exigent, format din personalităţi ale artei şi culturii, condus de dramaturgul **Dan Tărchilă,** cele 21 de formaţii timişene au adus cu sine valenţele spirituale ale artei lor, accente surprinzătoare şi originale ale creaţiei amatoare timişene şi o mare sete de afirmare a activităţii lor pe acest tărîm al muncii şi artei.

Dovedind o dăruire şi o fervoare specifică artei amatoare timişene, etapa interjudeţeană de la Buziaş, a Festivalului naţional „Cîntarea României", a dovedit, nu numai juriului şi reprezentanţilor forurilor locale şi judeţene de partid şi de stat, Comitetului de cultură şi educaţie socialistă Timiş, cel care a patronat, în fond, şi a dinamizat aceste spectacole de artă, dar a dovedit şi spectatorilor anonimi, încă entuziaşti ce au umplut minunata sală a Casei de cultură din Buziaş, că arta noastră amatoare îşi cîştigă, prin valenţele ei adînci şi originale, prin arderea ei artistică şi prin talentele ei, un loc sub soare, şi în cadrul spiritualităţii româneşti şi timişene.

TEATRU

Cele patru trupe de teatru amator au adus fiecare, la rîndul său, caracteristici proprii legate de repertoriu, specificul şi valoarea interpreţilor şi originalitatea montării scenice. Astfel, trupa Teatrului popular din Lugoj, cu piesa **„Un loc pe terasă",** a tînărului dramaturg, **Mihai Ispirescu,** a încercat să realizeze un spectacol de comedie de caracter, sau farsă de caracter, ca şi de atitudine civică faţă de muncă, mizînd pe interpreţi dotaţi, de talia lui **Ioan Schaeffer, Al. Vărdaru, Eugen Gangan, Dumitru Popescu, Elena Medeu,** unii dintre ei trecînd de-acum stacheta spre un joc subtil, de o accentuată profesionalitate, în vecinătatea actorilor profesionişti. **Horia Ionescu,** secondat de **D. R. Ionescu,** cu o inspirată scenografie, a înţeles să monteze un spectacol teatral în care totul se derulează după tipicul unei farse acide, în care personajele nişte nerealizaţi în plan social, trăind la periferia umanităţii, obsedaţi doar de un salt spre un alt loc şi rang social, nu un salt de conştiinţă, devin nişte fantoşe, nişte mecanisme ce nu spuravieţuiesc decît pentru a prinde o falsă iluzie de parvenire. Îmbinarea între satiră virulentă, grotesc şi umor gras, zbaterea în gol a eroilor, ce aşteaptă să urce mai sus, spre „Terasă", spre un loc de acolo, ridicîndu-se din dedesubturile cutiilor goale, a gunoaielor, a subsolului uman, din care şi ei fac parte, este latura cea mai subtilă a acestui spectacol, a acestei trupe excepţionale, care ar merita, totuşi, în viitor, texte mai substanţiale, pe măsura valorii sale.

Despre Teatrul popular din Buziaş şi premiera sa **„Scaunul",** de **Tudor Popescu,** am mai avut ocazia să ne spunem părerile, fiind de acord, şi de astădată, că trupa amatoare buzieşeană a făcut un salt extraordinar, în jocul ei, în coeziunea sa interioară, în cristalizarea unor personalităţi actoriceşti, dar că spectacolul cu pricina, un text dificil, şi cam prea stufos, ar fi meritat un sondaj psihologic mai profund, un joc mai interiorizat, şi mai ales, din partea regizorului, o condensare şi o direcţionare mai sigură a liniilor dramatice de forţă ale textului şi ale actorilor. Oricum, trupa şi spectacolul din Buziaş au constituit şi pentru noi şi pentru juriu o splendidă surpriză şi o întîlnire cu nişte actori inimoşi, cutezători în a înfrunta texte dificile şi apţi în a le duce, prin joc scenic din ce în ce mai subtil şi printr-o îndîrjită dăruire, spre un loc al său, meritat deplin în rîndul artei teatrale amatoare timieşne.

În fine, să amintim aici echipa de teatru a Inspectoratului ministerului de interne, cu piesa într-un act, **„Ziua culesului"** de Ion Neagu, o alegorie poematică inspirată din anii şi lupta ilegală, în care găsim actori ce au impus fizionomii actoriceşti atractive, precum : Nicolae Danciu Petniceanu, Petre Pele, Vasile Cioabă, Ioan Adamescu, Gh. Constantin, Elena Serac, Florian Tocuţ şi Gheorghe Baniciu, instructorul trupei, străduindu-se să parcurgă scenic un text generos, cu o temă generoasă, dacă ne gîndim că trupa cu pricina abia recent a prins viaţă. Să nu dăm uitării apoi nici eforturile Teofanei Manos, conducătoarea unei echipe de teatru muncitoresc, a întreprinderii „Victoria", ce a încercat (cu un text dificil, avînd trimiteri în lungi rememorări şi în simboluri tuşante al lui A. Dohotaru, „Un tînăr care nu a făcut nimic", să închege un spectacol modern, chiar dacă i-au lipsit aceste valenţe, dacă el a acostat încă în stadiul primar al încercărilor, rămînînd ca, pe parcurs, să prindă o autentică întruchipare scenică, prin străduinţe artistice îndelungi şi prin găsirea unor interpreţi pe potriva mesajului teatrului dramatic.

Ion ARIEŞANU

MONTAJE LITERARE, RECITALURI DE POEZIE ŞI RECITATORI

Selecţionarea formaţiilor de montaje literare, de recitaluri de poezie şi a recitatorilor, făcută în etapa judeţeană a Festivalului naţional „Cîntarea României", s-a dovedit a fi de bun augur, acum în etapa interjudeţeană. Aceasta, pentru că, în spectacolul recent, care a avut loc la Casa de Cultură din Buziaş, cei care fuseseră promovaţi în etapa judeţeană şi-au îmbunătăţit, între timp în bună măsură, modul de prezentare scenică, fapt ce ne face să putem conta pe o sigură evoluţie, pe o permanentă perfecţionare viitoare.

Trei cercuri literare din judeţ au contribuit, prin creaţii originale şi prin interpretarea acestora de către o seamă din membrii lor, la realizarea unor spectacole convingătoare, cu un puternic mesaj umanist, revoluţionar : Colectivul de poezie şi muzică al **Întreprinderii de confecţii „Bega",** instruit de **Corina Victoria Sein,** în spectacolul „Auziţi-oameni" s-a impus atît prin acurateţea textului, prin pledoaria emoţionantă, pentru pace, cît şi prin fina nuanţare a ideilor poeziilor, datorată unei izbutite interpretări a textului, săvîrşită de artistele amatoare.

Instruit de **Octavian Vlad** şi de colaboratorii acestuia, **Carolina Orza** şi **Ion Hotăran** – prima fiind şi o foarte bună recitatoare, iar al doilea un solist vocal cu un timbru original, cultivat – colectivul de poezie şi muzică al Casei Armatei din Timişoara a prezentat spectacolul „Omagiu partidului", în care versurile cenacliştilor militari, recitate şi cîntate, au învederat o atenţie deosebită pentru conţinutul repertoriului. La fel de convingătoare a fost şi interpretarea artistică.

O remarcă aparte meritã spectacolul literar-muzical susţinut de colectivul artistic de amatori din satul Jupineşti, comuna Făget, instruit de **Ştefan Marinconi** şi de **Trandafir Velcu.** Primul, membru al Cenaclului literar „George Gîrda" din Făget, colaborînd cu **Ion Căliman,** conducătorul acestui grup literar, a creat şi scenariul spectacolului – un adevărat poem (sub genericul „Din generaţie în generaţie"), cu profunde semnificaţii etnologice, ale continuităţii noastre spirituale pe aceste meleaguri.

Creaţia originală a autorilor locali a fost prezentă şi în montajul literar-muzical al Întreprinderii 13 Decembrie, Kandia, I.C.R.T.I. – Timişoara, textul pentru spectacolul „60 de flamuri" aparţinînd lui Emil Şain, cel care este şi instructorul acestei bune formaţii de amatori, selectaţi din mai multe întreprinderi timişorene. Inspirat oncorat în realităţile social-politice ale ţării noastre, spectacolul – atît prin text, cît şi prin interpretarea scenică exemplară – este o reală izbîndă a artei amatoare din judeţul Timiş.

Un mare şi complex potenţial artistic a dovedit formaţia artistică de amatori a **Ministerului de interne Timişoara,** prezentînd montajul literar-muzical „60 de ani de glorie", instructor fiind **Gheorghe Baniciu.** Textele, muzica, interpretarea (buni recitatori şi solişti vocali – dealtfel o puternică formaţie corală), s-au impus într-o viziune de spectacol dimensionat în plenitudinea unui adînc sentiment patriotic.

Recitalurile de poezie : „Balade haiduceşti", al **Şcolii populare de artă** din Timişoara, instructor **Cornelia Gheorghiu** şi cel de poezie în limba germană, al **Căminului cultural Lenauheim,** instructor **Matilda Michels** au valorificat scenic două domenii importante ale spiritualităţi bănăţene, cel al folclorului românesc şi cel al literaturii populaţiei germane. S-au bucurat de o binemeritată apreciere.

O notă bună pentru recitatori : **Jana Ţeicu,** de la Institutul de igienă Timişoara, **Bencso Eniko** de la Casa de cultură din Lugoj, **Marin Strizu** şi **Camelia Bocioacă** din Moraviţa, **Carolina Orza** de la Casa Armatei Timişoara, **Rodica Orza** de la Căminul cultural din Ghiroda Veche, **Monica Kircheheyer** de la Căminul cultural din Cenad, **Dorel Piloş** de la Căminul cultural din Recaş. **Sauer Brigitte** de la Casa de cultură din. Lugoj. dintre care o mare parte au fost promovaţi pentru etapa următoare a Festivalului.

Aurel TURCUŞ

top

SECŢIA ROMÂNĂ : 1. Brad bătrîn – **Cornel Constantiniu ;** 2. Amurg – **Roşu şi Negru ;** 3. Gînd bun – **Post Scriptum ;** 4. Taina nopţii – **Mirabela Dauer ;** 5. Este timpul – **Elena Cîrstea. SECŢIA INTERNAŢIONALĂ :** 1. Jealous Guy –**Roxy Music ;** 2. Makin'Your Mind Up – **Bucks Fizz ;** 3. Woman – **John Lennon ;** 4. Woman In Love – **Barbra Streisand ;** 5. Johnny Blue – **Lena Valaitis.**

DE TOATE...

„Reunirea Beatles-ilor e ocazională şi nu definitivă" a ţinut să precizeze un purtător de cuvînt desemnat de către cei trei muzicieni. Despre ce este vorba ? La începutul acestei luni, Paul, George şi Ringo s-au întîlnit pentru prima dată într-un studio de înregistrare, după 11 ani de la desfiinţarea grupului **„Beatles".** Ei s-au hotărît să imprime un disc single în memoria lui John Lennon. Este vorba de piesa **„Those Years Ago"** (Toţi aceşti ani scurşi), compoziţie a lui **George Harrison** care va apare şi pe albumul său solo aflat în pregătire, intitulat „Somwhere In England". Evenimentul, se pare, n-a avut ecoul scontat căci aşa cum scria un cronicar, „... ce-a fost, nu va mai fi..." ● **John Lennon** continuă să ocupe trei locuri în topul britanic, cu trei titluri extrase de pe ultimul său LP, **„Double Vision"** ● „Se poartă" din nou reluările ! Formaţia **„A Taste Of Honey"** revine cu cîntecul de inspiraţie niponă „Sukiaki" iar succesul lui Manfred Mann „Do Wah Diddy Diddy (1964), e cîntat de grupul **„Showaddywaddy".** De reţinut că această piesă care e extrasă de pe recentul LP **„Bright Lights",** urcă în topul britanic. ● **Criticul Whitney Balliett, despre Ray Charles :** „Dexteritatea lui e extraordinară... limbajul său muzical schimbă şi înalţă orice piesă pe care o interpretează. Ca şi Billie Holiday, Charles transformă zgura în aur". ● Din pleiada grupurilor „New Wave" care-şi propun întoarcerea la izvoarele primare ale rock-ului, se distinge printre altele formaţia **„Police" (în foto).** Beneficiind de dotaţi muzicieni ca Andy Summers şi Steward Copeland, „Police" elaborează o muzică distinctă („Rebelion Rhythm") grefînd pe osatura rock-ului tradiţional, ritmurile şi savoarea muzicii jamaicane (Reggae).

Petru UMANSCHI

mapamond

BORGES ŞI MORAVIA

Dialogul dintre cei doi mari scriitori a avut loc într-un hotel din Roma, în care Alberto Moravia i-a luat un fel de interviu oaspetelui argentinian. Iată cîteva întrebări şi răspunsuri care, deşi aparţin unor personalităţi total deosebite, emană din ele aceeaşi dragoste pentru litera scrisă. **Moravia :** Mai rămîneţi la părerea pe care aţi emis-o despre roman în 1941, şi anume că, în loc să se scrie 500 de pagini despre o temă care se poate povesti în cîteva minute, e mai bine să se scrie numai cîteva pagini ? **Borges :** Nu mai cred ceea ce am spus atunci. Consider că romanele lui Tolstoi, Conrad şi Dickens sînt frumoase în lungimea lor. **Moravia :** Dvs. îl consideraţi pe Conrad superior lui Dostoievski. Iar, în fond, şi unul şi celălalt, în romanele pe care le-au scris, în loc să ne prezinte relaţia dintre individ şi societate, ne-au prezentat relaţia dintre individ şi propria lui persoană. Nu vi se pare că „Lordul Jim" ca şi „Crimă şi pedeapsă" n-au nimic comun cu realismul secolului al XX-lea ? Şi că ambele romane nu sînt decît nişte povestiri ale mustrării de conştiinţă, ceea ce înseamnă că preced direcţia existenţialistă în roman ? **Borges:** Fără îndoială că-l pun pe Conrad deasupra lui Dostoievski. La Conrad există un epic care-i lipseşte lui Dostoievski ; esenţial la el e un fel de ideal al curajului şi al onoarei. El e mai aproape de epopee decît Dostoievski. În „Crimă şi pedeapsă", esenţială e povestea crimei şi nu a căinţei. În „Lordul Jim", dimpotrivă, curajul şi mustrarea de conştiinţă reprezintă elementele esenţiale. **Moravia :** Găsesc tangenţe între Dvs. şi Ezra Pound, E. A. Poe, Kavafis, Eliot, Nabokov. Sînteţi cu toţii scriitori a căror trăsătură comună o constituie interpretarea estetică a culturii europene... **Borges :** Îl consider pe Ezra Pound un poet mediocru. El nu se află la înălţimea unui Keats şi Kipling sau a americanilor Dickinson sau Frost. Acesta din urmă e un poet deosebit de important. **Moravia :** Să revenim la Pound. El are un mare merit în desăvîrşirea poeziei lui Eliot. **Borges :** Cînd citesc poeziile lui Eliot, eu mă emoţionez. Cînd îl citesc pe Pound, nu pot decît să-l admir. **Moravia :** Nu găsiţi o asemănare între Joyce, Stravinski şi Picasso ? **Borges :** Nu-l cunosc nici pe Stravinski, nici pe Picasso. **Moravia:** Nu credeţi că între cele două Americi şi Europa există aceeaşi relaţie care a existat în antichitate între Alexandria şi Atena ? Nu consideraţi că America Latină şi S.U.A. sînt alexandriniste, adică estetizante, cosmopolite, sinceriste ? **Borges :** Consider America o oglindă înfricoşătoare a Europei. **Moravia :** O ultimă întrebare. Există, după părerea Dvs., războaie care se pot justifica prin patriotism sau luptă împotriva asupririi ? **Borges :** Eu mă trag dintr-o familie de ofiţeri ; ca atare sînt pacifist. Există războaie pe care le putem justifica doar din punct de vedere pur teoretic... Dar dacă justificăm un război, atunci trebuie să le justificăm şi pe celelalte, pe toate. De aceea sînt de partea lui Gandhi : condamn toate războaiele...

(Din „Corriere della sera")

ETNOLOGIE

CULTURĂ POPULARĂ TIMIŞEANĂ

În etapa judeţeană a Festivaluiui naţional „Cîntarea României", Centrul de îndrumare a creaţiei populare şi a mişcării artistice de masă al judeţului Timiş, în urma unei bune colaborări cu cercetători ai culturii populare, a prezentat un rod bogat, în acest domeniu, care, fiind promovat, a fost pus în atenţia comisiei republicane de jurizare.

Culegerea de folclor literar **„Mult mă-ntreabă inima"** este constituită din material existent în colecţiile lui **Vasile Cica** şi **Nichifor Mihuţa,** selecţionarea acestuia, studiul introductiv, glosarul, indicii de informatori şi de localităţi aparţinînd lui **Aurel Turcuş.** Culegerea, cuprinde peste 500 de piese – lirică, strigături, balade, folclor poetic nou – şi este în curs de apariţie.

Lucrarea **„Portul popular românesc din judeţul Timiş",** elaborată de **Aristida Turcuş,** este primul studiu monografic al costumului tradiţional timişean, impunîndu-se printr-o temeinică cercetare de teren şi bibliografică, în măsură să argumenteze ştiinţific importanţa acestui valoros gen al artei populare româneşti, de pe aceste meleaguri.

Membrii filialei Făget a Asociaţiei folcloriştilor şi etnografilor „Nicolae Ursu" din judeţul Timiş au realizat două culegeri de folclor literar : una de balade, întocmită de **Cornel Veselău,** cealaltă de colinde, înfăptuită de **Ion Căliman, Cornel Veselău** şi **Gheorghe Radu.** Culegerile acestea sînt în manuscris, reclamînd o cît mai apropiată tipărire a lor, întrucît, ele sînt reprezentative – aducînd multe elemente inedite – pentru bogata zonă folclorică făgeţeană.

Dumitru SARDEŞ

BORIS OLIINEK

MICHELANGELO
DIPTIC

I. DAVID

Cînd Roma ceru-l înfrunta voind să-l cucerească,
Prelații au făcut că cerșetoare a ajuns,
Iar un străin cu burta verde și cu capul tuns
O transformase în imaș ca vitele s-o pască.

Dar mai tîrziu cînd certurile, după cum se pare,
Distrus-au tot ce mintea ei de veacuri a păstrat,
Un mare florentin în mînă dalta a luat
Și dalta-i licărea în bezna beznei ca un soare.

S-a lepădat el de plăceri și s-a supus ocarei
Și-asemeni chiparosului etrusc de încruntat,
În zori, în hruba muntelui, ca duhul a intrat
Și s-a născut chiar el, David, din marmura Cararei.

În fața lui chiar Domnul începuse să pălească
Și rușinat, ca vulpea păcălită, s-a retras,
Iar florentinii au răspuns cu toții într-un glas :
„De ce păcatele altora urbea să plătească ?"

Ședea el, ca David, pe-o muchie de vremuri sumbră.
Pe fruntea-i neplecată-n fața zeilor nicicînd
Se așezau luminile renașterii cîntînd
Și-a rugurilor închiziției înaltă umbră.

II. CREATORUL

Bărbatul tras de gînduri, adumbrit de supărare,
Cu lut și cu vopsele pînă peste ochi mînjit
O linie mai trase cu penelul său vrăjit
Și se propti tăcut cu spatele de lumea mare.

Și gîndul necurat veni ca musafiru-n noapte ;
„Au nu cumva-ncurcase biblia un scrib distrat
Cînd cele șase zile doar lui Savaot i-a dat
Pentru crearea lumii din dulci culori și șoapte ?

Și pînă cînd dintr-un amurg al Capelei Sixtine
Această lume după vrerea mea am modelat
Cupola, ca un păcătos în iad, a transpirat
O sută șase zile negre și cu nopți senine."

Pămîntul brambura umbla. Cădea. El din picioare.
Și peste toate sfîntul cel mai crîncen dintre sfinți
Rotîndu-și sabia deasupra lui ca scos din minți
Îi măsura statura cu priviri ucigătoare.

Crezuse papa că prea multe zile, chiar prea multe,
Se joacă cu vopselele acest zugrav netot.
Țipă că jos îl va trînti cu schelării cu tot,
De El, bicisnicul, nu vrea de Domnul să asculte.

Dar meșteru-și vedea de treabă fără pic de frică,
Iar cînd și cînd privirea-i pironea-n podea.
„Mai înainte de-a ne speria – El se gîndea –
Chiar însuși Dumnezeu ar trebui creat, vlădică".

Și ziua se stingea. Și mîna-i grea. Și-i amorțită.
Iar EL de gînduri dus, de veșnicie luminat,
Zîmbise cînd oracolul din Delfi a strigat :
„Creată-i lumea ! Apa de pămînt e despărțită".

Dar lumea încă mai dormea, deși era creată,
Iar veșnica-i mișcare a-nceput abia atunci,
Cînd într-un colț cu litere nervoase și prelungi
Cu numele „BUONAROTTI" ea a fost semnată.

Bărbatu-ncercănat la ochi și supt de nemîncare
Se dase de pe schele jos, ca dintr-o șa, cu greu,
Apoi, ca-n cea de-a șaptea sută ziuă Dumnezeu,
El se culcase-ntors cu spatele spre lumea mare.

Cînd apăru-n capelă papa binefăcătorul.
Să-și vadă opera cu care capul își bătea,
Cupola dispăru. Și-o nouă lume se rotea,
Iar jos, pe dușumea, dormea-n neștire...

CREATORUL

LIRICĂ UCRAINEANĂ CONTEMPORANĂ

ȘI COPACII...

Și copacii... Și copacii-s oameni...
Astfel toți poeții lumii îi numesc.
Și copacii rid și plîng și se însoară,
Mor, se nasc și iarăși mor, se nasc și cresc...

Și copacii-s oameni... Dar alt soi de oameni
Tot îi taie pînă n-or tăia pe toți ;
Din copacii mari tribune se ridică
Sau se meșteresc vapoare, case, roți...

Dar copacii mai devin și instrumente,
Țin în brațe steaguri și ștergare mari
Și dansează-n nopțile cu lună plină
Cînd se-mbată vîntul cu rachiuri tari.

Dar copacii... Și copacii-s oameni...
Și le place viața, cîntul, poezia...
Cînd vor ști ce-i banul și negustoria.

DMETRO PAVLECIKO

RUBAIATE

1
De la Khaiam ce-i rubaiatul știu.
Și-mi place forma-i, laconismu-i viu.
Dar mantii pentru gîndurile mele
Oricînd să cos în stare o să fiu ?

2
Un drum îi viața. Și rămîne drum.
La capătu-i nici umbra-mi n-o s-ajungă.
Dar moartea-i punte peste vînt și fum, –
Ce-abia mai stă și frica își alungă.

3
Pămîntu-i tot pămînt și apele-s tot apă,
Iar vîntul la izvorul cerului s-adapă,
Scînteia ce în mine-o port de cînd mă știu
S-ajungă frumusețea duhului nu-mi scapă.

4
În lume bătrînețe nu mai e.
Doar primăvara-n suflet dăinuie.
De oamenii mai mor și-n floarea vîrstei
De vină-i moartea care bîntuie.

5
„Fă numai bine, – mama îmi zisese –
Și conștiință din minciuni nu-ți țese..."
Și testamentul binecuvîntat
În sufletu-mi icoană rămăsese.

6
Eu aș putea trăi chiar de minune
De mi s-ar împlini și o minune :
Să-mpac eu inima-mi cu mintea, – sau
Să aflu cine adevărul spune.

7
O barză mă lăsase-ntr-o grădină.
Și tot ea după mine o să vină
Ca să mă ducă unde de urît
O bibliotecă-ntreagă o să-mi țină.

8
Eu sînt la vîrsta ceea tocmai cînd
Mă-ncumet vremea-n loc s-opresc cîntînd,
Dar ea ascultă numai de copiii
Ce vor să mă întreacă rînd pe rînd.

9
Cînd tu ridici în brațe un copil,
Se-nsenînează gîndul meu umil,
Madona lui Rafael spune c-arta
E veșnică, iar viața-i un cadril.

10
Cu două fețe eu nu pot să fiu.
Ce-i sufletul curat – deloc nu știu.
De soare am nevoie și chibrituri
Ca-n beznă poezii să nu mai scriu.

11
Trecutul ? Nici-o iotă nu dispare...
Dar viitorul ? Muncă și răbdare...
Și zboară clipa ce le-a despărțit,
Într-o rachetă, spre tării stelare.

12
Dar încotro merg plopii la plimbare ?
Și încotro-și duc gîndurile-amare ?
Se duc ei la prietenii lor buni –
Stejarii tolăniți pe-un dîmb de zare.

13
Un drum al vieții orice om îl are
Și-i stă în cale piscul mic sau mare,
Iar geniile-s – ca soarele pe cer ;
Apare în zenitu-i fiecare.

14
Lumina-umbra-i răul-binele.
Pe oameni nu-i orbesc doar beznele,
Ci și lumina prea strălucitoare,
Iar sufletele-nghit tenebrele.

15
Eu veșnicia n-o cunosc prea bine,
Dar unde moartea m-o găsi pe mine
Un bulgăr de pămînt ucrainean
Din inima-mi jertfită va rămîne.

16
O viață fără carte-i casă fără geam.
O țară-nchisă-i cimitirul unui neam.
Prin geamul cărților lumina intră
Și se zărește viitorul ce-l mai am...

17
Pămîntu-i tot. Și totul crește din pămînt.
Și crengile se oglindesc în cerul sfînt.
Dar eu și după moarte voi avea nevoie
De soare, apă, oameni buni, pahar și cînt.

18
Eu cred în ceea ce pe lume are-un rost
Și-n fericirea care musafir mi-a fost.
Curînd vor strînge fructele de aur alții
De pe copacii ce-nfloresc și-n negrul post.

19
Tu în fîntîna bătrînetii nu privi
Și cum vei arăta deloc nu te gîndi.
De veșnic tînăr ca să fii nu ești în stare,
Atuncea nici să-mbătrînești nu te grăbi.

20
Omar Khaiam ne-nvață : „Prindeți clipa !
Beți !"
Dar tîlcu-i nu-i de nasul vostru, băi băieți.
Munciți ! Cunoașteți inspirația divină !
Și-ai libertății fiți martiri, nu doar poeți !

SONETE ALBE

RIMA VECHE

O rimă veche-n gardul poeziei
Bătută, precum leațul putrezit,
Ocupă doar un loc. Și de privirea
În lungul ei ți-o porți, vei zice : „Lux !"
Dar nu mai zgîlții-o puțin cu mîna,
Poete, dacă vrei să te convingi
De cuiul gîndului fixase slova, –
Căci gaura din vers răsună-a gol...
Mai rău e dacă gîndul ruginit
În rima leațului ciocanul bate,
Căci el se va-ndoi în fel și chip.
De ce, poeților, să facem țarcuri
Cînd țipă toate găurile lor
Și mari pungași devin nevinovații ?

SCRUTÎND ADÎNCUL FÎNTÎNII

Cunosc lumina. E un suflet bun.
E cosmosul iubirii. Jertfa mare.
Elogiul păcii. Fulgerarea minții.
Surîsul ierbii. Mîinile ce ard.
Dar ce sînt beznele ? Nu știu ! Se pare
Că-i limba răului. Al pietrei duh.
Durerea omului de lume rupt.
Invidia cea veșnic nesătulă.
Dar fără bezne nici lumina chiar
Puterea să-și arate nu-i în stare
Și după noapte ochii-n vînt se dau...
Izvoarele vederii omenești
De bezna morții -ntruna-s limpezite,
Dar cele din fîntîne – de nisipuri...

În românește de
Ștefan TCACIUC

cartea străină

Boris Vișinski

Avalanșa

Ed. Facla, 1980

Apărut în 1978 la Skopje, distins cu premiul „4 iulie" pe anul 1979 și tradus acum în limba română, **Avalanșa** reprezintă un moment însemnat în creația lui Boris Vișinski – autor care s-a ilustrat, de altfel, atît în roman, cît și în povestire sau dramă.

Avalanșa este radiografia unei conștiințe torturate de amintirea războiului. Pornind de aici, scriitorul depășește simpla relatare și simpla atitudine, stăruind să-și plaseze discursul în cele mai ample coordonate : înfruntarea oricărui element destructiv, a oricărui rău – a răului în genere. Astfel încît faptele înfățișate degajă, pentru cel ce își asumă cartea prin reflecție, un traseu precis de la **ontologie** la **estetică** și, apoi, de la **estetică** la **etică**. Edificiul romanesc se arată tulburător și matur, echilibrat și polisemantic.

1. **De la ontologie la artă** (altfel spus : de la istorie la literatură, de la referent la semn). Timpul concret al romanului este cuprins între sfîrșitul celui de al doilea război mondial și inundarea orașului Skopje, în 1962. Anecdotica, însă, recuperează și evenimente petrecute anterior, în vremea marii conflagrații. Memoria (rememorarea) dă formă acestei realități, rezumînd întîmplările în scene și personaje semnificative. În centrul desfășurărilor epice rămîne mereu triada **Martin – Nestor – Anchetatorul.** În jurul lor graviteză o sumedenie de chipuri, amestecîndu-se adesea pînă la indistincție : **Doctorul, Actorul, Ana, Blonda, Bătrîna,** răniții. Trecută prin filtrele memoriei, percepția precipită treptat configurații artistice, **imagini** smulse curgătoarelor tablouri interioare. Realitatea trăită cîndva, retrăită acum, la nesfîrșit, în supliciul amintirii și al autoinvinuirii, devine realitate estetică.

2. **Universul artistic.** Cercetînd resorturile și structura romanului, vom remarca, mai întîi, conformația aparte a **planului temporal.** Potrivit imperativelor unei memorii atotstăpînitoare, **trecutul** și **prezentul** se află într-o permanentă întrepătrundere. Acestui timp bidirecțional, îi corespunde – în **plan ontologic** – inseparația dintre experiența aievea a simțurilor și închipuire. În ceea ce privește **mișcarea narativă** propriu-zisă, este de reținut sinteza dintre **rotire** și **alunecare** – adică exact ceea ce înseamnă o **avalanșă.** Într-adevăr, adăugarea paragrafelor (încorporînd acel timp ce înaintează rotindu-se) e, simultan, **aditivă** și **integrativă.** Fiecare capitol pare un vîrtej, o bulboană, un sondaj în abisul conștiinței. Legătura dintre capitole o fac personajele, o face, mai ales, unitatea profundă a fluxului memoriei (dialogul cu sine, în oglinda fără răspuns a reproșului și remușcării). Supus unui **timp** ce nu are trecut, prezent și viitor, ci numai un trecut fără sfîrșit, victimă a brutalității, a demenței războiului, eroul rătăcește într-un **spațiu** mental asemănător **labirintului** = acel **labirint jilav** amintit deseori de-a lungul romanului.

3. **De la estetică la etică** (de la emoție artistică la sentimente morale ; cu alte cuvinte : din nou la realitate). Examinînd suferințele personajului, Boris Vișinski analizează cu mare pricepere **mecanismul obsesiei,** imposibilitatea eului de a se sustrage chinului lăuntric. Învinuirile ce și le aduce sînt ele, oare, justificate ? Fiindcă absolut inconștient a rostit numele lui Nestor, în timp ce anchetatorii îi sfărîmau oasele. Se ridică astfel o întrebare legitimă asupra limitelor suferinței fizice și morale, Martin fiind unul dintre aceia care le-au încercat pe amîndouă. Așa îl găsește inundația din 1962, adîncit în starea sa de infern interior, de semiîntuneric și de coșmar, stare sugerată cu măiestrie de romancier.

Una din ideile ce se desprind la lectură este aceea a recurenței răului, ca entitate cu diferite înfățișări (rău natural, social sau istoric). Contiguă acesteia este ideea necesității de a veghea, de a-l împiedica să se manifeste, de a-l înlătura! Pledoaria, viguroasă și convingătoare, pulsează în chiar materia cărții.

Avem a face, așadar, cu un roman pasionant și impresionant, modern în concepție, construcție și stil. Un cuvînt de laudă se cuvine și expresivei traduceri, semnate de Elena Georgeta Gherega.

Eugen DORCESCU

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 21 (687) 28 MAI 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

ION MUSCELEANU „Meditație"

Telegramă

TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

**SECRETAR GENERAL
AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN,
PREȘEDINTELE
REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
BUCUREȘTI**

Mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu,

Cu sentimente de adîncă prețuire și profundă recunoștință, membrii Asociației scriitorilor din Timișoara, întruniți în Adunarea generală, își îndreaptă gîndurile către Dumneavoastră, cel mai iubit fiu al națiunii, de numele căruia sînt legate toate înfăptuirile României contemporane, eminentă personalitate a mișcării comuniste și muncitorești, a vieții politice mondiale, omul care a contribuit la prestigiul internațional al țării noastre.

Analizînd cu exigență și principialitate împliniri-le cît și neîmplinirile activității noastre, prezența creatorilor la sursele vieții, ale realităților noastre socialiste, ale faptelor eroice ale făuritorilor de bunuri materiale, Adunarea generală de dare de seamă și alegeri a scos încă o dată în evidență profundul devotament al scriitorilor Asociației noastre – români, germani, maghiari, sîrbi și slovaci – față de partid și popor, față de dumneavoastră, tovarășe secretar general, strălucit prieten și sfătuitor al scriitorilor, eminent inițiator al tuturor măreților fapte prin care se împlinește opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

Ne angajăm solemn să intensificăm tot mai puternic caracterul militant al literaturii noastre, pusă în slujba idealurilor umaniste, revoluționare ale poporului nostru. Vă asigurăm că vom face totul ca prin activitatea noastră literară și obștească să fim mult mai implicați în efortul întregii națiuni de a da viață istoricelor hotărîri elaborate de Congresul al XII-lea, să contribuim, prin lucrările noastre, la formarea conștiinței socialiste, umaniste revoluționare, a omului nou, bucurîndu-ne de cadrul politico-ideologic și de climatul literar-artistic creat de partidul și statul nostru pentru afirmarea literaturii din țara noastră, a valorilor autentice și contribuind astfel la realizarea Programului Partidului Comunist Român, la continua îmbogățire a tezaurului spiritual al patriei libere și independente, România socialistă.

**Adunarea generală a Asociației
scriitorilor din Timișoara**
TIMIȘOARA, 26 MAI 1981

Adunarea generală a Asociației scriitorilor din Timișoara

Marți, 26 mai a.c., a avut loc Adunarea generală a Asociației scriitorilor din Timișoara. La lucrările Adunării generale au participat tovarășii **Iordache Marin,** secretar al Comitetului județean Timiș al P.C.R., **Cristea Chelaru,** vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, **Ion Hobana,** secretar al Uniunii Scriitorilor și **Augusta Anca,** președinte al Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă Timiș. Înainte de a se trece la ordinea de zi, tovarășul Ion Hobana, a înmînat, după semnarea angajamentului solemn, carnetele de membri ai Uniunii Scriitorilor noilor membri titulari și stagiari din asociația timișoreană.

La primul punct al ordinii de zi, **Anghel Dumbrăveanu,** secretar al Asociației scriitorilor din Timișoara, a prezentat darea de seamă a Comitetului asociației asupra activității desfășurate de asociația scriitorilor în ultimii patru ani, de la precedentele alegeri și pînă acum. Trecînd în revistă multiplele realizări obținute de scriitorii Asociației în răstimpul care a fost analizat, darea de seamă a subliniat creșterea calitativă a creației scriitorilor timișoreni, cît și creșterea numărului lor.

A fost evidențiată, totodată, participarea scriitorilor din asociația timișoreană la o seamă de manifestări cultural-artistice, mare parte în cadrul Festivalului național „Cîntarea României", angajarea directă a creatorului profesionist de literatură într-un permanent dialog cu oamenii muncii, cu cititorii de fiecare zi, cu creatorii de frumos din instituții și întreprinderi.

Pornind de la tezele Conferinței naționale a scriitorilor, darea de seamă a relevat modul în care scriitorii timișoreni și-au asumat importanta responsabilitate de a fi în fruntea eșalonului factorilor chemați să participe direct la formarea omului nou. Poeții, prozatorii, criticii, teoreticienii și istoricii literari timișoreni, avînd la bază o concepție materialist-dialectică asupra lumii și vieții, inspirîndu-se din realitățile socialiste ale României de azi, din trecutul eroic al poporului nostru, au elaborat, după cum este consemnat de aparițiile editoriale ale ultimilor ani, lucrări de valoare recunoscute și răsplătite pentru valoarea lor pe plan național. A fost subliniată, în același timp, unitatea de vederi a tuturor scriitorilor din asociație, climatul emulativ care a dominat relațiile dintre scriitorii români, germani, maghiari, sîrbi și slovaci, rolul pe care revistele „Orizont" și „Kniževni Život" l-au avut în mijlocirea unei cunoașteri mai ample, de adevărată comuniune spirituală, scriitorii de diferite limbi care fac parte din asociație. Darea de seamă a relevat totodată, rolul pe care l-a avut editura „Facla" în promovarea tinerelor talente, în lansarea lor spre circuitul național.

În continuare, tovarășul **Nikolaus Berwanger** a dat citire unor modificări la proiectul de Statut al Uniunii scriitorilor.

Tovarășul **Ion Hobana,** care a condus lucrările adunării generale a prezentat apoi proiectul **„Programului de dezvoltare al literaturii române pe următorii patru ani".**

La discuțiile pe marginea materialelor prezentate au luat cuvîntul : **Ion Arieșanu, Andrei A. Lillin, Alexandru Jebeleanu, Dorian Grozdan, Vladimir Ciocov, Ion Dumitru Teodorescu, Sofia Arcan, Gheorghe Schwartz, Izsac Balint-Laszlo, Mircea Șerbănescu, Vasile Dan, Laurențiu Cerneț, Lucian Emandi, Eugen Todoran, Svetomir Raicov, Florin Bănescu, Crișu Dascălu, Valeriu Bârgău, Marcel Pop-Corniș, Cornel Ungureanu, Antoaneta C. Iordache,** care în alocuțiunile lor au făcut importante și utile propuneri privind îmbunătățirea proiectului de Statut al Uniunii Scriitorilor, propuneri privind mai ampla participare a scriitorilor din țară, din asociația timișoreană la viața literară și culturală a țării, spre mai buna cunoaștere a lor în plan național.

În deplin acord cu darea de seamă vorbitorii au subliniat necesitatea angajării profunde, și în continuare, față de politica partidului, necesitatea ca și pe viitor, în același climat de bună înțelegere și conlucrare să fie prezenți în mijlocul realităților socialiste ale României de azi, să militeze pentru unitate în rîndul scriitorilor, spre propășirea unei culturi socialiste demne de epoca eroică pe care o trăim.

Au fost semnalate și unele deficiențe în cadrul raporturilor ce se perpetuează încă, între „provincie" și capitală, în planul prezenței scriitorilor din această zonă a țării, în revistele și editurile bucureștene, subliniindu-se însă, cu deplin discernămînt, necesitatea de a se lupta pentru exigență, pentru o creație calitativ superioară, singura capabilă să determine o fixare a scriitorului în cîmpul național al valorilor. Mai mulți vorbitori au subliniat revirimentul pe care îl cunoaște critica timișoreană, fapt ce a determinat să se vorbească despre o adevărată „școală" de teorie, critică și istorie literară la Timișoara, propunîndu-se ca în viitor să se organizeze, bienal, un Colocviu internațional de critică, teorie și istorie literară la Timișoara. Un alt aspect relevat de vorbitori, a fost necesitatea schimburilor culturale atît în plan național cît și în plan internațional, spre mai buna cunoaștere a valorilor locale și românești, spre mai ampla participare a creației literare românești, la patrimoniul universal.

În continuare, a luat cuvîntul tovarășul **Cristea Chelaru,** vicepreședinte al Consiliului național al Culturii și Educației Socialiste. Vorbitorul, în deplin acord cu darea de seamă și discuțiile care au avut loc a subliniat cu satisfacție, că bilanțul activității Asociației scriitorilor din Timișoara lasă să se întrevadă linia ascendentă a calității creației din acest colț de țară, creșterea rolului scriitorilor de aici în edificarea omului de tip nou, în consens cu hotărîrile Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, cu indicațiile date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cadrul întîlnirilor avute cu scriitorii, cu conducerea Uniunii Scriitorilor.

În încheiere, a luat cuvîntul tovarășul **Iordache Marin,** secretar al Comitetului județean Timiș al P.C.R.

În partea a doua a lucrărilor Adunării generale au avut loc alegerea noului comitet al Asociației scriitorilor, alegerea delegaților la Conferința națională, cum și propunerile de membri pentru noul Consiliu al Uniunii Scriitorilor.

Pe baza votului exprimat de către membrii titulari ai Uniunii Scriitorilor din asociația timișoreană a fost ales noul comitet de conducere format din următorii tovarăși : **Anghel Dumbrăveanu** (secretar), **Ion Arieșanu, Nikolaus Berwanger, Florin Bănescu, Livius Ciocârlie, Marcel Pop-Corniș, Alexandru Jebeleanu, Maria Pop-Pongracz, Mircea Șerbănescu, Ion Dumitru Teodorescu, Cornel Ungureanu,** precum și **Ivo Muncian** (cu drept de reprezentare în comitetul Asociației scriitorilor din Timișoara).

Au fost desemnați, prin vot secret, delegații la Conferința națională cît și propunerile de membrii pentru noul Consiliu al Uniunii Scriitorilor.

În finalul lucrărilor Adunării generale, s-a dat citire unei telegrame adresate de participanți, **Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU.**

ORIZONT

În acest număr semnează :

Petre Stoica, Cornel Ungureanu, Maria Pongracz-Pop, Traian Liviu Birăescu, Marian Odangiu, Lucian Alexiu, Ion Arieșanu, Eugen Dorcescu, Sabin Opreanu, Ana Pop Sîrbu, Valeriu Bârgău, Doru Murgu; Ileana Pintilie, Livius Ciocârlie, Petru Umanschi, Teodor Bulza, Aurel Rus, Ioan Leric.

Între poezie și reportaj liric

1. Nicolae Dolângă a debutat prin reviste în 1960, seria veche a revistei „Orizont" (și precursoarea sa, „Scrisul bănățean") reținindu-l între numele sale de mîndrie și de bilanț. În anii șaizeci Nicolae Dolângă scria sub semnul lui Labiș și al lui Esenin, poeți ce reprezentau pe atunci, cel puțin în blînda urbe de pe malul Begăi, un stil al emancipării. Ca și alții, Nicolae Dolângă compunea, la începutul deceniului șase, poezii despre satul său (se simțea dezrădăcinat), melodioase plîngeri ce mărturiseau o sensibilitate și o știință a versificării, dacă nu și o conștiință a valorilor pe care le reprezintă. Pe urmă părea că se va întîmpla și cu Nicolae Dolângă ca și cu alți literați bănățeni : sugerînd lipsă de interes și de ambiție pentru cariera sa literară, amestecate (poate) cu o propensiune către cele gospodărești, autorul amenința să abandoneze eroismul literaricesc. Dispariția nu a fost însă totală, o revenire cu un volum (în 1975) a atras atenția. **Simple miracole,** recent apărut la editura **Facla,** e a doua apariție editorială a lui Nicolae Dolângă și nu dezminte nimic din cele pe care poetul ni le-a promis pînă aici – nici una dintre temele între care el și-a gospodărit literatura : Nicolae Dolângă năzuiește către o poezie a satului, către o literatură sentimentală, de multe ori asimilabilă reportajului liric. E citabil între altele acest **Calendar :** „Din frunze de porumb / Mi-am făcut clipe și ani / Lîngă vitele blînde / Spre asfințit, o lume de porumb / Chemări, lăncii verzi de porumb / În iulie lumea-i de grîu / Apoi de mere și struguri. / Există o plantă : „rodul pămîntului" – / În aprilie țăranii știau / După rîndurile boabelor lui / Cum va fi porumbul, grîul și poamele . . ."

Nicolae Dolângă a rămas, întrucîtva, la acel ton adolescentin care ne impresiona și atunci, în urmă cu vreo două decenii . . . Scrie avîntat și clar manifeste lirice, invocă, imploră în versuri ce își au prospețimea și, nu odată, farmecul lor : Aceste sfere pure și ușoare : / Sunete neștiute de cuvînt / Să nu le-atingi cînd trece Carul Mare / S-or revărsa cu aur pe pămînt". Clasicele **Scrisori** ale intelectualului (poetului) dezrădăcinat pot fi întîlnite și în acest volum („Să-mi povestești despre Almăj, tată, / Despre florile pure de pruni ; / Poarta luminii se sfarmă-ncuiată / Lîngă tinda palidei luni") pe care l-am fi dorit mai . . . selectiv și, prin urmare, vorbind mai clar despre personalitatea lui Nicolae Dolângă.

2. Ilie Ștefan Domașnea a debutat prin reviste odată cu Nicolae Dolângă, semnînd cînd sub un pseudonim cînd sub altul, mai nou stabilindu-se la acesta, care a fost divulgat și el. Ilie Ștefan Domașnea e, pînă acum, autor al unei ample monografii privind Băile Herculane, are prin sertare, dacă nu cumva în repetiții, o piesă de teatru, tot prin sertare are și un scenariu de film, poate și un roman : toate vorbesc despre Valea Cernei, adică despre satele unei zone geografice bine determinate, pe care Ilie Cristescu (sub acest nume sînt semnate faptele științifice) o studiază nu numai în monografii de felul celei citate, ci și în proiecte literare de amploare : în texte-document care ar trebui să nemurească locul natal, excelența lui, să glorifice oamenii locului. Volumul de versuri **Umbletul fîntînarului** trebuie văzut ca fragment al unei opere de valorificare a valorilor locului. Om de acțiune, Ilie Cristescu descoperă în poezie șansa de a face reportaj liric, de a recupera „eresuri" ale satului copilăriei sale. Există, în versurile lui Ilie Ștefan Domașnea (Domașnea e chiar satul !) obsesia a ritualurilor pe care tînărul le descoperă ; pe care copilul și le asumă. Cel ce inițiază e Tatăl, prezență desigur ocrotitoare, țăran știutor al tradiției.

Uneori autorul pare prea puțin interesat de colaborarea cititorului la gloria poeziei sale, el bănuiește că acesta ar fi la curent cu faptele, cu legendele, cu întîmplările de excepție ale regiunii pe care, prin atîtea, încearcă să o nemurească. Numai cine știe bine ce e cu **sulful viu** de la Băile Herculane poate pricepe poezia cu același titlu : „Munți cu spinări de crocodil / Adormiți în țeasta vremii / V-adăpați din botul cald al pămîntului / / Hercule în căpăstru vă ține / / Fără să mai galopați / Spre balaurul cu șapte capete / L-ați ucis / / Și-acum vreți să vă spun povestea într-una / Cum ați sfințit apa / / În verdele / Ce se termină / În lumină". Poezia e un reportaj liric, o descriere a locului un – se spunea în vremea în care Nicolae Dolângă, Ilie Ștefan Domașnea și cu, de pildă, Ioan Florian Panduru, Marcel Turcu, Lucian Bureriu (etc., etc.) s-ar fi putut întîlni împreună sub acoperișul aceleiași săli de seminar – pastel.

Cornel UNGUREANU

Săptămîna frămîntărilor

Conceput sub forma unui pseudo-jurnal (capitolele poartă titlurile zilelor săptămînii, motto-uri citate din versurile preferate ale autoarei) romanul de debut a lui M. Veress Zsuzsanna, **Baleset (Accident),** apărut recent la Editura Facla din Timișoara, investighează o lume puțin abordată de creația literară. Romanul prezintă atît atmosfera dintr-o grădiniță de copii, așezată undeva într-un orășel minier (în Banat) ?). Personajele sînt autentice, vii, caracterizate expresiv de autoarea cărții.

Nu este un roman despre copii ci o pledoarie pentru evitarea accidentelor fizice și morale în viața acelora care sînt răspunzători pentru creșterea tinerei generații. Din acest motiv, toate personajele feminine sînt importante, au rol principal ; restul profilurilor sînt creionate doar în măsura în care concură la definirea caracterelor, sau a stărilor sufletești ale celor cinci educatoare (Ana, Geta, Rodica, Maria, Inge). Autoarea este preocupată de latura morală a procesului instructiv-educativ și, concomitent, de trezirea la răspundere a acelora care sînt implicate pe toată viața în buna desfășurare a vieții în lumea grădinițelor de pretutindeni. În mod critic și nelertător M. Veress Zsuzsanna reconstituie un proces de conștiință, la care sînt citate cele cinci educatoare și personajul administrativ din grădiniță – care, într-o săptămînă, se vor apropia mai mult sau mai puțin de adevăr. Stările psihice primesc adîncime mai ales în monologurile (intercalate între paranteze) care se repetă îndeplinind aceeași funcție de caracterizare a fiecărui personaj. Structura preconcepută a romanului dictează o anumită disciplină în alegerea mijloacelor scriitoricești. Mijloacele alese sînt stăpînite cu siguranță. Un roman plauzibil, interesant ca tematică și ca realizare, care promite afirmarea, în literatura de limbă maghiară din această parte a țării, a unei prozatoare dotate.

Pongracz P. MARIA

* M. Veress Zsuzsanna, **Accidentul (Baleset),** Editura Facla, 1981.

PREZENȚE LITERARE TIMIȘORENE

ION MUSCELEANU „Femeie dormind"

PROZA SCURTĂ

Lansînd seria **Proză scurtă contemporană,** editura **Facla** a avut o inițiativă fericită. Din mai multe motive ; întîi pentru că a înlesnit contactul cititorului de azi cu texte contemporane aparținînd unui gen cu tradiții bogate în literatura noastră ; s-a adăugat apoi modalităților consacrate ale prozei scurte (schița, povestirea) și reportajul literar ; în sfîrșit pentru că, cu curaj, începutul seriei a fost încredințat debutanților. Într-adevăr, în afara lui Dan Mutașcu **(Căsătorie din dragoste),** autor a mai multe volume, celelalte apariții ale seriei sînt semnate de debutanți.

Atenția acordată de editura timișoreană genului scurt se cuvine a fi pozitiv apreciată. Schița și nuvela, povestirea sau reportajul literar nu sînt doar scrieri ocazionale. Rostul lor nu se mărginește în furnizarea unui material de proză pentru publicațiile literare ; cu atît mai puțin sînt doar un prilej pentru a face „școală", cum s-ar zice, exerciții de digitație pentru trecerea la proza de amplă respirație, la roman. Genul scurt își are exigențe de sine stătătoare, o finalitate estetică proprie, posibilități multiple de a sesiza dintr-o varietate de perspective, miezul fierbinte al realității. Mai apropiat de realitatea diurnă e, prin firea lucrurilor, reportajul. Din acest unghi de vedere volumul de publicistică semnat de Mirel Brateș **Acces la esență** (titlu sugestiv) se citește cu interes. Gazetar cu experiență, reporter la ziarul timișorean **Drapelul roșu,** autorul și-a înmănunchiat în **Acces la esență** o suită de materiale publicistice. Îi este proprie deprinderea de a discerne, a desprinde din noianul de evenimente pe acelea ce poartă mai adînc și mai semnificativ sigiliul contemporaneității. Într-un anumit sens fiecare reportaj poate fi considerat, în felul său, o inedită și spontană dizertație pe marginea „noului". Nouă este, bunăoară, Fabrica de memorii și calculatoarele electronice create la Timișoara. Nou este și escavatorul gigantic românesc, ce poartă cu mîndrie însemnele **Întreprinderii Mecanice Timișoara.** Firește „noul" nu se limitează la consemnarea unor premiere tehnice. El cuprinde, în aceeași măsură, locurile și mai ales oamenii. Locurile, căci fața țării se schimbă și reporterul, îngăduindu-și o rară clipă de nostalgie, străbate agale ulițele străjmte ale insulei Ada-Kaleh, înainte ca ea să fie înghițită de valurile Dunării, pe locul unde azi marele lac de acumulare adună milioanele de cai putere pentru hidrocentrala de la Porțile de Fier **(Adio Ada-Kaleh);** oamenii, pentru că miezul reportajelor din volum îl constituie tocmai scrutarea atentă și priceputa a modificărilor de esență ale omului de azi din patria noastră.

Mai complexe sînt problemele ridicate de volumele de povestiri semnate de Gh. Zincescu **(Arșița amiezii)** și Ion Florian Panduru **(Sărbătoare tîrzie).** Li se poate adăuga, înscriindu-se în aceeași arie a prozei scurte contemporane, **Omul dublu** de Marian Drumur, volum apărut la **Cartea Românească.** Mai complexe pentru că în afara surprinderii unor aspecte ale vieții de azi, anevoie s-ar putea găsi între aceste proze fire de legătură. Chiar și tematica e îndeajuns de diversă. Gh. Zincescu și Ion Florian Panduru îndreptîndu-și în mod prioritar atenția asupra lumii satului, în vreme ce opțiunile lui Marian Drumur sînt dirijate spre proza citadină ce solicită o scriitură marcată mai acuzat de preocupări novatoare. Ca atare deosebirile sînt mai vădite decît asemănările, solicitînd o analiză particularizată încercînd să sesizeze trăsăturile proprii ale fiecărui prozator.

Dacă locul narațiunii pare să fie comun la Gh. Zincescu și Ion Florian Panduru – satul bănățean – unghiul de vedere cît și timpul istoric asupra căruia poposește naratorul sînt (uneori) deosebite. În **Arșița amiezii se purcede** la o localizare mai discretă, prin mijlocirea unor particularități ale limbajului. Spațiul narațiunii cîștigă astfel unele elemente ieșite din comun. Prin interstițiile prezentului răzbat obiceiuri ancestrale. În jurul unui „cazan de fript țuică" pregătirea băuturii ia aspectul unui ceremonial, se face parcă după legile nescrise ale unui rit, în vreme ce povestitorii sfătoși amintind vag – s-ar putea spune – atmosfera din **Hanul Ancuței,** istorisesc întîmplări ciudate. Ion Florian Panduru a avut în **Sărbătoare tîrzie** o idee fericită. Prozele sale se adună, ca în jurul unui ax central, într-un spațiu ideatic, localitatea de munte Priboi. Comună le este, celor doi prozatori, tendința de a oferi o imagine a satului de azi. Mai acuzată este sesizarea unor grăitoare prefaceri ale contemporaneității în : **O sărbătoare tîrzie.** Mutațiunile conduc și spre apariția unor personaje noi diferențiate structural de țărănimea tradițională, precum în **Din Priboi se vede marea.** Umorul este folosit aici cu bune rezultate, cu pricepere. El străpunge crusta superficială a aparențelor. Se reține nu doar năstrușnica făloșenie a unor țărani ce își construiesc case cu etaj și baie (pe care nu s-au deprins încă să o folosească), nici proiectul unei pribegii turistice pe litoral. Firul roșu ce se poate reface în subtext este acela al prezentării unei tipologii umane contemporane, o fațetă inedită a mutațiunilor ivite în viața țăranilor de azi. Mai discretă e notarea peisajului urban la Marian Drumur. Elementele spațiului citadin sînt conturate în cîteva linii : înghesuiala dintr-un autobuz, mesele înguste într-un local înecat în fumul des de țigară, o stradă izbită pieziș de picături de ploaie.

Participarea personajelor la viața contemporană, depășește, în mod firesc, inscrierea lor în cadrul unor coordonate spațial-temporale. Cadrul restrîns al povestirii, al reportajului literar, nu permite sondaje în adîncime. Se apelează, mai curînd, la evidențierea esenței. Așa, bunăoară în **Biciul,** povestirea mai amplă a lui Gh. Zincescu, un personaj, Ioana, centrul de interes al narațiunii, este zugrăvit prin scoaterea în relief a unor trăsături stranii. În povestirile din **Sărbătoare tîrzie** accentul e pus pe pitoresc, eroii definindu-se, cu precădere, prin mijlocirea dialogului, a unui limbaj frust. Marian Drumur apelează uneori la povestirea la persoana întîi, la comentariile naratorului. Uscăciunea limbajului, prezent în unele proze ale sale **(Omul dublu)** contrastează în mod ciudat cu structura psihică a unor personaje relevabilă prin gingășie și discreție.

Importantă este mai ales, în cercetarea producției literare a debutanților, problema meșteșugului. Cu inevitabile șovăeli și stîngăcii, prozele debutanților discutați depășesc faza dibuirii, a scrisului neconcludent. **Sărbătoare tîrzie** vădește calități notabile precum autenticitatea limbajului, evidentă mai ales în tenta personală a dialogului. Capacitatea de a crea o atmosferă, mai ales cu ajutorul vizualității, minuția îndreptată spre descrierea mișcării și gesticii eroilor, deschiderea spre unele procedee ale artei moderne (parabola), sînt calități ce pot fi descoperite ușor la Gh. Zincescu. Volumul **Omul dublu** evidențiază capacitatea de concentrare a materiei epice, inscrierea pe linia unei proze moderne, mai ales prin detașare. La Mirel Brateș se urmărește dinamica reportajului, asemănarea cu tehnica cinematografică a secvenței **(Timișoara în zodia electronicii).**

Neîndoelnic prozele amintite prezintă și unele fisuri precum slăbiciuni compoziționale în povestirile destinate uneori ale lui Ion Florian Panduru. O mai atentă supraveghere a textului e recomandabilă la Gh. Zincescu ; ea ar duce la evitarea neglijențelor stilistice întîlnite pe alocuri. Mirel Brateș scrie grăbit, prea grăbit uneori neevitînd (așa cum cere un text ce se vrea și literar) locurile comune, înclinarea spre hiperbolă și grandilocvență. În pofida acestor cusururi care, să nu uităm, pot fi considerate slăbiciuni ale debutului, apariția recente de proză contemporană scurtă din editura **Facla** vestesc un început de bun augur.

Traian Liviu BIRAESCU

M. I. Ch. — C.I.P.C.M.P.

INTREPRINDEREA CHIMICĂ PRODCOMPLEX TÎRGU MUREŞ

Noul mecanism economico-financiar, principiu şi formă de bază a activităţii din unitate

Complexul de măsuri privind aşezarea pe baza autoconducerii şi autogestiunii a activităţii unităţilor economice, măsuri cunoscute sub denumirea de noul mecanism economico-financiar, reflectă aplicarea consecventă a orientărilor partidului privind trecerea la o nouă calitate, salt ce implică schimbarea radicală a concepţiei despre dezvoltarea economică.

Punctul central, gravitaţional, al oricărui mecanism economic îl constituie relaţia de eficienţă, element de primă importanţă pentru comensurarea exactă a aportului real al fiecărei unităţi.

Preocupările care sînt la ordinea zilei în economie pentru direcţionarea eforturilor în slujba eficienţei economice, sînt stimulatorii, constituind o puternică emulaţie în rîndul celor care activează în acest complex domeniu de activitate.

În aceste eforturi concentrate, colectivul de la PRODCOMPLEX Tîrgu Mureş se remarcă, cu rezultate pozitive, în direcţia utilizării superioare a bazei materiale, utilizare care vizează un ridicat grad de responsabilitate cetăţenească, element cu implicaţii socio-economice.

Existînd o activitate permanentă de gospodărire atentă a mijloacelor materiale şi băneşti, este firesc să se evidenţieze continuu toate resursele unităţii, care au drept scop îmbunătăţirea eficienţei economice de ansamblu.

Pornind de la acţiunile largi şi bine orientate de reducerea severă a consumurilor de materiale, piese de schimb şi combustibili şi pînă la folosirea completă a fondurilor circulante (într-un regim accelerat de rotaţie) fără imobilizări sau credite bancare, se asigură astfel, premizele perfecţionării economice.

În vastul program de lichidare treptată a tuturor imobilizărilor, în special la capitolul materiale şi piese de schimb, se au în vedere consumurile statistice din anii precedenţi, consumurile de perspectivă — acestea axate pe criterii de reducere treptată — şi îmbunătăţirea tehnologiilor de producţie.

Supraveghindu-se periodic stocurile existente de materiale şi piese, reperele fără mişcare sau cu mişcare lentă se pot oferi diferitelor sectoare economice a căror balanţă materială este deficitară.

În scopul reintroducerii în circuitul economic naţional a materialelor temporare excedentare la PRODCOMPLEX Tg. Mureş, redăm în cele ce urmează, o parte din reperele disponibilizate de această unitate.

Denumirea produsului	Caracteristici	U.M	Cantitate	Preţ unitar
GRUPA – MATERIALE FEROASE ŞI NEFEROASE				
Antimoniu	99%	kg.	145	15,59
Cupru electrolitic		kg.	565	36,15
Tablă aluminiu AL 99,5 M	6×1000×2000	kg.	700	23,34
"	10×1000×2000	kg.	1000	22,75
"	12×1000×2000	kg.	68	22,73
"	15×1000×2000	kg.	1000	22,75
Ţevi aluminiu – AL 99,5-1/2 T.	Ø 50×4	kg.	122	29,70
Ţevi aluminiu – AL 99,5-1/2 T.	Ø 50×7,5	kg.	9	29,70
Benzi alamă – AM 63-1/2 T	0,5×35	kg.	15	45,90
Benzi alamă – AM 63-1/2 T	0,3×300	kg.	49	73,84
Benzi alamă – AM 61-1/2 T	0,8×50	kg.	43	43,90
Bară alamă – AM 58-63-1/2 T	Ø 6	kg.	116	57,90
Bară alamă – AM 58-63-1/2 T	Ø 8	kg.	576	60,45
Bară alamă – AM 58-63-1/2 T	Ø 10	kg.	304	56,74
Bară alamă – AM 58-63-1/2 T	Ø 25	kg.	166	54,81
Tablă alamă – AM 63-1/2 T	5×500×2000	kg.	115	64,56
Ţeavă alamă – AM 63-1/2 T	Ø 22×2	kg.	204	65,84
Sîrmă alamă – AM 63-1/2 T	Ø 2,5	kg.	370	81,33
Sîrmă alamă – AM 63-1/2 T	Ø 5	kg.	338	79,85
Sîrmă alamă – AM 63-1/2 T	Ø 6	kg.	526	79,07
Bară cupru – CU 9-1/2 T	Ø 14	kg.	66	85,54
Bară cupru – CU 9-1/2 T	Φ 12×10	kg.	123	83,47
Bară cupru – CU 9-1/2 T	Φ 20×10	kg.	52	82,42
Bară cupru – CU 9-1/2 T	Φ 30×20	kg.	20	82,07
Bară cupru – CU 9-1/2 T	Φ 40×20	kg.	35	82,07
Bară cupru – CU 9-1/2 T	Φ 15×15	kg.	26	82,42
Bară cupru – CU 9-1/2 T	Φ 22×22	kg.	85	82,07
Ţeavă cupru – CU 9-1/2 T	Ø 6×0,75	kg.	208	129,11
Ţeavă cupru – CU 9-1/2 M	Ø 6×0.75	kg.	106	128,65
Ţeavă cupru – CU 9-1/2 M	Ø 8×1	kg.	325	107,72
Bandă oţel ARC –7103	16×05	kg.	86	5,03
Bandă oţel ARC-7103	25×06	kg.	558	45,49
Bandă oţel ARC-7103	35×06	kg.	407	30,37
Bandă oţel AR -7103	35×08	kg.	840	35,28
Bandă laminată la rece	45×1	kg.	86	4,50
Bandă laminată la rece	45×2,5	kg.	100	5,36
Bandă laminată la rece	50×2,5	kg.	282	4,98
Bandă laminată la rece	60×1,5	kg.	220	4,27
Bandă laminată la rece	65×2,5	kg.	1548	4,86
Bandă laminată la rece	80×2,5	kg.	258	4,17
Bandă laminată la rece	118×1,5	kg.	1225	4,76
Bandă laminată la rece	120×1,5	kg.	985	4,46
Bandă laminată la rece	125×2	kg.	145	4,67
Oţel aliat scule – 2419	Ø 2	kg.	74	20,76
Oţel aliat scule – 2419	Ø3	kg.	41	21,49
Oţel aliat scule – 2080	Ø4	kg.	5	14,92
Oţel aliat scule – 2419	Ø4	kg	130	21,08
Oţel aliat scule – H 12	Ø10	kg	74	14,72
Oţel aliat scule – 1271	Ø12	kg	115	21,26
Oţel aliat scule – X85	Ø45	kg	314	63,35
Oţel aliat scule – 3H2	Ø50	kg	219	62,75
Oţel aliat scule – X85	Ø50	kg	496	14,23
Oţel aliat scule – X 85	Ø55	kg	34	62,70
Oţel aliat scule – 3 H 2	Ø80	kg	351	76,49
Oţel aliat scule – VCW 85	Ø150	kg	190	61,43
Oţel aliat scule – VCW 85	Ø160	kg	209	61,58
Oţel carbon Scule – OSC 8	Ø5	kg	22	5,02
Oţel carbon scule – OSC 10	Ø6	kg	207	5,79
Oţel carbon scule – Poldi	Ø6	kg	35	5,53
Oţel carbon scule – OSC 8	Ø8	kg	266	4,78
Oţel carbon scule – OSC 7	Ø12	kg	6	5,71
Oţel carbon scule – Poldi	Ø12	kg	502	4,79
Oţel carbon scule – EZN	Ø12	kg	73	5,00
Oţel carbon scule – EZN	Ø15	kg	116	4,95
Oţel carbon scule – Poldi	Ø18	kg	127	7,36
Oţel carbon scule – H	Ø18	kg	56	7,12
Oţel carbon scule – Poldi	Ø20	kg	395	7,14
Oţel carbon scule – OSC 7	Ø40	kg	1 170	4,37
Oţel carbon scule – Poldi	Ø40	kg	65	4,70
Oţel carbon scule – Poldi	Ø50	kg	577	4,54
Oţel carbon scule – OSC 8	Ø50	kg	61	6,71
Oţel carbon scule – OSC 8	Ø60	kg	272	3,85
Oţel carbon scule – Poldi	Ø60	kg	110	5,44
Oţel carbon scule – Poldi	Ø75	kg	71	4,54
Oţel carbon scule – U 8 A	Ø80	kg	765	3,57
Oţel carbon scule OSC 8	Φ8×8	kg	130	6,36
Oţel carbon scule – OSC 8	10×10	kg	167	5,38
Oţel carbon scule – OSC 8	16×16	kg	214	5,47
Oţel carbon scule – OSC 8	20×20	kg	515	5,34
Oţel carbon scule – Poldi	25×25	kg	1156	5,00
Oţel carbon scule – OSC 8	30×30	kg	151	5,70
Oţel carbon scule – OSC 8	30×7	kg	105	4,95
Oţel carbon scule – OSC 7	30×20	kg	23	4,50
Oţel carbon scule – OSC 8	40×16	kg	51	5,47
Oţel carbon scule – OSC 8	45×16	kg	95	5,47
Oţel carbon scule – OSC 8	50×8	kg	147	5,61
Oţel carbon scule – OSC 10	55×10	kg	105	5,76
Oţel carbon scule – OSC 8	60×6	kg	40	5,62
Oţel carbon scule – OSC 8	60×10	kg	110	4,68

Denumirea produsului	Caracteristici	U.M	Cantitate	Preţ unitar
Oţel rapid scule – W 3355	Ø16	kg	70	193,21
Oţel rapid scule – W 3355	Ø20	kg	170	194,25
Oţel rapid scule – W 3302	Ø25	kg	90	163,01
Oţel rapid scule – W 3302	Ø30	kg	170	163,12
Oţel rapid scule – KP 3	Ø40	kg	60	193,42
Oţel OL 37 – 1 N	Φ100+20	kg	1 208	3,41
Oţel 13 CN 30 pătrat	22×22	kg	2 089	9,91
Oţel OL 37 – 3 K	60×60	kg	1 00	4,37
Oţel OL 37 pătrat	80×80	kg	261	4,52
Oţel OL 42 pătrat	90×90	kg	986	3,00
Oţel OL 34 – 3 K pătrat	100×100	kg	1 300	3,38
Oţel OL 44 – 2 N pătrat	140×140	kg	886	3,79
Oţel OL 37 – 1 N	150×140	kg	917	2,92
Bară forjată – 40 MOCN 15	165×3 400	buc.	1	21 210,00
Tablă zincată	1,5×1 000×2 000	kg	1 273	6,63
Tablă neagră	0,8×1 250×2 000	kg	2 703	3,78
Tablă neagră	2,5×1 250×2 500	kg	5 220	3,28
Tablă – OSC-W 1760	1,5×650×1 600	kg	7 950	3,86
Ţevi construcţii – ST-35	Ø5×1,2	m.l	15	45,96
Ţevi construcţii – ST-85	Ø6×2	m.l	33	47,50
Ţevi construcţii – ST-35	Ø15×3	m.l	158	13,52
Ţevi construcţii OLT-35	Ø25×2	m.l	256	47,92
Ţevi construcţii OL 32	Ø25×2,5	kg	67	6,40
Ţevi construcţii OLT 35	Ø25×3	m.l	176	55,46
Ţevi construcţii OLT 35	Ø34×2,5	m.l	9	38,40
Ţevi construcţii OLT 35	Ø34×3	m.l	13	22,76
Ţevi construcţii OLT 35	Ø34×4	m.l	17	19,46
Ţevi construcţii OLT 35	Ø34×5	m.l	33	23,31
Ţevi construcţii OLT 35	Ø34×6	kg	44	5,07
Ţevi construcţii OLT 35 – K II	Ø38×2,5	m.l	846	17,20
Ţevi construcţii OLT 35 – K III	Ø38×2,5	m.l	877	34,77
Ţevi construcţii OL 32	Ø42×4	m.l	144	19,52
Ţevi construcţii OLT 35	Ø42×8	kg	314	7,26
Ţevi construcţii OLT 35 – K II	Ø42×2,5	m.l	95	28,81
Ţevi construcţii OLT 35	Ø48×10	m.l	107	50,86
Ţevi construcţii ST-35	Ø54×4	kg	532	7,37
Ţevi construcţii OLT 35	Ø60×3	m.l	86	36,71
Ţevi construcţii OL 32	Ø60×3,6	m.l.	83	28,55
Ţevi construcţii OLT 35	Ø76×6	kg	851	5,44
Ţevi construcţii ST-35	Ø88×3,2	kg	575	7,07
Ţevi construcţii OLT 45	Ø121×18	kg	262	4,61
Ţevi construcţii OLT 35	Ø325×10	kg	405	5,18
Bare trase inox – W 4301	Ø5	kg	250	61,41
Bare trase inoc – W 2419	Ø10.2	kg	99	22,53
Oţel inox – W 4541	Ø4	kg	318	58,89
Oţel inox – W 4034	Ø56	kg	5 067	15,40
Oţel inox – W 4034	Ø65	kg	30	15,40
Oţel inox – W 4021	Ø85	kg	1 707	33,00
Oţel inox – W 4571	Ø140	kg	419	58,82
Tablă inox – W 4541	8×800×2000	kg	130	30,52
STablă inox – W 4541	12×1 000×2 000	kg	390	40,67
Tablă inox – W 4541	25×2 000×8 000	kg	240	31,30
Tablă inox – W 4541	28×1 000×2 000	kg	438	30,68
Tablă inox – W 4541	30×2 000×8 000	kg	496	30,52
Tablă inox – W 4541	36×1 000×2 000	kg	121	30,66
Tablă inox – W 4541	45×1 000×2 000	kg	185	31,27
Ţeavă inox – W 4306	Ø18×2	m.l	12	239,35
Ţeavă inox – V 2 A	Ø57×3,5	m.l	8	446,69
Ţeavă inox – W 4541	Ø60×2,5	m.l	5	466,92
Ţeavă inox – 4541	Ø70×3	m.l	37	202,58
Ţeavă inox – W 4541	Ø88×9	ml.	7	1 165,84
Ţeavă inox – W 4541	Ø108×4	m.l	13	1 036,50
Ţeavă inox – W 4541	Ø108×4	m.l	48	1 375,15
Ţeavă inox – V 2 A	Ø89×5	m.l	8	1 006,67
Ţeavă inox – V 2 A	Ø89×5,5	m.l	6	963,20
Ţeavă inox – W 4541	Ø102×12	m.l	08	2 386,40
Şaevă inox – W 4541	Ø159×6	m.l	7	99,69
Ţeavă inox – W 4541	Ø168×6,5	m.l	14	1 388,40
ELECTROZI – Wolfram pur	Ø1,5	buc.	70	9,60
ELECTROZI – Wolfram	Ø1,5	buc.	55	8,85
ELECTROZI – Wolfram	Ø2	buc.	70	16,20
ELECTROZI – Wolfram pur	Ø2	buc.	55	14,10
ELECTROZI – Wolfram	Ø2,5	buc.	115	23,10
ELECTROZI – Wolfram pur	Ø2,5	buc.	110	20,10
ELECTROZI – Wolfram	Ø3	buc.	112	33,15
ELECTROZI – Wolfram pur	Ø3	buc.	110	28,95
ELECTROZI – Wolfram	Ø5	buc.	90	81,00
ELECTROZI – Wolfram pur	Ø50	buc.	100	70,95
Bară silită	8×180×85	buc.	30	51,00
Bară silită	8×150×150	buc.	70	57,00
Bară silită	14×400×350	buc.	63	180,00
Bară silită	18×300×300	buc.	48	249,06
MATERIALE ELECTRICE				
Ampermetru M 59	1 000 A	buc.	2	490
Ampermetru IEQ	40 A	buc.	4	285
Ampermetru M 541	1 000 A	buc.	1	440
Ampermetru M 541	40 A	buc.	2	440
Ampermetru M 541	100 /5 A	buc.	1	750
Ampermetru IEQ	1 500/5 A	buc.	3	750
Ampermetru AE 4	100 A	buc.	1	95

Denumirea produsului	Caracteristici	U.M.	Cantitate	Preț unitar
Ampermetru IEQ 72	25 A	buc.	2	235
Ampermetru IEQ 72	30 /5 A	buc.	3	750
Ampermetru E 6	5 /40 A	buc.	2	275
Ampermetru IEQ	144/10 A	buc.	10	750
Ampermetru W 52	250 A	buc.	1	472
Ampermetru IEQ	144/200 A	buc.	12	750
Ampermetru	15 A	buc.	2	441
Ampermetru W 451	25 A	buc.	1	440
Ampermetru M 53	400 A	buc.	1	510
Ampermetru W 451	600 A	buc.	2	95
Ampermetru W 451	600 A	buc	4	440
Ampermetru W 53	30 /5 A	buc.	2	540
Ampermetru IEQ	20 /5 A	buc.	1	750
Ampermetru IEQ	100 A	buc.	1	750
Ampermetru IEQ	60 A	buc.	1	285
Ampermetru E 54	200 A	buc.	1	545
Ampermetru E 54	600 A	buc.	10	450
Apărător lămpi cu braț	Ø100	buc.	136	2,6
Apărător cu lămpi braț	Ø200	buc.	20	4.37
Bec ceramic pt. sudură	Ø5	buc.	140	13.00
Bec ceramic ptr. sudură	Ø9	buc.	141	13,00
Becuri - 6 V - 21 W -		buc.	19	1.35
Becuri - R 46/21		buc.	3	4.30
Becuri - 220 V/250 W	Infrarosu	buc.	90	13.70
Bobina TAC	6 A - 48 V	buc.	30	22.75
Bobina TAC	6 A - 220 V	buc.	28	22.75
Bobina TAC	6 A - 380 V	buc.	91	19 40
Bobina TAC	10 A - 48 V	buc.	15	22.75
Bobină TCA	48 A/32 V	buc.	8	39.65
Bobina TCA	32 A/380 V	buc	2	39.65
Bobină TCA	40 A/48 V	buc.	3	39.65
Bobină TCA	63 A/380 V	buc.	9	68.43
Bobină TCA	100 A/380 V	buc.	2	71,00
Bobină TCA	100 A/380 V	buc.	1	44.00
Bobină AC 3	10 A/24 V	buc.	6	85.00
Bobina CA 3	10 A/380 V	buc.	24	32.50
Bobină CA 3	25 A/24 V	buc.	5	19.00
Bobina CA 3	25 A 380 V	buc.	40	39 65
Bobină CA 3	40 A/380 V	buc	2	22.75
Bobina CA 3	63 A/24 V	buc.	12	34.00
Bibina CA 3	63 A/380 V	buc.	7	68.43
Bobină TCA	63 A/380 V	buc.	13	69,00
Bobină TCA	200 A/220 V	buc.	6	114.00
Bobină TCA	100 A/24 V	buc.	1	34,00
Bobină TCA	100 A/24 V	buc	2	86.00
Bobină DITA	63 A/380 V	buc.	27	40.50
Bobină DITA	100 A/380 F	buc.	2	70.00
BOBINĂ CITA	100 A/380 V	buc	10	26.00
Bobină DITA	30 V	buc.	5	39 65
Bobina TCA	42 V/25 A	buc	5	44.75
Bobina Magnet	20 A/380 V	buc.	2	220.00
Borne Aparat		buc.	25	3.00
Buton PC		buc.	15	168.00
Balastru - BJA	65 W	bud.	14	71.00
Bimetal		buc.	17	25,00
Cot	Ø21	buc.	10	5.90
Cot PVC	Ø32	buc.	144	0,51
Cot	Ø16	buc.	3	0.25
Capac	J 5	buc	10	31.50
Clemă	C 50	buc.	86	2.40
Clemă	C 6	buc.	36	1.50
Clemă	C 70	buc.	82	2.90
Clemă legătură	16 mm	buc.	26	33.95
Clema	120	buc.	74	16.00
Clemă	150	buc.	12	14.40
Clemă	240	buc.	2	68.90
Clema	LL-10	buc.	109	6,25
Clema	LL-16	buc.	116	3.50
Clema	LL-25	buc	81	3.15
Clema	LL-35	buc.	78	33 00
Clema	LL-120	buc.	19	20.20
Clema	NL-25	buc.	2	49.50
Clema	NL-35	buc.	56	4.40
Clema	NL-35	buc.	23	5.60
Clema derivație	50 mm	buc.	11	23.12
Clema derivație	70 mm	buc.	16	18 95
Clema derivație	95 mm	buc.	42	19.20
Clema derivație	12 mm	buc.	35	16.00
Clema cacord	2,5 - 4	buc.	180	9,30
Clema legăt.	25	buc.	74	4,50
Clema legăt.	16	buc.	29	5.00
Clema Cu 35		buc.	78	27.80
Conductor bobinaj textil	Ø0.80	kg	12	99.00
Conductor bobinaj textil	1	kg	116	98.10
Conductor bobinaj textil	1,10	kg	4	97.20
Conductor bobinaj textil	2,0	kg	61	93.60
Conductor bobinaj textil	2.10	kg	61	92 30
Conductor FY	50	m.l	10	19.40
Conductor AFY	35	m.l	50	4.64
Conductor AFY	50	m.l	366	5.40
Conductor AFY	70	m.l	85	8.42
Conductor AFY	240	m.l	30	21,30
Conductor AFPY	2 x 4	m.l	180	1.52
Contact fix	tubular	buc.	10	13.65
Contact fix DITU	100 A	buc.	283	7,90
Contact fix DITA	1 000 A	buc.	49	14.00
Contact mobil DITU	100 A	buc.	24	17,50
Contact mobil DITA	1 000 A	buc.	56	22,00
Comutator	600 A	buc.	2	1 550.00
Contor CA	5 A	buc.	2	1 720.00
Contor CA	32 A	buc.	3	110.00
Comutator	600 A	buc.	2	1 550,00
Cutii Terminale CV 2 ieșiri		buc.	1	30.00
Controler cu 5 came		buc.	1	1 070.00
Controler cu 7 came		buc.	4	1 008,00
Controler cu 11 came		buc.	3	1 250,00
Clapetă semnaliz. scurt circuit		buc.	8	35,00
Detectpi		buc.	44	90,00
Dispozitiv luxoma DCAI		buc.	10	1 680.00
Eletrovalva	EVC-180	buc.	3	458,00
Element tractiune	XKY	buc.	20	510,00
Planse	SAJ	buc.	14	19,00
Furei cu tije		buc.	340	29,00
Intrerupător pachet	25 A	buc.	9	237,00
Inel porțelan	63 A	buc.	120	0,20
Inel porțelan	20 A	buc.	42	0,20
Inel porțelan	10 A	buc.	23	0,30
Inel calibrare	6 A	buc.	245	0,48
Inel calibrare	10 A	buc.	100	0,64

Denumirea produsului	Caracteristici	U.M.	Cantitate	Preț unitar
Izolator cu capac		buc.	3	32,77
Izolator fără capac		buc.	10	32.77
Izolator trecțiune	porțelan	buc.	3 285	2.39
Kilowatmetru	380 V	buc.	4	295.60
Kilowatmetru	D 1-406/380 V	buc.	5	140,00
Kilowatmetru	D 3-406/380 V	buc.	3	353.00
Kiloampermetru	H 8-6 - 1,5	buc.	2	353.00
Lampă de exterior	D 2 - E	buc.	3	1 680.00
Lampă LFV	400 A	buc.	179	93.00
Manometru cu contact	-25	buc.	16	437.00
Manometru de contact	O-4	buc.	5	437.00
Manometru de contact	O-25	buc.	25	424.00
Manometru de contact	O-6	buc.	12	437.00
Manometru diferențiar	1 600 x 10	buc.	2	5 650.00
Manometru diferențiar	Ø160	buc.	2	95.00
Megawatmetru	O-2	buc.	1	295.00
Microintrerupător	6 136	buc,	30	100,00
Miliampermetru	400 A	buc	2	295.00
Miliampermetru	400 A	buc.	1	130,00
Motor electric	0,15 KW - 2 890 R/m	buc.	1	408.00
Motor electric	0,37 KW - 670 R/m	buc.	1	700
Motor electric	0,75 KW - 1500 R/m	buc.	1	490
Motor electric	0.75 - 1,3 KW - - 750 - 1500 R/m	buc	2	1 530
Motor electric	0,30 KW - 3000 R/m	buc.	1	5 670
Motor electric	3 KW - 750 R/m	buc.	2	2 890
Motor electric	5,5 KW - 1000 R/m	buc	9	2 360
Motor electric	5,5 KW - 3000 R/m	buc.	1	2 460
Motor electric	7,5 KW - 3000 R/m	buc.	1	2 720
Motor electric	11 KW - 1500 R/m	buc.	1	4 040
Motor electric	11 KW - 1500 R/m	buc.	1	3 910
Motor electric	15 KW - 3000 R/m	buc.	2	4 320
Pompă centrifugală	10 000 l/h	buc.	1	6 300
Patron AFG	80 A	buc.	47	72.85
Patron AFG	100 A	buc.	34	50,00
Patron AFG	250 A	buc.	3	99,00
Patron AFG	315 A	buc	8	99,00
Papuci cablu	10 x 9.5	buc.	1 285	2,15
Papuci cablu	12 x 13,5	buc	19 371	5,06
Papuci cablu	22 x 2.3	buc.	960	25,00
Papuci cablus	Ø50	buc.	17	11,76
Plăci contor		buc.	4	433,00
Plăci contor		buc	2	33.00
Plăci marmoră	200 x 200 x 35	buc	6	23,40
Releu de semnalizare	RDS-2	buc.	12	255,00
Releu PTP-1	OP-25	buc.	2	360.00
Releu PTP-1	O-100	buc.	3	360 00
Releu Fotoelectric	PT-1	buc.	5	1 420.00
Releu maxim de curent	RCI - RS-79	buc.	2	475.00
Releu maxim de curent	RS-7947	buc	2	90.00
Releu semnalizare	220 V	buc	1	263
Releu semnalizare	RS-7947	buc.	1	140
sonerie Polarizantă	220 V	buc.	3	452
Stat de legătură	cu Hollender	buc.	300	103
soclu siguranță AEG	400 A	buc.	6	82
Soclu siguranță	AEG - 600 A	buc.	20	115
separator	350 A	buc.	10	1 500
Șunt	40 A	buc.	5	40
Șunt	60 A	buc.	3	37
Șunt	100 A	buc.	11	40
Șunt	500 A	buc.	1	375
Șunt	1 000 A	buc.	1	247
Șunt	150 A	buc.	1	90
Termometru cu contact	O-50	buc.	3	373
Termometru cu contact	O-4000	buc.	9	1 060
Termocuplă Fe - Co	1 800 C	buc.	3	252
Termocuplă Fe - Co	550 °C L 250	buc.	10	146
Termocuplă Fe - Co	550 °C L 1500	buc.	5	363
Termocuplă Cr - Al	1 100 C	buc.	13	225
Tub copex	Ø29	m.l.	50	22,95
Tub copex	Ø16	buc.	65	13.50
Transformator curent	CIT-10	buc.	1	700
Transformator înaltă freev.	10 KV	buc.	1	80
Transformator înaltă freev.	CIT-10*/5	buc.	3	250
Termostat TIP-IT 2	60 - 100 °C	buc.	2	505
Tub inoxibil	Ø9	m.l.	300	4,20
Tub inoxibil	Ø11	m.l.	177	4,45
Tub pantzer	Ø24	m.l	9	4,35
Tub pantzer	Ø25	m.l.	33	5,81
Ventil electromagnetic		buc.	3	695
Vibrator pneumatic	V P-1	buc.	10	325
Voltmetru	100 V	buc.	3	615
Voltmetru	400 V	buc.	1	355
Voltmetru	60 V	buc.	4	360
Voltmetru	15 V	buc.	1	590
Voltmetru	400 V	buc.	5	750
Voltmetru	250 V	buc.	2	750
Voltmetru	C4 V	buc.	2	10 100
Electromagnet	220 V	buc.	5	3804
Ser omotor		buc.	2	1 365
Ventil Regiaf	AZR Ø122	buv	12	60
Multiplu ștecher	A 20	buc.	2	42
Multiplu ștecher	A 10	buc.	2	55
Contactor	TCA - 200 A/220 V	buc.	1	1 650
Contactor	TCA - 125 A/380 V	buc.	1	845.00
Bloc Releu	32 - 0,55	buc	3	136
Contact fix	AC 3 - 10 A	buc.	270	8,50
Contact fix	AC 3 - 25 A	buc.	148	9.90
Cărească supapă		buc.	10	664
Cilindru	rep. 739210	buc.	6	1 135
Rotor	rep 1343	buc.	40	54
Rotor	rep 20683	buc.	5	587
Rotor	rep. 1153	buc.	5	450
Rotor	rep 16983	buc.	5	468

Important

Unitățile economice din țară ca și alte organizații socialiste din țară sînt invitate să consulte lista parțială a materialelor și pieselor de schimb disponibile care urmează să fie valorificate de către deținător potrivit prevederilor Legii 11/1980.

Relații tehnice și comerciale suplimentare se pot obține de la Intreprinderea chimcă „PRODCOMPLEX", strada Gh. Doja 117 Tg. Mureș, telefon 3 01 07 sau telex 035242.

Unitatea asigură o bună colaborare comercială.

Emil GEORGESCU și Vasile BAȘA

PROZATORI LA A DOUA CARTE

1. Există în **Reciful,** volumul din urmă al lui PAUL EUGEN BANCIU, un pasaj foarte util încercării de a defini poetica romanelor sale : **„Scrisorile, amintirile, fotografiile sînt ca niște acte care ne înconjoară viața precum atolii coralilor ; niște recifi circulari în dinții cărora, ascunși sub valuri, se sparg toate drumurile noastre de evadare de pe insulă și celelalte drumuri ale oamenilor dinafară spre noi. Trebuie multă dibăcie să te poți strecura neatins spre sau dinspre insulă. Trebuie să cunoști, înainte de toate, semnele de vreme bună, apoi ceasul exact al fluxului și refluxului, altminteri riști să-ți sfarmi carena corăbiei de colții recifului și să rămii atîrnat acolo, la jumătate de milă de insulă, fără putința de a te îndepărta spre larg sau de a te întoarce la țărm, la propriul tău țărm...".** O astfel de „insulă" este, simbolic vorbind, așezarea forestieră dominată, ca-n străvechile mituri ale întemeierii, de Femeia Marii, din **Casa ursei mari** (1978), și tot o „insulă" orașul Burna, cel legat printr-o **singură** șosea de „toată istoria și geografia Europei", din **Reciful** (1979). „Insule" locuite de colectivități, pînă la un moment dat, autarhice, obstinate în a-și apăra identitatea, în a se opune oricăror schimbări venite din afară. Chiar îmbrăcînd forme violente, **deschiderea** se consumă aici ca o unică și ultimă șansă de supraviețuire. Aceasta nu se poate face însă prin substituirea legilor interioare ale colectivității, ci prin reorganizarea lor. Parabolele lui Paul Eugen Banciu invocă un asemenea proces de transformare cu implicații greu calculabile la nivel individual. Miticul și politicul prefigurează aici termenii unei antinomii a cărei rezolvare trebuie căutată în dialectica raporturilor dintre individ și grup. Spuneam cu o altă ocazie că Paul Eugen Banciu nu este un creator de personaje, cel puțin în accepțiunea curentă a termenului. Acuitatea sa vizează acele tensiuni generatoare de participanți efectivi la istorie, cu întreaga lor mitologie colectivă, dar și cu întreaga lor subiectivitate. Altfel, trăind istoria și, totodată, lăsîndu-se trăiți de ea. Cuplul Nicolae Marga – Femeia Marii din **Casa ursei mari,** ori avocatul Colențan din **Reciful** o demonstrează.

Raporturile dintre mentalitate și conștiință, dramele individuale și colective generate de impactul cu o desfășurare a evenimentelor ce a existat multă vreme în afara unor grupuri izolate, schimbările provocate de „invazia" industrialului în perimetre ale căror semne distinctive au fost, dintotdeauna, stabilitatea și durata naturală, circumscriu tematica acestor romane. În pofida diferențelor aparent ireductibile dintre ele, cele două cărți sînt perfect unitare. Coerența lor interioară, în ultimă instanță, coerența universului prozei lui Paul Eugen Banciu, se datorează, am zice, în primul rînd, viziunii asupra problemelor care nu aparțin numai unui anumit etos. În alți termeni, vocația etologică, ea însăși remarcabilă, a autorului, nu anihilează semnificațiile general-umane ale demersului său. Este o calitate prin care romanul actual a cîștigat în Paul Eugen Banciu un prozator foarte înzestrat.

2. **Fericiți cînd renaștem** (1976), cartea de debut a lui ION JURCA ROVINA, era un roman al cuplului. Propusă cititorilor într-o formulă cvasi-poematică, ideea rezistenței acestuia în fața micilor și marilor drame ale existenței făcea loc unei dezbateri etice la care autorul oferea nu atît soluții, cît argumente.

Noua promisiune (1980), a doua carte a autorului, demonstrează, dacă nu o semnificativă modificare de ordin stilistic, cel puțin una tematică. Romanul aduce în prim plan cîteva destine – pe cel al familiei lui Traian Goron, în primul rînd –, ilustrative pentru conflictul mai general și oricînd posibil dintre dorința de adaptare la o realitate asumată în deplină cunoștință de cauză și disponibilitățile interioare ale individului. Într-un cuvînt, Ion Jurca Rovina reactualizează tema dezrădăcinării. Motivată de căutarea unui sperat eldorado, înstrăinarea se repercutează asupra psihologiei personajelor. Ele însă nu trăiesc ceea ce se numește drama inadaptatului – ceea ce ar fi coborît, cu siguranță, calitățile romanului –, ci nostalgia spațiului pierdut, a unui spațiu originar transformat sui generis într-o instanță de raportare a binelui și a răului, de elaborare și evaluare a comportamentelor. Seceta de după război, instaurarea noii societăți, cooperativizarea etc., adică acele evenimente care au structurat istoria reală a epocii, sînt văzute prin prisma trăirilor interioare. Cele două momente cheie ale destinului lui Traian Goron – strămutarea în cîmpie și „urbanizarea" – sînt refăcute într-un timp al mărturisirii cu puternice inflexiuni subiective, autobiografice. Lirismul cărții își are în aceasta o sursă, structura poematică rămînînd nota distinctivă a prozei lui Ion Jurca Rovina.

3. După o apariție promițătoare în „Tribuna" (1973) și un premiu pentru întîia carte la concursul de debut în proză al Editurii Eminescu – romanul **Ochiul zilei de ieri** (1976) –, prezența cu mari intermitențe în paginile revistelor literare l-a ferit pe HORIA UNGUREANU de exaltările prelungite ale criticii, nu întotdeauna utile scriitorului tînăr. Impresia creată a fost aceea că elogiile s-au consumat înainte ca scrisul său să afirme, cum era firesc, o vocație. Înzestrat cu talent de povestitor, dispunînd de resurse epice, e drept, uneori, mai mari decît posibitățile de concentrare într-o construcție cît de cît unitară, Horia Ungureanu este, am zice, prozator fără a fi neapărat romancier. Ambele romane de pînă acum – al doilea, **Vara bunei speranțe,** apărut în 1979 – confirmă eficacitatea autorului în desfășurările restrînse pe spațiul unei nuvele. Trecerea de la o atare formă la roman, chestiune, altminteri, delicată pentru orice scriitor de talent, îi ridică încă destule probleme. Oscilînd între proza de „acțiune" și aceea de „investigație", Horia Ungureanu se remarcă, în schimb, prin capacitatea de a sugera o atmosferă. Această capacitate provine dintr-o evidentă și exactă intuire a reperelor universului rural în interiorul căruia **nuvelistul** operează cu destulă ușurință.

Nu vom descoperi însă în romanele lui Horia Ungureanu – ambele născute sub aceeași zodie fastă – aspirațiile către parabolă din cărțile autorilor amintiți înainte. Familiaritatea cu lumea rurală nu înseamnă aici deschideri simbolico-mitice : Horia Ungureanu decupează secvențe existențiale articulîndu-le apoi după formule deja cunoscute. Semnificative rămîn însă destinele despre care vorbește, relevante mai puțin pentru lumea satului, cît pentru relațiile interumane, în general. Raporturile dintre Onuț Hara și Ilarie Lăzărescu, protagoniștii din **Vara bunei speranțe,** conflictele (=nucleele epice) care se nasc din aceste raporturi, pledează în acest sens. Horia Ungureanu este un prozator cu o vocație certă pentru sondarea ipostazelor nesofisticate ale vieții.

Marian ODANGIU

Poezie și context*)

Nu mai insist, parcurgînd cea de-a doua culegere de versuri a lui Octavian Doclin, **Ființa tainei,** asupra acelor texte pe care autorul le reia dintr-un nu cu mult timp în urmă publicat volum de debut **(Neliniștea purpurei),** după cum nu insist nici asupra unui șir de poeme calchiate după stanțe păunesciene, nici asupra numeroaselor versuri pentru care modelul imediat sesizabil este poezia „tradiționalistă" din ultimele volume ale lui Ioan Alexandru. Chestiuni care pot fi puse, la fel de bine, pe seama grabei autorului de a publica încă o carte, a unei lente maturizări ori, și mai plauzibil, dacă ar fi să judecăm lucrurile după alte reminiscențe cumulate dintr-o arie extrem de vastă a poeziei – de la Eminescu la Iosif și Radu Stanca, de la Esenin la Bacovia și Cezar Ivănescu – pe seama asimilării lirismului cu exercițiul livresc, pe partituri date. Surpriza, cită este în această situație, ține în poemele lui Octavian Doclin de lipsa lor de varietate pretextuală : însumate, versurile din cele două volume ale autorului alcătuiesc un fel de saga lirică a unei iubiri pierdute ori posibile, – saga lirică din care nu lipsește aproape nimic din mulțimea de posturi și gesturi edificatoare interpretate în repertoriul poeților romantici, „metafizica" și atmosfera crepusculară, insistența retorică asupra contrariilor, ba chiar și canonice invocații naturiste.

Ce mai remarc în majoritatea poemelor lui Octavian Doclin este exercițiul caligrafic al versului, un artizanat de imagini grațios-manieriste. În fond, autorul acesta este un prețios și un decorativ, tentat de o poezie ceremonioasă, atît cît și ceremonială, fie că urmează tiparul poemelor de eufonii folclorice ale lui Lucian Blaga (în **Folclor, Intru amintire)** fie că încalcă teritorii lirice ilustrate de poeți din prima generație echinoxistă.

Susținute de presentiment, mai de grabă decît sentimentale, tratînd în registru lilial temele „crepusculare", iubitoare de fast imagistic, poemele din **Ființa tainei,** ca și cele din anteriorul volum, prezintă toate inconvenientele ce pot rezulta de pe urma unei disponibilități nelimitate a autorului de a adopta formule lirice istoricizate ori consacrate de actualitatea literară.

Lucian ALEXIU

*) Octavian Doclin, **„FIINȚA TAINEI",** Editura Facla, 1981.

PREZENȚE LITERARE TIMIȘORENE

ION MUSCELEANU „Balerina".

Portrete sentimentale
Octavian Doclin

Octavian Doclin, acest harnic metodist al culturii cărășene, ca poet, se trage și el dintr-o geografie a sudului banatic, dintr-o arie umană și spirituală și dintr-un relief specific, aidoma lui Gh. Azap, V. Versavia și a fraților Dolângă. Spre deosebire de Azap, un sentimental ironico-teatral, de Versavia, un meditativ frust și auster, de N. Dolângă, un senin muzical, Doclin este un patetic incantatoriu, în tonalități elegiace, un miniaturist aplecat spre motive și obsesii muzicale și metaforism abundent și baroc. Farmecul acestor poeme miniaturale consistă în tonalitatea lor de romanță, în gamă minoră, de cîntec de iubire, de lied autohton, presărate de accente și de leitmotive ce frizează poezia orientală și biblică, în care patima există, dar e înmuiată de un halou nostalgic și suavități lirice. Poezia sa, din acest al doilea volum „Ființa tainei", care, față de primul, nu e un salt, ci o continuare în vadul acelorași preocupări, insistă pe niște motive în ton și manieră bacoviană : „Ningea și mergeam pe stradă, / pe stradă mergeam și ningea ; / tu singură erai în lume / ochiul meu singur se lumina" (Ningea) **dar rămîne doar la aerul lor muzical exterior, la reluarea lor cantabilă, nu atinge simboluri adînci și proprii. Tensiunea acestei lirici, cîtă există, este datorată unui patetism romantic propriu lui Doclin, dar abisurile meditative nu sînt decît rareori atinse, căci poemele sale insistă prea mult spre structuri muzicale, leitmotive verbale, sau cîntă doar pe un registru „afectiv", suferind, mai puțin înclinat însă meditației. Poezia sa e totuși învăluitoare, de o mare cantabilitate și muzicalitate, cu un anume dramatism izvorît din neîmplinirea unei afecțiuni sau din nostalgica solitudine a ființei poetului în lume. Doclin este, apoi, după Ureche și Azap, un improvizator prodigios, presărînd ploaia sa de metafore savuroase, cu o ușurință regească, peste capetele poemelor sale. Poezia sa, ce evocă o natură nostalgic romantică, într-o albie tradițională, cu exerciții și maniere din Șt. O. Iosif și Bacovia, ar merita să-și circumscrie mai decis un univers propriu existențial, să tindă spre o atitudine mai înclinat meditativă, să iasă din capcana unor manierisme verbale (în care mulți tineri poeți cad prea de curînd) și să-și afirme ceea ce îi este propriu „ființei" și „tainei" poeziei sale : o unicitate de glas, de atitudine și emoție lirică, de stil, de mesaj.**

Ion ARIEȘANU

Mirel Brateș

Acces la esență

Ed. Facla, 1981

Volumul de debut al lui Mirel Brateș (volum apărut în noua serie – „Proză scurtă contemporană" – a Editurii Facla) înmănunchează o suită de reportaje (mai toate de mică întindere), scrise cu nerv, cu suplețe și intuiție stilistică. În centrul cărții se află, firește, Timișoara și împrejurimile ei imediate. Dar drumurile reporterului ajung, adesea, mult mai departe, acoperind întregul Banat, trecînd prin Lugoj, prin Tomești, prin Nădrag, pînă la Porțile de Fier. Cunoaștem, astfel, locuri, fapte și destine, dintre cele mai interesante și pilduitoare, cărora Mirel Brateș a știut să le confere relief literar. În cele mai izbutite pagini ale culegerii **(Adio, Ada-Kaleh ; Din orășel, un vis ! ; Addenda la Orșova ; Între ape, nașterea Begăi... ; Coboară culegătoarele de strugur ; Tomești – civilizația sticlei** etc.), adevărului prim, nemijlocit, tabloului, scenei copiate după natură, li se adaugă elaborarea, prelucrarea, adevărul artistic. Așa cum observă Horia Pătrașcu într-o succintă și exactă prefață, Mirel Brateș însoțește bogăția și precizia informației cu „discursul poetic", cu „notația plastică, extrem de concisă și de sugestivă totodată, atunci cînd natura, culoarea, atitudinea își cer cuvîntul" (p. 6). Autorul umanizează, într-adevăr, cifrele, datele, performanțele, explorînd caractere, individualități și vizînd – ca țel ultim – surprinderea unității umane în diversitate. Infuzate de plăcerea concretului, pînă și unele notații nepretențioase în aparență dobîndesc o anumită vibrație : **„La etajul IX al hotelului urcă neliniștitele zgomote ale bulevardului, gîfîit, goană continuă, scurte-rare, claxoane, frîne bruște, cărora le-aș putea reconstitui urma apăsată, chiar dacă n-aș vedea-o, numai după țipătul cauciucului trecat de asfalt, zăngănitul fierului cărat de „Tatre", clinchetul amplificat, imens ; de sus, din balconul etajului IX, privesc Dunărea la Orșova..."** (p. 98).

Așa se face că uzine, podgorii, șesuri și șantiere, așezări urbane sau rurale, zugrăvite cu fidelitate, în ceea ce au semnificativ și pitoresc, sînt simțite, deseori, simultan, și ca spațiu estetic. Iar oamenii, de diverse vîrste, temperamente și îndeletniciri (un mecanic de locomotivă, un montor, directori de întreprinderi industriale și agricole, constructori, oțelari, medici, tipografi, sticlari, muncitori forestieri, electroniști, un bătrîn locuitor al insulei Ada-Kaleh, un poet etc.) capătă, prin esențializare, prin decupaj și punere în relație cu alte elemente ale textului, atributele unor personaje. Să se vadă, de pildă, **„Tipar înalt", Legea ceferiștilor e solidaritatea, Addenda la Orșova** etc.

Instructiv și delectabil, în ceea ce are mai trainic, **Acces la esență** e un debut promițător, o reușită reportericească și un convingător răspuns la cerințele prozei scurte în genere.

Eugen DORCESCU

SABIN OPREANU

ÎNCĂ ODATĂ ADIO

Pentru Gh. Azap

Tot aici sunt bineînțeles la marginea pădurii într-o
provincie acaparatoare Ca un brav discipol al viței
de vie Printre vipere explozive și păsări fumegînde

E hotărît nu se profilează nici o schimbare în plămînii
mei de smochinit estaș rătăcit pe un deal La librărie
e bine mulțumesc de întrebare Am acolo un balot de sîrmă
și nu știu ce întrebuințare să-i dau (îl voi folosi
cîndva negreșit Am cîteva idei recuperatorii)

Tot aici sunt bineînțeles Sănătos ca o macaroană uitată
în magazie (Cîte vreascuri am aprins ca să întrețin
o atmosferă jovială)

Ce naiba cîte o ambulanță sălășluiește în fiecare fir
de iarbă Sigur că o duc bine Aplaudă-mă pentru acest
exercițiu epistolar (în vizuini se joacă șah de
performanță)

Evident ar fi mult mai simplu dacă m-aș ascunde într-un
cuib de rîndunică (Pădurea e verde cu ciripit) Încă
o dată prietene mulțumesc pentru aducere aminte
Încă o dată adio —

CU FAȚA LA ZID

Sunt pe cale să inițiez o erupție Acum cînd ninge atît de
spumos în redacțiile editurilor provinciale (Pisica mi se
tolănește la picioare Cu fața la zid număr pînă la zece)

Fierește ar fi multe de spus în metropolă cald și bine
Băieții joacă table între ei (Ciștigătorul rămîne la
masă) Sunt un fel de îngeri imprimați pe casetă

Acum ar trebui să spun ceva cu vocea prietenului meu George Sura
care a incrementit într-un orășel bănățean (Cît de mult
ne căutăm în poeme și cîtă cenușă acolo Pe aripile
noastre neantul așeza o brumă celestă)

Dar acum plouă mărunt (Sunt ud leoarcă) Ca în copilărie
sunt pe cale să realizez o erupție care să arunce în aer
această pagină albă —

JOC CU PĂIANJEN ȘI MEDIC

Se dedică lui Sergiu Levin

Hai să ne jucăm de-a Baba-oarba Uite mă-ntind supus pe
zăpadă (Și ceilalți la fel) Povești lichide ne chiriăie
în pantofi Tu să stai cuminte într-o realitate decizională
(Dar fără argumente)

Prietenul comun medicul așează cărămizi conștiincios Le
clădește cu grijă la marginea plămînilor noștri (Să nu
ni se surpe visarea)

Într-o firidă de aur bunul păianjen ne aprobă cu blîndețe
Ar vrea să ajungă în neaua subțire cu picioruțele simpatice
pe grumajii tăi Nici un abstacol nu-l va împiedica fără îndoială

Noi continuăm jocul Uite mă-ntind supus în zăpadă Medicul
e la căpătîi cu singerinde cărămizi în palme

Dar scumpul păianjen din firida de aur cum se uită
prietenos și dă din lăbuțe —

ANA POP SÎRBU

CUM AI CĂUTA PAGINA UNEI CĂRȚI

Iată cum se poate înfăptui o tristețe
Se merge-ncet printre cireși și-apoi rîvnești lumina
Și ea cheltuie în trupul cărării și tu vrei să oprești
Deschizătura pustiei și ea se-ntinde ca o plagă și tu crezi
Că aburii se destramă, tai încet destrămarea și nu vezi decît
O altă absență cum lunecă pe lîngă tine și zici că aceasta e
Tăblia templului pe care-l cauți de-o viață și de fapt încerci
Să intri-n el, dar el nu trăia în el și stai ascuns mai departe
În tine și încerci să te cauți cum ai căuta pagina unei cărți vechi
Care nu te mai recunoaște, te agiți de la un capăt la altul al
Cărții tale, năpădit de frică și de aduceri aminte
Și-ți vine să o tai ca un copac
Să-ți invețe ea de frica ta oarbă dar ești incoltit mai departe
De drumul crăpat al copacului a cărui înfățișare nici n-o mai
Recunoști.

CORABIE PENTRU MULTIPLICAT SINGURĂTATEA

Poemul și hîrtia umilă, fericit Minotaur sub cărămida zilelor
Cînd în cerneluri asuzi și pregătești
Spaltul melancoliilor
Filele, comeseni exotici adulmecînd
Destinul literaturii române de azi
Familia cu fragedele ei concepte
Și morții întrupați în semne
Și grațioase fiare în singurătatea istoriei
Iată inelul coclit în logodna scrijelită
Vocale, vorale, vocale, vocale, vocale, vocale, vocale
Scribul metaforei în(tipărind) dorința
Corabie
pentru
multiplicat
singurătatea . . :

PLOAIA CERNE PRIVIREA TRUFIEI

Iată-mă pe pămîntul înviat
Tînăr, golit de ani și de sărutul strîmtorii
Am călcat pe obrazul veacului
Spicul pustiei mi l-am pus la piept
Soldatului sihastru i-am răscumpărat semințio,
Ploaia cerne privirea trufiei
Șerpii deschid ușa țintuită de frîne,
Bucuriei i-am dat chip de sfredel
Să locuiască printre cîmpiile neîngropate
Apoi am ieșit singur și am îmbrățișat lacrima
Cu galopul celor învinși.

ION CĂLIMAN

IEZER DE DOR

Fereastra prin care
vin privirile oamenilor
să-mi vorbească
despre bunătate și flori,
despre rîni și lumină,
e numele tău înrămat,

Vitraliul prin care sorb
tinerețea copacului
zvelt
în îmbrățișarea luminii,
e chipul tău
legănîndu-mi copilăria . . ;

Gîndul meu
prin care cobor mereu însetat
spre faptele oamenilor,
e viitorul tău oglindit
într-un iezer de dor.

FLĂCĂRI APRILINE

Tînăr și alb în porțile cetății,
crește în mine primăvara bună,
aleargă pe coline cascadele vieții,
rouă și floare spre rod se împreună . . :

April e-o nerostită zbatere a ierbii
trasă de vînt înspre știatere pline,
pe-un mitic țărm ne luminează cerbii
purtînd în coarne flăcări apriline . . .

Tineri și albi în patria solară,
toți mugurii pornindu-i către fruct cu mîna,
ducem cu noi o sete milenară
de-a cununa izbînda cu lumina !

Din neamuri dirze ne culegem vița,
peste Carpați ținînd o torță treză,
de-aceea am învins prigoana și arșița
și patria de azi o creștem în amiază !

ZIUA DE MÎINE

Ziua de mîine se vede de azi,
e înaltă, limpede, clară,
ozon măcinat pe umeri de brazi,
iarbă albastră peste țară . . .

Ochii noștri au amiezile lor,
ceasuri pure mișcate spre vis,
adie în maluri aripi de dor
pe aceste coline cu cerul deschis . . :

Ziua de mîine sculptată în azi,
chenar de frumusețe plenară,
ozon măcinat în trunchiuri de brazi,
iarbă albastră peste țară . . .

SILVIA C. NEGRU

CARTE CU ISTORIE

E o privire spre departe,
O revărsare de lumini,
Aici sînt vocile din carte
Și ale țării rădăcini.
Într-o neliniște ciudată
Zărim efigii pe pămînt
Și glasul celor trași pe roată,
Frunți de bărbați ce nu mai sînt.
Sînt umbre de eroi pe glie,
Sînt urme de oșteni pe munți ;
Numai balada le mai știe
Adusă-n brazii de la nunți.
Simți adierea depărtării
Trecutul devenind prezent,
Aici lîngă tulpina țării —
Istorie și monument !

NI-E DRAG PĂMÎNTUL

Mi-e drag pămîntul, nu vă spun
Că-n bucuria lui adun
Tot ce urăsc, tot ce dezmierd,
Avut, sărac și tot ce pierd.
Iubire, patimă, avînt,
Cînd sînt mai dragi,
Devin pămînt.
Și-n fiecare om tăcut
Există un procent de lut.
Pămîntul meu, pămîntul tău
Pămînt și bun, pămînt și rău
Fără iubire, fără vînt,
Pămîntul plînge în pămînt !
Voi, în pămîntul omenesc
Atîtea pier, atîtea cresc . . .
Și depărtări în care strîg
Și stele care cad de frig . . :
Poeme care mor de dor
Trecut, prezent și viitor !
Acelui drag, acelui sfînt,
La greu îi dai să bea pămînt.
Și așteptăm cu-ntregul țel
Să răsărim cîndva din el !

TINERI POEȚI

ȘTEFAN DONCEA

ÎNSCRIPȚIE

Patria e rădăcina tatălui
născută
din pietra izvorului etern
în sunet
de corn.
Prin Transilvania
buzele mamei nepieritoare
rotesc
filele anilor mei tineri.

METICULOASA CONTEMPLARE

Cînd locuiesc vremelnic
înaintea lucrurilor,
oamenii
vin în jurul meu
și mă vînează
cu privirea.
În respirația mea
rătăcesc
umbre de pași.

OGLINZI

Oglinda mea e Cuvîntul
aidoma florii soarelui îndrăgostite,
de umbra sa fierbinte.
Prin cîntecul ciocîrliei
vibrează inima
cîmpiei înverzite.
Sub măslini
te caut
în veghea albastrului,
din curcubeele ploilor.

ION MUSCELEANU „Nud"

ROMULUS BUCUR

CLĂTITE CU GEM DE MURE

„I was a child and she was a child"
E. A. POE

totuși orașul meu e frumos
toamna
cînd crapă castanele și mureșul

se oprește
sub pod
purpură gîndai și diamante —
totuși nu pot pune că zîna mea bună
a fost ucisă p cînd traversa strada rîzînd
și cuvintele ei - migdale
căzînd pe limb de pisici :
„ursulet prostu
am să-ți spun povești
și am să-ți dai
clătite cu gem
de mure"

COPIL GĂSIT

Duminică.
Familia așezată
în jurul mesei.
„Cînd eam eu de virsta ta . . ;
(Glasurie celorlalți
ajung le tine
ca bolboroselile
cuiva ce se îneacă
în băutura rămasă
pe fundul unei uriașe sticle)
„Șansa ta — un prieten
ca un autobuz dispărînd
după cal —
e că mai crezi încă
în cuvintele
cu care ne drogam
în adolescență :
dragoste, prietenie, cinste"
Sună toamna și-ți lasă
la ușă un copil găsit.

UN BUZUNAR DE CASTANE

pe perete
poza bunicului
cu mustăți și uniformă
de cătană
chezaro-crăiască

(brusc realizez că lumea
ar conti nuu să existe
și fără nine)

în acest moment
se desc hide ușa
și intri
începînd să deșerți
un buzu nar de castane :
una mie
una fie . . .

GHEORGHE DARAGIU

PRELEGERE

voevozi legați în sfinte legi
dizolvați în culoarea frescei
voevozi ființînd și timp
voevozi și iar voevozi
veșnic neîngenunchiați
sub greutatea lacrimei
mereu luminoși și netulburați
de cenușă și fum
voevozi drogoste de țară
și iubire de neam
trec în inimi talisman
curcubeu și flori și vînt —
ard coloane care sînt !

VIS DE IARNĂ

o, voi cai ai nopților albe
cai fantastici de la posada
aici pe pămînt
patria mea are iarbă albastră
voi cai
prieteni ai poeților
cai ai nopților albe
cai cu nechezat de stele
cît dor e-n coamele voastre
zburînd spre căi lactee
cai ai pasadei cai !

PROCLAMAȚIE

clepsidra ia foc și se rotește
cu înțelepciune de lumină
Bălcescu vine în gîndul meu
luceafărul îl poartă-n ochi
și o minune
vis înduterat de zeu
Bălcescu-i roua munților Carpați
visul
bărbatului dintre bărbați
el raza de lumină
luminã-ntre eroi
veghează sfînt
în fiecare dintre noi !

OLGA NEAGU CARAMANCIUC

ROD

Apoi, m-am sculat tremurînd
ca un crin transparent
dintr-un cub de gheață,
cel mai mult mi-am dorit
să mă bucur de statornica
umbră a ta,
să mă doară ca o tumoare
pe trupu-mi cu suflet infantil
toamna . . .
Gratii înflorinde brațele mele
te-nchid lîngă corpul meu vinovat.
Cîndva, amețit de iubire,
trupul meu martirizat în chinul rodirii
va rămî auzul amar al planetei
punînd în raftul cel mai înalt
fructul roz și crud
bătînd aerul dintre noi
ca o inimă.

CA LEDA DOAR LUNA

Legănată ca Leda, pufoasă, doar luna
la vînătoare de vulpi . . .
Sublimă neliniște, crengi hipnotice
ademenesc păsări
rătăcind după un anume punct cardinal.
Și eu trec imponderabilă, călcînd
cuiburi de rouă,
însemnînd metri pătrați de tăcere,
spre unicul răspuns prea tîrziu inventat,
ca o Atlantidă, la o mie de ani o dată.
Legănată ca Leda doar luna
odapă cerul cu ceață ei înflorindă
și eu ca un țipăt însingurat
în somnul planetei
rătăcesc cu cirtițe și melci
printr-o absurdă preistorie a iubirii
în vreme ce înhămat la inima mea
vei trage mereu către celălalt,
mai trist pol.

NEROSTITE ATÎTEA CUVINTE . . .

Se-ngroașă carapacea tristeții în care sîntem
Nerostite atîtea cuvinte deslușesc prin aer
ca-ntr-un acvariu
miresme de-actinii și flori carnivore,
pindind silabele peștilor tineri
care n-au văzut încă lumea de sus.
Te știu surghiunit în brațele mele,
Laokoon fericit, șerpi de lacrimi
rod inima ta de statuie
Universul foșnește struguri de stele albastre,
nerostite-atîtea cuvinte trec prin toamna lumii
lovind cu ciocurile gurile noastre
înecate-n salive de-argint e tăcerii.

VALERIU BÎRGĂU

ATELIERUL INOVATORULUI

Rememorez atelierul inovatorului
Armurile de apă. Sfiala ce m-a cuprins
în așezarea aceea neobișnuită.

O elice de argint suflă acizi între noi
Ah, pornesc să cuprind flăcările utopiei
pe la spate. Mușchiul gros răsărit pe brațele de atlet
ale inovatorului
Pe violenta lui scufundare în subconștient.

Dintre flecărelile contemporanilor
Sfidînd teoriile uscate. Osificate. Disciplina
încăpățînată a materiei. Zgomotul ei
puternic. Sala de tratamente
a bătrînelor minerale. Acele întîmplări
incruzite ;
Ne așteaptă de milenii
Într-o sală imensă, iluminată de flăcări
utopice.

CU BLITZUL

Cu blitzul prin canalele grele de sub oraș
Am reușit să identific mare parte din civilizație.

O societate fără cuvinte
strecoară pe sub realitate
animalele de povară.

Cîtă liniște sub orașul greoi
Cinevа agită un aparat de fotografiat
Pereții canalelor sînt loviți cu jeturi
de imaginație.

Necunoscutul cu blitz desprinde moluștele lipicioase
Melci cu coarne de codobelc
răsuflă ușurați în urma luminii artificiale.

Devin din ce în ce mai exaltat în fața picturii
subterane
sufletul îmi pătrunde odată cu lumina
în necunoscutul de smoală și smirc ;
Uleiuri grele amenință să se aprindă
de la lumina tragică a blitzului.

Omul cu blitzul
Prin canalele întunecate.

O umbră deșirată
Pînă deasupra lumii.

CÎNTEC DESPRE CUVÎNT

Cîntec închis într-o cușcă silențioasă
(imaginea lui în oglindă mă strivește)
Locuind bătrînele stări. Corzile lui mă plesnesc peste față.
Mă încearcă prin ochii metalici.
Mă pierd în substanța lui densă. Surprinzătoare
Între pereții ființei
Ce răsuflă.

Suspendat de o realitate incoloră
mi se întîmplă să plîng
În fața bătrînului cuvînt.

cioburi colorate

O lalea imperială pentru prieteni

Îmi cade pentru a doua oară în mînă **Semenicul**, o publicație din Reșița, zămislită cu elan dar și cu vădită pricepere profesională. Îi citesc paginile cu filigrane frumoase, încîntat de reușita unor tineri crescuți la școala entuziasmului neaducător de beneficii materiale. Despre viața și rosturile acestui „caiet de literatură, artă și cultură" mi-a vorbit în atîtea rînduri talentatul poet Ion Gheorghe Șeitan, copilul odcheș, trădind energii de turbină ori de cîte ori zăbovește asupra poeziei sale și, în special, asupra celei scrise de alții. Mulțumită lui am ajuns să cunosc tipăritura a cărei denumire o caligrafiez acum cu emoție. Și tot datorită lui, la îndemnuri fanatice, am poposit în mijlocul scriitorilor reșițeni. Anul trecut, cînd bruma mingiia merele ce, am poposit în mijlocul scriitorilor reșițeni. Anul trecut, cînd bruma mingiia merele „codrenilor". Duc mîna la inimă și spun că întîlnirea mea, cu pînă atunci necunoscu-ții mei confrați, mi-a adus nemărginite bucurii. Le-am ascultat versurile, mi le-au as-cultat și ei pe ale mele. Le-am privit ochii limpezi, clătiți în apele sfinte ale cerului bănățean, iar ei mi-au privit ochii poluați de fumul ieșit din furnalul tuturor nopților mele nedormite. Ne-am despărțit prieteni, ca niște soldați care au dormit în ace-leași tranșee — spre a ne regăsi în amintiri și pe calea verbului înfășurat în mantii tivite cu stele.

Dacă pînă deunăzi pe harta literară a țării noastre Reșița era consemnată numai cu litere strîmbe, azi se poate afirma că fosta capitală a locomotivei cu aburi, re-prezintă un punct luminos, o victorie, în devenire, a spiritului. Numele celor care poartă cu siguranță stindardul viitorului : Ion Chirescu (Chichere), Octavian Doclin, I. Gh. Șeitan, Ana Selena, Nicolae Irimia, Gheorghe Zincescu, Olga Neagu, Nicolae Sîrbu — și cei așteptînd în umbra crinului. „... noi putem fi în **centrul lumii,** prin — desigur — nivelul comunicării și expresiei artei noastre", afirmă îndrituit Gheorghe Jur-ma în editorialul acestui ultim număr al **Semenicului.** Aflîndu-se pe drumul actual, sunt sigur, vor fi. Autorii unor asemenea poeme (le redau în întregime) : „cineva bea piatra / altcineva bea locul ei / cel de al treilea / zidește fără poftă" și : „Am ieșit în grădină. / Tocmai înflorise cireșul. / Mirosea grădina ca o lună arată. / Voi coborî pe-o catedrală în pămînt. / Atunci să ascultați : un ceas de apă / va suna blînd" pun umăr sigur la atingerea țintei fixată lîngă raza luceafărului. Am înfățișat două bijuterii, prima aparținînd lui Ion Chirescu, inger întunecat, diafan în vorbire și faptă, cealaltă lui Octavian Doclin, și el inger, unul cu aripile înmuiate în azur și alcool.

Se cuvin fraze de laudă inimilor și mîinilor care au alcătuit pomenitul „caiet", purtînd numărul pereche 10. Laudă pentru că au știut să aloture scrisului local, cu-rat și plin de inspirație, scrisul din diferite părți ale țării, și chiar de dincolo de frun-tarii. Semn că provincia nu se mai vrea provincie, că știe să-și lege cravată de mă-tase, la zi, uitînd panglicile din cufărul cu molii al bunicii. Ca otave, le trimit, din prispa primăverii, o lalea imperială.

Petre STOICA

televiziune

DUMINICĂ, 31 MAI

8,30 Copilărie — vis de cutezan-ță. Emisiune dedicată Zilei in-ternaționale pentru apărarea co-pilului. 9,15 Film serial pentru copii : „Peripeții de vacanță". Episodul 3. 9,40 Omul și sănătatea. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. Album du-minical. 13,05 Cine zîmbește ! — fantezie muzical-umoristică. 14,00 Tom și Jerry — desene ani-mate. 16,00 Șah. 16,15 Telesport. Finala „Cupei României" la bas-chet feminin — repriza a II-a ; Fotbal internațional ; „Universia-da" București — 1981. 17,35 Ecra-nizări după opere literare româ-nești. „Răscoala" după romanul lui Liviu Rebreanu (partea I). 18,30 Selecțiuni din spectacolul de gală de la Sala Palatului Republicii Socialiste România, dedicat Zilei de 1 Iunie, Ziua internațională pentru apărarea copilului. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cîntarea României. 20,50 Film ar-tistic : „Căutarea". Producție a studiourilor americane. 22,30 Te-lejurnal. Sport.

LUNI, 1 IUNIE

16,00 Emisiune în limba ma-ghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea eco-nomică. 19,45 Anii noștri de ha-mină. Emisiune dedicată Zilei internaționale pentru apărarea copilului. 20,45 Roman-foileton : „Karl Marx — anii tinereții". Epi-sodul 3. 21,50 Cadran mondial. 22,15 Telejurnal.

MARȚI, 2 IUNIE

9,00 Telescoală. 11,00 Film se-rial : „Dallas". 11,50 Evoluția vieții pe Pămînt. Serial științific. 16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 17,15 Itinerar italian. Documentar. 17,40 Clubul tinerețului. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Omul și sănătatea. 20,05 Fapte de eroi ai muncii și vieții so-cialiste. 20,20 Teatru TV. : „Cerida" de Alfonso Sastre. 22,10 Te-lejurnal.

MIERCURI, 3 IUNIE

16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 17,15 Frumoasă ni-l copilăria. 17,50 Fotbal : România — Norve-gia în preliminariile campionatu-lui mondial. 19,50 1001 de seri. 20,00 Telejurnal. 20,25 Călătorie prin țara mea. Pașcani '81. 20,45 Telecinemateca. Ciclul : Mari ac-tori. „Corsarul". Producție a stu-diourilor americane. 22,20 Tele-jurnal.

JOI, 4 IUNIE

9,00 Telescoală. 10,55 Roman-foileton : „Karl Marx — anii ti-nereții" 12,00 Rapsodii de primă-vară. Moment folcloric. 16,00 Te-lex. 16,05 Telescoală. 17,05 Re-portaj TV. Secvențe băcăuane. 17,20 Viața culturală. 18,35 Dese-ne animate. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Ora tineretului. 20,30 Evo-luția vieții pe Pămînt. Serial ști-ințific. 21,30 Cîntarea României. 22,05 Telejurnal.

VINERI, 5 IUNIE

16,00 Telex. 16,05 Politehnica TV. 16,30 Emisiune în limba ger-mană. 18,25 Tragerea loto. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 18,25 Actualitatea e-conomică. 19,45 Reportaj '81. 20,10 Film artistic : „Cazacii". Producție a studiourilor sovietice. 21,45 Creația românească profund implicată în actualitatea socialis-tă a țării (III). 22,15 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 6 IUNIE

8,40 Telescoală. 9,00 Teatru TV. : „Iuliu Cezar" de William Shakespeare. 12,00 Concert edu-cativ. 13,00 Mozaic cultural-ar-tistic-sportiv. Sport : Finala cam-pionatului european de baschet masculin de la Praga (reprize a II-a) și la ora 16,00 fotbal : Chi-mia Rm. Vîlcea — Carvinul Hune-doara. 18,35 Săptămîna politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Tele-jurnal. 19,30 Călătorie prin țara mea. 20,00 Teleenciclopedia. 20,45 Film artistic : „Dallas". Epi-sodul 10. 21,35 Studioul științe-lor. 22,30 Telejurnal. Sport.

televiziune

muzică

ÎN PREMIERĂ LA OPERA ROMÂNĂ :

VLAD - ȚEPEȘ de Gh. Dumitrescu

Genul de frescă istorică revine pe scena Operei Române, evocînd imaginea unui mit temut în șirul domnilor Țării Românești – Vlad Țepeș. Întreaga construcție dramatică are aici acel plus de spectaculozitate, prin care domnitorul a intrat în cartea neamului, practicînd o legiuire cutezătoare, ordonînd pedepse deosebit de aspre pentru nelegiuți și trădători, pe care hrisoavele vremii au consemnat-o obiectiv.

Ca structură, compozitorul **Gh. Dumitrescu** a optat pentru schema tradițională a spectacolului de operă, rămînînd fidel chiar și substanței melodice din sfera apelativului folcloric românesc, ori să coboare la surse bizantine sau și mai vechi. Cea mai frumoasă scenă a întregului spectacol rămîne rugăciunea Irinei, care atinge acel prag friabil dintre luciditate și nebunie, dintre rememorări și juxtapuneri de imagini aleatorice care impresionează ascunsa fibră de sensibilitate greu penetrabilă, pe care a realizat-o cel dintîi în opera românească Sabin Drăgoi (monologul cu Ion).

Influența scriiturii contemporane s-a reflectat în creația maestrului Gh. Dumitrescu prin adoptarea unui limbaj care tinde evident spre **instrumentalizarea** cîntului vocal. Dacă nu exclude cantilena, pulverizează în cuprinsul întregii partituri un contur accidentat, cu salturi intervalice nefirești genului, cu suprapuneri peste linia melodică a unor instrumente de alamă, ce anihilează deseori inteligibilitatea textului, chiar a sensului acțiunii. De altfel, întreaga lucrare pune sub semnul dezechilibrului nu străvechea dispută a primatului melodie-cuvînt, ci aceea a superiorității fosei asupra scenei și nu invers, cum ar fi normal. O vină aparține și dirijorului care trebuia să estompeze intensitatea orchestrei, mai ales cînd contrapunctă disonantic replica vocală. Ceea ce încearcă să realizeze compozitorul, aparține de estetica wagneriană, deplasînd însă comentariile simfonizate în spre suprapunerea, spre incidența cu replica solistă.

Elementul dinamic care intervine de obicei, salvînd anumite carențe de concepție, este regia. Clișeele care subîmpart întregul sînt aici atît de fărîmițate și lipsite de coerență încît, practic, regia nu salvează ci dimpotrivă evidențiază incongruența textului dramatic. Acele pauze de schimbare a tablourilor sînt timp morți, nepermiși de lungi la nivelul unui public care-și măsoară deja judicios timpul acordat unui spectacol. Dacă regizorul Bob Massini a trebuit să opereze cu 11 tablouri diferite, de ce nu a procedat cu mai multă îndrăzneală – pe care altă dată, în spectacole clasice, i-am aplaudat-o – spre a reorîndui eventual cu o logică mai fermă, chiar cu riscul de a cuteza să-l solicite în acest sens pe compozitor. Mai ales că a beneficiat de aportul scenografic al lui Virgil Miloia care i-a favorizat acest demers, întrucît plantarea decorurilor a rămas pe coordonate fundamental stabile, la care adaugă doar metaforic elemente care să sugereze un spațiu diferit, o tensiune, un cadru sufletesc schimbat. Linia cromatică a costumelor este, alături de sugestivitatea decorurilor (mai puțin în II), elementul cel mai împlinit al spectacolului. Deficitară sub raportul concepției globale, regizorul intervine în derularea acțiunii cu unele reușite, precum conturarea în linii foarte decise a figurii lui Vlad Țepeș, în obținerea unei expresivități dense în jocul Ioanei Drăcea, sau M. Zsizsik, ori intervenția cerșetorilor la „ospățul morții".

Solicitările partiturii sub aspectul numărului de soliști pretins a infirmat practic disponibilitățile instituției, aceasta fiind nevoită să facă apel masiv la elemente dotate din cor. Și totuși distribuția dublă asigurată rolurilor centrale nu ar fi putut oare fi utilizată măcar pentru momentul premierii, suprapus cu participarea în „Cîntarea României" a instituției, de față cu un juriu național ?

Din lungul șir aș individualiza creația lui **Emil Rotundu** în rolul titular, pentru care posedă prestanța necesară, nervul replicii, rod al pătrunderii în substanța personajului. Vocal, baritonul acoperă cu bine sarcinile foarte grele, înserate de compozitor în partitură, deschise rămînînd doar pasagiile înalte. Contribuții valoroase și-au adus **N. Zaharie, I. Pribac, D. Văidean, Gh. Sara, V. Hojda, P. Branco, N. Ianculescu, N. Popescu. Ioana Drăcea** și-a rezolvat rolul pe linia valențelor expresive ce-i caracterizează apariția, aidoma M. Zsizsik. Cel puțin jumătate din componenții **corului** de bărbați au devenit personaje investite cu replici, dintre care multe de mare anvergură, precum **Arpad Kovacs**. Dacă faptul în sine este pozitiv ilustrînd „zestrea" de potențial vocal al corului operei, el pare să se resfrîngă nefavorabil asupra randamentului global al compartimentului care rămîne insuficient numeric pentru strălucirea scontată în momentul final al proslăvirii imaginii eroului. Ușoara busculadă de la începutul spectacolului, datorată schimbării ansamblului pregătit de **D. Vulpe**, mulțimea de coruri plasate în culise restringînd șansa de afirmare a măiestriei lui Gh. Dumitrescu în știința minuirii orgii de glasuri omenești. Ansamblul de balet – semnat **Șt. Gheorghe** se adaugă pozitiv demersului acțiunii. Un merit deosebit revine **orchestrei** care și-a luat în serios partitura, oferind pagini de prestanță simfonică, unde am distins o calitate sporită a acestui compartiment bine sudat, omogen, cu vîrfuri solistice de distinct profesionalism. Tînărul P. Oschanitzki, aflat la cea dintîi premieră românească, pare să fi fost furat de bogata scriitură orchestrală, rămînînd același mecanism impecabil, ce ordonează succesiunea intervențiilor cu o dezinvoltură uimitoare, raportată la uriașul volum de muncă depus în această perioadă, cînd a rămas prim și unic dirijor al Operei Române.

Doru MURGU

plastică

Ion Musceleanu

Generos deschisă artei, galeria din Lugoj găzduiește lucrările unui pictor al cărui nume constituie un reper constant în istoria artei românești contemporane : Ion Musceleanu. Colorist subtil, el se înscrie în acea tradiție a școlii naționale de pictură, ilustrată de Tonitza, Pallady, Dărăscu, Lucian Grigorescu sau Catargi, dublat însă de un exigent desenator. Desenul formează scheletul peste care se așterne „carnea" culorii. Lumea imaginată de pictor este senzuală, predilect tactilă, peisajele sau figurile fiind scăldate într-o ceață blîndă, luminoasă, obținută din vibrarea griurilor calde. Artistul folosește adesea culorile pure (cîte o pată de roșu sau de galben iradiind căldură), așternute în tușe largi, amestecul realizîndu-se în acest caz pe retină. De aceea detaliile, de o mare picturalitate, devin savuroase. Genurile preferate sînt : peisajul, natura statică și portretul compozițional, pe care le abordează în egală măsură. Subiectele alese nu au nimic frapant în ele, constituind, mai presus de orice, motive picturale.

Peisajele – cu excepția cîtorva marine – au ca temă orașul, fragmente de străzi, case sau grădini. Desenul rămîne ferm, uneori subliniat și de un contur, în timp ce atmosfera, palpitînd de lumină, alcătuiește un fundal diafan. Astfel, deși înscrisă în tradiția postimpresionistă, pentru care lecția „pleine-air"-ului este un bun cîștigat, pictura lui Ion Musceleanu nu dizolvă totuși forma, care se păstrează durabilă. Naturile statice contribuie, alături de portretele compoziționale, la definirea universului adînc intimist și umanizat al picturii lui Musceleanu. Florile și fructele, care fac adesea obiectul interesului artistului, amintesc neîncetat de prezența omului. Deobicei fundalul este vibrat, în timp ce natura statică se odihnește pe o draperie roșie. Excepție face lucrarea cu draperie albastră, carafă și mere, care are ceva din concentrarea picturii lui Cézanne.

Manifest interesat de chipul uman, artistul face aproape un simbol al operei sale din portretele tinerelor femei. El se împărtășește din atmosfera de visare sau din grația care emană din ființa modelelor sale. Toate aceste lucrări nu sînt de fapt portrete de caracter, ci mai degrabă niște portrete compoziționale, în care artistul folosește o evocare lirică a femeii. Nudul oferă privirii forme moi, armonioase, punînd în valoare coloritul cald al carnației. Aici, mai mult ca în peisaj sau în naturile statice, vibrațiile culorii formează o anvelopă transparentă și luminoasă.

Artistul își închină întreaga operă realității, care exercită asupra sa fascinația unui miraj. Universul acestei opere, adînc umanizat, evocă atmosfera intimistă, fără a face concesii subiectelor de factură micburgheză. Senin observator al lumii, pe care o percepe într-o notă lirică, Ion Musceleanu ridică la rangul de principiu suprem al creației echilibrul și armonia, situîndu-se astfel pe pozițiile unui clasic.

Ileana PINTILIE

memento

Un turneu al Filarmonicii timișorene — un act de cultură

Am în fața ochilor o hartă a Italiei și, pe desenul „cizmei", udată de Marea Mediterană, refac – cu o emoție ce sporește, „eheu, fugaces" ... – călătoria mea prin țara azurului și actul ce mi-a prilejuit-o : turneul Filarmonii „Banatul" din Timișoara. Primăvara (era în răstimpul 10-25 aprilie) vine acolo mai grabnic, **acolo** însemnînd peninsula, călcată statornic de străini și de românii dornici să salute Roma și nemuritoarea columnă a lui Traian, pe unde autorul acestor rînduri n-a avut fericirea să umble sau să privească ; în Sicilia, aflată în programul turneului, aprilie, e ca un capăt de iunie, cînd soarele topește umbrele și apa devine aer pentru cei care mai pot respira.

Deformați, cred, de orele de geografie, cînd e vorba de o țară ori de-un continent, avem, automat, în memorie chipul respectiv transpus între frontiere, vedem, deci, o hartă ; așa mi se pare și acum, după periplul italian, încît pe cei șapte mii de kilometri trăiți în autocar (Timișoara – Belgrad – Triest – Venezia – L'Aquila – Messina – Enna – Caltanissetta – Caltogirone – Catania – Cosenza – Napoli – Capri – Bari – Lucca – Venezia – Triest – Belgrad și acasă) îi comprim în miniatura unei hărți de mărimea și forma unei inimi. De ce așa ? Pentru că orice călătorie – în țară sau aiurea – deschide în mintea omului și chiar în biografia sa un capitol de sine stătător, cu introducere, cuprins și inevitabila încheiere : precum un turneu. Deși, îndeobște, drumurile lungi creează bucurii de scurtă durată, concertele vocal-simfonice ale filarmonicii „Banatul" n-au fost deloc popasuri turistice, cît timp al muncii, al artei, al revelației frumosului ; publicul, presa, specialiștii au omagiat harul și competența, vocația și talentul românilor, care – într-o situație ca aceasta, peste hotare – trebuie numite, de drept, acte de cultură și patriotism. În autocar, pe străzi, în săli de repetiții sau în concerte, îmi făcea plăcere, eram onorat la gîndul că-i însoțesc pe acești vrednici ambasadori ai artei noastre într-o țară a minunilor sensibilității umane : au fost interpretate lucrări din toate epocile creației vocal-simfonice, naționale și universale : Enescu, Musicescu, Beethoven, Bach, Haydn, Ceaikovski, Stravinski, Remus Georgescu etc., sub bagheta dirijorilor timișoreni Remus Georgescu, Nicolae Boboc, Diodor Nicoară, a italianului Pieralberto Biondi și, în cazul „Missei Solemnis", cu concursul soliștilor bucureșteni Virginia Manu, Martha Kessler, Florin Diaconescu și Pompei Hărășteanu. În cîteva rînduri, a cîntat și soprana Laura Inglish Robinson, din Statele Unite, a cărei voce – pot afirma, deși-s cam nepriceput într-ale criticii muzicale – nu a strălucit.

Turneul a avut o amploare fără precedent și o viteză amețitoare, încît Italia propriu-zisă ne trăgea cu ochiul de dincolo de pistele asfaltate sau betonate ale autostrăzilor ; era și o mostră de sacrificiu a celor care colindă lumea și nu se opresc decît să-i stringă mîna, nu să-i și treacă pragul, ca să-i poată zice pe numele mic, al intimității, al cunoașterii depline.

După 25 aprilie, pînă în 3 mai, orchestra simfonică a continuat să prezinte concerte în mari orașe italiene, corul înapoindu-se în patrie. Bilanțul general al Filarmonicii „Banatul" la această nouă și izbutită prezență în străinătate e cît se poate de convingător că un asemenea turneu nici pe departe nu poate fi considerat călătorie (numai) de plăcere : douăzecișicinci de concerte (vocal-simfonice, a capella, ale orchestrei simfonice și ale celei de cameră) în douăzeci de localități, cît e știuta hartă de lungă și de lată.

Teodor BULZA

marginalii

Disocieri cu privire la citirea clasicilor (II)

Reamintesc : rîndul trecut am reluat o discuție cu Nicolae Manolescu, începută în **Viața Românească** 10/1980, cu răspuns în **Steaua** 2/1981. Obiectul discuției : o știi dacă literatura trecutului este de citit sau nu din unghiul prezentului. Rezerva mea (parțială) : citind astfel, pierdem accesul la diferența și, mai mult, la simburele ireductibil al oricărei literaturi. Rezumam contraargumentele lui Nicolae Manolescu ; unul era acesta : fie că vrem, fie că nu vrem, **nu putem citi literatura decît din unghiul prezentului.**

Recitind acum articolul din **Teme 2** la care mă referisem inițial, îmi dau seama că, într-adevăr, ideea se află acolo, însă nu m-am oprit la ea. Despre Gr. Ureche, criticul spunea : „Chiar de-am voi, nu-l mai putem citi cu un ochi nealterat" (p. 108).

Acum aș vrea să mă întreb dacă, ținînd seama de acest adevăr incontestabil, putem totuși – citind trecutul – să nu ne limităm la el.

O constatare. Noi nu citim numai trecutul cu o poetică a prezentului. La fel citim și viitorul, adică operele innoitoare ce apar. Ne este greu să le acceptăm deoarece nu se supun normelor noastre. Le acceptăm cu atît mai greu cu cît avem norme mai bine articulate. Prin urmare – iată paradoxul – cel mai greu le acceptăm dacă sîntem critici.

Subscriu la această idee, însă ea nu-mi aparține. Am extras-o din excelenta, oricîte s-ar fi spus, **Contradicție a lui Maiorescu** : „Simțul critic este o formă de inerție, căci constă într-o raportare la normă" (p. 233).

O primă întrebare : se poate trece peste această limită a înțelegerii ? Se poate, este răspunsul lui Nicolae Manolescu, dacă citim poetic – prin afinitate – și nu critic. Față de conservatorismul firesc al criticilor, „poeții o iau, uneori, înaintea criticilor în acceptarea de noi talente sau de moduri artistice revoluționare" **(ibid.)** și aceasta deoarece ei nu citesc neapărat din unghiul poeticii actuale.

A doua întrebare : observația spune ceva și despre citirea autorilor din trecut ? Iar dacă acesta e răspunsul, dacă putem citi trecutul și în afara normelor literare ale prezentului, ce descoperim ? Descoperim, voi spune, ceva ce putem ignora – **diferența** – și ceva ce nu putem ignora : **inexplicabilul.** Pentru primul aspect găsesc iarăși un argument la Nicolae Manolescu. Nu ne este greu să-l vedem pe Nicolae Filimon ca pe un precursor, raportîndu-l la exigențele de acum. Însă greșim dacă-l reducem la atît. Ce pierdem este tocmai literatura : „Ca să privim astăzi **Ciocoii** lui Filimon într-un unghi estetic neîntinat, ar trebui să transcriem romanul în stilul nostru, adică să-i distrugem interesul literar adevărat" **(Lecturi infidele,** p. 121). Putem iriți de stîngăcia lui Ienăchiță Văcărescu, să-l uităm în manuale, așezat la locul lui de înaintaș neajutorat, care nu mai oferă nimic lecturii actuale, dar înseamnă să nu simțim suavitatea acestei stîngăcii, „stîngăcie suavă care-i face, în definitiv, valoarea". Este un efect de diferență, datorat în parte trecerii vremii. Sporim efectul melancoliei lui Gr. Alexandrescu dacă sîntem sensibili la „un aer demodat și greu" cu care timpul i-a încărcat poezia.

Totodată, în diferența operei intră și ceva constitutiv. În erotica lui Conachi, „savoarea ei orientală, leneșă, de alcov" îi aparțin. Dacă-l citim pe Conachi cu privire actuală, putem s-o neglijăm. Ce ne scapă este important, căci tocmai această latură – constitutivă – a diferenței deschide acces spre inexplicabil. Voi încerca să discut ideea, iar concluzia o spun de pe acum : putem ignora inexplicabilul capodoperelor din orice vreme numai cu o lectură nu actualizată, ci inadecvată. Cu o lectură bună, nu-l putem ignora.

Livius CIOCÂRLIE

„cîntarea românieI"

Teatre dramatice profesioniste

EDIȚIA A III-A – FAZA FINALĂ – TIMIȘOARA, 2-6 IUNIE 1981

● Marți, 2 iunie 1981, ora 15,30 (în sala Teatrului maghiar de stat) Teatrul de Stat Oradea – secția maghiară **„NU-I ADEVĂRAT CĂ-I ADEVĂRAT"** de **Méhes György.**

● Marți, 2 iunie 1981, ora 19,30 (în sala Teatrului Național) Teatrul de Stat Oradea – secția română **„CARTEA LUI IOVIȚĂ"** de **Paul Everac.**

● Miercuri, 3 iunie 1981, ora 15,30 (în sala Teatrului maghiar de stat) Teatrul de Nord Satu-Mare – secția maghiară **„MONOLOG CU FAȚA LA PERETE"** de **Paul Georgescu.**

● Miercuri, 3 iunie 1981, ora 19,30 (în sala Teatrului Național) Teatrul de Nord – Satu Mare – secția maghiară **„BĂIATUL CU FLOAREA"** de **Tudor Popescu.**

● Joi, 4 iunie 1981, ora 15,30 (în sala Teatrului maghiar) Teatrul de Nord Satu-Mare – secția română **„NUMAI O ȚARA FRUMOASĂ** – recital **Damian Oancea.**

● Joi, 4 iunie 1981, ora 19,30 (în sala Teatrului Național) Teatrul de Stat Reșița **„SALONUL"** de **Paul Everac.**

● Vineri, 5 iunie 1981, ora 17 (în sala Teatrului Național) Teatrul Național Craiova **„PETRECERI"** recital de **Tudor Gheorghe.**

● Vineri, 5 iunie 1981, ora 19,30 (în sala Teatrului maghiar de Stat) Teatrul Maghiar de stat Timișoara **„CINE CUM ȘI AȘTERNE"** de **Csavosy György.**

● Simbătă, 6 iunie 1981, ora 15,30 (în sala Teatrului german de stat) Teatrul german de stat Timișoara **„VARIAȚIUNI"** recital în limbile română, germană și maghiară – **Ildico Javcek Zamfirescu.**

● Simbătă, 6 iunie 1981, ora 19.30 (în sala Teatrului Național) Teatrul Național Timișoara **„STUDIUL OSTEOLOGIC AL UNUI SCHELET DE CAL DINTR-UN MORMÎNT AVAR DIN TRANSILVANIA"** de **Dumitru Radu Popescu.**

panoramic

● **Mîine, la ora 16, la Casa tineretului din Timișoara,** în organizarea Clubului S.F. „Helios", va avea loc deschiderea Festivalului de literatură și artă de anticipație, sub genericul „Zilele Helios" (29-31 mai), cu un bogat program de manifestări din care menționăm : 1) Masa rotundă, pe tema „Conexiuni între științele de frontieră și literatura de anticipație", la care participă numeroși scriitori timișoreni și din alte centre culturale ale țării. 2) Vernisajul Expoziției de plastică S.F. Carte S.F. și reviste de anticipație. 3) Proza de anticipație în presa literară și în edițurile românești. ● **Între 25-30 mai, la Liceul de arte „Ion Vidu" din Timișoara :** Faza națională a concursurilor pe meserii pentru elevii liceelor de muzică și de arte plastice, precum și ai secțiilor de artă de la alte licee, din întreaga țară. ● La Liceul industrial nr. 9 din Timișoara, Cercul de istorie „Vasile Goldiș", condus de prof. dr. Gheorghe Șora, a organizat o sesiune de comunicări științifice, sub genericul „Gîndirea românească la 1848". Au susținut comunicări profesorii : Gh. Șora, Marius Terchilă, Elena Munteanu, Lucia Cadar, Olimpia Marchiș, inginerii Otilia Borneas și Paul Matos. În încheierea manifestării, membrii cercului de istorie au prezentat montajul literar artistic „Deșteptarea României". ● Biblioteca județeană Timiș a organizat în cadrul Salonului literar științific medalionul „Aurel Ciupe în conștiința contemporanilor", creația pictorului fiind prezentată de Deliu Petroiu, Dorian Grozdan, Alexandru Jebeleanu și Mircea Șerbănescu. ● **Suplimentul politico-social-cultural „Unirea",** editat de redacția ziarului cu același nume, al Comitetului județean Alba al P.C.R., în cele 24 pagini cuprinde articole consacrate aniversării partidului nostru, materiale privind viața socială, culturală, literară, artistică a județului Alba, poezii ale poeților locali, o mărturisire a scriitorului Ion Lăncrănjan, un interviu cu prof. dr. Vasile Netea etc. ● **Lansări de cărți** – Săptămîna trecută, joi, la Reșița : „Arșița amiezii" de Gh. Zîncescu și „Ființa tainei" de Octavian Doclin ; vineri, la Herculane: „Sărbătoare tîrzie" de Ion Florian Panduru. Volumele au fost prezentate de Ion Marin Almăjan și de Ion Anghel. ● **Simbătă, la Liceul de matematică-fizică nr. 2 din Oravița :** o întîlnire literară, la care au participat scriitorii Ion Marin Almăjan, Octavian Doclin, Ion Florian Panduru, Ion Anghel, Sabin Opreanu și Petru Novac Dolîngă.

D. S.

● Din decembrie 1980, în cadrul Casei de Cultură a Studenților din Timișoara există un **Cerc de Antropologie,** unic în țară prin profilul său. Cercul se bucură de participarea studenților filologi, ai celor de la Științe economice, Mecanică, Electronică, precum și de sprijinul activ al unor personalități ale spațiului cultural timișorean : prof. dr. doc. Eduard Pamfil, lector univ. Vasile Crețu, conf. Ioan I. Mureșianu. „Ne propunem – declară prof. Gh. Secheșan, conducătorul cercului – o tematică largă, capabilă a cuprinde cele mai diverse aspecte ale gîndirii umane. Studiul sistematic al civilizațiilor, în spirit critic, materialist dialectic va constitui o trăsătură permanentă a preocupărilor noastre. Vom prezenta traduceri din lucrările remarcabile în domeniu, precum și apariții editoriale românești de interes". Primele dezbateri : „Statutul studiului antropologic în contextul științelor umaniste actuale" (referent Gh. Secheșan), „Valențe stilistice ale simbolului cultural" (Daniel Vighi), „Rolul antropologiei în studiul civilizațiilor preistorice" (Florin Medelet), „Numerologia pitagoreică în tezaurul de la Pietroasa" (Nicolae Stoia).

Marius MORARIU

prietenii revistei „ORIZONT"

debut

Dimi Mavrodin

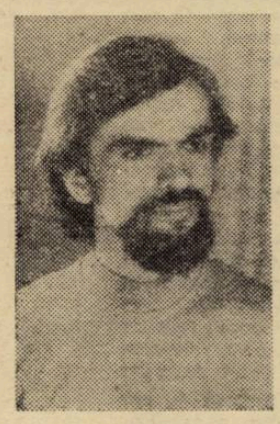

Un acrobat ce zboară
la un trapez de azur e
poetul. Cu aripile înăuntru el știe că numai cuvîntul îi este sprijin și capcană, penumbră și străvezime. Din licăr de sensuri el își construiește grădinile suspendate ale visului. Căutarea înfiguratului cuvînt, lingă mihnire, nemulțumire, ardere, presupune o continuă neodihnă și dăruire. Și după toate acestea răsare poemul, ca o vindecare de tine. Aceasta e senzația lecturii versurilor lui Dimi Mavrodin, pe care vi le prezentăm astăzi.

Damian URECHE

FRENEZIE

se naște cuvîntul
sub fruntea-nstelată
din petale de ceață
și vise de-april

pe roata aceasta se macină apă
se-nalță noi imnuri
cu glas de copil

se naște poetul
din roata ursitei
sub șes pune raze
și-ncalecă cerul
înmoaie în suflet
în vîrf de săgeată
iar marea o seacă
și-o umple cu vin

CLOPOTUL DE PIATRĂ

pe umeri îmi apasă o boltă împietrită
și-s scotocit din veacuri
cuvîntul să-mpletesc
pe limbă am doar pietre
iar dangătu-mi mă sfarmă

un clopot lîngă mine
cu-arma mă desfată
îmi sfredelește gîndul
și-n riu de piatră curg

VIORI, VIORI

cînd soarele se scaldă-n rouă
iar stelele se-ncurcă-n ape
o ciocîrlie tril se-nalță
zburînd spre cer să se adape

un greier plînge din adîncuri
vioara unui înțelept
ducînd pe aripi de lumină
un murmur izvorînd din piept

OBOSIT

în ritmul pendulei roasă de carii
obosit de amintirile neîntorsului timp
caut zadarnic clipele moarte
nu se va petrece nici o metamorfoză
stelele sînt cuvinte îndepărtate
buzele dăruite odată
au lăsat pecetea neîmplinirii
sortit a rătăci
caut piatra filosofală a roții
catargele se sting
valul dezgroapă din mare
un ornic ruginit

top

AUDIO '82

Începînd cu toamna anului 1982, vom duce dorul obișnuitului LP. Discul viitorului atît de apropiat, declară specialiștii, nu va mai avea aspectul obișnuit. **CD (Compact Disc Digital)** revoluționează întreaga tehnică audio, avînd un diametru de numai 12 cm., adică o treime din diametrul unui single. Pe o singură față a unui asemenea disc fabricat dintr-o materie plastică metalizată, se pot înmagazina 60' de înregistrare, deci cu 20' mai mult decît ne oferă un LP convențional. Dar nu numai dimensiunea redusă și capacitatea mărită de cuprindere sunt elementele noi ale invenției. Informații codificate alcătuiesc un sistem complex de depistare și anulare a erorilor la redare, asigurînd totodată o sincronizare perfectă și continuă a turației. Un decodificator integrat în Pick-Up permite aceste multiple operațiuni non stop. Și pentru că veni vorba de Pick-Up, să menționăm că acesta va suferi modificări esențiale. El nu va mai avea obișnuitul braț dotat cu doză și ac, semnalul sonor fiind „citit" de un convertizor digital cu raze laser. Se înlătură astfel definitiv contactul direct doză-disc (frecarea) care, se știe, dăunează înregistrării. Procedeul anulează neplăcutele zgomote electrostatice sau intermodulațiile care dau de furcă și celor mai perfecționate audio-sisteme. Specialiștii afirmă că factorul de acuratețe al sunetului captat de pe un disc CD e atît de ridicat încît practic el nu mai poate fi măsurat, sistemul atingînd nebănuite performanțe. Exemplul firmelor Sony și Philips care au experimentat sistemul, va fi urmat încă în cursul acestui an de companiile Gründig, Dual, Akai, Matushito, Columbia. Și o precizare : noul procedeu de imprimare-redare exclude orice posibilitate de falsuri sau multiplicări înafara controalelor, dat fiind costul ridicat al instalațiilor. Cît privește costul unui Pick-Up cu laser, el nu-l va depăși pe cel al unui aparat perfecționat obișnuit, discul CD urmînd să coste însă la început cu 30% mai mult decît un disc standard...

Petru UMANSCHI

POLUARE CONTINUĂ

Un funcționar al Agenției americane pentru protecția mediului înconjurător, nu-și poate reveni nici astăzi din șocul trăit pe data de 16 oct. 1979, cînd, „înarmat" cu un aparat de măsurare a poluării atmosferice, pe care l-a plimbat de dimineață pînă seara peste tot pe unde a umblat, a ajuns la descoperiri neașteptate. El și-a început programul ca în fiecare zi : s-a deplasat cu automobilul pînă la servici, a luat prînzul la restaurant, a făcut o mică plimbare la periferia orașului, apoi s-a reîntors acasă, și-a pregătit cina la bucătărie, a urmărit programul TV și după aceea s-a culcat. A doua zi, cînd și-a cercetat banda din interiorul aparatului de înregistrat, a rămas stupefiat constatînd că cea mai mare poluare a suferit-o în propria-i bucătărie, urmînd apoi, în ordinea toxicității, restaurantul unde s-a fumat zdravăn, automobilul și, la urmă, biroul unui coleg pe care l-a vizitat. Pe stradă poluarea a fost de două-trei ori mai mică, atît în centrul cît și la periferia orașului. Măsurările efectuate cu acest prilej au dus, deci, la următoarea concluzie : la cea mai intensă poluare sîntem supuși în propria noastră casă, apoi la birou și-apoi în mașina în care ne petrecem o bună parte din timp.

În Franța, ca și de altfel în majoritatea țărilor industrializate, s-a constatat de mult care sînt poluanții cei mai agresivi ai atmosferei. Pe primul loc se află faimosul bioxid de sulf, care se formează în urma arderii combustibililor lichizi și a cărbunelui cu un înalt procent de sulf. În urmă cu zece ani, cantitatea totală de particule toxice din aerul Franței era de 13 milioane de tone, ceea ce s-a răsfrînt imediat asupra sănătății populației. Specialiștii afirmă că există o legătură cauzală clară între concentrația de praf toxic și bioxid de carbon din atmosferă și afecțiunile pulmonare, atît la copii cît și la vîrstnici. În ce privește cancerul pulmonar, acesta „atacă" numai în mod excepțional populația satelor, dar nu-i cruță pe cei de la orașe, culminînd cu aceia care trăiesc în centrele puternic industrializate. Dar constatarea cea mai surprinzătoare este că majoritatea oamenilor nici nu pot bănui cît de intens se supun poluării în propria lor locuință. „Cel mai satanic mod de poluare a mediului înconjurător, afirmă un specialist francez, se produce prin curățarea încăperilor cu diverse spray-uri". În S.U.A. există cîteva mii de spray-uri care pulverizează spumă pentru curățarea covoarelor, a mobilei tapițate, spray-uri pentru curățarea argintăriei, a toaletelor, a geamurilor etc. În bucătărie cuptoarele aragaz își dau și ele obolul, eliminînd în aer oxizii de azot și bioxidul de carbon. Copiii care au crescut în case ale căror bucătării folosesc aragazul, se îmbolnăvesc mai des de plămîni și au o capacitate pulmonară mai mică decît copiii ai căror părinți au folosit cuptoare electrice.

În fine, printre poluanții cei mai agresivi ai plămînilor noștri se numără tutunul. El e, cum s-ar zice, o otravă ideală, format și din gaz și din particole solide, care pot pătrunde în cele mai mici alveole ; e toxic și provoacă direct cancerul, creînd și condițiile cele mai favorabile pentru acțiunea altor componenți cancerogi.

Axioterapie ECHO

În urmă cu aproape un an, la Spitalul de psihiatrie din Jebel, o întîmplare artistică – spectacolul de sunet și lumină susținut de formația **Pro musica** – marca punerea în aplicare a unei metode inedite în cadrul practicii socioterapeutice : **axioterapia.** De fapt, asistam atunci la extinderea experimentului vizînd recuperarea socială a pacienților prin antrenarea lor într-un sistem terapeutic participativ.

Dintr-un asemenea unghi, spectacolul, sau spectacolele impresionante prin amploarea și diversitatea lor, care au avut loc de-acum au constituit o semnificativă acumulare. Ele au coincis, fapt de asemenea semnificativ, cu inaugurarea unei frumoase săli de spectacole realizată de Gheorghe Leka, fost pacient al spitalului. În acest cadru, scriitorii **Anghel Dumbrăveanu, Nikolaus Berwanger, Damian Ureche, Iosif Costinaș, Marius Munteanu,** actori de la Teatrul Național și Teatrul german din Timișoara **(Bern Bömhes, Victor Odillo Cimbru, Marian Cuibus, Peter Kummer, Inge Meyer, Miron Nețea, Ion Olaru, Daniel Petrescu, Adele Radin, Miron Șuvăgău** – acesta și prezentator al spectacolului –, **Alexandru Ternovici, Ildiko Jarcsek Zamfirescu),** grupul **Reuniens** al Institutului de medicină Timișoara, ansamblul folcloric al personalului Spitalului de psihiatrie Jebel, ansamblu condus de Leontina Cocoioș, Alfred Lazăr, Gheorghe Marusca și Ivo Tatarici, interpreții Adrian Dinu și Octavian Ștefănescu și, în sfîrșit, mereu inimosul grup **Pro musica (Ilie Stepan, Nicolae Krakovski, Șerban Lupu, Vasile Dolga)** și-au conjugat eforturile întru reușita unor seri de inimă și spirit. Substanțial sprijinul acordat de **dr. Iustin Vițian,** directorul spitalului, **conf. dr. Ștefan Stöessel,** de întregul colectiv medical.

Marian ODANGIU

VICTOR HUGO sau triumful romantismului în Franța

ION MUSCELEANU „LECTURA"

În problema curentelor literare, nimeni nu-și poate permite să facă delimitări ferme fără un oarecare risc și asta din pricina fenomenului interferențelor. Oricum, în ceea ce privește literatura franceză, anul 1830 rămîne un an de referință prin reprezentația cu drama **Hernani,** urmată de celebra „bataille d'Hernani" (care, departe de a fi o metaforă, a fost un scandal în toată puterea cuvîntului). Astfel, principiile avansate de Victor Hugo, cu trei ani înainte, în prefața la drama **Cromwell,** aveau să triumfe. În legătură cu pregătirea spectacolului cu **Hernani,** cele mai spirituale și avizate pagini au rămas înscrise în memoriile lui Alexandre Dumas care relatează cu lux de amănunte discuțiile furtunoase dintre autor și interpreta Doñei Sol, Mademoiselle Mars. Cum versurile lui Victor Hugo prea contrastau cu stilul clasic pe care-l practicase, interpreta își permite să facă modificări de ordin prozodic în text. Victor Hugo însă nu era omul jumătăților de măsură și o apostrofează tăios : **„Madame, vous êtes une femme de grand talent, mais... je dois vous apprendre que je suis un homme de grand talent. Tenez-vous – le pour dit et traitez – moi en conséquence".** Artista, se conformează de urgență, deși păsise în deceniul șase al existenței sale, ceea ce însă n-o împiedică să fie o excelentă Doña Sol de 17 ani. S-au scris multe despre acest eveniment, însă, dacă opiniile privitoare la eveniment au fost contradictorii, nimeni nu putea contesta personalitatea remarcabilă a autorului, care, la vîrsta de 14 ani, nota în jurnalul său intim „Je veu être Chateaubriand ou rien".

Greu de știut cît din geniul său era cadou din partea lui Léopold Hugo, **„Mon père, vieux soldat"** și cît din sensibilitatea sa era moștenire din partea Sophiei Trébuchet **„ma mère vendéenne".** Cert este că titanismul geniului său, perfect îngemănat cu sensibilitatea sa, aveau să-l poarte către culmea gloriei căci, nu orice om de litere este capabil să scrie un roman ca **Notre-Dame** în numai șase luni, chiar dacă, la naștere, V. Hugo **„avait une tête trop importante pour son corps débile"** iar medicii erau **„pessimistes quant à ses chances de survie".** Orice studiu de natură biografică cu privire la un scriitor începe cu data și locul nașterii. Se pare că în ceea ce-l privește pe Victor Hugo se știe ceva mai mult, dovadă cele cîteva rînduri superbe pe care i le-a scris generalul Léopold Hugo fiului său Victor, în 1822 : **„créé non pas sur le Pinde mais sur l'une des plus hautes cimes des Vosges, on dirait que tu te ressens de cette origine presque aérienne".** În 1840, Victor Hugo avea să mărturisească în volumul **„Les Rayons et les ombres". „J'eus, dans ma blonde enfance, hélas trop éphémère. Trois maitres : un jardin, un vieux prêtre et ma mère".** Cît să fi contribuit fiecare la afirmarea talentului său și inspirației sale debordante ?

Primul exemplar din volumul **Odes** avea să fie oferit Adelei Foucher cu o dedicație care nu suportă comentarii **„A mon Adèle bien-aimée, à l'ange qui est ma seule gloire comme mon seul bonheur".** Celebrată la 22 octombrie 1822, căsătoria avea să fie umbrită de agravarea bolii lui Eugène, fratele lui Victor, la care mania persecuției, dublată de o gelozie morbidă, aveau o singură soluție – internarea.

De aici încolo viața în familie avea să evolueze paralel cu inepuizabila sa inspirație, totul pînă în 1826, cînd revista **„Le Globe"** publică elogiile pe care un oarecare S. B. le aduce marelui poet. Ceva mai tîrziu, Victor Hugo avea să-l primească, în casă, pe Sainte-Beuve care fusese cucerit de inspirația marelui poet și fascinat de frumusețea Adelei. Lovitura pe care Victor Hugo o primește prin moartea tatălui său este fulgerătoare, dar durerea cea mai mare îi este pricinuită de legătura dintre Adèle și Sainte-Beuve. Victor Hugo nu era omul care să găsească în puritatea sentimentelor circumstanțe atenuante, chiar dacă era perfect conștient că dragostea nu operează selectiv. Nașterea celui de-al patrulea copil, în 1830, avea să marcheze sfîrșitul unei mari pasiuni, cea dintre Marius și Cosette, imortalizată în marea epopee a mizerabililor. Climatul pur romantic de confidențe și plimbări inocente se transformă pentru blînda Adèle într-o pasiune autentică și o nouă deschidere spre viață, iar pentru soțul ei într-o angajare plenară în activitatea literară, unicul remediu, pentru moment. Nu este nici locul nici timpul să ierarhizăm nici valoric nici cronologic scrierile lui Victor Hugo. Ar fi, poate, mai potrivit să evocăm resorturile sufletești care le-au generat. Astfel, fisura apărută în menajul Hugo avea să-și găsească corespondentul și de cealaltă parte (amorul prin amor se lecuiește). La 2 februarie 1833 are loc premiera cu **Lucrèce Borgia,** piesă în care o actriță de 27 de ani, Juliette Drouet, deținea un rol episodic. În următorii cincizeci de ani Juliette Drouet avea să-i scrie cîteva mii de scrisori lui Victor Hugo. O pasiune care a durat o jumătate de veac (în **Arta conversației,** Ileana Vulpescu îl citează pe Freud care nu acordă mai mult de patru ani de amor unui cuplu – e drept că în cazul lui Hugo era unul nematrimonial). Ultima scrisoare adresată de Juliette celui pe care l-a iubit, cu o fidelitate greu de imaginat, o viață, poartă data de 1 ianuarie 1883. **„Cher adoré, je ne sais où je serai l'an prochain en ces jours de fête mais je suis heureuse de signer mon certificat de vie avec les seuls mots : Je t'aime".**

Moartea Leopoldinei și a lui Francais – Victor, avatarurile activității politice care se confundaseră cu perioada celui de-al Doilea Imperiu, intrarea la Academie, peregrinările în compania Julietei, toate se însoțesc de forța geniului său și de fecunditatea inspirației sale care au făcut din el simbolul epocii romantice a literaturii franceze : despre operele sale, Albert Thibaudet spune că sînt **„un élément et un aliment",** iar Jean Jaurös, vorbind despre funeraliile lui Hugo exclamă **„le meilleur de l'ame nationale est entré au Panthéon".**

Aurel RUS

Cetățean al lumii

aniversări

Mi-au rămas și azi gravate în minte cuvintele seniorului compozitorilor români, de azi, maestrul Sigismund Toduță, care abia reîntors de la un congres internațional a convocat pe studenții anului V ai Conservatorului clujean pentru a le relata, spre stupefacția noastră, concluziile acestui congres de muzicologie : proful secolelor viitoare se va așterne peste numeroși creatori, vor pieri mulți romantici pe care-i admirăm, chiar și Brahms, dar printre cei care cu siguranță vor rămîne, va fi Béla Bartók. Am înțeles abia mai tîrziu că Bartók intuise, ca și Enescu, de altfel, că drumul neoclasicilor și al neoromanticilor era finalmente epuizat, singura alternativă fiind renunțarea la major-minorul accidental, deschizînd în schimb accesul spre formele savante ale muzicii, nucleelor tematice și ritmice de o formidabilă prospețime ce zăceau tăinuite în cîntecele din cele mai îndepărtate colțuri ale lumii.

Acest lucru l-a înțeles Bartók atunci cînd a transformat culegerea folclorică în obsesia vieții sale. Ne surprinde azi să recitim în scrisorile lui Bartók, cît de obositoare, silnice îi păreau turneele de concerte la Paris, în Elveția, Germania, în cele mai de vază centre muzicale europene, pe care le accepta doar fortuit, din dorința de a-și cîștiga existența, de a procura bani pentru cilindrii săi de înregistrare, cu care apoi pornea nerăbdător spre sate. El a simțit cu un ceas mai devreme decît alții ce cîștig înseamnă pentru muzica bătrînului continent reîntoarcerea la sursele modale, la inepuizabila vigoare a ritmului „bulgăresc", cu accentele sale asimetrice. A intuit deasemenea, cu o strălucire de laser, fondul funciar al tuturor ramurilor acestui copac uriaș care însumează muzica folclorică, nu neapărat dîntr-o zonă, țară ori continent.

Fortuit de timpul afectat lecțiilor particulare, de turnee obositoare, de patima culegerii și mai apoi a transcrierii și ordonării după criterii științifice riguroase, Bartók a găsit răgazul să și compună. Nu a compus excesiv de mult, dar ceea ce a lăsat posterității este suficient spre a-l înscrie definitiv printre cei mai originali creatori, deschizător de drum pentru creația muzicală universală.

A fost un adevărat cetățean al lumii. După cum sublinia muzicologul Szabolcsi Bence, tuturor atacurilor care-i ofensau buna credință Bartók le-a răspuns indignat și îngrijorat : „răspîndirea prejudecăților naționaliste poate duce la uciderea științei"

Doru MURGU

2000 de ani de la moartea poetului VERGILIU

„A celorlalți poeți podoabă și lumină"
(DANTE, *Inf.*, I, 82)

Cuvintele lui Dante, dincolo de exprimarea cultului fervent pe care marele florentin îl nutrea pentru Vergiliu, au anticipat un adevăr de necontestat : înscrierea definitivă și plenară a poetului mantuan în spațiul larg al valorilor spirituale ale umanității. „Crescînd puterea de a simți a neamului său și, prin ea, a omenirii" (N. Iorga), geniul lui Vergiliu a impus un nou tip de spiritualitate, o nouă viziune, diferită de cea a lui Homer, Teocrit sau Hesiod, înnobilînd limba latină, ridicînd-o pe treptele cele mai înalte ale puterii de expresie.

Judecat multă vreme prin prisma modelelor (în special în critica germană) și, mai ales, după modelul etern homeric, Vergiliu rămîne totuși, realitatea operei sale dovedind-o, ambasadorul cel mai autorizat al spiritului latin peste veacuri, depășind modelele prin lărgirea sensibilității poetice, prin exprimarea unei mari energii creatoare într-o formă artistică superbă.

Noutatea operei vergiliene constă în relevarea omenescului mai profund și mai firesc al umanității înfățișate și în atitudinea caldă și generoasă a autorului față de ea. Versul, de îndreptățită celebritate : „Sunt lacrimae rerum" – vers emblemă al operei marelui poet, metaforă fundamentală a operei sale, trădează sensibilitatea fină, caritatea discretă, melancolia și tristețea suavă pentru suferințele lumii și pentru nefericirile eroilor săi. Iubirea generoasă pentru umanitate, simpatia melancolică, compătimirea pentru cei învinși și slabi i-au atras profunda prețuire și admirație a confraților săi încă din antichitate. De ce oare îl numea Horațiu „molle atque facetum" (delicat, duios și elegant, îngrijit) ? Sensibilitatea sa atît de profundă și de pudică, sursă a veritabilei poezii, îl determină să devină, în opoziție cu grecii, „eminamente liric și subiectiv" (J. P. Brisson, **Virgile, son temps et le nôtre,** Paris, Maspero, 1966, p. 114).

Creatorul „Eneidei", această „Gesta populi Romani", aduce în literatură o preocupare tipic romană, prin interesul sporit acordat condiției umane. Expresia „condicio humana", atestată pentru prima dată la Cicero **(Tusculanae disputationes, I, 15),** revine frecvent în literatura latină de mai tîrziu, în special în echivalentul său „sors humana", la Seneca **(De beneficiis)** sau în **Satyricon**-ul lui Petronius, ale cărui personaje caută insistent un cod de viață. Creație și dominantă a gîndirii latine, necunoscută în filosofia și literatura greacă, interesul pentru condiția umană apare frecvent la Vergiliu. Poetul este preocupat de limitele peste care omul nu poate să treacă, dar în interiorul cărora nu ar vrea să rămînă. Metaforic, condiția umană la Vergiliu apare ca un fel de pat fatal al lui Procust, în care omul se zbate pentru a se realiza. A rămîne în cadrul unor limite personajelor li se pare meschin ; trecînd dincolo de ele, săvîrșesc o utopie.

Privită astfel, epopeea vergiliană dobîndește o mai mare profunzime și o mai pregnantă elevație spirituală. Acceptînd cu melancolie destinul, „ineluctabile fatum", poetul dezvăluie cu finețe mișcarea psihologică, imprevizibilă uneori, a personajelor care intră în contradicție cu el, devenind victime tragice : Didona, Turnus și Mezentius, Nisus și Euryalus, Lausus, Camilla etc. O astfel de viziune a lui Vergiliu potențează sensibilitatea epopeii, sporind gravitatea și patosul, categorii estetice cu multiple valențe în operă.

Nefericirea personală a eroilor, sacrificiile lor tulburătoare sînt pietrele de temelie ale genezei destinului colectiv al românității, care timp de douăsprezece veacuri a luminat binefăcător cultura omenirii. Din jertfele semințiilor dușmane, prin contopirea beligeranților, se naște „concordia", solidaritatea și înțelegerea, idealuri pe care poetul le dorea împlinite.

Opera lui Vergiliu impune definitiv o umanitate vie și fremătătoare, neliniștită și, în același timp, o morală tipic romană. Legea morală fundamentală este acțiunea, munca onestă și statornică pentru biruirea naturii. „A lîncezi într-o toropeală grea" (torpere gravi veterno) i se pare poetului o viață lipsită de sens. „Labor omnia vincit improbus" este un ideal moral activ și sănătos, care întărește încrederea în puterea și iscusința umană, care îndeamnă la activism și dă sens existenței.

Cu deosebire roman este Vergiliu în opera sa de desăvîrșire – „Georgicele". Nimeni nu a adus un elogiu atît de emoționant pămîntului italic (magna parens frugum, saturnia tellus) și Romei, minunea și stăpîna lumii (Rerum pulcherrima Roma). Patriotismul ardent se revarsă cu o forță poetică copleșitoare.

Opera sa rămîne deschisă interpretărilor, bogata-i exegeză (Paratore, Brisson, Perret, Carcopino, Bayet, Lana, Pöschl, Guțu, Petecel etc.) punîndu-i în lumină noi sensuri și frumuseți.

Rară operă care să înrîurească atît de binefăcător urmașii. Scriitori, pictori și muzicieni, din epoci și școli diferite, au găsit în scrisul lui Vergiliu un cîmp fertil de inspirație. Recunoștința urmașilor a fost pe măsura meritelor operei. Pătrunzătorul Voltaire spunea : „...dar alături de Vergilius nu poate sta nimic" ; la inaugurarea unei statui a poetului, confratele său italian, Carducci, afirma metaforic : „...de pe malurile lacului Mîncio. Vergilius se sui pe Capitoliu, și de pe Capitoliu – în Olimp". De acolo ne învăluie cu strălucirea sa unică de astru nepieritor.

Ioan LERIC

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLĂJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 22 (688) 4 IUNIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

Identificarea scriitorului cu patria

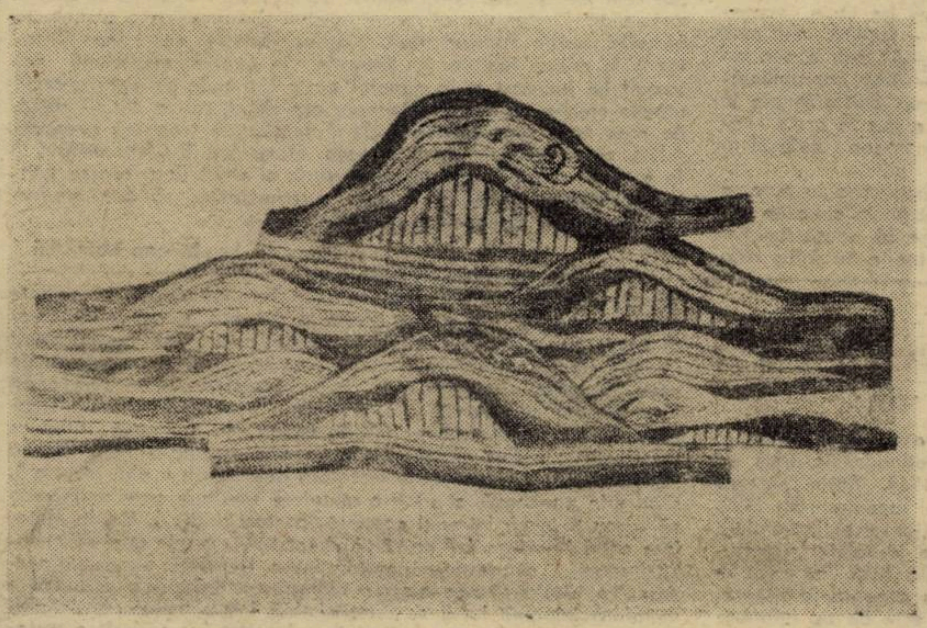

ILEANA BALOTĂ „Unde"

Nu doar clasicii literaturii noastre, dar și scriitorii contemporani au dovedit că numai adînca legătură a scriitorului cu magma poporului său, numai identificarea deplină a ființei sale creatoare cu patria au dat la iveală opere și cărți de o reală valoare artistică cu un perpetuu ecou în conștiința cititorilor. De acest adevăr simplu, dar cu un dram de eternitate în el, nu se mai îndoiește azi nimeni. Marile cărți contemporane, aparținînd unui Marin Preda, Titus Popovici, D.R. Popescu, Eugen Barbu, Ion Lăncrănjan, Augustin Buzura, C. Țoiu, Fănuș Neagu și atîtor alți scriitori de azi au, în adînca lor construcție epică, în patima discursului lor, a mesajului lor inestimabila cunoaștere și legătură cu patria, cu mediul trăit, cu pămîntul și umanitatea ce le-a dat naștere. Dar să nu mergem nici măcar pînă la marii scriitori din alte părți de țară, ci să ne referim și doar la scriitorii timișoreni și vom distinge de îndată în structura intimă a scrisului lor o firească, îndelungă și proprie legătură afectivă a lor cu o matrice spirituală a locului și mediului uman trăit sau descris de ei, matrice și loc prin care ei se identifică, solidar, cu pămîntul, oamenii, simțămintele, evenimentele și le traduc pe acestea toate în opera lor.

Astfel, la Ion Marin Almăjan, distingem matca sudului banatic, din care pornește aspirația scrisului său și a universului uman descris, pe cînd la I. D. Teodorescu descoperim mediul sud-danubian, farmecul pitoresc și straniu al unor locuri trăite, dar și forța eruptivă a unui mediu pasional și clocotitor. Lumea orașului, a mediilor micului intelectual sau muncitor, a căutării sale neliniștite spre o aspirație ideală, sau spre impunerea unui adevăr al său le găsim în scrierile lui Al. Deal, M. Șerbănescu și Sofia Arcan, iar lumea provinciei, mitologia ei, umanitatea ei neobișnuită le aflăm din scrisul lui P. E. Banciu, precum aflăm lumea satului de munte ca și de cîmpie, cu axul de foc al unei umanități specifice, din cărțile mai tinerilor Ion Jurca Rovina sau Teodor Bulza.

Identificarea scriitorului cu patria, cu locul căruia aparține, nici măcar nu mai devine o aspirație care să mai poată rămîne în afara sensului firesc și a direcționării unei creații adevărate a scriitorului de azi. Dimpotrivă, aparținînd unei lumi, unui mediu, confundîndu-și individualitatea proprie cu cea a umanității din care își extrage el opera, scriitorul contemporan contribuie și ajută și la împingerea în spiritualitatea națională și universală, a unui mesaj specific, deschide o mare oglindă adevărată în care ne putem privi și ne putem recunoaște așa cum sîntem noi azi, și așa cum vom fi mîine.

Apropiata Conferință a scriitorilor, prin vasta și maleabila sa diversificare de stiluri, de universuri specifice, va demonstra, într-un fel firesc, în același timp și o unitate de neconfundat – aceea prin care literatura fiecărui scriitor adevărat este o identificare cu propriul său mediu, pămînt, umanitate, aceea prin care a scrie presupune, pînă la urmă, a te identifica și a fi una cu patria care ți-a dat naștere și ți-a fixat destinul odată pentru totdeauna.

Ion ARIEȘANU

COLEGII

Colegul nostru Gigel
E pe jumătate miel
Și în rest e într-alt fel.
Adică : e un băiat
Exemplar și extraplat
Cum nu-i altul în Banat.
De Corina, ce să spun ? ;
Seamănă cu un lăstun
Foarte blond și foarte bun.
Iar alături de ea
Stă în bancă o lalea :
Lia : verișoara mea.
Nicușor, cu părul creț,
Are premii pe județ,
Dar nu scrie prea citeț.
Tudorică e un as ;
Puiu : dulce-i și retras ;
Dorin e de-a dreptul gras.
Bănică-i nițel zurliu ;
Chivu-i ca argintul viu ;
Pe Rița nici n-o descriu.
Dolofani sau subțirei,
Aceștia-s colegii mei,
Dacă n-am uitat vreo trei.

Gheorghe AZAP

COPIL FIIND...

...viitorul e plin de făgăduințl. În zarea copilului e atîta timp nereificat și atîta biografie necristalizată, încît, acest „boț de humă", copilul, poate fi orice. Copilul e o făptură deschisă sub cerurile posibilului. E o sămînță care cuprinde în sine șansa și norocul celei mai fericite ființe. În orice copil – teoretic măcar – pîlpîie un Eminescu ori un împărat, în orice copil – e un Blaga ori un Kant, un Cezar ori un Aristotel. În chiar nașterea sa poate fi deslușită o mare simfonie beethoveniană. Și ne e atît de la îndemînă destinul de basm al copilului din Scornicești.

Datele biografice se cristalizează treptat în forme determinate. Împrejurările sociale pătrund în biografia copilului, apoi în cea a adolescentului, timpul scade din ființă, pentru ca, pe o anumită treaptă, copilul mutat într-un adolescent ori într-un tînăr să poată fi vag (și trist) definit : **deocamdată ești cea ce ești.** Prin raportare la cei de o seamă cu el, un tînăr poate ajunge la gîndul trist că a rămas „mai prejos". Am cunoscut elevi care s-au înscris la liceul seral la vîrsta de 20-25 de ani având povara unei familii în spate, pentru că s-au trezit depășiți. Ambiția urma să corecteze acel determinism biografic prin care ființa lor ar fi luat o formă **finită.** Surpriza a fost uimitoare în unele cazuri. Un asemenea „seralist" izbutise să fie o „minune" la matematică și filozofie. Și biografia lui concretă s-a modificat spectaculos... Șansele împlinirii personalității s-au reactualizat în bărbatul care era. În el, copilul-posibilitate se rememora bucuros de-acum. De altfel, în „Omul comun" al lui Labiș se întîmplă un fapt (imaginar, doar) profund existențial și încadrabil în această perspectivă eseistică. Copilul de altădată reproșează omului matur : „Ești rău, **străine** (s.n.)... Eu cînd voi crește mare, n-am să fiu așa..." Copilul e nemulțumit de **ceea ce a devenit !** De fapt, cel nemulțumit, e omul matur. El, omul matur, nu copilul care a fost, e nemulțumit. „Copil prostuț, dar oare crezi că eu nu-ncerc ? – răspunde omul matur. Da, dar șansele omului matur de a fi altceva decît ceea ce este sînt tot mai puține. Pe la 45 de ani, ființa cam e închisă. Omul matur **e ceea ce este,** în proporție de 90 la sută si-abia 10 la sută dacă mai cuprinde posibilul. O singură poartă se mai deschide în ființa cristalizată biologic și social : seninătatea vîrstei pensionării. „La pensie, mi-a spus un om în care e îngropat (definitiv ?) un autentic scriitor, mă voi retrage **în satul natal** și-mi voi scrie cartea...". A te întoarce în satul natal, pare să fie o minune prin care ființa deschisă a copilului care ai fost, reînvie. „Unde ești copilărie / cu pădurea ta cu tot ?". Sau: „Totu-i alb... Poate că-nvie / Cel ce-am fost, cît de puțin... / Ninge cu copilărie / Peste sat, peste destin...". Și, totuși, această schiță eseistică e un rezumat al unei esențiale probleme sociologice și politice : **împlinirea personalității umane.** Problema „Ce devine un copil ?" e o problemă a orînduirilor sociale și a guvernelor animate de țeluri umaniste. La noi, grija față de copil e proclamată ca o preocupare majoră și poate că e nimerit să rememorăm că, dintr-această perspectivă, există un vers eminescian etern : „Va crește tot ce-n lume a fost menit să crească". Ființa umană, sub formă de copil, ar urma să-și împlinească toate posibilitățile pe care le cuprinde în sine, ca o sămînță. „Tresari ca o sămînță, copil în Univers". În amurg, Arghezi, rememorîndu-și împlinirile, murmură : De ce-aș fi trist ? Și totuși...".

Vasile VERSAVIA

UMBRA UNUI PROFIL*)

Georgina Viorica Rogoz, la fel ca și bunica eroinei sale din povestirea, care împrumută titlul volumului, este o „scriitoare de povești", care cunoaște subtilitățile „convenției literare" prin care realismul ei fantastic „te ține adeseori, pînă la ultimul cuvîntel, cu sufletul la gură". Al crede că autoarea s-a oglindit pe sine, dacă n-ai bănui că Viorica Rogoz este, în același timp, și străbunica bunicăi, și nu mai puțin năstrușnica ei nepoată. (Cei ce au avut bucuria de a o cunoaște personal trec ușor de la bănuială la certitudine). Ca și bunicuța din povestire, Viorica Rogoz nu are, în afară de un dar minunat de a povesti, aproape nici unul din atributele pe care le asociem de obicei imaginii de „scriitoare pentru copii și tineret". Este mereu imprevizibilă, niciodată sentimentală sau sătos-didactică. Înalta competență a scriitorului profesionist, bun cunoscător al psihologiei copiilor, al unei psihologii reale și nu abstract-teoretice, se îmbină cu un temperament de adolescentă. Georgina Viorica Rogoz și-a păstrat prospețimea viziunii și a limbajului, caracterul nemijlocit al contactului cu tinerețea („criptestezie – sau zburătoarea farfurie ?") chiar și după aproape trei decenii de carieră scriitoricească, timp în care a scris douăzeci de volume, pe lîngă multe alte scrieri din care, nu în ultimul rînd, trebuie menționate unanim apreciatele sale piese pentru teatrul de păpuși. Și în acest recent volum de povestiri științifico-fantastice transpar nealterate cunoscuta generozitate a autoarei, entuziasmul, gustul pentru miraculos... Fantasticul este și aici filtrat în mod subtil prin umor și poezie. Prima din cele patru povestiri ale volumului conține cîteva din toposurile specifice universului, creat de Viorica Rogoz – opoziția dintre caracterul „închis" al psihologiei adultului și „deschiderea" psihică și comportamentală a adolescentului ; această opoziție este subliniată apoi și de ironia fină cu care sînt prezentate naivitățile vîrstei mature în raport cu creionarea obiectivă și psihologic exactă a „seriozității" comportamentului adolescentin. În aceeași aură ironică este prezentat și personajul principal din cea de a doua povestire – „Pilotul pe care l-au sărutat ielele", dar ironia se topește, în plin peisaj polar, atunci cînd personajul vine în contact nu cu o realitate mărginită, ci cu imagini și intuiții de natură cosmică, fantastică. A treia povestire – din care am citat la începutul acestor rînduri – opune încă o dată tabăra celor „mari" celei a eroilor – adolescenți. În acest sens, cuvintele din titlu pot fi citite și ca

Ilie GYURCSIK

(Continuare în pag. 5)

cronica literară

Gelu Ionescu,

Orizontul traducerii

Ed. Univers, 1981

Prezență plăcută, cultivînd o eseistică de tip universitar, (vezi **Romanul lecturii),** departe de abuzul de superlative și terminologie la care poate ar fi îndreptățit, avînd în vedere lucrurile constant valoroase de care se ocupă, și, pe de altă parte, formația sa universitară, Gelu Ionescu s-a impus în ultimii ani mai ales în ipostaza de editor, îngrijitor de ediții și cronicar de literatură română și străină.

O parte din cronicile recente le-a adunat sub atrăgătorul titlu **Orizontul traducerii.** Sintagma este clar inspirată de un celebru concept al lui Hans Robert Jauss **(orizontul de așteptare),** preluat, la rîndul său de la filozoful Hans Georg Gademar, și desemnează o situație complexă, în care traducerile existente în circulație într-o anumită cultură sînt parte integrantă a fenomenului cultural respectiv. Ideea, chiar dacă nu deosebit de nouă, are meritul de a lărgi sfera de cuprindere a culturalului dincolo de limitele creației originale produse de o anume epocă, sau în epoci diferite.

Coexistă în acest volum două posibile cărți autonome : cele **Citeva repere** nu sînt, cum poate am fi tentați să credem, un preambul la studiile de literatură universală cuprinse în partea a doua a cărții, ci un amplu eseu despre amplicabilitatea ideilor lui Jauss la constituirea unei teorii a traducerii pe baza accentelor puse în critica actuală pe relația text – lectură. Nu este pierdută din vedere nici perspectiva sociologică sau aceea de istorie literară, cum autorul nu se sfiește să verifice, contabilicește, ansamblul traducerilor pe care un prezumtiv cititor le are la îndemînă în momentul actual. Gelu Ionescu a pus în eseul său cîte ceva din toate aceste și încă ceva pe deasupra : patosul unui cititor îndrăgostit de marea literatură.

Fără a-i reproșa în vreun fel autorului perspectiva în care se situează, poate ar trebui aduse anumite precizări în ceea ce privește instituirea unui **orizont al traducerii** care să poată funcționa cu aceeași precizie cu care funcționează teoria lui Jauss asupra corpus-ului de opere pe care le analizează. Înainte de a fi o **provocare** a istoriei literare (cum este pentru profesorul din Konstanz critica literară) orice act de traducere este, în opinia noastră, un act de sincronizare cu marile valori. Gelu Ionescu spune (cu perfectă îndreptățire) că nici un act de traducere nu este întîmplător ; lucru care însă nu înseamnă că **orizontul de așteptare** al unui cititor sau al unei culturi va reacționa întotdeauna în sensul corectării propriei „direcții". Dimpotrivă, se cunosc cazuri în care opere literare au influențat o cultură fără să fie traduse în limba respectivă (exemplul din carte este Gide), după cum și, invers, opere de mare însemnătate, o dată traduse, nu mai spun mare lucru ca elemente de efervescență „inspirațională" (îndeosebi operele clasice, ca să luăm un caz-limită).

De asemena, credem că ar fi trebuit subliniat mai puternic un alt aspect : orice (mare) operă trebuie retradusă periodic. De aici rezultă că este necesară atît o considerare diacronică, cît și una sincronică, din partea cititorului, lucru care, trebuie să recunoaștem, nu este întotdeauna posibil. Însumînd cele de mai sus, credem că, din perspectiva actului traducerii, orice carte străină tradusă se constituie într-un feed-back cultural, răspunzînd unei necesități resimțite organic, o nevoie imperioasă de confruntare, și abia în al doilea rînd ca sursă de inspirație pentru posibile noi creații.

Cît privește a doua secțiune a cărții, ea ne-a relevat pe unul din cei mai subtili comentatori de literatură (... nu numai străină) pe care îi avem în momentul de față. Pentru Gelu Ionescu informația și tonul ponderat al judecăților de valoare sînt arme din cele mai sigure. Mișcîndu-se cu aceeași ușurință în spațiul poeziei lui Pindar sau al prozei nord și sud-americane (excelente eseurile despre Thomas Wolf, Martinez Estrada sau Bioy Casares !), în critica **figurilor** lui Genette, în poezia medievală sau teatrul lui Ionescu, și în general peste tot unde se pot detecta urmele marilor cărți, Gelu Ionescu are darul, rar la criticii noștri, de a se face simpatic relevîndu-și deopotrivă (vastele) cunoștințe(le), cît și lacunele de informație. El nu aspiră (deocamdată ?) la o teorie totală a actului de lectură, ci oferă doar repere pentru posibile interpretări. Ceea ce nu-l împiedică să dea, credem noi, de foarte multe ori judecăți definitive.

Mircea MIHĂIEȘ

Radu Petrescu,

Părul Berenicei

Ed. Cartea Românească, 1981

Volumul lui Radu Petrescu, pare a fi, la o primă intenție, Jurnalul scrierii unui roman, **Matei Iliescu,** notînd zilnic, timp de mai bine de trei ani, ianuarie 1961 – iunie 1964. Radu Petrescu suprapune acestor însemnări, altele, mult mai recente, din 1979. Acestea constituie un proces asumat dublu (jurnal al jurnalului), dirijînd cartea spre două discursuri (scriitura jurnalului și lectura lui, convertită într-un alt jurnal, de data asta, orientat în „răspăr", consumîndu-se în oglindă, de la dreapta la stînga). Lectura, dublînd intenționat scriitura zilnică, este de tip informațional, quasi-tehnic – sînt desconspirate mecanismele scriiturii, se insistă asupra lor pînă la a le reconstitui, oferind nu numai un alt roman **Matei Iliescu** (exact acela pe care-l scrie autorul și nu acela care deobicei este citit de ceilalți), dar și alte romane **O moarte în provincie, Sinuciderea din grădina botanică, Didactica nova,** și mai ales **Ce se vede** (romane deja terminate). Condus aici datorită voinței camuflate a autorului, jurnalul încetează a fi un document al unui roman, bun pentru istorici și bibliofili, și devine un re-manuscris, re-ordonînd scriitura romanului, re-decodificînd-o. Notația se transformă într-un document despre scriitura jurnalului în sine, imagine în oglindă a procesului scriiturii și lecturii incluse ei. Consumarea acestei imagini se constituie astfel în începutul celei oglindite – jurnalul despre scrierea unui roman. Notele din 1979, alături de comentariile pe care autorul le face **Iliadei** și **Odiseei,** (pe lîngă rolul de trădare tehnică pe care îl asumă autorul lecturilor din Joyce, Dante, Boccaccio, Virgiliu, Saint-Beuve, Flaubert etc.) alcătuiesc semnul întrebării sub care Radu Petrescu înghesuie identitatea de jurnal a volumului său. **Părul Berenicei** există ca o carte multiplă, înglobînd semnificări paralele, care se pot întîlni cîndva în spațiul curb, redundant, al scriiturii. Discursul asupra scriiturii și cel asupra lecturii se întretaie în golul virtual și primitor al oglinzilor concave din substanța scriiturilor și lecturilor înnoite. Toate acestea le putem înțelege străbătînd cartea în sensul invers al parcurgerii ei (în numele acelei atît de dezirabile Cărți Totale, lizibilă în ambele sensuri, cel al citirii – de la stînga la dreapta, și cel al întoarcerii paginilor, – de la dreapta la stînga, consumînd astfel aerul „bolții", de care vorbește și autorul, ce se înalță în raza foilor de carte, respirîndu-i totalitatea). **Părul Berenicei** tinde spre acest vis imposibil. În notațiile din 1979 apar explicațiile titlului. Treptat, păstrînd primul sens (de la stînga la dreapta), titlul se transformă dintr-o metaforă într-o altă metaforă (cf. Roland Barthes – „Putem traduce o metaforă doar printr-o altă metaforă, și nu prin parafrază, ci printr-o metaforă similară, care ar încerca să reconstruiască întregul conținut / context poetic"). De la metafora cerului nocturn („A da cărții, drept titlu, numele unei constelații, înseamnă să transformi cartea într-o metaforă a cerului nocturn..." p. 133) se ajunge la cea a oglinzii-mandala. În al doilea sens metafora imaginii lumii se retransformă într-o metaforă, definitivă, cea a cărții (în acest caz întregul volum nu e decît o metaforă a sa și a tuturor cărților). Comentariile la Homer se relevează ca mecanisme de lectură necesare înțelegerii metaforei ascunse de părul Berenicei. Părul Berenicei, azvîrlit de zei pe bolta cerească (podoaba capilară este „frumusețea însăși", pe care femeia, necunoscîndu-o o poate folosi „ca pe o armă" – precum această carte prin care „Cititorul află că nu e singur, că nu totul e pierdut" p. 133) devine ca și părul Meduzei pe scutul rotund de oglindă al lui Perseu, un imago mundi care se privește în ochi („Ca și romanul, jurnalul este o machetă a universului" p. 135). Dar în același timp „Privind în cerul întunecat Părul Berenicei, ..., nu e posibil să vedem decît ce se vede, cerul înstelat, pentru că în oglinda lui singur el, prin ochii noștri, poate să se privească. Acesta e scutul nu al lui Perseu, ci al lui Ahile" p. 399. Ori lumea înfățișată pe scutul lui Ahile (refăcînd episoadele Iliadei și autoportretul lui Homer), este „inferioară poemului". Poemul Coma Berenices apare la pagina 323, explodînd metafora într-o ultimă extensiune posibilă ei – cea a cărții, metafora superioară tuturor celorlalte, îngropîndu-le pe toate în densitatea ei. Căci ... „Dacă esențialul ar putea, prin natura lui, să fie supus, nimeni nu ar mai scrie. El este ... nimic, o fantomă insesizabilă, un vis în care ți s-a dat cheia lumii și pe care l-ai uitat, cu cheie cu tot", p. 398.

Ioana RAUSCHAN

---

marginalii

Disocieri cu privire la citirea clasicilor (III)

Revenind la problema citirii scriitorilor vechi din unghiul unei poetici actuale, trebuie făcută o deosebire, cred. A-l citi astfel pe un scriitor aproape uitat („... Gh. Asachi, poet mai rafinat decît Aron, capabil de accente ce ne fac să ne gîndim la Macedonski și Duiliu Zamfirescu" – N. Manolescu, Teme 3, p. 33) este cu deplin folos, chiar dacă – privindu-l prin alții – scăpăm din vedere ceea ce l-ar putea particulariza. Riscul lui, mult mai mare, este să nu-l mai privim deloc. În schimb, a-l citi astfel pe scriitorul mare aduce un folos parțial, căci înseamnă a lua din opera lui numai ce ni se potrivește, adică – în mare măsură – o ne confirma pe noi prin el. E drept, descoperim ce alte epoci n-au știut să vadă („... cum recitim totdeauna cu exigențe contemporane, astăzi căutăm acest filigran ascuns și în Flaubert sau Tolstoi, deși nici unul nici altul n-au avut în vedere decît o descriere obiectivă, realistă" – idem, Lecturi infidele, p. 50) încît nici dacă am putea n-ar trebui să renunțăm la această lectură. Însă rămînînd numai la ea pierdem, spuneam, inexplicabilul operei.

În ceea ce privește inexplicabilul, o altă disociere este de făcut. Există unul circumstanțial, produs de diferență. Cînd apare o operă cu totul nouă, nu pot încă să mi-o explic. Cu timpul, adaptîndu-mi lectura la noutate, mi-o voi explica. Tot așa, îmi rămîn opace unele aspecte ale literaturii trecutului, pentru că lumea mentalitățile, modul de lectură s-au schimbat. Din aceeași pricină, pot ignora epoci, sau literaturi întregi. Cu un efort, aflînd unele lucruri despre „orizontul de așteptare" al epocii sau al lumii respective, inexplicabilul se va micșora.

Pe de altă parte, mai există și un inexplicabil constitutiv al oricărei opere autentice, fie ea din trecut sau din prezent. La acesta mă refeream îndeosebi. De semnalat ni-l semnalează cel mai bine sentimentul capodoperei. Simburele acestui sentiment, dincolo de tot ce înțelegem, este o stare de stupefacție. În fața capodoperei sîntem ca țăranul lui Marin Preda în fața girafei. O privim și sîntem tentați să spunem că așa ceva nu poate exista.

Desigur, argumentația nu este suficientă. S-ar putea răspunde cu îndreptățire : tocmai fiindcă nu ne rămîne inexplicabilă, fiindcă înțelegem din ea mai mult decît din alte opere ne produce capodopera o admirație atît de mare, pînă la stupefacție. Cred totuși că admirația pură este modul de percepere a ceea ce rămîne inexplicabil la rădăcina creației, dar – îmi dau seama – mai trebuie argumentat. Cum nu este loc, sînt nevoit să amîn încă o dată sfîrșitul, adăugînd numai un prim argument.

A citi capodopera din unghiul poeticii noastre este posibil și, cum s-a văzut, folositor ; însă este și restrictiv. Citind așa, o reducem la măsura noastră. Pierdem mai mult decît cîștigăm. Cîștigăm ceea ce, într-un fel, avem dinainte. Pierdem ceea ce reprezintă puterea operei de a ne întreba. Traduc din Jean Starobinski :

„Este mai bine, în multe împrejurări, să uităm de noi înșine și să ne lăsăm surprinși. Ca recompensă, voi simți născîndu-se în operă o privire care se îndreaptă spre mine : această privire nu este un reflex al imaginației mele. Este o conștiință străină, radical alta, care mă caută, mă fixează și mă somează să-i răspund". (L'oeil vivant, Gallimard, 1961, p. 27).

Într-atît cît opera mă întreabă pentru că nu mi-o pot explica, a ignora inexplicabilul înseamnă a o ignora. A ignora, de fapt, evidența ei, aceea spre care se deschide un ochi neprevenit, nu neapărat naiv, cum nu naiv sună cuvintele lui Hamlet :

„Mai multe-s pe pămînt și-n cer, Horație,
Decît închipuie filozofia".

Livius CIOCÂRLIE

șantier literar

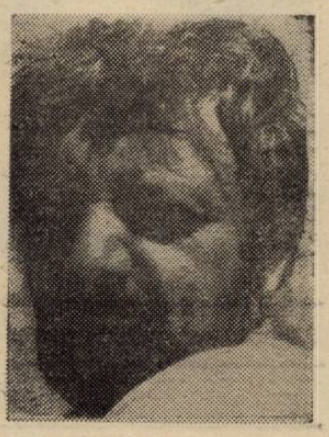

Paul Eugen Banciu

– ... în curs de apariție ?

– În lunile acestea ar trebui să fie în librării romanul „Sărbătorile", la Editura Albatros, iar ceva mai tîrziu, „Grifonul" și „Zigguratul" la Editura Cartea Românească ...

– Care este metamorfoza (stilistică și tematică) a cărților tale apărute și în curs de apariție ? Tendințe, consecințe, ecouri în presă etc. Eventuale relații cu mitologia ; felul în care realizezi o unitate spirituală, un spațiu spiritual. Raportul dintre ficțiune (creație) și document(are) – real; proporția acestui amestec în cărțile tale...

– Dacă n-am fi colegi într-o gazetărie, te-aș fi rugat să desparți, binișor, această întrebare pe probleme. Așa, însă, îmi iau libertatea să las în grija altora semnalarea „metamorfozelor", „tendințelor" și „consecințelor", să iau subtextul întrebării ca pe o opinie a ta vis-a-vis de ceea ce scriu (de ceea ce știi tu că scriu) și să mă ocup doar de o idee : Recompunerea unui spațiu spiritual unic. Romanul **„Casa Ursei Mari"** anunța că exist și că, probabil, voi începe să re-scriu niște legende ale epocii contemporane. **„Reciful"**, însă, propunea, cel puțin așa am avut în intenție, o poartă de penetrare spre un spațiu spiritual bine definit, nu tocmai necirculat în literatură, dar deosebit de complex spre a fi epuizat într-o singură carte. Așadar, **„Sărbătorile"** și celelalte două cărți, anunțate mai sus, oferă, fiecare în parte, cîte o altă „intrare" spre același spațiu al provinciei ca element de construcție pentru întregul lumii. Nu e vorba, deci, de o „saga" prelungită în patru cărți, ci de mai multe deschideri către un spațiu, aparent cunoscut, deschideri menite să pună în evidență o dublă polaritate a intimității spirituale a provinciei, văzută pe parcursul unui întreg veac. Trăim sub semnul traversării unui mare moment al cunoașterii, cînd trebuie să ne privim și dinspre noi, dar și dinspre ceilalți ... În fine, romanul **„Sărbătorile"** aduce în prim plan lumea satului românesc de pe la sfîrșitul secolului trecut (universală prin oncestralitatea gesturilor sale simple, fundamentale, pure), lumea unei obștii, a unui organism care-și trăiește viața și moartea, tragediile și iubirea (de neam, pămînt, natură), unitar, sub semnul filosofiei sărbătorii, a sărbătorii lui „a fi", aceea care dă fiecărui om sentimentul că el și neamul lui sînt centrul lumii... Aceasta e cea de-a doua poartă de intrare spre spațiul spiritual cuprins în acest ciclu (dacă trebuie să-i spun așa ?) ... Despre celelalte cărți **(„Grifonul"** și **„Zigguratul")** putem vorbi după corectura în șpalt ... Dacă, peste ani, la o reeditare, va fi un singur titlu la patru volume, va însemna că totul a fost bine, că noi vom avea vreo cincizeci și șase de ani (prin 2000) și că voi putea oferi și o a doua variantă a citirii acestui spațiu spiritual ... Pînă atunci, sper să închei și un al doilea ciclu (azi în proiect) și să termin cartea la care am început să lucrez ...

– ... și filmul ?

– Prospecțiunile s-au făcut, decorurile și costumele știu că sînt în lucru. Cît despre data la care încep filmările, singurul care poate da acum relații e regizorul Adrian Petringenaru, în care am descoperit un mare prieten. De la el am reînvățat că lupta artistului nu se termină la masa de scris (o variantă a acestui adevăr o aflasem și singur din contactul cu editurile). Altfel, debutul ca scenarist de film a însemnat un cîștig de experiență profesională, perspectiva unei noi abordări artistice, cum și adîncirea sentimentului că tot ceea ce se întîmplă în jur înseamnă pentru scriitor cunoaștere artistică. Realitatea imediată, lecturile teoretice, ficțiunile (altora), istoria, filosofia, fantasticul, poeticul, esteticul, faptul de viață ș.a. reprezintă un tot unitar, un fel de cocon de Bombyx mori, înăuntrul căruia e sufletul tău de artist. Mai departe, n-ai decît să te descurci ! ... Și, iată, ți-am mai răspuns, un pic, la întrebarea aceea „mamut" ... ?

Lucian BURERIU

Realismul dialogal al prozei lui MARIN PREDA

Putem spune, fără a exagera : Marin Preda aduce în proza noastră realistă **dialogul.** Tot ceea ce ține de opera sa străbate spațiul lui tensional.

La un nivel superficial, dialogul, dacă nu ce confundă cu apariția literaturii realiste românești, îi însoțește, în orice caz, evoluția și aceasta la modul cel mai banal cu putință : ca schimb de replici între personaje. Să observăm însă că aceste replici au un scop precis : ele vehiculează dintr-o parte în alta informație și modifică astfel situația romanescă : ceva se schimbă în urma lor iar accentul cade întotdeauna pe mesaj. Așa se întîmplă la Rebreanu, la Camil Petrescu, la Călinescu ...

Marin Preda impune un alt tip de dialog : izvorît din **contemplare,** dintr-o privire detașată de datul proxim, el nu urmărește nici transformarea lui. Accentul se mută de pe mesaj pe modul de comunicare a lui. Rezultatul nu este o vorbărie goală sau abstractă așa cum ar putea deveni acest insolit dialog fără ancorare în realitatea **imediată.** Încă mai mult : prin dialog nu se urmărește convingerea cu orice preț a partenerului, el nu este în esența sa un mod de a-l supune pe **celălalt** și, astfel, de a aduce interlocutorul la un numitor comun : el nu este, cu alte cuvinte, un instrument al puterii. Afirmațiile de mai sus se cer însă demonstrate și, mai ales, nuanțate.

Purtătorul ideal al acestui dialog care a dat naștere unei noi vîrste a prozei noastre realiste este, evident, Ilie Moromete, iar fiii săi spirituali sînt numeroși : Niculae (cel de după „înfrîngere"), naratorul din **Intrusul,** autorul din **Viața ca o pradă,** Victor Petrini și toți cei care trăiesc în lumea întrebărilor insolubile. Întrebările puse de Moromete nu așteaptă un răspuns și aceasta nu pentru că l-ar avea dinainte. Ele sînt menite să deschidă drum liber altor întrebări. Uimirile, inocența perpetuă, imposibilitatea înțelegerii nu sînt decît pe jumătate trucate. În fața lumii și a istoriei, lovit de moarte, personajul lui Preda stă și se întreabă, căci el pleacă, aproape fără excepție, de la o premisă : în toate cîte sînt există **un sens,** în spatele fiecărui act există o **intenție.**

Fără a forța prea mult, putem afirma : romanele lui Marin Preda au luat naștere prin recuperarea sau dibuirea acestei intenții. Dialogul devine tragic atunci cînd, în fața privirii care întreabă, fapta rămîne goală în brutalitatea ei fără explicație, **fără nici o explicație,** oricît ar fi ea de meschină. Totul poate fi îndurat, în afara vidului lăuntric al celui care lovește, vid aducător de spaimă și boală.

Partenerul dialogului nu poate fi nici opac și nici vid, lui nu i se cere răspunsul (căci cine-l poate ști ?), ci să aibă forța unei noi nedumeriri. Întrebarea și dialogul nu își păstrează însă puritatea decît în zona înaltă a **seninătății,** acolo unde spiritul nu a fost supus determinărilor oarbe. Lovit, el nu încetează să se întrebe, dar dialogul se înconjoară treptat de tăcere.

Pierzîndu-și seninătatea, spiritul își pierde forța de a mai interoga, în marginile unui sens ocrotitor, pe altcineva decît pe el însuși. Atunci cînd Moromete nu își mai construiește situația și cînd, dimpotrivă, este manevrat de ea, cuvîntul lui devine inofensiv. Ce înseamnă însă că, într-un dialog în care nu se urmărește convingerea cuiva, cuvîntul devine totuși inofensiv? Prin ce anume se măsoară eficacitatea lui ? Răspunsul îl aflăm peste tot în opera lui Preda și, în special, în **Moromeții** : puterea cuvîntului stă în capacitatea vorbitorului de a-l face integral perceput ca obiect în sine. Dacă Moromete are prestigiu, acesta provine tocmai din știința lui de a produce plăcere vorbind. Ascultîndu-l, oamenii „se uitau la el încremeniți de plăcere", după cum „unul din băieții lui se bucura, rîdea din adîncul inimii, la auzul vorbelor lui ...".

Dialogul nu presupune neapărat un schimb de replici : Moromete poate vorbi singur pe pagini întregi fără ca discursul său să aibă, măcar pentru moment, caracter monologic : el știe să devină rînd pe rînd ceea ce sînt cei cărora le vorbește sau cei despre care el vorbește. Proteic, Moromete are spiritul populat de tot ce este **alteritate.** Moromete este succesiv Țugulan („trei chestiuni rezultă ..."), un Țugurlan ajuns însă la treapta seninătății, Ion al lui Miai, Traian al lui Pisică ... și, în plus, el este interlocutorul său redus la o reacție dialogală : uimire, indignare, tăcere, nedumerire, supărare, nepăsare... Întrebat de mulțime ce dorește Niculae, activistul de partid, Moromete răspunde : „— Niculae ? ! zice că are în fața lui un sat vechi și vrea să facă din el unul nou. Cum, mă Niculae ? ! ! ! exclamă Moromete cu o nedumerire totală, amesticată cu o tristețe sfîșietoare. Cum vreai tu să faci un sat nou ? ! ! repetă. / **Aceste sentimente nu păreau însă să fie ale lui, ci închipuite, sau mai bine zis ale altora,** la care el ajunsese prin gîndire, transformîndu-le în semne de întrebare, lucru care celorlalți le era mai puțin la îndemînă". **(s.n.).**

Moromete, înțeles aici ca prototip al purtătorului de dialog, nu este un ideolog. Gîndirea, pare el să spună, nu trebuie să întepenească, ci să se așeze sub regimul întrebării și al pluralității, căci „.... nu toți oamenii seamănă între ei să aibă fiecare aceeași idee. De-aia sînt mai mulți oameni, ca să aibă mai multe idei". Orice există trebuie supus gîndirii și dialogului, altfel nu merită să fie. Așa gîndea Moromete reluînd cu fiul său o discuție care pentru Niculae părea lămurită cu o zi înainte. Nimic însă, în lumea dialogului, nu este pe deplin încheiat, nimic nu poate fi acceptat fără a fi cercetat, după cum nimeni nu poate hotărî în locul altuia. Dacă în volumul doi al **Moromeților** se înfruntă două moduri de gîndire : cel dialogic reprezentat de Moromete tatăl și cel monologic adus în sat și de Niculae și dacă, aici, cuvîntul monologic al lui Niculae, cu încărcătura sa de legi, avea încă argumentul promisiunii **deschise,** în **Cel mai iubit dintre pămînteni** cuvîntul monologic, reprezentat de datul înconjurător, se golește de orice deschidere : legea se înfățișează în duritatea ei oarbă, orice oscilație — caracteristică dialogului — devine automat element generator de pedeapsă. Dialogul și întrebarea constituie libertatea personajelor lui Preda.

Rezistența lui Victor Petrini este fără încetare hrănită de lungul șir al întrebărilor pe care le pune altora sau sieși. Deși ele nu rezolvă nimic, căci nu au puterea și nici menirea să rezolve o situație, personajul nu încetează să le reia în căutarea unui sens al răului.

Există în proza lui Marin Preda un moment care face trecerea între dialogul seninin și cel tulburat de forțe exterioare. Lupta personajului urmărește, la început, redobîndirea seninătății contemplative și interogatoare : este perioada **Moromeților.** Mai tîrziu, lupta se dă pentru păstrarea dreptului de a dialoga **(Cel mai iubit dintre pămînteni).** Procesul acesta care schițează o **istorie a dialogului** în proza lui Marin Preda unește, după cum se vede, momentele aparent abandonate și pe cele aparent noi în creația sa. La un nivel general, istoria dialogului dă o coerență neașteptată tuturor romanelor sale, „rurale" sau „citadine".

Accesul la dialog nu poate fi blocat decît din două motive : prostia sau interdicția, o interdicție care amintește de instanțele kafkiene. Dacă Tudor Bălosu nu-și poate găsi loc în poiana lui Iocan, aceasta se datorește incapacității lui de a sesiza esența teatrală a cuvîntului lui Moromete. Dialogul, el, nu are nimic de suferit : în absența partenerului sau în prezența lui, dar inoportună, Moromete produce singur cuvîntul polivalent, transformîndu-se pe sine în scenă, personaj și spectator. Dialogul se clatină însă atunci cînd stocul lui nevăzut de presupoziții este brusc înlăturat prin chiar înlăturarea realității care le sprijinea. Dar lovitura cea mare o primește cînd dezbaterea devine fictivă iar concluzia se pune înaintea oricărei discuții. Niciunde în **Cel mai iubit dintre pămînteni** jocul cuvîntului nu își mai află locul așa ca în **Moromeții** spre exemplu, căci jocul acesta e de esență dramatică, adică dialogală.

Personajele lui Marin Preda nu pot accepta adevăruri dinainte făcute, ele trebuie să descopere singure, să caute singure. Abia după aceasta, cuvîntul poate deveni literatură, adică dialog. La sfîrșit abia, Victor Petrini își poate scrie romanul său, atunci cînd știe că a găsit un înțeles în lipsa de înțeles. Pe acest teren vitreg, dobîndit însă printr-un lung proces, va crește romanul căutînd, pe un spațiu îngust, să-și creeze posibilitatea unui joc, a unei minime polivalențe.

Prin Marin Preda, proza realistă românească descoperă **bucuria cuvîntului spus,** a cuvîntului spus dezinteresat. Politica lui Moromete este un pretext, ironia lui este detașată. Povestind, el transformă povestirea în spectacol, căci firul ei rectiliniu se desface neîncetat în întrebare și replică, în detaliu și interpretarea lui, iar interpretarea ține de unghiul perspectivei, mereu altul.

Complexitatea acestei proze vine din proliferarea instanțelor enunțiative : narator sau personaj, iar personajul, în **pluralitatea sa,** este cel care se exprimă prin cuvîntul naratorului. Prin gura care articulează se revarsă astfel neîncetat cuvîntul celorlalți devenit deodată liber, uimind, în chiar clipa revărsării, prin implicațiile, aluziile și nuanțele sale lunecoase.

Vasile POPOVICI

Înțelepciunea trecerii*)

Ultima carte a lui Eugen Jebeleanu îi întregește profilul de înțelept în sensul vechi al cuvîntului : om pentru care viața și expresia ei fuzionează. El meditează acum asupra morții, dar nu din perspectivă socială sau erotică, ci, de astă-dată, de pe temeiurile omului generic, asemănător cu acel „Everyman" al misterelor medievale. Moartea apare ca experiență a celor mai adînci zone de conștiință. Tensiunea meditației rezidă mai ales în efortul necontenit de a-i înțelege mecanismele și esența pentru a i se opune.

De aceea cartea se alcătuiește în jurul unor momente vizionare, iar tehnica predilectă (cunoscută și din celelalte volume) este epifania. Într-un limbaj simplu se conturează imagini fulgurante, revelatoare, care surprind accesul în zonele abisale. O poezie de viziune, rezultînd în proiecții sintetice ale eternei himere „care se naște din ploaie ... are o față întoarsă, / cu pletele lungi ... Uneori încerc să ocolesc coada / să văd fața Himerei" **(Himera).** Există un efort de împăcare cu moartea, proces care rămîne dureros și neîndestulător pentru că himera este prin ea însăși absurdă : „Și dacă toate acestea / ar duce la ceva ... / Să-nnebunești ... Și dacă / ar duce și nebunia / la un cît de neînsemnat înțeles / măcar cît / „Mane, Tekel, Fares" **(Dacă).** Printr-o încercare disperată de a integra moartea în inteligibil se ajunge la dialogul cu cei dispăruți, care umplu prezentul cu mesajele lor. E un adevărat leitmotiv care s-ar putea numi „cei morți" : „Cîți duși ne înconjoară" **(Împăcare).** Apar, egali în ordinea cosmică, femeia iubită, Clara, Anatol, mama, prietenii, Constanța plină de cruci. Ei sînt o lume de inițiați care îl îmbogățesc pe cel coborît printre ei într-un elan orfic : „Nu, morții nu se plictisesc / ei mă așteaptă să-i ajung, departe / și așteptînd, ei răsfoiesc o carte / cu frunze veșnic ude — și-mi zîmbesc" **(Răbdare).** Un zîmbet înșelător, pentru că moartea este un alt fel de existență, cuprinsă de o tensiune la fel de mare ca a vieții : „Să nu-ți fie odihna ușoară, / să nu te odihnești, să fii / mereu în așteptare ... / și blestemat fie cel care va spune „Odihnească-se în pace" **(Fără odihnă).**

Discursul poetic se arată astfel sacadat, oscilînd între teroare și liniște. Tragismul trecerii e îmblînzit uneori de sentimentul unei difuziuni romantice în elemente și în veșnicia în care fețele timpului stau nedespărțite : „Mai mult decît în orișice / acuma cred în iarbă ... Voi tremura mîine din nou în cerescul lor veștmînt / și-n încăperea de mult părăsită de tine / intră ciripitul ciocîrliilor ... / Și eu am trecut / și mai trec și voi trece. / Mă regăsesc / în toate. La nesfîrșit. / Un luminiș sînt plin de filfîitul albăstrui al zorilor străbătîndu-mă răcoare / ... Mă voi redeștepta mereu" **(Primăvara tuturor anotimpurilor).** Poetul dobîndește o viziune panoramică a lucrurilor, ce nu se limitează la cunoaștere, ce implică o trăire adîncă și calmă a metamorfozelor universului. Este o situare înaltă, însă lipsită de orgolii, încet chiar și luptele vane ale oamenilor sînt contemplate fără ură, cu surprinzător optimism. Este atît de ușor să scapi de nimicuri, părăsindu-le deodată, fără regrete : „Aș da foc acelui oraș / dar mai înainte aș striga / „Ieșiți din case. / Însă nu luați nimic cu voi !" / Și aș sta nemișcat — umbră / și semn al luminii / văzînd cum oamenii ... / își părăsesc mobilele de care sînt legate atîtea certuri / ... Zburați acum / — aș striga / suflînd să-i ridic / și toți ar zbura / fără să se mai uite înapoi" **(Aș da foc).**

O aură de toleranță învăluie acum destinul omului. Modestia sa e un dat : „Ivit pe lume fără voia mea / o să rămîn cît pot sau cît se poate" **(Ce se poate).** Măreția stă în asumarea lucidă a propriilor limite dar și în generalizarea acestui principiu la toate nivelele existenței. Acestea încep să comunice, umanizate la atributul uman al vremelniciei. Cuburile de gheață și divinitatea suferă, paradoxal, de aceeași lentă degradare. De această intuiție a unității lucrurilor se leagă în mod fericit procedeul „democratizării imaginii", binecunoscut în creația poetului. Elementele „nepoetice" irump fără discriminări alături de celelalte, alcătuind împreună revelația. Cartofui din nori, ales dintre toate lucrurile posibile ca într-un ritual al umilinței sacre, sfîrșește uman și reconfortant un poem despre tragica pierdere în cosmos, care ar fi putut fi tratat la modul sublim. Există un antropocentrism permanent și el este acela care creează impresia de solidaritate chiar pe tărîmul lipsit de repere al morții. Perenitatea e căutată cu obstinare în cotidianul cel mai mărunt : „Hai să privim cum fluturăm dimineața, încetinel, șuierînd / cămășile, bluzele multicolore, pantalonii / rupți de prea mult purtat în ploaie și vînt ... / Hai să ascultăm povestea acestora / cu efemera lor viață eternă" **(Lasă).** Omul nu poate face mai mult decît să se implice cu toate puterile în acest cotidian, fără să uite însă cît de gratuită este întreprinderea sa : „totul e / să cînți mereu / și nimeni să nu te asculte" **(Strofe).** Adevărurile sînt rostite uneori în parabole, agreate de poet pentru forma lor de o clasică simplitate care poate exprima un conținut incisiv într-un mod esențializat. Este lecția pe care o ține poetul, moralizînd discret, fără să cadă în retorism, în cea mai nouă carte a sa.

Simona Grazia DIMA

*) Eugen Jebeleanu, **Arma secretă,** Ed. Albatros, 1980.

Rezultatele concursului de poezie al editurii Facla

La concursul de poezie al editurii **FACLA** s-au prezentat 38 de concurenți din județele Timiș, Caraș-Severin, Arad, Bihor, Hunedoara și Alba. În urma selecției finale, juriul a hotărît să acorde mențiuni următoarelor volume : **CUVINTE TRĂIND** de **IOAN EVU, PE ZĂRI VOI PRESĂRA MESTECENI** de **TATIANA LUNGOCI** și **ZODIA MĂRTURISIRII** de **DUMITRU MĂLIN.** Cele mai reușite poezii selectate din manuscrisele care au primit mențiuni vor apărea într-un volum colectiv, sau în plachete, într-o casetă colectivă, în cursul anului 1982.

Următorul concurs de debut al editurii **Facla** va avea loc în anul 1982. Manuscrisele pentru concurs vor fi trimise pînă la 30 aprilie 1982, într-un plic închis, purtînd un motto. Același motto trebuie să fie reprodus pe un alt plic, ce va conține numele autorului, adresa și cîteva date biografice.

Rezultatele se vor anunța pînă la sfîrșitul anului 1982.

ILIE MĂDUȚA

BROTĂCELUL

Brotăcelu-n vișin
cere-ntr-una ploaie,
norii se adună,
creanga se desdoaie.

Fulgerul pe stîncă
bate a furie,
codrul își anină
grea bijuterie.

Ropote se sfarmă,
frunzele răsună,
apa curge-n streșini
cu o barbă brună.

Apoi totul tace-n
cerul de dulamă,
numai sus în vișin
brotăcelul cheamă.

JOC

Cîte muște-s pe tavan
toate cîntă la pian,
muște negre-n ceas mieros
calcă-n muzici amoros.
Numa-n colțuri în opinci
șoarecii se plîng de gîlci,
s-ar trata din raft, nu pot,
cu frînturi din Herodot,
mai retras un șoricel
ar vrea text de-Aristotel.
Cîte muște-s pe pereți
otrăvite-s de tristeți.
Ele dacă vreau, și vreau,
trec la cărți și mi le beau,
pe cuptoare se preling
și căpșoarele-și încing
în metaforele mov
de Brumaru și Dimov.

HUHUREZUL ȘI HUHUREAZA

Huhurezul, huhureaza
beau văzduhul, surpă baza,
fluturii cu țipăt spurcă,
lîngă luna albă urcă.
Șerpii-n pietre și tufișuri
curg spirale, ard tăișuri.
Huhureaza, huhurezul
stelelor le mîncă miezul,
coji și scoici în care vîntul
își clocește necuvîntul :
verde pui ce-n dimineață
piruie și se răsfață.
Ci-ntre stînci și-au tras trapezul

huhureaza, huhurezul.

VASILE VERSAVIA

ȘTII CE SUPĂRAT-IS ?

Vezi aici pe-o pagină
litere-n paragină ?
Un copil – nu mai spun care –
cu minuțele murdare
a umblat prin cartea toată
și a mîzgălit-o, iată !
Tot cu degetul murdar
umblă și-n abecedar !
Știi ce supărat-is ? Foc !
Fiindcă-i de la noi din bloc.

IEPURELE

A zvîcnit, s-a desfăcut,
propulsat parcă din lut.
Lung-scurt-lung-scurt-lung,
nici cu piatra nu-l ajung !
Fu cît iedul, și acuș
îl vezi cît un chițibuș.
Fu aici. Uite-l în zare !
Îl mai vezi ori ți se pare ?

DIALOG

– Du-mă, tată, pe-o cărare
fermecată, să cresc mare ;
ia-mă, tată, și mă du
să cresc mare cum ești tu,
să cresc mare cum ești tu !
– Scump copil, mă rog eu ție,
du-mă în copilărie,
du-mă în copilărie !

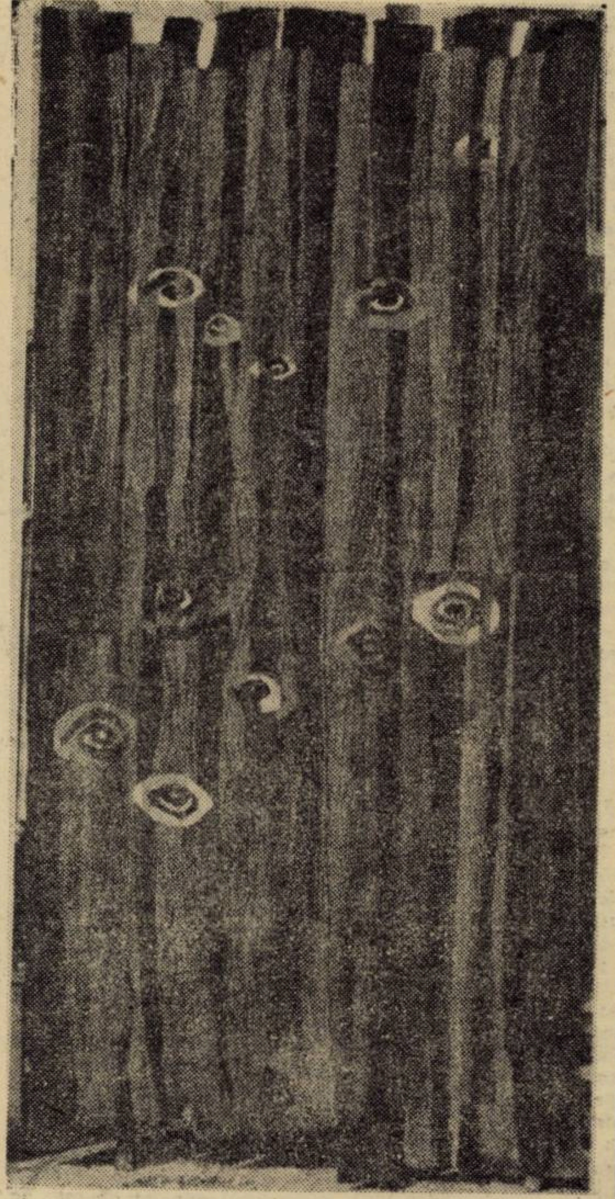

ILEANA BALOTĂ „Ochiul pădurii"

POEMELE COPILĂRIEI

TRAIAN OANCEA

1 IUNIE

1 Iunie tu vii
Cu cireșe rubinii
Și cu cete de copii
Scuturînd
Peste pămînt
Zîmbete și-al păcii cînt.
Sol gingaș, de bucurie,
Slavă ție, slavă ție !

CÎNTEC PENTRU ORAȘUL FLORILOR

Nume de doină, Timișoară,
Din Bega ți-ai făcut vioară.

Aleile cu plopi subțiri
Arcușuri sînt de trandafiri.

Atîția trandafiri sub stele
Nici mierlele nu știu, nici ele.

Întîia oară-s înfloriți
Și cei de mîna mea sădiți.

E-ntîiul semn de pionier,
E-ntîiul imn sub claru-ți cer,

Sub cerul tău de primăvară,
Zîmbet de țară, Timișoară !

TOAMNA

Cobori din munți bătrîni
Cu ștergar de-arome-n mîini
Zîna aurului care
Are-o țară de hambare
Cu grăunțe și știuleți
Și-un popor de bunătăți.
Și-a strîns zmeii de pe uliți
Să le dea, în loc de suliți,
Struguri mari de la Șiria,
Unde-și are Slavici via,
Faguri de la Ipotești
Și colaci din Humulești.

CIREȘUL

O mai mare
bunătate
cred
că-n lume
nu se poate :
orișicui
el dă
cercei
fără să ii
ceară lei.

MINERUL

Tatăl meu cu păr ca spicul,
Cînd pășește către mină,
Are flori la salopetă
Și-un lămpaș cît măru-n mînă.

În bogatele adîncuri
Niciodată nu i-i greu,
Pentru că pe frunte poartă –
Mugurel, sărutul meu.

BRÎNDUȘA

În covorul verde, verde,
Ce prin luncă mi se pierde,
Sub o rază jucăușă
Îmi zîmbește o brîndușă.
Fluturaș violet pare,
Încotro ar zbura oare ?
Nu îmi spune, da-i spun eu
Cu glas ca un zurgălău
C-am s-o duc acuma chiar
Măicuței mele în dar.

PATIȚA SILVESTRU

Clepsidra gîndurilor

– Despre copii și copilărie –

- Cine a sărit peste copilărie se poate socoti orfan.
- În pofida intențiilor părinților, răsfățatul copiilor este cea mai mare pedeapsă, adesea resimțită toată viața.
- Copiii, cărora li se arată mereu ce nu trebuie să facă, nu mai ajung să învețe ce trebuie să facă.
- Plînsul necontenit al copilului evoluează în văicăreala adultului.
- Promovații prin relații au vigoare de plantații făcute în seră.
- Pentru părinți, copiii rămîn mereu prea tineri, iar pentru copii, părinții par totdeauna prea bătrîni.
- Societatea nu este niciodată beneficiara deplină a ceea ce părinții socot că-i livrează prin copiii lor.
- Severitatea cu care copiii își judecă părinții o întrece totdeauna pe cea a părinților față de ei.
- Din atitudinea față de noi a copiilor cunoscuților noștri desprindem cel mai bine sentimentele ce ni le poartă părinții acestora.
- Libertatea totală în educație produce buruieni, iar constrîngerea absurdă – plante de seră.
- Deoarece își proiectează copiii mereu într-o perspectivă neatinsă de ei, mulți părinți nu izbutesc să-i ridice nici pînă la nivelul propriu.
- Numai adulții, care printre copii se simt ca aceștia, îi împiedică pe cei mici să se simtă lîngă ei prea tineri.
- În educație sînt mai prețioase momentele afective trăite lîngă copil, decît toate celelalte.
- Este mai strident un gînd bătrînesc într-o minte de copil, decît unul de copil într-un corp de bătrîn.
- Poetul este navigatorul fără teamă de înec pe corăbiile de hîrtie ale copilăriei.
- Pentru copil, frumusețea mamei sale este mai puțin durabilă decît cea a copilului pentru mamă.
- Atribuind tineretului toate cursurile, bătrînii se miră că tinerii nu le recunosc toate meritele.
- Greutățile pe care nu le putem învinge în viață își au sursa în scutirile de care am beneficiat în copilărie.
- Copiii-problemă pun totdeauna mai puține probleme decît părinții lor.
- Numai cine vorbește limba copiilor se poate înțelege cu toate vîrstele.
- Omul în care copilul s-a stins rămîne o piesă mecanică în angrenajul social.
- Elevul protejat este în viață omul cel mai neajutorat.
- Iubirea față de copiii proprii nu este deplină dacă nu-i alimentată de dragostea față de toți copiii din lume.
- Cînd nu ne regăsim în copii, sîntem străini copiilor.
- Bunicul duios cu nepoții a fost cîndva copil mîngîiat de bunici.
- Grijile părinților cresc mai repede decît copiii lor.

Umbra

(Urmare din pag. 1)

avertisment – să nu afle cei mari, chiar dacă sînt vrăjitori moderni, ca Aladin, ce se petrece în noi, în visurile și fantezia noastră, poate de teama de a „nu sparge corola de minuni a lumii". Adică, în acest text, există și un alt pasaj caracteristic pentru întregul univers mirific plămădit de scrisul Viorică Rogoz, acela în care Sirena artificială, a unui ev științifico-fantastic, învață de la mica eroină... menirea basmelor care, cum declară voit „pedant" eroina – redau „într-o formă aparte, specifică, diversificată, concepția omului despre el și Univers". Or basmele, ca și poezia vor deregla „programarea" creaturii fantastice (din punct de vedere „științific") conferindu-i acesteia un comportament imprevizibil, uman. Și în ultimul text – „Oceanul cu triluri" – dincolo de motivul științifico-fantastic propriu-zis găsim aceeași pledoarie poetică în favoarea fanteziei, a umorului, a miracolului care întotdeauna ne surprinde. „Să nu afle Aladin" constituie una din cărțile necesare...

...Pentru a ne reaminti, și aceasta cu atît mai mult cu cît nu mai sîntem cu toții adolescenți, că trebuie să rămînem deschiși miraculosului, tainei, surprizelor, pentru a ne păstra inocența fără să renunțăm la cunoaștere, ci doar la prejudecățile pe care ea singură nu le-a putut risipi.

***) Georgina Viorica Rogoz, „SĂ NU AFLE ALADIN"**, Editura Ion Creangă, 1981.

televiziune

DUMINICĂ, 7 IUNIE

8,30 Tot înainte ! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii. 9,40 Omul și sănătatea. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii – Vă place Mozart ? 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 14,45 Șah. 15,00 Tenis de cîmp : Finala de simplu bărbați a turneului internațional de la Roland Garos. 16,00 Fotbal : Sport Club Bacău – Politehnica Iași (repriza a II-a). Transmisiuni directe alternative de la Paris și Bacău. 17,45 Ecranizări după opere literare românești : „Răscoala" După romanul lui Liviu Rebreanu. Partea a II-a. 18,20 Orele Austriei – reportaj. 18,40 Ani frumoși, copilărie. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cîntarea României – De pe marea scenă a țării pe micul ecran – județul Maramureș. 20,50 Film artistic : „Primăvara regăsirilor". Premieră pe țară. Producție a studiourilor americane. 22,30 Telejurnal. Sport.

LUNI, 8 IUNIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Orizont tehnico-științific. 20,25 Roman-foileton : Karl Marx – anii tinereții (IV). 21,30 Cadran mondial. 21,55 Pagini enesciene. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 9 IUNIE

9,00 Teleșcoală. 10,55 Film serial : „Dallas". Reluarea episodului 9. 11,45 Evoluția vieții pe pămînt. Serial științific. 12,45 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 17,10 Clubul tineretului. 17,50 Moment folcloric. 18,00 Almanah pionieresc. 18,25 Consultații în sprijinul învățămîntului politico-ideologic. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Omul și sănătatea. 20,05 Reportaj 81. 20,25 Teatru Tv. : „Fericirea noastră cea de toate zilele" de Octavian Sava. 22,05 Telejurnal.

MIERCURI, 10 IUNIE

16,00 Fotbal : Politehnica Timișoara – Dinamo București. 17,50 Teleșcoală. 18,10 Imagini lusitane – reportaj. 18,30 Spectacol de poezie și muzică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Proprietari, producători, beneficiari. 20,10 Telecinemateca : Ciclul Ecranizări după opere literare : „Bătrînul meu tată". Producție a studiourilor americane. 21,55 Mic concert de seară. 22,20 Telejurnal.

JOI, 11 IUNIE

9,00 Teleșcoală. 10,55 Roman foileton (reluare). 12,00 Folclor moldovenesc. 12,25 Consultații în sprijinul învățămîntului politico-ideologic. 12,50 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 17,10 Viața culturală. 18,20 La volan. 18,35 Desene animate. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Ora tineretului. 20,30 Evoluția vieții pe pămînt. Serial științific. 21,25 Pagini din istoria teatrului românesc – Caragiale în vremea lui. 22,15 Telejurnal.

VINERI, 12 IUNIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 18,25 Rezultatele tragerii loto. 18,30 Panoramic Filipinez – documentar. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Reportaj '81. 20,10 Film artistic : „Zizanie". Premieră Tv. Producție a studiourilor franceze. 21,50 Creația românească profund implicată în actualitatea socialistă a țării (IV). 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 13 IUNIE

9,30 Teleșcoală. 10,10 Film artistic (reluare). 11,30 Limba și literatura română. 12,00 Orchestre simfonice din țară. 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 16,00 Fotbal : Progresul Vulcan – Politehnica Iași. 18,35 Săptămîna politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Călătorie prin țara mea. „Anotimpul genezelor în Cîmpia Dunării – reportaj. 20,00 Teleenciclopedia. 20,45 Film serial : „Dallas". Episodul 11. 21,35 Voie bună cu ... 22,10 Telejurnal. Sport.

televiziune

CĂRȚILE COPILĂRIEI

Nichita Stănescu
Gheorghe Tomozei

Carte de citire, carte de iubire

Editura Facla, 1980

„Carte de citire, carte de iubire" nu înlocuiește Abecedarul și e mai mult o carte de iubire, mărturisind credința autorilor că scriind pentru și despre copii și copilărie ei își continuă o fericită vîrstă de mirări și încîntări, de poezie și vis....". Și urmează două autografe, suficiente pentru a recomanda aprioric volumul, prin investiția sentimentală pe care o trădează. Pentru Gheorghe Tomozei, scriitor cu un stagiu serios în domeniu, este continuarea firească a unei mai vechi preocupări, în timp ce prezența în tandem a lui Nichita Stănescu este, dacă nu o surpriză, cel puțin o noutate și mai mult o experiență de lectură, de cititor decît una de scriitor. Nimic neobișnuit față de norma deja impusă a operei poetului, nici o abatere de la sine în aceste texte, doar că ele pot fi citite și așa, ca texte pentru copii, după cum foarte bine pot fi citite și altfel. Printr-un transfer de manieră. Nichita Stănescu pune și mai limpede în lumină latura ludică a scrisului său, redind convențiilor și formelor intelectualizate ale jocului, spațiul de origine și aparența de spontană candoare. Fapt dovedit, însă, candoarea nu e identică cu inocența și, ca atare, formele stilistice pe care le ia aici îmbracă aceeași tensiune intelectuală a scrisului și o aceeași problematică : „– Mă, Safto, tu ești șurub ? – De ce să fiu șurub, cînd eu sînt libelulă ? ! – Mă Safto, atunci tu ești șurubelniță. – Cum o să fiu eu șurubelniță, cînd eu sînt libelulă ? ! (...) – Fă Safto, tu ești libelulă, fă ? – Mă, dacă tot mă strigi Safta, ce mă mai întrebi dacă sînt libelulă sau nu? – Eu sînt Safta, blegule" **(Tatăl meu și libelula lui).** Dincolo de umor, se lasă citită problema indisolubilă a relației nume-subiect-obiect sau a raportului dintre convențional și real pe terenul dizertației despre identitate.

Gîndită și realizată cu generozitate, în felul unui almanah, cartea cuprinde practic cinci părți : un abecedar poetic **(Un fel de obecedar)**, două cicluri de versuri **(Ultima cireașă și Fulgul de zăpadă)**, proză **(De dor de sufletul lui Andersen)** și o suită de ghicitori **(Ocolul pămîntului în cincizeci de cimilituri).** O bună parte din textele semnate de Gheorghe Tomozei sînt de fapt reeditări ale unor producții mai vechi, care, alături de ineditele publicate acum, vorbesc despre o nedezmințită vocație a metaforizării, prielnică mai ales exercițiului pe specia cimiliturii. Cea mai frumoasă secțiune a volumului vine să sporească seria abecedarelor poetice. Alfabetul este pretextul unei duble dezvoltări în imagini. Compoziții în versuri și proză înlesnesc și consolidează cunoașterea fiecărei litere ca realitate ce ține de ființa și nevoile limbii. În ceea ce privește versurile, comparațiile și metaforele se slujesc de „fizionomia" grafică a literelor după cum proza, exploatînd sugestia sonoră, este un cumul de cuvinte cu aceeași inițială, selectate cu grijă din sfere semantice sau tematice înrudite. Autorii realizează o admirabilă performanță. antrenînd un lexic bogat și nuanțat într-o unitate lirică sau narativă de o coerență perfectă. Nimic forțat, nimic gratuit nu vine să trădeze complicata regie a textelor. Printr-o eternă strategie a marii arte, frumusețea limbii și a imaginilor își păstrează demnitatea de spectacol natural. **Carte de citire, carte de iubire** este dealtfel făcută să devină un eveniment în lumea cărții pentru copii, justificînd întru totul durata și revenirile lecturii.

Ilie Măduța

Voicu și craiul șerpilor

Ed. Facla, 1980

În acest volum pentru copii, **Voicu și craiul șerpilor,** Timișoara, Ed. Facla, 1980, este o experiență reiterată, în continuitatea unei producții mai vechi. Regăsim același gust pentru exercițiul epic de amploare, pentru soluția formală de tip baladesc sau pentru accentele epopeice ale discursului.

Aflată într-o relație clară cu modele folclorice arhicunoscute (basm, poveste, legendă), noua compoziție a lui Ilie Măduța se definește, față de acestea, printr-un comportament selectiv. Ceea ce se urmărește și se realizează, de altfel, este invenția și nu intervenția ori simpla versiune într-o formă versificată. Noutatea vine, în primul rînd, din sinteza ambițioasă de motive, din multiplicarea conflictului precum și a probelor inițiatice. Cumularea de situații are ca revers descompunerea acțiunii, ceea ce afectează oarecum solidaritatea episoadelor la nivelul ansamblului. Traseul prelungit al eroului slujește însă realizării lui complexe, chiar totale. El se împlinește moral, erotic și social de-a lungul multiplelor confruntări. Parcurgerea probelor de rigoare respectă, în cazul acestui personaj, o altă succesiune, o altă ierarhie și ea se produce întotdeauna în planul fabulosului. Dacă revelația erotică este condiționată, încă, de metamorfoze iar cunoașterea morală de o aventură escatologică, ipostazierea finală a lui Voicu în justițiar, se petrece în absența totală a transfigurării, prin ieșirea subită din alegorie : „Acestea toate-nfiorat le-nvață / și luminat se reîntoarce-acasă ; / în suflet așezată-i hotărîrea / prin pumn boierului să glăsuiască".

Pragmatismul accentuat al ultimei soluții îndepărtează, încă o dată, povestea lui Ilie Măduța de modelele sale cele mai apropiate. Trăsăturile de individualitate ale volumului nu se epuizează însă aici și ele coincid, în mare parte, cu trăsăturile de personalitate ale poetului. Antrenarea unui lexic de anvergură, preferința pentru viziuni apocaliptice sau nota plastică a descripției impun recunoașterea categorică a unor elemente de stil. Dincolo de ele, scopul imediat didactic se rezolvă prin puterea modelatoare a experiențelor sau prin accentele sentențioase ale versului.

Constanța Buteanu

Moș Martin

Editura Facla, 1980

Descinsă parcă din paginile vechilor publicații, pentru copii, cartea Constanței Buteanu, **Moș Martin,** cucerește prin aerul de caldă patriarhalitate pe care îl emană, chiar și într-o ficțiune, povestea vieții de familie : „Gîndindu-mă la o familie de urși în frunte cu Moș Martin și nepoții lui : Martinel Măriuca și Mititel, am imaginat o suită de întîmplări hazlii (...) După firea fiecăruia dintre ursuleți (...) peripețiile prin care trec (...) îi apropie de viața celor de vîrstă fragedă". **(Povestea unor povești).**

Printr-o obișnuită mutație alegorică, autoarea inventează cu pricepere personaje, evenimente și aventuri după o tipologie deja consacrată de o întreagă literatură și cu un scop didactic mărturisit. Primele pagini prilejuiesc intrarea în cadrele cuminți ale unei existențe echilibrate. Integrați comunității mai largi a viețuitoarelor pădurii, protagoniștii trăiesc după ritmuri bine așezate, din a căror descripție nu lipsește aluzia la rural și sugestia ancestralului. Pe fondul vieții de familie se schițează apoi universul distinct al copilăriei. Năzbîtiile unui mezin neascultător, agresiunea dorinței de cunoaștere în cazul personajului Martinel („Dar de ce soarele nu se scoală unde se culcă ?"), iată sursa mai multor experiențe de natură inițiatică și cu inconfundabilă tentă moralizatoare. Evenimentul cel mai important devine plecarea lui Martinel la școală. Important nu pentru destinul personajului, ci pentru evoluția narațiunii, deoarece momentul prilejuiește confruntarea a două tipuri de civilizație. O dată intrate în vîrtejul vieții urbane, personajele trăiesc, cu inocența ființelor naturale, toate vicisitudinile unei ordini străine de ordinea moștenită și intim consimțită a existenței lor. Autoarea notează cu duioșie și umor fiecare episod al imprevizibilei aventuri. („Acum știm ce este și cinematograful : lumea, cînd e obosită vine, plătește biletul și se odihnește aici"). Întreaga ambianță poartă farmecul de epocă al orașului de altădată. Aproape adaptate, personajele se despart de tumultul vieții citadine cu un sentiment de ușurare dar și contaminate de nostalgia noilor valori. Încărcate de proiecte civilizatorii, ele se întorc acasă pentru a spune povestea marelui oraș și pentru a intra într-un alt ciclu al existenței lor naturale, care ar putea face subiectul unei viitoare narațiuni.

Carmen ODANGIU

Traian Oancea,

„Șapte veverițe mici"

Ed. Facla 1980

Cu mult har alcătuiește poetul Traian Oancea cărțile sale pentru copii. Ultimul volum se adaugă firesc celorlalte, atît prin naturalețea și ușurința versificației, cît și prin caracterul educativ al poeziilor, ferit de acel ieftin didacticism în care atît de ușor se poate cădea.

Universul prin care își poartă Traian Oancea cititorii este unul singur. Cel al copilăriei. Mijloacele și temele însă sînt variate și potrivite vîrstei și preocupărilor micilor cititori. Poezii în care se cîntă Patria și Tricolorul („Nepieritoare iubire", „Floare tricoloră") stau alături de altele în care anotimpurile se dezvăluie a nu fi altceva decît prietenii noștri apropiați cu care ne întîlnim zi de zi. Astfel, primăvara scrie pe cer „ca-n caiet, tot cu berze și scatii", vara bogată lasă peste țară „aur și rubine", toamna nu este altceva decît o „mătușică" spre desaga căreia „alergăm zglobii" așteptînd să ne pună în palme „nuci cu miez de aur, mere și gutui", cît despre iarnă, ea este pur și simplu o „zînă șugubeață".

Deosebit de reușit (o mică bijuterie) ni se pare poemul închinat lui Ion Creangă, lui „Nică de la Humulești". Închipuind o vizită la casa „cu șindrilă" a povestitorului, ascultînd glasul Smărănditei care „deșerta prin casă cofele cu...".

„Șapte veverițe mici" este o carte plină de umor sănătos, cu poezii lesne de citit și de memorat. Prin ea, poetul Traian Oancea ne-a dat încă o dată măsura talentului său.

Horia UNGUREANU

Simion Dima

„Amintiri de astă-vară"

Ed. Ion Creangă, 1980

Inspirată din lumea copilăriei și preadolescenței, această ultimă carte semnată de Simion Dima se alcătuiește dintr-o mai amplă povestire, cu care debutează, urmată de vreo alte zece schițe – învăluite, toate-n boarea cu arome fruste a acelor vîrste petrecute... Afectiv-nostalgică, nu lipsită de inflexiuni dramatice, **Noapte fără stele,** piesa inițială și de rezistență a volumului, este tentativa de recuperare a unor spații și timpuri ale copilăriei de către un subiect narator, aflat la vîrsta maturității depline. Fluxul rememorator va fi declanșat de împrejurarea unui voiaj feroviar al celui ce povestește, cînd trenul va poposi pentru cîteva minute într-o stație – deloc **oarecare** pentru acesta... Filmul amintirii se derulează, uitate umbre-ncep a prinde formă și culoare... Lumea micului Onuț este cea a unui copil din generația celor care, cînd a izbucnit războiul ultim mondial, erau de 10-11 ani. Farmecul seninului povestirii sale este maculat și pîngărit de teroarea, „cămășoacelor vopsite", de zbaterea în dungă a limbii clopotului, ce vestea că războiul venise, de trenurile din gara **lui,** de avioanele ce pleacau și veneau înspre-dinspre un front necunoscut încă, dar neliniștitor... Povestirea are fluență și e pătrunsă de fiorul unei autentice trăiri.

Dacă prima povestire are caracter de retrospecție, schițele ce-i preced sînt, în schimb, cantonate în realitatea actuală : o suită de emoționante întîmplări cu tîlc „moralizator-educativ" (în sensul cel mai neprihănit al expresiei), din viața școlarilor (pionieri sau uteciști).

O excursie cu autobuzul într-o pitorească zonă carpatină, prilejuiește unui grup de colegi pionieri să fie martorii la o **Replică peste ani,** pentru **Proștii** lui Rebreanu ; în **„Clasa" rozătoarelor,** acuitatea detectivistă a pionierului Sandu și abnegația colegilor și tovarășilor săi duc la prinderea unui hoț din avuția obștei : piesa care împrumută titlul volumului – **Amintiri de astă-vară,** este o frumoasă „compunere" a altui pionier, care-și amintește cu emoție despre o vacanță petrecută cu sora sa Luki și cu părinții, la Stîna-de-Vale, iar în schița **Printre tunuri și broaște,** același grup din **Replică peste ani** îl surprindem în vizită la muzeul din municipiul de reședință, prilej cu care conștiincios Carmen și orgoliosul sportiv Victor sînt din nou în conflict. **„O pată care iese greu"** și **„Un măr ca o inimă"** sînt două ipostaze ale prieteniei, două atitudini în fața acesteia.

Amintiri de astă-vară este o carte generoasă, convingătoare, cu iradieri de sentimente stenice iar lectura ei o încîntare (nu numai) pentru micii cititori.

Traian DORGOȘAN

Horia Aramă

Colecționarul de insule

Editura Cartea Românească, 1981

Autor de literatură pentru copii și tineret, inclusiv de literatură ș.f., redactor al unor publicații și emisiuni radiofonice de aceeași categorie, Horia Aramă adaugă recent apărutul volum „Colecționarul de insule" celorlalte „bizarerii" și „fantasmagorii" (Conf. „Dicționarului de literatură română contemporană" pag. 27) ale sale. Temerara sa încercare de acum dorește să cuprindă într-o singură colecție insulele utopiei, așa cum le păstrează în mări tăcute marile biblioteci. În succintul preambul al cărții, autorul subliniază că se va ocupa în mod deliberat „Nu despre vise, nu despre basme, ci chiar despre utopie", utopia ca aspirație de mai bine a oamenilor în decursul veacurilor.

Horia Aramă propune, cititorului tînăr mai cu seamă – evident de toate vîrstele – o călătorie pasionantă, începînd de la marii utopiști Robert Owen, Thomas More, Fourier, Saint-Simon, românul Teodor Diamant, făcînd aceasta nu ca un om de știință, „ci, ca un literat". El se mai simte obligat să facă o precizare și anume : că ceea ce urmează „este nu o istorie a utopiei – prima care ar fi scrisă în românește – ci un jurnal de lectură". Foarte curînd, cel care acceptă să continuie călătoria, va descoperi luxurianta vegetație spirituală din această zonă, pe cît de însorită, pe atît de părelnică și schimbătoare.

Călătoria se transformă într-o adevărată aventură a cunoașterii, a îmbogățirii spirituale, trecînd dincolo de „Porțile utopiei" în capitole astfel intitulate „Convorbiri cu idealuri", „Arhondologia fericirii", „Joc de societate" și toate celelalte, drumul fiind pe cît de întins în timp și spațiu, pe atît de fascinant și de instructiv. Mai cu seamă pentru cititorul tînăr, aventura capătă valoare prin spirit sintetic și prin priveliști nu odată inedite, neașteptate, sau cunoscute, dar surprinse din punctul de vedere al intelectualului contemporan. Scriindu-și cartea documentat, lucid și, acolo unde era nevoie, ironic, Horia Aramă impune un stil proaspăt doveditor al unei excelente capacități publicistice. Un merit în plus este acela că dintre insule nu lipsesc cele care aparțin propriei noastre culturi.

„Colecționarul de insule" este mai mult decît o carte care se cere citită ; ea devine o invitație permanentă, imperioasă, către studiu, către valorile cuprinse în cărți și în biblioteci.

Mircea ȘERBĂNESCU

plastică

Ileana Balotă — tapiserie la galeria „Helios"

A intrat în obişnuinţa Filialei U.A.P. din Timişoara să organizeze periodic, alături de manifestările expoziţionale de grup sau personale ale membrilor săi, expoziţii ale unor artişti consacraţi din Bucureşti sau din alte centre din ţară. De data aceasta, Galeria Helios găzduieşte o consistentă şi reprezentativă selecţie de tapiserii semnate de Ileana Balotă. Faptul, indiscutabil, de cultură, prilejuieşte atît mai tinerelor şi înzestratelor artiste decorative timişorene, cît şi publicului larg, cunoaşterea unei maestre a genului, ale cărei prezenţe în ţară şi peste hotare sînt încununate de succese cu ecouri persistente.

Rememorînd un mănunchi de calităţi de mult recunoscute — înaltul profesionalism, deplina stăpînire a meşteşugului, prin care banalul fir de lînă devine purtător al unor elevate sensuri estetice, investite cu implicaţii social-educative, fidelitatea faţă de imaginea figurativă, esenţializată, favorizînd accesul la starea poetică, prin metaforă şi simbol, ştiinţa compoziţiei, simţul ritmului şi rafinamentului cromatic — ne vom permite să stăruim asupra unor trăsături cu deosebire relevante în ansamblul acum prezentat.

Se observă, de la bun început, inspirata punere în cadru a lucrărilor, colaborarea cu fondul parietal (şi nu vechea ambiţie de „înfrumuseţare" a acestuia), prin care fiecare exemplar în parte şi toate la un loc respiră într-un spaţiu nou creat. Încetînd de mai multă vreme să fie „lipită de zid" tapiseria renunţă la caracterul strict bidimensional, apelează la o pluralitate de tehnici şi procedee, care îi conferă aspectul reliefului, capacitatea de a da sugestii volumetrice („Verticale", de pildă, dar mai ales „Împlinire", monumentală nu atît prin dimensiuni cî prin stabilirea justă a proporţiilor, evocatoare a atmosferei ctitoriilor străbune). Aluzia, de loc ilustrativă, literară, la memorabile momente poetice (Blaga spre exemplu, în „Avînt", intitulată într-o versiune anterioară, „Pasăre fără somn", poate Pillat în „Toamnă tîrzie", desigur Barbu în „Crypto") sau picturale (Tuculescu în „Ochii pădurii", sau posibil, Utrillo în „Liniştea zidului"), creează, într-o propunere de proprie viziune, un plenar prag de conexiuni spirituale. Marea „Migraţie", „Zbor însingurat" sau „Zbor", printre altele, revin obsesiv la tema generoasă a libertăţii şi purităţii condiţiei umane. În sfîrşit, „miniaturile textile" vin să dovedească dreptul la existenţă a lumii jocului de bun gust.

Cu expoziţia sa de tapiserie, Ileana Balotă demonstrează, odată mai mult, prestigiul de care se bucură la noi această străveche artă în ipostazele sale moderne.

Deliu PETROIU

dacica

Îndeletniciri străbune

Printre virtuţile milenare ale poporului român se numără şi adîncul respect faţă de fraţii mai mari, faţă de părinţi, în general faţă de persoanele mai în vîrstă. Stima se manifesta, în trecutul cu lungimi în timp, sub forme diferite, de la locul de cinste acordat privitorilor la horă, la admiraţia faţă de experienţa, îndeminarea, priceperea celor care conduceau şi efectual muncile agricole şi cele gospodăreşti, muncile legate de oierit, pomicultură şi meşteşuguri, pînă la admiraţia purtată faţă de aceia care contribuiau la buna starea şi fericirea colectivităţii. Iată de ce, nu e de mirare că şi modul în care se adresau cei mai tineri celor maturi era diferenţiat şi ei se exprima divers folosindu-se de mai mulţi termeni. Formele populare cele mai răsplătite erau : bace, baci, bage (Banat), baciu, bacea (Ardeal), bade etc.

Pentru a desprinde originea unor asemenea termeni, vom porni de la cuvîntul baci care exprimă un anumit grad în ierarhia ciobanilor, el fiind o persoană mai în vîrstă, cu o răspundere matură, căreia i se încredinţa conducerea stînii şi cuvîntul căruia era respectat de către toţi ciobanii. B. P. Hasdeu, ocupîndu-se de acest termen, a demonstrat că **baci** nu este de origină latină, el lipsind în toate limbile romanice, dar nu e nici slav, după cum nu e nici maghiar. Miklosich a arătat că, pentru limbile slave, **baci** este un cuvînt străin. Termenul a fost adoptat de la români, în sec. XIII, şi de către saşii din Ardeal, sub forma **baatschu**, cu sensul de om venerabil.

Aromînii au păstrat termenul **baciu** cu acelaşi înţeles ca şi în limba română. De asemenea el se întîlneşte şi la meglenoromâni sub forma **bats**. Albanezii cunosc termenul cu acelaşi înţeles ca şi în limba noastră, sub mai multe variante : **baxhoci, baxho, bago, basho, baggio** etc. În limba sancristă există termenu **bača** (citeşte bacia) au acelaşi sens ca românescul bace : **„termen de respect cu care cineva se adresează unui bărbat, unui om în vîrstă"**. Legătura între **bača** şi **bace** este evidentă. Iată de ce cuvîntul **bace** are o largă răspîndire în graiul românesc şi constituie un termen plin de stimă şi respect cu care cineva se adresează unui bărbat. **Bace** se zice unui frate mai mare, unui vecin, sau unui om respectat din sat. Iniţial, formele **bace, baci** desemnau anumite persoane cu o răspundere matură, cărora li se putea încredinţa averea obştei, îngrijirea turmelor sau a altor bunuri, rezolvarea ori apărarea unor interese obşteşti. Astfel, de-a lungul mileniilor, **baci** s-a concretizat în persoana cu experienţă, respectată, căruia i s-a încredinţat îngrijirea stinei, iar **bace**, persoana matură demnă de respect, datorită calităţilor morale şi profesionale. Forma **bade** are aceeaşi origine, în limba sanscrită, **„bato"** fiind un **„termen de respect pentru un bărbat mai în vîrstă"**, ca şi în cazul românescului **bade** care constituie un termen de stimă şi admiraţie prin care cineva se adresează unui bărbat, sau un cuvînt prin care femeia se adresează bărbatului iubit (cu diminutivele **bădiţă, bădişor** etc.) cuvînt mîngăietor şi cu mult respect faţă de virtuţile bărbatului.

Considerăm că termenii **bace, baci, bade** etc. sînt cuvinte vechi, reminiscenţele unui trecut îndepărtat, cînd la sudul şi nordul Dunării populaţiile traco-ilire au trecut la o îndeletnicire ce va deveni, în timp, milenară, a creşterii oilor şi a valorificării produselor derivate din lapte şi lînă, cuvinte care au fost folosite pentru a stima şi respecta oamenii care iubeau munca respectivă şi care se dăruiau şi munceau cu abnegaţie pentru bunăstarea şi fericirea colectivităţii. De aceea, la români, urmaşii direcţi ai dacilor, sînt larg răspîndite numele derivate din **baci, bace** şi **bade**. Astfel : **Baci, Bace, Bacea, Baciu, Bacia, Bade, Badea, Bădeasa, Bădescu, Bădulescu, Badiu, Bădiu, Badica, Bădica, Bătiţa, Bădiţă, Bădicuţă, Bădicuţa, Baduca, Băducă, Badilă, Bădilă, Bădin, Bădini, Bădiucă** etc. reprezintă o onomastică care aminteşte purtătorilor acestor nume că au avut strămoşi respectaţi şi veneraţi. Iar toponimele : **Bacea** (Hunedoara, Olt), **Baciu** (Teleorman, Cluj), **Băcel** (Craiova), **Băceni** (Buzău), **Băceşti** (Argeş, Dîmboviţa, Gorj, Vaslui), **Băcia** (Hunedoara), **Băcioiu** (Bacău), **Băcila** (Hunedoara), **Bădăcinu** (Sălaj), **Bădăi** (Alba), **Bădăroi** (Botoşani), **Bădeana** (Argeş, Cluj), **Bădenţi** (Suceava), **Bădicea** (Argeş), **Bădica** (Argeş, Buzău, Teleorman), **Bădiţeşti** (Mehedinţi), **Bădinţi** (Botoşani), **Băduleasa** (Teleorman), **Băduleşti** (Argeş, Dîmboviţa) etc. sînt o dovadă că pe aceste locuri, în vechime, au trăit oameni harnici, plini de omenie, cu calităţi profesionale şi morale deosebite şi cu îndeletniciri care contribuiau la asigurarea existenţei şi la prosperitatea neamului.

Aurel BERINDE şi Simion LUGOJAN

Thule

limbă şi stil

Amintirii lui Victor Iancu

„Ultima Thule" — aşa numeau romanii un ostrov al legendei, aşezat în nordul extrem, popas, în ceaţă, al închipuirii. Expresia îi aparţine poetului lor naţional — într-un fel : şi al nostru — Vergilius, de la a cărui moarte se împlinesc, în acest an, două milenii : prilej de înnoită aducere aminte pentru toţi cei care aparţin — prin limbă, cultură, spirit şi mîndrie — latinităţii. Şi — sînt convins — nu numai pentru ei.

În chiar primele versuri ale **Georgicelor sale,** Vergilius, preamărind pe „pacificatorul" lumii romane — viitorul Augustus — face să răzbată faima lui pînă la capătul imaginar, al pămîntului : **ultima Thule !...** Lingvistica — alteori atît de generoasă — nu ne ajută să desluşim, pe deplin, tainele denumirii. Oricum, alcătuirea ei sonoră, rezemată pe vocala foarte închisă **ú** (sub accent), prin simplă raportare la conţinutul pe care ştim că-l exprimă, dobîndeşte o rezonanţă comnită şi negurie, sugerînd înghetul compact şi decisiv.

Foarte atent la sunetele şi ecourile numelor proprii, cum însuşi mărturiseşte în **Italienische Reise,** Goethe aşază în Thule povestea, atît de simplă şi de cutremurătoare, a paharului de aur, pe care o „cîntă" Margareta, în **Faust :** în ceasul morţii sale, iubita regelui din legendara insulă îi dăruieşte, acestuia, un asemenea pahar. De-a lungul anilor, el îl deşerta, la ospeţe, lăcrimînd. Cupa păstrase, în „sinea" ei, amintirea femeii. Simţind, la rîndu-i, preajma sfîrşitului, bătrînul rege împarte, urmaşilor, tot ce avea. Paharul — nu ! („Den Becher nicht zugleich"). La ospăţul de pe urmă, din castelul tăiat pe muche de stîncă, deasupra mării, el soarbe ultima cupă. Apoi se desparte de ea, zvîrlind-o, valurilor pradă. Balada **(Es war ein König in Thule...)** a ispitit pe marii noştri poeţi-traducători : „Era în Thule, departe, / Un rege lăudat / Şi cărui iubita, la moarte, / O cupă de aur i-a dat".

La Ion Pillat, poet sensibil faţă de disponibilităţile sugestive ale numelor proprii, **Thule** este însuşi titlul uneia dintre... **Amăgiri** (aşa se cheamă ciclul care o cuprinde !), încheindu-se cu o trimitere directă la cîntecul Margaretei din **Faust :** „Ce pescuitor de doruri scufundate şi de scule, / Renăscut din spuma mării printre jocuri de delfin, / Suflete, îţi va aduce din vînatul lui marin, / Irizată de talazuri, cupa regelui din Thule ?...".

Tema poetică a „departelui" îşi găseşte, în legendara **Thule,** un reper înnoitor. Dar pentru Ion Pillat, poet „mediteranean" al „visărilor pagîne", **ultima Thule** îşi îmbogăţeşte simbolistica, devenind o replică posibilă la tema nostalgiei Sudului luminos şi torid, ilustrată nu numai de bradul lui Heine, care visa că, pe crengile-i, cresc... portocale, ci, mai ales, de versurile goetheene : „Ştii tu de ţara cu lămîii-n floare, / Cu portocale-aprinse-ntre frunzare ? / Un vînt uşor din ceru-albastru bate. / Tăcut e mirtul, laurul înalt e. / Ştii ţara, tu ? La ea, la ea, / Iubitul meu, cu tine aş pleca". Nordul absolut, îngheţat şi fabulos, ni se înfăţişează astfel ca un „liman" posibil al Mediteranei, unde lumea lui Homer se întîmpină, în marginea „visării pagîne", cu aceea a Nibelungilor şi a **Eddelor** scandinave : „Thule, unde **visul nordic** a-dumbrise **visul atic,** / Cînd **Tristan** visa alături cu **Endimion** copil".

G. I. TOHĂNEANU

Ei, copiii pictori...

echo

De operele de artă plastică ale copiilor se apropie cu încîntare atît „vulpile bătrîne" cît şi neofiţii în ale scrisului, criticii şi artiştii prin vocaţie ori doar prin funcţii şi state de plată, pedagogii şi părinţii, tutorii şi necunoscuţii, aceste lucrări stîrnind o curiozitate pe care, în lumea istoriei artei ţi-o produc fantaştii, de la ciudăţeniile unor sigile şi monede antice, la reprezentările Orientului şi goticului Evului Mediu, pînă la Brueghel şi Bosch, iconarii şi pictorii naivi de pretutindeni, fiecare foaie de hîrtie în mîna unui copil pictor poate deveni oricînd un teritoriu al mirificului, un Macondo, iar „artistul" un ipotetic Marquez, tot atît de fantast şi „înspăimîntător de realist", surprinzîndu-ne, nepregătiţi, prin ceea ce ni se oferă contemplării şi analizei, pe noi, care nu îndrăznim să ne ipotecăm viaţa pe o speranţă, un vis, preferind să ne umplem existenţa doar cu lucruri ştiute, verificate, catalogate, pe noi, care ne-am deprins să trecem fiecare operă prin şabloane estetice, şi cînd nu ni se oferă prefabricatul dorit să ne trezim făcînd pe docţii, rostind sentinţe pornind de la unele sedimente de principii pe care le păstrăm încă, în urma unei lecturi superficiale, grăbite, al lui Wölfflin, ori a analizelor lui Venturi şi Bergér, sau, şi mai rău, adunate fără descernămînt în pîlnia urechii, începînd să direcţionăm cu autoritatea degetului arătător viitorul, stabilind locul şi procentul în care s-a greşit, cerînd ca de acum înainte să se evite asemenea grave erori, copiii urmînd să gîndească cu gîndul celor mari, să simtă cu inima acestora, pe scurt, să înceteze să facă din pictură o joacă, apoi, acelaşi deget arătător să-l îndoim în jos şi să-l punem exact pe rană, afirmînd, pasă-mi-te, de la Aristotel citire, că arta e **mimesis,** uitînd însă să specificăm că fiecare artist, şcoală sau epocă, de la anonimul pictor rupestru la contemporanul nostru, acest termen a fost înţeles diferit, formele inventate putînd fi la fel de vii şi adevărate ca cele existente atunci cînd ele acţionează asupra simţului şi inteligenţei prin acel secret magnetism inefabil, aşa cum în bună parte se întîmplă şi în expoziţia republicană de pictură a şoimilor patriei, pionierilor şi elevilor „Omagiul partidului", organizată de Casa pionierilor şi şoimilor patriei din Lugoj, manifestare născută din zelul şi dorinţa de a promova frumosul a profesorului Ladislau Pokker şi a directorului acestei instituţii Constantin Bucovan, care, luni de zile au pregătit expoziţia pentru ca noi, vizitatorii, să ne bucurăm de ea cîteva zile, aşa cum pămîntul generos păstrează în sine timp lung o seminţă, înainte ca ea să devină floare şi, uneori, fruct.

Aurel Gheorghe ARDELEANU

carte

Liviu Dobre

CRAIUL MUNŢILOR

Ed. Facla, 1980

Inspirată din surse istorice, aparţinînd unor cercetători autorizaţi, ai vieţii lui Avram Iancu (lucrările respective sînt citate la sfîrşitul cărţii), Liviu Dobre a creat un mic roman despre „Craiul munţilor", reuşind să întruchipeze un personaj autentic, „literaturizarea" fiind convingătoare, tensiunea relatărilor izvorînd din însăşi drama contextului istoric a vremii în care a trăit conducătorul Revoluţiei din 1848 în Transilvania. Destinat, în primul rînd, tineretului, romanul „Craiul munţilor" oferă o lectură plăcută, utilă pentru toate vîrstele. Izvoarele documentare prind viaţă, sentimentul patriotic, implicat în acestea, e transmis cu forţă artistică fapt care, dealtfel, justifică apariţia acestei cărţi. Fără a fi un roman istoric de mare anvergură, acesta, totuşi, se poate înscrie în genul respectiv impunînd o realizare notabilă. Autorul a avut bună intuiţie de a desprinde din documente acele date care converg spre a contura caracterul lui Avram Iancu, concurînd în acest sens cu viziunea populară, nimbată în legendă, privind personalitatea marelui revoluţionar. Din perspectiva aceasta, cartea lui Liviu Dobre este, desigur, un roman „popular". Din acest punct de vedere, „Craiul munţilor" poate fi considerată o carte realizată, autorul împlinindu-şi dezideratul, unul onest, de a reînvia, în mod verosimil, zbuciumul, truda exemplară, a lui Avram Iancu, întru înfăptuirea idealului naţional al celor oropsiţi.

Liviu Dobre abordează, cu preponderenţă, acele aspecte care se referă la activitatea lui Avram Iancu, în timpul Revoluţiei de la 1848. Dar sînt şi cîteva secvenţe, care înfăţişează unele împrejurări din viaţa lui Avram Iancu dinainte şi după Revoluţie. Acestea contribuie la o mai relevantă punere în lumină a omului, a comportamentului său, întemeiat pe o conştiinţă excepţională. De asemenea, în carte sînt prezente numeroase personaje — eroi ai Revoluţiei, îndeosebi tribuni ai lui Avram Iancu, precum şi oameni simpli, din popor, angajaţi cu toţii în magnifica acţiune istorică pentru binele obştei româneşti. Important este că atît multele împrejurări înfăţişate cît şi numeroasele personaje, prin care trăiesc momentele istorice sînt esenţializate în ce au mai concludent — sugestia avînd un larg cîmp de manifestare — astfel că, în ansamblu, cartea denotă o apreciabilă putere a autorului de a cuprinde într-un mod selectiv marea bogăţie a realităţilor vremii.

Aurel TURCUŞ

top

POP SERVICE

Daniela Boşcu – Craiova : Albumele în cauză, „Panorama" (The Cars) şi „New Clear Days" (The Vapors), acesta din urmă incluzînd piesa „Turning Japanese" care a apărut şi pe single. Ultimul album Lipps Inc., „Pucker Up". **Mircea Izvernar – Oraviţa :** discografia „Sweet" şi „Styx", într-un viitor Pop Service. Am notat propunerea ta pentru top (Runaway – Eruption). Din nou, mulţumesc pentru poză şi urările de bine pe care le adresezi întregului nostru colectiv redacţional. **Renate Takacs :** amuzantă ştirea despre fetele din trio-ul disco „Cherries" care „repetau într-o pivniţă, spunînd acasă că se duc să cînte în corul bisericii". **N. Cristian :** Scrisoarea ta am citit-o cu interes. Îmi place „stilul" şi m-ar bucura să-mi mai scrii. Din păcate, n-am reuşit să identific piesa cu buletinul meteo, deşi îmi amintesc c-am auzit-o la „Radiorecording" prin 1977. Află că „Fleetwood Mac" îmi plac. **Alexandru Patatisc :** sinceră şi frumoasă scrisoare ! Sper că ai luat legătura cu Asoltanei pentru postul de chitarist în viitorul său grup. Mai scrie-mi ! **Viorel Kociş – Caraş Severin :** am reţinut propunerea pentru top. Nu deţin încă componenţa Backs Fizz (e un grup vocal debutant). **Tinu Zăgrean – Cluj:** mă bucură sincer revenirea ta în rîndul corespondenţilor rubricii. Mulţumesc pentru materialul „Journey". Rămîn dator cu poza „Rainbow". În rest, numai bine şi... baftă la examene ! **T. Margareta – Loco :** n-am înţeles despre ce fel de radio-cenaclu mă întrebi ? Date despre Dschingis Khan am publicat. Revezi colecţia la o bibliotecă. După „Spirits Having Flown", Bee Gees n-au mai avut alt LP. **Herbenar Alexa – Bucureşti :** într-adevăr, la Tîrgul Internaţional al discului MIDEM '81, s-a scos în evidenţă regresul cifrelor de afaceri, impasul discului francez. Există mai multe cauze dintre care concurenţa Video nu e cea mai de neglijat. „Le Monde" mai arăta că în anul trecut în Franţa, cîntăreţii autohtoni au vîndut cu mult mai puţine discuri decît cei străini (France Gall, 400.000 LP-uri vîndute, pe cînd grupul australian AC/DC peste două milioane). **Jana Prisăcaru – Iaşi :** ultimul album **Peter Frampton (în foto)** se cheamă „Where I Should Be".

Petru UMANSCHI

panoramic

O prestigioasă manifestare a avut loc la Universitatea din Timişoara în zilele de 30 şi 31 mai : sesiunea ştiinţifică dedicată **Teoriei şi practicii traducerii,** care a inclus în amplul său program de comunicări şi dezbateri patru secţii : traducerea textului literar, teoria traducerii, traducerea şi limbajele specializate, semiotica. În cadrul acesteia din urmă au fost supuse atenţiei probleme ale intertextualităţii şi ale toposului literar. Au participat numeroase cadre didactice din învăţămîntul superior şi liceal, cercetători ştiinţifici şi scriitori din Timişoara, Bucureşti, Cluj-Napoca, Iaşi, Craiova, Tîrgu Mureş, Piteşti, Bacău, Sibiu, Buzău. Organizatorii acestei manifestări remarcabile – Societatea de ştiinţe filologice – filiala Timişoara, Facultatea de filologie a Universităţii timişorene, Inspectoratul şcolar judeţean, Casa corpului didactic, Asociaţia scriitorilor din Timişoara. ● În aceleaşi zile, Casa tineretului a găzduit festivalul „Zilele Helion". Am reţinut din bogatul şi interesantul său program masa rotundă „Conexiuni între ştiinţele de frontieră şi literatura de anticipaţie", vernisajul expoziţiei de plastică S.F., carte şi reviste de anticipaţie, colocvii, o sesiune de comunicări şi referate, audiţii de muzică electronică, vizionări de film şi teatru. ● **Premii pentru elevii artişti.** Faza republicană a concursului pe meserii (muzică şi arte plastice), desfăşurată la Timişoara a adus elevilor de la liceul timişorean de artă „Ion Vidu" numeroase distincţii : **La muzică :** premiul I : Liliana Oprin, Daniel Nădăban, Lucica Minea, Doru Roman, Francisc Tröster ; premiul II: Titus Gheorghiade, Adina Ofiţeru, Adriana Iliescu, Diana Zerin ; premiul III : Cristian Bernaher. Premii speciale au fost decernate elevilor Gabriella Fazekas, Diana Stancov, Sorin Cristea, Francisc Tröster, Doru Muller. La **arte plastice,** un premiu III a revenit lui Arthur Armbruster şi Simonei Nuţiu, iar cu premii speciale au fost distinşi Adriana Lucaciu (C.C. al U.T.C.), Andreea Flondor (U.A.P.), Nicoleta Adorian (C.C. al U.T.C.), Ana Adam („Orizont"), Sebastian Bertalan (U.A.P.), Virgil Tolan, Octavian Perva şi Sorin Schutz (premii ale filialei U.A.P. Timişoara).

OBS.

● Ajuns la ediţia a XIII-a, concursul de poezie revoluţionar-patriotică **„Sub flamuri de partid biruitoare" – Costeşti,** organizat de Comitetul judeţean Hunedoara al Uniunii Tineretului Comunist, avînd un juriu format din Nicolae Dan Fruntelată (preşedinte), Valeriu Bârgău (secretar), Ion Horea, Daniel Drăgan, Nicolae Prelipceanu, Aurel Turcuş, Dorina Sinea, Ion Cioclei, Eugen Evu, a premiat creaţia următorilor poeţi : **Nicolae Nicoară** – Baia de Arieş, judeţul Alba (premiul I), **Dragomir Dică** – Alexandria (premiul II), **Constantin Voicu** – Tîrgovişte (premiul III), **Vasile Cojocaru** – Deva (menţiunea „Dacica"), **Constantin Menagache** – Brăila şi **Maria Lia Toma** – Simeria (premiul ziarului judeţean „Drumul socialismului"), **Marin Negoiţă** – Deva premiul revistei „Astra"), **Ion Pascal Vlad** – Petroşani (premiul revistei „Luceafărul"), **Nicolae Roşianu** – Variaş (premiul revistei „Orizont"), **Mariana Pândaru** – Hunedoara (premiul revistei „România literară"), **Ioan Vasiu** – Orăştie (premiul revistei „Tribuna").

prietenii revistei „ORIZONT"

Copii – poeţi

PRIMĂVARA

A venit primăvara
Şi-a înveselit toată ţara
Cu floricele
Şi mai mari, şi mai mititele.
Şi chiar grîul cel mai mic
A crescut un pic, un pic.
Ghiocei şi albăstrele
Au crescut un pic şi ele.
Iară urşii somnoroşi
Au ieşit din casa lor
Şi puţin cam mofturoşi
Au prins gustul murelor.
Gîzele din crăpături
Au ieşit din nou la soare.
Peste ape şi păduri
Învaţă să zboare.

APUS DE SOARE

Zarea e ca focul,
Vîntul nu-şi găseşte nici o clipă locul,
Trestia se-ndooie,
Norii adunaţi dau zvon de ploaie.
Numai cercul roşu se mişcă încet,
S-apropie de valuri ca de un magnet.
Uite, un val mare l-a acoperit,
Dar stăpînul lumii s-a descoperit.

Soarele şi-aruncă ultimele raze
Şi peste coline şi peste talaze.
Uite, spuma mării iar l-a înghiţit,
Dar a doua zi a revenit.

RÎNDUNICA

Rîndunica, cea din vîrf de par,
Este un drumeţ hoinar
Care vara stă la noi
Prin arşiţă şi prin ploi.
Toamna pleacă-n asfinţit
În ţări călduroase ;
Pleacă, pleacă negreşit
Pe la alte case.
Primăvara vine iar
Prin zări de mătase ;
Te-aşteptăm, drumeţ hoinar,
Sub streşini de case.

URSUL ŞI ALBINELE

Moş Martin mănîncă mure
În poiana din pădure.
– Ce-am văzut ? O albiniţă ?
E un stup în poieniţă ?
Pin' la urmă l-a găsit
Într-un copac pricăjit.
Bagă botul ascuţit . . .
Valeleu, ce-a mai păţit !
Străbate pădurea-n lung şi-n lat,
Fuge ca un disperat ;
Albinele după el
Nu-l slăbesc în nici un fel.
Morala :
Dacă furi de la albine
N-o sfîrşeşti prea bine !

SORIN PREDESCU,
Clasa a IV-a A,
Şcoala generală nr. 24
Timişoara

(SPUSE DE-ALE LUI CRISTIAN BURERIU, – 7 ANI)

● Astăzi semafoarele nu sînt aprinse pentru că e duminică. ● Litera „s" englezesc e ca un „f" înclar. ● Elevii dintr-a şasea culeg flori din care se scoate medicină. ● Din ou se face pui, din pui se face găina şi din găină se face cocoş. ● Tata, cînd eu o să cresc mare, tu o să-mi fii bunic. ● Vino să vezi ; am înfiinţat ceva ! ● Omul, după ce se trezeşte, n-are putere. După ce îi vine puterea cea mică, îi vine şi puterea cea mare. ● Eu o iubesc pe pisică mai mult decît valoarea pupatului şi de aceea nici n-o mai pup. ● Saturn are cîrlionanţe de gaze. ● Loredana nu ştie să vorbească încrucişat. ● Ştii care-s intestinele ? Maţele astea. ● Toată lumea de pe glob seamănă la corp, numai la cap nu. ● Nu-i şoptesc. De ce să ia nota zece din capul meu ? ● Ar fi bine ca oamenii să nu aibă sistem nervos. ● Rîsul e o seriozitate laterală. ● Eu ştiu să vorbesc englezeşte, dar nu înţeleg ce spun. ● Hotelul e pentru oameni care nu au paturi acasă. ● Vremea e în general frumoasă, cu zone de plajă. ● De ce „specii" de fluturi ? „Spice" de fluturi. ● Şoriceii rod, ei nu mănîncă. Ei încearcă să mănînce, dar nu pot ; au gura prea subţire. ● Eu pictez cum e frumos, nu cum e adevărat. ● Glumitul corect e cînd nu mă faci să te cred. ● O oră are cinci minute. ● Moş Gerilă să-mi aducă o teleghidată, un autobuz şi... ce mai găsiţi voi. ● Mi-e ruşine de oameni, dar eu om prea multă energie. ● Întîi m-am născut, am crescut, apoi m-a chemat Cristian.

Poezii pentru copii

JULIA KAKUCS

RAŢA

Un galben
Ghem de lînă
Bunica a scăpat ;
Îl văd acum
Că-noată,
Pufos şi cald,
În lac.
Dar nu ştiu
Cum se poate
Că el a învăţat
Să-noate atît de bine,
Făcînd întruna „Mac" !

MĂRUL

Mama mi-a cules un măr
Galben ca un soare . . .
Muşc din soare ?
Muşc din măr ?
Din ce muşc eu oare ?

FLOAREA SOARELUI

Din ţara Soarelui-Răsare,
Eu în grădină am sădit
O naltă şi frumoasă floare,
Ca soarele ce-a răsărit

Cu calde, galbene petale,
Ea curtea mea o luminează,
Scăldînd-o-n farmecele sale,
Pînă se înserează.

VICLENIA DOMNULUI MÉRIMÉE

Autorul celebrelor nuvele „Carmen" şi „Colomba" dealtfel avocat cu renume din Paris, a stîrnit o adevărată vîlvă printre scriitorii şi specialiştii diverselor discipline ştiinţifice. În anul 1827, Prosper Mérimée publică „La Guzla", o culegere de poezii populare ilire, inventînd biografia unui bard imaginar din Dalmaţia, un oarecare Hyacinthe Maglanovitch, surprinzînd atît de bine culoarea locurilor pe care nu le-a văzut niciodată, încît mulţi s-au lăsat păcăliţi, scriind cu însufleţire despre „frumuseţea sălbatecă a baladelor lui Mérimée". Cum s-a născut „La Guzla" ? Iată ce spune însuşi autorul într-o scrisoare către prietenul său şi al lui Puşkin, S. A. Sobolevski :

„La Guzla" am scris-o din două motive, dintre care primul a fost c-am vrut să-mi bat joc de culoarea locală de care am fost subjugaţi zdravăn în jurul acelui an 1827. Pentru cel de-al doilea motiv, mă văd nevoit să vă povestesc o istorioară. În acelaşi an 1827, eu şi prietenul meu am planificat să facem o călătorie în Italia. În faţa noastră se afla o hartă pe care trasam cu creionul drumul nostru. Sosind la Veneţia – pe hartă, se înţelege – şi dat fiind că ne plictiseau nemţii şi englezii pe care-i întîlneam, am venit cu propunerea să plecăm la Triest, apoi, de aici, la Dubrovnik. Propunerea mea a fost acceptată, dar stăteam prost cu banii şi acea „tristeţe fără egal", cum ar zice Rabelais, ne-a oprit în toiul planurilor noastre. Am propus atunci să scriem mai întîi jurnalul de călătorie şi să-l propunem unui librar, iar banii pe el să-i folosim pentru a vedea cu cît ne-am înşelat. Am insistat să iau asupra mea culegerea şi traducerea poeziilor populare ; am fost provocat să fac acest lucru, încît a doua zi i-am adus tovarăşului meu de drum cinci-şase asemenea traduceri. Mi-am petrecut toamna la ţară. Luam prînzul la amiază, iar eu mă sculam la zece ; în timp ce fumam două-trei ţigări, neştiind ce să fac pînă la coborîrea doamnelor în salon, scriam cîte-o baladă. Din asta a rezultat un mic caiet pe care l-am publicat în cea mai mare taină şi care a indus în eroare două-trei persoane . . .".

Care au fost „victimele" lui Mérimée ? Însuşi autorul ne prezintă cîteva în preambulul celei de a doua ediţii a celebrei sale mistificări. Un mare păcălit s-a dovedit a fi însuşi Puşkin, dimpreună cu celebrul poet polonez Adam Mickiewicz, care, admirînd „opera" colegului său francez, fără să se îndoiască, după spusele lui Puşkin, de autenticitatea versurilor pe care ea le conţine, „s-a străduit să transpună cîteva în limba poloneză". Téophile Gautier a fost un alt păcălit, precum şi savantul german Gerhardt, şi încă mulţi alţii . . . Un mare scriitor însă n-a putut fi păcălit, intuind imediat că „La Guzla" nu conţine poezie populară autentică ci este o pură mistificare. Numai după un an de la apariţia ei, în 1828, Goethe – căci acesta este numele marelui scriitor – scrie : „Noi am citit cu satisfacţie şi admiraţie falsul original, şi, întrucît am descoperit viclenia, am avut o altă satisfacţie descoperind meşteşugul plin de har care a fost folosit în această farsă de către o minte **temeinică".**

SPORT — **DAN OLOGEANU . . .**

. . . cît juca fotbal, era un ins mediocru, vrînd să spun că nu a făcut nici o ispravă sportivă care să-l lanseze în memoria contemporanilor săi, spectatorii ori colegii multora din echipele ce l-au încadrat în cîmpul cu gazon.

Lui Dan Ologeanu – lansat, ca o rachetă, în arbitraj, conform unui bun principiu că foştii fotbalişti cunosc pe îndelete tainele regulamentului şi alte păcăleli – nici că i s-a uscat cerneala de pe decizia F.R.F. cum că ar fi apt să fluiere, şi iată-l, puişorul fain-frumos, dînd palme peste obrajii publicului şi ai televizorului, la meciul Dinamo – Argeşul, Argeşul pe care nu-l pot ierta pentru divorţul lui Dobrin, Argeşul reclădit de Halagian pe tiparul măruntelor noastre formaţii cu glorie mocnită; atunci, cum se ştie, Dan Ologeanu, ba Ologeanu Dan, cetăţean, a devenit, brusc, inventator, dar nu fiindcă l-ar fi lovit frumoasa boală a creaţiei, a actului util, ci a inventat o minciună, numită hent, hent sinonim cu penalti. Acum, cînd fotbalul românesc se află în mare bătălie pentru Madrid, cînd noua conducere a Federaţiei s-a pornit să facă ordine în competiţii şi arbitraje, apare, el, Ologeanu Dan – totuşi : cine l-o fi delegat la o asemenea dispută de veche rivalitate ? ! –, care pur şi simplu, apasă cu piciorul pe fragilele talere ale balanţei victoriei, hotărînd ca Dinamo să învingă. Aşa încît, sper ca de-aci încolo să nu mai aud în vecii vecilor nu numai de O. D. dar să dispară din arene toţi cei ce vor mai fura din bunurile noastre publice !

Trecînd prin Timişoara, Cristian Ţopescu s-a întîlnit cu cîţiva colegi şi cu sute de studenţi cărora le-a confirmat calitatea sa de star al micului ecran. Reporterul e o enciclopedie, iar omul e un munte de cumsecădenie şi înţelepciune. Spre cinstea amînduroro !

Teodor BULZA

BASME DIN ALTE ȚĂRI

Pasărea nopții

Doi copii orfani, un frate și o soră, locuiau singuri-singurei într-o colibă de trestie. Băiatul era cuminte, vesel și harnic, iar fetița, rea, mofturoasă și veșnic îmbufnată. Cînd o vedea așa, băiatul suferea amarnic, pentru că o iubea nespus de mult pe soră-sa. Cutreiera peste tot pădurea; urca în vîrfurile copacilor, pe rămurelele cele mai subțiri, gata în orice clipă să se frîngă. Se strecura prin desișurile pădurii, printre spinii ascuțiți, care-l împungeau și zgîriiau, umplîndu-i tot corpul de sînge. Intra pînă în adîncul lacurilor și riurilor, în vîrtejurile cele mai mari, adeseori amenințat să se scufunde. În sfîrșit, înfrunta atacul înverșunat al roiurilor de albine, care-l înțepau furioase, provocîndu-i umflături dureroase.

Toate acestea le făcea numai ca să-i poată aduce surorii sale fructele cele mai gustoase, peștii cei mai cărnoși și mierea de albine cea mai dulce. Dar degeaba. Orice îi aducea, soră-sa era nemulțumită. Cînd frate-său îi întindea darul, ori nici măcar nu-l lua în mînă, ori îl lua, se uita la el cu dispreț și, strîmbînd din nas, îl azvîrlea cît colo. Dar nu numai că disprețuia darurile, dar nici măcar nu se uita la el, de parcă nu i-ar fi fost frate. Cînd băiatul, umblînd prin lacuri și rîuri, sosea în colibă ud leoarcă sau plin de răni, pricinuite de crengile și spinii din desișurile pădurii, ori înțepat de roiurile de albine, soră-sa, în loc să-l ajute să-și usuce hainele ude, să-și spele și să-și înfășoare rănile, îi întorcea spatele, ocărîndu-l cu vorbe urîte.

Odată băiatul s-a întors din pădure cu gîtul ars de sete și a cerut ulciorul cu apă. Fetița i-l întinse, dar cînd el vru să-l apuce, ea vărsă apa și începu să rîdă cu răutate. Atunci il văzu uluit și îndurerat. În sfîrșit, înțelese ceea ce trebuia și de mult să înțeleagă și anume că soră-sa e o fire nu numai mofturoasă, ci și rea. Ca s-o pedepsească, născocì o poveste cu o orhidee, făcătoare de minuni, care, dacă o ții în mînă, face ca toată lumea să ți se supună și să îngenuncheze în fața ta, fără să crîcnească.

– Adă-mi orhideea aceea!

– Nu pot, zise cu glas stins băiatul. Am încercat să ajung pînă la ea, dar degeaba.

– Păi, unde-i orhideea?

– E în vîrful unui copac înalt din mijlocul pădurii.

– Ei, și?

– Păi, nu pot să ajung pînă acolo, fiindcă se rup crengile sub mine. Tu poți să ajungi, pentru că ești cu mult mai ușoară.

– Hai, să mergem! porunci fetița.

Cînd ajunseră în dreptul copacului, băiatul se opri și arătă cu degetul spre vîrf:

– Uite, acolo, sus de tot, e orhideea. Hai, urcă-te tu înainte și eu vin după tine.

Fata începu să urce. Băiatul rămase o frîntură de timp pe gînduri, întrebîndu-se dacă e bine sau nu să facă ceea ce hotărîse. Dar cînd o văzu urcînd cu atîta grabă, începu să urce și el, ținînd securea pe îndoitura mîinii stîngi, în timp ce cu mîna dreaptă se agăța de crengi.

Cînd se apropie de vîrf, fetița începu să mormăie dezamăgită:

– Presimt că n-o să ajungem pînă la orhidee!

– Hai, hai, urcă! Lasă presimțirea de o parte și nu mai cobi.

La acest îndemn, fata începu să urce cu și mai mare grabă și-n curînd ajunse în vîrful copacului. Dar acolo, nici urmă de orhidee. Supărată foc, își lăsă privirea în jos, spre frate-său, gata să-l improaște cu tot felul de ocări. Dar el nu mai urca, ci cobora, tăind în urma lui toate crengile. Astfel o lăsă pe fetiță singură în vîrful copacului înalt din mijlocul pădurii.

Îngrozită, fetița începu să plîngă și să se văicărească. Îi înțepeni dintr-odată gîtlejul și nu mai putea să vorbească. Zbătîndu-se să-și redobîndească graiul, vedea uluită cum picioarele i se prefac în gheare, iar nasul, în plisc, și tot corpul i se acoperă de pene.

Cînd frate-său, care avusese de gînd doar s-o pedepsească, lăsînd-o singură o noapte în pădure, veni a doua zi după ea, n-o mai găsi. Fiindu-i rușine de noua ei înfățișare, fata stătea, în timpul zilei, ascunsă în pădure. Numai noaptea ieșea afară. Zbura și se văicărea mereu.

Așa, cică, s-a născut bufnița, pasărea nopții.

(BASM ARGENTINIAN)

Prințesa care rupea o mulțime de pantofi

O prințesă bătea un drum lung în fiecare noapte și rupea șapte perechi de pantofi. Tatăl ei, împăratul, se îngrozea. Dar, cu toate iscodirile lui, nu izbutea să afle unde se duce și ce face. Hotărî atunci să dea de știre că celui care va dezlega taina îi va da o jumătate de împărăție și pe fiică-sa, prințesa, de nevastă. Vestea despre hotărîrea împăratului se răspîndi ca fulgerul. O mulțime de tineri, bogați și de neam mare, se îmbulziră la curtea împărătească. Printre ei se afla și un fecior sărac, care dorea să-și încerce și el norocul. În drum spre curtea împărătească, se întîlni cu o bătrînă.

– Bună ziua, maică!

– Bună să-ți fie inima, copile! răspunse bătrîna. Încotro?

– Am aflat de hotărîrea împăratului și mă duc și eu să ghicesc de ce prințesa rupe într-o singură noapte șapte perechi de pantofi.

– Ei, copile, copile! clătină bătrîna din cap. Nu vei ghici nici tu și nici nimeni altul. E greu, e foarte greu. Dacă, totuși, te-ai gîndit să te duci, apoi așteaptă pînă mîine seară. Am să te prefac într-o furnică și să te strecor pe nesimțite la brîul prințesei. De acolo vei putea să vezi și să auzi totul, fără ca prințesa să bage de seamă.

După aceste vorbe, tînărul își aminti plecarea. A doua zi cînd se lăsă seara, bătrîna îl prefăcu în furnică și-l strecură la brîul prințesei. Fata porni la drum împreună cu el. Trecură pe lîngă steaua de la miazănoapte.

– Încotro, dragă prințesă? o întrebă steaua.

– Mă duc la capătul lumii să dansez cu prințesa de acolo.

– Frumos din partea ta! zise steaua de la miazănoapte. Dar, te rog, s-o întrebi pe prințesa de la capătul lumii de ce m-a osîndit să fiu atît de slabă.

Prințesa îl spuse să fie cu răbdare. Cînd va veni timpul, se vă întări și va fi o stea puternică.

Mergînd mai departe, prințesa întîlni steaua de la apus.

– Încotro, dragă prințesă?

– Mă duc la capătul lumii să dansez cu prințesa de acolo.

– Am o rugăminte. Întreab-o te rog, de ce m-a osîndit să fiu atît de săracă.

Răspunsul prințesei era același: să fie cu răbdare. Va sosi timpul, cînd va fi și ea bogată.

Prințesa trecu pe lîngă un rîu și rîul o întrebă:

– Mă duc la capătul lumii să dansez cu prințesa de acolo.

– Am să te rog ceva.

– Ce anume?

– S-o întrebi pe prințesa de la capătul lumii de ce m-a osîndit să fiu sec și murdar.

Răspunsul veni numaidecît: să fie cu răbdare. Va veni timpul, cînd rîul va fi plin cu apă.

Tînărul prefăcut în furnică, ascultase totul.

Și-așa, prințesa ajunse la capătul lumii, unde începu să danseze cu prințesa de acolo. Dansară, dansară mereu, pînă cînd prințesa de la capătul lumii adormi de oboseală. Prințesa, care venise să danseze cu ea, o părăsi și, călcînd în vîrful picioarelor, se îndreptă spre casă.

În sfîrșit, ajunse acasă, dar cu toate cele șapte perechi de pantofi rupte. La intrare în palat, furnica sări pe nesimțite de la brîul ei și se prefăcu din nou într-un tînăr chipeș și frumos, care se întorcea și el acasă. A doua zi veni la curtea împăratului.

– Ai venit, tinere, să-ți încerci norocul? îl întrebă împăratul, privind chipul lui frumos.

– Da, Măria Ta!

– Bine, zise împăratul și o chemă pe fiică-sa.

Prințesa veni numaidecît.

– Ascultă, dragă tinere, zise împăratul. Spune-mi cum de rupe fiică-mea în fiecare noapte șapte perechi de pantofi?

– Îi rupe, fiindcă se duce în fiecare noapte la capătul lumii, să danseze cu prințesa de acolo.

Mirată, prințesa îl întrebă:

– De unde știi? Ai fost cumva împreună cu mine acolo?

– Da, am fost. Eram însă atît de bine ascuns că nu m-ai putut vedea și nici măcar bănui. Îți aduci aminte de steaua de la miazănoapte, care s-a plîns că e atît de slabă? Îți aduci apoi aminte de steaua de la apus, care s-a plîns că e atît de săracă? Îți aduci aminte, în sfîrșit, de rîul care s-a plîns că e sec și murdar?

– Da, totul e adevărat. Întocmai așa a fost. Dar cum ai mers alături de mine și eu n-am observat?

– Am mers la brîul Măriei Tale.

– Cum se face că n-am simțit nici un fel de greutate?

– Eram prefăcut într-o furnică mărunțică. Așa am putut să văd cum ai dansat cu prințesa de la capătul lumii, care a adormit de oboseală, iar Măria Ta te-ai retras în vîrful picioarelor și ai plecat spre casă.

– Așa e, fiica mea? întreabă împăratul.

– Da, tată. Acest tînăr spune adevărul. Așa a fost.

– Vrei să te măriți cu el?

– Da, tată, dacă așa dorești răspunse prințesa.

– Nu dacă doresc eu, ci dacă dorești tu.

– Doresc, tată, să mă mărit cu el.

Se cununară și, după moartea împăratului, tînărul îi luă locul.

(BASM CHILIAN)

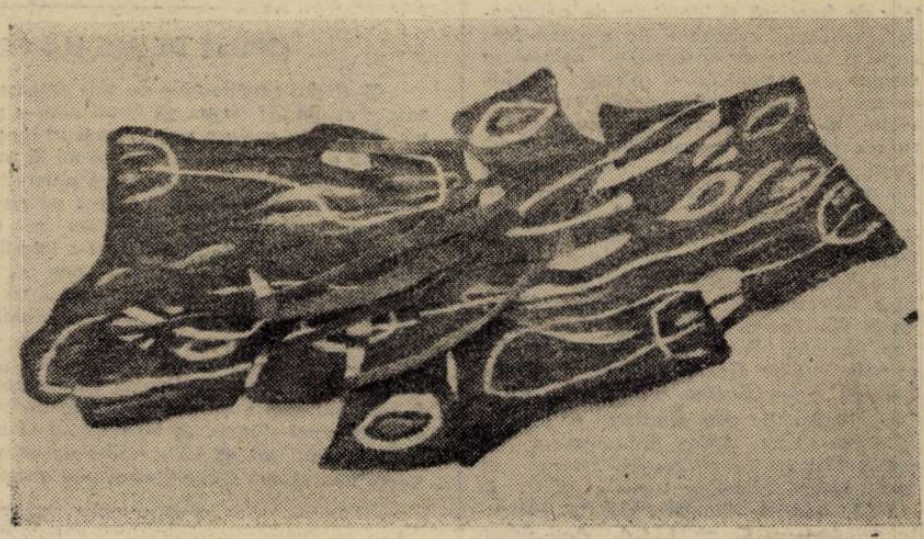

ILEANA BALOTĂ **„Înlănțuire"**

Înțeleptul și furnicile

Trăia odată un înțelept, care călătorise mult prin lume. În cele din urmă, s-a întors în satul lui și locuia într-o casă veche și dărăpănată. Un altul s-ar fi temut să stea într-o asemenea casă, dar înțeleptul era un om cuminte și viteaz.

Într-o seară stătea singur, aplecat deasupra cărților sale, și citea pe îndelete, făcîndu-și tot felul de însemnări. Era atît de adîncit în lectură, încît aproape nici nu băgă de seamă că în casă au năvălit deodată sute de călăreți. Toți călărețîi erau mici, iar caii lor cît o muscă. Aveau vulturi de vînătoare și ciini mici de tot, că aproape nu-i puteai distinge cu ochiul liber.

Călărețîi se înșirară în odaie și se pregăteau de vînătoare. Aveau sulițe, arcuri, plase și lațuri. Toate acestea erau arme mititele. Dar străluceau și se puteau vedea. Călărețîi, care erau vînători, reușiseră să prindă o mulțime de păsări și sălbăticiuni. Fiecare sălbăticiune nu era mai mare decît un grăunte de orez.

Cînd vînătoarea s-a isprăvit, s-au întors, mărșăluind veseli și ținînd steagurile sus. Învîrteau săbiile și mergeau călare pînă au ajuns în odaie.

Încetul cu încetul, înțeleptul, preocupat cu citirea cărților, se obișnui cu această imagine.

După un timp, apăru un steag pe care-l ținea în mînă un călăreț în haine de purpură. În jurul lui mergeau însoțitorii săi. Erau cîteva mii. În fața lui alergau soldații, deschizîndu-i drumul cu săbiile.

Atunci un om, care avea cască de fier pe cap și un topor de aur în mînă, strigă din toată puterea:

– Înălțimea Sa Împăratul vrea să vadă peștii din Lacul Roșu!

Împăratul, care era îmbrăcat în haine de purpură, descălecă și însoțit de cîteva sute de oameni mărunți, se apropie de călimară, în care înțeleptul își ținea cerneala roșie.

– Înainte! porunci împăratul.

În clipa aceea oamenii mărunți aruncară plasele în călimară și le scoaseră numaidecît afară pline cu sute de pești mici, foarte mici. Porunci bucătarului să fiarbă peștii și să gătească cele mai felurite mîncăruri. Mirosul de pește se răspîndi în toată odaia. Împăratul își îngădui chiar și cîteva glume. Arătă cu degetul spre înțelept și spuse batjocoritor:

– Da, e adevărat, nu știu nimic despre cărțile acestui înțelept. Totuși, sînt împăratul acestei țări, puternic și respectat. Înțeleptul ăsta își petrece toată viața cu cărțuliile lui, dar totuși, rămîne sărac și neputincios. Sînteți de acord să-l las să mă servească ca o slugă credincioasă și apoi să prînzească împreună cu noi?

La auzul acestor vorbe, înțeleptul se supără. Apucă dintr-odată cartea din fața lui și o azvîrli furios spre omulețul, care rîdea de el. Cartea căzu cu zgomot de pe masă și înțeleptul tresări din somn și se frecă la ochi.

Dacă ar fi fost un om superstițios, s-ar fi temut de împăratul furnicilor și de armata lui și ar fi crezut că totul s-a petrecut aevea. Dar v-am spus că era un om cuminte și viteaz. Astfel încît știa că toată armata furnicilor o visase doar, cînd aștipise deasupra cărților sale.

(BASM CHINEZESC)

Din volumul în pregătire **Basme din alte țări**, repovestite în românește de **GEORGE BULIC.**

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel.: 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Indez: 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 23 (689) 11 IUNIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

MORALITATEA SCRIITORULUI

Poate niciodată ca pînă acum, rolul scriitorului în viața socială ca activist dinamic, modificator de conștiințe, n-a fost mai mare, persoana sa fiind chemată să participe, alături de ceilalți factori de propagandă la edificarea marii societăți socialiste.

Cum și prin ce se realizează acest rol? Se-nțelege că, în primul rînd prin funcția sa de bază: să scrie și să publice cărți – cărți prin care, prin mesajul lor de o tulburătoare frumusețe, prin adevărul lor uman și moral să polarizeze acele entuziasme care au stat întotdeauna la temelia marilor realizări. Dar, în paralel, deloc neglijabilă este și activitatea scriitorului – latură esențială a umanității sale – de a descoperi și de a impune noi talente, de a putea vedea, în masa încă informă a scrierilor începătorului acele mlădițe de talent pe care va crește viitorul poet, romancier sau dramaturg. Este o cinste, o îndatorire de elementară umanitate ca și o mare, i-aș spune, fericire, descoperirea unui viitor creator. Această activitate ne onorează, prin ea se verifică generozitatea scriitorului ajuns la maturitatea uneltelor sale. În adevăr, nu cred că se poate vorbi de un mare creator care, în decursul activității sale să nu fi descoperit, care să nu fi impus un talent. Revistele, conduse și scrise de oameni ai condeiului sînt, în această privință, adevărate laboratoare de creație, ele au menirea – nobilă – de a descoperi și lansa în spațiul astral al creației frumoase pe noul artist care, la rîndul lui, într-o zi de mîine, va descoperi și va lansa...

Dar, scriitorul, mai activează și, în sensul strict al cuvîntului, ca propagator social al literaturii, descoperă, în fața mulțimii de cititori, sensurile literaturii sale ca și ale confraților, explică noutatea unui text, frumusețea sa, poate uneori ascunsă, în sfîrșit vorbește despre drumurile literaturii de azi etc.

Activismul său, al scriitorului se verifică și prin dese deplasări în centre și medii diverse, la șezători și cenacluri literare, în diverse jurii de premiere, în alcătuirea de almanahuri și culegeri de proză, versuri sau dramaturgie.

Esențială rămîne însă, în viața scriitorului, propria sa creație. O înaltă profesionalitate, conștiință artistică, ca și un înalt simț civic și politic, iată cîteva elemente definitorii la portretul său. Este cazul să discutăm aici, și despre receptorul de carte, cititorul, căruia, de fapt i se adresează scriitorul.

Asistăm, în acest caz, nu de puține ori, la o surprinzătoare maturizare a sa, judecățile de valoare ale cititorului fiind făcute, mai întotdeauna, exact, ele sînt la obiect, pătrunzătoare, judecăți de care scriitorul are datoria să țină seama. Într-un sens mai larg acest nou tip de relații scriitor-cititor, vin să confirme un nou tip de relații sociale, proprii societății noastre. În adevăr, cititorului nu-i este indiferent ce și cum primește, moralitatea sa transformatoare pretinzînd exact acele opere care, la rîndul lor, să-i impulsioneze energiile în vederea țelului comun: edificarea societății noastre, a unei noi mentalități, a unei noi morale pătrunsă de idealurile revoluționare ale timpului pe care-l străbatem.

I. D. TEODORESCU

ÎN ACEST NUMĂR SEMNEAZĂ: Ion Dumitru Teodorescu, Cornel Hărănguș, Cornel Ungureanu, Cedomir Cionca, Șerban Foarță, Eugen Micu, Teodor Pracsiu, Dumitru Anghel, Florin Bănescu, Paul Eugen Banciu, Ion Drăgănoiu, Ion Mărgineanu, Marcel Tolcea, Ion Arieșanu, Damian Ureche, Antoaneta C. Iordache, Vasile Versavia, Teodor Bulza, Violeta Dumbrăveanu, Margareta Gyurcsik.

ILEANA BALOTĂ „Zid cu iederă"

IDEAL ȘI GENERAȚIE

Într-unul din dialogurile platoniciene Socrate este admonestat de interlocutor pentru deprinderea de a cerceta necontenit cele legate de viața practică a oamenilor, fără ca el însuși să intre în treburile publice. În mod evident Socrate, cercetătorul, enerva, pentru că sustrăgea de la rost pe cei angajați în conduita practică, punîndu-i în fața dubiului, ba chiar a nesiguranței. Din oameni adînciți în fapta nereflectată sau reflectată sumar în reguli empirice ei trebuiau să devină, sub holografia socratică, cercetătorii propriei adormiri în activitatea socială reflexă.

Este știut că idealul moral se formează la vîrsta tînără, sub presiunea educației și a vieții practice a individului, fiind rezultatul unei alegeri morale globale, precedată de o serie lungă și complexă de „investigații" personale ale adolescentului sau tînărului. Cercetările etice și psihologia în această privință mărturisesc că formarea idealului moral reprezintă o adevărată descoperire de sine a subiectului moral, descoperire în care „cercetarea" este făcută sub semnul infinitului, absolutului și al idealizărilor proprii „vîrstei metafizice (J. Piaget). Realizatorul idealului moral compară și alege între multele informații livrești și nelivrești despre oameni și despre sine pe acelea care corespund cel mai mult valorizărilor sale morale și c o m p u n e din ele figura i d e a l ă a omului pe care dorește să o realizeze în propria ființă. Cum idealizarea este operația de bază ce dă formă finită elementelor din care, ca alegere finală, se țese idealul, este de la sine înțeles că acesta din urmă va pluti mai aproape sau mai departe de practica morală curentă, caracterizată prin diversul ei probabilistic. Idealul moral se prezintă astfel ca un fel de visare a conștiinței morale care se ciocnește cel mai adesea de realitatea socială practică, mai mult sau mai puțin dureros, în funcție de gradul de realism pe care îl are. Nici avîntul prea mare în această „visare", nu este recomandabil, întrucît poate dăuna subiectului, nici renunțarea la „visare", căci s-ar inhiba căutarea de sine și rezultatul ei, cunoașterea de sine, tot atît de păgubitoare. Mijlocirea aristotelică între extreme pare a fi „normalul" în alegerea morală ideală, adică idealul realist.

Dar oricum s-ar prezenta idealul, realist sau mai puțin realist, el nu va avea realitate nemijlocită niciodată, rămînînd întotdeauna înafara practicii, fără ca din acest motiv să trebuiască să-l considerăm himeră. Contactul idealului moral cu realitatea nu se face nemijlocit prin el însuși ci printr-o prelucrare a lui, prin **modelul moral.** Modelul moral este rezultatul deciziei subiectului morala în raport cu idealul. Dacă alegerea morală îl ridică pe acesta pînă la ideal, decizia morală în raport cu idealul îl apropie de realitate. Este de la sine înțeles că în nașterea modelului moral nu mai operează idealizarea ci dimpotrivă, critica idealului din perspectiva comparării lui cu practica morală curentă.

Modelul moral poate apare în două formulări: model moral conceptual, adică sub forma principiilor și normelor morale deduse din ideal și model moral fenomenal, adică, sub forma unui ansamblu de calități morale concordante cu idealul și realizabile practic. Codul eticii și echității socialiste, ca să exemplificăm, este un model moral conceptual, ansamblul calităților omului nou, un model moral fenomenal, ambele corespund idealului moral comunist. Evident că ambele configurații ale conștiinței morale – idealul și modelul – se centrează în jurul definiției omului acceptată de epocă, definiție ce îmbină întotdeauna, în forma concretă a umanismului pe care îl reprezintă, ontologicul și axiologicul.

Nu este mai puțin adevărat că modelul, care este mai realist și în același timp mai inflexibil, se poate naște numai precedat de ideal, tot așa cum orice decizie trebuie să fie precedată de alegere, fie ea autentică sau substitut. În devenirea socială a individului idealul aparține perioadei formării sale, modelul – perioadei de maturizare sau, mai precis, perioadei de angajare socială responsabilă.

Literatura etică, confundînd uneori idealul cu modelul, consideră trecerea de la primul la al doilea ca pe o cădere a idealului, ca pe o apropiere a subiecților respectivi de utilitarism (vezi, **Tineretul și idealul moral,** Ed. Acad. R.S.R., Buc., 1969) sau consideră modelul ca premergător idealului, confundînd modelul propriu al unui subiect cu modelul acceptat la vîrsta necunoașterii de sine, model tranzitoriu și exterior, legat în mod fals de personalitatea neconștientizată a acestuia (vezi **Geneza și dinamica idealului în adolescență,** Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1974, lucrare colectivă). Tinerii de aceeași vîrstă se deosebesc în privința idealului, funcție de condiția lor socială. Astfel, studenții păstrează pînă la 23-24 ani o cotă înaltă a idealului, pe cînd tinerii muncitori de 18-31 ani ar realiza o mai mare apropiere de utilitarism. Însă la aceștia din urmă e vorba de trecere la model și nicidecum la părăsire a idealurilor, căci angajați în viața practică pe propriile lor picioare, ei sînt nevoiți a termina căutarea și alegerea și a se decide. Primii, fiind sub condiția formării, mai pot alege și „visa".

Adesea oamenii maturi sau în vîrstă sînt suspicionați de lipsa idealului și utilitarism. Problemei i se poate da același răspuns: oamenii maturi au depășit alegerea, utilizînd modelul. Ei opun sau impun celor tineri un model, condamnîndu-i pentru „visare", lipsă de realism, idealism moral. Cum este vorba de faze diferite ale formării conștiinței morale și cum neînțelegerea propriei situații este cel mai adesea caracteristică ambelor părți, conflictul moral între generații este aproape inevitabil. Socrate, eternul student, caută lipsa de fundament a deciziilor cuprinse în model, tulburînd pe cel „hotărît odată pentru totdeauna", interlocutorul său condamnă această căutare și o declară, tot atît de nemotivat, superfluă. Tînărul în formare va acuza pe cel matur de paternalism, autoritarism, opacitate etc., cel angajat în model va acuza pe primul de obrăznicie, neascultare, neînțelegere, non-adeziune la viața „serioasă".

Nu există decît o soluție constructivă a acestui conflict: înțelegerea reciprocă a celor de generație diferită, soluție a cărei condiție Socrate a întrezărit-o, fără s-o realizeze. Condiția este cunoașterea de sine, conștientizarea propriei faze de dezvoltare, din care, prin delimitare, ia naștere conștiința despre celălalt. Numai din această cunoaștere de sine și a celuilalt poate apare necesară îndreptățirea reciprocă și stingerea conflictului. Iar dacă idealul și modelul sînt diferite, înseamnă că și limbajele comunicării lor vor fi diferite. Semantica acestor limbaje poate fi, în cazuri particulare, instrument de pace și chiar terapeutic, cum de fapt au gîndit-o unii.

Nu există deci, criză de ideal a unor generații decît în cazul celor copleșiți cu forța sau din liber demers de modele. Altfel fiecare generație resimte ca pe o necesitate esențială căutarea de sine, idealul.

Cornel HARANGUȘ

cronica literară

BERWANGER *)

Gazetor extraordinar, Nikolaus Berwanger își clădește opțiunile poetice de opțiunile cetățenești ; înainte de a fi poet, el este scriitor care a optat ; înainte de a fi scriitor, el este un luptător pentru care bătăliile trebuie purtate pînă la capăt. Doar cine știe ce inseamnă a fi ziarist poate înțelege nemaipomenitele, uluitoarele, atît de fireștile forme de a fi implicat în cotidian : doar un ziarist știe ce inseamnă a scrie într-un anume ritm, cu o combustie mereu sporită de înțelegere sau de neînțelegere, de acceptare sau de neacceptare. Lumea inițială, cosmosul lui Nikolaus Berwanger, cele din care toate își trag obîrșia e acela al gazetarului care știe că are de pus ordine între hotarele lumii sale ; că el poate întrona, prin scrisul său, ordinea, dreptatea, valorile pozitive. Poezia aceasta, literatură extrasă din coasta foiletonului, sfînt tată al tuturor speranțelor noastre, este, intîi de toate, constructivă, purtătoare a unei morale. Dacă există o ordine a valorilor, dacă trăim în numele ei, dacă, întru acestea, bătăliile adevărului trebuie a fi purtate pînă la capăt, înseamnă că persoana intîi merită mai puțină atenție ; sau că ea merită atenție doar în măsura în care aventurile ei sînt exemplare. Poet antiliric, distanțat mereu față de sine, suspectînd imprecizia, vagul, el scrie manifeste, avertismente, pamflete. Îl surprindem rar abstras, indiferent, ieșit din ritmurile zilnice ale afirmației și ale negației. Cărțile sale sînt acte nemijlocite, și dacă scriem că ele sînt „despre lumea în care trăim" nimic protocolar nu își află ecou în această afirmație. El este creator al unui timp și **al unui loc,** și credințele sale în valorile „acestui timp și acestui loc" dau poeziei sale nu numai o lucire stranie, ci și un sunet neobișnuit, pe alocuri tulburător. Creator al unui anume loc, el gîndește evenimentul de pretutindeni ca făcînd parte din ființa sa intimă ; ca aparținînd vieții sale personale. Poate că doar un ziarist de talia lui are capacitatea de a încorpora astfel evenimentul, de a-i da o asemenea existență ; de a-l integra biografiei sale intime.

Creator în numele certitudinilor, cu ochii deschiși către o zare a optimismului, el invită, în poeme trepidante, uneori „negre", la reflecție. Ce se întîmplă cu planeta azi, care e soarta celor pe care noi, oamenii de azi, trebuie să le lăsăm moștenire celor ce vin ? Atunci cînd Nikolaus Berwanger scrie despre moarte, despre boală, despre impasurile ființei (în ultimele sale volume poezia „impasului" găsește un loc mai larg decît altădată) el vorbește în „parabole", avertizează dar ... fără a se supune terorii „necunoscutului". Cu multă dezinvoltură și cu un curaj pe care nu îl au mulți scriitori de azi, Nikolaus Berwanger vorbește despre condiția sa de creator ; despre condiția sa de om al evenimentului ; despre condiția sa de **om politic,** căci orgoliul său de a fi om politic dă sens și asprime virilă rostirii. Creator antisentimental, antiliric, el este, în același timp, victorios prin rostirea directă, francă, prin asumarea „tuturor răsunderilor". Iată o poezie numită **Schimbare de atitudine :** „tovarășii de idei / se salutau odinioară / cu pumnul strîns / voiau / prin cuvinte și arme / să transforme lumea / azi / domnește pace de cimitir / totul e îngrozitor de normal / avertizînd / se ridică degetul arătător". Nikolaus Berwanger e un tradiționalist, crezul său constructiv se sprijină pe temelia unei lumi a legilor ; a normelor ; a obiceiurilor. Citadinul Berwanger – căci el este prin structură, formație, vocație, obîrșie, citadin – găsește în lumea rurală un argument, un sprijin, o bază. Aș mai adăuga o observație pe care o să o dezvolt pe larg altădată : el nu e poet **pe cont propriu** decît în măsura în care e poetul – în sensul vechi al termenului, în care poet însemna purtător de cuvînt – șvabilor din Banat. El scrie, despre o naționalitate conlocuitoare, străduind a fixa în poezia sa imaginea ei reală ; imaginea ei de azi. Într-un timp în care un anumit stil al citadinizării contribuie la dispariția obiceiurilor în timpul în care o anumită propagandă încearcă asimilări, el încearcă a păstra nota sa specifică.

Cît face scriitorul pentru a construi o literatură în grai șvăbesc, cît încearcă el a se menține pe meterezele unei tradiții, cît a da sens unei spiritualități – iată întrebări ale cărei consecințe sînt, pentru noi, incalculabile. Istoric, prozator, editor, comentator al culturii șvăbești, Berwanger descoperă, prin aceștia, un ținut bănățean fascinant, o Patrie ale cărei bogății de semnificații, de înțelesuri sînt fără seamăn. El scrie (ca în **căsuța mamei**) cronici de familie, el e cronicarul unui popor față de care se simte responsabil. Unul dintre reperele „acțiunilor" poetice e poetul a.m.g., sau așa după cum ne informează notele, Adam Müller Guttenbrunn, mare scriitor șvab, mare prieten al românilor.

Ce se întîmplă cu lumea șvabilor azi ? Unul dintre poeme, în **memoriam L.** e consacrat dispariției unui sat ; amurgului unui tip de civilizație : „o cruce de lemn tocmai bună de pus la muzeu / indicatorul localității pierdut fără urmă / ciini porniți în pribegie / case cu tocurile ferstrelor smulse / hîrci într-o groapă comună / cireșe zbîrcite oninate de crengi / în livada din vale mai că nu vezi un fruct / lămpile cu petrol iau locul becurilor / binecuvîntat fie progresul / în podul casei un album de familie / atelierul fotografic c. richter din linz / unde-i femeia virtoasă și bărbatul sfielnic / trențe de ghirlande în căminul cultural / șoarecii țopăie polca / biblioteca sătească zăvorîtă precum o celulă / nu tocmai din pricina inventarului / cu toată forța mă atîrn de funia clopotului / apelul meu rămîne fără răspuns / în cimitir se lățesc bălăriile / dormi în pace excetățene din L. / în odaia mare oile se holbează la chipul lui Christ / la urma urmei ce pricepeți voi dobitoace răbdătoare ...".

Un moment cititorul are impresia că trece pe teritoriul altui poet bănățean, al excepționalului Petre Stoica, a cărui **Blîndă arheologie** se întîlnește pe aci ... Dar Petru Stoica nu semnează decît traducerile și prefața volumului **Trăiesc printre rînduri ;** sau, după cum sîntem anunțați pe prima pagină a cărții, **traducerea, cuvîntul înainte și notele.**

Atîtea operațiuni simandicoase ne-ar putea face să credem că, din iubire pentru bănățeni, Petre Stoica și-a consacrat eforturile ultimilor săi ani de traducător operei lui Nikolaus Berwanger : bănuială fără nici un fel de suport real, notele sînt puține, traducerile nu ridicau vreo problemă deosebită iar **Cuvîntul înainte** al volumului „Trăiesc printre rînduri" se înscrie în excepționalul avînt memorialistic al scrisului lui Petre Stoica. Zice Petre Stoica : „Bărbatul mai degrabă scund decît înalt, îndesat ca un truditor al pămîntului, cu ochelari masivi pe nas, m-a cucerit pe dată : prin inteligență, francheța și umorul său bonom. Virtuți pe care în copilărie le descopeream adesea, în felurite variante, la șvabii de o seamă cu mine". Intuiția e fină, și am putea-o dezvolta : Berwanger este, în esență, un iubitor al valorilor stabile ; el este autor de volume satirice, de texte „în grai popular", ziarul său acordă spații foarte largi chirvaiurilor, patronînd, la rîndu-i, concursuri, inventînd jocuri ... Nikolaus Berwanger e un purtător al spiritului popular, carnavalizînd, inscenînd spectacole, construind spectacole, așezîndu-și textele în spirit fabulistic ; el vorbește în numele „omului comun"; trecînd ușor din zona umoristică în zona afirmațiilor grave și de acolo în zona celor ce se cer subliniate : dacă el e purtătorul de cuvînt al unui ținut, nu înseamnă că el nu este un om al secolului XX, intîmpinat cu astfel de reflecții : „treptat / omul se preschimbă / într-un necuprins / palat industrial / capul îi devine / o centrală telefonică / inima / o pompă telecomandată / ficatul / un combinat chimic / numai bietul suflet / stă părăsit / în fața unei locuințe siloz / și cere pomană". Este foarte ciudat anticitadinismul acestui orășean ; sau al acestui orășean căruia îi place să descopere impasurile acestui secol al orașelor. Un poem mai amplu, **autumnalul raport de gardă al bolnavului-deținut 745** arată felul în care poezia „concretă", lirismul obiectual al lui Berwanger pune sub lupă, înregistrează pulsul unui timp în care totul devine serie, totul devine obiect de analiză : în care totul oprimă spiritualul. Stenografiind tot, scriitorul descoperă mecanica golită de sens a unei existențe ; perspectiva sumbră a existenței ; unde sînt oamenii, își întreabă poetul secolul ; epopeea „bolnavului-deținut" e memorabilă : „totuși / fiecare moare singur / așadar încă nu-s un candidat / încă nu unul cert / mie îmi surîde viitorul / ajută-mă tyche zeițo / înțelept să-mi împlinesc / cotidiana povară / cînd n-o să mai fiu / bolnavul-deținut 745 ...". Precum o epopee : „Cîntă, zeiță ...". Scriitorul s-a retras, el e condamnatul fără de scăpare al limitelor umane ... Text exemplar pentru poezia-manifest pe care o practică Nikolaus Berwanger : el e poet epic și nu liric, el este poet al evenimentului, al ... cetății, al faptului politic. El nu scrie poezii ci produce discursuri incendiare, el nu confecționează versuri ci rostește, mereu, cuvinte grave despre ceea ce îl înconjoară. În literatura „tînără" (mai tînără) de limbă germană din România, ce numără autori excepționali, Berwanger scrie o poezie mai puțin rafinată, mai puțin „tehnică" ; literatura sa e o literatură de lider, profetică, incendiară, agitatorică, polemică. Furtunos, dinamic, precipitînd cuvinte, fraze, ritmuri, autorul își asumă responsabilități nu față de o literatură, ci față de o civilizație. Reperele sale pot fi Brecht, Maiakovski sau Păunescu, autori incendiari, retorici, capabili de însemnări formidabile, mari actori în prelungirile lor rostiri.

Cornel UNGUREANU

* **Nikolaus Berwanger : Trăiesc printre rînduri** – poeme. Traducere, cuvînt înainte și note de Petre Stoica, Cartea Românească, 1981 și **Aus : ich häng mei ...** Gedichte in banatschwäbischen Dialekt, Innsbruck, 1981.

consemnări

Culegerea antologică de versuri „STAZE VREMENA" („Cărările timpului") de Vladimir Ciocov se constituie într-un moment de referință al scrisului de pînă acum al unuia din ctitorii și animatorii literaturii în limba sîrbă din România. Dată fiind atît de bogata și îndelungata activitate de condeier a autorului, activitate prețuită în aceeași măsură de critici și cititori și avînd în vedere marele număr de volume publicate, este fără îndoială că s-ar fi impus un volum mai cuprinzător, deci mai reprezentativ, care să fi putut facilita o privire globală, multidimensională asupra creației unui poet atît de înzestrat. Poetul timișorean simte și exprimă cu forță necesitatea dăruirii totale miraculoasei lumi a incantațiilor și cugetării. În această exprimare, cînd directă, cînd alegorică, dar niciodată alambicată poetul demonstrează măiestrie poetică, rafinament și sensibilitate, precum și o intensă, uneori dureroasă trăire a sentimentelor trădînd o dăruire totală patosului vieții.

Volumul „Cărările timpului", (Editura „Kriterion", 1980) cuprinde în prima parte spicuiri din plachetele publicate între anii 1956-1970 și anume „Versuri alese", „Mîine e sărbătoare", „Bucurii", „Sub cerul senin", „Frunze în bătaia vîntului și „Itinerarii lirice". Urmează ciclurile antologice „Chemările luminii", „Neliniști albe" și „Focuri singuratice". Volumul se încheie cu un mănunchi de „Poezii noi",

Vladimir Ciocov

„Cărările timpului"

Ed. Kriterion, 1980

rod al celor mai recente clipe de reverie și cugetare ale poetului.

S-au scris deja cuvinte competente despre bogata și elevata activitate literară a lui Vladimir Ciocov, au fost publicate cronici, recenzii și note critice asupra volumelor anterioare (din care s-au ales versuri pentru volumul pe care-l prezentăm) semnate de critici de prestigiu, s-au făcut menționări în dicționare în care se subliniază locul și însemnătatea operei cunoscutului poet sîrb. Volumul antologic „Cărările timpului" confirmă valoarea creației poetice a lui Ciocov, creație cu rezonanță amplă, confirmă faptul că versurile sale își păstrează și după decenii prospețimea și atracția.

Evantaiul inspirației poetului, orizontul interesului său spiritual este deosebit de larg. Dar fie că vorbește cu căldură și exuberanță despre eroismul și noblețea oamenilor în construcția vieții noi, fie că celebrează în metafore natura pe care o contemplă și de care se apropie totdeauna cu venerație, fie că meditează cu gravitate și profunzime asupra rosturilor omului, asupra binelui, răului, dragostei, urii, femeii, prieteniei, prezentului și viitorului, fie că înalță imnuri patriei, făcîndu-ne să simțim aromele și să sorbim frumusețile pămîntului natal, fie că notează cu emoție și tensiune procesele de introspecție, Vladimir Ciocov rămîne același poet de mari resurse sufletești, un poet original în gîndire, delicat în simțire, sugestiv și colorat în exprimare.

Creația lui Vladimir Ciocov, așa cum o dovedește și culegerea „Cărările timpului" se înscrie sub semnul dăruirii, luminozității și entuziasmului. Limbajul lui se caracterizează prin forță sugestivă, fluiditate, plasticitate și culoare în construcția imaginilor. Din versurile lui răzbate cultul pasionat al naturii, emană sentimentul viguros al atașamentului față de tot ce constituie lumea poeziei.

Cedomir CIONCA

viața literară

● **Poetul Alexandru Jebeleanu** a avut o întîlnire cu elevii Școlii generale nr. 18 din Timișoara. După o prezentare semnată de prof. Ecaterina Crișan, lecturi susținute de elevi și de invitat, discuții despre actualitatea literară. ● **La Liceul de informatică** din același oraș, șezătoare literară cu participarea lui Anghel Dumbrăveanu, Paul Eugen Banciu, Damian Ureche, Dorian Grozdan, Mircea Șerbănescu. ● **Centrul teritorial de calcul electronic** a fost gazda unei manifestări la care au participat Laurențiu Cerneț, Sofia Arcan, Corina Victoria Sein, Nina Ceranu. ● **La Sindicatul învățămînt din Timișoara** a fost prezentată o recentă carte de versuri semnată de Nicolae Bădilescu. ● Lansare de carte : Cristea Sandu Timoc cu volumul de versuri „Pasărea sufletului" a fost prezentat la librăria „Eminescu" de prof. univ. dr. Eugen Todoran. ● **A avut loc și festivitatea de înmînare a premiilor cenaclului de expresie germană „Adam Müller Guttenbrunn",** al Asociației scriitorilor din Timișoara. Poetul Nikolaus Berwanger a rostit un cuvînt introductiv privind activitatea cenaclului, poetul Franz Liebhard a înmînat distincțiile tinerilor scriitori Herta Müller, Eduard Schneider, Brigitte Röhrich. Prezentările au fost făcute de Richard Wagner, Anton Palfi și Horst Samson. Au urmat un recital de poezie, semnată de poeți timișoreni, un vernisaj ad-hoc de artă plastică și o audiție muzicală.

L. B.

pretexte

„Aproape departe"

Citim – cu compasiune și emoție –, în nr.-ul din urmă al „Vieții Românești", acest poem de Nina Cassian : **„Tatăl meu acuma umple lumea / cu ființa lui; numai pe el îl văd. / A crescut uriaș în presimțirea / ceasului suprem numit Prăpăd. / / Calcă de pe-un mal pe cellalt mal / și chelia lui e însăși luna. / Niciodată nu a fost mai sfînt / și-i mai pămîntean ca totdeauna. / / Nu am dreptul să-i vorbesc. Iar dacă / îl ating, pe mîna mea rămîne / un polen ciudat, ca de la fluturi / – și-mi simt degetele îngrozite și bătrîne. / / Tatăl meu îmi părăsește carnea. / Ochelarii doar i i-am furat, / ca să-i port în somn, cînd vine Visul, / ca să nu orbesc / și să nu cad din pat."**

Expresie a paradoxalei – oximoronice ! – trăiri perplexe a proximităților distante și a absențelor în(de)finit prezente, acest poem al pietății filiale e unul de o mare dignitate și rar bun-simț poetic – propriu, acesta, numai liricilor „pudici", pentru care suveniri, evenimente, obiecte și detalii „amărîte" (comune, casnice, umile și, uneori, dezagreabile, ingrate ...) : niște zadarnice „bezicle" de prezbit (care prezervă, însă, – asemeni vre-unui magic talisman – de rătăciri și panici infantile !), o prea-banală, venerabilă calviție (care evocă, totuși, luna de pe cer !), sunt (ori devin) mai semnificative (și, dar, mai mișcătoare, mai tușante) decît „marile gesturi" și „strigătele"-așijderi ..., căci mult mai **grele** – printr-un soi, să zicem, de saint-exupérian **apprivoisage,** de investiție, vasăzică, afectivă – de preț, de tîlc, de conotații, de „savoare" ...

... O „savoare", dacă vreți, aparte – ca de **tabu** și de „oroare sacră", prin care mina (instrumentul, îndeobște, al peccabilei, profanatoarei experiențe ! va să-și asume o subită senectute și, ninsă de „polenul" transcendenței, să bîjbîie-n tărîmuri interzise, în căutarea Tatălui pierdut.

★

L-am cunoscut și eu, cîndva, pe acest Tată (prezent și, deopotrivă, fabulos) : septuagenar afabil și alegru, de un umor irezistibil și o mereu surîzătoare și jovială, indulgent-sceptică înțelepciune ...

... Nu, însă, un pios – tardiv – omagiu („oratie funebră" ..., **panegiric** ...) se va fi vrînd această pagină sumară ; nu condoleanțele, nici jerba noastră – simbolică, desigur, – de violete (care păliseră, oricum, „when father died" !) importă, mai cu seamă,-n acest ceas ; cît consemnarea – nu de complezență – a unui veritabil act artistic : a unei mari dureri transfigurate și devenite, astfel, **publice** (și „pure" !).

Căci – după Al. Paleologu – durerea **unui ins ilustru e un eveniment, întotdeauna, public.**

Șerban FOARȚĂ

G. Ivănescu

ISTORIA LIMBII ROMÂNE

Editura Junimea, 1980

Avem, aşadar, cu **Istoria limbii române** de G. Ivănescu, cea dintîi istorie completă – de la origini pînă în prezent – a limbii române. Fie doar pentru că e vorba de o sinteză asupra evoluţiei limbii române şi ar fi de ajuns ca apariţia cărţii să depăşească semnificaţiile unuia din evenimentele editoriale ale anului ; cititorului avizat nu-i vor fi, însă, necesare prea multe argumente pentru a admite că ea marchează, deopotrivă, şi un moment de seamă al ştiinţei şi al culturii româneşti.

Istoria limbii române este, cu drept cuvînt, opera unei vieţi închinate fără preget studiului limbii : gînd şi năzuinţă la început de activitate ştiinţifică, ea încununează această, cu totul deosebită, activitate. Preocupare statornică a foarte multor ani, ea devine, în chip firesc, opera maturităţii, a celei mai adînci înţelegeri şi ştiinţe. Căci **Istoria** este de mai multe ori sinteză : e rezultatul meditaţiei îndelungi a savantului asupra limbii şi a evoluţiei ei, al convingerilor, experienţei şi erudiţiei, e sinteza aşteptată a tuturor cercetărilor sale întinse şi variate, de la cele de lingvistică românească şi romanistică la cele de lingvistică generală şi indoeuropenistică; e, apoi, sinteza cercetărilor celorlalţi lingvişti români (şi nu numai români) privitoare la istoria limbii române şi problemele ei, sinteza unor poziţii atît de deosebite, de multe ori, într-o privinţă sau alta, e, adică, înţelept şi prin firea lucrurilor, „o încercare de a uni într-un singur curent cele trei şcoli lingvistice principale din ţara noastră" (chiar dacă, în esenţă, prin o mulţime de aspecte şi cum însuşi autorul o recunoaşte, ea rămîne o continuare a tradiţiei lingvistice ieşene, întemeiate de A. Philippide) ; şi mai e sinteza punctelor de vedere actuale, privirea de ansamblu, devenită atît de imperios necesară în timpul din urmă, derivată din numeroasele rezultate şi concluzii ale ştiinţelor contemporane (nu numai lingvistice) cu privire la istoria poporului român şi a limbii sale.

Dar **Istoria** profesorului G. Ivănescu surprinde, în primul rînd şi în cel mai înalt grad, prin originalitate : a construcţiei, a ideilor, a soluţiilor, a demonstraţiei şi argumentaţiei, de la viziunea de ansamblu pînă la detaliu. E o lucrare de o remarcabilă coerenţă şi unitate, în care devenirea faptului lingvistic este subordonată şi cercetată din perspectiva unei ferme concepţii teoretice despre „principiile dezvoltării lingvistice" : dezvoltarea limbii se află mai ales sub influenţa factorilor externi – gîndirea umană şi organele articulatorii, adică – idee foarte necesară lingvisticii actuale, afirmată adesea, dar neluată, din păcate, în seamă pe cît ar trebui – evoluţia lingvistică e determinată prin însuşi omul care vorbeşte. Context în care, pentru prof. G. Ivănescu, asemenea altor iluştri savanţi, ale căror idei şi concepţii le reactualizează şi le nuanţează, baza spirituală (psihologică) şi baza de articulaţie sînt noţiuni de primă importanţă. Deci : „Noi credem că adaptarea latinei la bazele de articulaţie şi la cele psihologice ale popoarelor romanizate, şi, deci, naşterea limbilor romanice, n-a fost posibilă decît prin trecerea de la economia de schimb din epoca sclavajului la economia naturală din epoca medievală (cea feudală în Apus şi cea a obştilor săteşti în Răsărit) (...)", astfel încît existenţa unor epoci de rapidă schimbare a limbii, situate între altele de relativă stagnare, trebuie admisă ca o realitate indubitabilă. Unul din cele mai mari merite ale cărţii va fi tocmai punerea continuă, într-un raport de strînsă complementaritate, într-un sens sau în celălalt, a istoriei limbii în legătură cu istoria poporului. Pe de altă parte, profesorului G. Ivănescu îi datorăm una din disocierile de mare valoare, legată de considerentele anterioare, disocierea de care trebuie să ţină seama istoricul limbii : limbile literare se dezvoltă după principii deosebite de acelea ale graiurilor populare şi istoria uneia trebuie făcută separat de a celorlalte, cu nuanţări de metodă şi procedee.

Istoria urmăreşte evoluţia limbii române epocă cu epocă, de la limba latină pînă astăzi. Deşi istoriile anterioare nu au adoptat-o din cauza riscurilor pe care le presupune, aceasta e, totuşi, modalitatea cea mai firească, „treapta ultimă, desăvîrşită, a istoriei limbii, căci clasifică fenomenele pe epoci (...) singura care

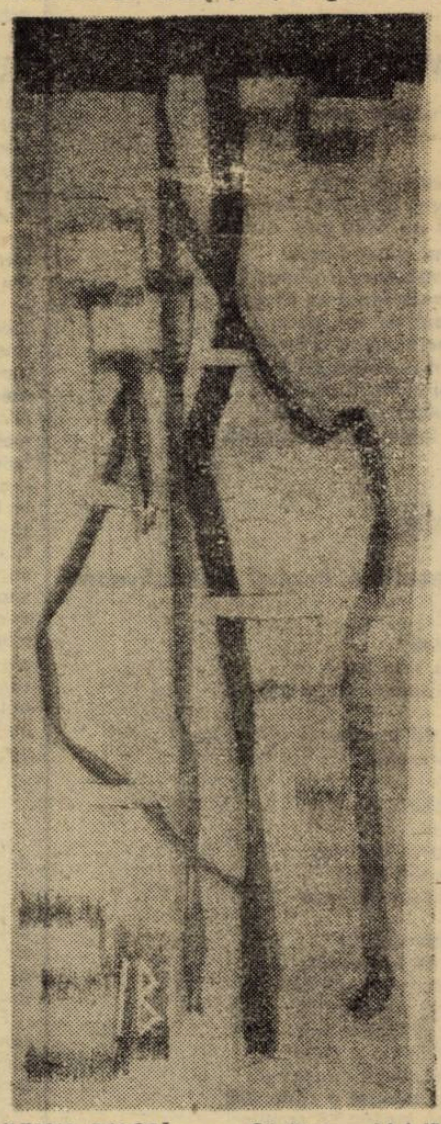

ILEANA BALOTĂ : „Sănătatea zidului"

apare conformă cu studiul aprofundat al faptelor de limbă". Ea rămîne şi cea mai dificilă, pentru că, de pildă, pentru epocile preliterare, de multe ori stabilirea timpului producerii unor schimbări lingvistice sau cronologizarea unor fenomene se menţin, în fapt, la stadiul de ipoteze. Dar şi aici e preferabilă aproximarea unei asemenea încadrări, a unui privilegiu mult mai important : o viziune închegată, logică şi sistematică a întregii evoluţii a limbii. Aceasta poate fi urmărită cu uşurinţă de-a lungul expunerii : de la stabilirea teritoriului de formaţie a limbii române şi a poporului român la conturarea şi caracterizarea dialectului latin popular care stă la baza limbii române ; de la identificarea condiţiilor care au dus la formarea limbii române şi a schimbărilor lingvistice înregistrate la stabilirea perioadelor ei de dezvoltare, cu caracteristici, influenţe etc. ; de la configuraţie dialectică la dialecte literare şi, apoi, la apariţia limbii literare moderne etc., etc. În final, o imagine completă, în timp şi spaţiu, a devenirii continue a limbii române, a specificului ei şi a dezvoltării ei. Totul, în contextul cuprinzător al istoriei economice, sociale, politice şi culturale a poporului român, adesea şi a vecinilor săi mai vechi şi mai noi, cu relevarea importanţei deosebite a substratului, cu viziune asupra întregului domeniu romanic, cu numirea şi consemnarea mutaţiilor înregistrate la toate nivelele limbii şi în toate dialectele ei, cu explicaţii, soluţii, argumente originale şi curajoase.

Prof. G. Ivănescu reia teorii, detalii, explicaţii anterioare, reţinîndu-le sau negîndu-le. Nu o dată îşi neagă concluzii proprii. Tonul e cel mai adesea categoric şi polemic, am zice model polemic. El vine din convingere şi din lipsă de idei preconcepute. Lectura e pasionantă şi incitantă. Fapt remarcabil, cartea este accesibilă şi altora decît specialiştilor. În detalii poate impune, uneori, reţinere, dar în întregul ei stîrneşte admiraţie ; generează sugestii şi, în egală măsură, întrebări. E, desigur, unul din rosturile frumoase ale cărţii.

Alăturîndu-se marilor sinteze ale ştiinţei şi culturii româneşti, **Istoria limbii române** de G. Ivănescu rămîne una din lucrările fundamentale ale istoriei şi limbii române.

Eugen MICU

VIAŢA CĂRŢILOR

Ştefan Oprea

CĂDEREA PĂSĂRII DE SEARĂ

Editura Junimea 1981

Teatrul lui Ştefan Oprea dezvoltă o lesne recognoscibilă fervoare a demonstraţiei etice. Eroul reprezentativ îşi afirmă rectitudinea morală în raport cu vicisitudinile existenţei, se delimitează de evenimentele ce l-au implicat cîndva dureros, altfel spus, îşi ia distanţa necesară, aplicînd semenilor malefici judecata lucid-intransigentă asigurată de perspectiva temporală şi-şi justifică acţiunile în numele unor comandamente etice superioare **(Suspiciunea)**. Transpusă dramaturgic, în cheie realistă, încă o injustiţie a „obsedantului deceniu" îşi dezvăluie treptat contururile. Mecanismul abuzului, al fariseismului şi ipocriziei demagogice, al sloganului lozincard dintr-un institut de cercetări medicale este demontat cu minuţiozitate, relaţia **profesor-anchetator** înscriindu-se revelator pe axa reconstituirilor retrospective. Piesa certifică îndeminarea autorului în construcţia dramatică, în minuirea planurilor **actual-retrospectiv,** în conducerea acţiunii – fără stridenţe, artificioase – spre rezolvarea strict necesară, reclamată de logica internă a faptelor iar nu de o „teză" exterioară. Sub un titlu-metaforă **(Căderea păsării de seară),** cu o premisă dürrenmatt-iană (farsa instanţei judecătoreşti) şi un punct culminant „à la manière d'Agatha Cristie" (spaţiul închis şi motivul clasic : „criminalul se află printre noi !), cea de-a doua piesă din volum urmează graniţa fragilă dintre gravitate şi umor, jocul dezvăluindu-se în cele din urmă ca foarte serios. Ca şi în piesa precedentă şi aici este pusă în cumpănă **miza morală.** „Eşafodajul" poliţist, „loviturile de teatru", tehnica flash-backului fac parte din spectaculosul asumat programatic de autor. Dialogul spiritual, în tempo rapid, schimbările bruşte ale unghiului, de percepţie a culpabilităţii ca şi ambiguitatea studiată ne-au sugerat (fără a ţinti ierarhizări) condiţia bunelor creaţii ale genului.

Regele şi yankeul (versiune liberă după **Un yankeu la curtea regelui Arthur)** pare mai degrabă un exerciţiu ingenios de digitaţie, nu lipsit de spirit, o parodie joc vial- deconectantă, livresc-aluzivă („Cavalerii umblă toată ziua creanga şi se bat cu morile de vînt !" – zice un personaj), în care investiţia de fantezie se opreşte, volens-nolens, la nivelul detaliilor pitoreşti. Momentele grotesc-umoristice au haz, după cum de un sigur efect comic sînt mai toate detaliile şi trimiterile aluzive la actualitatea cea mai strictă : guma de mestecat, casetofonul, muzica modernă etc.

Dincolo de aluzia biblică, **Treizeci de arginţi** ne aminteşte, prin construcţia lirico-poematică, asemenea unei prelungi tînguiri, de **Maica cea tînără** de Emil Isac. Doar prin factură şi încărcătură afectivă, altminteri piesele avînd deosebiri importante ce nu pot fi eludate în demonstraţia critică. În fine, **Sentim...** năzuieşte spre condiţia parabolică, trimiţîndu-ne aluziv-livresc la mijloacele teatrului absurdului şi ale degradării limbajului.

Ştefan Oprea este un dramaturg interesant care, prin al doilea volum de teatru, probează o bărbătească francheţe a scriiturii, înscriindu-se în categoria celor ce nu şi-au spus ultimul cuvînt în economia genului.

Teodor PRACSIU

Ion Bănuţă

PANORAMĂ-N SĂLCII PLÎNGĂTOARE

Ed. Cartea Românească, 1981

Cu volumul **Panoramă-n sălcii plîngătoare** recent apărut la Ed. Cartea Românească, poetul argeşean Ion Bănuţă adaugă o şaptea treaptă la proiectata sa „panoramă a diavolului" în „zece cărţi şi 1001 de poeme" şi îşi consolidează cu nuanţe şi orizonturi noi ţinutul său poetic.

Lecturînd şi celelalte poeme, observi cu uşurinţă că s-a întîmplat ceva cu acest poet exuberant, că este timp şi „netimp", lacrima îi brăzdează pe faţă cute adînci. Cum constata cineva, din starea bucuriei de a fi, rîsul a devenit la Bănuţă un pilon al neliniştii şi căutării de sine. Din bucuria de altădată a contopirii „poveştii" cu elementele, s-a ajuns acum la orgoliul umanizării lor, la stilul eminescian al unei „ore de iubire" : „Dă-mi Doamne, un cal- / un cal vertical – să trag marea din mine la mal / S-o adun din larg, s-o răstignesc / în albastrul din cer omenesc" **(Panoramă-n lacrimă din cal de mare).** Efortul poetului de a fi cel de ieri e zadarnic pentru că însuşi recunoaşte ; grimasa ironică a timpului îi pecetluieşte definitiv trăirea lirică : „Ion Bănuţă rîde-n vamă / în abis de panoramă / în culoare de zăpadă / şi în Bucureşti pe stradă / Foaie verde de paradă" **(Panoramă dinspre vamă).**

Dacă în textele din **Panorama focului albastru** poetul stimula cu mare abilitate bucuria de a fi, în poeziile lui **Panoramă-n sălcii plîngătoare,** tristeţea are profunzime : „Doamne, dă-mi o anatemă / din amin de crizantemă ! / Nici te ştiu ! Şi nici mă ştii ! / Sînt... – Ducă-se pe pustii !" **Panoramă-n lacrimă de crizantemă).** Deşi afirmă puterea sa demiurgică, autorul nu-şi poate stăpîni ironia interioară : „Nisipul cleşte / mă răstigneşte" **(Panoramă-n lacrima mării).**

Dumitru ANGHEL

Poemele însumate în această nouă carte fac incontestabil o impresie asupra cititorului ; autorul trăieşte ca nimeni altul o nostalgie a vieţii, dovadă poema ce prefaţează cartea **Panoramă-n lacrima Meşterului Manole** unde cunoscuta legendă argeşeană înregistrează o versiune de un tragism sfîşietor : „Ană de lalea / Ană, Ana mea, / te-am zidit, zidit /în zid nesfîrşit / te-am iubit, iubit / într-un vis cumplit / te-am nălţat în dor / în cer trădător, / în sfîrşit de gînd". Poetul ne oferă un veritabil „testament" al **panoramelor : „mînăstirea"** din sufletul său generos, dar totodată atît de greu încercat de demoni ; ai poeziei, însă.

Szabó Péter

DESCHIDEREA IUBIRII

Editura Litera, 1980

După ce a debutat în urmă cu cinci ani (în revista „Müvelödés") şi a publicat (rar) în „Korunk" sau în presa locală arădeană, s-a hotărît să păşească în arena literară cu un volum editat în regie proprie. Drept pentru care a semnat şi excelenta grafică a acestuia. Poet modern, atent la forma poeziei, recurgînd chiar la o grafie specială, Szabó Péter este în acelaşi timp preocupat de înţelegerea sensurilor profunde ce aparţin unui univers de el creat. Un univers născut din şi prin cuvinte, poetul înţelegînd într-un mod superior „magia" lor. „Cuvîntul e chin", spune el dar, graţie lui, poate fi salvat de unele chinuitoare întrebări („uit cu ajutorul cuvîntului"). Iubitor al paradoxului, Szabó Péter „alege" titluri violente pentru delicate „picturi" (în „chiuitură" citim : „lumea albastră aleargă după lumină / se alintă încă în amurg / în spatele frunzelor / cerul am pictat seara"). Firea însăşi a poetului e complicată, în ea se luptă o latură meditativă, uşor nostalgică, dornică de pacea singurătăţii, cu o alta, „activă", ce-i provoacă gesturi cutezătoare şi-l face să lanseze energice îndemnuri umanităţii. Poetul care invocă iubirea, pentru a fi ferit de spaimele nopţii, poetul care, altădată, dimpotrivă, cheamă în ajutor înserarea, fiindcă nu are nevoie de lumina strălucitoare de 220 volţi şi nici de incandescenţa... rece a îndepărtatelor stele, acelaşi, în sfîrşit, e gata să-şi deseneze iubirea pe soare.

Poemele lui Szabó Petér, scrise în limba maghiară, au o claritate a lor (cu toată mulţimea paradoxurilor) şi o armonie interioară inconfundabile. Acest debut curajos este un act justificat prin calitatea sa poetică şi ne atrage atenţia asupra unui destin artistic ce poate atinge atît zbîrnda poetului cît şi cea a graficianului. Deocamdată certă este pecetea talentului.

Florin BĂNESCU

ION DRĂGĂNOIU

MEDITÎND ASUPRA UNEI VECHI LEGENDE

Şi dacă tot ce atingi se transformă în lucru visat, urmărit
de pedeapsa dorinţei, aşa cum odinioară intr-o veche legendă,
în aur ?
Tristeţea poate fi fatală celor slăbiţi ; ea este de folos
cui are nevoie să piardă din greutate, spune Ibn Sina. Tot aşa
gîndeam şi eu... Mă duceam să mă spăl pe miini cind a sunat
telefonul. Vocea ei, îndepărtată, străină, îmi spunea ceva
despre o cameră de hotel. Tonul, timbrul, membrana vibrind
încîlcit, cuvintele rostite printr-o pinză de apă, toate ne făceau
amîndurora rău. Miinile mele erau murdare de var, cu vîrfurile
degetelor roase. În casă totul mirosea a neterminat, a lucrare.
Pe Ea o visez şi-mi place cum spune rîzind : „Meseria-i brăţară
de aur !". Ştie că eu sunt în stare să fiu şi zidar. E un gînd...
Dar dacă tot ce atingi se transformă în lucrul visat, urmărit
de pedeapsa dorinţei, aşa cum odinioară intr-o veche legendă,
în aur ?

DE LA ÎNCEPUT

Prietenului şi poetului Anghel Dumbrăveanu

Ca un buzunar prietenul,
în care, grijuliu atent, minuţios, îngrămădeşti
ceea ce crezi că ar putea să-ţi folosească vreodată.
Şi numai al tău, prietenul, păstrat cu o lăcomie
pentru care cuvintele sunt puţine.
Şi căutat îndelung, pînă cînd Întîmplarea ţi-l scoate
în faţă, îngrijit ca o floare rară, a cărei prezenţă
o simţi în adînc.
Ciudată dorinţa de a te regăsi în altă făptură, de a-ţi
auzi cuvintele rostite de o altă gură.
Şi necăutînd vreun folos, îngrămădind în acel buzunar
piuliţe vechi, scoici minuscule găsite pe malul mării,
bucăţi de chihlimbar, mici amulete care înseamnă ceva
doar pentru doi...
Necăutînd vreun folos şi atît de uşor de pierdut. Şi
neînvăţînd din asta nimic. Luînd-o mereu de la-nceput.
Pînă într-o zi, cînd te trezeşti singur, cu Poemul medicinii
în faţă : Dă frîu liber celor tineri în privinţa raporturilor
sexuale : acestea îi vor feri de rele foarte primejdioase.
Dimpotrivă, interzicîndu-le celor debili, bătrînilor şi celor
slăbiţi. Surîzi, închizi cartea, te scoli, îţi pui şorţul murdar de
mortar şi cu mistria în mînă te duci să mai adaugi o cărămidă
făcută să rămînă. În mijlocul Grădinii, casa începe să capete
formă...

CA O CASĂ FEMEIA

Ca o casă femeia, da, ca o casă pe care singur o faci.
Vezi o coastă de deal şi-un pîrîu. Alături un păr bătrîn
şi sălbatic. Aici, îţi spui şi începi să măsori cu pasul
întinderea verde, în pantă, pămînt păscut de vite cu ugere
pline. Vine spre tine un om şi-l întrebi şi el spune că da. Aşa poate
începe o viaţă. Porumbul creşte de jur împrejur şi pîrîietori
stau înfipte în vînt să sperie porcii mistreţi. O raţă se scaldă
-ntr-o baltă, urmărită de doi fanatici răţoi, nişte golani,
nişte băieţi îndrăzneţi. Ţi se înfige adînc în memorie
amiaza aceea de vară. Chemi oameni şi temelia casei începi
să o sapi. Pui un bănuţ dedesubt şi chiar umbra ta o laşi
învelită-n mortar. Casa va fi bîntuită de sufletul tău. Mereu.
Casa aceea e-un dar pe care cineva ţi l-a făcut într-o amiază
de vară. De ea ai să te desparţi foarte greu. Pentru că istoria
ei îţi trece prin palme. Pomii sădiţi în grădină, sălciile care
vor foşni cînd n-ai să mai fii. Şi mîinile ei, calme,
mîngîindu-ţi fruntea plină de apă.
Ca o casă femeia, da, ca o casă în care atîtea pot să încapă...

31 ianuarie 1981

ION MĂRGINEANU

DIN LUNGA...

din lunga încîlceală-a firii
o frunză vine să mă vază
mă va-nvăţa tabla-nmulţirii
va fi doar fluture pe-o vază ?

îmbrac în haine noi silabe
ca-n aparenta frăgezime
gata de semnul jertfei pure
de-o jucăuşă doar uimire

dar mă va recunoaşte oare
un crater rece, – aşa cum sînt –
doar prin sărutul ei se moare
iubit de Dincol' de pămînt ?

ochii se sting ca într-o horă
tot afundîndu-se spre frunză
poate că simplă respirare
pe suflet vis ce să-i ajungă...

MÎNDRIE

uriaşe vapoare
priponite-n valuri
precum caii de munte
de gîtul pietrei
învaţă să facă
sincer cu mîna
alfabetului meu dacic
m-arunc în larg
să-mi înfrunzească-n inimă şi
culorile ţărilor lor

AMINTIREA CUI

amintirea cui să fie apa ?
dau în ea, o ponegresc puţin
par de plumb oglinzile ce-adapă
preaciudatul ei surîs de crin

război prea mare nu e timp să-ntind
poate-s eu pe cînd eram orbit
şi ea îmi aţîţa focul în grai
care aprins frumos m-a infinit

o, dă-mi mîna, sora mea, îi strig
şi mă-nghite-n piatra ta de frig

SÎNT INVITATUL

sînt invitatul unei raze
propria-i raportare muşc
recucerind travaliul sorţii
ce m-a purtat pe dedesubt

nici nu mai ştiu, mă joc sau bucur
suprim spre-o recodificare
e doar exterior ce cade
se urcă-n cer ori mi se pare

sînt tot la suprafaţa lumii
de spaţiu-ncep a scuturare
stochez doar timp, ce bucuria
să se repete-n fiecare ?

PAUL EUGEN BANCIU

SPĂLAREA AURULUI *)

„...Să vezi norii de deasupra cum trec rîul fără să-l dea ocol. Ai văzut melcii, Nicule ? – spuse baciul – Au o piatră mare-n care se-ascund ; aia-i puterea lor, ca o pleoapă de piatră sub care-şi feresc ochii de durere. Atîta-i un melc : un ochi cu burtă şi boaşe, şi-n loc de trunchi are o piatră găurită în care se ascunde, moare... îi ca un om întors... Ce rămîne după noi ?... Ce-i mai tare şi purtăm în noi şi nu se vede toată viaţa ? Omul rămîne ; dar după el ?... Piatra aceea mincinoasă, că nu ştii niciodată dacă-i viu ochiul dinăuntru... Femeia asta, Marina lui Cornel, s-o învăţat să vadă norii numai de jos, să-i ştie deasupra capului, răi, buni, între ea şi cer. Aşa-s toţi de-aci din Lomnea, ăştia de la şes... Într-o viaţă numai omul face, cu sufletul lui cîte-o făcut Dumnezeu de la începutul lumii, dacă a fi avut el vremea să le facă pe toate : iepure, melc, peşte, vulpe, lup, urs, oaie, berbec, cîine, măgar, gîscă, furnică... Niculae, şi furnică poţi să fii şi plop şi mesteacăn şi fag şi brad. Cu sufletul toate apuci să le faci într-o viaţă, altcum, n-ai şti să le înţelegi şi să le aperi ori să le ţii cu tine... Asta-i durerea omului : să le treacă pe toate şi să nu aibă unde se ascunde, în nici o piatră găurită... Acuma-s melc, că mi-ascund în piatră o spaimă... De ce ? Că-mi eşti fiu, că m-am ţinut o iarnă cu o femeie care nu-i maică-ta ?... Iacă-i început de martie, plecăm, adunăm oile şi plecăm, ne-ntoarcem acasă. Avem de-ajuns pentru un capăt de bogăţie... (Niculae spuse : Şi femeia ?)... Cînd îţi trage unul o palmă n-ai vreme să-i spui poveşti, auzi ?...".

★

În grădina femeii aceleia din Lomnea de Jos, unde adăstaseră, de nevoie toate oile Pătruţilor ieşiră să se mintă cu nişte smocuri de iarbă şi se resfirară ca niciodată. Soarele bătea dintr-o parte, ca la vreme de seară, şi-n lumina aceea oile păreau nişte cîlţi mari, poleiţi, pe care-i însufleţise cineva în numele răbdării.

Fiu şi tată, unul lîngă altul, pe-un trunchi de nuc tăiat, priveau minunăţia lumii : Lîna de aur mutîndu-se molcom, peste o grădină, cînd resfirată cînd adunată ghem. Amuţiseră sub greutatea semnului pe care-l ghiceau ascuns cu tîlc înaintea ochilor. Apoi soarele cobori spre asfinţit roşind aurul lînii, apoi învineţindu-l...

★

„Ai văzut Niculae ? – spuse baciul într-un tîrziu, după ce minunăţia aurului de peste grădină devenise o spinare mişunată de şobolani suri, mari cît oile – Numai un ochi chior nu se fereşte, nu se ascunde în piatra lui... De ce să mă fi ferit de tine ? Şi-apoi toate au fost aşa : Cinci ciobani ajunşi pînă în oase de ploile lui noiembrie treceau peste un cîmp cu oile lor. Doi dintre ei, Ghib şi fiul său, Iosif, au dat de moarte. Ceilalţi n-aveau ce alt leac să le dea decît ploaia. Baciul a spus : În primul sat mai mare ne oprim. Iernăm în sat, că avem cu ce ne plăti şederea. Au nimerit în Lomnea de Jos, sat mare, cu două biserici şi trei uliţi. Baciul s-a dus să caute un doctor, l-a găsit, i-a dus pe betegi, legaţi de cai, cum erau, i-a pus pe masa doctorului ăluia mai mult morţi decît vii. Doctorul i-a văzut, i-a ascultat le-a dat nişte leacuri şi i-a spus baciului să caute o casă în sat, unde să ierneze, pentru că altcum îi va pierde. Şi tot doctorul i-a spus unde să caute loc pentru toţi cinci şi pentru turmă : „la Marina lui Cornel, aia-i o văduvă, are şi loc şi hrană cu ce vă ţine". Atît i-a spus... Acolo, la femeia aceea mai trăseseră şi alţii că femeia nici copii nu avea nici alte neamuri, ori, dracu' ştie, o vor fi pizmuit-o pentru casa ei cu şase camere, două şuri, curtea şi grădina care fac la un loc cît gruiul bisericii din Ciulpău...

Aici au loc să se întindă, ăsta li-i rostul : pămîntul, după el trăiesc... Aveau de ce s-o pizmuie ; doi cai pătaţi cu coama galbenă şi cozile împletite, căruţă, droşcă, cinci porci, găini, gîşte, trei vaci ... numai oile nu le are de soi, lînă scurtă şi aspră... (Astea te dor pe tine? spuse băiatul)... Nu, pe cei din Lomnea-i doare pe neamurile femeii, ăia care-o vorbesc şi nu-i calcă pragul... Eu povestesc, numai povestesc... Ei, şi-apoi marţea se ţinea tîrg la Lomnea ca la oraş... Betegilor le-a trebuit o lună să se vadă pe picioare. Pînă atunci le-au ţinut locul ceilalţi trei, baciul, fiu-su Niculae, şi celălalt copil al lui Ghib, Nichifor... Au cumpărat lemn, scîndură tăiată-n joagăr de apă şi şi-au făcut o stînă în grădina femeii. Marţea vindeau la tîrg şi-şi strîngeau ban cu ban, toată bogăţia aia după care plecaseră pe cinci ani... Apoi femeia asta, încă de prin sfîrşitul lui noiembrie, ieşea sîmbăta la tîrgul din oraş, cu căruţa ei, ba îi lua şi pe băieţi ciobani să-i ajute la negoţ... Cum să răscumperi asta ?... Banii veneau unul la altul cum nu s-au prins de mîinile ciobanilor pînă aicea... Să ai casă în drum. Să fii acasă la tine şi în străini !... Că femeia s-a dat la o parte şi i-a lăsat pe ciobani să-şi treacă, după legea lor, toate obiceiurile, cît le-a cerut să ţină curat... Baciul a împerechiat oile amărîte ale femeii cu berbecii lui şi pe la sfîrşitul lui ianuarie, atîta i-a fost mulţamul, au ieşit primii miei din soiul mestecat. Oricum mai bun. Femeia a vrut să-i vîndă, dar n-au lăsat-o ciobanii ; ce ştia femeia despre viaţa oilor, ei i-au plăcut cele din turma ciobanilor... De prăsilă şi vînzarea mieilor, din iarnă nu-ţi mai povestesc... Banii veneau. Ciobanii n-aveau la ce să iasă în sat decît cu treabă. Apoi a venit februarie... Mîncare caldă era, de certat n-avea cine-i certa... În satul nostru, cel din curtea femeii, n-a călcat om, n-aveau ce căuta. Era doar şi locul nostru, ni-l cumpărasem, o să plătim pentru el, să ne ştim desfăcuţi de el şi slobozi, să ne putem întoarce în Ciulpău...

(Să laşi binele, să te pui în albie amară şi să te întorci la necazuri ? întrebă fiul)...

Să te întorci, spuse baciul, cît de iute să te rupi de bine şi să te întorci... Aşa ni-i dat să ducem numai o singură viaţă, ca rîul şi pe toate să le adunăm acolo... Asta pe care-o ducem e altă viaţă, şi nu te mai poţi naşte la patruşcinci de ani... (Niculae spuse : „Şi dacă în drum ţi se ivă un coborîş mai uşor ?... Şi atunci să te întorci ? Apa nu mai urcă, rîul nu se întoarce !)... Se-ntoarce – spuse baciul – prin pereţii pietrei şi tot se întoarce. (Se înnoptase de-a binelea, oile, ultima oară cînd le mai zăriseră, erau strînse ciopor, cu cîinii roind primprejur. Apoi trecuseră pe lîngă ei Ghib şi fiii lui să le adune în ţarc, cu miei cu tot, să înceapă acolo, să repete slujba de seară a mulsului, la lumina unei lămpi de petrol)... Dar tu ? îndrăzni baciul spre fiu-su...".

Niculae îşi scoase căciula de pe cap şi spuse : „Zic din februarie mai departe, de unde-ai lăsat tu... Era unul Ghib, mai răbdător în înţelegerea vieţii, care-i spunea unuia dintre băieţi, nepotul lui : Şi-apoi ce-i dacă-i luat după femeie ? De aia-i bărbat. Tu-i eşti copil de aia nu-l poţi pricepe decît într-un singur fel. Lumea e mare, nu ştie de noi. Ne suge ca ca pămîntul uscat şi după noi rămîne Nimic... Rămîne gîndul... Aici sîntem în altă viaţă, acasă-i alta. Pe asta o vom uita-o !... Niculae i-a strigat lui Ghib : Cum s-o uiţi ? Ce sărbătoare-i aceea care-i numai a tatălui tău ? Sînt într-o singură viaţă Ghibule şi văd... Bătrînul îi răspundea : Toate trec. Taică-tu vrea binele şi mai întotdeauna cînd vrei binele faci şi rău... Înşeală ! striga băiatul, şi un om care a înşelat o dată poate înşela oricînd... Ghib îi spuse : Asta numai la lucruri şi bani. Între bărbat şi femeie toate se orînduiesc altfel. E februarie, în luna cealaltă, după Calendarul Mic, plecăm şi pulberea se va alege de urma noastră. Să crezi că aşa e mai bine... Să cred ? A zis băiatul. Ghibule, să nu mai spui nimănui să creadă. Dacă după asta am umblat doi ani şi dacă asta era bogăţia pe care-am căutat-o, apoi atunci, Pavel nu mi-i tată !"... Băiatul povestise toate astea certîndu-se ca şi cum baciul n-ar fi fost tatăl lui ci însuşi Ghib. Se întoarse spre baci şi continuă : „Şi femeia ?...". Pavel îşi ridică ochii orbi de întuneric spre cel cald de lîngă el care trebuia să fie un bărbat, că-i era fiu şi-l judeca după mintea copilului. Pavel întrebă : „Şi Ghib a spus aşa : plătim, ne rupem de viaţa asta şi plecăm ?" Băiatul zise : „Nu ! Tu, în povestea ta socoteai : asta era şi locul nostru, o să plătim pentru el să ne ştim rupţi, liberi, să ne putem întoarce acasă, în Ciulpău..." Baciul amuţi, era c[...]asul să-şi aducă aminte o noapte de pe la mijlocul lui ianuarie...

★

... Toţi cinci ciobanii dormeau la un loc într-una din camerele dinspre şură. Era o cameră lat[...], bine încălzită, care avea pe pereţi cît[e]va icoane şi fotografii, calendare uitate [...]ri lăsate unele după altele pe pereţi, s[ă] se ştie că anii sînt trecuţi în rînduiala [...]r, o masă cu cinci scaune, iar lîngă g[e]am, pe un al şaselea scaun, un lighea[n], şervet, săpun şi o cană mare cu apă. Acolo au locuit peste iarnă. Pavel dorm[ea] singur pe o laviţă, cei trei băieţi în [p]at, Ghib, nu l-au putut lămuri să fac[ă] altfel, a dormit jos, lîngă pat, peste ci[...] şube groase. Într-o noapte de pe la mijlocul lui ianuarie Pavel auzise umbl[...] pe cineva, femeia, prin camera răm[a]să liberă între dormitorul femeii şi ciob[a]ni". Atunci, credea Pavel : mi-a vîrît c[...]eva deştele mîinii drept în ochi, să mă o[...]ească şi m-am trezit că sînt ridicat de pe laviţă şi pornit spre cealaltă cameră. Ac[o]lo am dat de femeie... (O să-mi bleste[m] ceasul)... îmbrăcată cu o cămaşă lun[g]ă peste trupul gol. Căuta ceva cu o lum[î]nare în mînă... şi n-am întrebat-o : Ce c[a]uţi femeie ?... că minutul pus între un [b]ărbat şi o femeie cere muţenie... Să n[u] -i trezească pe ceilalţi Marina cerea : [s]ă taci şi să te supui ! Marina avea sp[re] patruzeci de ani, ziua, şapteşcinci cînd [e]ra singură şi şapteşpe în noaptea aia [di]n ianuarie... După doi ani în care n-a[m] avut parte de Crăciun, Paşti şi femei – îşi spunea baciul – am petrecut o sărbă[to]are cît toate alea la un loc într-o sing[ur]ă noapte... Ce noapte lungă ! Cîtă poc[...]n suflet !...".

★

(Se-ntoarse ia[r] spre fiul său în dreapta să-i spună de [...]ta asta cu voce tare :) „Femeia e gazd[a] noastră toată viaţa. Aici, acolo, ne [aş]teaptă să venim de undeva. Mereu [aş]teaptă să i se întoarcă bărbaţii. Una d[intr]e ele s-a întîmplat să fie mamă-mea ; [...]a aşteptat o vreme ca pe-un fiu. Alta s[-]a întîmplat să fie maică-ta, ea ne tot aş[te]aptă pe amîndoi. N-am înşelat pe nimen[i] Niculae ; n-aveam pe cine înşela. Cîtă vreme nu ai o femeie a ta nu poţi şti de [c]e trebuie să pleci, să te întorci...".

Băiatul îl opri „Ne-am oprit amîndoi poveştile prin fe[br]uarie şi-acu-i pe ultimele zile din Calen[d]arul Mic, a noua...".

Baciul spuse : „Unde-ai umblat o lună ?"...

„Am să-ţi spu[n] povestea celui tînăr – zise băiatul – c[a]re a fost pus dintr-o noapte, în [al]tă viaţă de om decît aceea pe care [o] avea... De plecat, erau tot aşa cinci cio[b]ani la o gazdă femeie văduvă şi faină [di]n Lomnea, putea să plece oricare dintre [...]ei că nimeriseră-n urdă şi lapte dulce. [...] tînăr, unul, s-a dus mai departe să-şi c[a]ute bogăţia lui. Ceilalţi patru îşi ştiau b[o]găţia lor şi gîndul, unul singur, că linişt[e] din iarna aceea n-aveau s-o mai cis[...]ge nicăieri şi cu atît mai puţin acasă... [M]ai departe e o poveste pe care-o ştiu [...]ţi cei mari şi ce are a face unde se pe[tr]ece şi cum îs puse lucrurile-n casă, ori [...]ţi cîini are în curte ?... Povestea-i la fel[...] femeia tăcu, îl luă de-o mînă şi-l trase [d]upă ea spre lăcaşul ei pustiu, să-l locui[a]scă de acuma-n doi..."

Baciul spuse : „Vine o vreme Niculae, cînd ajungi să z[ic]i : Doamne du-mă în ispită acu, să mă [v]ăd trecut peste păcat !... Povestea ta o ş[ti]m toţi, de aceia putem să plecăm liniştiţ[i]. Plătim de găzduire, de hrană, de spălat şi plecăm... Niculae, dacă povestea pe care o cred e dreaptă, atunci eşti şi tu bărbat şi putem vorbi între noi altcum... Femeia asta, Marina, nu ne are treaba, după cum nici noi nu o avem pe a ei...".

Tînărul îl opri : „Ba i-o avem, că femeia de care zici e grea, s-o lăsat grea după tine să nu mai putem pleca !".

Baciul se ridică, porni spre ţarcul oilor să-i strige fratelui său : „Ghibule, mîine la ziuă, plecăm !". Niculae îl ajunse din urmă să-i spună : „Eu rămîn.... Femeia mea nu va veni după mine..." ...„Nu-i vreme de sfaturi, spuse baciul, dar dacă o femeie nu vine după bărbat, apoi bărbatul nu are ce îi căuta în casă. Ia-o ca pe o vorbă de om trecut şi uită-te bine la ea... Mîine plecăm, vii şi tu, şi dacă femeia ta o să ne ţină urma, te-ntorci... Cînd am plecat din Ciulpău, continuă baciul, ştiam că vom lipsi cinci ani şi că ne vom opri acolo unde-i bogăţia. Poate-i aici ! Ai vrut să vorbim ca bărbaţii : zic să mai stăm un an, să-ncercăm încă unul.

(Baciul se opri, să nu-i tulbure nici mersul, nici gîndurile, ca atunci cînd vrei ca şi celălalt să-şi aducă aminte de vorbele cuiva spuse de mult şi păstrate spre pilda tuturor. Se opriră în mijlocul curţii. Dincolo de o fereastră luminată se ghicea o femeie. Baciul continuă) :

...Omul bun e acela care stă puţin. Cînd apucă să se gîndească la şedere, îi vine-n ochi casa, şi o înconjură cu venin. Are orice om destul venin în el cît să se apere înăuntrul ori înafara casei în care s-a aşezat. Mai întîi se apără de cel care-l găzduie, apoi, dacă mai stă, scurge veninul în curte şi de acolo în uliţă, să-l apere de ceilalţi oameni. Şi-n urmă, veninul bălteşte peste tot şi se înmulţeşte din el, şi toate ajung să plutească în venin ca într-o apă... Şi venin bei, venin verşi şi nu mai crezi în nimeni, nici în al tău. Vine minciuna, şi ce-a fost bun e vînăt şi viclean... Trebuie să plecăm, veninul din noi e slab în Lomnea... Mîine plecăm şi cine va vrea să vină după noi, să vină şi dacă va suferi cu noi, pe nimica, tot greul, îl putem crede...".

Niculae răspunse iute, de parcă s-ar fi gîndit numai la asta o lună întreagă, cît fusese plecat şi se văzuseră numai cînd şi cînd să se afle dacă mai trăiesc şi că au cîte un capăt de bîtă unul pentru altul : „Cine mă aşteaptă în Ciulpău ? Mama ? Pe ea tot am s-o părăsesc. Nuţa ? Ea nu-mi poartă grija nici vara cînd sînt pe Croiţă. Tu ? Are să-ţi fie dor, ai să te uiţi la ceilalţi copii şi ţi-a trece... Şi pe tine cine te aşteaptă ? Mama şi Nuţa, pentru bogăţia pe care-o aduci te aşteaptă, să-şi mărite fata cu un domn în cizme, cu haine nemţeşti pe-un cal alb cu şea înaltă... Cine te-aşteaptă ?...".

Baciul porni ca smuls din mijlocul curţii să se vadă ajuns în cameră, pus la masă de faţă cu femeia, să-şi poată deschide sufletul să-i spună fiului său : „Niculae, toţi sînteţi ai mei, şi dacă vă am şi vă port cu mine în viaţă, să ştii că pentru toţi umblu şi cîştig ?... Pentru toţi !...". Înainte să fi ajuns în dreptul uşii se simţi rupt şi zvîrlit undeva departe de toţi şi strivit, să poţi să fi strivit de-un pustiu. Pustiul e alb, aşa-l ştia el de sus, de pe munte, alb şi iute, muncit mereu de vînt... „Veniţi să mîncaţi" strigă femeia. Deschise uşa fără să-l fi ştiut pe trepte, atît de aproape că nu mai apucase să se sperie ; strigase peste curte, să se audă şi dincolo de şură unde erau bărbaţii. Pavel Pătruţ îi răspunse chemării : „Mîine, la ziuă, plecăm !".

Adunaţi în jurul mesei cu feţele în blide umpleau cu tăcere aerul tulbure ce se aşezase între toţi. O lungiră cu mîncatul, dar, pînă la urmă, au trebuit să-şi ridice ochii unul spre celălalt, să se vadă... să spargă, cine va fi fost mai vrednic, băşica adunată peste capetele lor, ori să-i pună foc sub coadă şi, din aerul acela, să-i ridice cu cameră cu tot, deasupra pămîntului, deasupra norilor, ziduri albe ce rup lumea în două (în altele două) şi să se lase purtaţi de vînt încotro le va fi dat. Aveau însă un lest greu : turma.

„Mîine plecaţi ?" îngăimă Marina, dar nu-i răspunse nimeni, şi se văzu nevoită să continue singură spintecătura începută în muţenia celorlalţi : „... Dacă plecaţi, să vă fac ceva de drum, să vă pun nişte vin şi pită".

...„(Pavel simţi : ne foim de parcă nu ne-ar veni să deschidem larg uşile, să ieşim dintr-o închisoare. Sînteţi liberi ! ne-a strigat paznicul de la poarta închisorii. Plecaţi ! şi noi stăm ştim unde vom pleca, dar ne vine să întrebăm : Încotro ?... Eşti liber, ţi-ai ispăşit pedeapsa, poţi pleca, dar unde să te duci fără să te simţi cu steaua păcatului pe suflet. Te uiţi la toţi cu neîncredere. Crezi că te bagă în seamă şi te arată cu degetul. Vrei să le arăţi adevărul. Ce să le spui ?... Povestea ta, să te spovedeşti lumii prin povestea aceea, să te creadă şi, odată cu asta, să te ierte. Ce să ierte ? Nu cred din ceea ce spui nici de doi bani. Nimic, pentru că poveşti ca a ta au mai auzit ; au citit şi-s sătui să le mai audă. Spune-le ceva nou, ce n-au mai auzit. Plăsmuieşte. Şi ce-i dacă nu e adevărat şi nu cred ? Măcar te ascultă şi vor să vadă cum se termină. O poveste-i, o poveste şi dacă-i spusă cu tîlc, o ţine minte... Dar la fel de bine poţi să taci, să-ţi vezi de treaba ta şi să nu povesteşti nimănui nimic, ori să-i poveşteşti doar nevestei, ea are să te creadă şi-o să mai pună ceva şi de la ea, mereu cîte ceva, pînă ce vei veni cu o altă poveste. O să se mînie, o să plîngă, o să-i vină să te opărească... Dar ăsta încă-i un semn bun ; cineva, totuşi, crede în povestea ta). Spuse cu voce tare : „Pornim spre casă !" Ghib îndrăzni : „Şi bogăţia ?"... Pavel : Cu ce avem ne este de ajuns pentru un capăt de viaţă mai bună... (Marina îşi terminase lucrul şi-acum trecuse în spatele lor, deasupra plitei să spele vasele şi să asculte, dinafară, ce aveau să-şi spună bărbaţii, curioasă şi temătoare)... Să strîngem – continuă Pavel – plecăm doar la ziuă ... Să plătim ce am putea plăti şi să ne adunăm desagii, caii..." Femeia se întoarce spre baci să-i spună : „N-ai ce-mi plăti, îmi rămîn mieii, mi-s deajuns, vînd oile mele şi rămîn cu soiul ăstalalt". Baciul spuse : „Ţi-om lăsa şi zece oi..." (Ceilalţi păreau mulţumiţi. N-aveau nevoie să se atingă de bani, de bogăţia aceea, una, mai puternică decît oile lor. Poarta le era deschisă, n-aveau decît să fugă, fără să le pese de ceva, şi-apoi şi dorul cel mai aspru se stinge cu vremea, se usucă...).
„Aici, dacă am rămîne – îndrăzni Ghib – aici, în cîţiva ani, he, he... am fi primii... Dar viaţa noastră-i alta : drumul !". Abia atunci se vîrî în vorbă Niculae : „Şi dacă-i binele, de ce fugim de el ?... Stăm un an, doi, mai avem doar doi ani pînă cînd ne aşteaptă, doi şi jumate şi tot mai putem să rămînem şi-om fugi spre casă cu trenul, avem cu ce-l plăti... Să încercăm şi viaţa asta care ni s-o pus în drum... Doi ani, numai atît şi dacă a fi bine şi dacă n-ar fii, tot plecăm..." Pavel se ridică în picioare, simţi că slăbiciunea lui îi făcuse prea unsuroşi pe ceilalţi şi-acum îi scăpa printre degete. Spuse : „Ştii ce înseamnă doi ani ?... O altă viaţă. N-o să ne mai putem rupe... Ascultaţi ! În doi ani, Ghib va ajunge să-şi însoare băieţii aci. Tu, Niculae vei avea deja copii... Noi vom pleca... Voi veţi avea casele voastre, femeile voastre şi pe acelea nu le veţi mai putea părăsi. Aici vă îngropaţi... Nu ! Mîine plecăm, trebuie să plecăm degrabă, pînă nu ne taie îndoiala pe toţi, pînă nu ni se moaie drumurile...". Ghib îl opri : „Dacă plecăm, nu vom ajunge departe, s-or lua femeile după noi şi ne vor întoarce. Vor umbla o vară peste hotarele satului, iar la iarnă ne-om întoarce..." ... „Şi dacă ar fi aşa, tot plecăm ! – hotărî Pavel – Ne strîng pereţii...".

*) Fragment din romanul „Sărbătorile".

ILEANA BALOTĂ „Zbor însingurat"

MARCEL TOLCEA

PROIECT PENTRU O DRAMĂ ANATOMICĂ, DE PILDĂ (I)

Scriu poezii cu mai multe lucruri
afară din mine.
În loc de copil
port o pereche de plămîni gemeni,
bărbaţi,
şi sînt mai fericit cu ficatul meu
decît cu o seară de vară.
În schimbările stomacului
văd o minunată pildă
pentru trecerea lumii –
gura udă ar putea ţine iarbă
cu multă răcoare.
Pot spune că nu-mi urăsc pielea
deşi stă înaintea lor
pentru că-i atît de frumoasă culoarea
şi fără ea
n-ar avea cum să crească
deasupra mea părul.

PORTRETUL RESPIRATORULUI

ce-a încercat să inventeze
trompeta fără ieşire
socotind că-i va rămîne acolo
un timp răsuflarea
şi-şi va opri aşa creşterea sa
şi descreşterea,
dar cum s-o opreşti
chiar şi cu această unealtă vicleană
cînd atracţia plămînului
îi trage aerul prin gură
pînă aproape de inimă
ca un magnet ţinînd atmosfera
invers decît îţi creşte ţie părul galben.

SOMNUL AJUNGE PRIN GURĂ LA INIMĂ

de o cuprinde cu eleganţa ogarului
din păcate.
Acest cîine slab, cu picioare lungi,
sau gura parfumată,
ajunge căprioara din fugă
şi, mai apoi, o-ncercuieşte.
Atunci, mai bine,
acest tablou gobelin
femeia ta să nu-l coase
pe un perete
pentru că mie nu-mi plac
scenele violente şi vînătoarea.
Visez, maidegrabă,
să vorbim de Vergiliu
culcaţi amîndoi „sub tegmine fagi"

STUDIU COMPARATIV ÎNTRE BĂRBAT ET L'OISEAU

Coborînd îşi trage aripa în gură
şi mergînd printre case
le cîntă femeilor din ferestre
ca şi oaselor de sub limfă
de clima lor blîndă
şi de zăcămintele ascunse prin ţiglă,
de uşa de lemn
şi de polipii ce mai tresaltă
sub pivniţa frunţii.
Toate astea cu aerul ce iese din el
şi nu se termină,
cu cel ce se vede şi înconjoară pămîntul,
cu ziua cea luminoasă.

DESPRE CREDINŢA CĂ, BOGATĂ ÎN FIER, CARNEA ŢINE CĂLDURA ŞI ÎNSPRE AER LUCEŞTE

În bălţile inimii
numai peştele alb poţi să prinzi.
Oglinda ei, tulburîndu-se des,
cu greu poţi vedea
pomul aplecat peste apă
ori lintiţa la suprafaţa ei
cum pluteşte.
Iarba verde nu creşte împrejur
şi dacă mergi îndelung
către depărtările limpezi,
spre soare,
„dai, ca la porţile Romei,
peste cîmpii arse şi văruite"
în al căror pîntece
„zac comorile minerale cele mai bogate
şi felurite din Europa : sarea, fierul,
argintul,
arama, plumbul, mercuriul, zincul,
antimoniul,
arsenicul, tuteaua, cobaltul, teluriul...".

DE CREŞTEREA MÎINILOR, CUM VERIŞOARA CU VERIŞORUL EI, AMÎNDOI TINERI, IES LA PLIMBARE DIN CASĂ

Prea tînăr şi moale deasupra
să pot iubi privelişti de-afară,
numai trupul meu mă îmbie
de îi sînt crescător.
Untul şi pîinea îmi ştiu bine copilăria
iar apa stă la mine
ca un animal credincios
dacă o las să mi se culce în pîntece.
Uite mîna, rădăcina mea cea înaltă,
plină de osul fericit al atingerii !
Îţi scriu de ea
cît plămînul o împinge afară
să ştii că şi vara creşte la sînul ei fierul
şi el se face mare şi nu ascultă şi
rugineşte
sau ajunge departe, în carnea păsării,
deasupra cîmpiei.

televiziune

DUMINICĂ, 14 IUNIE

8,30 Tot înainte ! 9,05 Şoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii : „Peripeţii de vacanţă". 9,40 Omul şi sănătatea (reluare). 10,00 Viaţa satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 15,45 Şah. 16,00 Telesport. 17,10 Ecranizări după operele literare româneşti : „Răscoală". 17,50 Reportaj TV. 18,10 Călătorie spre viitor – concurs pionieresc. 19,00 Telejurnal. 19,25 „Cîntarea României" – judeţul Mehedinţi. 20,55 Film artistic : „Mizerabilii". Producţie a studiourilor engleze. 22,30 Telejurnal. Sport.

LUNI, 15 IUNIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Înaltă solie a păcii, prieteniei şi colaborării – Vizita t o v a r ă ş u l u i Nicolae Ceauşescu în Austria. 20,25 Concert de seară. 20,55 Roman-foileton : „Karl Marx – anii tinereţii" Episodul 5. 22,00 Eminesciana – emisiune de versuri. 22,15 Telejurnal.

MARŢI, 16 IUNIE

9,00 Teleşcoală. 10,15 Curs de limba engleză. 10,35 Curs de limba germană. 10,55 Film serial : „Dallas". 11,45 Evoluţia vieţii pe pămînt. Serial ştiinţific. 12,45 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 17,00 Seara televiziunii ungare. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,40 Omul şi sănătatea. 20,00 Seara televiziunii ungare. Teatru TV. : „Cîmpii fierbinţi" – premieră pe ţară. Producţie a TV. din R.P. Ungară. Parada melodiilor. 22,15 Telejurnal.

MIERCURI, 17 IUNIE

16,00 Fotbal : Transmisiune directă din Campionatul naţional divizia A. Penultima etapă. În pauză : Tragerea pronoexpres. 17,50 Clubul tineretului. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,50 Călătorie prin ţara mea – Pe Argeş în sus. 20,15 Telecinemateca : „Aventurile lui Robin Hood". Premieră TV. Producţie a studiourilor americane. 21,50 Program de cîntece. 22,10 Telejurnal.

JOI, 18 IUNIE

9,00 Teleşcoală. 11,00 Roman-foileton : „Karl Marx – anii tinereţii". 12,05 Cîntece şi jocuri populare. 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Imagini din Marea Britanie. 16,55 Viaţa culturală. 18,05 Destinul unor mituri. Prometeismul – confruntare între raţiune şi concepţiile retrograde. 18,35 Desene animate. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,40 Ora tineretului. 20,30 Evoluţia vieţii pe Pămînt. 21,30 „Cîntarea României". 22,15 Telejurnal.

VINERI, 19 IUNIE

16,00 Telex. 16,05 Emisiune în limba germană. 18,25 Tragerea loto. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,50 Dosarele istoriei. 20,25 Film artistic : „Tinereţea lui Thomas Edison". Premieră TV. Producţie a studiourilor americane. 21,40 Imn pentru luminile patriei. Spectacol de poezie şi muzică contemporană. 22,05 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 20 IUNIE

9,00 Teleşcoală. 10,00 Telecinemateca (reluare). 12,00 Orchestre simfonice din ţară. 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 18,35 Săptămîna politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Foarte bine. 20,00 Teleenciclopedia. 20,45 Film serial : „Dallas". Episodul 12. 21,35 Şlagăre în devenire. 22,35 Telejurnal. Sport.

televiziune

teatru

IN PREMIERĂ LA TEATRUL DE STAT DIN REŞIŢA :

„SALONUL" de Paul Everac

Dramă a însingurării individului prin rapt şi acumulare excesivă, pe de-o parte, dar şi dramă a fetişizării obiectului, a materiei însăşi, în faţa cărora fiinţa umană poate să se închine ca în faţa unei divinităţi, „Salonul" lui Paul Everac devine, în spectacolul lui Mihai Manolescu, parabolă a înstrăinării, individului de el însuşi, în societatea de consum contemporană, prin goana după chiverniseală, trai comod, indiferenţă faţă de valorile spiritului.

Spectacolul reşiţean prezentat în premieră absolută şi în faza finală de la Timişoara, în cadrul festivalului „Cîntarea României", fixează cadrul dramei în perimetrul unei familii comune, cu îndeletniciri comune, ce îşi derulează existenţa în festinuri şi în momente sărbătoreşti, pusă în faţa unei logodne, ce sfîrşesc, însă, de obicei, cu momente de oboseală şi declin al speranţei, cu spaime în faţa existenţei, cu o pierdere a iluziilor de fericire şi împlinire a personalităţii, cu, pînă la urmă, temeri, chiar, în faţa viitorului vieţii şi al planetei.

Dar poate că meritul spectacolului lui Manolescu nu trebuie căutat atît în acest simţămînt tragic al ratării unor fiinţe atinse de degringoladă morală, în focul unor supreme bucurii ale pîntecului şi obiectelor, ci în axul satiric în jurul căruia pivotează aproape fiece personaj al piesei. Căci, regizorul, parcă, ar fi tras, din cînd în cînd, în momentele cele mai acute ale martirajului eroilor, nişte sfori ascunse în spatele lor, punctînd, chiar în acele clipe de vîrf ale suferinţei lor, un moment, o clipă de ridicol, ce coboară eroii din zona dramei în aceea a farsei absurde, ce le răpeşte aureola, ce le fură accentul tragic, ce le lipseşte de aura de martiri. Căci dacă există un martiraj al acestei lumi al lui Paul Everac, acela porneşte doar de la asasinarea primelor elanuri, a spiritului pur, a bucuriei visului, a speranţei, a începuturilor luminoase ale acestor fiinţe, pe care unele dintre ele le-au purtat cu sine, dar le-au pierdut pe parcurs, în angrenajul crîncen, obnubilant, al vieţii. Căci în această lume a unei existenţe sumare, prinsă între masă, mîncăruri, băut, dormit şi, din cînd în cînd, deschiderea unei uşi spre un salon cu obiecte intangibile, dar mai ales cu un trecut intangibil, un straniu simbol al nimicurilor, aureolat de credulitatea şi spaimele familiei, în această lume, închisă tăinuită, osificată, deci, nu există nici o urmă de bucurie, de speranţă, de încredere în viaţă. Căci toate punţile sînt tăiate. Toate aceste posibile aspiraţii sînt blocate, printr-o singură şi uriaşă aspiraţie : cumulul de bunuri şi plăcerea pe care ele o oferă.

Mihai Manolescu a ştiut să-şi recruteze, din această minusculă trupă entuziastă şi statornică, a Teatrului din Reşiţa, pînă la urmă, în majoritatea cazurilor, tipologiile cele mai nimerite a-i întruchipa eroii lui Everac.

Grigore Alexandrescu (Francisc Galva) realizează un pater familias într-o dualitate surprinsă flexibil, de ins al casei, de om al bunurilor, înlănţuit de ele, încercînd zadarnic, în momentele de luciditate (care sînt, de altfel, paradoxal, chiar clipele sale de beţie) de sinceritate, să atingă zonele unei purităţi iniţiale. Jocul actorului, în momentele de abrutizare alcoolică, atinge, prin vervă verbală, gestici, intuiţii psihologice, o trăire scenică şi accente dramatice autentice. Prea se exagerează, însă, uneori, apăsîndu-se pe notele mereu înalte, excesive, fără un respiro necesar adeseori personajului.

Coca Mihalache (Verona Galva) creionează o casnică învinsă de bunuri şi de fioroasa maşinărie a bucătăriei şi a produselor sale culinare, ce trăieşte între aceste fetişuri, spaime şi crătiţi ameninţătoare, întreaga ei existenţă însemnînd doar domolirea stomacului celorlalţi şi a exceselor bărbatului sau fiicei sale. Actriţa are şi cîteva bune momente de interiorizare, deşi jocul său este uneori prea liniar, reducîndu-se la gesturi prea sumare, conturînd prea dinainte ştiut o „învinsă" şi o „martiră".

George Custură (Angelo) joacă un tînăr furios, cu mobilitate şi accente de autentică pendulare între tragic şi comic, mai ales în scena salonului, apariţia sa dînd vivacitate unor momente de familie, în care ironia plăcută colorează personajul.

Gabriela Cuc (Anaida) care este un fel de pandant al tatălui, adică abia intră pe panta ratării, cînd celălalt este deja la capătul ei, ar fi putut să creeze accente de un dramatism autentic, dar actriţei i-au lipsit mobilitatea, interiorizarea, fervoarea surprinderii dramei, ce ar fi conferit personajului o mai autentică biografie spirituală. Ea aduce totuşi cîteva momente ale unei fizionomii plăcute (deşi şi acelea cam prea strict încremenite, încrîncenate) dar asta a însemnat prea puţin la alcătuirea unui personaj ce ar fi putut deveni mai complex şi mai atractiv.

Aura Rimniceanu (Omama) întruchipează o mamă soacră şi o bunică, în care accentele ridicole şi patetice s-ar fi putut încărca de un dramatism singular, căci personajul are trăsături sigure şi teribile de tragism ca şi de ironie. Actriţa se pare că a surprins mai ales latura de comic a eroinei, mărşînd pe ea, de aceea, finalul, moartea ei, nici nu primeşte nota tragică aşteptată. Totuşi, apariţiile lui Omama, în scenă, aduc un aer de destindere, în arcul întins al atmosferei tensionate, deşi, repetăm personajul ar fi meritat o desfăşurare scenică şi psihologică mai complexă şi mai subtilă, ceva între „vis şi viaţă", între „real" şi „nebunie".

Gheorghe Vîlceanu şi **Tanţa Lache**, în familia Hubic, au realizat un cuplu asemănător lui Galva, prin apetitul pentru cumul, viaţă prosperă, indiferentism la cerinţele spiritului, dar diversificată prin trăsături dominatoare ale unor plăceri mai elementare, mai violente, prin aparenta armonie intimă a cuplului, în dosul căreia minciuna însă irumpe şi tronează. Gh. Vîlceanu a creionat un personaj total absurd, nici măcar cu accente de tragism, un bun viveur, cinic şi imbecilizat, o lichea simpatică şi fără nici o tentă spirituală.

Tanţa Lache, în consoarta dumisale, joacă o femelă oarecare, lipsită de cultură, pervertită, profesoară, dar fără a acoperi acest atribut nici măcar în parte, bună doar pentru a-şi etala toaletele şi a-şi lăuda şi ea bijuteriile şi mobilierul. **Valentin Ivanciuc**, în Stan Cizek, joacă un vulgar, acaparator primar de bunuri şi de femei, jocul său fiind totuşi cam prea liniar, impulsiv, şi şarjant, în anumite momente. **Adriana Trandafir** (Grazziella) surprinde tot o tînără din categoria lui Angelo. Actriţa are aplomb, nerv, atinge note de felinitate ca şi de visătoare, în scena salonului, alături de G. Custură. Apariţia ei devine agreabilă şi tonică. În fine, **Cristian Irimia** încarnează, în Christoph Biri, un rol de compoziţie, bine ticluit, subtil construit. Actorul aduce un umor reţinut, accente ironice surprinse nu numai în limbajul bombastic şi absurd al personajului, dar şi în trăsăturile fizionomiei morale şi fizice, în gestică şi în vocabularul preţios şi ridicol.

Remarcăm scenografia inspirată a lui **Ion Bobeică**, linia ascensională a salonului sugerînd însăşi ascensiunea familiei, dar şi vidul lăuntric al acelui univers mort, fără sens uman şi un scop de utilitate imediată, ci doar un spaţiu al visului şi bucuriei mereu aminate şi, pînă la urmă, asasinate. Ca un pandant al salonului, remarcăm şi muzica de scenă a lui **Horia Şurianu**, cu note de-o autentică valoare afectivă la crescendo-ul artistic al spectacolului, o muzică eterată, transpusă pe corzile psihologiilor şi a momentelor, ca acela grotesc-simbolic, din final, o muzică de inspirată poezie crepusculară, profund atmosferizantă.

Fiind nişte rataţi în plan spiritual, nişte manechine purtate de o istorie şi un mediu anume, eroii lui Everac nu sînt, în viziunea lui Mihai Manolescu, doar nişte aprigi acaparatori de bunuri dintr-o societate de consum, dar ei sînt alegoriile unui timp istoric, ce pot avea, uneori, reverberaţii pînă aici la noi. Căci chiar dacă societatea noastră, în esenţa sa nobilă, de a elibera fiinţa umană de exploatare şi de aceste fetişe grosolane materiale, este departe de o zonă imundă ca aceea din „Salonul", totuşi, avertizează autorul, ea nu poate fi ferită total de asemenea influenţe şi de un anume spirit de imitaţie. Spre un asemenea mesaj şi spre o asemenea parabolă ameninţătoare şi avertizatoare ne trimite dramaturgul şi textul său din „Salonul", înviat pe scenă, la Teatrul de stat din Cetatea de foc a Reşiţei, de o trupă ce merită atenţia şi stima noastră.

Ion ARIEŞANU

„cîntarea României"

Corurile ● Memento ● Jubileu

CORURILE. În cadrul unei recente faze a Festivalului „Cîntarea României", la Liceul „Ion Vidu" din Timişoara, corurile de amatori au prezentat un program selectat cu precădere din creaţiile compozitorilor bănăţeni. Juriul a considerat că toate formaţiile pot promova ; cu toate astea, nivelul lor a fost destul de inegal iar modalităţile unora nu pot fi considerate echivalente. Prezenţă tonifiantă, **corul Casei armatei din Timişoara**, acompaniat de orchestră, în tonalităţile pozitive ale entuziasmului şi energiei tinereşti. Revitalizat recent, **corul ţărănesc din Curtea** dispune de forţele necesare unei formaţii reprezentative, însă nivelul său artistic este scăzut, fiind necesară aici mîna forte a unui instructor iscusit. Cu eleganţa şi rafinamentul cu care ne-a obişnuit, a cîntat şi **corul Sindicatului învăţămînt**, dirijat de un valoros colaborator al amatorilor, prof. Damian Vulpe. A vizat nivelul profesionist şi corul condus de Remus Taşcău, **„Ion Vidu"** din Lugoj. Aplauzele, în absenţa publicului, au sosit din partea juriului, reprezentanţilor presei şi din cabina de imprimări...

MEMENTO. Corul „Bartók", al Casei de cultură a municipiului Timişoara, sub conducerea lui Ladislau Csizmarik, împlineşte în acest an un deceniu de activitate.

JUBILEU. Teatrul popular din Lugoj a împlinit recent 140 de ani. Cu acest prilej, în faţa publicului, prof. Gheorghe Luchescu, directorul Casei de cultură a municipiului, a evocat, printr-un cuvînt-înainte bine documentat, anii în care a activat această trupă de teatru românesc. Actualmente, lugojenii fac teatru în trei limbi, au întreprins turnee şi peste hotare, au luat numeroase premii. La jubileu au participat actorul emerit George Leahu şi regizorul timişorean Dan Radu Ionescu, un constant colaborator al amatorilor lugojeni. Cu acelaşi prilej a avut loc şi spectacolul în premieră cu o piesă de M. Ispirescu. O sărbătoare a oraşului, de la care au lipsit, din păcate, nu numai alţi numeroşi invitaţi timişoreni, dar şi lugojenii din fruntea municipiului. **L. BURERIU**

arta amatoare

O îndrăgită interpretă de muzică populară —

AURELIA ROŞU

Din buchetul de interpreţi ai muzicii populare bănăţene desprindem azi o stea apreciată şi îndrăgită de public, Aurelia Roşu. Încă de pe băncile şcolii de la Racoviţa, eleva brună îşi exersa vocea prin cîntece învăţate de la unchiul său, tarafistul Pavel Roşu. Azi ea îşi continuă studiile la Liceul de arte „Ion Vidu", ca elevă a Anei Pacatiuş, căreia îi rămîne îndatorată pentru străduinţile de modelare a talentelor, de grijă continuă pentru vocile înzestrate cu harul muzicii populare. Tînăra interpretă Aurelia Roşu îşi merită aprecierile, prin distincţiile primite în decursul spectacolelor : Locul I la Festivalul de muzică populară „Aurelia Fătu Răduţu", de la Bocşa, premiul special de la Costeşti, Deva, premiul I, împreună cu Ansamblul Casei Tineretului, la Graz, în Austria, premiul I, la Bucureşti, la Festivalul „Mugurel de cîntec românesc", organizat de „Rapsodia română". Înregistrările pentru televiziune şi radio ale Aureliei Roşu sînt acompaniate tot de „Rapsodia română". Apariţia pe scenă a interpretei Aurelia Roşu este o lecţie a folclorului autentic, a repertoriului, dar şi a unei voci de real talent. „Trandafir mîndru chitat", „Frunzuliţă tulipan", „De la Racoviţa-n vale", „De-aş fi doamne cineva", „Bade, cînd ai să te-nsori" ş.a. sînt doar cîteva din cîntecele ce formează farmecul şi succesul repertoriului său. Tînăr talent, Aurelia Roşu a cîntat alături de artişti recunoscuţi ai ţării, ca Irina Loghin, Benone Sinulescu, Elena Merişoreanu, Maria Cornescu etc. O voce în plină consacrare, Aurelia Roşu este, de pe acum, o stea a folclorului bănăţean.

Damian URECHE

ECHO

La Teatrul german de stat din Timişoara,

RECITAL DE POEZIE

1. Nu puţini dintre actori sînt atraşi de ideea recitalului : e de înţeles că, între dorinţa exprimată ocazional şi apariţia pe afişele teatrelor a unor spectacole — de — unul — singur, intervin o serie de factori. Repertoriile nu prevăd atari reprezentaţii, studiourile funcţionează intermitent, actorii înşişi se obişnuiesc să accepte situaţia, fac declaraţii de intenţie, invocă dificultăţile. Instituţii teatrale care-şi deschid stagiunea cu un recital, mari — sau tineri actori preocupaţi de posibilităţile genului există, dar nu putem vorbi decît de exemplul lor, nicidecum despre o stare de activitate consecventă în domeniu.

2. Despre şansele şi riscurile formei spectaculare de recital, o singură insatisfacţie : regizorii o ocolesc. Actorii se descurcă, citeodată fericit, de cele mai multe ori demonstrînd „calităţi surprinzătoare" în interiorul unei reprezentaţii aproximativ profesioniste. Reuşitele devin creaţii de autor (scenariul, scenografia, muzica, direcţia de scenă, şi, evident, interpretarea aparţinînd aceleiaşi persoane) ceea ce este stimabil. Mai ales în cazurile de parţială izbîndă se observă cum, totuşi, implicarea regizorală nu contravine neapărat ideii de recital.

3. Ildico Jarcsek Zamfirescu este o cunoscătoare a poeziei pe care şi-a ales-o drept suport al recitalului ei. (Teatrul german de stat are, la activ, actori de studio, spectacolele iniţiate şi duse la bun sfîrşit de ei fiind apreciate, premiate). Siguranţa cu care interpreta trece de la poemul elegant şi solar al lui **Anghel Dumbrăveanu**, la versul decis şi acid al lui **Nikolaus Berwanger**, la poezia rotundă şi muzicală a lui **Mandics György**, rostind felurit, în trei limbi (română, maghiară, germană) oferta poetică, este de notat. Bach, Vivaldi şi Debussy, într-o inspirată întrepătrundere (la orgă electronică : Emilia Benel) aduc un plus de lirism. Itinerariul poetic urmăreşte, pe trasee distincte (ca înseşi **vocile** celor trei autori) re-scrierea scenică a **prezenţei în lume** a omului. „Nimic nu-i e străin poetului", — în consecinţă, actriţa **va vorbi** despre memorie, pietrele amiezii, măşti, mica fericire, ţinutul nopţii, oameni, fapte, de ieri, de azi, de mîine, gînduri, speranţe reţinute din apele mari ale lumii. Proiecţii de diapozitive (Erich Pfaff) îi însoţesc „călătoria". Citeodată imaginea proiectată pe fundal sustrage atenţia de la recitatoare ; în unele momente gestica (altminteri reţinută) interpretei este grandilocventă ; apar şi suprapuneri literar-imagistice nu întru totul necesare, precum şi lungimi (datorate modului de alcătuire al scenariului, pe de o parte). Ambiţia spectacolului este, în bună măsură, „acoperită", Ildico Jarcsek Zamfirescu dînd o probă de profesionalitate, „rezolvînd" sîrguincios probabilităţile regizorale (Ida Jarcsek Gaza) ale montării. Emoţia şi energia actriţei impun.

Antoaneta C. IORDACHE

top

SECȚIA ROMÂNĂ : 1. Gînd bun – **Post Scriptum ;** 2. Jocul pînă la stele – **Ioan Luchian Mihalcea & Cătălin Munteanu ;** 3. Poarta de foc – **Pro Musica ;** 4. Brad bătrîn – **Cornel Constantiniu ;** 5. Amurg – **Roșu și Negru. SECȚIA INTERNAȚIONALĂ:** 1. Jealous Guy – **Roxy Music ;** 2. Celebration – **Kool & The Gang ;** 3. Woman – **John Lennon ;** 4. Keep On Loving You – **REO Speedwagon ;** 5. Runaway – **Eruption.** Au mai fost propuse, urmînd să intre în top pe măsură ce vor întruni numărul necesar de voturi : „Fade To Grey" – **Visage ;** „The Best Of Times" – **Styx ;** „Bette Davis Eyes" – **Kim Carnes** și „Some Broken Hearts" – **Telly Savalas.**

VARIA

● Începînd cu 24 mai o.c., „Radio-Vocanța" și-o reluat șirul programelor estivale, emițînd pe lungimea de undă a preferințelor noastre muzicale ! Succes... ● Și iată, Ringo Starr s-a decis ! Recent el s a căsătorit cu actrița britanică Barbara Bach. S-a lăsat cu cîntec... ● Pe Kiss Stadion din Budapesta, o cîntat Billy Preston, apreciat interpret de culoare care a colaborat și cu grupul Beatles ● La 11 mai, într-un spital din Florida s-a stins din viață Bob Marley exponent de frunte al muzicii Reggae ● La o săptămînă de la acest trist eveniment, la München, 12.000 de spectatori au păstrat un moment de reculegere pentru cel dispărut. Spectatorii veniseră să-l asculte pe Stevie Wonder. ● Coloana sonoră a filmului american „Serpico" (produs în 1973) pe care îl vom vedea în curînd, este semnată de Mikis Teodorakis ● Printre „campionii" fraudei fiscale din Italia se numără și Adriano Celentano care datorează 137 milioane de lire. Numele său a apărut într-o... broșură editată de fisc. Oare ce-o fi făcînd Adriano cu banii ? ● Recent s-a întors dintr-un lung turneu prin țară, formația Progresiv TM. În ultima perioadă, grupul beneficiază de colaborarea tînărului textier Ștefan Dandu. Deși un ultim succes al grupului se intitulează „Bine e să fii la casa ta", Progresiv TM a optat și în această vară pentru litoral ● Se împlinesc 16 ani de la lansarea de către firma Philips a casetei muzicale ● În contractul turneului în R.F.G. al lui Mike Oldfield, s-a prevăzut ca în fiecare oraș în care acesta urma să concerteze să i se pună la dispoziție o... sală de sport în care el să-și poată efectua exercițiile fizice de rigoare. ● Grupul **Chic (în foto),** promite un nou album pentru această vară...

Petru UMANSCHI

panoramic

● **Sub egida instituțiilor județene din Arad** – Comitetul de Cultură și Educație Socialistă, Consiliul pentru Ocrotirea Naturii, Inspectoratul Școlar, Casa Corpului Didactic, Filialele societăților de Științe biologice, geografice, filologice și a celei literare „Relief românesc", în colaborare cu Subcomisia Monumentelor Naturii de la Baza de Cercetări Timișoara a Academiei R.S. România – în zilele de 6-7 iunie a avut loc desfășurarea lucrărilor simpozionului **„Natura în știință, literatură și arte plastice".** Din rîndul numeroaselor și eficientelor manifestări, cu o bogată participare a specialiștilor și a publicului, menționăm acțiunile ținute la Moneasa : 1) **Sesiunea de comunicări științifice** „Natura în știință, literatură și arte plastice", desfășurată în plen și pe secții : I. Biologie-geografie ; II. Literatură română. La a doua secție au participat cu comunicări dr. Marcel Duță, Gh. Burcescu, Alex. Andrei, din București, prof. univ. dr. G. Scridon, conf. univ. dr. Ștefan Bitan, din Cluj-Napoca, scriitorul Ion Arieșanu din Timișoara și profesorii arădeni Silviu Cureteanu, Pavel Galea, Elisabeta Oprea, Dan Lăzărescu, Ovidiu Olariu, Pavel Galea, Anton Ilica, Marcel Priescu, Mircea Pop. 2). **Vernisajul expoziției de artă plastică** – pictură, grafică, sculptură (cu lucrări semnate de Ioan Tolan, Aculina Popa Strașnic, Cornelia Koksics Josan, din Arad, precum și cu cele aparținînd profesorilor de desen Mihai Ferenț – Sebiș, Ioan Motan – Hălmagiu și muncitorul Terentie Ioja – Moneasa) ; exponatele au fost prezentate de lector univ. Deliu Petroiu de la Universitatea din Timișoara. 3). **Șezătoare literară,** în cadrul căreia au citit din creațiile lor : Ion Arieșanu, Aurel Turcuș, Gh. Burcescu, Vasile Man, Cătălin Ionuțaș, Iuliu Lucaciu și Mircea Pop. ● **La Liceul industrial nr. 9 din Timișoara,** Cercul de istorie „Vasile Goldiș" a organizat o sesiune științifică de comunicări, dedicată împlinirii a 45 de ani de la procesul militanților comuniști și antifasciști de la Brașov. Au susținut comunicări profesorii dr. Gh. Șora, Lucia Cadar, Elena Munteanu, Marius Terchilă, Gh. Laieș, inginerii Otilia Borneas și Paul Matos. În încheiere, un grup de elevi – membri ai cercului de istorie – au prezentat un montaj literar, intitulat „Un proces intrat în istorie". ● **Expoziții în Timișoara :** la Galeria de la Bastion – Pictură pe sticlă de Edit Gog ; la Galeria de artă „Helios", sub genericul „Corpul uman", expun lucrări membri ai Cenaclului tineretului ; în monumentul istoric Biserica Misericordienilor – „Restaurarea – sistem curativ și estetic", cuprinzînd exponate din patrimoniul Muzeului Banatului. ● **Cenaclul literar „Ars poetica",** de pe lîngă Biblioteca Județeană Timiș – întîlnire cu publicul : la Liceul de filologie-istorie și la Grădinița „Banatul". Au participat : Tatiana Lungoci, Ion Stoica, Florica Nubert, Melania Caragioiu, Adeodata Caragioiu, Lidia Lăudon, Gabriela Almăjan, actrița Eugenia Crețoiu și actorul epigramist George Lungoci. Același cenaclu a efectuat, la Casa Armatei din Timișoara, un instructiv schimb de experiență cu membrii Cercului literar „Ioan Slavici", într-o ședință de lucru în care au fost analizate poezii de Carolina Orza.

D. S.

corespondența

George Mihai Ionescu : Din cît am putut descifra, sînt lucruri bizare. („nr. irațional, / sistem de gradul doi. / Trecut / Prezent / Viitor. Un om cîntă pe clape bizare..." Chiar așa !). Sonetul e dificil și acest lucru se vede și la dvs. **Colind pentru genezǎ** e o tulbureală filozoficească. **Mihai C. Constantin:** Foarte discretă, umbra lui Bacovia trece printre versurile dvs. bune. Parcă. **Tiberiu Bredicean :** Din **Legămint** reținem : „...Să trăim morți, / morți pentru urmași, / morți pentru istorie, / morți pentru viitor"... (așa ar fi vrut dușmanii !). Abia aici e o transfigurare frumoasă a unei teme istorice. În rest, lecție de istorie cu caracter educativ. E vizibilă, în celelalte poezii, o capacitate meditativă în poezie. Pe viitor... **Ioan Găbudean :** „E-n noi o tristețe / de copaci tăiați și mirese părăsite...". Cam în toate poeziile trimise cîte un vers ori o imagine ies din comun. **Mihai Nicolae** (Cum vine asta : „Eu rumeg femeia" ?). Noroc că pe măsura lecturii celorlalte poezii impresia s-a anulat. Vă vom aștepta cu drag și în viitor. **Cristi Florea :** Ați revenit și bine ați făcut. Am reținut : **Praful, Ascultă muzică să te mai naști odată, x x x, Mai dă-mi un vis. I. Matei :** Nu aveți dreptate și puteți verifica răsfoind cele două colecții („L" și „O") ; **Vasile Morar** (pseudonim Rolea V. Rosim) a debutat în Orizont și tot aici a publicat un grupaj mai reprezentativ de poezii (plus fotografia). Ulterior a apărut în Luceafărul sub formula „Vă prezentăm un poet", prin intermediul distinsului poet Geo Dumitrescu. **N. Petrescu – Moșneni :** Epigramele-s destul de izbutite. **Ioan Tincu:** Îmi este imposibil să întrevăd ce poate ieși din **uimitoarea dvs. voință** de a deveni poet. Rezultatul (poeziile) impresionează prin neobișnuita hărnicie în a construi poemele pe o anumită treaptă culturală, ca să zic așa. Dar **folosiți** cuvintele numai prin intermediul intelectului, nu puteți pune suflet și cugetare în ele. Emiteți, după ce ați preluat, „idei netrăite". Și ce efort ! **Liviu Dinculescu, Ioana Irod, N. Sălișteanu, Viorel Ciuruma, Vasile Novac, Gh. Purea (?), Mihaela Selena (sînteți** rudă cu Ana ?), **Cristian Luminosu, G. Firu.** Texte în afara poeziei.

Vasile VERSAVIA

prietenii revistei „ORIZONT"

MIHAI NICOLAE

DRUM

Cînd în depărtare
Se conturau arăturile
Cu burțile doldora
De răcoare
Pășeam în urma privirii
Ca un somnambul
Fără să mai aud
Întunericul
Bîltîndu-mi sub picioare
Lună nouă răcoroasă
Cu bănuți de-argint și-i toarce
Cozi de ploaie lungi și limpezi
Peste umerii de crin
Ia în clipa cînd se-aude
Pasul dorului de seară
Suflă peste ochi și-mi stinge
Marea mea singurătate

AȘA

Așa,
Ca o piatră
Zvîrlită în apă,
Cade durerea
În oameni :
Cercuri, cercuri.

O, VINO

Eu sufletul mi-l port printre hîrtoape
Acolo unde vîntul cu pereți subțiri
Ascunde chipul tău atît de-aproape
De chipul meu aprins de amintiri.

O, vino tu acum ca o risipă
De flori și de lumină precum ești
Să luminezi cu părul tău o clipă
Singurul meu gînd în care locuiești.

DESCÎNTEC PENTRU O SINGURĂTATE

Pune-mi doamne palma grea
Peste gîndul meu hoinar
Și-l descîntă și-i dezmiardă
Drumul lung aprins de umbre
Și de păsări zornăind
Toarnă-i albă peste creștet

MIHAI C. CONSTANTIN

ACUARELĂ

mi-e chipul măcinat
de umbra
rătăcită

mai dau în floare
cu tăcerea
ruptă

din scripte
o capodoperă
întîrzie
să vină.

LACĂT RUGINIT

voi sparge un val
oasele vor cădea
la gura fiarelor
încremenite

FRUNZE PE TROTUAR

arborii goi
își caută
veșmintele
pe rouă

și iar
umbra
le caută chipurile pe trotuar

mapamond

INVAZIA COMPUTERELOR

Următorul capitol în dezvoltarea tehnologiei computerelor promite schimbări mult mai dramatice în viața oamenilor decît a făcut-o, în deceniile precedente descoperirea telefonului și a televiziunii. Pe drumul de-acasă la serviciu, de la autoservire la bancă, oamenii vin tot mai des în contact cu misterioasele, cîndva, computere. Întregul progres de pînă acum e doar un început. Peste cîțiva ani, noua „superplăcuță" – o mică plăcută de siliciu – pe care se bazează tehnologia modernă a construirii computerelor, va putea primi sute de mii de date și un număr mult mai mare de programări. Cam 8.000 de semne se pot „înghesui" pe bucățica de siliciu de 2-3 mm grosime. Plăcuța, nu mai mare decît ● unghie, poate să înlocuiască vechile computere care ocupau înainte o încăpere întreagă. „În curînd va dispare plictiseala și monotonia unei munci de secretariat – afirmă Seymour Rubinstein – președintele unei companii de computere din California. „Veți putea să dictați la mașină și-apoi să scoateți deja textul gata". Nu va mai fi nevoie de atîtea servicii administrative, întrucît, pentru păstrarea datelor, firmele vor folosi computere și microfilme. După spusele unui analist, se va ivi posibilitatea ca întreg conținutul bibliotecii Congresului să încapă în „memoria" a cărei mărime să nu depășească pe aceea a unei cărți, așijderea și prețul ei ! Așa cum afirmă Walter Hahn, specialistul centrului de cercetări patronat de Congres, toate bibliotecile lumii s-ar putea lega și astfel, cel puțin pe această cale indirectă, să devină accesibile oricărui locuitor al Terrei".

Zeci de mii de oameni în loc să lucreze prin tot felul de birouri, vor lucra acasă pe terminalele computerelor. Viitorologul Alvin Toffler observă : „Paralel cu creșterea prețurilor la combustibil, scade prețul comunicării prin computere" Toffler crede că în viitor se va ajunge la construirea „casei electronice", în care familia și serviciul ar merge mînă în mînă.

Răspîndirea tot mai mare a computerelor a fost însoțită însă și de nenumărate polemici. Au apărut o serie de temeri. Ce o să oprească guvernele, dacă tot au posibilitatea să adune toate datele disparate la un loc, să nu-și arunce un ochi în viața fiecărui individ ? Cine va răspunde de erorile pe care le poate face un computer? Și cum poate fi oprit cineva să nu schimbe datele dintr-un computer, pentru a fura banii ? Perfecționarea însă tot mai mare a computerelor nu mai poate fi oprită. „Fratele cel mare" ne va însoți pretutindeni, iar de greșelile pe care le va face nu vom fi vinovați decît noi înșine.

(Din „U.S. NEWS & WORLD REPORT")

SPORT

GRUPA NOASTRĂ...

...pentru Mondialele din '82, de la Madrid, nu e una lin legănată cum s-a văzut, clar, pe Népstadion, unde, sîmbătă, seara, Anglia s-a trezit din corzi, ca un boxer vlăguit de tirul osos al adversarului, și a jucat un fotbal de zile mari, cum ne amintim că se întîmpla pe vremea glorioasă, ah, nostalgiile, a lui Bobby Charlton și Bobby Moore. Cred că englezii n-ar fi putut pierde decît în fața echipei cu unsprezece talente identice, stil Dobrin, aci fiind vorba de Brazilia, nr. 1 în fotbalul mondial – recunoaște și Horia Vermeșan –, precum prietenul nostru Borg, în tenis.

După meciul nostru cu Norvegia și după acea memorabilă partidă Ungaria – Anglia, ce ar trebui, oare, să învețe Valentin Stănescu, stopat de-un oarecare Voica pe drumul spre titlu, drum iscălit și de acel Ologeanu ? ! Că, mai nou – și așa, de cînd umblă lumea prin arene – nimic nu e cert în fotbalul sportul-rege și că maestrul Cămătaru s-ar cuveni să tragă pe dreapta, să se odihnească, ba, să pună mîna pe carte și piciorul pe minge ; tot așa, n-ar fi rău ca în lot să fie inclus și Radu II, golgeterul campionatului și bau-bau-ul portarilor, iar Țălnar și-ar putea închina talentul exclusiv partidelor de pe Dinamo, alături de Dinu. Pînă-n septembrie, cînd va avea loc meciul-cheie, România – Ungaria, se va scurge o lungă vară fierbinte ; să nu fie o vacanță a grijilor, fiindcă lupta calificării nu e deloc lămurită; avem șanse mari, avem speranțe uriașe, mîndri că i-am smuls lui Brooking și Keegan trei puncte de aur și satisfăcuți cîtva că la Budapesta numai frînele ofensive șoptite de pe banca antrenorilor ne-au împiedicat triumful dorit și meritat, altfel.

În rest, noroc în ploile din urmă, că ne-am fi topit de căldură și de of-ul din meciul „Poli" – Jiul ; un gînd curat pentru Cristian Teodorescu, coleg de condei și arbitru ce crește, tot mai sobru, tot mai înțelept, cum îi stă bine !

Teodor BULZA

ANDRÉ DOMS

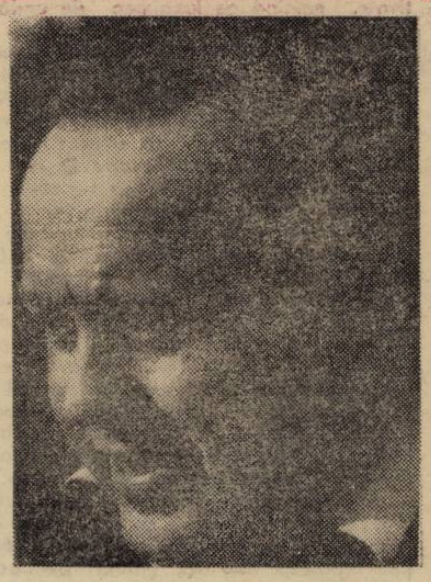

Născut la Bruxelles în 1932, își face studiile obișnuite, apoi se înscrie și absolvă facultatea de filologie romanistică. Începînd din anul 1954, predă limba franceză și limba spaniolă. A fost redactor al revistei **„Marginalii"** din Bruxelles.

Din anul 1967 este redactor la **„Jurnalul Poeților"**, din Bruxelles. Colaborează la mai multe reviste și antologii belgiene și străine. A tradus din poeți spanioli, catalani, americani, iugoslavi, unguri și italieni.

Volume de poezie : „Poemele îngerilor (1953) ; **„Cîntecul Lenei"** (1961) ; **„Umbra santinelei"** (1963) ; **„Materie locuită"** (1965) ; **„Cantată pentru insuflețirea timpurilor", „Doar pliuri și reflexe"** (1974) ; – Premiul Teofile Briant ; **„Semănat obscur"** (1974) – în traducere italiană de Luigi Mormino ; **„Lecturi silențioase"** (1977) ; **Tăietura originară** (Zagreb, 1980); traducere în limba croată din Djurdja Sinko-Depierris.

CĂLĂTORIE ÎN DARDANIA

Poeme deschise de și pentru Mira

1

A-mi găsi cuvintele pentru apa neagră, pentru vitraliile ei pe care le trezește vîntul. Eu ating ochiul într-adevăr. Barca în pintecele stufului. Capcană a inimii unde se unesc sonda și fulgerul.

Alge mi-au legat cobză picioarele, și eu eram un soare plutitor ! Privește : sub această simplă linie , confuzia respiră și se articulează.

Castan fără vlagă. Mă reazem și scoarța îmi spune povețe. Nimic nu-nțeleg. Singurul meu privilegiu este acest loc dintre respirația mării și a focului ; aici unde ajung tîrziu, unde prea devreme venisem.

Privește : stelele care răscoală sîngele nu se opresc.

2.

Trecut începutul verii, un izvor nivelează apa firavă și încrezătoare pentru prea mulți bușteni și argile. Vocea desfigurează lumea, de popas în sămînță și de rătăcire în uniform.

Mînios să te știu prinsă în această curbă ce mă captează și-mi interzice să sfîșii buza altfel decît prin cuvinte, să istovesc însuși văzduhul ce mă creează. A alunga aceste semințe înfipte în ochi. Mă refer la orgoliul năucitilor nervi. Dacă acul înnebunește, voi stabili o altă regență.

De-acum înainte dorința adăpostește mai rar alarma decît culorile concomitente.

Mă orientez spre neîmplinire.

3.

Sprîncene la marginea lacului. Albastre coline – ale pleoapelor, patinați voi în aceeași liniște ? Ambră sub deget.

Încă luminoasă e ora. Vărs apei privirea ta. Nervi de fond îmi duc trupul pe apă.

Resurgență. A bifa liniștitele mele științe și a reduce distanța pîn-la neliniște. Elipsei tale m-adaug.

Desnodămînt. Înotător fără capcană. Dar capul la nivelul valurilor, risc să locuiesc în izvoarele noastre.

4.

Pasăre-nvinsă. Mîna mi-o ia înainte, cercetașă tremurătoare. Dar în versanții privirii, buză absentă, eu vîntur cuvinte, nimic mai mult. Inima unei apuse lentori. Ora incredințează viile noastre : se coace dulcea aromă-a colinelor ! În intermitențe trăim.

Pasăre-nvinsă. Păstrează enclava sustrasă ruinelor, opacelor gesturi. Acest prelung foc al poemului este o dulce rezistență. În puterea lucrurilor, să tăiem un drum, nu are importanță curbura sau cifrul. Noaptea își ascunde seninul. Eu îngaim ca pe-un viitor numele tău.

5.

Știi-voi în fața cui tremur ? Sămînța scindată, ce urmă duce la fața unde se adaptează memoria mea ? Mă leagăn, ramuri întinse spre coroana cealaltă, spre scorbura unde gravitează toamna albinelor.

Știi-voi oare pentru cine tremur ? Cuvîntul eșuează de-mi devine escortă atît de departe. Palma profeților. Am continuat pînă la salvarea inimii, liniștea care aprinde aerul prin viclenie și-mi poruncește în acest rost al vîrstei.

A tremura. Pe punctul de a descheia veșmintele de lînă, de a răsturna incinta și a urma cutremurările pe care vînturile le invadează – fără spiritu-ntoarcerii.

7.

Soare sărac. Îmblînzită memoria. Dar undeva semnele se înnădesc. Viața mea surprinsă și răspîntia cîntecului.

La rostirea deslușitului ochi implantez o nouă liturghie. Ce inocență a rădăcinilor cînd umbra sporește.

Salut salamandră. Această forță sumară pe care nu încetez să o întreb. La frontiere, mă rătăcesc bucuros de Bizanț.

Avea-voi acces la pisat ? O haită mă duce și mă spulberă. Eu încordez îndoitura timpului.

Nu vorbesc limba ta decît în prezent.

11.

Flancuri de zori rigizi (atît de greu mi-amintesc. Plasele mele întinse spre sud în întîmpinarea calmelor păsări. Cine ar fi prevăzut acest cutremur al înaltei Dardanii ? Trup aprig unde absența ta mă smulge și mă înnalță.

Trezit din case bătrîne, mă așez între apa neagră și muntele ei. Mă așteptа ? Semne se întregesc. Mă împregnez, pîndesc sub vocea ta gravă un bob de grîu rostologîndu-se.

Răsuflarea tremură de un val împlinit. Toamna care urcă, pădurea mea înfrunzește. Se răzvrătește sîngele : însfîrșit mă abandonez respirației. Zdruncinăturile inimii se dublează în prăbușirea universală. Artera și steaua.

N-am inventat nimic din toată această călătorie.

12.

Însfîrșit înnodate orele noastre pierdute. Chiar fără semnul apăsat pe buze. Stofa țese lînurile. Povîrnișul tău mă neliniștește și mă luminează. Tu ești piatra mea de încercare în adîncimile privirii pe care-o ador.

Dorință țîșnind dintr-un lent anotimp. Îmi inversez graiul și obligația zilei. Eretele se izbește de haosul serii. Contraval. Împotriva timpului noi ducem o neistovită vecinătate.

Am pierdut prada din mînă, ea pe mîna ta se așează. Grijă la inimă, dar ce calm de a trăi căderea ei liberă ! Cu fiecare întoarcere, certitudinea ta. Te regăsesc răspîndită în profunditate.

13.

Inima se ignoră și se urmează. Închipuitele de stele în agitația venelor. De mult timp ea scutură reticențele mele fără ca nimic să o învăluie.

Tu te apleci adesea albastră în foarfecele nopții și te confunzi desenului ei. Punte a cerului către privire. Locuiesc fruntea ta de fluvii. Dar cum am împărțit noi ceea ce n-a existat ?

Ceea ce abia atinge buza ta își însușește. Timpul venit în care eu mă eliberez. A elimina cloazonul și a depăși ora. Pasărea revine în puritatea unicei tale constelații.

14.

Se împovărează teiul. Drumul barat de spini. Eu vin la locul reîntîlnirii tale : dorință obișnuită a unei ape adînci. Și această recrudescență fremătătoare pe firul arterei.

Ultimă inocență : ce pasăre va face mărturisiri în arborele vieții ? Dovada este fără urmare. Frunzișurile noastre împovărate de dimineață. Ora îndoaie pămînturile.

Aproprii pleoapa ta. Clipire de sevă. La capătul trupului răsună o lumină dulce unde încetează subterfugiile noastre și se reazemă cuvîntul. Albastrul se confundă cu liniștea. Inima prevestește transparența care-o sfîrșește.

15.

Mă acopeream de cuvinte de piatră. Anotimp sterp. Cameră fără ecou. Te iubesc. Nu mai am memorie ci numai mîini de răcoare. Corola și pasărea pentru embleme.

Trei nopți ne întrerup, trebuie să risipim semnele. Veghea instigă inima. Vocea mea nu vorbește în numele ei, dar identic cu liniștea ta. Să stringem nodul secret.

Un lung trecut fără posteritate. Dar sîngele înalță clipa care-l adună. Toamna ne dă ajutor, vibrează steaua în centru unde noi nu vom mai fi singuri niciodată.

Tu mă ajuți și mă descoperi. Voi trăi ruinele timpului, gură închisă. În sufiul tău mor. Nu tind decît să ne unim. Mai departe în locuințele noastre.

În românește de
Violeta DUMBRĂVEANU

„Greața" romancierului-filozof

cartea străină

În primăvara lui 1938 apărea în editura Gallimard **La nausée (Greața)**, primul mare roman existențialist și totodată prima lucrare importantă publicată de Sartre. Romanul tînărului profesor de filozofie „făcea să coboare metafizica în cafenele" și această desacralizare a produs același efect de șoc și a generat aceleași controverse care aveau să-l însoțească în anii următori activitatea desfășurată pe multiple planuri. Fără a deveni un best-seller, romanul s-a bucurat de succes și s-a impus atenției. A participat chiar la cursa pentru unul din premiile literare ale anului, fără a-l obține – probabil că oricum Sartre l-ar fi refuzat. S-au grăbit să-și spună cuvîntul, în chiar anul apariției sale, vreo treizeci de scriitori și critici, printre care Albert Camus. Au fost evocați, spre a servi ca termeni în asocieri sau disocieri, Descartes, Kierkegaard, Jaspers, Heidegger, Baudelaire, Mallarmée, Poe, Kafka, Gide, Proust, Céline...

De-a lungul anilor, romanul a fost citit în primul rînd ca „ilustrare a filozofiei angoasei existențiale", ca „proces-verbal" al unei experiențe metafizice complexe, trăită de gîndirea care se descoperă pe sine existînd altfel decît lumea inertă – lectură fidelă întrutotul intențiilor autorului. Astăzi, la mai bine de patruzeci de ani de la apariția cărții, cînd tumultul stîrnit de filozofia existențialistă și-a domolit și limpezit apele, **Greața** își poate părăsi – parțial locul de Cenușăreasă așezată, cuminte, lîngă vatra acum rece a filozofului **Ființei și Neantului**, pentru a încerca să se impună ca roman, interesant ca atare și nu ca lecție de filozofie. „Emanciparea" e împlinită pînă la afirmarea posibilității – sugerată de unii critici de a inversa raportul filozofie – ficțiune : e posibil ca la început să nu fi fost o filozofie care trebuia ilustrată, ci niște imagini obsedante, iar Sartre să-și fi „inventat" filozofia tocmai pentru a le unifica și a-și exprima coerent propriile obsesii. Oricum se vor fi petrecut lucrurile, pentru cititorul de azi **Greața** este înainte de toate un roman – și nu unul oarecare, ci o întretăiere de romane, un „mozaic de limbaje diverse". Există în **Greața** un roman realist și unul impresionist, un roman de confesiune și unul picaresc, un roman naturalist și unul suprarealist, un roman filozofic și un altul, burlesc. Personajul – Roquentin – este la rîndul său o întretăiere de personaje. E un „picaro" mînat de spiritul aventurii și un foarte bun „povestitor de istorii", un „observator" atent și lucid dar și un „caz patologic" prezentînd toate simptomele unei maladii mintale. E Sartre – filozoful care gîndește existența și conduce demonstrația spre definirea fără echivoc a stării de „greață" generată de existența care își dezvăluie contingența. Dar e și Sartre – scriitorul care descoperă „greața" treptat, pe măsură ce o descrie, și o numește anevoie, deoarece mișcarea scriiturii o repune mereu în discuție. Sartre – filozoful e salvat : a reușit să înțeleagă „greața" și s-o închidă în sistem. Pentru Sartre – scriitorul însă, infernul abia începe. Roquentin-Sartre își scrie Jurnalul / romanul nu doar pentru a pune ordine în haosul existenței, în proliferarea monstruoasă și învăluitoare a materiei ci, mai ales, pentru că trebuie să scrie, să dea un nume lucrurilor care „s-au eliberat de numele lor" și refuză să se lase domesticite, reduse la simpla lor ustensilitate. Numai că lucrurile nu pot fi lesne numite și în momentul în care cuvîntul încearcă să se „așeze" pe ele, să le dea formă și sens, ele se transformă în altceva. Lumea e ca un „aluat rece și moale" iar din acest aluat apar fără încetare lucruri noi – limba-miriapod, piciorul-cîrjă, brațul-tricorn, păianjenul-falcă, nuielele sîngerinde – pentru care vor trebui găsite nume noi. Și aventura cuvîntului reîncepe, însoțind – și producînd – metamorfoza neîntreruptă a lucrurilor, stabilind între ele corespondențe neașteptate bucata de hîrtie e lebădă înghețată, frunză moartă, mînă arsă, mîna e crab, păianjen, pește, vierme, vîntul e muscă, suferința – elefant de mare... Iar „greața" e neputința de a opri acest perpetuum mobile, de a-l domina prin cuvînt. Roquentin scrie pentru a scăpa de „greață", pentru a întîrzia sosirea ei, dar, scriind, provoacă „greața" : cuvintele, odată întipărite pe hîrtie, nu-i mai aparțin, se înstrăinează, își cîștigă autonomia și încep să aibă existența proteică și amenințătoare a lucrurilor. „Greața" sartriană ar putea fi, așadar, o metaforă a stării „infernale" – amestec de suspiciune, teamă, fascinație, plăcere – pe care Sartre a trăit-o, timp de peste cinci decenii, ori de cîte ori a avut de înfruntat cuvintele. Și ar mai putea fi demonul baroc al veșnicei schimbări care l-a bîntuit pe scriitorul-filozof format în cultul clasicilor și al marilor sisteme metafizice.

Margareta GYURCSIK

1. Jean-Paul Sartre, **Greața**. Traducere de Marius Robescu. Prefață și tabel cronologic de Romul Munteanu, B.P.T., Ed. Minerva, 1981.

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE
ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 24 (690) 18 IUNIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

IMAGINEA REALITĂȚII

Există în Tezele Conferinței naționale a Uniunii Scriitorilor o idee privind imaginea realității și modul ei de abordare de către literatură. Se afirmă, anume, faptul că această imagine nu trebuie nici schematizată, dar nici absolutizată, nici minimalizată, dar nici supralicitată. Ci ea trebuie abordată de către scriitor mai ales în deplina ei „complexitate și adîncime". Iată un îndemn generos privind actul creator, îndemn pornind de la criteriul adevărului, al cumpenei drepte, fără unilateralități și ieșiri excesive. În literatura tuturor epocilor istorice, de imaginea realității, respectată în opera de artă, a depins forța afirmării adevărului, a depins contribuția artei la progresul spiritual al societății. Niciodată o literatură ce a schematizat imaginea realității sau care a absolutizat-o, în sens negativ sau pozitiv, nu a putut fi o oglindă fidelă pentru contemporani, nu a putut fi luată drept ghid spiritual sau moral. Reprezentarea fie idilică, deci neadevărată, a realității sau reprezentarea negativistă, deci deformată a aceleiași realități sînt fiecare, la rîndul său, dăunătoare, neavenite, imagini false, încercări de escamotare a unui unic adevăr necesar. Tuturor – adevărul vieții.

Firește, de această idee, se leagă o altă, privind relația realitate-expresivitate artistică. Imaginea realității, fie ea cît de atent abordată, cît de divers atinsă poate trăi în literatură în afara forței expresivității creatoare? Poate fi o dominantă numai a realității sau o alta, numai o imaginii artistice în sine? Firește că nu. Căci una fără cealaltă, sînt absolut inutile, actul creator și creația neputînd să existe decît dintr-o corelație subtilă pornind de la imaginea realității, ridicată pe treapta artei de o forță creatoare subiectivă, unică și originală. Scriitorul contemporan, slujind o societate nouă, legat indestructibil de ea ca și de istoria acestei patrii, de specificul ei național, știe mai adînc și mai convingător decît scriitorul altor epoci că însăși datoria profesiei sale nobile trebuie să pornească de la abordarea frontală, verosimilă și convingătoare artistic a realității timpului său și a patriei sale. El știe că de oglindirea plenară, multilaterală, a vieții la care el participă, ca pămîntean și ca om al unui sol anume, românesc, va depinde și imaginea României socialiste de mîine, va depinde tabloul fidel, mărturia sa artistică pentru posteritate, însăși personalitatea artei sale sublime, prinsă în imaginea artei, închinată omului și națiunii sale de azi și de mîine. De aceea, scriitorul român contemporan, abordînd imaginea realității într-o formă complexă, adîncă, nu face altceva decît menține o legătură firească, indestructibilă, cu ceea ce este original și viu în aria literaturii – istoria patriei, a pămîntului, a oamenilor, cu alte cuvinte, realitatea vie, născîndă de mereu noi și tentante imagini. Înțelegînd astfel rolul și sensul artei sale, scriitorul nu face altceva decît se înscrie în seria nesfrînșită a artiștilor, de-a lungul unui timp istoric, ce și-au legat viața, creația și interesul muncii lor de realitatea timpului lor care le-au dat naștere și le-au pretins în aceeași măsură să-și întoarcă creația spre matcă, inspirîndu-se din ea și fiind totodată dăruită ei. Este un sens la care și scriitorul de azi aspiră și se înscrie cu devotament arzător și dăruire civică înaltă.

Ion ARIEȘANU

Congresul consiliilor oamenilor muncii – expresie a democratismului orînduirii noastre

Preocuparea Partidului Comunist Român – forța politică conducătoare în societatea noastră – pentru perfecționarea continuă a democrației, se repercutează pozitiv asupra întregii vieți social-economice și politice din țara noastră. În acest context, participarea oamenilor muncii la conducere a devenit factorul principal de creștere a nivelului calitativ al conducerii vieții sociale. Partidul nostru consideră că făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate presupune nu numai un înalt nivel al forțelor de producție, dar și o democrație superioară, al cărei corolar este tocmai participarea conștientă a maselor la conducere.

Așa cum se subliniază în documentele Congresului al XII-lea al partidului, socialismul și democrația, socialismul și știința sînt indisolubil legate. Cu atît mai mult în actualul stadiu de dezvoltare al societății noastre, democrația joacă un rol hotărîtor în realizarea progresului social, creînd posibilitatea reală a făuririi constante de către popor a propriei sale istorii, democrația socialistă constituind nu numai o parte inseparabilă a socialismului, ci și o necesitate obiectivă pentru construirea cu succes a noii orînduiri sociale. Actualul sistem al democrației socialiste este pe deplin corespunzător unirii eforturilor întregului popor de a participa efectiv și responsabil la opera de edificare socialistă, exercitîndu-și plenar drepturile și libertățile cetățenești.

Pornind de la teza socialismului științific cu privire la făurirea de către poporul eliberat de exploatare a propriei sale istorii, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a manifestat și manifestă o permanentă preocupare pentru crearea unui larg cadru organizatoric de participare nemijlocită a tuturor oamenilor muncii la conducerea societății, inițiind un amplu program de măsuri pentru introducerea autoconducerii muncitorești, pentru adîncirea și perfecționarea continuă a democrației socialiste.

Încrederea fermă în forța și capacitatea clasei muncitoare și a partidului ei revoluționar, a impulsionat promovarea unui stil de muncă bazat pe consultarea și atragerea efectivă a comuniștilor, a întregului popor la elaborarea hotărîrilor, astfel încît întreaga politică a țării noastre să fie emanația voinței și intereselor clasei muncitoare, ale poporului. Rolul conducător al clasei muncitoare în societatea noastră, constituie o legitate obiectivă a dezvoltării socialismului. Realizarea rolului ei constituie un proces istoric dialectic, rezultat al unei continue maturizări.

Poziția față de mijloacele de producție, locul și rolul pe care îl au muncitorii în promovarea progresului economic și în conducerea vieții social-politice și economice, evidențiază nivelul și conținutul conștiinței clasei muncitoare. Rolul ei conducător îl exercită, în cea mai mare măsură prin intermediul organismelor sale politice, și în primul rînd partidul comunist și statul socialist. În același timp, realizarea deplină a rolului ei conducător presupune și participarea nemijlocită tot mai largă la elaborarea deciziilor. De aceea concomitent cu perfecționarea formelor democrației reprezentative, a fost creat un ansamblu de forme și structuri ale democrației muncitorești directe.

Între acestea se înscriu adunările generale ale oamenilor muncii ca for suprem de conducere muncitorească în întreprinderi, consiliile oamenilor muncii din întreprinderi și centrale, consiliile de control muncitoresc și comisiile pe probleme în întreprinderi. O etapă calitativ superioară în dezvoltarea autoconducerii muncitorești, la scară națională, a clasei muncitoare, a oamenilor muncii la conducerea societății o constituie instituționalizarea Congresului consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții și transporturi, – cel mai reprezentativ forum democratic al clasei muncitoare – și crearea Consiliului Național al Oamenilor Muncii. Alegerea în funcția de președinte al acestui important forum muncitoresc, a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, secretar general al P.C.R., reprezintă chezășia afirmării și mai puternice a clasei muncitoare în conducerea societății noastre, în înfăptuirea prevederilor Programului partidului. Dezvoltarea sistemului democrației socialiste în țara noastră, ne relevă existența unui sistem complex de conducere a țării de către însăși clasa muncitoare, în alianță cu celelalte categorii sociale. În calitatea ei de proprietar, producător și beneficiar, împreună cu întregul popor, clasa muncitoare este ferm angajată în amplul proces de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră.

Sarcinile tot mai complexe pe care le ridică acest proces, obținerea unei noi calități în toate sferele de activitate și mai ales în sfera economicului, implică eforturi și responsabilități sporite. Exercitarea autoconducerii muncitorești în organizarea și funcționarea tuturor unităților economice constituie elementul calitativ nou, superior în procesul de perfecționare a mecanismului economico-financiar, pentru ca acesta să fie o pîrghie puternică a progresului societății noastre. O sarcină de mare importanță, în actuala etapă de dezvoltare a țării noastre, este ridicarea pe o treaptă superioară a activității în toate domeniile, partidul formulînd exigențe crescînde privind trecerea la o nouă calitate. Oamenii muncii fiind în același timp, proprietari, producători și beneficiari ai bunurilor produse, sînt interesați tot mai mult în promovarea calității și a eficienței în toate domeniile de activitate.

Adunările generale care au loc în vederea confirmării delegațiilor la cel de al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, și pentru aprobarea candidaturilor la Consiliul Național al Oamenilor Muncii, dezbat cu spirit de răspundere, pe baza principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, aspectele de care depinde realizarea planului de stat, întîmpinînd congresul acestui înalt forum muncitoresc cu rezultate pozitive în producție, cît și cu spirit critic și autocritic față de neîmpliniri.

O semnificație aparte o are propunerea adunărilor generale ale oamenilor muncii, ca tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele Republicii, să fie reales în înalta funcție de președinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii, ca expresie a prețuirii deosebite a personalității conducătorului partidului și statului nostru și a atașamentului oamenilor muncii, a întregului nostru popar față de politica P.C.R.

Corneliu POPEȚI

cronica literară

Mariana Ionescu

Ochiul ciclopului

Ed. Eminescu, 1981

Deloc complexată de tot ce s-a scris pînă acum despre autorul **Cuvintelor potrivite,** Mariana Ionescu își motivează demersul printr-o parafrază : **„...să se vorbească despre Arghezi mai des și cît mai des este o datorie, fiindcă să se vorbească despre Arghezi inseamnă să se releve atît condiția literaturii și a scriitorului, cît și o valoare inestimabilă a culturii noastre"** (p. 8). În termeni similari, la timpul său Tudor Arghezi atrăgea atenția contemporanilor asupra necesității de a reînnoda mereu șirul dezbaterilor în jurul creației eminesciene. Firesc, de atunci instrumentarele criticii (și nu doar ele) s-au modificat, dar adevărul acesta rămîne : perenitatea clasicilor, „clasicizarea" însăși își au temeiul tocmai în această perpetuă **actualizare** a operei lor, corespunzător fiecărei noi virste a culturii. Este și ceea ce Mariana Ionescu își propune în cartea ei despre proza argheziană.

Premisele, ca și obiectivele demonstrației, sînt fixate încă din primele pagini : rezolvarea dată în timp de istoria literaturii raportului dintre poezia și proza lui Tudor Arghezi – cu avantajul net acordat primeia – nu corespunde decît parțial realității de fapt a Operei, sau, mai degrabă, coincide cu o istorie a receptării în care, recunoașterea autorului, în ultima parte a vieții, ca mare poet a pus în umbră, cu sau fără intenție, contribuția lui substanțială la înnoirea prozei românești interbelice. Or, de vreme ce „jumătate din continentul fictiv arghezian este acoperit de proză" și, am adăuga la capătul lecturii propuse de Mariana Ionescu, de vreme ce viziunea asupra lumii este, în esență, in-diferentă în creația argheziană privită în ansamblul ei, necesitatea re-evaluărilor se impune. Așadar, dilema se poate soluționa nu în termenii poezia sau proza lui Tudor Arghezi, ci poezia și proza sa, ele alcătuind în unitatea lor **Cartea** care definește prezența scriitorului în cultura noastră.

Mariana Ionescu avea deci de rezolvat două probleme fundamentale : prima, aceea de a dovedi, în spiritul recentelor achiziții ale criticii, al unei lecturi contemporane cu noi, **literaritatea** acelei părți majore din **proza argheziană** – în speță, a pamfletului – care, de obicei, a fost judecată ca situîndu-se la **frontiera** dintre **literar** și non-literar ; apoi, de a demonstra, pe de-o parte, unitatea prozei și, pe de altă parte, a întregului univers al creației argheziene. O unitate de viziune, dar și una de raportare la sine și la lume a scriitorului.

Ordinea includerii în analiză a diferitelor sectoare din proza lui Tudor Arghezi urmează cronologia apariției cărților. **Ironie și melancolie,** prima secțiune propriu-zisă a volumului, cuprinzînd, credem, unul dintre cele mai aplicate eseuri despre pamflet din cîte s-au scris pînă acum la noi, trasează liniile de forță ale demersului Marianei Ionescu. Aplicînd speciei criteriile ficțiunii, autoarea încearcă să contureze o gramatică a pamfletului arghezian și, prin reflex, a pamfletului în general. Concluzia la care ajunge, pe urmele lui Pompiliu Constantinescu – foarte citat în acest volum – este că în afirmarea ca pamfletar a lui Arghezi poate fi descoperită o coincidență surprinzătoare între evoluția literaturii noastre **naționale al cărei destin e puternic marcat de pamflet și apogeul speciei datorat condeiului arghezian. Totodată,** că majoritatea cărților de proză scrise de Tudor Arghezi poartă semnele viziunii pamfletarului, o viziune „de factură mozaicală" : **„În creația argheziană, avansului cronologic îi corespunde o evoluție la nivelul literarității, prin deschiderea tot mai largă a pamfletului – aliat cu reportajul sau memorialistica, cu utopia negativă și cu parabola – către legile jocului ficțiunii"** (p. 83). Pe rînd, Mariana Ionescu oferă o lectură posibilă, **în contextul operei,** a fiecărei creații, de la formele simple (tabletă, caracter, schiță, pamflet), la cele majore, nuvela și romanul, relevînd o singură tramă, perfect unitară, ale cărei **rețele de motive** compun lumea caleidoscopică a prozei argheziene. Unghiul adoptat este acela al receptorului, al cititorului avizat și astfel formula mozaicală a operei se dovedește a fi nu o limită, ci o premiză a valorii.

Ochiul ciclopului este o carte în care spiritul analitic primează, însă fără excese ori stridențe tehniciste, o carte în care sinteza este în același timp mijloc și finalitate a demersului.

Marian ODANGIU

Marian Popa

Viscolul și carnavalul

Ed. Eminescu, 1980

Tentația monograficului nu este nouă în activitatea „copilului teribil" al criticii noastre, Marian Popa. Abia însă cu **Viscolul și carnavalul** ea trece din planul abstract-teoretic **(Comicologia)** sau cel eseistic **(Homo fictus, Forma ca deformare)** în cel al practicii textuale curente. De data aceasta, monografia dedicată lui Fănuș Neagu este o surprinzătoare plasare a scriitorului în noua tradiție a barocului, răsturnînd viziunea acreditată a unui prozator de extracție balcanică, aproape minor prin consecințele decurgînd din rescrierea unei tradiții. Iată, de pildă, cum definește Marian Popa barocul în romanul **Frumoșii nebuni ai marilor orașe: „absența unui subiect, reducerea acțiunii principale la un pretext, renunțarea la protagonist, dezvoltarea narațiunii prin evenimente izolate, mobilitate comportamentală și verbală, amestec de serii estetice, imprevizibil și aparențe de tot felul".** Ne găsim, evident, departe de „dogma" barocului ridicat la rang de obligativitate, provenită din atotputernicia auctorială. Barocul la care se referă Marian Popa este unul al structurilor și doar parțial al ideologiei de creație, deși pe anumite porțiuni încercarea de tipologizare întreprinsă de Marian Popa nu se poate sustrage unei precise delimitări cu substrat de ideologie culturală. Constatînd însă că literatura lui Fănuș Neagu este „făcută din evenimente de excepție" autorul nuanțează fireștile ramificații ale barocului, adăugindu-i, ca posibile „genuri" proxime **pitorescul și senzaționalul.** Dealtfel, întreaga carte e un spațiu al nuanțărilor și metamorfozărilor conceptelor de tot felul.

Marian Popa dă impresia că nu vrea să-i scape nici un amănunt din tradiția critică în stare să lumineze într-un fel sau altul opera pe care o analizează. De la psihanaliză, estetică, folclor, onomastică și pînă la crearea de noi concepte, mai mult sau mai puțin discutabile, cum este acel ne-ortodox „mișto", sau proiectul de „baroc" al mirosului", spiritul teribilist al criticului face totul pentru a acredita ideea universului complex și coerent al lui Fănuș Neagu. Nu de puține ori Marian Popa se pune de-a curmezișul părerilor comune despre scriitorul Fănuș Neagu. Astfel, căutînd, parcă, cu luminarea să-mînță de discordie, el denunță quasi-totalitatea judecăților de valoare asupra prozei scriitorului în cauză. Trebuie să recunoaștem, argumentele sînt solide, iar demonstrația curge splendid : ca un corolar, criticii sînt puși la colț, dîndu-li-se note mici pentru incapacitatea de a fi sesizat coerența (evidentă pentru oricine, nu?) a prozei lui Fănuș. Într-adevăr, pornind din unghiul experienței moderne a romanului, se pare că argumentele aduse pînă acum de cei care vedeau o distincție clară între romancier și nuvelist, sînt false. Operînd o reducție pînă la nivel strict tematic Marian Popa constată o unitate desăvîrșită a nuvelelor și romanelor. „Tehnica ultimei impresii", „intervertirea prin montaj", „absența unui eveniment inițial de structurare conflictuală", „nedeterminarea personajelor" etc. sînt numai cîteva din dominantele prozei lui Fănuș Neagu. Ele se subordonează aceleiași. concepții baroce, un „baroc al concretului", după cum ne asigură criticul.

Trebuie însă neapărat subliniată extraordinara analiză a comportamentului verbal baroc, antologică prin neașteptatul perspectivei. Certele „afecțiuni elective" ale criticului cu „literatura invectivă" îl conduc pe Marian Popa la o adevărată „competiție verbală" cu însuși textul lui Fănuș Neagu, pus în paranteze de ridicarea lui la nivel de joc și ceremonial. Concluziile lui Marian Popa (regretăm că autorul nu a extins acest capitol, limitîndu-l la cîteva exemple „orientative") se constituie în adevărate prolegomene la o „fenomenologie a invectivei", a unui „ceremonial al ireverenței estetizate desfășurat între madrigal și injurătură, grație și grajd".

Dacă nu ar fi fost decît aceste cîteva idei, simplificate de noi nepermis de mult, și tot ne-am fi dat seama că avem de a face cu o carte excepțională. Chiar dacă autorul ei nu poate fi luat mereu în serios.

Mircea MIHĂIEȘ

marginalii

Disocieri cu privire la citirea clasicilor (IV)

Regăsesc în cartea recentă a lui Gelu Ionescu – **Orizontul traducerii** – expresia sentimentului de firească uluire pe care ni-l dă capodopera : **„Afinitățile elective** se arată cititorului contemporan de o stranie inactualitate" (p. 83).

Capodopera este inactuală – și deci inexplicabilă – pentru că nu încape în tiparul poeticii noastre. Acest prim strat al misterului ei stabilește un raport de inaderență cu cititorul. Totodată, deoarece alte straturi se întrevăd în adîncime, contactul nu se întrerupe. Dimpotrivă ; capodopera exasperează căutarea, stîrnind-o în același timp. Nu numai în poetica noastră nu încape capodopera ; prin unicitatea ei, nu încape în nici una, nu se așează în nici o serie. Îmi caut în continuare exemplele la Nicolae Manolescu, pe marginea cărților și opiniilor căruia am schițat aceste disocieri. „Operele arată istoriei o față nesemnificativă, prin care sînt caduce, prin care se aseamănă unele cu altele, prin care se lasă tîrîte în marele curent al evenimentelor culturale de tot felul ; conștiinței noastre i se arată fața lor nevăzută, mereu vie, **miraculoasă" („Metamorfozele poeziei,** p. 141 ; subl. mea, L.C.). Cu alte cuvinte, inexplicabilul ține de specificul operei. Structura ei are proprietatea de a fi mai mult decît suma părților componente: „Există o lume a lui Bacovia, care transcende elementele ce o compun. Fiecare element în parte se poate analiza (puține sînt originale), toate la un loc alcătuiesc un univers misterios și inexplicabil..." **(Lecturi infidele,** p. 76). Mai mult ; s-ar părea că misterul transcende structura : „... trebuie să concedem că dincolo de toată șurubăria este un simbure cvasi-ireductibil" (apud Florin Mihăilescu, **Conceptul de critică literară în România, II,** p. 151). S-ar putea ca misterul să se afle chiar la originea procesului creator : „În centrul oricărui proiect artistic uman, descoperim totdeauna o enigmă" **(Arca lui Noe,** p. 29). El ar aparține atunci naturii insesizabile a artistului. În fraza mai sus citată despre universul inexplicabil al lui Bacovia se făcea adăugirea că este „impregnat de ființa autorului".

Retras din structura operei în spiritul creator, inexplicabilul își trage obîrșia de și mai departe – din existența însăși : „La Sadoveanu toate ființele sînt deopotrivă de enigmatice (...) fiindcă aparțin naturii în fenomenalitatea lor ireductibilă. Enigma lor stă în existența însăși..." **(Sadoveanu sau utopia cărții,** p. 31). Așadar, arta revelează existența fără s-o explice și, totodată, fără să se explice. Ficțiunea, da, poate fi înțeleasă ca invenție, însă ficțiunea este numai un intermediar către Obiectul – opac. Criticul înnoiește citirea lui Odobescu descoperind la el un „drum de la Ficțiune la Obiect, de la irealitatea imaginii la opacitatea reală a lucrului" **(Introducere în opera lui Alexandru Odobescu,** p. 22).

Din cele de mai sus nu trebuie dedusă o idee agnostică despre lectură. Citim ca să înțelegem, dar înțelegem păstrînd nedesfăcut un simbure germinativ. Sau, ca să închid cercul cu altă frază a lui Gelu Ionescu despre Goethe : „ceea ce voiește a fi demonstrat rămîne pînă la urmă înconjurat de un **mister, de la care poți revizui opera și simți geniul autorului ei"** (p. 83 – subl. mea, L.C.). Și, pentru a închide cercul a doua oară, să observăm că, nutrindu-și misterul din enigma existenței, literatura este inexplicabilă mai ales prin ceea ce este ea însăși în intimitatea ei – un proces care durează cît timp se pune sub semn de întrebare, un mod afirmativ al negării de sine. Ca **Afinitățile elective,** „literatura se devorează pe sine în tot parcursul cărții, devenind un mijloc și nu o finalitate" **(idem,** p. 85).

O ultimă disociere, concluzivă, conținută și în premisa acestui serial. Nu citim operele vechi fără să ținem seama de prezent ; n-avem cum. Însă o facem în două feluri opuse, de care e bine să fim conștienți. O facem aducînd trecutul către prezent și subsumîndu-l; sau – dimpotrivă – măsurînd distanța pînă la trecut și, dincolo de el, pînă la necunoscut.

Livius CIOCÂRLIE

viața literară

PREZENȚE

● În revista **IPIROTIKI ESTIA** („Vatra Epirului") nr. 344, care apare în orașul Ioannina din Grecia, sînt publicate patru poeme de Anghel Dumbrăveanu : „Caii cu aripi", „Un cal galopînd", „Fenomenul tînăr", „Uimiri", însoțite de un portret critic.

● La Bratislava, R. S. Cehoslovacă, Romulus Guga, redactor-șef al revistei „Vatra" și Anghel Dumbrăveanu, redactor-șef adjunct al revistei noastre, au participat la cea de a XI-a întîlnire a redactorilor șefi de reviste literare din unele țări socialiste.

VIAȚA CĂRȚILOR

● Biblioteca județeană Timiș a găzduit manifestarea „25 de ani de la apariția **Cîntării omului** de Tudor Arghezi". Cu acest prilej a vorbit poetul Crișu Dascălu.

● La Liceul industrial nr. 9 din Timișoara, cercul de istorie „V. Goldiș" condus de prof. Gh. Șora a organizat o întîlnire cu poetul Aurel Turcuș. Cu acest prilej a fost prezentat volumul „Urme arse" al poetului, conducătorul cenaclului a vorbit despre lirica patriotică, elevii au recitat.

● La editura Facla a apărut romanul **Pe prispa zăpezii** (în limba maghiară) de Maria Pop Pongrácz.

PREMII

● S-au acordat premiile cenaclului de limbă maghiară „Franyó Zoltán" al Asociației Scriitorilor din Timișoara. După un cuvînt rostit de Anghel Dumbrăveanu, secretarul Asociației, poetul Endre Károly, președintele cenaclului, a înmînat premii pentru Illés Mihály (proză), Miris Miklós (dramaturgie) și Pataky Sándor (coautor al culegerii **Trepte II).**

L. B.

revista revistelor

Un eveniment

Cu totul excepțional – ultimul număr triplu al **Echinoxului** (1–2–3, 1981) consacrat teatrului, pretext care transformă întreaga revistă într-un spectacol al culturii adevărate, al talentului și bunului gust publicistic. Miza în scenă a acestui spectacol literar (cu atît mai demn de unanime aplauze, cu cît presa noastră îl oferă în genere destul de rar – și atunci cu parcimonie) urmează liniile unui decupaj coerent, inteligent conceput. În „centru" – fragmentele scenariului de film al lui Lucian Pintilie, după **D'ale carnavalului** de I. L. Caragiale. Cele patru pagini încredințate de regizor „Bibliotecii Echinox" cu titlul **De ce trag clopotele, Mitică ?** se citesc ca un fragment de proză autentică (între cele mai frumoase publicate la noi în ultimii ani) și nu mai puțin, ca un text critic implicit, ca o lectură extrem de modernă, capabilă să activeze noi sensuri ale operei caragialiene. Li se adaugă acestor memorabile pagini, extrasele din revista **Teatru** (1965) și (trădată de o imagine : fotografia lui Lucian Pintilie alături de Ion Pop) speranța publicării unui dialog al marelui regizor cu **Echinoxul.** În jurul „miezului" revistei se ordonează, în ingenioase dispuneri, amplificînd ideile „centrale", dezvoltîndu-le arborescent, un lanț de texte critice, cu adevărat notabile, pe care spațiul nu ne îngăduie din păcate să le amintim decît prin numele autorilor (în ordinea apariției în pagină) : D. R. Popescu, Silvia Balea, Toth Sandor, M. Măniuțiu, Gelu Ionescu, Gh. Achim, M. Bențea, C. Săplăcan, Radu Cosașu, M. Dragolea, M. Ghițulescu, I. Urcan, Ion Vartic, Ilie Balea, I. Milea, N. Băciuț, D. Chioaru, Ion Simuț, Tudor Vlad, Ion Pop, Margareta Petruț, C. C. Buricea-Mlinarcic, Ioan Groșan. Prestanța acestui număr tematic e sporită de seria traducerilor din E.G. Craig, Peter Brook, Georg Lukács, Jean Guerreschi, Ramón del Valle-Inclán, Jean Genet, precum și de interviul cu Marin Moraru, admirabil.

Există un element-liant, care ține mai mult de ceea ce s-ar chema „decor" și care face ca toate textele conținute în număr să comunice într-un mod special : reportajul fotografic „Lucian Pintilie filmînd **D'ale carnavalului",** realizat de Ștefan Ciurea și Horia Lapteș. Imaginile lor, fermecătoare, învăluite într-o indescriptibilă aură, un fel de „film al filmului" secționat, leagă revista, urcînd parcă pe aceeași scenă, a unui spectacol unic chiar și paginile, aparent din afara temei teatrului : versurile lui Bogdan Ghiu, Virgil Mihai, Marta Petreu, Andrei Zanca Sofalvi, Viorel Mureșan, Liviu Ioan Stoiciu, Octavian Soviany și acea frumoasă traducere din Carlos Drummond de Andrade a lui Marian Papahagi.

Anemone POPESCU

CENTRALA INDUSTRIEI STICLEI ŞI CERAMICII FINE

ÎNTREPRINDEREA DE GEAMURI MEDIAŞ

Produse de calitate, expresie a gradului de perfectionare tehnologică

Procesul permanent de diversificare a producţiei şi de promovare a noului implică o permanentă legătură informaţională între fabricant şi consumator, în aşa fel încît piaţa produselor să manifeste elasticitate, element deosebit de important la stabilirea şi dimensionarea nivelelor de plan.

Diversificarea şi ridicarea gradului tehnologic şi calitativ al producţiei româneşti, ritmul impresionant de creştere şi modernizare a structurilor economice, în special în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R., au facilitat o participare tot mai activă, mai eficientă şi mai competitivă a ţării noastre la circuitul economic mondial.

O ilustrare elocventă a transpunerii în fapt a opţiunii fundamentale privind creşterea necontenită a calităţii producţiei, atît în ceea ce priveşte fondul de produse destinat pieţii interne cît şi celei externe, este penetraţia mărfurilor româneşti în sfera de concurenţă a comerţului internaţional.

Modernizarea continuă a produselor, adincirea specializării, lansarea de produse noi cu caracteristici tehnice, funcţionale şi economice superioare, adoptarea operativă la cerinţele pieţelor externe, sînt criteriile ce conduc la amplificarea şi extinderea ariei geografice a raporturilor comerciale cu străinătatea, la afirmarea tot mai pregnantă a bunurilor materiale făurite de tehnica românească.

Înscriindu-se pe coordonatele de eficienţă şi competitivitate, produsele Întreprinderii de geamuri Mediaş se fac tot mai cunoscute şi apreciate pe cele mai îndepărtate meridiane ale globului, fiind purtătoarele girului de calitate, frumuseţe şi robusteţe.

Datorită acestor însuşiri, în peste 60 de ţări ale lumii produsele acestei întreprinderi se bucură de adeziunea beneficiarilor, răsplătind astfel efortul de creaţie al făuritorilor al căror meşteşug are vechi tradiţii în acest perimetru transilvan.

Intenţionînd informarea partenerilor interni şi externi, în cele ce urmează vom incerca o succintă trecere în revistă a principalelor repere de fabricaţie din producţia curentă a Întreprinderii de geamuri Mediaş, insistînd asupra unui produs nou, o creaţie de perspectivă, geamul izolator cunoscut sub denumirile de izovit şi termopan.

Nominalizăm cîteva grupe mari de produse :

- geamuri trase
- geamuri trase securizate
- geamuri givrate
- geamuri muslin
- geamuri duplex
- blaturi de masă
- geamuri mate
- oglinzi saline
- jaluzele din geamuri transparente
- geamuri izolatoare

Geam tras pentru construcţii

Un produs apreciat şi foarte căutat al Întreprinderii de geamuri Mediaş este geamul tras pentru construcţii, similar calităţii Pittsburgh, care se realizează tăiat în dimensiuni fixe şi libere, fără alte prelucrări.

Reperul se livrează în zece domenii de grosime pornind de la 2,8–3,2 mm pînă la 11,5–12,4 mm. Acestor grosimi corespund lăţimi de la 280–1600 mm la 500–2300 mm şi lungimi de 1600–3500 mm.

Prin geamuri la dimensiuni libere se înţeleg produsele care se livrează cu lăţimi avînd valori cuprinse între două limite care diferă între ele cu minimum 60 mm şi în lungimi ale căror valori situate într-o limită superioară şi una inferioară diferă între ele cu cel puţin 90 mm.

Geamurile tăiate la dimensiunile condiţionate de beneficiari se consideră dimensiuni fixe.

Expedierea produsului se face în lăzi „cuşcă" pentru transportul pe uscat şi în lăzi „pline" pentru transportul maritim.

În situaţii deosebite impuse de criterii tehnico-economici se livrează geamuri trase şi afara dimensiunilor curente de fabricaţie.

Geam tras securizat

Propunem atenţiei beneficiarilor interni şi externi un alt tip de geam fabricat la Mediaş, geam care asigură protecţia deplină la spargere datorită bucăţilor mici, netăioase. Este vorba de geamul securizat (STAS 1850-62) care se realizează din geam tras, prin călire în aer, avînd o mare rezistenţă la lovire şi încovoiere.

Acest geam se utilizează cu precădere la confecţionarea uşilor securizate, produse de mare efect şi eleganţă, uşi a căror destinaţie vizează clădiri social-culturale, hoteluri, magazine, aeroporturi etc.

Geamul givrat

Un produs de atracţie, care îmbină organic utilul cu frumosul, îl reprezintă geamul givrat, prelucrat din geam tras (cal. III – STAS 853-75) avînd aspectul de flori de gheaţă. Se realizează prin matizarea unei feţe urmată de aplicarea unui strat uniform din clei de oase şi uscarea treptată a peliculei pînă la desprinderea ei de pe geam. După îndepărtarea masei peliculogene geamul prezintă desenul florilor de gheaţă dispus în cîmpuri neregulate cu varietate dimensională a florilor.

Se fabrică într-o singură calitate la grosimi între 3 şi 8 mm şi în lungimi cuprinse în domeniul 1000–2000 mm.

Pentru asigurarea transportului în deplină siguranţă produsul se ambalează în lăzi din lemn (cuşti sau pline) foile de geam fiind separate prin acoperirea cu hîrtie iar ca amortizare se utilizează polistiren expandat sau talaj.

La cererea beneficiarilor se pot stabili şi alte modalităţi de ambalare.

Geamul muslin

Consecvenţi ideii de diversificare, specialiştii de la Întreprinderea de geamuri Mediaş oferă economiei naţionale geamul muslin. Acest reper se obţine prin prelucrarea geamului tras (cal. III – STAS 853-75) folosindu-se procedeul şablării mecanice pe una din feţe cu intercalarea unui şablon.

La terminarea operaţiei şi îndepărtarea şabloanelor geamurile apar cu diferite ornamentaţii geometrice mate.

Se fabrică într-o singură calitate cu mare varietate ornamentală la grosimi între 3 şi 8 mm şi în lungimi de la 1000 la 2000 mm.

Condiţiile de transport şi ambalare sînt aceleaşi ca la geamul givrat.

Deoarece prin folosirea acestui geam se urmăreşte un efect decorativ, se recomandă la placerea faţadelor sau la finisarea unor interioare de mare circulaţie şi penetraţie.

Geamul duplex plan

O realizare importantă a Întreprinderii de geamuri Mediaş, care contribuie la importante economii valutare, este fabricarea geamului duplex plan pentru industria românească de autovehicole.

Se obţine prin lipirea a două foi de geam Pittsburgh prin intermediul unei folii speciale de masă plastică care în caz de spargere reţine cioburile.

Produsul corespunde în cel mai ridicat grad condiţiilor impuse de controlul optic avînd un coeficient de transmisia luminii de 75%.

Geamul duplex plan se realizează în următoarele dimensiuni :

	L.	l.
max.	2500 mm	1200 mm
min.	300 mm	300 mm

Producătorul contractează orice cantitate asigurînd calitatea excepţională a furniturii.

Ambalarea geamurilor se face în lăzi corespunzătoare dimensional, în pachete învelite cu hîrtie parafinată.

Geamul mat

Din punct de vedere tehnologic acest reper se obţine prin prelucrarea geamului tras (cal. III – STAS 853-75) matizîndu-se uniform pe o singură faţă, pe cale mecanică prin sablare cu nisip.

Se fabrică într-o singură calitate la grosimi cuprinse între 3 şi 8 mm şi lungimi de 1000 la 2000 mm.

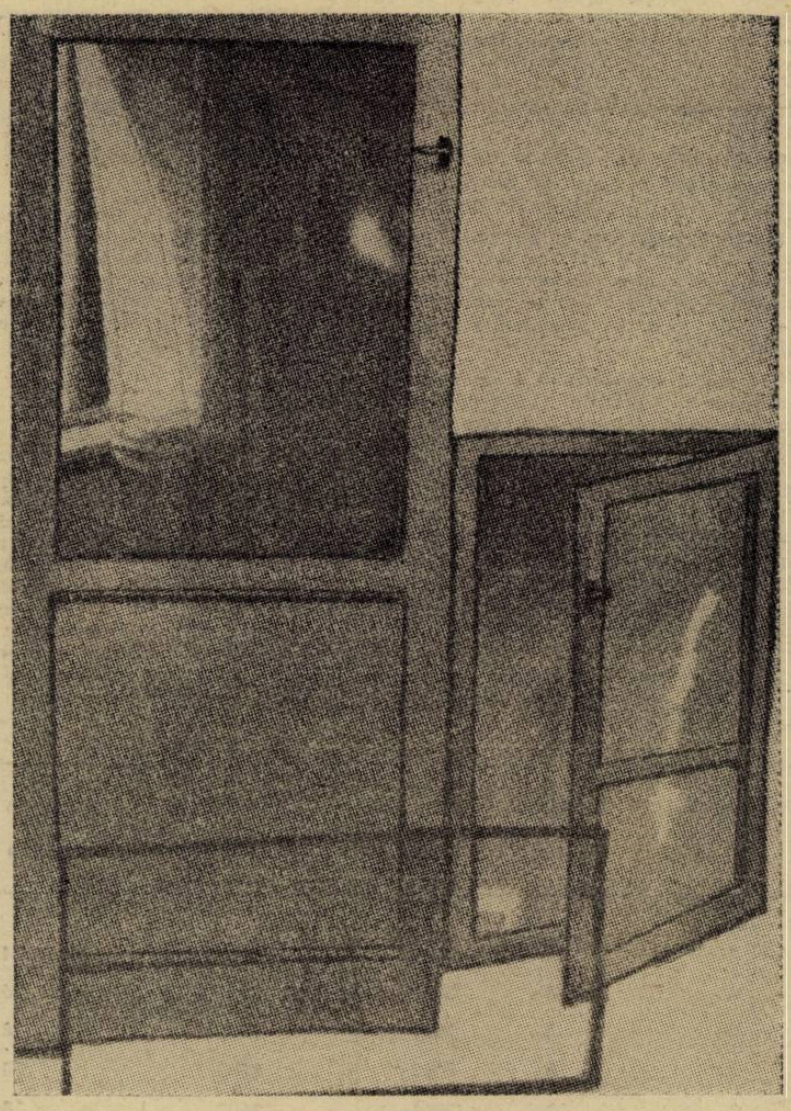

Geam izolator şi binale cu geam izolator

Verificarea gradului de mătuire se face la lumină difuză cunoscîndu-se că unui obiect aşezat la 50 cm de geam nu poate să i se perceapă conturul clar.

Condiţiile de ambalare şi transport sînt aceleaşi ca la geamurile muslin şi givrat.

Se utilizează la vitrarea unor pereţi despărţitori la birouri magazine, holuri, culoare etc.

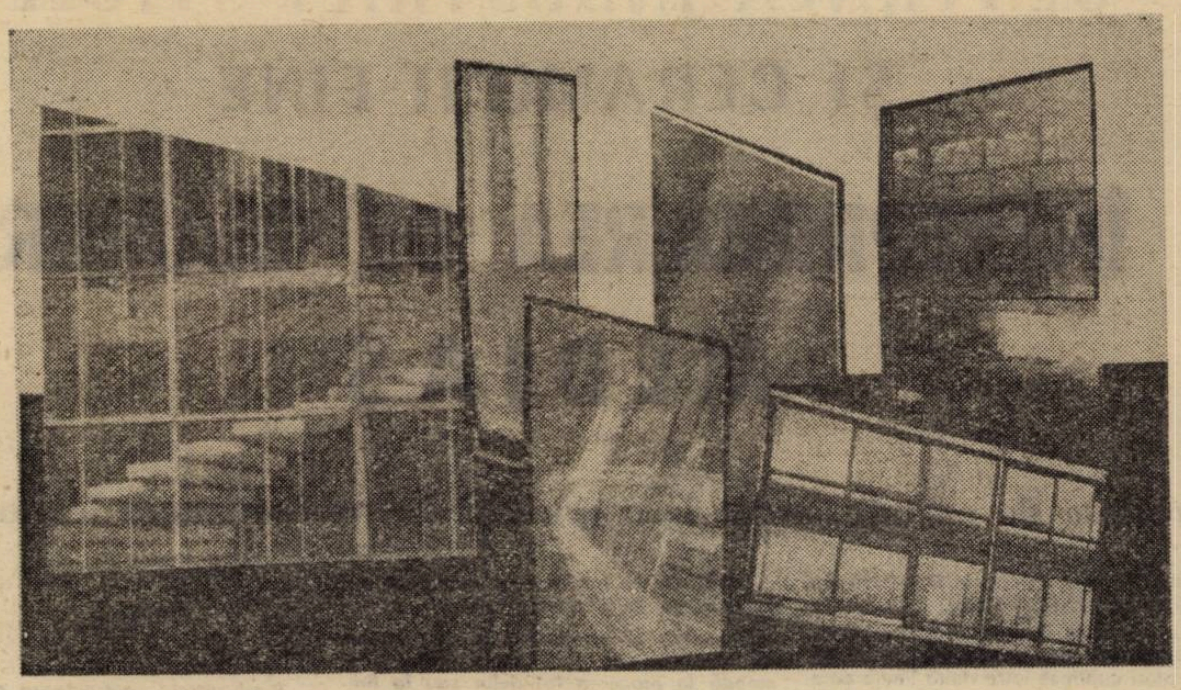

Geam tras

Geamul izolator

Un loc aparte în informarea prezumtivilor parteneri comerciali din țară și din străinătate îl rezervăm aici prezentării geamurilor izolatoare (IZOVIT sau TERMOPAN) produse de excepție și de mare exifiență economică ale Întreprinderii de geamuri Mediaș.

Eforturile permanente ale muncitorilor și cercetătorilor pentru o valorificare superioară a potențialului de gîndire tehnică în scopul realizării unor materiale de construcții mai bune, mai ieftine, cu performanțe ridicate, s-au materializat în ultima vreme prin introducerea în fabricație a unui produs de mare competitivitate, geamul izolator, despre care specialiștii afirmă că va produce schimbări fundamentale, în viitor, în orientarea poiectanților și arhitecților, dat fiind multitudinea de soluții care le oferă cerințelor de ordin tehnico-economic ale sectorului de construcții

Pe plan mondial indicele de penetrație a produsului este deosebit de ridicat fiind în continuă creștere an de an.

Evoluția producției și desfacerii geamului izolator în S.U.A. ca și în țările puternic dezvoltate economic a fost stimulată în ultimii 5 ani de criza de energie și de creșterea necontenită a prețului petrolului.

În această conjunctură economică internațională, interesul uriaș arătat de consumatorii de toate categoriile s-a materializat prin creșterea cu 275% a utilizării geamurilor izolatoare în perioada 1972-1977.

Potrivit cifrelor statistice date publicității de „SIGMA" (Asociația producătorilor de geamuri izolatoare din S.U.A.) ponderea acestor produse în piața totală a geamurilor a crescut de 17%, cît reprezenta în anul 1972, la 55 % în anul 1977.

Tendințele pieții mondiale orientate în evoluția desfacerii geamurilor izolatoare și-a pus amprenta în mod vizibil și pe creșterea capacităților de producție în industria românească.

Dacă perioada 1972-1978 este caracterizată printr-o producție care variază între 35—120 mm m.p. anual și un singur producător (Întreprinderea de geamuri Buzău), relația de plan 1979-1985 evidențiază cel de-al doilea furnizor (Întreprinderea de geamuri Mediaș) și o producție ce va evolua între 390-480 mii m.p. geamuri izolatoare pe an.

Referindu-ne la eficiența economică, criteriul de referință în producția bunurilor materiale, în speță, a geamurilor izolatoare, accentul principal este pus pe reducerea consumurilor de energie atît în faza de fabricație cît și în cea de exploatare și pe diminuarea consumurilor materiale în etapa de montaj-finisare.

Acești factori de influență au condiționat creșterea accentuală a desfacerii în anul 1978 la un nivel superior întregii perioade de cînd se fabrică produsul în țara noastră.

Cu toate că piața internă a geamului izolator este încă lipsită de elasticitate datorită indeciziei factorilor de directivare din domeniul investițiilor, partenerii comerciali externi, în special cei nord-americani, manifestă un interes aparte pentru produsul românesc ai cărui parametri sînt comparabili cu realizările similare ale celor mai renumite firme din lume.

Geamul izolator de tipul IZOVIT-TERMOPAN este constituit din două sau mai multe foi de geam tras distanțate cu o ramă din profil de aluminiu. Legătura dintre rama profilată din aluminiu și foile de geam se realizează cu chit butilic iar etanșarea marginilor geamului izolator se realizează cu chit tiocolic. Stratul de aer cuprins între foile de geam și rama din aluminiu este lipsit de umiditate deoarece în interiorul ramei se introduce o substanță desicantă, fapt ce conduce la obținerea izolației termice și fonice necesare STAS 9249-73).

Grosimea foii de geam mm	Distanțier mm	Lung. max. mm	Lățimea max. mm	Grosimea totală mm
3	8	2000	1600	14
4	8	2500	2200	16
5	8	3000	2200	18
6	8	3000	2200	20
3	12	2000	1600	18
4	12	2500	2200	20
5	12	3000	2200	22
6	12	3000	2200	24
3	16	2000	1600	22
4	16	2500	2200	24
5	16	3000	2200	26
6	16	3000	2200	28

Necesitatea obiectivă care a justificat cercetările și lansarea în fabricație a noului tip de geam, are în vedere, în primul rînd faptul că, soluțiile de nitrare cu geamuri simple sînt nerentabile în procesul de exploatare a investiției, generînd consumuri considerabile de combustibili.

Caracteristicile dimensionale ale geamului izolator fabricat la Întreprinderea de geamuri Mediaș sînt următoarele :

Pentru realizarea produsului se utilizează geam tras calitatea a 3-a, geam șlefuit, geam armat sau geam ornamentat, fiind posibilă montarea în rame din lemn, oțel, materiale plastice sau metale ușoare.

Avantajele tehnico-economice care pledează pentru extinderea utilizării produsului sînt multiple :

— izolație acustică min 20 d.B. ;

— conductibilitate termică kcal/m.h.c. max. 0,09 ;

— izolație termică cu 30% superioară față de vitrarea clasică ;

— economie de cherestea, circa 45% la confecționarea binalelor ;

— economie de metal (aproximativ 2,55 kg metal la m.p. vitrare) ;

— reducerea cu 15% a pierderilor de geam la montare — fasonare ;

— reducerea manoperei de fasonare cu circa 50% ;

— economii de circa 30% la cheltuielile de întreținere.

După studiile și calculele realizate de I.P.C.T. București, la o investiție în exploatare pe o perioadă de 8 ani, prețul geamului izolator este competitiv cu prețul geamului tras simplu.

Datele de sinteză pun în evidență eficiența financiară superioară a geamului izolator, eficiență calculată la m.p. de suprafața vitrată în exploatare după cum urmează :

a) costul geamului izolator utilizat la ferestre metalice fixe revine la 584 lei m.p. față de 690 lei m.p. la fereastra metalică dublă obișnuită ;

b) costul geamului izolator utilizat la ferestre metalice cu 50% ochiuri mobile revine la 784 lei m.p. față de 830 lei m.p. la ferestrele cu geam dublu.

Economiile evidențiate sînt argumente notabile care relevă că folosirea geamului izolator în vitraje este net avantajoasă celorlalte soluții posibile în etapa actuală.

Cercetările și rezultatele de exploatare pînă în prezent recomandă geamul de tipul IZOVIT-TERMOPAN în următoarele domenii :

a) în construcțiile civile (blocuri, fațade, spații comerciale, case de locuit — pentru uși, ferestre, vitrine, pereți despărțitori, balcoane) ;

b) în construcții social-culturale (spitale, policlinici, teatre, case de cultură, hoteluri, gări, săli de sport, aeroporturi, piscine, ghișee, restaurante — pentru uși, ferestre, perete despărțitor, fațade) ;

c) în construcții industriale (hale, sere, vagoane, frigidere, industriale, clădiri agrozootehnice etc.).

Concluzionînd prezentarea geamului izolator de tipul IZOVIT-TERMOPAN reținem că produsul corespunde cerințelor înscrise în Programul directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei, fiind în același timp un element de construcție superior geamului simplu, sporește gradul de confort și eficiență în construcțiile civile și social-culturale, îmbunătățind calitatea muncii și a vieții.

IMPORTANT!

Factorii de directivare și decizie din domeniul investițiilor au posibilitatea, încă din execițiul de plan 1981, să contribuie la promovarea utilizării produsului în construcțiile care le patronează, cunoscînd că măsura de generalizare a încorporării în lucrarea geamului izolator se conjugă cu capacitatea de ofertă a întreprinderii.

Unitățile interesate de noul produs vor transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

Întreprinderea de geamuri Mediaș
Șos. Sibiului nr. 38

Relații suplimentare se pot obține la telefon 928/1.31.31.

Posibilii parteneri comerciali din țară și străinătate sînt asigurați de toată solicitudinea din partea ofertantei.

Vasile BAȘA

Emil GEORGESCU

Colaje : L.B.

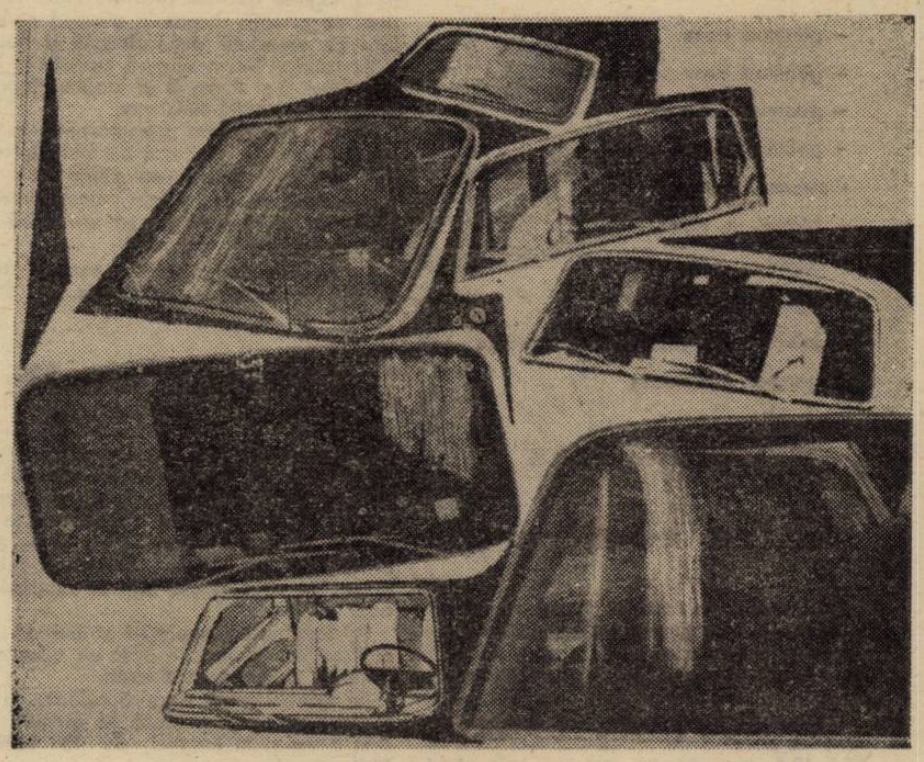

Parbrize din geam securizat și geam duplex

„UCENICUL NEASCULTĂTOR" ca povestitor: metaromanul românesc contemporan [I]

După cum remarcă personajul romancier din **Nebănuitele primejdii** (1978) de Mircea Horia Simionescu, „romanul nu are altă cale de a cuprinde într-adevăr viața, realitatea, decît părăsind decis unghiul de vedere burghez, viziunea meșteșugărească, analitică, maniera îngust documentară, de gazetă scăpată de sub controlul paginatorului, orgoliul de a informa (citește : in-forma), pretenția de a dăscăli (...). Expresia artistică se încheagă numai după o cercetare filozofică adîncă a realității. Romanul modern poate învinge numai prin idei, mișcare, verb, lectură a esențelor, alegorie, sens final".[1])

În trecut romanul a trădat prea adesea o concepție „compartimentală, distribuitivă și rigidă", străduindu-se „să consacre măruntul, cotidianul, particularul, cazul clinic, excepția". Ca atare el poate fi azi receptat ca „un produs al decepției" (în sens etimologic). George Pelimon, raisonneurul lui Mircea Horia Simionescu, refuză să mai servească o asemenea concepție perimată ; întocmai ca personajul titular din **Ucenicul neascultător** (1978) de George Bălăiță, el preferă să adopte postura nonconformistă de **agent al ironiei** și **libertății creatoare** într-un joc metaromanesc. Aceasta, în ciuda unor „primejdii" evidente și pentru Pelimon, rezumate astfel de autor în articolul citat : „1)că în afara narației lui rămîn fapte și idei ce ar fi putut să conducă oriunde în altă parte, 2) că romanul nu poate fi altceva decît o parodie a unui alt roman și 3) că romanul scris de el a devenit, fără voia și știința sa, o altă rețetă de roman, ce urmează a fi distrusă îndată după încheierea ultimei pagini".[2])

S-ar părea că romanul proiectat de George Pelimon va lua inevitabil forma **anti-narațiunii** sau „anti-romanelor" descrise de Sartre în 1947 : „Anti-romanele păstrează aparența și contururile romanului ; sînt opere de imaginație ce ne înfățișează personaje fictive și ne istorisesc povestea lor. Dar o fac pentru a ne dezamăgi și mai mult : e vorba de a contesta romanul prin el însuși, de a-l distruge sub ochii noștri în chiar timpul în care pare a fi construit, de a scrie romanul unui roman ce nu se face, ce nu se poate face".[3]) Dar un asemenea anti-roman nu ar avea aproape nici un corespondent în proza românească, nici chiar în literatura lui Mircea Horia Simionescu care a evoluat de la opere hibride, ironic-enciclopedice de la început, la cărțile mai narative din ultima vreme. Romanul românesc a ilustrat arareori acel impuls „pe de-a-ntregul negativ" care a amenințat cu disoluția epicului (în toate formele sale) pe alte meridiane. Tehnicile sale „deconstructive", descompunerea polemică a mecanismelor narative tradiționale, participă la un proces dialectic de înnoire și reabilitare a **diegesisului** în fața **mimesis-ului.** Chiar și înclinația crescîndă spre **parodie** și **retorică ironică** dezvăluie o concepție constructivă, de tipul celei descrise încă în 1921 de Iuri Tinianov. Prin parodie noii prozatori remodelează structurile existente, producînd noi modele narative, mult îmbogățite : „Vechiul este prezentat, cum s-ar zice, într-o nouă gamă. Procedeul nu este aruncat peste bord ci repetat într-un context nou și distonant și astfel fie că devine absurd prin mecanizarea lui, fie că ajunge din nou perceptibil".[4])

Considerăm, de aceea, noile tendințe „deconstructive", polemice și auto-reflectante din proza actuală drept o dovadă a vitalității și dinamismului structurilor narative, și nu ca efect al unei crize a epicului, al unui sentiment al „epuizării mijloacelor". Ca atare preferăm termenul de **metaroman** (eventual „pre-roman", în anumite cazuri) celui de **anti-roman,** tocmai pentru a sublinia o idee enunțată și de Sartre, și anume că „aceste opere ciudate și greu de clasat nu vădesc slăbiciunea genului romanesc, ci arată doar că trăim într-o epocă a reflecției și că romanul reflectează asupra lui însuși". În cele ce urmează vom contura cîteva caracteristici **metaromanești** ale prozei românești contemporane, pornind de la observația că, în vreme ce nu există forme „pure" de metaroman, se pot totuși izola suficiente elemente ce privesc relațiile complicate ale narațiunii cu lumea și interpreții ei chiar și în romanele aparent „nemediate".

1. Explorarea labirintului de semne.

Un caz interesant în demonstrația noastră, contrazicînd parțial teza lui David Lodge după romanul contemporan evoluează în două direcții divergente, spre „ficțiune" și „fantezism", și spre „documentarism"[5]), este oferit de romanul **politic** și **ideologic** din ultimii cincisprezece ani. Investigînd adesea fără compromisuri „obsedantul deceniu", căutînd justificări pentru ceea ce un critic numea recent „complexul de postrevoluție"[6]), această specie romanescă s-a îndreptat la început în direcția reportajului și epicului documentar, îmbrățișînd principiul intîietății realului asupra ficțiunii. Întocmai ca Norman Mailer în proza americană, romancierii români au vădit interes pentru formula „romanului ca istorie" și a „istoriei ca roman", adoptînd postura pragmatică a **cronicarului** adesea prea solicitat de evenimente pentru a mai putea medita la uneltele sale. Dar curînd această atitudine s-a dovedit insuficientă, aceeași prozatori divulgînd o preocupare reală față de strategiile povestirii (reconstituirii) și interpretării, dincolo de verva narativă aparent necontrolată. Romanele lui Alexandru Ivasiuc (începînd cu **Cunoaștere de noapte,** 1969) au accentuat (nu o dată cazuistic) dificultățile **interpretării** și ale **medierii** istoriei de către o conștiință individuală. Iar ultimul său roman, **Racul** (1976), mergea chiar mai departe construind o parabolă a dictaturii și inițierii în jocul puterii într-o lume fictivă, cvasiconradiană. Marin Preda, pe de altă parte, deja în **Marele singuratic** (1972) ilustra nevoia de detașare și contemplație a unui ins activ pe plan politic cum este Niculae Moromete, nonaderanța sa la „**morala bizantină a necesității istorice**" de care Preda vorbise și în **Imposibila întoarcere** (1971). În romanele lui Augustin Buzura, de la **Fețele tăcerii** (1974) la **Vocile nopții** (1980), trecutul imediat are înfățișarea unui „labirint teribil" prin care protagoniștii se mișcă derutați în căutarea sensului ori a unui potrivnic din ce în ce mai insidios, mai greu materializat. Același motiv al **labirintului leviatanic** (și al **conflictului ocultat** care îi este caracteristic) poate fi descoperit în continuare în **Nebunul și floarea** (1970) de Romulus Guga (narațiune apropiată din multe puncte de vedere de **Zbor peste cuibul de cuc** al lui Ken Kesey), în romanele lui D. R. Popescu, Nicolae Breban sau Sorin Titel.

Explorarea labirintului istoric îi solicită romancierului o complicată strategie narativă de voci, puncte de vedere și tehnici care împletesc reconstituirea meticuloasă a trecutului cu proiecțiile imaginare, fantezii simbolice, complicate scenarii mitice. Așa ca în ambițioasa sagă a lui Dumitru Radu Popescu, ea înseși un labirint circular de narațiuni amplificînd aceleași teme, evenimente și personaje, într-o „vînătoare regală" a sensurilor primare. Asemenea opere compozite ridică numeroase probleme de ordin metaromanesc, privitoare la relațiile dintre adevărul artistic și adevărul istoric, credibilitatea naratorilor sau limitele ficțiunii politice. În primul volum al trilogiei **Dragostea și revoluția,** publicat recent, Dinu Săraru afirmă prin intermediul unui personaj scriitor (procedeu metaromanesc tipic) că romanul politic nu are limite, că „totul trebuie și este nevoie să fie accesibil scriitorului". Dar romancierul român a mai învățat, uneori după eșecuri repetate, că **narațiunea totală** este o utopie : lumile narative rămîn întotdeauna incomplete, oricare ar fi metoda utilizată în edificarea lor.[7]). De asemenea că este preferabil ca scriitorul să se elibereze din „captivitatea realității imediate" și să aspire la detașarea strategică a unei „galerii cu viță sălbatică" de unde să poată observa și interpreta în voie realitatea.

Romanele publicate în ultimii ani de Marin Preda, Dumitru Radu Popescu, Augustin Buzura, Constantin Țoiu, George Bălăiță, Ștefan Bănulescu, Eugen Uricaru, fie adoptă tehnicile „ficțiunii simbolice", explorînd spații în egală măsură reale și arhetipale, fie dublează structurile narative introducînd un plan **metaromanesc,** o formă de simbolism interior al romanului ce revelează relațiile lumii construite cu autorii și interpreții ei. Pentru a lua un singur exemplu, ultimele două cărți publicate de Ion Maxim sînt relaționate între ele. **Pe malul Stixului** (1980) putînd fi citit și ca un roman al precedentului roman-cronică, **Umbra la Cozia** (1980), dezvăluindu-i intențiile narative, dar în același timp inițiindu-l pe cititor în metoda de abordare a labirintului istoric : filozofarea activă, interpretarea speculativă, din mers ca un fel de rătăcire (a „wandering view", în terminologia lui Wolfgang Iser[8]) pe „orizontul" perspectivelor textuale intersectate, în căutarea unor „teme" definitorii.

Marcel POP-CORNIȘ

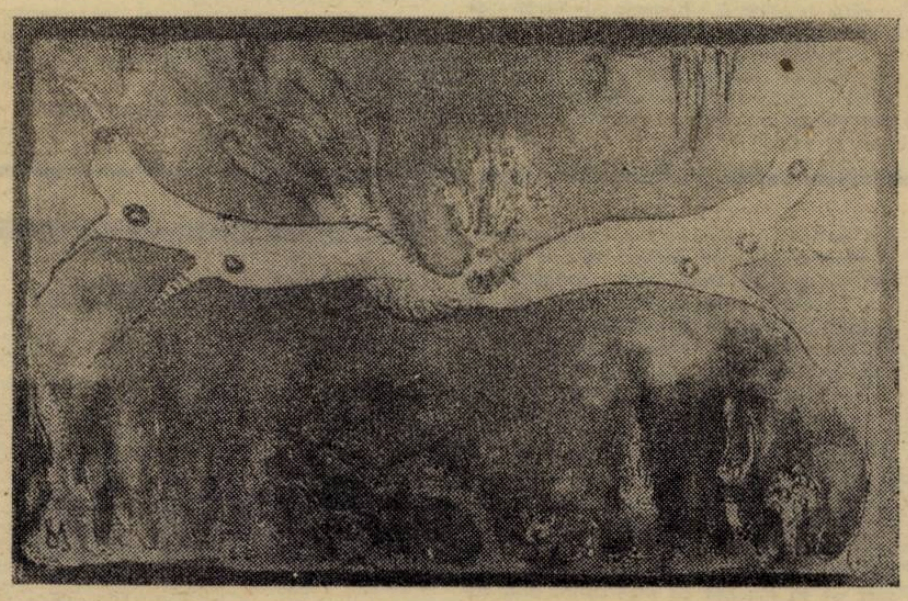

1) Mircea Horia Simionescu, „Romanul a murit ! Trăiască romanul" în **Secolul 20,** nr. 200/9, 1977.

2) Idem

3) Jean Paul Sartre, prefață la Nathalie Sarraute, **Portrait d'un inconnu,** Paris, Eds. Gallimard, 1956

4) Victor Erlich, **Russian Formalism,** The Hague, Mouton, 1955, p. 258

5) David Lodge, „The Novelist at the Crossroads", în Malcolm Bradbury, ed., **The Novel Today. Contemporary Writers on Modern Fiction,** Glasgow, Fontana / Collins, 1977, p. 84-110

6) Cornel Moraru, „Incursiuni în proza de azi", în **Viața Românească,** anul XXXIII, nr. 9, 1980, p. 56.

7) Vezi în acest sens Jon Heintz, „Reference and Inference in Fiction", în **Poetics,** nr. 8, The Hague, Mouton, p. 85-99.

8) Wolfgang Iser, **The Act of Reading : A Theory of Aesthetic Response,** Baltimore and London, the John Hopkins U.P., 1978.

consemnări

DICȚIONARUL ENCICLOPEDIC DE ARTĂ VECHE ROMÂNEASCĂ

Ed. Științifică și Enciclopedică, 1980

Lucrarea colectivă a lui Radu Florescu, Hadrian Daicoviciu, Lucian Roșu atrage atenția publicului cititor de la primele pagini prin bogăția și selecția riguroasă a informației, încercînd cu succes – am zice – să ofere într-o armonioasă prezentare cele mai importante manifestări ale artei vechi românești (în perioada îndelungată de timp, de la mezolitic la începutul feudalismului) alături de elementele esențiale ale artei universale (terminologii, momente importante din viața politică, economică și spirituală). La aceasta se adaugă materialul ilustrativ bogat (sub formă de planuri, desene de piese, fotografii), care dublează în mod inspirat exemplificarea diferiților termeni sau chiar a unor monumente de artă, ajutînd la crearea și înțelegerea unei imagini corecte, prezentată de materialul teoretic.

Calitățile deosebite ale **Dicționarului,** cel mai reușit din cîte s-au editat pînă acum în această serie, se datoresc, în primul rînd, unor prezentări foarte succinte, elevate, bazate pe o bibliografie bogată, ceea ce a permis introducerea unei mari cantități de informație. Abordînd cele mai diverse probleme, începînd cu categoriile specifice cercetării arheologice, ale metodologiei și tehnicilor folosite de aceasta, s-a urmărit prezentarea în detaliu a diferitelor categorii de forme materiale, care sînt prezentate evolutiv (de exemplu în articolul **ceramică** sînt tratate separat noțiunile de cuptor, diferitele modalități de ornamentare a ceramicii, ilustrația constînd în desene de vase, care permit clarificarea în mintea cititorului a noțiunilor respective). Introducerea în lucrare a termenilor de tehnică veche, reconstituirea diferitelor tehnologii sau modalități de prelucrare a metalului, sticlei, lutului s-a făcut prin permanentă corelare cu fenomenele similare ce au loc în cadrul artei vechi universale, prezentîndu-se influențele și interferențele reciproce, care au avut loc.

Exemplificarea unor termeni latini de artă laică sau cultică este un alt merit al volumului, deloc de neglijat în condițiile în care aceștia sînt exemplificați cu piese și monumente de pe teritoriul României.

Prezentarea monumentelor de artă veche românească este deosebit de instructivă, întrucît, pe baza bibliografiei și, mai ales, a colecțiilor muzeale, se face o succintă **monografie** a sitului arheologic, menționîndu-se în ordine cronologică cele mai importante descoperiri de pe vatra localității respective. Cititorul este ajutat, în descrierea celor mai de seamă monumente, de numeroase planuri, unele prezentate pentru prima dată în literatură. În descrierea fiecărei localități, sînt menționați și arheologii care au efectuat și au condus primele cercetări, anii cînd s-au desfășurat acestea. Un alt aspect pozitiv în prezentarea topografică a monumentelor de artă este menționarea, la sfîrșitul fiecărui articol, a colecției muzeale, care păstrează piesa respectivă. De pe teritoriul Banatului sînt menționate 25 de localități, ce cuprind majoritatea descoperirilor mai importante ale teritoriului dintre Tisa și Dunăre. Sînt prezentate, pe larg, necropola tracică de la Cruceni (care în momentul descoperirii ei, în 1959, constituia un primat în această parte a Europei), tumulul de la Susani ; descoperirile romane de la Berzovia, Orșova, Jupa, Pojejena, Vărădia ; iar din rîndul celor prefeudale, tezaurul din vase din aur de la Sînnicolau Mare ocupă locul central. Menționarea bibliografiei de bază utilizate, la sfîrșitul fiecărui articol, permite un control direct asupra aspectelor tratate și conferă dicționarului o valoare aparte.

Dicționarul completează în mod fericit pe cel de istorie veche a României, apărut cu cîțiva ani în urmă. În același timp, umple un gol, constatat de mai mulți ani, în literatura științifică și de popularizare din țara noastră, acela de informare corectă și clară a publicului larg asupra celor mai importante descoperiri arheologice românești.

Doina BENEA

portrete sentimentale

DUȘAN PETROVICI

Poezia lui Dușan Petrovici, cîtă este ea realizată pînă azi, dă sentimentul acut al unei crize : existențiale, morale, sentimentale. În poemele de început, publicate în urmă cu aproape un deceniu, exista o patetică îndreptare a poetului spre comunicarea cu ceilalți, spre dăruire : **„Zăpezilor să dau culori / Din flăcări ce mă scaldă / Sau hrană pietrelor să fiu / Cu cîntecele mele" (Voi nu m-ați întrebat)** iar primul său volum avea încă gestul spectacular al generozității poetului, de a-și oferi sîngele, în locul versurilor, patimii ascunse și a curgerii vieții în ființă. El are încă, la acea vîrstă a poeziei sale, o exaltare luminoasă, un discurs poetic în care frenezia pornește de la necesitatea eului luminat prin iubire, prin umanitatea din jur. Dar, tot atunci, lirica sa intră în zone neliniștite, fremătînde, spre trimiteri simbolice sau parabolice, spre viziuni de un onirism sau fantastic pur, ca în **„Ziua Voom"**, cu rezonanțe biblice, de vechi Orient în care tonalitățile versetului devin invocații păgîne : **„Dar va veni o zi cînd o să-ți spun / Schimbă-te tu într-o altă ființă / miroase tu dacă poți altfel decît o floare"**. Tot atunci, poetul traversează angoasa solitudinii depline, tablourile sale descriind ținuturi stranii, închise, cuprinse de uriașe tăceri și traversate de ființe sau umbre necunoscute. Tenta poeziei sale devine mai acut fantastă, lirica sa organizîndu-se într-un cod inițiatic, copleșind prin aerul său enigmatic și atmosfera terifiantă, amenințătoare, a unei drame, parcă, în desfășurare. (Vezi **Ajută-mă, Destin** ș.a.). Tot atunci, intră în joc presentimentul morții, dar moartea poetului nu e o atracție, ca la romantici, ci un blestem sau o atitudine ce se regăsește pretutindeni în actele existenței, fără a mai șoca, căci ea nu devine motiv neliniștitor, poetul privind obsesia Thanathos-ului cu o egală și firească acceptare, nu fără suferință, firește, dar nici disperînd, căci ea există pînă și la tineri care : **„au dorul cel mai năprasnic de moarte"** căci, zice poetul : **„cu cîte iubiri n-au ajuns (ei) în infern / și pentru cîte iubiri nu vor trăi o veșnicie"**. Firește, primul său volum, **„Lebede ale puterii"**, nu creea încă o viziune precisă, coerentă, a liricii poetului, care se va regăsi mai închegată în **„Obiecte pierdute"**, dar trebuie spus că elementele-cheie și structura intimă a liricii sale s-au constituit totuși încă de pe atunci. Astfel, lirica sa aducea, încă de la **„Capricii"**, niște viziuni à la Goya, o febră a sîngelui, tablouri grotești și o avalanșă a simțurilor în care insolitul și fantasticul domină calmul lăuntric și răstoarnă imaginea sa ideală, dar, în aceeași măsură, poezia sa aducea setea de contopire cu natura, cu primordialul și, deci, cu puritatea inițială și inițiatică. Trecerea din zonele prea telurice spre cele mai eterice, spectacolul feeric, în sine, îi sînt de asemenea proprii marcîndu-i ființa lirică, din acea etapă. Dar sentimentul cel mai puternic al acestei poezii, constituită mai ferm în ultimul volum, de-a lungul unui deceniu, pare a fi, cum ziceam, acela al traversării unei crize. Ea deschide poeziei sale perspectivele unor zone tragice ale existențialului, poetul inhalînd angoasa și spaimele, toate pornind de la dezagregarea materiei, a simțămintelor, de la neliniștea privind inerția lucrurilor din jur și a ființelor, din jur, neatinse de căldura sîngelui și a inimii, rămase, ca popoarele de viețăți reci ale adîncurilor, ca peștii unui acvariu, bunăoară, **„frumoși dar lipsiți de căldură"**. Criza poetului trece, de la zona existențială la cea morală și s e n t i m e n t a l ă. El acuză, descoperind-o, cruzimea omului față de om, căci **„om pentru om închide ochii"**, omul nefiind capabil, adeseori, să asculte : **„cum plîng privighetorile mute"**. Tonalitatea unor atari poeme conține un reproș tăios și înnegurat biblic, al unui sceptic profund, dus pînă la țărmurii cinismului rece, căci acuza poetului pornește de la ideea izolării, prin necunoașterea celuilalt: **„numărătoarea începe cu cel vinovat / el nu știe nimic despre noi"**. Și iată că una din „moralele" poetului pornește de la ideea conținută în admirabila parabolă a **„Acvarium"**-ului : nimic din ceea ce realizează umanitatea nu este valabil dacă nu conține simțămîntul autenticității. Ba, în plus, există în poezia sa un impuls spre benefica blîndețe și visare, ca elemente de structură ale umanității, prin care se pot obține biruințele spiritului asupra pămîntescului prozaic și vătămător.

Un solitar stoic, detașat de contingent, hrănit de fantasme sau agățat uneori de datele firești, banale, dar omenești, ale viului din jur, atacînd răul, ca stare morală, ce poate nărui ființa, oferindu-i neantul în locul bucuriei împlinirii, trăind într-un continuu hazard și pendulînd într-o „duioasă agonie", Dușan Petrovici, între poeții generației sale, este o voce stranie, originală, cu o poezie constituită pe un perpetuu lamento nostalgic, sfîșietor, al unui Eu damnat, intrat într-o lungă criză a existenței, a moralei, a sentimentului. El cîntă cînd vocea păcatului, a cruzimii ființei, de-a fi așa cum este, de-a supraviețui printre oameni, adeseori, lupi îndărătnici, cînd insetarea de purificare și de un spațiu al suferinței, dornic să planteze „lămpile sufletului" în ținuturi pustii și arzătoare sau în deșerturi polare, deci acolo unde nu există în genere o sămînță a spiritului și a jertfei de sine, poetul trecînd, astfel, de la gestul egolatru și adeseori cinic, la gestul umanitar ce duce spre ceilalți, spre **„calmul feeric nu tristețea muritoare"**.

Poezia sa dă simțămîntul unei perpetue și uriașe utopii, un fel de ascensiune spre ținuturi netulburate de nimic pămîntesc, de căderi tulburi și spectaculare, ea înaintînd, astfel, prin contraste, prin contrapuneri și planuri paradoxale, prin exaltări pure și benefice și prin spaime primare, înaintînd, deci, cumva, labirintic, în planuri metaforice virile și mai întotdeauna șocante, plină de prospețimea unor simțuri atente, dar și de gîndirea poetică a unui expresionism cu tente surrealiste, în care fantasticul și oniricul își dau mîna, firesc, cu realul prozaic înconjurător, într-o viziune, poate, uneori, prea încărcată, ușor livrescă și teatrală, dar niciodată ternă sau neoriginală.

Ion ARIEȘANU

NICOLAE ROȘIANU

● **Premiul revistei „Orizont", la Concursul național de poezie de la Costești – '81, organizat de Comitetul județean Hunedoara al Uniunii Tineretului Comunist.**

Născut la 1 mai 1946, în localitatea Dealul Viilor, jud. Gorj. Absolvent al școlii profesionale de petrol și chimie de la Tîrgoviște. Cursurile liceale la București și Craiova. Student în economie, la Universitatea din Timișoara. Membru al Cenaclului literar din Variaș. Debut, în anul 1964, în ziarul „Înainte", din Craiova. Colaborări la revistele „Orizont", „Ramuri", „Amfiteatru", „Forum studențesc" și la ziarele „Scînteia", „Scînteia tineretului", „Drapelul roșu", „Gazeta Gorjului". Prezent în culegerile literare „Atelier al cenaclurilor literare" (Ed. Facla, 1977), „Cîntecul adîncului" (U.G.S.R., 1978), „La porțile veacului" (1979) și „Septembrie" (1981) – plachete ale cenaclului din Variaș, editate de Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Timiș – și „Versuri" (Ed. Albatros, 1980). Laureat al Festivalului național „Cîntarea României", faza republicană (1979).

BANAT

Cum sîngerează seva cîmpiei în Banat,
Tainic ca o amforă înrădăcinată,
Istorie scrisă pe brațul vînjos de țăran asudat
Cîmpie soră, frate, mamă, tată ...
Se-adapă tăcute fuioare de cruci
În cuibul de nuferi, sub stea pădureană ;
Și Glad mai coboară, statornic, prin lunci,
Purtînd Morisena pe piept, ca o rană.
Și a mai scris Banatul grai blînd pe cetate –
Brazdă reavănă mustind a miere,
Năframă de jar peste nunțile toate,
Ochi ars în luturi, care nu piere.
Fumegă istoria la talpă de castre
Și țipă copiii nenăscuți sub zăpezi ;
Fîntînile-s bucium în reazim pe astre
Și grindă de ploi în clopot de-amiezi.

DĂRUIRE

Năframa mirului din lutul ars
Coboară-n cetini strigăt de iubire ;
Sub streașină de zodii am rămas
Un bucium stins în candela de mire.
Din sanctuarul crinilor albaștri
Mă limpezesc în ochii de păun ;
Beau lacrima frunzișului de aștri
Și mă împart la cumpănă de drum.

OCHI DE RĂȘINĂ

Stau primeniți străbunii în jurul unui foc,
Arzînd în taină seara sub boltă de copac,
Cînd se încing în vetre miresmele de joc,
Purtate-n semeție de cel din urmă dac.
Și hora intră-n grîne prin vad de curcubee,
Cum se răsfring izvoare în tulnice de dor ;
Curg din pridvoare ierburi pe căile lactee
Și cerul se [...] așterne sub mantiile lor.
Străbunii noștri-s ochiuri de rășină,
Arzînd mocnit în cușma unui deal ;
Cînd ninge blînd, rotunda lor lumină
Peste Carpați coboară Decebal.
Și, obosiți de atîta veșnicie,
Ca un sobor pe cumpăna de somn
Poartă pe umeri luna în cîmpie
Și-n munți aștern chivotul unui domn.

TRANSFER

lui Petre Stoica

Ploua,
plouă mărunt ca dintr-un sprinkler
nimeni nu întrevede speranța
vreunui curcubeu
tramvaiele trec în trombă
către un alt alizeu
o babă întreabă sublim „în ce an sîntem azi"

cineva îi scrie cu cărbune
anul pe obraz
într-un alcov
un clovn și un scafandru
schimbă capetele între ei și pleacă împreună

la carnaval
speriat de furtună
prin fereastra de nori
nechează un cal

DIMINEȚILE ORAȘULUI

Dimineața
păsări cu ciocul de ceară
ară fiordurile de la marginea orașului
pîntecul dens al nopții se destinde
ca brațul arcașului
orașul
se ridică din piclă,
cu opintirile unui animal abia născut
o muzică profundă se pierde-n statui
pe gura vulcanului care fierbe tăcut
aleile –
centuri de siguranță ale orașului
– noaptea, se știe, ele se string
în cercuri agățate de copaci –
revin la forma lor cotidiană
măsurînd pașii spre fericire
ai îndrăgostiților
numai porumbeii
după ce au adus pe aripile lor
dimineața din cîmpie
ciugulesc liniștiți
boabele de mei
risipite cu gesturi largi ale unui semănător

de muncitorii care
ies din schimbul trei.

PAȘI PE NISIP

Meseria poetului este atît de fragilă
încît poate fi dictată
de existența unui fir de păianjen
argusul poetului este un năvod
aruncat pînă departe în larg
meseria poetului
se confundă cu chirurgia
pînă dincolo de inserția cu duioșie
un flaut ce arde mocnit
în urechile lumii
un ochean trecut din mînă în mînă
un arc peste timp
acesta este poetul
cu meseria lui de cuvinte
ca o ploaie de nuferi.

N. BĂDILESCU

IEȘIRE

Mîna descifra sonor
versul bun în care-am stat,
eu, la timpul viitor,
tu, în tot ce s-a-ntîmplat

Sunetele gîndeau noaptea !

Eu aflasem că eram
nenăscut în ziua șaptea
și mueream, mueream, mueream...

ARDE ÎN JUR

Arde în jur albastru-clar
și bate vîntul dinspre mare.
La orizont se aude iar
căzînd portalul de răcoare.

Răsună din adînc solemn
un sunet roșu de monede...
Și un nebun pe-un cal de lemn,
gonind prin întuneric, vede.

PUNCT

O să-nceapă, o să-nceapă
vremea vîntului abstract.
Și-o să bată, ca pe-o clapă
un subtil de ritmic tact

Și-o să fie, și-o să fie
cu-o silabă mai tîrziu
în privirea mea pustie...
Și-ai să fii și n-am să fiu.

REGULĂ

Cred în mine care sînt
și părere
și sînt vînt !
Cred în mine și îi fac
păsării de ger pe plac.

Cred și-n tine pentru că
ești cum e-o duminică
luminată-n săptămînă,
viu ca ochiul de fîntînă.

SEMN

Îmi e foame de devreme
și de ce nu știu să fiu,
și mă seacă viu mă teme,
un trecut prea timpuriu.

Și aș curge, aș tot curge
dinspre astăzi către-apus.
Și, să ard, aș vrea, în sînge
roșu, poate scurs în sus.

GÎND

Ne e hrană, la nevoie
chiar și pata de culoare.
Și gustăm de bunăvoie
din tăcerea următoare.

Ne e rană peste geană
jumătatea din penumbră.
Și e hrană în capcană
jumătatea – soră – sumbră.

Ne e hrană, ne e hrană
curcubeul răpitor,
sunetele ne sînt hrană
albă, pentru viitor...

televiziune

DUMINICĂ, 21 IUNIE

8,30 Tot înainte ! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii : „Peripeții de vacanță". Episodul 6. 9,40 Omul și sănătatea (reluare). 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii : Enescu și noua școală muzicală românească (II). 12,30 de strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 14,00 Desene animate. 15,45 Șah. 16,00 Fotbal : Dinamo București – Universitatea Craiova. 17,50 Ecranizări după opere literare românești „Dincolo de pod". (Partea I). Adaptare după romanul „Mara" de Ion Slavici. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cîntarea României. 20,50 Film artistic : „Omul Vineri". Premieră TV. Producție a studiourilor engleze. 22,30 Telejurnal. Sport.

LUNI, 22 IUNIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,40 Orizont tehnico-științific. 20,20 Roman-foileton : Karl Marx – Anii tinereții. Episodul 6. 21,20 Cadran mondial. 21,50 Cîntecele țării mele – Program muzical-folcloric. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 23 IUNIE

9,00 Teleșcoală. 11,00 Film serial : „Dallas". Reluarea episodului 11. 11,50 Evoluția vieții pe Pămînt. 12,50 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 17,15 Imprudențe : Raid-anchetă. 17,30 Anunțuri și muzică. 17,40 Clubul tineretului. 18,25 Tribuna TV. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Omul și sănătatea. 20,10 Teatru TV : Uneori, imposibilul nu există ! de Virgil Stoenescu. 21,20 Întreaga țară a pregătit și întîmpină Marele forum al Democrației Muncitorești. 21,50 Partid și țară, luminos destin – emisiune muzical-literară. 22,05 Telejurnal.

MIERCURI, 24 IUNIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 17,00 Melodii populare. 17,20 Tragerea pronoexpres. 17,30 Finala „Cupei României" la fotbal : Universitatea Craiova – Politehnica Timișoara. 19,15 Telejurnal. 20,10 Actualitatea economică. 20,30 Mari ansambluri muncitorești. 20,45 Telecinemateca – Ciclul : Mari actori: „Soarta unui om". Producție a studiourilor sovietice. 22,20 Telejurnal.

JOI, 25 IUNIE

9,00 Teleșcoală. 10,50 Roman-foileton : Karl Marx. 11,50 Vatră folclorică : „La poalele Harghitei". 12,25 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 17,10 Reportaj pe glob : Repere marocane – documentar. 17,30 Viața culturală. 18,35 Desene animate. 19,00 Telejurnal. 19,40 Forumul democrației. 20,00 Într-un glas cu țara : Spectacol muzical-literar. 20,25 Ora tineretului. 21,05 Evoluția vieții pe Pămînt. 22,05 Telejurnal.

VINERI, 26 IUNIE

16,00 Telex. 16,05 Politehnica-TV. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,25 Tragerea loto. 18,35 La volan – emisiune pentru conducătorii auto. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,40 Forumul democrației. 20,00 Imn muncii – Emisiune literar-muzicală. 20,30 Film artistic : „Gustul și culoarea fericirii". Premieră TV. Producție a Casei de filme Unu. 22,05 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 21 IUNIE

9,30 Teleșcoală. 10,10 Telecinemateca (reluare) „Soarta unui om". 11,40 Limba română : Cum vorbim, cum scriem corect. 12,00 Enescu în documente inedite. 13,00 mozaic cultural-artistic-sportiv. 18,30 Iunie – Cronica evenimentelor politice. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,40 Forumul democrației. 20,00 Lumina noii noastre vieți – spectacol muzical-literar-coregrafic. 20,30 Teleenciclopedia. 21,15 Film serial : „Dallas". Episodul 13. 22.05 Telejurnal. Sport.

televiziune

SOFIA ARCAN

Banda de magnetofon*)

Legăturile dintre mine și Mărghina rămăseseră în spațiul incertitudinii, o încîlceală de umbre și lumini și, prea adesea, de o încordare nefirească, la drept vorbind, un fel de lung război întrerupt de scurte armistiții.

– Trebuie să-ți mărturisesc că ți-am citit manuscrisul ! Nu mă privi atît de consternată și, asta mai ales, te rog să nu mă condamni înainte de a-mi da răgazul să mă justific. Am dat peste caiete întîmplător, în timp ce făceam curățenie, voiam să-ți fac o surpriză, cunosc deprimarea ce urmează cînd te întorci după mai multă vreme și găsești dovada absenței în praf, păianjeni și dezordine. Mi-am luat un concediu de trei zile, după ce i-am telefonat lui Andrei și am avut acordul lui să vin. Servește din salată, Vlad mi-o lăuda de fiecare dată socotind-o una din puținele mîncăruri cu adevărat gustoase, pregătite de mine. Hai, gustă ceva înainte de a-mi răspunde, întotdeauna ai fost arțăgoasă cînd erai flămîndă și acum cu siguranță ți-e foame.

Deși se străduia să-și păstreze tonul degajat, era evident că torentul verbal fusese dezlănțuit doar pentru a mă împiedeca să reacționez prompt. De cîțiva ani mă obișnuisem cu gîndul că orice bucurie trebuie într-un fel sau altul plătită, de data asta prețul era prea mare, Mărghina găsise singura ușă rămasă deschisă dînd buzna în zona fierbinte și deseori scăpată de sub orice control a intimității mele. Întîmplarea (atît de obișnuită încît mi s-ar fi părut ciudat să fi fost altfel) a făcut ca Andrei să nu fie acasă la întoarcerea mea. Era pe teren, probleme (se putea altfel ?) foarte urgente și importante îl vor reține pînă la sfîrșitul săptămînii. Surprizele începuseră încă pe peron, văzînd-o pe Mărghina în locul lui Andrei. E adevărat că superbul buchet de flori ce-l avea în brațe și mai apoi apartamentul în perfectă ordine, masa pregătită festiv, toate la un loc îmi accentuaseră bucuria de a mă vedea acasă după o lungă absență, era, în același timp, un fel de prelungire a fericirii știind-o pe Anda trecută de primejdie, urmînd ca după scurtă vreme s-o aduc acasă.

Mărghina îmi lăsase timpul necesar să-mi despachetez valiza, să fac baie, eram la masă, adusese gustările și după ce ciocnisem primul pahar de bun venit : „Mărturisesc că ți-am citit manuscrisul !".

– Cînd am găsit teancul de caiete în dulapul de lenjerie le-am răsfoit involuntar, cunoști gestul reflex al parcurgerii automate a unui text ce-ți cade sub ochi, mi-am văzut numele și atunci am uitat de toate, casa era încă vraiște, știam că indiscreția mea este de cea mai joasă speță, dar la ideea că am găsit, printr-un miracol aș zice, cheia ce-mi putea deschide ușa spre înțelegerea ciudatelor noastre relații, m-a făcut să uit de orice bun simț. În ciuda lungilor tăceri existente între noi în lungul anilor, vreau să-ți mărturisesc de la început că încercările prin care ai trecut cu familia m-au afectat profund, dacă ai fi acceptat toate încercările mele de a te ajuta, cred că noi am fi azi mai apropiate în sensul unei comuniuni firești între două surori. O clipă să aduc altceva la masă.

Părăsi grăbită camera, aduse un platou, mă servi, umplu paharele, ciocni, începu să vorbească privindu-mă atentă.

– Adă-ți aminte că ți-am propus să vă însoțesc la această ultimă operație a Andei, refuzul tău scurt și categoric m-a întristat mai mult decît poți bănui, mai ales că știam că Andrei nu venea la Cluj. Nu, nu spune încă nimic, protestă ridicînd brațele, ți-am cerut răgazul unei apărări, sînt hotărîtă să nu tac pînă ce nu limpezesc apele tulburi dintre noi, altminteri destăinuirea mea ar rămîne doar recunoașterea inutilă a unui gest reprobabil. Îmi dau seama după privirea ta că iar am pășit cu stîngul, trebuia să am răbdare să mănînci, ai fi fost mai ... calmă, nu ? Oricum, înainte de a pronunța verdictul, lasă-mă să-ți spun cel puțin cît sînt de fericită că Anda-i bine. Știi, dintre toți nepoții am o slăbiciune deosebită pentru ea. În ciuda sau poate tocmai din pricina cumplitelor încercări de care a avut parte, Anda dă certitudinea că stirpea familiei Moșoarcă a reușit să-și infiltreze vitalitatea în toate încrîngăturile ivite între timp. O iubesc pentru că n-a pierdut acel sentiment primordial al supraviețuirii, pentru încrederea ei nestrămutată în viață și dacă n-ar fi decît astea și tot are drepturi cîștigate față de ceilalți nepoți. Și-acum aduc marea surpriză, am pus la bătaie toată știința mea culinară cam în deficit, ce-i drept, totuși, după meniul dintr-o clinică șansele mele sînt categoric mărite. Abia la urmă am să-ți spun părerea despre manuscris.

Lipsi o vreme spre ușurarea mea. Aveam nevoie de un răgaz spre a-mi liniști involburarea, aceea complexă starea iritantă pentru că îmi descoperise taina păstrată cu atîta grijă chiar față de Andrei și de copii și în același timp îmi reamintî (prea brusc, dar asta era tipic pentru Mărghina) de dorința de a scrie un roman ce ajunsese pentru timpul meu interior un „a fost odată ca niciodată", și, acum, în cea mai neașteptată clipă, îmi trezise curiozitatea de a afla dacă dincolo de înlănțuirea cronologică a întîmplărilor legate de viața lor reală n-am pierdut acea iradiere fertilă dată de ficțiune. Iată un prilej ce nu trebuie scăpat ! Am adus o măsuță lîngă noi, pe ea magnetofonul, o rolă nouă. Nu aveam dreptul, mai exact spus ar fi o imensă greșeală să pierd prilejul ca o banală întîmplare în ordinea realității să ajungă (simțeam asta) în cea a intimității mele o revelație capabilă să mă ajute să trec hopul, ajunsesem într-o înfundătură și ultimul caiet rămăsese gol în afara paginei unde notasem replica-obsesie din **Orfeu în infern**. Și, totuși, după atîta vreme, eram încă convinsă că voi ajunge să scriu romanul, se pare că sînt mai pregătită să accept un viitor optimist și acum, după ce Anda se simte bine, am credința irațională în imposibilitatea oricărui eșec, deși spiritul meu trecuse prin toate vămile disperării și totul din jurul-mi părea a fi pornit pe calea înfrîngerii, ca mamă în primul rînd, undeva adînc infiltrat în eul meu zăcea această dorință de a veni la suprafață din vîrtejul acaparator al evenimentelor, că voi ajunge să trăiesc ziua binecuvîntată cînd voi putea scrie pe manuscris „sfîrșit".

Mărghina reveni cu o plachie de pește și după ce-mi servi o porție bună și-i lăudai gustul am continuat masa în tăcere, o liniște fisurată doar de zgomotul circulației mașinilor. Evitam să ne privim, cred că amînteam de o scenă dintr-un film mut avînd ca fundal sonor muzica unui pian mecanic dezacordat. Încercam să-mi ascund nerăbdarea sub o falsă poftă de mîncare, în real așteptam țîșnirea spontană a confidențelor Mărghinei, intuind că-i aproape acest rar privilegiu căci din experiența proprie știam că viața îți poate oferi niște stări infinit mai complexe, mai drăcești decît orice imaginație, or, în cele scrise [...] cosem să situez drama acestui triunghi banal pînă la sufocare : Mărghina-Vlad-Ingrid într-o posibilă zonă cu multe pete albe în ea, preschimbate acum în capcane așteptînd să-mi cadă în ele amănuntele căutărilor mele zadarnice.

La sfîrșit Mărghina strînse masa, lipsi iar o vreme, reveni cu cafelele aburinde, abia atunci se pare că văzu magnetofonul.

– Vrei să ascultăm muzică ?

– Nu, dacă tot te-ai îmbarcat clandestin în barca mea, cel puțin să-mi dai datele spre a-mi ajuta s-o pilotez cît mai bine.

– Este exact ceea ce voiam să fac, să-ți arăt unde anume te-ai îndepărtat de realitate, dar ... închide magnetofonul și dacă vrei să vorbesc liniștită nu mă privi cu zîmbetul acesta, nu știu dacă nu cumva greșesc făcînd din tine depozitarul ... la dracu, oprește banda !

– Nu, iubito ! Este plata indiscreției, am dreptul să fixez prețul, poți ce-i drept refuza, numai că atunci noi două ...

Mărghina îmi prinse mîna întinsă spre magnetofon, cuvintele veneau șuierate printre buzele strînse, fața crispată.

– Vrei să mă șantajezi, ai rămas la fel de rea ca în copilărie, cînd îmi condiționai libertatea în pădure de cele mai timpite munci în colibă.

– Recunoaște că lăsai tot greul pe mine, erai destul de mare să-mi ajuți la roboteală, era dreptul meu să-mi apăr bruma de odihnă ! Erai, știi bine, cea mai zăludă dintre toți copiii din pădure.

– Iar pentru mine erai cea mai insipidă ființă, din lume, nu știai decît să speli, să mulgi vaca, să gătești, să ...

– Să ce ? Să mă pregătesc de nuntă cu Nică, asta ai vrut să spui, nu ? Dacă tot am pornit să refacem drumul spinos al copilăriei noastre să mergem pînă la capăt, altfel indiscreția ta ...

– Nu are nici un fel de justificare, știu. Bine ! Deci ... da, îmi păreai ființa cea mai lipsită de imaginație de pe pămînt ...

Dintre nenumăratele, miile de ființe cunoscute de tine, am rîcanat fără voie.

– Iar ești rea ! Însăși vîrsta îmi da dreptul să nu fiu conștientă de cercul strîmt al vieții noastre, de nefireasca izolare, știi doar că socoteam pădurea un tărîm de basm plin de cele mai incredibile întîmplări era și ... nu, nu pot ...

Cu o bruscă dispoziție retractilă, Mărghina își aprinse, nervoasă, o țigară, privi flacăra chibritului, mișcă scrumiera, gesturi mărunte ce-o puteau sustrage, s-o îndepărteze de realitatea imediată. Deși nu privea spre magnetofon, era evident că învîrtirea rolei o timora sau cel puțin o incomoda. Nu eram dispusă la nici o concesie, dimpotrivă, simțeam cum urcă din străfunduri o dorință drăcească s-o chinui, venise momentul să-și plătească polița.

– Nu jubila pentru că m-ai prins la colț, huhurezule ! spuse privindu-mă cu fața crispată, (își turnă vin în pahar, îl bău dintr-o înghițitură, închise ochii, respiră de cîteva ori adînc, pregătirea unui salt primejdios în adîncimi ?). Deci ... am rămas la ? ...

– Idealele relații dintre două surori.

Cîteva secunde cuvintele spuse alb plutiră nestingherite între noi, Mărghina mă privea intens, mobilitatea trăsăturilor o deconspira, era gata de harță, reuși să se stăpînească, un val de tristețe îi destinse liniile obrazului, cuvintele veniră spre mine ca din mari îndepărtări.

– Nu știu dacă nu greșesc făcînd din tine depozitarul gîndurilor nicicînd spuse altcuiva, numai că, după lectură, mi-am dat seama că primejdia ce te paște – ca scriitor – este tocmai încercarea tenace de a uita copilăria din pădure, a ta, nu a mea, pricepi ? Atunci ai înțelege de ce te uram, da, nu mă privi perplexă, te uram din o mie și una din motive, dar primul pe această scară era admirația și dragostea de care erai înconjurată de toți și mai ales de tata. Din jurnal am văzut că și tu m-ai urît, deci putem spune că am pornit de la un numitor comun, dar să revin la manuscris altfel mă voi pierde în hățișul amintirilor. Am început lectura în ordinea numerotării caietelor și abia mai tîrziu mi-am dat seama că-i vorba și de un proiect de roman, nu numai de jurnal. Încă de la primul capitol am sesizat, e drept, uneori doar în subtext, infiltrarea sau mai bine zis proiectarea propriei tale personalități deși aparent dispăruseși din pagină. Ai făcut din mine un personaj nu prea îndepărtat de realitate, dar ... nu știu cum să-ți explic ... nu vrei să renunți la magnetofon ? Să fiu a zmăului dacă nu mă inhibă, accept să-ți faci note lasă drăcia asta !

– Nu te mai gîndi la el, simplu, nu ? i-am spus zîmbindu-i și i-am umplut paharul cu vin.

– **În vino veritas,** la asta te duce gîndul, ai uitat că țin la băutură ? Începu să rîdă, luă paharul. Ca să fim pe picior de egalitate, voi bea exact cît tine, nici o picătură în plus, nu te mai las să-mi tragi chiulul cum făceai în pădure, știi, erai pentru mine o adevărată pacoste, e drept, a doua după tata, dar nu, să revin la manuscris. Privi înciudată magnetofonul. Dracu să-l ia ! răbufni și-i întoarse spatele. Unde am rămas ?

– Te-ai recunoscut ca personaj ...

– Da, nu prea îndepărtat de realitate numai că nu știu cum să-ți explic senzația bizară din timpul lecturii ... Există acele fragmente, uneori foarte scurte sclipiri ale realității cînd textul îmi părea o oglindă în care-mi recunoșteam imaginea obișnuită apoi apele se tulburau, începea să apară o Mărghină necunoscută, se iveau și celelalte personaje, îmi dam seama că le-ai luat din viața noastră reală, din informațiile primite de la Marta și totuși ... ne-ai creat un statut (abia la sfîrșit am înțeles asta) ce trebuia să se înscrie în „schema" propriei tale viziuni.

Din jurnal am aflat de obsesia eșecului în creație și totuși noi am ajuns, pe jumătate cel puțin, rodul imaginației tale, deci nu văd de ce ți-ar fi frică de o nereușită, spun asta pornind de la premiza că **Vara suferințelor** (titlul nu-mi pare deosebit, dar asta-i o treabă minoră, îl mai poți schimba de **n** ori), deci **Vara suferințelor** ar fi forma primară, fișele viitorului roman, cel puțin asta am dedus văzînd ultimul caiet cu filele albe în afara unui citat, ceva cu o pasăre albastră ce zboară mereu ce mi-a adus aminte de un tablou văzut la Ingrid, ea îi spunea chiar Pasărea albastră și avea o ciudată admirație deși mie, drept să-ți spun, nu-mi părea ceva extraordinar față de celelalte tablouri ale ei. Dar stai, de unde-l cunoști ? Acum îmi amintesc că-l descrii în roman. Ai fost vreodată la Ingrid ? Marta cu siguranță n-a fost, deci nu-i ea sursa informației.

Valul neașteptat se prăvăli asupră-mi găsindu-mă descoperită, năucă nu reușeam să-i răspund, interceptam doar privirea intrigată a Mărghinei.

– Am întîlnit-o pe Ingrid de exact trei ori în viața mea și nu i-am văzut apartamentul, știi asta, am reușit pînă la urmă să-i șoptesc ca-n vis. Cum arată tabloul ?

– Nu mă pricep la pictură, pot să-ți spun doar că-i ceva monocrom : albastru și doar jocul luminilor și al umbrelor date de nenumărate nuanțe de la albastru peruzea la cel de cobalt dă o expresie spațială iar **Pasărea**, abia sugerată prin linii se înscrie în ritmul zborului.

– Ritmul zborului ... ritmul zborului ...

*) Fragment de roman

teatru

LA TEATRUL DE STAT DIN ARAD :

...ESCU de Tudor Muşatescu

Ultima premieră a Teatrului arădean aduce pe scenă una din piesele interbelice de rezistenţă, **...ESCU,** prilejuindu-ne o „întîlnire" cu Tudor Muşatescu, dramaturgul fecund şi virtuos, dar nu mai puţin ştiutul poet, prozator, umorist, traducător şi director de scenă, o personalitate de excepţie a teatrului românesc din deceniile de mijloc ale veacului nostru.

Piesa a cunoscut la premiera sa absolută (12 noiembrie 1933) un real succes, în ciuda aprecierilor, în general, defavorabile ale criticii dramatice. Chiar şi cei care o socotiseră drept „o săritură în gol", după **Titanic vals** – un „tablou social rămas neterminat", cu toate că „unele din figurile de pe diversele sale planuri au fost suficient conturate şi colorate" – nu-l puteau nega meritele. Verva umoristică, construcţia tipurilor, replica sa frumoasă şi anume colorată, nu-l dezmint pe autor, continuator, în linii generale, al marelui Caragiale, prin autenticitatea inspiraţiei satirice şi nu mai puţin prin prospeţimea şi volubilitatea dialogului.

Intenţia expresă a spectacolului arădean este de a înfăţişa un pamflet politic, prin mijloacele comicului de bună factură. Regizorul **Iosif Maria Bâta** a estompat, cu bună ştiinţă, comedia sentimentală inveterată de text, creionînd în linii limpezi şi sigure imaginea unei „lumi" a carierismului politic românesc interbelic, cu proverbiala ei lipsă de scrupule, o „lume" venală şi rapace, măcinată de ambiţii politice, care exclude ingenuitatea şi candoarea micului slujbaş, simbolic întruchipate prin remarcabilul Spirache.

Regia a intuit perfect subtextul muşatesçian, construind cu migală şi pricepere tabloul de epocă, cu mascarada parlamentară şi farsa alegerilor, dar a frustrat spectacolul de vervă şi culoare, de un ritm interior alert, impresia, în ansamblu, fiind de uşoară desuetudine. Nici scenografia, **Doru Păcurar,** nu se dovedeşte prea inspirată, aglomerînd excesiv scena prin detalii care nu susţin viziunea regizorală. În schimb, costumele **(Eva Gyorffy)** sînt admirabile, dovedind rafinament şi bun gust.

Regizorul are şi meritul de a fi constituit o echipă de interpreţi care evoluează cu credinţă, propunînd destine ce se susţin. **Ion Costea,** pe care nu-l mai văzusem de multă vreme într-un rol principal, îl întruchipează cu aplomb şi siguranţă pe Decebal, puştiul de altădată, ajuns, prin maşinaţii de culise, deputat, ministru şi, în sfîrşit, şef al unui partid politic, pe care îl întemeiază el însuşi într-un moment critic. Este remarcabilă scena finală în casa lui Decebal. Petrecerea pare a se strica prin vestea căderii guvernului, dar fostul corigent nu se lasă prea curînd înfrînt, ci găseşte o nouă soluţie politică spre satisfacţia tuturor. A socrului, lorgu – moşierul scăpătat cu aere aristocratice, în stare să cocheteze cu socialiştii sau cu oricare din partidele politice ce se dovedesc stăpîne pe situaţie – interpretat cu vervă şi dezinvoltură de **Alex. Fierăscu.** A soţiei sale, Amélie şi a „doamnei voalate", Nina Damian, personaje construite nuanţat şi cu har de **Gabi Daicu** şi **Maria Barboni Petrache.**

Locotenentul Gigi a avansat şi Mizo e acum d-na General Stamatescu, nevasta autoritară a unui soţ ramolit prematur. În interpretarea **Emiliei Dima Jurca,** această Chiriachiţă „generălească" domină nu în forţă, printr-un ton casant, ci prin subtilitate şi inteligenţă. **Mişu Drăgoi** este exact ceea ce trebuia, un general fără „acoperire", lipsit de personalitate şi orizont. **Liviu Mărtinuş** care ne-a obişnuit cu anume roluri, dovedeşte în Bebe Damian o faţetă mai largă a disponibilităţilor de creaţie. Ca de altfel şi **Virgil Müller** care a reuşit într-un rol de compoziţie (Platon) să nu mai fie ştiutul „Făt-Frumos", ci un actor sensibil de real talent care şi-a lucrat rolul cu minuţie şi vădit profesionalism.

Şi **Mariana Müller** (Mitzi), **Marilena Taraş** (Ana), **Iulian Copacea** (Traian), **Teodor Vuşcan** (Doctorul), **Nicolae Nicolae** (Manole) îşi aduc contribuţia la realizarea unui spectacol „cuminte", fără strălucire şi uşor desuet, regizat şi interpretat corect şi limpede, dar fără verva şi vioiciunea pe care o aşteptam de la o piesă semnată de Tudor Muşatescu.

Flavia DUMA

muzică

Olimpiada tinerilor artişti

Timp de o săptămînă, Timişoara a fost gazda unor concursuri de mare dispută, menite a statua o cuvenită ierarhie valorică între aezii ce bat vehement la porţile muzicii. Finalitatea muncii unor ani de studii a fost judecată aici de un forum naţional, reprezentativ, din Conservatoarele ţării. A fost angajat în luptă la acest ceas, tot ceea ce ţara are mai valoros şi promiţător. Chiar oraşele în care liceele de muzică au dispărut, precum Baia Mare, Braşov, Constanţa, Tîrgu-Mureş, Sibiu, Bacău şi-au avut soliile lor de artă, mîndri luptători, pe arena unde valoarea a fost recunoscută şi recompensată cu prestigioase premii. Opţiunea pentru derularea fazei finale a acestor mini „Maeştri cîntăreţi", în Oraşul florilor şi al muzicii, apare ca o firească rezultantă a nivelului pe care Timişoara a ştiut să-l dovedească în ani, a ţinutei de probitate profesională statornic aici, cît poate şi al frumuseţii întrinseci cadrului însuşi, recunoscut cu cel mai frumos liceu de artă al ţării.

Din totalul celor 167 de selecţionaţi din clasele afiliate la Liceele pedagogice din centrele amintite, la care s-au adăugat solii Liceului Militar din Bucureşti, plus masivul pluton al Capitalei (36) Clujului (42), Timişoarei (22), Iaşului (17), au învins cu certitudine cei mai buni. Meritoriu, nivelul foarte ridicat la care s-au desfăşurat aici „ostilităţile", disputa fiind adesea foarte strînsă, iar departajarea ajungînd să fie soluţionată de zecimile punctajelor. Lupta a fost dusă nu doar între concurenţi, ci implicit între aceia care le-au condus şi ordonat efortul, olimpiada fiind, în fond, deopotrivă, şi un concurs al profesorilor ! S-a luat în considerare nu doar evoluţia la instrument, ci şi corolarul de cunoştinţe teoretice pe care îl subsumează dictatul muzical. O probă care a defavorizat net mediile obţinute la cele trei probe instrumentale (studiu impus – piesa la alegerea candidatutui – piesă la alegerea comisiei). Excepţie meritorie Timişoara, ai cărei profesori de teorie au avut rezultate demne de aplaudat la scară naţională !

N-au lipsit nici revelaţiile, pe care le transcriem cu majuscule, încredinţaţi că de acum înainte vor avea un cuvînt de spus în arta interpretativă românească : **Liliana Oprin,** flaut, Timişoara, clasa Lidia Kocsis, **Lucica Minea,** percuţie, Timişoara, clasa Viorica Siminescu, harpista **Maria Bildea,** Bucureşti şi trompetistul **Fr. Tröster,** Timişoara. Notaţi cu zece şi Teodor Coman – Bucureşti şi Margit Birtalan – Tg. Mureş.

Din cei 22 de timişoreni intraţi în concurs, 15 au fost premiaţi, ceea ce este o splendidă reuşită. Cinci dintre aceştia – **L. Oprin, L. Minea, Doru Roman** – percuţie, **D. Nădăban** (aflat în clasa prof. Rodica Sas), şi **Fr. Tröster** şi-au revendicat aurul premiul I, alţi patru premiul II şi doar unul premiul III. O menţiune specială trompetistului Fr. Tröster, unul care a reuşit să cumuleze două premii, adică şi pe cel al Uniunii Compozitorului. Revista noastră, „Orizont" şi-a acordat sufragiile premiului său special unei talentate pianiste – **Diana Stancov.**

Gala laureaţilor care a succedat momentului de mare tensiune, cînd inspectorul general Vasile Bolog a dat citire şirului de nume care au cîştigat în bătălia celor 7 zile şi 7 nopţi de stress, a validat justeţea cu care au fost acordate aceste premii. Ne-am limita a semnala evoluţia Lilianei Oprin, care a ştiut să înfioare cu frumuseţea rostirii străvechii doine româneşti, ori pe cea harpistei M. Bildea care în **Tema cu variaţiuni** de **M. Negrea** a evocat emoţionant originea orfică a muzicii, cu acele superbe arcuiri, zbor de ghirlande multicolore, în miraculoase curcubee peste veacuri ...

În sfîrşit, o ultimă remarcă, ce vine să transcrie opinia tuturor oaspeţilor acestor zile fierbinţi – Timişoara a ştiut să reconfirme calitatea de gazdă excelentă, tradiţionala ospitalitate bănăţeană devenind susceptiblă, ea însăşi, la un loc pe podiumul curtoaziei.

Doru MURGU

plastică

Expoziţia EDIT GOG

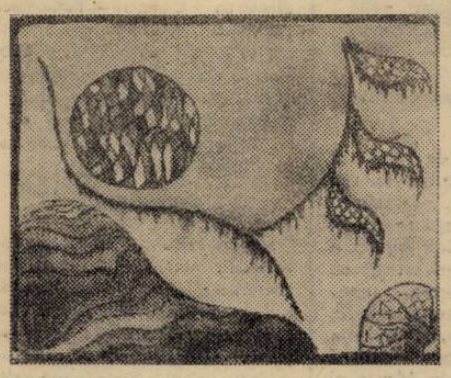

În expoziţiile antecedente Edit Gog propunea o lume picturală de basm, făpturi cosmice conturate după fantezia artistei. Nici în actuala expoziţie de la Bastion, Edit Gog nu renunţă la sondarea unor miracole din mai vechile motive, accentuînd de data aceasta puterea de expresie, tonul ridicat al sugestiei. Tărîm fertil de literaturizare a picturii, pe unele picturi pe sticlă descifrăm versuri singuraldine, ca o stîngăcie de geniu a unui copil. Subintitulată **„Pămîntul – sămînţă de stea",** actuala expoziţie e o suită de metafore plastice, interferenţe neprevăzute, interregnuri, cînd aripile devin rădăcini şi rădăcinile aripi. În deschiderea expoziţiei, criticul de artă Horia Medeleanu sublinia tocmai latura de vis a motivelor, lăuntrice frămîntări ieşind în explozii cromatice la lumină. Trebuie să recunoaştem dificultăţile tehnice ale picturii pe sticlă, necesitînd alt stil de lucru decît pictura de şevalet. Cred că atît materia pe care se pictează, cît şi aşezarea pastei ţin de o anume experienţă, adăugînd un farmec nou compoziţiei. Edit Gog reuşeşte să-şi menţină personalitatea artistică la temperatura mesajului tulburător din subiectele propuse. Este impresia sigură de stăpînire a mijloacelor plastice de care dispune, la care se adaugă lirismul şi originalitatea artistei, note dominante ale recentei expoziţii.

Damian URECHE

Ilustrăm acest număr cu lucrări din expoziţia Edit GOG.

istorie-document

TUDOR VLADIMIRESCU în conştiinţa poporului român

În frămîntatul an 1848, **Gazeta de Transilvania** aducea un omagiu postum lui Tudor Vladimirescu, numindu-l „răzbunătorul libertăţii moldavo-române", ridicîndu-l la rangul de erou şi martir al neamului. Pentru a releva felul în care se înfăţişează mai ales sufletului nostru chipul pandurului din Vladimiri, la 160 de ani de la moartea sa, vom apela la cîteva documente, între care mai multe scrisori atribuite lui Tudor însuşi. Am avut în minte, cînd am răsfoit acele pagini, referirea lui George Călinescu care în paginile **„Istoriei literaturii române de la origini pînă în prezent"** (scrisori şi proclamaţii) îi atribuia eroului naţional rolul de precursor al revoluţiei române de la 1848. La rîndul său, Petre Pandrea (în **„Pomul vieţii"**) făcea cîteva aluzii la **„scriitorul"** Tudor, **entuziasmîndu-se la „frazele ieşite din gura de aur şi pana sabie a lui Tudor".** Este binecunoscută **„Proclamaţia de la Padeş",** care continuă drumul discursului politic românesc, început cu un secol în urmă de către Antim Ivireanu, în care comunicarea directă e însoţită de aluzii fabulistice, apelîndu-se la alegorie, la imaginile senzitive, dezvăluind, cu claritate, mulţimii scopul adunării de la Padeş : **„Şarpele cînd îţi iasă înainte, dai cu ciomagul şi-l omori căci de mai multe ori ne primejduieşte din muşcătura lui".** Trimiterea e foarte limpede, şi nu mai este nevoie de nici o traducere. În **Jurămîntul lui Vladimirescu** din martie 1821, după ce se spune că **„nici odinioară nu voi cugeta, nici de faţă, nici pe chip de viclenie, asupra vieţii şi a cinstii cuivaşi din patrioţii mei",** Tudor Vladimirescu formulează cîteva principii care ne pot oferi o imagine clară asupra gîndirii sale : **„Iară către aceasta unindu-mă cu toţi cei înfrăţiţi la bunele cugetări ce între toţi se vor chibzui spre binele, folosul nebăntuirea pacinicei şi liniştei petreceri a patrii, voi fi silitor şi săvîrşitor din parte-mi spre orice bună pornire cum şi în vremi de trebuinţă voi fi gata a mă război, prin armele ostaşilor ce otcărmuesc împotriva vrăşmaşului ce să va arăta împotrivnitor dreptăţilor ţării, unindu-mă şi la aceasta cu glasul şi voinţa celor înfăcărăţi la această sfîntă legătură".** Dincolo de plasticitatea graiului, de propoziţia cu încetineală în înţelesuri, trebuie să vedem punctele solide ale unui program echilibrat şi ferm. Multe scrisori au fost adresate de Tudor marelui vistier Alexandru Filipescu-Vulpe căruia-l era solicitat sprijinul pentru procurarea unor **„trebuincioase lucruri".** Astfel pentru fortificarea Cotrocenilor era nevoie de meşteri, tă, **„în lucrarea folosului obştei"** şi sub semnul urgenţei, căci materialele sau banii **„nu iartă prelungire ci trimiterea lor".** Credem că este necesar să mai amintim şi faptul că alături de strategul Tudor s-a aflat şi învăţatul transilvănean Gheorghe Lazăr, care cu mîna lui proprie a îndreptat tunul spre palatul fanarului din Bucureşti. Dintr-o scrisoare trimisă celor ce se refugiaseră din capitală la Braşov, Tudor îi acuză pe boieri că au întreţinut starea de neînţelegere, de care au profitat cei ce voiau să ducă ţara într-o stare „jalnică". El arăta cu limpezime că poporul îşi revendica drepturile ce i se cuveneau. Conducătorul revoluţiei de la 1821 trăgea o fermă linie de demarcaţie între boieri şi cei care trudeau pentru întreaga ţară : **„Dar cum nu socotiţi dum-neavoastră că patria se cheamă poporul, iar nu tagma jefuitorilor ...".**

Documentele referitoare la personalitatea şi lupta lui Tudor Vladimirescu sînt impresionante în mărturia lor vie. Eroul apare în toată complexitatea lui, neîndouplecat în îndeplinirea unei misiuni cerută de evoluţia istorică a patriei noastre. Emoţionante ne apar şi cuvintele lui Vasile Goldiş care evocînd figura lui Tudor, scria în 1911, în ziarul **„Românul"** din Arad : **„La 1821 s-a făcut prima dovadă strălucită că eroismul strămoşesc nu s-a istovit în inimile şi sîngele românesc (...). Pentru fraţii noştri din România, anul 1821 este o însemnată dată istorică, a cărei aniversare trebuie să fie scumpă tuturor românilor. (subl. n.s.). La 1821, românii au scuturat pentru prima oară lanţurile grele ale dublei robii seculare în care zăceau. Mişcarea din Oltenia „deveni o grandioasă revoluţie politică şi naţională" (...). Tudor Vladimirescu a murit prea de timpuriu, dar sămînţa libertăţii aruncată de el şi stropită cu chiar sîngele lui a încolţit în pămînt sănătos, a crescut falnic, a rodit bogat şi a dat superbele recolte naţionale de la 1848, 1859 şi 1877 ...".**

Prins şi asasinat mişeleşte de duşmanii ţării, în primăvara anului 1821, Tudor Vladimirescu ne-a lăsat moştenire crezul său politic care-l face nemuritor şi tot mai apropiat sufletului nostru : **„Eu nu mă tem de moarte. Eu am înfruntat moartea în mai multe rînduri chiar înainte de a ridica steagul spre a cere drepturile patriei mele, m-am îmbrăcat cu cămaşa morţii !".**

Gheorghe ŞORA

top

POP SERVICE (I)

Ştefan Butănariu – Galaţi : Ultimul album al regretatului Bob Marley (& The Wailers) se cheamă „Uprising" şi cuprinde titlurile : Comming In From Cold ; Real Situation ; Bad Card ; We And Them ; Work ; Zion Train ; Pimper's Paradise ; Could You be loved ; Forever Loving Jah şi Radamption Song. Cît despre „Stars On 45", acesta e un grup olandez de studio, specializat în realizarea colajelor acustice. Primul lor succes de top poartă numele grupului şi conţine secvenţe à la Shocking Blue, Archies şi Beatles. **Cornelia Surdu – Bucureşti:** compoziţiile din repertoriul „The Jacksons" aparţin în exclusivitate fraţilor Germaine şi Michael Jackson. „Sky" – cvintet britanic aflat la al trei LP. **Lucia Brudaru – Iaşi : Diana Ross (în foto),** a înregistrat de curînd la Tamla Motown albumul „To Love Again" iar „Air Supply" este un cvintet australian care cu „Lost In Love" a cucerit Discul de platină. El practică aşa-numitul Soft Rock, opus Hard-ului, o muzică domoală vecină sonorităţilor C&W şi chiar cîntecelor de factură tradiţională. **Sandu Buretean – Cluj :** se difuzează multe versiuni după „Banana Boat Song" a lui Belafonte, mai recente fiind acele ale lui Roussos şi Claudia Barry. Eu prefer originalul ... **Corin Savu – Dej :** cu pop-ul mai treacă, meargă dar ce facem cu gramatica ? Scrisoarea ta abundă în greşeli. Sper ca pe viitor să fii mai atent. Albumul lui Rod Stewart pe care e inclusă „Passion" se cheamă „Foolish Behaviour". **Traian Prisăcar – Loco :** în genericul serialului TV „Drumuri europene" realizat de Aristide Buhoiu s-a folosit muzică din coloana sonoră a filmului american de Science Fiction intitulat „War The Worlds" (după H. G. Wells), muzică compusă de Jeff Waine şi interpretată de orchestra compozitorului. **Mircea Izvernar – Caraş-Severin :** la finele anului trecut, în componenţa „Rainbow" au avut loc remanieri. S-ar putea să ai dreptate ... **Dana :** „Kings Of The Wild Frontier" e interpretată de Adam & The Ants iar „Hungry Heart" de Bruce Springsteen.

Petru UMANSCHI

DIDACTICA

MARKWARD POPOVICI
SLUJITOR AL ARTELOR MARŢIALE

La Casa Pionierilor din Timişoara fiinţează multe cercuri tehnice, artistice, sportive, care au o activitate rodnică, fiind adevărate pepiniere pentru dezvoltarea aptitudinilor copiilor. La sectorul sportiv – al aşa-numitelor arte marţiale (judo, karate, aikido şi jukado) – de mai mulţi ani osîrdeşte într-un mod exemplar profesorul Markward Popovici. Nu intenţionăm să facem aici o fişă biografică, spre a consemna în detaliu, parametrii multiplilor săi rezultatelor muncii sale, ci vrem doar să menţionăm, în primul rînd, faptul că profesorul Popovici, prin însăşi pregătirea sa şi prin capacitatea de a lua iniţiative fertile, este un admirabil model pentru elevii săi. El este absolventul unei facultăţi de filozofie, dar încă de foarte tînăr a fost un pasionat sportiv. În anii 1954–1956 a practicat boxul la Clubul C.F.R. Timişoara, sub conducerea maestrului Ciocan, apoi, în următorii doi ani, a fost iniţiat în jiu-jitsu de prof. Eihardt, ca, apoi, în urma unei asidue perfecţionări, să ajungă în acest sport, practicant şi instructor voluntar, vreo şase ani (1962–1968), la Liceul „V.-Babeş", la Universitatea şi la Politehnica din Timişoara. Anul şcolar 1968–1969 are o semnificaţie deosebită în biografia sa, întrucît atunci a înfiinţat şi a condus Cercul de judo pentru copii, la Şcoala generală nr. 9 din Timişoara. În anul următor, acest cerc a fost transferat la Casa Pionierilor din Timişoara, unde fiinţează fără întrerupere, într-o continuă îmbunătăţire. Astfel, la această instituţie au fost deschise, în premieră pe ţară, secţia de Karate (1970–1971), secţia Aikido pentru fete (1973–1974) şi secţia de Jukado pentru băieţi şi fete, ultima funcţionînd din anul 1978.

În privinţa personalităţii sale sportive, sînt grăitoare gradaţiile de măiestrie ; 3. DAN – judo şi 3. DAN jukado, precum şi performanţele marcate de cele 35 medalii de aur, 48 de argint şi 72 de bronz ; totodată, demne de reţinut sînt locurile I (5 ani), II (5 ani), III (1 an), obţinute pe echipe.

Din şcoala sa au ieşit numeroşi sportivi de mare performanţă şi multipli campioni, precum sînt Adrian Surghe, Alexandru Pop, Francisc Toth, Dumitru Valerică, Mircea Miclău, Codruţ Jicman, Gh. Nedelcu, Petru Hurban etc., acestora adăugîndu-li-se iarăşi un mare număr de instructori şi antrenori pentru artele marţiale.

În încheiere, reproducem cîteva gînduri ale profesorului M. Popovici privind specificul artelor marţiale : Acestea sînt activităţi psihomotrice, care solicită şi, totodată, dezvoltă nu numai calităţile motrice, ci şi procesele psihice cognitive, afective, volitive şi însuşirile personalităţii. Educaţia motrică raţională a artelor marţiale formează aptitudinea de autoreglare a conduitei motrice şi de utilizare creatoare a experienţei proprii, în situaţiile mereu diferite ale vieţii. Funcţia formativă a activităţilor corporale, sub forma artelor marţiale ale extremului Orient (Bugei), rezultă din însăşi esenţa acestora, orientată spre asigurarea dezvoltării fizice armonioase a practicanţilor, spre întărirea sănătăţii, formarea şi perfecţionarea cunoştinţelor, priceperilor şi deprinderilor specifice şi a calităţilor motrice, necesare atît pentru muncă şi recreaţie, cît şi pentru performanţă sportivă ...

Aurel TURCUŞ

DRAGHI BUGARCIC

(Urmare din pag. 8)

ţia cenuşie de beton, prin care, asemenea unor cosaşi, se mişcă italieni, spanioli, greci, turci, portughezi şi unul din Sarajevo, muncitori ai firmei din Strassburg ce fac gălăgie, în clinchetul lanţurilor, al macaralelor, cleştelor, ciocanelor, prin sisiitul betonului lichid în aerul rece al dimineţii. Strigă spre Matijas doi mici portughezi negricioşi, nişte ţinţari cu căciuliţe de skiori „Ehei, Electro-Kucher" şi rid. Elefantul Bebi sughite. Cu cleştele în mişcări rapide, răsuceşte firele şi strigă în germană spre G 101 „cu trei, patru fire, cîte trei metri". G 101 coboară pe o scară de beton fără balustradă, de la etajul trei în pivniţa rece ca un gheţar care pute a igrasie, a apă stătută şi în care se dizolvă resturi de mîncare. El coboară să ia cablurile pe capetele cărora, asemenea capetelor balaurilor, tremură duze de plastic. Elefantul Bebi leagă cablurile încurcate şi determină astfel soarta viitorilor locatari – care nici nu bănuiesc ce fel de vorbe se spun în căminele lor viitoare şi ce fac în ele italienii şi spaniolii cînd se retrag la umbra zidului, întorşi cu spatele faţă de alţi muncitori şi avînd mişcări turbate.

Pe şantier nu există automat cu ţigări şi gumă de mestecat. În barăcile de lemn şi de tablă bătută în cuie, pe paturile etajate dorm zidarii firmei franceze, care pentru cincizeci şi cinci de pfeningi vînd o sticlă de bere, păstrată într-un frigider burduhănos. Ei dormitează în timpul pauzei de amiază, în putoarea resturilor din vasele de mîncare şi a hranei din cazan îşi curăţă dinţii cu degetele şi scobitoarea sau cu limba şi stau întinşi pe paturile şifonate, în ciorapi de lînă care put de transpiraţie, cînd G 101 vine uneori pînă la ei şi intră în baraca care duhneşte a vase şi lăturI, să cumpere o sticlă de bere. Pleopele îi sînt inflamate. Ei îi dau o sticlă pentru cincizeci şi cinci pheningi. În timp ce G 101 scoate dopul de tablă în formă de stea, din sticlă ţîşneşte berea.

Wilhelm, şeful de echipă, soseşte la ora cinci cu un Ford-Cooper în faţă la Vordere Schmitgasse numărul 60. Restaurantul este închis. În boarea răcoroasă de dimineaţă G 101 tremură de frig, căci nu este obişnuit cu aerul de munte. În punga de plastic îşi ţine mîncarea. Willi îi spune bună dimineaţa. G 101 se aşează pe scaunul din spate lîngă Helmut care, într-o pungă de plastic ţine sticle cu bere. Trage punga după el şi la fiecare etaj bea cîte o sticlă. Sticla goală o pune apoi în pungă lîngă celelalte. Lîngă Helmut stă Trifun Kanaciki, un iugoslav din Titel. Pe locul din faţă se aşează Elefantul Bebi, fără gît, din osîncă şi în haine, enorm.

Pe tăbliţa de înregistrare a „fordului" scrie AA. RN 379.

– Elefant Bebi, tu eşti chiar ca un elefant, spune Helmut.

Matijas, cu o faţă care se aseamănă cu a lui Oliwer Hardy, se întoarce spre Helmut.

– Oho, – spune G 101 tremurînd de frigul dimineţii.

Se scoală la ora patru, se spală cu apă rece deasupra lavaboului metalic şi se gîndeşte la zidurile goale ale construcţiei turnate între panouri metalice, de pe care zidarii italieni dau jos mortarul şi le ung cu ulei pe care macaralele le ridică şi le transportă la un alt capăt al scheletului de construcţie, asemenea uliului care ţine în ghiare puiul, în scîrţiitul fierului.

G 101 cască sub prosop. Îşi şterge ochii. Bea coca-cola din sticla mare. Lichidul face spumă. Se îmbracă şi se gîndeşte la Obertringen. „Ford-Koupé" AA – RN 379.

A doua zi Matijas, Elefant Bebi vin la Obertringen cu „volswagenul" său, de culoarea fildeşului de elefant. „Cît mai repede de terminat zidul", spune Matijas pe Bousttele. Pe mîini are trase mănuşi pufoase de zidar, portocalii. La vocea stridentă a lui Elefant Bebi, G 101 rătăceşte în încăperi oarbe, fără tavan, în care va fi baia şi WC-ul. De cealaltă parte se aude Elefant Bebi cum ciocăneşte cu cleştele în panou.

– Zidul cît mai mare – cere el.

– Ia, ia – răspunde la aceasta G 101. Caută ieşirea din spaţiul orb şi se întoarce prin orificiu – uşa bătăii. Din cabina macaralei îi face semne muncitorului din Sarajevo şi îi strigă : „arată-i". Macaraua duce panoul metalic, din care o bucată străluceşte de ulei, iar pe o altă parte are schelărie de ţevi şi fier.

Elefant Bebi gîfîie.

– Ai să mori – îi strigă cel din Sarajevo lui Matijas, în germană.

– Mîine, puţin – răspunde. G. 101 vine pînă la el.

La micul dejun în cameră, ness-café-ul e dulce. Adăpostește rechoul sub patul larg care îi ocupă spaţiul şi la care oricînd noaptea, cînd stinge lumina, dă de el, iar cînd se trezeşte nu ştie unde se află, la Belgrad sau la Schwibische-Geminde, pînă cînd nu se trezeşte şi bea puţin din coca-cola călduţă.

În faţa Deutschans-ului îl aşteaptă pe şeful de echipă Wilhelm ...

Wilhelm e în maşină ... Şi aşa mai departe.

Deşi e vară, în pivniţă, degetele lui G 101 sînt îngheţate. Abia poate să taie pîinea şi să ţină pachetul cu lapte în palmă.

Pe şantier nu se găsesc automatele din acelea ... De pe Bausttele, în bătaia vîntului G 101 priveşte – i se pare că stă în vînt cocoţat pe un nor – un jeep verde cu soldaţi americani. Prelata e ridicată şi soldaţii, în bluze scurte, cu puşti automate pe piept, se ţin de şipcile ramei. După ei trec două camioane cu prelata trasă pline cu soldaţi şi arme. Ai impresia că americanii i-au ocupat pe nemţi, în jur zuruie tancuri americane, răsună cuvinte englezeşti şi înjurăturile de pe Brooklyn. Soldaţii poartă ochelari de soare. Negrii rid şi îşi arată dinţii lor albi ca de porţelan sub prelatele camioanelor de război. Coboară spre Schwibische-Geminde, pe o pantă lină, înarmaţi pînă în dinţi, pe o şosea pe care trec şi celelalte autobuze. Soldaţii povestesc bancuri despre nemţi, bat din palme, G 101 meditează asupra lor. Joacă pocker pe genunchi, umbriţi de prelată.

„Mercedes"-ul înoată pe şosea. Kucher, cu adjunctul său, Wili, aleargă în faţa lui. E gras, într-o manta lungă. Cu paşi de general în pensie, înaintează spre Wilhelm. G 101 şi Elefant Bebi îi privesc de la etajul patru. Adjunctul lui Lucker îl aşteaptă şi între timp îşi scobeşte dinţii, stînd la poalele monstrului de beton.

mapamond

PSIHANALIZA ŞI CVADRAGENARII

O remarcă interesantă face psihanalistul iugoslav, V. Adamovici, în suplimentul cultural al cotidianului „Politika". Pentru a vedea despre ce este vorba, să-i dăm cuvîntul autorului : „Încercînd să cuprind dimensiunile mişcării psihanalitice, apariţia şi ambiţiile ei, am constatat un fenomen interesant : elevii şi discipolii lui Fred s-au despărţit de părintele lor spiritual, aproape toţi, la împlinirea vîrstei de 40 de ani ! Cîţiva care au încercat acest lucru, dar n-au reuşit, s-au sinucis, tot la 40 de ani ! Iată şi lista lor : Alfred Adler (1870-1937), care, de fapt, nu s-a considerat niciodată elevul lui Freud, ci colaboratorul şi colegul său, a părăsit mişcarea în 1911, la 40 de ani. Freud, care nu i-a iertat niciodată această „ieşire" a comentat astfel moartea acestuia în Scoţia: „Să mori în Aberdeen e un loc excelent pentru copilul unor evrei săraci de la periferia Vienei !". Carl Gustav Jung (1875-1961) „prinţul moştenitor" al psihanalizei, a rupt-o definitiv cu psihanaliza în 1914, la 39 de ani ; Wilhelm Stekel (1868-1940) a fost printre primii care a părăsit „întîlnirile de miercuri", în 1911, la 42 de ani ; Otto Rank (1884-1939), după ce scrie „Traumatismul naşterii", care anunţă de fapt despărţirea de psihanaliză, face acest lucru în 1927, la 40 de ani. Însuşi Freud şi-a început chinuitoarea-i introspecţie în 1896, după moartea tatălui. Avea 40 de ani! Herbert Sielberer (1882-1923) se sinucide la 41 de ani. Înainte de moarte Freud îi trimite o scrisoare prin care îl roagă să nu i se mai adreseze, scrisoare pe care o încheie prin „al Dumneavoastră sincer". Bineînţeles, au existat şi discipoli „credincioşi", care l-au urmat pe Freud pînă la sfîrşitul vieţii (a lor sau a lui). Ernest Jones, Karl Abraham, Sandor Ferenczy ...

Cred că e vorba de un fenomen deosebit, pe care l-am denumit „anul de criză 40", an în care are loc o reexaminare a drumului parcurs şi dorinţa de a porni pe căi noi, nebătătorite. Cîţiva au privit în urmă, şi-au făcut bilanţul şi au intrat într-un impas. Unii n-au făcut acest lucru, ci au călcat exact pe aceleaşi urme de zăpadă prin care trecuse dascălul. Iar alţii, constatînd ceea ce au făcut şi neavînd forţă suficientă pentru viitor, şi-au ridicat mîna asupră-le.

Oare lucrul acesta se referă numai la psihanalişti, sau e vorba de o regulă care cuprinde toate minţile creative ? Ne-ar trebui mult timp ca să putem alcătui o listă cu celelalte profesii, pentru filozofi, de pildă, sau pentru persoanele aparţinînd ştiinţelor aplicate. Pentru acest lucru nu sîntem încă bine pregătiţi, dar dispunem de experienţă suficientă pe care am dobîndit-o, în urma tratării unor cvadragenari ...

Am notat trei faze în dezvoltarea unei personalităţi. Prima ar fi imitaţia, a doua identificarea iar a treia individualizarea. Cei care au trecut cu bine cea de-a treia fază, au scăpat de istovitoarea îmbrăţişare a simptomelor nevrotice. Ei au pornit pe propriul drum de autodefinire şi autoperfecţionare". (...).

SPORT

DUMITRU ...

... n-a avut un an fotbalistic '80–'81 grozav, chiar dacă – ce repede se uită !? – în toamna trecută a jucat, la Bucureşti, în contra Angliei, şi, cu „Poli", a pus osul la eliminarea din Cupa Cupelor a sobrilor scoţieni, fără fustanelă, de la Celtic ; nici goluri prea multe n-a înscris, nici accidentările nu l-au ocolit, aşa că a stat oarece vreme pe tuşă, l-a păscut şi pericolul urmărilor unui tratament medical greşit, a avut şi o sumedenie de griji cu problemele gospodăreşti şi, uite-aşa, lumea fotbalistică şi-a pus întrebări, unii s-au grăbit să dea verdicte („e epuizat, ce mai tura-vura, s-a terminat cu el !" ; „vrea să plece din Timişoara, asta e clar" ; „nu se înţelege cu Dembrovschi, Ionescu nu-l iubeşte – aci e buba" ; „Păltinişan i-a întors spatele, Anghel nu-i dă nici o minge" etc.), alţii au rămas în aşteptare, cu răbdare.

Dumitru – unul din cei mai sîrguincioşi cetăţeni care s-au apucat la noi de practicarea fotbalului – e, acum, într-o grea cumpănă ; omul acesta trăieşte drama însingurării, a izolării într-o echipă care se încăpăţînează de ani mulţi să nu sară coarda mediocrităţii şi să ajungă în vîrful competiţiei ; neputinţa multor „magi" s-a transformat – mi se pare – într-o coaliţie împotriva noului venit, a cărţii sale de muncă, socotit a fi cap al tuturor belelelor, el, Dumitru, căruia colegii de acum s-ar cuveni, încă, să-i ceară zilnic – ca şi lui Dembrovschi – cîte o iscăliturăi, un autograf, spre gloria, singură, ce le rămîne : „uite, nepoate, acesta e celebrul Dumitru, cu care am avut cinstea să şed în bocanci". Din această stare de menghină, îmi place să cred că va ieşi soarele ; zic şi o dată calendaristică : 22 septembrie '81, la meciul România – Ungaria, cînd Ion Dumitru va dovedi că n-a început să îngîne cîntecul său de lebădă.

Teodor BULZA

COMUNA LITERARĂ VÎRȘEȚ – R. S. F. IUGOSLAVIA

PETRU CÎRDU — un devot al poeziei

Un animator în cadrul **„COMUNEI LITERARE DIN VÎRȘEȚ"**, un entuziast om de cultură și un traducător de elită, ce face mari servicii literaturii române, spre a fi cunoscută în țara prietenă, Iugoslavia, Petru Cîrdu este, mai ales, pentru mine, un poet. Debutînd în volum ca elev, la 17 ani, afirmîndu-se chiar, la acea oră, că este un gen de Rimbaud al poeziei tinere de expresie română din Voivodina, poetul, în continuare, tot ca poetul francez, a tăcut o etapă lungă, în care s-a căutat și s-a esențializat ca personalitate. Abia în 1974 el tipărește la editura „Libertatea", din Panciova în redactarea lui Mihai Avramescu, volumul **„Aducătorul ochiului"**, ce îi definește o posibilă arie lirică proprie și un univers poetic coerent și original. Căci, cu acest volum, Petru Cîrdu își circumscrie obsesiile liricii sale, stilul și afirmarea unei personalități proprii.

Ideea ochiului, a văzului, a văzutului în timp, de nuanță mitic populară și simbolică, este o predestinare. Poetul are datul eredității spirituale, el este un trimis, un predestinat, căci **„El vine și este / așa de demult, așa din poveste"**. Petru Cîrdu creează ideea trimisului, a unui ins profetic, din adîncul timpului. Acel trimis, un alter ego al poetului, vede prin lucruri, prin timp, are puterea supranaturalului, de-a surprinde inexistentul și nevăzutul. Acel trimis care vine **„cu amintirea înaripată"**, este cel ce aduce și ochiul miraculos al scrutării în timp, dar și visul. Acel ochi, primit de poet din bătrîni, este în același timp și puterea de-a vedea trecutul, ancestralul, căci acel ochi primit **„este legat de inimă cu ochiul meu"**, zice poetul. Puterea acelui ochi lăuntric este și puterea viziunii cosmice, căci trimisul, alter ego-ul, **„își întinde ochiul / de la vederea mea / la o vedere de stea"**. Este uimitor, la tînărul poet, foamea aceasta de-a căuta spațiile abstracte, dar și foamea de trecut, el fiind asaltat de fiorul trecerii cosmice, dar și de cel al personajelor de poveste **„din visul cel mare"**, personaje ce îi populează viața prezentă și **„umblă în cîrje prin povestea mea"**. În alte cicluri ale volumului, poetul traversează și spre alte însemne mitice, al păsării, deci al zborului, al inimii, al frunzei. Din zonele abstracte ale timpului cosmic, poetul trece la un joc erotic prezent, din care se iscă dorul, lingoarea, băiatului după fată, căci **„mă uit și nu mai vine"**, căci **„ea merge în calea ochiului / a ochiului bărbatului"**. Poetul are obsesia zborului, a spațiului păsării, simbolul eliberării terestre și al purității inițiale, scăpată de gravitație și impur unde **„Nu mai există aer / în povestea de revărsare / te pot măsura cu norul / din visul cerului"**. Chiar și inima poetului este de aer. În ea se petrec miracolele. Astfel, trimiterile poetului spre ochi, pasăre, inimă, frunză devin elemente de rit ancestral, organele umane firești devenind zone spiritualizate ale unor pregnante simboluri poetice. Prin aceste motive esențializate, poezia lui Cîrdu, deși metaforic nestatornică într-o albie stabilă, deși pare jucăușă și proteică, devine coerentă, cu puncte nodale ferme și obsesive. Generozitatea acestor idei poetice, pornind de la cerința că ochiul și pasărea și inima și zborul și aerul nu trebuie pierdute, căci în ele s-au cristalizat puritatea, puterea de-a vedea, este evidentă. Căci ochiul lui Cîrdu este și ochiul ciclopic, atotcuprinzător, dar și ochiul lăuntric, abisul ascuns și vizionar, străpungător, dar și cel blînd sfios și afectuos, învins de iubire, căci **„numai ochiul, numai ochiul / în privirea ta se pierde"**. Astfel, în ciclul **„Rostirea păsării"**, poetul se reîntoarce spre acest ochi lăuntric, spre simțămîntul de iubire, de gînd îndreptat spre acest profund sentiment uman : **„Mai am o aripă în formă de săgeată / Spre tine îndreptată"**. De la ideea împlinirii prin iubire, poetul trece la aceea a împlinirii prin zbor. Căci nu oricine poate fi apt de zbor. Nu oricine poate fi pasăre. Nu pe oricine îi acceptă eterul, căci : **„întrupați într-un zbor / puțini sînt cei care sînt"**.

Alegorismul fastuos al acestor poezii, tenta lor filozofic vizionară, ele simțindu-se bine în abstracțiuni, dar mustind în același timp de seva metaforelor îndrăznețe, trimiterile spre straturile mitice ale poeziei populare, transpuse cu vocație și har în pînza diafană a unei lirici culte, sintagmele ei originale, elementele unui veritabil cosmos de simboluri, umplu cerul frumos al acestor versuri, le dau originalitate, închegînd imaginea unui poet ce scrie într-o elevată limbă românească. Un poet ce și-a creat un stil, și mai ales, o personalitate poetică, devenind un devotat al poeziei, Petru Cîrdu, iubitorul de scris românesc din arhaicul Vîrșeț și din frumoasa sa Voivodină a Iugoslaviei, țara vecină și prietenă.

Radu VOINEA

NICHITA STĂNESCU

ÎNTR-O NOUĂ TĂLMĂCIRE ÎN LIMBA SÎRBOCROATĂ

Iubitorii de literatură din R.S.F. Iugoslavia au avut prilejul să facă îndeaproape cunoștință cu opera poetică a lui Nichita Stănescu, mai întîi datorită traducerilor în limba sîrbă, datorate neobositului tălmăcitor Adam Puslojić, care a publicat încă în 1971 volumul „Nereci" („Necuvintele") la Editura Bagdala din Krusevac și ediția bilingvă în limba sîrbă și română a cărții „Belgradul în cinci prieteni" (Biblioteca „Ugao", Vîrșeț).

Anul trecut a apărut însă la Belgrad încă o culegere, de data aceasta mai cuprinzătoare, cu traduceri din creația prestigiosului poet român. Nu este în intenția noastră de a compara traducerile și de a face disocierile ce s-ar impune, ci de a semnala încă un popularizator al literaturii române printre cititorii din spațiul lingvistic sîrbocroat, un tălmăcitor deosebit de dotat al poeziei românești contemporane, precum și de a prezenta cea mai recentă culegere din creația poetică a lui Nichita Stănescu, tradusă cu competență și dragoste, în limba vorbită în patru din cele șase republici ale Iugoslaviei socialiste, vecine și prietene. Este vorba de volumul „Stanje poezije" („Starea poeziei") cuprinzînd versuri alese din 13 cărți ale poetului român, volum apărut într-o frumoasă prezentare grafică în colecția „Rec i misao" (Cuvîntul și gîndul") publicată de Editura „Rad" (Belgrad, 1980).

Versurile au fost alese și tălmăcite în limba sîrbo-croată de Petru Cîrdu. El semnează și o succintă, documentată și sugestivă postfață, intitulată „Mașinăria cuvintelor și necuvintelor", în care prezintă cititorilor universul liric al poetului din opera căruia traduce, sublinînd, cu pertinență, semnificațiile, însemnătatea, mesajul și locul creației poetului în peisajul literaturii române contemporane. **„Această carte** – spune traducătorul în postfață – **este alcătuită în așa fel încît să călăuzească pe cititor spre dezvoltarea interioară a viziunii sentimentelor autorului ei. Ea a fost realizată din dorința de a cuprinde unul din aspectele posibile ale operei lui Stănescu, tinzînd, în același timp, să îmbogățească imaginea pe care cititorul nostru și-a creat-o despre una din cele mai interesante apariții în poezia românească contemporană, depre poetul care, de altfel, la noi e cunoscut și recunoscut, fiind tradus de mai multe ori".**

Volumul în limba sîrbă însumează 73 de poezii și cuprinde versuri alese din volumele „Viziunea sentimentelor", „Dreptul la timp", „11 elegii", „Alfa", „Oul și sfera", „Roșu vertical", „Laus Ptolomaei", „Necuvintele", „În dulcele stil clasic", „Belgradul în cinci prieteni", „Măreția frigului", „Epica Magna", „Opere imperfecte". Două poezii sînt traduse din revista „Luceafărul".

Traducătorul Petru Cîrdu, el însuși un prețuit poet de limbă română din R.S.F. Iugoslavia, a făcut o selecție reprezentativă, dovedind un gust ales și afinități spirituale, realizînd o versiune fidelă, fără să fie rigidă, ci fluidă, limpede, elastică, cu reale, netăgăduite calități artistice, păstrînd prospețimea, frumusețile inefabile și inalterabile ale unui dintre cei mai populari și iubiți poeți români contemporani, care și-a cîștigat de mult admiratori pe meridianele lumii. Versiunea în limba sîrbocroată, respectînd nuanțările, metaforele și subtilitățile originalului, vizînd „infinitele ipostaze ale sensibilității originalului, vizînd „infinitele ipostaze ale sensibilității omenești" dă cititorului certitudinea că „starea poeziei" este – cum se exprimă un cunoscut critic literar – „starea virtualității, a recursurilor, a posibilității, a colocviilor, a confruntărilor, a sincerității, climat al transportării în paralel, a crizei și aspirațiilor conștiinței însăși".

Arabescurile spirituale și „adevărurile conflictuale" ale lui Nichita Stănescu, mesajul lui răscolitor, lexicul lui devenit „obiect cosmic", „necuvintele" și „tensiunea trăirii poetului, cîteva din singularele și emoționantele lui elegii, deschiderile lui spre universal și omenesc, „lumile lui în continuă mișcare și reașezare galaxică" – au devenit astfel mai apropiate și mai familiare cititorilor în limba sîrbocroată, datorită unui truditor talentat al condeiului, șlefuitor migălos al expresiei și tălmăcitor sensibil al versului românesc de substanță și puternică încărcătură cerebrală. Petru Cîrdu dovedește cu prisosință că mînuiește cu finețe, măiestrie și siguranță materialul lexical al limbii sîrbocroate și că a pătruns în profunzimile miraculoasei lumi a cuvintelor și „necuvintelor" lui Nichita Stănescu, descifrînd sensurile și semnificațiile multiple ale unei creații poetice inconfundabile, profund originale.

Cedomir CIONCA

DEJAN TADIĆ

Poetul sîrb Dejan Tadić este născut la 24 octombrie 1947, la Vîrșeț, unde urmează școala elementară și liceul economic. Apoi, studii economice superioare la Belgrad. Trăiește și activează în orașul natal. Publică versuri și proză în diferite reviste și ziare. Volume de versuri : **„Pași tîrzii"** (Vîrșeț, 1970), și **„Viitorii muncitori"** (Vîrșeț, 1978). Pentru cea de a doua carte a primit premiul Universității muncitorești **„Djura Salaj"** pe anul 1978.

Dejan Tadić celebrează în creația sa literară munca și frumusețile ei. Este cîntărețul bucuriilor tinereții, al faptului cotidian, citadin și familial. Poezia lui se caracterizează printr-un optimism robust, seninătate, simplitate, limpezime și concizlune. Uneori se face simțită o briză de duioșie. Publicăm, în versiunea românească, un mănunchi de versuri alese din volumul premiat.

ȘANTIER ARHEOLOGIC

Din adîncurile pămîntului
scot la iveală numai arme.
Cîntecele au murit
odată cu oamenii.

ÎNTÎLNIRI COTIDIENE

Ori de cîte ori ne întîlnim
îmi povestești despre casele voastre de piatră
despre căi de metal,
despre mașini care în locul vostru
spală, calcă, cos.

Niciodată nu-mi spui
cîți picuri de bucurie
v-au rămas în inimă
cîtă strălucire a ochilor de copil
în irișI,
cît păienjeniș luminiscent
de adiere primăvăratică între degete.

TOVARĂȘUL MEU MUNCITOR-POET

Cît e ziua de lungă
descarcă lăzi
din camioane prăfuite.

Din amurg
Pînă în zori
scrie poezii.

Niciodată nu l-am întrebat
de unde are atîta văpaie
în ochi.

Traduceri și prezentare :
Cedomir CIONCA

DRAGHI BUGARČIĆ

Draghi Bugarčić (n. la Vîrșeț, 1948), s-a făcut cunoscut îndeosebi prin povestirile și romanele sale Căldurile, Scoate melcule, coarnele, Zaharie la Wiena, Aventurile lui Jelimir Besnicichi. **Soarta muncitorului în străinătate, Gostarbeiter-ul – termenul a devenit frecvent în publicistica iugoslavă – devine o temă predilectă a tînărului scriitor, atribuindu-i-se din partea criticii merite de pionierat, de a introduce în literatură o zonă puțin cercetată. Ultimul său roman,** Oaspetele, **se desfășoară în două planuri. Este narată călătoria muncitorului anonim G 101, întreruptă tot timpul de evocările evenimentelor trăite deja acolo. Din acest roman reproducem fragmentul de mai jos.**

Oaspetele

G 101 lucrează la Robert Kücher.

Va trage cabluri din magazia care se găsește în pivnița unei clădiri, de abia începute, la etajele casei în construcție. Deasupra atîrnă lanțuri și frînghii de oțel și gurile larg deschise ale macaralelor.

În pivniță e umed. În timpul dejunului G 101 îngheață, în aceste prime zile, la construcția din Oberbetringen. La micul dejun bea lapte din Alpi din pachet și mănîncă pîine albă, cîrnați și alte nimicuri fără gust. Abia mestecă și înghite, deși îl devoră foamea. Își trage capul între umeri. O lună încheiată lucrează pe scheletul de beton din Oberbetringen dar încă nu știe cît o să-i plătească pe oră.

De pe vîrful casei unde sînt înălțați doar pereții laterali din beton turnat și tavanul între etaje, sloboade prin orificiuri cablurile iar în fiecare pauză îi ajută lui Matijas, ai cărui ochi, sînt ascunși în osîndză, să lege cablurile și firele, suflînd din greu, căci și grasul Matijas abia ajunge să respire la acea mare înălțime. Sînt expuși aerului tare care se strecoară printre pereții turnați spre oameni în pelerine scurte de culoare portocalie și cu căști din plastic. Pe capul lui Matijas casca stă asemnea unei ciuperci. Nemții, electricieni bătrîni care lucrează la Kucher îi spun Elefantul Bebi. „Mă, tu, Elefantul Bebi", e strigat de pe o altă construcție. Aerul șuieră printre pereții goi din care răsar doar cioturi de cabluri, pe care Elefantul Bebi și G 101 o să le lege și în felul acesta vor aduce curentul electric în construc-

Traducere de
Neboișa POPOVICI

(Continuare în pag. 7)

REDACȚIA și ADM. = TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel.: 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE
ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.
Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 26 (696) 2 IULIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

CONFERINȚA

Ultimii zece-cincispreze ani au constituit o epocă unică în dezvoltarea și afirmarea literaturii românești. Poate niciodată ca în ultimii patru-cinci ani, nu au apărut atîtea cărți valoroase, poate că densitatea literaturii bune nu a fost niciodată atît de mare. Apariția unor cicluri românești de excepțional interes, a unor serii de romane foarte ample, adînc și acut implicate în realitatea noastră imediată, în istoria vie a patriei noastre, a unor volume de poezii de un vibrant mesaj și de un profund patriotism, a unor cărți de critică și de istorie literară de sinteză, intrarea masivă în literatură a unor tineri autori deosebit de înzestrați — poeți, prozatori, critici — sînt fapte care caracterizează ultima etapă de dezvoltare a literaturii române. Să legăm această afirmare extraordinară de desființarea cenzurii, de noul stil de muncă și de creație al scriitorilor români, de implicarea tot mai clară în realitățile social-politice ale României contemporane. Bilanțul scriitorilor români, în acest moment al Conferinței, este fără îndoială unul care ne face să privim cu optimism înainte. O seamă dintre cărțile acestei etape sînt cărți de seamă ale spiritualității românești și cărți definitorii pentru momentul fără egal pe care îl trăiește astăzi România contemporană. Scriitorul român de azi creează, responsabil, fidel în numele unui timp al patriei ; el reprezintă, prin tot ce are mai bun, această etapă a României contemporane. Amplele dezbateri ale Tezelor au arătat, că scriitorul român trebuie să fie un model moral și prin faptele sale zilnice, și prin publicistica sa, și prin articolele de atitudine. Marile nume ale culturii române au lăsat vie pilda unei demnități fără fisură, a unui spirit cetățenesc exemplar.

În acest moment al culturii românești, e necesară, poate mai mult ca oricînd, creșterea stimei față de scriitor. Ori tocmai în acest moment în locul atacurilor la persoană, al polemicilor neprincipiale se cer puse dezbaterile de idei, în numele unor țeluri care, desigur, ne animă pe toți.

Timișoara literară nu a făcut, în privința afirmării, excepții. Participarea ei la viața literară a României contemporane a fost, în acești ani, mai vie și mai bogată decît oricînd. Cărțile autorilor timișoreni, de poezie, proză, eseu, critică literară, istorie literară au atras atenția, au fost viu comentate, au fost evidențiate prin numeroase premii literare. Mai mult decît oricînd, Timișoara a devenit sau este pe cale să devină un oraș al literaturii și al responsabilităților literare.

Conferința reprezintă, și în acest sens, un moment al confruntării responsabile cu valorile spirituale ale României contemporane. Moment de analiză și de bilanț, Conferința trasează, în același timp, un program de lucru amplu și cuprinzător, fixează liniile de dezvoltare ale literaturii viitoare. Scrisul românesc își află în ea un drum de viitor, adînc implicat în spiritualitatea României de azi. Cuvîntările secretarului general al partidului au reprezentat momente de extraordinară însemnătate în dezvoltarea scrisului românesc ; avîntul literaturii române este indisolubil legat de grija secretarului general pentru munca și viața scriitorilor.

Conferința jalonează, așadar, un timp al literaturii. Ea deschide o nouă etapă în creșterea și cinstirea limbii române, anunță un timp al culturii pe care îl dorim de o neasemuită bogăție. Cuvîntul nostru la această conferință, plin de mîndrie și speranță, este, în același timp, pus sub semnul angajării depline, responsabile, față de încrederea cu care partidul, secretarul său general, investește munca creatorilor de frumos din patria noastră.

ORIZONT

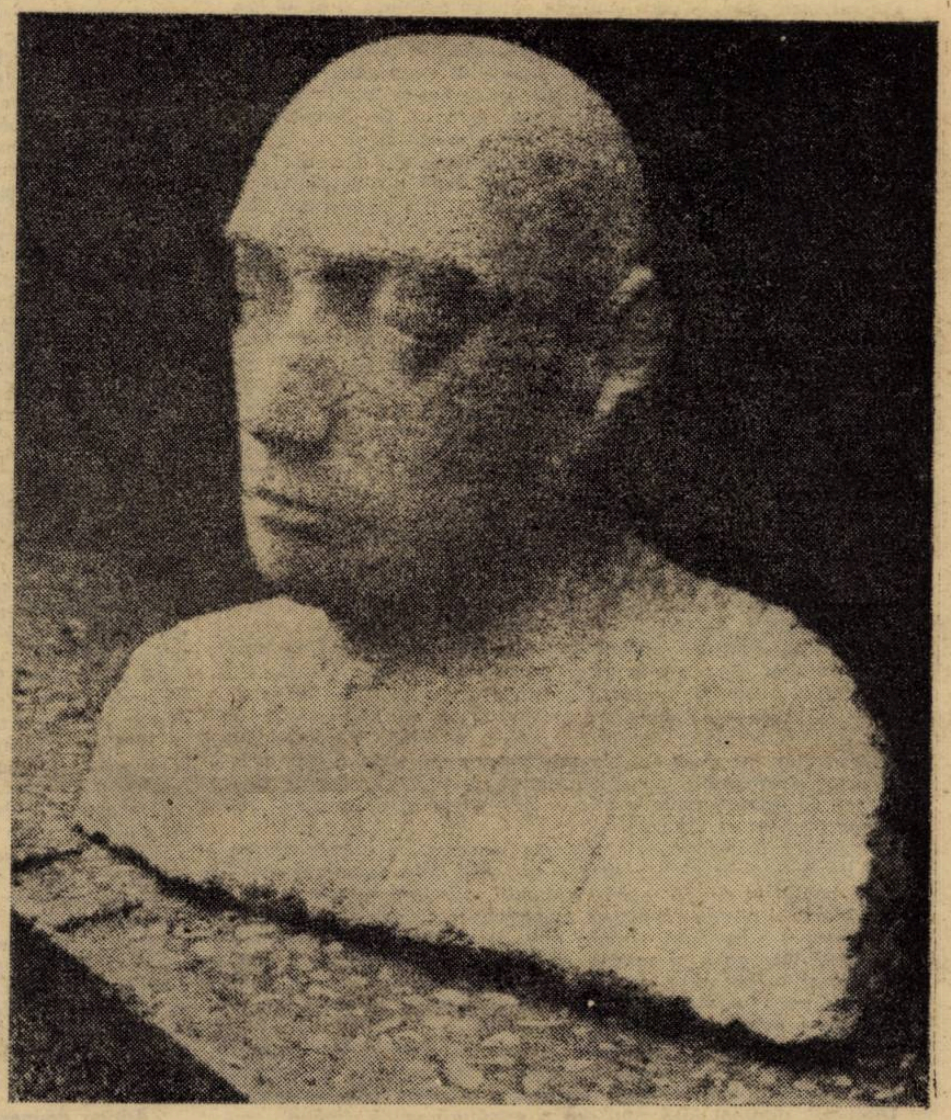

În acest număr : sculptură **RODICA BUȘTIUC**

Un document programatic

Desfășurate într-o atmosferă de vibrant entuziasm, de impresionantă unitate și nestrămutată încredere în partid, în secretarul său general, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU,** lucrările celui de **al II-lea Congres al Consiliilor oamenilor muncii,** la care au participat peste 11.000 de reprezentanți ai colectivelor de muncă din industrie, construcții, circulația mărfurilor și finanțe, a făcut bilanțul marilor realizări din cincinalul 1976–1980, a analizat și adoptat planul de dezvoltare economico-socială în perioada 1981/1985, stabilind măsurile necesare pentru unirea efortului întregii noastre națiuni socialiste în vederea înfăptuirii hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R. Eveniment de însemnătate deosebită — acest forum suprem al democrației muncitorești din țara noastră a beneficiat, încă din prima zi a lucrărilor sale, de **Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu** — un strălucit document programatic pentru accelerarea operei de construcție socialistă și comunistă a României, primit de întregul popor cu un viu și profund interes. Făcînd o amplă analiză a drumului parcurs de țara noastră în ultimul deceniu, tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat munca eroică, devotată, desfășurată de întregul nostru popor, sub conducerea partidului, pentru progresul multilateral al patriei. Pornind de la hotărîrile Congresului al XII-lea, au fost analizate obiectivele și orientările fundamentale ale planului cincinal 1981/1985, **„planul dezvoltării calitative a întregii activități economico-sociale",** — cum este numit în Expunerea secretarului general al partidului, subliniindu-se importanța care, în actualele condiții ale economiei mondiale, revine participării noastre la schimburile economice internaționale prin îmbunătățirea activității și creșterea eficienței comerțului exterior pe de o parte, iar pe de alta, rolul crescînd al cercetării științifice al învățămîntului și activității de perfecționare a cadrelor, ca linii directoare, cu un rol bine definit în progresul societății noastre, progres care are ca obiectiv principal creșterea nivelului de trai material și spiritual, realizarea unei noi calități a vieții întregului popor.

„Așa cum reiese din proiectul de plan — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **dispunem de tot ceea ce este necesar pentru realizarea obiectivelor economico-sociale în noua etapă în actualul cincinal",** accentuînd totodată că datele fundamentale ale transformărilor revoluționare din activitatea economică a patriei presupun o formă nouă, superioară, de planificare și conducere a societății de către masele populare, de întregul popor — făuritorul conștient al propriului său destin ; presupun, totodată, promovarea noului în toate domeniile activității de construcție socialistă în întreaga practică și gîndire socială. Prin întregul său, excepționalul document al celui de al II-lea Congres al Consiliilor oamenilor muncii, accentuînd creșterea rolului consiliilor oamenilor muncii, dezvoltarea democrației muncitorești, s-a constituit într-un vibrant îndemn adresat întregului popor de a-și uni eforturile în înfăptuirea măreței opere de edificare socialistă multilaterală a patriei pentru realizarea noilor obiective ale actualului cincinal, pentru conferirea unei calități noi, superioare, activității din toate sectoarele economiei naționale, pentru progresul social al țării și atingerea obiectivului strategic privind transformarea României într-o țară mediu dezvoltată.

Exprimînd voința deplină a clasei muncitoare, a tuturor celor ce muncesc, fără deosebire de naționalitate, într-o deplină unanimitate, cei peste 11.000 de delegați la congres au hotărît alegerea ca președinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cel mai strălucit și iubit reprezentant al clasei muncitoare, al poporului român, omul a cărui gîndire cutezătoare și neobosită activitate practică se află la temelia marilor victorii ale națiunii noastre și a temerarelor sale programe de viitor. Ne rămîn vii cuvintele de îndemn ale secretarului general al partidului cuprinse în magistrala sa expunere : **„Să facem în așa fel încît această uriașă forță pe care o reprezintă unitatea de nezdruncinat dintre partid și popor, să asigure întărirea continuă a României socialiste, a independenței și suveranității sale, mersul neabătut spre comunism".**

ORIZONT

MOMENT TIMIȘOREAN

Dinamic și romantic e-orașul, navigînd
Cu zveltele-i catarge de vegetală boare,
Aprofundîndu-și rostul c-un și mai tînăr gînd
-n mareele vieții, adînc fremătătoare.

Materie și spirit îngemănînd deplin,
Lumina o sculptează arhitecturi mature
Cu un baroc al firii, inteligent, velin,
Pe care,-n filfiire, și aerul mai pur e.

În coerența lumii vibrînd, mereu la zi,
Durat din timpuri-muncă, fertilizînd destine,
Magistru-n magistrale, oraș al inimii,
Mereu inconfundabil și conștient de sine...

Lucian BURERIU

cronica literară

Adrian Păunescu, deocamdată

1. **Literatura insomniei.** Volum intrutotul neobișnuit, **Manifest pentru sănătatea pămintului** găsește un ton nou pentru confesiunile poetului. Confesiuni indurerate, sfișiate de contradicții, rod nu al reveriei, ci, mai ales, al coșmarului. **Manifest pentru sănătatea pămintului** realizează – prin poemele sale cele mai izbitoare – imaginea unui exilat în bolgiile infernale ; imaginea unui drum printr-un ținut populat de monștri ; imaginea unui tulburător eșec al rațiunii. Echilibrul dintre odă și blestem, dintre panegiric și imprecație, altădată perfect, nu e cît de cît stabil ; autorul înlocuiește, în prelungile-i discursuri lirice, imaginile ceremonioase cu imaginile grotești, elogiile cu plîngerile. În nici unul din volumele sale, în care unul din miturile esențiale e al lui Iov, figura mitologică nu a avut atîta pregnanță.

Scriitorul are energia, responsabilitatea și curajul de a se destăinui pînă la capăt, înlocuind imaginile protocolare cunoscute, cu alt șir de imagini. Pamfletar, amenințător, distilindu-și în gigante instalații lirice resentimentele, scriitorul își clamează apartenența la ginta celor ce scriu. eVrsurile sale de acum nu sînt mai puțin discursive decît cele de altădată ; ele sînt emancipate de un mare patos vizionar fără de care toate s-ar nărui într-un masacru de vorbe. Ca și altădată, poetul scrie pentru toți. Pricepem lesne parabolele și deci ce este (pare a fi) sub crusta lor. Înțelegem pe cine reprezintă figurația mitică pe care și-o alege poetul pentru a vorbi despre timpul său. Dincolo de texte foarte lesne descifrabile, rămîne un sunet ce vine de dincolo ; o jale metafizică ; un blestem metafizic. Răul vine din partea impostorilor, a inculților a analfabeților, a celor ce nu știu gramatică, vorbește mai mult sau mai puțin parabolic poetul, dar el este înscris în semne care ne depășesc. Veacul e o vale a plîngerii sau a infernului, neîmplinirile sale lovesc cu forța cu care Destinul străvechilor mituri lovea. Să nu se înțeleagă cumva că vreun vers ar deveni abstract, ros de imprecizie. Nu, versurile au adresă directă, ele vizează cu o claritate fără reproș lumea noastră ; cotidianul ; evenimentul din imediata apropiere. Flagelator sau autoflagelator, discursul păunescian e necruțător nu numai cu ceilalți, ci și cu condiția sa de poet. Cu statutul său de creație.

Dacă tulburătoare poeme sînt ale coșmarului, consemnînd invazia monstruosului într-un timp anume, un lung șir de poeme e dedicat lumii după catastrofă ; după ce provocarea monștrilor și-a epuizat opera. Dealtfel ultima parte a volumului **Manifest pentru sănătatea pămintului** are subtitlu **Preocupările unui supraviețuitor.** Cum arată lumea dincolo de catastrofă, dincolo de moartea valorilor morale ? Brutalitatea discursului liric construiește aproape o utopie ; o utopie... dar nu o lume fără loc și timp. Ca și înainte, registrul amplu și ambiguu al confesiunii, al revelărilor are o adresă directă. Gigantismul cuprinderilor păunesciene inventariază condițiile supraviețuirii într-un limbaj descărnat de orice tentație a poematizării ; limbaj de cruzime rar atinsă pînă acum de poet.

Niciuna dintre cărțile lui Adrian Păunescu nu conține poeme atît de puternic profetice precum aceasta. Prin suferință expiatorie, poetul își cîștigă dreptul la profeție. Este șansa lui.

Manifest pentru sănătatea pămintului e o carte de luptător ; ea poate fi subsumată modelelor epopeice. Dealtfel e, prin mișcarea ei interioară, o epopee modernă ; ea nu descrie o întemeiere ci o înfrîngere, nu istoria unei biruințe, ci a unui eșec. Victoria poetului e legată de curajul – doar de curajul său : acela de a cobori, fără însoțitor, în infern.

Carte fără iluzii, **Manifest...** conservă, dincolo de sarcasm, de imprecații, de blesteme, – dincolo de înregistrarea minuțioasă a tuturor celor fără ieșire – conservă, deci, atitudinea luptătoare. Discursul, aparent fără frîu, are o armătură epică, țipătul sau urletul poartă în ele o istorie : **gustul cenușii și experiența lui.**

Proiectînd pe ecrane supradimensionate stări negative, poezia aceasta nu e mai puțin promotoare a unei mitologii abundente, fastuoase, uneori aproape feerice. Vizionar, poetul naște zei pentru a-i devora fie și prin substituiri paradoxale, creează priveliști paradisiace pentru a atrage privirea asupra maculării lor. Extraordinar orgoliul poetului, el însuși Creator (cu majuscule), el însuși înscris în acest circuit : devorat și devorîndu-se fără cruțare, în numele drepturilor sale de poet – de profet.

Manifest... reprezintă, cu mare forță o conștiință traumatizată. E consecința unei dramatice insomnii ; al unui nesomn tragic. El transcede valorile poetice ale nocturnului ; le polarizează ; le conectează zbaterilor existențiale.

2. **Cartea a treia.** Bine slujit de șansă ca și de amiciția unor vrednici librari, am reușit să-mi procur **Iubiți-vă pe tunuri,** carte ce a urmat, la foarte mică distanță, **Manifestul pentru sănătatea pămintului :** volum aproape la fel de masiv ca și predecesorul său. Îl citesc și observ că foarte multe dintre poemele pe care Adrian Păunescu le-a publicat în ultimii ani în ziare sau reviste lipsesc. Și le-a publicat poetul în vreo altă carte pe care (cu mai puțină iubire servit de librari) nu am observat-o ? Sau se află cuprinse în vreuna dintre acele cărți de șapte-opt sute de pagini aflate în pregătire ? Ce surprize ne mai rezervă Adrian Păunescu? Volumul **Iubiți-vă pe tunuri** face impresia că poetul poate să producă în fiecare zi cantități imense de poezie care să pună sub semnul întrebării alte cantități de poezie produse cu o zi (o lună, un an) înainte. Cărțile pe care am reușit să ni le procurăm (și despre care scriem aici) nu sînt produse de un scriitor, ci de o instituție „creatoare". Sînt decrete poetice, discursuri poetice, tratate, pamflete, nuvele, comentarii, toate la un loc ordonate de autor în capitole care spun destul : **Iubiți-vă pe tunuri, Rezumăm, Manual de flecăreală metafizică, La închiderea ediției.** Sigur că ultima secțiune se bucură de un titlu ce are o expresivitate mai mare. Care ediție ? Dacă nici un scriitor român nu a avut simțul cotidianului, al conjuncturii, al oportunității, ca Adrian Păunescu, nici unul dintre autorii români nu s-a canonit, cu un efort mai vizibil, să-și contrarieze suporterii. Ce mai trebuia să facă Adrian Păunescu pentru a fi iubit mai mult de publicu-i ? Să scrie desigur această carte în care există toate tratatele, toate romanțurile de dragoste și de amor și toate dialogurile cu „publicul" care întreține anecdota. Nimic nu ascundem, pe toate le comentăm. Cu un picior în epoca noastră în curs de dezvoltare, cărțile de poezii ale lui Adrian Păunescu ne dau impresia că pășim (că ele pășesc) într-o lume supradezvoltată. Le citim ca pe niște enorme buletine de știri : stăm la cafea și citim, ele sînt niu taimsul nostru, recordul nostru absolut în materie de informație și comentariu fără perdea, tele-jurnalele consacrate ultimelor întîmplări, survenite de la închiderea cenaclurilor încoace. Ele nu sînt două. le bănuim șir, apărînd și fără știrea noastră, ieșind de sub supravegherea criticii literare, din ce în ce mai puțin vigilentă la mutațiile fenomenului Păunescu. Cum va arăta buletinul Păunescu mîine, ce compoziție va avea următorul (sau ignoratul de noi, neignorat de alții) **Manual de flecăreală metafizică ?**

Dintr-o anume comoditate refuz să mă gîndesc. Adrian Păunescu, instituția grație căreia scrisul românesc a atins deja momentul lui de supradezvoltare (care a scris cele mai senzaționale reportaje, cele mai grozave interviuri, cele mai șocante note de călătorie, care a produs cele mai controversate emisiuni de televiziune, cele mai înflăcărate elogii, care...) ne poartă ghid admirabil, într-un secol viitor. Într-o epocă a drămuirii energiilor (penuriile ne pîndesc peste tot) Adrian Păunescu revarsă dintr-un corn al abundenței literatură. Cînd, cititori obosiți, ne-am plictisit de tratate de manuale, de texte agramate, putem fi siguri că există un Păunescu în plus : un volum pe care, cu puțină șansă, îl putem descoperi la biblioteca municipală, volum în care e vorba de ultimele întîmplări de pe Terra ca și despre ultimele întîmplări din viața intimă a marelui nostru contemporan, Adrian Păunescu. Și ce altceva ? Fără îndoială, poetul va ști să uimească...

Cornel UNGUREANU

Adrian Păunescu, Manifest pentru sănătatea pămintului (Ed. Albatros) și **Iubiți-vă pe tunuri** (Ed. Eminescu).

consemnări

Gheorghe Burcescu

SENSURI ȘI VIRTUȚI EXPRESIVE ÎN OPERE LITERARE

Societatea literară „Relief românesc", București, 1980

Cunoscînd că cercetarea pedagogică este o condiție a perfecționării muncii din învățămînt, apreciem activitatea profesorului Gh. Burcescu de la Liceul „Mihai Viteazul" din București pentru rezultatele de excepție obținute în domeniul interpretării științifice a textelor literare cuprinse în programa școlară. Grăitoare în acest sens sînt lucrările sale **Îndrumător pentru lectura literară** (clasele V–VIII), Editura didactică și pedagogică, București, 1972 (colectiv) și **Sensuri și virtuți expresive în opere literare,** București, 1980. La acestea adăugîndu-se numeroase studii și articole publicate în presa de specialitate. Iar pentru a completa portretul profesorului Gh. Burcescu, ca om al școlii, consemnăm aici și neobosita sa activitate pe plan literar, în calitate de președinte al Societății literare „Relief românesc".

Înzestrat cu modestie și exigență, cu dăruire și pasiune, cu înaltă responsabilitate și competență izvorîte din dragostea fierbinte față de limba română, Gh. Burcescu pune în circuitul național prin **Sensuri și virtuți expresive în opere literare,** nu numai o sinteză într-o viziune științifică superioară prin comentariul unor texte literare, ci și importante probleme de interes general ca : **Mesajul uman în literatură și modalități de incorporare artistică, Etic și estetic în opera literară, Modalități artistice în dezvoltarea romanului românesc contemporan** etc.

Cartea prof. Gh. Burcescu, **Sensuri și virtuți expresive în opere literare,** se adresează elevilor și studenților, profesorilor cît și altor categorii de iubitori de literatură, iar utilitatea ei se impune atît prin tematica aleasă, cît și prin realizare. Remarcăm astfel, eleganța stilului, ce crește interesul pentru lectură, noutățile în cercetările de stil – punîndu-se în evidență particularitățile stilistice ale fiecărui scriitor analizat, spiritul de sinteză și claritatea. Autorul manifestă o grijă permanentă pentru claritatea ideilor, pentru a nu încărca inutil memoria, dar în același timp să realizeze comunicarea unor informații care să lărgească orizontul de cuprindere și de informare. Din textele analizate în cuprins amintim doar cîteva : Ion Budai-Deleanu – Țiganiada ; Anton Pann, interpret al înțelepciunii populare ; Costache Negruzzi – Alexandru Lăpușneanul ; Implicațiile imaginii peisagiste în poezia lui M. Eminescu ; Observații asupra stilului și limbii literare a lui M. Sadoveanu ; T. Arghezi – Belșug ; Universul spiritual și particularitățile stilistice în romanul ION de L. Rebreanu ; Implicațiile imaginii peisagiste în poezia lui Lucian Blaga etc.

„Problematica acestei lucrări – arată George Munteanu în prefața cărții – e, după cum se vede, variată, iar modul de a pune problemele de natură a stimula gîndirea și creativitatea elevilor. Interesante sînt observații ca acelea vizînd implicațiile narativității în discursul dramaturgic caragialian (I. L. Caragiale : Conu Leonida față cu reacțiunea), ca și altele de același gen. În totul, cartea reprezintă o admirabilă inițiativă, menită să trezească spiritul de emulație și între alți colegi ai profesorului Gh. Burcescu".

Vasile MAN

viața literară

„LÉPCSŐK („TREPTE") – II

Cel dintîi volum colectiv al cenaclului literar „Franyó Zoltán" din Timișoara, apărut în 1978, nu anunța, poate, îmbucurătoarea continuitate, mai mult chiar, sporirea calitativă a conținutului și formei filelor din acest al doilea tom. Onorîndu-și numele și semnificația simbolică acestuia – „Lépcsők" („Trepte"), al doilea volum oferă nu o privire generală asupra posibilităților și individualităților care compun cenaclul, ci un alt stadiu, superior, de evoluție a scrisului fiecăruia. Se face deja simțită selecția, profesionalizarea (în sensul cel mai fericit al cuvîntului). Să nu uităm că parte dintre autorii prezenți în sumar au debutat, între timp, girul apariției cu cîte un volum la „Facla" (Kiss András, B. László Ildikó, Egyed Péter, M. Veress Zsuzsanna).

Peste patruzeci de semnături sînt prezente în coloanele „Treptelor" ; muncitori, profesori, ingineri agronomi, învățători, studenți, ziariști, profesori universitari, medici, muzeografi, artiști plastici, aflați laolaltă din dragoste pentru slova scrisă), concretizată în versuri, nuvele, studii, schițe, traduceri. Cele mai durabile pagini ale antologiei (mereu altele, desigur, în funcție de gustul lectorului) ar putea fi „Cafea și cozonac" (B. László Ildikó), „Vedere din banca întîi" (Graur János), „Pescuitul înseamnă sănătate" (Bárányi Ferenc), tălmăcirile lui Emil Gherasim, versurile lui Horváth Sándor, Mirisz Miklós, Gulyas Ferenc, Pataki Sándor, Oberten János, Visky András, „Pantomimă de primăvară" (Illés Mihály), schițele lui Boér Jenő, „Cărarea" (Sipos Erzébet), nuvela lui Pálkovács István, „Mozaic". Un capitol numit „Forum" include o excelentă și densă însemnare, „Întîlnind Parisul" (Sándor István) și reportajul-anchetă de „bătaie lungă", „Mirajul orașului" (Józsa Odon) al căror loc putea fi aflat în spațiul adevăratei literaturi (căreia i se rezervă, tacit, primul capitol...).

Ildico ACHIMESCU

„PARADOX" – O NOUĂ APARIȚIE

Laureat al festivalului național „Cîntarea României", faza pe țară de la Suceava, pentru activitatea culturală studențească, suplimentul „Paradox", editat de cenaclul „H. G. Wells" al Casei de cultură a studenților din Timișoara, prezintă un număr în care mai mult decît în celelalte ediții se impune un excelent echilibru între sectoarele de teorie și informație, de beletristică și de grafică. De fapt acest număr urmează recentei consfătuiri pe țară a cenaclurilor de literatură ș. f., valorificînd într-o măsură lucrări premiate cu această ocazie. Partea teoretică și de informare este susținută de Ion Hobana, Mircea Opriță, Horia Aramă, Deliu Petroiu, Alexandru Mironov, Mandics György, Flavius Dan Șurianu, Sergiu Levin, Daniel Vighi, Lucian Ionică, Marius Mororu, iar partea beletristică de Marcel Luca, Lucian Petrescu (Premiul I la proză scurtă, tot Suceava 1981), Silviu Genescu, Dușan Baitzki, Leonard Oprea, Paul Karimm, Mihai Alexandru, Florin Ieronim, Laurențiu Tudor, Dragoș Mondian, precum și de pioniera Neti Guriuc, de la cenaclul „Selenarii" din Gurahonț, jud. Botoșani.

„VÎRSTELE PRIMĂVERII"

Un caiet cu copii și soare, după cum indică desenul de pe copertă al publicației „Vîrstele primăverii", editat de cenaclul literar „Tricolorul" al Casei pionierilor și șoimilor patriei din Timișoara. Din fiecare pagină respiră un aer curat, o aspirație frumoasă. Inimile pionierilor colaboratori se deschid ca niște flori. Gînduri luminoase își iau zborul în întîmpinarea cititorului care se apleacă spre acest promițător început, girat de profesorii Manolita Dragomir-Filimonescu, Olivia Moga și Ștefan Bartha, ultimii doi în calitate de ilustratori.

Mănunchiul de versuri și proză este prefațat cu căldură de scriitorul Mircea Șerbănescu. Îndemnul său de-a „sădi pomi" își găsește acoperirea imediată în însuși cuprinsul caietului, unde găsim numele pionierilor Alina Melnic, Carmen Marin, Cristina Lucaci, Mihaela Cinculescu, Narcisa Tripșe, Alina Păucean, Mihaela Dunajecz, Carmen Tănăsoiu, Liliana Gabriela Badea, Simona Danciu, Adina Buna, Henriette Nagy, Iovanca Beliat, Carmen Igna, Tonita Dănilă etc. (M).

● În întîmpinarea Conferinței naționale a scriitorilor, la Clubul minier din Ocna de Fier a avut loc o șezătoare literară susținută de Mircea Șerbănescu, Dorian Grozdan, Marius Munteanu și Nicolae Țirioi.

● Sofia Arcan s-a întîlnit la Bocșa cu membrele Clubului „Femina" din localitate.

● Tradiția plachetelor, plachetomania, cu două apariții cenacliste ieșite din comun, sub egida Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Timiș, a Centrului de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă. Deobicei cenaclurile literare aglomerează aici tot ce pot da, de la literatură la texte diverse. De data aceasta, în fine, beletristica predomină. Mai ales în culegerea cenacliștilor din Variaș, **„Septembrie",** în care semnează Vlada Barzin, Tiberiu și Doru Arăzan, Nicolae Roșianu, Dumitru Buțoi, Ilie Gheran. Poezie, proză, teatru, plastică. Lugojenii, cu **Permanența speranței",** publică poezii de Mihai Moraru, Monica Rohan, Dănuț Diaconescu, Alexandru Doroghi, Constantin Buiciuc, Fülöp Lidia, Remus Giorgioni, Sofia Buta, Josif Hornyacsek, Dimi Mavrodin, Octavian Suciu, Marius Sirbu. Proză, Al. Doroghi și D. Diaconescu, reportaj, studii, interviu semnează Gheorghe Luchescu. Trebuie spus că plachetele, care participă la concurs în cadrul Festivalului național „Cîntarea României", au fost editate sub îngrijirea unor scriitori precum Mircea Șerbănescu, Aurel Gheorghe Ardeleanu și Lucian Bureriu, îndrumători permanenți ai celor două cenacluri.

L. B.

CENTRALA INDUSTRIEI STICLEI ŞI CERAMICII FINE

ÎNTREPRINDEREA DE GEAMURI MEDIAŞ

Produse de calitate, expresie a gradului de perfectionare tehnologică

Procesul permanent de diversificare a producţiei şi de promovare a noului implică o permanentă legătură informaţională intre fabricant şi consumator, în aşa fel incit piaţa produselor să manifeste elasticitate, element deosebit de important la stabilirea şi dimensionarea nivelelor de plan.

Diversificarea şi ridicarea gradului tehnologic şi calitativ al producţiei româneşti, ritmul impresionant de creştere şi modernizare a structurilor economice, în special în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R., au facilitat o participare tot mai activă, mai eficientă şi mai competitivă a ţării noastre la circuitul economic mondial.

O ilustrare elocventă a transpunerii în fapt a opţiunii fundamentale privind creşterea necontenită a calităţii producţiei, atit în ceea ce priveşte fondul de produse destinat pieţii interne cit şi celei externe, este penetraţia mărfurilor româneşti în sfera de concurenţă a comerţului internaţional.

Modernizarea continuă a produselor, adincirea specializării, lansarea de produse noi cu caracteristici tehnice, funcţionale şi economice superioare, adoptarea operativă la cerinţele pieţelor externe, sint criteriile ce conduc la amplificarea şi extinderea ariei geografice a raporturilor comerciale cu străinătatea, la afirmarea tot mai pregnantă a bunurilor materiale făurite de tehnica românească.

Inscriindu-se pe coordonatele de eficienţă şi competitivitate, produsele Intreprinderii de geamuri Mediaş se fac tot mai cunoscute şi apreciate pe cele mai îndepărtate meridiane ale globului, fiind purtătoarele girului de calitate, frumuseţe şi robusteţe.

Datorită acestor însuşiri, în peste 60 de ţări ale lumii produsele acestei intreprinderi se bucură de adeziunea beneficiarilor, răsplătind astfel efortul de creaţie al făuritorilor al căror meşteşug are vechi tradiţii în acest perimetru transilvan.

Intenţionind informarea partenerilor interni şi externi, în cele ce urmează vom incerca o succintă trecere în revistă a principalelor repere de fabricaţie din producţia curentă a Intreprinderii de geamuri Mediaş, insistind asupra unui produs nou, o creaţie de perspectivă, geamul izolator cunoscut sub denumirile de izovit şi termopan.

Nominalizăm citeva grupe mari de produse :

- geamuri trase
- geamuri trase securizate
- geamuri givrate
- geamuri muslin
- geamuri duplex
- blaturi de masă
- geamuri mate
- oglinzi saline
- jaluzele din geamuri transparente
- geamuri izolatoare

Geam tras pentru construcţii

Un produs apreciat şi foarte căutat al Intreprinderii de geamuri Mediaş este geamul tras pentru construcţii, similar calităţii Pittsburgh, care se realizează tăiat în dimensiuni fixe şi libere, fără alte prelucrări.

Reperul se livrează în zece domenii de grosime pornind de la 2,8–3,2 mm pînă la 11,5–12,4 mm. Acestor grosimi corespund lăţimi de la 280–1600 mm la 500–2300 mm şi lungimi de 1600–3500 mm.

Prin geamuri la dimensiuni libere se înţeleg produsele care se livrează cu lăţimi avînd valori cuprinse între două limite care diferă între ele cu minimum 60 mm şi în lungimi ale căror valori situate într-o limită superioară şi una inferioară diferă între ele cu cel puţin 90 mm.

Geamurile tăiate la dimensiunile condiţionate de beneficiari se consideră dimensiuni fixe.

Expedierea produsului se face în lăzi „cuşcă" pentru transportul pe uscat şi în lăzi „pline" pentru transportul maritim.

În situaţii deosebite impuse de criterii tehnico-economici se livrează geamuri trase şi afara dimensiunilor curente de fabricaţie.

Geam tras securizat

Propunem atenţiei beneficiarilor interni şi externi un alt tip de geam fabricat la Mediaş, geam care asigură protecţia deplină la spargere datorită bucăţilor mici, netăioase. Este vorba de geamul securizat (STAS 1850-62) care se realizează din geam tras, prin călire în aer, avînd o mare rezistenţă la lovire şi încovoiere.

Acest geam se utilizează cu precădere la confecţionarea uşilor securizate, produse de mare efect şi eleganţă, uşi a căror destinaţie vizează clădiri social-culturale, hoteluri, magazine, aeroporturi etc.

Geamul givrat

Un produs de atracţie, care îmbină organic utilul cu frumosul, îl reprezintă geamul givrat, prelucrat din geam tras (cal. III – STAS 853-75) avînd aspectul de flori de gheaţă. Se realizează prin matizarea unei feţe urmată de aplicarea unui strat uniform din clei de oase şi uscarea treptată a peliculei pînă la desprinderea ei de pe geam. După îndepărtarea masei peliculogene geamul prezintă desenul florilor de gheaţă dispus în cîmpuri neregulate cu varietate dimensională a florilor.

Se fabrică într-o singură calitate la grosimi între 3 şi 8 mm şi în lungimi cuprinse în domeniul 1000–2000 mm.

Pentru asigurarea transportului în deplină siguranţă produsul se ambalează în lăzi din lemn (cuşti sau pline) foile de geam fiind separate prin acoperirea cu hîrtie iar ca amortizare se utilizează polistiren expandat sau talaj.

La cererea beneficiarilor se pot stabili şi alte modalităţi de ambalare.

Geamul muslin

Consecvenţi ideii de diversificare, specialiştii de la Intreprinderea de geamuri Mediaş oferă economiei naţionale geamul muslin. Acest reper se obţine prin prelucrarea geamului tras (cal. III – STAS 853-75) folosindu-se procedeul sablării mecanice pe una din feţe cu intercalarea unui şablon.

La terminarea operaţiei şi îndepărtarea şabloanelor geamurile apar cu diferite ornamentaţii geometrice mate.

Se fabrică într-o singură calitate cu mare varietate ornamentală la grosimi între 3 şi 8 mm şi în lungimi de la 1000 la 2000 mm.

Condiţiile de transport şi ambalare sînt aceleaşi ca la geamul givrat.

Deoarece prin folosirea acestui geam se urmăreşte un efect decorativ, se recomandă la placerea faţadelor sau la finisarea unor interioare de mare circulaţie şi penetraţie.

Geamul duplex plan

O realizare importantă a Intreprinderii de geamuri Mediaş, care contribuie la importante economii valutare, este fabricarea geamului duplex plan pentru industria românească de autovehicole.

Se obţine prin lipirea a două foi de geam Pittsburgh prin intermediul unei folii speciale de masă plastică care în caz de spargere reţine cioburile.

Produsul corespunde în cel mai ridicat grad condiţiilor impuse de controlul optic avînd un coeficient de transmisia luminii de 75%.

Geamul duplex plan se realizează în următoarele dimensiuni :

	L.	l.
max.	2500 mm	1200 mm
min.	300 mm	300 mm

Producătorul contractează orice cantitate asigurînd calitatea excepţională a fusniturii.

Ambalarea geamurilor se face în lăzi corespunzătoare dimensional, în pachete învelite cu hîrtie parafinată.

Geamul mat

Din punct de vedere tehnologic acest reper se obţine prin prelucrarea geamului tras (cal. III – STAS 853-75) matizîndu-se uniform pe o singură faţă, pe cale mecanică prin sablare cu nisip.

Se fabrică într-o singură calitate la grosimi cuprinse între 3 şi 8 mm şi lungimi de 1000 la 2000 mm.

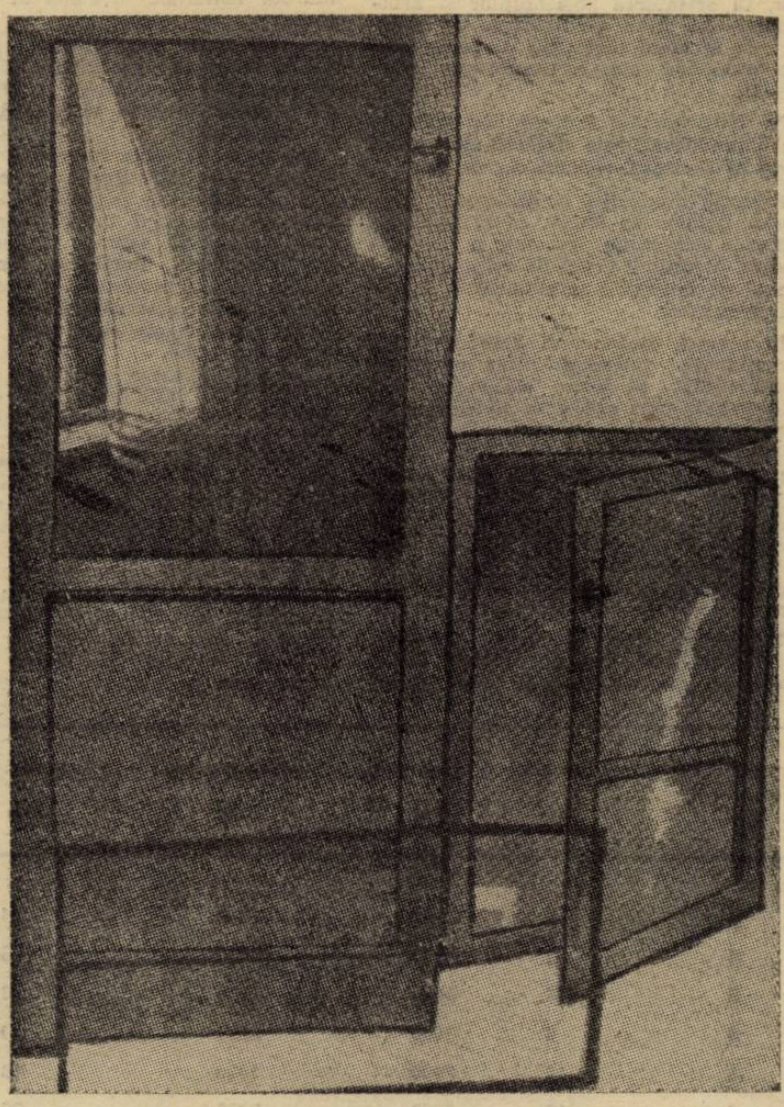

Geam izolator şi binale cu geam izolator

Verificarea gradului de mătuire se face la lumină difuză cunoscîndu-se că unui obiect aşezat la 50 cm de geam nu poate să i se perceapă conturul clar.

Condiţiile de ambalare şi transport sînt aceleaşi ca la geamurile muslin şi givrat.

Se utilizează la vitrarea unor pereţi despărţitori la birouri magazine, holuri, cuioare etc.

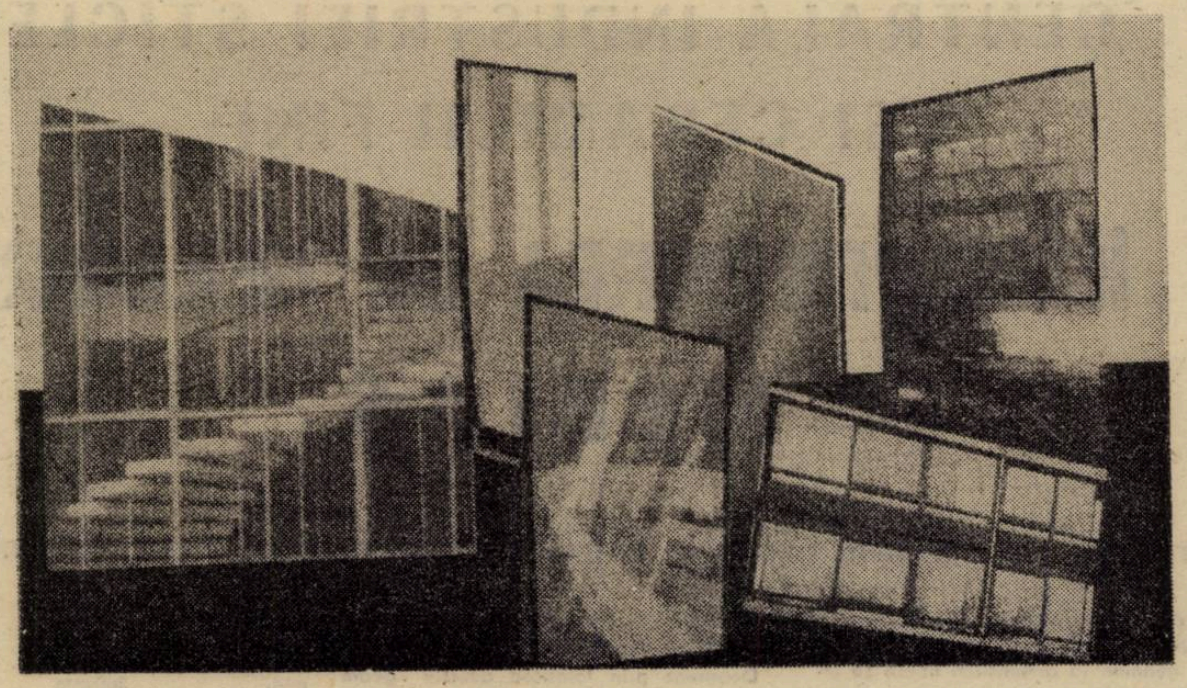

Geam tras

Geamul izolator

Un loc aparte în informarea prezumtivilor parteneri comerciali din țară și din străinătate îl rezervăm aici prezentării geamurilor izolatoare (IZOVIT sau TERMOPAN) produse de excepție și de mare exifiență economică ale Întreprinderii de geamuri Mediaș.

Eforturile permanente ale muncitorilor și cercetătorilor pentru o valorificare superioară a potențialului de gîndire tehnică în scopul realizării unor materiale de construcții mai bune, mai ieftine, cu performanțe ridicate, s-au materializat în ultima vreme prin introducerea în fabricație a unui produs de mare competitivitate, geamul izolator, despre care specialiștii afirmă că va produce schimbări fundamentale, în viitor, în orientarea poiectanților și arhitecților, dat fiind multitudinea de soluții care le oferă cerințelor de ordin tehnico-economic ale sectorului de construcții.

Pe plan mondial indicele de penetrație a produsului este deosebit de ridicat fiind în continuă creștere an de an.

Evoluția producției și desfacerii geamului izolator în S.U.A. ca și în țările puternic dezvoltate economic a fost stimulată în ultimii 5 ani de criza de energie și de creșterea necontenită a prețului petrolului.

În această conjunctură economică internațională, interesul uriaș arătat de consumatorii de toate categoriile s-a materializat prin creșterea cu 275% a utilizării geamurilor izolatoare în perioada 1972-1977.

Potrivit cifrelor statistice date publicității de „SIGMA" (Asociația producătorilor de geamuri izolatoare din S.U.A.) ponderea acestor produse în piața totală a geamurilor a crescut de 17%, cît reprezenta în anul 1972, la 55 % în anul 1977.

Tendințele pieții mondiale orientate în evoluția desfacerii geamurilor izolatoare și-a pus amprenta în mod vizibil și pe creșterea capacităților de producție în industria românească.

Dacă perioada 1972-1978 este caracterizată printr-o producție care variază între 35—120 mm m.p. anual și un singur producător (Intreprinderea de geamuri Buzău), relația de plan 1979-1985 evidențiază cel de-al doilea furnizor (Intreprinderea de geamuri Mediaș) și o producție ce va evolua între 390-480 mii m.p. geamuri izolatoare pe an.

Referindu-ne la eficiența economică, criteriul de referință în producția bunurilor materiale, în speță, a geamurilor izolatoare, accentul principal este pus pe reducerea consumurilor de energie atît în faza de fabricație cît și în cea de exploatare și pe diminuarea consumurilor materiale în etapa de montaj-finisare.

Acești factori de influență au condiționat creșterea accentuală a desfacerii în anul 1978 la un nivel superior întregii perioade de cînd se fabrică produsul în țara noastră.

Cu toate că piața internă a geamului izolator este încă lipsită de elasticitate datorită indeciziei factorilor de directivare din domeniul investițiilor, partenerii comerciali externi, în special cei nord-americani, manifestă un interes aparte pentru produsul românesc ai cărui parametri sînt comparabili cu realizările similare ale celor mai renumite firme din lume.

Geamul izolator de tipul IZOVIT-TERMOPAN este constituit din două sau mai multe foi de geam tras distanțate cu o ramă din profil de aluminiu. Legătura dintre rama profilată din aluminiu și foile de geam se realizează cu chit butilic iar etanșarea marginilor geamului izolator se realizează cu chit tiocolic. Stratul de aer cuprins între foile de geam și rama din aluminiu este lipsit de umiditate deoarece în interiorul ramei se introduce o substanță desicantă, fapt ce conduce la obținerea izolației termice și fonice necesare STAS · 9249-73).

Grosimea foii de geam mm	Distanțier mm	Lung. max. mm	Lățimea max. mm	Grosimea totală mm
3	8	2000	1600	14
4	8	2500	2200	16
5	8	3000	2200	18
6	8	3000	2200	20
3	12	2000	1600	18
4	12	2500	2200	20
5	12	3000	2200	22
6	12	3000	2200	24
3	16	2000	1600	22
4	16	2500	2200	24
5	16	3000	2200	26
6	16	3000	2200	28

Necesitatea obiectivă care a justificat cercetările și lansarea în fabricație a noului tip de geam, are în vedere, în primul rînd faptul că, soluțiile de nitrare cu geamuri simple sînt nerentabile în procesul de exploatare a investiției, generînd consumuri considerabile de combustibili.

Caracteristicile dimensionale ale geamului izolator fabricat la Întreprinderea de geamuri Mediaș sînt următoarele :

Pentru realizarea produsului se utilizează geam tras calitatea a 3-a, geam șlefuit, geam armat sau geam ornamentat, fiind posibilă montarea în rame din lemn, oțel, materiale plastice sau metale ușoare.

Avantajele tehnico-economice care pledează pentru extinderea utilizării produsului sînt multiple :

— izolație acustică min 20 d.B. ;

— conductibilitate termică kcal/m.h.c. max. 0,09 ;

— izolație termică cu 30% superioară față de vitrarea clasică ;

— economie de cherestea, circa 45% la confecționarea binalelor ;

— economie de metal (aproximativ 2,55 kg metal la m.p. vitrare) ;

— reducerea cu 15% a pierderilor de geam la montare — fasonare ;

— reducerea manoperei de fasonare cu circa 50% ;

— economii de circa 30% la cheltuielile de întreținere.

După studiile și calculele realizate de I.P.C.T. București, la o investiție în exploatare pe o perioadă de 8 ani, prețul geamului izolator este competitiv cu prețul geamului tras simplu.

Datele de sinteză pun în evidență eficiența financiară superioară a geamului izolator, eficiență calculată la m.p. de suprafața vitrată în exploatare după cum urmează :

a) costul geamului izolator utilizat la ferestre metalice fixe revine la 584 lei m.p. față de 690 lei m.p. la fereastra metalică dublă obișnuită ;

b) costul geamului izolator utilizat la ferestre metalice cu 50% ochiuri mobile revine la 784 lei m.p. față de 830 lei m.p. la ferestrele cu geam dublu.

Economiile evidențiate sînt argumente notabile care relevă că folosirea geamului izolator în vitraje este net avantajoasă celorlalte soluții posibile în etapa actuală.

Cercetările și rezultatele de exploatare pînă în prezent recomandă geamul de tipul IZOVIT-TERMOPAN în următoarele domenii :

a) în construcțiile civile (blocuri, fațade, spații comerciale, case de locuit — pentru uși, ferestre, vitrine, pereți despărțitori, balcoane) ;

b) în construcții social-culturale (spitale, policlinici, teatre, case de cultură, hoteluri, gări, săli de sport, aeroporturi, piscine, ghișee, restaurante — pentru uși, ferestre, perete despărțitor, fațade) ;

c) în construcții industriale (hale, sere, vagoane, frigidere, industriale, clădiri agrozootehnice etc.).

Concluzionînd prezentarea geamului izolator de tipul IZOVIT-TERMOPAN reținem că produsul corespunde cerințelor înscrise în Programul directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei, fiind în același timp un element de construcție superior geamului simplu, sporește gradul de confort și eficiență în construcțiile civile și social-culturale, îmbunătățind calitatea muncii și a vieții.

IMPORTANT!

Factorii de directivare și decizie din domeniul investițiilor au posibilitatea, încă din execițiul de plan 1981, să contribuie la promovarea utilizării produsului în construcțiile care le patronează, cunoscînd că măsura de generalizare a încorporării în lucrarea geamului izolator se conjugă cu capacitatea de ofertă a întreprinderii.

Unitățile interesate de noul produs vor transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

Intreprinderea de geamuri Mediaș
Șos. Sibiului nr. 38

Relații suplimentare se pot obține la telefon 928/1.31.31.

Posibilii parteneri comerciali din țară și străinătate sînt asigurați de toată solicitudinea din partea ofertantei.

Vasile BAȘA

Emil GEORGESCU

Colaje :
L.B.

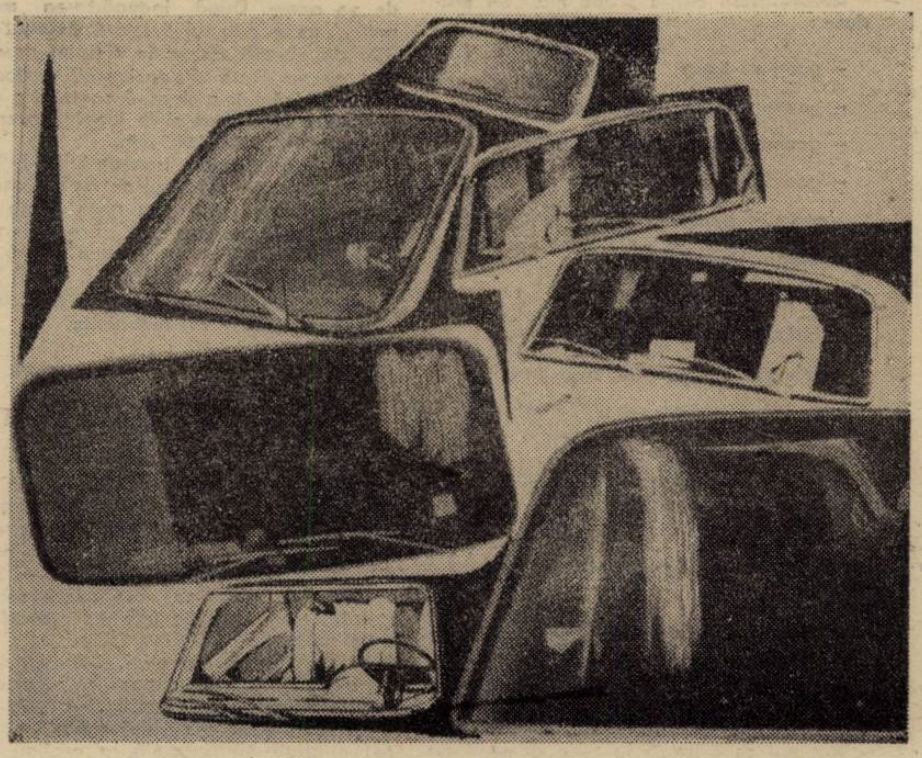

Parbrize din geam securizat și geam duplex

IPSA VIRTUS*)

Se face caz, de la un ... timp de vreme, de către – nu o dată – chiar lupii noştri foarte moralişti (drept care, şi spuneam : „se face caz" ; şi, de altminteri, este bine că se face, chiar şi de către unii ca aceştia – ipocrizia fiind, ea însăşi, o recunoaştere piezişă a virtuţii !) de **etică** – a scriitorului, fireşte : nu numai de cea strict profesională, de „deontologia", vasăzică, a vieţii (şi a ... pieţii) literare ; nici numai de aceea, mai subtilă, ce – după Mallarmé – se defineşte, corporatistic şi medievalesc, ca „gloire ardente du métier", **id est** – după Ion Barbu – „să /.../ faci atît de bine **cît poţi face**", altminterea fiind lucru „imoral" ...

/.../

... E, astfel, simptomatică problema pe care o ridică Geo Bogza, într-una din recentele-i tablete, şi anume : dacă un William Shakespeare execrabil în existenţa-i nu numai privată (proxenet al propriei lui consoarte, tiran domestic, delator, ş. c. l.) ar mai avea asupră-ne aceeaşi priză cu, între altele, „to be or not to be", „the rest is silence", ş.a.m.d. – la care, fără să ezite o secundă, marele nostru scriitor şi om de bine răspunde categoric negativ.

Mă tem, însă, că – astfel pusă – problema (prin ea însăşi incitantă, ca tot ce idează Geo Bogza) e insolubilă şi, dar, puţin otioasă. Căci, dacă e adevărat (şi este!) că super-capodoperele lumii sunt – cum o spune G. Călinescu – „paricide", perfecta „adecuaţie", **consonanţa**, dar, dintre ele înseşi şi autorii lor (nişte, adesea, „anonimi" ca Shakespeare, Homer şi alţi vre-o cîţiva ...) ne scapă, eşuînd – la urma urmei – în ipotetic şi irelevant ... Nu vreau să fac sofistică deşartă (ceea ce, date fiind complexitatea şi „inefabilul" problemei în discuţie, e, totuşi, foarte lesne ...) ; nu prea ştiu, însă, **întrucît** – şi **dacă** – să-l cumperi de la braconier (iar nu din piaţă), fazanul, **eo ipso**, şi-ar pierde din savoare !

Ceea ce, bine-înţeles, nu va să zică a da apă la moara (poluantă !) a cinicilor de calibre varii ..., nici chiar a fariseilor iluştri ; şi nu e delectabil să auzi că o anume **Mort du Loup** ar fi a unuia – încă o dată – moralist ..., dacă se ţine seamă de unele raporturi (şi ... rapoarte) ale romanticului conte de Vigny cu nu mai ştiu al citelea Imperiu ...

... Nu, totuşi, asta e problema însăşi ; ci : dacă un sinistru ipochimen (ca „şeicspirul" închipuit de Geo Bogza, cu titlu strictamente euristic) poate fi, el un Shakespeare ?! Or, din păcate – şi prin definiţie, adică „în principiu" –, mai nimic nu garantează de contrariu – într-atîta de adîncă poate fi (fapt care, evident, ne interzice, sfruntîndu-ne bună-credinţă şi candori ...) incongruenţa dintre operă şi viaţă, dintre – totuşi ! – har şi ... haractir, dintre autor şi bietul om ... ; într-atît de misterios, impenetrabil şi stupefiant e, uneori, „capriciul Graţiei" !

Nu are rost să-l invocăm – a cîta oară ? – pe un Villon (asupra căruia îndeajuns de multă monedă calpă se va fi bătut !) ori – de ce nu ? – pe însuşi Jean Genet ... Căci întrebarea ce se cade a ne-o pune (nepreafăcînd-o, însă), e – fiminar şi finalmente – alta : ce replică, ce scenă ori ce piesă ar fi avut să-şi remanieze şi renege un William Shakespeare (fie şi ignobil), la o reeditare, dacă vreţi, a scrierilor lui complete – nu, bine-înţeles, în sens artistic (şi fără să importe dacă singur – ori alţii : abuziv şi din afară – vor fi făcut ca remanierile acestea, şi renegarea însăşi, să fie necesare ori, baremi, oportune ...) ?

Aceasta-i întrebarea.

(Altminteri, ce ne mai rămîne – nu e alta decît o etică sublimă, absolută, intransigentă, dar exanguă şi nulă ..., ori vre-o morală – acru-ulceroasă – de mustăcioase babe protestante, de **quaker**-i şi mediocri „robespieri" ... ; ca şi – mereu la îndemînă şi, mai cu seamă, mult măgulitoare – aceea a prea-bunelor intenţii, cu care iadul însuşi e pavat !)

* *

Şi mai bizar (dar ce comod şi ce cuminte !) e că se face, indeobşte, apel la paradigme şi cazuri de aiurea (dacă-l exceptăm pe Eminescu ...), la foarte ... răposaţi şi la „exotici" – cînd se vor fi aflînd **şi printre noi** modele de morală şi virtute ...

... Între acestea, unul ar fi RADU PETRESCU – şi am, de bună seamă, în vedere „jurnalele"-i de pînă astăzi, şi anume : **Ocheanul întors** (ce se referă, aproximativ, la anii '51–'53) şi **Părul Berenicei** (1961–1964) : veritabile eseuri, ele, de etică – fireşte – **indirectă** (în subsidiar, adică, şi fără ostentaţie).

Căci – pasămite – sunt acestea două „notele zilnice" (şi, într-un fel, **de taină**) ale unui quasi – „el discreto", nu fără geniul dificil şi auster al **incognito**-ului şi „măştii" (şi cu, de altfel, un sistem de referinţă cu totul personal şi „ezoteric" ...) ; al cărui, însă, unic, benign şi salutar „machiavelism" este că, după ore de clasă şi de slujbă (aş zice : **anodine şi pustii** ; dacă, în rară-i amabilitate : amestec, ea, de **cortesia** şi candoare, în, dar, „veghea-ta-i voie", cum se spunea pe vremuri, Radu Petrescu însuşi nu le-ar da preţ şi noimă – asta, şi pentru că, pesemne, „ontogeneza" ca atare a celor ce, printr-însul, învaţă scris-cititul va să-i evoce, oarecum, „filogeneza" însăşi a scris-cititului profesionist ...) şi printre rumeguşurile, drojdia şi roţile orarului profan, – fără ca, totuşi, să se travestească, înveşmîntîndu-se de gală şi într-altfel decît numai lăuntric –, el convorbeşte, „peste timp şi mode", la ceasuri consacrate şi strict confidenţiale, cu Tasso, cu Homer, cu Ariosto, cu Joyce, cu Dante, cu Vergilius, cu umbra bietului Ioanide, cu Fiammetta şi cu d-na Bovary ... Aceasta, ani de-a rîndul, în nişte **Lehrlingsjahre** „infiniţi", fără vre-un beneficiu, nici vre-o răsplată, alta, decît „banchetul" însuşi – emulatoriu, instructiv şi minuţios – cu tutelare spirite afine, pe care le evocă, le întreabă, le cercetează, le descoase, „furîndu"-le, precît se poate, meseria : pentru „noi" înşine, ca interpret al lor, sau pentru **sine** – căci, paralel, **Bildungsroman**-ul său (care durează, vrînd-nevrînd, vre-o patru lustri !) e şi al scrierii propriilor lui romane ...

... E vorba, dar, de o întreagă existenţă (lucid – „extatică", dacă vocabulul e **just**) **întru literatură : o vigilia ...**, o îndelungă – radicală – abnegaţie, fervoare şi pacienţă, sfidînd – dacă, aici, cuvîntul ăsta nu ar suna prea tare şi cam fals –, prin ele însele, căci loruşi suficiente (ca o **causa sui** spinozistă), vicisitudinile mari şi mai mărunte, istorice ori, numai, personale, – cu o impecabilă civilitate, într-o abstragere aproape absolută şi o beatitudine ce este nu **praemium**-ul virtuţii, dar Virtutea !

Cu cît mai insolite fi-vor, astfel, – ca şi, desigur, mai amare, mai acerbe – momentele de silnică derută, de „secetă", **dèsoeuvrement** şi acedie, de paroxism şi răbufniri subite – repede, însă, reprimate –, ca acesta (din 3 decembrie '61, o duminică de vacuum şi **spleen ...**) ; „Zi excepţional de îmbîcsită. Refac scrisoarea de alaltăieri. Mă uit la tricicleta roşie a copiilor, din mijlocul camerei, şi mă gîndesc să încalec pe ea şi să fug din aceste locuri departe, unde omul nu este ostatecul nimănui. Apoi rîd şi-mi văd de treabă. De mîine voi relua, probabil, scrisul ...", ce aminteşte, oarecum, de-o zi de iuni (25 decembrie 1911) a lui Kafka : „Să mă năpustesc în fereastră şi, slab cum sînt acum, după ce mi-am folosit toată puterea, să sar peste parapet, trecînd printre aşchiile de lemn şi cioburile de geam ..." **

... „Repede reprimate" – ziceam –, şi **cu discreţie** ; căci este, de fapt, vorba de un **stoic**, adică de un suflet temerar !

Şi, la finele celor vre-o şase sute de pagini cîte numără romanul *** cu care, peste ani (alţi ani – şi nu puţini – de „munci şi zile"), avea, într-un tîrziu, să debuteze, şi în absenţa altei perspective decît aceea – sumbră şi îngustă – a sertarului ticsit de manuscrise, Radu Petrescu n-are să noteze, în **Părul Berenicei**, – într-o frumoasă zi de iunie '64, o miercuri, 17, cu „fin parfum de tei" –, ca mai noi toţi : „Mîine duc cartea la cutare editură ...", ci (împăcat, destins şi logic) :

ESTE BINE

* Fragmente dintr-un mai întins eseu pe teme etice.

** Apud **Literatura mărturisirilor**, II, BPT, 1972, p. 287 (în tălmăcirea lui H. R. Radian).

*** E vorba de **Matei Iliescu** –, „vre-o şase sute" fiind, se înţelege, numărul paginilor **manuscrise** ; căci, de tipar, nici gînd, nici-o speranţă – o non-speranţă convertită, treptat, în ... „pundonor" : „Cartea îmi dă destulă bătaie de cap, nu mă lasă să citesc, mă ţine încuiat în casă şi probabil îmi strică stomacul, în schimb nu mă face nici o clipă să mă gîndesc la publicarea ei". (Însemnare din 7 mai 1963).

Şerban FOARŢĂ

PASĂREA SUFLETULUI

Poetul Cristea Sandu-Timoc este înainte de toate un bun folclorist, culegător şi comentator al unor manifestări de cultură populară timoceană. Timp de cîteva decenii, el a publicat în revistele de etnografie şi folclor literar, doine, cîntece, balade, stîrnind interesul specialiştilor pentru o zonă folclorică tradiţional integrată în cultura populară românească, cu note specifice datorite împrejurărilor istorice ale izolării ei teritoriale. Produs mai întîi al acestei culturi, Cristea Sandu-Timoc păstrează încă rădăcinile satului natal, ceea ce şi explică originalitatea pregnantă a poeziei lui, crescută dintr-un orizont interior încă viu şi ingenuu în forţa manifestărilor lui.

Pasărea sufletului este un simbol folcloric, în credinţele poporului român reprezentînd permanenţa vieţii omului, însemnele înălţării lui încă în viaţă fiind, inclus în ceremonialul de înmormîntare, un simbol al amintirii celor morţi în gîndurile celor vii. Peisajul este unul rustic, mai bine zis păstoresc, în care osmoza spiritual-material este sensul unei comuniuni cu adîncurile : **„Pasăre de vie, treci prin iezii mei mîncaţi de lup, / treci prin pietrele de moară / şi mă zideşti din oase, cu sat şi cu deal."**

Ce adaugă omul la peisaj este o cultură şi o civilizaţie menţinută încă în stilul arhaicităţii : Chiril şi Metodiu, cu nume de bucfar aduşi de berze peste crengile văzduhului, între oameni speriaţi de trenul civilizator, într-o lume cu ocupaţii tradiţionale. O lume uitată, pentru care poetul suferă, nu ca pentru o despărţire de familie, ci ca pentru o înstrăinare în veacul modern : **„Sînt unul dintre cei mai singuri, / trei poteci nebănuite, / s-aştern dinaintea mea / (...) / îmi moare cîntecul pe patul de lebădă, / prin labirint îmi trec potecile, / căci toate mă poartă spre somnul ierbii vîntului, / toate trec prin sunetul cuvîntului".**

Pădurile, arborii, riurile, dealurile, ca simboluri poetice, deşi cu sensuri folclorice arhaice, se resemnifică într-o comunicare cu natura, proprie poetului modern, care dă întregului univers o alcătuire interioară, ca într-o nouă geneză, prin cuvînt.

Poetul nu cultivă expresia pentru a se „exprima" poetic. Poezia lui nu este „făcută", n-are în ea nimic livresc, şi cu atît este mai ferită de „preţiozitatea" discursului. Ea transmite un mesaj al cărui context este spiritualitatea românească a unui „spaţiu orfic", reactualizat într-o istorie de tip organic, cu sensurile permanenţei, dincolo de opreliştile „din afară" sau „de sus", într-o „chemare" din adîncuri : **„Aştept în mijlocul zăpezilor / focul tău împrejmuit în cuvinte, / aştept lîngă moara căzută-n prunduri. /.../ Acolo te aştept cu mirodenii, / cu leacuri şi fructe, / cu puţină viaţă, cu puţină moarte. /.../ Poposi-vor în faţa clipei de piatră / vocile păsărilor dincolo de rîu. / Opri-vor morarii corabia să-şi ia rămas bun, / că pleacă rîul departe, ca un bolnav / şi nu mai rămîne decît o lumină de sînge pe apă. /.../ Mă strigă o pasăre, o pasăre e sus, / cu gîndul ţi-atinge umărul, / adierea unor morţi de vînt ..."**

Adierea morilor de vînt, însoţită de vocile păsărilor de dincolo de rîu, este o nouă „împlinire" pe care poetul o aşteaptă. Dar o aşteaptă fără speranţă, numai cu disperare, pentru că „întoarcere înapoi" nu este. Un anumit tragism implică această despicare în gîndul poetului, într-o „autumnală" rustică : **„Picură sînge de toamnă, / deasupra lunii picură vînt, / picură stele sărate de ceară / tîmpla clepsidrei cu sînge-n pămînt. / Şi satul e mort, se bagă-ntr-o chilie, / şi marea e moartă, moartă e marea, / în zare murise, / o stea într-o floare. /.../ O umbră se mută, / un înger îşi moaie arcuşu-n cenuşă, / simte căldura de vers şi tresare ... /.../ Lichide diatente ne dor / şi ne plouă, / luna-i pe sfert, clipeşte pe-aproape, / un arbor presimte visări peste ape / şi miezul zilei pluteşte în nesomn ..."**

Vom înţelege atunci şi mărturisirea de credinţă a testamentului, prin care poetul îşi lasă lumii întregul trup şi întregul suflet, testament ce poartă semnătura de autenticitate a cultului strămoşilor.

Vom înţelege şi de ce, în acelaşi cult al strămoşilor, aceştia se confundă cu urmaşii într-o „trecere" fără timp obiectiv, fără dimensiune cantitativă, ci doar ca „durată" afectivă într-o lume a gîndului : **„Doar inma-mi, bolnavă dup-o ţară, / să mi-o vindece copiii cu schimbul în ghiozdane, / plimbîndu-o prin satul meu / şi printre toţi bunicii, care dorm în mine. /.../ Poate vă amintiţi de soare, / de soare, de soare, fraţii mei ...".**

Nici nu se poate o mai adevărată mărturie a unui poet pentru prezentul timpului. **Pasărea sufletului** este un simbol al poeziei, al transcendenţei sensului cuvîntului în propria lui expresie, dar totodată un simbol al înălţării poetului în propriul său gînd, cu atît mai adînc cînd el poartă semnele unei moşteniri spirituale, arhaice într-o istorie contemporană.

Eugen TODORAN

NICOLAE IOANA

ȘTIU, ASTA NU-MI PUTEȚI ASCUNDE !

E in casa vecină o femeie
pe care n-am văzut-o niciodată,
pe care n-am auzit-o niciodată
dar cu siguranță ea există
pe același palier cu un etaj mai sus,
la ea mă voi duce intr-o zi !
Are o ușă galbenă și bine incuiată
(după ea se aude inima ei bătind !)
are ferestre bine inchise,
la ea mă voi duce intr-o zi,
la ea pe strada Piperului
sau cam așa ceva,
cetățeni intirziați
se uită cu mirare inapoi
in urma lor se va lăsa intunericul,
un intuneric definitiv
dar ea cu siguranță in intunericul
acela există, știu asta,
nu-mi puteți ascunde,
la ea mă voi duce intr-o zi !

PRINZUL PĂMINTULUI !

La miezul nopții ca un hoț
m-am pomenit căutind
in gunoaie o insemnare
făcută intr-un timp cind
nu știam nimic, aruncată de mina
aceleia care aruncă totul
și in momentul acela
a inceput să ningă
și să acopere prinzul
odios al pămintului
cu aburul intreg imaculat
al lumii visat de toți.
Eu mă indepărtam
cu miinile negre,
insingerate, mirosul
greu ducindu-l cu mine
fără să fi găsit ceva.

PIATRA PE CARE AM PLINS !

Doamne, dumnezeule, ce piatră
e și asta,
pictorul n-a văzut-o
dar eu o văd tot timpul.
Mai inainte de a o vedea
doarme cu ea sub cap,
o săptămină, două,
o viață sau numai un timp.
Piatra este femeia noastră
care ne spală și ne ingrijește,
piatra e averea noastră
cea de toate zilele,
suma a tot ceea ce există
și va exista vreodată,
piatra pe care obosiți noapte
de noapte o aducem
in odaie,
piatra pe care soția lui
o aruncă intr-o dimineață
din atelier și dintr-odată
ne simțim singuri
și ne luăm adio de la viață,
doamne, dumnezeule dar ce să fie asta
piatra pe care am plins !

IN SPATELE MAGAZIEI

In spatele magaziei e un străin
și-a făcut acolo culcușul
vine noaptea și pleacă in zori
n-ai cum să-l vezi
deci lasă-l acolo
nu-l trezi peste noapte
din locul acela unde dormi tu,
pace vouă nescriselor stele
și lighioanelor ce umblați noaptea
prin spatele magaziei cu vechituri
de unde se aude din cind in cind
cite un strigăt.
El noapte de noapte își ia adio de la prieteni,
el noapte de noapte își ia adio de la noi,
n-ai cum să-l vezi
deci lasă-l să doarmă acolo
nu-l trezi peste noapte
ce interes ai avea
in spatele magaziei goale e un străin !
pace vouă nescriselor stele
și lighioanelor ce umblați noaptea
prin spatele magaziei cu vechituri !

VALERIU ARMEANU

SALA DE AȘTEPTARE

MOTTO :

„Zeilor ! Ne dați mereu metehne pentru a rămine oameni"

SHAKESPEARE

Pină și frunzele semănau cu acele măști
prinse de Inchiziție pe capul muribunzilor.
Se aud strigăte.
Nu există nimic mai de preț
ca tăișul acestei greșeli
sub care așezi lespede cu lespede
mici remușcări.
Vitală deziluzie !
Spune-mi tu, cu cine se va imbrățișa
această piatră ?
Pașii mei au călcat
flacără și cenușă,
au sfișiat capcane in Eden
și-au risipit extazul
de pe chipul morții . . . ;
Rivneam pe-atunci
un bocet de violă
ori lava unor vechi religii ;
naufragii scoase la țărm
precum drogații
pe memoria marilor străzi
aduse la licitație.
In sfirșit,
dictează-mi tu un mister
la care n-am să pot să renunț,
dictează-mi tu această fericire
care va ingheța in porthart,
oprește-mi un bilet de vapor,
vreau să visez un deșert
la picioarele tale,
nu mai vreau pliante, taxiuri,
centuri de siguranță
și nici aceste sirene din port.
Un foc se aprinde in spatele meu,
lemnele pocnesc incet,
arde Cartagina, strig,
dar in sala de așteptare
e un somn de smoală
care curge diform pe uși și pe clanțe
și chiar pe bereta unui tinăr domn
care nu știe de unde să scoată
un certificat de deces
pentru un om incă in viață.

DECOR

Parcă ar ninge intr-o catedrală
și parcă veșnic ar fi frig,
parcă s-ar rupe din icoane
un cap de inger
și s-ar face cring,
(pojarul serii in ambutisaj)
memoria vintului e pe dane,
imi spui,
memoria vintului e pe străzi,
mereu adună dovezi
pentru viața noastră,
viața ca un animal in jungher,
ca o dilemă
și ca un delict . . .
Confinii și disperări,
un pardesiu de paragini atirnă in cui,
o casă goală,
un om girbovit ;
tu poți să-mi duci poeme la azil
dar nu mă crede nebun,
eu care sap cu gura
mormintul acestei ninsori,
numai pot nici să strig,
nu mai pot nici să mor,
pentru a plinge
mi-au dat alții decor.

COALIȚIE

Carapace a haosului,
nu reverii, nu focuri
la umbra tălpilor mele
ai aprins ?
Cortegii de fluturi,
ca vechi libații purtate de vint,
ca strigăte
ori aspre procesiuni
suflate de oieri pe aorta nisipului.
Ganguri ale blestemului
unde clocesc șerpi, unde miracolul
își lapădă cămașa ;
martiri
își vor pune viața zălog,
și multe curburi
și-atit de duioase fărădelegi
in care căutăm limba clopotului
aruncată printre galanterii
ca orice piesă de schimb.
Ei, bine, absurda coaliție a ierbii
acolo unde nici praful,
nici riia magiei
nu vor depune mărturii ;
acolo viscul
și candoarea zăpezii,
pașii coșmarului
rumegați de viore.
Cite vifore !
Apoi tatăl meu, cu minecile suflecate,
trecind peste un zăpor
de păcate
să-ți spună că in urechea
celui mai blinc dintre cai
a inflorit un cireș.

PĂDUREA DE STICLĂ

Ah, fulgerate domuri,
dimineața, litanii singerau,
noi ne-am pierdut de oști . . . ;
E ora cind vintul
își mișcă limbe-n prohod,
la marginea orașului
e atit de frig,
doar noi, iubito, pe un altar de scoici
in fața acestei zăpezi ;
eu aș striga, să pot,
cit mai am acest trup.
Ascultă, in Eden
au coborit colindătorii ;
iți jur că vom umbla prin pădurea de sticlă
in blănuri de urși,
voi fi rege și slugă
și tiran și-desdot, saltimbanc
de onoare
imbrincit de noroc.
In Eden
au coborit colindătorii
să tragă in pintecul morții
clopote roșii de foc ;
nopți de-a rindul
a nins peste domuri
și tot de-atitea nopți
sint trist,
iți aud pașii prin casă
și mă inec de griji
și mă inec de plins.

GEO GALETARU

MAI DULCE ROSTIRE

Săbii foșnitoare
se-aprind
in alte pedepse
scene își scutură
zeii sticloși
in adinc

Vai cit se zbate genunchiul
cum fluturele
pe oglinda
tărimului

El otrăvește in blindețe
crinii
mai dulce rostire
să pară
pămintul
pe buzele fecioarei . . :

RUGA

Lui Ioan Alexandru

Ca o corabie luminoasă suind pieptul mării
lacrima zeului in raze se-nveșmintă
ea e mihnirea mea călătoare
in care nici o aripă de-amurg nu mai cintă

Gindul meu iată-mă desparte –
de tot ce lucește și-aduce rouă virgină pe frunze
cind păsările rup lirele-nserării
și se pierd ocrotite de cintec in moarte

Dar eu unde-mi strămut tinerețea și unde
mă cheamă priveliștea stinsă-n grația plutirii
o floare de somn se desface pe munte
și poate acolo porumbeii paradisului se-mpreună
pe crengi de aur slăvind delirul și himera iubirii

Dar eu unde mă pierd imbătat ca un mire
de flaute ascunse care blind murmură-n văi
și cine-mi ține mina in a lui palidă mină
de trupul meu mintuit rugindu-se să rămină . . :

ASEMĂNARE

Desculță și aprinsă sub cer
atingeai ierburile
doar cu talpa
incit le vedeam cum pier.
Pe umărul tău
se răsfățau porumbei,
pe umărul tău cel suav.
Nu-ndrăzneam
să intind mina spre ei
de teamă să nu
se intimple ceva ciudat
și din cale afară de grav.
Numai tu treceai
nepăsătoare ca o oglindă
peste ierburile gemene.
Prea era nemișcat
peisajul din jur
ca să nu inceapă
dintr-odată să-ți semene.

ORACOL

Niciodată nu vei muri
imi șopti floarea
și eu treceam printre minciuni ca printre ruguri
cu trupul neștiut inmiresmat

Lumea sfintă mă petrecea
cu privighetori și rouă
albastrul ochi se imbăta
de-atita neodihnă printre fructe și fecioare
așteptindu-și flacăra in anotimp

Niciodată nu vei muri
plinse mama
plinse mama
ungindu-mi părul cu miere stinsă
cintecul ingerului (greier ceresc)
ades luneca pe lume o dată cu zăpada
și iată peșteri se tulburau
la zestrea izvoarelor

Niciodată nu vei muri
imi spuse zeul blind
chemindu-mi fiul
să-mi spele tălpile de iarbă și pămint . . :

RUGĂ PURĂ III

Să plingă palida lumină pe coline,
Să urce-n maci un duh fără tirziu,
Tu lasă-ți geana-nrourată către mine
Și vindecă-mă cu-acest semn adinc și viu.

Sint iarăși clipa care se răsfață
Pe marginea fintiinii și-și privește chipul,
O, cită pierdere-n această clară față
Sub care, negreșit, se cerne fin nisipul.

Și cită ningere de păsări călătoare
In acest tărim, din care nu mai poți veni.
Tu lasă-ți geana-ncenușată să coboare
Pe pieptul meu, asemenea unei făclii.

CONSTANTINA PALIGORA TEOFANIA

EREZIE

Ziua sfirșește in preajma norilor,
Vrăjitor-copil al oglinzii,
Steaua doar albastră niciodată.
Nu știu umbra să-ți atingă pașii
Și-n strana adincului să-și găsească vreodată popas.
Călăreț singuratic mi-e povară
Sufletul rupt mingiierilor
Și truda sinilor arși in lumina ta.
Pleca-m-aș zărilor vindute țipătului tainei
Pentru buzele găsind recunoaștere
Dar apele se zbat in cercul depărtării,
Flori dalbe risipite dorințelor mute
Din cearcăna palmelor alipite
In ruga soarelui nopții.

DOR

Palmele mi se-mpreună sărutindu-te
In jocul lor nebun de flori bolnave –
Așa mai pot citi ochii in stele
Și cint de trup pustiu in așteptare . . :

MEMENTO

Așa, incit cu tine se limpezesc copacii,
La ce să mai pot cere văpăi și flori in ginduri
Ne-om trece anii-n pripă cum ora după soare
Nicicind nu-și amintește de noaptea cea bolnavă
Și ne-om simți aproape, chiar dacă nemișcarea
S-a priponit alături cu marea depărtare
Și nu ne-om prinde-aleanul pribeag in neputință
Deprins să se-ncovoaie pe flautele mării.
Al nostru fi-va visul, a noastră suferința.

CYTHERA

Alte sint florile, alte sint buzele,
Să mergem cu aripa stelelor mai departe
In templul Venerei să ne adumbrim anii
Și incă o dată ne-om naște foc și țărină
Să limpezim albia de sare a indoielii.

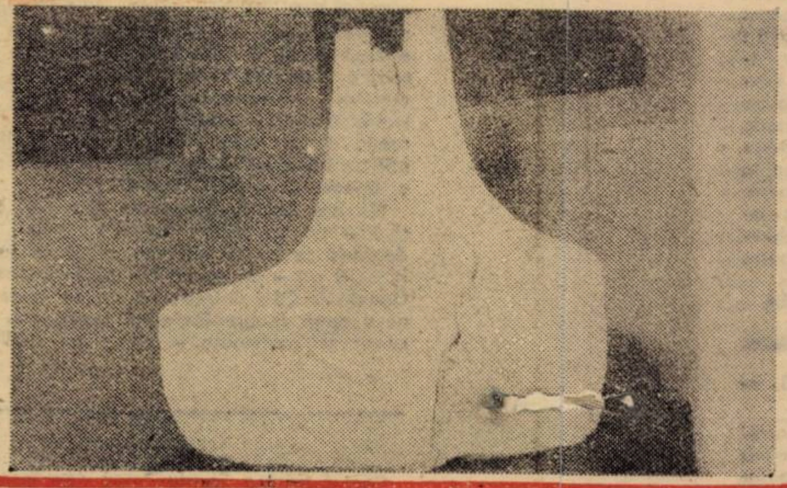

NICOLAE STOE

ALIANȚE DE APĂRARE

Lumea mai incheie cu lumea pacte secrete,
Viața lumii in lume mai este secretă,
Iubirile sub clar de lună sint desuete,
Aurul lunii e nisip cenușiu intr-o eprubetă

O, Mona Lisa, surisul tău de mister,
E o formulă chimică, e imbătrinirea vopselei,
Fluturele e vierme și cind zboară prin cer
Și-i arde aripile flacăra stelei,

Fără faimă și fără relații, prin veac
Mă apăr cu scrisori deschise și fără timbru,
Cer azil politic sub floarea de mac
Și-nchei alianță cu floarea de cimbru

AICI

Aici fiecare prun, fiecare alun
E un dascăl priceput și bun :
Vom invăța alfabetul ploii,
Vom invăța pe de rost limba oii,
Limba boului și limba cucului,
Iar pe sub rădăcina nucului
Vom săpa calea spre inima nucii
De unde ne strigă mierla și cucii

GENUNCHII TĂI

Genunchii tăi de iarbă și de tină
Cind își revarsă alba lor lumină
Prin secolul bogat in chimicale
Prin secolul bogat in fier și-n bombe
Parcă din turnuri mari de catedrale
Ar trece-un sunet pur prin catacombe

DUMITRU UDREA

LACRIMĂ TIRZIE

Bate-o lacrimă tirzie peste dorul din părinți,
Răstignit in faptul serii intr-o poartă dintr-un sat
Și-o lumină de iubire pilpiie mereu in vis
Și se pierde in durere ca o stea in scăpătat.

Albă luna-n ochii mamei scaldă drumul in scintei
Tremurind un cer albastru de văpăi rotit in foc ;
Ah, ce-aș vrea in noaptea asta să-mi iau caii și să plec
Să ajung in umbra casei și să nu mă mai intorc !

CORN DE VINĂTOARE

Fecioarele de ginduri dezgolite
Adorm tirziu in suflete cu șerpi,
Iar noaptea coboară zăpezi in bărbați
Precum luceferi de lumină sterpi.

Prin trupul meu ca o clepsidră spartă
Alunecă privirile de dor,
Trecind nisipul ochilor de fată
Intr-un nostalgic corn de vinător.

JERTFA DIN CUVINTE

Coboară din lună un drum de tăcere
Către matca verde inflorită-n timp
Și-n cimpii uitate albitele semne
Ne vestesc sosirea altui anotimp.

E deja trecută vremea prin zăbrele,
Buzele iubirii strigă in ursit,
Jertfa din cuvinte curge in uimire
Și se pierde mută intr-un asfințit.

Cioburi colorate

O pedeapsă postumă?

Au trecut patru ani de la neverosimilele, ticăloasele clipe cind A. E. Baconsky, una dintre cele mai exemplare conștiințe ale scrisului nostru contemporan, a părăsit tărimul oamenilor, al cailor și al păsărilor. Vai, o știm : frumosul lui trup cu linii de sportiv făurit parcă in arenele Olimpului, a fost fărimat de pumnul betoanelor cite există intr-un secol purtind sigiliul bolilor și al mizeriilor sufletești. Pămintul acesta in fața căruia ne inchinăm zilnic, cerindu-i piinea și miresmele, a vrut să inghită tocmai omul, prietenul, de care aveam azi atita nevoie. Dar spiritul lui din esențe nobile, ivite sub constelația Orionului, a rămas printre noi, călăuzindu-ne printr-o operă fără asemuire. In ultima vreme i se inchină poeme emoționante, numărul lor crescind aidoma spicelor de griu după ploile bune. Nu-mi amintesc ca in afara Luceafărului vreun poet de pe meleagurile Mioriței să fi cunoscut o asemenea omagiere. Gestul pios (venit masiv din rindurile confraților tineri) își are justificarea : Autorul Cadavrelor in vid intruchipa nu numai marele talent poetic, demnitatea breslei ci și curajul civic – virtuți gravate pe un scut cu reliefuri de bronz și cu reflexe de pietre prețioase. O antologie de texte lirice dedicate memoriei poetului, prozatorului, eseistului și filosofului culturii A. E. Baconsky ar sta pe masa noastră in chip de potir.

Pe cit de firești mi se par inchinările in fața unei opere și a unui mormint (pe care x șchiopătind alături de y au neobrăzarea să-l improaște cu baliga invidiei incă nedigerate), pe atit de nefirești mi se par nedreptățile manifestate față de creația lui literară. Durerea mea este sinonimă cu a cititorului, care își pune contrariat intrebarea : De ce nu i se reeditează lui Baconsky măcar o carte ? Da, măcar una singură ?! Patru ani sunt prea mulți ca să mai justifice neglijențe intimplătoare. O importantă colecție de poezie recent chemată la viață de Editura Eminescu, il exclude cu nonșalanță. Știu, A. E. Baconsky, izolatul de odinioară, sfintul Don Quijote, ființa care credea că singurătatea este o tărie de caracter, avea dușmani cu duiumul. Il plăcea să fie incomod, nu se lăsa bătut pe umeri, evita cluburile susținerilor reciproce și ocolea totodată serile cu șpriț balcanic și diminețile cu ciorbă de burtă. Se voia doar cărturar in golful de aur al spiritului. Așadar, șpun inhibații, complexații, biciuiții (cu șfichiul vorbei) de cel pierit in noaptea Cutremurului aducător de vid, la ce să nu-l pedepsim postum ? Să-l pedepsim, mai cu seamă că pe vremea cind dumnealui respira cu florile, ne arăta cu degetul. Colegul meu, criticul Nicolae Ciobanu mi se plingea deunăzi că o pereche de edituri ale Capitalei („Albatros" și „Eminescu") au rostit refuzul la propunerea sa de a publica un studiu despre Baconsky. Fruntea se adună in cute, atinsă de varga nedumeririi. Dinții mușcă buzele oprind țipătul de indignare. Mai poți spune ceva ? Oricum, eu ii felicit pe acești domni ieșiți din școala răzbunării. Timpul se va răzbuna și el : aruncindu-le numele mărunte și hirtiile administrative printre urzicile imbrățișate cu stirvuri, jos, pe maidanele uitării nemiloase.

Petre STOICA

CORINA VICTORIA SEIN

ANOTIMPURI IN CINTEC

A venit primăvara
să-mi aducă ie de cimp
dar eu ardeam
și m-am aruncat intr-o fintină
sau, poate, fintina s-a ascuns
in mine,
iar patima și spaima
s-au imperecheat intr-un singur
sunet.
A venit vara
să mă invețe să uit căderea fluviului
dar eu descifrasem
viteza luminii
și ea imi incărca ființa
cu aștri ce cereau odihnă.
Au venit
primăvara, vara,
au venit să mă arunce
in iureșul
copacilor și al furtunii.

OBSTACOL

Plouă peste cuiburi.
Plouă fără memorie.
Așa cum stau, cu genele umede
de taină,
sint aproape strălucitoare.
Dincolo de mine
un copil cu un copac in mină
imi face semn, mă cheamă
să urc pe lujere subțiri
pină la creanga cu fruct oprit.

Cineva adună aripele ploii
și urmele mele se șterg.

SOMNUL IZVOARELOR

Am mutat fereastra
și-n jur s-a făcut frig.

Scara veche echilibrează verticalitatea,
obiectele își schimbă ordinea,
intr-un fel anapoda. Cu siguranță,
imi va fi greu să le inving potrivnicia.
De-acum inchid porțile și arunc oglinzile.
Sint curioasă să aflu
cum o să găsească luna
spațiul prin care să-mi tulbure
conversația cu absentul,
cum o să-și mai joace ea pletele
pe scripeții intiiului drum, pentru ca, apoi,
să mă intrebe
pentru cine desenez, seară de seară,
cercuri de muzică.

Da. Am mutat ferastra,
in jur s-a făcut frig
și am inchis somnul izvoarelor.

INTOARCERE IN SAT

Imi amintesc,
aici, era un cimp cu foșnet de seceri.
Aroma soarelui mă odihnea,
făcindu-mă să-mi lipesc urechea
de trupul pătimaș al pămintului,
iar la ceasul amiezii să aștern
picături din mare
pe imensa coală albă
a sufletului.
O, din vatra satului am jurat
să-mi fac fereastră către amintiri
iar din albia firavului riu
să-mi construiesc scară pină la focul socru,
dezmorțind degetele lui Orfeu,
cind va ieși din noaptea rătăcirilor sale.
Mă intorc in sat și numai știu vorbi.
Doar auzul,
cu voci iubite,
ecouri ce-au supraviețuit ploilor
și invaziei de fluturi,
mă mai cheamă la masa unde
nu mai prinzește nimeni.
Vă cer iertare, vouă poemelor,
in care vreau să mut satul dintre dealuri,
cu păsările lui de argint, cintătoarele.

RĂZVRĂTIRE

Oglinzile m-au luat prizonier,
m-au judecat pentru vina de a fi dormit
la rădăcina riului.

Spuneau că seară de seară
intemnițam frămintările apei,
că peștilor le puneam aripi de suris
iar de treceam peste pietre
acestea luminau pină in cel mai indepărtat
colț de pădure . . .

Eroare !

eu, doar cerului
i-am deschis poarta
și stelele veneau să-mi incălzească așternutul.

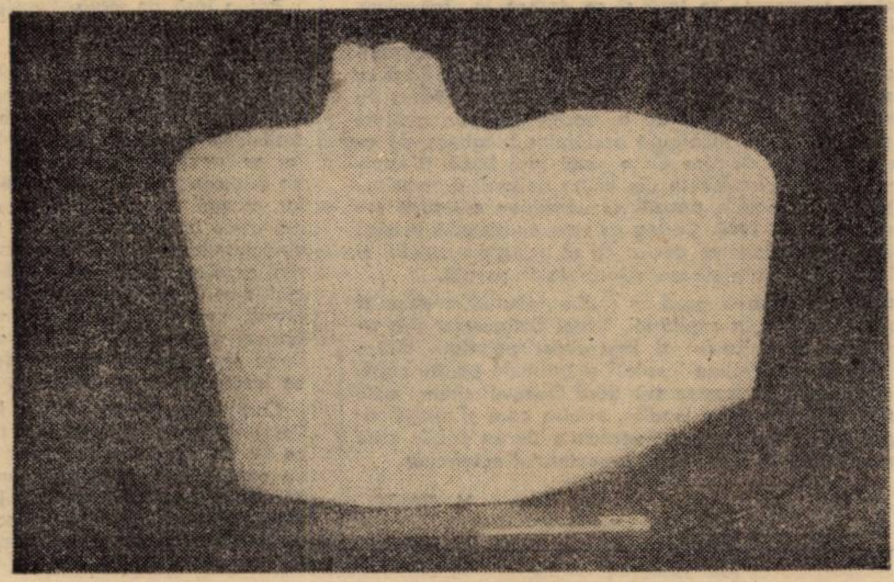

televiziune

DUMINICĂ, 5 iulie

9,00 Tot inainte ! 9,35 Film serial pentru copii : Pasărea albastră. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Căutăm un scenograf. 14,00 Tom și Jerry. 15,20 Venezuela – imagini contemporane. 15,45 Șah. 16,00 Telesport. 17,50 Din creația cinematografică românească. Pădurea pierdută. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cintarea României. Jud. Bihor. 20,50 Film artistic : Frații corsicani (italo-francez). 22,30 Telejurnal.

LUNI, 6 iulie

16,00 Emisiune in limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,40 Documentar științific. 20,35 Roman foileton : Puterea voinței (franco-elvețian). 21,30 Cadran mondial. 21,50 Pagini simfonice de mare popularitate. 22,10 Telejurnal.

MARȚI, 7 iulie

9,00 Teleșcoală. 9,20 Curs de limbă engleză. 9,40 Curs de limbă germană. 10,10 Desene animate. 10,30 Prezențe românești peste hotare. 11,00 Destinul unor mituri. 11,30 Dallas (rel.). 12,20 Evoluția vieții pe pămint. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Volei feminin : România – Bulgaria. 18,25 Tribuna TV. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,55 Omul și sănătatea. 20,20 Teatru TV : A douăsprezecea noapte. 21,35 Pagini celebre de balet. 22,05 Telejurnal.

MIERCURI, 8 iulie

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Volei feminin : România – R.D.G. 18,30 Spectacol de poezie și muzică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,55 Totul depinde de noi. 20,20 Teatru TV. A douăsprezece noapte (partea a II-a). 21,35 George Enescu. 22,05 Telejurnal.

JOI, 9 iulie

9,00 Teleșcoală. 9,40 Curs de limbă rusă. 10,00 Pe sub obcine de volovăț. 10,25 Omul și sănătatea. 10,50 Puterea voinței (rel.). 11,45 Interferențe muzical-literare. 12,25 Tribuna TV. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Volei feminin : România – Cehoslovacia. 17,25 Viața culturală. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,40 Ora tineretului. 20,25 Evoluția vieții pe pămint. 21,25 Concert extraordinar suținut de orchestra de muzică populară a Radioteleviziunii. 22,15 Telejurnal.

VINERI, 10 iulie

14,00 Telex. 14,05 Tenis de cimp. România – Argentina in „Cupa Davis". 16,30 Emisiune in limba germană. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 20,10 Film : Primul pas. 21,35 Creația literară profund implicată in actualitatea socialistă a țării. 22,05 Telejurnal.

SIMBĂTĂ, 11 iulie

9,20 Teleșcoală. 10,00 Film : Căutarea (rel.). 11,40 Limba și literatura română. 13,00 Mozaic cultural-artistic sportiv. 16,00 Tenis de cimp : partida de dublu a intilnirii. 18,15 Mongolia. 18,35 Săptămina politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,55 Teleenciclopedia. 20,40 Dallas. 21,30 Umor . . . la minut. 22,05 Telejurnal. 22,30 Nocturna TV.

televiziune

plastică

Rodica Buştiuc

Reiterat obsesiv – asumat cu gravitate ori mimat numai cu artizanală virtuozitate – „mitul – complicităţii – artistului – cu intimităţile – materiei" îşi păstrează locul privilegiat în demersurile artistului contemporan. Recuperat prin experienţele artei moderne, mitul – ce s-ar mai putea numi „dictatul – materiei – asupra – formei" marchează ca un tipar de „eternă arhaicitate" momentele exemplare ale sculpturii moderne.

Generoasă, materia lumii s-ar oferi – conform acestui scenariu – ca o latenţă pentru O FORMĂ – IDEALĂ. În structura cutărei pietre ori esenţe lemnoase hibernează, dincolo de propria-i expresivitate, o „logică" a formei, care ar impune mîinii şi inspiraţiei un rol subaltern. Cît e de greu să-ţi figurezi, printre atîtea alte exemple, „Peştele" lui Brâncuşi frustrat de striurile marmurei ce-i preschimbă massa într-o halucinată ţîşnire a speciei însăşi.

Ca într-o vastă respiraţie, natura umană îsi asociază materiile naturii, transferîndule din condiţia obiectului la rangul de noblete al subiectului. Din reciproca oglindire a mîinii şi materiei, forma-idee se articulează organic naturii şi culturii. Somnolentă, aceasta se livrează la atingerea unei mîini precaute şi investite s-o facă...

*

O atare metaforă animistă, metafora unei atingeri par să ne propună formele inspirate şi dezinvolt realizate ale RODICĂI BUŞTIUC. Un impuls lăuntric proiectează pe chipuri somnolente tensiunea mişcării spre o stare de veghe. Robuste, laconic robuste, chipuri cu pleoape grele – prizoniere în orbite adînci – comunică efortul unei descătuşări. Hipnotic inerte, fizionomii virile vehiculează ambiguitatea agonicului şi meditaţiei.

Ce altceva sînt, alături de portrete, toate celelalte obiecte, imaginînd morfologii abstracte (cu eventuale aluzii fosilifere), decît ipostaza conceptuală a aceluiaşi program ? Gestul artistei, complicitatea ei cu materia, fermă şi tandră în acelaşi timp, conţine interogaţia dedublată despre latenţele mîinii de a revela forma în materie, despre latenţele materiei de a revela mîna creatoare. Interogaţii pentru care expoziţia * se constituie în promisiunea unor răspunsuri afirmative.

Coriolan BABEŢI

* Lugoj, iunie 1981, galeria „Pro arte".

memento

v a t r a

1. A situa „Vatra" între cele mai bune publicaţii ce apar la noi înseamnă a recunoaşte că ne aflăm printre lectorii ei, de o folositoare bucată de vreme. O revistă care ştie să-şi impună personalitatea, cu fiecare ediţie, fără a înceta să-şi surprindă cititorul : iată una dintre explicaţiile interesului constant faţă de lunarul tîrgumureşan. Sumarul, întotdeauna bogat (sub raport tematic şi stilistic), dă satisfacţie ; în paginile revistei sînt convocate subiecte şi modalităţi publicistice ori literare dintre cele mai diverse, acoperind o zonă largă de preocupări. „Ne-am propus să vorbim întregii ţări – scrie Romulus Guga, în editorialul exceptionalului număr ce marchează un deceniu de apariţie a revistei, în formula actuală – (...), să militäm pentru democraţia politică şi literară, să cultivăm toate valorile care au vrut şi pot şi trebuie să slujească poporul român." Propoziţiile acestea sînt edificatoare pentru ambiţia realizată a revistei. Evenimentul se arată prezent, – încă de pe prima pagină (colecţia demonstrînd că el poate „apare" în varii domenii ale vieţii sociale), acolada temporală („descrisă" de înseşi cuvintele programatoare date publicităţii) este vastă şi „în căutarea timpului valorii", reportajul civic sau articolul polemic, ca şi literatura de anticipaţie se reunesc aici, întru a menţine publicului gustul pentru textul bine scris. Demonstraţia de încredere în valenţele cititorului pe care o practică „Vatra" e salutară.

2. Un document de o deosebită valoare este oferit conştiinţei publice în numărul 120 al revistei, pentru ca restabilirii unui adevăr istoric (privind „noua ordine" promovată de fascism, cîndva şi pe teritoriul românesc, într-o comună din judeţul Mureş, cu atrocităţile comise, dar şi cu adversitatea populaţiei, cu îndrăzneaţa împotrivire la rău a oamenilor de bună credinţă – fiindcă nici una nici alta nu se cuvin uitate) să i se consacre şase pagini. Mai apoi am nota (într-o lute alegere) cronica literară a lui Cornel Moraru (la Dinu Săraru), un amplu articol al lui Dumitru Mureşan (asupra poeziei lui Eugen Jebeleanu), sintetica privire a lui Dan Culcer (asupra literaturii lui Mircea Horia Simionescu), consideraţiile privind „literatura şi istoria" semnate de Gh. Perian, incitantul text al lui Cornel Moraru (de data aceasta despre „dialectica sacrului" la Mircea Eliade), sintezele lui Anton Cosma (vorbind de „romanul românesc postbelic"), „ideea unităţii naţionale în publicistica lui Octavian Goga" (semnat Silvia Udrea), convorbirile cu Octavian Paler, Gabriel Dimisianu (Maria Mailat) şi Hajdu Győző (Atanasie Popa), poezia hispano-americană (în traducerea lui Geo Vasile, Dinu Flămând şi Omar Lara, Mihai Catuniari), poezia suedeză tradusă de Virgil Mihai, proza lui Mihai Sin, Ioan Radin, Alexandru Filipaşcu... Cît despre conţinutul întreg al numărului, numai de bine. Cît şi despre altele : mulţumită revistei „Vatra".

Antoaneta C. IORDACHE

M I O R

limbă şi stil

Toată lumea ştie – din balada **Mioriţa** şi nu numai de acolo – ce este o **mioriţă**, ce este o **mioară**. În schimb, masculinul **mior**, alcătuind o gingaşă urzeală de sunete, este, din păcate, din ce în ce mai puţin cunoscut. Aproape sinonim cu **cîrlan** şi cu **noatin, mior** denumeşte **mielul** abia săltat peste treapta primului an al vieţii. Chiar dacă procesul formării lor este diferit, **mior** şi **mioară** constituie un cuplu lingvistic foarte asemănător cu **fecior** şi **fecioară**. Numai că **mior** este „extras" din femininul său **mioară**, la nivelul limbii populare, aidoma cum, în limba poetică, Miron Radu Paraschivescu obţine, amuzîndu-se, adjectivul **timişor**, pornind de la numele oraşului nostru, **Timişoara**. Una din poeziile sale se încheie cu următoarea formulă cvasiepistolară : „Cu stimă şi multă onoare / Pierdută pe **străzi timişoare**". Cît despre **mioară**, formaţia este un diminutiv de la **mia** „oaie tînără", mult mai puţin folosit decît masculinul **miel**. Din punctul de vedere al frecvenţei, **mioară** (şi nu **mia**) ar trebui să fie feminin pentru **miel**, după cum **miel** (şi nu **mior**) ar trebui să fie masculinul pentru... **mioară** !

În traducerea **Bucolicelor** lui Vergilius, pe care i-o datorăm lui Lascăr Sebastian, aflu expresia **miel mior**, în care cuvîntul nostru este investit cu valoare adjectivală (Editura tineretului, 1967, p. 4) : „Voi jertfi ades pe-altaru-i **miel mior** din a mea tîrlă".

Întrucît **mia** s-a învechit, iar **mioară** nu mai este simţit ca diminutiv, vorbitorii creează noi diminutive, pornind de la **mioară**. Ele sînt **mioriţă**, mai rar : **mioruţă** şi **mioreà** (cu pluralul **miorele**). Deşi afirmaţiile „tranşante" sînt, în domeniul formării cuvintelor, destul de imprudente, mi se pare în afara oricărei îndoieli că derivatul **mioarcă** este o creaţie lexicală arghezianã. Poetul îl foloseşte de două ori ; prima dată, în acel tulburător poem al vieţii şi al morţii, care se cheamă **De-a v-aţi ascuns** : „toţi se vor întoarce / Într-o zi acasă la copii, / La nevasta, care plînge şi toarce, / La văcuţe, la **miaorele**, / Ca oamenii gospodari şi vii". A doua oară, în **Băietanul**, din ciclul tîrziu **Frunzele tale** : „Cînd o fi şi m-oi întoarce / Între vite şi **mioarce**...". Specializat în formarea femininului de la numele de „locuitori" (**bănăţeancă, olteancă**), sufixul **-că** derivă extrem de rar diminutive, de aceea **mioarcă** sună niţel ciudat.

Prestigiul lui Arghezi şi amintirea versurilor din **De-a v-aţi ascuns** vor impune, probabil, derivatul **miarcă** în limbajul poetic românesc. Deocamdată l-am regăsit – tot în poziţie finală a versului, asigurînd rima – în admirabila tălmăcire din **Argonauţii** lui Dimos Rendis, semnată de Ioanichie Olteanu : „Bătrîna toarce lînă de **mioarce**, / Fusul se-ntoarce, basmul se destoarce". Sînt, în acest frumos distih patru rime, dintre care două, interioare : **toarce, mioarce, se-ntoarce, destoarce**, iar ultimul verb – **destoarce** –, neatestat niciunde, este şi el o plăsmuire poetică, aşezîndu-se în relaţie de antonimie atît cu **toarce** cît şi, etimologic, cu **întoarce**, într-o obsedantă şi insinuantă întimitate de sensnuri şi sonuri, spornică pentru cauza Poeziei.

G. I. TOHĂNEANU

ECHO

Restauratorii

Despre expoziţia deschisă nu de mult în incinta – declarată ea însăşi monument istoric – a Bisericii Mizericordienilor se poate spune, văzîndu-i numai afişul („Restaurarea – sistem curativ şi estetic") că e una din cele mai fericite iniţiative luate în ultima vreme de Muzeul Banatului. Prin străduinţa celor ce alcătuiesc laboratorul zonal de restaurare e dezvăluită pentru prima oară publicului din această parte a ţării faţa, de obicei ascunsă, a muzeului, viaţa secretă a exponatelor care-i dau strălucire şi valoare. Lungul drum al lucrului de preţ către noi, contemplatorii, pare a fi generoasa temă a acestei expoziţii. Ea depune mărturie pentru o muncă severă şi tenace, îmbinînd ştiinţă, tehnică şi artă deopotrivă, desfăşurată trudnic într-un nobil şi vrednic de respect anonimat.

Ordonată după înseşi principiile interne ale acestei munci, urmărindu-le coerenţa, expoziţia prezintă întîi, cu justificate intenţii pedagogice, un sector documentar, consacrat investigaţiei ştiinţifice (biologice şi chimice), în care îşi găsesc locul explicaţii pertinente, iniţiatoare, în marginea instrumentelor, substanţelor şi metodologiilor de restaurare. Urmează apoi, bogat ilustrate cu exponate şi materiale documentare (fotografii, dosare, fişe etc.), cele şase sectoare de restaurare : ceramică, metal, textile, istorie naturală, pictură, carte. Impresionează în toate cazurile, calitatea finală a obiectelor de patrimoniu, rezultat al unui travaliu recuperator admirabil.

Deoarece aproape niciodată şi nicăieri numele celor ce au scos la lumină aceste obiecte, redîndu-le patrimoniului naţional, nu e pomenit, fie-ne îngăduit s-o facem acum, odată cu preţuirea şi stima noastră : Elena Stratul (investigator biologie), Tatiana Costinaş (investigator chimie). Varga Aladar, Ioan Davitoiu, Răzvan Găvan (ceramică), Liliana Marcu, Elena Miklosik, Ion Drăgan, Alex. Fota (metale), Viorica Aghiţoaie, Liliana Agache, Hedy Nicodim, Sorin Nicodim, Ana Maria Mestecăneanu (textile), Ladislau Giurgiu (istorie naturală), Viorica Ciomocoş (pictură), Reghina Obrad, Nicolae Stoia, Velinca Petrov (carte veche).

I. PANTEA

Dorel Drăguescu la 80 de ani

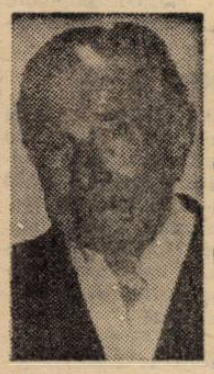

Un prozator al cărui nume putea fi găsit în aproape toate publicaţiile bănăţene şi almanahurile apărute între cele două războaie, Dorel Drăguescu a fost, în felul său, reprezentativ pentru mişcarea culturală a generaţiei de intelectuali ridicată şi afirmată în literatură şi artă după unirea noastră statală. Născut la 28 iunie 1901 în comuna fruntaşă Comloşu-Mare (Timiş) dintr-o familie de ţărani, publicistul de mai tîrziu şi-a făcut studiile secundare în Timişoara, apoi a urmat Academia comercială la Cluj şi Institutul de economie şi comerţ din Genova – Italia, dar după cinci ani se reîntoarce în ţară şi se dedică în întregime beletristicii şi gazetăriei fără nici o veleitate caracteristică sau politicianistă, într-o epocă prielnică unor astfel de preocupări.

Prima lucrare literară a lui Dorel Drăguescu apare o dată cu revista Sufletu nou, în 1936, periodic editat la Comloşu-Mare de avocatul Andrei Bălan cu scopul de a reprezenta, prin articole de atitudine şi în afară de ideologia partidelor burgheze de atunci, interesele ţărănimii dornice de o viaţă mai bună şi luminată de cultură. După o traducere din limba italiană a romanului istoric Cleopatra, al unui autor nesemnificativ, prozatorul bănăţean a tipărit volumul dintîi al unui roman original Ursita, în 1940. Cartea se voia continuată în mai multe cicluri, urmărind destinul unui intelectual ce ducea cu el nostalgia satului şi neajunsurile unei societăţi imperfecte şi descurajatoare adevăratelor vocaţii.

Tributar concepţiei tradiţionaliste a literaturii pusă în slujba idealurilor etice şi disponibilităţilor imaginative stimulate de magia copilăriei, Dorel Drăguescu şi-a orientat inspiraţia spre universul sătesc al basmului şi legendelor populare dintre care sînt de menţionat în special povestirea „Fîntîna Iconiei" şi basmele pentru copii. Editura Facla i-a tipărit în 1976 o culegere de basme sub titlul Ostrovul sirenei care s-a bucurat de interesul micilor cititori, deşi pagini inedite, printre care şi manuscrisul unui roman Frămîntări, aşteaptă să fie cunoscute şi apreciate de un public care a rămas fidel scrisului simplu şi nesofisticat în expresie al prozatorului octogenar.

N. ŢIRIOI

Povestea corbului din parc

În copilărie am văzut, în parcul din sat, un corb care se aşeza din zbor mereu pe acelaşi vîrf de stejar, cel mai bătrîn dintre toţi copacii care-l împrejmuiau. Mereu pe aceeaşi cracă, unde stătea parcă-n amorţire. Rareori zbura şi pe crucea bisericii, şi ea mai mult decît centenară, măsurînd împrejurimile. Niciodată nu se aşeza din zbor altundeva. De unde venea, unde pleca, n-am putut afla niciodată.

Părea fără de viaţă. Penele pîrlite adevereau că era tare bătrîn. Mai bătrîn decît satul, poate, care se înfiripase în urma primei sale tinereţi, în străzi drepte, casă lîngă casă. Era după vremea cînd, în apropierea stejarului, nu era decît halta staţiei de poştă, cu ogradă mare şi han, iar pe locul parcului era un loc viran unde păşteau caii de schimb ai poştalioanelor, şi mai era o fîntînă cu două cumpene, unde adăpau vitele. Iar mai de mult, cînd armatele turceşti invadaseră pămînturile acestea, ocupîndu-le pînă la Viena, aici s-ar fi oprit turmele de vite pentru hrană, provenite din jafuri, minate de albanezi şi aromâni şi duse spre cetăţile unde se aşezaseră trupele de ocupaţie şi se înscăunaseră paşalicurile.

Corbul, poate că vieţuia încă de pe timpurile acelea. De aceea, toată existenţa lui de acuma părea fără de rost. Zarva satului în care oamenii mişunau acum îl neliniştea. De aceea, bănuitor, nu se aşeza decît în locurile cunoscute, pe craca stejarului, care, deşi creştea, nu se înălţa decît doar cu un lat de palmă, anual.

Ca un supravieţuitor înţelept, sub ochii căruia satul s-a dezvoltat, privea uimit cum oamenii se grăbeau. Frămîntarea lor îl uimea. Sub umbrarul stejarului cîte nu s-au petrecut, cîte şezători n-a văzut el în preajma focului cu vîlvătăile ridicate în sălvi ! Cîtă veselie, cîte chiote n-a auzit el ! Cum se schimbă lumea, oamenii şi rosturile !

Uneori îşi lua zborul, o vreme nu mai apărea. Poate cerceta şi alte locuri pe unde vieţuise singur. Căci fusese mereu singur. Neamul lui era pe sfîrşite, sau îşi mutase locurile de vieţuire pe alte pămînturi.

Cînd reapărea, pentru noi, copiii, era un eveniment. Duceam cu bucurie vestea acasă, răspîndind-o în tot satul.

Într-o toamnă, n-a mai plecat. Vremea se răcise. Ploile porniseră mărunte. Corbul, de pe craca lui, croncănea a pustiu. Vorbea ca omul, uneori ţipînd : bi-to-tia.

Bătrînii satului, superstiţioşi, măsurau din priviri, în lung şi-n lat cerul, dacă vîrcolacii nu s-au ivit să mănînce luna : pe pămînt, dacă vre-o molimă n-a dat printre vite... Dar nu se întîmpla nimic...

Corbul stătea mereu pe craca lui. De la o vreme, s-a potolit, nici nu mai croncănea. Într-o dimineaţă, a dispărut : era după o noapte în care căzuse lapoviţă. Era o uşurare. Satul respira în voie. Toată nenorocirea prevestită trecuse. Un copil mai îndrăzneţ, care se încumetase să treacă peste gardul de fier al parcului, l-a găsit îngheţat sub stejar.

Corbul îşi cînta moartea, în zilele acelea. Simţind-o cum îi dădea tîrcoale, i se împotrivea slăbindu-şi puterile, nu-şi mai putea lua sborul ; se prăpădi sub craca stejarului pe care vieţuise ani în şir.

Dorel DRĂGUESCU

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

INSTITUTUL POLITEHNIC „TRAIAN VUIA"

DIN TIMIȘOARA

DATA CONCURSULUI

Concursul de admitere, începe pentru toate formele de învățământ (zi, seral) la 15 iulie 1981.

Înscrierea candidaților la concursul de admitere se face la secretariatele facultăților în perioada 5–11 iulie a. c.

Pe durata susținerii probelor de concurs, candidaților li se poate acorda, contra cost, cazarea și masa în căminele și cantinele institutului, în limita posibilităților.

ÎNSCRIEREA LA CONCURS

Se pot înscrie la concursul de admitere în învățământul superior absolvenții de liceu cu diplomă de bacalaureat sau absolvenți cu diplomă ai altor școli echivalente cu liceul.

La concursul de admitere pentru învățământul superior seral pot fi înscriși candidați care fac dovada că lucrează nemijlocit în producție, în meserii legate de profilul sau specializarea facultății respective.

La secțiile serale de subingineri, organizate pe lîngă întreprinderi, pot fi înscriși candidați care lucrează în meserii legate de profilul sau specializarea facultății respective, recomandați de întreprinderile la care sînt încadrați. La aceste secții pot fi înscriși și candidați care lucrează în specialitate, recomandați de alte întreprinderi din aceeași localitate, cu acordul întreprinderii în cadrul căreia se organizează concursul de admitere. Recomandarea va fi întocmită în conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 1320/1972.

Absolvenții cu diplomă ai învățământului superior, încadrați în muncă, pot fi înscriși la concursul de admitere pentru o altă facultate, la învățământul seral sau fără frecvență, numai după efectuarea stagiului legal în producție. Pentru învățământul superior tehnic seral candidații absolvenți ai învățământului superior trebuie să facă dovadă că sînt încadrați în funcții corespunzătoare pregătirii atestate prin diploma obținută, sau în domenii legate de profilul (specializarea) la care candidează.

La specializarea Mecanică agricolă, vor fi înscriși, pe baza diplomei de bacalaureat, numai absolvenții liceelor agroindustriale, precum și absolvenții claselor de profil agricol sau de mecanică agricolă din cadrul liceelor de alt tip. Absolvenții liceelor de alt profil decît agroindustrial, pot fi înscriși la concurs la specializarea Mecanică agricolă, numai dacă fac dovada că au lucrat în unități de producție agricolă, cel puțin un an.

Candidații care optează pentru specializările Îmbunătățiri funciare și Mecanică agricolă vor prezenta și adeverințe (certificate medicale) că sînt apți pentru conducere auto.

Actele necesare la înscriere, precum și programele pentru disciplinele de concurs sînt cele publicate în broșura „Admiterea în învățămîntul superior – 1981", editată de Ministerul Educației și Învățămîntului.

FACULTATEA DE MECANICĂ

Bd. M. Viteazu nr. 1 Tel. : 1 44 80
troleibuz : 12

INGINERI

Profilul mecanic

– învățămînt de zi – 5 ani

SPECIALIZĂRILE :

– Tehnologia construcțiilor de mașini
– Utilajul și tehnologia sudării
– Mașini hidraulice și pneumatice
– Mașini termice
– Material rulant de cale ferată
– Mecanică fină
– Utilaj tehnologic (chimic)

– învățămînt seral – 6 ani

SPECIALIZĂRILE :

– Tehnologia construcțiilor de mașini
– Utilajul și tehnologia sudării
– Mecanică fină

PROBE DE CONCURS :

– Algebră, și Elemente de analiză matematică – scris
– Geometrie plană și în spațiu și Trigonometrie – scris
– Fizică (mecanică, fizică moleculară și căldură, electricitate), sau la alegere o disciplină de specialitate din cele prevăzute în broșura „Admiterea în învățămîntul superior – 1981" – scris.

SUBINGINERI

Profilul mecanic

– învățămînt de zi – 3 ani

SPECIALIZĂRILE :

– Tehnologia sudării
– Mecanică fină

– învățămînt seral – 4 ani

SPECIALIZĂRILE :

– Mecanică fină
– Tehnologia construcțiilor de mașini – funcționează la Întreprinderea Mecanică din Timișoara
– Tehnologia construcțiilor de mașini, Tehnologia sudării – funcționează la Întreprinderea de Vagoane Arad.

PROBE DE CONCURS :

– Algebră, Geometrie plană și Trigonometrie – scris
– Fizică (mecanică, electricitate) sau, în alegere, o disciplină de specialitate din cele prevăzute în broșura „Admiterea în învățămîntul superior – 1981" – scris

FACULTATEA DE ELECTROTEHNICĂ

Bd. V. Pîrvan nr. 2. Tel. : 1 43 66
troleibuz : 12

INGINERI

Profil electric

– învățămînt de zi – 5 ani

SPECIALIZĂRILE :

– Electrotehnică
– Automatizări și calculatoare
– Electronică și telecomunicații

– învățămînt seral – 6 ani

SPECIALIZĂRILE :
– Electrotehnică
– Automatizări și calculatoare
– Electronică și telecomunicații

Profil energetic

– învățămînt de zi 5 ani

SPECIALIZAREA :

– Energetică

PROBE DE CONCURS :

– Algebră și Elemente de analiză matematică – scris
– Geometrie plană și în spațiu și Trigonometrie – scris
– Fizică (mecanică, fizică moleculară și căldură, electricitate), sau la alegere o disciplină de specialitate din cele prevăzute în broșura „Admiterea în învățămîntul superior – 1981" – scris

SUBINGINERI

Profil electric

– învățămînt de zi – 3 ani

SPECIALIZĂRILE :

– Mașini și aparate electrice

Profil energetic

– învățămînt de zi 3 ani

SPECIALIZAREA :

– Rețele electrice

PROBE DE CONCURS :

– Algebră, Geometrie plană și Trigonometrie – scris
– Fizică (mecanică, electricitate), sau la alegere o disciplină de specialitate din cele prevăzute în broșura „Admiterea în învățămîntul superior – 1981" – scris

FACULTATEA DE CONSTRUCȚII

Bd. Republicii nr. 9 Tel. : 1 14 47
troleibuz : 11, 12

INGINERI

Profil construcții

– învățămînt de zi – 5 ani

SPECIALIZĂRILE :

– Construcții civile, industriale și agricole
– Căi ferate, drumuri și poduri
– Construcții hidrotehnice
– Îmbunătățiri funciare
– Instalații pentru construcții

– învățămînt seral – 6 ani

SPECIALIZĂRILE :

– Construcții civile, industriale și agricole
– Construcții hidrotehnice

PROBE DE CONCURS :

– Algebră și Elemente de analiză matematică – scris
– Geometrie plană și în spațiu și Trigonometrie – scris
– Fizică (mecanică, fizică moleculară și căldură, electricitate), sau la alegere, o disciplină de specialitate din cele prevăzute în broșura „Admiterea în învățămîntul superior – 1981" – scris

SUBINGINERI

Profil construcții

– învățămînt de zi – 3 ani

SPECIALIZĂRILE :

– Construcții civile, industriale și agricole
– Construcții hidrotehnice

– învățămînt seral – 4 ani

SPECIALIZAREA :

– Construcții civile, industriale și agricole

PROBE DE CONCURS :

– Algebră, Geometrie plană și Trigonometrie – scris
– Fizică (mecanică, electricitate), sau, la alegere, o disciplină de specialitate din cele prevăzute în broșura „Admiterea în învățămîntul superior – 1981" – scris

FACULTATEA DE TEHNOLOGIE CHIMICĂ

Bd. 30 Decembrie nr 2 Tel. : 3 47 38
tramvai : 1, 2, troleibuz : 11, 14

INGINERI

Profil chimie

– învățămînt de zi – 5 ani

SPECIALIZĂRILE :

– Tehnologie chimică anorganică
– Tehnologie chimică organică
– Tehnologia compușilor macromoleculari
– Tehnologia silicaților și compușilor oxidici

– învățămînt seral – 6 ani

SPECIALIZĂRILE :

– Tehnologie chimică organică
– Tehnologie chimică anorganică
– Tehnologia compușilor macromoleculari
– Tehnologia silicaților compușilor oxidici

PROBE DE CONCURS :

– Algebră și Elemente de analiză matematică – scris
– Chimie organică și anorganică – scris
– Fizică (fizică moleculară și căldură, optică) sau la alegere o disciplină de specialitate, din cele prevăzute în broșura „Admiterea în învățămîntul superior – 1981" – scris

SUBINGINERI

Profil chimie

– învățămînt seral – 4 ani

SPECIALIZAREA :

– Tehnologie chimică anorganică

PROBE DE CONCURS :

– Algebră – scris
– Chimie anorganică și organică sau, la alegere, o disciplină de specialitate din cele prevăzute în broșura „Admiterea în învățămîntul superior – 1981" – scris

FACULTATEA DE MECANICĂ AGRICOLĂ

Str. Remus nr. 14 tel. : 1 49 24
tramvai : 8, 6

INGINERI

Profil mecanic

– învățămînt de zi – 5 ani

SPECIALIZAREA :

– Mecanică agricolă

PROBE DE CONCURS :

– Algebră și Elemente de analiză matematică – scris
– Geometrie plană, în spațiu și Trigonometrie – scris
– Fizică (mecanică, fizică moleculară și căldură, electricitate), sau, la alegere o disciplină de specialitate din cele prevăzute în broșura „Admiterea în învățămîntul superior – 1981" – scris

(M. A.)

POEZIE AMERICANĂ

DONALD FINKEL

(Născut în 1929 în New York City)

MIINI

Poemul sporește adevărul și-i mai tulburător
decît un sutien bun, îl înalță și drept îl ține
în ambele mîini. (În unele magazine extraelegante
se află cîte un model cu mîinile însăilate cu roșu, cu negru)
În ultima vreme femeile cu care trebuie să faci dragoste
din lipsă de astfel de mîini,
se distrug alături de tine în pat ca o soție obosită,
din lipsă de astfel de mîini fața lunii-i plictisită ;
copacul nu-și mai întinde ramurile cu compătimire,
nici sufletul nu mai revine.
Pe ocolite ori deschis, oricum
să zboare i-e sortit poemului.
Lasă-te pe spate, lasă-i mîinile-n voie ;
căci vine o vreme de înălțare și extaz
cînd amîndoi sînteți egal de frumoși.

ALLEN GINSBERG

(Născut în 1926 în Newortk, New Jersey)

MARILE MAGAZINE ÎN CALIFORNIA

Cîte gînduri mă pot împresura noaptea aceasta
despre tine Walt Whitman, plimbîndu-mă pe trotuare
sub arborii cu durere de cap,
iluminat privind luna plină.
Cu oboseala-mi flămîndă, vînător de imagini,
am intrat în marile magazine de fructe albite de neon
visînd la lumea subiectelor tale !
Ce piersici și univers de penumbre ! Noaptea familii întregi
după cumpărături. Pasaje pline cu bărbați !
Neveste în avocado-uri, copii în tomate ! – și tu, Garcia,
Lorca, ce rosteai acolo-ntre harbuji ?
Te-am zărit Walt Whitman, fără copii, singuratic, bătrîn
cercetaș, te-ai vîrît printre cărnuri în congelator și priveai la băieții
de prăvălie.
Te-am auzit întrebînd : cine a tăiat cotletele ?
Cît costă bananele ? Tu ești Angel ?
Am hoinărit și prin minunatele dealuri de conserve
urmîndu-te și-n închipuirea mea eram urmărit doar de detectivul magazinului
Împreună am pășit pe coridoare deschise
solitari degustînd fructele amărui
și luam din bunătățile înghețate fără să plătim un bănuț.
Unde te duci Walt Whitman ? Se vor închide ușile curînd

Încotro îți se îndreaptă chipul prin noaptea aceasta ?
(Îți ating neprețuita carte și visez la odiseea ta în marile magazine
și mă cred absurd !)
Vrei să ne plimbăm pe străzi singuratice noaptea întreagă ?
Copacii adaugă umbră întunericului, luminile-s stinse,
noi doi fi-vom singuri.
Vrei să hoinărim visînd la America de odinioară,
la dragostea dinaintea automobilelor albastre de pe magistrale,
mergînd spre casă, spre cuibul de taină ?
Ah, părinte drag, cu barbă căruntă, solitar,
bătrîn profet al curajului
ce ți-a dat America pe vremea cînd barcagiul Caron
și-a urnit podul, iar tu ai ieșit pe un țărm fumegînd
și-ai urmărit luntrea dispărînd în apele negre ale Lethei ?

JAMES DIKEY

(Născut în 1923 la Atalanta)

PARADISUL ANIMALELOR

Iată-le. Ochi molatici deschid.
Dacă-au trăit în pădure
Aceasta-i pădurea.
Dacă-au trăit pe cîmpuri

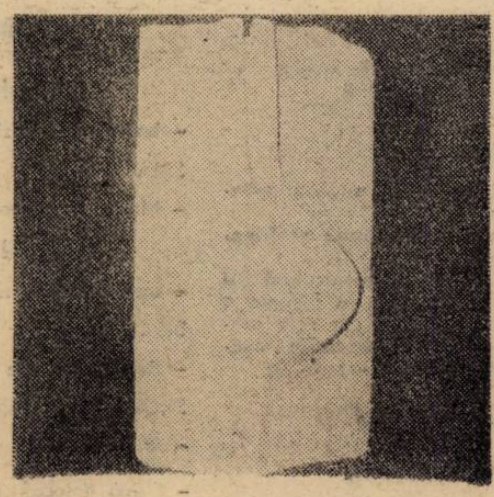

Aceasta-i iarba veșnic rostogolită
sub picioarele lor.
Fără judecată au venit,
inconștiente
instinctele lor înfloresc pînă la limită
și atunci se înalță.
Ochii blînzi se deschid.
Pe măsura lor înflorește peisajul
depășind zilnica trebuință,
cu disperare întrecîndu-se
pădurea cea mai bogată,
cîmpul cel mai întins.
O, nu-i locul potrivit
pentru unele dintre ele ;
acesta-i loc fără sînge.
Ele vinează ca odinioară
însă cu gheare și dinții crescuți,
mai aducători de moarte decît pot să creadă
pășesc arogant, fără zgomot,
și se ghemuiesc pe crengile copacilor ;
saltul lor
pe spinarea albă a prăzii.
Poate să mai dureze o vreme
zborul suveran al bucuriei
și animalele vînate cunosc legea
precum propria viață răspunsul lor :
umblă totuși
subt astfel de arbori deplin conștiente
de ceea ce plutește deasupra
și nu le este teamă
acceptă, se supun.
Împlinind ele însele, fără durere
miezul adevărului,
ele tremură totuși
pe subt arbori,
cad, sunt sfîșiate,
se ridică și merg mai departe.
Mai departe.

ROBERT CREELEY

(Născut în 1926 în Massachusetts)

SFAT

Purtarea iubitei mele în pat
S-o discut nu se cuvine
După cum nici modul meu de a fi nu-l băsmuiește ea.
Despre plăceri cum m-aș încumeta să sporovăiesc !

Calul mă poartă pe marginea lacului
Prin pădure, la castel ;
Că un efeb mai cred în altruism.

Ei bine, mai adaug eu,
Știind prea multe despre oameni
Găsește-ți și o soție bună
Și iubește-o cît poți mai aprins !

În românește de Ion IUGA
și Traian GĂRDUȘ

cartea străină

KURT KUSENBERG

ÎN ROMÂNEȘTE DE ANGHEL DUMBRĂVEANU ȘI HORST FASSEL, PREFAȚĂ DE HORST FASSEL, – Editura Univers, 1980

„De cîțiva ani, memoria domnului Pottach devenise nesigură – **nu mai înregistra exact realitatea, ci o schimba arbitrar** (s. n.) – iată începutul uneia dintre povestirile scriitorului german Kurt Kusenberg, povestiri apărute la editura Univers în traducerea lui Anghel Dumbrăveanu și a lui Horst Fassel.

Într-o poetică explicită, fraza aceasta ar putea funcționa ca enunț liminar, întrucît, urmărind mecanismul de funcționare a discursului în prozele scriitorului, descoperim că spațiul pe care și-l creează este unul parabolic, generat prin „deplasarea", „schimbarea" liniei realului față de ea însăși. Tehnica cuprinde, așadar, doi timpi : 1) devierea, „diferența" față de planul-reper ; 2) revenirea, refacerea situației primare (o povestire se intitulează **Basm în cerc** – or, cercul implică structura specular, punctul întors la sine după ce a generat un anumit „loc geometric", un spațiu anume).

În acest spațiu al discursului, univocitatea, liniaritatea sensului se tulbură și este pulverizată într-o multitudine de semnificații „așa pare să fi fost, dar e mai mult ca sigur că nu a fost așa. Niciodată nu se va elucida cum a fost" **(O legătură de chei,** p. 129).

Tactica de introducere în acest spațiu al devierii se manifestă fie prin folosirea planului abrupt : **deodată** (p. 60), „se întîmplase **pe neașteptate**" (p. 88), „primarul a fost cel dintîi care și-a dat seama de starea sa oarecum schimbată" (p. 43), „s-a schimbat **brusc** situația" (p. 88), fie prin tergiversare, anume, **după** anunțarea reperului de normalitate. În această mimare a normalității, însă, se insinuează o ușoară tensiune, prin introducerea, bunăoară, – ca într-un fel de „mise en abîme" – a elementului purtător al entropiei : în prima frază a povestirii **Oare cine sîntem ?**, domnul Boras „avea impresia că e ușor ca un fulg" (p. 54) – prin pierderea greutății gravitaționale, scriitorul prefigurează pierderea identității personajului.

Căutarea sensului, a „adevărului" unic, deschide spațiul interogațiilor – chiar titlul culegerii se înscrie în acest spațiu (semnalăm, în treacăt, că scriitorul folosește aici același procedeu de „mise en abîme", atunci cînd sugerează posibilitatea ca modificarea locativă să implice o dispersie în planul identității personajului : unchiul Bertram devine „altul", funcție de locul în care se află).

Ceea ce apare simptomatic este, însă, faptul că scriitorul pune în discuție tocmai valorile recunoscute ale stabilității – **casa (Casa,** p. 160), **cetatea (Cetatea,** p. 114), **camera (O anumită cameră,** p. 20), **cheile,** ca elemente de contiguitate ale casei **(O legătură de chei,** p. 126), **castelul (Marele vînt,** p. 83) : „Uneori (. . .) sus se afla într-adevăr o cetate, chiar dacă nu era mereu **aceeași** (s. n. (. . .). Alteori însă nu era cetate, ci **altceva** (s. n." (p. 114).

Prin această neaderență la anumite sensuri consacrate, literatura lui Kurt Kusenberg devine acut contemporană : ea reevaluează – parodic –, din această perspectivă intertextuală, propriile noastre repere culturale.

Punerea în discuție de care vorbeam, dezvoltă grade diferite de problematizare : uneori, într-un univers coerent, apare un element entropic – acesta deviază linia normală a realului spre un spațiu al bizareriei, dar normalitatea absoarbe și dizolvă elementul disturbator. În cazurile extreme, însă, raportul se inversează : reperul de normalitate devine minoritar față de „diferență", valorile se inversează, încît, vis-à-vis de un întreg univers schimbat, individul devine „străin", pus în situația de a se „acomoda" la noua lume : „ca străin trebuia să te adaptezi pentru că nu te puteai aștepta ca orașul să fie atît de primitor încît să-și schimbe și obiceiurile, din ospitalitate față de tine" **(Pretențiile,** p. 165, idem în **Sfîrșitul doctorului Knölge).** Perspectiva unui asemenea univers ostil concentrează referința spre anumite condiții externe concrete de care, acum, nu se mai poate face abstracție : Germania unui anumit timp, o societate capitalistă alienată. În asemenea puncte de acuitate, limpiditatea povestirii parabolice ce oferea sensuri exemplare devine tăioasă, dură. Se întrevede starea angoasantă a omului contemporan. Cum iese scriitorul din capcana unei asemenea ispite ? – În primul rînd, prin abordarea umorului, ale cărui premise au fost create prin toată această strategie a distanțării. Alteori, scriitorul elimină hiatusul la polul opus îngroșărilor ironice, în tonalități grave-încoerențele lumii pot fi supraordonate prin estetic : după dispariția castelului din povestirea **Cetatea,** oamenii „au pavat suprafața aceea și au înconjurat-o cu bolți, iar acum e **cea mai frumoasă piață din lume** (s. n.)" (p. 118).

Soluțiile, însă, de cele mai multe ori lipsesc : sensurile rămîn deschise. Adevărul, clarul și sigurul adevăr, nu poate fi pronunțat. Acest adevăr va rămîne, în povestirea ce oferă titlu volumului, tăinuit : „Nu, buzele lor nu rostiră **adevărul** (s. n.). Dacă l-ar fi spus, atunci nimeni de la Wickenberge nu i-ar mai fi crezut vreodată" **(Unde este unchiul Bertram ?,** p. 19).

Traducerea oferită cititorului român este aderentă la structura povestirilor. Anghel Dumbrăveanu și Horst Fassel sînt atenți la limpezimea frazei, făcînd-o capabilă să redea, cu subtilitate, mecanismul intern al compoziției. Echivalențele jocurilor de cuvinte folosite de autor sînt expresive, manifestîndu-se ca modulatori ai semnificației.

Sorina IANOVICI

P. S. : Kurt Kusenberg, născut în 24 iunie 1904, Göteborg. **Antologii : Lauda patului, Băutorul cinstit. Volume : Florile soarelui,** 1951, **În trenul nepotrivit,** 1960, **Între sus și jos,** 1964. Horst Fassel îl așează în prefața volumului în linia marilor romancieri germani : Böll, Grass, Lenz.

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE
ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLĂJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.
Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 27 (697) 9 IULIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

Mesajul tovarășului

NICOLAE CEAUȘESCU

adresat Conferinței naționale a scriitorilor

Stimați tovarăși,

Îmi face plăcere să adresez Conferinței naționale a scriitorilor – eveniment de seamă în viața social-politică a țării – precum și tuturor scriitorilor din patria noastră – poeți, prozatori, dramaturgi, critici – în numele Comitetului Central al Partidului Comunist Român, al Consiliului de Stat și al guvernului, precum și al meu personal, un salut călduros și cele mai bune urări.

Conferința dumneavoastră are loc în condițiile cînd întregul popor, strîns unit în jurul partidului, a trecut la înfăptuirea prevederilor celui de-al VII-lea plan cincinal, a istoricelor hotărîri ale Congresului al XII-lea al partidului. Vă sînt cunoscute, de asemenea, rezultatele obținute în înfăptuirea cincinalului 1976-1980 în domeniul dezvoltării economico-sociale a României. Atît despre marile realizări dobîndite în ultimii 5 ani, cît și despre prevederile și obiectivele noului plan de dezvoltare a României în anii 1981-1985 s-a vorbit pe larg la Congresul consiliilor oamenilor muncii, ca și la recenta plenară a Comitetului Central al partidului și în plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste.

Putem spune că în decursul acestor ani România a parcurs o nouă și importantă etapă istorică în dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a societății, în sporirea bogăției naționale, în ridicarea bunăstării și a gradului de civilizație a întregului popor, în înfăptuirea Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism. S-a demonstrat, cu putere, că tot ceea ce înfăptuim în România socialistă, scopul suprem al politicii partidului, esența însăși a noii societăți pe care o edificăm sînt bunăstarea, demnitatea și fericirea omului, manifestarea plenară a personalității sale, strălucirea și măreția patriei, întărirea independenței și suveranității ei naționale.

Partidul a acționat și acționează, de asemenea, consecvent pentru perfecționarea conducerii științifice a societății, a relațiilor de producție și sociale, pentru adîncirea democrației socialiste, creîndu-se un cadru larg de participare nemijlocită a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la elaborarea și înfăptuirea politicii de construcție socialistă, la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, a întregii societăți. Cel de-al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii – la care au partcipat peste 11.000 de delegați – a constituit o puternică manifestare a democrației noastre muncitorești, socialiste, cel mai larg și reprezentativ forum al oamenilor muncii din industrie, transporturi, construcții, circulația mărfurilor și finanțe, o expresie elocventă a rolului clasei muncitoare, clasa conducătoare a societății, care, în alianță cu țărănimea, cu intelectualitatea, cu toți oamenii muncii, hotărăște asupra viitorului țării, acționează cu toată fermitatea pentru înfăptuirea mărețului Program al partidului. Democrația noastră muncitorească, socialistă își confirmă cu tot mai multă pregnanță superioritatea, asigurînd exercitarea reală și plenară a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, egalitatea deplină între toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, făurirea conștientă de către masele populare a propriului lor destin – a viitorului socialist și comunist al României.

În cadrul dezvoltării generale a țării, un puternic avînt cunosc știința, învățămîntul, cultura, arta – factori esențiali ai asigurării progresului multilateral al patriei, ai edificării cu succes a noii orînduiri. Societatea socialistă pe care o edificăm asigură tuturor oamenilor muncii condiții optime pentru pregătirea profesională, pentru însușirea cuceririlor științei și culturii, pentru dobîndirea unui larg orizont de cunoaștere și înțelegere, pentru îmbogățirea continuă a vieții lor spirituale. O expresie puternică a acestor realități o constituie marea mișcare cultural-educativă de masă. Festivalul național „Cîntarea României", ajunsă astăzi la cea de-a treia ediție. Îmbinînd organic, într-o concepție armonioasă, activitatea în producție și activitatea cultural-educativă și artistică, Festivalul „Cîntarea României" s-a afirmat tot mai mult ca o amplă manifestare a muncii și creației socialiste, cadrul larg de manifestare a talentelor creatoare ale poporului, de participare intensă a oamenilor muncii la viața spirituală nouă a țării. Este o nouă confirmare a faptului că tot ce s-a făurit mai de preț pe aceste meleaguri – atît în domeniul material, cît și în cel al vieții spirituale, al culturii și artei, este rezultatul luptei, muncii, gîndirii și simțirii poporului, al străduințiilor sale pentru progres și o viață mai bună. Acestor creații, ani socialismului le-au redat întreaga strălucire, ridicîndu-le pe un plan superior și îmbogățîndu-le necontenit cu noi și noi valori.

Partidul și statul nostru acționează pentru ca toate mijloacele cultural-educative de care dispune societatea să slujească mărețului țel al făuririi unui om cu adevărat nou, animat de concepția revoluționară a partidului nostru, luptător neobosit pentru fericirea poporului, devotat trup și suflet cauzei socialismului și comunismului în patria noastră. Aceasta se reflectă în felul în care clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii din patria noastră, fără deosebire de naționalitate, participă la înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului, în rezultatele deosebite pe care le obțin în înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Stimați tovarăși,

În cadrul operei istorice pe care o înfăptuiește poporul nostru, literatura și arta ocupă un loc de seamă. Putem afirma că literatura română, ca și cea a naționalită-

(Continuare în pag. 3)

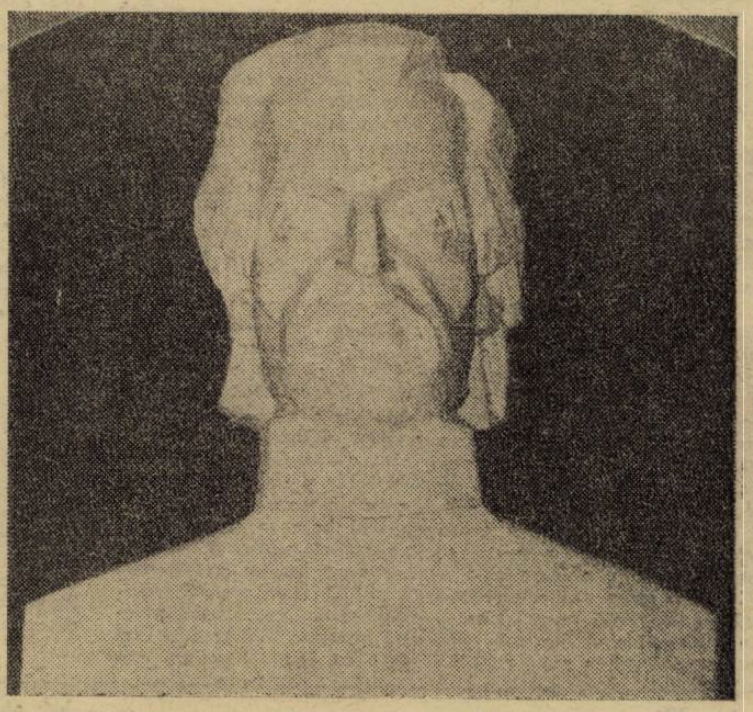

VICTOR GAGA „Dimitrie Țichindeal"

Scrisoarea adresată tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU de Conferința Națională a Scriitorilor

Mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu,

Participanții la Conferința națională a scriitorilor – români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități, aparținînd tuturor generațiilor – se folosesc și de acest prilej pentru a-și mărturisi adînca recunoștință pentru grija și prețuirea cu care sînt cinstite de către partid, de către dumneavoastră personal, străduințiile lor pe tărîmul creșterii literaturii române.

Conferința a analizat, cu înaltă principialitate comunistă, împlinirile și nerealizările creației și vieții literare în ultimii patru ani, ceea ce s-a făcut pentru mai buna cunoaștere a realității și intensificarea legăturilor cu făuritorii de bunuri materiale. Discuțiile pe marginea dării de seamă a Consiliului Uniunii scriitorilor, a Tezelor Conferinței naționale, a Programului dezvoltării literaturii contemporane au arătat limpede preocuparea slujitorilor condeiului de a reflecta mai cuprinzător și mai profund în operele lor lupta de veacuri a poporului nostru pentru păstrarea ființei naționale și pentru dreptate socială, eroismul cotidian al constructorilor socialismului, viitorul de aur al patriei. Această preocupare statornică, înaripată de îndemnurile și indicațiile neprețuite pe care ni le-ați dat în atîtea rînduri, a dus la succesele incontestabile înregistrate în poezie, proză, dramaturgie, literatura pentru copii și tineret, critică și istorie literară, în domeniul traducerilor, în activitatea publicistică. Literatura și-a îndeplinit astfel, în bună măsură, vocația de formare și modelare a conștiințelor în spiritul umanismului revoluționar.

O condiție hotărîtoare a acestui bilanț rodnic o constituie climatul prielnic în care se desfășoară viața spirituală în țara noastră, libertatea de creație care stimulează înflorirea nestînjenită a tuturor talentelor reale, unite în efortul nobil de a ridica literatura la înălțimea faptelor săvîrșite pe marile șantiere ale socialismului. Știm că acest climat, instaurat după Congresul al IX-lea al partidului, vi se datorează în primul rînd dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe secretar general, grijii pe care ați manifestat-o neabătut pentru valorile perene ale culturii noastre, încrederii în responsabilitatea oamenilor scrisului.

Subliniind realizările remarcabile obținute în acești patru ani, documentele supuse dezbaterii și intervențiile participanților la conferință nu au ocolit neîmplinirile de ordin ideologic și artistic ale unor lucrări. Au fost criticate pe drept cuvînt și unele aspecte ale vieții literare, cerîndu-se cu fermitate unirea tuturor forțelor scriitoricești, instaurarea unor relații de colaborare și respect reciproc în cadrul breslei, înlăturarea oricăror manifestări neprincipiale în reuniunile noastre și în paginile revistelor literare și de cultură.

În documentele conferinței și în discuții, un loc important a revenit activității obștești desfășurate în mare măsură din inițiativa și în organizarea Uniunii și Asociațiilor de scriitori. În perioada analizată au dobîndit o și mai mare amploare contactul nemijlocit cu oamenii muncii, sprijinul dat cercurilor și cenaclurilor literare, participarea la Festivalul național „Cîntarea României". Slujitorii condeiului au demonstrat și în felul acesta că sînt adevărați artiști-cetățeni, martori și părtași la vastul proces de făurire a unei lumi noi, cîștigîndu-și prețuirea și dragostea milioanelor de cititori de pe întreg cuprinsul țării.

Onorîndu-ne cu mesajul dumneavoastră în acest moment de bilanț și perspectivă a muncii noastre scriitoricești, ne-ați adresat vibranta chemare de a crea o literatură pătrunsă de patosul revoluționar al prefacerii materiale și spirituale a pămîntului românesc. Vă asigurăm, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, că vom face totul pentru a răspunde cu cinste acestei chemări, pentru a fi la înălțimea timpului eroic pe care-l trăim, a misiunii pe care ne-ați încredințat-o a încrederii cu care ne-ați investit.

CONFERINȚA NAȚIONALĂ A SCRIITORILOR

cronica literară

Gheorghe Schwartz

Spitalul

Ed. Eminescu, 1981

Aparent continuind linia cronologică din **Pietrele** (1978) şi **A treia zi** (1980), **Spitalul,** în multe privinţe cel mai bun roman publicat pînă acum de Gheorghe Schwartz, evoluează spre o naraţiune de sine stătătoare, o parabolă politică, o veritabilă **contra-utopie.** Ea este situată din nou în epoca războiului, dar a unui război stabilizat, permanentizat, care pare să se autoconsume fără un final previzibil. De aici şi sentimentul unei lumi pre-apocaliptice pe care îl comunică romanul, o „lume obosită" care trebuie să se refacă într-un **spital simbolic,** universal. Căci principala metaforă a romanului este **spitalul** în permanentă expansiune asupra lumii din afară, pînă la ştergerea oricăror diferenţe cu ea, la înglobarea ei totală într-un sistem autotelic al puterii.

Puterea spitalului se întemeiază pe faptul că, aşa cum explică unul din personaje, „nu există ca cineva să nu aibă la un moment dat nevoie de spital", de siringa dătătoare de viaţă sau de moarte. Spitalul devine, în vremuri de restrişte, un loc de refugiu şi refacere pentru cei care se adaptează mai greu realităţii din afară, un **loc utopic.** Dar dramatismul romanului rezultă tocmai din demonstraţia subtilă a modului în care spitalul (ierarhia birocratică care îl conduce) se transformă într-un loc al puterii exercitată în sine, dictatorial, pînă la aneantizarea totală a voinţei individuale. Inadaptabilii care se refugiază în el, terorizaţi de lumea incertă de afară, ajung să suporte aici o teroare politică şi mai mare care îi decretează „bolnavi" de îndată ce refuză să se adapteze la noul sistem autocratic.

Prozatorul utilizează foarte bine în acest roman punctul de vedere al lui Lazăr, negustorul de cherestea din romanele anterioare, pragmatic, prudent în afaceri, raţionalist, cu accese de megalomanie sau de furie justiţiară într-un context politic şi social pe care îl înţelege tot mai puţin. Paradoxal, Lazăr este iniţiatorul acestei lumi care îi scapă treptat de sub control : el este primul care inventează jocul de-a spitalul, refugiindu-se între zidurile sale (contra unei sume apreciabile de bani) pentru a scăpa de represaliile legionarilor. Treptat, însă, el asistă la deteriorarea atmosferei utopice din spital, care devine dintr-o „pensiune" a aleşilor, o instituţie suprapopulată în care se amestecă reprezentanţii tuturor păturilor sociale ori ai partidelor politice aflate în conflict, o lume care concentrează într-un spaţiu mult mai restrîns toate viciile, animozităţile şi violenţele societăţii din-afară. Lazăr asistă neputincios la proliferarea periculoasă a jocului inventat de el, mai apoi participă aproape fără voie la „revoluţia" condusă în sînul spitalului de Luca, fostul legionar, menită să înlocuiască un despotism de tip balcanic cu o dictatură birocratică, întemeiată pe legea terorii politice, a aparatului ocult al puterii, pe mistificare, troc de servicii şi corupţie generală. Lazăr, continuînd să creadă că totul nu e decît o **farsă nebunească,** un joc periculos al unei „bande de hoţi şi de nebuni", se amestecă totuşi în ierarhia nouă a spitalului (pe postul de administrator general), hotărît să profite şi el de conjunctura favorabilă. El visează să creeze un sistem birocratic perfect „care să fie în stare să opereze eficient şi repede dar care, la nevoie, să fie capabil să facă pe baza unor instrucţiuni clare ca orice să se poată realiza şi totul să nu se poată realiza". Pentru moment, însă, se mulţumeşte să profite de corupţia universală pentru a-şi rotunji capitalul, „exportîndu-l" în afara spitalului, în locuri sigure. De asemenea să-şi încheie micile sale răfuieli cu foştii duşmani politici din lumea de afară.

Spitalul reia şi multe alte personaje din romanele anterioare, dar mai ales pe acelea care, într-un fel sau altul, se adaptează la noua ierarhie politică. Idealiştii naraţiunilor precedente, adepţii unei detaşări (retrageri) sceptice din faţa evenimentelor (Penescu, Jager, Vancu cel Tînăr, Bârzu etc.) beneficiază aici de roluri mai şterse, episodice. Chiar şi cei care pe moment obţin un loc în ierarhie (Penescu sau Bârzu) sfîrşesc prin a fi victimizaţi sau pur şi simplu excluşi din scenă. În schimb sînt promovate alte personaje ca Guneş, ucigaş prin vocaţie, contabilul Moravetz, cel care înţelege prea bine mişcările misterioase ale birocraţiei de conducere, Stein, un supravieţuitor oportunist, abil şi prudent. Dar în primul rînd Luca, conducător şi „salvator" profesionist, profitînd de vremurile tulburi pentru a se instala la cîrmă şi a oficia în chip de sacerdot infailibil al puterii. Portretul său este aproape la fel de complex şi de contradictoriu precum cel al lui Lazăr : văzut de acesta din urmă, el apare ca un „fluturaş de o zi", un farsor care trăieşte în conjunctural şi provizoriu, menţinîndu-şi puterea pe baza unui complicat joc al împrejurărilor şi mistificării (vezi în acest sens şi ocultarea treptată a numelui său, devenit în cele din urmă o superstiţie, un tabù). Dar Luca este, în acelaşi timp, şi cel mai adaptabil ins din roman, cel care suportă cu umor farsa istorică a **regresiunii în timp** pînă la auto-desfiinţare.

Simbolistica romanului, mai insistentă decît în precedentele cărţi ale lui Gheorghe Schwartz, accentuează două teme fundamentale : aceea a **lumii-ca-spital** şi cea a **lumii regresive,** temă frecventă în literatura satiric-utopică a acestui veac. Lumea spitalului degenerează treptat, se întoarce în timp spre anarhia începuturilor, poate prevestitoare a unei renaşteri viitoare. Pe fondul acestei regresiuni se mişcă Lazăr în chip de Absalom, obsedat de imaginea unui privitor necunoscut de la fereastra spitalului, martor impasibil la farsa istorică, o conştiinţă de sine a lumii lui Lazăr, condamnată în cele din urmă să dispară în noaptea romanului.

Marcel POP-CORNIŞ

Simion Mioc

Structuri literare

Ed. Facla, 1981

După un temeinic studiu asupra **Operei lui Ion Vinea** şi a numeroase articole apărute în revistele noastre, profesorul universitar Simion Mioc ne oferă o suită de exegeze de un farmec livresc aparte cuprinse sub titlul neutru **Structuri literare.** Autorii comentaţi aparţin spaţiului literar autohton (Goga, Blaga, Arghezi, Adrian Maniu, Sadoveanu, Galaction, Mateiu Caragiale, Emil Botta şi Nicolae Iorga), dar epifania sensului critic are loc numai printr-o complexă punere în relaţie a textului analizat cu nesfîrşite alte texte, de la Borges şi Trakl, Mircea Eliade, Gilbert Durand şi G. C. Jung, G. Genette şi J. Y. Tadié, H. G. Gadamer şi Bachelard la Platon şi Heidegger. Aşadar, textul critic ia naştere printr-o suprapunere de discursuri : literar, hermeneutic, poetic, filozofic... Ţesătura aceasta densă de voci şi limbaje învăluie opera proiectînd asupra ei lumini diverse şi divers orientate ; rezultatul : o dilatare a suprafeţelor, o desfacere în volum a cuvîntului.

Plăcerea criticului pare că stă în depistarea fisurilor narative sau lirice, acele locuri aproape imperceptibile la prima lectură şi care permit pătrunderea în adîncul operei ; dincolo de fluxul neîntrerupt al rîndurilor, în profunzime, se află un miez **(o structură)** din care se desprind mereu frînturi diseminate la suprafaţă. Simion Mioc asimilează acel nucleu generator cu miticul. Mitul nu este niciodată în stare pură şi nici într-o formă explicită în operă : ca şi trupul lui Osiris, mitul este desfăcut în fragmente, rătăcitoare şi incomplete, pe care criticul trebuie mai întîi să le recunoască şi mai apoi să le recompună. În această operaţie, cititorul străbate un drum sinuos, labirintic, drum stăpînit de la început la sfîrşit numai de autor ; doar el ştie locul unde trebuie făcut un ocol, o digresiune, unde trebuie invocat un detaliu revelator din alte spaţii literare sau mitologice. Devine atunci foarte important ca pe tot acest parcurs cititorul să aibă încontinuu sentimentul siguranţei, sentiment ce nu se obţine doar printr-o argumentaţie bogată ori convingătoare din punct de vedere intelectual ; mai e necesară o anume intonaţie a argumentului, o rostire fermă a lui, mai ales dacă – şi acesta este cazul cărţii de faţă – textul avansează pe arii culturale foarte întinse. Aici credem că se află cea de-a doua mare reuşită a lui Simion Mioc, în găsirea tonului **persuasiv.** Spunem a doua reuşită deoarece – bănuim că s-a înţeles acest lucru pînă acum –, deşi extrem de ramificat, demersul hermeneutic este dus întotdeauna pînă la sfîrşit fără a pierde semnificaţii formulate incomplet şi abandonate : totul, odată avansat, este recuperat mai apoi, la momentul potrivit, cu o ştiinţă sigură a construcţiei edificiului critic.

Uneori, cum se întîmplă la Goga, lectura lui Simion Mioc produce o adevărată repoetizare (dacă ni se permite acest termen) a poeziei, intrată, în ciuda tuturor eforturilor critice, într-o fază de oboseală şi previzibilitate. În această situaţie, închegarea sensului mitic este mai dificilă pentru că necesită un import semantic mai mare ; de aici şi prudenţa autorului : „...nu vrem să spunem nici pe departe că poetul Octavian Goga a gîndit explicit toate aceste semnificaţii. Am vrea să sugerăm doar că la un mare poet semnificaţiile şi simbolurile se deschid spre o infrastructură mitică polisemantică". Aceasta înseamnă că Simion Mioc îşi rezervă, aşa cum este şi firesc în actul critic, un spaţiu de joc cu textul literar şi, în plus, – aspect hotărîtor – nu ocultează acest lucru.

Admirabile sînt analizele asupra Mitului pădurii la Gala Galaction şi asupra nuvelei **Remember** a lui Mateiu Caragiale. În cea dintîi sînt urmărite elementele generatoare de fantastic, încărcate concomitent şi de sarcină mitică, în cea de-a doua este pus în lumină sistemul de oglinzi căruia i se găseşte o explicaţie în manierism, dar şi în personalitatea narcisică a autorului.

Opţiunea lui Simion Mioc pentru esenţial determină, chiar şi în „scriitura" sa, o foarte mare concentrare a ideilor, o formulare succintă a lor, adesea eliptică : bibliografia funcţionează aici nu numai ca punct de sprijin şi de verificare, ci şi ca element indispensabil înţelegerii demonstraţiei în ansamblu. Frazele sintetice, cu deschidere asupra întregii opere nu abundă, dar, cînd le întîlnim, ele oferă într-adevăr un punct de coerenţă capabil să transforme imaginea noastră asupra operei şi să ne plaseze pe un alt plan de cercetare. Ne restringem la un singur exemplu : „Drama adevărată a lui Arghezi este drama unui geniu al senzaţiei (cuvîntul este memorabil !), neîncrezător în idee, care ştie că dincolo de semnificant se află un **ce,** pe care l-ar vrea, indiferent de **formele** sale, adus în zona contactului tactil". E implicată în această observaţie o întreagă problematică a sensului şi a materialităţii cuvîntului la Arghezi pe seama căreia sînt dezvoltate în continuare toate detaliile analitice, cu o fineţe şi precizie nedezmînţite de-a lungul întregii cărţi.

Vasile POPOVICI

ECHO

CAIET DE SEMIOTICĂ-1

Universitatea din Timişoara – Facultatea de filologie – 1981

Tocmai spre finele acestui an universitar, filologia timişoreană reuşeşte încă odată să facă – în mod strălucit – dovada capacităţii sale creatoare şi a unui potenţial ştiinţific cum puţine facultăţi din ţară se pot lăuda a-l fi întreţinut cu atîta ardoare şi constanţă. Primul **Caiet de semiotică** alcătuit de cadrele didactice ale catedrelor de franceză, engleză, rusă, română, de foştii lor studenţi, precum şi de un grup de cercetători ştiinţifici (colectiv de redacţie : Livius Ciocârlie, Crişu Dascălu, Ivan Evseev, Marcel Pop-Corniş) este de fapt corolarul unei cu totul excepţionale activităţi. Începuturile ei se situează acum mai bine de zece ani, cînd iniţiativa unor filologi timişoreni de a înfiinţa un cerc de semiotică literară avea, în România, valoarea unui act de pionierat. Între acest debut şi ultima dintre manifestări de anvergură naţională (sesiunea dedicată traducerii şi semioticii) se poate număra seria impresionantă a faptelor (de ştiinţă şi cultură) care au adus grupului de semioticieni timişoreni o binemeritată notorietate : apariţia, în anii 1973-1974, a numerelor tematice consacrate semioticii în revista „Orizont", participarea la sesiunile de comunicări ştiinţifice sau la colocviile de critică de la Sinaia, Bucureşti, Sibiu, publicarea unui număr important de studii şi articole în presa literară, în revistele de specialitate sau în culegeri, apariţia volumelor semnate de L. Ciocârlie, Şerban Foarţă, Vasile Creţu, precum şi a antologiei **Pentru o teorie a textului.**

Fără a se constitui propriu-zis într-un volum „de grup" (aşa cum îl concepeau pe vremuri membrii cercului), actualul **Caiet de semiotică** reuşeşte să impună totuşi cîteva din direcţiile de cercetare pe care s-au axat, în decursul timpului, semioticienii timişoreni. Simpla enumerare a titlurilor din sumar poate atesta amploarea acestei investigaţii : **Între condensarea şi expansiunea discursului literar** (Rodica Binder Iacob), **Disfuncţia** (Doina Bogdan Dascălu), **„Critica semiotică" – metaforă sau concept ?** (L. Ciocârlie), **Indicele paradigmatic – indiciu pragmatic ?** (C. Dascălu), **Structura unui simbol : pămînt** (I. Evseev), **Semnele ficţiunii în romanele lui Maupassant** (Elena Ghiţă), **Ambivalenţa semiotică a teatrului comic francez în evul mediu"** (M. Gyurcsik), **Discursul clownesc** (M. Mihăeş), **O clasificare a personajului reflectant în romanul modern** (M. Pop-Corniş), **Elogiul relecturii sau descoperirea artificiului în discursul realist** (V. Popovici), **Solilocviul shakespearian** (Pia Teodorescu Brînzeu), **Poetica rememorării la Lucian Blaga** (Smaranda Vultur). Analize complexe şi avizate urmează să ateste în spaţii tipografice adecvate importanţa incontestabilă a acestui volum în contextul cercetării semiotice româneşti.

OBS.

Marta Cozmin

Între ironie şi sentimentalism

O scriitoare în mod nejustificat ocolită de critică, ilustrîndu-se în genul scurt ca şi în roman sau literatura pentru copii, este Marta Cozmin. Primul volum de schiţe şi povestiri **(Geamantanul din America,** 1969) cuprinde „in nucae" notele esenţiale care vor jalona în continuare evoluţia prozei sale, şi anume, sensibilitatea de tip romantic, intizînd antene încă timide, spre imaginar **(Torentul de lavă, Pilula de vise)** pe de o parte, iar pe de alta, umorul uneori benign, alteori cu accente satirice. **(Şi a fost ziua a noua, Văduva, Geamantanul din America).** Valenţele reuşite ale cărţii sînt date, bineînţeles, de piesele cu aspect umoristic (nota bene – autoarea adoptă un unghi discret de relatare fără a îngroşa liniile spre caricatură sau şarjă), ce formează de altfel, substanţa celui de-al doilea volum **(Ciinele şi gramofonul,** 1973).

Lumea asupra căreia se opreşte scriitoarea, este a comportamentului uman mediu sau insignifiant, atît social cît şi ca mentalitate, privit ironic dar cu o doză de indulgenţă şi înţelegere complice cum este cazul „năzdrăvanei" mătuşi Alisa, a cărei sucealâ ne apare în fond, inocentă şi profund omenească. Abilitatea prozatoarei constă în a obţine efecte comice din gesturi, situaţii şi întîmplări ce se înscriu mai totdeauna, chiar atunci cînd au o pojghiţă de insolit, în albia cotidianului ; deoarece, nimic nu mai este surprinzător din punct de vedere literar, în căsătoria dintre un american sărac şi o văduvă dintr-un tîrg ardelenesc, zgripţuroaică în viaţa de toate zilele dar naivă şi ignorantă, şi care, ajunsă la faţa locului, rămîne contrariată, dezamăgită. **(Sam şi Mary)** Importantă în acest caz este optica povestitorului, felul enunţării din care rezultă şi umorul. În aceeaşi manieră se prezintă lucrurile şi în povestirea mai sus amintită, **Gangsterul şi mînăstirea,** o mică încercare în gen picaresc (poate chiar există intenţia de a parodia specia) dar plasată în zona întîmplărilor derizorii, ele luînd proporţii numai din perspectiva persoanei care le trăieşte cu răsuflarea tăiată, şi care este chiar naratorul, stare ce se transmite şi cititorului. Acest contrast dintre conţinutul propriu-zis şi „ambalajul" epic generează risul. Subliniem şi de astă dată, tonul firesc al povestitorului, fără intervenţii şi digresiuni moralizatoare în scenariul scriptural, sau antipatii faţă de personajele negative, inadvertenţe de construcţie nu rareori întîlnite la umoriştii noştri actuali. În ansam-

Paul DUGNEANU

consemnări

(Continuare în pag. 7)

CENTRALA INDUSTRIEI STICLEI ŞI CERAMICII FINE

ÎNTREPRINDEREA DE GEAMURI MEDIAŞ

Produse de calitate, expresie a gradului de perfectionare tehnologică

Procesul permanent de diversificare a producţiei şi de promovare a noului implică o permanentă legătură informaţională intre fabricant şi consumator, în aşa fel incît piaţa produselor să manifeste elasticitate, element deosebit de important la stabilirea şi dimensionarea nivelelor de plan.

Diversificarea şi ridicarea gradului tehnologic şi calitativ al producţiei româneşti, ritmul impresionant de creştere şi modernizare a structurilor economice, în special în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R., au facilitat o participare tot mai activă, mai eficientă şi mai competitivă a ţării noastre la circuitul economic mondial.

O ilustrare elocventă a transpunerii în fapt a opţiunii fundamentale privind creşterea necontenită a calităţii producţiei, atît în ceea ce priveşte fondul de produse destinat pieţii interne cît şi celei externe, este penetraţia mărfurilor româneşti în sfera de concurenţă a comerţului internaţional.

Modernizarea continuă a produselor, adincirea specializării, lansarea de produse noi cu caracteristici tehnice, funcţionale şi economice superioare, adoptarea operativă la cerinţele pieţelor externe, sînt criteriile ce conduc la amplificarea şi extinderea ariei geografice a raporturilor comerciale cu străinătatea, la afirmarea tot mai pregnantă a bunurilor materiale făurite de tehnica românească.

Inscriindu-se pe coordonatele de eficienţă şi competitivitate, produsele Intreprinderii de geamuri Mediaş se fac tot mai cunoscute şi apreciate pe cele mai indepărtate meridiane ale globului, fiind purtătoarele girului de calitate, frumuseţe şi robusteţe.

Datorită acestor insuşiri, în peste 60 de ţări ale lumii produsele acestei intreprinderi se bucură de adeziunea beneficiarilor, răsplătind astfel efortul de creaţie al făuritorilor al căror meşteşug are vechi tradiţii în acest perimetru transilvan.

Intenţionînd informarea partenerilor interni şi externi, în cele ce urmează vom incerca o succintă trecere în revistă a principalelor repere de fabricaţie din producţia curentă a Intreprinderii de geamuri Mediaş, insistînd asupra unui produs nou, o creaţie de perspectivă, geamul izolator cunoscut sub denumirile de izovit şi termopan.

Nominalizăm cîteva grupe mari de produse :

- geamuri trase
- geamuri trase securizate
- geamuri givrate
- geamuri muslin
- geamuri duplex
- blaturi de masă
- geamuri mate
- oglinzi saline
- jaluzele din geamuri transparente
- geamuri izolatoare

Geam tras pentru construcţii

Un produs apreciat şi foarte căutat al Intreprinderii de geamuri Mediaş este geamul tras pentru construcţii, similar calităţii Pittsburgh, care se realizează tăiat în dimensiuni fixe şi libere, fără alte prelucrări.

Reperul se livrează în zece domenii de grosime pornind de la 2,8–3,2 mm pînă la 11,5–12,4 mm. Acestor grosimi corespund lăţimi de la 280–1600 mm la 500–2300 mm şi lungimi de 1600–3500 mm.

Prin geamuri la dimensiuni libere se înţeleg produsele care se livrează cu lăţimi avînd valori cuprinse între două limite care diferă între ele cu minimum 60 mm şi în lungimi ale căror valori situate într-o limită superioară şi una inferioară diferă între ele cu cel puţin 90 mm.

Geamurile tăiate la dimensiunile condiţionate de beneficiari se consideră dimensiuni fixe.

Expedierea produsului se face în lăzi „cuşcă" pentru transportul pe uscat şi în lăzi „pline" pentru transportul maritim.

În situaţii deosebite impuse de criterii tehnico-economici se livrează geamuri trase şi afara dimensiunilor curente de fabricaţie.

Geam tras securizat

Propunem atenţiei beneficiarilor interni şi externi un alt tip de geam fabricat la Mediaş, geam care asigură protecţia deplină la spargere datorită bucăţilor mici, netăioase. Este vorba de geamul securizat (STAS 1850-62) care se realizează din geam tras, prin călire în aer, avînd o mare rezistenţă la lovire şi încovoiere.

Acest geam se utilizează cu precădere la confecţionarea uşilor securizate, produse de mare efect şi eleganţă, uşi a căror destinaţie vizează clădiri social-culturale, hoteluri, magazine, aeroporturi etc.

Geamul givrat

Un produs de atracţie, care îmbină organic utilul cu frumosul, îl reprezintă geamul givrat, prelucrat din geam tras (cal. III – STAS 853-75) avînd aspectul de flori de gheaţă. Se realizează prin matizarea unei feţe urmată de aplicarea unui strat uniform din clei de oase şi uscarea treptată a peliculei pînă la desprinderea ei de pe geam. După îndepărtarea masei peliculogene geamul prezintă desenul florilor de gheaţă dispus în cîmpuri neregulate cu varietate dimensională a florilor.

Se fabrică într-o singură calitate la grosimi între 3 şi 8 mm şi în lungimi cuprinse în domeniul 1000–2000 mm.

Pentru asigurarea transportului în deplină siguranţă produsul se ambalează în lăzi din lemn (cuşti sau pline) foile de geam fiind separate prin acoperirea cu hîrtie iar ca amortizare se utilizează polistiren expandat sau talaj.

La cererea beneficiarilor se pot stabili şi alte modalităţi de ambalare.

Geamul muslin

Consecvenţi ideii de diversificare, specialiştii de la Intreprinderea de geamuri Mediaş oferă economiei naţionale geamul muslin. Acest reper se obţine prin prelucrarea geamului tras (cal. III – STAS 853-75) folosindu-se procedeul sablării mecanice pe una din feţe cu intercalarea unui şablon.

La terminarea operaţiei şi îndepărtarea şabloanelor geamurile apar cu diferite ornamentaţii geometrice mate.

Se fabrică într-o singură calitate cu mare varietate ornamentală la grosimi între 3 şi 8 mm şi în lungimi de la 1000 la 2000 mm.

Condiţiile de transport şi ambalare sînt aceleaşi ca la geamul givrat.

Deoarece prin folosirea acestui geam se urmăreşte un efect decorativ, se recomandă la placarea faţadelor sau la finisarea unor interioare de mare circulaţie şi penetraţie.

Geamul duplex plan

O realizare importantă a Intreprinderii de geamuri Mediaş, care contribuie la importante economii valutare, este fabricarea geamului duplex plan pentru industria românească de autovehicule.

Se obţine prin lipirea a două foi de geam Pittsburgh prin intermediul unei folii speciale de masă plastică care în caz de spargere reţine cioburile.

Produsul corespunde în cel mai ridicat grad condiţiilor impuse de controlul optic avînd un coeficient de transmisia luminii de 75%.

Geamul duplex plan se realizează în următoarele dimensiuni :

	L.	l.
max.	2500 mm	1200 mm
min.	300 mm	300 mm

Producătorul contractează orice cantitate asigurînd calitatea excepţională a furniturii.

Ambalarea geamurilor se face în lăzi corespunzătoare dimensional, în pachete învelite cu hîrtie parafinată.

Geamul mat

Din punct de vedere tehnologic acest reper se obţine prin prelucrarea geamului tras (cal. III – STAS 853-75) matizîndu-se uniform pe o singură faţă, pe cale mecanică prin sablare cu nisip.

Se fabrică într-o singură calitate la grosimi cuprinse între 3 şi 8 mm şi lungimi de 1000 la 2000 mm.

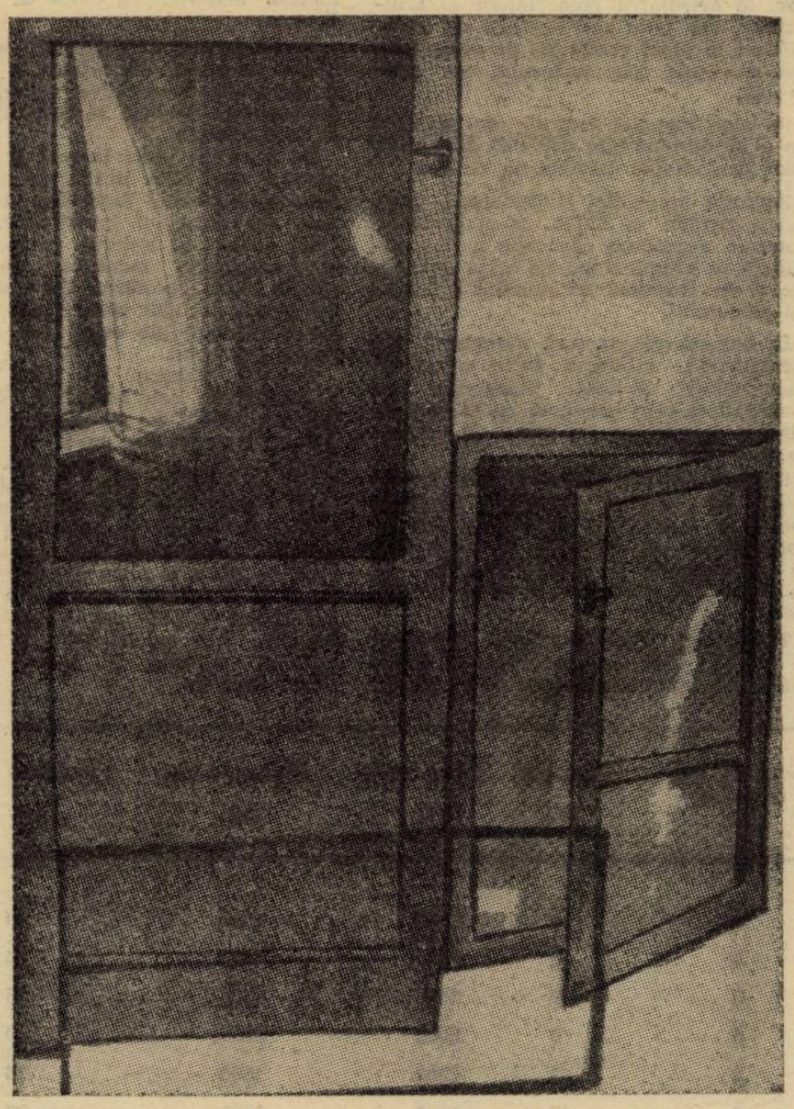

Geam izolator şi binale cu geam izolator

Verificarea gradului de mătuire se face la lumină difuză cunoscîndu-se că unui obiect aşezat la 50 cm de geam nu poate să i se perceapă conturul clar.

Condiţiile de ambalare şi transport sînt aceleaşi ca la geamurile muslin şi givrat.

Se utilizează la vitrarea unor pereţi despărţitori la birouri magazine, holuri, cuioare etc.

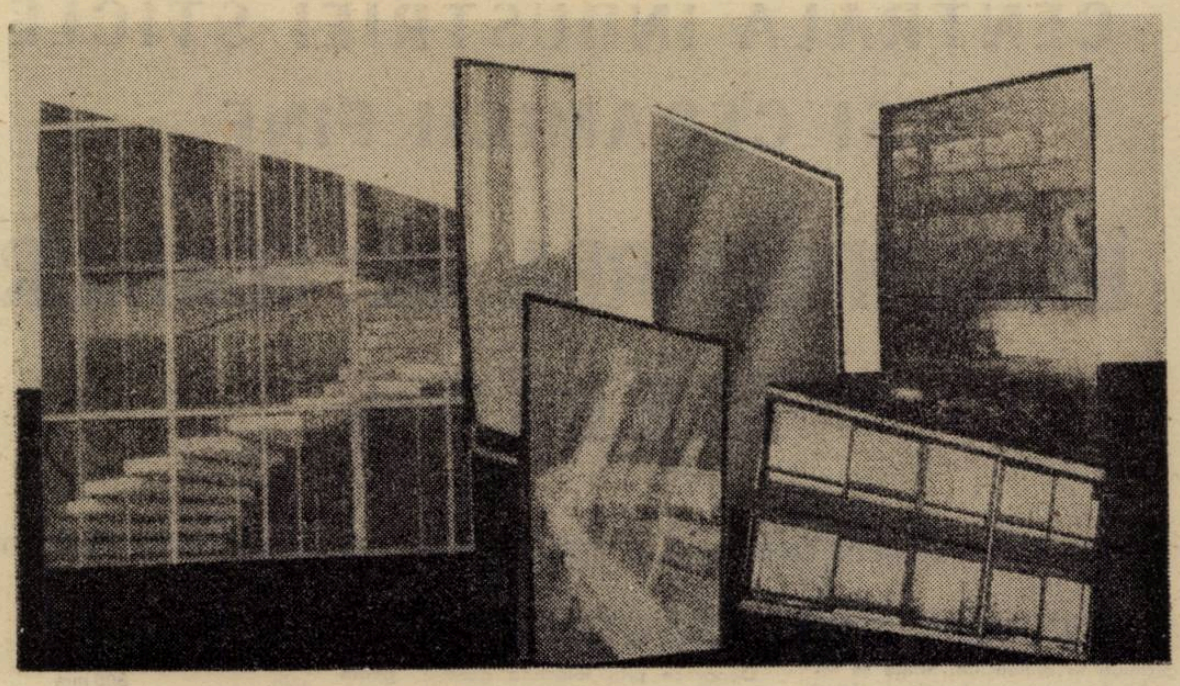

Geam tras

Geamul izolator

Un loc aparte în informarea prezumtivilor parteneri comerciali din țară și din străinătate îl rezervăm aici prezentării geamurilor izolatoare (IZOVIT sau TERMOPAN) produse de excepție și de mare exifiență economică ale Întreprinderii de geamuri Mediaș.

Eforturile permanente ale muncitorilor și cercetătorilor pentru o valorificare superioară a potențialului de gîndire tehnică în scopul realizării unor materiale de construcții mai bune, mai ieftine, cu performanțe ridicate, s-au materializat în ultima vreme prin introducerea în fabricație a unui produs de mare competitivitate, geamul izolator, despre care specialiștii afirmă că va produce schimbări fundamentale, în viitor, în orientarea poiectanților și arhitecților, dat fiind multitudinea de soluții care le oferă cerințelor de ordin tehnico-economic ale sectorului de construcții.

Pe plan mondial indicele de penetrație a produsului este deosebit de ridicat fiind în continuă creștere an de an.

Evoluția producției și desfacerii geamului izolator în S.U.A. ca și în țările puternic dezvoltate economic a fost stimulată în ultimii 5 ani de criza de energie și de creșterea necontenită a prețului petrolului.

În această conjunctură economică internațională, interesul uriaș arătat de consumatorii de toate categoriile s-a materializat prin creșterea cu 275% a utilizării geamurilor izolatoare în perioada 1972-1977.

Potrivit cifrelor statistice date publicității de „SIGMA" (Asociația producătorilor de geamuri izolatoare din S.U.A.) ponderea acestor produse în piața totală a geamurilor a crescut de 17%, cît reprezenta în anul 1972, la 55 % în anul 1977.

Tendințele pieții mondiale orientate în evoluția desfacerii geamurilor izolatoare și-a pus amprenta în mod vizibil și pe creșterea capacităților de producție în industria românească.

Dacă perioada 1972-1978 este caracterizată printr-o producție care variază între 35—120 mm m.p. anual și un singur producător (Intreprinderea de geamuri Buzău), relația de plan 1979-1985 evidențiază cel de-al doilea furnizor (Întreprinderea de geamuri Mediaș) și o producție ce va evolua între 390-480 mii m.p. geamuri izolatoare pe an.

Referindu-ne la eficiența economică, criteriul de referință în producția bunurilor materiale, în speță, a geamurilor izolatoare, accentul principal este pus pe reducerea consumurilor de energie atît în faza de fabricație cît și în cea de exploatare și pe diminuarea consumurilor materiale în etapa de montaj-finisare.

Acești factori de influență au condiționat creșterea accentuală a desfacerii în anul 1978 la un nivel superior întregii perioade de cînd se fabrică produsul în țara noastră.

Cu toate că piața internă a geamului izolator este încă lipsită de elasticitate datorită indeciziei factorilor de directivare din domeniul investițiilor, partenerii comerciali externi, în special cei nord-americani, manifestă un interes aparte pentru produsul românesc ai cărui parametri sînt comparabili cu realizările similare ale celor mai renumite firme din lume.

Geamul izolator de tipul IZOVIT-TERMOPAN este constituit din două sau mai multe foi de geam tras distanțate cu o ramă din profil de aluminiu. Legătura dintre rama profilată din aluminiu și foile de geam se realizează cu chit butilic iar etanșarea marginilor geamului izolator se realizează cu chit tiocolic. Stratul de aer cuprins între foile de geam și rama din aluminiu este lipsit de umiditate deoarece în interiorul ramei se introduce o substanță desicantă, fapt ce conduce la obținerea izolației termice și fonice necesare STAS 9249-73).

Grosimea foii de geam mm	Distanțier mm	Lung. max. mm	Lățimea max. mm	Grosimea totală mm
3	8	2000	1600	14
4	8	2500	2200	16
5	8	3000	2200	18
6	8	3000	2200	20
3	12	2000	1600	18
4	12	2500	2200	20
5	12	3000	2200	22
6	12	3000	2200	24
3	16	2000	1600	22
4	16	2500	2200	24
5	16	3000	2200	26
6	16	3000	2200	28

Necesitatea obiectivă care a justificat cercetările și lansarea în fabricație a noului tip de geam, are în vedere, în primul rînd faptul că, soluțiile de nitrare cu geamuri simple sînt nerentabile în procesul de exploatare a investiției, generînd consumuri considerabile de combustibili.

Caracteristicile dimensionale ale geamului izolator fabricat la Întreprinderea de geamuri Mediaș sînt următoarele :

Pentru realizarea produsului se utilizează geam tras calitatea a 3-a, geam șlefuit, geam armat sau geam ornamentat, fiind posibilă montarea în rame din lemn, oțel, materiale plastice sau metale ușoare.

Avantajele tehnico-economice care pledează pentru extinderea utilizării produsului sînt multiple :

— izolație acustică min 20 d.B. ;

— conductibilitate termică kcal/m.h.c. max. 0,09 ;

— izolație termică cu 30% superioară față de vitrarea clasică ;

— economie de cherestea, circa 45% la confecționarea binalelor ;

— economie de metal (aproximativ 2,55 kg metal la m.p. vitrare) ;

— reducerea cu 15% a pierderilor de geam la montare — fasonare ;

— reducerea manoperei de fasonare cu circa 50% ;

— economii de circa 30% la cheltuielile de întreținere.

După studiile și calculele realizate de I.P.C.T. București, la o investiție în exploatare pe o perioadă de 8 ani, prețul geamului izolator este competitiv cu prețul geamului tras simplu.

Datele de sinteză pun în evidență eficiența financiară superioară a geamului izolator, eficiență calculată la m.p. de suprafața vitrată în exploatare după cum urmează :

a) costul geamului izolator utilizat la ferestre metalice fixe revine la 584 lei m.p. față de 690 lei m.p. la fereastra metalică dublă obișnuită ;

b) costul geamului izolator utilizat la ferestre metalice cu 50% ochiuri mobile revine la 784 lei m.p. față de 830 lei m.p. la ferestrele cu geam dublu.

Economiile evidențiate sînt argumente notabile care relevă că folosirea geamului izolator în vitraje este net avantajoasă celorlalte soluții posibile în etapa actuală.

Cercetările și rezultatele de exploatare pînă în prezent recomandă geamul de tipul IZOVIT-TERMOPAN în următoarele domenii :

a) în construcțiile civile (blocuri, fațade, spații comerciale, case de locuit — pentru uși, ferestre, vitrine, pereți despărțitori, balcoane) ;

b) în construcții social-culturale (spitale, policlinici, teatre, case de cultură, hoteluri, gări, săli de sport, aeroporturi, piscine, ghișee, restaurante — pentru uși, ferestre, perete despărțitor, fațade) ;

c) în construcții industriale (hale, sere, vagoane, frigidere, industriale, clădiri agrozootehnice etc.).

Concluzionînd prezentarea geamului izolator de tipul IZOVIT-TERMOPAN reținem că produsul corespunde cerințelor înscrise în Programul directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei, fiind în același timp un element de construcție superior geamului simplu, sporește gradul de confort și eficiență în construcțiile civile și social-culturale, îmbunătățind calitatea muncii și a vieții.

IMPORTANT!

Factorii de directivare și decizie din domeniul investițiilor au posibilitatea, încă din execițiul de plan 1981, să contribuie la promovarea utilizării produsului în construcțiile care le patronează, cunoscînd că măsura de generalizare a încorporării în lucrarea geamului izolator se conjugă cu capacitatea de ofertă a întreprinderii.

Unitățile interesate de noul produs vor transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

Întreprinderea de geamuri Mediaș
Șos. Sibiului nr. 38

Relații suplimentare se pot obține la telefon 928/1.31.31.

Posibilii parteneri comerciali din țară și străinătate sînt asigurați de toată solicitudinea din partea ofertantei.

Vasile BAȘA

Emil GEORGESCU

Colaje :
L.B.

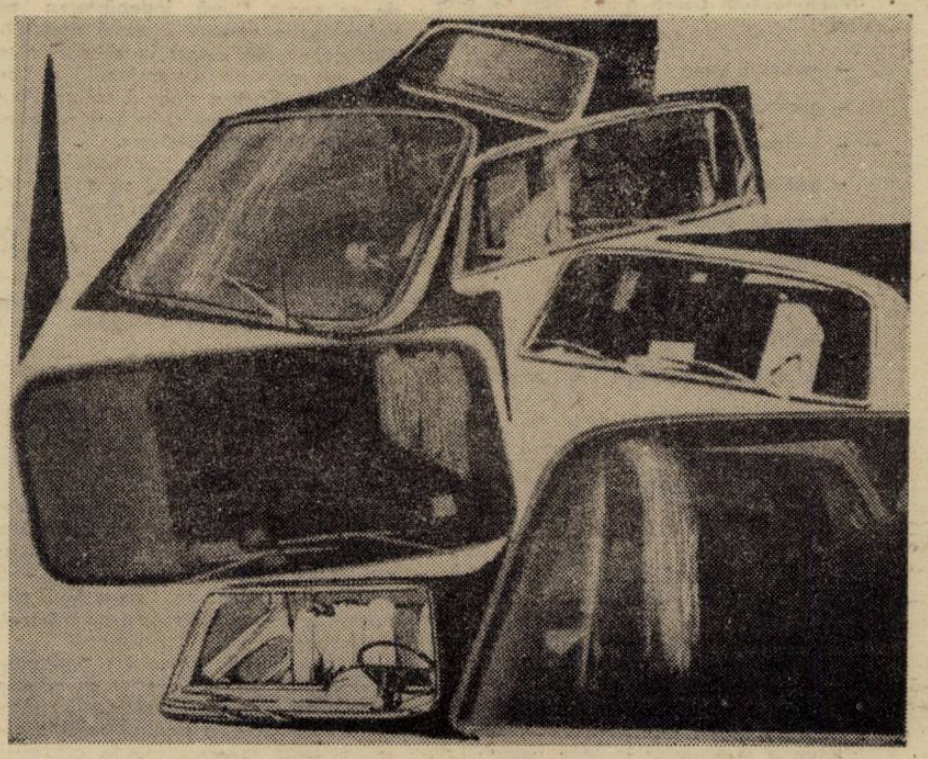

Parbrize din geam securizat și geam duplex

MESAJUL TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

(Urmare din pag. 1)

ților conlocuitoare din țara noastră s-au îmbogățit în ultimii ani cu noi lucrări de toate genurile, inspirate din realitățile de astăzi ale țării, din patosul uriașei activități constructive a poporului. În ultimii cinci ani au fost editate aproape 5.000 de volume de literatură originală contemporană. Numeroase din aceste cărți au abordat probleme importante ale transformării revoluționare a societății noastre, ale edificării socialismului în România. Aflîndu-ne însă la Conferința națională a scriitorilor — chemată să analizeze atît realizările cît și minusurile creației literare — nu putem să nu menționăm că, în ce privește oglindirea și abordarea problemelor esențiale ale dezvoltării României socialiste, unii scriitori rămîn încă datori față de societate, față de popor. Pe ansamblu, putem spune că literatura noastră nouă joacă un rol important în dezvoltarea vieții spirituale a țării, în formarea și educarea socialistă a oamenilor muncii. De aceea doresc să adresez participanților la conferință, tuturor scriitorilor — prozatori, poeți, critici, dramaturgi, români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități — cele mai calde felicitări pentru activitatea pusă în slujba înfloririi culturii socialiste a României — precum și urarea de tot mai mari succese și împliniri în activitatea viitoare.

După cum cunoașteți, în cincinalul actual ne-am propus ca obiectiv fundamental trecerea la realizarea unei calități noi, superioare în toate domeniile de activitate — și acest lucru este valabil și pentru literatură. Dorim o literatură profund angajată în lupta poporului pentru o viață mai bună mai prosperă, pentru construirea socialismului și comunismului, o literatură militantă, revoluționară, care să oglindească eroismul și elanul creator al poporului și să însuflețească masele populare în opera istorică pe care o înfăptuiesc astăzi pe pămîntul României, sub conducerea partidului, și care să redea convingător și emoționant fizionomia omului de astăzi, eliberat de exploatare și asuprire, care își făurește în mod conștient propriul viitor fericit.

Literatura și arta noastră trebuie să se situeze ferm pe pozițiile socialismului științific, ale materialismului dialectic și istoric, care permite înțelegerea justă a fenomenelor din natură și societate, a legităților obiective ale dezvoltării sociale, ale mersului nostru înainte pe calea progresului material și spiritual, slujirea neabătută a tot cea ce este nou și înaintat în practica și gîndirea socială a României socialiste.

Sprijinind puternic noul, creația literar-artistică trebuie să ia, totodată, poziție fermă față de fenomenele negative din viața societății, față de concepțiile învechite, perimate, care nu mai corespund idealurilor și cerințelor noastre de azi, să combată atitudinile înapoiate, orice manifestare de natură să ducă la degradarea ființei umane, la înjosirea omului, a demnității sale. Oglindind mărețele victorii obținute de poporul nostru pe drumul luminos al socialismului, literatura nu trebuie să ocolească nici unele neajunsuri existente încă în societatea noastră ; situîndu-se pe poziții revoluționare, ea trebuie să militeze pentru perfecționarea continuă a organizării și conducerii societății, pentru ridicarea pe trepte tot mai înalte a vieții și muncii socialiste a poporului. Esențial este însă ca toți creatorii de artă să înțeleagă și să redea în mod realist procesul istoric ireversibil al înaintării țării pe calea socialismului și comunismului, cu eforturile ce mai trebuie încă depuse pentru învingerea și depășirea tuturor greutăților ce ne mai stau în cale, pentru înflorirea continuă a scumpei noastre patrii. Aceasta impune cunoașterea profundă a realităților societății, înțelegerea justă a cerințelor și legităților obiective ale dezvoltării sociale.

Arta și literatura contemporană trebuie să păstreze și să dezvolte specificul național al culturii noastre realizat de-a lungul anilor prin înțelepciunea și talentul creator al poporului, să fie — cum spunea poetul „suflet din sufletul neamului". Să ne amintim cît de frumos și cît de convingător susținea marele Eminescu acest postulat : **„Nici o literatură puternică și sănătoasă, capabilă să determine spiritul unui popor, nu poate exista decît determinată ea însăși, la rîndul ei, de spiritul acelui popor, întemeiată adică pe baza largă a geniului național".**

Preocupîndu-ne de măreția prezentului să nu uităm nici gloria trecutului de luptă pentru libertate și neatîrnare a poporului nostru. Iată de ce este necesar să fie reflectată mai larg în literatură marea epopee istorică a luptelor purtate de poporul român, de-a lungul a secole și milenii, pentru apărarea ființei naționale și gliei strămoșești, a limbii și culturii, a libertății și independenței patriei. Prin aceasta literatura mobilizează și însuflețește și mai puternic masele celor ce muncesc în făurirea istoriei de astăzi a țării, în înălțarea minunatului edificiu al socialismului și comunismului pe pămîntul României.

Cultivarea patriotismului, a dragostei fierbinți față de țară și popor constituie una din îndatoririle cele mai nobile ale literaturii și artei. Patria — cu trecutul ei glorios, cu prezentul său socialist, cu viitorul său de aur, cum îl dorea Eminescu — este și rămîne veșnic o generoasă temă de inspirație pentru scriitori. Apare, de aceea, cu totul de neînțeles părerea că poezia politică, patriotică, nu mai este de actualitate, că tema dragostei față de patrie și de popor, literatura închinată României socialiste nu mai oferă destule resurse pentru o creație de înalt nivel artistic și de profund ecou în rîndul cititorilor. Or, este clar că astăzi, mai mult ca oricînd, poeții pot găsi subiecte de inspirație de mare forță de vibrație în realitățile noi ale țării, în lupta și victoriile poporului român constructor al socialismului, în viața nouă, liberă, demnă și clocotitoare pe care o trăiește națiunea noastră, ca și în aspirațiile ei spre înfăptuirea visului de aur — comunismul. **„Construcția socialismului** — afirma scriitorul și criticul George Călinescu — **este pentru noi o problemă națională și a solicita scriitorului să fie un magistral inovator la fapte de ridicare a civilizației materiale și a culturii poporului român este de a face apel la patriotismul său".**

Ca să redea convingător viața și preocupările oamenilor, scriitorul, creatorul de artă trebuie să le trăiască el însuși în modul cel mai intim, să păstreze o permanentă legătură cu poporul, să cunoască și să identifice cu modul său de a trăi și gîndi. Numai astfel el va putea oglindi veridic marile schimbări produse în societate, ca și în conștiința oamenilor. Pentru a putea cunoaște și prețui mai bine marile eforturi constructive ale poporului, scriitorul trebuie să participe activ la viața țării, să trăiască efectiv în clocotul uriașei activități pe care o desfășoară națiunea noastră. El trebuie să ia parte activă la viața publică, obștească, să-și aducă contribuția la marea operă de înnoire socialistă a României — așa cum, la timpul lor, scriitorii remarcabili din trecut s-au aflat întotdeauna în miezul luptei pentru progres, pentru libertate și independență a patriei, pentru împlinirea celor mai arzătoare aspirații ale poporului. De asemenea, este necesar ca scriitorii să lucreze într-un domeniu concret al activității sociale, să aibă un loc de muncă asigurat, atît pentru realizarea autonomiei lor materiale, cît și pentru o organică integrare în viața societății.

O evoluție pozitivă au cunoscut la noi, în ultimii ani, istoria și critica literară, activitatea în domeniul teoriei estetice marxiste, materializată într-o serie de lucrări și studii valoroase. Totodată, trebuie spus că în activitatea criticii literare există încă neajunsuri serioase, care trebuie să fie abordate și analizate cu răspundere în cadrul Conferinței. Critica literară nu-și îndeplinește în suficientă măsură rolul ce-i revine în promovarea literaturii de valoare, în imprimarea unui spirit cu adevărat revoluționar, patriotic în creația artistică, nu ia poziție fermă împotriva acelor romane, piese de teatru, poezii, care, prin conținutul lor de idei și prin forma artistică, nu corespund cerințelor educării și formării omului societății noastre noi, exigențelor edificării unei vieți spirituale sănătoase, care să slujească, într-adevăr, înnobilării omului. În critica noastră mai dăinuie încă un spirit călduț, de grup, slabă exigență ideologică și chiar artistică — toate acestea împiedicînd prezentarea și analizarea cu obiectivitate a creației literar-artistice.

Critica literară trebuie, în primul rînd, să fie un instrument exigent de analiză a creației artistice și de orientare a ei în spiritul concepției științifice, materialist-dialectice a partidului nostru. Ea trebuie să promoveze în modul cel mai ferm o literatură angajată, pătrunsă de un autentic spirit revoluționar, de idealurile nobile ale umanismului nou al societății noastre. În același timp critica trebuie să ia poziție hotărîtă față de ideile și orientările greșite din anumite lucrări literare, inclusiv împotriva tendințelor de a imita unele „mode" trecătoare din alte țări, care n-au nici o contingență cu realitățile noastre cu specificul național.

O importanță deosebită trebuie să acorde critica literară valorificării moștenirii culturale a trecutului. Punînd în valoare tot ceea ce s-a creat mai înaintat de-a lungul anilor în domeniul literaturii și artei, să pornim de la criteriile științifice ale materialismului dialectic și istoric, evidențiind orientarea creației, felul în care ea a reflectat ideile timpului, cerințele obiective ale dezvoltării societății în perioada respectivă. Trebuie să promovăm în critică o delimitare netă față de curentele de idei retrograde, reacționare din unele lucrări literare, precum și față de unele laturi negative ale activității și creației unor personalități cu caracter contradictoriu din istoria culturii noastre. Numai așa critica literară poate contribui la reliefarea a ceea ce este cu adevărat prețios în bogata noastră moștenire literară, își poate aduce contribuția la dezvoltarea continuă a patrimoniului nostru cultural.

O importanță deosebită pentru stimularea și orientarea creației literar-artistice are dezvoltarea unui climat de înaltă principialitate și exigență comunistă, a unei atmosfere de colegialitate și respect reciproc în întreaga viață a Uniunii Scriitorilor. Principiile eticii și moralei socialiste, ale conviețuirii sociale, valabile pentru toți cetățenii țării, trebuie să fie cu atît mai mult aplicate și respectate în relațiile dintre scriitori, dintre creatorii de artă, ținînd seama că ei sînt chemați să promoveze și să cultive prin chiar operele lor aceste principii. În viața scriitoricească trebuie să domine un spirit de muncă avansat, excluzîndu-se cu desăvîrșire disputele și atacurile personale neprincipiale, spiritul de grup, profund dăunător intereselor progresului literaturii și artei. Este necesar să se facă totul pentru crearea unui puternic front literar unit, care să-și consacre talentul, energiile, forța creatoare făuririi unei literaturi demne de epoca pe care o trăim, demnă de minunatul nostru popor. Eforturile trebuie îndreptate spre crearea în rîndurile obștii scriitoricești a unei puternice întreceri și emulații pentru a da patriei opere cît mai valoroase, pentru a îmbogăți patrimoniul nostru cultural național. Criteriul de bază al aprecierii scriitorului trebuie să fie opera sa, poziția lui ideologică, politică și morală oglindită în această operă.

În această privință un rol deosebit trebuie să-l aibă Uniunea Scriitorilor, asociațiile Uniunii. Ele trebuie să asigure participarea activă a tuturor scriitorilor la dezbaterea și discutarea, într-un climat de principialitate și exigență, a problemelor creației literare.

După cum se cunoaște, în țara noastră, în procesul adîncirii continue a democrației socialiste, al sporirii atribuțiilor organismelor obștești, în viața societății, a fost adoptată, printre altele, și măsura desființării cenzurii. Aceasta este o expresie grăitoare a climatului de largă libertate de creație asigurat în România, a încrederii deosebite pe care partidul și statul o acordă tuturor celor ce lucrează în sfera publicisticii, a literaturii și artei. Fără îndoială însă să această situație nouă implică și o înaltă răspundere, în primul rînd din partea celor ce scriu și, în același timp, din partea mijloacelor de informare în masă, a editurilor, a instituțiilor de artă, ca și a asociațiilor și uniunilor de creație. Consiliile de conducere ale publicațiilor, editurile, ca și organele de conducere ale Uniunii Scriitorilor trebuie să manifeste o profundă principialitate ideologică și discernămînt în aprecierea lucrărilor încredințate tiparului, astfel încît acestea să contribuie efectiv la opera de educație revoluționară a maselor, împiedicîndu-se cu hotărîre apariția unor lucrări de natură să exercite o influență negativă asupra conștiinței oamenilor, să propage idei și concepții străine spiritului general al societii noastre. Trebuie să fie clar că editurile și revistele literare aparțin Uniunii Scriitorilor și Consiliului Culturii și Educației Socialiste — și nu unor persoane particulare și, ca atare, ele trebuie să slujească intereselor generale ale dezvoltării literaturii, ale îmbogățirii culturii noastre socialiste. Consiliile de conducere ale revistelor și editurilor trebuie să conducă aceste organe și instituții cu cea mai mare fermitate, în spiritul ideologiei și politicii partidului nostru.

Răspunderi deosebite revin în îndrumarea creației literare organizațiilor de partid, ca și organelor de partid pe teritoriul cărora își desfășoară activitatea asociațiile scriitoricești. Ca în întreaga noastră viață socială, și în domeniul literaturii și artei trebuie să se manifeste cu putere rolul politic conducător al partidului, asigurînd orientarea justă a creației în spiritul ideologiei noastre revoluționare, al intereselor generale ale societății socialiste. Afirmarea rolului conducător politic al partidului constă în asigurarea participării active a scriitorilor la viața politică a societății, la realizarea unei literaturi legate de popor, pusă în slujba patriei, a socialismului.

De asemenea, sarcini importante revin Uniunii Tineretului Comunist, organizațiilor sale, în educarea politico-ideologică a tinerilor scriitori, în formarea lor în spiritul concepției revoluționare a partidului nostru, în stimularea preocupării lor pentru abordarea în operele literare a problemelor majore ale construcției socialiste.

Uniunea, asociațiile scriitoricești trebuie, de asemenea, să se preocupe de dezvoltarea contactelor dintre literatura noastră și literatura altor popoare, să acționeze pentru întărirea prieteniei și colaborării scriitorilor din România cu scriitorii și creatorii din alte țări. Acționînd în spiritul întregii politici de pace și colaborare a partidului și statului nostru, slujitorii scrisului din România socialistă trebuie să se afle permanent în rîndurile luptătorilor pentru afirmarea nobilelor idealuri de pace și progres, de libertate și independență ale popoarelor, să militeze activ, prin operele lor, pentru transformări înnoitoare în viața societății omenești, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Trăim o epocă deosebit de complexă și contradictorie, cînd pe arena mondială se înfruntă două tendințe diametral opuse. Se afirmă, pe de o parte, cu tot mai multă hotărîre voința popoarelor de a pune capăt vechii politici de dominație și asuprire, de a trăi libere și independente, într-un climat de înțelegere și colaborare. Pe de altă parte se accentuează criza economică mondială, continuă manifestările politicii de inegalitate și amestec în treburile interne ale altor state, de consolidare și reîmpărțire a sferelor de influență. Pe diferite meridiane ale globului au apărut noi conflicte și stări de încordare, cursa înarmărilor cunoaște proporții fără precedent — toate acestea primejduind tot mai grav libertatea, securitatea și independența popoarelor, pacea întregii lumi. În aceste condiții, imperativul suprem al zilelor noastre este unirea și conlucrarea tot mai strînsă a popoarelor, a forțelor înaintate de pretutindeni pentru a împiedica agravarea situației internaționale, pentru a impune pacea și destinderea, pentru a asigura salvgardarea celui mai fundamental drept al oamenilor — dreptul la viață, la pace, la existență liberă și demnă.

Literatura și arta din țara noastră trebuie să joace un rol activ în această direcție. Este o îndatorire de onoare pentru slujitorii scrisului de a milita neobosit spre a face larg cunoscute în lume mesajul umanist, de prietenie, înțelegere și colaborare al poporului român, dorința sa de pace, destindere și securitate internațională. Arta și literatura noastră sînt, de asemenea, chemate să militeze ferm împotriva oricăror tendințe, existente pe plan internațional, de a folosi mijloacele nobile ale literaturii și artei ca instrumente de învrăjbire între națiuni, de cultivare a obscurantismului, a neofascismului și rasismului. Scriitorii din România trebuie să afirme și să promoveze, prin creațiile lor și prin întreaga lor activitate, principiile fundamentale ale politicii partidului nostru de deplină egalitate și respect între națiuni, de independență și suveranitate, de neamestec în treburile interne și de dezvoltare liberă a fiecărei națiuni potrivit propriei voințe, să acționeze neabătut pentru înfăptuirea aspirațiilor tuturor popoarelor de a trăi libere și nestînjenite, într-un climat de pace și înțelegere.

Stimați tovarăși,

DORESC să-mi exprim, încă o dată, convingerea că în cadrul lucrărilor conferinței, veți dezbate în spirit constructiv, cu adîncă răspundere, problemele activității scriitoricești, că hotărîrile pe care le veți lua vor asigura unirea tot mai strînsă a eforturilor tuturor creatorilor de literatură din țara noastră — din toate generațiile — pentru dezvoltarea și înflorirea tot mai puternică a artei și culturii noastre socialiste, pentru ridicarea la un nivel tot mai înalt a întregii activități cultural-educative, de formare a omului nou, înaintat al societății noastre socialiste.

Cu această convingere și cu dorința ca dezbaterile pe care le veți purta să se înscrie ca un moment important în promovarea unei literaturi militante care să contribuie la mersul înainte al societății noastre socialiste, la înflorirea multilaterală a patriei, urez succes deplin lucrărilor Conferinței scriitorilor. Vă doresc dumneavoastră, tuturor scriitorilor din România, realizări tot mai mari în activitatea de creație, făurirea unor opere tot mai valoroase, la nivelul înaltelor exigențe ale socialismului și comunismului în România.

VLADA BARZIN

PRIVILEGIU

privilegii tainice mai stăruie pe buze,
ghemotoace de lună-n geamuri cad,
resemnate,
îmbrățișîndu-mi umbra firavă
și vîntul,
sinucigaș se frînge de oasele nopții,
cruțîndu-mi singurătatea ponosită

tresar la fiecare risipire
ce umbra o-ntinde avid spre mine,
nevăzută e
mîna ei perfidă
și dornică mai este
a mă ferici cu o stea.

SUVENIRURI

în ultimul timp
ți-am revăzut mai des
scrisorile,
cu mici peceți de rugă nesupusă
corespondau tristețile noastre,
fără să ne stînjenească anonimatul

*
* *

erai prima trecere sub tăcere
ce toamna mi-o pregătea dinainte
și după aceea nu a mai urmat nimic,
păsările s-au mutat în alt anotimp,
iar scrisorile noastre
au devenit mici inutilități,
suveniruri pentru altădată...

POVESTE

sînt rana luminii
purificată de posibile umbre,
istovită
de curcubeul nopții

*
* *

sînt o reculegere în plus
la firave hotare de vis,
cu porțile ce au uitat să se deschidă
la intrarea cailor în bătătură

*
* *

în suflet
mi s-a transplantat o poveste,
poate mai lungă,
sau egală cu ființa nopții
și la capătul căreia
țăranii-și pregătesc
uneltele lor de lumină.

RECONSTITUIRI HOMERICE

o vegetație luxuriantă evoluează din țărînă
și derulant îmi acoperă privirea ruinei,
ostroavele se odihnesc în maluri străvezii,
nimic nu-mi prevestește că într-un tîrziu
brațele acelor bărbați
se vor arcui pe unelte rudimentare,
să spintece lacom și uniform
toropeala fragedă de amiază elenă
. . . .
cobor mai jos cu o tristețe
– cuvîntul detonant mă încearcă –
pînă la previziuni nebănuite,
orele de cenușă bat în tăcere
toaca timpurilor de mult scurse
și verbul se naște din gura orbului
să lumineze mirific noaptea mileniului

DRUMURILE

drumurile se pierd nevăzute
în ființa noastră,
dar ecoul străbate
lumina mirifică
ce scapă retinei

*
* *

puține lucruri fără nume
poți să-mi înșiri acuma,
îngenunchiez în uitarea ta
și mă fac tot mai mic
ca un sîmbure de stea

*
* *

pot să știu că exiști,
ca o destăinuire a rugilor opuse
și vitraliile toamnei ruginesc
sub povara unei iluzii,
cu presimțiri înșelate
și foarte multe frunze...

ION ȚĂRANU

„DEPINDE CE SE AFLĂ ÎN SPATELE LUMII”

Dar în acel moment pe cearșaful din stînga lui Caranda s-a așezat un bărbat cu cap frumos, rotund (și din pricina faptului că era foarte scurt tuns), cu ochi cenușii, înguști și nas fin, cu buze rumene, ca de femeie, răsfrînte pofticios. Era mai degrabă scund decît înalt, avea picioare puternice și mîini foarte mici. Era bronzat cu dichis, pe toate părțile, bronzat de la natură, adică moștenea ceva pigment indian. Avea și un pic de burtă musafirul, dacă slipul galben ar fi fost mai cuprinzător nu s-ar fi văzut, dar așa se vedea un pic mai mult decît ar fi vrut posesorul ei. „Eram sigur, papa Bebe, Bebe Caranda eram sigur că dacă eu mi-arunc doar o privire găsesc ! Este. S-a găsit !” Respira mîndria de a fi adus o veste după care urma numaidecît o serbare. Purta sub braț o mapă voluminoasă, din carton gălbui, lăcuit, o mapă ce părea, după șnururile de mătase foarte de demult. O trînti pur și simplu la picioarele grotești ale lui Caranda, bătu de cîteva ori peste ea. „Îți gătesc o reintrare trăsnet”. Caranda nu părea deloc uluit de vestea ce i se da, trupul său mare, fața cărnoasă nici nu tresăriră. Ochii lui verzi aveau luciri de satir privind agitația omușorului de sub el. Acesta desfăcu zelos mormanul de hîrtii și de atîta zel le împrăștie. În sfîrșit, alese cîteva foi învechite. „Nu se poate să nu găsească băiatul. El găsește întotdeauna. Cînd e vreo pasă proastă la revistă găsește și din piatră seacă ceva ce merge. Eu am instinct. Privesc așa în diagonală... Trei fraze pe-o pagină îți spun tot. Dacă sînt zece. Că dacă e una, atunci, n-o citesc. Iau de la punct în sus și în jos, de la punctul de simetrie, am eu punctul de simetrie, patent personal. Poftim, asta se va publica !” Avea o voce de bariton, nazaliza plăcut unele cuvinte întotdeauna din instinct, de parcă așa ar fi fost mai distins, cu o cezură pe care o impunea orice cuvînt ce conținea unul sau două sunete **n**. Altfel gura-i mergea repede – repede, ca la crainicii sportivi. Se bucura, mai exact ținea să-i fie văzută bucuria că găsise acel ceva prețios, plimbă cu grijă prin fața ochilor lui Caranda hîrtiile, ca și cum ar fi respectat un ceremonial și i le înmînă.

August aruncă o privire peste foi, apoi respinse brutal cea ce i se oferise :

„Vrei să mă scoți la pensie pe caz de boală ?!”

„Bună gluma, foarte bună”.

„Dar nu mă reprezintă. Asta e reintrarea ?”

„De ce nu ?! E foarte nostimă. Doar nu scriem pentru sertar, pentru postume. Vrei să publici !”

„Vreau, dar aici nu mai sînt eu cel de azi. Nu vreau să apară drept viu ceva ce e mort în mine”.

„Sfîntă naivitate provincială. Așa gîndește doar un provincial. Anii sînt scurți, papa August, scurți ! Prinde clipa și urcă pe ea. Cine ne spune că o prindem cînd dorim”.

„Nu cer să-mi publici orice, am cerut să-mi **citești**. Eu fac asta la zeci de confrați. Pentru mine era mai important să citești decît să publici, să-mi spui ce e bun. Abia ți le-am dat. N-ai citit nuvelele”.

„Nuvelele... dădu a lehamite din mînuța sa mică. Schița se caută azi, sonetul prozei ! Cînd ai scris-o nici n-ai știut ce bine-o să răspundă vremurilor noastre noi. Așa scriu și eu cîte-o chestie, crezi că-i aiurea. Cade un eveniment și șeful mă cheamă. Victor, ce faci ? Scriu. Să vedem și noi. Vede pe deasupra că nu e timp de văzut mult. Zice, merge ? Merge zic și pe zisa mea **merge**. Instinctul batenainte”. Avea o voce cîntată, o fizionomie extraordinar de mobilă, ochii înguști se dilatau de acel **teribil** care îl intrevăzuse. Îi plăcerea să se asculte, și **să fie** în centru, acum el spunea, el rîdea, tura-tura, desigur inventa pe loc, chiar așa, inventa ! August nu ne făcuse cunoștință, dar pe **băiatul** nu-l deranjau formalitățile astea pentru că avea acea certitudine că el e cunoscut, e celebru și nu mai trebuie prezentat, iar pe el nu-l interesează acești tineri.

„Victor, Victor, un manuscris e ca un avion. Eu îmi asum riscul zborului cu un text în care cred, ca într-un avion în stare să zboare. Asta e șubred, nu merg pe el !”

„Totul e mult mai simplu, bătrîne”.

„Crezi că aș complica lucrurile dacă s-ar putea simplu. Dar acum nu mă mai exprimă ; o eboșă oarecare ! Trebuie să mă înțelegi, mă-ngrop de viu”.

„Merge, papa Caranda, eu răspund”.

„N-ai citit nuvela «Depinde ce se află în spatele lumii» ? E vorba de un erou pe care-l cunoști. Ai, frate, aici material pentru trei reviste”.

„Bă, papa, e concediu, bă ! Dă și tu de la tine... Scurt ! Îți public, ce mai... Deocamdată atît. Eu am o conștiință...”

„Și eu am o conștiință. Poftim, mi se adresă, du-te de le zvîrle la coșul de colo. Că am venit la mare să fac ordine în viața mea și în hîrtii. În hîrtii am făcut. Te rețin, Victor, și nu vreau...” (Victor stătea buimăcit, tulburat, interzis, totul se răsturnase, nu mai era în mijlocul cercului, dar încă mai credea că va aranja el).

„Ia dă, omule, să văd și eu nuvela aia”. (Tocmai deschideam mapa și cercetam hîrtiile).

„Nu i-o da că trebuie s-o rescriu. Acum chiar îmi pare bine că n-ai citit-o”.

„Dacă crezi că te interesează, ascultă... Am impresia că azi se citește greu, radioul i-a deprins pe oameni leneși”. Cel cu numele Victor se întinse în partea sa, închise ochii și își petrecu mîinile pe după cap, satisfăcut că apăruse o soluție. Caranda răsuflă adînc, se vedea că-i era greu, era trudit, se reculese și cu glasul său grav de bas ne rezumă, pe cît am înțeles, ce-ar fi urmat să fie „Depinde ce se află în spatele lumii”. (...).

Nu știu cum voi scrie, e ceva suferit, că am lucrat în București o vreme, promovat, ehei, „promovat în Capitală”, la un ziar de tineret, eram dintre „bătrîni”, papa Bebe și Bebe Caranda ; ăsta-i cadru, o redacție tînără cu cîțiva „bătrîni” de 30 de ani ; poate ar trebui să fiu crud, poate sceptic, poate mă ajutați cu o idee. Deci un bătrîn de ăsta, fanatic gazetar, primește în grijă un puștan nestăpînit, isteț, dar hahaleră, se băga în toate, n-avea răbdare, făcea boroboațe una după alta și „bătrînul” trebuia să le dreagă, să le tragă. Întotdeauna tînărul îi era recunoscător, dar mereu a doua zi uita toate făgăduințele și după o dăndănaie venea alta. Nu făcea din răutate, nici vorbă, ci dintr-o prea mare încredere în el care îi plăcea bătrînului, dar îi trezea și mila și grija de a-l ocroti tot mai mult. În presă e disciplină, se știe, și tînărul era deja trecut între cei ce se mai abăteau. Dar „bătrînul său” veghea și îndulcea mereu aprecierile punînd în cumpănă fapte mai evidente și anume că era o minte vioaie, nu strălucită, ci vioaie, era răzbătător, hotărît și cum îl avea pe acest cineva în spate treaba mergea. Și chiar se potriveau cuvintele acestea cu calitățile tînărului. Încetul cu încetul deveni o obișnuință să i se dea materiale tot mai grele la care bătrînul trebuia să pieptene din greu, și tînărul începu tot mai mult să-l considere nu un bun sfătuitor, ci unul ce se cuvenea să finiseze, el fiind „artistul” care aduce marfa. Ehei, dar există și Opaiț, un tovarăș care nu se împacă cu țînțarii ăștia, ce mînz, ce fermecător, ce tînăr talentat, întîi corectitudinea ! Și cu alți cîțiva se ține de capul lui să-l scoată din presă, ba și din partid... Metode clasice, ședințe, mustrare cu avertisment. Apoi vin anonime. „Un grup de tovarăși”. Apoi vine o fotografie – un tovarăș vigilent care repudiază obuzurile. Este scos de la gazetă. Băiatul la bătrîn, să nu-l lase. Îl ajută și pentru asta e „promovat” în Tabun. Aici puțin îi pasă și-i publică un vagon de hîrtie. Că scrie ! Între timp intrase iar în presă, însă el trimite în continuare „chestii” ca și cum bătrînul era obligat să le publice. Proaste nu erau, că nu era cazul. Dar vine-vremea și bătrînul, care acum nu se mai pronunță cu ghilimele și care nu era un neisprăvit îi încredințează cîteva scrieri ale lui să-i fie citite și tînărul care măsura pe oricine cu măsura lui se leagă cu jurămînt că-l va ajuta să le și publice... **Mai mult decît îi ceruse.** Tînărul uită însă chiar din aceeași zi de el. Și bătrînul așteaptă mult, o lună, două, trei. Va intra la idei tot el, că erau atît de proaste încît îi e rușine tînărului să-i dea telefon, și mustrările acestea țin un an întreg, căci bătrînul era prea delicat ca să îndrăznească să deranjeze pe oricine, fie și un prieten, cînd trebuie să ceară ceva pentru sine. În tot anul acela începe să-și revadă în gînd lucrările, zi și noapte, le știa pe de rost, erau ciudat de rafinate, le șlefuise ani și ani pe toate fețele ca un rîu pietrele din matcă. Și fiecare în parte era o bijuterie, așa pare la prima vedere, dar bătrînul le cunoaște mai bine ca oricine și le demontează pe toate nemilos, căci de ce altfel nu i-ar fi răspuns tînărul ?

„E bună, bă papa, pe-onoarea mea, sări entuziasmat din stînga lui Caranda cel cu numele de Victor, pe-onoarea mea ! Dar de ce „Depinde ce se află în spatele lumii” ?

„Doar nu fac predică ! S-ar cere oare ceva mai limpede ? Oamenii se împart în oameni ce se cheltuiesc pentru oameni și în cei ce se cheltuiesc numai pentru sine. Fiecare din cei doi și-a făcut datoria față de firea sa, nici bătrînul și nici tînărul nu s-au abătut de la legea firii lor. Cu toții știm că ete așa, ne prefacem că ne trezește minunea, dar nu e nimic de minunat. E firescul care pentru tînăr este tocmai firescul în credința sa în oameni, bătrînul n-a bănuit niciodată că celălalt se va purta decît în acord cu ceea ce știa că e omenia sa, lumea sa. Nu știu cum o voi scrie, așa s-au petrecut lucrurile, dar convenția nu ne permite așa ceva, încît voi căuta să trec pe lîngă convenție și totodată s-o întăresc, căci fără ea nu se poate. Doar o singură idee ar reforma lumea, este singura descoperire la care țin și pentru care ar merita să inventăm o religie : omul să-și iubească aproapele mai mult decît pe sine”.

Toți tăceam stingheriți, o pală de aer amar din largul mării îmi resfiră foile, țin bine minte acest episod, parcă un duh al neliniștii mării ar fi vrut să confirme că încuviința totul, de aceea se iscase din senin ca să-l încurajeze să nu lase baltă atîtea gînduri lîngă balta aceea nesfîrșită... Și în tăcerea aceea gravă și totuși nesuferită dintre noi, ca întotdeauna cînd un om străin le e cauză se simte el cel ales să pacifice pe cei din jur, deși nu-i sînt clare proporțiile deosebirilor, Cernea spuse cele mai convenționale și mai deplasate vorbe :

„Omul trebue să acționeze asupra împrejurărilor, să aibă conștiința împăcată de felul cum a procedat”. (Le-am reținut pentru că făcuse și o greșeală de exprimare, dar dovedea că nu pricepuse punctul de vedere al lui Caranda. Le-am reținut mai ales că-mi părură o suna cumva batjocoritor).

„Oare nu pricepi că Augustul vrea să spună că nimic nu este minunat, totul este în acord, cu sine, cu firea sinelui, că lumea nu poate fi cum o vreau oamenii. Cum o vreau eu un fel de a zice, pentru că fiecare vrea ca numai **celălalt** să-i facă pe voie”.

Profitînd de această contrazicere, respectivul Victor găsi prilejul să iasă din încurcătură pe seama noastră : „A, poți reforma lumea, văd că ai deja doi ucenici. Avea aerul că acum ne descoperise, deși flecșorul acela de istorioară doar pentru noi îl înșirase, ca să ne minunăm cît de ușor scrie el și pe măsură ce-l depăna îi trezea interes, cerîndu-ne și nouă cu ochii săi cenușii același interes : Caranda ne privi pe amîndoi surprins de asociația musafirului. El pe șezlong și noi la picioarele lui, într-adevăr **ucenici**, discipoli !

„Ei sînt deja evangheliști !” (Deși vizibil indispus, August se căzni să fie vesel). Iancu Cernea e un tînăr poet care va cutremura Transilvania natală, iar despre Alexandru Albu ți-am vorbit la telefon. Dumnealui e Victor Virgil Zavastin, omul de credință al șefului de la „Tribuna artelor” și omul meu de credință cînd eram șef, omul de credință al viitorului redactor șef, eroul din „Depinde ce se află în spatele lumii”, nuvela aia pe care m-a pus s-o dau la coș...”.

Victor Virgil Zavastin ne luă mîinile și rîse – gigigi ! Ochii i se făcură și mai mici. Deja la evangheliști, așa de tineri ?! Știți bancul ? Unul vine acasă, terminase Universitatea, era slujbaș la stat. Bun ! Asta în Ardealul nostru sfînt, poete. (I se adresă doar lui Cernea). Ce ești tu pe la oraș, fiule ? îl întrebă taică-su. Metodist la cultură. Metodist ?! Vai de păcatele mele ! Doamne, cu ce ți-am greșit. Părinții noștri n-au îngenuncheat nici la papistași, nici la calviniști în sute de ani, iar băiatul cum a pus piciorul-n tîrg a trecut la altă lege ! Mai degrabă nu te dam la învățătură...”

Am rîs politicos. Virgil Zavastin, stînjenit, se simți dator să se reabiliteze.

„Eu cînd am terminat facultatea, am fost recomandat pentru presă. Tocmai venise o mătușă de la țară și i-a-ntrebat pe-ai mei, ce mai face băiatu, Vi-tor ? Ce să facă, zice mama, e ziarist. Mama m-ar fi vrut profesor, treabă călduță ! Săracu de el, păcat, mă plînse mătușa, ce bun se pornise de mitițel și-acum să vîndă ziare !”

„Mă, Victor, tu așa-ți plăsmuiești viața, cu amintirile mele și ale altora ? De cînd ți-ai împrumutat amintirile mele ? (Zavastin nu înțelegea nimic ; s-ar fi prefăcut prea bine). Măi frate, eu asta am povestit-o-n redacție, în tinerețele mele, de mi s-a urît mie... Dar tu sigur ai spus-o de atîtea ori încît nici nu-ți mai poți închipui că n-ar fi a ta și nici nu mai știi atît de bine a cui e...”.

Zavastin era de-a dreptul nedumerit de această întorsătură, dar Caranda arăta prea sigur de sine ca să fi fost o glumă grosolană. Se ridică în genunchi și mașinal apucă mapa galbenă, însă August i-o smulse în aceeași clipă din mîinile mici.

Ridicîndu-se, fără să dea mîna cu cei doi mă ținti, parcă aducîndu-și aminte că-mi era dator cu o explicație :

„Hai, Alecule, să-ți prezint cavalerii mei. Eroii nu ni-i părăsim nicicînd, așa ar trebui să sune versurile poetului !”

Alecule ? Parcă m-a opărit cu un cazan cu apă clocotită ; August și-a dat seama de cauza palorii mele pentru că, imediat ce Zavastin se ocupă de mine, își schimbă poziția în șezlong întorcîndu-se spre noi, deci îmi făcu un semn delicat să mă potolesc căci nu e decît un început, vor mai veni și alte „enunțuri”.

„Du-te, Alexandre, numai să nu te lași zăpăcit, iar tu **Virgiliu**, nu căuta să-l zăpăcești”.

Înaintam prin pulberea de bronz cu strălucire învechită, mizeră, pe care un grup de copii o aruncau în fața soarelui. Nu era arșiță și marea arăta moleșită, somnolentă ca o femeie leneșă, o mare pierde-vară care nu poate fi niciodată amendată pentru că are sînge albastru ; o inimă puternică bătea undeva în afundurile ei, necontenit, dovadă neastîmpărul valurilor foșnind ca niște mătăsuri. Pe plajă aceeași vînzoleală gălăgioasă de la care fusesem sustras în timpul cît fiecare îndrugase celorlalți cum ar fi vrut să fie văzut, aceeași prosperă forfotă a oamenilor ca niște gîze retorice trezite de soare.

„Tot se ia-n serios Bebe Caranda. Tot cu o mie de comedii în cap ! Se-îmbată tot cu aghiazmă de vorbe. Totdeauna cu capul prin cer. Plutea tot așa cît îl vezi, avea o tonă și plutea. Era Bebe Churchill. Dar pe hîrtie aranjează grozav viața, o nebunie. Se simțea dator să se ocupe de toți. De el, ioc ! Dacă nu-i dam eu de furcă îi da altul și tot prăjit era. Acum în șic e de nerecunoscut, dar ce jerpelit umbla. Și stofele erau vai – vai, nenorocite ! Costumul nou azi, a doua zi era o ruină pe el... De sub manșeta pantalonului i se vedea manșeta pijamalei ziua-n amiaza mare. Bebe, frivolule, iar în neglijé, ai tras o raită pe la dame în timpul serviciului ! Silvian făcea o catastrofă și noi săream chipurile indignați : libertinule, asta ne trebuie ?! Abatere de la morala proletară în redacție ! Mă supraestimați suprem, sînteți copii minunați ! August Caranda abia poate să-și are ogorul său, să se știe, abia ogorul său !

Era vădit încîntat de povestea sa, Zavastin, dar îmi închipuiam cît întindeau totul pînă cînd un bărbat cu umorul său depunea asta. Jalnic ! Și în clipa aceea m-am gîndit că după cum îi făgăduise Silvian că în iarnă se va descoperi într-o carte, era foarte posibil să scrie și despre așa ceva și-mi era de pe acum milă de August cel nefericit.

„E mare Caranda, dar nu se știe”. Zavastin n-avea ce să înțeleagă și nu înțelese nimic. N-avea de unde să știe că mă folosisem de două panglicării, că în prezența lui încercam și eu impostura de potlogar. Îmi însușisem o replică din gargariseala aceea cu Radu Silvian și un clișeu de la Iancu Cernea, de a spune cuvinte bune la orice. Dar totodată îl sfichiuisem pe Victor Virgiliu Zavastin ; Caranda nu era un om de nimic, un șmecher gol ca alții...

(Fragment din romanul „Cavalerii soarelui”).

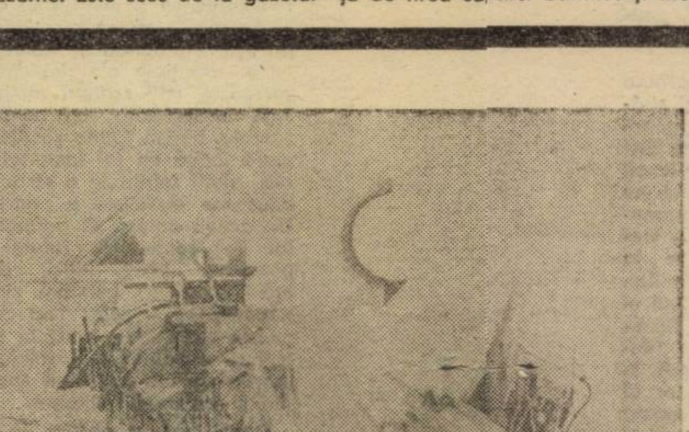

XENIA VREME „File de istoie”

MONICA ROHAN

ORAȘUL

(Poem – Fragmente)

1.

Îmi închipui
odaia mea plutitoare
printre ape de soare
înlăuntrul ei
doar ochii doar ochii
cu vederea toată îngreunați
fără de alte simțuri
în călătorie vederea
ici colo cîte un plaur de memorie
cu tot felul de lucruri
și de sentimente încărcat
odaia mea se strecoară
printre plutitoarele memorii
cîteodată le atingea
scufundîndu-le

2.

Apoi am ajuns în oraș
nemaiputîndu-mi închipui m-am oprit
acolo sînt prea multe odăi
și nu se poate pluti
în aerul prea strîmt
de deasupra orașului.

3.

Acum o să îți povestesc :
Bunăoară despre dulapuri
despre fusta mea violetă
violetă violetă
pentru că se poartă violetul în poeme
Mai tîrziu despre fabrica de parfum
de la marginea orașului
cusută cu fir violet
fabrica de parfum
(pentru că se apropie alt anotimp
tremură aerul
pădurea cu măgrini trăznitoare)
totuși încă o dată despre mobile
și despre camionul trecut cu vederea
peste prag
oh, odăile zugrăvite alb
alb alb primăvara.

4.

Garoafa garoafa pe care o mușc
timpul care alcătuiește altă garoafă
inofensivii mei dinți
atitudinea în fața acestei flori crude
obsesia de a mă grăbi
mereu grăbi
spre miezul ei fierbinte și mirositor
imaginația bunăoară
ce irațional pătrunde
în coșul fabricii de hîrtie
prin care va izbucni
fără noimă
ninsoarea.

5.

Omul vrea să-și facă intrarea în poem
nu aduce cu el
decît o uitare lacom înghițitoare
în urma lui
îndoliate locomotivele trase pe linia
moartă
bine că nu are maluri de pietriș poemul
ar pătrunde în el filtrat
cu tot cu uitare
înăuntru strigătul suprapus tăcerii
cu exact aceeași lungime
la picioarele poemului
iarba proaspăt vopsită
Omul care se teme că
nu va putea pătrunde în poem
își trimite uitarea înaintea sa
uitarea cea lacom înghițitoare.

Cioburi colorate

Fără aplauze la scena deschisă

Cu ani în urmă – era cît pe ce să spun „mulți” – cumpărînd întîia dată Gazeta literară (o revistă cu aripi crescute pentru zbatere și nicidecum pentru înălțare) am dat de niște poeme neobișnuite în epocă. Mi se păreau frumoase asemenea primăverii tocmai descinse pe străzile Capitalei cu beteală, pulberi de aur, parfum de mentă și surîs de fecioare ivite din spumele liliacului. Le-am citit clătinat de mirare. Ce vreți, ne aflam doar în perioada scrisului cu stilou înmuiat în mil trandafiriu. Autoarea versurilor, Florența Albu, făcea primul ei zbor deasupra continentului literar, plin de miraje dar și de dezamăgiri. Pentru mine, ea a lăsat în fața ochilor sclipiri diamantine. Aveam s-o cunosc după ce devenisem autor de fîrcălituri, dintre cele vreme îndelungată urmărite de maturi trăgători cu praștia. Puritatea și adevărul scrisului purtîndu-i numele, le descopeream și în gesturile ei discrete, de ființă hotărîtă ferm să nu supere, să nu rostească silaba neagră a jignirii. Modestia ei (cusur fundamental în lumea literară de pe meridianul Balcanilor) s-a întors cu vrăjmășie asupră-i, țintuind-o în nedreaptă izolare. Așa se face că astăzi Florența Albu, autoare a numeroase volume excepționale, în bună parte mustind de sevele Bărăganului, odinoară cutreierat de dropii, hoți de cai și fantasme, trebuie să stea într-un colțișor. Într-un colțișor, deși locul i s-ar cuveni, măcar din cînd în cînd, la masa oaspeților. Clasamentul valorilor, elefantiazis al vieții spirituale moderne, o ocolește cu diabolică frecvență. Antologiile alcătuite pentru străinătate o exclud în favoarea nu mai știu cărui halterofil cu mușchii sleiți. Florența Albu este victima capriciului cu emblemă de diavol pe labă de grifon. Și, la urma urmei, mai contează ? Important e că poeta scrie bine, foarte bine, nepăsătoare la nedreptățile ce i se fac. Cînd te-ai obișnuit cu pîine neagră, cozonacul ți se pare amar.

Recenta carte a Florenței Albu, Epitaf, se adaugă acum sărbătorește la o operă împlinită ce amintește miezuri de azimă și carne de smochină căzută-n dulceți. Culegerea poetei este atît de frumoasă în nobila-i tristețe, în dureroasa-i sinceritate, încît sufletul te îndeamnă s-o cauți spre a-i oferi o cunună de lauri, adică un dar care în epoca tehnocrației victorioase nu i se mai întinde poetului. Fiecare poem al ei este un bocet, o tînguire după satul tradițional, după o geografie trecută din mit și datină spre realitatea inexorabilă a tractorului. Un plîns care cade, fierbinte, pe piatra deșertăciunilor. Corespondentul plastic al poemelor-bocet îl găsești pe fața a doua a Epitaf-ului : o fotografie (ieșită din mîna niciodată tremurată a extraordinarului fotograf-artist Ion Cucu) în care fiica Bărăganului stă cu fruntea lăsată spre capul unuia dintre cei doi căluți așteptîndu-și, zici, drumul spre moarte și nu saltul spre cerul cu pajură încremenită. Dar gîndul meu n-a fost să spun lucruri de restriște păcătoasă, ci cîteva cuvinte de salut adresate unei poete pedepsite de zei (mă rog, critici literari) nemiloși. Pentru drumul ei în viitor, rostesc : Excelsior !

Petre STOICA

ȘTEFAN LUDWIG SCHWARZ

A plecat dintre noi, la nici 56 de ani, un mare coleg și prieten, **ȘTEFAN LUDWIG SCHWARZ.**

Acum cîteva zile, călătorea împreună cu noi la București, la Conferința națională a scriitorilor. Ca întotdeauna cînd se întîlnea cu frații săi de condei, Ștefan Ludwig Schwarz era de o rară frumusețe sufletească. Ochii lui iradiau multă lumină, fața lui exprima o bucurie puțin obișnuită și-am înțeles din nou, din orele acelea – care nu aveam cum să știm că vor fi cele din urmă –, că își iubea mai mult decît orice familia și că numai dragostea lui pentru scris și pentru lumea de prieteni a scriitorilor, numai această dragoste putea să stea lîngă dragostea pentru casă și pentru cei pentru care trăia, în satul său din care acum nu va mai putea pleca să vină între noi, la Timișoara sau în alte părți.

Avea inima deschisă ca acest cer de vară, în care nu ne mai poate vedea. El era îndrăgit de toți scriitorii Banatului și avea nenumărați prieteni pretutindeni. El povestea ca nimeni altul, impresionîndu-ne cu farmecul lui și cu istoriile grele ale vieții lui, care l-a dus pe drumuri îndepărtate, necunoscute și pline de riscuri, și-am înțeles că umorul și omenia lui, dragostea de muncă și de viață l-au ajutat să înfrîngă toate capcanele pe care vremea i le-a întins, în curgerea ei agitată, imprevizibilă și adesea absurdă.

Și iată că, după ce a trecut atîtea praguri și-a rezistat atîtor încercări, absurdul i-a ieșit din nou înainte, pîndindu-l cu perfidie, răpindu-l de lîngă noi, ducîndu-l spre cineștieunde.

Ștefan Ludwig Schwarz a plecat ținînd în mîini cartea unui coleg, pe care-o citea cu gîndul de a o traduce în limba literaturii sale. El a fost unul din cei mai buni scriitori din asociația de la Timișoara. Era și va rămîne în conștiința noastră și a celor ce vor iubi literatura în viitor, un prozator și un dramaturg de o frapantă originalitate, dar era și un poet și un traducător de valoare unanim apreciată. Opera lui rămîne neîncheiată. Avea planuri mari și dacă ar fi trăit două sau trei vieți tot ar mai fi rămas nepovestite oamenilor multe din întîmplările cu totul neobișnuite cărora le-a fost nu martor, ci erou al unui mare roman care a fost însăși zbuciumata lui viață.

Acum îmi amintesc bucuria, pe care a evocat-o adesea după aceea, bucuria momentului în care opera și fruntea lui au fost încununate cu laurii premiului Asociației scriitorilor din Timișoara. Spunea că acel premiu și acea recunoaștere literară venită de la colegii lui de scris a fost una din cele mai frumoase clipe ale existenței lui.

Acum îmi amintesc că într-o zi, gîndindu-mă la prietenul meu Ștefan Ludwig Schwarz, gîndindu-mă să viu la el acasă, răspunzînd unei invitații pe care – din pricina întîmplărilor prevăzute și mai ales neprevăzute cu care ne surprinde mereu viața – n-am ajuns – s-o onorez, în acel ceas în care îl chemam între gîndurile și sentimentele mele cele mai curate, am scris o poemă al cărei titlu era chiar numele lui. N-am ajuns să i-o citesc și, dintr-o sfială inexplicabilă, nici nu i-am spus că într-o zi voi veni la el acasă și-i voi citi poezia, care era atunci neterminată și pe care va trebui s-o rescriu, cu durere, și să i-o citesc în altfel.

În aceste ultime clipe, cînd Ștefan Ludwig Schwarz pleacă pentru totdeauna, nimeni dintre noi nu poate să creadă crudul adevăr. Îi sărutăm aripa rece și-i vom păstra întotdeauna amintirea, pentru că el rămîne între noi, în sufletul nostru, unde va trăi cum l-am cunoscut și cum l-am iubit, – frățește, cu puritatea scrisului și-a inimii noastre.

Anghel DUMBRĂVEANU

televiziune

DUMINICĂ, 12 IULIE

9,00 Tot înainte ! 9,35 Film serial pentru copii. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. Album duminical. 13,05 Ilustrate... ilustrate. 14,00 Desene animate : Tom și Jerry. 15,40 Șah. 15,50 Telesport. 17,20 Din creația cinematografică românească. Pădurea pierdută (ultima parte). 18,10 Călătorii spre viitor. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cîntarea României. 20,55 Film artistic. Vîrsta ingrată. Producție a studiourilor franceze. 22,30 Telejurnal. Sport.

LUNI, 13 IULIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Orizont tehnico-științific. 20,35 Roman foileton. Puterea voinței. Coproducție franco-elvețiană. 21,25 Cadran mondial. 21,50 Pagini muzicale de mare popularitate. 22,10 Telejurnal.

MARȚI, 14 IULIE

9,00 Teleșcoală. 10,00 Șoimii patriei. 10,10 Desene animate. 10,30 Interpreți îndrăgiți ai cîntecului popular. 10,50 Destinul unor mituri (II). Afirmarea raționalismului. 11,20 Film serial. Dallas. 12,05 Evoluția vieții pe Pămînt. Omul. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,25 Matineu de vacanță. 17,10 Clubul tineretului. 17,55 Munca politico-educativă. 18,20 Muzica franceză. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Omul și sănătatea. 20.05 Reportaj Tv. 20,25 Teatru Tv. Fedra, de Racine. 22,05 Telejurnal.

MIERCURI, 15 IULIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Matineu de vacanță. 17,15 Almanah pionieresc. 17,40 Întîlnire cu soprana Maria Slătinaru-Nistor. 18,15 Tragerea Pronoexpres. 18,25 Mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim... 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,45 Telecinemateca. Ciclul : Dosarele ecranului. Amelia Earhart. Producție a studiourilor americane. 21,50 George Enescu. Rapsodia I. 20,05 Telejurnal.

JOI, 16 IULIE

9,00 Teleșcoală. 10,00 Festivalul național „Cîntarea României”. 10,20 Omul și sănătatea. 10,40 Roman foileton : Puterea voinței. 11,35 Muzică de cameră. 16,00 Telex. 16,05 Viața școlii. 16,30 Tineri interpreți de muzică populară. 16,40 Reportaj pe glob. 17,00 Artiști ai scenei lirice românești. 17,25 Viața culturală. 19,00 Telejurnal. 19,45 Ora tineretului. 20,30 Documentar științific. 21,10 Cîntarea României. 21,45 Armonii estivale. 22,10 Telejurnal.

VINERI, 17 IULIE

15,50 Telex. 15,55 Teleșcoală. 16,20 Tragerea Loto. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,20 Irakul contemporan. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,45 Dosarele istoriei. 20,20 Film artistic. Gustul și culoarea fericirii. Producție a casei de filme Unu 21,50 Cîntec de bucurie. 22,10 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 18 IULIE

9,30 Teleșcoală. 10,10 Telecinemateca (reluare). 12,15 Limba și literatura Română. 12,35 George Enescu — Poema Română. 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 18,35 Săptămîna politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Foarte bine ! 19,55 Teleenciclopedia. 20,40 Film serial : Dallas. Episodul 16. 21,30 Șlagăre în devenire. Emisiune-concurs de muzică ușoară. Ediția a VI-a. 22,45 Telejurnal. Sport.

televiziune

La Teatrul de stat Oradea

teatru

Țarul Ivan își schimbă meseria

de Mihail Bulgakov

1. Povestea comico-fantastică în care o „mașină a timpului" face posibilă întîlnirea a două epoci are hazul și morala ei. Să recapitulăm : Timofeev, inginer, locuitor al Moscovei anilor '30, și inventator (în timpul liber) construiește (într-un apartament cu dependințe comune) un mecanism „capabil" să-l transfere în trecut sau viitor ; un hoț și un administrator de imobil (ce „întîmplător" se numește Ivan Vasilievici, semănînd și în alte privințe marelui Ivan al secolului al XVI-lea) sînt expediați în vremea (cum și într-un moment din existența) lui Ivan cel Groaznic, iar Țarul e adus în enclava de secol XX reprezentată de locuința în cauză. Rezultatul : o veselă complicație, o suită de încurcături cărora o nouă declanșare a „mașinii timpului" le pune capăt ; finalul restabilește ordinea, personajele reintră în propria lor viață (și comedie). **Mașinăria pretextuală** a piesei **funcționează** continuu, situațiile sînt hazoase, viața colocatară și deconspiră cusururile... Nu e greu să iei pe cineva drept altcineva, măștile comediei sînt încăpătoare...

2. Ar fi superfluu să-i atribuim lui Bulgakov doar o captivantă comedie a quipro-quo-urilor ; el rămîne, și aici, în **Țarul Ivan...**, pe direcția interesului pentru **sensul poveștii.** Este Nicolae Timofeev un **om necăjit** sau **un Maestru ?** (Iată **deja** două nivele pentru **miza** piesei). În orice caz, imaginea sintetică-simbolică a lumii, obținută prin **confruntarea similitudinilor** dintre epoci atît de diferite la prima vedere, chiar în cheie comică, aduce aminte de **literatura Bulgakov.** Cînd „vine vorba" despre obsesie (iluzie, vremi, măști) e mai ales greu „să citești" **Ivan Vasilievici (Țarul Ivan își schimbă meseria)** ca pe o bine condusă întîmplare veselă...

3. Spectacolul teatrului din Oradea **(o premieră pe țară)** are o calitate constantă : aceea de a re-scrie scenic, amănunțit pitoresc lumea piesei lui Bulgakov. (Decorul, costumele, recuzita au o mare pondere, reușind să domine, pe alocuri, reprezentația.) În prim planul, destinat „locuinței" (– propriu-zis un spațiu despărțit de rest printr-o pînză) lui Timofeev, există, pe lîngă minimele obiecte personale, o gazetă de perete (...), – intrarea către alte locuințe, nici ele separate ; pentru ca planul al doilea să „aparțină", vecinului (– acolo operează hoțul) și, mai apoi, Țarului... Un perete-cortină (pictată) împînzit de fante (progresiv deschise) nu oferă nici el singurătatea necesară unei vieți normale... Personajele intervin, ca atare, unele în existența celorlalte, abuziv, constituind un univers aiuritor, zgomotos. În contextul colocatorismului intensiv, la care sînt supuse personajele, orice încercare de abstragere este derizorie. În consecință „invenția" lui Timofeev apare drept o precară alcătuire de becuri, butoane și sîrme. Trecerea în vremea lui Ivan cel Groaznic e „asigurată" de o scară rulantă (cu cîteva trepte). Evident (– într-o atare tratare), declanșarea „mașinii timpului" se petrece într-un vis al constructorului ei (marcat de oboseală, de tensiune...) Regizorul **(Al. Colpacci)** dovedește aceeași profesionalã minuție în a defini (și definitiva) personajele : remarcabil aici este efortul „bijutier" al regiei. Gestul, detaliul comportamental, intonația, orice fracțiune a evoluției actorilor dovedește migala, atenta aplecare, precizia direcției de scenă. Privit de aproape spectacolul impresionează : lucrarea are finețe. Iar interpreții (dintre care i-am menționa pe : **Liviu Rozorea** – Timofeev, **Nicolae Toma** – administratorul și Ivan cel Groaznic, **Eugen Harizomenov** – hoțul, **Ileana Iurciuc** – Zinaida) contribuie substanțial la amănunțirea compoziției regizorare. Probabil că una dintre limitele reprezentației e fixată tocmai de abundentul interes pentru fragment. Probabil că o alta rezidă din însăși capacitatea decorului **(Dan Jitianu)** de a depăși prin ritm și umor, cel puțin prima parte a spectacolului (fiindcă abia spre finalul primei părți întîmplarea începe să aibe haz, fluență...). Montarea devine, mai apoi, ceva mai uite, substanțială (o arie din Boris Godunov subliniind cu gravitate „ieșirea din scenă" a umbrei Țarului...), actorii (fără vreo excepție) reușind să comunice inspirat-relaxat forma și conținutul comic al piesei. (O mențiune pentru Eugen Harizomenov – actor ce „pune în mișcare" ritmul real – posibil al reprezentației orădene, de la intrarea sa în spațiul scenic ; o alta pentru Anca Miere Chirilă – „solista" unui grup „folcloric", de bun efect, la curtea lui Ivan cel Groaznic).

– Teatrul de stat din Oradea (secția română) a întreprins, în luna mai, un turneu în Grecia cu spectacolul „O scrisoare pierdută" (în regia lui Al. Colpacci și scenografia lui Dan Jitianu). Realizat în cadrul schimbului de spectacole cu Teatrul Popular Experimental POREIA din Atena, turneul orădean s-a bucurat de un deosebit succes de presă și public. Babys Claras (cel mai cunoscut și apreciat cronicar dramatic) scria (în VRADINI – „Jurnalul de seară" – din 11 mai) : „Necunoașterea limbii române n-a constituit un impediment pentru înțelegerea deplină a piesei lui Caragiale (...) Pitoresc, omogenitate, ritm, expansivitate, dicție excelentă, prezență scenică plăcută – sînt cîteva dintre virtuțile trupei orădene – calități care constituie expresia foarte bunei școli teatrale românești."

Antoaneta C. IORDACHE

memento

O SEARĂ CULTURALĂ ROMÂNEASCĂ LA MAREA NORDULUI

Spre finele anului trecut, am întreprins o călătorie la Marea Nordului, unde – dînd curs inițiativei ce mi-a adresat-o conducerea „Societății și Muzeului Hebbel" din orașul Wessenburen, în landul Schleswig-Holstein, lîngă granița cu Danemarca – am susținut o conferință pe tema : Ovidiu – Hebbel – Eminescu – voci ale poeziei universale".

În orașul menționat mai sus, ființează de mai multe decenii Muzeul și Societatea ce poartă numele dramaturgului și poetului Friedrich Hebbel (1813-1863) a cărui operă a avut un ecou notabil și în spațiul spiritualității românești. Este grăitor în acest sens să amintim judecățile extrem de favorabile pe care cel mai mare geniu poetic al românilor, Mihai Eminescu, le-a exprimat despre opera confratelui german, după cum nu putem trece cu vederea că actori dintre cei mai prestigioși ai scenei românești : Aristizza Romanescu, Aglae Pruteanu, A. Demetriad, I. Manolescu ș.a. s-au numărat printre strălucitii interpreți ai dramaturgiei hebbeliene.

Primit cu deosebită cordialitate de secretarul Societății și directorul „Muzeului Hebbel", prof. Eckart Oldenburg – în numele președintelui, distinsul literat, profesor doctor Heinz Stolte, din Hamburg – în fața unui public doritor să afle cît mai multe despre România zilelor noastre, mi-am rostit conferința, în limba germană, învederînd auditoriului afinitățile spirituale și structurile comune ce se pot stabili între cei trei poeți – voci ale popoarelor și ale umanității : latinul și... geticul Ovidiu, nordicul Hebbel și carpatinul Eminescu.

În cadrul acelei acțiuni – concepută mai amplu, ca expresie a dorinței și străduințiilor noastre de a promova și lărgi relațiile culturale între popoare – au fost organizate și alte manifestări menite să poarte mesajul umanist al României pe toate meridianele globului. A fost prezentată aici o mică, dar semnificativă – credem – expoziție de publicații apărute la noi, în ultimii ani, în românește și în limbile naționalităților conlocuitoare, ecoul ei fiind consemnat și în presa locală. Tematica expoziției, organizată în incinta Muzeului (exemplar „gospodărit" – operă, în primul rînd, a regretatului admirator al lui Hebbel, profesor Ludwig Koopmann) axată pe „relațiile culturale româno-vest-germane – tradiție și actualitate" – prima de acest fel din zona respectivă a avut darul să edifice publicul asupra receptivității și deschiderii culturii românești spre universalitate.

Expunerea semnatarului acestor rînduri a fost urmată, la rîndul ei, de recitări din opera lui Hebbel și Eminescu – din poetul nostru **Glossă** și **Floare albastră,** în limbile română și germană – însoțite de analize substanțiale care au revelat auditoriului tezaurul comun, ideatic și expresiv, ca și specificitatea celor doi desăvîrșiți artiști ai cuvîntului, exponenți elevați ai ethosului și pathosului celor două popoare și – prin aceasta – ai umanității.

Grigore TĂNĂSESCU

MASĂ ROTUNDĂ

Pe marginea expoziției „STUDIUL CORPULUI UMAN"

Expoziția „Studiul corpului uman", deschisă de Cenaclul Tineretului din Timișoara la galeria „Helios", a prilejuit o discuție atît pe marginea subiectului, cît și a realizării artistice înseși. Invitații noștri au fost : profesorul doctor **Louis Țurcanu,** medic și **Deliu Petroiu,** critic de artă. Organizatorii discuției : **Ileana Pintilie** și **Gheorghe Goidaci.**

Ileana Pintilie : Nu întîmplător omul s-a aflat – aproape în toate epocile în atenția artiștilor, căci el constituie o lume în sine, un microcosmos alcătuit după modelul macrocosmosului. Corpul uman este o „coincidentia oppositorum" – contrariile care se întîlnesc într-un punct, este locul în care sălășluiesc două principii opuse, de esențe diferite : omul fizic și omul spiritual. Raportul dintre ele este dinamic, într-o perpetuă mișcare, fără ca una să triumfe asupra celeilalte. Cu alte cuvinte natura omului este dublă, materială și spirituală, iar condiția umană constă – în esență – în împăcarea, în echilibrarea uneia cu cealaltă.

De aceea el a fost asociat, încă din vechime, cu simbolul coloanei care, în concepția iudeo-creștină, unea pămîntul cu cerul, materialul cu spiritualul, josul cu înaltul sau cu pentagrama, poligonul cu cinci laturi. Pentru pythagoreici cifra cinci devenea simbolul unității, al microcosmosului uman, al androginului, deoarece era sumă lui doi – principiul feminin și a lui trei – asociat, în concepția lor, cu principiul masculin.

Dar, lîngă valoarea adînc simbolică pe care o oferă corpul uman, el creează posibilitatea unei analize intelectuale a realului prin studiul formei, al proporțiilor, al anatomiei – constituită în Renaștere ca o știință.

Louis Țurcanu : Compoziția plastică se bazează, în mare parte, pe construcția și modelajul corpului uman și impune atît artistului cît și spectatorului cunoștințe de morfologie umană și de expresie morfologică, date de o activitate psihică. Artistul și spectatorul trebuie să aibă cunoștințe temeinice de analiză anatomică – o analiză anatomică care să cuprindă formele de ansamblu și modelajul exterior, proporțiile diferitelor segmente, raporturile corpului din punct de vedere dimensional și spațial și de analiza anatomică a biotipologiei generale (rasă) și diferențiate (vîrstă, sex, morfologie). Și artistul și spectatorul trebuie să vadă forma într-o mișcare care să exprime o activitate psihică, să nu se rezume la o imagine naiv-naturalistă, ci să ajungă la esențializare, la ceea ce artistul a vrut să reprezinte prin figura umană.

Dincolo de formele anatomice stă însăși mișcarea, exprimată prin expresia diferitelor oase și articulații sau prin reliefarea grupelor musculare. Mișcarea trebuie luată nu numai ca acțiune mecanică, ci și ca o expresie psihică. Compoziția plastică trebuie să redea fizionomia, să redea o expresie ce reprezintă o mișcare dirijată psihologic și raportată la momentul cînd s-a desfășurat acțiunea, la activitatea pe care corpul o avea în momentul cînd a fost surprins. Mișcarea poate fi considerată ca act de conștiință și de activitate nervoasă, superioară.

Ileana Pintilie : Astfel, după cum observa cu acuitate criticul Dan Hăulică „alcătuindu-se istoric ca un agregat de aporturi și elaborări intelectuale, corpul a devenit, în simplitatea lui înșelătoare, cea mai complexă sinteză a culturii noastre artistice".

Deliu Petroiu : Profesorul Gheorghe Ghițescu în excelenta sa „Antropologie artistică", anatomia, fiziologia, mișcarea, expresia corpului uman sînt pentru pictor și sculptor ceea ce limba corectă este pentru poeți ; cunoașterea lor este obligatorie, dar valoarea estetică se instaurează abia în prezența parametrilor formei artistice, a modului personal, original, de organizare a acestora în structuri unice.

Așa cum s-a văzut, corpul uman, figura umană apar în artă prin prisma ideii pe care și-o face omul despre sine însuși, în epoci succesive, istorice constituite. Utilizînd terminologia din tratatul mai sus menționat, se poate spune că în arta egipteană omul este dublu nemuritor, hieratic reprezentat, în arta mesopotamiană – imagine comemorativă, în arta greacă – măsura tuturor lucrurilor etc. Fără îndoială în epocile care s-au reîntors la concepția Eladei antice (Renaștere, Neoclasicism), uneori la spiritul, alteori la modelele ei, omul, nudul îndeosebi, se consideră a vehicula cele mai înalte gînduri, cele mai adînci sentimente. Dacă spre sfîrșitul secolului trecut academismul a compromis această idee, prin convenționalism și răceală, nu înseamnă că imaginea omului trebuie exclusă din artă (ca în abstracționism de pildă, care nu este totuși, cum s-o pretins o vreme, o direcție antiumanistă, deoarece ambiția sa este de a reprezenta tot ce e omenesc, chiar în absența figurii umane) ; realismul a păstrat corpul uman ca semn iconic de gradul întîi, iar orientările figurative moderne îl văd ca pe orice alt element, semn iconic plastic. Așa îl privesc, cred, și tinerii artiști din expoziția noastră.

Ileana Pintilie : Expoziția de față abordează tema corpului uman sub unul dintre aspectele posibile – acela al **studiului** – într-o tratare ce nu se vrea definitivă, ci mai mult elastică, permițînd o reluare a temei încă în două sau trei expoziții consecutive și noi realizări plastice, care să tindă către o esențializare a formelor, către o mai accentuată problematizare. În același timp tema inițiază confruntarea cu o întreagă tradiție, inițiază un dialog deschis cu valorile trecutului, le aduce o replică.

Deliu Petroiu : În lucrările prezente aici se observă stăruința de a relua motivul corpului uman la o treaptă superioară a evoluției în spirală. În bună parte, artiștii se întîlnesc – conștient sau nu – cu probleme, chiar teme și „subiecte" mai vechi. Soluțiile îmi par trimiteri, dacă nu reminiscențe, vizînd arii sau atitudini stilistice ale veacului nostru ; n-aș zice că e vorba de un „neorealism", „neoexpresionism", sau altă formulă de acest tip. În intenția de a se exprima, artistul tînăr scapă cu greu de presiunea unui model prestigios, cu care vrînd-nevrînd se confundă. Iată, spre exemplu, în această „Armură", Goidaci reia, cred, o modalitate de expresie plastică proprie picturii metafizice – în măsura în care Chirico, Carra și alții se foloseau de bust sau statuie nu pentru căutări în antic, ci pentru ce sugera precara condiție umană, singurătatea omului. Desigur, la artistul nostru, viziunea pozitivă asupra omului și cîștigurile pe care evoluția sculpturii le-a adus – dialogul dintre goluri și plinuri de pildă – dau lucrării o cu totul altă semnificație. „Radiografia corpului" de Viorel Cosor nu e departe de un expresionism de tip latin, mai vizibil aici, în nud, decît cum apărea în unele din lucrările sale anterioare. „Dimineața de vară" a lui Pavel Vereș m-a făcut să mă gîndesc la „Vara" lui Jordaens, întrucît senzația de căldură este transmisă prin efectele sale asupra corpului uman ; aici însă galbenul-auriu este copleșitor. Aș mai adăuga că în tratarea acestei teme obligate se străvede strădania artiștilor de a nu-și părăsi uneltele și stilul lucrărilor anterioare (C. Răducan, C. Catargiu, Ionel Cinghiță ș.a.), ceea ce e, desigur, un semn îmbucurător.

Gheorghe Goidaci : Nu știu în ce măsură artistul este conștient în momentul creației de felul în care se exprimă. Creația este un moment deosebit de intens, în care cu greu s-ar putea realiza clar ceea ce e de exprimat. Inevitabil ne aflăm în situația de a folosi un limbaj, achiziționat de fiecare prin cultură. Poeții folosesc aceeași limbă, deși încearcă să exprime lucruri noi. Apropierea de sculptura metafizică mi se pare aleatorie, deoarece subconștientul fiecăruia e marcat de niște imagini, de trăiri pe care le avem față de ceea ce vedem, care s-au suprapus pe un fond afectiv și care revin obsedant.

Ileana Pintilie : Tema este de un interes vital pentru orice artist care se vrea angajat în actualitate, deoarece corpul uman este o piatră de încercare pentru orice cunoaștere artistică, ea însăși realizîndu-se prin introspecție, de la eul individual, la descifrarea legilor care guvernează universul.

top

SECȚIA ROMÂNĂ : 1. Gînd bun – **Post Scriptum ;** 2. Poarta de foc – **Pro Musica ;** 3. Jocul pînă la stele – **Ioan Luchian Mihalea + Cătălin Munteanu ;** 4. Amurg – **Roșu și Negru ;** 5. Brad bătrîn – **Cornel Constantiniu. SECȚIA INTERNAȚIONALĂ :** 1. Fade To Grey – **Visage ;** 2. Bette Davis Eyes – **Kim Carnes ;** 3. Keep On Loving You – **REO Speedwagon ;** 4. Jealous Guy – **Roxy Music ;** 5. All Those Years Ago – **George Harrison, Ringo Starr, Linda & Paul McCartney.**

POP SERVICE

Mircea Izvernar, com. Forotic nr. 183, jud. Caraș-Severin, dorește să corespondeze cu admiratori ai grupurilor „Sweet", „Mud", „Van Halen". **Viorel Kociș – Oravița :** cel din clișeu nu-i altul decît fratele cunoscutului John Travolta, Joey. Cîntăreț obscur, nu insist. **Takács Renate : 1.** adresa solicitată de prietena ta este : Radiodifuziunea Română, Strada Nuferilor nr. 63–64, București, **pentru emisiunea „Valori ale muzicii tinere". 2.** Ai dreptate, „Fantasy" și nu „Vision". **Suzana Matchievici – București :** știrea este exactă ! Lui John Lennon i-a fost acordată post mortem de către municipalitatea din New York, medalia Handel. În cadrul unei ceremonii, primarul Edward Koch transmițînd medalia soției defunctului, artista Yoko Ono, a spus : „Creația muzicală și poetică a lui John Lennon a devenit vocea unei întregi generații". De reținut că această medalie a fost instituită în 1959, atribuindu-se pentru merite artistice de excepție. Printre cei care au fost onorați cu ani în urmă, se numără Louis Armstrong și Duke Ellington. **Doru Limbășanu – Cluj :** versiunea originală a piesei „9 To 5" aparține lui Dolly Parton. Există însă și o înregistrare cu Sheena Easton. **Sandu Gal – Brașov :** Discografia John Lennon : (1) Unfinished Music nr. 1 : Two Virgins (1968) (2) Leave Peace In Toronto (1969) ; (3) Unfinished Music nr. 2 : Life With The Lions (1969) ; (4) Wedding Album (1969) ; (5) J. L. Plastic Ono Band (1970) ; (6) Imagine (1971) ; (7) Sometimes In New York (dublu LP apărut în 1972) ; (8) Mind Games (1973) ; (9) Walls And Bridges (1974) ; (10) Rock'n Roll (1975) ; (11) Shaved Fish (antologic, 1976) ; (12) Double Fantasy (1980) (13).

Petru UMANSCHI

corespondența

Dorel Sauciuc : Niște zise șmecherești : „jucătorul comite hent în avutul obștesc / și este penalizat cu o lovitură juridică". **Ramona Jivan :** După cum sper că v-am răspuns și promis, publicăm deocamdată poezie. **Rigor Diana Ama :** Sînt semne îmbucurătoare. Reveniți. **Sprivac Antonio :** Notații uneori interesante. **Al. C. Aldea :** Dacă aveți dreptate, aveți. Vom păstra epigramele pentru un număr special. Două ne-au plăcut mai mult : **Post mortem – unei sculptorițe :** „După-o viață zbuciumată / Soțul și l-a dăltuit, / Ca să știe toți, odată / Că era un om cioplit" și **Epitafurile:** „Bieții morți, în nesimțire, / N-au dureri, nici bucurii ! / Tragi săgeți spre cimitire / Și se-nfig tot în cei vii". Am reținut și materialele din celălalt plic. **Marioara Filip :** e multă sensibilitate în versurile Dvs. iar imaginile, de multe ori, au prospețime. **În așteptarea nopții** e o poezie foarte tristă. Reveniți și cu cîteva date despre Dvs. **C. Cerbu :** Se va întîmpla și asta. **Mariana Pantea :** Fericit gînd pentru a exprima starea adolescentului : „Eu sînt în viitor ..." Din acest impact al sufletului tînăr cu realul poate izbucni cu adevărat poezia. Reveniți, continuați lecturile și scrisul. Important e că în fiecare text dăm de o idee poetică, fericită ca în **Iarnă Atomică. Viorel Dogaru :** Pentru vîrsta Dvs, sînt multe speranțe. Feriți-vă însă de cuvintele mari, „colosale". **Mihai George-Ionescu :** Frumos verbul acesta : „Soarele din gîndul florilor". **Mirela Raluca Ardeleanu** (Brașov) : Sînt bucuros, cum se întîmplă rar, că mi-au parvenit poeziile dvs. Le puteți reciti mai jos cum merită cu adevărat. Vom crede în debutul Dvs. și în talentul, după părerea noastră, indiscutabil.

Vasile VERSAVIA

prietenii revistei „ORIZONT"

MIRELA RALUCA ARDELEANU

CUMPĂNA

Astfel,
uitînd că tu ești poveste,
coboară soarele-n mine,
cu părul tău luminînd
cîntecul acestei cumpene ...

Miresmele verii m-adulmecă
neiertătoare
și floarea aceasta, a dansului,
doar trupul mi-l vede ...

Poate că ești
ploaia stelară
de dincolo de gînd ...
Umbra-nțeleasă doar de
tăcere
poate că-s eu
– astfel –
uitînd ...

MAI ȘTIU ...

Tu unde ești acum
pădure de-nțelesuri ? ... ;
Ce luminiș de fum
cu foșnete-l împresuri ? ... ;

Spre care împăcări
frunzișul tău adună
șoptitele cărări
alunecate-n Lună ?

La umbra cărui gînd
mai alli vindecare
pentru tot ce, părînd
că nu e rană, doare ? ...

Deplinul tău declin,
privește : mării dat e,
în vreme ce-ți închin
mereu singurătate ...

Mai știu, încă, un drum
al orelor, pe șesuri.
Tu unde ești, acum,
pădure de-nțelesuri ? ...

ȘI CU CÎT TRECI ...

Lungi cresc spre zare poveștile-n care te chem ...
Glezna zăpezii, din soare își face totem ...
Mi s-a părut ? ... Cîntecul, – harul plecărilor,
Arde, pe dealuri, în alb, trupul mirărilor ...
Și cu cît treci, înserarea-n pădurea de tei,
Și cu cît uiți înstelările anilor mei,
Te recunosc, o iubite, pe drumul Departelui ...
Cerne ora-n stei lumi, și le împarte lui ...
Doar în adînc, în adîncul acestui eres,
Crește, tiresc, o neliniște de-alt înțeles.
Eu, rădăcini învoiesc întru toate petalele ;
Cerul, de-acum, riul e, linul și moale ...

evrika!

- **Zadarnic pornești cu dreptul dacă după aceea calci mereu cu stîngul !**
- **Călătorind în univers, omul prețuiește mai cu seamă „excesul de viteză".**
- **Muntele de șpan nu e o mărturie a calității șurubului.**
- **În „concursul pe meserii" mulți preferă să stea în juriu.**
- **Cei ce ne pot stîrni entuziasmul merită să fie iertați de orice păcate.**
- **În atletism, cel din fruntea plutonului nu e chiar atît de iubit de cei ce-l urmează.**
- **Militar de frunte – civil de nădejde !**
- **Între doi îngîmfați, îl prefer pe cel ce nu-i și prost.**
- **Cugetătorul cu sabia în mînă nu are nevoie să-și publice gîndurile.**

Ion VELICAN

Între ironie

(Urmare din pag. 2)

blu, volumul **Ciinele și gramofonul** acreditează imaginea unei scriitoare stăpînă pe mijloacele sale de expresie și remarcabil dotată pentru schiță și povestirea de nuanță ironic-satirică. **(Roata olarului).** Întîlnim însă și „momente" mai puțin inspirate care fac concesie gustului comun și șablonelor pseudo-artistice. **(Badea sau tragedia de la Craiova, Idolul sau pălăria).**

Microromanul, **Marea la ora șase** (1976), mai exact o nuvelă dă întinse dimensiuni, relevă cealaltă latură a sensibilității Martei Cozmin, propensiunea spre aventura romantică și deschiderea spre fantastic. Structura cărții este susținută de juxtapunerea a două teme arhetipale, mitul lui Pygmalion văzut în „negativ" și nostalgia cuplului adamic, unei veșnice despărțiri și regăsiri. Desigur, subiectul este destul de familiar prozei fantastice, și în literatura noastră putem menționa, de pildă, **Adam și Eva** a lui Liviu Rebreanu sau tratarea profană a motivului în **Calea Victoriei** de Cezar Petrescu. Dar cuantumul de inters rezidă din altoirea reușită a temei perechii monadice, cu aceea a lui Pygmalion, transpus într-o nouă schemă narativă unde joacă rolul de semn premonitoriu. În ultimă instanță totuși, reușita unor astfel de opere se reduce la o chestiune de scriitură (compoziție și stil) și mai puțin de substanță sau conținut simbolic. Iar în linii generale se poate spune că Marta Cozmin a intuit timbrul potrivit, suflul poetic necesar deși, sînt scene unde în locul atmosferei enigmatice sau tensiunii erotice (întîlnirile eroului principal cu Delia, noua Evă-Galatee) întîlnim doar un lirism cam abstract.

Ultimul roman (Supraviețuitorii, 1980) reprezintă o tentativă epică de mai mari proporții, în care tragicul coabitează cu umorul, poeticul delicat cu pitorescul și chiar senzaționalul, observația caracteriologică și psihologică cu descripția obiectivă a cadrului social. Evident, în comparație cu precedentul roman, acesta îmbrățișează o problematică de mai larg interes, integrată într-o structură prozastică mai complexă și destul de închegată.

Astfel, pe lîngă modalitatea tradițională de dezvoltarea a planurilor narative specifică romanului realist, scriitoarea recurge la un procedeu compozițional modern, și anume, intercalarea în fluxul evenimentelor sau prezentarea în paralel a unui jurnal al eroului principal, ucis în împrejurări obscure, Fabian, care contribuie la luminarea din altă direcție a caracterului său și a atitudinii celorlalte personaje precum și a mediului familial și social. Aceste pagini ca și acelea pudrate de o fină ironie înfățișînd viața universitară, existența studenților, relațiile cu profesorii, purtînd amprenta lor inconfundabilă, sînt dintre cele mai reușite ale cărții, pentru că povestea de dragoste „în dulcele stil clasic", avîndu-i ca protagoniști pe Fabian și Maria, este ușor neverosimilă și sentimentală.

Totodată Marta Cozmin s-a impus și ca o dotată autoare de literatură pentru copii : **Cocoșul de apă** (1971), **Porțile vîntului** (1975) și **Degetarul de ceață** (1976). Ea dovedește și în acest domeniu certe însușiri, armonizînd în texte cu aparență feerică, imaginația grațioasă, umorul bonom și trăsătura de caracter (cu măsură) asigurînd astfel, un suport etic spiritului ludic. Ceea ce nu o împinge în infantilismul exasperant sau, păcatul opus, tezismul moral exagerat al multor scrieri de acest gen. O scriitoare care știe, într-adevăr, să se adreseze copiilor fără a le subestima capacitatea de înțelegere (dimpotrivă, stimulînd-o) și a le jigni imaginația cu stereotipii și slogane acceptabile poate, în alte planuri, dar nu și în lumea purității și a visului.

mapamond

AMINTIREA LUI PASTERNAK

Pe Pasternak, Voznesenski l-a cunoscut fiind încă elev, nu înainte însă de a-i trimite marelui poet o scrisoare și cîteva poezii. Invitația de a-l vizita a venit nu mult după aceea, într-o zi de decembrie, cînd tînărul invitat se prezentă cu o oră înainte în fața casei poetului. **„În ușă stătea el** – își amintește Voznesenski – **iar în fața mea totul s-a destrămat. Mă privea surprins, cu chipul său prelung și ars de soare. Vîntul îi flutura părul pe frunte. Nu întîmplător și-a ales, mai tîrziu, pentru autoportretul său, o luminare aprinsă. Stătea în curent. O mînă puternică, uscată, de pianist".** O spaimă amestecată cu adorație îl apucă pe adolescentul Voznesenski în fața „poetului-zeu". Dar era prea tîrziu s-o ia la fugă. După două ore petrecute la Pasternak, tînărul poet, adînc impresionat, pleacă strîngînd la **piept manuscrisele și o culegere de versuri primite de la marele său înaintaș. Îl măcina însă o întrebare : de ce m-a primit ? Răspunsul, se pare, l-a cunoscut mai tîrziu – „poate că-n anii aceia Pasternak era singur și obosit, poate că avea nevoie de sinceritate și prietenii curate ..."** Sau poate că în Voznesenski, el, Pasternak, s-a văzut pe sine însuși, **„pe elevul care a venit într-o fugă la Skriabin".**

Prietenia dintre cei doi poeți nu s-a întrerupt nici cînd Pasternak s-a mutat în „dacea" de la Peredelkino. El îl chema adesea pe Voznesenski, atunci cînd își citea noile lucrări. Citirea dura de obicei două ore și se desfășura în fața bunilor săi prieteni : Anna Ahmatova, Richter, Nazim Hikmet, Fedin ... **„Mi se părea** – zice Voznesenski – **că, acolo, în jurul mesei, doar el era de-o vîrstă cu mine. Lucrul acesta ne unea ...".** Iar odată, în versuri și prin viu grai și-a stabilit vîrsta : **„Am paisprezece ani. Odată pentru totdeauna".** Amintirile sale despre Pasternak, Voznesenski le-a și intitulat prin această decizie – **„Am paisprezece ani".** Prietenia dintre cei doi poeți se vădește și în cuvintele rostite de cel care de abia ovea să intre în literatură : **„Sprijin îmi era însăși viața lui ... niciciind nu m-am gîndit să-l rog pentru ceva practic, de pildă, să-mi publice ceva ... Eram convins că în poezie protecția nu are ce căuta. Cînd am considerat că a venit timpul să public ce-am scris, am pornit, fără să-i spun, spre redacție ; am trecut și eu, ca toți ceilalți, fără vre-un telefon măcar, prin toate chinurile publicării".**

Au rămas prieteni pînă la sfîrșitul vieții. Pasternak se stinge în iunie 1960, deplîns de toți cei care l-au iubit și prețuit.

Voznesenski își încheie amintirile sale despre Pasternak prin cîteva observații privind traducera lui „Faust" de către marele dispărut. El n-a făcut-o nici pentru bani, nici pentru glorie, **„el** – zice Voznesenski – **a căutat cheia timpului, a trecerii, el scria, de fapt, despre sine, spre sine își croia drum. ... vroia să reînvie timpul".**

(Din „Letopis Matice srpske")

SPORT

CUPA ROMÂNIEI ...

... n-a rămas la Timișoara pentru că n-avea cine s-o păstreze ; „Poli", de-ar mai fi avut o etapă de jucat în campionat, s-ar fi dus de-a dura, atît de întunecos și milos își construia mult gîdilatele vorbe ale tacticii ; nu pot concepe că acel 0–6 s-ar fi scris și într-un meci Universitatea Craiova – Sticla Turda și, tot așa, gustul penibil al caricaturii de joc și de echipă doar „Poli" era în stare să ne servească la țară ; am consumat multe tuburi cu pastă, cerneală, hîrtie, timp, nervi, țigări, semințe, învîrtindumă pe lîngă trupa fotbaliștilor sus-numită, dar atîta rușine și supărare ca în finalul Cupei nu mi-au fost date nicicînd ca să încerc să uit meciurile dinainte, cu Progresul, Jiul, Chimia, A.S.A., cînd umbla zvonul (minciuna) că echipa are în ochi exclusiv o victorie în fața oltenilor ; acum, e vremea reuniunilor la porumbeii din Piața Operei ; se pun antrenori noi, se scot din lot bătrînii și leneșii, se dau telefoane și se încearcă transferuri, numai și numai să se uite că „Poli" a intrat în vacanță ca un prunc repetent, mîncată de molii ; nu-i pot ierta pe cei care ne-au amăgit, pe cei care ne-au furat bucuriile acestei primăveri, dar nu dau nici un nume, tăcerea fiind aceea care, mi se pare, îi arată cu degetul și îi mută din fața ochilor noștri.

Altfel, din acea finală, mi se confirmă un mare jucător, uitat de cei care fac convocatorul la loturile naționale : Donose !

Teodor BULZA

CULTURĂ ȘI CREATIVITATE

Cultura nu este similară cu beția informațională, cu un computer în care se stochează un anume număr de date statistice, informații, cu o scientizare forțată, ci exprimă o atitudine, o stare de spirit lucid, realist, o viziune integratoare asupra dezvoltării, o forță care permite omului să biruie haosul, neprevăzutul, misterul, să percuteze adînc în procesul cunoașterii ; cultura nu poate fi decît rezultanta efortului social și individual, opera societății, a colectivității, a fiecărui membru al națiunii. Cultura mai înseamnă lupta pentru împlinirea unor idealuri de pace și progres, de moralitate. Dar aceste idealuri nu trebuie să fie livrești, fanfaronarde, zămislite în afara vieții, ci să exprime tocmai cerințele vieții, dimensiunile filozofice ale omului nou, multilateral dezvoltat.

A fi cult înseamnă a dispune atît de o multitudine de cunoștințe cît și de capacitatea de a le interpreta, în spiritul materialismului dialectic, al științei, a ști să preiei critic, selectiv valorile autentice ale trecutului, să participi activ la dezvoltarea lor în consonanță cu cerințele vieții".

„Activitatea politico-educativă – sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu – trebuie să pornească de la cunoașterea trecutului de luptă revoluționară a poporului nostru, să se bazeze pe tradițiile culturii lui progresiste, ale culturii progresiste și revoluționare mondiale. Nu trebuie uitat că felul de a trăi și gîndi al poporului a constituit și va constitui întotdeauna temelia dezvoltării culturii cu adevărat înaintate. Trebuie să adăugăm, de aceea, la creația prezentului, creația trecutului, dînd prețuirea cuvenită marilor înfăptuiri ale înaintașilor noștri, moștenirii înaintate a mișcării noastre revoluționare".

Această viziune realizează o minunată sinteză dintre prezent și trecut, demonstrează modul prin care trebuie acționat pentru dezvoltarea spiritualității noastre pe trepte tot mai înalte.

Una din trăsăturile definitorii ale spiritualității românești o reprezintă umanismul. Valorile specifice umanismului se înscriu ca o virtuală lege strămoșească, ele își găsesc o împlinire plenară numai în socialism, unica societate capabilă să asigure condiții prielnice pentru omenie. Aceasta înseamnă a orienta întreaga activitate educațională, de formare și dezvoltare a conștiinței socialiste a tuturor oamenilor muncii, la nivelul cerințelor specifice fizionomiei moral-politice, profesionale, de cultură generală a comunistului. Rememorînd „Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie", „Istoria ieroglifică", a lui Dimitrie Cantemir, „Manualul bunului român", al lui N. Bălcescu, scrierile lui L. Blaga, M. Ralea, poeziile pline de vervă scînteietoare ale lui T. Arghezi, M. Beniuc, imensul nostru folclor, proverbele de o mare înțelepciune și plasticitate, aforismele, care prin forța lor stau oricînd alături de creațiile altor popoare etc., vom observa cum umanismul străbate întreaga spiritualitate românească. Corectitudinea morală, dragostea față de semeni, simțul echității sociale, reflectarea, meditarea asupra rosturilor omului în scurtul său răgaz de viață pe această planetă, protestul față de nedreptate, stigmatizarea răului, exploatării, a inegalității, lupta pentru desăvîrșire – sînt aspecte, laturi care se circumscriu, dialectic, servirii și promovării ferme a umanismului. Umanismul socialist este un umanism integrator, complet, se realizează în și prin societate, în și prin oameni multilateral dezvoltați. „Umanismul socialist – se arată în Programul partidului – concepe omul ca ființă socială, aflată în strînsă interdependență cu semenii săi, cu masele largi populare. El se întemeiază pe relații de colaborare și stimă reciprocă între toți membrii societății, pe interzicerea oricărei exploatări și asupriri, pe egalitate, pe libertatea omului de a acționa în mod conștient pentru afirmarea personalității sale, pentru făurirea propriului său viitor". Omul către care tinde partidul nostru, societatea socialistă și comunistă este omul total, prefigurat de Marx, omul multilateral, desăvîrșit, cu înalte virtuți moral-politice, profesionale, spirituale, psihologice, socio-culturale, socio-umane, omul echilibrat, cu o gîndire armonioasă, îndrăzneață, novatoare, capabil să participe eficient la transformarea revoluționară a societății.

Cu prilejul premierei „Oedip", la Paris, N. Iorga scria : „această operă reflectă admirabil sufletul poporului român. Toate accentele se unesc, pentru a forma o străfucită operă în care o viață întreagă se rezumă și atîtea din ele sînt ale noastre... De la noi solemnitatea care se găsește atavic în sufletul celui născut pe plaiurile vechii Moldove, eroice, acea maiestate calmă ca a bătrînilor voievozi : ...de la noi duioșia și mai ales de la noi acea strămoșească măsură, acea înfrîngere a tot ce strigă, țipă și urlă în alte inspirații naționale, acea oprire de la orice gest care trece de o margine instructiv întinsă în fața oricărei manifestări sufletești care, ca să fie sinceră, nu trebuie să iasă din misterul intimității celei mai desăvîrșite".

Românul are simțul măsurii, echilibrului, armoniei, nu-i place stridența, ci să fie el însuși, să ducă mai departe moștenirea, zestrea culturală, spiritualitatea zămislită de milenii pe aceste pămînturi.

Spiritualitatea românească se obiectivează în triada existențială ce leagă circuitul natură-viață și lupta poporului nostru, ca într-un imn apoteotic, de măreție, de comuniune. Astfel, această legătură indestructibilă se regăsește puternic în creația celui mai mare poet al românilor – Mihai Eminescu, în opera lui Brâncuși, Tuculescu etc. În concepția și practica românului dintotdeauna, între natură și om nu sînt raporturi de dualitate, de contradicție, ci de complementaritate. Marii noștri gînditori, oameni de știință și cultură, poporul nostru au văzut în muncă unicul izvor de prosperitate, de creație și împlinire umană, socială, o transfigurare în lume a supremelor sale valori materiale și spirituale, o împlinire sacră a rosturilor sale pe lume. Munca eroică, prometeică, pentru zidirea socialismului și comunismului este și trebuie să fie cîntată, slăvită, elogiată, sprijinită să tindă mereu către infinitul coloanei lui Brâncuși.

Partidul nostru și-a propus să umanizeze munca la nivel macro și microsocial. În acest sens, sînt bine cunoscute măsurile pentru lărgirea democrației muncitorești, economice, cooperatiste, pentru îmbunătățirea permanentă a condițiilor de muncă și de viață, pentru o participare tot mai activă la elaborarea și înfăptuirea politicii economice, pentru perfecționarea forțelor și relațiilor de producție.

În condițiile societății noastre socialiste, umanizarea muncii în totalitatea funcțiilor și dimensiunilor sale depinde hotărîtor de perfecționarea sa continuă, a personalității umane, a relațiilor omului cu natura ; „În esență noi, comuniștii – spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu – ne propunem de fapt să venim în sprijinul naturii – dacă se poate spune astfel –, în sprijinul naturii care a sintetizat în om forma superioară de organizare a materiei, acționînd prin toate mijloacele pentru dezvoltarea însușirilor celor mai nobile ale acestuia. Noi ne propunem să perfecționăm produsul cel mai înalt al naturii – omul, creatorul a tot ce există în societate".

Prin înlăturarea condițiilor economico-sociale ale antagonismului dintre clase, dintre oameni, socialismul creează condiții ca munca să fie transformată, din povară, într-o necesitate, într-o plăcere, să constituie pentru om o permanentă sursă și posibilitate de autodepășire, autorealizare și autodezvoltare economică, politică, culturală, spirituală. Participarea la muncă este cu atît mai eficientă cu cît este motivată, înțeleasă, cu cît ea dă mai multe satisfacții materiale, morale, cu cît condițiile fizice, ergonomice, estetice, culturale de muncă sînt mai atractive, pun mai mult în valoare disponibilitățile creatoare ale omului.

Progresul economico-social este dependent în bună măsură de inteligența și inventivitatea tuturor oamenilor muncii fără nici-o deosebire de originalitatea, ingeniozitatea acestora, de capacitatea gîndirii lor critice, de redescoperire, redefinire și deconsiderare a lucrurilor, obiectivelor, fenomenelor, a datelor științei și tehnicii, de setea lor de cunoaștere, descoperire și aplicare a noului în toate domeniile vieții economico-sociale, spirituale. Din acest punct de vedere, se impune un mai mare efort din partea factorilor educaționali pentru dezvoltarea personalității umane, a factorilor culturali și non-intelectuali – interese, atitudini, motive – socio-economici, dezvoltarea unor stiluri cognitive, perceptive, pentru combaterea conformismului, inerției, dezvoltarea gîndirii, a unor strategii adecvate, specifice.

Creativitatea este strîns legată de teoria conexiunii universale, de gîndirea critică, neconformistă, de calități precum flexibilitatea, fluiditatea, receptivitatea ș. a., care permit omului de știință, inventatorului, specialistului, muncitorului fruntaș, elevului, studentului etc. să se autodepășească, să participe activ și eficient la creația tehnico-științifică, la dezvoltarea unei inteligențe pluridisciplinare, să producă realmente idei noi, să ofere căi și soluții ingenioase de modernizare a producției, de creștere a productivității muncii, formează tărie de caracter, voință, curaj în depășirea greutăților inerente.

Creativitatea depinde hotărîtor de esența și efectele condițiilor de mediu economic și socio-cultural.

De asemenea creativitatea, ca trăsătură fundamentală personalității umane, se găsește într-o relație de condiționare cu stilul de muncă al fiecărui creator, cu orizontul său cognitiv, cu capacitatea gîndirii divergente și convergente, de analiză și de sinteză, cu starea de spirit, de colaborare și într-ajutorare în cadrul colectivului, de motivație creatoare. De altfel, exigențele revoluției tehnico-științifice contemporane, impun tot mai mult spiritul de grup, de echipă în cercetare, în creație, în experimentare. Acest lucru este explicat de extinderea practicii braimstorningului pe plan internațional, practică ce stimulează relațiile interpersonale creative, coezive, participative, longevitatea relațiilor interpersonale.

Se impune să intensificăm activitatea politico-educativă de formare a omului nou, constructor conștient al noii ordini sociale. Să punem neabătut la baza educației revoluționare concepția noastră despre lume și viață, materialismul dialectic și istoric ! Să nu uităm nici un moment că trebuie să ducem o luptă hotărîtă împotriva concepțiilor regimului burghezo-moșieresc, a stărilor vechi de lucruri, inclusiv a concepțiilor care pătrund de afară. Să dezvoltăm spiritul de mîndrie revoluționară, patriotică, spiritul de luptă hotărîtă împotriva a tot ceea ce este vechi. Să dezvoltăm mîndria de a fi comunist, de a fi revoluționar, de a fi participant în cadrul orînduirii noastre, la făurirea celei mai drepte și mai umane societăți din lume, societatea socialistă și comunistă !

Constantin RĂDUCU

cartea străină

Gînditorul și bufonul său

Ideea de a reuni în volum – într-o foarte bună traducere – două din piesele lui Sartre în aparență foarte diferite,[1] nu e lipsită de interes și temei. Cele două piese par a fi singurele care mai reușesc să răzbată de sub vălul de uitare sau indiferență ce acoperă astăzi teatrul sartrian. **Cu ușile închise** a devenit un „clasic" reluat frecvent pe scenele pariziene, în fața unui public care, chiar dacă nu mai urmărește cu sufletul la gură demonstrația metafizică încununată de celebra sentință „Infernul sînt Ceilalți", resimte mereu, după aproape patru decenii, neliniștitoarea putere de fascinație a piesei. La rîndul său, **Diavolul și Bunul Dumnezeu**, care a constituit evenimentul stagiunii teatrale la premiera de acum 30 de ani, continuă să fie un eveniment la fiecare reluare, spectacolul „trădării" de către Sartre a metafizicii în favoarea dialecticii păstrîndu-și în mare parte forța de atracție. Aici, în cea mai scurtă și în cea mai lungă dintre piesele sale, mai mult decît în toate celelalte, filozoful s-a lăsat sedus de tentația jocului, a grotescului, care îl făcuse ca, licean fiind, să transforme „Gînditorul" lui Rodin în personajul unei piese ubuești iar mai tîrziu, în prizonierat, să țină prelegeri de filozofie și să scrie / să joace teatru în fața camarazilor săi. Dramaturgia sa se bazează de altfel pe concepția că omul e comedian prin natura sa, că existența sa e „existență jucată" în situații false, trucate, „teatrale". Garcin **(Cu ușile închise)** și Goetz **(Diavolul și Bunul Dumnezeu)** sînt și ei, asemenea autorului lor, niște gînditori-comedieni care vor să răspundă unor întrebări existențiale jucînd comedia Infernului și, respectiv, comedia Binelui și a Răului, încercînd – altfel spus – să se joace cu Metafizica, cu Morala și cu Istoria. Garcin, „publicist și om de litere", are un comportament de histrion și o mare disponibilitate ludică, oferind rînd pe rînd publicului său din „infern" și din sală spectacolul indiferenței, al dragostei, al urii, al fricii, al curajului și, mai ales, spectacolul unei existențe care refuză esența ce i se impune. Deși el este cel care enunță mesajul metafizic al piesei („l'enfer, c'est les Autres"), Garcin nu respectă regula „infernală" a dependenței totale de ceilalți și se străduiește să-și convingă partenerii de joc că el **nu este** ceea ce aceștia vor ca el să fie. Și deoarece nu reușește s-o facă pînă la sfîrșitul piesei, propune în final continuarea – la infinit – a jocului, într-o stare de euforie care strecoară bănuiala că au existat existențialiști fericiți în infernul lor metafizic.

Dacă Garcin e un comedian, Goetz e Comedianul. Jocul său se clădește pe voința, împinsă pînă la paroxism, de a fi **altfel** decît ceilalți. Obsesia diferenței îl face să aleagă mereu un comportament imprevizibil, bazat pe invenția perpetuă, pentru ca ceilalți să nu-i prevadă intențiile și să nu-i ghicească rolurile. Dușmanii săi cei mai crînceni nu sînt Diavolul și Bunul Dumnezeu – pe aceștia îi poate sfida –, ci transparența și univocitatea, cu care nu poate glumi sub ochiul vigilent al Filozofului. Și atunci, pentru a-l păcăli pe Gînditor, Goetz împrumută masca Bufonului. A unui bufon cu cap de cîine, de pește, de porc, de sfînt, de martir – bufon ciudat care-i amuză pe ceilalți inspirîndu-le teamă și pe care ceilalți se prefac a nu-l lua în serios pentru a-și ascunde oroarea sau fascinația. Un bufon diabolic care trișează pentru a pierde și ucide pentru a salva comedia umană. Un bufon care-și transformă publicul în bufon și pe sine în spectatorul propriului joc. Un bufon care își are momentul său de adevăr, numai că oglinda în care privește și se privește nu reflectă cuminte drumul și băltoacele sale, ca oglinda lui Stendhal, ci proiectează băltoacele pe cer, acolo unde Diavolul și Bunul Dumnezeu se hărțuiesc frățește. Un bufon în a cărui oglindă Gînditorul se vede pe sine în chip de bufon al Istoriei, încercînd, prin tot felul de „acrobații dialectice", să împace aventura cu angajarea socială, jocul cu acțiunea eficientă.

Comedianul și bufonul lui Sartre nu există decît prin privirea, gîndirea și judecata Celuilalt, cu condiția ca acesta să fie, obligatoriu, Dușmanul, Adversarul. Nici Garcin, nici Goetz nu acceptă să fie judecați de cei care manifestă față de ei cel mai mic semn de bunăvoință sau simpatie. Încrîncenîndu-se să-și stîrnească adversarul, a cărui opinie are, ea singură, putere de adevăr, comedianul sartrian transformă relația cu Celălalt într-un infern necesar. Tot așa cum Sartre, provocîndu-și fără încetare publicul și criticii, i-a obligat să se neliniștească, să se indigneze, să-l conteste (două treimi din textele consacrate lui Sartre au un caracter polemic), pentru ca apoi să le poată adresa, ironic, replica lui Garcin – „Infernul sînt Ceilalți" – sau, sfidător, replica finală a lui Goetz : „Războiul ăsta trebuie făcut și-l voi face".

Margareta GYURCSIK

[1] Jean-Paul Sartre, **Cu ușile închise. Diavolul și Bunul Dumnezeu.** Traducere de Mihai Șora și Radu Boroianu. Prefață de Romul Munteanu. Ed. Minerva, BPT, 1981.

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel.: 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLĂJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 28 (698) 16 IULIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

„CONTEMPORANUL" — 100

Apărută la Iași, în iulie 1881, sub redacția lui Ion Nădejde, revista „Contemporanul" a întruchipat tendințele și aspirațiile tinerei mișcări socialiste din România de atunci. Interesul și scopul primordial al redacției — după cum rezultă clar din manifestul **Către cetitorii noștri** — erau acelea de „a face cunoscut publicului român cum privește știința contemporană lumea" și de a aduce „în țara noastră discuțiune asupra marilor teorii științifice la ordinei zilei la popoarele civilizate din Apus". Dorind să onoreze subtitlul revistei : „Revistă științifică și literară", redactorii s-au străduit să popularizeze în mediul intelectualității ieșene cele mai noi cuceriri ale științei moderne europene, de la filosofia lui Spencer și teoria lui Darwin despre evoluția speciilor pînă la materialismul și ateismul filosofic contemporan.

Pe lîngă o generoasă abordare a chestiunilor de ordin social, revista se va impune și prin difuzarea ideilor marxismului, publicînd fragmente dintr-un rezumat al **Capitalului** de Karl Marx, ca și lucrarea lui Fr. Engels : **Originea familiei, a proprietății private și a statului.** Într-o scrisoare, apărută în 1888 în „Contemporanul", Fr. Engels își va exprima satisfacția „că socialiștii din România primesc în programul lor principiile de căpetenie ale teoriei care a izbutit a aduna într-un mănunchi de luptători mai pe toți socialiștii din Europa și America — e vorba de teoria prietenului meu, răposatul Karl Marx".

În a doua parte a existenței sale revista va fi dominată de personalitatea copleșitoare a lui Dobrogeanu Gherea care, pe lîngă articolele ideologice, intervine și cu studii literare, îmbogățind contribuția „Contemporanului" în acest sector, după o primă fază precumpănitor științifică și ideologică. În paginile revistei va iniția Gherea polemica sa răsunătoare cu Titu Maiorescu și tot aici își va fundamenta concepția estetică despre raportul dintre artă și societate, care, prin noutatea ei, se va bucura de o mare audiență în epocă.

Oferind o alternativă la direcția junimistă, „Contemporanul" a determinat o prodigioasă efervescență a ideilor din care cultura românească de mai tîrziu nu va avea decît de profitat. Deși, ideologic, ireconciliabile, pozițiile celor două direcții se vor apropia totuși, uneori, pînă la identificare chiar. Bunăoară, politica maioresciană a combaterii „neadevărului", generator de „forme fără fond", va găsi un sprijin și o confirmare în programul „Contemporanului", căci — se spune în manifestul din care am citat mai sus : „Cauzele acestei stări ticăloase în care ne aflăm, cauza că avem forme fără fond, trebuie căutate în nesocotința cu care s-au umplut locurile de profesori cu tot felul de oameni. S-au fundat școli peste școli și profesorii au trebuit să fie improvizați".

Pe plan literar, revista „Contemporanul" n-a beneficiat de colaborarea unor condeie ilustre, precum mai norocoasa ei rivală, „Convorbiri literare" ; totuși, acestor oameni, care s-au dăruit cu atîta pasiune ideilor lor îndrăznețe, li se cuvine recunoașterea pionieratului și implicit omagiul posterității. Sentimentul modestei contribuții la o literatură care, pe atunci, își căuta încă propria identitate, reiese dintr-o emoționantă confesiune a lui C. Mille, grăitoare pentru întreaga conștiință literară a creatorilor de la „Contemporanul" : „Nu sînt arhitectul care pune acoperămîntul zidirii ; un biet zidar care pune și el o cărămidă mai mult, iată tot ce sînt și iată toată cinstea care o cer. Cîndva, curînd poate, va sosi geniul puternic care, folosindu-se de încercările noastre, va încununa zidirea, înjghebînd pentru totdeauna ceea ce noi numai am întrevăzut".

I. CHEIE-PANTEA

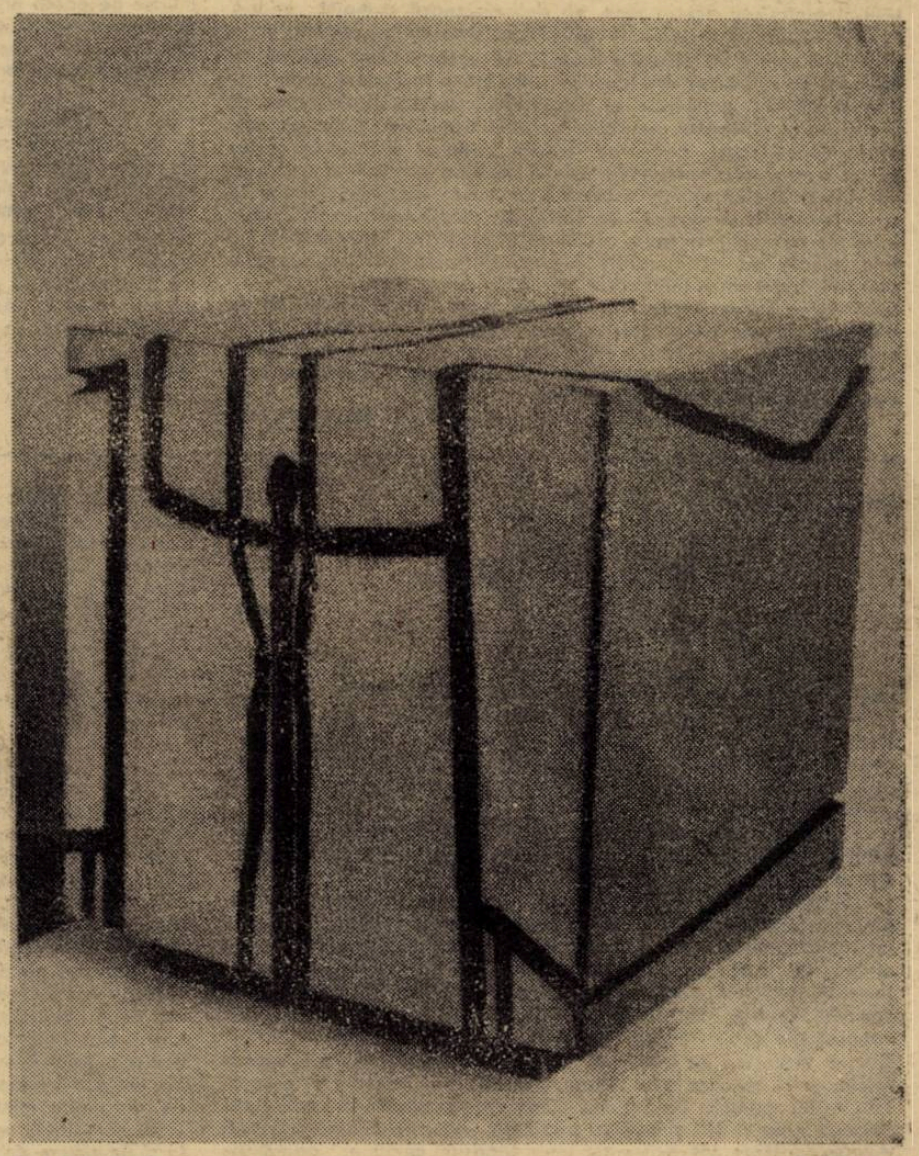

JECZA PETRU „Omagiu"

Convorbire cu Sorin Titel

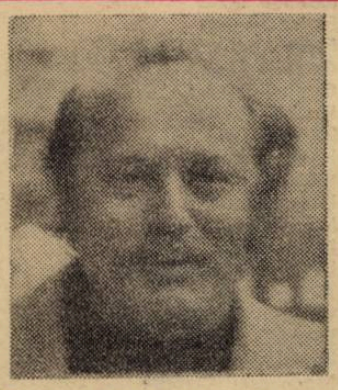

— Cu asentimentul dv., aș începe acest interviu cu... începuturile literare ale prozatorului Sorin Titel. Dacă nu mă înșel ele se datoresc perioadei cînd ați fost profesor de limba și literatura română la liceul „Traian Doda" din Caransebeș ?

— Nu eram profesor la Caransebeș, cînd am publicat volumul **Copacul,** ci într-un sat din apropierea orașului, care se numește, astăzi, **Valea Timișului.** Prozele din cel dintîi volum fuseseră aproape toate publicate în „Luceafărul" și „România Literară" de atunci. Spun acest lucru, ca să subliniez faptul că revistele bucureștene erau se pare mult mai accesibile tinerilor decît sînt ele astăzi, porțile lor nu rămîneau închise nici în fața unui necunoscut, profesor suplinitor de limba rusă și franceză, cum eram eu în acel timp.

— Cum și ce gîndiți despre locurile natale ?

— Nu numai cu nostalgie, ci și cu sentimentul că prin ele se justifică aproape tot ceea ce scriu. Adevărul e că am descoperit destul de tîrziu — cînd am început să lucrez la **Țara îndepărtată** — cît de mult aparțin acestor locuri și ce resurse, într-adevăr inepuizabile, poate oferi scrisului meu, lumea în care am copilărit. Tot ceea ce voi scrie de acum înainte va avea „amprenta" acelei lumi. Orice operă literară este, după credința mea, un produs deopotrivă al memoriei și al imaginației. Cît aparține „realului", faptului de viață trăit, și cît imaginarului un roman ? Iată o întrebare la care greu se poate da un răspuns foarte exact. Într-un eseu, pe care l-am publicat în **Secolul XX,** am încercat un fel de răspuns la întrebarea asta, prin care încerc de fapt să-mi explic propria-mi literatură. Pentru că spațiul nu-mi permite, bineînțeles, să reiau cele spuse acolo, vi-l recomand spre lectură. Rămînem desigur legați și tributari propriei noastre experiențe de viață. A unei experiențe care este un rezultat al relației, al legăturii noastre cu lumea din afară, dar, în același timp, și al unei experiențe **interioare.** Scriem și despre ceea ce e **înăuntrul nostru,** despre ceea ce nu se vede și despre ceea ce ceilalți poate, n-ar fi avut

Convorbire realizată de Ion JIANU

(Continuare în pag. 6)

SECERIȘUL

... Cosașii, în versiunea lor modernă, sub soarele prea fierbinte, au intrat într-un final efort, în lanurile de galben : miroase deja a pîine abia scoasă din cuptor, a bucurie cu iz de petreceri, scena ne este familiară, copilăria se întoarce-n noi, și iată: pe masă tronează, frumoasă, mare, aburindă, mirosind a soare și-a cîmpie, și-a dor, și-a unduire de lanuri — pîinea, și în jurul ei, copii, cu ochii strălucitori, lacom întinzînd mîinile pentru a primi ofranda — pîinea cea de toate zilele, acum încorporînd în ea inteligență, pasiune, dar mai ales dragoste de semeni — iată darul pe care ni-l fac lucrătorii pămîntului, eroicii continuatori ai sutelor de generații de țărani pentru care pîine însemna viață care trebuia apărată cu orice preț, însemna petecul de pămînt iubit, însemna Patrie.

Au intrat acele alcătuiri ciudate, de forme antediluviene, în marile lanuri de grîu — e sărbătoare, recunoștința noastră este totală. Campanie am auzit că se numește **acest război pașnic pentru cucerirea pîinii, ultimă campanie dintr-un șir care vor veni, paradox aparent al vieții, continuitate, succesiune de munci și zile, de anotimpuri și ani într-o cosmică logică a toate ce devin : omul devine. Este — cum spunea un filozof — scris de muncile sale, prin ele devine, se destăinuie, dar, în același timp, ne și în-scrie într-o zonă a muncii și creației — creație însemnînd, în ordinea superbă a pîinii, poate, nu, sigur, fixarea de pămîntul patriei, apăsarea sentimentului de patrie, de neam, apărarea copiilor noștri care, la rîndul lor, vor trece în libertate ideea de pîine.**

Iată dar acum, cînd iubim secerișurile albastre ale speranței, într-o Românie liberă și independentă, acum, deci, va trebui să ne amintim, ca într-un pelerinaj al sentimentului întors în timp, de acele milioane de țărani (luați în răspăr de obediența vechilor stăpîni) care, prin propriul lor sînge, au înscris teritoriile de dragoste și belșug ale României de azi. Va trebui, deci (de înălțat un monument al sufletului celor care, prin secoli și stăruință au ajuns azi, prin noi, lucrători ai pămîntului) să perpetuăm o tradiție care înseamnă, în definitiv, prin pîine, statornicia noastră pe acest pămînt.

ION DUMITRU TEODORESCU

cronica literară

Marta Petreu

Aduceţi verbele

Editura Cartea Românească, 1981

„Cum să scriu poeme tandre, mă întreb, / cum să scriu ?" – iată o întrebare cel puţin surprinzătoare pentru o poetă, dată fiind înclinaţia Evelor noastre lirice tocmai spre tandreţe şi alte incintătoare feminisme ; lăsînt gluma la o parte, mărturisesc că, deşi fusesem intrucitva pregătit de experienţa Magdalenei Ghica din **Hipermateria,** nu mă aşteptam chiar la o atît de violentă agresare a valorilor tradiţional-„feminine" ale poeziei, Marta Petreu, căci ea e poeta în cauză, aderînd, ca mai toţi colegii săi de generaţie, la un program de o originalitate frapantă, ordonat aci în jurul obsesiei defeminizării !. Ticolae Manolescu, în cronica sa la **Aduceţi verbele (România literară,** 16), scria la un moment dat: „E ciudat, dar, deşi absenţa (ori chiar interzicerea) senzualităţii şi preferinţa pentru idee, nu defeminizează complet poezia Martei Petreu". E o remarcă subtilă pe care mi-aş permite să o dezvolt afirmînd că senzaţia brutală de „nefeminism" provine, în majoritatea situaţiilor din (cum ar suna într-o formulare puţin preţioasă) regimul antifrastic al discursului. Aşezate sub spectrul protector al antifrazei, enunţările poetei trebuiesc citite pe dos, procedeu prin care, e lesne de înţeles, ceea ce pînă la un punct părea o negare a feminităţii, devine, tacit, o afirmare a acesteia.

Marta Petreu aduce în pagină un infern imagistic, o poezie scrisă pe masa de operaţii, în ambianţa obscur-intimizantă a unei lecţii de anatomie în care doctorul şi pacientul îşi schimbă pe rînd rolurile, ca într-o paiaţerie absurdă ; „tacimul" e aproape complet, imaginaţia fiind vădit stimulată de „obiecte" medicale : anatomice **(singe, piele, oase, carne, dinţi, falcă, nervi, aortă, placentă, retină, limbă,** dar mai ales **creier,** cu **emisfere, cutie craniană** etc.), conceptuale **migrene, predispoziţie pentru schizofrenie),** farmaceutice **(papaver somniferum, atropa beladona, Laudanum Sydenheim, cianură, curara).**

Sare în ochi aspectul fanat al lumii poeziei Martei Petreu, peste care se lasă parcă o pudră sterilă, iritantă, provocatoare : „El / într-o pijama mai roşie decît cărămida, decît sîngele. / O paiaţă lingîndu-şi fardul" ; „Pentru singurătate e nevoie de artificiu de fard" ; „Apoi pudra trufia rimelul lavanda" ; totul pare comprimat, cu contabilicească fervoare, în parabola unei catalogări deprimante a existenţei, cu interbinabilul şi de **teze, sinteze, lecţii, colecţii, conspecte, ore (de fapte, de logică), arhive (sigilate,** chiar o arhivă a „Amorului pe indici tematici"). Un narcinism copleşitor, o autoscopie crîncenă („aminteşte-ţi mereu aminteşte-ţi / în oglindă Marta pune imaginea sa despre sine") dau acestor versuri aerul unei parade decisive de seacă automăcinare, de febrilă distrugere a celui mai infim palpit vital.

Textul e plin de asemenea alarmante viziuni ce sfîrşesc prin a crea, în aglomerarea lor ermetizantă, primele suspiciuni ale lecturii : oare toate aceste agresivităţi nu sînt tocmai marca unei cumplite vulnerabilităţi interioare ce încearcă în disperare să se apere, arătîndu-şi colţii dar paralizată de frică ? Răspunsul nu poate fi decît afirmativ. Dacă dăm la o parte capcanele fragile întinse de poetă prin antifraze (revin asupra acestei figuri căci ea mi se pare aici ineluctabilă) asistăm, după atîtea năucitoare convulsii, la un alt spectacol imaginar, mult mai limpede, ca o invazie calmă, reconfortantă ; după atîtea suplicii exorcistice, imaginarul îşi descoperă o faţă ireală, proaspătă, pură, „feminină", chiar dacă paloarea frustă a delicatelor apariţii poartă încă stigmatul obscurelor concepţiuni : „teroarea" poetei are acum „bot de lapte", iar feminitatea, aflată sub auspiciile securizante ale vegetalului cu o simbolistică bogată – **fragi, frunze de mentă, mentă verde, cînepă crudă, cînepă caldă, dumbrăvi de soc, brustur subţire. vişină crudă,** în sfîrşit, **cuvînt fraged, verde fragede),** îşi recapătă, inalterată, impetuozitatea : „Eva, numai buzele tale / cu gust de cînepă udă / mor încet" **(Cîntec),** ori, „Cu o floare dacă mă atingi / mă umplu de clopote" **(Săptămîna patimilor).** Tocmai această conflictualitate acerbă, ca o joacă fabuloasă a luminii cu tenebrele, mă face să cred că ne aflăm în faţa unui debut cu adevărat remarcabil.

Radu Călin CRISTEA

Mihai Coman

Izvoare mitice

Ed. Cartea Românească, 1980

Aruncînd mănuşa uzanţelor literare curente, Mihai Coman, unul dintre activii cronicari literari tineri ai momentului, debutează cu o carte de sinteză asupra fenomenului folcloric. O sinteză, evident, parţială, ce îşi lasă deschise porţile eventualelor completări şi continuări. Semn al maturităţii de gîndire şi al rigurozităţii conceperii actului critic, **Izvoare mitice** propune o viziune sistematică asupra literaturii folclorice.

Structurată în trei capitole (subdivizate la rîndul lor în trei părţi de analiză a cîte unei problematici distincte), cartea necesită o discuţie diferenţiată.

Tinzînd la viziunea „totalizantă", de ansamblu, ca în abordările structuraliste, şi în fazele de început ale semioticii, demersul lui Mihai Coman nu este însă ratasabil structuralismului, oricît ar încerca el să „decodeze" structurile şi invariantele în zona literaturii folclorice. Deşi, fiind cea mai formalizantă dintre toate speciile literare, literatura populară s-a situat multă vreme în avanposturile cercetării structuraliste, ceea ce-l preocupă pe Mihai Coman în cartea de faţă este imaginea de ansamblu a literaturii folclorice şi ceea ce s-ar putea numai „semnificaţiile ei prezente". Astfel, primele două părţi, **Rezonanţele mitului în spaţiul colindelor laice** şi **Mit şi baladă populară** aduc la lumină cele mai diverse ipostaze ale existenţei unor toposuri comune, adevărate puncte de reper în înţelegerea surselor socio-culturale ale literaturii populare româneşti. Operînd selectiv, autorul ia în considerare o serie de elemente întîlnite în spaţii de iradiere bine determinate socio-temporal : colindele laice sînt prilejul depistării formelor de organizare ritualică ce determină însăşi structura literaturii populare ; colindele rituale sînt analizate din perspectiva delimitării influenţelor unor culturi străine, şi a structurii lor de adîncime. Acestea sînt, la rîndul lor, excelent analizate (în capitolul **Labirintul de simboluri),** prin relevarea existenţei unor configuraţii culturale de excepţie.

Recompunînd, prin observaţii pertinente, cu argumente ale ştiinţelor lingvistice, stilistice, estetice, filozofice etc., străvechi scheme mitico-narative, Mihai Coman nu se rezumă doar la constatarea indiferentă a unor adevăruri. El nu-şi refuză plăcerile demersului comparatist, sau ale celui, cu toate riscurile inerente, recuperator, de „umplere" a hiatusurilor în „aglomerarea ordonată" a motivărilor coerente ale structurilor literare.

Dacă ar fi să optăm pentru vreauna din calităţile cercetătorului relevate prin această carte, am alege, fără îndoială, capacitatea sa de ordonare şi sintetizare atît a fragmentelor teoretice asupra folclorului, cît şi ale îmbinării lor cu activitatea efectivă de practician (Mihai Coman a depus, pentru realizarea studiului său, şi o intensă cercetare de teren).

A doua secţiune a cărţii **(Mit şi baladă populară)** este axată pe stabilirea modelului eroic în balada haiducească, propunînd într-unul din subcapitole o seamă de sugestii pentru o „mitologie a zeului şarpe", şi într-o altă secţiune a sa o abordare a **Mioriţei** din perspectiva particularităţilor de receptare a baladei considerată diacronic. „Cîmpurile de semnificare" ce dirijează perceperea **Mioriţei** sînt văzute ca determinări ale substratului etnocultural ce a produs-o.

Interesul cărţii este sporit, pe lîngă dovezile excelentei cunoaşteri a achiziţiilor anterioare în domeniul cercetat, de încercarea de a „actualiza" şi lărgi sfera de cuprindere a ideilor teoretizate. Descoperind „izvoarele mitice" în opera sadoveniană, concluzia autorului se îndreaptă spre înţelegerea tendinţelor majore ale literaturii marelui scriitor ca „materializări" ale unei „profunde nostalgii a mitului". La Marin Preda se constată existenţa unei „viziuni mitice", opusă mitului, printr-un – „mod de a vedea viaţa şi un sistem de simboluri, deschise înţelegerii doar pentru acela care cunoaşte codul mito-poetic al gîndirii populare".

Refuzul aservirii la nici una din principalele metodologii cunoscute la noi dă, la sfîrşitul lecturii, imaginea uneia din cele mai ambiţioase întreprinderi în domeniul cercetării antropologiei folclorice şi etnologice.

Pornind de la stadiul originilor fenomenului mitic, Mihai Coman promite să se impună drept un cercetător de primă mînă al evoluţiei şi mutaţiilor din literatura folclorică, avansînd, de pe acum, cîteva idei preţioase pentru o viitoare „ştiinţă a folclorului".

Mircea MIHĂIEŞ

La diateza pasivă

marginalii

Despre ce poţi să scrii cînd nu poţi să scrii ? Iată o întrebare la prima vedere absurdă, dar care i se poate pune, în încă imperativ, oricui şi-a luat obligaţia de a scrie ceva. Ca de fiecare dată, aceeaşi constatare. Nu poţi să scrii, cînd nu poţi să scrii; decît despre acest lucru : că nu poţi să scrii. Este ceea ce poţi : să te lamentezi în fel şi chip, chiar cu speranţa ca, tot întrebîndu-te ce s-a întîmplat, să umpli, dacă nu e mare, spaţiul ce îţi este încredinţat.

Însă în ce constă deosebirea dintre a scrie şi a te preface că scrii ? Ce anume nu poţi cînd nu poţi să scrii ? Nu poţi, probabil, să priveşti cu concentrare ceva dens ce-ţi este necunoscut. Poţi numai să priveşti inconsistent spre ceea ce crezi – înşelîndu-te, mai ales atunci – că îţi este cunoscut.

Lucrul, de fapt, nu e simplu. A nu putea să scrii este, în anumite condiţii, de foarte bun augur. Nici scriitorii autentici nu sînt în stare să scrie oricînd. Mai mult, scriitorul autentic se defineşte, între altele, prin aceea că uneori nu poate să scrie. El simte atunci, ni se spune, o adevărată oroare la gîndul că ar trebui s-o facă. Nu e curios ? Scriitorul, un om atît de puţin comun, se defineşte prin ceea ce are comun cu toţi. E numai o deosebire de proporţie. Unii nu scriu oricînd, iar alţii nu scriu niciciînd. Şi nu e curios, iarăşi, să observi efectul invers proporţional ? Cei care sînt loviţi de neputinţă din cînd în cînd suferă atunci de parcă nimic n-ar mai avea nic un rost. Iar cei neputincioşi toată vremea, nu suferă deloc. Ei sînt ca Monsieur Jourdain. Acesta făcea proză, fără să ştie, de patruzeci de ani. Cei refuzaţi de literatură trăiesc toată viaţa fără să bage în seamă starea aceasta – atît de gravă cînd este trecătoare. Ca şi cum dintre bolnavii incurabili şi cei vindecabili, adevăraţii bolnavi n-ar fi cei dintîi.

Aşadar, scriitorul adevărat este acela care din vreme în vreme îşi pierde însuşirea. Oare ? Chiar aşa să fie ? Să fi avut Sadoveanu astfel de întreruperi ? Shakespeare ? Lope de Vega, de la care „nu s-au păstrat decît cinci sute de piese cu paternitate incontestabilă" ? Cutare cronicar nu scrie săptămînă după săptămînă de douăzeci de ani, şi cărţi pe deasupra, şi nu este el un bun scriitor ? Ce s-ar fi făcut Dostoievski şi alţii ca el, dacă, hărţuiţi de editori cum erau, s-ar fi pomenit în cîte o zi, o lună, două, trei, sau chiar cu anii, în totală incapacitate de a se aşeza la masa de scris ?

Aici, în cazul acesta de la urmă, s-ar putea să se găsească un răspuns. Dacă e adevărat că scriitorul se defineşte şi prin neputinţa de a scrie şi dacă unii scriitori, dintre cei mai mari, nu s-au oprit niciodată din scris, atunci ajungem la concluzia aiuritoare că scriitorul mare poate să scrie atunci cînd nu poate să scrie. Măreţia lui, poate, stă chiar în curajul de a suporta oroarea pentru a trece, fără să se oprească, peste punctul mort. (Ar fi un motiv în plus pentru a nu crede că marele scriitor este, în orice situaţie, de invidiat).

Cu o glumă nu prea bună, ar trebui să spun că n-a mai rămas loc pentru ca să verific dacă lucrurile stau aşa. Vai, însă, a mai rămas !

Livius CIOCÂRLIE

Biroul Uniunii Scriitorilor

PREŞEDINTE :

DUMITRU RADU POPESCU

VICEPREŞEDINŢI :

Alexandru Balaci
George Bălăiţă
Constantin Chiriţă
Domokos Géza
Laurenţiu Fulga
Constantin Ţoiu

SECRETARI :

Nikolaus Berwanger
Ion Hobana
Létay Lajos

MEMBRI :

Geo Bogza
Constanţa Buzea
Mircea Ciobanu
Ov. S. Crohmălniceanu
Ştefan Augustin Doinaş
Anghel Dumbrăveanu
Geo Dumitrescu
Paul Everac
Mircea Iorgulescu
Eugen Jebeleanu
Octavian Paler
Petre Sălcudeanu
Eugen Simion
Marin Sorescu
Nichita Stănescu
Sütő András
Ion Vlad

Consiliul Uniunii Scriitorilor

1. Alexandru Ioan
2. Andriţoiu Alexandru
3. Balaci Alexandru
4. Baltag Cezar
5. Bălăiţă George
6. Bărulescu Ştefan
7. Berwanger Nikolaus
8. Blandiana Ana
9. Bodor Pál
10. Boeriu Eta
11. Bogza Geo
12. Brumaru Emil
13. Buzea Constanţa
14. Buzura Augustin
15. Caraion Ion
16. Cassian Nina
17. Chiriţă Constantin
18. Ciobanu Mircea
19. Crăsnaru Daniela
20. Cristea Dan
21. Cristea Valeriu
22. Crohmălniceanu S. Ovid
23. Deşliu Dan
24. Dimisianu Gabriel
25. Dimov Leonid
26. Dinescu Mircea
27. Doinaş Ştefan Augustin
28. Domokos Géza
29. Dumbrăveanu Anghel
30. Dumitrescu Geo
31. Duţescu Dan
32. Everac Paul
33. Felea Victor
34. Flămînd Dinu
35. Fodor Sándor
36. Fulga Laurenţiu
37. Gálfalvi Zsolt
38. Guga Romulus
39. Hauser Arnold
40. Hăulică Dan
41. Hobana Ion
42. Horea Ion
43. Iancu Traian
44. Ianoşi Ion
45. Ionescu Gelu
46. Iorgulescu Mircea
47. Jebeleanu Eugen
48. Kányádi Sándor
49. Lászlóffy Aladár
50. Létay Lajos
51. Macovescu George
52. Maliţa Mircea
53. Manolescu Nicolae
54. Marino Adrian
55. Martin Mircea
56. Mălăncioiu Ileana
57. Mugur Florin
58. Naum Gelu
59. Nedelcovici Bujor
60. Negrici Eugen
61. Olteanu Ioanichie
62. Ornea Zigu
63. Paleologu Alexandru
64. Paler Octavian
65. Pop Sânziana
66. Popescu Dumitru Radu
67. Prelipceanu Nicolae
68. Raicu Lucian
69. Rău Aurel

(Continuare în pag. 7)

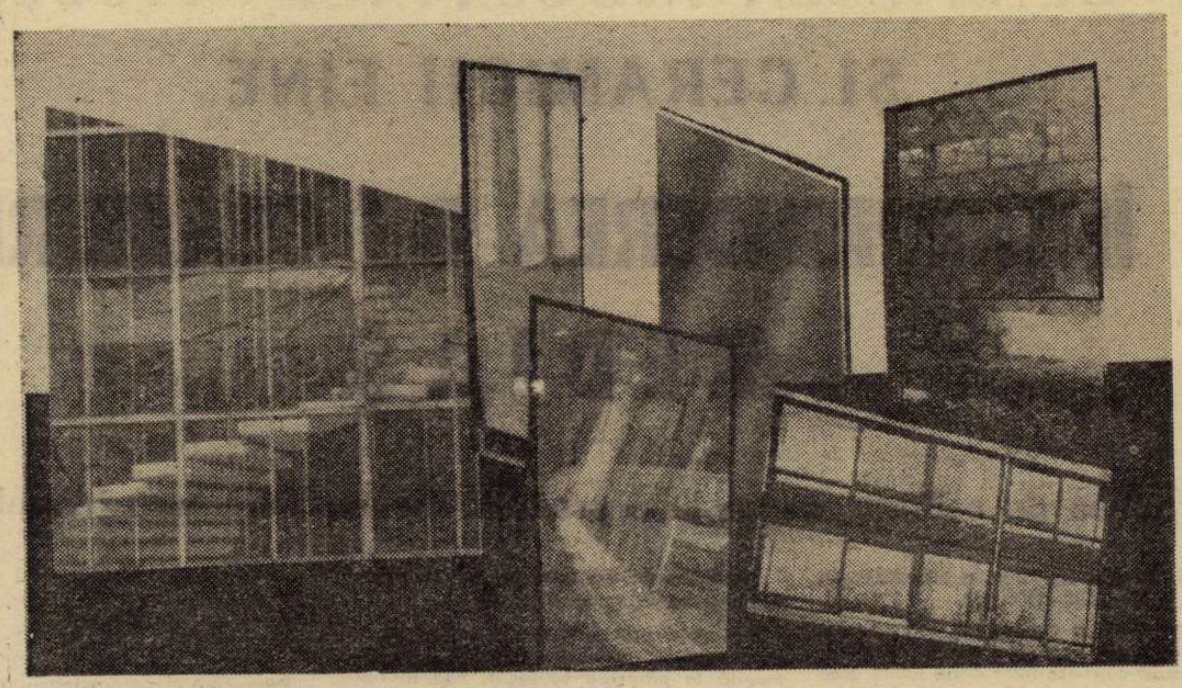

Geam tras

Geamul izolator

Un loc aparte în informarea prezumtivilor parteneri comerciali din țară și din străinătate îl rezervăm aici prezentării geamurilor izolatoare (IZOVIT sau TERMOPAN) produse de excepție și de mare exifiență economică ale Întreprinderii de geamuri Mediaș.

Eforturile permanente ale muncitorilor și cercetătorilor pentru o valorificare superioară a potențialului de gîndire tehnică în scopul realizării unor materiale de construcții mai bune, mai ieftine, cu performanțe ridicate, s-au materializat în ultima vreme prin introducerea în fabricație a unui produs de mare competitivitate, geamul izolator, despre care specialiștii afirmă că va produce schimbări fundamentale, în viitor, în orientarea poiectanților și arhitecților, dat fiind multitudinea de soluții care le oferă cerințelor de ordin tehnico-economic ale sectorului de construcții.

Pe plan mondial indicele de penetrație a produsului este deosebit de ridicat fiind în continuă creștere an de an.

Evoluția producției și desfacerii geamului izolator în S.U.A. ca și în țările puternic dezvoltate economic a fost stimulată în ultimii 5 ani de criza de energie și de creșterea necontenită a prețului petrolului.

În această conjunctură economică internațională, interesul uriaș arătat de consumatorii de toate categoriile s-a materializat prin creșterea cu 275% a utilizării geamurilor izolatoare în perioada 1972-1977.

Potrivit cifrelor statistice date publicității de „SIGMA" (Asociația producătorilor de geamuri izolatoare din S.U.A.) ponderea acestor produse în piața totală a geamurilor a crescut de 17%, cît reprezenta în anul 1972, la 55 % în anul 1977.

Tendințele pieții mondiale orientate în evoluția desfacerii geamurilor izolatoare și-a pus amprenta în mod vizibil și pe creșterea capacităților de producție în industria românească.

Dacă perioada 1972-1978 este caracterizată printr-o producție care variază între 35—120 mm m.p. anual și un singur producător (Intreprinderea de geamuri Buzău), relația de plan 1979-1985 evidențiază cel de-al doilea furnizor (Întreprinderea de geamuri Mediaș) și o producție ce va evolua între 390-480 mii m.p. geamuri izolatoare pe an.

Referindu-ne la eficiența economică, criteriul de referință în producția bunurilor materiale, în speță, a geamurilor izolatoare, accentul principal este pus pe reducerea consumurilor de energie atît în faza de fabricație cît și în cea de exploatare și pe diminuarea consumurilor materiale în etapa de montaj-finisare.

Acești factori de influență au condiționat creșterea accentuală a desfacerii în anul 1978 la un nivel superior întregii perioade de cînd se fabrică produsul în țara noastră.

Cu toate că piața internă a geamului izolator este încă lipsită de elasticitate datorită indeciziei factorilor de directivare din domeniul investițiilor, partenerii comerciali externi, în special cei nord-americani, manifestă un interes aparte pentru produsul românesc ai cărui parametri sînt comparabili cu realizările similare ale celor mai renumite firme din lume.

Geamul izolator de tipul IZOVIT-TERMOPAN este constituit din două sau mai multe foi de geam tras distanțate cu o ramă din profil de aluminiu. Legătura dintre rama profilată din aluminiu și foile de geam se realizează cu chit butilic iar etanșarea marginilor geamului izolator se realizează cu chit tiocolic. Stratul de aer cuprins între foile de geam și rama din aluminiu este lipsit de umiditate deoarece în interiorul ramei se introduce o substanță desicantă, fapt ce conduce la obținerea izolației termice și fonice necesare STAS 9249-73).

Grosimea foii de geam mm	Distanțier mm	Lung. max. mm	Lățimea max. mm	Grosimea totală mm
3	8	2000	1600	14
4	8	2500	2200	16
5	8	3000	2200	18
6	8	3000	2200	20
3	12	2000	1600	18
4	12	2500	2200	20
5	12	3000	2200	22
6	12	3000	2200	24
3	16	2000	1600	22
4	16	2500	2200	24
5	16	3000	2200	26
6	16	3000	2200	28

Necesitatea obiectivă care a justificat cercetările și lansarea în fabricație a noului tip de geam, are în vedere, în primul rînd faptul că, soluțiile de nitrare cu geamuri simple sînt nerentabile în procesul de exploatare a investiției, generînd consumuri considerabile de combustibili.

Caracteristicile dimensionale ale geamului izolator fabricat la Întreprinderea de geamuri Mediaș sînt următoarele :

Pentru realizarea produsului se utilizează geam tras calitatea a 3-a, geam șlefuit, geam armat sau geam ornamentat, fiind posibilă montarea în rame din lemn, oțel, materiale plastice sau metale ușoare.

Avantajele tehnico-economice care pledează pentru extinderea utilizării produsului sînt multiple :

— izolație acustică min 20 d.B. ;

— conductibilitate termică kcal/m.h.c. max. 0,09 ;

— izolație termică cu 30% superioară față de vitrarea clasică ;

— economie de cherestea, circa 45% la confecționarea binalelor ;

— economie de metal (aproximativ 2,55 kg metal la m.p. vitrare) ;

— reducerea cu 15% a pierderilor de geam la montare — fasonare ;

— reducerea manoperei de fasonare cu circa 50% ;

— economii de circa 30% la cheltuielile de întreținere.

După studiile și calculele realizate de I.P.C.T. București, la o investiție în exploatare pe o perioadă de 8 ani, prețul geamului izolator este competitiv cu prețul geamului tras simplu.

Datele de sinteză pun în evidență eficiența financiară superioară a geamului izolator, eficiență calculată la m.p. de suprafața vitrată în exploatare după cum urmează :

a) costul geamului izolator utilizat la ferestre metalice fixe revine la 584 lei m.p. față de 690 lei m.p. la fereastra metalică dublă obișnuită ;

b) costul geamului izolator utilizat la ferestre metalice cu 50% ochiuri mobile revine la 784 lei m.p. față de 830 lei m.p. la ferestrele cu geam dublu.

Economiile evidențiate sînt argumente notabile care relevă că folosirea geamului izolator în vitraje este net avantajoasă celorlalte soluții posibile în etapa actuală.

Cercetările și rezultatele de exploatare pînă în prezent recomandă geamul de tipul IZOVIT-TERMOPAN în următoarele domenii :

a) în construcțiile civile (blocuri, fațade, spații comerciale, case de locuit — pentru uși, ferestre, vitrine, pereți despărțitori, balcoane) ;

b) în construcții social-culturale (spitale, policlinici, teatre, case de cultură, hoteluri, gări, săli de sport, aeroporturi, piscine, ghișee, restaurante — pentru uși, ferestre, perete despărțitor, fațade) ;

c) în construcții industriale (hale, sere, vagoane, frigidere, industriale, clădiri agrozootehnice etc.).

Concluzionînd prezentarea geamului izolator de tipul IZOVIT-TERMOPAN reținem că produsul corespunde cerințelor înscrise în Programul directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei, fiind în același timp un element de construcție superior geamului simplu, sporește gradul de confort și eficiență în construcțiile civile și social-culturale, îmbunătățind calitatea muncii și a vieții.

IMPORTANT!

Factorii de directivare și decizie din domeniul investițiilor au posibilitatea, încă din execițiul de plan 1981, să contribuie la promovarea utilizării produsului în construcțiile care le patronează, cunoscînd că măsura de generalizare a încorporării în lucrarea geamului izolator se conjugă cu capacitatea de ofertă a întreprinderii.

Unitățile interesate de noul produs vor transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

Intreprinderea de geamuri Mediaș
Șos. Sibiului nr. 38

Relații suplimentare se pot obține la telefon 928/1.31.31.

Posibilii parteneri comerciali din țară și străinătate sînt asigurați de toată solicitudinea din partea ofertantei.

Vasile BAȘA

Emil GEORGESCU

Colaje :
L.B.

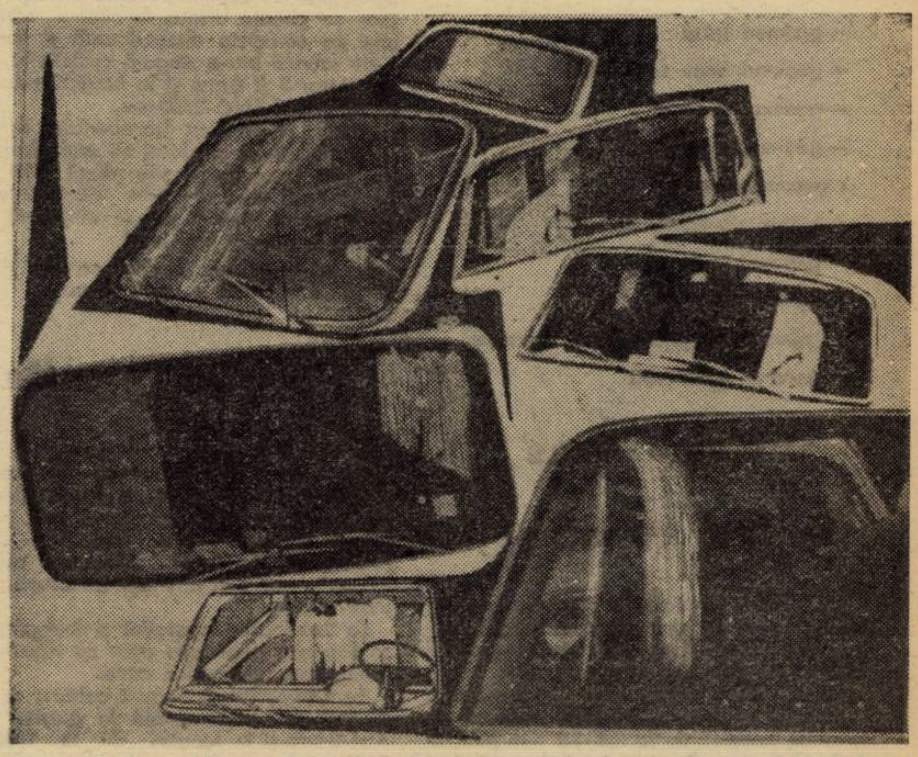

Parbrize din geam securizat și geam duplex

CENTRALA INDUSTRIEI STICLEI ŞI CERAMICII FINE

ÎNTREPRINDEREA DE GEAMURI MEDIAŞ

Produse de calitate, expresie a gradului de perfectionare tehnologică

Procesul permanent de diversificare a producţiei şi de promovare a noului implică o permanentă legătură informaţională între fabricant şi consumator, în aşa fel încît piaţa produselor să manifeste elasticitate, element deosebit de important la stabilirea şi dimensionarea nivelelor de plan.

Diversificarea şi ridicarea gradului tehnologic şi calitativ al producţiei româneşti, ritmul impresionant de creştere şi modernizare a structurilor economice, în special în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R., au facilitat o participare tot mai activă, mai eficientă şi mai competitivă a ţării noastre la circuitul economic mondial.

O ilustrare elocventă a transpunerii în fapt a opţiunii fundamentale privind creşterea necontenită a calităţii producţiei, atit în ceea ce priveşte fondul de produse destinat pieţii interne cît şi celei externe, este penetraţia mărfurilor româneşti în sfera de concurenţă a comerţului internaţional.

Modernizarea continuă a produselor, adincirea specializării, lansarea de produse noi cu caracteristici tehnice, funcţionale şi economice superioare, adoptarea operativă la cerinţele pieţelor externe, sînt criteriile ce conduc la amplificarea şi extinderea ariei geografice a raporturilor comerciale cu străinătatea, la afirmarea tot mai pregnantă a bunurilor materiale făurite de tehnica românească.

Înscriindu-se pe coordonatele de eficienţă şi competitivitate, produsele Întreprinderii de geamuri Mediaş se fac tot mai cunoscute şi apreciate pe cele mai îndepărtate meridiane ale globului, fiind purtătoarele girului de calitate, frumuseţe şi robusteţe.

Datorită acestor însuşiri, în peste 60 de ţări ale lumii produsele acestei întreprinderi se bucură de adeziunea beneficiarilor, răsplătind astfel efortul de creaţie al făuritorilor al căror meşteşug are vechi tradiţii în acest perimetru transilvan.

Intenţionînd informarea partenerilor interni şi externi, în cele ce urmează vom încerca o succintă trecere în revistă a principalelor repere de fabricaţie din producţia curentă a Întreprinderii de geamuri Mediaş, insistînd asupra unui produs nou, o creaţie de perspectivă, geamul izolator cunoscut sub denumirile de izovit şi termopan.

Nominalizăm cîteva grupe mari de produse :

- geamuri trase
- geamuri trase securizate
- geamuri givrate
- geamuri muslin
- geamuri duplex
- blaturi de masă
- geamuri mate
- oglinzi saline
- jaluzele din geamuri transparente
- geamuri izolatoare

Geam tras pentru construcţii

Un produs apreciat şi foarte căutat al Întreprinderii de geamuri Mediaş este geamul tras pentru construcţii, similar calităţii Pittsburgh, care se realizează tăiat în dimensiuni fixe şi libere, fără alte prelucrări.

Reperul se livrează în zece domenii de grosime pornind de la 2,8–3,2 mm pînă la 11,5–12,4 mm. Acestor grosimi corespund lăţimi de la 280–1600 mm la 500–2300 mm şi lungimi de 1600–3500 mm.

Prin geamuri la dimensiuni libere se înţeleg produsele care se livrează cu lăţimi avînd valori cuprinse între două limite care diferă între ele cu minimum 60 mm şi în lungimi ale căror valori situate într-o limită superioară şi una inferioară diferă între ele cu cel puţin 90 mm.

Geamurile tăiate la dimensiunile condiţionate de beneficiari se consideră dimensiuni fixe.

Expedierea produsului se face în lăzi „cuşcă" pentru transportul pe uscat şi în lăzi „pline" pentru transportul maritim.

În situaţii deosebite impuse de criterii tehnico-economici se livrează geamuri trase şi afara dimensiunilor curente de fabricaţie.

Geam tras securizat

Propunem atenţiei beneficiarilor interni şi externi un alt tip de geam fabricat la Mediaş, geam care asigură protecţia deplină la spargere datorită bucăţilor mici, netăioase. Este vorba de geamul securizat (STAS 1850-62) care se realizează din geam tras, prin călire în aer, avînd o mare rezistenţă la lovire şi încovoiere.

Acest geam se utilizează cu precădere la confecţionarea uşilor securizate, produse de mare efect şi eleganţă, uşi a căror destinaţie vizează clădiri social-culturale, hoteluri, magazine, aeroporturi etc.

Geamul givrat

Un produs de atracţie, care îmbină organic utilul cu frumosul, îl reprezintă geamul givrat, prelucrat din geam tras (cal. III – STAS 853-75) avînd aspectul de flori de gheaţă. Se realizează prin matizarea unei feţe urmată de aplicarea unui strat uniform din clei de oase şi uscarea treptată a peliculei pînă la desprinderea ei de pe geam. După îndepărtarea masei peliculogene geamul prezintă desenul florilor de gheaţă dispus în cîmpuri neregulate cu varietate dimensională a florilor.

Se fabrică într-o singură calitate la grosimi între 3 şi 8 mm şi în lungimi cuprinse în domeniul 1000–2000 mm.

Pentru asigurarea transportului în deplină siguranţă produsul se ambalează în lăzi din lemn (cuşti sau pline) foile de geam fiind separate prin acoperirea cu hîrtie iar ca amortizare se utilizează polistiren expandat sau talaj.

La cererea beneficiarilor se pot stabili şi alte modalităţi de ambalare.

Geamul muslin

Consecvenţi ideii de diversificare, specialiştii de la Întreprinderea de geamuri Mediaş oferă economiei naţionale geamul muslin. Acest reper se obţine prin prelucrarea geamului tras (cal. III – STAS 853-75) folosindu-se procedeul sablării mecanice pe una din feţe cu intercalarea unui şablon.

La terminarea operaţiei şi îndepărtarea şablonelor geamurile apar cu diferite ornamentaţii geometrice mate.

Se fabrică într-o singură calitate cu mare varietate ornamentală la grosimi între 3 şi 8 mm şi în lungimi de la 1000 la 2000 mm.

Condiţiile de transport şi ambalare sînt aceleaşi ca la geamul givrat.

Deoarece prin folosirea acestui geam se urmăreşte un efect decorativ, se recomandă la placarea faţadelor sau la finisarea unor interioare de mare circulaţie şi penetraţie.

Geamul duplex plan

O realizare importantă a Întreprinderii de geamuri Mediaş, care contribuie la importante economii valutare, este fabricarea geamului duplex plan pentru industria românească de autovehicole.

Se obţine prin lipirea a două foi de geam Pittsburgh prin intermediul unei folii speciale de masă plastică care în caz de spargere reţine cioburile.

Produsul corespunde în cel mai ridicat grad condiţiilor impuse de controlul optic avînd un coeficient de transmisia luminii de 75%.

Geamul duplex plan se realizează în următoarele dimensiuni :

	L.	l.
max.	2500 mm	1200 mm
min.	300 mm	300 mm

Producătorul contractează orice cantitate asigurînd calitatea excepţională a fabricaţiei.

Ambalarea geamurilor se face în lăzi corespunzătoare dimensional, în pachete învelite cu hîrtie parafinată.

Geamul mat

Din punct de vedere tehnologic acest reper se obţine prin prelucrarea geamului tras (cal. III – STAS 853-75) matizîndu-se uniform pe o singură faţă, pe cale mecanică prin sablare cu nisip.

Se fabrică într-o singură calitate la grosimi cuprinse între 3 şi 8 mm şi lungimi de 1000 la 2000 mm.

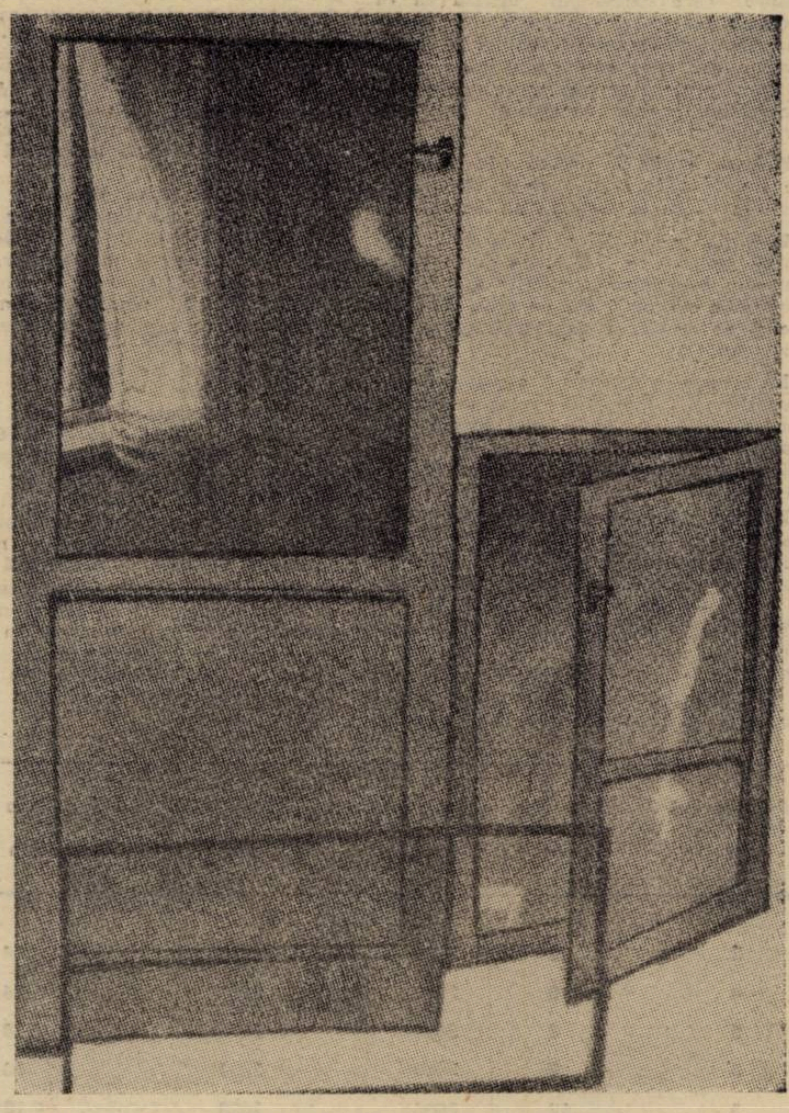

Geam izolator şi binale cu geam izolator

Verificarea gradului de mătuire se face la lumină difuză cunoscîndu-se că unui obiect aşezat la 50 cm de geam nu poate să i se perceapă conturul clar.

Condiţiile de ambalare şi transport sînt aceleaşi ca la geamurile muslin şi givrat.

Se utilizează la vitrarea unor pereţi despărţitori la birouri magazine, holuri, culoare etc.

Oglinzile prozei

La paginile 461, 692, 729, **Dicționarul cronologic. Literatura română** aduce la cunoștința cititorilor, printre alte nume „care nu pot fi eliminate din istoria literaturii, unde își au locul necesar și firesc, înregistrarea lor fiind utilă pentru înțelegerea în complexitate, a fiecărei epoci culturale", cum mărturisește prefața, pe acela al lui Alexandru Indrieș. Rectificăm, cu oarecare reproș, numele, fiindcă Alexandru Indrieș nu există, există doar Alexandra Indrieș, autoarea într-adevăr a romanului **Saltul în gol** (1973) și a studiului **Corola de minuni a lumii** (1975) și **Basme** de Clemence Brentano (traducere, 1973).

Cu două cărți într-atît diferite, una o cercetare structurală a poeziei lui Blaga, cealaltă un roman de subtilă analiză, Alexandra Indrieș pare a se reprezenta într-o evidentă postură dublă. Pentru a nu forța limitele unei apropieri, vom recunoaște dificultatea de a găsi canalele de comunicare între cărți. De la atitudinea concentrată, migălos-științifică, aplicativă, de la limbajul strict al termenilor stilistici, pînă la deliberarea artistică a structurii romanești, drumul trece totuși printr-o comună zonă a concepției personale despre modernitatea literaturii. În aceeași măsură, dar cu finalități deosebite, funcționează cuplul operatoriu al analizei și construcției, precum și știința-tendința „regiei textului" (nivel esențial și provocator în analiza semnificațiilor poeziei blagiene).

Romanul **Saltul în gol** își deconspiră parțial alcătuirea prin cunoașterea modelului analitic aplicat poeziei. Textul romanului se organizează prin funcționarea unor mecanisme care stimulează sau stopează înaintarea lui după principiu: „discontinuitatea este, paradoxal, generatoare de continuitate". **„Corola de minuni a lumii, p. 155).** Accesoriile progresiei în roman sînt titlurile, subtitlurile capitolelor, mottoul, caracterul diferit al literei. O conștiință teoretică excelent utilată, cum reiese din studiul stilistic, se întîlnește cu experiența de viață, cu un mod subtil de înțelegere a existenței individului. Romanul reflectă aceste lucruri, transformînd datele realității în premise ale ficțiunii prin intermediul controlului arhitectural.

Saltul în gol este o proză problematică, ilustrînd într-o complexitate de fapte meandrele destinului uman. Personajele primesc substanță în funcție de aderența unele la altele, aderență de profunzime sau incidențe nesemnificative, și evoluează după cum atingerile dintre ele le impulsionează. Două personaje, Simina Tofan și Grigore Airinei, sînt centrii de conștiință ai romanului. Reflecția lor asupra momentelor esențiale ale vieții proprii, asupra conjuncturilor, asupra relației între oameni, implică o dinamică a dubitației și fermității, pe care singurătatea o sporește. Cunoașterea de sine, pentru Simina problemă fundamentală, parcurge itinerarii neliniare: reconstituirea amintirilor, trăiri fragmentare, reacții, pagini de jurnal, obsesii, iar pe planul formal al textului „decupaje", „paranteză", „montaje", „ritornelă" etc.

Cu acest sistem de oglinzi, Alexandra Indrieș realizează „perspectiva interioară a autorului asupra personajului" cum o numea W. Booth. Alunecînd de-a lungul destinelor, personajele trec praguri dramatice, ca Simina, se influențează sau se resping, deosebindu-se în măsura în care împlinesc „saltul peste gol" ori eșuează în gol. Dacă „diferența, contradicția rămîne factorul primordial care dă viață textului" **(Corola de minuni a lumii,** p. 121) atunci zona de interes a romanului constă în opoziția ce se creează între personaje și situații supuse acelorași conjuncturi.

Simina și Grigore, Ileana Anton pe de o parte și clanul Sabău, din care Fulvia și Iustin sînt figuri pregnante, pe de altă parte, sînt polii acestei opoziții. Reflectorul satiric cu care luminează scenele de familie ale foștilor „aristocrați", încă legănîndu-se în iluzia superiorității, o incită pe Alexandra Indrieș la performanțe călinesciene în notația de precizie și economie clasică. „Saltul peste gol" se relevă Siminei Tofan ca rezistență în fața adversităților (pierderea fetiței și incendiul, căsătoria nefericită cu Sanyi, singurătatea, calomnia) și ca păstrare a identității morale. Un salt incomplet însă. Forța, echilibrul pe care le caută personajele, se găsește în înfăptuirea apropierii umane prin eliminarea comunicării iluzorii și stabilirea comunicării autentice, calde, a cărei experiență o avusese Simina în preajma soților Anton, precum și prin realizarea cuplului.

Natura dilematică a personajului feminin oferă autoarei posibilitatea răsfrîngerii într-un alter-ego, sondînd paralel o psihologie și un mod de realizare a discursului romanesc. Un moment al oglindirii în text a conștiinței artistice, este acela în care Simina recitește cu repulsie și fascinație paginile unui mai vechi manuscris, depistînd erorile creației epice în înlocuirea „îndrăznelii ficțiunii" cu elemente disparate ale realității. „Saltul peste gol" răspunde astfel și unei împliniri de ordin creator, certificat printr-un act continuu. **Addenda** cu care se încheie spațial romanul corespunde tentației „de a nu termina" și sublinia o opțiune epică modernă.

Brinduşa ARMANCA

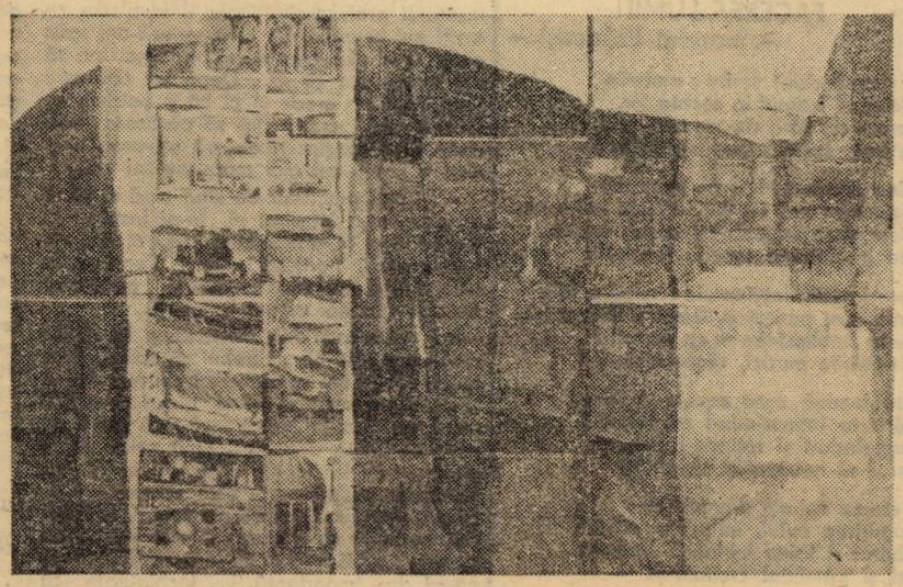

GALIS PETRU — **„Reportaj despre Reșița"**

Lectura clasicilor

1) O carte străjuită de semnul **colocviului** este o apariție mai puțin obișnuită.

O asemnea carte a apărut nu demult la Sibiu[1]). Volumul întrunește comunicările (și discuțiile de pe marginea acestora) ce s-au ținut în cadrul Colocviilor de critică ale revistei „Transilvania" – conduse la a patra ediție a lor de către Mircea Zaciu, Alexandru George și Mircea Tomuș.

Spațiul unificator al întîlnirii l-a constituit raportul dintre opera clasicilor și teoria modernă a textului, cu aplicație asupra creației argheziene – era vorba la acea dată, anul 1980, de Centenarul Tudor Arghezi. Față de această problematică, participanții au optat fie pentru stabilirea unui cadru teoretic al receptării clasicilor – Livius Ciocârlie, Dolores Toma, Radu Toma, Liviu Papadima, Călin Mihăilescu, Bogdan Ghiu –, fie pentru o actualizare a lecturii la opera poetică a lui Tudor Arghezi – Mircea Zaciu, Alexandru George, Ion Pop, Victor Ivanovici, Nicolae Florescu, Ecaterina Țarălungă, Ilie Guțan, Vasile Chifor, G. Nistor –, sau pentru lărgirea aplicației la opera altor autori – Smaranda Vultur, Ion Vartic, Anton Cosma.

Punctul de convergență al colocviului – relațiile pe care operele clasicilor le întreține cu actualitatea – a absorbit sfere de largă întindere: teoria și estetica receptării, raportul sincronie-diacronie, echilibrul dintre istoria și critica literară.

2) Pornind de la disocierea făcută între „lumea textuală" și „lumea de experiență" ce privește relația de receptare, Dolores Toma fixează în comunicarea **Exotismul textului clasic** cîteva repere pentru a stabili statutul operei clasice. Dacă pentru o operă de actualitate există o coincidență temporală între cele două poluri, menită să asigure calitatea receptării prin satisfacerea „orizontului de așteptare" al lectorului, diferența temporală ce ne separă de opera clasică va funcționa ca agent de neconcordanță între lumea textuală și lumea noastră de experiență, deoarece „conținuturile de conștiință" diferă. Tendința receptării unei asemenea opere va fi impuținătoare pentru aceasta, căci vizează re ducerea textuală la posibilitățile lumii noastre de experiență.

Sorina IANOVICI

1) **Lectura clasicilor și teoria modernă a textului ; Centenar Tudor Arghezi,** Colocvii de critică ale revistei „Transilvania", Sibiu, 1981.

ÎNDRĂZNEALA

Nu putem exista cultural, doar traducînd, rezumînd și comentînd pe autorii din alte țări și alte timpuri. Trebuie să îndrăznim și noi, în limba noastră, puterea gîndului. Desigur, învăluind și integrînd cu competență, universul actual al cunoașterii și istoria spiritualității lumii. O astfel de îndrăzneală ne-o oferă Cornēliu Mircea, odată cu „Cartea Ființei". Unde și cînd s-a mai scris oare o „Carte a Ființei" în veacul acesta? N-a ajuns s-o scrie nici Heidegger, deși s-a pregătit o viață întreagă pentru așa ceva. Deci, dacă o astfel de lucrare apare, ea angajează nu doar autorul ci ne implică într-un fel pe toți. Evident, ne aflăm în fața unui text filozofic, a unui comentariu despre „ființă" ; comentariu în care sînt invocați mari gînditori : Lao-Tzi, unii pre-socratici, Platon și Hegel ; și cam atît. O asemnea referință bibliografică îl angajează, desigur, pe autor, în dialog direct cu cei provocați. S-ar mai putea spune că sînt chemați la „Banchet" și poeții ; dar această chemare nu e convingătoare. Un text poetic nu poate „dovedi" nimic pentru un gînd filozofic ; el poate fi doar un punct de plecare pentru o hermeneutică. În schimb, prezența (impresionantă ca lărgime) a datelor științei, este de altă natură. Ea se leagă organic de ansamblul comentariului, făcînd „corp comun" cu el. Cum ar fi gîndit oare Hegel a sa „Filozofie a naturii" dacă ar fi avut la îndemînă aceste date științifice ?

Oricum, Hegel este unul din cei provocați. Și atunci, oare ce-ar fi resimțit el, dacă ar fi citit cartea de față ? Poate, pînă la un punct, și-ar fi simțit-o apropiată. Ar fi văzut, de exemplu, cum metoda sa de „fundamentare prin progresia expunerii" dă rod. Apoi, ar fi simțit cum pulsează o „dialectică", într-un stil asemănător cu cel pe care l-a cultivat el însuși. Și încă, poate, s-ar fi simțit plăcut impresionat cu privire la felul în care, un tînăr gînditor, reușește o așa de nuanțată dezvoltare a problemei „interiorului" și „exteriorului", evitînd un comentariu explicit al problemei „Sinelui". Dar, e posibil ca de la un punct să se fi simțit ceva străin față de cartea noastră. Astfel, poate ar fi resimțit neplăcut absența lui Dumnezeu (noi o resimțim în schimb mai plăcut ; ea ne permite inserția în cîmpul „materialismului dialectic"). Și apoi, eventual s-ar fi întrebat, în ce „loc" în ce „topos" al „cercului filozofiei" se plasează această lucrare ? Să presupunem că ar fi plasat-o între Știința Logicii" și „Filosofia naturii". Mai departe, din punctul său de vedere, Hegel ar fi fost, credem, și puțin nemulțumit. I-ar fi lipsit ceva în genul „Fenomenologiei Spiritului". Căci – spune el explicit – cu o astfel de carte s-ar cădea să înceapă „cercul" care, trecînd prin cele două cărți menționate mai sus, se va închide cu „Filosofia Spiritului". Această viziune a autorului german s-ar păstra că derivă din lecția și sinteza critică kantiană : nu începi să discuți despre fundamente pînă nu comentezi capacitatea „instrumentului" uman de a sonda adîncurile ființei. Încercînd să dea o replică „Fenomenologiei..." lui Hegel, se pare că și Heidegger a început-o la fel, scriind „Sein un Zeit". Cît despre presocratici, aceștia erau flancați de dezbaterea antropologică ce se desfășura pe scenele „tragediei" ; dezbatere sintetizată apoi în dialogurile „agorice", „socratice", ale lui Platon. Un orizont al înțelegerii omului – sau, altfel spus – o inserție într-un orizont antropologic, se pare că ar fi util să preceadă (sau cel puțin să fie concomitent) unui comentariu ontologic. Și nu să-i urmeze, așa cum se întrevede că se va petrece acum, cînd „Cartea Ființei" va fi, desigur, urmată de o carte despre om, despre conștiință, despre spiritualitate.

Prima frază din „Cartea ființei" sună astfel : „Atunci cînd gîndul (și odată cu el, limba) spune „sînt", „sînt tot ceea ce sînt" s-au „ființez", „sînt ființa", el se referă, simplu, la tot ceea ce este înăuntrul și în afara mea, cea ce ființează înăuntru și în afara mea".

În această primă fază apare „gîndul" ; precum și Eu, cel care gîndesc, care am un „înăuntru" și un „înafară". Și atunci, în mod firesc, te aștepți ca în restul cărții să găsești o dezvoltare a raportului dintre „ființă" și „gînd". Nu se spusese, oare, în vechime că „ființa și gîndul sînt totuna" ? Hegel de asemenea, înclina și el spre această formulă, cu un accent poate asupra preeminenței gîndului, încît filozoful german probabil că nu ar fi iertat autorului nostru necomentarea acestei probleme. După cum, ne putem imagina că nu i-ar fi iertat nici comentarea cam neglijentă a unor categorii. Primele zeci de pagini ale „Cărții Ființei" promit o dezbatere „speculativă" (în sensul bun, filosofic, al termenului) ; una care parcă îndrăznește să se afirme printre cele 77 de rescrieri ale „Științei Logicii" (așa cum Hegel credea că e necesar). Dar, citind această posibilă nouă versiune, Hegel ar fi fost poate puțin intrigat de lipsa altor concepte și categorii noi ; „facerea" și „desfacerea", „ființă-neființă", deschiderea nivelică" „nucleon", „făptură" etc. Dar totuși, mai sînt și categorii tradiționale care ar fi păcat să nu fie comentate analitic și integrate în noua viziune. Așa de exemplu, categoria de calitate. Lipsa discuțiilor despre „determinațiile calitative" l-ar fi supărat pe Hegel poate destul de mult ; și la fel, lipsa discuțiilor despre materie, substanță, subiect, esență, realitate, lume (care totuși e mult invocată în carte). Dar mai ales, el ar fi protestat probabil vehement față de lipsa unui comentariu mai amplu asupra „generalului".

Ființa crește din „Unu" ; iar „Unu" apare ca individual. Acest „unu-individual" se complexifică progresiv devenind „nucleon" și „făptură". Viziunea este interesantă și în mare măsură nouă (părînd a se înscrie totuși într-o tradiție „monadologică", corelabilă pînă la un punct și cu ideea „teleencefalizării" progresive a lui Teilhard de Chardin). Dar generalul ? Aflăm despre atîtea „nivele" succesive și înglobante, dar instanța de generalitate a ființei e doar sugerată. De exemplu nu se vorbește niciunde, la modul general, despre „natură" despre „viață.

Într-un singur loc, se comentează cite ceva despre „lege". Oare, generalul ființei să fie însăși „nivelul", „deschiderea nivelică", marcată de „tip" ?? S-ar cădea să o știm – ar fi spus poate Hegel. Acest Hegel care, cu „speculațiile" sale „metafizice" din Știința Logicii, este totuși așa de actual pentru Fizica modernă, (după cum ne-a dovedit-o recent Kuznețov în „Rațiune și ființare").

Întrebat de un tînăr cum se justifică direcția gîndirii sale, Heidegger răspundea cam așa : „nu prea știu... stau să judec unde a învățat Platon să gîndească ființa ca „Idee", iar Kant ca „transcendentalul obiectivității", ca și „poziție",... drumul este totul... Pentru a urma astfel de drumuri trebuie să fi exersat cu mersul. Nu te poți exersa fără o meserie... Învață meseria de a gîndi..." Hegel a învățat această meserie de a gîndi, fapt pe care l-a dovedit nu numai prin cunoașterile sale enciclopedice într-ale științei vremii sale, ci și scriind o „Istorie a filosofiei". Cu îndrăzneală dar și cu răbdare, cu muncă, o s-o învățăm și noi ; și asta pentru a evita – tot vorba lui Hegel – „straniul spectacol al unui popor civilizat lipsit de metafizică" ; adică de ontologie, ... adică de o contribuție profundă și originală la filozofia materialist dialectică. Iar pentru aceasta, avem în spate o întreagă spiritualitate, ce se poate conjuga fericit cu cea a lumii întregii. Să continuăm deci a „îndrăzni", învățînd meseria de a gîndi... și rămînînd pe drum. Și astfel, cu fiecare din cele 777 rescrieri ale „Cărții Ființei", ne vom resimți mai adînci, mai demni, mai încrezători în noi înșine... De ce să nu avem și noi Hegelii noștri !!

Mircea LĂZĂRESCU

RADU CÂRNECI

REVOLUȚIE

Liberté, Egalité, Fraternité :
trei păsări în istorie sculptate ;
s-aude Sena-n vuietu-i prelung
și suflete zburind peste cetate.

Bastilia ! (un jug de foc, durere,
ochi al infernului prea vanitos) ;
trec umbrele revoltei spre palate,
bat clopote-n Montmartre, furtunos,

Și strigăte, și steaguri împușcate :
mulțimile călcînd în praf răbdarea
și regilor căzîndu-le coroana :
trei păsări aducînd purificarea ! . : .

O, chip al vieții pe-ale morții drumuri,
voi, drumuri sîngerînd înspre lumină,
cum se trecură toate în idee
și-n chipul Revoluției, divină,

Cum pietrele dădură zîmbet lumii
și, rînd pe rînd, cum zorii se iviră,
oceane stricăciunea asaltară
cu vocea lor ca tunetul pe liră !

Rămîn în ziduri răstignite fapte,
mister, legendă azi : nemărginire !
Trei păsări veșnic peste lume zboară :
Dreptate, Înțelegere, Iubire . . .

CIMITIR CU PĂSĂRI

– prea fericitului întru sunete,
George Enescu –

: . : Și zi de zi vin păsările lumii
aici ca într-o oază de mister :
cerul coboară lin în chipul humii
și stele ard în iarbă ca-n ether –

Ciripituri, ca lacrimi aurinde,
aprind în aer un imens iris
și vuietul albastru ce cuprinde
un necuprins de muzici : paradis !

Vin păsări cu-aurore boreale,
mari albatroși, superbii zburători,
oriental, vin păsări cu chimvale,
iar din Carpați sosesc privighetori,

Vin păsări din pădurile adînce
și din pustiul soarelui flămînd,
păsări de imn cu flacără în sînge,
de jertfă păsări, clipa așteptînd –

O, ce rumoare ! amețit cuvîntul :
tot păsări de tristeți, păsări de dor
și se uimesc : jur-împrejur, pămîntul
se leagănă iradiind sonor . . .

CARTIERUL LATIN

Aici vin toate neamurile lumii :
imens pelerinaj strălucitor,
meridianele într-unul singur
pe țărmul Senei calm-găzduitor.

Vuiet în graiul muzicilor toate
prelung șoptit, ușor gîlgîietor ;
felii de lună aurie-așteaptă
străinul de minuni cumpărător.

E-aici o înserare permanentă
de taină dătătoare, lung izvor
al bucuriei și-al uimirii, cîntec
al omului prea iute trecător.

Ce hărmălaie pură, ce spectacol
non-stop sub cerul jos-pîlpîietor !,
în cafenele pulsul vieții bate
născînd poeme-n sîngele sonor.

Suflet avid, mă simt stăpîn planetei
– cu-n semn tîrziu m-așteaptă
Notre-Dame –
sunt plin de purități și de păcate :
Seigneur, gardez de tout malheur mon
âme . : .

FACEREA LUMII

– marelui Brâncuși –

Mai simplă decît vorba : materia
– piatra și lemnul în esența lor,
în forma lor fără de moarte, vuind
ca eterna spirală spre nesfîrșire –

Lumina curgînd în toate sensurile,
ne-existînd : sus ori jos, înainte ori înapoi
ci doar pretutindeni, ca aerul, copac
țipînd în puterea facerii, fericitul !

Binecuvîntată, Înțeleptule ! mîinile tale
au semănat puritatea, dorul și dragostea,
planeta îmblînzindu-o cu armonii
de inefabile muzici, binecuvîntată !

Orașul-lumină avea nevoie de tine,
flacăra ta întinerindu-i mădularele,
înmugurindu-l și rotindu-i puterea,
miracol al nebănuitei simplități.

Ca eterna spirală drumul tău :
înmugurirea oului, înflorirea păsării
și zborul și taina iubirii și, laolaltă
cerul și pămîntul creîndu-se –
binecuvîntată, Mag al eternelor semne . : .

ELY RADOVAN

SCARĂ DE BRUMĂ

Ce țipăt
scot frunzele din teaca lor subțire,
durerea-și ară cîmpul
cu ghearele și dinții
sub zări de cobalt,
cobori pe respirația mea ca pe o scară
de brumă.

GLORIA UITĂRII

Apără-mă
de gloria uitării,
sînge al meu cal credincios,
nu-ți arunca
șeaua fierbinte în brațele vîntului
de miazănoapte,
cînd haita stelelor
iese la pradă precum din codru
lupii . . .

IRIS

Iris, reptilă rotundă
spălată cu sarea fîntînilor mele,
ajută tu, dacă poți,
floarea ce-mi caută sîngele sub codrii . : .

Iris
paloș deasupra leagănului sau mătase,
necuvîntătoare pruncie
din casa ta începe lumea . : .

TÎNĂR ȘI ALBIT DE FOAME

Tînăr și albit de foame
ca un os de lup
în jungla vîntului culcă-te
frumosul meu sînge
între vii și morți
florile să crească.

DUMITRU DAVIDESCU

PLECĂRILE

Și iar au revenit furtunile de ceară
Din nisip scoicile se retrag înspre cer,
Un singur fond sonor, încet și tulbure
Ne răscolește pasul aripei stingher.

Ne prăbușim cuminți și uniform
Și-n sunete de orgă dezmembrată,
Iubitule ne-au adormit în alb,
Tăcerea lor e binecuvîntată.

Doar un albastru prins din vechi iubiri
L-am deturnat în forme de tăcere,
Și l-am vîndut în nopți de despărțiri
Pe zdrențele rămase din durere.

Ore de lut ne strigă în penumbră,
Zadarnic mai oscilăm pe o singură
dreaptă,
Nu e nici-o umbră de zeu pe aproape
Nici-o cădere pe ultima șoaptă.

Copacii au dansul răsculat de pojar
Și urmele crengilor spînzurate în noapte,
Ultimul vers îl vom scrie plecați
Între ierburi de vis așteptate.

ZODIE

E un consemn de liniște în iarbă
Nu se mai tulbură potecile culorii
Au fost uciși toți alchimiștii nopții
Pe treptele rotunde ale orii,

Fetele-au alergat în sărutări
Și s-au lovit de arborii poeți
Și s-au jucat de-a iarba și de-a vîntul
În catedrala primei dimineți . : .

Romantici tipografi cu ochi de soare
Au modelat în zinc copacii mei
Și-n liniștea adîncă pentru trestii
Ne-au tipărit hrisovul de temei.

OCTAVIAN POPA

ÎNCOTRO MERGEM?

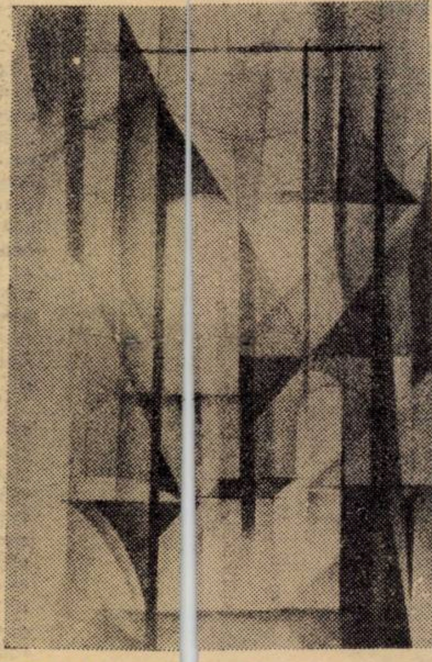

EUGENIA DUMITRAȘCU
„Ritmuri contemporane II"

Pe conferențiarul Daniel nu-l mai văzusem de mult. Roșcat, aproape brun, bine legat, mi se părea un alt om, decît cel pe care îl știam. În zilele acelea îndepărtate, cînd mă înscrisesem prima dată la medicină, îl vedeam alb și uscat. Mulți ani n-a cunoscut decît drumul de la spital acasă. Făcînd eforturi disperate pentru a se ridica și a se impune, nu mai avea timp să se ocupe de sănătate. Dacă ar fi continuat așa, deasupra halatului apretat, pe care-l schimba în fiecare zi, ar fi rămas fața osoasă, scrobită și ea. Noroc că s-a oprit la timp. Devenind conferențiar și doctor cunoscut, a făcut un viraj și aveam acum în fața mea un ins solid, sigur de sine, conștient de valoarea lui.

În ziua cînd m-am prezentat – au trecut de atunci cîțiva ani – mi-a vorbit despre timp, despre sport și excursii. Zicea că dimineața a lăsat mașina și, ocolind prin parc, a început să vină pe jos, a adăugat ceva despre un drum în ceață în timpul toamnei prin Cheile Bicazului și s-a oprit la munca medicilor din spital. A subliniat neașteptat de mult obligațiile pe care le avem, stăruind asupra prestigiului de care doctorii trebuie să se bucure în lumea de azi. Acum nu e suficient să muncești bine și repede, cu totul dezinteresat, ci e necesar să tratezi bolnavii cu infinită precauție, fiindcă au devenit toți foarte sensibili. În fine, voia să știe dacă mă preocupă în continuare calculatoarele, și cum văd munca mea în spital ?

Despre lucrul meu la calculatoare, la Institutul profesorului Galu îi vorbisem cu mulți ani în urmă. De data asta i-am spus că aș vrea să lucrez la patul bolnavilor, să mă obișnuiesc cu ei. După un oarecare timp, cînd va crede și el că e potrivit, aș face și alte lucrări, fără să părăsesc bolnavii. Sînt convins acum că salvarea unei vieți e lucrul cel mai mare pentru noi.

– Îți mai amintești de ziua cînd ai venit la mine, m-a întrebat el. Te-ai înscris la medicină și în prima lună credeai că nu ești făcut să îngrijești bolnavii. Pentru asta erau destui doctori, tu doreai ceva mai mult, te gîndeai numai la știință.

Îmi aminteam, mă înscrisesem la medicină cu gîndul că va trebui să schimb fața lumii. Nu știam cum, totuși lucrul nu-mi lumii. Nu știam cum, totuși, lucrul nu-mi părea greu. S-a întîmplat însă că asistenții noștri se țineau departe... Unii voiau să ne amintească, în fiecare clipă că aparțin unei caste unde noi nu vom pătrunde niciodată. Alții, mai atenți cu fetele, le căutau, vorbeau cu ele, le explicau lucruri pe care toți ar fi trebuit să le știm. Văzînd că nu-mi dau importanță, îmi închipuiam că mă disprețuiesc și am început să mă îndoiesc, nu de ei, de atitudinea lor nedreaptă, ci de puterile mele.

– Știi cum erai atunci ? m-a întrebat el.

– Știu, disperat, sau pe drumul ce duce la disperare, au fost zile îngrozitoare pentru mine.

– Te-ai speriat de lume, credeai că toate vor fi așa cum au fost acasă la voi. Au trecut mulți ani din ziua aceea, între timp ai lăsat medicina, ai făcut matematicile.

– Da, după ce am terminat prima facultate, luînd totul de la început, am mers din nou la medicină . . .

– După atîta timp, ai înțeles de ce erai atunci pe drumul disperării ? Cînd ai greșit ?

Pe măsură ce doctorul Daniel îmi punea întrebări, îmi dădeam seama că mi le-am pus și eu. Nu o dată, de multe ori.

– Da și nu. Am încercat mai multe explicații, unele țin de familie, altele de educație și în special de copilărie, un fel de nesiguranță m-a urmărit mereu. Eu n-am cunoscut lumea, nici azi nu o cunosc . . .

– Zi mai bine că nu vrei să o cunoști, vrei să fie așa cum ți-ai închipuit-o tu, cum ai moștenit-o de la părinți. Ai vrea poate să o vezi înaintînd domol, cu pași mărunți și tu să fii în prima linie. S-a întîmplat și altora, la tine a durat prea mult. Ne-am pierde timpul, dacă am vorbi despre toate. Ce-a fost, a fost, mai important e să știi ce trebuie să faci de-acum înainte.

Mi se părea că directorul Daniel vorbea cu mine, așa cum vorbește profesorul Galu la televizor. Punea întrebări îndepărtate, și apropiindu-se mereu de ceea ce urmărea el, lăsa pe omul din fața lui să ajungă la marginea apei, să se întrebe singur, dacă e bine să treacă sau e mai bine să se întoarcă de unde a venit, și unde să meargă, dacă nu trece ?

– Pe tatăl tău l-am cunoscut la școală, venise profesor tînăr la liceul nostru și am învățat cu el nu numai limba și cultura latină, ci și logica. La gramatică și la sintaxă ne învăța să gîndim, să judecăm, să ne dăm seama ce înseamnă o regulă, o lege obiectivă și o excepție, să știm că excepția e și ea o lege și are regulile ei . . . Ar fi fost mai bine să avem un asemenea profesor la fizică sau la matematici, dar și așa, lucrînd cu el în fiecare zi, am profitat extrem de mult. Noi, cei care învățam, cu un efort minim, am reușit să trecem de la ceea ce părea abstract, la ceea ce era concret. De aceea l-am admirat și-l admir și azi. Știa să creeze în jurul lui o anumită siguranță, care se răsfrîngea în știință, în gîndire și pînă la urmă în viața noastră de toate zilele. În atmosfera asta ai crescut tu, loc minunat pentru meditații, totuși prea departe de lume. A venit acum timpul să te găsești pe tine.

Ceea ce-mi spunea doctorul Daniel mă uimea. Familia Topan trăia o viață de care putea să fie mîndră. A fi cinstit, a încerca să te ridici numai prin puterile și munca ta, a nu trece peste drepturile altora, și a căuta, în orice situație ai fi, numai adevărul adevărat, sînt deprinderi de care nu mi-e rușine. Doctorul Daniel nu știa la ce mă gîndeam eu, poate că împotrivirea și nedumerirea le vedea pe fața mea și l-am auzit vorbind în continuare :

– Am vrut să te întreb dacă ai văzut cum se tund oile ? . . .

– Cum se tund oile ? Întrebarea mi se părea stupidă.

– Văd că te miri, a continuat el, nu te dumirești de ce-ți pun o întrebare atît de trăznită. Să știi că mi-a venit în minte acum, în timp ce vorbeam cu tine. Azi-primăvară, mergînd acasă la părinții mei, am asistat la tunsul oilor. Priveam operația simplă și nu mă miram deloc că, pentru ciobani, ziua cînd se tund oile, e zi de sărbătoare, cum mai sînt și altele la stînă . . . Ei bine, se taie lîna cu foarfeca sau cu mașina de tuns și oaia rămîne golașă. Înainte avea un car de lînă pe ea, care o încurca în mișcări, după ce a fost tunsă, au rămas numai oasele și carnea, atîta carne cîtă are o oie. Bucuria oilor că au scăpat de povară, cînd săreau din brațele, din strînsura ciobanilor, mă urmărește mereu ca o imagi ne tonică. Repet, tonică, a subliniat el, po ate și ilară, în tot cazul odată cu ele ne bucuram și eu. Ne veselim toți cînd scăpăm de o greutate care ne strivește. Mă gîndeam că tu ar trebui să depășeș ti rezervele familiei, pe tatăl tău nu-l încu rcau, el știa să-și stăpinească sentimente le în caz de nevoie. A dori, a încerca ce va mare, le ai de la el, dar omul înțelege ce poate și ce nu poate face și a ocup at locul lui potrivit în viață. Totuși el ap arține unui alt timp, ultimele decenii au schimbat fața lumii. A așteptat mereu și dacă ar trăi, ar mai aștepta fără îndoial ă și azi.

În timp ce vorb ea îmi dădeam seama că știe să facă ri dicol nu numai preocupările mele, ci și ale omului pe care-l admiră.

– Vreți să spun eți că tata era un idealist ? l-am întreba t eu.

– Fără îndoială că așa a fost, dar nu un idealist care se luptă cu morile de vînt. Avea simț critic și o înțelegere rară pentru viața oamenilor, tia cît sînt de sigure și nesigure anumite lucruri ale lumii. Sarcina ta principală e să te acomodezi la lumea în care trăiești.

– Să mă acom odez ? Concret, ce credeți că ar trebui să fac ?

– Să înveți să r enunți, o renunțare adevărată nu e numa i părăsirea unui gînd, a unei persoane al iate pe care o simți făcînd parte din tin e, o renunțare adevărată e o schimbare totală sau parțială, a celui care renunță . Vei lăsa preocupările Tatălui tău, viața interioară cu deschidere largă spre tot ce e cunoscut și încă necunoscut și vei rămîne cu preocupările bine determinate ale unui medic, și, dacă se va putea, ale unui cercetător care știe ce vrea și îndeplinește tot ce e necesar ca să atingă rezultatele dorite. Toate socotelile să ți le faci în timp, **în timpul de azi,** nu afară de el și nu conta pe noroc niciodată. Nu fiindcă renunțările acestea una cîte una ar fi lucruri mari, ci fiindcă toate împreună vor face din tine un alt om. Vei găsi un reazim solid pentru începutul de viață în care te afli. Cercetările obligă să te ocupi numai cu ceea ce vrei să cunoști, te dăruiești întreg fără nici o rezervă. Lucrul principal e să știi că la noi începi totul de la început, adică de la alfa.

Cînd am plecat de la Conferențiarul Daniel simțeam revolta mocnind în mine, mi se părea îngrozitor de strîmt. Ce puteau însemna preocupările bine determinate ale unui cercetător ? Și renunțarea la tot ce e cunoscut și încă necunoscut ? Sînt un om care a vrut ceva și a ajuns undeva. Nu tocmai departe, înțeleg, dar căderile nu m-au dezamăgit, nici nu m-au dezarmat.

La plecare ne-am înțeles să întocmim un program pentru lucrul meu în spital. Esențialul era să lucrez orele legale și pînă voi pierde două-trei ore pe zi cu șahul, din cauza antrenamentelor și deplasărilor ce mi se impun, să recuperez la spital orele pierdute, o parte dimineața, altă parte după masa sau chiar noaptea.

Cîteva ceasuri am umblat pe străzi, ca în ziua cînd l-am căutat prima dată. În timp ce treceam în neștire, o întrebare mi s-a înfipt în creier : e nevoie să fac tot ce vrea el ? Omul are părerile lui, eu pe ale mele . . . sînt lucruri la care nu poți renunța. Nici nu știu tocmai bine ce am vrut atunci, fusese elev al Tatii, un elev pe care-l cunoștea și-l aprecia, credeam că, în calitatea lui de medic tînăr, are să mă ajute. Așteptam de undeva siguranța care mie începuse să-mi lipsească. Credeam că-mi va spune : am trecut și eu prin asta, durează cîteva zile, cîteva săptămîni, are să dispară cum a venit și în situația nouă, toate vor continua așa cum au fost. Doctorul Daniel nu înțelegea, n-avea nici un mijloc să înțeleagă unde am ajuns eu. A fi pe pragul cînd ți-ai dat seama că valorile, lucrurile și toată viața din jurul tău, cunoscute și iubite de tine din toată inima, nu sînt așa cum le-ai crezut tu . . . A vrea să dispari dintr-o lume străină de care-ți-e teamă, erau departe de înțelegerea lui.

Atunci eram singur și toate mă priveau numai pe mine, azi mă gîndesc la copii, la Ioana și chiar la Lucia. Viața lor a fost și este legată de viața mea. Ceea ce voi face sau nu voi face eu, se va răsfrînge asupra lor. Ca răspuns mi-a venit un îndemn, un îndemn pe care, în copilărie, îl rostea Cella, instructoarea mea la vioară ;

– Andante, andante Topan, de ce te grăbești ?

Cînd voi învăța să nu mă grăbesc ? să stau, să aștept . . .

Conferențiarul Daniel a rămas în urmă, roșcat la față, aproape brun, azi e un doctor cunoscut, lumea îl caută, vin bolnavi din toate colțurile țării să-l consulte. Copii lui au depășit copilăria, fata mai mare e studentă la medicină. Dacă încerci să-l înțelegi nu vezi nici o oprire, nici o ezitare. A vrut să fie doctor și a ajuns, a știut ce trebuia să facă din prima zi, și va continua așa pînă la ultima. Un om fericit ? Nu știu. Mă întreb dacă nu-l simplific prea mult ? Nu, nu, eu chiar asta vreau, pentru a vedea clar simplific, mereu, pînă ce apar liniile fundamentale ale raționamentelor, ale lucrurilor, ale situației în care mă aflu. La șah cîștig partida de cîteori reușesc să simplific. Privindu-l așa, ce ar deveni doctorul Daniel, un aparat de precizie, numai un aparat, care va indica altora cum să prevină o boală, cum să se vindece dacă s-au îmbolnăvit, și cum să moară, cînd nu mai e nimic de făcut, rezolvînd totul tehic, după ultimele date ale științei, fără să se gîndească niciodată la moarte și la viață.

Poate sînt totuși nedrept cu el, un medic serios, director de spital, așa trebuie să fie, înainte de toate un aparat sensibil de precizie pentru fiecare bolnav, pentru personalul spitalului și chiar pentru el însuși. La ce se gîndește nu știu, dar n-am nici un drept să văd în el un simplu aparat, chiar de precizie. Ce înseamnă să mă acomodez la lumea în care trăim ? Să nu mai fiu eu ? Am păstrat prea mult din amprenta familiei ? Să mă concentrez în jurul unor probleme fundamentale, renunțînd la riscul și la bucuria de a trece dincolo ?

Timpul cere o limitare, o îngrădire, o precizare continuă a scopurilor și a mijloacelor noastre, așa mi-a spus el. Trebuie să știm încotro mergem și unde vrem să ajungem.

*) Fragment din romanul „FRAȚII TOPAN"

MARIANA ANDREI

ROMÂNIA

M-am născut din spice de grîu.
De la fiii nașterii mele,
Am primit coroane și-un brîu,
Ca să port veșniciei avere.

M-am născut din fire de cîmp,
De mult de cînd se revărsau seri.
Parcă se-adunau peste dîmb,
Clipele-n care m-am născut ieri.

Au venit zori și lumini,
Au venit munții și marea.
Pomii mi-au făcut din tulpini,
Candele să strălumineze zarea.

Apoi mi-a șoptit jurămînt,
În fire de iarbă Cîmpia.
Spre slava acestui pămînt,
Să te numești România.

ȘI AZI AȘ VREA

Și azi aș vrea să mai alerg prin cîmpuri
Și să surînd prin firele de iarbă.
Să-ngenunchez cînd dispre lac un nufăr,
În oglindirea lui îmi pune salbă.
Cît aș mai vrea prin ghimpi de cîmp să
sufăr !

Apoi să rup măcieș pentru coroane
Să trec peste nemargini într-o fugă.
Să las tăcerea totul să inunde . . .
Iar eu, de parcă m-aș afla-ntr-o rugă,
Să semăn firelor de iarbă ude.

NO ... OSTALGII

Îngenunchez în de ... părtarea ta.
Furtuna se îndrea... ptă către mine,
Apoi mi-așează m... îna calm pe față.
Eu nu mai văd ni... mic dar simt cum urlă,
Făptura ei de dol... iu și de gheață.

Și nu știu cum și ... nu știu din ce zare,
Un sunet zvîrle m... îna ei de ger.
Pe fața mea petal... e roz de floare,
Imens buchet de ... nostalgii aprind
Și-n depărtarea t... urmele pier.

ADRIANA OANCE... A SUTEU
„Bocet pentru erou"

Cioburi colorate

Fachirul cu șepcuță de apaș

Stau deseori la masa lui Florin Pucă, genialul creator al unei fabuloase lumi surprinse în tuș, omul cu figură de diavol, de Rasputin, de bau-bau, de cascador în retragere, de fachir cu șepcuță de apaș, de jongler cu stelele. Blîndețea, gingășia și humorul îi sînt proverbiale, nu numai la restaurant, ci și printre bătrînele cartierului pe care îl părăsește dimineața, după vînzarea laptelui. Între mine și el există simetria armoniei. Avem aceleași gusturi (în materie de etilice) și același Weltanschauung, cum se spune în limba Maiestății-Sale Goethe. Îndeobște, el tace ca o libelulă oprită pe firul de iarbă de la malul lacului acoperit cu broderii de lumină. Uneori însă își deschide aripioarele albastre și mă completează. Ne cunoaștem de un sfert de veac, ba mai mult. Semnam condica de prezență la fosta fabrică de cărți (ESPLA) de pe Bulevardul Ana Ipătescu, eu în funcție de frînar la vagoanele greșelilor tipografice, el ca retușor al imiginilor ieșite din aparatul fotografic cu și fără burduf – exista și o asemnea meserie pe vremea copilăriei noastre nevinovate. Purtam deci uniforma umililor, cu galoane de păpădii ieșite din oul asfaltului. Azi ne mîndrim cu chiulul pe care l-am tras, și invocăm superiorii înzestrați cu darul iertării. Dar amintirile ne sînt altele. Eu îi vorbesc de Adrian Maniu, de Stelaru, de Baconsky, prietenul Pucă de cei pe care i-a cunoscut prea bine : Marin Preda, Teodor Pîcă, Teodor Mazilu – ființe cu sufletul colindînd acum printre stele și candele. Florinel dă din cap, cu mîna își mătura barba înmuiată în smoala nopților, apoi își zvîntă lacrima. Deunăzi am adus vorba despre Baconsky. „Măi, mă întîmpină el, ieșind din muțenie, știi ce mi-a spus într-o zi la Uniune ? Domnule Pucă, ești foarte talentat, de ce nu te duci la Paris ? Eu i-o întorc cu n-am pantaloni. Răspunsul lui Baconsky : Brâncuși a pornit-o spre Paris pe jos". În această fărîmă de dialog l-am recunoscut pe marele poet, inegalabil în replici, ca de altfel în atîtea. Dar și Florin Pucă este inegalabil în replici sau în redarea unor evenimente și depănări de anecdote. Eu mai uit, unele, el, pezevenghiul, reține totul. Nu uită pățaniile frumoase, ți le povestește cu glas pe portativul melancoliei. Pe cele apăsate de ghiara tristeții, le ocolește. De ce ? De ce să nu vorbească de mai-marii breaslei sale, care pun coroane din hîrtie ceruită pe frunțile tinerilor genii în amețitoare ecloziune, pe el, artistul născut iar nu făcut, gonindu-l însă din bastionul lor. Gonindu-l – spre rușirea lumii – pentru că, vezi Doamne, ar fi inactiv, adică și-ar pierde vremea uitînd să deschidă vreo expoziție (a avut, totuși, citiți, **cinci** la număr !) fie chiar și într-un gang cu scîrnă de pisici și foi de curechi plimbate de muște. Cum, te întrebi, o carte ilustrată (și cîte n-a ilustrat regal Florin !) n-ar fi și ea o expoziție, și încă permanentă ? Și de ce să nu vorbească și de altele, așa, să ne putem mira de cîte se petrec pe pămînt. Dar tac, să nu-i trezesc anumite ceasuri, pe care le vrea moarte. La urma urmelor, important e că Florin Pucă are numeroși prieteni. Ei îi susțin arta ajunsă la treapta vulturilor, îl susțin cu silaba încurajatoare, căci bani nu prea au să-i cumpere tablourile care pe străini i-ar încînta să le aibă pe pereți. Și la fel de important e faptul că îl găsesc oricînd, sănătos și voinic la aceeași masă de la Casa Scriitorilor, unde putem povesti, eu în stilul meu zgomotos, el în limbajul libelulelor.

Petre STOICA

VALERIU T. PERIANU

ESTIVALĂ

Sonore trec orele, vii, solemne,
Grînele se-apleacă-ncet în pîine
Și-oceanele de șesuri încep să-ndemne
Valurile de lumini spre mîine.

Arșița coboară pe miriști uscate,
Se mistuie-n zboruri de vînturi alene
Solstiții purtate pe umeri în sate
Se-ntorc în roade pe drumuri perene.

Livezile – flamuri cu umbre discrete –
Arhitecturi cu vîrfurile ondulate –
Împart chemările măestrei palete
În liniștea zării, cîmpiei bronzate.

BANATUL

Cu spicele-aur pe șesuri cît zarea,
Cu munți și cu rîuri cît vremea cărunte,
Cu cîntecul vrajă, în clocot ca marea,
Se-nalță Banatul prin secoli de frunte.

Iar visuri, legende și doruri, oriunde,
Le poartă pe toate pe trupul său sfînt
Și-s toate o salbă, ce-n inimi pătrunde,
Mai scumpe cît ele în lume nu sînt.

Spre viața din țară revarsă lumina,
Ca-n șopotul muncii cu-stele în graiuri,
Și crește Reșița, Nădragu-Anina,
Icoană-n belșuguri, ca grînele-n plaiuri.

Și-adîncuri vibrează străbune victorii,
Ca-n brațul de strajă, un stîlp de vigoare,
Dospindu-și hotarul cu seve-n istorii
El urcă-n slăvi, omul, coloană spre soare.

CAISUL

Acasă, un cais și freamătul grădinii
presăra-n amurguri culori
de primăvară.
Înveșmîntat în pulberea luminii
dădea copilăriei povestea
cît o țară.

Pe ramul lui, joc de privighetori,
și o baladă de hoinari.
Ningeau petale
într-o poezie
și-n fructe coapte, pietrele cîntau
o toamnă și o fantezie.

Înfipt în miezul galben de
pămînt,
el a-nfruntat furtunile în taină,
l-au jefuit de vise, de cînt,
și de haină.

Dar azi, pe unde-o fi, cînd primăvara
cu muguri ne deschide ușa ?
Vin să-ți sărut, caisule
cenușa !

CLIPA

Se leagănă vara în spice pe șesuri
Cu vise de veacuri în haine florale,
În tîmple vizează înalte-nțelesuri
Din cuibul de viață cu vrajă în cale.

În valuri de plante, ca-n ochiul de apă,
Mă pierd în zare, ca umbra în pădure,
Contururi domoale pe drumuri s-adapă
Cînd joacă natura ecranele-i pure.

Imagini se plimbă ca-n fir de-amintire,
Cu urma lor nouă crescută-n pămînt,
Bătute de soare și ploaia-n sclipire,
Nostalgice-arome purtate de vînt . . .

Și toate în soare făptura își suie
Cu vasta lor strună aprinsă-n cuvînt
Cînd clipa din inimi tot gîndul descuie
Și-adîncuri de fapte le poartă în cînt . . :

PĂMÎNTUL ȚĂRII SÎNTEM NOI

Pămîntul țării sîntem noi
Trecuți prin veacuri spulberate
În suflete purtînd eroi
Cu țelul blînd de libertate

Pe umeri țara poartă glorii
Mustind în spicele cununii
Cu fluvii calde de istorii
Purtînd în inimă, străbunii.

Noi nu avem pămînt cadouri
Și nici trecutul de pripas
Cînd vremile plouat-au nouri
Noi am rămas mai dîrzi acas.

Ca-n șaptezeci și șapte sîntem
un singur gînd și-n el e țara
Și-am vrut mereu cum astăzi vrem
Să cînte-n lume Primăvara.

televiziune

DUMINICĂ, 19 IULIE

9,00 Tot înainte ! 9,35 Film serial pentru copii. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. Album duminical. În jurul orei 16,30 – Festivitatea de deschidere a Jocurilor Mondiale Universitare de vară. 19,00 Micul ecran pentru cei mici. 19,30 Telejurnal. 19,55 16 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R. – viguroasă afirmare a spiritului novator, revoluționar. 20,20 Ani luminoși – emisiune literar-artistică. 20,45 Film artistic : „Vine și tata" (englez). 22,15 Telejurnal. 22,30 Universiada '81. Rezumatul întrecerilor zilei.

LUNI, 20 IULIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Telejurnal. 19,25 Universiada '81 – concursul masculin de gimnastică. Transmisiune directă. 20,30 Actualitatea economică. 20,50 Cadran mondial. 21,15 Roman-foileton : „Puterea voinței" (episodul 3). 22,10 Telejurnal. 22,30 Universiada '81. Rezumatul întrecerilor zilei.

MARȚI, 21 IULIE

10,00 Șoimii patriei. 10,10 Desene animate. 10,25 Destinul unor mituri. 10,55 Țară de cîntec – melodii populare. 11,20 „Dallas". 16,00 Telex. 16,05 Matineu de vacanță. 16,50 Moment folcloric. 17,00 Universiada '81 – atletism, sărituri în apă, gimnastică – concursul feminin). Transmisiuni directe. 20,00 Telejurnal. 20,20 Universiada '81 – atletism – transmisiune directă. 21,00 Actualitatea economică. 21,15 Teatru TV. : „Atenție la cotitură". 22,40 Telejurnal. 23,00 Universiada '81. Rezumatul întrecerilor zilei.

MIERCURI, 22 IULIE

16,00 Telex. 16,05 Seara televiziunii poloneze. 17,00 Universiada '81 – gimnastică, natație, atletism. Transmisiuni directe alternative. 20,00 Telejurnal. 20,20 Universiada '81 – atletism. Transmisiune directă. 20,45 Actualitatea economică. 21,05 Seara televiziunii poloneze. Film artistic: „Adevărata dragoste". 22,40 Telejurnal. 23,00 Universiada '81. Rezumatul întrecerilor zilei.

JOI, 23 IULIE

10,00 Interpreți de frunte ai cîntecului popular. 10,30 Omul și sănătatea. 10,50 Roman-foileton. 11,45 Pagini muzicale de mare popularitate. 16,00 Telex. 16,05 Universiada '81 – sărituri în apă, natație, gimnastică, atletism). Transmisiuni directe. 20,00 Telejurnal. 20,25 Actualitatea economică. 20,50 Ora tineretului. 21,35 Naiul – bine temperat ! 22,10 Telejurnal. 22,30 Universiada '81. Rezumatul întrecerilor zilei.

VINERI, 24 IULIE

16,00 Telex. 16,05 La volan. 16,20 Tragerea loto. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,00 Universiada '81 – natație, atletism. Transmisiuni directe. 20,00 Telejurnal. 20,20 Actualitatea economică. 20,40 Film artistic : „De dragul lui Pete" (american). 21,45 Plai de cîntec, plai de dor. 22,10 Telejurnal. 22,30 Universiada '81. Rezumatul întrecerilor zilei.

SÎMBĂTĂ, 25 IULIE

9,15 Teleșcoală. 9,40 Teatru TV. 12,00 Concert educativ. 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 17,15 Săptămîna politică. 17,30 Universiada '81 – natație, atletism. 20,00 Telejurnal. 20,20 Teleenciclopedia. 20,55 Film serial: „Dallas" (episodul 17). 21,40 Seară de muzică și umor. 22,45 Telejurnal. 23,00 Universiada '81. Rezumatul întrecerilor zilei.

televiziune

LA TEATRUL NAȚIONAL DIN TIMIȘOARA :

teatru

Noi subsemnații...

de ALEXANDR GHELMAN

1. **Noi, subsemnații** ... e dificil de încadrat într-un gen : nici farsă, nici parodie, nici satiră (nici **dramă**), piesa reține cite ceva din toate. Instrumentarul dramaturgic este bogat, **oferind spectacolului** o diversitate de piste. Pentru **a se hotări** în privința formei (formulei) scenice eficiente, orice montare are de observat că **miza investigației** (lămurit **importantă**, vizînd inerții, iresponsabilități în perimetrul social, pledînd pentru eradicarea lor – ceea ce Ghelman însuși declară : „scopul acțiunilor comune să fie binele oamenilor") este **pregătită** în prima parte a piesei, și **expusă decis** în cea de-a doua. În consecință, o reprezentație ce nu-și asumă ferm substratul polemic al replicii, situației, urmărind cu precizie și în continuitate **ajungerea** la punctul de vîrf al combativității (lesne de identificat) nu se achită în totalitate de oferta dramaturgică ...

2. Într-o măsură, acesta este cazul spectacolului timișorean (regia D. R. Ionescu, scenografia Doina Almășan Popa) o **comedie agreabilă**, din cînd în cînd substanțializată prin contribuția actorilor **(Traian Buzoianu, Eugenia Crețoiu, Angela Ioan, Daniel Petrescu, Cristian Cornea. Radu Avram, Gheorghe Pătru, Horia Ionescu** – în rolul principal) ce meritău o mai strînsă direcționare către zona reprezentativă a posibilităților lor (și ale piesei). Ambiția regizorală și scenografică a spectacolului este limitată ; comedia restituită de interpreți are, în genere, ritm, haz, gust. Plăcut, și puțin, la încheierea unei stagiuni care a adus Teatrului Național din Timișoara (cuvenite și distinse) aprecieri – în plan național.

Antoaneta C. IORDACHE

Un spectacol de poezie

Inspirată ideea Teatrului Național din Timișoara de a pune în scenă un spectacol de poezie. Poeți avem și actori avem. (Avem și actori care nu spun poezia ca la Rovine). Autorul spectacolului **În cel mai fantastic amurg** – poetul Valentin Tudor. Regia – Mircea Belu. Dificilă selecția textelor lirice pentru scenă, dificilă asigurarea unei cursivități nemonotone. Spectacolul de față s-a bucurat însă de cele două avantaje, ajutat pe alocuri de ilustrația muzicală și, în mod ideal, de ilustrația coregrafică.

Autorul, sensibilă personalitate a unei poezii directe, cu un dramatism implicat, ne-a răscolit pe raza a două idei eterne : iubirea față de iubire și iubirea față de natură. Necontorsionat, lapidar și spontan în expresie, Valentin Tudor ne-a oferit un florilegiu cu cele mai frumoase poezii din cele trei cărți ale sale. Dacă regizorului Mircea Belu i-am mai putea aduce firești reproșuri, interpretului **Mircea Belu** (cel care a mai dăruit Naționalului timișorean un excelent spectacol de poezie Mihai Sabin) îi recunoaștem înclinația specială pentru sunetul poetic, discreția dirijată și dozarea nuanțată cu accente și respirații pe măsura poeziei. Actorul Mircea Belu, intrînd în tainele textului și în enigmele poetului, produce în spectator starea de emoție completă, la înălțimea pe care o merită versul. Secondat, sincronizat chiar de **Irene Flaman-Catalina**, încă o voce a Naționalului născută pentru a da abur viu poeziei, punctată cu timidități șoptite, dovadă a harului pentru arta poeziei, fie ea chiar dramatizată, Mircea Belu și-a găsit o parteneră de nivel cu alese resurse actoricești. Ilustrația muzicală, însă (chiar unele melodii pe care au fost puse cîteva poeme de către menestrelul Adina Dimitriu) a fost, în unele momente stridentă ori străină textului. Ilustrația coregrafică, cu superbele tăceri ale mișcării plastice, și-a găsit în Francisc Valkay și Rodica Murgu o excelentă formă de-a însoți poezia în punctele de maximă expresivitate.

Spectacolul de poezie, muzică și balet „În cel mai fantastic amurg", reușită notabilă a Naționalului timișorean se cere continuat, ținînd cont de personalitățile poetice și actoricești de certă valoare pe care le avem.

Damian URECHE

Convorbire cu Sorin Titel

(Urmare din pag. 1)

posibilitatea să afle mai nimic, dacă n-am fi fost atît de „indiscreți" încît să ne dezvăluim prin scrisul nostru. Într-o povestire pe care am scris-o mai demult, **Magnificat**, și pe care am publicat-o în volumul **Noaptea inocenților**, am încercat să vorbesc despre acest lucru.

– Cum era viața literară, critica, atunci, cînd v-a apărut primul volum ? Cum este acum ?

– Am debutat într-un moment foarte propice tinărului scriitor, celui care bate pentru prima dată la porțile literaturii. Să amintesc doar un singur amănunt, care mi se pare însă cît se poate de semnificativ : înainte chiar ca prozele publicate prin reviste să-mi apară într-un volum, în **România Literară** de atunci, și care semăna foarte puțin cu cea de astăzi, a apărut un articol intitulat **Proza lui Sorin Titel**, semnat de Lucian Raicu ! Am avut marea șansă să întîlnesc, în perioada debutului meu, oameni de o mare generozitate, plini de interes față de ceea ce scriam, care m-au ajutat mult și cărora le rămîn pentru totdeauna recunoscător. N-am să uit niciodată cu cîtă căldură și înțelegere m-a primit, de pildă, Mircea Zaciu într-un moment cînd motive absolut extraliterare mă determinau să mă consider foarte nefericit. Urcam scările revistei **Luceafărul** și știam că „e cineva acolo sus care mă iubește", la secția de proză, inegalabila redactoare Gica Iuteș. Meseria de redactor cere o anumită **vocație** ...".

– Apropo de criticul Sorin Titel : e aspru, înțelegător ?

– Sînt un „critic" (ghilimelele sînt absolut necesare) uneori poate prea binevoitor, ceea ce, desigur, e un mare defect. Despre cărțile bune scriu însă cu multă plăcere. Despre cele mai puțin bune (ca să spunem așa) scriu greu și, de cele mai multe ori, neinspirat. Un prieten spunea – și cred că avea dreptate – că în felul acesta îi „pedepsesc" pe autorii în cauză.

– Dacă ați încerca să conturați într-un fel profilul prozei noastre contemporane, unde v-ați întîlni cu numele prozatorului Sorin Titel ?

– Aș da dovadă, desigur, de lipsă de modestie, susținîndu-mi **singularitatea** în contextul prozei românești de astăzi. Și nici n-ar fi adevărat. Las însă **celorlalți** critici să stabilească cu cine mă aseamăn și cu cine nu, și sper s-o facă cu o mai mare finețe și înțelegere decît a făcut-o Corneliu Regman într-un articol, de altfel nu lipsit de humor.

– Ca caracterizează frămîntarea literară a tinerei generații de scriitori români și care sînt – după opinia dv. – „bătăliile" cîștigate de proza modernă română ?

– Proza românească a reușit să se elibereze, prin tot ceea ce are mai bun, de dogmatismul și schematismul care o caracteriza, din păcate, la un moment dat. (Chiar dacă, să nu uităm într-o astfel de perioadă, a apărut, un adevărat miracol ! – un roman ca **Moromeții**). E o mare „bătălie", cum îi spuneți dumneavoastră cîștigată, după părerea mea ; cea mai mare dintre toate".

– Vă place să călătoriți ?

– Teribil, chiar dacă am scris o carte cum este **Lunga călătorie a prizonierului** în care călătoria îmbracă veștmîntul negru al disperării. Din fericire nu toate călătoriile seamănă cu cea a prizonierului meu. Aș fi însă lipsit de modestie dacă aș începe acum să mă laud cu frumoasele „călătorii" pe care le-am făcut.

Aș vrea doar să subliniez faptul că în acele momente, în care călătoream, am fost foarte, foarte fericit. Poate au fost cele mai frumoase clipe pe care le-am trăit pînă acum.

Jargonisme

limbă și stil

Neologismele inutile și stridente, pe care limba le refuză ca inasimilabile, solicitate de snobi din dorința de a „epata" cu orice preț pe interlocutor sînt numite în lingvistică **elemente de jargon** sau **jargonisme.** Multe din ele nici nu figurează în dicționarele românești, iar atunci cînd sînt, totuși, înregistrate, le întîlnim însoțite de una din mențiunile : „livresc", „rar", „franțuzism". Este recomandabil să ne ferim de asemenea termeni, care se bucură, din păcate, de un anumit „prestigiu" – rău înțeles – mai ales în limbajul, atît de impestrițat, al unora dintre criticii noștri literari, de artă, de teatru, de film etc. De multe ori, cei care recurg la asemenea „zorzoane" lexicale intenționează să camufleze, pe această cale, o acută ... „penurie" (!) de idei. Și – nu fără o anumită stringere de inimă – trebuie să recunosc că, cel puțin uneori, ei reușesc.

În cele ce urmează, prezint, în ordine alfabetică, o listă, foarte selectivă, de jargonisme, însoțindu-le de corespondentele românești, care sînt fie cuvinte din fondul vechi al limbii, fie neologisme (dar tolerabile !) : **a abhora** „a detesta, a uri" ; **aflicțiune** „durere mare" ; **a amorsa** „a momi" ; **a anvizaja** „a privi în față, a considera" ; **a avua** „a mărturisi" ; **a bulversa** „a dezorienta, a tulbura" ; **cecitate** „orbire" ; **a (se) confia** „a (se) mărturisi" ; **a edulcora** „a atenua, a îndulci" ; **iactanță** „aroganță, îngîmfare" ; **a lacera** „a sfîșia" ; **a lectura (!)** ; „a citi" ; **mefiență** „neîncredere" ; **obsecvios** „slugarnic" ; **oripilant** „înfiorător" ; **sapiențial (!)** „înțelepțesc" ; **sacrificial** „de sacrificiu" ; **torpoare** „lîncezeală" ; **turpitudine** „nerușinare, mîrșăvie" ; **vanterie** „lăudăroșenie" etc., etc... Menționez, în treacăt, că unii termeni citați mai sus sînt extrași din vocabularele profesionale, unde întrebuințarea lor este justificată.

N-aș vrea să fiu greșit înțeles : departe de mine gîndul de a redeschide campania împotriva neologismelor. Ar fi ridicol ... Îmi amintesc că, pe cînd eram elev de liceu, un „filolog" al vremii se întreba, fără să șăguiască, într-un articol de ziar : ce ne trebuie nouă neologismul **bloc**, cînd avem „neaoșismul" ... **hardughie (!)** ? Dar iată, acum „reversul medaliei" : într-o revistă literară am întîlnit, acum cîțiva ani, cuvîntul **tetracapilarotomie.** Mărturisesc că mi-a trebuit un răgaz pînă să-mi dau seama că e vorbă de ... „tăierea firului de păr în patru" !

În majoritatea cazurilor jargonismele caracterizează vorbirea afectată și pretențioasă a snobilor, care se grăbesc să scoată pălăria în fața a tot ceea ce este „la modă" în cercurile considerate „distinse". Căci, potrivit definiției lui Paul Valéry, „adevăratul snob este acela care se teme să spună deschis că se plictisește, cînd se plictisește, și că se amuză, cînd se amuză".

G. I. TOHANEANU

„cîntarea României"

Emulația corurilor

Faza republicană a reunit la Lugoj formații corale din județele Arad, Hunedoara, Caraș-Severin, Mehedinți, Gorj și Timiș. Alegerea centrului este simbolică, ea se datorează tradiției muzicale a acestui municipiu. Se poate vorbi, deci, de un veritabil pelerinaj al coriștilor aici. De o superbă etalare a unei activități artistice colective care se află și azi sub semnul perfecționării. S-a demonstrat încă o dată, din plin că în condițiile dezvoltării mijloacelor mass-media și în plin secol al muzicii instrumentele, vocea umană pe aceste meleaguri este prețuită la adevărata ei valoare și considerată de neînlocuit. Corurile există azi în formule diverse, de la ansambluri mari la cele de cameră, de la cele țărănești la cele muncitorești, existînd în acest sens, posibilitatea abordării unui repertoriu extrem de vast. Există dirijori entuziaști și înzestrați, care adesea reușesc interpretări de nivel ridicat, există formații care cooperează cu orchestrele unor filarmonici ori cîntă alături de coriști profesioniști. Și actuala fază a demonstrat receptivitatea formațiilor față de repertoriul autohton, din care sînt alese în special piesele patriotice ; au existat însă și momente, e drept, rare, de muzică în formule noi, experimentale. Media de vîrstă a pieselor cîntate rămîne destul de înaintată. Nivelul actual al formațiilor permite abordarea cu mai mult curaj a unor piese care ridică dificultăți sporite, care incită la discuții și căutări. Corul trebuie astăzi să-și „iasă din ramă" și vastul registru repertorial practicat de „Madrigal" trebuie să devină emblemă a întregii mișcări artistice corale.

Județul nostru s-a prezentat cu formațiile despre care am scris recent în revista noastră. Să vorbim despre „o evoluție certă" într-un timp atît de scurt ar fi un lucru fortuit. Certă rămîne și de data asta orientarea de bun augur spre un repertoriu preponderent bănățean, ceea ce face ca și compozitorii să fie stimulați să scrie pentru cor, perpetuîndu-se astfel o tradiție cu care ne mîndrim. Am observat și o binevenită întinerire fizică a unor formații și instructori, ca și o revenire în activitate a unor coruri țărănești și în general din mediul rural. Asta atestă, fără îndoială, și existența unui **public** al corurilor (absența acestuia din sala lugojeană, dată fiind și ziua toridă, nu contrazice afirmația de mai sus), nu numai patriot, dar și aflat în posesia unei exigențe artistice superioare.

Desigur că, dincolo de proba scenică, de bază și concludentă, ar fi necesare dezbaterile lărgite, cu participarea dirijorilor și a unor reprezentanți ai formațiilor. Altfel opiniile unui juriu (destul de obosit) aflat doar cu sine însuși, se repercutează abia cu întîrziere acolo unde trebuie, ideile propagîndu-se unilateral. Există rareori timp pentru discuții, spectacolele-mamut nu le pot înlocui și utilul schimb de experiență dintre formații, care este de fapt fiecare din fazele succesive ale Festivalului, ar putea fi îmbogățit printr-un simbure teoretic, printr-o defilare de opinii pe care presa nu o poate înlocui.

Lucian BURERIU

istorie-document

Un portret italian al lui Iancu de Hunedoara

Printre lucrurile aproape deloc cunoscute, despre perioada de început a marelui conducător de oști de la mijlocul secolului al XV-lea, Iancu de Hunedoara, se numără și legăturile sale cu Italia. Acestea își au începutul în Banat, loc în care tînărul Iancu slujește ca scutier celebrului comite de Timiș, Filippo Scolari (1404-1426) și unde face cunoștință cu umaniștii și artiștii italieni de la curtea mentorului său ; evenimentele pot fi aproximate între anii 1422-1426.

Dintre artiștii de aici, Iancu se va reîntîlni, prin anii 1431-1433, ani ai uceniciei sale militare la curțile Italiei, cu Masolino de Panicale, unul dintre primii artiști ai noului curent, artistic al Renașterii, care a lucrat în Banat cît și în Bihor. Dacă vitregia vremurilor nu ne permite să admirăm astăzi operele acestui artist, putem totuși vedea prima reprezentare iconografică a lui Iancu într-o biserică din Lombardia.

Cu prilejul reîntîlnirii dintre cei doi, artistul și oșteanul își rememorează anii petrecuți la Timișoara ; artistul lucrează tocmai la pictarea bisericii și baptisteriului din localitatea Castiglione d'Olona (Lombardia), locul natal al cardinalului Branda Castiglione, (mecena, pe atunci, al artistului), și el participant la întîlnirile de la Timișoara. Două scene din această pictură imortalizează evenimentele trecute : „Ospățul lui Herodes" care se inspiră din fastuoasele ospețe ale lui Filippo Scolari de la Timișoara și respectiv „Banchetul lui Filippo Scolari", în care acesta apare împreună cu Iancu de Hunedoara. Faptul poate părea paradoxal doar la prima vedere, întrucît legăturile lui Scolari cu Huniazii datează de dinainte de 1410, cu Voicu care luptase în oștile sale și apoi cu Iancu, care-i fusese scutier. Acestor legături, bine cunoscute de către Masolino da Panicale – florentin ca și Scolari – le este dedicată fresca reprezentîndu-i pe cei doi mentorul și ucenicul. Avem de-a face în mod cert cu prima reprezentare a lui Iancu într-un portret contemporan, el fiind înfățișat la vîrsta tinereții sale, înaintea marilor campanii antiotomane.

Ioan HAȚEGAN

CONSILUL UNIUNII SCRIITORILOR

(Urmare din pag. 2)

70. Rebreanu Vasile
71. Robescu Marius
72. Rusan Romulus
73. Sălcudeanu Petre
74. Sântimbreanu Mircea
75. Simion Eugen
76. Simionescu Mircea Horia
77. Sorescu Marin
78. Stănescu Nichita
79. Storch Franz
80. Sütő András
81. Szász János
82. Szilagyi István
83. Tcaciuc Ştefan
84. Titel Sorin
85. Tomuş Mircea
86. Tudoran Dorin
87. Tudoran Radu
88. Ţoiu Constantin
89. Ulici Laurenţiu
90. Uricaru Eugen
91. Ursachi Mihai
92. Vlad Ion
93. Vulpescu Romulus
94. Zaciu Mircea
95. Zilieru Horia

COMISIA DE CENZORI :

Andrieş Andi
Cojocaru Romulus
Culcer Dan
Maiorescu Toma George
Markó Béla
Muncian Ivo
Papilian Alexandru
Popescu Adrian
Ştefănescu Alex.

top

CULISE . : :

Printre posibilele hit-uri ale acestui sezon estival se numără piesele „Seven Tears" (Goombay Dance Band) ; „Agadou" (Saragossa Band) şi ultima înregistrare a grupului Dschingis Khan, „Loreley", o inspirată piesă de factură lirică, „o veritabilă pilulă liniştitoare", cum se exprimă un cronicar. ● Vi-l mai amintiţi pe Barry Ryan ? Succesul său „Eloise" de mai bine de un deceniu, e reactualizat într-o reuşită versiune de către formaţia „Teens". ● Cîntăreţul australian John Paul Young revine în atenţia melomanilor cu piesa „65-33-54". O fi vorba de un număr telefonic... ● Comparată cu Debbie Harry, solista grupului Blondie ba chiar cu legendara Marilyn Monroe, tînăra cîntăreaţă britanică Kim Wilde care s-a afirmat cu piesele „Kids In America" şi „Chequered Love", pregăteşte primul său LP care va purta titlul „Turn of Tide". Albumul va apare în toamnă, mai exact în noiembrie cînd Kim va împlini 21 de ani. Întrebată de un reporter despre proiectele pentru această vară, cîntăreaţa a răspuns: „Vacanţa mi-o petrec acasă la Hertfordshire alături de fratele şi părinţii mei. Nu văd ceva mai plăcut"... ● Albume în actualitate: „Grey Day" (Madness) ; „Long Distance Voyager" (Moody Blues). Piesele cuprinse pe acest ultim LP, amintesc de marele succes din 1966 al grupului, „Nopţi în satin alb" („The Voice" ; „In My World") ● 10 piese cuprinde recentul LP „Future Shock" al lui Ian Gillan. ● Succes remarcabil al grupului Rainbow în R.F.G. (Ritchie Blackmore ; Joe Lynn Turner – voce ; Bob Rondinelli – bat.; Roger Glover – bass ; Don Airey – kyeb.) ● Yoko Ono, văduva celui care a rămas celebrul John Lennon, a anunţat că discul „Milk and Honey" care cuprinde ultimele înregistrări ale lui John, va apare pe piaţă în decembrie, cu prilejul unui an de la tragica dispariţie a artistului. ● Steve Strange, liderul grupului francez Visage, e de părere că moda anului viitor va aduce izbitor cu cea a anilor '30, părul se va purta scurt atît de fete cît şi de băieţi, pletele devenind de pe acum desuete. ● În aşteptarea altor episoade „Dallas", un zîmbet al **Victoriei Principal** adresat cititorilor noştri...

Petru UMANSCHI

evrika!

- **A vedea măştile omului, zi de zi, nu doar la carnaval, iată clarvizunea spre care tind.**
- **De la antici ne-au rămas scări de marmură, cu toate că pe ele n-au călcat poate niciodată cei săraci.**
- **Din spirit de chiverniseală, unii au pus ziua de mîine la congelator.**
- **Orăşanul get-beget, ajuns student la agronomie, visează tarlale printre blocuri.**
- **Cînd zîmbetul nu cunoaşte măsura, ajunge la circ.**
- **Din punct de vedere biologic omul e mulţumit de evoluţia sa, dar automulţumirea se ştie, nu e bună.**
- **În războaiele copiilor, ca şi în desenele animate, nu se moare niciodată.**
- **Să am o sută de mîini, cu siguranţă că aş scrie mai mult, dar nu şi mai bine.**
- **Cînd uliul răpeşte cîte un pui de găină, se apropie mult de oameni.**
- **Banii urăsc singurătatea ; trag la cei ce au cît mai mulţi.**
- **Pe bulevarde şi-n restaurante ar trebui instalate cronometre speciale, pentru măsurarea timpului pierdut.**
- **De la Picasso încoace porumbeii parcă sînt mai iubiţi.**
- **Cînd leul nu trebuie să-şi mai agonisească hrana, e semn că alţii i-au furat meseria.**

Ion VELICAN

corespondenţa

Încă proaspăt ca alcătuire dar rînduit într-un complex cultural cu tradiţie frumoasă, bine organizat şi bine dotat, reprezentat de clubul „Constructorul", cenaclul „Anişoara Odeanu", îşi arată primele semne ale pasiunii. Acest cenaclu cuprinde deopotrivă muncitori (Mircea Cosmin de pildă), şi elevi ai Liceului de construcţii nr. 7 (Margareta Margetici) şi sperăm că numele care-i tutelează, el însuşi un vers ca sonoritate, va spori efectele unei stăruinţe în numele poeziei.

Vasile VERSAVIA

prietenii revistei „ORIZONT"

Mircea Cosmin

NELINIŞTI

Fluturi albi tumultos coboară-n văi
Invadind zarea pierdută-n înserare
Spini roşii rugul îl fac mare
Pămîntul crud şi marea urcă-n noi
Mătasa se întinde pe bulgării de ceară
Ce-nvineţesc în ape perle aurii
Amurgul mă încearcă, nelinişti coboară
Fluierul de lemn striveşte mici buze de copil
A adormit şi vîntul şi ceaţa şi şoaptele pe buze
Încet se lasă pacea în ochiuri de fîntînă
Stelele fumegă pe cerul de cristal
Încet alunecă o barcă, un dulce vuiet trece
Eşti tu diafană privirile-ţi ard
Iar luna se ascunde mai palidă mai rece.

TE-AI NĂSCUT

Erai singură în imensa tăcere dinaintea naşterii tale
Clipa fremăta în înalturi neştiute
Am venit cu sufletul pasăre călătoare
Prăbuşindu-se-n albele morminte.
Un fulger de gînd răsuna-n ruine
Eu te aşteptam.
Număram clipele fără ceasul electronic
Tainice voci cutreierau tunelele timpului
Susur lin limpezea trupul din moarte
Şi astfel te-ai născut.
Eşti vie acum, lanţuri deslegînd
în fragede flori
Filfiit de aripi
în puterea nopţii
alungînd tăceri
Şi aşa s-a terminat.

Mariana Catona

LUI GARCIA LORCA

Andaluzie ţi-am scris cu sînge
Pentru ca trandafirii tăi să fie mai roşii ca el.
Andaluzie te-am văzut închisă într-un minaret
Şi l-am ucis pe stăpîn
Pentru a-ţi reda nestîrşirea
Pentru a nu-ţi îngrădi libertatea.
Andaluzie te-am cîntat
Şi aşa s-a născut iubirea.

MAMA

Are mama noastră bună
Sufletul în miez de lună
Şi aşa ea ne veghează
Veşnic trează, veşnic trează.

Are mama noastră bună
Sufletul în miez de rouă
E şi-n cer şi pe pămînt
Pentru noi, în amîndouă.

Are mama noastră bună
Sufletul în miez de lună
Se întunecă-n furtună
Şi-i tot bună şi-i tot bună.

Margareta Margetici

ROMÂNUL

Privirea şi-o înalţă spre-a cerului cîmpie,
Şi cugetul lui zboară spre culmi fără hotar,
Şi visuri dulci privirea i-o îmbată şi i-o-mbie
Cu-n gînd care-nfloreşte întreaga Românie.

În mintea lui e strînsă un veac de-nţelepciune
Şi gîndurile bune în minte i-au intrat,
Trecutul, viitorul, pe toate ţi le spune
Românu-i ca şi timpul ce n-are început.

Cu-o lui zîmbire-adîncă şi tăcută,
Privirea-i ce citeşte în sufletele-omeneşti,
El poartă-n a lui mînă destinele omeneşti
Prin mii primejdii a răzbit de veacuri,
A vieţii lui istorie trecută.

Romică Cheptrosu

IMAGINI ROMANEŞTI

Am inspirat adînc parfumul blajin de pămînt
Cu miresme- aburinde de roze şi brazi,
Am ascultat dulce doină pe aripi de vînt
Purtată prin veacuri din ieri către azi

Am mîngîiat răsăritul printre sălcii pletoase,
Mi-am rezimat privirea, apoi, pe-azurul cu perle
Lăsîndu-mă dus pe valul domol al apelor joase
Spre însoritul plai al României mele

Cîmpia sclipea cu zîmbetul ei cald, catifelat,
Pe mantia ei verde brodate-s flori de iie
Şi spice grele-n prag de secerat,
Deasupra ei, un glas suav de ciocîrlie !

mapamond

AUTODELIMITĂRI PERICULOASE

Medicii din Heidelberg au constatat că bolnavii de cancer posedă trăsături specifice de caracter, ce ţin de personalitatea fiecărui individ, înainte ca boala să fi apărut. Doctorul Ronald Grossart-Maticek presupune că există un raport între stress-ul care apare ca rezultat al particularităţilor unei personalităţi şi slăbirea sistemului imunologic. Cum funcţionează însă această legătură, deocamdată nu se ştie. Toate cercetările care s-au făcut cu privire la factorii „nefiziologici ai apariţiei concerului duc la concluzia că există, cu siguranţă, o legătură strînsă între anumite trăsături de caracter ale individului şi anumite forme de cancer. Concluziile la care cercetătorul mai sus pomenit a ajuns arată că cei „atacaţi" de cancer provin, cel mai adesea, din familii în care nu există nici un fel de afecţiune, în care relaţiile dintre membrii ce le alcătuiesc sînt reci, pline de suspiciuni şi resentimente. În acest caz, părinţii sînt insensibili şi-şi împiedică copiii să-şi manifeste emoţiile. E rar şi contactul fizic cu părinţii. Cel puţin unul dintre părinţi se comportă dictatorial şi insistă să menţină un regim de reguli aspre în familie.

Temîndu-se să nu fie lezate, persoanele „candidate la cancer" se străduiesc să-şi refuleze conflictele, să se liniştească şi să menţină o stare de armonie artificială. Pentru a împlini aşteptările părinţilor sau ale altor persoane de care sînt intim legate, ele se leapădă singure de dorinţele şi trebuinţele lor. Îşi „înghit" conflictele şi nu se plîng nimănui. Agresiunea lor e îndreptată asupra propriei lor persoane.

Dr. Grossart-Maticek presupune că stress-ul care apare în acest caz, provoacă slăbirea sistemului imunologic, mărind astfel sensibilitatea la cancer, şi asta prin intermediul unui mecanism încă neelucidat.

Alte cercetări au stabilit care sînt acele trăsături specifice de caracter ce însoţesc diversele forme de cancer. Astfel, de pildă, oamenii care fac cancer la stomac, au comportamente tiranice şi adesea provin din medii în care nu aveau voie să cîrtească, ceea ce îi împiedica să-şi spună răspicat părerile. Cei ce se îmbolnăvesc de cancer pulmonar, sînt înclinaţi să-şi înfrîneze emoţiile, pentru menţinerea unor bune relaţii reciproce. Profesorul Horst-Eberhard Richter, de la Universitatea din Bruxelles, a constatat că femeile care fac cancer la sîn suferă atît de complexele de inferioritate cît şi de inhibiţii depresive. În acest caz, însă, nu se ştie care este cauza şi care efectul.

Toate cercetările medicilor germani concordă cu cele ale colegilor lor americani. Următoarele trăsături de caracter se leagă adesea de apariţia cancerului : înăbuşirea unor simţăminte apăsătoare, mai ales deznădejdea şi tristeţea ; evitarea conflictelor şi încercarea de a se menţine armonia cu orice preţ : sacrificiul făcut pentru altul, însoţit de neglijarea propriilor necesităţi, incluzînd aici şi grija pentru propria noastră sănătate.

(Din „NURNBERGER NACHRICHTEN")

NOTE DE LECTURĂ

Fascinaţia istoriei*)

O carte de informaţie scrisă cu talent, în care autorul se vădeşte a fi un fin şi nuanţat interpret al cotidianului, o suită de reportaje menită să aducă cititorului mărturii ale unei civilizaţii arhaice, un interesant periplu în spaţiul geografic şi uman al României contemporane, în care-şi dau întîlnire diferite forme ale publicisticii moderne (evocarea, portretul, relatarea jurnalistică, interviul, informaţia de strictă actualitate etc.), publică recent la editura Albatros, Nicolae Docsănescu.

Materia cărţii este densă, iar cele două dimensiuni pe care acestea le acoperă sînt prezentul dinamic şi permanenţele unui trecut fabulos, pe care autorul ni-l redescoperă cu o curiozitate reportericească nedezminţită, folosind variate surse : acte de arhivă, vechi însemnări de carte, cronici medievale, studii de istorie veche şi medie, convorbiri cu specialişti de prestigiu, alteori, cu oameni simpli cărora le scormone, ingenios, prin amintiri.

Itinerariile sale vizează noile mutaţii petrecute în aceşti ani în viaţa şi conştiinţa maselor, din care reţine, în primul rînd demnitatea de a fi, vocaţia construcţiei, vizionarismul.

Pretutindeni oamenii poartă cu ei mîndria că sînt păstrătorii unor bogate tradiţii, cărora le adaugă astăzi semnele vocaţiilor de arhitecţi ai noului.

Cartea lui Nicolae Docsănescu este un omagiu simţit adus pămîntului ţării, nenumăratelor ei miracole şi mai ales oamenilor sfinţind prin viaţa şi munca lor tărîmurile de vis şi de legendă ale Mioriţei.

Marius POP

1) Docsănescu N. **„Valea Voievozilor"**, Buc., ed. Albatros, 1981.

NANA ISAIA

Născut în 1934. A studiat artele frumoase. A publicat volumele : Poezii – 1969 (1969), Persoane (1972), O privire (1974), Zile și nopți fără importanță (1977), Aliki în țara minunilor (1977). A participat la destule expoziții de artă.

Firul neîntrerupt al imaginației artistice de o profundă esență onirică pare a duce la diluarea persoanei umane, persoană care se formează într-un spațiu eliberat total de orice decor social. Și totuși, în creația N. I. totul vizează profund personalitatea umană, pătrunzînd pînă-n rădăcinile existenței. Poeta încearcă să „descifreze" esența indescifrabilă a lucrurilor. Fantezia, în poezia N. I., constituie axa de referință a visului ei.

SFÎRȘITUL ȘI ÎNCEPUTUL NIMICULUI

Acesta e cel mai important moment :
să stai în fotoliu.
O amiază inexplicabilă
cu ora ruptă în două jumătăți ;
sînt vîntul
sau necunoscutul X –
Masca de pe monstru
cu vocea
care nu se aude ;
sînt ora
și rugăciunea de taină
cînd bate clopotul –
Nici un răspuns
și pendulul într-un du-te-vino
se distruge
ca aurul în neputința lui de a găsi
un loc.
În această oră
eu sînt vocea tăcută a nimicului
care mă lovește dintr-o parte
și din cealaltă.
Gînditoare mă feresc chiar de ochii mei.
Nu vreau să mă vadă nimeni
îmbrăcată – Această poziție în fotoliu
mai ales în timp de iarnă
cu berta ei strălucitoare
n-are nici o legătură cu mine.
Eu sînt Vraja Despuiată.
Sau sînt fața invizibilă sub
clopotelul Primăverii
ecoul și lupul Artemizei
sau aș fi spus ușor
că sînt peretele de vis-a-vis. .

Nu sînt nimic.
Imaginile mele fără de experiență erau iluziile altora
și ale lanternei
și plictiselii mele.
Această furie pentru tot ce există :::
Are un nume
pentru a dormi dintr-o zi pînă-n
cealaltă noapte ... Nu am și nu sînt nimic.
Numai cuvintele mele insistă încă
pe hîrtie
într-o curioasă,
și pentru-nceputul ei și pentru sfîrșitul ei,
istorie.

THANASIS NIARHOS

Născut în 1945. A studiat științele politice și filologia. A publicat volumele : Douăzeci și patru de cîntece de noapte *(1970),* Dragoste-dragoste *(1979),* Neliniștea umană *(1973, eseuri),* Conversații *(1976, eseuri), precum și traduceri.*

În poeziile sale, Th. N. ne apare ca un spirit mereu frămîntat, cu o conștiință descătușată, o cugetare liberă, gata fiind oricînd să primească influențele binefăcătoare ale culturii și literaturii universale contemporane. Este o voce personală, profundă și chinuită de întrebările existenței.

CUVÎNT ÎNTÎI

Nu am
decît o piatră unghiulară
pe care o așez deasupra lui
cînd cade muzica frunzelor
un torace străpuns
care mă ocrotește în nopțile senine
un penar gol
în zilele cînd febra îmi arde corpul
calendare răsfoite
orice inundă casa de soare
o fîntînă cu șerpi fîntîna lui Poe
orașul ziua
cînd umbra corpului meu
amenință să înăbușe dimensiunile mele.

Poeți tineri din Grecia

ÎN MIEZ DE NOAPTE

Copii fiind ne jucam
în vecinătățile ascunse

acum pietrele
au înmormîntat pentru totdeauna pașii noștri
acum înduram totul
fără bunica lîngă noi
fără acea mare pasăre îmbălsămată
cu ochii nebănuitori
care păzea visul nostru de noapte

Ieri și alaltăieri
au trecut cortegiile
prin locurile copilăriei noastre
mergeau cu oamenii
pe care i-am alungat pentru totdeauna
din inima noastră.

STEFANOS BEKATOROS

Născut în 1946. A studiat chimia. A publicat volumele: Terra rossa *(1968),* Studiul patriei *(1972),* Spațiul restrîns *(1975), precum și antologii, studii critice, lucrări științifice din domeniul chimiei.*

Poezia lui St. B. este bine conturată și determinată. Are la bază un bogat și variat material tematic. Prin expresia ei directă trece dincolo de jocul suprarealist, fiind pătrunsă totodată de căldura ei aparte. Senzația tragică a impasului și simbolurile de coșmar apar adesea în poeziile sale.

RADOVAN CIPRIAN „Traian Brediceanu"

DESCRIEREA CAMEREI PERSONALE

Lăsați-mă să spun ce este poezia
lăsați-mă să răspund ce este poezia
domnilor
o candelă ce arde cu sînge
sîngele meu
asemnea lui se zvîrcolește
din lipsă de oxigen
iar ceilalți se înăduși de aerul negru
eu sînt fitilul ce mă schimb în fiecare noapte
cînd febra îl arde și-l înnegrește
cînd presiunea cerului
sub celălalt cer îl amenință
cînd cerul mă vrea înger
și nu pot fi
cînd cerul mă vrea mort precum trebuie
și nu pot fi –
nu precum ceilalți morți
care prigonesc chipul și nu-l doresc
sau nu-l pot dori.
Lasați-mă să spun ce este poezia
domnilor
înainte ca timpul să mă lege de cravata lui
înainte ca ceilalți să mă facă flămînd
și să cutreier pe drumuri cerșind
eu mă reîntorc singur în patrie
mi-e foame dinăuntru
mi-e sete dinăuntru
puțină pîine
puțină apă din cealaltă lume
aici –

înăuntrul febrei străine
și-a mîtarea cucerită.

LACRIMA

Ca și lacrima așa vine poezia
printre crăpăturile adînci ale trupului meu.
Iese din trupul meu
și pe pămînt cade cîteodată – rodie roșie
risipită-n mii de bucăți roșii
în cer zboară cîteodată – batista roșie
care s-a desprins din mîinile copilului
pe mîini cade cîteodată – cheag roșu de sînge
pătînd o hîrtie albă.

Orice s-ar întîmpla
se va reîntoarce cîndva poezia
orice s-ar întîmpla
te va căuta cîndva poezia
plînset liniștit al apei la izvor
foșnet al copacului care se stinge în după-amiază
carte roasă de praf
și de umezeală, carte rămasă
vreme-ndelungată în singurătate.

Ca și lacrima așa și suspinul...
Le-ajunge timpul cînd într-o zi toate din jur se apleacă
trunchiul dispare se stinge cerul și numai
cuvintele rămîn pe hîrtie și muzica
-naintea cuvintelor -naintea pămîntului-naintea cerului
și totuși
în urma poeziei ;
ca și lacrima ca și suspinul.

HRISTOFOROS LIONDAKIS

Născut în 1945. A studiat dreptul și filologia. A publicat volumele : Sfîrșitul peisajului *(1973),* Transfer *(1976),* Garaj subteran *(1978). A tradus din literatura universală.*

Constatînd multe aspecte din mediul social înconjurător, H. L. cultivă o poezie a unei negații dure. Încercînd să ajungă pînă-n rădăcina lucrurilor, poetul vrea să deconspire tot ceea ce mutilează personalitatea umană.

ȘI CHIAR DACĂ

Cît de mulți te-au omorît
Încercînd să-și omoare orele lor
Cît de mulți te-au omorît
Încercînd să se salveze
Neîndreptățit.
O altă tăcere îți doreai
Știai că,
Chiar dacă ...
Mișcarea ta ar fi rămas nedeterminată,
Recurgînd la metamorfoze
Insistai să mai exiști.

ANDONIS FOSTIERIS

Născut în 1953. A studiat dreptul. A publicat volumele : Călătoria cea mare *(1971),* Spații interioare sau cele Douăzeci *(1973),* Dragoste întunecată *(1977),* Poezie în Poezie *(1977). Poezia lui A. F. se caracterizează prin acel echilibru, pe care-l realizează, dintre conținutul noematic și abuzul de fantezie. De asemenea, creația sa reflectă acea neîncredere a poetului în fața „deschiderii timpului", acea teamă ce-l cuprinde pe individ în deslușirea funcționării secrete a lucrurilor și a lumii senzoriale.*

ALTUL E PERICOLUL

Nu este vîntul
Care bate înfricoșător pe lună,
Întorcîndu-se în întuneric,
Smulgînd copacii din rădăcină în somn ;
Nu este moartea
Care bate la ușă și ne salută
– La oricare ușă bate –
Și ne cheamă să mergem ;
Ci viermele,
Ce se-nmulțește treptat în măruntaiele noastre.:::

În românește de Andreas RADOS

REDACȚIA și ADM. = TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE
ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.987.

BIBLIOTECA „ASTRA"

Proletari din toate țările, uniți-vă !

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 29 (699) 23 IULIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

AFIRMAREA PLENARĂ A PERSONALITĂȚII UMANE

Promovînd permanent ideile umanismului socialist, partidul nostru și secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au subliniat în repetate rînduri că grija pe care societatea socialistă o acordă dezvoltării multilaterale a individului trebuie să-și găsească corespondentul într-o participare activă a celor ce muncesc la înfăptuirea programelor economice, în perfecționarea continuă a pregătirii profesionale, în creșterea aportului tuturor celor ce muncesc la dezvoltarea țării.

Numeroase măsuri adoptate în ultimii ani, inițiate și inspirate direct de conducătorul partidului și statului nostru, asigură cadrul real și efectiv de dezvoltare și manifestare plenară a personalității umane, de afirmare a responsabilității sociale. Responsabilitatea, ca fapt de conștiință și de atitudine socială, necesită prezența unui scop prin care omul se identifică și la care își raportează acțiunea sa practică. În actuala etapă de dezvoltare a societății noastre, obiectivul strategic fundamental și direcțiile de activitate pentru realizarea acestui obiectiv, cuprinse în Programul P.C.R., reprezintă scopul social care exprimă interesele majore ale tuturor membrilor societății, polarizînd energia creatoare a întregului popor, spiritul său de angajare socială, cît și conștiința responsabilității pentru progresul material și spiritual al patriei.

Realizarea măreților obiective ale dezvoltării societății noastre este indisolubil legată și de progresele pe care le va cunoaște procesul de formare a omului nou, înaintat, cu o conștiință revoluționară. În condițiile unui nivel superior al organizării, al accentuării necesității însușirii tehnologiei moderne, dezvoltarea personalității umane prezintă un factor de prim ordin. De aceea, alături de dezvoltarea unei economii moderne, cu o organizare superioară a producției, creșterea eficienței, ridicarea calificării și dezvoltarea personalității au la bază în societatea noastră un program ideologic complex. Pe măsura avansării procesului de edificare a socialismului și comunismului, crește rolul factorului conștient și, o dată cu aceasta, rolul activității ideologice și politico-educative. Așa cum a subliniat secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în expunerea prezentată la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, **„Funcționarea autoconducerii muncitorești, a organelor democratice de conducere, participarea tot mai largă a maselor populare la conducerea societății impun, ca o necesitate obiectivă, ridicarea continuă a nivelului cultural și politic al tuturor oamenilor muncii, al întregului nostru popor"**. Rezultă, prin urmare, necesitatea ridicării la un nivel calitativ superior a întregii activități politico-ideologice de influențare și conștientizare a maselor. Trecerea la o nouă calitate și în domeniul vieții politice, în procesul de adîncire a democrației socialiste, impune și creșterea conștiinței socialiste a maselor.

Pornind de la teza socialismului științific cu privire la făurirea de către poporul eliberat de exploatare a propriei sale istorii, partidul nostru, secretarul său general, manifestă o permanentă preocupare pentru creșterea participării nemijlocite a tuturor oamenilor muncii la conducerea societății, inițiind un amplu program de măsuri pentru introducerea autoconducerii muncitorești, pentru adîncirea și perfecționarea continuă a democrației socialiste. Deoarece existența premiselor obiective care stau la baza democrației socialiste nu sînt suficiente prin ele însele, este necesară o amplificare a activității politico-ideologice și sociale a tuturor membrilor societății, în vederea creșterii spiritului de răspundere cetățenească, de inițiativă, pentru creșterea gradului de conștiință.

În socialism, omul fiind subiect și obiect al creației istorice, gradul dezvoltării sale este dat de natura orînduirii sociale, dar și de gradul cunoașterii, atît a naturii și societății, cît și a mecanismelor interne ale acestora. De aceea, documentele partidului nostru pun în evidență interdependența dialectică dintre formația de cultură generală și profesională a oamenilor muncii și orientarea ideologică clară, fermă, formarea concepției materialist-dialectice și istorice, exprimate printr-o atitudine civică și partinică de participare activă la realizarea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Dezvoltarea democrației socialiste, implicînd creșterea răspunderii și a gradului de integrare participativă a omului la viața socială, se constituie într-un puternic factor de dezvoltare a personalității umane, stimulînd interesul propriu de a fi la nivelul exigențelor sociale. Amploarea și efectivitatea drepturilor și libertăților cetățenești, relevînd superioritatea democrației socialiste din țara noastră, exprimă, în același timp noua dimensiune a cadrului de manifestare plenară a personalității umane.

Libertății și egalității în drepturi îi corespund egalitatea în îndatoriri și obligații fundamentale. Interesele noi, socialiste, dispariția inegalității economice și politice, determină o nouă tendință, de omogenizare, și în planul responsabilității sociale. Omul, nou, angajat, cu o personalitate multilateral dezvoltată, constituie o componentă esențială a strategiei prin care poporul își făurește propria sa istorie.

Corneliu POPEȚI

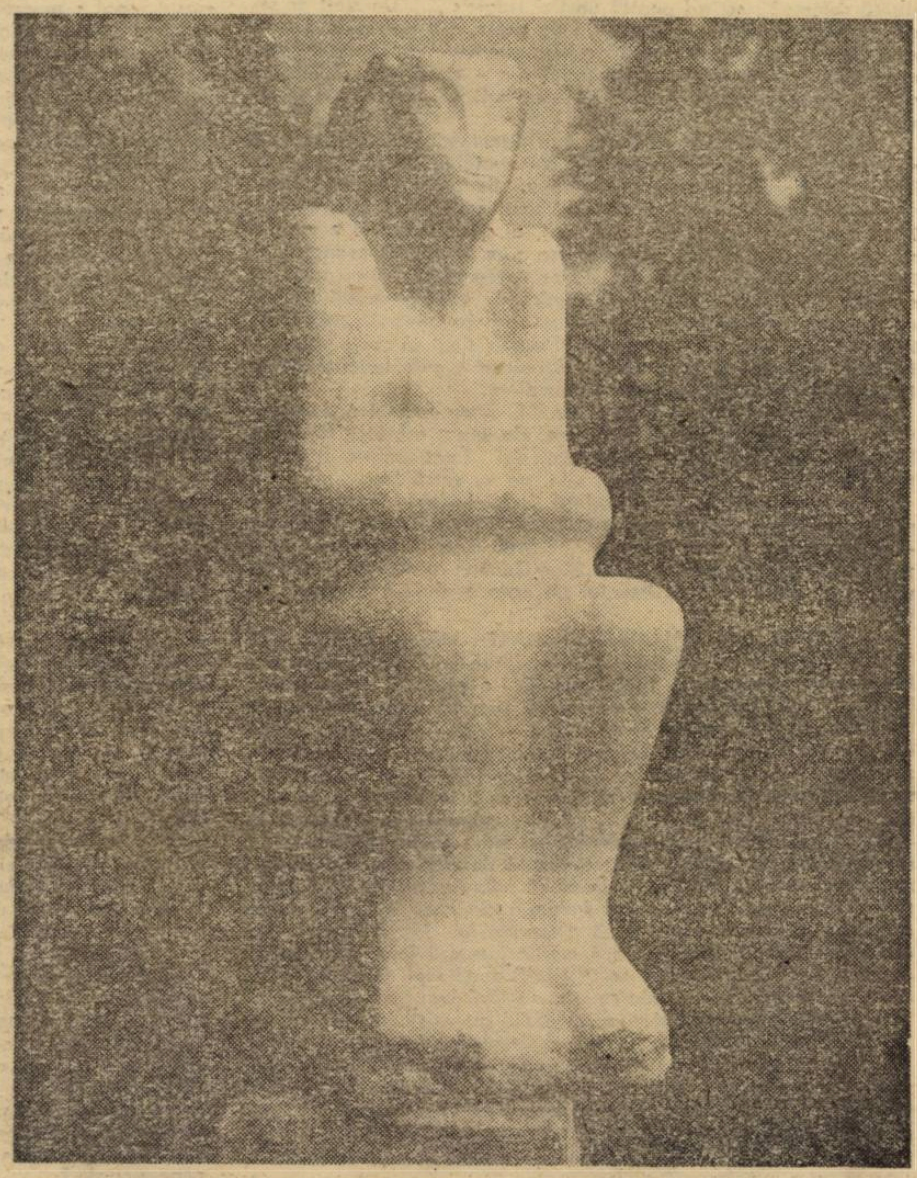

ALINA ENACHE : „Așteptare"

convorbiri Cu Maia Belciu

– În această axă : Caransebeș, Lugoj, Timișoara, unde vă sînt rădăcinile ?

– Aceste gene psihice pe care le purtăm cu noi exact ca pe celelalte, biologice, ne sînt mentori, ne învață dintr-o arhivă de peste trei generații cine sîntem, ce și din cine ne revendicăm. Sîntem cu cel puțin 100 de ani mai bătrîni decît vîrsta noastră, la care se adaugă bagajul nostru de oameni vii, învățătura și învățămintele noastre și opțiunile noastre. De aceea chiar și cînd scriu despre New York tot din Valea Bistrei mă trag. Din această zonă spirituală nelimitată de ape și munți, implintată însă între ape și munți. Dar gîndul care mă trage către stelele acestui ținut vede sus, vede departe.

– Ați practicat teatrul. Ce efect are el în literatura Dvs. ?

– Iubirea pentru teatru mă învață să-mi transform eroii în personaje. Nu stau singură cu ei, întotdeauna dincolo de cortină există un public spectator posibil. De aceea gîndurile lor devin replici, viața lor se realizează de undeva din culise, eu stînd în permanență în culise.

– Ați scris reportaje și romane ale adevărului acestor locuri și ale acestui timp. Vorbiți-ne de literatură și adevăr !

– Iubirea pentru adevăr trece adevărul printr-un fagure de miere și de venin și ca-n arta marilor cvasiriști vestiți pentru a recompune adevărul din adevăr, îl înnobilează bineînțeles cu dor.

Dragostea pentru oameni m-a îndemnat către reportaj, de unde trag vieți și caractere și întîmplări de și pentru oameni. Iar dragostea mă îndeamnă către poezie. Poezie care se întoarce în iubire răsplătind prin timp ceea ce am primit din plin de la acest tărîm magic – iubirea.

– A fi scriitor e o meserie ? Ce implică această meserie ?

– Dacă asta înseamnă că scrisul implică și un meșteșug care trebuie bine stăpînit, minuțios însușit, deci o virtuozitate executorie, atunci răspunsul este da. Dar dacă s-ar putea înțelege că scrisul este doar un hobby un grădinărit la sfîrșit de săptămînă pentru a se descărca, a se deconecta de greutățile vieții, hotărît nu. Un istoric consemnează evenimentele, aruncă un șpuț de lumină asupra unei epoci, trage concluzii, comentează. Un scriitor nu se mulțumește să relateze faptul gol, sec, descojit. Scriitorul stă deoparte și trece totul prin propriul său filtru, un filtru viu, selectiv, foarte sensibil pe care îl ai, ori nu-l ai. El comunică, nu relatează. Cam așa ar fi tot și cam așa ar fi diferența dintre creator și creație. Este acel mister greu de explicat ; ca moartea, ca iubirea este talentul care n-a putut fi definit, acel dar de-a transfigura pe care îl au unii și unii nu-l au. Sub pana lor evenimentul cel mai banal, un fapt anodin, primește ca prin farmec lumină, culoare, strălucire. El poate fi și un altcineva un documentarist care oricît adevăr ar ascunde în paginile sale ele nu vor fi decît tomuri, din care vor ieși pagini roase și nemestecate dar nicidecum literatură.

Scriitorul este un imens concasor de idei. Așa cum în marile concasoare se introduce placa de marmură și se scoate marmură-mozaic, cred că în interiorul unui scriitor se petrec aceste fenomene ciudate ca din toate vorbele existente și care riscă uneori să devină vorbe banale, trebuie să le transforme și precum cele 90 de numere de la loto, el trebuie să scoată exact formația cîștigătoare, lozul cîștigător, altfel am face desene animate sau benzi desenate, dar nu literatură.

– Deci literatura este o necesitate, un domeniu care va trebui să existe mereu.

– De bună seamă că trebuie să existe. Atîta vreme cît vor fi cuvinte, cît vor fi făcători de cuvinte, spărgători și recompunători de cuvinte va exista literatură.

– Ca scriitor, Dvs. cum vă considerați ?

– Cred că sînt un poet care vede viața.

Interviu realizat de

Titus CRIȘCIU

cronica literară

Zile şi nopţi*)

1. DEASUPRA ZILEI adună o seamă dintre articolele pe care Eugen Jebeleanu le-a publicat de-a lungul timpului. Sînt note de lectură, portrete, amintiri, avertismente, consideraţii despre artă şi despre existenţa în literatură. Unele sînt celebre, altele vor deveni, poate, cu timpul. Le citim cu sentimentul tonic că nimic nu se uită şi că sentimentul de pierdere e doar pasager. Luptător pe baricadele aducerii aminte. Eugen Jebeleanu smulge din uitare scriitorii unui timp şi ai unei generaţii. El scrie sistematic despre umiliţi, el e apărătorul sacrificaţilor artei ; apărătorul celor aruncaţi în uitare de o lume în care artistul devenea inoportun. Am spune că rar un scriitor a vorbit mai puţin despre învingători, despre glorioşii, despre fericiţii literelor ; atenţia lui Eugen Jebeleanu se îndreaptă către poeţii damnaţi. Cuvîntul său e justiţiar, uman, el redescoperă, sub aparenţa veştedă, sărbătoarea cuvîntului. Scrisul lui Eugen Jebeleanu e o intuiţie de reabilitare, o instanţă solemnă ; scrisul poartă un fior tragic : „...Un sfert de secol, aşadar, de cînd nu mai mult de şapte, opt persoane o conduceam pe ultimul său drum ; o văzusem cu puţin timp înainte, agonizînd, într-un fel de magherniţă din – dacă nu mă înşel – strada Bărăţiei, la numărul 38. / Murea o Doamnă ? Nu : o Domnitoare".

Dacă există în literatura română discursuri funebre menite a se înscrie între operele de temelie ale geniului, cîteva dintre ele îi aparţin desigur lui Eugen Jebeleanu. Scrisul devine un ritual, un cuvînt pentru „morţii neştiuţi". Vocea scriitorului reface echilibrul pierdut al lumii. Om al cetăţii, al zilei, scriitorul e mag şi sacerdot al ei. Conştiinţă trează (aşa cum se spune) scriitorul interoghează **timpul** : el e unul dintre personajele principale ale scrisului lui Eugen Jebeleanu. Aparţinînd unei generaţii literare ce a ştiut să păstreze un crez, pentru care noţiunea de solidaritate nu a fost lipsită de sens, scriitorul a avut timp să contemple victoriile şi eşecul – şi eşecurile ei. Discursurile sale funebre se întemeiază pe această liniştită contemplare.

Ce trebuie deci a fi ţinut minte ? O lume secretă e descoperită, într-o fulgerătoare străluminare, de acest purtător de torţă. Cercetări surprinzătoare, consacrate lui Lautreamont şi Joszef Attila se cer a fi continuate de alţii, de nu vor fi fost.

Cred că dacă va lua vreodată premiul Nobel – nu găsesc nimic mai firesc decît un premiu Nobel pentru Eugen Jebeleanu – discursul său de acceptare nu ar avea absolut nimic nefiresc ; prietenului lui Ritsos şi al lui Nicolas Guillien ar replica firesc, fără uimire, din înălţimea istanţei pe care a slujit-o jumătate de veac.

2. TIMPUL N-A MAI AVUT RĂBDARE : MARIN PREDA, tipărită de Cartea Românească – sub îngrijirea lui Eugen Simion şi a Magdalenei Popescu, e, fără îndoială, o apariţie memorabilă. Pentru prima dată am sentimentul că ştim să respectăm amintirea marilor noştri contemporani. Căci – iată – au plecat dintre noi Zaharia Stancu şi Al. Ivasiuc, Teodor Mazilu şi A. E. Baconsky şi ne amintim vai, tot mai rar de ei şi de faptele lor. Ediţiile care ar fi trebuit să fie întocmite, cărţile ce ar fi trebuit să le fie consacrate rămîn dulci deziderate. Pentru prima dată, în cazul lui Marin Preda, ştim să ne respectăm un mare scriitor şi bucuria că acesta e abia începutul, nu e concurată de vreo alta. Începem să ne iubim marii dispăruţi – începem să adunăm amintirile şi cărturarii în jurul numelor lor. Fără îndoială nimic nu a şocat lumea scriitoricească mai mult decît dispariţia lui Marin Preda. Baconsky, Ivasiuc şi cei morţi la 4 martie fuseseră loviţi de o catastrofă ce era naţională, alţii se sfîrşiseră după luni de boală, după zile de agonie. Marin Preda se stingea fără vreun alt avertisment, între zilele gloriei sale şi ziua sfîrşitului nu exista o linie de demarcaţie ; o zonă în care să se pregătească şi să anunţe finalul. Legenda lui Marin Preda vine din această bruscă sfidare a ordinii logice ; nici vîrsta şi nici antecedentele nu îndreptăţeau acest final. Absurd, acest final vine să dea dimensiuni legendare unui destin scriitoricesc.

Spuneam că în nici o operă a unui scriitor român de azi fiinţa umană nu e mai fragilă, că fragilitatea fiinţei e una dintre temele de bază ale operei lui Marin Preda. Scriitorul era mult preocupat de neşansele fiinţei ; de deteriorarea omenescului. Talentul e legat nemijlocit de consumul biologic ; viaţa se trăieşte, se consumă. Simina, supunîndu-se vocaţiei ei, moare. Eroul lui Marin Preda nu e inexpugnabil, nu e victoriosul surizător al textelor-reclamă ; el se deteriorează, el e fragil, el are nevoie de protecţie, de sprijin, are... cum să spunem... nevoie de participarea noastră la existenţa lui ; el poate fi asemenea nouă.

Scriam într-un mai vechi articol despre Marin Preda că acolo, la Sinaia... (Fănuş Neagu povesteşte) el era regele. Sau, mai bine : Ilie Moromete era regele, el era cel ce întemeiase dinastia. **În Dicţionarul de simboluri** există această definiţie a claunului : „Claunul este, în mod tradiţional, figura regelui asasinat. El simbolizează inversiunea proprietăţilor regale, în înzorzonările sale, în cuvintele sale, în atitudinile sale. Majestăţii i se substituie caraghioslicul, ireverenţa ; suveranităţii absenţa totală a autorităţii ; fricii, rîsul ; victoriei, înfrîngerea ; loviturilor date, loviturile primite ; parodia încarnată." Cine este, în cartea lui Marin Preda – în opera lui Marin Preda – regele asasinat ? Primul răspuns ar fi : **Ilie Moromete**. sau predecesorul său : Ilie Moromete îl moşteneşte în măsura în care regalitatea sa e ucisă ; în măsura în care însăşi condiţia sa de ţăran într-o societate „nouă" îl exclude din competiţia valorilor. Fără îndoială că, pe întinse porţiuni, discursul său e claunesc, adică inversul discursului regal, în măsura în care raportarea la discursul regal e permanentă. Am putea dezvolta mult această idee ce ni se pare esenţială în înţelegerea literaturii ce apare după 1955 ; ea e consacrată Regelui mort, ţăranul. Claunul primeşte un loc privilegiat în proza lui D. R. Popescu, a lui Fănuş Neagu, a lui Velea şi, mai tîrziu, în poezia lui Marin Sorescu şi a lui Adrian Păunescu. Ilie Moromete e însă primul rege care moare, şi moartea lui – şi îndelunga lui agonie – e un punct de hotar în literatura română.

S-a glosat mult şi se glosează încă asupra momentului în care apar **Morometii** : scriitorul a ştiut să aştepte, a avut înţelepciune rodirea interioară, momentul în care Ilie Moromete se suprapune Naratorului, se înscrie perspectivei auctoriale. Cine era scriitorul, la începutul deceniului şase, dacă nu Regele, dacă nu aclamatul unei mulţimi care îl întîmpină cu onoruri pe care nu le mai cunoaştea nici o breaslă în România ? Dar era într-adevăr vorba de Scriitor – de cel deplin stăpîn pe forţele sale de creaţie – sau de un rege detronat, care se înzorzona doar cu insemnele exterioare ale puterii regale ? Atît în acest volum (vezi studiul Elenei Tacciu) cît şi în altele (vezi Mihai Coman – **Izvoare mitice**) se glosează tot mai mult asupra „fiorului mitic" ce traversează opera lui Marin Preda. Aş spune că încercarea e, mai întîi, aceea de a recupera fiorul mitic : de a recompune „regalitatea" pierdută. Tăierea salcîmului ar fi momentul central al operei de tinereţe : salcîmul – arbore al vieţii – consfinţeşte amurgul unei domnii a pămîntului.

Găsesc în **Timpul n-a mai avut răbdare** o cutremurătoare afirmaţie a lui Marin Preda, consemnată de Mircea Iorgulescu : „Vreau să fac o declaraţie. Am scris mult despre clasa ţărănească, din care mă trag, dar clasa ţărănească m-a dezamăgit...". Textul lui Marin Preda urmează observaţiei că în **Cel mai iubit dintre pămînteni** nici un personaj nu e ţăran.

Să deschidem o paranteză. Nici un scriitor român nu a scris mai mult despre alterarea relaţiilor umane. Textele, admirabil selectate, ale acestui volum, sînt elocvente. Dacă nu mai e de ţărani, lumea ultimului roman e de „foşti ţărani" ; o lume ce parodiază toate ritualurile lumii ţărăneşti de altădată. Începînd cu **Risipitorii** şi, mai tîrziu, cu **Intrusul**, lumea „foştilor ţărani" îşi cîştigă, în opera lui Marin Preda, nu numai o ţinută claunescă ci şi, în măsura în care claunul e un personaj tragic, un statut tragic. Cum e faţa **Intrusului**, a celui ce putea fi rege al înălţimilor ? Faţa **intrusului** – iată un obiect de meditaţie vis-à-vis de simbolurile ascensionale ale literaturii lui Marin Preda.

Cum să interpretăm – totuşi – această uluitoare propoziţie : **clasa ţărănească m-a dezamăgit** ? Putem desigur să citim : în sensul alterării valorilor ei experienţa e „dezamăgitoare". Sau – poate – iritat de agitaţia autorilor ce puneau accentul asupra tragicului sfîrşit al acestei clase – iritat de autorii care suprasolicitau valorile lumii rurale – a lansat această uluitoare afirmaţie ? Poate că mai tîrziu – în mod firesc – afirmaţia putea să sune : am scris despre lumea scriitoricească – lume căreia îi aparţin – dar lumea scriitoricească m-a dezamăgit ? Nu e lingă noi cutremurătoarea imagine a finalului regelui, a eşecului simbolurilor ascensionale ?

Cornel UNGUREANU

*) **Eugen Jebeleanu : Deasupra zilei**, Ed. Eminescu, 1981 şi **Timpul n-a mai avut răbdare**, Marin Preda (Editura Cartea Românească).

viaţa literară

Revista „Dimension", editată de Catedra de germanistică a Universităţii Texas-Austin (S.U.A.), a scos nu demult, sub îngrijirea lui Peter Pabisch, Hans Bender şi A. Leslie Willson, un număr cuprinzător, (250 de pagini), dedicat literaturii dialectale germane actuale. Textele, semnate de autori dialectali consacraţi din Austria, R.F.G., Franţa, Elveţia şi România, sînt publicate în original şi în limba engleză. Literatura dialectală a şvabilor bănăţeni este reprezentată prin două poeme de Nikolaus Berwanger, în traducerea engleză a lui Peter Pabisch. Pe lîngă notiţele bio-bibliografice, volumul cuprinde şi o hartă a răspîndirii dialectelor limbii germane.

De literatura germană bănăţeană contemporană în general şi de poezia lui Nikolaus Berwanger în special se ocupă şi un material amplu publicat de ziarista austriacă Margit Pflagner, în revista pentru colaborare europeană „Pannonia", din Eisenstadt (Austria). Autoarea se referă în deosebi la volumul „Alba ca zăpada deschide-ţi ochii" („schnewittchen öffne deine augen", ditura Facla 1980) al autorului bănăţean, subliniind patosul contemporan, eminamente politic, şi modernitatea poeziei acestui poet german din România. Acelaşi număr al reistei dedică mai multe pagini compozitorului de origină bănăţeană Béla Bartók, de la naşterea căruia s-au împlinit 100 de ani.

Eduard SCHNEIDER

★

● Aflăm, din spusele poetului Vladimir Ciocov, conducătorul cenaclului de expresie sîrbă al Asociaţiei scriitorilor din Timişoara, că în ultimul timp a avut loc o activitate intensă în cadrul acestui cenaclu, activitate strîns legată de revista „Knijevni Jivot". Creaţiile supuse dezbaterii sînt în atenţia publicaţiei. Pe de altă parte, dat fiind numărul redus de critici literari de limbă sîrbă, în cenaclu se organizează şi discuţii pe marginea unor cărţi apărute, un lucru mai puţin obişnuit în celelalte cenacluri. Autorii sînt stimulaţi să scrie piese de teatru, sprijinind astfel mişcarea artistică de amatori, literatură pentru copii. Cenaclul a promovat şi în această stagiune a activităţii sale mulţi tineri, testînd calităţile literare ale acestora şi pregătind teren generaţiei viitoare. Cei ce vin aici să-şi citească lucrările pot conta pe o responsabilă şi exigentă opinie a micii colectivităţi cenacliere. Totodată se ţine legătura cu alte cenacluri de expresie sîrbă din împrejurimile Timişoarei sau de pe clisura Dunării. Unii membri participă în mod regulat la şezătorile scriitorilor Asociaţiei, duc o activitate de traducător în toate limbile vorbite în acest colţ de ţară.

Organism viu, contribuind în mare parte la reuşita lucrărilor unor scriitori profesionişti, impulsionînd creaţia tînără, cenaclul sîrb constituie o importantă verigă a vieţii Asociaţiei scriitorilor din Timişoara, atît de variată şi rodnică, beneficiind de un climat armonios în care se înscriu firesc şi scriitorii de limbă sîrbă din Banat.

L. B.

consemnări

Cum se explică faptul că în cele mai multe cazuri filmele realizate după marile romane se prezintă sub forma unor lucrări mediocre ? ori şi bune, dar evident inferioare textului iniţial ?

De unde această ciudată discrepanţă ? n-ar fi oare logic să constituie calitatea materiei prime o garanţie a perfecţiunii produsului ?

Şi totuşi lecţia realităţii ne impune a constata o diferenţă, mereu în dauna ecranizării cînd opera literară e la un nivel foarte înalt.

Roşu şi negru, filmul, deşi bine jucat şi îndrăzneţ gîndit, nu se poate asemui cărţii. În **Idiotul,** ca peliculă, sunt cîteva momente emoţionante şi grave, dar distanţa pînă la roman rămîne uriaşă. **Război şi pace** e deasemenea un film amplu, chiar măreţ, bogat în scene de aprigă frumuseţe, totuşi farmecul, filosofia şi puterea de captare a operei scrise îi scapă. E adevărat că **La răscruce de vînturi** a dat (cu ajutorul actorilor Laurence Olivier şi Merle Oberon) rezultate fericite, dar cu preţul unei drastice prescurtări a cărţii. Cu **Le grand Meaulnes** cinematograful a ratat prilejul unei izbînzi ce n-a fost să fie. Nici din Balzac nu s-a extras un film meritînd a figura printre cele cu adevărat bune. Unele versiuni filmate ale **Mizerabililor** nu sunt criticabile, să nu se uite însă că, în ciuda incontestabilelor şi irezistibilelor sale însuşiri, povestirea e în mare parte ea însăşi melodramatică şi „populară". Aşa se lămureşte şi motivul pentru care Dickens s-a adeverit cinegenic.

Două **nuvele** alcătuiesc excepţia care confirmă regula : **Dr. Jekyll şi Mr. Hyde** al lui Mamoulian e cel puţin egal cu al lui R. L. Stevenson, iar **Moartea la Veneţia** a lui Thomas Mann e poate depăşită de filmul cu acelaşi nume al lui Visconti. Sternberg (protagonişti : Marlene Dietrich şi Emil Jannings), temeiul filmului, **Profesorul Unrat,** lăsat mult în urmă, uitat, distrus de forţa explozivă proprie avatarului cinetic.

Secretul, în caz de (relativă) nereuşită, se cuvine cred căutat în aceea chiar că romanul respectiv e o creaţie capitală. O astfel de operă, aidoma unui copac uriaş, a dispus de o margine, o lizieră neutră, un gol pe care l-a putut – urmărind textul dar slobod sufleteşte – prelucra, umple, exploata după vrerea lui. Efectul de plus valută nu l-a mai împiedecat a-şi da măsura.

Fireşte că nici romanele cu totul proaste nu-s utile. Par a fi destinate unei armonice transpuneri cele medii, unde există elemente pregătitoare valorificabile dar nu la un grad de intensitate pustietoare, de pot spune astfel.

Unele subiecte – domeniul literaturii poliţiste şi al ştiinţei fantastice le este prielnic – par a fi fost anume concepute spre filmare : **Omul invizibil** de H. G. Wells, **2001 : Odissee spaţială** de Arthur C. Clarke, **Crima din Orient Expres** de Agatha Christie, **Hora** de Schnitzler (regia : Max Ophüls).

Sunt şi cazuri care nimicesc orice teoretizare. **Portocala mecanică** scrisă de Anthony Burgess şi **Portocala mecanică** colorată şi cinetizată de Stanley Kubrick sunt două capodopere egale. Ce s-ar fi ales din proiectata turnare a **Căutării timpului pierdut** ? Oare moartea i-a interzis lui Visconti să se dovedească vrednic de teribila sarcină asumată ori i-a cruţat un eşec ?

În domeniul artei totu-i empiric şi pragmatic. Încercăm să înţelegem, să clasificăm, să desprindem reguli. Iluzii, deşertăciuni ! Îngăduite sunt doar atenţia nepărtinitoare, înfiorata admiraţie şi smerita conştiinţă a misterului.

N. STEINHARDT

ÎNTRE ECRAN ŞI ROMAN

Romanele de mîna doua par a se împăca de minune cu operaţia transpunerii în imagini ori imagini vorbitoare. Din **L'assommoir** al lui Zola, René Clément a făcut un film naturalist de o tărie, o sluţenie şi un impact întrecînd izbitor de mult naraţiunea scrisă. Romane destul de convenţionale (Pierre Benoit, P. Frondaie, W. S. Maugham, A. J. Cronin) au suportat foarte bine trecerea din literatură în a şaptea artă. Romanele americane de categoria B **(Ann of Green Gables,** bunăoară, sau **Fiicele doctorului March)** au devenit filme excelente. Iar **Hell in Frauensee** (de Vicky Baum) s-a prefăcut, proiectat pe ecran (fără a pierde din vedere contribuţia actorilor Jean-Pierre Aumont şi Simone Simon) într-unul din cele mai îmbietoare şi mai pline de taină filme. La fel şi cu **Maskerade** (Paula Wessely în rolul principal), capodopera lui Willi Forst, bazată pe un roman foarte oarecare. Ori cu strălucitul **Înger albastru** al lui Iosef von suge toate sărurile şi virtuţile pămîntului din jur. Seva lui împuţinează prin însăşi vitalitatea ei extraordinară posibilităţile de expansiune ale vegetaţiei vecine. Regizorului în ipoteza unei capodopere literare îi rămîne prea puţină libertate de acţiune. Capodopera e nu numai prestigioasă, e şi acaparatoare. Făuritorul peliculei nu mai are ce adăoga, ce reanima, ce da de la sine. Prin forţa lucrurilor se află pe o treaptă mai joasă. Thibaudet observase că în **Doamna Bovary** nerodul şi îngîmfatul Homais e nespus mai viu decît profesorul Larrivière, înzestrat cu minunate însuşiri. De unde şi generalizează : îi e mai uşor autorului să croiască personaje negative decît pozitive. Tot aşa, între film şi text, cînd intervalul e prea mare în favoarea acestuia din urmă, regizorul e sortit a pierde. Opera literară deţine un soi de plus valută irecuperabilă de către cinematograf. **Hell in Frauensee,** spre pildă, a fost un film atît de încîntător fiindcă regizorul

CENTRALA INDUSTRIEI STICLEI ŞI CERAMICII FINE

ÎNTREPRINDEREA DE GEAMURI MEDIAŞ

Produse de calitate, expresie a gradului de perfectionare tehnologică

Procesul permanent de diversificare a producţiei şi de promovare a noului implică o permanentă legătură informaţională între fabricant şi consumator, în aşa fel încît piaţa produselor să manifeste elasticitate, element deosebit de important la stabilirea şi dimensionarea nivelelor de plan.

Diversificarea şi ridicarea gradului tehnologic şi calitativ al producţiei româneşti, ritmul impresionant de creştere şi modernizare a structurilor economice, în special în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R., au facilitat o participare tot mai activă, mai eficientă şi mai competitivă a ţării noastre la circuitul economic mondial.

O ilustrare elocventă a transpunerii în fapt a opţiunii fundamentale privind creşterea necontenită a calităţii producţiei, atît în ceea ce priveşte fondul de produse destinat pieţii interne cît şi celei externe, este penetraţia mărfurilor româneşti în sfera de concurenţă a comerţului internaţional.

Modernizarea continuă a produselor, adincirea specializării, lansarea de produse noi cu caracteristici tehnice, funcţionale şi economice superioare, adoptarea operativă la cerinţele pieţelor externe, sînt criteriile ce conduc la amplificarea şi extinderea ariei geografice a raporturilor comerciale cu străinătatea, la afirmarea tot mai pregnantă a bunurilor materiale făurite de tehnica românească.

Înscriindu-se pe coordonatele de eficienţă şi competitivitate, produsele Întreprinderii de geamuri Mediaş se fac tot mai cunoscute şi apreciate pe cele mai îndepărtate meridiane ale globului, fiind purtătoarele girului de calitate, frumuseţe şi robusteţe.

Datorită acestor însuşiri, în peste 60 de ţări ale lumii produsele acestei întreprinderi se bucură de adeziunea beneficiarilor, răsplătind astfel efortul de creaţie al făuritorilor al căror meşteşug are vechi tradiţii în acest perimetru transilvan.

Intenţionînd informarea partenerilor interni şi externi, în cele ce urmează vom încerca o succintă trecere în revistă a principalelor repere de fabricaţie din producţia curentă a Întreprinderii de geamuri Mediaş, insistînd asupra unui produs nou, o creaţie de perspectivă, geamul izolator cunoscut sub denumirile de izovit şi termopan.

Nominalizăm cîteva grupe mari de produse :

- geamuri trase
- geamuri trase securizate
- geamuri givrate
- geamuri muslin
- geamuri duplex
- blaturi de masă
- geamuri mate
- oglinzi saline
- jaluzele din geamuri transparente
- geamuri izolatoare

Geam tras pentru construcţii

Un produs apreciat şi foarte căutat al întreprinderii de geamuri Mediaş este geamul tras pentru construcţii, similar calităţii Pittsburgh, care se realizează tăiat în dimensiuni fixe şi libere, fără alte prelucrări.

Reperul se livrează în zece domenii de grosime pornind de la 2,8–3,2 mm pînă la 11,5–12,4 mm. Acestor grosimi corespund lăţimi de la 280–1600 mm la 500–2300 mm şi lungimi de 1600–3500 mm.

Prin geamuri la dimensiuni libere se înţeleg produsele care se livrează cu lăţimi avînd valori cuprinse între două limite care diferă între ele cu minimum 60 mm şi în lungimi ale căror valori situate într-o limită superioară şi una inferioară diferă între ele cu cel puţin 90 mm.

Geamurile tăiate la dimensiunile condiţionate de beneficiari se consideră dimensiuni fixe.

Expedierea produsului se face în lăzi „cuşcă" pentru transportul pe uscat şi în lăzi „pline" pentru transportul maritim.

În situaţii deosebite impuse de criterii tehnico-economici se livrează geamuri trase şi afara dimensiunilor curente de fabricaţie.

Geam tras securizat

Propunem atenţiei beneficiarilor interni şi externi un alt tip de geam fabricat la Mediaş, geam care asigură protecţia deplină la spargere datorită bucăţilor mici, netăioase. Este vorba de geamul securizat (STAS 1850-62) care se realizează din geam tras, prin călire în aer, avînd o mare rezistenţă la lovire şi încovoiere.

Acest geam se utilizează cu precădere la confecţionarea uşilor securizate, produse de mare efect şi eleganţă, uşi a căror destinaţie vizează clădiri social-culturale, hoteluri, magazine, aeroporturi etc.

Geamul givrat

Un produs de atracţie, care îmbină organic utilul cu frumosul, îl reprezintă geamul givrat, prelucrat din geam tras (cal. III – STAS 853-75) avînd aspectul de flori de gheaţă. Se realizează prin matizarea unei feţe urmată de aplicarea unui strat uniform din clei de oase şi uscarea treptată a peliculei pînă la desprinderea ei de pe geam. După îndepărtarea masei peliculogene geamul prezintă desenul florilor de gheaţă dispus în cîmpuri neregulate cu varietate dimensională a florilor.

Se fabrică într-o singură calitate la grosimi între 3 şi 8 mm şi în lungimi cuprinse în domeniul 1000–2000 mm.

Pentru asigurarea transportului în deplină siguranţă produsul se ambalează în lăzi din lemn (cuşti sau pline) foile de geam fiind separate prin acoperirea cu hîrtie iar ca amortizare se utilizează polistiren expandat sau talaj.

La cererea beneficiarilor se pot stabili şi alte modalităţi de ambalare.

Geamul muslin

Consecvenţi ideii de diversificare, specialiştii de la Întreprinderea de geamuri Mediaş oferă economiei naţionale geamul muslin. Acest reper se obţine prin prelucrarea geamului tras (cal. III – STAS 853-75) folosindu-se procedeul sablării mecanice pe una din feţe cu intercalarea unui şablon.

La terminarea operaţiei şi îndepărtarea şabloanelor geamurile apar cu diferite ornamentaţii geometrice mate.

Se fabrică într-o singură calitate cu mare varietate ornamentală la grosimi între 3 şi 8 mm şi în lungimi de la 1000 la 2000 mm.

Condiţiile de transport şi ambalare sînt aceleaşi ca la geamul givrat.

Deoarece prin folosirea acestui geam se urmăreşte un efect decorativ, se recomandă la placerea faţadelor sau la finisarea unor interioare de mare circulaţie şi penetraţie.

Geamul duplex plan

O realizare importantă a Întreprinderii de geamuri Mediaş, care contribuie la importante economii valutare, este fabricarea geamului duplex plan pentru industria românească de autovehicole.

Se obţine prin lipirea a două foi de geam Pittsburgh prin intermediul unei folii speciale de masă plastică care în caz de spargere reţine cioburile.

Produsul corespunde în cel mai ridicat grad condiţiilor impuse de controlul optic avînd un coeficient de transmisia luminii de 75%.

Geamul duplex plan se realizează în următoarele dimensiuni :

	L.	l.
max.	2500 mm	1200 mm
min.	300 mm	300 mm

Producătorul contractează orice cantitate asigurînd calitatea excepţională a furniturii.

Ambalarea geamurilor se face în lăzi corespunzătoare dimensional, în pachete învelite cu hîrtie parafinată.

Geamul mat

Din punct de vedere tehnologic acest reper se obţine prin prelucrarea geamului tras (cal. III – STAS 853-75) matizîndu-se uniform pe o singură faţă, pe cale mecanică prin sablare cu nisip.

Se fabrică într-o singură calitate la grosimi cuprinse între 3 şi 8 mm şi lungimi de 1000 la 2000 mm.

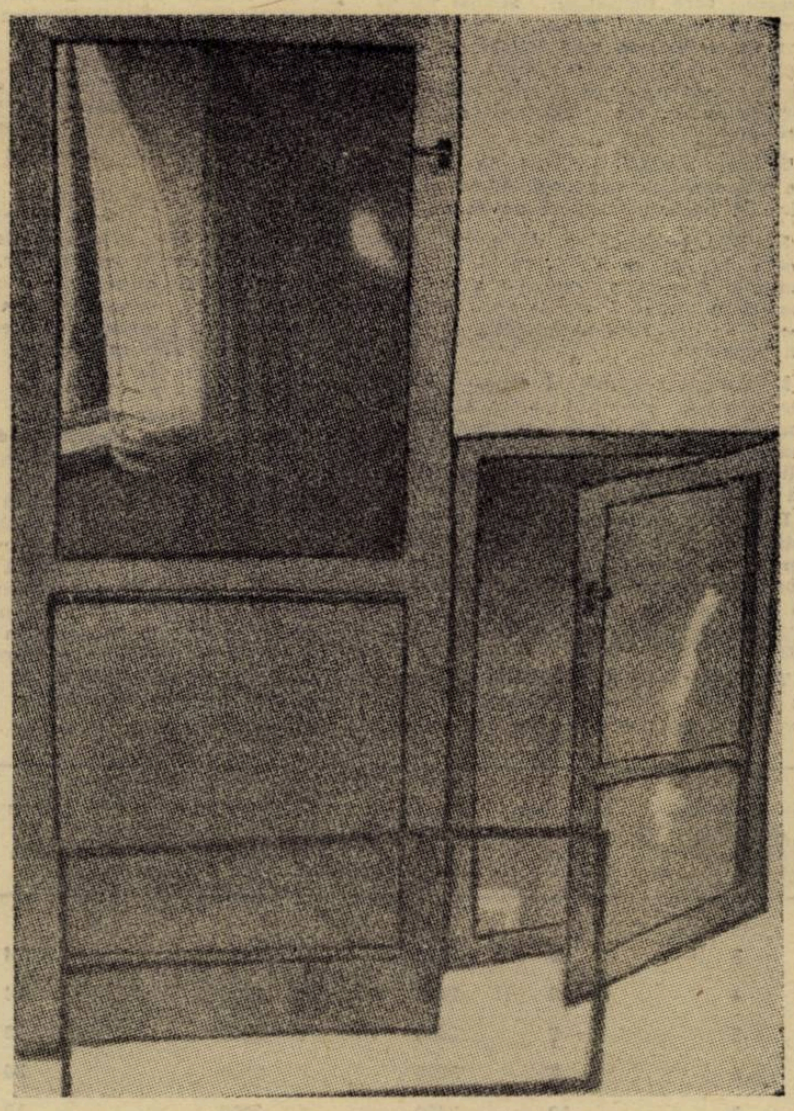

Geam izolator şi binale cu geam izolator

Verificarea gradului de mătuire se face la lumină difuză cunoscîndu-se că unui obiect aşezat la 50 cm de geam nu poate să i se perceapă conturul clar.

Condiţiile de ambalare şi transport sînt aceleaşi ca la geamurile muslin şi givrat.

Se utilizează la vitrarea unor pereţi despărţitori la birouri magazine, holuri, culoare etc.

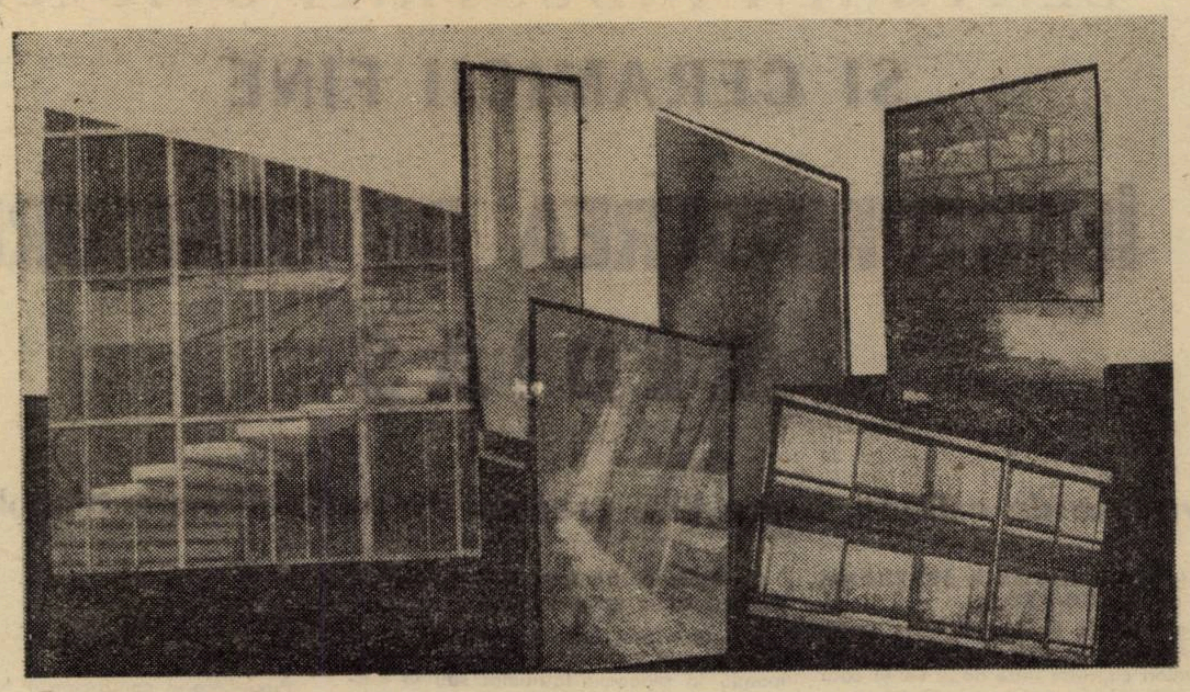

Geam tras

Geamul izolator

Un loc aparte în informarea prezumtivilor parteneri comerciali din țară și din străinătate îl rezervăm aici prezentării geamurilor izolatoare (IZOVIT sau TERMOPAN) produse de excepție și de mare exifiență economică ale Întreprinderii de geamuri Mediaș.

Eforturile permanente ale muncitorilor și cercetătorilor pentru o valorificare superioară a potențialului de gîndire tehnică în scopul realizării unor materiale de construcții mai bune, mai ieftine, cu performanțe ridicate, s-au materializat în ultima vreme prin introducerea în fabricație a unui produs de mare competitivitate, geamul izolator, despre care specialiștii afirmă că va produce schimbări fundamentale, în viitor, în orientarea poiectanților și arhitecților, dat fiind multitudinea de soluții care le oferă cerințelor de ordin tehnico-economic ale sectorului de construcții.

Pe plan mondial indicele de penetrație a produsului este deosebit de ridicat fiind în continuă creștere an de an.

Evoluția producției și desfacerii geamului izolator în S.U.A. ca și în țările puternic dezvoltate economic a fost stimulată în ultimii 5 ani de criza de energie și de creșterea necontenită a prețului petrolului.

În această conjunctură economică internațională, interesul uriaș arătat de consumatorii de toate categoriile s-a materializat prin creșterea cu 275% a utilizării geamurilor izolatoare în perioada 1972-1977.

Potrivit cifrelor statistice date publicității de „SIGMA" (Asociația producătorilor de geamuri izolatoare din S.U.A.) ponderea acestor produse în piața totală a geamurilor a crescut de 17%, cît reprezenta în anul 1972, la 55 % în anul 1977.

Tendințele pieții mondiale orientate în evoluția desfacerii geamurilor izolatoare și-a pus amprenta în mod vizibil și pe creșterea capacităților de producție în industria românească.

Dacă perioada 1972-1978 este caracterizată printr-o producție care variază între 35—120 mm m.p. anual și un singur producător (Întreprinderea de geamuri Buzău), relația de plan 1979-1985 evidențiază cel de-al doilea furnizor (Întreprinderea de geamuri Mediaș) și o producție ce va evolua între 390-480 mii m.p. geamuri izolatoare pe an.

Referindu-ne la eficiența economică, criteriul de referință în producția bunurilor materiale, în speță, a geamurilor izolatoare, accentul principal este pus pe reducerea consumurilor de energie atît în faza de fabricație cît și în cea de exploatare și pe diminuarea consumurilor materiale în etapa de montaj-finisare.

Acești factori de influență au condiționat creșterea accentuală a desfacerii în anul 1978 la un nivel superior întregii perioade de cînd se fabrică produsul în țara noastră.

Cu toate că piața internă a geamului izolator este încă lipsită de elasticitate datorită indeciziei factorilor de directivare din domeniul investițiilor, partenerii comerciali externi, în special cei nord-americani, manifestă un interes aparte pentru produsul românesc ai cărui parametri sînt comparabili cu realizările similare ale celor mai renumite firme din lume.

Geamul izolator de tipul IZOVIT-TERMOPAN este constituit din două sau mai multe foi de geam tras distanțate cu o ramă din profil de aluminiu. Legătura dintre rama profilată din aluminiu și foile de geam se realizează cu chit butilic iar etanșarea marginilor geamului izolator se realizează cu chit tiocolic. Stratul de aer cuprins între foile de geam și rama din aluminiu este lipsit de umiditate deoarece în interiorul ramei se introduce o substanță desicantă, fapt ce conduce la obținerea izolației termice și fonice necesare STAS 9249-73).

Grosimea foii de geam mm	Distanțier mm	Lung. max. mm	Lățimea max. mm	Grosimea totală mm
3	8	2000	1600	14
4	8	2500	2200	16
5	8	3000	2200	18
6	8	3000	2200	20
3	12	2000	1600	18
4	12	2500	2200	20
5	12	3000	2200	22
6	12	3000	2200	24
3	16	2000	1600	22
4	16	2500	2200	24
5	16	3000	2200	26
6	16	3000	2200	28

Necesitatea obiectivă care a justificat cercetările și lansarea în fabricație a noului tip de geam, are în vedere, în primul rînd faptul că, soluțiile de nitrare cu geamuri simple sînt nerentabile în procesul de exploatare a investiției, generînd consumuri considerabile de combustibili.

Caracteristicile dimensionale ale geamului izolator fabricat la Întreprinderea de geamuri Mediaș sînt următoarele :

Pentru realizarea produsului se utilizează geam tras calitatea a 3-a, geam șlefuit, geam armat sau geam ornamentat, fiind posibilă montarea în rame din lemn, oțel, materiale plastice sau metale ușoare.

Avantajele tehnico-economice care pledează pentru extinderea utilizării produsului sînt multiple :

— izolație acustică min 20 d.B. ;

— conductibilitate termică kcal/m.h.c. max. 0,09 ;

— izolație termică cu 30% superioară față de vitrarea clasică ;

— economie de cherestea, circa 45% la confecționarea binalelor ;

— economie de metal (aproximativ 2,55 kg metal la m.p. vitrare) ;

— reducerea cu 15% a pierderilor de geam la montare — fasonare ;

— reducerea manoperei de fasonare cu circa 50% ;

— economii de circa 30% la cheltuielile de întreținere.

După studiile și calculele realizate de I.P.C.T. București, la o investiție în exploatare pe o perioadă de 8 ani, prețul geamului izolator este competitiv cu prețul geamului tras simplu.

Datele de sinteză pun în evidență eficiența financiară superioară a geamului izolator, eficiență calculată la m.p. de suprafața vitrată în exploatare după cum urmează :

a) costul geamului izolator utilizat la ferestre metalice fixe revine la 584 lei m.p. față de 690 lei m.p. la fereastra metalică dublă obișnuită ;

b) costul geamului izolator utilizat la ferestre metalice cu 50% ochiuri mobile revine la 784 lei m.p. față de 830 lei m.p. la ferestrele cu geam dublu.

Economiile evidențiate sînt argumente notabile care relevă că folosirea geamului izolator în vitraje este net avantajoasă celorlalte soluții posibile în etapa actuală.

Cercetările și rezultatele de exploatare pînă în prezent recomandă geamul de tipul IZOVIT-TERMOPAN în următoarele domenii :

a) în construcțiile civile (blocuri, fațade, spații comerciale, case de locuit — pentru uși, ferestre, vitrine, pereți despărțitori, balcoane) ;

b) în construcții social-culturale (spitale, policlinici, teatre, case de cultură, hoteluri, gări, săli de sport, aeroporturi, piscine, ghișee, restaurante — pentru uși, ferestre, perete despărțitor, fațade) ;

c) în construcții industriale (hale, sere, vagoane, frigidere, industriale, clădiri agrozootehnice etc.).

Concluzionînd prezentarea geamului izolator de tipul IZOVIT-TERMOPAN reținem că produsul corespunde cerințelor înscrise în Programul directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei, fiind în același timp un element de construcție superior geamului simplu, sporește gradul de confort și eficiență în construcțiile civile și social-culturale, îmbunătățind calitatea muncii și a vieții.

IMPORTANT!

Factorii de directivare și decizie din domeniul investițiilor au posibilitatea, încă din execițiul de plan 1981, să contribuie la promovarea utilizării produsului în construcțiile care le patronează, cunoscînd că măsura de generalizare a încorporării în lucrarea geamului izolator se conjugă cu capacitatea de ofertă a întreprinderii.

Unitățile interesate de noul produs vor transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

Întreprinderea de geamuri Mediaș
Șos. Sibiului nr. 38

Relații suplimentare se pot obține la telefon 928/1.31.31.

Posibilii parteneri comerciali din țară și străinătate sînt asigurați de toată solicitudinea din partea ofertantei.

Vasile BAȘA

Emil GEORGESCU

Colaje :
L.B.

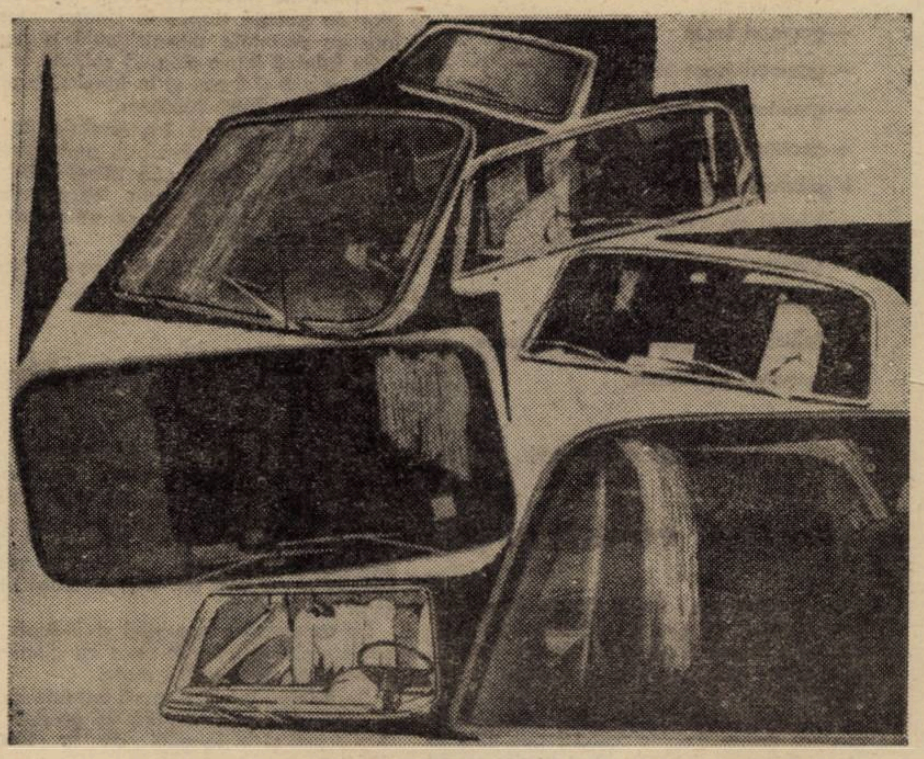

Parbrize din geam securizat și geam duplex

IORGA — CĂLĂTOR

Talentul cu care Nicolae Iorga s-a ilustrat în multiple domenii ale literaturii vibrează în memorialistică, în cea propriu-zisă, dar şi în cea de călătorie pînă la incandescenţă.

Este suficient să-i cunoşti paginile consacrate Spaniei sau fenomenului englez sau amintirilor din Italia ca să apară în deplină lumină darul evocativ, forţa de observaţie, adîncimea sondajelor, nu în ultimul rînd suflul vital.

In opoziţie cu acel Iorga acumulativ şi erudit pînă la exces, în însemnările sale de drum, învăţatul are o mare calitate, numai aici sesizabilă : este proaspăt, concentrat, din tocul său prinzînd o dată cu cerneala slovelor şi ceva din lumina, vraja, individualitatea peisajelor străbătute.

Incît nu va fi greu să retrăim cu ilustrul călător cîteva din experienţele sale ; mai greu va fi să ne mulţumim doar cu acele citate care fixează conturul sumar al unuia dintre cei mai fecunzi şi mai pătrunzători din drumeţii noştri moderni.

Se va observa că în peregrinările sale Iorga optează fie pentru **viziuni,** fie, mai frecvent, pentru portrete. Evident, nu numai portrete umane dar şi portrete de oraşe, de detalii topografice. Vom reţine, deopotrivă, viziunile, pentru poezia lor descriptivă dar şi portretele, hai să le zicem reperele socio-geografice, pentru aerul lor compozit şi pentru tensiunea pe care ştia atît de bine s-o transmită.

Din prima categorie, coborînd felurite date, de pe felurite meridiane, ne-am oprit la două exemple, unul de tranziţie, altul pentru forţa asociaţiilor în stare să risipească în pasta frazei o enormă luminozitate mediteraneană.

Iorga se îndreaptă spre Madrid. A luat trenul de la Paris şi străbate vestul Franţei. Iată-l pictînd cu cuvinte : „Din Blois, un amestec de case negre, stăpînite de un turn bizar. Oraşul de odihnă al regilor, cu castelul lui după moda Renaşterii ascunde ceva. In neguri uşoare, apa curge cu mărunte scînteieri de unde. Vile nouă, cochete se înfig pe coasta asupra căreia un brad, un pin maritim, pun o notă de permanenţă solemnă. Ici şi colo se încearcă via.

Aceleaşi amintiri ale secolului al XVI-lea elegant, plin de intrigi şi stropit de sînge, aceleaşi pagini de război civil se deşteaptă în minte la trecerea pe la Amboise, cu pacea de religie între catolici şi calvini.

Acuma, viile zîmbesc soarelui care le trezeşte vlaga nouă, făcînd să apară mai triste, ca nişte dărămături de stîncă sură, locuinţele ţărăneşti, amestecul de ziduri al orăşelelor.

... Ceva din Italia a fost transplantat aici şi se menţine peste schimbările anilor, şi cu toată dispariţia principiului de unde a venit. Italiană pare, la trecerea podului, şi Loara albastră, de o culoare tot aşa de dulce ca a lacurilor din Nordul italian".

Vădit lucru, viziune de călător care vede prin relaţie, adică raportînd o impresie la alta. Cultura devine acum o expresie a vizualităţii, un mijloc rapid de permeabilitate.

Cel de-al doilea exemplu în planul aceleiaşi categorii de descrieri amestecă explicaţia cărturărească, suculentă cu simţul plastic, deprins să producă tablouri ca acel poet contemporan întrucîtva cu Iorga, l-am numit pe Ion Pillat, şi el amator de evidenţe senzoriale. Iată-l pe Iorga poposind la Granada ca să viziteze Alhambra, celebrul palat maur. Fiţi cu luare aminte la modul excepţional în care ilustrează călătorul farmecul unic al acestor fantasme albe : „Un palat arab e totdeauna acelaşi lucru la Cordova ca şi la Sevilla, ca şi în apropiatul Maroc, unde astăzi se caută termeni de comparaţie pentru aceeaşi artă. Totdeauna acelaşi lucru, şi totdeauna altul, prin admiraţia necontenit nouă pe care o deşteaptă fiecare lucru văzut. (...)

Din marmură uneori, mai adesea din stuc, întărit cu piatră şi colorat cu albastru şi aur, dintre care în părţile nerefăcute se păstrează adesea urme palide, dulci, din porţelane care formează mozaice de o extremă delicateţă s-a făcut, cămară de cămară, patio (curte) de patio, purtînd nume care în parte de la Arabi, în parte sînt creaţiuni populare ori arată destinaţia sălilor şi saloanelor : dormitor, sală regală, sala ambasadorilor, Mirador al reginei, curtea nunţilor şi curte a chiparoşilor, dantele de piatră, cu liniile împletitice, cu simburii de frunze stilizate, cu serviciile uşoarelor stalactite, acoperite de tavane în care cadrul se supune docil sculptorului totdeauna anonim".

S-ar cuveni arătat limpede că nicăieri în notele sale de drum Iorga nu face descripţie pitorească. De ce, s-ar putea întreba unii. Pentru că Iorga nu vede la nivelul comun şi facil cît „citeşte" în peisaj şi în realitatea fizică tiparul moral, mărturia unei stări de spirit. In sensul acesta pomeneam la început de faptul că Nicolae Iorga dă portrete de oraşe, găseşte dincolo de distanţe **reperele** după care apreciază realitatea locală.

Aş da ca exemplu, în linia ataşamentului faţă de puritate, cum ştie Iorga să prevadă poluarea, să-i combată efectele nocive, să lege acest reper al industrializării de grija cu care se cuvine să veghem şi să prevenim orice degradare. Este în evocarea oraşului Köln, din inima Ruhr-ului, ceva din patosul afirmativ faţă de conceptul de civilizaţie. Dar şi exigenţa, pe temeiul căreia trage un semnal de alarmă, în 1921, că aerul pe care îl respirăm şi apa pe care o bem nu trebuie primejduite, dacă nu dorim să asistăm la naufragiul planetei. „Neruşinat, neamul nostru, îşi face rosturile cu buzunarele pline şi mîinile negre de funingine. El rabdă tot : tramvaie electrice, gări gîlgîind de fum, arhitectură fantezistă... Aşa va fi tot mai departe, pînă ce ultima lovitură de ciocan va înceta în vîrfurile turnurilor, unde lucrează tehnica modernă şi pînă ce înlăuntru, din inimi, rugăciunea pentru neîntinare va fi încetat. Şi poate că atunci, oprite de rugină, de praf, de acizi, miile de chipuri de granit se vor mişca de grozavul sentiment al înstrăinării lor totale, al inutilităţii şi ofilirii pripite".

N. Iorga s-a plimbat nu numai la Madrid şi Londra, Veneţia sau Berlin. El a văzut ţara, i-a călcat pajiştile şi i-a cunoscut apele, a întîrziat în dumbrăvi şi a iscodit monumentele ei. Cu bucuria, cu interesul pe care le-a pus în tot ce a făcut : să participe la variatul peisaj al creaţiei naţionale şi universale. Şi să împărtăşească celor mulţi sporul de energie dobîndit la capătul atîtor drumuri.

Henri ZALIS

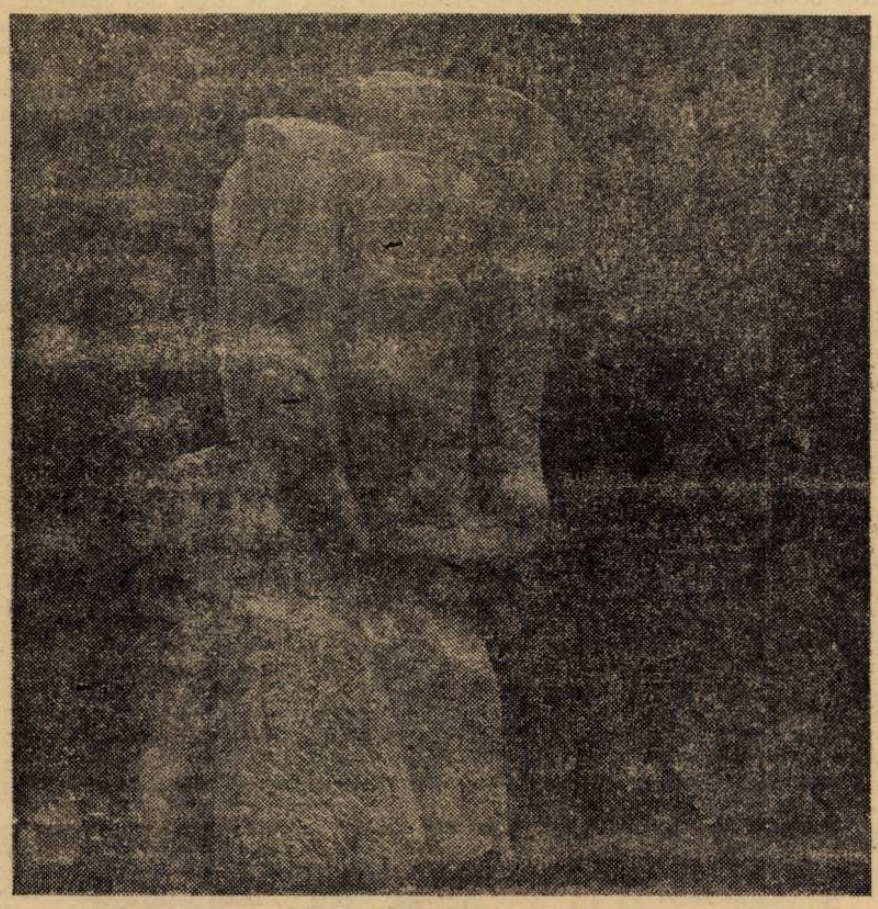

ALINA ENACHE : „Floare de cîmp"

O poezie inedită a lui Mihu Dragomir?

Răsfoind colecţia din 1940 a ziarului „Vestul" din Timişoara, găsim în pagina culturală, publicată cu regularitate şi bine susţinută cu colaborarea unor condeieri din tînăra generaţie, în primul rînd timişoreni, şi cîteva poezii purtînd semnătura lui Mihu Dragomir. Le enumerăm, întrucît ele au fost incluse în volumul postum „Minutar peste netimp" (Editura Minerva, 1974) : „Chilia poetului" în 14 iulie, „Destinul poetului" în 28 iulie, „Lebedele de zăpadă" în 18 august, toate din anul 1940. Ultima poezie citată apare în volumul amintit ca dedicată lui Emil Gulian, în ziar, însă, ea este publicată fără nici o dedicaţie.

In schimb, în numărul din 7 iulie 1940 poezia „Nimeni nu ne mîngîie" este dedicată unui coleg de studenţie la Bucureşti şi bun prieten al poetului. O reproducem mai jos întrucît necuprinsă în „Minutar peste netimp", s-ar putea să fie o inedită — în plan editorial — a lui Mihu Dragomir. (S)

NIMENI NU NE MÎNGÎIE

lui Mircea Şerbănescu

Ca sunetele paharelor ciocnite
trec zilele, — şi fără rezonanţă,
încercase cineva o romanţă
şi a tăcut fulgerat. Nesimţite

sînt toate flăcările uriaşe
din noi, din viorile noastre funebre.
Furaţi de zgomotoasele oraşe,
cu ochii mistuţi, adînc de febre,

nimeni nu ne mîngîie obrazul de humă.
Pasul e greu, privirile moarte.
Sîntem o glumă, prietene, o glumă
din cea mai mică şi neînsemnată carte.

Zările ne atrag, — şi nu le dorim.
Paginile ciudate sînt albe şi reci.
Primăvara din urmă, cînd nu mai iubim,
ne scutură, — cununa — crengi grele pe poteci.

Ca sunetele paharelor ciocnite
trec zilele mari, fără sens.
Priveşte, prietene, armuri prăfuite
şi anotimpul cum ne caută, imens.

Rhetorica rediviva

Dorinţa de a stabili şi de a întreţine raporturi cît mai adecvate cu diverse categorii de texte, între care cele literare ocupă desigur locul cel mai important, a determinat recuperarea şi actualizarea unor practici mai vechi, cum sînt h e r m e n e u t i c a şi r e t o r i c a.

Constituită în Antichitate, retorica s-a bucurat de acelaşi interes în Evul Mediu şi în Renaştere, pentru ca, mai tîrziu, o dată cu romantismul, să apară o puternică reacţie antiretorică, a cărei consecinţă va fi neglijarea şi chiar uitarea pentru o perioadă mai lungă a acestei discipline. După unele încercări timide de reabilitare, astăzi se poate constata existenţa unei mişcări retorice de anvergură, care domină, cu autoritate crescîndă, problematica ştiinţelor sociale.

Un rol important îi revine, în această privinţă, lingvistului Roman Jakobson, dar şi învăţaţilor germani Robert Curtius, Erich Auerbach, Karl Lausberg, francezilor Ch. Morier, Roland Barthes, G. Genette, Tzvetan Todorov, J. Cohen etc., precum şi grupului de cercetători de la Liège.

In cultura noastră, iniţiatorul unei noi direcţii retorice a fost D. Caracostea, la ale cărui contribuţii trebuie adăugate şi cele ale lui G. Călinescu, Tudor Vianu şi îndeosebi ale lui G. Ivănescu **(Limba poetică românească,** 1956). Despre o adevărată „rhetorical approach" se poate vorbi numai după apariţia cărţii lui Vasile Florescu, **Retorica şi neoretorica** (1973), unde se insistă îndeosebi asupra aspectului filozofic al reactualizării retoricii. Operaţii complementare în raport cu această prezentare teoretică vor fi investigarea şi ilustrarea tradiţiei retorice interne (tradiţie absentă în cazul hermeneuticii, dar compensată prin aportul lui Mircea Eliade şi al lui Adrian Marino), întreprinse de tinerii cercetători entuziaşti Aurel Sasu şi Mircea Frînculescu.

Pornind de la ideea că filozofia nu constituie unica posibilitate de valorificare a vechii retorici, cel dintîi demonstrează (în **Retorică literară românească,** 1976) literaritatea disciplinei, vizibilă de la primele scrieri realizate la noi în acest domeniu. Lucrare de pionierat, această exegeză devine remarcabilă şi prin efortul de a dovedi permanenta capacitate a culturii noastre de sincronizare cu ritmul celei europene. Aurel Sasu este nu numai autorul acestei lucrări cu evident caracter monografic, ci şi editorul primului „tratat de teorie literară" apărut în limba română : **Retorică, adecă învăţătura şi întocmirea frumoasei cuvîntări** (1798).

Cel care se va consacra, însă, întrutotul acestei nobile întreprinderi, temerare şi dificile deopotrivă, dar care îl va consacra la rîndu-i, va fi Mircea Frînculescu, remarcabilul editor al unei antologii singulare la noi : **Retorică românească** (1980). Retipărirea şi repunerea în circuit ştiinţific a celor mai reprezentative texte retorice apărute în perioada de maximă înflorire a disciplinei la noi (1798-1899) constituie un necesar şi autentic act de cultură. Pasionat şi erudit cercetător al mişcării retorice româneşti, Mircea Frînculescu învinge, cu rară acribie şi vocaţie filologică, toate greutăţile presupuse de o asemenea iniţiativă (selectarea şi transcrierea textelor, identificarea modelelor etc.).

Fragmentele antologate reprezintă mărturia de necontestat a aderării **tuturor** provinciilor româneşti la ideile retorice ; ele vizează, pe de o parte, teoria generală a discursului, invenţiunea, dispoziţia, elocuţiunea şi acţiunea, alcătuind un manual de retorică sui-generis, iar pe de altă parte — aspecte ale tehnicii persuasiunii şi ale practicii retorice.

Rod al unei munci intense, de înalt profesionalism, antologia răspunde unui mai vechi deziderat, umplînd un gol din ce în ce mai puternic resimţit în cultura noastră.

Departe de a fi ecouri ale unei mode, lucrările la care ne-am referit, precum şi tot mai numeroasele traduceri efectuate în ultima vreme **(Retorică generală,** 1974 ; Renato Barilli, **Poetică şi retorică,** 1975 ; Pierre Fontanier, **Figurile limbajului,** 1977 etc.) corespund unei necesităţi specifice epocii actuale, cînd retorica tinde să devină un instrument folositor în cele mai variate domenii, de la literatură şi film la publicitate şi cultură de masă.

Doina BOGDAN-DASCALU

AL. JEBELEANU

NARCIS

Realul mi-l trăiesc în poezie,
În stih tot ce-am rostit e-adevărat !
Nicicînd în versuri nu te-am înşelat
Cu harfa mea lăuntrică, tîrzie.

În anotimp, în ape, în fior
Urzeşte efemerul nenţeles,
Surd, şi-n sărutul ce ţi-l dau ades
Sălăşluieşte ceasul trecător.

Făptura-ţi tăinuită din poeme
Mi-e devenire, marmură şi cînt,
Înfruntă-n psalt pustiitoarea vreme

Şi timpul încă vreau să-mi mai ajungă
Să te slăvesc în simfonii oricînd,
Iar viaţa mea să fie cît de lungă !

CU ANII...

Revin la tine ca la un izvor
Cu fruntea-ntr-un şirag de-ngîndurări
Cînd pustiiri pătează primăveri
Şi-n rouă-ajuna stelarele plînsori.

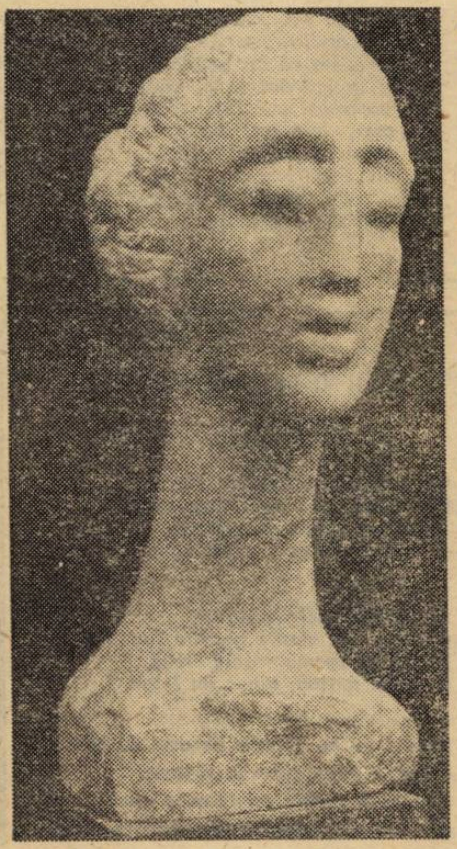

ALINA ENACHE : „Studentă"

Vedenii poleite nu mai cînt,
Lent aura romantică se stinge,
Din foi de dor cad fosforoase ghinde,
Scrumită-i luna-n părul meu cărunt.

Mă reculeg şi nici nu mă mai tem
La sînii cu-nfruntări ocrotitoare.
Inseparabili fi-vom în poem !

Cu anii mi te 'nalţi pe sanctuare
Nu-n revelări sau năluciri avide
Ci-n purităţi şi-n daruri nesfîrşite.

VOCEA CÎMPIEI

În suflet porţi amprente din cîmpie,
Scumpeturi de pe Bega s-au ţesut,
Ce reverii corale de demult
Mi-au recompus contur şi nostalgie ?

Ca-n mlădieri de lujer unduiesc
Şi datini şi eresuri din Banat,
În spice sunătoare te-am cătat,
Nins, timpul din doinire te-a cules.

Mai stăruie în pletele de noapte
Aromele fineţelor silvestre,
Infinitatea visului pe pleoape.

În jurul tău eşarfe din poveste...
Mătăsuiesc ameţitoare vînturi
Cu întrebări şi nesăţioase gînduri.

VARĂ ÎN MUNŢI

Distanţele nu te-aburesc în mine
Ci parcă-ţi ţes conturul împlinit.
Şi taina ta revine ca un mit,
Zeiţa mea de-ascensiuni alpine !

Tristeţea ce-o strecori cînd mi-eşti pe-aproape
Se şterge-n viorintul depărtării
Şi numai rodul fin din sîrgul verii
Frunzele-l slăvesc cu mii de clape.

Imensităţi nu răvăşesc adînc.
În iezerul de munte te-oglindesc
Cu cetină de brad, cu ochiul blînd.

Iar soarele cînd, răsturnat, apune
Numele spre creste ţi-l rostesc
Solemn, pios, precum o rugăciune.

ILUZORIUL TUTELAR

Cum aş putea, iubito, să nu te cînt şi azi
Cînd parcă năucită te pierzi în sărutări ?
Ascult în rostul tău nerăbdătoare mări
Cum îşi lovesc de stînci talaz după talaz

Şi zbucium, idol, harfe în seve îmi răsună
Şi gura ta mă soarbe setoasă de nuntire
Sub slavă legănăm heruvi de fericire,
Alături, răsfăţaţi, pe-un pat finos de lună

Visăm la altă viaţă, la mov, la năluciri..
Dar ce să mai visăm ? Azi braţul meu te frînge,
Reală, jubilezi, mirifică prin sînge.

Şi dincolo de beznă, şi dincolo de vid
Cînd pleoape pîlpîind, molatice se-nchid,
Mă ard fosforescente ascunsele-ţi priviri.

ARTHUR PORUMBOIU

IUBITA

Ea-i undeva. Un gol îi sprijină fruntea.
Ochii ei nasc hiacinţi fără miros.
Un vis îi cercetează faţa –
rocă adusă pe-o masă de muzeu.
Oamenii nopţii se ghiftuiesc pentru-a scăpa de moarte ?
Ea-i atît de aproape şi le scrie numele-n roci viitoare.
Iubita visează un vultur care nu mai soseşte...
şi-i cad aripile şi se duce
în pedepsitoarea casă a banalităţii.
N-o strig. Cuvintele n-ar ajunge pînă la ea.
Îi sap cu gîndul, cu mîinile, cu pupilele.
cu fiecare mişcare,
chipul în sîngele meu
şi-i şoptesc : durează, durează !

FECIOARA

Cu buze de purpură
Cu pulpe de trandafir
Iluminează

ZIDIT ÎNTR-UN RÎU

Fără oameni, fără surîsul iubitei
fără corola florii ce-şi desface
bucuria, ca-ntr-o expoziţie solară,
aş avea acolo, cu-adevărat, pace ?
O, şi-n curgerea mea fără timp
bucuria ar fi ca o pîine, concretă ?
mai bine floare statornică sprijinită-ntr-un ghimp ;
mai bine-o linie albă de cretă
trasă de-un copil pe tabla şcolară –
încălzită de bucuria lui.
Nu, nu vreau statuia rîului. Mi-ar fi o povară
aspră ca încremenirea-n statui.
Lăsaţi-mă aici ! Gustul pîinii,
cărămida intrîndu-mi în carne,
lumina dăruitoare a mîinii,
melcul acela ce priveşte uimit, şi scoate coarne
boureşti, şi se duce la apa tulbure...
o floare-n care pot intra în pace
părinţii şi pietrele lucrînd sub pulbere,
bucuria scăpată de sub carapace,
un simplu ceai, o ţigară
un surîs venit odată cu odăjdiile toamnei,
o femeie de parfum într-o gară
mă bucură mai mult ; şi ei,
vieţii de-aici, nu-i pot găsi
într-o curgere-n afara mea
bucuria imensă, strigătul : A FI !
Nu vreau statuia Rîului. Nici într-o stea
să-mi transport lumina vieţii de-aici ;
printre oameni şi cărămizi
mi-e bine; şi dacă vreau să-mi construiesc existenţa
concretă precum chipu-n oglinzi.

numai aici pot s-o durez : un templu
în care m-am zidit şi pe care-l contemplu

PATENTUL MIRESMEI

N-am inventat eu patentul miresmei
deşi am fost Trandafirul ;
există-o limită ce mi-a retezat imaginaţia
în clipa cînd ea-ncepuse să vibreze
Cred că altcineva o-ncălzea
cu propriileei pupile, cu degetele sacrificate ;
eu am rămas să-i consum bucuria
şi să declar : n-a fost bucuria mea !

AL. DEAL

TABLOU FĂRĂ RAMĂ

ALINA ENACHE : „Portret"

Bătrînul Panait Vaida, astăzi în vîrstă de nouăzeci şi şapte de ani, se trage, socotind după ta-su şi moşu-su, dintr-o familie, ca să zicem aşa, de intelectuali. De străbunicu-su nu ştia absolut nimic de vreme ce nu-i auzise pe ai lui pomenindu-l nici măcar în glumă. Fie că îşi înşelase neamurile, fie că săvîrşise vreo nelegiuire, fie că se cărase în altă parte, lăsîndu-i pe toţi în plata Domnului. Bunicul lui Panait, Vicenţiu bătuse şi el suta, fusese unul din marii longevivi din cîmpia Banatului, şi se încurcase la viaţa lui cu fel şi fel de revoluţionari de profesie : emigranţi ruşi, iluminişti francezi, tipi ce ştiau şi nu prea ce vor de la omenire. Călătorise prin tot orientul făcînd comerţ pentru patronul său Kir Iannis din Giurgiu. Îl îmbogăţise pe acesta şi, cînd socoti de cuviinţă că sosise vremea să se chivernisească şi el, dădu faliment, scăpă ca prin urechile acului de mînia creditorilor şi se stabili incognito la Cairo. Făcu cîţiva ani de mizerie crîncenă, se întoarse în ţară cu nădragii ferfeniţiţi în dos, şi în 1848 îl găsim făcînd parte din delegaţiunea condusă de D-l Şaguna, la Împărat, pentru a prezenta doleanţele Românilor transilvăneni. Trăieşte mult timp la Viena şi Budapesta şi devine unul din cei mai înfocaţi adepţi ai despărţirii românilor de ierarhia sîrbească. Cariera lui politică se încheie omeneşte : se îndrăgosteşte lulea de o ţărancă nepămîntesc de frumoasă, se însoară, îşi ridică gospodărie într-un sat bănăţean şi în 1850 i se naşte unicul fecior Paul-Panait, tatăl bătrînului Vaida... Micuţul Paul face primele clase primare la Timişoara, sub direcţiunea domnului Graszl, un bărbat fercheş şi blajin, limba de predare fiind maghiara. Are vagi înclinaţiuni literare, mai tîrziu îl găsim lucrînd pentru diverse gazete, duce o viaţă relativ aşezată, în 1883 prin căsătoria sa cu domnişoara Clara Onu, fiica unui farmacist din cartierul Iosefinului, se naşte Panaite Vaida tatăl bun al lui Treisomni.

Toate acestea erau consemnate cu sfinţenie în jurnalul bătrînului nonagenar.

Acum sta, proţăpit pe picioarele lui ca nişte ţăruşi, în mijlocul grădinii sale din spatele casei cu povara anilor în circă, gata de harţă dacă ar fi avut bafta să aibă cu cine, muşcînd lacom dintr-un colţuc de pîine fără sare ; un aer limpede şi călduţ îi mîngîia pielea vestedă a grumazului, mde, mormăia el mulţumit, ce-ar fi să ridic aici, chiar pe locul ăsta un obelisc ? Apăru fi-su călcînd pisiceşte, avea călcătura nefiresc de uşoară copilu ăsta, parcă nici n-ar fi existat, era mă-sa tot, muierea aia din tinereţe blîndă şi bună de-ţi venea s-o omori. Treisomni căscă, lucrul acesta i se păru bătrînului necuviincios dar preferă să tacă, îl privi cu indiferenţă : Pentru ce gîndi Treisomni, s-o fi apucat bătrînu să mă facă la bătrîneţe ? Ce fel de femeie o fi fost aia de şi-a pus mintea cu el ? Şi cum dracu la şaptezeci de ani să...

Mugurii puşcau în crengi aşa că Treisomni renunţă să-şi mai pună întrebări. O dulce tulburare pusese stăpînire pe sine şi mintea îi zbura mereu la cele ce aveau să vină : întîlnirea lui cu Nick Spadă, cu Hristu-Uculele şi cu fata din bufetul ZORILE BIRUINŢEI. Văzduhul se albăstrise rău de tot, umbrela cerească a lui Dumnezeu îi cuprindea pe toţi, nu se putea ghici nici un semn în ea.

– Ascultă, mă, Treisomni, spuse bătrînul, de unde îţi închipui tu că îmi vine mie puterea vieţii ? Mi-au murit toţi prietenii, eu trăiesc, alţii nu mi-am făcut, nu merită. Mintea mi-e întreagă, corpu viguros, de-ar fi să te cîrpesc ai pica ca lemnu. De unde puterea asta a vieţii cuibărită aşa bine în mine ?

– N-ai fost curios, spuse Treisomni. Obiceiu ăsta omoară omu.

– Gingaş obicei, răspunse bătrînul, nu dispreţui, muceo. Dacă răpeşti omului dorinţa cunoaşterii îl faci vierme. Pe cin'ăi fi semănînd aşa deştept ? Dacă te-aş bea nu mi s-ar ogoi setea.

– Eşti înţelept, spuse Treisomni, vorbeşti ca din carte.

Sînt şi cărţi mincinoase, mai auzi, în timp ce ieşea în stradă, trăgînd cu grijă poarta în urma sa...

Umbla năuc pe străzi, o făcea ori de cîte ori simţea că avea să i se întîmple ceva mai presus de înţelegerea sa, şi, într-un tîrziu, se trezi dincolo de Turbine, în hăţişul verde al apei şi al şovarului. Malul era dulce-înclinat iar sălciile nişte bătrîne doamne pioase înclinate spre undele eterne ce arareori îşi dădeau chipul înapoi. Treisomni se lungi pe spate simţind în omoplaţi atingerea mieroasă a ierbii ; o secretă istovire emana ca un abur din carnea sa, răsplătindu-se în jur ca un ofţat. Un altul se întrupă din sine, se desprinse geamăn, alunecă spre apă ca o părere plutind pe ea, clătinat de vălurele, totem străveziu al propriului său trup omenesc, chip cioplit dus de ape, mîinile lui împreunate cuminţi pe piept, aşa cum cu mii de ani în urmă pirogile copiilor primitivi ai omenirii îi duceau pe aceştia spre vînat ori spre tainicile locuri de pescuit de unde adesea nu mai găseau întoarcere...

Treisomni adormise şi visa cîmpii pururea înverzite.

Hristu-Uculele dădea în cărţi soioase şi-şi trăia, pentru a cîta oară, propria lehamite. Citise enorm, necugetat de mult, în loc să se plimbe ori să se îmbete, şi se zăpăcise în asemenea hal încît i se întîmpla să creadă, ce e drept arareori, că el scrisese acele cărţi. Îşi vătămase ochii din pricina obiceiului prost de-a întîrzia nopţile sale, mormane, fără ochelari nu desluşea buchiile care şi aşa dănţuiau ca nişte furnici lovite de streche. Ştia latineşte, limbă moartă – altă tîmpenie !, se deprinsese bine cu greaca şi vorbea curent cîteva limbi occidentale ; avea în proiect o istorie a francmasoneriei dar din motive întemeiate îi lipsea o documentaţie pe măsura pedanteriei sale ; începuse o interpretare modernă a tuturor marilor opere literare (că sînt şi din astea) ratate ; o posibilă biografie a lui Isus ; şi încă o lucrare de o vastitate înspăimîntătoare pe ideia **ce s-ar fi întîmplat dacă cei ce au pierdut războaiele le-ar fi cîştigat ?**

Hristu-Uculele dădea în cărţi de joc şi întotdeauna cupa frivolă tăia **trefla** înveşmîntată în negru.

Lepădă cărţile, căscă zgomotos şi începu să caute ceva de băut. Găsi niţel rom de Jamaica pe fundul unei sticle şi-l dădu de duşcă. Găsi apoi nişte votcă rusească, cam două deşte, o înghiţi şi i se făcu de băut. Mai dibui cîteva picături de monopol, mulţumi cerului, şi cu asta i se tăie setea. Silvia, trîntită pe canapea, cu o pernă sub ceafă, îl privea; n-avea de unde să bănuiască gîndul lui Hristu ; acesta se hotărîse s-o rupă cu ea, nu ştia cum, nu se pricepea la femei – era şi cam laş.

– Cine te-a pus să faci ordine ? o privi el ţintă, fixîndu-şi privirile mioape. Cine dracu te-a rugat să faci asta ? Am spus că nu permit nimănui să atingă cărţile mele !

– N-ai spus nimic, niciodată, de cărţile tale. Dacă n-aş face curăţenie aici ar arăta ca în cocină. Dacă n-aş cumpăra băutură din banii mei, ai crăpa de sete. Dacă n-aş cumpăra de mîncare din banii mei, ai crăpa de foame. Dacă nu ţi-aş plăti chiria, ţi-ar zbura în stradă. Îţi pun fişele de lectură în ordine, îţi bat la maşină, mă culc cu tine, te iubesc fără să-mi fi cerut, asta aşa, pe gratis, de la mine : aşa că, iubitule, nu fă pe nebunu.

– Ce-ai spus ? răcni Hristu. Nu ţi-am dat bani anul trecut ? Ce, i-ai terminat ? Unde sînt banii mei ?

– Cei trei sute de lei ai tăi s-au terminat în primele patru zile. De atunci au trecut, iubitule, opt sau nouă luni.

– Ia uite, mormăi încurcat Hristu, aproape un an... Ce chestie, domnule. Asta, pe de altă parte, s-ar putea numi timpul meu **irelevant.** Interesant, să-mi notez ideia. Hm, timpul, **mon frère jumeau...** Nu sînt decît un biet idiosincratic faţă de deprinderile şi convenţiile lumii civilizate. Forma mea de protest şi autoconservare : interiorizarea şi însingurarea. Iubesc iubirea, am oroare însă de consecinţele ei : foamea sexuală, nesăbuita şi umilitoarea dorinţă de a face dragoste. Transpiraţie, chiuretaj, cum scriu liceenii în idioatele lor jurnale. Puah !

– Şi eu am avut un jurnal, şi după cîte îmi amintesc, nu era idiot şi nici nu scriam porcării în el. Şi dacă sensibilitatea mea de femeie care iubeşte nu mă minte, nu pari deloc îngreţoşat cînd **facem** dragoste. După părerea mea eşti un bărbat absolut normal. **Relevant,** cum ai spune tu. Poţi să notezi asta, dacă vrei. Ţi-o vînd gratis, ca să zic aşa.

Hristu-Uculele o privi total dezarmat. Silvia Stanciu era o tînără femeie frumoasă, chiar frumoasă, ingineră la un Institut de cercetări în sudură ; o cunoscuse într-o împrejurare oarecum bizară ; nişte golani încercînd s-o acosteze întrecură măsura rostind fel şi fel de măgării. Uculele nimerit Dumnezeu ştia cum pe acolo interveni, nici pînă azi nu-şi poate închipui de ce. Silvia se făcu nevăzută şi el rămăsese singur, acolo în parc, cu golanii ce nu păreau dispuşi să glumească. Unul dintre ei, căpetenia se vede, dădu la iveală un box, huidumele făcură roată în juru-i, gata să-l căsăpească. Ce a făcut Hristu-Uculele ? Hristu-Uculele a început să turuie, le-a vorbit de violenţă şi nonviolenţă, despre Aristotel şi Socrate, despre **mal de siècle,** despre noul val francez, despre gag şi condiţia umană, despre primul zbor de-asupra Canalului Mînecii, despre furtul secolului şi televiziunea în culori ; în timp ce derbedeii, cu gurile căscate, ascundeau şişurile, boxul, ruşinaţi şi spăşiţi. L-au invitat la cîrciumă pe cheltuiala lor, l-au îndopat, i-au dat să bea, s-au făcut fraţi de cruce. Uculele s-a trezit în patul lui, viu şi nevătămat, mahmur rău de tot, dar, oricum, întreg. Başca un buchet de flori tescuite în buzunarul hainei, habar n-avea ce cătau acolo. Peste cîteva zile, aveau să se întîlnească din nou – şi uite aşa...

...o privea acum stingherit, furios pe starea sa, n-o iubea, el o iubea pe fata din bufetul prăpădit, cu un nume atît de încurajator, nu ?, ZORILE BIRUINŢEI. Silvia tot frumoasă rămînea aşa cum era ; trup tînăr, cu personalitate, expresiv, mirosind a iarbă verde unduind pe un cîmp nesfîrşit, sub o lumină cerească, acolo ea, da, acolo s-ar fi cuvenit să fie, fiică a cîmpiei, ciută liberă alergînd...

– Te rog să pleci, şopti el, altfel-aş-fi-în-stare-să-te-ucid, şopti şi cuvintele îi veneau singure îi atingeau uşor cerul gurii, ca nişte mici bile colorate, într-o anume ordine inatacabilă, aşa cum un clovn în arenă, în rîsetele isterice ale mulţimii din amfiteatru scoate voios şi neghiob zeci-sute-mii de mingiuţe colorate, aceeaşi poate, la nesfîrşit..., din gura cu buzele vopsite în roş-aprins, cu obrajii de var, mai puţin palizi decît pielea lui adevărată, de sub stratul de fard, rotindu-se ţintuit în mijlocul arenei, ca axul unui ceasornic fără arătătoare, cu el întreaga arenă, lume, se învîrtesc, universul tot...

Ipostazele pîinii

tableta

A luat sfîrşit, zilele acestea, secerişul grîului în cîmpia Banatului. Tensionată amplu, bărbătesc, campania aceasta m-a impresionat dintotdeauna, pentru spectacolul uman, pentru semnificaţiile pe care le conţine. Ne interesează în cel mai înalt grad destinul ogorului, felul în care evoluează recolta ; aceasta dintr-un instinct, venit din adîncurile timpului, legat de ciclurile naturii. Problemele pîinii se perpetuează, în ipostaze ce diferă atît de mult încît ne obligă la o permanentă veghe lucidă, activă. Frumuseţea lanurilor în acest an, vremea relativ favorabilă sînt tonifiante care ne fac să ne spunem, în adîncul sufletului : va fi bine.

Căci nu întotdeauna a fost la fel şi ne-a fost dat să fim martori ai unor recoltări în condiţii dramatice ; amintiri care nu se şterg. Mă văd, în 1970, în elicopterul militar, condus de maiorul Macovei, care transporta dintr-odată 700 kg de pîine sinistraţilor din satul Lalaşinţ, de pe malul Mureşului revărsat. Cinci ani mai tîrziu, într-o asemănătoare aventură a apelor, undeva în zona Săvîrşin, am văzut oameni retezînd cu secera străbună smocuri din lanuri culcate de vînturi şi ploi, salvînd spic cu spic pîinea noastră. În sectorul Banloc, cu ani în urmă, o rupere de nori a inundat lanurile pîrguite.

Noaptea farurile se aprind. cîmpurile se clatină obosite, în praful incitant. Tocmai se termină recoltarea unui lan undeva în cîmpia Banatului, combinele se apropie unele de altele, dau ultimul atac, concentric. Din ultimii metri pătraţi decolează păsări lovindu-se de discul roşu al soarelui. Masa frugală a oamenilor, la umbra improvizată a maşinilor. Valoarea apei potabile. Atelierele mobile reparînd în plin cîmp agregatele, sub soarele frenetic. Senzaţia pe care o are reporterul, scriitorul, că ia parte la toate aceste trăiri colective, că îşi face datoria, în felul său specific, reflectînd în cuvinte crîmpeie din această încordată şi perfect organizată muncă. Sau, pur şi simplu, gîndind, lăsîndu-se pătruns de tot ceea ce pot însemna aceste momente din viaţa noastră pentru înălţarea noastră sufletească.

Crescuţi în spiritul muncii, cunoaştem din plin valoarea pîinii, semnificaţia efortului depus acum de oamenii ogoarelor încinse. Urmărim cu încordare „căderea" ultimelor hectare, transportarea rodului în spaţiul de siguranţă. Peisaj inteligent, în transformarea sa, în mişcarea sa perpetuă, ordonată şi coordonată, campania reprezintă, în sine, un act de creaţie.

Lucian BURERIU

TRAIAN T. COŞOVEI

CONECTAREA LA UNIVERS

Aş putea să deschid gura şi să scuip
piatra pătrată a nopţii.
Ca pe un exerciţiu de vorbire, la malul mării aş repeta
fiecare val.

În lumina farurilor
fiecare fereastră e-o elveţie de ceasornice bătînd
jumătăţi şi sferturi de timp.
În lumina farurilor oraşul acesta pare un imens schior îngheţat.
Un uriaş ţărănoi blocat într-o cabină telefonică
conectată la univers.

Întins pe spate
aş putea să privesc la gîtul tău singurătatea ca pe-un glonte
de aur.
(Îngheţarea cuvîntului în ţurţurele unui înţeles, –
decăderea fructului în dulceaţă –
„beznă interioară, privaţiune şi renunţare la orice însuşire")

Aş putea să rup limbile ceasului şi să scriu :
„oricum e mai tîrziu decît crezi..."
Să mă las privit de obiecte. Descris.
Sfîşiat de lipsa lor de înţelegere pentru mine.
Dar alifiile nopţii s-au dus. Spre ziuă
un herpes de raze pe baza unei cupe de-argint
trădează spaima de-a privi cerul
ca pe un creier geometric străbătut de-o durere
conectată la univers.

Aş putea să-mi prind la urechi
nu un cuvînt, ci un belciug de lavandă asurzitoare.
Fără glas, pe cîmpul de altădată –
în faţa razei verzi a firului de iarbă
aş putea să îngenunchez ca în faţa altei vorbiri.

FANTASME

Ninge pentru ultima oară anul acesta –
un frig sîngeros taie nasurile boierilor albi ai zăpezii
şi fiecare fulg e-un înger căzător bubuind pe-acoperişuri.

E-un păcat ce apasă. O lene geroasă
născătoare de umbre şi visuri.
Acum aş putea să mă văicăresc – neştiut de nimeni –
ca o dubă de cîini vagabonzi aş putea să dispar cu lira mea
veninoasă şi rea
Aş putea, dacă-aş vrea, să-mi pun ochelarii fumurii de orb
la suferinţă...
Şi să orbecăi pierdut între lucru şi fiinţă.

Căci va veni o rază de soare şi va topi încet minerele uşilor.
Va arăta un semn pribegilor, rătăciţilor, duşilor.
Iar dimineaţa va deschide o gură / ca o cizmărie obscură
aşa – în plină stradă
şi-o calfă trandafirie va scoate limba la tine
să te guste de exişti, să te vadă.
Va veni.
Va fi un prieten al omului, un cititor ipocrit, un frate
zgîlţîind la fereastra dintre visuri şi
realitate.

Dar anul acesta ninge pentru ultima oară / şi tu
n-ai împlinit nici măcar vîrsta unei flăcări reci de chibrit.
Cu mîini de ceară, subţiri, aprind o lumină
pustie şi grea.
Deasupra, timpul se prăbuşeşte ca pielea de pe-un animal jupuit.

Şi-o pisică înţeleaptă ridicînd o ureche dintre pahare
şi ceşti de cafea
mi-a spus cu voce mieroasă :

„Fii obişnuit şi nimic altceva –
Mănîncă-ţi mîncarea, mişcă-ţi măruntaiele,
treci apa şi dacă eşti ostenit întinde-te
la pămînt.
Ignorantul te va rîde, dar înţeleptul
va înţelege..."

Cam asta-i povestea şi-aş putea să mă văicăresc.
Să număr de-acum ani ce s-au dus – împieliţate secunde...
Dar anul acesta ninge pentru ultima oară
şi fiecare fulg
e-o gară imensă din care pleacă mari bucăţi de timp
spre oricînd, spre oriunde...

ADINA POPA

DEZLEGĂTOR DIN DOR

Îţi înfloreşte-a cîntec
Pupila grea de spaimă,
Şi ţipătul tăcerii
Se sparge-n orizont,
C[illegible] mersul meu molatic
C[illegible]tura ploii
Te[illegible]njoară-n calme
Al[illegible]ări de vis.

Şi [illegible]ecul se surpă
Pe snii grei de rod,
Într-un sfios descîntec
Dezlegător din dor.

LEBĂDA ROŞIE

Vor veni alte stele să nască
Pe fruntea răsfrîntă de nufăr,
Cînd lebăda roşie trece
Neînţeles de calmă în vise.
Tu vei rămîne de veghe
Rodind sărutări ce le-amîni.

Departe, nepămînteşte,
Îngenunchează un psalm...
Şi lebăda roşie trece.

MÎINI ÎNTINSE

Întinde-ţi mîinile !
Sevele mele te cheamă ;
Întunericul urlă
Şi nemişcarea gîndeşte răspuns.
Cărările întrupează ecouri
De chemare,
De aşteptare...
Pînă cînd ?
Pînă cînd
Atîtea poveri de-ntuneric ?

Întindeţi mîinile
În semn de răspuns
Şi se va naşte lumina.

Desen de Gh. Văleanu

CONSTANTIN COSTEA

AŞTEPTÎND

Cum pot să cred că seara nu mă minte
cînd fără echivoc te simt venind tiptil
frumos pierdut ales cuminte
de firul zilei trage un copil

şi tot mai des acelaşi flux fierbinte
îmi năruie conturul surîsului fragil
abia de-acum au şansă să mă-ncinte
pretinsele petale dintr-un tăcut april.

COPILĂRIE

A! soarelui, imperiul acesta
cu bolta sprijinită într-o furcă
de fîntînă părăsită,
şi noi, doi greieri ascunşi
sub o buruiană răpitoare.

NU VOI FI MAGELLAN

Voi eşua pe ţărmul tău de foc.
Cuprins de-o exaltare maladivă
Nici n-am să bănui c-am avut noroc
Fiind salvat din propria-mi derivă.

Numai un semn din ce-aş putea să fiu
Pluti-va lin pe-oglinzile marine.
Pedant şi dezinvolt pînă tîrziu
Voi apăra amurgul în pergamente fine.

POEZIEI

Şi tu, femeie acum, după ce m-am hotărît
să-ţi las amanet sufletul şi să plec tiptil,
îmi ceri trupul,
cel fără de prihană
şi frenetic.

televiziune

DUMINICĂ, 26 IULIE

9,00 Tot înainte ! 9,35 „Pasărea albastră". Ultimul episod. 10,00 Viaţa satului. 11,00 Universiada '81. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. Album duminical. 13,05 Pe locuri, fiţi gata... zîmbiţi ! 14,00 Tom şi Jerry — desene animate. 14,15 Universiada '81. Tenis — semifinale ; baschet, volei, polo (turneele finale) ; sărituri în apă — finala probei de platformă femei ; nataţie — finalele probelor de 200 m liber femei şi bărbaţi. 100 m spate femei şi bărbaţi. 19,00 Telejurnal. 19,15 Universiada '81 Atletism — finalele la înălţime femei şi bărbaţi, suliţă bărbaţi, 3.000 m femei, 5.000 m maraton, ştafetele 4 X 100 şi 4 X 400 m. 20,45 Film artistic : „Salt în necunoscut". Producţie a studiourilor americane 22,20 Stele ale cîntecului. 22,45 Telejurnal. 23,00 Universiada '81. Rezumatul întrecerilor zilei.

LUNI, 27 IULIE

9,00 Universiada' 81. Volei şi baschet (turneele finale). 14,00 Universiada '81. Tenis — finalele la simplu femei şi dublu bărbaţi ; volei, baschet şi polo (turneele finale). 20,00 Telejurnal. 20,20 Actualitatea economică. 20,35 Cadran mondial. 21,00 Roman-foileton „Puterea voinţei". Episodul 4 22,00 George Enescu. Rapsodia a II-a. 22,15 Telejurnal. 22,3[illegible] Universiada '81. Rezumatul întrecerilor zilei.

MARŢI, 28 IULIE

9,00 Universiada '81 : Tenis — finala dublu mixt, volei, polo şi baschet (turneele finale). 12,50 Călătorind prin Peru. 13,15 Film serial : Dallas. 14,00 Universiada '81 : tenis, sărituri în apă, nataţie, ştafete 4 x 100 m liber femei şi bărbaţi, baschet şi polo. 19,00 Telejurnal 19,20 Actualitatea economică 19,40 Universiada '81 : baschet feminin — finala. 20,35 Călătorie prin ţara mea. 20,55 Teatru Tv. : Un timbru rar de Carlo Montella. 22,15 Telejurnal. 22,30 Universiada '81. Rezumatul întrecerilor zilei.

MIERCURI, 29 IULIE

9,00 Universiada '81 : Volei (turneul final). Transimisiune directă. 15,00 Universiada '81 : Nataţie — finalele la 400 m liber femei şi bărbaţi, ştafetele 4 x 100 m mixt femei şi bărbaţi, baschet şi volei (turneele finale). 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică 19,45 Universiada '81 : Baschet masculin — finala (repriza a II-a). 20,35 Telecinemateca. „Calabuch". Producţie a studiourilor spaniole. 22,10 Telejurnal. 22,30 Universiada '81. Rezumatul întrecerilor zilei.

JOI, 30 IULIE

9,00 Teleşcoală. 10,00 Cîntece şi dansuri populare. 10,30 Omul şi sănătatea. 10,50 Roman foileton. Puterea voinţei. 11,50 Scene din operete şi musicaluri. 16,05 Cabinet metodic Tvs. pentru profesori. 16,30 Ceremonia de închidere a Universiadei '81. 17,25 Viaţa culturală. 18,35 Desene animate 19,00 Telejurnal. 19,30 Actualitatea economică. 19,55 Ora tineretului. 20,45 Cîntarea României. 21,15 Serial ştiinţific. În lumea enigmelor. Episodul 1. 21,40 George Enescu. Sonata a III-a în caracter popular românesc. 22,05 Telejurnal. 22,30 Universiada '81. Rezumatul întrecerilor zilei.

VINERI, 31 IULIE

15,50 Telex. 15,55 Politehnica Tv. 16,20 Tragerea de amortizare ADAS. 16.30 Emisiune în limba germană. 18,30 Imagini din Irak. 18,50 1001 de seri 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Dosarele istoriei. 20.25 Film artistic. Veşnicul întîrziat. O producţie a studiourilor engleze. 21,40 Creaţia literară — profund implicată în realitatea socialistă a ţării. 22,10 Telejurnal.

SIMBĂTĂ, 1 AUGUST

10,00 Matineu de vacanţă. 10,25 Limba română. 10.45 Film artistic. Adevărata dragoste 12,20 Studioul muzical. 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 18,30 Iulie. Cronica evenimentelor politice. 18,50 1001 de seri. 19.00 Telejurnal. 19,30 Călătorie prin ţara mea. 19,55 Teleenciclopedia 20,40 Film serial. Dallas. Episodul 18. 21,30 Seară de muzică şi umor. 22,40 Telejurnal. Sport.

televiziune

teatru

Seri de teatru antic

Cea de-a II-a ediție a „Serilor de teatru antic" s-a petrecut la finele lunii iunie, la Constanța. Organizatori : Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Constanța, Asociația oamenilor de artă din instituțiile teatrale și muzicale și Teatrul dramatic Constanța. Am avut certitudinea că asistăm la una din manifestările de rezonanță națională gîndite în cadrul Festivalului național „Cîntarea României". Ni s-a părut acest fapt teatral un cîștig nu numai pentru colectivul constănțean ci în primul rînd pentru teatrul românesc în general. Argumentele ne sînt nu numai prezentarea unor piese importante, ce validează abordarea temelor antice în opera scriitorilor contemporani și alături de acestea comunicările susținute în cadrul colocviilor programate în ultimele două zile ale festivalului, dar mai ales descoperirea și folosirea unor spații de joc în decorul natural al regiunii. Ne amintim de modul cum a fost implantat între stîncile de la Cheile Dobrogei, spectacolul brașovenilor cu piesa **„Muntele"** de D. R. Popescu, sau de plastica impecabilă a spectacolului cu piesa **„Hecuba"** gîndit pentru plaja Mamaiei. Nu am simțit aceste reprezentanții ca pe niște îndrăzneție sau stîngace experimente, ci mai degrabă ca pe niște spectacole născute pentru locul în care au fost prezentate.

Urmărind cronologic evenimentele festivalului am remarcat spectacolul actorilor brașoveni cu frumoasa legendă a regelui Dromichaites repovestită cu tîlc și nuanțată în spiritul ei politic de regizorul Eugen Mercus. Desigur, jocul condus cu inteligență și bună stăpînire a mijloacelor de expresie, de către actorul Costache Babii a trezit un susținut interes, dar spectacolul este în primul rînd unul de echipă și elogiu ar trebui făcut tuturor actorilor, compozitorului Dorin Liviu Zaharia, coregrafei Adina Cezar. În sala teatrului de păpuși Constanța am fost invitați, în cea de-a II-a zi, să vedem spectacolul **„Metamorfoze"** al cărui scenariu a fost scris de autorul formulei de spectacol, regizorul Cristian Pepino după opera lui Ovidiu. Poveștile halucinante despre transformarea oamenilor în animale, păsări și roci vizînd metamorfoza interioară a lor sînt aduse pe scenă într-o varietate de formule surprinzătoare, actori, păpuși, măști, articulîndu-se într-un joc omogen de largă respirație, dezvăluind un rafinament al concepției și o eleganță a frazării scenice care a incitat nu odată aplauze la scenă deschisă.

Pe țărmul neprimitor al mării își consumă „Hecuba" cumplita ei tragedie. Spațiul de joc ales de Silviu Purcărete conduce de la început la formula aleasă. Eroii tragediei lui Euripide se desprindeau de stînci, se tînguiau pe nisip și se pierdeau în mare într-o deplină contopire cu aerul, apa, focul și pămîntul. Am urmărit pe Polixene (Maria Nestor) înscriind arcul de cerc ce fixa spațiul de joc între creasta malului înalt și întinderea mării, urcînd deci spirit sacrificat zeilor pe coastă și pornind apoi pe întinderea mării cu flacăra purificatoare în brațe, mișcare ingenios gîndită și rezolvată de regizor. Ileana Ploscaru în Hecuba, Virgil Andriescu în Agamemnon, Lucian Iancu în Polymestor, sînt tot atîtea realizări într-un spectacol pe care, cu regret, am aflat că nu l-am putea revedea, pentru că nu s-a jucat decît pentru festival. O altă întîmplare irepetabilă a fost spectacolul muzical coregrafic pe teme antice de la Muzeul de arheologie Tropaeum Traiani susținut de orchestra simfonică a Teatrului liric și Ansamblul de balet clasic și contemporan al Teatrului „Fantasio" din Constanța. Concertul dirijat de Paul Staicu ne-a oferit minunate pagini semnate de Doru Popovici, Anatol Vieru și G. F. Haendel, iar programul spectacolului de balet a cuprins un moment Vivaldi, dansul „Salomeea" de R. Strauss și o prelucrare electronică de muzică de Bach „Invențiuni".

Recitalul de teatru antic ne-a oferit partituri pe care le doream și cărora le-am fi simțit lipsa. Am ascultat-o pe admirabila actriță Irina Răchiteanu Șirianu într-un recital „Medeea", l-am ascultat cu emoție pe David Ohanezian într-un Oedip pe care ni-l imaginăm greu de depășit, am reaplaudat-o pe Ileana Ploscaru în Andromaca, pe Romel Stănciugel în fragmente din Ovidius, și cu egal entuziasm pe cei doi soliști ai Teatrului liric, Margareta Andriescu Tomazian și Iosif Buibaș, interpretînd arii din „Samson și Dalila" de Saint Säens și „Xerxes" de Haendel.

În ultima seară a festivalului Teatrul Național din București ne-a oferit „Caligula" de Albert Camus. Un spectacol de impresionantă monumentalitate, rafinat în detalii, condus cu eleganță și virtuozitate de Horea Popescu. Ovidiu Iuliu Moldovan (Caligula), Radu Beligan (Cherea), Gheorghe Cozorici (Helicon) sînt pilonii de rezistență ai construcției scenice, Silvia Popovici (Cesonia), Gabriel Oseciuc (Scipio) evoluînd mai puțin ferm și egal, ceilalți patricieni adăugînd portrete notabile într-un spectacol de mare forță.

Cele două colocvii din programul festivalului au prilejuit nu numai analiza spectacolelor prezentate ci și susținerea unor referate asupra unor „idei contemporane în evaluarea și reevaluarea teatrului antic" sau comunicări asupra descoperirii unor noi „mărturii ale vechimii artelor pe pămîntul țării noastre". În acest sens, deosebit de interesantă a fost informația oferită de dr. Adrian Rădulescu directorul Muzeului de istorie națională și arheologie. Un excelent referat a prezentat prof. univ. dr. Mihai Nasta despre „Antagonismul tragic". Cele două lucrări care au urmat susținute de dr. Maria Vodă Căpușan (care a oferit o formulă de interpretare a naturii textului dramatic) și Rodica Marian (care a încercat o clasificare a mitu-rilor antice ilustrate în opera lui Radu Stanca) au fost oarecum confuze. Observații pertinente, cu adresă directă la programul festivalului a făcut prof. dr. Horia Deleanu. Carmen Tudora, critic de teatru, oprindu-se, după o succintă analiză a fiecărei reprezentații la același aspect, afirma că „este păcat să facem din „Legendele atrizilor" și din „Hecuba" unicate nostalgice". Mihai Vasiliu, conferențiar la Institutul de artă teatrală și cinematografică a propus studierea în cadrul orelor de curs a mijloacelor de realizare a teatrului în aer liber. Conf. univ. Enache Puiu a sugerat lărgirea sferei de spectacolelor prezentate, risipa de forțe care se produce prin unicitatea actului în sine, propunînd introducerea unor asemenea evenimente în cadrul stagiunii estivale.

O cronică „in extenso" a festivalului a prezentat criticul Margareta Bărbuță. Interesantă și documentată a fost expunerea prof. dr. doc. Ion Zamfirescu care, pornind de la evenimentele teatrale cuprinse în programul festivalului, a dezvoltat un alt aspect și anume : bipolaritatea teatrului antic, constînd în adevărurile umane perene și modernismul lui etern, acest lucru explicînd permanenta întoarcere a culturii europene la valorile teatrului antic. Au fost aplaudate cu entuziasm mărturiile de creație ale tînărului dramaturg Șerban Codrin autorul ciclului de piese de curînd apărute în volum „Întemeietorii". Secretarul literar al Teatrului dramatic din Constanța, Romeo Profit și-a exprimat speranța că va rămîne această ediție a festivalului în memoria participanților ca un act teatral autentic și că următoarele ediții vor aduce poate un spor sub raportul dramaturgiei, al genurilor abordate și al colectivelor participante. Cu verva-i caracteristică prof. dr. Ion Toboșaru a condus discuțiile, iar în finalul colocviului a sintetizat aprecierile făcute asupra fenomenului teatral discutat.

Liana COJOCARU

„Cîntarea României"

CINCI FORMAȚII ARTISTICE,

La Teatrul de Stat din Oradea, timp de două zile, s-a desfășurat faza republicană a Festivalului național „Cîntarea României", a brigăzilor artistice și grupurilor de satiră și umor. „Adevăratul succes al festivalului a fost nivelul artistic foarte ridicat, excepționala prezență a formațiilor din județul Timiș, tinerețea, vigoarea artiștilor amatori m-au încîntat..." – ne mărturisea dramaturgul Dumitru Solomon, președintele juriului.

Brigada artistică a sindicatului ELECTROMOTOR Timișoara, prezentă la festival cu spectacolul „Emoții mari, emoții mici", (instructor Eugenia Crețoiu), a adus pe scenă probleme de viață autentice, de stringentă actualitate, exprimate cu mijloace artistice convingătoare.

„Între ciocan și nicovală" s-a intitulat programul grupului satiric de la **Industria liniei** și de la **Institutul pentru tehnică de calcul „Memorii"** ; interpreții de-aici, abordînd probleme vii ale vieții social-economice, ale formării omului nou, s-au impus prin prospețime și spontaneitate în interpretarea scenică.

Brigada artistică a **Căminului cultural Ghiroda,** cu spectacolul „Cîntec nou la casă nouă" (instructor Elvira Jupinschi), prezentînd în mod inspirat un text consistent, a fost aplaudată la scenă deschisă.

O excelentă evoluție a avut-o și grupul satiric de la **Întreprinderea de Morărit și Panificații Timișoara,** precum și Brigada artistică de la **Filatura de mătase naturală** din Lugoj, remarcîndu-se prin comprimarea unei tematici legată de producție, prin plusul de incisivitate, prin expresia scenică specifică genului de brigadă și de grup satiric. Aici, calitatea de bază a artiștilor amatori, în dialog viu cu publicul, trebuie să fie inteligență, capacitatea de a spune direct adevărurile desprinse din viață. La faza republicană de la Oradea, formațiile artistice ale județului Timiș au răspuns acestui deziderat, în mod exemplar.

Emil ȘAIN

memorii

KUBÁN ENDRE
CELE DOUĂ PANTEONURI ALE LUI EMIL ISAC

M-am îndreptat spre cimitirul de pe Hajongard. Întîi, acolo am vrut să-i aduc prinosul vizitei mele. Cum am cotit spre liniștita stradă Petőfi, o dispoziție neobișnuită a pus stăpînire pe mine. Nu iubesc țintirimele. Dar acesta de pe Hajongardul clujean este cu totul altceva. Așa am trecut prin poarta sa, parcă aș fi început să răsfoiesc o carte de istorie de patru sute de ani, căutînd amintirea marilor noștri dispăruți. Și cum am început să urc pe aleea principală, luînd pieptiș dealul, n-am mai putut să mă opresc a-mi întoarce ochii cînd la dreapta, cînd la stînga, atîtea nume, fețe în relief și statui m-au chemat spre ele în liniștea lor eternă. Știam doar atît : cavoul familiei Isac se află în marginea cimitirului luteran. Dar în curînd mi-am dat seama că aici nu există nici o discriminare riguroasă după confesiuni, cum ea nu există nici între naționalități ce se înfrățesc în mod pașnic în adîncul lutului de pe Hajongard.

Final, am întrebat totuși pe un tînăr care, acoperit de praf de ciment, într-un moment de odihnă între două faze de lucru, mi se păruse întîi o statuie corespunzătoare mediului.

Cu plăcere mi-a răspuns, conducîndu-mă cîțiva pași pe o cărăruie unde în curînd m-am aflat în fața obeliscului de piatră albă de pe cavoul căutat. Arborele genealogic al unei străvechi familii românești a Clujului se poate descifra de pe obelisc : Bunicul, Nicolaie Isac (1816-1880) fusese arhivar la Buda.Tatăl, dr. Aurel Isac (1845-1932), avocat, un patriot înflăcărat care se înscrisese în Procesul Memorandului în apărare. Mama, născută Eliza Roșescu, fiica parohului ortodox român al Clujului de altădată. Și aș mai putea continua... La fel, lîngă numele lui Emil Isac stau gravați anii (1881–1954) care i-au hotărnicit existența. Șaptezeci și trei de ani, dintre care mai mult decît cincizeci au fost închinați din plin literaturii și luptei sociale.

Pe urmele tatălui său, Emil Isac a studiat dreptul și științele sociale la Universitatea din Cluj. În timpul Directoriului de după Unire, a condus secția de presă a acestuia, apoi între 1920 și 1940 a funcționat ca inspector al artelor pentru Transilvania. În timpul existenței Institutului de bele arte la Cluj, a predat un curs de estetică. După Eliberare, întorcîndu-se din refugiul de la Turda, s-a pus cu deosebit elan în serviciul presei comuniste. În semn de recunoștință pentru opera sa poetică și activitatea socială a fost ales în 1949 membru corespondent al Academiei R.P.R.

Debutul literar și l-a făcut în 1902 în ziarul maghiar **Ellenzék,** cu un eseu despre Vasile Alecsandri. Prin modernitatea sa, acesta a stîrnit senzație. În anii următori, a publicat, în **Friss Ujság** și în **Familia,** primele versuri. Tot atunci a legat o cunoștință trainică cu bătrînul Iosif Vulcan. Titlul poeziei sale din 1903 – **La umbra plopilor** – nu este lipsit de influențe eminesciene, ceea ce dealtfel o cadrat cu tradiția publicației **Familia.** Să adaug că pe Mihai Eminescu tatăl lui, Aurel Isac l-a cunoscut personal la Viena, în timpul studiilor poetului român.

Primul său volum, intitulat **Poezii, impresii și sensații moderne,** a apărut în 1908. Spiritul luptător în care a fost crescut poetul a luat în acest mod deja o alură socialistă. A încercat să redea realitatea vieții țăranilor și proletarilor într-un fel cît mai artistic, stăruind îndeosebi asupra specificului ardelenesc, fără însă a pierde din vedere totalitatea păturii sărace a societății românești.

Volumul următor, **Ardealule, Ardealule bătrîn,** a apărut în 1916. Acum poetul a adunat într-un mănunchi și o seamă din articolele sale publicate în presa progresistă a vremii : **Adevărul, Facla, România Muncitoare, Noua Revistă Română.** În toate acestea, el s-a situat în avangarda luptei pentru dreptate socială și interesele majore ale națiunii. Neobosit a activat și pentru realizarea ideii de unire a tuturor provinciilor românești. Ca delegat socialist, a luat parte, la 1 decembrie 1918, la istoricul act de la Alba-Iulia.

După Unire, i-au urmat în intervale scurte volumele **Poeme și proză** (1923), **Cartea unui om** (1925), **Notițele mele** (1925), **Poeme** (1936), **Poezii** (1936), care prin conținutul lor se înscriu în tradiția socialistă a poeziei și publicisticii românești.

În 1946, Miron Radu Paraschivescu îi publică volumul de **Opere,** din care Emil Isac mi-a dăruit cu dedicație un exemplar în 1947, cînd ne-am cunoscut personal. În 1960, în traducere maghiară, sub titlul **Őszi ének,** a văzut lumina tiparului un volum de scrieri alese ale poetului. Printre tălmăcitorii lor, se înscrie în frunte neuitatul nostru Franyó Zoltan care ani îndelungați s-a bucurat de un contact viu cu confratele său român.

Coborînd de la mormîntul poetului, din cimitirul de pe Hajongard, m-am îndreptat spre casa sa natală. Este o casă excepțional de frumoasă de la mijlocul secolului XIX, transformată azi în casă memorială Emil Isac. Aici sînt adunate relicvele activității multilaterale ale marelui om de caracter și poet care a fost Emil Isac. În camera sa de lucru, pe masa de scris, se mai află ochelarii în rame groase, prin lentilele cărora s-a putut vedea privirea cînd vie și cînd caldă cu care poetul și-a contemplat contemporaneitatea, spre a-i fixa specificul în opera sa nemuritoare.

În cadrul unui articol scurt, nu se poate epuiza activitatea multilaterală și rodnică a lui Emil Isac. Un lucru, în schimb, trebuie subliniat : neobosit, el a fost unul din promotorii consecvenți ai prieteniei româno-maghiare. Granițele între cele două țări nu au format pentru el un dig de neescaladat. Încă în 1919, el a fost primul scriitor român care cu însuflețire a aderat la mișcarea Clarté, inițiată de marele Henri Barbusse. Neinfluențat de cotlonul de foc al urii naționale, Emil Isac a întins o mînă prietenească tovarășilor săi în ale artei Ady Endre Kostolányi, Dezső, Babits Mihály, Kós Károly și altora, luptînd-sa împreună cu ei pentru pace și unitate tovărășească. Însemnele tuturor acestor momente înălțătoare de înțelegere și frăție se pot vedea în cel de-al doilea panteon al lui Emil Isac, casa memorială. A fost împrejmuit de dragostea și stima confraților săi în ale scrisului, români și maghiari, ca și de o seamă de mari creatori literari europeni cu care i-a unit spiritul progresist din anii interbelici.

Academicianul Mihai Beniuc a rostit la mormîntul său cuvintele : „Am pierdut un mare creator și un însuflețit reprezentant al spiritului progresist".

Astfel am simțit și eu în acea zi din luna mai 1947, în care Emil Isac mi-a înmînat un exemplar din opera sa. Discutasem în prealabil mult despre Ady Endre, ca și despre alți scriitori români și maghiari înfrățiți, pînă ce nu s-a apropiat ora despărțirii. A trebuit să mă grăbesc ca să nu pierd trenul. Astăzi încerc sentimentul că atunci eu trenul l-aș fi putut pierde cu ușurință, întrucît nu mi s-a mai ivit o altă ocazie să-l întîlnesc în viață pe Emil Isac.

Traducere de Andrei A. LILLIN

top

ESTIVALE...

După ce a participat la marele spectacol popular „Toată lumea..." desfășurat pe stadionul Dinamo, grupul bucureștean „Savoy" pleacă pentru un lung turneu în Algeria ● Vom avea prilejul să-l ascultăm pe cel mai popular cîntăreț de muzică ușoară din Spania, Manolo Escobar, cap de afiș în pelicula muzicală „Idilă" cu „Miss Brazilia". ● „Ceea ce fac eu (...) aș denumi **muzică cîntată de un om cu o chitară** – iar această muzică, trebuie să comunice ceva în felul său, să găsească o fericită îmbinare a textului cu muzica..." (dintr-un interviu cu Nicu Alifantis) ● Grupul 5 T nu e de acord, se pare, cu acest punct de vedere din moment ce într-o emisiune muzicală la TV face afirmații de tipul „Trenul de vacanță / Își dă importanță" (!?) ● „Another Ticket", recentul LP al lui Eric Clapton, se bucură în continuare de favorurile criticii. Înregistrat la Nassau în Bahamas, albumul se distinge ca toate celelalte prin plasticitatea cromaticii sonore a pieselor, în special blues-uri ● Potrivit declarațiilor lui Bob Fogherty fratele lui John, acesta plănuiește reînființarea celebrei formații pop Creedence Clearwater Revival, desființată, după cum se știe, acum un deceniu. Cu excepția a două LP-uri individuale înregistrate în 1972 și 1975, J. Fogherty n-a mai apărut pe scena muzicală. Știrea reînființării grupului C.C.R. a fost confirmată și de casa de discuri „Electra" ● La 32 de ani Mark Farner liderul grupului „Grandfunk Railroad" preferă gloriei efemere de cîntăreț pop, viața tihnită de fermier în Michigan... ● Viața regretatului Jim Morrison, fost lider al grupului „The Doors", va constitui subiectul unui film la care se lucrează în prezent. Rolul lui Jim va fi interpretat de John Travolta ● Revista bilunară americană „Rolling Stone", l-a desemnat ca cel mai prolific cîntăreț al anului trecut, pe **Bruce Springsteen (în foto).** Cel mai bun album al anului trecut, socoate amintita publicație, este „The River" și aparține lui... Bruce Springsteen !

Petru UMANSCHI

carte

Chirurgia de urgență

Sub redacția Prof. Dr. Doc. C. Caloghera

Chirurgia de Urgență, apărută în editura „Litera" sub redacția Prof. Dr. Doc. C. Caloghera, vine să umple un gol de mult resimțit în literatura noastră medicală.

Domeniu de o deosebită complexitate, care implică deopotrivă acțiuni organizatorice, de acordare de prim ajutor, de investigare diagnostică și de tactică și strategie terapeutică, chirurgia de urgență nu poate fi eficientă decît dacă se bazează pe cunoștințe teoretice și practice, bine sistematizate, temeinice și trecute prin filtrul unei vaste experiențe chirurgicale.

Acestea au fost obiectivele pe care colectivul de redactare, format din cadre medicale cu îndelungate state de serviciu în asistența de urgență, le-a urmărit în volumul recent apărut.

Cuprinsul cărții însumează următoarele capitole : **Infecțiile chirurgicale acute ; Traumatismele toracelui ; Urgențele abdominale ; Urgențe în proctologie ; Urgențele vasculare ; Asistența de urgență a arsurilor ; Măsuri de terapie intensivă în chirurgia de urgență ; Politraumatismele.** În mod deliberat nu au fost incluse urgențele altor specialități (neurochirurgie, O.R.L,. oftalmologie, ortopedie), deși credem că un capitol privind urgențele în traumatismele extremităților, coloanei vertebrale și cranio-cerebrale ar fi fost bine venite și ar fi întregit problematica.

Capitolele sînt redactate cu deosebită claritate și, fără să abunde în date de patogenie și fiziopatologie, aduc elemente suficiente și achiziții recente care înlesnesc înțelegerea manifestărilor clinice, precizarea diagnosticului și justificarea atitudinii terapeutice. Un accent deosebit este pus pe desfășurarea practică a raționamentului clinic și pe utilizarea cu discernămînt a mijloacelor paraclinice și de laborator necesare stabilirii expeditive și corecte a diagnosticului.

Partea de terapie propriu-zisă ocupă un loc important în expunerile sindroamelor și bolilor. Atît datele privind tratamentul pre și postoperator, alegerea momentului operației, anestezia, cît mai ales elementele de tehnică și tactică operatorie, sînt tratate amănunțit și îmbină în mod fericit experiența personală în chirurgia de urgență, cercetările clinice și experimentale ale autorilor, cu datele verificate și în general acceptate ale practicii chirurgicale.

Cartea este bogat presărată cu schițe, scheme și tabele, reproduse sau de concepție personală, clare și sugestive. Păcat că imaginile radiografice și fotografice nu au beneficiat de condițiile grafice la înălțimea valorii lor și a textului lucrării.

Sintem convinși că lucrarea „Chirurgia de urgență", prin problematica ei, prin utilitatea ei incontestabilă și prin valoarea deosebită a conținutului și a modului de redactare, va fi primită cu viu interes de cititorul medic sau student și va contribui în mod substanțial la creșterea eficienței asistenței medicale de urgență.

Conf. Dr. I. RUSSO

lecturi

Baba Novac

legendă și realitate istorică

de Ion Georgescu

Apărută în Editura „Albatros", cartea **BABA NOVAC – legendă și realitate istorică** se înscrie ca o contribuție de seamă la cunoașterea istoriei Țărilor Române din timpul domniei lui Mihai Viteazul (1593-1601).

În a doua jumătate a secolului al XVI-lea sarcinile impuse de Imperiul otoman ca putere suzerană creșteau an de an, în timp ce domnii Țărilor Române jucau un rol mai mic pe plan politic și militar. Așa se explică starea de dependență a acestora față de Poarta otomană. În aceste momente de grea cumpănă pentru istoria poporului nostru, își va inaugura domnia Mihai Viteazul, care a avut ca țel principal a activității sale, eliberarea de sub jugul turcesc.

Cartea se bazează pe un vast material faptic, documentar, edit și inedit din epocă, și autorul reușește în cele 12 capitole să prezinte viața și activitatea renumitului căpitan de haiduci sîrbi – Baba Novac, care, încă din fragedă copilărie, s-a ridicat la luptă împotriva dominației otomane în Peninsula Balcanică. El a fost crescut și educat în spiritul urii față de turci, de răzbunare față de tirani, și a dragostei față de cei obidiți. Apropierea lui Baba Novac de poporul român și de voievodul lor se explică prin faptul că el a trăit în tinerețe între românii din sudul Dunării, învățînd să vorbească limba acestora.

Începutul legăturilor dintre Baba Novac și Mihai Viteazul sînt consemnate de autor ca datînd din primăvara anului 1594, cînd voievodul român vizitează tabăra răsculaților sîrbi, în părțile Virșețului, de sub comanda banului Sava și a căpitanilor Baba Novac, Deli Marcu, Dochian etc. Baba Novac va trece în anul 1596 în Țara Românească și se va încadra în armata voievodului în lupta antiotomană, avînd un corp de oaste de 4.000 de oameni.

Autorul arată că haiducii lui Baba Novac constituiau o importantă grupare de luptă în cadrul oastei Țării Românești care se întreținea pe cont propriu, primind de la domnie numai arme și praf de pușcă. Aceștia erau gata de luptă în orice moment și răspundeau cu însuflețire la chemările voievodului român. Baba Novac a fost prezent și și-a adus o importantă contribuție la marile bătălii purtate de voievodul Mihai la Șelimbăr (1599), cucerirea Moldovei în 1600, prin care s-a realizat unirea Țărilor Române cu reședința de scaun Alba Iulia.

După plecarea lui Mihai la curtea împăratului Rudolf al II-lea, în iarna anului 1600, nobilimea maghiară s-a răzbunat pe bravul căpitan de haiduci, și la 5 februarie 1601, Baba Novac a fost executat cu cruzime în piața Clujului. El a rămas în amintirea poporului român ca un adevărat erou legendar, care a luptat și a murit pe pămîntul Transilvaniei.

Cartea Baba Novac, realizată de profesorul lugojean Ion Georgescu, se cere a fi cunoscută de către mase tot mai largi de cititori, fiind un material faptic important pentru cunoașterea istoriei poporului român din timpul epopeei lui Mihai Viteazul.

Prof. Elvira IORGOVAN

plastică

Un umanist

Între 18-25 aprilie a.c. sala de expoziții a secției de etnografie a Buzeului Banatului Timișoara, a găzduit lucrările tînărului plastician **IOAN GALEA.** Cele cincisprezece lucrări, fără a ne propune o tematică anume, ni se relevă de la început într-o modalitate cu totul personală.

Idiomul abstract preferat de pictor evidențiază într-o mult mai mare măsură emoționalul și fizicul față de formalismul geometric al cubismului, constructivismului, față de acele tendințe din pictura abstractă care au numeroase puncte comune cu abstracția logică sau matematică.

Toate lucrările pictorului apelează atît la simțul tactil cît și la cel vizual, prin prezența în textura lor a unor dovezi ineluctabile ale gesticii de execuție a mîinii artistului ; el este o prezență vie – el, prin gestul său, ne invită să pătrundem într-o lume nouă, și o dată pasul făcut, ni se relevă într-o imprevizibilă bogăție de relații, deși termenul nu este cel mai potrivit. O întreagă familie de forme neregulate, elemente care corespund, în virtutea caracterului lor dinamic, impulsurilor și senzațiilor, și care acționează totodată asupra privitorului prin vocabularul lor precis articulat de textură și culoare, fac ca demersul contemplatorului să rămînă mereu imprevizibil : o formă se naște din alta și dinamica lor întreține o dinamică a conștiinței.

Imaginea care domină e cea a unei lumi esențialmente instabile, care, departe de a fi prizoniera formelor sale, le reînnoiește neîncetat și rămîne în continuă gestație ; este imaginea unor lucruri pe cale de emergență, surprinse la scară cosmică. Culoarea accentuează caracterul dinamic al devenirii. Această transformare se săvîrșește sub ochii privitorului, care implicat direct, dă viață operei, participă la nașterea, la existența ei.

Ni se relevă ca răsfringere directă a unei realități niciodată fixate în cadrul ei și care, datorită instabilității sale, pare mai puțin o imagine a lumii materiale cît simbolul unei lumi pur interioare. Ori, tocmai din tendința de a subestima viața interioară și potențialul imaginației, decurge acuzația conform căreia arta plastică abstractă ar fi ruptă de identitatea sa. Cei care se așteaptă ca arta să fie o reflectare și o justificare a însăși mărginirii noastre omenești sînt siliți să accepte cu timpul, la început contra voinței lor, cele mai valoroase creații ale noilor plasticieni și să le considere în cele din urmă drept o îmbogățire evidentă și necesară a existenței noastre. Și IOAN GALEA, prin lucrările sale, contribuie din plin la întregirea acestui cadru spiritual al existenței noastre.

Valentin CONSTANTIN

mapamond

FENOMENALUL „Ș" (I)

Un grup de cercetători sovietici, alcătuit din academicieni, doctori în științe psihologice și pedagogice, specialiști de seamă în medicină, a studiat timp de aproape treizeci de ani comportările unui om a cărui memorie întrecea cu mult granițele normalului. Încercînd să afle cum acest om reușește să rețină fără nici un efort șiruri întregi de cifre scrise sau spuse, oamenii de știință au vrut să se convingă că, în acest caz, natura a făcut o excepție, dar că la mijloc nu se află vreo forță deosebită, supranaturală...

„Timp de treizeci de ani am urmărit tot ce se întîmplă cu omul a cărui memorie se deosebea fundamental de a celorlalți oameni. Pot spune că el depășea pînă și cele mai puternice memorii din cîte a înregistrat literatura medicală", afirmă academicianul Alexandr Romanovici Luria, doctor în științe psihologice. **„Pe baza materialului adunat de-a lungul anilor, am tras concluzia că memoria lui nu avea, practic, granițe..."**.

„Totul a început prin anii '30 ai acestui veac. În cabinetul meu de la clinica neurologică a universității din Moscova, a intrat un tînăr care m-a rugat să-i verific memoria. Acest om, al cărui nume îl voi însemna deocamdată înainte numai cu inițiala „Ș", era reporter la una din revistele din Moscova și fusese trimis la clinica noastră de către redactorul său șef. Dînd diverse însărcinări colaboratorilor săi, redactorul șef le explica tot ce aveau de făcut și de notat. „Ș" nu se atingea de creion, deși lista de oameni și adrese era destul de lungă. Atunci, superiorul său i-a atras atenția că totul trebuie notat. Dar „Ș" a repetat imediat, fără să uite ceva, tot ceea ce trebuia reținut, încît redactorul său șef rămăsese perplex. Dar însuși „Ș" nu era pe-atunci prea conștient de faptul că e posesorul unei memorii care avea să întreacă cu mult memoria celorlalți muritori...".

Cînd „Ș" a venit pentru prima oară la clinica de neurologie, n-avea mai mult de 30 de ani. Tatăl lui era librar, iar mama, deși fără prea multă școală, era o femeie citită și cultă. Surorile și frații lui „Ș" erau, cum se spune de obicei, niște oameni normali. În familie n-au existat bolnavi mintali. „Ș" a crescut și a urmat școala primară într-un mic orășel, arătînd un interes deosebit pentru muzică. S-a înscris, deci, la școala de muzică și și-a ales vioara ; dar s-a lăsat de instrument căci, în urma îmbolnăvirii urechii medii, auzul i-a slăbit considerabil...

Căutînd de lucru întîmplător s-a angajat la o revistă moscovită, iar prin tot ceea ce i se întîmplase pînă atunci dădea impresia unui om nesigur, încet și parcă mereu speriat de tot ce trebuia să facă. Nimic nu anunța la acest om, uriașa memorie cu care avea să pună, mai tîrziu, în umbră pe cei mai dotați dintre semenii săi.

I s-a adresat destul de distrat lui A. R. Luria, transmițîndu-i rugămintea redactorului său principal... și din acel moment aveau să se scurgă 30 de ani de experimente, discuții și corespondență, în centrul cărora să stea unul și același obiect : fenomenala memorie a lui „Ș".

(VA URMA)

evrika!

- **Sănătatea și-o apără mai ales cel bolnav.**
- **Dacă întreprinderea e un bun al tuturor, unii s-au gîndit să-și ia partea lor.**
- **Devii un înțelept cînd începi să te întrebi cît de mare e atomul și cît de mic e soarele.**
- **Acului îi convine să propovăduiască economia de metal.**
- **Fiecare roabă își are robul ei.**
- **Unii sînt auziți – alții ascultați !**
- **Jugul a cam dispărut. Boii nu.**
- **Pe vreme însorită zadarnic îmi pui farurile în ochi.**
- **De la parterul blocului nu poți scoate capul pe fereastră, din cauza grilajelor puse să apere de nepoftiți...**
- **Unele vînzătoare de la Consignație au obiceiurile.. învechite.**
- **Nici în timpul somnului nu sîntem egali. Din pricina viselor.**

Ion VELICAN

LA MORMÎNTUL LUI EMINESCU

.ărturarule,
.tan al gîndirii,
u stau aici
› fața ta, nemișcat ;
›-am adus
›in Georgia
.crima lui
.aratașvili !...

.u v-ați întîlnit
.iciodată,
.să aceeași rană
'-a durut ;
.mîndoi ați atins
.eșnicia.
) mare furtună
'-a bîntuit

.ici e inima ta,
coperită de cerga pămîntului.
i nu știu dacă pot
i spun totul,
.să îți citesc poezia
› geargiană,
.ălmăcită de
.rigol Abasidze !

SCRISOARE NEEXPEDIATĂ LUI BESSARION GABASVILI, LA ÎNTOARCEREA DIN IAȘI

.nd am ajuns în Iași,
.loua.
.loaia cînta
.a murmurul versurilor tale.

.a solie a neamului meu
.tăteam în ploaie
.entru a-ți da vești
›espre soarta noastră !

.i-ar fi fost rău deloc
.ă-ți povestesc
›espre noi ;

›ar în Iași
Mormîntului tău
Ca și mormîntului lui Suliko)
.u i se mai știe locul.

din lirica lumii

OTAR ȘALAMBERIDZE

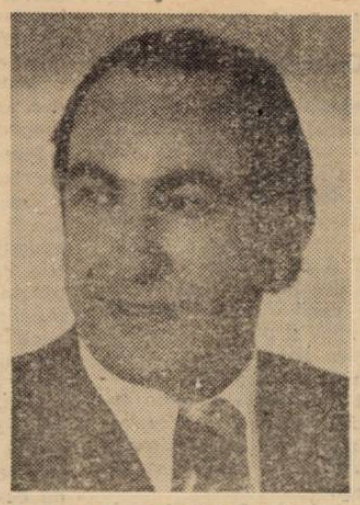

Singurul semn – în muzeu
Am găsit sprijinită de zid
O lespede
Pe care scrie
„Ce greu
E să lupți cu timpul".
Lespede goală
M-a îngîndurat
Și-am îmbrățișat-o
Pentru o clipă
Pentru a o încălzi cu sufletul
meu
Pe vecie

ÎNTÎLNIRE LA TIMIȘOARA

Poetului
Anghel Dumbrăveanu

Fierbinte luna august
Timișoara
Nu se mai termină
În sufletul meu...

Timpul – ca mangusta
Lovește cu coada
În mine ca musafir
Îmi scapă printre degete.
Pentru înțelegerea celui ce-mi
tălmăcește poemele
Ce să mai spun ?
Face tot posibilul
Să-mi transmită în rusește
dorințele sale.

Prietene georgian,
„Trebuie să mai rămîneți cîteva
zile
Să ne-ngrijim de poeziile
noastre !"

Parcă o mînă dumnezeiască
A pornit metronomul
A aflat și-a decis
Ca sufletul său să se întindă
Pe-o ramură verde,
Pe care poezia
O ține cu dinții !
Traducătorul din nou
Are de lucru :
Se ajută cu mîinile,
Numără cuvintele ;
Și-acum
De la o umbră
La cealaltă umbră
S-a transformat...

Poetul nu-l părăsește pe poet
La aceeași masă
Au o dulce amărăciune...
N-ai grijă –
Spune poetul...

Să vedem gîndul
Numai cu gîndul vom izbîndi.
Numai ideea
E fără umbră,
Cuvîntul „traducere"
E nepotrivit,
Poeziile tale,
Georgienele tale lumini
O să le scriu din nou în
românește.

ÎN CARPAȚI

Cerul aruncă
Fulgi de zăpadă,
Fulgii
Parcă ar încerca
Să-mi învăluie sufletul...
Și, în România,
În munții Carpați
mi-am amintit
De labardele meu înălbit.

E umbră
nu-i tristețe –
Umbra care
Călătorește cu mine ?

Și aici, în Carpați,
mi-am amintit
Că de mult
N-am fost la Labarde.

Hei, însoțitorule !
Sufletul vrea să zboare
Și însetat
Linge fulgi de zăpadă...
Țara străină e scumpă
căci,
Te face să-ți fie
Dor de a ta !...

În românește de
Anghel DUMBRĂVEANU
și Zaira SAMHARADZE

ALINA ENACHE : „Logodna omului cu timpul"

itinerarii

Expresivitatea unui oraș: SKOPJE

Un oraș poate fi un vis, o amintire, o re-
velație. Sau o aventură interioară popu-
lată de reverberații afective, de întrebări
și răspunsuri, o iubire sau o tristețe reven-
dicativă. Dar înainte de toate un oraș este
o certitudine a civilizației, și a consecințe-
lor ei, o parte a unui Tot ce reprezintă un
popor cu istoria și cultura lui, cu realizări-
le și proiectele unui mîine visat mai bun
și mai frumos. Căci, așa cum spunea Paul
Valéry, cea mai scumpă speranță a omu-
lui o constituie descoperirea mijloacelor
de acțiune menite să-i diminueze răul și
să-i sporească binele. Or, Skopje se dove-
dește a avea cîte ceva din cele spuse mai
sus, un oraș de suflet, de o extraordinară
expresivitate, vechiul, cu pitorescul și far-
mecul ușor desuet, coexistînd cu noul, cu
modernitatea și extravaganța construcții-
lor, într-o armonie de tonuri și culori des-
prinse parcă dintr-o vastă pînză impresio-
nistă. Căci modernității inevitabile i se a-
daugă, cu rafinament și inspirație edilitară,
vestigii ale unui timp bogat în miresme o-
rientale, moschee, minaretele și bătrînele
străzi constituindu-se în adevărate atracții
pentru noul venit.

Aceste locuri căutate cu tot mai multă
insistență de către turiști „devin un alt
oraș (și nu sînt prea sigur) ca acesta să
fie trecut pe hărțile de geografie" spune
Vlada Uroševici într-un inspirat poem de-
dicat orașului Skopje.

Locuitorii acestui oraș, renăscut din pro-
pria-i cenușă, au știut să păstreze pagini-
le vii ale existenței lor, fie că este vorba
de frescele unei biserici, fie de particulari-
tățile unui anumit stil arhitectonic incon-
fundabil, dovedind clarviziune și o aleasă
psihologie a simetriei, a formelor și a pro-
porțiilor. Înainte de toate, Skopje este un
oraș care, în cea mai mare parte a lui, a
fost reclădit din temelii. Să nu uităm că
fusese distrus aproape complet de cutre-
murul din 1963 și ai o senzație stranie la
vederea ruinelor fostei gări, al cărei ceas
a încremenit la 5 și 17 minute, momentul
groaznicului cataclism. A fost o clipă ne-
fastă cînd materia a curs precum o lavă
ieșită din măruntaiele pămîntului, oamenii
orașului trebuindu-le timp și multă e-
nergie pentru a îndrepta și recompune
ceea ce natura a comis în cîteva secunde
de dezechilibru. Și s-au înălțat printr-un
efort comun, printr-o admirabilă participa-
re internațională edificii de o mare cute-
zanță arhitecturală sfidînd parcă înălțimea
și obișnuitul. Fără a greși, putem afirma
că principala caracteristică a noilor con-
strucții din Skopje este monumentalitatea
lor. Verticalitatea semeață se conjugă, în-
tr-o manieră originală, cu funcționalitatea
și bunul gust. Vizitînd Universitatea „Kiril
și Metodiu", a treia ca mărime din Iugos-
lavia, Studioul de radio, noile cartiere de
locuințe, te convingi singur de inventivita-
tea proiectanților și a constructorilor, ade-
vărați ctitori de frumos și de confort civili-
zat. Și peste tot o ambianță reconfortantă
cu spații verzi și esplanade, cu parcuri și
mai ales statui și monumente, creații de
prestigiu ale artiștilor Ștefan Manevski,
Boro Mitrikeski ori Dimce Todorovski,
Căci marmura de Prilep se potrivește tot
mai mult cu chipul noului oraș, ascultînd
sfioasă de mîna meșterilor care-i dau o
nouă viață.

Discutînd nu de mult cu scriitorul Boris
Višinski, redactorul șef al revistelor **Mace-
donian Review** și **Kulturen Jivot**, acesta
îmi relata cu legitimă mîndrie că la
Skopje, mai mult ca oricînd, prezentul se
scrie cu majuscule și că ei, scriitorii, au
datoria și cinstea de a fi interpreții ora-
șului lor, vieții și muncii creatoare a locui-
torilor, mulți dintre ei posibili eroi de ro-
man.

De o modestie exemplară, mereu jovial
și cu zîmbetul pe buze, savantul și poetul
Blaje Koneski, laureat al premiului Her-
der, ne-a vorbit ceasuri întregi, mie și lui
Horia Zilieru, de specificul orașului în ca-
re trăiește și creează, de poezia macedo-
neană, proaspătă ca o floare de munte,
de marele nostru Mihai Eminescu, a cărui
poezie a citit-o în românește, trudind zile
în șir, cu dicționarul în mînă, la înțelege-
rea frumuseții ei depline. „Poezia există
dintotdeauna, creatorul are însă datoria
să-și cunoască perfect limba, finețea și
profunzimile ei, s-o iubească mai mult de-
cît pe sine, să n-o trădeze niciodată. Șan-
sa poeziei adevărate este ca oamenii
să aibă nevoie de ea. Poezia macedoneană,
la fel ca și cea română, nu a luat
naștere în saloane sau în cafenele, de a-
ceea ea nu-i sterilizată și fardată ca pen-
tru bal, dimpotrivă, e plină de vigoare și
autenticitate" ne încredința Blaje Koneski.

Și poate nu întîmplător în această par-
te a Iugoslaviei, scăldată de soare și de
apele limpezi ale lacului Ohrid, poeții lu-
mii se adună în fiecare an, la sfîrșitul lui
august, pentru a spune planetei poeme de
pace, de dragoste și de înțelegere. Aici,
la Struga s-au rostit cu venerație numele
lui Pablo Neruda, Eugenio Montale, Leo-
pold Sedar Senghor, Eugen Guillevic, Ar-
tur Lundkvist, Rafael Alberti, Miroslav
Krleža. Tot aici, iubitorii de poezie din
Macedonia au făcut cunoștință cu poezia
lui Marin Sorescu, Anghel Dumbrăveanu,
Corneliu Sturzu, Alexandru Căprariu, Du-
mitru M. Ion, Dinu Flămînd, ale căror voci
s-au înălțat la fel ca și un curcubeu de
dragoste peste setea de frumos și de sen-
sibilitate a oamenilor acestor locuri, ele
însele încărcate de poezie.

Că Skopje este o citadelă a culturii, o
capitală a prieteniei și a apropierii dintre
oameni o dovedește și **Seminarul de limbă,
cultură și civilizație macedoneană**, un
fertil prilej de cunoaștere reciprocă, de în-
țelegere pertinentă a fenomenelor literare
și lingvistice, în special din perimetrul
balcanic, dar nu numai de aici, a coordo-
natelor dezvoltării civilizației literare con-
temporane. Directorul Seminarului, profe-
sorul dr. Tome Sazdov, un reputat specia-
list în folclorul comparat, ne-a vorbit în
repetate rînduri despre bogăția și varieta-
tea creației noastre populare, despre mul-
tiplele posibilități de colaborare fructuoa-
să și-n acest domeniu.

Dar Skopje este și un puternic centru
economic, fiind suficient să spunem că u-
zinele de aici furnizează mai mult de un
milion de tone de oțel pe an, ori să amin-
tim de uzinele chimice **Ohis**, de fabrica de
ciment **Usje**, producătoare a unei cantități
anuale de un milion de tone. Peisajul in-
dustrial al orașului poate fi completat cu
uzina **11 octomvrie**, furnizoare de autocare
și vehicule utilitare, fabrica de mobilă
Tresca, fabrica de încălțăminte **Gazela**,
cea de materiale fotografice **Lafoma** sau
combinatul metalurgic **Tito**.

Dacă marile răfuieli ale omului cu na-
tura scot la iveală tăria solidarității uma-
ne, cum spunea cîndva Grigore Moisil,
marile energii ale locuitorilor orașului
Skopje au conferit urbei lor noi dimensiuni,
un spor de frumusețe, un nou puls al ci-
vilizației cotidiene.

Pentru oricine, Skopje rămîne un oraș
de suflet, în care revii cu bucurie nereți-
nută, cu emoție și nerăbdare. Un oraș în
care întîlnești, aproape la fiecare pas,
chemarea reîntoarcerii.

Ion DEACONESCU

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada
RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76. Manu-
scrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE
ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef
adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLĂJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE
P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.
Index : 42.907.

BIBLIOTECA ASTRA

Proletari din toate țările, uniți-vă!

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 30 (700) 30 IULIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

CONȘTIINȚA COMUNISTĂ

Marile realizări obținute sub conducerae partidului în făurirea noii orînduiri pe pămîntul patriei, în materializarea consecventă a coordonatelor fundamentale ale societății socialiste multilateral dezvoltate, dau realităților istorice în care trăim un caracter dinamic fără precedent. Bilanțurile pe care cu mîndrie le alcătuim, elocvente prin însăși natura lor, vădesc treptele tot mai înalte de progres și civilizație pe care urcăm. Din acest punct de vedere, deceniul anilor '70–'80 reprezintă, prin succesele înregistrate în toate domeniile vieții și activității economico-sociale, o etapă cu profunde consecințe pentru înflorirea necontenită a țării, pentru ridicarea gradului de bunăstare materială și spirituală a poporului. Intensa dezvoltare a forțelor de producție, avîntul viguros al științei, învățămîntului, culturii, creșterea în ritm înalt a principalilor indicatori economici, de producție ca și de consum, înscrierea ireversibilă în procesul de transformare a acumulărilor cantitative într-o nouă calitate a muncii și a vieții oamenilor sînt cu atît mai impresionante în această perioadă, cu cît, în același timp, pe plan internațional s-au manifestat puternice fenomene de instabilitate, stagnare și criză economică.

Asemenea profunde diferențe, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, în expunerea la cel de al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, **„demostrează cu putere superioritatea socialismului, faptul că societatea nouă, în care oamenii muncii sînt stăpîni pe întreaga bogăție națională, făuritori conștienți ai propriului lor destin, asigură înaintarea fermă pe calea progresului și civilizației, a bunăstării, fericirii și independenței"**. Această condiție principială, de constructori liberi și conștienți ai propriului nostru destin, își regăsește imaginea integrală a realității sale în eforturile unite ale întregului popor, în hotărîrea sa nestrămutată de a înfăptui politica partidului, de a acționa neabătut, în spirit revoluționar, pentru transpunerea în practică a obiectivelor sale strategice. Marile transformări economico-sociale, cantitative și calitative, petrecute în patria noastră în deceniul și cincinalul precedent, scot cu putere în evidență faptul că ele sînt în întregime rodul participării conștiente a maselor de oameni ai muncii la realizarea planurilor dezvoltării generale a țării, rodul implicării lor responsabile, din îndemnul conștiinței comuniste, în rezolvarea prin gîndire și acțiune colectivă a principalelor probleme, la înlăturarea prin inițiativă curajoasă a dificultăților și neajunsurilor de la nivelul fiecărui loc de producție.

Expresiile directe ale înțelegerii acestor răspunderi, ca răspunderi revoluționare conștient asumate, manifestate permanent în cadrul larg al democrației noastre muncitorești de dezbatere și analiză aprofundată, în spirit critic și autocritic, a muncii desfășurate, a măsurilor operative menite să asigure cele mai bune condiții întregii activități productive dintr-o unitate sau alta, sînt incorporate organic în rezultatele generale ale deceniului încheiat, în triplarea producției industriale, în creșterea de aproape două ori și jumătate a produsului social și a venitului național, în dublarea productivității muncii în industria republicană, calculată pe baza producției globale.

Element cu adevărat hotărîtor, forța motrice a dezvoltării noastre economico-sociale, conștiința comunistă își vădește înaltele sale trăsături, inepuizabilele sale disponibilități, mai cu seamă în manifestările concrete ale triplei calități a oamenilor muncii de proprietari, producători și beneficiari ai avuției naționale. Din această perspectivă, raportarea responsabilității față de sine și față de ceilalți a fiecărui om ni se înfățișează prin autoconducerea muncitorească, prin autogestiune ca efort neobosit pentru realizarea producției la cel mai înalt nivel calitativ, cu cele mai reduse cheltuieli materiale și de muncă, cu maximum de eficiență, de rentabilitate.

Orientările fundamentale ale planului cincinal 1981–1985, recent validate în forumul suprem al Marii Adunări Naționale, obiectivul strategic al actualului cincinal, de trecere a României din stadiul de țară în curs de dezvoltare la stadiul de țară mediu dezvoltată, impun noi aprofundări ale intervențiilor conștiinței revoluționare a oamenilor muncii în toate domeniile activității economico-sociale. **„A acționa ca revoluționar** – sublinia secretarul general al partidului, în expunerea prezentată la cel de-al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii – **înseamnă a analiza deschis minusurile și lipsurile manifestate, a asigura lichidarea stărilor negative de lucruri, a perfecționa, prin elaborarea și aplicarea riguroasă a soluțiilor ce se impun, întreaga activitate corespunzător cerințelor noii etape de dezvoltare"**. Este suficient să stăruim fie și asupra unuia din

Gheorghe ȘORA

(Continuare în pag. 11)

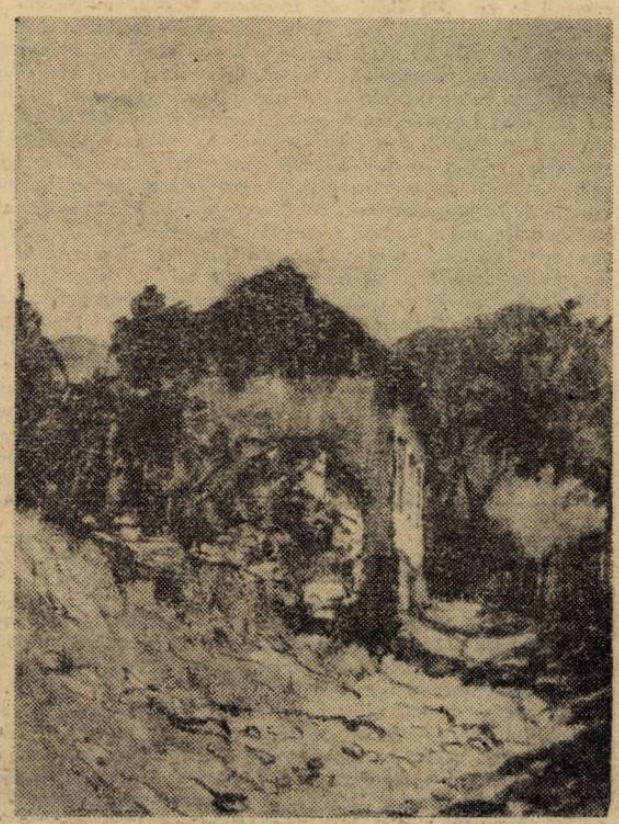

TRAIAN BONA : „Drum în pantă"

ÎN ACEST NUMĂR SEMNEAZĂ : Lucian Alexiu, Cornel Ungureanu, Marian Odangiu, Traian Liviu Birăescu, Socrate Stănilă, Iosif Lupulescu, Eugen Dorcescu, Irene Mokka, Daniel Vighi, Ana Maria Jutea, Lucian Petrescu, Gabriela Jinga, G. I. Tohăneanu, Antoaneta C. Iordache, Damian Ureche, Aurel Turcuș, Ion Velican.

convorbiri

Cu LIVIUS CIOCÂRLIE

„... Livius Ciocârlie este o persoană cu desăvîrșire remarcabilă, cînd retras în sine, dar cu degajare sportivă (joacă tenis ca doctorii jansenîști de la Port Royal) și cu umor binevoitor, ca un englez care și-a făcut serviciul militar în India, cînd foarte deschis la chip și luminos, incintător de spontaneitate..." Dacă ne îngăduim să transcriem aceste rînduri strict confidențiale ale lui Radu Petrescu, e pentru că ele fac parte dintr-o epistolă, și prin urmare țin de genul însuși de care se ocupă Livius Ciocârlie în Mari corespondențe.

Altminteri, cum întrebările la care – cu prilejul apariției cărții – el a binevoit să ne răspundă, s-au resorbit în înseși răspunsurile sale, nu credem de cuviință să le mai etalăm (rupîndu-i textul), mulțumindu-ne să-i indicăm, alături, prin cîteva „subtitluri" tematica – în devenirea ei : expunere de motive ● les plaisirs du texte ● farmecul discret al ... indiscreției ? ● „romanul" (încă) aminat : tentația eseului, refuzul scientismului, jurnalele ca exercițiu literar ● fascinația scriitorului (ca autor și om) ● prefață scurt-circuitată ; răspăruri și „britanice" rezerve ● cîteva „statui" de evitat ... Așijderea modele (o excepție) ● Bildungsroman.

Adriana BABEȚI
și Șerban FOARȚĂ

Strict literar vorbind, genul de care m-am ocupat nu e nici măcar minor. Pur și simplu, el nu există. N-am avut în vedere nici literatura cu structură epistolară, de felul **Legăturilor primejdioase** ale lui Choderlos de Laclos, și nici corespondențele reale cu finalitate din capul locului literară, de felul **Scrisorilor** doamnei de Sévigné. M-au interesat corespondențele propriu-zise ale unor scriitori, și asta într-o vreme cînd telefonul a dat, cum citesc în **Afinități selective,** „o lovitură grea – pe cea de grație, poate – corespondenței scrise și, ca atare, genului epistolar".

O justificare există. Așezate într-un context mai larg și privite în perspectiva unor teorii actuale, corespondențele devin abia acum interesante din punct de vedere literar. Mă gîndesc la procesul, care nu e nou, dar s-a accentuat și a fost perceput în ultima vreme, acela de osmoză între „literatură", în sensul tradițional al cuvîntului, și scrieri de tot felul, de la memorii, jurnal, corespondență, pînă – în cazuri limită – la studiul științific. La noi, procesul a fost studiat de Eugen Negrici în trei volume cu titlul generic semnificativ **Expresivitatea involuntară.** În ultimul, apărut de curînd, arată cum pot fi citite ca literatură zapise, cronici de vistierie, genealogii, descripții științifice, anunțuri, însemnări de grefier etc.

La o primă, dar numai la o primă vedere, în cartea mea recentă fac același lucru referitor la corespondențe. În introducere schițez chiar un fel de teorie a literarității lor. De fapt, însă, scopurile au fost altele. Spus sumar, cartea cuprinde **eseuri** critice și nu **studii** critice, ca la Eugen Negrici.

Multă vreme, am „predat", ca și alții, lecția structuralistă despre reîntoarcerea la text și despre necesara ignorare a autorului. Cu vremea, mi-am dat seama că sînt, continui să fiu, fascinat de oamenii care scriu. Principala mea satisfacție, intrînd în viața literară, a fost să-i cunosc pe cîțiva dintre ei. Din curiozitate, desigur, dar și spre a încerca să observ relația, deloc simplă, deloc lineară, dintre om și creator. Între timp, am continuat să citesc cu plăcere, fără să țin seama de propriile mele teorii, memorii, corespondențe, jurnale. Abia mai tîrziu am descoperit că și înclinația aceasta poate fi justificată teoretic. Mai important a fost altceva. Întîmplător, cînd mi s-a încredințat o rubrică în „Orizont", am descoperit și plăcerea de a comenta asemenea scrieri. Rostul cărții intitulate **Mari corespondențe,** unul dintre rosturi mai exact, ar fi să comunice această plăcere. Așadar, cartea se situează mai aproape de literatură decît de critica propriu-zisă.

S-ar putea ca la mijloc să fie și indiscreție ; anume, un fel de **voyeurism.** În cazul acesta aș dori ca, măcar, indiscreția să se explice prin compensație, prin faptul că în afara scrisului nu sînt, dacă nu cumva mă înșel, indiscret.

(Continuare în pag. 10)

cronica literară

Ion Bănuță

Panoramă-n sălcii plîngătoare

Ed. Cartea Românească, 1981

Ce înseamnă, pentru actualul moment al poeziei, moștenirea poeziei interbelice – de la Arghezi, Blaga, Barbu și pînă la suprarealiști –, în ce fel experiențe de tot felul ale poeziei veacului se regăsesc în poezia contemporană, loc geometric pentru toate încercările posibile, spațiu de manifestare al nu puținor apostazii estetice după cum și pentru destule, iarăși, adeziuni ? Sînt întrebări, iată, cîteva dintre întrebările greu de ocolit de cel care parcurge producția editorială curentă, chiar dacă nu toată poezia momentului trăiește din dividende ale istoriei literare ; întrebări, o dată în plus, necesare atunci cînd o biografie lirică se legitimează prin situarea într-un anume spațiu de cultură. Părînd a încheia, cu volumul antologic apărut în urmă cu aproape două decenii în colecția **Cele mai frumoase poezii**, un posibil traiect liric, ajungînd, astfel, în realitate numai la confiniile unei epoci literare, Ion Bănuță avea să străbată, cu seria de **panorame** din ciclul **Olimpul Diavolului**, șirul de experimente și reevaluări ce au condus la configurația actuală a liricii românești. Retrospectiv judecînd lucrurile, ar fi greu de găsit o direcție a liricii care să nu fi constituit și pentru Ion Bănuță măcar o tentație, dificil de aflat, printre modelele între care poezia deceniilor șapte și opt și-a croit drum spre a-și afirma personalitatea, vreunul pe care autorul **panoramelor** să-l fi ignorat. Nimic nu este trecut cu vederea de acest iubitor al poeziei care este Ion Bănuță, nimic, aproape, începînd cu spiritul mitofil transplantat poeziei în, **exempli gratia**, textele primelor volume ale lui Ion Gheorghe și încheind cu truculența sintactică, cu truvaiurile lingvistice din poezia lui Nichita Stănescu ; fapt imediat remarcabil în versurile lui Ion Bănuță este lipsa de preconcepții în a uza de limbajele poeziei, – de a transpune în propria-i pagină experiențe estetice (altminteri) greu acomodabile. Spiritul democratic, s-ar zice, al poeziei lui Ion Bănuță rămîne, la acest nivel, mereu exemplar : recent apăruta **Panoramă-n sălcii plîngătoare**, cel de-al șaptelea volum al ciclului numit, alături secvenței baladești **(Panoramă-n lacrima Meșterului Manole)** stanțe apoftegmatice, poeme reflexive ori epigrafice, moralități și texte de turnură antonpannescă, poeme de accent arghezian ori versuri trase din tradiția cîntecului folcloric. Virtuozitatea execuției partiturilor rămîne, în toate acestea, un dat aproape întotdeauna verificabil, știința edificării poemului în afară de bănuială.

Partea cea mai interesantă a volumului o alcătuiește seria de scurte poeme din ciclul **Panoramă-n lacrimă de vamă :** mare parte din acestea – distihuri și catrene, remarcabile prin concentrare, prin tonul sentențios. Sînt poeme de meditație, de obicei, în care se vorbește cu un nu știu ce fel de stranie exultanță despre existență, iubirei extincție : „Ieri m-am întîlnit, copil, cu Soarele ! / Azi mă întîlnesc, tînăr, cu Soarele ! / Mîine mă voi întîlni, bătrîn, cu Soarele ! / / Huma îmi va iubi, tînăr, mădularele !" **(Panoramă de dinspre humă)** ori : „Floarea Soarelui ! / / Din jale lîngă Ea străbate / prea sfînta mea singurătate. / / Floarea soarelui ! **(Panoramă de dinspre credință)** ori : „Măslinul ! / / Ridea măslinul vechi în mine / ridea, ridea între coline / și mă-ntreba în fir de gînd / de ce mă port în el plîngînd ! / / Măslinul !" **(Panoramă de dinspre lacrima păcii)**. Mai poate fi citată din ciclul titular al volumului, o **Panoramă-n lacrimă de moarte :** „Bună Dimineața. Doamnă Moarte ! / Eu mă duc în altă parte. / / Bună Ziua, Doamnă Moarte ! / Eu mă duc tot mai departe. / / Bună Sara, Doamnă Moarte ! / Eu mă duc cum scrie-n carte. / / Moarte-n Cartea ta ce scrie ? / Să-mi iau duh dintre sicrie. / / Moarte ! Nu ești prea frumoasă ! / Am cea mai întoarsă coasă. / / Moarte ! Te urăsc de moarte ! / Toți avem aceeași soarte" **(Panoramă-n lacrimă de moarte)**, poem fantezist, truculent și nu lipsit de gravitate, în care, – rămînem doar la acest exemplu – spiritul facețios, sentimentalismul relaxat și goliardica plăcere a spunerii de mai demult par să cedeze întîietatea unei reflecții ce se exersează pe teme extrase umanităților. Este, de altfel, aci, și principala deplasare de accent ce se înregistrează în versurile din ultimul volum : dind curs, în continuare, unei rare dispoziții de a parcurge toate registrele poeziei, pe care am remarcat-o, Ion Bănuță ajunge nu rareori la un limbaj poetic de o expresivă austeritate, la o echilibrată considerare a celor înconjurătoare. Fără a-și refuza, întrutotul, plăcerea paradării polemice, predispoziția pentru persiflare și autoscopie ironică : „Ion Bănuță rîde-n vamă / în abis de panoramă / în culoare de zăpadă / și în București pe stradă. / / Foaie strîmbă de paradă" **(Panoramă de dinspre vamă)**.

Lucian ALEXIU

O addenda*)

Apărut la un an de la moartea scriitorului, **Timpul n-a mai avut răbdare : Marin Preda** aduce, pe lîngă cîteva studii cu totul remarcabile semnate de nume ilustre, cîteva afirmații care ar trebui comentate, nu numai în litera ci și în spiritul lor. Unele dintre ele – privind ultimul roman al scriitorului – fac obiectul articolului de față. Astfel, se scrie că ultimul roman al lui Marin Preda a fost primit cu mari elogii, că, într-o impresionantă unanimitate, critica a oferit cărții o primire fără precedent. Mai întîi, observăm noi că unanimitatea n-a fost nici impresionantă nici neimpresionantă : n-a fost chiar deloc. Romanul, care conține pagini de literatură extraordinară, e inegal ; cel puțin volumul al treilea ar fi trebuit rescris, și, dacă ar fi trăit, probabil scriitorul ar fi făcut-o. Pe urmă, observam că eroul central al romanului nu este „filozof", că profesiunea sa plauzibilă era de ziarist. Sau (cum ni se spune, indirect, că ar fi vrut Paul Georgescu) istoric. Putea să fie istoric sau gazetar, filozof nu, căci paginile în care Petrini e „filozof" sînt cele mai puțin demne de a-l face credibil. Dar miza romanului era aceasta – Marin Preda avea nevoie de un rege, de un rege detronat desigur, întors la condiția de claun. Petrini trebuia să fie **filozof** nu prin patalamale ci prin condiția sa, așa cum Ilie Moromete fusese țăran prin statutul său. Victor Petrini trebuia să scrie eseul **Era ticăloșilor** ca filozof și nu ca un oarecare comentator al faptelor zilnice. Scriitorul descoperea în statutul de filozof nu o calificare, ci o vocație, nu o întîmplare, ci o regalitate, un drept, ca să zicem așa, dinastic. Aspirația scriitorului era cum nu se poate mai clară, și dacă între aspirație și vocația sa suprapunerea nu e perfectă, nu trebuie noi, în funcție de cititori, să încercăm să o facem... credibilă. Un scriitor e mare atunci cînd – și atunci cînd – ne dă posibilitatea să ne diferențiem de opțiunile lui. Ori tocmai stilul ovocațiat al criticii, stilul de suporter face cel mai rău înțelegerii operei : valorii sale. Cineva, voind să-l opere (!) pe Petrini scrie că în anii 48 circulau prin facultățile improvizate o seamă de profesori „noi" care puteau fi asemănători lui Petrini. Dar pe scriitor nu-l interesa occidentalul, nu-l interesa dacă eroul său putea figura pe statul de funcțiuni al facultății de filozofie, îl interesa Petrini ca filozof ! „Apărînd" scriitorul de obiecții (căci deși ne facem că a existat „unanimitate" deplină, trebuie să combatem zdravăn vocile necredincioșilor) deformăm tocmai intențiile sale, îi minimalizăm opera ! Cei ce îi obiectau lui Marin Preda inadecvările romanului îl iubeau mai mult decît cei care încercau să apere, cu orice preț, fiecare filă a cărții. Marea noastră dragoste față de nemuritorii literelor românești nu trebuie tradusă prin urale de suporter, ci prin analize care să respecte spiritul operei. Niciunde mai puțin decît în literatură unanimitatea nu e mai falsă și mai rău vorbitoare.

Există în critica română de azi **complexul Trahanache**, complex cu adînci rădăcini în publicistica literară. Vă amintiți de personajul pe care diligența îl depune în orașul de provincie ? Omul călătorise mai multe postii, are încă în minte sunetele clopoțeilor ca și istoria cu becherul, și se teme de balotaj. Nu majoritate, unanimitate o să ai, îi promite prezidentul tuturor comitetelor și comițiilor. În provincia pîrjolită de patimile electorale, mult prea înfierbîntată de isprăvile opozantului Cațavencu, lui Dandanache i se promite nu majoritatea (se poate, la noi ?) ci unanimitate. Onoarea județului ar fi compromisă dacă n-ar exista unanimitate. Din complex electoral, **impresionanta unanimitate** a devenit complex cultural. Orice abatere e taxată drept „trădare", orice obiecție vizează nu opera, ci omul.

Opera pe care o elogiem este sau trebuie să devină o operă model. O mare operă ordonează literatura pe o mare bucată de timp. Așa au fost **Morometii**, de pildă, moment crucial al prozei românești după cel de al doilea război mondial. Ce se întîmplă dacă elogiem nediferențiat totul ? Nu echivalează acestea cu absența opțiunii ? Sau cu opțiunea pentru celălalt, desigur și el necunoscut, care e adus cu trăsura de la centru ? Pregătiți pentru orice acceptare, pregătiți pentru orice negație, suporterii unanimității absolute sînt niște mari sceptici, oameni care își manevrează, cu un zîmbet superior, necredința în valorile pentru care votează.

Cornel UNGUREANU

*) La cronica noastră din numărul trecut.

viața literară

CULEGERI ALE CENACLURILOR LITERARE

Efervescența creatoare din cenaclurile timișene e dovedită, în ultima vreme, și de numeroasele plachete editate de acestea, cu sprijinul Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Timiș, al Centrului de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă și, nu în ultimul rînd, al Asociației scriitorilor din Timișoara. Recent au ieșit de sub tipar trei culegeri literare, pe care le consemnăm, în ordinea apariției.

SEPTEMBRIE, a Cenaclului literar artistic din Variaș (coordonată și prefațată de Mircea Șerbănescu ; redactor responsabil Aurel Gh. Ardeleanu) înmănunchiază grupaje de poezie aparținînd lui Vlada Barzin, Tiberiu Arăzan, Nicolae Roșianu (de curînd premiat de revista „Orizont", la Concursul de creație literară de la Costești) și Dumitru Alex. Buțoi, reportaje de Ilie Gheran și o piesă de teatru de Doru Arăzan (acesta fiind și un talentat artist plastic amator, cu ale cărui lucrări a fost ilustrată plachetа).

PERMANENȚA SPERANȚEI, a Cenaclului „Ioan Popovici Bănățeanul" din Lugoj (îngrijirea volumului și coperta de Lucian Bureriu ; redactor responsabil – Aurel Gh. Ardeleanu) cuprinde, în deschidere, o substanțială prezentare a cenaclului, făcută de prof. Gheorghe Luchescu, director al Casei de cultură „Ion Vidu" din Lugoj, după care urmează o întinsă secvență de versuri, semnate de M. Rohan, M. Moraru, D. Diaconescu, Al. Doroghi, C. Buiciuc, L. Fülop, R. V. Giorgioni, S. Buta, I. Hornyacsek, D. Mavrodin, O. Suciu, M. Sîrbu, apoi o convorbire cu Aug. Z. N. Pop, un studiu despre folclorul în presa lugojană, un reportaj – acestea fiind semnate de Gh. Luchescu – și, în fine, două proze de Al. Doroghi și de D. Diaconescu.

VITRALII, a Cenaclului literar „Ars Poetica", de pe lîngă Biblioteca Județeană Timiș (culegere întocmită de Aurel Turcuș) este constituită numai din versuri, impunîndu-se prin grupajele reprezentative de poezie ale Tatianei Lungoci (premiată la Concursul de debut al Editurii „Facla"), Ion Deatcu, Silvia C. Negru, George Terziu, Maria Doandeș, Ion Scorobete, Ely Radovan, Ignea Loga, acestora alăturîndu-li-se Adeodata Alexandrina Caragioiu, Ioan Rain, Adina Popa, Melania Caragioiu, Panait Stănescu-Bellu, Gertrude Gabriela Wagner, Ștefan S. Malița, David Voicu, și Druță R. Florespin. Plachetа se încheie cu notele biografice ale autorilor și cu o postfață de A. Turcuș).

*

* *

● La invitația Căminului cultural din localitatea Ivanda, județul Timiș, în cadrul manifestărilor „Zilelor culturii" organizate aici, au participat scriitorii Svetomir Raicov, Damian Ureche și Nebojșa Popovici.

Prefațînd șezătoarea literară, susținută în limbile română și sîrbă, criticul literar Lucian Alexiu a prezentat un panoramic al vieții literare timișorene.

Dumitru SARDEȘ

consemnări

Toamna roșie, primul volum al ciclului **Dragostea și Revoluția**, reia cîteva personaje din romanele anterioare ale lui Dinu Săraru, **Niște țărani** (1974) și **Clipa** (1976). Le „reia" e un fel de a spune pentru că, de fapt, autorul folosește aceste personaje pentru a-și circumscrie demersul într-un nou context istoric și politic. Lumea de acolo, din primele cărți, o lume marcată de convulsiile și neclaritățile revoluției socialiste aflate încă la început, este acum în preajma crepusculului, locul ei fiind luat de o alta, nu mai puțin complexă dar mai limpezită valoric, mai deschisă, mai profundă sub aspect uman. Ne aflăm, altfel spus, în acea etapă a construirii socialismului în care „povestea familiei nu mai conta atît de mult în romanul revoluției". Cum reușesc oamenii să depășească vechile mentalități și să se adapteze noului mod de a gîndi revoluția și implicațiile ei, în ce fel inerțiile dogmatismului, încă prezente, acționează asupra sentimentelor și trăirilor strict individuale, care sînt reacțiile și comportamentele provocate de impactul dintre acestea din urmă și prelungirile exclusivismului ce a caracterizat într-o etapă anterioară concepția despre om și despre relațiile interumane – iată cîteva dintre problemele pe care le ridică romanul lui Dinu Săraru. Și pentru a formula un răspuns, **Toamna roșie** aduce în prim plan cîteva destine care, prin reprezentativitatea lor ușor exagerată, devin date ale unei ecuații cu o rezolvare, deocamdată, amînată.

Acțiunea propriu-zisă a romanului se concentrează în jurul ședinței de analiză a unui denunț făcut în maniera anilor '50 de Carmia Cernat împotriva soțului ei, prilej, pentru personaje și pentru autor deopotrivă, de a face nenumărate incursiuni în biografia lor pînă la un moment dat identică cu aceea a revoluției. Într-o asemenea ordine, denunțul reprezintă momentul de apogeu al adversităților stîrnite de eroul în cauză, Tudor Cernat, acestea cunoscute cititorului din romanul **Clipa**. Existenței cuplului Cernat, grav amenințate în urma memoriului adresat de soție forurilor superioare, autorul îi opune evoluția unui alt cuplu, Anghel Tocsobie și Alexandra Terența Rudeanu, cuplu născut sub zodia de acum a revoluției. Dacă în primul caz eșecul iminent este consecința unui prizonierat, în cel de-al doilea perspectiva realizării constituie reflexul depășirii unor prejudecăți, deci, mai exact, al eliberării de sub tirania modului dogmatic de a gîndi raportul dintre sentimentele intime ale individului și cauza generală a colectivității. Biografiile celor doi – Anghel Tocsobie deține o funcție foarte importantă în ierarhia politică, funcție justificată implicit de un „dosar" fără incertitudini, în vreme ce Alexandra Terența Rudeanu este ultima reprezentantă a unei vechi familii de boieri munteni – nu mai au, în noile condiții, un rol preponderent în împlinirea sau neîmplinirea cuplului. Aceasta teoretic cel puțin.

Continuitate și diferență*)

Într-un alt plan al narațiunii, Dumitru Dumitru și Manuil Păianu pot fi socotiți drept martori ai acestui proces de transformare a conștiinței revoluționare. În timp ce primul – și el cunoscut cititorilor din romanele anterioare –, rămîne cu aceeași biografie, cîndva aptă ea singură să îl propulseze în vîrful ierarhiei politice, al doilea, cu un dosar pînă aici nu mai puțin „cufat", trece acum printr-un moment dificil al existenței sale : fiica lui fuge în străinătate, ceea ce, pentru revoluționarul de profesie ușor orivist și cu o concepție încă suferind de dogmatită, echivalează cu o catastrofă. Aceste personaje delimitează un spațiu reflexiv în care Dinu Săraru, cu o remarcabilă intuiție psihologică, își circumscrie meditațiile. Nici unul dintre conflicte nu se rezolvă însă, finalul cărții lăsînd deschise posibilitățile de interpretare.

Continuitatea unor trasee existențiale (Dumitru Dumitru, Tudor Cernat etc.) îi servește, așadar, lui Dinu Săraru pentru a diferenția acele momente ale revoluției investigate în primele cărți față de etapa cartografiată în **Toamna roșie** și, probabil, în romanele următoare ale ciclului. Schimbarea de registre este evidentă : nu mai contează acum evenimentele, ci ceea ce se ascunde în spatele lor, echilibrul sau dezechilibrul dintre individ, dintre omenesc pe de-o parte și politică, și revoluție, pe de altă parte. Semn că lucrurile stau așa este faptul că, spre deosebire de **Niște țărani** și **Clipa**, în **Toamna roșie** dimensiunea reflexivă primează povestirea fiind substituită de introspecție.

Toamna roșie anunță un ciclu de romane politice captivant prin intensitatea dezbaterii etice și morale.

Marian ODANGIU

*) Dinu Săraru, **Dragostea și Revoluția, I, Toamna roșie**, Editura Eminescu, 1981.

Culegere masivă (505 p.), ultima carte a profesorului Liviu Rusu cuprinde o înmănunchiere de studii, mai vechi şi mai noi. Retipărirea celor dintîi e binevenită. Majoritatea au fost publicate în reviste ştiinţifice, mai puţin accesibile publicului larg. Aşa, de pildă, **Principiul analogiilor în literatura şi arta comparată, ilustrat prin raportul dintre Eschil şi Beethoven,** o contribuţie de seamă la teoria generală a comparatismului, sau comunicarea susţinută la Congresul de sociologia literaturii de la Bordeaux : **Eul creator ca sursă a comunicării poetice şi a sociologiei literare.** Prin firea lucrurilor, atenţia cititorilor va fi captată, mai ales, de materiale inedite precum **Lucian Blaga,** interpretare nouă, cu aspecte de sinteză, a operei blagiene. Varietatea cuprinsului (istorie literară, estetică, sociologia literaturii, critică dramatică şi de artă) dar, mai ales, împrejurarea că textele au fost elaborate de-a lungul mai multor ani, permit tentativa surprinderii unor constante ale scrisului lui Liviu Rusu.

Mai întîi ataşamentul, afirmarea fermă a unor opinii. Cînd a apărut, în 1966, într-o primă ediţie, opusculul **Eminescu şi Schopenhauer** a stîrnit consternare, iar ecourile în critica vremii au fost, nu o dată, iritate. Teza tranşantă a unui Eminescu „optimist" putea fi anevoie acceptată. Acum, după ani, textul iniţial reapare într-o formă nouă, augumentată. Autorul discută influenţa „în adîncime" a lui Schopenhauer asupra lui Eminescu şi într-un capitol **Discuţii** se arată receptiv la unele obiecţii ca, de pildă, acelea formulate de Edgar Papu. Întîlnim aici, dar şi în alte părţi ale volumului, aplecarea spre polemica de idei, respingerea deliberată şi principială a argumentului „ad hominem". Polemica de idei presupune arta argumentării, urbanitatea discuţiei şi, mai întotdeauna la Liviu Rusu, aşezarea de-a curmezişul în faţa opiniilor încetăţenite. Fost-a bunăoară istoricul literar Bogdan-Duică doar un izvorist onest, incapabil de fior estetic, un „comparatist pozitivist", cum l-a caracterizat recent un dicţionar ? S-a dovedit a fi incapabil de a înţelege literatura nouă ? E o părere aproape consacrată în istoria literară, dar care, crede Liviu Rusu, se cere a fi revizuită. Octogenarul de azi a fost, în primii ani după Unire, în 1921–1923, studentul lui Bogdan-Duică. Profesorul analiza la curs **Zamolxis,** susţinea piesa lui Blaga împotriva verdictului lui Iorga, aprecia poeziile din **Paşii profetului.** E oare o asemenea poziţie compatibilă cu lipsa de gust ? Nu mai puţin prezentă e atitudinea critică în discutarea, în 1963, a machetei Tratatului de istorie a literaturii române. Ceea ce se respinge e falsa dihotomie dintre o literatură „majoră", cea Cultă, şi una „minoră", literatura populară. Un exemplu de polemică de idei sînt părerile privind **Dicţionarul de estetică generală.** Rigoarea argumentării, stringenţa logică, se îmbină cu analiza minuţioasă a principalilor termeni cu care operează estetica.

Evident însă că interesul suscitat de carte se polarizează în jurul textelor noi, în primul rînd asupra studiului despre Lucian Blaga. Două sînt ideile călăuzitoare, amîndouă vădesc originalitate. Mai întîi se accentuează legătura firească, necesară şi organică (dincolo de o filiaţie literară directă, sprijinită mai curînd pe argumente de filosofia culturii) dintre Eminescu şi Blaga. A doua idee, aparent şi mai frapantă, vizează amprenta viziunii „faustiene" asupra operei lui Lucian Blaga. De fapt, cele două idei se contopesc într-una singură : Blaga îl continuă pe Eminescu tocmai prin viziunea „faustiană", comună amîndurora.

Liviu Rusu

DE LA EMINESCU LA LUCIAN BLAGA

Care sînt notele caracteristice ale acestei viziuni ? „Este vorba – scrie Liviu Rusu – de acea năzuinţă creatoare care este însetată de tainele marelui tot, care din punct de vedere poetic nu se mulţumeşte să exprime numai anumite stări sufleteşti, ci caută să cuprindă aspectul integral al lumii în trăsăturile ei esenţiale" **(De la Eminescu la Lucian Blaga,** p. 167). Forma preferată a acestei năzuinţi totalizante este cosmopeea. O cosmopee este, neîndoielnic, **Faust** al lui Goethe, cu importanta precizare că poema goetheană nu se mulţumeşte doar să sesizeze cosmosul, ci e îndeaproape preocupată de locul, de soarta omului în univers. Or, aceeaşi problematică răzbate şi în poemele eminesciene de amplă respiraţie : **Luceafărul, Memento mori, Magul călător în stele, Mureşan.** Din această perspectivă, Eminescu marchează un important moment de cotitură în istoria şi evoluţia poeziei româneşti. „După tatonări anterioare, apare din plin problematica filosofică în poezie, scrutarea după sensurile mari ale lumii" (Op. cit., pp. 169–170). În acest sens se explică şi se legitimează continuitatea Eminescu-Blaga. Blaga restabileşte legătura cu Eminescu, nu în accepţiunea unei asemănări tematice, ci al unei viziuni general totalizante pe care poezia post-eminesciană o părăsise. Ca atare, ceea ce poate fi sesizat mai întîi în opera poetului ardelean începînd chiar cu primul volum **(Poemele luminii),** e o reacţiune împotriva poeziei care l-a precedat.

TRAIAN BONA : „Cioturi în luncă"

Această reluare, reînnodare cu esenţa poeziei eminesciene, constituie trăsătura caracteristică a poeziei blagiene observată puţin de primii comentatori ai creaţiei sale. E adevărat, Blaga aducea în patrimoniul liricii noastre interbelice, un fior nou, o nouă experienţă poetică, deprinsă la şcoala expresionismului german. Dar acest aport, inovaţiile formale bunăoară, nu sînt grăitoare şi semnificative prin ele însele, ci prin reînnodarea firului poeziei autohtone la linia eminesciană.

În această perspectivă trebuie să fie privită relaţia dintre Blaga şi expresionism. Problema a fost adesea dezbătută în exegeza blagiană (să amintim, în acest sens, contribuţiile mai recente ale lui Ov. S. Crohmălniceanu, Victor Iancu, Eugen Todoran). Liviu Rusu oferă însă un nou unghi de interpretare. Expresionismul este văzut ca o reacţiune împotriva naturalismului „care se complăcea într-o redare servilă a realităţii" (Ibidem., p. 171). Blaga nu va reţine din experienţa expresionismului doar inovaţiile de natură formală (a căror inventariere şi comentare a constituit obiect de preocupare pentru o seamă de critici ai poetului). Ceea ce îl atrage şi îl reţine în primul rînd, e redimensionarea universului spirtual, revalorizarea tuturor valorilor „Umwertung aller Werte", pentru a aminti concepţia dominantă a filosofiei lui Nietzsche, neîndoielnic unul dintre părinţii spirituali ai expresionismului.

Cum s-ar putea integra, în această perspectivă, opera lui Blaga viziunii faustiene ? Expresionismul se revendică din Goethe, unul din constantantele puncte de reper ale lui Blaga. Adîncirea înţelegerii lui Goethe creează o premisă a viziunii faustiene. I se adaugă şi înrîurirea expresionismului. Dar expresionismul este, la rîndu-i, o reînvigorare a romantismului, ceea ce constituie unul din punctele de contact cu Eminescu, poet romantic. Asemănările nu se opresc aici. Creaţia eminesciană ca şi cea blagiană se alimentează din preocupări filosofice. Să adaugăm, apoi, rolul important pe care îl are în lărgirea orizontului filosofic, Schopenhauer pentru Eminescu, Nietzsche pentru Blaga (mai mult în perioada începuturilor, vom observa noi). În sfîrşit, influenţa poeziei populare îi conduce pe cei doi la o receptare sensibil apropiată a naturii, o natură primară, originară, matrice a unor singulare trăiri poetice.

Am încercat să redăm, cu inevitabile abrevieri şi trunchieri, firul argumentării studiului lui Liviu Rusu. E necesară o importantă precizare. Ea priveşte precauţiile pe care şi le ia autorul. Viziunea faustiană nu trebuie văzută ca o influenţă directă a lui Goethe sau a poemei sale. Ea are tîlcul unui Weltanschauung mai larg, o interpretare a cosmosului de natură existenţială şi spirituală. Ea nu impietează asupra originalităţii poeţilor români, nu propune o înfeudare la un anumit tipic al gîndirii, ci pledează dimpotrivă pentru o viziune amplă, comprehensivă, evidenţiind, o dată mai mult, avantajele unei cercetări literare modelată de o concepţie generalizatoare, filosofică.

Traian Liviu BIRĂESCU

Tipologie funcţională în dramele lui Lucian Blaga

Pentru o dramă, problema-cheie a structurii sale este construcţia personajului. În piesele de teatru expresioniste ale lui Lucian Blaga conflictul dramatic se desfăşoară între personaje ce reprezintă ideivoinţă. Vom remarca mai tîrziu că nu toate personajele sînt purtătoare de ideivoinţă. Unele personaje – voinţă sînt impulsoare ca, de exemplu, Bogumil din **Meşterul Manole,** Teodul din **Cruciada copiilor,** Nona din **Tulburarea apelor,** altele sînt contaminate de o „boală" a căutărilor – Meşterul Manole, Popa etc., dar Patrasia, soţia Popii, nu întruchipează o ideie-voinţă. Ea e **sănătoasă** (s. n.). De aceea mi se pare mai potrivită încadrarea lor într-o tipologie funcţională.

După G. Polti, în **L'art d'inventer les personnages,** distingem următoarele tipuri de personaje : 1) **protagonistul ;** 2) **antagonistul ;** 3) **obiectul disputat** (biserica, în **Meşterul Manole,** Reforma în **Tulburarea apelor** etc.) ; 4) **personajul legătură ;** 5) **impulsorul** (mentorul Teodul în **Cruciada copiilor) ;** 6) **personajul-instrumental** (mesager , călău etc.) ; 7) **corul** (martorii-boieri, călugări, femei, norod şi robi în **Meşterul Manole).**

Vom începe cu observaţii asupra personajului literar impulsor deoarece el determină izbucnirea conflictului dramatic, apoi ne va interesa protagonistul, antagonistul şi cel puţin obiectul disputat. Astfel, Bogumil, din drama **Meşterul Manole,** este călugărul care simbolizează credinţa oarbă ce o propagă fără reticenţă. Deşi Bogumil, ca idee-voinţă, apare profund stilizat, noi ni-l putem imagina fizic corespunzător ideii purtătoare – o imagine a sfinţilor din picturile de tip bizantin, cu o privire fixă, pierdută în depărtare şi o voce monotonă:

„Bogumil
(fără a se mişca cu voce monotonă, ca a unuia care-şi are un drum de la care nu se mai abate)
Nu mai măsura !

Bogumil e ideologul, e muza, e harul care-l îndrumă pe Manole. El îl determină pe Manole să anime opera de artă prin „jertfa cea mare". Numai aşa opera de artă va deveni nemuritoare :

Bogumil
...Sufletul unui om clădit în zid care ţine laolaltă încheieturile lăcaşului pînă-n veacul veacului... Făptuieşte, nu cumpăni !... numai jertfa cea mare poate să ajute !.

Bogumil e caracterizat şi de Mira ca „duhul care la toate relele împinge..."

Aşadar starеţul Bogumil reprezintă ideeavoinţă impulsoare şi cel puţin trei extrase scurte îl caracterizează în deplina lui identitate : „Nu mai măsura !", „Făptuieşte, nu cumpăni !" (însuşi autorul foloseşte imperativele !), „duhul care la toate relele împinge..."

Teodul din **Cruciada copiilor** e purtătorul şi generatorul de ideal şi forţă psihică. Idealul pe care îl imprimă copiilor e, în fond, tendinţa spre absolut – cucerirea Ierusalimului. El e caracterizat de Ghenadie : „Neastîmpărat şi roşu ca flacăra asta".

În confruntarea dintre Teodul şi Doamna, călugărul arată că, în pofida măsurilor luate de ea pentru a-i opri pe copiii cetăţii să plece la Ierusalim, ei totuşi vor pleca :

„Teodul
Asta e o hotărîre !"

Iar mai tîrziu călugărul se autocaracterizează : „Nu sînt om, măria-ta ... Sînt flacără într-un trup biciuit". Personajul impulsor e neapărat o fiinţă în permanentă mişcare nervoasă, cu o privire strălucitoare, diabolică şi îmbrăcat într-o togă de culoare roşie-violacee aprinsă ca a unui cardinal.

Cea mai valoroasă dramă a lui Blaga, **Meşterul Manole,** creată pe mitul jertfei din balada populară, are şi cel mai realizat personaj principal al dramaturgiei sale. Manole e o ipostază a omului de geniu artist. Prezentat conform tipologiei funcţionale, el e protagonistul operei, iar Găman, simbol al forţelor stihinice, distructive ale naturii, vrăjmaşe eforturilor lui. Aici apare necesitatea de a-l caracteriza pe Găman. Însuşirea sa de idee-voinţă antagonistă se realizează plastic prin interjecţii :

„A-ú, a-ú, a-ú !!! Riciie sub pămînt, a-ú, departe, sub munte !!! Şi în împărăţia de sub picioare vr-vr, vr-i-i-i-i !!! A-ú, a-ú ! (Se scutură enorm, sare pietriş din lină pe pergamente)".

Sub impulsul lui Bogumil, Manole cere colaboratorilor săi legămîntul cu privire la „jertfa cea mare". Jurămîntul ne duce la ideea de dăruire totală a artistului creaţiei sale.

Radu din **Cruciada copiilor** este personajul principal contaminat, sub influenţa călugărului Teodul, de „boala" tendinţei spre absolut. Personajele-voinţă impulsoare sînt „sănătoase" pentru că poartă cu ele convingeri nestrămutate, în timp ce celelalte întruchipări ale ideilor – voinţe sînt „bolnave", dăruite căutărilor drumului spre perfecţiune. Radu e orbit de setea de a ajunge la Ierusalim. Iată dramaticul lui zbucium : „Mamă, inima ! Inima mi se scurge, pe sub uşă şi prin ziduri. Inima ! Eu sînt ostaşul Mormîntului ! Mamă, mamă, mamă !" Vocativele folosite de dramaturg sînt concludente. Radu e un personaj tragic în final. El ajunge „în singurul adevărat Ierusalim !" prin moarte.

Interesant e rolul Doamnei, mama copilului. Doamna e personajul legătură în dramă deoarece ea luptă împotriva „bolii" fiului ei şi împotriva călugărului Teodul pe care îl aşteaptă să vină să-l dezlege copilul de nefastul jurămînt. Deşi Doamna se opune, luptă, nu e personaj-voinţă deoarece e o învinsă şi nu e înaripată de un ideal ieşit din comun.

Pentru dramele moderne şi deci şi pentru opera dramatică a lui Blaga, clasificarea tipologică funcţională a personajelor o consider mai potrivită întru evidenţierea trăsăturilor specifice ale acestora.

Socrate STANILA

IOSIF LUPULESCU

ILUZII

– Tom, se prezentă, Regizor de film.

– Iulian, pescar profesionist, şi ne-am strîns mîinile.

Ei, aşa parcă mai mergea.

– Să-ţi explic ce trebuie să faci. Intîi, se presupune că ai furat o oaie şi eşti urmărit din cauza asta de un miliţian călare

– Cu ăştia nu am chef să am de a face. Îi ştiu foarte bine. Dar la sportul cu oile sînt bine instruit.

Zîmbi, îngîndurat, şi mă tratâ cu o ţigară.

– Deci, reluă explicaţiile, oaie e într-un sac. O rupi la fugă spre gardul de acolo – şi mi-l indică cu braţul ridicat. Dacă te ajunge, e călare, are în mînă un bici, te ia la păruială ; trebuie să tragi tare să nu te prindă, altfel o încurci.

– Zău ? Dar dacă o încurcă el ?

– Un moment, n-am terminat. Ajungi la gard, arunci sacul cu tot cu animal, dincolo şi pe urmă te arunci pe tine. Ştii să sari ?

– O-ho, şi asta intră în specialitatea mea.

Regizorul rise şi-l bătu pe Horică pe umăr, Horică avea în ochi ceva de ciine care se gudură.

– Bine, să facem o repetiţie. Pînă se pregăteşte miliţianul, calul şi oaia, te invit la o cafea.

Mi-am aşezat joben pe vîrful capului, în aşa fel ca să nu mă încurce şi am pornit în urma lui, urmărit de privirile spectatorilor nechemaţi şi ale oamenilor filmului de la figuraţie. Mă simţeam foarte strimtorat şi iar aş fi dorit să-i las baltă, dar cînd am întors capul spre locul unde rămăsese maşina în care mi-am depus hainele, am constatat că dispăruse.

Ne-am aşezat pe două fotolii de paie de pe terasă şi în, aşteptarea ospătarei, regizorul cercetă norii care se adunau spre sud, iar eu o fată care mi se părea coborîtă dintr-un tablou de Botticelli. I-am prins privirea şi, ridicînd mîna, am dat la o parte jobenul. Mi-a zîmbit atît de dulce şi mi-am zis că ar fi cazul să o invit, mai tîrziu după ce aveam să scap de aiureala cu filmarea, la o bere, dar, în momentul acela, mi-am amintit că banii rămăseseră în haine şi maşina plecase.

– Ascultă Tom, de ce dracu au plecat ăia cu maşina în care aveam hainele ? Mi-am uitat banii în buzunar.

Mă privi îndelung cu ochii lucind de furie, apoi destinzîndu-se :

– Ţi-am spus, sînt regizor de film.

– Nu înţeleg Tom ? Nu ţi-am spus că sînt pescar profesionist ?

Ştiam ce vrea, dar îmi făcea plăcere să joc rolul prostului. Şi fără să aştept ce va spune, i-am făcut iar semn fetei, care îşi ridicase ochii negri, mari, plini de prietenie, de pe fila unei cărţi. Ne despărţeau cîteva mese.

– Lasă, e greu să ajungi la aşa ceva. Are maşină, casă, bani, fiica unui mare director.

– Zău ? Ştii că-mi placi. Mai repede o salt eu ca tine. Veniră cafelele dar trebuie să mai aşteptăm, că ardeau.

M-am ridicat, amintindu-mi că trecusem pe lîngă nişte trandafiri înfloriţi. Nu suportam să-mi reziste o frumuseţe dacă mă făcea să am emoţii şi acum aveam.

– Un moment, i-am şoptit lui Tom, întîlnind ochii lui verzi, plini de nedumerire.

După ce m-am asigurat că nu avea ciine să-mi pună întrebări, m-am plecat în genunchi şi am tăiat cu dinţii trei bobocei albi. Cu ei strecuraţi sub haina neagră, care îmi venea ca turnată, m-am întors, am trecut pe lîngă Tom şi i-am oferit fetei.

– Iulian, i-am şoptit, fără alte mofturi. N-am văzut în viaţa mea ceva mai frumos. Pescar profesionist. Peste zece minute să vii la filmare.

– Emilia, s-o prezentat cu o voce muzicală, profundă, ca un cîntec ce mi-a umplut sufletul. Mulţumesc domnule, o să vin să te văd.

– Sînt extraordinar ! Jur pe tot ce am mai sfînt.

– Se vede, spuse ea rizînd, măsurîndumă de sus pînă jos.

M-am întors la masă şi am gustat din cafea. Tom se mişcă pe fotoliu surizînd melancolic.

– Eşti un naiv, îmi spuse.

– Tot ce se poate, dar n-am să las să-mi scape aşa ceva. O să te convingi singur, după ce terminăm porcăria voastră de filmare.

I-am făcut semn fetei privind terasa localului, pustie. Toţi plecaseră să asiste gratuit la spectacolul care avea să înceapă. Individul cu barba roşie, am aflat după aceea că era asistent la regie, se apropie :

– Maestre, începem ?

– „Maestre" şi risei, îndoindu-mă de mijloc. Tom de ce nu mi-ai spus că eşti maestru ? Dar, de fapt şi eu sînt un maestru în profesia mea. E suficient să mă apropii de apă că peştii se adună şi aşteaptă să-i culeg.

În luminişul din parc se adunase foarte multă gură-cască. Calul alb juca, sub copite, iarba. Miliţianul (şi-l privi îndelung pentru a mă încredinţa dacă e adevărat ori nu, şi era) îl juca în friu. Se ţinea ţanţoş în şa şi-l întorcea pe loc. Brusc slobozi friul şi calul o rupse la fugă spre gardul la care eu trebuia să ajung şi să arunc peste el oaia, sperînd că totuşi nu va fi o oaie adevărată.

Măsurai din priviri distanţa. Să fi fost cam o sută de metri şi îmi făcui un calcul de viteză să-mi dau seama cît putea prinde calul şi cît puteam prinde eu. Horică se apropie, rizînd :

– Iată că te văd şi mare actor, admirat de lume şi făcu un gest larg cu braţul, arătîndu-mi ce se vedea în jurul meu. Pe marginea cordonului, o descoperii pe Emilia, îmi trimise o bezea. Asta mă făcu să prind curaj, simţii că dă bucuria în sufletul meu şi o dorinţă fără margini pentru a fi extraordinar, să-i plac.

– Ascultă Horică, dacă imbecilul călare mă prinde, chiar are de gînd să mă ciomăgească ?

– Cu biciul ăla ?

– Păi chiar cu ăla, în primul rînd nu se face, în al doilea rînd, ştii bine că nu sînt omul care să pot suporta să iau bătaie. Ascultă ! Dacă se va atinge de mine, îl bat de mă ţine minte.

– Dacă aşa e rolul, omul nu e vinovat.

– Şi crezi că pentru banii voştri am chef să mă las bătut ? Nici gînd ! Poţi să le comunici că o încurcă dacă se ating de pielea mea. O să dau un spectacol cum n-aţi trăit pînă acum. Bagă bine la cap. Miliţianul îşi desfăşura talentele, fugărind calul, nervos.

– Oaia, sacul, strigă Horea. Mi-am dat seama că îmi întinsese o cursă. Crezuse că mă dau în vînt pentru bani ? Ori poate îi părusem cel mai nimerit dintre toţi pe care-i cunoştea, în măruntul rol de găinar-gentlemen ? După faptă, sigur jucam rolul de găinar, dar după haine, de gentlemen. Miliţianul opri calul şi mă studie în voie.

– Dacă mă ajungi ai de gînd să mă pocneşti ? l-am întrebat rizînd, pentru o şti ce-mi rămînea de făcut.

– Aşa cere rolul.

– Şi cît iei pe el ?

– Trei sute. Dar tu ?

– Mult dar nu merită efortul şi poate că mă altoieşti să te ţin minte. Eu zic să fim deştepţi. Nu avem nimic de împărţit.

Un ins gros, brunet şi scund îmi aruncă la picioare sacul larg, galben şi adînc. Altul, trăgea oaia de o sfoară. Am cîntărit-o din priviri. Putea să aibe la patruzeci de kilograme şi nu asta mă neliniştea, ci faptul că oaia avea să se zbată, să mă încurce, cum puteam alerga să nu mă ajungă sergentul ?

– Învaţă să o introduci în sac, îmi ceru regizorul.

– Păi, dacă eşti maestru, înseamnă că le ştii pe toate, n-ai vrea să-mi arăţi ?

– Domnule Horea, încearcă să-ţi lămureşti omul. De problema asta nu pot să mă ocup eu.

– Iulian ! strigă Horea, venind spre mine cu servieta doldora de hîrtii, aşa cum îl ştiam de cinci ani. Ţii oaia între genunchi, pregăteşti sacul şi o îmbrînceşti înăuntru. E foarte simplu.

– Nu cred, pînă nu-mi arată coreva. Hai, încearcă tu, te rog.

Timp de zece minute ne-am luptat cu oaia, dar n-am reuşit să o vîrîm în sac.

– Primul cadru îl facem cu el cînd o ţine de picioare şi deschide sacul. Căutaţi un ciine mai mare. Îl băgăm în sac. e şi mai uşor. Căutaţi ciinele pînă tragem cadrul, cu animalul ăsta încăpăţînat. În timp ce mă străduiam să-i trag sacul pe cap, m-au filmat.

– Gata, oaia e liberă, anunţă Horea făcînd semn spre unul să o ia.

Mă cuprinsese o uşoară ameţeală de cap, poate de furie, ori poate fiindcă dura mai mult decît prevăzusem eu.

Lumea de pe marginea platoului se amuza. Emilia îmi făcu un semn. I-am răspuns să mă aştepte. Cineva aduse un ciine ciobănesc. Horea mă ajută şi-l arunsai în sac. Oricum, tot nu atîrna cît oaia.

– Repetiţie, tună unul prin port-voce.

– Iei sacul, cum îţi vine mai uşor şi o rupi la fugă spre gard. Nu uita că eşti urmărit. Am nevoie de acest aspect. Mi-ai spus că te pricepi la aşc ceva. Arunci sacul peste gard şi îţi faci vînt. Dacă eşti ajuns din urmă iei bătaie.

– Să încerce să mă atingă, dacă vrea să dea de dracu !

– Lasă mă vorba, strigă Horea la mine. Îl priveam cu uimire. Avea curajul să mă ia tare ?

– Gata ? strigă regizorul prin port-voce.

– Gata, răspunse operatorul.

– Repetiţieee !

Am rupt-o la fugă. Ciinele se zbătea şi încerca să mă muşte de umăr. Din spate, galopul calului se apropia. Gardul, Emilia, peştii, paznicul, mi se rostogoleau prin minte şi ochii îmi ardeau. Ajuns la gard, m-am lipit cu spatele de el şi am aşteptat calul. Miliţianul ridică biciul.

– E repetiţie ! strigai, văzînd biciul, dar imbecilul execută ordinul. Mă ferii într-o parte şi nu mă nimeri.

– Stoop ! Foarte bine ! Putem filma.

Pentru miliţian era foarte simplu, pentru mine nu. Deja simţeam oboseala. Pielea îmi ardea şi transpiraţia ţîşnise prin toţi porii.

– Pe vechile locuri sună comanda.

Cineva îmi aduse jobenul care-mi zburase pe la mijlocul distanţei.

– Tovarăşe miliţian, îi dai timp, să prindă distanţă, nu pleci imediat în urma lui. Iulian, chiar dacă-ţi zboară jobenul, nu te opreşti. Un hoţ, sigur nu e fericit să lase urme, dar ... ei, gata ?

Printre buzele calului picurau clăbuci albi de spume. Juca pe loc. Miliţianul îşi încerca biciul prin aer. Mă hotărîi. Ştiam ce voi face. Dacă avea să mă atingă.

– Atenţie ! Fiţi gata ! Motor !

Am rupt-o la fugă şi nefericitul de ciine se svîrcolea de credeam că-mi sfîşiie pielea de pe umăr. Picioarele mele lungi aveau acum o viteză şi o lungime cum nici nu-mi imaginasem. Sigur că mai fugisem eu în situaţii reale, dar parcă nu cu atîta teamă. Secunde, momente, poate minute uitasem că e vorba de o filmare ; mi se părea că trăiesc cu adevărat groaza că voi fi prins, bătut, judecat.

Sacul zbură peste gard. Biciul îmi arse pielea peste umărul drept, de două ori. Furia şi teama mă făcură să mă întorc, ca un ciine încolţit. Biciul porni se a treia oară. Nu puteam să mă feresc, dar îl prinsei în palmă şi i-l smulsei pe neaşteptate. Stînga prinse friul şi începui să-l croiesc pe tovarăşul miliţian. O dată, de două, de trei ori, apoi încă o dată, calul îl lăsai din mînă. Porni într-un galop năpraznic.

– Excelent ! strigă regizorul prin port-voce. Încă o dată !

Horică ţîşni din spatele celor de pe margine şi alerga spre mine făcînd semne disperate. Îmi comunica ceva, dar încă nu-mi dam seama, nu aveam cum înţelege. Instinctul îmi spunea că nu terminasem, că se întîmpla ceva neprevăzut.

– Ajungînd lîngă mine strigă :

– Atenţie, miliţianul a luat cravaşa, te caftesţe !

– Deci asta e ? şi în loc să fug, aşa cum Horea se aşteptase, m-am oprit în mijlocul platoului să-l aştept. Ura, acum veritabilă, adunată de multă vreme. Îmi da puteri şi curaj. Prezenţa Emiliei mă făcea nepăsător. „Dar dacă e prelungirea rolului şi mie nu mi-au spus ?" îmi trecu prin gînd, dar indiferent care ar fi fost situaţia trebuia să mă apăr, nu puteam aştepta ajutorul nimănui.

Auzii galopul calului şi după cîteva secunde apăru pe sub crengile stejarului sub care vîndusem cu Horea, peştele. Probabil, miliţianul mă văzu, căci se îndreptă spre mine. În jur se făcuse o linişte de moarte. Începea partea a doua şi nu doream să plec cu coada între picioare. Nu se făcea să-i dau lui Tom atît de multă satisfacţie.

Venea într-un galop turbat. Sării într-o parte şi cravaşa îmi ajunse umărul.

– Motor ! strigă Tom.

Calul se întoarse. „Mă calcă în picioare" mi-am zis cu teamă, dar zîmbetul fetei îmi juca în ochi. „Trebuie să-i dovedesc că sînt extraordinar !" Calul venea în viteză. Mă rostogolii şi trecu fără să mă atingă. Se întoarse cu mult mai repede, ca şi cum calul ar fi înţeles mai bine ca miliţianul ce se întîmpla. Viteza scăzuse. Cravaşa mă nimeri din plin peste umărul drept. Urechea îmi ardea. Furia mă făcu să nu mai văd clar. Mă stăpînea o singură dorinţă, aşa că începui să mă învîrt pe loc în aşteptare. Simţii, pentru întîia oară, mirosul transpiraţiei de cal. Din nou avea viteză foarte mare. Secundele se rostogoleau şi-mi vîjîiau urechile. Mă aruncai la pămînt şi prinsei cu ambele braţe piciorul calului. Se poticni, miliţianul zbură dîndu-se peste cap şi calul îngenunche.

– Extraordinar ! Strigă Tom, aruncînd port-vocea şi grăbindu-se spre centrul platoului. Îmi strînse mîna. Horea mă sărută. Emilia venea în fugă.

– Banii ! Pe toţi vă omor, şi am ridicat de jos un pietroi.

– Ţi i-am dat ! Sînt în buzunarul tău, şi doar atunci îmi amintii că hainele de pe mine nu-mi aparţineau.

Emilia m-a sărutat şi m-a aşteptat pînă mi-am schimbat ţinuta. Am intrat în local. În urma noastră restul echipei. Ploaia cădea repede cu stropi mărunţi. Tremura ca-n urma unei bătăi pe viaţă şi pe moarte. Cerui ospătarei bere. Emilia mă sorbea din ochi.

– Eşti extraordinar ! îmi spuse.

– Cred şi eu, după cîte antrenamente am făcut ...

– Eşti cascador ?

Am privit-o pe gînduri. Să-i spun adevărul ? La ce-mi folosea ? Viaţa mea o cotise pe un alt drum. N-am răspuns. Am suris cu tristeţe.

– Trebuie să ai mult curaj şi alte calităţi, vorbi din nou Emilia, şi mă învălui într-o privire plină de admiraţie. Eşti un dur.

– Sînt, şi ce-i cu asta ?

– E foarte bine. Aşa îmi plac mie bărbaţii. Un adevărat leu.

– Şi cinzeci de bani, am ris eu, uitînd tot ce se întîmplase.

În local intră Tom care se îndreptă spre noi.

– Am şi eu loc ?

– Nu, la masa mea nu, şi m-am ridicat. Urechea mi se umflase şi spatele îmi ardea.

– Cum vrei omule, dar trebuie să stăm de vorbă. Ai de luat bani.

– N-am nevoie. Am terminat cu voi. Ciini blestemaţi ! Să-l prind pe jigodia de Horea ! De ce nu mi-a spus adevărul ? Mă pregăteam.

– A ieşit mai bine ca-n visele mele. Ţi-am ridicat contractul la cinci mii. Pot să-ţi mai dau unul de zece, am nevoie de tine.

– Să vie ticălosul ăla, cu tine nu discut ! şi degetele strîngeau marginea de la masă.

Tom luă loc la o masă în apropiere. Afară se întunecase. Ascultam stropii cum loveau geamul şi înghiţeam, o dată cu berea, aerul ce năvălea pe fereastra cu gratii, deschisă.

Horea intră şi luă loc la masă, fără să-şi ceară voie. Îşi umplu paharul. Ciocnirăm toţi trei.

– Vă dau o maşină, spuse, căraţi-vă în altă parte. Aici pierdeţi timpul.

– Mai tîrziu, şopti Emilia, şi mi-a venit să-l sărut pe ticălos.

Un scurtcircuit ne lăsă pe întuneric. Horea, simţii, se ridică şi plecă. Emilia mi-a luat mîna şi m-a strîns cu căldură. Am tras-o spre mine şi ne-am sărutat. Bîjbîind cu un băţ de chibrit, am umplut paharele. Horea intră şi se îndreptă spre masa lui Tom :

– Maestre, nici natura nu poate opri creaţia dumneavoastră şi-i plantă pe mijlocul de la masă o luminare ca de Paşti. Trecu de la o masă la alta şi, pe fiecare, plantă cîte o luminare. Ultima ne-o aduse nouă. O aprinse, ciocni paharul şi ne spuse :

– Asta e pentru nunta voastră. Gata, sînteţi o familie.

Am vrut să-l opresc din aberaţiile pe care le debita, dar n-am mai putut. De fapt nu ar fi fost cazul ; Emilia rîdea atît de binedispusă. Eu mă întrebam dacă ticălosul avusese luminările pregătite.

– De unde ai scos luminările şi l-am prins de braţ ca într-o menghină.

– Iulică, toţi sînteţi nişte naivi. Alături e o biserică. Am dat fuga şi le-am cumpărat. Şeful e fericit cu mine. Fac tot posibilul să-l fac fericit. Acum înţelegi ? Şi nu mai pune întrebări pline de suspiciune. Încetează. Nu sînt poliţist, n-am legături cu ei, sînt foarte inteligent, sînt dublat de o foarte mare experienţă, n-am concurent. Ţi-e clar ? Mi-a plăcut jocul tău de azi. De cînd aştept să te văd stea ?!

Mă lăuda fără ruşine. Emilia nu avea de unde şti adevărul.

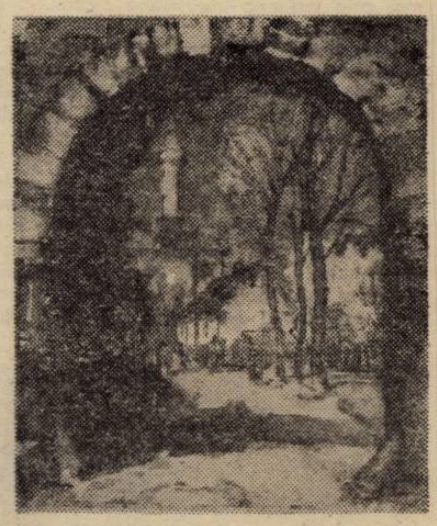

TRAIAN BONA : „Primăvară la Ada-Kaleh"

Dan Rotaru
MIRELE ZĂPEZII
Ed. Scrisul Românesc, 1980

Şi în volumul apărut la Editura Scrisul Românesc — **Mirele zăpezii**, 1980 — Dan Rotaru practică o poezie de extracţie livrescă, ce se revendică de la un şir de experienţe estetice care au jalonat constituirea liricii moderne. Într-un spaţiu unde „vapoarele se-mbată" **(Poem ireal)** şi „o corabie e iluzia mării" **(Marină)**, versurile figurează un univers imaginar, uneori prea vag tensionat de simbol pentru a dinamiza sugestiile livreşti ale poemelor.

Sub regimul diurn al imaginii, caracterizat de transparenţă şi aspiraţie spre lumină, discursul se concretizează în cîteva arte poetice de factură romantică : **Templul cuvintelor, Jertfire, Naşterea poemului** etc. Ca rostire interioară, ce exclude reflectarea lumii **(Naşterea poemului)**, poezia e generată de inspiraţie, fundamentată de vis. Obsesia iernii ca anotimp final, etern, subîntinde întreaga arie de semnificaţii a albului, simbol fundamental al volumului.

La nivelul imaginii poetice, însemnele modernităţii (serpentina, virtejul, ceaţa, oglinda spartă) tulbură suprafaţa unui univers structurat, stabil, transparent : „Legile lucrurilor / agonizează-ntre noi" ; alteritatea lumii ameniţă să absoarbă eul poetic, transparenţa mediază pierderea identităţii **(„Iertare", Calmă suflare)**. Corporalitatea diminuată, fragilă, este dominată de corpus-ul lexical geamăn **(Trup inventat)**, a cărui obiectivare în scris este menită să întîrzie absorbirea fiinţei în tăcerea „iernii veşnice" : „Cum mă adulmeci / şi cum mă împrăştii cu ochiul / ca pe-o floare / căreia-i luminează / scheletul ! / / Sufletul meu e azi o pasăre / învăţînd alfabetul..." **(Poetul)**.

Întangibilă, evanescentă, poezia se retrage în alt sistem de semne decît cel al cuvintelor-obiecte, guvernat — sugerează autorul — de o logică opacă : „poate că vrei să te aştept acolo / unde nimic nu-i clar / şi n-are nume / poate că zaţul din cafea / se află / pe undeva / pe dincolo de lume" **(În marmură mereu)**. Ajunsă în acest punct, poeziei i-ar rămîne să-şi reinventeze lumea. Altminteri scrierea este pentru Dan Rotaru, nu altfel decît pentru romantici, simplă înregistrare a „vocii".

Ştefania Plopeanu
VORBINDU-VĂ PRIN SEMNE
Ed. Cartea Românească, 1980

În cel de-al doilea volum, **Vorbindu-vă prin semne**, poezia Ştefaniei Plopeanu rămîne în esenţă spectaculară, mijlocind cititorului accesul într-un spaţiu cultural de o notabilă diversitate. Confesiunea discretă, mascată de notaţiile unui posibil jurnal de lectură, se desfăşoară ca un ritual al ispitirii continue : „A dori mărul / (deja mă bănuieşti de / păcatul originar) / a cînta dintr-o trîmbiţă roşie / (fulgerînd Sodomei fructul de măceş") / a pune pe cineva la prova / cînd îţi e teamă de propriile furtuni / o, ce dulce complicitate, / / frate al meu bănuit...".

Autoarea propune, altminteri, un ghid de lectură a lumii fie prin literatura altora („joc terţ"), fie prin cea proprie („joc secund"). „Jocul terţ" din primele pagini este mai degrabă artificios, fascinant totuşi prin acuitatea notaţiilor. Poemele se structurează într-o polifonie gîndită teatral : o voce povesteşte despre Poetă (personaj) o alta comentează, cu ironie, în paranteze, ideile personajului despre literatură etc. : „...a schimba / predicatele ca pe rochii / (determinare reciprocă păzea !) / mama cîntă maimuţa cîntă aşa da ! (metaforă) /.../ ai întrecut limitele (mă certi ?) (păi de...) / gradele sub zero nu mai contează (îţi spun !)". Experienţa directă a lumii e reţinută în cîteva „instantanee din călătorii" **(Somn, Paris, Telejurnal italian** etc.), notaţii fugare uneori, alteori, însă, avînd drept singură trăsătură comună cu restul volumului ironia : „...nimeni nu va căsca gura / nu va şti că te-ai îmbrăcat special / într-o blană ciudată / de animal pisicos că /.../ poate să te calce o maşină / să leşini în metro / să iei hapuri în piaţă / în jur toţi vorbesc despre altceva /.../ ronţăie castane arse / ca la bilci bilci bilci / e o mare libertate de spirit" **(Paris)**.

„Vampiria", ultimul ciclu al cărţii, este poemul în poem, deosebit prin scenariu şi tonalitate de prima secţiune a volumului, reprezentativ pentru o perioadă mai veche din creaţia poetei : „poemul despre ea s-a învechit atît de mult / încît el însuşi trebuie restaurat)". Notabilă aici este preocuparea pentru aspectul figurativ-simbolic al poemelor : „Vampiria ar fi un pămînt nu o carte / (eu nu fac decît s-o trădez s-o ucid)", după cum şi, nu mai puţin, configurarea lor într-o călătorie iniţiatică în universul sensibilităţii feminine.

Interesant în primul rînd prin compoziţie, volumul Ştefaniei Plopeanu se recomandă ca operă a spiritului polemic şi a unui remarcabil talent.

Carmen PĂDURE

Ivo Muncian
CE NE ADUCE BUCURIE
(versuri în limba sîrbă)
Ed. Kriterion, 1981

Recent apărutul volum semnat de Ivo Muncian şi intitulat **„Ce ne aduce bucurie"**, (Kriterion 1981) vine să confirme ascensiunea liricii autorului ei. Într-un limbaj imagistic plin de culoare, înscriindu-şi creaţia sub semnul luminii şi entuziasmului, dar şi al meditaţiei şi introspecţiei, autorul, aduce noi clarificări privind atitudinea, concepţia sa despre lume şi viaţă. Esenţa confesiunilor din noul volum de versuri este, fără îndoială, cristalizată în poezia „Cuvînt înoite". Poezia este un emoţionant imn adus omului, o caldă mărturie a dragostei Este citabil, în sensul confesiunilor, şi versul **„Cînt cu patosul omului încrezător în drumul său"** din poezia **„Cronica sufletului"**, la care se cuvin adăugate versurile din **„Bună dimineaţă"**: **„Am cinstea, prieteni / Să toastez pentru voi sincer, din inimă, / Pentru sănătatea voastră, pentru adînca fericire / Pentru ca bucuriile să vă însoţească pretutindeni"**.

Poetul însetat în permanenţă de lumina soarelui, de **„strigătul verii / floarea verii / sclipătul verii"**, fiindcă, în locul inimii în pieptu-i **„se frămîntă soarele"**, care i s-a cuibărit şi în ochi, înlocuind irişii. De altfel soarele, ca simbol al bucuriei, apare destul de frecvent în versurile lui Muncian. Bucuriile poetului nu sînt simple stări euforice şi contemplaţii, ci autoîndemnuri la acţiuni pentru descoperirea de noi frumuseţi, pentru căutări de noi esenţe şi valori umane. **(„Căutările sînt, totuşi, sensul existenţei"**, notează într-un loc poetul).

La **„hora îndrăcită a bucuriilor"** ne cheamă cu insistenţă, prin mijlocirea unor versuri tulburătoare, pline de armonie şi substanţă, impregnate de profundă dragoste faţă de viaţa şi om, un poet care se autocaracterizează ca **„un romantic** vesel, un optimist iremediabil şi un visător de nelecuit".

Pretextînd întrebarea plină de candoare a fiului său şi anume : **„Ce ne aduce bucurie ?"**, adică ce ne face să ne bucurăm (întrebare care a dat titlul volumului) Ivo Muncian dă într-o poezie două răspunsuri — unul pentru noi şi altul adecvat vîrstei cu care se identifică inocenţa. Răspunsurile, date în versuri sincere, pline de prospeţime, vigoare şi nerv, nu numai în poezia respectivă, ci în cuprinsul întregului volum, dovedesc un poet ancorat în actualitate prin expresie, conţinut, tematică, viziune, tonalitate.

Cedomir CIONCA

VIAŢA CĂRŢILOR

TRAIAN BONA : „Curte ţărănească"

Cioburi colorate

Grădini şi oameni

Reşiţa mă cucereşte la fiecare vizită pe care i-o fac : prin oamenii şi peisajul din preajma ei, deseori mîngîiat de picle sadoveniene. Îşi dezvăluie farmecele pe rînd, fără grabă, asemenea femeii pregătite pentru lungă şi pătimaşă iubire. Cetatea străbătută de legendara Bîrzavă mi-a arătat recent o faţă a ei, nouă, înviorătoare, alcătuită din mini-grădini, de tip occidental, în bună parte organizate cu rigoarea geometrului. Terenul neutilizat sau maidanul unde cîinii costelivi îşi dădeau rendezvous cu zdrenţele, sticlele decapitate şi cu respingătorul obiect de plastic ieşit din uz, a fost prefăcut în bijuterii vegetale pe care salariatul le stăpîneşte acum cu sentimentul că vieţii i s-a adăugat o melodie părînd definitiv pierdută. În schimbul unui fleac de impozit, primeşte sănătate şi o cămară burduşită cu fasole, ceapă, cartofi, păstîrnac, hrean, linte, cimbru, chimen, mac şi cîte îi mai trece prin cap să-i ceară pămîntului. Însoţite, ici-colo de cabane şi ele minuscule, aceste grădini se caţără pe spinările dealurilor de la marginea oraşului. O încîntare pentru ochiul bucureşteanului obişnuit să contemple cerul de iască dintre blocuri, culcat pe iarba asemănătoare droturilor ruginite.

Închid portiţele grădinilor prin care mi-am plimbat privirile bucuroase şi aştern cîteva cuvinte despre doi reşiţeni pînă deunăzi rămaşi mie cunoscuţi doar *en passant* : Adrian (Dick) Stepan şi Nicolae Irimia. Primul mi s-a revelat ca fiinţă înzestrată cu o bunătate amintind pîinea caldă aşezată pe ştergarul ţărănesc lîngă lumina merelor ionatan. Lumea îl ştie drept prieten fără pereche al scriitorilor, artiştilor plastici şi actorilor din judeţul Caraş-Severin. Pentru cuvîntul lui limpede, penrtu sufletul lui niciodată otins de rîncezeala prefăcătoriei, îi sărut fruntea înaltă. Cel de al doilea, Nicolae Irimia, este un tînăr poet, muncitor industrial. Are o privire de căprioară surprinsă pe cărările omului hain. Vorbeşte ostentativ cu accent bănăţean, dar limbajul lui e al intelectualului vehiculînd cu siguranţă şi dezinvoltură noţiuni de estetică. Poftit în casa lui, am descoperit mulţimi de cărţi, reviste literare orînduite gospodăreşte şi splendide plante decorative pe care le cultivă cu fervoare. L-am rugat să-mi citească din „comiterile" sale poeticeşti. Întîile cadenţe mi-au adus surpriza siguranţei depline în mînuirea condeiului miruit de preoţii Frumosului. Toate poemele, ascultate de mine pînă dincolo de crucea nopţii, semănau în ton şi împlinire artistică. Nici o bîlbîială, nici o ezitare în exprimarea unor stări sufleteşti cu destule accente dramatice. Lecturi din moderni, bine asimilate, se întrevăd clar în versurile sale tăiate economic, simplu, aducînd în memorie caligrafiile crepusculariior italieni. Obsesiile poetului sunt copilăria în care ar vrea să rămînă pururea şi anumite aspecte negative ale vieţii moderne. Citez integral un poem smuls din preţiosul lui dosar : „Mama mea / Dă puiului de cerb / Lapte praf / Şi plînge. / Tata vopseşte / Înţelepţii oraşului. / Parcă am respira sub un clopot / De sticlă ; / În timp ce eu / Rup aripile unui fluture / Care a ocrotit toată noaptea / Lumina." Asta, pentru a nu rămîne descoperit prin afirmaţia că foarte curînd Nicolae Irimia va ajunge un poet despre care se va vorbi dincolo de hotarele Banatului.

Petre STOICA

Alexandru Vlad
ARIPA GRIFONULUI
Ed. Cartea Românească, 1980

Un interesant volum de povestiri, cu dezinvoltură scris, ne propune Alexandru Vlad, prozator pe care — altfel — ni l-au făcut cunoscut revistele noastre literare în paginile cărora semnase uneori **(România literară, Steaua, Tribuna, Echinox)**. Iată de ce vom referi mai puţin, vizavi de (adeseori) salvatoarele pentru un recenzent prea „grăbit" — **debut, debutant ; sau** altfel, vom spune că „premiera" se leagă doar de apariţia în volum. Căci, cele cinci povestiri incluse aci **(Vara libelulei, Racursiu, Nordul, Aripa grifonului, Scurta vizită acasă)**, în finele cărora, între paranteze, e menţionat anul primei publicări, ni-l revendică pe autor mai mult decît debutant acum.

La o primă privire asupra menţionatelor piese, impresia este aceea a unei vaste arii livreşti, unde prevalează o anume sugestie a decorativului dublată de un patetism interior (v. **Nordul)**, alteori un „denunţ" confesiv, ceva între banal şi miraculos **(Aripa grifonului,** şi chiar **Scurta vizită acasă)**. Adîncind perspectiva, aspectul care ni se relevă îndeobşte e altul ; cu studiate efecte, autorul încearcă să confere **legitimitate** — de regulă, izbutind — unor secvenţe („aleatorii" le-am zice) prin care-şi construieşte **întregul**. Re-memorate, detaliile revendicate unei imprecizii temporale („Au mai fost cîteva zile cu soare înainte de-a pleca, dar vremea nu se mai încălzea /.../ Poate că în acest interval a trecut vara. Totdeauna trece astfel sub draperia unei ploi, sau dacă nu plouă este o anume zi prin august, decompensată, cînd cu tot albastrul acela fără pată înţelegi că este ultima zi de vară iar următoarea noapte va fi deja rece, stele mai multe şi nemişcate" p. 60) asigură coerenţă şi convergenţă între planuri. Motivaţii aduce în cîteva pagini chiar şi autorul povestirilor, „...iei faptele unul cîte unul şi încerci să le izolezi, să le simţi din nou toată încărcătura emotivă aşa cum simţi gustul fructelor de ceai strivite în dinţi, să redescoperi aspre mile pe care timpul vrea să le elimine, să te apropii pe îndelete în pofida orgoliului incomodat. Au acces la prezent şi sînt departe de-a fi acele amintiri care se întorc înapoi o dată cu schimbarea curentului, retroversive" (p. 38). Prin urmare avem de-a face cu o proză „lucrată", căci autorului ei îi este caracteristică grija (aproape de exagerare) pentru detaliu mai mult decît pentru structuri configurate, deşi par să ne contrazică alte secvenţe de o stridentă naturaleţe (cum este cazul povestirii **Vara libelulei**, unde la urma urmei nu se întîmplă „nimic", detaliile însă prezumînd ele însele posibilitatea unor „întîmplări").

Recuperare a unor trecute experienţe (unele proze au indicaţi anii 1974, 1975, şi chiar 1973 — v. **Nordul), volumul** lui Alexandru Vlad aduce în faţa criticii literare un talent autentic şi certele lui promisiuni viitoare.

Ionel BOTA

Rodica Tott
FIRUL ARIADNEI
Ed. Militară, 1981

Aforismele s-au bucurat mereu de căutare, dar mai ales în ultimii ani cunosc o revitalizare notabilă. Faptul ar fi mult prea simplu de explicat prin nevoia omului modern de a primi totul în pilule, concentrat, economisind timpul. Este vorba mai degrabă de o re-orientare spre reflecţie.

Probabil că toţi autorii de aforisme sînt nişte mici (sau mari — aici dimensiunile se citesc altfel) filozofi, filozofi în înţelesul popular al termenului, filozofi — cu alte cuvinte oameni care gîndesc mai mult, mai temeinic, mai organizat şi mai pătrunzător decît noi, ceştilanţi, decît noi, care poate intuim un adevăr, dar nu izbutim să-l exprimăm exact şi foarte simplu.

De la Rodica Tott, cunoscută mai cu seamă ca umoristă (ceea ce o dezavantajează), cititorul ar fi aşteptat nişte cugetări nostime, plutind superficial în miezul lucrurilor (este cumva pleonastică imaginea, şi paradoxală !), zîmbind (neapărat) conform reţetelor sigure ale genului. Nu spun că nu va găsi vorbe de duh, spirit adică, inteligenţă adică, dar seriozitatea acestei cărţi îl va obliga la o altfel de judecată. Printre cele aproape 900 de cugetări (891) există desigur şi unele mai puţin sigure de marea descoperire pe care ne-o comunică (străine parcă de condeiul autoarei) ; în general însă, cu fiecare din aceste gînduri, cititorul se simte îmbogăţit şi oarecum uimit de faptul că le-a ştiut din totdeauna. De fapt, autoarea nu este decît o intermediară între noi şi noi : ne traduce pe înţelesul nostru lucruri vechi şi verificate de mii de ori în practica înţelepciunii pe care nu ne-o bănuiam. Dar aceasta ţine nu atît de cuvînt, cît de creditul pe care Rodica Tott ni-l acordă.

Laurenţiu CERNEŢ

La Teatrul de comedie — București

teatru

EXISTĂ NERVI

de MARIN SORESCU

1. Începe să se contureze un alt raport între teatrul lui Marin Sorescu și vremea noastră. Comentariul aplicat (cf. Seminarului consacrat operei lui Sorescu și ultimelor numere ale revistei „Teatrul") și spectacolele ocupă teritoriul admirației de care această dramaturgie se bucură — meritat — dar nu este vreo problemă să elogiezi o creație... A înțelege piesa soresciană prin intermediul lecturii înseamnă, desigur, a căpăta acces la una dintre certitudinile literaturii române de azi. „A înțelege o operă", ne apare, însă, ca și altora, drept o expresie confuză. Aventura lecturii tinde să depășească, pe verticală — ori pe orizontală, capcana înțelegerii operei. („Nu-i vorba să faci inteligibilă o operă, ci să trezești sensibilitatea... față de ceea ce constituie valoarea ei" — considera Malraux.) Marin Sorescu nu este, în nici un caz autorul ce s-ar cere „clarificat" prin re-povestire. Și, în nici un caz, scriitor de piese „pentru lectură". Realitatea interioară a dramaturgiei soresciene este complex și profund teatrală, astfel că numai spectacolul e capabil să-i dezvăluie valențele. Poate nici un alt dramaturg român contemporan nu oferă un exemplu atît de strălucit ideii că mediul natural al piesei de teatru este scena. Unde „lucrurile" nu se povestesc ci, mai degrabă, se definesc...

2. „Există nervi" nu e deloc o piesă inaccesibilă marelui public — cum se sugera într-o cronică. Planul reflexiv, ca și cel polemic sînt în extracție contemporană: ceea ce vrea să însemne că, după părerea noastră, autorul procedează, în alcătuirea pledoariilor sale, prin conspect la epocă. Replicile sînt, citeodată, sentențe poetice; dialogul refuză să urmeze un sens propus pînă la epuizare, încercînd, mai degrabă, să-i „verifice" calitatea — scene, personaje, înțelesuri se află în căutarea unui „adevăr" care să reziste... „Situația" este schimbătoare: piesa nu ține să ne asigure nici măcar de „locul" în care ne aflăm deodată cu ea. Într-o casă, într-un tren ?! Locatarul, prietenul, profesorul, vizitatorul, femeia necesară, femeia în plus, personajele piesei lui Sorescu vizează dileme de care spectatorul nu e străin. Poate nu orice nuanță, poate nu fiece subtilitate este „descifrată" deîndată, dar, cum „în cătarea textului se află condiția omului în lumea pe care o suportăm (și în această măsură o cunoaștem) avem un argument pentru a susține „accesibilitatea" dramei. S-a mai observat singularitatea literaturii (și dramatice) soresciene, faptul că piesele acestea cer un nou tip de actor, noi mijloace spectaculare, cultura interpreților. Și, evident, un alt public decît pentru bagatelele cine știe cărui veleitar. „Posibilitățile de înțelegere" ale publicului au mai preocupat, scris și oral, epoca noastră. În cele din urmă s-a dovedit că invocarea limitelor publicului nu duce prea departe și că valoarea deține știința de a sensibiliza conștiințele.

3. Prezența piesei lui Marin Sorescu în repertoriul Teatrului de comedie ni se pare salutară. Iar reprezentația arată că actorii s-au „adaptat" lumii soresciene. Într-un decor (scenografia **Ion Popescu Udrițe**) ce amintește locuințele mizerabile de la periferia metropolelor, coșmarele, neliniștea, revelația, neputințele personajelor apar, cînd cutremurătoare, cînd ilariante. **Florin Fătulescu** nu este la prima montare a unei piese de Sorescu. „Pluta meduzei" (la Teatrul din Petroșani) l-a familiarizat cu metafora cosmogonică, ori umorul negru (fiindcă și aici, ca și în „Pluta...", spațiul la care se referă și se raportează personajele este imens: el „începe" din rădăcinile unei planete și se „duce" către destinul ei; iar încercarea omului de a controla evoluția este privită, în ambele piese, cu gravitate și cu ironism)... Cine a văzut cele două spectacole își poate da seama că motive, soluții, accente regizorale le apropie, pînă la a crea impresia că „Pluta meduzei" ar fi fost urmarea la „Există nervi"... Că „Există nervi" anunță (cu întîrziere, dată fiind premiera-ulterioară celei de la Petroșani) „Pluta meduzei"... Aici, în faza în care mai există nervi, personajele lui Fătulescu sînt, în bună măsură, conștiente de convenție, ele încep prin a propune, a accepta un joc... Pe încetul, întrebările îi depășesc, intră într-o stranie realitate, se angajează în propriile lor discursuri... „Pluta meduzei" era un spectacol mai unitar sub raport interpretativ, și mai dens. În „Există nervi" actorii joacă, din cînd în cînd, pe cont propriu (ca Iurie Darie — Prietenul), ori liniar și fals (ca Anca Pandrea — Femeia în plus). Dar **Constantin Băltărețu** — Locatarul, **Mihai Păladescu** — Profesorul, **Vladimir Găitan** — Vizitatorul, **Sanda Toma** — Femeia necesară izbutesc să restituie drama limitelor umane, a situării într-un unghi mort. Mai mult sau mai puțin dotate pentru revoltă ori filozofare, personajele din „Există nervi" simt, resimt presiunea iraționalului, iar actorii teatrului de comedie ne conving și ne alarmează: planeta pe care trăim nu are nevoie de teorii care să-i mascheze erorile, ci de răspunderea locatarilor ei. „În fața stihiilor oarbe, trebuie să ții ochii deschiși. Să-ți păstrezi luciditatea și demnitatea. Să nu te impaci cu spaima și iraționalul. Să dai un sens existenței"... O inserare binefăcătoare se lasă văzută, prin pereții casei, ce se deschid, la final. O stare de demnă tristețe care poate fi recunoscută și în cîteva momente de pe parcursul reprezentației, contrapunctînd comedia. Amintind un vers (în replică la **Glossa**) sorescian: „Teme-te și speră"...

Antoaneta C. IORDACHE

(Urmare din pag. 1)

Nu se rezistă prea ușor farmecului amintit. Nu numai că volumul recent este, așa cum înțeleg eu lucrurile, mai aproape de literatură decît de critică, deși — cu excepția capitolului despre Voltaire — am citit analitic și am încercat să mă mențin cît mai aproape de adevăr, nu numai, atît, deci, dar sînt chiar tentat să duc lucrurile mai departe și să scriu literatură propriu-zisă. Alte cîteva motive mă îndeamnă s-o fac.

Ar fi, mai întîi, o anumită frivolitate intelectuală. Vocație de critic nu am, am început să scriu eseuri critice ca să fac față unor obligații universitare. Cu alte cuvinte, dus de împrejurări. Am mai avut și norocul, pe care alți debutanți nu-l au, să mă pomenesc acasă cu un redactor — Ion Anghel de la „Facla" — în căutare de autori. Oricum, însă, din uimirea că am atras atenția criticii, ca un autor autentic, nu m-am dezmeticit nici pînă azi. În schimb, a apărut din aceeași cauză curiozitatea de a ști ce altceva aș mai fi în stare să fac. Mă gîndesc să experimentez această prezumtivă posibilitate pînă la primul eșec grav. De aceea, nu m-a interesat să-mi fixez un loc și să am o identitate, de exemplu una de semiotician.

— În al doilea rînd?

— În al doilea rînd, mutația pe care o încerc nu este totuși arbitrară. Ea pornește de la un vechi miraj, care s-a născut atunci cînd un învățător, domnul Jivulescu, ne-a cerut să ținem jurnal în clasa a treia primară: mirajul de a deveni scriitor. Întrebarea este dacă încerc să devin ceea ce sînt, sau numai ce am dorit să fiu. Riscul există, dar fără risc scrisul ar fi o ocupație de funcționar. Toate cărțile mari au înfruntat riscul de a se dovedi aberante. Să nu se înțeleagă din ce spun că am să scriu o carte mare, ci numai că nu mă interesează să fac ceea ce știu dinainte că pot să fac. Deși, ca să fiu sincer, am încercat. După **Negru și alb** am lucrat timp de un an la o continuare, care există, aproape încheiată, însă am renunțat la ea cînd mi-am dat seama că are un gust ca de mîncare sleită.

Cu LIVIUS CIOCÂRLIE

În legătură cu contrazicerea finală din **Negru și alb** s-a spus că aș fi încercat să practic eu însumi sistemul devenirii textuale pe care-l studiam. În realitate, lucrurile sînt mai simple. Multă vreme, cartea nu s-a putut publica. Mi se cerea s-o stric prin părțile esențiale, iar eu nu pricepeam din ce motiv și cu ce folos. Cînd, cu ajutorul unor scriitori și critici generoși de la „Cartea Românească" și dimprejurul editurii, a putut să apară așa cum o scrisesem, mă detașasem în parte de ea. Ca atare, nu mai puteam nici s-o refac. Am ales soluția de a atrage atenția la sfîrșit asupra a ceea ce mi se părea șubred. În cartea de acum ușoara retractare de la urmă vrea să sugereze că nu este cazul să i se dea importanță „teoriei" de la început. Nu pentru că n-ar fi adevărată, ci pentru că nu spre ilustrarea ei s-a scris cartea. Încheiez cu o descriere ca să subliniez intenția literară la care m-am mai referit. Nu pot să neg, totuși, o anumită tendință de a mă cenzura. Explicația poate să fie mai mult biologică decît intelectuală. Dacă e să caut una, aș spune că în afară de autorii cu adevărat importanți celorlalți nu le stă bine să se ia prea în serios. Puțină distanță, cît de cît ironică, față de propriile încercări, le este propice. De plictisit, nu-și pot permite să plictisească — cu insistența obsesiilor lor — decît scriitorii mari.

Cel mai mult m-ar mîhni dacă s-ar spune că mi-am îngăduit să fiu familiar cu scriitori importanți. De fapt, am încercat să stabilesc distanța prin apropiere, adică să arăt că oricît de aproape ți-ar fi, scriitorul mare rămîne insesizabil. De aceea m-am și ferit de corespondențele de tipul Goethe-Schiller, în care distanța se stabilește de la sine prin însăși substanța lor.

De modele nu poate fi vorba. Unul singur dintre scriitorii din carte a contribuit — decisiv — la orientarea mea, însă nu ca model. S-a întîmplat ca tatăl meu, economist cu lecturi multe și disparate, să-și procure la apariție **Istoria** lui Călinescu. Am citit-o așa cum citesc copiii, revenind cu obstinație la aceleași cărți, parcă dintr-o disperată tentativă de a nu intra în Timp. Fără **Istoria** lui Călinescu, mai ales în condițiile livide în care m-am format, nu m-aș fi îndreptat spre literatură, nici măcar ca cititor.

Două motive am mărturisit. Pe cel mai serios îl spun acum. Aș vrea să renunț nu numai la știință, dar și la critică, pentru ca să scap de sentimentul iremediabil că sînt un impostor. Am învățat carte într-o vreme cînd puteai încă să intuiești ce înseamnă cultura, dar nu mai puteai, dacă nu aveai însușiri excepționale sau nu proveneai dintr-un mediu de cultură, să ți-o formezi. Nu este vorba — nu numai — de cunoștințe. Este vorba de o disciplină interioară și de un tipar spiritual. Cunoștințele se mai pot recupera, disciplina și tiparul, dacă nu le-ai asimilat la timp, nu le vei reface mai tîrziu. Iată de ce mă îngrijorează mult ce se petrece în momentul de față în învățămîntul nostru umanist. Nu mă refer doar la liceele și facultățile de filologie. Mă refer la sectorul umanist din întregul învățămînt. După ce în anii șaizeci școala noastră a revenit la normal, chiar dacă o firească foame de noutate, de care fusese privată, a făcut-o să neglijeze în parte valorile fundamentale în folosul concepțiilor și metodelor noi, acum, de la o vreme, învățămîntul involuează din nou. Involuează din cele mai bune intenții. Se preferă activități fără îndoială utile. Dar se uită că esențialul este mai important — de o importanță calitativă, nemăsurabilă — decît utilul. Esențiale, nu numai pentru specialiștii culturii umaniste, esențiale pentru întregul mediu în care trăim, sînt acea disciplină și acel tipar. Iar ele nu se pot dobîndi oriunde și oricînd, ci numai în școală și numai la o anumită vîrstă. Ce se pierde în învățămînt, se pierde — prin ștafeta generațiilor, — pentru zeci de ani. Și există un fenomen al cercurilor concentrice. Arunci o piatră în învățămînt, unda se propagă asupra culturii, iar de acolo asupra civilizației, a vieții societății întregi.

limbă și stil

Un „franțuzism" util?

Sînt etichetate, ușor depreciativ, drept „franțuzisme" împrumuturile recente din franceză, inutile (pentru că există corespondente autohtone, de obicei mai expresive), stridente și, deci, reprobabile (pentru că sună „afectat" și pedant). Iată și definiția „dicționărească" a termenului, extrasă din DEX (**Dicționarul explicativ al limbii române**, EA, 1975): „Element de jargon luat fără necesitate din limba franceză și introdus în limba noastră" (p. 354; v. și articolul **Jargonisme**, publicat, acum două săptămîni, în revista „Orizont", la aceeași rubrică). Ultimul „franțuzism" pe care l-am întîlnit, acum cîteva zile, — într-un studiu, de altfel, excelent — este **punițiune** „pedeapsă, pedepsire", din fr. **punition** (cf. lat. **punitio, -onis**): „Lectura, simpla lectură a cîtorva din versurile sale (ale lui Arghezi, n. n.), suficientă ca să conducă la **punițiuni**, (era) osîndită cu eliminarea din școală a infractorului" („Prefață" — fără titlu! — la Tudor Arghezi, **Versuri**, I, CR, 1980, p. LXXI). Cuvîntul este înregistrat, cu mențiunea „rar", doar în DN (**Dicționarul de neologisme**, EA, 1978, p. 981). Ceva mai multe șanse de încetățenire are, poate, adjectivul **punitiv** „pedepsitor" (fr. **punitif**), care este simțit, și el, cel puțin deocamdată, ca „livresc".

Există, oare, și franțuzisme... utile? Foarte rar, anume numai atunci cînd ele prilejuiesc, în procesul intercomunicării, formulări mai dense, mai concise și, eventual (de ce nu?), mai... elegante. Transcriu, în continuare, un scurt fragment, tot dintr-un studiu introductiv, semnat de eminentul romanist N. N. Condeescu (1904—1966), la versiunea românească din Guy de Maupassant, **Opere**, I, EPLU, 1966: „Mont-Oriol (1866) este romanul unei stațiuni balneare, interesant însă nu atît prin intrigile între **estivanți**, cît prin tabloul lansării unei noi localități cu ape curative" (p. 25). Mă voi referi, cum lesne se poate „ghici", la „franțuzismul" **estivant**, pe care nici unul din dicționarele noastre — nici măcar cel de neologisme — nu catadicsesc să-l înregistreze. El provine din fr. **estivant**, pe care **Dicționarul francez-român**, coordonat de același N. N. Condeescu (EȘ, 1959), îl traduce cu „sezonist (la băi)". Mai aproape de etimologie se află **Le petit Robert**, unde termenul în cauză este definit după cum urmează: „Persoană care își petrece vacanța **de vară** într-o stațiune". Într-adevăr, recunoaștem, în alcătuirea lingvistică a lui **estivant**, un cuvînt înrudit cu latinescul **aestas, aestatis** „vară", pe care româna nu l-a păstrat, spre deosebire de italiană și franceză: **estate, été**. În schimb, neologismul **estival** este destul de răspîndit, ca adjectiv, cu sensul „De vară, din timpul verii; văratic". Citim în **Adela** lui Ibrăileanu: „Cataloagele cîtorva librării și un dicționar portativ alcătuiesc **biblioteca mea estivală**. La Caragiale găsim expresia **vilegiatură estivală**, iar la Geo Bogza, în **Cartea Oltului**, sintagma **florile estivale**.

În concluzie: este, oare, acceptabilă folosirea unui neologism ca **estivant**, chiar dacă el nu este „accesibil" decît latiniștilor și romaniștilor? În unele situații contextuale — da, pentru că prilejuiește o exprimare mai densă și mai suplă. Cît despre latină — ar trebui să ne pătrundem și să ne lăsăm ființa cutreierată de acest adevăr — ea este, într-un anume sens, nu prea depărtat de cel propriu, limba noastră MATERNĂ!...

G. I. TOHĂNEANU

carte

Eugen Evu

„SOARELE DE ANDEZIT"

Ed. Militară, 1981

Eugen Evu compune solemn în limitele tiparelor consacrate liricii patriotice, încercînd să dea o motivație interioară onestă acestui nobil sentiment. Rezolvările, departe de a fi originale, au calitatea simțirii proaspete, precum și o curgere maiestuoasă a ideilor clare în atitudini verificate.

Poetul este un exponent al solidarității umane văzute ca o prelungire a sentimentului comunității naționale în orizontul poeziei. Acțiunea lirică se alcătuiește sub însemnul sărutului, rostirea poeziei întru lauda patriei asociază ideea supremei afectivități: Sărut, prin această lumină din sînge / Credința că sînt, minunea că sînt / Fiu și poet al acestui pămînt. / Prin suflet mă-nalț și sărut un cuvînt **(Cuvîntul Românesc)**.

Din păcate, Eugen Evu nu este preocupat de adîncirea meditației, cît de accentuarea melosului personal în jurul metaforelor consacrate. Meditația este un fel de reverie a stării de pace într-un climat favorabil poeziei. Peisajele sînt iluminate de liniștea interioară, gîndul se relevă drept vegetare în perspectiva permanențelor. Poetul nu organizează lumea conform ambițiilor personale, ci se confundă cu memoria acesteia, evaluîndu-i semnele în perimetrul versificării. Ție mă las, cîntec liber al vieții, / Fără cenușă să ard, fără plîns, / Dragostea nu au născut-o poeții / Dragostea este prin ea-s necuprinsă **(Poem)**.

Dincolo de cumintea abordare a temei, de lipsa de ambiție în ideatică, poetul își dezvăluie vibrația autentică în transcripția emoționată a stării de pace, în revelarea bucuriei de a exista drept în spațiul mirific al noțiunii de patrie.

Călin CHINCEA

top

ASCULTÎND-O PE KARINA . . .

. . . cum cîntă în tabăra pionierească Poieni Strîmbu, unde am şi cunoscut-o de altfel în detaşamentul „Păstrăvul", m-am gîndit că această fetiţă de 9 ani a început să urce de pe acum drumul greu al artei adevărate. Dar cine e ea ? **Lăzărescu Karina** este elevă în clasa a IV-a la Liceul de filologie-istorie din Timişoara şi activează în cadrul Cercului de estradă al Casei pionierilor, cerc condus de inimosul profesor Ioan Mătăsaru. Chiar dacă n-ar fi obţinut **Premiul I** la concursul de muzică uşoară organizat în tabără, aş fi scris despre Karina, căci prezenţa ei în cadrul fiecărei seri de tabără înfrumuseţa acele veritabile sărbători ale copilăriei. Deşi o cîntat şi la Televiziune, Karina e departe de infatuare ; gîngăşia, prospeţimea şi candoarea transpar din cîntecele sale adecvate vîrstei. Karina cîntă despre mamă, flori, pajişti şi vietăţile pădurii — o lume a copilăriei, fascinantă. Şi poate peste ani, cînd Margareta Pîslaru şi Mihai Constantinescu vor trece firesc la romanţe, Karina va fi o adevărată cîntăreaţă, reprezentîndu-ne cu cinste în vreo competiţie internaţională... Cred cu tărie în destinul artistic al acestui copil !

Petru UMANSCHI

SECŢIA ROMÂNĂ : 1. Poarta de foc — **Pro Musica** ; 2. Jocul pînă la stele — **Ioan Luchian Mihalea & Cătălin Munteanu** ; 3. Gînd bun — **Post Scriptum** ; 4. Alarmă falsă — **Accent** ; 5. Acasă — **Roşu şi Negru.** **SECŢIA INTERNAŢIONALĂ :** 1. Magnetic Fields nr. 1 — **Jean Michel Jaree** ; 2. Fade To Grey — **Visage** ; 3. No Woman No Cry — **Bob Marley & The Wailers** ; 4. Haut les mains — **Ottawan.** 5. Marakesch — **Capuccino** / Stars On 45 — **Stars Sound.**

corespondenţa

Victor Demetrescu : Sînteţi înclinat spre meditaţie, învăluindu-vă sentimentul într-un noian de imagini sufocante, în care sînt prezente şi sintagme fără nici o licărire poetică : („. . . . regretul / împlinirii ajunse doar / în pragul epidermei", „coordonatele transcendente / ale fiinţelor" — ale petalelor —). Lucrările „Paralele" şi „Disputa" le-am predat sectorului de proză. **Zeno Boici :** La vîrsta dv., o asemenea orientare tematică nu e binevenită. Din toamnă, ar fi bine să frecventaţi un cenaclu timişorean. **Dorel Vincău :** Idei generoase, dar nu sînt exprimate în graiul poeziei, lipseşte transfigurarea artistică. **George Mihai Ionescu :** Vă lăsaţi furat de rostogolirea imaginilor. Vă recomandăm limpezire, esenţializare, o pregnanţă a semnificaţiei. **Mircea Munteanu :** Mult misoginism, pînă la ridicol ; dezamăgire împletită cu bravadă, umbră adîncă în simţire, totul îndrituindu-ne a crede că este vorba de reflexul unei crize sufleteşti, revărsată tumultuos în cuvinte, fără să vă gîndiţi că nu orice poate fi suportat de biata hîrtie („Nu pleca încă / Din pijamaua mea de iluzii" etc., etc.). **Cornel Gavra :** Am dori un grupaj mai consistent, pentru a ne putea face o părere mai clară. Deocamdată, poezia „Din lemn" denotă o imaginaţie bogată, care, fiind bine condusă va putea genera literatură. **Ilarie Marian :** Ne bucură că, aşa cum menţionaţi în scrisoare, încercaţi să scrieţi „poezii cu tematică actuală". Chiar dv. însă recunoaşteţi că poeziile trimise „sînt încercări modeste". De fapt sînt simple versificări, fără nici o calitate literară („Fără rost nicicînd noi n-am stătut ! / Azi se vede totul ce-am făcut !" ş.a.m.d.). **Daiana Montes :** Aveţi nevoie de multă lectură din marii poeţi, ca să puteţi depăşi, cu timpul, stadiul unor versuri intimiste. Ne referim la versurile erotice. **Voiţ Doru :** Viziunea „cosmică" din „Căutări", exprimată la modul enunţiativ, nu s-a putut întrupa în poezie. În „Mai avem o Românie" îl postişaţi palid pe Adrian Păunescu, iar în „Străinul", ideea regăsirii echilibrului sufletesc este exprimată cu mijloace artistice inadecvate, începînd cu nonsensul din primele versuri („M-am reîntors / Adus de gînduri / Precum epavele / Care pierzîndu-şi catargele / Caută malurile").

Aurel TURCUŞ

plastică

DOUĂ EXPOZIŢII

Traian Bona

La Galeria de artă „Helios" din Timişoara fiinţează expoziţia de acuarele a lui Traian Bona. Acuarelist de clasă, pictorul surprinde şi de această dată colţuri de natură sau naturi statice, în felu-i cunoscut, aducîndu-ne acea vibraţie perenă pentru peisaj şi pacea obiectelor casnice. E o directă comunicare cu pulsul proaspăt al naturii, artistul dăruindu-se în surprinderea plastică a miracolului vegetal, cu o anume linişte poetică, mijloacele de comunicare prin acuarelă fiindu-i demult cunoscute şi apreciate, a la maniére Traian Bona. „Natură statică cu mere", plină de fraged şi fior muzical, incită la vis şi nostalgia autumnală a roadelor. Traian Bona cucereşte printr-o paletă clasică în care implică ardere şi dăruire.

Nicolae Popa

La Clubul ziariştilor din Timişoara, din nou prezenţa pictorului amator Nicolae Popa. Din noutate în noutate, Nicolae Popa ne oferă largi deschideri spre cunoaşterea de sine, linia şi culoarea fiind doar pretexte poetice pentru investigarea lumii lăuntrice. Nicolae Popa, poet şi pictor deodată, pune în scenă subiecte şi simboluri, metafore plastice de-o surprinzătoare frumuseţe, chiar dacă se repetă în unele motive sau tehnici, artistul are menirea să dea o replică de suflet şi gînd clipei care ne fură respiraţia. Din nou un Nicolae Popa care ne fascinează !

Damian URECHE

prietenii revistei „ORIZONT"

ŞTEFAN MARINCONI

STĂRI ÎN SALONUL ALB

1. *Străbat mereu aceleaşi coridoare*
fără margini,
aştept surîsul tău —
singura transfuzie posibilă
în acest spital —
ce ar putea să-mi atingă tăcerea
care pluteşte
peste frumosul
din care curg nelinişti,
senzaţii fără nume,
pe chipul înecat în singurătate.

2. *Ploaia —*
singurul vizitator de azi —
pentru care
am căutat adăpost
în căuşul clipei . . .
Pereţii neîncăpători
plătesc tribut
de la-nceputul lumii,
iar ruful încă strident,
de culoarea sîngelui,
pare că se usucă-n timp
pe chipul memoriei . . .

3. *Singur mereu,*
încerc să vorbesc cu tăcerea,
să-nvăţ cuvintele ei
nedesluşite ;
năluci ameţite de drum
inserează în sufletul meu,
încerc să le ating,
îmi rid ironic,
ca şi cum nu mi-or fi
oaspeţi de amurg ;
mă aplec liniştit în somn,
dar, printre străini,
şi noaptea-i mai lungă.

4. *Lucrurile întreabă*
cînd zîmbetul îmi luminează chipul.
Ochii,
încendiază leagănul copilăriei . . .
De aici sorb infinitul
ce-mi trece, prin oase,
împrăştiind chemări
prin ziua flămîndă,
iar tăcerea se hrăneşte
din trupul bolnav,
în care te răsfrîngi
ca-n necuprins.

5. *În sternul sub care*
zilnic
sîngele lustruieşte
ideile şi disperarea,
murmurul inimii —
jumătate vie,
jumătate adaos —
e ca un zîmbet decolorat
în care timpul sterp
a îngropat rostirea,
ca un abur uşor
între viaţă şi moarte.

6. *Obosit,*
deschid cu sfioşă
zăvorul fiecărei dimineţi
scîntei de vis
îşi scuturâ mireasma
peste lumina ochilor
încerc să mă lecuiesc
cu-un cuvînt
caut
dar unde sînt
şi cuvintele se adapă
din stele.

Conştiinţa comunistă

(Urmare din pag. 1)

principalii indicatori ai planului cincinal care prevede creşterea productivităţii muncii în industrie, calculată pe baza producţiei nete, cu peste 140 la sută în 1985 faţă de 1980, pentru a înţelege cîmpul larg de acţiune viitoare al conştiinţei muncitoreşti revoluţionare. Căci productivitatea muncii fiecăruia în domeniul meseriei sale, eficienţa personală sintetizează în bună măsură nivelul gîndirii noastre comuniste, al atitudinii noastre faţă de contribuţia pe care trebuie să o aducem la îndeplinirea planurilor economice. De eficienţa personală a muncii fiecăruia depind randamentul maşinilor, reducerea consumurilor de materii prime, materiale şi energie, înnoirea producţiei, calitatea şi competitivitatea produselor, într-un cuvînt, modul cum aplicăm noul mecanism economico-financiar şi, în ultimă instanţă, aportul la progresul ţării. Departe de a fi o simplă problemă economică, munca şi calitatea muncii sînt definiţia cea mai completă a conştiinţei noastre revoluţionare, patriotice. „Să acţionăm neabătut — ne îndeamnă secretarul general al partidului — **pentru afirmarea permanentă în viaţă a principiilor eticii şi echităţii socialiste, să facem astfel încît fabrica, toate unităţile economice şi sociale să fie adevărate citadele ale muncii şi educaţiei comuniste, patriotice".**

mapamond

FENOMENUL „Ş" (II)

„La studierea acestui tînăr m-am apropiat mai întîi pătruns de curiozitate, fără să cred că voi obţine nu ştiu ce rezultate"... spune academicianul Luria. „Deja întîiul meu contact cu „Ş" m-a făcut să şovăi ; eram tulburat şi îngrijorat în acelaşi timp. Poate chiar mai mult decît pacientul meu. Îi spuneam o serie de cuvinte şi cifre... apoi le scriam pe o hîrtie ; „Ş" asculta sau citea totul cu atenţie, apoi repeta, fără să greşească, exact în ordinea dată, toate cifrele şi cuvintele. Îi măream tot mai mult cantitatea de cuvinte sau cifre — de la 30 la 50, apoi la 70, dar „Ş" le reţinea pe toate fără efort. Nu învăţa nimic pe de rost, asculta doar cu atenţie sau citea încet... citeodată se oprea pentru o clipă şi, concentrîndu-se, mă ruga să citesc sau să pronunţ mai tare cuvintele ; şi asta numai dacă i se părea că nu m-a auzit prea bine. În timpul experienţelor noastre, „Ş" închidea ochii sau privea într-un singur punct. După experienţă făcea o mică pauză de odihnă, răstimp în care verifica în minte tot ce a reţinut, după care repeta cu glas tare totul, fără să greşească...

În curînd m-am convins că „Ş" repetă fără nici un efort şiruri întregi de cifre şi cuvinte, chiar şi în ordine inversă, fiindu-i tot una dacă îi sînt date cuvinte scornite, cifre sau sunete, foneme absurde etc. Cerea doar o pauză de două-trei secunde între cuvintele sau cifrele date.

Mă simţeam tot mai tulburat. Dîndu-i pacientului meu exerciţii tot mai grele, nu mă puteam folosi de obişnuitele măsurători ale memoriei. La fiecare şedinţă făceam teste. La început ne vedeam des, apoi întîlnirile noastre s-au rărit. Treceau săptămîni întregi, luni şi chiar cîte un an de zile pînă la o nouă întîlnire cu „Ş".

Cercetările au arătat că memoria acestui om nu are limite clare, şi asta nu numai prin cantitatea ci şi prin persistenţa a ceea ce auzea sau citea. Experienţele mele au demonstrat că „Ş" poate să reţină şi să repete cu uşurinţă probleme învăţate cu luni de zile în urmă, uneori chiar după cîţiva ani... Odată a repetat după 16 ani o experienţă, fără prea mare efort : închidea doar ochii şi începea : „Da, da, asta s-a întîmplat la dumneavoastră acasă... Şedeaţi la masă iar eu într-un balansoar. Eraţi într-un costum gri...".

Aflîndu-mă în faţa unui fenomen — îşi continuă povestea academicianul Luria — am renunţat la intenţia de a măsura memoria lui „Ş" şi făceam totul să pot descrie şi da o notă calitativă structurii sale psihologice. M-am angajat îndeosebi la a studia cu atenţie caracteristicele procesului psihic ale acestui mnemonician unic în felul său. Memoria lui era — dacă pot spune — nemijlocită şi se reducea la faptul că el transforma în imagini vizuale tot ce auzea sau citea. Cel mai uşor reţinea cifrele sau cuvintele scrise cu cretă pe tablă.

(VA URMA)

evrika!

- Dacă eşti un răufăcător, nu da societăţii tot ce poţi !
- Cel ce are motive să te ţină minte pînă la moarte are o memorie foarte scurtă.
- A fi pe urmele unui om de geniu, nu înseamnă a-l urma.
- Beneficiari ai risipei sînt uneori cei ce teoretizează economia.
- Bomboanele dăunau : cu ele oamenii mari îi păcăleau pe copii.
- Şi-a scris de-atîtea ori autobiografia, încît îşi ştie viaţa pe dinafară.
- La lada de gunoi a istoriei ajung cei ce iubesc prea mult strălucirea personală.
- La aceeaşi ladă de gunoi a istoriei nu au ajuns niciodată cei de la măturâ.
- Cînd ţi se aplaudă şi greşelile, e semn că unii se înfruptă din ele.
- Cei ce urzesc războaie nu trebuie lăsaţi în... pace !
- Cîte fire de iarbă cresc pe pămînt ? Cîte stele sînt pe cer.

Ion VELICAN

MOTANUL, CALUL, SOARELE

motanul nu se prea increde-n soare ;
rindu-se din calea lui,
ş-piş motanul se mişcă leneş doar
e unde soarele vreo umbră intîlneşte.

ar calul, în schimb, îl iubeşte pe soare
ereu scăldat în raza lui
uneori mai sforăie arar
ătind pămîntul bătrîneşte.

drept care, calul e-ndrăgit de soare
motanii nu-s pe placul lui) :
e-aceea raza-i coace finul în Gustar
-acoperişurile tare le-ncălzeşte.

DAR OARE N-OM FI TOŢI LA FEL ?

Arată binişor, aşa, culcată...
Nu prea cred eu să fie adormită...
Mă-ntreb la ce s-o fi gîndind ?
Ce n-aş da să-i cunosc gîndurile !
Dar tare mă tem că nu prea merită.
Şi iată luna, care face pe romantica
E prea bătrînă luna – ăsta-e cusurul ei !
Dar oare n-om fi toţi la fel ?

Perdelele de voal se leagănă uşor
Ca mersul vreunei femei
Al unei tinere în négligé,
Ce iese acum pe fereastră
Plutind peste oraşul adormit, spre cer –
Să lase luna să se odihnească ;
E mult prea ostenită luna – ăsta e cusurul ei
Dar oare n-om fi toţi la fel ?

A fost simpatică petrecerea, de fapt
Afară doar de unii invitaţi ;
Întotdeauna strică unii treaba !
Uitaţi-vă-n ce hal lăsară camera !
Şi asta, cum şi-a aruncat hainele peste tot
De parc-ar fi împrăştiat sămînţa pe ogor.
E prea grăbită, ăsta e cusurul ei
Dar oare n-om fi toţi la fel ?
Acuma cred c-a adormit de-adevăratelea ;
Şi lucrul ăsta te îndeamnă la somn
Mai bine chiar decît romanele poliţiste.
Nu-i cine ştie ce drăguţă dac-o vezi
de-aproape...

Dar cum o fi chemînd-o, mă întreb ?
Uitaţi cum s-a-nvelit cu toate păturile
E mult prea egoistă – ăsta e cusurul ei
Dar oare n-om fi toţi la fel ?

MELANCOLICA MĂTUŞĂ MADGE

Simţind apropierea nopţilor reci de iarnă
Mătuşa Madge punea tot mai multe pături
peste mobile – să le fie caldşibine.
Mussolini era iubitul ei, şi viaţa
era un spetacol roz şi confuz.

dar neurologii calificaţi
cuochiblinzi şi albaştri,
şi glasuri dulci,
minuţe albe
şi Rolls Royce-uri mari
spuneau că şocurileelectrice
o vor vindeca.
şi aşa s-a şi-ntîmplat...

astăzi – după 15 ani de lacrimi
terapeutice
şi multe lire din buzunarul contribuabililor
întrate în punga spitalului –
melancolica Mătuşă Madge
nu mai înveleşte mobila
înainte de a-i spune „noaptebună",
sărutînd-o,
şi recunoaşte
că idila ei cu Mussolini
n-a fost deloc potrivită
mai ales în lumina
logodnei ei recentanunţate
cu răposatul Papa.

MULTĂ APĂ A CURS PE SUB PODUL TĂU

îmi vin în minte mîinile tale
albe şi ciudat de reci
de parc-ar fi fost prea des expuse la
lumina lunii

îmi vin în minte ochii tăi
negri şi ciudat de bătrîni
de parc-ar fi fost prea des expuşi şi prea
curînd

îmi vine-n minte trupul tău
tînăr şi ciudat de îndrăzneţ
de parcă-ar fi fost prea des expus

îmi vine-n minte
îm vine-n minte cum
atunci cînd ai ris
negustorii ambulanţi din tot oraşul
au izbucnit în cîntece
îmi vine-n minte
îmi vine-n minte cum
atunci cînd ai plîns
au plîns şi norii
iar străzile s-au umplut de lacrimi.

îmi vine-n minte
îmi vine-n minte cum
în prima seară cînd am dormit împreună
camera zîmbind cu gura pînă la urechi,
a şoptit „Scuzaţi !"
şi a ieşit în vîrful picioarelor.

Dar a trecut ceva vreme de-atunci
şi o mulţime de lume
a trecut peste pod
(o gloată fără chip)
dar a trecut ceva vreme de-atunci

şi o mulţime de tineri
au străbătut apa înot
(cu trupuri goale, viguroase)

dar a trecut ceva vreme de-atunci
şi o mulţime de apă
a curs
pe sub
podul
tău.

AUTOSTRADA

Politicienii,
(care-şi cumpără limuzine imense cu roţi
ţintuite
mari cît un carusel de iarmaroc)
au un nou plan.
Au de gînd
să ne pună pietroaie
în găvanul ochilor
şi pietriş
în burice
şi să ne umple
cu asfalt
şi să ne aşeze
unul lîngă altul
ca să putem să participăm mai activ
la făurirea căii
spre distrugere.

Traducere de :

Andrei BANTAŞ

din lirica lumii

ROGER McGOUGH

Născut în 1937 la Liverpool, Roger McGough a studiat literele la universitatea din Hull, pe care a absolvit-o în 1957. Debutînd în literatură, a fost mai întîi membru al grupului The Scaffold *(Eşafodul) iar apoi al clubului Grimms, la care participă poeţi, muzicanţi şi artişti de circ. S-a afirmat mai categoric cu romanul* Frinck *şi cu volumul de poezii* Summer with Monika *(Vară cu Monika), ambele 1967, după care a mai publicat încă cinci volume de versuri :* Watchwords *(Parole – 1969),* After the Marrymaking *(După petrecere – 1971),* Out of Sequence *(Secvenţa întreruptă – 1972),* Gig *(1973) şi* Sporting Relations *(Fair play – 1974). Din 1973 este asistent la catedra de poezie a Universităţii din Loughborough. În ultimii ani a citit adesea în public din poeziile sale şi a înregistrat mai multe discuri cu ele – acestea fiind importante mijloace de afirmare şi de comunicare cu cititorii, îndrăgite de grupul „poeţilor de la Liverpool" (din care face parte, împreună cu talentaţii Adrian Henri şi Brian Patten).*

POEZIA VIZUALĂ

Sub influenţa ideilor lui L. Wittgenstein, M. Bense şi A. Moles, poeţii de avangardă au urmărit să transforme cuvîntul – prin intensificarea iconicizării sale – dintr-o entitate lingvistică abstractă într-un obiect fizic concret. Astfel s-a născut **poezia vizuală**, cultivată după cel de-al doilea război mondial, în special în anii '60, în Franţa, Germania, Italia, Brazilia şi Japonia.

Intenţia programatică de a subordona limbajul imaginii şi de a aboli separarea ce există între lumea cuvîntului şi a senzaţiei se realizează în două feluri : fie printr-un **joc tipografic de constituire a imaginii din litere sau din cuvinte**, fie prin **includerea literelor sau a cuvintelor într-o imagine grafică.** Unităţile celor două limbaje, concatenate într-o iconicizare propriu-zisă, stabilesc o imagine interioară complexă. Atîta timp cît nu se renunţă la cuvînt, acesta are o importanţă semantică egală cu cea a imaginii în interiorul sau exteriorul căreia se află. Spre deosebire însă de caligrame, unde adesea semnul iconic sau cel simbolic are o semantică redundantă, în poezia vizuală ele se amplifică reciproc, oferind variate posibilităţi de lectură. Aparenta tendinţă de simplificare lingvistică se compensează prin sintagmatizarea cuvîntului şi a imaginii. Corelarea lor corectă stabileşte **densitatea vizuală** a poemului, esenţială după Max Bense pentru valoarea estetică căutată.[1] Suportul material, la rîndul său, se transformă dintr-un cadru, indiferent, exterior compoziţiei, într-o suprafaţă textuală integrată organic în corpusul poetic. Deja cunoscutele „Cuvinte pentru război" (1943) ale lui Carlo Belloli anunţau o nouă organizare a spaţiului poematic, iar „Poemele murale" din 1944 renunţau complet la pagina tipărită, încercînd să recucereacă tridimensionalitatea obiectuală şi situarea în spaţiu a sculpturii. Ulterior s-a ajuns la prefucrarea unui sistem de semiază mult mai complex şi eterogen.

Edificatoare sînt poeziile vizuale publicate de Matteo d'Ambrosio în volumul – antologie „Parola, immagine e scritura", editat cu ocazia celei de-a doua expoziţii naţionale italiene de poezie concretă din 1978. Fie că este vorba de poezia lui Lamberto Pignotti ce reprezintă un timbru al republicii italiene în care s-a inserat cuvîntul „Aiuto !", de poezia lui Eugenio Miccini, înfăţişînd planul oraşului Florenţa pe care este scris „saremo stati poeti", sau de poezia Giuliei Niccolai, ce redă o maşină de scris stricată, cu panglica ruptă şi o hîrtie mototolită pe care scrie „Poema", parametrii fundamentali ai acestui tip de poezie rămîn **dispoziţia tipologică** a textului, utilizarea expresivă şi controlată a **codicelui tipografic** şi **concentrarea valenţelor semantice** ale materialului verbal folosit.

Contextul creat de imagine cuvîntului nu mai este un context nul în care particula lingvistică să-şi păstreze întreaga polisemie, nelimitată de nici un semn contextual.[2] Înţelesul cuvîntului este legat de o serie de asociaţii şi idei provocate de semnul iconic, concret prin excelenţă. Conform observaţiilor lui U. Eco[3] şi C. Metz,[4] cîmpul iconic este populat de enunţuri mai mult decît de semne, deci o imagine se aseamănă mai mult cu o frază decît cu un cuvînt. Astfel se explică cazurile de ambiguitate narativă şi erorile de interpretare destul de frecvente la acest tip de poezie. Se intră de fapt într-un joc al codificării în care regulile tradiţionale sînt abolite, aspectul subiectiv al mesajului emis de autor devenind mai puţin important decît momentul receptării sale. Acest lucru este cu atît mai evident cu cît se renunţă la sintaxa lineară şi se trece la o **topo-sintaxă** pentru a amplifica dimensiunile fizice ale cuvîntului. Iată de ce Pierre Garnier a preconizat denumirea acestei ramuri a poeziei concrete poezie **spaţială** şi nu vizuală.[5]

În momentul în care imaginea nu mai este grafică, ci se construieşte prin jocul tipografic al literelor, nu se mai pune problema analogiei cu realul vizibil. Sintaxa devine **icono-sintaxă** şi cîştigă valori expresive prin structurarea vizuală a corpusului poetic. În „Cuibul de viespi", Edwin Morgan dispune textul compact şi drept, asemenea unui cuib, folosind sugestiva repetiţie a sunetelor **b, d, z.** Michael Gibbs propune în poezia „Avenue" un telescopaj orizontal prin repetarea de 33 de ori a lexemelor **tree(s)** şi **street** în construcţia **treestreetree** pentru a sugera o stradă mărginită de două rînduri de pomi. Alte variante utilizează **tycho-sintaxa,** adică permutarea ordinii obişnuite a literelor, sau **anti-sintaxa,** bazată pe o structurare paradigmatică a textului.[6]

Atunci cînd se renunţă complet la cuvînt şi se jonglează numai cu litere – ca în dispunerea geometrică a literei L dintr-o iconogramă de Luigi Ferro sau literele sparte ale lui Adriano Spatola – se trece la o altă etapă a experienţelor, prin excelenţă asemantică. Aici se înscriu **„dactilogramele"** şi **„poemele cromatice"** ale lui Maurizio Nannucci, **„poezia non-sense"** a Giuliei Niccolai, şi „neo-ideogramele" Giovannei Sandri.

Printr-o serie de relaţii extra-lingvistice şi procedee tehnice interne se stabileşte o nouă metrică cu un evident specific formal. O primă intenţie mărturisită a poeţilor urmăreşte crearea unui original mod de a gîndi poetic prin transformarea textului într-o ţesătură autonomă de semne tipografice. Lectura statică implicată insistă numai pe rezonanţa corporală a imaginii create, iar sensurile derivate sînt puţine, dezvoltîndu-se doar în spaţiul în care constrîngerile externe nu împiedecă proiecţia receptorului în mesaj. De acest lucru sînt conştienţi şi poeţii de avangardă atunci cînd recunosc că textele vizuale au o structură autosuficientă, blocată în esenţa lor proprie şi privată de orice posibilitate de evoluţie.

O a doua intenţie a poeţilor concreţi este descoperirea unui limbaj poetic comun care să depăşească limitele oricărei limbi naţionale. Prefaţa la „Poemele franco-japoneze" (1966) ale lui Pierre Garnier şi Seichii Niikuni prevede crearea unui astfel de limbaj supra-naţional în mai multe etape, plecîndu-se iniţial de la „cristale lingvistice" cu încărcătură informaţională şi estetică adecvată. Apoi, prin atomizarea limbilor, s-ar găsi valenţele noi pe care poetul, asemenea unui savant, le-ar pune în evidenţă, descoperind o estetică lingvistică şi un limbaj comun întregii umanităţi.

Cea mai dificilă problemă care se ridică însă priveşte stabilirea unor **raporturi pragmatice** cu receptorii acestor tipuri de texte poetice. Cleanth Brooks sublinia motivele pentru care poezia modernă este greu înţeleasă : fie datorită poetului care nu stăpîneşte îndeajuns materialul pentru a-i da o formă adecvată, fie datorită publicului care nu este obişnuit să recepteze poezia modernă ca poezie.[7] Tendinţa de a considera poezia vizuală ca o artă grafică este susţinută şi de faptul că poeţii nu mai organizează audiţii şi recitări publice, ci expoziţii care anulează spaţiul comunicativ editorial. Adresată numai unui public specializat în tendinţele avangardei poetice, pendulînd între estetic şi para-estetic, poezia vizuală implică o atitudine adecvată de decodificare. Iată de ce numărul celor care o consumă ca pe o artă a limbajului şi o apreciază ca atare este încă redus.

Pia TEODORESCU-BRÎNZEU

[1] M. Bense, **Semiotica della forma e dei culori,** VS Quaderni di studi semiotici, 2, 1972, p. 60.
[2] A. J. Greimas, **Sémantique structurelle,** Larousse, Paris, 1966, p. 76.
[3] U. Eco, **Introduction to the Semiotics of the Iconic Signs,** VS, Quaderni di studi semiotici, 2, 1972, p. 32.
[4] C. Metz, **Langage et cinéma,** Paris, 1971.
[5] P. Garnier, **Spatialisme et poésie concrète,** Paris, 1968, p. 138.
[6] Groupe μ, **Trois fragments d'une rhétorique de l'image,** Urbino, 1979, p. 12.
[7] Cl. Brooks, **The Well Wrought Urn. Studies in the Structure of Poetry,** Harcourt, New York, 1947, p. 76.

REDACŢIA şi ADM. – TIMIŞOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACŢIE

ION ARIEŞANU (Redactor şef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor şef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA"

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 31 (701) 6 AUGUST 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

Emanație a voinței întregului popor

Progresul multilateral al societății românești relevă rolul hotărîtor al Partidului Comunist Român în conducerea poporului nostru, strins unit în jurul său, în înfăptuirea măreților obiective de dezvoltare a României, de realizare a unei calități noi în toate domeniile de activitate.

Activitatea social-economică și politică capătă noi dimensiuni în perspectiva măreților obiective stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, care a elaborat linia politică generală și orientările fundamentale ale evoluției societății românești în următoarea etapă, ale ridicării patriei pe noi trepte ale progresului și civilizației materiale și spirituale. În opera de edificare a noii orînduiri se formează o stare calitativ nouă de unitate socială, ca urmare a profundelor schimbări din structura socială, care întăresc rolul conducător al clasei muncitoare în societate, care duc la adîncirea coeziunii și apropierii dintre clasele și categoriile sociale, asigurînd înflorirea națiunii și întărirea frăției tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate. În acest fel, întreaga politică a României socialiste reprezintă emanația voinței și intereselor clasei muncitoare, ale poporului, în deplină concordanță cu cerințele vieții, cu schimbările care au loc în societate și în lume.

În calitatea sa de centru vital al întregii națiuni, partidul acordă o atenție de prim ordin dezvoltării democrației socialiste, realizînd un sistem unitar de conducere a țării de către popor, o democrație socială și economică de tip nou, care permite valorificarea largă a inițiativei, experienței și capacității de creație a maselor.

În procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, partidului îi revin responsabilități tot mai mari pe linia unirii eforturilor întregului nostru popor în vederea realizării programului de dezvoltare economico-socială a țării. Complexitatea direcțiilor de înaintare a societății noastre, presupun înțelegerea conducerii de către partid ca acțiune politică de largă perspectivă, bazată pe cunoașterea în profunzime a legilor obiective ale vieții sociale, a cerințelor fiecărei etape în condiții concret-istorice, naționale și internaționale. Complexitatea procesului de dezvoltare multilaterală a țării noastre, diversitatea obiectivelor social-politice și cultural-educative determină trăsături noi în conținutul și formele de exercitare a rolului partidului. Odată cu dezvoltarea societății, cu înaintarea ei pe calea socialismului, evoluează însuși partidul, modalitățile de exercitare a rolului său conducător. Conducerea de către partid a societății noastre cunoaște prin urmare un neîntrerupt proces de perfecționare.

VIRGINIA BAZ BAROIU : „Preludiul toamnei"

Conținutul principal al acestor perfecționări îl constituie integrarea tot mai organică a partidului în societate. O serie de perfecționări se referă la raporturile dintre partid și stat, la baza acestui proces aflîndu-se unitatea multilaterală a societății noastre, comunitatea de interese a întregului popor. Meritul P.C.R., și al secretarului său general, constă în faptul că, plecînd de la adevărul general cu privire la rolul factorului conștient în revoluția și construcția socialistă, a elaborat o concepție științifică clară cu privire la conducerea societății, obiectivele principale și metodele de bază ale acestei activități.

Promovînd conducerea cu caracter științific a întregii vieți politice, economice și sociale a țării, partidul nostru a formulat și a transpus în programul său de acțiune, mobilizarea energiei creatoare a întregului popor, iar prin soluțiile și modalitățile de acțiune preconizate, Directivele Congresului al XII-lea al partidului, cu privire la planul cincinal 1981–1985 și liniile directoare ale dezvoltării României în perioada următoare, Programul ideologic, normele muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste, definesc tocmai caracterul științific al conducerii exercitate de partid.

Este meritul P.C.R., de a fi găsit soluționarea corespunzătoare a marilor probleme social-economice generatoare de progres și propășire – industrializarea socialistă, cooperativizarea agriculturii, asimilarea cuceririlor științei și tehnicii moderne, înflorirea culturii și învățămîntului în conformitate cu realitățile și particularitățile țării noastre, cu aspirațiile și năzuințele de progres ale întregii noastre națiuni.

Promovarea cu consecvență a spiritului revoluționar în activitatea de conducere a societății noastre, reprezintă o trăsătură definitorie, organică, a întregii activități a P.C.R. Dăruirea și abnegația în muncă, promovarea noului, a experienței înaintate în toate domeniile de activitate, duce la realizarea unui climat de responsabilitate socială și exigență fermă. Pregătirea politică și profesională, perfecționarea continuă, contribuie la ridicarea calității cadrelor, permițîndu-le situarea pe pozițiile cele mai înaintate, determinînd creșterea eficienței activității de conducere.

Dialectica dezvoltării societății noastre în actuala etapă de dezvoltare cît și în perspectiva construirii societății comuniste generează noi sarcini și răspunderi, noi direcții de acțiune politică și organizatorică pentru partidul comunist. Chezășia mersului înainte al poporului nostru, în sensul unei vieți tot mai prospere și luminoase, este tocmai consolidarea și perfecționarea poziției partidului ca forță politică conducătoare în societatea noastră.

Corneliu POPEȚI

AMINTINDU-NE

1) Literatura română contemporană își are, tot mai mult înclinația să spună adevărul, memorialiștii ei ; nu toți bătrîni, nu toți încărcați de istorii, dar aproape toți avînd conștiința că, prin mărturia lor, elucidează aspecte controversate ale anilor de tinerețe ai literaturii noastre „noi". Poate că romancierii au fost aceia care i-au învățat să-și amintească ; să-și scrie amintirile ; să ispitească, în numele rostirii adevărului. Iată că între cei care își scriu amintirile se numără și un poet pe care l-am crezut mereu foarte tînăr. Se numește Petre Stoica și amintirile sale sînt printre cele mai impozante ale istoriei literaturii contemporane. Important e ceea ce ni se spune (cum au fost ultimele zile ale maeștrilor ; cum au fost, în ultima lor etapă, Adrian Maniu și Baconsky, Preda sau ...) dar și tonul ; stilul confesiunii ; reflecția asupra unei generații literare. Ce fel de generație literară ? Care a fost măreția maeștrilor și cum au trăit, în acei ani, azi străluciți oameni ai aducerilor aminte ? Petre Stoica scrie cu nestrămutată evlavie ; rîndurile lui se ornează cu volutele mărturiilor supunerii. Ceea ce ne spune poetul e senzațional, nu bănuim epoca de atîtea, și totuși, aceasta a fost epoca, acestea au fost vremurile, ele și-au avut demagogii și eroii lor, oameni pentru care scrisul era o religie, o credință și afacerişti pentru care poemul sau traducerile erau o bișniță ca altele.

Scriitor nepereche, Petre Stoica reconstituie, fără emfază, pulsul unei vieți literare. Descoperim prin el nu numai fapte și evenimente literare, ci însuși stilul de a fi al unei literaturi. Cu un apetit rar al descripției, al povestirii, al eseului, scriitorul struiește nu numai o lume a scriitorilor, ci construiește nu numai o lume a scriitorilor, ci și o Lume : cum sîntem noi, aici, la porțile Orientului, dacă ne reflectăm în oglinzile altor culturi ...

2) E greu să citim literatura de azi recitind literatura de altădată a vedetelor scrisului românesc ? Recent, lui Dan Deșliu i-a apărut, în condiții de excepție, volumul **Pavăza putredă,** carte care urmează, la mică distanță, antologia **Visul și veghea,** publicată de editura Minerva în **Bibloiteca pentru toți.** În prefața care însoțește volumul **Visul și veghe** Nicolae Manolescu afirmă că respectiva culegere ar fi a treia, după **În bătălia pierdută** (1971) și **Cetatea de pe aer** (1974). Noi

C. UNGUREANU

(Continuare în pag. 3)

tableta

ACASĂ

Oriunde ne-am găsi, pe orice meridian, străin sau autohton, fiecare avem un „Acasă" al nostru. Acolo am văzut lumina, acolo există o casă, o stradă, un loc sau mai multe, familiare, acolo există chipuri cunoscute, un deal sau o vale, un riu sau o pădure, o grădină de flori sau un cimitir, care ne amintesc de „ai noștri", care ne redeșteaptă în memorie, cu înfrigurare și adeseori cu nostalgie, punctul arzător al ființei noastre : iubirea de un loc anume. Sînt sigur că această fascinație domină fiecare om normal. Sînt sigur că această iubire conduce fiecare ființă cu date sufletești naturale și firești. Sînt sigur că cel care poate spune „Acasă", înseamnă că are un ax al locului pe pămînt, ce devine, pînă la urmă, axul inimii sale. Merg rar „Acasă", adică pe un pămînt în formă de inimă, undeva în Cîmpia Transilvaniei, la poalele Munților: dinspre Apus, într-un orășel minier, lîngă cel mai mare și frumos riu al Ardealului. Merg rar acasă, adică o dată sau de două ori pe an. Acolo aproape că nu mai am pe nimeni, ca să zic așa, legat de familia veche. Casa bătrînească nu mai e a noastră, s-a înstrăinat. Oamenii uliței noastre s-au stins, majoritatea lor, de-a lungul anilor. Necunoscuți stau azi în casele noastre vechi. Neamurile s-au răzlețit și ele, prietenii așișderea, ce mai, revin acasă și nu mai cunosc, cînd mă plimb, pe „strada mare", aproape pe nimeni. Și puțini mă mai știu și pe mine. Și, totuși, mă încăpățînez să-mi zic că mă duc „Acasă". Și mă duc. Și mă leg de acest drum și de acest loc cu atîta încăpățînare, încît unii se miră și mă cred exagerat. Un singur prieten care mă primește cu seninătate, de fiecare dată, nu se miră. El, care are rădăcini adînci acolo, care este un fost fiu de țăran sărac, ajuns intelectual, dar rămînînd tot un țăran, lucrîndu-și via și grădina, el nu se miră, căci știe despre sine însuși că, în, ceea ce-l privește, el n-ar putea sta departe de petecul lui de pămînt nici dacă cineva l-ar îmbrăca în aur în altă parte. Așa, lîngă el, și cu el, rememorez trecutul și cercetez prezentul. Reînviu oameni care au fost și mă mir de cele noi, prezente. Colind orașul și locurile dragi și, cercetîndu-le

Ion ARIEȘANU

(Continuare în pag. 5)

cronica literară

Corneliu Sturzu

Ianus

Ed. Junimea, 1980

Tînărul director al unei întreprinderi ieşene este destituit din funcţie pentru vina – ne face scriitorul să înţelegem – de a fi ajuns înaintea altora la concluzia că reprofilarea producţiei este o necesitate şi că ea trebuie făcută avînd în vedere o perspectivă de timp mult mai largă decît aceea definită de nevoile imediate ale pieţei. Suflet romantic, plin de elanuri creatoare, încrezător pînă la orgoliu în propriile-i resurse (încredere confirmată de brevetarea unor invenţii şi de încununarea lor cu un premiu al Academiei), Bogdan Văraru, „marele inventator", eroul cărţii, va suporta cu un soi de uimire candidă rigorile acestei experienţe, romanul lui Corneliu Sturzu preluînd în mare mai toate toposurile prozei inspirate din „actualitatea imediată". O dramă conjugală cu pretext minor întreţinută, între altele, de eterna incompatibilitate (?) dintre un soţ inginer şi o soţie artistă, o aventură erotică paralelă mariajului, reconfortantă şi dătătoare de forţe proaspete, ratată şi ea pînă la urmă din motive ce rămîn deocamdată obscure, călătorii în străinătate ale tînărului inginer, probleme de „dosar" tranşate într-o manieră arhicunoscută şi, bineînţeles, galeria de personaje „tipice", începînd cu delatorul meschin şi cinic, autor de „anonime" semnate, şi terminînd cu activistul căruia experienţa şi anii îi conferă o deosebită prestanţă.

Episoade disparate, secvenţe de viaţă mai mult sau mai puţin apropiate în timp, amintiri răzleţe şi notaţii de jurnal intim se coagulează în jurul acestor toposuri într-un text unitar în care relatarea la persoana întîia este alternată cu perspectiva ubicuă a unei terţe voci. Astfel, majoritatea traseelor epice sînt duse pînă la capăt încît e greu de prevăzut ce se va întîmpla în continuare, aceasta nefiind decît prima parte a romanului, după cum aflăm la sfîrşitul cărţii.

Ceea ce nu înseamnă însă că lipsesc din romanul lui Corneliu Sturzu aspectele ce conferă substanţă scrierii chiar dacă, preocupat excesiv de evoluţia personajului titular, autorul trece peste ele cu o oarecare uşurinţă. Unul dintre acestea ar fi destinul familiei lui Bogdan Văraru. O soră încrîncenată căreia, un episod nefericit petrecut în anii refugiului, îi ratează în mare măsură şansele existenţiale, şi o mamă – tutelată de spaime – care abandonează responsabilităţile materne în favoarea fiicei mai mari induc în cartea lui Corneliu Sturzu o atmosferă ce trimite la eposul sadovenian. Există în suferinţa Elvirei – aşa se numeşte sora cea mare a lui Bogdan Văraru – o durere mocnită, greu traductibilă, prin surprinderea căreia autorul reuşeşte cîteva pagini bune de analiză. Această durere va răbufni spre final într-o decizie, de astă dată, deloc conformistă. Dar, în maniera impusă de autor întregului roman, eroina va fi scoasă din scenă prin regizarea unui accident stupid, prea puţin justificat sub raport estetic. Senzaţia „tare" introdusă de episodul în cauză funcţionează în gol. Alminteri, aceste două personaje, mama şi fiica, precum şi episoadele în care ele apar ni s-au părut cel mai bine realizate. Rolul lor în economia cărţii este însă, din păcate, minor.

Dincolo de aceste limite, romanul lui Corneliu Sturzu oferă o lectură de vacanţă : ea poate funcţiona ca un memento al problemelor noastre cele de toate zilele.

Marian ODANGIU

Marin Mincu

Pradă realului

Ed. Cartea Românească, 1980

Dificil de găsit un termen care să rezume mulţumitor materia celor cîteva poeme secvenţiale ce alcătuiesc ultimul volum al lui Marin Mincu : **Pradă realului.** Dificil, înainte de toate, pentru că, iată, cum am putea numi fără a greşi aceste (lungi) texte fără podoabe, aceste confesiuni febrile, precipitate, nu lipsite de sugestive locuri comune după cum nici de o profunzime a transparenţei notaţiei ? Reportaje lirice **(Artistul Tînăr la Veneţia) ?** Parabole acide (şi, în fond, patetice), turmentate subtextual de cele ce ar putea însemna opţiunile unui autor bine fixat în cultul umanităţilor ? Autoscopii lucide ale unui literat care reflectă, cu sarcasm, asupra statutului artei, meditaţii, mişcate uneori de un nu ştiu ce fel de cinică jubilaţie, asupra cutăror aspecte ale culturii şi ale civilizaţiei veacului ? Fapt repede sesizabil, toate acestea se regăsesc, într-un mod sau în altul, în versurile din **Pradă realului.** În proporţii variabile, puteau fi remarcate, şi altădată, în culegerile de poeme ale criticului Marin Mincu ; deşi itinerariul liric al acestuia nu a rămas, în timp, neschimbat, oricum nu fără cîteva modificări de accent, fără un transfer al interesului de la, de exemplu, vizionarismul întunecat, de sorginte expresionistă, ce îl plasa pe liric în anii debutului în proximitatea chtonicilor deceniului şapte (cu ecouri persistente într-un poem de dată recentă, **Plajă :** „movile teşite pe cîmpuri / strigăte dulci se alungă prin eter / umbre străine se prind / de ecranul radarelor / nimeni nu se aşteaptă / ca vreo ploaie necunoscută / să mai picure pe steaua / noastră năstruşnică / de aici spaima de / păsările metalice ce străbat / visele leneşe tulburîndu-le / din somnul organic / cînd peste trupurile cailor / răsturnate pe cîmpuri / flori frumoase se ridică / albe ca nişte luminări electrice / lumina lor întărîtă şingele / şi colorează din nou frunzele / un cîntec suav dulce / ne cutremură carnea / mîngîindu-ne tandru în / visul nostru albastru / de larve fericite"), la ironismul insurgent, neconcesiv, din două din cele mai bune poeme ale culegerii de care ne ocupăm aci : **Fals tratat despre miel, Vînătorii de berze.**

O remarcă, în urma acestor constatări, rămîne necesară : în poezia lui Marin Mincu nu se constată, propriu-zis, evoluţia. În orice caz nu o evoluţie care să implice o palinodie estetică (lucru posibil de aşteptat de la un critic angajat nu o dată în demersuri doctrinale, în marginea unor texte consacrate), cu atît mai puţin oscilaţii valorice. Lui Marin Mincu formulele poeziei în care se ilustrează îi sînt, în egală măsură, convenabile, ştiinţa poeziei la îndemînă. Preeminenţă, deci, a inteligenţei poetice la un poet remarcat în mod deosebit pentru obsesia originarului, a ceae ce este nativ, necontrafăcut ? Probabil. deşi nu atît acest lucru este decisiv în aprecierea poeziei la care ne referim, cît exactitatea / pertinenţa execuţiei partiturilor lirice. Semnînd culegeri de versuri ce fac pandant întunecatelor feerii telurice ale unor poeţi ca Gheorghe Pituţ şi George Alboiu, Marin Mincu relevă o egală înzestrare pentru o poezie de factură ironică, truculentă, fantezistă uneori, devenită în ultimii ani una dintre experienţele cele mai fertile încercate de reprezentanţii succesivelor valuri lirice. Poezie abilitată în a se interoga, perifrastic, asupra existenţei, în a vorbi, faceţios, într-un fel, despre propria condiţie : aproape toate textele din **Pradă realului** sînt (ori pot fi citite) ca nişte arte poetice : „el poetul se scoală devreme / pe la ora şase / cînd îl apucă maldoror / îşi îmbracă salopeta de semnonaut / şi se apleacă spre pagina albă / cu tandreţea unui amant / se apleacă aşa din obişnuinţă / ca şi cum ar cobori în mină / ar ara un pogon de maci / dar el nu scrie nimic / el doar se sprijină / cu mîna de pagina albă / ca un ins prea obosit / se uită la soţia lui care / doarme alături cu părul răvăşit / pe perna aburită / ceaţa răutăţilor / rostite împotrivă-i / (te-ai lenevit de tot de la un timp) nu mai scrii un rînd / toată ziulica vai de capul tău) / poetul se uită la mîna lui / cu ochi somnoros la / mîna lui care se sprijină / pe hîrtia aceasta şi / din care picură glonţul fil-fil / cînd se uită poetul la mîna / aceasta cu care scriu / el se află foarte aproape de moarte / un'te duci tu mielule / sau quo vadis domine".

Aventură declarată între semnele realului, poezia lui Marin Mincu explorează, cu egală fervoare, însemnele propriilor moduri de existenţă.

Lucian ALEXIU

---

lecturi

Cecilia Dincetate

SUFLET DE ÎNCERCARE

Ed. Cartea Românească, 1981

Suflet de încercare filtrează mult mai energic datele oferite de experienţă, în căutarea şi degajarea eşafodajului ce le susţine. Demersul se întemeiază – barochizant – pe o ambiguitate (ontologică) fundamentală : simultaneitatea **trecerii** şi **a stabilităţii,** exprimată de materii incerte precum **zăpada** şi **ceara.** Ambele sînt corpuri solide dispuse, în anumite condiţii, să curgă şi – invers – nişte fluide solidificate. Se adaugă, din unghi stilistic, preferinţa pentru oxymoron – realizat mai mult sau mai puţin difuz : **rîuri fixe, flacără ninsă ; să ne apropiem într-atît regnurile** / **încît să ne simţim irevocabil înstrăinaţi** etc.

Pe acest fond, **timpul** capătă denumirea de **eternitate ritmată** (p. 14), e, aşadar, intermitent, ondulat, are relief. Sacadarea e consecinţa interferenţei **marii eternităţi** (a timpului istoric, geologic, cosmic) cu **mica eternitate** (secvenţa individuală a acestei dimensiuni). Coincidenţa lor se opreşte la **marginea abruptului.** De aici, începe **fără timpul :** ceva care e totuna cu **spaţiul perpetuu :** „O caii, tineri şi castanii, care-au păscut maci în captivitate / sub cerul neted al fraţilor Dioscuri, / sosesc într-un clocot la marginea abruptului / şi se desfac, la auzul luminii, / în ţăndări. / De acolo începe fără timpul / împărţit în fără secunde şi fără dogoare, / un spaţiu perpetuu minat de cîntece transparente . . .".

Abruptul modifică, însă, nu numai durata, ci şi distanţa. Spaţiul (văzut şi ca mişcare corporalizată : **spaţiul, dens depărtat)** se identifică, dincolo de **marginea abruptului,** cu **fără drumul.** Era de aşteptat. Fiindcă, dincoace de **abrupt,** starea firească a individului e **călătoria.** Mai mult : conştiinţa călătoriei certifică existenţa însăşi : **Călătoresc : deci exist** / **Gîndesc** / **pe o sferă în expansiune. Stiţii încet,** / **Raze de singe ţipă în cariatide . . ."**

Această **călătorie** (numită şi **călătorie-sfîşiere,** p. 17) este, concomitent, trăită şi contemplată, relevînd un puternic simtămînt al dedublării : „Obrazul meu se loveşte de rîuri, / obrazul meu rămîne neted şi singur / de cealaltă parte-a călătoriei ; / doar podurile vin şi se surpă perechi / peste umbra inele / pădurile-şi taie crengile de sub ele / şi fumegă, / osiile se înfundă / prin ţinuturile cucerite de greieri. / Obrazul meu se loveşte, se loveşte de rîuri, / obrazul meu se priveşte-ndelung / de cealaltă parte-a călătoriei ; / şi iată, vin minjii, / aleargă paralel cu obrazul meu neted şi singur, / neştiutori mă-nsoţesc de partea aceasta, / a copilăriei, / pînă la pierderea rîsului din genunchi, / pînă la pierderea stelei / din frunte." **(Stare de timp).**

Într-o perspectivă ce uneşte drum, cazană şi perpetuă rotire, eterna **netezire** este lăsată, deci, în seama **roţii** (65). În paralel, caldă şi tremurătoare, fiinţa omenească înfloreză universul cu blîndele sale tonuri **purpurii.** Ajunsă aici, chinga strînsă a versului (şi a emoţiei) se relaxează, eliberînd neaşteptate elanuri antropocosmice.

Eugen DORCESCU

De formă

Aud spunîndu-se uneori „A semnat de formă" ori „Cutare angajament şi l-a luat de formă" ori încă „A dat o declaraţie de formă". Subînţeles fiind că semnatarul, îndatoratul ori declarantul nu şi-a exprimat şi vrerea lui cea adevărată, sufletul, conştiinţa, opinia în actul săvîrşit ; s-a menţinut la nivelul neutru şi necompromiţător – fără adîncime – al formelor.

Şi mi-am adus aminte de Crescent din Mira-Lichiei, care a trăit în vremea lui Nero, om de vază şi în vîrstă ; i se ceruse de guvernatorul care-l cerceta să dea o declaraţie de formă spre a-şi mîntui viaţa. Era bănuit a fi adept al noii religii pe care statul roman o trecuse printre cele subversive. Guvernatorul se arăta binevoitor şi oferea o soluţie practică : o simplă formalitate.

Crescent refuză. Trupul, zice, nu poate merge unde nu merge sufletul. Răspunsul bătrînului din vechime rezolvă, cred, nu numai un caz particular (cel solicitat şi-a plătit neretractarea cu moartea), ci constituie şi un îndreptar general în aprecierea actelor **făcute de formă.** Nu există acte, gesturi, declaraţii, iscălituri, depoziţii „de formă". Noi oamenii nu trăim şi nu acţionăm la un nivel numenal şi noematic. Ne situăm faţă de ceilalţi, ne definim, ne caracterizăm nu prin tainele eului ci prin manifestările comportamentului şi căile alese de psihie. De la fenomenologi şi existenţialişti încoace lucrurile acestea sunt bine ştiute şi au intrat în domeniul public al adevărurilor elementare. **Trăim şi acţionăm la un nivel fenomenal** şi structural unde formalul şi numenalul se confundă, unde, altfel spus, forma implică şi angajează fondul.

Pe plan moral (sau pur axiologic) distincţia dintre formă şi fond este aşa dar factice. În viaţa „concretă" nu-i ca în artă : acolo, **într-o oarecare măsură,** se poate diferenţia forma de fond. (În artă, forma greşită sau ridiculă poate stîrni rîsul ori anula emoţia, dar e totuşi cu putinţă să se înţeleagă ce a vrut autorul să spună.) Viaţa „reală" nu cunoaşte rezervele mintale : în mediul acela nu pot fi sesizate, nici măcar transmise ; pe plan existenţial, acţiunea (care-i tot una cu „forma") singură se vădeşte şi este perceptibilă, singură intră în circuit. Ea antrenează **cu sine (în sine)** şi fondul, asupra căruia nu mai există procedeu care să îngăduie a-l discerne deosebit.

(Apoi arta înlesneşte ghicirea gîndurilor, ceea ce viaţa nu numai că nu repetă, ci îngreuiază).

„De formă", deci, înseamnă de formă şi în fond. În stadiul acesta şi în condiţiile specifice ale cîmpului telaţional, fondul e inexorabil legat de formă, e **solubilizat** în ea, purtat de ea.

Cînd Crescent din Mira-Lichiei grăia : trupul nu poate merge unde nu merge sufletul, el nu atît enunţa un precept moral cît făcea o constatare psihologică de natură experimentală. Existenţialiştii, mai tîrziu, au făcut-o (şi teoretizat-o) şi ei : potrivit datelor trăirii sociale umane, doar forma e accesibilă celorlalţi. Distincţia, subtilă, dintre formă şi fond nu-i comunicabilă. E o iluzie, o amăgire, o fabulaţie, o **creatio mentis** încătuşată între limitele sinei.

În relaţiile comerciale, în litigiile juridice, în concurenţa proprie coexistenţii statelor apar tranzacţii ; în problemele de conştiinţă însă compromisul se integrează în aceiaşi categorie conceptuală ca şi spiinii cu puteri magice, armăsarii mîncători de jăratic ori mumele pădurilor. În problemele de conştiinţă compromisul e tot una cu cedarea, cu achiesarea. „Nenorocitul şi bicisnicul" de Crescent (calificativele sunt ale guvernatorului) o ştia.

„Am dat o declaraţie de formă", „Am semnat de formă" şi altele de acelaş fel sunt non-sensuri, imposibilităţi. Ţi-ai pus semnătura ? Ai jertfit idolilor ? Suspansul a încetat, dilema s-a prefăcut în decizie, ipoteticul e acum fapt. Forma a îmbrăcat fondul, s-a lipit de el, s-a împreunat cu el ; **alcătuiesc un singur trup,** cum stă scris la Carte.

Forma şi fondul – pe plan existenţial-fenomenal – înjghebează un compus, o combinaţie, nu un amestec. Nu mai pot fi separate. Iar cum „de formă" e o expresie destinată exclusiv aprecierii sociale (liniştirii conştiinţei în raport cu evetualele reacţii ale obştii), rezultă că e o sintagmă imaginar-transcendentală.

Acidul clorhidric – spre a exemplifica ideea de combinaţie – nu poate zice : cu H sunt de partea . . . iar cu Cl sunt de partea . . . Hidrogenului şi clorul nu mai pot fi „prinse" **qua** materii individualizate. HCl vorbeşte atît în numele clorului cît şi în al hidrogenului. **„De H votez cu . . .", „de Cl votez cu . . ."** este echivalentul unei contradicţii **in terminis** şi tăgăduieşte o iremediabilă consubstanţialitate. Orice „sufletism", prin urmare (face ce fac, dar cu sufletul nu fac ; sunt aici dar cu sufletul altundeva : acţionez precum se vede însă nu în numele meu), este incongruent şi falacios. Ne aflăm într-un domeniu în care evidenţa faptică exclude şi preschimbă orice explicaţie suplimentară în farsă. (În domeniul pe a cărui poartă de intrare sunt săpate nemuritoarele cvasi-dantești cuvinte : **Attends que je t'explique.)**

Materia, în cea mai mare parte, o putem remodela conform dorinţei noastre. Dar sunt şi situaţii psihice (ori legi) care ne scapă, zadarnic încercăm a le eluda. Consolarea şi liniştea urmărite prin recursul la paradigma „de formă" reflectă doar un impuls lăuntric, un vicleşug al subconştientului, o „figură de stil" a străfundurilor cuprinse de panică, nu o realitate. „De formă" e o stratagemă ce presupune o ruptură atît de totală şi o dedublare atît de tăioasă a personalităţii încît, de ar putea fi închipuită (ba şi resimţită) fulgurant, nu durează ci deîndată revine la starea normală, aşa cum şi la R. L. Stevenson domnul Hyde şi doctorul Jekyll nu adastă vreme îndelungată în neunitate ; e o reţetă (mai mult sau mai puţin operantă) de uz intern, nu-i un leac obiectiv ; nu-i o scuză, nu-i un alibiu valabil, nu se bucură de putere probatorie. E un şiretlic de natură lingvistică a unui duh în derută. E o fantezie, o fantasmă, un flogiston. E, în cel mai patetic şi mai psihanalitic sens al termenului, o făţărnicie, o făţărie, o faţadă, o soluţie de tip Potemkin.

Dintre toate pildele de „rea credinţă" şi de „conştiinţă frămîntată" ce se pot da, aceasta-i cu adevărat tipică şi lămuritoare.

N. STEINHARDT

consemnări

ÎNTREPRINDEREA „AZUR" TIMIȘOARA

Noua unitate de lacuri şi vopsele din cadrul întreprinderii "AZUR", intrată în funcţiune, realizează produse peliculogene carbomidice destinate finisării superioare a suprafeţelor lemnoase

ÎNTREPRINDEREA 6 MARTIE TIMIŞOARA

Calea Circumvalaţiunii nr. 8–10

Transformînd în tradiţie **preocuparea** pentru continua introducere a noului în tehnologia producerii de maşini, utilaje, instalaţii şi scule de construcţii tov. ing. GHINDAŞ IOAN directorul întreprinderii „6 Martie" ne relatează despre programul de fabricaţie :

– Programul „Tehnologia betoanelor şi armăturilor". În cadrul acestui program producem în serie vibratoare cu motor înglobat, primul de acest fel fabricat în România fiind realizat în exclusivitate de întreprinderea noastră. Pentru alimentarea cu energie electrică a acestora producem convertizoare de frecvenţă de 200 Hz, caracterizate prin robusteţe în construcţie şi o deosebită siguranţă în funcţionare ; gama **vibratoarelor** cuprinde 3 mărimi : ∅ 58, ∅ 71, ∅ 110 mm, şi ∅ 38, sau vibratoare foarte mari, cu diametru de 450 mm şi lungime de 15 m, cea ce constituie soluţii noi în consolidarea fundaţiilor în terenurile nisipoase.

– Recent am început producţia de unelte **rotopercutante** echipate cu motor trifazat, ceea ce constituie o premieră tehnică. Fabricate în ateliere organizate la un înalt nivel de specializare, sculele rotopercutante fac parte din tehnica de vîrf, fiind rodul unor intense cercetări şi experimentări efectuate în laboratoarele întreprinderii. Realizat pentru prima oară în ţara noastră, produsul este fabricat pînă în prezent numai de întreprinderea „6 Martie".

– Tot în cadrul acestui program se includ şi produsele din grupa de utilaje pentru prelucrat plase de armături, din care cele mai reprezentative sînt : maşina de îndoit plase sudate, cea de tăiat plase sudate, precum şi maşina de tăiat oţel beton ∅ 42, maşina de fasonat oţel beton ∅ 40 utilaje cu un randament deosebit de ridicat.

– Programul „Tehnologia instalaţiilor" cuprinde un mare număr de produse din care unele tradiţionale pentru întreprinderea noastră. Pentru mecanizarea operaţiei de fixare a papucilor de cablu producem dispozitivul hidraulic de presat papuci cablu, la care de asemenea deţinem exclusivitatea de fabricaţie.

– Programul „Transport" cuprinde utilaje şi dispozitive destinate mecanizării pe şantiere a operaţiilor de transport atît pe verticală cît şi pe orizontală ; unul din acestea, aparatul de tractat şi ridicat de 1,5 tone, un produs cu tradiţie la întreprinderea noastră, este larg răspîndit pe toate şantierele de construcţii din ţară fiind folosit atît la transportul pe verticală a diverselor materiale de construcţii cît şi la tracţiunea pe orizontală.

– Un produs deosebit de solicitat este solicitat de marile şantiere, este ascensorul de persoane şi materiale pe care îl executăm în două variante : pentru înălţimea de 50 m şi 100 m ambele pentru sarcini de 1000 kgf. Deplasarea cabinei pe cremaliere este o realizare ce aparţine, în ţara noastră, întreprinderii „6 Martie".

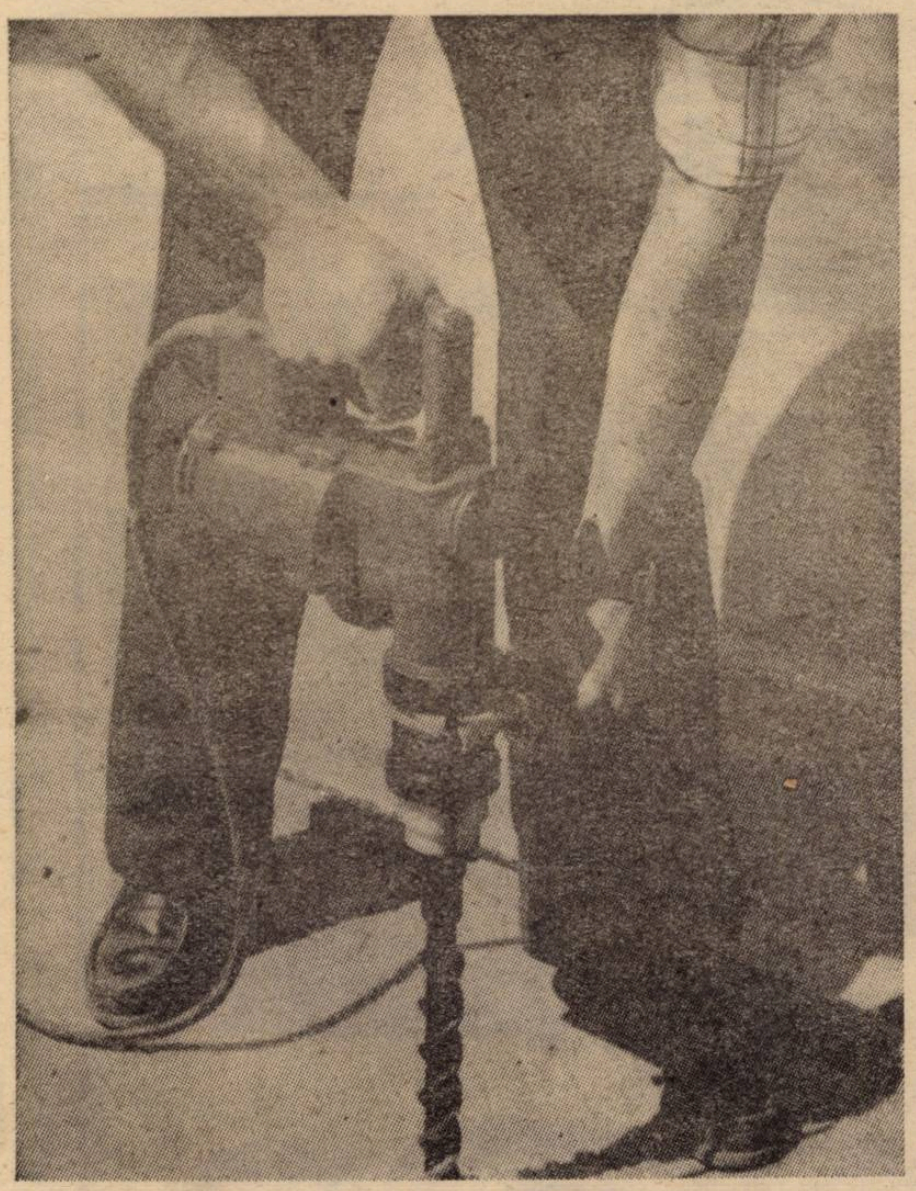

Unealtă rotopercutantă

POLIZOARE DE COLŢ

5 tipodimensiuni – 11 operaţii. Se utilizează pentru debitarea profilelor şi ţevilor din oţel, tăierea materialelor de construcţii, finisarea uscată şi umedă a betoanelor a pardoselilor etc. Puterea motorului electric de antrenare este de 1500 Watt.

– Un produs deosebit de solicitat este platforma telescopică universală care şi-a cîştigat rapid un bun renume în rîndul beneficiarilor. Acţionată hidraulic, platforma universală produsă de noi întruneşte toate condiţiile unui utilaj universal cu o largă folosinţă pe şantiere. Realizat la un înalt nivel calitativ produsul este în prezent exportat şi peste hotare.

– Se fabrică platforma universală în 3 variante de înălţime de lucru : 6 m, 12 m, 16 m.

În prezent specialiştii noştri sînt preocupaţi a diversifica în continuare această gamă prin soluţii adecvate locurilor de lucru diferite.

– Producem maşini pentru executat falţ şi maşini pentru încheiat falţ, prelucrînd table pînă la grosimi de 1,5 mm. În cadrul aceluiaşi program de fabricaţie producem maşini hidraulice de îndoit tablă pentru grosimi de 2×2000 mm, precum şi maşina pentru roluit flanşe din cornier, lucrînd pînă la dimensiuni ale materialului de 45×45×5 mm.

– Preocupată continuu de mecanizarea lucrărilor de construcţii care necesită un volum mare de forţă de muncă, întreprinderea realizează în cadrul programului de „Tencuieli şi finisări" maşini şi utilaje caracterizate printr-un deosebit randament, din care exemplificăm aici maşina de tencuit cu 2 pistoane capabilă a transporta mortarul la 60 m pe verticală şi 200 m pe orizontală, şi maşina de tencuit în strat subţire cu un debit redus, cu posibilitatea pompării unor mase cu mult mai viscoase.

– Ambele maşini aduc o contribuţie esenţială atît la sporirea productivităţii fizice pe şantiere cît şi la îmbunătăţirea calităţii operaţiilor de finisare a construcţiilor. Prin asimilarea şi fabricarea lor s-a renunţat la importul acestora, iar în prezent, pe lîngă faptul că întreprinderea noastră a produs prima în ţară aceste maşini, a rămas singura producătoare de utilaje specifice acestor operaţii.

– Acest program de fabricaţie cuprinde şi alte produse ca agregat mobil de aplicat mase şpaclu, maşină de injectat pe vagoneţi, maşină de finisat pardoseli minerale şi numeroase altele, printre care schela autoridicătoare cu o încărcare admisă de 150 kgf/m şi o înălţime de lucru pînă la 100 m. Înlocuind vechea schelă metalică fixă, schela autoridicătoare se dovedeşte deosebit de utilă la lucrările de finisare a construcţiilor, caracterul său mobil dîndu-i posibilitatea de a deplasa pe verticală odată cu muncitorii şi materialele necesare.

– Introducerea pe scară tot mai largă a materialelor uşoare de construcţii ne-a determinat a include în programele noastre de fabricaţie utilaje adecvate prelucrării acestora, cum sînt maşinile de tăiat azbociment şi de tăiat beton celular autoclavizat şi maşina de tăiat cărămizi refractare, caracterizate printr-o înaltă productivitate, aceste utilaje mecanizează lucrări care, executate manual, consumă un mare volum de muncă şi se realizează la nivel calitativ scăzut.

– Prelucrarea solului constituie de asemenea o operaţie laborioasă căreia îi atribuim importanţa cuvenită, realizînd mijloace de mecanizare din care amintim instalaţia de desecare cu filtre aciculare, utilaj de mare capacitate, avînd posibilitatea de a scădea nivelul apei freatice a terenurilor pentru construcţii, improprii din cauza umidităţii solului.

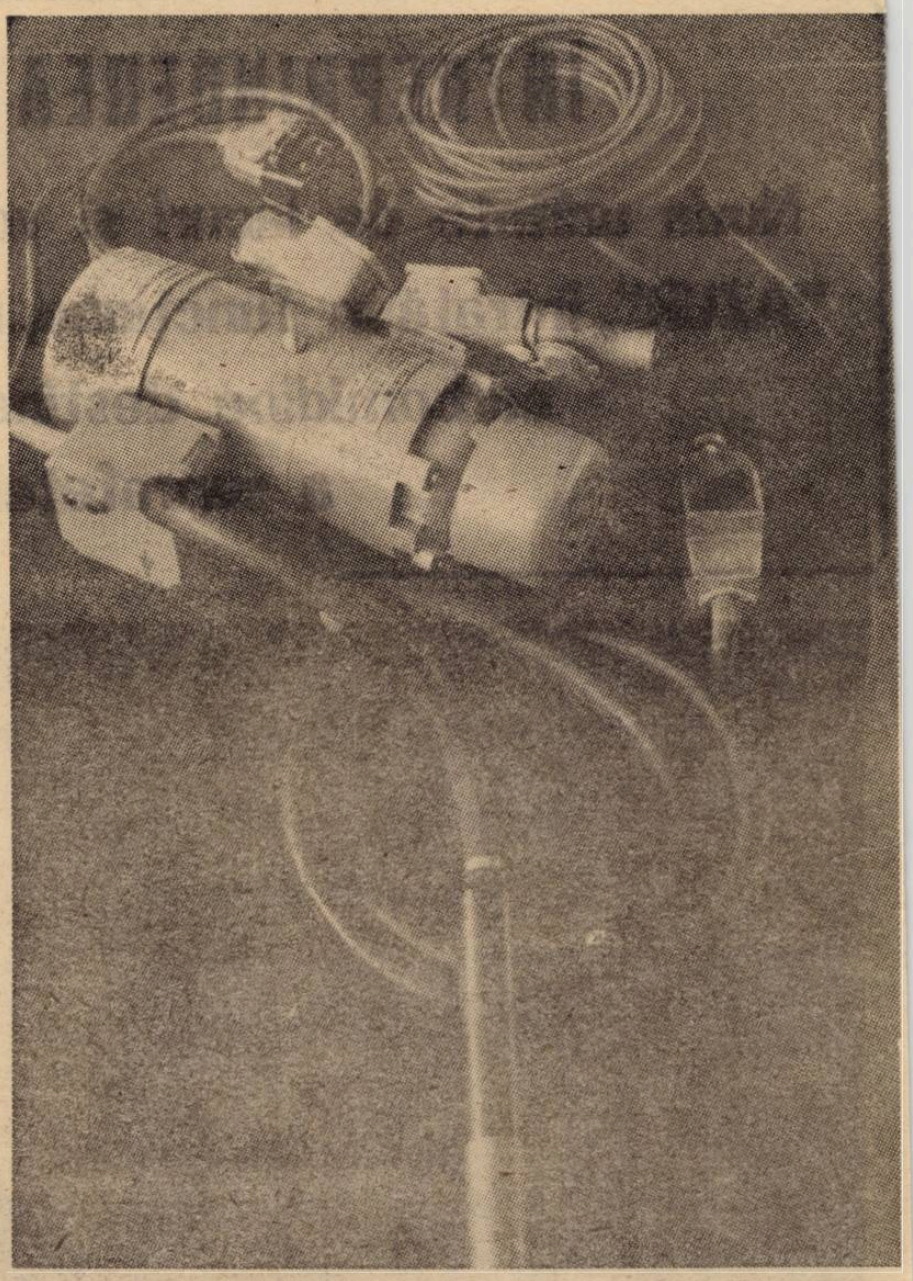

Vibrator interior şi convertizor de frecvenţă

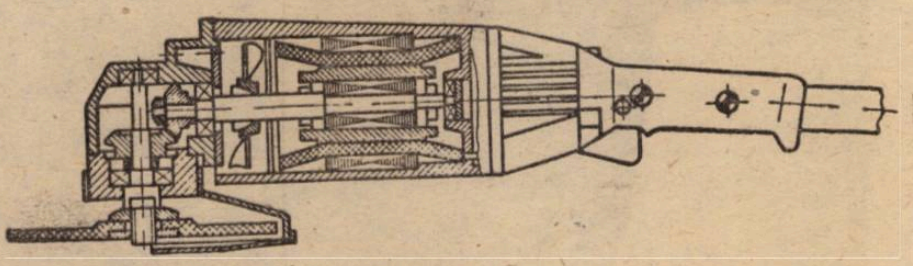

Polizoare de colţ

– Acestea sînt cîteva din produsele noastre reprezentative din programele descrise pe scurt mai sus, colectivul de muncă de la întreprinderea „6 Martie" Timişoara fiind continuu preocupat ca şi în continuare să contribuie eficient la mecanizarea şi modernizarea lucrărilor de construcţii, ţinînd pasul cu tendinţa mondială în acest domeniu.

Reportaj consemnat de :

Andrei MARKOVITS

MIHAI EMINESCU ŞI EPOPEEA ROMÂNĂ

Apărut în colecţia **Eminesciana,** studiul recent al lui Eugen Todoran, **Eminescu, Epopeea română,** aşa cum aflăm din **Avertismentul** autorului însuşi, reia într-o formă mult dezvoltată cîteva din capitolele volumului **Eminescu,** apărut la editura Minerva, 1972.

Să precizăm, mai întîi, că şi în acest studiu Eugen Todoran are în vedere unitatea de structură a viziunii poetice eminesciene pe linia unei permanente legături a nucleelor ei poetice, ceea ce asigură operei o superioară coerenţă internă. Studiul este alcătuit din şase capitole între care se păstrează o perfectă unitate interioară prin analiza modului în care confruntarea timpului mitic cu timpul istoric pe calea imaginaţiei poetice face din Eminescu cel mai reprezentativ poet al spiritualităţii neamului românesc. Primul capitol : **Istorie, Mit, Poezie** demonstrează felul în care, pe linia deschisă de romantici şi susţinută la noi de curentul „duhului naţional", Eminescu a dat mitului o valoare literară specifică, mitul fiind înţeles ca simbol, apreciat deci pentru funcţia lui poetică. Autorul studiului porneşte de la premiza (demonstrată pe larg în studiul **Eminescu,** ed. **Minerva,** 1972, în capitolul **Conceptele gîndirii poetice** şi completată acum cu noi argumente), că realitatea intrinsecă a creaţiei eminesciene presupune o gîndire poetică ce se verifică în orice „strat" al operei în aşa fel încît, în actul percepерii lumii, poetul pleacă de la o imagine în care se află conţinută **virtual ideea poetică** deosebită de **ideea filozofică.** Poezia eminesciană rămîne o poezie de dimensiune filozofică în care ideile îşi păstrează valoarea de simbol, adică de „semne" concrete în şi prin care se precizează şi se unifică sensurile multiple ale imaginii artistice. Cît priveşte propria concepţie a lui Eminescu cu privire la mit, Eugen Todoran precizează : „Explicînd mitul prin funcţia lui poetică, Eminescu nu gîndea ca un filozof, ci ca un poet, pentru care mitul nu poate fi valorificat în poezie ca o simplă „formulă", ci numai ca expresie exterioară a unui profund învăţămînt sau a unei profunde idei interne, căreia poetul îi caută haina corespunzătoare, o idee poetică în imaginile sensibile şi care, ca haină a ideii, constituie „naţionalitea ei" (pag. 23). Studiul îşi propune, în continuare, înţelegerea (adică, explicarea) ideilor poetice din texte antume sau postume construite şi gîndite ca părţi dintr-un proiect mai vast în care Poezia însoţind Istoria, într-o construcţie de epopee sau tragedie naţională, devine expresie poetică a geniului poporului român cu precizarea : „Eroii lui Eminescu, proiectaţi în timpul mitic, iau uneori înfăţişarea stranie, ireală, a unui „dublu" misterios, ascuns în fiinţa umană, în imagini neobişnuite : a „călătorului în stele", a „strigoiului", a „demonului" sau a „geniului", care, ca fiinţe imaginare nemuritoare, ies din timpul uman, prezente însă, ca fiinţe fantastice, în condiţia umană" (pag. 29).

VIRGINIA BAZ BAROIU : „Chemare"

În capitolele care urmează sînt analizate, rînd pe rînd, aceste „personaje" ce alcătuiesc ţesătura mitului românesc : **Zina Dochia şi Decebal** (din episodul dacoroman cuprins în poemul **Memento mori), Sarmis** şi **Brig-Bel** (din episodul geto-dac), iar apoi, prin coborîrea treptată din mit în istorie, Muşatin din episodul descălecării de ţară, Toma Nour – Andrei Mureşanu – personaje care apar în subiectele de epopee sau dramă naţională românească. În fine, o dată cu demitizarea realului prin suspendarea fantasticului (pag. 337), ironia devine în creaţia lui Eminescu o viziune gravă asupra istoriei, „realitatea apare tot mai mult în condiţia ei socială privită satiric" (pag. 348).

Este urmărită evoluţia gîndirii poetice eminesciene care face posibilă alegoria **Luceafărului,** cheie de boltă a mitului românesc, adevărat personaj simbolic anticipat în chipul lui Sarmis, devenit în istorie Muşat căruia ursitoarele i-au menit „tinereţe fără bătrîneţe şi viaţă fără de moarte", adică nemurirea.

Analiza fiecărui poem este însoţită de largi incursiuni în tematica motivului literar (de pildă, motivul **strigoiului,** al **demonului** şi al **titanului** etc. din literatura universală) singurul scop rămînînd acela de a preciza originalitatea de viziune a poetului român probată în primul rînd prin propria sa creaţie. De asemenea, plecînd de la textul poetic eminescian în demonstrarea fiecărei afirmaţii, Eugen Todoran face largi incursiuni în probleme de filozofie, de filozofie a culturii, de estetică generală, de etnografie şi folclor, punînd în discuţie studii vechi sau de ultimă oră din exegeza eminesciană.

Toate textele poetice analizate se constituie, în cele din urmă, ca fragmente ale unui întreg identificat de Eugen Todoran în ideea geniului nemuritor (vezi cap. VI **„Luceafărul" mitului românesc)** care străbate opera eminesciană şi în care recunoaştem chipul poetului însuşi.

Mai trebuie adăugat, şi nu în ultimul rînd, că, în viziunea lui Eugen Todoran, opera lui Eminescu devine un prilej pentru o analiză făcută dintr-o perspectivă filozofică vizînd poezia şi esenţa ei, fapt care asigură studiului în discuţie un loc deosebit în exegeza eminesciană, în teoria şi critica literară actuală.

Rodica BÂRBAT

AMINTINDU-NE

(Urmare din pag. 1)

credem că poetul a mai publicat „culegeri antologice" care, probabil, au fost scoase din biblioteci ca nişte hîrtii inutile, ce într-adevăr erau. În prefaţa în cauză (interesantă şi vie, ca mai tot ceea ce scrie N. Manolescu) se spune că Dan Deşliu „a simţit din plin preţul gloriei", că el s-a adaptat spiritului noii poezii care a învins după 1960. Fără îndoială că s-a adaptat, însă vom demonstra altădată cum Dan Deşliu a transformat un tip de epigonism în alt tip de epigonism ; epigon al lui A. Toma (dar şi maestru al lui) el va deveni în 1980 moştenitor al lui Dorin Tudoran.

Prefaţa lui Nicolae Manolescu sugerează că Dan Deşliu s-a plictisit de glorie şi vrea să devină poet. Au fost abandonate şi cunoscutele emisiuni de televiziune care îl făcuseră tot atît de popular (aproape) ca pe Mihai Florea sau Ion Mustaţă, scriitorul a renunţat la cronicile bicicliste care adăugau ceva peste la popularitatea televizivă. Scrie poezii mizantropice şi dă interviuri povestind – cîte puţin – despre începuturile scrisului său. Amatorii de bombe publicistice îi citează poemele cele celebre, Dan Deşliu pluteşte imperturbabil printre citatele din poemele care, la începutul deceniului şase (dar şi la începutul celui de al optulea, pentru cîteva zile) îl făcuseră cel mai popular autor român. Citat de istoricii literaturii ca o mostră de succes literar este A. Toma, dar adevărul e că succesul lui Dan Deşliu l-a întrecut, din cînd în cînd, pe acela al lui A. Toma. Însuşi Mihai Beniuc, după ce scăpase de obsedantele exemple ale tinereţii sale rebele, („Dacă astăzi Blaga sau Arghezi / Sînt mai mari decît...") se pomenea concurat de tînărul care putea crea, la ordin, şi sergenţi fruntaşi şi stahanovişti, şi poeme fără sfîrşit şi fără probleme şi alte minunate istorii de slavă. Prin 1955 Dan Deşliu adunase decoraţii cît un general veteran şi onoruri cît toţi literaţii români de treabă la un loc. La primul Congres al scriitorilor din România el va fi acela care va ţine co-raportul „Problemele ale poeziei". Dacă se va face vreodată o antologie a textelor de seamă a proletcultismului românesc, co-raportul lui Dan Deşliu se va înscrie la loc de frunte. Spre cinstea poeţilor români, co-raportul a fost mult ridiculizat, unii dintre participanţi oprindu-se şi asupra fenomenului Deşliu în viaţa literară românească. Să citäm cîteva fragmente din intervenţia lui Aurel Rău, intervenţie care arată că fenomenul Deşliu nu s-a redus doar la apariţia unor poeme „de succes" în epocă :

„Mi-aş permite să-mi amintesc de o celebră şedinţă – şi nu e singura de acest fel – consacrată poemului **Minerii din Maramureş,** abia publicat în revistă. Aveam cinstea de a fi invitat şi eu, cu alţi cîţiva tineri aduşi ca să înveţe.

După citirea referatului, care greşea prin aceea că făcea cîteva timide obiecţii (nici un sfert din ceea ce trebuia făcut) lucru pentru care a fost aspru criticat de către entuziaşti, au urmat discuţii superlative, o hotărîtă punere la punct a scepticilor şi concluzii divine.

Nu s-ar putea spune, prin urmare, că scriitorii s-au descotorist uşor de exemplul lui Deşliu. Şi nici că rostul său în literatura deceniului al şaselea se reduce la poemul cu minerii. Nu, despre Deşliu se va mai scrie destul „după 1960" : scriitorul e încă redactor şef la o importantă publicaţie şi încă aspiră să fie lider. E însă cam tîrziu, în literatură proletcultismul îşi trăia sfîrşitul. Trebuia găsit altceva, nu înainte de a exploata toate şansele gloriei obţinute pe spinarea poeziei lozincarde, găunoase, alcătuite după canoane, ordine şi medalii.

Ce aduce nou volumul antologic prefaţat de Nicolae Manolescu ? Mai întîi ne întăreşte convingerea că Dan Deşliu e un bun versificator. A fost întotdeauna un bun versificator. E un spirit mimetic exemplar : poate să scrie ca Vlahuţă, ca Şt. O. Iosif, ca Nichita Stănescu. Să citäm : „Trebuie deci, / Să veghez neclintit / poate-n cele din urmă / se-arată / clipa visată /.../ Trebuie să veghez / să-i zăresc în curînd / pe meşterii ţării de azi, / din culmea de ei făurită / cătînd / peste plaiul cu holde şi brazi, / şi uzine de vis, / aripi tari întinzînd / în cerul deschis, / zări largi săgetînd, / mai sus, mai departe, / ţară-ntreagă cu ei înălţînd / într-un zbor fără moarte !". Ce mai antologhează Dan Deşliu în volumul său din 1980 ? Iată : „Viteji ai veacului apus, / coboritori din osul Horii, / cîţi nu s-au stins, / ca să se-aprindă zorii, / acolo, la hotarele de sus ! / / Făgaşul fagilor pletoşi / pe care pacea verii urcu-l / mai ştie luptele cu turcul, / mai zice-n frunză Alimoş. / De el, ori de-un nepot al lui / căzut, pe la apus de soare, / pentru-nfrăţitele ogoare, / în umbra codrilor silhui...". Să precizăm că antologhează liber şi nesilit de nimeni aceste poezii...

În prefaţa sa Nicolae Manolescu notează că volumul antologic i se pare „interesant sub raportul capacităţii de înnoire...". Dar „spiritul de înnoire" e de fapt spirit mimetic, capacitatea de a prelua de ici – de colo (nu numai din Dimov, Tomozei, Stănescu) idei poetice, leit-motive, armonii. Ca fost elev al Conservatorului de muzică şi artă dramatică, scriitorul are auzul format : ştie să asculte şi să interpreteze, are darul zicerii. Discursurile ultimelor două volume nu fac decît să preia gesticulaţia discursurilor de altădată. Imitaţi sînt, din nou, autorii la modă, oamenii de succes ; în anul de graţie 1981 Dan Deşliu e „poet furios" ! Iată un poem care pare o conserva amintiri : „Gizi tutelari Imperturbabili / pioni pe-un şah de turtă dulce / greţoşi / doar dacă te sileşti / să-i laşi să se dizolve treptat / sub cerul gurii / în ciuda celor cuvenite / cînd măruntaiele se răzvrătesc / / I-am îndurat odată / precum îndură şireangul / un cal sălbatic / Şaua însă – nu". Totul ar fi fost foarte frumos dacă poetul nu ar fi fost liderul proletcultului în poezia românească... Fără puţină istorie literară, riscăm să cădem în discursuri demagogice, care, după cum bine ştim, au avut întotdeauna mare căutare...

3) Există, azi, o literatură foarte viu discutată aparţinînd „foştilor redactori şefi". Ce scriu foştii redactori şefi şi de ce au dînşii succes ? Fiindcă în ultimii ani printre cele mai discutate cărţi s-au numărat cele ale lui Paul Georgescu, ale lui Paul Anghel sau Ion Lăncrănjan, ale lui Nicolae Breban sau Ov. S. Crohmălniceanu, ale lui Ştefan Bănulescu sau Ion Băieşu. Cum e literatura foştilor redactori şefi ? Iată o întrebare la care ar trebui să răspundă, pe larg, o analiză sociologică. Noi vom rezuma cîteva observaţii ale noastre, amintind că o bună parte din cărţile foştilor redactori şefi (şi ale „foştilor şefi-adjuncţi") sînt mizantropice, polemice, înşişi foştii redactori şefi manifestîndu-se mult mai polemic decît în perioada în care postul îi înjuga obligaţiilor de tot felul. Poate că o cercetare de sociologie a literaturii va putea să observe cum, eliberat de servituţile conducerii şi stimulat de cuvenita eliberare, talentul îşi găseşte un formidabil teritoriu al afirmării : atunci cînd există, şi în cazurile citate mai sus, el există. Există şi în cazul lui Dan Deşliu ? Ceea ce se poate constata, deocamdată, e felul în care autorul **Sergentului Belate** îşi conservă şi perpetuează vocaţia de lider. Fiindcă, neîndoios, lider impozant ar putea fi Dan Deşliu : prestanţa actoricească, gustul spectacolului şi al discursului, ne îndreptăţesc să credem că Dan Deşliu va mai ţine corapoarte tot atît de impresionante ca acela din 1956. Doar dacă, amintindu-ne, vom încerca să urmărim nu numai spusele, ci şi scrisele maestrului.

ILEANA ROMAN

CĂDEREA DE ACORD

Soldatul părea mai lung decît în realitate
Chipul meu în oglinzi
De-a nu se răsturna cînd curge
Cerul cu cai aburinzi

Ce așezare, cum de nu-și dă seama
Capul de văduvă, floarea falsei
Iluzii de pisică linsă
Voievodală-n podul casei.

Gînduri sîntem și cămăși mistuitoare
Din mîneci iese realitatea
Eu sînt de acord cu mine însămi
Precum ziua cu noaptea.

BUMERANG

Soldatul părea mai lung decît în realitate
Căci era singur. Și nu era zi
De la Bunul să nu se uite
Pe țeava puștii străvezii.

El închisese ferastra ca pe-o rană
Și ușa ca pe-un ochi mort
În jur pereții cei de aer
Îmbătrîniseră cu ploi cu tot.

El și-nchisese nasturii la haină
Și cămașa ecru ca pe-un edict
Și cuvintele mai ales cuvintele
Cele de insigne, cele de aur ruginit.

Dar el nu vedea decît noaptea
Care nu semăna c-un soldat
Prin țeava puștii ochiul său
Semăna cu un glonte albastru curat.

Pînă-ntr-o bună zi cînd se rezemă
De copilărie ca de-un gumilastru,
În țeava puștii la celălalt capăt
Văzu un glonte ca un ochi albastru.

LA DIOTIMA

Cea ce găsisem pe masă în zori
Era chiar rîsul meu bolnav
Poate de herpes și rușine
Poate de ocnă și nărav.

Am să-ți dau sfaturi, i-am zis,
De exemplu pîine și sare,
Întrucît semăna cu o gură
Proclasică în adorare.

Eu te-am făcut literalmente
Întrucît semăna cu o rimă
Rimă regală răgușită
De pantomimă.

Duc gura unui măr ce cade
(De gravitate nu te rupi)
Și gura e-o prejudecată
Cu ea mai plîngi, mai scuipi.

Duc gura însă la străina
La Diotima apropo
Se varsă zorile, să mergem
După aceea vom vedea încotro.

UN LOGOPED

Adam se întinse în iarbă
Și se acoperi cu cer
Nu gîndea, se lăsă ca roua
Deasă, din ce în ce.

În iarbă, dacă stai să judeci,
Toți oamenii ar fi egali,
Pămîntul singur e-o credință
Pămîntul e provincial.

Adam era lipit pămîntului
Și fiindcă nu gîndi, visă
Și fiindcă somnul n-are nări
Nu-l mirosi și nu-l vărsă.

Domnule somnule ce naibi faci
Cu-acest mormînt viu visătoriu ?
Un logoped un logoped
Pentru tăcere de ivoriu.

Adam se trezi pe-un bălegar
De vise și de bumerange,
Lumina îi deschise ochii
Ca două goange.

Domnule omule ce naibi faci
Cu-acest mormînt premergătoriu ?
Un logoped un logoped
Pentru tăcere de ivoriu.

NINA CERANU

TOAMNĂ TÎRZIE

După ce am reparat ultima Cassa defectă la Unitatea 5 mi s-au umplut ochii de-o lumină lăptoasă, cu văluri de ceață și prin perdea l-am zărit pe Alexandru în stradă cum îmi făcea semne, să-mi pun căciula și să ies, că mă așteaptă cu cele două roșcovane, amîndouă cu ochii ca pielița de prună Bistrița. Ciudat. Marika își dumica buzele între dinții tăioși, arme grozave pentru o femeie și cînd le lăsa slobode, rămîneau sîngerii, poate și de la zîmbetul neșters din colțul gurii. Îi stătea frumos, de ce să nu recunosc și vorbele lui Alexandru nimeriseră în plin. „Ia să te văd ! Acu' sau niciodată ! Monogamule !" Și către ele : „Știți că nu și-a înșelat niciodată nevasta Ce zic eu înșelat. Spun prostii. Cred că nici nu i-a trecut prin cap." „Nu-i timpul pierdut", păreau să spună privirile celor două, care desțeleniseră multe din terenurile neștiute din bărbați și din cauza cărora, probabil, zic și eu o vorbă, poate să fie o gogomănie, dar cît mă pricep eu la sufletul femeilor, da, probabil din cauza aceasta rămăseseră frunză în vînt, mingi și păpuși de cîrpe în brațele bărbaților.

*

Începuse să bureze. Toamnă tîrzie și sîcîitoare. Cînd am dat colțul blocului, căutînd intrarea, era noapte. Neonul din colț, spart. Trecuse trenul de unspe. Mica vulpe — femeia, începuse să vibreze lîngă mine și, cu degetele fierbinți, îmi căuta mușchii spatelui tremurători din pricina unei frici nelămurite. Mai tîrziu, sus, îmi arunca ochiade prin semintunericul camerei. Ușor era s-o reped ca s-o fac să-și descolăcească intenția din jurul ființei mele, pentru că așa cum mă fulgerase teama paralizantă din ultima vreme, ventuza aplicată la iuțeală pe șira spinării, nu mai eram în stare nici să-mi îndoi miinile de la coate, sau să pocnesc din degete să vină cineva, să-mi aducă cearceafuri albe și perne moi, s-o gîtui și s-o știu cu de-amănuntul pe roșcovană. Mansarda din răscruce era făcută parcă să fie turn de pază și loc de refugiu și-n momentul în care m-am smuls dintre sărutările umede și mirosind a tutun și-a ruj scump, dincolo de sticla ferestrelor parcă se lipiseră stelele și-o lună în trecere, fugărită de vîrcolaci. În afara noastră, în casa cu mulți chiriași, părea că nu mai există nimeni. Alexandru își mînase calul mult mai departe și gemea probabil în brațele surorii de breaslă a Marikăi. Focoasă și aceea găsise în ea nepăsare fată de clipă și față de noapte. Pînă sub geamul teșit se întinsese după mine corpul — arc de vînător al Marikăi. Deschisesem gura s-o strig pe mama, să-mi aducă pătura călduroasă, dar mi-am adus aminte că mama era departe (murise), din ziua aceea chiar foarte departe și că eu tot de atunci rămăsesem la cheremul văduvioarelor, ca să nu mai vorbesc de Ica, soția mea legitimă. Mă obișnuisem cu ea, cum mă obinșuisem cu fîșiitul gazului din soba de teracotă și cu ticăitul ceasului. N-o mai simțeam cînd, albă și temătoare, rămînea minute-n șir lîngă mine, în fața televizorului și cînd, nedecisă după terminarea programului, mă fura cu privirea două-trei minute, timp în care, consideram eu, trebuia să ia o hotărîre. Și-o lua repede, că din ea nu rămînea decît un parfum șters, îndepărtat și adormeam chiar cînd crainicul comenta știrile de ultimă oră.

Numai că, numai că, acum, aici, nu-i vorba de Ica și de felul ei moale cu care trecea prin zile, nici de fața ei uriîtă de plîns, e vorba de Marika, de felul cum îmi intrase în casă și de fuga mea din ziua aceea și din seara trecută, cînd, cu Alexandru, le așteptam să iasă din magazin și căutam voit drăgălășenii cu care să le atragem, pe o ploaie care ne alungase, mai întîi din parc, apoi și din subsolul cramei.

Curgeau burlanele și ochii Marikăi cînd, în brațe, am trecut-o pragul camerei mele, cum n-o trecusem nici pe Ica și cum n-am să mai trec altă femeie cu așa carne albă și cu așa rîs chițăit ca de șoarece și nici să mai văd așa gene lungi, arămii, peste care trecuse în grabă pensula cu tuș negru.

Și, cum am închis ușa, s-a închis un univers. A tăcut plînsetul ploii și vîntul trist dintre frunzele de plop. Doar lumina, parcă fosforescentă, își săpase pîraie în trunchiurile mestecenilor albi. Se fărîmița ceva-n mine. Ce ? Nu știu. Dar îmi era frică. Acum e la ușă, cu degetele pe sonerie și ezită să apese sau se joacă puțin cu nervii mei, (Ica e plecată în Moldova, la părinți), acum în brațele mele, care o string și ea se gidilă și țipă scurt, ușor, să nu ne audă vecinii.

De fiecare dată privește același tablou, poate comunică într-un fel cu fata care ține sub îndoitura cotului, grumazul calului gri-șoriciu. Poate, din privirea aceea fixă și inexpresivă, o ia pe a sa jucăușă și plină de neliniște de mă face să-mi înghețe sîngele în vine, că la ușă este Ica și soneria sună, țipă prelung și cineva lovește, vreun vecin binevoitor, cînd aude că nici cheia nu-i mai poate fi de folos femeii încărcată cu bagaje, ca să intre în casa ei.

Prin gura Marikăi, printre dinții albi, uimitor de albi dacă ținem cont de fumul de țigară și de alcoolul pe care-l consumă, așteptam și mai aștept încă, să aud vocea soartei, fiertura care mă seacă, clocotul care-mi aburește și-mi insticlește ochii. Și uite, părul arămiu are miros de alge și de mere și ca-ntr-un leagăn mă răvășește tremurul luminilor în camera care se învîrte cu mine. De lîngă, pat trag damigeana cu vin alb și umplu o dată și încă o dată paharele cît podul palmei și a nu știu cita oară netezesc pielea catifelată și nu mă mai satur de căldură și dulceață și nimic nu mi se mai pare apăsător și încărcat. Din contră, totul destrămat dintr-o dată, nu mai păstrează nici ultimul regret că Ica nu mai crede în mine. Amintirea cu ea se depărtează ușor. E o linie care se rotește departe și rămîne din ea o spumă lăptoasă. De fapt cred că n-a fost nimic pentru mine chiar de la început.

Și cum ziceam, Marika venise adusă de Alexandru. Pentru o datorie mai veche, asta fusese revanșa lui. Sunase îndelung. În alte dăți, cînd venea singur, prin rotundul de ochean al vizorului, îi urmăream fiecare mișcare, începînd cu furia mică, scrîșnitul dinților, că întîrzii, pumnii încleștați, steppul pe coridor. Deschideam după ce tensiunea în care ajungea mi se părea destul de înaltă. Crăpam puțin ușa, suficient să-l aud vorbind și să-i văd figura contrariată din cauza supărării, dar îndeajuns ca el să-și strecoare privirea și vîrful pantofului.

De clipa asta îmi amintesc cu plăcere. El rămăsese jos. La ușă aceleași sunete, stridente de bing-bang, prelungi, dar nici urmă de chipul lui lățit din cauza rînjetului triumfător. Și cînd, brusc, am apăsat pe mînerul turnat din aluminiu și bromat, în fața mea culoare de toamnă arămie și doi ochi mari, albăstrii, nu resemnați, dar uimiți că o întîmpinam îmbrăcat pentru culcare (era abia ora 20), ora la care mă obișnuisem să-mi pun pijamaua, să apropii de pat un scaun pe care să duc scrumiera, bricheta, pachetul de tutun și cîteceva de băut. E comod. Nu trebuie să trec prin holul rece în care stăruie un an întreg mirosul de usturoi. E casă, e cald, e bine. Programul de la televizor e cum e, dar n-ai ce-i face. Numai că poate fi mai prost sau mai bun. Mi se întîmplă, în unele nopți în care Ica e în tură de noapte, să visez că sînt undeva departe. Nu-mi dau bine seama unde anume, dar, din vorbele oamenilor și din plantațiile de citrice și parcă văd și cactuși înalți, cred că sînt undeva în sud și ce bine îmi e, cînd secerînd, secerînd holde întinse și culegînd, culegînd, pînă noaptea tîrziu, mă așteaptă la capul locului sticla cu bere și o femeie blondă pe care o iau pe după cap și plecăm prin lumea care se lățește ca un fluviu și, tot ca el, curge din toate părțile, fără stăvilar.

Niciodată nu intrase în socotelile noastre gîndul la Ica, vreau să spun la nevastă-mea. Alexandru divorțase și, din acest motiv, și Ica rămăsese în marginea socotelilor. Căutam să-l conving. Venea cu argumente. Că e o cheltuială în plus. Apoi... crește riscul și cu femeile nu știi niciodată la ce să te aștepți. Cînd ți-e lumea mai dragă le apucă un dor de nu știu cine și de nu știu unde. Ori dacă e vorba de noi doi, siguranța în reușită e de nouăzeci și nouă la sută doar dacă tu nu te-ai răsuflat pe undeva ca un butoi căruia îi dai cep. Și turnam afară, la motel, pentru înțelegerea noastră din zilele acele turnam hîrdaie de bere și Marika dintr-un colț neștiută, asculta. Mi-a spus mai tîrziu. Nu să mă șantajeze, nu, dar să mă aibă la mînă în momentul în care aș fi făcut vreun pas necugetat. Nu spun nu, ziceam și eu multe, timpenii firește, și ea burete absorbea totul. Cînd îl vedeam pe Alexandru cum se depărtează, mă cuprindea un sentiment de ușurare, că uite-l cum se depărtează, mă cuprindea un sentiment de ușurare, că uite-l cum trece beat strada și poate îl calcă autobuzul și se termină cu frica pe care începusem s-o am de cîtva timp. Venea întîi ca un vînt foarte rece. După ce-mi amorțea deget cu deget, se statornicea pentru un timp la rădăcina părului. Cu el iluzia unei arsuri în spate, în co[illegible]psă, sau în cel mai rău caz în ceafa, moale și caldă. Și lătrat de cîini și împușcături multe și haine verzi de-a lungul fîșiei și dincolo panglica apei, lată, foarte lată, trecută peste marginile fluviului. Doream și nu mi-e rușine să spun în gura mare, doream ca Ica să rămînă gravidă și cu știința asta, plin de ura ce clocotea în mine să am puterea să-l înfrunt pe Alexandru și părticica din mine care se bucura încă de o viață viitoare, într-un paradis promis. Ar fi rămas să-mi fac singur drumul, să nu mai plătesc, cum plătise tata cu vîrf și-ndesat sunetele taragotului lui Lu[illegible]ă lovită, în diminețile în care-l căra pînă în demisolul nostru. Astupau gaura instrumentului cu batista, să nu-i audă vecinii. Sunetele tot mai slabe vibrau în aerul purificat al dimineții în care eu copil treaz începeam să înțeleg cum merge lumea.

Acasă cu fața-n sus m-am gîndit de unde-l cunosc pe Alexandru. A fost vecin de cartier cu mine ? L-am întîlnit la stadion ca suporter al echipei locale ? La birt ? La librărie, unde-mi mai cumpăr cîte-o carte cînd apar, de Dumas, Zola, cu cavaleri și platoșe de oțel ? Sau făcusem curte acelei [illegible] femei ? Și cînd mi-am trecut în revistă toate cunoștințele, mi-am adus aminte de-o noapte de Crăciun, cu fulgi mari și de corul pe care mai mulți îl ascultam din balconul catedralei, cu sticla cu țuică și cu limba năclăită de vorbe urîte și cu miros de prună și de vas coclit. Atunci a [illegible] cineva cu ochii sticloși și cu o pic[illegible] studiată, a întins o luminare la fla[illegible] căra înaltă a unui sfeșnic. L-am privit o clipă și i-am întîlnit ochii, după care am plecat împreună. Mergeam pe străzi, cu mîinile în buzunare, fără să vorbim. La colțul teatrului, după miezul nopții, l-am auzit. „Mîine la șase. Și cîte zile n-au trecut de atunci ? Ani ? Mă chinuie și el și Marika, două lipitori.

VIRGINIA BAZ BAROIU : „Miraj terestru"

inedite

Octavian Goga și oamenii locului

În arhiva Petre Nemoianu, care a intrat în patrimoniul Muzeului Banatului am văzut și copiat în 1962 două interesante epistole. Cea dintîi era adresată de poetul Octavian Goga cunoscutului avocat și publicist bănățean, amintit mai sus, colaborator statornic în acea vreme la revista „Țara noastră", condusă de poet la Cluj. Ea era datată 7 august 1928 și a fost folosită de Nemoianu ca prefață la volumul său de **Amintiri**, publicat în acel an. Cealaltă avea o destinație mai specială, avînd menirea să-l informeze confidențial pe Goga, pe atunci ministru în guvernul Averescu, de mersul chestiunii în procesul optanților. Autorul ei era marele bărbat de stat și om politic Nicolae Titulescu, pe atunci reprezentantul nostru la Liga Națiunilor. Cum scrisoarea conținea și o apreciere la munca de publicist a lui P. Nemoianu, poetul i-a transmis-o acestuia, de unde a ajuns mai tîrziu în arhiva amintită a muzeului.

Scrisoarea e inedită și conține cîteva referiri interesante la punctul de vedere exprimat de Titulescu la Liga Națiunilor, în chestiunea optanților, de aceea o reproducem în întregime. Se știe că acest proces a fost pus pe rol de absenteiștii maghiari din Transilvania, toți mari proprietari, care după primul război mondial au părăsit țara, stabilindu-se în Ungaria. Or, dispozițiile legii agrare din 1921 din România a suprins pe toți proprietarii, indiferent de naționalitate și pe toți absenteiștii, căci de rezultatele sale au beneficiat atît țăranii români, cît și cei maghiari. Optanții unguri cereau însă despăgubiri colosale, care întreceau de cîteva ori bugetul țării. Resuscitată la Liga Națiunilor prin Apponyi, nume de tristă faimă pentru învățămîntul românesc, chestiunea optanților a căpătat replica de mare franchețe a lui Titulescu, care a arătat că o chestiune atît de vitală pentru România ca reforma agrară nu poate fi negociată la masa niciunui tribunal internațional. Articolul lui Nemoianu, la care se referă Titulescu în scrisoarea sa, este cel intitulat **Coloniștii maghiari la Liga Națiunilor** și a apărut în „Țara noastră" nr. 22/1925.

Goga a întreținut apoi bune legături de prietenie cu Sever Bocu, care l-a secondat în voiajul său de la Paris, din 1918, cînd a trecut prin Petersburg în Suedia și de aici la Paris, și cu Tiberiu Brediceanu, ce făcea parte din resortul propagandei din Consiliul Dirigent (a se vedea în acest sens și volumul **Octavian Goga în corespondență**, ed. îngrijită de Daniela Poenaru și prefațată de Vasile Netea). Alte două fotografii păstrate în arhiva de la Ciucea a poetului, poartă semnătura compozitorului Sabin Drăgoi, fiind trimise maestrului său în ianuarie 1933, pe cînd compozitorul se afla internat în clinica medicală din Cluj, în urma unei depresiuni nervoase. O fotografie îl înfățișează cîntînd profesorului Constantin Nedelcu, „mentorul meu", cum îl numește el, în **Crăciunul la noi.** Fotografia poartă dedicația : „În amintirea celui mai zbuciumat Crăciun, cu nemărginită recunoștință, credință, dragoste și devotament soților Goga, Sabin V. Drăgoi, 5 ianuarie 1933".

Un act și mai emoționant este prezența lui Goga la dezvelirea statuii lui Eminescu de la Sînnicolaul Mare, cînd discursul rostit de el a adunat la festivitate o enormă mulțime de oameni. Discursul s-a publicat apoi în „Țara noastră" (nr. 42/1925) și apoi și în broșură separată, fiind unul dintre cele mai frumoase ale poetului.

Mircea POPA

5 iulie 925 Geneve

Iubite Goga,

Îți trimit cu **titlu personal și cu rugăciunea de a nu-l da publicității,** fiind vorba de o dezbatere în ședința privată a comitetului minorităților, apărarea ce au făcut în chestia coloniștilor la Geneva.

Vei vedea că „Țara noastră" a fost pusă la contribuție și articolul lui Nemoianu a fost bine venit.

Davidescu îți va spune prin cîte am trecut de o lună de cînd mă trudesc să fac Geneva să priceapă tot ce se ascunde sub această chestie în aparent mică.

Sper ca la toamnă să se poată ajunge la o soluție, dominată de două principii

a) ardelenii să ia tot pămîntul, dar absolut tot la care au drept în cele 24 sate cu coloniști, conform legii agrare.

b) Intangibilitatea legilor agrare prin indiscutabilitatea lor.

Ți-aș scrie mai pe larg, dar scriu de 11 ore fără întrerupere și vezi ce urît scriu.

Te las, dragă Octavian
cu vechea prietenie,
Titulescu

pe verso :
Dlui Octavian Goga
în mînă

TINERI POEȚI

IOSIF CARAIMAN

CUIBURILE

Marea își culcă peștii în corăbiile noastre,
Pe țărm
Doar pescărușii mai luminează
Gerul negru. Cuiburile lor rătăcite...
Poate poemele în care
De-ai dracului
Greierii cîntă și beau și sparg
De colțul stelei, zorile, bruma.

EU, CĂLĂTORUL

Eu, călătorul tăcut prin toate imperiile,
Ducînd în ochi spiridușul hangiului tînăr,
Eu, călătorul cîteodată cu sufletul fluturînd
în vîrfuri de săgeți cîntătoare
Nu-mi vînd
Puterea albă — fluierul de crin.

NOAPTEA DECEMBRELUI

Ca o pisică lovită vine noaptea
Decembrelui, vîntul
Ne doare cu rănile toamnei,
Nevinovați am fost
Lîngă moartea frunzelor
Și vîntul ne tînguie
Subțire, prelung.

PASĂREA DE FRIG

Trăiesc într-o baracă fără număr.
Între ape eu și prigoria.
(Rareori știm cît de frumos susură rîul
prin tristețile noastre)
Nu vă cîntă prieteni la fereastră
O pasăre de frig cu aripi de nea ?
Grăunțele cuvintelor să nu i le dați amare.
E pasărea mea singură, e pasărea mea.

ION SCOROBETE

FECUNDITATE

Suie-n tulpini atingerea clipei
cum suie miresele
pragul
întîiului rod
din focul luminii
ploile suie candori
spre tăcerea ce-mi respiră cuvîntul
atîta povară de floare
atîta uimire
în sărutul acesta
sidefiu, lăcrimat.

NINSOARE

Copiii lumii aruncă primele lor silabe
peste imaginile dure ale vieții
cor de fluturi,
cu zbor nemascat
zoresc bucuria.
Descifrabile argumente ;
un flaut de argint
coborînd veghea,
ninge adînc în nord
sub tîmple, fără remușcări.

AMURG

Fug în întuneric sămînță și nor
chipul,
o blîndă lecție de bolet ;
luna aleargă pe umerii goi
ochi somnambul ;
firea numai,
stacojie
aude, aude noaptea
ca o sală intrînd
în dansul umbrelor
mă dezbracă.

LINIȘTE

Cad semințe în zăpada privirii
și nu ating marginea ;
albă multiplicare.
În fața clipei umbrele încremenite
bucură stropii sălcii
oglinda apei adîncindu-mă
pînă la spaimă.

EUGENIA MIULESCU

TIHNA

Iată,
Eu eram glasul celui
Ce-a strigat în fîntînă.

Numele tău l-am citit
Printre pietre.

Dincolo de marginea zării
E o vale
Cu turme de oi.

Lasă-ți urciorul căuș pentru apă
În semn de aduceri aminte.
Vino,
Și casă cioplită vom face.
De viață
Odăile multe-n lumină
Vor rîde.

METAMORFOZA

Am fost odată pasăre
Știu bine
Din umbra unui nor desprinsă
Purtînd în inimă mirarea.

Aveam pe aripi
Frunze de lumină
Și sevele adîncului la gît,
În fiecare stea aveam odihnă
Și hrana o luam
Din umbră sau din vis.

În zbor
Nici-o cărare n-am tăiat
Și nici n-am ridicat
Din linii frînte vreun castel.
Știu doar c-am încercat
S-ajung.

Și am alunecat
Într-un adînc
În care nu mai geme plînsul
Și-n margine cresc flori.

VIS

La început a fost o umbră
Fără glas și fără chip,
Stîlp așezat pentru casa
Nălțată pe piatră
Pavăză ploii
Și vîntului aspru.

Mai tîrziu a pătruns în odaie
Printr-o poartă cioplită în taină
Taina ei.
Un ochi mai întîi, apoi altul și altul
Pînă totul s-a rupt
În lumină.

Am strigat după noaptea
În care bănuiam că mă aflu.
Visul nu se terminase încă.
Mai aveam să mai sorb
Dintr-o cupă.

Mi-a răspuns cu un nu
Un ochi din fereastră :

Încearcă să vii pe poarta cea strîmtă
Cît este lumină-n odaie.
Altfel visul

LIVIU PENDEFUNDA

SPIRALE

Am vrut să prindem visele în spirale
Nu să le ascundem în fîntîni,
Nici să le îngropăm cenușa în pămînt
Sau să le presărăm pe ape
Cînd bîntuie furtuna.

Am vrut să trag după mine aerul
Să prind comete
Și să le învelesc
Cu sufletul ;
Tăvălit prin praful cu fotoni
Să părăsesc cu ele cuibul uitat
Pe insula închisă
În marea de gînd.

Amintirile leagănă
Zdrențele noastre de nebuni
Și lasă să curgă nisipul
Din sticle în pahare,
De cînd îmi pare că dansez
În jurul focului
Să construiesc spirale.

BASM

De ești un zeu, e stranie și strîmbă
Arătarea
În care te-ai ascuns.

Aș smulge salbele ce-ți stau
În loc de pleoape
Și sufletul l-aș sparge
Cu un talaz de gînduri.

Dar despuiate-n noapte
Foșnesc prin ierburi și spini
Sărmanele oglinzi de stele
Chemarea ireală a miilor de ochi.

Doar unul aș dori
În taină să-l preschimbi,
Devină iar planetă
Să am unde să îngrop
povestea ta.

PLANETA

Pe rîul de gheață
Ce-adoarme-n planeta uitată
Stai lîngă mine,
Cu fața în briza de ger nesfîrșit ;

Scîntei de lumi mă topesc
În drumul iubirii.

MOARA

Morarul, alb, opri o clipă roata.
În iarna plină de omăt
Sub crivăț
Visele adunate în saci de foc
Le-am măcinat cu piatra.

De n-ar fi fost atunci
O clipă de răgaz
Mi-e teamă să înțeleg
Din noi ce ar fi rămas.

VIRGINIA BAZ BAROIU : „Tărîmul liniștii"

Acasă

(Urmare din pag. 1)

pe cele vechi, le descopăr uimit pe cele noi. După cîteva zile, îmi dau seama că nu mai sînt cel de dinainte. Că am devenit altfel. Că mă uit altfel la oameni. Că și eu am devenit mai familiar celor necunoscuți din jur, c-am redevenit al lor. Atunci îmi dau seama că încep să redevin cel de odinioară. Că distanța și timpul nu înseamnă nimic atunci cînd ai un loc pe care-l stăpînești prin iubire. Și că, chiar dacă anii s-au stins, între cei din trecut și tine, cel de azi, ceva tot a rămas nestins, aici. Ceva din spiritul și pecetea acestui spațiu al vieții. Ceva care se numește simplu, „Acasă", de care inima ta, cînd aude, își grăbește ritmul și imaginația ta se aprinde, ca în copilărie, arzînd ca soarele în miezul verii.

televiziune

DUMINICĂ, 9 august

9,00 Tot înainte ! 9,30 Micul prinț. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 15,35 Șah. 15,30 Telesport : Rugby Australia — Franța. 17,25 Filme inspirate din lupta P.C.R. pentru făurirea vieții noi „A fost prietenul meu". Producție a studioului cinematografic „București". Partea I. 18,20 Pe urmele viteazului Mihai. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cîntarea României — Județul Hunedoara. 20,50 Film artistic : „Afurisitul de bunic" Producție a studiourilor franceze. 22,20 Telejurnal. Sport.

LUNI, 10 august

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,40 Orizont tehnico-științific. 20,25 Roman foileton : „Puterea voinței" ultimul episod. 21,20 Cadran mondial. 21,45 Pagini eroice din creația muzicală românească. 22,05 Telejurnal.

MARȚI, 11 august

9,00 Teleșcoală. 9,20 Curs de limbă germană. 9,40 Curs de limbă engleză. 10,00 Șoimii patriei. 10,10 Tom și Jerry. 10,30 Flori din Maramureș. 11,05 Dallas (rel.). 11,55 Reportaj TV. 12,15 Serial științific. În lumea enigmelor. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,25 Matineu de vacanță. 17,10 Clubul tineretului. 18,00 Inscripții la noul chip al țării — Cluj. 18,25 România, țară socialistă în plină și viguroasă dezvoltare. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Actualitatea economică. 19,50 Omul și sănătatea. 20,10 Fapte de eroi ai muncii și vieții socialiste. 20,25 File de cronică revoluționară în dramaturgia românească „Ziua cea mare". 22,05 Telejurnal.

MIERCURI, 12 august

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,25 Matineu de vacanță. 17,30 Almanah pionieresc. 17,55 Tragerea pronoexpres. 18,05 Inscripții la noul chip al țării — Sibiu. 18,30 Mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Fapte de eroi ai muncii și vieții socialiste. 20,05 Telecinemateca : Acuzația. 22,00 Patriei iubite. Emisiune de versuri și cîntece patriotice. 22,15 Telejurnal.

JOI, 13 august

9,00 Teleșcoală. 9,40 Curs de limba rusă. 10,30 Omul și sănătatea(rel.). 10,50 Puterea voinței (rel.). 11,45 Țară de cîntec. 12,15 România, țară socialistă în plină și viguroasă dezvoltare. 16,05 Reportaj pe glob. India. 16,25 Teleșcoală. 16,50 Moment folcloric. 17,00 Viața culturală. 18,35 Desene animate. 19,00 Telejurnal. 19,40 Ora tineretului. 20,25 În lumea enigmelor. 20,50 File de cronică revoluționară în dramaturgia românească. Ziarul de dimineață. 22,15 Telejurnal.

VINERI, 14 august

16,00 Telex. 16,05 Imagini din Pakistan. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,25 Tragerea loto. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Cuvînt din cuvîntul partidului. 20,25 Film : Ediție specială. 22,10 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 15 august

9,00 Matineu de vacanță. 10,00 Telecinemateca : Acuzația (rel.). 13,00 Mozaic cultural-artistic sportiv. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 20,00 Teleenciclopedia. 20,40 Dallas. 21,35 Cu mască... fără mască. 22,40 Telejurnal. Sport.

televiziune

cartea de artă

Ileana Berlogea

Istoria teatrului universal

Ed. Didactică și pedagogică, 1981

Istoric de teatru pasionat de profesiunea pe care o servește, călătorind cu egală plăcere prin continente și biblioteci, oricînd în posesia unui „vraf de note" din care să extragă o „privire" asupra spațiului teatral („... de la Atlantic la Pacific, de la Golful Mexic pînă la Marile Lacuri" – precum în cartea publicată în 1978 la Editura **Dacia**) de ieri, ori de azi, de prin lume, Ileana Berlogea nu ostenește să ne uimească. Printr-o exemplară angajare în sfera menirilor sale de istoric al teatrului. Postura profesorală a Ilenei Berlogea, de ce să n-o spun, îmi e cunoscută : rareori, și nu întotdeauna în vajnice momente de existență, ne mărturisim public aprecierea pentru dascălii noștri. Cine mai știe cîte prudențe onorabile (dacă numai acestea) pot fi invocate în sprijinul celor care nu o fac niciodată. Într-o oarecare măsură, studiul sistematic ieșit de sub tipar la 1981 este, tocmai, cursul de istorie a teatrului universal predat de Ileana Berlogea în răstimpuri. Mai întîi este o lucrare ce poate satisface orice persoană dispusă să parcurgă Antichitatea, Evul mediu, Renașterea în compania unui ghid autentic. Amatorul de aprofundări va observa bogata bibliografie a volumului – primul dintr-o serie ce va acoperi, în timp, spre larg folos cultural, istoria întreagă a teatrului. Deocamdată, să salutăm Antichitatea, Evul mediu, Renașterea, prin semnatara cărții acesteia. (Mai ales că, ciudate mai sînt viețile colecțiilor la noi, acum buni ani apăreau piese de Sartre, ori Hauptmann, ori ... (în Editura pentru literatură universală), dînd impresia (și speranța) că **vom** ajunge cu fețeritate la ultima producție a teatrului universal, mai apoi ne-am întîlnit prin librării cu o minicolecție (conținînd cîte o piesă) a Editurii Univers (Oswald de Andrade, Evanghellos Averoff-Tossitza, Gombrowicz ...) – rarefiată și aceasta ... în timp. Ori că nu mai ajungem la un **exemplar**, ori că trăim un – meritat și el – reviriment editorial al piesei românești, ori că – poate, zic și eu – lucrăm, în domeniu, pe etape **scurte**). Postura de critic de teatru se face resimțită în scrisul Ilenei Berlogea, ceea ce complinește privirea istorică a studiului în discuție, îndreptățindu-ne să așteptăm interesați viitoarele sale apariții editoriale.

Mircea Săndulescu

O pasăre văzută de aproape

Ed. Eminescu, 1981

Mircea Săndulescu nu mai este un necunoscut. Vine însprre teatru din proză – acolo izbutind să adauge aprecierilor criticii, votul cititorului tînăr. **Victorie clandestină**, ca și **Tratat-ul despre oaspeți** (Ed. Cartea Românească 1977, Ed. Eminescu 1979) arătau că ne aflăm în fața unui autor dispus să caute analizei o cale, de înțelegere on de întrepătrundere, a afectului. **De ce** și **unde** se ascund pornirile personajelor sale ? Proza oferea un răspuns. Teatrul, o ripostă. În alte reguli. Cred că Mircea Săndulescu scrie teatru din nevoia, numai a lui, de a se situa într-un unghi nou, în raport cu eroii obsesiilor sale literare. „Moartea unui om obișnuit" – piesă ce nu figurează în volumul apărut sub auspiciile colecției „Rampa" (excelentă colecție, numai să dureze), ca și „Operație pe acord deschis" ne convingeau în varii exigențe, de vocația teatrală a autorului. Volumul e lămuritor, în sine. „O pasăre văzută de aproape" – sau „Omul de paiantă", ori „Broasca țestoasă" confirmă un scriitor de teatru autentic, un dramaturg ce propune investigarea unor medii bolnave de singurătate, de nerealizare în plan afectiv. Văzut de foarte aproape (confruntat și cu piesele ne-editate) teatrul lui Mircea Săndulescu produce o impresie „favorabilă" (în consecința modernității discursului literar-teatral și a organicității mizei sociale a dezbaterii propuse).

Antoaneta C. IORDACHE

J. Brandeiss – E. Lessl

Temeswarer Musikleben

Editura bucureșteană **Kriterion**, secția de limba germană, după ce ne-a oferit în 1972 micromonografia **Thalia in Temeswar** de Maria Pechtol, recent a dat la iveală volumul **Temeswarer Musikleben. Zweihundert Jahre Tradition** (Viața muzicală a Timișoarei. 200 de ani de tradiție) de Josef Brandeiss și Erwin Lessl. Este o carte-model prin concizie, bogăție și exactitate de date istorice, o pasionantă schiță monografică a unui oraș, care se parcurge cu un interes nedezmințit pînă la ultima filă. Din păcate, principalul autor al cărții – Josef Brandeiss – nu a mai avut fericirea să-și vadă lucrarea tipărită, murind subit la 7 iunie 1978, în Timișoara.

Volumul **Temeswarer Musikleben** cuprinde o **Prefață**, 21 de capitole ce urmăresc – cronologic – mișcarea artistică a orașului bănățean, un **Epilog** de Eduard Schneider, un indice de localități, o succintă bibliografie și o anexă iconografică. Tot materialul documentar pornește numai de la surse locale și de peste hotare, riguros verificate de autori, sobru și precis comentate.

O simplă trecere în revistă a personalităților și formațiilor care s-au perindat prin Timișoara – de la Liszt și Johann Strauss pînă la Bruno Walter, Bartók și Enescu, de la Cvartetul Hellmesberger pînă la **Berliner Kammerorchester** – ne îngăduie să privim cu mîndrie înfloritoarea viață muzicală a orașului. Autorii se opresc asupra principalelor momente ale „biografiei" muzicale a Timișoarei, fără a ocoli anecdotica (de pildă, mormîntul iubitei lui Beethoven, triumful lui Liszt) sau polemica științifică (A fost Michael Haydn în Timișoara ?). Deosebită atenție s-a acordat primelor spectacole lirice (cu operele lui Mozart în sec. XVIII), învățămîntului artistic, Filarmonicii, Conservatoarelor, ansamblurilor camerale, personalităților artistice locale și de peste hotare ce și-au dat întîlnire în sălile de concert de pe malul Begăi.

Bogăția documentelor inedite și a extraselor de presă întrece așteptările. Autorii au pus în lumină o seamă de muzicieni locali necunoscuți, ce nu vor putea lipsi de azi înainte din istoria muzicii noastre. Păcat că, atît de necesarul indice de nume proprii (mai ales într-o sinteză istorică cu sute de artiști) nu există în anexa lucrării. Am fi aflat mai repede despre prezența lui Leopold Auer, Charlotta Patti, David Popper, Ede Reményi, Karl Taussig, Anton Kontski, Pablo de Sarasate, Henrik Wieniawski, Johannes Brahms, Joseph Joachim, Alfred Grünfeld, Franz Ondricek, Jan Kubelik, Emil Sauer, Eugène Ysaye, Ernst von Dohnányi, Josef Szigeti, Pablo Casals, Eugen d'Albert, Edwin Fischer, Bronislaw Hubermann, Jacques Thibaud, Nathan Milstein, Arthur Rubinstein, Wilhelm Kempff, Misha Elman, Gregor Piatigorski ș. a. Simpla citare a acestor nume ne scutește de comentarii, spre a demonstra ce a însemnat Timișoara în viața artistică în cele două veacuri. Nu au lipsit nici românii Cornelia Corbu-Hölossy, Traian Grozăvescu, George Enescu (poposit în 10 turnee), George Georgescu, Radu Urlățianu etc. Autorii ne comunică nu numai datele exacte ale recitalurilor și concertelor, ci și repertoriul interpretat pe meleagurile noastre, adeseori prime audiții pe țară.

Volumul **Temeswarer Musikleben** continuă preocupările editurii **KRITERION** de a pune în lumină mișcarea artistică din patria noastră, de a contribui la propaganda internațională a muzicii românești. Asemena micromonografii pentru București, Iași, Cluj-Napoca, Sibiu, Brașov, Craiova, Oradea, Arad, Tîrgu Mureș, Constanța, ar fi mai mult decît necesare, mai ales astăzi, cînd filarmonicile și teatrele lirice au dat un impuls excepțional mișcării artistice. Lucrarea lui Josef Brandeiss și Erwin Lessl reprezintă o împlinire muzicologică meritorie, capabilă să ilustreze un capitol destul de confuz al artei interpretative din țara noastră.

Viorel COSMA

Un ilustru om de cultură din secolul al XIX-lea

● OMAGIEREA LUI PAVEL VASICI-UNGUREANU LA TIMIȘOARA

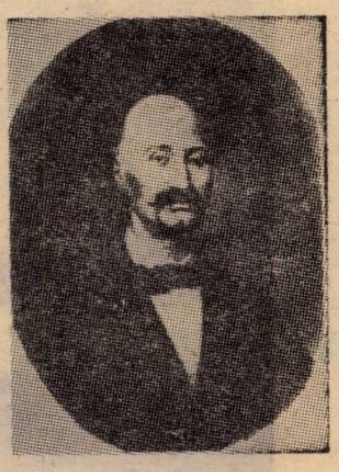

Cinstind memoria uneia din personalitățile proeminente ale românilor bănățeni și transilvăneni, **doctorul Pavel Vasici-Ungureanu (1806–1881)**, cu prilejul împlinirii a 175 de ani de la naștere și 100 de la moartea sa, s-au organizat în Timișoara, orașul său de baștină, două simpozioane. Unul a avut loc la 26 mai a. c., la Institutul de medicină din Timișoara, în organizarea acestuia, a U.S.S.M. – filiala Timișoara și a Direcției sanitare a jud. Timiș. Au participat cadre didactice de la institut, cadre medicale, și studenți, precum și invitați din oraș, simpozionul bucurîndu-se de un deosebit succes. Cu acest prilej, în holul institutului, au fost expuse bustul d-rului Vasici, executat de Ina Popescu, și principalele sale opere din domeniul medicinii, învățămîntului și literaturii, păstrate în bibliotecile orașului sau în colecțiile particulare ale unor timișoreni (dr. P. Drăgan, dr. av. Liviu Stoian, prof. dr. M. Ancuța, dr. F. Atanasescu etc.).

Prof. dr. Gh. Băcanu, rectorul Institutului, a susținut referatul „Viața și opera acad. dr. Pavel Vasici-Ungureanu". În referat s-a arătat că „în ziua de 18 aprilie 1806, într-o modestă locuință din cartierul Maiere al Timișoarei, vede lumina zilei Pavel, al doilea fiu al „căprarului de panduri", (Vasile Ungureanu), viitorul medic iluminist, care-și va dedica întreaga viață muncii și luptei pentru ridicarea și propășirea neamului său". Un alt referat, întocmit de un colectiv sub conducerea conf. dr. T. Crișan, prorectorul institutului, a fost „Originalitatea și pionieratul doctorului P. Vasici-Ungureanu în medicină". Primele cărți „Antropologia" și „Dietică" – publicate încă în timpul studenției, precum și traducerea operei savantului iluminist german Ch. W. Hufeland – „Macrobiotica, sau arta de a prelungi viața", pe lîngă inestimabila lor valoare educativ-sanitară, îl așează pe Vasici în rîndul creatorilor limbajului științific medical românesc, deoarece aceste lucrări fac parte din primele tipărituri care tratează subiecte medicale în limba română. În comunicarea sa „Dr. Pavel Vasici Ungureanu – militant pentru ideile revoluției de la 1848", prof. dr. Th. Trâpcea a scos în evidență rolul pe care directorul carantinei de la Timiș l-a jucat în organizarea legăturilor ideologice dintre țările române, în preajma revoluției de la 1848, precum și modul în care a sprijinit lupta românilor pentru înfăptuirea idealului unirii, realități atestate de documente scoase la lumină de cercetători abia în ultimii ani. Prof. dr. doc. C. Caloghera, prorector al Institutului, în comunicarea „Dr. Pavel Vasici-Ungureanu – promotor al culturii naționale", a reliefat contribuția acestuia la dezvoltarea limbii, literaturii și învățămîntului românesc. P. Vasici este socotit cel mai activ prozator din literatura transilvană de pînă la 1848 și autorul primei nuvele cu subiect țărănesc din literatura noastră – „Ruja" – publicată în 1845. În comunicarea „Corespondența lui P. Vasici cu mari personalități ale vieții culturale române", dr. F. Atanasescu a prezentat date mai puțin cunoscute relevate, în special, de scrisorile adresate de medicul patriot prietenului său Gh. Barițiu, la ale cărui periodice, „Gazeta de Transilvania" și „Foaie pentru minte, inimă și literatură", în perioada petrecută la carantina de la Timiș, Vasici s-a numărat printre cei mai zeloși colaboratori.

Un al doilea simpozion consacrat doctorului Pavel Vasici a avut loc la 2 iulie a. c., în organizarea Universității Timișoara și a Centrului de științe sociale. Cuvîntul de deschidere a fost rostit de prof. dr. Ion Iliescu, care a arătat semnificația evenimentului : împlinirea a 100 de ani de la moartea lui Pavel Vasici-Ungureanu. În comunicarea : „Dr. Pavel Vasici – omul și opera", prof. dr. Grigore Ploeșteanu (din Tîrgu-Mureș) ne-a prezentat biografia și activitatea lui Vasici în contextul epocii, considerîndu-l deschizător de drumuri noi într-o serie de domenii și un luptător pentru drepturile poporului. Dr. Svetlana Dressler a vorbit în comunicarea sa „Despre pionieratul d-rului Vasici în medicină". În lucrarea „Pavel Vasici și limbajul de popularizare", cercet. șt. Maria P. Sitaru ne-a arătat că pentru a fi înțeles de cît mai mulți din cei cărora li se adresa prin scrierile sale, dr. Vasici a introdus în lucrările sale cu caracter științific termeni luați din medicina populară, cu unele „bănățenisme". Doru Bogdan, directorul Muzeului din Arad, în comunicarea „Din corespondența lui Pavel Vasici către Atanasie Sandor", s-a referit la 17 scrisori (cu slove cirilice) în care se fac referiri la lupta pentru înființarea mitropoliei ort. rom. în Transilvania, la activitatea „Astrei", la folclor, ortografie etc. În comunicarea „Contribuția lui Pavel Vasici la lupta poporului român pentru unitate națională", lector univ. dr. I. Munteanu a arătat că Pavel Vasici s-a remarcat, în contextul general al societății românești, ca un luptător consecvent pentru libertatea socială și națională a poporului nostru, ca un înflăcărat adept al ideii unității politice a națiunii române. O prezentare a studiilor dedicate analizei vieții și activității d-rului Vasici din diverse domenii (Titlul, comunicării : „Dr. Pavel Vasici în publicistica românească"), a propus av. dr. Liviu Stoian,

banatica

Plecînd de la o primă lucrare în care se amintește de dr. Vasici, datorată lui Zaharia Boiu, de la enciclopedii și dicționare literare, citează pe cei ce au scris mai mult și mai substanțial despre autorul „Antropologiei".

În comunicarea „Despre dr. Pavel Vasici în literatura epistolară", cercetătorul Radu Păiușan s-a referit în mod special la scrisorile adresate lui George Barițiu. În sfîrșit, ultima comunicare, „Pavel Vasici în gîndirea economică românească din sec. al XIX-lea", o datorăm lect. univ. Ispas Mațiu. Printre multiplele domenii abordate, dr. P. Vasici a consacrat mai multe studii și problemelor economice, fiind nu numai un simplu popularizator al literaturii economice străine în țara noastră, ci aducînd și contribuții originale în gîndirea economică românească din epocă. Analizînd situația economică precară a poporului român din Transilvania, datorită și persistenței rămășițelor feudale, Vasici a propus soluții adecvate de îndreptare, recomandînd pentru realizarea unei prosperități economice îmbrățișarea meseriilor, comerțului, asocieri în agricultură etc.

În cadrul simpozionului au fost prezentate de către dr. Florin Atanasescu diapozitive (cu portretul, casa din str. Odobescu 27, bustul, mormîntul din cimitirul str. Cosminului) precum și lucrările apărute în volume ale dr. P. Vasici.

Cele două simpozioane s-au constituit într-un călduros omagiu adus personalității doctorului Pavel Vasici, urmînd ca în continuare să se realizeze și celelalte forme de omagiere avizate de Comitetul de cultură județean : denumirea unei străzi, placă comemorativă la casa unde a locuit, crearea unui bust etc.

Svetlana DRESSLER
Liviu STOIAN

* * *

Duminică, 5 iulie 1981, a fost organizat pelerinajul la mormîntul acad. dr. Pavel Vasici-Ungureanu. Prof. Gh. Andrașiu, av. dr. Liviu Stoian, med. dr. Ion Boșică, av. Alex. I. Miclea au adus un omagiu marelui om de știință, luptător pentru drepturile românilor din Banat și Transilvania.

La sfîrșitul lunii iunie, Cenaclul literar „Victor Eftimiu" al Consiliului Județean al Sindicatelor Timiș a organizat un simpozion consacrat Academicianului dr. Pavel Vasici **(Prof. I. Miclea)**.

top

POVESTE...

Trebuie să fi fost mohorîtă acea zi de 4 decembrie a anului 1956, căci, deşi trecuse bine de ora mesei, nimeni din cei prezenţi în studioul „Sun" din Memphis n-avea chef să plece acasă. Carl Parkins repeta cu Johnny Cash şi Jerry Lee Lewis în vederea unor apropiate înregistrări de discuri. Apoi, ca într-un joc, s-au cîntat pe rînd Gospel-uri, piese rock şi Country. Dacă acolo, lîngă inginerul de sunet Sam Philips, care era şi director al studioului pe atunci nu mai mare ca o dugheană, nu s-ar fi aflat EL, acea zi de decembrie ar fi intrat în cutele neştiute ale vremii...

EL, **Elvis Presley** abia începuse să impună limbajul exploziv al rock-ului. După cum era de aşteptat, în acel „jam-session" a cîntat şi Elvis. Şi de aici porneşte totul... „dacă Sam Philips ar fi fost inspirat să dea drumul magnetofoanelor atunci cînd Elvis cînta „Blueberry Hill" şi alte cîntece secondat de către Johhny şi Jerry, azi s-ar fi vîndut discuri pentru 1 milion de dolari" scria în ziarul local mai tîrziu un oarecare Robert John. Poate că sentimentul că se petrece ceva deosebit, poate pasiunea pentru muzică sau, mai ştii, flerul de comerciant l-au determinat pe Sam să deschidă magnetofoanele. Timpul a trecut, benzile au fost uitate şi, iată, după 25 de ani se caută o bază legală pentru comercializarea mult aşteptatelor înregistrări. Aşteptări, tergiversări, promisiuni... Între timp, persoane neautorizate au intrat în posesia benzilor şi în prezent americanilor li se oferă pe căi ilegale un... disc-pirat cu integrala pieselor cîntate în după amiaza aceea de decembrie a anului 1956 care trebuie să fi fost mohorîtă din moment ce, deşi trecuse bine de ora mesei, niciunul din cei prezenţi în studio nu se grăbea să plece acasă...

Petru UMANSCHI

echo

Fără false uimiri

Un film de diplomă bun de primit o diplomă, nu pentru vreo sclipire (întîmplător) de geniu sau ca recompensă a unor urme de (entuziast) curaj tineresc (mereu aplaudăm îndrăznelile plafonate, noutăţile de-un leat cu mama-mare recondiţionate mai mult sau mai puţin în necunoştinţă de cauză). **În umbra lunii** (şi nu „în lumina lunii", cum au consemnat în grabă plină de bune intenţii nişte iluştri comentatori de film) are o calitate esenţială: este un lucru făcut de oameni care îşi cunosc meseria şi o practică cinstit (sau, mai exact şi mai popular spus: nu umblă cu cioara vopsită !). O adaptare după o nuvelă de Truman Capote („Miriam"). De fapt, din Capote a fost reţinută numai ideea. Doamna H. T. Miller s-a metamorfozat într-un fost magistrat, magazinele de pe strada 86 într-o Alimentară bucureşteană, patiseria Knickerbocker într-o eventuală Capşa. Deci, ideea: bătrineţea în conflict cu sine, cu copilăria din care se trage şi cu care se confruntă trist, nostalgic, cu ură, dezamăgit şi neputincios. Lucrătură fină: amănuntele revelatoare. O lume interioară: diplomele de pe un întreg perete — o viaţă consumată demn, cu seriozitate, inutil —, succesiunea fotografiilor — cu intenţionată subliniere a asemănării dintre bătrîn şi copil (Radu Beligan şi Alexandru Beligan !) — (Nu ştiu unde a văzut D. I. Suchianu — v. **România Literară** din 16 iulie — că „în tot cazul, amîndoi se joacă. Amîndoi au găsit o jucărie nouă"). În film există un singur personaj în două ipostaze. „Jucăria" nu prea e jucărie: este viaţa acelui bătrîn. Altfel cum s-ar explica (pentru că naraţiunea e logică) furia cu care sînt sparte pozele, diplomele ? Un film trist: de bilanţ. Singurătatea amurgului. A sfîrşitului. Nişte tineri dezbat (nu-mi place cuvîntul) starea de spirit ce poate fi găsită la capătul celălalt al firului.

Nefericita soartă a lui Melpomenus Jones, un film-comandă pentru Ministerul Învăţămîntului, colorat agreabil, lejer-nostim într-o limbă engleză pe care nu pot s-o apreciez, cu un Mihai Mălaimare (în nota obişnuită, adică oarecum trist-comic în seriozitatea sa profesională), alături de Bogdan Stanoevici, Lucia Mureşan, Ion Cojar şi Valeria Sitaru. **Deşteaptă-te iubita mea** (scurt-scurt, cu temă impusă şi decor obligatoriu) ar fi doar o lucrare de... control. Se poate însă nota minuţiozitatea calmă cu care sînt desenate nişte caractere (în roluri: Margareta Pogonat, Dorina Done, Raluca Zamfirescu, Rodica Sanda Ţuţuianu şi Ovidiu Moldovan), sobrietatea fabulaţiei şi firescul situaţiilor.

Mi-ar fi necesar foarte mult spaţiu pentru a vorbi despre reportajul realizat de aceeaşi „echipă" la Spitalul de psihiatrie din Gătaia. Un reportaj-eseu. Un film despre oameni (bineînţeles), cu nefericiţii noştri colegi de specie, despre golul din sufletele lor bolnave (extraordinar drumul aparatului de filmat prin coridoarele şi încăperile goale, scotocind disperat, scormonind, căutînd urma de căldură care ne salvează în ultimă instanţă; apoi mîinile migălind pe lîngă rădăcina unor flori; apoi mişcările coordonate ezitant din ateliere; apoi perechea aceea tandră — cîtă nevoie avem toţi de puţină tandreţe ! —; apoi privirile opace; apoi ciorile pădurii, ca nişte gînduri negre... Şi cuprinzătoare, calme, responsabile, gesturile celor care suplinesc (doar suplinesc, altfel nu se poate), toate funcţiile sociale, începînd cu cele familiale. Filmul, printr-un ciudat efect, produce nelinişte. Produce întrebări grave. Încotro, lume ?

Aceste patru filme impun un scenarist subtil, un regizor inteligent şi un artist al imaginii (acestuia nici nu-i simţi prezenţa: unghiurile de filmare, mişcarea aparatului fiind atît de firesti, încît spectatorul şi le atribuie, înnobilîndu-se cu o sublimă inconştienţă). Tinerii cineaşti despre care am vorbit sînt **Anamaria Beligan** (scenariu şi regie) şi **Valeriu Cîmpan** (imaginea) îi aştept.

Laurenţiu CERNEŢ

corespondenţa

Maria Persida Mihu: Versurile dv. atrag atenţia prin fluiditate. Dar printre locurile comune, numai arareori se strecoară cîte-o expresie originală, precum: „De n-am cuteza / să stringem în pumni / o fărîmă de cer (...), / stîncile istovite de atîtea valuri / s-ar despleti / într-o nedesluşită / culoare". **Nicolae Mihai:** E mare deosebire între banalele versuri, adunate sub titlul **Voroneţ** („Din pereţii mînăstirii / Nemaipomenit de albaştrii **(sic !)** / Lîngă turişti / Şi călugării sihaştrii **(aceeaşi greşeală de ortografie !)** / Cu sufletul la gură / Aştept să răsară / Soarele...) şi cele din poezia **Se mai poate,** în care izbucneşte o sclipire poetică: „Se mai poate / Încă aprinde / O claie de fîn /Cu cîntecul / Unui greier" **C. Varga:** Aveţi o bună stăpînire a prozodiei, care, din păcate, o folosiţi cu preponderenţă, în pasteluri anacronice. Fiind timişorean, aţi putea trece pe la redacţie, să discutăm pe text. **Nae Neculce:** În **Poema-alfabetică** sînt simple jocuri poetice, hilare **(„Bolesc** / cînd mă pîrlesc / la foc drăcesc; **Grăbesc** / cînd nu mă / plătesc / că prea o chiulesc" etc., etc.). **Dorel Silvania:** Într-adevăr, aşa după cum vi s-a mai răspuns la această rubrică, în unele din versurile dv se simte un oarecare „fior" (de exemplu — în poezia **Dor**); grav este faptul că nu faceţi nici un efort să vă formaţi măcar o minimă conştiinţă artistică, spre a nu mai încredinţa unei publicaţii compoziţii grosiere, cum e „Medievală". **Stejărel Ionescu:** „Bătrînul şi marea" este un poem stufos, prozaic, anecdotic. **Vieru Aristotel:** Conform uzanţei redacţionale, noi răspundem corespondenţilor noştri numai prin această rubrică. Atît dv., cît şi alţi corespondenţi, care şi-au exprimat dorinţa să le răspundem acasă, pot să-şi aleagă un pseudonim, cu care să întîmpine părerile noastre. **Banciu Ioan:** Dv. ne cereţi să vă spunem care este cea mai frumoasă poezie din cele pe care ni le-aţi trimis. Toate sînt compuneri care nu pot fi apreciate cu notă de trecere la examenul poeziei. Străduiţi-vă să vă însuşiţi cît mai multe cunoştinţe literare, începînd, bineînţeles cu cele obligatorii în învăţămîntul liceal (pe care îl urmaţi), ca să vă puteţi face cît de cît o părere justă despre ceea ce înseamnă creaţie poetică. **George Mihai Ionescu.** Începînd cu motto-ul grupajului de versuri („Toamna paşilor în tragica / însuşire a luminii") se constată că sînteţi tentat să vă lăsaţi în voia puterii cuvintelor, scăpate de sub controlul logicii poetice, ceea ce duce la vid de idei (de expl.: „ ! caii timpului înhămaţi / la lună / aduc cafelele pline / deasupra cărora bolboroseşte caimacul"). Semnul exclamării, pus la începutul versului, nu vă poate sprijini poezia. Din poemele lui Cezar Ivănescu, care foloseşte acest procedeu grafic, se poate învăţa mai mult. **Candoris.** Crezul dv. poetic („Ţin însă să precizez faptul că actualmente poezia necesită unele elemente şocante, chiar brutale, iar unele duse pînă la nişte exasperări care oripilează **(sic !)**. Cu alte cuvinte sînt convins ca poezia noastră necesită un nou val de „Sturm und Drang", **(sic !,** care s-o împrospăteze"), precum şi poezia cu care „ilustraţi această idee" nu ne pot convinge absolut deloc.

Aurel TURCUŞ

sport

DUPĂ...

...marile succese româneşti la Universiada '81, cînd ţara şi lumea şi-au mutat curiozităţile sportive spre întrecerile de la Bucureşti, cred că se cuvine apăsat adevărul frumos că triumf a fost, întîi de toate, organizarea acestei supreme competiţii studenţeşti, îndeletnicire care, se ştie, nu e chiar la îndemîna oricui. **BRAVO ROMÂNIA !**

Vine, la trap, fotbalul, după o vacanţă toridă, cînd numai chef de asudat nu par să fi avut toţi maeştri jocurilor de simbătă, dacă tragem linia, lesne citim la bilanţ vorbele umflate ale tuturor celor 18 antrenori de „A", majoritatea cu domiciliu schimbat, dar cu aceleaşi metehne: plimbăreala, încărcarea cărţilor de vizită cu izbînzi de doi lei bucata, declaraţii pompoase pe tema tacticii şi strategiei absolut originale, pe care nicicum n-o putem zări după colţul campionatului. Ca atare, jenant, penibil mi se pare gestul văratec al lui Teaşcă de a reduce entropia în fotbalul nostru, în general, şi în cel gălăţean, în special, prin bazaconii lingvistice şi taifasuri cu reporteri plictisiţi, împroşcind vina aiurea şi şlefuindu-şi paravane de hîrtie creponată; nu-i frumos, maestre Titi Teaşcă, mai ales că-n fotbal e nevoie de fapte, nu de vorbe ! Şi-apoi, în septembrie, avem un meci decisiv la Bucureşti, cu Ungaria, ceea ce ne obligă să folosim toate minţile, toate talentele pentru a croi drum senin „tricolorilor" noştri spre Mondial, acum, cînd, îmbrăcat în frac, de gardă, Dobrin rîde şi-l ciupeşte de memorie pe Angelo Niculescu.

Teodor BULZA

memento

LÁMPÁSOK

● Recent a apărut în librării antologia în limba maghiară de proză contemporană pentru copii „LÁMPÁSOK" (Lămpaşele), editată de editura „Ion Creangă" în condiţii tehnice alese. Sumarul, foarte bogat (peste 90 de lucrări), cuprinde lucrări destinate micilor cititori, atît de autori români, cît şi maghiari şi ai altor naţionalităţi din ţara noastră. Nume de prestigiu ale literaturii contemporane sînt prezente în cuprins: Marin Preda, Azstalos Istvan, Mircea Sîntimbreanu, Nagy Istvan, Fănuş Neagu, Süto Andras, Iuliu Raţiu, Bajor Andor, Viniciu Gafiţa, Kanyady Sandor etc. Antologia cuprinde şi cîtiva scriitori din Timişoara: Neboişa Popovici (trad. S. Glumaţ şi Bodor K.), Pongracz Maria, Mircea Şerbănescu (trad. Pongracz Maria).

mapamond

FENOMENALUL „Ş" (III)

„Ş" era pătruns de fiecare exerciţiu pe care trebuia să-l rezolve, îşi închidea şi-şi deschidea continuu ochii, apoi îşi înclina puţin capul într-o parte şi începea să repete tot ceea ce a auzit sau citit. Cel mai uşor reţinea numerele înşirate pe verticală, dar nu avea greutăţi nici cu cele în diagonală... Ca să reţină 20 de numere, avea nevoie de maxim 35 de secunde, şi nu mai mult de două minute pentru un şir de 50 de numere. Exerciţiul pe care l-a efectuat la data de 16 mai 1938, avea următoarele şiruri de numere:

6680	4237	2768	
5432	3891	1926	X01X
1684	1002	2967	
7935	2451	5520	

Pentru reproducerea acestui tabel, (citirea tuturor numerelor pe rînd) i-au trebuit numai 40 de secunde. După cîteva luni, la verificarea acestui experiment, lui „Ş" i-au trebuit tot 40 de secunde pentru reproducerea exactă a aceluiaşi tabel ! Deosebirea a constat doar în faptul că acum „Ş" avea nevoie de ceva mai mult timp pentru a „reînvia" întreaga situaţie în care s-a desfăşurat experimentul, adică să „vadă" camera respectivă şi să „audă" vocea care îi dictează exerciţiul...

Rezultate asemănătoare le-a obţinut „Ş" şi în cazul literelor scrise citeţ pe nişte foi de hîrtie albă. El a reuşit să reproducă cu o uşurinţă uimitoare exerciţii de acest fel, pe care le-a repetat apoi, fără să greşească, chiar după un an de zile. Acum, în faţa cercetătorilor, se punea întrebarea: cum îşi „reglează" „Ş" memoria şi cum îşi „încrestează" apoi în ea datele exerciţiilor respective ?

La prima vedere, răspunsurile pe care le dădea „Ş" păreau simple şi uşor de înţeles. Susţinea, de pildă, că are mereu întipărît în conştiinţă tabelul cu cifrele de pe tablă sau de pe foaia de hîrtie, şi singurul lucru ce-i rămîne de făcut este să compare aceste cifre... De aici încolo îi este totuna dacă citeşte cifrele într-o anumită ordine, dacă ia elementele pe verticală sau pe orizontală... „Ş" memora cifrele citindu-le ori pe o tablă neagră ori pe o foaie albă, cu condiţia ca numerele să rămînă în aceeaşi configuraţie în care au fost notate la început. Dacă cifrele au fost scrise inexact, „Ş" putea schimba cifra 3 cu cifra 8 sau 4 cu 9. Şi totuşi, procesul lui de memorizare nu era atît de simplu cum părea la prima vedere. Totul a început de la o mică, chipurile nereală observaţie. „Ş" observă că pe „tabelă" din creierul lui — în timpul verificării şi cercetării, cu ocazia confirmării cu „da" sau a indicării cu „nu" a greşelilor — apare un fel de pată care se întinde şi acoperă cifra... Acelaşi lucru se întîmpla dacă în sală era gălăgie, zgomotul transformîndu-se în acest caz, la „Ş", în „rotocoale de fum" ori „picături". Asta i-a făcut pe cercetători să tragă concluzia că procesul memorării nu se epuizează numai prin păstrarea nemijlocită a urmelor vizuale fără amestecul elementelor complementare (la sunetul trompetei, de ex., se vede culoarea roşie).

(VA URMA)

evrika!

- **Treci peste greşelile semenilor. Peste ale tale să nu treci !**
- **Ne e mai la îndemînă tristeţea decît bucuria, pentru că pe prima nu ştim s-o alungăm, pe a doua nu ştim s-o păstrăm.**
- **Soarta bună ţi-o faci singur. Soarta rea ţi-o fac ceilalţi.**
- **Racul e un animal care dă înapoi şi în America.**
- **Unii poartă armă, alţii poartă ciine.**
- **Aplauzele adresate săritorilor de la trambulină sînt în toi abia cînd aceştia se află sub apă.**
- **Eşti fericit cu adevărat, cînd nu ştii exact motivul pentru care eşti fericit.**
- **Fericirea ar trebui să fie dată pe inventar. Cînd unul şi-o pierde, ceilalţi să fie traşi la răspundere.**
- **Sămînţa răului încolţeşte în pămînt bun.**
- **Viitorul poate fi nu numai apropiat, ci şi... îndepărtat. Ca şi trecutul.**
- **În întrecerea socialistă de multe ori cîştigă cel ce chiuleşte mai puţin.**
- **Perfecţionarea curselor de prins şoareci nu e o problemă la ordinea zilei pentru pisici.**

Ion VELICAN

TRECERE ÎN REVISTĂ

E ora opt dimineaţa,
înfloresc merii, ciinii stau de pază lîngă uşă
şi vînturile dorm.
Nu mai vreau să mă gîndesc la rime,
îmi răsfoiesc conştiinţa
ca pe un vechi album cu fotografiile tale,
cărora nu le mai semeni
şi pe care le-ai uitat demult.

Nu-ţi fie frică, te voi deranja puţin.
Totul e-n regulă,
la picior arm' !

LUCRURI DE NEÎNŢELES

Lucruri de neînţeles între noi.
„Pentru ce-i aia şi cu ce se aseamănă ?"
Rotiţa învîrtită între degete îşi execută mişcarea suverană.

Însă ceasornicele stau.
Mărul înflorit – spre sfîrşitul lui ianuarie.
Însă iarna continuă.
Un sentiment clar – te cheamă cineva.
Însă strada e pustie.

Şi încă alte lucruri,
auzite de sute de ori :
„...a părăsit-o, din dragoste..."
„...îşi amărau viaţa,
nu puteau trăi unul fără altul..."

De unde vin aceste cuvinte
fără o justificare logică,
fără conexiuni reciproce,
de neînţeles
şi ciudate ?

Lucruri de neînţeles
primiţi-mă lîngă voi,
păşiţi în mine cu toate simţurile,
să ne atingem reciproc
aşa cum atinge arcuşul vioara.
Lucruri de neînţeles,
sînteţi în noi.
Pronunţ încet aceste cuvinte
şi aştept pînă vă aprindeţi.

UN MINUT ÎNAINTEA SOMNULUI

Am văzut o pasăre cu pene de purpură
Ochii mei sînt plini de minunate disonanţe
Cînd noaptea o aprind cu aripile-i
sînt întotdeauna singur
sufăr
plîng

DIN LIRICA SLOVACĂ

MIROSLAV VÁLEK

S-a născut în anul 1927. Este unul dintre cei mai importanţi poeţi slovaci contemporani. A publicat următoarele volume de poezii : ATINGERI (1959), ATRACŢIA (1961), NELINIŞTEA (1963), IUBIND ÎN PIELEA DE GÎSCĂ (1965), CUVÎNTUL (1976), DIN APE (1977).

A mai publicat cărţi pentru copii şi traduceri din poezia universală (A. Voznesenski, G. Aigi, G. Corso, Rainer Maria Rilke, Paul Verlaine, I. Ritsos).

îmi închipui
clipa cînd voi fi cu tine printre flori
acolo te voi învăţa toată pe de rost
acolo voi respira
pînă cînd vei spune Ajunge

Eu ştiu că aşa ceva este interzis

Însă oriunde atingi trupul meu
acesta devine un ton clar vibrînd
Deci destul Ajunge
Sînt muzica ta
o melodie ce nu-mi mai iese din cap
poţi să mă fluieri
cu gîndul la altceva
Tu mă fluieri
te gîndeşti la altceva

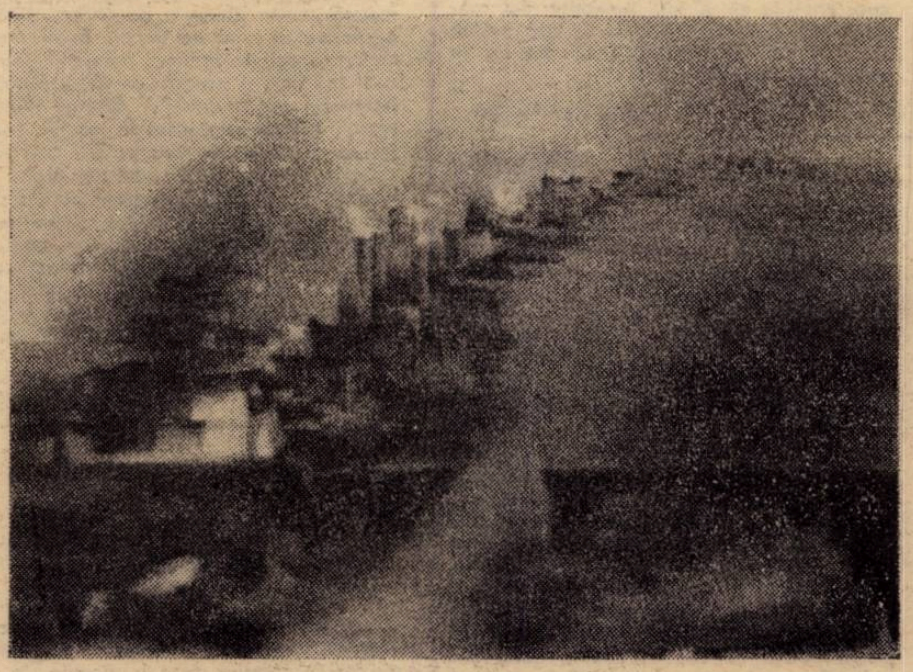

VIRGINIA BAZ BAROIU : „În spaţiul cosmic"

mie nu-mi mai ieşi din minte
Permite-mi să adorm
permite-mi să adorm
tu fantezie Pasăre de purpură

AUZ

Îngrozit
sare din pat,
aude vuietul îndepărtatelor galaxii,
fluieratul bizar, acut al stelelor care cad,

din nou, din nou
are certitudinea
auzului său anormal.

Cu mîinile pe urechi stă-n mijlocul camerei,
tot mai clar răsună
fluxul zgomotos al întunericului.
Cînd în sfîrşit adoarme,
în teiul de sub geam se trezesc păsările.

L-am văzut din nou.
Mergea pe o cărare
ca omul prins de ceva ascuns în el,
făcea un pas,
în aceeaşi clipă, dintr-o dată,
a auzit picioarele ce se frecau unul de altul,
izvorul de scîntei.
bocănitul agitat al unor cuvinte insistente.
S-a întors,
a văzut părul care ardea,
a simţit o ameţeală dulce, fierbinte
şi nimic mai mult.
Desigur, toate acestea sînt doar nişte închipuiri, a spus şoferul.
Claxona ca un bezmetic,
fila o roşcată,
aceasta nici n-a tresărit,
uite-o, deja-i acolo.

Cine s-ar fi gîndit,
un bărbat aşa de frumos
şi surd ca un lem.

Traducere : Vasile DAN
şi Ondrej ŠTEFANKO

cartea străină

POETICĂ AMERICANĂ

„Survolarea" spaţiului poeticii americane, prin antologia întocmită de Mircea Borcilă, are caracterul unei descinderi exploratoare într-o zonă teoretică destul de puţin cunoscută la noi. Chiar pentru mare parte din lingviştii noştri „profesionişti" aria lingvistică americană continuă să fie o „terra incognita", în sensul că intîietatea cercetărilor franceze (şi francofone), precum şi, în vremea din urmă, cele de limbă germană, au instaurat un adevărat „imperialism" greu de surmontat. Cu toate acestea, şcoala lingvistică americană (şi engleză) au pătruns tot mai mult pe „piaţa internaţională", mai întîi prin traduceri apărute (bineînţeles !) în reviste franţuzeşti, iar mai apoi prin luare de cunoştinţă directă. În acest context, apare în traducere românească o primă antologie de poetică americană, tratînd orientările ei actuale. Rod al colaborării excelentului lingvist român Mircea Borcilă cu experientatul Richard Mc Lain, **Poetica americană. Orientări actuale** (ed. Dacia, 1981) este un eveniment comparabil cu antologia de **Poetică şi stilistică** întocmită în urmă cu cîţiva ani de Mihai Nasta şi Sorin Alexandrescu. În plus, lucrarea de faţă are meritul că surprinde fenomenul viu, în plină desfăşurare, nesfiindu-se să aducă judecăţii noastre probleme încă în curs de definire sau clarificare. Cele trei direcţii ale poeticii americane descrise cu multă acribie de Mircea Borcilă (poetica generativă, poetica ilocuţionară şi sociopoetica) par să urmeze o anumită mişcare de întrepătrundere care ar putea semnifica, la un nivel mai general, înseşi ezitările unei teorii poetice americane generice să se configureze.

Ordinea cronologică de dezvoltare a poeticii americane, începînd, mai tîrziu decît în apusul Europei, sub semnul „New Criticism"-ului fundamentat de Cleanth Brooks şi Robert Penn Warren (încă în 1938), continuînd cu „fenomenul 'invaziei' lingvistice în cîmpul cercetărilor literare (Mircea Borcilă, p. 19) şi cu studiile lingvistice din deceniul şapte, completată cu adevăratele articulaţii poetice în paralel cu maturizarea teoriei generative a lui Naom Chomsky marchează momentul actual al imaginii deplin constituite a poeticii americane.

Structura antologiei urmează şi ea cele trei secţiuni de poetică, majoritatea textelor (judicios alese de către Mircea Borcilă) constituind bune exemple, pentru fiecare domeniu în parte, ale nivelului cel mai de sus al cercetării. Pentru capitolul de **poetică generativ-transformaţională** au fost reţinute patru studii, care insistă asupra analizei poetice din perspectiva abordării de anasmblu a **competenţei poetice (sau literare).** Cele două studii ale lui Samuel R. Levin, **Deviaţia şi efectul de noutate poetică** şi **Analiza comprimării în poezie** sînt probabil cele mai bune exemple care s-ar fi putut găsi pentru ilustrarea nivelului teoretic maxim, dublat de cel practic – al poeticii generative.

Poetica ilocuţionară, apărută la începutul anilor '70 sub influenţa urmaşilor lui Ludwig Wittgenstein, grupaţi sub emblema „şcolii de la Oxford", s-a constituit pornind de la concepţia filosofică asupra ambajului, potrivit căreia „sensul lingvistic nu poate fi determinat de intenţiile şi acţiunile comunicative ale vorbitorilor". Principalul exponent al acestei direcţii este, în Statele Unite, J. R. Searle. Contribuţia sa, la care ne-am referit mai sus, se alătură studiilor lui Richard Ohmann **(Actele de vorbire şi definiţia literaturii** şi **Literatura ca act)** şi Stanley Fish **(Ce se face cu Austin şi Searle...).**

În sfîrşit, **sociopoetica,** ultima etapă în drumul spre o ivestigare ştiinţifică a textului literar, preluînd sugestii din etnolingvistică şi antropologie, pe urmele lui Sapir şi Whorf, pare să ofere cele mai mari perspective dezvoltării viitoare a lingvisticii, pornind de la mai vechile concepte **energheia** (Humboldt) şi „mod de producere" (Chomsky). Obiectivele de viitor ale sociopoeticii, aşa cum rezultă ele, parţial, şi din studiile antologate, aparţinînd lui W. Labov şi J. Waletzky, Stanley Fisch şi Elisabeth W. Bruss, par să se îndrepte spre punerea în evidenţă a „competenţei" lingvistice ca **sistem internalizat** de reguli generative care să permită manifestarea reală, concretă a literaturii.

Poetica americană. Orientări actuale, carte datorată excelentei cunoaşteri a domeniului de către Mircea Borcilă, reprezintă o valoroasă achiziţie culturală ce s-ar cere continuată prin extinderea unghiului de receptare prin sporirea numărului de traduceri.

M. MIHĂIEŞ

didactica

Melente Nica – Silvius Cureteanu

PREDAREA ORTOGRAFIEI ÎN GIMNAZIU

Ed. didactică şi pedagogică

Lucrările profesorilor arădeni Melente Nica şi Silvius Cureteanu se înscriu între contribuţiile valoroase privind ortografia, scrisă corectă, cultivarea limbii, în general, act de cultură cu profunde rezonanţe sociale şi patriotice.

Pornind de la afirmaţia verificabilă practic, că orice cunoştinţă bazată pe raţionament este mai stabilă şi durabilă, autorii cărţii, aşa cum notează în **Cuvînt înainte,** refac procesul de învăţare corectă a limbii în sens invers, de la grafem la fonem, de la cuvîntul scris la cel rostit. Prin motivările ortografice s-a urmărit realizarea scrierii ca un proces conştientizat, aceste motivări ortografice constituindu-se în mijloace eficiente de formare a unor deprinderi de exprimare corectă, scrisă şi orală. Autorii au imprimat cu caracter practic – operaţional prezentării motivărilor ortografice, corelînd permanent noţiunile de morfologie cu cele de sintaxă şi de vocabular, precum şi cu ortografie şi ortoepia.

Cartea semnată de Melente Nica şi Silvius Cureteanu cuprinde probleme referitoare la locul şi importanţa motivărilor ortografice în formarea deprinderilor de exprimare corectă, principiile ortografiei limbii române, despărţirea cuvintelor în silabe, abrevieri, semne ortografice, vocabular, structura morfologică a cuvîntului, motivări în ortografierea părţilor de vorbire. Un capitol aparte include exerciţii aplicative.

Dacă ţinem cont că nu există un număr prea mare de lucrări cu caracter de îndreptar ortografic şi, mai ales, de îndreptar ortografic şi, mai ales, de îndreptar de motivări ortografice, utilitatea cărţii în discuţie se evidenţiază mai clar. **Predarea ortografiei în gimnaziu** este utilă învăţătorilor şi profesorilor, tuturor celor interesaţi de problema scrierii corecte.

Alexandru RUJA

REDACŢIA şi ADM. – TIMIŞOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACŢIE
ION ARIEŞANU (Redactor şef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor şef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.
Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA"

Proletari din toate țările, uniți-vă!

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 32 (702) 13 AUGUST 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

SEMICENTENARUL SCÎNTEII

În decursul celor peste două decenii de activitate în ilegalitate, Partidul Comunist Român a editat peste 500 de gazete și reviste asigurîndu-și astfel, în pofida prigoanei la care a fost supus, o strînsă legătură cu masele muncitoare. Dintre toate aceste periodice rolul politic și ideologic cel mai însemnat l-a avut **Scînteia**, al cărei prim număr a apărut la 15 august 1931. În cele cinci decenii care au urmat **Scînteia** a adus – după cum apreciază tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU „o contribuție prețioasă la mobilizarea maselor în lupta împotriva exploatării și asupririi, a reacțiunii și fascismului, pentru eliberarea națională și socială, pentru independență, democrație, pace și socialism"**.

Nu dispunem încă de o monografie consacrată **Scînteii** dar colecțiile acestui ziar atît cele pentru anii apariției în ilegalitate (1931–1940) cît și cele din ani de după Eliberare (1944–1981) oglindesc într-un mod emoționant drumul de luptă zbuciumat parcurs de comuniștii români. Răsfoind paginile îngălbenite ale numerelor, tipărite adesea în condiții deosebit de dificile, ne dăm seama că articolele și informațiile cuprinse în ele sînt un izvor istoric de neprețuit, o oglindă fidelă a preocupărilor partidului în diferite perioade, a năzuințelor, speranțelor și problemelor militanților săi. Parcurgînd astfel, an cu an, numerele acestui ziar, ne dăm seama de drumul ascendent parcurs de partid, de la anii tinereții la cei ai maturității depline.

Cu cincizeci de ani în urmă cînd a apărut primul număr al **Scînteii**, Partidul Comunist Român se găsea într-o situație dificilă. De șapte ani se afla în afara legii fiind supus la o prigoană brutală care nu o dată avea ca urmare nu numai arestarea activiștilor săi ci chiar lichidarea lor fizică de către brutele Siguranței care se bucurau de impunitate. Dar strînsa legătură a partidului cu clasa muncitoare, profunda justețe a cauzei sale, clocotul de revoltă care cuprinsese pături largi din țară în anii crizei economice asigurau posibilitatea de a înlocui pe cei arestați ori omorîți prin noi militanți inclusiv în domeniul presei comuniste.

La greutățile pricinuite de prigoana polițienească se mai adăugau cele provocate de o luptă fracționistă îndelungată (1928–1930). Era în curs de pregătire al V-lea Congres al P.C.R. iar apariția **Scînteii**, ca organ central al partidului, avea ca scop consolidarea sa, atît sub aspect organizatoric cît și sub aspect politic-ideologic. Definind menirea sa, articolul-program din primul număr al **Scînteii** preciza : **„Gazeta SCINTEIA, organul central al partidului comunist, apare într-o perioadă extrem de încordată de luptă pe viață și pe moarte dintre două clase... Fără un organ central prin care să îndrumeze, organizeze și conducă această luptă, partidul nu este în stare să-și îndeplinească sarcinile sale. Gazeta partidului este cu atît mai necesară întrucît membrii partidului și toți muncitorii revoluționari au nevoie să cunoască linia partidului în toate chestiunile care se pun la ordinea zilei. Lipsa unei gazete centrale legale cît și a publicațiilor de partid regulate impune și mai mult apariția Scinteii pentru ca tovarășii să-și poată desăvîrși cunoștințele pe toate chestiunile teoretice și practice ale mișcării revoluționare"**.

Avînd la bază acest program, **Scînteia** cîștigînd treptat un nivel publicistic tot mai ridicat a reușit să însuflețească și să organizeze în condițiile grele ale ilegalității oamenii muncii de la orașe și sate în lupta împotriva exploatării capitaliste, împotriva reacțiunii și a mișcărilor extremiste de dreapta inclusiv Garda de Fier, împotriva primejdiei externe reprezentată mai ales de politica expansionistă agresivă a Germaniei hitleriste. Totodată, gazeta a fost un propagandist activ al ideilor marxist-leniniste, a stimulat aplicarea lor creatoare la condițiile specifice românești.

Scînteia s-a bucurat de un prestigiu deosebit încă în anii ilegalității. Numerele sale care nu întotdeauna apăreau în mod regulat erau așteptate cu nerăbdare trecînd apoi din mînă în mînă. Pentru publiciștii comuniști din provincie, **Scînteia** era modelul pe care se străduiau să-l urmeze. Este semnificativ, în acest sens, faptul că în anul 1933 comuniștii timișoreni și-au intitulat organul lor regional **Scînteia Banatului.**

După cotitura istorică din august 1944, o dată cu începutul Revoluției de eliberare socială și națională s-au produs transformări profunde și în domeniul presei. La 21 septembrie 1944 s-a editat primul număr legal al ziarului **Scînteia.** În articolul redacțional din acest număr se formula în felul următor rolul acestui organ : **Scînteia, este ziarul de apărare a intereselor celor ce muncesc cu brațele și cu mintea. Scînteia este ziarul de luptă pentru un război hotărît contra dușmanului din afară și dinăuntru. Scînteia este ziarul de luptă pentru democratizarea țării".**

Împreună cu celelalte organe ale partidului, **Scînteia** a jucat un rol eminent în mobilizarea maselor la îndeplinirea sarcinilor revoluției democratice în țara noastră, în înfrîngerea politică și ideologică a reacțiunii. Paginile ziarului din acești ani de confruntare înverșunată a forțelor progresiste cu cele conservatoare impresionează și astăzi prin verva publicistică a redactorilor și colaboratorilor ei.

În anii epocii socialiste, **Scînteia** și-a sporit atenția pentru problemele economice fără a neglija preocupările ei pentru chestiunile de politică internă și externă. Dincolo de unele limite istorice inerente epocii, gazeta constituie o adevărată cronică a efortului eroic al muncitorilor, țăranilor și intelectualilor din țara noastră în acești ani, în care entuziasmul revoluționar biruia nestăvilit cele mai mari greutăți, adesea cu prețul multor privațiuni.

Congresul al IX-lea al partidului care a adus un suflu creator în întreaga activitate a partidului a stimulat și ridicarea nivelului publicistic al **Scînteii** pe o treaptă superioară. Gazeta a devenit mai interesantă, preocupările ei mai variate iar cercul colaboratorilor ei s-a lărgit mult.

Bucurîndu-se de o autoritate de necontestat, de sprijinul cald al milioanelor de cititori, **Scînteia** înregistrează sub îndrumarea permanentă a partidului noi și noi succese, aducînd astfel o contribuție prețioasă la opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră.

În acest moment aniversar, revista **Orizont** se alătură tuturor acelora care sărbătorind jubileul **Scînteii** îi urează noi și noi succese în propagarea cuvîntului partidului, spre binele poporului nostru și propășirea patriei socialiste.

William MARIN

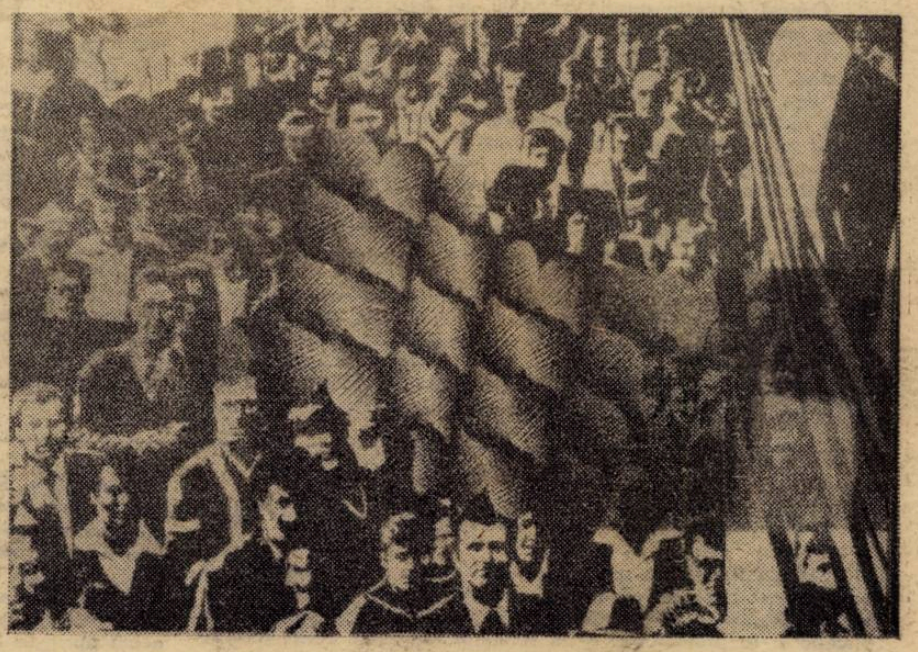

VIOREL TOMA

Semnături în acest număr : William Marin, Ion Georgescu, Brîndușa Armanca, Cornel Ungureanu, Mircea Mihăieș, Șerban Foarță, Mircea Lăzărescu, Aurel Turcuș, Anghel Dumbrăveanu, Teodor Bulza, Petre Stoica, Ion Velican, Antoaneta C. Iordache, Gh. I. Tohăneanu, Petru Umanschi, Thomas Breier.

Ilustrațiile : plastică militantă timișoreană.

File din istoria presei revoluționare conduse și îndrumate de partid

Mișcarea muncitorească din Banat, ca și din restul țării, are bogate tradiții revoluționare. Ea s-a afirmat în viața politică încă din secolul trecut, cînd elemente conștiente din rîndul muncitorilor și intelectualilor cu vederi socialiste au pus bazele primelor organizații socialiste pe teritoriul patriei noastre la Timișoara, Reșița, Anina și Arad. Corespunzător, în aceeași perioadă s-au răspîndit în Banat periodice socialiste, ca : „Arbeiter Wochen Chronik", „Munkás Heti Krónika", „Sozial Democrat", „Der Vorbote" etc. După înființarea P.S.D., în decembrie 1890, organizațiile socialiste locale din Banat au trecut încă din 1891 la editarea unor gazete proprii, printre care amintim : „Köjzolét", „Volkswille", „A munka öre", „Votul poporului", „Muncitorul român", „Adevărul" etc. care au demascat exploatarea și asuprirea oamenilor muncii de toate naționalitățile.

Întărirea mișcării muncitorești în perioada avîntului revoluționar a permis organizațiilor social-democrate și socialiste să editeze numeroase gazete muncitorești și progresiste, și anume : „Temesvár", „Vörös Ujság", „Vocea timpului", „Munkáslap", „Ard és videke", „Inainte", „Volkswille", „Népakarat", „A Munka", „Arbeiter Zeitung", „Valea Berzavei", „Reschitzaer Zeitung" etc. Presa militantă bănățeană din anii 1917–1921, editată în limbile română, germană și maghiară, a luat parte activă la dezbaterea principiilor politice, ideologice și organizatorice care urmau să stea la baza partidului socialist și transformarea acestuia în partid comunist. Astfel, publicațiile muncitorești și socialiste au contribuit la educarea politică a muncitorilor, indiferent de naționalitate, au creat un climat sănătos în rîndul maselor largi ale poporului pentru democratizarea vieții sociale și politice.

Pe acest fundament ideologic, muncitorimea bănățeană, ca și din restul țării, s-a afirmat ca forța cea mai înaintată, care, luptînd, pentru democrație și socialism, a fost, totodată, apărătoarea consecventă a intereselor fundamentale ale poporului român, contribuind activ la realizarea statului național unitar român, „demonstrînd astfel – după cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu – că tocmai clasa muncitoare, forțele socialiste, progresiste, revoluționare sînt apărătoarele cele mai fidele ale intereselor întregii națiuni".

Odată cu făurirea sa, în mai 1921, Partidul Comunist Român, apreciind forța de înrîurire a presei, prețuind tradițiile militante ale presei muncitorești și socialiste, a acordat o deosebită atenție presei revoluționare. Astfel, în perioada 1921–1944 au fost editate, îndrumate sau influențate politic de P.C.R., de organizațiile de masă de sub conducerea sa peste 500 de ziare și gazete legale și ilegale și au fost difuzate alte mii de broșuri, manifeste, hotărîri și circulare. În Banat, mai ales la Timișoara, au fost editate un număr de 29 de gazete și reviste ilegale și 41 de periodice cu caracter legal prin care partidul comunist s-a adresat maselor, mobilizîndu-le și organizîndu-le la acțiuni revoluționare.

În primii ani de la făurirea P.C.R. s-au editat în Banat gazetele „Munkás" și „Ar-

Ion GEORGESCU

(Continuare în pag. 8)

cronica literară

Ion Vlad

„Cărţile" lui Mihail Sadoveanu

Ed. Dacia, 1981

Pentru Ion Vlad, confruntarea cu textele, în mod repetat, este „unica soluţie pentru extinderea şi confirmarea orizonturilor interpretării şi comunicării impresiilor convertite în judecată de valoare" (p. 7). Cărţi importante ale sale, ca **Descoperirea operei, Povestirea, Destinul unei structuri epice, Lecturi constructive** certifică opţiunea critică pentru un tip de analiză ce compune un sistem modern de lectură a prozei. Cu opera lui Sadoveanu, Ion Vlad se reintîlneşte la capătul unui arc deschis al lecturilor, avînd ca centru preocuparea pentru structurile epicului ; adică la o răspintie esenţială, cînd operele celor mai cercetaţi scriitori devin teritorii ale descoperirii.

Criticul vorbeşte despre „Cărţile" lui Sadoveanu, impunînd de la început gravitatea actului de receptare a textelor fundamentale, decisive pentru valoarea unei literaturi. Lectura „constructivă" are ca primă treaptă reaşezarea operelor, cărora ordinea impusă de receptor le conferă calitatea de text nou. Cronologia cărţilor lui Sadoveanu primeşte, în eseul lui Ion Vlad, alte coordonate decît acelea strict temporale. Ordinea se referă la o cronologie a receptării, care descoperă, într-o anumită grupare şi succesiune a operelor sadoveniene, poetica naraţiunii : „Poetica narativităţii este elaborată treptat de scriitor, urmînd unor prescripţii preluate din vechi eposuri, din îndepărtate poeme ale lumii, din experienţa baladei şi a cîntecului vechi românesc" (p. 15).

Nu este izolată această lectură a lui Sadoveanu, tentantă pentru critica de factură nouă. Noi sînt aici căile demonstraţiei, care accentuează pe intenţionalitatea poeticii şi rotunjesc, prin selecţie şi ordonare, o vastă operă într-o viziune modernă. Plecînd de la **Cărţile tinereţii şi începutului (Povestiri, Şoimii, Dureri înăbuşite, Crişma lui moş-Precu, Bordeenii),** Ion Vlad desluşeşte „în principio" semnele ceremonialului epopeic în care Naratorul este un component actanţial. „Sfiala" mărturisită de critic în re-cunoaşterea Cărţilor lui Mihail Sadoveanu este nu un simplu artificiu de pioasă prefaţă, ci o tensiune intelectuală provocată de „aventura esenţială a povestirii". Fiindcă, cu fiecare treaptă parcursă în teritoriul Operei (universul crepuscular, istoria şi miturile, natura, înţelepciunea, povestirea însăşi), autorul identifică un spaţiu epic ce se reflectă pe sine.

„Poetica" textelor sadoveniene se configurează la intersecţia dintre „diegesis" şi „mimesis", verificabilă în grade crescinde şi în **Bordeenii,** şi în **Fraţii Jderi,** şi în cărţile naturii, şi în **Hanu-Ancuţei.** Relaţia între „diegesis" (narativ) şi „mimesis" (dramatic), privită de antici ca opoziţie iar de structuralişti ca identitate, este satisfăcută în opera lui Sadoveanu prin elemente ca : serialitatea povestirii, ceremonialul – spectacol al privirii şi reinstaurare a convenţiei, funcţia iniţiatică a povestirii etc.

Demonstraţia substanţială făcută de Ion Vlad pe „cărţile înţelepciunii", **Divanul persian** şi **Ostrovul lupilor,** pregăteşte aproape cu voluptate un punct culminant al analizei din **Hanu-Ancuţei** : „Seria narativă redescoperă prin Mihail Sadoveanu veritabila ei funcţie : revelarea ipostazei fundamentale a vieţii în impactul acesteia cu lumea şi cu timpul, cu semnele cugetării şi ale spiritului" (p. 131).

Alcătuind prin lectură o „serie" de receptare, criticul ajunge la două texte pe care le descoperă esenţiale pentru interpretarea sa : **Cocostîrcul albastru** şi **Hanu-Ancuţei.** Comentariile la aceasta din urmă este o probă a re-lecturii ca principiu critic declarat. În **Ascultînd istorisiri la Hanu-Ancuţei** (vezi **Descoperirea operei,** 1970, pp.120–131), Ion Vlad intuia, că textul reprezintă o limită înaltă a reflectării de sine a prozei moderne. Urmărind acum, cu o excelentă acuitate critică, reperele discursului, deci timpul, locul, ceremonialul povestirii, inserierea naratori-naraţiune şi funcţiile lor, retorica rostirii, criticul regăseşte în **Hanu-Ancuţei,** ca operă emblematică pentru universul sadovenian, „semne ale homericului epopeei, ale vitalităţii şi ale asumării vieţii, nu fără înţelepciune, nu fără recurs la echilibru, la cumpătare şi uneori la renunţare ascetică" (p. 157).

Brînduşa ARMANCA

Un artist al bilanţurilor*)

Nu am fi păgubit spaţiul cronicii literare cu comentariul de mai jos dacă autorul nu şi-ar fi înmulţit, în ultima vreme cu totul spectaculos, articolele pe care le risipeşte prin reviste. El se pricepe şi la protocronici şi la romanul românesc contemporan, dă sfaturi în problemele criticii literare şi ale literaturii tinerilor. La radio sau la televizor, în principalele reviste nu se întîmplă nimic fără prezenţa lui Pompiliu Marcea. **Lecturi fidele** nu a fost luată în seamă de mai nimeni (citeva recenzii de complezenţă confirmă mai degrabă indiferenţă faţă de carte) deşi se oferea prilejul unei analize ample dedicate expertului de ultimă oră al literaturii actuale. În **Lecturi fidele** Pompiliu Marcea îşi adună articolele pe care le-a publicat în ultimii ani prin reviste într-un capitol de **Sinteze** autorul se ocupă de **Literatura din 1907** („Concizînd cu privire la literatura lui 1907, putem afirma cu toată certitudinea că scriitorii români şi-au făcut pe deplin datoria . . .), de **Nuveliştii români la începutul secolului XX,** de **Naţional şi universal în cultura română.** Alte capitole ale cărţii, **Istorie literară** şi **Despre critica literară** conţin texte pe care le bănuim a fi scrise tot la aniversări ; ele sînt pline de cuvinte mari şi de liste de scriitori fruntaşi. Pagini întregi din **Lecturi fidele** oferă cititorului astfel de socoteli : „Despre Eminescu s-au scris, după calculele noastre, 25 de cărţi între 1962–1976". E bine ca scriitorul român să aibă la vedere pe cei ce îi ţin contabilitatea şi dosarele. E chiar foarte bine că Pompiliu Marcea, om cu ştiinţa amănuntului şi respectul ierarhiilor, întocmeşte liste, face bilanţuri, răspunde la toate anchetele pe care le lansează revistele literare. El pare a fi criticul echilibrat, cel care „dă direcţia" atunci cînd celebrii nărăvaşi ai momentului literar ameninţă să o ia razna. Din paginile programatice ale cărţii se poate deduce că **Lecturi fidele** e un volum polemic (nu scriseseră alţii **lecturi infidele** ?) menit a reda drepturile comentariului „fidel" în critică. **Fidelitatea lecturii** nu derivă atît din supunerea la obiect, cît din incapacitate de zbor şi din alergie la înălţime. Prea multe, mult prea multe dintre „lecturile fidele" ale lui Pompiliu Marcea parcă le-am cunoaşte deja : sînt din cele-afară de previzibile. Editorialiştii anilor '50 sau '60 (N. Moraru, S. Iosifescu, Ion Vitner, Paul Georgescu, Dumitru Micu, Savin Bratu etc.) au scris şi ei şiruri de articole care se ocupau de literatura lui 1907, de accesibilitate şi valoare etc., etc., în acelaşi stil lipsit de vlagă intelectuală. Mai interesante ar fi fost comentariile privind raportul dintre naţional şi universal în literatură, în care istoricul literar introduce în discuţie o serie de nume pînă acum aproape tabu (sau evitate cu mare grijă) ; Cioran, Stăniloaie. Numele rimează frumos cu titlurile studiilor, dar dincolo de rima cea frumos vorbitoare, nu mai e aproape nimic : ca în poezia lui Dan Deşliu. Tot aproape în fiecare dintre studii se află pagini rimate ca în lirica deceniului şase : „Evident, nu pledăm pentru o artă crispată sau generatoare de traume şi nici pentru o artă facil terapeutică, ci pentru fixarea, în centrul atenţiei artistice, a marilor probleme ale actualităţii . . . Epoca pe care o trăim este străbătută de un fior de eroism incandescent, receptat, în primul rînd, de sensibilitatea ascuţită a creatorilor. Indiscutabil, fiecare ţară, fiecare grup de state, îşi are problemele sale aparte . . . De aici extragem, pentru creatori, o idee fundamentală care ar fi următoarea . . .".

De cîte ori, în ultimii treizeci de ani, Vitner sau Novicov, D. Micu sau Paul Georgescu, nu „au extras, pentru creatori, cîte o idee fundamentală . . .".

Tot cenuşii sînt recenziile pe care Pompiliu Marcea le tipăreşte în ultima secţiune a cărţii. Să nu se înţeleagă prin aceasta că noi punem la îndoială o seamă dintre calităţile de istoric ale lui Pompiliu Marcea, calităţi verificate în cărţile consacrate lui Sadoveanu, Slavici etc. Noi vrem doar să spunem că orice drum în literatură pe care Pompiliu Marcea îl face, fără dosarul cu date, e anost, de multe ori inutil, uneori hazliu. Cuvintele rău încălecate îi joacă feste, şi un elogiu ce se voia . . . senzaţional, iată cum sună : „Prin ultimul tom al trilogiei sale critice, ca şi prin cele anterioare, Ov. S. Crohmălniceanu îşi cîştigă un loc sigur în loja criticilor noştri de primă mărime". Care lojă ?

Pompiliu Marcea este Dan Deşliu al criticii noastre actuale, lipsit însă de prestanţa declamatorie a acestuia.

Cornel UNGUREANU

*) Pompiliu Marcea, **Lecturi fidele,** Ed. Cartea Românească.

viaţa asociaţiei

ÎN CURÎND, ÎN LIBRĂRII . . .

● **„Movila albă"** de **Titus Suciu,** volum de proză scurtă, Editura „Facla". Bogat univers tematic, reuşind să creeze pe ansamblu un topos artistic ale cărui linii de forţă gravitează spre o morală desăvîrşită. Autorul creionează caractere dintr-o anume zonă, aceea a Văii Mureşului. Din punct de vedere stilistic ni se anunţă un plus de reuşită faţă de cărţile precedente.

● A cincea carte de versuri a lui **Duşan Petrovici, „Clima temperată",** editată de „Cartea Românească", se va deosebi de celelalte prin modalitatea ei artistică. Ea este, după spusele autorului, „o carte a cotidianului, a dramei insului", de unde şi titlul grupajului **„Intrarea în oraş".** Volumul se constituie din trei cicluri, din care unul e scris în versete. Limbajul demetaforizat, o caracteristică fundamentală a poetului, în acest moment al creaţiei sale. „Clima temperată" reprezintă o ipostază a ceea ce D. P. numeşte : „arta e o disciplinare a haosului, o aşezare a acestuia în structuri bine definite. Am zice noi, o „temperare".

● **„Cîmpie fără soldaţi"** este cea de a treia carte de proză scurtă a lui Ion Velican, în curs de apariţie la Editura „Facla", în colecţia de „Proză scurtă contemporană". Ea cuprinde scurte povestiri inspirate din realitatea imediată, într-un stil direct, accesibil tuturor categoriilor de cititori. Ca modalitate artistică predominant este parabolicul, semnificaţia titlului : cîteva povestiri, fără a fi „de război", sînt inspirate de ororile lui. O carte cu o variată arie tematică.

memento

MANIFESTARE ŞTIINŢIFICĂ LA MUZEU

În zilele de 14–15 august are loc la secţia Etnografie a Muzeului Banatului, sub egida Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste, a Centrului special de perfecţionare a cadrelor, manifestarea ştiinţifică **„Din istoria muzeografiei etnografice în România. Tradiţie şi contemporaneitate",** care se bucură de participarea unor personalităţi marcante între care dr. Georgeta Stoica de la C.C.E.S., prof. dr. Paul Petrescu, şeful secţiei Etnologie de la I.C.E.D., dr. Nicolae Dunăre de la Comisia de antropologie a Academiei R.S.R. şi alţii.

Vineri, 14 august, ora 18 va avea loc la Bastion vernisajul expoziţiei pe tema anunţată ; obiectele şi documentele expuse aparţin celor mai mari muzee de profil din ţară. Expoziţia prezintă premizele apariţiei colecţiilor şi muzeelor etnografice, etalează documente despre primele colecţii şi muzee etnografice realizate pe criterii muzeografice moderne.

Simbătă la ora 10 se deschide sesiunea de comunicări ştiinţifice care vizează momente ale istoriei muzeografice româneşti şi ale creşterii colecţiilor de profil din ţară, probleme ale unei viitoare istorii a muzeografiei etnografice de la noi. Delegaţi ai celor mai importante muzee din ţară vor expune astfel pagini din experienţa proprie, circumscriind probleme de interes vital în acest atît de important domeniu de activitate.

L. B.

„Procesul Călinescu" într-o etapă nouă

În mod paradoxal, fiecare nou volum al lui Mircea Martin a negat, din punct de vedere al metodologiei, al sferei de preocupări, primo sa carte, care îl impunea drept unul dintre tinerii cronicari cu o intuiţie ce nu da greş. Nimic mai deosebit decît unghiul abordărilor din **Generaţie şi creaţie** şi cel din **Critică şi profunzime,** şi, apoi, din **Identificări.** Acum, **G. Călinescu şi „complexele" literaturii române** lasă în urmă quasi-totalitatea preocupărilor anterioare de eseist şi critic al fenomenului literar curent. Pentru cei care i-au urmărit activitatea din ultima vreme, noul său volum este derutant şi din alt punct de vedere. Îmbrăţişînd calea istoriei literare, Mircea Martin ne propune o sinteză călinesciană tocmai în momentul cînd ne-am fi aşteptat, bazîndu-ne pe investigaţiile din **Identificări** şi pe excelenta introducere la antologia **Imagini şi cărţi** a autorului **Falsului tratat de estetică,** să dea la iveală un substanţial tom despre B Fundoianu. N-a fost să fie aşa, dar o dată şocul trecut, sîntem obligaţi să luăm cunoştinţă de o nouă carte fundamentală a exegeticii călinesciene. Titlul exact al acestei prime părţi din exegeza dedicată criticii lui Călinescu este **Sensul tradiţiei.** El urmează să fie completat de un al doilea volum, care se va ocupa de raportul naţional-universal în concepţia „divinului" critic. Demonstraţia lui Mircea Martin este axată pe identificarea unei preocupări continue a lui Călinescu în ce priveşte specificul naţional şi sensurile sale validate de creaţia culturală. Tradiţia (culturală) este văzută în termenii unei necesare continuităţi, a efervescenţei culturale determinate de existenţa unor constante greu de negat la nivelul orientării generale a culturii (respectiv a literaturii). O magistrală primă parte a cărţii analizează, din perspectiva căutării „aproape obsesive a identităţii" de către cultura noastră cauzele obiective ale decalajului dintre literatura română şi cea a Occidentului. Viziunea dialectică ce stă la baza constatării de mai sus conduce la ideea importanţei factorilor interni în procesul modelării de **un anumit tip** după cultura apuseană. De la Mihail Kogălniceanu, cu al său „Cuvînt înainte la cursul de istorie naţională", prin „messianismul pozitiv" al lui Alecu Russo, „hieratismul oriental al mirării" lui Dinicu Golescu, „formele fără fond" preconizate de Maiorescu, „evoluţionismul organic şi paseist" al lui Iorga, „critica regionalistă" a lui Ibrăileanu sau sincronismul lui E. Lovinescu sînt tot atîtea conştientizări ale complexelor literaturii române. Nici una din aceste teorii nu aveau însă doar un scop pur teoretic. Latura lor pragmatică este invederată de substratul la care tindeau cei împricinaţi : Lovinescu, de pildă, sublinia „inconsistenţa tradiţiei autohtone anterioare revoluţiei" pentru a oferi o bază materială tezei sale referitoare la „împrumutul interal" ; pe de altă parte, B. Fundoianu lansează celebra sa teorie potrivit căreia cultura română este un simplu parazit al celei franceze. (Teorie ce îl va priva pe B. Fundoianu de receptarea pe care ar fi meritat-o). În sfîrşit, pentru a limita numărul exemplelor, Eugen Ionescu, prin vitriolantul său **Nu !** neagă însuşi specificul literaturii române. Ultimele aparţin exceselor negativismului programatic al unor generaţii literare contestatare.

Care ar fi, în acest context deosebit de „exploziv", rolul lui Călinescu ? Analiza lui Mircea Martin nu se transformă într-un **proces** al acestor poziţii (şi opoziţii), ci va releva activitatea de „arheolog" al tradiţiei culturale româneşti a lui Călinescu. Etapele demonstraţiei vor urma, punct cu punct, „metodologia" unei cărţi ştiinţifice.

consemnări

Urmează apoi acreditarea **limbii** ca principal ingredient al creaţiei, gest „cu totul anacronic dar, din păcate, încă necesar", etapă atinsă cu extraordinarele operaţii de **apărare şi ilustrare** a limbii române din monumentala **Istorie.** Ruralismul, folclorul, miturile şi, în fine, literatura, sînt tot atîtea trepte de relevare a existenţei filonului unic, organic, în stare să apere o concepţie elevat estetică despre creaţie. Din analiză, criticul mai desprinde şi o altă concluzie, referitoare la un complex care de data aceasta constituie şi o mutaţie a viziunii asupra literaturii înregistrată la G. Călinescu : „Avem impresia că tendinţa secretă a lui Călinescu în **Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent** este aceea de a fi nu numai autorul cărţii propriu-zise, dar şi al literaturii pe care o prezintă". Idee profundă, care acreditează ipostaza de **critic total,** în afara tuturor graniţelor reprezentate de arbitrariul împărţirii culturii în „tradiţionaliste" şi „moderniste". Apărînd tradiţionalismul, dar fără a i se integra, G. Călinescu se plasează în afara lui, sau, aşa cum nuanţează redutabilul său exeget, „deasupra". Adică acolo unde este şi locul lui Mircea Martin.

Mircea MIHĂIEŞ

„Plezirurile" (și distanța) unui gen

Poate că nicăieri aiurea, nici chiar într-un recent articol propriu,[1] prea-dezinvolt și (auto-)ironic, dezicerea lui Livius Ciocârlie de (cu o vorbă care-i aparține) „blindajul teoretic și arsenalul analitic" al metodelor (și... furiei[2]) noii critici nu e mai radicală ca aici, în **Mari corespondențe**[3]... Ceea ce nu înseamnă, totuși, că, radicală fiind, e și ostentatorie (sau, baremi, explicită) – fapt ce ar presupune o teorie (alta !) : o anti-teorie, dacă vreți, – în stare, ea, să transperseze și topească numitele (magnifice !) „blindaje", ca și, desigur, să arunce-n aer „arsenalele" de care era vorba... ; o dezicere (zisesem) „radicală", dar, într-un fel, **tacită** – cam ca protestul unui Diogene, ce combătea inexistența – după cutare școală – a mișcării prin însuși faptul (scandalos de genuin !) că începea (intempestiv și, mai cu seamă, **fără grai**) să umble ! E ceea ce, aici, – în parte (și, bineînțeles, fără... cinism) – face și Livius Ciocârlie : el „umblă / **scrie** (acționează, făptuiește), făcînd eseu și, dar, literatură – nu searbădă și „lungă" teorie (și, de altminteri, mă întreb ce teorie ar fi posibilă și foarte avenită – legitimă, adică, și de bun-simț și... gust –, în marginile unor, fie și „mari", „corespondențe", ale unor scrieri contingente și, dar, aleatorii, ținînd de **empiria** ca atare ?!)

Oricum, poate că nicăieri aiurea, la autorul nostru, „plezirul" textului : nu doar al celui **despre** care scrie, dar și al celui propriu, ce **se scrie**... nu e mai mare, nici mai vie – și mai contaminantă ! –, ca aici... Dovadă, însăși **densitatea** scriiturii și „pasta" paginii foind de vorbe fruste și de expresii nealambicate – de o savoare, ele, foarte verde (și, uneori, brutală), ca și de-o indicibilă fragranță – nebănuit ! – homeric-poporană... G. Călinescu are, astfel, „răfuieli", „răbufniri", „certuri" și „minii" ahileene, „neîncrederea"-i (care, la alții, se cheamă – totdeauna – **mefiență !**) e una, pur și simplu, „de arici", „bărbatul" fiind, mereu, un „prepuelnic" și plin, mai toată vremea, de „fierbințeală universitară"... ; mult rafinatul I. Negoițescu, mallarméan și preraphaelit, „bodogănește" și „oftează" – racinianul – **à ses heures** – Voltaire, cînd nu „oftează", „suduie" în lege... ; Pompiliu Constantinescu, încă june – și, dezicîndu-se de bunul Mihalache –, face figură de „haiduc" sadea... ; pe Balzac l-„apucă pîntecarea"..., iar autorul nostru, el, „glumește acru"... E vorba, dar, de un decis și sistematic boicot al bravelor eufemisme ipocrite – această „manâ" universitară –, în care, însă, Livius Ciocârlie (universitar, pre cît se pare, **per accidens** și, evident, **à contre coeur**) vede – ca în cazul lui „culant" (cu sens, aici, de „lesne-acomodabil și pus pe compromisuri") – „abjecția", fie ea și prea-„aleasă" ! Și, de altfel, nici nu e – acesta – singuru-i dinte... anti-catedratic ! Altminteri (dacă punem de o parte cutare gust al flagelărilor de sine...), ce noimă, alta, ar avea debutul (fără clemență și atroce-infamant) al eseului asupra lui Flaubert – citat, anume, cu această diatribă : „Caraghioși mai sînt și universitarii ăștia cînd se amestecă în ale Artei..." ?! Și ce poate fi, totuși, mai contra-belferesc, decît refuzul însuși – obstinat – de a trata despre aulica, pedanta (dacă nu chiar – cu un cuvînt al lui Claudel – și... asinesc-solemna) corespondență Goethe-Schiller – în care prietenia însăși se preface într-un soi de... „curs postuniversitar" ! (Ca și, de altminteri, – pe alocuri –, cum autorul nostru o, numai, sugerează, aceeă dintre Stanca și I. Negoițescu...)

...Să ne întoarcem, însă, la plăcerea – înenarabilă – a textului în sine (și datorîndu-se, la rîndul său, – acesta – „loaziturilor poștei" !)

De ea – ține,-ntre altele, apelul la procedee scriitoricești (ca dialogul „între surzi" – à la Ionescu –, imaginat de Livius Ciocârlie, la pp. 104–105, pe marginea și în temeiul însuși al tristului comerț epistolar dintre Alain-Fournier și Jacques Rivière), ca și refăcerea,-n manieră Călinescu, – din propriile-i... cuvente și limbisme ! – a profilului (rostoganesc-pumnian !) al lui Titus Livius... Barbisonus (la, firește, anii-i „falnici, douăzeci") : „Uimitor este că numai cu opt ani înainte[4] el se recomîndă ca un studinte cu preocupăciuni filosofice și o cultură afundă, dar care nu găsește motive escuzătoare de natură să-l dețină de a petrece cituva timp la Paris unde concurge, după ce-și plătește taxele respective, la esamene ce-i întăresc titulul de doftor în drept, ceea ce-i va permite să-și găsească în țară un serviții secur cu venitul de pe urma căruia va face față oricăror cercustări..." !

* * *

Că, acum, refuzul teoriei (și al metalimbajelor coniuncte) nu va să zică și absența însăși a generalizărilor morale, e, totuși, altă vorbă – și Livius Ciocârlie e, desigur, un foarte fin, inconfortabil și amar (fie și dacă nu exempt, cu totul, de o anume indulgență...) **psiholog** : al „practicii scrisului", să zicem, – cu o expresie a lui Lucian Raicu, de care, fatalmente, – dată fiind materia ca atare a propriilor lui investigații – se apropie (fără ca, totuși, să împartă – cu acela – îngîndurarea gravă și nesurizătoare...) ; cea ce nu-l împiedică, altminteri, să transeze – la răstimpuri –, ferm și netad, probleme dintre cele mai spinoase..., în formulări, adesea, fericite – ce, uneori, cristalizează aforistic : „Sentimentul creației e mai mult îngrijorare înfrigurată decît bucurie" ; „...cine, scriind, nu acceptă riscul de a părea ridicol și nu-și propune să fie mare, nu poate fi decît un autor de umplutură, eventual un bun profesionist." ; „Sila de a scrie, paradoxal cuib al operei, crește obsesiv la hotarele dintre epoci, viziuni și stiluri, cînd scriitorul – nehotărît între soluții – ezită să adîncească rupturi...", ș.c.l. ; ori – cu un **ambitus** nu tot atît de larg – plasticizează just și cu pregnanță : „Corespondența lui / Pompiliu Constantinescu, n. m. / trepidează ca un motor căruia i s-a impus o turație peste capacitatea lui reală." ; „...cum sănătatea este principala unealtă a muncitorului, iar afacerile rațiunea de a fi a burghezului, șubrezenia lor sfîrșește prin a-i da o statură tragică lui Balzac, acest proletar cu mentalitate de capitalist." ; „Societate ideală și parodie a ei înseși în același timp, Sburătorul este, de aceea, creația unui demiurg ironic...", ș.a.m.d.

* * *

...Un „demiurg ironic", de altminteri, pare a fi și Livius Ciocârlie.

Unul, desigur, fără mari orgolii (căci „lumea"-i, totuși, nu și-o face „din nimic" !) și de o remarcabilă decență ; nu mai puțin, însă, **ironic** și... mehenghiu (la modul – am mai spus-o – **pince sans rire**...), fie și numai pentru, singur, faptul că se complace, fără să ne-o spuie, în a afla similitudini ori simetrii înverse (ceea ce-i justifică, și **altfel**, acest titlu : **Mari corespondențe !**) într-o materie, totuși, empirică și vie – ceea ce face, într-un fel, efectul „du mécanique"-ului „plaqué sur du vivant"...

...Astfel, „proletarului" Balzac, cel „cu mentalitate de / evident, **mofluz !**, n. m. / capitalist", – ca-ntr-o oglindă-ntoarsă și printr-un soi de chiasm – îi corespunde Dobrogeanu-Gherea (cf. p. 178), „capitalistul", **malgré lui**, de la Ploiești, cu o mentalitate – acesta – proletară și, încă, militant-muncitorească...; așijderea, călinesciana „bulimie publicistică" – să zicem – este și patima aceluiași (destoinic, ventripotent !) Balzac..., Voltaire, octogenarul, făcînd cuplu cu – eventual – junele nostru Maiorescu..., în timp ce I. Negoițescu-Radu Stanca pot să-i evoce pe Rivière-Alain-Fournier... (Cu care, lista nu e încheiată).

În rest, această ironie **îndoită** (cum îl privește și pe autor !) nu este una „veselă", **destinsă** (căci niciodată, totuși, una tandră...), după cum nici **reversurile** înseși ale „medaliilor" avute în vedere nu sunt, întotdeauna, lucitoare (și,-n sensul ăsta, cartea e, mai curînd, „mîhnită"...) ; tot astfel cum aceeași (auto-)ironie – ce poate fi și („profilactică") **distanță** – prezervă de familiarisme, tutuieli, bătăi pe burtă, promiscuități, devălmășii, ocheade și bezele cu niște „monștri sacri" – surprinși (căci ăsta-i genul !) **en pantoufles**..., cu mînecile suflecate și nerași..., în pat ori la toaletă...

...„Fotografia" cărora e pusă – iată de ce –, de Livius Ciocârlie, la finele frumoasei sale cărți, cu grijă, sub o sticlă de protecție – pentru ca, „apropiați", să ne rămînă, mereu, „inaccesibili" : „dincolo de o apă, dincolo de un mal" și **în plin soare** – ca într-un film celebru al lui Bergman –, iar nu (cu voia lui Bacovia) că :

Ascultam acele povești,
Deși nu era vremea lor –
Cum nu-nțelegi cînd privești
Aerul morților.

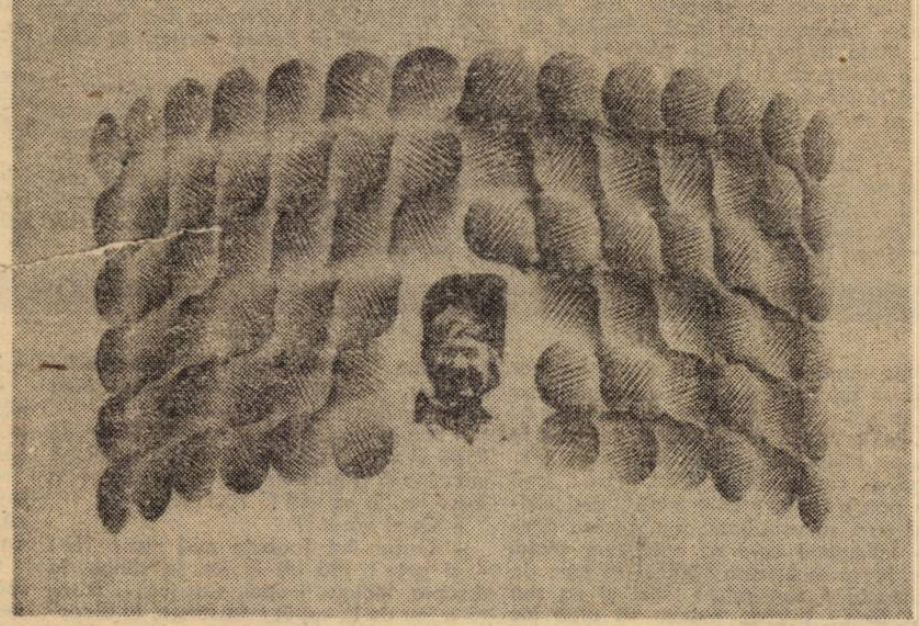

VIOREL TOMA

[1] Cf. **Reflecții asupra teoriei textului**, alias : **Amintirile incerte și inconfortabile ale unui trecător prin teoria textului literar**, în „Viața românească", 3/1981, pp. 91–96.

[2] ...o, bineînțeles, **furia francese !**

[3] Editura **Cartea românească**, 1981.

[4] ...de apariția pamfletului (maiorescian) : **Limba română în jurnalele din Austria.**

Șerban FOARȚĂ

P.-S.

Din cronica (inteligentă, justă și, ca întotdeauna, foarte promptă) a lui Nicolae Manolescu la **Mari corespondențe** (cf. **„România literară"**, 29/1981, p. 9), înțeleg că – încă – teoria (fie și, numai, una **ad-hoc** și „de ocazie") rămîne o irezistibilă ispită (în, mai cu seamă, contagioasa preajmă a unuia cu faimă de teoretician – iar Livius Ciocârlie este unul...), căreia, dar, n-o să-i reziste nimeni – nici eu, nici reputatul nostru critic... N-aș prea susține, însă, – cu acesta – că „...spre a fi simțite ca literatură, scrisorile trebuie să fie **pierdute și vechi.**" Căci se ridică două (simple !) întrebări – anume : **Cît de** „vechi" ? (insolubilă, în fond, – aceasta –, cît timp noțiunea însăși de „vechi" e una vagă, nu numai relativă, și, dar, inoperantă...) ; ca și : **De către cine** – scrisorile – „pierdute" ?... **Pierdută** poate fi misiva unui Fănică Tipătescu, ca și corespondența Ettei B. (dormindu-și somnul, ea, într-un scrin negru) ; ele, din capul locului, fiind astfel : **vouées** – adică – **au néant**, „pierdute", ca unele ce par a fi menite și **pierderii**, și – dacă vreți – „pierzaniei" ! Dar să se... piarză și epistolele înseși ale cutăror „instituții" – ca Voltaire ?... Acelea ale unor Balzac, Flaubert, Gide, Proust ?... Ale unor Maiorescu, Lovinescu, Călinescu, I. Negoițescu, Constantinescu (evident, Pompiliu) ?... Care, oricît ar fi – să zicem – de private, de spontane și de neglijente, sunt – totdeauna – niște **scrisori de scriitori...**, niște scrisori, în felul lor, „deschise" (pe care I. Negoițescu, el, nici nu așteaptă să se „învechească", și le și „dă în stambă" – cum se zicea pe vremuri –, ca Gide, în viață încă, jurnalul său „intim"...) ; și care „paraliterare", indeobște, pot fi numai la propriu : **alături**, dar, de o literatură notorie – sau pe cale de-a fi astfel... Iar nu într-însele, oricum, urmează a se căuta – căci sunt în vogă – „expresivități involuntare", cum ar veni : **pierdute**, „esapate" (și cărora fatala „învechire" : colb, mucegai, paloare, le prieste – ca, în albumul străbunicii, în „tehnoteci" ori într-un negru scrin, dagherotipurilor, montgolfierei și literaturii Ettei B...).

...Dar nu e vina noastră ; fiind, pesemne, autorul însuși răspunzător de respectiva teorie (a „pierderii" și „învechirii" necesare), întrucît va fi simțit nevoia – dintr-un exces de zel și modestie – să-și justifice și **din afară** (adică „teoretic") propria-i carte – ce este, însă, una excelentă, justificîndu-se pe **sine eo ipso**, anume : **prin ea însăși !**

ș. f.

fapte și oameni

Din lumea celor care nu cuvîntă

Ce om de cultură al zilelor noastre nu-și pune oare, mereu și mereu, întrebarea : cum se poate înfrăți rigoarea logicii, înnebunită azi de formalizare, cu tulburătoarea chemare a lumii valorilor, ce fecundează cîmpul eticii, al esteticii ?... În fața acestei probleme, gîndul veacului e încă descumpănit, cercetător dar nesigur, vibrînd de tatonări.

Tema de mai sus, mă duce cu gîndul la bănățeanul Dragan Stoianovici care împlinește la București, adică în țară, operă de cultură. – Ce cărți a scris ?, în ce volume și-a făcut publice ideile originale ? – În niciuna (deocamdată). – E drept că, scrie articole de bună sinteză în **Revista de filosofie** și în diverse culegeri ; – e drept că, a ținut un excelent curs de Logică modernă la Facultatea de filosofie, litografiat parțial în 1976 ; – e drept că, relativ recent, în 1979, a tradus și publicat o semnificativă culegere de studii din domeniul „Logicii deontice" în cartea : „Norme, valori, acțiune. Analiza logică a discursului practic, cu aplicații în etică și în drept" (traducere făcută împreună cu Sorin Vieru, alt logician infestat de cultură, traducător, între altele, din Platon) : – și apoi Dragan Stoianovici a mai tradus din limba română în sîrbă (împreună cu profesorul timișorean Cârstici) „Poetica matematică" a lui Solomon Marcus ; – iar din limba sîrbă în cea românească, „Meta-etica contemporană" de Svetozar Stoianović ; – precum și celebrul roman de premiu Nobel al lui Ivo Andrić „Cronica din Travnik" (ce păcat că se comentează așa de puțin marile reușite într-ale traducerii literare, cum a fost versiunea românească a „Ghepardului", „Cronica din Travnik", cum este „Despărțire de Matiora"). Cît despre prezent, se pare că ține un curs de „Logica normelor", pregătind cine știe ce traduceri.

Draga Stoianovici, cu seriozitatea și decența sa, nu ne propune, în numele său, vreo soluție pe marginea temei anunțată la început. Dar el înfățișează culturii noastre existența acestei probleme, se așează ca un rezonator al ei. Un rezonator armonic, discret, dar și pasionat, ca un cîntec scos din chitară de mîna unui Segovia, de mîna unui Pamfil.

Dacă stăm strîmb și judecăm drept, nu chiar tot ceea ce se publică în numele culturii – în lume, la noi sau aiurea – este cu adevărat demn de acest înalt cuvînt. După cum, în sens invers, cultura – în cel mai bun sens al cuvîntului – e prezentă și în zone discrete, mai puțin manifeste, în exprimări parțiale, în penumbre, în tăceri. Poate, ea e prezentă și în serioasa și demna pedagogie... în fidela și frumoasa traducere (la nevoie, asigurată cu un aparat critic adecvat)... ; și la fel, în schițarea întrebărilor cu rost... ; ba poate chiar într-un stil de viață, într-o atitudine... Desigur, cu condiția ca totul să fie un „lucru bine făcut" în atmosfera și sub legile culturii. Cît de vastă nu e oare ?, cîte forme nu îmbracă – poate – cultura, în lumea celor ce nu prea cuvîntă !...

Să nu-l uităm deci, pe prietenul nostru, Dragan Stoianovici.

Mircea LĂZĂRESCU

AUREL TURCUȘ

PACE ÎNVIATĂ

O pace se lăsase-n toate.
Sunetul se topise-n gînd;
se auzea numai cum bate
a stea din raze,-alunecînd...

Lumea părea o apă blîndă,
pe care ai pluti ca-n vis,
uitînd ocolul de osîndă –
inel de cer, tot mai închis.

Planînd, ca-n joc, pe-un flux postum,
al lunei, stinsă în tărie,
sosi Andila (cîntînd – cum ?!)
și Lumea începu să-nvie...

ADUMBRIRE

Ouăle păsării-s de jar.
Ea le păzește
cu-o aripă;
cu cealaltă
(mai des, mai rar)
mi-adumbră
rugul peste clipă.

TEAMA

„Te-aș duce-n Lumea Zilei –
îmi spuneai –
dar a crescut în mine frica,
gîndindu-mă
la fratricidul de pe plai,
încît îmi este teamă
că-aș vrea să te fărîm,
cînd vom intra, îngemănați,
în matca omenescului tărîm".

CERCEI PURTAȚI PE CER

În zori,
cînd ielele se scaldă,
visele fetelor se coc
și-n pîrguirea lor,
mai caldă
devine zarea
prinsă-n joc.

S-a clătinat
și-n ochii mei,
ca-n orgă,
vîrtejita zare;
pluteam în cuib,
prins de cercei
zvîrliți pe cer
de-o fată mare...

FĂRĂ VAD

Toamnă era și cădeau
din văzduh
aripi frînte, multicolore;
stolurile nu intrau în zbor,
nici clipele-n ore.

Eu chemam
pe Mai-Marele-Păsărilor
și pe Mai-Marele-Clipei,
să nu lase-asemenea-ntomnare,
că începea să nu mai încapă
nici pruncii în vîrste,
nici fluviile-n mare.

Cuvintele n-aveau loc în chemare.

Undeva,
pe o frunză galbenă,
căzută din paradis
Pasărea-Mai-Mare dormea
cu Timpul, în vis.

SPRE IZVOARE

Rîul sculptează pietrele,
dîndu-le forma
începutului de lume: –
Pasăre-fără-aripi,
avînd zborul
în sinele apei.
Noapte de noapte
urcă după-Andilandi,
ca niște pui,
pietrele,
spre izvoare.

ANGHEL DUMBRĂVEANU

GRABAȚI – GEOGRAFIA UNUI SENTIMENT

E anotimpul secerișului și trec din nou prin Cîmpia Banatului. Luna lui Cuptor nu se desminte: un soare nemilos încinge aerul pînă la incandescență, preparîndu-l cu arome de miriști și de lanuri înflorite, spre a trezi în noi amintirile vîrstelor în care citeam altfel cartea pămîntului.

În vipiile amiezii, sosim la Grabați, un sat de la granița de sud-vest a unuia din marile grînare ale țării. Grăbim spre sediul Întreprinderii Agricole de Stat, unde avem întîlnire cu inginerul Aristotel Blendea, însă trebuie să așteptăm, pentru că directorul, ca de fiecare dată cînd am venit aici, lipsește, plecat între oameni, la ferme.

Cînd vine, interiorul se luminează de zîmbetul bun și de vorba bogată în tîlcuri și în culori surprinzătoare, cu care ne întîmpină. Dacă nu l-am cunoaște, am fi derutați de aerul visător al acestui bărbat ce pare a respira întreaga poezie a locurilor în care ne găsim. Cînd află pentru ce am venit, ne privește cu un fel de mirare copilăroasă, poate neîncrezător, poate gata să deschidă ferestrele unui suflet îndrăgostit și frămîntat de tainele pămîntului. Întîrziind între aripile unei așteptări, îl rugăm să ne vorbească despre munca oamenilor din Grabați, despre lucrarea și roadele pămîntului, despre orele, zilele și nopțile lui de veghe și întrebări, de bucurii și chemări.

Noi am terminat recoltatul grîului de cîteva săptămîni, ne spune directorul, iar noi înțelegem unda de reproș din glasul lui. Ar fi trebuit să venim mai devreme, ar vrea să adauge, însă, în loc să ne dojenească, găsește că e mult mai bine acum, nu pentru că ar avea mai mult timp, – pămîntul nu-ți lasă niciodată răgaz, ființa lui nu trebuie părăsită nici o clipă, pentru că el înțelege cînd este iubit și răspunde cu aceeași măsură iubirii ce i se arată. Apoi ne cere două favoruri: să vorbim întîi despre fermele de animale, I.A.S.-ul Grabați fiind o întreprindere profilată pe creșterea și îngrășarea taurinelor și, dacă sîntem de acord, să discutăm la fața locului. Ceea ce se acceptă îndată.

În drum, aflăm că sîntem într-o unitate a agriculturii noastre care a fost distinsă de trei ori cu Ordinul Muncii clasa I-a, o dată cu Meritul Agricol clasa I-a, cu înaltul titlu de Erou al Muncii socialiste și cu medalia de aur „Secera și ciocanul", cum și de două ori evidențiată pe ramură. Toate aceste distincții vorbesc despre succesele deosebite ale unei întreprinderi agricole pe care Aristotel Blendea o conduce de 16 ani.

Îi privesc statura zveltă, mersul ușor, fața arsă de soarele și vîntul cîmpiei și-mi spun că cei 28 de ani dăruiți, ca agronom, unei munci care a devenit însăși viața sa i-au fost răsplătiți, mai presus de toate, prin această tinerețe cu care l-au dăruit elementele pururi tinere ale cîntecului mereu nou al Cîmpiei Banatului.

I.A.S. Grabați are 7 ferme. Patru din ele sînt ferme vegetale, una este baza furajeră, iar două sînt zootehnice. Din acestea din urmă, una se dedică creșterii în rasă pură a Bălțatei românești.

Vizităm ferma profilată pe creșterea și îngrășarea tineretului taurin. O fermă cu 34 de grajduri, adăpostind 11.000 de taurine – cea mai mare din țară, adică aproape de două ori mai mare decît cea de la Nădlac, care îi urmează într-o ierarhie din punctul de vedere al efectivelor de animale îngrijite.

Ceea ce ne surprinde, intrînd în această fermă, este, ca să spunem așa, atmosfera florală care te întîmpină: sălcii pletoase legănate de briza moale a șesului, ronduri multicolore de trandafiri, pîlcuri de zvelte gladiole albe sau piersăcii.

Lumea celor 11.000 începe cu grajdurile în care vițeii de cîteva luni stau în cușete separate, prevăzute cu mici gălEți colorate în care li se aduce laptele. De aici, urmînd rigori de vîrstă și greutate, grațioasele făpturi sînt repartizate în grajduri cu boxe curate și adăpători mecanice – de-o parte viței de rasă Holstein, de cealaltă cei din rasa numită Bălțata românească.

După mai bine de 400 de zile, la greutatea optimă, tinerele animale își încheie ciclul și sînt livrate pieții.

O muncă ce presupune mai ales multă dragoste. Aristotel Blendea se oprește lîngă o boxă și ne îndeamnă să ascultăm răsuflarea liniștită a interioarelor. Mîngîie animalele, vorbind cu ele c-o înțelegere plină de gingășie, c-o sensibilitate pe care i-o remarcasem mai înainte, lîngă straturile de flori, cînd se întîlnea cu oamenii fermei, sau mai de mult, cînd vorbea despre locurile natale, despre satul de sub munte al copilăriei sale, unde stăruie, pură și venerată, amintirea marelui Brâncuși.

Apoi ne spune că de-o vreme a hotărît să nu se mai împrietenească nicicum cu ființele acestei grădini în care vine în fiecare zi de mai multe ori. Urmărind fețele noastre contrazise, povestește cum se împrietenea cu cîțiva din vițeii din fiecare serie. Le dădea nume, întîrzia lîngă ei, cu mîngîieri și întrebări felurite, iar ei îl recunoșteau de departe, după voce, îi ieșeau înainte, așteptînd să-i alinte, participînd, în felul lor, la tandre convorbiri. Dar, ciudat lucru, spune prietenul nostru, acești prieteni ai mei presimțeau, cu multe zile înainte, cînd se-apropia despărțirea. Iar el nu mai putea suporta tristețea, revolta și-nsingurarea lor. O istorioară plină de adînci înțelesuri.

Aristotel Blendea are un dar unic al povestirii, iar ceea ce face farmecul revelator al darului său este nu numai lirismul spunerii și nu numai plăcerea de a înnoda mantia narațiunii în cîte o bijuterie cu nestemat de înțelesuri paremiologice, ci mai ales interpretarea întîmplărilor vieții, ale oamenilor și plantelor, încoronarea lor cu observații neașteptate ce vin dintr-o muncă și-o existență îndelungată și încercată, în împărțirea cea pururi necunoscută și-atît de bogată în miracole, a naturii.

reportaj

Astfel povestind, ajungem în nesfîrșirea cîmpiei, unde Aristotel Blendea se transformă subit, părînd mișcat și frapat de-o lume pe care ne-o descoperă mereu altfel. El oprește la o fîntînă și ne-aduce din străfundurile gliei o cană de apă ce răspîndește-n noi răcoarea, și tăcerea, și veșnicia pămîntului. El oprește lîngă un lan de soia și-naintează prin valurile de-un verde adînc și se bucură fără să ne arate și ne cheamă cu el cum ne-ar chema într-o mare de mistere și rare delicii. Iar cînd ajunge lîngă lanurile de porumb, simțim că inima lui nu se mai poate stăpîni. Și rîde, și înaintează cu noi printre tulpinile de aproape 3 metri, lovindu-se de știuleții bogați, mirîndu-se cu fericită reținere, de parcă n-ar mai fi fost niciodată într-o asemenea dumbravă adînc foșnitoare. Simți mirosul polenului? întreabă și mîngîie în trecere, spre a nu fi observat, tulpinile viguroase. Ce recoltă estimați? vine o întrebare. 10–12.000 kg știuleți la hectar, răspunde interlocutorul, fără să ezite, ceea ce ar însemna o producție mare, comparabilă cu cea din anul care a adus I.A.S.-ului Grabați cea mai mare distincție – titlul de întreprindere Erou al muncii socialiste.

Aristotel Blendea este un om iubit de oamenii cu care muncește. Pretutindeni este întîmpinat cu un respect luminat de dragoste. Chiar așa. E un alt dar al lui – de-a iubi oamenii, de a-i asculta, de a le ieși în întîmpinare – și la bucurie și la necaz, cum spunea cineva. Iar noi putem depune mărturie întru aceasta. Căci înainte de a fi inginer și director, Aristotel Blendea este – cu o vorbă memorabilă – un om între oameni. Un minunat om al pămîntului, între minunații oameni care elaborează, în atelierele pămîntului și-ale soarelui, aromele cele fără seamăn ale pîinii vieții.

TEODOR BULZA

CRUCEA LUI ȚUPER

Abia după o săptămînă, dacă nu mai mult, se auzise în sat că dispăruse crucea de pe mormîntul lui Țuper. Primul care află vestea fusese Todor Băbău, cel care le știa pe toate; îl întîlnise pe Simion, groparul, și, ca de obicei, îl întrebase: „ce-i mai nou p'acolo, printre morți", deși nicicînd nu i se satisfăcuse curiozitatea printr-o întîmplare care să cutremure piața. Cam la ce se aștepta bătrînul cu toba de la boactărul cimitirului? Nici el nu știa prea bine; oricum, puteau să aibă loc învierea unui mort, apariția unor strigoi cîntări ale ielelor, surparea unui mormînt ori furtul unui copîrșeu din cripta familiei Maroji, unde se bănuia că ar fi ceva averi: dinți de aur, cercei cu briliante, brățări sau mărgele dintr-alea scumpe. Maroji avea un cavou cît o casă, zidit din cărămidă, cu acoperiș țuguiat, acoperit cu țiglă solzoasă, adusă de la Jimbolia, iar jos, o încăpere largă cu altar, în pereții căreia erau zidite plăci de marmoră neagră, cu nișe în care ardeau lumînări, să se vadă numele înscrise cu litere aurii și anii nașterii și ai morții; cavoul nu avea ferestre, ci numai o ușă de fier forjat aplicat pe scînduri groase de stejar; nici Simion nu intrase vreodată acolo și nici nu-și amintea ca tatăl său să-i fi vorbit cîndva despre cavou; bătrînul se ferea să treacă pe lîngă locul acela; nu se știa unde sînt cheile, cine le ascunde; iar Maroji, cel rămas în viață, sau cel puțin așa se credea, nu dădea prin cimitir; ușa cea mare de stejar avea în inima sa un ochi de geam, cît o tabacheră, prin care, se auzise, se puteau zări lumînările de la altar și cele din ascunzișurile sicrielor; taina era: cine aprindea flacăra lor?

– Simioane, ce-i mai nou pe la voi?

– Putregai, baci Tudore, asta-i. Putregai... Pute a mort și a tămîie.

Vorbea rar, apăsat, încercînd să imite solemnitatea cu care cuvîntau fețele preoțești.

– Luminile ard, ha, mă, ard?!

– Așa cred... Io nu mă uit... Că mătem...

– N-o fi v-un tunel sub pămînt, de-acasă de la Maroji pînă-n morminți?!

– O fi, baci Todore... Nu știu... Altu-i baiu acuma.

– Care, mă, care?! Iute, dă-i drumu'!

Și-i spuse toboșarului că dispăruse crucea lui Țuper, că nu mai era la locul ei, de parcă ar fi înghițit-o pămîntul.

Todor Băbău, iată, nu insistase degeaba: în cimitir se întîmplase o minune care va lăsa satul cu gura căscată. Îl trase pe Simion în cămăruța sa de la primărie, scoase cîinele afară, să rămînă singuri, fără martori, puse pe masă o sticlă cu țuică, păstrată numai pentu situații dintr-astea, și începu să-l descoase pe gropar. Voia să știe totul, el, cel dintîi, înaintea lui Văzoc, înaintea primarului, înaintea lui Popianu. Simion nu-i putea spune prea multe amănunte; îl și supărase:

– Asară, cînd m-am dus să tai iarba de lîngă șira de paie, am trecut și pe lîngă mormintele Țuperilor. Toate crucile – la locul lor. Și ce văd?! Hîm...

– Ce-ai văzut?!

– Crucea lui Șofronie nu-i mai! Nu-i – și gata! Mă uit în jur, la stînga, la dreapta, înainte, înapoi, sus, jos... și iară o iau de la capăt: la stînga, la dreapta, sus, jos, înainte... Crucea nu-i... Și nu-i mai, baci Todore.

– Și?!

Bătrînul era ochi și urechi. Rămăsese în picioare. Bău și el din sticlă. Apoi, căută ceva într-un dulăpior de deasupra mesei, de unde scoase o lanternă și i-o întinse oaspetelui, s-o aibă noaptea în cimitir, să vadă totul și să-i povestească; îi zise, ca un ordin, dar și ca o rugăminte:

– Simioane, io mi-s șefu boactărilor, așa că-i musai să mă asculți, să ai de grijă ce-i p-acolo, ca să fim laolaltă, să știm tot...

Apoi, schimbînd tonul, îl privi în ochi, cum s-ar uita Văzoc la un răufăcător:

– Și chiar n-ai auzit, tu, nici o mișcare?! Hi?! Că nu-i ușor să ți se fure o cruce, ce dracu!?

Groparul îi spusese tot ce cunoștea, adică, simplu: crucea nu mai era la capul mortului. Cineva o furase. Mai rău era dacă auzea popa, fiindcă ar fi fost mare supărare.

Omul, odihnindu-se pe veci, se cuvine ca în cimitir să aibă liniște, să fie păzit – ca într-un muzeu, zicea mereu preotul.

– Ajută-mă, baci Todore – îl rugă Simion –, s-o găsesc și s-o pun la loc. Că io mi-s de vină. N-am păzit-o... Și să nu spui la nime...

– Nici o grijă, dragă,. fii cuminte... Cîte taine-s în capu meu... Mai bea oleacă, să-ți treacă necazu... Mă, cam cine crezi c-ar fi putut fi?

Groparul clătină din cap. Aplecă privirea spre dușumea. Își pocnea oasele degetelor, care sunau ca lipsite de viață.

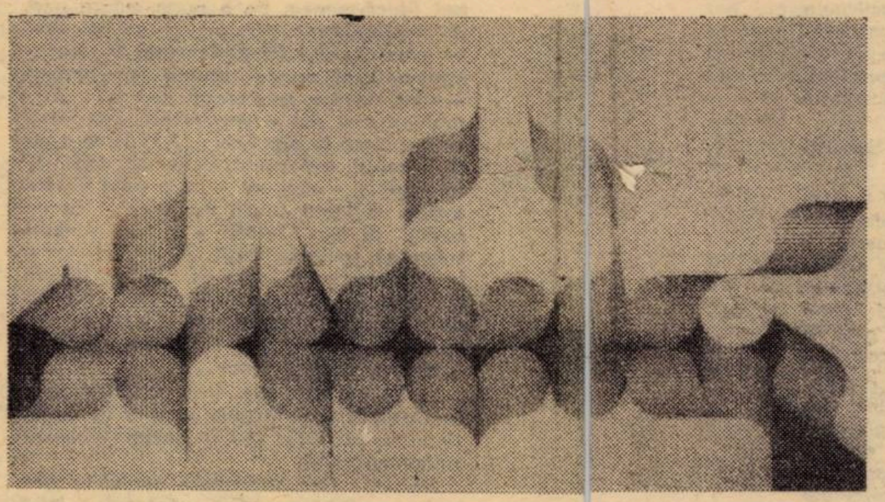

VIOREL TOMA

Băbău îi văzu unghiile și nu se putu abține să nu se răstească:

– Ce-i cu ghiarele alea?! Parcă rîșchii în c... Ia mai spală-te pe mîini barem cînd vii în sat, că nu ești sălbatic. Și haine le?! Numa zdrențe!

– Baci Todore, îngăimă Simion, baci Todore...

– Să nu te mai prind așa de jegos...

Scuipă a ciudă și a greață. Îl pofti afară. Îl sudui cîteva clipe și după plecare, ca apoi să se întindă pe patul ce ocupa jumătate de cămăruță; vestea cu crucea îl mulțumea: Țuper n-avea tihnă în somnul său de veci. Cineva avusese curajul să se răzbune, să-i răscolească amintirea, să-l înfrîngă încă o dată, să-i îngreuneze apăsarea țărînei.

În ceea ce-l privea, nu putea uita cearta lor din iarna cea geroasă, cînd, pe locul pieței, într-o zi de marți, Țuper își bătuse joc de bătrînețile sale, iar Ceampaș îi sărise în ajutor. Cei doi se luaseră la bătaie, tăvăliseră zăpada, se călăriseră, plini de ură, dornici de răzbunare; nu învinsese nici unul, n-aveau putere să lovească, hainele le erau prea groase, însă el, Todor [illegible] Ceampaș reușise să pună genunchii în bărbia dușmanului, strînsese cu toată forța nările lui Țuper, mai-mai să le rupă, iar apoi îl scuipase în obraji; așa se și încheiase încăierarea, în vaietele – și de durere și de rușine – ale lui Țuper, pentru ca de atunci să-i fie tare drag de Ceampaș și să sufere amarnic la toate necazurile-i de dinainte și de mai apoi.

Acum, de cînd Țuper murise, odată cu fapta sa de a da foc saivanului, satul întrase în liniște, nu se mai întîmplase nimic demn de înscris în memoria lui Todor Băbău sau în condica primăriei; chiar că-i părea rău de dispariția răului, fiindcă i se părea că prea multă cumințenie lenevește spirite[illegible] fără sfadă și ură oamenii își înmoaie oasele și cugetul.

Nici Mihai Trifu, activistul de la Arad, nu concepea anii aceia fără luptă, luptă de clasă, după cum grăia, cînd se înfruntă două lumi, cea veche și cea nouă, boierii și țăranii, chiaburii și săracii, așa învățase din cărți și așa era instruit. De la el, Todor Băbău auzise vorbele cum că „dușmanul de clasă nu doarme" și se întreba mereu cine e acela în cazul lor: Maroji?, Popianu?, Țuper, cît trăia? sau popa? Poate și Văzoc?

De-i va spune întîmplarea cu crucea, oare ce va zice Mihai Trifu?! Ihî: „Vezi, baci Todore, că dușmanul de clasă nu doarme?!" Nu, nu asta va fi răspunsul omului sosit aici să îndrepte satul pe un alt drum, spre liniște și pace, spre înțelegere și armonie generală; bine, se va duce la delegatul comunist de la Arad...

Ceea ce și făcu Todor Băbău.

În biroul său, Mihai Trifu citea ziarul. Era singur. Avea masa lîngă fereastră, să-i vină lumina dinafară; seara, cînd întîrzia cu lecturile sau cu scrisul, aprindea petromax-ul.

Văzînd paznicul de noapte încă la sediu, Trifu voi, întîi, să-i reproșeze că uita din nou de casă și de babă, însă își aminti că era inutil; bătrînul era, pentru el, pentru un străin, calea cea mai de încredere pentru a face legătura cu pulsul, altfel greu de măsurat, al satului; Todor Băbău se dovedise cinstit, bun la suflet, atotștiutor; respectat, ca un moș într-o mulțime de nepoți; neavînd copii, aproape că se mutase la primărie, în centru, să fugă de singurătate și să găsească rost traiului său în aceea că el purta, în tobă și condică, toate veștile, bune sau rele, că el afla primul orice întîmplare și numai el găsea cap de salvare; de era tînăr, moșul merita să fie primar, drept și cumpătat, un păstor printre dobitoace, care trăgea turma cum îi era moftul, spre apă ori spre iarbă, la muls ori la tuns, cînd pe rînd, cînd de-a valma, fără să dea socoteală nimănui, poate doar sieși, un fel de Dumnezeu local, într-un univers mărginit de Mureș și de cîmpie; notarul îl ura pentru că nu-i putea lua locul și nu îndeplinea condiția principală a profesiei sale: buricul satului, orice politică ar face statul, deci un fel de stîlp al puterii, un semn că deasupra tuturor veghează o forță nevăzută, o sabie ce taie capetele neaplecate, un busuioc ce mîngîie creștetele supușilor.

– Ce-i mai nou?!, întrebă Mihai Trifu, bănuind că află ceva de la omul cu atîtea funcții la primărie.

Todor Băbău se opri în ușă, fără s-o închidă; își rotea pălăria printre degete, își mușca un vîrf al mustății, ca dovadă că nu știa cum să înceapă povestea; mesteca domol părul ciupit; delegatul se ridică de la masă, uitînd ziarul în mînă ori crezînd că discuția va fi, ca și altădată, scurtă; se apropie de bătrîn și-l bătu pe umăr:

– Hei, baci Todore, ce s-a mai întîmplat?!

Paznicul trase ușa, apoi își săltă privirea spre ochii și urechile șefului:

– Domnule dragă, nu-i bine: o fost furată crucea lui Țuper, ăla de-o pus focu la saivan și l-o sfîrtecat cînele lu Solovăstru.

– Spune, moșule, spune tot...

– Atîta știu și io: Țuper nu mai are cruce la mormînt. L-o blestemat Dumnezeu. Nime nu știe cum de i-o dispărut crucea... Groparu o fugit la mine, iute, iute, să-l ajut, să nu se mînie popa... Mă crezi mincinos?

– Cum asta, baci Todore?! Știi că eu am mare încredere în tot ceea ce-mi spui.

(Fragment de roman).

Ciobúri colorate

Odă locomotivei cu aburi

Întorcîndu-mă în vara anului trecut de la mare, în gara Fetești am zărit o locomotivă cu aburi cîntînd din roți dezarticulate. Să nu-mi cred ochilor. Evadase din care muzeu? „Stema lumii moderne" cum o denumise Walt Whitman în parfumatul an 1876, printre locomotivele electrice și Diesel, impersonale și tîmpe ca niște balene eșuate la țărm, părea stingheră. Și mai cu seamă profund melancolică – ducea dorul fanfarelor cu tambur-majuri în fireturi împletite din mărar și fire de romaniță, ducea fără îndoială și dorul malacoavelor, a chapeau-claque-urilor, a canotierelor, a trabucelor, a ghetrelor și a duioaselor agitații de pe peronul în fața căruia se oprea virilă, mereu admirată. Stema lumii moderne... Tempi passati. Ignorată acum, pufăia mirată că i se mai îngăduie să viețuiască după victorioase alergături de un veac și jumătate. O clipă, pentru mine blajinătatea metalică încorpora toate rafinatele modelări ce le-a cunoscut din istorică zi în care sir George Stephenson o pusese pe șine: de la înfățișările de butoi și rață, pînă la cea de „rachetă". Regele a murit! Trăiască regele! Timpul nostru foarte ingenios a creat o altă locomotivă, fără haz ca siluetă, dar mai „igienică", mai rapidă. Desigur, din mîna omului vor ieși locomotive infinit mai perfecte, știut fiind că trenului îi este asigurat viitorul, arătîndu-și superioritatea, atît automobilului, cît și avionului. Ne-o demonstrează convingător istoricul englez Arnold Toynbee. Nu-l supără nici starea vremii, nici embouteillage-ul de pe șosele. Locomotivele cu aburi au pierit însă pentru totdeauna. Descencentele falnicelor **The Rocket** și **Planet** (ultima, între Liverpool și Manchester dezvolta fantastica viteză de 10 km pe oră) rămîn imaginea unei civilizații agreabile, romantice, nepoluate. O dată cu ea s-a pulverizat un trecut în a cărui cronică dăm peste exterminarea bizonilor, revoluții artistice, războiul apașilor, pacifism, lupta pentru emanciparea femeii, votul universal, filme expresioniste, radioul cu galenă, crahuri bancare, sîngeroase meciuri de box. Fum și zgură. Dar ea rămîne imortalizată în pagina beletristică, i s-au închinat rînduri indiscutabil emoționante. Aura i-o conferă în prezent muzeele, miile de albume care o reproduc pe hîrtie de calitate superlativă (în Germania apuseană există edituri cu profil strict feroviar!). Trăim doar în epoca nostalgiilor. Citiți poezia românească și veți vedea că se poate alcătui oricînd o antologie din versurile ce i s-au dedicat ei și trenului. Timpul era lent, plin de moliciuni mătăsoase, ochiul mai avea răgazul contemplării. Cine cîntă azi tipul de locomotivă care a detronat-o? Și ce, o, Doamne, să cînte? Semn că peisajul nostru sufletesc nu o poate integra.

Am scris despre locomotiva cu aburi pur-și-simplu pentru că sunt un sentimental incurabil, un bătrîn căruia îi plac jucăriile căzute de pe masa Timpului.

Petre STOICA

ION SULEA-GORJ

debut

VĂ PREZENTĂM UN TÎNĂR POET:

ALEXANDRINA-ADEODATA CARAGIOIU

O poezie fragilă, cu adînc accent pictural, un început de grijă pentru stăpînirea stărilor de extaz și mînuirea mijloacelor semantice. Deocamdată imaginile aglomerate înregistrate cu toți porii pretind și o selecție artistică, o autocenzurare. O căutare febrilă, în care fiecare frunză e o naștere, și fiecare geneză un miracol. Cuvintele se adună somptuos, ca-ntr-o pictură de Botticelli – elementele și detaliile.

I-am recomanda drumul spre simplitatea sintetică, spre scuturarea de podoabe, reținînd în prozodia poemului esențele care converg spre flacăra din miezul lucrurilor. E ceea ce reușește pe alocuri tînăra poetă Alexandrina-Adeodata Caragioiu în poemele generoase pe care le propunem astăzi luminii și lecturii.

Damian URECHE

DIN VERDELE IERBII

Din înalte ferestre crește iarbă,
strălucitoare iarbă.
E multă lumină și-n aerul cald
șoapte se lovesc ascuțit în zbateri de vînt.
Adîncul din noi e plin de verde,
din umeda și liniștita iarbă,
acesta e momentul desprinderii noastre
din aurul fibulelor.
Sînt ferestre înalte,
în văi, între amurguri ziduri,
gonind prin înfrigurate cețuri.
Dincolo de ele sînt vechi ulcele,
pline de timpul devenirii noastre.

CHEMARE

Dă-mi din albastrul ochilor tăi o picătură,
s-o arunc, noaptea, în mare,
să luminez alb adîncul,
să-ți pot aduce cristale de sare, năvoduri
și scoici.
Mai dă-mi o picătură din albastrul
fremătător,
s-o arunc în sus, pe vîrfuri pierdute de
munți,
să-ți aduc vulturii și încremenirea zăpezilor,
și apoi să te chem în înalt, pe cărări de
uitare,
unde-s doar vînturi să ne calce pe urme.

SALVARE

Mă-nchid în talazuri din albe și înghețate
spume,
și necuprinsul apei mă răpune.
M-afund, și apă rece îmi pătrunde-n
privirile
bolnave de adînc
Și-n juru-mi plutesc halucinant naiade
albe.
Cristale de sare îmi umplu pupilele goale
Și strălucirea lor mă ustură.
Privesc acum, altfel, ca prin fanatice cețuri
Cum veșmintele lor se destramă
și firul lor mă-mpresoară
și mă trage din încleștarea de ape...

NARAȚIUNE ÎNTRE DOUĂ LUMI

Vino,
și lasă pînza nopții să se rupă,
să cadă stele albe pe pămînt.
Șterge-mă de praful stelelor sparte
și lasă lumina palidă să pătrundă în mine,
să mă transforme-n astru.
Agață-mă cu scorța-mi uscată de boltă
și-apoi strînge ruptura din noapte,
să uiți că ai lăsat să cadă pentru mine
stelele cerului,
să uiți că ai vrut, singuri să fim stăpîni în
pustiita noapte de sus.

televiziune

DUMINICĂ, 16 AUGUST

9,00 Urmînd exemplul comuniștilor, tot înainte! 9,35 „Micul prinț" 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 15,45 Șah. 16,00 Filme inspirate din lupta P.C.R. pentru făurirea vieții noi. „A fost prietenul meu". 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnalul. 19,25 Cîntarea României. 20,50 Film artistic: „Șosea odată un călăreț. 22,40 Telejurnal. Sport.

LUNI, 17 AUGUST

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Orizont tehnico-științific. 20,25 Roman-foileton: „Străinul". 21,50 Cadran mondial. 22,15 Telejurnal.

MARȚI, 18 AUGUST

9,00 Teleșcoală. 9,20 Curs de limbă germană. 9,40 Curs de limbă engleză. 10,00 Șoimii patriei. 10,10 Desene animate. 10,25 Brașov 1981: „Festivalul muzicii de cameră". 11,05 Film serial: „Dallas". 11,55 „Crăițele" de la Carpați la Alpi (II). 12,25 În lumea enigmelor – serial științific. 12,50 Moment muzical. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,25 Matineu de vacanță: „Mihail, cîine de circ" (I). 17,10 Clubul tineretului. 18,00 Inscripții la noul chip al țării – Teleorman. 18,25 România, țară socialistă în plină și viguroasă dezvoltare. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,20 Actualitatea economică. 19,40 Ani de lupte și victorii (I) – documentar TV. 20,10 Patriei iubite – Emisiune de versuri și cîntece patriotice. 20,30 File de cronică revoluționară în dramaturgia românească. „Zorile" de Ionel Hristea. 22.00 Concert „G. Enescu". 22,15 Telejurnal.

MIERCURI, 19 AUGUST

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 George Enescu. 17,30 Fotbal: Politehnica Timișoara – Lokomotiv Leipzig din „Cupa Cupelor". 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Actualitatea economică. 20,05 Universul femeilor „Iubirea de patrie". Reportaj-anchetă. 20,40 Film artistic: „Castelul condamnaților" 22,20 Telejurnal.

JOI, 20 AUGUST

9,00 Teleșcoală. 9,40 Curs de limbă rusă. 10,00 Opereta cîntă, rîde și dansează... 10,30 Omul și sănătatea. 10,50 Mari ansambluri folclorice. 11,20 Din cartea naturii: „Cascada Putnei" – Documentar. 11,45 Universul femeilor (reluare). 12,45 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Documentar TV: August 44. Bătăliile de la porțile Capitalei. 16,30 Ție, patrie un cîntec – emisiune de cîntece. 17,00 Viața culturală. 18,10 Inscripții la noul chip al țării – Hunedoara. 18,35 Desene animate „Pentru voi, dragi copii"! 19,00 Telejurnal. 19,20 Actualitatea economică. 19,40 Ani de lupte și victorii (II). 20,10 Ora tineretului. 20,50 În lumea enigmelor – serial științific. „Marea explozie". 21,15 Concert „G. Enescu". 22,15 Telejurnal.

VINERI, 21 AUGUST

16,00 Telex. 16,15 La volan. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,25 Inscripții la noul chip al țării – Covasna. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Dintr-o privire – țara și oamenii (I) – documentar. 20,10 Filme inspirate din lupta P.C.R. pentru făurirea vieții noi. „La patru pași de infinit". 21,55 Monumentele anilor eroici (II). Reportaj. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 22 AUGUST

9,30 Matineu de vacanță: Desene animate. 9,55 Cenaclul teleșcoală. 10,30 Filme inspirate din lupta P.C.R. pentru făurirea vieții noi „La patru pași de infinit" (reluare). 12,15 Pagini eroice din creația muzicală românească. 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 16,00 Fotbal: Steaua – Corvinul Hunedoara (divizia A). 18,35 Săptămîna politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Dintr-o privire – Țara și oamenii (II) – documentar. 20,00 Spectacol cultural-artistic. 20,50 Film artistic: „Evadarea". 22,10 Telejurnal. Sport. 22,30 Nocturna TV.

teatru

Recurs la memorie

1. Festivalul. Nici o discuție asupra stagiunii '80–'81 nu va putea ocoli evenimentul ce a plasat, pentru opt zile, Teatrul Național din Timișoara în cătarea mișcării teatrale. **Festivalul dramaturgiei românești actuale** a reunit piese, reprezentații, interpretări semnificative pentru dramaturgia și spectacologia momentului. S-a observat, pe de o parte – că literatura dramatică originală pătrunde mai accentuat în repertorii (ca atare, afișul festivalier reunise : „Un pahar cu sifon", „Ordinatorul" și „Salonul" de Paul Everac, „Paradis de ocazie" și „Concurs de frumusețe" de Tudor Popescu, „Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă" de Horia Lovinescu, „În căutarea sensului pierdut" de Ion Băieșu, „Mobilă și durere" de Teodor Mazilu), că, pe de altă parte – regizori tineri (Cristian Hadjiculea, Kincses Elemer, Mircea Cornișteanu, Tudor Mărăscu, Mihai Manolescu, Bogdan Berciu, Florin Fătulescu, Ioan Ieremia, Alexandru Tocilescu) și actori distinși (Leopoldina Bălănuță, Csorba Andras, Tudor Gheorghe, Ștefan Mihăilescu Brăila, Ștefan Iordănescu, Silviu Stănculescu...) sînt preocupați de destinul acestei dramaturgii în care o idee critică recunoștea „șansa de afirmare" a școlii regizorale și interpretative românești. Dincolo de toate (de premiile rămase „la sediu" : pentru inspirata direcție de scenă a lui Ioan Ieremia, ori scenografia originală a Emiliei Jivanov – certificînd nivelul ce poate fi atins în spectacolele Naționalului nostru), prima ediție a Festivalului dramaturgiei românești actuale ne-a adus aminte multora că Timișoara este și un oraș al Teatrului, cu o istorie ce s-ar cuveni re-scrisă, cu o istorie ce ar merita cîteva atribute noi și, mai ales, o schimbare de mentalitate. Acum cîțiva ani Naționalul se afla într-un con de umbră pe care repertoriile terne, montările „fără pretenții", benevolența „dezinteresată" a unor comentatori locali nu aveau cum să o spulbere. Cu acele „realizări" teatrul nu putea ieși în confruntările naționale. Cît despre spectatori ?! Începuseră să ocolească sistematic „oferta" primei scene. Cele cîteva reprezentații de marcă au suportat un tratament asemănător : nu s-a făcut mai nimic pentru a le impune conștiinței publice. În acei ani, spectatorul timișorean își amintea cu oarecare nostalgie „perioadele de glorie" ale Naționalului, stagiuni în care oameni de teatru de aleasă vocație izbutiseră, nu doar să fixeze pe frontispiciul instituției o nouă și mai strălucitoare firmă, ci, mai ales, să concentreze aici o pleiadă de mari actori. ar prin colocviile profesionale și prin presă, critici, creatori de spectacol, secretari literari exprimau o îndreptățită nedumerire privitoare la scăzuta ambiție a unui teatru care... „fusese" ... și „ar putea redeveni". Cît despre vreo manifestare de amploare, și de real interes în piesaj, doar promisiuni declamative. Orașul „florilor" și „al operei"... Erau atribute cîștigate în consecința unor realități de Timișoara, deconspirînd însă și disfuncțiile din perimetrul teatral. Servind o mentalitate. O presupunere inversă nu va fi mai convingătoare. Se scria, pe atunci, despre situarea teatrului în centrul civic, dar nu și în centrul spiritual al urbei – iar aceste apeluri la un alt mod de a înțelege și practica arta teatrală își aveau rostul lor. Nu și prea mult efect, fiindcă revirimentul cerut, așteptat, sperat trebuia să pornească din interiorul instituției, și să cuprindă categoriile largi ale publicului.

2. Ce idei cordonau stagiunile nesemnificative, în ce fel resimțeau spectatorii existența unui Național în Timișoara ?! Evenimentele ultimei stagiuni sînt, prin antiteză, lămuritoare. Cînd se recurge la piesa de valoare, română sau străină, cînd reprezentațiile sînt creatoare în raport cu textul dramatic, iar o reuniune de ecou național devine realitate, publicul revine în sala de spectacol. Și contează pe prezența Naționalului în oraș pentru a-și manifesta culturalitatea. Reuniunile de anvergură „pun probleme" (și nu doar organizatorice), dramaturgia autentică „pune probleme" (chiar creatorilor de spectacol), reprezentația de oarecare ambiție „problematizează", iar publicul se aliniază : „problema numărului limitat de locuri" al sălii apare și ea la orizont. Nimic mai firesc. Mișcarea ideilor are pretențiile și regulile ei. Confortabile, stagiunile cenușii, de ce să n-o spunem, își lasă văzute eroziunile mult timp după ce s-au consumat. Platitudinea atacă și forma și conținutul unui mod de a gîndi. Încît, de la o vreme, orice încercare de a reliefa, fie și un exercițiu individual, devine „problematică" (nu numai din punctul de vedere al celui în cauză). Există, în consecință, o răspundere colectivă pentru fiecare gest semnificativ. Mai ales cînd el întrerupe o stare de bunăconviețuire cu întîmplătorul. Modestia „localizatoare" sub care se drapează inerții și precauții provinciale, ar fi să fie, din capul locului suspectă. Dar, acesta e adevărul, cei ce manifestau încredere în posibilitățile trupei Naționalului și în gustul publicului de aici, în nevoia de a confrunta scena și sala cu linia întîi a dramaturgiei, cu exigențele de vîrf ale teatralității, n-au fost tocmai crezuți. Eventual, chemați, cu precauție la „realitate". Iată că, acele precare „temeiuri" ce justificau repertorii și reprezentații diluate s-au datat. Festivalul inițiat, stagiunea – prin cîteva dintre spectacolele sale, publicul însuși au demonstrat „pe viu" că Teatrul Național din Timișoara are condiția de a aspira la un loc pe măsura firmei sub care își desfășoară activitatea, la un profil distinct în contextul teatral actual.

3. Reprezentațiile stagiunii '80–'81 au fost, pe larg, comentate la timpul potrivit (și nu doar de către publicația noastră). „Mobilă și durere" de Teodor Mazilu, sau „Studiul osteologic al unui schelet de cal dintr-un mormînt avar din Transilvania" de D. R. Popescu (ambele în regia lui Ioan Ieremia și scenografia Emiliei Jivanov) au fost apreciate, în consens de opinie (date fiind și cele două festivaluri, al Dramaturgiei Românești Actuale, și al Cîntării României – pe scena cărora cele două spectacole au reprezentat Naționalul timișorean), pentru forța de expresie și modernitatea lor. Profesionalismul unor actori ca : Vladimir Jurăscu, Ioan Haiduc, Emil Reus, Garofița Bejan, Traian Buzoianu, Ștefan Iordănescu, Mihaela Murgu, Daniel Petrescu, Viviana Alivizache, Ștefan Sasu, Irene Flaman-Catalina, pus în valoare în roluri dificile și generoase, într-o direcție de scenă pretențioasă și atentă, nu avea cum trece neobservat. De mai puțină șansă s-au bucurat interpreții unor reprezentații ca „Nu ne naștem toți la aceeași vîrstă" de Tudor Popescu, sau „Noi, subsemnații..." de Al. Ghelman, reprezentații ce n-au relevat valențele ofertei dramaturgice decît parțial și evaziv (regizori : Florin Fătulescu și D. R. Ionescu). Nici „Totul în grădină" de Edward Albee n-a dat mari satisfacții (regia : Emil Reus), formula spectaculară fiind, după opinia noastră, vetustă, cu tendința de a edulcora drama. În pofida incertei ambiții regizorale, s-au remarcat, în cele trei montări : Sandu Simionică, Ștefan Sasu, Eugenia Crețoiu, Angela Ioan, Traian Buzoianu, Mihaela Murgu, Miron Șuvăgău. „Păcatul din Valea San Florian" de Ivan Țancar (regia : Voja Soldatovici din R. S. F. Iugoslavia) a marcat prezența primului text sloven pe scenele noastre. Distribuția unitară s-a achitat de datoriile sale, în cadrul viziunii regizorale. **Studioul** a funcționat (propunînd : „Scenă de vînătoare întreruptă" de Mircea Săndulescu, în regia lui Emil Reus, spectacol bine primit la Reuniunea studiourilor teatrale de la Pitești și „În cel mai fantastic amurg" – recital pe versuri de Valentin Tudor, în regia actorului Mircea Belu) dar nu se poate vorbi despre rolul **activ** al celei de-a doua scene a Naționalului. Mai întîi pentru că publicul timișorean n-a avut posibilitatea să vadă decît a doua dintre producțiile studioului. Probabil că se va găsi un spațiu adecvat. În cele din urmă, dramaturgia originală în spectacole ambițioase a marcat, nu doar pe cale festivalieră, reușitele stagiunii. Mai mult, observăm configurarea unui program al teatrului. Repertoriul stagiunii viitoare, de-acum schițat, conține cîteva titluri ce vor interesa, fără îndoială, publicul, vor da ocazia trupei să-și releve și mai precis capacitatea creatoare. Vom reveni.

Antoaneta C. IORDACHE

---

convorbiri

Cu dr. prof. VICTOR ȚÎRCOVNICU

– Știm că aveți o îndelungată carieră didactică, desfășurată mai ales în școlile din Banat, unde sute din actualii învățători și profesori v-au fost elevi la liceele pedagogice sau studenți la Universitatea din Timișoara. Pe de altă parte, lucrările de pedagogie publicate pînă acum arată că v-au preocupat și problemele teoretice ale educației. Ați dori să ne dezvăluiți cîteva din „secretele" profesiunii didactice ?

– Nu e nici un secret. Ca în orice profesiune, și în cea didactică se obțin rezultate bune numai prin muncă, muncă încordată, responsabilă. Cu o precauție mai mare decît în celelalte meserii, față de materialul cu care lucrezi, oameni în devenire pentru că în învățămînt, fiecare elev este un unicat, un material cu însușiri particulare, cu calități specifice și mai ales cu însușiri în continuă transformare. De aici dificultatea acestei profesiuni. În documentele de partid se precizează de mai multe ori că școala este principalul factor de cultură și civilizație, de formare a generației tinere. Această cerință reprezintă și o mare răspundere dar și o mare cinste pentru cadrele didactice.

– Ați amintit despre rolul școlii în pregătirea tinerei generații pentru îndeplinirea funcțiilor sale sociale. Considerați că rolul școlii va rămîne și în viitor predominant în formarea omului ?

– Da. Este adevărat că a fost lansată (Ivan Illich și alții) teoria despre „deșcolarizare", despre „moartea școlii", considerîndu-se că în viitor formarea omului va fi efectuată de întreaga societate, prin diferitele instituții și mijloace de care va dispune. Totuși realitatea socială dovedește că statele, chiar și cele mai avansate tehnic, încredințează școlii, atît formarea omului ca om, cît și ca profesionist în ramurile de muncă. Asistăm la o „explozie școlară", numărul școlilor și diversificarea lor sporind necontenit. Nu vedem, cel puțin pînă în prezent, ce schimbări ar putea interveni spre a opri sau a abate acest proces.

– Cum credeți că va arăta școala la sfîrșitul acestui veac și mileniu ?

– Greu de spus. „Școala fără clase", ultima vogă din țările apusene, întîmpină de pe acum dificultăți nu numai pedagogice ci și economice. Multe din încercările mai vechi („școala cămin", „școala cetate" etc.) au fost părăsite. Un fapt rămîne, însă, evident : pătrunderea în școală a mijloacelor de educație în masă sau, altfel spus, o școală cu ferestrele larg deschise spre progresul tehnic cu implicații didactice.

– Care sînt, după opinia dvs., tendințele pedagogice contemporane cărora trebuie să li se acorde atenție deosebită ?

– Pedagogia trebuie să răspundă întrebărilor pe care le ridică nu numai formarea omului de azi, ci și a celui de mîine, să găsească soluții de armonizare a cerințelor individuale cu cele sociale. Progresul științific și tehnic implică un nivel ridicat de cunoștințe și deprinderi de muncă. Se observă un proces din ce în ce mai accentuat de „intelectualizare a muncii", de calificare superioară a muncitorului, de aceea societatea contemporană este avidă de cultură, de educație ; în toate țările se sporesc anii de școlarizare, se caută mijloace pentru realizarea unei educații permanente, pentru toate categoriile sociale ; la formarea oamenilor contribuie, alături de școală, o mulțime de alte instituții și factori (justiția, armata, întreprinderile, sindicatele, institutele de cultură și artistice). Toate acestea sînt și probleme pedagogice, probleme de cercetare pedagogice. Se fac experimentări în toate aceste domenii, spre a se găsi cele mai bune soluții.

– Au scăpat cercetării sau au fost aminate „sine die" aspecte importante ale pedagogiei românești ?

– Consider că, în general, cercetarea pedagogică românească a abordat cele mai multe din problemele educației contemporane. Și a făcut-o cu succes, cu aparatură critică modernă. Editura didactică și pedagogică are o activitate remarcabilă. Mă gîndesc că aici au apărut, în ultimii ani, lucrări ale unor pedagogi români despre învățămîntul diferențiat, despre instruirea programată, despre problematizare și instruire prin descoperire, despre conducerea învățămîntului și metodologia cercetării pedagogice etc., probleme care preocupă și pe pedagogii din alte țări. Nu a fost elaborată încă o lucrare de referință despre îmbinarea învățămîntului cu cercetarea și producția, deși – după opinia mea – în practica didactică s-a adunat suficient material, care ar permite extragerea unor generalizări, a unui studiu de sinteză.

Desigur, sînt încă multe probleme care n-au fost abordate pînă acum de pedagogii români. Dar n-aș putea spune că au fost aminate „sine die". Se știe că la E.D.P. sînt în curs de apariție lucrări pedagogice fundamentale : „Tratat de pedagogie" (trei vol.), „Istoria învățămîntului din România" (patru vol.).

– Ce reprezintă pentru dv. ultima carte care ați publicat-o ?

– Cîțiva colegi de la catedra de pedagogie a Universității din Timișoara au fost chiar surprinși că am abordat o problemă de pedagogie modernă. Ei știau că în ultimii ani m-am preocupat în special de istoria învățămîntului din România. În lucrarea „Învățămînt frontal – învățămînt individual, învățămînt pe grupe", dau sugestii cadrelor didactice ca alături de organizarea procesului de învățămînt cu întreaga clasă, să utilizeze și organizarea pe grupe și cea individuală. Este o temă larg dezbătută în toate țările avansate. Mare bucurie mi-a produs constatarea că în școlile din Județul Timiș, unii învățători și profesori folosesc cu succes această îmbinare de moduri de învățămînt. Și sînt convins că în practica didactică sînt utilizate, cu rezultate remarcabile, încă multe metode, procedee și forme de activitate didactică, a căror cercetare și generalizare ar servi modernizării tehnologiei învățămîntului. Lucrarea amintită reprezintă, într-adevăr, o excepție în preocupările mele.

– În acest caz v-am ruga să ne spuneți la ce lucrați acum ?

– Am revenit la studii de istoria învățămîntului, mai precis la istoria literaturii didactice. Se știe că în urmă cu peste 60 de ani, distinsul pedagog Onișifor Ghibu a publicat o lucrare în care a prezentat bucvarele, abecedarele și cărțile de citire folosite în școlile din Transilvania pînă la Unire. Am considerat că este necesar să fie continuat acest studiu, privind și celelalte manuale didactice : aritmetica, științele naturii, geografia, istoria, gramatica etc. Este o muncă destul de dificilă, fiindcă aceste manuale nu se găsesc într-o singură bibliotecă. Trebuie cercetate multe fonduri și chiar colecții particulare. Împreună cu prietenul Vasile Popeangă ne vom strădui să continuăm opera începută de O. Ghibu. Sînt atîția învățători și profesori, care, în condițiile oprimării naționale și ale unei situații materiale precare, au depus muncă și suflet, ca slova cărții românești să ajungă pînă în cele mai îndepărtate cătune. Un pios și tardiv omagiu acestor făclii stinse.

– Doriți să transmiteți un mesaj celor care vor să devină învățători, profesori ?

– Consider că în afară de temeinica pregătire de specialitate, rezultatele influențelor educative depind de o judicioasă relație între profesor și elevi. Problema nodală în această relație este de a ști (a sesiza sau a intui, poate că e mai corect spus) cînd și cît să intervii și să ajuți pe elev să se formeze și, în consecință, cînd și cît să-i lași libertatea de a se forma în mod independent, prin propria activitate. Din această relație nu poate lipsi însă respectul și încrederea în elev. Poate că un strop de înțelegere pentru situația fiecărui elev valorează mai mult decît studierea unui tratat de pedagogie.

Aurel TURCUȘ

Poticnici

limbă și stil

Categoria derivatelor exprimînd „numele făptașului" **(nomen agentis),** foarte bine reprezentată în limba noastră, se realizează mai ales cu sufixul **-tor, -toare,** aninat temelor verbale : **muncitor, lucrător, gînditor.** Servesc aceluiași scop și alte sufixe : **-aș (cosaș, doinaș), -ar (brăzdar, ștergar), -uc (uituc), -uș (ducăuș, jucăuș), -giu (cazangiu, tutungiu).** Dintre aceste sufixe, unele sînt „polifuncționale" ,adică dezvoltă două sau mai multe valori semantice. Astfel, **-aș, -uc, -uș** formează fie „numele făptașului" **(ucigaș, uituc, căruș),** fie diminutive **(băiețaș, creionaș ; năsuc, pătuc, sătuc ; cerceluș, măgăruș, purceluș).**

Citez acum în versiune românească, un crîmpei din romanul lui Guy de Maupassant **O viață :** „Vorbea cu contesa despre plimbările lor călare. Ea ridea de felul lui de a călări, numindu-l „cavalerul **Poticnici",** și ridea și el, spunîndu-i „regina Amazoana" **(Opere,** I, Editura pentru literatură universală, 1966, p. 142). Este un adevăr incontestabil că rîvna de a găsi echivalențe perfecte cu originalul îl ademenește pe traducător către zona — plină de riscuri, dar și de „reușite" posibile — a inovațiilor lingvistice. De data aceasta, traducătorul repurtează o izbîndă : **Poticnici** pare o creație lexicală izbutită, pentru că este „inteligibilă" imediat, fiind realizată „în spiritul" derivării românești. Cuvîntul — extras din verbul **poticni** cu sufixul **-ici** — nu este atestat în nici unul din dicționarele noastre, dar acesta nu este un motiv pentru ca el să nu fie acceptat, chiar ca nume propriu, mai precis, ca poreclă. Nu altfel a procedat Alecsandri, intitulîndu-și un „Cînticel comic" („Cîntat de d-nul Luchian, pe Teatrul din Iași, 1862). **„Clevetici,** Ultra-demagogul". **Poticnici** și **Clevetici** sînt, prin urmare, „nume de făptași" (cel care se poticnește", „cel care clevetește"), obținute din verbele corespunzătoare : **a se poticni, a cleveti.** Las să urmeze, în continuare, o listă minimală de formații cu **-ici,** cărora sufixul le inculcă valoarea de „nomen agentis" : **licurici** (din **licuri,** variantă pentru **licări, lipici** (din **lipi), măscărici** (din **măscări), mizgălici** (din **mizgăli), păcălici** (din **păcăli), răzbici** (din **răzbi), tremurici** (din **tremura), zgîndărici** (din **zgîndări).** Fiecare din aceste derivate are „povestea" lui. Ea nu poate fi însăilată însă aici. Mă restring, așadar, la cîteva observații mai importante. **Licuriciul** — adică : „cel care licurește" — are un sinonim neologic, foarte „la modă" în veacul trecut : **luciolă** (italienism). Cu sensul „Materie viscoasă pentru lipitul hîrtiei", **lipici** este o „creație semantică" recentă, sensul vechi și popular fiind acela de „farmec, vino-ncoace, nuri". **Măscărici** „bufon, soitar" provine din verbul **a măscări** „a batjocori", derivat, la rîndu-i, din turcismul **mascară,** sinonim cu ... **măscărici ! Răzbici** este un regionalism, desemnînd un „Bețișor sau cui cu care se scoate un lemn sau un cui înțepenit" (DEX), iar **tremurici** nu ne interesează, aici, ca sinonim parțial pentru substantivul „tremur", ci ca nume pentru o „ciupercă necomestibilă, gelatinoasă, **care ... tremură" !**

G. I. TOHĂNEANU

top

de-a XIV-a ediție a Festivalului de la Amara. ● E așteptat să apară noul LP „Rolling Stones" ce cuprinde 11 piese înregistrate la New York. ● Ron Wood a finisat la Los Angeles imprimările pentru un LP solo ce va fi distribuit în septembrie a. c. Colaborează Charlie Watts de la Rolling Stones. ● Un alt album, al lui Jon Anderson, ex-Yes, e așteptat să apară la „Polydor". ● După eșecul cu albumul „Drama", grupul Yes și-a schimbat întrucîtva componența. Au rămas două nume-speranță : Steve Howe și Carl Palmer. Așadar, Yes nu mai există, grupul numindu-se acum „Asia". ● Ascultăm tot mai multe formații rock autohtone care utilizînd formule sonore stereotipe și depășite, ne amintesc de pionieratul acestei muzici la noi. Ca să nu mai vorbim de texte. Propunem în acest sens o nouă titulatură în terminologia pop : **naiv-rock.** ● La 7 ani de la destrămare, grupul King Crimson este pe cale de a se reface. Din componenți : Bill Bruford și Robert Fripp. ● În topul englez, o prezență de marcă : Royal Philarmonic Orchestra cu un potpuriu de piese clasice ! ● Unul dintre cele mai șterse cîntece ale sezonului estival se cheamă „Studenție" și e interpretat de Carmen Mureșan. Mi-a scăpat numele compozitorului ... ● Noul musical „Sophisticated Dadies" de pe Broadway, e inspirat din viața marelui artist **Duke Ellington (în foto).** În spectacol se cîntă 36 de piese compuse de Ellington, dintre care una în premieră absolută. Din distribuție face parte și octrița Mercedes Ellington, nepoata marelui muzician ...

Petru UMANSCHI

SECȚIA ROMÂNĂ : 1. Poarta de foc — **Pro Musica ;** 2. Gînd bun — **Post Scriptum ;** 3. Acasă — **Roșu și Negru ;** 4. Jocul pînă la stele — **Ioan Luchian Mihalea & Cătălin Munteanu ;** 5. Alarmă falsă — **Accent. SECȚIA INTERNAȚIONALĂ :** 1. Magnetic Fields — **Jean Michel Jarre ;** 2. If You Wanna be Happy — **Joe Dolce ;** 3. I Cant Stand It — **Eric Clapton ;** 4. Marakesch — **Capuccino** / Stars On 45 — **Star Sound ;** 5. No Woman, No Cry — **Bob Marley & The Wailers. Propuneri :** In The Air Tonight — **Phil Collins ;** Then The Music Stopped — **Pussicat ;** Day After Day — **Goombay Dance Band.**

FLASH

Cei mai buni soliști amatori interpreți de muzică ușoară românească din 34 de județe ale țării, au fost prezenți la cea

corespondența

Nicolae I. Petricsek : Atît amplul grupaj de poezii cît și „ciclul grafic" — **Săgetarea florii** ne-au făcut o bună impresie privind seriozitatea și talentul dv. O să propunem spre publicare cîteva poezii. Am dori însă să ne trimiteți o notă autobiografică, specificînd, bineînțeles, dacă ați mai publicat (Ni se pare cunoscut numele dv.). **Elena Corina Păruc :** În poeziile „Progres" și „Toamnă" sînt imagini care ne îndreptățesc să sperăm într-o evoluție poetică. **Anișoara Bădescu :** De asemenea pentru **Mirela Mitru :** Cu toate că poeziile pe care le-ați încredințat redacției nu au valoare artistică, nu vă putem sfătui (așa cum ne cereți) să vă lăsați de scris, întrucît avem în vedere că unele versuri denotă sensibilitate și o undă de reflexivitate. Prin urmare dacă dv. o să mai simțiți nevoia de a scrie, așteptăm cu interes noile creații. **Speranța Florescu :** În privința „părerii generale despre încercările" dv., vă comunicăm că este pozitivă. Trimiteți-ne, cînd aveți gata (fără grabă) încă un grupaj de poezii și cîteva date despre dv. Sperăm să publicăm ceva la rubrica aceasta. **Victor Munteanu :** Multă tristețe din versurile dv. nu este sublimată în poezie. **Julien Crețu :** Poeziile „Furtuna", „Datorie", „Pescărușul și marea" dovedesc că vă străduiți să dezvoltați, în mod gradat, o idee, ceea ce este lăudabil, numai că predomină narareа, lipsită de transfigurare artistică. **Ionela P. :** Cele trei poezii (indeosebi cea intitulată „Între noapte și vis") sînt bune mărturii pentru harul dv. poetic. Așteptăm un grupaj consistent, spre a vă pregăti debutul. **Floarea Telcean :** Nu știm cum erau începuturile dv. poetice „cu ani în urmă, cînd încercați satisfacția primei poezii". Așadar, nu vă putem satisface dorința de „a vă spune dacă ați progresat". Vă comunicăm doar că poeziile pe care le-ați trimis la redacție confirmă un stadiu ce poate sta la baza unor împliniri viitoare. Țineți-ne la curent. **Ioan Tătuc :** Dv. scrieți : „Sînt al slovelor păstor / Chiar de sînt începător, / / Le păzesc cu măiestrie ... / Că sînt om de omenie". Vă credem pe cuvînt, înafară de faptul că ați avea măiestrie poetică. Povestirile le-am predat sectorului de proză. **Corespondent** (autorul poeziilor „Penajul vorbirii", „Deznodămînt", „Să tăiem") : Este inadmisibil (vai și iar vai de bunul simț !) să vă alegeți pseudonim numele celui mai mare poet al țării.

Poezii neconcludente, semnate de : **Ioan D. Bencec, Ion Timișeanu, Leo Petra, Maria Sp. Pleju Bogdan, Dan Denovia, Octavian Negru.**

Aurel TURCUȘ

prietenii revistei „ORIZONT"

IOSIF BĂCILĂ

DACII

Fără vetrele lor
n-am fi avut o ȚARĂ,
nici streșinile zării,
nici talpa de la casă,
ogașele de vinuri
și țarini verzi de coasă,
nici moși cu crini la tîmplă
rostind basmele-n seară.

*

N-am fi avut o FIINȚĂ
fără credința lor,
nici ii imaculate
ca lacrima de rouă,
ori caiere de dave
țesute-n haină nouă,
nici umbră în zăbrane,
nici șipot de izvor.

RĂSPAS ...

La iezeru-nserării,
cornul de lună cheamă
lămpașele de stele
să lumineze-n luncă,
brodind petale albe
la crinii de la tîmplă
tihnit își trece tata
iernile prin vamă.

*

Miros a întomnare
gutuile-n cămară,
cariul nădejdii-și cerne
adolescența-n șoapte,
deszăpezind omătul
poemelor din noapte
prin mine-și duce tata
iernile spre vară ...

arta amatoare

O ADEVĂRATĂ ARTISTĂ

Viața ELENEI CIRCEL s-a împletit cu cîntecul popular încă de pe cînd era școlăriță. Pasiunea aceasta a purtat-o apoi pe multe scene ale județului nostru și

chiar în afara lui, unde aplauzele publicului i-au fost cea mai scumpă răsplată. Dorința de a învăța mai mult o determină să se înscrie la Școala populară de artă din Timișoara, unde absolvă secția „interpreți muzică populară" sub îndrumarea prof. Ana Pacatiuș. În prezent, Elena Circel activează în ansamblul artistic „Bujorelul" al întreprinderii „Tehnometal", unde de altfel și muncește cu sîrg, așa cum ne-o confirmă tov. Truț Iliuță, secretarul organizației U.T.C. pe întreprindere. Am ascultat-o pe Elena cîntînd în cadrul promenadelor estivale duminicale devenite acum permanențe în viața culturală a orașului nostru: „La fîntînă, la izvor" ; „Cine-a zis la cîntec frate" ; „Inimă, inimă rea" — iată doar o parte din cîntecele pe care Elena Circel le înnobilează cu dăruirea și pasiunea unei adevărate artiste. Și ce surprinde plăcut, este că Elena nu copiază pe nimeni. Este ea.

P. UM.

mapamond

FENOMENALUL „Ș" (IV)

„Cînd, la vîrsta de doi ani, părinții încercau să mă învețe rugăciuni în ebraică — povestește „Ș" — **cuvintele nu le înțelegeam, dar ele rămîneau în mine sub forma unor rotocoale de fum sau picături ... Eu și acuma văd ceva asemănător atunci cînd aud anumite tonuri ...**

„Ș" realiza sinestezia întotdeauna cînd auzea anumite tonuri, începînd cu voci izolate și terminînd cu discursuri mai lungi. Pe cercetători asta i-a dus la concluzia că „Ș" aparține aceluiași grup de oameni ca și compozitorul K. I. Scriabin, la care ieșea în evidență într-o formă avansată sinestezia complexă a simțurilor : fiecare sunet îi producea o „trăire" deosebită a luminii și culorii, chiar și a gustului și pipăitului ...

„Ș" realiza sinestezia și cînd auzea vocea cuiva : **„Ce voce galbenă și stridentă aveți"** i-a zis odată „Ș" lui L. S. Vigotski, explicînd apoi acest lucru în felul următor : **„Există oameni care vorbesc cu mai multe voci, oameni a căror vorbire e constituită dintr-o compoziție întreagă, un buchet de voci. O asemenea voce avea S. M. Eisenstein. În timp ce-i audiam cursurile sau în alte împrejurări, mi se părea că deasupra mea atîrnă un fel de flamă formată din nenumărate fire și tot atîtea culori ... A început să mă intereseze această voce și nu puteam deloc să concep că el vorbește ... Există și voci variabile, de aici se-ntîmplă să n-auzim vocea la telefon — nu numai că se-aude slab, ci pentru că omul își schimbă de 20 sau de 30 de ori vocea pe zi ... Unii nu observă nimic, eu însă prind totul în mod obligatoriu".**

„De sunete în culori nu pot să scap cîteva zile la rînd", zice „Ș". **Mai întîi îmi apare culoarea vocii, iar apoi dispare, îndepărtîndu-se sub influența diverselor deranjamente. În momentul în care pronunțați un cuvînt, eu îl și văd ; dacă e vorba de vreo voce neobișnuită, văd o pată și dispare cîte-o voce și eu nu mai înțeleg ceea ce vorbiți ..."**

„Liniile", „petele", „norii", nu-i apăreau lui „Ș" provocate doar de tonuri, zgomote și voci ; pentru „Ș" fiecare avea forma sa vizuală, culoare, aspect și gust. „Ș" simțea clar granița care deobicei desparte la oameni vederea de auz, iar auzul de cunoaștere sau gust. Rămășițele de sinestezie, pe care oamenii le-au păstrat într-o formă rudimentară, erau trăsătura distinctivă a vieții psihice a acestui tînăr ciudat. Aceste rămășițe ale sinesteziei au apărut la „Ș" destul de devreme și s-au păstrat pînă la sfîrșit cu influența lor asupra atenției, gîndirii și comprehensiunii lui „Ș", toate acestea integrîndu-se în memoria lui de excepție.

Memorarea „prin linii", „prin nori", a apărut ca efect al primirii de sunete necunoscute, de cuvinte și silabe absurde, care, toate, la „Ș" au provocat impresii vizuale : „rotocoale de fum", „nori", „linii frînte". Se întîmpla ca tonul să-i apară însoțit de gustul a ceva necunoscut pe limbă — cînd ca ceva cald și moale, cînd ca ceva neted și zgrunțuros ...

(VA URMA)

evrika!

- **Puterea și averea aduc cele mai mari suferințe. Averea le dă strălucire, iar puterea le face cunoscute.**
- **În drumul lor spre desăvîrșire, profesorii (ca și copiii) pun o groază de întrebări.**
- **Cel cu glas aspru nu iubește cîntecul de leagăn.**
- **Rareori merităm o femeie și bună, și frumoasă, și deșteaptă. De aceea natura creează numai atîtea cîte sînt necesare.**
- **Minia nu se înrudește cu spiritul revoluționar, cu toate că spiritul revoluționar poate stîrni mînia unora.**
- **Gîndul bun îl porți în cap. Gîndul rău — în inimă.**
- **Risul lumii : să scrii „ai noștrii" (cu doi de i), iar pe piept — „Harvard university" !**
- **Cu cît știi mai multe despre bolnavii mintali, cu atît te îndoiești mai mult de sănătatea ta.**
- **Cere-i luna de pe cer, numai bani împrumut să nu-i ceri ...**
- **Cel ce n-a fost vorbit de bine niciodată, abia așteaptă să moară, căci despre morți — numai de bine.**
- **În mijlocul copiilor, orice om devine mai bun.**
- **Curajul și prudența — tovarășii de-o viață ai longevivului !**

Ion VELICAN

DIN ISTORICUL STĂRII DE SĂNĂTATE A TIMIŞORII ÎN SECOLUL AL XVIII-LEA

GABRIEL KAZINCZY

documentar

Celebrul mineralog transilvănean Ignaz von Born publică în 1770 o carte despre descoperirile sale mineralogice din timpul călătoriilor sale în Banatul Timişan, Transilvania şi Ungaria în care descrie atmosfera apăsătoare la Timişoara : **„Febra şi bolile** (Entzündungskrankheiten) **infectoase de toate tipurile domnesc aici constant, asigurînd medicilor o activitate continuă. Pe străzi se întîlnesc peste tot feţe palide galbene şi trase ale oamenilor care răsăreau din casele frumos construite. Femeile şi fetele aveau abdomenul mărit de pe urma trecerii prin diferite boli infecţioase. Credeam că mă aflu în imperiul morţii unde puteam să privesc oamenii drept cadavre iar locuinţele lor drept morminte. La mesele unui local unde pe lîngă mine se mai aflau şi cîţiva străini, toţi ceilalţi erau atacaţi de erupţiile febrei ; unii clănţăneau din dinţi cuprinşi de friguri, alţii consumau fără încetare băuturi".**

În timpul călătoriilor de inspecţie ale împăratului Iosif al II-lea, care se mascase sub numele de contele de Falkenstein în 1768, 1770 şi 1773, la Timişoara, el constată atît starea precară a spitalelor cît şi efectele dezastruoase ale bolilor asupra oamenilor. Dacă în 1768 critica aspru neglijenţele şi starea proastă a spitalelor, abia construite – căci în 1766 se construise şi spitalul militar – în 1770 remarcă starea sanitară extrem de precară „pînă cînd Timişoara nu va deveni un oraş sănătos, este păcat, să trimitem oameni bravi în această localitate. Nimeni nu se poate lăuda că a rezistat la Timişoara măcar doi ani, fără să fi fost bolnav de febra palustră. În acest oraş dacă se găsesc trei persoane care s-au născut aici şi au locuit permanent în cetate".

Populaţia din Timişoara a trăit în secolul al XVIII-lea mai bine de jumătate de veac sub starea permanentă de groază a morţii, căci pînă în 1770 se practică obiceiul de a trage toate clopotele bisericilor timp de o oră de 3 pînă 4 ori pe zi, cu ocazia decesului unei persoane. Aceeaşi procedură se repetă la împlinirea unui an de la tragicul eveniment putînd afirma că majoritatea decedaţilor erau în floarea vieţii.

Cu toate măsurile înfăptuite pentru îmbunătăţirea stării sanitare a oraşului, serviciile sanitare nu au putut combate în ultimul sfert de veac al secolului gradul ridicat al mortalităţii, la adulţi cît şi la copii. Locuitorii oraşului trăiau încă sub permanenţa ameninţare a morţii, neglijau activităţile economice şi gospodăreşti iar familiile aveau foarte puţini copii. Deşi populaţia Timişorii atinge, în anul 1789, 9.479 de locuitori, acest fapt nu se datorează creşterii naturale ci fluxului de populaţie permanentă prin noi colonizări care au acoperit pierderile foarte mari pe timp de 60 de ani. Între 1784–1793 au decedat în Timişoara 7.682 de persoane echivalentele unui mort la 11 locuitori. Dacă avem în vedere că în septembrie 1794 marea farmacie a oraşului vîndea zilnic 9 kg de chinină, ne putem da seama de atmosfera zbuciumată a acelor ani în care toţi trăiau sub ameninţarea permanentă a bolii şi a morţii. Din această pricină se poate deduce faptul de ce oamenii frecventau în mod asiduu restaurantele, participînd pînă noaptea tîrziu la petreceri şi baluri pentru a scăpa de coşmarul morţii, în acel timp timişorenii formulîndu-şi un dicton deosebit de semnificativ care a influenţat şi concepţia lor de viaţă : „Scurtă e viaţa – etern e mormîntul".

Thomas BREIER

În 1716, datorită lipsei lucrărilor de canalizare a rîului Bega, acesta traversa Timişoara de la Est la Vest, cu peste 1000 de meandre, formînd peste 20 de insule şi nenumărate mlaştini. Pentru a asigura căile de comunicaţii între cartierele oraşului şi ale cetăţii au fost construite poduri mari şi mici de lemn care traversau insulele şi mlaştinile.

Prin existenţa interioară şi exterioară a mlaştinilor şi bălţilor, starea igienico-sanitară a Timişorii era extrem de deplorabilă, afectînd în mod considerabil creşterea demografică şi economică. Menţinerea unei cote înalte a mortalităţii este determinată de bolile epidemice din secolul al XVIII-lea. Între 1717–1728, mortalitatea anuală înregistra, la 6–700 de locuitori, valori absolute între 370 şi 484, pentru a cunoaşte în următorii 12 ani valori absolute între 504 şi 723. Mortalitatea ridicată a fost cauzată de diferite tipuri de febre epidemice care s-au amplificat datorită condiţiilor precare igienico-sanitare, deficienţelor din cadrul reţelei sanitare, stadiului redus al ştiinţei medicale şi medicamentelor în combaterea bolilor pestilenţiale, neglijării construcţiilor de spitale şi a sprijinirii acestora cu importante fonduri financiare.

Perioada anilor 1727–1732, marchează prin 3318 decese, atingerea unei situaţii extrem de dificile care a culminat cu o primă tragedie a populaţiei timişorene în decembrie 1732. Prima epidemie de natură neprecizată la Timişoara este consemnată în 1728 care a provocat multe victime în rîndurile meşteşugarilor şi ale constructorilor, a căror pierdere nu a putut fi remediată decît după cîteva decenii. În timpul iernii anului 1732, febra tifoidă instaurată la Timişoara a bîntuit în mod îngrozitor secerînd atîtea victime încît iezuiţii nu mai puteau să facă faţă ritualurilor de înmormîntări. În luna decembrie 1733 au murit zilnic între 10–12 persoane care au lovit puternic conştiinţa populaţiei.

De o importanţă fundamentală pentru îmbunătăţirea condiţiilor igienico-sanitare ale Timişorii s-a dovedit planul elaborat de contele Claudius Florimund Mercy, guvernatorul Banatului în 1719, pentru desecarea mlaştinilor şi regularizarea apei Begheiului care a fost pus în aplicare în 1728. Această măreaţă lucrare de canalizare a rîului Bega a durat pînă în anul 1765 devenind pentru Timişoara un factor determinant în procesul complex şi anevoios de îmbunătăţire a sănătăţii publice. Epidemia de febră tifoidă din 1732 l-a determinat pe guvernatorul Mercy să construiască o uzină de apă pentru îmbunătăţirea aprovizionării Cetăţii şi a oraşului cu apă potabilă igienică, ferită de contaminări epidemice. În cartierul fabric s-a construit o uzină de apă compusă dintr-o staţie de pompare, un turn de apă şi o reţea de ţevi subterane. În perioada anilor 1738–1739, populaţia Timişorii a trăit clipele dramatice ale epidemiei de ciumă, urmată de un cutremur, de incendii de proporţii nemaipomenite şi de foamete, pe fondul urmărilor nefaste ale războiului austro-turc. Epidemia de ciumă, declanşată în februarie 1738, atestată prima oară prin documentul din 28 februarie 1738, a provocat moartea a peste 1000 de persoane, echivalentul unei şesimi din populaţia oraşului. În timpul acestui flagel nemaiîntîlnit, Camera imperială din Viena a ordonat la 20 iunie 1738 arderea cadavrelor lovite de ciumă, din pricina pămîntului mlăştinos care era nefavorabil îngropării cadavrelor la adîncimi corespunzătoare. În această confruntare deosebit de grea, între viaţă şi moarte, cu mijloace medicale extrem de reduse, s-au remarcat pe lîngă corpul medical felceri şi infirmieri români. Activitatea plină de dăruire, pînă la sacrificiul suprem, s-a materializat în munca medicilor Haas, Steinberger, Tischler, Schmidt şi Lalier, care şi-au dăruit viaţa pentru salvarea sutelor de victime ale acestei îngrozitoare epidemii. Pentru combaterea acestui cumplit flagel, autorităţile imperiale de la Viena au alocat sume considerabile, materializate în salariile numerosului corp medical, cuprinse între 500–800 florini anual – alocaţii suplimentare zilnice pentru medici de 3 florini, pentru gradul înalt de periculozitate, alături de alte subvenţii variabile între 50–100 florini. Alte importante subvenţii au fost alocate personalului sanitar, întreţinerii lazaretelor şi aprovizionării cu alimente a populaţiei timişorene înfometate. Concomitent s-a asigurat plata pensiilor pentru urmaşii personalului sanitar decedat în timpul epidemiei. Pe lîngă eforturile financiare efectuate pe plan guvernamental trebuie să reliefăm că, în primele 4 luni ale epidemiei de ciumă, aceasta a secătuit toate resursele financiare ale administraţiei bănăţene. Pe baza documentelor publicate de Dr. Baroti Lajós, referitoare la epidemia de ciumă între anii 1738–1739, care înglobează doar documente parţiale, Banca Universală din Viena a emis fonduri financiare în valoare de 23.000 de florini constituind doar o parte a cheltuielilor guvernamentale. Întrucît nu cunoaştem resursele financiare ale administraţiei provinciale, nu putem oferi imaginea globală a cheltuielilor financiare care au zdruncinat viaţa economico-socială. Dacă avem însă în vedere valoarea deosebit de ridicată a unui florin sau gulden, cu care se puteau cumpăra pe atunci o vacă şi un viţel, ne putem da seama însă de valoarea reală a eforturilor financiare.

În combaterea efectelor epidemiei de ciumă s-a remarcat şi personalitatea consilierului provincial Johann Anton Deschan von Hannsen, în fruntea comisiei sanitare bănăţene şi practic în fruntea administraţiei bănăţene, întrucît generalul guvernator Johann Andreas Graf von Hamilton, de spaima ciumei, s-a refugiat la Viena iar urmaşul său, generalul Wilhelm Reinhardt Graf von Neipperg, a fost detaşat în cadrul operaţiilor militare împotriva turcilor.

Johann Anton Deschan a organizat în mod energic şi cu competenţă deosebită, într-un volum uriaş de muncă, întreaga campanie de combatere a ciumei, pornind de la organizarea sistemului de carantină şi pînă la aprovizionarea populaţiei. Timp de doi ani a stat neclintit la datorie, prin eforturi extraordinare, lipsindu-se de odihnă, trecînd peste drame familiale reuşind să se impună în mod convingător în faţa multiplelor organe guvernamentale.

Pentru a imortaliza marea încleştare a oamenilor în timpul epidemiei de ciumă Deschan a comandat la Viena executarea operei de artă „Monumentul Sfintei Treimi", pe care l-a plătit din fonduri proprii, cu 1.000 de guldeni. Această operă de artă a fost inaugurată la 21. XI. 1740 şi se află astăzi în piaţa Libertăţii.

În perioada anilor 1758–1761, Timişoara a cunoscut inundaţii puternice din care cel mai grav a fost în anul 1758 care a durat patru luni, folosindu-se cu acest prilej 12 pompe ziua şi noaptea pentru evacuarea apei. După îndundaţii au urmat anii secetoşi 1762–1763 care au determinat în lunile iulie şi august izbucnirea unei noi epidemii de febră tifoidă, epidemie care a afectat grav meşteşugarii şi constructorii lucrărilor de la fortificaţiile militare, alături de un important contigent de militaritari şi deportaţi înregistrîndu-se un număr important de victime al căror număr a sporit datorită lipsei serviciilor sanitare adecvate. Concomitent a bîntuit în Timişoara, la sfîrşitul anului 1762 şi prima jumătate a anului 1763, pentru a doua oară, ciuma secerînd numeroase vieţi omeneşti.

File din istoria presei

(Urmare din pag. 1)

beiter Jugend" care relatau despre viaţa şi lupta celor exploataţi în centrele bănăţene. După trecerea în ilegalitate, în aprilie 1924, partidul comunist a găsit forme şi metode adecvate noilor condiţii create, de îmbinare a activităţii conspirative cu cea legală. Astfel, pe lîngă presa legală redactată de Sindicate sau organizaţii de masă şi obşteşti, P.C.R. a editat şi o presă ilegală, cum sînt gazetele „Vörös Lobogó" şi „Ifjú Kommunista". Gazeta „Vörös Lobogó" scria în iunie 1929, că „Partidul Comunist şi tineretul comunist sînt pionii luptei proletare. Înscrieţi-vă ca membri în Partidul Comunist din România ! Intraţi în organizaţiile Tineretului Comunist din România !".

În perioada crizei economice s-au editat de către P.C.R. gazete ilegale : „Muncitorul de Astra", „Testilmunkás", „A forradalmár" etc. care au acordat o mare însemnătate luptei antifasciste şi pentru apărarea păcii. Dar între publicaţiile editate ilegal de partid un loc deosebit îl va ocupa ziarul „Scînteia", organul central de presă al P.C.R., apărut la 15 august 1931. Lipsa editării unor publicaţii ilegale ale P.C.R., în unele perioade de timp în Banat, a fost suplinită prin difuzarea organelor centrale ale partidului, U.T.C.-ului şi a organizaţiilor de masă centrale, cum au fost : „Scînteia", „Lupta de clasă", „Viaţa muncitoare", „Tînărul leninist" şi „Lupta tineretului".

În luna noiembrie 1933 sînt editate ilegal la Timişoara, două periodice : „Bánáti Szikra" şi „Scînteia Banatului", de către Comitetul regional Banat al P.C.R., care au devenit arme eficiente în munca de propagare a ideilor revoluţionare marxiste, în mobilizarea şi organizarea oamenilor muncii în lupta pentru drepturi economice şi politice.

În timpul dictaturii militaro-fasciste din anii 1940–1944, dintre tipografiile clandestine din ţară, dotate cu maşini de tipărit, una a fost la Timişoara, unde s-au tipărit cele 10 periodice ilegale ale P.C.R. în limbile română şi maghiară. În numărul din septembrie 1942, gazeta „România liberă" – Banat reia propunerea pentru crearea Frontului unic naţional al poporului român împotriva ocupanţilor hitlerişti şi a dictaturii militaro-fasciste. La rîndul ei, gazeta ilegală „Lupta patriotică", din mai 1944, îndemna pe muncitori la acte de sabotaj, ca un mijloc eficace de luptă împotriva maşinii de război hitleristă.

Munca eroică, sacrificiile militanţilor antifascişti n-au fost zadarnice. Ideile patriotice, umanitare şi progresiste răspîndite de presa ilegală a P.C.R. au cuprins masele populare, au pregătit sub aspectul politico-ideologic istoricul act din august 1944. Evocarea activităţii şi rolului presei militante are darul să pună în lumină rolul P.C.R. în mobilizarea întregului popor la făurirea unei vieţi noi, epopee în filele căreia presa comunistă a devenit pirghia de bază a procesului de edificare a socialismului şi comunismului pe pămîntul României.

REDACŢIA şi ADM. – TIMIŞOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACŢIE

ION ARIEŞANU (Redactor şef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor şef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „A...RA"
...J

GLORIE MARII NOASTRE SĂRBĂTORI NAȚIONALE!

Proletari din toate țările, uniți-vă !

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 33 (703) 21 AUGUST 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 12 pag. 1 leu

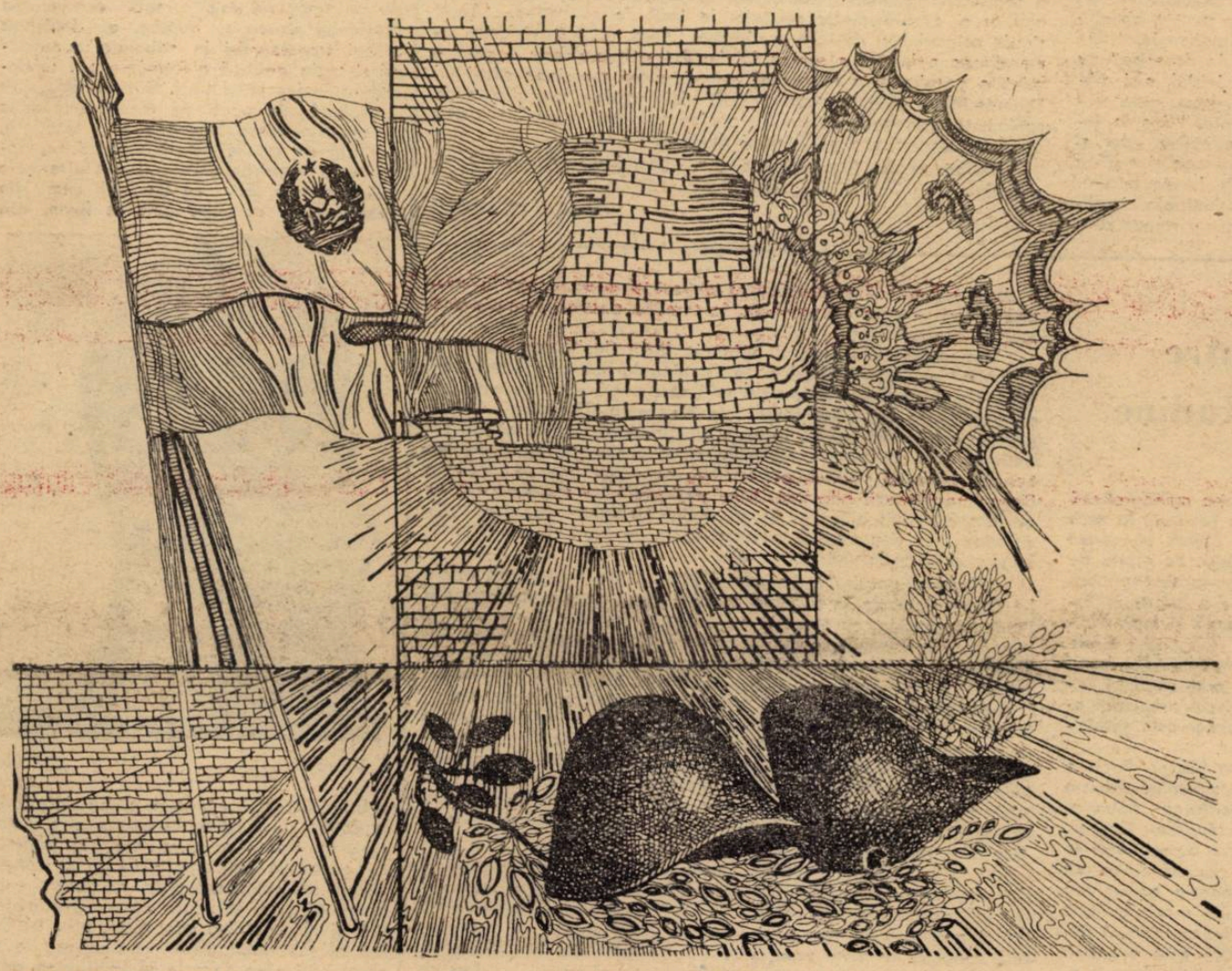

GHEORGHE VĂLEANU

„EVOCARE"

PARTIDULUI

Eu n-o să-i spun Partidului că-i soare,
Sau că e miezul pașnic de atom ;
Nu sînt deprins cu vorbe sunătoare,
Dar o să-i spun : Partidule, ești OM!...

Și n-o să-i spun Partidului că-i munte,
Că-i pe pămînt al vieții agronom ;
Am să-i așez un spic de grîu pe frunte,
Și o să-i spun : Partidule, ești OM!...

Că geniul său prin vreme, împlinitul,
Își are Steaua-n pașnicul atom ;
De-aceea-i pun pe umeri infinitul,
Și scriu aici : Partidule, ești OM!...

Ion BURCA

SĂRBĂTOAREA LUMINII

E August sensul nostru spre
împliniri și vis.
Un cuib de soare-i țara
cu fruntea-n viitor
și-n Noi, în fiecare, Partidul a deschis,
un orizont fierbinte, de sete și de zbor.

Cît de senină-i zarea sub semnul
firii noastre
și cît de-nalți Carpații străbunului
pămînt !
Aici se scaldă ochiul în apele albastre
și fură depărtării un Soare
demn și sfînt.

E August sărbătoarea luminii creatoare,
perpetuă izbindă, izvor de biruințI
și pragul care ride sub rouă și culoare
cînd țărmuri neștiute nasc
dimineți fierbinți.

Ioan VASIU

23 AUGUST — INDEPENDENȚĂ, LIBERTATE, PROGRES

În cartea istoriei îndelungate — grele dar eroice — a poporului român au rămas încrustate pentru totdeauna ca mărturii cu valoare de mesaj perpetuu pentru toate generațiile viitoare luptele și izbînzile, împlinirile și greutățile din anii cînd libertatea, independența, suveranitatea și integritatea patriei noastre erau puse grav în cauză — după 1933 — de către forțele fasciste, revizioniste din Europa, în frunte cu Germania nazistă. Lupta antifascistă a poporului român, în fruntea căreia, ca nucleu și forță conducătoare s-a situat Partidul Comunist Român, a fost în chip firesc o parte organică a mișcării antifasciste internaționale și s-a înscris în linii fundamentale pe aceleași coordonate, poporul român aducîndu-și atunci ca și înainte precum și după, o mare contribuție la cauza generală a efortului omenirii de a se apăra împotriva acestui flagel. Dar această luptă a avut particularitățile ei, datorate tocmai modului și acuității pericolului fascist pentru România.

După cum bine este cunoscut, România își desăvîrșește unitatea națională ca urmare a luptei maselor populare în condițiile destrămării imperiilor habsburgic și țarist, luptă care a dus la Marea Unire din 1918, act plebiscitar și de voință națională a poporului nostru pentru a-i reface unitatea sa statală, așa cum o aveau strămoșii săi geto-daci. Or, tocmai această mare cucerire — de la capătul unui drum de lupte de aproape douăzeci de veacuri a românilor era amenințată și pusă direct în cauză de către fascism în sens larg — atît cel internațional cît și intern, alături de amenințarea grea ce o reprezenta pentru cuceririle democratice, pentru mișcarea comunistă și muncitorească, pentru cultura și civilizația generală a omenirii și a propriei noastre națiuni. „În aceste condiții — subliniază secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu — i-a revenit Partidului Comunist Român **sarcina istorică** (s.n.) de a acționa pentru unirea tuturor forțelor revoluționare, democratice, patriotice, în lupta împotriva fascismului și războiului, pentru apărarea democrației, a libertății și integrității teritoriale a patriei".

Într-adevăr, comuniștii și-au asumat greaua sarcină istorică de a uni în jurul clasei muncitoare — forța hotărîtoare a luptei antifasciste — toate acele clase sau grupuri sociale, personalități politice și profesionale, indiferent de apartenența lor socială și de gîndirea ori simțămintele religioase, care erau interesate să facă totul în apărarea intereselor supreme ale patriei. Comuniștii români au înțeles marele adevăr că, deși fascismul însemna în primul rînd anticomunism, el însă amenința situația și existența întregului popor, a țării în ansamblul său. „Existența neamului românesc ca națiune, existența României ca țară independentă sînt în joc" — scria „Scînteia" în decembrie 1935. Și tocmai de aceea, Partidul Comunist Român ca un autentic partid național, a socotit ca datorie a sa supremă de a fi în fruntea luptei pentru apărarea destinelor României. La sfîrșitul aceluiași an — 1935 — într-un document al său, Partidul Comunist Român declara că „Noi, comuniștii, sîntem gata să apărăm cu arma în mînă independența României dacă țara noastră ar fi silită să ducă un război național de apărare contra imperialismului fascist".

În această încleștare hotărîtoare dintre poporul român și fascism — al cărui reprezentant intern, ca agentură a Germaniei naziste l-a constituit Garda de fier — poporul nostru a străbătut un drum greu plin de succese dar și cu destule neîmpliniri. Neîmplinirile s-au datorat multor factori interni, dar mai cu seamă internaționali. Lipsa de fermitate și hotărîre a unor lideri ai partidelor democrat-burgheze (Iuliu Maniu, Dinu Brătianu, Constantin Argetoianu, la vremea aceea Gheorghe Tătărescu și atîția alții), precum și a unor militanți social-democrați — de a da curs cerințelor epocii de a-și uni forțele împreună cu ale comuniștilor și ale altor partide, organizații ori grupări politice democratice, revoluționare, pentru salvarea țării, se înscrie printre aceste cauze cu valoare internă. Dar în cumpăna istorică au atîrnat infinit mai greu și hotărîtor jocul marilor puteri de a-și armoniza interesele pe seama popoarelor mici și mijlocii și de a-și soluționa contradicțiile într-o primă fază pe calea tratativelor (München — septembrie 1938), iar apoi pe calea confruntării armate. Oricum, schimbarea raportului de forțe pe plan internațional — după august 1939 — în favoarea țărilor fasciste și revizioniste, lichidarea practică a Ligii Națiunilor, a Micii Înțelegeri și a înțelegerii Balcanice etc. a dus la continua izolare a României în viața politică internațională și aruncarea ei apoi — septembrie 1940 — în brațele Germaniei naziste și în războiul hitlerist, contra U.R.S.S. — război nedorit de poporul român.

A fost nevoie de o mare luciditate a partidului comunist, pe care istoria îl chema în chip necesar să îndeplinească misiunea de conducător al mișcării de rezistență și de salvare națională, pentru ca România să fie izbăvită de primejdia lichidării ei ca stat, pentru ca interesele supreme ale națiunii să fie apărate. A fost nevoie, pe lîngă luciditate politică, și de sacrificii, sacrificii în toate sensurile, pînă la dăruirea sîngelui și vieții. Mulți, foarte mulți comuniști și alți patrioți români au plătit cu viața devotamentul lor nemărginit pentru cauza supremă a României. „Această eroică luptă a poporului — remarcă tovarășul Nicolae Ceaușescu — a fost plătită cu grele suferințe, cu jertfe și

Mihai FĂTU

(Continuare în pag. 2)

cronica literară

PETRE SĂLCUDEANU

Biblioteca din Alexandria

(Editura Cartea Românească, 1980)

Prin substanța sa, **Biblioteca din Alexandria** este un roman politic. Aceasta pentru că nu atît „tema" sau localizarea temporală – începutul celui de-al șaselea deceniu – au importanță aici, cît dezbaterea propusă de roman. O dezbatere în care dimensiunea politică este predominantă, însă nu și unică.

Pe de altă parte, **Biblioteca din Alexandria** are toate atributele unui **roman despre roman.** Eroii, relativ numeroși, fiecare purtătorul unei **istorii individualizate,** sînt, majoritatea, oameni aflați la capătul traseului existențial. Confruntați cu o situație limită provocată de izolarea într-un univers închis, în care moartea reprezintă o instanță de evaluare a valorilor individuale și colective raportate nemijlocit la istorie, ei sînt gata de confesiune în orice moment. Sînt, altfel spus, personajele virtuale ale unei Cărți încă nescrise, personaje-care-așteaptă venirea romancierului. Petre Curta, protagonistul, cel-așteptat, dispune de toate înzestrările necesare pentru a transforma virtualitățile în realitate. El devine confesorul tuturor, „spovedania" însemnînd, pentru ceilalți, un gest de eliberare, iar pentru Curta, o intrare în prizonierat. Un prizonierat al memoriei. Prin urmare, „scriitorul în devenire" nu descoperă, ci **i se descoperă** adevăruri pe care, inițial, nici măcar nu le caută. Acestea îl așteaptă undeva pe drum, gata să-i umple existența cotidiană, să-i invadeze conștiința. Prins în țesătura densă a acestui text aparținător istoriei colective, dar și individuale, între **cunoaștere** și **aspirația de a înțelege** și explica totul în mod rațional, Petre Curta parcurge căile foarte întortocheate ale propriei sale deveniri. Dimensiunile arhetipale implicate aici transformă **Biblioteca din Alexandria** într-un roman despre condiția de **martor** a scriitorului. Funcția catartică a literaturii este văzută ca realizîndu-se nu prin prisma evenimentelor relatate – indiferent de dramatismul ori chiar tragismul lor –, nici aceea a reacțiilor imediate ale individului, ci prin capacitatea ei, așa-zicînd, **mnezică.** Planul real și planul simbolic se suprapun și se identifică în permanență. **Biblioteca din Alexandria** nu e, în ciuda aparențelor, un roman polifonic. „Vocile" cărții sînt ipostaze ale unei voci unice, aceea a **scriitorului-martor.**

Trimiterea pe care Petre Sălcudeanu o face în primele rînduri („Citise **Muntele magic** ...") anticipă și anihilează prezumțiile cititorului referitoare la modelul folosit. „Povestea" are aici toate atributele unei **Steigerung,** în sensul revendicat de Thomas Mann pentru romanul în cauză ; analogiile dintre Petre Curta și Hans Castorp sînt numeroase, după cum numeroase sînt și simetriile care apar la nivelul celorlalte personaje. Mutatis mutandis, cărțile au și un cadru spațios temporal asemănător : acțiunea se petrece într-un sanatoriu T.B.C. pentru „privilegiați", izolat de lumea „de jos" și, prin aceasta, definit ca un teritoriu autarhic –, în perioada imediat următoare unor mișcări de proporții ale istoriei (primul război mondial, în **Muntele magic,** și primii ani ai revoluției socialiste, în **Biblioteca din Alexandria).** Nu mai puțin, metoda de creație a lui Petre Sălcudeanu pare similară cu aceea a scriitorului german : transfigurarea datelor concrete, a întîmplărilor și evenimentelor relatate, în instanțe simbolice. Acest șir de coincidențe, desigur, nu întîmplătoare, aduc în discuție dimensiunea polemică a romanului lui Petre Sălcudeanu, roman – printr-o parafrază la o celebră apreciere pe marginea cărții lui Thomas Mann – **foarte românesc.** Fiindcă nu doar suprafețele (evenimente, caractere, întîmplări, conjuncturi etc.) separă net cele două romane, ci și finalitatea și deschiderile lor.

Biblioteca din Alexandria este o carte despre maieutica romanului.

Marian ODANGIU

MIRCEA POPA

Octavian Goga între colectivitate și solitudine

(Editura Dacia, 1980)

Într-o carte de cca 250 de pagini, Mircea Popa monografiază cu acuratețe opera lui Octavian Goga, pentru a sublinia, la zece ani după impozanta cercetare a lui Ion Dodu Bălan, că cercul biografic și artistic al poetului se poate încă lărgi. Pe orbita de receptare a clasicului, Mircea Popa are în favoarea sa experiența istoricului literar și o foarte bună cunoaștere a literaturii Ardealului, aprofundată cu monografiile **Ilarie Chendi** și **Ioan Molnar-Piuariu,** sau cu studii despre Ioan Slavici, Gheorghe Barițiu, Vasile Goldiș, etc. Insensibil la ambiția noutății stridente, autorul pornește de la certitudini, considerînd mai de preț circuitul minuțios în operă, cu documentul în mînă, decît riscul amputării adevărului literar. Iată de ce succesiunea capitolelor este previzibilă și eficientă.

În lirica transilvană, linia evolutivă pe care Mircea Popa o numește „sinteză de pașoptism (= militantism) și eminescianism pe fond țărănesc" (p. 8), se constituie sub autoritatea tiparelor create de scriitorii ce îi definesc pregnant spiritualitatea : Coșbuc, Iosif, Goga. Relația este complexă, demonstrează cercetătorul în cazul lui Octavian Goga, momentele de sinteză genială nu se pot defini în afara antecesorilor. Pînă la Goga, poezia ardelenilor consumă stări, teme, specii ipostaziate în imagini recognoscibile la Goga. El este un continuator, dar unul care transcende „toposul" (sat, „țara în suferință", înstrăinare, revoltă) spre o „nouă ordine a poeziei" (p. 109). Plecînd de la acest adevăr devenit axiomatic, Mircea Popa mobilizează documentele literaturii, unele abia aici folosite, în slujba consolidării lui. Investigația reconstituie biografia spirituală a poetului influențată de mediul natural, național, familial, politic, și purtînd marca accentuată a „crizelor" – două semnificative, despărțirea de sat și apartenența la neamul asuprit – care au provocat, la temelia poeziei, formele unei înverșunate rezistențe.

Din momentul debutului epigonic (fixat de Mircea Popa în „Tribuna" nr. 275, 12/24 dec. 1897), pînă la volumul **Poezii** din 1905, Octavian Goga pare să fi refăcut ontogenetic filogenia liricii transilvane, ca Macedonski în Muntenia. Unitatea viziunii poetice a primului volum, în care funcționează perfect simțul selectiv al unei conștiințe artistice finite, se deslușește în ideea națională, pilon al poeziei, publicisticii, activității politice. Mircea Popa înregistrează aderențe, bine motivate între toate zonele de manifestare spirituală a lui Goga, definit ca temperament energic, vizionar, care și-a asumat adeseori lupta pe fronturi convergente, în poezie ca și în viața politică.

„Ordinea poeziei" din care Mircea Popa receptează opera lui Goga, conduce la situarea poeziei sale în zodia modernizării literaturii române, ca expresie a „poeticii realelor", a confesiei și rememorării, dar mai cu seamă ca mod de a spune, de a extinde limbajul peste marginea sa de concretețe ": „Pe măsură ce satul poetului ni se relevă și ni se comunică mai explicit în concretețea și materialitatea sa specioasă, ni se pare simptomatic să înregistrăm și un proces invers : de pierdere a contururilor imediate și de inoculare a unui sentiment, a unei stări de spirit. (...) La Goga totul apare învăluit în ceturile estompate ale unui limbaj sibilinic, aluziv, trimițînd la o imensă metaforă a așteptării. (pp. 105-106). Aici cartea nu duce pînă la capăt adîncirea dialecticii dintre poetica explicită și implicită, valorificînd doar parțial nivelele (posibile) de receptare a poeziei.

Activitatea politică, animată pînă la un punct de idealuri integrate militantismului național, este cercetată pînă la capăt, cu înțelegerea omului public între, participativitate" și putere, între eroare și fatalitate. Mai presus de toate se află condiția de mare poet a lui Goga, „candidat la eternitate", care, „înainte de a fi fost un mare cetățean al lumii ... a fost un adevărat cetățean al patriei sale, un cetățean de onoare al poeziei acesteia". (p. 247).

Brîndușa ARMANCA

accente

An, dan, dez

De la basmele, șiragurile onomatopeice și jocurile copilăriei și pînă la asfințit, durata ce descrie ? O viață, o vreme, o veșnicie ori o clipă doar ? Farmecul poeziilor lui Cezar Baltag (**Poeme,** ed. Eminescu, 1981) în aceasta stă : în perceperea acută, melancolică, jucăușă a șubrezeniei și iuțelii intervalului dintre început și sfîrșit. A nesiguranței anteriorităților : nu cumva mîine a fost înainte de alaltăieri ? Deșertăciune a deșertăciunilor. Moartea, singură, e mereu prezentă și indubitabilă, sincronică oricărei manifestări – oricît de dulce, duioasă, desăvîrșită – a trecerii prin timp. **Țărîna noastră cea de toate zilele.** Sau **Doamna surisului final.** Mai sunt și alte nume potrivite ? Secerătoarea, Cheltuitoarea, Dogoritoarea, Amăgitoarea ? Oricum, îl confirmă pe Sertillanges : din moment ce știu că voi muri, am și murit. Iată, **parcă se înserează** chiar acum ; și **într-o bună zi** poetul are să audă **clopoțelul agățat în spatele draperiei de la ușa de intrare.** Scenariul, atunci, va fi axat pe un ceremonial al ușilor : se vor deschide fără intervenția vreunei mîini și de la sine ușa albă, ușa argintie, ușa de peruzea. **Ușile, ușile, cu înțelepciune.** Și-apoi, tot cu înțelepciune, au să se închidă una pe alta. Iar viața, ce-i ? Bob de grîu, vrabie, șarpe, **furcă de fin cu doi dinți enormi ?** O fi foc, o fi babă-oarbă. Sau, mai știi, lapte de jăratic ! Simplă succesiune de resfrîngeri ? **Rugină și sete și vînt și nisip ?** Nu care cumva o **pasăre proastă,** o sete pestriță, o gălăgie informă (analoagă definiției shakespeareene tradusă în limbaj dunărean-barbilianian : **hapaidé harababura) ?**

Numai absurdul poate exprima, încerca să exprime, încerca să ivească și sugereze – îndrăzneață epifanie – contrastul, revolta, iluziile. De unde și continua repliere a poetului – refugiul versurilor sale – în vocabularul cîntecelor de leagăn ori de dor ori de golănie, în proverbe, în formule ritualistice, înșiruiri, cîntece, descîntece, vorbiri în bobote, în rime strict sonore, ziceri, zicale, gnome și rostiri ritmate goale de orice sens. Numai ele – poate – sunt în stare și măsură a transmite ceva, a nu se pierde în mohoritele spații cenușii ale semnificanților și semnificatelor, în țelina discursivității. Pe frînghia subțire și bine întinsă a ludicului, a paradoxului și a graiului necoordonat, pe tăișul primejdios al firului țesut din cuvinte poznașe, dansul poetului – asemenea celui informatic al sîrguincioaselor albine – comunică mai mult (și tot călăuzit de elemente solare) decît frazele rațional însăilate ale prozatorilor cuminți. Tocmai pentru că se naște din zbenguială, neașteptat, scurtături, piruete, risc și explozii. „Filosofia" nu-i departe, nici adîncul, însă apar costumate, se prefac neștiutoare, nebune, nevinovate, neprihănite. **Și tot mai aproape e rîsul/ copilăriei și nerod / al sveltului prinț al candorii / viteazul Pierrot-voievod.**

Ce-i lipsește cercului ? Dimensiunea infernului. De unde și stringenta consecință : **Dați-i un măr.** Ciclul diurn-nocturn e surprins în punctu-i matinal : **Zorii filfiie din aripi / Inimă de unde vii ? / Mă lovi în piept o frunză / și-ncepui o nouă zi.**

Da. Ghidușie, strengărie, șotii, nițică alintare. Recurs la tropi țigănești, la formulele recitative ale jocurilor din pruncie, la frazele protocolare ale narațiunilor folclorice. Dar toate sub tăinuitul tremur al evanescenței, sub oblăduirea datului cu tifla și luatului la braț presentiment al morții. Spectacolul e repetitiv : **astăzi ploaie, mîine ninsoare și poimîine soare.** Totuși nu și infinit, aici e necazul. Așa încît nu-i de mirare că poetul adesea glăsuiește ca din **tînărul său mormînt.** Mijlocul cel mai fericit pentru a înfrunta moartea și a și face puțin ris de ea i s-a părut retragerea pe neatacabilele poziții ale cadențatelor nonsensuri ce însoțesc mai toate distracțiile nevîrstnicilor. Șuguiesc versurile **Tare-s supărat pe lume / că eu trec și ea rămîne / călător lunecător / azi fecior, mîine ulcior** sau **Ține-mă pămînt cu iarbă / că vrea umbra să mă soarbă / călător de făgețel / nu mă pot opri de tel,** șuguiesc ; dar zgomotul ușilor care se închid singure nu-l pot acoperi.

Ce-are a face ! **Nunc cano, nunc ludo, nunc delectationes et tristitias vitae carpo.** În traducere liberă : **an, dan, dez, zizi, mani, frez ; zizi, mani, pomparez.**

N. STEINHARDT

23 August

(Urmare din pag. 1)

sacrificii, cu viețile a zeci și sute de mii de oameni : au avut loc numeroase procese, arestări, condamnări și asasinate în masă, pogromuri, deportări și execuții fără judecată".

Revoluția de eliberare națională și socială, începută la 23 August 1944 prin insurecția națională antifascistă și antiimperialistă a fost proba și împlinirea supremă a încleștării dintre poporul român și fascism. Ceea ce la 23 August 1944, ca și ulterior, s-a înfăptuit atestă fără nici o tăgadă că poporul român nu a avut nimic comun cu fascismul, cu războiul hitlerist, că el a fost și a rămas ferm adeptul împlinirii și apărării cauzei sfinte a popoarelor : libertate și independență națională, progres social și național potrivit intereselor de pace, prosperitate și cooperare în beneficiul mare al întregii omeniri.

Într-adevăr, în perioada care a trecut de la memorabilul eveniment de acum 37 de ani, poporul român, sub conducerea Partidului Comunist Român, a înfăptuit adînci transformări în structura economică și social-politică a României ; a schimbat radical profilul țării. Dintr-o țară slab dezvoltată din punct de vedere economic și social-cultural, tributară și, totodată, spoliată de marile puteri imperialiste, România a devenit, astăzi, una dintre cele mai prospere țări, cu un înalt ritm de dezvoltare – aproape unic în lume, atît

I. Țolan : „MUZA"

sub aspect procentual cît și ca durată în timp. Un uriaș rol în regenerarea și dinamizarea energiilor creatoare ale poporului nostru în procesul edificării și consolidării societății socialiste și pentru ridicarea țării la noi cote de progres material și spiritual l-a avut Congresul al IX-lea al partidului (1965) și alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului și statului.

În cei 16 ani care au trecut, România a cunoscut un puternic avînt al întregii vieți economico-sociale, a gradului de civilizație și bunăstare a poporului. Dacă în perioada 1950-1965, etapă în care s-au pus bazele și s-a încheiat procesul făuririi relațiilor socialiste în ansamblul economiei naționale, industria a cunoscut o dezvoltare de 6,5 ori; în perioada 1965-1980 aceasta s-a dezvoltat de 27 ori. Sintetizînd marile transformări înregistrate de țara noastră în cei 30 de ani de edificare a noii orînduiri sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, în cuvîntarea rostită cu prilejul celei de-a 60-a aniversări a făuririi Partidului Comunist Român că **„România a parcurs un drum lung, mai multe etape istorice, de la o țară cu o economie slab dezvoltată, denumită eminamente agricolă, la o țară industrial-agrară în plină dezvoltare. Vorbind la figurat, putem spune că România este astăzi, din punct de vedere industrial de 33 de ori mai puternică, mai bogată decît în 1950. Toate aceste măreție realizări demonstrează cu putere succesul politicii Partidului Comunist Român, care și-a asumat misiunea istorică de a conduce poporul nostru pe calea socialismului și comunismului, de a-i asigura o viață demnă, liberă și fericită".**

Sîntem astăzi un popor liber și independent, stăpîn la noi acasă. Ne făurim o societate modernă, pe măsura tradițiilor și aspirațiilor noastre. Sîntem un astfel de popor pentru că avem un partid pe măsura și la cotele cerințelor noastre ; un partid care a înțeles și a izbutit să-și îndeplinească, în fiecare etapă, misiunea sa istorică de forță politică conducătoare a destinelor poporului român ca factor activ și dinamic al progresului social și național, al libertății și prosperității proprii în sensul mare al aceloraș aspirații ale omenirii.

opinii

Despre căile literaturii

Există în dialogurile lui Marin Preda o pagină în care scriitorul meditează asupra **timpului său :** nu fără a-şi aminti de libertatea tatălui, cel care putea să stea pe prispă şi să contemple în liniştе lumea sa... Ilie Moromete avea vreme să gîndească, era liber, putea să ridice ochii către cer. Dar el, Marin Preda ? El era **scriitor,** el era prins între obligaţiile scrisului său, timpul în care era liber să privească cerul era mult împuţinat. El, Marin Preda era supus condiţiei sale, **timpul scrisului** ameninţa să sufoce timpul celălalt, cel al contemplaţiei... al libertăţii sale de a gîndi... Tatăl său — personajul său esenţial... devenea, astfel, un argument al necesităţii de a medita asupra ideii de libertate.

Cultura română a cunoscut cîteva cazuri în care marii ei eroi posibili au renunţat la dreptul lor de a scrie ca să-şi conserve, intactă, libertatea de a gîndi. Cîteva personaje extraordinare sînt lîngă noi, în preajma noastră, aproape necunoscute ...aproape nebănuite. Din liniştea retragerii Mihail Avramescu a fost smuls în trei rînduri : mai întîi prin antologia consacrată de Saşa Pană avangardei, a doua oară, prin amintirile lui Ieronim Şerbu şi a treia oară, printr-un text republicat de Eugen Barbu, după mai bine de jumătate de veac, în **Săptămîna.** Toate vorbesc despre faptele unei personalităţi extraordinare. Paginile de amintiri pe care Ieronim Şerbu i le dedică lui Mihail Avramescu se cheamă, destul de impropriu, **Generaţia ezoterică.** Între membrii acestei generaţii Ieronim Şerbu îi numeşte pe Vasile Lovinescu, Dan Petraşincu, Mihai Vilsan. „Pe departe însă, scrie memorialistul, cel mai interesant om pe care l-am cunoscut din această «generaţie ezoterică» este fără îndoială Ionathan X Uranus, pe adevăratul său nume Marcel Avramescu (azi Mihail Avramescu n.n.). Ionathan X Uranus, provenit, se pare, din suprarealism, (proveniența nu e chiar atît de simplă n. n.) a publicat în **Vremea** o povestire coerentă, pe trei coloane, unde reuşea performanţa neobişnuită ca toate cuvintele să înceapă cu litera D. Pe Marcel Avramescu l-am cunoscut destul de bine, într-o vreme am fost chiar buni prieteni. Slab, ascetic, cu ochi mari, negri, nocturni, omul emana un fluid hipnotic, şi din întreaga sa expresie fizionomică rezulta o mare putere de concentrare interioară, datorită poate trăirii intense a diferitelor «experienţe» spirituale sau unei vocaţii meditative excepţionale. (...).Licenţiat Magna cum laude al Facultăţii de litere şi filozofie din Bucureşti, el s-a iniţiat în doctrinele metafizice hinduse prin intermediul gînditorului francez Rene Guenon... (...). Marcel Avramescu întreţinea chiar o corespondenţă cu gînditorul francez...". E momentul să scriem că Guenon colaborează la revista lui Marcel Avramescu, **Memra :** este, dintr-un anume punct de vedere, patronul spiritual al revistei. La **Memra** mai colaborează, sub semnătura **Krm,** Mircea Eliade. Dacă vreodată cineva răbdător va studia tinereţea lui Mircea Eliade, capitolul relaţiilor Eliade-Marcel Avramescu se va număra, poate, printre cele... palpitante. În primul volum al memoriilor sale, Mircea Eliade nu-i aminteşte numele ; probabil o undă de iritare va fi stîrnit adeziunea, fie doar pentru o perioadă, la ideile lui Guenon, autor privit mereu cu suspiciune de Mircea Eliade. Oricum, în **Memra** există pagini despre alchimie, cu observaţii care pot isca alte „dispute protocronice". Ioan P. Culianu presupune, de pildă, că în **Alchimie asiatică** Eliade l-ar devansa pe Jung în ceea ce priveşte ideea că alchimia e, mai întîi, o disciplină spirituală. Nu vom scrie că, la rîndu-i, Marcel Avramescu devansează, în **Memra,** tezele lui Mircea Eliade, şi nici că acestea („alchimia e o disciplină spirituală") reprezintă un loc comun al ezoterismului. Vrem doar să spunem că această revistă se află în centrul unor preocupări prin care, noi, devansăm o seamă de idei de succes în Europa, mai tîrziu... că articolele, eseurile, traducerile (se traduc, pentru prima oară texte străvechi, opere ale înţelepţilor Orientului, se scrie, polemic — literatura „ezoterică" de mahala începuse să circule prin mediile „cărturăreşti" — despre iniţiere, erudiţia sigură a directorului revistei şi a colaboratorilor limitează posibilele texte delirante) lasă urme în literatura deceniului.

O **Antologie Marcel Avramescu** ar putea demonstra cum, la începutul anilor treizeci, scriitorul risipea idei, metafore, imagini,... ca şi alţi colegi de generaţie. El e un explorator, fiecare text al său e un drum în necunoscut ; o provocare a necunoscutului. „Drama filozofică" **Ascensorul,** publicată de Eugen Barbu, precursoare a „teatrului absurd", poeziile din **Contimporanul,** eseurile din **Memra** pot vorbi despre felul autorului de a se integra într-o generaţie : o generaţie care ambiţionează enorm şi, pe ale cărei victorii şi eşecuri se poate studia însuşi stilul de a exista al scriitorului. Avangardismul lui Mihail Avramescu nu are prea multe lucruri comune cu al celorlalţi avangardişti. Negaţiile lui Mihail Avramescu se sprijină pe **afirmaţii.** Programele sale literare nu ridiculizează : ele construiesc, în numele unei credinţe.

Dincolo de textul absurd, Marcel Avramescu crede în unitatea lumii ; sub propoziţiile „absurde", sub cuvintele ce par a fi aşezate la întîmplare, se ascunde **un sens.** Lumea lui I X U are un sens. Majusculele pseudonimului său trebuie citite într-un anume fel. Nimic nu e gratuit, totul trebuie **citit** şi înţeles. De aici începe marea aventură a celui ce deschisese atîtea drumuri : aceea a înţelegerii, a meditaţiei. Ieronim Şerbu vorbeşte despre retragerea lui Marcel Avramescu, despre abandonarea sau convertirea literaturii etc. Pentru amatorii de istorii literare, să scriem că, în timpul războiului, la celebrul **Institut de statistică,** Marcel Avramescu a condus o secţie de „Investigaţii de astrologie şi cosmobiologie", cea mai senzaţională dintre toate secţiile „de investigaţii" care au funcţionat pe pămînt românesc (investigatori erau Nina Cassian, Vladimir Colin, Paul Cornea, Barbu-Cimpina, Ervin Glaser, scriitori care, graţie secţiei lui Marcel Avramescu, au scăpat de o seamă de neplăceri ale vremii). Dacă mai adaug că, la sfîrşitul liceului, Marcel Avramescu teoretiza şi practica happeningul (modificările parcului din Călimăneşti aparţin genului), că azi el este un uluitor emblematolog (cu un termen provizoriu încerc să circumscriu teritoriul ştiinţei lui Mihail Avramescu) încă nu am fixat prea multe repere în aventura intelectuală a unuia dintre cei mai fantaşti cărturari pe care i-a avut vreodată ţara noastră. În tot ceea ce face în perioada anilor săi tineri. Mihail Avramescu e liber de idei fixe, de convenţii, există „la marginile posibilului". Toată generaţia lui vrea să existe astfel : drumul lui Eliade în India, spectacolul negativist al lui Ionescu sînt astfel de căi. Marcel Avramescu este singurul care îşi cultivă „vocaţia absolutului" renunţînd la scris în numele unei lecturi şi a unei înaintări în „perfecţionarea interioară", pe fantasticul drum al celei mai poetice libertăţi ; textele sale suprarealiste, textele sale absurde ar fi putut să demonstreze, cel puţin pentru profani, că TOTUL E POSIBIL ; pentru iniţiaţi nu e posibilă decît o cale ; o cale unică.

În discuţiile sale cu Roquet, Mircea Eliade îi explica interlocutorului său una dintre şansele experienţei sale indiene ; că i-a dat o certitudine ; ştia, după plecarea din India, că există acolo, la Risikesh, un loc în care se putea retrage ; un ashram care i-ar putea transforma un eventual eşec într-o victorie : prin regăsirea sa. Nu există, astfel, eşec — nu putem fi niciodată înfrînţi — iată măreţia acestor mari personaje : iată măreţia exemplarului personaj al lui Marin Preda, iată morala exemplarului drum al lui Marcel Avramescu : certitudinea că există o cale — regală — a retragerii, că literatura nu e totul, că sub numele ei sînt altele... că bucuria noastră de a gîndi poate să învingă bucuria de a scrie... poate inerţia scrisului... supunerea faţă de o vocaţie tiranică şi cotropitoare.

Aşa iau naştere marile personaje prin care se creează legendele unei culturi. Scriitor, Mihail Avramescu avea şansa să fie fascinant ca posesor al unui capitol de istorie literară ; dincolo de scris, el începe să existe prin legendele pe care poate, deja, să le hrănească.

Cornel UNGUREANU

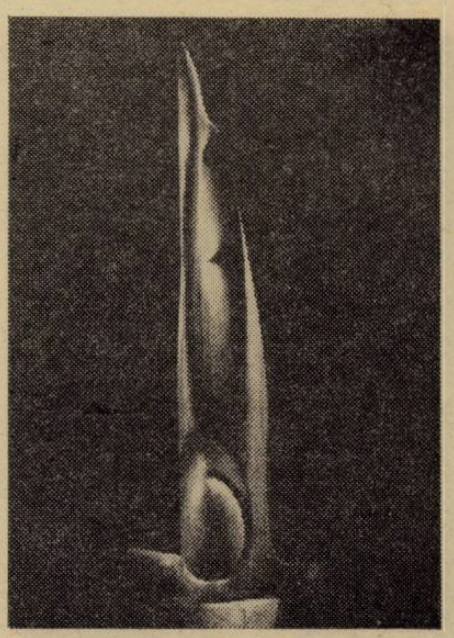

I. Tolan : „SPECTRUL NON RAŢIUNII"

Spania în literatura lui Geo Bogza

Geo Bogza este prozatorul spaţiilor spirituale, cum se vede în disimulatul roman **Cartea Oltului** (carte a lumilor de pe „malurile" călătorului printre munteni şi oameni de la şesuri), cum se vede în reportajele rezultate din consemnări ale călătoriilor în **ţara de piatră,** în **lumea petrolului,** în fine, pe alte meridiane sau, într-o **Spanie,** ca teritoriu implantat în inima şi conştiinţa sa. Spaţiul spiritual, ca topos, motivează o seamă dintre caracterele prozelor acestui contemporan al nostru. Pentru Geo Bogza, aşezarea într-un timp al istoriei nu este altceva decît o cale către desemnarea timpului dilatat, dinspre cel legendar spre cel prezent, pentru ca acesta să fie cuprinzător datelor colectivităţii la care se fac referiri. Un teritoriu perceput în adîncime. De unde, neaşteptatul mijloc de transmitere a trăirii în zona sublimului : asocierea unor imagini care produc iluzia legendarului cu altele, care definesc un timp istoric precis. De unde şi una dintre motivaţiile aspectului poematic al prozelor lui. Căci starea de divinaţie, adulatorie în faţa măreţiei lumii, aşa cum o vede Bogza scriitorul călător, fie în faţa Hăşmaşului, fie în preajma portului Malaga, stare pe care Şerban Cioculescu i-o sublinia în legătură cu motivaţia predispoziţiilor sale romantice, provine din forţa cu care implantează clipa în ne-timp.

Ultima carte a lui Geo Bogza, **Spania în inima şi conştiinţa mea** (Editura politică, Bucureşti, 1981), activează în memoria afectivă a cititorului datele cele mai de seamă ale întregii sale opere. Căci **Spania** se reliefează aici ca emblemă a unui teritoriu nu numai geografic, economic, politic, istoric şi psihologic, în sensul cel mai complex al termenului. Spania este „patetica lume spaniolă". Spania este termenul generic pentru desemnarea liniei de fuzionare între un timp al facerii istoriei (sîngeroasele atacuri hitleriste ; rezistenţa; refacerea) şi un timp aparent bine delimitat dar de fapt încărcat cu aluzii la unul originar : timpul des-facerii **(Tragedia poporului basc).**

Bogza realizează în cele şapte secvenţe despre **Tragedia poporului basc** plasarea timpului istoriei anilor sîngeroşi în care bascii au fost maceraţi, într-un timp al zidirii. Căci, pe măsură ce paginile cărţii uluiesc prin tonul catilinar şi mai ales prin rememorarea bombardamentelor terifiante, se transmite sentimentul că se asistă nu la dispariţia ci la renaşterea prin suferinţă şi rezistenţă a poporului basc. Prozatorul vorbeşte în aceste pagini categorial : neam, popor, sînge, dispariţie, duşman. Ieşim din timpul calendarului şi intrăm în acela sociogonic ! O sociogonie măreaţă prin măreţia suferinţei unui popor care dispare şi prin abjecţia unui război de cotropire. Şi cu cît imaginea cumplitelor bombardamente şi mitralieri este mai cutremurătoare, cu atît impresia de ne-murire a unui popor este mai evidentă. Ceea ce observa Gaëtan Picon şi la Malraux : „este semnificativ că romanul înfrîngerii republicanilor în **Spania** se numeşte **Speranţa (Panorama de la nouvelle littérature française).**

Teritoriul spiritual străvechi al Spaniei, topos în jurul căruia Geo Bogza îşi ordonează prozele volumului recent apărut, este văzut deci ca într-o sociogonie inversată. În tableta **Uciderea copiilor,** timpul istoric este ţesut pe canavaua celui biblic legendar, la care se face aluzie în titlu. Efectul contopirii timpului se recunoaşte de nenumărate ori în inversarea componentelor grandiosului. Geo Bogza posedă deopotrivă şi simţul monstruosului, posibilă faţă inversă a grandiosului.

Simţul originalităţii planează asupra evenimentelor. Undeva Bogza distinge între moarte — fapt inevitabil — şi naşterea sau dispariţia unui popor — fapt irepetabil. „Mai poate aduce vreo mîngîiere, mai poate fi de vreun folos faptul că bascii s-au luptat ca nişte eroi ? E prea mult sînge ţîşnit din piepturi, din guri şi din capete sfărîmate, ca să se mai poată vorbi şi de altceva decît de această uriaşă hecatombă umană. Dar dacă se va vrea să se ţină seama de tot ceea ce s-a petrecut, atunci un lucru va trebui să se ştie în primul rînd : că bascii s-au apărat cu eroism şi o demnitate în faţa cărora popoarele lumii vor trebui să se încline". Având simţul originarului, Bogza îi subsumă deci şi istoria : „...istoria, care nu-i o abstracţiune ci **matrice,** pînă acum pururi însingerată a civilizaţiilor umane". De aceea, ca şi în **Cartea Oltului** sau **Oameni şi cărbuni în Valea Jiului,** şi în ultima sa carte, Bogza implantează omul în teritoriul său spiritual cu acel sentiment al duratei propriI doar prozatorilor pentru care nimic nu este efemer ci doar comparabil cu eternitatea.

Dacă epopeea, ca specie literară, în care competiţia dintre timp, teritoriu şi act eroic dă cîştig de cauză celui din urmă, dacă epopeea deci n-a dispărut, ci a devenit roman de obicei, ea n-a dispărut şi pentru că viziunea sociologică pe care o ascund toate epopeile lumii rămîne o permanenţă. Geo Bogza, în cartea sa despre un teritoriu al cîntecelor singulare, al libertăţii pentru care se produc masacre, un teritoriu al demnităţii, un teritoriu al lui Picasso şi al Passionariei, al lui Federico Garcia Lorca şi al românilor morţi într-un teribil război civil spaniol, întregeşte cu încă un fragment de reprezentare imaginea lumilor care apar în toate prozele lui. Lumi străvechi, implantate sufletеşte profund în mineral, vegetal şi cosmic, ca trepte metaforice ale ideii că un teritoriu spiritual este un loc al nesfîrşitului istoriei omeneşti.

Stela MIREL

EMBLEMELE LUI AUGUST

Prin tulnicele grînelor, amiezile de vară
Răsună din adîncuri vechi izvoare de lumină
Au dulce miez de august, nesecat, vibrînd de dor.
Şi-aud cum îşi înnoadă veşnicia aura-i solară
De lanul părintesc, de tîmpla-i de azur senină,
De fapta noastră zilnică, învăluită în fior.
Coboară multă liniştе prin holde, multe seri,
Îmbălsămate în arome noi, incendescente, —
Şi se înalţă multe pîrguri obosite de suiş,
Cu spice drept embleme încărcate cu poveri
Şi aur încă-arzînd de străluminele lui august, lente,
Mai ocolind ciulinii pripăşiţi, mai pîrjolindu-i pe furiş.
Şi-avem temei că fiecare pas al verii, nevăzut,
Se-apropie mai apăsat, sub rumeniri de-amurguri line,
De celălalt mal, de dincolo de-apus, demult uitat de brume.
Ne umblă prin ogradă prunci şi ploi. Şi multe-s de făcut !
Şi ne mai duce gîndul peste amintiri, sus pe coline,
Strigînd rostiri de pace bună pentru-ntreaga lume.
Din august mi s-au dezlegat atîtea răsărituri
Şi-atîtea fericite zile-am aşezat în calendar ;
Enigma apelor, în cari ne-am oglindit o vreme,
Am desfăcut-o din adîncuri, cu ciment şi nituri,
Iar brazii s-au urcat mai sus, păşind greoi, rar,
Întrînd cu feţele albastre, pure, în embleme.

George DRUMUR

Lucian Blaga — în albumul „Casei de la vie"

În cartea „Blaga, in marea trecere" (Ed. Eminescu, 1970), Pavel Bellu face numeroase referiri la albumul „Casei de la vie", al familiei Brediceanu din Lugoj, din care citează citeva insemnări importante, incepind cu prima — cea din 19 februarie 1895, a lui Victor Vlad Delamarina. văr primar cu Cornelia (fiica lui Coriolan Brediceanu, — 1850-1909 — cunoscutul militant pentru drepturile românilor bănățeni), soția lui Lucian Blaga. Perioada lugojeană a lui Lucian Blaga (din primăvara lui 1924 pină în toamna lui 1926) este pusă în lumină și de insemnările sale. in acest album. Cea mai mare parte dintre acestea au fost reproduse de Pavel Bellu, in cartea menționată.

După cum arăta autorul „Trilogiei culturii", el a făcut „prima vizită la vie", in data de „16 iunie 1924". Pentru istoria literară, o insemnătate deosebită le au insemnările: „7 Iunie 1925. Am isprăvit „Daria" dramă in patru acte. La vie subt castanul din mijloc", „23 Iunie 1925. Am terminat „Înviere", pantomimă in 4 tablouri. Ar fi de dorit ca muzica, ce-o face Tiberiu, tot aici să se desăvirșească. Părul tăiat al lui Geni[1] a fost un prilej de inspirație pentru a schimba titlul pantomimei „Ciuma", in „Înviere"; „În această grădină am scris și isprăvit drama „Meșterul Manole". 17 sept. 1926".

În albumul „Casei de la vie", Blaga scrie o seamă de «ghicitori „familiare"» și epigrame — specii literare abordate de poet (după cunoștința noastră) numai în imprejurările trăite la Lugoj. În cartea „Blaga in marea trecere", pp. 155-156, sint publicate două ghicitori „familiare", privitoare la Tiberiu Brediceanu și la Olga, fiica lui Caius Brediceanu. Celelalte, precum și „epigramele", cuprinse in albumul „Casei de la vie", le incredințăm acum tiparului, fiind convinși că și aceste improvizații — ca orice rind (in aparență insignifiant) al unui creator de geniu — prezintă un real interes cultural.

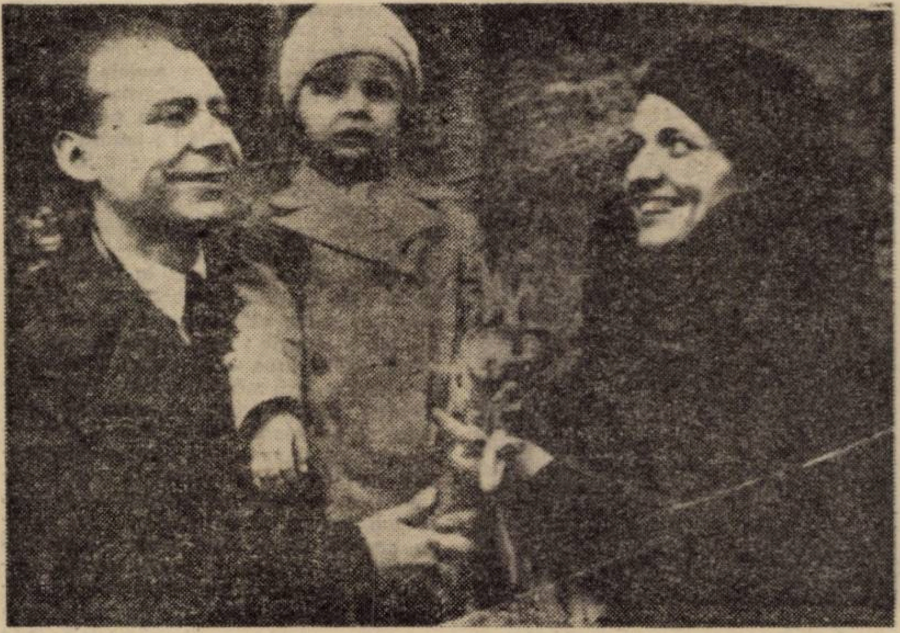

Blaga cu soția și fiica, 1933, Lugoj

Aurel TURCUȘ și Elena BORUGA

GHICITORI „FAMILIALE"

3 AUG. 1926

Micu[2] are un văr : / la munte e
Vodă Ciubăr.
La șes mănincă ovăs / dar nu prea des.
Vara e de haram, iarna salam
După el rămin numai piei, / ghici
ghicitoarea mea — ce-i ?
(Vulturel)

Ce e oare ? Ce e oare ?
Vulturel[3] trece pe subt două picioare !
(Șușu călare)

Ghicitoare fără chei.
Ghici frate ce-i ?
(Jeni)

Neapărat are dantură frumoasă
ceea ce nu e lucru prea greu,
căci dinții și-i fură pe-ales
de la toți pacienții
ce vin cu greu la dres
(Cornelia)

La dant egipteancă,
La nas jidancă,
Prin nume bohemă,
in intregime-o poemă.
(Mimi Fricon)

Toată viața a fost floricarnic.
Florici are două in casă.
Și totuși flori mai caută și pe la ștrand
Și nu se lasă.
E cărunt și nu se lasă.
(Costică)

Paradoxal băiat :
are nume de sat
și-i pretor la oraș
(Nevasta-i zice Bujoraș)

Rău de nimenea nu zic.
Grădina e plină de pere.
Hocus-pocus
Și dintr-odată
nu mai este nimic.
(Traian)

3 SEPT. 1926

Epigramă pentru Olga

În familie ca și in natură
reprezinți un unic caz :
ești o mulatră născută română.
Brățara nu-ți stă prea bine la mină
dar ți-ar sta de minune in nas.
Lulu

Pentru Caius[5] al doilea

Cel mai admirabil jocheu
ești in țara intreagă :
nu cazi in galop de pe cal,
dar cazi din senin de pe scaun
cind ți-e lumea mai dragă.
Lulu

Pentru Olga

Iosephine Backer e la modă.
Olga-aprope c-o ajunge :
ar incinta Parisul, Viena,
Chiar și Clujul,
Peste negru ii lipsește
numai pudra, numai rujul.

Pentru Micu

MOTTO : „Micu are capul ca o prună".

Faci propagandă electorală
ascultind pe uliți gloata
cu strigăte : votați cu roata !
Peste douăzeci de ani
lovind cu barda luna
vei asalta deputația ;
„Oameni, găinuși și vidre
votați cu prună !"
Oameni buni votați cu pruna !
22 Iulie 1927 Lulu

1) Eugenia Mazucchi (1892-1974), soția lui Tiberiu Brediceanu (1877-1968)

2) Mihai Brediceanu, cunoscutul dirijor, fiul lui Tiberiu Brediceanu

3) Un căluț, cu care se jucau copii la vie.

4) Cornelia, soția lui Lucian Blaga

5) Fiul lui Caius Brediceanu.

profiluri

NICOLAE CIOBANU

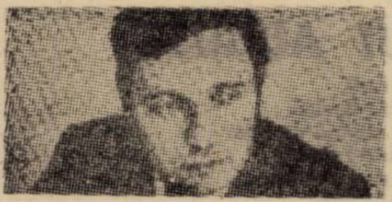

Deși a debutat cu un studiu critic de sinteză — **Nuvela și povestirea contemporană** (1967), urmat de o monografie echilibrat alcătuită — **Ionel Teodoreanu** (1970) —, NICOLAE CIOBANU și-a ordonat următoarele cărți — **Panoramic** (1972), **Critica în primă instanță** (1974), **Incursiuni critice** (1975), **Însemne ale modernității I** (1977) — **II** (1979) — pe activitatea foiletonistică (susținută la revistele **Orizont** și **Luceafărul**), fără a neglija tentația sintezei fixată la nivelul unei creații mai vaste. A ingrijit ediția **Opere** de Ionel Teodoreanu și a realizat o **antologie de proză scurtă românească** (vol. I-IV, 1979), de la C. Negruzzi la Pavel Dan. Nicolae Ciobanu practică o critică mobilă, elastică, apropiindu-se cu pătrundere de opere „clasicizate" de istoria literaturii sau de cele mai recente apariții datorate debutanților. Întotdeauna cu seriozitate și discernămint, cu afectivitate dar și cu precauția necesară actului critic.

Urmărind cărțile lui Nicolae Ciobanu se poate, ușor, observa că autorul s-a pronunțat asupra celor mai importante apariții editoriale ; comentariile sale fixează o imagine a literaturii române contemporane. Unele au o tendință integratoare, urmărind cuprinderea globală a scrierilor — **A. E. Baconsky : resurecția elegiacului ; Ștefan Aug. Doinaș : poezia de concepție; Al. Ivasiuc : fascinația romanului demonstrativ ; Sorin Titel : șansele prozei experimentale.** Alte comentarii, sub titluri metaforice, sint analize aplicate unor volume — **Marin Preda : de la personaj la vocea autorului ;** Eugen Jebeleanu : **polifonia tragică a poeziei ; Ion Caraion : sub semnul inceputului continuu.** Sub titlul **Ispita criticii foiletonistice**, Nicolae Ciobanu comentează cărți semnate de Constantin Ciopraga, Mircea Zaciu, Gabriel Dimisianu, Mihai Ungheanu. Critica foiletonistică este o formă activă a criticii literare, de integrare „la zi" in fenomenul literar. Foiletoanele nu sint destinate insă exclusiv presei și și-ar pierde importanța pentru cărți : dimpotrivă ele pot trece cu folos in volume, oferind viziunea unui spațiu și timp al literaturii.

Diverse secțiuni ale cărților lui Nicolae Ciobanu sint numite **glose, sinteze, exegeze, analize, delimitări,** criticul incercind să-și particularizeze demersurile, și implicit, să le motiveze. Pentru Nicolae Ciobanu actul critic este observat și ca „formă de meditație asupra condiției umane", motivat prin referințe la asertiunile unor iluștri inaintași. Nicolae Ciobanu observă, intr-o bună tradiție, direcția criticii angajate la modul existențial in efortul de revelare a fondului uman incorporat de opera interpretativă și evaluată. Conștiința critică este „expresia unei complexe asimilări de elemente estetic-culturale, social-politice, istoric-literare și morale" și particularizează actul calificat de a discerne, sub imperiul valorii, producția literară.

Poate, modalitatea prin care Nicolae Ciobanu se manifestă mai liber și cu rezultate mai bune este analiza critică. Analizind, Nicolae Ciobanu motivează strins, reduce prin omisiune treptată tot ce ar putea contraveni concluziei. De aici, digresiunile introductive, uneori largi, adevărate turniruri ale disculpării. Aceasta pentru că in critica lui Nicolae Ciobanu nu există negația direct-absolută, chiar dacă, in finalul demersului critic, o operă este serios amendată. Criticul pare să se debaraseze mereu de o culpă (sau să preintimpine o posibilă interpelare), aceea de a nu fi de acord cu unele opinii critice exprimate in legătură cu opera in discuție. El inșiruie argumente, fiind mereu presat de ideea că n-a motivat indeajuns, că părerea nu este suficient de clar și detașat exprimată. De aici o anume lentoare a frazei, ce nu poate izbucni sprintenă din afirmație și negație, ci urmează drumul sinuos al desfășurării argumentelor. Ciștigul mare, dacă nu intotdeauna este al convingerii, se conturează in greutatea neaderării la concluzii sau a găsirii unui număr tot așa de mare de argumente ce pot justifica poziția contrară. Afirmația se susține prin suficiente exemple. Criticul respinge (tranșant dar nu brutal), prin propunerea unei ample analize, părerea după care poezia lui Marin Sorescu ar fi „handicapată evident de spectrul manierismului și chiar de acela al autoimitației". În același sens, al respingerii unei erori, incepe cronica **la Vorbă-n colțuri și rotundă** de Nicolae Velea. Este clară o anume strategie, specifică, pentru delimitarea de opiniile contrare sau neavenite. Criticul disociază straturi de existență ale literaturii. El se apropie de esențial prin explicații prelungite. Alteori, atitudinea criticului se dezlănțuie furtunos, in dorința de a-și proteja valorile : „Constatăm că, in sfirșit, poezia lui Marius Robescu incepe a reține atenția criticii pe măsura valorii ei reale. Ne referim, desigur, la critica adevărată, practicată de cei mai autorizați (nu chiar atit de mulți !) interpreți ai fenomenului literar contemporan și nu la mulțimea trimbițașilor de circumstanță care, vai, prin larma lor continuă, pot (literalmente) contribui la crearea unui anumit haos al opiniilor, implicit al ierarhizărilor valorice".

Nicolae Ciobanu a devenit un statornic comentator al cărții de debut. Remarcabil este faptul că evoluția ulterioară a confirmat aprecierile criticului făcute volumelor de debut, in majoritatea cazurilor (Mircea Dinescu, Dana Dimitriu, Dușan Petrovici, Aurel Turcuș, Dorin Tudoran, Vasile Dan, Șerban Foarță ș.a.). Puțini sint criticii literari care au incercat să generalizeze intr-un larg comentariu condiția debutului. Dificultatea este inerentă. Cu atit mai oportune apar, in această perspectivă, considerațiile lui Nicolae Ciobanu din **Eseu asupra condiției debutului** și **Glose în legătură cu condiția debutului.** Ajunsă la maturitate, critica lui Nicolae Ciobanu devine cuprinzătoare, integrindu-și ca obiect de analiză opere din istoria literaturii sau cele din contemporaneitate, ce se vor așeza, in viitor, in acest spațiu.

Alexandru RUJA

Marele meu maestru

(Urmare din pag. 5)

posibil să redau atmosfera noastră de lucru. Pot spune doar că mi-a dat acea „invățătură necesară și sistematică" după cum spunea el.

— Ați dirijat desigur, multe din lucrările lui George Enescu.

— Suitele și simfoniile.

— Numai atit? Rapsodiile ?

— Nu. Sau extrem de rar. Odată la Paris, George Enescu făcea o inregistrare cu Rapsodia I, repeta intens. Eu eram in sală și cineva mi-a povestit că in America un anume André Costelantes a scris o „rapsodie română". Fusese la Cairo unde ascultind un taraf românesc ce intona acordurile rapsodiei enesciene, a „preluat", motivul clarinetului din introducere și a scris o „RAPSODIE ROMÂNĂ". În pauză i-am povestit toată istoria lui Enescu. Atunci el mi-a răspuns : „Atunci să i-o dau și pe a mea să o semneze". Nu știu dacă acesta este substratul faptului că Enescu nu a mai dirijat niciodată rapsodiile sale. Îmi spunea uneori cu tristețe : „Lucrările in care am pus toată viața mea, sint necintate, necunoscute". De aceea eu incerc să prezint in concertele mele acele lucrări pe care maestrul le iubea imens, suitele, simfoniile, poemele simfonice.

— Ce concerte ați dirijat in România ?

— La Timișoara am inclus in program Suita I, de esență pur enesciană, in care se regăsesc omul și geniul universal. Momentul de virf al activității mele a fost concertul de la Radioteleviziunea Română in 1973, cind am cintat toate cele 3 Suite intr-un singur concert. Acest concert are un caracter de unicat, el dezvăluie drumul evolutiv al Suitei enesciene — trecind prin neoclasicismul absolut din Suita a II-a și ajungind pină la Suita a III-a „Săteasca". De fapt trebuie să spun și eu, cu acest prilej, că Suita a II-a este cea mai frumoasă suită de tip clasic din secolul XX, este cel mai mare omagiu adus lui Bach, pe care atit de mult l-a admirat Enescu, fiind, după Bach, cel mai prolific compozitor din lume. Enescu și Bach ! De aceea puțini sint cei ce se incumetă să pătrundă in pădurea enesciană, dar odată ajunși nu mai scapă de vraja ei.

CHINTESENȚĂ A MUZICII ROMÂNEȘTI

Enescu şi lumea cîntecului popular

Problema raportului lui Enescu cu folclorul, cu lumea cîntecelor şi dansurilor specifice poporului din mijlocul căruia a plecat, rămîne un aspect fundamental, de primă importanţă în judecarea fenomenului Enescu. Căci structurarea sa ca muzician s-a făcut de la primele licăriri ale conştiinţei sale estetice tocmai prin incidenţa sensibilităţii sale exacerbate cu lumea cîntecului popular. Semnificativ, Enescu notează în amintirile sale, cea mai puternică impresie trăită în prima copilărie – întîlnirea tarafului din Cracalia. Rezultatul acesteia îl determină chiar a doua zi să încerce a reedita miniatural ceea ce văzuse şi auzise – o vioară, ţambalul, fluierul, cu care va dimensiona la puterile sale, ceea ce îl uimise, tot aşa cum peste ani îşi şoca prietenii – muzicieni de elită – prin capacitatea de a reproduce orice partitură, simfonică sau de operă, în faţa pianului, devenind omul-orchestră care filtra esenţialul din detaliu, utilizînd armoniile pianului, vocea, fluieratul, felurite bătăi ritmice, într-un spectacol mai emoţionant spun martorii, chiar decît reprezentaţia scenică.

Mai apoi, deşi elev la clasa de vioară a exigentului Hellmesberger din Viena sau Marsik la Paris, vacanţele şi le petrecea irevocabil acasă, în ţară, topind într-un amalgam unic preferinţele-i muzicale pentru romantismul german a lui Brahms sau Wagner, rafinamentul coloristic al şcolii de compoziţie franceze cu o nostalgie funciară, cu un etos românesc inconfundabil, Enescu venind să materializeze mai exact decît orice alt creator român, sfera noţiunii de „dor". Utilizînd rodul unei culturi muzicale de orizont european, Enescu, după ce compusese trei uverturi în cel mai autentic stil wagnerian, se autocenzurează cu francheţea unei conştiinţe care-i dicta că nu acestea, ci Poema Română va trebui să poarte întîiul număr de opus enescian.

Începînd cu Poema Română şi sfîrşind cu „Săteanca" şi „Impresiile din copilărie" în muzica enesciană şi-a găsit expresie tot ceea ce este mai caracteristic, intim şi permanent, poetic şi vibrant în sufletul poporului său. Sonata sa a II-a pentru vioară şi pian, Octetul, sînt mărturii, din perioada adolescenţei, că vecinătatea lui Massenet, Gabriel Faure, Debussy nu au făcut, în fond, decît să-l conducă la descoperirea forţelor vitale latente, nebănuite pînă la el, în folclorul sud-estului european. Cele două rapsodii române, celebre în întreaga lume dovedesc că Enescu a ştiut să aleagă şi să înveşmînteze într-o strălucită virtuozitate orchestrală muzica poporului său.

Muzicologia ierarhizează trei etape distincte în dialogul muzicii enesciene cu folclorul – citarea aidoma a surselor, prin captarea directă a elementelor folclorului orăşenesc, continuată din 1926, anul elaborării celebrei sonate a III-a într-o manieră nouă, care fără să recurgă la citate, generalizează anumite particularităţi ale ritmului liber, inflexiuni modale, ornamentaţii specifice doinei, Enescu creînd o muzică în caracter popular. Cea de-a treia perioadă, intervenită după 1940 evidenţiază preferinţa spre anumite zone rituale ale folclorului, realizînd sinteza unor genuri foarte diferite, într-un stil perfect conturat, ce marchează unicitatea şi originalitatea puterii sale creatoare.

În preţuirea acordată folclorului ţării sale Enescu se înfrăţeşte cu un alt creator de talie mondială, născut tot pe pămînt românesc – aici în vecinătatea Timişoarei, la Sînnicolaul Mare – şi chiar în acelaşi an. Bela Bartok şi George Enescu, deşi atît de diferiţi temperamental, rămîn fraţi de credinţă, în puterea miraculoasă a muzicii populare de a realiza revirimentul atît de aşteptat al unei arte ce părea să-şi fi epuizat resursele de regenerare. Tocmai în vigoarea acestor ritmuri trepidante, în disponibilitatea spre lumea visărilor purificatoare vor găsi ei argumentele pentru noua direcţionare, în dezvoltarea muzicii bătrînului continent, cale continuată strălucit de triada de aur chiar în anul imediat următor, 1882 – Stravinski, Szimanowski, Kodaly.

Cheia de boltă a întregii sale activităţi şi-a desluşit-o Enescu însuşi, atunci cînd nota cu mîndrie – „Sînt un fiu al gliei, născut într-o ţară de legende ; întreaga mea viaţă şi-a tras firul sub privirea zeilor copilăriei mele".

Doru MURGU

„Marele meu maestru"

La pupitrul orchestrei simfonice a Filarmonicii „Banatul" din Timişoara a apărut în această stagiune muzicală şi dirijorul canadian de origine română, Remus Tzincoce, care se numără printre muzicienii care au avut şansa de-a studia alături de George Enescu şi de-a se bucura de stima şi preţuirea marelui muzician român.

– Este de o mare bucurie să vorbesc despre George Enescu, marele meu maestru şi prieten, şi trebuie să vorbim mult despre el, nu numai în acest an al centenarului naşterii sale. Spun aceasta pentru că, după părerea mea, cu toate că s-au scris pagini numeroase despre Enescu şi creaţia sa, evenimente analitice foarte preţioase, totuşi, aş spune, personalitatea geniului, latura sa umană încă nu sînt destul de bine cunoscute sau sînt cunoscute de către prea puţini.

– Unde şi cînd l-aţi cunoscut pe George Enescu ?

– În 1948 după ce am fost distins cu Premiul I la Conservatorul Naţional Superior de muzică din Paris, am fost invitat să dirijez un concert în care Enescu interpreta concertul în la minor pentru vioară şi orchestră de Bach. A fost un mare succes, lui îi datoram acest început strălucit al drumului meu artistic. Acest moment, a marcat începutul activităţii mele concertistice pe care l-am continuat sub îndrumarea lui George Enescu. Au fost cei mai frumoşi ani ai vieţii mele, determinanţi pentru succesele de mai tîrziu. Cînd ai norocul să te afli în preajma unei asemenea copleşitoare personalităţi cum a fost George Enescu, desigur că trebuie să încerci să acumulezi cît mai mult, să înveţi. Brahms a fost alături de Schumann, Enescu a avut bucuria să-l cunoască pe Brahms, pe Faure, să fie coleg cu Ravel, astfel şi eu am încercat modest să acumulez cît mai mult. Enescu a fost o excepţie printre excepţii, un geniu straniu şi absolut, nu un om excepţional, o personalitate aparte, ci un GENIU. De aceea este im-

(Continuare în pag. 4)

În primă audiţie mondială la Timişoara

Stagiunea muzicală de concerte 1980-81 s-a desfăşurat şi la Filarmonica „Banatul" din Timişoara sub semnul centenarului naşterii marelui compozitor George Enescu, eveniment care a determinat organizarea unor manifestări artistice deosebite. Ele s-au constituit în concerte simfonice extraordinare care au adus în faţa publicului timişorean cîteva din ustensilele creaţiei enesciene, una dintre acestea fiind prezentată în primă audiţie mondială, pe care Dvs. Remus Georgescu – director al Filarmonicii „Banatul" aţi avut onoarea şi bucuria de-a o conduce deci pentru prima dată la pupitru.

– Este adevărat că Timişoara îşi leagă astfel definitiv numele de cel al marelui nostru muzician, tocmai atunci cînd se părea că se cunoaşte cam tot ce a compus Enescu. Iată însă că o nouă descoperire vine să întregească creaţia sa cu o nouă lucrare, cu adevărat neterminată, dar credem noi, de o mare valoare. Este vorba de „Voix de la nature" (Vocea naturii) un poem simfonic purtînd subtitlul „Nuages d' automne sur les forêts (Nori de toamnă deasupra pădurilor) ce conţine 43 de pagini de partitură, scrise extrem de îngrijit cu toate detaliile de interpretare (timpi şi nuanţe). Nu există nici o îndoială că Enescu a lucrat cu multă pasiune şi dragoste la această lucrare, caligrafiată cu minuţiozitatea-i caracteristică pînă la ultima bară de măsură. Nu se cunosc motivele pentru care Enescu a întrerupt brusc munca. Şi nici modul în care a compus „Vocea naturii". Ştim însă că avea intenţia de a o încadra într-un ciclu inspirat de natura României, poate cu un titlul generic „Voix de la nature". Mai există şi o pagină cu însemnări muzicale, poate teme, idei, foarte dens notate, unde se poate descifra un alt titlu „Soleil dans les plaines" (Soare peste cîmpii) ce ar putea constitui materialul tematic pentru un al doilea poem simfonic. Dacă ne gîndim că tot un poem simfonic „Vox maris" a fost cîntecul de lebădă al lui Enescu, putem întrezări ideea de-a fi dorit un ciclu inspirat de frumuseţile patriei sale.

– Manuscrisul partiturii „Vocea naturii", vă poate trimite către o anume etapă a creaţiei enesciene ?

– Manuscrisul nu are număr de opus şi nici dată, poartă însă pe prima pagină iscălitura lui George Enescu şi analizîndu-l cu atenţie şi raportîndu-l la creaţia enesciană a deceniilor 3 sau 4, cred că „Vocea naturii" poate fi plasată în această etapă.

– Cum a ajuns în repertoriul orchestrei timişorene ?

– Recent manuscrisul a fost descoperit la Muzeul muzicii din Bucureşti, pînă acum însă nu s-a ştiut absolut nimic despre această lucrare neterminată, ea nefiind menţionată în nici un document. Iată, deci, că ne-am găsit în faţa unei partituri care, dacă ar fi fost terminată ar fi devenit fără îndoială, una dintre capodoperele enesciene, de cea mai înaltă spiritualitate şi măiestrie. Ea poate oferi atît specialiştilor cît şi publicului satisfacţia descoperirii unei muzici fascinante, de o frumuseţe aparte, o muzică gravă, evocatoare. Chiar dacă această partitură nu-şi va putea găsi locul meritat în programele de concert, fiind neterminată (şi nimeni nu ar putea să o termine), ea va putea oricînd şi oriunde, chiar în această formă, să îmbogăţească cu încă o scînteie strălucirea creaţiei enesciene.

„L-am cunoscut"

– Dirijorul şi compozitorul Nicolae Boboc, artist emerit, are bucuria de-a putea depăna amintiri legate de anii în care l-a cunoscut pe George Enescu, amintiri ce se fixează definitiv în conştiinţă şi-n suflet, ca momente de referinţă şi de neuitat.

– Pe George Enescu, am avut bucuria să-l cunosc în mai multe ispostaze. Mai întîi ca violonist, pentru că am asistat la Serile sonatelor de Mozart. Era de fapt o integrală a sonatelor de Mozart – pe care Enescu le-a prezentat la Ateneul Român din Bucureşti. L-am cunoscut apoi ca dirijor. Mi-au rămas definitiv întipărite în minte şi-n suflet cele cîteva mari lucrări din creaţia universală pe care le-am ascultat, sub bagheta lui George Enescu. Simfonia a II-a de Schumann, Simfonia a IX-a de Beethoven şi „Damnaţiunea lui Faust" de Berlioz. Tot la Bucureşti am asistat la integrala qvartetelor de Beethoven, pe care George Enescu le-a prezentat în timpul celui de-al doilea război mondial. Am avut fericirea să pot participa şi la repetiţiile generale – acele nepreţuite lecţii ce se ţineau în sălile Conservatorului – la care noi toţi studenţii de pe atunci ne străduiam să pătrundem. Asistam, fără respiraţie parcă, ore în şir, cum maestrul îşi organiza minuţios fiecare repetiţie – adevărate concerte-lecţii.

– Înţeleg, deci, că n-aţi scăpat nici un prilej de-a fi prezent la toate concertele pe care George Enescu le-a dat la Bucureşti.

– Firească. Dar l-am şi cunoscut şi am stat de vorbă de cîteva ori. Odată, îmi amintesc că l-am întrebat dacă-i adevărat ce se spune, că nu-şi iubeşte vioara, instrument pe care-l ştiam atît de scump vieţii sale. Mi-a răspuns : „Uneori urăsc vioara. Acum îmi dau seama că ea mi-a răpit din timpul pe care trebuia să-l dedic creaţiei. Încerc acum să recuperez prin muncă uriaşă, anii petrecuţi prin turnee şi săli de concert. Creaţia îţi cere o viaţă întreagă. Vioara, rămîne vioară, dar compoziţia, consider eu, trece pe planul I. Interpretarea, oricît ar fi ea de genială, trece pe planul imediat următor".

– În anii cînd l-aţi cunoscut pe Enescu aţi avut posibilitatea să-l urmăriţi, dirijînd şi propriile sale lucrări, să cunoaşteţi astfel acea unică lume sonoră, pe care autorul singur poate să o creeze ?

– Da, am avut ocazia, printre altele, să asist chiar la repetiţiile cu Simfonia a III-a a lui George Enescu. Eu cîntam în corul „Carmen", ca student, condus de Ion Chirescu – profesor la Conservator – şi George Enescu participa şi la repetiţiile corului întotdeauna, făcea observaţii, indica nuanţe. Am cîntat apoi în concert Simfonia a III-a, ultima lui Simfonie, pe care apoi, după mulţi ani am dirijat-o şi eu. Trebuie să recunosc, de-atunci mi-a rămas ca una din cele mai dragi partituri. Această simfonie, care ni se prezintă ca un triptic uriaş ce trebuie înţeles cu imensul său sens omenesc şi filozofic – o creaţie nimbată de o adîncă semnificaţie morală ce vine să se adauge complexiunii geniale a mijloacelor pur artistice. Am încercat să pătrund sensul măreţ al acestei simfonii, aşa cum Enescu ne-a învăţat, şi cum şi-o dorit-o, un imn închinat măreţiei şi energiei sufleteşti a omului, cu proiecţia cosmogonică a primei părţi, cu viziunea neantului din partea a doua şi cu paginile finale de-o tulburătoare seninătate.

Convorbiri realizate de Adina Ene OSTOICI

IMN DE SLAVĂ ŞI CINSTIRE LUI AUGUST NEMURITOR

VASILE BOGDAN

VOCAŢIA CTITORIEI

64 kilometri de Dunăre nouă înseamnă 320 kilometri mai puţin de Dunăre. În folosul oamenilor. Să nu visăm ce va însemna că România va fi port la Ocean, ci să pricepem ce va însemna pentru pătratul acesta de pămînt sticlos vîna nobilă de apă albastră : două noi porturi, trei poduri de cale ferată, alte patru de şosea, un uriaş evantai de pămînt roditor, o imensă bază de agrement, o nouă atracţie turistică, o vale mutată.

Timpul aminteşte de alte două proiecte de construire a Canalului prin anii 30, şi mai tîrziu, în 1947–1948. Dar abia astăzi avem puterea adevărată să-l şi încheiem

Dar ştim noi care e aici adevărata măsură a timpului ?

Repede, cît mai repede. Bine, cel mai bine. Deviza – faptă. O singură realitate. Temperatura normală e febrilitatea. Fie că o găsesc la Cernavodă, în corpul de catedrală al ecluzei ce-şi ridică contraforturile cu o superbă zvelteţe. Pipăi pielea cenuşie a betonului aşezat de curînd şi-i simt uşoara tremurare dedesubt, o crispare surdă, nici un cusur nu tulbură oglinda ce măreşte în faţă-mi un soare enorm şi, deasupra, la îmbucătura cerului, la zeci de metri deasupra, o volută graţioasă desenează un umăr pe care să se sprijine infinitul. Pe o postată de drum şapte DAC-uri de 100 de tone, o basculantă Diesel electrică de 120 tone românească, maşină cum puţine sînt în lume, zeci de alte DAC-uri, Belazuri şi Rabe urcă în viteză treptele furnalului de fum ce-ţi ustură privirea.

Timpul la bandă... Zece kilometri în pămîntul roşietic, pînă la spuza verde a mării. Nouă tronsoane, 24 kilometri pe oră, 6,1 metri pe secundă, 5.500 metri cubi de pămînt pe oră, deversaţi direct în mare, fără oprire, minut cu minut, oră de oră, nici o oprire, fără încetare, automatizată complet, fără oprire...

Eternitatea clipei e munca. Munca e un canal, între Dunăre la Marea Neagră, de la Cernavodă la Agigea. O groapă enormă, căptuşită cu beton şi fascine. Nimic mai mult. Asta fac cîteva mii de oameni aici, alte mii în institute şi uzine, de fapt toată geografia României se modelează acum după nevoile canalului.

Chiar dacă peste crupa Medgidiei, deasupra siluetelor astrale ale bulgărilor de argilă ce înnobilează parcul oraşului cu noi chipuri ale frumosului într-o expoziţie de ceramică în aer liber, unică în ţară, se întinde şfichiuind aerul într-un zbor fără egal, ce-ţi rupe respiraţia, o nouă punte de beton. Cincisprezece braţe îi sprijină fruntea, o grindă are deschiderea de 130 de metri şi e prima de acest fel din ţară iar proiectantul podului, între alţii, inginerul Victor Popa, asudă la gîndul lucrului său, deşi ştie că măsurătorile sînt bune şi n-are de ce să se teamă. Oricum, un zbor are bucuria lui, învingerea văzduhului, şi praznicul acestuia se pregăteşte la Medgidia...

Chiar dacă la kilometrii 41-45, 200 e porţiunea cea mai dificilă a canalului şi trebuie tăiat un deal de 72 de metri înălţime iar apele adîncului viclene şi-au strîns aici toate puterile. Ce paradox : în lumea uscată a Dobrogei, ţara ciulinului şi a prafului, apele pămîntului stau tăinuite la cîţiva metri dedesubt, să nevoiască oamenii pentru puţina lor ştiinţă ! „Cînd am dat de ape am bîlbîit-o" povesteşte scărpinîndu-se sub caschetă inginerul Gheorghe Nicolae, şeful şantierului 32 Basarabi. „Un an de zile ne-au ţinut în loc, că lucram ca Manole : ce făceam ziua se inunda noaptea. Ei, fir-ar să fie ! Veneau profesori, şefi, era ca la Mecca, păreri, ridicări din umeri, nu se poate şi nu se poate... Măi, să fie, ia să vedem dacă... Chiar aşa, Deci : trebuia prinsă cota minimă unde să se implînte o pompă şi să scoatem apa, apa ce curgea ca dintr-o vadră din pereţi. Hai să vedem ce-o fi dacă dăm nişte găuri cu foreze de 20 de metri adîncime. Gîndeam mai departe şi ideea nu era rea : în găuri să introducem nişte tuburi sudate cap la cap, să le încărcăm cu exploziv, şi să puşcăm. Zis şi făcut. Pămîntul şi apa săriră cît colo şi pe dată se căscă o gaură de toată frumuseţea ce se umplu ochi cu apă. Dar eram aproape de cota – 4, cît ne trebuia, instalarăm un jomp, apa am dat-o afară şi puteam lucra liniştiţi, mai departe... Asta se cheamă să ai idei, un Canal are nevoie de foarte multe idei... Şi de oameni cu suflet".

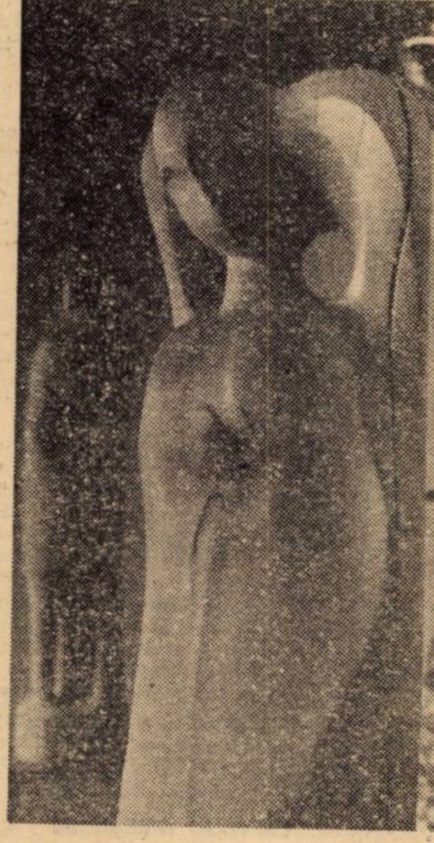

I. Tolan : „FATĂ CU FLOARE"

Inginerul Aurel Dulgheru este şeful punctului de lucru de la portul Basarabi, e de trei ani la Canal şi a vrut din facultate să vină la Canal. „Doream să încep cu ce-i mai greu. Poate par romantic, dar aşa am sentimentul că trăiesc, să nu-mi pierd vremea de pomană..." Nu o pierde, pentru că încearcă să-nţeleagă ciudăţeniile pămîntului care e un fel de loess şi cretă amestecate, unele nescrise în proiecte, iar utilajele se opintesc al naibii, apoi apa, blestemata de apă ce le surpă săpăturile şi pămîntul de sub picioare.

Dar Marin Petrescu e chiar din Basarabi sau Murfatlar cum i se spunea înainte şi aşa îl ştim şi noi, de ce i-o fi schimbat atunci numele ? Are 25 de ani şi e lăcătuş montor, stă într-o mirare fără sfîrşit cum satul lui va fi port la mare, că aici unde mîna caprele în căutarea unui fir de iarbă pe dealurile pustii vor trece şlepurile iar oamenii nu vor lua drumul oraşului ci vor repara vase chiar în sat...

Lăcătuşul mecanic Vasile Cojocaru nu vorbeşte de sine deşi bătălia apei de la Basarabi nu se sfîrşea fără el. Stătea ziua cît era de lungă lîngă buza apei să-i păzească scăderea, într-o zi, un soldat căzu în bulboana neguroasă şi prinse a se duce bolovan la fund tras de hainele grele... N-apucă să priceapă ce-i şi-l căuta deja. orbecăise binişor pînă-l simţi în palme prăbuşindu-se tot mai jos parcă supt din adînc. Se încordă, să-l apuce cum îi venea mai bine şi cînd simţi că-l lasă puterile, se adună odată ţîşnind cu spaimă de moarte către lumina difuză de deasupra. De atunci îi rămase un zîmbet al său, stins stins, care vrea să spună multe...

Către vremurile de apus ale toamnei vînturi neorînduite gonesc dinspre mare să şteargă faţa pămîntului. Atunci suflarea şantierului de la ecluza Agigea trăieşte momente de cumpănă. Macaralele turn sînt bine ancorate pe şine ca palele ce trec de cei 15 metri pe secundă să nu le culce la pămînt ori, mai ştii, să le gonească care încotro, într-un dans ciudat care să le piardă. Altfel, n-au de ce să se plîngă, nici inginerul Ion Ivănoiu, şeful de lot, chiar dacă treaba cea mai complicată e la întîlnirea ecluzei cu marea într-un abis de peste 21 de metri, unde apele bat cu putere şi ar putea face goluri ori caverne în zona de fundaţie ceea ce înseamnă muncă degeaba. Aici e acum marea luptă, om lîngă om, maşină lîngă maşină, muncă precisă, fiecare cu gestul lui, doar atît, un gest, un sunet pur în polifonia orchestrei, dar fundamental ca melodia să iasă completă, în perfectă armonie. „Nouă, celor de lîngă mare, ne place să lucrăm chiar aici, unde ne arde sarea. Aşa ne e felul. Fără briză, parcă ne-am sufoca, ori fără aerul acesta curat. Poate şi pentru că ne place să medităm, ne e felul mai visător, gîndim la ce am făcut, ce mai e de acum înainte. Marea îţi dă curaj, şi, uneori, avem, ce-i drept, nevoie de ajutorul ei...".

Inginerul Gheorghe Nicolae se va pensiona curînd şi unsprezece ani i-a muncit în cele patru vînturi. Ani buni, a făcut şi rafinării şi drumuri şi abatoare şi combinate petrochimice, peste tot unde constructorii români şi-au demonstrat priceperea de ctitori. Acum nu construieşte, ci taie un deal cu năbădăi şi stivuieşte nişte pereţi de beton, treabă măruntă la prima vedere dar care n-are comparaţie în tot ce a făcut. Îl cred obosit şi nu-i, priviri aprige te urmăresc pretutindeni, n-are timp, îl găbesc lunile ce i-au mai rămas, socotite exact pînă termină lucrarea, cît are el de făcut din trupul Canalului, „Am zis să-mi închei munca pe un şantier mare al ţării. E pentru mine cea mai mare bucurie..."

Nu va fi departe clipa cînd pînza translucidă a apei va purta şlepurile burduhănoase către soare apune. Un drum mai scurt pentru nevoile comerţului, capacitatea sa anuală de trafic va fi în final de 211 milioane de tone, adică de patru ori mai mult decît actuala capacitate a portului Constanţa.

În vatra fierbinte de la Straja, şantierul naţional al tineretului. Metaforele sînt aici inutile, efortul pare mai frust, făcut cu francheţe, cu gesturi deloc teatrale, rupte din firile lor grăbite, abrupte. Patimi ce se comunică aparatelor ce se mişcă în draci, ochii hăcuie cu sete înălţimile, nimic nu-i prea mult pentru ei, totul se face cu un fel de mîndrie ascunsă în toate fibrele tinereţii lor. Din facultăţi şi şcoli, din fabrici şi institute, din toată ţara, iată-i aici, într-aceleaşi salopete de culoarea cerului spălat de ploi, descheiaţi, cu piepturile bronzate, muşchii încordaţi, vorbind puţin şi repezit, mişcări precise, îndîrjite, calculate dintr-o ochire, cu o maturitate şi experienţă cîştigate aproape peste noapte. Comandantul adjunct al şantierului, un tînăr cu ochii rupţi din cer, Andrei Constantin, îmi vorbeşte despre angajamente şi cifre, să înţeleg că şantierul tineretului e aici şi o şcoală şi o familie, este tot şi mult mai mult decît atît : e un vulcan de suflete, o flacără ce va arde necontenit în piepturile celor ce şi-au lăsat urmele paşilor în această nouă scriere în cartea pămîntului.

Şi atunci înţeleg, abia atunci, după o zi, oră de oră, minut cu minut, trecute lîngă ei, ce înseamnă, care e valoarea cuvîntului de brigadier. Şi, între ei, fruntaşi (ce surpriză plăcută !), timişoreni, elevii Liceului industrial „Electromotor", tineri la vîrsta de cumpănă, ce-şi hotărăsc aici cu o bărbăţie cîştigată mai devreme, cu propria lor sudoare, preţul vieţii. I-am căutat, căţărîndu-mă de-a buşilea, pe peretele aproape vertical de pămînt sticlos, praf dobrogean milenar aşezat cu tocmeala vremii, şi ei mă priveau curioşi de neîndemînarea mea, era fapta lor de fiecare zi, să oprească curgerea necurmată a ţărînei, s-o adune în cămăşi de beton, trainice, năvalei apelor. Erau, cei pe care-i ştiu eu, peste 80 de elevi şi studenţi din seria actuală, cu feţele arse, rîzătoare, cu gluma în colţul gurii şi priviri aspre, ce ştiu drămui muntele ce le stă în faţă, i-au învăţat vicleşugurile, ştiu unde să aşeze dalele, cimentul, cum să le rostuiască pentru vecie şi ştiu că lucrează pentru vecie. Pe un colţ de carnet le-am păstrat numele prefaţate toate de acelaşi cuvînt distinctiv ce-l poartă cu mîndrie „brigadier". Deci, brigadier Ovidiu Stoica, brigadier Adrian Jebeleanu, brigadier Vasile Petrisor, brigadier Dorel Chirilă, brigadier Mihai Feheş. Priveam de sus, am ajuns în sfîrşit sus, febra şantierului şi cineva îmi spunea, puţin mirat, că pe aici va curge apă. Dunărea. Treabă de mii, zeci de mii sau sute de mii de ani, mîntuită doar în cîţiva, puţini, a adăugat altul. Pluteau peste noi toate zvonurile cailor neobosiţi de alergări în pustiul dobrogean, seminţii se învălmăşeau în istorii, şi o voce veni de aproape adunînd toată suflarea fierbinte a şantierului : „Am lucrat şi eu la Canal. Am tăiat şi eu o nouă cale Dunării şi voi putea spune copiilor şi ei vor spune copiilor lor că şi iscălitura mea se află într-acest drum de apă. Şi astfel voi dura, cît va dura în viitor Dunărea. Şi nu voi pieri niciodată".

I. Tolan : „ADOLESCENTA"

PATRIA

o definiţie desenată în tîmpla stîngă
şi eşti purtătorul blazonului tricolor
în această operă de heraldică
pe care timpul
o descifrează dornic să-şi întinerească
figura,
cu un obraz atins de viziunile verii,
sau un cuvînt stors în teascul
fiecărei vremi
asemeni boabei de strugure ce
proclamă parfumul
pînă şi în amforele din muzeul municipal,
cu o demnitate invidiată de astrul regal
al nopţilor albe
cînd, se zice, toate ies la iveală,
de parcă şi visul
s-a instalat în real,
patria într-un eseu gîndit în ardeal
de un ţăran
de sînge, de grîu şi de lacrimă –
prevestitorii
numelui nostru comun semănat prin
asfaltul oraşelor,
o, plăcerea de a pluti inocent peste
ridurile aerului
ademenesc, la treizeci şi trei de ani,
imaginile
naive în care n-am reuşit să identific
pămîntul
sau vîrsta, sau semnul ce mă guvernează,
şi renasc
pentru gloria unui cîntec de pe o coastă
sălbatecă, veche, uitată de versuri,
trăiesc pentru panta ideii că sînt
buruieni care simt
în tîmpla mea stîngă tiparul de ştir,
măcicină,
scaieţi, calapăr de ardeal, şi pentru
orgoliul
că nici o altă pagină nu le-a opus
ordinului nobiliar
al scrierii, această solară singurătate,
recompensa
pierdută de tîmpla cea dreaptă,
spre victoria ierbilor
un întreg imperiu de ceruri, cumplit de
aproape şi de viu

Antoaneta C. IORDACHE

POEM PENTRU ŢARĂ

Ochii mei rămîn deschişi mirării.
„Păsările numite tainele vieţii"
mă poartă-n zbor peste oglinda
zbuciumată
a universului.
De n-ar fi pămîntul ţării
leagăn şi izvor de bucurie,
de n-ar şti să domolească
arşiţa durerii,
lumina ar exista, dar
nerăsfrîntă-n mine.
Sufletu-mi rămîne slobod şi stăpîn
peste clipe-ncercuite
de aurul inveşnicit
în mereu flămînda-mi dorinţă
de-a ridica răsăritul
fără a subţia firul zorilor.
Fiinţa mea crescută, ca o ramură de rîu,
alege o rază mai adîncă
şi cos cu ea în maluri
cerul.
Ochii mei rămîn deschişi mirării.
„Păsările numite tainele vieţii"
îmi lasă văzul
dureros de tînăr...

Corina Victoria ŞEIN

PERMANENŢE

Duhul lui Decebal revine pe creste,
Paşii de piatră persistă-n ruine,
Tăcerea încă sub iarba-i reţine
Şi glasul tot l[illegible]ăvuie, nu osteneşte.

Şi-i pulberea vie. Necuprinsul veghează.
Nestinsa cenuşă prevesteşte-ntrupare
Şi anii foşnesc din depărtare,
Prin straturi de codri – un zumzet
de-amează.

Zidirea străveche tăinuieşte durată,
Miriade de inimi sub solul străbun,
Credinţa-n etern şi-n veşnica vatră.

Cu soarele nostru tronînd neclintit,
Aicea tot fost-am, aicea şezum !
O pasăre cîntă pe stînci de granit.

Al. JEBELEANU

ŢARA GRÎULUI

Privesc cum şt[illegible]ie ţărna să ridice,
Pe-un lan cu-ntinderi fără-asemănare,
Ce-a fost culcat de neguri pînă-n zare
Şi nu şi-a frînt a trunchiului cerbice.

Pămînt cu grîne, galbena ta mare
Mişcînd talazuri scutură în spice
Şi-n vînt sămînţa boabelor pitice,
Făina ierbii coaptă-n aşteptare.

Transmiţi, ferite, chipurile-n roade,
Şi nu te rupi [illegible] sub grindină-n furtună,
Iar timpu-n soare lacrima-ţi sloboade !

Un tîlc de veacuri, plantele-mpreună
Cu neamul meu ne-nfrînt între noroade,
Îl duc în grîu [illegible] şi-n pîinea cea mai bună.

Nicolae ŢIRIOI

PARTIDUL

Partid, [illegible] în lupta ostăşească,
Partid, [illegible] unire, viitor
Cu vitejia-ţi strămoşească
Ne-ai reunit sub tricolor,

Ne-ai înălţat în vîrf de munte
Şi ne-ai păstrat peste cîmpii
Am înc[illegible]lurat prigoane crunte,
Să n-avem vetrele pustii.
În mersul nostru înainte
Noi te [illegible] urmăm iubit Partid
Ai fost [illegible] şi ne vei fi părinte,
Cu viaţa noastră-ţi facem zid.

Valentin TUDOR

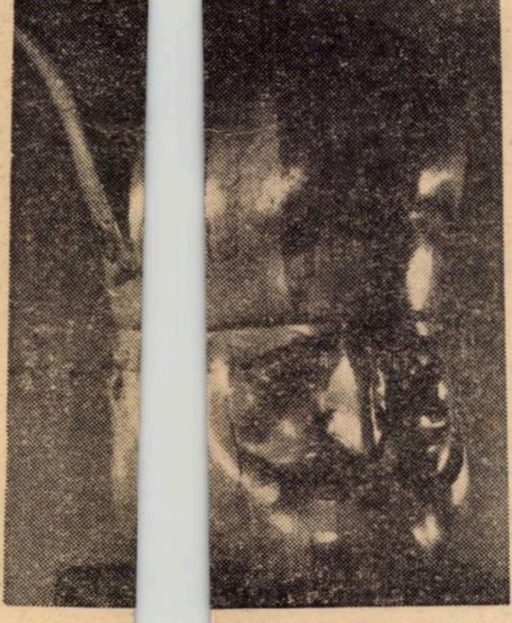

I. Tolan : „MIHAI VITEAZUL"

ANA POP SÎRBU

PĂMÎNTUL, ACEASTĂ FĂPTURĂ...

Scriu aceste rînduri, fiind călăuza propriilor mele drumuri spre oamenii pe care i-am găsit de cele mai multe ori fărîmiţaţi de degetele timpului, dar şi luminoşi în sărbătoarea puterii lor. M-am reîntors în satul meu de baştină, TEACA, judeţul Bistriţa-Năsăud, în primăvara acestui an, întregul lut al uliţelor, al viilor, al grădinilor, strălucea, prins în mreaja cireşilor în floare ; „Dacă nu scrii exact ce zic ţăranii de pe aici, atunci degeaba mai ţii creionul în mînă, tu, fată", îmi zice tata, după ce am păşit pe poartă şi i-am mărturisit că mi-ar plăcea să scriu ceva despre oamenii acestui loc de unde m-am ridicat ; era în ogradă, aşezat pe nişte butuci, înconjurat de vreo cinci tineri, tractorişti, zootehnişti, cărăuşi, erau după o zi de lucru, stăteau în răcoarea serii, vorbind şi glumind ,

*

A doua zi, umblu pe uliţa noastră.

– Bună ziua, nea Morare, ce mai faceţi ?

– Păi, uite, am trecut binişor de optzeci, da mă mai ţin, nu ştiu însă pînă cînd.

– Ştiţi că vara trecută mi-aţi promis că-mi veţi povesti multe lucruri.

– Atunci hai pe verandă, da' trebuie să ciocnim ceva, ca să-mi dezleg limba.

– Ziceaţi că pe vremuri citeaţi „Tribuna Ardealului" a lui Emil Haţeganu ?

– Cînd mă gîndesc la ziarul ăsta, cîte amintiri îmi vin în minte. Dacă nu m-ai fi întrebat de ziar, nu ţi-aş spune povestea pe care ţi-oi spune-o acum şi pe care n-oi uita-o pînă ce oi muri. Uite, era pe vremea Austro-Ungariei, nu stăteam în Teaca, ci în Milaş, un sat aşezat chiar pe graniţă, poate ai umblat pe acolo, cum să nu fi umblat. Un vecin român ne aducea ziarul „TRIBUNA ARDEALULUI" şi noi toţi îl citeam cu sufletul la gură. Mulţi dintre vecini stăteau strînşi în camera din faţă şi toţi ascultau ce citeam eu cu voce tare. Noi comentam în casă fiecare rînd citit cam pînă pe la unu noaptea. În noaptea aia de care-ţi povestesc, tot aud eu că latră cîinele şi că o umbră se tot mişcă pe la fereastră. Ies afară, merg pînă spre mijlocul ogrăzii, da' nu văd nimic, iar intru, iar latră cîinele, iar citesc din ziar mai departe, iar comentăm cu aprindere, ni se auzeau răspicat vorbele, că doar n-o să vorbim despre România Mare în şoapte. A doua zi de cu dimineaţă vin grănicerii, mă iau, mă prind şi mă leagă în grajd şi mă ţin acolo două zile şi două nopţi păzit de o santinelă. Sîmbăta seara au venit jandarmii cu pene de cocoş, iar şeful lor a rămas la canţelarie.

– Cînd ai fost, mă, în România ?

– Cînd era România aici, zic eu.

– Nu aşa să-mi răspunzi, mă, zii clar cînd ai fost în România ?

– V-am spus, cînd era România aici, zic io iar.

Nervoşi şi aţîţaţi, mă pun să întind mîinile, scot ei frumos din geantă lanţurile, mă leagă ca lumea, îmi pun un lacăt cu nişte nemere, n-am văzut cum au aranjat nemerele, totul se-ntîmpla în faţa grajdului, de faţă cu femeia şi copiii, chiar dacă o încolţit în mine un pic de frică, i-am rugat să mă încheie la guib şi la leibăr, dar ei au început să mă bată, au zis că pentru că eu am citit din ziarul ăla, şi uite-aşa au adus nici mai mult nici mai puţin decît 40 de soldaţi în faţa grajdului, apoi l-au prins şi l-au adus din vecini şi pe ficiorul care ne făcea rost de ziar, el tot umbla prin Chibulcut, dar el era din Orosfaia, ne-au legat împreună, ne urmăreau pas cu pas cu lanternele, să nu cumva să fugim eram deja pe uliţa principală, eu mergeam pe unde era tina mai mare, dar ei toţi erau cu ochii pe mine, ne-au dus la canţelarie la notar, notaru era un om bun la suflet. Iar au început cu aceeaşi întrebare. A doua zi dimineaţa, m-au dus la plutonul de grăniceri, cu patru catîri la o căruţă, notarăşul, subnotarăşul, iar doi jîndari şi comandantul s-au dus acasă la mine să facă percheziţie, dar n-au găsit nimic. Au venit cam pe la patru după-amiază.

– Vrei să-ţi dăm drumu' acasă ?

– ...

– Ţi-am găsit martor pe femeia dumitale.

– Femeia mea nu poate să fie un astfel de martor, zic eu. Apoi m-au dezlegat. Eu îi întreb, aşa ca din senin „Cînd să mai vin", „Nu mai e nevoie, te-am percheziţionat, nu eşti vinovat. Mergi acasă".

*

Aşa şi-a încheiat povestea badea Moraru Dumitru. L-am lăsat pe verandă şi i-am promis că în astă-vară l-oi mai căuta. Satul îşi împlinea viaţa înainte, pîrîul din vatra sa îşi clevetea propria trecere, chiar la capătul uliţei noastre se întinde marea grădină de legume a C.A.P.-ului, iar puţin mai departe se înalţă complexul zootehnic, o realizare a Cooperativei Agricole Colective, apoi dealurile G.A.S.-ului, pomii rodnici, cu lumina lor de purpură, mîine voi vedea mieii, dacă voi merge la stînă „Pămîntul, tu fată, trebuie lucrat bine, el e ca o fiinţă, dacă nu-i dai ce-i trebuie, te lasă" îmi zice tata, mă plimb cu el pe ştrec, unde e copilăria cu licuricii de prin livezi, cu crucile bătute de ploi, cu morţii aşezaţi atît de adînc în pămîntul încălzit de soare, unde sînt duminicile cu ţăranii jucînd hora în Alei şi fetele cu poale albe şi mărgele din bănuţei la gît chicotind în braţele flăcăilor încălziţi de joc şi de dulceaţa tinereţii lor...

*

Îi era profund îndatorat soţiei ; ea dorea să rămînă într-un oraş din Moldova, dar profesorul Vasiliu s-a ataşat de Teaca de la prima vedere „mă voi lipi de satul ăsta şi se vor ridica oameni vrednici din el" îi zicea mereu soţiei, care l-a acompaniat o viaţă întreagă cu multă dăruire. A luptat mult pentru alfabetizarea sătenilor, a pus baza corului sătesc (azi ridicat la mare rang în tot judeţul de către tînărul şi dotatul profesor de muzică Erhardt Zeig, care struneşte bine corul ce-i întruneşte în momentul de faţă pe românii din Teaca cu saşii sau cu maghiarii). Pe un perete al Căminului cultural, stă scrisă inscripţia lăsată moştenire tot de la profesorul Vasiliu Constantin (azi decedat) „CĂMINUL CULTURAL ESTE O A DOUA ŞCOALĂ – ŞCOALA SĂTENILOR, ŞCOALA PĂRINŢILOR". Azi, între Căminul cultural al comunei Teaca şi liceul ei există o bună convieţuire (cu ocazia omagierii zilei Partidului Comunist Român, liceul din Teaca, împreună cu corul sătesc, au dăruit localnicilor un strălucit spectacol muzical, literar, coregrafic, datorat străduinţelor profesorilor Erhardt Zeig, Sofronie Lucian etc.) şi fireşte elevilor liceului din Teaca.

*

Asist cu mare emoţie la o lecţie de germană a fostului meu coleg de filologie, Hardi, născut în comună şi întors după repartiţie tot în comună. Lecţia se derulează cu o vioiciune firească, copiii vorbesc o germană cursivă, se scrie metodic pe tablă un dicţionar semantic al frazei germane, se invocă pecetea sinonimelor, a antonimelor, „asta e tanti Soara" zice o fetiţă în pauză, merg pe coridoarele liceului să-mi caut tabloul clasei mele, prima promoţie a liceului, construit în anii socialismului, singurătatea nu mai mi se lipeşte de gene, iată curtea liceului, cu neîntrerupta învăţătură din pauze, zăpezile grăbite ale adolescenţei, pinii, căluşarii colegilor, pădurea care începe chiar la marginea curţii, ecoul rotund al dealurilor, lovit de alte ecouri, lecţiile de română ale profesoarei Zaharia, ce ne punea să recităm din Eminescu, în după-amiezele cu răcoare, cînd o vizitam vara, în familie, nevoia de comunicare a profesoarei de chimie Vlaicu Mihaela, sensibilă şi devotată elevilor, aura severităţii profesorului de naturale, Bechet Constantin, ciudăţenia misterioasă, inteligenţa subţire, cultura bogată a profesorului de geografie, Feldrihan Olimpiu, toată substanţa acestor amintiri mă cuprinde şi mă hrăneşte cu nesaţ.

*

I. Tolan : „EROAREA UNEI IUBIRI"

Trec prin faţa actualului liceu şi gîndul mă duce la primul director, profesorul de istorie Vasiliu Constantin. Mă întîlnesc cu Tamaş Ioan, maistru mecanic la S.M.A. – Teaca, unul dintre continuatorii muncii culturale, întreprinse de ctitorul activităţii culturale cu sătenii, profesorul Vasiliu Constantin.

– Ce v-a plăcut mai mult şi mai mult la profesorul Vasiliu Constantin ?

– Puterea de convingere. Îmi amintesc că eram proaspăt căsătorit cu Letiţia, aveam copil mic, nu puteam să merg nici la cor, nici la teatru, directorul Vasiliu Constantin a venit la noi şi atît de stăruitor a discutat cu nevastă-mea încît a convins-o să mă lase în echipa de teatru, mai mult decît ar fi convins-o mama ei. Ne vorbea la Căminul cultural ore întregi despre Eminescu, Creangă, Sadoveanu căci doar era moldovean. Odată, a venit foarte însufleţit din oraşul Bistriţa, ne-a zis că l-a văzut în persoană pe scriitorul Liviu Rebreanu, la o întîlnire cu cititorii, ne-a spus că în tot ce vorbea Liviu Rebreanu, simţeai că era un om al Ardealului, al locurilor din romanul „Ion". Trebuie să ştii că, datorită profesorului Vasiliu, curentul electric a fost băgat în Teaca exact cu cinci ani mai devreme decît era planificat. Profesorul Vasiliu, împreună cu profesorul David Gălăţeanu şi badea Ion Ţapu, au fost primii care au întemeiat după război şcoala în sat, în 1945. Cînd s-a refugiat din Moldova, nu avea unde să doarmă, a dormit într-o sală de clasă pe paie.

Cînd ies din curtea şcolii, mă însoţeşte pe drum fetiţa mecanicului, Steluţa Letiţia Tamaş.

– Pe-a cîta clasă eşti ?

– Trec pe-a patra.

– Ce lecţie ţi-a plăcut din citire mai mult ?

– Păi, „Stejarul din Borzeşti" de Eusebiu Camilar dar şi lecţia cu Ştefan cel Mare, Ştefăniţă, Mitruţ, cu lupta cu tătarii.

– Dar, ia, zii, cine-s cei mai buni la citire la voi în clasă ?

– Ghiba Dorina, Cătineanu Cristian, mulţi copii sînt buni la citire, dar tu, tanti Soara, ai fost bună la citire ?

– Eh, ce-ai vrea tu acum să-ţi răspund, dar spune-mi ce ţi-e mai drag şi mai drag în Teaca ?

– Cel mai drag şi mai drag mi-e dealul Bocereaua, e atîta verdeaţă pe el, primăvara, înfloresc brînduşele, viorelele, ghioceii, toporaşii, margaretele, odată m-a găsit mămica adormită între toporaşi...

*

Pămîntul, această făptură ce ne dă hrană şi ne pătrunde în zaua lui, pămîntul Tecii, roditor, îşi aşteaptă ţăranii, ţăranii cei tineri, cu rîvnă şi cu tristeţea că n-am rămas la brazda lui, mă-ntorc vara să-l lucrez, gleznele-mi freamătă prin tina blîndă şi lunecătoare, mă cheamă dealurile cu adierea lor de semne, mierlele pitite-n aluni, ploile devoratoare, hăituind spaimele-n găuri, căruţele cu fîn şi tata bătînd coasa în zori, la cei şaptezeci de ani ai Dumisale, apa din luncă mai cristalină decît cea a oricărui potir de aur...

consemnări

„Un poet al cetăţii"*)

La împlinirea a 95 de ani de la naştere, Emil Isac este din nou prezent în vitrinele librăriilor. Gest salutar, deoarece, după cum se ştie, opera sa, de foarte multă vreme, n-a mai fost reeditată.

Criticul şi istoricul literar Ion Oarcăsu ne oferă o antologie întocmită cu discernămînt, selectînd din creaţia poetului 11[illegible] piese reprezentative pentru întreaga sa operă. Fiind vorba de o ediţie destinată marelui public, alcătuitorul ei o realizează cu mijloacele cele mai simple care îi stau la îndemînă. De remarcat succinta prefaţă a cărţii care elucidează cu competenţă problematica liricii poetului antologat. Cititorul este introdus în ambianţa scrisului lui Emil Isac, urmărit evolutiv, de la volumul de debut din 1908, pînă în anii deceniului VI al veacului nostru. Fără a neglija aspectele de ordin sociologic, îngrijitorul ediţiei are în vedere, în primul rînd, criteriul estetic, conducînd în discuţie cîteva puncte de vedere noi, originale în interpretarea creaţiei poetului.

Spre deosebire de cercetările anterioare, care tratau superficial perioada poemului de largă respiraţie, delimitată temporal de editor între 1914-1936, Ion Oarcăsu se opreşte cu deosebire asupra acestei perioade pe care o investighează în două di[illegible] consecinţele ei pozitive : lărgirea universului liric şi diversificarea instrumentelor laboratorului poetic. Demne de reţinut sînt consideraţiile referitoare la Măştile eului, ca şi cele în legătură cu evidenta apropiere de expresionism a poetului, în faza ei de maximă ascensiune : „Ieşind din raza de fascinaţie a simbolismului, poezia lui Emil Isac se apropie de expresionism, cultivă imaginea contrastantă, poza damnării, iluzionarea conştientă a unui eu ulcerat, versul prozaic, discontinuu."

Reducînd posibilele filiaţii la două, într-adevăr cele mai reprezentative, Goga şi Ady Endre, şi văzîndu-i opera ca anticipînd **prin problematica şi tensiunea** ei interioară, marea nelinişte metafizică a lui Blaga, editorul întreprinde o judicioasă radiografie a operei, sesizînd vibraţia ei unică, timbrul ei original în contextul poeziei româneşti a epocii : „Rolul ei în epocă a fost unul dinamic, incitant : a propus o „doină nouă", puternic impregnată de viziunea militantului socialist care a fost Isac, reuşind mai tîrziu să atingă maturitatea prin cîteva poeme ample, rafinate, grele de sensuri umane şi de răsfrîngeri estetice semnificative".

Militant pentru o umanitate superioară şi tribun al unor înalte idealuri sociale în care a crezut cu convingere şi cărora le-a dedicat întreaga viaţă, poetul s-a format pe sine, migălind cu trudă, modestie şi înţelepciune ardelenească asupra cuvîntului şi făurindu-şi o operă care-i asigură un loc aparte în literatura română.

Selectată cu gust, iconografia cărţii întregeşte ţinuta grafică îngrijită a volumului care rămîne o poartă deschisă către inima cititorului.

Marius PO[illegible]

* Emil Isac, „110 poezii", antologie şi prefaţă de Ion Oarcăsu, Editura „Dacia", Cluj-Napoca, 1981.

Focul înflorit

NIKOLAUS BERWANGER

gura
ca cireşele de mai
două măguri
ca perele
toamna
privirea mea
înfloreşte
în focul încîntării
multe
trebuie tămăduite
cu aspre cuvinte
şi cu povara palmei
dar tu
ceri mîngîiere
şi mîntuire
ziua şi seara
vreau să te răsfăţ
pînă dincolo de dor
nu te sfii
dogoarea dragostei
e minune
nu mistuire

azi
totul e bine
nepăsător nemuritor
de bine
arcuşul să-mi zboare
să-mi zburde
numai
pe coardele tale
capul îmi zumzăie
ca un stup de albine
pielea-mi arde
un foc neştiut
totul îmi pare
fără seamăn şi sens
viaţa mea
somnul meu
chiar şi
arta culinară a soacrei
ţarul ţînţarilor
cu întreaga-i gloată
şi-a făcut cuib
pe burta mea

sîngele meu dulce
i-a atras
şi în teiul fericirii
i-a lovit pe toţi
deodată
damblaua
vino
pisicuţa mea
şi aşează-te cuminte
pe genunchiul meu drept
azi
degetele mele
vor înfiripa
cea mai suavă
simfonie
nu întreba
cine
ce
cum
ascultă
povaţa
bătrînilor
dar numai
pînă la
albul
genunchi
secată
mi-e gura
arsă
mi-e buza
de ce oare
nu mă îndeamnă
acum
cineva
muşcă
din mărul acelo
mustos
gustă
gustă
gustă

În românește de
Anton PALFI

Virgil Birou – URIAȘUL CANDID portrete în lemn

Mătăhălos, croit după tipare sadoveniene, Birou trăgea după el un suflet greu de candori. Fiu al Ticveniului, a dus – cu entuziasm – viaţa „Triloiului", pînă aproape de lespede. Şi doar cînd inima, care i-a pompat vagoane de sînge, s-a şubrezit – se pare că s-a şubrezit şi afecţiunea sa faţă de Ladea şi Udrea.

Pînă atunci, Virgil Birou dusese o viaţă dublă. Inginer în mină sau uzină, ziua. Delicat pontif al frumosului, după. Preocupat de un singur ţel : ridicarea din mediocritate a valorilor estetice bănăţene. În acest sens, protestatar, s-a raliat cu Stoia-Udrea şi cu „Vrerea", revistă dirijată de stînga.

Editorial, Birou s-a ivit abia în 1940, cu Oameni şi locuri din Caraş. Elogiul suprem adus omului şi peisajului bănăţean, într-o expresie literară impecabilă. După aceea, s-a aplecat asupra Crucilor de lemn din Valea Cărăşului, aducîndu-şi duhul în abisul etnic, parcă după îndemnul lui Mihai Novac : „adîncul să-l cunosc, nu depărtări". Totuşi lucrarea, care l-a consacrat a fost romanul Lume fără cer. Secvenţe, în negru şi alb, ale ocnelor de cărbuni de la Anina, unde Birou a slujit, în tinereţe, ca inginer. E vorba de exploatare şi revoluţie. Dar nu seamănă nici cu Carol Ardeleanu („Viermii pămîntului"), nici cu Cotruş („Minerii"). E o proză grea, filtrată prin sensibilitatea lui Birou, în care tiresc elementul autobiografic este topit măestru în pasta epicei. Realist – naturaliste. Violenţă. Drumuri şi popasuri bănăţene (1962) e o carte de reportaje-evocări, la masa de scris. Dar fără caratele cărţii din '40.

L-am cunoscut şi pe el în 1939, data mutării mele de la Oraviţa, la Timişoara. Cu inima lui largă şi via sa afecţiune, Birou ne-a cucerit. Şi am rămas prieteni de inimă, pînă, şi după lespede. Preşedinte al Asociaţiei scriitorilor români din Banat, ca „să reteze nasul unora" a redactat şi editat, cu Nae Ţirioi, antologia Poezia nouă bănăţeană (1944). Obiectivele estetice ale antologiei acesteia, „le-a zgîriat" cu pana, într-o prefaţă, citabilă şi azi pe largi porţiuni. Locul comun, de întîlnire, după '45, a fost „Vrerea".

În 1956, m-am trezit cu Birou la Cluj... Căuta pe doctorul Perianu (bocşan), mare meşter în beteşugul de inimă. „Nu mai beau, nu mai mănînc sare, mi-a mărturisit. „Vezi bine, dragă îngere ! – l-a ironizat Ladea. Eu cu Virgil am calculat cîte vagoane de vin am pritocit, prin inimă – şi am ajuns la concluzia, cuminţi, că-i destul...".

În aprilie '68, însă, o telegramă neagră – din Timişoara – mă vestea : „Tata mort". Am scris cîteva rînduri, de piatră şi lacrimi, în „Tribuna", „Noa, Pavele dragă, mi s-a văicărit Ladea, de-acum e rîndul meu...". Şi n-a mînţit. În '70, s-a dus după Virgil.

De atunci, mai trăieşte un trandafir, pe o cruce, în Timişoara – Fabric. Şi un mormînt părăsit, în cimitirul Belu. Iar pentru mine cosmosul e mai sărac. Lipsit de trei, patru plopi vineţi, cu luceafărul pe frunte.

Pavel BELLU

IGNEA LOGA

MÎNDRIE

Am crescut cu tine, Patrie,
Cu brazii şi sonda din stemă,
Cu vaietul spicelor grele
De rouă şi stele...
Am crescut cu hărţile visului tînăr,
Şi-am dat nume de ape şi flori,
Cartierelor ridicate,
Ca nişte poeme, în zori...
Pretutindeni mă dărui ţie şi rămîn,
Să îţi vestesc cîntecele ca un clopot bogat
De azururi şi sunete rare,
Din zare în zare.

ARPEGII

Trec prin toamna Caraşului,
Văratic, ca un car cu mere,
Şi, pe fiecare coamă de deal,
Vuiesc struguri mirifici şi sfere...

Trec prin toamna Caraşului,
Şi mi se rotesc în sînge poienile,
În care m-a ascuns, în vară,
Iubita, cu genele...

POEM SUAV

Şi iar m-a nins un măr, în seară,
Cu limpezimi, a cîta oară ?!

Lumini de măr, zăpezi uşoare,
Sub voi poemul meu nu moare ;
Se împlineşte ca o vrere,
Spre steaua care mă tot cere.

Printre colinele stelare...
Lumini de măr, zăpezi uşoare.

MIEREA IERBII

Detună iarba !
Crapă coaja cerului...
Caii mei,
Spre steaua oierului,
Tropotă lung,
Ca-n miezuri de păjişti ;
Ci eu nu mai ajung
Să descînt,
Mierea ierbii care
Se revarsă,
Ca o şarjă, verde,
Pe pămînt...

CALEAŞCA DE ARGINT

Trece dragostea mea,
Ca o caleaşcă de argint
Prin regatele toamnei, vuind
De flăcările melancoliei...

Caută în colbul de lună,
Paşii Mariei, văratici,
Ca floarea de tei...,
Stea cu stea se adună,
Pe unde-au descîntat pămîntul,
Seara, doar ei...

Ca o caleaşcă de argint
Trece dragostea mea
Prin regatele toamnei...:

IULIAN NEGRILĂ

PENTRU ACEASTĂ ŢARĂ FRUMOASĂ

Pentru această ţară frumoasă
Vreau să-mi zidesc ochii în lumină
Să culeg viorelele dimineţii
Şi tuturor să le pun în mînă.

Pentru această ţară frumoasă
Vreau să-mi zidesc ochii în adevăr
Să pot dărui semenilor mei
Flori albe de cireş şi flori de măr.

Pentru această ţară frumoasă
Vreau să-mi zidesc ochii în veşnicie
Oamenii acestui pămînt legendar
Sînt înşişi inima ta, Românie !

BALADĂ

Oltule, apă vioară
Cîntă imnul pentru ţară,
Oltule, rază de soare
Apă binefăcătoare,
Oltule, soldat viteaz,
Valul tău e pururi treaz,
Oltule, haiduc român,
Peste Carpaţi eşti stăpîn,
Oltule, sînge străbun !

ISTORIE

Lui Marin Sorescu

Păsările ochilor mei
au plecat în istoria lor îndepărtată
să stea de vorbă
cu toţi voievozii neamului
în răgazul lor dintre două lupte
şi să-i întrebe
ce mai e de făcut prin ţară.
De-acolo s-au întors
pe fluviul sufletului
cu apele umflate
de dorul de părinţi
cu un bulgăre de aur
din coroana domnitorilor
şi-au scris cu el
după porunca lor
pe curcubeul ţării !

DAC-AR FI...

Dac-ar fi să-ţi dau cercei
Ţi-aş da numai ochii mei.
Dac-ar fi să-ţi dau batistă
Ţi-aş da inima mea tristă
Şi lumină de ţi-aş da
Ţi-aş rupe din fruntea mea
Graiul dacic şi roman
Moştenit din neam în neam
Este zestrea sîngelui
Nu se dă-mprumutului !

RUGĂMINTE

Acoperă-mă mamă cu un polog de fin
Să mă adoarmă mirosul ierbii crude
Şi cîntul ciocîrliei să-l îngîn
Cînd roua nopţii fruntea o să-mi ude.

Şi-un pumn de stele peste mine
Aşează-le încet la căpătîi
Izvoarele cu ape line
Să-mi susure cuvîntul meu dintîi.

Şi din fîntîna sufletului tău
Adapă-mi setea de nemărginire
Că tu m-ai învăţat ce-i bine şi ce-i rău
Curajul, cutezanţa şi-a patriei cinstire !

Poeme aforistice

STELIAN FILIP

MOTTO :
„Literatura aforistică e sarea gîndirii".
(Lucian Blaga)

Principii

Unii sînt
Atît de preocupaţi
Să-şi însuşească
Cele mai frumoase
Principii de viaţă
Încît
Nu le mai rămîne
Timp
Să le şi aplice !

Cibernetică

Roboţii pot face
Fel de fel de treburi :
Să spele vasele,
Să cînte la pian,
Să scrie poezii
Mai mult sau mai puţin
Inteligibile,
Ca mulţi dintre
Poeţii moderni,
Dar nu vor putea
a.teaohietaoih etaoih
Să zîmbească
... Din inimă !

Laudă modestiei

Ne place
Să lăudăm
Modestia altora
Pentru că
În felul acesta
Le recomandăm,
Indirect,
Să stea cuminţi
În banca lor
Şi să nu intre
În competiţie
Cu noi !

Reuşită

Comparativ
Cu ceilalţi,
Şi el
S-a afirmat
Într-un anume
Fel :
A reuşit
Mereu
Să dovedească
Cum că e om
De-o mare
::: Micime
Sufletească !

Reacţii

Nu arătaţi
Celor din jur
Calităţile voastre :
Dacă vor vedea
Că le au şi ei,
Nu se vor simţi
Tocmai bine.
Dacă vor constata
Că nu le au
Se vor simţi
::: Şi mai rău !

Marile gînduri

Povestea
Cu Arhimede
Şi soldatul
Care l-a ucis
În timp ce
Făcea calcule
Pe tabla imensă
A unei plăji
Demonstrează,
Printre altele,
Că marile gînduri
Nu sînt spulberate
De vînturile
Vremilor
Chiar dacă
Au fost scrise
Pe nisip !

Planete necunoscute

E frumos
Că oamenii
Ard de dorinţa
De a explora
Cît mai multe
Planete
Din marele
Univers
Dar n-ar trebui
Să uităm
Niciodată
Că există
În micro-universul
Fiinţei noastre
O planetă
Despre care
Încă nu ştim
Destul
Şi care
Se numeşte
Inimă.

Notaţie pe o carte

Este cu totul
Inutilă
O carte
Cu volumul mare
Care
Nu are
Pe vre-o filă
Măcar un gînd
La fel de mare
Turnat în forma
(Nu chiar de nimic)
A unui aforism
Oricît de mic.

Gîndirea social-politică înaintată și răspîndirea socialismului științific în România

O caracteristică dominantă a istoriei poporului nostru rezidă în ponderea, durata și importanța decisivă a luptei duse împotriva dominației străine, pentru salvgardarea ființei sale, a libertății și neatîrnării, pentru unitate statală și dreptul legitim la o viață mai demnă, mai bună, în cadrul unor raporturi de egalitate și cooperare cu popoarele vecine, cu toate popoarele lumii. **„Această particularitate specifică** – se subliniază în Programul partidului – **și-a pus amprenta asupra întregii evoluții sociale a României, asupra felului de a fi și de a gîndi al poporului român, asupra însuși destinului său istoric, caracterizat prin luptă hotărîtă, plină de sacrificii pentru libertate și unitate, pentru dreptul de a fi stăpîn în propria țară".** Rămînerea în urmă sub raport economico-social, precum și afectarea libertății, independenței și unității poporului nostru în cadrul geografic al formării și dezvoltării sale firești constituie consecințe directe ale acestei situații istorice complexe.

Viața spirituală a societății noastre a exprimat, în mod firesc, istoria glorioasă dar zbuciumată a marilor lupte și aspirații purtate de masele populare. În mod deosebit, gîndirea social-politică înaintată a avut și a promovat ca principale coordonate ideile de continuitate și libertate, de neatîrnare și unitate statală. Aceste idei cardinale au pătruns adînc, indelebil, în conștiința maselor, devenind puternice forțe stimulatoare în confruntarea aspră cu vicisitudinile istoriei, dar și un climat favorabil înnoirilor pe toate planurile, o atmosferă propice progresului economico-social în ansamblu. O însemnătate deosebită au avut în această direcție ideile formulate și puse în circulație de marii noștri cronicari și alți cărturari ai vremii, de Școala Ardeleană și ideologia pașoptistă, de teoria revoluționară a clasei muncitoare.

Pînă la mijlocul secolului trecut, societatea românească acumulase un complex de factori și condiții specifice care, în concordanță cu legile obiective ale dezvoltării istorice, o fac deosebit de receptivă față de ideile revoluționare ale timpului, pătrunderii, răspîndirii și însușirii sistemului de concepții marxiste în rîndurile intelectualității înaintate, patriotice și ale clasei muncitoare în plin proces de afirmare. De altfel, **„încă socialismul utopic pătrunsese în țările române, cîștigînd adepți în rîndul unor intelectuali preocupați de găsirea unor căi noi de dezvoltare a societății și care s-a concretizat în forme originale, cum a fost, de pildă, falansterul de la Scăieni-Prahova, creat în 1835 din inițiativa lui Teodor Diamant"**[1].

Revoluția din 1848, cu amplele ei consecințe în toate domeniile vieții sociale, a evidențiat uriașul potențial revoluționar al poporului român, a dezvoltat și mai mult conștiința necesității închegării unui stat național unitar, independent. Tînăra clasă muncitoare, care crește sub raport numeric, se organizează rapid și pășește ferm în arena vieții social-politice, devine purtătoarea celor mai înalte idealuri ale maselor populare, exponentul aspirațiilor vitale ale întregului popor spre făurirea unității naționale și cucerirea independenței de stat. În contextul istoric dat, marile idealuri ale poporului nostru încep să se materializeze treptat prin Unirea din 1859 și cucerirea pe calea armelor a independenței de stat (1877), deschizînd calea altor prefaceri ce se impunea cu necesitate în ascensiunea națiunii noastre pe treptele noi, superioare de progres social.

Tocmai această efervescență revoluționară din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului nostru, exprimată în idei social-politice înaintate, afirmînd idealurile libertății, independenței și unității naționale, explică pătrunderea rapidă și nealterată a socialismului științific în conștiința clasei muncitoare și intelectualității progresiste din țara noastră. După cum este cunoscut, Friedrich Engels a apreciat deosebit de pozitiv conținutul primului program al socialiștilor români, bazat pe principiile teoriei revoluționare elaborate de Karl Marx.

Procesul pătrunderii și răspîndirii ideilor socialismului științific în România corespunde pe deplin cerinței conștientizării clasei muncitoare, stimulării spiritului revoluționar al poporului nostru în concordanță cu legitățile obiective ale dezvoltării societății. **„Școlari ai socialismului, membri ai marii familii socialiste europene,** – afirma Constantin Dobrogeanu Gherea – **noi știm că felul activității noastre atîrnă de condițiile reale ale țării noastre și mai ales de cele economico-sociale. Așadar, să analizăm condițiile de trai ale țării noastre cum urmează din poziționea poporului muncitor, din relațiile de clasă, din cultura noastră, din temeliile economice"**[2].

Relația la care ne referim, a fost clar înțeleasă de socialiștii români, așa cum și afirmau, de altfel, în revista simbolic intitulată „Dacia viitoare" : **„Nu vom avea o zi, un ceas de odihnă pe cît timp un frate de-al nostru va geme în lanțurile sclaviei și vom lupta necurmat, așteptînd cu nerăbdare și credință în viitor fericita zi cînd mînă-n mînă, vom putea striga liberi și împreună : «Trăiască România !»"**[3].

Socialismul științific s-a integrat organic, putem spune, în viața spirituală a poporului nostru, sau, și mai precis, a fost însușit ca un ferment revoluționar atotcuprinzător în conștiința societății românești. **„Socialismul științific găsește, chiar de la întemeierea sa, un ecou profund în mișcarea noastră evoluționară, ideile lui Marx și Engels înregistrînd rapid o largă răspîndire în România"**, se arată în Programul Partidului Comunist Român. Desigur că, în alte condiții istorice, în care problematica progresului social-economic n-ar fi fost legată de realizarea idealurilor de libertate, independență și unitate națională, pătrunderea și însușirea ideilor socialismu-

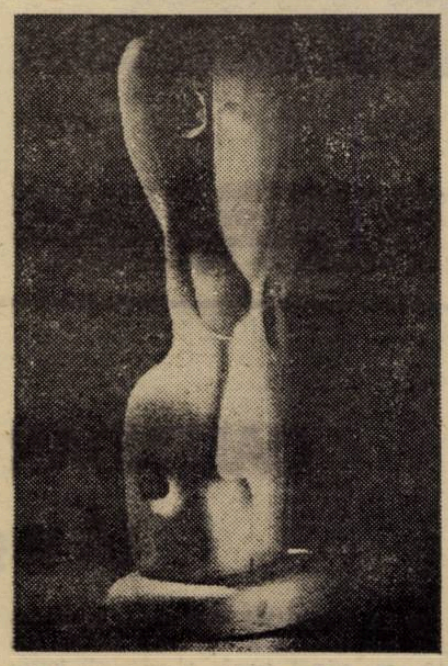

I. Tolan : „CLEPSIDRA"

lui științific ar fi cunoscut alte modalități, s-ar fi integrat într-un climat spiritual diferit. În fiecare țară, la fiecare popor, socialismul științific dinamizează, prin principiile și adevărurile sale generale, forțele, valorile și aspirațiile proprii configurînd o fizionomie originală, o personalitate distinctă în mișcarea istorică a omenirii de la capitalism la orînduirea nouă, comunistă. Concluzia devine pe zi ce trece mai evidentă dacă avem în vedere atît drumul parcurs, cît și etapa actuală și perspectivele dezvoltării mișcării comuniste și muncitorești. Ea a fost amplu argumentată în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, din 3 august 1978 la Ședința activului central de partid și de stat. **„Problema fundamentală în condițiile epocii contemporane, caracterizată prin dezvoltarea vertiginoasă a forțelor de producție, prin cea mai amplă revoluție tehnico-științifică, printr-un uriaș avînt al cunoașterii umane,** – se arată cu acest prilej – **este îmbogățirea continuă a socialismului științific, sporirea contribuției fiecărui partid la dezvoltarea teoriei noastre revoluționare în concordanță cu imperativele dezvoltării societății umane, ale practicii sociale"**[4].

Ioan S. MUREȘAN

1) Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, Editura politică, București, 1973, Vol. 8, pag. 259;
2) Idem, pag. 265 ;
3) Idem, pag. 262 ;
4) Nicolae Ceaușescu, Expunere la Ședința activului central de partid și de stat 3 august 1978, Editura politică, București, 1978, pag. 40-41.

TINERETUL ȘI POLITICA

Traversăm o epocă multiformă și dinamică, existențial complexă, întreținînd în viața internațională tendințe contradictorii pe un fundal fragil de destindere și invederînd – la scară globală – creșterea rolului factorului politic (ca subsistem cu rol diriguitor) în toate compartimentele ansamblului social ; ca fapt social, istoric și cultural, afirmînd o ierarhie de valori, consacrînd un ideal de viață și orientînd acțiunea umană în praxis-ul social, **ideologia este parte integrantă a oricărui sistem social,** contemporaneitatea amplificînd considerabil ponderea ideologicului.

Politica, însăși, ca **proces de conducere în societate,** este expresia – în planul practicii sociale – a conștiinței politice și ideologiei, definindu-se prin excelență ca **„participare la treburile de stat"** (Lenin) ; dar asupra rolului crescînd al ideologiilor în viața socială se cuvine să stăruim, aici amintind doar pretinsul apolitism (de fapt, prin el însuși, o atitudine) și iluzia dezideologizării – proclamate de diverși teoreticieni din Occident, deși – așa cum pertinent observa J. W. Lapierre („Qu' est-ce qu' une idéologie) – **„anunțarea sfîrșitului ideologiilor face parte dintr-un discurs ideologic".** Ideile „nepartinității", ale dezideologizării activităților sociale (conducînd la tendințe obiectiviste în științele sociale și estetizante în artă) sau a „neutralității politicii" se vădesc caduce, realitatea ultimilor ani atestînd – fără echivoc – falsitatea acestor aprecieri și demonstrînd că „societatea de consum" este împărțită cu violență în cîmpuri ideologice diferite ; iar tineretul din „lumea capitalului" (exceptînd grupările marginale), manifestînd prin definiție deschidere spre viitor (fără a plonja în evazionism) și sensibilitate pentru valorile culturale nu poate accepta o societate care **trăiește închisă în prezent,** chiar dacă revolta sa – nu rareori – e minată de confuzie, nebulozitate sau anarhism. „Societatea de consum" (termen introdus de J. M. Domenach) promovînd **„eflorescența omului consumator"** nu putea rezolva – prin simpla creștere economică – acutele probleme sociale care o confruntă, pretinsa opulență și „bunăstare generală" nesuprimînd efectele alienante inerente acestei orînduiri ; dificila conjunctură economică, puseul inflaționist conduc – îndeosebi în rîndul tineretului – **la pierderea încrederii,** alimentînd grave dezechilibre și o continuă nesiguranță, sporind dezorientarea și „desocializarea" acestuia, multiplicînd formele de conduită aberantă sau făcîndu-l vulnerabil la flagelul narcomaniei și escalada violenței. Șomajul tineretului a devenit un element constant în peisajul social al Occidentului, revista americană „Time" considerînd acest masiv grup marginal expresia **„generațiilor fără iluzii".** Iar viteza accelerată a transformărilor în „economia tranziției" – A. Toffler (implicînd – în viziunea sociologului american – un ritm incontrolabil, absența obiectivelor și „desființarea" individualității) provoacă dezintegrări în stilul de viață și dislocări în cîmpul valorilor, revolta tinerei generații fiind nihilistă, manifestînd dezinteres sau neangajare.

În literatura politologică a Occidentului se afirmă că expansiunea tehnocrației ar determina **„absorbția politicii în tehnică",** raționalitatea înlocuind „politica incoerentă a democrației" ; firește, conducerea îndepărtîndu-se de perioada ei empirică presupune „tehnicizarea" și „scientizarea" actelor decizionale, perpetuînd însă opțiuni politice implicite. Jean Meynaud („La téchnocratie. Mythe ou réalité ?") scria îndreptățit că **„venirea la putere a civilizației industriale nu provoacă nici dispariția, nici chiar mișcarea funcției politice în societățile umane",** orice democrație activă (fără a putea acredita tehnocrația ca substituent) suscitînd **inițiativa politică a cetățenilor.**

Socialismul, (înțeles ca proces și nu stadiu) stăpînindu-și propria dialectică, reclamă lărgirea continuă a participării (competente și efective) a maselor la conducere, comunitatea de interese a întregului popor asigurînd baza social-economică obiectivă pentru înlăturarea fenomenelor de apolitism ; umanismul revoluționar intrinsec acestei societăți se dezvăluie în însăși practica vieții sociale, noua orînduire decretînd **omul-valoare supremă** („redescoperindu-l" de fapt atît pe planul cunoașterii cît și al valorizării) și corelînd progresul tehnico-științific cu cel etico-umanitar, **progresul societății și cel al personalității umane fiind solidare.** În acest context – propice **realizării** valorilor culturale în cadrul social concret și **autorealizării omului ca personalitate** (proces individual ca scop și social ca mecanism și cadru de desfășurare) – tineretul (integrîndu-se mersului ascensional al societății românești) este prezent în „marea bătălie pentru viitor", înțelegînd că edificarea noii societăți este, concomitent, un grandios proiect de reconstrucție umană. Într-o societate care gîndește prospectiv (Programul P.C.R. fiind un proiect concret al creării viitorului) și care evidențiază elocvent că **viitorul nu poate fi scos de sub egida factorului politic, proiectarea lui** – implicînd reorganizarea **prezentului trăit** – face posibil **viitorul dorit ;** viitor care, indiscutabil, aparține tinerelor generații ancorate în magma fierbinte a actualității și participînd la dezbaterea și soluționarea confruntărilor care „sfîșie" planeta, asumîndu-și responsabil marile teme ale contemporaneității.

Tinerii vor fi, așadar, **„stăpînii viitorului"** dar asta presupune trecerea de la CONFLICT (inclusiv între generații) la COOPERARE) atît pe plan internațional cît și în sfera relațiilor interumane) realizîndu-se acea **„cooperație pe deasupra morții".** „Marea greșeală a oamenilor – nota Robert Jungk – este de a crede că totul se va produce în spațiul limitat al vieții lor" ; or, solidaritatea trebuie înțeleasă atît în spațiu cît și în timp (Mircea Malița), dialogul fertil și concertarea eforturilor umanității oferind celor ce vor urma o planetă locuibilă într-un climat de reală destindere. Dobîndind o dimensiune internațională, civilizația comunistă – inspirată de marile idealuri ale ascensiunii și „recuceririi" OMULUI – presupune opțiuni politice ferme, interiorizarea și generalizarea – în plan existențial – a întregului sistem de valori promovat, instaurînd echitatea ca valoare concretă, reprezentînd de fapt – din perspectivă politică – **„tinerețea omenirii".**

Adrian Dinu RACHIERU

GRÎUL

Din nou rodise grîul, etern adolescent,
Ocean rostit de vînturi și soclu
pentru cer ;
Ne ține treji la ciclul naturii, permanent,
De pază pentru viață, statornic
și-auster.

Vlăjgan și aspru, suplu și froged se arată
Același de milenii, echilibrat și sfînt,
Memorie intimă el este, totodată,
Și vasele uitate le scoate din pămînt.

Tradiție luminii și aurie nea,
Un lan este oglindă solemnă
pentru soare ;
Vai nouă, dacă astrul un an nu
și-ar vedea
Imaginea, prin muncă,
aprins-nepieritoare.

Oră de bronz e grîul, instinct perpetuat,
Speranță permanentă și vatră-veșnicie,
Modest, țăran, integru și univers și sat;
Înțelepciunea-i veche mereu
spre noi adie..

Lucian BURERIU

MĂRTURISIRE

M-am retras la marginea acestui oraș,
pentru liniștea condeiului meu.
Cîntecele mele să se hrănească
cu aroma grînelor.
Visele mele să se hrănească
cu rapsodiile toamnei.
Iernile, să-mi brodeze ferestrele
cu albe mătăsuri.
Florile salcîmilor
să-mi umple sufletul cu ulița copilăriei.
M-am retras la marginea acestui oraș,
pentru liniștea condeiului meu.

POEZIA

Cînd pruncul acesta desculț îl sărut,
îi simt adînc mirosul de lut.
Pe buzele lui mărgele de rouă,
ninsorile iernii,
și cîntecul ierbii, vara cînd plouă.
Ardere prinsă în aripi de zbor,
descuie cetatea cu cîntecul său,
înalță un smeu copiilor care,
adînc se pierd în visare.
Cămașa-i brodată cu lanuri de flori,
poteci și izvoare,
sub care amurguri se țes
făcînd să se nască viori.

Nicolae BÂRA

teatru

Bilanț de stagiune 1980—1981

Cum altfel, decît plecînd de la programul de lucru pe care l-au anunțat, la început de toamnă trecută, teatrele, poți cumpăni ce anume s-a realizat și ce nu, trecînd apoi la calitatea înfăptuirilor, la sporul de profesionalism atins, la cîștigurile colective și cele individuale ? Consecvența în respectarea propriilor repertorii (care conțin, sau trebuie să conțină, obiective formative limpezi, concentrice, mereu mai exigente în timp, dar și inițiative urmărind folosirea cît mai complexă a personalității instituției teatrale) este cea dintîi condiție a echilibrului unei stagiuni precedată de multe căutări și lecturi, al căror rezultat final a fost șirag ul de piese prezentat pe un afiș și anunțat publicului. Reluăm acest afiș (aceste afișe).

● **TEATRUL GERMAN DE STAT** a avut de înfruntat, la debutul stagiunii 1980—'81, unele dificultăți (artistice, dar și administrative) care au îngreunat ritmul firesc al premierelor. Așa se face că în primele luni, pînă la începutul iernii, scena nu prezentase, în premieră, decît două titluri : „Menajera" de Al. Sever (piesă cu o problematică de profunzime, la montarea căreia regizorul Brandy Barasch a stăruit îndelung, rezultatul fiind o lectură regizorală și actoricească notabilă, relativ puțin rulată în fața publicului și din cauza imposibilității de a transplanta decorul pe altă scenă). „O mie de melodii" a fost un colaj muzical-distractiv, care s-a bucurat de o bună primire a publicului, la sediu și în numeroasele deplasări — care ating, uneori, totalul de 30 pe lună, în localități din trei județe. Cu premiera „Tango" de Slavomir Mrozek, Teatrul german a reușit spectacolul de vîrf al stagiunii trecute, atît prin concepția regizorală și prin creații actoricești de ținută. Au urmat „Maria Magdalena" de Fr. Hebbel, un bun spectacol, chiar dacă nu a avut strălucirea precedentului și „O toamnă frumoasă", operetă de Hans Weigel și Robert Stolz, inegal, cu prestații actoricești variate, fără o idee centrală, fără a se evidenția clar poziția regizorului față de fabulație. Studioul, mai puțin activ decît în anul teatral trecut, a găzduit spectacolul literar trilingv „Variante", recital al actriței Ildiko Jarcsek-Zamfirescu. Teatrul a inclus, în program, și un sensibil recital de versuri dedicat aniversării partidului. Absențe din program : „Till Eulenspiegel" de Felix Braun, „Bocet vesel pentru un fir de praf rătăcitor" de Sütö Andras ; din motive tehnice, legate de stadiul muncii în ateliere, premiera cu piesa lui Sean O'Casey, „S-a sfîrșit cum a început" va vedea luminile rampei doar în stagiunea viitoare. Instituția nu are un regizor al său, se lucrează cu colaboratori (unii de mare profesionalism) și cu actori ai colectivului (unii ne-dotați pentru regie), fapt care are repercusiuni durabile asupra creșterii firești a calității artistice a spectacolelor.

● **TEATRUL MAGHIAR DE STAT** încheie o stagiune relativ bogată dacă o estimăm din prisma numărului de premiere ; calitativ, acestea nu ating, în majoritate, cota anilor precedenți, nici nivelul ambițiilor profesionale ale componenților colectivului. Cu piesa — dezbatere a lui Dragomir Horomnea, „Aveți cuvîntul" s-a inaugurat o stagiune cu puține momente de vîrf. Mai aproape de realizările de prestigiu ale teatrului s-a aflat „Flăcăul satului" de Toth Ede, parțial, și „Secretele voalului" de Vorosmaty Mihály, aceasta din urmă jucată în două distribuții paralele (ambele texte fac parte din repertoriul clasic). După mulți ani de absență, în repertoriu a fost înscris și un text cu tematică rurală, din zilele noastre, „Cum îți vei așterne", de Csavossy Gyorgy, cu care Teatrul maghiar de stat a fost prezent în etapa finală a Festivalului național „Cîntarea României". Devenit tradițional, spectacolul de divertisment pregătit pentru revelion nu a lipsit nici de astă dată : „E sănătos să rizi" s-a prezentat pînă în miez de vară, mai ales în deplasări. Recitalul de versuri „Un cînt pentru eroi" completează o agendă nu prea bogată în fond, cu carențe mai ales în ceea ce privește promovarea textului original, domeniu în care acest teatru avusese rezultate deosebite și un precedent al premierelor absolute în limba maghiară. Studioul a realizat, în cadrul „Zilelor dramaturgiei poloneze" un izbutit spectacol-coupé cu „Joc întrerupt" de T. Rosewicz și „Emigranții" de S. Mrozek. Promisiunile neonorate sînt multe și „de greutate" : premiera cu „O scrisoare pierdută" de I. L. Caragiale fusese anunțată prin afișe, chiar în două rînduri, fără să fi avut însă loc. Restanțe sînt și alte premiere, promițătoare : „Vrăjitoarele din Salem" de A. Miller, „Minciuna izbăvitoare" de Szekely Janos (renunțîndu-se, probabil, definitiv, la alte premiere anunțate : „Moise" de Madach Imre, „O lună la țară" de Turgheniev, „Cavalerul de la Mancha"...). La studio a rămas nerealizat spetacolul „Flori pentru Algernon". Credem că sînt deficiențe de organizare, de eșalonare a muncii ; se lucrează mult în acest teatru, practicîndu-se relații multilaterale cu publicul, zece sisteme de abonamente, există stagiuni permanente în opt

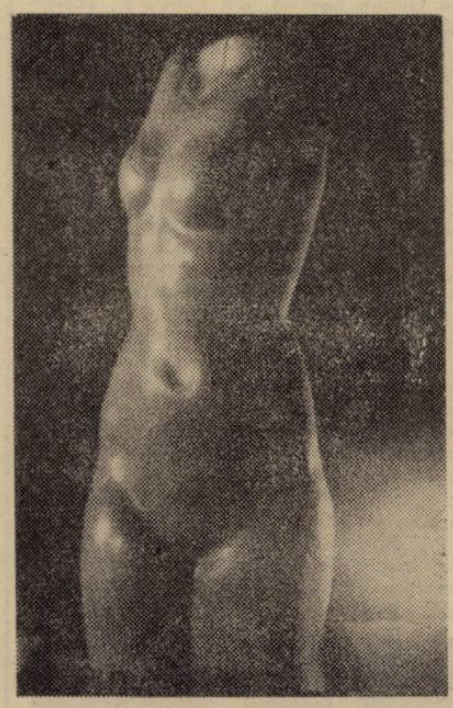

I. Tolan : „TORS"

centre, în Valea Jiului. Există doi regizori capabili și, mai presus, un colectiv valoros, apt de prestații artistice mai exigente decît solicitările din stagiunea trecută.

● **TEATRUL DE PĂPUȘI** pășea, în urmă cu aproape un an, în noua stagiune nutrind dorința autoperfecționării, a unor înnoiri în arta spectacolului, care să mărească sfera adresabilității acestei instituții. Se preconiza, printre altele, prezentarea unor spectacole aparte (anume „Jocul caprelor" de Nela Stroescu urmînd a fi realizat împreună cu ansamblul studențesc „Doina Timișului" și coregraful Emilian Dumitru, „Planeta roz" de Șerban Foarță, cu colaborarea lui Mircea Baniciu și a unor păpuși supradimensionate)... Aceste intenții au rămas la stadiul inițial, de frumos gînd pentru destinul colectivului și promițătoare ofertă pentru public. Nu a devenit spectacol nici piesa (promisă premieră absolută) lui Al. Popescu. În repertoriul ... real a existat „Dacica" de Tudor Arghezi, două reprezentații de studio, cu „Plăcinta nemaipomenită" de S. Preobrajenski, „Giscănelul" de N. Gheler și cel mai bun spectacol al stagiunii care a fost „Croitorașul cel viteaz", adaptare după Frații Grimm, semnat de regizorul Victor Cârcu, reprezentație nu numai modernă, ci mai ales inteligentă, punînd în joc și participarea micului spectator. În prag de vacanță s-a prezentat și piesa „Pui de om" de Victor Eftimiu (o singură reprezentație). Idei au existat în acest colectiv și ele au început să-și facă simțită prezența : colectivul a fost împărțit în două echipe de creație, s-a conlucrat cu pedagogi și psihologi, localizîndu-se foarte multe spectacole în mediul de fiecare zi al copiilor, în grădinițe în toate școlile timișene, în alte județe. Teatrul și-a conturat un program de lucru ambițios, cu bătaie lungă, care însă prinde viață mai greoi, poate și din rațiuni obiective. Importantă ni se pare, pentru viitor, strădania mai accentuată de a afla texte cît mai valoroase, autohtone, recurgîndu-se mai puțin la dramatizări și adaptări, totodată, menținerea intenției de a făuri un studio (există interes pentru perfecționarea profesională, uneori, spontan și pe cont propriu nu întotdeauna susținută corespunzător de către teatru — ne gîndim la „Hamlet" în versiunea lui K. Capek pregătit de Maria și Șerban Vlad).

Ildico ACHIMESCU

plastică

ION TOLAN

Din întreg traseul vieții sculptorului Ion Tolan, din datele personalității sale, ale ființei artistului, din întreaga sa operă, am desprins, cunoscîndu-l, o puternică personalitate, din care mi se degaja un calm și un curaj lăuntric de neclintit, o blîndă înseninare interioară, sub care, mustea, parcă, asprimea unei firi simple, directe, fasonate de o simțire neasemuită și un orgoliu bărbătesc și artistic înmuiat de aripa poetică a unei visări și melancolii aproape feminine. Mici lucrări în fier, din scule vechi, deveneau un gen de fabule grotești. Un joc cu sculele sale se transforma într-un joc de-a tipologiile umane. Bronzul său părea dificil de supus pînă și prin polizare. Marmora vădea o duritate extremă care pretindea un efort enorm pînă la momentul final. Travertinul părea dur, poros, parcă respira anevoie sub daltă. Piatra de la Căsoaia sau Podeni era blîndă, în schimb, se supunea. Lemnul teiului era moale, fibra netedă, se putea realiza rapid o idee în ea, înaintînd ușor. Nucul era dur, te chema prin fibrele lui și contorsiunile lui lăsîndu-te însă greu să-l dezghioci. În toate, dalta sculptorului, simțeam, căuta esența. Sinteza unui gînd. Zborul unei alegorii. O relație sau o revelație. Un răspuns sau o chemare. Din trecut. O amintire. Un semn. Un glas. O memorare ce aducea o nostalgie. Iar dacă am descoperit ceva tulburător la Ion Tolan a fost tocmai sentimentul puternic al sculpturii care-l domină pînă la istovire ca și al îndoielii sau deprimării creatoare. Ele îi conferă fermentul. În ele se regăsește el. Ele îl împing la acțiune. Primul îl domină, îl cheamă imperativ ; al doilea îl devoră. Primul îl împinge la acțiune, îi descoperă ideea, îi dinamizează formele, volumele, îi conferă curajul acțiunii ; al doilea îl pune să compare, să descopere fisurile, să se îndoiască, să-și vadă încă limitele. Din această continuă ofensivă și defensivă, din acest val și contraval interior se naște, uneori, și disperarea sa, dar și opera sa, care, mai întotdeauna, se ridică deasupra, triumfînd. Căci ce dacă nu triumfuri ale materiei supuse, ale ideii plastice înălțate, din această continuă pendulare între acțiunea și forța sculpturii și îndoiala erorii sau a neputinței sale omenești, sînt toate lucrările lui Ion Tolan ? În ele regăsim permanent forța copleșitoare a realității, privită cu ochii visului, simbolurile trecutului mitic care primesc încărcătura inefabilă a prezentului. În ele aflăm metaforele în care sculptorul a cristalizat și a esențializat trăsături sau date ale spiritului uman. Căci ce dacă nu o metaforă a așteptării îndoielnice, a speranței iubirii, trecută și dincolo de moarte, semnifică **Euridice**, în blînda mișcare a axului feței sale ? Sau **Marele condei** a însemnat altceva decît perenitatea în timp a cuvîntului și a verbului nemuritor ? Dar **Împlinire** ? Ce altceva decît sentimentul etern al maternității, al perpetuării ființei și speciei, pentru ca **Dans** să semnifice triumful mișcării, atracția trupească, împlinirea umană prin dorință și iubire ? Există în metaforele lui Ion Tolan pe cît de adînca esențializare, tot pe atîta simplitate aparentă, formală, pe cît dramatism cumulat interior, tot pe atîta volum unduios, netezimi și frăgezimi peste care lumina lunecă, parcă, mîngîind formele. Căci în acest joc dual și straniu, stă și originalitatea artei sale, dar și forța acestei sculpturi : în această pendulare dintre esența dramatică sau chiar tragică a metaforelor sale adînci și realizarea lor în forme de-o puritate și luminozitate perfectă stă interesul acestor sculpturi. Căci, smulgîndu-și opera din cele mai informe materii și zbateri ale realului, ale umanului, sculptorul știe să-i confere zborul iluziei și al simbolului copleșitor, iar gîndul obscur sau dureros știe să-l învestmînte în floarea poetică a unei tandre luminozități și a formelor pure. Este acesta însuși contrastul valoric sau paradoxul artistului, ca și al omului Tolan, sculptor de excepție între artiștii generației sale și ai acestei părți de țară.

Ion ARIEȘANU

memento

CALENDAR BĂNĂȚEAN

(August)

● **LA 1 AUGUST 1890** apare la Beregsău, sub redacția învățătorului Emeric Andreescu, primul număr al „Junimii române", foaie „pentru cultivarea junimii și tinerimii sătești".

● **LA 3 AUGUST 1919** trupele române sînt primite sărbătorește în Timișoara. Evenimentul este consemnat, printre alții, și de Camil Petrescu, redactor atunci la ziarul „Banatul" din Lugoj (articolul : **Începe o eră nouă**, în „Banatul" nr. 49 din **7 august 1919**).

● **LA 3 AUGUST 1943** se naște la Lugoj criticul literar Cornel Ungureanu.

● **LA 3 AUGUST 1943** se naște în comuna Ucuriș (Bihor) poetul Aurel Turcuș.

● **LA 9 AUGUST 1919** Camil Petrescu se stabilește la Timișoara, împreună cu redacția ziarului „Banatul", publicat, din aprilie 1919, la Lugoj.

LA 10 AUGUST 1919 apare la Timioșara primul număr al ziarului „Banatul românesc", avînd ca director pe Avram Imbroane și ca redactor șef pe Camil Petrescu.

LA 10 AUGUST 1943 se naște în comuna Variaș (Timiș) poetul și prozatorul Ivo Muncian.

● **LA 15 AUGUST 1861** (pînă la 25 decembrie 1870) apare la Pesta ziarul politico-literar „Concordia", sub redacția bănățeanului Sigismund Popu.

● **La 15 AUGUST 1908** se naște la Grădinari (Caraș-Severin) poetul Constantin Miu-Lerca.

● **LA 15 AUGUST 1942** se naște la Timișoara scriitorul Horst Fassel.

● **LA 16 AUGUST 1903** apare „Glasul poporului", supliment al ziarului „Adevărul" ; redactor este Petru Ponta.

● **LA 19 AUGUST 1817** se îmbolnăvește și este internat la spitalul Misericordienilor din Timișoara Dimitrie Țichindeal, om de cultură și scriitor bănățean (moare în 1818)

● **LA 19 AUGUST 1941** se naște în comuna Gelu (Timiș) poetul Vlada Barzin.

● **LA 22 AUGUST 1872** a murit la Timișoara Petre Lupul (născut în 1808), om de cultură din Banat. Dintre lucrările sale amintim volumul **Omul povățuit de minte**, Buda, 1846, care a făcut parte din lecturile adolescentului Eminescu.

● **LA 22 AUGUST 1925** s-a născut în comuna Dolat prozatorul Ștefan Ludwig Schwarz (decedat în iunie 1981).

● **LA 23 AUGUST 1938** se naște în comuna Variaș (Timiș) poetul Dușan Petrovici.

● **LA 27 AUGUST 1891** (pînă la 6 ianuarie 1892) apare „Săteanul", „foaie pentru trebuințele noastre", redactată de Emeric Andreescu.

● **LA 28 AUGUST 1932** se naște la Gioagiu de Jos (Hunedoara) prozatoarea Valentina Dima.

● **LA 30 AUGUST 1868** trupa de teatru a lui Pascaly, din care făcea parte și tînărul Mihai Eminescu, sosește în Oravița pentru a susține cîteva spectacole, după un turneu la Lugoj și Timișoara (în iulie) și la Arad (în august).

● **LA 31 AUGUST 1870** s-a născut în Satu-Mic, localitate din apropierea Lugojului, poetul Victor Vlad Delamarina.

● **LA 31 AUGUST 1915** se naște la Biserica Albă scriitorul Andrei Lillin.

Olimpia BERCA

top

POP SERVICE (I)

Daniel Lubovits – Oradea : termenul Reggae definește muzica jamaicană caracterizată de un balans ritmic cu totul particular. Extrem de răspîndită azi, această muzică ce își are rădăcini în creația folclorică, s-a numit pe rînd Ska, Blue Beat, Rock Steady, și în fine, Reggae, mai rar Kingston Sound. Exponenți reprezentativi : Jimmy Cliff ; Bob Marley & Wailers, Peter Tosh, Eddie Grant, Sugar Minotte și grupurile Burnink Spear, Third World. **Liliana Cazacu – București :** Julien Clerc s-a născut la 4 X 1947. **Mick Marcov – Dudeștii Vechi :** vei primi răspuns prin poștă. **Marius Oltean – Tîrnăveni :** mă bucură sincer revenirea ta în rîndul corespondenților rubricii Top. Din nou apreciez punctele tale de vedere, obiective. Citez din ultima scrisoare : „... numărul 6 al revistei sovietice Krugozor cuprinde înregistrări cu Corina Chiriac (e vorba de o revistă ce conține discuri – n.n.). Așadar pot face alții ceea ce noi nu facem. Corina este de ani de zile ignorată de către Electrecord. Să sperăm că în acest an va veni și așteptata reabilitare prin LP-ul promis, „Eu sînt Corina". Așteptăm ... **„Nesemnat" :** am în pregătire un material despre formația australiană AC/DC. Răbdare ... **Takacs Renate – Loco :** 1. Felicitări pentru reușita la examen și mulțumiri pentru frumoasa ilustrată din Oradea 2. Nu-mi amintesc secvența din filmul citat de tine. Există însă o piesă cu titlul „California Dreaming" lansată prin 1968 de către grupul american „Mama's & Papa's, preluată apoi și de Jose Feliciano. Piesa e compusă de John Philips, pe atunci liderul grupului amintit. 3. Adresa solicitată : Radiodifuziunea Română, 79 756 București, str. Nuferilor 62-64, pentru emisiunea Studio T '81. **Enășel Gheorghe, 1757 Forotic- nr. 199, jud. Caraș-Severin,** dorește să corespondeze cu admiratori ai grupurilor Sweet ; Led Zeppelin ; Nazareth ; Smokie. Mulțumesc pentru clișeu. Despre ultimul LP „Moody Blues", am scris acum două luni. **Sandu Potoc – Craiova :** „Rîzi din nou" – compoziția lui Liviu Tudan, interpretată de Elena Cîrstea (sibiancă, absolventă a Liceului de artă). Nu, grupul lui **Paul Mc Cartney (în foto), nu s-a destrămat !**

Petru UMANSCHI

prietenii revistei „ORIZONT"

CRISTIAN PETRE

Destin de august

Strig numele Pămîntului
pe care am sprijinit primul țipăt
într-o umedă încăpere a nopții
spre leagănul dulce al palmelor mamei.
Vin diminețile-păsări aurii
învață cîntece pe umerii mei,
Și sîntem plopi mulți viguroși
în rădăcini cu străbune scîntei.
Strig numele pămîntului
din care sîngele-mi se hrănește
Și trupul țării mă poartă sub flamuri,
cu fruntea boltită sărbătorește.

VASILE SEVASTRE-GHICAN

O țară de frați

Fiului meu Adrian

Lăsați-mă oameni
să vă cînt
cum raza pe-o frunză
odihna.
Nu e tîrziu
și nici devreme
aceste stînci
doar brațul meu însemne ;
Priviți-vă oameni de-aproape,
lăsați,
ca o daltă
dorul de mîine
să bată.
Se-ntrec vulturii
spații să curme,
lăsați-vă oameni
amprenta iubirii pe nume
și-n vremea aceasta
de dor de nepoți, și vecie,
zidește-ți în inimi
o țară de frați
Românie !

LUCIA COTAE COSIȚEANU

Pentru tine, țară

Pentru tine, țară, am semănat
iubirea,
Iar păsările arcuiesc spre cer
Flacăra ei.
Aici am sorbit cîntecul
Dospit în lumină.
Aici dăruiesc oamenilor
Cununi pentru steaguri.

NICOLAE BOGLUȚ

Eroii noștri

În vatra satului, la noi,
E-un cimitir, de ani și ani,
În care se-odihnesc eroi,
Fiindu-ne contemporani.
Aici se-aduc cununi, cununi,
Laurii gîndului spre creste ;
Ele spre naltu-acestei lumi,
Pentru eroi sînt largi ferestre.
Sub tricolor, la sărbători,
Prinosul inimii, fierbinte,
Îl semănăm în chip de flori
În sfînt răsad pe dragi morminte.
Lumina fiecărui fir
De floare-i nimb pe fruntea țării
Și, astfel, întregul cimitir
Este-o grădină a durării.

NICOLAE ROGOBETE

Mi-a pătruns în poeme

Muncitorului tînăr, la ieșirea din schimb, strîngîndu-i mîna, am simțit de îndată cum pătrunde în poemele mele.
Era un tînăr cu aspirații spre lucrurile mari. S-a bucurat cînd am scos din buzunar ultimul meu poem
dăruindu-i-l. Vorbea de feluritе munci.
Și printre altele, spunea că-i plac pînzele lui Van Gogh și versurile albe (mai ales). Și mai spunea că-l iubește pe Leonardo da Vinci deoarece îl socotește mare îndrăgostit de surîsuri.

Privind muncitorul tînăr, în ochii lui de un senin fantastic, am citit cu plăcere, ca-ntr-o cronică anonimă a neamului.
Atunci, i-am așezat toate poemele mele la picioare în semn de prețuire. Întinse holde de simțuri.
Împreună, ne-am împotmolit în măruntaiele uzinei descoperind izvorul principalelor subiecte Iată, în anul de rară splendoare, am citit în ochii unui tînăr muncitor cel mai complet poem, care nu s-a scris încă.

ridendo

Vorba multă sărăcia... rîsului

● Dacă toate rufele murdare se spală în familie, curățătoriile chimice ar trebui închise.

● Dacă peștele cel mare îl înghite și pe cel mic, înseamnă că pescarii nu mai prind nimic.

● Dacă orice pasăre pe limba ei piere, păsările de noapte de ce se înmulțesc ?

● Dacă ursul joacă după cum îi cîntă lăutarul, de ce nu e cooptat într-o echipă de dansuri populare ?

● Dacă cui pe cui se scoate, la ce mai e bun cleștele ?

● Dacă ulciorul nu merge de multe ori la apă, atunci cel puțin să urce apa rece pînă la etajul patru.

● Dacă sîngele apă nu se face, barmanii de ce din apă fac vin roșu ?

● Dacă vinzi castraveți la grădinar, nu-i da cu suprapreț.

● Dacă haina îl face pe om, de ce toată lumea, la ștrand, umblă în slip ?

● Dacă copilul cu două moașe rămîne cu buricul netăiat, înseamnă că tatăl copilului nu a fost „atent" cu ... asistentele.

● Dacă noaptea este sfetnic bun, e normal ca paznicii să tragă cîte un pui de somn ... ?

● Dacă apa trece și pietrele rămîn, de ce mai bem Căciulata și Malnaș să scăpăm de pietrele de la rinichi ?

● Dacă ar exista pădure fără uscături, turiștii ar mai avea cu ce aprinde focul ?

● Dacă buturuga mică răstoarnă carul mare, înseamnă că a umblat cu multe reclamații ?

● Dacă pofta vine mîncînd, înseamnă că nu ai mîncat la un bufet expres.

● Dacă așchia nu sare departe de trunchi, înseamnă că a avut pile la ... repartizare.

● Dacă nu curge, pică ; dacă pică, nu mai curge.

● Dacă păcatul mărturisit e iertat pe jumătate, nu-ți mai rămîne decît să-ți iei un ... angajament.

● Dacă unii sapă și muncesc, alții beau și chefuiesc, înseamnă că cei care chefuiesc, au părinții în pensie.

● Dacă cineva fuge după doi iepuri, înseamnă că nu are ciine de vînătoare.

● Dacă cineva sapă groapa altuia, înseamnă că a făcut armata la geniști.

● Dacă fuga-i rușinoasă dar sănătoasă, atunci, alergătorii de ce se îmbolnăvesc?

Emil ȘAIN

sport

SATMARI SORIN ...

... n-a ținut seama de opiniile mai vechi, notate în această „suprafață" de impresii din lumea sportului, ba, din contră, ca lector **vizat** al rubricii, s-a supărat amarnic, amintindu-mi de Budai-Deleanu și vorbele sale de duh : „se ginfă ca broasca-n tău" ; drept pentru care, deunăzi, mi-am zis că țepii criticii, colegiale – sigur, ca pentru orice suflet sensibil, busuiocul e mai dulce, – nu îndreaptă întotdeauna năravurile, dar-mi-te înfatuarea, ca să mă exprim eufemistic ; nu voi să-l discretizez ca persoană publică, însă știința de carte și bunul simț sînt ale vieții două mari porunci și necesități, altfel nu se iscă nici progres, nici minie. Dixit !

Pînă la meciul cu Ungaria, calendarele arată încă o lună de zile ; îmbucurător e că oltenii își văd de treabă, joacă fotbal curat și eficient, semn că, în numele speranțelor noastre, au de gînd să călătorească la Madrid, în '82, și să răspundă la întrebarea : a fi sau a nu ? ! Răspund, de-acum „da" chiar dacă, asemenea lui Moromete, nu-i exclusă mirarea : „pe ce te bazezi ? !", „pe bază ! ! !" și-atît.

Deși e ceasul cupelor europene, deși campionatul ar merita două-trei vorbe de ocară, mi se pare că, deasupra tuturor parantezelor, se află calificarea la Mondiale, deci fie-mi iertat popasul în „cazul" Satmari Sorin, pe care promit să-l așez în uitare, la locul cuvenit, fără sonor.

Teodor BULZA

mapamond

FENOMENALUL „Ș" (V)

Atunci cînd „Ș" auzea sau citea un cuvînt oarecare, în aceeași clipă el îl și transforma într-o imagine corespunzătoare. **„Cînd aud cuvîntul „verde", eu văd mazăre verde ; la „roșu" apăre un om în cămașă roșie. Pînă și cifrele se transformă în obiecte : „unu" se asociază cu un bărbat înalt și bine dezvoltat ; „doi", cu o femeie veselă ; „șapte", cu un bărbat mustăcios, iar „opt" cu o femeie grasă ... Cînd mi se dă numărul 87, văd în fața mea o femeie mai plinuță și un bărbat ce-și răsucește mustățile ..."**

Oricît ar fi fost de lung șirul de cuvinte pe care „Ș" îl citea sau auzea, fiecăruia din aceste cuvinte el îi dădea o formă anume. Asta i-a rămas pînă la sfîrșitul vieții ; asta i se întîmpla de-a lungul drumului lung pînă acasă, în ograda părinților, în locurile pe care le cunoscuse încă din copilărie. Pentru acest proces, cel mai adesea folosea strada Gorki din Moscova. Începea întotdeauna din piața Maiakovski, se deplasa apoi de-a lungul străzii lăsîndu-și obiectele sale prin case, grădini sau vitrine. Planul „plimbărilor sale interioare" era foarte asemănător cu planul viselor, și se deosebea numai prin faptul că dispărea ușor și apărea din nou dacă cineva îi cerea lui „Ș" să-și amintească ordinea notată ...

Tehnica transformării unui șir dat de cuvinte într-un șir corespunzător de imagini, îl făcea pe „Ș" să rețină atît de ușor lungul șir de cuvinte, în ordinea dreaptă sau inversă, și repede să numească cuvîntul care o precedat cuvîntul dat sau cel care urma după el. E adevărat, în cazul acesta el trebuia să-și înceapă plimbarea de la un capăt la celălalt al străzii, pentru a descoperi imaginea obiectului de care avea nevoie, după care îi era suficient să vadă ce stă de o parte sau cealaltă a obiectului respectiv. Din cauza unei asemenea memorări nemijlocite, „Ș" cerea ca experimentatorii să-i dicteze rar cuvintele sau le citea el astfel. Pentru a le transforma în obiecte, îi trebuia ceva mai mult timp ; altfel se ajungea la o contopire a imaginilor, ceea ce în capul lui se transforma în haos și zgomot, din care „Ș" nu mai pricepea nimic.

Convingîndu-se că volumul memoriei lui „Ș" este practic nelimitat, că nu are nevoie de „memorare" ci numai de o „încrestare" a imaginii pe care el putea s-o reînvie și după cîțiva ani de zile (chiar după 18 ani !), oamenii de știință au declarat că nu-i mai interesează dimensiunile fenomenalei memorii a lui „Ș". Ei își puneau acum următoarea întrebare : ce, cînd și în ce împrejurări „Ș" „uită" totuși cîte ceva ? De ce au început să-și îndrepte atenția asupra cazurilor cînd „Ș" „scăpa" cîte un cuvînt din exercițiul pe care trebuia să-l rezolve. Intenția lor era să explice „uitările" acestui om care poseda o asemenea memorie. Notau cazurile cînd „Ș" scăpa cîte unul din elementele date, fără să poată însă constata răspunsul inexact (schimbarea cuvîntului uitat cu un sinonim sau cel mai apropiat cuvînt prin asociație).

(VA URMA)

evrika!

● Cînd un suflet își deschide porțile, să nu intri în el cu tot calabalîcul tău !

● Pe vechile stele erau inscripții, nu lozinci.

● În oglinda rîului, crocodilul nu-și caută niciodată chipul său.

● Cei ce schingiuiesc și nu-s plătiți pentru asta, își vor afla răsplata mult mai tîrziu.

● Toată viața a demolat case, deși avea meseria de constructor.

● Cele mai multe minuni ale lumii au purtat numărul de ordine 8.

● Trebuie să-i stimezi pe acești oameni, chiar dacă nici unul nu s-a sinucis pentru o mare iubire.

● Bancurile sînt superioare spiritului ; – ele au apărut în epoca modernă.

● După strămoșii ancestrali, toți oamenii se trag din tiritoare. Dacă e să dăm crezare evoluționismului.

● Omul nesățios, o dată cu sine, îi duce și pe alții la pierzanie.

● Un mărăcine în mijlocul casei, uneori, mult bine îți poate aduce.

● Cel mai bun loc al cărții nu e în raft, ci în mintea și-n sufletul tău.

● Cînd erai de-o șchioapă învățaseși să vorbești, iar acum flecărești !

Ion VELICAN

documentar

ORGANIZAREA PĂCII

Evoluția relațiilor internaționale confirmă justețea aprecierilor și poziției țării noastre față de marile probleme cu care lumea contemporană este confruntată. Mai mult ca oricînd, popoarele lumii își manifestă dorința realizării unui climat de pace, destindere și colaborare. Conștiința actualelor generații este tot mai mult dominată de ideea răspunderii ce-i revine față de destinele umanității.

Marile transformări ale lumii contemporane, sub impulsul țărilor socialiste, al tinerelor state independente, al luptei maselor populare de pretutindeni, al forțelor revoluționare progresiste și democratice, vizează instaurarea în viața internațională a unei politici noi de egalitate, colaborare și pace. În același timp, aceste schimbări revoluționare prin profunzimea și dimensiunile lor impun instaurarea unei noi ordini internaționale.

Pacea mondială nu se poate realiza decît prin construirea unui sistem de cooperare și securitate, bazate pe aplicarea fermă și generalizarea în viața internațională a principiilor dreptului internațional. În concepția partidului nostru, aplicarea fermă a principiilor egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, renunțarea la folosirea forței și amenințarea cu forța, dreptul fiecărui popor de a-și hotărî singur destinul, constituie singura garanție pentru evitarea conflictelor și stărilor de încordare, pentru asigurarea colaborării destinderii și a păcii generale.

Modificările survenite în raportul mondial de forțe în defavoarea imperialismului oferă premise obiective, pentru realizarea și consolidarea păcii. Dar transformarea posibilității în realitate nu se realizează de la sine, ci presupune o conlucrare susținută a tuturor forțelor sociale și politice potrivnice războiului ca mijloc de soluționare a diferendelor internaționale și favorabile păcii.

În aceste împrejurări, pacea trebuie organizată și așezată pe baze trainice. În concepția marxist-leninistă, războiul este un fenomen social-istoric, apărut pe o anumită treaptă de dezvoltare a societății, odată cu apariția proprietății private, a claselor sociale antagoniste și a statului. Materialismul istoric subliniază importanța stabilirii caracterului unui război, și anume just sau nejust, pentru definirea atitudinii clasei muncitoare, a partidului comunist.

Războiul trebuie privit în mod fatalist? El nu este un fenomen etern în viața societății. Existența lui este legată de orînduirile bazate pe proprietatea privată. Eliminarea lui deplină din viața societății se va produce odată cu victoria comunismului. Dar pînă atunci el rămîne posibil.

Partidul și statul nostru și-au fundamentat poziția față de problemele păcii și ale războiului, pornind de la tezele generale ale marxism-leninismului, și pe analiza științifică a fenomenelor internaționale, a stadiului de dezvoltare a societății umane contemporane.

Sintetizînd concluziile desprinse din această analiză, partidul nostru, a formulat la Congresul al XI-lea, teza fundamentală că lumea se află la începutul unei noi faze, de dimensiuni globale, a crizei sistemului capitalist, caracterizată prin accentuarea generalizată a contradicțiilor economice, politice, naționale și sociale, avînd consecințe în ceea ce privește accentuarea instabilității internaționale, primejdii pentru securitatea unor state, zone și continente, dar, totodată, și perspectivele noi, de transformare revoluționară a societății. În același timp, relevăm și elementele noi survenite în ultimii ani și care au fost remarcate cu responsabilitate de Conferința Națională din decembrie anul trecut, și anume că în prezent nu se întrevăd cu claritate căile de depășire a crizei economice, nu s-au făcut progrese în sensul încetării cursei înarmărilor, a stingerii focarelor de încordare în lume, de soluționare echitabilă a marilor probleme ale contemporaneității. Relevînd aceste tendințe negative, reale, partidul nostru precizează că în lumea de azi se produc schimbări calitative de importanță esențială, care permit realizarea unei noi evoluții pe plan mondial. Partidul nostru consideră că războiul nu constituie o realitate obiectivă împotriva căreia nu se poate întreprinde nimic, ci dimpotrivă, el este evitabil. Pentru aceasta, pacea trebuie așezată pe temelii trainice.

Realizarea păcii, în viziunea P.C.R., este strîns legată de existența statului național și de realizarea unor noi relații între state, bazate pe principiile cu vocație universală ale dreptului internațional, care recunoaște dreptul la pace al statelor, interzicînd folosirea forței și a amenințării cu forța și impunînd obligația de soluționare a diferendelor internaționale, prin mijloace pașnice. Pacea rezidă tocmai în recunoașterea și respectarea de către un stat a suveranității celorlalte state.

Pacea mondială nu poate fi concepută fără adoptarea unor măsuri hotărîte de dezangajare militară și dezarmare și în primul rînd de dezarmare nucleară. De ea depinde dezvoltarea fiecărui popor, cît și viitorul omenirii. Concepția românească are în vedere desființarea bazelor militare și retragerea trupelor străine de pe teritoriile altor state în limitele granițelor naționale; eforturi susținute din partea tuturor statelor pentru reducerea armatelor naționale, a armamentelor, a cheltuielilor militare. Dezvoltarea încrederii trebuie să ducă la lichidarea blocurilor militare opuse. Poziția țării noastre în problemele dezarmării se regăsește amplu în hotărîrile adoptate de sesiunea O.N.U., din acest an, consacrată dezarmării. Evidențiind caracterul stringent al dezarmării, trecînd în revistă obiectivele majore imediate care cer soluții concrete, creînd cadrul organizatoric necesar, sesiunea specială a O.N.U., a deschis perspectiva unor progrese reale în vederea încetării cursei înarmărilor și înfăptuirii dezarmării.

În viziunea partidului nostru, pacea și progresul social sînt strîns legate de edificarea unei noi ordini internaționale. Lichidarea subdezvoltării, asigurarea unui progres mai rapid țărilor rămase în urmă, reducerea și eliminarea decalajelor economice dintre state a devenit o preocupare primordială a întregii comunități mondiale. Perpetuarea vechilor relații internaționale, expresie a unor orînduiri bazate pe asuprire și exploatare națională și socială, prin menținerea prin forță a unor raporturi de dominație și inegalitate, constituie o amenințare permanentă la adresa păcii și securității tuturor popoarelor.

Este meritul partidului nostru, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi sesizat cu peste un deceniu în urmă, la Congresul al IX-lea al P.C.R., esența mutațiilor petrecute pe plan mondial cît și direcțiile principale ale evoluției evenimentelor internaționale. Conceptul românesc de nouă ordine economică și politică internațională ilustrează clarviziunea și gîndirea științifică a partidului nostru și a conducerii sale, cunoscînd o largă apreciere pe plan mondial. Clădirea unei structuri noi a raporturilor internaționale, reprezintă o operă de proporții globale și o luptă în care sînt angajate mari forțe sociale și politice. Schimbarea tot mai mult a raportului de forțe în favoarea celor progresiste, asigură tot mai mult posibilitatea de a împiedica alunecarea acestei confruntări pe făgașul războiului. Aceluiași obiectiv, asigurării păcii, îi servește și diplomația, instrumentul principal prin care statele acționează în vederea menținerii păcii internaționale. Adîncirea complexității fenomenelor politice contemporane, a impus dezvoltarea diplomației multilaterale. Diplomația conferințelor și organizațiilor internaționale, promovînd soluții de interes comun, favorizează relațiile, contactele și înțelegerile dintre state.

Țara noastră, promotoare a diplomației deschise și a creșterii rolului O.N.U., în viața internațională, susține în mod consecvent necesitatea democratizării relațiilor internaționale, întărirea diplomației multilaterale, respectul principiilor de conviețuire între state, necesitatea conlucrării pentru rezolvarea problemelor vitale, adeziunea la o nouă ordine economică și politică mondială. Dealtfel, în Programul P.C.R., se arată că: **„Viața demonstrează că în etapa actuală marile probleme ale vieții internaționale nu mai pot fi soluționate de un grup de state; găsirea unor soluții viabile și trainice impune participarea tuturor statelor interesate, a tuturor popoarelor la lupta pentru colaborare și pace".**

Într-o lume, caracterizată prin amploarea și profunzimea schimbărilor ce au loc, cît și prin rapida succesiune a unor situații noi, abordarea problemelor trebuie făcută așa cum o face partidul nostru, care pornește de la analiza concretă a fenomenelor și a diferitelor situații, fără idei preconcepute, aplicînd în mod creator metodologia materialismului dialectic și istoric în cercetarea dinamicii realităților contemporane. Justețea unei astfel de poziții exprimată de partidul și statul nostru este permanent confirmată de viață, bucurîndu-se de o largă adeziune în largi cercuri ale opiniei publice de pe toate meridianele. Adeziune impusă de însuși aportul românesc la reglementarea marilor probleme internaționale, și de efortul depus pentru cauza păcii și securității internaționale.

Corneliu POPEȚI

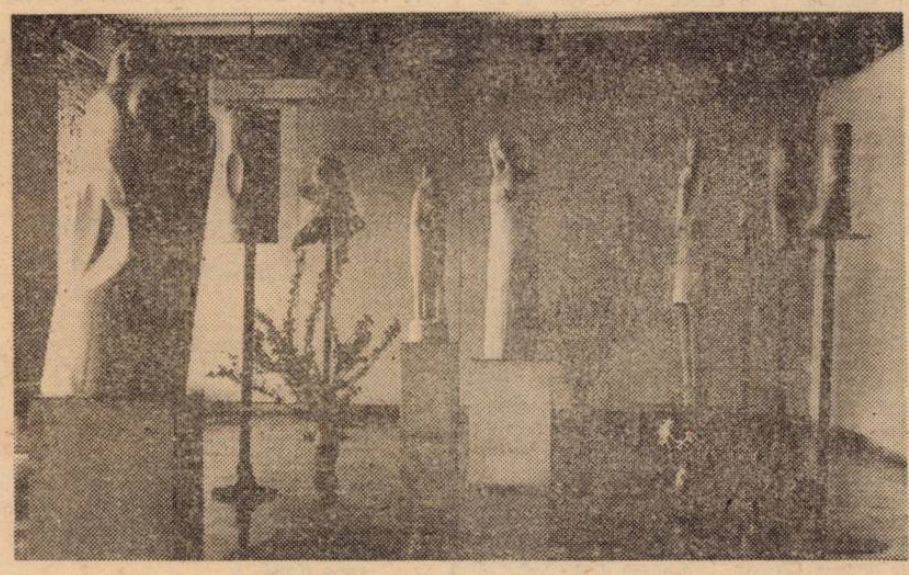

Aspect din expoziția I. Tolan, 1979, Arad

CARLO EMANUELE BUGATTI

Carlo Emanuele Bugatti: INNO ALLA ROMANIA, *iată încă o carte de iubire și poezie inspirată de România, apărută în 1980 în Italia.*

Autorul este una și aceeași persoană cu editorul C. E. Bugatti din Ancona, promotor nu numai al revistei Dossier Arte, *ci și al unor ediții de poezie în care textul poetic și ilustrația grafică au aceeași importanță și prestigiu artistic.*

Volumul „INNO ALLA ROMANIA" este alcătuit dintr-un ciclu de șase poeme de Carlo Emanuele Bugatti și dintr-un ciclu de șase serigrafii semnate de Elena Uță Chelaru și prefațat de prof. Alexandru Balaci.

5 din cele 6 poeme au titlul direct în limba română; doar al 5-lea îl are în italiană: Isola sognata – Insula visată – *metaforă a României, țara în formă de inimă, îmbrățișată de arcul danubian. Ca și Bălcescu odinioară, Bugatti panoramează în primul poem munții Transilvaniei (Alpe di Transilvania), coborînd ca o lină piramidă în coline, păduri, pășuni și cîmpii. Al 2-lea poem celebrează înrudirea străvechii îndeletniciri a păstoritului specifice etnogenezei celor două popoare: efigia ciobanilor din Abruzzo este termenul de comparație aproape științific pe care poetul îl folosește evocîndu-i pe ciobanii noștri strămutați cu oile pe „rotundele culmi" ale munților. Tot pe linia obîrșiei comune, a unei străvechi spiritualități înrudite, este evocată și „hora" românească, ca o străveche amintire a poetului italian. „Trascorrere (dall-alpe) alla pianura vasta" – iată versuri ce conțin o fulgurantă și fericită intuiție a spațiului mioritic în accepția lui Lucian Blaga, de trăsătură spirituală fundamentală a românilor, după care urmează o viziune apoteotică a celor două „țări istorice" ale României: Moldova și Valahia, „încă și încă / în lumina / unei născinde dimineți", viziune ce poate cuprinde și prezentul României socialiste.*

Versurile lui C. E. Bugatti, încărcate de iubire profundă și definitivă pentru această geografie a Esteticii și a Spiritului, rimează perfect cu serigrafiile Elenei Uță Chelaru, un micro-album de ipostaze emblematice ale femeii române de pe întreg cuprinsul țării, exprimînd seninătate, echilibru, forță.

Prezentare și traducere de Geo VASILE

Inno alla Romania

Voi cinta
I

Taică inimă
a pămîntului
Alpi ai Transilvaniei
rocă cristalină
granit
dincolo de genuni
dincolo de pășunile
verzi
și codrii verzi
Alpi ai Transilvaniei
tainică
inimă a pămîntului.

Stîne
II

Pămînt al României
cită înrudire
în cuget
cu pămîntul din Abruzzo
și ciobanii
în vremea strămutării
pe rotundele culmi
o aceeași vreme
a vieții.

Hora
III

Cunosc acest cîntec
șăgalnic
și-acest joc
ca și cum
din memorie
mi-ar răsări
o amintire
străveche.

Poiana Ruscă
IV

În soare
însorită
priveliște dulce
trecerea
căreia
nu-i stinge culorile.
Trecătoare vînturi
printre
copacii-nginduraţi.

Insula visată
V

Acolo unde Dunărea
împlinește un arc
răsărit din ape
o dulce
insulă visată
întîlnire sfioasă
vremelnică-ntîlnire
ferice
pentru cel
ce marele fluviu
îl urcă.
Dulce pămînt
al României.

Vîrful de Sus
VI

Piramidă
ce-n lumină se-mbracă
într-o dimineață
fără cusur în asfințitul său
Răzbătere
din munți
spre imensa cîmpie.
Moldova și Valahia
încă și încă
în lumina
unei născînde dimineți.

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel.: 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index: 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 34 (704) 28 AUGUST 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXVII ● 8 pag. 1 leu

ACULINA STRAȘNEI POPA : „Tinerețe"

LEGĂMÎNTUL UNUI POPOR

Ce impresionează, oare, conștiința noastră mai mult decît orice într-o asemenea zi măreață, sărbătorită de noi toți ? Faptul că 23 August înseamnă victoria revoluției noastre de eliberare socială și națională ? Că ea deschide o nouă eră în istoria zbuciumată, multimilenară, a României ? Sau că ea ne reamintește de jertfele clasei muncitoare, ale țărănimii, ale intelectualității care, la chemarea partidului „Totul pentru front, totul pentru victorie !", însuflețiți de țelurile nobile ale luptei, au mers pînă la capăt, luptînd alături de armata română, pînă la înfrîngerea fascismului și eliberarea patriei ? Sau că acest 23 August român ne reamintește faptul că el a deschis în istoria patriei etapele celor mai gigantice și profunde transformări economice, sociale, politice ? Sau că tot acest măreț eveniment ne readuce în memorie faptul că, acum 16 ani, prin Congresul al IX-lea al Partidului, a adus cu sine o concepție nouă privind viitorul și țelurile spre care patria noastră putea visa și înainta ?

Oricum, gîndind acum la marea sărbătoare a poporului român, gîndim totodată la destinul său viitor. Gîndim și prevedem civilizația și cultura, esențialmente noi, originale, valorile înălțătoare impuse prin acest „model" românesc, pornit din gîndirea îndrăzneață, dinamică, novatoare, a însuși președintelui țării, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, sub tenacitatea și dăruirea căruia s-a elaborat Programul partidului, un program îndrăzneț, de azi și de mîine, ce a fundamentat conceptul de țară socialistă multilateral dezvoltată și de trecere la comunism.

Dar 23 August, înălțătoarea zi a eliberării și revoluției poporului român, ne stă azi înainte și ca bornă de hotar, înregistrînd anii de construcție socialistă măreață, creșterea neîntreruptă a calității vieții noastre, bilanțul cincinalului abia încheiat și deschiderile noului cincinal, un cincinal al calității, al maturizării, al științei și tehnicii, ce va propulsa România în rîndul țărilor cu un nivel mediu de dezvoltare.

Niciodată acest popor nu a fost mai unitar. Niciodată el nu a făcut mai firesc și mai total un corp comun cu idealurile sale, cu idealurile partidului conducător. Omagiind acest 23 August, poporul român a omagiat, de fapt propriile sale țeluri și idealuri, a omagiat lupta sa și perspectivele sale făcînd încă un legămînt de-a înainta, cu măreție, demnitate și curaj, pe drumul său ales acum 37 de ani, un drum al revoluției, al demnității și libertății ce îl va duce, negreșit, spre țelurile visate de înaintași și spre afirmarea patriei și a sa, ca popor, în corul popoarelor lumii.

ORIZONT

AUGUST-VARĂ FIERBINTE

August – vară fierbinte,
Te port în suflet și-n priviri,
Sinceritatea și căldura din cuvinte,
Vestesc culesuri și-mpliniri.

August – destin și istorie,
Columnă a întregului popor,
Fiecare clipă-nseamnă victorie,
Scrisă-n steagul roșu și în tricolor.

August – glas de mulțime,
Imn al păcii, al muncii și al libertății,
Se revarsă dimineața cu miez de prospețime,
Prin sufletele noastre, prin spațiul cetății.

August – vară fierbinte,
Timp și gînd înalt de iubire,
Lumina din lumină trece în cuvinte,
E o neîntreruptă rotire.

Miron ȚIC

convorbiri

Cu scriitorul OCTAVIAN PALER

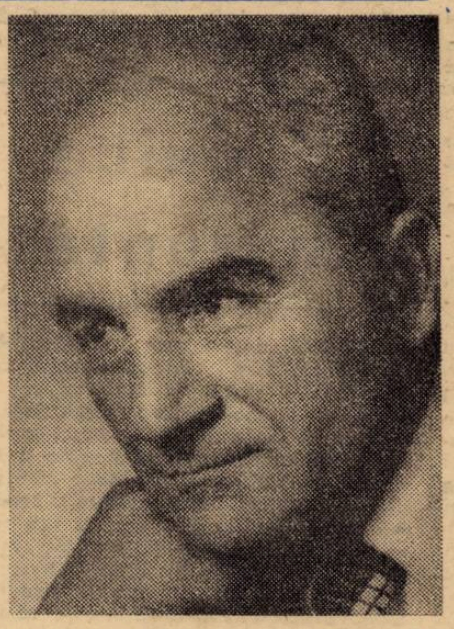

– Tema întoarcerii la obîrșii, tema statorniciei, a legăturii indestructibile cu pămîntul natal, mitul lui Ulise, constituie un leit motiv al scrisului dumneavoastră. În definiția introspecției, publicată în volumul de poeme cu care ați debutat în literatură, mărturisiți :

„Închidem pleoapele și coborîm
Să ne căutăm rădăcinile".

De fapt, în cazul dumneavoastră, pentru a găsi rădăcinile trebuie să urcăm. Să urcăm cei mai înalți munți românești, Făgărașii. Statura lor de piatră se profilează în toate cărțile pe care le-ați scris pînă acum. Așa stînd lucrurile, vă propun ca prefață la dialogul nostru un cuvînt despre munți, despre munții de acasă, despre Făgărași, despre semnificațiile contemporane ale legăturii anteice cu pămîntul patriei, cu locurile copilăriei.

– E adevărat că datorez foarte mult munților. Mă tem însă de declarațiile de circumstanță care au dovedit nu o dată că pot face din orice dragoste o problemă de limbaj și că pot sărăci orice adevăr pe care-l invocă. Așa că voi încerca să fiu cît mai precis. A existat o vreme în care nu pierdeam nici un prilej pentru a declara că munții mi-au fost primul profesor. De fapt, nu mințeam, numai că aceasta era o formă de orgoliu deghizat. Întrucît a-ți alege ca profesor muntele înseamnă că tu însuți nu ești un discipol oarecare. Or, astăzi, nu mai pot repeta cu atîta ușurință un adevăr atît de ritos. Nu pentru că aș fi mai modest, ci pentru că sînt, probabil, mai lucid. A te naște lîngă munte nu e nici un merit. E poate o șansă. Dar se poate foarte bine ca această șansă să fie inutilă. Prin urmare, nu revendic pentru mine, din împrejurarea că m-am născut într-un sat de la poalele Făgărașilor, decît recunoștința că s-a întîmplat astfel. În rest, cred, într-adevăr, că există o morală a munților, așa cum există o morală a mării. Care ar fi morala mării se știe bine, pentru că despre mare s-a vorbit mai mult. Grecii, în special, au făcut-o. Mai presus de orice, marea e un profesor de dragoste și de frumusețe. Afrodita iese din mare pentru a contrazice filosofiile încruntate care au aruncat anatema lumii. Dar munții ? Într-un fel, munții despart ca să apropie. Ei te obligă să taci, pentru ca în tăcere să găsești cuvintele cele mai înalte. Într-o lume atît de zgomotoasă nu e puțin lucru o cură de tăcere. Și chiar o educație a decenței tăcerii. Am avut întotdeauna impresia sau poate iluzia că o anume reculegere la care te constrînge muntele îi intimidează și pe escroci. Tocmai de aceea e important, mi se pare, să știi că munții există. Chiar dacă nu-i vezi decît foarte rar. În fond, cîți oameni au văzut într-adevăr metrul etalon de platină care se păstrează cu sfințenie, undeva în Franța cred ? Foarte puțini. Dar toți știm că acest metru etalon există. Și avem nevoie ca el să existe. Dacă s-ar anunța într-o bună zi că el a dispărut, s-ar produce o mare tulburare în lume. Și poate multe confuzii. Care și așa nu lipsesc. Știu că orice credință moare prin dogmatism, prin decăderea ei în ritual, dar asta nu înseamnă că n-avem nevoie de axiome. Ele sînt, dacă vreți, ceea ce se numește la Veneția, „la terra ferma", pămîntul sigur. Fiecare dintre noi are nevoie de ur

Întrevedere realizată de
Constantin VIȘAN

(Continuare în pag. 8)

cronica literară

GHEORGHE AZAP

Cîntece strengărești

(Editura Cartea Românească, 1981)

Cu două atribute, „eclectic" și „tradiționalist", intră Gheorghe Azap în sistematica propusă de Lucian Alexiu în **Ideografii lirice contemporane** (1977). Fără a ști deocamdată dacă aspectul eclectic este sau nu în avantajul unei asemenea poezii, e limpede însă că el implică o înmulțire a criteriilor de asociere pînă acolo unde o întreagă grupă de lirici se poate dizolva la întîlnirea cu mai toate familiile de poeți și cu majoritatea genurilor de poezie. În clipa de față, cînd volumele poetului reșițean (de la **Maria,** 1976, la **Cintece strengărești,** 1981) numără mai mult decît degetele de la o mînă, multe din impresiile de la debut („teatralitate", „bufonadă", „poză", „romanță", „ludic") devin intuiții precise. Supraviețuirea lor dovedește că Gheorghe Azap este un poet ce-și depășește destul de încet comentatorii.

Inerția formulei poetice este însă la rîndul ei grăitoare și interpretabilă. Printre altele, consolidarea aspectului manierist trădează rezistența unui anume specific stilistic. Față de acesta, eclectismul originar, exprimat de neaderența la o estetică anume, devine neimportant sau de o terță însemnătate. După lectura ultimului volum **(Cintece strengărești,** București, Editura Cartea Românească, 1981) se poate vorbi chiar de o purificare stilistică, de o atitudine mai economă a conștiinței autoare.

Exersînd pe un drum de mijloc, între accente parodice și sentimentale, Gheorghe Azap găsește modalitatea de a unifica ambele alternative lirice într-o singură formulă. Cultivată corect și cu degajare, ambiguitatea devine marca cea mai puternică a textelor. Pe un registru ironic și grav în același timp, elegiac și parodic, poetul are voluptatea de a reitera o aceeași problematică. Inspirația lui se oprește îndeobște la situațiile de criză ale unui amorez etern, ca la o convenabilă (deocamdată) cunoaștere de sine. Angajarea erotică merge de altfel mînă în mînă cu cea poetică și o condiționează în cele din urmă : „Mai am nevoie să ofer / Și totodată să primești : / Chiar și buchetul efemer / Al Cîntecelor strengărești". **(Prolog).**

„Eseninian prin peisaj și structură" (Ion Arieșanu) în poezia de iubire pe care o practică, Gheorghe Azap adoră, precum Petrarca, ofensează precum Arghezi și parodiază ca Topîrceanu. Obiectul divinizării și al apostrofei rămîne termenul mut al dialogului cărții. El e o oarecare (oricare) persoană a doua, necesară atît cît să dezlănțuie autoritatea lirică a poetului și să-i întrețină vocația de a suferi amabil și bine dispus, cu complexul dar și cu orgoliul claustrării în anonimatul strategic al provinciei : „Cu ce miraj să te transform / În vietatea care-o sper ? / Acum, cînd pătimesc enorm / Sub țăndărica mea de cer". **(Pui vînt într-un hatîr promis).**

Divertismentul erotic odată consumat, poetul își redescoperă o singurătate funciară, iremediabilă, pe care nici o performanță umoristică nu o poate specula. Suferința iubirii ratate îi pare atunci un rău mai logic și mai comunicabil decît singurătatea fără pricină : „E toamnă. Arde pe pămînt / Podoaba smulsă din arțari. / De-acuma dorurile-mi sînt / Cu mult mai mari, cu mult mai mari". **(Altă, altă toamnă).** În asemenea momente, spectacolul teribilist și eroic al autoparodierii devine nefuncțional și atrage automat desființarea principalului mecanism de producere a poeziei. Poetul intră într-o altă zodie și, pînă la un nou ciclu eroticopoetic („Aștept peripația iubirii ce va fi") nu-i rămîne decît să scrie, în son baladesc, variante la **Legenda lacului Ochiul Beiului,** înainte de care și cu care sfîrșesc de fapt Cîntecele strengărești : „Se spune că odată ... și, eu le dau crezare / Minunilor iubirii crescute din dureri ... / Se spune că fusese un bei, odată, care / Hălăduia romantic prin codri austeri".

Carmen ODANGIU

TRAIAN LIVIU BIRĂESCU

Echinox de toamnă

(Editura Facla, 1981)

Cu romanul **Echinox de toamnă,** Traian Liviu Birăescu se dezvăluie într-o postură deosebită decît pînă acum **Căile eseului** (1976) incursiune în evoluția eseului ca specie, și **Proust azi** (1979), evaluare exegetică a posterității scriitorului francez etc. sînt lucrări rezultate din activitatea de cercetare universitară.

Universul romanului se construiește în adîncime, prin decupaje din viața paralelă a personajelor care se raportează diferit față de valorile umane contemporane. Declanșatorul temporal și liantul între destine îl reprezintă un eveniment, aparent banal : întîlnirea de treizeci de ani de la absolvirea liceului. Avocatul Silviu Rîmneanțu, doctorul Iovin, profesorul Silvestru Reja se (re)găsesc în fața acelorași întrebări asupra reușitei și ratării, iubirii și cuplului, prieteniei, profesiunii, la vîrsta „echinoxului de toamnă". Vîrsta autentică este dată de gradul conștiinței de sine, de mentalitate, de certitudinile pe care le oferă situarea față de lume. Cititorul percepe o imagine multiplicată a fiecărui personaj, așa cum se reflectă în oglinda propriului trecut și în conștiința rememorantă a celorlalți.

Silviu Rîmneanțu este, în stop-cadrul prezentului, „cineva", un avocat cu reputația locală. Reconstituirea adevăratului Rîmneanțu dezvăluie însă un om al aproximării morale, rigid, conjuncturist, sec. Îl condamnă însuși modul în care se definește față de Silvestru Reja, „ratatul", un biet profesor la școala populară de arte. Soliloc viul lui Silvestru Reja amplifică predispoziția reflexivă a cărții în problema șanselor la fericire ale omului. Singurătatea lui, în aparență boemă, este dezorientarea unui spirit dilematic. Dezinteresul pentru convenință, refuzul de a se alinia banalului și mai ales permeabilitatea la adevăr, fac din Silvestru Reja un personaj-conștiință al romanului. Semnele îngustării orizontului vieții – suspiciune morală, pierderea prieteniei lui Silviu, îndoiala, eșecul în iubire –, nu ucid posibilitatea resurecției continue și fermitatea încrederii în oameni. Neurochirurgul Mihai Jovin, aflat în clipa gravă a morții pacientei sale, certifică, în umbra inevitabilelor limite, forța umană.

Romanul este gîndit într-o perfectă premeditare a segmentelor și rotunjimii. Unitatea temporală aparentă este parcursul zilei de întîlnire a foștilor absolvenți. Autorul își subminează în permanență acest artificiu de construcție epică, pentru a sublinia necesitatea dezvoltării în interior a timpului și cursivitatea lui, pe care omul o percepe ca rod inevitabil al amintirii. Aflăm, în aceste elemente, o închegată teorie asupra romanului, privit pe dimensiunea sa modernă. Personajele sînt ipostaze ale ființei umane, fragilizate în fața prezentului dar autodeterminîndu-se în măsura în care confruntarea cu timpul înalienabil le deslușește înțelesurile existenței. Traian Liviu Birăescu inoculează, în relieful pe care îl conferă eroilor, o concepție asupra puterii de ordonare a memoriei, deloc străină de concepția proustiană. Reflexivitatea accentuată a lui Silvestru, personajul cel mai puțin aderent la conjuncturile realului, îi conferă dreptul la confesiune, la **ego,** și îi sporește capacitatea de a înfrînge prin amintire „substanța volatilă a timpului". Prezentul rămîne un pretext pentru deplasarea în adîncime, unde întîmplările trecutului primesc semnificație, conturează destine. Procesul reconstitutiv al amintirii creează și un spațiu, devenit memorabil, o citadelă a tinereții de altă dată, sub arcadele căreia se petrec întîlnirile dintre personaje. Ochiul scriitorului înregistrează chipurile baroce ale arhitecturii orașului, imprimîndu-le nostalgia „echinoxului de toamnă".

Traian Liviu Birăescu își încredințează cititorii și prin roman că proza actuală se poate întoarce oricînd cu succes la subtila învățătură a lui Proust.

Brîndușa ARMANCA

Cronica măruntă

● **Test de popularitate.** Dintr-un volum foarte recent apărut, citățm : „Un cutremur veni, frate, / Un dușman viclean și crunt / A pornit pe sub pămînt / Și-a trecut iute ca vîntul / De-a amestecat pămîntul. / Munții Vrancei clocoteau, / Stelele din cer picau / ...". Ca să venim în ajutorul Dvs., precizăm că autorul e celebru și a scris și alte versuri la fel de frumoase. Puteți să ne spuneți cine e? ● **Un reporter.** Un excelent reporter descoperă revista studențească **„Forum"** în persoana ce semnează Andreea Gheorghiu. Andreea Gheorghiu scrie cu nerv, cu fantezie și ... inventivitate. Are umor, are știința de a pune întrebări și de a transcrie răspunsuri. Rețineți acest nume : Andreea Gheorghiu. ● **Sărbătoriții noștri.** La șaizeci de ani, ciți a împlinit recent, Ov. S. Crohmălniceanu e un nume de primă mărime a literaturii noastre, zicem și noi odată cu Mircea Dinescu care, în chip de felicitare, mai zice : „Si să nu-i uit buzduganul ce-i vestește întotdeauna apariția : bancul în primă audiție". Odată cu Făt-frumos a evoluat și folclorul nou ... Sau o fi invers ? ● **Despre necesitatea lecturii din operele clasicilor noștri.** „... bănățeni cam gospodari și cam ridiculi în seriozitatea lor", scrie Constantin Țoiu în al său „Însoțitor", arătînd că l-a citit cu atenție pe maestrul Nicolae Breban. Sugerăm completarea culturii generale prin conspecte din opera literară a lui Petru Vintilă ● **Steaua consacră.** Sub semnăturile lui Florin Mugur și Victor Atanasiu, revista „Steaua" (iulie, 1981), dedică trei pagini poetului Mircea Cărtărescu. Excelenta idee arată, încă o dată, că revista ține a promova, în deplină independență, literatura tinerilor. După cîte ne amintim, în ultima vreme nici un debutant nu a avut parte de o asemenea atenție ● **Misterele istoriei literare. Cine e frumoasa poetă la care se referă Pompiliu Marcea în Luceafărul,** 11 iulie 1981 ? **A fost, oare, într-adevăr, frumoasa poetă eleva profesorului George Macovescu sau profesorul Macovescu avea, în vremile studiilor poetei, alte însărcinări, așa cum crede profesorul Pompiliu Marcea ? Sau frumoasa poetă a făcut studii la fără frecvență, studii despre care profesorul Marcea nu are știre ?** Stimați și iluștri contemporani ai noștri, nu lăsați ca încă un mister să se mai adauge la misterele literaturii contemporane ! Organizați o dezbatere și explicați cititorilor cine e frumoasa poetă și de ce a zis dînsa că a studiat cu Profesorul ! ● **Superlativele, penultima oră.** Nimic din ce iubim nu mai apare în public fără o trenă lungă de vorbe mari. Nici un volum din colecția Hyperion (colecție altfel admirabilă) nu rămîne fără blagoslovirea unei postfețe în care să ni se spună că respectivul autor e cel mai mare. Sau măcar foarte mare ; nu mare, ci foarte. Trăgînd chiulul meselor rotunde din revistele cele ce agită probleme grave, maeștrii se adună cîte doi-trei-patru pe coperta a patra a vreunei cărți pentru a binecuvînta vreun autor ... desigur iubit. Un academician, un rege (neîncoronat) al metaforelor și un director de editură dau festin în penultima pagină a cărții „Quarcuri fermecate" de Alta Victoria pentru o ne anunță ce minune avem în mînă. „Este meritul poetei Alta Victoria de a fi integrat lumii poeziei, universul științei contemporane", scrie academicianul, probabil plăcut impresionat de această „Electrostea" : „Stele-aud pe cer într-una / numai una / plînge-nchisă-tr-un nucleu", „Sprijinită cu tulpinele pe pămînt și cu spicu-n ceruri ... s-a coborît într-o fîntînă ca să descînte de data aceasta din dedesubtul cîmpiei, iarba, apele ce pier în iulie, scăpările Fetei Morgana și asfințiturile cele mai frumoase din lume", afirmă, în stilul său inimitabil, Fănuș Neagu. „Există multe, foarte multe fețe ale acestei poezii de **imensă dezarmare și tot atita imensă putere** (s.n.). Pentru mine poezia ei e un parfum", mărturisește Mircea Sîntimbreanu. Din poemul care deschide volumul, și care pare a fi programatic, să citățm : „Nouri lunecă sub stele / Stele se prefac în praf, / Pulberi curg între mărgele, / Printre elemente-i jaf. / Peste izotopii grei, / Peste om calcă leptonii / Și rămîne insolit / Plusul-minus infinit. / Tulburatu-s-au atomii.

Publicistica fără reclamă – sau gazetăria fără superlative, e cam totuna – e ca și ciorba fără sare. Proliferarea uluitoare a superlativelor trece însă, în ultima vreme, de orice limite. Să o punem pe seama insolațiilor – ce nu ne fac căldurile mari ? Sperăm că, după ce această vară superbă va depune armele, ne vom retrage între cuvintele noastre firești, și noi uimite (între noi, femeile ...) să ne recitim acele fraze în care, din comoditate, din grabă, din conformism, ne-am lăsat prinse de febra atîtor cuvinte fără de acoperire (însemnare pesimistă din vara trecută, anul acesta sîntem în evident progres).

Anemone POPESCU

viața literară

ÎNTÎLNIRI

● Editurii „Facla" i s-au rezervat trei zile la **Salonul de vară al cărții, „Hercules '81",** din stațiunea Băile Herculane. În prima zi, **Ion Marin Almăjan,** directorul editurii, a prezentat cărțile **Structuri literare** de **Simion Mioc** și romanul **Felis Margarita de Ion Iancu.** În ziua a doua, **Al. Jebeleanu,** redactorul-șef al editurii, a vorbit despre **Cronica Banatului** de **Nicolae Stoica de Hațeg,** îngrijită de **Damaschin Mioc,** și despre romanul lui **Traian Liviu Birăescu, Echinox de toamnă,** care au fost lansate cu acest prilej. În cuvîntul său, **Damaschin Mioc** a accentuat că această cronică a lui **Nicolae Stoica de Hațeg** este inspirată în bună parte din locurile Băilor Herculane și ale Mehadiei. În ziua a treia, **Ion Marin Almăjan** a prezentat volumul de versuri **Simple miracole** de **Nicolae Dolângă,** recent apărut. Prezentările au fost urmate de vii discuții cu cititorii.

● La Căminul cultural din Dezna (Arad) s-au întîlnit cu cititorii Ilie Măduța și Lucian Alexiu.

SEMNAL

A apărut, în cadrul Editurii „Facla", în colecția de „Proză scurtă contemporană" volumul **Lumină stranie** de **Ion Arieșanu.** Cartea continuă o tendință cu care ne-am familiarizat la autor, aceea a cultivării detaliului semnificativ, observat cu acuitate în realitatea cotidiană, transcris prin intermediul materiei sensibile a eului artistic. Notații aparent fulgurante, vădind nerv și implicare, obsesia purității, văzută ca o posibilă tinerețe perpetuă ; relevarea bogăției sufletești a omului aparent sim-

ACULINA STRAȘNEI POPA : „Tinerețe"

plu, descoperit în ipostazele aspirației sale ideal. Modalitățile stilistice se înscriu într-un registru larg, marcat de o unică intimizare, într-o fluență limpede, cu finalitate categorică. Fără a fi ostentativ, tonul cărții obligă la o lectură atașată, impunînd acel deziderat al „purificării prin artă".

PLACHETA

„Rădăcini pentru om", este titlul culegerii literar-artistice din creația membrilor cenaclului literar „TIMISIENSIS" al Întreprinderii de aparate electrice de măsurat din Timișoara. Placheta cuprinde reportaj, poezie, schițe, și proză de anticipație (interesantă fiind tentația pe care o au mai mulți lucrători din acest modern domeniu de producție, într-un decor aproape de anticipație, de a scrie **(science fiction).** Nu este specificat cine îngrijește culegerea. Citeva nume atrag atenția și constituie adevărate speranțe ale scrisului și în primul rînd Dușan Baiski și Saul Beloia. Din tre semnatari : Liviu Pîrvan, Emil Banciu, Maria Căciulan, Zita Bartiș, Lavinia Stela, Monica Iuhas, Florica Tamaș, Leni Potor, Ionela Uzon-Vaideanu, Aurel Vintilă.

TABĂRĂ DE CREAȚIE

La Sînnicolaul Mare a funcționat o tabără de creație literară sub îndrumarea scriitorilor Mircea Șerbănescu, Aurel Gheorghe Ardeleanu, Aurel Turcuș. Au participat membri ai unor cenacluri din Timișoara, Lugoj, Făget, Variaș.

L. B.

opinii

Dumitru Radu Popescu SAU PROSPECTAREA LABIRINTULUI

Pentru autoarea monografiei **D. R. Popescu** (Ed. Albatros, 1981) abordarea operei unui scriitor „relativ tînăr" (n. 1935), în plină maturitate creatoare şi într-un moment în care multe din lucrările sale viitoare sînt probabil în curs de elaborare, constituie spaţiul în care se manifestă cel mai acut acel demon jucăuş al orgoliului critic : dublul pariu al criticului cu prosperitatea şi cu opera însăşi" (p. 9). Acest pariu nu consumă însă riscurile neîncercate ale oricărei lecturi surprinzînd scriitura pe măsură ce aceasta se face, fie, prima, consecventă sieşi, ca în cazul de faţă. Dincolo de legitimitatea gestului, rămîne, nu întotdeauna malefic, uneori dimpotrivă datorită impulsului ascuns într-un răgaz mereu amînat, un pericol al distanţelor insuficiente, dacă nu chiar inegale. Este vorba de perspectiva joasă la nivelul timpului, pe care o condiţionează **simultaneitatea cu un act de creaţie.** Nu se cere neapărat încercuirea într-un timp finit, pentru a putea zări, detaşîndu-se din mediul operei, semnele ce o proiectează posibilei eternităţi, şi nici nu se reproşează lipsa unei lecturi totale, teoretic imposibile. Se simte însă apropierea prea mare, de-a lungul paginilor, insistenţa asupra unor anumite „ferestre" ale lecturii în defavoarea altora, rămase oarbe, reifică insuficienţa distanţelor. Privirea suferă o contorsiune, dilatîndu-se în faţa unor repere şi îngustîndu-se înaintea altora, astfel încît acestea nu mai par să populeze acelaşi sistem, reglîndu-l întîmplător şi, aparent, nemotivat.

Nu se întîmplă însă ceea ce ar fi de aşteptat, textul critic nu se sufocă, ci, printr-o proliferare regizată cu minuţie, conform legilor de translaţie propuse încă de la început, el se deschide unor punţi posibile ale iniţierii. Riscul cel mai mare se ghiceşte dincolo de libertatea acestor punţi, netrecute de autoare. Monografia se păstrează astfel în limitele sigure ale unei parţialităţi asumate. Ţesătura acestei parţialităţi este însă densă şi suficientă motivaţiei sale.

În **Preliminarii** (pg. 5-42), Mirela Roznoveanu argumentează perspectiva din care a fost citită şi apoi interpretată, în monografie, opera lui D. R. Popescu. Pentru autoare, pe de o parte, analiza unei opere „seamănă cu o prospectare a Labirintului", gîndită ca un „model mereu altul, de iniţiere într-o conştiinţă dar, mai ales, într-o materie spirituală" (p. 5). Formalismul, rezultat al redundanţei, poate goli orice structură „lansată" de funcţionalitatea ei originară, de aceea Mirela Roznoveanu nu se opreşte la paradigma labirintului, ci îi spulberă limitele într-o nemărginire ipotetică. Labirintul este bîntuit nu numai de minotaur, de fapt nemuritor, ci şi de Sfinx, retras aici după înfrîngerea în faţa lui Oedip.

Se porneşte de la o concordanţă programatică între scriitură şi lectură, între obiect şi subiect. „Prospectarea Labirintului" există pentru că opera lui D.R. Popescu se regăseşte sub semnul labirintului, se consumă în nemărginirea lui de ipoteze, se finalizează prin parabola lui. Nu ştim dacă intenţionat, sau nu, se relevă şi în acest fel funcţia poetică a scriiturii lui D. R. Popescu, prin proiectarea axei paradigmatice, unde operează principiul echivalenţei şi se gîndeşte selecţia – labirinturile coexistente – pe cea sintagmatică, unde principiul contigenităţii perfectează combinaţia – labirinturile succesive. De altfel această aluzie nefinită nu este singulară în monografie. Vom vedea în mai multe rînduri cum perspectiva joasă de care aminteam privează anumite „semnale" ale scriiturii de funcţia pe care o au în universul ei organizat de autor. Pentru D. R. Popescu, după cum însuşi mărturiseşte, labirintul este „... spaţiu al întunericului, al rotirii în beznă, al crimei mai degrabă decît al jertfei, al inutilei jertfe, de altfel... spaţiu al lipsei de raţiune, unde monstrul înghite flămînd vieţi de oameni (...). Libertatea vine dintr-o idee, întunericul a fost învins de o idee. Şi fiindcă ideile se adună în cărţi, văd întunericul labirintului spulberat de lumina unei cărţi" **(Vînătoare regală,** p. 19, cit. în **Monografie...,** p. 33), Mirela Roznoveanu demonstrează cu un tumult de argumente, într-un ton uşor patetic, cum procedee ale epicului, îl încheagă spre a-l dezintegra, îl concentrează spre a-l împrăştia în structuri paralele, labirintice. Cu toate că nu este numită de autoare, această stare a haosului ordonat, sau a ordinii haotice, din romanele lui D.R. Popescu, ne indică un procedeu manieristic prin excelenţă : discordia concors. Nu numai prezenţa lumilor paralele, reale, fantastice, subterane, mitice etc. sugerează capcana oglinzilor şi a devărului disimulat. Însăşi problematica operei : căutarea adevărului, deschide perspective suprapuse, înşelătoare, fiecare în sine fiind o epifanie a întregului, sau, din alt punct de vedere, un „mis-en-abime" al celorlalte. Recurenţa personajelor, reluarea situaţiilor sau chiar a circumstanţelor, refac un context circular, labirintic, în miezul căruia se află golul întrebării, prime şi ultime. Toate acestea sînt din nou simţite, aluziile există, fără însă a fi minuite clar. Autoarea pare că se fereşte de conotaţii definitive, cu toate că propriile argumente, cînd sprijină o idee – deja enunţată, abundă în siguranţă. Circumscrierea la manierism se face datorită simbolisticii tradiţionale, şi nu se sprijină pe tehnicile scriiturii, potenţial inepuizabil manieristă.

ACULINA STRAŞNEI POPA : „Primăvara"

Autoarea pare că dă tîrcoale unei unităţi pe care n-o numeşte, dar despre componentele căreia vorbeşte pe larg, susţinîndu-le esenţa, fără însă a le finaliza prin interdependenţa ce o presupun. Cartea derepopesciană este o imagine a unui „univers pulsatil" (p. 28), în acelaşi timp, lumina ei spulberă întunericul labirintului din care s-a suprastructurat. Romanul devine astfel o oglindă metonimică săgetînd lumină în întunericul cosmic ; teoretic, prin încărcătura lor descifrabilă, cartea şi lumea sînt cele două jumătăţi : una de lumină şi alta de întuneric, a unei unităţi definitive. Doar presupunînd această imagine (amintind de reprezentarea orientală a dihotomiei cosmice) se poate înţelege transferul de substanţă, mecanismul acestuia, dintre carte şi lume şi invers, dintre scriitură şi referent şi viceversa, cu atît mai mult cu cît nici una din „jumătăţi" nu este statică, ci „pulsatilă". Acest transfer şi mecanismul lui devin obiectul studiului despre roman din partea a doua a monografiei.

În ultima parte, cea despre teatru, autoarea alcătuieşte o sinteză a caracteristicilor derepopesciene, prilejuită de permanenţa aceloraşi premise ale scrierii autorului. Separarea între epic şi dramatic rămîne o linie fragilă între două aspecte formale. În fond, epicul şi dramaticul constituie o unitate prin străduinţa şi căutarea obsesivă cu care se reface acelaşi univers. Chiar dacă „instrumentele" sînt diferite, lumea dramatică, prin metodele care-i sînt proprii, sublimează obsesiile prozei, reconstruind labirintul, unde adevărul rămîne fragmentar, diseminat. Personajele dramatice sînt aceleaşi spectre ale înfruntării ancestrale, sau mitologice, între căutătorul de adevăr şi minotaur. Iar dacă temeritatea lui Tezeu se dovedeşte a fi fost o farsă, încrîncenarea de a-l succeda şi de a finaliza gestul curajului şi neliniştii costă infinit mai mult : un timp inepuizabil de recuperare a firului călăuzitor. Mai violent în limbaj, expresionist sau suprarealist, teatrul pare să materializeze ciclic o lume de imagini permanente.

Ca un ultim argument al elegerii sale, Mirela Roznoveanu îşi încheie monografia cu un capitol însumînd şi discutînd aprecierile sau deprecierile provocate de opera derepopesciană. Încă o dată se dovedeşte popularitatea acestui scriitor, cîştigată nu prin artificii „minotaureşti" ci prin calitatea incontestabilă a operei sale în contemporaneitatea românească. Paul Georgescu, Nicolae Balotă, Ov. S. Crohmălniceanu, Nicolae Manolescu, Marian Popa, M. Niţescu, M. Iorgulescu, L. Petrescu, sînt doar cîteva nume ale criticii noastre, dintre cei care s-au oprit cu atenţie asupra operei lui D. R. Popescu. Scrierile derepopesciene par o piatră de încercare a literaturii critice şi eseistice contemporane, prin complexitatea replicii lor la lumea existentă, mai ales prin arta de a stoca valori la fiecare nivel al labirinturilor succesive, în care se afundă. Sensurile ultime sînt acolo, în profunzimea mereu crescîndă a scriiturii.

Ioana RAUSCHAN

„CĂRĂRILE TIMPULUI"

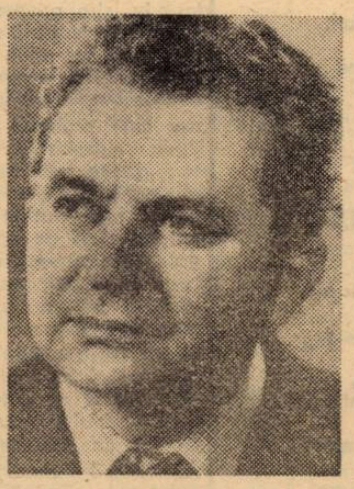

A antologa creaţia unui poet pe un interval de patrusprezece ani (1956-1970) este astăzi o muncă dificilă. Cei patrusprezece ani nu ni se prezintă stilistic şi ideologic ca o realitate unitară. Prin urmare este greu să-i cuprinzi într-o formulă altă decît dialectică şi istorică. Înlăuntrul ei trebuie să se ţină seama de mai mulţi factori decisivi : sfera universului informaţional, mutaţiile în domeniul comunicării artistice, nu mai puţin cele de pe planul interontic. Şi bineînţeles, altele sînt de fiecare dată „realităţile" ce se oferă recepţiei şi interpretării, prin care poetul transpune în imagini senzitive şi senzoriale viziunea sa despre lume în versurile de o structură clasică tradiţională, recurgînd la metre fixe, rime, strofe şi o tectonică „închisă" ca în poeziile **M-am gîndit, Aşteptare, Amiază pe cîmp,** etc., cu care se deschide volumul antologic **Cărările timpului,** şi altele în poemele în vers liber ca **Bătrînii în mai, De necrezut,** prin care se marchează perioada sa modernistă, în care nu numai mijloacele de expresie apar emancipate de tradiţie, dar şi viziunea despre lume este profund schimbată faţă de cea a începuturilor.

Opera lirică a lui Vladimir Ciocov antologată în volumul **Cărările timpului** se dovedeşte a fi o operă în progres. Este firesc aşa că acest progres nu s-a terminat în anul 1970. Neclar ne este de ce anume antologarea s-a oprit tocmai la această dată. O socoteşte oare poetul drept prag spre un urcuş şi mai semeţ în creaţia sa poetică ?

Temporalitatea este, după ultimele date ştiinţifice, o formă atît a realităţii obiective cît şi a vieţii psihice. În domeniul fenomenologiei psihice trăirile nu se deduc din teorii, ci se iau la cunoştinţă. Pentru un poet acest fapt este mai mult decît constatarea firească : momentul A nu este şi nu are proprietatea momentului B. Pe de altă parte, orice simplificare în acest domeniu este o cauză de impas creator. În orice caz, coordonatele existenţei umane nu că se simplifică ci, fapt de experienţă curentă, se schematizează iar mijloacele de expresie se tehnicizează într-un mod preferenţial spre poncif şi redundant spre lozincă.

Vladimir Ciocov, poetul, a ştiut să ocolească în cele mai autentice momente ale creaţiei poetice aceste din urmă două pericole. Limbajul său poetic este al interogaţiei continue şi neobosite iar tipul răspunsului de profundă rezonanţă lirică.

Poeziile din volumul **Cărările timpului** s-ar cere toate traduse în vederea includerii în seria **Cele mai frumoase poezii.** Ar fi un început fericit de a-l face pe iubitorul român de poezie părtaş al evoluţiei poetice a lui Vladimir Ciocov de la ucenicia începuturilor sale la gradul de maturitate la care poezia sa a ajuns în 1970. Dar încă o dată, 1970 nu constituie o dată **terminus** în evoluţia sa. Mai degrabă o putem caracteriza ca momentul primei maturităţi sub arcul unei cariere de poet liric în continuu progres.

A fi multe de notat în marginea celor aproximativ optzeci de poezii şi poeme reunite în volum. În însuşirea lor, ele păstrează ca intertitluri titulatura volumelor din care au fost alese : **Chemările luminii, Nelinişti albe, Vetre însingurate, Cîntece noi.** Faptul nu este de neglijat. Rezultă de aici în primul rînd ce anume din aceste volume i s-a părut poetului ca substanţă şi expresie mai ardent, mai temeinic şi mai semnificativ. Nu mai puţin se poate remarca în această ordine, dincolo de orice calificare pe criterii absolute, şi o anumită preferinţă pur subiectivă.

Vladimir Ciocov ca poet liric este caracterizat de o puternică interreflectare. Faptul oferă poeziei sale o notă meditativă de bună calitate, interreflectarea tinzînd în egală măsură spre stocarea informaţiei ca şi spre verificarea ei. Inovaţia este rezultatul verificării care e selectivă şi, în egală măsură, copulativă, presupunînd ceea ce englezul numeşte **„a long time memory" :** memorie de lungă durată. Or, ca fenomen genetic, ea stă de totdeauna sub regimul operaţional de a „descoperi" legăturile dintre fenomenele vieţii. Aşadar, în cadrul unui psihism deschis, ea promovează la rang prioritar funcţia de ridicare la „unitate semnificativă" a trăirilor înrudite. Reprezentative în acest sens ne apar mai ales poeme ca **Sonată de seară** (p. 89 şi u) şi **Panorama parcului orăşenesc la amiaza zilei** (p. 109). În ele ne întîmpină fiinţa umană ca revelaţie în unitate cu spaţiul înconjurător. Frumosul devine în felul acesta ca un mod de a fi al adevărului, iar claritatea este lumină în dublă accepţiune : complex de radiaţie şi a fi înzestrat cu puterea văzului neîngrădit de factori exteriori.

Poate că pentru cei ce nu cunosc poezia lui Vladimir Ciocov decît din traducerile apărute răsfirat în revistele noastre, calităţile sale subliniate de noi să apară excesiv de elogioase. Contrarul este adevărat. Volumul antologic **Cărările timpului,** editat de Kriterion într-o formă cît se poate de frumoasă, îndreptăţeşte cu totul concluzia noastră : A fi poet sîrb în condiţiile culturale, sociale şi istorice ale României de azi nu exclude năzuinţa spre perfecţiune şi cu ea realizarea unei opere lirice de vibraţie profundă, izvorîtă din conţinuturi şi probleme spirituale ale umanismului contemporan.

Andrei A. LILLIN

DAMIAN URECHE

DEPĂRTĂRI

Mi-au plecat aseară
Păsări de sub frunte.
Depărtări, poetul
Și un sat de munte.

Prin pădure, pașii
Seamănă a bărci...
Vinete crăițe,
Tandre mînătărci.

Mai păstrează taine
Rîul cu minuni,
Bate curcubeie
Soarele-n căpșuni.

Se întoarce fiul
Ce-a plecat de-aici,
Numai că părinții
S-au făcut mai mici.

Depărtarea-mi fură
Cea din urmă rază.
Mă visează satul
Și mă inventează.

ABSENȚA EI

Abia absența ei mă face
Să simt : a fi sau a nu fi ;
Femei frumoase ale lumii,
Voi n-o puteți înlocui !

Încerc de-acum a bea uitare,
Să zburd zidind zădărnicii ;
Toate belșugurile lumii,
Voi n-o puteți înlocui !

Tăcea mereu. Ce-nțelepciune
Tăcerii i s-ar potrivi ?
Biblioteci de adevăruri,
Voi n-o puteți înlocui !

S-a preschimbat în mari otrăvuri
Dulceața zorilor de zi,
Voi, suferințe ucigașe,
Voi n-o puteți înlocui !

De-ar vrea mireasa-suferință,
Ce nuntă i-aș mai dărui !
Celebre veacuri de mirese,
Voi n-o puteți înlocui !

Dau lacrima din mine, soare,
Să faci din ea bijuterii
Pentru acest sublim dezastru
Că n-o putem înlocui !

PORTRET ABURIT

Copleșit ca un veșmînt de nor,
Dacă cerul șterge apa grea,
Gustul verii să-l mai port tiranic,
Mi-ai lipsit un secol, fată rea !

Lasă urme sîngele prin cărți,
În penumbre să te pot vedea,
Ce se mai întîmplă prin aortă
Și prin gladiole, fată rea ?

Pîlpîie pe brațe și pe aștri
Mari întunecimi de catifea,
S-au întors secundele acasă,
Tu n-ai timp de ele, fată rea.

Legămînt de arșiță, ori poate
Un ecuator să fiu aș vrea.
Razele acestor labirinturi
S-au umplut de tine, fată rea !

ÎNGRIJORATE FLORI

Nici n-a bătut clopotul toamnei,
Și voi arătați neliniști,
Îngrijorate raiuri vegetale,
Voi suflați cu melancolie
Peste ramele soarelui.
Acum cine mai pune
Petale pe ochi și pe sîni,
Cine mai pune nisip în clepsidră ?
Cu gestul balerinei
Voi plecați incolonate
Ca o licărire,
Îngrijorate flori,
Amurguri sfîșiate !

CATREN

Dacă mă ierți la deșteptare,
Dacă mă blestemi cînd te culci,
Pe lacuri negre și amare
Tot se ridică nuferi dulci !

„Legendă"

VALENTIN TUDOR

CÎND NE IUBIM

Cînd ne iubim, iubirea nu ne minte,
E aripă de jar trecînd azurul,
De cîte ori străbate împrejurul
Înspre-adormiri de marmură-n cuvinte.

Prin mîngîieri descoperim conturul
Chemării de credință, din fierbinte
Pătrundere spre-aducerile-aminte,
Din împletiri de dor ne formăm șnurul

Desprinderii din noi în depărtare,
Nebănuind adînca lor chemare.
Dacă-ai veni, acolo, în livadă

Să vezi adevărata armonie,
Să strîngem flori și nimeni să nu vadă
Că strîngem timp de taină-n simfonie !

PRINTRE LUMINI

Printre lumini cînd umbra ne alungă
Străbatem și caniculele verii,
Cu nostalgia nopții și durerii
Nesomnul dimineții să ne-ajungă...

În zborul lor plutirile tăcerii...
Cocori devin văzduhul să-l străpungă
Și pacea cu odihna-n calea lungă,
Un cîntec prins în murmurul plăcerii.

Păstrăm o neodihnă trecătoare,
Sudoare frunții-n zbucium care moare
În cîntecul de harfă pentru tine.

O rază dinspre soare-i dezmierdare
Pămîntului pătruns de încordare,
Urcușul luminîndu-l spre destine.

SPRE FLORI DE STÎNCĂ

Se naște cîntec, pacea e deplină
Cînd trece peste liniști numai gîndul
Re-ntoarcerii, secretul mai păstrîndu-l
În firul alb al blănii de hermină,

În negrul sub-zăpezii, în plăpîndul
Boboc retras în floare spre lumină,
În tainicul amurg din zi senină,
Străbate cerul mărilor de-a rîndul,

Privirea ancorată-n neuitare,
Seninu-ți din privire-i desfătare,
E clipa din căldura prinsă-n ramuri,

Odihna netrăpașilor din hamuri
Pe drumul înspre valea noastră-adîncă,
De unde ne-ndreptăm spre flori de stîncă.

SONETUL UITĂRII

Nu-i gîndul o piatră de moară
Pustie pe valea secată,
Cetate de oști ferecată.
Săgeata luminii coboară.

În minți de copii – judecată.
Uitarea în noapte, să moară,
Pîndește, ascunsa comoară,
Așteaptă-n izvor-aplecată.

Să curgă de-acolo vechi gînduri,
Ca apa, s-acopere prunduri,
De unde, pe rînd, ni le cheamă

În brațele sale, cuminte.
Așa cum făceai înainte,
Uitare, revino și ia-mă !

FATA MORGANA

În dimineți senine se reface,
Străbate ochiul minții, cum încîntă
Întreg auditoriul cînd cuvîntă
Privighetoarea nopților de pace ;

Între petale fructul se desface,
S-așterne-n lunga trecere ne-nfrîntă,
Prin legile luminii se avîntă,
Căldura-i în imagini se preface.

Cînd florile de soare își vor soare
Visează în lumina care moare,
Semințele – să răsplătească-ogorul

Și-așteaptă dimineața să apară
Lumina răsăritului, afară,
Cu galben inundînd, tăcut, covorul.

NICOLAE DANCIU PETNICEANU

APA DE DUMINICĂ

Acum, la priveghi, cu lumînările aprinse, cei de față și-au dat seama că vrednicia bătrînului n-a fost a bună ! „Omul presimte cînd îi vine rîndul" zisese o bătrînă cernită, căutînd să filozofeze și să convingă pe cei de față despre iminența morții. În preziuă, omul avusese o comportare ciudată. O tristețe amarnică îi învăluia ochii, fluiera încetișor și în răstimpuri ofta tainic, un oftat profund, rupt parcă din rărunchi. Robotise prin ogradă, fără astîmpăr, ca în anii tineri, și bătrîna mirată de atîta rîvnă pe capul moșului i-a strigat din pragul casei ; „Mai stai locului, omule ! Mai răsuflă și tu oleacă, lasă-l amarului de lucru !" „N-am vreme de pierdut, Anghelino, zise hotărît bătrînul, ștergîndu-și sudoarea de la tîmple cu mîneca cojocului. Acum să-mi văd de ale mele, o să avem vreme berechet, și de ogină !" Tîrîndu-și picioarele agale, prin oborul pietruit, ținea strîns sub brațe doi snopi de paie de secară și fluiera ceva trist. Ajuns în spatele grădinei, se așezase pe grămada de paie, „să-și mai tragă sufletul" vorba Anghelinei. Se ridică apoi din așternutul galben și se porni spre casă. Înainte de a intra în obor, își mai aruncă odată privirea asupra grădinei și zîmbi, cu o seninătate în ochi, murmurînd pentru el vorbe de bucurie... „N-a voit să isprăvească așa... Mai găsise cîte ceva de rînduit" își aminti Anghelina, iar Petria întărea cele spuse de soacră-sa, prin mișcări scurte și repetate ale capului, căinîndu-se în felul ei de „fată în casă".

Cu securea și dalta, a despicat un trup de lemn și, cu migală, pînă la vremea prînzului, a meșterit mai multe cozi pentru sape, furci și greble. După ritualul de prînz, n-a luat în seamă vorbele Petriei, de a-și odihni măcar un ceas oasele, și zicînd că „Acesta-i zăcon domnesc" se apuca să încarce carul cu gunoi filozofînd în felul lui ; „... să-i dai pămîntului ce-i trebuie, de vrei să te bucuri de osînda lui ...„Pînă seara, a scos trei care de gunoi la „luncă", avea pămîntul în apropiere de orășelul Gîrlei, nu departe de vatra satului. Apoi, rîndui marvele, le rîni, le țesălă și încărcă ieslea cu tainul de noapte. Cu inima împăcată, că făcuse treabă bună în ziua aceea, ceru Anghelinei o oală de răchie, din prună de vară, și se duse în „lucrătoare", un mic atelier țărănesc, improvizat. Aci, cu oala alăturea, sorbind cîte-o înghițitură și mîngîindu-și cu dosul palmei mustața stufoasă și galbenă de nicotină, se apucă, fluierînd încetișor, să tocmească o furcă de tors, să-i facă hatîrul babei, o datorie mai veche a lui... În vremea aceasta, Anghelina și Petria roboteau prin casă pregătind cina și așteptau mai multe suflete la masă. Trebuia să pice, din clipă în clipă, Enea, șumarul de azi, bărbatul Petriei. Acesta plecase dis de dimineață la pădure, dincolo de Dealul Colnicului, cu un inginer de la ocolul silvic, să cresteze un parchet pentru lemnărit. Fiind sîmbătă seara, era așteptat și Pătruț, nepotul moșului, care școlărea la școala din satul vecin. Nepotul avea făptura croită după asemănarea și chipul bătrînului, în așa fel încît acesta avea gura numai laude. Pătruț purta numele bunicului și horea frumos din fluier. Auzindu-l nu puteai deosebi care cîntă mai bine – nepotul sau bătrînul. „Oasele o să-mi putrezească, dar numele și fluierul niciodată" ! se lăuda pe unde apuca Pătru Șumaru, pe care Anghelina, cînd era în toane bune, îl alinta „Lisuță".

Au picat cu toții în casă și s-a întins masă mare, stropită cu rachiu și vin sîngeriu. Inginerul, un bărbat chipeș, la 30 de ani, a tras cîteva oale de vin, s-a grăbit la mîncare și a plecat mulțumind din mers, voia să ajungă la gară, să prindă trenul de seară, avea ceva de aranjat la Herculane... Au rămas ai casei. Moș Pătru i-a dat Anghelinei lemnul cioplit, cu migală, înflorat cu fierul roșu, și bătrîna, cu o bucurie aprinsă în ochii mici și ascunși sub pleoapele zbîrcite, a înfipt furca în brîu, și-a privit-o, să vadă dacă e pe măsura ei. Văzînd că pe partea dih spate era prins un ciob de oglindă, nu s-a putut stăpîni – și-a lipit capul rotund și mic de tîmpla bătrînului și, dezmierdîndu-l, așa cum probabil făcuse în tinerețe, îi dădu un bobîrnac și-l mustră fără răutate ; „Du-te bolii de moș, mi-ai pus și oglinjoară ! Ce ți-a venit ? Cînd am fost tinerea, n-ai vrut în ruptul capului să-mi pui un ciob de oglindă și cît te-am rugat... Pe semne că m-ai temut sau de ce? Ha ? Zi, Lisuță, acum de ce taci ?" Și iarăși i-a dat un bobîrnac că ceilalți începură să pufnească în rîs. „Nu, n-am pus-o atunci (vorbea bătrînul, de parcă toate se petrecuseră cu o zi înainte) ca să-ți cauți de lucru să nu te tot zgîiești în oglindă"... Apoi bîtrînul îi ceru lui Pătruț să-i zică o cîntare de jale, urmată de una de joc. Acesta luă fluierul și hori cîntecul ciobanului care și-a pierdut oile la pădurea mare, dormind la umbra unui tufan. Bătrîna se mișca cu greu, îi era rușine ca la orice bătrînă, dar încet-încet se lăsă prinsă în pași „de doi" ai moșului pus pe joc. Anghelina jucă ce jucă, dar, obosind, se smulse din strînsoarea bătrînului și se așeză pe un scăunel, trăgîndu-și sufletul de atîta osteneală. Se opri și bătrînul, se așeză și el lîngă Anghelina, ștergîndu-și fruntea, pe care se prelingeau boabe de sudoare. Răsufla din ce în ce mai greu, se căznea să-și păstreze firea, ca în anii tineri, fără pic de oboseală. Ceru lui Pătruț să-i dea fluierul de pe poliță, făcut de el din cireș sălbatic. Întinse mîna, dar mîna tremurîndu-i, fluierul i-a alunecat printre degete și el, bătrînul Pătru Șumaru, săgetat de ceva în piept se frînse de mijloc și căzu de pe scaun, la picioarele Anghelinei. Într-o clipă toți au început să strige și să-l zgîlțîie pe bătrîn. „Cei ai, tato !", „Ce-i cu tine, moșule !" „Ce faci bunule" se căinau ei și căutau să-l trezească, să-l facă frecție cu răchie, cu usturoi, să-l stropească cu apă ! Bătrînul a deschis ochii, i-a privit pe toți rotindu-și ochii în orbite și a scăpat cîteva vorbe ; „Mi-s gata !... N-am aer !... L-au ridicat de subsiori și l-au dus în odaia de dinapoi, unde locuiau, de ani de zile, cei doi bătrîni, încăpere în care s-au retras pentru a nu stînjeni anii tineri ai celor din casă. Așezat pe pat, bătrînul începuse să dîrdîie de frig, deși era acoperit cu un strani din lînă de oaie, iar soba de tuci era înroșită. Își rotea ochii mari și vineți prin încăpere, cei doi sau trei dinți pe care-i mai avea îi clănțăneau în gură gata să se spargă, iar mustața galbenă și stufoasă se zbîrlise toată ca o coadă de motan.

Pînă la miezul nopții au stat de veghe cu toții. Petria se căznea să o liniștească pe bătrînă, care se frîngea toată, plîngîndu-se că moșul ei se va sfîrși și, de acum încolo, cîte zile va mai avea de trăit, va rămîne fără ortac și nu-i va fi ușor. Pătruț, nepotul, se căznea din loc în loc și se frămînta alăturea de cele două femei. Doar Enea își păstra firea, era îngîndurat și aștepta vărsarea zorilor, să poată încăleca iapa sură, cumpărată de la Lolă, și să dea o fugă la medicul din satul de peste luncă. Tîrziu, pe la cîntatul cel dintîi al cocoșilor, bolnavul scăpă de friguri și căzu într-un somn greu, cu un horcăit înfiorător.

Mama Anghelina n-a pus geană pe geană ! Și-a pironit ochii pe chipul bătrînului și căuta să toace timpul, depănînd, cîte și mai cîte din viața ei, alăturarea de omul lîngă care îmbătrînise, cu care făcuse casă și copii. Au fost ani buni, au fost și ani răi, au agonisit multe pe lîngă casă, au drămuit între ei bucuriile și necazurile așternute pe cărarea atîtor anotimpuri.

Dimineața, să tot fi fost opt ceasuri, sosi și medicul din satul de peste luncă, într-o șaretă trasă de un trăpaș murg. Doctorul, un bărbat între două vîrste, examină cu multă răbdare starea bolnavului. Ascultînd bătăile inimii și aflînd de cînd zace și pe deasupra vîrsta bolnavului din pat, se retrase, urmat de Enea, într-o încăpere alăturată. „Mai are zile, dom' doctor ?" întrebă Enea. Medicul, privind mersul regulat al pendulei din perete, strîngea din umeri și amîna răspunsul. „Vă rog să-mi spuneți adevăru', ca să nu mă prindă nepregătit... Are sau nu scăpare, se mai

poate face ceva
trebările șumarul.
de minuni !... S-
tare bătrîn și inim
dădu verdictul om
se arăta grăbit, ı
la rugămintea șur
de răchie, profrij
după care plecă.

Enea intră în o
greu să mintă, d
femeilor, adunate
n-avu încotro. „Nu
torul zice că tat ș
bine în cîteva zile
să-l mai vadă...
duplecată și înce
puterile". „Eneo,
tit... Nu-i nici o
cum zici, doftoru',
o doctorie... Mo
la dumnezeu sfînt
necăm, adu popa
rău !" Șumarul tr
popa Traian. Auzi
și de spovedit, bă
urduroși și împăi
zbîrlite, și vru să
se încleștă și se
zice „apă". I se d
refuză să bea, sp
din casă și a ce
zind de starea bă
la căpătîiul lui ș
fără lacrimi. Moș
cum îi dezmierdas
ochii strînși sub
bușească, să roste
bărbați și femei,
doar Anghelina îi
ghelina se apucă
cea că i se prăp
vorbește cu morții
oamenii, care, dup
sații, îndată și-au

Apăru și domn
un om înalt, bine
care era preot și
în zile de dumin
caii, cot la cot c
pe susuioanele b
șii i-au trecut cu
ciunile lumești, d
te cu aceștia, știo
avea o voce de
strană... Popa T
ierte pe moș Pătr
cu voie și fără v
muribundului să f
lui, în lumea cel
scăpările pămîn
scăpări și greșeli
babil părintele se
de mucenic și pă
bucuriile vieții, b
tășea și el din pl
trecere cu unii.

După oficierea
ian se apropie de
că să o încurajez
tric. „Lasă, uină A
atît, ce-i scris om

sau nu ?" insista cu în-
„Medicul nu e făcător
a scurs viața din el, e
a nu mai rezistă mult!...
ul lui Hipocrat. Medicul
refuzase suta de lei și,
narului, acceptă o uiagă
ată, de prună de vară,

daia bolnavului și-i fu
ar, învăluit de bocetele
la capul muribundului,
mai plînge, mamo, doc-
e va întrema, se va face
... O să treacă pe aici
„Bătrîna nu se lăsa în-
pu să țipe cît o țineau
maico, cum te lași pros-
scăpare, dacă ar fi așa
i-ar mai fi dat o rețetă,
șul nu mai are zile de
ul și eu vreau să-l cumi-
și nu mai sta, că stăm
rimise pe Pătruț după
n... ă e vorba de preot,
trînul deschise niște ochi
enjeniți, sub sprîncenele
spună ceva, dar gura i
tot scrimeni pînă a putut
duse o oală cu apă, dar
pre nedumerirea femeilor
lor din vecini, care au-
trînului, se adunară chită
căutau să-l bocească
Pătru (sau moș Lisuță
e bătrîna pe vremuri), cu
pleoape, început să lim-
ească locuri și nume de
din tinerețea lui, pe care
mai ținea minte și An-
cu mîinile de cap și bo-
ădește ortacul, deoarece
, și ea știe, a mai văzut
ă ce au ținut cu răpo-
dat și ei sufletul...
ul părinte, popa Traian,
făcut, om bun la toate,
slujbaș al altarului, doar
..., în rest muncea cu
...ăranii, la pădure sau
isericii. Înalt prea cuvio-
vederea multe din slăbi-
eoarece știa să se poar-
să-i omenească și apoi
cînta ca nimeni altul în
Traian implora cerul să-l
u de păcatele săvîrșite,
oie, se rugă ca sufletul
ie primit în dreapta tată-
or drepți, gratificat de
tene, că, vezi, doamne,
are fiecare muritor. Pro-
gîndea și la situația sa
stor de suflete ispitite de
ucurii pe care le împăr-
in, luîndu-se chiar la în-

spovedei, părintele Tra-
bătrînă, pe care încear-
e în zbuciumul ei lăun-
Anghelino, nu te mai topi
ului, nimenea nu-i poate

schimba. Moartea nu alege, ea culege ; doar în fața ei sîntem toți deopotrivă, la toți ne va veni rîndul, mai devreme sau mai tîrziu... Ce e drept, cu cît e mai tîrziu, cu atît mai bine..." Preotul termină, se mulțumi, aici pe pămînt, cu doi poli, sorbi o oală de răchie și plecă, lăsînd vorbă că dacă e nevoie de el, să i se dea de știre din timp.

Trecut de amiazul mare, cînd bătrînul începu să-și tragă sufletul. Respirația o avea din ce în ce mai anevoioasă. Bătrîna se apropie cu gura de gura omului, pe patul morții, și-l întrebă în șoaptă, de parcă ar fi tăinuit ceva cu bolnavul. „Pătrule, Pătruțule, spune ai vreo poftă ? Se judeca în cugetul ei că poate aceasta e cauza de bătrînul nu-și poate da sufletul ! Și moș Pătru, fără a mai deschide ochii, ceru „apă", „apă" și iarăși „apă". I se aduse, dar simțind oala la gură, o respinse printr-o smucitură a capului și își întoarse fața la perete. De prin obor, apăru Pătruț, care întrebă ; „Buno, ce vrea taica moș?", „Apă, apă vrea, buno, îi dau și nu vrea să bea, poate că aiurează... Sigur vede o apă mare, greu de trecut la ieșirea sufletului în calea morții !...".

Anghelina, văzînd că Lisuță al ei își aruncă ochii peste cap și respiră rar și zgomotos, aprinse o lumînare pe care o puse în mîna mortului sfîrșit ; înnodă plînsul undeva în ea. pentru a nu-l mai întoarce pe bătrîn, din drumul morții, și aștepta, cernită, ieșirea sufletului. Se pomeni că niște ochi sticloși, întredeschiși, o priveau rugători și trei sunete fîșîite se prelinseră pe buza de jos. Bătrîna înțelese și ceru de la Petria oala cu apă, ea fiind prinsă cu lumînarea aceea, ce se topea și picura milicherț pe perechea de mîini încleștată pe pieptul muribundului. Simțind aceeași oală de pămînt, bătrînul smuci din nou capul, refuză apa, bolborosind niște sunete oloage și rupte din gîtlejul uscat... Femeile nu știau ce să mai facă, voiau chiar să aducă pe cineva să-i descînte, ziceau între ele că probabil nu-și poate da sufletul avînd pe capul său un păcat greu de lăpădat. „Poate o fi ceva pe capul moșului nostru de nu-și poate da sufletul" zise Petria, dar Anghelina o contrazise pe loc zicînd că Lisuță al ei nu a fost în stare nici o pasăre să taie de sărbători, darmite să facă storane de om... De patul muribundului s-a apropiat Pătruț ținînd, între mîini ca pe un lucru de preț, cu circiag înflorat, roșu, cu buline albe, și, aplecîndu-se deasupra omului sfîrșit, îi vorbi încet dar cu anumită alintare „Taico, tăicuțule, tuțule ! Am fost la izvorul dumitale, la izvoru de sub deal, de la Patalașca. A prins pojghiță de gheață, dar l-am curățat și curge tot așa cum știi... Ți-am adus apa de duminică... Ia de bea să nu mori setos !..." În casa lor încetățenise zaconul ca duminica și în zilele de sărbători să se bea doar apă de la izvorul de sub deal, izvor tocmit de bătrîn la nașterea primului copil.

Bătrînul desprinse încetinel genele și schiță un zîmbet sau poate a fost un tremur al feții, sărută apa din buza circiagului, aplecat pe pieptul său, vru să spună ceva, dar gura-i înțepeni, iar ochii îi alunecară, ca două mărgele mari și albastre, peste cap. Cele două femei răsuflară ușurate...

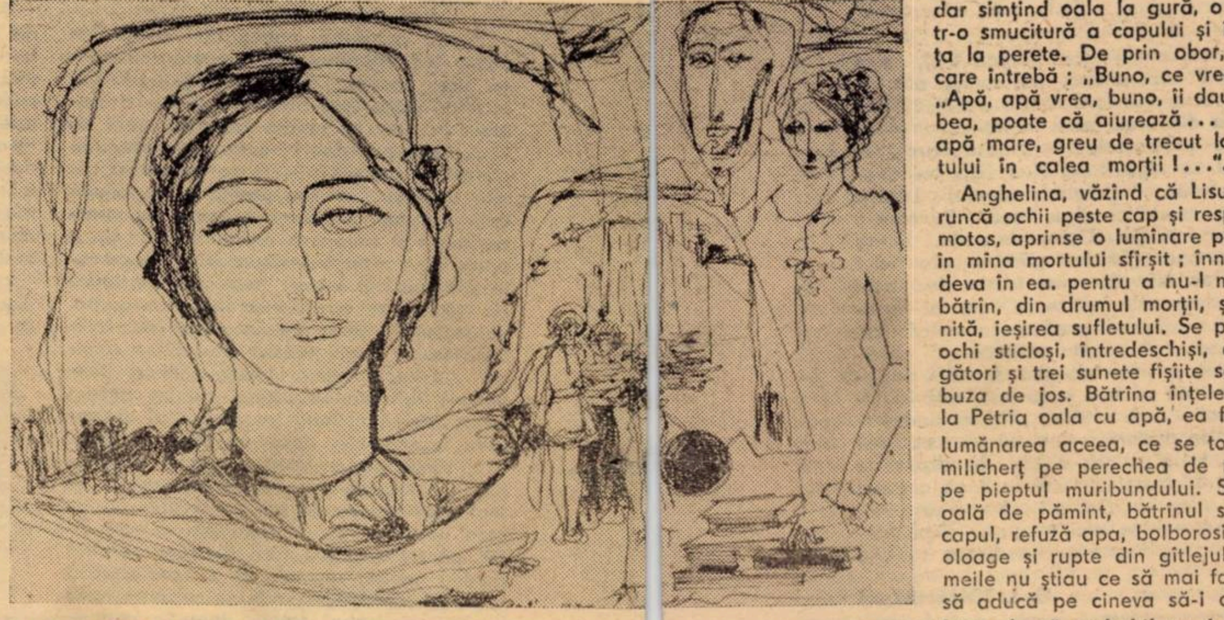

ACULINA STRAȘNEI POPA : „Eminesciană"

TATIANA LUNGOCI

NISIPUL CAUTĂ ÎNTRUNA

Dau iama greierii în poemele mele.
Hîrtia-i vioară, un cîntec vine să-l ascult
Stau pe nisipul de-alături și rîd.
Nisipul caută întruna margini.
Vorbesc.
Aud zbor de fluturi de pe-o zare.
Strig ceței dintre dealuri.
Mă-ntorc și pasul trece marea.
Statuia din Rodos apare întreagă
Și urc.
Mi-e teamă, iubite, aici, pe neașteptate,
albastrul dispare printre coloane.

O CULOARE FUGE DIN VITRALII

Pe scări aud cum primăvara-și
tîrșie pașii.
Tot întîrzii să aprind lumina și nu-mi dau
seama cît.

O roză a vînturilor mă duce pe chei,
Unde un cor se mai aude încă,
Unde albastrul hohotește și pleacă în fald
de curcubeu,
Unde păpuși dansează în toana unui ritm
de orgă.
Ajunge ! Jocu-i o boltă a unui zmeu
smintit.
O culoare fuge din vitralii, îi scrie
telegrame unui pictor

Și-l întreabă ce mai știe despre civilizație.
O mierlă vede-un telescop și jură
Că va țese din zăpadă cîntec.

AȘA AU ZIS FLORILE

Am rămas să arunc apă la o moară
părăsită.
Așa au zis norii.
Am rămas să topesc gheața
de pe spinările munților.
Așa au zis florile de corn și sînger.
Mă înălțam pe punți să văd torentul
Dar văd venind pe el
un coș din pai, ochelarii mei de soare,
bucăți de lemne putrezite.
Mergeau, mergeam și nu puteam
s-ajung la ele.
Moara devine pînză albă de corăbii.
Norii trimit la ușa mea un fulger.
Despic norii fiind alăturea de fulger.

DRUMURI SE PIERD

Telefonez trenului visat azi-noapte
Și-mi spune că la o trecătoare-n munți,
Un cărăuș striga în gura mare
Că vinde două legături de zile.
Alerg prin ierburi sunătoare, drumurile
se pierd
Nu vor să mai creadă în cifrele pămîntului.
O urmă de soare rîde cu guri de lemn.
Departe, o moară de vînt cultivă iederă
Pentru o conversație oarecare.
Văd un port unde se mai închiriază doar
cîteva vapoare.
În unul urcă-o fată împodobind un brad de
nuntă.

ACULINA STRAȘNEI POPA : „Pastorală"

ARINA MANICIU

ASCUNDE-MĂ

Du-mă în peștera brazilor
și-ascunde-mă bine
mă va asurzi tăcerea
din țevile pietrei.
Numai pe tine ecoul
te va cuprinde,
ca o mînă a mea,
fără putere.
Disperata ceteră de brad
să-ți fie leagăn
și clopotul meu
din noaptea trecută,
făcut din rouă și insomnii...

PENUMBRĂ

La poarta absenței
mă voi opri
ca o mireasă în gri ;
eu și caravana de nori.
Mîinile mele ca două fluvii
te vor îngenunchea
și-o spaimă puternică
să-mi surpe nervii
pe mătasa muzicii.
Eu, nevinovata penumbră
pe harfa ploilor
voi murmura
atingerile tale,
biciuită de crini.

LA ACEEAȘI FEREASTRĂ

Promit să rămîn sub gheața perdelei
dacă mai poate să fluture ;
se văd prin străvezimea beznei
la aceeași fereastră
strîngînd în pumni lumina rănită...
Anotimpul se topește în gura ierbii,
ai grijă,
se va lovi toamna
cînd durerea întreabă de mine...
ai grijă,
trece zăpada cerească
prin flaute stinse !

LOGODNA FĂRĂ NOI

Cireși căzînd în ispită,
răniți de alb
ca o logodnă fără noi.
Atîtea broderii efemere
pentru o nuntă amînată ;

Eu sînt logodnica nepieritoare
sub crengi de vis ;
îngheață-mă în brațe
pînă mă vor ninge cireșii.

GRAMATICĂ ROMÂNEASCĂ DE ION HELIADE RĂDULESCU

Ediție și studiu de Valeria Guțu Romalo, București, Editura Eminescu, 1980

Paralel cu creșterea interesului pentru achizițiile recente ale științei limbii, se constată, astăzi, în lingvistica românească, o intensificare a eforturilor de aducere în lumină a operelor reprezentative ale înaintașilor noștri. Retipărirea **integrală** (după mai bine de un secol și jumătate de la apariție !), de către Valeria Guțu Romalo, a **Gramaticii românești** de la Ion Heliade Rădulescu constituie un moment de excepțională semnificație al acestei activități de recuperare a marilor valori ale spiritualității românești. Autoare, ea însăși, a unor apreciate contribuții în domeniul gramaticii, editoarea se apropie cu înalt profesionalism și entuziasm de opera ilustrului predecesor, oferindu-ne textul propriu-zis, transliterat și redat, paralel, în facsimile, împreună cu un amplu și valoros studiu. Reputatei lingviste bucureștene îi revine meritul de a fi repus în circuit, cu sprijinul generos al Editurii Eminescu, cea mai importantă lucrare normativă din Muntenia, care a exercitat o influență considerabilă asupra tuturor provinciilor și care a jucat un rol decisiv în complexul proces de impunere a normelor limbii române literare moderne.

Într-o perioadă în care majoritatea cărturarilor români se limitau la discutarea aspectelor **teoretice** ale cultivării limbii, Heliade și-a propus să stabilească mijloacele **practice** care să conducă la realizarea acestui deziderat. Mare patriot, dorind fierbinte „desăvîrșirea limbii și mai bine" **(Prefața,** p. 69), învățatul muntean se alătură, cu inepuizabil elan, acelor „simțitori bărbați cari au știut să o prețuiască" (p. 63) și care au fost, totodată, adepții racordării culturii noastre la „luminata Evropă". Revendicîndu-se din tradiția inaugurată de acei „frați profesori cari scriu, traduc și se ostenesc pentru folosul și cultura limbii și a nații" (p. 49) – ale căror scrieri le cunoaște îndeaproape – și, în același timp, intim familiarizat cu ideile lui Condillac, Destutt de Tracy sau Le Tellier – gramatica acestuia din urmă servindu-i drept model –, Heliade a reușit, cercetînd cu un simț lingvistic ieșit din comun „firea limbii", să dea o descriere **proprie** a structurii gramaticale românești.

Moment de seamă în evoluția gîndirii noastre lingvistice, **Gramatica** de la 1828 își dovedește actualitatea, invitînd la lectură incitantă și la reflecție. Aducerea la lumină, printr-o ediție în toate privințele de excepție, a „gramaticii de la Port-Royal a românilor" (cum o numește Al. Niculescu) constituie cel mai potrivit omagiu adus neobositului promotor al operei de luminare, celui care a dorit cu atîta ardoare „ca să sporească rîvna culturii între rumâni" (p. 71). Și ce altă răsplată ar fi fost mai potrivită pentru nobila strădanie a Valeriei Guțu Romalo decît premiul „Timotei Cipariu" al Academiei Române, care i-a fost recent decernat ?

Doina BOGDAN-DASCĂLU

Cioburi colorate

„CARNETUL" PROFESORULUI GURGHIANU

Începînd din 1956, anul norocoasei mele acceptări în rîndul steliștilor, Aurel Gurghianu a avut delicatețea să-mi trimită fiecare nouă carte a sa, împodobită cu o dedicație tandru-măgulitoare. Recent, pasărea albastră a poștei mi-a adus din orașul poetului, al „bătrînului" profesor, ultimul volum purtîndu-i numele cu parfum din amestecuri de fructe dulci și ierburi tămăduitoare. De astădată, filele tipăriturii arată chenarul prozei și nu al poeziei, și au ca titlu **Carnet.** Bucuria lecturii m-a făcut să-mi uit ușor amărăciunile de moment ca și cocleala zilei de vară cu temperaturi ridicate din gheenele Saharei. Pe măsură ce mă lăsam furat de fraze cu unduiri de felină, fără o singură tremurătură de condei căzut peste apa adormirii, în fața ochilor mei răsărea silueta poetului, înaltă, suverană, lentă, așa cum o întîlneam pe străzile cetății colindate odinioară de Blaga și Baconsky, azi cu morminte vegheate de lacrima noastră curată. Și-l mai vedeam observînd discret anonimii pe care știu că-i îmbracă întotdeauna în haina vătuită cu blîndețea moștenită de la neamul lui de țărani ardeleni. De fapt, Gurghianu este poetul străzii, cîntată de el cu glasul bardului modern. În memorie se deschide floarea poemului antologic : „Ascult strada și pe mine m-ascult / Cînd trec amețit prin arterele ei, / Privind dincolo de aparențe, / Dincolo de vîrtejul prafului / Și-al hîrtiilor răsucite – / Pe mine m-ascult în ritmuri imperceptibile **(„Ascult strada").**

Dar acum se cuvine să vorbesc despre prozatorul (pardon, moralistul) Aurel Gurghianu. **Carnetul** domniei-sale e un mozaic alcătuit din pietricele cînd sclipitoare, cînd de nuanță mohorîtă – așa se și înfățișează viața, străbătută nu numai pe soare, ci și pe ploaie, furtună sau lapoviță scîrboasă. Subiectele cărții, tabletele ei cu structuri lejere, ocolesc spectaculosul. „Bătrînul", profesorul cu diplomă de la academia păsărilor, își orientează busola spre fapte insignifiante („o fac deliberat, cu intenția de a le submina, de a le izola de momentele ei »înălțătoare«") conferindu-le nimb. Scrie cu egală dezinvoltură despre ființe fără „identitate", nimerite în spitale, în stațiuni balneo-climaterice (de cîte ori e pomenită miraculoasa apă minerală, după care dimineața gîtlejul meu duce dorul ?), scrie despre femei, tinere fițe și bătrîne cu figura demolată de timp, despre portarii de instituții sau măturătorii de noapte. Tonul e al bonomului, înțelegerea a înțeleptului, noaptea teleghidat de buha Minervei, tandrețea, duioșia, ironia fină, a cugetului cehovian. Nostalgii de toamnă cu soare blond pe frunza „ce pică", tristeți de om care a văzut și auzit atîtea. **Zîmbete și aguridă** se numește un cursiv din **Carnet,** dar zîmbetul înțelegător precumpănește acrelei ce-o lasă strugurele necopt pe limbă ! Maxima intrată – fir tors din materii scumpe – în țesătura volumului, aduce valoare înaltă, ca de altfel și scenetele absurde. Gurghianu apare ca moralist care nu arată cu degetul înmuiat în veninul cucutei, ci șoptește cu silabe de miere.

Carnetului, venit după **Terasa,** îi așteptăm continuarea. Pentru sufletul nostru doritor de trandafiri, de vin uleios, de raze de lumină strecurate prin firida dimineții, cînd afară plouă cu funingini apăsătoare.

Petre STOICA

evocări

Ascultîndu-l pe Enescu la Timişoara

Cîţi, oare, dintre cei care frecventează azi cel mai important lăcaş de artă din Timişoara – sala Operei de stat şi a Teatrului Naţional – ştiu că pe aceeaşi scenă şi sub aceeaşi cupolă splendid decorată mural, cu scene din mitologia românească, a concertat în cîteva rînduri cel mai mare muzician român, George Enescu ? ! Am fost prezent în sală, ca elev de liceu, la unul dintre aceste momente de neuitat – nu numai pentru o singură persoană sau numai pentru o generaţie, ci pentru întregul oraş şi pentru totdeauna – trăind cu intensitate, febril, fiecare etapă a marelui eveniment.

Sub lumina amplului candelabru al sălii ne aflam într-o gravă şi emoţionantă aşteptare. Aproape că ne auzeam bătăile inimii şi ne simţeam concret sensibilitatea palpitînd, iar cînd în spaţiul scenei şi-a făcut apariţia silueta de tuş a bărbatului cu vioara şi arcuş, am simţit cum ni se taie respiraţia. Demnitatea sobră, plină de frumuseţe a artistului ni se releva în toată măreţia. Aşteptam cu sufletul la gură. Arcuşul s-a înălţat ireal, pe cînd vioara, fixată sub bărbie, se înfiora de apropiata atingere miraculoasă. Sublimă, pauza ne înfiora suspendîndu-ne în extraordinar. Ţin minte cu claritate culoarea transparentă de miere curată, a viorii, despre care se va povesti mai apoi că ar fi fost un Stradivarius autentic. Asupra ei se aduna bustul bogat al violonistului, ca o scoică de rezonanţă. Uşor înclinat, capul leonin exprima o impresionantă îngîndurare. Pe obrazul transfigurat, armoniile puteau fi citite ca-n pagini de carte. Născute şi crescute în fiinţa artistului, sunetele atingeau uşor corzile instrumentului muzical pentru a-şi lua zborul în perfecta lor puritate. Realul devenea ireal, muzica ţesîndu-se baladesc dintr-o suită de limpezimi nepămîntene. În tăcerea cumplită a sălii, fiecare scîrţîit sau fişîit întîmplător s-ar fi relevat ca o rezonanţă barbară ; publicul însă, asculta înmărmurit cum se înălţau, din adîncile rădăcini ale spiritualităţii poporului, coroana plină de strălucire spre amplitudinile artei muzicale universale !

De neuitat aceste concerte la Timişoara, care au avut loc după cum urmează : în 13, 14, 15 decembrie 1936, în 9 şi 10 octombrie 1937, în 29 noiembrie 1938, presa locală – şi nu numai cea în limba română – marcînd de fiecare dată şi nuanţat prestigioasa prezenţă. Din acea vreme păstrez crochiul plastic al lui Ioan Suciu, violonist şi caricaturist timişorean, mai tîrziu apoi şi mulţi ani prim-violonist al Filarmonicii de stat „Banatul". El îl surprinde pe Enescu concentrat asupra viorii, imagine caracteristică pe care n-o scapă nici pictorul Corneliu Baba, şi el autor al unui desen al lui Enescu concertînd.

La rîndul său, compozitorul Vasile Ijac – muzician şi pedagog timişorean de prestigiu – scria despre evenimentul muzical din 1936 – **„Accente dureroase, ritm patetic, timbru sfîşietor, totul este profund semnificativ ;** şi mai departe **„Lucrurile cele mai simple, complicaţiile cele mai îndrăzneţe, sub vraja arcuşului său prind forme imaginare şi în consideraţii subtile se scurg ca picăturile de rouă în sufletele avide după plăcerile artei lui Apollon".** Dar n-am spune pe de-a-ntregul adevărul dacă am ocoli şi ecourile negative, consemnate în presa vremii, cu atît mai întunecate cu cît subminau prestigiul unui centru de regiune cu adînci tradiţii şi implicaţii muzicale. În ambianţa socială şi slab culturală a epocii, părea firesc să se manifeste dezinteres faţă de artă chiar şi într-un moment de excepţie cum era prezenţa la Timişoara a strălucitului pisc al muzicii româneşti. Presa vremii – în special revista „Fruncea" de sub conducerea lui Nicolae Ivan – critica nu numai slaba popularizare a evenimentului, afişajul insuficient şi ineficient („Afişe rare şi decolorate", anunţînd „modest" etc.), dar şi calitatea unei părţi a publicului în cazul unora dintre concerte.

Astăzi mai că nu-mi vine a crede că n-a fost vis şi că, de fapt, am trăit efectiv întîlnirea cu marele Enescu aici, la Timişoara. Retrăind clipele înălţătoare de atunci nu pot să nu mă întreb totodată de ce nu se consemnează nicăieri pe marmură sau pe bronz noblaţa evenimentului artistic de odinioară, care nu onorează exclusiv o sală de spectacole, ci oraşul şi deosebitele sale înălţimi spirituale atinse între timp ? De se să nu le spunem răspicat celor care intră azi la spectacolele de teatru şi operă din Timişoara că în aceeaşi sală în care ei trăiesc momentele de lumină ale scenei contemporane, au răsunat cîndva acordurile tulburătoare ale viorii lui Enescu ?

Mircea ŞERBĂNESCU

„În arcane de pădure..."

limbă şi stil

Omonimele sînt cuvinte omofone (cu pronunţare identică), dar cu sensuri şi, de obicei, cu origini diferite. De pildă, în română, avem patru cuvinte **mai** : 1. Adverb (din lat. **magis**) : „Eu nu **mai** sînt, e-un cîntec tot ce sînt" (Labiş) ; 2. „A cincea lună a anului" (lat. **maius**) : „Noapte de **mai**" (Macedonski) ; 3. „Măciucă, bătător" (lat. **malleus**) : „Avea un pumn cît un **mai**" (Rebreanu) ; 4. „Ficat (magh. **maj**) : „Mi s-a umflat **maiul** cît o bute" (T. Popovici).

Împrumuturile sporesc numărul omonimelor **(masă de brad, masă de oameni ; casă de odihnă, casă de bani ; bob de griu, pirtie de bob).** Voi supune discuţiei, în continuare, o pereche de omonime din această categorie, care nu se bucură de o răspîndire prea largă. Citez din Creangă, **Amintiri din copilărie** : „Pe bădiţa Vasile îl prinsese la oaste cu **arcanul,** îl cetluiau acum zdravăn şi-l puneau în cătuşi, să-l trimită la Peatră". DEX defineşte **arcanul** astfel : „Laţ pentru prinderea sau prăsirea animalelor, în special a vitelor". Şi cuvîntul, şi obiceiul ne-au parvenit de la tătari, care foloseau **arcanul** ca un fel de „lasou", nu numai pentru prinderea animalelor, în special a cailor (Sadoveanu, **Nicoară Potcoavă** : „Zaporojenii au prins cu **arcanele** cîţiva armăsari tineri"), ci şi pentru capturarea duşmanilor, pe cîmpul de luptă : „Toţi călări şi înarmaţi / Cu săgeţi şi buzdugane, / Şi la brîie cu **arcane**" (Alecsandri).

Ulterior, se ajunge la constituirea unei „perechi omonimice" **(arcan 1-2),** prin asimilarea neologismului latino-romanic **arcan** din fr. **arcane** sau, mai curînd, din lat. **arcanum** „secret, taină", care reprezintă forma neutră, substantivizată, a adjectivului **arcanus,-a,-um,** „ascuns, tăinuit, misterios". Acesta din urmă este, în latină, un derivat al substantivului **arca,** „ladă, cufăr, celulă, de unde neologismul nostru arcă, sinonim pentru „corabie". Topîrceanu : „Mai fericit ca legendarul Noe (Din toată omenirea inundată / În **arca** mea nu am decît o fată..." **(Migdale amare)** ; Labiş : „Bătrînul pădurar visează parcă, / Îndrăgostit de codri ca de-o **arcă** / Pe care-n timpi mai vechi ca amintirea / El a durat-o rînduind în ea / Galop de cerbi, bîrlog de urşi şi undurea / Izvoarelor, să aibă fiarele ce bea" **(Bătrînul pădurar,** din ciclul **Sadoveniene).** Amintesc, în treacăt, că **Arca lui Noe** este titlul unui roman de Ionel Teodoreanu (1936), în care prozatorul, urmînd îndemnurile insistente ale lui Ibrăileanu, se străduie să-şi cenzureze lirismul şi să-şi stăvilească exuberanţa metaforică.

Arcan „taină" l-a ispitit, prin caracteru său „savant" şi prin sonoritatea „exotică", ba poate chiar prin „capcanele" ... omonimiei, pe Macedonski. Una din poeziile ciclului Excelsior (1895) se intitulează **În arcane de pădure** şi fu publicată în Literatorul, XI, 2 august 1890, însoţită de „precizarea" – sub – titlu : „Poezie simbolistă-instrumentalistă". De altfel, expresia **În arcane de pădure** revine, cu puterea unui laitmotiv, la începutul fiecăreia din cele trei strofe. Iat-o pe cea dintîi : **„În arcane de pădure** întuneric ce spăimîntă. / Frunza tace lîngă frunză şi copac lîngă copac ; / Noapte tristă, noapte mută, noapte moartă, cer opac – / Dar privighetoarea cîntă, dar privighetoarea cîntă". Ca adjectiv, **arcan** îl ademenise, mai timpuriu, şi pe Heliade (vezi **Michaida,** versul 558), care şi-l însuşise, foarte probabil, din italiană **(arcano).**

G. I. TOHĂNEANU

plastică

Aculina Străşnei Popa

Una din absolventele cunoscutei şcoli de artă plastică timişoreană este şi artista plastică arădeană **Aculina Străşnei Popa,** absolventă a Liceului de artă şi a Institutului din Timişoara. Avînd, iniţial, ca lucrare de diplomă, în liceu, sculptura, ea nu a putut să scape influenţei marelui grafician şi profesor care a fost Iulius Podlipny, căruia i-a fost o îndrăgită elevă, trecînd în clasa lui de grafică. Studentă, apoi, a pictorilor Leon Vreme, Gabriel Popa, tînăra aspirantă la pictură a încercat, de la începuturile activităţii ei, „să nu continue pe

nimeni". Iubea nişte mari maeştri ca El Greco, Rouaul („aş îngenunchea în faţa lor") se lega puternic de Modigliani, de portretele lui, de ţinuta lor hieratic nostalgică, cu ochii lor goi, enigmatici, care o copleşeau. Dar, după cîţiva ani de pictură, după o serie de portrete în care oamenii ei apăreau pe pînză într-o poziţie magnifică, statuară, la modul legendar şi impunător, pictoriţa se opreşte, meditativă şi întrebătoare, deoarece, din ce în ce mai acut, simte „nevoia de altceva". Poate simte nevoia acelor desene din liceu ? Simte nevoia manifestărilor într-o altă formulă şi expresie plastică, eventual, în grafică ? Daşi portretele sale în ulei exprimau, de fapt, lumea şi gîndirea unui personaj, deşi artista mai avea să revină la culoare şi pictură ca la un liman, ca la o chemare ancestrală, spre grafică se îndrepta acum ca spre un teritoriu enigmatic, unde exprimarea ei se putea face mai nuanţat şi mai multilateral. Astfel începu pentru ea cea mai prolifică, dar şi cea mai dramatică etapă a creaţiei. Aceea a graficii sale. Fiică a satului. A bărăganurilor din sudul Siretului. Fiică a naturii, între ţăranii mîndri, răzeşi din tată în fiu, cu un străbunic cioplitor în piatră, colindînd cîmpul, muncind, alergînd, creîndu-şi mai tîrziu singură condiţii pentru a studia, în fiinţa ei se îmbinau aceste date ale unei firi nestăvilite, răzvrătite, mîndră solitare, mereu severă cu ea însăşi, nesupusă şi necruţătoare cu propriile slăbiciuni, cu o voinţă aspră de-a deveni un om întreg şi de a-şi urma calea visată – arta. Pictura şi grafica **Aculinei Străşnei Popa** este, fără tăgadă, semnul unei conştiinţe artistice orgolioase, neconformiste, nesupuse canoanelor, ci deschisă, dramatic, căutărilor şi aspiraţiilor personale. Muzicalitatea învăluitoare a liniilor ei, marile drapaje care încarcă, precum nişte aripi pentru zbor, eroinele ei, chipurile, parcă, regeşti, în care frumosul antic primeşte această graţie a drapajului zburător şi diafan, conferă alegoriilor sale aerul uşor fantast, tonalitatea de basm bizantin şi medieval românesc. Adeptă a memento-ului că omul trebuie exprimat frumos, în ciuda hidoşeniei, ce uneori, îl poate altera, este o concluzie a unei existenţe şi căutări febrile, suferinde, adînc morale, a artistei, în perpetuă aspiraţie a acelui moment în care ea speră „să dau de ceva mare, de ceva numai al meu". Căutînd, cu înfrigurare, acel ceva personal şi definitoriu, poate că graficiana şi pictoriţa ignoră ea însăşi faptul că arta ei este încă de pe-acum bine definită, că ea a intrat într-o albie proprie, că ea şi-a constituit un stil, o conduită artistică şi o morală deplină.

Există o obsesie în grafica ei actuală. O obsesie care mişcă într-un fel straniu linia ei melodios voluptoasă spre tuşe mai severe, spre linii în care frumosul primeşte o duritate şi o îngroşare. Obsesia scării este obsesia motivului urcuşului uman, a alegoriei depăşirii, în momentele existenţei. O scară e însăşi viaţa. Şi personajele care vor urca pe ea, conchide artista, sînt eroii care populează, real sau fantastic, scara din imaginaţia ei.

În seara caldă de la începutul acestei veri, cînd artista mi se confesa, în atelierul ei singuratic de pe strada Lacului, îi reproşam faptul că vorbeşte despre multe lucrări, de la care nici măcar amintirea fotografiilor nu mai există, ca să poată fi definită evoluţia şi etapele ei de creaţie. După o tăcere, acceptă această observaţie recunoscînd eroarea, faptul că a dat drumul în lume unor lucrări despre care azi ea însăşi nu mai ştie nimic, conchizînd că : „Sînt tablouri ce n-ar trebui să plece niciodată din atelier, căci ele ar merita să fie nişte lucrări ale creatorului". Chipul ei neîmpăcat şi glasul ei de un blînd dramatism mi s-au părut, brusc, că se mulau perfect cu ambianţa acelor tablouri, a acelor fiinţe imaginate de ea, de o puritate extremă, învăluite în lungi drapaje străvezii şi într-o gestică, parcă, regală, ele sugerîndu-mi, parcă, mîndria lor de-a fi în lume, (smulse din visul artistei, din care ele se întrupau), şi de-a deveni pentru noi întruchipările unei arte a frumosului uman, semnele unei simţiri de învăluitoare poezie şi de gîndire profund morală.

Ion ARIEŞANU

Solista Victoria Paşca

arta amatoare

La un festival de muzică populară de la Abrud : **„Tulnicul moţilor, – ecoul munţilor",** se prezenta şi eleva Victoria Paşca, cu cîntece din vatra folclorică bihoreană. Premiul I cîştigat atunci a devenit suportul moral al unui drum ce înseamnă trudă şi modelare a talentului. Întîlnind-o în spectacole în cadrul Festivalului naţional „Cîntarea României", i-am putut asculta repertoriul şi reacţia ascultătorilor. Astăzi, muncitoarea de la Întreprinderea de panificaţie din Timişoara face parte şi din brigada artistică a unităţii, unde se mai remarcă şi colegi de muncă şi artă, precum Constantin Căldărescu, Viorica Purcel, sau Anton Dobra şi alţii, brigadă îndrumată de instructorul Emil Şain. O mai întîlnim cîntînd cu grupul vocal „Hora", al Şcolii populare de artă, la Clubul C.F.R. şi cu ansamblurile „Sorocul" şi „Rapsodia bănăţeană". Trofeele primite la Alexandria sau la Oradea, la Abrud sau Timişoara, sînt o dovadă atît a meritelor interpretative ale Victoriei Paşca, cît şi a unui repertoriu original bihorean şi bănăţean, în care talentul îşi dezvăluie valenţele.

D. U.

top

POP SERVICE (II)

Dana Tolcan – București : Discografia Mike Oldfield, pe care l-ai văzut de curînd în emisiunea TV, Mozaic : Tubular Bells (mai 1973) ; Hergest Ridge (august 1974) ; Ommadawn (octombrie 1975) ; Incantations (noiembrie 1978) ; Platinum (noiembrie 1979); Q E 11 (iarna 1980). Iată și componența Stargard : Debra Anderson, Rochella Runnels, Janice C. Williams. LP de referință, „Changing of the Gard" (Warner Bros). **Andrei Săvescu – Loco :** ultimul album Amanda Lear, se cheamă „Incognito". 2. E vorba de Hondo – nou grup britanic originar din Cambridge. 3. Green Door (Shakin' Stevens), Hold on Tide (ELO), prezente ambele în topul englez. **Gunther S. – Brașov :** Din cîte știu, cel mai tînăr cîntăreț căruia i s-a decernat Discul de aur este japonezul Osamu Minagawo (pentru înregistrarea versiunii nipone a piesei Black Cat Tango-Kuru Neku No Tango). Cîntărețul Osamu are doar ... 6 ani ! **Mai mulți corespondenți :** Componența grupului Journey (San Francisco) : Ross Valery ; Gregg Rolie ; Steve Perry ; Neal Schon și Aynsley Dunbar. **Laszlo Demeter – Dumbrăvița :** Piesa poartă titlul „Carribean Disco Show" – Lobo. Orice observație referitoare la calitatea programelor muzicale radio, expediaz-o realizatorilor. Eu ce pot face ? **Iancu Rodica – Loco :** „Marakesch" este de fapt un vechi hit al algerianului Bob Azam, intitulat, „Mustapha". Discul original a apărut acum 20 de ani la casa Barclay. Despre Smokie, nimic nou ! **Mircea Izvernar – Oravița :** Mulțumesc pentru poze, le voi folosi la momentul potrivit. Nu, dragă, Mircea, „Wings" nu s-a destrămat ! Cît despre Exile, acesta e un grup american originar din Kentucky, lansat acum 3-4 ani de cunoscutul tandem Chinn & Chapman, compozitori și impresari cărora le datorăm „descoperiri" ca Suzy Quatro, Smokie. La început, Exile au efectuat turnee cu Beach Boys, dobîndindu-și apoi o binemeritată apreciere. Piese elaborate, stil de interpretare interiorizat, ocolind facilul, profilați pe Hard Rock dar interpretînd și piese de factură lirică. Componența : Jimmy Stockley – voc. ; John-Paul Pennington – chit. ; Buzz Cornelison – pian ; Marlin Hargis – orgă ; Sonny Lemaire – bass ; Steve Goetzman – var. instr., voce.

Petru UMANSCHI

corespondența

Radu Clețiu : Ne înștiințați că „scrieți poezie de mai mulți ani, folosind-o ca sursă de inspirație pentru tablourile suprarealiste", pe care le creați. Indiferent de mobilul preocupărilor dv. poetice, versurile trimise redacției generează o anumită proiecție vizuală, de bun augur. Pînă la poezie însă mai aveți un drum lung, pe care o să-l puteți străbate numai dacă veți acorda cuvenita atenție pentru studiul literaturii. (Atunci veți scăpa și de tentația unor versuri rizibile, precum sînt : **„Odată stăturăm întinși / Pe pajiștea păscută / De alți îndrăgostiți / ca noi").** **Dan Bucur Mânăstoru :** Cele două poezii „Cetăți siderale" și „Degetele speranței" sînt sufocate de cuvinte și expresii bombastice. **Anton Cărăuș Solaris :** Atît poeziile cît și scrisoarea dv. conțin o frenezie bazată (e firesc) pe o mare dorință de afirmare. Ar trebui invitată la masa de scris **ora decantărilor** (a esențializării inspirației) și să aveți puterea s-o așteptați, iar cînd sosește, să știți cum să-i folosiți timpul benefic. Vă spunem acestea, pentru că o seamă de imagini din versurile dv. arată că merită să stăruiți (de pildă : **„De aceea, veghea mea / naște semnale / pe care le-auziți / din cînd în cînd / răsfoind / odăile sufletelor")** Dar iată și versuri neconcludente : **„Vino / să-ți dau cel puțin / „Bună seara" / odată cu ploaia / ce-ți spală trupul / cu lumina stelelor". Ion Vlăsie :** Am reținut ceva pentru publicare. Grupajul de poezii ne-a convins că aveți sorți de izbîndă, indiferent dacă veți reuși sau nu la concursul de debut editorial. Am vrea, totuși, mai multe date despre dv. ; vă rugăm să ne comunicați dacă ați mai publicat. **V. Munteanu :** Prea apăsat bacoviene sînt poeziile dv., în ce privește starea de tristețe, de durere, purtată ca pe-un stigmat etern. Oare, faldurile mantiei (poetice) a lui Bacovia vă învăluie sufletul doar numai pentru că locuiți în Bacău, sau chiar așa de năpraznic chinuită este starea originară a simțirii dv. ? Citîm din „Nocturnă" : **„Cineva bate la ușă : Tăcerea îmi stringe mîna / Pînă mi-o albește / Frigul îmi răsună în oase / Mă ghemui lîngă odaie (sic) / Și-mi țin cu dinții sufletul / Să nu se prăbușească ceva** (atenție la cacofonii !) **în mine".** Am citat din versurile cele mai expresive. Altele, nici nu intră în discuție. **Crăsteți Lazăr :** Neconcludent conținutul modestei coli de maculator.

Aurel TURCUȘ

lecturi

DICȚIONAR DE EPIGRAME

Activul Club al epigramiștilor „Cincinat Pavelescu" din București, impulsionat din punct de vedere editorial de Mircea Trifu, aduce în librării o carte frumoasă. Ireproșabilă sub aspect grafic (N. Nobilescu). Peste 300 de epigrame scrise de 61 de autori. Volumul pare a fi fost alcătuit ca urmare a unui concurs pe teme date. Ideea nu ar fi fost rea dacă nu s-ar fi exagerat uneori. De pildă la litera „E", cuvîntul „epigrama" prilejuiește semnătura a 28 de autori, la care se mai adaugă de 4 ori „epigramistul". Procedeul ni se pare discutabil, el trădînd caracterul de joc și artag, atît de specific bunilor noștri epigramiști. Dar catrenele bune și foarte bune nu lipsesc. Cele mai multe din acestea sînt semnate de autori bine cunoscuți de-acum, cum ar fi : Mircea Trifu, Dimitrie Jega, Gh. Steriade, D. C. Mazilu, Sorin Pavel, Vasile Tacu, Virgiliu Șchiopescu, Ștefan Tropcea, Pavel Belu.

Deși volumul e tipărit în regia autorilor, deci la Editura Litera, nedumerește faptul că Mircea Trifu semnează 22 de epigrame, în timp ce alți excelenți epigramiști, cum ar fi George Zarafu, G. Grosu, Traian Gărduș etc. apar cu cîte un singur catren. De asemenea, cititorul se va întreba unde este numele celui mai talentat epigramist bucureștean, Nicolae Ghițescu ?

Dar dincolo de orice imputare, noua apariție editorială a elitei epigramei românești contemporane constituie un demers literar și editorial ce se confundă, fără nici o îndoială, cu succesul.

I. V.

sport

Viața e frumoasă...

în continuare

Viața e frumoasă la scoruri mici, la cifre peste trei bate vîntul înghețat prin casa noastră cu geamuri sparte. Cine ne iubește spune că a fost nefericită întîmplare și diferență de fus orar, cine ține cu noi zice că și la anul vom lua cupa, cine nu strigă că o singură echipă de fotbal în România și aceea va umple de minuni fotbalul european. Deocamdată prima observație de suporter nebotezat cu idei necolegiale, e că trebuie să ținem doliu cel puțin pînă în săptămîna următoare în această rubrică a păcatelor noastre de credincioși ai vieții fotbalistice timișorene. Deocamdată, în aceste zile de doliu fotbalistic, trecem ușurel către șah și vă anunțăm că viața noastră fericită în Timișoara, șah poftește.

În șah campionii roiesc în jur, norocul aleargă pe urmele lor de parcă toată viața s-ar fi antrenat la probe de viteză ... Cînd nu cîștigă inginerul Anton cîștigă senioarele, cînd nu cîștigă Margareta Mureșan cîștigă școlarii ... Dar mai ales cîștigă toți împreună, de-ți vine să te faci statuie în fața vitrinei clubului „Medicina" ... Iar dacă pierd, au piesele negre cu ei, ele țin doliul singure, nu amărăsc un oraș întreg și nu scot din liniștea lui redactorul de servici, obligat să devină locțiitor al titularului rubricii, fiindcă titularul ține doliul regulamentar.

LOCȚIITOR

P. S. : Și dacă nu credeți că la anul vom lua din nou cupa, uitați-vă cum urcăm noi către locul I în campionat ...

Dacă va uzurpa cineva campioana noi vom fi aceia !

Și la șah vom cîștiga toate titlurile chiar dacă vom juca într-una numai cu piesele negre !

TELEVIZIUNE

DUMINICĂ, 30 AUGUST

9,00 Tot înainte ! 9,35 Film serial pentru copii : „Micul prinț" (ultimul episod). 10,00 Viața satului. 11,40 Premieră muzicală Tv. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 14,00 Desene animate : Tom și Jerry. 16,00 Șah. 16,15 Telesport. 17,40 Ecranizări din literatura universală : „Trei surori". Producție a studiourilor sovietice. 18,40 Micul ecran pentru cei mici : Jocuri ... jocuri de copii : „Fotbalistul". 19,00 Telejurnal. 19,25 Cîntarea României. Județul Buzău. 20,55 Film artistic : „Cavalerul mesei rotunde". Producție a studiourilor americane. 22,35 Telejurnal. Sport.

LUNI, 31 AUGUST

15,50 Tragerea de amortizare A.D.A.S. 16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,40 Știință și tehnologie, umanism și progres. 20.20 Roman-foileton : „Vîntul speranței" (episodul I). 21,15 Cadran mondial. 21,40 Gala maeștrilor. 22,05 Telejurnal.

MARȚI, 1 SEPTEMBRIE

9,00 Telescoală. 9,20 Curs de limbă germană. 9,40 Curs de limbă engleză. 10.00 Șoimii patriei. 10,10 Desene animate : Tom și Jerry. 10,30 Matineu muzical-coregrafic. 11,05 În lumea enigmelor — serial științific. 11,30 Nimic despre fotbal : Fatezie muzical-distractivă. 12,25 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Volei masculin : România — Cehoslovacia. 18,00 Santiere libiene. 18,25 Tribuna Tv. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Ancheta Tv. : În obiectiv, cei certați cu ... munca. 20,15 Teatru Tv. : „Cabana". 22,15 Telejurnal.

MIERCURI, 2 SEPTEMBRIE

15,00 Fotbal : F.C.M. Brașov — F.C. Argeș (divizia A). 17,00 Imagini vietnameze. 17,25 Avanpremiera festivalului „George Enescu" (II). 18,00 Inscripții la noul chip al țării. 18,25 Mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim ... 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Universul femeilor. 20,20 Telecinemateca : „Anna". Producție a televiziunii cehoslovace. 22,10 Telejurnal.

JOI, 3 SEPTEMBRIE

9,00 Telescoală. 9,25 Curs de limba rusă. 9,45 Horă mîndră românească. 10.05 Universul femeilor (reluare). 10,40 Roman foileton : „Vîntul speranței". (reluare). 11,35 Întîlnire muzicală. 12.15 Tribuna Tv. 12,40 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Volei masculin : Finala turneului internațional de la Galați. 18,10 Cîntec de tulnic. 18,35 Desene animate. 19,00 Telejurnal. 19,30 Tendințe viitoare în știință și tehnologie. 20.00 Ora tineretului. 20,50 În lumea enigmelor. Serial științific. 21,15 Pagini din istoria teatrului românesc. 22,05 Telejurnal.

VINERI, 4 SEPTEMBRIE

16,00 Telex. 16.05 Telescoală. 16,25 Rezultatele tragerii loto. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,20 La volan. 18,35 P.C.R. — în fruntea luptei împotriva dictaturii militaro-fasciste, a dominației hitleriste. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19.25 Actualitatea economică. 19.45 Fapte de eroi ai muncii și vieții socialiste. 20.05 Film artistic : „Calabuch". Producție a studiourilor spaniole. 21,40 Patriotismul, mesaj și angajare a culturii române. 22,10. Telejurnal.

SIMBĂTĂ, 5 SEPTEMBRIE

9,15 Matineu de vacanță : Viteazul trecător 9,40 Literatura română. 10,10 Telecinemateca : „Anna" (reluare). 12,00 Concert popular. 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 15,00 Fotbal : C.S. Tîrgoviște — F.C. Olt (divizia A). 18,35 Săptămîna politică. 18.50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Călătorie prin țara mea. 20,00 Teleenciclopedia. 20,45 Film serial : „Dallas" (ultimul episod. 21.30 Șlagăre în devenire. 22,40 Telejurnal. Sport.

TELEVIZIUNE

mapamond

FENOMENALUL „Ș" (VI)

Omisiunile pe care cercetătorii le-au observat în prima perioadă a studierii lui „Ș", pe cînd acesta nu avea încă o tehnică prea dezvoltată a memorării, au arătat că „Ș" nu greșește la memorare ci la reproducere. Cheia omisiunilor sale se afla în psihologia reproducerii și nu în psihologia memorării. Iată cum își explica „Ș" greșelile :

„Eu lăsam „creionul" lîngă gard, vă amintiți gardul acelei străzi. Creionul se contopea cu gardul și eu treceam pe lîngă el fără să-l observ. Același lucru mi s-a întîmplat și cînd am lăsat oul pe fondul unui zid de culoare albă ... Fac greșeli și cînd las obiectul într-un loc slab luminat ; mă deranjează și zgomotul, cînd îmi apar în fața ochilor niște pete ...".

La „Ș" defectele de memorie erau defecte de atenție. Analiza acestor lipsuri n-a diminuat aprecierea înaltă a memoriei sale ci, dimpotrivă, a făcut să se poată caracteriza și mai bine memoria de excepție a acestui om. Ba și mai mult : cercetătorii au putut răspunde și la a doua întrebare de ce la „Ș" nu apăreau denaturări ale memoriei ?

Cea mai bună explicație pentru aceasta este prezența componentelor sinestezice în „notarea" și „compararea" urmelor materialului memorat. „Ș" nu numai cifra cuvintele date în imagini evidente, ci încărca fiecare din aceste cuvinte cu informații de tipul senzațiilor sinestezice (vizuale și tactile) care se formau din sunetele cuvintelor spuse sau din simbolurile cuvintelor notate.

„Îmi amintesc, zicea acad. Luria, cînd ne-am întors într-o zi de la institutul unde eu și prof. Orbeli făceam experiența cu „Ș" și cînd l-am întrebat pe acesta dacă mai știe să vină mîine la institut. „Credeți că pot să uit așa ceva ? mi-a răspuns el. Mi-e suficient acest gard cu gust slab și sunet strident ...". Pe lîngă toate avantajele memoriei sale fenomenale, „Ș" avea și greutăți naturale evidente, care deveneau tot mai clare pe măsură ce trebuia să rețină mereu un material tot mai mare și nou. Acest lucru a ieșit în evidență mai ales în momentul cînd, să zicem așa, „Ș" devine un profesionist al memorării. Atunci se consola cumva cînd unele din imaginile sale se confundau cu fundalul sau erau mai puțin evidente din cauza proastei iluminări. Dar a venit și clipa cînd „Ș" n-a mai vrut să se împace cu apariția „petelor", a norilor" sau a „rotocoalelor" de fum ... „Înainte, pentru a reține un lucru, spune „Ș", îmi reprezentam întreaga scenă. Acum mi-e suficient să iau doar un detaliu convențional. Dacă e vorba de un călăreț, mi-e suficient să fac legătura în conștiință între picior și pinten. Dacă ați spus „restaurant", eu am și văzut intrarea în restaurant, oameni care stau la masă, orchestra care-și acordă instrumentele și încă multe lucruri tipice unor asemenea încăperi".

(VA URMA)

evrika!

- **Viața este cu atît mai frumoasă, cu cît se privește mai des în oglindă.**
- **Cînd se descoperă o taină, alta îi ia locul.**
- **Celui prea ocupat dă-i o sarcină în plus : să-și planifice timpul ce i-a mai rămas.**
- **Din exces de etică, Prometeu ar putea duce înapoi focul zeilor de la care l-a furat.**
- **Oile nu cunosc lupta pentru putere.**
- **Scările sînt de o mie de feluri, dar celebră a rămas scara ... măgarilor.**
- **De fapt, soarele este cel ce face umbră pămîntului.**
- **Campionatul nostru de fotbal numără pînă acum 25.000 de goluri. Mai e un pas pînă la vid.**
- **Zgomotul te poate ucide. Tăcerea te omoară.**
- **Bate la poarta pe care scrie „Ciine rău !" și cînd ești întrebat „Cine e ?", răspunde vlăguit : „Om bun !".**
- **Sînt țări pe pămînt unde nu este indicată zicală „Foamea este cel mai bun bucătar !".**
- **Să nu-ți faci singe rău pentru o siringă ...**
- **Înhămînd fluturi la o rachetă, putem ajunge în rai.**

Ion VELICAN

(Urmare din pag. 1)

pămînt sigur. Acum cred că pot explica mai bine ce înseamnă pentru mine munții. Ei bine, munții sînt pentru mine ca metrul etalon. N-am nici un merit în faptul că metrul etalon există și că el măsoară exact a zecea milionime din sfertul meridianului terestru. Singurul meu merit e că am încredere în cei care au făcut calculele. Nu pun la îndoială nici faptul că metrul etalon e păstrat bine, nici faptul că el măsoară exact atît cît am învățat la școală. În consecință nu încerc să trișez pe nimeni. Tot astfel, n-am nici un merit că în copilărie am văzut tot timpul munții de aproape. Singurul meu merit, dacă am vreunul în această privință, e că n-am fost indiferent la acest noroc. Am încercat să fiu cît de cît demn de el. Munții fiind din multe puncte de vedere metrul meu etalon în morală, m-au ajutat să nu trișez. Uneori îi regăsesc. Sînt înfipți în cerul adînc al depresiunii Făgărașului, la fel de singuri și la fel de implacabili cum i-am lăsat. Pe scurt, nu numai izvoarele ne reflectă chipul. Chiar și piatra. Cu condiția să nu fim orbi.

– Vă referiți la orbirea interioară.

– Fără îndoială. Cea care te lasă să bîjbîi sau să treci indiferent. Recitesc în aceste zile „Greața" lui Sartre. N-am o foarte mare stimă pentru acest autor din motive care mă privesc, dar cum să nu tresari citind o asemenea frază ? : „Viața are sens dacă vrem să i-l dăm". E aici un adevăr care merită să fie ținut minte și care valorează cel puțin cît înțelepciunea de a nu înainta patru metri și jumătate cînd trenul trece la patru metri. Căci, după ce am scăpat necălcați, e foarte important să știm încotro se duce trenul. Scopul vieții nu se poate opri la grija de a nu cădea victime.

– Stilul dumneavoastră are ceva din solemnitatea, din riguarea, din reliefurile geometrice, clar definite ale muntelui, totodată însă și foșnetul pădurilor sale, muzica lor gravă. Ce alți dascăli, în afara munților, v-au influențat scrisul, ambițiile literare, au jucat un rol în devenirea dumneavoastră ?

– Am vorbit mai înainte despre mare și mă provocați să vorbesc din nou. Întrucît pe plajele Mării Negre am învățat mai mult decît în amfiteatrele unde am studiat ca student prelegerile de filosofie. Între cărțile la care lucrez acum, una se cheamă „Confesiunea unui păgîn". În ea vreau să explic tocmai această religie a mării. Va avea trei părți : „Elogiul izgonirii din paradis", „Marea ca război troian" și „Scurtă istorie a Afroditei".

– De ce „marea ca război troian" ?

– Pentru că, simbolic, războiul troian se reia în fiecare amiază. Altfel spus, lupta pentru frumusețe. În acest război troian miza este chiar trupul întins pe plajă la cîțiva pași de mare. Ca să mă înțelegeți mai bine, dați-mi voie să vă povestesc ceva. Cu cîțiva ani în urmă, am suferit o operație de ulcer. Stăteam în spital și mă uitam afară. Chiar sub fereastră era un stadion. Uneori nu vedeam pe nimeni. Doar gazonul verde. Alteori, sportivi în treninguri alergau, făceau antrenament. Mă uitam la ei și o infinită tristețe mă cuprindea. Eu mă tîram de-a lungul unui coridor de spital și mi se părea că toată viața mea avea miros de acid fenic și culoare de halat spălăcit. Mă întrebam dacă vreodată aveam să mai fiu ca oamenii care mergeau normal, în soare, în ploaie, și nu mai visam decît să mă pot sui într-un tren să plec la mare și să alerg pe nisipul care se încălzește dimineața. Aș fi dat toate cărțile mele, și cele scrise și cele viitoare, pentru asta. Atunci am descoperit aproape dureros ce înseamnă pentru mine lăcomia de soare, de orele petrecute pe nisipul fierbinte, de ceasurile de înot și de extazul viril al amiezii. Și că, de fapt, n-am știut niciodată să renunț. N-am priceput niciodată atît de bine morala stoicilor încît să simt tentația de o urma. Și, iertați-mi îndrăzneala de a face o mărturisire atît de puțin protocolară, o plajă, vara, mi se pare mai convingătoare decît ceea ce îmi aduc aminte din Schopenhauer. Știu că e un abuz, poate, să numești fericire beția confuză a trupului întins pe nisip și că nici mările, nici nisipul fierbinte nu ne pot da ceea ce așteptăm de la oameni. Dar o amiază pe plajă ne arată cel puțin că fericirea nu e un cuvînt inutil. Chiar dacă l-am folosit foarte rău totdeauna. Mai știu că fericirea e uneori dureroasă. Dar nici azi nu pricep cum poate fi cineva mizantrop sub un soare arzător pe o plajă. Există un mod de a privi lumea, care este în același timp lecția Parthenonului și lecția mării.

Cu scriitorul Octavian Paler

– Undeva ați scris totuși că ați descoperit marea tîrziu.

– Așa este. Dar tot acolo adăugam că am descoperit-o la timp. Firește, e important să trăiești printre cărți, să iubești cărțile, să visezi ca Borges paradisul în forma unei biblioteci imense, dar uneori simțim nevoia să-l ascultăm și pe Gide din „Fructele pămîntului", să ardem în noi toate cărțile. Atunci marea ne va răspunde singură la toate întrebările care ne interesează, amintindu-ne că religia soarelui a fost totdeauna o religie a vieții. În asemenea momente mă gîndesc cu tristețe la toate cruciadele pornite împotriva frumuseții, a esteticii.

ACULINA STRAȘNEI POPA : „Legendă"

– Între morală și estetică, am crezut totdeauna că sînteți de partea moralei.

– Poate că sînt și acum. Dar nu văd ce folos am trage purtînd un război invers decît cel de la Troia : adică împotriva frumuseții. Le-am dat dreptate totdeauna celor care spuneau că lîngă un copil care moare de foame toate teoriile estetice nu mai au nici o valoare. Și nici azi nu cred că ne-am putea continua poveștile despre războiul troian uitînd cîte victime plătesc în lume, cu viața, ipocriziile sau lipsa de scrupule care țin loc adesea de morală. Estetica nu poate fi nici scuză, nici pretext pentru a uita ce e nedrept. A evada în estetică, lăsînd urîtului strada, ar fi tristă trădare. Dar ceva s-a schimbat totuși în modul de a vedea lucrurile. Ceea ce am înțeles pe parcurs e că opțiunea pentru frumusețe nu trebuie opusă moralei, constituind ea însăși un fel de morală sau, dacă vreți, un început de morală. Am întîlnit oameni de gust și finețe intelectuală care încercau într-un mod violent să se apere de eticheta „estetizant", care înseamnă firește cu totul altceva decît „iubitor de frumos", tăvălind în noroi ideea de frumusețe, dezicîndu-se de ea, spunînd că frumusețea este detestabilă, iar cei care o prețuiesc sînt demni de milă, dacă nu chiar mai mult. Și am simțit atunci o mare tristețe. Oare frumusețea e de vină pentru toate mizeriile care au umbrit condiția umană ? Și oare ar trebui sparte statuile care o reprezintă pe Afrodita, așa cum făceau prin secolul trecut fanaticii dezlănțuiți împotriva zeilor păgîni ? Oare trebuie să deplîngem lunga strădanie a artei de a umple muzeele cu trupuri frumoase ? Trebuie să deplorăm faptul că, urmînd exemplul grecilor, arta europeană s-a înrolat adesea în oastea lui Agamemnon și Menelau pentru a lupta sub zidurile Troiei pentru frumusețe ? Nu sînt în stare, recunosc, să văd avantajele pe care le-am avea disprețuind ceea ce e frumos. Și nu văd ce morală ar fi aceea care s-ar întemeia pe triumful urîtului. Cel puțin, nostalgia frumuseții dacă nu ne ajută să devenim frumoși, ne ajută să vedem mai limpede noroiul.

Iată de ce, referindu-mă la dascălii care, în afara munților, mi-au influențat scrisul și au jucat un rol important în formarea mea, am răspuns : marea. Cum zicea Camus, care a iubit și marea și măsură plină, și care se numără de asemenea printre dascălii mei, știu că o morală este posibilă și că ea costă scump. Dar ajunge să visăm o morală pentru a ieși dintr-un somn orb. Poate că această pasiune a mea pentru mare e și o ciclică inițiere în taina fierbinte și inepuizabilă a verii, sub semnul căreia m-am născut. Dacă e așa, înseamnă, că revin mereu, ca șarpele care-și mușcă coada, la începuturi.

– Înțeleg că, după părerea dumneavoastră, războiul Troiei este încă de actualitate.

– Exact. Dealtfel, eu nu pot să citez în clipa aceasta nici un lucru „inactual". „Inactualitatea" nu există, așa cum nu există în realitate vid. Iar „actualitatea" nu înseamnă în sine o valoare. Ea este numai cadrul în care putem alege. De fapt, singurul pentru că nu poți să trăiești altă viață decît cea care îți e dată. Nu poți să-ți schimbi secolul după voie. Vrînd, nevrînd, mergi între naștere și moarte împreună cu cei care s-au născut odată cu tine și trebuie să alegi ce te desparte și ce te apropie. Așadar, poți să fii actual spunînd „da" și poți să fii actual spunînd „nu".

– ... Dar „anacronic" și „perimat" ?

– „Anacronic" înseamnă a nu corespunde spiritului unei epoci, a trăi într-o actualitate în care ești nepotrivit cu partea ei cea mai importantă. Fără ca aceasta să însemne neapărat că „anacronic" este totdeauna echivalent cu „neadevărat", Giordano Bruno a fost anacronic într-o epocă dominată de obediență față de dogmele bisericii. De fapt, toți martirii au fost într-un fel anacronici. Numai așa au putut fi atît de ușor striviți sub privirile aprobatoare sau resemnate ale epocii.

– Prin „Apărarea lui Galilei" treceți din domeniul eseului, al confesiunilor în teritoriul literaturii de ficțiune. Ca în toate celelalte cărți și de data aceasta dialogul, călătoria, introspecția sînt o călătorie în propria conștiință. Parafrazîndu-l pe Flaubert, puteți spune : Galileo sînt eu. Păstrînd proporțiile, putem conchide : Galileo poate fi oricare dintre noi. Căci adevărul apărat de Galilei rămîne o datorie permanentă. În consecință, vă propun să comentați actualitatea dramei lui Galilei. Care sînt responsabilitățile actuale ce revin omului de știință și de artă în apărarea adevărului, a iubirii, a vieții ?

– De ce numai ale omului de știință și de artă ? Cred că toată lumea știe ce este un rug. După cum știe că și mai rele decît rugurile ridicate în piețele publice au fost totdeauna rugurile ridicate înlăuntrul victimelor. Acolo unde nimeni nu le vede și teama strivește fără spectatori. Căci există o inchiziție de-a lungul istoriei, așa cum există victimele ei, iar Galilei din cartea mea, care n-are comun cu celebrul savant decît dilema, este tocmai purtătorul unui asemenea rug care descoperă în final că nu există Inchiziție perfectă cîtă vreme un singur om spune adevărul, și că iubirea de viață și adevărul n-au dreptate decît împreună.

– Rugul revine ca o obsesie în cartea despre Galileo Galilei. Nu un rug documentar ci unul viu, un coșmar de care n-a scăpat nici epoca noastră...

– Într-o zi, privind cum răsărea soarele, mă gîndeam că ziua crește lent și inexorabil. În fiecare zi soarele răsărea cu un minut mai devreme decît în ziua precedentă. Și exact la ora prevăzută. Nimeni și în nici un mod nu poate intimida dimineața, oprind-o să vină la ora respectivă. Cu picioarele ei desculțe și albe. Dimineața înaintează invincibilă în fiecare zi. Din păcate, omul e mult mai fragil, mi-am zis. El poate fi și oprit și întîrziat. Pe urmă m-am gîndit că victoria dimineții e tatuși indiferentă. Chiar deasupra spînzurătorilor și a sîrmelor ghimpate, ea a venit la oră exactă, chiar deasupra rugurilor s-a îmbujorat la fel. În vreme ce omul, și cînd s-a temut, cînd n-a avut curajul să aleagă, n-a putut fi cu totul nepăsător. Victoriile noastre înseamnă mult mai mult decît mersul exact și indiferent al dimineții.

– Ați publicat anul trecut o carte de scrisori imaginare. Prin epistolele adunate în volumul respectiv, ca de altfel prin întregul dumneavoastră scris, încercați o reabilitare a genului epistolar atît de compromis. Ce epistolă simțiți nevoia să semnați azi către cititorii care vă așteaptă viitoarele cărți ?

– Bătrîna din „Neînțelegerea" lui Camus spunea : „și inima se uzează, domnul meu". La fel de bine am putea spune că și cuvintele cu care trebuie să numim ce simțim se uzează. Și astfel intrăm într-un cerc vicios. Ne îndreptăm din ce în ce mai repede spre un scop care devine din ce în ce mai confuz. Și dacă lucrurile ar continua astfel, am ajunge să mergem cu o viteză ametitoare spre nicăieri. Se vorbește foarte mult în lumea contemporană despre șansele omenirii de a se sinucide. Aglomerarea absurdă de arme reprezintă într-adevăr un pericol real. Dar nu e numai atît. Există și o aglomerare teribilă de cuvinte inerte și o mare nevoie, uneori cețoasă, de a re reînsufleți. Paradoxal, în această lume plină de singurătăți înfricoșătoare, există, poate mai mult ca oricînd, o mare nevoie de tandrețe și o mare sete de fraternitate. O sete aproape disperată de sens, de reapropiere de lucruri, de recîștigare a distanțelor dintre noi și obiecte. Mulți, foarte mulți vor să reînvețe să iubească lumea, după ce li s-a vorbit despre zădărnicie și absurd. Încep asta cu obiectele din jur, cu orborii, cu vîntul și pietrele, dar fatal ajung la nevoia de oameni și deci la fraternitate. M-a surprins astfel că un scriitor, aparent anacronic, intrat în desuetudine, produce încă, printr-una din cărțile sale, mă refer la Gide și la „Fructele pămîntului", adevărate virtejuri de aer proaspăt. Mi se pare profund semnificativ acest fenomen și e unul din lucrurile care mă determină să fiu optimist.

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 35 (705) 4 SEPTEMBRIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

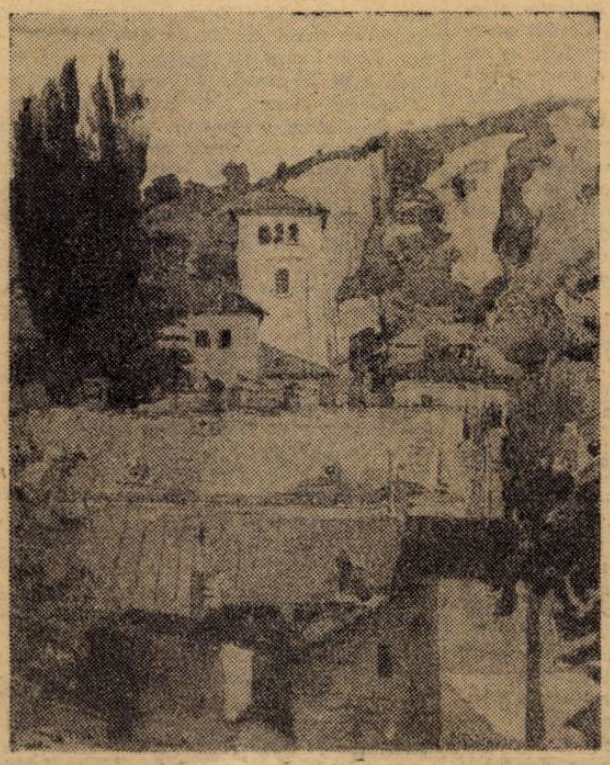

„Peisaj citadin orăvițean"

Spiritul revoluționar al presei

Prin tradițiile ei perene și statornic umaniste, presa românească, încă de la începuturile ei, dar mai ales odată cu emanciparea proletariatului român și a partidului său, a fost dominată de un intens spirit revoluționar, vizionar și înaintemergător.

Cu atît mai puternic și mai adînc s-a înscris acest spirit revoluționar odată cu împlinirea idealului clasei proletare, odată cu eliberarea sa de sub exploatare și dominație capitalistă. Înscrisă, de la începuturi, pe frontispiciul celor dintîi ziare muncitorești și comuniste, lozinca „Proletari din toate țările, uniți-vă !" a devenit, și în anii de grea exploatare, de luptă ilegală comunistă, ca și mai tîrziu, pînă azi, nu numai o simplă lozincă, ci însuși sensul major al luptei clasei muncitoare, acela al coeziunii, al acțiunii, al spiritului revoluționar și de jertfă, pînă la victoria finală a socialismului și comunismului pe întreg globul pămîntesc.

În anii aceștia, ai înfăptuirilor măreț, ai desfășurării nemaipomenite a forțelor creatoare ale poporului, ale înaintării societății românești spre culmile unei noi civilizații socialiste și comuniste, azi, cu atît mai pregnant se întrevede spiritul coordonator și dinamic revoluționar al presei române contemporane. Făcîndu-și din partinitate o trăsătură dominantă, iar din cunoașterea politicii partidului și statului, un țel, presa românească din patria noastră înțelege că menirea ei supremă constă în a determina ca toată suflarea patriei să înțeleagă drumul și obiectivele spre care ne îndreptăm, să înțeleagă că aceste obiective sînt rodul politicii partidului și statului, ce își înfăptuiesc astfel rolul lor suprem, de a călăuzi poporul spre victoria socialismului și comunismului în România.

„Pornim de la faptul că socialismul și comunismul îl construim cu poporul și pentru popor — și numai în măsura în care oamenii muncii, întregul popor vor acționa în strînsă unitate, sub conducerea partidului nostru comunist, vom asigura victoria socialismului și comunismului", se spune în Cuvîntarea la Adunarea festivă consacrată celei de-a 50-a aniversări a „Scînteii" și sărbătoririi Zilei presei.

Pornind de la aceste deziderate și imperative presa română va înțelege că spiritul revoluționar de care ea este animată este însuși spiritul luptei, al jertfei partidului și poporului nostru, cărora ea trebuie să le fie statornică, să-și dedice energia, pasiunea și înțelegerea. Numai pornind de la aceste țeluri, mărturisite de partid și de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, presa ce se scrie azi în România va reuși să-și facă pe deplin datoria, să se angajeze și ea, ca un vizionar înaintemergător și ca un ajutor de nădejde, cu un ceas mai devreme, în preajma țelurilor propuse și a cerințelor impuse de însăși viața noastră și de poporul nostru, cititorul nostru.

ORIZONT

Ion Davideanu

ÎNVINGĂTORII

Bunii mei au scris pe ceață
cu un fulger prima carte,
felul lor de dor de viață,
și dispreț adînc de moarte,
s-a tăiat de-a lungul țara,
după poftele străine,
bunii mei tăcură, gheara
sorții îi strînsese bine,
năvăleau precum strigoii,
să ne fure cîte toate,
vremea a născut eroii,
suferind în demnitate,
căci nădejdea sta cuminte,
cea mai pasăre măiastră,
cugetul lucrînd fierbinte
la alcătuirea noastră,
și am izbucnit ca zorii,
într-o ură și-o iubire,
și sîntem învingătorii
luminînd prin omenire ...

Miron Țic

CÎNTECUL MEU

Cîntecul meu e o nouă
sărbătoare,
Cîntecul meu este cît țara,
O nesfîrșire de cer, o horă mare,
O deschidere din care se revarsă
vara.

Cîntecul meu este și va rămîne,
Cît rămîn eroii și lumina,
E literă din litera limbii române,
Aici își are de-a pururi rădăcina.

Cîntecul meu se-aude izvorînd,
Din sufletul ce n-are vindecare,
Decît slăvind și arzînd,
În Patria de grîu și de floare.

convorbiri

Cu scriitorul NIKOLAUS BERWANGER

S-a născut la 5 iulie 1935 la Timișoara. Din 1952, ziarist, mai întîi la „Neuer Weg" (București), apoi, din 1969, redactor șef al cotidianului „Neue Banater Zeitung" (Timișoara). Vicepreședinte al Consiliului oamenilor muncii de naționalitate germană din R.S.R., Secretar al Uniunii Scriitorilor din R.S.R. **Cărți publicate** (listă selectivă): „De-ale șvabilor", proză, Ed. Kriterion, 1971; „Fața mea în cui nu mi-o atîrn", versuri Ed. Kriterion, 1976; „Adam Müller-Guttenbrun", micromonografie, Ed. Kriterion, 1977 (volum încununat cu premiul „Inelul de aur" al Societății internaționale „Nikolaus Lenau", Austria); „Singur cu mine" versuri, Ed. Facla, 1978, „Mărturisire tîrzie", versuri, Ed. Kriterion, 1979; „Confesiuni cotidiene" texte rilice, Ed. Eminescu, 1980; „Albă ca zăpada trezește-te", versuri, Ed. Facla, 1980; „Trăiesc printre rînduri", poeme, Ed. Cartea Românească, 1981. Prezent în antologii, volume colective, realizator de filme Tv., versurile i-au fost traduse în limbile: română, maghiară, sîrbă, ucraineană, engleză și franceză, prezent în dicționare și enciclopedii din România, R.F.G., S.U.A. și Anglia. Premiul Uniunii Scriitorilor din R.S.R., pentru poezie, 1979.

— Ne aflăm față în față din pricina debutului tău. În dramaturgie. Și eu la un fel de debut: e prima oară că încerc un interviu cu un nou dramaturg, fără să-i fi citit, în prealabil, piesa. Am și dezavantajul de-a ști, de cîtva timp, că ți-e gîndul la dramaturgie; îmi aduc bine aminte despre și cum țineai să scrii, în schimb nu te pot onora decît cu încrederea mea în privința ne-abaterii textului de la programul autorului.

— Eu nu sînt la prima întîlnire cu teatrul. Mă preocup în mod serios de această „problemă" cam din anii '60, cînd, printr-o întîmplare, am devenit membru al consiliului artistic al Teatrului German de Stat. Era perioada în care acest colectiv și-a atins vîrful, prin spectacole nemuritoare. Am fost atras de către secretarul literar al instituției la acea vreme — eminentul nostru coleg Franz Liebhard. Atunci am avut ocazia să citesc literatură dramatică mai multă decît înainte... Sînt și voi rămîne un admirator — sau discipol — al lui Brecht. Am susținut chiar punerea în scenă pentru prima oară la Timișoara a unor piese ale marelui creator, nu german, ci **universal**. Nu tot publicul de atunci a primit cu cea mai mare satisfacție acele spectacole, dar cei care au văzut în teatru mai mult decît o seară de divertisment, au fost încîntați. Am fost legat de teatru...

— Iată o mărturisire ce poate fi rostită și la prezent. Nu doar din pricină că scrii teatru...

— Am fost în relații bune cu excelentul om de teatru Gheorghe Leahu, care a făcut mult pentru viața teatrală timișoreană, cu o serie de actori și regizori din trupa Teatrului Național, sau Teatrului german. Am scris și cronici, pentru ziarul la care lucram. Și, acum chiar că-mi permit să mă laud, am stat, împreună cu Franz Liebhard și Johann Szekler, la leagănul dramaturgiei germane contemporane din Banat.

— Primele încercări dramatice, datează cumva de pe atunci ?

— Nu. Nu am scris piese. Nu am început decît mai tîrziu. Poate fiindcă am avut un mare respect față de acest gen literar pe care îl consider și azi foarte pretențios, din toate punctele de vedere: ale compoziției, limbii etc. Ceea ce nu înseamnă că n-am alcătuit scenete, dialoguri, „momente"... Pentru tot felul de spectacole teatrale și de estradă. Au fost și prezentate, în parte, pe scena unor cămine culturale, în cluburi, ori chiar în programele de estradă ale Teatrului german de stat. Deci, am construit, ca să ajung la o încercare mai amplă.

— Ce miză are, din punctul tău de vedere, piesa din repertoriul Teatrului german de stat ?

— „Hello, băiete !" pare o farsă, dar nu e. În fond, e vorba despre o tragedie umană, sau, dacă vrei, contemporană. Este scrisă cu acea „sinceritate brutală" pe care un critic a atribuit-o textelor mele lirice. Eu nu menajez pe nimeni și nimic. „Asemănările sînt întîmplătoare, dar faptele și comportamentele pot fi identificate în fiecare... comună"... Nu vreau să dezvălui „tema" piesei... E construită, după mine, într-un stil mai aparte: mă folosesc și de mijloacele teatrului bulevardier, ale vodevilului. Sînt lucruri care se întîmplă și **s-au întîmplat**. Este o combinație, pentru mulți spectatori — probabil — șocantă. Între erotic și politic. În sfîrșit, am dat indicații foarte precise, cum să fiu fluierat la căderea cortinei. Asta este. Piesa nu se va juca !

— De ce ?

— Fiindcă nu am ajuns la o înțelegere cu Teatrul german de stat. Piesa va apă-

Convorbire realizată de
ANTOANETA C. IORDACHE

(Continuare în pag. 6)

cronica literară

EUGEN NEGRICI

Imanența literaturii

Editura Cartea românească, 1981

Partea a treia a **Expresivității involuntare, Imanența literaturii,** încheie (?) o trilogie critică exemplară, insolită prin obiectul ei (analiza, din punct de vedere literar, a mecanismelor producătoare de ficțiune, studierea unei categorii de așa-zisă „paraliteratură", sau literatură neintenționată, și urmărirea modalităților prin care ea poate – și cît – să spună ceva din punct de vedere al expresivității literare) și impresionantă prin puterea urmăririi, de-a lungul a peste 600 de pagini a unui subiect atît de puțin frecventat.

Primul lucru pe care-l remarcăm la încheierea noii cărți a lui Eugen Negrici este dovada clară că autorul a ajuns să-și creeze un **pattern critic** în care poate încadra cu ușurință orice lucrare literară sau neliterară (în măsura în care mai există lucrări neliteare, dacă ar fi să luăm în considerare teoria lui Eugen Negrici ...) Extinderea structurii metaliterare, construită cu multă abilitate de către critic, și consolidată acum, are ca principal scop să cuprindă tot ceea ce este surprinzător în practica scris/cititului. De aici și senzația de lectură de plăcere a, altfel, seriosului tom al lui Eugen Negrici : cartea se citește cu sufetul la gură, ca un adevărat roman polițist. Nu e mai puțin adevărat că structura internă a cărții merge pe ideea acumulării de fapte senzaționale, iar suspens-ul provine din neașteptatul analizelor-argument (sau probe), adevărate piese dintr-un dosar de cercetare penală – literară. Debutul cărții, un util preambul teoretic, **Extensia literaturii,** pune întregul demers sub semnul **receptării orientate.** Ce înseamnă aceasta ? Înseamnă că lectura va căuta să elimine aspectul pragmatic, esențial pragmatic, al textelor luate în discuție (este vorba de Cărțile biblice, jitii, cărțile populare, codice de legi, condici, genealogii, cronici – într-o primă secțiune, **Literatura implicită,** apoi, într-un crescendo al interesului nostru de cititori moderni, și întărindu-ne ideea de suspens învecinat cu cel al thrillers-urilor clasice – în partea a doua – **Literatura implicată** – analize la **Istoria ieroglifică,** la o carte academică de geografie și a reportajului ca gen de literatură cu o expresivitate aducătoare de nostalgii (pentru cine este predispus la așa ceva), precum și, satisfăcînd totodată apetitul de joacă al autorului, savuroasa pastișare a limbajului reportajelor sportive, și, în fine, secțiunea a treia, **Imanența literaturii,** ocupîndu-se cu descifrarea intențiilor artistice în „descripțiile științifice", anunțurile de mică publicitate sau însemnările de grefier) prin filtrări ale eșantioanelor literare considerate, prin investirea discursului locuționar cu funcții literare, astfel încît să se obțină o „sursă expresivă și încă nu una de sugestii dezordonate". Că o constantă a analizei lui Eugen Negrici este „expresivizarea" ansamblurilor luate în discuție era un lucru clar încă din primul volum, de acum 4 ani, realizat în principal prin ceea ce el numește punerea în mișcare a **polisemiei latente** a substanței stilistice a vechii literaturi conținătoare de „minuni adormite". Mai interesant din punct de vedere al coerenței demersului critic este realizarea practică a operației de ordonare după legi ale logicii critice. Metoda lui Eugen Negrici este relativ simplă și eficientă : el sistematizează (după criterii tematice, stilistice, cronologice etc.) un corpus de lucrări, după care caută elementele comune din fragmentele alese. Pentru a fi mai concreți, ne vom referi la capitolul **Vocația insolitului.** Ideea din titlu este regăsită la toate nivelele, de la cel al preluării modelelor (este vorba de Cărțile parabiblice, de jitii, de Fiziolog, de cărțile de prevestire etc.), la cel al interpolărilor și adaosurilor „complice", pînă la cultivarea paradoxului aberativ, menite să ducă la dislocarea canonismului bisericesc. Aceste texte sînt în mare parte „texte-ecou", relevînd „predispoziția sistematizării", cu funcție de satisfacere a „apetitului de insolit" al contemporanilor. Perspectiva modernă le înglobează tradiției literaturii insolitului : „Ele răspund inclinației noastre spre gratuitate, dorinței latente sau deliberate, de a ieși din cînd în cînd de sub controlul rațiunii logice, de sub tirania gîndirii silogistice, de a nu mai consimți la legile naturale sau de a nu adera o vreme la sistemul de motivare, de funcționare a universului".

Încheind un ciclu de căutări, **Imanenta literaturii,** premersă de **Expresivitatea involuntară** și **Figura spiritului creator,** dă răspunsuri certe la multe întrebări de „arheologie literară", înscriindu-se, cu strălucire, într-o tradiție critică mai nouă, pentru care literatura (i.e. critica) începe să nu mai fie o „fatalitate a limbajului", ci un mod de asumare a spiritului creator.

Mircea MIHĂIEȘ

ALEXANDRU BALACI

Itinerarii paralele

Editura Sport-Turism, 1981

Volumul lui Alexandru Balaci se constituie într-un gest deschis de cultură, cuprinzînd o zonă a devenirii ei mai puțin cunoscută de cititori. Este vorba despre mecanismele internaționale funcționînd pentru cunoașterea, tradúcerea și răspîndirea literaturilor naționale, în cazul volumului de față, a literaturii române. Volumul ne alătură diplomatului și imaginea omului de cultură care este autorul într-o călătorie perpetuă în diferitele țări, căci finalitatea ei nu se consumă niciodată : literatura și cultura română trebuiește mereu raportată și încadrată celei universale, valorile ei, în nesfîrșită transformare, de la epocă la epocă, trebuiesc afirmate și cunoscute. Acest lucru este necesar nu numai pentru recunoașterea unei literaturi cu circulație redusă, datorită limbii, ci și pentru un continuu raport cu marile valori ale universalității, evitînd o închidere stearpă asupra unui orizont limitat. Toate acestea ar fi dificile în lipsa unui partizanat convingător prin pasiune și cultură, iar eforturile celor care depășesc starea de dilemă ar trebui cunoscute și apreciate cu mai puțină superficialitate. Este ceea ce demonstrează volumul de față. De-a lungul paginilor se simte regretul de a fi o excepție în „publicitatea" care se face situației din cultura actuală, unde literatura noastră, și mai ales prozatorii și poeții contemporani, își găsesc locul singularizat. Aflăm despre o mulțime de prieteni ai literaturii și culturii române din diferite țări, traducători pasionați și competenți, într-un continuu dialog cu scriitorii și oamenii de cultură ai țării noastre. Interesați de răspîndirea literaturilor lor în țara noastră și de cunoașterea literaturii române în țările lor, acești umaniști gîndesc diplomatic alcătuirea antologiilor reprezentative, a publicațiilor de specialitate, schimburile culturale, tranzacțiile editoriale, în numele unei culturi mai presus de orice diferențe. Aflăm astfel ceva din „munca de culise" a mirificei înscenări care este literatura, cu eforturile ei de a se menține între instrumentele civilizatorii ale societății contemporane. Concursuri internaționale, colocvii asupra subiectelor și problemelor actuale ale literaturii și criticii, ședințe de lucru, toate impresionează mai ales prin solidaritatea oamenilor de cultură de pe tot globul prin starea de siguranță pe care ți-o dă certitudinea existenței unor asemenea preocupări. Ceea ce poate surprinde pe un cititor nespecialist, bucurîndu-l și încă o dată încărcîndu-l cu regretul de a nu putea afla astfel de lucruri prin intermediul mijloacelor mass-media, cele mai indicate și mai cuprinzătoare aparate de informare, este aprecierea de care se bucură în fața juriilor internaționale poeții și prozatorii noștri, deținători ai unor premii de prestigiu. Menționăm doar premiul ETNA-TAORMINA decernat chiar autorului, director al Academiei di Romania, sau cele obținute de poeții Teodor Balș și Petre Ghelmez, pentru poeme închinate limbilor latină și română. Scriitori, diplomați, academicieni români sînt incluși în juriil internaționale, participă la întîlniri culturale, bucurîndu-se de prestigiu.

Aceste călătorii oficiale, în cadrul cărora autorul deține diferite funcții, sau urmărește îndeplinirea anumitor misiuni culturale și uneori politice (participarea la ședințele O.N.U. pentru dezarmare) sînt dublate într-un alt paralelism de privirea subiectivă a unui umanist în căutarea locurilor „sacre", păstrătoare ale amintirilor culturii universale. Monumente ale civilizației sînt regăsite și descrise cu finețe și afecțiune. Turistul Alexandru Balaci nu va fi un simplu fotograf, un avid de inedit și specific, pentru completarea unui album pitoresc. El rămîne în primul și în ultimul rînd un om de cultură colindînd prin Europa în căutarea urmelor pe care le-au lăsat înaintașii întru ardere. Cu toate acestea există și punctările amuzante și amuzate ale turistului, pregătit cu umor pentru orice surpriză, agasat de lipsa banilor, degustător al vinurilor și mîncărurilor străine, admirator al performanțelor de șofaj, intrus sentimental al unor atmosfere specifice (descrierea sejurului italian debordează căldura și afecțiunea pe care autorul le păstrează acestei a doua patrii, după cum singur o denumește). Totuși, la închiderea acestui volum ne întrebăm de ce a fost publicat în cadrul editurii Sport-Turism ; oare nu a existat o altă editură, mai nimerită specificului cărții și mesajului ei ? De asemenea cu regret constatăm că există o mulțime de greșeli de tipar, care dovedesc, dacă nu incompetența transcrierii corecte a unor denumiri străine, cel puțin o neglijență care nu onorează de loc evenimentul pe care-l constituie această carte.

Ioana RAUSCHAN

---

consemnări

Sub incidența imperativelor unui centenar...

La ceasul cînd întreaga țară omagiază centenarul celui mai ilustru muzician al său, Filarmonica „Banatul" a dorit să se integreze evenimentului printr-un concert înscris chiar sub acest generic. Programul propus a aspirat să ilustreze fenomenul Enescu în tripla sa ipostază – compozitor, violonist, dirijor – motiv pentru care dirijorul Nicolae Boboc a simțit nevoia să explice auditoriului cauza alăturării la Rapsodia a II-a enesciană a Concertului de vioară de Mendelssohn-Bartholdy (justificat prin frecvența plasării sale în repertoriul Maestrului) ori a Simfoniei a V-a de Beethoven (în execuția căreia Enescu – dirijorul era cu totul relevabil).

Nu putem fi însă de acord cu substituirea prezentări moștenirii sale artistice, a suitelor și simfoniilor, care, exceptînd Suita I, încă nu au fost audiate în anul centenarului. Dureroasă, expedierea compozitorului prin Rapsodia a II-a, cînd, bine se știe, Enescu nu considera de fel exponente pentru creația sa cele două rapsodii, unde etalase doar excelente daruri de orchestrator cît și o magistrală cunoaștere a diamantelor folclorului românesc. Dar numai atît ! Forța de creație a „Orfeului moldav" rezidă incontestabil în opus-urile zămislite din chiar generoasa sensibilitate a sufletului său, ilustrînd-o exemplar și fără a recurge la citatul folcloric. Or, a veni azi să-l omagiezi pe făuritorul prestigiului internațional al muzicii românești, pe fondatorul Școlii noastre naționale, printr-o rapsodie, eludînd implicit valoarea creației sale simfonice, rămîne un gest jenant, neproporțional cu stima și considerația pe care Banatul o nutrește aceluia care a optat nu odată pentru publicul timișorean, în defavoarea turneelor pe marile trasee internaționale ale muzicii.

Debutul excelent realizat de Remus Georgescu, în avans chiar anului Enescu, aducînd la lumină o capodoperă uitată între manuscrisele Maestrului, „Voix de la nature" ne-a îndreptățit să sperăm că, aidoma anului Bruckner – cînd s-a interpretat integrala simfoniilor acestuia – vom asista la epuizarea creației celui mai mare compozitor român.

Dintr-o recentă discuție avută cu directorul instituției, am aflat că, în cursul acestei luni, Timișoara va sărbători centenarul muzicianului „nepereche" printr-un șir de concerte omagiale, menite să imprime în conștiința marelui public faptul că Enescu trebuie cunoscut aidoma pinzelor lui Luchian ori Grigorescu, versurilor lui Eminescu ori Goga.

Observațiile semnalate nu vor să impieteze însă calitatea propriu-zisă a concertului, căci, dacă nu prin profilul repertoriului, ca dăruire și vibrație autentică, difuzate de Nicolae Boboc colegilor de la pupitre cît și nouă spectatorilor, concertul a fost unul din cele mai implinite. La rîndu-i, violonistul Paul Florin ne-a oferit o versiune foarte echilibrată a concertului, pusă acum atît de bine în evidență de violonistul lugojan, devenit sol de frunte al artei interpretative românești. Simfonia a V-a de Beethoven a avut întreaga forță expresivă a acestei lucrări care parcă sfidează cerul și pămîntul în numele demnității omului, al neobișnuitelor forțe latente care zac potențial în noi, oamenii Terei, interpretare înfrățită pe undeva cu superbul mesaj enescian din Oedip – Omul, omul este mai puternic decît destinul !

Doru MURGU

Cronica măruntă

● **Test de popularitate – 2.** Ce autor celebru (volumul a apărut de curînd) a scris aceste versuri : „Iubeam o fată / Viviana / o fată / care n-a existat / O fată cu asemenea nume / cum să existe cu adevărat / ... / Avea niște ochi / Cîrlionți veșnic aiurea / și o natură / neverosimilă / ...". Răspunsurile exacate, precum și premiile, în numărul din 11 septembrie al revistei ● **Sărbătoriții noștri.** „România literară" de joi, 27 august a.c. consacră o pagină poetului Dan Deșliu cu prilejul împlinirii vîrstei de 54 de ani. Îi urăm și noi viață lungă și discursuri cît mai frumoase ● **O poetă.** În același număr al „României literare", o excepțională pagină de poezie semnează Daniela Crăsnaru. Poeta nu a obosit ca alte colege de debut, dimpotrivă. ● **Misterele istoriei literare.** Dacă nu ar ști cît de tînăr este, Ecaterina Oproiu, ar bănui (vezi „Tele-observatorul" din „Contemporanul", 21 august a.c.) că păgubosul regizor tocmai a montat ultima piesă a teatrului Tv. și-ar fi făcut mîna la „În sat la noi" sau „Viața învinge". Dacă își făcea mîna la aceste filme era azi celebru sau avea la dispoziție cel puțin un studio de filme, în calitate de șef și nu se mai chinuia cu piese stupide scrise să umple un plan tematic. Sau știe Ecaterina Oproiu ce știe și nu ne spune și nouă ? ● **Viață de pescar sportiv.** Cine citește dar și cine nu citește revista „Vînătorul și pescarul sportiv", revistă al cărei redactor șef e cu onoare ilustrul scriitor și scenarist Titus Popovici, să știe că a apărut numărul 8/1981. Numărul e ilustrat cu tinere superbe în (sau fără) frumoasele lor costume. Revista conține prețioase indicații în legătură cu folosirea timpului nostru liber. ● **Cine ne sint filozofii.** Scris alert, cu talent literar, volumul „La moartea lui Zarathustra nu plînge nimeni" are avantajul de a comenta fără crispare opere sau idei ale lui Nietzsche, Gabriel Marcel, Heidegger, etc. Dacă observăm că volumele vizate de autoare n-au apărut în limba română, ne întrebăm și noi : oare respectivele pagini nu ar fi însoțit mai bine traducerile din operele în cauză ? Că practicile de altădată, în care criticam de mama focului cărți și autori invizibili au fost socotite, de toți, anticulturale. Sau să înțelegem că editura „Univers" are aceste volume pe masa de lucru și că numai o birocratică întîmplare a făcut să apară zglobia carte a Luciei Dumitrescu-Codreanu înaintea lor ? ● **Citeva nume în actualitate.** Dacă bătrînii cronicari literari au obosit, scriind mai rar și numai despre prietenii de vază, Ion Buduca la „Viața studențească", Al. Cistelecan și Virgil Podoabă la „Familia", Ion Holban în „Cronica" (etc.) sînt critici care citesc tot și care recenzează cu o promptitudine și cu un har (stilistic mai ales primii doi) rar întîlnite în complicata istorie a foiletoniștilor noastre. Intrăm într-o vîrstă nouă a cronicii literare ? ● **Frumoasele vremi ale interviurilor.** Din memorabilul interviu cu Mihai Beniuc (apărut în volumul al doilea al cărții „Cu microfonul dincoace și dincolo de Styx", volum alcătuit de Vasile Rebreanu și Miron Scorobete) detașăm această observație... un pic mai ciudată : „Așa se întîmplă și la noi, nu ne trebuie cutare, ne trebuie numai cutare. Adică gașca hotărăște : ăla-i cel mai mare și așa mai departe. Deci nu există mari după valoare, ci după gașcă. Gașca decide cine e mare și cine nu e mare. Despre ăla se scrie, despre ăla care nu este în gașcă nu se mai scrie, și așa mai departe". Să înțelegem că în anii cincizeci, cînd toată suflarea critică românească se ocupa de poezia lui Mihai Beniuc, și cînd Beniuc însuși îl prefața pe Arghezi, autorul „Cîntecelor de pierzanie" era mai tare decît însuși Al. Capone ? ● **Producție de pace și de război.** Foarte frumos, cu multe semnături ilustre, numărul 4-5 al revistei „Viața românească". De la Constantin Noica la Mihail Șora, de la Lucian Raicu la Al. Andrițoiu ... de la Cornel Regman la Ioan Alexandru și Mihai Ursachi la ... și unde mai ai loc să citezi toate numele (de aur) ale literelor române pe care revista le publică în paginile sale ? Cînd nu poate obține chiar totul, ambițioasa revistă reproduce cu îndrăzneală și aplomb : paginile 91-101 le-a capturat din volumul „Timpul n-a mai avut răbdare. Marin Preda". Cu o asemenea pradă de război, cu un general în formație, revistă acoperă încă două capitole oarecum deficitare ale frontului fierbinții actualități.

Anemone POPESCU

aniversări

UNIVERSUL POEZIEI LUI PANAIT CERNA

100 de ani de la naştere

La 25 septembrie se împlineşte un secol de la naşterea poetului dobrogean care a intrat în istoria literaturii române sub pseudonimul Panait Cerna. Mort de timpuriu, în împrejurări tragice, departe de ţară (nu avea decît 32 de ani), Cerna nu ne-a lăsat decît un singur volum de poezii (1910), iar ediţiile ulterioare ale operei poetului nu au avut prea mult de adăugat la acest volum care, la timpul său, fusese răsplătit cu premiul Academiei Române.

Răsfoind ediţiile poeziilor lui Cerna cititorul de astăzi încearcă sentimente contradictorii. Pe de o parte, el găseşte formule stilistice, clişee, strofe şi chiar poezii întregi care poartă o amprentă a epigonismului post-eminescian : „Pămînt şi ceruri dorm în pace — / Adormi şi tu, durerea mea !" **(Nocturnă).** Pe de altă parte, şi astăzi, după şapte decenii de la publicarea lor, cititorul tînăr sau virstnic va găsi în versurile lui Cerna idei, dureri şi vise redate într-o formă poetică apropiată sensibilităţii contemporane. Ca nimeni altul în istoria literaturii române, Panait Cerna a avut admiratori sinceri dintre personalităţile prestigioase ale culturii noastre (T. Maiorescu, G. Ibrăileanu, N. Iorga, Mihail Dragomirescu ş.a.), dar şi tot atîţia critici care i-au contestat sau minimalizat talentul (E. Lovinescu, P. Zarifopol, G. Călinescu ş.a.).

În pofida multiplelor influenţe, de la romantici (Goethe, Eminescu) pînă la simbolişti (Baudelaire), sau a unor similitudini cu o serie de contemporani (G. Coşbuc, Al Vlahuţă, O. Goga), universul său poetic ni se înfăţişează ca o structură bine articulată şi originală în peisajul literaturii timpului.

1. **Lumina — imagine dominantă în poezia lui Cerna.** O cercetare statistică, lesne de realizat în cazul celor 70 de poezii, din volumul editat în 1976 (Panait Cerna, **Poezii**, Ed. Minerva), ne arată că dintre imaginile recurente pe primele locuri se situează **lumina, cerul, iubirea, floarea, durerea, noaptea, pămîntul, viaţa şi moartea.** Fiecare din aceste cuvinte constituie arhilexemul unei paradigme poetice ce cuprinde cuvinte şi imagini aflate în raporturi de sinonimie sau hiponimie cu dominanţa grupului. Astfel, paradigma „Luminii", în afara substantivului **lumină,** (52 apariţii în text) include derivatele sale **luminos** (10), **a lumina** (8), precum şi sinonimele lor : **a străluci / a luci / a licări** (37), **adjectivul senin** (34). În paradigma analizată trebuie să includem şi o serie de cuvinte ce denumesc sursele de lumină : **rază** (41), **stea** (41), **soare** (31), **lună** (23), **zori/aurora** (19).

Imaginile dominante se ordonează într-un sistem de opoziţii de tip antinomic **(lumină-întuneric, cer-pămînt, moarte-viaţă, iubire-durere** etc.) sau formează şiruri de identificări semantice **(cer = lumină = floare = iubire, pămînt = întuneric = noapte = durere** etc.). Aceste imagini capătă în poezia lui Cerna statut de simbol, datorită densităţii lor semantice şi capacităţii de a exprima realităţi antropocosmice. Opoziţiile generează dinamismul şi tensiunea internă a poeziei cerniene, prin excelenţă lirică şi filozofică. Aflat în zona de influenţă a esteticii romantice, el caută să descopere principii contrare ce stau la baza alcătuirii universului, capabile să coexiste în unul şi acelaşi lucru.

În cadrul antinomiilor din care se constituie poezia lui Cerna locul central îi revine opoziţiei dintre **lumină** şi **întuneric.** Înscriindu-se pe traiectoria gîndirii maniheiste a romanticilor, Cerna leagă simbolismul luminii de sfera cerească, de lumea valorilor absolute, de raţiune, fericire şi dragoste : „Mi-a trimis o rază cerul, / Eu de cer ascult" **(Închinare)** ; „Greu luptă valurile toate să-mi stingă visul de lumină" **(Ideal)** ; „Tot aurul luminii îţi cade-n păr, pe faţă... / O, vis al vieţii mele, ce-o clipă mi-ai zîmbit, / Mergi pururi în lumină, etern sărbătorit" **(Logodna).**

Originalitatea lui Cerna va consta în aceea că va fi primul dintre poeţii epocii post-eminesciene care va proclama cu atîta forţă încrederea în victoria luminii asupra întunericului. Trăind mereu cu presentimentul că faptura-i plăpîndă, roasă de o maladie necruţătoare, va putea fi înghiţită în orice moment de noaptea nefiinţei, poetul a stat mereu cu faţa spre luminile cerului şi razele iubirii.

2. **Opoziţia dintre cer şi pămînt,** acest topos al tuturor mitologiilor şi literaturilor lumii, este mereu prezent şi în lirica lui Cerna, dar capătă anumite semnificaţii ce-l separă de înaintaşii săi. **Cerul** (cu 63 apariţii în text) este o întruchipare a armoniei universului, întruchipare a năzuinţelor de înălţare a fiinţei umane asupra căreia apasă greutatea gliei : „Aş vrea să mă avînt în lumi senine, / Dar ţelul este sus şi drumul greu" **(Floare şi genune).** Ca şi la mulţi din predecesorii săi, la Panait Cerna apare motivul divorţului tragic dintre cer şi pămînt : „De cînd s-a rupt de trupul lui de foc... / Trist ca un suflet fără de iubire... / Pe drumul lui, de-a pururea pustiu, / Călătorea pămîntul în neştire" **(Ruga pămîntului).** Uneori poetului i se pare că această ruptură este definitivă şi ireconciliabilă, ca şi imposibilitatea humei de a dobîndi strălucirea boltii cereşti sau incapacitatea omului de a-şi depăşi condiţia terestră : „Azi din slăvile albastre îngerii nu mai coboară, / Şi Iacov nu mai trăieşte să dureze altă **scară" (Lui Tolstoi).**

Tema apropierii dintre pămînt şi cer va constitui un laitmotiv optimist al întregii sale creaţii, opusă programatic pesimismului eminescian. El va relua ideea miturilor străvechi cu privire la hierogamia fericită dintre cer şi pămînt, dorind restabilirea echilibrului iniţial şi apropierea omului de zei. În viziunea poetului pămîntul nu este numai „Lut", „abis" şi „infern", ci poartă pe trupul său însemnele cerului, care trimite spre hăurile sale razele benefice ale astrului zilei sau nopţii : „După ploaie, stînca dură / Tot mai păstrează cîte-o picătură : / Un strop ce licărea abia — şi moare ; / Dar în viaţa lui de o clipă / Răsfrînge raza vecinică de soare / O lume infinită" **(Şoapte)** ; „În mii şi mii scîntei tremurătoare / Sfîrmau lumina soarelui de mai / Pe crengi, pe flori, pe chipul tău bălai" **(Torquato...).**

4. **Iubirea izvorîtă din durere — liant universal.** Armonizarea tuturor nivelelor existenţei, acest vis trăit cu atîta intensitate de poet, este posibilă numai prin iubire, forţa ce leagă cerul şi pămîntul, trecutul şi prezentul, aruncînd o punte între fiinţă şi nefiinţă : „Nici despărţirea, nici mormîntul, / Nici cel ce ţine-n mîini pămîntul / Nu pot să puie-mpotrivire acolo unde e iubire" **(Dor).** În dialectica gîndirii poetice a lui Cerna **iubirea** este soră nedespărţită a **Durerii,** căci numai cel ce a suferit poate să cunoască prin dragoste mîngîierea speranţei şi căldura fericirii : „Două vechi surori se ceartă şi se-mbună laolaltă / Cea mai mare e Durerea, iar Nădejdea-i cea mezină — / Una geamănă cu noaptea, alta floare de lumină... **(Lui Tolstoi).**

5. **Floarea — simbol unificator şi totalizator** — ocupă în universul poetic cernian un loc aparte. Ea figurează în titlurile mai multor poezii („Floare şi genune", „Părîul şi floarea", „Floarea Oltului ş.a.) şi este cuvîntul cu cea mai mare recurenţă în textele sale (89 apariţii). Din simbolismul florii Cerna a preluat conotaţiile cele mai diverse ale acestei imagini poetice. Există însă în poezia lui Cerna şi o anumită distanţare de semnificaţiile tradiţionale ale acestui simbol arhetipal. Acordîndu-i un loc important în cadrul simbolismului ascensional, Cerna prin această imagine se apropie de „corola de minuni a lumii" din textele lui Blaga. Simbolismul luminii şi dragostei, impregnat la Cerna cu valori etice şi filozofice este transmis şi florii prin mecanismul inducţiilor : **lumină = ideal = speranţă dragoste = floare.** În felul acesta, **heliotropismul** erotic al romanticilor **(E. Papu)** este înlocuit printr-un **astrotropism** de ordin etic. Floarea devine, mai ales, simbolul sufletului ce tinde spre înălţimile perfecţiunii morale.

I. EVSEEV

„Pergole lîngă Cazino"

Vasile Goldiş către Panait Cerna

Se cunoaşte — îndeosebi din studiile monografice publicate şi din datele oferite de istoria presei — faptul că — începînd din 1901, după profesoratul de la Caransebeş şi Braşov, Vasile Goldiş se stabileşte la Arad, unde la 1 ianuarie 1911 devine directorul ziarului „Românul". Activitatea sa în calitate de conducător al acestei publicaţii este laborioasă. De reţinut, în plan literar, strădania directorului ziarului de a atrage în rîndurile colaboratorilor, condeie scriitoriceşti reprezentative din toate provinciile româneşti. Aşa se explică faptul că la acest ziar vor colabora de-a lungul anilor : G. Coşbuc, I. Agîrbiceanu, Octavian Goga, Lucian Blaga, O. Ghibu, Al. Ciura, I. Gorun, Emil Isac, Bogdan Duică, H. Petra-Petrescu, A. P. Bănuţ, Aron Cotruş, Zaharia Birsan, I. L. Caragiale, E. Lovinescu, C. Moldovanu etc.

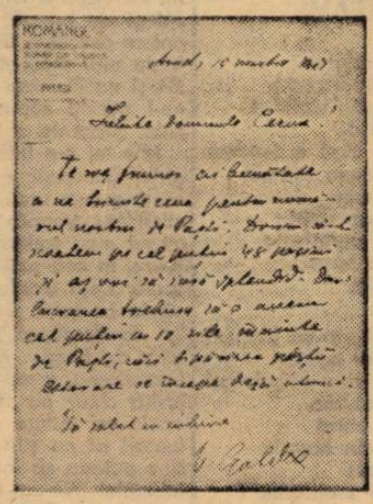

Din această perioadă, dăm publicităţii 4 scrisori inedite adresate lui Panait Cerna (1881-1913), aflat la studii în Germania, prin care îi solicită colaborarea la ziarul „Românul". Fie că îi cere colaborările permanente la ziar, fie că îi notifică unele reveniri asupra versurilor intitulate „Cîntec de martie", scrisorile care urmează emană suflul cald al preţuirii faţă de scrisul autorului cunoscutei „Ode către pace" pe care Ion Pillat îl socotea „poetul eroicului omenesc".

Antetul ziarului „Românul" S 16 (1) CCLXIV I

Arad, 21 febr. 1911

Iubite domnule Cerna !

Vă mulţumesc din inimă pentru carta-corespondenţă şi pentru lucrările trimise. Se vor publica. Vă rog să rămîneţi colaborator permanent al ziarului nostru şi îndeosebi vă rog, ca-afară de lucrările literare — să ne trimiteţi şi corespondenţe din Germania din cînd în cînd, informînd publicul nostru despre cele întîmplate acolo (bineînţeles lucruri care pot să ne intereseze şi pe noi).

Cu deosebită stimă
V. Goldiş

Antetul ziarului „Românul" S 16(2) CCLXIV II

Arad, 22 febr. 1911

Iubite domnule Cerna !

Corespondenţa a sosit aici prea tîrziu pentru (de ?) a se putea face corecturile cerute în poezia Cîntec de martie. Poezia s-a şi publicat deja în numărul de ieri. În poezia „Lui Lev Tolstoi" însă am făcut conform dorinţei D-tale. Se va publica ori sîmbătă ori duminecă. Aş fi fericit să am cît mai multe lucrări d'ale Dvoastră. Şi în proză.

Vă salut cu iubire,
V. Goldiş

Antetul ziarului „Românul" S 16 (3) CCLXIV III

Arad, 15 martie 1911

Iubite domnule Cerna !

Te rog frumos ai bunătatea a ne trimite ceva pentru numărul de Paşti. Dorim să-l scoatem pe cel puţin 48 de pagini şi aş voi să iasă splendid. Dar lucrarea trebuie să o avem cel puţin cu 10 zile înainte de Paşti, căci tipărirea părţii literare se începe deja atunci.

Vă salut cu iubire
V. Goldiş

Antetul ziarului „Românul" S 16 (4) CCLXIV IV

Arad, 20 martie 1911

Iubite domnule Cerna !

Am dispus cum aţi cerut.

Vi-am scris la Leipzig. Se vede nu aţi primit.

Vă scriu acum la Scharlottenburg rugarea ca să aveţi bunătate a ne trimite ceva pentru numărul nostru de Paşti ; dar trebuie să fie aici cu 10 zile înainte, căci atunci se începe tipărirea părţii literare.

Vă salut cu iubire
V. Goldiş

Panait Cerna de la a cărui naştere se împlinesc la 25 septembrie 100 de ani, publică în ziarul „Românul" din Arad, an. I., nr. 31, miercuri 9/22 februarie 1911, p. 6 poezia „Cîntec de martie". Aceeaşi poezie este retipărită în nr. 73 din 31 martie 1913 al ziarului, cu menţiunea : „Din pietate pentru cel dispărut retipărim acest cîntec frumos care fusese scris pentru ziarul „Românul" acum un an cînd poetul era încă robit de elanul unei tinereţi viguroase". Prin urmare, poezia de mai sus nu poate fi socotită în nici un caz postumă, aşa cum s-a întîmplat în unele ediţii apărute pînă în prezent. Cealaltă poezie, „Lui Lev Tolstoi" a apărut mai întîi în „Convorbiri literare", nr. 1/ianuarie 1911 şi a fost republicată în ziarul „Românul" nr. 34 12/25 februarie 1911, pp. 1, 2, 3.

Paginile de corespondenţă transcrise după originalele consemnate în Colecţiile Secţiei de Manuscrise a Academiei R.S.R., cotele de mai sus, constituie un moment al luptei duse de V. Goldiş pentru dezvoltarea unei culturi în limba naţională, ce vine să se adauge ca un preţios argument în favoarea editării unui corpus complet de corespondenţă aparţinînd celui care, la 1 decembrie 1918, la Alba Iulia rostea cu demnitate cuvintele :

„Naţiunile trebuie să fie libere, ca astfel, cu egale drepturi şi condiţiuni, să poată încheia acea mare unire a popoarelor care va fi chemată să reprezinte o concepţie omenească pe pămînt[1]".

Marius POP

1. Goldiş, V., „Scrieri social-politice şi literare", ediţie îngrijită studiu introductiv, tabel cronologic şi bibliografie de Mircea Popa şi Gheorghe Şora, Ed. Facla, Timişoara, 1976, p. 171.

ION DAVIDEANU

MESAJ

Viața, un fapt,
niciodată o noțiune,
aflată mereu în
centrul culorilor,
săgeată vibrînd,
duh ajungînd
tuturor revărsărilor,
se văd, se aud înfloriri,
seve cîntînd
sublimul fior,
stele lucrînd
sîngele, focul făpturii,
atomii de dor,
forțe sfidînd,
învingînd
pajura magmei naturii,
alte săgeți, negre săgeți,
gîndite sterp și crunt,
vai, creiere fără de inimi,
îngrașă pierzania,
buza prăpastiei
cu singura șansă,
vom desface
sau nu vom desface
firul făcăturii oribile,
să ne simțim în zodia
patriei,
lîngă glasul înțelepciunii
partidului,
acolo se nasc porumbeii
cu ramuri...

BACOVIA

Plouă lung
și este toamnă
și e seară,
cu arcușul vechi
de la vioară,
vine umbra tristă,
bate-n geam,
cîntă cîntecul
pe care
nu-l știam,
cîntă
stelelor ce nu se văd
și materiei ce plînge
pe un rug de nervi
de carne și de sînge,
cînd și ultima din corzi
plesnește blînd,
ploaia amuțește,
umbra se topește,
sine-n sine,
stins vibrînd...

EUGENIA MIULESCU

ANOTIMP

De-atîta toamnă
Părul mi-e galben ;
Miros de mere coapte
Încercănară fața.

Iubirea ta
Din zilele trecute
Ori nu înmugurește
Ori n-a fost.
O primăvară
Poate să se nască
Din toamna ofilită sterp.
Paharul gol
Se sparge de-atîta lumină.

IATĂ-MĂ

Iată-mă, am venit :
Alungă ceața
Nevăzutului ochi.
Înaintea casei
Mi-am uns picioarele
Măcinate, de drum.
Deschide pleoapa.
Vîntul mă alungă
Cu toate poftele
Nestatornicei firi.
Iată-mă, am venit :
Arată-te
Înainte de lăsarea nopții.
Firul Penelopei
E gata să cadă
Roș
De o grea așteptare.

NICOLAE DOBRA

HARFĂ

O, pasărea mea albă adulmecînd lumini,
ce nu cunoști pierzarea sulfinei în nămete,
fugită iar din lumea în care arlechini
silabisesc iubirea pe calpe alfabete,

ce senectuți veninde te-nvăluie cu ting
în liniștea ticsită cu spaime de-ntuneric
unde hrisovul vieții în constelări îl string
să nu-l ajungă glasul gingav al
vreunui cleric ?

Unde să-ți prind exodul iluminat de cînt
în necuprinsa febră a dorului de vară,
cu fiecare vorbă, cuvînt și crezămînt
atîta timp cît sorii în viscere mă ară ?

UN PUMN DE CLIPE

Ascultă-mă cînd măguri de rugină
pietrificînd luceferi mai sus
dau semne din cenușă c-or să vină
treceri adînci cu aripe de pluș...
Fluizi copacii-n scrîșnetul surpării
despodobi-vor strugurii în teasc
de dorul sevei de a cerne zării
săruturi cînd din nou în ei mă nasc.
Și-oi invoca fragilele fundaluri
vopsite-n smalțuri verzi din nord la sud
cît vara trece sub de fum portaluri
și pașii-i uit și-n drumuri nu-i aud...

Ascultă-mă cînd rezemat de boare
vedenii ocrotesc în podini mov
și nu-nțeleg salina lor rugare
prin timpii, printre secolii-istov.

RĂMÎN ÎN VECHI SCUARURI

Rămîn în vechi scuaruri cu chioșcuri
de azur
nădăjduind că-ntoarce-s-or iar din
larg fanfare
pe cînd în după-amieze cu un clicos huzur
maidanul scoate jocuri din verzile-i
șerpare.

Posomorite dîmburi rodi-vor zbor, năluci,
corole și ciopoare din basme despuiate,
și poate-n sîn de vară albi nouri vălătuci
se vor bolti pe fuga tăcerii din cetate.

Rămîn aici în verdele castru transilvan
sub pendulări de stele pe pîntecul țărînii,
pe uliți cu-o chilie uitată — de băcan —,
cu toamne ce se-ndeasă la colțul
săptămînii...

Nădăjduind că anii n-or să se
frîngă-n pini
Și Luna din torace vărsa-va-ncet poveste
s-or năluci în pleope-mi străbunii mai
blajini
și m-or sfinți cu veghe cărările celeste.

CÎND TE DESTRAMI

Și iată-mă acum aproape cîntec,
ca Mureșul șoptind în meandra sa ;
verzi gușterii mă poartă încă-n pîntec
și nopțile cu gust de mucava.
Cînd te destrami e ca și cînd e toamnă
pe lungi văioage cînd se spun basmiri ;
un cer curat mai cresc în mine, doamnă,
și munții vagi prin care trec satiri ;
și nu-s nici stări prin ani abrutizate
— cu năluciri de putred să le-ascult
în părăsite, sparte cazemate.

Cînd te destrami parcă mă rup de jnepeni
și nu știu ce iertări mă dor adînc
din vîrsta de atunci — cu stea și prieteni
și cu miracole purtate la oblînc.
E tot tîrziu, desigur, prin sărut
și zboruri și-au împuținat din hoarde
așa precum un colbăit debut
de Eden încurcat în vechi mansarde !

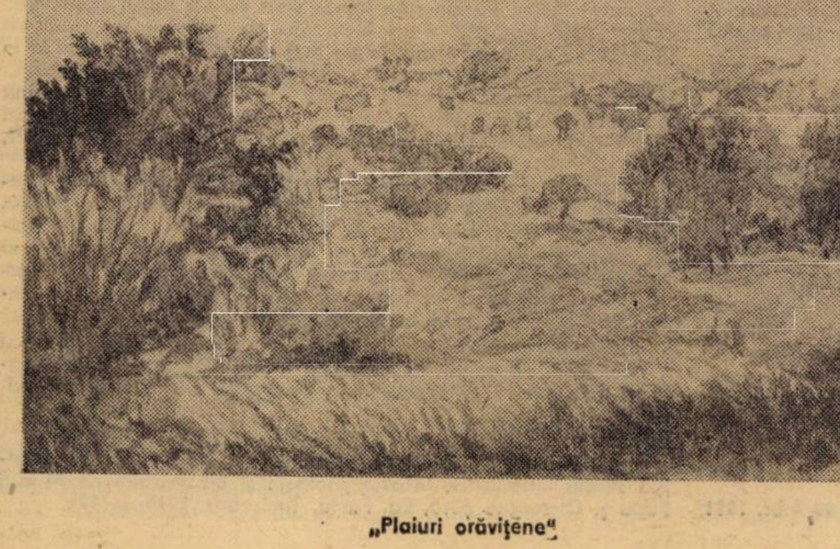

„Plaiuri orăvițene"

DUȘAN PETROVICI

ABSENTUL

„La Mamaia"

MOTTO :
„Cît de tîrziu mi-a fost dat să învăț lucrurile necesare !"

Isaac Babel

Ce mult ne plictisesc unii cu poveștile lor ! Iar eu, trebuie s-o spun de la început, am fost mereu victima unor astfel de povestitori fără suflet. Poate din pricina firii mele tolerante sau a unei amabilități exagerate — dar, vai, atît de inutile uneori ! — pe care am dobîndit-o încă din copilărie, prin educație părintească.

Te urci în tren, de pildă, iei clasa întîi, ca să te simți cît mai bine, te-afunzi în fotoliul comod și moale, cu rezemătoare pentru capul plin de gînduri, și începi să visezi... Dar nici nu s-a pus bine trenul în mișcare, că, deodată, haț ! unul te și înșfacă și-ncepe să-ți pună la întrebări, că unde cobori, ce meserie ai, ești însurat, ehei, copii, salariul etc. etc., iar dacă ai ghinionul să călătorești de la București la Timișoara (533 kilometri, dom'le !) sau invers, atunci fii sigur că vor începe și poveștile, care de care mai năstrușnice și absurde, încît, pînă să ajungi la stația terminus, ești un om pierdut : temperatură, tensiune, palpitații și, deseori, chiar leșinuri. Nu, nu, de cîte ori nu mi-am pus în gînd să termin odată pentru totdeauna cu asemenea situații umilitoare. Dă-le dracului de amabilități, de bunăcuviință și de tot ce ține, de fapt, de o educație micburgheză ! Alții de ce nu le au ? De ce te torturează ca pe-un elev idiot dascălii ăștia întru viață și tot ce ține de experiențele ei faste și nefaste ? E interesant că aproape toate mi s-au tras de la trenuri. Desigur, drumuri lungi, timp berechet chiar pentru epopei ca Iliada și Odiseea sau nu știu ce saga scandinavă, darmite pentru o povestioară de cîteva ore a unui inginer electronist, să zicem, care, odată, nu m-a lăsat din gheare pînă nu m-a învățat tot ce are un computer ultimul tip, plus cîteva noțiuni „elementare" — zicea el — de fizică nucleară. Doamne ferește să fi întîrziat trenul, că-mi băga în cap și teoria relativității a lui Einstein, pe care, vă mărturisesc cu umilință, n-am înțeles-o niciodată...

Unii cred că scriitorul trebuie să știe tot. Fals. În primul rînd, așa ceva nu e posibil, iar în al doilea, ce harababură ar ieși din scrierile noastre dacă am gîndi altfel lucrurile decît, hai să-i zicem, scriitoricește, adică puțin cu imaginație, puțin cu patimă și puțin cu uitare de sine. Eu, unul, nu voi gîndi niciodată ca un electronist (chiar dacă l-aș alege erou de roman), nici ca un medic sau aviator. Eu voi gîndi mereu ca un scriitor și orice tentativă de a mă determina să gîndesc altfel, nu va avea sorți de izbîndă. Căci, altminteri, ce s-ar alege de mica mea operă, la care totuși țin, ca la ceva deosebit, personal și inimitabil ? Așa că...

E grav cînd te înhață unul din branșa ta. De ăștia e imposibil să scapi. Mă rog, colegi de breaslă, sîntem în materie, ne putem consulta, lăuda reciproc, putem bîrfi pe alții etc., etc. Iar cînd respectivul e EA și nu EL, cum să nu fii amabil și să nu-i asculți supus toate „comiterile" trecute, prezente și viitoare (mai ales !).

Mie mi s-a întîmplat, nu demult, în rapidul București — Timișoara, iar cînd am văzut-o cum urcă sigură de sine și fără complexe treapta înaltă a vagonului, întregul meu **weltanschauung** se schimbase, brusc, în cea mai nefericită perspectivă asupra vieții omului civilizat. Știam, mă va căuta cu ochii ei laserieni de prozatoare îmi va descoperi compartimentul și geaca mea de blugi, agățată la geam pentru camuflare ; o voi invita apoi, sau mă va invita chiar ea la vagonul-restaurant și acolo voi îndura ce numai amanții involuntari ai nu știu cărei împărătese bizantine puteau să îndure... Și chiar așa s-a întîmplat. Ne-am așezat vis-a-vis și ea și-a scos o țigară din pachetul de superlonguri, pe care eu, amabil, i-am aprins-o cu mîna asudată și tremurînd de groaza a tot ceea ce aveam să îndur mai bine de opt ore, fără să pot schița măcar un gest de apărare, doar cu un zîmbet timp pe buze, mimînd cu stîngăcie și trudă ceea ce trebuia să însemne : admirație, extaz, uimire și, la urma-urmei, încuviințare totală...

Pînă la Roșiori mi-a făcut un fel de „introducere în atmosferă", mi-a prezentat personajele, multe, foarte multe la număr, ale noului ei roman ; apoi și-a descris cu lux de amănunte eroul principal — de data asta o ingineră tînără care vine pe un mare șantier al țării, după care a început povestea propriu-zisă. Fuma mult, aruncîndu-mi tot fumul în ochi, cercetîndu-mă din cînd în cînd cu laserul privirilor ei cu sclipiri verzui, care parcă spuneau : ei, ce zici, ? te-am dat gata, stai să vezi ce mai urmează ! La Caracal, inginera se îndrăgostește de un maistru, tînăr și el, om de viitor, dar cam dur cu muncitorii și prea ambițios. Urmează, inevitabil, un conflict între cei doi îndrăgostiți, inginera are vederi mai umaniste, îi citește pe Camus (în original !), Thomas Mann și Marguerite Yourcenar („Memoriile lui Hadrianus", dom' le !) iar el nu știe decît un singur lucru : obiectivul propus trebuie realizat pînă la sfîrșitul anului, altfel își dă demisia. La Craiova lucrurile se împacă. Intervine cineva ferm și părintește, un personaj sus-pus, cu multă experiență într-ale vieții, care, pînă la urmă, devine nașul fericitului cuplu.

Aproape de Drobeta Turnu-Severin, întrucît povestirea încă nu se terminase, mi-am propus să nu mai accept, în ruptul capului, o a doua tortură de acest gen, care deja se și anunțase („Ai să vezi îndată și celălalt roman, conflictul e și mai tare !" — mă amenințase ea în timp ce-și aprindea o țigară). Am profitat de apariția chelnerului și, rapid, cu o viteză de gîndire care nu mă caracterizează, am schițat un plan diabolic. Am comandat repede niște coniacuri și i-am făcut semn chelnerului să ne mai lase, strecurîndu-i în buzunar o bancnotă de 25 de lei. Planul meu, cum vă spun, mi se părea genial și totodată, ca toate planurile de acest gen, cît se poate de simplu. Ei bine, mă voi posta eu acum în rolul povestitorului, o voi pedepsi pe talentata mea prozatoare cu arma pe care o folosea ea cu atîta dibăcie. Concentrarea mea atinse apogeul. N-am scris în viața mea un rînd din ceea ce se cheamă proză, dar aveam de gînd să-i povestesc amicei mele un roman pe care să-l țină minte și noaptea-n vis, ceva care s-o urmărească toată viața și s-o facă să moară de invidie cît o mai ține pana aceea scriitoricească în preafrumoasa ei mînă...

Am sorbit cu nesaț din coniac, înșfăcînd lacom pachetul de superlonguri (nu sînt fumător), din care am scos o țigară, pe care mi-am aprins-o cu un aer a la Humphrey Bogart. Și, fără să-i mai dau răgazul să se mire de neașteptata mea atitudine, privind-o drept în ochii ei cu sclipiri verzui, am început...

„Eroul meu e un absent... un absent de la toate, un absent absolut, dacă vreți, absent, mai întîi, de la îndatoririle față de părinți, căci, de copil, încă, refuza să mănînce ce i se dădea (de fapt, părinții îl ghiftuiau pur și simplu) și mînca te miri ce : morcovi cruzi, scoși direct din pămînt, coji de pîine, mere pe care le fura de pe la vecini etc., etc. Și totuși trăia, era sănătos și voinic, ba chiar plin de veselie, deși absenta de la joaca celorlalți copii, jucîndu-se și vorbind de unul singur sau dedublîndu-se mereu în eroii de basme imaginari, pe care tot el îi inventa. Basmele auzite la școală nu i-au plăcut niciodată, știa că nimic din ce se spune acolo nu este adevărat iar la lecții era mereu cu gîndul aiurea. Dar vremea trecea și cum eroul meu absenta în continuare de la toate, la vîrsta maturității, nimic nu se alegea de el. Disperarea părinților nu cunoștea margini. Cînd i-a venit vremea de armată, l-au căutat mai bine de doi ani pentru recrutare. Absentase și de data aceasta, colindînd șantierele țării, muncind pe unde apuca, fără să-și facă prea multe griji pentru ziua de mîine. Făcu însă cu chiu cu vai și armata, iar cînd se lăsase la vatră, veni la părinți, nu se știe de ce, poate dintr-un instinct vechi de cînd lumea, care te face să te întorci mereu la locul unde te-ai născut. Întrebat fiind ce are de gînd în continuare, ochii lui absenți luciră pentru o clipă de o lumină ciudată, parcă de copil prins asupra unei fapte nepermise și spuse : „Nimic, sînt fericit, sînt foarte fericit !" A fost prima și ultima frază mai ca lumea pe care părinții au auzit-o din gura fiului lor rătăcitor. După aceea, absentul a dispărut pentru totdeauna din viața lor...". Interlocutoarea mea dădu dovadă de o agitație neașteptată la ultimele mele cuvinte, își aprinse repede o țigară, vru să spună ceva, dar nu mai avu timp, căci eu, înfierbîntat de-a binelea de povestea mea, am continuat :

„Și, deși nimeni nu știa nimic precis de soarta lui, ce face, dacă mai trăiește și-n ce parte a lumii se află, eroul meu ajunse la o vîrstă cînd orice absență de la cele zilnice, pe care ți le impune viața, societatea și tot ceea ce te înconjoară, se pedepsește aspru, de o lege scrisă sau nescrisă, care spune că orice părticică din universul acesta infinit, oricît de mică și neînsemnată ar fi, își are și ea, rolul ei bine determinat în Marele Joc al necesității și întîmplării. Ei bine, absentul de la toate, absentul absolut care era pînă acum, ajunge la vîrsta fatală de patruzeci de ani, la vîrsta cînd, cum zicea un filozof, ori te sinucizi, ori faci saltul uman decisiv înspre marea înțelepciune a vieții. Și, la această vîrstă ingrată, cînd alții sînt demult instalați în caleașca poleită cu aur a conformismului și blazării, eroul meu, ei bine, atenție ! eroul meu se îndrăgostește ! Da, se îndrăgostește pentru prima oară în viața lui.

Femeia de care se îndrăgostise era o femeie de lume, o intelectuală, nu importă ce profesie avea, făcînd parte din categoria acelor femei cărora le place să se știe iubite, dar care pun mai presus de orice puterea și poziția socială a bărbatului care le arată afecțiunea. Bovarismul acestor femei — căci asta e, la urma urmei, această meteahnă a lor — este deseori mai dezastruos decît însăși meteahna cunoscutei eroine flaubertiene. De aici încep și suferințele cvadragenarului meu îndrăgostit. Căci, din clipa aceea, viața lui se va schimba radical. Dintr-un absent la toate, el devine (pentru a intra în grațiile bovaricei sale iubite) un cu totul alt om. În primul rînd se apucă de treabă ; adică devine activ ; la cei patruzeci de ani ai lui, se înscrie la facultate, învață zi și noapte, face tot felul de activități pentru bani, își ia un post rentabil etc., etc. Ba, și mai mult, se apucă de sport, trebuia să-și mențină condiția fizică (femeia era cu 12 ani mai tînără ca el), aleargă dimineața în parc, face culturism, mă rog, tot ceea ce se cere în asemenea împrejurări. Trec cîțiva ani și iată-l pe fostul absent într-un post de conducere, căsătorit, cu doi copii, cu o nevastă așa cum și-a dorit-o..."

Trecusem de Lugoj, cînd mi-am dat seama că povestea mea nu se va încheia atît de curînd, dar de-acum nu mă mai putea opri nimeni să urmăresc destinul eroului, meu, pînă la capăt, așa că, după ce mi-am aprins o țigară (era chiar ultima din pachetul interlocutoarei mele) am continuat emoționat la culme :

„Acest proces de întemeiere a unei familii, după cum știți, este unul din cele mai complicate și complexe întreprinderi omenești. Pretențiile și mai ales responsabilitățile cresc enorm. Se creează un sistem de relații care, mai apoi, produce adevărate explozii în lanț, ca în fizica nucleară. În vîrtejul acestor rețele și combinații sofisticate, eroul meu se simte deodată înstrăinat și istovit. Trage un semnal slab de alarmă, propunîndu-i soției schimbarea modului de viață. Ceva mai simplu, mai omenește, pe măsura fiecăruia. Zadarnic însă. Prea tîrziu. Bolovanul odată pornit la vale nu mai poate fi oprit. Avea putere, avea bani, avea tot ce-i trebuie și încă cu mult mai mult, dar ceva îi lipsea fostului absent de la toate, ceva fundamental și irecuperabil. Își frămînta creierii zi și noapte, se chinuia zadarnic, dar nu putea să-și dea seama ce-i lipsește ca să fie fericit. Cînd îl părăsi nevasta, avu un șoc, îl internară într-un spital și acolo, într-o noapte, neputînd să doarmă și privind prin fereastră strălucirea tainică și argintată a lunii, își zise : „Iubirea, iată ce-mi lipsea, iubirea și numai iubirea este măsura tuturor lucrurilor". Își aduse aminte de viața lui singuratică, de ziua cînd le-a spus părinților că e fericit. Absența aceea a lui, solitudinea lui nu erau altceva decît o formă ascunsă a iubirii, a recunoașterii că tot ceea ce ființează pe acest pămînt este demn de iubire și de nimic n-avem voie să ne atingem, fără să simțim în noi acel fior tainic care dă măreție tuturor lucrurilor..."

Am sărit de la locul meu, înspăimîntat de-a binelea de ce puteam povesti. Prozatoarea mea mă privi cu spaimă (admirația îi pierise încă de la Turnu-Severin) și nu mai știu cum mi-am luat rămas bun de la ea. Am ajuns totuși acasă, m-am trîntit pe pat și am început să plîng. Ce se va întîmpla mai departe cu eroul meu ? Îmi suna în urechi o frază pe care n-aveam puterea s-o scriu : „Ajuns acasă de la spital, Absentul se învîrti o vreme prin casa mare și pustie, unde își dădu seama că nu mai are ce căuta. Privi fotografiile copiilor, pe care le ținea pe biroul lui de lucru. Apoi, după ce rupse în bucățele mici o scrisoare pe care o începuse, dar n-o duse pînă la capăt, scoase din sertarul biroului un revolver, îl duse la tîmplă, închise ochii și trase. Detunătura nu fu însă auzită de nimeni".

M-am cutremurat. Nu, nu voi încheia în felul acesta povestea mea. Eroul meu nu merită o asemenea soartă. Dar cum să închei ? Mă voi gîndi mult la asta. Mai am timp. Azi am împlinit patruzeci de ani...

CALENDAR BĂNĂȚEAN

(Septembrie)

● La **1 septembrie 1889** apare, sub redacția lui Suetoniu Popovici, la Sînnicolaul Mare, primul număr din „Apicultorul și economul român" (ultimul număr — 15 aprilie 1890)

● La **2 septembrie 1831** s-a născut la Broșteni (Caraș-Severin) omul de cultură și filologul bănățean Simeon Mangiuca

● La **2 septembrie 1935** se naște la Slătioara (Vîlcea) poetul și prozatorul Damian Ureche

● La **3 septembrie 1939** se naște la Arad prozatorul Horia Ungureanu

● La **6 septembrie 1915** se naște la Bocșa Română (Caraș-Severin) poetul și omul de știință N. D. Pârvu

● La **7 septembrie 1930** se naște la Ocna Mureș (Alba) prozatorul Ion Arieșanu, redactor șef al revistei „Orizont"

● La **10 septembrie 1893** moare, la Lugoj, Ion Popovici Bănățeanul

● La **10 septembrie 1944** se naște la Hunedoara poetul Eugen Evu

● La **12 septembrie 1875** s-a născut în comuna Ghioroc (Arad) publicistul și editorul Dimitrie Birăuțiu. La tipografia sa din Budapesta au apărut o seamă de publicații și cărți ale scriitorilor din Transilvania și Banat

● La **15 septembrie 1943** se naște în comuna Lovrin (Timiș) poeta Ilse Hehn

● La **16 septembrie 1945** se naște la Lugoj prozatorul Gheorghe Schwartz

● La **19 septembrie 1842** s-a născut la Chizătău (Timiș) Nicolae Coșariu, unul din fondatorii băncii **Timișiana**, și, totodată, gazetar activ (redactor la „Gazeta poporului" din Timișoara)

● La **20 septembrie 1936**, cu prilejul sărbătoririi a 75 de ani de la înființarea **Astrei**, are loc la Blaj premiera operetei **La seceriș** de Tiberiu Brediceanu (în interpretarea Operei române din Cluj)

● La **22-23 septembrie 1895**, cu prilejul inaugurării monumentului Constantin Diaconovici-Loga se editează la Caransebeș un „Almanach". Printre colaboratori : V. Babeș, Atanasie Marienescu, George Cătană etc.

● La **27 septembrie 1875** își sistează apariția „Priculiciul", primul periodic timișorean, redactat, mai întîi, de Iulian Grozescu la Budapesta, apoi (din 12 aprilie 1874) de Pavel Rotariu la Timișoara

● În **septembrie 1934** apare la Caransebeș „Banatul literar", revistă lunară condusă de Lucian Costin.

Olimpia BERCA

ION RAHOVEANU

CUPRINDERE

Poezie — gînd și dragoste,
Raze și ghindă,
Flacără sufletului,
Magie, oglindă,
Și nu mîngîiere tăioasă, nu bardă
Care dezmiardă.

Poezie — infinită cuprindere,
Vibrație, trudă zeiască,
Odă inteligenței vei trebui,
Garoafelor sale fragede sevă,
Cu buzele arse te cînt,
Lumină de verde zi.
Arzînd spre-nțelegeri răsari
Fără rugină în armele tale,
Vieții încoronare
Poezie — arc greu de triumf,
Fîntînă și soare.

DOR MARIN

Stelele ne sînt sfinte sudori
Pe tîmple, la țărmul de mare.
Statuar, Eminescu în nori
E tăcere, e gînd care doare.

Ard minunile ochilor tăi
Între pietre și bronzuri și ape.
În dorul adus de pe văi
E drumul de moarte aproape ?

Tristeți cad în ploi, peste frunze,
Pe țigle cad stropi, ai durerii,
Melancolie de soare ne-apropie
Sfîșietor admirările serii.

În răcoarea de valuri sub cregi
Iată urme-n nisip ca în moarte,
Mi-e dor să rămîi pe zăpezi
Cîntărilor nicicînd departe.

A FI CU TINE

În ochii mei imaginea ți-e vie
Și tu din negură ești a speranței,
Discreție a ochilor cu stele
În seara străzii, în azurul stanței.

În ochii noștri arde-o grea plecare,
În cimitir e verdele uimirii,
Surîsuri sînt chiar pietrele în soare
În armonia drastică a firii.

Întotdeauna ? Mă întrebi, iubire,
Cu umbra ta la tîmpla umbrei mele.
Într-adevăr, poți în culori vis—
Asperitățile pînă la stele.

În mîna mea e urma mîinii tale,
Cu trup din gîndul meu străbați
prin timpuri,
Cu tine sub un freamăt de salcîmi
Îmi mai imaginez pe străzi olimpuri.

IDENTITATE

Eu sînt de la streașina munților,
De unde începe și cerul
Și se termină — ai impresia.
În obraji înflorească-mi doar gerul,
În auz rănile nunților.

Îmi răspund apele cine sînt,
Din stîncă în stîncă ecoul,
Ca apele nu pot fi stins
Nici de timpul înalt cît eroul
Focului coborît pe pămînt.

Sînt truditorul aceluiași cînt
De grele-nfloriri, de-nvieri,
De-nlăcrimate încrederi și roduri
Învins, neînfrînt,
În lumini inverzind din pămînt.

DIN MARGINI

În panorama agrestă din margini,
Nume în piatră și lemn.
În fața cui să dăm seama de ani
Și unde și cînd ? În ce ierbi ?
Ce lesne aci ruginim,
Chiar așa, te întrebi
Cît de greu mai încoace-nverzim
Și-nflorim.
Să amînăm numai vinerile, sîmbetele,
Spre acești stîlpi finali,
Chiar putrede liniști spre suplele crengi.
Pumnale sclipesc uneori zîmbetele
Și totuși suim generosul senin,
În inefabile-armuri
Printre amaruri de fluturi suim.

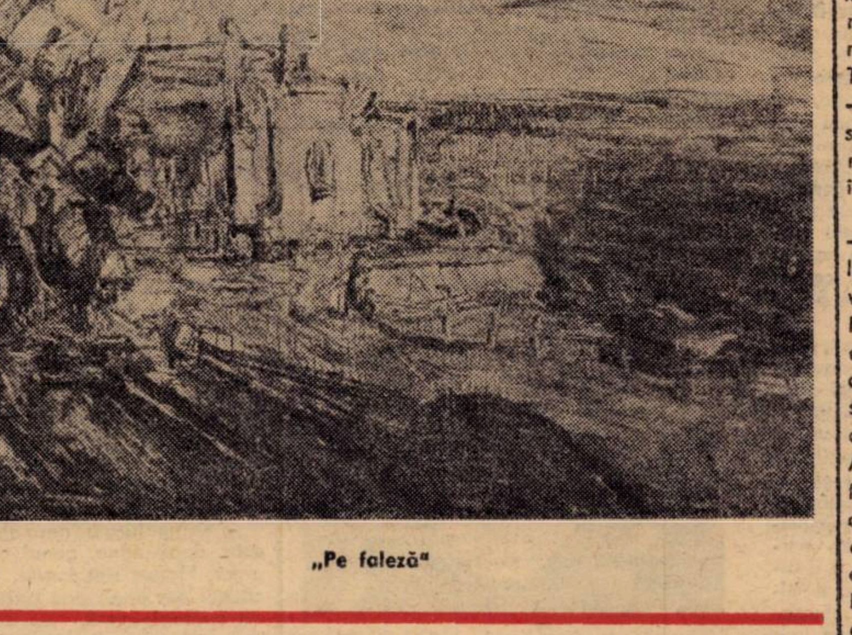

„Pe faleză"

DANIEL DRĂGAN

SINE QUA NON

Nu pot lua din viață doar o parte
Din rază nu pot rupe un crîmpei.
O dată cu petala bucuriei
Ridic spre mine și pieirea ei.

PAVAJ

Mi-am pavat sufletul
cu alfabet
de la A la Z.
Literele fac un zgomot ciudat
oridecîteori
cineva intră-ncălțat.

SISIF

Noaptea se sfîrșește cu ziua,
muntele unde începe cîmpia.
Du, omule, bolovanul fără speranță
sau trece-i povara în suflet
să rămînă ușor.
Nemuritor
ești tocmai din clipa
cînd ți-a fost pusă pe umeri
zădărnicia.

NU AM DECÎT...

Nimic
Eu nu am nimic
decît acest strigăt de piatră-n galop
rupt de sub așteptările rocilor înghețate
acest semn cu care înlocuiesc
necunoscutele unei ecuații absurde
pentru ca fluviile
să lunece-n albia lor.

Nu am decît direcția razei
plecată spre o destinație aleatorie
și mai am această orbită cifrată
codul genetic al trecerii mele.
Restul
trebuie să ridic cu palmele aspre
din țărîna ostilă
dînd chip de unică și irepetabilă floare
ecuației mele.

portrete în lemn

ENESCU

Nu mai este un nume. Ci un simbol. Și, anume, simbolul pămîntului, decantat ca melodie. Prin Enescu, Pămîntul a pus pe buze trestia lui Pan, fermecînd. Frunza, rîul, ramul... Un Orpheu, după care aștepți să plece, cu călcîie în piatră, Carpații. Să pună Dunărea în buzunar — și să îndoape, în gîtul viorii, toate ciocîrliile lunii. Și dacă prin Blaga pămîntul românesc vorbește **filosofic,** prin Enescu a devenit o infinită melodie.

L-ați văzut vreodată pe Enescu ? Dacă nu, atunci n-ați văzut pe Pan. N-ați auzit pămîntul muzical. Eu am gustat din această amiază a fericirii. La 21 de ani. Cînd maestrul a concertat, în București, pentru cadeții școlii militare. Ca și la Boston, sau aiurea, ființa lui economicoasă a umplut sala. Și, din lemnul viorii, Enescu a **smuls** adîncului armoniile. Mîna lui dreaptă era un ciot, prelungind arcușul. Iar stînga era un dezastru : rădăcină ori filon aurifer gîtuit de vulcan. Așa era de frîntă. Fibroasă. Inumană. Zească.

Mai tîrziu, m-am apropiat de gîndirea lui... Eram setos să aflu izvorul de idei, de unde izvora El și muzica lui. Și am aflat, spre stupefacția mea. Era **tragicul senin.** Enescu nu a luat în brațe numai pe orb. Nu a făcut din Oedip ceea ce n-a izbutit nici Sophocle. Ci a mers, macerat, către un vis. Și anume : Visul vieții lui de a ne dărui uluitoarea tragedie a lui Tudor Vladimirescu. Seninul. Dar — recunoștea Enescu — țelul în sine îl depășea, prin profunzime și grandoare. Pe cine ? Pe însuși titanul muzicii românești.

Enescu — după izvoarele mele — n-avea nimic mărunt în ființa lui. A cioplit dintr-un copil o vioară — și a dat lumii un geniu. Pe Menuhin. Încuraja, peste tot, ceea ce era valoare. Venind adesea la Timișoara, „cu vioara sub bărbie" schimba înțelepciuni cu intelectualii locului. Cu Aurel Cosma, bunăoară. Sau sta, fugit din sine, pierdut — lîngă clapele lui Sabin Drăgoi. „Din degetele lui Drăgoi, murmura el, melodiile curg ca mierea"... Dar cîte nu pot fi reamintite despre această unică, uluitoare, Legendă ? !

I-am vizitat odată, la București, casa-muzeu. Am văzut acolo, sfințite, notele scrise de el : sînge alb, muzical, picurat pe hîrtie. Am văzut scrisori, cu litere fluide, fugind ca pe sticlă. I-am văzut pianul, și lemnul parcă-l respira pe Enescu. Mobilă, podele, pereți erau îmbibați de undele lui psihice. Erau **EL,** în stare de vibrație cîntîndă.

S-au scurs o sută de ani de cînd țărîna românească l-a zămislit ? Nu ! S-au scurs o sută de ani de cînd l-am **redescoperit.** Căci el e mereu același. Din evuri imemorabile. Una cu Bucegii. Cu rîul, cu ramul... Cu flautul eternității românești. Ca Permanențele.

Pavel BELLU

„cîntarea româniei"

Vatră de olari

Recent, în satul Jupinești, aparținător comunei Făget, s-a desfășurat cea de-a II-a ediție a manifestării cultural-artistice, numită semnificativ **„VATRĂ DE OLARI"**, întrucît această localitate este un vechi centru de ceramică populară (singurul încă activ în județul Timiș). Ambele ediții au dovedit temeinicia inițiativei de a se organiza o asemenea manifestare, dîndu-i-se o periodicitate anuală, spre a deveni tradițională. Acțiunea respectivă este un binevenit catalizator pentru viața cultural-artistică a satului Jupinești, într-o împrejurare importantă, aceea a întîlnirii anuale a **„Fiilor satului"**. Cu acest prilej, în programul artistic prezentat, a fost inclus, la început, montajul literar-muzical **„Generații"**, al formației artistice de amatori din sat, care este o mîndrie a Jupineștilor, a întregii comune și a județului Timiș – o realizare scenică majoră, apreciată la nivel republican, în cadrul actualei ediții a Festivalului național „Cîntarea României". Instructorul formației și autorul montajului este poetul localnic Ștefan Marinconi, acesta izbutind să întruchipeze imaginea unei inspirate valorificări a culturii populare specifice unei colectivități de olari, care stă sub semnul glasului lutului, al pămîntului străbun. Potrivit acestei viziuni etnologice originale, sînt relevate – atît prin graiul creației tradiționale, cît și prin versurile autorului montajului – relațiile omului cu lumea, sensul existenței sale aici, transmiterea valorilor culturale în succesiunea generațiilor ,continuitatea neîntreruptă a românilor pe aceste meleaguri. Realitățile spirituale și istorice sînt trăite autentic de membrii formației artistice – pentru că aparțin acestora – de aici decurgînd firescul interpretării artistice, scena însăși avînd, dealtfel, rostul de a fi un cadru (instituționalizat) al chintesenței vetrei satului de olari. S-ar cuveni să numim aci pe toți artiștii amatori, dar sînt mulți – copii, tineri, vîrstnici, reprezentanți deci ai tuturor generațiilor – așa că vom aminti doar un singur olar, pe Trandafir Velcu, care are merite deosebite și în mobilizarea consătenilor, pentru a activa pe scena Căminului cultural din Jupinești.

La sărbătoarea **„Vetrei de olari"** au participat cu formații artistice de amatori două sate învecinate: Bătești, cu grupul vocal femeiesc folcloric (instructor înv. **Florica Paragină**); Brănești, cu ansamblul folcloric al școlii generale (instructor prof. **Nicolae Oprescu**), care a obținut premiul III la faza republicană a Festivalului național „Cîntarea României".

Într-o sală a Căminului cultural a avut loc vernisajul expoziției de pictură a artistului plastic amator **Eugen Barbos**, care a făcut o bună impresie publicului vizitator, apreciindu-i-se din punct de vedere estetic îndeosebi lucrările care reprezintă peisaje și flori, talentul indiscutabil al pictorului reclamînd o mai accentuată strădanie în transfigurarea artistică a tematicii de inspirație istorică.

La organizarea și buna desfășurare a manifestării culturale „Vatră de olari" au contribuit, împreună cu cei amintiți mai sus, Ion Oltean, secretar adjunct al Comitetului comunal de partid Făget, cadrele didactice Ion Căliman, Arcadie Chirșbaum, George Popovici, Titus și Ion Dobîndă, medicul Horia Crișan.

Aurel TURCUȘ

memento

EXPOZIȚIA DE FOTOGRAFII „60 DE ANI DE LA CREAREA PARTIDULUI COMUNIST CHINEZ"

De curînd, la Muzeul Banatului din Timișoara a avut loc vernisajul expoziției de fotografii **„60 de ani de la crearea Partidului Comunist Chinez"**, organizată de Muzeul de istorie a partidului comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România, în colaborare cu Muzeul revoluției chineze și Ambasada Republicii Populare Chineze la București.

La deschiderea expoziției au participat tovarășul **Constantin Potîngă**, secretar al Comitetului județean Timiș al P.C.R., activiști de partid și de stat, reprezentanți ai organizațiilor de masă și obștești, oameni ai muncii, conducători de întreprinderi și instituții, oameni de artă și cultură, ziariști de la presa centrală și locală, un numeros public. Au fost prezenți membri ai Ambasadei R.P. Chineze la București.

Au rostit alocuțiuni tovarășa **Augusta Anca**, președinte al Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Timiș și tovarășa **Xia Mingzhen**, secretar al Ambasadei R.P. Chineze la București.

În expoziție, fotografiile înfățișează momentul istoric al creării Partidului Comunist Chinez în luna iulie 1921, lupta eroică de eliberare antiimperialistă a poporului chinez, sub conducerea partidului comunist, consolidarea dictaturii democrat-populare, transformarea socialistă a țării, dezvoltarea planificată a economiei naționale pe calea construirii unui stat socialist modern și puternic, legăturile strînse dintre partid și clasa muncitoare și cu celelalte clase și categorii sociale, aspecte ale politicii externe a Chinei populare, de pace și colaborare între state, un mare număr de fotografii prezentînd relațiile între mișcarea revoluționară din Republica Socialistă România și Republica Populară Chineză, strînsa prietenie și colaborare între poporul român și poporul chinez, vizitele întreprinse în R. P. Chineză de secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, convorbirile desfășurate la nivel înalt.

plastică

ION MĂTĂSĂREANU

Într-una din promoțiile regretatului **Al. Ciucurencu** figurau cîțiva studenți, azi nume de rezonanță în pictura românească, precum C. Piliuță, S. Bălașa, Tr. Brădean, Marius Cilicievici, V. Pintea, Ion Mătăsăreanu. Ultimul, născut pe meleaguri bănățene, la Oravița, este azi unul din numele de referință în plastica dobrogeană și românească a generației sale, determinînd însemnările de față pe marginea creației sale.

Școala. Școala de pictură de la București, la clasa maestrului Ciucurencu, a însemnat pentru Ion Mătăsăreanu un prilej de a concepe probitatea profesională înaltă a profesorului și a artei în sine, dar și libertatea de expresie a unui drum ales prin opțiune totală, pe care profesorul însuși i-l stimula, spunîndu-i: **„Lucrează, Mătăsăreanule, cu sufletul tău. Ai ceva al tău. De aceea mă și tem să-ți spun prea multe, ca să nu te derutez. Nu știu cum rezolvi tu dilemele. Văd doar ceea ce obții, dintr-o suflare, văd doar ceea ce rezolvi cu acest suflet al tău, care te poate duce departe".**

Inspirația. Rarisime cazuri am văzut, între artiștii plastici cunoscuți de mine, unul cu fiorul marcat, pînă în adîncul ființei sale, de fervoarea naturii ca artistul dobrogean. În pictura lui Mătăsăreanu am descifrat cu adevărat „fiorul naturii", dramatismul ei, ca și teatralitatea sau gestul ei pasional, între care omul, ca ființă, se află pus în fața misterului ei. Ceea ce exprimă pictura artistului tomitan este antiteza perpetuă a peisajului prins pe pînză, o antiteză ce pornește de la însăși geneza ei, pînă azi. De aici, în peisajele sale, clarobscurul, jocul de umbră și lumină, ca un contrast valoric, profund, ca un semn al misterului încă nedescifrat, însă căutat de pictor, pe urmele unui Rembrandt, Van Gogh, Gainsborough, într-o continuă expiație și o continuă renaștere, într-un perpetuu crepuscul sau continuu răsărit, lumina însăși devenind un miraj, scăldînd acest peisaj de vis într-un extraordinar periplu antitetic.

Filosofia. Pictura artistului de la Tomis stabilește, pe pînză, o unitate a lumii. Un univers personal, prins ca o insulă în marele univers, în care ceea ce este important pentru artist nu este glasul din afară, ci acel lăuntric, care acceptă sau nu lucrarea sa, care adună în sine liniștea sau conflictul, zbuciumul legat doar de această acceptare a sinelui său, nu a celor din afară. Uneori, pictura aceasta denotă o îndrăzneală nebunească, pînzele rămîn într-o solitudine de neatins, de parcă și artistul s-ar teme de ele, le-ar refuza, pentru ca, apoi, după o vreme, să le distrugă sau să le accepte, după o lege a acelui sine lăuntric.

Temele. Între ce teme se mișcă această pictură? Trebuie spus că, mai cu seamă, între granițele unei naturi grandioase, între realitate și basmul legendar, în care, permanent, simțim geneza, zbuciumul naturist, fulgerele sau mișcarea apei, negurile plutind oarbe peste ceruri aprinse, o forță pasională ce suflă peste aceste peisaje enorme, în care, parcă, pictorul dă senzația că, din genuni, se naște o lume mirifică, ca și cum, vorba autorului, „aș picta visele mele". Temele lui Mătăsăreanu rezidă fie în obsesii ale trecutului, în gîndiri emotive, romantice, ale unui peisaj trăit cîndva, la locurile natale, fie în oniric, fie în realitatea tomitană, văzută însă într-o atitudine teatral-fantastă. Pictura sa, în expresia cea mai elocventă, în lucrări grandioase de tipul **„Călători în amurg"**, **„Apoteosis"**, **„Destinul umanității"**, **„La Pontul Euxinus"** și altele, aduce o mișcare, tablouri ale naturii în momente de calm sau de zbucium, în care cerurile devin enorme, copacii pădurilor, în clătinarea lor, amenințători, iar valurile mării devin gigantice metereze mișcătoare, în fața cărora ființa umană pare insignifiantă, asistînd doar la acest dialog dintre liniște și neliniște, la această dramă a naturii, natura însăși devenind, pe pînză, răsfrîngerea tensiunii interioare a artistului.

Rareori am văzut, ca în aceste pînze, ce pot acoperi un perete, atîta luminozitate sublimă, prospețime a culorilor curate, ca și un aer romantic pe care peisajul descris îl acceptă, ba chiar îl cere.

Stilul. Nostalgic, frenetic, în pasiunea pentru descrierea naturii, oniric, ușor fantast și teatral în tratarea unor realități marine, în care lumina însăși poate deveni o dramă, Mătăsăreanu, cu lucrări la Luvru, Vatican, Caracas, Stockholm, Milano, Liverpool, Memphis etc. este un inspirat peisagist al Dobrogei contemporane, ca și al celei trecute în legendă, el surprinzînd și ruinele ei, vestigiile ei magnifice, dar și solaritatea peisajului contemporan, ce pătrunde în frunze și în roca albă, în scoarțele copacilor și în apa mării, pictura lui vestind, în culori de auriu, albastru, verde și roșu, acele pustiuri ale naturii, acele stînci de veacuri, neclintite pe promontorii, patina lor, ca și respirația perpetuă a valului, peste care se întinde infinitul, atins doar de aripa singură a razei călătoare a astrului ce arde mai intens, înlăuntrul și în afara omului, pe acele locuri.

Ion ARIEȘANU

Cu scriitorul NIKOLAUS BERWANGER

(Urmare din pag. 1)

rea, după toate probabilitățile, în numărul din decembrie al revistei „Neue Literatur". (Va fi, de altfel, al doilea număr întreg, de o sută douăzeci și opt de pagini redactat în întregime de membrii cenaclului „Adam Müller-Guttenbrunn" din Timișoara). Ulterior, mă voi strădui ca, împreună cu un coleg român, poate chiar cu tine, dacă vrei, să pregătesc o versiune în limba română. Pentru un teatru, cine știe care, din țară...

– Propun să considerăm neînțelegerea cu Teatrul german de stat „provizorie". În ce mă privește, se cuvine să nu înțeleg ce rațiuni includ în repertoriul unui teatru piese – dacă imediat după anunțarea afișului, aceleași piese sînt puse la îndoială. Nu înțeleg. Colaborarea pe care mi-o oferi mă surprinde plăcut... Am putea vorbi despre existența unui „mic organon" la un autor ce-l are, printre maeștri, pe Brecht?

– Tot sistemul meu literar, cu alte cuvinte felul meu de a crea, este o sinteză a sintezelor. Deci o gîndire brechtiană, în fond. (Spre bucuria mea am și cunoscut-o pe soția lui Brecht, pe Helene Weigel, care nu a fost o mare teoreticiană, dar o nemaipomenită actriță și o frapantă parteneră de șuetă). Chiar în piesa de care vorbeam aplic, bineînțeles în felul meu – și eu zic original, acel fel de a gîndi și crea. Însăși ideea pe care am enunțat-o, ca sînt în conflict cu publicul, aparține unei proceduri brechtiene. Eu îl vreau pe spectator participant la ceea ce se întîmplă pe scenă, nu asistent impasibil sau binevoitor. Eu vreau ca el să rîdă conștient. Chiar cînd e vorba despre viciile lui...

– O apreciere asupra dramaturgiei germane din România, m-ar interesa.

– Dramaturgia germană din România este, după mine, genul cel mai rămas în urmă. Motive sînt foarte, foarte multe. Dacă noi am putut ține pasul cu lirica română contemporană, cu aceea din spațiul lingvistic german, dacă în domeniul prozei scurte autorii germani din România sînt cunoscuți și peste hotare, dacă în domeniul romanului avem lucrări de certă valoare, în dramaturgie am rămas cu toții datori. Nu a fost depășit, în conținut și formă, un tradiționalism. Și totuși, aș remarca faptul că, față de dramaturgia germană din Transilvania, la noi s-a făurit mai mult, fiindcă scena noastră timișoreană, secretariatul literar, s-au străduit să înjghebeze o colaborare rodnică cu unii autori. Dar, dacă în proză și în lirică (în parte și în critică) domină generația între 20-50 de ani, în dramaturgie tineretul lipsește cu desăvîrșire. Pînă în prezent. Știu că sînt scriitori foarte tineri care se preocupă de literatura dramatică și sper că vor găsi audiența scontată. Totuși, să nu uităm, pentru un autor de limbă germană, literatura dramatică este, din capul locului, mai puțin „tentantă", fie și pentru faptul că o piesă poate fi jucată în original de maximum două scene. Acestora le revin răspunderi sporite. Mai ales că redacție germană a Televiziunii bucureștene își rezumă activitatea doar la preluarea unor piese jucate (prezentîndu-le, maltratate, și pe acestea). Scenariul radiofonic în limba germană e într-un fel de agonie.

– Dramaturgia română contemporană ce impresie îți face?

– Nu spun nici o noutate, și nici nu sînt original, dacă zic că și în literatura română contemporană, nu dramaturgia, ci romanul – după unii, sau poezia – după alții, ocupă locul întîi, într-un clasament care, după mine, nu e bine să fie făcut...

– Eu trebuie să-ți spun că sînt dintre „ceilalți". Și în a refuza clasificări de genul celei pe care ai amintit-o, și în a recunoaște în dramaturgie, spre deosebire de „unii" sau „alții", una dintre certitudinile culturii române de azi.

– Și părerea mea este că avem în dramaturgia română contemporană piese ce răspund realmente cerințelor moderne ale teatrului, piese care sînt scrise cu mult curaj și angajament personal, care nu ocolesc problemele spinoase ale existenței noastre pe acest pămînt. Nu putem, după mine, reproșa literaturii dramatice mai mult decît prozei. Bineînțeles că opiniile sînt, și vor fi, întotdeauna diferite și opuse. Știu că se și scriu și se joacă piese-clișeu, iar prin asta înțeleg că așa-zișii eroi ai așa-zisei literaturi, indiferent de gen, nu sînt altceva decît niște clișee convenabile unora, un fel de super-oameni care nu există azi și susțin cu certitudine că nu vor exista nici mîine...

– În privința „metodologiei", a „politicii repertoriale", ce conduce spre public lucrări lipsite de vreo valoare, ineficiente în plan ideologic și de o teatralitate îndoielnică, ori nulă, ar mai fi, ce e drept, de discutat. Tocmai pentru a supăra inerțiile ce se manifestă.

– Aș vrea să mai adaug ceva. Că nu se poate. Că n-ar trebui să se mai poată. Ce anume? Aceste personaje, ce ne sînt aduse în casă, mai ales prin intermediul televiziunii, aceste personaje care n-au păcate, care fac totul bine, care – și dacă greșesc – știu imediat să-și repare greșeala, care văd totul clar și limpede, care au un răspuns pentru orice întrebare, și, bineînțeles, unul oficializat...

– Exemple...

– Nu vreau să dau. Le știe fiecare. Știu că multe probleme mari sau mici tratate de dramaturgia noastră în mod artistic și angajat nu ajung la publicul larg, fiindcă sînt considerate „exagerate", „apolitice", „exotice", și aș mai putea enumera epitete, pe care le-am auzit. Am văzut însă și piese **jucate și aplaudate** la scenă deschisă, pentru că nu au ocolit adevărata tematică majoră a trecutului, mai îndepărtat sau mai apropiat, a prezentului.

– Exemple!

– Nu dau. Nici de această dată. Fiindcă cei interesați mă înțeleg, și aceasta nu numai pentru că sînt autorul volumului de versuri „Trăiesc printre rînduri". În folosul dramaturgiei românești contemporane și al literaturii în general, ar fi bine să dispară, pe viitor, cu desăvîrșire din mintea și concepția unor funcționari culturali, la toate nivelele, o oarecare frică, pe care eu o numesc „o evidentă frică de răspundere personală".

– Drum bun în dramaturgie!

top

SECȚIA ROMÂNĂ : 1. Poarta de foc — **Pro Musica** ; 2. Alarmă falsă — **Accent** ; 3. Gînd bun — **Post Scriptum** ; 4. Jocul pînă la stele — **Ioan Luchian Mihaela & Cătălin Munteanu** ; 5. Acasă — **Roșu și Negru. SECȚIA INTERNAȚIONALĂ :** 1. Magnetic Fields nr. 1 — **Jean Michel Jarré** ; 2. Computer Wold — **Kraftwerk** ; 3. I Can't Stand It — **Eric Clapton** ; 4. L'ora del rock — **Adriano Celentano** ; 5. Marakesch — **Capuccino**/Malaika — **Boney M.**

SCENA FRANCEZĂ

Veronique Sanson (în foto), este fără îndoială una din marile prezențe ale cîntecului francez de azi. Interpretă și compozitoare a unei muzici plină de culoare și ritm, Veronique este totodată și o pianistă desăvîrșită. Cîntecelor sale „Vancouver", „Exclusivement féminin", „On m'attend la-bàs" sau „Je suis la seule" li se adaugă acum alte certe succese muzicale, grație recentului album scos la casa WEA ● Celebra comedie muzicală West Side Story a fost recent prezentată în cadrul Festivalului de dans de la Chateauvallon de către compania americană Living Arts. Coregraful Jerome Robbins a reușit să confere un plus de atractivitate spectacolului, găsind soluții inedite atît în plan muzical, coregrafic cît și în cel al decorului ● Tot la această manifestare, o prezență de marcă : orchestra „The Legends of Jazz" ● Cîntăreața gaboneză Mapago acompaniată de 14 instrumentiști a concertat cu succes în Franța ● Recent, veteranul șansonetei, Charles Trenet autorul nemuritorului cîntec „Marea", și-a serbat al 50-lea an de fructuoasă carieră muzicală. Artistului i s-a dedicat cu acest prilej o emisiune specială radiofonică, realizată de către

Amand Ridel ● Ca în fiecare an, parcul Courneuve va găzdui începînd cu 12 septembrie tradiționala „Fête de L'Humanité" cu bogate participări internaționale.

Printre altele și-au anunțat participarea 13 trupe de pantomimă din 15 țări. Vor fi prezente și popularele interprete Pia Colombo, Catherine Lara, Marie-Paule Belle ● Allan Stivell, poate singurul interpret pop care utilizează harpa, va cînta la Paris la 15 septembrie. El a pregătit cu meticulozitate „Simfonia celtică", o amplă lucrare pentru 300 de instrumentiști.

Petru UMANSCHI

debut

GHEORGHE NECULA

Pauză de studiu și meditație

Ai scuturat vreodată copacii
Cînd li s-au copt frunzele
Ca să-i obișnuiești
Cu viitorul tremur de iarnă ?
Ai scotocit vreodată venele
unui păun
După secretul curcubeului
Înecat în acest sînge ?
Ți-au mirosit vreodată hainele
A sărut de iasomie sălbatică
Sau a sălie de proaspăt și crud?
Ai încălecat vreodată dealurile
Ducîndu-te după unul
Din aceste obiceiuri ?

O nouă zi

Zăvorul pașilor tăi
Mi-a închis inima în așteptare
Fiece clipă tremură tresărind
Ca o veșnicie credincioasă
Ce rămîne mereu în urmă
Întorc capul așteptînd să te
zăresc
În brațele soarelui răsărit
Din grija unei noi zile
Ce înseamnă pentru tine o
nouă zi ?
Dacă nu pruncul unui înfinit
Pe care l-ai lăsat
Să rupă florile grijei în voie
Și să ți le arunce în urmă
Grăbește-te
Imnul prenupțial al greierilor a
amuțit
Și toți te așteaptă
Acum n-aș vrea să mă găsești
Nici măcar cu privirea.

Te aștept

Să vii așa ca bună ziua
Fără voal sau cuvinte
Să vii ca o ploaie
Să bați în perete
Căci nicăieri nu am încă
Ușă la casă
Să vii cu o mînă de iarbă uscată
Să vii așa ca o jumătate de
drum
Obosită de lumină și călătorii
Să vii așa ca o furtună de nisip
Sau ca o liniște de apă.

La mine vin...

La mine vin
Perechile de fluturi
Ce îngînă
În valsul lor de nuntă irealul
Mă tot întreabă
Unde să plece în voiaj de nuntă
Nu le răspund
Căci știu
N-or să trăiască atîta.
La mine vin
Și lacrimi să se plîngă
Și fire albe
Și drumuri ruginite
Însă la mine nu vin
Parcă-s pierdute
Batiste albe, batiste părăsite.

ECHO

SUNET ȘI LUMINĂ

Recent, în incinta Muzeului, în curtea Castelului Huniade a avut loc primul spectacol de sunet și lumină dintr-o serie anunțată. Poezia și muzica s-au întîlnit în chip fericit într-o ambianță de un farmec care ni s-a relevat într-un chip inedit : careul sever al zidirii, edulcorat de vegetație și păsări. Deocamdată o regie sumară a introdus corul Filarmonicii, condus de Diodor Nicoară, lectura actorilor Naționalului, Mihaela Murgu, Vivian Alivizache, Mircea Belu și Miron Nețea, ca și vioara lui Mircea Tătaru, în acest spectacol dedicat Republicii. Am constatat o acustică de excepție a curții Castelului gîndindu-ne la înregistrări care se vor putea realiza în cadrul viitoarelor întîlniri de aici. Rămîne acum la latitudinea fanteziei noastre să facem din serile Muzeului o straniu de frumoasă tradiție de toamnă.

L. B.

sport

E septembrie...

... și e toamnă, oricît am vrea să ținem calendarul în august : soarele se înmoaie, noaptea, care mușcă din luminile zilei, ne aduce frigurile și tusea ; cîmpia doar se aprinde la focurile campaniei agricole, la cules de cucuruz ori de struguri, unde se va da o bătălie tot cu timpul, ca în sport.

În sport e vară, adică sezon cald ; fotbalul, mai ales, urcă spre etape noi, nu neapărat plin de vlagă, cît strîns, imprevizibil ; trist e, deocamdată, că oltenii își modelează jocul după suratele ce-i stau în coadă, plictisindu-se în alergarea lor singuratică, asemenea alergătorului de cursă lungă, rămas solitar la jumătatea distanței ; sigur, nu e obligatoriu ca Universitatea Craiova să fie proprietar perpetuu al titlul de campioană, dar mă îngrijorează, de-acum — sau, mai exact, tocmai în prag de septembrie — ciudata amorțeală în mișcarea în teren a majorității tricolorilor ; a început numărătoarea inversă, pînă la meciul cu Ungaria au rămas nici treizeci de zile și nopți, așa că e necesar să nu se uite că partida aceasta va fi una a adevărului, că de ea depinde prezența României la C.M. din Spania ; am stat de vorbă cu Dobrin — și-am fost neinspirat în ambiția de a-l cunoaște „civil" —, care, sincer, zicea că nu mai poate juca în națională, că nu-l mai duc motoarele, dar accentua ideea prospețimii jocului nostru, a talentului, forței și ambiției fotbaliștilor români.

Așa văd campionatul, așa văd toamna sportivă ; o campanie pentru victoria de la capătul lunii, dar nu o campanie a condeielor, ci una a arenelor !

Teodor BULZA

TELEVIZIUNE

DUMINICĂ, 6 septembrie

9,00 Tot înainte. **9,35** Film serial pentru copii. Jachetele galbene. Premieră TV. Producție a Casei de filme 5. Episodul 1. **10,00** Viața satului. **11,50** Premieră muzicală TV. Oedip. Tragedie lirică de George Enescu. Producție a Radioteleviziunii române. **12,30** De strajă patriei. **13,00** Telex. **13,05** Album la... fereastra toamnei. **15,45** Șah. **16,00** Telesport. **17,50** Ecranizări din literatura universală. Trei surori. Ecranizare după piesa lui A. P. Cehov. Premieră TV. Producție a studiourilor sovietice. **18,40** Micul ecran pentru cei mici. **19,00** Telejurnal. **19,25** Cîntarea României. **21,00** Film artistic. Efectul razelor Gamma asupra crăițelor. Premieră TV. Producție a studiourilor americane. **22,25** Telejurnal. Sport.

LUNI, 7 septembrie

15,30 Brasilia. Reportaj. **16,00** Emisiune în limba maghiară. **18,50** 1001 de seri. **19,00** Telejurnal. **19,25** Actualitatea economică. **19,45** Documentar științific „Povestea unei stele". Producție a studiourilor engleze BBC. **20,30** Roman foileton. Vîntul speranței. Episodul 2. **21,25** Cadran mondial. Împotriva armei cu neutroni. **21,50** George Enescu. „Șapte cîntece" pe versuri de Clement Marot. **22,05** Telejurnal.

MARȚI, 8 septembrie

9,00 Teleșcoală **10,00** Desene animate. Tom și Jerry. **10,20** Pentru ochii mîndrei mele — program muzical-folcloric. **10,50** Film serial. Dallas (rel.). **11,40** Arii vesele din operete. **12,05** În lumea enigmelor. Serial științific. **16,00** Telex. **16,05** Teleșcoală. **16,30** Matineu de vacanță. **17,15** Phenian. **17,40** Clubul tineretului. **18,25** Munca politico-educativă : inițiative, eficiență. Exigențele propagandei materialist-științifice. **18,50** 1001 de seri. **19,00** Telejurnal. **19,25** Actualitatea economică. **19,50** Anchetă TV. În obiectiv, cei certați cu... munca. **20,20** Teatru TV. Bătrînul, de Maxim Gorki. **22,15** Telejurnal.

MIERCURI, 9 septembrie

16,00 Telex. **16,05** Teleșcoală. **16,25** Matineu de vacanță. **17,10** Almanah pionieresc. **17,30** Rezultatele tragerii pronoexpres. **17,35** Inscripții la noul chip al țării. Mureș. **18,00** Seara televiziunii bulgare. **18,50** 1001 de seri. **19,00** Telejurnal. **19,25** Actualitatea economică. **19,50** Reportaj '81. Seara televiziunii bulgare. **20,15** Film artistic. Barajul. Premieră pe țară. Producție a Televiziunii bulgare. **21,35** Amintiri despre vară. Program muzical în interpretarea unor vedete ale muzicii ușoare bulgare. **22,05** Telejurnal.

JOI, 10 septembrie

9,00 Teleșcoală. **10,00** Festivalul „Enescu — orfeul moldav" — Ediția a II-a Tescani 1981. **10,25** Omul și sănătatea. **10,45** Roman foileton. Vîntul speranței. **11,40** De la operată la musical. **12,20** Munca politico-educativă : inițiativă, eficiență (rel). **16,00** Telex. **16,05** Teleșcoală. **16,30** Avanpremiera festivalului „George Enescu" (III). **16,55** Viața culturală. **18,00** Fotbal internațional. Rezumatele meciurilor disputate miercuri în preliminariile campionatului mondial. **18,35** Desene animate. **19,00** Telejurnal. **19,30** Actualitatea economică. **19,55** Ora tineretului. **20,40** În lumea enigmelor. Serial științific. **21,05** Balade. **21,35** Monumentele anilor eroici (III). Reportaj. **22,05** Telejurnal.

VINERI, 11 septembrie

16,00 Telex. **16,05** Teleșcoală. **16,30** Emisiune în limba germană. **18,25** Tragerea loto. **18,35** La volan. **18,50** 1001 de seri. **19,00** Telejurnal. **19,25** Actualitatea economică. **19,40** Memoria documentelor. **20,10** Film artistic. Bako. **21,50** Patriotismul — mesaj și angajare a culturii române (II). **22,20** Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 12 septembrie

9,00 Matineu de vacanță. **9,25** Teatru TV. Henric al IV-lea (rel.). **12,10** Capodopere dirijate de Roberto Benzi. **13,00** Mozaic cultural-artistic-sportiv. **18,35** Săptămîna politică. **18,50** 1001 de seri. **19,00** Telejurnal. **19,30** Călătorie prin țara mea. **19,55** Teleenciclopedia. **20,40** Film serial. Sfidarea. Producție a studiourilor americane. Episodul 1. **21,35** Varietăți... varietăți. **22,10** Telejurnal. Sport. **22,30** Noctumă TV.

TELEVIZIUNE

mapamond

FENOMENALUL „Ș" (VII)

Multă vreme s-a crezut că celula nervoasă nu se poate înmulți. Cercetătoarea sovietică T. Țin a reușit însă un lucru extraordinar : ea a descoperit diviziunea nucleului neuronal, urmărind procesul de formare a două celule nervoase dintr-una singură. Astfel a căzut și mitul neregenerării țesutului nervos. Moartea celulelor nervoase este însă un proces mult mai lent decît procesul reînnoirii lor, iar cantitatea de acid ribonucleic din neuroni oscilează în funcție de vîrsta omului. S-a constatat că de la vîrsta de trei la patruzeci, iar uneori chiar pînă la șaizeci de ani, această cantitate se menține în general constantă. Ea scade însă simțitor la o vîrstă mai înaintată. Atunci cînd ating o anumită vîrstă, celulele nervoase dispar, mii de celule pe zi...

Odată cu bătrînețea și dispariția masivă a celulelor nervoase, e firesc să scadă și memoria. La aceasta sînt supuse și cele mai mari inteligențe, deși acest proces nu este egal la toți oamenii. Multe exemple ne arată că anumite personalități reușesc să-și păstreze pînă la adînci bătrînețe o limpezime a minții de invidiat. Astfel, Sofocle scria tragedii la o vîrstă înaintată iar Goethe a scris „Faust" la 80 de ani. Cicero, în lucrarea sa „Despre bătrînețe" zice : „Memoria scade la bătrînețe numai cînd e lipsită de exerciții". Așa cum exercițiile fizice contribuie la dezvoltarea mușchilor, tot astfel activitatea intelectuală îmbogățește memoria. Mulți cercetători afirmă că oamenii în întreaga lor viață nu-și folosesc mai mult de patru procente de neuroni ai scoarței cerebrale. Iar fiecare din 17 miliarde de celule nervoase conține un milion de molecule de acid ribonucleic. Fiecare din aceste molecule poate să codifice în jur de o mie de bilioane de unități de informație !

Popoarele antice se remarcau printr-o memorie de-a dreptul impresionantă : cărțile pe atunci erau rare, iar învățătura se transmitea mai mult pe cale orală, peste secole și milenii...

Despre cultivarea unor memorii de excepție, ca aceea a fenomenalului „Ș", de pildă, se cunosc multe lucruri încă din vechime. În întreaga istorie a civilizației umane, știința memorării — mnemonica — i-a preocupat pe savanți ; de ea s-au ocupat sacerdoții în India, preoții păgîni din Egipt, filozofii greci, oratorii romani... De mnemonică se ocupau Socrate și Plutarh, Cicero și Aristotel, iar astronomul Giordano Bruno călătorea prin țările Europei expunîndu-și propriul sistem de memorare. În vremile de demult oamenii încercau să descopere mijloace cît mai eficace de memorizare ; în acest sens ei foloseau camforul, dușuri reci la cap și multe alte „metode". De atunci au trecut veacuri și milenii, dar oamenii continuă să caute vreun leac sau „elixir" capabile să-i redea omului memoria mult visată. Astăzi, primii pași în această direcție s-au și făcut, și avem tot mai mare convingere că într-un viitor nu prea îndepărtat omul va putea dirija propria sa memorie.

(VA URMA)

evrika!

- Ghidul de comportare civilizată se adresează în primul rînd celor ce știu carte.
- Lașii se poartă bine cu toată lumea.
- Elita nu-și trage șapca pe ochi ; nici bascul pe creștet.
- Prepelicarul trebuie să aducă vînatul oricum ; viu sau mort.
- Unora trebuie să le dai decorații, ca să se vadă că au merite.
- Împărătese stricate au devenit „femei celebre".
- Unii visează o țară care să aibe granițe cu toate statele lumii.
- Mersul pe jos se recomandă mai ales celor de sus.
- Bravi soldați !: ne îmbrăcam la comandă, pășeam la comandă, scriam la comandă, citeam la comandă.
- Nici un băgător de seamă n-a ajuns om de seamă.
- Cînd copiii intră în pădure fiarele nu-și mai păzesc puii.
- E grav cînd elevii trebuie să rezolve probleme pe care noi nu sîntem în stare să le rezolvăm.
- Scuipatul reprezenta o atitudine. Ne-o mai permitem și azi, dar cu nasul în batistă.
- Cînd o femeie îți face cu ochiul, înseamnă să știe să-l închidă.
- În unele aprozare splendida livadă e aruncată la lada cu gunoi.
- Ca să-ți aperi pielea nu-ți trebuie o armată de dermatologi.

Ion VELICAN

colocvii internaționale

Cu ALESSANDRO SERPIERI

Alessandro Serpieri (n. 1935) este profesor de anglistică la Universitatea din Florența. S-a ocupat de literatura engleză (mai ales de poezie), folosind o metodologie critică modernă, la incidența dintre semiotică și psihanaliză. Cea mai cunoscută lucrare a sa este **T. S. Eliot : le strutture profonde, Mulino, Bologna, 1973.** Este printre primii care a studiat teatrul din perspectivă semiotică, coordonînd volumul colectiv de cercetări **Come comunica il teatro** (Milano, 1978).

– Stimate Alessandro Serpieri, cum se poate defini autorul din punct de vedere semiologic ?

– Autorul, ca atare, fiind o persoană reală, nu poate decît să se sustragă perspectivei semiologice. Poate fi cuprins într-o atare perspectivă numai cu condiția să fi lăsat niște urme, deci niște semne, care pot fi percepute ca pertinente, fie și din exterior, în structurarea textuală a operelor sale : însemnări, scrisori, note de jurnal etc. Acele urme pot face parte din împrejurările, apropiate sau îndepărtate, ale enunțării și deci pot contribui la perceperea acelei orientări pragmatice contextuale la care orice text trimite, fie și eliptic.

– Sînteți cel mai avizat cercetător al teatrului din perspectiva semiotică ; cum anume „comunică" teatrul din punct de vedere semiologic ?

– Teatrul, în ceea ce privește aspectul său verbal, comunică prin intermediul unei intersectări de instanțe de enunțare ; și, prin aceasta, se deosebește net de narativă, ca și de poezie. Narează și el o poveste, dar modalitățile acestei „narațiuni" sînt instituțional diferite de cele ale oricărui roman. Să zicem mai bine că el **prezintă** o poveste. Și asta nu numai pentru că acțiunea teatrală se desfășoară și cu mijloace non-verbale, cum ar fi expresia mimică, gesturile, mișcările etc., ci pentru că unghiul și referința cuvîntului se supun legilor enunțării și nu celor ale enunțului. Teatrul, chiar în faza sa prespectaculară, adică în textul dramatic, nu e narațiune de fapte **dintr-o** anume perspectivă (cum se întîmplă pentru orice tip de narațiune : nu întîmplător în domeniul naratologiei discuția teoretică tratează mai ales despre problemele „vocii", ale modului, ale punctului de vedere și ale focalizării), ci e o desfășurare. de **instanțe ale discursului** care constituie, într-un fel cu totul aparte, o poveste. Personajele vorbesc, se înfruntă, se influențează reciproc, ajung la soluții (comice, tragice sau grotești). Nu numai corpul actorului se comportă teatral. Limbajul însuși **acționează :** teatrul e „acțiune vorbită", cum spunea Pirandello. În același timp, în teatru, limbajul **se referă :** la scena în sine, la obiectele scenice, la celelalte personaje, la public. Actul de referență e deictic Acțiunea lingvistică e performativă. Se poate conchide că textul dramatic însuși, manuscrisul dacă vreți, e performativ, și potențial deictic. Ceea ce înseamnă că limbajul dramatic nu se poate asimila **tout court** limbajului literar. O semiotică a textului dramatic va trebui deci să fie altceva decît o semiotică a textului narativ sau poetic. Și va trebui să țină cont în primă instanță de o teorie a segmentării specifice. Este ceea ce eu am încercat să fac în cadrul unei cercetări de grup despre comunicarea teatrală, pe care am condus-o sub auspiciile Fundației A. Rizzoli, între 1976-78. Grupul a putut să abordeze numai problema textului dramatic, și de aici a rezultat un volum : AA.VV **Come comunica il teatro,** Milano, 1978.

Ipoteza teoretică propusă de mine era, în cîteva cuvinte, următoarea : segmentarea unui text dramatic trebuie efectuată nu după secvențe „narative", segmente tematice, desfășurări de imagini etc., ci după niște **orientări deictice-performative** ale subiectului enunțării (personajul care vorbește) : orientări înscrise în text, dar pe deplin dezvoltate, în corelație cu codurile non-verbale, numai pe scenă. Nu-mi rămîne decît să trimit, fie pentru chestiuni teoretice, ale mele sau ale altor cercetători, ca și pentru experimentele de segmentare, la cartea citată. Voi adăuga numai că microsegmentarea propusă acolo nu exclude alte modalități de découpage, în verigi mai mari, care se pot dovedi cu mult mai funcționale pentru alte scopuri. De exemplu, în cadrul unei cercetări de grup, actualmente în curs de desfășurare la Școala normală superioară din Florența, despre trecerea de la materialele folosite ca izvoare, la subiecte și soluții discursive în dramele istorice și în dramele de inspirație romană ale lui Shakespeare, s-a preferat, cu scopul unei colaționări punct cu punct a izvoarelor, o segmentare pe **topics-uri,** adică pe argumente ale instanțelor de discurs. În fine, un alt aspect al comunicării dramatice de care tocmai mă interesez este cel al retoricii caracteristice a teatrului, investigabilă și ea pe căi semiotice. Mă mulțumesc să trimit la studiul **La retorica a teatro,** în curs de tipărire la „Strumenti critici".

– Care sînt, după părerea dv., cei mai importanți cercetători italieni care au dat un impuls însemnat studiilor semiotice ? În ce ar consta originalitatea lor în comparație cu alte școli europene ?

– E o întrebare destul de dificilă, la care s-ar putea răspunde printr-un întreg studiu istoric, sau deloc. Voi încerca totuși să fac față sarcinii de a răspunde la un interviu, schițînd mai întîi o listă de nume, care să se refere însă numai la sectorul ce este de competența mea, adică la semiotica literară, și apoi indicînd acele trăsături originale care, după părerea mea, fac ca școala italiană să contrasteze cu altele, ca să zicem așa. Reprezentanții cei mai de seamă mi se par a fi, în ordine alfabetică, Stefano Agosti, D' Arco Silvio Avalle, Gian Luigi Beccaria, Maria Corti, Umberto Eco, Francesco Orlando, Marcello Paganini, Giovanni Pozzi, Aldo Rossi, Cesare Segre. Lista ar putea să se prelungească mult dacă ne-am referi și la mulți cercetători tineri care tocmai în acești ani aduc contribuții de o importanță notabilă, chiar de ordin teoretic.

În ceea ce privește originalitatea, sînt grosso modo de acord cu Segre, în a o aprecia înainte de toate pentru subtilitatea ei și pentru complexa coerență a lecturilor textuale, care se dovedesc în general mai convingătoare, mai motivate și mai articulate decît cele efectuate, de exemplu, în Franța. Dar sînt mai puțin pesimist decît Segre în aprecierea aportului teoretic al studiilor italiene. Desigur, a existat o perioadă de subordonare față de școala franceză de teorie a textului sau față de școala rusă de investigare semiotică a operelor în cadrul unei tipologii a culturii. Dar practica lecturii textuale a început foarte repede să-și dea roadele teoretice în multe privințe, mai precis asupra multor raporturi problematice, cum ar fi : cel între structuri textuale și modele culturale, între text și macrotext, între diferitele nivele ale operei, și chiar între filologie și critică, teoria semnului și teoria sensului, semiotică și psihanaliză, semiotică și istorie. Semiotica literară italiană nu s-a lăsat furată, în anii precedenți, de teoretizarea cu orice preț, care adesea devine teoretizare fanatică, ci a perseverat într-o căutare obstinată de perspective noi, descoperind alte orizonturi.

– Cum se prezintă dezvoltarea literaturii italiene contemporane în condițiile noii „conștiințe" semiotice ? Cum o recepteaza pe aceasta scriitorul de azi în discursul său literar ?

– „Conștiința" semiotică, cum spuneți dv., nu poate să nu influențeze însăși operația inventivă ; nu știu însă dacă acesta e un bine sau un rău. În domeniul narativei e suficient să amintim numele lui Calvino. Dar probabil și mai mult au resimțit-o poeții. Și aici voi aminti un singur nume dintre atîtea altele, cel al lui Zanzotto.

Convorbire realizată de MARIN MINCU

„Peisajul Siut-Ghiol"

ILUSTRAȚIILE DIN ACEST NUMĂR : REPRODUCERI DUPĂ LUCRĂRI ALE ARTISTULUI PLASTIC ION MĂTĂSĂREANU.

Urbino—1981

Și anul acesta Centrul internațional de semiotică și lingvistică de la Urbino a prilejuit între 6-25 iulie acele zile de efervescentă trudă și creație devenite deja tradiționale pentru lumea semiotică. Cadrul manifestărilor a rămas numai parțial același : cursurile – pe teme lingvistice, literare sau para-literare – s-au ținut în sălile colegiului vechi de pe Colle dei Cappuccini. Mesele rotunde și seminariile, dezbătînd probleme speciale ca obiectul teoretic „artă", formele ruinelor sau opera, au avut loc de data aceasta în amfiteatrele colegiului nou.

Paul Bouissac (Toronto) a abordat spectacolul de circ ca pe un text artistic, urmărind într-un sens translingvistic și formal structurile logico-cognitive pe care le presupun observarea și descrierea actelor de performanță specifice acestui tip de spectacol.

Ferruccio Rossi-Landi (Trieste), autorul mai multor cărți de semiotică a ideologiei, a pornit de la ideile expuse în lucrarea sa „Semnificat, comunicare și limbaj comun" (1961, 1980), pentru a se cufunda cu o voluptate specific italiană în problemele dificile și aparent nemărginite ale discursului literar, ale tehnicilor de conversație și ale funcțiilor metodice implicate în comunicarea interlingvistică. Henri Quere (Paris) a dovedit prin lecturile critice întreprinse asupra unor texte din – evident – Maupassant că semiotica narativă de tip greimasian este mult mai en vogue decît ar dori-o anti-greimasienii, în timp ce Catherine Kerbrat-Orecchioni (Lyon) a încercat, urmîndu-l pe O. Ducrot, să explicitezе implicitul după o amănunțită analiză și clasificare.

Reprezentantul școlii logice polonеze, Jerzy Pelc, a alunecat cu ușurință timp de peste zece cursuri prin sistemele logice ale lui R. Carnap și G. Frege, W. Quine și R. Montague, pentru a se opri de fiecare dată cu nedisimulată admirație la pragmatica lui K. Ajdukiewicz.

În fine, Mihai Pop a adunat în jurul său studenți de pe toate meridianele pentru a prezenta și a i se prezenta, sub titlul general de „Discursuri folclorice", problemele cele mai interesante și variate, de la ritualurile de nuntă ale țăranilor români la „Cîntarea cîntărilor" și de la filmul etnografic timișorean la albanezii care trăiesc în Calabria contemporană. În paralel, a atras atenția colocviul condus de Ph. Minguet (Grupul μ) despre formele ruinelor. Fascinația vestigiilor, dezvoltată ca un simptom specific maladiilor sufletești ale secolului al XIX-lea, a devenit o trăsătură esențială a omului modern care a ancorat-o în configurații estetice mai ample, alături de somn și noapte, nostalgie, drog și alienare. Gh. Grivel și grupul său au abordat opera – de ce nu ? – ca un spectacol ce se dă într-o sală asemănătoare unei guri deschise : cercul lojelor este cercul dinților, planșeul lingual este scena. Se expectorează în ambele cazuri o voce puternică, obiect al dezirului, operație magică prin care se înglobează de fapt toate genurile de discurs.

Arătîndu-se numai pe înserate pentru a ține cîte o conferință, „aristocrații" centrului – U. Eco, R. Posner, J. Pelc, P. Bouissac și Shukman – au lucrat intens, sub îndrumarea lui Th. A. Sebeok, la finalizarea Dicționarului enciclopedic de semiotică. Deși într-o formă avansată deja, dicționarul nu va fi terminat decît la anul următor și publicat, în ciuda nerăbdării tuturora, abia în 1983.

Ca lingvist și semiotician, Th. A. Sebeok (Bloomington, Indiana) a fost provocat să construiască un mesaj prin care să avertizeze generațiile viitoare – pînă peste zece mii de ani – de conținutul containerelor în care urmează să se depoziteze deșeurile atomice spre a fi îngropate – nu e posibilă, se pare, nici o altă variantă – în adîncurile planetei noastre. Rezultatul cercetărilor sale, expuse într-o conferință palpitantă, a fost cu totul negativ. Un astfel de mesaj nu se poate stabili după părerea sa deoarece atît semnele iconice, cît și cele indexiale sau simbolice sînt cu totul nesatisfăcătoare.

Vedeta centrului a fost însă Umberto Eco (Bologna) proaspăt împodobit cu laurii premiului obținut pentru romanul „Il nome della rosa". Conferința sa dedicată oglinzilor a fost un spectacol savuros, tipic pentru personalitatea marcantă, întrecîndu-se pe sine, a semioticianului preocupat să descifreze, între altele, statutul conotativ și în special denotativ al imaginii reflectate.

Succesul manifestărilor de la Urbino, datorat cunoștințelor profunde și variate ale acestor universitari dedicați cu totul științei, fascinanți prin subtilitatea jocului lor de idei, ne-a făcut să ne reciștigăm încrederea, pentru moment pierdută, în viitorul semioticii și al abordărilor inter-disciplinare.

Pia Teodorescu-BRÎNZEU

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 8-33-90, 8-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA"

Proletari din toate țările, uniți-vă!

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 36 (706) 11 SEPTEMBRIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

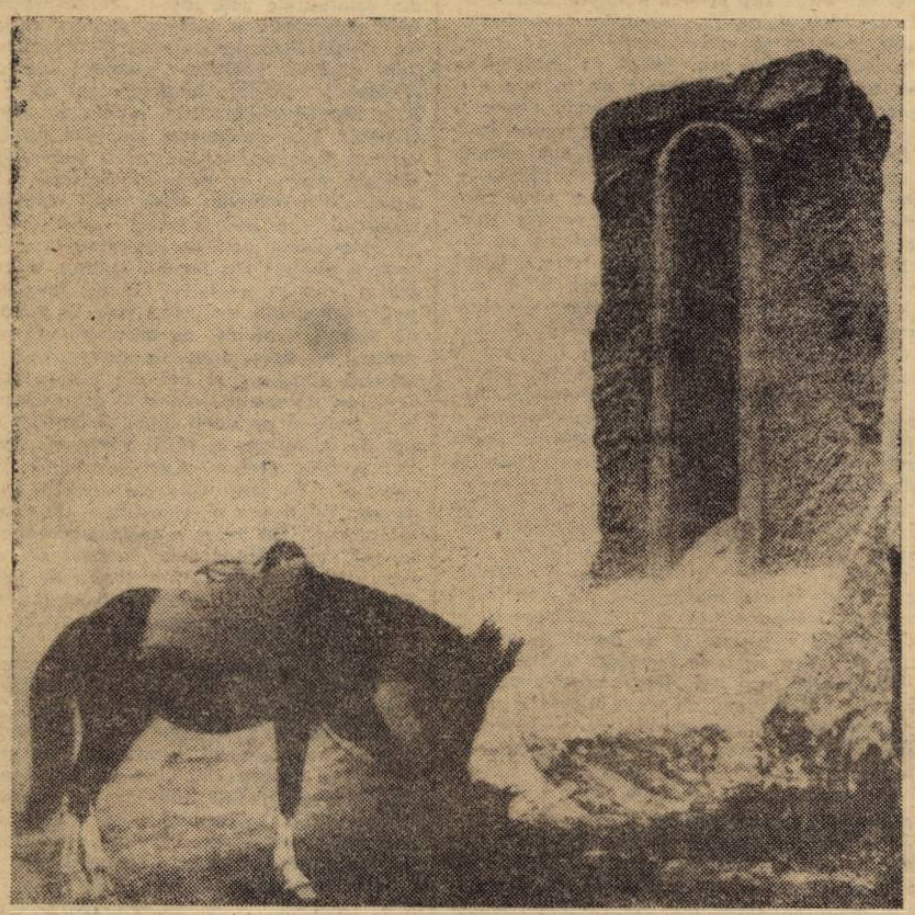

MIHAI BUCULEI : „Fereastră către dorul lanculuí"

ÎN PRAG DE AN ȘCOLAR

Învățămîntul românesc de toate gradele, aflat acum în pragul unui nou an de muncă, păstrează în structura sa imaginea societății noastre de mîine, răspunzînd, în acest fel, unui deziderat fundamental înscris în Documentele Congresului al XII-lea — asigurarea necesarului de cadre calificate pentru toate compartimentele vieții economico-sociale ale țării aflată în plină ascensiune. Obligativitatea parcurgerii de către întreaga populație tînără a primelor zece clase, pentru ca într-un viitor apropiat să se treacă la generalizarea învățămîntului liceal, asigură, deja, un nivel ridicat întregului fond social. Pe o asemenea platformă, de la care se poate vorbi despre nivelul general al pregătirii, prin învățămîntul liceal, în cea mai mare parte cu profil economic, tehnic și agricol este pregătită noua generație cu calificare medie gata să-și preia locurile în activitatea productivă.

Pașii importanți pe care i-a făcut România în dezvoltarea sa din ultimele decenii se reflectă acum și în nivelul cadrelor calificate necesare producției, nivel care răspunde direct mecanizării și automatizării petrecute în diferitele compartimente ale economiei, cum și tendinței generale de specializare, ca efect al creșterii, în continuare, a gradului de complexitate al producției. Formele post-liceale și superioare ale învățămîntului, în directă corelare cu cel mediu, asigură, la rîndul lor, necesarul de cadre pentru toate domeniile social-economice ale țării, răspunzînd unui alt important deziderat al școlii românești de toate gradele : legarea învățămîntului cu producția și cercetarea, astfel ca, printr-o pregătire complexă, specialistul de mîine să poată face față oricăror probleme pe care i le va ridica producția.

Această imagine a învățămîntului românesc de azi, ca structură intrinsec legată de întreaga viață social-economică, trebuie înțeleasă în concordanță cu alte cîteva deziderate majore ale noastre față de societatea de mîine, deziderate înscrise în programaticele documente ale partidului, subliniate, în repetate rînduri, în cuvîntările secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, ca niște adevărate chemări la responsabilitate în fața istoriei, adresate tuturor factorilor care concură la educarea tinerei generații. În principal este vorba de formarea omului nou, cu un profil complex, cu o înaltă conștiință revoluționar-patriotică, crescut într-un spirit materialist-dialectic ca purtător al unor concepții înaintate despre lume și viață, avînd limpede conștiința locului și rolului său și a muncii sale în marele ansamblu social-istoric din care face parte. Inseparabil legate, cele două direcții fundamentale pe care se axează învățămîntul nostru — ridicarea unor specialiști cu o bună pregătire și a unor oameni cu o înaltă conștiință patriotică și revoluționară — asigură formarea unei generații apte ca mîine să făurească, reprezinte și conducă destinele țării.

ORIZONT

aniversări

Bacovia — evoluția unui topos*)

● **100 DE ANI DE LA NAȘTERE**

Tabietul este un ritual profan, de uz monden sau intim, corespunzînd unui sistem de valori în același timp degradat și osificat. A bea ceai sau cafea poate fi un act circumstanțial, nu e însă de ajuns să fie un obicei pentru a deveni tabiet, e necesar să existe anumite reguli, un anume **tipic** privind momentele constitutive : ambianța, preparativele, actul propriu-zis de îndeplinire, efectul. Acesta din urmă — ca efect scontat — este totodată și conotația „substanței" ce stă în centrul tabietului. Tabietul ca sistem este dinamitat în special prin deturnarea efectelor respectiv conotațiilor sale : efect nul (prin neîndeplinirea corectă a condițiilor „rituale"), supraefect (obicei devenit viciu), efect diferit (excitant în loc de tranchilizant sau invers).

În opera lui G. Bacovia, numeroasele ocurențe ale tabietului se constituie în figura intra- și intertextuală generînd noosfera, pentru care în lucrări anterioare am propus termenul de **metonimie textuală**. Tabietul — formulă sintagmatică și pragmatică fixă — servește drept suport acestor rețele prin care se întrețes semnificațiile textuale. Stabilizarea și destabilizarea formulei alcătuiește un echilibru precar și oscilant, specific idiostilului bacovian, aflat la granița incertă și conflictuală între vechiul și noul sistem semiotic al poeziei. Ne oprim în cele ce urmează doar la cîteva puține aspecte ale problemei. În bine cunoscuta poezie **Dimineață**, punctul

Alexandra INDRIEȘ

(Continuare în pag. 3)

— „Aud materia plîngînd...". Poate e doar o coincidență faptul că, acum, la ceas de septembrie, aici la Muzeul „George Bacovia" din București, clepsidra toamnei ce va să vină măsoară respirația timpului prin curgerea de lungi, transparente fire de ploaie.

Acum, în anul aniversării centenarului poetului, e firesc ca, dacă mai vrem să aflăm ceva despre autorul „Serenadei muncitorului", să trecem cu sfială pragul ospitalității scriitoarei Agatha Grigorescu-Bacovia, cea care, o viață, i-a fost alături.

— Era o zi de iunie, spre seară. Mă aflam la Poșta Centrală, coboram scările ; în urma mea aud : „Domnișoara Grigorescu !..." Mă-ntorc. Era Savela, redactor prim la ziarul „Viitorul" și încă cineva : „Cumnatul meu, poetul George Bacovia...". Era în 1916, anul apariției volumului „Plumb". Apoi, toți trei, am coborît spre Mitropolie, eu urmîndu-mi drumul spre casă. Savela s-a despărțit de noi, avînd treburi, noi ne-am continuat drumul, mai mult tăcînd, privindu-ne... Am ajuns la Parcul Libertății. Era o înserare orgiacă de vară, un amurg splendid, sosit dup-o zi superbă. Eram impresionată, simțeam că și el e... „Dac-am intra puțin în parc !?...". Pentru mine a fost cam șocantă inițiativa, dar felul în care m-a invitat, m-a determinat să accept. Ne-am așezat pe o bancă din fața lacului, pe care pluteau lebede... împrejur erau niște statui albe, Palatul artelor năștea un fundal foarte artistic, ireal parcă... în sfîrșit, atmosfera era parcă anume pregătită pentru poezia lui „Amurg antic". A fost prima poemă pe care, încet, în șoaptă, acolo, în tăcerea în care ne aflam, contemplînd acele reverberații ale amurgului, a început să mi-o recite...

— V-a cucerit omul sau poezia ?...

— A fost atunci un moment — îl mărturisesc acum, peste zeci de ani ! — un moment hotărîtor pentru destinul nostru. Comuniunea aceea poetică, glasul său grav, felul în care vorbea, frumusețea cadrului, totul... A trecut timp, ne-am văzut foarte rar, revenea... Doisprezece ani au trecut...

— Un fel de logodnă prelungită !

— Nu știu ce-a fost... logodna spirituală s-a legat în clipele acelea ; poezia a spus-o așa de frumos, era așa de trăită... Doisprezece ani au trecut, cu fel de fel de tribulații, ca să ne putem căsători. Amîndoi pluteam în sfere poetice, dar numai din poezie nu puteam trăi. Ca să ne putem înjgheba un cămin, trebuia să ne ancorăm în realitățile grele de-atunci. După ce am terminat liceul — pe care l-am început destul de tîrziu ! — am urmat două facultăți, mi-am dat examenul de capacitate, am devenit profesoară, întîi în București, pe

CU convorbiri

AGATHA GRIGORESCU-BACOVIA

urmă a trebuit să-mi aleg o catedră la țară ; nu erau decît vreo trei : una la Bacău — singura care-mi convenea, pentru că acolo era familia poetului. Am înălțat casa asta aici, în București, și vreo trei ani am făcut naveta la Bacău. Bacovia n-avea post. La Ministerul artelor, Minulescu îi oferise doar un post de copist clasa a III-a ; după ce fusese șef de birou clasa I la Ministerul cultelor, demn, poetul l-a refuzat. (Înaintea lui, același post îl refuzase și Rebreanu !). Într-un tîrziu, a obținut un post la „Cultura poporului" ; el era în București, eu făceam naveta. În sfîrșit, a fost foarte greu...

— Cum scria Bacovia ?

— Cum scria !?... Tainic scria ! Da, pentru Bacovia, scrisul era o taină. Dacă-l surprindeai scriind, își acoperea manuscrisul... Scria cu creionul, ștergea pînă cînd i se părea că versul trebuie să rămînă, atunci transcria cu cerneală și își păstra manuscrisele. Elabora îndelung. Foița, creionul, guma — acestea erau uneltele sale. Îi respectam taina, nu-l întrebam niciodată : ce-ai scris, ce scrii... Uneori venea la o cafea : „Hai să mai facem și puțină poezie !", și-atunci citea din ceea ce a scris. Acesta era Bacovia : discret și tainic în scrisul său.

— De unde melodicitatea poeziilor lui Bacovia, cantabilitatea lor ?

— ... Din însuși simțul lui muzical nativ. Bacovia, de copil, prindea sunetele. De pildă, trecea cu mama prin grădina publică, și, dacă se nimerea să cînte fanfara, o oprea : „Mai stai, mamaie, să ascultăm muzica !". Sau, îndată ce surorile se așezau la pian, se pitula lîngă ele ; tot ce era sunet îl capta, tot ce era muzică îl transpunea...

— După cele două volume de memorii închinate poetului !?...

— ... Apare acum al treilea „Poezie sau destin".

Convorbire realizată de
Daniel TEI

(Continuare în pag. 6)

cronica literară

De la o utopie la alta*)

1) Generația 50 a prozei crease în virtutea unui proiect utopic, eroii ei erau înzestrați cu puteri zeiești, învinșii erau demonici, ființe infernale ale unei lumi ce trebuia privită cu mînie. Și în **Oțel și piine**, și în **Bărăgan**, și în **La cea mai inaltă tensiune**, și în **Cuscrii**, cei pozitivi instaurau, fără eroare, fără ezitare, fără șovăire, domnia Binelui. Din pragul instituției, al casei, al gospodăriei proaspăt înființate se deschide zarea lumii visate altădată : chiar așa se spune în textele programatice : Lumea visată, Promoția 60 are în urma ei cîteva mari romane (Morometii, Groapa, Bietul Ioanide) care îi pot asigura emanciparea, ieșirea din perplexitatea utopizantă, intrarea în teritoriul esteticului. Apelul la simbol, parabolă, alegorie construiește o altă Lume : aceea a unei copilării devastate de război, a unui continent miraculos jefuit de candoare. Forțele răului se retrag în urmă — ele sînt războiul, seceta anului 46, foametea, — pentru a imagina o altă Utopie : aceea a copilăriei sau a adolescenței miraculoase, capabile de a recompune vîrstele paradisiace ale omenirii. Promoția 60 a prozei își trăise copilăria sau adolescența în război, ea are orgoliul de a-și conserva și înnobila amintirile. Scriitorii anilor 70 au descoperit, prin literatura anchetei și a proceselor, o personajului „damnat", a învinsului, a satului demonizat, o contrautopie : o lume dominată de forțe malefice. Un comentariu indirect al acestor etape poate fi descoperit în literatura lui Constantin Țoiu, scriitor prin care criticul are șansa de o medita asupra modificărilor „situației personajului și a Lumii sale" în romanul de azi. Ieșind în literatură tîrziu (după o îndelungată așteptare, am putea spune dacă i-am ignora primele două volume de proză : și le putem ignora) Constantin Țoiu scrie păstrînd nostalgia literaturii : literatura e (rămîne) mereu un continent, o zare, o... cetate utopică. Ea urmează un plan al afirmației și ignoră mereu Planul, se supune Teoriilor și le ironizează, într-un joc al afirmației și al contestației. Scriitorul a așteptat atît de mult, încît însuși edificiul romanesc are ceva din construcțiile Utopiei. **Proiectat** îndelung, ani în șir, romanul a adunat, unele lîngă altele, experiențe, evenimente, idei, concluzii, fraze, cuvinte cu tîlc. **Utopia** a devenit nu numai o conotație, ci o paradigmă romanescă : un fel de a se exprima al prozatorului. **Galeria cu viță sălbatică** și **Insoțitorul** ne propun eroi care, în întregime ai lumii noastre, sînt, totodată, oaspeții himerici ai propriilor lor teritorii imaginare.

2) Unul dintre personajele pe care le închipuiește Chiril Merișor și care — de vreme ce însuși prietenul său, Cavadia, om cu simțul realului nici o clipă alterat, îl zărește — poate exista aevea, este generalul statmajorist. El n-a participat la vreo bătălie reală, el e strategul ale cărui planuri nu coincid niciodată cu bătăliile pe care le poartă... mereu alții. Războiul generalului de stat major putea deveni, un joc de șah... o altă proiecție în imaginar a vieții reale... o ficțiune... un — să spunem — roman. Nu e romancierul asemenea unui general de stat major care, în cabinetul său de lucru, manevrează, pe o hartă oarecare, stegulețe, linii, săgeți, machete, semne nu odată fără acoperire ? **În Galeria cu viță sălbatică** totul se întoarce către Carte : ea este planul (utopic !) al generalului de stat major, Scriitorul. În **Insoțitorul**, începutul și sfîrșitul a toate, nu mai e Cartea ci Povestea : Marea Poveste. Marea Poveste, fie ea și Utopia : fie ea și planul bănuit (presupus) de un șir întreg de povestitori. Așadar, unul din motivele centrale ale ultimului roman (dar de ce nu al literaturii mult aminatului Constantin Țoiu ?) e **proiectul.** Liniile sale, cuvintele sale devin simboluri. Pe schelele imaginate de romancier se zidește nu numai o Istorie reală, ci și una simbolică. Edificiul e real, dar și alegoric, romanul își supune dezbaterii metaromanul... își devorează metaromanul : așa cum Cronos își devorează copiii. **Galeria cu viță sălbatică, vizuina cu hoți, echipa cu care trecem prin lume,** ofereau embleme poetice (ele aparțineau imaginativului Chiril) dar și perspective simbolice : cele numite se umplu mereu de un sens nebănuit. A rosti înseamnă a atrage anumite forțe asupra ta, dar și... **a te supune demonilor rostirii.** Nici un cuvînt nu rămîne abstract, gol, totul **se împlinește :** se umple de sens, rămîne scris, devine Carte, e închinat aceleiași legi a ființării. Trăiește în prezent, însă acest prezent se hrănește din împlinirea străvechiului Plan.

3) Între personajele lui Constantin Țoiu, agronomul Megaclide e cel mai puțin himeric. El e om al realităților palpabile, blînd degustător a tot ceea ce înseamnă natură : o natură ce, prin lege evitînd planul, devine „perversă". Megaclide Pavelescu — Mega — nu e numai un personaj, e un sistem de lentile, o cale către înțelegerea și descoperirea zeului. El însuși e un Zeus al locului. În jurul lui se grupează o sumă de naratori. Toate poveștile trebuie să se adune în Marea Poveste. Așa cum drumul somonilor către lacul lor utopic — către Utopia înscrisă în rădăcinile biologiei lor — e sabotat de animale devoratoare, drumul către Marea Poveste poate fi sabotat de „poveștile" care transformă **marea poveste** într-o parodie a ei. **Ca și Galeria cu viță sălbatică, Insoțitorul** este o carte despre degradarea Istoriilor sacre. Personajele acționează în umbra acestora, drumul e mereu rătăcit, căutarea sacrului e, îndeobște, comică. În drumul către Marea Poveste, căile sînt mereu încurcate, barate de neprevăzut... de afirmarea imprevizibilă a naturii.

Ereticii au, în acest context, o misiune specială : ei sînt reprezentanții „celeilalte utopii", ei sînt inscrișii în marele plan al cărților. Eroismul lor nu e întotdeauna comic și nici demersurile lor nu sînt mereu grotești, dar fanatismul lor, ce pare a conserva anumite valori morale, ține trează o funcție de avertizare. Lîngă ei începe mereu o comedie tragică. Ei ar fi sacrificații civilizației moderne care nu mai are cum să-și integreze ființele acestea venite din alt timp.

Toți sînt, într-un fel sau altul, sub semnul timpului. Gigi Cristescu, meteorologul (sau „Meteorologul", cum scrie autorul ghilimelele avîndu-și, după cum se va vedea, rostul lor) e „omul vremii". Al „timpului probabil". Să ne amintim că pe „galeria cu viță sălbatică" existau o seamă de instrumente de măsurare și de sondare a „timpului probabil". Calea de la sensul propriu la cel figurat e programatică în literatura lui Constantin Țoiu, așa că profesiunea fiecărui personaj trebuie citită sub semnul alegoriei pe care o poate sluji. Profesiunea e „blazonul său literar", semnul nobleței sale literare. Meteorologul e omul care prevestește. Gigi Cristescu e însă abia la începutul carierei sale. Între alți artiști și specialiști ai prevestirii — **Insoțitorul** e și un roman despre „lumea de mîine" — tînărul Cristescu pare a fi cel mai inapt discursului spectaculos, imediat verificabil. El e, mai întîi, voyeurul... involuntar și pe urmă piesa de bază a unui plan. Plan nu diabolic ci simplu, eficient, răspunzînd necesităților „naturii". Dar natura imită, la Constantin Țoiu, literatura, („cuvîntul") așa că istoria amoroasă a tînărului va fi o antologie de „citate" din cărțile celebre : — de la Divina Comedia la **Patul lui Procust.** Secvențe ilustre din marile cărți își dau întîlnire pentru a demonstra cum Marele Plan, presupus de utopia eternă, poate provoca, el însuși, catastrofe, fiecare imagine transformîndu-se în contrariul ei. Este metamorfoza continuă, eternul drum al reîntoarcerii către imaginea primordială, cea încărcată de toate roadele vîrstei paradisiace. E momentul să observăm că discursul romanesc păstrează toate amintirile epopeii din care se trage ; mai păstrează amintirea drumului nu numai de la Marea Poveste, ci și de la Epopeea care relata formidabilele lupte ale întemeierii Cetății. Romanul **Insoțitorul** începe odată cu descălecarea, în pașnica localitate a Bărăganului, a unui șir de artiști, de meșteșugari ai Cîntărețului ; ei ar trebui să scrie Epopeea, să descrie, în acest loc al creației, întîmplările Lumii noi... Dintre aceștia se detașează Meteorologul, însoțitor mut al șirului de istorii în care, de fapt, a jucat un rol bine planificat... Toate istoriile spuse de Cavalerii mesei rotunde reprezintă alte etape ale discursului romanesc, care pătrunde în actualitatea imediată („evenimențială", subiect deja al reportajului de gazetă) odată cu Ziua Cutremurului...

Constantin Țoiu a fost martorul unei literaturi care a fost scrisă după Marele Plan : o literatură care propunea o lume paradisiacă și o lume de eroi fără prihană ; o literatură a **timpului viitor. Insoțitorul** e o carte care, asemenea somonilor din parabolă, navighează de la împărăția utopică a literaturii deceniului al șaselea, către locul în care toate simbolurile românești se pot regăsi intacte.

4) Un volum de literatură science-fiction — de pildă **Lumea lui Als ob** de Voicu Bugariu, recent apărut în colecția Fantastic club a editurii Albatros, mă va ajuta poate să lămuresc tehnica alibi-urilor (prezentă, în bună măsură, în **Insoțitorul**) : prozatorul nu mai scrie doar pentru personajele sale, el construiește, încă înainte de a le isprăvi, orizontul reflexiv în care acestea pot să existe. ...Personajul nu mai e doar ceea ce este, el este încă o parabolă : dar, de foarte multe ori, el este o parabolă încă **înainte de a fi.** Exercițiul eseistic — exercițiul intelectual — a minat încrederea autorului în personajul pur-și-simplu ; a creat o anumită stare alergică la ideea personajului-document... Așa că, în loc de a le lăsa să existe în pace în lumea reală. Voicu Bugariu le proiectează, mereu, într-un spațiu imaginar, subminîndu-le dreptul de a exista prin ele însele : în numele „societății de poimîine", cea dedusă dintr-o experiență cărturărească. Vom reveni.

Cornel UNGUREANU

*) **Constantin Țoiu, Insoțitorul,** ed. Eminescu, 1981 și **Voicu Bugariu, Lumea lui Als ob,** ed. Albatros, 1981.

Cronica măruntă

● **Test de popularitate, 3.** Cele ce urmează fac parte dintr-un volum de mărturisiri, recent apărut : „S-a ținut conferința, am aplaudat și eu, am stat lîngă Vitner acolo pînă și-a ținut conferința, n-a spus prostii deosebite, compătimea pe Mihai Eminescu, zicea : săracul Mihai Eminescu, cum n-a înțeles el marxism-leninismul chiar așa cum trebuie". Puteți să ne spuneți cine e scriitorul și la ce eveniment se referă ? Răspunsul la primele două teste, într-unul din numerele viitoare. ● **Misterele istoriei literare.** Dar și neliterare... Revistele **„Steaua"** și **„Ramuri"** au redeschis, prin Ioan Grigorescu și Barbu Brezianu, unul dintre cele mai dureroase dosare ale artei plastice românești : acela al refuzului moștenirii Brâncuși. Cine au fost funcționarii care au păgubit cultura românească de această inestimabilă avuție ? Dacă un contabil greșește cîteva cifre intră la pușcărie, dacă greșește mai multe, plătește cu viața. Iar noi nu-i știm nici măcar numele celui care a rostit acel „nu" istoric, istoric, nu-i așa, căci și astfel de cuvinte rămîn pentru totdeauna în dosarele istoriei... ● **Nadia publicistă.** Cît de spirituale sînt răspunsurile pe care le dă Nadia Comăneci admiratorilor ei în „Scînteia tineretului și cît de plin de picățelele diminutivelor e „Jurnalul" pe care marea noastră sportivă îl scrie pentru „Viața Militară" ! Oare n-ar fi mai bine ca „Scînteia tineretului" să publice „Jurnalul" iar „Viața militară" corespondența cu cititorii ? ● **Bibliografie obligatorie.** Foarte frumos studiul pe care Crișu Dascălu îl dedică, în ultimul număr al revistei „Limbă și literatură", lui Nichita Stănescu. ● **Creația la vîrste înaintate.** Entuziasmul pentru succesele culese la „Universiadă" mai colorează încă paginile publicațiilor noastre. Scriu tinerii, scriu bătrînii, scriu profesioniștii și neprofesioniștii, fiecare după puteri. În „Urzica", nr. 8 din august a.c. scrie epigramistul Nelu Quintus acest distih „dedicat înotătoarei Carmen Bunaciu" : **„Dovedindu-se isteață / Și pe spate face față".** La atîtea succese, înotătoarea merită și un epigramist ceva mai... talentat. ● **Număr monografic.** Revista „Transilvania" dedică un număr literaturii de limbă germană din România. Studii, eseuri, articole, proze, poezii, note, încearcă (și reușesc) să dea imaginea unei literaturi care în ultimii ani a suferit importante transformări ; care s-a îmbogățit cu autori și opere de o valoare deosebită. ● **Un specialist.** Dacă dumneavoastră nu știți ce e arta, știe și pentru dumneavoastră Andrei Ionescu, și mai știe și cum puteți ajunge să aflați ce e. La unul dintre cenaclurile „Flacăra" s-au întîmplat acestea toate **„Deoarece sunetistul Tană s-a dedat la licorile locale, nedescurcîndu-se la ora aceea tîrzie din noapte..."** ● O eroată. Între greșelile ce ar trebui corectate în ultima noastră „Cronică măruntă" : La paragraful **„Misterele istoriei literare"** în loc de **„regizor tocmai"** se va citi **„regizor, care tocmai"...** În rest, să ne amintim de spusele ilustrului Constantin Noica : **„Ce induioșetori sînt autorii acestia, care-și închipuiesc că tot dezastrul vine de la înlocuirea unei virgule cu punct și virgulă",** puse în fruntea eratei Domniei sale la „Jurnalul filozofic". Și să ne consolăm cu gîndul că păcatele noastre sînt cu mult mai mari decît greșelile de tipăritură...

Anemone POPESCU

oameni și cărți

Un drum

Se poate oare scrie despre o carte care nu a fost scrisă ? Poate că da, poate că se pot spune cîteva cuvinte despre o astfel de urbe (care este o carte), dacă punem piciorul pe o cale ce duce spre ea. Și, astfel, să plecăm la drum cu Vasile Tonoiu. Sîntem acum în 1972, la începutul „actualității" de care ne ocupăm (cînd începe ? cît ține ? o actualitate în planul culturii, în planul spiritualității ?) și citim „Idoneismul, filosofie a deschiderii". De fapt, despre ce e vorba ? Autorul își alege un gînditor de seamă într-ale științei, un elvețian de limbă franceză (pe Ferdinand Gonseth) și intră în pielea acestuia, scriind o monografie, degajind o seamă din valoroasele sale idei : „contextualitatea" obligatorie a oricărui demers filozofic, „fundamentarea regresivă" a începutului gîndului științific, „orizontul său de realitate", condiția fundamentală de „a fi în situație epistemică", nevoia de „deschidere" spre confruntări teoretice într-un context dialectic etc. Idei care, s-ar putea articula spornic cu viziunea marxistă asupra condiției umane a cunoașterii umane... Elvețienii — și unii francezi — par destul de bine plasați față de zdrobitoarea „filozofie a științei" din secolul nostru ; adică, plasați mai la periferie. De pe margini poți privi uneori mai bine, poți să ai idei de seamă, sintetice, de ansamblu. Și noi sîntem, din acest punct de vedere, cam în aceeași situație ; și noi am putea avea deci idei de seamă. Intrînd în această piele și pornind pe acest drum, îl întîlnim apoi pe V. Tonoiu în 1974, publicînd „Spiritul științific modern în viziunea lui G. Bachelard" : Și, mai departe, în 1978, cînd apare „Dialectică și relativism — ideea de referențial". De acum e evident că primele cărți au defrișat doar drumul ; că, de fapt, se urmărește o idee. Ideea de referențial este o idee mare ; într-un fel, ea este însăși ideea „criteriului", pe care scepticii din vechime au lansat-o ca o sfidare gîndirii tuturor timpurilor ; idee căreia au încercat să-i facă față și Descartes și Kant și Hegel și Husserl ! Într-o nouă lume, în care științele s-au dezvoltat enorm, în care au proliferat — aproape canceros — teoriile asupra științei, lume în care deschiderea gîndirii marxiste se determină progresiv, V. Tonoiu își adună acuma prietenii la un fel de dialog : pe Gonseth, Bachelard, Piaget, Jacob, Toffler, Kuhn, Polany, Amsterdamsky, Radnitzky... și iarăși Gonseth... ni se înfățișează prin textul acestei cărți, este o lume umană în care cercetarea, știința, teoriile științifice, tehnologia, practica se întrețes și se înseră în ansamblul existenței istorice date, a ființării umane desfășurate într-un mod determinat ; o lume în care fundamentele, referențialurile, sînt instanțe care nu „preced" cercetarea, ci „concresc" împreună cu ea. Dar, în cadrul livresc al selecției efectuate, a acestui mozaic, ce aproape reușește să configureze o idee, parcă tot timpul vorbesc spectrele celor chemați, a celor răsăriți din fișele cu migală întocmite. Cînd și unde vorbește de fapt însuși V. Tonoiu ? Desigur, se poate construi un tablou din colaje ; dar cîteva datorii totuși rămîn. Astfel, nu aflăm prea limpede ce înțelege autorul prin „dialectică". Să presupunem că titlul nu este întru totul ales de către cel în cauză. Atunci, el ar fi avut ocazia să se revanșeze, cu ocazia dezbaterilor din Revista de filosofie (nr. 1/1980) ; unde, însă, sub pana sa, aflăm opiniile lui E. Balibar și ale lui P. Raymond...

Și, apoi, decupînd un teritoriu așa de interesant și actual, autorul ar fi putut — eventual — să-și dea seama și de alți termeni majori, cum ar fi cei de „ideologie hermeneutică"... De ce V. Tonoiu nu s-ar confrunta direct — și nu prin intermediul lui Radnitzky — cu K. O. Apel, cu Habermas, cu cei ce se reunesc aducînd un omagiu lui Gadamer, într-un volum cu titlul „Hermeneutică și dialectică". Carte care, cu siguranță, va apare în curînd, drept expresie a ascezei pe care a impus-o drumul prin cîmpurile științei și a „Teoriei științei", în conjuncție și sinteză dialectică cu cele care vin dinspre tradiția filosofică. E vorba evident despre cartea în care Vasile Tonoiu, desinhibat de sfioșenia față de confruntarea directă cu dura forță a conceptelor, va dezvolta — spre folosul contemporaneității, a gîndirii marxiste și a culturii românești — marile teme ale „referențialului — criteriu", ale „fundamentului cunoașterii", ale „dialecticii" și „hermeneuticii", ale „ideologiei", „teoriei" și „practicii". Le va dezvolta, așa cum se anunță deja — profund și original. Astfel încît — desigur — un tînăr cercetător elvețian își va începe cariera științifică scriind o monografie despre Vasile Tonoiu. Oare degeaba să fi spus poetul : „Ar trebui un cîntec încăpător, precum / Foșnirea mătăsoasă a mărilor cu sare...".

Mircea LĂZĂRESCU

Cooperaţia Meşteşugărească

organizează

TÎRGUL DE TOAMNĂ

ÎN TIMIŞOARA LA GALERIILE BASTION ÎN PERIOADA

5 — 28 SEPTEMBRIE 1981

UNITĂŢILE COOPERAŢIEI MEŞTEŞUGĂREŞTI DIN JUDEŢUL TIMIŞ VĂ OFERĂ PRIN „TÎRGUL DE TOAMNĂ" UN BOGAT SORTIMENT DE PRODUSE:

Cooperativa „ÎMBRĂCĂMINTEA"
TIMIŞOARA

● Articole de imbrăcăminte pentru bărbaţi şi femei, pălării şi articole de ceaprazărie.

Cooperativa „COLORTEX"
TIMIŞOARA

● Tricotaje pentru bărbaţi, femei şi copii, lenjerie de pat.

Cooperativa „ÎNCĂLŢĂMINTEA"
TIMIŞOARA

● Articole de incălţăminte pentru bărbaţi şi femei, articole de marochinărie.

Cooperativa „ARTA POPULARĂ BĂNĂŢEANĂ" TIMIŞOARA

● Articole de imbrăcăminte cu motive artizanale, ţesături artizanale, articole de artizanat din metal şi lemn, tricotaje şi marochinărie artizanală

Cooperativa „MOBILA BANATULUI"
TIMIŞOARA

● Bunuri de uz casnic din lemn, mobilă recondiţionată.

Cooperativa „PROGRESUL"
TIMIŞOARA

● Bunuri de uz casnic din metal si lemn, articole de sfoară şi frînghărie, articole de marochinărie.

Cooperativa „TIMIŞ"
TIMIŞOARA

● Bunuri de larg consum din metal, mase plastice, instrumente muzicale, cărucioare si tarcuri pentru copii, jucării.

Cooperativa „DINAMO"
TIMIŞOARA

● Obiecte de uz casnic si bunuri de larg consum recondiţionate (televizoare, radioreceptoare, magnetofoane, casetofoane, maşini de spălat rufe, aspiratoare, ceasuri, aparate foto, etc.)

Cooperativa „MUNCA"
LUGOJ

● Articole de imbrăcăminte pentru bărbaţi şi femei, tricotaje.

Cooperativa „LUGOJANA"
LUGOJ

● Articole de încălţăminte pentru bărbaţi şi femei, bunuri de larg consum din metal si lemn.

Cooperativa „BĂNĂŢEANUL"
SÎNNICOLAUL MARE

● Articole de imbrăcăminte, incălţăminte şi tricotaje pentru bărbaţi şi femei şi bunuri de larg consum din metal şi lemn.

Cooperativa „VIITORUL"
JIMBOLIA

● Articole de imbrăcăminte pentru bărbaţi şi femei, bunuri de larg consum din materiale plastice.

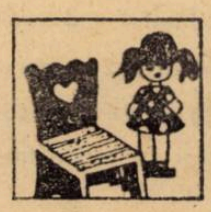

Cooperativa „DRUM NOU"
DETA

● Articole de imbrăcăminte pentru bărbaţi şi femei, bunuri de larg consum din lemn.

U.J.C.M. TIMIŞ
TIMIŞOARA

● Produse specifice cooperaţiei meşteşugăreşti realizate atît în judeţul Timiş cît şi în alte judeţe.

ÎNTREPRINDEREA DE TRICOTAJE
„1 iunie"
TIMIŞOARA, SPL. PENEŞ CURCANUL Nr. 6

Prestigioasa întreprindere „1 Iunie", binecunoscută de cumpărătorii din întreaga ţară şi străinătate pentru produsele ei de înaltă calitate destinate celor mai mici cetăţeni.

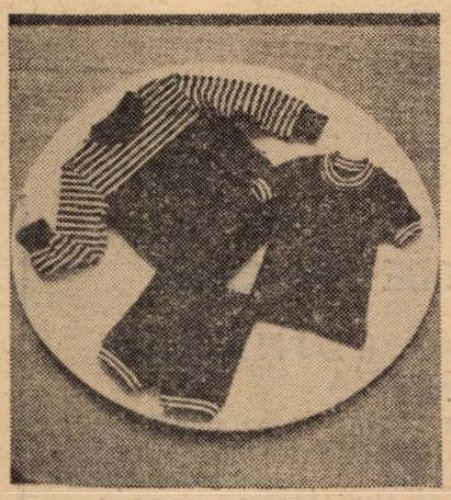

Din relatările tovarăşei directoare ing. IULIA PAŞCA reiese că această întreprindere, pînă la actul revoluţionar al naţionalizării, s-a dezvoltat din fosta fabrică de tricotaje şi ciorapi „Florida". Cu ocazia comasării micilor unităţi de tricotaje întreprinderea a luat un avînt tot mai mare, succesele, datorate introducerii tehnologiei celei mai noi, sînt şi rodul priceperii harnicului colectiv, care îşi materializează în veşmintele copiilor tot entuziasmul, dragostea, imaginaţia şi înalta calificare profesională. Acest colectiv entuziast şi sudat întăreşte, prin munca neprecupeţită, bunul renume al întreprinderii prin produsele sale de înaltă competivitate, la un înalt nivel tehnic şi calitativ mult apreciat de clienţi. Faptul e dovedit şi de comenzile de export care reprezintă peste 40%. Toate sînt solicitate de către ţări cu veche tradiţie industrială ca R..FG., Anglia, Olanda, Franţa, Belgia, Danemarca, Statele Unite ale Americii, mari cereri şi din Africa. Toate acestea contra devize libere.

Tehnologia nouă, cu perfecţionarea cele existente a făcut ca încă din 1965 producţia fizică să crească de trei ori, iar producţia valorică de patru ori.

Ca urmare a cererii beneficiarilor din ţară şi străinătate – cu gusturi şi pretenţii din ce în ce mai mari, realizăm noi şi noi sortimente de tricouri plăcute, uşoare la purtat şi moderne.

Cele mai noi sortimente de produse sînt : tricotul „bucle", obţinut cu ajutorul unei maşini concept propriu ; costumaşele, pachetele, pardesiele, pelerinele, plăpumioarele, perinuţele, vestele, pijamalele, rochiţele, pantalonaşii, cu şi fără botoşei, realizate toate într-o concepţie modernă de confecţionare şi într-un colorit viu şi variat, cu mare rezistenţă la spălare, cu liniile cele mai moderne şi la nivelul cel mai pretenţios al pieţii mondiale. Toate modelele noi sînt mult îmbunătăţite şi confecţionate din materie primă mult superioară, produse de industria chimică românească.

Andrei MARKOVITS

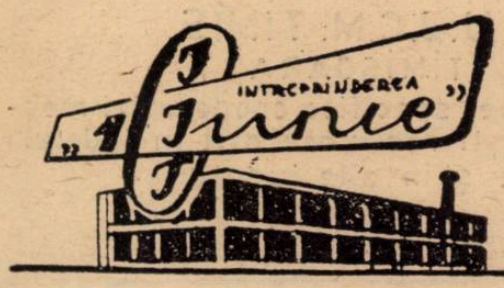

ÎNTREPRINDEREA DE TRICOTAJE
„1 iunie"
TIMIŞOARA, SPL PENEŞ CURCANUL Nr. 6

„Voi trece iar pe lîngă ape, şi-n unda lor voi apărea". Citit oriunde altundeva şi nu într-un volum al lui Bacovia, versul de mai sus ar fi putut prilejui lungi disertaţii asupra unei împăcări narcisice a poetului cu propria imagine reflectată în oglinda lumii, iar singurătatea nu ar fi fost decît o altă formă de dialog a Sinelui cu Sinele într-un desăvîrşit acord de lucruri ce se aseamănă şi îşi răspund.

Dar, vai de cei singuri, în poezia lui Bacovia, cuvîntul s-a şi îmbolnăvit de spaima unei apropiate catastrofe apocaliptice iar singurătatea, dacă are totuşi voluptatea ei, e încărcată de febra unui sfîrşit iminent, „continuu". Neliniştea e tremur iar autocontemplarea nu poate aduce decît o nuanţă lividă pe faţa îmbolnăvită a celui ce se contemplă înstrăinîndu-se încă o dată de sine fiindcă se şi vede în cele ce vor fi : **„Curg zilele spre cimitir / Trist, una cîte una, / Şi deshămînd al vieţii fir / Se duc pe totdeauna. / / Şi-acolo, încet, molcomitor, / Se-adună în suspine – / C-un dor de „mîine" sora lor, / C-un dor de mine".** Bîntuit de singurătate pe care o caută cu înfrigurare şi dezgust, poetul este, găsind-o mereu, eterna victimă : **„Cumplit / E golul singurătăţii ! Sunt ucisul ei..."** Ce ar putea oare să umple acest gol, ce ar putea, măcar pentru un scurt răgaz, să-l vindece de singurătate pe cel ce s-a îmbolnăvit de absenţa oricărui înţeles în haosul unei existenţe copleşite de ploaie şi dezolare ? Desigur, vom spune, dar nu o dată cu poetul, prezenţa iubitei, şansa de a opune solilocviului, dialogul, de a anula prin iubire neantul unui timp trăit în curgerea sa inutilă, aici trebuie să stea soluţia. Singurătatea însă e tocmai aceasta, convieţuirea în doi : **„Singurătatea... / Ochiul tău / Priveşte îngheţat / În ochiul gîndului / Neîmpărtăşit..."** Nimic nu o poate, se pare, adînci mai mult, nimic nu o poate măsura mai bine decît prezenţa iubitei. Sentimentul însingurării devine atunci sfîşietor, un vaer prelung : **„Afară ninge prăpădind, / Iubita cîntă la clavir... / / Ea plînge şi-a căzut pe clape / Şi geme greu ca în delir... / În dezacord clavirul moare, / Şi ninge ca-ntr-un cimitir. / / Şi pling şi eu, şi tremurînd / Pe umeri pletele-i resfir..."** Ne-am putea aştepta ca în acest plîns împreună să stea posibilitatea unei întîlniri a durerii reciproc înţelese, dar plînsul împreună nu e decît un plîns **în doi,** o singurătate multiplicată, un mod de a spune cît de netrecut e abisul incomunicabilităţii.

Într-un fel sau altul, sentimentul obosit al singurătăţii este invariabil prezent în poezia lui Bacovia. Timbrul inconfundabil al poeziei lui îşi are desigur rădăcina într-o zonă de solitudine totală, în cuprinsul căreia au rămas să se repete în gol ecoul aceloraşi cuvinte.

Deşi totul se petrece **acum** – rar vom găsi un verb la un alt timp decît prezentul –, avem sentimentul că lucrurile nu au niciodată clipa lor de înflorire, că nu pot trăi în minutul ce le-a fost dat, că sînt lipsite de trecut (nu ştim dacă s-a remarcat : trecutul nici nu există pentru Bacovia decît ca mărturie că cele ce au fost nu mai sînt) : poetul priveşte clipa de faţă şi se priveşte pe sine de dincolo de lume, dintr-un loc iremediabil deposedat de orice prezenţă. De aceea rîsul devine grotesc iar plînsul o inutilitate în plus. În poezia lui Bacovia totul s-a şi consumat deja, aşa încît actul poetic este glossa aceluiaşi Epitaf : **„Aici sunt eu / Un solitar, / Ce-a rîs amar / Şi-a plîns mereu. / / Cu-al meu aspect / Făcea să mor, / Căci tuturor / Păream suspect".**

Nimic nu se poate întîmpla, fiindcă nimeni nu e legat de celălalt : fiinţele şi lucrurile nu pot curge decît paralel, destinele lor nu se suprapun şi nu se încrucişează decît prin faptul că ascultă de aceeaşi lege, legea generalei extincţii.

Poezia lui Bacovia închide în miezul ei un univers al tăcerii, al absenţei cuvîntului .Suspinele, muzica, versurile citite iarna cu glas monoton, plînsul, căderea ploii, ţipătul în noapte sînt doar forme ale liniştii. Ele nu spun nimic celui ce le aude fiind dinainte ştiute. Nimeni nu le aşteaptă şi nici nu se miră că sînt. Ele fac parte din firescul lucrurilor, un firesc pe deplin asumat, golit de sens pînă la sufocare, pînă la punctul în care toate stau să se prăbuşească în hăul deschis în interiorul lor. Împotriva lui ar putea lupta doar cuvîntul, dar el nu mai există decît ca sunet. Cînd vorbesc, amanţii se pot doar repeta într-un veritabil „dialog" absurd : **„– Minus ; / – Minus... / – Plus ; – Plus... / – Armonie, / – Armonie...** etc.) Însingurarea e acum mai profundă ca oricînd.

Dacă ar fi posibil, nici poezia nu s-ar mai naşte din cuvînt ; i-ar fi deajuns un gest obosit şi tristeţea unei lumi pe cale să se stingă ar mărturisi elocvent despre însingurarea sa : Dumnezeu a pierit şi El şi, mai mult, nu pare să fi lăsat niciunde vreo urmă a trecerii sale.

Lucrurile nu trebuie constrînse să vorbească în poezia lui Bacovia ; el nu cunoaşte parcă dificultatea scrisului. Dezolarea se vorbeşte pe sine, tăcerea îşi are propriul limbaj, poezia se exprimă pe sine şi cel mai bine o face printr-o mînă aţintită asupra străzilor părăsite, asupra abatorului, asupra havuzului din care apa nu mai ţîşneşte sau, dacă lucrul se întîmplă, totuşi, e pentru că inerţia încă nu l-a părăsit **(„mai aruncă, mai plouă, mai plînge"),** o mînă aţintită asupra unei lumi mute, fiindcă „imaginaţia lui Bacovia este spaţială...; dar şi **gestuală,** o imaginaţie... din care acţiunea se resoarbe". (Dinu Flămînd).

Răpus de însingurare în fiecare clipă, poetul mai are, iarăşi şi iarăşi, puterea stranie să plîngă şi să ia de la capăt actul poetic. Iată, el e cel din urmă dintre poeţi, toţi ceilalţi au pierit lăsîndu-l în faţa unui răsărit fără ziuă : **„Plîngînd în zori cu faţa-n soare mă voi simţi fără de rost, / Mă voi gîndi la toată jalea poeţilor care au fost...".**

Vasile POPOVICI

VAE SOLI...

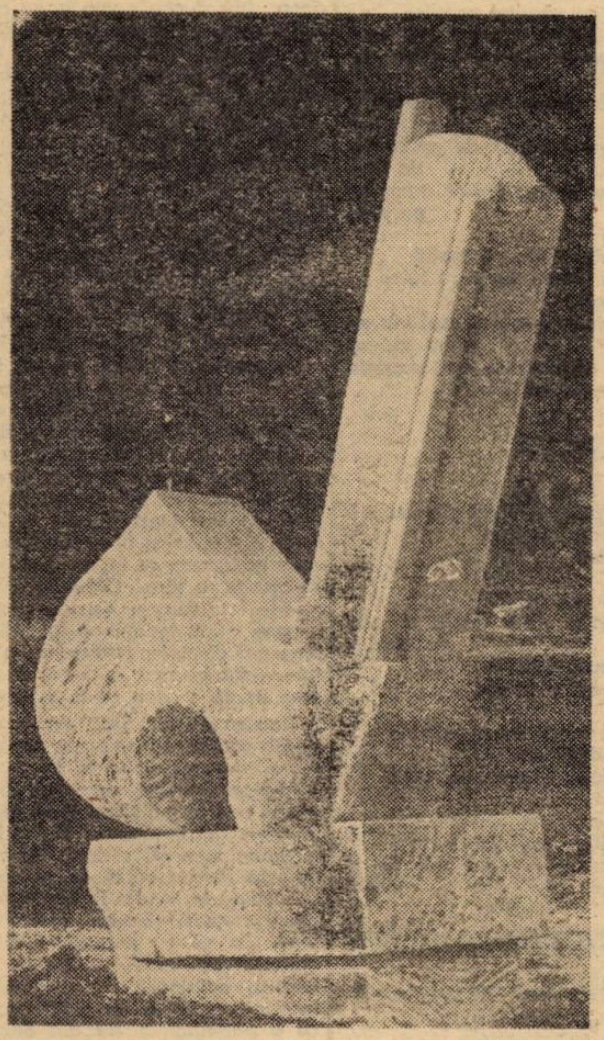

– MIHAI BUCULEI : „Melc"

(Urmare din pag. 1)

de pornire al unei teribile prăbuşiri dincolo de limita înstrăinării de sine îl constituie banalul tabiet al cafelei matinale : **„O cafea neagră... şi-o ploaie de gheaţă, / Cînd spirtul mai arde culori în odaie – / O privire pe-o carte, pe straie, / Şi pasul mă-ndrumă în dimineaţă".** Acest om se scufundă în anxietate, disperare şi descompunere **în timp** ce execută actele cele mai standardizate ale unei existenţe obişnuite : îşi ia cafeaua, preparată, după tipicul vremii, pe o lampă cu spirt, se îmbracă, se duce la serviciu. Este un funcţionar. Existenţa quasiautomatizată, ca sistem sclerozat, intră în conflict cu forţele spontaneităţii oprimate şi astfel supra-condensate, ducînd la blocajul vieţii sufleteşti. Comportamentul hiper-normat apare astfel drept cauza profundă a anormalităţii : ordinea se comută în dezordine, prin exces. Semantica alienării din ultima strofă şi semantica tabietului din prima strofă intră într-un raport de tensiune : este criza generală a sistematicului – una din trăsăturile principale ale noosferei bacoviene.

Cafeaua şi ţigara fac parte din ritualul „decadent" săvîrşit în cubul negru – în spaţiul imaginar designat şi în spaţiul scriptural al **„Bucăţii de noapte",** cu acest titlu. După tipicul simbolismului tardiv, ajuns, deci, tabiet de compoziţie, enunţarea actului se repetă de trei ori, cu variaţiuni ale distribuţiei de accente. Prima ocurenţă : **„Noi stam culcaţi pe catifeaua neagră, sorbind arome negre din trei pahare negre".** Observăm că cifra fatidică e lexicalizată, designînd numărul paharelor corespunzătoare celor trei protagonişti, tot de trei ori este rostit aici şi termenul-cheie, **negru.** Al doilea este un microtext redus, reprezentînd enunţul nuclear : **„Noi beam arome negre din trei pahare negre"** : termenul **negru** şi numărul **trei** sînt intensificate prin repetare. Şi, în sfîrşit : **„Noi beam în cubul negru, în fumul ţigărilor, ce ne învăluia, iar lampionul arăta sfîrşitul unui veac"** : se menţine doar calificativul **negru,** atribuit acum întregului decor, cifra magică **trei** este eludată, în schimb se lexicalizează ţigara ce însoţea cafeaua şi, mai ales, se pune în relief semnificaţia întregului ceremonial : celebrare a sfîrşitului de veac.

Tabietul este înnobilat în ritual, iar ritualul este înjosit în tabiet. În felul acesta, cele două forme de ceremonial se dinamitează reciproc, se ironizează una pe alta, cu o secretă şi tristă ironie.

Enigmatica pereche ce-l conduce pe protagonistul-narator, mascat şi legat la ochi, spre „cubul uitării", reprezintă trecutul, decadenţa. Nu întîmplător, femeia îngînă, acompaniindu-se de o ghitară neagră, „poema corbului din Edgar Poe", ca apoi, în aceeaşi lumină violetă, să danseze „fantastic, leneş, decadent". Dar – fapt deosebit de important – în această celulă fără „nici o fereastră", situată la „subsol" şi capitonată, deci în acest cavou – închisoare – adăpost al trecutului încrustat în prezent, viitorul, veritabilul viitor, pătrunde ca viziune, ca reflex : **„Deodată, lumina fu stinsă şi umbra lui Karl Marx apăru în noaptea cubului negru, cu ajutorul unei lanterne."** Faţă de această emergenţă a viitorului, funebrii emisari ai trecutului reacţionează printr-o izbucnire de erotism isteric, prin care încearcă să-l împiedice pe neofitul într-u uitare să vadă şi să recunoască semnul viitorului : **„Un ţipăt isteric ieşi din pieptul lor. Cu braţe nervoase mă încleştară şi ploaie de sărutări bizare ne adormi profund în acel cub negru al uitării...".**

Neofitul – cel care traversează toate secvenţele ca narator şi erou – a trăit, deci, o dublă iniţiere. În cadrul excursului în timp a întîlnit – contra voinţei celor doi iniţiatori şi scăpînd controlului lor – acel **trecut** care înseamnă **viitor :** marxismul. Mai precis, acest trecut/viitor irupe ca afirmaţie în contextul negaţiei printr-o iluminare : „cu ajutorul unei lanterne", care, evident, se opune lampionului ce răspîndeşte o lumină violetă şi despre care, cu puţin înainte, se spunea că „arăta sfîrşitul unui veac." Cineva însă i-a arătat neofitului şi începutul unui veac, al unui **alt** timp. El este dublu neofit, de două ori iniţiat : în taina trecutului şi în taina viitorului. Dar cine a minuit lanterna ? Nu se spune. E necunoscutul, imprevizibilul care disloacă negativitatea, „noaptea cubului negru". Este al patrulea **personaj,** absent ca subiect dar prezent prin acţiunile sale, actant semantic şi agent sintacit eliptic ce stinge lampionul decadent („lumina fu stinsă") şi aprinde o altă lumină – lanterna – dezvăluind astfel a patra dimensiune a timpului : **alte** vremuri, mai **bune,** opuse trecutului, prezentului şi viitorului, deopotrivă **nebune.** În felul acesta se înţelege şi semnificaţia cubului, ca spaţiu cu patru laturi.

În context realist, cafeaua şi ţigara – ca să revenim la acest tabiet – atmosferizează o convorbire ca taifas şi reduce o dramă la dimensiunile unui foileton banal : **„Am ascultat, la o cafea şi o ţigară, romanul său de dragoste".** Iar după ce amicul îşi expune, cu destul patetism, povestea meschinului său adulter provincial, în secvenţa următoare **Dintr-un text comun,** naratorul, adîncind sarcasmul faţă de confesia făcută la o cafeluţă, ca relaţie între melodramă şi tabiet, spune : **„Dacă mi-ar mai descrie cineva o altă aventură amoroasă, aş rîde, chiar dacă între ei s-ar fi împuşcat".** Nu întîmplător, prietenul respectiv e calificat ca „un fost intelectual", păstrînd doar ifosele iar în fapt devenit un mic-burghez tabietliu : **„în seara aceea am mers să-mi arate biblioteca sa, într-o cameră pe o stradă destul de retrasă. Erau cărţi destul de rare, dar îl interesa mai mult să-mi dau părerea despre prietena sa, care acum prepara cafeaua".**

Cîmpul semantic al cafelei şi ţigării este, deci, dinamitat din două focare semiotice opuse : **ritualizare/simbolizare** şi **trivializare/ironizare.** Deriziunea tabietului ca normă obligatorie de comportament a filistinului apare într-un context demn de relevat, din acelaşi ultramodern roman **Dintr-un text comun : „Îmi pare că nu mai am nimic de spus ; privesc. Viaţa e pentru cei inteligenţi, ei nu fumează fără cafea, şi, desigur, au luat trenul pentru alte zări."** În centru se află, formulată cu o caustică ironie, aplicarea legii tabietului : a nu se fuma fără cafea ! Interesant este ce o încadrează şi o conotează în mai sus citatul microtext : opoziţia **identitate** vs **alteritate.** Identitatea se afirmă printr-o variantă a finalului poeziei **Dimineaţa : „Dar gîndul apasă cu greul său bloc... / E numai vedere... nu mai pot să vorbesc...".** Acest **eu** zdrobit de greutatea propriilor gînduri şi trăiri, care îşi pierde graiul şi-şi păstrează doar vederea, se opune **celorlalţi,** „cei inteligenţi", adică adaptabili şi conformişti. Inhibiţia şi tabietul, reunite în poezia **Dimineaţă** în aceeaşi persoană, aici sînt net disociate.

În contextul creaţiei, cafeaua şi ţigara, direct asociate sau nu, desemnează ambianţa, ceea ce se numeşte „viaţa literară", ca formă superficial socializată a grupului : cafeneaua. Pe de altă parte, în descrierea procesului de creaţie, tabietul contribuie la desacralizarea sa.

Polisemia ţigării, diseminată şi combinată pe întinsul operei lui Bacovia, ne apare decantată în ultimele însemnări, **Divagări utile.** Ca tabiet clasic, este un semn de linişte şi împăcare : **„O cafea şi o ţigară, realizări de pace."** Ca simbol, exprimă derizoriul existenţei, contrast între aparenţă şi esenţă, comedie în fond : **„Viaţa ? Un pachet de tutun cu aspect de aur şi gust oxidat."** Cîmpul semantic al ţigării – ca formă degradată a focului – este supus unui proces semiotic simultan de sacralizare şi desacralizare : **„Ce mai fac ? Stau pe întuneric, privesc luceferii ţigării în oglindă".**

Din lipsă de spaţiu, lăsăm la o parte numeroase alte aspecte ale dinamitării tabietului în opera bacoviană şi în special conotaţiile abisale cu totul aparte pe care le conferă, din străfundurile subconştientului, unor acte atît de anodine cum ar fi servirea unei ceşti de ceai, consumarea de alcooluri, fumatul sau chiar mult prozaica mîncare a unor fondante.

În opera lui G. Bacovia, tabietul este dinamitat prin încărcătura semantică ce-l covîrşeşte sub povara greutăţii sale, transformîndu-l în contrariul său : expresie a neobişnuitului, a spontaneităţii şi autenticităţii, pornind din adîncimi ca impuls obscur. De aici şi valenţa deschisă spre viitor : cîmpul semantic al tabietului dinamitat se interferează cu cîmpul semantic al timpului dinamitard într-o semiotică vie a regresiunii şi progresiunii, a abisalului şi a socialului, a subconştientului şi a noeticului, a persoanei şi a istoriei, a profunzimilor şi înălţimilor. Sensul ultim însă rămîne cel poetologic : căutarea unui **alt** stil în cadrul şi în contra convenţiilor, a tabietelor desfătătoare şi constrîngătoare ale scriiturii simboliste.

* Note despre „tabietul" dinamitat în opera lui G. Bacovia

Bacovia – evoluţia unui topos*)

CONSTANTIN ABĂLUȚĂ

ÎNTÎLNIRI PERIODICE CU SCRIITORII DIN CAPITALĂ

primiri tăcute în camere reci
ne strîngem mîinile zîmbim împăienjeniți
un sîmbure de portocală pe podea
în același loc ca și acum un an

noi ne gîndim la dedicațiile pe care le vom scrie
supliciu benefic ca tăiatul crengilor primăvara
gazdele ne bifează numele pe planul lor de muncă
apoi la o casă de cultură sătească printre copii timorați

vom citi poezii cu voci amorțite
vreunul dintre noi bravînd va țipa
sperînd ca astfel să se facă înțeles

pe seară brînză țuică roșii complimente stîngace
un sîmbure de portocală adîncindu-se în podea
pentru cei ce vor veni anul viitor

GHID PENTRU O VIAȚĂ

I

Să intri noaptea pe o stradă-ntunecată
să treci de școala de hipoacuzici de țipetele guturale
apoi pe-o altă stradă pe lîngă casa colegului de liceu
(soacră nevastă copii un cîine cu lătrat microscopic)
să treci de curtea sculptorului de mațele și scalpurile de piatră
răspîndite prin iarbă Să cotești pe strada înfundată
unde stai de patruzeci de ani Fii atent
vei ajunge iar acasă într-un spațiu fără reacții
așteptînd între ușile duble ale camerei tale un timp
suficient ca să simți că nu ești dorit de nimeni
și palmele să ți se umezească dintr-odată
ca niște piei de găină bătrînă

II

Precizia cu care mergi noaptea prin casă Clanța
declanșînd în podul palmei tale un imn automat
o tăcere similară cu văruitul pomilor
sau cu firele de barbă curgînd lent spre gaura chiuvetei după ras

Nepoftitul care dă telefon la trei noaptea și te înjură
străvezimea paharului ciobit de picăturile de apă
pe care nimeni nu le bea și sînt aruncate pe furiș
în farfuria cîinelui
o dată de două de atîtea ori textul
sfîșiat ca o pernă de un vis prea tăios
nuanțe de reintregire
și krraak pe marginea mesei ceasul intr-un ultim șpagat
și pleoapele tale umflîndu-se ca tencuiala
sinistrelor balcoane după ploaie

LOCURI

Nu aduc învinuiri nimănui
nici nu vreau să plece nimeni din cameră
să tăcem în ziua de ianuarie
un gram din alfabet.

Nu ne cunoaștem unii pe alții
dar vom citi de prin ziare rubrici cît mai delicate —
cu un grad de uzură soarele
răsare printre barăci și cotețe

prin locurile unde nimic nu e definitiv
și ne iluminează degetele.
Cineva îmi înapoiază ceasul acel ceas

mai gol decît un os
iar voi v-apropiați cu toții în tăcere
și-mi intrați pe sub piele ca o mie de riduri.

LUCIA COJOCARIU DAMȘA

CA UN ADÎNC

Ne-ngenuchiate vise
Și patru muguri
Au plesnit pe ram
Fluviul întoarce
Păsări din sud
Sămînța vibrează
În ochiul de soare
Și crește
Tainică foame de viu
Răcoare lină
Sărut a nemoarte
Din miezul amar
De pămînt
În spațiul luminii
Mă caută
Mai verde
Ca un adînc
Griul curat
Respiră fertil
Abur subțire
Pe umeda brazdă
Urmîndu-mi pașii
Atît cît durează
O clipă
Atît cît expiră
O gîză
Brațul întins
A chemare
Cîntecul meu
Cum frunzele
Primăvara
Inundă

INEXORABIL TIMPUL

Cînd hoinăream vara
Prin ovăsul și griul necopt
L-am zărit acolo
Cu soarele-n palme
Nimbat de liniște
În somnul amiezii
Numai glasul
— Vino !
Spunea că trăiești
Vîntul legăna spicul
Spicul legăna floarea
Floarea legăna
Timpul inexorabil
Trecind
În griul prea copt
Nu-mi regăsesc
Pasul
Iubirea
Și floarea
Ovăsul a pierit
Numai Soarele și
Vîntul
Pe brazda întoarsă
Păstrează ceva
Ce nu-mi e străin
Și se grăbește s-apună.

O PASĂRE ALBĂ COBOARĂ

pentru Adina

La sunetul pașilor mei
O pasăre zboară
Pot să visez
Un ram de speranțe
La zîmbetul visului meu
Un arbore crește
Pot să aud
Chemarea seminței în pîrg
La țipătul fructului meu
O pasăre albă coboară
Pătrunde-n adînc.

MIHAI BUCULEI : „Fereastră"

MIRCEA ȘERBĂNESCU

DRAGUL MEU MINCINOS*)

M-am întrerupt, prea obosită și somnoroasă, întîrzia din nou și nu știam ce să fac, să-l mai aștept sau nu ; m-am apucat de scris ca să nu mă las înhățată de tristețea singurătății și de spiritul bănuielnic al femeii căsătorite, punînd fără să vreau în balanță calitățile și defectele dragului meu mincinos. Uneori credeam că-l cunosc, cel puțin în aspectul esențial al capacității lui de a transforma în cinematografic sau în filă de roman întîmplări dintre cele mai obișnuite, de fiecare zi, pentru el o simplă invitație la cafea în oraș devenind un fel de evadare în „exotic", în „extra" (neapărat !), oricît de fad și de stupid ar fi fost cadrul și elementele de decor. Mă ducea acolo unde cunoștea că sînt scaune cu picior de cocostîrc, mă punea să mă cațăr lîngă el și mă întreba suav dacă nu am senzația zborului „la mare înălțime" ! Mie îmi atîrnau picioarele și mă simțeam stînjenită să fiu privită din jur de jos în sus ; lui nu-i păsa și nu contenea să adauge panglici colorate unei realități care se preta cu greu la înfrumusețări. Cînd îmi arăta încîntat paharul borcănat, cu un strop de lichid de culoarea castanei pe fund, susținînd că banala băutură aruncă sclipiri de piatră prețioasă, mi se părea că exagerează voit și mă întrebam de ce. De ce se întrece el întotdeauna ? — iată ce nu pricep încă.

De contrazis nu-mi permit, fiindcă știu ce mi-ar spune dacă i-aș exprima părerea mea despre gustul dubios al licorii cu sclipiri de piatră prețioasă și despre toate celelalte ; pentru el nu asta contează, ci **spectacolul**, sau ce ține de el și-l face fericit, îi stimulează fantezia, îl gîdilă. Cînd rîde în acest timp, o face cu hohote mărunte și ele voios împodobite cu mici broderii albe, cum se întîmplă cu valurile mării ajunse la țărm. Darul lui de-a mă surprinde întotdeauna este remarcabil. Ca și aseară, după îndelunga lui întîrziere, greu digerată de mine și după ce-a sosit, învăluindu-mă în niște mirosuri de băutură pe care poate credea că le-a pierdut.

Trecuse pe la „Stop", mi-a explicat, de parcă vorbea de cine știe ce local cunoscut și recunoscut ; și la fel a reacționat și cînd l-am întrebat ce e aia „Stop" și dacă nu cumva mă tîrîse și pe mine pe-acolo. Mi-a dat amănunte făcînd haz de bulmăceala mea și în acest fel am aflat de porecla cîrciumioarei de cartier mărginaș, de-acolo de unde îl remorca seara pe bătrînul care-i fusese cîndva gazdă. Îmi pare rău că nu pot să-ți redau întocmai portretul bătrînului, un fel de țandără de bărbat, odinioară falnic conducător de tramvai, astăzi o rămășiță cu nasul vînăt ca o pătlăgică și tot atît de mare și de nepotrivit pe fața lui zbîrcită. I-am aflat și năravul de-a se opri la fiecare doi-trei pași pentru a-și sublinia teoriile cu degetul ridicat în vînt. Soțul meu îl încadrează între sat și oraș, ca-ntr-un studiu monografic, descriindu-mi o gospodărie întreagă, inclusiv o curte pentru păsări, sub un dud cu fructele mici și negre care pătează ca tușul. Unii rămîn oricum țărani, constata el îngîndurat.

— Ei și, pentru asta trebuia să vii atît de tîrziu ?

M-a privit cu un aer de tristețe și cu încă ceva, cum i se întîmplă uneori, cînd parcă m-aș afla la mare distanță de el și aproape că nu mă vede. Se uită așa îndelung, îndelung, pînă mă face să mă simt, dacă nu cu totul vinovată, în orice caz puțin caraghioasă.

— Tatăl tău ar înțelege ce vreau să spun, precizează el.

— Acum îl mai amesteci și pe tata. Pe el lasă-l în pace.

— Nu vorbea el de diferitele orașe dintr-un oraș ? Asta din care vin, mi se pare un oraș ratat, pentru care betonul de azi și de mîine nu face decît să-i înghită pe toți și pe toate. E un dușman. Propriii lor copii, ai bătrînilor, au fost absorbiți și zadarnică le mai e speranța și dorul ca ei să se întoarcă, acceptînd să locuiască în camere cu sobe, departe de centru și de tramvai, de forfota străzilor, călcînd cu plăcere hîrtoapele drumului și bucurîndu-se ce să dea din ei, primăvara cînd pămîntul li se supune sub tăișul hîrlețelor la pregătirea straturilor de zarzavaturi. Pe bătrîni i-a alungat de mult sărăcia de la rosturile lor, la care au visat și nu încetează să viseze, păstrînd în ei ca pe-un sîmbure gata să încolțească ideia întoarcerii și ideia de a rămîne. Nu au reușit în agricultură cîndva, dar nici aici n-au reușit, iată ce-am înțeles eu astăseară.

A fost numai un preambul, ceva care a urmat pînă tîrziu în noapte, cînd abia mă mai țineam trează. Mi-a explicat pe îndelete ce e cu cartierul, mai degrabă al cîmpului decît al orașului, necontenit încercat de planul de sistematizare, din ce în ce mai îndrăzneț, mai nepăsător, planînd ca o pasăre de pradă în înălțime... Acum cîțiva ani, cînd numai s-a modernizat strada pe care locuiau bătrînii, a fost un pic de zarvă, mai cu seamă pentru că moșului îi ieșea casa moțată în calea măsurătorilor. Au construit și ei cum au putut și cum s-au priceput, cînd aproape că nu mai era nimeni prin jur și acum venea ceasul răfuielii. Cu chiu cu vai au acceptat să taie camera „din față", adică tocmai aceea pe care o ocupase soțul meu atunci cînd stătuse în chirie acolo. Îți dai seama mătușico ? Nici că se putea ca toate astea să nu fie în strînsă legătură cu soțul meu, să nu-l afecteze direct și cînd am încercat să-l zeflemisesc, mi-a repetat că eu nu pricep, dar că tata ar fi înțeles fără nici o greutate. Avusese noroc, zicea, că mai întîi, stătuse de vorbă cu el, altfel nici el n-ar fi priceput exact ce se întîmplă în cartierul în care locuise cîndva. Mi-a povestit că iar e zarvă pe strada bătrînilor și tot din pricina planului de sistematizare, care și-a apropiat încă mai mult umbra. Acum e vorba de grădini, acolo unde se preconizează o nouă linie de blocuri.

— Îți dai seama ? Oamenii aceia au făcut grădini din niște locuri părăsite și acum le vine greu să taie tot ei, sau să vadă pomii dezrădăcinați cu buldozerele ! Sînt veniți de mult prin aceste locuri, și-au săpat propriile făgașe și nici prin gînd nu le dădea că o să vină o zi ca asta...

*

Ce fac, ai dreptate, timpul se scurge, aleargă, ne lasă în urmă, dacă nu ne străduim să ținem pasul, iar eu am fost îndeosebi preocupată cu trecerea de la un anotimp la altul, cum ar spune el, bărbatul care mi-e acum nu numai soț, ci și copil, ținînd cont că am făcut pentru reușita lui la examenul de admitere ce face orice părinte pentru odrasla lui. Nu mi-a fost ușor cu firea lui nisipoasă, care mi se scurge pe nesimțite printre degete, mereu mi se scurge, ori de cîte ori sînt sigură că l-am cuprins întreg și cum se cuvine. L-am prevenit că anotimpul (în stilul lui) așteptat a sosit. Îl simțea și el, îl zgîlțîia și-l cutremura, mi-am dat seama nu numai după cele ce-mi declara.

— Ești gata atunci să începem pregătirile ?

— Chiar mîine mă duc la bibliotecă.

Eu vorbeam la plural, el la singular. El o făcea deliberat. Pretindea că pregătirea e exclusiv treaba lui. Nu era cazul să mai insist, dar a doua zi a venit acasă cu oarecare întîrziere și cu un aer cam străin. Nu mirosea a sală de lectură, ci a aer de grădină și a tristețe de toamnă. Și doar era anotimp de primăvară !

— Ai fost la bibliotecă ?

— Am fost.

— Miroși ciudat.

— Afară bate vîntul.

M-am dus în balcon. Nici o adiere.

— Ai fost **în adevăr** la bibliotecă ?

— Am fost.

Și de cîte ori l-am tot întrebat m-am ales cu același răspuns, tot mai neliniștitor, mereu îndemnată să-mi ridic palmele în fața ochilor ca să le cercetez cu atenție, tot cu gîndul la nisipul pe care credeam că-l cuprind și nici nu-l simțisem cum se strecoară fir cu fir, încet, tiptil, lăsîndu-mi în loc îngrijorarea și golul. Golul, dragă mătușă, amețitor și fără sfîrșit. Cînd îmi spun — ca un personaj de roman — că oamenii slabi sînt întotdeauna victime, simt la picioarele mele marginea după care urmează golul. Nu mai am mult.

Devenise necunoscutul cunoscut, cum îmi închipuisem o vreme ? Acest ținut nou pe care-l exploram își descoperise în fața mea toate tainele, cînd eu mă descurcam la fel de greu ca la început în geografia lui ? Continuam să-l cercetez, să-l pipăi, îl adulmecam, îl ascultam pe lumină sau pe întuneric, pe vreme bună sau pe furtună și tot ce adunam nu era încurajator, mă împingea implacabil către același gol. Ca să mă lămuresc, am încercat schimbarea ordinii întrebărilor obsedante ; i-am zis — N-ai fost nici azi la bibliotecă, de ce ? Și apoi, imaginează-ți cum îmi bătea inima și ce umede îmi erau palmele în așteptarea răspunsului lui. Le simțeam ca două bălțoace, cu atît mai mult cu cît el îmi dădea de bănuit, opunîndu-se cercetării mele. De ce mă țineam de capul lui ? Doar fusese la bibliotecă, fusese și pace bună.

Dar pe urmă, ca din întîmplare — De unde știam că nu fusese ?

— Pentru că am fost eu însămi la bibliotecă și m-am interesat, am continuat partida fără să mă abat. Bineînțeles că nu fusesem, dar îmi dăduse prin minte că numai astfel îl voi prinde ; și așa a fost : a trebuit să recunoască, nu se dusese în acele zile la bibliotecă !

— De ce ? De ce ? De ce ?

Lanț de întrebări, lanț de tăceri. Dar nu m-am lăsat, și așa m-am reîntîlnit cu ciudatul mecanism al imaginației lui. Eu inventasem ca orice femeie o vizită la bibliotecă pe motiv că aș fi avut ceva urgent să-i comunic ; el îmi servea în schimb, tot o poveste, dar nu una de toate zilele, depășindu-mă ca de obicei, luîndu-mi piuitul. Fabulația lui, pe cît apărea de neverosimilă, pe atît de firesc părea să izvorască din emoția teribilă a faptului că, dacă nu se dusese la bibliotecă, așa cum se angajase, nu o făcuse din pricina unui sentiment mai puternic decît propria lui voință.

— Atunci pe unde ai umblat ? Ai stat în parc ?

— Te rog să nu te superi. Nu am umblat aiurea. În orice caz nu am fost în parc.

— Dar unde-ai fost ?

A început prin aceeași rezistență a lui în fața preciziei, dar a cedat pînă la urmă și ce crezi că mi-a servit ? Că a fost la... cimitir.

— Chiar așa ! La cimitir ? În toate zilele astea !

Nu mai știam cum să reacționez. Eram ca un clocot. Pe ce lume mă aflam ?, îmi puneam întrebarea și-mi aduceam aminte de neliniștile și de frica de care eram cuprinsă pe vremea cînd elevă fiind am fost distribuită să joc un rol într-o piesă la sfîrșitul anului. Tot ce rosteam părea să fi învățat de la alții și rosteam în neștire. Și parcă din întunericul unei săli de spectacole mă privea necunoscutul. Necunoscutul rămînea necunoscut pentru mine.

El nu se mai putea duce la bibliotecă — auzi, dragă mătușico ? — pe motiv că bibliotecara care-l ajutase și-i fusese ca o poartă deschisă în inima orașului, murise între timp. Evident, nu de dragoste era vorba, ci de „conexiuni" (Așa le zicea) mai greu de definit, urmînd o descriere grandilocventă, în termeni absolut romantici. Asta ca să-mi vîndă istoria melodramatică a reculegerii prelungite la mormîntul acelei femei despre care știa că are o familie solidă, un soț devotat, copii adorabili ; și tocmai aici se năștea marea contrarietate atît de plină de temperament și de compasiune : mormîntul i se arătase soțului meu din prima clipă părăginit, uitat, părăsit. S-a apucat să-l curețe, cu asta sa ocupat.

Primăvara făcea ca natura întreagă să renască și să se umple de lumina tulburătoare a vieții în ofensivă și numai colțișorul acela de cimitir arăta ca o pată întunecată, ca o rană de care vinovați erau oamenii, nu natura. Sub aceste imbolduri își asumase el dreptul unei reparații în care uita de sine. Ușor mi-ar fi fost să cred nemaipomenita lui fabulație, doar îmi venise cu miros de grădină și cu palmele înnegrite și înverzite de plantele smulse, dar nu mă lasă pradă înșelăciunii tocmai principalul : țelul ! A doua zi i-am comunicat că obținusem pentru el accesul la biblioteca însăși a Institutului Politehnic, unde-și va putea începe adevărat și tenace pregătirea.

M-am ținut de promisiunea de a mă ocupa îndeaproape de timpul și de munca lui, lăsîndu-i un mic spațiu de manevră, știind că avea nevoie de așa ceva. Nu lăsam, însă, să se depărteze de esențial prea mult. În intenția mea a stat și posibilitatea de a-i lua un meditator particular, pentru mai mare siguranță ; n-a acceptat în ruptul capului, prea încrezător în propriile forțe, mai mult ca sigur supralicitate de el, dar aceasta îi este firea, eu n-am ce să-i fac. M-am mulțumit în acest caz cu mai puțin : un singur test cu unul dintre profesorii de la Politehnică. Nu rezultatul contează (A fost bun), ci faptul că am depășit un anumit stadiu și, în primul rînd, o anumită înclinație a lui de a trișa, inclusiv în acest joc cu miză de cea mai mare însemnătate.

Cînd i-am cerut să continuie să joace cu toate cărțile pe masă, mi-a replicat că n-ar face asta decît dacă ar avea un partener onest ; ba să joace cinstit, am insistat, pentru că pe mine n-o să mă ducă de nas și atunci s-a supărat, obligîndu-mă să-i arăt ceea ce de fapt el continua să ascundă : tergiversarea, nu se știe de ce, o tot lungea de la un anotimp la altul (Tot în stilul lui) cînd îi lipsea doar atît de puțin pentru a reuși.

— De ce ? l-am întrebat din nou, acum iritată la culme.

— Poate pentru că nu am izbutit din prima încercare și am rămas cu prea multe reticențe. Îmi vorbea ca din carte.

— Sau poate pentru că te-ai învățat cu îngăduința celor din jur. Mi-am adus aminte de bibliotecară. I-am și spus că fusese mult prea îngăduitoare cu el.

— Nu admit să vorbești așa despre ea.

Continua să-i exalte amintirea. Dacă aș fi văzut-o cum se transfigura cînd îmi vorbea de copii, de soț, emanînd o adevărată lumină solară, aș fi avut și eu același gînd de respirație sacră, mai presus de obișnuințele și năravurile noastre de fiecare zi !

— Nici despre fata din tren nu te-ai rostit atît de frumos ! Intenționat l-am provocat.

— Fata din tren... Ce ai cu ea ? E altceva...

Pînă aici am putut discuta cu el. Mai mult n-am putut scoate. Închis în sine, parcă a pus ceva nevăzut între mine și el. Eu, însă, aveam cel puțin mulțumirea că pregătirea pentru examen continua în cele mai bune condițiuni. Se ducea cu regularitate la bibliotecă, îl găseam, cînd veneam acasă, stînd la masă și exersînd concentrat, uneori nu auzea cînd intram, tresărea ca și cînd se smulgea din altă parte ca să-mi iasă în întîmpinare.

Și, totuși, în ciuda certitudinilor, ce lipsită de perspectivă m-am dovedit, întrucît cînd ne-am dus, după examen, să consultăm listele afișate, am avut revelația prostiei mele ! Numele lui nu figura nici printre cei reușiți, nici printre cei respinși. M-am smuls din grămada de tineri care se înghesuiau în fața listelor și am luat-o duduind ca un buldozer drept spre el. Pe nări slobozeam suluri fierbinți, care-mi ardeau pielea din jurul nărilor. El mă aștepta neclintit și nepăsător. Ba parcă și surîdea, dinainte amuzat, amuzat de ce ? Mai întîi am suflat către el tot ce aveam fierbinte în mine ; pe urmă i-am cerut explicații.

— Ce s-a întîmplat ? Cum de e posibil să nu figurezi pe nici o listă ?

Îmi venea să-i iau de pe obraz zîmbetul și să-l sfîșii în bucăți ca și cînd ar fi fost carton de proastă calitate. Explicația lui a sunat ca un ecou al propriilor mele gînduri ; nu, nu se prezentase la examen !

— Dar de ce ? De ce ? — Nu puteam înțelege.

— De ce ?

M-a luat de braț și m-a dus de acolo. Mă lăsam purtată de el ca de la un incendiu. Pe aleea bulevardului mi-a servit — ce crezi, mătușa mea dragă ? — ei, află că mi-a servit o nouă poveste : una dintre diversiunile lui, la urma urmelor, pe cît de impretinentă, pe atît de incredibilă, de trasă de moț. În ajunul examenului, întrucît îl apucase o neliniște inexplicabilă și transcendentă, se dusese în același local unde mai avusese o dată viziunea fetei din tren (Pricepi, mătușică ?), se așezase la aceeași masă și nu scăpase din vedere intrarea.

Soarele care apunea țesea în spațiul ușii o pată strălucitoare de lumină **exact ca-n celălalt anotimp** ; și el a așteptat, a tot așteptat — auzi, mătușă ? — a așteptat ca în aureola în plină reverberație să i se arate semnul de care avea nevoie. Adică... fata din tren. Fata din tren, mătușică ! Ar fi avut cică certitudinea schimbării în viața lui. I-ar fi venit ușor să întreprindă orice cutezanță, să răstoarne munții, etc., etc., etc.

Cum, însă, fata din tren nu i s-a arătat...

* Fragment din romanul „FATA DIN TREN".

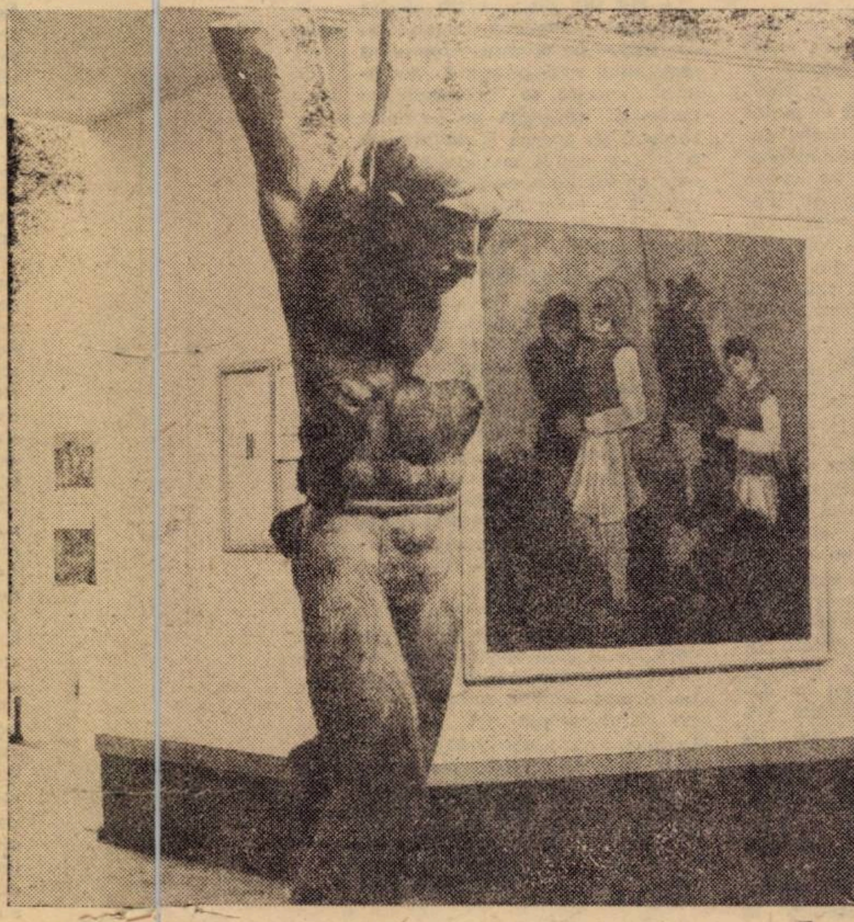

MIHAI BUCULEI : „1907 — Iema"

Ceea ce mai trebuie povestit... mărturii

(COMPLETARE LA UN PORTRET AL LUI OCTAVIAN GOGA)

În legătură cu evocarea lui Goga tot timpul m-a preocupat o mică întîmplare de odinioară. Însă pentru a-mi reîmprospăta memoria, trebuie să răscolesc trecutul, să răsfoiesc presa vremii, să citesc multe pagini îngălbenite și, iată, ajuns aici, cercetarea mea nu a rămas fără rezultat.

Tabéry Géza, jurnalist și romancier din Oradea de altădată, organizator înflăcărat al literaturii progresiste din Transilvania, fiind între primii care și-a însușit gîndul apropierii și înfrățirii popoarelor de diferite limbi prin cunoașterea literaturii române și, invers popularizarea literaturii maghiare printre scriitori și cititori români, descrie o întîmplare de mare semnificație despre Octavian Goga. Ea s-a petrecut în anul 1923, cînd poetul a fost ministrul artelor....

O artistă adevărată a recitalului, Tessitóri Nóra, care multe decenii s-a dedicat versurilor frumoase, urcînd de pe o scenă pe alta, a recitat, a declamat cîteva perle veritabile ale literaturii, îndeplinind o misiune, avînd menirea de a răspîndi literatura, de a strînge cît mai mulți iubitori ai versului. La data amintită a avut un program literar la Satu Mare. A recitat, între altele, și poezia lui Petőfi Sándor : „Csalogányok és pacsirták" — „Privighetori și ciocîrlii".

Abia a ajuns la sfîrșitul poeziei cînd agenții siguranței au înconjurat-o și, așa cum a fost, în rochie de seară, au îmbrîncit-o într-o mașină și au transportat-o în fața șefului Siguranței.

— Poezia recitată de Dvs. — a sunat acuzația — nu este altceva decît batjocorirea conducerii statului nostru. Este clar că D-voastră, prin călăi, înțelegeți...

Artista încerca degeaba să lămurească pe șeful Siguranței că Petőfi Sándor a scris poezia aceea, în anul 1846, contra asupritorilor habsburgi. Demnitarul rămase neclintit și porni acțiunea împotriva artistei. Reîntorcîndu-se la Cluj, ea a avut parte de o adevărată urmărire și tortură. Zilnic era citată la Siguranță, la interogatorii, la amenințări. Ca o ultimă speranță, Tessitóri Nóra și-a amintit de poetul Octavian Goga, care, ca un eminent traducător al lui Petőfi Sándor, chiar acest poem îl tradusese în limba română. S-a gîndit la poet, dar se adresă ministrului Goga, care nu o lăsă fără ajutor. Ba, mai mult, poetul dădu dovadă de atîta loialitate, încît își ceru scuze pentru jignirea ce i s-a adus ei, precum și spiritului poetic al lui Petőfi Sándor.

Octavian Goga, care între primii a tradus în limba română pe Petőfi și Ady, care a fost prieten apropiat al lui Ady Endre, care a tradus opera lui Madách Imre : „Az ember tragédiája" — „Tragedia omului", răspîndind astfel cultura maghiară între cititorii români, a luat și atunci o atitudine de prietenească frăție față de scriitorii maghiari, frăție care, în zilele noastre, s-a statornicit prin conviețuirea firească, într-o patrie română, a tuturor naționalităților conlocuitoare, spre un țel comun și spre fericirea comună.

Kuban ENDRE

NICOLAE SÎRBU

SĂ SCRIU DESPRE ȚARĂ

Se dedică memoriei lui MARIN PREDA

Pot să aseamăn oare condeiul cu fierul roșu
Scrijelind pe un arbor nostalgia unei inimi în amurg ?
Într-o frază, veți găsi caii așteptînd o căruță.

Sau numai tînguirea ei, departe,
Cînd malul apei vorbește cu zorii
O, cum aș vrea să-mi revăd părinții,
Înlănțuiți cu fiul meu spre seară,
Ca niște tremurînde izvoare.
Dar mă-nlumină ca un fulger hîrtia
Unde rîndurile-mi par riuri prea mici,
Unde zumzăie bondarii existenței printre cuvinte
Întunecîndu-le, îndepărtîndu-le...
Paiul de griu sprijină o bibliotecă,
Plină ochi, ca o căldare cu apă adîncă,
Ațîțînd o șiră de fîn vîlvătaie.
E frig și cerul deasupra casei foșnește.
E tîrziu și satul se spală pe mîini pentru cină,
De funinginea celor patru zări,
Ce se ridică-ntr-una și cu aceste mîini.
Se surpă vatra veche într-o năframă,
În care nimeni nu poate ghici
Prețul aurului pe care-l ferise de ploi.
Navetiștii pleacă devreme,
Cînd nu s-a trezit cumpăna de la fîntînă,
Parcă s-ar duce la un război
De unde te întorci rîzînd.
Și vin, tot vin, fără a mai vedea
rotirea florii-soarelui...

ALUNECÎND PE UN CÎNTEC

Arborele-acela trăsnit cu senin mai trăiește
Șopti solul în cădere
După ce scoase din traistă
Ca o veche bucată de brînză
O fărîmă de limbă română.
Prea luminate, soborul tace.
Tremurîndă, flămîndă, buza cuvîntului ne leagănă
Ne soarbe, polen personal,
Necules la vreme,
Putrezind pe sufletul uscat prea timpuriu
Cum porumbul pe zidurile copilăriei
Sau o mireasă tîrzie, tîrzie,
Ca ora cînd se-ntorc zgomotoși
Cei supți de lună,
Alunecînd pe cîntecele
Ca niște coji de pepene verde,
Balerini umbroși pe asfalt
Alunecînd, alunecînd,
Ce mai vals fără aplauze
Ce condamnare fără clauze
Și hamacul te tot leagănă leneș
Între buzele iubitei
Rostind o nemaiauzită rugăciune.
Țintuit cu stele pe gard,
Un cocoș întîrzie să cînte.

MÎNGÎIND

Ți-a căzut o stea din păr,
din ochiul pietrei care-mi dă ocol
și nu se arată în floarea de măr
nici un crater, nici un gol.

Tu plutind ușor prin cadă
stinge-ți privirea cu bule de săpun
eu stau, ca într-o acoladă
mîngîind un suflet de alun

Cioburi colorate

„Vai, dar unde-i echipa noastră acum ?"

O bună parte a adolescenței mele am locuit în vecinătatea stadionului plasat lîngă clădirile-fortăreață ale Politehnicii. Binecuvîntate fie acele zile cu visări mîngîiate de catifelele sălciilor străjuind molcoma Begă ! În diminețile începutului de săptămînă, în cazul că echipa de fotbal a studenților, Poli, jucase acasă, cu geanta liceanului subsuoară, mă abăteam din drumul obișnuit, trecînd prin stadion. Ca să ascult vuietul mulțimii, încă fierbînd într-o imaginară scoică uriașă. Bucuriile, emoțiile îmi erau nealterate : în ziua precedentă participasem la o nouă victorie. De fapt, studenții, diavolii în alb-negru, îndîrjiții, fără plată, cîștigau aproape toate bătăliile desfășurate pe terenul lor. Cum să fi pierdut ? Jucau pe viață și pe moarte. De dragul colegilor, a concetățenilor, a sutelor de mii de simpatizanți din țară. O înfrîngere însemna steagul clubului în bernă, insomnia, păcura în supă, în același timp chermeza adversarilor (timișoreni și ei), drucherii „cefereului", echipă de granit, cîndva premiantă a fotbalului nostru. Stăteam lîngă sîrma gardului, recules ca într-un templu acoperit cu luceferi și curcubee, refăcînd momentele frumoase ale meciului, plin de caligrafii acrobatice — pe atunci jocul cu mingea era jonglerie, virtuozitate, artă. Ba, nici că mi-e rușine s-o mărturisesc : se întîmpla să cad în genunchi mulțumindu-le zeilor-fotbaliști (care n-ar fi acceptat o așezare pe Olimpul ambroziei și mierii) pentru cele arătate ochilor mei însetați după soarele spectacolului : Andrei Rădulescu (cel mai artist, cel mai subtil și viclean centru-înaintaș român din toate timpurile), Ion Vasile, Marcu (adevărat bulodzer), Boroș (portarul), Corbuș, Andreescu, Mioc și alții. Jucători selecționați în națională și studenți de elită. Nume ovaționate, chemate mereu la rampa gazonului. ...„dragi nume proclamau tinerii, / pe rînd ca niște săgeți. / E flacără în mine imaginea veselă ; totul se mărită / cu amintirea anilor mei imberbi", spune nostalgic triestinul Umberto Saba în cunoscutul său ciclu de poeme dedicat fotbalului. În zilele cînd studenții evoluau pe teren străin, seara, noaptea, îi așteptam laolaltă cu sutele de susținători, la gară sau de-a lungul șoselei dinspre Arad, pe unde veneau cu camionul deschis, nicidecum cu avionul, ca azi ! După-amiezile, în loc să învăț (am fost întotdeauna elev candidat la repetenție) le petreceam pe stadion, urmărind antrenamentele. În momentele de pauză mă amestecam și eu printre jucători. Lipsiți de ifosul paralizant, democratic în vorbe și fapte, se declarau prietenii copiilor, le promiteau goluri grozave și intrări gratuite la meci. Tinerii stăteau ciucuri în jurul lor, ascultîndu-le însetați peripețiile, pronosticurile viitoarelor confruntări. Scenele acelor clipe înrămate cu flori de cîmp, îmi amintesc versurile poetului ungur Zoltán Jékely : ...„foamea de minge, de la depărtări de mile / ca un magnet îi atrage pe ucenici și pe elevi, / și pe cîte-un tip, vagabondul atît de senin, / care se reazimă încîntat de bara porții". Deseori, încîntat mă rezimam și eu de bara porții privindu-l pe fenomenalul half Ion Vasile, roșcatul, cum tunde iarba terenului denivelat, cu odrasla alături, în cărucior. Idealism și iarăși idealism. Același, notat doar prin nota 9 după ultimul joc, inciudat, făcea antrenamente pe lună, singur, în compania fantomelor și a plopilor „adînci".

Evocarea mea vine din dragostea pentru o echipă mare, glorioasă, propulsată de elanuri

Petre STOICA

(Continuare în pag. 7)

plastică

Cu artistul plastic MIHAI BUCULEI

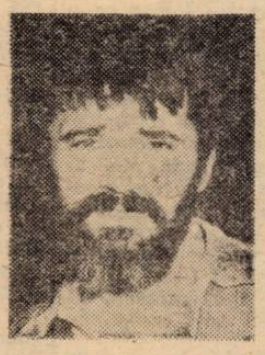

– La 40 de ani, Mihai Buculei, este momentul potrivit pentru o privire retrospectivă asupra activității tale. Care sînt demersurile pe care le consideri valide și pe care intenționezi să le extinzi și aprofundezi în viitor ?

– Este dificil să vorbești despre o activitate de creație care se întinde în jur de 20 de ani. Am terminat Institutul de Artă Plastică în 1970 și de atunci am participat la toate saloanele oficiale din țară și la numeroase saloane oficiale din străinătate. Am încercat în atelier diverse experiențe ; am început cu o serie de lucrări figurative în piatră – mai ales, în pămînt, am turnat bronz, am cioplit lemnul și am ajuns la o oarecare expresie plastică a unor forme derivate din arhitectura medievală, descărcate de utilitarul contingent. Cred că am ajuns la un echilibru plastic, lucru care mă preocupă și în momentul de față.

– Ai participat la numeroase tabere de sculptură (Măgura Buzăului, Arad, Căsoaia) – veritabile laboratoare de creație artistică colectivă. După 10 ani se pot discerne mai bine cîștigurile obținute și dezideratele unor astfel de acțiuni.

– Activitatea colectivă într-o tabără de creație este o experiență deosebit de importantă, mai cu seamă pentru tînăra generație. În aceste spații libere apar problemele dificile de echilibru, de amplasare a lucrării în spațiu. Desprinderea de atelier și ieșirea în spațiul liber cu obiectul de artă este, pentru mine și pentru colegii mei, o adevărată experiență plastică. Totuși, după activitatea mea în numeroase tabere de sculptură din țară și din străinătate, am ajuns la concluzia că, în multe cazuri, aceste grupaje de lucrări ale mai multori artiști se suprapun, se „bruiază" reciproc.

– În 1980, la Buteni, în Județul Arad, ai inceput o acțiune individuală, căreia îi acordăm o deosebită importanță nu numai pentru cariera ta, ci și pentru geografia spirituală a sculpturii românești. Care sînt resorturile intime ale acțiunii tale ? Care sînt semnificațiile generale ale ansamblului ?

– Am avut fericita ocazie de a fi invitat să lucrez la Buteni de către Consiliul Popular al Comunei Buteni, și de Comitetul de Cultură al Județului Arad. Mi s-au creat condiții deosebit de bune de lucru. Acest loc în care ne aflăm, cu păduri și poieni de o deosebită frumusețe, îmi creează posibilitatea unui ansamblu sculptural gîndit în acest spațiu, de a regiza deci singur acest spectacol al obiectelor sculpturale. Anul trecut, am făcut, după cum știți, primul obiect din acest ansamblu, „Fereastră către dorul lanculuí". Anul acesta, ridic a doua lucrare, al cărei titlu nu vi-l pot dezvălui încă, deoarece el va face parte din acel ansamblu mare de 7 sculpturi. Dar, ceea ce este important, aceste 7 lucrări sînt derivate din arhitectura medievală. Mai mult decît atît, m-a inspirat dedesubtul arhitecturii medievale, acele săpături arheologice, unde eu îmi îngrop, de fapt, imaginar niște obiecte, pe care le voi descoperi aici, în acest spațiu, în piatră. Va exista o corelație între strămoșii care sînt sub brazdă și edificiile pe care aceștia le-au ridicat în timpuri străvechi.

– Înțeleg, Mihai Buculei, că ai un mod profund intim de a trăi istoria, nu numai istoria formelor noastre arhitecturale, ci istoria, în general, atît de frămîntată, atît de tragică de cele mai multe ori. Crezi că ansamblul de la Buteni este o expresie a acestei trăiri ?

– Vedeți, despre istorie se vorbește foarte mult și eu nu vreau să vă vorbesc despre istorie în cuvinte. Felul meu de „a zice" despre istorie va fi aici în piatră și, bineînțeles, că simburele, coloana vertebrală a ansamblului, se axează pe istorie, pe istoria noastră veche. Dacă priviți „Fereastra către dorul lanculuí", acea fantă subțire, care taie perpendicular orizontul, care îți adună privirea pînă la spiritualizare, îți trimite gîndul nu numai spre trecut, ci și spre viitor. Nu știu, este de fapt un loc în care se creează o corelație între spirit și alt spațiu, între două spații diferite. Realizarea acestui ansamblu se datorează cum am mai spus, ajutorului dat de Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al Județului Arad, unde președintele Liviu Berzovan mi-a asigurat piatra și bunăvoința d-lor. Aș vrea să mulțumesc Consiliului Popular al Comunei Buteni, în frunte cu primarul Ion Motrea, oamenilor din Buteni care au venit și au pus mîna cu joagăre și mi-au ajutat la degroșare, intelectualității din sat, studenților și elevilor care au muncit. Îi mulțumesc lui Petru Sofron care a muncit în fiecare zi de dimineață pînă seara și, în deosebi, bunului meu prieten, pictorului Petre Lucaci, care a fost alături de mine, zi cu zi.

– Majoritatea criticilor de artă au remarcat deosebita ta știință în amplasarea lucrărilor, puritatea și expresivitatea obiectelor tale, modul intim în care ele se leagă și trăiesc. Ele realizează un contrapunct fericit între hazardul naturii și ordinea artei. Iubești natura ?

– Nu știu dacă există cineva care să nu iubească natura. Dacă îmi iau pe proprie răspundere realizarea unui ansamblu sculptural, aceasta se datorează experienței căpătate pe celelalte șantiere de creație și dorinței de a regiza singur un spațiu. Doresc ca lucrările mele să nu deranjeze cu nimic natura, ci, chiar, să o înnobileze și să existe un raport firesc între natură și artă.

– Care sînt ultimele preocupări de atelier ?

– Drept să vă spun, desenez foarte mult. În fiecare zi, îmi propun sculpturi în spațiu. Desenele mele sînt obiectele care vor trăi undeva. Din păcate, un desen se face într-o singură zi, iar o sculptură într-o lună. În felul acesta pierd foarte multe lucrări. În prezent, experimentez o serie de lucrări inspirate de arta etruscă. În Italia, unde am văzut foarte multă artă etruscă, am primit o deosebită încredere a lutului. Vreau să ard în ceramică niște personaje imaginate de mine, care mi se par găsite în straturile arheologice. Iau o compoziție, o trec printr-o serie de etape dezghiochiate din materie. În felul acesta ajung la compoziția inițială printr-o serie de forme desprinse treptat, treptat, fiecare obiect aparte fiind o sculptură. Pare puțin ciudat ceea ce vă spun, dar este, de fapt o altă ordine a creației, inversă decît cea firească.

– Succes, Mihai Buculei !

Întrevedere realizată de

Virgil FEIER

limbă și stil

„Brațele nervoase..."

În aprilie 1867 apare în „Familia" poezia **Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,** una dintre cele mai populare creații eminesciene. Iată primele ei versuri : „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie, / Țara mea de glorii, țara mea de dor ? / **Brațele nervoase,** arma de tărie, / La trecutu-ți mare, mare viitor!" Cititorul neprevenit poate fi, la prima lectură, frapat de îmbinarea **Brațele nervoase,** în care adjectivul neologic **nervos** dezvoltă alt înțeles decît cel obișnuit **(sistemul nervos, boli nervoase, copil nervos),** însemnînd, în contextul său, „viguros, puternic", întocmai ca în atestările sale mai vechi. În perspectivă istorică, faptul nu este surprinzător, mai ales că și substantivul **nerv** dobîndise, chiar din latină **(nervus),** sensul de „putere, forță". La nivelul românei, iată un citat din Bălcescu : „El se grăbi să scrie sultanului că **nervul oștilor** e cu dînsul".

Mi se pare vrednic de semnalat amănuntul că Eminescu găsise îmbinarea **brațele nervoase** „de-a gata", la unul din poeții dilecți ai adolescenței sale, Andrei Mureșanu, evocat cu fervoare în **Epigonii** („Preot deșteptării noastre, semnelor vremii profet"), erou „faustian" a două ample poeme postume. Expresia cu pricina revine de cîteva ori la bardul ardelean. Iată o strofă din **O dimineață pe Surul,** poem cu destule „curiozități" lingvistice, care a reținut, cu siguranță, atenția tînărului Eminescu : „În dreapta văd Oltul cu unde mănoase, / Ce-mi cheamă în minte pe bravul Mihai, / D-a cărui virtute și **brațe nervoase** / Se teme osmanul și azi în serai".

E de menționat că, în ultima strofă a aceleiași poezii, Mureșanu „produce" un latinism livresc – **astut** (din **astutus** „viclean") – pe care Eminescu îl ciocănește de cîteva ori în făurișteа sa, fără a-i înlesni, însă, accesul în creațiile destinate de el însuși tiparului. Citez, așadar, din finalul aceleiași poezii a lui Mureșanu, **O dimineață pe Surul :** „Cădea-va cu frunza **astuta** trădare, / Mărirea deșeartă și luxul pompos". Este, cred, plin de tîlc faptul că Eminescu recurge la epitetul **astut** chiar în acele poeme (postume), al căror erou este însuși Andrei Mureșanu : „Invidia și ura bateză-le virtuți, / Numește brav pe gîde, isteți pe cei **astuți**". Cuvîntul nu este atestat în dicționarele noastre. Împreună cu **astuție** și **astuțios** (acestea din urmă, înregistrate numai în **Dicționarul de neologisme,** cu mențiunea „livresc"), el se rînduiește într-o adevărată „familie" de latinisme, care, potrivit părerii unui comentator, „a stăpînit îndelungată vreme interesul lingvistic al lui Eminescu" (I. Crețu).

Astut a străbătut pînă în variantele unor antume, niciodată, însă, „dincoace" de ele. În **Împărat și proletar,** de pildă, versul „Zîmbirea lui **deșteaptă,** adîncă și **tăcută**" rezultă din înlocuirea a două epitete neologice : „Zîmbirea lui **complice,** adîncă și **astută**".

La Eminescu, expresia **Brațele nervoase** – însușită tale-quale din poezia lui Andrei Mureșanu – dobîndește semnificația unui nobil și discret „citat omagial" !...

G. I. TOHĂNEANU

Cu xilofonul

muzică

Mirela Florescu, aflată la finele liceului de muzică, nu și-a pierdut încă sfiala, ingenuitatea și acele date ale copilăriei și adolescenței prelungite care fac farmecul unei ființe feminine. Dar, peste aceste date ale unei vîrste, ea a cîștigat deja, în confruntarea cu arta, și, uneori, cu viața, trăsăturile unei maturități surprinzătoare, un echilibru al g i n d i r i i, al voinței și al muncii, care au făcut din ea, chiar și pînă la această dată, un interpret, unic în felul său, în muzica clasică, la xilofonul de lemn. Datorînd enorm, în anii de studiu, profesoarei sale, Viorica Simionescu, o ființă generoasă, apropiată de elevi, dăruindu-se în meserie cu totul, ce i-a impregnat puterea studiului, a desăvîrșirii tehnice, educația voinței și a muncii de durată, tînăra interpretă a ajuns, pînă la urmă, să se formeze pe sine ca artistă printr-o concentrare continuă asupra studiului, dar mai ales prin faptul că a lucrat la xilofon pînă a început să simtă instrumentul, pînă la trăirea piesei muzicale. **„E ușor să bați, conchide ea, cu matură îngîndurare, dar numai cînd începi să simți instrumentul, cînd începi să cînți la el, nu numai să bați, te apropii de adevărata artă".** Mîna trebuie formată. Urechea formată. Instrumentul trebuie posedat. Percuția trebuie să meargă perfect. Dar, toate acestea, ar cădea în gol, dacă nu ar sosi marele moment cînd interpretul începe să simtă instrumentul, cîntînd. Cînd piesa își ia zborul prin felul în care temperamentul artistului o lasă să zboare. Cînd, după un spectacol muzical, sala se ridică în picioare, căci a simțit în acea bucată, la xilofon, că a intrat cu adevăr în joc mîna dar și temperamentul, trăirea dar și ardoarea unei artiste ! Și acest lucru minunat s-a petrecut, în 1978, și cu Mirela Florescu, cu xilofonul ei de lemn. Ea a ridicat o sală în picioare. Ea a cîntat. Și a convins sufletele. Ea și-a constituit de atunci un repertoriu, la xilofon, alcătuit din Bach, Mozart, Chopin etc., etc. Ea a primit premiul întîi la „Cîntarea României", în 1979, iar în anul acesta a scos primul său disc la „Electrecord". Care va

fi drumul ei viitor ? Deocamdată, ea are un contract cu o stațiune, Anaberg, din R. D. Germană, unde va putea să urmeze și conservatorul. Ea va mai înregistra un disc. Și, astfel, xilofonul ei din lemn de abanos va putea să transmită, prin tuburile sale de rezonanță, încîntarea unui suflet de fată, ce și-a legat destinul de două bețe de lemn și de alte cîteva lemne cîntătoare, din care harul și dexteritatea ei pot să scoată sunetele și melodiile ce ne încîntă.

Radu VOINEA

CU AGATHA BACOVIA

(Urmare din pag. 1)

cu titlul interior „Ultimii ani împreună", iar al patrulea volum va fi „posteritatea lui Bacovia", în care am strîns tot ce s-a realizat pentru gloria postumă a poetului, în acești douăzeci și patru de ani scurși de la moartea sa. Un volum de documente, de evocări...

– La ce lucrează acum scriitoarea Agatha Grigorescu-Bacovia ?

– ...La un volum de însemnări, rod al verilor petrecute la Casa de creație de la Călimănești ; însemnările pe care le transcriu acum, le voi îngemăna sub titlul „Grăiesc cu tine, Oltule !".

– Și în poezie ?...

– Am foarte multe poezii pe care încă nu le-am clasat ; lucrez la cel de al nouălea volum de poezii, care va apare la „Cartea Românească". Pentru Editura „Albatros" am în proiect un volum în colecția „Cele mai frumoase poezii", iar în limba franceză, traducerea poeziilor mele din volumul „Efluvii". Deocamdată, acestea...

inedite

Grigore Moisil

Epistola unui timișorean

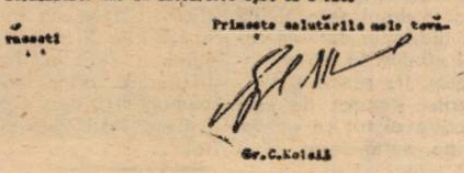

Bult stimate Tov. Bociort,

Regret ca dela primirea scrisorii matale și pînă acuma nu m-am putut ocupa de problema limbii esperanto. Eu plec pentru vreo două luni în străinătate dar la întoarcere sper să o fac.

Primește salutările mele tovărășești.

Gr.C.Moisil

Eminentul matematician și logician Grigore Moisil, de la a cărui naștere s-au împlinit trei pătrimi de veac, a sprijinit activ ideea limbii internaționale auxiliare. Reproducem mai jos o scrisoare – succintă, dar elocventă – adresată de ilustrul om de știință profesorului univ. dr. Ignat Florian Bociort, șeful Colectivului Esperanto – interlingvistică, de pe lîngă Centrul de științe sociale din Timișoara al Academiei de Științe Sociale și Politice.

București, 17 aprilie 1975

Mult stimate tov. Bociort,

Regret că de la primirea scrisorii matale și pînă acum nu m-am putut ocupa de problema limbii esperanto. Eu plec pentru vreo două luni în străinătate, dar la întoarcere sper să o fac.

Primește salutările mele tovărășești.

Gr. C. Moisil

Succesele obținute de esperantologia și interlingvistica noastră în ultimii ani reprezintă și un omagiu postum adus personalității marelui savant român, care avea între proiectele sale și interesul pentru limba esperanto.

Conf. univ. dr. Cezar APREOTESEI
Președintele cercului științific
„Gr. Moisil"

VARIA ... top

● Potrivit unui sondaj, în Elveția cel mai popular grup străin este ABBA, cel mai popular solist este Peter Maffay iar Barbra Streisand e cea mai îndrăgită cîntăreață. ● O interesantă formație folk-rock din Uniunea Sovietică este „Iabloko". Recent, grupului leningrădean i-a apărut la Casa Melodia un LP. ● Medalia de aur la Tokyo Music Festival a revenit unui grup vocal irlandez, alcătuit din ... patru surori ! ● „Mecca for Moderns" se cheamă ultimul album al formației Manhattan Transfer care cuprinde piese diverse ca factură stilistică. ● În Franța, se pregătește editarea unui disc memorial Jaques Brel. ● După mai mulți ani dedicați cinematografului, Yves Montand va apare din nou pe scena sălii Olympia în cursul acestei toamne. ● Lui David Bowie i s-a conferit la Londra Top Music Award, premiul anual pentru cel mai bun interpret masculin al scenei rock britanice. Distincția a obținut-o și Sheena Easton (la categoria solistelor). ● LP-ul „Zebop !" al lui Carlos Santana e foarte bine primit de critici și melomani. ● Al doilea Festival național de muzică C & W din Elveția, a reunit pe un stadion din Zürich, peste 15.000 de spectatori. Ca invitați de onoare, Jerry Lee Lewis și Johnny Cash. ● Cu LP-ul „Neutronica" scos după patru ani de inactivitate (aparentă) cîntărețul contestatar Donovan se află din nou în miezul problemelor majore ale omenirii : menținerea păcii pe pămînt. ● A încetat din viață Bill Coleman celebru cîntăreț de jazz. El avea 77 de ani. ● Din nou un film spaniol și muzical cu Manolo Escobar („Împrumută-mi vocea astă seară"). N-o să se supere Iglesias ? ● La Curierul melodiilor din 27 august, redactorul muzical Ana Buga ne informează că un oarecare cîntăreț **„și-a adus aportul"** (s. n.). Ei, na ! ● Liniște și pace la Southfork, ca și în simbetele noastre ! Și, totuși, ne este un pic dor de Sue Ellen și chiar de J. R. **(în foto, Linda Gray și Larry Hagman).**

Petru UMANSCHI

corespondența

Mihai Octavian Ioana : Am primit plicul cu poeziile pe care le-am avut în vedere în discuția la redacție. **Nicolae I. Petricsek :** Ne-a bucurat operativitatea dvs. ; aceeași bună impresie și pentru poeziile și lucrările de grafică primite recent. De la amîndoi corespondenții om reținut grupaje de versuri, care vor apare la rubrica noastră. **Ionela Pescariu :** Ceva mai bine. Acel „prinos al sincerității" credem că se va întrupa, cu timpul, în poezie publicabilă. **Constantin Pintea :** Intenții onorabile vizînd rostul existenței umane, dar mijloacele artistice sînt mult prea modeste. Feriți-vă în general de largile derulări noționale, obstracte, uneori cam sofisticate. **Simion Gurgu :** Poezii concentrate, scrise cu acuratețe, într-o modalitate proprie. Vă reținusem, de altfel din versurile publicate. Vă vom sprijini cît ne va sta în putință. **Marinel Oprea :** În textele dvs. sînt gînduri frumoase, dar exprimarea acestora denotă că sînteți încă la începutul începutului în domeniul creației literare. **Ioan Iovănescu :** O seamă de versuri ne dau speranțe, pe de altă parte, multe expresii inadecvate ne zdruncină încrederea. Mai realizate sînt poeziile alegorice **(Ploaia, Focul)** dar și în creațiile de acest fel trebuie să vă limpeziți mai mult ideea poetică. **Alexandru Cristian Miloș :** Poate un alt grupaj de poezie ne va da posibilitatea să vă împlinim dorința. Versurile de acum sînt exersări, pedalînd (alunecos) pe panta unui suprarealism empiric. **Livia Marinescu :** Semne bune. Însă va trebui să depășiți etapa unui retorism cam didactic. **Crăsteți Lazăr :** De data aceasta, într-adevăr, avem de-a face cu un grupaj bogat de poezie, care merită toate atenția, determinîndu-ne, prin calitatea unor versuri să vă avem în vedere spre a fi publicat. Trimiteți-ne cîteva date despre dvs., sau treceți pe la redacție. În legătură cu întrebarea privind cenaclul „Ars poetica", vă aducem la cunoștință că, dacă nu intervine ceva neprevăzut, acesta își va relua activitatea în prima decadă a lunii octombrie și veți putea participa la ședințele lui de lucru. Referitor la cine va fi conducătorul cenaclului, deocamdată nu vă putem informa, deoarece nu s-a hotărît încă. **Lucia Cotaie Cosițeanu :** Nu ați făcut nici o greșeală. Recunoștința pentru poezia publicată o datorați ... calității acesteia. În grupajul de față sînt mai reușite versurile care vizează sondări sufletești, relevînd interiorizarea autorului **(„Opresc respirația tăcerii / Ca să trec dincolo de noapte / Să aud crescînd mugurii în stea / Și clepsidrele rămase în singurătate").** Am reținut integral poezia **„O pasăre cu grai de lumină". Iulian Mocanu :** Poezii aforistice **(Din lan : „Ochii noștri / Caii spiritului"),** în care chintesența experienței de viață ararеori își găsește expresia adecvată. Dar, totuși, merită să mai stăruiți. **Ovidiu Florentin :** Cu versuri, precum următoarele, nu aveți nici o șansă : **„Plouă la plus infinit ... / Vîntul trage copacii de păr / macilor le dă sîngele pe nas / Prezența mea printre oameni / este absentă".** În alte poezii vă dedați la speculații de pseudoînțelepciuni („A merge înseamnă A trăi" sau „N-u m-a-i p-o-t s-ă p-o-t"). Dar iată și o expresie extrem de plastică : „Poeții se joacă la panoul de comandă al stelelor".

Aurel TURCUȘ

UNDE-I ECHIPA ?

(Urmare din pag. 5)

de turbină, cu jucători în stare să intre pe teren în ghete rupte și cu picioarele „frînte" (a făcut-o Andrei Rădulescu la meciul derbi cu Unirea Tricolor pe care a îngenunchiat-o el, invalid atunci, marcînd două goluri antologice !) Împrumutînd din versurile poetului mai sus citat, mă tîngui cu glas de litanie neagră : „Vai, dar unde-i echipa noastră acum ?"

Cascadorul - actor

tableta

Ștefănescu, Mazilu, Pampu ... sînt cunoscuți pentru ceea ce fac, în momentele dificile, în locul marilor vedete ale ecranului. La Prundul Birgăului — unde se realizează în săptămînile acestea „Femeia din Ursa Mare", în regia lui Adrian Petringenaru — Ștefănescu, Mazilu, Pampu ... sînt tăietori de lemne, spun replici și formează nodul personajului colectiv al oșenilor din film. Sînt, deci, actori, dublați (!) în momentele cheie, de muncitorii calificați de pe șantier ... În pauza dintre două cadre, cînd alți actori abia dacă-și găsesc un loc să-și tragă sufletul, cascadorii-actori devin niște copii în recreația mare. Se hîrjonesc, se iau la trîntă, fac haz din orice ... în așteptarea, parcă, a momentului în care vor fi chemați să sară de la etajul zece, să se dea peste cap cu o mașină în flăcări, ori să se prăbușească într-o prăpastie cu cal, cu șea, cu pușcă ... Nimic din toate acestea. „Motor !" și Pampu își ia „drujba" în spinare ... Omul riscului și al curajului nemăsurat se teme acum doar de textul pe care-l are de spus într-un anume fel și numai așa. Dar aici, spre deosebire de cascadorie, se mai poate greși ... Cascadorul-actor deschide, în dreptul său, un spațiu de meditație asupra valențelor blinde ale existenței ...

P. E. B.

TELEVIZIUNE

DUMINICĂ, 13 SEPTEMBRIE

9,00 Tot înainte : 9,35 Film serial pentru copii. Jachetele galbene. 10,00 Viața satului. 11,50 Premieră muzicală Tv. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. Album duminical. 15,45 Telesport. 17,15 Ecranizări din literatura universală : Chibritul suedez. După o nuvelă de A. P. Cehov. 18,10 Călătorii spre viitor. 19,00 Telejurnal. 19,20 Cîntarea României. 20,40 Film artistic : Quentin Durward. Producție a studiourilor americane. 22,15 Telejurnal. Sport.

LUNI, 14 SEPTEMBRIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,40 Pe băncile școlii — șase milioane de tineri. 20,10 Roman foileton : Vîntul speranței. Episodul 3. 21,05 Cadran mondial. 21,30 Poema română, de George Enescu. 22,05 Telejurnal.

MARȚI, 15 SEPTEMBRIE

9,00 Șoimii patriei. 9,30 Film serial : Dallas (reluarea ultimului episod). 10,15 Armonii de toamnă. 10,45 În lumea enigmelor. 11,10 Tinerețe, ani de aur. 11,30 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 17,10 Moment folcloric. 17,30 Oameni în uniforme albe. 18,00 Almanah pionieresc. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,40 Actualitatea economică. 20,05 Școală, bine te-am găsit ! 20,40 Teatru Tv. : Henric al IV-lea de William Shakespeare. 22,05 Telejurnal.

MIERCURI, 16 SEPTEMBRIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Imagini din Mexic. 16,55 Fotbal : Universitatea Craiova — Olympiakos Pireu în „Cupa Campionilor Europeni" și Dinamo București — Levski Spartak Sofia în „Cupa UEFA". 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Universul femeilor. 20,00 Festivalul internațional George Enescu — ediția a IX-a București 1981. 20,45 Teatru Tv. Henric al IV-lea de William Shakespeare. 22,10 Telejurnal.

JOI, 17 SEPTEMBRIE

9,00 Teleșcoală. 10,20 Muzică ușoară. 10,35 Omul și sănătatea. 10,55 Roman foileton : Vîntul speranței. 11,50 Moment folcloric. 12,10 Tribuna Tv. 12,35 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Viața școlii. 16,55 Șlagăre dansate. 17,15 Viața culturală. 18,00 Agenda festivalului George Enescu. 18,20 Fotbal internațional. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Actualitatea economică. 20,00 Din sălile de concert și de spectacol ale Festivalului internațional George Enescu. 20,30 Ora tineretului. 21,15 Lumea enigmelor. 21,40 La izvoarele cîntecului. 22,05 Telejurnal.

VINERI, 18 SEPTEMBRIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,15 Agenda festivalului George Enescu. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Oameni care apropie viitorul. 20,05 Din sălile de concert și de spectacol ale Festivalului internațional George Enescu. 20,45 Film artistic : Balada lui Andy Crocker. Producție a studiourilor americane. 22,10 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 19 SEPTEMBRIE

9,00 Curs de limba spaniolă. 9,20 Curs de limba franceză. 9,40 Film artistic : Întîlnire la New York (reluare). 11,25 Limba și literatura română. 11,50 Dați copiilor vopsele ! 12,00 Din sălile de concert și de spectacol ale Festivalului internațional George Enescu. 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 18,00 Agenda festivalului George Enescu. 18,35 Săptămîna politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Călătorie prin țara mea. 20,00 Din sălile de concert și de spectacol ale festivalului internațional George Enescu. 20,30 Teleenciclopedia. 21,15 Film serial : Sfidarea. 22,10 Telejurnal. Sport. 22,30 Nocturna Tv.

TELEVIZIUNE

mapamond

FENOMENALUL „Ș" (VIIII)

Oamenii de știință afirmă că va veni o vreme cînd omul, luînd „pilula memoriei", va putea, într-o singură oră, înregistra atîtea date cît înainte de a dispune de ea, nu putea înregistra nici într-o lună. Dar pînă atunci, cel mai important lucru este să ne menținem creierul sănătos. De această din urmă problemă, omul trebuie să se preocupe din timp ; adică încă de la vîrsta de șase, cel mult șapte ani, pentru a ne folosi cît mai bine așazisa „vîrstă a curiozității". Este vîrsta maximei elasticități a creierului, vîrsta cînd omul „soarbe" cu nesaț lumea înconjurătoare și dobîndește o serie de deprinderi pe care le va păstra o viață-întreagă. Printre viitorologi există părerea că deja în deceniul întîi al secolului următor, cursurile se vor desfășura nu la facultăți, ci la spitale speciale, unde preparatele pentru învățătură vor fi inoculate studenților direct în creier. Ispititor lucru, dar ...

În fiecare dimineață, la trezire, **omul observă mai întîi lumina** soarelui, **fețele** celor apropiați, chipurile prietenilor, iar cînd iese, el vede case, parcurile, străzile ... Pe asfaltul ud, omul, fără să vrea, vede sub picioare frunzele risipite. El vede, vede totul cu ochii. Oare numai cu ochii ? Această întrebare i-a preocupat de veacuri pe oamenii de știință. Pentru mulți era de neînțeles faptul că omul vede nu numai cu ochii, ci și cu „întreg capul" și nimeni nu sesizează (și nici nu poate sesiza) că, în momentul cînd noi observăm ceva, în capul nostru intră în funcție, cu o intensitate nemaipomenită, miliarde de celule nervoase. Fiecare celulă, fiecare grup de celule îndeplinește în această activitate numai acea parte pentru care s-a specializat.

Dar există și celule care sînt complet „indiferente" la caracteristicile obiectivului și la marcarea unui detaliu, însă pot fi sensibile la obiectele în ansamblul lor. Ele se ocupă cu sinteza caracteristicelor separate ale obiectului într-un întreg. Ele, deci, diferențiază frunza căzută de roțița de ceasornic, masa de scaun, chipul palid de cel îmbujorat, căci posedă o capacitate specială de „a vedea" obiectele. Oamenii de știință au putut doar presupune pînă acum că există o asemenea diviziune strictă a activității celulare. Descoperirea a venit pe neașteptate.

Neurochirurgul american, Pannfield, în timpul unei intervenții chirurgicale, a lăsat deschis creierul pacientului său (de altfel creierul nu e sensibil la durere). Tot timpul operației, pacientul discuta cu medicul despre ceea ce simte, dar nu remarca în tot timpul operației nici un fel de durere. Cînd medicul atingea zonele primare ale scoarței vizuale a creierului, pacientul îl informa că este cuprins de halucinații vizuale, că observă niște pete colorate ... Iar cînd medicul a trecut la zona secundară, pacientul a început să vadă obiectele în ansamblu, fețele cunoscuților săi și chiar unele imagini din copilăria sa. În principiu, halucinații asemănătoare s-au produs și cînd medicul a atins zona primară, respectiv secundară auditivă : pacientul a auzit mai întîi anumite zgomote, bubuituri, sunete, iar după aceea voci, anumite cuvinte și chiar melodii.

VA URMA

evrika!

- **Pămîntenii ar sărăci dacă ar ploua cu petrol.**
- **Cifra zero va da multă bătaie de cap celor ce nu vor ști cînd s-o pună după semnul egalității.**
- **Spre deosebire de unii vii, morții stau cu frunțile sus.**
- **Cînd omul va ajunge să țină evidența tuturor izvoarelor, apa potabilă va fi o problemă.**
- **Fulgerul e o poveste lungă.**
- **Cînd se anunță damen-vals, pletoșii ies să fumeze o țigară.**
- **De multe ori greșelile trecutului au pus bazele viitorului.**
- **Albina, rămasă singură în stup, zadarnic se declară regină.**
- **Chei să fie, că broaște sînt destule ...**
- **Ursuzul nu-și pune niciodată la un carnaval masca risului.**
- **O mare iubire face cît patria. N-o poți părăsi.**
- **Cei ce se lasă mințiți cu bună știință, mint și ei, cu seninătate.**
- **Alergătorul de cursă lungă se uită plin de înțelegere la cel ce-și întoarce fața și-l privește cu dispreț după o sută de metri.**
- **Țăranii au vrut un petec de pămînt și au primit o țară întreagă.**
- **Cei ce calcă în strîchini vor da de furcă viitorilor arheologi.**

Ion VELICAN

Considerații pe marginea teoriei și istoriei istoriografiei românești din ultimele decenii

Istoriografia anilor de după Eliberare a adus opere intelectuale noi, a adus cu sine o etapă a reorganizării studiului istoric, inițial desfășurată sub auspiciile Academiei R.S.R., respectiv a secției de istorie a acesteia, a Institutului de Științe Istorice și Social Politice de pe lîngă C.C. al P.C.R., a Institutului de Istorie „Nicolae Iorga" din București, a Institutului de Istorie și Arheologie din Cluj și Iași, pentru ca mai apoi să se extindă într-o operă mai largă, aceea a muzeelor. Prezența unor spirite luminate ca : A. Oțetea, C. C. Giurescu, D. Prodan, ca să nu pomenim decît pe cîteva din cele mai semnificative, au contribuit la conturarea unei viziuni științifice despre scrierea istoriei românilor, încununînd mai vechile realizări ale domeniului. Lucrările istoriografiei contemporane stabilesc noi puncte de sprijin prin demersurile întreprinse în lumea istoriei sociale, prin obiectivele fixate, ca și prin reprezentările colective pe care le înscriu.

O concepție materialist-istorică, prin care sînt aduse la lumină dovezi convingătoare din lumea istoriei sociale și culturale românești, călăuzește activitatea științifică a lui **Andrei Oțetea.** Considerațiile asupra istoriei, asupra operei leniniste și principiilor de bază ale istoriografiei marxiste, sau interpretările marxiste legate de istoria patriei, vin să completeze în mod fericit incursiunile în istoriografia revoluției lui Tudor Vladimirescu, sau mai vechile preocupări (din perioada interbelică) privind metodele de cercetare și expunere a istoriei.

Într-o argumentată lucrare istorică, apărută în 1945 și intitulată **Tudor Vladimirescu și mișcarea eteristă în țările românești,** Oțetea a demonstrat pe baze documentare, că revoluția din 1821 s-a desfășurat într-un cadru general de emancipare a națiunilor din sud-estul european. Altminteri, o asemenea teză a conferit problematicii revoluției române conduse de Tudor o amplasare într-un context mai larg, anume, al istoriei popoarelor creștine din Imperiul Otoman. Numit cu îndreptățire nu numai istoric, ci și teoretician al istoriei, Andrei Oțetea s-a remarcat înrt-acest din urmă domeniu prin fundamentale studii privitor la metoda și concepția de abordare a fenomenului istoric. Lucrările, **Concepția materialistă a istoriei ca metodă de cercetare și expunere, Ce este istoria** sau **Interpretarea marxistă a istoriei patriei noastre,** reprezintă cu puterea evidenței punctele de vedere ale unei istoriografii marxiste, semnifică universalitatea investigațiilor care i-au permis înțelegerea evoluției gîndirii istorice sau interpretarea unor concepte sau probleme mult discutate în istoria istoriografiei românești și europene. Factorul ideologic al demersurilor sale a înscris un progres, nu lipsit de originalitate, în evoluția cercetărilor istorice, expunînd cu succes condițiile concrete formulate într-o tendință actuală a filosofiei românești concordantă cu interesele general obiective ale societății.

Constantin C. Giurescu, fiul istoricului Constantin Giurescu, reprezintă în scrisul contemporan un cercetător cu o prodigioasă activitate. Istoric de sinteză, el a urmat calea mai marilor predecesori D. Onciul, N. Iorga, I. Bogdan ca și prețioasele îndrumări ale tatălui său ; activitatea i-a fost încununată de remarcabile monografii : **Istoricul orașului Brăila, Istoria Bucureștilor din cele mai vechi timpuri pînă în zilele noastre,** sau, de o lucrare în aceeași manieră, închinată lui Cuza, precum și de o sinteză a istoriei românilor. Nu a ocolit nici marile probleme ale istoriografiei. Referind la rolul acesteia, Giurescu avea să sublinieze prețuirea de care s-a bucurat întotdeauna : **„Ființa omenească e astfel alcătuită încît vrea să știe nu numai ce e în jurul ei, dar și ce a fost înaintea ei și ce va fi după ea. De aceea, oricîte critici i s-ar aduce, oricît i-ar contesta unii adversari utilitatea, istoriografia a fost, este și va fi o necesitate a spiritului uman"** (vezi Probleme controversate în istoriografia română, Buc., 1977, p. 5). În istoria poporului român au fost multiple conexiuni, de aceea cunoașterea adevărului pretinde apelul la variatele concepții și metode ale scrisului istoric din timpurile mai vechi pentru a se elabora o judecată de valoare. Tocmai complexitatea și vastitatea științei istorice l-a determinat pe Giurescu să nu se prevaleze în exclusivitate de cercetările anterioare, ci, prin preluarea anumitor teze, să lărgească orizontul prin dezbatere, sau, eliminînd ideile preconcepute care nu țin seamă de izvoarele limpezi ale istoriei, să reconsidere proporțiile impresionante ale **„restabilirii faptelor, a explicărilor obiective, sine ira et studio".** În consecință, spunînd adevărul sau măcar încercînd să contribuim la „progresul adevărului", stăm în slujba și a istoriografiei, și a patriei și a marxismului" (vezi **Probleme controversate ...,** p. 7)

Scrisul istoric a înregistrat o valoroasă contribuție prin cercetările efectuate de savantul clujean David Prodan. Format la Facultatea de litere și filosofie din centrul spirtual ardelean, academicianul D. Prodan a inaugurat, **„un nou punct de vedere, materialist, în studiul răscoalei lui Horea"** (vezi culegerea de texte intitulată **Din gîndirea materialist-istorică românească,** Buc., 1972, p. 5, realizată de universitarul clujean Pompiliu Teodor). Dezvoltarea calitativă planificată și organizată, i-a permis să analizeze o întreagă evoluție a mișcării de emancipare socială și națională a românilor din Transilvania. Spirit larg, detașat prin metoda și concepția superioară de la care pornește, istoricul a studiat fenomenul în complexitatea lui. Scrisul său, circumscris ideii de reîntrupare a liniilor esențiale care au străbătut existența umană pe teritoriul românesc, a căutat să înțeleagă manifestarea, să simtă pulsul epocii, să coboare în adîncimea evenimentelor pe care le-a cercetat. Perspectiva i s-a oferit prin receptarea gîndirii democratice anterioare, dar și prin însușirea noilor sensuri istoriografice puternic angrenate în problematicile cotidiene. Prima lucrare, prin care atrage atenția lumii științifice, este **Răscoala lui Horea în comitatele Cluj și Turda,** în care problemele naționale sînt strîns legate de elementul principal, cel social-economic. În 1944, reușise o necesară și riguros științifică demonstrație a fenomenului social-politic românesc transilvănean, din secolul al XVIII-lea, dînd un răspuns istoriografiei maghiare, care, în acea vreme, era subordonată tendințelor politice reacționare hortyste. Nu referim la **Teoria imigrației românilor din Principatele române în Transilvania în veacul al XVIII-lea. Studiu critic,** unde, istoricul, utilizînd un bogat material documentar și bibliografic, aduce o argumentație solidă spre dovedirea netemeiniciei tezei susținute de populariul istoric maghiar al acelor ani, Szekfii Iuliu, în **Istoria Ungariei** (vezi Heman Balint, Szekfii Gyula, Magyar tortenet, Budapest, 1939, în cinci volume, lucrare în curprinsul căreia, teoria imigrației românilor în Transilvania în secolul al XVIII-lea, fusese susținută de Szekfii Iuliu ; vezi și D. Prodan, Teoria imigrației ... Sibiu, 1944, p. 7).

După 1944, D. Prodan și-a axat cercetarea pe istoria ideilor, mai întîi publicînd mult apreciata incursiune în ideologia luministă românească **Supplex Libbellus Valachorum,** mai apoi, revenind la problematica istoriei sociale prin vasta întreprindere **Iobăgia în Transilvania în secolele XV–XVI,** ca și prin recenta monografie impunătoare, **Răscoala lui Horea.** Referindu-ne la aceasta din urmă, am continua șirul neîntrerupt al elogiilor aduse, remarcînd talentul scrisului, dimensiunea cercetării, precum și interferența domeniilor care stau la baza marii opere. În prefață, autorul ne relevă punctele de sprijin care l-au condus în lunga reconstituire a structurii economice, sociale, politice și culturale a sec. XVIII. **„Evenimentul răscolind spiritul, stîrnind interesul istoric, incitînd mereu cercetările, o bună parte din materialul documentar s-a strîns în colecții, s-a îmbogățit fără încetare cu scripte, cu o profeziune de cópii și paracopii. Pieseie, filele, textele documentare de toate naturile se numără cu zecile de mii, în diferite limbi, masiv cu deosebire în limbile latină, germană, maghiară".** (vezi Răscoala lui Horea, Buc., 1979, vol. I, p. 7). Stăpînirea unui asemenea bogat material documentar necesită, ne spune autorul, **„ierarhizarea lui valorică, audierea și confruntarea a cît mai multe mărturii, dacă nu ale tuturor, deducerea adevărului din multiplicitatea și neconcordanța opiniilor"** (Ibidem).

Revelatoare în totalitaea ei, opera istoricului D. Prodan este dedicată unuia din momente de răscruce ale istoriei patriei noastre, de fapt, care privește un veac întreg (axul principal fiind deceniul al IX-lea din secolul luminilor), înscriindu-se ca un monument al istoriografiei contemporane.

Victor NEUMANN

FREUD ȘI DOSTOIEVSKI

Este obișuită apropierea între geniu și nebunie. Atît geniul cît și nebunul transcend fondul nostru de familiaritate, intrînd într-o zonă a straniului. Această dezmărginire începe printr-o regresiune. Dacă pentru geniul creator regresiunea este inițiatică, ducînd la creație, nebunul sucombă, uneori ireversibil, în vîrtejul inconștientului său. Atît geniul creator cît și bolnavul mintal ajung la regresiune plecînd de la o stare de criză. În acest moment, fondul de familiaritate începe să se surpe, dînd la iveală angoase și fantasme nestiute. Din fisurile a ceea ce pînă nu demult era fondul existenței, „de-la-sine-înțelesul", se insinuează treptat straniul. Reacția curentă față de asemena crize, în care este amenințat fondul nostru de familiaritate, este de a repara, de a reface „obișnuitul". Însă această înfricoșată revenire la familiar barează calea spre „ceva nou", cu fundamente mai adînci, care nu pot fi găsite decît prin asumarea unei regresiuni, adică a unei coboriri înspre temeliile sufletului. Cu alte cuvinte, rezistența la regresiune, ca principală bornă fobică a normalității, este o formă a rezistenței la schimbare : frica de stranietate, de metamorfoză. Dar numai regresiunea nu este suficientă, producțiile fantasmatice specifice ei, precum și afectele eliberate de ea, trebuie suportate ca iviri cu tîlc, ca noi direcții semnificative. Trăirea acestor apariții stranii ca o invazie catastrofică a tenebrelor sufletului, constituie drumul închis al nebuniei.

Dostoievski și Freud fac parte dintre acei gînditori care au suportat stranietatea, făcînd din ea prilej de regresiune inițiatică. La Dostoievski, ca și la alți mari creatori, boala a fost o „complezență patologică", o suferință care însă i-a deschis drum spre cea ce Freud numește „cunoaștere endopsihică". Freud însuși a ajuns la mare parte din cunoștințele sale prin intermediul unor „slăbiciuni" nevrotiforme (Didier Anzieu **L'auto-analyse de Freud et la découverte de la psychanalyse,** P.U.F., 1975 și **Vers une métapsychologie de la création in Psychanalyse du Génie Créateur,** Dunod, 1974). Personalitate histero-fobică, el a trecut printr-o dură autoanaliză, reluată periodic în timpul crizelor existenței sale : suferința cardiacă la început, apoi moartea tatălui, ruptura legăturii cu Fliess, multă vreme cel mai bun prieten al său și, în cele din urmă, iminența cancerului care i-a adus, după cîțiva ani de suferință, moartea. Ori toate aceste crize au constituit prilejuri de a-și spori creația, înțelesurile visului, ura și iubirea oedipiană, stadiile sexualității, mecanismele doliului și melancoliei etc., sînt descoperiri ce își găsesc fundamentul în autoanaliza lui Freud.

De aceea, atunci cînd scrie despre „componenta feminină a eu-lui" lui Dostoievski (Freud, **Dostoievski și paricidul,** în op. cit.), despre ura acestuia față de tatăl său, despre abdicările masochiste și nevoia subterană de pedeapsă care-l bîntuia pe marele scriitor, Freud nu afirma lucruri ce ar fi fost străine de el însuși. Hărțuit de „histero-epilepsie" și de distorsiunile masochiste ale caracterului său, chiar dacă a purtat povara nevrozei fără să o rezolve, Dostoievski o depășește prin operă. Surprinzîndu-i trăsăturile nevrotice, Freud rămîne neputincios în fața acestei transcenderi a condiției nevrotice prin actul de creație. Pentru Freud, talentul rămîne inanalizabil, ca și procesul însuși al creației. Iar abdicarea celui care minuia cu atîta perseverență „suspiciunea metodică", rezistența lui în fața analizei talentului, este exemplară. Prin regresiunea sa (autoanalizã), Freud a reușit să rezolve piedicile nevrotice ale propriei existențe precum și cele din existența pacienților săi ; dar tot el este acela care, prin regresiune, a realizat un act creator. Iată de ce el nu este numai un „tămăduitor" (așa cum vor fi cei mai mulți psihanaliști care-i vor urma), el este, în sensul cel mai adînc, un creator.

Dacă Freud îi poate reproșa ceva lui Dostoievski, atunci el nu se referă la scriitor, pe care-l situează ca valoare în apropierea lui Shakespeare, văzînd în **Frații Karamazov** „cel mai bun roman care-a fost scris vreodată" și considerînd că „psihanaliza trebuie să depună armele în fața talentului scriitorului" ; reproșul vizează aspectul moral al personalității lui Dostoievski, supunerea acestuia față de tar și biserică. Eșecul scriitorului în ceea ce privește realizarea înaltelor sale aspirații morale trebuie găsit în nevroză, căci, ne spune Freud, „inteligența sa superioară și forța dragostei sale față de oameni l-ar fi menit unui alt destin, apostolic". Excesiva culpabilizare a revoltei sale caînice nu i-a permis lui Dostoievski să devină un reformator, fondatorul unei noi direcții etico-morale. Însă acest eșec, glisarea masochistă în fața autorităților instituite (Dumnezeul creștin, țarul, naționalismul rusesc) are un revers pozitiv : creația artistică. Dostoievski scrie sub presiunea unor nevoi materiale la care nu de puține ori ajungea datorită pasiunii pentru jocul de noroc. Ori „slăbiciunea" sa era rezultatul mașinațiilor aceleiași nevoi de pedeapsă, aceleiași componente pasiv-feminoide a eu-lui în relație cu un supraeu sadic ::: Prin jocul de noroc care, datorită consecințelor sale, satisfăcea nevoia de autopedepsire, scriitorul ajungea la „o relaxare a impulsului creator" ; în plus, consecințele sale materiale îl obligau să scrie. Văzînd aceste „dedesubturi" pe care le găsește Freud ne putem întreba : explică ele oare de ce a scris Dostoievski ? Că ele ne lămuresc asupra ratării „destinului apostolic", este de înțeles. Totuși, chiar și această ratare este discutabilă. Ca scriitor, Dostoievski, prin cărțile sale, răscolește apele subterane ale multor suflete, ducînd la mari reforme interioare. Ne putem întreba dacă nevroza scriitorului nu capătă un sens pozitiv prin creație, pentru că ea s-a realizat (și) pe baza slăbiciunilor sale nevrotice : componenta feminină a eului l-a dus la „extraordinara capacitate de înțelegere a situațiilor", pasiunea pentru jocul de noroc l-a obligat să scrie etc. Însăși creația lui Freud nu ar fi fost posibilă fără „slăbiciunile" sale, fără „crizele" sale, fără repetata reelaborare a unei poziții depresive. De aceea nici Dostoievski nici Freud nu pot fi înțeleși într-un spațiu delimitat de bornele fobice ale normalității : frică de straniu, frică de regresiune, frică de producțiile fantasmatice și de ritmurile afective subterane. Înțelegerea lor ne pune la încercare în primul rînd toleranța emoțională. Or, căile de a eschiva impactul emoțional cu cei doi mari creatori sînt atît de multe ! Ei au devenit atît de „familiari" ! Lui Freud i-au fost opuse multe „rezistențe", începînd cu cele defensiv-caracteriale și terminînd cu cele „epistemologice" sau „axiologice". A urmat apoi vulgarizarea creației lui și asimilarea distorsionată a unor concepte „freudiene" în limbajul curent. Cine nu spune astăzi că Freud este „depășit" ? El este într-adevăr depășit, dar numai de acei temerari iscoditori de suflete care au reușit o regresiune mai profundă, ce le-a permis un pas în plus : înfruntarea psihozei. Freud a fost și va fi depășit de toți genialii creatori de artă care, datorită toleranței lor emoționale, uneori înfruntînd riscurile nebuniei, au avut și vor avea intuiții mai „adînci".

Andrei DUMITRESCU

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLĂJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 37 (707) 18 SEPTEMBRIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

„Enescu" C. DUMITRESCU

Număr dedicat marelui Enescu, fenomenului muzical autohton și universal

CINSTIREA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ROMÂNESC

A devenit o tradiție ca deschiderea noului an de învățămînt – moment fundamental în viața spirituală a țării – să se săvîrșească sub înaltele auspicii ale conducerii superioare de partid și de stat, emoționantul eveniment dobîndind o profundă semnificație și o strălucire deosebită, prin participarea la sărbătorirea zilei de 15 septembrie, a secretarului general al partidului nostru, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU.** Conducătorul partidului și statului s-a aflat la recenta deschidere a noului an de învățămînt în mijlocul elevilor și studenților, al cadrelor didactice din municipiul Craiova – unul dintre importantele centre de cultură ale patriei, în care funcționează cea de-a 5-a universitate a țării, deschisă la propunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, imediat după Congresul al IX-lea al partidului.

In epoca socialistă, cu precădere în ultimii 15 ani, învățămîntul românesc de toate gradele, fundamentat pe baze noi, s-a modernizat în permanență, dezvoltîndu-se în corelație cu cerințele vieții social-economice ale țării. Ideea directoare, cea care asigură, într-adevăr, atingerea țelului propus în perfecționarea învățămîntului, este aceea a legăturii acestuia cu producție și cercetarea științifică. În Cuvîntarea la marea adunare populară de la Craiova, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, încă la început, faptul că a constatat „la Craiova – ca și în alte centre de învățămînt din patria noastră – că se merge ferm pe calea întăririi continue a legăturii dintre învățămînt, producție și cercetare. Consider – arăta în continuare secretarul general al partidului – că aceasta reprezintă un tot unitar pentru o bună pregătire a tinerilor pentru muncă, pentru a deveni demni cetățeni ai Republicii Socialiste România, constructori conștienți ai socialismului și comunismului în patria noastră". In perspectiva acestei idei a fost apoi subliniată necesitatea ca profesorii și studenții din învățămîntul agronomic să contribuie cu întreaga lor capacitate la înfăptuirea noii revoluții agrare, participînd activ la cercetarea științifică, precum și la activitatea de producție a fermelor agricole.

Caldele îndemnuri adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu tineretului nostru studios și cadrelor didactice de a face totul pentru binele patriei, pentru înfăptuirea Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în România, indicațiile de o excepțională valoare teoretică și practică în vederea modernizării învățămîntului nostru, au intrat în în rezonanță fierbinte cu vibrarea inimii întregului nostru popor, întărind hotărîrea acestuia de a-și concretiza harul și energia în nobile realizări, nimbate de aura istorică a prezentului socialist.

ORIZONT

ENESCIANA

Receptarea folcorului

Prețuirea vibrantă a folclorului muzical românesc și îndemnurile statornice adresate tinerilor compozitori de a se inspira din nestematele comori ale melosului popular apar în însemnările lui George Enescu ca un leitmotiv. „Revin la tinerii noștri, compozitori, speranțele artei noastre naționale – scrie el – și salut cu bucurie tendința ce se afirmă de apropiere de muzica pămîntului românesc, tendința de a

se impregna de parfumul subtil și prețios ce degajă această muzică, ce pare să fie emanația sonoră a frumoasei noastre țări nostalgice" („La Tribune de Géneve, 1924).

Intreaga creație enesciană, genial înnoitoare, reprezintă o pildă de însușire și dezvoltare creatoare a cuceririlor muzicale europene, de îmbinare a acestora cu tradițiile muzicii folclorice și profesionale românești. După lucrările de tinerețe – **Poema română** (1897) și cele două **Rapsodii române** (1901 ; 1902), caracterizate printr-o melodică bogată de autentică obîrșie folclorică – în perioada interbelică, George Enescu nuanțează inovator limbajul muzical apelînd, în **Sonata nr. 3 pentru pian și vioară, în caracter românesc"**, (1926), la microintervalele din folclorul autohton.

Peste un an, răspunzînd la o anchetă asupra **Specificului românesc în artă,** maestrul G. Enescu spunea : „Avem o atmosferă unică, un simțămînt nostalgic. Nostalgia este inerentă specificului românesc. Chiar în mișcările repezi găsim note plîngătoare, dorul, acel ceva care nu se poate stinge. Să nu spunem muzică românească, ci mai curînd sentiment, parfum, culoare românească. Din acest complex, în care coarda plîngătoare predomină, s-au ivit cîntece și dansuri, capodopere în sine, unice ca valoare emotivă... Ar fi o nenorocire europenizarea folclorului nostru. Întrebuințarea lui este foarte riscantă. El există prin sine însuși. Parfumul lui estetic se pierde prin dezvoltări. Să te inspiri numai de la el, dar să-l lași în pace!... Genul rapsodic este cel mai indicat. Folclorul și-a atins perfecția în sine" („Politica" din 1 II 1927 ; citat de Petru Comarnescu în „Introducere la volumul : **George Enescu** de Fortuna Brulez, București, 1947, p. 12).

In același an, Tiberiu Brediceanu prezenta cu exemplificări muzicale, la „Universitatea liberă" din București, conferința : **Motivul muzical în creația populară** (30 III 1927). Folclorul muzical se constituia într-o punte de afinitate creatoare și comuniune de opinii între G. Enescu și T. Brediceanu. Într-o scrisoare inedită, trimisă la Timișoara cunoscutei interprete lirice Lucia Cosma (sora primei soții a lui O. Goga), compozitorul și folcloristul bănățean scria : **„...Dumneata te numeri printre cei mai mari, dacă nu ești poate cel mai mare protector al meu, mai mult : ai aceeași credință cu mine că drumul care l-am apucat eu este cel adevărat și singurul care poate duce spre o muzică românească superioară cultă. Am avut mare satisfacție cu ocaziunea ultimei adunări generale a compozitorilor români cînd D-l G. Enescu, în cuvîntul său de deschidere, privind țintă la mine și pomenindu-mă și cu numele, a vorbit de însemnătatea muzicii populare și că pe acest teren trebuie să ne străduim ca și noi să putem sta alături de alte neamuri culte care astăzi în toată lumea se întrec cultivînd și scoțînd în relief frumusețea și caracteristica muzicii naționale proprii (...) Să sperăm că se va face de aici înainte mai mult : îndemnurile d-lui G. Enescu, întemeiate pe rezultatele obținute de alte neamuri pe terenul muzicii naționale, să călăuzească pe fiecare compozitor român".**

Pentru George Enescu, muzica populară nu este doar o manifestare estetică ; ea este adînc înrădăcinată în sufletul românului, alinîndu-i dorurile : „Țăranul român poartă muzica în el, – subliniază compozitorul – Ea este tovarășa lui în singurătatea munților și cîmpiilor, ea îi liniștește spaimele, îl ajută să-și spună dorul, nostalgia inexprimabilă care îi umple sufletul („La Revue musicale", 1931).

Toate aceste luări de poziție ale lui G. Enescu, ca și exemplul său creator, erau cu atît mai necesare cu cît, în primii ani după Marea Unire, o serie de compozitori exprimaseră o atitudine sceptică față de posibilitatea utilizării muzicii populare românești în formele muzicale culte, datorită cunoașterii insuficiente, dacă nu ignorării totale a folclorului nostru (cf. „Muzica", 2, nr. 3, ianuarie 1920 p. 97-118). Peste ani, risipind răstălmăciri, George Enescu își va exprima din nou, într-un interviu acordat lui Onisifor Ghibu, adînca sa profesiune de credință privind muzica populară românească : „... Eu am dovedit printr-o serie de compoziții de-ale mele, nu numai că există o astfel de muzică dar că eu o prețuiesc foarte mult și că am introdus-o în muzica cultă, apreciată acum și de străini. Am scris doar „Rapsodia română, „Poema română" și acum de curînd o sonată „à la roumaine" (...). Există o muzică românească, una și indivizibilă pe întreg teritoriul locuit de români. Că la periferiile acestui teritoriu în muzica românească se găsesc anumite influențe exercitate de popoarele vecine, acest fenomen se întîlnește în toată lumea, nu numai în ce privește muzica și dansurile, dar și în ce privește limba, portul și obiceiurile. Influențele acestea sînt reciproce și ele nu alterează cîtuși de puțin fondul problemei. Da, avem o muzică românească proprie, foarte bogată și frumoasă („Universul" din 11 ianuarie 1937).

Bogatul filon folcloric românesc răzbate chiar și în creațiile componistice ale lui George Enescu în care se manifestă influențe ale muzicii culte europene, ori în acelea al căror conținut nu presupune neapărat forma națională

Doru APREOTESEI

Zilele „Enescu" la Timișoara

Aniversarea împlinirii unui secol de la nașterea lui George Enescu, primul din lungul drum al nemuririi sale, este o sărbătoare a sufletului nostru, a spiritualității românești, o sărbătoare a muzicii universale.

Este, totodată, o sărbătoare a Filarmonicii timișorene, descendentă a Societății „Philharmonia" și „Amicii Muzicii, care se află în aceste zile la pragul celor 110 ani de la întemeierea sa și care își omagiază astăzi Președintele de onoare ales cu o jumătate de veac în urmă, atunci cînd, în anul 1931, Timișoara îl sărbătorea pe George Enescu la jubileul său.

Este, totodată, sărbătoarea acestei prestigioase instituții care, înainte de a primi, în anul 1947, numele de Filarmonica de Stat „Banatul", s-a intitulat Orchestra Simfonică „GEORGE ENESCU".

De aceea, acest festival muzical, inițiat de Filarmonica din Timișoara, constituie un prim monument, modest și efemer, ridicat de noi, muzicienii, în onoarea lui George Enescu, în așteptarea acelor monumente durabile, menite să eternizeze amintirea prezenței sale în acest oraș, amintirea concertelor memorabile susținute aici, în săli care mai păstrează încă ecoul sunetului cald, inconfundabil, inegalabil al viorii sale.

Aceste prezențe enesciene la Timișoara au căpătat, cu timpul, sensul unui însemn heraldic, au devenit un privilegiu, un titlu de noblețe spirituală, de care orașul trebuie să fie conștient și mîndru.

REMUS GEORGESCU
dirijor și compozitor, director al Filarmonicii de Stat „Banatul" din Timișoara

Popasurile bănățene ale lui George Enescu

Ori și cît de tentante ar fi fost ofertele impresarilor străini de a porni pe marile trasee concertistice internaționale, unde arta sa era apreciată de cunoscătorii rafinați și răsplătită incomparabil, la anumite răstimpuri Enescu simțea o imperioasă nevoie interioară de a cînta pentru ai săi, și numai lor.

De ce o făcea, de ce prefera elegantelor „pullmane" europene, clasa a III-a unui personal ce pornea spre un tîrgușor uitat de lume? Greu de precizat. Poate dorul de țară al celui care de mic fusese silit să aștepte vacanțele spre a putea reveni „acasă", spre a-și revedea locurile copilăriei, spre a-și reasculta limba, iar mai tîrziu dorința de a contribui prin efortu-i propriu, la ridicarea conștiinței artistice a poporului din care pornise în lume.

Enescu a făcut în aceste itinerarii popasuri și în Banat. Munca pentru investigarea tuturor acestora este în curs de elucidare. Din presa timpului aflăm date și comentarii legate de aceste dialoguri ale lui Enescu cu melomanii bănățeni.

Astfel, în februarie 1914, Enescu concertează la Lugoj — vechi centru al culturii muzicale bănățene, locul unde s-a consacrat Vidu, dînd țării pe un Traian Grozăvescu, pe Tiberiu ori Mihai Brediceanu. Bucuria de a primi pe Enescu îi determină pe inimoșii lugojeni să avertizeze, de altfel întemeiat: **„Nimeni din pricepătorii de artă muzicală să nu scape acest rar prilej, că cine știe cînd ne va mai fi dat a gusta în orășelul nostru arta unui artist atît de desăvîrșit cum este Enescu, faia neamului nostru, admirat și apreciat de întreaga lume".**

(„Enescu la Lugoj", în **Drapelul**, Lugoj 28 I/10 II 1914).

Enescu, care a concertat aici împreună cu pianistul Szanto, a interpretat un program de factură clasică, între care sonate de Beethoven și Grieg, precum și piese de factură preclasică, semnate de Corelli, Couperin, etc.... Faptul că acest concert s-a desfășurat în puțin încăpătoarea „sală mare a hotelului „Regele Ungariei", îl face pe cel care semnează cronica acestui concert să conchidă elocvent: **„Dacă ar fi să facem o critică asupra concertului, ar trebui să zicem „Au venit artiști la noi, dar ne-au aflat nepregătiți!".**

Din 1921 începe Enescu să viziteze frecvent Capitala Banatului, care îl atrăgea prin calitatea publicului său avizat, apt să recepteze dificultățile unui repertoriu ce pretindea o solidă cultură muzicală. **Astfel, în mai 1921, Lia Lucia Cozma semnează în ziarul Nădejdea nr. 37 din 26 mai 1921 „Concertele G. Enescu". Tonul cronicii se poate deduce chiar din prima frază: „Un suflu al veșniciei a trecut prin sala de concerte. Ca tot ce este etern, a ridicat toate sufletele la înălțimi vertiginoase, a dezlănuțit un entuziasm cum mulți din cei care au simțit irezistibilul acelor momente, nu vor mai fi simțit vreodată..." Și mai departe: „G. Enescu al neamului nostru a venit pentru întîia oară între noi... la acest artist prodigios se contopesc intențiile compozitorului cu artistul care ni le mijlocește, încît avem senzația că numai așa se poate interpreta Nardini, Haendel, Bach, Beethoven, Mozart, Wieniawsky. Enescu este el însuși artist creator și talentul său nu cunoaște limite: pianistul egalează pe viorist, compozitorul este dintre cei mai interesanți și bogați în resurse, ale vremurilor moderne, iar ca dirijor se poate număra, asemenea, între cei puțini mari de tot. Cine nu a auzit de fenomenala sa memorie? Cine nu a auzit că dirijează întreg repertoriul clasic și modern pe din afară?".** La pian se afla N. Caravia, același cu care va reveni în decembrie anul următor (conform **Temeswarer Zeitung** din 8 dec. 1922).

Iată-i profilat un crochiu edificator: George Enescu apare împreună cu acompaniatorul său ideal, N. Caravia pe podium, ia o poziție de profil, își ațintește privirea către un punct fix și începe să cînte. În sala arhiplină se simte o emoție palpabilă. Aplauzele cu care a fost primit marele Maestru al viorii au amuțit, se așterne liniștea, atmosfera e sărbătorească".

Cu prilejul concertului următor, desfășurat la Cazinoul Militar, arta lui Enescu a electrizat din nou auditoriul într-așa măsură încît „Acesta s-a ridicat de pe locuri ovaționîndu-l pe Enescu și însoțindu-l iar, în triumf, pînă la locuința sa de la „Grand Hotel".

În anul următor, 1923, are loc cea de-a treia serie de concerte ale maestrului la Timișoara. La concertul acestui „Rege al viorii" biletele sînt „smulse" chiar din prima zi de vînzare. **„Ce se poate spune despre un concert al Maestrului? Cuvintele de apreciere sunt strîmbe, mici, fade, mizerabile..."** vizavi de ceea ce **„sufletul acelui, care, pe scenă, cu ochii închiși, silește vioara să-i traducă aevea furtuna de viziuni muzicale. E o muncă de creație titanică. Uitați-vă la Enescu, cînd cîntă și spuneți dacă n-aveți impresia unei scene ancestrale, din vremea în care elementele se frămîntară cu o forță formidabilă și din avalanșa materiilor prime, se născură munții, pădurile, apele și vînturile..."** După analiza lucrărilor interpretate, semnatarul cronicii din **Nădejdea** (30 nov. 1923) R. Brasay consemna: **„Maestrul a trebuit să ne dea bucăți în afară de program și rechemările amenințau să nu mai ia sfîrșit".**

După un răgaz de patru ani, în 1927, Maestrul revenea la Timișoara cu un plus de notorietate mondială, oferind din nou pe scena Cazinoului Militar „tixită de ascultători", cărări noi, punți minunate pentru a pătrunde în mirificul univers al muzicii marelui Sebastian Bach. Introduce de asemenea în repertoriul său pe Ysaye, lucrare pe care cronicarul din **„Temeswarer Zeitung** (12 febr. 1927) o vizează ca aflată la **„marginea armoniilor... de natură atonală"** prezentată însă într-o admirabilă manieră. Și-a **„bucurat"** apoi auditorii cu un Mozart, urmat de Romanța lui Beethoven și de Air-ul lui Bach, fără a renunța apoi la eclatanța repertoriului Kreislerian. În 1929, Enescu revine la Timișoara — 15 și 16 nov. — concretizînd revirimentul unei stagiuni muzicale lipsite de stele de mărimea sa, în viața muzicală timișoreană. Personalitatea-i complexă este analizată cu deferență în ziarele de limbă română, germană și maghiară ce apar aici. Este investigat compozitorul Enescu cu **„complexa sa personalitate, bogăție de idei, policromia instrumentației, forța sa de expresie inedită"**, sînt evidențiate apoi sonatele sale, compozițiile pentru orchestră, opera „Oedip".

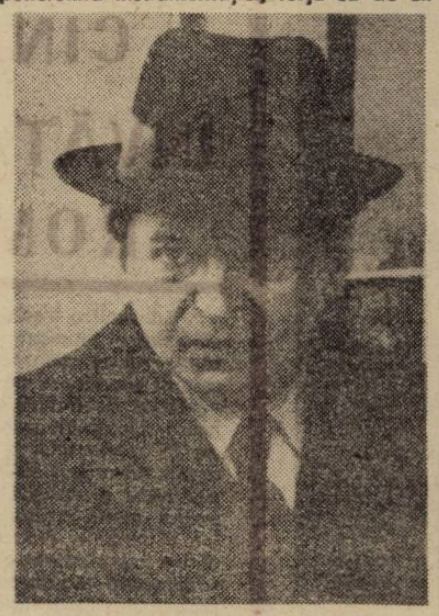

Enescu la Lugoj, 4 mai 1942

Alma Cornea Ionescu semnalează în **Voința Banatului** (2 nov. 1929) „drept punct culminant al concertului Sonata lui Franck, seara încheindu-se cu cîteva bijuterii de Dvorak, Kreisler, Sarasate și o Bagatelă în stil popular românesc plină de vioiciune și de foarte interesante modulații, a neuitatului Scărlătescu, care a fost bisată". În 1931, Timișoara decide să organizeze „Jubileul Enescu, cu o întreagă suită de atenții pentru cel mai iubit muzician, începînd cu primirea solemnă din gară, împodobirea cu flori a camerei sale de hotel, înmînarea, în pauza celui de-al treilea concert, a darului pregătit: un ceasornic prețios, cu inscripția: **„Maestrului G. Enescu — 1881-1931, cu admirație, din partea orașului Timișoara".** Între oficialitățile prezente, I. Velceanu, președintele corurilor și și fanfarelor românești din Banat.

În presa bănățeană apar tot mai frecvent nu doar cronici de concert, ci materiale ample ori interviuri, consacrate personalității muzicianului. Astfel, Alma Cornea Ionescu scria o foarte exactă „Viața Maestrului G. Enescu" în **Fruncea** (13 dec. 1936) iar **Vestul** (nr. 1606 din 15 martie 1936) relatează despre **succesul parizian al premierei Oedip: „... și fiecare inimă românească nu a putut să nu tresalte de bucurie la auzul freneticelor chemări care care răsunau în îndepărtatul templu al artei franceze și care în mod indirect se adresau și sorei mai mici de la gurile Dunării, fericită de a fi zămislit un fiu atît de ales".** (C. Bumbaru-Basu).

Alte trei seri Enescu se vor derula, în 1936, de această dată la Teatrul orășenesc, avîndu-l la pian pe Ionel Gherea. Același C. Bumbaru-Basu, scrie la sfîrșitul articolului consacrat triplului eveniment: **„Chintesența a geniului românesc, G. Enescu a arătat măsura posibilităților acestui popor, îndrituindu-ne de a privi viitorul cu toată încrederea, cînd, cu fruntea sus, vom putea reclama și noi, părticica din contribuția la patrimoniul celei mai subtile dintre arte"** (**Vestul** nr. 1821, 16 dec. 1936).

Prezența lui Enescu la Timișoara, în perioada dintre cele două războaie mondiale, are loc pentru ultima oară în 1938, la 29 noiembrie. Nici chiar în timpul celui de-al doilea război mondial, Enescu nu-și uită credincioșii melomani bănățeni, revenind aici în două rînduri: la 1 și 3 mai 1942, iar apoi la 31 martie 1943. Lucru nou, Enescu transformă muzica sa în mesaj al solidarității și rezistenței, al luptei decise pentru apărarea ființei naționale. Tonul viorii sale devenise poate mai vibrant la vederea atrocităților și a victimelor acestei noi conflagrații. Concertele sale continuă să rămînă sărbători ale muzicii, oamenii îl caută, pentru miraculoasa-i putere de a îmbărbăta, cu arta sa, sufletele bîntuite de stihia dezumanizării. „Sala arhiplină a Operei l-a ovaționat cu căldură pe Maestru" — consemnează cunoscutul scriitor Franyo Zoltan în **Magyar Néplap** (din 4 nov. 1942). **„... cel de aseară a dobîndit o semnificație cu totul deosebită în acești ani de război, cînd, a te înălța cîteva ceasuri în imperiul fără limite al muzicii absolute, e din cale-afară de minunat".**

În același ultim popas bănățean, C. Jaleș ia un interviu oaspetelui („De vorbă cu Maestrul G. Enescu", **Dacia**, 3 aprilie 1943) din care spicuim:

— „Părerea despre Banatul muzical?

— Se afirmă! Aveți aici pe S. V. Drăgoi, Zeno Vancea, care contribuie la faima muzicală a Banatului. Bineînțeles că nu putem să uităm pe Vidu, Brediceanu și alții din vechea generație".

Doru MURGU

Sava Ilin sau compozitorul înaripat de cîntul popular

Există un simțămînt înnăscut al muzicii? Dacă da, Sava Ilin l-a avut încă din copilăria sa, cînd, în familia de țărani sîrbi din Vrșaț, vocea lui frumoasă putea fi auzită, laolaltă cu acompaniamentul Braciului, instrumentul popular sîrb. Încă din anii liceului, tînărul adolescent, la îndemnul compozitorului Nicolae Ursu, devine un culegător destoinic și entuziast de muzică populară sîrbească și apoi românească. În acei ani era capabil să colinde satele, să intre în case, să caute figuri anonime, așa cum a străbătut el odată cîțiva zeci de kilometri pe jos, numai ca să audă un bătrîn cîntînd ceva inedit. De fapt, abia după anii liceului pedagogic, ai liceului de muzică, ca student al Conservatorului „Ciprian Porumbescu", s-a văzut extraordinara pasiune de culegător al muzicii folclorice, a lui Sava Ilin, cînd a dat el la iveală cele peste șapte sute de cîntece culese, și cînd Sabin Drăgoi, entuziasmat, l-a îndemnat să tipărească prima antologie de cîntece populare sîrbe din țară, ce și apărea în anul 1958. Tot atunci, ca student, el debutează în compoziție cu prelucrări de melos popular, cu cîntece de masă, cu lucrări corale dedicate copiilor.

În acest om vital, mustind de o robustă energie, care e azi Sava Ilin, la maturitatea sa creatoare, nici n-ar putea încăpea un alt suflet decît unul pătimaș, simplu, direct, ca și făptura sa dintr-o bucată, de fiu de țărani, pe care și muzica sa o exprimă. Căci compozitorul sîrb timișorean, indiferent că se exprimă într-o operetă populară, ca „Ulciorul de nuntă", sau într-o muzică vocal-simfonică, ca „Cetatea de foc", după versurile poetului nostru Damian Ureche, sau în muzica simfonică „Suită simfonică pe motive populare sîrbești" sau în „Mișcare simfonică", indiferent că scrie muzică de cameră, precum „Trio pentru flaut, clarinet și bas" sau muzică corală, precum „Copilărie fericită" sau „Lumea celor mici", diverse balade, sau rapsodii bănățene, sau nenumărate cîntece de masă, în toate acestea, pecetea personalității sale creatoare este evidentă, adică transpare o creație muzicală pornind din faptul de viață, din eveniment, din trăirea firească, directă, a existenței unui om înaripat de cîntecele gliei, de melosul popular sîrbesc și românesc. Pentru Sava Ilin, se simte aceasta, muzica nu reprezintă altceva decît un fel de a doua sa făptură. Un alter ego prin care el comunică firesc cu umanitatea din jur, cu ascultătorul. Pornită dintr-o sensibilitate frustă, neinduplecată în fața schematismului vieții, a muzicii golite de simțămînt uman, de vibrația autentică, muzica sa pare a cultiva tocmai afecțiunea, sentimentul adînc, vibrația, ecoul în inima ce ascultă, căci fără acest ecou, repercutat în auditoriu, Sava Ilin nu crede că muzica ar avea vreun merit și că ea s-ar mai numi muzică.

Profesor și pedagog, compozitor și dirijor, el devine, firesc, și autor de opere didactice, ca „Miniaturi folclorice din Banat, pentru pian", „Curs de armonie" tomul I și II, „Cufs de contrapunct și fugă", „Activitatea formațiilor sîrbești din Banat, din 1867 pînă în 1944, vol. I (Editura Kriterion), volumul II în pregătire și altele, creația sa didactică împlinindu-se de-a lungul anilor ca dascăl de școală elementară, ca profesor de liceu, ca lector la facultate și, acum, ca director al Școlii populare de artă" din Timișoara.

În chiar ziua deschiderii anului școlar, în fața sutelor de elevi, în cuvîntul inaugural al lui Sava Ilin figurau cîteva cuvinte închinate lui Enescu. Auzindu-le, mi se părea că nimeni nu le putea spune mai bine și cu mai multă căldură umană decît însuși Sava Ilin, acest entuziast căutător, culegător și creator de perle muzicale folclorice bănățene, acest fiu al cîntului pornit din glie, gata să se reîntoarcă în glie, după o lege firească a menirii artei și artistului, pe care el o știe de la marele său înaintaș și, acum, o afirmă ca pe un testament al său, în care ființa și muzica sa se regăsesc: „Enescu are marele merit de-a fi valorificat geniul folclorului nostru, obținînd o artă originală și profundă. Așa încît, de cîte ori îi rostim numele, ne gîndim la cel care a dat artei noastre un trecut, un prezent și un viitor". Cuvinte testamentare în care orice artist, și Sava Ilin este unul dintre aceștia, ar vrea să se regăsească.

Ion ARIEȘANU

Zilele muzicale „George Enescu" Timișoara, 16—27 septembrie

● **Concertul Filarmonicii „Banatul". La pupitru, Remus Georgescu (16 IX)**

● **Din creația camerală enesciană. Totodată, o expoziție omagială inițiată de Muzeu și Biblioteca județeană (17 IX)**

● **Recitalul violonistului sovietic V. Spivakov (18 IX, sala Capitol, ora 20).**

● **Recital Leo Brouwer (Cuba), chitară (19 IX, Capitol, ora 18).**

● **Formații camerale ale Filarmonicii (sala Barocă a Muzeului, Piața Unirii, 20 IX, ora 11). Recital de orgă Karl Erik Welin din Suedia (Biserica din Piața Traian, ora 20).**

● **Concertul corului Filarmonicii (21 IX, ora 20, Liceul „Vidu").**

● **Concert-spectacol al unui ansamblu de instrumente vechi din R.P. Polonă (22 IX, ora 20, sala Capitol).**

● **Recital Ramon Calzadilla, oaspete cubanez (23 IX, ora 20, Liceul „Vidu").**

● **Recitalul pianistului francez Bernard Ringeissen (24 IX, ora 20, sala Capitol).**

● **Recitalul pianistului Li Min Cean din R.P. Chineză (25 IX, ora 20, sala Capitol).**

● **Concertul Filarmonicii timișorene sub conducerea lui Nicolae Boboc (26 IX, ora 18, sala Capitol).**

Intreprinderea tehnometal București

PREOCUPARE PENTRU LICHIDAREA IMOBILIZĂRILOR FINANCIARE

O problemă importantă, putem spune fundamentală a economiei noastre naționale este criteriul eficienței, element care trebuie să acționeze ferm la toate nivelele procesului economic.

O latură complimentară și inseparabilă a eficienței o constituie viteza de rotație a mijloacelor circulante.

Cu cit fondul de rulment are o intrebuințare la obiect acoperind cele mai prioritare nevoi ale producției, cu cit viteza de rotație este mai mare, cu atit gradul de folosire a mijloacelor circulante va fi mai ridicat, contribuind implicit la sporirea eficienței economice in ceea ce privește utilizarea bazei materiale.

Se știe că imobilizările financiare de orice natură au un rol negativ în derularea optimă a procesului economic.

Imobilizările materiale pe lingă faptul că blochează perioade indelungate diferite repere materiale – scoțind nejustificat din circuitul economic național prețioase valori – sînt în același timp un obstacol serios în circulația fondurilor bănești alterînd astfel raporturile financiare ale intreprinderii.

Colectivul de economiști ai intreprinderii Tehnometal București, cunoscînd efectele nedorite ale imobilizărilor, acționează cu rezultate favorabile în direcția valorificării prin toate căile a excedentului temporar de materiale.

Pentru evidențierea tuturor reperelor fără mișcare sau disponibile s-a luat măsura supravegherii permanente a stocurilor, astfel că, orice material care din diferite motive nu mai are utilizare imediată este urmărit pînă la valorificare.

Pe lingă supravegherea dinamicii de circulație a materialelor se caută cauzele care au determinat apariția imobilizărilor și în funcție de acestea se acționează corespunzător.

In intenția de a informa posibilii parteneri din economie asupra posibilităților de ofertă ale intrepr. Tehnometal, redăm în cele ce urmează principalele materiale disponibile comunicate de această unitate.

Nr. crt	Cod sortiment.	Denumirea sortimentului	Dimensiune	Cantitate	Preț/Unit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1	23 150	Aparataj electric – relee	R.I.–3–220 V	120	215,00	25,800
		Rezistențe în tub metalic	450 W	110	104,00	11 440
		Ventile magnetice cu motor		6	2 447,00	14,682
		Ventile magnetice	60–C–220 V	1	2 338,00	2 338
		Ventile magnetice	24 V–50 Hz	4	518 00	2 072
		Ventile electromagnetice		4	217,00	868
		Ventile magnetice	24 V–50 Hz	3	695,00	2 085
		Ventile magnetice	1/4	1	937,00	937
		Ventile magnetic	SKI–6–22	2	921,00	1 842
		Drosel	ptr. L.V.M.	2	980,00	1 960
		Bloc releu	TSA 2,8A–38A	99	53,32	5 279
		Bloc releu	TSA 10–4,5 A	45	52,00	2 340
		Condensatori ceramici	B 3 000–200 TGL 62.100 UP 13 KV	49	152,31	7 512
		Panour electrice	ptr. MITE	3	2 184,00	6 552
		Panouri electrice	ptr. MITE	24	3 164,00	75 936
		Releu	RI–7–24 V	33	368,00	11 814
		Variator tip RES	32 B	2	48 055,00	96 110
		Variator de viteză	201	2	7 403,00	14 806
		Cupla electromagnetic	21–101	4	469,71	1 879
		Motovarioreductor import mot asincron cu T.	MDV 30 R	1	2 681,00	2 681
		Motovarioreductor import	MDV 30–5	5	4 270,00	21 350
		Cilindru pneumatic	Tip 2	14	1 163,00	16 282
		Cilindru –	C 12–40–54	4	237,00	948
		Releu	RI 3–220 V	120	215,00	25 800
		R leu	MCS–11	2	102,36	205
1	21070	Lanțuri cu role și zale (lant gall)	$1^1/_2 \times 8$	m.l. 15	220	3 300
			$1 \times 17,02$	m.l. 80	136	10 880
			$3/4 \times 12,7$	m.l. 66	140	9 248
		Cabluri spirale pentru instalații sanitare cu manivele și freze	Ø 8	m.l. 200	98,94	19 788
			Ø12	m.l. 401	120	48 120
			Ø14	m.l. 95	120	11 400
2	23130	Milivoltmetre	R int. 20–310 ohmi 4640/61	buc. 2	3 633	7 266
		Aparate măsură și reglare temperatură:	IAG 777 import	buc. 1	8 275	8 275
		Sondă determinări	mport	buc. 1	1 741	1 741
		Manometre cu membrană	Ø160	buc. 3	545	1 635
		Manometre cu contact	Ø160	buc. 1	2 500	2 500
		Termometru manometric	Ø100	buc. 5	895	4 475
		Termometru cu contact	Ø–1 bari	buc 4	81,50	326
		Termometru cu contact	Ø100	buc. 15	340	5 100
		Termometru industrial	Ø150	buc. 2	150	380
		Contor turo	U-400-50 Hz	buc. 2	904	1 80
1	21 380	Rulmenți	R–5	52	9,00	468
		Rulmenți	6000–2 RS	200	10,40	2 080
		Rulmenți	6014	8	38,00	304
		Rulmenți	6202	100	8,50	850
		Rulmenți	6203-2 Z	100	11,80	11 800
		Rulmenți	6210	50	28,00	1 400
		Rulmenți	6213	9	51,00	459
		Rulmenți	6300	20	16,00	320
		Rulmenți	6302	50	11,00	550
		Rulmenți	6303	300	12,00	3 600
		Rulmenți	6308-2 RS	100	38,70	3 870
		Rulmenți	16004	146	15,00	2 190
		Rulmenți	13302	45	16,00	720
		Rulmenți	13303	52	16,00	832
		Rulmenți	1202	140	6,00	840
		Rulmenți	1203	150	7,00	1 050
		Rulmenți	1209	100	29,00	2 900
		Rulmenți	2203	4	11 00	44
		Rulmenți	1300	11	23,00	253
		Rulmenți	1305	30	20,00	600
		Rulmenți	1309	2	48,00	96
		Rulmenți	2205-2 RS	200	26,00	5 200
		Rulmenți	2206-2 RS	300	25,70	7 710
		Rulmenți	2209	35	36 00	1 260
		Rulmenți	2305	30	40 00	1 200
		Rulmenți	2307	20	32,02	640
0	1	2	3	4	5	6
		Rulmenți	1205-K	38	16,80	638
		Rulmenți	E–15	558	13,00	660
		Rulment	E–15	558	13,00	7 254
		Rulment	N-205	79	33,00	2 607
		Rulmenți	RNU 205	6	18,00	108
		Rulmenți	NU 20	8	40,00	320
		Rulmenți	6024	1	104,00	104
		Rulmenți	6405	5	32,00	160
		Rulmenți	NU 304	10	24,61	246
		Rulmenți	NU 2205	3	50,00	150
		Rulmenți	NU 2207	10	54,00	540
		Rulmenți	NJ 205	20	33,00	660
		Rulmenți	NJ 207	9	42,00	378
		Rulmenți	NJ 218	6	132,00	792
		Rulmenți	NUP 2203	10	87,96	880
		Rulmenți	NN 3030 K	2	451,00	902
		Rulmenți	234418	4	1 228,10	4 912
		Rulmenți	7203	52	11,60	603
		Rulmenți	7210	36	22,00	792
		Rulmenți	7214	2	55,00	110
		Rulmenți	3303	35	17,00	595
		Rulmenți	941/20	70	30,00	2 100
		Rulmenți	941/25	30	8,00	240
		Rulmenți	942/20	43	11,00	473
		Rulmenți	942/25	88	12,00	1 056
		Rulmenți	942/35	26	28,00	728
		Rulmenți	943/35	30	15,00	450
		Rulmenți	RNA 4900	10	23,00	230
		Rulmenți	NA 4910	50	31,00	1 550
		Rulmenți	RNA 4904	40	41,00	1 240
		Rulmenți	F 15339	36	26,92	969
		Rulmenți	30202	14	21,00	294
		Rulmenți	30215	22	63,00	1 386
		Rulmenți	32206	22	26,00	572
		Rulmenți	51 118	35	66,00	2 310
		Rulmenți	NUP 210 NA	3	34,00	102
		Rulmenți	234418	14	855,00	11 970
		Rulmenți	51132	8	300,00	2 400
		Rulmenți	51200	3	8,00	24
		Rulmenți	51201	1	8,00	8
		Rulmenți	51203	20	10,00	200
		Rulmenți	51205	20	22,00	440
		Rulmenți	51204	20	12,00	240
		Rulmenți	51217	10	38,00	380
		Rulmenți	51308	5	45,00	225
		Rulmenți	51412	3	195,00	585
		Rulmenți	804704	25	20,00	500
		Rulmenți	UC 204	11	18,54	204
2	30 170	Bile, role, ace, bucșe	dimensiune:			
		rulmenți:				
		Bile rulmenți	Ø 6	2 972	0,09	267
		Bile rulmenți	Ø 3/8"	905	0,29	262
		Bile rulmenți	Ø 12	80	0,48	38
		Role rulmenți	5× 8	180	0,38	180
		Role rulmenți	2×15,8	5 000	0,07	350
		Ace rulmenți	2×15,8	16 294	0,40	6 518
		Ace rulmenți	2×23,8	1 650	0,60	990
		Ace rulmenți	3×11.8	580	0,72	418
					Total =	116 586

PROFILE GRELF

1	Oțel rotund	Ø 100	OL 342K	2,0	3 210	6 220
2	Oțel rotund	Ø 130	OL 44	3,9	3 560	13 884
3	Oțel rotund	Ø 160	OL 37	4,0	3 490	13 960
4	Oțel rotund	Ø 170	OL 37	2,7	3 250	87 75
5	Oțel rotund	Ø 200	OLC 45	1,3	3 150	4095
6	Oțel rotund	Ø 250	OL 37	5,5	3 050	19 775
7	Cornier	100×100×10	OL 37	1,5	2 380	3 870
8	UNP	180	OL 37	5,0	2 696	13 450
9	INP	80	OL 37	6,2	2 640	13 929
10	INP	180	OL 37	2,0	2 840	5 690
11	Oțel pătrat	100	OL 50	2,8	3 080	4 929
12	Oțel pătrat	120	OL 44	1,4	3 400	4 760
13	Oțel pătrat	130	OL 60	1,2	2 510	3 012
14	Oțel pătrat	400	OL 37	6,2	2 280	14 136

PROFILE MIJLOCII ȘI UȘOARE

1	Oțel rotund	Ø 18	OL 37	4,0	3 760	15 040
2	Oțel rotund	Ø 20	OL 50	2 3	3 800	8 740
3	Oțel rotund	Ø 20	OLC 15	3,2	3 250	10 400
4	Oțel rotund	Ø 20	OLC 20	2,2	3 200	7 040
5	Oțel rotund	Ø20	OLC 45	1,0	3 990	3 990
6	Oțel rotund	Ø 22	OL 37	1,6	3 760	6 000
7	Oțel rotund	Ø 22	OLC 45	4,5	3 970	17 865
8	Oțel rotund	Ø 25	OL 37	2,0	3 750	7 500
9	Oțel rotund	Ø 25	OL 50	4,1	3 750	15 375
10	Oțel rotund	Ø 25	OLC 45	2,0	3 970	10 322
11	Oțel rotund	Ø 26	OLC 45	2,5	3 980	9 900
12	Oțel rotund	Ø 28	OL 44	1,4	4 370	6 168
13	Oțel rotund	Ø 28	OL 52	2,3	2 290	9 867
14	Oțel rotund	Ø 28	OLC 45	4,0	3 960	15 840
15	Oțel rotund	Ø 32	OL 44	2,9	4 010	11 029
16	Oțel rotund	Ø 34	OL 44	2,1	4 110	8 631
17	Oțel rotund	Ø 34	OLC 45	1,0	3 800	3 800
18	Oțel rotund	Ø 36	OL 34	16,7	4 750	79 325
19	Oțel rotund	Ø 38	OLC 15	5,9	3 110	18 349
20	Oțel rotund	Ø 40	OL 44	3,8	3 990	15 162
21	Oțel rotund	Ø 42	OLC 45	4,0	3 820	15 280
22	Oțel rotund	Ø 45	OL 37	1,2	3 610	4 332
23	Oțel rotund	Ø 45	OLC 15	3,2	3 860	12 352
24	Oțel rotund	Ø 48	OL 37	2,0	3 610	7 220
25	Oțel rotund	Ø 48	OLC 15	2,3	3 800	8 740
26	Oțel rotund	Ø 50	OL 50	5,0	3 610	18 050
27	Oțel rotund	Ø 50	OL 44	3,6	3 950	14 220
28	Oțel pătrat	20	OL 44	1,1	3 340	3 874
29	Oțel lat	40×26	OL 37	1,5	3 340	5 010
30	Oțel lat	60×20	OLC 45	1,5	2 130	3 195
31	Oțel lat ARC	55×9	ARC 3	4,4	5 600	24 640
32	Oțel lat ARC	55×9	ARC 4	5,7	5 805	33 060

TABLĂ MIJLOCIE ȘI GROASĂ

1	Tablă neagră	3,5 mm	OL 37	18,9	2 900	54 910
2	Tablă neagră	4 mm	OL 37	1,2	3 040	3 648
3	Tablă neagră	5 mm	OL 37	5,0	4 680	23 000
4	Tablă neagră	7 mm	OL 37	5,0	4 090	20 450
5	Tablă neagră	9 mm	OL 52	6,5	4 530	29 445
6	Tablă neagră	16 mm	OL 44	5,7	9 160	18 012
7	Tablă neagră	20 mm	OL 42	5,4	4 700	25 380

(Continuare în pag. 4)

„ÎNTREPRINDEREA AUTOMECANICA MEDIAŞ”

Ofertă de materiale disponibile

(Urmare din pag. 4)

Denumire materiol	Preţ unitar	UM	Contitate	Valoare
Clorura de sodiu	kg	40,000	30,00	120,00
Clorura potasiu P.A	kg	35,000	2,00	70,00
Clorura de aluminiu P.A.	kg	55,000	2,00	110,00
Azotat de potasiu P.A.	kg	68,000	3,00	204,00
Azotat de amoniu P.A	kg	28,000	3,00	84,00
Sulfat de cupru P.A.	kg	56,000	10,00	560,00
Sulfat de mangan	kg	98,000	1,00	98,00
Pirosulfit de sodiu	kg	1,940	1 196,10	2 320,43
Permanganat K-1 N	kg	10,500	15,00	157,50
Anhidridă cromică	kg	29,600	25,00	740,00
Cloroform P.A. (1000)	kg	63,000	7,00	441,00
Tetraclorură de carbon P.A.	kg	4,930	6,00	29,58
Alcool polivinilic	kg	89,000	89,00	7 921,00
Eter etilic P.A	kg	66,000	6,00	396,00
Formaldehidum P.A.	kg	32,000	3,00	96,00
Metilisoburilcetonă	kg	74,060	8,00	592,48
Hidrat de hidrazină	kg	152,000	80,00	12 160,00
Blauent—Wikler	kg	1 520,000	4,30	6 536,00
Orange entwickler	kg	1 520,000	0,35	532,00
Tinctura iod 100	fl	5,750	1,00	5,75
Sol. na. bicarbonic	kg	2,000	1,00	2,00
Pudra sulfamidată	kg	175,000	0,40	70,00
Grafit fulgi sub 1 mm	kg	4,380	2 348,60	10 286,86
Grafit concentrat	kg	3,350	2 049,00	6 864,15
Sulfat de cupru	kg	18,240	737,55	13 452,91
Metabisulfit potasiu	kg	148,000	2,00	296,00
Sare de cuprare	kg	26,040	187,00	4 869,48
Sare zincare cianură	kg	8,250	431,00	3 555,75
Pasivant	kg	16,920	356,20	14 488,42
Ionosi.	kg	10,500	210,00	2 205,00
Feromangan	kg	4,740	4 332,30	20 535,10
Praf pulverogen	kg	29,130	500,00	14 505,00
Dextrină	kg	7,400	1 516,00	11 218,40
Izoplast amorsa (lichid)	kg	4,100	1 920,00	7 872,00
Izoplast protecţie (lichid)	kg	4,100	1 530,00	6 273,00
Vinacet crem	kg	13,600	89,10	1 211,76
Stiren	kg	9,200	38,00	349,60
Cada 22	kg	8,980	52,08	467,67
Garnitura cu guler din relon	kg	56,000	440,00	24 640,00
Împletitură nebituminată	mp	1,200	1 210,00	1 452,00
Placa Rafs 3×2264×11880	buc	9 267,000	28,00	259 476,00
Plăci PVG 4 mm	buc	20,000	73,00	1 460,00
Plăci PVC 4 mm	buc	20,000	141,00	2 820,00
Granule purtătoare	fla.	360,000	30,00	10 800,02
Furtun pompier Tip A	buc	2 585,580	14,00	36 198,00
Furtun absorbţie petrol 45	ml	168,500	20,00	3 370,12
Furtun refulare Gaz 50	ml	62,670	296,00	18 550,00
Furtun abs. petrol 60 mm	ml	134,180	1 300,00	174 434,32
Furtun abs. apa	ml	116,630	704,00	82 197,06
Furtun refulare apă 75	ml	62,670	368,00	23 062,50
Furtun absorbţie 100×3000	buc	995,300	4,00	3 981,50
Garnitură T.550.36.12.44 A	buc	5,950	1 660,00	9 877,20
Garnituă 550.368	buc	3,100	165,00	511,50
Garnituri disc	buc	3,850	63,00	242,55
Garnitura 700.5.21	buc	4,450	495,00	2 202,75
Garnitura U.D. 10820115	buc	0,850	75,00	63,75
Garnitura cauciuc 51355035	buc	0,800	1,00	0,80
Garnitura cauciuc 513505033	buc	0,500	47,00	23,50
Garnit. rotundă 524401-166	buc	22,600	2 062,00	46 601,20
Garnit 4037102	buc	2,100	1 029,00	2 160,90
Garnitura 4037137	buc	1,600	1 347,00	2 155,20
Garnitura T.406030316	buc	6,200	435,00	2 697,00
Garnitura cauciuc K 023	kg	17,550	6 049,40	106 166,97
Garnitura profilată K 043	kg	153,450	2 410,50	369 891,52
Garn. cauciuc profil L 1	kg	31,100	224,00	6 966,40
Garnitura cauc. 821005800020	buc	43,300	12,00	519,60
Garnitura inel 101 321	buc	0,200	2 008,00	401,60
Garn. 50×3 NI	buc	2,150	87,00	187,05
Garn rotundă 40×4	buc	2,150	25,00	53,75
Garnitura cauc. 100—5000	buc	89,100	78,00	6 949,80
Manşeta cauciuc T.550.36.226	buc	7,300	1 198,00	8 745,40
Manşeta cauciuc T.550.36.226 A	buc	10,550	252,00	2 658,60
Simering 22×35×6	buc	1,600	42,00	67,20
Chingă cauciuc Top.	ml	9,400	13,00	122,20
Electrocorindon 120	kg	9,345	10,00	93,45
Electrocorindon 220	kg	11,135	20,00	222,70
Electrocorindon 320	kg	13,360	20,00	267,20
Stratifoliu 020	kg	60,500	78,00	4 719,00
Hîrtie calc ozalit	sul	81,000	5,00	405,00
Carnetul postului	buc	7,650	10,00	76,50
Mapa semnături	buc	73,000	8,00	584,00
Regis. progr. la verif. amc intr.	bl	30,750	5,00	153,75
Registru sugestii şi reclamaţii	buc	15,500	14,00	217,00
Registru A2	buc	98,000	9,00	582,00
Adever. pt. haine prot. muncii	buc	0,150	1 300,00	195,00
Adresa de solicit acord transf.	buc	3,750	500,00	1 875,00
Adeverinţe	buc	0,070	4 400,00	308,00
Adeverinţă terminare cursuri	buc	0,150	5 000,00	750,00
Balanţa de verificare	bl	15,000	1 95,00	2 925,00
Buletin verific. metrologică	bl	3,825	50,00	191,25
Buletin termoizolant	buc	0,150	1 300,00	195,00
Borderou livrare	buc	0,130	5 700,00	741,00
Carnet verificare	buc	6,750	100,00	675,00
Cerere transfer a fondului fix	buc	0,075	900,00	67,50
Cerere către comisia tehnică	buc	0,300	5 300,00	1 590,00
Cerere schimb locuinţă	buc	0,075	500,00	37,50
Certificat calibrare	buc	0,130	5 000,00	650,00
Comunicări S 2—4	bl	7,650	20,00	183,00
Contract direct	buc	0,240	2 000,00	480,00
Contract de muncă	buc	0,300	1 8500,00	5 550,00
Copii certificat căsătorie	buc	0,130	3 100,00	403,00
Chestionar	buc.	1,000	500,00	500,00
Comanda nr. cerere	buc	0,075	500,00	37,50
Decizie	buc	0,300	1 000,00	300,00
Dispoz. către caserie 14-3-18 A	buc	2,500	53,00	87,50
Dispoziţii desf. contract muncă	buc	0,200	42 000,00	8 400,00
Declaraţie	buc	0,150	6 000,00	9 000,00
Declaraţie de inventar	bl	7,500	10,00	75,00
Desfăşurătorul indemnizaţiilor	bl	15,000	1,00	15,00
Deviz antecalcul	buc	0,150	500,00	75,00
Dovada de predare locuinţă	bl	5,000	10,00	50,00
Decontări	buc	1,000	283,00	283,00
Evid. contract act arii proiect	bl	15,300	20,00	306,00
Evidenţa utilaje tehnologice	buc	0,150	5 000,00	750,00
Evidenţa verif. şi repar. amc	bl	15,500	199,00	3 084,50
Ecusoane	buc	0,398	3 500,00	1 393,00
Fişa lăcătuşerie	buc	0,750	400,00	300,00
Fişa elib. bcf 11-8-2	buc	0,075	1 000,00	75,00
Fişa colectării salarii	buc	0,100	2 818,00	281,80
Fişe personale	buc.	0,190	2 100,00	399,00
Fişa constatare	buc	0,140	6 500,00	910,00
Fişa calcul chirie lunară	buc	0,015	500,00	7,50
Fişa betonieră	buc	1,100	700,00	770,00
Fişa autocisternă	buc	0,800	100,00	80,00
Zişa autofrigorific	buc	1,350	100,00	135,00
Fişa autotren transp.	buc	10,000	200,00	2 000,00
Fişa de evidenţa BCI	buc	0,150	1 000,00	150,00
Fişa tehnolog. de operaţii	buc	2,000	400,00	800,00
Fişe planificare bloc	buc	3,750	150,00	562,50
Fişă supr. locative închiriere	buc	0,300	1 000,00	300,00
Fişa colectivă de instructaj	buc	0,075	100,00	7,50
Fişe contabile	buc	0,150	700,00	105,00
Fişe mijloace fixe	buc	0,700	1 200,00	840,00
Fişă 25.1.3- Preţ autout-doc.	buc	0,075	1 000,00	75,00
Fişa 25.1.5-Tarife document	buc	0,150	2 000,00	300,00
Fişe examen	buc	0,150	1 000,00	150,00
Fişe tehnică	buc	0,300	6 800,00	2 040,00
Fişe valori materiale	buc	0,125	3 500,00	437,50
Fişa cont. 14530	buc	0,150	2 000,00	300,00
Fişe medicale	buc	0,250	1 450,00	362,50
Fişa pt. op. bugetare 14-5-28	buc	0,150	500,00	75,00
Fişe recepţie	buc	0,700	300,00	210,00
Fişa sintetică sah	buc	0,150	1 500,00	225,00
Fişe trecere trepte 15-02-6 BLC	buc	0,150	6 500,00	975,00
Fişă ungere a utilajului 7-07	buc	0,300	500,00	150,00
Foaie de comandă rep. curente	buc	14,000	10,00	140,00
File album produse	buc	1,750	975,00	1 706,25
Fişe cont. calitate	buc	3,000	1 800,00	5 400,00
Fişa de inscriere	buc	5,000	300,00	1 500,00
Foaie evidenţă anvelope	buc	0,125	300,00	37,50
Foaie de ambalaj	buc	0,360	4 800,00	1 728,00
Hotărîre invenţii-inovaţii	buc	0,075	50,00	3,75
Hotărîre recompense inovaţii	buc	0,075	50,00	3,75
Hotărîre admit-resp. inovaţii	buc	0,075	50,00	3,75
Jurnal 14.5.14.2M	buc	0,300	2 400,00	720,00
Încheiere soluţion. Prev. incend.	bl	1,950	3,00	5,85
Lista nominală	buc	0,309	3 050,00	942,45
Lista priv. eşalon. valori S 2015	bl	15,000	5,00	75,00
Lista material scule	buc	0,100	4 800,00	480,00
Liste de avans chenzină	buc	0,150	1 660,00	249,00
Lista obiect. anexa 25201 C	bl	15,000	2,00	30,00
Livret inventar	bl	7,500	10,00	75,00
Masa neto	buc	0,550	4 000,00	2 200,00
Matriţe	buc	4,250	732,00	3 111,0
Notă comandă verif reparare	buc	0,075	100,00	7,50
Notă priv. stare teh. fond fixe	buc	0,075	200,00	15,00
Notă de contabilitate 14518	bl	2,500	2,00	5,00
Note plecare în concediu	buc	0,100	5 000,00	500,00
Note debit credit 14—3—17	bl	2,500	30,00	75,00
Notă de lichidare a datoriilor	buc	15,000	74,00	1 110,00
Note lichidare	buc	15,000	770,00	11 550,00
Note remaniere B. 6.08	buc	3,750	149,00	558,75
Note transfer	buc	0,100	200,00	20,00
Note de tehnică	buc	27,600	200,00	5 520,00
Notă ptr. schimb loc muncă ind.	buc	0,075	1 500,00	112,50
Note restituire	buc	3,750	40,00	150,00
Ordin repartizare locuinţă	bl	3,750	25,00	93,75
Plan măsuri-propuneri	buc	0,180	2 400,00	432,00
Program ptr. protecţia muncii	buc	0,333	3 000,00	999,00
Proces verbal	buc	0,200	2 300,00	460,00
Pr-verbal de impăcare	buc	0,075	1 000,00	75,00
Pr-verbal de dezbateri	buc	0,075	1 000,00	75,00
Pr-verbal contravenţie 15087	buc	7,500	100,00	750,00
Pr-verbal de examinare	buc	0,050	11 900,00	595,00
Pr-verbal predare primire locuinţă	buc	0,075	500,00	37,50
Pr- verbal predare primire suprafaţă	bl	3,750	55,00	206,25
Pr-verbal autoşasiu	buc	0,100	20 050,00	2 005,00
Pr-verbal scoatere din uzură	bl	3,750	5,00	18,75
Pr-verbal mijl. bază (file)	buc	0,300	500,00	150,00
Registru de fuid a disp 14319	bl	7,650	13,00	99,45
Registru evid. deficienţe calit.	bl	15,300	50,00	765,00
Registru consum	buc	116,000	23,00	2 668,00
Revizia transforair	buc	3,500	1,00	3,50
Specificaţie	buc	0,300	28 200,00	8 460,00
Sistem A.M.C. Vol 1, Vol 2	buc	38,000	2,00	76,00
Situaţia centralizată a prezenţei	buc	0,180	500,00	90,00
Sit. centr. realiz. pl. inv. 4—6—14	buc	0,150	100,00	15,00
Situaţia consum carb. bon. fixe	buc	0,075	300,00	22,50
Situaţie elemente calcul	buc	0,150	100,00	15,00
Situaţia fondurilor fixe	buc	0,150	800,00	120,00
Situaţia utilizării timp lucru	buc	0,100	7 040,00	704,00
Sot. colectare chelt. dir. înoir.	buc	0,125	100,00	12,50
Stat boală	buc	15,000	36,00	540,00
Tichet rezervoare	buc	1,700	250,00	425,00
Certificat de inovator	bl	15,300	50,00	765,00
Portrete simple	buc	2,500	6,00	15,00
Catalog PSU 650	buc	100,000	2,00	200,00
Contracte închiriere	buc	3,750	1 000,00	3 750,00
Furgonetă FFP 12 A	buc	2,200	50,00	110,00
Inst. furgon frig 8FF 3	buc	4,000	1,00	4,00
Inst autocisternă 19-AB	buc	5,900	9,00	53,10
Instr. autobetonieră 12AB1	buc	6,900	1,00	6,90
Instr. autobetonieră 19AB4	buc	2,800	24,00	67,20
Inst autocisternă CO 113-7 C	buc	7,000	10,000	70,00
Instrucţiuni SDV		0,500	1 630,00	815,00

Lucrări forj. lib. pe cioc. presă		buc	16,000	2,00	32,00
Norme unificate pe M.I.C.M		buc	41,000	2,00	82,00
Nomenclator		buc	5,100	2,00	10,20
Prospect furgon frigorific		buc	2,000	15 650,0p	31 300,00
Produsul		buc	0,300	480,00	144,00
Studiu tipizare tehnică frig.		buc	22,000	5,00	110,00
Borderou facturi 14.3.10		buc	3,750	24,00	90,00
Bloc state plată pensionari		buc	4,700	157,00	737,90
Laufar Teleorman		ml	15,250	1,00	15,25
Pînză bituminată		mp	15,000	4 986,50	74 797,50
Țesături bituminate T.S.A		mp	8,800	10,00	88,00
Ghingă 4 048 144		buc	1,050	660,00	693,00
Curea transmisie piele 6×100		kg	139,500	11,30	1 476,35
Curele transmisie 50×4450		buc	94,250	19,00	1 790,75
Argilă caolin M voda		kg	0,303	57 893,83	17 541,83
Pămînt turnătorie AGHIRES		kg	0,092	207 629,00	19 101,86
Piatră calcar măruntă		kg	0,030	9 477,00	284,31
Geam armat 1000×2000		mp	36,300	112,00	4 065,60
	TOTAL CONT			20 001	1 285 291,56
Cont 20 002					
Inel sig arbore D28		buc	0,750	18,00	19,50
Inel sig arbore D 42		buc	1,150	1 705,00	1 960,75
Inel sig alezaj D 38		buc	4,300	279,00	1 199,70
Inel sig alezaj D 42		buc	2,100	28,00	84,60
Inele sig alezaj 47		buc	1,050	4 594,00	4 823,70
Inele sig alezaj D 60		buc	0,000	198,00	0,00
Arc spiral D 7/70 0,6 MM		buc	0,400	16 236,00	6 494,40
Arcuri cor		buc	0,310	1 498,00	464,38
Arc spiral 113.1702.503		buc	0,400	54,00	21,60
Arc T. 55061481	2,0	buc	0,650	388,00	252,20
Arc T. 406.040.401.040 2,0		buc	0,500	376,00	188,00
Arc spiral 2R3427 A 2,0		buc	0,450	401,00	180,45
Arc 835-523034-54331314 2,5		buc	1,600	281,00	449,60
Arc spiral G 113.115.01.05 3,0		buc	1,450	218,00	316,00
Arc AB 45 116A0101012306	7,00	buc	10,300	1 286,00	13 888,80
Arc spiral T407.03.32 8,0		buc	9,450	266,00	2 513,70
Arc spiral T 407.031.602	10,0	buc	15,860	233,00	3 695,38
Arc NL 1124/64—L 40		buc	1,500	4 990,00	7 485,00
Arc compl T 6151210		buc	940,000	6,00	5 640,00
Arc spiral T 407.03.09 A	12,0	buc	71,000	272,00	19 312,00
Robinet tijă înclin. PVC DN 25		buc	308,000	52,00	16 016,00
Cot 90 Grd. cu ștuț DN 80		buc	268,950	99.00	26 626,05
Clapetă de închidere DN 80		buc	1 275,150	97,00	123 689,55
Piulită olandeză inox 012.80		buc	40,200	138,00	5 547,60
Racord țevi inox D=50		buc	107,850	7,00	754,95
Filtre unghiulare DN 80		buc	2 103,380	57,00	119 892,66
Filtru inox DN 80		buc	13 045,670	4,00	52 182,68
Ladă scule FIF. 113 NI		buc	351,000	49,00	17 199,00
Pompa PE.2120 51.47101.70.11		buc	810,000	7,00	5 670,00
Pompe D. 100		buc	640,000	2,00	1 280,00
Pompa 720 DT 1000 R 1500		buc	15 320,000	1,00	15 320,00
Pompa 720 B×8000 S		buc	4 650,000	1,00	4 650,00
Pompa FSR 1 M		buc	545,000	1,00	545,00
Pompa 3813 20.25.000		buc	515,000	1,00	515,00
Schimbător de căldură RTT. 65		buc	23 150,000	6,00	138 900,00
Carcasă pompă tip F2 W 55 HW		buc	0,000	1,00	0,00
Supapă presiune 71.10.3.100101		buc	1 135,000	2,00	2 270,00
Brida rep. 319.92.103		buc	7,420	110,00	186,20
Etichete metalice COR 102.8		buc.	8,000	291,00	2 328,00
Etichete metalice. COR 102.9		buc	8,000	371,00	2 908,00
Tablă indic. I. 550. SB 1. 881 DRT.		buc	6,000	14,00	84,00
Cângi tip II		buc	15,000	10,00	150,00
Coturi hidrant 65		buc	110,000	2,00	220,00
Coturi hidrant subterane		buc	205,000	2,00	410,00
Cutii hidrant subterane		buc	360,000	2,00	720,00
Cutie cu picior ptr. furtun		buc	209,780	10,00	2 097 80
Fești furtune tip D		buc	38,800	10,00	388,00
Fesi furtune, tip C		buc	22,850	10,00	228,50
Furtun PCI 3		ML	48,850	513,70	25 094,24
Chei racord ABC		buc	25,000	854,00	21 350,00
Distribuitor		buc	460,000	22,00	10 120,00
Garn. cauciuc pt. racord TIP C		buc	0,800	700,00	560,00
Hidrant portativ		buc	828,000	49,00	40 572,00
Hidrant subteran 65		buc	1 495,000	1,00	1 495,00
Hidrant interior 533 MM		buc	76,000	49,00	3 724,00
Racord absorbție 702/52 A		buc	110,000	121,00	13 310,00
Racord înfundat TIP A—		buc	55,000	163,00	8 965,00
Racord înfundat TIP B		buc	25,000	30,00	750,00
Racord reducție A—B		buc	139,000	1,00	139,00
Racord refulare TIP A		buc	215,000	3,00	645,00
Racord refulare TIP C		buc	46,800	9,00	421,20
Racord refulare TIP D		buc	38,200	2,00	76,40
Stingător P 3		buc	222,700	2,00	445,40
Țeavă refulare C-12		buc	75,000	348,00	26 100,00
Braț AB 35,116 A. 054219		buc	4,550	1 600,00	7 280,00
Colier asamblat 31991017		buc	7,300	918,00	6 701,40
Furcă de basc, AB 45116 A 02020501		buc	94,000	760,00	71 440,00
Garnitură I MT 150095005		buc	6,300	735,00	4 630,50
Garnitură II MT 150095006		buc	9,410	735,00	6 916,35
Garnitură MT 150095017		buc	8,360	1 200,00	10 032,00
Garnitura I AS 45.1330915 A		buc	5,360	1 335,00	7 155,60
Legătură RM 514.219		buc	0,800	2 164,00	1 731,20
Roata de mînă 899700550000		buc	10,200	301,00	3 070,20
Siguranța RM 22.106/A		buc	2,000	2 026,00	4 052,00
Suport Bulon stg. AB.45116 A 01040		buc	40,000	185,00	7 400,00
Sup. bulon dr. AB.45116 A 01040801		buc	40,000	146,00	5 840,00
Zăvor AB.45.116 A.01010125501 A		buc	12,840	1 000,00	12 840,00
Broasca auto dreapta SRNI		buc	11,000	933,00	10 203,00
Arbore intermediar		buc	550,000	5,00	2 750,00
Armături metalice 92×145×18		buc	25,500	43,00	1 096,50
Articulație 102.6.110		buc	65,300	98,00	6 399,40
Ax furcă 1144502048		buc	30,000	14,00	420,00
Bolț arc. pt. disp. susținere		buc	3,750	104.00	390,00
Bolț 616		buc	12,400	152,00	1 884,80
Braț port rolă		buc	9,500	130,00	1 235,00
Bucșă 1131701028/A		buc	5,480	86,00	471,28
Bucșa 102.545		buc	590,150	98,00	57 834,70
Cama drp T.615120		buc	91,400	8,00	731,20
Cama stg. T.615119		buc	91,400	10,00	914,00
Carcasa ventil împrospătare		buc	71,800	19,00	1 354,20
Capac 132.1801.310		buc	28,000	94,00	2 632,00
Capac 132.1801.330		buc	30,000	149,00	4 470,00
Capac distrib. 1321801291		buc	53,000	147,00	7 791,00
Capac flanșa grs 100002		buc	0,000	96,00	0,00
Carcasa rulment		buc	8,060	55,00	443,30
Cep centrare pt. disf. susținere		buc	3,750	1,00	3,75
Cercel		buc	40,000	74,00	2 960,00
Cerc 900×20		buc	14,000	3,00	42,00
Cilindru 26.60.015 (Plopeni)		buc	880,000	1,00	880,00
Cilindru 0=75 Ans. C. 75.530		buc	336,900	2,00	673,80
Consola stîngă 113.35.07.004		buc	24,800	6,00	148,80
Cruce card F Past 1132201020		buc	230,000	118,00	27 140,00

Filtru ulei 23.000.900	buc	204,000	181,00	36 924,00
Fund turnat din oțel 1800×80	buc	10 379,000	1,00	10 379,00
Geanta disc și inel 7.0=20	buc	1 100,000	1,00	1 100,00
Geanta 900×20	buc	227,000	2,00	454,00
Inel grower C 20.5 (Reghin)	buc	11,900	54,00	642,60
Macara închidere 250 mm lungă	buc	7,150	291,00	2 080,00
Pinion vit. 3 113.17.01.032	buc	106,000	324,00	34 344,00
Pîrghie acționare 102.560 A	buc	330,000	30,00	9 900,00
Piuliță T.615133/134	buc	10,300	160,00	1 648,00
Piuliță T.615.133/136	buc	6,960	160,00	1 113,60
Piulița specială 2R5A 106-05	buc	8,000	186,00	1 488,00
Placa distanțieră T.615.128	buc	40.000	25,00	1 000,00
Placa 41 F.30.105	buc	3,000	410,00	1 230,00
Priza 132.1801.281	buc	330,000	107,00	35 310,00
Priza putere 30942003	buc	565,000	1,00	565,00
Perete față PAFS	buc	1 376,000	102,00	140 556,00
Profil montat 2073	buc	191,750	1 478,00	283 406,50
Profil montat 2304	buc	330,200	386,00	127 457,20
Profil montat 1422	buc	191,750	10,00	1 917,50
Reazem arc ptr. disp. susținere	buc	86,000	1,00	86,00
Robinet 8165.710.6015	buc	346,000	420,00	184 434,00
Rob. cu 4 cai AB-55-08-01-00	buc	159,000	1,00	159,00
Segment 900×20	buc	21,500	13,00	279,50
Suport 51124100	buc	1,800	1,00	1,80
Tren fix 131.17.01.011	buc	116,500	63,00	7 339,50
Ureche priză aer 7R-3422	buc	12,000	260,00	3 120,00
Ușă laterală PAFS	buc	2 408,900	35,00	84 311,50
Arbore T.550.37.10	buc	700,000	2,00	1 400,00
Arc T.55036129 Automacara	buc	0,800	910,00	728,00
Arc T.35036138 automacara	buc	0,500	850,00	425,00
Ax cor 102515	buc	940,000	80,00	75 200,00
Ax canelat cor D.I. 1214711977	buc	940,000	117,00	109 980,00
Capac UD. 1860.3414	buc	97,500	200,00	19 500,00
Cilindru C.A. 500	buc	1 513,000	56,00	84 728,00
Corp cilindru CA 540	buc	1 513,000	11,00	16 643,00
Cruce T.406.04.08.02	buc	95,000	254,00	24 130,00
Dispozitiv de agățare	buc	27,750	541,00	15 012,75
Elemente recup. cărucioare	buc	100,000	930,00	93 000,00
Elemente recup. zale ștanțate	buc	3,150	7 400,00	23 310,00
Elemente recup. bolțuri	buc	3,450	3 700,00	12 765,00
Flanșa T.406.03.04.02.09	buc	106,000	450,00	47 700,00
Flanșa T.406.03.04.04	buc	290,000	1,00	290,00
Jug vechi T.550.50.85	buc	237,280	198,00	46 981,44
Jug nou T.1620 (3761)	buc	207,620	107,00	22 215,34
Piston P58-84	buc	280,000	1,00	280,00
Pilot 858-71	buc	40,000	1,00	40,00
Presetupa cauciuc SNT 341-222	buc	13,000	10,00	130,00
Roata dințată T.550.361.1310 A	buc	6,000	20,00	120,00
Rolă cablu T.406.534	buc	221,130	17,00	3 759,21
Servomotor T.550.36.1240 A	buc	315,000	45,00	14 165,00
Supapa P 58-61	buc	50,000	2,00	100,00
Tambur Fr. T.406.03.07.02.01	buc	725,000	20,00	14 500,00
Toba simplă	buc	17 765,000	216,00	3 837 240,00
Ventil P58-66	buc	105,000	1,00	105,00
Pompa MPS	buc	1 440,000	1,00	1 440,00
Pompa autoabsorbantă de 1000 l	buc	9 472,000	1,00	9 472,00
Arbore cardan SZ 44.07.000	buc	860,000	65,00	55 900,00
Ax cardan 1144502040 o bucată	buc	836,000	62,00	51 832,00
Butelii pt. acetilenă dizolvată	buc	1 900,000	6,00	11 400,00
Butelii pt. protoxid de azot	buc	1 400,000	3,00	4 200,00
Distribuitor hidraulic 12V	buc	2 300,000	10,00	23 000,00
Distribuitor hidr. D.600/0.450	buc	737,000	169,00	124 553,00
Distribuitor cu 3 sect.	buc	4 040,000	15,00	60 600,00
Ridicător NT 150095000 A	buc	1 160,000	1,00	1 160,00
Ax intermediar 50832102	buc	30,000	10,00	300,00
Ax rulare complet	buc	26 965,000	2,00	53 930,00
Ax rulare srp 10 incomplet	buc	20 145,000	7,00	141 015,00
Ax antrenare II 50832104	buc	25,000	20,00	500,00
Ax antrenare II 50832100	buc	24,000	20,00	480,00
Bucșa lagăr 81930019002	buc	90,000	24,00	2 160,00
Bucșa lagăr 81030016002	buc	68,000	12,00	816,00
Bucșa sferică 8183000078	buc	65,000	1,00	65,00
Braț asamblat 50424012	buc	640,000	2,00	1 280,00
Inel de presiune	buc	39,500	640,00	25 280,00
Picior automacara 51	buc	300,000	30,00	9 000,00
Picior asambl. 50832014	buc	950,000	10,000	9 500,00
Șurub conductă 50832111	buc	243,000	5,00	1 215,00
Bucșe cauciuc AC. 301.04.23	buc	21,400	4 569,00	97 776,60
Bucșe elastică 591490136	buc	5,450	20,00	109,00
Disc de etanșare C 2067	buc	229,000	29,00	6 641,00
Garnitură cu guler	buc	4,450	25,00	111,25
Garnitură piston 190 315	buc	8,500	400,00	3 400,00
Garnitură 87660600134	buc	0,430	1 600,00	688,00
Garnitură D=45	buc	4,760	200,00	952,00
Garnitura rep. 206.252 D=89,2	buc	5,950	400,00	2 380,00
Garnitură capac	buc	24,750	161,00	3 984,75
Garnitură cauciuc AC 301.06.18	buc	27,750	1,00	27,75
Tampon 5121101023	buc	25,350	242,00	6 134,70
Miner T.406.03.12.14A	buc	4,270	112,00	478,24
Roata rulare N 171301/1E	buc	1 223,000	4,00	4 892,00
Roata rulare N 181301/1E	buc	1 108,000	5,00	5 540,00
Roata T.550.7.150	buc	4,270	108,00	461,16
Cot NL. 1237-10	buc	11,000	199,00	2 189,00
Furca cuplare 309.43.105	buc	15,000	494,00	7 410,00
Zăvor 41F-31108	buc	3,200	1 604,00	5 132,80
Rola 5262.16.117	buc	3,030	2,00	6,04
Țeava 5262.16.021/2	buc	2,870	22,00	63,14
Roata N 170202/1	buc	480,000	1,00	480,00
Roata dințată 2801.02.13	buc	382,000	2,00	764,00
Roata dințată 643.02.02/A	buc	62,000	2,00	124,05
Ceară parchet	kg	16,600	89,75	1 489,80
Coturi PVC 20	buc	1,250	100,00	125,00
Coturi PVC 25	buc	2,300	2,00	4,60
Coturi PVC 75	buc	16,200	95,00	1 539,00
Reducție PVC 90-63	buc	10,000	12,00	120,00
Butoi PVC Tip 4	buc	66,000	143,00	9 438,60
Anvelope 590×13	buc	202,400	1,00	202,40
Anvelope Auto 640×15	buc	230,670	1,00	230,67
Anvelope 1112×10	buc	696,960	12,00	8 363,52
Anvelope 112/10×18	buc	696,960	3,00	2 090,88
Camere 112/10×16	buc	106,480	4,00	425,92
Cameră 11,2×10-28	buc	110,000	5,00	550,00

Important

„Intreprinderile interesate de aceste materiale vor transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

Intreprinderea Automecanică Mediaș — Jud. Sibiu.

Valorificarea se va face conform prevederilor Legii 11/1980.

Emil GEORGESCU și Vasile BAȘA

(Urmare din pag. 1)

8	Tablă neagră	22 mm	OL 50	9,5	3 140	29 830
9	Tablă neagră	25 mm	OL 50	6,3	3 100	15 530
10	Tablă neagră	25 mm	OL 52	13,8	3 500	48 300
11	Tablă neagră	28 mm	OL 44	2,3	3 280	7 544
12	Tablă neagră	30 mm	OL 52	4,4	3 500	15 400
13	Tablă	30 mm	OL 37	6,5	3 510	22 815
14	Tablă	35 mm	OL 37	15,2	3 090	46 968
15	Tablă	35 mm	OL 37	13,6	2 670	36 312
16	Tablă	35 mm	OL 52	6,9	3 050	21 045
17	Tablă	38 mm	OL 52	7,3	3 580	26 137
	ȚEVI DIN OȚEL PENTRU CONSTRUCȚII					
1	Țevi construcții	5×1,5	OLT 35	0,05	5 300	2 650
2	Țevi construcții	10×1	OLT 45	1,1	2 520	27 720
3	Țevi construcții	30×2,6	OLT 35	0,6	7 000	4 200
4	Țevi construcții	65,5×10	OLT 35	1,1	2 819	3 100
5	Țevi construcții	73×10	OLT 35	10,7	3 780	40 446
6	Țevi construcții	73×10	OLT 45	7,7	3 630	28 151
7	Țevi construcții	114×10	OLT 35	5,1	3 930	20 043
8	Țevi construcții	121×4	OLT 35	1,7	4 050	6 885
9	Țevi construcții	133×4	OLT 35	6,3	4 100	25 830
10	Țevi construcții	143,3×3,96	OLT 35	1,4	3 180	4 452
11	Țevi construcții	219×6	OLT 35	0,9	4 970	4 473
12	Țevi construcții	324×22	OLT 35	23,4	3 210	75 114
13	Țevi construcții	406,4×38	ST 35	1,0	16 090	16 090
14	Țevi construcții	622×22	ST 35	2,1	5 200	10 920
	ȚEVI DIN OȚEL PENTRU INSTALAȚII					
1	Țevi negre	1/8″		0,3	1 700	510
2	Țevi negre fără mufă	1″		2,5	4 540	11 350
3	Țevi negre fără mufă	1 1/4″		4,7	3 780	17 766
4	Țevi negre	1 1/2″		1,9	3 460	6 574
5	Țevi negre	2″		1,5	6 470	9 315
6	Țevi zincate	1/4′		1,2	1 200	1 440
7	Țevi zincate	1 1/4″		1,0	8 750	8 750
8	Țevi zincate	1 1/2″		4,6	3 830	27 094
	PROFILE FORMARE LA RECE					
1	Cornier îndoit	100×60×4	OL 37	6,0	3 570	21 420
2	UNP îndoit	40×20×3	OL 37	2,5	3 570	8 925
3	UNP îndoit	40×25×3	OL 37	4,3	4 830	19 900
4	UNP îndoit	50×25×3	OL 37	1,7	3 480	5 916
5	UNP îndoit	60×25×3	OL 37	4,1	4 110	16 851
6	UNP îndoit	80×25×3	OL 37	1,9	3 350	6 365
7	UNP îndoit	30×40×3	OL 37	2,2	3 120	6 860
	OȚEL CALIBRAT ÎN BARE					
1	Bare trase	Ø3	OL 37	0,6	5 070	2 535
2	Bare trase	Ø3	OL 60	0,3	4 870	1 461
3	Bare trase	Ø6	OL 37	0,5	4 110	2 055
4	Bare trase	Ø6	OL 44	1,5	6 980	10 470
5	Bare trase	Ø10	OL 44	1,0	6 420	6 420
6	Bare trase	Ø12	OL 44	0,5	4 420	2 210
7	Bare trase	Ø13	OLC 45	1,1	4 140	4 654
8	Bare trase	Ø14	OL 37	0,4	4 140	1 650
9	Bare trase	Ø14	OLC 45	0,2	5 240	1 048
10	Bare trase	Ø27	AUT 40	2,5	4 270	10 675
11	Bate trase	Ø32	ARC 3	1,1	6 130	6 743
12	Bare trase	Ø42	OLC 60	2,0	4 400	7 800
13	Bare trase	Ø28	AUT 12	0,1	4 010	401

Important

Unitățile interesate sînt invitate să consulte cu atenție listele materialelor disponibile ofertate de Întreprinderea Tehnometal București cu sediul în B-dul București Noi. nr. 170.

Valorificarea se va face potrivit prevederilor Legii 11/1980.

Relații suplimentare la telefon 67 47 90.

Beneficiari prezumtivi sînt asigurați de buna colaborare.

„ÎNTREPRINDEREA AUTOMECANICA MEDIAȘ”

Ofertă de materiale disponibile

Denumire material	UM	Preț unitar	Cantitate	Valoare
Oțel rotund 160 W-4571	kg	36,865	158,00	5 824,67
Oțel rotund 160 W-4541	kg	41,295	200,00	8 259,00
Oțel rotund 180 OLC-35	kg	3,677	148,00	544,19
Oțel pătrat 250 W-4571	kg	51,417	1 160,00	59 643,72
Profil INP 220 AL-37-2 N	kg	3,448	2 600,00	8 964,00
Oțel rotund 15 40 C-10	kg	8,882	442,00	3 928,93
Oțel Pătrat 56×56 OL-37-1N	kg	3,908	16 930,00	62 645,24
Oțel lat 70×3 OL-50-1	kg	4,487	1 200.00	5 384,00
Oțel bandă LC 90×4 OL-50	kg	3,902	10 670,00	41 634,34
Oțel lat 110×10 OL-37	kg	3,421	1 850,00	6 328,85
Oțel lat 120×8 OL-37	kg	3,698	1 700,00	6 286,60
Oțel lat 120×8 OL-37-1N	kg	3,428	3 100,00	10 626,80
Oțel lat 140×10 OL-38	kg	3,790	1 143,00	4 331,97
Oțel INP 140	kg	3,600	445,16	1 602,57
Tablă 3×100×600 OL-42-1K	kg	3,486	20,00	69,72
Tablă 5×1480×4500 OL-44-4KF	kg	4,636	21 502,00	99 683,27
Tablă 5×1500×6000 ST-60-2	kg	4,125	3 067,00	12 651,37
Tablă NGR 25×2000×5000 52-2K	kg	4,185	18 130,00	75 837,79
Tablă NGR 25×2000×6350 37-1N	kg	3,056	14 190,00	43 364,64
Tablă 4,5×1000×1400-ARC G-6	kg	4,334	1 844,00	0,89
Tablă inox 2,5×800×2000 W-4541	kg	73,057	344,00	25 131,60
Tablă inox 2,5×800×2050 W-4541	kg	75,726	156,00	11 813,25
Tablă inox 3×100×1300 V 2 AE	kg	53,188	53,00	2 818,96
Tablă inox 3×100×2000 V 2 AE	kg	53,188	66,00	3 510,40
Tablă inox 3×110×1300 V 2 AE	kg	53,188	86,00	4 574,16
Tablă inox 3×110×2000 V 2 AE	kg	53,188	57,00	3 031,71
Tablă inox 3×140×2000 V 2 AE	kg	53,188	13,00	691,44
Tablă inox 3×160×2000 V 2 AE	kg	53,188	53,00	2 818,96
Tablă inox 3×180×680 V 2 AE	kg	53,188	89,00	4 733,73
Tablă inox 3×190×680 V 2 AE	kg	53,188	27,00	1 436,07
Tablă Inox 3×190×1500 V 2 AE	kg	53,188	47,00	2 499,83
Tablă inox 3×200×2000 V 2 AE	kg	53,188	86,00	4 574,16
Tablă inox 3×210×680 V 2 AE	kg	53,188	30,00	1 595,64
Tablă inox 3×250×1000 V 2 AE	kg	53,188	192,00	10 212,09
Tablă inox 18×1400×5500 W-4541	kg	61,714	1 116,00	68 872,82
Tablă inox 20×2000×8000 W-4541	kg	61,137	11 532,00	705 031,88
Oțel BLR 30×1 1/2	kg	5,262	11 532,00	705 031,88
Profil Z 80×40×40×4	kg	4,102	395,00	2 078,49
Profil Z 80×40×40×4×4-8M	kg	4,102	7 810,00	32 036,62
Profil U 230×40×4×8460	kg	3,915	1 650,00	6 768,30
Țevi constr 45×3,5 OLT-35	kg	10,210	965,00	3 777,97
Țevi constr 60,3×3,2 OL-32-1N	kg	5,967	7 400,00	44 155,80
Țevi constr 33,7×3,6 CMH	kg	6,457	2 226,00	14 373,28
Țevi constr 33,7×4 ST-35	kg	7,544	693,00	5 227,99
Țevi constr 404/2 90×10 OLT-45	kg	5,436	18 100,00	98 391,60
Țevi constr 95×10 OLT-45	kg	5,304	22 870,00	121 302,48
Țeavă constr 101,6×14,2 OLT 35	kg	4,879	1 974,00	1 971,11
Țevi constr 108×18 OLT-45	kg	5,038	1 974,00	9 945,01
Țevi constr 114×22 OLT-45	kg	5,304	1 894,00	10 045,77
Țevi constr 121×14 OLT-65	kg	5,701	1 520,00	8 665,52
Țevi constr 133×12 OLT-35	kg	6,630	614,00	4 070,82
Țevi constr 133×16 OLT-65	kg	5,304	570,00	3 023,28
Țevi constr 140×10 OLT-35	kg	5,045	981,00	4 949,14
Țevi constr 140×22 OLT-65	kg	5,304	2 894,00	15 349,77
Țevi constr 178×14	kg	5,675	9 071	51 478,49
Burlane 244,5×10,03	ML	7,332	1 605,00	11 767,86
Conducta fără filet 273×9,27	kg	5,078	584,00	2 965,55
Țevi oțel 273×16 OLT 35	kg	6,283	434,00	2 726,82
Țevi negre inst. 12,3/4 ×7	kg	3,415	330,00	1 126,95
Aluminiu lingotat	kg	7,50	60 000,0	450,00,0
Țeavă inox 85×8×6C00 W-4301	kg	8,500	2 564,00	98 714,00
Sîrmă rot S 4,5	kg	6,929	149,98	1 039,21
Sîrmă rot M 4 RM	kg	7,052	239,40	1 688,24
Sîrmă rot ARC 5 RM	kg	6,929	1 372,00	9 506,58
Sîrmă oțel ARC RR 4 MM	kg	7,155	1 255,00	8 979,52
Sîrmă oțel ARC RR 3,5	kg	7,155	428,95	3 099,13
Sîrmă oțel ARC RR 5,5	kg	7,046	231,00	1 627,62
Sîrmă oțel ARC RR 6	kg	7,046	114,00	803,24
Sîrmă semirot splin 9.5×4,75	kg	5,916	466,06	2 757,21
Fontă veche rebut propriu	kg	1,344	4 180,29	5 618,30
Bară aluminiu 35 99,5 1/2 T	kg	24,900	98,00	2 440,20
Bară dural. 40	kg	24,900	72,00	1 792,80
Bare anticorodal 1—40×40	kg	24,800	116,00	2 888,40
Profil AL 6061 rulou NR 4×4825	kg	34,100	1 911,00	65 165,10
TB 0,3×914×2000 AL 5005	kg	27,000	1 100,00	29 700,00
Tablă 3×100×2350 AL 5050 1/2T	kg	25,200	284,00	7 156,90
Tablă 3×150×2350 AL 5050 1/2T	kg	25,200	40,00	1 008,00
Tablă 3×180×2000 AL 5050 1/2T	kg	25,200	75,00	1 890,00
Tablă 3×180×2400 AL 5050 1/2T	kg	25,200	430,00	10 836,00
Tablă 3×200×1000 AL 5050 1/2T	kg	25,200	35,00	882,00
Profil AL. F-149×6000	kg	34,100	3 030,00	103 323,00
Profil AL 6061 P 1×7950	kg	34,100	515,00	17 561,50
Profil AL 6061 P 4×4850	kg	34,100	3 340,00	113 894,00
Profil Aliaj 6061 P 4×10800	kg	34,100	115,00	3 921,50
Profil AL 6061 P 4×MI 1900	kg	34,100	620,00	21 142,00
Profil AL A 1—3×5400	kg	34,100	947,00	32 292,70
Profil anticorodal A 2—1 M×6930	kg	34,100	2 227,00	75 940,70
Profil AL A 2—1×4700	kg	34,100	670,00	22 847,00
Profil AL 6061 A 2—9×2400	kg	34,100	696,00	23 733,60
Profil AL 6061 A 2—9×2500	kg	34,100	216,00	7 365,60
Profil AL 6061 F 22 A 3—1×4221	kg	34,100	261,30	8 910,33
Bare CU 9 1/2 I 30×5	kg	81,800	128,00	10 470,40
Sîrmă CU 9 1/2 T 22,7	kg	81,800	58,00	4 744,40
Bare bronz 30 BZ-14	kg	69,550	8,00	556,40
Țesăt sîrmă bronz 0,10×0,063	kg	704,000	9,50	6 688,00
Placă 20×500×3000 AM-60-M	kg	36,800	190,00	6 992,00
Sîrmă alamă 0,5 60 M	kg	67,900	128,00	8 691
Sîrmă alamă 3	kg	60,500	30,40	1 839,20
Țeavă alamă 24×2 AM 63 1/2 T	kg	68,550	6,50	445,57
Țeavă alamă 25×3 AM 631/2 T	kg	67,100	291,00	19 526,10
Fund D=700×6	buc	462,000	2,00	924,00
Cherestea fag NAL CL A 50	kg	1 032,360	3,96	3 984,90
Cher. fag aburit B 60 NT 100—170	kg	760,750	2,51	1 909,48
Cherest. tei CLB 50 180—600	mc	919,700	18,27	16 802,91
Bușteni tei ctg I	mc	278,070	2,58	717,42
	TOTAL CONT		20 001	857 684,16
	TOTAL GESTIUNE			857 684,16
Electrozi wolfram 4	kg	1 437,600	135,51	194 809,17
Electrozi spec ok 63-30 1,6	kg	112,550	99,00	11 142,45
Electrozi inox universal 2,5	kg	0,000	193,00	0,00
Electrozi schwartz 3kr 3,25	kg	20,481	143,60	2 941,07
Electrozi cromend 70NB 3,25	kg	498,660	518,75	258 679,87
Electrozi CR 25 NI 20 B 4	kg	78,180	39,00	3 049,02
Cablu tracțiune MAT 18-6×19	kg	10,060	380,00	3 822,80
Ambalaj varianta 3 /metal/	kg	1,290	36,00	46,44
Aluminiu deșeu consum propriu	kg	4,700	20 000,00	94 000,00
Etichete minimale	buc	4,000	2 884,00	11 536,00
Matrițe A4 șapilograf ceh	buc	1,650	5 000,00	8 250,00
Reducție A-B	buc	139,000	2,00	278 00
Reducție B-C	buc	72,400	12,00	868,80
Capac lagăr D=200 T 406.03.06.61	buc	300,000	375,00	112 500,00
Arbore T.406.03.05.04.01	buc	300,000	5,00	1 500,00
Arbore T.406.04.01.04	buc	85,000	2,00	170,00
Bucșe 2269 T35	buc	16 452,960	1,00	16 452,96
Braț T.406.031.40.300	buc	310,000	6,00	1 860,00
Coroana dinț. RVN AP 395-511179	buc	766,000	8,00	6 128,00
Roata dințată T.406.03.07.01	buc	725,000	45,00	32 625,00
Rola UD.1860.522 A	buc	151,880	87,00	13 213,56
Rola T.406.05.010.8	buc	250,000	55,00	13 750,00
Rola T.550.522.1	buc	235,000	51.00	11 985,00
Bucșe V.113.203.32	buc	11,600	50,00	580,00
Bucșe V.113.203.36	buc	25,750	50,00	1 287,50
Flanșe CC.113.3.04.09.10.03	buc	7,020	94,00	659,88
Flanșe S2.03.01.002	buc	4,760	163,00	775,88
Furca B.9.28 (Plopeni)	buc	97,000	20,00	1 940,00
Maneta 5914.94.303	buc	4,930	450,00	2 218,50
Reducție 5912.92.319	buc	3,810	1 330,00	5 067,30
Protoxid de Azot	kg	13,650	60,00	819,00
Acid acetic glacial	kg	40,000	2,00	80,00
Acidum ascorbicum	kg	253,530	1,00	253,53
Acid clorhidric 2N	kg	29,000	1,00	29 00
Acid florhidric P.A.	kg	100,000	4,00	400,00
Acid amino 1	kg	967,000	0,50	483,05

(Continuare în pag. 2)

Bartók și revitalizarea limbajului muzical

După o primă perioadă de incertitudine și căutări, cînd este influențat de romantismul tîrziu maghiar, Bartók descoperă muzica populară autentică. Puterea ei expresivă, „lipsită de orice fel de sentimentalism", simplitatea și puritatea melodiilor îl vor cuceri pe tînărul compozitor care va intui în melosul țărănesc „punctul de plecare" pentru renașterea muzicii culte. Într-o perioadă cînd Tiberiu Brediceanu făcuse o serie de culegeri de folclor și, intuind valențele cîntecului popular româ-

nesc, crease deja „Serata etnografică" (1905) și „La șezătoare" (1908), Bartók are aceeași revelație la auzul muzicii țărănești, și în special a celei bihorene, despre care spunea că „este poate cea mai minunată muzică populară (...) care luată chiar în chip absolut e atît de fermecătoare, încît ar putea-o admira toți oamenii de muzică ai Europei". Spre deosebire însă de Tiberiu Brediceanu, ale cărui lucrări apar din dorința de a afirma și în muzică spiritualitatea națională, de a crea și cristaliza pe un fond autentic școala muzicală românească, Béla Bartók apelează la folclor fiind convins că folosirea ineditului sonor de străvechi ritmuri și intonații poate duce la o revitalizare a limbajului muzical al secolului al XX-lea. El depășește stadiul romantic al poemului „Kósuth" sondînd o „terra incognita" care-i va inspira geniul creator. Va ști să redimensioneze valorile perene ale unor spiritualități străvechi ale căror taine va încerca să le descifreze găsind astfel un posibil drum al muzicii moderne. Va reuși în acest fel să realizeze acea extraordinară sinteză între fondul ancestral al muzicii populare și noile tehnici de compoziție. Receptiv la marile curente muzicale care traversaseră prima jumătate a secolului nostru, Bartók va fi influențat de impresionism sau expresionism numai în măsura în care va putea păstra fondul folcloric al lucrărilor sale. Chiar atunci cînd investigațiile limbajului bartokian vor merge pînă la folosirea totalului cromatic (tema I din Sonata I pentru vioară și pian) compozițiile sale vor rămîne în sfera tonalului. De ce ? „Pentru că muzica populară, care, dealfel este exclusiv tonală, o muzică populară atonală este ceva cu totul de neconceput". Nu este momentul pentru a supune discuției această teză a incompatibilității folclorului cu tehnica dodecafonică, astăzi infirmată de o serie de lucrări aflate în literatura noastră muzicală, cert rămîne însă faptul că Bartók se leagă de influențele noii școli vieneze, creînd la scurt timp **suita de dans** (1923). Este ca o revenire la vechea albie, însă cu impresii și imagini fructuoase pentru stilul și tehnica sa de compoziție. „Bartók a trăit cu pasiune toate revoluțiile și a re-creat, într-un anumit fel, după obiceiul său și cu bogatele-i mijloace personale, toate sistemele. Dar geniul său nu și-a arătat adevărata față, decît în ziua cînd a știut să descopere secretul reînnoirii sale într-o elaborare originală a subtanței melodice țărănești". (Constantin Brăiloiu). Care a fost și maghiară și română și ruteană și arabă. „Schițe pentru pian", „Două tablouri pentru orchestră op. 10", „Rapsodiile" I și II pentru vioară și pian, „Suita de dans" sînt doar cîteva din lucrările în care apar înmănuncheate diverse teme de inspirație folclorică. Este modul său de a invita la înfrățirea între popoare în care credea sincer și care spera să se realizeze atunci „cînd bătrînii cu bărbile lungi vor fi pierit și locul lor va fi ocupat de tineretul de azi" (1917).

„Este drept, mărturisea el într-o epistolă adresată lui Octavian Beu, că tocmai pentru că își trage seva din acest triplu izvor (maghiar, român, slovac, n. n.), creația mea muzicală poate fi considerată ca o întruchipare a acelei idei de integritate (...) Această idee încerc – pe cît îmi permit puterile – s-o servesc în muzica mea ; de aceea nu mă sustrag de la nici o influență, indiferent dacă provine dintr-o sursă slovacă, română, arabă sau oricare alta".

Bartók a descoperit trăsături comune popoarelor din mai multe continente, lucru care l-a determinat să emită ipoteza că „muzica populară de pe întregul pămînt va putea fi socotită, atunci cînd vom avea suficiente date la îndemînă, ca provenind din cîteva forme primare comune, din timpuri și genuri străvechi". În creația sa a apelat și la acest **fond comun** în care se recunoaște spiritualicește și românul și maghiarul...

Rodica GIURGIU

George Enescu la Oravița

memento

Într-o toamnă tîrzie, cu o lumină generoasă, a descins, în fața vechii clădiri a Teatrului din Oravița, George Enescu, muzicianul de renume mondial, care, în dragostea lui pentru arta slujită exemplar, nu a ocolit orășelele provinciale de odinioară. L-au întîmpinat melomani, dascăli și elevi, cu buchete de flori și cuvinte de bun venit. I-au ascultat măiastra interpretare și l-au răsplătit cu aplauze și urale. Profesorul Karl Kanz, de la liceul din localitate, cel care l-a găzduit peste noapte, a publicat – la cîteva zile – după concert, o cronică în ziarul „Oravitzaer Wochenblatt". După aprecieri superlative de ordin mai general, profesorul Kanz s-a referit la valoarea remarcabilă a interpretării de către George Enescu a părții violonistice a concertului : **„Uriaș stă înaintea noastră unul din cei mai mari artiști ai vremii. La primele trăsături pătimașe de arcuș, te simți departe de frămîntările zilnice... căci arta acestui mare maestru cîștigă viața. În cea mai nobilă limbă, pe care o poți cunoaște, ne vorbește în tonuri care vin din adîncul sufletului și a căror capacitate de expresie este simțită pînă în adîncul sufletului chiar și de profan. Această gingașă cantileană, capabilă de cea mai mare forță, care începe parcă din sfere și sună deabia auzită, minunata tehnică a renumitului virtuoz, însuflețirea aprinsă și temperamentul său care te duce cu el, reții pînă în ultimul locșor ocupat orice răsuflare. Furtună de aplauze a răsplătit după fiecare număr al acestui program de înalt nivel artistic această artă, care de mult nu a mai fost auzită aici".**

Semn nepieritor și mărturie de neuitat ale trecerii lui George Enescu prin Oravița – pe urmele pașilor lui Mihai Eminescu – este semnătura lui în Cartea de Aur a Teatrului din Oravița, unde, alături de alte ilustre nume, așternute într-un secol de dăinuire, numele său simplu și definitoriu, întocmai acelor pagini muzicale de cristalină strălimpezime și de amplă rezonanță și accesibilitate : George Enescu, 5 noiembrie 1931.

Ion CRIȘAN

Cercetător al folclorului românesc

În pofida multiplelor și eterogenelor tendințe și orientări, care au schimbat, în mai multe rînduri, peisajul muzical de după cel de-al doilea război mondial, opera bartókiană și-a păstrat intactă actualitatea, supraviețuind chiar propriei sale mode și asigurîndu-și dreptul la clasicitate. Creator și instrumentist ilustru, strălucit muzicolog, Bartók a trăit cu pasiune răsturnările tehnice și estetice revoluționare aduse de impresionism, politonalism, atonalism ori motorism, marele număr de doctrine și mișcări de idei fiind sintetizate de talentul său într-o operă de o mare măiestrie. Și dacă evaluarea exactă a creației sale muzicale, determinarea locului pe care judecata viitorului îl va atribui în patrimoniul spiritual al secolelor sînt lucruri ce vor rămîne pe seama posterității, în schimb, poate fi apreciată la cel mai înalt nivel valoarea aportului său științific, despre care sînt revelatoare atît miile de melodii populare culese de el, cît și zecile de lucrări publicate cu prețul unui efort căruia îi închinase întreaga viață. Despre raporturile muzicii populare cu cea cultă Bartók ne-a lăsat și cugetarea că nu se va putea crea o muzică națională prin limitarea la modelarea scolastică a cîntecului țărănesc, ci prin sesizarea legilor intime ale acestuia și prin cunoașterea limbii ancestrale a poporului. Dorința descoperirii esențelor cîntecului popular maghiar și a comparării acestuia cu folclorul muzical al popoarelor învecinate a necesitat extinderea cercetărilor asupra teritoriilor lingvistice românești, slovace și sîrbo-croate. Într-o măsură covîrșitoare îl va captiva pe artist marea bogăție și originalitate a folclorului românesc, lui datorîndu-i-se, în fapt, primul studiu științific despre melodia populară românească. Izbucnirea conflagrației mondiale va împiedica publicarea mai întîi în România a primei lucrări-consacrate folclorului unei regiuni –, autorul oferindu-se la vremea respectivă să suporte jumătate din cheltuielile tiparului și să ia asupra lui sarcinile ce ar fi decurs din dezlănțuirea războiului. Prin **Dialectul muzical al românilor din Hunedoara**, tipărit în limbile maghiară (1914), germană (1920) și română (1936), compozitorul depășește tot ce se scrisese pînă la acea dată, punînd o adevărată piatră de temelie folcloristicii românești. Într-o scrisoare din septembrie 1914, Béla Bartók îi scria lui Ioan Bianu : „... orice s-ar întîmpla, nu am să trădez munca pe care am început-o : socot drept scop al vieții mele să continui și să isprăvesc studierea muzicii poporului român, cel puțin în Transilvania".

Lui îi datorăm, între altele, cea dintîi culegere masivă de melodii instrumentale clasate pe temeiul structurii lor muzicale, care cuprinde un număr mare de melodii cu structură motivică de formă liber-improvizatorică, cea dintîi care cuprinde un număr mare de melodii de bucium și peste o sută de piese din cimpoi. Culegerea apărută postum este cea dintîi, în literatura noastră de specialitate, în care un muzician s-a ocupat atît de coregrafie, întovărășind descrierea dansurilor de schițe prevăzute cu simboluri, cît și de textele poetice, pe care le-a clasat aparte după cuprins.

La 9 decembrie 1953, Peter Bartók îi va preda lui **Constantin Brăiloiu**, spre îngrijire pentru tipar, manuscrisul marii colecții de muzică populară românească, rămasă de pe urma strălucitului muzician maghiar în păstrarea arhivelor din New York. Într-o scrisoare trimisă lui Tiberiu Alexandru, Brăiloiu destăinuia că a primit „un geamantan de hîrtii, în care sînt multe lucruri mișcătoare".

Anca Boboc DIACONESCU

inedite

ALMA CORNEA IONESCU

ENESCU

Evenimentul anului 1921 a fost concertul lui George Enescu, care venise pentru prima dată după Unire, la Timișoara.

Cine l-a auzit pe Enescu cîntînd la vioară, a rămas sub vraja cîntecului său sublim și senin, uneori poate prea feminin pentru severile capodopere ale clasicilor. Mai ales muzica lui J. S. Bach. Deși era foarte frumos interpretată, dar poate cam prea „zigeunerweisend", cîntată, în comparație cu interpretările marilor „Bachspieler" germani. Deși studiase de ani de zile la Viena, în orașul marilor clasici, – totuși felul său de a cînta s-a remarcat datorită legăturilor sale cu cea mai frumoasă și rafinată lume a Parisului muzical prin o libertate ritmică, melodică și metrică prea accentuată.

După concert, Lucia Cozma a dat o recepție în onoarea marelui violonist român. Am fost și noi invitați. Printr-un concurs de împrejurări, am ajuns tocmai lîngă dînsul la masă. Bietul Enescu era asaltat de cucoanele din Timișoara, copleșindu-l cu laude și tot felul de întrebări stupide ce scormoneau în biografia sa și care desigur că nu i-au procurat o prea mare fericire lui Enescu.

Cînd ne-am așezat la masă, Enescu a venit lîngă mine, ținîndu-mă de vorbă. Probabil a vrut să scape de gura femeilor. Părea că s-a simțit bine în vecinătatea mea, căci amîndoi eram cam tăcuți. Părea mulțumit de vecinătatea mea, fiindcă a scăpat de obligația de a răspunde la toate acele întrebări desigur stupide, cu care îl plictiseau doamnele din Timișoara, înfruptîndu-se în liniște din bunătățile oferite la masa îmbelșugată a amfitrioanei. În toiul discuțiilor, a pus și el problema Conservatorului din Timișoara ; spunea că ar trebui reorganizat, numindu-se în fruntea lui o personalitate muzicală cu autoritate, care să dea un impuls nou vieții noastre muzicale. Îmi amintesc și acum de emoția cu care am schimbat primele cuvinte cu maestrul Enescu, – căruia i-am fost prezentată de Doamna Lucia Cozma, ca cea mai bună pianistă română a Timișorii.

El rămîne veșnic viu în inima celor cari l-au iubit și l-au glorificat peste hotare, dar mai cu seamă în patria recunoscătoare.

BARTÓK

După exemplul marilor clasici ruși, Bartok este preocupat de a găsi materiale științifice pentru valorificarea folclorului în creația cultă. El spune că „orice melodie populară este un adevărat prototip de cea mai înaltă perfecțiune artistică". Cînd alții se îndoiau încă la noi în ceea ce privește viitorul muzicii – iată ce spunea Bartók : „Sînt sigur, că din puternicul impuls al melodiilor populare, – expresie a sufletului național, – a venit și va veni întinerirea artei muzicale". Pe baza unei asemenea concepții artistice sănătoase, Bartók a luat o atitudine hotărîtă contra posibilităților expresive limitate ale stilului cultivat pînă atunci și a curentelor decadente și formaliste care amenințau dezvoltarea artei muzicale.

Dar adevărata valoare a creației sale rezidă în opulența conținutului emoțional, în excepționala ei forță expresivă și în perfecționarea ei formală. Îndepărtîndu-se treptat de procedeele romantice depășite, – limbajul muzical al lui Bartók devine tot mai auster. Printre lucrările lui Bortók, care s-au răspîndit cele dintîi în rîndurile iubitorilor de muzică, au fost însă prelucrările de o deosebită măiestrie a folclorului românesc : un caiet de dansuri românești (editura Universal, Berlin) și un caiet de colinde pentru pian (în aceeași editură), o sonată pentru pian pe teme populare românești, un cîntec și trei dansuri pentru două viori, două dansuri românești, nouă cîntece populare românești pentru voce și pian și o cantată profană pentru cor, solo și orchestră pe tema unei colinde românești, – versurile fiind traduse în limba maghiară de însuși compozitorul.

Ocupîndu-se de particularitățile folclorului românesc, Béla Bartók afirma în 1914 că românii au păstrat forma originală a muzicii lor în chipul relativ cel mai pur. El susține că există deosebiri fundamentale între folclorul român, slav și cel maghiar. Au intervenit totuși unele transfuzii de influențe, dar fără însemnătate deosebită. Ele nu sînt esențiale și trebuiesc atribuite conviețuirii la un loc a celor trei popoare.

De poporul nostru Béla Bartók a fost îndeosebi legat nu numai prin prețuirea, culegerea și prelucrarea cîntecelor populare românești, ci și prin legăturile sale familiale (prima lui soție a fost o româncă din Lugoj) ci și prin prieteniile și sentimentele călduroase pe care le-a întîlnit în cercurile românești la noi în țară. Peste tot, la noi, în România, Bela Bartók s-a bucurat de o mare prețuire și apreciere, cîntîndu-i-se lucrările în concerte publice. Societatea Compozitorilor Români i-a închinat cel dintîi concert al său, (în 1924), la care și-a dat concursul însuși Bela Bartók și George Enescu, care i-a cîntat compozițiile.

Bartók se aseamănă și înrudește cu marele nostru George Enescu. Ambii compozitori au fost mari patrioți, – în același timp ambii au militat pentru înțelegerea între popoare. Și ambii s-au stimat și prețuit reciproc, într-un spirit de caldă și sinceră amiciție. Scriind acestea, îmi vine în minte atitudinea plină de suflet, colegialitate și modestie, manifestată de Bela Bartók față de Sabin Drăgoi. Era prin anul 1925, cu ocazia unui concert dat la Timișoara de marele compozitor maghiar. N. Varadi, editorul firmei de note muzicale Morawetz, i-a arătat lui B. Bartók compoziții de ale lui Sabin Drăgoi, pe care editura tocmai le tipărise. (Erau niște piese pentru pian, scrise pe motive populare românești, armonizate în caracterul folcloric al melodiilor, cu un sistem de cvarte, creînd momente muzicale sugestive, pitorești, care l-au impresionat pe Bartók). Acesta, entuziasmat, i-a spus editorului : „Uite, dînsul scrie ca și mine. Să-l ajutați !".

CONCERT

Cavalerilor Mesei rotunde

I

O urmă temătoare de licorn
Însîngerează pajiştea. E-o rază
Pe care răsuflarea unui corn
Ca într-o pantă limpede se-aşează.

Cuprinşi de lunecare, iată-i duşi
Pe lungi cărări, în negre labirinte.
Deschide codrul uşi şi iarăşi uşi,
Rămîne cornul veşnic înainte.

Gonesc şi-acum, gonesc în infinit –
Cu funii verzi îi fură paradisul.
Lichidul corn, cel mult prea vălurit,
E depărtarea însăşi, e abisul.

II

Aici e masa lungă de stejar
Şi-alături vatra. Curg peste estradă
Lumini şi umbre. Oştile de jar
Şi negura stau spadă lîngă spadă.
Desprinse din hieraticul inel,
Dulci sunete sub boltă se-nfăşoară.
Doar ele sînt ? Aduc aminte. El
Le vede (nu le-aude !). Le măsoară.
E sunetul un glas. Polipier
De sunete-i orchestra. O sfîşie
Armuri şi lănci, corabia de fier
A oştii-naintînd în veşnicie.
Aşa se zbate încă sub tavan
În sine însăşi vrînd să se cuprindă...

Pe cît de crud, pe-atît de diafan,
Tăişul lăncii tremură-n oglindă.

III

Trecea din turn în turn. Din zid în zid.
Umplea cu bronz, cu aur, labirintul.
Deasupră – nori. În zare, hyacinthul
Oceanului –anarhic şi putrid.

„E totuşi o vignetă”, surîdeai ;
Dar iată că desenul se topeşte :
Un leu de foc, o harpie, un peşte
Dar, mai ales, un sunet fără grai.

Şi, peste toate – bronzul călător,
Înalta ploaie-a notelor. Făptură
Fără durată, spaţiu şi statură,
Înveşmîntînd durata tuturor.

Eugen DORCESCU

MUZICA

Lemnul de lîngă mine a-nceput să cînte,
El, spaima şi chemarea rezonanţei,
Ca un vînt concentrat într-o patimă.
Acum se nasc frunze fără durere,
În clocot de taină nelecuită.
Acum pămîntul captiv, se apleacă-n sine,
Pentru pauza tînără dintre grai şi tăcere.
Şi pietrele care nu pot împietri,
Şi numai noi oamenii lăudîndu-ne
Cu povara acestui miracol.

Damian URECHE

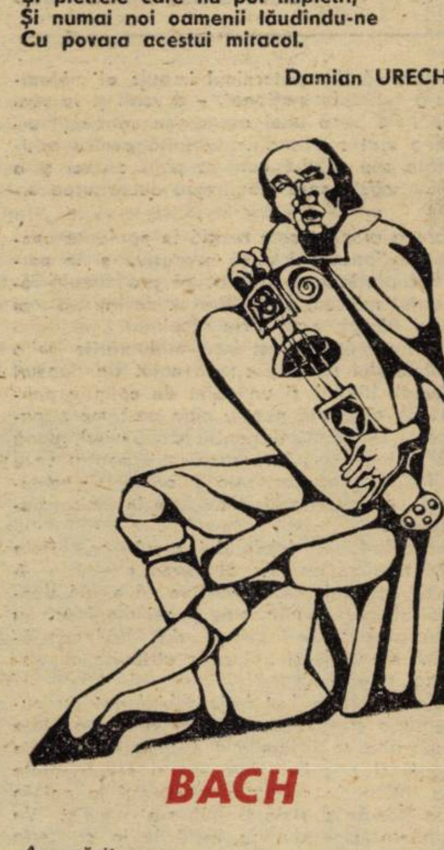

BACH

A regăsit un sens
  cînd nebuloasa doarme
rotată întrebare spre hăul lent
  şi-ascent,
mişcare esomenă prin somn închis latent
din vis chemată-n veghe
  enigmă de spirală
şi singura din toate rotirile fecioare
ce urcă-n nemurire. Rămîne tot mişcare
şi nu se-nmărmureşte
  în altă-ntruchipare.
În noaptea aceea întreagă
Bach Johann Sebastian
s-a încîntat sub bolte de piatră
  pentru-un an
şi-n galaxii asemeni...
  Dar ele de departe.

Eduard PAMFIL

REDUCŢIA PENTRU PIAN

Eu personal cred în existenţa unor oameni cu simţ muzical din rîndul personalului aflat în posturi de îndrumare şi control. Tovarăşul Svăbirtea, cu toată corpolenţa sa şi munca-i de teren, îi cîntă adesea la acordeon romanţe şi polci fiului său.

– Tovarăşe Sfăpîrdea, eşti cel mai indicat să mergi la Deluş, să rezolvi problema...

Inspectorul făcea alergie cînd i se pocea la acest mod „popular” numele, cînd superficialitatea auzului muzical al unora, fie ei şi cu munci de răspundere, îi ducea la confuzii făcîndu-i să vulgarizeze numele semenilor. Şi acum să vedem ce e cu acest profesor, Cormoran, cu opera lui cu tot. Şi cum va rezolva problema inspectorul acordeonist, trimis special, ca în povestirea cu soldaţii muzicanţi care au fost puşi să care un pian.

– Nu, îi spuse Svăbirdea (pardon, văd că şi eu am reuşit să-i modific involuntar numele) deşiratului şi ponositului profesor Cormoran, nu am venit din cauza navetei dumitale. În fond şi la urma urmei, duci şi la raion, la Pietreşti, o activitate culturală. Vom vorbi noi şi despre ea. Mie să-mi arăţi acum ciudăţenia **aia**. Că a ieşit o tărăşenie de mi s-a făcut şi la regiune capul calendar.

Cormoran găsise în fostul conac o sală folosită pînă nu de mult ca depozit. Îi făcu o scenă şi puse să-i sape o fosă nemaipomenit de largă. Asta aduse, în cel mai scurt timp, reprezentaţiile Operei din Cîmpeşti. Aşa că această comună beneficia de stagiunea permanentă a profesioniştilor muzicii, în timp ce la raion, în oraşul Pietreşti lucrul nu era posibil, din motive pe care le vom enunţa la momentul potrivit.

– Şi am auzit că aveţi şi public şi faceţi parte dintre cei ce au „rentabilizat”, ca să zic aşa, Opera. Aş întreba şi eu, aşa cum au mai făcut-o şi alţii : de ce tocmai operă, Cormorane ? De asta crezi că au nevoie oamenii de aici ? Cînd aveţi taraf fruntaş, dansuri emerite. Ştii, am o vagă bănuială ; dumneata ai făcut asta din... spirit polemic, da, nu mă contrazice. Spirit polemic. Ştiind că la Pietreşti... Dar încep acum încurcăturile. Nu cele artistice, altele şi mai şi. O să îţi vină aici nişte „alegro contabile”, să justifici banii investiţi în lucrări... Ştiu, mi-ai spus, o parte i-ai pus din buzunar, au mai contribuit şi părinţii. Am însă impresia că e nevoie şi de acte, mă rog, treaba dumitale, o scoţi la capăt cum poţi.

Despre Cormoran ca profesor de muzică : punctul forte fortissimo al activităţii sale în acest sens este situat în spectacolele date de către corul şcolii, cu un repertoriu format mai ales din „Coruri din opere”. Cunoaşteţi discul. Ajutat de pick-up, dirijorul îi învăţă pe copii acele piese şi avu un mare succes, chiar şi de public. Unele execuţii erau de un pitoresc desăvîrşit ; aliniaţi pe scenă, micii corişti aşteptau să se termine partea introductivă, orchestrală, bubuind somptuos în difuzoare ; apoi acul era luat de pe disc şi vocile infantile executau piesa fără ajutorul orchestrei... Intenţia secretă, idealul dascălului era să dirijeze ansambluri cu tot dichisul, orchestre, coruri. Acasă, dirija mereu, în faţa oglinzii, a televizorului, îşi învăţase discoteca şi fonoteca pe de rost.

– O scoţi la capăt cum poţi...

– Sînt de acord cu dumneavoastră, începu profesorul, minus treaba aceea cu spiritul polemic. După cîte ştiţi, am publicat şi în ziarul regional o notă atunci cînd se renova sala teatrului din Pietreşti. Nu mă deranja, pe atunci, faptul că exteriorul clădirii rămînea în stilul vechilor teatre imperiale, pe cînd interiorul era excesiv modernizat ; lăsam asta pe seama lipsei de gust a arhitectului. Mă deranja faptul că fosa rămînea la fel de mică şi că nimeni nu-l consultase pe directorul Operei, măcar. Într-o fosă mică nu va putea cînta niciodată orchestra acompaniatoare. Am vorbit şi cu constructorii : mi-au răspuns că nu se poate modifica vechea structură a clădirii. Bine, aşa o fi. Dar s-a construit noua clădire a Casei de cultură a sindicatelor. Încă de la început am dat fuga într-un suflet să văd cît va fi de mare fosa pentru orchestră. Era şi de data aceasta neîncăpătoare. Am vorbit cu constructorii. Se pare că doar eu am făcut-o. Vă daţi seama, ce autoritate poate avea un simplu dascăl. Mi s-a răspuns că din economie nu se face o fosă mai mare. Auzi, dom'le, din economie. Vorba ceea, un şanţ mai mare costă mai mult ! Se putea renunţa la rîndul întîi de fotolii. Şi apoi, zorzoanele de beton cu care s-a umplut faţada nu denotau atîta grijă pentru economisirea materialelor. Cînd vom mai avea ocazia, la Pietreşti, să construim o nouă sală, aşa cum trebuie ? Peste două sute de ani ? Unde să asculte tineretul operă ? Să-i ducem cu şcoala, săptămînal, la Cîmpeşti ?

– Ori la Deluş ? Iată soluţia, dascăle : Deluşul. Derdeluşul dumitale. Şi ce, trebuia să vină la Pietreşti „Olandezul” lui Wagner, cu o sută de instrumentişti ? De ce n-o fi bun şi un „Lăsaţi-mă să cînt”, cu instrumente mai puţine...

– Să nu confundăm...

– Lasă confuzia. Bine, dar se poate cînta şi cu unele reducţii.

– De pian ? Păi asta merge şi pe scenă.

– De pian pă naiba. Să mai cînte instrumentele şi prin reprezentantele lor. Vine vioara-şefă, contrabasul-maistru, oboiul-colonel, taragotul-nostru drag...

– ... Toba-caltaboş...

– Ascultă, măi frate, cînd eram eu de-o şchioapă, era la Pietreşti o orchestră semisimfonică. În absenţa suflătorilor din lemn, cînta acolo un acordeon. Mozart cu acordeon. Şi ce dacă ? Se mai cîntă şi la Cîmpeşti, la Filarmonică, Richard Strauss cu orgă electronică.

– Şi totuşi, s-ar mai fi putut face cîte

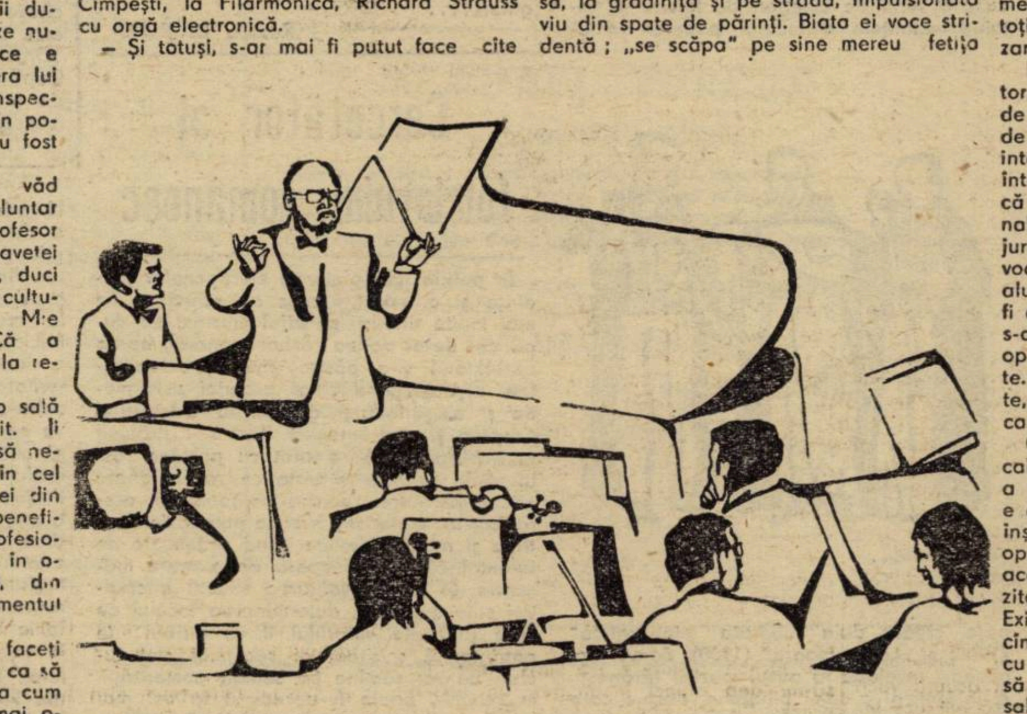

ceva, dacă aş fi avut audienţă acolo unde trebuie.

– Băiete, adevărul e că dacă nu-l cointeresezi pe omul în cauză, n-ai făcut nimic. Ia să fi zis că se înfiinţează o nouă formă de taraf sau de brigadă artistică de agitaţie, care să necesite aceste mari şanţuri din faţa scenei... Dar aşa, tovarăşului Trică îi plac mai mult fetele din brigada Casei de mode, tovarăşul Boghiu se dă în vînt după dubaşii noştri, tovarăşul Bivolaru vine numai cînd se produc taragotiştii. Ori ăştia merg pe orice scenă. Eu zic să-ţi vezi mai bine motale de... Eu, cel puţin cînt în familie. Nu mă arăt seara niciunde. Aşa că rămîi singur, mata şi publicul, cu care ai afinităţi. Şi nu uita că „reducţiile” astea îşi au rolul lor în economia generală...

Aşa şi fu. Veni o reducţie pentru raion şi mulţi dintre orchestranţii amintiţi de inspector nu mai avură loc în fosă, ci în fostă. Dar să nu ne apuce pe noi satisfacţiile.

Cormoran îşi văzu de stagiunea lui sătească, de penibilele concerte cu corul de elevi şi cu pick-up. Opera dădea în continuare (şi dă) reprezentaţii rentabile la Deluş. Autobuzele trec prin oraşul dotat cu fose prea mici fără să oprească.

ARBELLA

Niciodată fetiţa aceea puţin saşie nu avusese daruri muzicale formidabile. Tatăl său, violoncelist dezacordat de bătrîneţe, despre care unii ziceau, pe nedrept, că ar fi prea bătrîn pentru a-i fi tată, ţinea sus stindardul muzicii în acea casă. Aşa că Arbella începu de mică să zbiere prin casă, la grădiniţă şi pe stradă, impulsionată viu din spate de părinţi. Biata ei voce stridentă ; „se scăpa” pe sine mereu fetiţa cu „Ciobănaşului îi place...” începînd cu ora statului pe oliţă şi pînă la închiderea ochilor. Unii spun că Arbella ochii închidea, numai gura ba. Mama o punea să cînte şi în tramvai, de obicei fragmente din „Lăsaţi-mă să cînt”, pentru a demonstra călătorilor cîtă cultură există în acea fericită şi talentată familie.

Ciudat, dar şi profesoara de muzică o împingea mereu în faţă la serbările şcolare ; biata fată era mereu gata să „pună acul pe disc”, să se „pună în priză”. Este momentul s-o spunem, ea fiind destul de mare acum, că pe alocuri falsa vădit sau mai puţin vădit, sau vădit doar pentru profesionişti. Însă, înconjurată de elevi pe care muzica nu-i atrăgea, de colegi interesaţi numai de fotbal, profesoara o prefera pe Arbella mai mult simbolic, de dragul muzicii şi nu că ar fi avut eleva calităţi deosebite. A fost o mare greşeală pedagogică să i insufli minciuna cum că ar fi vorba de un copil-minune ; a ajuns s-o creadă chiar şi copilul. În corul şcolii mai erau cîţiva băieţi cu auz bun, dar profesoara nu agrea băieţii, poate pentru că în aceştia nu te poţi baza căci traversează uneori o perioadă cînd vocea se schimbă.

După dispariţia violoncelistului, Arbella nu mai fu susţinută îndeajuns pentru a putea îmbrăţişa o carieră artistică, aşa că se dedică artei textile într-o întreprindere. Aici intră în prima brigadă artistică de agitaţie care-i ieşi în cale şi cu figura ei simpatică îşi făcu loc, din fază în fază, la toate spectacolele şi competiţiile sindicale. Deveni şi diseuza formaţiei „Stingacii” a fabricii. Acoperite de orgia sonoră a orgii electronice, dulcile ei falseturi erau imperceptibile aproape. Deveni curînd favorita direcţiunii ; mai venea cîte o delegaţie, se mai organiza cîte o reuniune colectivă, mai ales cînd cîştiga echipa de fotbal a fabricii şi atunci „cîntă pentru dumneavoastră Arbella”. Cu acest prenume de actriţă trebuiră să se obişnuiască toţi, cu toate că se propusese şi romanizarea lui, de către contabilul şef.

La faza interjudeţeană, unui compozitor, membru al juriului, transfigurat un pic de refrenul unui coniac, oferit în pauză de concurenţi, îi căzu oarecum cu tronc interpreta care se deda unui şlagăr vesel într-un program dat de un grup satiric. Aşa că Arbella fu promovată pentru „faza finală”. În cadrul şedinţei de deliberare a juriului finalei, cineva obiectă, convins că vocea tinerei avea o serioasă carenţă, că aluneca imperceptibil în falset, că oricît ar fi de studiată interpretarea, oricîtă tehnică s-ar consuma, există un dat nativ care se opune categoric unei linii melodice corecte. Cum că fata asta **nu poate**, literalmente, oricît s-ar investi în ea. Şi de aici porni cariera glorioasă a Arbellei.

Ce-ar fi dacă : o anume, poate inexplicabilă dar nu mai puţin reală infirmitate a percepţiei noastre... Vreau să spun că e cu putinţă ca tocmai **auzul** nostru să se înşele, iar nu cel cu vocea. Asta nu este opinia celui ce descrie aceste rînduri, ci aceea a unor specialişti în vîrstă, compozitori, redactori muzicali, regizori de sunet. Există, desigur, cazuri în care, datorită cîntatului în play-back sau într-un concert cu multe difuzoare, boxe etc. interpretul să nu aibă un control exact asupra vocii sale şi să o lase involuntar să glisseze într-un falset unic, temporar şi drăgălaş, fapt care nu impietează cu nimic asupra calităţii generale a vocii, a virtuozităţii. Falsetul poate deveni chiar o notă aparte, marcînd o personalitate distinctă, care face din el un tabiet şi un leitmotiv, care îl foloseşte uneori pentru a demitiza pe „frumoşii”, hiper-corecţii, calofilii muzicii. Falsetul Arbellei este, aşadar, inexistent, pe cît de sublim. Cînd existenţa unui fenomen este combătută, el dispare, chiar dacă un reflex abia existent mai planează asupra lui. Vocea Arbellei, spun muzicologii în continuare, poate fi simbolică pentru o faţetă a civilizaţiei noastre. Perceperea perfecţiunii nu este posibilă întotdeauna în acelaşi registru, aşa că emisia ei nu-şi găseşte pur şi simplu interlocutorul. E riscant să spui că receptorul ar fi perfect, în timp ce... Şi în van e perfect un element pasiv Emisia e creaţie, orice s-ar spune, vocea Arbellei face mai mult pentru eternitate decît beneficiarii ei. (Ai vocii sau ai eternităţii ? N.a.).

Disc după disc, Arbella lansează astăzi compozitorii, formaţiile, care nu mai pot după vocea ei, decretată şi „bună pentru export” şi „specifică unei zone spirituale bine delimitate”. Din umbra eternităţii, profesoara ei de muzică o împingea din spate, pretextînd mereu... vocile în schimbare ale celor cu auz muzical bun, auzul în schimbare al celor fără voci muzicale, urechile clăpăuge, urechile fără „cercel”, textierii proşti şi cei care se asociază uneori cîte doi pentru a putea elibera rimele unui cîntec, refrenele schimbate, din la-la-la în na-na-na... Năstruşnică profesoară : Nemaiavînd ce preda, se ţine de „scheme”. Şi violoncelistul dezacordat ne întinde din mormînt fantoma surîsului său ştirb-ironic. Călcăm pe coaja de banană a moştenitoarei lui şi ne însufleţim aplaudînd o nouă premieră a muzicii discorbelle, o nouă melodie care **trebuie** neapărat să devină şlagăr, orice ar fi. Căci Arbella, uitasem să vă zic, devenise aproape atrăgătoare, ştia ca nimeni să gesticuleze, avea joc de scenă şi de fînd, toalete şi ce 'dracu' nu mai avea. Voce n-avea, dar vine şi asta, cu timpul.

P.S. Să fim oare, victimele unei defecţiuni de receptare colectivă ?

Să ne înşele în aşa hal auzul încît să percepem fals ceea ce nu este realitate ? Posibil. Uneori activitatea solară cauzează tot felul de probleme. În orice caz, urmare a cazului Arbella, părinţii au reprimat dorinţa de a cînta a fiicelor lor, pentru a nu se repeta asemenea fenomene. Şi au rămas pe din afară mii de talente autentice.

Schiţe de Lucian BURERIU

Suvenir despre ENESCU

● Era o zi din luna noiembrie 1929, cînd am citit pentru prima oară numele de George Enescu pe un afiş din faţa teatrului, care anunţa cele două concerte ale lui. De cîţiva ani frecventam ore de vioară la profesorul Tomm Béla, fiindcă visul meu era să devin un mare violonist. Idolul meu era Niccolo Paganini. Am vrut să întorc pentru totdeauna spatele tipografiei, unde am intrat ca ucenic. Cu cît priveam mai mult afişul şi numele de Enescu, încolţi în mine hotărîrea să mă prezint cu vioara mea la marele maestru, să-i spun dorinţele şi planurile mele. Pentru a nu mă face de rîs, am exersat în seara aceea pînă tîrziu. În dimineaţa următoare am luat vioara mea şi-am pornit plin de iluzii şi dorinţe spre tipografie. Timpul trecea pentru mine încet dar în sfîrşit era ora douăsprezece şi puteam să părăsesc tipografia. Aproape fără răsuflare am bătut în uşă şi o voce m-a invitat să intru. Şovăind am deschis uşa şi am intrat. La masă stătea un om în cămaşă şi vestă şi scria. Mă uitam ţintă la el, nu puteam scoate un cuvînt şi am avut senzaţia că mă sufoc.

– Spune, băiatul meu...

Dar eu nu eram în stare să scot un cuvînt. Stăteam pironit locului.

– Ce doreşti ?

Mi-am luat inima în dinţi şi bîlbîindu-mă l-am rugat să-mi dea voie să-i cînt ceva la vioara mea.

– De aceea ai venit, băiatul meu ? – Şi se uita cu un zîmbet la mine.

Într-o clipă mi-a trecut toată frica şi în scurt timp a aflat Enescu tot ceea ce îmi era pe suflet şi ceea ce doream. Toate planurile mi le-am dezvăluit ca şi dorinţa mea arzătoare de a deveni în sfîrşit liber să părăsesc tipografia. După ce am terminat, m-a privit prelung şi încet m-a întrebat :

– Vrei să devii violonist, băiatul meu ? ...şi ai o meserie aşa de frumoasă, eşti tipograf. În fiecare sîmbătă primeşti leafa ta şi nu eşti obligat să aştepţi publicul. Meseria ta e frumoasă şi e şi o artă. Fără această meserie ar rămîne ideile oamenilor moarte ; tu le dai viaţă, tu le dai posibilitatea de a fi citite.

Ce este în schimb vioara ? Şi nu este o asemănare între meseriile noastre? Gîndeşte-te bine dacă nu e aşa ? Eu trezesc notele la viaţă şi tu ideile. Aşa că sîntem egali. Fiecare din noi doi are publicul său, tu cititorii, eu melomanii.

Acestea erau, în mare, gîndurile sale de care mi-am adus aminte după cincizeci de ani şi dacă aş fi ştiut încă pe atunci cine e Enescu, nu aş fi avut îndrăzneala să mă prezint în faţa lui. Dar în tinereţe nu cunoşti limite şi treci impetuos peste totul, chiar şi acolo unde totul stă neclintit şi nu poate fi schimbat nici cu vorbe şi nici cu vise bizare.

Hans MOKKA

Enescu şi bănăţenii

Presa timişoreană a vremii după cum afirmă muzicologul Pinter Lajos a scris mult şi judicios despre concertele maestrului în această parte a ţării. Cităm în acest sens un fragment dintr-o cronică muzicală a concertului dat de Enescu la 16 XI 1929 la Timişoara : **„Violonistul Enescu aparţine acelor puţini aleşi pentru care virtuozitatea tehnică nu este un scop, ci doar un mijloc şi, din acest punct de vedere, este unul din cei mai importanţi violonişti ai prezentului. Tonul de o fermecătoare nobleţe, profunda muzicalitate, pregătirea aproape fără egal şi generosul talent îl aşază în rîndurile violoniştilor de seamă ai lumii... Minunata sa modestie, bunătatea fără pereche, puterea de muncă inepuizabilă, iată calităţile acestui artist veşnic nemulţumit de sine însuşi, veşnic năzuind către perfecţiunea umană şi artistică”.**

În ziarul „Temesvári Hírlap”, Gárdoni István publică un interviu luat lui Enescu în pauza unui concert. Reţinem ca o notă deosebită prezentarea nobleţei de caracter şi de ţinută a marelui artist : **„În timp ce apărea pe scenă, iar publicul aplauda, eu încercam să-l văd pe om... Ţinuta lui nu mi s-a părut cîtuşi de puţin impresionantă. Fracul său nu-i venea defel turnat, atitudinea nu este falnică, mersul lui nu mi se pare „voinicesc”, ci mai curînd de o umilinţă sacerdotală...”.**

Compozitorul Tiberiu Brediceanu (1877-1968), evoca, în 1955 un episod al unei întîlniri cu autorul lui „Oedip” episod semnificativ pentru configurarea înaltului patriotism al lui Enescu :

„Se făcuse Unirea. Era în martie 1919, cînd venisem în Capitală cu însărcinarea de a organiza primul turneu oficial prin Ardeal şi Banat al Teatrului Naţional şi aveam alte preocupări în legătură cu viitoarea mişcare artistică ce trebuia să se desfăşoare în ţinuturile noastre cu un astfel de prilej, întîlnindu-l la Ministerul Cultelor şi Instrucţiei Publice, i-am arătat, cît de binevenită ar fi hotărîrea sa, de a ne onora cu cîteva concerte, în oraşele noastre. Mi s-a părut că i-a surîs ideea, fără să-mi dea atunci momentan un răspuns precis. Cu atît mai vesel am fost a doua zi, cînd am citit într-un ziar, următoarea ştire : „George Enescu, întîlnindu-se la Bucureşti cu un cunoscut din Ardeal, l-a întîmpinat pe acesta cu cuvintele : „Ni s-a mărit ţara şi s-au înmulţit greutăţile ei, dar mie nu-mi pasă, că am umeri largi şi ca dovadă, în iunie am să viu în Transilvania să dau mai multe concerte”. Şi maestrul s-a ţinut de cuvînt ! Mai cu seamă în primii ani după Unire, George Enescu a răzbătut lungi drumuri artistice prin Ardeal şi Banat, ovaţionat preutindeni cu cea mai mare căldură sufletească şi un neţărmurit entuziasm”. În anii reîntregirii ţării, după actul istoric de la 1 decembrie 1918 mesajul generos al muzicii lui Enescu se răspîndeşte pe toate meleagurile locuite de români, contribuind astfel la creşterea şi afirmarea conştiinţei naţionale.

Compozitorul Sabin V. Drăgoi sublinia cu acurateţă şi pătrundere contribuţia lui George Enescu la organizarea unei arhive româneşti de folclor : **„în care cu mari jertfe şi cu o muncă de ani de zile s-a**

adunat o mare colecţie de înregistrări de muzică populară, colecţie care cuprinde un material nepreţuit şi care stă la temelia colecţiilor de azi ale Institutului de folclor”. Tot creatorul operei „Năpasta” remarca drept una din caracteristicile fundamentale ale activităţii componistice a lui Enescu profundul ei caracter popular : **„Strîns legat prin toate fibrele simţirii de viaţa şi arta poporului, Enescu a creat o operă vastă ce se caracterizează printr-o largă accesibilitate, o operă de rară frumuseţe melodică, bogată în imagini şi sentimente înălţătoare”.** Înfiinţînd în 1912 premiul naţional pentru compoziţie „George Enescu”, muzicianul girează acordarea lui în 1922 (premiul II) şi în 1928 (premiul I) lui Sabin Drăgoi. În aceeaşi direcţie trebuie subliniată stimularea creaţiei muzicale bănăţene prin acordarea premiului „G. Enescu” compozitorului Nicolae Ursu (1905-1969), în 1942 şi prin impulsionarea vieţii muzicale a oraşului Lugoj.

Marius POP

Sabin V. Drăgoi şi neşansa lui „Kir Ianulea”

Climatul spiritual transilvan interbelic nu a fost prielnic creerii unei opere comice româneşti. Ajunge să aruncăm o privire peste repertoriul Operei române din Cluj din anii 1919-1940 însumînd mai mult de 65 de lucrări, spre a ne convinge că lucrările de mare succes au aparţinut mai toate genului eroico-romantic şi curentului verist italian. **Nunta lui Figaro,** reprezentată abia în 1932, s-a dat la mare distanţă în total de şapte ori. **Don Giovanni,** capodopera lui W. A. Mozart, a căzut – fapt notabil – la premiera din 1940. **Preţioasele ridicole** de Felice Lattuada s-a cîntat în total de trei ori, la fel ca şi **Poştaşul din Lonjumeau.** Delicioasa piesetă dialogată **Secretul Suzanei** de E. Wolf-Ferrari a rămas în 1934 neînţeleasă, la fel cum neînţeles fusese în 1929 şi **Gianni Schicchi,** ambele completate cu spectacole de balet, aşa că au izbutit să atragă publicul pentru numai cîte şapte spectacole. Şi doar cu **Şvanda cimpoierul** s-a reuşit în două stagiuni la nouă spectacole, dintre care două în matineu, deşi s-a bucurat de o distribuţie excepţională şi de o montare scenică ce nu a lăsat nimic de dorit.

Nevestele vesele din Windsor s-a bucurat şi ea de un interes scăzut, asemenea **Fantomei albe** de Fr. Boieldieu. Iar **Maeştrii cîntăreţi din Nürnberg** de Richard Wagner a ajuns relativ tîrziu, în 1939, pe scena Operei române clujene, din care repertoriul wagnerian dealtfel n-a lipsit : **Vasul fantomă** cu 24, **Tannhäuser** cu 63 şi **Lohengrin** cu 40 de seri în decursul stagiunilor interbelice, fiecare cu mare afluenţă de public. În felul acesta singurele opere bufe de succes s-au dovedit **Bărbierul din Sevilla,** de G. Rossini cu 76 de reprezentaţii şi Mireasa vîndută de B. Smetana, aceasta din urmă cu absenţe în unele stagiuni, însumînd în total 22 de spectacole. Dar ce ne spun şi aceste cifre în comparaţie cu **Aida,** care s-a bucurat de un succes record (171 sepctacole), **La Traviata)** 150 de reluări, în mai multe distribuţii, din care memorabilă rămîne ca interpreta rolului principal Ana Rozsa-Vasiliu) şi **Faust** cu 148 seri şi matinee triumfale, mai ales că se dădea neprescurtată întreaga **Noaptea Walpurgiei?**

Am discutat de multe ori cauzele carenţei în domeniul operei comice cu profesorii mei, Ionel Crişan şi Dr. Augustin Bena. În mod paradoxal, Ionel Crişan care dispunea de mult humor, a atribuit insuccesul **Secretului Suzanei** faptului că „tema” lucrării : gelozia nefondată a unui soţ bănuitor, este lipsită de picanterie. Şi ce magistral era el tocmai în rolul acestui soţ. Dr. Augustin Bena, care în anii aceia îşi prepara materialul pentru **Ţigăniada,** după poemul eroi-comic al lui Budai-Deleanu, s-a dovedit ros de îndoieli. „Care e condiţia fundamentală a unei opere comice de mare succes ?” mă întreba. Şi tot el : „Subiectul să fie uşor de urmărit, deşi i se cer mereu întorsături neprevăzute. Muzica să fie melodică, dar să ţină seama şi de caracterul personajelor, nu prea multe ca număr şi toate distincte. Aşadar, trebuie un subiect popular plin de peripeţii comice, caractere cu un fond uman veridic, dar cu trăsături comice şi, bineînţeles, o muzică adecvată subiectului, caracterelor şi peripeţiilor”. Iar la întrebarea mea : „Atunci cum se explică totuşi insuccesul lui Mozart şi Nicolai faţă de succesul **Voievodului ţiganilor** care din 1931 a totalizat 84 de spectacole ? Oare scriitura lui Mozart şi Nicolai să fie mai puţin melodioasă decît a lui Johann Strauss-fiul ?” tot Augustin Bena mi-a răspuns : „Aici mai intervine un fapt : fantasticul...” – „Ei bine, i-am răspuns, atunci **Povestirile lui Hoffman,** cu tot fantasticul lor ca acţiune şi caractere, redate şi muzical cît mai expresiv, fără să frizeze cît de cît esotericul, de ce a ajuns în unsprezece stagiuni abia la 47 spectacole ? Si muzica lui Offenbach este doar cel puţin atît de populară ca a lui Strauss-fiul sau Charles Gound...”

Discuţiile acestea au avut loc, cu numeroase reiterări, între 1935 şi 1945, la Cluj şi la Timişoara. Între timp, intrînd în relaţii de iniţiere literară şi esetică şi cu Ion Chinezu, Petre Grimm şi Kisbàn Miklós, mi s-a vorbit de o anumită „uscăciune” a spiritului ardelean care refuză aşa-zicînd aprioric deschiderea aperceptivă pentru sferele comicului şi humorului. „Vezi ce tragică e masca lui Lucian Blaga”, mi-a replicat Ion Chinezu. „Culmea umorului la el : „Erzsi-Bözsi, tot un drac”. Şi nu puteam să nu-l aprob. Mai ales cînd la Teatrul naţional din Cluj, după cîte un răsunător succes la premiere, unele comedii ca **Zebra** şi **Mansarda** în curînd se dădeau cu săli aproape goale. Iar la premiera lui **Avram Iancu** singura replică „înaripată” s-a devedit : „Erzsi-Bözsi...”.

În condiţiile acestea, sincer să fiu, m-a neliniştit vestea că după oratoriul scenic Constantin Brâncoveanu, Sabin V. Drăgoi a început să lucreze la un **Kir Ianulea** pe libretul lui Radu Urlăţeanu. A mai intervenit şi tragicul sfîrşit al libretistului – victima unei birocraţii cu iz arhaic, amintind cele premergătoare cupei de cucută golită de Socrate. Muzica lui Sabin V. Drăgoi mi-a fost numai prea cunoscută – din culegerile şi prelucrările sale de folclor, din marea sa creaţie corală şi din opera sa **Năpasta.** Îi găseam celei din urmă multe asemănări cu **Jenufa** de moravul L. Janàcek. Mai cunoşteam de acelaşi şi două lucrări tragi-comice : **Aventurile domnului Broucek** şi **Vulpoiaşul isteţ.** L. Janàcek s-a bucurat din 1916 de prietenia lui Max Brod, acelaşi care a popularizat şi creaţia în parte fragmentară a lui Franz Kafka. Max Brod a fost o mare conştiinţă, cunoscut în lumea artistică şi ca autor a unor romane de răsunător succes. Propagîndu-i pe Janàcek şi Kafka şi-a completat propria creaţie cu una din cele mai frumoase pagini de cultură : devantul acordat gloriei acestora ca genii deschizătoare de drumuri noi. Şi am conchide : Dacă Radu Urlăţeanu ar fi rămas în viaţă, Sabin V. Drăgoi, autorul lui **Kir Ianulea,** ar fi avut un sfetnic convingător şi un propagator cu mare putere de persuasiune.

Publicul clujean, ca pe urmă cel timişorean, a fost nepregătit pentru opera comică a lui Sabin V. Drăgoi. Crescut în atmosfera operei eroice şi veriste, n-a înţeles nimic, dar absolut nimic din intenţiile compozitorului. La premieră, am mai avut şi neşansa de a sta alături de unul din detractorii maestrului timişorean. „Ce caută aici dansul ăsta din Almaş ?... Doina asta din Almaş ” eram osîndit să aud mereu din nou. Sau : „Interesant – mă ! Încearcă să creeze o polifonie orchestrală cu totul aparte”. Iar la finele spectacolului : „Dacă băiatul meu nu va fi cuminte, îl voi osîndi să vină la **Kir Ianulea...**”.

Acestea ca tot atîtea „momente de atmosferizare”, prin care se explică primirea rece a primei opere comice a lui Sabin V. Drăgoi. Să fi presimţit autorul neşansa unui succes cu această lucrare ?

Posed cu scrisul lui de mînă planul stagiunii 1940-41 al Operei române din Cluj în refugiu la Timişoara. Este indicată şi data deschiderii : 2 XI 1941, Mai departe titlul a douăsprezece lucrări de reprezentat pînă la 1 I 1941, după care se consemnează o întrerupere de 20 zile, pentru stagiunea Teatrului german. Urmează titlul a altor cincisprezece lucrări, printre care subliniate cu roşu ca posibile mari succese : **Marta, Liliacul, Flautul magic, Răpirea din Serai,** şi **Orfeu şi Euridice.** Ca lucrări româneşti se propuseră : **La şezătoare, Seara mare, Năpasta, Făt Frumos, Păcat boeresc** şi **Strigoii.**

Ca orice plan, în condiţiile social-politice din era pe cît de scurtă, pe atît de zbuciumată şi sîngeroasă a lui I. Antonescu – H. Sima şi acesta, în mare parte, a rămas mai mult pe hîrtie. **Marta** şi **Liliacul,** cum se prevăzuse, au fost mari succese. **Răpirea din Serai** s-a cîntat abia în 1943. **Năpasta,** într-o nouă versiune mai puţin dinamică, a trecut aproape neobservată, ea nebucurîndu-se nici măcar de o distribuţie onorabilă. **Flautul** magic care ar fi putut să contribuie la înţelegerea lui **Kir Ianulea** a fost „expediat”. În felul acesta, în consecinţă cu **Faust, Boema, Lakmé, Aida, Tosca, Cio-cio-san** sau **Balul mascat** (acesta din urmă mereu scos din studiu ca, în sfîrşit, în 1943 să ajungă la o interpretare cu adevărat de zile mari) **Kir Ianulea** s-a dovedit pentru unii prea puţin atractiv, pentru alţii sfidind sfintele credinţe ortodoxe ale neamului şi, în sfîrşit, pentru „cunoscătorii” din adînc ai specificului românesc mult prea eteroclit şi chiar prolix. Şi de fapt, scena nopţii de crăciun, căzută pe mîna unui regizor neinspirat, s-a transformat într-o cantată statică, justificînd verdictul de obositoare prolixitate. Dar nici interpreta Fiicei de rege n-a corespuns ca voce şi joc de scenă. În felul acesta, lucrarea, departe de a-şi fi putut afirma originalitatea şi frumuseţea, s-a „bucurat” de o presă onorabilă şi de dezinteresul publicului – fapte care justifică termenii din titlul acestei rememorări.

Andrei A. LILLIN

profiluri

ION VIDU

Învăţător în comuna Şeleuş – Cighirel, judeţul Arad ; profesor la „Institutul pedagogic-teologic” din oraşul-reşedinţă a acestui judeţ şi la Liceul „Coriolan Brediceanu din Lugoj, Ion Vidu a fost dublat întotdeauna de iniţiatorul, îndrumătorul şi conducătorul mişcării corale din Banat. Evident, primele înjghebări muzicale vocale nu se datoresc lui Vidu, căci „Reuniunea de cîntări şi muzică” din Lugoj a luat fiinţă cu aproape cinci decenii înaintea numirii sale în acest oraş, iar corul din Chizătău număra la aceea dată (1888) mai bine de treizeci de ani de existenţă.

Ce îi datorăm atunci în planul activităţii corale ? Mai întîi el a reuşit ca în scurtă vreme să impună formaţiei lugojene un repertoriu de inspiraţie folclorică, apoi a abordat o nouă viziune asupra artei interpretative, corul său devenind un ansamblu model pentru toate celelalte grupări de acelaşi profil.

El însă dorea ca puzderia corurilor să păşească pe acelaşi drum ascendent în strînsă unitate avînd acelaşi ideal măreţ : propăşirea artei şi culturii tuturor categoriilor de cetăţeni. Din această dorinţă s-a născut ideea constituirii „Asociaţiei corurilor şi fanfarelor române din Banat” (1922) condusă de Iosif Velceanu, Ion Vidu, Filaret Barbu ş.a. „Asociaţia” a însemnat o mai bună organizare a vieţii muzicale corale realizată pe baza statutelor elaborate de Vidu, o îndrumare şi un control de specialitate, mînuirea unui repertoriu valoros, încurajarea forţelor componistice locale, introducerea caracterului competitiv în scopul ridicării nivelului de pregătire, creşterea numărului de formaţii, păstrarea unei evidenţe „la zi” a tuturor corurilor şi fanfarelor (la acea dată în „Tabloul corurilor şi fanfarelor române din Banat”, numai în judeţul Caraş-Severin fiinţau 68 de asemenea ansambluri muzicale), un organ de presă etc.

Dar, scopul înfiinţării „Asociaţiei” era deosebit de îndrăzneţ, Vidu şi colaboratorii săi îndrăznind să viseze generalizarea acestui mod de organizare a vieţii muzicale şi în celelalte provincii, acţiune care trebuia să se încheie cu constituirea „Federaţiei corurilor şi fanfarelor din România”, fapt care, din păcate nu s-a realizat.

Cerinţele de reimprospătare a repertoriului erau din ce în ce mai mari prin creşterea numărului de formaţii muzicale şi scurtarea timpului afectat studierii pieselor, prin trecerea la alfabetizarea muzicală a coriştilor. Bogăţia şi varietatea zestrei componistice a lui Vidu o datorăm tocmai necesităţii de a răspunde prompt comenzilor de acest fel. Creaţia muzicală a lui Vidu oferă încă şi astăzi un cîmp vast de cercetare. Dacă privim relieful atît de frămîntat al moştenirii corale lăsate de compozitor, zestre la baza căreia a stat munca asiduă însoţită de un talent viguros, descoperim cîteva trăsături devenite pregnante prin seriozitatea abordării : inspiraţia folclorică, mesajul patriotic, originalitatea şi viabilitatea în timp a muzicii sale. Cîntecele lui Ion Vidu au răspuns unor nevoi spirituale imediate ale epocii sale : lupta pentru obţinerea independenţei de stat şi a drepturilor social-politice, desăvîrşirea unităţii naţionale.

Dumitru JOMPAN

Computer

● Muzica, după Darkin, a luat naştere ca mijloc de atracţie între sexe...

● Cîntul omului, după H. Spencer, constituia o descărcare a excesului de energie...

● Ţelul muzicii nu este acela de a exprima sentimente, ci de a exprima muzică (P. Boulez).

● Doina e menţionată întîia dată de Cantemir.

● Strabo: „judecînd după cîntece, torimuri şi instrumente muzicale, toată muzica se consideră a fi tracică sau asiatică, iar cei ce au cultivat muzica mai înainte vreme sînt traci: Orpheus, Museus, Thamiris, Eumolpios".

● „Cultura interpretării va înceta în curînd să existe. Va fi pur şi simplu transferată de la scenele sălilor de concerte în numeroasele studiouri de radio-televiziune" (Paul Hume).

● Giambatista Toderini: „Acele arii se aud întotdeauna cu plăcere şi se numesc ariile lui Cantemir": „... dovedeşte geniu artistic. Frumuseţea şi forţa care ne-au rămas de la el (Cantemir, n.n.) sînt izbitoare" (Sadettin Bey).

● **PASCAL BENTOIU**, în „Deschideri spre lumea muzicii", 1973: „... am curajul să afirm că încă multă vreme de aci înainte va trebui **să ne ocupăm numai de acele lucrări care poartă evident pecetea geniului (...) A fost, socot, o eroare să dezgropăm şi să oferim publicului (...) simfonii de şcoală, melodii ocazionale, lucrări de extremă tinereţe (...)** Geniul enescian reiese mult mai strălucitor dintr-o singură lucrare de maturitate decît din toate performanţele sale de copil-minune, ce mai au şi dezavantajul că fiind uşor de executat pot fi vehiculate de interpreţi care rezolvă astfel datoria lor sacră faţă de Enescu la modul minimei rezistenţe".

● **„SÎNT MULTE ALTE LUCRĂRI**, în special cele din tinereţea marelui nostru compozitor, unele dintre ele neincluse de muzician în listele opusurilor dar care pot fi o punte ideală spre înţelegerea marilor lui creaţii (...) care, tocmai pentru că sînt travalii ale unui **învăţăcel**, lucrări însă foarte izbutite, sînt capabile să-i înveţe pe alţii. Aceste creaţii sînt foarte accesibile publicului şi, fiind astfel, de ce oare nu am începe cu ele educaţia muzicală a publicului larg, cînd însuşi compozitorul a început cucerirea artei muzicale cu ele?" **(Ludovic Baci, „CINTAREA ROMÂNIEI"** nr. 7/1981).

● În 1796 se prezintă la Timişoara „Flautul fermecat", la 5 ani după premiera absolută. Joseph Strauss, a fost în acest oraş Musikdirektor pentru o perioadă de timp. În 1846 concertează la Timişoara Liszt. „Rigoletto" şi „Trubadurul", la numai doi ani după ce au fost compuse, sînt prezentate publicului timişorean. Pe aceeaşi scenă **sosesc aici Johann Strauss-fiul, Pablo de Sarasate, Wieniawski, Brahms.** La începutul carierei sale Bruno Walter devine un timp dirijor al Operei timişorene. Se înfiinţează Societatea „Filhar-

monia" (1871), Conservatorul orăşenesc (1906), Asociaţia „Amicii muzicii" (1920).

Enescu concertează la Timişoara în perioada interbelică nu mai puţin de zece ori.

● Actualul Festival „Enescu" include, la Bucureşti, o manifestare, în general rară, simpozionul de muzicologie.

● Deschiderea Festivalului enescian în capitală, foarte potrivită, cu o creaţie capitală care este impresionanta, calm-dramatica Simfonie nr. 3.

● „Oedip" enescian la televiziune. Riscurile tentei de superproducţie sînt minime. O creaţie echilibrată, de bun simţ.

● La Timişoara se aplică plăci comemorative pe clădiri în care a concertat Enescu.

Desenele şi concepţia acestui număr: LUCIAN BURERIU

FORMAŢII MUZICALE ALE NAŢIONALITĂŢII GERMANE DIN BANAT

Ducînd mai departe o veche şi preţioasă tradiţie muzicală, formaţiile de artişti amatori ale naţionalităţii germane din Banat îşi păstrează mereu entuziasmul şi tinereţea. De-ar fi să vorbim nu mai despre trei dintre ele, reprezentative, precum corul „Schubert", fanfara din Giarmata şi cvintetul din Sînnicolaul Mare, am atinge esenţialul: abordarea unui repertoriu specific (revitalizarea vechilor melodii populare), cultivarea pieselor autohtone, interpretarea curajoasă a unor lucrări clasice. Corul, condus de Adrian Nucă-Bartzer, şi-a demonstrat adesea posibilităţile interpretative prin largul său registru repertorial, cuprinzînd variate modalităţi interpretative.

Preluată din tată în fiu, fanfara, condusă acum de Mathias Loris, a devenit o orchestră a tuturor vîrstelor, cunoscută prin ţinuta sa uniformă, prin prelucrări proprii şi executarea diverselor specii muzicale. Din formaţiile orchestrale ale Sînnicolaului s-au desprins membrii cvintetului condus de Hans Meyer; prima lor calitate este virtuozitatea, apoi aceea a dorinţei recuperării unor cîntece care s-ar putea pierde în absenţa unei formaţii specifice. Fiecare instrumentist îşi are personalitatea sa distinctă, „sunetul" propriu.

Turneele, activitatea continuă a acestor formaţii le asigură maturitatea, experienţa şi de aici decurge succesul de public.

L. B.

AUREL TURCUŞ

LUNATECUL GREIER

Colina noastră e ruinată sub cutremurul memoriei,
ca o acvilă-monument, căzută în uitarea istoriei.
Epopea unui sentiment nu încape într-o cvadrigă;
carul de luptă (pe două roţi) cu limba fiecărei spiţe ne cheamă (cît strigă!)
Dintre ruine, numai lunatecul greier mai poate să-i răspundă,
armonizînd într-un lapsus al luptei două lungimi de undă.

PASĂREA ANDILANDI

Numai tu, Andiladi, care te întreci cu muzica sferelor,
îmi pătrunzi în suflet – a tăinuire tăcînd –
(cîntecul tău nerostit îl simt ca pe un vis în alt vis)
zburînd prin înălţimi sufleteşti,
ca printr-o lume străină,
le slăbeşti văz-duhul, sub bătaia aripilor, neîntreruptă,
încît se străvede, prin ochiuri de cer,
o altă împărăţie,
ca printr-o împăienjenire a privirii
o cîmpie zdrobită, de luptă

medalion

Doru Popovici

Configurarea portretului unui compozitor trebuie să ţină seama de elemente biografice, de totalitatea preocupărilor, de multe ori de certă valoare componistică, ele completîndu-se cu „prelungiri" teoretice interesante, adesea „încifrat" grăitoare pentru înţelegerea premizelor creaţiei componistice (reciproca nu este valabilă, o activitate laborioasă nefiind indiciu al valorii componistice). Din acest punct de vedere, nepronunţîndu-ne să enumerăm numere de opus şi cărţi de muzicologie, multe din ele lucrări de referinţă, compozitorul

Doru Popovici este un caz obişnuit de muzician care îşi transcrie, sistematizează şi publică rodul cercetărilor teoretice. În acelaşi timp, o atentă observare diacronică a creaţiei pune în vedere elemente care particularizează interesant biografia artistică; şi anume, – cu o aproximaţie apreciabilă însă, credem, nedepăşind limita operabilului – un interesant proces de „interajustare" între compoziţie şi activitatea muzicologică (desfăşurată cu fervoare în presă, în cărţi, în emisiuni de radio şi televiziune, în concerte-dezbatere şi prezentări, în cursuri ţinute la Universitatea cultural-ştiinţifică, etc.). D. Popovici este un compozitor despre care am putea afirma că şi-a găsit drumul după o evoluţie fără excesive sinuozităţi sau spectaculoase redresări de direcţie, mai mult, că şi-a găsit drumul, „netezit" prin activitatea sa muzicologică. Cu un termen de astăzi, creaţia sa este umanistă; o detaliere încercînd circumscrierea muzical-teoretică ar propune termenul melodism de factură vocală. Afinităţile pentru culturi care au cunoscut culminaţii în acest gen îşi găsesc reflectarea în recurgerea (corespondentul componistic: reintoarcerea) la filonul melodic şi modal bizantin. Exegetic, este interesant de reparcurs drumul de la debutul în atmosfera postenesciană a epocii, trecînd printr-un atonalism de o coloratură aparte, prefigurînd parcă, prin decupaje şi tehnici „preferenţiale" în cadrul normelor seriale, atmosfera modală a creaţiei actuale. Soluţia de „evadare" creatoare din imperativele tehnicii seriale, resimţite declarat ca nefireşti, este opera de sinteză; am putea da ca exemplu opera „Mariana Pineda", originală supra punere de momente culturale totalmente disparate (A. Berg şi cîntecul andaluz) cu elemente de melos parlando-rubato şi accente ale veriştilor italieni, respirînd o atmosferă citeodată arhaică, ulterior decantată într-o creaţie, într-o „lume" de declarată factură modală. Lume care – şi aici trebuie într-un fel prevenit – nu este mimetism componistic pentru că azi se scrie din nou modal, ci care înţelege ca fiind consubstanţială personalităţii compozitorului. Lume care, opunîndu-se exteriorizărilor polemice uneori vehemente ale muzicologului D. Popovici, trimite la un etos discret, „legănat", însă hotărît senin, solar. În compoziţie, umanismul se precizează prin alegerea subiectelor: opere şi balete pe subiecte descriind lupta pentru libertate, amplă creaţie corală şi vocal-simfonică cu numeroase titluri din istoria noastră. În acelaşi timp, trebuie amintit – deşi completarea este tautologică – că umanismul pregnant în creaţie, este larg deschis tuturor orizonturilor spirituale; am putea aminti conferinţele de la Universitatea cultural-ştiinţifică, model de tratare „ramificată" a variatelor subiecte, de căutare spontană (spontaneitate minuţios elaborată) a legăturilor culturale în epocă şi indeosebi, a corespondenţelor în cultura românească. În acelaşi timp, „cine cîntă nu-i om rău" aminteşte D. Popovici, asiduu promotor al creaţiei tinerilor, mentor al generaţiilor de noi muzicieni.

Viorel CREŢU

Lugojul – oraş al muzicii româneşti

Nu există vreun domeniu al artei în care lugojenii să nu se fi afirmat ca oameni pasionaţi şi înzestraţi totodată. Citadelă a cîntecului românesc, Lugojul a dat muzicii compozitori de prestigiu: Ion Vidu, Tiberiu Brediceanu, Zeno Vancea, Filaret Barbu, Nicolae Ursu, Walter Mihai Klepper, Marcell Mikes, ale căror creaţii au îmbogăţit patrimoniul artistic naţional, şi pe nu mai puţin celebrii interpreţi – Traian Grozăvescu, Victor Madin, Oscar Kalman, Laurean Nicorescu, Liviu Tempea, Fr. Balogh, Constantin Ursulescu, Camelia Seracin, Tobias Schwager, Alexandru Cerec, Ion Iorga, Tiberiu Halmay, Ladislau Balogh, Theodor Wallardt, Florin Paul, care vor rămîne în analele muzicii ca virtuozi şi îndrăgiţi fii ai Euterpei.

În cadrul „Reuniunilor de cîntări şi muzică" au activat Ion Vidu, Iosif Czegka Anton Burger, Elena Rădulescu, Iosif Willer, Paul Konrad Wusching, Ştefan Waler, Wilhelm Schurschi, Arato Andrei, Friederich Pauch, Vasile Olariu, Ion Lăzărescu, Filaret Barbu, Dimitrie Stan, Gheorghe Onae, Ioan şi Octavian Bacău, Remus Taşcău, a căror străduinţe şi competenţă profesională au încununat cu lauri corurile lugojene.

Un mesager al cîntecului românesc este corul „Ion Vidu", înfiinţat în 1810, poate şi mai înainte, decorat cu Ordinul Muncii cl. I (cu prilejul împlinirii a 150 de ani de activitate), multilaureat al concursurilor republicane, participant la festivaluri internaţionale. Se cuvine subliniată, în acest context, colaborarea corului lugojean cu filarmonicile „Banatul" din Timişoara şi „George Enescu" din Bucureşti, în prezentarea operei „Orfeu" de Gluck şi a oratoriului „Acis şi Galateea" de Händel. De asemenea, la cele două ediţii ale Festivalului naţional „Cîntarea României" a luat locul I şi titlul de laureat. Dirijor, Remus Taşcău.

Cu mulţi ani în urmă a fost subliniată importanţa alfabetizării muzicale la Lugoj: „Cîntarea pe note a adus pe români în atingere cu lumea muzicală. Cîntăreţii îşi disciplinau vocile şi le valorau după regulile muzicale; străinii de neamul nostru în curînd descoperiră în glasurile sonore ale cîntăreţilor şi în preţuirea şi iubirea lor către cîntare, capacitatea culturală – muzicală, soră cu cea a fraţilor italieni", avea să afirme Coriolan Brediceanu. Tradiţia învăţămîntului artistic muzical a fost continuată sub auspiciile **Conservatorului de muzică**, care a luat fiinţă în anul 1929, la început cu două secţii (vioară şi pian), continuată în timp prin **Şcoala populară de artă** (înfiinţată în 1949) care a însemnat lărgirea considerabilă a disciplinelor predate, ajungîndu-se la 25 de discipline artistice. Etapă superioară a învăţămîntului artistic popular, **Şcoala generală de muzică şi artă plastică** (devenită secţie a Şcolii generale nr. 5) din Lugoj, înfiinţată în anul 1969, a venit să împlinească un deziderat mai vechi al lugojenilor.

Existenţa unei orchestre de muzică de cameră în cadrul Casei de cultură „Ion Vidu" a municipiului Lugoj, a unui grup vocal-instrumental, a unor solişti vocali şi instrumentişti de muzică cultă, toate acestea se constituie în veritabile acte de cultură muzicală, continuînd, la o altă dimensiune, preocupările de acest gen. Alături de muzica cultă, oraşul a găzduit şi o atmosferă propice perpetuării artistice populare, aşa cum aceasta ne este descrisă de un document al vremii: „Pe Dealul viilor din Lugoj a răsunat mai de mult doina şi cîntarea poporală din piepturile voinicilor... Mlădiţele române şi pînă în ziua de azi unicile sînt, care la lucru şi cînd pleacă de la lucru, cîntă, încît pînă unde străbate sunetul vocii lor dulce, tot înveseleşte".

Tiberiu Brediceanu s-a ocupat şi de obiceiurile folclorice din Lugoj, descriindule astfel: „În Lugoj, capitala culturală de odinioară a Banatului, s-au cultivat (creaţiile populare – n.n.) mai intens ca şi în alte părţi, şi care mai toate sînt acompaniate de o arhaică şi prea frumoasă muzică, melodiile fiind transmise din tată în fiu, de lăutari vestiţi ca Nica Iancu Iancovici sau de armonicaşi anonimi din cartierul Buchinului". Dealtfel, întreaga viaţă cultural-artistică a Lugojului, inclusiv înclinarea spre folclor, îşi are obîrşia în structura social-economică a oraşului, în care meseriaşii şi ţăranii de la periferie întruneau majoritatea populaţiei.

Înflorirea mişcării artistice de amatori în perioada contemporană (existenţa unei orchestre de muzică populară, a unor grupuri instrumentale, a mai multor solişti vocali şi instrumentişti, oferă şi astăzi, în cadrul Festivalului naţional „Cîntarea României", condiţii optime de permanentizare a unor vechi şi valoroase tradiţii.

Gheorghe LUCHESCU

Echilibru și talent: Zsolt Kerestely

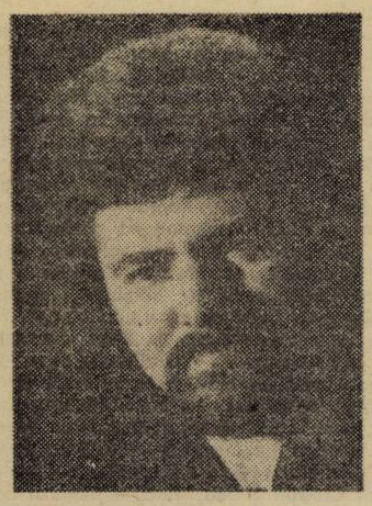

Acasă la tînărul compozitor Zsolt Kerestely. O cameră mică, mobilată cu mult gust, în care pianina, magnetofonul, pick-up-ul, discurile și cele două difuzoare ocupă cam tot spațiul. Așa încît sînt așezat pe un scaun, ținînd pe genunchi planșeta de lemn pe care scria „COPACUL". Sperînd să-mi reușească un interviu cel puțin tot atît de atractiv ca acest cîntec, purced la treabă. Apropierea se realizează imediat, poate și din cauză că descoperim că sîntem născuți în același județ, Mureș (el — la 12 mai 1934, în comuna Șiclod, eu — 13 ani mai tîrziu, undeva pe lîngă Sovata)...

— După clasele primare m-am înscris la Școala medie tehnică metalurgică din Tg.-Mureș; paralel am urmat și Școala de muzică din oraș, secția fagot și pian. Încă de la 14—15 ani am desfășurat o bogată activitate artistică, în calitate de corepetitor la diferite întreprinderi. Din anul 1958, am urmat Conservatorul „Gh. Dima" din Cluj-Napoca, Facultatea de Compoziție, dirijat și pedagogie. Aici, timp de trei ani am studiat compoziția cu profesorul Jodál Gábor. Am susținut examenul de diplomă în 1963, apoi, timp de un an, am fost asistent corepetitor la Institutul Pedagogic din Cluj, secția muzică. Apoi la Radioteleviziune, ca regizor muzical.

— După această foarte exactă fișă autobiografică, să ajungem, totuși, și la muzica ușoară...

— Am debutat, cu primele compoziții în 1958, la Radio Cluj. În tot timpul studenției am activat în cadrul mișcării artistice de amatori, precum și ca dirijor la Casa de cultură a studenților. Dar, de fapt, debutul oficial a avut loc odată cu venirea mea în București: prima mea compoziție intrată în kardex-ul Radioului a fost „Primul pas". Apoi au urmat altele, unele bucurîndu-se de popularitate, cîteva chiar de notorietate: „Dă-mi un răspuns", „Ea e țara mea", „Cu noi e primăvară", „Și-am vrut să plec", „Nu mai fug după un vis trecător", „Toată seara", „Dac-aș fi știut", „Orașul meu, soarele meu...",

— „Copacul" (premiul III — la Mamaia, în 1975) este, cu siguranță, titlul care v-a făcut cunoscut tuturor iubitorilor muzicii ușoare. Dar nu este singura dv., participare la festivaluri și concursuri.

— În finală, la Mamaia, m-am calificat cu „Copacul", „Pentru iubire" și cu „Spectacol de gală". Dar, în 1968, la prima ediție a „Cerbului de aur" de la Brașov, mi-a fost interpretată melodia „Doar un singur om". Aș mai nota: „Ploiuri de povești" (selecționată pentru finala Festivalului cîntecului pentru tineret și studenți, 1975), „Dedicație" (premiul IV la concursul T.V.), „Cîntăm pentru voi", 1976, „Cine, cine poate ști?" (premiul „Tele-Top", în 1973).

— Iată, deci, că succesele nu v-au ocolit. Mai ales că, mult timp, v-a preocupat mai ales orchestrația.

— Întotdeauna am considerat aranjamentul muzical al unei melodii drept ceva esențial. Am prelucrat și orchestrat pentru toate tipurile de orchestră (amintesc între altele, muzica serialului TV „Lumea copiilor"), multe cîntece, aparținînd mai tuturor compozitorilor, am orchestrat și pentru emisiunea „Steaua fără nume". Am scris, în fine, muzica originală de scenă pentru teatrul de păpuși. Nu mai trebuie să precizez, desigur, că îmi orchestrez singur toate lucrările.

— Aveți interpreți preferați?

— În general, am căutat să încredințez piesele mele unui număr cît mai mare de soliști — scriind, desigur, special pentru cîntărețul respectiv. Dintre cei cu care am colaborat mai mult: Aurelian Andreescu, Angela Ciochină, Corina Chiriac, Ileana Popovici, Tamás Gabor (care a imprimat, în limba maghiară „Copacul", „Și primăvara va veni cu noi" — aceasta din urmă, aflu, cu un deosebit succes).

— Nu scrieți, totuși, prea puțin?

— Ba da. Dar vedeți dv., sînt un familist convins, un om liniștit, de casă, familiei (soția este profesoară de engleză, iar cei doi copii, Melinda și Andrei vorbesc curent româna, maghiara și engleza) și gospodăriei le consacru mult timp. Și dacă mai socotim și serviciul... Sper, totuși, că în viitor să mă ocup mai mult de compoziție. Eu sînt o fire mai sensibilă, mai intimistă — nu sînt, prin natura mea, un amator de „șlagăre". De aceea, compozițiile mele se nasc mai greu, caut ca nici un cîntec să nu semene cu altul. Aici, un rol important are și orchestrația. Șablonul e o boală în muzică. La fel, în piesele patriotice caut să fiu original, să emoționez. Cînd scrii o astfel de lucrare, responsabilitățile sînt infinit mai mari.

Octavian URSULESCU

sport

Dembrovschi...

... și-a agățat ghetele acolo unde și noi ne-am pus pofta și dorul de-a-l mai zări cum lunecă-n arene și pe fir de troscoțel: taman în cui! Trist moment al despărțirii de un jucător care a slujit fotbalul cu atîta credință, încît nici nu și-a dat seama că, ajuns la 36 de ani, el a crescut și a trăit vreo două decenii ca sclav și rege al stadioanelor; îmi spunea că bucuria, la ceasul de adio, e aceea că n-a trădat stăpînul și sluga sa — fotbalul, nici pe noi, cei din jur, retrăgîndu-se, iată, din sărbătorile noastre tot așa cum s-a ivit în grădina cu glorii: discret, timid, cu bunul simț al țăranului venit la oraș; nu-i scriu necrologul, doar mă tîngui că, trecînd anii, rămînem cu acel mit al echipei de pe Wembley, încă neegalată ca bilanț, și care, într-un act de prietenie curată, și-a dat întîlnire la Timișoara, să-l conducă în amintire pe unul din ultimii săi mohicani, pe Dembrovschi, deci au jucat fotbal „bătrînii" Răducanu, Mocanu, Dumitru, Dumitrache, Lucescu, Tătaru II și alții, iar pe bancă, sobru și mîndru, ședea profesorul, Angelo Niculescu; a lipsit, motivat de astădată, Nicolae Dobrin, cel mai... dintre toți.

Emeric Dembrovschi, devenit antrenor nr. 2 la „Poli" Timișoara, îmi mărturisea că floarea de bujor pe care o visează este calificarea României la Mondialele de la Madrid; numai în bătălia directă cu fotbalul lumii, vom putea avansa, vom învăța că talentul singur nu înlocuiește sudoarea, nu aduce progresul.

Cu șase ani în urmă, „Orizontul" îi închina, săptămînal, un spațiu de aduceri-aminte; acum, omagiindu-l, la capăt de carieră, nu-i închidem drumul spre cititor, ci...

Teodor BULZA

SEMNAL

Mult mă-ntreabă inima, o bogată culegere de folclor poetic, (peste 500 de piese), constituită de Aurel Turcuș din material existent în colecțiile lui Vasile Cica și Nichifor Mihuța, apare în aceste zile, fiind editată de Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă Timiș. Cartea cuprinde, în mare parte, lirică populară, fiind încă un concludent argument în privința înzestrării artistice, a dragostei pentru cîntec a locuitorilor acestor meleaguri ale Banatului.

TELEVIZIUNE

DUMINICA, 20 SEPTEMBRIE

9,00 Tot înainte! 9,35 Film serial pentru copii. 10,00 Viața satului. 11,40 Premieră muzicală Tv. Oedip. Tragedie lirică de George Enescu. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 15,00 Din sălile de concert și de spectacol ale Festivalului internațioanal George Enescu. 15,25 Șah. 15,40 Ecranizări din literatura universală. Unchiul Vania. După piesa lui A. P. Cehov. 16,30 Agenda Festivalului George Enescu. 16,55 Telesport. Campionatul european de volei masculin: România — Iugoslavia. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cîntarea României. 20,45 Film artistic: Aventură în Antarctica. Producție a studiourilor engleze. 22,15 Telejurnal. Sport.

LUNI, 21 SEPTEMBRIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,30 Agenda Festivalului George Enescu. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Documentar științific. 20,30 Din sălile de concert și de spectacol ale Festivalului internațional George Enescu. 20,50 Roman foileton: Vîntul speranței. 21,45 Cadran mondial. 22,05 Telejurnal. Sport.

MARȚI, 22 SEPTEMBRIE

9,00 Teleșcoală. 10,55 Șoimii patriei. 11,05 Film serial. Sfidarea. 12,00 Orchestra de muzică populară „Doina Giurgiului. 12,25 În lumea enigmelor. 12,50 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Agenda Festivalului internațional George Enescu. 16,55 Fotbal: România — Ungaria. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,50 Fapte de eroi ai muncii și vieții socialiste. 20,10 Din sălile de concert și de spectacol ale Festivalului internațional George Enescu. 20,30 Teatru Tv.: Iată femeia pe care o iubesc, de Camil Petrescu. 22,05 Telejurnal.

MIERCURI, 23 SEPTEMBRIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Agenda Festivalului George Enescu. 16,55 Fotbal: România — Ungaria în preliminariile campionatului mondial. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Ancheta Tv. 20,30 Din sălile de concert și de spectacol ale festivalului internațional George Enescu. 20,50 Teelecinemateca. Dr. Blackwell. Producție a studiourilor americane. 22,05 Telejurnal.

JOI, 24 SEPTEMBRIE

9,00 Teleșcoală. 10,50 Omul și sănătatea. 11,15 Roman foileton. 12,10 Arii și scene din operete. 12,35 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 17,05 Viața culturală. 18,15 Agenda festivalului George Enescu. 18,35 Desene animate. 19,00 Telejurnal. 19,30 Actualitatea economică. 20,00 Ora tineretului. 20,50 Din sălile de concert și de spectacol ale Festivălului internațional George Enescu. 21,25 În lumea enigmelor. 21,50 Muzică populară. 22,05 Telejurnal.

VINERI, 25 SEPTEMBRIE

16,10 Telex. 16,15 La volan. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,20 Rezultatele tragerii loto. 18,25 Agenda festivalului George Enescu. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,20 Actualitatea economică. 19,40 Memoria documentelor. 20,10 Din sălile de concert și de spectacol ale Festivalului internațional George Enescu. 20,35 film artistic: Cine mă strigă? Producție a casei de filme Unu. 22,05 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 26 SEPTEMBRIE

9,00 Teleșcoală. 9,40 Telecinemateca. 10,55 Muzică populară. 11,25 Literatura română. 12,00 Din sălile de concert și de spectacol ale Festivalului internațional George Enescu. 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 18.05 Agenda Festivalului George Enescu. 18,35 Săptămîna politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Foarte bine. 20,00 Festivalul internațional George Enescu. 21,00 Teleenciclopedia. 21,30 Film serial: Sfidarea. 22,25 Telejurnal. Sport. 22,45 Nocturna Tv.

TELEVIZIUNE

FENOMENALUL „Ş" (IX)

În ultimii zece ani, teoria biochimică a memoriei a evoluat în mod substanțial, fapt precedat de acumularea unui foarte mare număr de date privind procesele biochimice din creier. Astfel, savantul suedez H. Hiden a descoperit că în timpul emoțiilor în celulele nervoase are loc o intensificare a înmulțirii acestora, precum și un consum mai mare de acid ribonucleic, însoțit de sinteza albuminelor. Făcînd experiență pe șobolani, savantul suedez a observat că aceștia, la început, nu sînt în stare să treacă, făcînd „echilibristică", peste o sîrmă pentru a-și lua hrană, dar după numai patru zile ei reușesc să facă ceea ce în condițiile dresajului la circ nu ar fi reușit nici în două luni sau chiar un an de zile. „Echilibristul" cel mai dotat a fost sacrificat în a cincea zi, iar din creierul său au fost separate celulele nervoase. Experiențele au fost apoi continuate pe șobolani maturi. Ca și printre oameni și printre șobolani există stîngaci și dreptaci. Hiden i-a îndemnat pe dreptaci să se folosească de laba stîngă pentru apucarea hranei. După încheierea „instruirii", au fost cercetați neuronii straturilor cinci și șase ai scoarței motoare din jumătatea stîngă neinstruită și dreaptă instruită. În celulele „instruite" s-au descoperit cinci picograme de acid ribonucleic mai mult decît la șobolanii neinstruiți.

Presupunînd că acidul ribonucleic acționează nemijlocit asupra memoriei, cercetătorii canadieni au încercat cu ajutorul lui să împrospăteze memoria unor oameni în vîrstă. Încercarea n-a trecut cu totul neobservată; la anumiți pacienți efectul a fost notabil, dar numai cît dura terapia. Nu s-a putut însă confirma sigur că acidul ribonucleic ar avea un rol atrăgător în procesul memorării, dar este clar că o cantitate mărită a lui în sînge duce la un efect terapeutic satisfăcător, intensificînd totodată și schimbul de materii. Șobolanii care au primit o anumită cantitate de molecule din țesutul nervos al „instruiților" s-au adaptat mult mai ușor la noile condiții. La unii din ei nici nu mai era nevoie de o instruire specială... Mulți cercetători au considerat aceste experiențe de-a dreptul fenomenale, dar trasplantarea memoriei n-a beneficiat de o recunoaștere științifică mai largă. O comisie formată din 27 de eminenți specialiști din lumea întreagă n-a confirmat posibilitatea transplantării cunoștințelor dobîndite de la un organism la altul.

Revista de știință „Neuroscienses Abstracts" a făcut un rezumat din periodcul care urmărește în mod special tot ceea ce se realizează în studierea creierului. „Cu un an în urmă, se spune într-un articol, considerat fantastic ceea ce azi este bine cunoscut cercetătorilor creierului. Creierul nu e o adunătură simplă a unor structuri specializate; la nevoie el poate prelua sub controlul său pînă și acele activități pe care noi le efectuăm automat (ca de exemplu deplasarea), ba chiar și acele procese care se desfășoară în creierul însuși. Memoria e în ultimă instanță ceea ce-l ferește pe om de greșeli în activitatea sa, în aceasta venindu-i în ajutor grupuri de celule specializate, care alcătuiesc așa-zisul detector de greșeli.

(VA URMA)

evrika!

- **Niciodată n-am auzit vorbindu-se despre o dreptate strigătoare la cer.**
- **Unui bun orator i-aș recomanda să-și facă meseria în tăcere.**
- **Pentru că oamenii buni sînt nenumărați, nu înseamnă că știm cu exactitate numărul celor răi.**
- **O slugă la doi stăpîni nu-și poate sluji poporul.**
- **Fiecare vîrstă îți pare cea mai frumoasă; cea mică pentru că ai tot viitorul în față, cea înaintată pentru că ai ajuns-o.**
- **Ieri — singur între patru pereți; azi — doi între opt pereți.**
- **Toamnele au devenit moderne cînd au început să culeagă cei ce n-au semănat.**
- **Omul, care, de atîtea ori, a realizat imposibilul, își poate lua „adio" și de la viitor.**
- **Norii dau strălucire planetei noastre.**
- **Unui pescar pasionat să nu-i urezi niciodată „Somn ușor!"**
- **Melcului înhămat, un bici îi mai trebuie.**
- **Decît dușmani de aproape, mai bine prieteni de departe.**

Ion VELICAN

Scriitorul şi Muzica

Literatura lui Romain Rolland şi-a avut epoca ei. Romanele sau memorialistica scriitorului, teatrul, toate acele cărţi pe care orice bibliografie Rolland le poate înseria, sînt, prin litera lor creatoare, de portret. Şi, totuşi, poate că ascultătorul de muzică va decide subiectiv şi abuziv să confrunte **scrisul** cu **muzica,** pentru a resimţi cită îndreptăţire are impresia sa, potrivit căreia figura interioară a lui Rolland apare, mai ales conturată, prin intermediul lui Beethoven. In ce măsură sînt „explicabile" asemenea experienţe ? Romain Rolland a dedicat simfoniilor, cvartetelor, iubirilor, sonatelor ... lui Beethoven, o parte din viaţa sa. Muzicianul Jean Christophe fusese, parcă, un ideal. Beethoven, din „Marile epoci creatoare", pare un personaj ce şi-a găsit autorul. In fine. Iar Romain Rolland, un scriitor ce s-a pregătit, alături cu invenţiile sale, pentru intîlnirea aceea unică, mereu sperată, mereu îndepărtată, plăsmuire exemplară. Orgolioasă. Capabilă să-şi învingă autorul. Să-l depăşească. Iată, „Eroica" descrisă de Rolland : „Marile vieţi au, în primul lor iunie, un ceas de plinătate, arzător şi primăvăratic, cînd duhurile sevei sparg scoarţa şi, într-o singură zi, tot arborele este în acelaşi timp şi floare şi fruct (...). Nu mă joc cu vorbele ! Aceste imagini nu sînt altceva decît reflexele, umbrele jocului care dănţuie în drum. Să pătrundem în forjă ! Şi vom vedea dacă o voinţă napoleoneană a minuit vreodată mai biruitor un munte arzător de minereu în topire ! Chiar şi în viaţa lui Beethoven, atît de excepţională, această perioadă (...) este unică. Ea poartă, pe bună dreptate, numele de **Eroica.** Este un Etna. Şi, înlăuntru, Ciclopii făuresc scutul lui Achile...". Putem urmări, în fiecare dintre cărţile Muzicii, sentimentul lui Rolland faţă în faţă cu Beethoven. Pretutindeni, aceeaşi dragoste, pasiune, sau umilinţă, fiindcă, pentru scriitor, nicăieri nu există nimic comparabil cu muzica despre care s-a hotărît să se pronunţe. Şi nu e decît un adevăr parţial. Romain Rolland a regăsit în Beethoven **ceva** necesar propriei sale (oricărei) literaturi : „caracterul tragic şi sacru al artei".

„Zugrăvindu-l pe el, îi zugrăvesc seminţia. Veacul nostru. Visul nostru. Pe noi. Pe noi şi pe tovarăşa noastră cu picioarele sîngerinde – Bucuria. Nu bucuria grasă a sufletului îmbuibat la iesle. Bucuria încercărilor, bucuria durerii, a luptei, a suferinţei învinse, a biruinţei asupra noastră înşine, a soartei cucerite, îmbrăţişate, rodite..." – scria Romain Rolland în octombrie 1927. Şi asemenea cuvinte veneau să prefaţeze unul dintre volumele dedicate lui Beethoven. Muzicii. Creaţiei – către care poate tinde o seminţie spirituală. Chiar prin intermediul unuia singur. Fiindcă, ce altceva decît un Mare Intermediator este un geniu din clipa în care, îndeplinindu-se pe sine, încetează să se mai reprezinte ? Poate un sens, un Sens ce ştie să vorbească despre ambiţiile, speranţa şi bucuria unei epoci, unui timp cultural. O bibliotecă de năzuinţe. Duse, chiar prin Creaţia Unică, pînă la punctul de sus al valorii permise unui veac, în numele tuturor. Jean Christophe fusese compoziţia ce anunţa Creaţia. Iar Romain Rolland avea să se „supună" cadenţelor beethoveniene, cu satisfacţie de compozitor, cu migala scriitorului ce a descoperit personajul în stare să-l conducă „deasupra împărăţiei umbrelor", acolo unde se întîmplă urzeala unor visuri de excepţie. „Cu pleoapele închise vedem mai bine" (– cum ar spune Rolland) în ce măsură muzica lui Beethoven „a găsit" o cheie pentru eliberarea din nelinişte a substanţei unui vis scriitoricesc. Litera eseurilor aduce aminte de autorul lui Jean Christophe. Uneori textul se află în comuniune sentimentală cu „acel" romancier : „Admir copiii care-i arată pumnul lui Rousseau, lui Beethoven! E ca şi cum ai apostrofa primăvara sau toamna, sortita cădere a frunzelor, reînnoirea sortită a mugurilor !...". Exclamaţiile caligrafiază o stare a scrierii lesne de identificat şi în romanul ce-l pregătea pe Rolland pentru modelul său de excepţie. Dar, citeodată, aceste cărţi despre marile epoci creatoare beethoveniene, par să aparţină unui ins dificil de recunoscut doar după lectura operei romaneşti. Unui autor de sentinţe : „Cuceritorii abuzează. Sînt flămînzi să ia".

Scriitorul şi Muzica. Iată un cuplu care, în cazul lui Romain Rolland, desemnează balanţa : între voinţa de a fi mai altfel decît este – a celui care scrie, şi, citeodată, şansa de a deveni tocmai ceea ce, parcă, nu-i era propriu. Volumul ce stabileşte o paralelă între Goethe şi Beethoven poate fi citit ca un roman, aşa cum celelalte, dincolo de starea lor analitică, ori documentară, sînt romane ale lui Rolland. Dar, într-o mult mai decisă expresie, decît propriuzisele scrieri pentru omul şi stilul Rolland. **Comentatorul** şi-a predat toate armele muzicii, „iubirii" pentru orgoliosul titan desemnat de geniu „să-şi dispute coroana cu marii săi rivali din trecut", şi, la capătul drumului, Scriitorul Rolland se arată însuşi, ca o apostrofă enormă, la propria sa biografie. Ceea ce comentatorul elogiază, depăşeşte puterea de a suporta a unui singur ins, şi chiar a unei singure epoci. Beethoven este un Sens al lumii, şi poate că tocmai de aceea Beethoven sau Muzica l-au situat pe Rolland deasupra lui însuşi, deasupra „celui cunoscut" de sine însuşi. „Măreaţă şi frumoasă e imaginea omului ieşind ca din neant prin propriile sale eforturi" – credea Rousseau. Romain Rolland creează, din cînd în cînd, lectorului scrierilor sale despre muzică, impresia că s-a regăsit în cea mai puternică dintre imaginile pe care le putea da, despre sine, posterităţii. Şi „din cînd în cînd" este de ajuns pentru a nu citi acele comentarii, acele cărţi, doar cu gîndul la Beethoven.

Antoaneta C. IORDACHE

Paul Claudel

Muzica

Salcîmii şiroiesc de lapte iar luna-n cer
s-a aiurit
Să mergem ! Suntem aşteptaţi pe iazul
verde-ntraurit
In căutarea celui vis de ieri din care-a
mai rămas cutare-acord pe-un fel
de luntre
Făcută din optimi pe care de-ajuns o
lacrimă-i s-o umple
Destul e să tăcem şi i-auzi că
cineva-mi cîntă pe mare
Vag escortat de dulcimer şi-un zvon de
flaute amare
Rămîne să-l descătuşăm noi acest lung
acord acolo ce nu-şi ajunge pe deplin
Rămîne s-l eliberăm acest reproş
lichefiat într-un suspin

(Brangues, 29 februarie 1944)

In româneşte de Serban FOARŢĂ

hans magnus enzensberger

adormirea

lasă-mă să dorm noaptea asta în
ghitară
în fermecata ghitară a nopţii
lasă-mă odihnei
în lemnul sfărîmat
lasă mîinile să doarmă
pe corzile ei
vrăjitele mele mîini
las' să doarmă
lemnul cel dulce
lasă corzile mele
lasă noaptea
pe uitatul git al ghitarei se se
odihnească
mîinile mele sfărîmate
lasă-le să doarmă
pe corzile dulci
în lemnul vrăjit.

In româneşte de Mariana BURERIU

Michel Butor: Mallarmé după Boulez*)

Mallarmé trebuia să tenteze un muzician, în primul rînd, prin faptul că a socotit întotdeauna muzica un model cu care spiritul său să rivalizeze, şi aceasta chiar mai profund decît s-a înţeles, cred, pînă în ultimii ani, dispunerea tipografică din **Coup de Dés,** de exemplu, nefiind imediat perceptibilă decît pentru cel familiarizat cu partiturile orchestrale, după cum declară în prefaţa sa: „...din această folosire nemijlocită a gîndirii, cu contrageri, continuări, subterfugii, sau din însuşi proiectul său rezultă, pentru cine vrea să citească, cu voce tare, o partitură. Diferenţa de caractere tipografice între motivul preponderent, unul secundar şi altele adiacente. dictează importanţa emisiei orale, iar registrul mediu, în susul sau în josul paginii, va nota creşterea sau descreşterea intonaţiei..." şi mai departe : „... tentativa se adaugă, neaşteptat, preocupărilor specifice şi scumpe timpului nostru, versul liber şi poemul în proză. Reunirea lor se săvîrşeşte sub o influenţă, ştiu, străină, aceea a muzicii ascultate la concert ; se regăsesc aici mijloace care mi-au părut a aparţine literaturii, le reiau..." în al doilea rînd pentru că el a considerat întotdeauna că muzica pur instrumentală nu putea fi completă, că ea nu-şi găsea deplina justificare decît în măsura în care îşi adîncea într-un fel făgaşul, stabilind veritabilul loc al unui text, că trebuia neapărat să culmineze în cîntec, din confruntarea acestor două eforturi născîndu-se o nouă explicaţie care mergea pînă la izvoarele lor ; a considerat artele şi în particular acestea două, legate unele de altele şi de tot, toate absolut necesare.

Să-l ascultăm în conferinţa de la Oxford şi Cambridge : „Propun, esteticeşte pe riscurile mele, această concluzie...: că Muzica şi Literele sînt faţa alternativă, aici deschisă către obscur, dincolo strălucind, cu siguranţă, din cauza unui fenomen, unic, pe care l-am numit Ideea. Unul dintre moduri înclină spre celălalt şi, dispărînd în el, iese îmbogăţit : de două ori, se desăvîrşeşte, oscilînd, un întreg gen...".

Ce curiozitate merita deci să trezească proiectul anunţat de Boulez, al unui portret muzical al acestui autor !

Dacă muzica contemporană a întîrziat o vreme, cu cîte scuze, într-o imitaţie întrucîtva servilă a inimitabilului Webern, astăzi ea zboară, magnific, cu propriile sale aripi. Aproape că nu există an care să nu ne revele vreo invenţie remarcabilă a cărei importanţă desigur nu se mărgineşte deloc la domeniul muzicii – „sau la ceea ce s-a convenit a numi astfel în accepţia comună, limitînd-o la execuţiile concertante cu ajutorul coardelor, al alămurilor şi al instrumentelor de lemn, şi în plus, la această licenţă de a-şi adăuga cuvîntul)" – cum ar fi oare posibil ?

Admirabil, dar nici de aceasta n-ar trebui, într-adevăr, să ne mirăm, este că, pe măsură ce compoziţiile devin mai savante, ele devin în acelaşi timp mai directe. Noua suplete cucerită cu mare greutate descoperă regiuni unde ne recunoaştem fără ezitare. Bineînţeles, pot exista unele prejudecăţi de a admite, pe ici pe colo, momente de neatenţie, de lăsitate, – ce eliberare ! Dar, ca şi pentru lectura cărţilor, cred că aceste opere complexe sînt şi vor fi din ce în ce mai mult la îndemîna tuturor, că aceste splendide dezvoltări anevoioase se înrădăcinează în constatările cele mai solide şi cele mai simple, cărora nimeni, în consecinţă, nu li se poate sustrage. Cei care cred că le-ar putea lăsa deoparte după bunul lor plac nu-şi imaginează ce pierd.

Boulez avea mai întîi de salvat muzica de scenă. Sonorităţile reci, seci, i-au sugerat să cheme în ajutor, pentru a le lega, un text al unui autor pe care îl frecventa de mult timp, prezentînd afinităţi : „Le vierge, le vivace, et le bel aujourd'hui...". Pornind de la această folosire s-a dezvoltat, continuă să se dezvolte, pliu după pliu **(Pli selon pli)** opera actuală : **... je sens / Que se dévêt pli selon pli** la pierre veuve... **(„Rememoration d'amis belges"** – închipuiţi-vă piciorul deasupra oraşului Bruges).

Ei bine, în cursul elaborării, vălurile au căzut unele după altele ; ceea ce părea la început a nu fi decît aer, s-a dovedit piatră, un punct de sprijin rezistent, dur şi sigur. Interpretarea lui Mallarmé, pe care astăzi ne-o propune Boulez prin muzică, depăşeşte considerabil glosele obişnuite, care, în loc să ne iniţieze în lectura poemelor să le situeze într-un context de natură să le facă luminoase, încearcă să le substituie versiuni, ca şi cum ar fi fost scrise într-o altă limbă, ceea ce, dacă ar fi posibil, le-ar anula. Audiţia şi studiul acestei prime **Improvizaţii** ne lasă în preajma acelui Mallarmé cu care ne-am obişnuit, şi, totuşi, deja, caracterul extrem de contorsionat al liniei melodice subliniază o latură 1900, în general trecută sub tăcere. **Improvization I,** aşa cum este şi oricare ar fi transformările pe care i le-ar putea aduce compozitorul, formează poarta de intrare naturală în operă. (...).

In versiunea actuală (1961) complexitatea instrumentală progresează regulat. **Don** nu face apel decît la solistă şi la pian, **Tombeau** completează cu viori şi cu alto marea orchestră din **Improvization III** pe care o reţine în întregime. Aici, o construcţie se ridică, încetul cu încetul, ca un mausoleu, impresionînd din ce în ce mai mult, somată de apelurile alămurilor, ieşind din hăţişul, din pădurea celorlalte timbre, ca nişte turnuri (aici exemplul lui Varése a fost determinant), – aproape vacarm care deodată se şterge, rechemat un moment mai tîrziu, pentru ultima dată, vacarm căruia i se opun sonorităţile curgătoare, comentînd muzica versului, întrerupt de două ori înainte de ultimele două cuvinte : „mort", abia rostit într-o şoaptă întrurptă de o colosală exclamaţie a întregii orchestre.

Dar o nouă instrumentaţie a poemului **Don** este deja gata, oferind în particular vocii suportul care îi lipsea. Primele două improvizaţii trebuie să fie complicate ; trebuie adăugată albului prea simplu al paginii această fertilă obscuritate secretă pe care **Improvisation III** a făcut-o atît de bine să izbucnească. Chiar şi aceasta se va schimba : toate cuvintele poemului vor fi salvate de la naufragiu. Astfel, la mobilitatea înscrisă structural în operă, se adaugă această dezvoltare progresivă, aceste etape care vor subzista. Ascultînd acum nu ne putem abţine de a imagina ceea ce vor fi versiunile viitoare, invenţia spectatorului fiind astfel solicitată în mod remarcabil.

Traducere de Carmen PĂDURE şi Lucian ALEXIU

* Michel Butor, **Essais sur les Modernes,** Gallimard, p. 95-110.

REDACŢIA şi ADM. – TIMIŞOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACŢIE
ION ARIEŞANU (Redactor şef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor şef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.
Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 39 (709) 2 OCTOMBRIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

Către o nouă civilizație

Omul se confruntă neîncetat cu necunoscutul, cu imposibilul. Apare cît mai evident că în ultimul timp, s-au adunat probleme deosebit de serioase, grave, care n-au existat în trecut. Conștiința faptului că condițiile vieții pe pămînt se schimbă radical devine tot mai puternică. Mergînd pe linia creșterii cantitative nelimitate, dezvoltînd neîncetat și tot mai serios producția industrială, omul se lovește de amenințarea unor limite (energetic, materii prime, hrana etc.). Devine tot mai clar că, dacă specia umană vrea să se dezvolte în continuare, trebuie să schimbe ceva în felul de-a trata problemele mari de care este confruntată. Orice perseverare pe linia de pînă acum nu face decît să amplifice greutățile. Singura modalitate de a **depăși limitele** care au apărut și care devin tot mai amenințătoare (limite în rezervele de materii prime și energetice, poluarea crescîndă a mediului ambiant, creșterea dependențelor și interdependențelor, capacitatea limitată a omului de a se adapta la noua situație) este de a **efectua o cotitură** în felul nostru de a vedea, de a înțelege lumea înconjurătoare și de a acționa în mod corespunzător.

O cotitură se impune și în felul de a concepe problema **abundenței.** Pînă acum, abundența materială și economică a fost considerată drept criteriul suprem al bunăstării. Se folosește mult în ultimul timp expresia de calitate a vieții, dar se uită că abundență economică (materială) nu e, în mod obligatoriu, sinonimă cu aceasta. Noua calitate a vieții cuprinde asemenea elemente ca sănătatea, securitatea, relații umane, autorealizare etc. Firește, abundență materială continuă să rămînă una din componentele fundamentale ale bunăstări. Dar, aceasta nu exprimă sensul adevărat al acestui fenomen. Relațiile interumane contează tot mai mult la stabilirea calității vieții.

Iată necesitatea revizuirii unui anumit număr de valori și de semnificații, atît materiale cît și spirituale ale societății. Aspirația către libertate și calitatea vieții înseamnă nu numai mai mult ci și altceva. Asta înseamnă că obiectivul principal ar trebui să fie de a oferi omului un mediu ambiant și un sistem care să nu fie incompatibil cu natura sa. E cazul a reexamina deci definiția rolului uneltelor în viața omului ; pornind de la punctul de vedere că ele (uneltele) întăresc capacitatea sa de muncă. Trebuie spus că ori de cîte ori tehnica tinde a se substitui capacităților omului și devine, în acest fel, factorul unic al producției, omul se angajează pe un teren periculos. La nivelul ansamblelor tehnice ale ultimului sfert al secolului XX, energetismul termodinamic este înlocuit prin teoria informației, al cărei conținut normativ este eminamente regulator și stabilizator. Această teorie arată că pentru regularizarea și stabilizarea funcționării organismelor în timp, trebuie stabilit, în cadrul sistemului, un dispozitiv în vederea neutralizării creșterii entropiei. Această condiție e denumită de specialiști ca **homeostrsia structurii.** Echipamentele, ca orice organism, sînt expuse la perturbații care alterează funcționarea lor, starea lor inițială. Pentru a contracara aceste perturbații și consemna fluctuațiile, organismul trebuie să dispună de un dispozitiv compensator care anulează efectul acestor perturbări, funcționînd în sens invers.

Analizînd problema limitelor apare deci evident (concluzie la care ajung un număr tot mai mare de oameni de știință de cele mai diferite profiluri) că obstacolele nu sînt, în fond, și în nici un caz în exclusivitate, de natură fizică sau tehnologică, că deteriorarea mediului ambiant (fizic) nu este o consecință inevitabilă a progresului, ci este, în primul rînd, rezultatul organizării social-politice. Așa-zisul „colaps ecologic" este determinat de nivelul creșterii vertiginoase a poluării, care nu este un păcat originar și veșnic, ci este determinat de o **anumită** politică tehnico-științifică, de acceptarea modelului **extrapolativ** în locul celui **normativ.** Omenirea trebuie să-și pună probleme nu cu privire la ceea ce se va întîmpla dacă pășim înainte mai departe în concepția așa-ziselor societăți industriale, în concepția creșterii cantitative exponențiale, ci la elaborarea, indicarea unui mod de a atinge anumite obiective, stabilite **rațional.**

Valter ROMAN

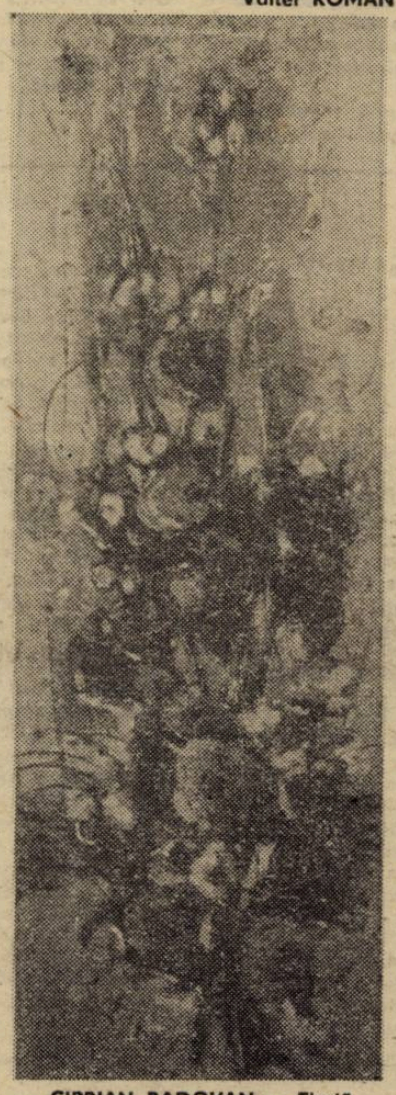

CIPRIAN RADOVAN : „Flori"

SĂRBĂTORI ALE CĂRȚII

În șirul sărbătorilor acestui an, „Decada cărții românești" este o verigă de aur, aparținînd și ea, prin structura-i intimă, Festivalului național „Cîntarea României". Eveniment cultural de aleasă importanță, Decada emite nu numai carte, ci un registru larg de manifestări ce se doresc investite cu bogate atribute politice, sociale și artistice, contribuind eficient la educarea maselor, la sporirea densității spirituale românești a acestor timpuri.

Pe meleagurile timișene Comitetul județean de cultură și educație socialistă, Asociația scriitorilor, Editura „Facla", Biblioteca județeană își propun contacte de lucru cu publicul, armonizate firesc într-o largă emulație, urmărind să trezească interese, înregistrînd totodată opinii, fenomene, cerințe. Între localitățile incluse în planul Decadei amintim, pe lîngă Timișoara, Lugojul, Buziașul, Sînnicolaul Mare, Deta, Jimbolia, Nădrag, Ciacova, Voiteni, Moșnița.

La loc de frunte figurează prezentările seriei de cărți ce cuprind pagini luminoase din gîndirea filozofică, economică, social-politică a președintelui României. Expoziții vor avea ca temă reflectarea realizărilor poporului nostru, vor sublinia inteligența științifică românească, reprezentată prin personalitățile marcante, de valoare internațională.

Scriitorii noștri participă la șezători și dialoguri cu publicul propunîndu-și nu numai lecturi din cele mai recente creații, ci și dezbateri vizînd actualitatea : calitatea creației, realismul în operele contemporane, rolul literaturii în procesul complex al realizării omului de tip nou. Medalionul literar-muzical recent de la Timișoara l-a omagiat pe George Bacovia ; au vorbit cadre didactice ale Universității, au recitat actorii Naționalului, s-a cîntat folk.

Scriitorii își vor întîlni cititorii în ambianța unor mari întreprinderi, a climatului muncii, prezentîndu-și roadele activității care tot muncă se numește, nu mai puțin nobilă și pornită iscoditor în căutarea adevărului și frumuseții lumii. Ajunsă la cinci sute de titluri, Editura „Facla" își va avea în acest context „Zilele" ei. Adesea prezentarea cărților va fi însoțită de proiectarea diapozitivelor, de recitări și muzică, realizîndu-se o ambianță devenită caracteristică manifestărilor multivalente ale Festivalului. Cei mai mici cititori vor fi și ei invitații Cărții. Să adăugăm că sînt prevăzute diverse colocvii cu caracter educativ, vizînd probleme de producție, ateismul etc., montaje literar-muzicale, concursuri atractive pentru cei tineri.

Cartea, în calitatea ei de activist cultural itinerant, apare, așadar, și altfel decît sub forma slovei tipărite, căci ea discută și incită la discuții largi, democratice, privind esența vieții ei și esența vieții noastre. Această Decadă în care cartea vi se adresează prin viu grai urmărește să contribuie la elucidarea unor taine ale creației, la dezvoltarea pasiunii pentru ceea ce este scis și constituie document al spiritualității omenești. Sigur, sărbătoarea cărții este, de fapt, continuă ; tocmai de aceea zilele ce urmează nu se vor cu caracter de campanie, ci, asemeni celorlalte sărbători ale toamnei, o formă de enumerare și evoluare a roadelor.

Lucian BURERIU

convorbiri

Cu scriitorul ADRIAN MARINO

— În urmă cu aproape 10 ani, editorul francez Claude Gallimard spunea (în esență) : „Dumneavoastră sînteți la faza la care trebuie să fiți cunoscuți. Nu căutați să lansați numai capodopere fiindcă, pe de o parte, capodoperele sînt puține în orice literatură, iar pe de alta este esențial să existe o prezență românească masivă în străinătate...". CARTEA DVS. „Hermeneutica lui Mircea Eliade", o premieră absolută românească și europeană, a apărut la începutul acestui an, în seria Eseuri a prestigioasei edituri Gallimard din Paris. Ce înseamnă în evoluția literaturii și criticii române acest eveniment ? Dvs. fiind singurul critic care — în această carte — încearcă să teoretizeze și să practice o hermeneutică românească, care credeți că este explicația acestui interes efectiv în occident ?

— Claude Gallimard avea perfectă dreptate : literatura română trebuie să se facă mai întîi cunoscută ca realitate globală, ceea ce impune un mare efort calitativ-cantitativ : cît mai multe traduceri, care să obișnuiască editorul, critica și pe cititorul străin că **există** o literatură română. Traduceri, bine înțeles, editate în Occident... Apariții întîmplătoare, ocazionale, lipsite de continuitate, nedifuzate, oricît de meritorii ar fi, nu dau rezultate. Observație valabilă, firește, și pentru cartea mea. Va fi urmată de o alta, în martie viitor, la aceeași editură : **Etiemble et le comparatisme militant.** Este de dorit ca și alți critici să persevereze în aceeași direcție. În cadrul literaturii și criticii noastre, **L'Herméneutique de Mircea Eliade** cred că are semnificația unei „demonstrații" multiple : critica noastră poate lua inițiative personale, competitive, care pot fi validate pe plan european. Nu prin „culegeri" și vagi „eseuri" se pătrunde în străinătate, ci prin lucrări de **acest** gen. O ieșire programatică din izolare, provincialism minor și periferic este deasemenea avută în vedere. Cred, în sfîrșit, că studiul meu se încadrează efortului mai general de deschidere a literaturii și criticii noastre, de asimilare critică și de dialog cu izvoarele occidentale ale culturii noastre, de schimb liber de idei în ambele direcții, de propunere a unor puncte de vedere personale și, implicit, românești. Nu interesezi în occident dacă te prezinți în postură de compilator, discipol, elev, **suiveur.** O hermeneutică românească reprezintă, obiectiv, o încercare-efectiv-nouă. Nu văd de ce am compila docil și la infinit pe Roland Barthes și pe Todorov...

— Cum ați cunoscut pe Mircea Eliade, cum ați cunoscut unicitatea operei lui ?

— Frecventez opera lui Mircea Eliade încă din ultimii ani de liceu și păstrez și acum edițiile originale, precum și notele luate de pe unele studii publicate în Re-

Întrevederea realizată de Ion JIANU

(Continuare în pag. 6)

cronica literară

ION ARIEȘANU :

Lumină stranic

(Editura Facla, 1981)

Proza scurtă de acum a lui Ion Arieșanu mărturisește o liniștită convingere : că imediata apropiere a vieții este fastă pentru literatură. Scriitorul nu crede în claustrare ; pretutindeni cotidianul îl întîmpină și îi provoacă iluminări interioare. Așa înțelegînd raportul între artă și viață, Ion Arieșanu și-a întors sensibilitatea în afară, pentru a capta unda misterioasă pe care i-o transmite realul. Volumul se numește **Lumină stranie.** Receptivitatea prozatorului față de luminile obișnuitului definește zodia estetică și finalitatea scrierilor sale : de a deschide „o zare spre o altă zare". În alegoria „omului care face ușă" **(Ușa)**, scriitorul se privește pe sine.

Cititorul înțelege mai ușor în acest volum de ce reporterul din **Amintiri de pe planeta Pămînt, Lumini peste Apuseni** și **Respirație liberă** nu este febril, ci răbdător. La tot pasul efemerul așteaptă să dezvăluie permanențe. Prozele din **Lumină stranie** au o sursă comună cu reportajul, faptul trăit, căruia i se neglijează particularitățile conjuncturale în favoarea unei dispuneri epice sau a unei predispoziții confesive. Povestirile și evocările ce mai poartă mireasma copilăriei, comunică atașamentul afectiv al scriitorului față de lume. O înțelepciune moștenită de la Bunul **(„Și, poate că, fără să vrea, în stupina lui întunecoasă, mi-a dăruit acea răbdătoare înțelepciune și mie, cît timp voi trece pe pămînt, să-mi fie soră".)**, îl face să simtă cît de supus eroziunii este sufletul omenesc, și să descopere, în lucruri neînsemnate, **„frumusețea acestei lumi".**

Nu ambiția construcției literare animă volumul, ci conexiunea autorului cu stările definitorii pentru o topografie sentimentală. Lectura se impregnează treptat de emoția cu care prozatorul privește vulnerabilitatea bătrînilor, neîmplinirile celor tineri, absența jubirii, singurătatea. Acesta este teritoriul tematic al cărții. Bărbatul părăsit pe neașteptate de soție își asemuiește durerea cu dezlănțuirile stihiale **(Pauză)**. Între neputință și așteptare, bătrînii se hrănesc din obsesii, amintiri, iluzii. Peste ei se așterne o penumbră nostalgică **(Lumină stranie, Frumusețea acestei lumi, Cel care se joacă, Bunul, Buna)**. Realitatea se află la îndemîna scriitorului. În desfășurările ei, acesta nu intervine, nu ajustează. O arată doar, o deschide spre cititor și pune accentele. Este posibil oricînd impactul cu boala, cu teama și compromisul, cu neîncrederea în dragoste, cu moartea – forme ale eșecului –, dar toate lasă urme adînci în alcătuirea sufletului **(Departe, „Acapulco", Prietenul, Criza de timp, Urme pierdute).**

Prozatorul deslușește, dincolo de acestea, într-o „lumină stranie", speranța, încrederea în forța regeneratoare a ființei umane : **„Apoi privi la cel salvat într-un fel neobișnuit. Distingeam în ochii lui o lumină bizară, un fel de înțelegere tîrzie, autopedepsitoare, care m-a emoționat puternic atunci, și chiar ceva mai tîrziu, cînd m-am apucat să scriu toate acestea despre el". (Prietenul).** Astfel găsește resurse să învăluie cu duioșie chipuri suspendate între prezent și amintire, cărora le dă dreptul la legendă : olarul și femeia lui, păstorul, fierarul, Bunul, Buna **(Mici legende, Ultimii)**. Lumea obiectuală, întîmplările cele mai obișnuite primesc și ele acest drept **(Alegorii, Imediata apropiere).**

Limitele între textul prozei și contextul vieții devin friabile, fiindcă Ion Arieșanu își oferă satisfacția de a nu se mistifica, de a fi sentimental în chiar miezul cotidianului. Scrie cu gîndul la oamenii statorniciți în cuprinzătoarea-i afectivitate ; le dedică lor literatura sa, consolidînd vechi legături. Cartea destăinuie cu simplitate ceea ce scriitorul a numit mai de mult „o complicată stare de fericire".

Brînduța ARMANCA

ION VELICAN :

Cîmpie fără soldați

(Editura Facla, 1981)

Povestirea ce dă titlul noii antologii de proză scurtă a lui Ion Velican, **Cîmpie fără soldați**, este preluată, într-o formă revizuită, dintr-un volum anterior. Faptul e semnificativ nu atît în sine – alături de ea figurînd și o altă reluare din același volum, **Taina**, intitulată aici **Pe urmele lui** –, cît pentru că cele două narațiuni, „piese de rezistență" ale cărții, probează o constantă a prozei lui Ion Velican. Contrar aparențelor create de stilul direct și condensat al relatării, de aspectul ei aproape jurnalier, povestirile induc o atmosferă a cărei principală caracteristică este **însinuarea**. Cel mai adesea autorul nu „spune", ci însinuează o anumită stare de lucruri interferînd planul real cu cel al ficțiunii, îmbinînd notația impersonală cu monologul interior, sugerînd mereu că personajele sale sînt posesoarele unor taine numai de ele știute și, bineînțeles, lăsîndu-i cititorului posibilitatea de a ține el însuși în jurul acestui mister, de a-l umple cu propriile sale ipoteze.

Astfel, în **Cîmpie fără soldați**, secvențele biografice, pe fundalul cărora se proiectează întîmplarea propriu-zisă, evocă într-un plan difuz ultima conflagrație mondială, dacă nu chiar, inabstracto, ideea războiului în opoziție cu universul inocent al copilăriei. Pe de-o parte, prezența copiilor, soldații necombatanți ai cîmpiei, și, pe de altă parte, apariția nebunului echipat cu uniformă soldățească, personaj pentru care războiul încă nu se terminase, el luptînd în continuare împotriva nimănui, căutînd un vinovat inexistent („Care dintre voi omoară păsările ?") – imagine hilară a războiului ajunsă prilej de batjocură – generează o tensiune dramatică a cărei esență rămîne pînă la capăt ambiguă. Confruntarea se produce pe mai multe planuri, în lumea copiilor, ierarhiile stabilindu-se tot după legile nescrise ale celui mai tare, capabil să-și „reactualizeze" mereu puterea. Desfășurarea oscilează între joc și gravitate, cîmpia rămînînd, chiar și fără soldați, locul miraculos unde poveștile despre ceea ce a fost sînt în permanență redimensionate.

Pe urmele lui aduce imaginea șantierului contemporan cu lumea lui aparent haotică, în care se consumă tensiuni rareori cunoscute. Un furt comis aici declanșează dorința de răzbunare a personajului titular, Bratu. „Plimbarea" acestuia prin șantier în căutarea obiectului vindictei echivalează cu o purificare. Energia interioară se epuizează identificîndu-se cu mișcarea neostenită a șantierului : **„Acum, își zise el, totul e să privesc în urmă, și, cum se îndepărta de șantier, privea înapoi, acolo unde viața însemna drugi de oțel și prefabricate, blocuri geometrice de beton, calupuri de lemn și gropi albicioase acoperite cu rogojină, automacarale și suporți de metal roșcovan, magazii, brațe neînfrînte, speranțe, lucruri ce-l apăsau cu taina dintre ele, taina strecurată între ele și un sigur om sau doi, – marea să nelinițte – dar care acum deveneau uniform un fel de împăcare cu sine, un fel de aminare..."** (p. 80).

În ambele povestiri, elementele care primează sînt, așadar, mai puțin faptele concrete ; ele deschid un traseu al semnificațiilor ce tinde către parabolă. O anumită împrejurare poate fi cea literală, nemijlocită sau, dimpotrivă, poate fi reversul ei, aceastăă ambiguitate conferind substanță prozelor lui Ion Velicon (vezi și **Scrisori nedeschise, Suratele, Războiul lui Ion** și **Parabola celui din urmă nazist).** Lucrurile se petrec așa ori de cîte ori autorul nu cedează ispitei de a formula neapărat concluzii, de a limpezi finalul povestirilor. Atunci cînd o face, ca în **O zi în care n-au lipsit florile, Buni luntrași** sau **Visul lui Romică,** de pildă, textele își pierd o parte din nuanțele anticipate. În **Buni luntrași** episodul cu braconierii surprinși întîmplător – episod, altminteri, colateral – intră, în final în centrul atenției într-o manieră cvasididacticistă. Într-un mod asemănător se petrec lucrurile și în **Visul lui Romică** unde parabola se pierde din cauza finalului. Capacitatea lui Ion Velican de a crea o atmosferă, de a insinua sensuri ce pot declanșa imaginația cititorului se menține însă constantă de la un capăt la altul al volumului.

Cîmpie fără soldați confirmă vocația lui Ion Velican pentru proza de notație.

Marian ODANGIU

consemnări

VITALIE MUNTEANU

Debutul editorial îl face Vitalie Munteanu la editura Ion Creangă cu volumul **„Povestiri cu Avram Iancu"** (1975), urmat curînd de un nou volum, în colecția **„Virtuți strămoșești"** a aceleeași edituri, intitulat **„Un vis împlinit"** (1979).

Vitalie Munteanu ne dezvăluie un topos mitic al țării Zărandului, o zonă geografică grea de istorie și nu mai puțin de etnografie. Sudul Apusenilor, cu aerul său paradisiac și ritualic, fascinat de figurile lui Horia și Iancu, își poartă existența în demnitatea indivizibilă a locuitorilor pentru neamurile de demult, avînd mîndria că fiecare piatră, pîriu, poiană, arbore sau cărăruie are în sine sufletul Iancului. Este

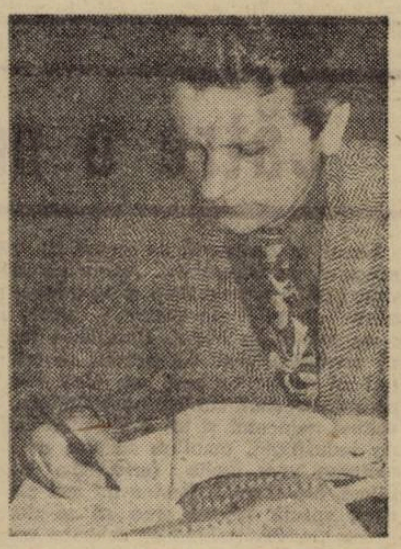

o geografie în istorie cu un specific inalienabil, o istorie a pămîntului nesupus, condus de adînca înțelepciune a unor adevăruri elementare. Iancu și Horea au devenit zei ai pămîntului zărăndean, și ai întregii noastre istorii.

Locurile evocate în „Povestirile cu Avram Iancu" și „Visul împlinit" pot fi ușor identificate cu precizie pe harta Apusenilor. Autorul stabilește cu oamenii și ținutul un raport de extinsă familiaritate, pe care o transmite cititorului satisfăcut că află ceva în plus despre o lume, închisă cu întreaga sa istorie milenară, în cremenea munților. Lumea Zărandului este privită din unghiul de vedere al inițiatului care a folosit toate argumentele (etnografice, științifice, istorice, psihologice și spațiale) în realizarea monografiei spirituale a acestei zone. Nu i-a fost străină nici lucrarea **Ținutul Hălmagiului** de Traian Mager (Tipografia Diecezanei, Arad, 1937–1938, 4 volume), o prezentare unică în felul ei, a monografie a unei „țări" care s-a sustras dintotdeauna unei stăpîniri străine.

Volumul **Un vis împlinit** prezintă faptele istorice ale strămoșilor zărăndeni începînd cu perioada cînd locuitorii „au sumețit" zidurile primelor cetăți împotriva năvălitorilor îmbrăcați în blănuri pînă la realizarea unității naționale. Lipsindu-i documentul istoric, Vitalie Munteanu, în stilul sadovenian, îl creează, folosindu-se de intuirea psihică a colectivității, de interpretarea folclorului, a obiceiurilor, a tradițiilor orale istorice.

Cele două volume sînt scrise într-o limbă populară subtilă, rafinată, plină de frăgezime, cu expresii și cuvinte rupte parcă din făptura locuitorilor. Autorul se identifică cu vorbirea personajelor, pe care nu o civilizează, lăsînd întreg aristocratismul graiului păstrat din vechime. Iată un dialog, într-un tîrg :

„– Dacă nu este cu supărare și pot să întrerup discuția ce o purtați mările voastre, aș întreba ceva, nu înainte de a vă spune că sînt călător pornit din Țara Făgărașului.

– Noi sîntem de ajutor la toți oamenii ce cu inimă bună vor să afle ce nu știu și sînt în silă de a cunoaște.

– Nevestele acestea tinere îmbrăcate în alb de mireasă sînt flori în această primăvară a românului, strîns în chingile celei mai nebănuit de aspre asupriri. Ce putere și ce legi le îndeamnă la această cutezanță ?

– Apoi, fătul meu, treaba asta, și mai sînt și altele, face parte din ceea ce românii din Transilvania nu au pierdut niciodată. Numai așa ei au cîștigat și vor mai primi ce e de primit... etc.".

Vitalie Munteanu scrie pagini admirabile despre o lume încremenită parcă într-o istorie trăită sub formă de ritual și ceremonie. În această cronică spirituală, etnograficul reprezintă glasul cel mai autentic al istoriei. Scrisul lui Vitalie Munteanu nu e doar literatură pentru copii, ci document sufletesc al unei zone „impănate cu cele mai alese doine și miorițe". El este un ghid sentimental al Apusenilor.

Anton ILICA

Cronica măruntă

● **Proza scurtă și problemele importului.** Salutăm cu nedisimulată bucurie și speranță un debut în proza scurtă : eleva Mihaela Cosma, din clasa a 7-a a Școlii generale Dumbrăveni, publică în excelentul număr din august al **Vetrei** (număr tematic – proza satirică) : „A fost odată ca niciodată ; și fiindcă este, se povestește. Într-o țară trăia odată un împărat care avea un fiu. Fiul lui se numea Făt-Frumos. Dar – să vezi și să nu crezi ! – în țara aceea nu existau blugi originali ! Împăratul era nespus de supărat că nu putea să satisfacă cerințele poporului și să aducă în țară blugi originali. De aceea hotărî ca unul din vitejii săi să se sacrifice și să plece în străinătate după blugi originali. Pentru ca cel sacrificat să nu poată spune că împăratul l-a ales tocmai pe el, fiindcă-i poartă pică, se trase la sorți. Sorții căzură chiar pe Făt-Frumos..." Și tot așa, spre invidia Ars Amatoriei ● **O apariție : Nové Slovo (Cuvîntul nou)** din Bratislava consacră în numărul 33 (din 20 august) două pagini unui grupaj de traduceri din creația lui **Anghel Dumbrăveanu.** Traducerea celor opt poezii aparține poetului Ondrej Stefanko. ● **(Iar) proza scurtă și problemele turismului.** Din textul lui Mircea Nedelciu (f. f. bun) transcriem și traducem cu entuziasm doar întrebările turiștilor francezi, spre a surescita (și) cititorii : „Plătiți multe impozite ? Ce parte din salar ?" „Libertatea și practicarea religiei ?" ; „Există mijloace de contraconcepție ?" ; „Am văzut o țărancă vînzînd legume. Care e partea lăsată inițiativei particulare, la țară ?" ; „Școlarizare, sistem de învățămînt ?" ; „Care e salariul unui muncitor ?" ; „Care e statutul femeii ? ; „Romîncele sînt mulțumite de soarta lor ?" ; „Americanii vin în vacanță pe-aici ?" Răspunsurile ghidului Maco, în **Amfiteatru,** nr. 8 ● **Două interviuri,** poate cele mai importante apărute anul acesta publică două reviste studențești : **Echinoxul clujean** (nr. 6-7) și **Viața studențească** (2 sept. a.c.). În prima, noul președinte al Asociației internaționale a criticii de artă (A.I.C.A.), criticul **Dan Hăulică** vorbește despre „Curaj și cultură", iar în a doua, prozatorul **Augustin Buzura** își așează dialogul cu Ion Buduca sub semnul declarației : „Nu pot scrie neimplicat total" ● Primim și citim cu interes „Revista noastră", publicație a elevilor liceului „Unirea" din Focșani ● **Aspecte stilistice în educarea estetică a șoimilor patriei :** „Doar mam-mare-i fericită / Roșie-n obraz ca sfecla, / mîndră, pe genunchi c-o pită, / învelită cu pestelca" (Sanda Ghinea, **Familia la minut,** una din strofe, **Șoimii patriei,** nr. 8, 1981) ● **Două reviste lunare, Ramuri** și **Familia** pot oferi (în numărul din august) un model de presă culturală elevată, prin paginile semnate de Constantin Noica, Eugen Simion, Marin Sorescu, Șerban Cioculescu, Leonid Dimov, Constantin Barbu, Petre Pandrea, Gh. Grigurcu, Ștefan Augustin Doinaș, Radu Enescu, Mircea Săndulescu, Stelian Vasilescu, Ion Simuț, Alexandru Andrițoiu ș.a. ● **Unul din cei mai recenți** pelerini români la Columna lui Traian transmite de la Roma, de pe Via Appia : „Pe Via Appia tu n-ai fost niciodată / cu sufletul cernit / și poate că totuși vreodată / acest gînd să nu fi murit / în cetatea pe veci adorată" (**Convorbiri literare,** august, '81, Versuri de Zaharia Sângeorzan) ● **În același număr, frumoase – alte poezii, paginile de critică și publicistică** ● **O apariție impresionantă : „Clujul literar și artistic – Almanah al Asociației scriitorilor din Cluj",** elegant, bine conceput, cu excepționale pagini de literatură (mai ales) universală. Felicitări ! ● Începînd cu această ediție a cronicii mărunte – rubrica **Retro sau ce citea timișoreanul înainte de 1900** (prin presa culturală) : „Monștri zonei fierbinte ! 13 crocodili aduși cu nava la Hamburg au scăpat în riu și acum nu cutează nime a se apropia de riu. Afurisita de civilizațiune! Și : „Kinetografuł, ultimul miracol al făcătorului de minuni din America, Edison, vine puternic și spre Timișoara !" (**Luminătoriul, an IX, nr. 54, 1888**).

Anemone POPESCU

Intreprinderea tehnometal București

PREOCUPARE PENTRU LICHIDAREA IMOBILIZĂRILOR FINANCIARE

O problemă importantă, putem spune fundamentală a economiei noastre naționale este criteriul eficienței, element care trebuie să acționeze ferm la toate nivelele procesului economic.

O latură complimentară și inseparabilă a eficienței o constituie viteza de rotație a mijloacelor circulante.

Cu cit fondul de rulment are o întrebuințare la obiect acoperind cele mai prioritare nevoi ale producției, cu cit viteza de rotație este mai mare, cu atit gradul de folosire a mijloacelor circulante va fi mai ridicat, contribuind implicit la sporirea eficienței economice în ceea ce privește utilizarea bazei materiale.

Se știe că imobilizările financiare de orice natură au un rol negativ în derularea optimă a procesului economic.

Imobilizările materiale pe lîngă faptul că blochează perioade îndelungate diferite repere materiale – scoțind nejustificat din circuitul economic național prețioase valori – sînt în același timp un obstacol serios în circulația fondurilor bănești alternînd astfel raporturile financiare ale întreprinderii.

Colectivul de economiști ai întreprinderii Tehnometal București, cunoscînd efectele nedorite ale imobilizărilor, acționează cu rezultate favorabile în direcția valorificării prin toate căile a excedentului temporar de materiale.

Pentru evidențierea tuturor reperelor fără mișcare sau disponibile s-a luat măsura supravegherii permanente a stocurilor, astfel că, orice material care din diferite motive nu mai are utilizare imediată este urmărit pînă la valorificare.

Pe lîngă supravegherea dinamicii de circulație a materialelor se caută cauzele care au determinat apariția imobilizărilor și în funcție de acestea se acționează corespunzător.

În intenția de a informa posibilii parteneri din economie asupra posibilităților de ofertă ale întrepr. Tehnometal, redăm în cele ce urmează principalele materiale disponibile comunicate de această unitate.

Nr. crt	Cod sortiment.	Denumirea sortimentului	Dimensiune	Cantitate	Preț/Unit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1	23 150	Aparataj electric — relee	R.I.—3—220 V	120	215,00	25,800
		Rezistențe în tub metalic	450 W	110	104,00	11 440
		Ventile magnetice cu motor		6	2 447,00	14,682
		Ventile magnetice	60—C—220 V	1	2 338,00	2 338
		Ventile magnetice	24 V—50 Hz	4	518 00	2 072
		Ventile electromagnetice		4	217,00	868
		Ventile magnetice	24 V—50 Hz	3	695,00	2 085
		Ventile magnetice	1/4	1	937,00	937
		Ventile magnetic	SKI—6—22	2	921,00	1 842
		Drosel	ptr. L.V.M.	2	980,00	1 960
		Bloc releu	TSA 2,8A—38A	99	53,32	5 279
		Bloc releu	TSA 10—4,5 A	45	52,00	2 340
		Condensatori ceramici	B 3 000—200 TGL 62.100			
			UP 13 KV	49	152,31	7 512
		Panour electrice	ptr. MITE	3	2 184,00	6 552
		Panouri electrice	ptr. MITE	24	3 164,00	75 936
		Releu	RI—7—24 V	33	368,00	11 814
		Variator tip RES	32 B	2	48 055,00	96 110
		Variator de viteză	201	2	7 403,00	14 806
		Cuplaj electromagnetic	21—101	4	469,71	1 879
		Motovarioreductor import mot asincron cu T.	MDV 30 R	1	2 681,00	2 681
		Motovarioreductor import	MDV 30—5	5	4 270,00	21 350
		Cilindru pneumatic	Tip 2	14	1 163,00	16 282
		Cilindru —	C 12—40—54	4	237,00	948
		Releu	RI 3—220 V	120	215,00	25 800
		R leu	MCS—11	2	102,36	205
1	21070	Lanțuri cu role și zale (lanț gall)	1 1/2×8	m.l.	15 220	3 300
			1×17,02	m.l.	80 136	10 880
			3/4×12,7	m.l.	66 140	9 248
		Cabluri spirale pentru instalații sanitare cu manivele și freze	Ø 8	m.l.	200 98,94	19 788
			Ø12	m.l.	401 120	48 120
			Ø14	m.l.	95 120	11 400
2	23130	Milivoltmetre	R int. 20—310 ohmi 4640/61	buc.	2 3 633	7 266
		Aparate măsură și reglare temperatură:	IAG 777 import	buc.	1 8 275	8 275
		Sondă determinări	mport	buc.	1 1 741	1 741
		Manometre cu membrană	Ø160	buc.	3 545	1 635
		Manometre cu contact	Ø160	buc.	1 2 500	2 500
		Termometru manometric	Ø100	buc.	5 895	4 475
		Termometru cu contact	Ø—1 bar	buc	4 81,50	326
		Termometru cu contact	Ø100	buc.	15 340	5 100
		Termometru industrial	Ø150	buc.	2 150	380
		Contor turo	U-400-50 Hz	buc.	2 904	1 80
1	21 380	Rulmenți	R—5	52	9,00	468
		Rulmenți	6000—2 RS	200	10,40	2 080
		Rulmenți	6014	8	38,00	304
		Rulmenți	6202	100	8,50	850
		Rulmenți	6203-2 Z	100	11,80	11 800
		Rulmenți	6210	50	28,00	1 400
		Rulmenți	6213	9	51,00	459
		Rulmenți	6300	20	16,00	320
		Rulmenți	6302	50	11,00	550
		Rulmenți	6303	300	12,00	3 600
		Rulmenți	6308-2 RS	100	38,70	3 870
		Rulmenți	16004	146	15,00	2 190
		Rulmenți	13302	45	16,00	720
		Rulmenți	13303	52	16,00	832
		Rulmenți	1202	140	6,00	840
		Rulmenți	1203	150	7,00	1 050
		Rulmenți	1209	100	29,00	2 900
		Rulmenți	2203	4	11 00	44
		Rulmenți	1300	11	23,00	253
		Rulmenți	1305	30	20,00	600
		Rulmenți	1309	2	48,00	96
		Rulmenți	2205-2 RS	200	26,00	5 200
		Rulmenți	2206-2 RS	300	25,70	7 710
		Rulmenți	2209	35	36 00	1 260
		Rulmenți	2305	30	40 00	1 200
		Rulmenți	2307	20	32,02	640
0	1	2	3	4	5	6
		Rulmenți	1205-K	38	16,80	638
		Rulmenți	E—15	558	13,00	660
		Rulmenți	E—15	558	13,00	7 254
		Rulmenți	N-205	79	33,00	2 607
		Rulmenți	RNU 205	6	18,00	108
		Rulmenți	NU 20[illegible]	8	40,00	320
		Rulmenți	6024	1	104,00	104
		Rulmenți	6405	5	32,00	160
		Rulmenți	NU 304	10	24,61	246
		Rulmenți	NU 2205	3	50,00	150
		Rulmenți	NU 2207	10	54,00	540
		Rulmenți	NJ 205	20	33,00	660
		Rulmenți	NJ 207	9	42,00	378
		Rulmenți	NJ 218	6	132,00	792
		Rulmenți	NUP 2203	10	87,96	880
		Rulmenți	NN 3030 K	2	451,00	902
		Rulmenți	234418	4	1 228,10	4 912
		Rulmenți	7203	52	11,60	603
		Rulmenți	7210	36	22,00	792
		Rulmenți	7214	2	55,00	110
		Rulmenți	3303	35	17,00	595
		Rulmenți	941/20	70	30,00	2 100
		Rulmenți	941/25	30	8,00	240
		Rulmenți	942/20	43	11,00	473
		Rulmenți	942/25	88	12,00	1 056
		Rulmenți	942/35	26	28,00	728
		Rulmenți	943/35	30	15,00	450
		Rulmenți	RNA 4900	10	23,00	230
		Rulmenți	NA 4910	50	31,00	1 550
		Rulmenți	RNA 4904	40	41,00	1 240
		Rulmenți	F 15339	36	26,92	969
		Rulmenți	30202	14	21,00	294
		Rulmenți	30215	22	63,00	1 386
		Rulmenți	32206	22	26,00	572
		Rulmenți	51 118	35	66,00	2 310
		Rulmenți	NUP 210 NA	3	34,00	102
		Rulmenți	234418	14	855,00	11 970
		Rulmenți	51132	8	300,00	2 400
		Rulmenți	51200	3	8,00	24
		Rulmenți	51201	1	8,00	8
		Rulmenți	51203	20	10,00	200
		Rulmenți	51205	20	22,00	440
		Rulmenți	51204	20	12,00	240
		Rulmenți	51217	10	38,00	380
		Rulmenți	51308	5	45,00	225
		Rulmenți	51412	3	195,00	585
		Rulmenți	804704	25	20,00	500
		Rulmenți	UG 204	11	18,54	204
2	30 170	Bile, role, ace, bucșe rulmenți:	dimensiune:			
		Bile rulmenți	Ø 6	2 972	0,09	267
		Bile rulmenți	Ø 3/8"	905	0,29	262
		Bile rulmenți	Ø 12	80	0,48	38
		Role rulmenți	5× 8	180	0,38	180
		Role rulmenți	2×15,8	5 000	0,07	350
		Ace rulmenți	2×15,8	16 294	0,40	6 518
		Ace rulmenți	2×23,8	1 650	0,60	990
		Ace rulmenți	3×11.8	580	0,72	418
					Total =	116 586

PROFILE GRELE

1	Oțel rotund	Ø 100	OL 342K	2,0	3 210	6 220
2	Oțel rotund	Ø 130	OL 44	3,9	3 560	13 884
3	Oțel rotund	Ø 160	OL 37	4,0	3 490	13 960
4	Oțel rotund	Ø 170	OL 37	2,7	3 250	87 75
5	Oțel rotund	Ø 200	OLC 45	1,3	3 150	4095
6	Oțel rotund	Ø 250	OL 37	5,5	3 050	19 775
7	Cornier	100×100×10	OL 37	1,5	2 380	3 870
8	UNP	180	OL 37	5,0	2 696	13 450
9	INP	80	OL 37	6,2	2 640	13 929
10	INP	180	OL 37	2,0	2 840	5 690
11	Oțel pătrat	100	OL 50	2,8	3 080	4 929
12	Oțel pătrat	120	OL 44	1,4	3 400	4 760
13	Oțel pătrat	130	OL 60	1,2	2 510	3 012
14	Oțel pătrat	400	OL 37	6,2	2 280	14 136

PROFILE MIJLOCII ȘI UȘOARE

1	Oțel rotund	Ø 18	OL 37	4,0	3 760	15 040
2	Oțel rotund	Ø 20	OL 50	2,3	3 800	8 740
3	Oțel rotund	Ø 20	OLC 15	3,2	3 250	10 400
4	Oțel rotund	Ø 20	OLC 20	2,2	3 200	7 040
5	Oțel rotund	Ø20	OLC 45	1,0	3 990	3 990
6	Oțel rotund	Ø 22	OL 37	1,6	3 760	6 000
7	Oțel rotund	Ø 22	OLC 45	4,5	3 970	17 865
8	Oțel rotund	Ø 25	OL 37	2,0	3 750	7 500
9	Oțel rotund	Ø 25	OL 50	4,1	3 750	15 375
10	Oțel rotund	Ø 25	OLC 45	2,0	3 970	10 322
11	Oțel rotund	Ø 26	OLC 45	2,5	3 980	9 900
12	Oțel rotund	Ø 28	OL 44	1,4	4 370	6 168
13	Oțel rotund	Ø 28	OL 52	2,3	2 290	9 867
14	Oțel rotund	Ø 28	OLC 45	4,0	3 960	15 840
15	Oțel rotund	Ø 32	OL 44	2,9	4 010	11 029
16	Oțel rotund	Ø 34	OL 44	2,1	4 110	8 631
17	Oțel rotund	Ø 34	OLC 45	1,0	3 800	3 800
18	Oțel rotund	Ø 36	OL 34	16,7	4 750	79 325
19	Oțel rotund	Ø 38	OLC 15	5,9	3 110	18 349
20	Oțel rotund	Ø 40	OL 44	3,8	3 990	15 162
21	Oțel rotund	Ø 42	OLC 45	4,0	3 820	15 280
22	Oțel rotund	Ø 45	OL 37	1,2	3 610	4 332
23	Oțel rotund	Ø 45	OLC 15	3,2	3 860	12 352
24	Oțel rotund	Ø 48	OL 37	2,0	3 610	7 220
25	Oțel rotund	Ø 48	OLC 15	2,3	3 800	8 740
26	Oțel rotund	Ø 50	OL 50	5,0	3 610	18 050
27	Oțel rotund	Ø 50	OL 44	3,6	3 950	14 220
28	Oțel pătrat	20	OL 44	1,1	3 240	3 874
29	Oțel lat	40×26	OL 37	1,5	3 340	5 010
30	Oțel lat	60×20	OLC 45	1,5	2 130	3 195
31	Oțel lat ARC	55×9	ARC 3	4,4	5 600	24 640
32	Oțel lat ARC	55×9	ARC 4	5,7	5 805	33 060

TABLĂ MIJLOCIE ȘI GROASĂ

1	Tablă neagră	3,5 mm	OL 37	18,9	2 900	54 910
2	Tablă neagră	4 mm	OL 37	1,2	3 040	3 648
3	Tablă neagră	5 mm	OL 37	5,0	4 680	23 000
4	Tablă neagră	7 mm	OL 37	5,0	4 090	20 450
5	Tablă neagră	9 mm	OL 52	6,5	4 530	29 445
6	Tablă neagră	16 mm	OL 44	5,7	9 160	18 012
7	Tablă neagră	20 mm	OL 42	5,4	4 700	25 380

(Continuare în pag. 4)

„ÎNTREPRINDEREA AUTOMECANICA MEDIAŞ”

Ofertă de materiale disponibile

(Urmare din pag. 4)

Denumire material	Preț unitar	UM	Cantitate	Valoare
Clorura de sodiu	kg	40,000	30,00	120,00
Clorura potasiu P.A	kg	35,000	2,00	70,00
Clorura de aluminiu P.A.	kg	55,000	2,00	110,00
Azotat de potasiu P.A.	kg	68,000	3,00	204,00
Azotat de amoniu P.A	kg	28,000	3,00	84,00
Sulfat de cupru P.A.	kg	56,000	10,00	560,00
Sulfat de mangan	kg	98,000	1,00	98,00
Pirosulfit de sodiu	kg	1,940	1 196,10	2 320,43
Permanganat K-1 N	kg	10,500	15,00	157,50
Anhidridă cromică	kg	29,600	25,00	740,00
Cloroform P.A. (1000)	kg	63,000	7,00	441,00
Tetraclorură de carbon P.A.	kg	4,930	6,00	29,58
Alcool polivinilic	kg	89,000	89,00	7 921,00
Eter etilic P.A	kg	66,000	6,00	396,00
Formaldehidum P.A.	kg	32,000	3,00	96,00
Metilisoburilcetonă	kg	74,060	8,00	592,48
Hidrat de hidrazină	kg	152,000	80,00	12 160,00
Blauent—Wikler	kg	1 520,000	4,30	6 536,00
Orange entwickler	kg	1 520,000	0,35	532,00
Tinctura iod 100	fl	5,750	1,00	5,75
Sol. na. bicarbonic	kg	2,000	1,00	2,00
Pudra sulfamidată	kg	175,000	0,40	70,00
Grafit fulgi sub 1 mm	kg	4,380	2 348,60	10 286,86
Grafit concentrat	kg	3,350	2 049,00	6 864,15
Sulfat de cupru	kg	18,240	737,55	13 452,91
Metabisulfit potasiu	kg	148,000	2,00	296,00
Sare de cuprare	kg	26,040	187,00	4 869,48
Sare zincare cianură	kg	8,250	431,00	3 555,75
Pasivanț	kg	16,920	356,20	14 488,42
Ionosil	kg	10,500	210,00	2 205,00
Feromangan	kg	4,740	4 332,30	20 535,10
Praf pulverogen	kg	29,130	500,00	14 505,00
Dextrină	kg	7,400	1 516,00	11 218,40
Izoplast amorsa (lichid)	kg	4,100	1 920,00	7 872,00
Izoplast protecție (lichid)	kg	4,100	1 530,00	6 273,00
Vinacet crem	kg	13,600	89,10	1 211,76
Stiren	kg	9,200	38,00	349,60
Cada 22	kg	8,980	52,08	467,67
Garnitura cu guler din relon	kg	56,000	440,00	24 640,00
Impletitură nebituminată	mp	1,200	1 210,00	1 452,00
Placa Rafs 3x2264x11880	buc	9 267,000	28,00	259 476,00
Plăci PVC 4 mm	buc	20,000	73,00	1 460,00
Plăci PVC 4 mm	buc	20,000	141,00	2 820,00
Granule purtătoare	fla.	360,000	30,00	10 800,02
Furtun pompier Tip A	buc	2 585,580	14,00	36 198,00
Furtun absorbție petrol 45	ml	168,500	20,00	3 370,12
Furtun refulare Gaz 50	ml	62,670	296,00	18 550,00
Furtun abs. petrol 60 mm	ml	134,180	1 300,00	174 434,32
Furtun abs. apa	ml	116,630	704,00	82 197,06
Furtun refulare apă 75	ml	62,670	368,00	23 062,50
Furtun absorbție 100x3000	buc	995,300	4,00	3 981,50
Garnitură T.550.36.12.44 A	buc	5,950	1 660,00	9 877,20
Garnitură 550.368	buc	3,100	165,00	511,50
Garnituri disc	buc	3,850	63,00	242,55
Garnitura 700.5.21	buc	4,450	495,00	2 202,75
Garnitura U.D. 10820115	buc	0,850	75,00	63,75
Garnitura cauciuc 51355035	buc	0,800	1,00	0,80
Garnitura cauciuc 513505033	buc	0,500	47,00	23,50
Garnit. rotundă 524401-166	buc	22,600	2 062,00	46 601,20
Garnit 4037102	buc	2,100	1 029,00	2 160,90
Garnitura 4037137	buc	1,600	1 347,00	2 155,20
Garnitura T.406030316	buc	6,200	435,00	2 697,00
Garnitura cauciuc K 023	kg	17,550	6 049,40	106 166,97
Garnitura profilată K 043	kg	153,450	2 410,50	369 891,52
Garn. cauciuc profil L 1	kg	31,100	224,00	6 966,40
Garnitura cauc. 821005800020	buc	43,300	12,00	519,60
Garnitura inel 101 321	buc	0,200	2 008,00	401,60
Garn. 50x3 NI	buc	2,150	87,00	187,05
Garn rotundă 40x4	buc	2,150	25,00	53,75
Garnitura cauc. 100—5000	buc	89,100	78,00	6 949,80
Manșeta cauciuc T.550.36.226	buc	7,300	1 198,00	8 745,40
Manșeta cauciuc T.550.36.226 A	buc	10,550	252,00	2 658,60
Simering 22x35x6	buc	1,600	42,00	67,20
Chingă cauciuc Top.	ml	9,400	13,00	122,20
Electrocorindon 120	kg	9,345	10,00	93,45
Electrocorindon 220	kg	11,135	20,00	222,70
Electrocorindon 320	kg	13,360	20,00	267,20
Stratifoliu 020	kg	60,500	78,00	4 719,00
Hîrtie calc ozalit	sul	81,000	5,00	405,00
Carnetul postului	buc	7,650	10,00	76,50
Mapa semnături	buc	73,000	8,00	584,00
Regis. progr. la verif. amc intr.	bl	30,750	5,00	153,75
Registru sugestii și reclamații	buc	15,500	14,00	217,00
Registru A2	buc	98,000	9,00	582,00
Adever. pt. haine prot. muncii	buc	0,150	1 300,00	195,00
Adresa de solicit acord transf.	buc	3,750	500,00	1 875,00
Adeverințe	buc	0,070	4 400,00	308,00
Adeverință terminare cursuri	buc	0,150	5 000,00	750,00
Balanța de verificare	bl	15,000	1 95,00	2 925,00
Buletin verific. metrologică	bl	3,825	50,00	191,25
Buletin termoizolant	buc	0,150	1 300,00	195,00
Borderou livrare	buc	0,130	5 700,00	741,00
Carnet verificări	buc	6,750	100,00	675,00
Cerere transfer a fondului fix	buc	0,075	900,00	67,50
Cerere către comisia tehnică	buc	0,300	5 300,00	1 590,00
Cerere schimb locuință	buc	0,075	500,00	37,50
Certificat calibrare	buc	0,130	5 000,00	650,00
Comunicări S 2—4	bl	7,650	20,00	183,00
Contract direct	buc	0,240	2 000,00	480,00
Contract de muncă	buc	0,300	1 8500,00	5 550,00
Copii certificat căsătorie	buc	0,130	3 100,00	403,00
Chestionar	buc.	1,000	500,00	500,00
Comanda nr. cerere	buc	0,075	500,00	37,50
Decizie	buc	0,300	1 000,00	300,00
Dispoz. către caserie 14-3-18 A	buc	2,500	53,00	87,50
Dispoziții desf. contract muncă	buc	0,200	42 000,00	8 400,00
Declarație	buc	0,150	6 000,00	9 000,00
Declarație de inventar	bl	7,500	10,00	75,00
Desfășurătorul indemnizațiilor	bl	15,000	1,00	15,00
Deviz antecalcul	buc	0,150	500,00	75,00
Dovada de predare locuință	bl	5,000	10,00	50,00
Decontări	buc	1,000	283,00	283,00
Evid. contract act arii proiect	bl	15,300	20,00	306,00
Evidența utilaje tehnologice	buc	0,150	5 000,00	750,00
Evidența verif. și repar. amc	bl	15,500	199,00	3 084,50
Ecusoane	buc	0,398	3 500,00	1 393,00
Fișa lăcătușerie	buc	0,750	400,00	300,00
Fișa elib. bcf 11-8-2	buc	0,075	1 000,00	75,00
Fișa colectării salarii	buc	0,100	2 818,00	281,80
Fișe personale	buc.	0,190	2 100,00	399,00
Fișa constatare	buc	0,140	6 500,00	910,00
Fișa calcul chirie lunară	buc	0,015	500,00	7,50
Fișa betonieră	buc	1,100	700,00	770,00
Fișa autocisternă	buc	0,800	100,00	80,00
Zișa autofrigorific	buc	1,350	100,00	135,00
Fișa autotren transp.	buc	10,000	200,00	2 000,00
Fișa de evidența BCI	buc	0,150	1 000,00	150,00
Fișa tehnolog. de operații	buc	2,000	400,00	800,00
Fișe planificare bloc	buc	3,750	150,00	562,50
Fișă supr. locative închiriere	buc	0,300	1 000,00	300,00
Fișa colectivă de instructaj	buc	0,075	100,00	7,50
Fișe contabile	buc	0,150	700,00	105,00
Fișe mijloace fixe	buc	0,700	1 200,00	840,00
Fișă 25.1.3- Preț autout-doc.	buc	0,075	1 000,00	75,00
Fișa 25.1.5-Tarife document	buc	0,150	2 000,00	300,00
Fișe examen	buc	0,150	1 000,00	150,00
Fișe tehnică	buc	0,300	6 800,00	2 040,00
Fișe valori materiale	buc	0,125	3 500,00	437,50
Fișa cont. 14530	buc	0,150	2 000,00	300,00
Fișe medicale	buc	0,250	1 450,00	362,50
Fișa pt. op. bugetare 14-5-28	buc	0,150	500,00	75,00
Fișe recepție	buc	0,700	300,00	210.00
Fișa sintetică sah	buc	0,150	1 500,00	225,00
Fișe trecere trepte 15-02-6 BLC	buc	0,150	6 500,00	975,00
Fișă ungere a utilajului 7-07	buc	0,300	500,00	150,00
Foaie de comandă rep. curente	buc	14,000	10,00	140,00
File album produse	buc	1,750	975,00	1 706,25
Fișe cont. calitate	buc	3,000	1 800,00	5 400,00
Fișa de inscriere	buc	5,000	300,00	1 500,00
Foaie evidență anvelope	buc	0,125	300,00	37,50
Foaie de ambalaj	buc	0,360	4 800,00	1 728,00
Hotărîre inventii-inovații	buc	0,075	50,00	3,75
Hotărire recompense inovații	buc	0,075	50,00	3,75
Hotărire admit-resp. inovații	buc	0,075	50,00	3,75
Jurnal 14.5.14.2M	buc	0,300	2 400,00	720,00
Încheiere soluțion. Prev. incend.	bl	1,950	3,00	5,85
Lista nominală	buc	0,309	3 050,00	942,45
Lista priv. eșalon. valori S 2015	bl	15,000	5,00	75,00
Lista material scule	buc	0,100	4 800,00	480,00
Liste de avans chenzină	buc	0,150	1 660,00	249,00
Lista obiect. anexa 25201 C	bl	15,000	2,00	30,00
Livret inventar	bl	7,500	10,00	75,00
Masa neto	buc	0,550	4 000,00	2 200,00
Matrițe	buc	4,250	732,00	3 111,0
Notă comandă verif reparare	buc	0,075	100,00	7,50
Notă priv. stare teh. fond fixe	buc	0,075	200,00	15,00
Notă de contabilitate 14518	bl	2,500	2,00	5,00
Note plecare în concediu	buc	0,100	5 000,00	500,00
Note debit credit 14—3—17	bl	2,500	30,00	75,00
Notă de lichidare a datoriilor	buc	15,000	74,00	1 110,00
Note lichidare	buc	15,000	770,00	11 550,00
Note remaniere B. 6.08	buc	3,750	149,00	558,75
Note transfer	buc	0,100	200,00	20,00
Note de tehnică	buc	27,600	200,00	5 520,00
Notă ptr. schimb loc muncă ind.	buc	0,075	1 500,00	112,50
Note restituire	buc	3,750	40,00	150,00
Ordin repartizare locuință	bl	3,750	25,00	93,75
Plan măsuri-propuneri	buc	0,180	2 400,00	432,00
Program ptr. protecția muncii	buc	0,333	3 000,00	999,00
Proces verbal	buc	0,200	2 300,00	460,00
Pr-verbal de impăcare	buc	0,075	1 000,00	75,00
Pr-verbal de dezbateri	buc	0,075	1 000,00	75,00
Pr-verbal contravenție 15087	buc	7,500	100,00	750,00
Pr-verbal de examinare	buc	0,050	11 900,00	595,00
Pr-verbal predare primire locuință	buc	0,075	500,00	37,50
Pr- verbal predare primire suprafață	bl	3,750	55,00	206,25
Pr-verbal autoșasiu	buc	0,100	20 050,00	2 005,00
Pr-verbal scoatere din uzură	bl	3,750	5,00	18,75
Pr-verbal mijl. bază (file)	buc	0,300	500,00	150,00
Registru de fuid a disp 14319	bl	7,650	13,00	99,45
Registru evid. deficiențe calit.	bl	15,300	50,00	765,00
Registru consum	buc	116,000	23,00	2 668,00
Revizia transforair	buc	3,500	1,00	3,50
Specificație	buc	0,300	28 200,00	8 460,00
Sistem A.M.C. Vol 1, Vol 2	buc	38,000	2,00	76,00
Situația centralizată a prezenței	buc	0,180	500,00	90,00
Sit. centr. realiz. pl. inv. 4—6—14	buc	0,150	100,00	15,00
Situația consum carb. bon. fixe	buc	0,075	300,00	22,50
Situație elemente calcul	buc	0,150	100,00	15,00
Situația fondurilor fixe	buc	0,150	800,00	120,00
Situația utilizării timp lucru	buc	0,100	7 040,00	704,00
Sot. colectare chelt. dir. înoir.	buc	0,125	100,00	12,50
Stat boală	buc	15,000	36,00	540,00
Tichet rezervoare	buc	1,700	250,00	425,00
Certificat de inovator	bl	15,300	50,00	765,00
Portrete simple	buc	2,500	6,00	15,00
Catalog PSU 650	buc	100,000	2,00	200,00
Contracte închiriere	buc	3,750	1 000,00	3 750,00
Furgonetă FFP 12 A	buc	2,200	50,00	110,00
Inst. furgon frig 8FF 3	buc	4,000	1,00	4,00
Inst autocisternă 19-AB	buc	5,900	9,00	53,10
Instr. autobetonieră 12AB1	buc	6,900	1,00	6,90
Instr. autobetonieră 19AB4	buc.	2,800	24,00	67,20
Inst autocisternă CO 113-7 C	buc.	7,000	10,000	70,00
Instrucțiuni SDV		0,500	1 630,00	815,00

Lucrări forj. lib. pe cioc. presă		buc	16,000	2,00	32,00
Norme unificate pe M.I.C.M		buc	41,000	2,00	82,00
Nomenclator		buc	5,100	2,00	10,20
Prospect furgon frigorific		buc	2,000	15 650,0p	31 300,00
Produsul		buc	0,300	480,00	144,00
Studiu tipizare tehnică frig.		buc	22,000	5,00	110,00
Borderou facturi 14.3.10		buc	3,750	24,00	90,00
Bloc state plată pensionari		buc	4,700	157,00	737,90
Laufar Teleorman		ml	15,250	1,00	15,25
Pînză bituminată		mp	15,000	4 986,50	74 797,50
Țesături bituminate T.S.A		mp	8,800	10,00	88,00
Chingă 4 048 144		buc	1,050	660,00	693,00
Curea transmisie piele 6×100		kg	139,500	11,30	1 476,35
Curele transmisie 50×4450		buc	94,250	19,00	1 790,75
Argilă caolin M voda		kg	0,303	57 893,83	17 541,83
Pămînt turnătorie AGHIRES		kg	0,092	207 629,00	19 101,86
Piatră calcar măruntă		kg	0,030	9 477,00	284,31
Geam armat 1000×2000		mp	36,300	112,00	4 065,60
	TOTAL CONT			20 001	1 285 291,56
Cont 20 002					
Inel sig arbore D28		buc	0,750	18,00	19,50
Inel sig arbore D 42		buc	1,150	1 705,00	1 960,75
Inel sig alezaj D 38		buc	4,300	279,00	1 199,70
Inel sig alezaj D 42		buc	2,100	28,00	84,60
Inele sig alezaj 47		buc	1,050	4 594,00	4 823,70
Inele sig alezaj D 60		buc	0,000	198,00	0,00
Arc spiral D 7/70 0,6 MM		buc	0,400	16 236,00	6 494,40
Arcuri cor		buc	0,310	1 498,00	464,38
Arc spiral 113.1702.503		buc	0,400	54,00	21,60
Arc T. 55061481	2,0	buc	0,650	388,00	252,20
Arc T. 406.040.401.040 2,0		buc	0,500	376,00	188,00
Arc spiral 2R3427 A 2,0		buc	0,450	401,00	180,45
Arc 835-523034-54331314 2,5		buc	1,600	281,00	449,60
Arc spiral G 113.115.01.05 3,0		buc	1,450	218,00	316,00
Arc AB 45 116A0101012306	7,00	buc	10,800	1 286,00	13 888,80
Arc spiral T407.03.32 8,0		buc	9,450	266,00	2 513,70
Arc spiral T 407.031.602	10,0	buc	15,860	233,00	3 695,38
Arc NL 1124/64—L 40		buc	1,500	4 990,00	7 485,00
Arc compl T 6151210		buc	940,000	6,00	5 640,00
Arc spiral T 407.03.09 A	12,0	buc	71,000	272,00	19 312,00
Robinet tijă înclin. PVC DN 25		buc	308,000	52,00	16 016,00
Cot 90 Grd. cu ștuț DN 80		buc	268,950	99.00	26 626,05
Clapetă de închidere DN 80		buc	1 275,150	97,00	123 689,55
Piuliță olandeză inox 012.80		buc	40,200	138,00	5 547,60
Racord țevi inox D=50		buc	107,850	7,00	754,95
Filtre unghiulare DN 80		buc	2 103,380	57,00	119 892,66
Filtru inox DN 80		buc	13 045,670	4,00	52 182,68
Ladă scule FIF. 113 NI		buc	351,000	49,00	17 199,00
Pompa PE.2120 51.47101.70.11		buc	810,000	7,00	5 670,00
Pompe D. 100		buc	640,000	2,00	1 280,00
Pompa 720 DT 1000 R 1500		buc	15 320,000	1,00	15 320,00
Pompa 720 B×8000 S		buc	4 650,000	1,00	4 650,00
Pompa FSR 1 M		buc	545,000	1,00	545,00
Pompa 3813 20.25.000		buc	515,000	1,00	515,00
Schimbător de căldură RTT. 65		buc	23 150,000	6,00	138 900,00
Carcasă pompă tip F2 W 55 HW		buc	0,000	1,00	0,00
Supapă presiune 71.10.3.100101		buc	1 135,000	2,00	2 270,00
Brida rep. 319.92.103		buc	7,420	110,00	186,20
Etichete metalice COR 102.8		buc.	8,000	291,00	2 328,00
Etichete metalice. COR 102.9		buc	8,000	371,00	2 908,00
Tablă indic. I. 550. SB 1. 881 DRT.		buc	6,000	14,00	84,00
Cângi tip II		buc	15,000	10,00	150,00
Coturi hidrant 65		buc	110,000	2,00	220,00
Coturi hidrant subterane		buc	205,000	2,00	410,00
Cutii hidrant subterane		buc	360,000	2,00	720,00
Cutie cu picior ptr. furtun		buc	209,780	10,00	2 097 80
Fești furtune tip D		buc	38,800	10,00	388,00
Fesi furtune, tip C		buc	22,850	10,00	228,50
Furtun PCI 3		ML	48,850	513,70	25 094,24
Chei racord ABC		buc	25,000	854,00	21 350,00
Distribuitor		buc	460,000	22,00	10 120,00
Garn. cauciuc pt. racord TIP C		buc	0,800	700,00	560,00
Hidrant portativ		buc	828,000	49,00	40 572,00
Hidrant subteran 65		buc	1 495,000	1,00	1 495,00
Hidrant interior 533 MM		buc	76,000	49,00	3 724,00
Racord absorbție 702/52 A		buc	110,000	121,00	13 310,00
Racord înfundat TIP A—		buc	55,000	163,00	8 965,00
Racord înfundat TIP B		buc	25,000	30,00	750,00
Racord reducție A—B		buc	139,000	1,00	139,00
Racord refulare TIP A		buc	215,000	3,00	645,00
Racord refulare TIP C		buc	46,800	9,00	421,20
Racord refulare TIP D		buc	38,200	2,00	76,40
Stingător P 3		buc	222,700	2,00	445,40
Țeavă refulare C-12		buc	75,000	348,00	26 100,00
Braț AB 35,116 A. 054219		buc	4,550	1 600,00	7 280,00
Colier asamblat 31991017		buc	7,300	918,00	6 701,40
Furcă de base, AB 45116 A 02020501		buc	94,000	760,00	71 440,00
Garnitură I MT 150095005		buc	6,300	735,00	4 630,50
Garnitură II MT 150095006		buc	9,410	735,00	6 916,35
Garnitură MT 150095017		buc	8,360	1 200,00	10 032,00
Garnitura I AS 45.1330915 A		buc	5,360	1 335,00	7 155,60
Legătură RM 514.219		buc	0,800	2 164,00	1 731,20
Roata de mînă 899700550000		buc	10,200	301,00	3 070,20
Siguranța RM 22.106/A		buc	2,000	2 026,00	4 052,00
Suport Bulon stg. AB.45116 A 01040		buc	40,000	185,00	7 400,00
Sup. bulon dr. AB.45116 A 01040801		buc	40,000	146,00	5 840,00
Zăvor AB.45.116 A.01010125501 A		buc	12,840	1 000,00	12 840,00
Broasca auto dreapta SRNI		buc	11,000	933,00	10 203,00
Arbore intermediar		buc	550,000	5,00	2 750,00
Armături metalice 92×145×18		buc	25,500	43,00	1 096,50
Articulație 102.6.110		buc	65,300	98,00	6 399,40
Ax furcă 1144502048		buc	30,000	14,00	420,00
Bolț arc. pt. disp. susținere		buc	3,750	104.00	390,00
Bolț 616		buc	12,400	152,00	1 884,80
Braț port rolă		buc	9,500	130,00	1 235,00
Bucșă 1131701028/A		buc	5,480	86,00	471,28
Bucșa 102.545		buc	590,150	98,00	57 834,70
Cama drp T.615120		buc	91,400	8,00	731,20
Cama stg. T.615119		buc	91,400	10,00	914,00
Carcasa ventil împrospătare		buc	71,800	19,00	1 354,20
Capac 132.1801.310		buc	28,000	94,00	2 632,00
Capac 132.1801.330		buc	30,000	149,00	4 470,00
Capac distrib. 1321801291		buc	53,000	147,00	7 791,00
Capac flanșa grs 100002		buc	0,000	96,00	0,00
Carcasa rulment		buc	8,060	55,00	443,30
Cep centrare pt. disf. susținere		buc	3,750	1,00	3,75
Cercel		buc	40,000	74,00	2 960,00
Cerc 900×20		buc	14,000	3,00	42,00
Cilindru 26.60.015 (Plopeni)		buc	880,000	1,00	880,00
Cilindru 0=75 Ans. C. 75.530		buc	336,900	2,00	673,80
Consola stîngă 113.35.07.004		buc	24,800	6,00	148,80
Cruce card F Past 1132201020		buc	230,000	118,00	27 140,00

Filtru ulei 23.000.900	buc	204,000	181,00	36 924,00
Fund turnat din oțel 1800×80	buc	10 379,000	1,00	10 379,00
Geanta disc și inel 7.0=20	buc	1 100,000	1,00	1 100,00
Geanta 900×20	buc	227,000	2,00	454,00
Inel grower C 20.5 (Reghin)	buc	11,900	54,00	642,60
Macara închidere 250 mm lungă	buc	7,150	291,00	2 080,00
Pinion vit. 3 113.17.01.032	buc	106,000	324,00	34 344,00
Pîrghie acționare 102.560 A	buc	330,000	30,00	9 900,00
Piuliță T.615133/134	buc	10,300	160,00	1 648,00
Piuliță T.615.133/136	buc	6,960	160,00	1 113,60
Piuliță specială 2R5A 106-05	buc	8,000	186,00	1 488,00
Placa distanțieră T.615.128	buc	40.000	25,00	1 000,00
Placa 41 F.30.105	buc	3,000	410,00	1 230,00
Priza 132.1801.281	buc	330,000	107,00	35 310,00
Priza putere 30942003	buc	565,000	1,00	565,00
Perete față PAFS	buc	1 376,000	102,00	140 556,00
Profil montat 2073	buc	191,750	1 478,00	283 406,50
Profil montat 2304	buc	330,200	386,00	127 457,20
Profil montat 1422	buc	191,750	10,00	1 917,50
Reazem arc ptr. disp. susținere	buc	86,000	1,00	86,00
Robinet 8165.710.6015	buc	346,000	420,00	184 434,00
Rob. cu 4 cai AB-55-08-01-00	buc	159,000	1,00	159,00
Segment 900×20	buc	21,500	13,00	279,50
Suport 51124100	buc	1,800	1,00	1,80
Tren fix 131.17.01.011	buc	116,500	63,00	7 339,50
Ureche priză aer 7R-3422	buc	12,000	260,00	3 120,00
Ușă laterală PAFS	buc	2 408,900	35,00	84 311,50
Arbore T.550.37.10	buc	700,000	2,00	1 400,00
Arc T.55036129 Automacara	buc	0,800	910,00	728,00
Arc T.35036138 automacara	buc	0,500	850,00	425,00
Ax cor 102515	buc	940,000	80,00	75 200,00
Ax canelat cor D.I. 1214711977	buc	940,000	117,00	109 980,00
Capac UD. 1860.3414	buc	97,500	200,00	19 500,00
Cilindru C.A. 500	buc	1 513,000	56,00	84 728,00
Corp cilindru CA 540	buc	1 513,000	11,00	16 643,00
Cruce T.406.04.08.02	buc	95,000	254,00	24 130,00
Dispozitiv de agățare	buc	27,750	541,00	15 012,75
Elemente recup. cărucioare	buc	100,000	930,00	93 000,00
Elemente recup. zale ștanțate	buc	3,150	7 400,00	23 310,00
Elemente recup. bolțuri	buc	3,450	3 700,00	12 765,00
Flanșa T.406.03.04.02.09	buc	106,000	450,00	47 700,00
Flanșa T.406.03.04.04	buc	290,000	1,00	290,00
Jug vechi T.550.50.85	buc	237,280	198,00	46 981,44
Jug nou T.1620 (3761)	buc	207,620	107,00	22 215,34
Piston P58-84	buc	280,000	1,00	280,00
Pilot 858-71	buc	40,000	1,00	40,00
Presetupa cauciuc SNT 341-222	buc	13,000	10,00	130,00
Roata dințată T.550.361.1310 A	buc	6,000	20,00	120,00
Rolă cablu T.406.534	buc	221,130	17,00	3 759,21
Servomotor T.550.36.1240 A	buc	315,000	45,00	14 165,00
Supapa P 58-61	buc	50,000	2,00	100,00
Tambur Fr. T.406.03.07.02.01	buc	725,000	20,00	14 500,00
Toba simplă	buc	17 765,000	216,00	3 837 240,00
Ventil P58-66	buc	105,000	1,00	105,00
Pompa MPS	buc	1 440,000	1,00	1 440,00
Pompa autoabsorbantă de 1000 l	buc	9 472,000	1,00	9 472,00
Arbore cardan SZ 44.07.000	buc	860,000	65,00	55 900,00
Ax cardan 1144502040 o bucată	buc	836,000	62,00	51 832,00
Butelii pt. acetilenă dizolvată	buc	1 900,000	6,00	11 400,00
Butelii pt. protoxid de azot	buc	1 400,000	3,00	4 200,00
Distribuitor hidraulic 12V	buc	2 300,000	10,00	23 000,00
Distribuitor hidr. D.600/0.450	buc	737,000	169,00	124 553,00
Distribuitor cu 3 sect.	buc	4 040,000	15,00	50 600,00
Ridicător NT 150095000 A	buc	1 160,000	1,00	1 160,00
Ax intermediar 50832102	buc	30,000	10,00	300,00
Ax rulare complet	buc	26 965,000	2,00	53 930,00
Ax rulare srp 10 incomplet	buc	20 145,000	7,00	141 015,00
Ax antrenare II 50832104	buc	25,000	20,00	500,00
Ax antrenare II 50832100	buc	24,000	20,00	480,00
Bucșa lagăr 81930019002	buc	90,000	24,00	2 160,00
Bucșa lagăr 81030016002	buc	68,000	12,00	816,00
Bucșa sferică 8183000078	buc	65,000	1,00	65,00
Braț asamblat 50424012	buc	640,000	2,00	1 280,00
Inel de presiune	buc	39,500	640,00	25 280,00
Picior automacara 51	buc	300,000	30,00	9 000,00
Picior asambl. 50832014	buc	950,000	10,000	9 500,00
Șurub conductă 50832111	buc	243,000	5,00	1 215,00
Bucșe cauciuc AC. 301.04.23	buc	21,400	4 569,00	97 776,60
Bucșe elastică 591490136	buc	5,450	20,00	109,00
Disc de etanșare C 2067	buc	229,000	29,00	6 641,00
Garnitură cu guler	buc	4,450	25,00	111,25
Garnitură piston 190 315	buc	8,500	400,00	3 400,00
Garnitură 87660600134	buc	0,430	1 600,00	688,00
Garnitură D=45	buc	4,760	200,00	952,00
Garnitura rep. 206.252 D=89,2	buc	5,950	400,00	2 380,00
Garnitură capac	buc	24,750	161,00	3 984,75
Garnitură cauciuc AC 301.06.18	buc	27,750	1,00	27,75
Tampon 5121101023	buc	25,350	242,00	6 134,70
Mîner T.406.03.12.14A	buc	4,270	112,00	478,24
Roata rulare N 171301/1E	buc	1 223,000	4,00	4 892,00
Roata rulare N 181301/1E	buc	1 108,000	5,00	5 540,00
Roata T.550.7.150	buc	4,270	108,00	461,16
Cot NL. 1237-10	buc	11,000	199,00	2 189,00
Furca cuplare 309.43.105	buc	15,000	494,00	7 410,00
Zăvor 41F-31108	buc	3,200	1 604,00	5 132,80
Rola 5262.16.117	buc	3,030	2,00	6,04
Țeava 5262.16.021/2	buc	2,870	22,00	63,14
Roata N 170202/1	buc	480,000	1,00	480,00
Roata dințată 2801.02.13	buc	382,000	2,00	764,00
Roata dințată 643.02.02/A	buc	62,000	2,00	124,05
Ceară parchet	kg	16,600	89,75	1 489,80
Coturi PVC 20	buc	1,250	100,00	125,00
Coturi PVC 25	buc	2,300	2,00	4,60
Coturi PVC 75	buc	16,200	95,00	1 539,00
Reducție PVC 90-63	buc	10,000	12,00	120,00
Butoi PVC Tip 4	buc	66,000	143,00	9 438,60
Anvelope 590×13	buc	202,400	1,00	202,40
Anvelope Auto 640×15	buc	230,670	1,00	230,67
Anvelope 1112×10	buc	696,960	12,00	8 363,52
Anvelope 112/10×18	buc	696,960	3,00	2 090,88
Camere 112/10×16	buc	106,480	4,00	425,92
Cameră 11,2×10-28	buc	110,000	5,00	550,00

Important

„Întreprinderile interesate de aceste materiale vor transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

Întreprinderea Automecanică Mediaș — Jud. Sibiu.

Valorificarea se va face conform prevederilor Legii 11/1980.

Emil GEORGESCU și Vasile BAȘA

(Urmare din pag. 1)

8	Tablă neagră	22 mm	OL 50	9,5	3 140	29 830
9	Tablă neagră	25 mm	OL 50	6,3	3 100	15 530
10	Tablă neagră	25 mm	OL 52	13,8	3 500	48 300
11	Tablă neagră	28 mm	OL 44	2,3	3 280	7 544
12	Tablă neagră	30 mm	OL 52	4,4	3 500	15 400
13	Tablă	30 mm	OL 37	6,5	3 510	22 815
14	Tablă	35 mm	OL 37	15,2	3 090	46 968
15	Tablă	35 mm	OL 37	13,6	2 670	36 312
16	Tablă	35 mm	OL 52	6,9	3 050	21 045
17	Tablă	38 mm	OL 52	7,3	3 580	26 137
			ȚEVI DIN OȚEL PENTRU CONSTRUCȚII			
1	Țevi construcții	5×1,5	OLT 35	0,05	5 300	2 650
2	Țevi construcții	10×1	OLT 45	1,1	2 520	27 720
3	Țevi construcții	30×2,6	OLT 35	0,6	7 000	4 200
4	Țevi construcții	65,5×10	OLT 35	1,1	2 819	3 100
5	Țevi construcții	73×10	OLT 35	10,7	3 780	40 446
6	Țevi construcții	73×10	OLT 45	7,7	3 630	28 151
7	Țevi construcții	114×10	OLT 35	5,1	3 930	20 043
8	Țevi construcții	121×4	OLT 35	1,7	4 050	6 885
9	Țevi construcții	133×4	OLT 35	6,3	4 100	25 830
10	Țevi construcții	143,3×3,96	OLT 35	1,4	3 180	4 452
11	Țevi construcții	219×6	OLT 35	0,9	4 970	4 473
12	Țevi construcții	324×22	OLT 35	23,4	3 210	75 114
13	Țevi construcții	406,4×38	ST 35	1,0	16 090	16 090
14	Țevi construcții	622×22	ST 35	2,1	5 200	10 920
			ȚEVI DIN OȚEL PENTRU INSTALAȚII			
1	Țevi negre	1/8″		0,3	1 700	510
2	Țevi negre fără mufă	1″		2,5	4 540	11 350
3	Țevi negre fără mufă	1 1/4″		4,7	3 780	17 766
4	Țevi negre	1 1/8″		1,9	3 460	6 574
5	Țevi negre	2″		1,5	6 470	9 315
6	Țevi zincate	1/4″		1,2	1 200	1 440
7	Țevi zincate	1 1/4″		1,0	8 750	8 750
8	Țevi zincate	1 1/2″		4,6	3 830	27 094
			PROFILE FORMARE LA RECE			
1	Cornier îndoit	100×60×4	OL 37	6,0	3 570	21 420
2	UNP îndoit	40×20×3	OL 37	2,5	3 570	8 925
3	UNP îndoit	40×25×3	OL 37	4,3	4 830	19 900
4	UNP îndoit	50×25×3	OL 37	1,7	3 480	5 916
5	UNP îndoit	60×25×3	OL 37	4,1	4 110	16 851
6	UNP îndoit	80×25×3	OL 37	1,9	3 350	6 365
7	UNP îndoit	30×40×3	OL 37	2,2	3 120	6 860
			OȚEL CALIBRAT ÎN BARE			
1	Bare trase	Ø3	OL 37	0,6	5 070	2 535
2	Bare trase	Ø3	OL 60	0,3	4 870	1 461
3	Bare trase	Ø6	OL 37	0,5	4 110	2 055
4	Bare trase	Ø6	OL 44	1,5	6 980	10 470
5	Bare trase	Ø10	OL 44	1,0	6 420	6 420
6	Bare trase	Ø12	OL 44	0,5	4 420	2 210
7	Bare trase	Ø13	OLC 45	1,1	4 140	4 654
8	Bare trase	Ø14	OL 37	0,4	4 140	1 650
9	Bare trase	Ø14	OLC 45	0,2	5 240	1 048
10	Bare trase	Ø27	AUT 40	2,5	4 270	10 675
11	Bate trase	Ø32	ARC 3	1,1	6 130	6 743
12	Bare trase	Ø42	OLC 60	2,0	4 400	7 800
13	Bare trase	Ø28	AUT 12	0,1	4 010	401

Important

Unitățile interesate sînt invitate să consulte cu atenție listele materialelor disponibile ofertate de Întreprinderea Tehnometal București cu sediul în B-dul București Noi. nr. 170.

Valorificarea se va face potrivit prevederilor Legii 11/1980.

Relații suplimentare la telefon 67 47 90.

Beneficiari prezumtivi sînt asigurați de buna colaborare.

„ÎNTREPRINDEREA AUTOMECANICA MEDIAȘ”

Ofertă de materiale disponibile

Denumire material	UM	Preț unitar	Cantitate	Valoare
Oțel rotund 160 W-4571	kg	36,865	158,00	5 824,67
Oțel rotund 160 W-4541	kg	41,295	200,00	8 259,00
Oțel rotund 180 OLC-35	kg	3,677	148,00	544,19
Oțel pătrat 250 W-4571	kg	51,417	1 160,00	59 643,72
Profil INP 220 AL-37-2 N	kg	3,448	2 600,00	8 964,00
Oțel rotund 15 40 C-10	kg	8,882	442,00	3 928,93
Oțel Pătrat 56×56 OL-37-1N	kg	3,908	16 930,00	62 645,24
Oțel lat 70×3 OL-50-1	kg	4,487	1 200.00	5 384,00
Oțel bandă LC 90×4 OL-50	kg	3,902	10 670,00	41 634,34
Oțel lat 110×10 OL-37	kg	3,421	1 850,00	6 328,85
Oțel lat 120×8 OL-37	kg	3,698	1 700,00	6 286,60
Oțel lat 120×8 OL-37-1N	kg	3,428	3 100,00	10 626,80
Oțel lat 140×10 OL-38	kg	3,790	1 143,00	4 331,97
Oțel INP 140	kg	3,600	445,16	1 602,57
Tablă 3×100×600 OL-42-1K	kg	3,486	20,00	69,72
Tablă 5×1480×4500 OL-44-4KF	kg	4,636	21 502,00	99 683,27
Tablă 5×1500×6000 ST-60-2	kg	4,125	3 067,00	12 651,37
Tablă NGR 25×2000×5000 52-2K	kg	4,185	18 130,00	75 837,78
Tablă NGR 25×2000×6350 37-1N	kg	3,056	14 190,00	43 364,64
Tablă 4,5×1000×1400-ARC G-6	kg	4,334	1 844,00	0,89
Tablă inox 2,5×800×2000 W-4541	kg	73,057	344,00	25 131,60
Tablă inox 2,5×800×2050 W-4541	kg	75,728	156,00	11 813,25
Tablă inox 3×100×1300 V 2 AE	kg	53,188	53,00	2 818,96
Tablă inox 3×100×2000 V 2 AE	kg	53,188	66,00	3 510,40
Tablă inox 3×110×1300 V 2 AE	kg	53,188	86,00	4 574,16
Tablă inox 3×110×2000 V 2 AE	kg	53,188	57,00	3 031,71
Tablă inox 3×140×2000 V 2 AE	kg	53,188	13,00	691,44
Tablă inox 3×160×2000 V 2 AE	kg	53,188	53,00	2 818,96
Tablă inox 3×180×680 V 2 AE	kg	53,188	89,00	4 733,73
Tablă inox 3×190×680 V 2 AE	kg	53,188	27,00	1 436,07
Tablă inox 3×190×1500 V 2 AE	kg	53,188	47,00	2 499,83
Tablă inox 3×200×2000 V 2 AE	kg	53,188	86,00	4 574,16
Tablă inox 3×210×680 V 2 AE	kg	53,188	30,00	1 595,64
Tablă inox 3×250×1000 V 2 AE	kg	53,188	192,00	10 212,09
Tablă inox 18×1400×5500 W-4541	kg	61,714	1 116,00	68 872,82
Tablă inox 20×2000×8000 W-4541	kg	61,137	11 532,00	705 031,88
Oțel BLR 30×1 1/2	kg	5,262	11 532,00	705 031,88
Profil Z 80×40×40×4	kg	4,102	395,00	2 078,49
Profil Z 80×40×40×4×4-8M	kg	4,102	7 810,00	32 036,62
Profil U 230×40×4×8460	kg	3,915	1 650,00	6 768,30
Țevi constr 45×3,5 OLT-35	kg	10,210	965,00	3 777,97
Țevi constr 60,3×3,2 OL-32-1N	kg	5,967	7 400,00	44 155,80
Țevi constr 33,7×3,6 CMH	kg	6,457	2 226,00	14 373,28
Țevi constr 33,7×4 ST-35	kg	7,544	693,00	5 227,99
Țevi constr 404/2 90×10 OLT-45	kg	5,436	18 100,00	98 391,60
Țevi constr 95×10 OLT-45	kg	5,304	22 870,00	121 302,48
Țeavă constr 101,6×14,2 OLT 35	kg	4,879	1 974,00	1 971,11
Țevi constr 108×18 OLT-45	kg	5,038	1 974,00	9 945,01
Țevi constr 114×22 OLT-45	kg	5,304	1 894,00	10 045,77
Țevi constr 121×14 OLT-65	kg	5,701	1 520,00	8 665,52
Țevi constr 133×12 OLT-35	kg	6,630	614,00	4 070,82
Țevi constr 133×16 OLT-65	kg	5,304	570,00	3 023,28
Țevi constr 140×10 OLT-35	kg	5,045	981,00	4 949,14
Țevi constr 140×22 OLT-65	kg	5,304	2 894,00	15 349,77
Țevi constr 178×14	kg	5,675	9 071	51 478,49
Burlane 244,5×10,03	ML	7,332	1 605,00	11 767,86
Conducta fără filet 273×9,27	kg	5,078	584,00	2 965,55
Țevi oțel 273×16 OLT 35	kg	6,283	434,00	2 726,82
Țevi negre inst. 12,3/4 ×7	kg	3,415	330,00	1 126,95
Aluminiu lingotat	kg	7,50	60 000,0	450,00,0
Țeavă inox 85×8×6000 W-4301	kg	8,500	2 564,00	98 714,00
Sîrmă rot S 4,5	kg	6,929	149,98	1 039,21
Sîrmă rot M 4 RM	kg	7,052	239,40	1 688,24
Sîrmă rot ARC 5 RM	kg	6,929	1 372,00	9 506,58
Sîrmă oțel ARC RR 4 MM	kg	7,155	1 255,00	8 979,52
Sîrmă oțel ARC RR 3,5	kg	7,155	428,95	3 099,13
Sîrmă oțel ARC RR 5,5	kg	7,046	231,00	1 627,62
Sîrmă oțel ARC RR 6	kg	7,046	114,00	803,24
Sîrmă semirot splin 9.5×4,75	kg	5,916	466,06	2 757,21
Fontă veche rebut propriu	kg	1,344	4 180,29	5 618,30
Bară aluminiu 35 99,5 1/2 T	kg	24,900	98,00	2 440,20
Bară dural. 40	kg	24,900	72,00	1 792,80
Bare anticorodal 1—40×40	kg	24,800	116,00	2 888,40
Profil AL 6061 rulou NR 4×4825	kg	34,100	1 911,00	65 165,10
TB 0,3×914×2000 AL 5005	kg	27,000	1 100,00	29 700,00
Tablă 3×100×2350 AL 5050 1/2T	kg	25,200	284,00	7 156,90
Tablă 3×150×2350 AL 5050 1/2T	kg	25,200	40,00	1 008,00
Tablă 3×180×2000 AL 5050 1/2T	kg	25,200	75,00	1 890,00
Tablă 3×180×2400 AL 5050 1/2T	kg	25,200	430,00	10 836,00
Tablă 3×200×1000 AL 5050 1/2T	kg	25,200	35,00	882,00
Profil AL. F-149×6000	kg	34,100	3 030,00	103 323,00
Profil AL 6061 P 1×7950	kg	34,100	515,00	17 561,50
Profil AL 6061 P 4×4850	kg	34,100	3 340,00	113 894,00
Profil Aliaj 6061 P 4×10800	kg	34,100	115,00	3 921,50
Profil AL 6061 P 4×MI 1900	kg	34,100	620,00	21 142,00
Profil AL A 1—3×5400	kg	34,100	947,00	32 292,70
Profil anticorodal A 2—1 M×6930	kg	34,100	2 227,00	75 940,70
Profil AL A 2—1×4700	kg	34,100	670,00	22 847,00
Profil AL 6061 A 2—9×2400	kg	34,100	696,00	23 733,60
Profil AL 6061 A 2—9×2500	kg	34,100	216,00	7 365,60
Profil AL 6061 F 22 A 3—1×4221	kg	34,100	261,30	8 910,33
Bare CU 9 1/2 I 30×5	kg	81,800	128,00	10 470,40
Sîrmă CU 9 1/2 T 22,7	kg	81,800	58,00	4 744,40
Bare bronz 30 BZ-14	kg	69,550	8,00	556,40
Țesăt sîrmă bronz 0,10×0,063	kg	704,000	9,50	6 688,00
Placă 20×500×3000 AM-60-M	kg	36,800	190,00	6 992,00
Sîrmă alamă 0,5 60 M	kg	67,900	128,00	8 691
Sîrmă alamă 3	kg	60,500	30,40	1 839,20
Țeavă alamă 24×2 AM 63 1/2 T	kg	68,550	6,50	445,57
Țeavă alamă 25×3 AM 631/2 T	kg	67,100	291,00	19 526,10
Fund D=700×6	buc	462,000	2,00	924,00
Cherestea fag NAL CL A 50	kg	1 032,360	3,96	3 984,90
Cher. fag aburit B 60 NT 100—170	kg	760,750	2,51	1 909,48
Cherest. tei CLB 50 180—600	mc	919,700	18,27	16 802,91
Bușteni tei ctg I	mc	278,070	2,58	717,42
	TOTAL CONT		20 001	857 684,16
	TOTAL GESTIUNE			857 684,16
Electrozi wolfram 4	kg	1 437,600	135,51	194 809,17
Electrozi spec ok 63-30 1,6	kg	112,550	99,00	11 142,45
Electrozi inox universal 2,5	kg	0,000	193,00	0,00
Electrozi schwartz 3kr 3,25	kg	20,481	143,60	2 941,07
Electrozi cromend 70NB 3,25	kg	498,660	518,75	258 679,87
Electrozi CR 25 NI 20 B 4	kg	78,180	39,00	3 049,02
Cablu tracțiune MAT 18-6×19	kg	10,060	380,00	3 822,80
Ambalaj varianta 3 /metal/	kg	1,290	36,00	46,44
Aluminiu deșeu consum propriu	kg	4,700	20 000,00	94 000,00
Etichete minimale	buc	4,000	2 884,00	11 536,00
Matrițe A4 șapilograf ceh	buc	1,650	5 000,00	8 250,00
Reducție A-B	buc	139,000	2,00	278 00
Reducție B-C	buc	72,400	12,00	868,80
Capac lagăr D=200 T 406.03.06.61	buc	300,000	375,00	112 500,00
Arbore T.406.03.05.04.01	buc	300,000	5,00	1 500,00
Arbore T.406.04.01.04	buc	85,000	2,00	170,00
Bucșe 2269 T35	buc	16 452,960	1,00	16 452,96
Braț T.406.031.40.300	buc	310,000	6,00	1 860,00
Coroana dinț. RVN AP 395-511179	buc	766,000	8,00	6 128,00
Roata dințată T.406.03.07.01	buc	725,000	45,00	32 625,00
Rola UD.1860.522 A	buc	151,880	87,00	13 213,56
Rola T.406.05.010.8	buc	250,000	55,00	13 750,00
Rola T.550.522.1	buc	235,000	51.00	11 985,00
Bucșe V.113.203.32	buc	11,600	50,00	580,00
Bucșe V.113.203.36	buc	25,750	50,00	1 287,50
Flanșe CC.113.3.04.09.10.03	buc	7,020	94,00	659,88
Flanșe S2.03.01.002	buc	4,760	163,00	775,88
Furca B.9.28 (Plopeni)	buc	97,000	20,00	1 940,00
Maneta 5914.94.303	buc	4,930	450,00	2 218,50
Reducție 5912.92.319	buc	3,810	1 330,00	5 067,30
Protoxid de Azot	kg	13,650	60,00	819,00
Acid acetic glacial	kg	40,000	2,00	80,00
Acidum ascorbicum	kg	253,530	1,00	253,53
Acid clorhidric 2N	kg	29,000	1,00	29 00
Acid florhidric P.A.	kg	100,000	4,00	400,00
Acid amino 1	kg	967,000	0,50	483,05

(Continuare în pag. 2)

Intertextualitate și interpretare

● Note despre „Domnișoara Christina" de Mircea Eliade

Actul lecturii, al interpretării, a devenit în ultima vreme o temă predilectă a unui însemnat număr de discipline care îl abordează din cele mai diverse unghiuri, astfel incît H. R. Jauss vorbea – în mod justificat – de o „schimbare de paradigmă" în cadrul studiilor asupra literaturii. Lucrările Școlii de la Konstanz și în special cele ale lui Jauss și Iser, orientate inițial doar spre problematica receptării, vizînd ulterior – din perspectivă hermeneutică – ansamblul comunicării literare, aduc contribuții fundamentale în această direcție. Un demers teoretic și practic original, de o amploare fără egal la noi, înscris tot sub auspicii hermeneutice și preocupat să fundeze o critică a ideilor literare, dezvoltă Adrian Marino în „Dicționar de idei literare" I (1973), „Critica ideilor literare" (1974) și recent „Hermeneutica lui Mircea Eliade" (1980). Trebuie amintite de asemenea și alte tentative vizînd același spațiu literar, cum ar fi cele ale lui Michel Charles, Michael Riffaterre, Tzvetan Todorov, Umberto Eco, la care s-ar putea adăuga demersuri mai vechi sau mai noi, pornite de pe poziții filozofice (Gadamer, Grice, Ricoeur etc.), pentru a înțelege mutațiile ce s-au produs sau sînt pe cale de a se produce în perimetrul înțelegerii fenomenului literar, a fenomenelor simbolice în general.

În cadrul problematicii dezvoltate în spațiul acestor cercetări, una dintre temele majore care reține atenția este cea a relației dintre producție și receptare, dintre modul de constituire a textului și procesul de lectură pe care îl generează. În principiu, așa cum se știe, orice text literar suportă o pluralitate de lecturi datorită intertextualității sale constitutive. Teoretizat mai întîi de Julia Kristeva, „conceptul și termenul de intertextualitate se referă – cum arată Paul Zumthor – la infinitatea – indefinitatea dinamică care singură dă seama, la toate nivelele, de ansamblul proprietăților unui text. El evocă (sau implică) existența complexelor semnificante, articulate, în mod divers (adesea imprevizibil), unele cu altele și fondatoare ale unei pluralități interne a acestui text". Desigur că această infinitate – indefinitate de care vorbește Zumthor apare într-o perspectivă diacronică, este dată deci de totalitatea lecturilor pe care le provoacă textul în timp. O lectură concretă, deși obsedată de ideea completudinii, nu poate să aspire în mod real decît la o actualizare, la o concretizare limitată. Problema care se pune însă este ca această lectură să fie pertinentă în raport cu statutul și structura textului, să vizeze actualizarea complexității sale constitutive, a intertextualității sale, ținînd seama de articularea, de montajul rețelelor de sens, ca și de indeterminările, de „alburile" conținute.

Raportîndu-ne, pentru o discuție mai aplicată, desigur prin forța lucrurilor foarte succintă, la romanul **„Domnișoara Christina"**, de Mircea Eliade, ni se pare că doar aparent avem o narațiune imediat lizibilă, ba chiar schematică, cum lasă să se înțeleagă cele mai multe dintre comentariile care la apariție și ulterior i-au fost consacrate, comentarii ce au avut în vedere în actul interpretativ aproape exclusiv rețeaua de sens mitico-magică redevabilă motivului strigoiului, simplificînd astfel modul de funcționare a romanului, procesul textual de ansamblu. Există în roman un punct nodal – ignorat de majoritatea comentariilor – și care constituie un factor esențial în generarea rețelelor de sens și în interpretarea romanului. Este vorba despre descrierea vizitei lui Egor și Nazarie, făcută la invitația d-nei Moscu, în camera Christinei, pentru a admira tabloul acesteia, pictat de Mirea. Scena aceasta intervine pe un fundal de fapte care pentru cei doi protagoniști (și pentru lector) se constituie în tot atîtea întrebări enigme („oboseala" d-nei Moscu, dispariția păsărilor etc.), problematizate de către discursul romanesc. Între cei doi vizitatori, pătrunși pentru întîia oară în acest spațiu privilegiat și imaginea reprezentată se încheagă un „dialog" purtat prin intermediul privirilor și comunicat printr-o succesiune de flash-uri în care Egor, Nazarie, Simina constituie rînd pe rînd obiectul focalizat. Procedeul ne permite să sesizăm „receptarea" pe care o provoacă tabloul, o receptare dublu orientată, de la privitori la tablou și invers, implicînd transgresarea frontierei animat – inanimat. Egor și Nazarie privesc imaginea Christinei și în același timp sînt priviți de aceasta (topos specific fantasticului).

Din perspectiva care ne interesează aici, contemplarea tabloului constituie transformarea, verbalizarea de către text a unui sistem semnificant diferit, iconic, jucînd un rol important în diegeza romanului și în interpretarea sa. Scena marchează orientarea tot mai accentuată a narațiunii înspre o zonă menită să creeze efectele specifice fantasticului, ea intrînd în relație cu scena care încheie practic diegeza – aceea a distrugerii tabloului. Concomitent, această scenă are și o funcție metadiscursivă, prin sugestiile de lectură pe care le oferă. În contrapunct cu această transpoziție a unui semn iconic într-unul literar, derularea narațiunii include, imediat, discursul mitico-magic privitor la Christina. Astfel, în contrast cu ceea ce Egor (și cititorul) aflase pînă atunci despre Christina, prin relatarea lui Nazarie, care reia discursul colectivității sătești în legătură cu faptele și mai ales cu moartea și transformarea în strigoi a Christinei, lectorului i se propune o viziune total diferită. Datorită acestui fapt, lectura secvențelor următoare – cuprinzînd visurile lui Egor, încercările de a o salva pe Sanda etc., – se plasează în această dublă perspectivă oferită de scena contemplării tabloului și de relatarea lui Nazarie.

Parcursul narativ, combinînd indeterminarea unor evenimente cu determinarea lor contradictorie, permite funcționarea a cel puțin două rețele importante de sens: una magico-mitică și alta fantasmatică. Fiecare dintre acestea se raportează la cea ce am putea numi rețeaua realistă care constituie în cazul acestui roman mai mult un discurs de excortă, un suport menit să realizeze îmbricarea cîmpurilor semantice amintite. Prin intermediul relatării lui Nazarie, discursul introduce în spațiul romanesc discursul anonim asupra transformării unora dintre cei care mor în strigoi instituind un cîmp de sens care în articulațiile sale utilizează elementele esențiale ale acestui motiv folcloric. Relaționarea acestor elemente, așa cum apar în textul romanului și compararea cu un scenariu existent în competența sa „enciclopedică" îi oferă lectorului posibilitatea de a inseria o serie de evenimente ale diegezei și de a le interpreta din perspectiva traiectului acestui motiv al strigoiului. Față de scenariul folcloric, scenariul mitico-magic din roman este mult mai concretizat datorită încorporării sale în procesul discursiv care determină un fel de îmbibare, de umplere a schemei narative cu un noian de fapte, de conotații. Asistăm astfel atît la o îmbogățire substanțială a acestui nucleu, cît și la transgresarea și amplificarea unora dintre componentele sale. Una dintre cele mai importante fiind plasarea – tot printr-un mecanism intertextual – a iubirii Christinei pentru Egor în perspectiva de sens degajată de o serie de poeme eminesciene și în primul rînd de poemul „Luceafărul".

Cea de a doua rețea importantă de sens – cea fantasmatică – se realizează în strînsă legătură cu cea mitică, suprapunîndu-se adeseori cu aceasta, infiltrîndu-se prin interstițiile scenariului folcloric, găsindu-și forme proprii de manifestare. Ea este constituită în primul rînd de cele trei vise ale lui Egor, de o serie de simptome (de delir) care constituie tot atîtea forme de manifestare ocolită, deghizată, a dorinței, punînd în relief o anumită dinamică – conflictuală – a inconștientului. Scena contemplării tabloului poate fi considerată ca factorul de declanșare a manifestărilor fantasmatice prin investirea afectivă pe care o produce, ca și prin funcția de cadru al fantasmei. Visele sînt cele care preluînd transportul pulsional ce se produce în scena tabloului permit unei scrieturi psihice inconștiente să irupă, să se manifeste, după ce în prealabil și-a asociat imaginea evocată de tablou. În această perspectivă imaginea Christinei nu este altceva decît o posibilitate a unei structuri inconștiente de a accede spre conștiință pe această cale deghizată, o tentativă de a se în/scrie ca substitut în raport cu o absență pe care o suplinește. Rezultă prin urmare că dincolo de textul manifest al viselor, de comportamentul simptomatic al protagonistului (delir, distrugerea tabloului Christinei – pandant final al scenei inițiale punînd în relief și în acest fel rolul ei generator), lectura trebuie să găsească structurarea textului latent. Ea va trebui să procedeze la o relaționare diferită a elementelor oferite de roman, evidențiind faptul că ceea ce din unghiul scenariului mitico-magic este un strigoi din alt punct de vedere reprezintă un „complex obiectivat".

Banalizată într-o anumită măsură prin utilizarea ei abuzivă, metafora textului ca palimpsest ni se pare potrivită pentru ceea ce realizează romanul lui Mircea Eliade. Există o masă semnificantă care la un moment dat incorporează visurile neobișnuite ale lui Egor, vise care – așa cum am văzut într-o perspectivă imediat lizibilă – sînt provocate de tabloul Christinei și de reziduurile „vieții" ei de altădată. Prin caracterul lor aceste visuri par a confirma povestirile privitoare la faptele și la moartea Christinei în timpul răscoalelor din 1907, element prin care textul romanului prinde ceva din textul social și-l topește în mișcarea sa vizînd alte ținte, o altă finalitate. Textul manifest al viselor implică la rîndul lui un text latent care profitînd de textul mitic reușește să se rostească, să spună pe această cale indirectă, oblică, ceva despre o dinamică subiectivă, inconștientă, imperceptibilă, invizibilă pentru lector, altfel spus despre un soi de pre-text care este însă atît de presant, de penetrant încît în-scrierea sa devine necesară.

Ioan VULTUR

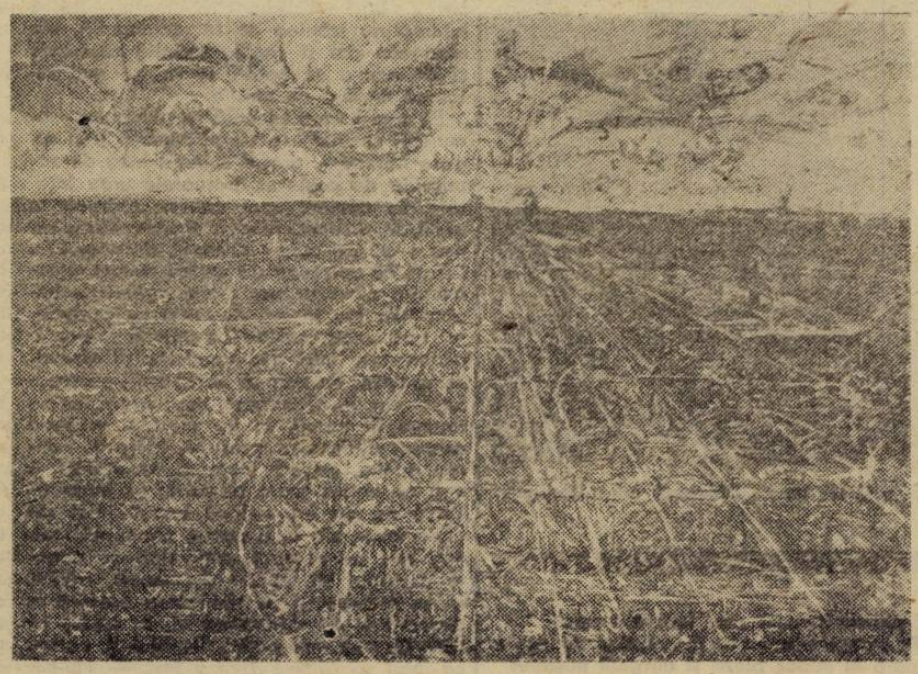

CIPRIAN RADOVAN: „Cîmpia"

accente

Actul critic și dialectica gîndirii poetice

Ceea ce face dovada indiscutabilă a universalității unui poet (investigarea tematologică în plan comparatist, implantarea relației semnificant – semnificat în cadrul larg al unui context sociocultural care dă relief a ceea ce numim îndeobște curent literar, analiza structurii imaginilor care, prin permanență, devin liantul dincolo de limitele istorice care dau unitate fenomenului poetic universal etc.,) ceea ce face deci dovada universalității, în cercetarea eminesciană a fost demonstrat de mult și fără drept de anulare, prin explicarea romantismului de factură europeană a acestuia. Întîi, prin analiza demoniei prezentă la poet fie și în legătură cu acuza de a fi construit un „demon pocăit", apoi, rînd pe rînd, prin explicarea creativității eminesciene ca una proprie marilor poeți dincolo de spațiul național, cu mijloacele investigației structuraliste avant la date, a aplicării criticii genetice asupra antumelor inevitabil comentate în relație cu postumele sau prin motivarea unicității romantismului său în legătură cu gîndirea mitică sau a stabilirii gradului de manifestare a forței coagulante pe care metaforele dezvoltate de relația dintre neptunic și plutonic o produc în lirica poetului.

Prin urmare, cercetarea creației eminesciene precedentă exegezelor lui Eugen Todoran, pare a face inutilă o nouă investigație, de vreme ce întărește cu autoritatea unor metode aplicate cu rigoare atît demonstrarea adevărului ce singur Eminescu îl afirma: „zică toți ce-or vrea să zică, eu rămîn ce-am fost: romantic", cît și acela al universalității poeziei lui.

Este însă în studiul mai nou al lui Eugen Todoran (**Mihai Eminescu. Epopeea română**, Eminesciana 36. Editura Junimea, Iași, 1981) cît și în altele realizate cu începere din 1942, evidentă coexistența a două laturi prezente în cercetările moderne din veacul nostru: iluminarea întregului unui univers poetic prin analize cîtorva secțiuni (chiar a uneia) precum și întemeierea unei metode de cercetare care să ofere cercetătorului cazul exemplar de adecvare a punctelor teoretice de vedere la o perspectivă nouă de cunoaștere a esenței poeticului. Eugen Todoran realizează în acest fel nu numai un act de relevare a sensurilor liricii eminesciene, ci unul de inițiere a cititorului în aplicarea dialecticii asupra actului poetic în general. Investigația lui Eugen Todoran nu anulează axioma unității gîndirii poetice a lumii – revelată cu mijloacele proprii cercetării fenomenologice ci o continuă sub auspiciile unui punct de vedere dezbărat de inflexibilitatea prezentă de nenumărate ori în doctismul cercetărilor universitare.

Stabilirea de către Eugen Todoran a relației dintre dramă și epopee, relație care dă personalitate epopeii române în viziunea lirică eminesciană, demonstrează într-o nouă logică universalitatea poetului român. Ea este explicată ca punct de convergență între mitul istoric (zidit în sfera mitului folcloric) – ca „lăuntru" – și imagine. Imaginea apare astfel drept rezultat al legăturii dialectice între temeiurile imaginarului și inversările prin care acesta trece spre a se topi în unitatea gîndirii poetice eminesciene. Acestea sînt cîteva dintre laturile a ceea ce susțin cercetările lui Eugen Todoran, în care poeticul este privit ca act, ca proces, ca manifestare dialectică.

Informația complexă care însoțește investigațiile în discuție este marcată de reluarea unor puncte teoretice de vedere, referitoare la forța gîndirii poetice de a realiza cunoașterea adîncită a lumii.

Matricea de semnificații fără de care nu poate exista gîndirea poetică ca mod de luare în posesie a lumii proprie marilor poeți, (naționali prin urmare în marginea lăuntrică a universalității lor), se recunoaște la Eugen Todoran prin recunoașterea și analiza structurii imaginilor poetice eminesciene.

La capătul investigațiilor, după ce s-a relevat cititorului dialectica în unitatea unei metode de cercetare, se stabilește unitatea procesualității actului poetic. Mai apare demonstrată ca nefiind paradoxală relația dintre imaginar și sens în poezie. Căci demonstrînd unitatea dintre Imaginar (zona germinativă a imaginii poetice) și Sens (sensul istoriei însăși în care s-a conturat o secțiune a simțirii romantice europene), Eugen Todoran explică universalitatea eminesciană prin cuprinderea în poetic a sensurilor. Cu alte cuvinte, privește cu mijloacele unei metode complexe de cercetare a poeticului relația dintre lume și reprezentarea ei.

Stela MIREL

ION CĂLIMAN

CĂLĂTORIE

Trebuie să fie-n noi un țărm curat,
să-l inventăm dacă nu are fire,
mirele tînăr din floare aplecat
își singeră veșmintul în rostire...

De nu e țărm, călătoria dară
să-ți mistuie vertebrele în mers,
oricum, pe-aici, a doua oară
n-ai să mai treci decît invers...

Și nu-i copilăria prundul blînd
spre care te îndrepți flămînd de toate,
ci, iată, lîngă umbra care sînt
toarce clepsidra și socoate.

Cîți pași mai sînt pînă mi-e dat să s—d
din drumul meu o altă cale ;
călătoria asta fără vad
e jinduirea florii măreției tale !

TRECE-MĂ APĂ...

Trece-mă apă și spune-mi
unde-s pierdutele nunți,
pumnale din văz să adune
păstrăvii iuți de sub punți...

Cine-ar putea lîngă arbori
să cadă din fructe pe jos,
îmi sîngeră rău sub pleoapă
păstrăvul — curcubeu lunecos...

În vis, așteptarea mai scrie
cu sînge bolnav în oglinzi,
trece-mă, apă, tîrzie,
nunta de-aici n-o mai prinzi ;

doar nunta albastră de-afară
spre care alergi fără cal,
cînd feriga-i deasă și-i sară,
și punțile-s rupte la mal...

Trece-mă, apă, și spune
fereastra la care să bat ;
a ars toată noaptea sub pleoapă
păstrăvul — curcubeu răsturnat.

SĂ NU TE-AJUNGĂ NOAPTEA...

Să nu te-ajungă noaptea cît stai lîngă
cuvînt,
să fie numai spaima ce străjuie cîntarea,
și lebedele albe cînd scad în val de-argint
s-alăture ninsorii durerea și mirarea...

Sub semnul umilinței să ocolești lumina,
cu fruntea măcinată de aripi care vor
să-și mîntuie înaltul, recunoscîndu-și vina
că bat la țărmul florii cu degete de dor.

Și numai dacă arde cîntarea ca o torță
tu coaja vorbei să n-o arunci în foc,
că-i singura povară și unica ta forță
prin care țărmul devine stîlp și loc.

CÎND OGLINZILE TAC...

Cînd oglinzile tac,
mai stăruie-n lucruri un cîntec,
umbrele decojindu-se în apus,
sfărîmîndu-se de ziduri
ca de un tampon îmbibat cu eter,
seara mai ales
ai această stare de gol,
toate se-aud
în țărmul de vată al odihnei,
parcă-s dihănii clipele tale,
așa, picurînd,
se desprind și ard
pe covoare de pluș,
despletite tălăngi
peste crînguri arse,
cînd oglinzile tac
sfărîmate în somn.

C. RADOVAN : „Maestrul Iuliu Podlipny"

EUGEN LUMEZIANU

PLOAIA*)

C. RADOVAN : „Portret — soția"

Revenise de cîteva ore în Calțuta Mare și încerca să deretice prin casă, făcea mișcările pe care le făcea de obicei, dar ordinea și curățenia întîrziau să se vadă, lua un lucru să-l scuture și-l abandona într-un colț... Se opri din măturat — a cîta oară ? — și se așeză pe un scaun cu speranța că imaginile întîmplărilor din noaptea trecută, care i se derulau anarhic, suprapuse, tulburi, se vor decanta și se vor limpezi în sfîrșit, dar ele continuau să i se învălmășească în creier. Se duse la fereastră ca să arunce o privire prin grădină, unde omulețul ei și un omuleț din vecini se împușcau veseli între ei, folosindu-se de două mitraliere zgomotoase, și dintr-o dată îi apăru limpede imaginea lui Dan Băltărețu, aplecat asupra mesei de operație, privind cu ochii aprinși, fără să clipească, în direcția miinilor care lucrau.

— Dacă nu pleci acum, Elena, pierzi mașina, îi spusese el, iar ea l-a ascultat, l-a trezit pe Adrian și au plecat spre stație, unde au sosit la timp : autobuzul tocmai se vedea venind. Atît, în rest totul era neclar, tulbure, ca într-un film pe care cineva a înregistrat mai multe priveliști suprapuse. Îi apăreau Gheorghiu, Voicilă, Cărămălău, portarul, spitalul văzut de afară sau fragmente din interiorul lui, dar în imagini iuți, ca și cum fulgere scurte le-ar fi luminat, scoțîndu-le o clipită dintr-un abis înecat de cețuri.

Mai tîrziu, după masă, stînd lungită în pat, cu mîinile sub cap, recompuse mental cabinetul lui Gheorghiu, apoi pe cel de radiologie, apoi sala de operații, unde Băltărețu și Cărămălău lucrau cu aceeași încordare, comunicînd între ei prin cîte un cuvînt. Dar micul banchet, lupta, visul și iubirea nu izbutea să le recompună, ele rămîneau pur și simplu amintiri abstracte și de aceea se hotărî să nu se mai întoarcă la ziua de ieri.

Pe seară, cînd plecară la plimbare — omulețul se plînsese de plictiseală și o rugase frumos —, orașul suferea încă de zăpușeala de peste zi, trotuarele erau însetate de oameni care căutau zadarnic o undă de răcoare, fiindcă dinspre fluviu venea o adiere caldă cu miros de nămol... Cu cît se apropiau de centru cu atît aglomerația devenea mai mare, grupuri închegate din loc în loc discutau cu aprindere, gesticulau, arătau cu mîinile întinse o clădire sau alta. Murmurul străzii devenise vacarm, încerca să vorbească cu omulețul, dar nu-și auzeau cuvintele care se topeau în larmă, în jur cu toții vorbeau despre dărîmarea orașului, despre venirea apelor, despre mutarea locuitorilor — unii garantau, fixau termene, se jurau (— Dacă de azi într-o lună jumate mai rămîne vreun zid în picioare, să nu-mi spuneți mie pe nume !), alții clătinau nehotărîți capul și ridicau din umeri, părînd că se îndoiesc și de rămînerea așezării în picioare și de dărîmarea ei, în vreme ce alții, cu mult mai puțini, tăgăduiau, pariau că totul va rămîne cum a fost. (— He-he, zvonuri, vecine, ascultă-mă pe mine ! Cîte vorbe crîncene nu ne-au auzit nouă urechile, dar ce, parcă totul se adeverește ?!) Fiindcă vorbea toată lumea, încercă și Elena să spună ce gîndește (— Nu, nu ! ar fi vrut să strige. Toate-s baliverne, oameni buni, nu mai umblați cu minciuni !), dar intervenea altcineva cu o fracțiune de secundă înaintea ei — era aproape imposibil să găsești un spațiu unde să-ți plasezi cuvintele, cei care i-o luau înainte așteptau de mai multă vreme și învățaseră cînd anume să-și facă loc și cu ce ton, apoi discursul trebuia să curgă neîntrerupt, orice ezitare costa, era destul ca cineva să se poticnească pentru ca vecinul din spate să percuteze.

Cu toate că zăpușeala acelei seri anunțase ploaia, nimeni nu ținuse seamă de avertisment, așa că atunci cînd începu să picure, oamenii fură luați prin surprindere. Apoi, ploaia se dezlănțui, era o ploaie deasă, cu boabe mari, norii se adunaseră repede asemeni unor bivoli uzi și se scuturară deasupra orașului, nu fulgera, nu se auzeau tunete, doar zgomotul curgerii apei și răpăiala picăturilor căzute pe acoperișuri sau pe umerii mulțimii rămase în neclintire, amestecate cu zvonul glasurilor — fiindcă oamenii continuau să discute netulburați — care se ridicau în aer, se ridicau spre norii groși, nevăzuți în întunericul de deasupra becurilor publice, poate sporindu-le condensarea. Sub ploaie, casele așteptau mohorîte intrarea stăpînilor, dar de această dată ei refuzau să înfrunte stihia protejați de acoperișuri și de pereți. Apa cădea peste oameni dezlănțuită, dar ei rămîneau pe locurile lor, bucurîndu-se că pe negîndite aveau prilejul să-și demonstreze vigoarea, rezistența, eroismul... Cine crede că apa e mai puternică decît ei ?! se întreba Elena, adăpostindu-se sub bolta unui gang și tot cam așa se întrebau în sinea lor și cei rămași în ploaie.

— E apă — strigau ei ca să-și dea curaj — doar apă chioară, inofensivă în fond !... După ce ne îmbibă bine hainele, ajunge la piele și după ce ne udă pînă la piele, apa curge șiroaie pe noi, cade pe trotuare și de acolo în rigole și canalizări ! Poate vreun cutremur sau vreun foc mare să aibă puterea să pricinuiască necazuri orașului, dar nu apa, fiindcă cu apa sîntem învățați : pe aici curge un fluviu ! Oricîtă ar cădea din ceruri, o captăm în conducte și fluviul o înghite fără să se sinchisească, ducînd-o la vale în ritmul lui geologic, etern, care nouă ni se pare, din cauza scurtimii vieții noastre, cam leneș. Din adăpostul ei, Elena se simțea mîndră de riposta locuitorilor, dîrzenia lor îi arăta cît de deciși erau să nu-și părăsească vetrele așezate, ca în palma lui Dumnezeu, pe valea dulce, mărginită într-o latură de dealuri împădurite, iar în cealaltă de albia fluviului pe care alunecau șlepuri pîntecoase cu rufe curate întinse pe frînghiile de la pupa, între cotețele de păsări și de porci. În cei peste două mii de ani de cînd există orașul, oamenii acumulaseră, oho !, parte multă înțelepciune și după ce s-au adăpostit în el atîta timp, după ce l-au păstrat atîta amar de vreme, nu-l vor pierde tocmai acum — de aceea stau cu spinările în ploaie, nemișcați, ca să le dea de înțeles celor ce hotărîseră mutarea că ei rămîn neclintiți.

Încet-încet, ploaia scăzu, dinspre pădure se porni un vînt rece, apoi ploaia încetă și vîntul deveni tăios. Ca să se apere, oamenii se strînseră unii în alții, dar rafalele se întețeau lovindu-i nemilos, înghețîndu-i. După minute lungi de împietrire, începură să dîrdîie, deasupra străzilor se ridica din ce în ce mai distinct zgomotul dinților care clănțăneau — atîtea mii de dinți și de măsele smălțuite (sau viplate sau chiar aurite) ciocnindu-se într-un tremur nesfîrșit, imposibil de învins. Voiau să reziste, așa că porniră să sară încet, pe loc, într-un picior, în celălalt picior, păreau că joacă îndrijiți o sîrbă îndesată, în ritmul nebun al acelui clănțănit nemaiauzit. Inutil, frigul îi pătrunsese prea adînc și erau uzi, baremi de-ar putea să fumeze ca să se încălzească, însă pachetele se înmuiaseră, foița țigărilor se rupsese, bărbații mai bătrîni care-și țineau tutunul și hîrtia în vechile tabachere de metal încercau să-și răsucească țigări, dar degetele le tremurau ca celor loviți de Parkinson, nu numai că nu izbuteau, dar asta îi și speria : ceea ce li se păruse pînă atunci lucrul cel mai simplu din lume — să răsucească țigări — devenise dintr-o dată ceva de neînfăptuit. Așa că mulțimea începu să se desfacă. Cu mișcări abia observate la început, dar devenite cu timpul din ce în ce mai clare, cei care înfruntaseră năvala ploii și vîntul tăios cu piepturile bombate și cu frunțile sus alunecau acum spre case uzi, înfrigurați, cu fețele învinețite, cu umerii încovoiați, cu capetele plecate, tăcuți, clănțănind încă. După felul în care se retrăgeau, strecurîndu-se ca niște umbre, Elena înțelese că, biciuindu-le rezistența, ploaia rece și vîntul îi trezise la realitate — sau le aruncaseră gîndurile în aer, lăsîndu-i fără ele, făcîndu-i să se întrebe în sinea lor de ce dracu ieșiseră în stradă pe o vreme ca asta ? Acum se îndreptau spre casele lor înșiruiți pe lîngă ziduri, tușeau deschizînd gurile mări și scuturîndu-și spinările, așa le trebuia, ăsta e timp de ieșit în oraș ?!

Degeaba își mușca buzele, degeaba se întrista la gîndul că oamenii aceia își vor merita soarta din moment ce rezistența lor se dovedise aproape neînsemnată — ea, care stătuse tot timpul într-un loc ferit, se găsise să-i judece ? ar fi trebuit să rămînă lîngă ei și abia după aceea... Procedase ca o lașă așteptînd liniștită, cu veșmintele uscate, ca alții să-i apere casa minunată și grădina, mergea suspinînd pe străzile pustii, nimeni nu se mai zărea nicăieri, de parcă orașul i-ar fi înghițit pînă la unul — să nu rămînă martori — sau ar fi trecut cu toții în graba mare dincolo de marginile lui, așteptînd la distanță dinamitarea sau bombardarea așezării, pentru ca amenajările viitorului să pornească fără întîrziere...

— Poate că undeva se află un bine pe care oamenii aceștia și eu nu-l vedem, murmură ea. Toate prostiile mele, cu vechimea orașului, cu farmecul lui și cu atîția oameni care-l locuiesc nu-s neapărat dovezi că o soluție mai bună nu există.

Adevărul este că Elena se simțiea atît de înfricoșată de perspectiva demolării brutale, prin bombardare, încît dărîmarea clădirilor cu tîrnăcopul, una cîte una, i se arătă, dintr-o dată, o soluție norocoasă la care aproape că nu-și îngăduia să mai viseze. Se apropiau de casă și cu toate că rămăsese pustiu, orașul continua să existe intact, stătea în picioare — după cele întîmplate, realitatea aceasta aproape că o nedumerea.

* Fragment din romanul **„Jumătate dintr-o pereche"**.

MIHAI BANCIU

TOAMNĂ ÎNCONJURĂTOARE

Mă înconjoară toamna cu fiecare pas
și brațele-i de frunze în jurul meu le
stringe
sînt călător, nu-i vreme de popas
cînd în ferești se-ntinde zăbranicul de
sînge

Din părul tău mai umed cu fiece catren
în vis voi împleti poteci mallarmeene
și voi goni pe urma de ceață-a unui tren
desferecînd tăcerea din caierul de semne

Veghind la malul apei neliniște ascult
alcătuind priveliști dintr-o adîncă vreme
cînd vara înierbată alunecă-n demult
și se așterne-n sidefii embleme

Un șuier sparge noapte de taină și de dor
din nord coboară caii vrăjiți de zbor și
spumă
privirea mea atîrnă în infinit, sonor
cînd înlăuntrul palid se-acoperă cu brumă

Cînd în ferești se-ntinde zăbranicul de
sînge
sînt călător, nu-i vreme de popas
cînd brațele-i de frunze în jurul meu le
stringe :
mă înconjoară toamna cu fiecare pas.

SUGESTIE

Ogarul se întinde în liniștea privirii
beat de lumină spicul zvîcnește în balans
surprinde în mireasma de verde a nuntirii
pitagoreic cerul urnindu-se în dans

Întins pe trepte albe la marginile zilei
îmbrățișat de tandra alcătuire sorb
prin frunzele pătate de roz ale pupilei
esența suverană din învelișul orb

Diametral se taie în pieptul meu cadențe
ecouri subterane se țes în carnea mea
cresc rădăcini și aripi în partea cu absențe
și, fermecat, mă cere în infinit o stea

E starea bănuită cînd înroșit e cerul
de semnele scăpate din matca de argint
ruptă la mijloc pînza și dezgolit misterul
în țipete de tobe și abur de absint

Deodată întuneric. De preamultă lumină
a înghețat izvorul și partea mea de dor
aud în depărtare cîmpia cum suspină
din infinit tăcerea s-a ridicat în zbor.

ELIXIR

Fluviul tremură liniștea sub zenitul încins
barca pare cu o șoaptă mai scundă...
te prind, mamă, de mînă și-nțeleg că exist
într-o margine largă, o undă.

Cerul meu din atîtea puncte egal
alb e de fluturii copilăriei,
încărcat de miresme urc ulmul natal
lăsînd locul stins bucuriei,

Pe treptele verii curg perlele mii
din salba ta, mamă a nopților mele,
le simt miezul cald încolțind, încă vii,
prin sîngele rupt în inele.

Extaticul pas, totdeauna la fel,
colorează reci grădini mediane
pe creștetul meu simt palma ta grea,
verzi frunze țîșnesc, simultane...

DIMINEAȚA

Ferestruiește noaptea un adevăr în timp
nemărginită poartă în cerul europei
stropind cu sînge cald ruinele metopei
clădește, peste tunuri și morți, un alt olimp

Punți peste gol și vară-n plin îngheț
inima bate clar în pieptul larg
pe rînd, însă continuu, cătușele se sparg
își face loc din gozuri un ghiocel, semeț

Lumina se întinde pe metereze drept
nu este întreagă încă, clipește uneori
a mai rămas, la colțuri, o pulbere de nori
o baionetă, încă, se reazemă în piept

Cîndva ne vom întoarce și vom surîde chiar
memoria cultivă grădinile senine
va străluci în soare istoria ce vine
nălțînd în dimineață nepieritor altar !

ANIȘOARA ODEANU — TRESTIA NEAGRĂ

portrete în lemn

Peste ființa fragilă, fermecătoare, a Anișoarei Odeanu s-au vărsat tone de cerneală. Lugojanca oacheșă, cu nasul ușor săltat a obrăznicie, și tupeu, a fost beneficiara unor cununi literare, încă de pe băncile liceului. Nu fiindcă Aurel Peteanu, tatăl ei, ar fi fost director de liceu. Ci fiindcă o postase pe soclul estetic propriul talent. Viguros, plurivalent. Astfel că, studentă la Litere și Drept în București, nu i-a fost greu să calce pragul „Adevărului literar și artistic", unde — în chiliile negre, umbroase — ființa ei lumina ca o roză. Într-un cămin de domnișoare (1934) roman autobiografic, dozat cu picanterii de efect, urmat de Călător în noaptea de ajun (1936) sublinia pe acest Gide feminin, au pus-o în circulație, pe drumul cu șerpi și crini, al literaturii naționale. Prietenă cu Camil Petrescu (fost după Marele măcel profesor, cu bocanci și moletiere, la Lugoj), prețuită de George Călinescu (patron estetic al „V.A.L.S.A."), Doina și-a ridicat fruntea-n vînt, mai curajos. Infatuată, ca orice jună la 24 ani. Și totuși, după opinia mea, eminența ei n-a stat niciodată în proză. Ci în poezie. Fața lui Codru-mpărat (1939) și Moartea în cetate (1943) atestă carate pe care, din păcate, nu le-a mai regăsit.

Prietenia mea cu Doina a început în ianuarie 1940. Cînd a venit la Timișoara, cu acel grup de la „Universul literar", din care n-am reținut decît ființa spirituală, din platină, a lui Dan Botta și făptura fluidă, feminină, a Anișoarei Odeanu. Nu m-a reținut, după șezătoare, nici guițatul isteric al paharelor, nici definițiile alandala despre poezie. Ci dansul Anișoarei — balerină imponderabilă, curtată de toți. Trestie neagră. Împărătiță a grației.

A urmat, între noi, o suită de vreo opt scrisori... Eram „fratele ei mai mic". Ea — „iubita mea soră, mai mare". Și am avut multe să ne mărturisim ! Verbul a zburat, cu aripi mari, între Timișoara și București. O iubeam, cu adevărat, însă inima mea era învăluită într-un voal de gingașă stimă. Dar, trebuie să recunosc, am fost, în acel 1940, cel mai incomod interlocutor al ei. O moralizam tăios, îndrăzneț. Uneori, de-a dreptul impertinent. „Dacă n-ai fi fratele meu mai mic, nici nu ți-aș răspunde" — „Dacă n-ai fi sora mea, nici nu ți-aș scrie !". Nimeni, cred, nu a luat-o în răspăr, mai dur, pentru caracterul pedestru al prozei sale. Era un Duduță, pe care îl detestam, prematur.

Mutat la studii în București, în toamna aceluiași an, am vizitat-o, acasă. Locuia vis-a-vis de Universitate, la etaj, cu geamul larg spre calul și securea lui Mihai Viteazul. Tot răsfățată, tot încrezătoare în steaua ei înșelătoare. A urmat, ca un imens lințoliu negru, războiul. Ea, redactoare la „Viața" lui Liviu Rebreanu, (fusesem și eu în primul colectiv redacțional în martie '41). Intrat sub arme, însă, figura fragilă, nonșalantă, s-a șters din preocupările mele. Între timp, surîsul stelei sale s-a înnegrit. M-am trezit cu ea, abia în 1965, la Cluj. Nu mai aveam 21 și 29 de ani. Sufletul ne era ridat. Dar ea, deschizîndu-mi ușa — la Fondul Plastic — îndrăzneț, inopinat, mai păstra ceva din agerimea celei care a fost. Revederea, după un sfert de veac, a fost emoționantă. Se măritase cu doctorul Crivetz, un bucovinean ca azima. Bărbat înalt, oacheș, cu priviri albastre. A doua oară, la Cluj, m-a vizitat în familie, cu soțul. Ne-am împrietenit, tuspatru (și Viana Șerban). Ca de cînd lumea.

Motivîndu-mi, intim, o sumă de apucături — nu înțelegeam ce sublinia cu atîta vehemență : „N-am vrut să pățesc ca mama !" Ce anume ? Și a venit acel fatal 3 septembrie '72. Eram la București. Pe coridoarele Uniunii Scriitorilor, am aflat tragicul ei final. Bovarian. Pregătit savant, rece... Și, în toamna aceea de ceară mirositoare, care semăna cu toamna revederii din '40, m-a copleșit o amintire. Obsedantă. Într-o seară vărătică, hoinărisem pe Timiș, cu ea, cu C. M. Lerca și doi tineri învățăcei : Gabriela Ioan și Lucian Bureriu... Era prin 1967. Dată ultimă. Fiindcă n-am mai văzut-o pe Doina decît în cimitirul din Lugoj. În marmoră. Lîngă doctorul Crivetz. Și rozele albe cădeau așa de suav pe marmoră albă. Comună.

Pavel BELLU

P. S. În '68, Doina mi-a trimis, scrise de mînă, aproape toate poeziile sale. Însoțite de o fotografie superbă și de o dramatică autobiografie. Urme ultime...

„Cariatide" ECHO

Chiar dacă sumarul „CARIATIDE", supliment politic, social-cultural al ziarului „Flacăra roșie" — Arad, dovedește o concepție încă eteroclită în compunerea lui, semnatarii și materialele scrise denotă efervescența spirituală a orașului de pe Mureș, multitudinea preocupărilor culturii și valoarea netă a unor materiale și creații. De la sinteze economico-politice, privind economia județului sau democrația muncitorească, la jubileul „Scînteii", de la prezentarea actului de la 23 August la „Valoarea umanistă a muncii" sau la „Libertate și valori", de la creația tehnico-științifică sau sărbătorile folclorice la creațiile oferite de Festivalul „Cîntarea României" pe plaiuri arădene, publicația ne oferă imaginea elocventă a mișcării creatoare în varii domenii ale vieții și societății. Notăm, apoi, paginile dedicate artelor, literaturii, creatorilor arădeni, grupării de scriitori ce se afirmă din ce în ce cu mai multă vigoare în acest centru din vestul României, scriitori și artiști ce conferă, oarecum, și pecetea și specificul „CARIATIDELOR", acest supliment ce ar putea, prin valoarea semnatarilor, prin calitatea materialelor lor, prin multitudinea problemelor spiritualității, acelui colț de țară, să devină, mîine o reprezentativă publicație a Aradului.

ORIZONT

ONDREJ STEFANKO

PRIMORDIALITATE

Sămința e totul.
E fără sfîrșit
și neîndestulată
ca omul
lipindu-și buza uscată
pe fir de lucernă înrourată.
Se-așterne
și-adoarme adînc,
pînă ce gîndul ei crește
mai sus decît omul.
În mai se trezește.
În palatul cel negru
brațele nalță deasupra.
Și fruntea pămîntului
brăzdată de ploaie
încet se despică.
Iar viața omului,
ca firul de iarbă,
mîngîie bolta albastrului cer.

MEDITAȚIE

De cîte ori mă-ntreb
ce-i cu gîrla înghețată,
ce forță o-mpinge înc-un pas să facă,
un pas doar mai aproape de alba
primăvară —
în mine parcă susură izvoare...
De cîte ori m-aplec
spre floarea cea de ghiață,
spre aromirea ei topită-n răsuflare,
cînd ea adesea — atît de-aproape e —
din moina ce se lasă-n mine crește-o
floare...
De cîte ori ascult
freamătul zilei cel obișnuit
și tropotul copitelor pe caldarîm
ce-nghite pașii firavi și leagăne și brațe —
tăcerea gingaș o aud cum cîntă...
„Tăcerea, ca și iubirea, nu-i numai un
peisaj cu nea imaculată ;
în beznă tace pînă și alba promoroacă ;
surd sparge coaja apei :
Să taci tăcere !"
Și cînd în ochiul vechii așezări
s-aprind lumini,
în spectrul mutilat al lămpilor clipind
umbre s-or reflecta, nu, doar un astru
nevăzut :
lumină liniștită se prăvale-n mine.
Și-n suflet focu-i joc de spiriduși...

Traducere :
Corneliu BARBORICĂ

CONVORBIRI CU APROAPELE MEU

Să vorbești
despre ciobul de piatră dintr-un mozaic
ce-l acoperă ușor nisipul,
că acesta va dăinui astfel
în vecii vecilor...
Și că sub cerul
cuvintelor spuse
totuși va rămîne ceva tainic,
misterios și mut,
că acest ceva va străluci
doar într-o zi de sărbătoare...
Să vorbești, frate,
despre faptul că cioburile de la margine
ar trebui să lumineze cîteodată
mai clar și mai adînc
ca piatra de la mijloc...
Și că-n toate cele spuse
prin pustiul străzilor depopulate
odată vom mătura-mpreună acest nisip.

C. RADOVAN : „Portretul tatălui"

OCHI UMEZIȚI

Cînd sîmburele cristalelor pătrunde
în tine
fecundînd urmele scînteietoare,
de sub licheni te vei ridica înspre mine...
Cînd spațiul cîntului se scutură
din tine
și concomitent se desprinde-n zbor,
de sub licheni te vei aprinde de la mine...
Pe urmă cînd ecoul ochilor imploră
prin tine
și mă-nsîngerează privirea ta,
De sub licheni vei privi la mine...
Și vei fi a mea.

— Traducere :
Ivan Miroslav AMBRUȘ

NICOLAE IRIMIA

ACUARELĂ

Ochiul
Deasupra orașului
De flori.
Scriu pe zorii unei dimineți
Cuminți.
Cenușa îmi scaldă tălpile ;
Scriu cu sudoarea albită
Pe obrazul muncitorului ;
Gestul mîinii lui zdrobit
De sunete.
Scriu.

C. RADOVAN : „Oglinda cu flori"

În focuri cîntă mugurii cei noi
Ai dorinței.
Și dintr-o dată explodează
Liniștea pereților.
Mama frînge pîinea.

SISIF

Muntele era
Mai abrupt decît o
Sentință.
Muntele acela era
Mai asupritor decît aerul
Din jurul femeii.
O, dar bolovanul
Amirosind a lume nouă
Era tocmai
Bobul de rouă...

SCRISOARE DE ACASĂ

Mama îmi trimite vești
De acasă :
Să știi că în iarba copilăriei
A căzut frigul,
Peste coama casei noastre vechi
Se scutură floarea vîntului,
A îngenunchiat
Pînă și ultima frunză
A ulmului care ți-a dus dorul,
Tulbure apa ferestrelor ;
Iar grinzile sînt tot mai subțiate
De amintiri.
Cît despre mine —
Sînt sănătoasă și mă înțeleg
Din ce în ce mai bine
Cu cenușa
Și cu fumul.

SATUL DE PIATRĂ

În satul de piatră, în satul de piatră
Apa vorbește din ce în ce mai mult
Cu drumurile,
În satul de piatră
Liniștea umblă desculță,
Tot mai subțiri — fumurile...
În satul de piatră
Bate vîntul floarea teiului.
Albastru de singur și îngîndurat
În univers, Ochiul Beiului.

carte

Ion Acsan

Orfeu și Euridice în literatura universală

Editura Albatros, 1981

După „Prometeu, erou al literaturii universale" (1977) o nouă lucrare ne reține atenția, în aceeași colecție de largă audiență „Sinteze" **Lyceum**, despre Orfeu, mit existențial ce aspiră la depășirea condiției umane supusă ursitei și morții, după cum afirmă autorul însuși într-un amplu studiu introductiv. De la bun început este de subliniat precizarea că încă de prin secolul al V-lea î. e.n. și pînă la declinul lumii eline, izvoarele literare suțin obîrșia tracă a lui Orfeu, cea ce mărește considerabil interesul nostru. Este de adăugat, pe lîngă originea acestuia, pe lîngă faptul de a fi un erou civilizator, și calitatea de întemeietor de motiv poetic, de tradiție literară de-a lungul veacurilor, adevăr pe care antologia de față vine să îl confirme. Foarte interesantă este și legarea mitului orfic de doi zei întîlniți la traci ca și la elini, de-o parte solarul, muzicalul Apollo, de altă parte extaticul, misteriosul Dionysos. Dar, observă I. A., spiritul lui Orfeu nu se confundă nici cu apolinicul și nici cu dionysiacul, rămînînd în fond o originală sinteză ; mai mult, Orfeu apare ca precursorul trac al ciobanului din Miorița. Orfeu, eroul melosului, logosului, al iubirii și al durerii, eroul artist rătăcit printre războinici și femei practicînd rituri barbare, este urmărit de-a lungul veacurilor în opere literare și antologat în texte reprezentative, privind mai ales episodul Euridice. Istoria literară cunoaște îndeosebi trei „secole de aur" ale acestui mit : Primul, culminînd cu secolul lui August prin Vergiliu și Ovidiu al doilea, „secolul de aur" al lui Lope de Vega, Quevedo și Calderon de la Barca ; și, ultimul, secolul nostru. Între acestea, I. A. stabilește două verigi intermediare, prima ilustrată de momentul Renașterii prin Ficino, Poliziano, Ronsard etc., a doua verigă cuprinzînd romanticii de după 1800, Novalis, Shelly, Hugo etc. O prea frumoasă sugestie inserează I. A. cu privire la Rimbaud „ce într-o katabază simbolică a petrecut un Anotimp în infern, în căutarea Poeziei..."

(p. 58). Să nu omitem nici acel : Orfeu, Euridice, Hermes a lui Rilke, în magistrala traducere a lui Al. Philippide, pe lîngă alte texte. Ion Acsan, cum este de așteptat, urmărește mitul și în spațiul românesc. De la început avem constatarea subtilă că incantația orfică apare în balada populară haiducească (Ghiță Cătănuță), dar am adăuga noi și în Mihu Copilul și chiar în Miorița. Am putea omite oare pe Eminescu, la care mitul orfic evadează din spațiul terestru, harfa aruncată antrenînd întreaga galaxie spre extremitățile universului ? Dacă mai menționăm calitatea notelor bio-bibliografice, însoțind textele literare, precum și finețea traducerilor făcute de Ion Acsan însuși, nu ne putem exprima decît întreaga noastră gratitudine pentru truda ce a condus la alcătuirea acestui florilegiu.

Ilie MĂDUȚA

muzică

Zilele muzicale GEORGE ENESCU

Suita de evenimente muzicale inscrise sub egida centenarului enescian a continuat cu o largă gamă de manifestări, improspătînd fiecare seară cu o nouă ipostază concertistică.

6. **ASTFEL, ÎN CEA DE A 5-A ZI,** sub portalul și ogivele bisericii din piața Romanilor, s-a desfășurat un **Concert de orgă** ce a reușit să ne dimensioneze spațiul spiritual al barocului muzical. Organistul **Franz Metz,** lugojean de obîrșie, absolvent al conservatorului bucureștean, ne-a relevat calități deosebite în stăpînirea tehnicii laborioase a acestei regine a instrumentelor, într-un program ce a intercalat lui între **Buxtehude** și **Langlais,** masive opusuri ale marelui **Sebastian Bach : Coral – Preludii, Fantezia în sol, Passacaglia în do.** Remarcabilă, claritatea construcției „Fugilor" aferente, elevarea acestui edificiu muzical aflat în elita științei contrapunctice.

7. **Prezența CORULUI FILARMONIC** a adus un univers stilistic diferit : eufoniile Renașterii, urmate de un salt peste clasicism și romantism, direct la muzica românească contemporană. Dacă ar fi să consemnăm ordinea valorică a interpretărilor oferite, ar trebui să parcurgem drumul exact invers și să începem cu sfîrșitul. Căci aci, în **Lino-Leano** de **N. Ursu** și **Ana Lugojeana** lui **Vidu,** arta dirijorului **Diodor Nicoară** s-a aflat cu siguranță în perimetrul miraculos al perfecțiunii. Două capodopere într-o interpretare fără cusur ! La antipod, madrigalele semnate, între alții, de un **Lasso, Palestrina, Monteverdi,** solicită un mare rafinament coloristic, fără a mai vorbi despre imperativul absolut al acurateței intonaționale. Regretabilă absența lucrării lui **Enescu,** înscrisă în program. Dintre autorii români, am aplaudat cu plăcere **Suita corală a lui Păutza,** cele două **Imnuri bizantine** ale lui **Doru Popovici** – pentru extraordinara lor patină arhaică – cît și finețea realizării creațiilor semnate de **N. Boboc** și **R. Georgescu.** Admirabilă, concepția dirijorului în „Miorița" lui **P. Constantinescu,** ca rubato-uri, atmosferă, dinamică interioară. Un concert greu, ca dimensiune a repertoriului, în care prezentările lui **O. Giulvezan** au avut darul unui respiro binevenit pentru coriști, prefațînd inspirat lucrările ce urmau.

8. **CONCERTUL SPECTACOL AL ANSAMBLULUI FISTULATORES ET TUBICINATORES VARSOVIENSES** (Polonia) a fost poate cea mai „colorată", mai inedită manifestare desfășurată pe scena „Capitol". Costumele de epocă, varietatea instrumentelor, pe care le mai poți vedea doar prin vechi enciclopedii, au evoluat pe viu, în sonorități uitate azi. Impresionantă, dexteritatea cu care cei 8 muzicieni mînuiesc acele instrumente curioase, schimbîndu-le cu fiecare nouă lucrare, chemată să evoce estetica diferențiată a Evului Mediu, Renașterii ori Barocului timpuriu.

9. **RECITALUL DE CANTO AL BARITONULUI RAMON CALZADILLA** (Cuba) deși vitregit de publicul pe care-l merita – sala Liceului „Vidu" nu a fost decît în parte ocupată – ne-a oferit șansa de a audia un glas de mare amploare, în itinerarii stilistice atractive : de la **Beethoven** și **Schubert la Ceaikovski** și **Strauss,** în prima parte, pentru ca secțiunea secundă să o dedice exclusiv creației românești și cubaneze. Temperament meridional, baritonul posedă darul de a tălmăci cu farmec narațiunea liedului, de a crea un climat plăcut pentru interlocutorii săi, rostind totul cu o dicție clară, inteligibilă, indiferent de limbă, copleșind prin robustețea vocii sale. Claritatea emisiei, știința cîntului o învățat-o la școala românească de canto, absolvind conversatorul bucureștean, de unde autenticitatea dovedită în creațiile semnate de **D. Gheciu, P. Jelescu, G. Dima.**

10–11. **RECITAL DE PIAN,** în dialog deschis, două școli pianistice, diferite, două temperamente opuse, finalizate în două seri succesive de artă autentică semnată **Bernard Ringeissen** (Franța) și **Li Min Cean** (China). Dacă pianistica francezului se constituie într-o superbă jerbă de virtuozitate, eleganță, perfecțiune tehnică (**C. Franck, Chopin, Mussorgski**), **Li Min Cean** se refugiază în zone de confesiune (**Schubert, Chopin**), pe care le oficiază cu rigoare, cu reticență, înfiorate parcă perpetuu de un nimb nedeslușit al durerii. Adversar al retoricii, pianistica sa atinge zona profundelor simțiri umane, stabilind un sensibil dialog sufletesc cu auditoriul său. Doi virtuozi de mare clasă, care s-au ascultat reciproc, rocada efectuată între podium și lojă transîndu-se în favoarea stațiunii la Timișoara a unui climat de vibrantă artă, aidoma capitalelor muzicii.

12. **CONCOMITENT CU RECITALUL OASPETELUI FRANCEZ,** pe scena Operei a evoluat compania de balet americană, aflată sub conducerea lui **Lar Lubovitch.** Dacă Europa vizualizează în originale și gustate viziuni coregrafice celebre partituri simfonice – pin creatori de talia lui M. Bejart – în America proliferează zeci de trupe de balet care, la diferite diapazoane expresive, aspiră să găsească acea optimă transpunere a problematicelor vieții cotidiene, extrapolîndu-le în limbajul universal al artei. Important în artă, spunea Enescu, este să vibrezi și să-i faci și pe cei ce te ascultă să vibreze. Ceea ce ne-a oferit Lar Lubovitch a fost însă un crochiu care invederează prezentarea lucidă, la rece, a unor mentalități străine nouă. Arta coregrafică tradițională, cu armonia gesturilor, poezia mișcării, plutiri sublime, este înlocuită aici de veritabile rechizitorii la o realitate adversă, plină de contraste și dureri. Admirabilă ținută tehnică a ansamblului, plastia ingenioasă valorificată de efectele de lumină.

13. **GONGUL FINAL AL SĂRBĂTORILOR ENESCU** a fost adus de simfonicul extraordinar al Filarmonicii, avîndu-l la pupitru pe artistul emerit **Nicolae Boboc.** Ne-am dorit realmente reîntîlnirea cu plenitudinea sonoră a orchestrei, care a elevat, la acest ceas festiv, una din cele mai îndrăgite creații ale maestrului – **Simfonia I, op. 13.** Gestica sugestivă a dirijorului, mobilizarea exemplară a artiștilor instrumentiști au condiționat o emoționantă restituire a acestei „Eroici" enesciene. Solist, **Bernard Ringeissen,** care a conferit Concertului nr. 1 de Chopin întreaga sa strălucire, cît și nota de confesiune intimă, redată în sonorități irizate.

14. **CA UN EPILOG AL ACESTOR SĂRBĂTORI MUZICALE,** întîlnirea cu **Viorel Cosma,** prilejuită de lansarea la editura „Facla" a celui de-al 40-lea titlu de carte, scrisă de acest prodigios autor – „Enescu azi". Evenimentul a substituit într-un fel preconizatul simpozion anunțat de directorul Filarmonicii, deoarece, în cuvîntul său, muzicologul V. Cosma ne-a relevat sintetic cele mai pertinente atitudini ale muzicologiei internaționale în favoarea lui Enescu. Ceea ce i-a transmis redactorul șef al emisiunilor muzicale franceze lui Viorel Cosma sună acum, la încheierea zilelor muzicale Enescu, ca o chemare de majoră acuitate : anume că, noi, românii, sîntem cei direct răspunzători de perenitatea moștenirii enesciene în conștiința contemporaneității, avînd datoria să veghem la perpetuarea sa în timp.

Înainte de a încheia serialul relatărilor asupra acestui festival al frumosului artistic, se cuvine adus un cuvînt de mulțumire **Filarmonicii** – cea care a organizat și patronat multitudinea manifestărilor derulate la Timișoara, directorului instituției, **Remus Georgescu** pentru felul în care a antrenat mecanismele chemate să asigure desfășurarea unor concerte de asemenea anvergură, **Comitetului Județean de cultură și educație socialistă,** forurilor Comitetului Județean al **P.C.R.,** care s-au găsit seară de seară alături de izbînzile artiștilor noștri, de succesele oaspeților noștri, condiționînd implicit izbînzile artistice pe care Timișoara le-a înscris în istoria sa culturală de azi și de mîine.

Doru MURGU

plastică

CIPRIAN RADOVAN

Să ne surprindă oare faptul că în miezul unor mișcări plastice șocante, de explozii formale sau de căutare furibundă a unor noi expresii și viziuni, o pictură ca a lui Ciprian Radovan are o audiență la un numeros public, literalmente îndrăgostit de ea, căutînd-o cu înțelegere și frenezie ? Bineînțeles că nu vom fi surprinși, deoarece pictura aceasta, ocolind facilul, gustul îndoielnic, își înalță propriul univers pictural prin date ale eternului uman, rămînînd, în același timp, în imediatul trăirii privitorului de azi. Dar, mai ales, nu ne vom mira că această pictură are o largă audiență, deoarece ea își află izvorul în abisul sentimental, comun ființei umane, comun și autorului, ce radiază din tablouri.

Tot ceea ce pictează Radovan pornește din acest abis sentimental, dintr-un exces de afectivitate, și toate elementele picturii sale se îndreaptă spre a accentua această idee. Decorativismul său este o simplă sugestie grafică ? Sau el potențează doar o stare afectivă ? Aceste încadramente, ca într-un chenar de medalion, a unor portrete și peisaje, nu trimit oare tot spre o anume sentimentalitate voit vetustă, de album ? Din acele cuiburi florale nu irumpe o nostalgie grea, ușor teatrală, cu un aer de ev revolut, pastoral, ce trăia într-o senină detașare față de cotidianul mărginit, excelînd prin visul colorat ? Patina unor interioare țărănești, proprii lumii satului, fundaluri lăsate în penumbră, cu lăzi de zestre, cu cergi înflorate, de vechi case de țară, de unde te urmăresc ochii vii ilicăritori, țuculești, nu trimit la gîndul nostalgic al unui epos revolut și sentimental ?

Dar ceea ce trebuie reținut în creația lui Radovan este faptul net că toată această pictură, ce folosește elemente spre a accentua o stare de sentimentalitate, în fond, nu trăiește neapărat prin aceste elemente, ci prin ceva mult mai adînc, printr-un simț al frumosului, al sentimentului pornit dintr-o conștiință eticistă. Și aceasta se răsfrînge mai cu seamă în portrete. Căci portretele lui Radovan sînt frumoase, nu numai ca execuție și fidelitate a expresiei, ca exactitate psihologică, ci frumoase în sens etic, în sensul de a emana fiecare o morală a intimității artistului, un univers frumos, delicat, pur, pe care pictorul îl propune privitorului. Aici stă, cred, și secretul și atracția acestor picturi, a acestor portrete și peisaje, în faptul că

„Autoportret"

ele răsfring o intimitate și un apel spre puritate și frumos, apel la care privitorul vibrează și în care mai crede. De fapt, toată pictura lui Radovan denotă faptul că el pictează doar ceea ce-i atinge afectivitatea, dragostea ; tatăl, soția, fiica, un același copil, cîțiva prieteni, cîteva interioare, cam același peisaj. O lume, în fond, strict intimă, privită parcă printr-un ochean întors, îndepărtată în timp, chiar dacă foarte apropiată, ca trăire, senin afectuoasă, fără viscoliri de patimi sau drame inutile. Dar să reținem că acest calm lăuntric, această seninătate impusă de afect, țin de o viziune, de un substrat afectiv, acceptînd că pictorul a trecut și prin lecția țuculesciană și prin școala picturii naive sau a cunoașterii folclorice, a țesăturilor populare. Acest poantilism floral-decorativ, această simbologie à la Țuculescu nu se sprijină însă nici pe culori explozive, ci, dimpotrivă, pe cele de tonalități stinse, nici pe accente dramatice sau tragice, ci pe o simțire fragilă, încărcată de scînteierile clipei, ale tranziției timpului, ale purității și gingășiei senine.

Privind lumea cu acești ochi înfloriți, Radovan dă imaginea unor perpetue vitralii, a unor ferestre în timp și în istoria intimă, în care se ivesc și se detașează nu numai peisaje, flori, și chipuri, ce transpar din masa floral, ci, mai ales, o unică și perpetuă imagine – aceea a unui artist, repetat, la infinit, în această multitudine de forme și culori expresive, repetat nu numai ce portret, ci ca stare sufletească, ce îmbibă materia picturală și-i dă valoare de document uman.

Ion ARIEȘANU

Cu scriitorul ADRIAN MARINO

(Urmare din pag. 1)

vista Fundațiilor, culese ulterior în Insula lui Euthanasius. Mult mai tîrziu, studii comparatiste destul de sistematice, o neaderență profundă la impresionismul jurnalist critic, unele proiecte personale (în parte realizate) de critică și hermeneutică a ideilor literare mi-au redescoperit opera lui Mircea Eliade, pe care am studiat-o în totalitatea aspectelor sale esențiale. Raportată la hermeneutica actuală, specialistul vede cu destulă ușurință inițiativele personale, originale, creatoare, „unice", ale unei opere filozofice și științifice de mari proporții, care nu poate fi înțeleasă decît dacă este cuprinsă în întregime. Bine înțeles, operația n-a fost făcută numai în țară. Eliade nu poate fi studiat, deocamdată, în adîncime și în integralitate, decît în biblioteci străine. Restul poate fi, să spunem, „eseu" sau „popularizare", dar rezultatele sînt inevitabil, îndoielnice. Diletantismul riscă să invadeze și aceste studii ... Constat mereu că o serie de publicații rare mi-au scăpat și de abia acum, după alte luni de bibliotecă străină, aș îndrăzni să afirm că am o documentare cvasi completă. Nu se poate vorbi de exegeza „unicității" în afara tuturor izvoarelor de primă mînă.

– Se afirmă că literatura română de astăzi este una din literaturile mari ale Europei (Nici un scriitor român nu a fost distins încă cu premiul Nobel, asta neînsemnînd că nu avem poeți sau prozatori importanți). Prin ce ar trebui duse mai departe, fără a ne rupe de contextul cultural-european, tradițiile mari ale literaturii noastre ? Cum se poate „face" din valorile românești autentice valori de circulație universală ?

– Nu este deajuns, cred, a afirma numai noi acest lucru, el trebuie confirmat și de alții, de opinia literară internațională. Premiul **Nobel** care începe – observ – să obsedeze, este doar unul din criteriile de validare. Esențială mi se pare pătrunderea în marile colecții „de buzunar" (stadiu atins deocamdată doar de Panait Istrati, care cunoaște o mare ascensiune în occident, de Eliade, Cioran, Ionesco), în marile sisteme de referințe, de comunicare științifică, de informație. În acest domeniu trebuie bine disociat idealul, mitul și realitatea. Evident, partida poate și trebuie jucată, dar nu numai prin afirmații solemne. Valorile noastre pot și trebuie să circule, dar fără o „bază materială" solidă, bine organizată, operația nu poate da rezultatele dorite. Consider esențială sprijinirea prin comenzi a colecțiilor de literatură română la editurile din străinătate, înființarea de librării românești în marile centre de cultură străine, abonamente la revistele de studii românești care apar în străinătate (**Dialogue** – Montpellier, **Journal of Romanian Studies** – Amsterdam, **Cahiers des Amis de Panait Istrati** – Valence, **Miorița – Rochester** etc.), un interes sporit pentru traducerile existente în revistele din țară care ar stimula și pe editorii străini, stabilirea de legături bune cu critici, recenzenți și jurnaliști străini etc. Deocamdată, inclusiv în cazul meu, operăm prin inițiative individuale. Cazul lui Marin Sorescu este riguros identic.

– Revista românească (în limbi străine) de critică, estetică și istorie literară și literatură comparată, Cahiers roumains d'études littéraires, are 8 ani de apariție și a realizat contactele internaționale neatinse de nici o altă revistă românească de acest gen (cu excepția lui Synthesis). Ca unul care cunoașteți îndeaproape publicația, vă rog a încerca o evaluare exactă, completă, a rezultatelor obținute pînă acum, cît și conținutul ecourilor internaționale. Cum trebuie continuată și dezvoltată experiența pozitivă, într-o nouă etapă superioară ?

– Am redactat prin muncă voluntară aproape opt ani **Caietele** de care vorbiți, prima revistă de acest gen din România. Ecourile, în continuă creștere, vorbesc de cel mai larg interes produs în străinătate de o publicație românească. Audiență specializată, selectivă, firește, dar peste 130 de recenzii și note critice sînt, oricum, o indicație ... Am publicat, în premieră absolută, numere monografice despre toate curentele literare românești în cadrul comparat, am fost prezenți cu numere speciale la multe congrese internaționale, am parcurs un ciclu întreg de probleme de istorie literară, comparatism, sociologie literară etc. Continuarea și dezvoltarea acestei experiențe pozitive n-o văd decît printr-o și mai mare specializare, printr-o planificare tematică riguroasă, prin excluderea oricărei improvizații. Sper că echipa care va urma va dezvolta și nu va scoborî nivelul publicației".

– Vă mulțumesc pentru amabilitate și vă auzim numai de ... succese !

„cîntarea României"

CENACLURILE LITERARE TIMIȘENE PE NOI TREPTE ALE AFIRMĂRII

În climatul propice pentru dezvoltarea culturii, literaturii, artei și creației tehnico-științifice, generat de Festivalul național „Cîntarea României", viața cenaclieră de amatori din județul Timiș cunoaște o marcantă efervescență, perfecționîndu-și în permanență mijloacele specifice pe care le folosește în desfășurarea activității politico-educativă și culturală de masă.

TIMIȘOARA. La Casa de cultură a studenților activează două cenacluri : **„Pavel Dan"** — în cadrul căruia s-au afirmat în ultima vreme cîțiva tineri prozatori — trei dintre ei fiind laureați ai **Festivalului artei și creației studențești, mai 1981** — și un număr apreciabil de poeți aceștia semnînd îndeosebi în presa studențească ; **„H. G. Wells"** — de literatură science fiction, care s-a evidențiat, prin publicarea a două numere și prin organizarea unor consfătuiri naționale, consacrate literaturii S. F. La Biblioteca județeană Timiș, în urmă cu patru ani, a fost înființat **Cenaclul literar „Ars poetica"**, care, în timp, s-a integrat tot mai pregnant în viața instituției gazdă contribuind la intensificarea activității cultural-educative a acesteia. Creația membrilor acestui cenaclu a fost valorificată și prin editarea a două izbutite culegeri de poezie (**Embleme**, 1979, **Vitralii**, 1981). **Cenaclul „Victor Eftimiu"**, de pe lîngă Consiliul județean al sindicatelor Timiș, se situează pe primul loc în privința activității editoriale, avînd publicate, pînă în prezent, opt culegeri literare — într-un crescendo al calității, fapt dovedit și de ultimele trei cărți (**Mărturii**, 1978, **Flamuri**, 1979, **Mesaje lirice**, 1980), care sînt constituite din poezie, proză, creație umoristică, repertoriu pentru formațiile artistice de amatori. La Casa Armatei funcționează **Cercul literar „Ioan Slavici"**, format dintr-un bun nucleu de artiști amatori, realizarea cea mai importantă a acestuia, din ultima perioadă, fiind crearea și punerea în scenă a unui reușit montaj literar-muzical. De cităva vreme, atrage atenția asupra sa și **Cercul literar „Timisiensis"**, de la Întreprinderea de aparate electrice de măsurat, atît printr-o apreciată activitate cultural-artistică, susținută din această unitate, cît și printr-un debut editorial promițător (culegerea **Rădăcini pentru om**, 1981, care cuprinde poezii, reportaje, schițe, proză de anticipație).

FĂGET. Cenaclul „George Gârda" este o grupare cu profil mixt, întrunind membri cu preocupări diferite (literatură, artă plastică, muzică, cercetare folclorică și istorică etc.). Grăitoare în acest sens sînt și cele trei caiete cultural-literar-artistice, publicate de acest cenaclu (nr. 1 din anul 1977, nr. 2 și 3. din 1979), care reflectă o parte din rezultatele obținute de membrii grupări literare făgețene. Unul din marile merite ale acestui cenaclu constă în pregătirea montajului literar-muzical din satul Jupînești, care s-a afirmat cu strălucire în cadrul ediției a III-a a Festivalului național „Cîntarea României".

LUGOJ. Cenaclul „Ioan Popovici Bănățeanul" deține întregul potențial literar al acestui oraș de pe Timiș. Prin urmare, aici, alături de creația literară în limba română, ne întîmpină și literatură scrisă în limbile materne ale naționalităților conlocuitoare (în maghiară și în germană), fapt învederat și de recent apăruta culegere, **Permanența speranței** (placheta precedentă fiind **Viorile cetății**, 1979).

VARIAȘ. La fel ca la Făget, și la Căminul cultural din Variaș există un **Cenaclu literar-artistic**, integrat cu toate forțele sale în viața spirituală a comunei, așa cum dovedesc și cele două culegeri literare (**La porțile veacului**, 1979, **Septembrie**, 1981).

COMLOȘU-MARE. Cercul literar „Iulian Grozescu", cu toate că are posibilități modeste în domeniul creației, reușește, totuși, să întrețină în localitate o vie dragoste pentru literatură și pentru tradiția culturală de aici (una din cele mai bogate din satele timișene, așa cum o dovedește și Caietul literar-artistic **Suflet nou**, 1979).

Aurel TURCUȘ

arta amatoare

Muncitorul și vioara

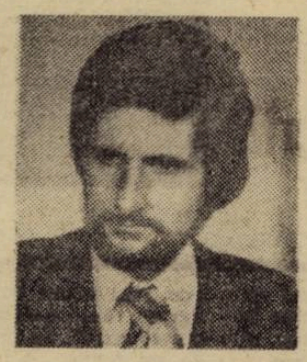

Aceste impresii se vor un omagiu adus mîinilor care trec de la munca dură la vibrația artistică de pe strunele viorii. Un muncitor, un tînchigiu de la „AUTO-SERVICE" din Moșnița Nouă cîntă la vioară. Mai cunosc și la DACIA-SERVICE din Timișoara oameni care iubesc arta, precum mecanicii Brad Cornel, Nicolici, Hablic sau Kreiter, electricianul Valentin Pintea, sau maistrul Frantescu.

Tînchigiul de la Moșnița Nouă, muncitorul care cîntă la vioară se cheamă Koșa Gheorghe și este membru al ansamblului REZEDA de pe lîngă Casa municipală de cultură din Timișoara. A urmat cursurile Școlii populare de artă, secția vioară, și de opt ani este prezent, pe diverse scene din oraș și județ, în cadrul ansamblului menționat. L-am consultat și pe Mircea Poiană, din cadrul aceluiași AUTO-SERVICE Moșnița Nouă, și mi-a vorbit despre Koșa Gheorghe ca despre un tînăr cu reale perspective atît în muncă la atelier, cît și în viața artistică.

Privesc mîinile acestea și uneltele de tinichigiu, mașinile aduse de la ciudate coliziuni, care vor primi din nou forma și linia elegantă dinainte. Patentul, ciocanul, diverse nicovale pentru îndreptat caroseria, și, alături de ele, priceperea, îndeminarea meseriașului care știe să aducă munca sa aproape de artă. Ne mutăm apoi în grădina casei părinților săi, sub imense cupole de viță de vie încărcate cu struguri, să ascultăm primele acorduri ale viorii. O emoție curată, o înălțare de suflet și spirit, sub faldurile vegetale ale naturii. Aceste impresii se vor un omagiu adus mîinilor care trec de la munca dură la vibrația artistică de pe strunele viorii.

Damian URECHE

sport

NICI ACUM...

...nu pot să cred că n-am învins în meciul cu Ungaria ; revăd întreg cursul partidei și, orice-ar zice onor F.R.F., supărarea ne e pricinuită de acel trio de antrenori obosiți, încăpățînați și neputincioși, cărora, ca să nu mă mînii prea tare, nici măcar nu le pomenesc numele ; și orb să fi fost, tot că s-ar fi observat cum că națională noastră, stăpînind lupta, n-a avut curaj să pună piciorul în prag, să ghicească, în plină bătălie, care e punctul cel slab al fotbaliștilor maghiari și cum mingea, îmblînzită, ne poate duce spre Madrid ; mă gîndesc, și luați aminte de-i așa sau nu-i așa, că, odată cu apariția antrenorilor tineri (Lucescu, Mateianu, Pigulea), moșii au tăbărît asupră-le, le-au cam zădărnicit și planurile și faptele, cît să-i compromită, să le astîmpere setea de glorie ; e trai dulce în fotbal, meseria convine, transferu-i transfer, lumea te poartă în brațe, gazetarii de scriu în verzole, victoriile-s preparate cu cap și sudoare, înfrîngerile se pot scuza, ca și onorul, iar noi, amărîții de spectatori, îi credem oameni serioși și onești ; ba, să-i tragem la răspundere pe mincinoșii care au promis „forma maximă" în partida din septembrie 23, să le cerem socoteală, să-i amendăm și să le zicem „pa !", adică „adio !" ; să preia conducerea echipei, cum îmi spunea Ioan Chirilă, un tînăr harnic și priceput, precum Mircea Lucescu, care, sînt convins, l-ar fi chemat în lot și pe acel mereu hulit Nicolae Dobrin, fotbalistul veacului și dorul nostru curat. Altfel, îmbătrînim și risipim din nou patru ani de speranțe.

Teodor BULZA

TELEVIZIUNE

DUMINICĂ, 4 octombrie

9,00 Tot înainte ! 9,35 Film serial pentru copii. Jachetele galbene. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 16,00 Șah 16,15 Telesport. 17,55 Ecranizări din literatura universală. Cronica amanților săraci. Ecranizare după romanul cu același titlu al lui Vasco Pratolini. Partea I. 18,45 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cîntarea României. 20,45 Film artistic. Femeia dispărută. Producție a studiourilor engleze. 22,25 Telejurnal. Sport.

LUNI, 5 octombrie

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,40 Orizont tehnico-științific. 20,25 Roman foileton. Vîntul speranței. 21,20 Cadran mondial. 21,45 Cîntece tinerești. Corul „Preludiu" al Ansamblului artistic al C.C. al U.T.C. 22,05 Telejurnal.

MARȚI, 6 octombrie

9,00 — 11,00 Teleșcoală. 11,10 Desene animate. 11,30 Film serial. Sfidarea (rel.). 12,25 În lumea enigmelor. (rel.). 16,05 — 17,20 Teleșcoală. 17,20 Clubul tineretului. 18.10 Cîntec nou pe plai doljan. 18,20 Forum politico-ideologic. Proprietari, producători, beneficiari. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Civica. 20,15 Teatru TV. Miracolul, de George Langelaan. 21,50 Strofe de-a lungul anilor. 22,15 Telejurnal.

MIERCURI, 7 octombrie

16,00 Telex. 16,05 — 17,00 Teleșcoală. 17,00 Tragerea pronoexpres. 17,10 Avanpremiera stagiunii muzicale 1981—1982. 18,05 A patriei cinstire. Emisiune de poezie și muzică. 18,50 1001 de seri. 19.00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,50 România, plai de glorii. Program de cîntece patriotice și revoluționare. 20,15 Tribuna experienței. 20,45 Film artistic. Toate fetele mele. Producție a studiourilor Defa Berlin. 22,05 Telejurnal.

JOI, 8 octombrie

9,00 — 11,00 Teleșcoală. 11,00 Omul și sănătatea (rel.). 11,20 Roman foileton. Vîntul speranței (rel.). 12,15 Pagini din opere. 12,35 Forum politico-ideologic (rel.). 16,00 Telex. 16,05 — 17,10 Teleșcoală. 17,10 Reportaj pe glob. 17,30 Viața culturală. 18,35 Povestiri din Pădurea verde. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Ora tineretului. 20,30 În lumea enigmelor. 20,55 Pagini din istoria teatrului românesc. Al Davilla și Vlaicu Vodă. 21,45 Laureați ai Festivalului „Cîntarea României". 22,05 Telejurnal.

VINERI, 9 octombrie

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,25 Tragerea loto. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Dosarele istoriei. 20,15 Film artistic. Blestemul pămîntului — blestemul iubirii. Premieră TV. Ecranizare a romanului „Ion" de Liviu Rebreanu. 22,05 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 10 octombrie

9,00 Teleșcoală. 9,40 Blestemul pămîntului — blestemul iubirii (rel.). 12,00 Vocația patriotică a muzicii românești (I). 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 15,00 Fotbal : România — Elveția. 18,35 Săptămîna politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Călătorie prin țara mea. 20.00 Teleenciclopedia. 2,45 Film serial : Crahul. Producție a studiourilor americane. 21,35 Mica bibliotecă veselă. 22,15 Telejurnal. Sport. 22,40 Noctumă TV.

TELEVIZIUNE

FENOMENALUL „Ș" (XI)

Oamenii de știință sovietici afirmă că vor fi dezamăgiți toți aceia care cred într-o apropiată „transplantare a memoriei". Ei nu neagă rezultatele obținute în experiențele pe șobolani, cu atît mai mult cu cît acestea dovedesc că animalelor cărora li s-a făcut „transplantul" ajung la țintă, adică la hrană, cu douăzeci și cinci de secunde mai repede decît animalele „neinstruite". Totuși, în unele laboratoare rezultatele pozitive apar unul după altul, pe cînd în altele se întîmplă cu totul invers...

În cursul anului 1966 cercetătorii din 27 de laboratoare americane au declarat că nu e posibil „transplantul de memorie", luînd chiar în derîdere pe colegii lor optimiști, mai ales făcînd aluzie la afirmația lor cum că ar conta pînă și ziua în care are loc experimentul... Dar există și aceia care afirmă că rezultatele experiențelor de „transmitere a informațiilor" pot fi interpretate și în afara cadrului ideii de codare moleculară. Argumentul lor este că știința cunoaște și alte substanțe care se formează chiar în organism (hormonii) precum și cele care se introduc în organism (mijloace psihofarmacologice) care pot duce la schimbări de comportament. Prin introducerea anumitor hormoni în organismul șobolanilor pot fi provocate forme complexe de activitate : construirea cuibului, comportament matern, reacții de apărare... Toate aceste schimbări sînt rezultatul unor transformări biochimice complicate în organism, fapt ce se reflectă în schimbarea ritmului de lucru al unor centre din creier și din alte organe.

În afara unor lucrări științifice de o importanță deosebită, academicianul sovietic A. P. Luria (1902–1978) a scris nenumărate articole și cărți în care a încercat, într-o formă cît mai accesibilă, să-și exprime ideile și ipotezele. În broșura „Carte mică despre o mare memorie" el îl descrie pe fenomenalul „memorizator" „Ș", ziarist din Moscova, iar în cărticica „Lumea pierdută și-apoi regăsită" (publicată în 1971) arăta prin cîte a trecut un om care și-a pierdut memoria.

Să ne întoarcem însă la „fenomenalul Ș" și să-i dăm cuvîntul academicianului Luria : „Ș" a fost pus, la 11 iunie 1936, în fața uneia din cele mai grele probleme pe care le avea de rezolvat. I s-a dat un șir lung de litere atît de amestecate încît cu greu putea să se descurce... După patru ani, „Ș" a repetat totul fără greșeală, și iată cum explică el toate acestea :

„Îmi aduc aminte că mi s-a dat o bucățică de hîrtie pe care scria : MABHAȚAMABA. Am încercat să-mi amintesc de toate detaliile reprezentării și deodată mi-a apărut totul în fața ochilor. De parcă totul a avut loc nu cu patru ani în urmă, ci cu patru luni... Am reușit să reținacele silabe fără sens fiind ajutat de un asistent care a și despărțit absurdul șir în silabe. De-ndată ce-am auzit primul cuvînt, mi-am amintit de locul meu natal, unde mi-am petrecut o bună parte din copilărie, încît cu fiecare nouă silabă îmi apărea cîte un detaliu din viața mea. Așa am reușit să reținacest text fără sens, nefăcînd nici o pauză". „Ș" a reptat experiența și pe data de 6 aprilie 1944, adică după opt ani. Totul s-a desfășurat fără pauză și poticniri !

(VA URMA)

evrika!

- **Cel înzestrat cu simțurile satirei și umorului, are două săbii : una în mînă și alta deasupra capului !**
- **Războaiele atomice din soare întreține viața de pe pămînt.**
- **Oamenii de rînd constituie soclul monumentului, pe care stau cocoțați cei distinși.**
- **Nașterea nu e atît de cîntată precum Renașterea.**
- **Furia omului bun dă de gîndit tot celor buni.**
- **Ori de cîte ori ar fi rănit, orgoliul nu moare niciodată.**
- **Dacă lupul și-ar schimba năravul (și nu părul !), cine știe dacă n-ar deveni mai periculos...**
- **Spre deosebire de literatură, armamentul „clasic" nu se „predă" în școli.**
- **Zadarnic cîștigi toată viața la loterie, dacă n-ai „norocul" să ai un sfîrșit frumos.**
- **Soarele e mai vechi decît pămîntul, dar n-are ruine.**
- **Credința în minuni scade pe măsură ce constatăm că ele sînt făcute de om.**

Ion VELICAN

J. D. SALINGER

Înălțați grinzile acoperișului, dulgheri!

(fragment)

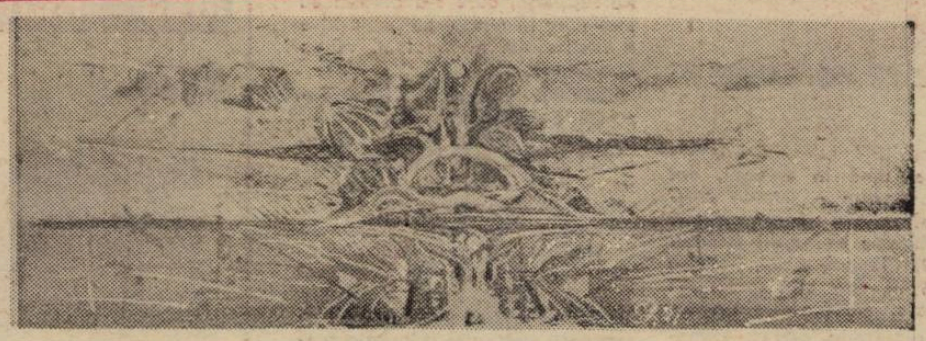

CIPRIAN RADOVAN : „Malul"

Intr-o noapte, acum vreo douăzeci de ani, în timpul unei epidemii de oreion în familie, sora mea mai mică, Franny, a fost mutată, cu pătuț cu tot, în camera aparent fără germeni pe care o împărțeam cu fratele meu mai mare, Seymour. Eu aveam cincisprezece ani, Seymour șaptesprezece. Pe la ora două noaptea, plînsul noului coleg de cameră m-a trezit. Am stat calm și indiferent cîteva minute ascultînd larma, pînă l-am auzit, sau l-am simțit pe Seymour foindu-se în patul de alături. În acele zile țineam pe măsuța dintre noi o lanternă pentru urgențe care, pe cît țin minte, nu s-au ivit niciodată. Seymour a aprins-o și s-a dat jos din pat. „Mama a zis că sticla este pe sobă", i-am spus. „I-am dat nu de mult", a spus Seymour. „Nu îi e foame". A mers pe întuneric pînă la bibliotecă, dirijînd razele lanternei pe grămada de cărți. M-am așezat în pat. „Ce-ai de gînd să faci ?", am zis. „M-am gîndit că poate îi citesc ceva", a zis Seymour și a luat o carte. „Pentru numele lui Dumnezeu, n-are decît zece luni", am zis. „Știu", a zis Seymour. „Ei au urechi. Ei pot să audă".

Povestea pe care a citit-o Seymour pentru Franny în acea noapte la lumina lanternei era una care-i plăcea lui, o poveste taoistă. Pînă în ziua de azi Franny se jură că își amintește de Seymour citindu-i:

Ducele Mu din Chin i-a spus lui Po Lo: „Ești deja înaintat în ani. Ai vreun membru al familiei pe care l-aș putea angaja să aibă grijă de cai în locul tău ?". Po Lo a răspuns : „Un cal bun poate fi recunoscut după constituția lui generală și după înfățișare. Dar calul suprem — cel care nu ridică praf și nu lasă urme — e ceva repede trecător, iluzoriu ca aerul transparent. Harul fiilor mei este cu desăvîrșire pe un plan inferior ; ei pot să recunoască un cal bun cînd văd unul, dar niciodată unul excepțional. Totuși, am un prieten, unul Chiu-fang Kao, vînzător ambulant de combustibil și zarzavaturi, care în treburi privind caii nu e cu nimic mai prejos decît mine. Ar trebui să-l vezi". Ducele Mu așa a și făcut, și după aceea l-a trimis în căutarea unui cal. Trei luni mai tîrziu s-a întors spunînd că a găsit unul. „Este acum în Shach'iu", a adăugat. „Ce fel de cal este ?", a întrebat Ducele. „Oh, este o iapă cenușie", a fost răspunsul. Totuși, cînd cineva a fost trimis să-l aducă, animalul s-a dovedit a fi un armăsar negru cărbune. Foarte supărat, ducele a trimis după Po Lo. „Acel prieten al tău pe care l-am însărcinat să-mi caute un cal", a spus, „a făcut o ispravă bună, n-am ce zice. Nici măcar nu poate deosebi culoarea sau sexul animalului. Ce naiba știe el despre cai ?". Po Lo a scos un oftat adînc de satisfacție. „A fost el în stare de așa ceva ?", a exclamat. „Oh, atunci el valorează de zece mii de ori cît mine. Nu există comparație între noi. Ceea ce Kao are în vedere este mecanismul spiritual. Convingîndu-se de lucrurile esențiale, el le uită pe cele mărunte ; concentrat asupra calităților lăuntrice, el le pierde din vedere pe cele exterioare. El vede ceea ce vrea să vadă, și nu vede ceea ce nu vrea să vadă. Se uită la lucruri la care trebuie să se uite și le neglijează pe cele care nu trebuiesc văzute. Kao este un judecător atît de înțelept al cailor, încît e în stare să judece lucruri mai de preț decît caii".

Cînd a sosit calul, el s-a dovedit a fi într-adevăr un animal deosebit.

Am reprodus povestea nu pentru că aș vrea să recomand părinților și fraților mai mari biberoane de proză pentru prunci de zece luni, ci am făcut-o din cu totul alte motive. Ceea ce umează imediat e relatarea unei cununii din 1942. Este, după părerea mea, o relatare obiectivă, cu un început și un sfîrșit, și cu oameni tipici. Deoarece sînt în posesia faptului, simt nevoia să spun că mirele, acum, în 1955, nu mai trăiește. El s-a sinucis în 1948, în timp ce era în vacanță cu soția lui, în Florida... Totuși unde vreau să ajung este faptul următor : de la retragerea definitivă a mirelui de pe scenă, n-am fost în stare să mă gîndesc la nimeni pe care l-aș trimite să aibă grijă de cai în locul lui.

La sfîrșitul lui mai 1942 progeniturile — șapte la număr — ale lui Les și Bessie (Gallagher) Glass, actori retrași ai vodevilului Pantages Circuit, au fost împrăștiați, extravagant vorbind, prin toate Statele Unite. Eu unul, al doilea ca vîrstă, eram în spital la Fort Benning, Georgia, cu pleurită — o mică amintire a celor treisprezece săptămîni de antrenamente fundamentale de infanterie. Gemenii, Walt și Waker, fuseseră despărțiți cu un an mai devreme. Waker era într-o tabără a protestatarilor împotriva serviciului militar din Maryland, iar Walt era undeva în Pacific — sau în drum spre el — cu o unitate de infanterie. (N-am fost niciciînd siguri unde se afla Walt în acel timp. N-a fost niciodată un mare scriitor de epistole și foarte puține informații despre el — aproape nici una — ne-au parvenit după moartea lui. El a murit într-un accident de infanterie nespus de absurd la sfîrșitul toamnei lui 1945, în Japonia). Sora mea mai mare, Boo Boo, care urmează, cronologic, între gemeni și mine era sublocotenent pe un vas care staționa din cînd în cînd la o bază navală din Brooklyn. În acea primăvară și vară ea ocupa micul apartament din New York la care fratele meu și cu mine era să renunțăm din motive tehnice, după înrolarea noastră. Mezinii familiei, Zooey (băiat) și Franny (fată) erau cu părinții noștri la Los Angeles, unde tatăl meu își imboldea talentul la un studio cinematografic. Zooey avea treisprezece ani, iar Franny opt. Ei apăreau amîndoi, în fiecare săptămînă, la radio, într-o emisiune-concurs pentru copii, intitulată desigur cu o ironie tipic usturătoare — „Este un copil deștept". O dată sau de mai multe ori, permiteți-mi să vă spun mai degrabă, într-un an sau altul, toți copiii familiei noastre au fost „oaspeți" închiriați la „Este un copil deștept". Seymour și cu mine am fost primii care am apărut în spectacol în anul 1927, la vîrstele de zece, respectiv opt ani, în vremea cînd acest program „emana" din unul din holurile bătrînului hotel Murray Hill. Noi toți șapte, de la Seymour la Franny, apăream în spectacol cu pseudonime. Acest fapt putea să sune cît se poate de bizar, considerînd că noi eram copiii unor actori de vodevil, o categorie care de obicei nu are aversiune față de publicitate, dar mama a citit odată un articol într-o revistă despre micile neajunsuri pe care sînt obligați să le suporte copiii profesioniști — înstrăinarea lor de o societate pe care probabil și-o doresc — și în concluzie a luat o poziție fermă pe care nicodată, dar niciodată, n-a abandonat-o. (Nu găsesc momentul să discutăm acum problema dacă majoritatea sau toți copiii „profesioniști" ar trebui să fie surghiuniți, compătimiți ori sancționați fără milă din cauza tulburării liniștii. Mă voi referi doar la faptul că veniturile adunate din „Este un copil deștept" au trimis pe șase din noi la facultate și acum îl trimit pe al șaptelea).

Fratele nostru mai mare, Seymour — de care mă ocup în exclusivitate aici — era caporal în ceea ce se numea în 1942, Forțele Aeriene. El staționa la baza B-17 din California unde, **cred** eu, era copist la o trupă de actori. Aș putea să adaug, nu chiar în paranteză, că el a fost de departe cel mai neprolific autor de scrisori din familie. Nu cred că am mai mult de cinci scrisori de la el.

În dimineața zilei de 22 ori 23 mai (nimeni din familie nu dată scrisorile), o scrisoare de la sora mea Boo Boo era așezată la capătul patului de campanie din spitalul Fort Benning, în timp ce pe diafragmă suportam o bandă adezivă (o procedură medicală obișnuită la pacienții cu pleurită, probabil o garanție care să-l împiedice să tușească pînă la autodistrugere). Cînd s-a terminat cu chinurile, am citit scrisoarea lui Boo Boo. Încă o mai am, așa că reproduc aici cuvînt cu cuvînt :

„Dragă Piciule,

Sînt într-o grabă teribilă să împachetez, așa că această scrisoare va fi scurtă, dar **pătrunzătoare.** Amiralul Ciupel a ajuns la concluzia că trebuie să zboare spre locuri necunoscute ale chinului războiului și a mai hotărît să-și ia și secretara cu el, dacă mă comport ca lumea. Îmi vine rău numai cînd mă gîndesc. Pe de altă parte, culmea e că Seymour se căsătorește — da, **se căsătorește,** așa că te rog fii atent. Eu nu pot să fiu de față. Voi fi plecată, undeva în excursia asta, pe o perioadă de la șase săptămîni pînă la două luni. Am văzut fata. Este o nulitate după părerea mea, dar arată nemaipomenit. Nu sînt chiar sigură că-i un zero, dar vreau să spun că abia a scos vreo două cuvinte în seara în care ne-am întîlnit. Stătea doar și zîmbea și fuma, așa că nu este frumos să spun asta. Nu știu absolut nimic despre povestea de dragoste în sine, exceptînd faptul că ei s-au cunoscut probabil atunci cînd Seymour era la Monmouth iarna trecută. Mama ei e culmea, își virâ nasul peste tot, se duce de două ori pe săptămînă la psihiatru (m-a întrebat de două ori în seara în care ne-am întîlnit dacă eu am fost vreodată analizată). Eu mi-a spus că ar dori ca Seymour să fie mai sociabil. A mai spus, tot pe nerăsuflate, că îi place mult de el, cu toate că etc., etc. și că ea obișnuia să-l asculte cu sfințenie în toți anii aceia cînd el era la radio. Asta-i tot ce știu în afară de faptul că va trebui să te duci la cununie. N-am să ți-o iert niciodată dacă nu te duci. Vorbesc serios. Mama și tata nu pot să vină deoarece Franny are pojar. Apropo, n-ai auzit-o spătămîna trecută la radio ? A avut un succes nemaipomenit povestind cum avea obiceiul să zboare prin apartament cînd avea patru ani și cînd nimeni nu era acasă. Crainicul nou este mai slab decît Grant — dacă așa ceva e posibil — și chiar mai slab decît Sullivan de pe vremuri. El i-a spus că mai mult ca sigur ea a visat că putea să zboare. Micuța se menținea pe poziții. A zis că e sigură că poate zbura, deoarece atunci cînd cobora avea totdeauna praf pe degete de la atingerea becurilor electrice. Abia aștept s-o văd. Și pe tine la fel. Oricum, trebuie să ajungi neapărat la nuntă. Du-te fără permis, dacă vei fi nevoit, dar te rog **du-te.** Este în data de 4 iunie la ora trei. Foarte neconformist și emancipat, la casa bunicii ei, pe strada 63. Îi cunună nu știu ce judecător. Nu știu numărul casei, dar este exact cu două case mai jos de locul unde Carl și Amy trăiau în lux. Îi voi telefona lui Walt, dar cred că el este deja plecat în larg. Te rog să te duci acolo, Piciule. El cîntărește cam cît o mîță și are o privire extaziată întipărită pe mutră, de nu-i poți vorbi. Poate totul va ieși bine, dar urăsc anul 1942. Cred că voi uri 1942 pînă la moarte, din principii generale. Toată dragostea mea, și te vizitez la întoarcere.

Boo Boo"

În românește de Ilona MIHAIEȘ

POEȚI CHINEZI CONTEMPORANI

AI QING

OGLINDA

Este o suprafață numai
Dar ce adînc de necuprins !
Iubește adevărul numai
Nimic nu dosește.
Ea ne cinstește deopotrivă
Și toți ne regăsim în ea.
Ah, amorțeala din beție,
Năuca poftă,
Părul nins !
Unii o iubesc fiind luceferi,
Alții o ascund, urînd frumusețea.
Sînt gata unii
De tot s-o spargă !

MEI SHAOJING

PROFESORULUI MEU

Mă gîndesc de mult
Să mă fac un copac
Și să mă așez, la început de primăvară,
La fereastra ta.
Vei privi atunci
Cu o atît de plăcută surpriză
Frunzele mele proaspete
Și poate vei striga :
„Veniți repede, au înmugurit copacii !"
Eu sînt un om blajin
Și în acel moment eram frămîntat de un vers
Ca să-i dau savoare am scos din buzunar

LIANG XIAOWU

BILETUL SPRE LUNĂ

Am urcat în mașina viitorului
Și taxatorul mi-a întins un bilet spre lună.
Pentru a-mi împlini menirea,
Voi alunga pe nesimțite
Zilele și nopțile,
Voi trage sevă din pămînt, din ceruri
Și voi pune lumină și culoare
În fiecare frunză.
Un calendar al deceniului nouă.

Am ridicat sus calendarul
Ca pe o lamă metalică
Scînteietoare
Iluminînd o vreme toată mașina

Calendarul deceniului nouă
Este biletul meu spre lună,
Legitimația mea.

El stă mărturie
Că sînt un călător obișnuit
Un cetățean,
Iubitor ardent al viitorului.

ZHANG XUEMENG

DIALOG LA PALATUL IMPERIAL

Am venit
La anticul Palat
Nici eu nu știu de ce...:
Zidul înalt, cenușiu,
Îmi rostogolește în urechi
Cu glasul stăpînului :
„La picioarele mele
Tu
Nu ești decît o furnică".
Protestez : „Spui prostii !"
Îmi ridic puternică vocea
În fața impusturii
Arzînd
De strălucirea firii.
Eu sînt cîntărețul vieții
Și glasul meu
Întrece dinții acestui zid
Întrece cu mult
Streașina de argilă a Palatului.

Traducere din limba chineză
Constantin LUPEANU

REDACȚIA și ADM. — TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel. : 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Sibiu 1.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 41 (711) 16 OCTOMBRIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

SENTIMENTUL ECHITĂȚII

Dacă spunem că întregul pămînt acesta, al nostru — cu cîmpurile și pădurile lui, cu ciclurile sale agricole anuale, cu ceea ce am ridicat aici: uzine, combinate industriale, orașe, sate ș. a., cu mașini și un nou fel de a fi al fiecăruia, mai uman, mai lucid angajat la creșterea țării, cu binele și răul care se întîmplă, cu sau fără voința noastră, așa cum se leagă pașii oricărui drum prin vreme — formează, prin noi, o singură familie, un singur gînd și voință, nu facem mai mult decît să definim societatea noastră de azi, să descriem sentimentele oamenilor de acum față de ea, ca țară, ca tot unitar, așa cum ne vedem și sîntem la timpul prezent al istoriei. Dacă recunoaștem în chipurile semenilor răsfrîngeri ale propriului chip, cu aceleași gînduri, idealuri, temeri, voință de mai bine, nu facem mai mult decît să constatăm că lumea României de azi este unită, angajată ferm la mersul istoriei, conștient răspunzătoare de propriul destin. De aceea, legile țării pornesc dinăuntrul voinței întregului popor, în consens cu dezideratele tuturor, deschizînd calea bunului mers înainte, în spiritul celui mai înalt umanism, al democrației și eticii socialiste, spre a contribui la reglarea, din mers, după principiul echității, specific societății noastre, a tuturor compartimentelor existenței, spre realizarea unei creșteri nediferențiate a întregii țări.

În clipele grave ale istoriei imediate, cînd puhoaiele apelor și tremurul pămîntului s-au împotrivit, pentru moment, mersului vieții noastre, ca o singură ființă, oamenii acestui popor au știut să pună umărul și să-și împartă bunurile pentru a șterge cît mai repede rănile pricinuite de calamitate. Exista acolo e autodefinire a ceea ce sîntem, a sufletului nostru al iubirii de patrie. Din dreptul acestui portret al nostru, ca oameni, egali în drepturi, obligații, răspunzători pentru ceea ce avem cu toții al tuturora, este privit, în aceste zile, ca o necesară reglementare, Decretul Consiliului de Stat privind aprovizionarea populației, menit să pună capăt unei tendințe de acumulare excesivă de bunuri alimentare de către unii cetățeni, în detrimentul unei repartizări echitabile, ritmice, astfel ca fiecare familie să-și poată asigura, în mod corespunzător, produsele agro-alimentare necesare consumului. Din dreptul aceluiași portret de om, altruist și demn — cel care astăzi aprobă și sprijină pe deplin noile reglementări, cel ce-și exprimă deschis oprobriul față de speculă și obtuzitate egoistă, cu deplina conștiință că țara este marea noastră obștie, față de care sîntem cu toții la fel de răspunzători, vine în întîmpinarea prevederilor legii cu propuneri concrete, menite să ducă la normalizarea pînă în detaliu a repartiției bunurilor agro-alimentare, conform regulilor unui comerț corect.

Există aici, în acest gest de demnitate al celor mai largi categorii ale populației, un exemplu de fermitate comunistă, de autoșlefuire a conștiinței tuturora prin toți, în spiritul eticii și echității comuniste. Cînd spunem că întreg acest pămînt al nostru sîntem noi, marea obștie a poporului român și recunoaștem în semeni răsfrîngeri ale propriului nostru chip, trebuie să înțelegem că ne autodefinim astfel față de noi, față de ceilalți oameni, față de generațiile care vin, cărora, dincolo de bunuri și geografii industriale sîntem obligați să le lăsăm un anume fel de a fi și un anume fel de a simți, care să le formeze portretul peste vreme.

ORIZONT

KRAFT PETER : „Peisaj industrial"

Sub bolta mea de cer

Cînd marginea de cer mi-apasă fruntea
Și norii cei nebuni îmi stau în păr,
Neodihniții-mi pași caută puntea
Întinsă între mine și-adevăr.

Sînt brav ostaș la granițe de vise
Și curcubeu pe fruntea-acestei vetre ;
Priveliști coborîte din abise
Privirea mea de-a pururi să desfete.

Din moși-strămoși, sub bolta mea de cer,
De nici un vînt vreodată aplecat,
La margine de glie-s grănicer,
Să apăr graiul din străbuni lăsat.

Iulian NEGRILĂ

Oralitate și narațiune în proza scurtă contemporană

Substanța celor mai interesante proze în care un scriitor vrea să se reprezinte prin literaturizarea apartenenței sale la o comunitate este conținută în structurile arhaice și în ethos-ul acelei comunități. În seria „Proză scurtă contemporană", a editurii „Facla", în mod firesc apare reprezentarea ethos-ului provinciei ; fie în impact, fie în armonizare cu istoria. Această perspectivă permite apropierea unor nume disparate din punctul de vedere al temei tratate sau al formulei literare : Ion Arieșanu, Titus Suciu, Ion Florian Panduru, Ion Velican, Gheorghe Zincescu, Cristian Velescu, Mirel Brateș. Cîteva invariante caracterizează prozele seriei în discuție : firească estetizare a graiului în care discută personajele precum și fireasca nevoie de localizare într-un spațiu specific. Față de acestea, prozele pot fi categorisite după semnificativa relație dintre eroi și locuri. Bunăoară Titus Suciu și Ion Florian Panduru creează imaginea satului străvechi, a uliței, a casei bătrînești cu valoare de ax, punct fix, uneori chiar de axis mundi, față de care se produce mișcarea de plecare sau de revenire a eroilor. Interesantă este relația care se stabilește în unele proze ale lui Ion Arieșanu, unde, față de lumea satului, cel care vine este **un vizitator** propunîndu-se astfel imaginea durabilității contemplate.

Reportajele, specie tratată copios de Ion Arieșanu și Mirel Brateș, propun reprezentarea durabilului conturat de nou într-o lume integrată istoriei de astăzi.

Straniu, dar ceea ce dă frumusețe prozelor din seria în discuție, rezultă nu numai din apartenența lor tematică la reprezentarea ethos-ului unei zone umane extrem de colorate și interesante cum este cea a Banatului. Mai degrabă frumusețea lor (și, de cele mai multe ori, captarea cititorului este constantă) rezidă din imixtiunea produsă înlăuntrul lor, între mijloacele specifice povestirii (prezența vocii narative, în speță) și nuvelă sau roman (reprezentarea obiectivată a lumii în numele unei împărțiale voci auctoriale).

Identificînd oralitatea cu reprezentarea în numele eului narativ de la persoana întîi, se constată că frecvența ei în prozele actuale este rezultatul inoculării povestirii în cadrul mai larg al prozei scurte — semn de rafinată estetizare a caracterelor specifice oamenilor și locurilor. Oralitatea permite transcrierea unor expresii, selectarea cuvintelor rare sau aducerea în mișcare epică a culorii locurilor. Așa că ea devine, de nenumărate ori, expresia conștiinței narării, a cărei funcție este aceea de a da marcă prozelor, dincolo de extraordinarul evenimentelor. Întîi de toate, oralitatea precede micronucleele evenimențiale, pregătind perceperea lor din perspectiva dorită de autor. Bunăoară, Ion Arieșanu își previne cititorul asupra mutațiilor dinspre eveniment spre sentiment, sentimentul devenind materia epică a prozelor lui. Satul — ax al existenței, văzut de cineva străin de colectivitate, apare descris prin utilizarea strategiei oralității și la Ion Florian Panduru în **Drumuri** : „Aveți sat frumos" „Îți place", „Nu l-am văzut tot. Păcat că-i toamnă, aveți mulți pomi". „Îmi place cînd cineva străin îmi laudă satul". Tot cu caracter rezumativ și premonitoriu apare oralitatea la Ion Florian Panduru : „Știi c-a plecat și Lazăr Gorun? Îți spun eu, trebuie să-l cunoști, Lazăr avea multe vite..." — rostește cineva la începutul unei pauze știrea mutării satului la oraș.

La Ion Florian Panduru oralitatea exprimă strategia autorului care știe să condenseze în spusele naratorului — personaj central date despre existența unui sat, unui timp, unor caractere. Oralitatea colaborează cu o serie de alte procedee, pentru a-și sprijini perpetuarea înlăuntrul literaturii moderne. O funcție a literaturii preluată de oralitate în prozele lui Gheorghe Zincescu este aceea de a crea efectul ambiguității în jurul unei realități oarecare. Bunăoară vocile care povestesc despre Ioana, chelnerița iubită de doi frați, dintre care cel preferat moare în cele din urmă, vocile, deci, produc ambiguitatea. Ioana, în enunțul vocilor este „Ioana cea cu ochi albaștri", chelnerița stricată și recuperată abia de frați, chelnerița muncită și stringătoare, este Ioana „cu ochii verzi, mari și curați", este factorul care atiță imaginația pînă la a vedea în Ioana o umbră albăstră în noapte sau chiar sora vitregă a celor doi frați. În fine, între vocile, care expun într-un limbaj încărcat cu savuroase provincialisme, intră și vocea unui orășean, nudă, distrugînd farmecul imaginației înfierbîntate și relatînd un șir de fapte pur și simplu. Se vede aici cum oralitatea poate determina structura unor viziuni originare : manifestările imaginației.

Uneori oralitatea introdusă produce segmentarea narațiunii — o temporalității — în consecință, cu efecte dintre cele mai interesante. Iată, la Titus Suciu : „Nu ați auzit într-adevăr nimic?..., Nici unul?..., îi mai încercă el o dată. „No, ăsta ce-o scăpat zice că erau trei inși, ortaci vechi, care or mai făcut împreună multe... Și zice că în urmă cu niște zile nu-s mai multe de trei săptămini de atunci... cam pe vremea cînd ne-o bătut ploaia aia nebună..." aici tăcu iar, lăsînd vorbele să se așeze în capul fiecăruia cum trebuie — „deci în timpul ploii ăleia turbate, în noaptea dinainte, or făcut ce-or făcut și-or dosit patru cai".

Șirul de procese din care se compun prozele volumului **Movila albă** relevînd reprezentarea unui epos al echilibrului etic în lumea ordinilor străvechi este străbătut de „vești", „știri", aluzii la „n-ai auzit" etc., semne ale forței oraculare a cuvîntului. Alteori cuvîntul își dobîndește funcția de reechilibrare, proprie confesiunii. Exemplele sînt numeroase și revelatoare pentru modul în care au recuperat confesiunea, în structuri distincte pentru fiecare în parte, atît Ion Arieșanu, cît și Ion Velican. Coabitarea dintre procedee proprii povestirii —structură ilustrativă existenței arhaității — și altele proprii narațiunii — ilustrativă reprezentărilor oricărui mod de existență, dă personalitate prozelor seriei la care s-au făcut referiri. Și confirmă, printr-un oarecare punct de vedere, ca cel de sus, existențe valorice.

Stela MIREL

cronica literară

Mircea Dinescu

Democrația naturii

Ed. Cartea Românească, 1981

Puține sînt versurile din care să mai răzbată glasul adolescentului, nu îndeajuns de revoltat de „barbaria concretului", dar nici destul de blajin pentru a-și refuza deliciile unei retorici vindicative, în noua carte a lui Mircea Dinescu. Totul pare orchestrat după alte canoane : partiturile și-au pierdut funcția de semnificant al unei stări reflexive și expansive totodată, care făcea ca poemele-metafore să plutească într-o zonă a adolescentinismului surclasat de plăcerea spunerii, iar stridențele se incorporează, de la sine, unei arte poetice care a basculat poetul în mijlocul cetății. Poeziilor pur „ficționaliste" din volumele anterioare **Democrația naturii** le opune o „proză" iscată de brodarea unui set de motive omogene în jurul ideii de revoltă asumată. Că nu este vorba doar de o revoltă poetică, e clar. Nefiind nici carisandburgian, nici wallacestevensian sau e. e. cummingsian și nici măcar – oroare! – laurencesternian, Mircea Dinescu se trezește dintr-o dată, în mijlocul unei generații în plin avînt al căutării identității de sine, un poet izolat: izolat nu atît de forța împrejurărilor, cît de spațiul poetic cu totul deosebit în care se desfășoară aceste lupte paralele întru exorcizarea poeziei. Depășind ca experiment și autenticitate a trăirilor pe majoritatea poeților din generația anterioară, Mircea Dinescu este încă în pragul aderării la o viziune. El este la fel de departe de neosuprarealismul fardat al „generației disco", cît de mitologicalele prăfuite, delirurile verbale și reexperimentarea (într-un laborator alchimic ușor descompletat) a unor direcții știute de cînd lumea – de către generația „consacraților". Mircea Dinescu ne apare, așadar, ca un poet original parcă **malgré soi**: el n-a avut decît să urmeze drumul propriei inspirații, nefiind atras de nici una din ademenitoarele cărări poetice care se ivesc la fiecare cotitură, și care se termină, invariabil, într-un **cul-de-sac**. Și totuși, ce aduce nou **Democrația naturii**? Aduce în primul rînd un poet încercînd să „treacă de treizeci de ani", operație dealtfel reușită, atît în plan strict biografic, cît și în cel al implicării poetice: „Ca rinocerul care-atacă trenul / încerc să trec de treizeci de ani / dar îngerul meu purul și obscenul / s-a prăbușit lovit de bolovani / / fiindcă a fost zărit plutind pe arii / de un țăran lucrat de viziuni / și-acum îl țin sub bita lor pindarii / să-l stoarcă de mirare și minuni". Vîrsta biologică pare să provoace și înnăsprirea tonului. Despărțirea foarte netă de poezia mai veche, o poezie exclusiv a trăitului, se manifestă în respingerea metaforelor care-i blindau anterioarele discursuri poetice cu o platoșă de iluzii adolescentine, în favoarea parabolei, a mimării realului, un real fictiv, dar susceptibil să ia, pe nesimțite, locul celei mai concrete realități. Teama de invazia ficțiunii în realitate ni se pare că stă la baza viziunii ce se profilează în spatele creației actuale. Comparativ cu volumele anterioare, lupta cu absurdul existențial, pusă în ecuație tehnocrată se rezumă, în etapa actuală, doar la domeniul artei. Chiar „plasarea" aluziilor, ca avanposturi ale civilizației „naturale", în alte contexte duce cu gîndul la același fenomen, și la ideea pledării pentru aducerea artei pe căile ei firești: „Păstrează pentru tine bucățile de zahăr / du-te de nas tot timpul fii propriul tău dresor / fiindcă începe toamna să semene c-un lagăr / și tu cu evadatul pîndit din foișor / . . . / atunci și tu ești gata să-ți faci castel din stambă / să-ți vinzi prea ieftin plînsul și să te-nchini la uși / distrat ca o albină care confundă-o lampă / cu stupul și-și depune polenul în cenuși". Reverberarea ecourilor realității în poezie are loc sub impactul descoperirii procedeelor prin care spiritul creator ia cunoștință de propria existență: în noua sa variantă, poezia nu mai poate fi găsită în vreun romantic cring, pe vreo prăpăstioasă stîncă, ci în realitatea cea mai prozaică, de multe ori agresivă, total opusă avatarurilor ei romantice. Dintr-un poet al furiei imagistice, Mircea Dinescu a ajuns la ora respingerii oricărei violențe. Tonul (și tonusul) său sînt nu de puține ori păunesciene, discursul adeseori bubuitor, iar poeziile adevărate grenade de asalt, denunțătoare ale unei realități care și-a pierdut rațiunea: „Vine un ins / cu un bidon trăsnitor în spinare: / 'cine sînt ăștia mici și prăpădiți / ascunși sub mobilă?' / părinții mei care-au scăpat din primul război mondial / și din al doilea război mondial / dar acu le va fi foarte greu" (**Deratizarea**).

Ora frenezиilor verbale odată trecută, poezia de ultim moment a lui Mircea Dinescu ne confruntă cu un poet gata să se „sprijine" de „trenul în mișcare" al realității, dar care, pînă una-alta, a apucat foarte serios de coarne taurul poeziei.

Mircea MIHĂIEȘ

Platon Pardău

Diavolul de duminică

Ed. Eminescu, 1981

După **Scrisorile imperiale** (1979) și **Omul coborît din turn** (1980), **Diavolul de duminică** se instalează mai ferm într-o epocă apropiată de cea pe care o trăim. Prin ce anume? Esențial prin aceea că circumstanțierea temporală se face pornind dinspre **povestire** spre **istorie** și nu invers, cum se întîmpla în romanele precedente. Dacă în primele două **volume ale ciclului** – căci, fără îndoială, ne aflăm în fața unui ciclu romanesc despre istoria interioară a unui spațiu arhetipal, un fel de Macondo neaoș – exista un proces evident de subminare a limitelor timpului prin inserția unor evenimente ce depășeau cronologic momentul dat, acum trimiterile și aluziile la fapte petrecute mult mai tîrziu dispar. Povestirea este mai cuminte, mai conformistă. Inevitabil dispare și ceea ce, încă din romanul ce anunța, ca modalitate, ciclul Dorunei – **Minunata poveste a preafericiților regi Ulise și Penelopa** – făcea deliciul lecturii: acolo, Penelopa întregindu-și zestrea vestimentară la . . . casele de modă din Paris, Telemac studiind politehnica ș.a.m.d. Dispare, altfel spus, acea libertate asumată de scriitor în fața timpului, acea permisivitate ce îngăduia povestirii mișcarea degajată în cronologie, amestecul necenzurat și fantezist de întîmplări petrecute uneori la mari distanțe în timp și spațiu. În schimb ea cîștigă mai multă siguranță, mai multă precizie, mai multă gravitate. În **Diavolul de duminică** istoria se identifică mai ferm cu istorisirea.

Temele romanului rămîn însă în mare măsură aceleași: responsabilitatea individului, (ne)șansele uniformizării sociale, raportul dintre condiția de judecător și aceea de martor, dintre putere și supunere, dintre realitate și proiecția ei interioară. Toate subordonate aceleiași unice obsesii care, în fond, este sau ar trebui să fie a oricărui scriitor de azi: obsesia **scrisului**, a mărturiei integrale, fără lacune și inexactități, fără rabaturi făcute în numele unor imperative conjuncturale.

Există în **Diavolul de duminică** o dublă desfășurare a povestirii. Totul pornește de la un șir de întîmplări stranii (realitate ori vis?) prin care trece Virgil Virgil, protagonistul cărții, redactor șef al unicului ziar local din Doruna. Ele plasează narațiunea la limita dintre adevăr și ficțiune. După această „introducere" în atmosferă, vocea auctorială se interferează la intervale aproximativ egale cu o a doua voce aparținînd unui comentator sever și sceptic al relatărilor lui Virgil Virgil, cuprinse într-un manuscris despre care nu știm decît că există. Rechizitoriul la care acesta este supus ne face să înțelegem că cea de-a doua voce e un alter-ego al romancierului dispus în final să anuleze orice efort de semnificare: „Întreaga scriere – afirmă el despre relatările lui Virgil Virgil, dar observația rămîne valabilă pentru întregul roman – era ca o plasă solidă, întinsă la cîțiva metri deasupra pămîntului. Puteai să te arunci de la mari înălțimi, să zbori, să aluneci pe aer, să cazi: o vei găsi întotdeauna, pavăză între tine și pericolul de a te zdrobi". (p. 438). Cu alte cuvinte, cititorul își poate asuma, dar numai pe cont propriu, riscul de a căuta semnificații, de a stabili conexiuni cu realitatea imediată. Ca în romanele anterioare, procesul de semnificare este discontinuu, povestirea se opune oricăror ordonări și ierarhii. Ceea ce susține totuși tensiunea epică de la un capăt la altul al cărții e atmosfera foarte încordată, sentimentul, la lectură, că ceva este gata să erupă, să spargă zăgazurile, să debordeze. **Monstruosul** – termen obsedant în roman – revine în mereu alte ipostaze, eroii par a fi hăituiți la nesfîrșit de o spaimă confuză, fără un motiv aparent. În marea lor majoritate, personajele se află sub zodia grotescului și a caricaturalului: doctorul, Romeo Ionescu (aceștia formînd un cuplu ocult cu un rol aparte în roman), ex redactorul-șef al ziarului „Lumina" – Munteanu, Marc. Eraclie – fratele lui Virgil Virgil compun o lume în care urmăritorii și urmăriții au un statut in-diferent. Ei suspectează și sînt suspectați în același timp.

Parabola din **Diavolul de duminică** vizează universul contemporan al profesioniștilor scrisului.

Marian ODANGIU

Cronica măruntă

● **Cineva e pe urmele noastre.** Nu vreun detectiv sau vreun spion amator, ci însăși multilateral înzestrata Mariana Brăescu, autoare a „Post-scriptum-ului" suplimentului literar-artistic al „Scînteii tineretului". Consora se folosește de textul nostru consacrat poetei Alta Victoria dar . . . selectiv. Fiindcă, deocamdată, la Academie nu se pregătește să intre, Mariana Brăescu citează prezentarea pe care academicianul o consacră vedetei. Citasem și noi din ea căci, vorba lui nenea Iancu, e teribelă. Noi mai citasem și din vorbele pline de foc ce le dedică Altei Victoria și Fănuș Neagu și Mircea Sîntimbreanu, cel care patronează vesel pățania. O fi avînd Mariana Brăescu enteres? Căci și vorbele celor doi sînt competitive pe piața umorului . . . și le putea copia tot din rubrica noastră. Cu această ocazie, rugăm pe toți acei care ne folosesc textele să o facă fără omisiuni tendențioase. ● **Un telefon.** Primim din partea distinsului critic Radu Enescu un telefon, prin care sîntem anunțați că nu dînsul se ocupă de rubrica pe care revista „Familia" o consacră ciinilor. Precizează acest lucru fiindcă răuvoitorii au răspîndit acest zvon. ● **Sărbătoriții noștri.** „România literară" consacră admirabilei prozatoare Eugenia Tudor-Anton o pagină cu prilejul împlinirii, cu o lună în urmă, a unei frumoase vîrste. Cu această ocazie, proza autoarei e comparată cu aceea a lui N. Breban. O seamă de pagini ale ei ar fi superioare celor din „Orgolii"-le lui Buzura. ● **In memoriam.** Rînduri pline de sensibilitate consacră Ioana Crețulescu în excelentul număr 6 al „Vieții Românești", prozatorului Ion Maxim. Citățm: „M-am întrebat de unde vine această aplecare spre proză, spre povestire, a lui Ion Maxim. Am înțeles tîrziu, după dispariția sa, ceea ce trebuia să fi înțeles de mult. Filosoful avea astfel nevoie de pagini pentru a se manifesta sensibil, mai pe „sine". Trebuia să fi înțeles astea de pe vremea convorbirilor noastre reverențioase, pe un ton sfielnic, de pe vremea cînd vorbeam despre alții pe care-i admiram și niciodată despre noi. Ca și cum am fi fost așezați stingaci pe ultimele strapontine ale unei săli din al cărei spectacol fusesem excluși. Ceea ce pentru Ion Maxim oricum nu era adevărat. Lucrurile acestea se întîmplau cu zece ani în urmă, și multă vreme, am primit cărțile lui (. . .). Numai că eu nu am avut prilejul de a-i spune, într-o pagină de revistă, prețuirea mea. O fac aici, cu senzația acelui ingrozitor tarde venientibus . . ., dar cu bucuria, fie și tristă, că o pot face". Nu numai fiindcă nu au făcut-o prea mulți, vă mulțumim, Ioana Crețulescu. ● **O altă erată.** Avînd în vedere că am declarat că sîntem respectuoși cu greșelile de tipar, recunoscîndu-le înalta lor menire în evoluția literaturii, Cornel Ungureanu ne roagă să facem cîteva îndreptări la articolul său „Un minotaur pentru fiecare" apărut în „Luceafărul": **„Kriterion"** e bineînțeles **„Criterion"**, **„tipurile"** de care se amuza Eugen Ionescu sînt **„ticurile"**. Greșelile, ne spune autorul, se datorează faptului că a transmis telefonic materialul. Tot așa ne putem explica (zicem noi fără ajutorul lui C. U.), foarte numeroasele greșeli din serialul pe care Pompiliu Marcea l-a dedicat, în aceeași revistă, semioticii. Oare nu va fi transmis și profesorul Marcea, tot telefonic, din vreun sat unde participă la practica productivă a studenților, considerațiile sale? E doar o presupunere, așteptăm știri exacte din partea „Vieții studențești" ● **Sinteze.** Ultimul număr al revistei belgiene „Degrés", consacrat „Teoriei și practicii analizei", e alcătuit de Ion Coteanu, Romul Munteanu, Solomon Marcus și Paul Miclău. Între cei care semnează studii, remarcăm prezența timișorenilor Pia Teodorescu Brînzeu, Mircea Mihăieș, Vasile Popovici. ● **Test de popularitate,** 4. Dintr-un volum recent apărut, citățm: **„Datorită păstrării în cîteva muzee de renume din America a unor opere de Brâncuși, numele Olteniei prezintă mare interes pentru orice american . . . Iată un bun prilej pentru a le povesti americanilor cîte ceva despre o artă despre care au mai auzit: oțăritul! Ei bine, să fi avut un car de ulcele și strâchini românești . . . ar fi fost strașnic"**. Cine este autorul? Din ce volum am citat?

Anemone POPESCU

viața literară

ÎNTÎLNIRI CU CITITORII

● La „Electromotor", invitata **Clubului „Femina"** a fost prozatoarea **Sofia Arcan.**

● Biblioteca orășenească din Nădlac (Arad) a găzduit lansarea **volumului** de versuri în limba slovacă, **„Cu prețul vieții"**, de **Ivan Miroslav Ambruș** și culegerea literară „Variațiuni", ambele volume apărute la **„Kriterion"**. Au participat Dagmar Maria Anoca, Florin Bănescu, Nikolaus Berwanger, Pavel Bujtar, Anghel Dumbrăveanu, Cornel Marandiuc, Horst Samson, Gheorghe Schwartz, Slavko Vesnici, Eugen Todoran, Horia Ungureau. Au prezentat Corneliu Barborică și Ondrej Stefanko. În final, I. M. Ambruș a citit din volumul său.

● La Clubul muncitoresc de la Porțile-de-Fier II, Valeriu Armeanu, Laurențiu Cernet și Ileana Roman au susținut o șezătoare literară.

● Ion Arieșanu a participat la o întîlnire cu cititorii orașului său natal, Ocna Mureș din județul Alba. Întîlnirea a fost prilejuită de apariția volumului său, **„Lumină străină"**, în colecția de „Proză scurtă contemporană", a editurii „Facla". Prezentarea scriitorului a fost făcută la librăria orașului, de către poetul Ion Mărgineanu, de la Comitetul județean de cultură și educație socialistă Alba și de juristul și prozatorul Ion Hanca din Ocna Mureș.

● Miercuri, 14 octombrie, a avut loc, la Școala generală din Șiria, o șezătoare literară organizată de directorul instituției, Marcel Priescu, profesor de limbă și literatură română, la care au luat parte un mare număr de elevi și cadre didactice. Au participat din cadrul revistei **„ORIZONT"** scriitorii Ion Arieșanu și Aurel Turcuș; din Arad poeții Vasile Man și Iulian Negrilă, membri ai Filialei locale a Societății literare „Relief românesc" din București; din Șiria, prozatorul Horia Ungureanu, profesor în localitate.

CENACLU

Marți, 20 octombrie, orele 18, la sediul Asociației Scriitorilor din Timișoara se redeschide activitatea cenaclului Asociației și al revistei „ORIZONT". Vasile Popovici va citi un eseu asupra prozei lui Marin Preda. Referent: Livius Ciocârlie.

„POEȚI DE AZI DIN ROMÂNIA"

Editura „Cartea Românească" a tipărit recent o antologie de lirică românească a zilelor noastre. E vorba de **„Poeți de azi din România"**, în limba germană. În paginile culegerii întîlnim și trei (doar) poeți timișoreni: Vladimir Ciocov, Anghel Dumbrăveanu și Dușan Petrovici. Variantele germane ale celor șase poezii sînt realizate de Erika Scharf, Ilse Lauer, Hans și Irene Mokka, Horst Fassel. O mare parte a celorlalte traduceri îi aparțin lui Franyo Zoltán. Succinte note biografice însoțesc culegerea.

breviar

CONCERTE OMAGIALE

Cu prilejul celor 110 ani de la înființarea „Societății Filarmonice din Timișoara" (1871–1981) va avea loc o suită de manifestări între 21 și 25 octombrie, la Sala Barocă a Muzeului, Biserica romano-catolică din Piața Romanilor, sala „Capitol". Se va deschide o expoziție omagială, vor participa la un vocal-simfonic foști membri ai Asociației „Amicii muzicii" și ai Filarmonicii; vor fi interpretate lucrări de R. Georgescu, S. Drăgoi, N. Ursu, M. Hoinic, E. Cuteanu, piese extrase din repertoriul „Societății Filarmonice timișorene" și compoziții aparținînd unor nume celebre care au concertat la Timișoara în cadrul Societății. Vor dirija Remus Georgescu și Nicolae Boboc, soliști fiind Dan Grigore, Virginia Manu, Ioana Mogoș, Franz Metz.

La scurt timp după omagierea corului Filarmonicii, a marelui Enescu, această aniversare se înscrie cu încă o notă de prestigiu în ambianța vieții muzicale timișorene.

L. B.

Intreprinderea tehnometal București

PREOCUPARE PENTRU LICHIDAREA IMOBILIZĂRILOR FINANCIARE

O problemă importantă, putem spune fundamentală a economiei noastre naționale este criteriul eficienței, element care trebuie să acționeze ferm la toate nivelele procesului economic.

O latură complimentară și inseparabilă a eficienței o constituie viteza de rotație a mijloacelor circulante.

Cu cît fondul de rulment are o întrebuințare la obiect acoperind cele mai prioritare nevoi ale producției, cu cît viteza de rotație este mai mare, cu atît gradul de folosire a mijloacelor circulante va fi mai ridicat, contribuind implicit la sporirea eficienței economice în ceea ce privește utilizarea bazei materiale.

Se știe că imobilizările financiare de orice natură au un rol negativ în derularea optimă a procesului economic.

Imobilizările materiale pe lîngă faptul că blochează perioade îndelungate diferite repere materiale – scoțind nejustificat din circuitul economic național prețioase valori – sînt în același timp un obstacol serios în circulația fondurilor bănești alternînd astfel raporturile financiare ale întreprinderii.

Colectivul de economiști ai întreprinderii Tehnometal București, cunoscînd efectele nedorite ale imobilizărilor, acționează cu rezultate favorabile în direcția valorificării prin toate căile a excedentului temporar de materiale.

Pentru evidențierea tuturor reperelor fără mișcare sau disponibile s-a luat măsura supravegherii permanente a stocurilor, astfel că, orice material care din diferite motive nu mai are utilizare imediată este urmărit pînă la valorificare.

Pe lîngă supravegherea dinamicii de circulație a materialelor se caută cauzele care au determinat apariția imobilizărilor și în funcție de acestea se acționează corespunzător.

În intenția de a informa posibilii parteneri din economie asupra posibilităților de ofertă ale întrepr. Tehnometal, redăm în cele ce urmează principalele materiale disponibile comunicate de această unitate.

Nr. crt	Cod sortiment.	Denumirea sortimentului	Dimensiune	Cantitate	Preț/Unit.	Valoare
0	1	2	3	4	5	6
1	23 150	Aparataj electric — relee	R.I.—3—220 V	120	215,00	25,800
		Rezistențe în tub metalic	450 W	110	104,00	11 440
		Ventile magnetice cu motor		6	2 447,00	14,682
		Ventile magnetice	60—C—220 V	1	2 338,00	2 338
		Ventile magnetice	24 V—50 Hz	4	518 00	2 072
		Ventile electromagnetice		4	217,00	868
		Ventile magnetice	24 V—50 Hz	3	695,00	2 085
		Ventile magnetice	1/4	1	937,00	937
		Ventile magnetic	SKI—6—22	2	921,00	1 842
		Drosel	ptr. L.V.M.	2	980,00	1 960
		Bloc releu	TSA 2,8A—38A	99	53,32	5 279
		Bloc releu	TSA 10—4,5 A	45	52,00	2 340
		Condensatori ceramici	B 3 000—200 TGL 62.100			
			UP 13 KV	49	152,31	7 512
		Panour electrice	ptr. MITE	3	2 184,00	6 552
		Panouri electrice	ptr. MITE	24	3 164,00	75 936
		Releu	RI—7—24 V	33	368,00	11 814
		Variator tip RES	32 B	2	48 055,00	96 110
		Variator de viteză	201	2	7 403,00	14 806
		Cuplaj electromagnetic	21—101	4	469,71	1 879
		Motovarioreductor import mot asincron cu T.	MDV 30 R	1	2 681,00	2 681
		Motovarioreductor import	MDV 30—5	5	4 270,00	21 350
		Cilindru pneumatic	Tip 2	14	1 163,00	16 282
		Cilindru —	C 12—40—54	4	237,00	948
		Releu	RI 3—220 V	120	215,00	25 800
		Releu	MCS—11	2	102,36	205
1	21070	Lanțuri cu role și zale (lanț gall)	$1^1/_2 \times 8$	m.l.	15 220	3 300
			1×17,02	m.l.	80 136	10 880
			3/4×12,7	m.l.	66 140	9 248
		Cabluri spirale pentru instalații sanitare cu manivele și freze	Ø 8	m.l.	200 98,94	19 788
			Ø12	m.l.	401 120	48 120
			Ø14	m.l.	95 120	11 400
2	23130	Milivoltmetre	R int. 20—310 ohmi 4640/61	buc.	2 3 633	7 266
		Aparate măsură și reglare temperatură;	IAG 777 import	buc.	1 8 275	8 275
		Sondă determinări	mport	buc.	1 1 741	1 741
		Manometre cu membrană	Ø160	buc.	3 545	1 635
		Manometre cu contact	Ø160	buc.	1 2 500	2 500
		Termometru manometric	Ø100	buc.	5 895	4 475
		Termometru cu contact	Ø—1 bari	buc	4 81,50	326
		Termometru cu contact	Ø100	buc.	15 340	5 100
		Termometru industrial	Ø150	buc.	2 150	380
		Contor turo	U-400-50 Hz	buc.	2 904	1 80
1	21 380	Rulmenți	R—5	52	9,00	468
		Rulmenți	6000—2 RS	200	10,40	2 680
		Rulmenți	6014	8	38,00	304
		Rulmenți	6202	100	8,50	850
		Rulmenți	6203-2 Z	100	11,80	11 800
		Rulmenți	6210	50	28,00	1 400
		Rulmenți	6213	9	51,00	459
		Rulmenți	6300	20	16,00	320
		Rulmenți	6302	50	11,00	550
		Rulmenți	6303	300	12,00	3 600
		Rulmenți	6308-2 RS	100	38,70	3 870
		Rulmenți	16004	146	15,00	2 190
		Rulmenți	13302	45	16,00	720
		Rulmenți	13303	52	16,00	832
		Rulmenți	1202	140	6,00	840
		Rulmenți	1203	150	7,00	1 050
		Rulmenți	1209	100	29,00	2 900
		Rulmenți	2203	4	11 00	44
		Rulmenți	1300	11	23,00	253
		Rulmenți	1305	30	20,00	600
		Rulmenți	1309	2	48,00	96
		Rulmenți	2205-2 RS	200	26,00	5 200
		Rulmenți	2206-2 RS	300	25,70	7 710
		Rulmenți	2209	35	36,00	1 260
		Rulmenți	2305	30	40 00	1 200
		Rulmenți	2307	20	32,02	640
0	1	2	3	4	5	6
		Rulmenți	1205-K	38	16,80	638
		Rulmenți	E—15	558	13,00	660
		Rulmenți	E—15	558	13,00	7 254
		Rulmenți	N-205	79	33,00	2 607
		Rulmenți	RNU 205	6	18,00	108
		Rulmenți	NU 205	8	40,00	320
		Rulmenți	6024	1	104,00	104
		Rulmenți	6405	5	32,00	160
		Rulmenți	NU 304	10	24,61	246
		Rulmenți	NU 2205	3	50,00	150
		Rulmenți	NU 2207	10	54,00	540
		Rulmenți	NJ 205	20	33,00	660
		Rulmenți	NJ 207	9	42,00	378
		Rulmenți	NJ 218	6	132,00	792
		Rulmenți	NUP 2203	10	87,96	880
		Rulmenți	NN 3030 K	2	451,00	902
		Rulmenți	234418	4	1 228,10	4 912
		Rulmenți	7203	52	11,60	603
		Rulmenți	7210	36	22,00	792
		Rulmenți	7214	2	55,00	110
		Rulmenți	3303	35	17,00	595
		Rulmenți	941/20	70	30,00	2 100
		Rulmenți	941/25	30	8,00	240
		Rulmenți	942/20	43	11,00	473
		Rulmenți	942/25	88	12,00	1 056
		Rulmenți	942/35	26	28,00	728
		Rulmenți	943/35	30	15,00	450
		Rulmenți	RNA 4900	10	23,00	230
		Rulmenți	NA 4910	50	31,00	1 550
		Rulmenți	RNA 4904	40	41,00	1 240
		Rulmenți	F 15339	36	26,92	969
		Rulmenți	30202	14	21,00	294
		Rulmenți	30215	22	63,00	1 386
		Rulmenți	32206	22	26,00	572
		Rulmenți	51 118	35	66,00	2 310
		Rulmenți	NUP 210 NA	3	34,00	102
		Rulmenți	234418	14	855,00	11 970
		Rulmenți	51132	8	300,00	2 400
		Rulmenți	51200	3	8,00	24
		Rulmenți	51201	1	8,00	8
		Rulmenți	51203	20	10,00	200
		Rulmenți	51205	20	22,00	440
		Rulmenți	51204	20	12,00	240
		Rulmenți	51217	10	38,00	380
		Rulmenți	51308	5	45,00	225
		Rulmenți	51412	3	195,00	585
		Rulmenți	804704	25	20,00	500
		Rulmenți	UC 204	11	18,54	204
2	30 170	Bile, role, ace, bucșe rulmenți;	dimensiune:			
		Bile rulmenți	Ø 6	2 972	0,09	267
		Bile rulmenți	Ø 3/8"	905	0,29	262
		Bile rulmenți	Ø 12	80	0,48	38
		Role rulmenți	5×8	180	0,38	180
		Role rulmenți	2×15,8	5 000	0,07	350
		Ace rulmenți	2×15,8	16 294	0,40	6 518
		Ace rulmenți	2×23,8	1 650	0,60	990
		Ace rulmenți	3×11.8	580	0,72	418
					Total =	116 586

PROFILE GRELF

1	Oțel rotund	Ø 100	OL 342K	2.0	3 210	6 220
2	Oțel rotund	Ø 130	OL 44	3,9	3 560	13 884
3	Oțel rotund	Ø 160	OL 37	4,0	3 490	13 960
4	Oțel rotund	Ø 170	OL 37	2,7	3 250	87 75
5	Oțel rotund	Ø 200	OLC 45	1,3	3 150	4095
6	Oțel rotund	Ø 250	OL 37	5,5	3 050	19 775
7	Cornier	100×100×10	OL 37	1,5	2 380	3 870
8	UNP	180	OL 37	5,0	2 696	13 450
9	INP	80	OL 37	6,2	2 640	13 929
10	INP	180	OL 37	2,0	2 840	5 690
11	Oțel pătrat	100	OL 50	2,8	3 080	4 929
12	Oțel pătrat	120	OL 44	1,4	3 400	4 760
13	Oțel pătrat	130	OL 60	1,2	2 510	3 012
14	Oțel pătrat	400	OL 37	6,2	2 280	14 136

PROFILE MIJLOCII ȘI UȘOARE

1	Oțel rotund	Ø 18	OL 37	4,0	3 760	15 040
2	Oțel rotund	Ø 20	OL 50	2 3	3 800	8 740
3	Oțel rotund	Ø 20	OLC 15	3,2	3 250	10 400
4	Oțel rotund	Ø 20	OLC 20	2,2	3 200	7 040
5	Oțel rotund	Ø20	OLC 45	1,0	3 990	3 990
6	Oțel rotund	Ø 22	OL 37	1,6	3 760	6 000
7	Oțel rotund	Ø 22	OLC 45	4,5	3 970	17 865
8	Oțel rotund	Ø 25	OL 37	2,0	3 750	7 500
9	Oțel rotund	Ø 25	OL 50	4,1	3 750	15 375
10	Oțel rotund	Ø 25	OLC 45	2,0	3 970	10 322
11	Oțel rotund	Ø 26	OLC 45	2,5	3 980	9 900
12	Oțel rotund	Ø 28	OL 44	1,4	4 370	6 168
13	Oțel rotund	Ø 28	OL 52	2,3	2 290	9 867
14	Oțel rotund	Ø 28	OLC 45	4,0	3 960	15 840
15	Oțel rotund	Ø 32	OL 44	2,9	4 010	11 029
16	Oțel rotund	Ø 34	OL 44	2,1	4 110	8 631
17	Oțel rotund	Ø 34	OLC 45	1,0	3 800	3 800
18	Oțel rotund	Ø 36	OL 34	16,7	4 750	79 325
19	Oțel rotund	Ø 38	OLC 15	5,9	3 110	18 349
20	Oțel rotund	Ø 40	OL 44	3,8	3 990	15 162
21	Oțel rotund	Ø 42	OLC 45	4,0	3 820	15 280
22	Oțel rotund	Ø 45	OL 37	1,2	3 610	4 332
23	Oțel rotund	Ø 45	OLC 15	3,2	3 860	12 352
24	Oțel rotund	Ø 48	OL 37	2,0	3 610	7 220
25	Oțel rotund	Ø 48	OLC 15	2,3	3 800	8 740
26	Oțel rotund	Ø 50	OL 50	5,0	3 610	18 050
27	Oțel rotund	Ø 50	OL 44	3,6	3 950	14 220
28	Oțel pătrat	20	OL 44	1,1	3 240	3 874
29	Oțel lat	40×26	OL 37	1,5	3 340	5 010
30	Oțel lat	60×20	OLC 45	1,5	2 130	3 195
31	Oțel lat ARC	55×9	ARC 3	4,4	5 600	24 640
32	Oțel lat ARC	55×9	ARC 4	5,7	5 805	33 060

TABLĂ MIJLOCIE ȘI GROASĂ

1	Tablă neagră	3,5 mm	OL 37	18,9	2 900	54 910
2	Tablă neagră	4 mm	OL 37	1,2	3 040	3 648
3	Tablă neagră	5 mm	OL 37	5,0	4 680	23 000
4	Tablă neagră	7 mm	OL 37	5,0	4 090	20 450
5	Tablă neagră	9 mm	OL 52	6,5	4 530	29 445
6	Tablă neagră	16 mm	OL 44	5,7	9 160	18 012
7	Tablă neagră	20 mm	OL 42	5,4	4 700	25 380

(Continuare în pag. 4)

„ÎNTREPRINDEREA AUTOMECANICA MEDIAŞ”

Ofertă de materiale disponibile

(Urmare din pag. 4)

Denumire material	Preţ unitar	UM	Cantitate	Valoare
Clorura de sodiu	kg	40,000	30,00	120,00
Clorura potasiu P.A	kg	35,000	2,00	70,00
Clorura de aluminiu P.A.	kg	55,000	2,00	110,00
Azotat de potasiu P.A.	kg	68,000	3,00	204,00
Azotat de amoniu P.A	kg	28,000	3,00	84,00
Sulfat de cupru P.A.	kg	56,000	10,00	560,00
Sulfat de mangan	kg	98,000	1,00	98,00
Pirosulfit de sodiu	kg	1,940	1 196,10	2 320,43
Permanganat K-1 N	kg	10,500	15,00	157,50
Anhidridă cromică	kg	29,600	25,00	740,00
Cloroform P.A. (1000)	kg	63,000	7,00	441,00
Tetraclorură de carbon P.A.	kg	4,930	6,00	29,58
Alcool polivinilic	kg	89,000	89,00	7 921,00
Eter etilic P.A	kg	66,000	6,00	396,00
Formaldehidum P.A.	kg	32,000	3,00	96,00
Metilisoburilcetonă	kg	74,060	8,00	592,48
Hidrat de hidrazină	kg	152,000	80,00	12 160,00
Blauent—Wikler	kg	1 520,000	4,30	6 536,00
Orange entwickler	kg	1 520,000	0,35	532,00
Tinctura iod 100	fl	5,750	1,00	5,75
Sol. na. bicarbonic	kg	2,000	1,00	2,00
Pudra sulfanidată	kg	175,000	0,40	70,00
Grafit fulgi sub 1 mm	kg	4,380	2 348,60	10 286,86
Grafit concentrat	kg	3,350	2 049,00	6 864,15
Sulfat de cupru	kg	18,240	737,55	13 452,91
Metabisulfit potasiu	kg	148,000	2,00	296,00
Sare de cuprare	kg	26,040	187,00	4 869,48
Sare zincare cianură	kg	8,250	431,00	3 555,75
Pasivanţ	kg	16,920	356,20	14 488,42
Ionosil	kg	10,500	210,00	2 205,00
Feromangan	kg	4,740	4 332,30	20 535,10
Praf pulverogen	kg	29,130	500,00	14 505,00
Dextrină	kg	7,400	1 516,00	11 218,40
Izoplast amorsa (lichid)	kg	4,100	1 920,00	7 872,00
Izoplast protecţie (lichid)	kg	4,100	1 530,00	6 273,00
Vinacet crem	kg	13,600	89,10	1 211,76
Stiren	kg	9,200	38,00	349,60
Cada 22	kg	8,980	52,08	467,67
Garnitura cu guler din relon	kg	56,000	440,00	24 640,00
Împletitură nebituminată	mp	1,200	1 210,00	1 452,00
Placa Rafs 3x2264x11880	buc	9 267,000	28,00	259 476,00
Plăci PVG 4 mm	buc	20,000	73,00	1 460,00
Plăci PVC 4 mm	buc	20,000	141,00	2 820,00
Granule purtătoare	fla.	360,000	30,00	10 800,02
Furtun pompier Tip A	buc	2 585,580	14,00	36 198,00
Furtun absorbţie petrol 45	ml	168,500	20,00	3 370,12
Furtun refulare Gaz 50	ml	62,670	296,00	18 550,00
Furtun abs. petrol 60 mm	ml	134,180	1 300,00	174 434,32
Furtun abs. apa	ml	116,630	704,00	82 197,06
Furtun refulare apă 75	ml	62,670	368,00	23 062,50
Furtun absorbţie 100x3000	buc	995,300	4,00	3 981,50
Garnitură T.550.36.12.44 A	buc	5,950	1 660,00	9 877,20
Garnituă 550.368	buc	3,100	165,00	511,50
Garnituri dise	buc	3,850	63,00	242,55
Garnitura 700.5.21	buc	4,450	435,00	2 202,75
Garnitura U.D. 10820115	buc	0,850	75,00	63,75
Garnitura cauciuc 51355035	buc	0,800	1,00	0,80
Garnitura cauciuc 513505033	buc	0,500	47,00	23,50
Garnit. rotundă 524401-166	buc	22,600	2 062,00	46 601,20
Garnit 4037102	buc	2,100	1 029,00	2 160,90
Garnitura 4037137	buc	1,600	1 347,00	2 155,20
Garnitura T.406030316	buc	6,200	435,00	2 697,00
Garnitura cauciuc K 023	kg	17,550	6 049,40	106 166,97
Garnitura profilată K 043	kg	153,450	2 410,50	369 891,52
Garn. cauciuc profil L 1	kg	31,100	224,00	6 966,40
Garnitura cauc. 821005800020	buc	43,300	12,00	519,60
Garnitura inel 101 321	buc	0,200	2 008,00	401,60
Garn. 50x3 NI	buc	2,150	87,00	187,05
Garn rotundă 40x4	buc	2,150	25,00	53,75
Garnitura cauc. 100—5000	buc	89,100	78,00	6 949,80
Manşeta cauciuc T.550.36.226	buc	7,300	1 198,00	8 745,40
Manşeta cauciuc T.550.36.226 A	buc	10,550	252,00	2 658,60
Simering 22x35x6	buc	1,600	42,00	67,20
Chingă cauciuc Top.	ml	9,400	13,00	122,20
Electrocorindon 120	kg	9,345	10,00	93,45
Electrocorindon 220	kg	11,135	20,00	222,70
Electrocorindon 320	kg	13,360	20,00	267,20
Stratifoliu 020	kg	60,500	78,00	4 719,00
Hîrtie calc ozalit	sul	81,000	5,00	405,00
Carnetul postului	buc	7,650	10,00	76,50
Mapa semnături	buc	73,000	8,00	584,00
Regis. progr. la verif. amc intr.	bl	30,750	5,00	153,75
Registru sugestii şi reclamaţii	buc	15,500	14,00	217,00
Registru A2	buc	98,000	9,00	582,00
Adever. pt. haine prot. muncii	buc	0,150	1 300,00	195,00
Adresa de solicit acord transf.	buc	3,750	500,00	1 875,00
Adeverinţe	buc	0,070	4 400,00	308,00
Adeverinţă terminare cursuri	buc	0,150	5 000,00	750,00
Balanţa de verificare	bl	15,000	1 95,00	2 925,00
Buletin verific. metrologică	bl	3,825	50,00	191,25
Buletin termoizolant	buc	0,150	1 300,00	195,00
Borderou livrare	buc	0,130	5 700,00	741,00
Carnet verificare	buc	6,750	100,00	675,00
Cerere transfer a tondului fix	buc	0,075	900,00	67,50
Cerere către comisia tehnică	buc	0,300	5 300,00	1 590,00
Cerere schimb locuinţă	buc	0,075	500,00	37,50
Certificat calibrare	buc	0,130	5 000,00	650,00
Comunicări S 2—4	bl	7,650	20,00	183,00
Contract direct	buc	0,240	2 000,00	480,00
Contract de muncă	buc	0,300	1 8500,00	5 550,00
Copii certificat căsătorie	buc	0,130	3 100,00	403,00
Chestionar	buc.	1,000	500,00	500,00
Comanda nr. cerere	buc	0,075	500,00	37,50
Decizie	buc	0,300	1 000,00	300,00
Dispoz. către caserie 14-3-18 A	buc	2,500	53,00	87,50
Dispoziţii desf. contract muncă	buc	0,200	42 000,00	8 400,00
Declaraţie	buc	0,150	6 000,00	9 000,00
Declaraţie de inventar	bl	7,500	10,00	75,00
Desfăşurătorul îndemnizaţiilor	bl	15,000	1,00	15,00
Deviz antecalcul	buc	0,150	500,00	75,00
Dovada de predare locuinţă	bl	5,000	10,00	50,00
Decontări	buc	1,000	283,00	283,00
Evid. contract act arii preiect	bl	15,300	20,00	306,00
Evidenţa utilaje tehnologice	buc	0,150	5 000,00	750,00
Evidenţa verif. şi repar. amc	bl	15,500	199,00	3 084,50
Ecusoane	buc	0,398	3 500,00	1 393,00
Fişa lăcătuşerie	buc	0,750	400,00	300,00
Fişa elib. bcf 11-3-2	buc	0,075	1 000,00	75,00
Fişa colectării salarii	buc	0,100	2 818,00	281,80
Fişe personale	buc.	0,190	2 100,00	399,00
Fişa constatare	buc	0,140	6 500,00	910,00
Fişa calcul chirie lunară	buc	0,015	500,00	7,50
Fişa betonieră	buc	1,100	700,00	770,00
Fişa autocisternă	buc	0,800	100,00	80,00
Zişa autofrigorific	buc	1,350	100,00	135,00
Fişa autotren transp.	buc	10,000	200,00	2 000,00
Fişa de evidenţa BCI	buc	0,150	1 000,00	150,00
Fişa tehnolog. de operaţii	buc	2,000	400,00	800,00
Fişe planificare bloc	buc	3,750	150,00	562,50
Fişă supr. locative închiriere	buc	0,300	1 000,00	300,00
Fişa colectivă de instructaj	buc	0,075	100,00	7,50
Fişe contabile	buc	0,150	700,00	105,00
Fişe mijloace fixe	buc	0,700	1 200,00	840,00
Fişă 25.1.3- Preţ autout-doc.	buc	0,075	1 000,00	75,00
Fişa 25.1.5-Tarife document	buc	0,150	2 000,00	300,00
Fişe examen	buc	0,150	1 000,00	150,00
Fişe tehnică	buc	0,300	6 800,00	2 040,00
Fişe valori materiale	buc	0,125	3 500,00	437,50
Fişa cont. 14530	buc	0,150	2 000,00	300,00
Fişe medicale	buc	0,250	1 450,00	362,50
Fişa pt. op. bugetare 14-5-28	buc	0,150	500,00	75,00
Fişe recepţie	buc	0,700	300,00	210,00
Fişa sintetică sah	buc	0,150	1 500,00	225,00
Fişe trecere trepte 15-02-6 BLC	buc	0,150	6 500,00	975,00
Fişă ungere a utilajului 7-07	buc	0,300	500,00	150,00
Foaie de comandă rep. curente	buc	14,000	10,00	140,00
File album produse	buc	1,750	975,00	1 706,25
Fişe cont. calitate	buc	3,000	1 800,00	5 400,00
Fişa de inscriere	buc	5,000	300,00	1 500,00
Foaie evidenţă anvelope	buc	0,125	300,00	37,50
Foaie de ambalaj	buc	0,360	4 800,00	1 728,00
Hotărîre inventii-inovaţii	buc	0,075	50,00	3,75
Hotărîre recompense inovaţii	buc	0,075	50,00	3,75
Hotărîre admit-resp. inovaţii	buc	0,075	50,00	3,75
Jurnal 14.5.14.2M	buc	0,300	2 400,00	720,00
Încheiere soluţion. Prev. incend.	bl	1,950	3,00	5,85
Lista nominală	buc	0,309	3 050,00	942,45
Lista priv. eşalon. valori S 2015	bl	15,000	5,00	75,00
Lista material scule	buc	0,100	4 800,00	480,00
Liste de avans chenzină	buc	0,150	1 660,00	249,00
Lista obiect. anexa 25201 C	bl	15,000	2,00	30,00
Livret inventar	bl	7,500	10,00	75,00
Masa neto	buc	0,550	4 000,00	2 200,00
Matriţe	buc	4,250	732,00	3 111,0
Notă comandă verif reparare	buc	0,075	100,00	7,50
Notă priv. stare teh. fond fixe	buc	0,075	200,00	15,00
Notă de contabilitate 14518	bl	2,500	2,00	5,00
Note plecare în concediu	buc	0,100	5 000,00	500,00
Note debit credit 14—3—17	bl	2,500	30,00	75,00
Notă de lichidare a datoriilor	buc	15,000	74,00	1 110,00
Note lichidare	buc	15,000	770,00	11 550,00
Note remaniere B. 6.08	buc	3,750	149,00	558,75
Note transfer	buc	0,100	200,00	20,00
Note de tehnică	buc	27,600	200,00	5 520,00
Notă ptr. schimb loc muncă ind.	buc	0,075	1 500,00	112,50
Note restituire	buc	3,750	40,00	150,00
Ordin repartizare locuinţă	bl	3,750	25,00	93,75
Plan măsuri-propuneri	buc	0,180	2 400,00	432,00
Program ptr. protecţia muncii	buc	0,333	3 000,00	999,00
Proces verbal	buc	0,200	2 300,00	460,00
Pr-verbal de impăcare	buc	0,075	1 000,00	75,00
Pr-verbal de dezbateri	buc	0,075	1 000,00	75,00
Pr-verbal contravenţie 15087	buc	7,500	100,00	750,00
Pr-verbal de examinare	buc	0,050	11 900,00	595,00
Pr-verbal predare primire locuinţă	buc	0,075	500,00	37,50
Pr- verbal predare primire suprafaţă	bl	3,750	55,00	206,25
Pr-verbal autoşasiu	buc	0,100	20 050,00	2 005,00
Pr-verbal scoatere din uzură	bl	3,750	5,00	18,75
Pr-verbal mijl. bază (file)	buc	0,300	500,00	150,00
Registru de fuid a disp 14319	bl	7,650	13,00	99,45
Registru evid. deficienţe calit.	bl	15,300	50,00	765,00
Registru consum	buc	116,000	23,00	2 668,00
Revizia transforair	buc	3,500	1,00	3,50
Specificaţie	buc	0,300	28 200,00	8 460,00
Sistem A.M.C. Vol 1, Vol 2	buc	38,000	2,00	76,00
Situaţia centralizată a prezenţei	buc	0,180	500,00	90,00
Sit. centr. realiz. pl. inv. 4—6—14	buc	0,150	100,00	15,00
Situaţia consum carb. bon. fixe	buc	0,075	300,00	22,50
Situaţie elemente calcul	buc	0,150	100,00	15,00
Situaţia fondurilor fixe	buc	0,150	800,00	120,00
Situaţia utilizării timp lucru	buc	0,100	7 040,00	704,00
Sot. colectare cheit. dir. moir.	buc	0,125	100,00	12,50
Stat boală	buc	15,000	36,00	540,00
Tichet rezervoare	buc	1,700	250,00	425,00
Certificat de inovator	bl	15,300	50,00	765,00
Portrete simple	buc	2,500	6,00	15,00
Catalog PSU 650	buc	100,000	2,00	200,00
Contracte închiriere	buc	3,750	1 000,00	3 750,00
Furgonetă FFP 12 A	buc	2,200	50,00	110,00
Inst. furgon frig 8FF 3	buc	4,000	1,00	4,00
Inst autocisternă 19-AB	buc	5,900	9,00	53,10
Instr. autobetonieră 12AB1	buc	6,900	1,00	6,90
Instr. autobetonieră 19AB4	buc	2,800	24,00	67,20
Inst autocisternă CO 113-7 C	buc	7,000	10,000	70,00
Instrucţiuni SDV		0,500	1 630,00	815,00

Lucrări forj. lib. pe cioc. presă		buc	16,000	2,00	32,00
Norme unificate pe M.I.C.M		buc	41,000	2,00	82,00
Nomenclator		buc	5,100	2,00	10,20
Prospect furgon frigorific		buc	2,000	15 650,0p	31 300,00
Produsul		buc	0,300	480,00	144,00
Studiu tipizare tehnică frig.		buc	22,000	5,00	110,00
Borderou facturi 14.3.10		buc	3,750	24,00	90,00
Bloc state plată pensionari		buc	4,700	157,00	737,90
Laufar Teleorman		ml	15,250	1,00	15,25
Pînză bituminată		mp	15,000	4 986,50	74 797,50
Țesături bituminate T.S.A		mp	8,800	10,00	88,00
Chingă 4 048 144		buc	1,050	660,00	693,00
Curea transmisie piele 6×100		kg	139,500	11,30	1 476,35
Curele transmisie 50×4450		buc	94,250	19,00	1 790,75
Argilă caolin M voda		kg	0,303	57 893,83	17 541,83
Pămînt turnătorie AGHIRES		kg	0,092	207 629,00	19 101,86
Piatră calcar măruntă		kg	0,030	9 477,00	284,31
Geam armat 1000×2000		mp	36,300	112,00	4 065,60
	TOTAL CONT			20 001	1 285 291,56
Cont 20 002					
Inel sig arbore D28		buc	0,750	18,00	19,50
Inel sig arbore D 42		buc	1,150	1 705,00	1 960,75
Inel sig alezaj D 38		buc	4,300	279,00	1 199,70
Inel sig alezaj D 42		buc	2,100	28,00	84,60
Inele sig alezaj 47		buc	1,050	4 594,00	4 823,70
Inele sig alezaj D 60		buc	0,000	198,00	0,00
Arc spiral D 7/70 0,6 MM		buc	0,400	16 236,00	6 494,40
Arcuri cor		buc	0,310	1 498,00	464,38
Arc spiral 113.1702.503		buc	0,400	54,00	21,60
Arc T. 55061481	2,0	buc	0,650	388,00	252,20
Arc T. 406.040.401.040	2,0	buc	0,500	376,00	188,00
Arc spiral 2R3427 A	2,0	buc	0,450	401,00	180,45
Arc 835-523034-54331314	2,5	buc	1,600	281,00	449,60
Arc spiral G 113.115.01.05	3,0	buc	1,450	218,00	316,00
Arc AB 45 116A0101012306	7,00	buc	10,800	1 286,00	13 888,80
Arc spiral T407.03.32	8,0	buc	9,450	266,00	2 513,70
Arc spiral T 407.031.602	10,0	buc	15,860	233,00	3 695,38
Arc NL 1124/64—L 40		buc	1,500	4 990,00	7 485,00
Arc compl T 6151210		buc	940,000	6,00	5 640,00
Arc spiral T 407.03.09 A	12,0	buc	71,000	272,00	19 312,00
Robinet tijă inclin. PVC DN 25		buc	308,000	52,00	16 016,00
Cot 90 Grd. cu ștuț DN 80		buc	268,950	99.00	26 626,05
Clapetă de închidere DN 80		buc	1 275,150	97,00	123 689,55
Piuliță olandeză inox 012.80		buc	40,200	138,00	5 547,60
Racord țevi inox D=50		buc	107,850	7,00	754,95
Filtre unghiulare DN 80		buc	2 103,380	57,00	119 892,66
Filtru inox DN 80		buc	13 045,670	4,00	52 182,68
Ladă scule FIF. 113.NI		buc	351,000	49,00	17 199,00
Pompa PE.2120 51.47101.70.11		buc	810,000	7,00	5 670,00
Pompe D. 100		buc	640,000	2,00	1 280,00
Pompa 720 DT 1000 R 1500		buc	15 320,000	1,00	15 320,00
Pompa 720 B×8000 S		buc	4 650,000	1,00	4 650,00
Pompa FSR 1 M		buc	545,000	1,00	545,00
Pompa 3813 20.25.000		buc	515,000	1,00	515,00
Schimbător de căldură RTT. 65		buc	23 150,000	6,00	138 900,00
Carcasă pompă tip F2 W 55 HW		buc	0,000	1,00	0,00
Supapă presiune 71.10.3.100101		buc	1 135,000	2,00	2 270,00
Brida rep. 319.92.103		buc	7,420	110,00	186,20
Etichete metalice COR 102.8		buc.	8,000	291,00	2 328,00
Etichete metalice. COR 102.9		buc	8,000	371,00	2 908,00
Tablă indic. I. 550. SB 1. 881 DRT.		buc	6,000	14,00	84,00
Cângi tip II		buc	15,000	10,00	150,00
Coturi hidrant 65		buc	110,000	2,00	220,00
Coturi hidrant subterane		buc	205,000	2,00	410,00
Cutii hidrant subterane		buc	360,000	2,00	720,00
Cutie cu picior ptr. furtun		buc	209,780	10,00	2 097 80
Fești furtune tip D		buc	38,800	10,00	388,00
Fesi furtune, tip C		buc	22,850	10,00	228,50
Furtun PCI 3		ML	48,850	513,70	25 094,24
Chei racord ABC		buc	25,000	854,00	21 350,00
Distribuitor		buc	460,000	22,00	10 120,00
Garn. cauciuc pt. racord TIP C		buc	0,800	700,00	560,00
Hidrant portativ		buc	828,000	49,00	40 572,00
Hidrant subteran 65		buc	1 495,000	1,00	1 495,00
Hidrant interior 533 MM		buc	76,000	49,00	3 724,00
Racord absorbție 702/52 A		buc	110,000	121,00	13 310,00
Racord înfundat TIP A—		buc	55,000	163,00	8 965,00
Racord înfundat TIP B		buc	25,000	30,00	750,00
Racord reducție A—B		buc	139,000	1,00	139,00
Racord refulare TIP A		buc	215,000	3,00	645,00
Racord refulare TIP C		buc	46,800	9,00	421,20
Racord refulare TIP D		buc	38,200	2,00	76,40
Stingător P 3		buc	222,700	2,00	445,40
Țeavă refulare C-12		buc	75,000	348,00	26 100,00
Braț AB 35,116 A. 054219		buc	4,550	1 600,00	7 280,00
Colier asamblat 31991017		buc	7,300	918,00	6 701,40
Furcă de basc, AB 45116 A 02020501		buc	94,000	760,00	71 440,00
Garnitură I MT 150095005		buc	6,300	735,00	4 630,50
Garnitură II MT 150095006		buc	9,410	735,00	6 916,35
Garnitură MT 150095017		buc	8,360	1 200,00	10 032,00
Garnitura I AS 45.1330915 A		buc	5,360	1 335,00	7 155,60
Legătură RM 514.219		buc	0,800	2 164,00	1 731,20
Roata de mînă 899700550000		buc	10,200	301,00	3 070,20
Siguranța RM 22.106/A		buc	2,000	2 026,00	4 052,00
Suport Bulon stg. AB.45116 A 01040		buc	40,000	185,00	7 400,00
Sup. bulon dr. AB.45116 A 01040801		buc	40,000	146,00	5 840,00
Zăvor AB.45.116 A.01010125501 A		buc	12,840	1 000,00	12 840,00
Broasca auto dreapta SRNI		buc	11,000	933,00	10 203,00
Arbore intermediar		buc	550,000	5,00	2 750,00
Armături metalice 92×145×18		buc	25,500	43,00	1 096,50
Articulație 102.6.110		buc	65,300	98,00	6 399,40
Ax furcă 1144502048		buc	30,000	14,00	420,00
Bolț arc. pt. disp. susținere		buc	3,750	104.00	390,00
Bolț 616		buc	12,400	152,00	1 884,80
Braț port rolă		buc	9,500	130,00	1 235,00
Bucșă 1131701028/A		buc	5,480	86,00	471,28
Bucșa 102.545		buc	590,150	98,00	57 834,70
Cama drp T.615120		buc	91,400	8,00	731,20
Cama stg. T.615119		buc	91,400	10,00	914,00
Carcasa ventil împrospătare		buc	71,800	19,00	1 354,20
Capac 132.1801.310		buc	28,000	94,00	2 632,00
Capac 132.1801.330		buc	30,000	149,00	4 470,00
Capac distrib. 1321801291		buc	53,000	147,00	7 791,00
Capac flanșa grs 100002		buc	0,000	96,00	0,00
Carcasa rulment		buc	8,060	55,00	443,30
Cep centrare pt. disf. susținere		buc	3,750	1,00	3,75
Cercel		buc	40,000	74,00	2 960,00
Cerc 900×20		buc	14,000	3,00	42,00
Cilindru 26.60.015 (Plopeni)		buc	880,000	1,00	880,00
Cilindru 0=75 Ans. C. 75.530		buc	336,900	2,00	673,80
Consola stîngă 113.35.07.004		buc	24,800	6,00	148,80
Cruce card F Past 1132201020		buc	230,000	118,00	27 140,00

Filtru ulei 23.000.900	buc	204,000	181,00	36 924,00
Fund turnat din oțel 1800×80	buc	10 379,000	1,00	10 379,00
Geanta disc și inel 7.0=20	buc	1 100,000	1,00	1 100,00
Geanta 900×20	buc	227,000	2,00	454,00
Inel grower C 20.5 (Reghin)	buc	11,900	54,00	642,60
Macara închidere 250 mm lungă	buc	7,150	291,00	2 080,00
Pinion vit. 3 113.17.01.032	buc	106,000	324,00	34 344,00
Pîrghie acționare 102.560 A	buc	330,000	30,00	9 900,00
Piuliță T.615133/134	buc	10,300	160,00	1 648,00
Piuliță T.615.133/136	buc	6,960	160,00	1 113,60
Piulița specială 2R5A 106-05	buc	8,000	186,00	1 488,00
Placa distanțieră T.615.128	buc	40.000	25,00	1 000,00
Placa 41 F.30.105	buc	3,000	410,00	1 230,00
Priza 132.1801.281	buc	330,000	107,00	35 310,00
Priza putere 30942003	buc	565,000	1,00	565,00
Perete față PAFS	buc	1 376,000	102,00	140 556,00
Profil montat 2073	buc	191,750	1 478,00	283 406,50
Profil montat 2304	buc	330,200	386,00	127 457,20
Profil montat 1422	buc	191,750	10,00	1 917,50
Reazem arc ptr. disp. susținere	buc	86,000	1,00	86,00
Robinet 8165.710.6015	buc	346,000	420,00	184 434,00
Rob. cu 4 cai AB-55-08-01-00	buc	159,000	1,00	159,00
Segment 900×20	buc	21,500	13,00	279,50
Suport 51124100	buc	1,800	1,00	1,80
Tren fix 131.17.01.011	buc	116,500	63,00	7 339,50
Ureche priză aer 7R-3422	buc	12,000	260,00	3 120,00
Ușă laterală PAFS	buc	2 408,900	35,00	84 311,50
Arbore T.550.37.10	buc	700,000	2,00	1 400,00
Arc T.55036129 Automacara	buc	0,800	910,00	728,00
Arc T.35036138 automacara	buc	0,500	850,00	425,00
Ax cor 102515	buc	940,000	80,00	75 200,00
Ax canelat cor D.I. 1214711977	buc	940,000	117,00	109 980,00
Capac UD. 1860.3414	buc	97,500	200,00	19 500,00
Cilindru C.A. 500	buc	1 513,000	56,00	84 728,00
Corp cilindru CA 540	buc	1 513,000	11,00	16 643,00
Cruce T.406.04.08.02	buc	95,000	254,00	24 130,00
Dispozitiv de agățare	buc	27,750	541,00	15 012,75
Elemente recup. cărucioare	buc	100,000	930,00	93 000,00
Elemente recup. zale ștanțate	buc	3,150	7 400,00	23 310,00
Elemente recup. bolțuri	buc	3,450	3 700,00	12 765,00
Flanșa T.406.03.04.02.09	buc	106,000	450,00	47 700,00
Flanșa T.406.03.04.04	buc	290,000	1,00	290,00
Jug vechi T.550.50.85	buc	237,280	198,00	46 981,44
Jug nou T.1620 (3761)	buc	207,620	107,00	22 215,34
Piston P58-84	buc	280,000	1,00	280,00
Pilot 858-7I	buc	40,000	1,00	40,00
Presetupa cauciuc SNT 341-222	buc	13,000	10,00	130,00
Roata dințată T.550.361.1310 A	buc	6,000	20,00	120,00
Rolă cablu T.406.534	buc	221,130	17,00	3 759,21
Servomotor T.550.36.1240 A	buc	315,000	45,00	14 165,00
Supapa P 58-61	buc	50,000	2,00	100,00
Tambur Fr. T.406.03.07.02.01	buc	725,000	20,00	14 500,00
Toba simplă	buc	17 765,000	216,00	3 837 240,00
Ventil P58-66	buc	105,000	1,00	105,00
Pompa MPS	buc	1 440,000	1,00	1 440,00
Pompa autoabsorbantă de 1000 l	buc	9 472,000	1,00	9 472,00
Arbore cardan SZ 44.07.000	buc	860,000	65,00	55 900,00
Ax cardan 1144502040 o bucată	buc	836,000	62,00	51 832,00
Butelii pt. acetilenă dizolvată	buc	1 900,000	6,00	11 400,00
Butelii pt. protoxid de azot	buc	1 400,000	3,00	4 200,00
Distribuitor hidraulic 12V	buc	2 300,000	10,00	23 000,00
Distribuitor hidr. D.600/0.450	buc	737,000	169,00	124 553,00
Distribuitor cu 3 sect.	buc	4 040,000	15,00	50 600,00
Ridicător NT 150095000 A	buc	1 160,000	1,00	1 160,00
Ax intermediar 50832102	buc	30,000	10,00	300,00
Ax rulare complet	buc	26 965,000	2,00	53 930,00
Ax rulare srp 10 incomplet	buc	20 145,000	7,00	141 015,00
Ax antrenare II 50832104	buc	25,000	20,00	500,00
Ax antrenare II 50832100	buc	24,000	20,00	480,00
Bucșa lagăr 81930019002	buc	90,000	24,00	2 160,00
Bucșa lagăr 81030016002	buc	68,000	12,00	816,00
Bucșa sferică 8183000078	buc	65,000	1,00	65,00
Braț asamblat 50424012	buc	640,000	2,00	1 280,00
Inel de presiune	buc	39,500	640,00	25 280,00
Picior automacara 5I	buc	300,000	30,00	9 000,00
Picior asambl. 50832014	buc	950,000	10,000	9 500,00
Șurub conductă 50832111	buc	243,000	5,00	1 215,00
Bucșe cauciuc AC. 301.04.23	buc	21,400	4 569,00	97 776,60
Bucșe elastică 591490136	buc	5,450	20,00	109,00
Disc de etanșare C 2067	buc	229,000	29,00	6 641,00
Garnitură cu guler	buc	4,450	25,00	111,25
Garnitură piston 190 315	buc	8,500	400,00	3 400,00
Garnitură 87660600134	buc	0,430	1 600,00	688,00
Garnitură D=45	buc	4,760	200,00	952,00
Garnitura rep. 206.252 D=89,2	buc	5,950	400,00	2 380,00
Garnitură capac	buc	24,750	161,00	3 984,75
Garnitură cauciuc AC 301.06.18	buc	27,750	1,00	27,75
Tampon 5121101023	buc	25,350	242,00	6 134,70
Miner T.406.03.12.14A	buc	4,270	112,00	478,24
Roata rulare N 171301/1E	buc	1 223,000	4,00	4 892,00
Roata rulare N 181301/1E	buc	1 108,000	5,00	5 540,00
Roata T.550.7.150	buc	4,270	108,00	461,16
Cot NL. 1237-10	buc	11,000	199,00	2 189,00
Furca cuplare 309.43.105	buc	15,000	494,00	7 410,00
Zăvor 41F-31108	buc	3,200	1 604,00	5 132,80
Rola 5262.16.117	buc	3,030	2,00	6,04
Țeava 5262.16.021/2	buc	2,870	22,00	63,14
Roata N 170202/1	buc	480,000	1,00	480,00
Roata dințată 2801.02.13	buc	382,000	2,00	764,00
Roata dințată 643.02.02/A	buc	62,000	2,00	124,05
Ceară parchet	kg	16,600	89,75	1 489,80
Coturi PVC 20	buc	1,250	100,00	125,00
Coturi PVC 25	buc	2,300	2,00	4,60
Coturi PVC 75	buc	16,200	95,00	1 539,00
Reducție PVC 90-63	buc	10,000	12,00	120,00
Butoi PVC Tip 4	buc	66,000	143,00	9 438,60
Anvelope 590×13	buc	202,400	1,00	202,40
Anvelope Auto 640×15	buc	230,670	1,00	230,67
Anvelope 1112×10	buc	696,960	12,00	8 363,52
Anvelope 112/10×18	buc	696,960	3,00	2 090,88
Camere 112/10×16	buc	106,480	4,00	425,92
Cameră 11,2×10-28	buc	110,000	5,00	550,00

Important

„Intreprinderile interesate de aceste materiale vor transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

Intreprinderea Automecanică Mediaș – Jud. Sibiu.

Valorificarea se va face conform prevederilor Legii 11/1980.

Emil GEORGESCU și Vasile BAȘA

(Urmare din pag. 1)

8	Tablă neagră	22 mm	OL 50	9,5	3 140	29 830
9	Tablă neagră	25 mm	OL 50	6,3	3 100	15 530
10	Tablă neagră	25 mm	OL 52	13,8	3 500	48 300
11	Tablă neagră	28 mm	OL 44	2,3	3 280	7 544
12	Tablă neagră	30 mm	OL 52	4,4	3 500	15 400
13	Tablă	30 mm	OL 37	6,5	3 510	22 815
14	Tablă	35 mm	OL 37	15,2	3 090	46 968
15	Tablă	35 mm	OL 37	13,6	2 670	36 312
16	Tablă	35 mm	OL 52	6,9	3 050	21 045
17	Tablă	38 mm	OL 52	7,3	3 580	26 137
			ȚEVI DIN OȚEL PENTRU CONSTRUCȚII			
1	Țevi construcții	5×1,5	OLT 35	0,05	5 300	2 650
2	Țevi construcții	10×1	OLT 45	1,1	2 520	27 720
3	Țevi construcții	30×2,6	OLT 35	0,6	7 000	4 200
4	Țevi construcții	65,5×10	OLT 35	1,1	2 819	3 100
5	Țevi construcții	73×10	OLT 35	10,7	3 780	40 446
6	Țevi construcții	73×10	OLT 45	7,7	3 630	28 151
7	Țevi construcții	114×10	OLT 35	5,1	3 930	20 043
8	Țevi construcții	121×4	OLT 35	1,7	4 050	6 885
9	Țevi construcții	133×4	OLT 35	6,3	4 100	25 830
10	Țevi construcții	143,3×3,96	OLT 35	1,4	3 180	4 452
11	Țevi construcții	219×6	OLT 35	0,9	4 970	4 473
12	Țevi construcții	324×22	OLT 35	23,4	3 210	75 114
13	Țevi construcții	406,4×38	ST 35	1,0	16 090	16 090
14	Țevi construcții	622×22	ST 35	2,1	5 200	10 920
			ȚEVI DIN OȚEL PENTRU INSTALAȚII			
1	Țevi negre	1/8″		0,3	1 700	510
2	Țevi negre fără mufă	1″		2,5	4 540	11 350
3	Țevi negre fără mufă	1 1/4″		4,7	3 780	17 766
4	Țevi negre	1 1/2″		1,9	3 460	6 574
5	Țevi negre	2″		1,5	6 470	9 315
6	Țevi zincate	1/8″		1,2	1 200	1 440
7	Țevi zincate	1 1/4″		1,0	8 750	8 750
8	Țevi zincate	1 1/2″		4,6	3 830	27 094
			PROFILE FORMARE LA RECE			
1	Cornier îndoit	100×60×4	OL 37	6,0	3 570	21 420
2	UNP îndoit	40×20×3	OL 37	2,5	3 570	8 925
3	UNP îndoit	40×25×3	OL 37	4,3	4 830	19 900
4	UNP îndoit	50×25×3	OL 37	1,7	3 480	5 916
5	UNP îndoit	60×25×3	OL 37	4,1	4 110	16 851
6	UNP îndoit	80×25×3	OL 37	1,9	3 350	6 365
7	UNP îndoit	30×40×3	OL 37	2,2	3 120	6 860
			OȚEL CALIBRAT ÎN BARE			
1	Bare trase	Ø3	OL 37	0,6	5 070	2 535
2	Bare trase	Ø3	OL 60	0,3	4 870	1 461
3	Bare trase	Ø6	OL 37	0,5	4 110	2 055
4	Bare trase	Ø6	OL 44	1,5	6 980	10 470
5	Bare trase	Ø10	OL 44	1,0	6 420	6 420
6	Bare trase	Ø12	OL 44	0,5	4 420	2 210
7	Bare trase	Ø13	OLC 45	1,1	4 140	4 654
8	Bare trase	Ø14	OL 37	0,4	4 140	1 650
9	Bare trase	Ø14	OLC 45	0,2	5 240	1 048
10	Bare trase	Ø27	AUT 40	2,5	4 270	10 675
11	Bate trase	Ø32	ARC 3	1,1	6 130	6 743
12	Bare trase	Ø42	OLC 60	2,0	4 400	7 800
13	Bare trase	Ø28	AUT 12	0,1	4 010	401

Important

Unitățile interesate sînt invitate să consulte cu atenție listele materialelor disponibile ofertate de Întreprinderea Tehnometal București cu sediul în B-dul București Noi. nr. 170.

Valorificarea se va face potrivit prevederilor Legii 11/1980.

Relații suplimentare la telefon 67 47 90.

Beneficiari prezumtivi sînt asigurați de buna colaborare.

„ÎNTREPRINDEREA AUTOMECANICA MEDIAȘ”

Ofertă de materiale disponibile

Denumire material	UM	Preț unitar	Cantitate	Valoare
Oțel rotund 160 W-4571	kg	36,865	158,00	5 824,67
Oțel rotund 160 W-4541	kg	41,295	200,00	8 259,00
Oțel rotund 180 OLC-35	kg	3,677	148,00	544,19
Oțel pătrat 250 W-4571	kg	51,417	1 160,00	59 643,72
Profil INP 220 AL-37-2 N	kg	3,448	2 600,00	8 964,00
Oțel rotund 15 40 C-10	kg	8,882	442,00	3 928,93
Oțel Pătrat 56×56 OL-37-1N	kg	3,908	16 930,00	62 645,24
Oțel lat 70×3 OL-50-1	kg	4,487	1 200.00	5 384,00
Oțel bandă LC 90×4 OL-50	kg	3,902	10 670,00	41 634,34
Oțel lat 110×10 OL-37	kg	3,421	1 850,00	6 328,85
Oțel lat 120×8 OL-37	kg	3,698	1 700,00	6 286,60
Oțel lat 120×8 OL-37-1N	kg	3,428	3 100,00	10 626,80
Oțel lat 140×10 OL-38	kg	3,790	1 143,00	4 331,97
Oțel INP 140	kg	3,600	445,16	1 602,57
Tablă 3×100×600 OL-42-1K	kg	3,486	20,00	69,72
Tablă 5×1480×4500 OL-44-4KF	kg	4,636	21 502,00	99 683,27
Tablă 5×1500×6000 ST-60-2	kg	4,125	3 067,00	12 651,37
Tablă NGR 25×2000×5000 52-2K	kg	4,185	18 130,00	75 837,78
Tablă NGR 25×2000×6350 37-1N	kg	3,056	14 190,00	43 364,64
Tablă 4,5×1000×1400-ARC G-6	kg	4,334	1 844,00	0,89
Tablă inox 2,5×800×2000 W-4541	kg	73,057	344,60	25 131,69
Tablă inox 2,5×800×2050 W-4541	kg	75,720	156,00	11 813,25
Tablă inox 3×100×1300 V 2 AE	kg	53,188	53,00	2 818,96
Tablă inox 3×100×2000 V 2 AE	kg	53,188	66,00	3 510,40
Tablă inox 3×110×1300 V 2 AE	kg	53,188	86,00	4 574,16
Tablă inox 3×110×2000 V 2 AE	kg	53,188	57,00	3 031,71
Tablă inox 3×140×2000 V 2 AE	kg	53,188	13,00	691,44
Tablă inox 3×160×2000 V 2 AE	kg	53,188	53,00	2 818,96
Tablă inox 3×180×680 V 2 AE	kg	53,188	89,00	4 733,73
Tablă inox 3×190×680 V 2 AE	kg	53,188	27,00	1 436,07
Tablă inox 3×190×1500 V 2 AE	kg	53,188	47,00	2 499,83
Tablă inox 3×200×2000 V 2 AE	kg	53,188	86,00	4 574,16
Tablă inox 3×210×680 V 2 AE	kg	53,188	30,00	1 595,64
Tablă inox 3×250×1000 V 2 AE	kg	53,188	192,00	10 212,09
Tablă inox 18×1400×5500 W-4541	kg	61,714	1 116,00	68 872,82
Tablă inox 20×2000×8000 W-4541	kg	61,137	11 532,00	705 031,88
Oțel BLR 30×1 1/2	kg	5,262	11 532,00	705 031,88
Profil Z 80×40×40×4	kg	4,102	395,00	2 078,49
Profil Z 80×40×40×4×4-8M	kg	4,102	7 810,00	32 036,62
Profil U 230×40×4×8460	kg	3,915	1 650,00	6 768,30
Țevi constr 45×3,5 OLT-35	kg	10,210	965,00	3 777,97
Țevi constr 60,3×3,2 OL-32-1N	kg	5,967	7 400,00	44 155,80
Țevi constr 33,7×3,6 CMH	kg	6,457	2 226,00	14 373,28
Țevi constr 33,7×4 ST-35	kg	7,544	693,00	5 227,99
Țevi constr 404/2 90×10 OLT-45	kg	5,436	18 100,00	98 391,60
Țevi constr 95×10 OLT-45	kg	5,304	22 870,00	121 302,48
Țeavă constr 101,6×14,2 OLT 35	kg	4,879	1 974,00	1 971,11
Țevi constr 108×18 OLT-45	kg	5,038	1 974,00	9 945,01
Țevi constr 114×22 OLT-45	kg	5,304	1 894,00	10 045,77
Țevi constr 121×14 OLT-65	kg	5,701	1 520,00	8 665,52
Țevi constr 133×12 OLT-35	kg	6,630	614,00	4 070,82
Țevi constr 133×16 OLT-65	kg	5,304	570,00	3 023,28
Țevi constr 140×10 OLT-35	kg	5,045	981,00	4 949,14
Țevi constr 140×22 OLT-65	kg	5,304	2 894,00	15 349,77
Țevi constr 178×14	kg	5,675	9 071	51 478,49
Burlane 244,5×10,03	ML	7,332	1 605,00	11 767,86
Conducta fără filet 273×9,27	kg	5,078	584,00	2 965,55
Țevi oțel 273×16 OLT 35	kg	6,283	434,00	2 726,82
Țevi negre inst. 12,3/4 ×7	kg	3,415	330,00	1 126,95
Aluminiu lingotat	kg	7,50	60 000,0	450,00,0
Țeavă inox 85×8×6000 W-4301	kg	8,500	2 564,00	98 714,00
Sîrmă rot S 4,5	kg	6,929	149,98	1 039,21
Sîrmă rot M 4 RM	kg	7,052	239,40	1 688,24
Sîrmă rot ARC 5 RM	kg	6,929	1 372,00	9 506,58
Sîrmă oțel ARC RR 4 MM	kg	7,155	1 255,00	8 979,52
Sîrmă oțel ARC RR 3,5	kg	7,155	428,95	3 099,13
Sîrmă oțel ARC RR 5,5	kg	7,046	231,00	1 627,62
Sîrmă oțel ARC RR 6	kg	7,046	114,00	803,24
Sîrmă semirot splin 9,5×4,75	kg	5,916	466,06	2 757,21
Fontă veche rebut propriu	kg	1,344	4 180,29	5 618,30
Bară aluminiu 35 99,5 1/2 T	kg	24,900	98,00	2 440,20
Bară dural. 40	kg	24,900	72,00	1 792,80
Bare anticorodal 1—40×40	kg	24,800	116,00	2 888,40
Profil AL 6061 rulou NR 4×4825	kg	34,100	1 911,00	65 165,10
TB 0,3×914×2000 AL 5005	kg	27,000	1 100,00	29 700,00
Tablă 3×100×2350 AL 5050 1/2T	kg	25,200	284,00	7 156,90
Tablă 3×150×2350 AL 5050 1/2T	kg	25,200	40,00	1 008,00
Tablă 3×180×2000 AL 5050 1/2T	kg	25,200	75,00	1 890,00
Tablă 3×180×2400 AL 5050 1/2T	kg	25,200	430,00	10 836,00
Tablă 3×200×1000 AL 5050 1/2T	kg	25,200	35,00	882,00
Profil AL. F-149×6000	kg	34,100	3 030,00	103 323,00
Profil AL 6061 P 1×7950	kg	34,100	515,00	17 561,50
Profil AL 6061 P 4×4850	kg	34,100	3 340,00	113 894,00
Profil Aliaj 6061 P 4×10800	kg	34,100	115,00	3 921,50
Profil AL 6061 P 4×MI 1900	kg	34,100	620,00	21 142,00
Profil AL A 1—3×5400	kg	34,100	947,00	32 292,70
Profil anticorodal A 2—1 M×6930	kg	34,100	2 227,00	75 940,70
Profil AL A 2—1×4700	kg	34,100	670,00	22 847,00
Profil AL 6061 A 2—9×2400	kg	34,100	696,00	23 733,60
Profil AL 6061 A 2—9×2500	kg	34,100	216,00	7 365,60
Profil AL 6061 F 22 A 3—1×4221	kg	34,100	261,30	8 910,33
Bare CU 9 1/2 I 30×5	kg	81,800	128,00	10 470,40
Sîrmă CU 9 1/2 T 22,7	kg	81,800	58,00	4 744,40
Bare bronz 30 BZ-14	kg	69,550	8,00	556,40
Țesăt sîrmă bronz 0,10×0,063	kg	704,000	9,50	6 688,00
Placă 20×500×3000 AM-60-M	kg	36,800	190,00	6 992,00
Sîrmă alamă 0,5 60 M	kg	67,900	128,00	8 691
Sîrmă alamă 3	kg	60,500	30,40	1 839,20
Țeavă alamă 24×2 AM 63 1/2 T	kg	68,550	6,50	445,57
Țeavă alamă 25×3 AM 631/2 T	kg	67,100	291,00	19 526,10
Fund D=700×6	buc	462,000	2,00	924,00
Cherestea fag NAL CL A 50	kg	1 032,360	3,96	3 934,90
Cher. fag aburit B 60 NT 100—170	kg	760,750	2,51	1 909,48
Cherest. tei CLB 50 180—600	mc	919,700	18,27	16 802,91
Bușteni tei ctg I	mc	278,070	2,58	717,42
	TOTAL CONT		20 001	857 684,16
	TOTAL GESTIUNE			857 684,16
Electrozi wolfram 4	kg	1 437,600	135,51	194 809,17
Electrozi spec ok 63-30 1,6	kg	112,550	99,00	11 142,45
Electrozi inox universal 2,5	kg	0,000	193,00	0,00
Electrozi schwartz 3kr 3,25	kg	20,481	143,60	2 941,07
Electrozi cromend 70NB 3,25	kg	498,660	518,75	258 679,87
Electrozi CR 25 NI 20 B 4	kg	78,180	39,00	3 049,02
Cablu tracțiune MAT 18-6×19	kg	10,060	380,00	3 822,80
Ambalaj varianta 3 /metal/	kg	1,290	36,00	46,44
Aluminiu deșeu consum propriu	kg	4,700	20 000,00	94 000,00
Etichete minimale	buc	4,000	2 884,00	11 536,00
Matrițe A4 șapilograf ceh	buc	1,650	5 000,00	8 250,00
Reducție A-B	buc	139,000	2,00	278 00
Reducție B-C	buc	72,400	12,00	868,80
Capac lagăr D=200 T 406.03.06.61	buc	300,000	375,00	112 500,00
Arbore T.406.03.05.04.01	buc	300,000	5,00	1 500,00
Arbore T.406.04.01.04	buc	85,000	2,00	170,00
Bucșe 2269 T35	buc	16 452,960	1,00	16 452,96
Braț T.406.031.40.300	buc	310,000	6,00	1 860,00
Coroana dinț. RVN AP 395-511179	buc	766,000	8,00	6 128,00
Roata dințată T.406.03.07.01	buc	725,000	45,00	32 625,00
Rola UD.1860.522 A	buc	151,880	87,00	13 213,56
Rola T.406.05.010.8	buc	250,000	55,00	13 750,00
Rola T.550.522.1	buc	235,000	51.00	11 985,00
Bucșe V.113.203.32	buc	11,600	50,00	580,00
Bucșe V.113.203.36	buc	25,750	50,00	1 287,50
Flanșe CC.113.3.04.09.10.03	buc	7,020	94,00	659,88
Flanșe S2.03.01.002	buc	4,760	163,00	775,88
Furca B.9.28 (Plopeni)	buc	97,000	20,00	1 940,00
Maneta 5914.94.303	buc	4,930	450,00	2 218,50
Reducție 5912.92.319	buc	3,810	1 330,00	5 067,30
Protoxid de Azot	kg	13,650	60,00	819,00
Acid acetic glacial	kg	40,000	2,00	80,00
Acidum ascorbicum	kg	253,530	1,00	253,53
Acid clorhidric 2N	kg	29,000	1,00	29 00
Acid florhidric P.A.	kg	100,000	4,00	400,00
Acid amino 1	kg	967,000	0,50	483,05

(Continuare în pag. 2)

consemnări

Miron Blaga

COLBURILE MEMORIEI

Editura Litera, 1980

Miron Blaga scrie o poezie post-semănătoristă, mai exact: post-tradiționalistă. Aceasta nu are sens pejorativ, dimpotrivă, termenul fiind utilizat aci – păstrînd proporțiile – în accepția în care Gauguin, Van Gogh, Cézanne, Seurat reprezintă în istoria artelor post-impresionismul, raportați fiind la predecesori. Vreau să spun că în poezia tînără, de sursă citadină, inspirată de ororile veacului, de agresiunea realului și racordată mai ales la poezia anglo-saxonă de azi, Miron Blaga vine dintr-o altă sursă, de tradiție autohtonă și de simțire românească, îndatorată îndeosebi satului. Ceea ce nu înseamnă de fel că poezia acestuia nu este saturată de cultură, de ar fi doar să amintim poezia Emblemă cu care debutează volumul sub raza de ideal și visare a Cavalerului de la Mancha. Dar obsesia satului, a naturii și purității, o întîlnim peste tot. **Un pîlc de mesteceni lumina o ține zăvorită** p. 10. Sau : **Limpede și mlădios ca izvorul / mi-e sufletul în amiaza fierbinte / cînd ostrov îmi găsesc în finațuri înflorite ...** p. 30.

Adevărate accente imnice, o poezie a extazului, mai ales că bucuria și lumina nu intră prea des în atenția poeților, toți fiind mai degrabă atrași de tenebre : **Oare nu simți în lumina lui august / fervoarea unui zeu / plin de văpăi și uimire ?** p. 21. N-am vrea să pierdem rafinata imagine : **Mori / de vînt sunt manuscrisele, / pe tîmpla unei statui.** p. 9 ; Și nici acest gest de încredere, de fermitate în spiritul propriei sale elaborări poetice : – **„sintaxa trandafirului" Acum pare să fie o oră confuză. / Dar în pîcla aceasta de / ceață, dar în persistența aceasta obscură / se vestește armonia profundă.** p. 31.

Ilie MĂDUȚA

Cristian Velescu

CĂLĂTORII NEOBIȘNUITE

Editura Facla, 1981

Agreabil la o lectură nespecializată (descrieri plastice, personaje suficient de complicate, relații – adesea – dramatice), volumul de debut al lui Cristian Velescu (apărut în seria „Proză scurtă contemporană" a Editurii Facla) dezvăluie, la o reluare atentă, un strat formativ, o structură de adîncime care-i conferă un plus de interes și de coerență.

Motivul central este călătoria (titlul, așadar, nu a fost luat la întîmplare, el este, într-un anume sens, emblema tuturor pieselor). Majoritatea eroilor străbat un **drum**, la capătul căruia îi așteaptă o experiență decisivă (sau, oricum, importantă) pentru destinul lor. Să se vadă **Neobișnuita călătorie a unui om însemnat, După-amiaza dansantă, Portretul tinerei fete** etc. Călătoria și traversarea acelei încercări au rolul de a-l inița pe erou în ale vieții, în misterele ei. Pe de altă parte, cele două elemente trimit la identificarea, neexplicită, dintre **existență** și **drum**. Aceasta, împreună cu analogia **existență – vis** (de asemenea, latentă), se înscrie în cadrele unei viziuni baroce – spre care ne îndreaptă și comportamentul vag picaresc al unor personaje (pictorul din **Portretul tinerei fete**), convenționalismul elocvent, asumat, conștient de sine, al unor situații etc. **Drumul** de care vorbeam poate fi străbătut aievea sau, dimpotrivă, în vis (uneori, amintire). Tensiunea prozelor rezidă, de fapt, în alternanța strînsă și bine condusă dintre real și fantastic, dintre evocare și alegorie. Treptat, deși textul rămîne nediscursiv, ceea ce capătă importanță este ideea și nu imaginea, reacția intelectuală a receptorului, nu mediul sau psihologia personajelor. Dar – lucru demn de reținut – ideea se dovedește difuză, multiplă.

Astfel gîndit și realizat, **Călătorii neobișnuite** ni se pare a fi unul din cele mai izbutite debuturi apărute în seria amintită.

Eugen DORCESCU

Drumul spre Naxos

„Dar astea erau exerciții literare, bazaconii galante", avertizează, într-o pagină de proză, liricul, vorbind despre bricolajul mitic-livresc al literaturii sale – mod, totuși, mai mult de a propune convenția decît a o discredita: „În sfîrșit, iată-mă ajuns în insula Naxos. Vraciul Proteu mă primește în laboratorul său. «Am fugit de Lume, îi spun. Dar domnișoara Liginsky tot a prins de veste și m-a urmărit luînd forma unui val.» «Și ce dorești?» «Vreau, dacă se poate, Puternicule, să rămîn aici, în insula viselor, Naxos» «Da, spuse, dar te voi preface în stîncă. Domnișoara Liginsky și oricîte valuri vor veni se vor zdrobi de tine» **(Risul tăcut)**.

Să reținem, fără alte comentarii deocamdată, această scurtă pagină de proză a lui Emil Botta – cu nimic străină de butaforia poeziei: definită, și aceasta, prin epifanii animiste și bestiarii spiritualizate, de deambulații mitice și metamorfoze onirice – și să încercăm o descriere a spației de lirism congenere. Să reținem, cu alte cuvinte, din mult teatralul lamento sarcastic, din muzicala tiradă tragică a poeziei lui Emil Botta, referințele la un spațiu interior – sediu predilect pentru inscenări autoscopice, „exercițiu în abis" – ordonat de însemnele somnului, visului, reveriei ; tablourile mișcate de mașinării alegorice, veghind existența unui univers fantomatic, polimorf și artificializat: „Am o casă / numai oglinzi. / În ea mă închid / ca un fermecat / și mor mereu, repetat / în glaciale oglinzi / reflectat. / Pe dumneavoastră, iubito, / v-am invitat / în casa numai oglinzi, / o casă / cum numai la Inzi / ori la țărmii de Tigru / ori fabulos Eufrat / mai se află; / o casă numai oglinzi / cum în basme / fabulosul palat" **(Oglinzile)**; un „theatrum naturae" în care personajul liric este concomitent țintă și instrument al agresiunii fenomenalului: „Negru, în fața ochilor mei. / Un pictor sumbru / a pictat o sumbră pictură. / Și tot privind / această lume fenomenală, / începe orbirea. / Acum nu-mi rămîne decît / un exercițiu în abis, / o cale întoarsă, / un drum răsucit, răsucit. / În mine însumi să încerc / a mă strecura, / a mă insinua în gol, / o vierme răsucit, răsucit. / Oh, și mi-e frică, / o animalică, o atavică spaimă. / Unde sînteți, / refugiile mele?" **(Aproape novembre)**.

Există, fără îndoială, în poezia lui Emil Botta o propensiune spre elementul fantezist spectacular: cohorte ale arborilor bîntuie „tundrele somnului", altercații ale astrelor amenință armonia cosmosului; sînt propuse viziuni stranii: cete edenice își fac simțite prezența malefică, se constată invazii premonitorii ale elementului vegetal etc.; mai mult însă decît prin desfășurarea unor astfel de tablouri, poezia este definită printr-un șir de **topoi**, în strictă observanță față de reperele unei estetici manieriste: jocul de oglinzi, confuzia voită între realitate și aparență, masca, dublul, iluzia, metamorfozele. Pe de o parte, imaginație risipită prodigios în inscenări insolite, pe de alta, extremă convenționalizare a scenariului poeziei: „Iată ora metamorfozelor: / Îmbrăca-voi ale nopții straie, / un opac în opacitate. / Rînjiți, colegii mei, cu dinții voștri albi, / cînd copacii mi-or spune: «Majestate»! / / Lupii să nu-mi sfîșie veșmîntul, / corbule, dă-mi pace. / Să se astîmpere, molatecul vînt, / cu miniștri ca el n-am ce face. / / Priculiciul, / să lase biciul. / Și inima sus! Înălțarea! / Ducă-se duhul asfodelelor / la ruginosul scaun al stelelor" **(Apoteoză)**.

Tras sub arcanele visului, scenariul poeziei resuscită, de-a valma, fantasme livrești și arhei mitologici – un întreg dicționar mitologic dimpreună cu o paramitologie de intenție ironică: Titania, manarhul Timp, Selene, Endymion, Gongora, Rob Codru, Piaza Rea, Undine, Domnul Patru-Scinduri, puiul de lele, Pan, ielele, Eol cel aprig, Trif nebun, Marioneta, Odiseu, Frumoasele, Dînsele, Briareu, Hecate, Tiresias, Oberon etc. populează o zare silvanică, un eden naturist eminescian, o shakespeareană insulă onirică, nu o dată o neagră feerie romantică autohtonizată: „Singur umblam prin desime, / prin al Rusalelor codru vestit. / Negru de tristețe, tristeței sortit, / singur umblam prin desime. / Cînd auzit-am auzit / glas ca de zimbri, metalic, ascuțit: Briareu! / Aici în desime nu-i nime, / Doar păgînească treime, tăcutele doar elocinți vegetale și ziulica și eu. / Ah, e codrul, titanul cu brațe o mie, / strămoșul codru e Briareu" **(Briareu)**.

Poetul însuși își identifică, în acest spațiu aflat „la confinele visului", încarnările livrești: „în adorare pierdut / la icoana pădurii, / am smuls harfa. / Pe corzile ei / o cîntare visam a spune, / visam să fiu Aedul / ce din vechi tot așteaptă / ceasul acesta. Visam să fiu / îngropat de viu în monstruoasele cîntece. / Oh, toamna-i aici, toamna-i colea, / dar pînă la adormire, / pînă la desăvîrșirea de moarte, / mai va" **(Unii și alții)**. Dublul său teatral se numește Dionysos, Școlarul Durerii, Strengarul, Regele-Păstor. În fine, Don Juan: „El Burlador, striga un glas, / în decorul stins al stinsei alei, / glasul nestins al iubitei femei. / / Pană de cocor! El Burlador! / Și intru în al pădurii cavou, / mă pierd în uitarea / mă pierd în uitarea / fără ecou. / / Sînt acum cel mai trist Don Juan, / m-am închinat cucului, / ce anotimp sur! / Codrul îmi spune: Frunză de mohor ... / Ah, șarpele, ah, milostivul! / Ian auzi-i rîsul: / Pană de cocor, El Burlador!" **(El Burlador)**.

Perindare de arhei, pendulare între iluzie și real, poezia lui Emil Botta există prin modul în care propune și demistifică un artificiu teatral: joc ambiguu, pentru că în contingent ori în „insula viselor, Naxos", ea are înfățișarea păstorului Hylas, cel cu o sută de măști.

Lucian ALEXIU

inedite

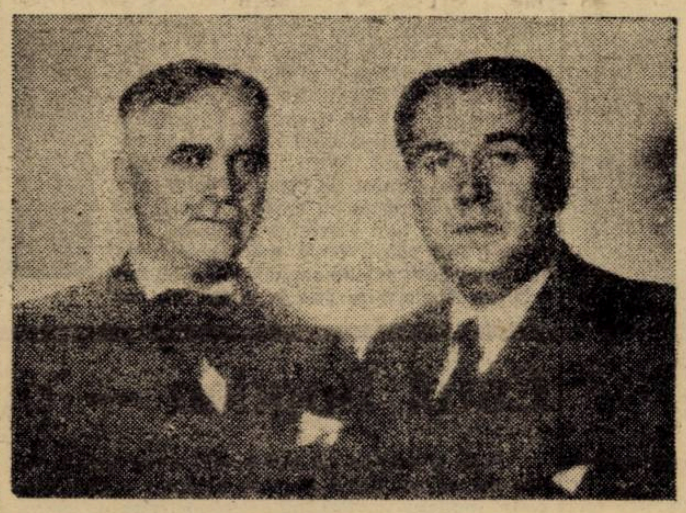

O scrisoare și o fotografie inedită ale lui Tudor Arghezi

Din exegezele și studiile de mai mici dimensiuni care s-au scris pînă acum asupra operei și vieții **europeanului din Mărțișor** se poate observa, cu destulă claritate, urbanitatea de care era capabil acest ins incomod și puțin sociabil. Oricine a bătut la ușa casei sale i s-a deschis și amfitrionul a răspuns cu o promptitudine de tip occidental. Cazurile nu sînt rare și mult așteptata carte de amintiri și evocări despre Tudor Arghezi va confirma mărturiile noastre.

Unul dintre cei care s-au bucurat din plin de solicitudinea **lui** este și poetul **Ion Ojog,** membru al cenaclului **Sburătorul,** iubit și apreciat de E. Lovinescu, autor al volumelor **Pridvoare, Amiezi tîrzii, Stemo din viltoare** și **Amurguri vechi,** care au fost bine primite de critica vremii, în special de Perpessicius.

Aflîndu-se în Dorohoi, locul său de naștere, poetul Ion Ojog intenționa, și cazul nu e singular, să se stabilească în capitală, unde ar fi putut intra în contact direct cu viața literară atît de capricioasă și fluctuantă. Discutase în mai multe rînduri cu Tudor Arghezi și acesta îl consiliase să vină cu toată încrederea, gîndindu-se la posibilitatea de a-l plasa în vreo redacție de revistă sau ziar. Cezar Petrescu, alt mentor și apropiat al poetului, se arăta sceptic, comunicîndu-i într-o misivă din 25 aprilie 1925: [1] **„Indemnul lui Arghezi e frumos și îl înțeleg perfect. Dar mă surprinde, fiindcă nici el, cu colții lui, slavă Domnului, tari și cu o reputație bine înfiptă, nu o duce prea strălucit, și e silit să scrie la gazete din Iași și altele. Ceea ce-i demonstrează chiar lui – și mă surprinde că nu observă cînd e vorba de alții – că Bucureștii nu au nimic ispititor pentru o carieră de toc și cerneală."** În București, Ion Ojog se va stabili mult mai tîrziu, fiind ajutat de confrații săi literari. Scrisoarea pe care o publicăm în continuare este o dovadă de felul cum Tudor Arghezi aprecia pe mai tinerii săi prieteni.

5 mai 1925

Stimate domnule Ojog,

Am primit cîteva versuri foarte interesante de ale dumitale. Însă nu am avut unde să le plasez în așteptarea unei foițe săptămînale, pe care am de gînd s-o scot în dublul scop al periodicității literare și al publicității necesare subscrierilor mele.

Cartea de versuri pe care trebuie să ți-o procur, nu mi-a fost adusă, după făgăduială și încă nici nu am găsit-o disponibilă în București.

Devotat
T. Arghezi [2]

Revista săptămînală la care face aluzie Tudor Arghezi este, desigur, **Bilete de papagal,** care va apare începînd cu data de 2 februarie 1928. Deci, peste trei ani. Nu putem preciza la ce carte de versuri se referea poetul în această scrisoare. Fotografia pe care o comunicăm a fost executată în București, la **Studio Julieta,** în 1941, avînd mențiunea pe verso: **reproducerea interzisă.** Reprezintă **pe Tudor Arghezi și Ion Ojog.**[3]

Nicolae SCURTU

[1] Originalul se află în arhiva scriitoarei Rodica Ojog-Brașoveanu, București.

[2] Originalul se află în arhiva scriitoarei Rodica Ojog-Brașoveanu, București.

[3] Originalul se află în arhiva scriitoarei Rodica Ojog-Brașoveanu, București.

* Mulțumim și pe această cale doamnei Rodica Ojog-Brașoveanu pentru solicitudinea ce ne-a arătat în cercetările noastre.

„Grafica germană din districtul Gera — Republica Democrată Germană"

(Urmare din pag. 7)

germană actuală de un nou val expresionist. Tonalitățile grave sau de-a dreptul tragice se regăsesc în gravurile lui Joachim Kuhlmann – „Pentru Siqueiros" – și mai ales la Barbara Langensiepen – „Mame din Chile". În ultima lucrare amintită, nu pot fi neglijate apropierile de Käthe Kollwitz.

Continuatori ai unei prestigioase tradiții în grafică de la Grünewald, Dürer, Cranach, pînă la expresionismul începutului de secol, artiștii din Gera stăpînesc excelent tehnica gravurii și litografiei. O anume minuțiozitate de factură septentrională, tinzînd către perfecțiunea detaliului, se distinge în opera lui Günther Eckardt („Lemnar", „Glaciară").

Unitară în diversitate, expoziția graficienilor germani este o manifestare interesantă, una dintr-un șir pe care îl dorim cît mai larg.

PETRE STOICA

ȚIPĂT

Dimineața mea fără tine
camera mea golită de aer
zilei îi cresc degete de fantomă
răsună inele brățări de oțel

stau neclintit și ascult
ape adormite

pasărea orașului singura
se oprește pe grilajul balconului
din ciocul ei picură funingine
otrava altor zile galbenă

palmele mele iți mingiie trupul absent

din cer izbucnește miros de insecticide
murmurul chiuvetelor risete impudice
radioul vecinilor e deschis
manevre militare soldații culeg ciuperci
verdeața pajiștilor pe care nu le cunosc
în casa liftului explodează bombe
mai trăiesc

mai trăiesc pină cind ?
laleaua din glastră e ochiul timpului
fericit
o petală cade moale
ca rochia ta ieri alaltăieri

pielea mea își amintește pielea ta

cineva sună la ușă
vrea să mă cunoască
din gura lui ies broaște muribunde
în buzunarele lui pindesc lăcuste și raci
sub cămașa lui se naște iarna

pluteam pe navele coapselor tale
fruntea mea iți asculta fruntea
beau și acum
din răcoarea părului tău

tablourile se innegresc
unde sunt arătătoarele ceasornicului ?
cuburile de ghiață din pahar se topesc
dintr-odată
mi-e sete

ești foarte departe
te inghite o ceață
tramvaiele pleacă și rămin
in neantul betonului

pleacă dimineața tirită
de zei fără picioare fără miini fără
suflet

numai tu ai aripă
și glas

așteptarea
poartă intotdeauna numele așchiei
neagră zvicnind sub unghie

RIME

Rime de piatră
rime de lemn
rime de carne
rime de bronz
rime de pămint
rime de mătase

prefer in urechi
sforăitul vintului suspinul
femeii abandonate scrișnetul
unui fulger pe inelul verde
al pădurii

SEMNUL PROMIS

Deschid fereastra dau la o parte
perdelele

incendiul a fost oprit la timp
lăcustele au zburat in altă direcție
bombele n-au explodat
apele au rămas in albia lor

privesc prin fereastră cerul senin
aștept un fulg de păpădie semnul
promis in urmă cu patru
sau poate cu zece milenii

pot incărunți liniștit

APROAPE UN HAIKU

Pe tubul scirbos de beton
un fluture cu aripile impreunate
ca două rima perfecte

LANGENSIEPEN BARBARA : „Mame din Chile"

TREI SCHIȚE DE ION VELICAN

Drum lung

Au pornit împreună la drum lung. Cu surisul pe buze. Fiecare cu o bocceluță pe umeri. Mină în mină. Vuiau pădurile, cintau păsările, susurau apele. Au trecut o punte, el inainte, ea urmindu-l. „Ți-e bine, omule ?" a intrebat femeia. „Mi-e bine, muiere !" a răspuns bărbatul. Ea l-a șters de sudoare și s-au odihnit un pic. In fața lor se proțăpise un munte neimblinzit. Au inceput să urce. Femeia a rămas in urmă. Bărbatul a așteptat-o și i-a luat bocceluța. Se opinteau din greu. Ea il impingea din spate, să ajungă mai ușor pe tăpșan. Răsuflau anevoie. Dar iată-i ajunși in virful muntelui. S-au odihnit, s-au drăgostit, au mincat, au coborit la un izvor, și-au potolit setea. Apoi au pornit la vale. Ea inainte, el după ea. Fiecare cu bocceluța lui. „E frumos pămintul, femeie ?" a intrebat el. „E frumos", a răspuns ea scurt. Intr-o vale au trecut printr-un piriu rece. El s-a imbolnăvit și ea l-a vegheat la căpătii. I-a dat ceaiuri și l-a vindecat. Au pornit din nou la drum. Unul lingă altul, mină in mină. Au dat de o pădure deasă, cu mărăcini. Greu au inaintat. Pas cu pas, metru cu metru. S-au zgiriat, au singerat. Ea l-a oblojit la picior cu o bucată din bluza ei. El a legat-o la mină cu o bucată din cămașa lui. Au scăpat. „De ce nu am luat-o pe alt drum? Nepricopsitule !" l-a certat ea. „Nu era alt drum!" i-a explicat el. „Minți!" a zbierat ea. El a lovit-o. Au umblat o vreme departe unul de altul, apoi s-au trezit iar mergind alături. „O mai fi mult?" intreba femeia. „Mai e", răspundea el sec. Intr-o pădure i-a prins ploaia, furtuna. S-a intunecat in plină zi. Din cer turna cu găleata. S-au lipit unul de altul sub un copac. Un fulger le-a luminat fața. Erau inspăimintați. Trăznetele hurducăiau prin podul cerului ca in apocalipsă. Apoi cerul s-a limpezit. Mirosea frumos, a pămint proaspăt. Au pornit mai departe, cu o nouă poftă de drum. Au dat de o pajiște cu flori, prin care s-au zbenguit ca in copilărie. Copilăria o vedeau tot mai departe, la capătul unei poteci, printre maci invăpăiați. Au cules brațe de flori, au dormit pe ele, au uitat prin cite au trecut. Femeia a născut doi gemeni și cu ei in brațe au pornit a urca un alt munte, mai prăpăstios decit primul. „Mai poți, femeie?" intreba bărbatul. „Mai pot", răspundea ea. Și copiii ii treceau din brațe in brațe. Apoi, prin păduri, s-au luptat cu fiare, care le voiau copiii. Au invins ei, oamenii. Ziduri au urcat, punți peste prăpăstii au trecut, pe flori din nou au dormit. Și copiii au crescut. Intr-o zi au spus : „Noi o luăm pe aici!" Părinții nu s-au opus „Bine!" au zis. Și s-au despărțit. Bărbatul și femeia, — pe valea unui riu, către vărsare. Mină in mină. Și-au zdrelit picioarele prin pietriș. Au dat de cimpie. Malul apei era inalt, dar apele au crescut, s-au intins peste tot. I-a luat virtejul pe amindoi, trăgindu-i sub sălcii. Niște miini salvatoare i-au scos. Erau miinile copiilor lor. S-au imbrățișat. Apele s-au tras in vadul lor, copiii și-au văzut de drumul lor, ei s-au proptit unul de altul, bătrinește, și, cu pași șovăielnici, au mai așternut o bucată de drum. Soarele se arăta la fel de luminos ca la inceputul drumului, păsările cintau la fel de duios, florile ii invăluiau in culorile lor, vintul le mingiia fața, dar simțirea era alta; păsările nu le mai mișcau sufletul, florile nu-i mai imbătau cu mireasma lor, vintul nu le mai răcorea inima. Și, lingă o salcie scorburoasă, bătrina iși dădu obștescul sfirșit. Bătrinul o ingropă indurerat, apoi mai făcu și el citiva pași impleticiți și căzu. Muri și el. Dar pe el cine să-l mai ingroape? Copiii nu mai erau de găsit. Se pierduseră in lume. Așa că bătrina nu avu de ales. Se ridică din mormint și-l aduse lingă ea pe cel cu care plecase, nu demult, la drum lung.

Sticlarul

Zile in șir trăise emoția pregătirilor pentru acest banchet, pentru că avea să fie prima „ieșire in lume" cu proaspăta sa logodnică, pentru că era un inceput de toamnă bogată in roade și, pentru el personal, in sentimente puternice. Fotografia lui apăruse in ziar, iar sub ea — numele său și citeva cuvinte de laudă. O, cit il mingiiaseră acele cuvinte, cit prestigiu ii aduseseră in mica sa localitate de munte, unde dealtfel era bine văzut și respectat. Se simțea un mic erou, in toată sinceritatea sa, fără să-și etaleze orgoliul, infatuarea.

Intră in sală alături de iubita sa, privind firesc și mindru. Apoape toate mesele erau ocupate. Găsi una mai departe de orchestră, lăturalnică dar „strategică" — un loc din care se putea cu ușurință observa intregul ceremonial nocturn. Orchestra se și dezlănțuise, paharele incepură să fie ciocnite, cuvintele se incrucișau. Se așeză liniștit. Puse mina sa pe cea a logodnicei și privi de-a curmezișul sălii. Puțini cunoscuți. Dintre colegii de muncă, dacă recunoscu doi, trei. Tineret mult. Incetul cu incetul, sunetul muzicii nu-i mai pătrunse in urechi, nu-l mai agasă, căci un alt sunet, limpede, stelar, cristalin, il invălui de pretutindeni, paharele, sutele de pahare, intr-un nepotolit virtej, dansau deasupra meselor, pe traiectorii armonios calculate și in dansul lor vedea munca sa, sufletul său. In mijlocul sălii zărea un uriaș cuptor incins, in care iși ducea tilvul priceperii sale, suflind formele de clopot al acestor sunătoare cupe. Jarul ii ardea fața, se rotea odată cu sala in jurul miezului de foc, noi și noi forme de sticlă prindeau contur, prindeau viață.

— La ce te gindești? auzi vocea iubitei.

— La nimic, spuse el, ca trezit dintr-un vis ciudat.

— Noi nu bem? se mită logodnica.

— Cum să nu! făcu el ridicind paharul, in care ospătara turnase vinul cel ghiurghiuliu.

— La mulți ani ! inchină ea..

— La mulți ani! răspunse el, ducindu-și către buze acea materie transparentă, pe care o zămislise chiar el, ca acum să simtă răceala binefăcătoare și aducătoare de amintiri și puternice trăiri.

Dintr-o privire, revăzu toate paharele scăldate in aducerile sale aminte, inroșite nu de vin, ci de acea materie stelară care cu siguranță țișnea din inima sa. Le văzu contorsionindu-se, arzindu-i fața, frămintindu-se ca o ființă in născare. Le auzi apoi clinchetul, cintecul neasemuit de frumos și liniștitor. Lumea chiar i se părea imens de fragilă și cintătoare, dornică de eternitate, o eternitate a frumosului, a gingășiei... o lume de pahare. O lume fragilă și dezlănțuită. Da, dezlănțuită, căci spre miez de noapte vocile se intretăiau intr-un vacarm de nedescris, muzica spărgea urechile, oamenii dansau voioși, cu paharele pline deasupra capetelor ; cintece haotice se lipeau de tavan.

— Iți place aici ? iși intrebă el gingaș prietena.

— Mult de tot, făcu aceasta, lipindu-se de el.

Pluteau, ca niște păsări, intr-un aer incins de fericire.

Dar cineva izbi un pahar de ciment. Alții și alții il imitară. Vacarmul se potoli ca la un semnal. Sticlarul iși ascunse bărbia in podul palmei. Se imbujoră. Parcă il pălmuise cineva. Parcă il scuipase in față. Parcă ii batjocoriseră munca. Se ridică și păși pe cioburi, simțindu-le plinsul, cintecul indurerat, infrățindu-se cu el. Sticlarul părea o pasăre fără aripi deasupra unui foc mistuitor.

Bunica

Se uita la cei patru copilași cum dormeau fericiți in pătuțurile lor. Se iviseră zorii și razele soarelui le mingiiau obrajii rumeni. Alungă o muscă ce biziia deasupra lor. Ii privea ca pe niște minuni ale pămintului. Curind aveau să se trezească, să umple casa de viață, de neastimpăr și voie bună. Trei fete și un băiat. Bucuria bătrineților ei.

„Buno, buno, de ce nu rizi cu noi?" avea să-i spună băiatul. „Hai să culegem flori!" avea s-o roage fetița cea mică. „Vin și eu!" va sări surioara ei. „Și eu!" va pretinde cealaltă. Glas de clopoței.

Dar Buna sta pe un scaun cu spătarul drept, cu miinile impreunate in poală și-i privea cu tristețe. Căci, iată, venise ziua cea grea. Scurt va fi risul lor, scurtă bucuria razei de soare, scurt jocul lor dumnezeiesc. Din ochii ei porniră lacrimi. Și nu avea să fie vreun cutremur de pămint, nici ape mari n-aveau să vină, nici boala rea, nici focul, nici vreun accident. Avea să vină noră-sa cu o mașină. Căci ea hotărise despărțirea. Fetița cea mare și băiatul, la el. Cele două fetițe mai mici, la ea. Dar Buna? La ea nu se gindiseră? La ea nu se gindise nimeni? Nici fiul ei, nici nora, nici legile? Căci cu siguranță avea să se despartă și ea. De ea. Jumătate va pleca, jumătate va rămine. Și care jumătate va fi mai fericită?

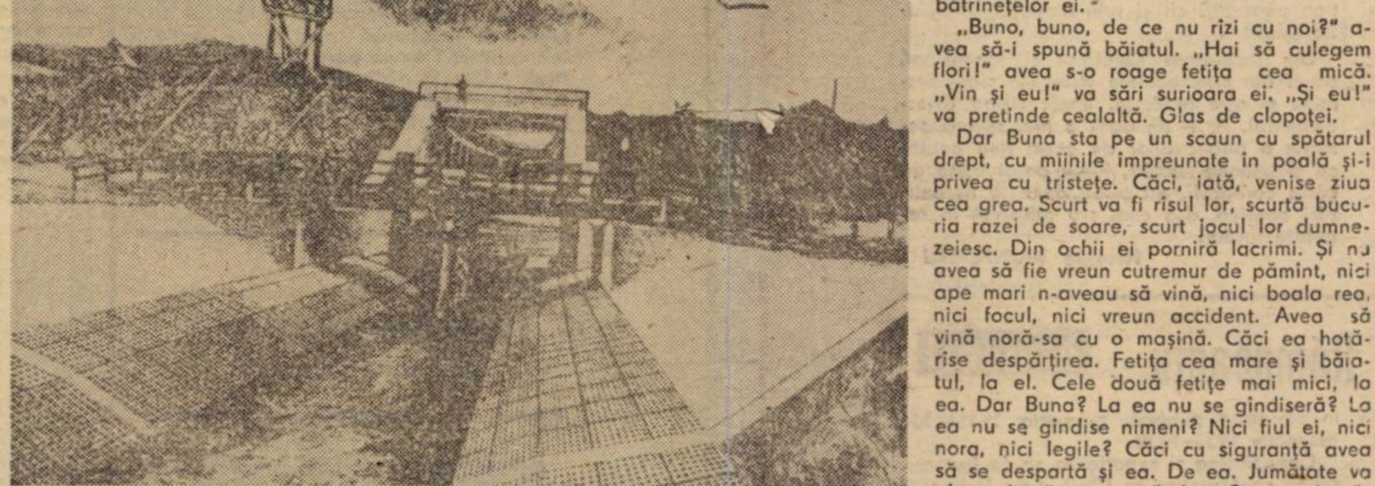

ECKARDT GUNTER : „Baraj"

IOSIF LUPULESCU

LEGENDĂ

Pentru fiica mea Maria Raluca

Legenda seamănă cu un pahar
Uitat pe colțul de la masă
Cu un suris plin de amar
Cu floarea tristă și aleasă

Cu bobu-ngindurat din vie
Cu visul alergind spre soare
Cel insetat de veșnicie ;
Cu focul așteptind ninsoare.

Legendă lung șoptită rar
Cu albe buzele uitării
Pierdută-n melodia mării
In vintul aspru și barbar.

Legendă fără lăutari
Sfințită-n lacrimi și blesteme
Uitată-n ceasurile mari
Stăpină peste cer și vreme.

Drumul nostru scurt ori lung
Are chipul tău de fată.

Blestem ceasul și cuvintul,
Și clopotul sunind in gol
Dac-aș fi inalt cit vintul
In priviri să te-nfășor,

Aș mai vrea să-ți văd venind
Chipul trist de-ngindurată
Și să-mi spun tăcut in gind :
Am fost un nor, ai fost o piatră.

DE DOR

Tirziu in noapte vintul sună
Ginduri negre-mi cresc pe geană
Chipul tău e agățat de lună
Imi bea somnul și mă cheamă.

Nici cu dorul nu te-ajung
In golul vremii azi plecată

INTR-O TOAMNĂ

Intr-o toamnă vinul
Avind miini de fum
Mi-a săpat in suflet
Dor tăcut de drum.

Melodii nescrise
Coborind din vint
Munți inalți de vise
Arse de-un descint.

Intr-o toamnă vinul
Mi-a furat iubirea
Nu știam ce-i chinul,
Rece, despărțirea.

Am săpat in piatră
Cu-ascuțiș de ceară
Chipul tău de fată
Pentru intiia oară.

VĂ PREZENTĂM UN TINĂR POET : **debut**

IOAN PLEȘ

Poezia uimitor dotatului cineast Ioan Pleș, multă-puțină, cită este pină la această virstă, stă aproape in intregime sub semnul cotidianului. Nu al banalului, ci al cotidianului. O poezie creată „fotogramă cu fotogramă", din mici intrebări, obsesive, care, insă, pentru a fi contrabalansate, necesită răspunsuri mari. Răspunsuri la indemina oricui, mai puțin a poetului, care dă impresia că a și uitat de chestionarul poetic pe care il are in față, pentru a-și pune un alt set de intrebări. Răspunsurile sale, adeseori doar sugerate, se ivesc dintr-o continuă confruntare cu posibilitățile de a interoga realitatea, după cum și rarele descrieri sint intrebări implicite, sondind un micro-univers (domestic, mărginaș-citadin) pe cale să se constituie. Poezia de pină acum a lui Ioan Pleș, refuzind metaforizarea dar și epicizarea metaforei este, cu fiecare poem, o artă poetică in mișcare — despre cum se poate trăi cuminte.

Mircea MIHAIEȘ

SPLEEN

Nu pot adopta tonul solemn stind in pat
Cu picioarele reci de curind spălate
Pe lingă fereastră camioanele duc
mormane de frunze
Spre crematoriu sub luna infumurată
Dimineața copacul din fața ferestrei
Nu imi va mai opri lumina
Mi s-au incălzit picioarele sub plapumă
Imi mișc mulțumit degetele uscate
Și să mă ia naiba dacă ard pentru ceva
deosebit
Dacă sufăr
Doar mi-e lene și somn
Ca unui muribund ostenit care cască

DIMINEAȚA

Oul sfiriie in tigaie și am
Senzația unui accelerat
In plină viteză
Carne presată in borcane
O carte deschisă in fața ferestrei
Perdeaua poartă o vagă umbră a ramelor
Afară ceața a dispărut
S-a indepărtat ceața corozivă
Deschid fereastra
Intră o rază de soare
Tăiș al memoriei mele

DE DIMINEAȚĂ

De dimineață gunoierii incarcă in
camioane zațul orașului
Suferința acestor obiecte lovite, sfișiate,
stoarse, a luat sfirșit.
Nimeni nu pare să spună: Adio, biata mea
cămașă,
Ce mi-ai slujit pină și la frecatul
dușumelelor
Tu ai fost alături de mine in mișcările
mele, așadar adio.
Nimeni nu spune adio cotorului de măr,
adio scaunului rupt.

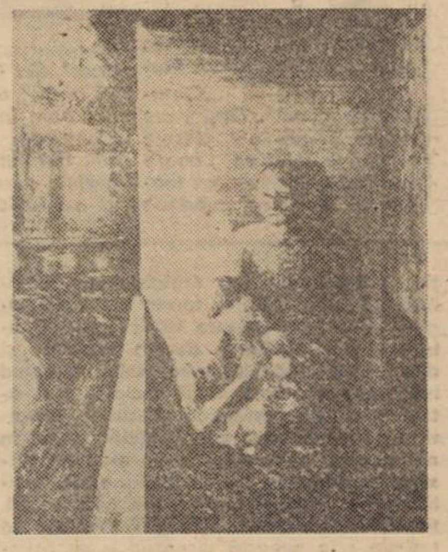

HERMAN BARBARA : „Tinăra familie"

Ele se duc să se așeze pe mormanul de
tăcere
Unde totul este decapitat, rupt, frint,
obosit, ars.
La periferii ard gunoaie,
In arterele străzilor ardem și noi circulind
După ce vom purta toate cele șaptezeci
de cămăși
Poate cineva se va găsi să ne spună adio.

CEREMONIAL

Bărbieritul incepe cu o muzică săltăreață
de dans
Pămătuful freacă obrazul țepos
Ora exactă (păcat că nu pot reda
semnalul)
A fost ora 23.
Urmează bagatela după Beethoven.
Iși mută puțin scaunul din fața oglinzii.
Spuma exagerează
Lama acționează.
Il intreb : Ce lamă de ras folosești ?
Care se zimerește. A răspuns fără a-și
intoarce capul.
Nu pot așadar face nici o reclamă firmei.
Păcat. Lama acționează pe obrazul drept
Bagatela ia sfirșit. Gitul in centrul atenției.
Sandale. Pantaloni de catifea cu dungi.
Gol pină la briu. In oglindă i se poate
vedea mustața.
Nu a renunțat incă la barba regească.
I-a mai rămas spumă albă după urechi.
Zboară și regele. Curăță aparatul de ras.
Incruntă oglinda. Spălat in lighean.
Un prosop pufos. Spray după ras Adam.
(Folosiți cu incredere acest spray).
Cu un ultim gest ceremonialul se termină.
Aruncă apa din lighean.
Ligheanul alb pe fundul căruia se văd
țepi negri.
Ii atrag atenția : Vezi că au rămas țepi
pe fundul ligheanului.

etcetera

O mistică a puterii*

Cu ultimul său roman, „Spitalul", din ciclul romanesc lugojean, Gheorghe Schwartz tinde nu numai spre formula romanului alegoric camusian, ci incearcă să inchege și imaginea romanului de viziune ironic grotescă și fantast kafkiană. Intr-un oraș de provincie, foștii legionari debarcați de la putere se instalează intr-un spital, pe care il transformă, după formula lor de conducere, intr-un gen de insulă concentraționistă. Acest univers imaginar este dominat, in romanul prozatorului arădean, de făpturi de panopticum, ca intr-un perpetuu carnaval diavolesc, halucinant, aflat intr-o continuă metamorfoză. Romancierul intuiește cu mul-

tă finețe această mistică a puterii ce corupe individul, bolnavi sau funcționari fideli, conducători sau subalterni. Prin alegoria spitalului, Schwartz surprinde țesătura tentaculară, diabolică, ce capturează și sufocă individul. Eroii din „Spitalul", fie un conducător ca Luca, fie ultimul slujbaș, nu iși arogă alt idol și fetiș decit pe cel al puterii, al celor aleși de soartă să conducă, față de cei conduși : **„Trebuie să se simtă prezența celor aleși, a leilor,** exclamă un personaj, **in mijlocul animalelor de rind".** Pușí să atingă puterea, ei uneltesc, se vind, se sabotează, se trădează, se urăsc, se ucid, intr-o perpetuă autodestrămare, in genul unor mecanisme umane mișcate doar de interese și intimplări neprevăzute, toți devin prinși intr-un lanț al slăbiciunilor, toți au o subordine sau o supraordine, toți se macină singuri sau in grup, se urmăresc in această comunitate realizată formal și artificial, ce, cu toată aparența ei de bunăstare și ordine exemplară interioară, e minată subteran, terminind prin a sări in aer la prima presiune exterioară și a pulveriza astfel și jocul sinistru al celor din interior.

Marea alegorie a „Spitalului" tinde spre simțămintul că, nimic din ceea ce se realizează artificial, nimic din ceea ce devine antiuman, din ceea ce amenință echilibrul firesc al vieții, natura nobilă a ființei, nu poate rezista presiunii bunului simț și adevărului. Căci nici o mostră nenaturală aparent echilibrată, a unei puteri, ridicată cu tendințe distructive, nu poate funcționa deplin și la infinit. Ea se autodistruge, prin propriile-i mecanisme ce-i devin, in fapt, pină la urmă dușmani interiori.

Intr-un stil sec, judecătoresc, abundent dialogic, cu nerv de replică dramatică, ironic, caustic, extirpat de orice coloratură afectivă, de tandrețe sau patetism, auster și glacial, inteligent și monocolor, ucigător și sarcastic, Gheorghe Schwartz se pare că scrie cel mai bun roman al său, surprinzind procesul inălțării și decăderii, al iluziei și al degringoladei, „foștilor" in fața schimbărilor istoriei. O carte parabolică, in care prozatorul inchegă, cum spuneam, imaginea romanului de viziune și in care nu atit tipologiile se rețin, căci ele iși șterg conturele și se integrează intr-o atmosferă generală terifiantă, cit simbolul și mistica puterii. Prozatorul arădean ne dă prin „Spitalul" un document al monstruoasei ierarhii fasciste, a forței oarbe, organizate matematic, necruțătoare in scopurile ei, la care nu a contat decit instituția in sine, nu individul, dar care, straniu, a pierit, pină la urmă, tocmai prin eroziunea și seismele interioare provocate in procesele intime ale indivizilor luați in parte, care au compus-o și, firesc, prin jertfa și acțiunea tenace a forțelor benefice luptătoare, ce au lichidat-o fără cruțare.

Ion ARIEȘANU

* Gh. Schwartz : „SPITALUL" — Ed. Eminescu, 1981.

IVAN MIROSLAV AMBRUȘ

ÎNSĂ PUNCTUL

Insă un strigăt e ceva mai mult
decit durerea
decit chemarea
e ceva mai mult decit
o concentrare de forțe
decit tensiunea
sau efortul

Referințele-s mereu altele
insă punctul
e doar un singur punct
care se zăvorise-n
propria-i esență

ÎNSĂ CE VEI ÎNȚELEGE TU

Insă ce vei ințelege tu frate al meu
din refluxul care se menține
cind toamna-ngindurată-i
amară
in carapacea nucilor
Noi vrem să trăim să scriem poezii
să ne convingem de rostul lor
chiar dacă cunoașterea
ne rănește
chiar dacă toamna-ngindurată
ne doare
noi vrem un cintec
despre adevărul trăirii
insă ce vei ințelege tu frate al meu
din refluxul care se menține

ÎN SPATELE LUI A ȘI B

In spatele punctului A
și-n spatele punctului B
se ascunde o fărimă de neliniște
In spatele punctului A
vintul imitind timpul
in spatele punctului B
timpul imitind vintul
Și intre punctul A și punctul B
veșnicia dezgolită a zimbetului

Insă, omul, de unde privește omul?

ACȚIUNEA LEGILOR ÎNTR-O CEAȘCĂ CU LAPTE

Coeziunea particulelor
și albeața laptelui
se completează reciproc

Copilul iși intinde minuțele
neștiind
că foamea-i
antipolul
saturării

Sinii mamelor
sint doar argumentele

Traducere :
Ondrej ȘTEFANKO

Catul Bogdan — pictorul suav

Puțin și uscățiv, cu doi bumbi vineți sub frunte, totdeauna volvorind jaruri estetice necomune, Catul Bogdan alcătuia — cu Ladea și Ciupe — triumviratul plasticienilor moderni, in Banatul interbelic. Fiecare dintre ei, purtind un stigmat de nebunie și geniu. „Mamo lor! scrișnea Grigore Ion. Ce aere iși dau! Parc-ar fi Leonardo da Vinci, Michelangelo și Phidias..." Dar, totdeauna „injurătura" lui Grigore Ion ascundea o nuanță de admirație. Fiu al lui Bogdan Duică și nepot al lui Nicolae Iorga, Catul se incadrase așa de bine in boema timișoreană, incit anevoie i-ai fi ghicit originea ardeleană. Și, dacă Aurel Ciupe era economicos la vorbă, iar Ladea debordant — Catul schița sfiala unui adolescent. Un Fra Angelico, intrat pe tobogonul verbozității, numai după al treilea pahar. Iar cind Ladea, Birou și Udrea erau la al cincilea kil de „cuminecătură" — Catul, de o candoare inumană, era „abia la a cincea cupă". Chipul său smochinit, luminat de un aur singeriu, incepea atunci — transfigurat — marea laudă. Cu un condei cit muștiucul, Catul traducea in linii obrazele comesenilor. Un fel de uluitoare portrete interioare, inădite din ața simplă a unor linii de maximă puritate.

Așa a desenat pe cei „11 poeți bănățeni". Lingă vin, fum și verva drăcească a „Trifoiului", totdeauna in plenul lui. Format la școala franceză, ca și Ciupe și Ladea, Catul exprima un modernism specific. Etnograful, la el, dobindea aerul unor icoane. Un bizantinism muiat in culoare caldă franceză. Și dacă bănățeanul Tase Demian, marele său rival, era oleacă mai uscat — după tipicuri atoniste — transformind catedrala din Cluj in monument de artă, după pilda marilor renascientiști — Catul, urmind coloriștii francezi, nu economisea pasta. Exemplu, catedrala cu turnuri cintătoare din Timișoara, scandind incit pe muzica bronzurilor armonizate de Sabin Drăgoi. Mai văratic, deci, decit amicul său Tase.

Mari meșteri ai grafiei, cei doi au impodobit revistele „Gindirea" (I. D.) și „Luceafărul" — Timișoara (C. B.) Copertele și vignetele interioare, realizate de ei, sint fără egal in plastica noastră interbelică. Lucian Blaga mi-a confesat, totdeauna, cuvinte de aur la adresa lui Tase Demian. Păcat că n-a cunoscut, tot atit de bine, pe Catul! Sau, poate, avea oarecari rezerve din cauza conflictelor cu tatăl lui, ironizat de Blaga „Bogdan Țuică". Nu știu. Nu l-am intrebat niciodată.

Cit de intim a fost legat, insă, Catul de Banat, reiese și din pateticul interviu, publicat de tinărul Novac Dolingă, intre cei 15, la „Facla" (1980). Mai mult: la expoziția retrospectivă — 80 de la Dales, in mijlocul sălii octogenarului, incărcată cu minuni colorate, pe o masă era expusă și antologia „11 poeți bănățeni". Și, in fiecare zi, Catul intorcea paginile, expunind cite unul din portretele celor unsprezece. Suprem omagiu, prietenesc!

De ce a recurs la cartea editată de Ion Stoia-Udrea? Fiindcă originalele s-au risipit. Infiripate pe șervețelele restaurantului, pe foi-notes sau pe te-miri-ce. Doar eu, cu cazna, mi-am recuperat originalul, expus, treizeci și opt de ani, pe un perete al lui Stoia-Udrea, la Greoni. „Lasă-l! Lasă-l aci! imi spunea Udrea, cind mi l-am descoperit. Ți-l dau după ce mă satur de el!" Și — doar bunăvoința iubitoare a lui Mircea Șerbănescu m-a ajutat „să se sature", trimițindu-mi-l, intr-un colet. (Păcat că, după patruzeci de ani, cerneala din stiloul lui Catul s-a inaurit. Miine — poimiine se șterge total, fumegind...).

Catul s-a grăbit parcă după Birou, Ladea și Udrea. Cine știe! Poate la masa de rai, adunat cu alți terchea-berchea geniali, ca el, deseneazǎ. Ce? Chipuri de ingeri bărboși. Pictor suav al acestora...

portrete in lemn

Pavel BELLU

ETNOLOGIE

ANTOLOGIE DE FOLCLOR DIN JUDEȚUL MARAMUREȘ

Asociația etnografilor și folcloriștilor din județul Maramureș a editat un volum reprezentativ de folclor literar, apărut la Baia Mare, sub ingrijirea lui Ion Chiș Șter, **sprijinit de un larg colectiv de redacție: Pamfil Bilțiu, Ion Bogdan, Mihai Dăncuș, Vasile Latiș, Vasile Leschian, Gheorghe Pop, Mihai Pop, Nicoară Timiș. Acest prim volum (Poezie populară) care deschide seria de antologii de folclor maramureșean beneficiază de o excepțională** Prefață, semnată de Prof. dr. docent Mihai Pop (care **este tradusă in limbile** franceză și engleză). **I. Chiș Șter, in** Nota asupra ediției, **delimitează zonele etnografice-folclorice ale județului Maramureș, avind in vedere acele** țări, **„adică teritorii mai restrinse, cu oarecare individualitate". 1. Țara Maramureșului, 2. Țara Lăpușului, 3. Țara Chioarului, acestora adăugindu-li-se Zona Codrului (din care jumătate de localități aparțin județului Satu Mare). Antologia este structurată in funcție de următoarele categorii ale folclorului literar. I. Poezie de ritual și ceremonial. 1.** Poezia obiceiurilor de peste an **(Colinde, Răspunsul colacului la colindat, Mulțămiri după colindă, Poezia jocurilor de Anul Nou, Constantinul, Jocul ursului, Jocuri cu capra, Orație la vergel, Cintecul cununii la secerat). 2.** Poezia obiceiurilor de familie **(Urări la botez, Formule de politețe in obiceiurile legate de naștere, Cintece de leagăn, Orații la nuntă, Formule de politețe in ceremonialul nunții, Cintece și Strigături la nuntă, Fărtăție, Bocete). 3. Descintece. II. Balade. III.** Lirica. **In incheiere, cartea cuprinde un util aparat critic, compus dintr-o listă bibliografică, indici de culegeri și antologii tipărite, de localități pe zonele etnografico-folclorice ale județului, de culegători, de informatori, al textelor după primul vers, precum și un glosar și o hartă cu delimitarea zonelor etnografice. De asemenea, sint binevenite in paginile cărții și ilustrațiile reprezentind imagini sugestive cu caracter etnografic. Acest prim volum al seriei de antologii folclorice maramureșene este o certă realizare culturală, prin cantitatea și autenticitatea materialelor contribuind la o mai bună cunoaștere a patrimoniului național de cultură populară și la o apropiere a cititorului de un spațiu folcloric cu frumuseți nebănuite și adinci semnificații spirituale.**

A. T.

muzică

Seducția sălii de concert

Filarmonica „Banatul" are, dar mai ales și-a format un public devotat, consecvent în dialogul unic al muzicii, un public muzico-dependent, în sensul cel mai bun. După afluența la toate manifestările omagiale „Enescu", face sala arhiplină la „Capitol" pentru a asculta un program cu două simfonii și două concerte, dirijat de **Remus Georgescu** și pentru a se reîntîlni cu **Ștefan Ruha**.

„Simfonia concertantă nr. 2" — pentru flaut, oboi, clarinet, fagot și orchestră de **Dumitru Bughici** a fost prezentată în primă audiție absolută, fiind dedicată de altfel dirijorului **Remus Georgescu**. Lucrarea este, după mărturisirea compozitorului, partea mediană dintr-o lucrare monumentală a cărei prime părți este „Simfonia concertantă nr. 1" — pentru cvartet de coarde și orchestră. Cunoscător de înalt orizont al formelor și genurilor muzicale, Dumitru Bughici își declină atracția spre spațiile largi, pur simfonice. Construcția formelor — clasică, dar succesiunea și alegerea părților în „Simfonia concertantă nr. 2" este revitalizată: Preludiu, Scherzo, Passacaglia și Rondo. Apelul la Passacaglia, o organizare polifonică, alături de celelalte, dispuse și ele altfel decît obișnuit, înviorează. Aparatul orchestral folosit, corzi, percuție și cei patru soliști denotă sintezele de scriitură la care a ajuns compozitorul. Aspectul concertant al acestei simfonii a detașat, alături de flautista **Ioana Mogoș** și **Laurențiu Baciu**, remarcați în contribuții solistice anterioare, alți doi artiști instrumentiști: **Augustin Sava** și **Alexandru Nichișov**. „Simfonia concertantă nr. 2", a cărei elaborare se caracterizează printr-o cerebralitate expresivă este o lucrare originală aparținătoare spiritualității românești în zone de transfigurare mai greu detectabile.

Revenirile lui Ștefan Ruha la Timișoara, ritmice, au devenit o necesitate de împliniri artistice. Deși s-ar părea că, în definirea acestei arte atotcuceritoare, de decenii, nu s-ar mai putea adăuga nimic, vraja viorii sale te îndeamnă la exclamații de admirație, fiindcă Ruha este același și permanent înnoitor. Venit ca și în alte apariții, cu două concerte, cel de **Max Bruch** și **Concertul nr. 1** de **Niccolo Paganini**, marele nostru violonist ne-a oferit variante interpretative marcate de noblețe și spontaneitate. Tonul viorii lui Ruha, a cărui ardere o dă acel vibrato inegalabil, conduce la permanente invenții expresive. Arta lui Ruha este opusă unei elaborări precon-cepute, ea impresionînd tocmai printr-o absență a rigorii. În fața violonisticii sale, nu încerci sentimentul redării, ci al comunicării parcă primare. Ruha poate fi considerat un interpret pur romantic, luînd în considerare imensa încărcătură emoțională pe care o deține creațiile sale interpretative ; de astă dată, în Bruch, în mod firesc, iar, în Paganini, în special, prin poziția olimpiană ce domina toate hiperbolele tehnice.

O scînteietoare interpretare a Simfoniei I „clasică" de S. Prokofiev, această bijuterie simfonică, a demonstrat că programul nu a fost prea lung, ci atractiv și parcurs într-o interpretare aleasă. Cuvinte de apreciere se cuvin adresate orchestrei, colectiv artistic capabil de mobilizări susținute, dirijorului Remus Georgescu, spirit dinamic, novator, căruia îi datorăm o răscolitoare punere în valoare a resurselor filarmonicii în folosul muzicii și al iubitorilor ei timișoreni.

Ovidiu GIULVEZAN

Marginalii la dansul tematic

Indiscutabil, realizările scenice sub genericul dansului tematic s-au impus, am putea spune, definitiv în mișcarea coregrafică de amatori din țara noastră. Deși are oarecare tradiție la noi, genul a fost „relansat" acum cîțiva ani și afirmat de Festivalul național „Cîntarea României", iar coordonatele tematice și unele modalități de realizare scenică îl definesc de fapt ca o creație a anilor noștri, și ilustrează aspirația artei coregrafice amatoare de a deveni, în mai mare măsură, o modalitate superioară de educație a maselor.

Realizarea deplină a acestui deziderat va conduce în final la scoaterea dansului scenic din sfera divertismentului — practicat de cîteva decenii — fie că este vorba de cel popular, (care a fost detașat din contextul său firesc, din sincretismul formelor de manifestare specifice, golindu-l astfel de multiplele lui semnificații), cît și de celelalte specii de dans. Pentru aceasta, realizatorii de asemenea montări scenice este oportun să se inspire în primul rînd, din realitatea înconjurătoare. Numai creînd spectacole tematice în care interpretul să se „joace" pe el în situații viabile, care să-i exprime năzuințele și împliniri (sau neîmplinirile), care să-l ajute să găsească soluții pentru diversele și complicatele probleme ale vieții moderne, se va putea imprima acestei mișcări un caracter de masă. Cu aceeași eficiență educativă și cu încărcătură emoțională autentică, se pot ilustra unele momente dramatice, cruciale din istoria neamului sau a patosului revoluționar al comuniștilor și uteciștilor. Întrucît toate spectacolele apar sub un singur generic, acela de „dans tematic", maturitatea acestui Festival face posibilă deja delimitarea strictă pe cîteva modalități, privind atît concepția cît și punerea în scenă. Există spectacole realizate exclusiv cu mijloace coregrafice, în al căror conținut sînt înglobate fapte, idei, sentimente circumscrise, atît în librete cît și în transpunerile scenice, speciilor literaturii, de la schiță la poem, baladă etc. denumite **Balete tematice contemporane.** Epicitatea lor se realizează în mare măsură cu mijloacele dansului — modern, clasic, contemporan — fără excese de narațiune, lăsînd spații întinse sugestiei.

O altă categorie de lucrări este aceea în care se folosesc, în mod sincretic, mai multe modalități artistice ca recitarea, grupul coral sau de recitatori etc. și în care dansul este un constituent principal. Am numit acest gen **Spectacol tematic complex.** Este important, în aceste spectacole, ca dansul să se exprime pe sine acolo unde celelalte arte concurente ajung în situația de a-și fi epuizat posibilitățile.

Și, în fine, un al treilea capitol, acela al dansurilor tematice propriu-zise, în care se încadrează lucrările coregrafice constituite pe o înlănțuire de mișcări, în cadrul unui singur dans, alcătuit dintr-un „tablou singular" și unitar, atît prin tematica abordată cît și prin limbajul coregrafic folosit.

Din lecturarea libretelor și scenariilor, ca și din spectacolele vizionate s-au desprins și alte tendințe, unele vizînd divertismentul. Ar fi de dorit o mai severă selecție a publicațiilor de acest gen pentru că asemenea lucrări, luate drept bune de către coregrafi, au putut duce la nerealizări scenice, așa cum s-a observat în repetate rînduri.

Nicolae MUNTEANU

„cîntarea României"

UN NOU TARAGOT DE AUR

Iată, din plaiurile Banatului, al lui Luță Ioviță, al lui Pavel Roșu și Luca Novac, vine un nou taragot de aur: ION PIEPTENARU, lăcătuș la I. T. C. Timișoara. Te cuceresc la el chipul bonom, agerimea, visurile, dragostea adîncă pentru cîntecul popular. Ion Pieptenaru n-a trecut prin înalte școli muzicale, a învățat să cînte de la tatăl său, la început, la vioară, la fluier, la clarinet, la saxofon, ca mai apoi să se consacre tarafului. Drumul spre virtuozitate a început încă din copilărie, dar s-a desăvîrșit sub generoasa canava de emulație a Festivalului național „Cîntarea României". Deși are numai 27 de ani, despre succesele lui se poate vorbi, de pe-acum, cu teama că nu le vei cuprinde pe toate. El s-a numărat printre laureații celor trei ediții ale Festivalului „Cîntarea României". Laurii supremi i-a culeș și

la Festivalurile „Maria Tănase" din Craiova și „Luță Ioviță" din Caransebeș. Nu l-am întrebat pe Ion Pieptenaru despre „idolii" săi, dar am reținut cîteva cuvinte pornite, din inimă: „L-am iubit și-l iubesc pe Luca Novac, care mi-a dat, într-o bună zi, costumul său popular în semn de prețuire".

Dar Ion Pieptenaru a dus faima cîntecului popular bănățean nu numai pe plaiurile țării, ci și în străinătate. Doinele și horele lui („Pe sub mînă ca la Bazoș", Doină", „Joc de doi" etc.) au răsunat cu dragoste de pămîntul natal și în deplasările sale cu „Doina Timișului", în Franța, Ungaria, Iugoslavia.

Ca angajat al I.T.C.-ului el sprijină mișcarea artistică de amatori, cu entuziasm și dăruire. Membru al orchestrei I.T.C., laureată de mai multe ori a Festivalului „Cîntarea României", Ion Pieptenaru se afirmă ca un tînăr, un virtuoz al instrumentului ce a adus și aduce faimă Banatului — taragotul.

Ion VELICAN

cartea de idei

COTIDIANUL CONDIȚIEI UMANE*)

Pe linia unor mai vechi preocupări (și vizăm, mai ales, Convingerile științifice și politice, 1977), amplificîndu-și argumentația și evitînd repetiția ori secimea limbajului, psihosociologul Petru Pânzaru, cu un condei alert, ne propune o carte care se citește cu plăcere și folos, înmănunchind cinci eseuri despre „condiția umană". Tema, se știe, e intens frecventată dar, de regulă, condiția umană e văzută abstract sau din unghiul diverselor „specialisme".

Propunîndu-și, declarat, a stimula gîndirea nespecialistului pentru a înțelege lumea și a se înțelege pe sine, construind o nouă societate și autoconstruindu-se, raționalizîndu-și propria viață și umplînd-o cu viață autentică, volumul lui Petru Pânzaru reamintește adevăruri taxate drept „banale", ignorate de snobismul științific și filosofic. Să spunem imediat că argumentele autorului sînt extrase din viața cotidiană saturată de concret, literatura științifică și cea beletristică, mărturisind lecturi întinse și diverse ; comentariul, neinteresat de cotloanele speculativismului, nu e monodisciplinar și nici strivit de corsetul unei formule fixe. În plus, autorul are „știința" de a nu relativiza rigoarea demersului științific prin inserții metaforice. Așa fiind, semnatarul volumului denunță cîteva paradoxuri epistemologice ale unui veac gălăgios și anxios cum e al nostru, pornind de la curiosul dezinteres față de scopul și finalitatea cercetării (discursului) științific : ameliorarea condiției umane. Ce constată Petru Pânzaru ? Întîi, că disjuncția dintre experiența vieții cotidiene și cunoașterea teoretică (opuse frecvent) ne îndepărtează de caleidoscopicul relațiilor sociale concrete. Astfel, delirul teoretic (devenit apetit teoretizant redundant) pierde contactul cu realitatea iar analiza științifică a vieții se apleacă asupra literaturii despre viața socială ! Spațiul metateoretic (ca realitate socio-intelectuală „terțiară") e foarte solicitat, aglomerînd teorii despre teorii ; într-un atare context, științele despre societate și despre om calcă în urma vieții, neputînd influența devenirea vieții sociale. Aici atingem o altă nevralgică chestiune, observînd că validitatea cunoștințelor științifice obținute nu e însoțită de un elan pe măsură în aplicarea lor, în țesătura vie, multicoloră a vieții social-umane reale. Încît, practica ameliorării condiției umane se resimte prin această dispersie a cunoștințelor și a slabei lor utilizări. În fine, centrîndu-și eforturile asupra corelației dintre istoric (macrosocial) și cotidian, Petru Pânzaru privește omul sub dubla sa incidență : a macro-relațiilor sociale (pauperizînd psihologiile) și a relațiilor interpersonale (mereu subestimate), în interiorul cărora își desfășoară totalitatea activităților sale. Implacabilul determinism macrosocial și banalul cotidian sînt în joncțiune vitală : cotidianul este parte constitutivă a scurgerii istorice, gîndirea teoretică fiind controlată sever de faptele concrete ale vieții cotidiene. Și, de altfel, macrosocialul ființează prin cotidian. A înțelege continuitatea, viață cotidiană, ca devenire istorică (ferindu-ne de cele două mari erori : psihologismul ori sociologismul) înseamnă — cum precizează autorul însuși — „a înțelege profund și exact societatea și pe om" (p. 16).

Dar „coborîrea" în cotidian nu proclamă supremația hiperempirismului ; ADEVĂRUL — ca și categorie tutelară a tuturor științelor — se împlintă în real, neființînd deasupra cotidianului.

Cartea lui Petru Pânzaru este în fond o pledoarie pentru trăirea valorilor, ameliorînd progresiv calitatea vieții și înnobilînd existența umană : ea conjugă orizontul vieții istorice cu cel al existenței cotidiene, adică exact perspectiva în care se și desfășoară aventura existențială a omului ca entitate bio-psiho-socială, împreunînd geometria rece a ideilor cu sevele vii ale trăirii. Or, ca științe „de intervenție", disciplinele socio-umane acționează în concret, privind spre marea fereastră deschisă a existenței. Este și îndemnul, mereu reluat, al autorului ...

Adrian Dinu RACHIERU

*) Petru Pânzaru : „Condiția umană din perspectiva vieții cotidiene", Ed. Albatros, București, 1981.

Profesorul Dr. Petru Rămneanțu

evocări

La 10 ianuarie 1981 a decedat, la București, cel care a fost profesorul dr. Petru Rămneanțu, o remarcabilă autoritate științifică, om de vastă cultură. El s-a născut la 30 iunie 1902, în Gaiu Mic (jud. Timiș) din părinți țărani. Școala primară a urmat-o în satul natal ; liceul, la Virșeț, Lugoj, terminînd la C. Diaconovici Loga, din Timișoara, în anul 1921. Studiile medicale le încheie la Cluj în 1926, cu rezultate eminente.

Încă în 1919, cu ocazia reorganizării Facultății de medicină din Dacia Superioară, catedrei de „Igienă" i s-a imprimat un caracter mai deosebit decît l-a avut pînă atunci. Această amploare rezultă și din noua denumire a disciplinei : „Igienă și Igienă socială" — în care scop s-a creat și un Institut cu aceeași denumire. Conducerea acestuia i-a revenit unui medic cu cunoștințe temeinice. În această ambianță, cu suflu înnoitor a Facultății de medicină, s-a dezvoltat și afirmat Petru Rămneanțu, fiind un discipol apreciat și colaborator apropiat al profesorului titular și în același timp director al Institutului, **Dr. Iuliu Moldovan,** ajuns mai tîrziu decan al Facultății și președinte al „Astrei".

Dr. Petru Rămneanțu a fost trimis după cîtva timp să-și adîncească specializarea la Universitatea John Hopkins (S.U.A.) obținînd titlul de specialist în igienă și doctor în sănătate publică, promoția 1933—1934 respectiv 1937—1938.

Capacitatea și experiența sa (a fost anterior conferențiar la Cluj), l-au îndreptățit să fie numit odată cu înființarea Facultății de medicină din Timișoara profesor la catedra de **Igienă și medicină preventivă.** Dotat cu o putere de muncă excepțională, cu pasiune trainică pentru știință, a inițiat și întemeierea Institutului de igienă, în edificiul existent din B-dul Dr. Victor Babeș. Interiorul clădirii era în paragină. Ajutat cu elan vital de colaboratorii și studenții săi, Dr. P. Rămneanțu cu întreaga sa forță a reușit să creeze condiții corespunzătoare **pentru începutul promovării cercetării științifice** devenind și primul director al acestei instituții de prestigiu.

Cele patru premii ale Academiei Române, obținute înainte și după 23 August, cele aproape 300 de studii apărute în diferite publicații din țară și străinătate, numeroasele comunicări la congrese și simpozioane, pe plan național și internațional (lucrări proprii sau în colaborare), cele 6 volume editate în diferite specialități — unele cu prefețe semnate de personalități ca Dr. Iuliu Moldovan, Dr. Silviu Dragomir — dovedesc competența și hărnicia sa. Printre titlurile sale științifice amintim și cel de : „Doctor în medicină" obținut în 1966. Unele dintre lucrările lui sînt citate în tratate de specialitate.

Un eminent intelectual care i-a cunoscut bine strădaniile plurivalente de o viață întreagă — la Cluj, Timișoara, Craiova, București etc. îl poate caracteriza concis și elocvent : despre activitatea acestui om de știință, Dr. P. Rămneanțu, ca igienist, biolog, antropolog și demograf se cuvin a fi întocmite studii științifice, studii de interpretare științifică, elaborate după cercetări exhaustive și după minuțioase analize. Astfel de studii nu se pot face decît în timp, de către elevii și colaboratorii profesorului, sau de către medico-istorici, specialiști în domeniile respective.

Această apreciere peremptorie ne îndeamnă să sperăm că cei competenți își vor spune cuvîntul despre sîrguința și erudiția profesorului Dr. P. Rămneanțu și că își vor face această datorie în mod obiectiv, drept răsplată pentru munca sa neobosită și fecundă.

George C. BOGDAN

top

APROAPE TOT...

...din ce am văzut și aflat la Festival, caut să cuprind în acest colț de pagină pe scurt, bineînțeles: prima ediție a avut loc în 1971. ● În cele 9 ediții au cîntat peste 150 de interpreți (și formații) urmăriți în direct de peste 120.000 spectatori. ● Kulturpalast are o capacitate de 2.400 locuri. ● Din cele 9 ediții, „Grand Prix"-ul a rămas în țara gazdă de trei ori, fiind cîștigat de grupurile 4PS (1977); Karat (1978) și „Electra" (1980). ● Participări românești la edițiile trecute: Dida Drăgan (1974), Corina Chiriac (1975) și formația „Romanticii" (1977). În 1978 ne-a reprezentat în competiție Mirabela Dauer. În fiecare caz, interpreților români le-a revenit cîte un premiu, chiar dacă nu cel mai rîvnit. ● În cadrul actualei ediții a **Festivalului internațional al șlagărului de la Dresda**, a zecea, au participat reprezentanții a 12 țări. ● Au prezentat atractive recitaluri înafara concursului: Miguel Chavez (Cuba); Karel Gott (R.S.C.); Lili Ivanova (Bulgaria); Albert Asadulin (U.R.S.S.); Josipa Lisac (Iugoslavia); Krystyny Gizowska (Polonia); Păunița Ionescu (România) precum și formațiile țării gazdă: Karat, Excentra, Sound

GM, Familie Silly, Karussell. ● Din juriul actualei ediții a făcut parte și Dan Beizadea, directorul ansamblului „Doina". ● **Angela Ciochină** a avut o evoluție meritorie fiind răsplătită cu **Premiul special al juriului.** ● În schimb Nicu Dumitrescu pe care nu înțeleg de ce prezentatorul l-a numit „Die rumänische stär" a apelat la artificii de tipul „Bar de noapte" bineînțeles în detrimentrul actului artistic. Părerea noastră e că acest solist nu-și avea locul pe scena unui asemenea festival. ● **„Grand Prix"**, a fost cîștigat de solista vietnameză **Ai Van Ha Thi (în foto)** despre a cărei evoluție voi mai aminti.

Dresda, septembrie 1981

Petru UMANSCHI

serial

Din enigmele „cîmpului fundamental"

Serialul pe care îl propunem cititorilor noștri se poate situa în zona „divertismentului" oferind explicații inedite unor fenomene enigmatice de pe Terra. Un „divertisment" și pentru cercetătorii Gheorghe Lucaci și Viorel Abrudan care au cedat invitației noastre de a face „publicistică" și, pe baza teoriei cîmpului fundamental, a mii de experiențe (ce i-au confirmat existența, ducînd la descoperiri de mare viitor cum sînt „apa biologic activă", „fenomenul degravifierii" ș. a.) să desfacă nodul gordian al unor enigme de notorietate mondială, urmînd ca, în paralel, să ne prezinte cîteva experiențe proprii ce evidențiază proprietățile „apei vii", „degravifierii" etc., capabile să repete la scară mică, ceea ce cu ani, cu mii de ani în urmă s-a petrecut la scara pămîntului.

1. PIATRA SUDULUI

Părăsit, la intrarea într-o carieră de lîngă Baalbek se află un uriaș monolit paralelipipedic din piatră cunoscut azi și sub numele de „Piatra Sudului". Monolitul, de niște dimensiuni uriașe (21,49 m lungime, 4,80 m lățime și 4,22 m înălțime) are o greutate de nu mai puțin 1.170 de tone (435 metri cubi), echivalentă cu încărcătura a 117 vagoane de marfă.

La un kilometru distanță, înglobați în zidul Marelui Templu de la Baalbek, se mai află trei asemena monoliți, e drept, ceva mai mici, dar avînd și aceștia peste 19 metri lungime, 3,60 lățime și 4,30 înălțime. Marele Templu a fost ridicat de romani, dar la ora cînd s-a construit, după cum arată cercetările efectuate la fața locului, monoliții existau deja în pozițiile în care îi vedem și astăzi. Dacă romanii ar fi putut să-i transporte de la carieră pînă la templu, atunci ar fi folosit și „Piatra Sudului", dar, după cum se știe, ei au folosit numai blocurile mici, cu totul nesemnificative ca dimensiuni.

Cei patru monoliți, au fost scoși din aceeași carieră, trei, după cum am spus, ajungînd să fie ridicați pe locul viitorului templu, iar al patrulea rămînînd pe loc. Se crede că nu sînt singurii dizlocați din carieră și că pe platforma de la Baalbek s-ar găsi mult mai mulți monoliți gigantici. Desigur, nu se cunoaște azi nici destinația inițială a lor, nici cine au fost autorii și nici, cel mai important poate, cum au reușit să-i transporte. Pentru cercetătorii din veacul nostru monoliții de la Baalbek au constituit una dintre cele mai fantastice probleme ale istoriei planetei.

Deși poate să pară ciudat, considerăm că fenomenul de degravifiere putea să fie cunoscut și de civilizații cu mult inferioare celei actuale, degravifierea neimplicînd neapărat un grad de dezvoltare tehnologică deosebită. Este deci de presupus că fenomenul degravifierii a fost cunoscut de către cei ce au transportat acei monoliți gigantici și a fost folosit pînă în clipa în care s-a întîmplat ceva neașteptat. Este știut că fenomenul de degravifiere e însoțit de puternice perturbări bio-energetice. Pentru epoca aceea folosirea degravifierii, fără precauțiile necesare, a pus în pericol viața propriilor descoperitori și manipulatori ai fenomenului amintit ceea ce a dus la abandonarea construcției inițiale...

Gh. LUCACI
și V. ABRUDAN

sport

LUI ANGELO NICULESCU...

...aflat acum la Cluj-Napoca, să cugete, îi transmit, d-aci, pe-unde a mai umblat, un gînd de dragoste și neuitare; lui, ca slavă muncii de antrenor al celor ce-au trecut oceanul, spre Mexic, deci lui, numitului Angelo Niculescu, F.R.F. trebuie să-i comande un portret imens, în mărime naturală, și să-l așeze la intrarea în sediul acelei instituții, încît, urmașii săi, cei pe mîna cărora s-au aflat generațiile din urmă, să-și ridice pălăriile și să se și închine – dacă, eventual, vor cuteza să mai treacă pe-acolo ori de le va fi permis.

Cutez să scriu că nu valoarea fotbalului nostru s-a înclinat în fața trubadurilor din țara cantoanelor, ci s-a dezvelit, ca o banană, incompetența antrenorilor, incapabili să așeze în teren o echipă, un unsprezece cu adevărat reprezentativ, jucînd fotbal sănătos, voinicește, precum i-am văzut pe elvețieni și pe polonezi, chiar și pe jucătorii din R.D.G.; noi, în schimb, am trimis în arenă și pensionari și fotbaliști de duzină, precum Iordănescu, la primii, precum Țălnar, Augustin, Munteanu, Negrilă, la ceilalți, cărora nu le văd loc nici la Tomnatic, dar-mi-te în primplanul acestui sport iubit ca lumina ochilor.

Tare-aș fi vrut să ascult cum Covaci Șt., Stănescu V. sau Stănculescu V. or fi cutezat, după meci, să explice pricinile înfrîngerii, să spună cu gurița lor cum că, din nefericire, Dobrin, marele, excelentul, unicul, n-a putut să intre-n meci din cauza Federației internaționale, deși ei, cei trei crai, l-au vrut, l-au visat, pe el și pe Stredie; și că Dobrin ar fi fost convocat la lot din inspirația lor, nu pentru că poetul Adrian Păunescu ar fi cutezat – cum o face, dealtfel, de cînd își îndreaptă neliniștile și speranțele și asupra sportului – să le lumineze cărările prin care orbecăiesc în căutarea apei vii a fotbalului românesc; cu Dobrin ne-au păcălit antrenorii de pînă mai ieri, ne-au amăgit și cu alte variante, scheme, soluții de joc, dar cea mai mare vină a lor se cheamă încăpățînarea de a nu se retrage, de a nu arunca mănușa, învinși, de a nu lăsa pe mîna și mintea altora, mai buni, destinele călătoriilor noastre spre triumfurile numite Campionate Mondiale.

De la Melbourne, din Australia, pruncii români ne-au trimis vești minunate; peste-un an sau doi, vom avea cu cine visa. Și ce!

Teodor BULZA

P. S. 10 octombrie, orele 17.

TELEVIZIUNE

DUMINICĂ, 18 octombrie

8,00—8,50 Teleșcoală. 8,50 Tot înainte! 9,25 Șoimii patriei. 9,35 Film serial pentru copii. Căpitan la 15 ani. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 15,45 Șah. 16,00 Telesport. Fotbal: Ungaria — Elveția în preliminariile campionatului mondial. Înregistrare de la Budapesta. 17,40 Ecranizări din literatura universală. Prinț și cerșetor. După romanul cu același titlu de Mark Twain. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cîntarea României. 20,45 Film artistic. O zi grea (francez). 22,10 Telejurnal. Sport.

LUNI, 19 octombrie

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cincinalul '81—'85. 19.55 Roman foileton: Vîntul speranței. 20,45 Cadran Mondial. Ziua Națiunilor Unite. 21,10 Orizont tehnico-științific. 21,55 Recital de folclor mehedințean. 22,10 Telejurnal.

MARȚI, 20 octombrie

9,00—11,00 Teleșcoală. 11,00 Cincinal '81—'85. 11,30 Cîntec drag am adunat. 12,05 În lumea enigmelor. 15,30 Rugby: România — Noua Zeelandă. Transmisiune directă de la Constanța. 17,00 Teleșcoală. 17,20 Clubul tineretului. 18,05 Almanah pionieresc. 18,25 Consultații în sprijinul învățămîntului politico-ideologic. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Civica. 20,15 Teatru TV. Integrala Shakespeare. Henric al V-lea. Producție a televiziunii engleze BBC. 22,00 Oamenii de știință și pacea. 22,15 Melodii românești de ieri și de azi. 22,30 Telejurnal.

MIERCURI, 21 octombrie

16,00 Telex. 16,05—17,05 Teleșcoală. 17,05 Tragerea pronoexpres. 17,15 Actualitatea muzicală. 17,35 Mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim... 18,00 Omul și sănătatea. 18,25 Revista Cîntării României. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Sindicatele la cotele noii calități. 20.10 Frumoasă țară, dulce Românie. 20,20 Teatru TV. Integrala Shakespeare. Henric al V-lea (partea a II-a). 21,45 Oamenii de știință și pacea. 22,00 George Enescu. 22,10 Telejurnal.

JOI, 22 octombrie

9,00—11,00 Teleșcoală. 11,00 Roman foileton. Vîntul speranței (rel.). 11,50 Ecouri de madrigal. 12,25 Consultații în sprijinul învățămîntului politico-ideologic. 16,00 Telex. 16,05—17,05 Teleșcoală. 17,05 Viața culturală. 18,00 Fotbal internațional. 18,35 Desene animate. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Ora tineretului. 20,30 Oamenii de știință și pacea. 20,45 În lumea enigmelor. 21,10 Film artistic: Afacerea Protar. Ecranizare a piesei Ultima oră de Mihail Sebastian. 22,30 Telejurnal.

VINERI, 23 octombrie

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,25 Tragerea loto. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Oamenii de știință și pacea. 20,00 Memoria documentelor. 20,25 Film artistic: Caddie (australian). 22,05 Muzică ușoară. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 24 octombrie

9,00 Sindicatele la cotele noii calități. 9,25—10,05 Teleșcoală. 10,05 Film artistic — Caddie (rel.). 11,45 Limba română. 12,05 Vocația patriotică a muzicii românești (III). 13,00 Mozaic cultural-artistic-sportiv. 18,35 Săptămîna politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Contemporanii noștri. 20,00 Teleenciclopedia. 20,45 Film serial „Crahul". 21,35 Mica bibliotecă veselă — pagini din umorul românesc și universal. 22.15 Telejurnal. Sport. 22,30 Nocturna TV.

TELEVIZIUNE

FENOMENALUL „Ș" (XIII)

Ce făcea „Ș" cu ceea ce nu putea să-și reprezinte prin imagini? Cum proceda cînd era vorba de noțiuni abstracte pe care omul și le-a cizelat mii de ani la rînd? Noțiuni pe care le adoptăm, dar pe care nicidecum nu le putem vedea? „Înțeleg numai ceea ce pot vedea" spunea adesea „Ș".

Aici începeau pentru el greutățile, încercările de a coordona incomprehensibilul: „Infinitul" a fost mereu același... Dar ce-a fost pînă la el? Și ce va fi după? Nu, asta nu se poate vedea! Ca să înțelegeți întrutotul ideea, trebuie s-o vedeți. Să luăm, de exemplu, cuvîntul „nimic". Greu, într-adevăr. N-ar fi mai bine să zic „cu nimic"? Văd „nimic" – dar ce înseamnă? Ca să pricep sensul, trebuie să și văd acest „nimic". Mă adresez soției și o întreb ce va să zică „nimic"? „Asta e cînd nu există chiar nimic", zice soția. Ea așa gîndește, dar la mine e cu totul altcumva. Cînd mi se spune că e vorba de un rîu care nu curge, eu trebuie să mi-l închipui pe tata care taie un copac și pune stavilă la rîu. Apoi încep să mă gîndesc ce e un rîu fără nume... Deci el nu are nume... Ce chipuri caraghioase o să se perinde acum în conștiința mea, și asta numai din pricina unui cuvînt în plus! În sfîrșit, parcă îmi spune ceva acest „nimic": mi-l reprezint ca pe-un nor subțire și străveziu...".

„Ș" nu pricepe ceea ce nu poate să vadă, și de aceea încearcă să vadă pînă și „nimic". Pentru a afla o „față" corespunzătoare pentru „infinit", „Ș" face eforturi să transforme totul în imagini, iar dacă asta nu-i reușește, atunci cel puțin în „aburi" ori „linii", strecurîndu-se prin această ceață cu multă trudă și concentrație nervoasă.

„Ș" putea să-și regleze bătăile inimii și temperatura corpului. Pulsul lui normal era de 70–72 bătăi pe minut. După o scurtă pauză, ritmul inimii devenea tot mai rapid, ajungînd la 80 și chiar 96 bătăi pe minut. Iar cînd „Ș" declara că își va micșora pulsul, acesta scădea într-adevăr pînă la 64–66 bătăi. Cum reușea acest lucru? „Poate doriți ca temperatura mușchilor din partea inferioară a mîinii drepte să-mi crească, iar la cea stîngă să scadă" întreba „Ș". Zis și făcut. La măsurarea temperaturii, diferența dintre cele două mîini era de două grade! „Nu e nimic ciudat în asta", explica „Ș". „Mă concentrez și-mi văd mîna dreaptă pusă pe o sobă încinsă, în acest caz temperatura, bineînțeles, se ridică; între timp însă văd și cum mîna stîngă strînge o bucată de ghiață...".

Poate că în acest mod omul poate să lupte și împotriva durerii... Da, „Ș" găsea „leac" și pentru așa ceva: „Mă durea o măsea și m-am dus la dentist; dar în loc să mă gîndesc la mașinăria aceea infernală care avea să-mi curețe măseaua, eu îl vedeam pe un altul în locul meu. „El" ședea în scaun, iar eu stăteam alături privindu-l pe dentist cum îi „lucrează" dinții, spunînd în sinea mea că „pe el îl doare".

VA URMA

plastică

„Grafica germană din districtul Gera — Republica Democrată Germană"

Expoziția „Grafică germană din districtul Gera – Republica Democrată Germană", deschisă la galeria „Helios" din Timișoara, în cadrul schimburilor stabilite între cele două „Orașe partener" (Partnerstädte) oferă publicului o imagine cuprinzătoare, elocventă, a fenomenului artistic din ultimii ani. Profund ancorați în realitate, artiștii germani abordează cu predilecție teme politice, precum lupta de eliberare împotriva dictaturilor din Chile, Salvador („Muzele chiliene", „Peisaj salvadorian") sau amintirile sumbre din ultimul război mondial („Lidice", „Discursul comandantului"). Tratarea acestor subiecte devine sarcastică, dezvăluind existența unei memorii colective care nu vrea și nu poate să uite nimic și care se răzbună prin intermediul imaginii.

Artiștii apelează la un întreg repertoriu de simboluri pentru a exprima angoasa unei existențe amenințate de distrugere. Astfel, atît prin problematica, cît și prin modul de tratare – cu anume deformări expresive – se poate vorbi în legătură cu grafica

Ileana PINTILIE

(Continuare în pag. 3)

RELAȚII TEATRALE ROMÂNO-IUGOSLAVE

Dintr-un fel de privilegiu al singurătății, observ că este cuviincios a nu te folosi de cuvinte mai mari decît lucrurile despre care vorbești și că din aceeași rațiune, păgubitor ar fi să expediezi prin formulări de circumstanță o experiență profundă.

Acum mai bine de douăzeci de ani, ca actor și director de teatru, am primit invitația oficială de a participa la **Festivalul național al teatrului iugoslav de la Novi-Sad.** Era, pe atunci, interpusă în străvechia unor multiple și rodnice relații de bună vecinătate, ghiața artificială a unei nefericite conjuncturi care ne producea atîta amărăciune. Discuțiile profesionale ce au avut loc la Novi-Sad n-au ținut seama de prejudecăți, au fost sincere, colegiale, vădind un respect reciproc. Întovărășite de suita celor mai bune spectacole teatrale ale acelui an, din Iugoslavia, ne-au prilejuit binevenite redimensionări ale judecăților artistice în domeniu. Prieteniile puternice, închegate atunci, au avut contribuția lor la deschiderea celor dintîi legături profesionale dintre teatrele țărilor noastre, la neîntrerupta lor ascendență. Nobilul rol de înaintaș a revenit teatrului din Timișoara (pe atunci „Matei Millo"), cît și celui din Vîrșeț, („Sterija"), aflat sub conducerea inimosului Slavko Penta. Era în mai 1967. Cu „Io Mircea Voievod" de Dan Tărchilă și „Insula" de Mihail Sebastian am colindat Voivodina... Tare e bine să vezi multe... **„A rămas de neuitat conținutul dramei, interpretarea cu succes pînă și a celor mai mici roluri, o vădită măiestrie regizorală, decorul, costumele. Tot, tot..."** – scria ziarul „Libertatea" (4 iunie, 1967) despre piesa cu care Dan Tărchilă își făcea debutul pe scena timișoreană, despre o reprezentație în care jucau, cu o ardoare remarcabilă, șaizeci de actori – parte din ei onorează astăzi scene ale capitalei și ale altor colective teatrale din țară: scenograf era Elena Pătrășcanu-Veakis (ajutată de Emilia Jivanov) – personalități ce nu mai au nevoie de prezentare; regizor și mentor artistic era Marietta Sadova – cea care a dăruit Timișoarei bucurii teatrale de excepție, cu fiecare dintre montările ei. Este bine știut că arta teatrală, spre deosebire de toate celelalte arte, are – și poate exercita – cea mai profundă și mai întinsă putere de sugestie. De aici și marea ei responsabilitate. Ce legătură au toate acestea cu Iugoslavia? Au. Acolo, teatrul timișorean a primit o confirmare internațională a strădaniilor sale. În 1971, prin acordarea titulaturii de Național, o primea și pe cea de acasă: cea mai scumpă. Articolul citat din „Libertatea" se încheie în felul următor: **„Sperăm ca pașii făcuți cu „Io Mircea Voievod" și cu „Insula", la Alibunar, la Vîrșeț și la Panciova, vor fi doar începutul unei strînse colaborări".** Așa s-a și întîmplat. În noiembrie al aceluiași an, teatrul „Sterija" ne-a întors vizita artistică (în Timișoara și alte cîteva localități ale județului nostru) cu valoroase spectacole, primite cu mult interes și caldă apreciere, atît de public cît și de presă. În 1968, septembrie, din nou Timișoara la Vîrșeț, la Nicolinț și Satul nou, cu spectacolul „Tache, Ianke și Cadîr" de V. I. Popa. **„Un interes și mai mare!"** – consemna, elogios, presa iugoslavă. În consecință, teatrului timișorean i se acordă încrederea de a deschide stagiunea de toamnă a „Teatrului Contemporan" din Belgrad. Această onoare a revenit reprezentației cu piesa „Troienele" de Euripide (în prelucrarea lui J. P. Sartre). Am fost, de asemeni, invitați la Novi-Sad, unde am prezentat „Madame Sans Gêne" de V. Sardou și „Micul infern" de Mircea Ștefănescu. La Belgrad, și apoi la Vîrșeț (ca spectacol festiv la a 15-a aniversare a teatrului „Sterija") am jucat, în stagiunea 1969–1970, „Regele moare" de Eugen Ionescu. De-acum teatrul timișorean se făcuse cunoscut. Un articol de sinteză din presa de specialitate considera colectivul nostru drept un **„ansamblu eminent al teatrului românesc".** Bunul renume, pe care Timișoara l-a adus mișcării teatrale din țara noastră, prin turneele efectuate, a determinat lărgirea acestor schimburi, și iată că Aradul, Tîrgu-Mureșul, Teatrul Național din București, Oradea, Reșița etc., etc. au stabilit relații cu teatrele iugoslave. La „Bitef" (festival național și internațional de sub egida Teatrului „Atelier 212" din Belgrad) apar, an de an, noi formații românești, repurtînd succese care au ocazionat unor regizori români invitația de a monta spectacole în R. S. F. Iugoslavia.

Presa iugoslavă sugera, încă de pe atunci, lărgirea ariei schimburilor culturale și în zona artei amatoare, sportului, asociațiilor scriitoricești, picturii etc., etc. Începînd de prin 1975, iureșul acestor schimburi m-a transferat brusc, din perimetrul artei profesioniste în cel al artei amatorilor, și, iată-mă solicitat de Societatea culturală „M. Eminescu" din Coștei să pun în scenă „Nunta țărănească" de Vasile Alecsandri. „De ce piesa aceasta, întreb? – Am jucat-o la înființarea echipei de teatru. – Cînd? – În 1882. – Și cine erau interpreții? – Păi, cine, noi țăranii. Nu-i nunta noastră? Atunci, în rolul lui Moș Trohin a jucat unul Ion Pită, care, după spectacol, a zis că neam de neamul lui așa să se cheme: Trohin. Au trecut aproape o sută de ani. Strănepoții lui Trohin al nostru vor să nunteasscă din nou..." Am montat, mai întîi, „Nunta..." – care a fost televizată și filmată, iar apoi „Vulpea și strugurii" de Figueredo, „Locuința comună" de Dobricianin, iar anul acesta, „Eminescu și Veronica" de Eugenia Busuioceanu – spectacol ales, după mai multe trepte de concurs, să participe la faza finală federală. Nu doar premiile obținute de Coștei m-au legat sufletește de această foarte modestă localitate... Coșteiul e un fel de Institut de teatru în aer liber, cu program anual non-stop, fără taxe școlare, cu frecvență obligatorie și examene pretențioase. Într-o bună zi, poate, mi se va da ocazia să detaliez această afirmație, surprinzătoare, desigur, pentru cititor... În Iugoslavia am avut prilejul să regizez și în alte localități: nu mai înșirui aici acele reprezentații,... Mai degrabă, să spun că Horea Popescu, Lucian Pintilie, G. Harag, Dan Alecsandrescu, Iosif Maria Bita, Iulian Copacea, Eugen Vancea și mulți alții au adus regiei românești, afirmată în Iugoslavia, un prestigiu artistic remarcabil, confirmat cu sinceritate și stimă profesională de mediile de informație. Am citit numeroase articole elogioase, am văzut unele dintre spectacole și am înțeles că aprecierile nu erau de conveniență. Dar și scenografi români au lucrat pe scenele iugoslave: amintesc, în treacăt, prezența eminentei pictorițe timișorene Emilia Jivanov – la Teatrul Național din Novi-Sad.

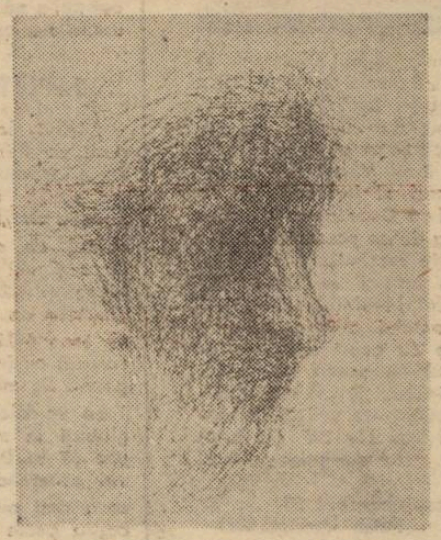

ERIKA GOHN: „Femeie bătrînă"

Acum cinci ani, semnalam în presa timișoreană turneul Teatrului Național sîrb din Novi-Sad la noi, cu piesele „A. F. E." de Nușici și „Demonii" de Dostoievski, de asemeni, întîlnirea cu un mare regizor – Dimitrie Giurcovici, și un extraordinar scenograf – Petar Pasic. În februarie 1981, aveam satisfacția de a recenza spectacolul cu piesa scriitorului clasic sloven Ivan Cankar, „Păcatul din Valea San Florian", realizat de Voia Soldatovici, cu colectivul Naționalului nostru și reprezentînd un succes cu totul deosebit.

Trebuie să remarc că, pe lîngă piesele din literatura popoarelor conviețuitoare și ale autorilor clasici universali, în cele nouă ediții ale festivalului **Zilele de teatru ale românilor din Voivodina,** de la Vîrșeț, au fost prezentate publicului un mare număr de texte ale literaturii dramatice românești clasice, de la I. L. Caragiale și V. Alecsandri, pînă la Mușatescu, V. I. Popa, H. Lovinescu, Kiriițescu... Piese românești clasice și actuale s-au jucat și la teatrele profesioniste din Belgrad, Novi-Sad, Skoplie etc., după cum și în Timișoara, nu numai Teatrul Național a avut în repertoriu piese din literatura țării vecine și prietene. Desigur că o mai ritmică activitate de traducere, de ambele părți, ar veni în sprijinul acestor schimburi teatrale, care, dealtfel, s-au succedat cu regularitate. Chiar în zilele următoare Teatrul Național este invitat din nou la Novi-Sad, Vîrșeț, Panciova, cu „Mobilă și durere" de Mazilu și spectacolul creat de Soldatovici.

Mă gîndesc, în același timp, că **Festivalului de teatru de la Timișoara,** consacrat dramaturgiei românești noi, i s-ar putea lărgi sfera de cuprindere, dîndu-i-se o extensie internațională, vecinii noștri putînd deveni oaspeți permanenți ai acestei prestigioase manifestări, spre cîștigul ambelor părți. Timișoara poate și este în stare, în opinia mea, să-și păstreze buna inițiativă în privința schimburilor dintre cele două țări, în domeniul teatral. Dorul nostru de bine, de frumos și de pace nu poate fi decît îndreptățit și potențat prin artă. Aceste relații pe tărîmul teatrului conțin și cuprind valențe de necontenită perfecționare – către care, justificat, mereu sîntem chemați.

Gh. LEAHU

POEȚI DIN INDIA

din literatura universală

KESHAV MALIC

(Scrie în engleză)

IARNĂ POLARĂ

Mult, prea mult negru
gînduri
timpuri

Mult, prea mult...
nici un far
nici un pescar

Continent corb
arc opac
orb cu orb

Negru... lung negru,... o noapte!
Pumnale de gheață. Cine
se mîntuie-n lumine?

PRIYAKANT MANIAR

(Scrie în gujarati)

KRISHNA-RADHA

Krishna cer adînc
Radha raza lunii
Unda lină Krishna
nopții lotus Radha
Vîrf de munte Krishna
cale-n slavă Radha
Krishna pasul iute
Radha urma-n umblet
Krishna rod în floare
Adiere Radha
Krishna lampa albă
Radha flacără
Krishna ochii mei
Radha cea văzută

JYOTIRMOY CHTTOPADHAYA

(Scrie în bengali)

GEOMETRIE

Geometria vieții
gîndea copilul
este un cerc –
o piatră legată cu sfoară
învîrtită dezvîrtită în cerc
se face mare descoperă
că nu e geometria vieții cerc
și e parabola
odată ca niciodată
se apropie de tine
și nu revine niciînd

R. S. MUGALI

(Kannara)

MANDARA

Fetișcanele aduc de la țară
lui Lord Indra floare fără seamăn
o, Mandara, Florăresele mai geamă-n
„Floare fără seamăn, în Mandara!"

Pași perechi încoace le purtară
Zornăite gleznele de dansatoare
Aplecîndu-se la porți neprimitoare:
„Fără seamăn floare, ia Mandara!"

O, Mandara, floarea Indrei cer
Mandara
Fetele cutreieră pămînt deandoase
Unul o zărește altul o miroase
Nimeni nu le cumpără Mandara,

Fete-flori din buze hrană-și fac
Frînte și amare și sfîrșite
Cerul coșurile-ntoarse nu le-nghite
Și golesc Mandara într-un lac
Strigă sus lui Indra domnișoare
Libertate: pînă la hotar
Lumea treierărăm în zadar
Sieși flori pămîntul își răsare.

SUNIL KUMAR GHOSH

(Bengali)

URMA STOARSĂ

Spunem n-avem ce spune
visăm nimicul o lume
cugetăm un trecut fără rază
cu fața oprindu-ne piază.
Cu gînd de prezent viitor întuneric
n-auziți zborul păsării sferic
gongul vastelor aripi-de bard
liniștindu-ne într-un hazard.
Lung drumul voiajul rebeg
ce să neg,
drept ocol.
Nu pustnicie, nu gol
nici vecernice songuri corale
nu zeul, nu templul-doar grelele zale
de pulbere grindina și furtuna
iți dau ziua bună.
Fără speranță nu e –
neîntoarcere – pentru ce
suișul pe plai –
ba nu-mai –
viața ne dete –
calea, băiete.

În românește de
Gheorghe ANCA

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel.: 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index: 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 42 (712) 23 OCTOMBRIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

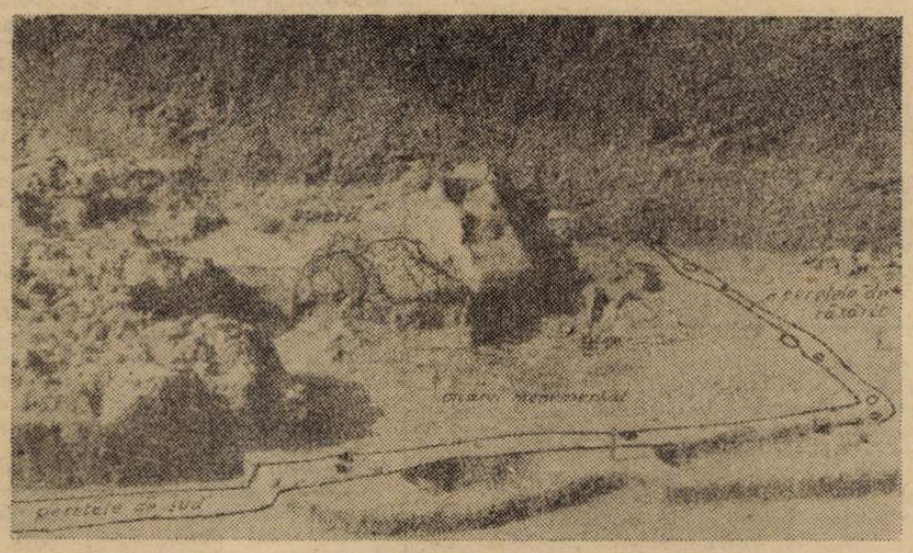

Sanctuarul de la Parța. Cultura Vinča (3000 i. e. n.) Zona altarului monumental

Sanctuarul neolitic de la Parța

După patru ani de cercetări sistematice, într-o stațiune neolitică, cunoscută de mai bine de 110 ani, prin săpăturile lui Ormos Zsigmond (1870), Gaspár Pojegovici (1876), Ioachim Miloia (1930), Marius Moga (1945, 1950, 1953), M. Moga și Ortansa Radu (1960–1963), noile cercetări au dus la descoperiri de importanță deosebită pentru cunoașterea istoriei străvechi a pămîntului românesc.

Stațiunea neolitică de la Parța era binecunoscută specialiștilor și iubitorilor de artă străveche, din țară și din străinătate, printr-o serie de descoperiri, adevărate capodopere de artă preistorică. Amintim doar cîteva din ele, care fie că sînt unicate, fie că jucau un rol științific deosebit la precizarea legăturilor dintre străvechile civilizații: **„Bocitoarea"** sau **„Omul care strigă"**, un vas antropomorf cu două guri (una dintre ele deschisă), plîngînd parcă a jale, apoi, vasul negru cu ornamente liniare, redînd stilizat două păsări ce stau față în față, ambele aparținînd grupului Bucovăț, piese aflate în Muzeul R.S.R. București, și, în fine, amfora cu ca-

Gh. LAZAROVICI
Muzeul de istorie al Transilvaniei, Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 3)

arheologica

PÎINEA, PĂMÎNTUL...

Că a fost roditoare din totdeauna vatra ogorului bănățean ne dovedește și o uluitoare mărturie arheologică — anume o grămadă de grîu calcinat, descoperită într-un tumul din apropierea unei așezări de la sfîrșitul epocii bronzului și începutul Hallstattului, (aproximativ secolele 13–12 i. e. n.) de pe teritoriul satului Susani, comuna Traian Vuia, județul Timiș. Apoi, faptul că acest grîu avea rostul de a fi ofrandă (depusă lîngă o strachină, înconjurată de un mare număr de ceșcuțe de ceramică) este un argument grăitor că grîul, încă din străvechimea istoriei noastre, împlinea cerințe vitale și era considerat bunul cel mai de preț al pămîntului, obținut prin multă, multă muncă trudnică.

De-a lungul timpului, în marile vîltori ale istoriei, locuitorii de baștină ai acestor meleaguri s-au opus vitregiei vremurilor, viețuind, aici, neîntrerupt, înfrățiți cu vatra strămoșească și cu scumpul rod al acesteia. Imens a fost sacrificiul rîndurilor, rîndurilor de generații, făcut întru apărarea ogorului lor în cumpăna dreaptă a statorniciei neamului și a fertilității brazdei.

Că nesecată și supremă a fost dorința strămoșilor noștri de a-și cinsti vatra, dăruindu-i ogorului o cît mai crescîndă rodnicie, sînt atîtea mărturii arheologice și etnografice, legate de munca lor — îndeosebi uneltele, precum și practicile rituale cu caracter agricol, din obiceiurile de peste an. Locurile nelucrate, („pustii") erau considerate a fi prielnice pentru sălășluirea închipuitelor forțe malefice. Ogorul cultivat era investit cu însușiri de natură apotropaică.

Pe fondul adîncei și neîntreruptei continuități a tradiției poporului nostru privind cultul pentru muncă și prețuirea rodului ogorului — și potrivit rînduielilor noastre prezente, socialiste, bazate pe principiile eticii și echității comuniste, recentele acte normative, referitoare la folosirea rațională a tuturor terenurilor agricole și la o judicioasă gospodărire a producției de cereale primesc o înaltă semnificație, cu un deplin conținut umanitar. Decretul Consiliului de Stat privind unele măsuri referitoare la întărirea autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, precum și la asigurarea aprovizionării în bune condiții a populației cu pîine, făină și mălai, hotărîrile Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., luate în ședința din 20 octombrie, pentru a se asigura, în următorii ani, o bună bază pentru aprovizionarea populației corespund legilor obiective ale societății noastre și decurg din preocupările constante ale partidului și statului nostru pentru creșterea continuă a nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii, în concordanță cu întreaga dezvoltare a economiei naționale. Transpunerea în viață a noilor prevederi contribuie la înfăptuirea unuia dintre obiectivele fundamentale ale actualului cincinal: agricultura să satisfacă la un nivel superior cerințele de consum ale populației și să asigure necesarul de materii prime pentru dezvoltarea industriei.

În județul Timiș, agricultura s-a dezvoltat într-un ritm susținut, astfel că producția globală agricolă a crescut de peste 5 ori în perioada 1950–1980, iar retribuțiile medii nominale nete au sporit de peste 6 ori. Aceste cifre sînt semnificative în privința potențialului agricol al acestui județ, potențial care va cunoaște o și mai consistentă dezvoltare, în urma aplicării noilor acte normative, referitoare, în esență, la grija pentru pîinea oamenilor muncii, la grija pentru fiecare palmă de pămînt arabil de pe întreg cuprinsul patriei.

ORIZONT

Perspectiva intertextuală în romanul modern

„Universul (pe care alții îl numesc bibliotecă) se compune dintr-un număr nedefinit și poate infinit de coridoare hexagonale, cu largi puțuri de ventilație în mijloc, înconjurate de prispe joase. De la fiecare hexagon se văd etajerele inferioare și superioare: la nesfîrșit. Dispunerea coridoarelor este invariabilă".[1]

Invariabil este și numărul rafturilor în fiecare hexagon al **Bibliotecii Babel,** al cărților pe fiecare raft, al paginilor în fiecare carte, ori numărul simbolurilor tipografice ce notează textul cărților. În interiorul acestui spațiu exemplar („idealiștii susțin că sălile hexagonale sînt o formă necesară a spațiului absolut sau, cel puțin a intuiției noastre despre spațiu") intervin însă infinite repetiții și variațiuni, după principii aparent haotice, care însă conferă bibliotecii universalitate, înregistrînd „toate combinațiile posibile ale celor douăzeci și atît de simboluri ortografice, sau altfel spus tot ceea ce este exprimabil,... versiunea fiecărei cărți, în toate limbile, interpretarea fiecărei cărți în toate cărțile".[2]

Lumea-bibliotecă a lui Borges este la fel de ispititoare și de terifiantă ca și **leviatanul** melvillian: o nouă înfățișare a monstrului universal cu alcătuirea sa favulară, dar în același timp labirintică, de galerii hexagonale și scări spiralate reduplicate în oglinzi; care uzurpă „dimensiunile nesfîrșite ale speranței" de vreme ce topografiază în această formă infinitul. În interstițiile ei se agită moștenitorii lui Iona-Ahab, scriitorii-bibliotecari care au parcurs toate cărțile lumii, inclusiv pe cele inexistente și ale căror opere se reduc la complicate adnotări și postscriptumuri la corpusul pre-existent al literaturii. Ispititoare este aici **perspectiva (utopia) intertextualității.** Cum spune și William H. Gass, „citindu-l pe Borges, trebuie să gîndim literatura ca un peisaj, prezentă simultan în deplinătatea ei precum spațiul, și trebuie să ne reamintim că evenimentele literare, aidoma celor cotidiene, ... se repetă, deși cu unele variațiuni, în fiecare cuget pe care îl umple textul".[3]

Romanul, mai mult decît alte forme literare, în aspirația sa de a deveni o **sumă,** o **imago mundi,** reflectă complexitatea și „heterotopia"[4] textuală a lumii. Părăsind „viziunea compartimentală, distributivă și cazonă a lumii", „evaluarea cu cotul, ocaua și stînjenul", cu alte cuvinte „unghiul de vedere burghez" (citām opiniile naratorului-raisoneur al lui Mircea Horia Simionescu al cărui nume, George Pelimon, poate nu întîmplător evocă pe filozoful melvillian Plinlimmon, adept al fragmentarității, provizoratului și expedientului textual), romanul modern propune o **lectură activă, semiotică** a realității, plurală, fluidă, instabilă ca și aceasta. El impune totodată un nou statut al cititorului care devine din **consumator** al unei literaturi „lizibile" în **producător** al unei literaturi „scriptibile" (ca să folosim dicotomia lui Roland Barthes din **S/Z**).[5]

1. DE LA FORMA ORGANICĂ LA HETEROTOPIE

Romanul tradițional a oscilat între viziunea **atomistă** (contabilicească), cantitativă, inventarul de evenimente și întîmplări cotidiene, a primilor realiști, și viziunea **organică,** sintetizatoare, a simboliștilor de mai tîrziu. Mai cu seamă romanticii au acreditat ideea **formei organice,** opusă **operei-mozaic,** ansamblului laborios (dar în mare parte arbitrar) de particule moarte, așa cum natura vie se opune mineralului sau mecanicului.[6] Forma organică e imanentă, mărturie a esenței interioare a oricărui lucru; ea este în același timp o energie mediatoare, capabilă de a absorbi contradicțiile și opozițiile materiei. Romanul, specie de **operă-amalgam** (după Fr. Schegel) este o astfel de conlucrare a tuturor genurilor poetice, a straturilor aparent ireductibile ale realității, ilustrare a **sintetismului** de tip romantic. Multe din operele melvilliene timpurii sînt caracterizate de această **circularitate organică,** de **atol** care, potrivit principiului emersonian, conțin „un întreg sistem al lucrurilor într-o particulă" („Linie-n natură nu afli niciunde / Lumea și-unitatea sînt rotunde" — Emerson, **Uriel**). Dar metafora operei-atol implică și principiul modern al **dinamismului continuu,** amniotic, al centrului primordial, „un centru agil și o circumferință elastică" care permit **expansiunea neîntreruptă** a universului semantic creat; o expansiune contradictorie care în cele din urmă neagă organicitatea inițială, coerența interioară a operei. Forma organică presupune **mișcare, dezvoltare, creștere;** calitatea ei esențială este „fluiditatea, nu înghețarea" (Emerson). Dar în cazul marilor prozatori americani ai veacului XIX (Poe, Melville, Henry James) această mișcare a luat forma **dezordinii meticuloase.** Proza lor urmează o structură digresivă, labirintică, asociativă, crescînd **polipier,** reflectînd nu o singură lume circulară, organică, ci o pluralitate de asemenea lumi, o **lume-arhipeleag.** În **Mardi,** spre exemplu, printr-un procedeu metaromanesc se comentează simultan structura operei și a lumii mardiene: prima este în mod justificat „aiurită, discontinuă și numai episoade, de vreme ce așa „este însuși Mardi — nimic altceva decît episoade, văi și coline, rîuri divagînd din cîmpii, viițe întinzîndu-se zănatic peste tot, pietre și diamante, flori și scaieți, păduri și desișuri, și ici colo mlaștini și bărăganuri".

Recunoaștem în această descriere imaginea **lumii textuale,** a cronotopului dinamic, discontinuu, plurivoc din romanul modern. Romancierii de azi, constatînd (ca odinioară Melville) că „... viața nu ne oferă istorisiri. Viața e haotică, fluidă, întîmplătoare; ea lasă mii de fire neîncheiate. Scriitorii pot extrage o istorie din viață doar printr-o selecție strictă, rigidă, iar aceasta înseamnă falsificare" (B. S. Johnson),[7] refuză modelul prozei **organic** structurate, mecanismul narativ univoc. Ei ironizează abundența „metaforelor organice" în literatura și critica tradițională". În același timp, se străduiesc să reconsidere poetica romanului la toate nivelele, să inventeze o nouă semantică, structură, gramatică a narațiunii, care să accentueze elemnetul **productiv** în dauna celui **reproductiv, discoerența** (termen propus de Ri-

Marcel POP-CORNIȘ

(Continuare în pag. 3)

cronica literară

Corina Victoria Sein

Somnul izvoarelor

Ed. Eminescu, 1981

Din mulțimea problemelor pe care le ridică poezia ca limbaj, Corina Victoria Sein o trăiește mai intens pe aceea a reflectării. Majoritatea textelor (convergența lor explică unitatea volumului) tind să definească și să afirme specificul cunoașterii poetice, simțită ca neîncetată concurență pe care spiritul o face lumii obiective. Sensul unei poetici-pariu domină de altfel texte întregi precum această replică la titlul volumului: „Obiectele își schimbă ordinea / într-un fel anapoda. Cu siguranță, / îmi va fi greu să le învinge potrivnicia. / De-acum închid porțile și arunc oglinzile. / Sînt curioasă să aflu / cum o să găsească luna / spațiul prin care o să-mi tulbure / conversația cu absentul" **(Somnul izvoarelor)**. Senzația „conversației cu absentul" este omniprezentă în versurile Corinei Victoria Sein chiar și acolo unde contradicția între forța entropică a imaginarului și strictețea formelor date atinge tensiunea maximă: „Nouă ne e dor de joc, / e târzie ora, spațiul e prea strimt, / evadarea pare să fie ireală" **(Mai mult decît zi)**.

Dinamitarea ordinii reale este pentru poetă un gest pe care trebuie să-l reia în permanență, cel puțin atîta vreme cît el nu devine și o modalitate a supraordonării. Recurența unor imagini ca aceea a oglinzii sfărîmate, a apei ca simbol bivalent sau a ferestrei închise („La geamuri închise / se sinucid păsări și / sfîrșesc ninsori") vorbește nu numai despre rezistența și opacitatea lucrurilor încremenite în propria lor natură sau identitate, ci și despre o presiune a lor asupra unei conștiințe poetice încă vulnerabile. Poezia trădează astfel efortul obstinat al transfigurării, rămînînd, în ultimă instanță, un act de relativă demiurgie: „Îmi amintesc de-un cerc; / un acvariu cu sămînța tăcerii / în văi de răsărit. / / Era un joc. O sferă în care scînteia / argila pe ultimele picături de rouă . . . / / Pe cînd eram întoarsă să leg / oglinda de apă, / acvariul s-a răsturnat . . ." **(Jocul oglindirilor)**. Eliberarea de icoana lumii devine o aspirație ideală al cărei corespondent în sistemul de simboluri lirice ar fi evadarea din oglindă sau cufundarea în „somnul izvoarelor": „În preajma izvorului, / fluidul tace. / Ca într-un ochi închis mă afund / în cetatea desferecată. / Dincolo de golul ferestrei, / cuvîntul mă dezleagă" **(Dezlegare)**.

Uitarea, tăcerea, văzduhul incendiat sînt variante ale aceleiași nostalgii a cărei fragilă împlinire o condiționează starea de letargie a lumii și debarasarea de percepția comună: „Ziua mă așează într-un labirint, / mă ia în stăpînire / sunetul unui clopot, / ai cărui pereți de soare / îmi alină durerea din urechea / sfîșiată de aer. **(Dacă se întîmplă)**. Amintirea realului („oglinzile m-au luat prizonier") poate oricînd corupe puritatea evaziunii și în jurul acestei delicate relații se consumă elanurile, spaimele, intuițiile stranii ale poetei, adică toată materia lirică a volumului: „Mesele sînt rînduite. / / Sărbătoriță fiind, mă așez cu fața / la un arbore strîmb, paznic de focuri. / / Oaspeții își plimbă rîsul. / / Pe marginea cupei vinul se prelinge . . . / Hoinăreală / într-o pădure fără păsări în cuiburi . . . / / Printre mesele date cu var, / încă mă strigă, miriade nude, flăcările . . ." **(Încă mă strigă)**.

Depășind vocația rostirii lirice și a participării emotive la existență, al doilea volum al poetei Corina Victoria Sein este scris într-un moment de maturitate, ca o carte despre poetica necesară și despre condiția intimă a spiritului creator.

Carmen ODANGIU

Ion Mureșan

Cartea de iarnă

Ed. Cartea Românească, 1981

O statistică, fie ea și una sumară, ce s-ar ocupa cu „numărarea" poeziilor cu adevărat mari din opera poeților pe care ne-am obișnuit să-i numim de mîna întîi (de la noi sau de aiurea) ar fi de natură să deconcerteze. Aproape în niciunul din cazuri (oricît ne-am da de ceasul morții . . .) nu vor ieși la socoteală mai multe poeme cu adevărat excepționale decît am putea număra pe degetele de la două mîini. Se pare că o viață de om-creator nu este suficientă pentru a da un volum numai de capodopere, un neajuns resimțit și de primii autori de antologii...

În ce-l privește pe Ion Mureșan, recent debutat cu un volum de o stranie frumusețe, **Cartea de iarnă**, el e autorul, pînă acum, a patru poeme extraordinare. Dăm și titlurile lor, cu conștiința împăcată a participării directe la istoria literară: **Poemul de iarnă, Înălțarea la cer, Kynos Kephalai** și **Izgonirea din poezie**. Foarte greu de surprins în cîteva fraze, poezia sa este rodul unei profunde meditații asupra existenței, al implicării acesteia în realitatea dezabuzată de poet, dar la care se raportează prin continua speculație lingvistică iscată din premisele pur teoretice de la care se pleacă. Poet al cuvintelor „furioase", al frazei încărcate cu dinamita multicoloră a metaforelor ce ezită (după o strategie a diseminării sensului într-un peisaj trans-literal, mimînd o realitate ce nu este, firește, nici a poetului, nici a realității, ci a poeziei înșiși) să se așeze spre a fi catalogate după normele standardizate, Ion Mureșan este un terorist al neputinței de a ți demiurgul lumii create înainte ca el să-și fi descoperit harul, o lume incapabilă să se ridice la gradul de vizualizare al poetului. Aceasta poate fi explicația tentei ușor suprarealiste a cîtorva din poemele sale, în fond imagini ale realului, captate de retina ademenitoare a poetului. Bizare, grotești, cinice, versurile sale sînt rezultanta unei incapacități structurale de a adera la valorile imediate ale cognoscibilului; demersul lui Ion Mureșan este, înainte de orice, răsplata unei prejudecăți, a unei erori (literar, benefice) provenind din apriorismul gîndirii poetice, care prevalează asupra gîndirii comune, de natură filozofică: „Nu am decît o singură prejudecată – realitatea, / la fel ca Democrit materialistul cel care și-a scos ochii / pentru a nu-l stînjeni în cercetările sale făcute cu ochii minții / dar mi-e dat mie să văd cum galbenă și mare ca un stîrv de oaie / urechea omenirii plutește pe apele unei mlaștini / printre albe stînci de calcar și fosnitoare pîlcuri de trestii. / Zadarnic noapte de noapte cu auzul înfipt în urechi ca un baston pentru orbi / pipăi crăpăturile memoriei, / căci nici măcar un șobolan nu iese și nici un șoarece de cîmp / și nici gîndacul de bucătărie, răzbate numai vocea mea / din care cuvîntul se înalță ca șarpele din ou și se repede la lucrul denumit / și-l umple de bube și semnificații. / – Ay, propoziții propoziții, întunecate smircuri în capul omului!" **(Izgonirea din poezie)**. Am dat acest citat mai lung, pentru că el oferă o imagine despre forța ce răzbate din poemele lui Ion Mureșan, despre puterea de penetrație a imaginilor, care dau impresia unor „obiecte" compuse din amestecul de rocă selenară al sintagmelor cu „aluzie culturală" și foamea de cuprindere a totalității existenței în cuvinte. Sensibilitatea poetului, perpetuu rănită de cele mai mici gesturi, își află echilibrul (și răscumpărarea liniștii, ca în poetica romantică a lirismului damnat) în plăsmuirea unor universuri și situații ce mizează atît pe valorile ironiei, cît și pe convertirea poeziei în monedă forte la cursul falsei naivități: „Vara aceasta am fost la oraș unde am avut posibilitatea de a mă plimba foarte mult / cu scopul de a respecta regulile de circulație. O. cu cîtă emoție / traversam străzile în conformitate cu indicațiile semaforului . . ." Perspectiva este imediat corectată prin subsumarea micii „fabule" unei viziuni mult mai ample, în care implicarea vocii poetice, a actului creației și a existenței poetului stau sub semnul spiritului creator ca predestinare asumată a propriei reflectări: „Ay, trup al meu, astfel stai tu în lume ca o fierturâ colorată / clocotind într-o căldare de preț! / Și tocmai acum rațiunea mea sîngerează peste singura mea / reprezentare despre liniștea sufletească: / un soldat cu părul alb pieptănîndu-se în ferestrele mici și / blinde ale băii comunale. / He, he mîine dimineață voi prinde un cîine roșcat de un / picior și rotindu-l deasupra capului ca / pe o elice / cu adevărat o să mă înalț la cer".

Minuindu-și cartea (mai subțire decît o broșură) ca pe o măciulie cu țînte de gheață, Ion Mureșan debutează așa cum nu s-a mai debutat demult la noi: cu trufie și umilință.

Mircea MIHAIEȘ

Cronica măruntă

● **Moda în sezonul literar – de la stilul sexy la stilul killer** (1) Venerabila revistă „Viața românească", revistă mult întinerită în ultima vreme, e în pas cu moda europeneasca nu numai prin anexarea „în supliment" a Caietelor critice, caiete ce înmănunchează ultimele cuceriri ale științei literare, ci și prin promovarea literaturii amoroase lipsite de prejudecăți. Prima proză a numărului ne anunță încă din prima frază: („Eram în plină petrecere pastorală și țineam pe genunchi o slujnicuță plină de calități atrăgătoare . . .") că dacă veselie nu e, nimic nu e. Proza a doua a revistei ne atrage atenția însă că, de fapt, lucrurile nu merg chiar atît de ușor: „Bineînțeles că acest fapt nu s-a petrecut chiar așa de ușor, pentru că Bonnie a apărut goală în fața mea (și are niște sîni! și are niște coapse! și are un mijloc!), ceea ce a declanșat în mine instinctele mai sus amintite". Cu trei pagini mai încolo, eseistul Tiutiuca își începe studiul dedicat „Căilor cunoașterii în «Cel mai iubit dintre pămînteni»" pornind de la premisa că viața e, pentru eroul central, o „pubertate repetată". Experiențele erotice, crede eseistul, „înseamnă înseși experiențele vieții în toate componentele ei: morale, psihologice, sociale, filozofice, estetice, politice etc. De aici și dimensiunile **cunoașterii erotice!** (Subl. D. T.). Cele patru experiențe erotice ale lui Victor Petrini se numesc pe rînd (scrie D. Tiutiuca) Nineta Romulus – elevă pe-a șasea –, misterioasa Căprioara, cea care trece la examene cum trecuse dezgolită frumoasa curtezană prin fața judecătorilor atenieni neinduplecați". Serialul lui Dumitru Tiutiuca ar putea fi extins la întreaga proză contemporană. Pe cînd o rubrică permanentă despre „Căile cunoașterii . . ." care să suplinească celelalte texte . . . mai puțin sensibile față de transformările innoitoare ale revistei? ● **Ce mai face Sorin Toma?** Sorin Toma face bine-mersi, traduce cărți din limba germană și ia, pe lîngă binemeritata pensie, onorarii pe măsura traducerilor. O recentă traducere din limba germană apare sub semnătura ilustră a domniei sale. Presupunem că traducătorul Sorin Toma e unul și același cu autorul „Poeziei putrefacției . . ." fiindcă un altul nu risca omonimia: își lua, pentru următoarele șapte vieți, un pseudonim. Sau o fi Sorin Toma un antemergător? Un moment de referință în istoria „stilului killer?" ● **Critică și sinteză.** Frumoasă („Contemporanul" 16 oct. a. c.) cronica literară semnată de Laurențiu Ulici la volumul „Marj corespondențe". Citățm doar acest portret: „Admirabil scriitor de critică este acest retras tăcut, parcă timid, parcă inhibat, de o mare delicatețe și de înțeleaptă bună cuviință, Livius Ciocârlie! Admirabil prin cum gîndește despre literatură și admirabil prin cum scrie despre ceea ce gîndește. Rareori inteligența critică . . . și talentul literar . . . s-au împletit atît de armonios și de convingător . . ." Rareori „portretul" a fost mai eficient decît în această cronică a lui Laurențiu Ulici, din ce în ce mai preocupat, în ultimele sale demersuri, de sinteza critică. ● **Test de popularitate** – 5. „Sînt bombardat de o viață întreagă, vreau să mărturisesc . . . de tot felul de oameni, am în permanență scrisori pe care să le descifrez și trebuie... să le dau atenție mare, să nu fie un caz patologic; vai, vai, te izbești de cazuri patologice foarte des, ale bieților paranoici, care sînt convinși că ei sînt cei mai mari, că ei descoperă lumea și nu este alt univers decît universul lor". În ce context a fost făcută această afirmație? Cine e autorul ei? Precizăm că e vorba de un mare scriitor, iar volumul din care am extras acest citat a apărut recent. Care este părerea Dvs. despre declarațiile marelui scriitor? ● **Șighișoara, reper cultural** – Un volum întrutotul remarcabil, publicat de „Societatea de științe istorice și filologice", reunește, selectiv, comunicări prezentate la sesiunea științifică de la Sighișoara (1979). Sesiunea a fost consacrată „Modalităților de interpretare a textului literar". Între semnatari B. Cazacu, Șerban Cioculescu, G. I. Tohăneanu, Șt. Aug. Doinaș, Ioana Em. Petrescu, Ileana Oancea, Corneliu Nistor, Felicia Giurgiu. Redactor responsabil, B. Cazacu.

Anemone POPESCU

viața asociației

CENACLU

Redeschiderea cenaclurilor Asociației scriitorilor din Timișoara

● Prima ședință a Cenaclului Asociației scriitorilor și al revistei „ORIZONT" din această stagiune a început prin anunțarea noii conduceri a cenaclului. Poetul Anghel Dumbrăveanu a rostit cuvîntul de deschidere și a prezentat componența comitetului de conducere al cenaclului. În cadrul ședinței propriu-zise, **Vasile Popovici** a citit un eseu despre opera de tinerețe a lui Marin Preda. Referatul a fost prezentat de **Livius Ciocârlie:** „O întîlnire necesară cu Marin Preda"; „foarte analitic, deși nu analizează faptul particular, ci pe cel revelator"; „analiza se oprește cu bun simț la timp"; „V. P. se orientează spre o metodă critică nouă". Au luat cuvîntul: **Mircea Mihăieș:** „Am ascultat două lucrări . . ."; „o permanentă concurență critic-text"; **Marian Odangiu:** „O demonstrație de etică, de morală superioară a actului critic"; „Teoria vine dinspre text"; „Un demers cu sensuri politice, ideologice"; **Carmen Odangiu:** „Vasile Popovici devine pentru mine un personaj"; **Brînduța Armanca:** „remarc finețea spunerii tranșante"; „mă întreb dacă nu se poate naște o nouă teorie". În încheiere, **Cornel Ungureanu,** conducătorul cenaclului și al ședinței, elogiază, prin imaginea lui Marin Preda, condiția scriitorului. De asemenea, trage și concluziile ședinței: „Ce aduce nou V. P. e o organizare, o sistematizare a ideii de dialog"; „V. P. are marele avantaj al pregătirii teoretice"; „un unghi nou de descoperire care duce departe". **Replicile serii:** „E vreo amenințare la adresa cenaclului?" (C. Ungureanu); „Riscăm toți să ne pierdem vocea"; „Cu ce intenție m-ați întrebat dacă nu mă supăr?" (B. Armanca).

În ședința următoare, din 27. X. 1981 orele 18, va citi proză Paul Eugen Banciu. Referent: Marcel Pop-Corniș. **A. P.**

● Ședința de deschidere a Cenaclului „Adam Müller Guttenbrunn" a fost dedicată memoriei scriitorului Ștefan Ludwig Schwarz. Despre activitatea literară a scriitorului omagiat au vorbit **Nikolaus Berwanger,** secretar al Uniunii Scriitorilor și **Luzian Geier.** Și-a dat concursul actorul **Peter Schuch,** de la Teatrul German de Stat din Timișoara, care a citit din proza lui Ștefan Ludwig Schwarz. Au fost prezentate manuscrisele postume ale scriitorului.

● Prima ședință a cenaclului „Franyó Zoltán" a fost dedicată unui recital (în limbile română, germană și maghiară) din creația poeților **Anghel Dumbrăveanu, Nikolaus Berwanger** și **Mandics György.** Și-a dat concursul actrița Ildiko Jarcsek-Zamfirescu, de la Teatrul German de Stat din Timișoara. În continuare, au fost analizate cărțile publicate de membrii cenaclului în acest an. Au luat cuvîntul: **Endre Károly, Maria Pongracz, Mandics György, Bálint Izsák-László, Anavi Ádám** și **Kubán Endre.**

L. A.

ÎNTÎLNIRI

Zilele editurii „Facla"

Cu prilejul apariției titlului 500, s-au organizat zilele editurii **Facla** în orașele Timișoara, Arad și Deva. O manifestare deosebită a avut loc la Universitatea din Timișoara, unde editura „Facla" conlucrează cu peste 60 de colaboratori și are numeroși cititori. Al. Jebeleanu, redactorul șef al editurii, a vorbit despre realizările „Foclei" în cei aproape zece ani de activitate și despre bogatele rezultate ale colaborării cu Universitatea. Au mai luat cuvîntul: Vasile Șerban, decanul Facultății de filologie, Ion Arieșanu, redactor șef al revistei **Orizont,** Simion Mioc, Traian Liviu Birăescu și Doina David. În holul Universității s-a organizat o expoziție și un stand de cărți recent apărute la „Facla" unde au acordat autografe scriitorii: Ion Arieșanu, Titus Suciu, Erika Scharf și Simion Mioc. În orașul Arad au avut loc manifestări la Liceul „Miron Constantinescu" și la Școala genrală nr. 4. Ion Marin Almăjan, directorul editurii „Facla", a vorbit despre împlinirile editurii. Cu această ocazie, a fost lansată și cartea de debut a tînărului scriitor Dumitru Toma „Fata meșteșenilor". Volumul a fost prezentat de Al. Jebeleanu. La aceste manifestări au luat parte scriitorii din Arad: Florin Bănescu, Gh. Schwartz, Dorel Sibii și Horia Ungureanu. La Deva, au avut loc ședințori literare și discuții cu cititorii la Întreprinderea Electrocentrale și la Liceul de Construcții nr. 4. Au vorbit din partea editurii Al. Jebeleanu și Gh. Mandici. De asemenea au citit din creația lor și au participat la discuții scriitorii: Maria P. Pongracz, Zsuzsanna Veresz, Titus Suciu și Ion Velican, care au acordat și autografe.

(Urmare din pag. 1)

cardou) și **heterotopia** în locul configurării narative rigide.

În proza americană această reacție ia adesea forme violente: ca la William Burroughs care practică tehnica forfecării și a colării fortuite, alcătuind proze sincopate, asamblate la întîmplare, renunțînd la o elementară logică narativă. Sau în cărțile lui Donald Barthelme, Richard Brautigan, parțial la John Barth sau Kurt Vonnegut, care fragmentează discursul narativ în paragrafe, secvențe scurte, „strofe" relaționate doar pe baza recurenței unor imagini verbale (s-ar putea vorbi în acest caz de o structură **ritmică** și **fonică** care accentuează caracterul **oral**, „post-gutenberghian" al acestei literaturi). Sau, în fine, în unele cărți structurate după procedee extraromanești: **Encyclopedia** (1969) lui Richard Horn, un fel de roman-dicționar amintind de **Ingeniosul bine temperat; Willie Master's Lonesome Wife (Nevasta singurică a lui Willie Master,** 1971) sau **Licitația din garajul lui Ken Kesey** (1973), care recurg la numeroase artificii tipografice și de tehnoredactare: caligrame, configurări geometrice de cuvinte, inserturi de note muzicale, texte ale altori autori, benzi desenate, într-un montaj capricios care de astă dată scoate în evidență nu oralitatea, ci **iconicitatea narațiunii.**[8]

2. „ROMANE CARE IMITĂ FORMA ROMANULUI, SCRISE DE AUTORI CARE IMITĂ ROLUL AUTORULUI"

Descrierea aparține lui John Barth și ea se referă la propriile sale cărți, ori la „romanele" lui Nabokov și Borges, narațiuni caracteristice pentru epoca actuală care stă, după Barth, sub semnul „erodării unor forme și epuizării unor mijloace" literare după o jumătate de veac de experiment modernist.[9] Ar fi vorba, deci, de un tip de „antiromane"; așa cum le definea și Sartre în 1947, care „păstrează aparența și contururile romanului", dar care „o fac pentru a ne dezamăgi ... (pentru) a contesta romanul prin el însuși, (pentru) a-l distruge sub privirile noastre în chiar timpul cît este construit".[10] Sau mai degrabă de **metaromane** polemice cu propriile modalități de organizare, cu regulile elementare de construire a unei narațiuni.

Eliberată de constrîngerile narării fireneare, neîntrerupte, amenințată cu epuizarea subiectelor, Șeherezada modernă începe (ca în **Grădina potecilor ce se bifurcă**) „să povestească textual istoria celor 1001 de Nopți, cu riscul de a ajunge încă o dată la noaptea în care povestește, și astfel la nesfîrșit". Dar o atare reintoarcere la **origini** într-o **autopastișă** nu trebuie pusă numai sub semnul „epuizării mijloacelor", specific epocilor de tranziție ori **barocului** (descris de Borges drept „acel stil ce își epuizează cu bună știință posibilitățile — ori încearcă să și le epuizeze — și tinde spre propria-i caricatură"); ea izvorăște în egală măsură dintr-o dorință fireasca de a retrăi literatura **ca literatură,** din nevoia de autoreflectare a narațiunii într-o epocă în care ea își regăsește conștiința de sine.

Romanul actual este în ansamblu o re-

Perspectiva intertextuală în romanul modern

citire, un mod de a exista polemic în spațiul intertextual al literaturii. Formele acestei recitiri sînt cel mai adesea **parodia** (autoparodia), **imitația, pastișa.** Scriitorii lui Borges nu depășesc (cel puțin aparent) condiția traducătorului, adnotatorului, bibliotecarului copleșit de infinitatea și autoritatea cărților deja scrise. El nu poate scăpa de „complexul" unui Iona închis în pîntecul labirintic al bibliotecii în care cărțile se multiplică la infinit într-un **joc regresiv** de oglinzi. **Imitația** (nu în sensul mimesisului, ci al unei narcisiste autoreflectări, imitări „interioare") și **parodia** vizează spre exemplu modelele literaturii populare: romanul polițist (John Hawkes, Thomas Pynchon, noul roman francez, D. R. Popescu), romanul științifico-fantastic (W. Burroughs, Kurt Vonnegut), romanul epopeic (John Barth, Richard Brautigan), romanul sentimental (Vl. Nabokov, Nicolae Breban, Eugen Uricaru), romanul de caractere și moravuri (Anthony Burgess, John Fowles, Mircea Horia Simionescu, Marian Popa). Sînt parodiate în egală măsură clișeele discursului narativ, ale limbajului cotidian sau livresc. Noii prozatori sînt conștienți de uzura semantică (și morală) a limbajului contemporan, de **terorismele** verbale de tot felul. Ei demistifică limbajul conjunctural sau mitologia naivă a epocii, inserează poncifele ei într-un discurs stereotip, ironic, sau cultivă jocul de cuvinte eliberator, invenția verbală debordantă.

Dar parodia privește în primul rînd mecanismele și convențiile fundamentale ale narațiunii care sînt „denudate", deformate, manipulate în chipuri noi. Compartimentele tradiționale ale romanului (intriga, caracterele, cronologia, cauzalitatea, coerența logică) sînt fie abandonate, fie utilizate în exces, și fără motivarea lor inițială, evidențiindu-se astfel statutul lor convențional. Personajele și acțiunile sînt supuse unei continue alterări a unghiului de vedere, sau chiar a **încadrării:** devine adesea incertă natura reprezentării (povestire directă, rememorare, reproducere a unui tablou, povestire ipotetică, imaginată etc.) sau statutul naratorului, simplă mască, ecran sau filtru narativ, cu rol minim în construirea discursului. Alte proze ironizează iluzia epică, precizia documentaristă, acumulînd detalii eterogene ale realității imediate ce nu-și mai găsesc un sens epic sau existențial. În noul roman american (Barthelme, Brautigan, Joan Didion, Vonnegut) sau în cel francez (mai ales narațiunile „americane" ale lui Michel Butor) folosirea frecventă a **catalogului** sau **inventarului** de obiecte și imagini disparate, reflectă un mod specific american de reificare și multiplicare a obiectelor de consum. Literatura lor nu poate de cele mai multe ori să propună decît izolarea lucrurilor, existența lor eterogenă; **abordarea mimetică,** cum arată și Helmut Haissenbüttel, nu poate transcende **atomizarea, fragmentarea** alienantă a acestei realități: „Atunci cînd reprezentarea extraliterară a condiției umane s-a fărîmițat, s-a descompus în imagini caleidoscopice, literatura nu poate să furnizeze în mod nemijlocit imaginea în oglindă. Ea trebuie mai întîi să dezvolte prin intermediul limbii această imagine".[11]

Acesta este, credem, motivul pentru care noii prozatori occidentali abandonează sau parodiază procedee ale prozei realiste, mimetice. În proza lui Nabokov, Burroughs, Barthelme, Barth, a lui Anthony Burgess și Muriel Spark în Anglia, sînt denudate ironic: fidelitatea încadrărilor spațio-temporale (mai ales Nabokov recurge la frecvente anacronisme), gradarea și decuparea excesivă a intrigii, construcția logică a caracterelor și situațiilor narative. În același timp, acești prozatori care mimează soliditatea și exactitatea pedantă a mecanismului narativ, introduc în el gustul pentru ludic și ficțiunea neîngrădită. Există în proza americană a ultimului deceniu un curent al **fantezismului ironic (fabulism** sau **suprarealism comic,** cum a mai fost numit) care încearcă să instaleze feericul, mito-poeticul în realitatea cea mai ternă, golită de „semne" (o realitate „trash", invadată de deșeuri industriale și obiecte supranumerare). Catherine Clément numește acest tip de literatură **producții fantasmatice** și îl apropie de condiția **textului,** în accepțiunea sa semiotică: „Scenariu, punere în scenă, succesiune de imagini, fantasma se află la limita reprezentării și cauzalității; la limita textului și productivității sale; la limita subiectivității structurate și a timpului anterior sau viitor care o determină. Ea este mai exact limita însăși".[12]

Tipul poate fi urmărit în continuare în marea literatură sud-americană a ultimelor decenii, dar și în literaturile europene, inclusiv cea română (D. R. Popescu, Fănuș Neagu, George Bălăiță, A. E. Baconski, Ștefan Bănulescu, Constantin Țoiu, Platon Pardău etc.). Dar nu este vorba aici de o superficială plăcere a fabulației pure, ci de un mod subtil de a testa posibilitățile narațiunii, de a reabilita mecanismele ei într-un gen de **metaromane** care își reconsideră principiile de organizare. **Parodia** și **imitația** fac parte din această intenție de redefinire critică a statutului romanesc. Primele romane s-au născut din parodie și imitația unor modele (forme literare) anterioare, ele fiind în acest fel și **metaromane** definitorii pentru condiția speciei abia născute. Cărțile lui Cervantes, Sterne Melville, Lewis Carroll, Gogol, Dostoievski, ilustrează teza formaliștilor ruși după care orice operă modelează convențiile existente sau canonizează forme inferioare de artă. „Vechiul este prezentat cum s-ar zice, într-o nouă gamă. Procedeul nu este aruncat peste bord ci repetat într-un context nou și disonant și astfel fie devine absurd prin mecanizarea lui, fie devine perceptibil din nou".[13]

Melville, spre exemplu, așa cum am mai demonstrat, a recurs în opera sa la o serie de convenții literare și stilistice ale epocii (sau ale genului epic), parte pentru a le **discredita** ironic, parte pentru a le folosi ca autentice instrumente de descifrare a realității căci, asemenea încorsetări îi ofereau o cale dialectică spre negarea lor și afirmarea adevărurilor ultime ale literaturii. Metaromanele melvilliene par destinate unei **duble lecturi** prin prezența simultană în ele a unui regim grav și a unui regim ludic, a construcției simbolic-retorice și a parodiei retorice.

În același spirit, **metaromanul contemporan,** departe de a fi o imitație-parodie sterilă a romanului tradițional, reflectînd o critică a mijloacelor sale, ne incită la o **lectură dublă:**

a) sub latura sa **parodică, deformatoare,** el recitește istoria romanului, deconstruind mecanismele sale tradiționale, manipulînd ironic modelele existente;

b) sub latura sa **constructivă, modelatoare,** el recitește textul lumii, adaptînd vechile modele și procedee nu la o realitate preexistentă, ci la o realitate deja textualizată, modelată prin cuvînt, o realitate (re-)semiotizată.

---

[1] Jorge Luis Borges, **Moartea și busola,** Edit. Univers (col. Meridiane), 1972, p. 107 (trad. Darie Novăceanu).

[2] **Ibid.,** p. 108, 111–112.

[3] William H. Gass, **Fiction & the Figures of Life,** Nonpareil Books, Boston, 1971 (1958), p. 125.

[4] Termenul este folosit de Michel Foucault (în legătură cu juxtapunerile de obiecte eterogene în proza lui Borges) în **Les Mots et les choses,** Gallimard, 1966.

[5] Roland Barthes, **S/Z,** Seuil, 1970.

[6] Vezi Tzvetan Todorov, **Théorie du symbole,** Editions du Seuil, 1977 (pp. 187–220 unde se discută conceptele organicității și sintetismului în doctrina romantică).

[7] B. S. Johnson, „Introducere" la **Arn't You Rather Young to Be Writing Your Memoirs,** în Malcolm Bradbury, edit., **The Novel Today, Contemporary Writers on Modern Fiction,** Glasgow, Fontana/Collins, 1977, p. 153.

[8] Vezi Iuri M. Lotman care în „The Structure of the Narrative Text" (în Daniel P. Lucid, **Soviet Semiotics,** The John Hopkins University Press, Baltimore, 1978, pp. 193–197) descrie fenomenul mai general al incursiunii iconicului în arta narativă verbală.

[9] John Barth, „The Literature of Exhaustion", în Malcolm Bradbury, edit., **The Novel Today,** pp. 70–83.

[10] Jean Paul Sartre, „Prefață" la Nathalie Sarraute, **Portrait d'un inconu,** Gallimard, 1956.

[11] Helmut Heissenbüttel, „Ordinea imanentă a formelor narative", în **Secolul 20** („În obiectiv romanul"), 200/9, 1977, p. 125.

[12] Catherine Clément, „De la méconnaisance: fantasme, texte, scêne", în **Langages,** 31, 1973, pp. 36–52.

[13] Victor Erlich, edit., **Russian Formalism,** The Hague, Mouton, 1969 (1955), p. 258.

George Bacovia – Poezie și contrapunct

I. În parte, Bacovia reține din retorica clasică unele din tradiționalele funcții ale prozodiei – rolul ordonator, metric, – al rimei; posibilitatea strofei de a dirija arhitectura ideatică a poemei; capacitatea metrului și a ritmului de a acompania, în înlănțuiri ordonate, substratul textului etc.; dar tulbură vechea metrică, introducînd suspensii și enclave de vers liber ori alb, introduce rime cu sonorități deopotrivă discrete și insolite (în care neologismul ocupă un loc important), alternează segmente de dimensiuni diferite, amestecă ritmurile. Ceea ce constituie, însă, dominanta tehnicii sale ține de componentele de **orchestrație** ale versului, de capacitatea muzicală a secvențelor fonologice și ritmice. În legătură cu acest aspect al poeziei lui Bacovia s-au făcut deja cîteva pertinente observații, așa încît nu mai revenim. Asemenea tuturor simboliștilor, Bacovia a recurs la puterea de sugestie a sunetelor, combinînd, în țesături subtile, obsedante motive sonore, care, traduc prin chiar geometria lor peisaje sufletești și peisaje în genere. E cunoscută, de pildă, preferința poetului pentru sunetele închise și nazalizate (**i, u:** în termeni ca **vînt, frînt, mormînt, curînd, plumb**) ori pentru timbrul „tragic" al vocalei **i.** Dar analogia cu muzica stă, în cazul lui George Bacovia, după opinia noastră, nu numai în obișnuitele „figuri sonore", în fonosimbolism; analogia frapantă cu tehnica muzicii și, de aici, fluiditatea, incantația versului bacovian stau în folosirea **contrapunctului.** Contrapunctul, după definiția pe care ne-o oferă dicționarele, este prezența simultană a două sau mai multe melodii cu caracter independent; melodie care se cîntă concomitent cu tema, revenirea la tema principală. Procedeul contrapunctării apare la Bacovia atît la ritm cît și la rimă. El se amplifică prin fenomene de repetiție ori paralelism, des utilizate de poet (să se vadă, printre altele, numeroasele refrene), precum și prin tectonica versurilor. Se naște astfel, cum ar spune E. A. Poe, un „curent subteran al înțelesului" (cf. R. Jakobson, **Probleme de stilistică,** p. 117), o întreagă mișcare de acumulări și reveniri, de acorduri glisante și sugestive în care motivul e fixat, fie prin reluarea aceluiași segment (într-un conglomerat de ritmuri), fie prin ceea ce numeam altădată „rime sintagmatice".

II. Am ales, spre exemplificare, mai întîi, poema **Oh, amurguri:** „Oh, amurguri violete ... / / Vine / Iarna cu plînsori de piculine ... / / Peste parcul părăsit / Cad regrete / Și un negru croncănit ... / / Veșnicie / Enervare ... / Din fanfare funerare / Toamna sună, agonie ...". Pe un fundal dominant trohaic (accentele cad pe silabele impare: 1, 3, 5) se derulează cîteva variante. Tendința lor este de peonizare a troheilor, de transformare, așadar, a segmentelor bisilabice (-v) în segmente mai ample, de patru silabe, care comportă un singur accent. Se observă chiar o anumită simetrie a peonilor (vv-v). Tema poemei este exprimată prin secvența **Vine / Iarna ...** (-v/-v), tradusă metric în succesiunea a doi trohei; acest miez semantic (acest motiv) al textului – reprezentînd, de altfel, o stare de spirit dominantă în poezia lui Bacovia – cu tot ceea ce aduce el sonor, peisagistic și simbolic, contrapunctează fraza semantico-muzicală a poemului. Motivul este acompaniat (și justificat psihologicește și artisticește) de o seamă de notații aparținînd mediului ori interiorității. Enunțurile referitoare la decor **(plînsori de piculine, parcul părăsit** etc.) sînt mai mult sau mai puțin indiferente față de **calitatea** ritmului. În cazul lor, deci, ritmul este **aleatoriu.** Pertinente, sub acest raport și încadrabile în schema trohaică rămîn referirile la peisajul interior și, în **al doilea** rînd, acelea care reține semnalele sonore ale ambianței **(cad regrete: -V -v; toamna sună: -v -v),** strînse dependente de motivul central.

III. După 1880 sporește, în poezia românească, ocurența cuplurilor de rime ai căror termeni se află într-un grad pronunțat de contiguitate. Nexul **sunet/înțeles** (cf. și R. Jakobson) permite dezvoltarea, la sfîrșitul versului, a unor relații mai complexe ce se manifestă pe lanțul **vertical** al discursului poetic. Prin mijlocirea rimei, se realizează, astfel, deseori, veritabile sintagme – nominale ori verbale – coerente din punctul de vedere al sensului și integrabile într-o unitate sintactică independentă. În unele situații cuvintele-rimă de acest tip **(rime sintagmatice)** – numeroase în poezia lui Bacovia – au rolul de a contrapuncta motivul poeziei, de a-l reintoarce pe lector la „temă" sau de a dezvolta o „temă" (melodie) suplimentară, care se derulează paralel cu melosul central, augmentîndu-l: „La horn să ascult vijelia, / Sau zilele mele – totuna – / Aș vrea să le-nvăț simfonia. / / Mai spune s-aducă și ceaiul, / Și vino și tu **mai aproape,** / Citește-mi ceva de la poluri, / Și ningă ... zăpada **ne-ngroape ...".** Prefigurat prin cuplul **vijelia / simfonia,** ai cărui termeni se află într-un raport apozitiv, motivul se conturează pe deplin în segmentul rimic **(zăpada) aproape/ne-ngroape: „Și vino și tu mai aproape ... / Și ningă ... zăpada ne-ngroape".**

Exprimînd în mod strălucit una din orientările liricii românești și universale din primele decenii ale veacului nostru, poezia lui Bacovia a contribuit esențial la subminarea arhetipurilor clasice de versificație și la constituirea formelor poetice moderne.

Olimpia BERCA

IOANA CIOANCĂȘ

POATE EȘTI

Poate ești în umbra
Rămasă-n curmeziș lingă soare,
Sau în tremurul unei frunze,
Ori în tăcerea fără sfîrșit
Din firul de nisip
Și aduni vorbele soarelui
Ori de cîte ori își întoarce fața înapoi
De-mi îmbracă a doua zi
Tot chipul în lumină
Și trece mereu peste culmea zilei
Cu speranța că mîine,
Poate mîine,
Vorbele ce le-a lăsat
Să crească din sufletul meu
Se vor ivi rotunde și calde,
Mai rotunde și mai calde
Decît le-a visat.
De n-ai fi tu,
Ce vaier lung ar porni din inima
soarelui
Cînd și-ar vedea vorbele sfîșiate
De păienjenișul de brațe
Ce bîntuie prin înserare!

ALT JOC

Și nimeni n-a știut
Sau n-a vrut să-mi spună
Că e trecătoare bucuria
Ce-a încununat pămîntul
Cînd am inventat acel joc
În care
Ți-am cununat privirea
Cu tremurul frunzei,
Cu limpezimea apei
Și cu statornicia munților.
Acum nici ecoul strigătului meu
Nu se mai întoarce
Să mă reazem de el
De cîte ori treci prin visele mele

Cu pas nesigur de orb
Și-mi ceri mereu să-ți spun
Cum sînt drumurile
Pe care mergi dincolo de moarte.
Tu șoptești mereu
Că acest joc
Te va purta
Din răscruce-n răscruce .

DE N-AR FI

De n-ar fi
În stînci,
În izvoare,
În nisipul ce se-nclină
Spre urma lăsată de fiecare pas,
O șuviță de dragoste
Pentru inima mea
Și cînd o clipă îi încovoaie umerii
Ca o haină străină,
De mult s-ar fi sfărîmat în soare
Și cel mai dur grăunte de lumină.

ÎN NOAPTEA ASTA

Ce ochi a fost uitat deschis
Dincolo de începuturi
De stă luna
Cu brațele încleștate pe zăvoare
Să nu-i scape nici-o rază
În afara porților?
Ce braț de furtună
A fost îngropat viu în pămînt
Și rupe petalele florilor de piatră
Din adînc,
De nu se mai mișcă nici-o frunză,
Nu se aude nici-o chemare
Ca-n toată noaptea asta
Sufletul meu
Să nu deschidă poarta
Nici celui mai statornic cuvînt?

OLGA NEAGU

TRENUL DE NOAPTE

Trece iar trenul acela de noapte
iluziile stau agățate pe scară
pe cînd minciunile se lăfăie
pe banchete de pluș la clasa întîia

doamne care m-ai urcat fără bilet
pentru destinația asta necunoscută
unde să mă așez
că iată vine Conștiința intransigentă
în haine de controlor cu chipiu și
lanternă

vino, îmi spune cineva de-afară,
mai este loc cît să pui un picior
lîngă noi, vino, pe scară ...

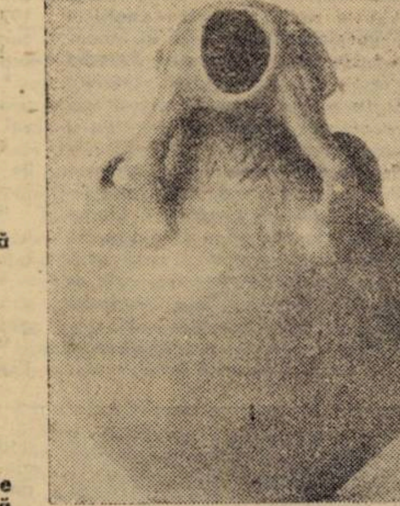

„Bocitoarea" de la Parța. Grupul Bucovăț

CE ANOTIMPURI VOR MAI FI SĂ VINĂ ?

Ce anotimpuri vor mai fi să vină?
Din cînd în cînd ca banul învechit
își mai preschimbă timpul cămașa de
lumină
cu una mirosind a dor de infinit.

Din cînd în cînd noi pasul ne mai
scriem
în plicuri fără destinații clare
ajung? n-ajung? o să aflăm vreodată?
ni se răspunde veșnic cu-aceeași
întrebare!

Destin ingrat, poștașul cărînd în tolbă
vise
mă mai iubești? sau ce mai e
pe-acasă?
și multe alte gînduri pîndind în plic,
aprinse,
își vor foșni-ndelung cuvîntul de mătasă.

Ce anotimpuri vor mai fi să vină?

CUVINTELE CUVINTELOR

S-ar putea să fim hrana acestor
cuvinte
oricum ele sînt eterne pe cînd noi
trudim în salinele lor rostindu-le
ne-nvățăm fiii să le rostească și ei
îi pedepsim aspru cînd șovăie
și cuvintele dăinuie, dăinuie ...
Da, desigur cuvintele ne rostesc pe noi,
sîntem cuvintele cuvintelor noastre
sîntem arhaismele și neologismele
acestui mare dicționar explicativ
care trebuie să fie negreșit
pămîntul

LICITAȚIA

Într-o zi nemaiavînd
visele necesare pentru a plăti
chiria trupului meu
(confort sporit cu gratii de fildeș
la cușca toracelui!)
mi-au scos la licitație
toate sentimentele
și cuvintele strînse
de-a lungul vieții
în bocceaua unei poeme.
Sentimentele s-au vîndut, derizoriu,
unor văduve tinere
sau unor domnișoare de pension.
Cel mai greu
s-a vîndut poema,
în sală nu mai rămăsese
decît Cerșetorul.
A licitat de unul singur
(își amanetase podul
sub care dormea!)
Și s-a adjudecat.

PROCESUL

Tatăl meu colecționa porumbei albi
și pășuni cu miei
și fluturi care din cînd în cînd
deveneau viermi de mătase.
Vecinul lui colecționa tunuri
și rachete și cîmpuri de bătaie
precum și însemnate hărți de puncte
strategice.
Cînd m-am născut eu
tocmai se judecau
porumbeii lui cloceau ghiulelele,
degradîndu-le,
mieii păscuseră cîmpul de luptă.
iar hărțile erau gogoși de borangic.
Procesul a durat
foarte mulți ani
și s-a chemat PACE

DANIEL DRĂGAN

ORE FĂRĂ SOȚ

Trenul a străbătut Transilvania și se apropie acum de Predeal. Zăpada care a luminat toată noaptea rece și mat capătă sclipiri roșietice-argintii. El și ea au început călătoria din Nord și noaptea au petrecut-o față-n față, fără să-și spună un cuvînt. Prin alte gări, alți oameni au urcat, au coborît. Ei au rămas tăcuți, pe locurile lor, părînd că dorm sau că ar vrea să doarmă, cu capetele legănate în ritmul sacadat și monoton. Simțind că-i alunecă pe umeri și pe coapse privirile bărbatului din fața sa, femeia își trăgea cînd și cînd fusta peste genunchi, fără a deschide ochii. Obrazul ei căuta apoi perna, lipindu-se cu tandrețe de husa albă, dantelată, cu care e acoperit spătarul banchetei.

Încă înainte de Brașov, ea și-a luat poșeta și a lipsit cîteva minute, revenind proaspătă, fardată discret și cu un ușor parfum „Je revien".

– La București?

– La Predeal.

Și el tot la Predeal coboară. Vacanță, desigur. Ea deschide o carte. Citește două pagini, apoi o închide și caută peisajul care alunecă pe lîngă fereastră, marcat la intervale egale de stîlpii rețelei electrice. El examinează interiorul compartimentului. Este așa cum sînt toate compartimentele și cu greu descoperă un detaliu tehnic, o lampă, un mîner, altfel de cum le știe dintotdeauna. Se cufundă în acest inventar vizual, asigurîndu-se că nimic nou și important nu a modificat spațiul închis al existenței lui pasagere în afara de pasagera pe care, la intervale scurte, o cercetează discret. Nu înțelege de ce de fiecare dată cînd trebuie să privească atent o femeie începe prin a-i privi gleznele, pantoful, unghiul călcîiului, linia ușor arcuită a pulpei. Timiditate? Jena de a o privi deodată în ochi, de a provoca ostentație? Un picior poate fi studiat și cu coada ochiului, mai pe nebăgate de seamă, pe cînd privirea frontală presupune o franchețe care obligă.

– Azi e o vreme splendidă, spune ea și iese pe coridor. Încearcă să deschidă fereastra. Minerul nu cedează. El îi ajută. Fereastra e înțepenită. Bruschează. În sfîrșit, deschide. Un aer proaspăt, răcoros, dar puternic ozonat, le biciuie fețele. În loc de mulțumire, femeia îi adresează un zîmbet familiar. Mîna ei a rămas pe mîner.

– Aș fi preferat Poiana Brașov, spune el, dar n-am avut de ales.

– Da, am auzit că în stațiunea Predeal e o atmosferă de pension. Bărbații singuri se cam plictisesc.

– Eroare, domniță, eroare. Pîrtia e luminată feeric. Se poate schia pînă la miezul nopții. Barul „Calipso" are program excelent. Formația „Sfinx". Balet polonez. Blonde superbe, dar asta, desigur, vă poate interesa mai puțin. Totuși, merită să-l vedeți.

Mîna lui se așază pe mîner lîngă a ei. Trenul se petrece cu alt tren. Zgomotul și viteza o înfioară. Ea aranjează perdeaua. Degetele cuprind iarăși minerul, dar la distanță de mîna lui.

– Vă recomand hotelul „Orizont", domniță. Piscină, saună, dacă n-aveți cumva o rezervare, dar chiar și așa, prietenul meu e șef la oficiu, ar putea aranja o schimbare.

Paralel cu linia ferată șerpuiește șoseaua. Asfaltul uscat se desenează albastru și cenușiu între flancurile albe ale zăpezii. Mașinile aleargă dintr-un sens în altul, mai repede, mai încet. Unele urcă depășind trenul, altele lăsîndu-se depășite.

– Am să vorbesc cu el să vă dea o cameră superbă la „Orizont".

Femeia surîde vag. Gîndește că propunerea nu poate fi acceptată sau, oricum, e prea devreme pentru a zice da.

– Sînt așteptată la Predeal. Soțul meu și fetița sînt acolo de marți.

În tunel, luminile nu s-au aprins, dar dintr-o clipă în alta s-ar putea aprinde. Mîna lui a găsit mîna ei. A strîns-o ușor.

„Oranta" - cultura Vinča

N-a protestat. Trenul intră pe micul platou al gării. Din plasa de bagaje, bărbatul dă jos geamantanele. Vrea să o ajute la coborîre. Ea se opune.

– Cobor singură.

– Ascultă, îi spune el cu glasul precipitat, folosind pentru prima oară singularul. Mîine la ora 9 te aștept la poștă. Dacă nu vii la 9, te aștept la 11, la toate orele fără soț, pînă vei putea veni. Și vei veni.

El coboară pe o ușă, ea pe alta. Nu încearcă să vadă dacă o așteaptă sau nu cineva. O tulburare stranie îl cuprinde din momentul despărțirii și pînă se revăd, în ziua următoare, la locul indicat de el. Aveа cîteva ilustrate de pus la cutie și l-a rugat să o aștepte puțin. Schimbă cîteva fraze afară, în gerul care se lăsase de cu noapte și respirația lor degajă un abur alb, intens. El pleacă înainte. Ea cumpără un ziar. Il urmează la o oarecare distanță și intră în același hotel. Ușa camerei lui e întredeschisă. Pășește pragul fără să bată. Pe mica măsuță de toaletă, cu o oglindă ovală, o așteaptă un buchet...

Peste un ceas, își aranja părul în oglindă.

– Asemenea flori acum, în toiul iernii? a întrebat mirîndu-se și el i-a spus că e prea puțin față de cît ar merita să-i ofere. Femeia a devenit puțin tristă sau derutată și el a simțit că s-a așternut o umbră între ei. Ceru explicații și explicațiile nu întîrziară:

– Sînt vinovată față de tine, zise ea.

El îi privea degetele care se jucau acum nervos cu dinții pieptănului negru și aștepta să continue.

– Mi-a fost teamă de tine... și de mine... Te-am mințit. Nu mă așteaptă nimeni. Nu sînt căsătorită, sau, mai bine zis, nu mai sînt. Sînt liberă. Aș putea veni la tine oricînd...

Dar, în ziua următoare, cînd l-a căutat la hotel, a aflat că plecase definitiv. Nu lăsase nici o adresă, nici un mesaj.

TREI

Trenul se tîra ca o rîmă printre dealurile pîrjolite sub soarele ucigător. Cei trei moțăiau pe acoperișul vagonului, fără chef de vorbă, fără chef de nimic. Se urcaseră acolo pentru că în vagoane era o aglomerație sufocantă, un abur încins de nădușală, de oameni toropiți de caniculă și de drum lung. Speraseră să afle măcar o gură de aer curat, o boare de vînt care să le răcorească frunțile prăfuite, asudate și șterse mereu cu mînecile de la cămășile de cînepă, boțite și negre de funingine, pictate cu sarea uscată pe spinare și pe la subsuori. Toți trei purtau pălării care vor fi fost cîndva negre. Arătau un gri spălăcit. Panglicile late aveau linii și dungi de sare albicioase, uscate, tremurate ca desenele unei hărți. Cel mai tînăr era încălțat cu bocanci zdraveni, garnisiți pe talpă cu ținte mari de fier. Picioarele îi erau înfășurate în molitiere cachi. Tot cachi erau și pantalonii. Bazoanele însă erau din stofă țărănească, destul de uzată. Ședea culcat, cu pălăria trasă pe ochi. Țintele bocancilor erau îndreptate spre soare. Cînd una, cînd alta scăpărau strălucind după cum i se bălăbăneau picioarele în hurducăneala moale a trenului.

– Douăzeci și două, zise cel cu opinci și traistă de lînă. Douăzeci și două la unul, douăzeci și două la altul.

– Ce?

– Ținte.

Cel cu lădița de lemn strîmbă dezamăgit din nas, semn că nu-l interesa subiectul. Posesorul celor patruzeci și patru de ținte nici măcar nu se învrednici să clipească.

Trenul hodorogi zgîlțînat la un macaz și abia atunci omul cu molitiere militare deschise un ochi. Închise repede la loc, fie pentru că nu i se înfățișase nimic interesant de văzut, fie că, nemaiivindu-se și alte semne, pute deduce că încă nu e cazul să-și dezmorțească oasele înțepenite pe fierul încins. A mai trecut așa mult și nimeni nu a zis nimic. N-a mai fost nici un macaz, țintele n-au mai strălucit în soare, pentru că trenul își schimbase direcția, pînă cînd s-a auzit ceva ca un țipăt înfundat, o căzătură, podul a trecut peste capetele lor și apoi, deodată, un scrîșnet de frîne, izbituri de tampoane, un fîșîit cu năduf pe sub roți. Trenul a încremenit în cîmp. S-au auzit glasuri răstite, pași de oameni grăbiți, alergînd pe lîngă vagoane, izbind în pietrele terasamentului.

– E aici, uite-l aici, Doamne-Dumnezeule!

Cel cu traistă se ridică să vadă ce e, dar omul cu molitiere cachi îi dădu un brînci să cadă la loc, pe spate, așa cum stătuse pînă atunci. Necutezînd să repete încercarea, bîigui încet, ca pentru sine:

– Cred că...

– Nu crezi nimic, i-o reteză omul cu bocanci și molitiere cachi. Să creadă alții!

Cei de jos vorbeau de procuror, apoi ziseră că șeful de tren poate semna și singur, s-a făcut din nou liniște, a trecut un ceas, apoi iar s-au mai auzit niște voci nedeslușite și trenul s-a pus în mișcare, greoi, scîrțîind obosit.

– L-or fi ridicat? îndrăzni să întrebe omul cu traistă, dar nici cel cu lădița de lemn, nici cel cu bocanci și molitiere nu se sinchisiră să răspundă. Peste capetele lor trecură apoi alte și alte poduri, semn că se apropiau tot mai mult de oraș.

„cîntarea româniei"

NAȚIONALUL TIMIȘOREAN ȘI CONLUCRAREA CU AMATORII

Naționalul timișorean a stimulat și îndrumat cu consecvență, în acești ani, mișcarea artistică de amatori. Aproape în întregime colectivul artistic a răspuns acestei înalte solicitări instruind, coordonînd diverse echipe, alegînd talente, optînd pentru diferite genuri (teatru, montaj, brigadă) dîndu-le sprijinul cel mai neprecupețit pe care entuziasmul și talentul amatorilor îl merită din plin.

Fie că au fost prezenți în întreprinderi (Eugenia Crețoiu, Victor Odillo Cimbru, Camil Georgescu, Ștefan Sasu) fie că s-au ocupat de școli Mircea Belu, Geta Iancu, Ovidiu Grigorescu, George Lungoci) fie că s-au deplasat în comune (Emil Reus, Horia Ionescu, Ion Olaru, Viorel Iliescu, Sandu Simionică) regizorii și actorii Naționalului timișorean au gîndit și acționat eficient. Pentru aceasta au avut nevoie de curaj, curajul de a recunoaște eroarea (unei opțiuni de text de exemplu) și de a o repara, curajul de-a nu te împiedeca într-o piatră conjuncturală, într-o persoană cu funcție (un personaj negativ într-o brigadă de la prima variantă pînă la spectacol a fost transferat rînd pe rînd director, inginer șef, inginer, maistru pentru ca-n final pompierul să fie cel criticat) curajul de-a păstra nestinsă, în orice împrejurare (și atunci cînd o repetiție ți se suspendă pentru a III-a oară) optimismul și scînteia spiritului revoluționar, ceea ce nu înseamnă provizie de lozinci și dogme ci credința în dialectica vieții, în izbîndă.

Teatrul Popular din Lugoj a fost îndrumat de peste un deceniu de **D. R. Ionescu** și **Horia Ionescu**. „Cred că oamenii au nevoie de piese din care să „învețe" cum să gîndească și nu de piese care să-i învețe cum să lucreze într-o profesie sau alta. O dramaturgie cu adevărat revoluționară nu este o emițătoare de sloganuri: ea poate și trebuie să tulbure inerțiile, să neliniștească spectacolul să captiveze interpretul în cel mai mare grad posibil" susține Horia Ionescu .

După 15 ani de colaborare, formația Întreprinderii „Electromotor", sub îndrumarea actriței **Eugenia Crețoiu**, a cărei principală izbîndă ține de domeniul pedagogiei, al pregătirii profesionale, al descoperirii, valorificării cizelării talentelor obține din nou aplauze binemeritate. „Acest minunat colectiv mă încîntă dar, în același timp, îmi solicită multă grijă și răspundere. Grija de-a așeza realitatea în tiparele artei spre a exprima vocea întregului colectiv muncitoresc, grija de a-i păstra puritatea și autenticitatea și mai ales de-a nu le strivi personalitatea".

Entuziastul și harnicul actor **Mircea Belu** a reușit, printr-o îndrumare susținută, să aducă elevii Liceului Industrial „Azur" pe podiumul succeselor, realizînd un spectacol în care tinerețea fantezia și pasiunea întregului colectiv să formeze un tot armonios. Din discuțiile avute cu regizorii și actorii noștri, din experiența acumulată, am putea trage cîteva concluzii pentru activitatea de viitor: n-ar prisosi **o acțiune concertată** de stabilire a unor repertorii și criterii repertoriale (listele de titluri și recomandările abstracte au devenit insuficiente).

Oricum, această imensă desfășurare de forțe și cumulare de talente nu mai încape în formula vechilor concursuri. Festivalul Național „Cîntarea României" revendicîndu-și pe zi ce trece o nouă structură pe măsura uriașelor energii pe care le declanșează, precum și a însemnătății tot mai mari, pe care o dobîndește în viața societății românești.

Doina POPA

Cioburi colorate

O LAUDĂ CARE SE CUVINE

Aducem în ...scuție publică editurile rar, și îndeosebi cînd intrăm cu ele în conflict – un obiceal pămîntului conservat din generație scriitoricească în generație scriitoricească. ... oferim cu acele prilejuri scaiul-dracului, tăuni, pisici moarte, bomboane de iască ... urări de viață lungă, bineînțeles în chenar negru. Supărarea, mînia noastră își găse... deseori justificarea. În zilele fără ploaie și zgură, uităm strada pe care editurile își...au sediile, numărul de telefon, numele lectorilor, ei înșiși scriitori, unii dintre ei ch...r de primă mărime. Blestemăm amnezia, și totuși o întreținem cu bună-știință. Do... decenii am avut, practic, o singură editură, clădită pe multe etaje, subsoluri și sub...bsoluri. Ei trebuia să i te închini ca în fața vizirului încruntat, altfel urma ghiontul, azilirea. Salamalecurile erau la ordinea zilei. Descentralizarea înfăptuită, pare-...se în anul roditor 1969, a adus autorului dreptul la opțiune, iar editurii ambiția... pofta întrecerii cu suratele ei, tinere toate. În cursa lor, ele au un lider permanent „Cartea românească", ale cărei merite întru consolidarea și succesul literaturii ...oastre pot fi cîntărite numai cu ocale de aur. A doua ca importanță în tipărirea lite...turii române mi se pare a fi „Dacia" din orașul lui Blaga, Agîrbiceanu, Daicovic..., Baconsky și a celor de la „Steaua", „Tribuna" și „Echinox".

Întrucît nu...le nu mi-e imprimat pe nici o apariție a „Daciei", și nici nu sunt angajat față de...ea prin cuvîntul de onoare al contractului, rămîn încredințat că lauda pe care ...i permit să i-o aduc, este tălmăcită drept platonică. Sunt doar un cititor al produ...lor ei de calitate specială în miez și-n înveliș. O carte sosită, cu cerneală tipogr...că încă proaspătă, din cetatea de pe Someș, e sinonimă zilei în care deasupra ...pelelor noastre izbucnesc steluțele liliacului, mov, albe și fragede. Sigiliul editurii ...rtînd în reliefuri clare perechea leilor, capul de bour și corbul hunedorean, indic... fără echivoc garanția lucrului bine întocmit. Instituția clujeană editează și traduc... (ne-a înzestrat deunăzi rafturile bibliotecii cu o realizare poligrafică de nivel e...opean: Iau ca sentiment un cristal de Odysseas Elytis), pagini de știință, de polit..., filozofie. Excepțională îi este cartea de istorie, din care și-a făcut un capitol inco...undabil, apreciată de cititorul pururi însetat după ea.

În fruntea ...iturii stă, în chip de amiral elegant și exigent, Al. Căprariu. Poet de talent elevat, e...ist subtil și cronicar sportiv afurisit, directorul clujean și-a legat numele de o cau... cu adevărat majoră în cultura țării. Cuvîntului „amiral", mă văd nevoit să-i alăt... încă unul, ortsa, care în limbaj mărinăresc înseamnă: Înainte!

Petre STOICA

MONICA ROHAN-ȘANDRU

OMULE ...

Omule speranță
Omule tîrziu
Omule de iarbă
Omule de rîu
Se înclină zarea
și se prăbușește
Om de nădejde
Omule mesteacăn
Omule crezut
Nu mai este zare
într-un punct durut
ce pierdut e omul
fără început!

ERAM EU

Mă aflam într-o bancă
absurdă uimită
pluteam pe o apă fericită
imaginîndu-te
vedeam lîngă zid chipul tău translucid
traversat de mașini
coborau spre piața lucioasă
îți imaginam
umbra întoarsă spre casă
hăituită de cîini
între două alergări omul meu
între tine și umbra ta eram eu.

TORȚELE

Pe cer se arată un desiș
alb
de stele
semnul după care obosim
și ne trecem legîndu-ne de suflete
iată cum în această înțeleaptă
priveliște
sărbătoarea propriei noastre lunecări
se aprind torțele rostirilor noastre
viitoare
(Vino în casă!)
Cîteodată cerul e mai aproape
și mai apăsător.

SPRE DIMINEAȚĂ

Noaptea se îmbracă-n păsări albe
Noapte noapte rară
aromitoare
durerea perlă sfredel
închis în cupole de suflet
întuneric rar lumină puțină
vina de a fi fără vină
din creștet spre umblet
o durere – durere – doare
din liniști grele o boare de freamăt se
naște
se revarsă
întuneric neclar lumină neclară
noapte noapte rară
aromitoare
lumina se îmbracă-n păsări negre
ce s-or trezi
și-or să zboare.

PRINTRE ARTERE DE PRIMĂVARĂ

Sub pămînt cineva
dintr-o ureche scoate o oglindă
țipă lumina prin podele tăiată
casa mea își ridică inima-n grindă
și pornește năvalnic să bată
prin ferestre sîngele verde nebun
umple odaia de emoții și drum
se clatină casa și mă azvîrle afară
printre artere de primăvară.

LIVIANA CĂMUI

„Bocitoarea" de la Parța. Grupul Bucovăț

UNDE ÎNCOLȚESC SEMINȚELE...

Spațiul în care ne întîlnim
nu cunoaște durerea
de-a avea început sau sfîrșit
este asemenea mării
care singură poate cuprinde
nesfîrșirea din zborul păsărilor
este asemenea stelei
ce neștiută-ți luminează drumul
pînă la inima mea
ce neștiută-mi luminează drumul
pînă la inima ta.
Acolo încolțesc semințele făgăduințelor
noastre.

ZBOR ALB

Cum adie vîntul primăvara
printre fluturii cireșilor
eliberîndu-i într-un zbor alb
Nu e înalt
dar este pur Atît de pur
încît privindu-l
simt cum mă-nalț
pînă la tine

AUR DE TOAMNĂ

Orașul poleit cu aur de toamnă
Primește cu tristețe înserarea
Ce cade grea pe umerii săi
Mirositori a struguri mustind
Vede tot mai des
În ceasul lui de sărbătoare
Unghiuri mari de aripi ce-l trădează
Fîlfîind spre sudul albastru
Aude tot mai deslușit
Plînsul neștiut al florii
Prădată și de ultima eșarfă

În curînd tot aurul toamnei
Va fi strivit de pașii nemiloși
Ai celor ce se bucură acum
De vremea sărbătorească a orașului

DE-AR ÎNȚELEGE MAREA

Și ce-ar putea să-mi spună marea
Cînd eu nu știu s-o mai ascult?
Aceasta este întrebarea
Care mă chinuie de mult.

Și noaptea-acea nesfîrșită
În care valuri se tot sting
De-ar ști că inima-mi rănită
Aș vrea cu mîna s-o ating.

Să-i pot schimba înfățișarea,
S-o fac o pasăre în zbor
Cu mult mai mare decît zarea
Și astfel să-mi ajung un dor,

Să-l pot atinge cu privirea.
Dar e prea mult, ar însemna
Să nu știu numai amintirea,
Să nu mai știu ce-i lacrima.

Și cum să înțeleagă marea
De ce nu pot s-o mai ascult?
Eu voi rămîne cu-ntrebarea
Care mă chinuie de mult.

O LUCRARE DE PEDAGOGIE*

Profesorii timișoreni P. Radu și D. Onciulescu, prin intermediul Casei personalului didactic, care nu o dată s-a dovedit receptivă la asemenea inițiative, pun la dispoziția cititorilor și specialiștilor interesați o lucrare pînă acum greu accesibilă. Este vorba de textul lui **Johann I. M. von Felbiger**, preot și pedagog de orientare umanistă, cunoscut reformator al școlilor din Prusia și Austria, care, din însărcinarea Mariei Tereza, scrie o lucrare de pedagogie, necesară a servi școlile din imperiu.

Lucrarea, ghid pentru toate naționalitățile imperiului, arată autorii, preluînd o observație justă a cercetătorilor L. Protopopescu și V. Țîrcovnicu, este o culegere eclectică din tot ce s-a cunoscut pînă atunci, unde se întîlnesc atît concepții pedagogice de tip feudal cît și moderne.

R. M. POENARU

(Continuare în pag. 7)

etcetera

O COMPASIUNE IRONICĂ

O proză comportamentistă, marcată de ironică detașare, parabolică în unele momente ale ei, sau nudă, jurnalieră, axată pe faptul cotidian, înglobează Octavian Tudor în al său volum „Istoria unui obiect perfect". Ironia prozatorului e mereu adîncă. Tonul, mucalit. Mai ales cînd el se exersează asupra lumii noilor pături de la sat, îmbogățite peste noapte material, dar primitive în spirit. Comicul unor asemenea tipologii se naște tocmai din contrastul bunăstării acaparante și însingurarea sufletească. Atari personaje acționează în genere după automatis-

me, după legi fixe ale unor psihologii marcate de obsesii (Vezi: „Gemeni iubind gemene"). Umanitatea asupra căreia autorul își exersează satira e, firește, măruntă, umilă, o lume mică, de meseriași, de mică burghezie de mahala, cu habitudinile ei minore, cu meschinăriile ei. O lume pitorească, plină încă de trista culoare a unei epoci vetuste. Față de ea, povestitorul arată o compasiune ironică, o înțelegere, cu tot unghiul de sarcastică detașare, pe care și-l impune. El urmărește mecanica acestor existențe alienate, biografiile lor obișnuite, pînă la stingerea lor finală, sau eșecul total, ce nu par tragice, ci văzute ca o consecință a unor existențe duse liniar, insipid într-o abulie și absurditate totale.

În generația de tineri autori de proză scurtă, Octavian Tudor descrie cu minuție, ca puțini alții, golul existenței, al individului mediu, nonsensul nulității comune, a celui ce își umple viața, cu nimicuri și a cărui muncă e ca și viața, adică nulă (Vezi: „Destinul cetățeanului V. Nelu"). Ființe solitare, pătimașe sau extremiste, în afara relațiilor firești umane, de-a trăi conform uzanței, acești eroi se pierd în lupta cu arivismul, cu afacerismul, cu cenușiul diurn.

Fixată pe anecdotică, pe întîmplări ale cotidianului, pe comportament uman, această proză este scrisă cu măsură și distanțare, epurată de sentimentalisme, într-un stil rece, jurnalier, aproape indiferent. Octavian Tudor nu sondează psihologii, ci narează întîmplări neprevăzute, fabule ale cotidianului, istorii, unele insolite, comportamente umane în mișcarea vieții diurne. În genere, aceste fabule ale cotidianului cuprind ființe în momente de criză.

Parodic și parabolic, anecdotic și disimulat patetic, Octavian Tudor scrie cronica omului mărunt și mediu, păstrînd o simbolistică pregnantă, ca în povestirea ce-i dă titlul volumului, a frumosului perfect, dar inutil sau asasin în plan uman. Eroii săi, în plan individual, adesea, realizează ceva, se înscriu într-un efort continuu, presant, dar, adeseori, ca și pistolul conceput perfect, dar inutil, ei nu se bucură de creația și efortul lor, de perfecțiunea tehnicii și acțiunii lor, căci și ei devin la rîndul lor doar tot niște obiecte perfecte, dar moarte spiritualicește. Știind să fie sarcastic, dar și grav, ironic, dar și patetic, ca în „Despre țărani", unde există un sentiment al măreției tăcerii, ca în „Marea mută" de Vercors, Octavian Tudor impune prin acest volum de povestiri portretul sigur al unui artist original, cu o viziune personală asupra lumii și asupra sa însăși.

Ion ARIEȘANU

teatru

În premieră la Tatrul Maghiar de Stat din Timişoara

„VRĂJITOARELE DIN SALEM" de Arthur Miller

Există şi o modă nu numai remarcantă dar şi remarcabilă. Dramaturgul Arthur Miller a făcut epocă. A prilejuit – şi la noi – spectacole şi creaţii excepţionale. Dar, ca şi cum ar fi fost doar o... modă, pe A. Miller nu-l mai găseşti frecvent în repertoriul teatrelor noastre. Teatrul maghiar de stat din Timişoara ne-a făcut plăcerea de-a ne contrazice această constatare şi încă la deschiderea stagiunii acesteia cu **„Vrăjitoarele din Salem"**. A. Miller – mai în toate piesele sale – foloseşte procedeul proceselor şi mai întotdeauna dezvăluie o formă de trădare. Un erou millerian o şi mărturiseşte parcă în numele atîtor altor personaje: **„Singurele adevăruri care ne rămîn sînt trădările"** sau **„Răul există şi va mai exista în om, esenţial este să-l înfruntăm"**. Acuzarea unor nevinovaţi de „vrăjitorie" este de fapt ideea forţă a acestei piese. Autorul a creat o tensiune emoţională năpraznică, uneori cu accente paroxistice, care reclamă o echipă de actori de foarte bună calitate, capabili să se adreseze pe diferite registre de „violenţă" unui public pe care să-l zguduie. Teatrul maghiar de stat din Timişoara a dovedit că are un astfel de mănunchi de actori valoroşi, dar şi ştiinţa de-a invita un regizor talentat care cunoaşte colectivul, îl respectă şi-l îndrumă inteligent. E vorba de **Kovács Ferenc.** Nu voi înşira aici actorii interpreţi; voi folosi ordinea lor din programul de sală (în îngrijirea lui **Tolnayné Balogh Eszter** şi **Molnár Zoltán**) pentru a-mi îngădui o singură observaţie care-i priveşte pe toţi: interpretarea actoricească, nuanţată de firească diferenţiere pe care o impune natura rolului, farmecul personal sau experienţa scenică, în **„Vrăjitoarele din Salem,** a dezvăluit o notă fundamentală: **profesionalitate exercitată cu maximă seriozitate.** Această însuşire-test îngăduie colectivului artistic abordarea – cred – a oricărui text de marcă din literatura universală. Iată numele acestor actori: **Makra Lajos, Pusztai Edit, Kiss Erzsébet, Szász Enikö, Bósy Anna, Péterffy Lajos, Fall Ilona, W. Péter Ágnes, Ferenczy Annamária, Iáno Iános, Szélyes Imre, Czegö Terez, Szabö Károly, Mátray László Köfalvy István, Vertes József, Rappert Károly, Székely Rózsa** şi **Simon Gábor.** Am lăsat la urmă pe **Bogdan István** şi **Kilyén Ilka,** interpreţi **principali** (John Proctor şi Abigail) ai unor roluri dificile, pentru a-i felicita cu osebire deoarece n-au înclinat steagul virtuţilor lor profesionale nici atunci cînd, într-o scenă-cheie din actul I, de mare tensiune dramatică, i s-a întîmplat interpretului masculin un nefericit accident în vestimentaţie. Forţa lor spirituală a impus anularea unui efect grotesc, ce s-ar fi putut produce în orice clipă dacă interpreţii ar fi dovedit cea mai mică slăbiciune. **Winterfeld Sándor** a creat o scenografie bogată în semnificaţii şi totodată funcţională jocului actoricesc.

Regizorul **Kovács Ferenc,** fără ostentaţie şi didacticism, cu o fină observaţie analitică, în general bine dozată, a condus un spectacol-proces, păstrînd interesul publicului la tensiunea pe care şi-a propus-o. Între atîtea sunete „tari" poate şi-ar fi găsit locul şi „strigătul" şoaptelor, al temerilor, al suspiciunilor care n-ar fi stricat, cred, armoniei orchestrale, cu atîta ştiinţă scenică remarcabilă dovedită de regizorul oaspete în conducerea [illegible] faţiei.

Gh. LEAHU

Trei omonime...

limbă şi stil

Transcriu, cu o emoţie înnoită şi sporită de fiecare nouă lectură, ultimul alineat din **Viaţa lui Mihai Eminescu** (1932) de George Călinescu: „Astfel se stinse în al optulea **lustru** de viaţă cel mai mare poet pe care l-a ivit şi-l va ivi vreodată poate pămîntul românesc. Ape vor seca în albie şi peste locul îngropării sale va răsări pădure sau cetate, şi cîte o stea va vesteji pe cer în depărtări, pînă cînd acest pămînt să-şi stringă toate sevele şi să le ridice în ţeava subţire a altui crin de tăria parfumurilor sale."

Citind sau evocînd acest fragment, am avut prilejul să constat, la elevi şi chiar la unii studenţi, un sentiment de descumpănire, legat de întrebuinţarea substantivului **lustru** cu un sens total diferit de cel cunoscut îndeobşte. Aşa se justifică însemnările care urmează.

Precizez pentru început (luîndu-mi îngăduinţa de a reveni în articolul viitor) că, în acest memorabil citat – pe care l-aş dori instalat, definitiv şi... decisiv în memoria şi în conştiinţa fiecărui tînăr din patria noastră – **lustru** este un latinism savant, însemnînd „interval de cinci ani" şi conferind contextului un timbru elevat şi solemn. „Al optulea **lustru** al vieţii" denumeşte deci, perifrastic, răstimpul dintre 35 şi 40 de ani, spre limita superioară a căruia se situează, cum bine se ştie, moartea fizică a lui Eminescu, în 1889, cînd poetul nu împlinise încă nici măcar 4 decenii de existenţă. Sub pana aceluiaşi scriitor – mă refer, în continuare, la Călinescu – termenul revine în poezia **Impostură,** aşezat la sfîrşit de vers şi angajat într-o „rimă neologică", specific călinesciană: „clocoteam de bucurie şi ură, / Convins că într-un **lustru** / Voi deveni **ilustru**". Mult înaintea lui Călinescu, **lustru** se iveşte de două ori – ca nume masculin, aşadar cu pluralul **luştri** – în drama **Ovidiu** (1885) de Vasile Alecsandri. Vorbeşte August, iar replicile sale anticipează, aproape literal, expresia lui Călinescu: **„Opt lustri** de domnire aproape sînt la număr / De cînd acest imperiu îl port pe-al meu umăr"; „...după **opt lustri** de lupte, de ani grei, / Văd Roma-n decădere zăcînd sub ochii mei".

Cum se întîmplă în atîtea rînduri, nedumerirea este stîrnită şi întreţinută de **omonimie,** mai precis, de existenţa a încă două cuvinte cu aceeaşi formă, dar cu sensuri deosebite, dintre care cel puţin unul este foarte răspîndit, fiind bine cunoscut de obştea vorbitorilor: **lustru** „strălucire naturală sau artificială; luciu". Cu corespondente în celelalte limbi romanice (it. **lustro, fr. lustre),** cuvîntul se rînduieşte într-o numeroasă „familie neologică", lîngă **a ilustra, ilustrată, ilustraţie** şi chiar... **ilustru!** Sensul acestuia din urmă era, în latină **(illustris),** unul concret: „luminos, strălucitor". Pe de altă parte, el şi-a creat şi cîteva derivate pe teren românesc: **a lustrui, lustruit, lustruială...**

În sfîrşit, al treilea omonim (cu variantă feminină **lustră)** denumeşte o „lampă ornamentală cu mai multe braţe, care se atîrnă de tavan". Mă bucur că pot... ilustra cuvîntul tot cu un citat călinescian, de data aceasta, din **Viaţa lui Ion Creangă** (1938): „Patru luminări într-un **lustru** şi două în sfeşnicele de pe masă luminau turbure sala". Voi reveni...

G. I. TOHANEANU

bănăţica

CINE A FOST ISAIA STOICA DE HAŢEG?

1. După cum se ştie, istoricul Damaschin Mioc a realizat, la o înaltă cotă calitativă, editarea **„Cronicii"** lui Nicolae Stoica de Haţeg. (Recent, a apărut ediţia a doua). Desigur că recenzenţii nu vor întîrzia să evidenţieze (căci nu se poate altfel!) meritele editorului şi valoarea operei. În ceea ce mă priveşte însă, de astă dată, aş dori numai să încerc să clarific o nedumerire, exprimată în prefaţă: **cine a fost Isaia Stoica de Haţeg?**

2. Răspunsul la această întrebare este, se pare, destul de dificil. În 1969, Damaschin Mioc scria că: „Despre Isaia Stoica de Haţeg, posesorul manuscrisului cronicii româneşti, care îşi zice strănepot al cronicarului, **nu ştim dacă este urmaş direct al lui Nicolae sau al lui Gheorghe Stoica;** dat fiind că locuieşte la Caransebeş, **s-ar putea să fie al celui din urmă".** (Pag. 16; subl. mea – P. O.). În prefaţa la ediţia din 1981, citim din nou: „Despre Isaia Stoica de Haţeg, (...), **nu ştim dacă este urmaş direct al acestuia (al cronicarului) sau al unuia din fraţii săi"** (Pag. 15; subl. mea – P. O.). De fapt nu numai gradul de înrudire a lui Isaia cu Nicolae a rămas incert, ci la fel de obscură este şi traiectoria biografică a celui dintîi, în **totalitatea** ei.

3. Să încercăm, aşadar, să risipim, măcar cît de cît, inexactităţile şi nedumeririle. Sursa care îmi stă la îndemînă este **„Foaia diecezană"** (Caransebeş), a XXIII (1908), nr. 15 (6 aprilie c. v.), pag. 6. Aici este consemnat decesul lui Isaia Stoica de Haţeg. Din necrologul, amplu, inserat în periodicul caransebeşean, aflăm, mai întîi, că Isaia Stoica de Haţeg a murit în ziua de 30 martie c. v. 1908. (Damaschin Mioc a presupus altceva: **„Probabil mort în 1905 sau 1906").**

Celelalte date biografice ar fi, pe scurt, următoarele: **„Defunctul s-a născut la 1830 din tatăl Samuil, fiul lui Cristofor, şi din mama Floarea, născută Cojocaru. Deja în etate de 14 ani, după ce învăţase şcoala naţională şi cea germană din locul său natal, Mehadia, a intrat ca ajutor de scriitor la compania militară, iar în vîrstă de 17 ani a intrat ca voluntar la regimentul confiniar nr. 13, cu care a plecat în Italia şi a luat parte în bătăliile din Italia la 1848, 1849, sub celebrul general Radetzky. În Italia a fost pînă la 1851. În 1852, în calitate de sergent, a mers şi el să ducă la Viena coroana Ungariei, aflată la Orşova. În 1854 a plecat cu regimentul în Moldova, la Galaţi, unde a stat un an. În acest răstimp s-a căsătorit cu fiica protopopului Dimitrie Iacobescu, din Mehadia. La 1857 a fost cu batalionul la Petrovaradin. La 1868, din Mehadia a venit ca sergent de ştab la Caransebeş, iar la desfiinţarea confiniului militar, a trecut ca oficial la oficiul de dare, unde a rămas pînă la 1877, cînd s-a pensionat şi s-a retras la Mehadia, unde în curs de 8 ani a fost primar. În timpul din urmă, a fost oficiant la comunitatea de avere. Defunctul a fost de repetite ori deputat congresual şi deputat la sinodul eparhiei".**

Atît despre – pînă acum – enigmaticul Isaia Stoica de Haţeg.

Firească că imaginea impresionantă a lui Nicolae Stoica de Haţeg (aşa cum ne-a creat-o, îndeosebi, Damaschin Mioc) nu s-ar fi alterat deloc fără amănuntele comunicate mai sus. Dar, dacă tot le-am descoperit, cunoaşterea lor nu cred să fie spre paguba cuiva. Dimpotrivă.

Petru OALLDE

P. S. N-am înţeles de ce Damaschin Mioc n-a pus la contribuţie un excelent studiu lingvistic (şi, de fapt, unicul) consacrat „Cronicii" lui N. Stoica de Haţeg: R. Todoran, **Particularităţi dialectale bănăţene într-un manuscris de la începutul secolului al XIX-lea,** în „Cercetări de lingvistică" (Cluj), a XIV (1969), nr. 2 şi a. XV (1970), nr. 1. Este regretabil cînd istoricii neglijează rezultatele cercetărilor lingvistice.

Sanctuarul neolitic

(Urmare din pag. 1)

pac, care, prin splendoarea execuţiei, tehnică şi frumuseţea ornamentaţiei, prin redarea plastică, se înscrie între cele mai elegante obiecte de artă neolitică. Acestora li s-ar mai adăuga şi alte vase, capace de vase, altăraşe de cult, idoli de lut sau marmoră, din os sau podoabe din os şi scoici, unelte bogate şi variate confecţionate din silex de Banat sau obsidian (sticlă vulcanică din Grecia sau din Munţii Bükk) aflate în colecţiile Muzeului Banatului sau în alte colecţii.

În această staţiune, cu o stratigrafie ce depăşeşte 2 m adîncime, au fost descoperite trei etape de locuire neo-eneolitică, una din perioada prefeudală şi feudală timpurie (secolele VIII şi XI–XII). În straturile inferioare, în nivelul al şaptelea de locuire, a fost dezvelită – în prezent doar parţial – o mare construcţie din bîrne şi pari, lipite cu lut. Nivelele 6 şi 7 aparţin culturii Vinča, fazei B_1, etapă de maximă dezvoltare a acestei civilizaţii. În această construcţie a fost descoperit un altar de cult monumental, reprezentînd o divinitate dublă sau poate cuplul divin bărbat-femeie. Statuete duble mici s-au găsit la Zorlenţul Mare şi Balta Sărată, în aceleaşi faze ale acestei civilizaţii. Altarul are 1,35 m lăţime, 0,45 m grosime iar înălţimea sa poate fi apreciată ca fiind în jur de 1,50 m–1,70 m. Altarul a fost confecţionat dintr-un bloc masiv de pămînt argilos-nisipos, cu părţile exterioare lutuite şi arse intenţionat, puternic. Nu se ştie dacă altarul avea una sau două feţe, partea superioară fiind puternic distrusă. Pe părţile laterale ale altarului se observă benzi din linii incizate, adeseori întîlnite pe statuetele acestei civilizaţii, semne simbolice ce reprezintă, stilizat, figuri umane. De la una dintre statui s-a păstrat pîntecele şi un sîn. Spre baza aceleiaşi figuri se observă nişte aplicaţii în relief ce reprezentau, foarte probabil, picioarele. Pe aceeaşi parte, lîngă celălalt idol, s-au găsit fragmente de la alte statuete şi un bust în basorelief, ceva mai mic decît mărimea naturală a unui om. Partea superioară a blocului altar a fost distrusă, după cît se pare, sistematic, de către incendiatorii sanctuarului. Părţi din bust şi umăr se găsesc printre dărîmăturile pereţilor altarului. După prăbuşire a avut loc o puternică calcinare. Lîngă altar, pe partea din spre apus, pe podina de lut, de mai multe ori refăcută, a fost descoperită o amforă, dintr-o pastă roşie cu angobă alb-gălbuie. În vecinătatea altarului s-au găsit oase de animale şi păsări, poate şi umane, arse, precum şi o tăviţă pe care, foarte probabil, se depuneau ofrandele. Printre dărîmăturile altarului se observă şi alte elemente arhitectonice, vase cu oase calcinate şi altele. Altarul a fost distrus sistematic, la fel sanctuarul, zona altarului a fost nivelată iar deasupra a fost găsit un strat de lipitură peste care urmau depunerile unui alt strat de civilizaţie ce aparţine grupului Bucovăţ. Pe seama purtătorilor acestei civilizaţii, acestui grup cultural, este pusă şi distrugerea sanctuarului şi a altarului.

Acest grup cultural se formează în nordul Banatului, prin sinteza ce se petrece între purtătorii culturii Vinča – civilizaţie de origine sudică, balcano-anatoliană – şi civilizaţiile ceramice din Cîmpia Panonică. Procesul mare, de naştere a acestui grup cultural, se pare că a început încă din vremea locuirii iniţiale din tellul I de la Parţa. Staţiuni cercetate, în care se petrece un proces asemănător, sînt la Chişoda, Bucovăţ şi Pişchia. Momentul distrugerii sanctuarului este către sfîrşitul fazei Vinča B_1, în faza Bucovăţ I b, moment în care, atît la Bucovăţ cît şi la Parţa, s-a descoperit o mare cantitate de bile de praştie de mari dimensiuni. Asemenea bile s-au găsit pe dărîmăturile sanctuarului şi în nivelul de deasupra lui. La Bucovăţ, după orizontul Bucovăţ I b, începe perioada de maximă dezvoltare a tellului, în vreme ce la Parţa are loc o decădere, treptată, a staţiunii, lucru ce se poate deduce după aspectul ceramicii. Din studierea ei se constată un proces de conviejuire, dar au loc schimbări, mai ales în realizarea plasticii şi a idolilor. Aceste schimbări, evoluţia ulterioară a staţiunii de la Parţa şi a altor staţiuni din aceeaşi vreme, din nordul Banatului, arată că Parţa, care în vremea culturii Vinča părea să fie un centru spiritual, prin acest sanctuar, un lăcaş în care erau practicate credinţe şi obiceiuri magico-religioase, îşi pierde importanţa.

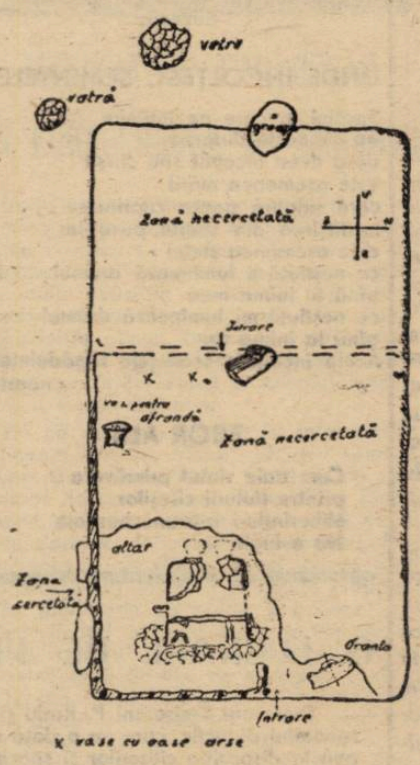

Planul sanctuarului

Descoperirea unui asemenea sanctuar ridică şi pune multe semne de întrebare arheologilor, privind vechile credinţe, practici magice, diferite obiceiuri. Sanctuarul de dimensiuni mari – în acest moment se presupune că are 10×17 m – adăpostea altarul dublu şi poate alte altare, unde se practicau diferite obiceiuri începînd cu iniţierile, înmormîntări, sfatul tribului sau al bătrînilor şi altele.

După migăloase şi îndelungate cercetări, după măsuri de restaurare şi conservare, după cercetarea sistematică, amănunţită, a descoperirilor se vor putea descifra o serie de practici şi obiceiuri, altele însă, din păcate, nu vor fi cunoscute niciodată.

Aceste descoperiri, bogatul material rezultat din cercetările arheologice din albia majoră a Timişului (malul respectiv fiind în permanenţă săpat de ape!) se înscriu în linia recuperărilor istorice de importanţă deosebită, aducîndu-şi contribuţia la patrimoniul culturii şi civilizaţiei naţionale şi universale.

top

SECȚIA ROMÂNĂ: 1. Mai avem multe de făcut – **Semnal M;** 2. Poarta de foc – **Pro Musica;** 3. Fata Morgana – **Traian Filip;** 4. Triștețí provinciale – **Mircea Baniciu;** 5. Planete – **Dida Drăgan. SECȚIA INTERNAȚIONALĂ:** 1. Marrakesh – **Goombay Dance Band;** 2. Stars on 45 – **Star Sound;** 3. Start Me Up – **The Rolling Stones;** 4. Can't Get Enough – **Eddie Grant;** 5. I Can't stand It – **Eric Clapton.** Propuneri: Planet Earth – **Duran Duran;** Darling – **Tom Jones;** Billy Boy – **James Last & The Rolling Trinity.**

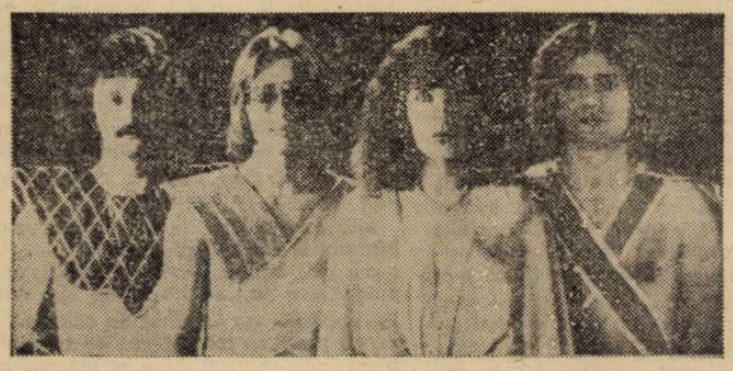

APROAPE TOT... (II)

● Cîștigătoarea Marelui Premiu al Festivalului internațional al șlagărului din acest an de la Dresda nu e o debutantă așa cum am fi îndreptățiți să credem văzînd-o din primul moment. Vietnameza Ai Van și-a început cariera artistică încă din anii pe cînd era elevă a unui liceu din Hanoi. După 1978, an în care devine membră a Teatrului muzical din capitala țării sale, Ai Van se dedică cîntecului deși putea opta și pentru cariera cinematografică (pînă în prezent ea a apărut în trei filme). Devine rapid cunoscută în întreaga țară datorită calităților de aleasă interpretă, după care, grație unor turnee în Cuba, Birmania și Japonia se afirmă și peste hotare. De remarcat că discurile sale se bucură de mare căutare în Japonia. Acum, după cucerirea „Grand Prix"-ului de la Dresda, Ai Van are șansa afirmării plenare și în Europa. ● Alți laureați: Gaby Rückert (R.D.G.) și Lenka Filipova (Cehoslovacia) au obținut Premiul publicului. ● S-au mai înscris pe lista laureaților bulgarul Orlin Goranov, grupurile Sturtite (tot din Bulgaria), Elan (Cehoslovacia) și **K. K. P. Band** din Ungaria **(în foto),** cărora le-au fost atribuite premii pentru calitatea interpretativă a unor piese scrise de compozitori din țara gazdă. Dar despre acestea cît și despre alte remarcabile prezențe, în numărul viitor...

Petru UMANSCHI

serial

Din enigmele „cîmpului fundamental"

2. FENOMENUL TUNGUSK

Au trecut aproape trei sferturi de veac de cînd, în zona rîului Tunguska din taigaua siberiană s-a produs un fenomen neobișnuit, neelucidat pînă la capăt. Iată despre ce era vorba: în dimineața zilei de 30 iunie 1908, un corp cosmic a pătruns în atmosfera terestră, deasupra zonei amintite, apoi a explodat la o altitudine de 5.000–10.000 de metri. Explozia a durat foarte puțin, în jur de două zecimi de secundă, eliberînd, în schimb, o imensă cantitate de energie. Unda de șoc a culcat la pămînt, radial, copacii de pe o suprafață de 2.200 kmp. Fenomenul a fost însoțit de tulburarea cîmpului magnetic al pămîntului și de o luminozitate nefirească a cerului, în timpul nopților, ce a persistat mai mult de o lună de zile.

Pentru explicarea acestui fenomen neobișnuit au fost emise diferite ipoteze, între care amintim: ipoteza meteorică, ipoteza impactului cu antimateria, explozia unei nave extraterestre, impactul cu o gaură neagră (black hole), impactul cu o cometă, impactul cu un bulgăre gigantic de zăpadă, de structura cometelor, cu un nucleu din cristale de gheață (ipoteza acad. sovietic G. Petrov) etc. De menționat că în zona Tunguska nu au fost descoperite urme evidente ale mesagerului cosmic.

Fără a ne propune în mod special „elucidarea" acestui fenomen enigmatic, pe baza cercetărilor noastre în domeniul cîmpului fundamental putem da o explicație inedită. Cum am mai spus, noi considerăm că nu există antimaterie ci materie a cărei structură fundamentală, din punctul de vedere al lungimii de undă, poate să fie diferită față de aceea de pe pămînt. Două obiecte, aflate la o aceeași lungime de undă nu pot pătrunde unele în altele. Schimbînd însă lungimea de undă fundamentală a unuia dintre ele totul devine posibil. Revenind la lungimea de undă fundamentală inițială, cînd cele două corpuri sînt înglobate, se produce explozia de anihilare. Particulele care participă efectiv la explozie se transformă în alte particule care nu mai au lungimea de undă fundamentală inițială și trec într-o lume simultană, energia eliberată rămînind în lumea cu lungimea de undă inițială. Astfel, fenomenul Tunguska se datorează pătrunderii în atmosfera terestră a unui corp care avea în componență apă, dar o apă deosebită d.p.d.v. al lungimii de undă fundamentală. Traversînd atmosfera, prin contactului apei proprii cu apa din atmosferă s-a creat explozia de anihilare prin egalizarea lungimilor de undă. Așa se explică și imensa energie degajată (10^{23}–10^{24} ergi) precum și unda de șoc însoțitoare. Luminozitatea nocturnă s-a datorat, după opinia noastră, disipării în spațiu a unei cantități de apă din zona exploziei, ce a determinat, în continuare, mici centre de anihilare la scară moleculară. Aceeași explozie de anihilare explică și absența unor urme evidente ale mesagerului cosmic. Amintind aici și faptul că o explozie de anihilare produce o perturbare în întreg spectrul de armonici al lungimii de undă fundamentale, avem și explicația perturbărilor cîmpului magnetic terestru semnalate, la acea oră, într-o întinsă zonă de pe pămînt...

Gh LUCACI
și V. ABRUDAN

sport

JUNIORII ROMÂNI...

...nu s-au preumblat aiurea peste mări și țări, pînă-n patria cangurilor, la antipozi, ci, cum bine ne știe inima, ei s-au suit pe piramida cu numărul trei, din bronz, a întrecerii celor mai buni tineri fotbaliști din lumea de astăzi; dacă nu ne păștea ghinionul – și nu de noroc aveam nevoie, pe cît de dreptatea care să contrazică dictonul „așa-i în fotbal" –, am fi cîștigat aurul, pentru că, nici pomeneală, Qatar-ul nu ne-ar fi bătut; îmi pare rău, citva, că țărișoara aceea cît un bumb s-a așezat înaintea noastră și ne-a „stricat" vecinătățile, care ar fi putut fi: R.F.G., Anglia, România! Zic asta gîndindu-mă la seniori... Să nu uit: Bravo, Gabor! – declarat primul flăcău al Campionatului Mondial.

În campionatul nostru, nu bate vîntul; lupta continuă, ba sus, ba jos, cît să ne țină în preajma stadioanelor și să nu jucăm table; propun, totuși, ca această ediție să nu aibă dreptul de a i se desemna locul întîi, din lipsă de argumente, iar în perioada El Mundial-ului, cînd, din nou, privim minunile altora, fotbaliștii să muncească în trei schimburi și să ceară autografe de la juniorii lui Constantin Cernăianu. Altfel, ședem în aceeași lene și în aceeași păcăleală de meciuri mari și scumpe, precum s-a văzut și pe arena timișoreană. Și nu Păltinișan e singurul vinovat că sănătatea morală a fotbalului rămîne încă o îndoială sau o învoială...

Teodor BULZA

TELEVIZIUNE

DUMINICA, 25 OCTOMBRIE

8,00–8,50 Teleșcoală. 8,50 Tot înainte! 9,25 Șoimii patriei. A.B.C. la... intersecție. 9,35 Film serial pentru copii. 10,00 Viața satului. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. Album duminical. 13,05 Umor și muzică în... duete. 14,00 Desene animate: Tom și Jerry. 14,15 Drumuri sud-americane. 16,00 Fotbal: F.C. Argeș — Dinamo București (repriza a II-a). 16,50 Austria — peisaj economic. 17,20 Ansamblul folcloric „Doina" al armatei. 17,40 Ecranizări din literatura universală. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cîntarea României. Județul Bacău. 20,45 Film artistic. Adio, dar rămîn cu tine. Premieră TV. Producție a studiourilor americane. 22,20 Telejurnal. Sport.

LUNI, 26 OCTOMBRIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Tribuna experienței. 19,55 Roman foileton. Vîntul speranței. Episodul 9. 20,45 Cadran mondial. 21,10 Documentar științific. 21,55 Cîntecele popoarelor. 22,10 Telejurnal.

MARȚI, 27 OCTOMBRIE

9,00–11,00 Teleșcoală. 11,00 Tribuna experienței (reluare). 11,30 Din cîntecele mele. 11,40 Film serial. Crahul. 12,30 În lumea enigmelor. Serial științific. 12,55 Coruri din opere și operete. 16,00 Telex. 16,05–17,15 Teleșcoală. 17,15 Clubul tineretului. 18,00 Almanah pionieresc. 18,20 Anchetă TV. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,45 Forum politico-ideologic. 20,15 Teatru TV. Jocul de Ion Băieșu. Premieră TV. Spectacol realizat în colaborare cu Teatrul Nottara. 21,50 Ora cîntecului — muzică ușoară. 22,10 Telejurnal.

MIERCURI, 28 OCTOMBRIE

16,00 Telex. 16,05–17,00 Teleșcoală. 17,00 Tragerea pronoexpres. 17,10 Actualitatea muzicală. 18,00 Atenție la... neatenție. 18,25 Revista cîntării României. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,45 Universul femeilor. 20,30 Telecinemateca. Ciclul: Dosarele ecranului. Conspirația tăcerii. Premieră TV. Producție a studiourilor canadiene. 21,55 Interpreți de muzică populară. 22,15 Telejurnal.

JOI, 29 OCTOMBRIE

9,00–11,00 Teleșcoală. 11,00 Roman foileton. Vîntul speranței. Reluarea episodului 9. 11,55 Matineu muzical. 12,25 Forum politico-ideologic (reluare). 16,00 Telex. 16,05–17,05 Teleșcoală. 17,05 Imagini din Turcia. 17,25 Viața culturală. 18,35 Desene animate. Povestiri din Pădurea verde. 19,00 Telejurnal. 19,45 Ora tineretului. 20,30 Concertul orchestrei simfonice a Radioteleviziunii Române. 21,20 Originea omului.. Serial științific. Episodul 1. 22,10 Telejurnal.

VINERI, 30 OCTOMBRIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 17,30 Emisiune în limba germană. 18,25 Tragerea loto. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,45 Critica curentelor de idei reacționare. 20,15 Film artistic. Umbra păsării în zbor. Premieră TV. Producție a studiourilor cehoslovace. 21,45 Dezbateri culturale. 22,10 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 31 OCTOMBRIE

8,30 Prezentarea programului zilei. 8,40 Universul femeilor. 9,25 Limba spaniolă. 9,45 Limba franceză. 10,05 Telecinemateca. 11,30 Literatura română. Vasile Alecsandri (I). 12,00 Centre muzicale ale țării. 13,00 Mozaic cultural — artistic — sportiv. Din cuprins: Gala desenului animat. Film artistic în serial: Probleme familiale. Sport: la ora 16,00 fotbal: transmisiune directă din campionatul național divizia A, rezumatul meciului U.R.S.S. — Cehoslovacia din preliminariile campionatului mondial. 18,20 Tragerea de amortizare ADAS. 18,30 Octombrie — cronica evenimentelor politice. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Foarte bine. 20,00 Teleenciclopedia. 20,45 Film serial. Crahul. Producție a studiourilor americane. Ultimul episod. 21,35 Varietăți... de sîmbătă seara. 22,15 Telejurnal. Sport. 22,30 Nocturna TV.

TELEVIZIUNE

FENOMENALUL „Ș" (XIV)

Oare este posibilă crearea unei minți artificiale care să nu fie cu nimic inferioară celei umane? Iată întrebarea pe care și-o pun tot mai des, astăzi, oamenii de știință, iar dezvoltarea tot mai mare a ciberneticii le întărește parcă pe zi ce trece optimismul. Savanții sînt totuși destul de prudenți cu răspunsurile, deși, printre ei, se află și un număr mare de entuziaști. Astfel, savantul sovietic Victor Mihailovici Glușkov, la o asemenea întrebare, răspunde fără complexe: „Intelectul artificial nu numai că va rămîne inferior celui uman, dar în unele privințe îl va și putea depăși. Aceasta nu este o utopie, ci o realitate pe care secolul al XXI-lea o va augmenta". Glușkov afirmă mai departe că la Institutul de cibernetică din Kiev (pe care dealtfel îl conduce) totul este pregătit în acest sens. La întrebarea dacă mașina poate fi mai „deșteaptă" decît omul, savantul sovietic a răspuns: Totul e în funcție despre ce om e vorba; dacă la mijloc se află un ignorant, decît el poate fi mai deșteaptă și o mașină de tocat carne...".

În anul 1970, la Institutul de cibernetică din Kiev, academicianul Glușkov, împreună cu colaboratorii săi, a construit un sistem cu care se putea discuta așa cum se poate discuta cu un copil, cu condiția să fie respectate regulile jocului. De îndată ce discuția tindea să devină „ca pentru cei mari", sistemul nu mai răspundea. Pentru întrebările neașteptate și neobișnuite se dădeau răspunsuri-standard: „Nu vă înțelegem", „Schimbați tema discuției..." Astfel de sisteme, în momentul în care vor fi create intelecte artificiale, vor putea reacționa asemenea omului.

Sistemele care în urmă cu patru, cinci ani erau la nivelul unui intelect de copil, astăzi își au deja vocea lor proprie. E adevărat, vocea lor e încă nedesăvîrșită, ea nu are modulații; la început se adoptă mai greu, căci e neobișnuită, dar cu timpul omul se obișnuiește cu ea. E vorba, de fapt, de o voce artificală, sintetizată din sunete. Nu e departe ziua cînd intelectul artificial va hotărî singur ce și cum ne va răspunde – afirmă savanții. Programatorii nu vor ști ce va răspunde sistemul, așa cum nu știu despre ce o să-l întrebe. Cînd el va reacționa conștient, prin nimic nu va putea fi recunoscut că e artificial, poate pînă cînd nu vom sesiza că e vorba de un ghem de sîrme și fier. Există și păreri care spun că unui asemenea intelect artificial trebuie să i se dea o înfățișare omenească, ca astfel să fie înlăturată și ultima deosebire, chiar în ceea ce privește exteriorul său.

Dar intelectul artifical nu va dispune numai de cunoștințe, ci posiblitatea de a asculta, vorbi și calcula, ci lui nu-i vor fi străine nici emoțiile, nici predispozițiile; el va putea să glumească și să se înfurie, să insulte și să sufere. Tot ceea ce omul poate să exprime, se va putea modela. Va scrie pînă și versuri...

Constructorii unor asemenea sisteme afirmă că mașinilor lor le este accesibilă și informația vizuală, atrăgînd atenția că aceasta nu este lucru cel mai complicat.

VA URMA

didactica

O LUCRARE DE PEDAGOGIE

(Urmare din pag. 5)

Pornind de la acest text, pentru nevoile românilor din fostul imperiu s-au încercat mai multe traduceri, prescurtări și adaptări de către distinși cărturari precum Teodor Iancovici de Mirievo, Nicolae Stoica de Hațeg, Mihail Roșu, I. Budai-Deleanu, Dimitrie Eustatievici, Vasile Bals ș. a. Este meritul autorilor timișoreni citați de a ne fi prezentat aceste date. În plus ei pun alături de textul slavo-german și versiunile românești cunoscute, în facsimil și în alfabet latin.

Sigur, nefiind specialiști, nu a stat în intenția autorilor și analiza amănunțită a conținutului pedagogic al textelor. Cercetători avizați, precum V. Țircovnicu, V. Popeangă, C. Apreotesei, L. Protopopescu ș. a. și-au spus cuvîntul. Autorii studiului introductiv, ai notelor și glosarului, țin seama de ele. Preluîndu-le sau interpretîndu-le corect, ei reușesc, și prin aceasta, să ofere celor interesați o imagine cuprinzătoare asupra problemei în discuție.

* Primul Compediu de pedagogie și metodică în limba română, 1776/1786. Ediție în facsimile și transcriere, studiu introductiv, note și glosar de P. Radu și D. Onciulescu, Casa corpului didactic Timișoara, 1979–80, 832 p.

aniversări

Aluzii dostoievskiene

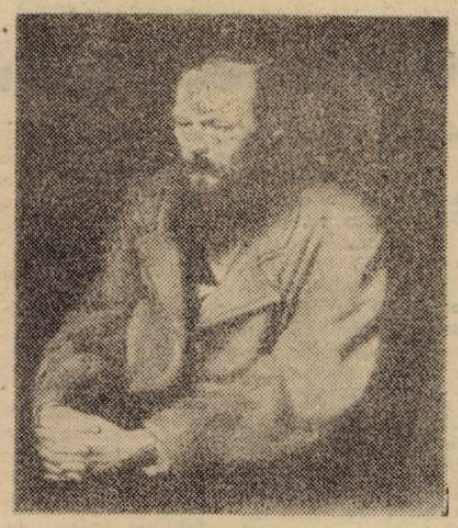

Există în **Umiliți și obidiți** un pasaj semnificativ pentru o tehnică a descifrării „adevărului" cu privire la natura personajelor dostoievskiene. Detectivul amator Masloboev descrie modul în care a reconstituit trecutul prințului Valkorski: „printre fel de fel de exclamații, aluzii și alegorii, mi s-a înfățișat din acele scrisori și adevărul ce' adevărat: adică, Vanea, să nu mă înțelegi greșit! Nimic pozitiv. (Autorul scrisorilor — n. ns.) ... căuta să ascundă adevărul și nu folosea decît aluziile; din aluziile astea însă, puse cap la cap și asociate cu toate cîte le mai știam, a prins să-mi sune în urechi o muzică cerească" **(Opere,** vol. 3, p. 387).

Pentru cercetătorii textelor dostoievskiene există mai multe categorii de „aluzii". La nivelul textual, „aluziile" pot fi atribuite personajelor, naratorului la persoana întîi sau imaginii scriitorului (naratorului impersonal). Aproape în toate aceste cazuri aluziile au menirea de a contrazice discursul personajului despre sine sau despre cei din jur. Doar la acest mod „aluziv" aflăm în **Demonii** despre o „legătură nepermisă" dintre Ștefan Trofimovici Verhovenski și Liza, pe atunci minoră, sau despre modul în care G-v, naratorul aceluiași roman, îl șantajează pe Ștefan Trofimovici pentru a afla și alte amănunte necesare „cronicii" sale. Sau, chiar mai mult, aflăm — „nimic pozitiv" — despre modul în care naratorul provoacă unele evenimente în vederea aceluiași scop: un „material" pentru satisfacerea veleităților lui de literat, de „cronicar".

În **Oameni sărmani,** tot prin aluzii, ne dăm seama de faptul că Makar Devuşkin folosește corespondența cu Varenka drept material în cadrul unui cenaclu literar. Și tot printr-un sistem de „aluzii" sînt descrise anumite infirmități ale cneazului Mîşkin în **Idiotul.** Sistemul de „exclamații, aluzii, alegorii" presupune folosirea și a altor semne, de natură „paralingvistică": gesturi, mimică, paloarea sau înroșirea feței etc. — semne „involuntare", „adevărate", față de cele ale discursului intenționat, „mincinos".

O altă categorie de „aluzii", care au sens doar „asociate cu toate cîte mai știu", poate fi numită intertextuală. Ele nu mai aparțin sferei „vocii" sau „comportamentului" generat de un personaj sau altul, ci intenționalității autorului. Sistemul de aluzii la expresii și situații legate de ultima perioadă a vieții lui Gogol conferă romanului **Stepancikovo și locuitorii săi** o orientare parodică. I. Tînianov a realizat o demonstrație magistrală a satirei antigoliene în acest roman. Pe de altă parte, „aluziile" pot scăpa unui anumit sistem, dovedindu-se polivalente. Astfel, anumite aluzii din **Demonii** i-au determinat pe cercetătorii romanului să declare drept prototip al lui Stefan Trofimovici pe profesorul Granovski. Or, anumite pasaje ale textului — discuția „savantă" a lui S. T. cu privire la dansul și cîntecul „Komarinski" (v. vol. 7, p. 41), ori predilecția personajului pentru scrierile lui Paul de Kock (id., p. 69), ca și multe alte situații din roman — pot fi considerate ca fiind tot atîtea „aluzii" la un alt prototip, de această dată chiar din texte dostoievskiene și, doar în mod mediat, trimițînd la Gogol sau, după alții, la Bielinski. Este vorba de Foma Fomici Opiskin din **Stepancikovo** (v. vol. 2, p. 457, 541).

„Aluziile" se structurează întotdeauna într-un sistem coerent și reflectă, la modul metaforic și simbolic, țesătura de motivații din care se constituie „caracterul" — categoria de bază a poeticii dostoievskiene. Scriitorul Grigorovici descoperise în primul roman al lui Dostoievski aproximativ 90 de elemente distincte, tot atîtea „aluzii" la textele gogoliene. Nesesizînd caracterul sistematic și „motivat" al acestor „împrumuturi", Grigorovici aproape că îl acuza de plagiat pe Dostoievski. Or, aceste aluzii la cunoscutele texte gogoliene aveau o motivație literară, specifică acelui „caracter" descoperit de Dostoievski — micul funcționar care, trecînd prin colaj, pastișă apoi stilizare, ajunge la un „stil" propriu. Dar pentru a descoperi acest lucru Grigorovici, ca și mulți alți lectori ai romanului **Oameni sărmani,** ar fi trebuit să pună „cap la cap" aceste aluzii gogoliene cu alte sisteme de semne din roman — ca, de exemplu, sensul datării epistolelor, semnificația formulelor epistolare etc. Nesesizînd natura complexă a chiar primului roman dostoievskian, exegeții nu și-au dat seama de caracterul ambiguu al titlului însuși — „Oameni sărmani" — expresie echivocă și, după părerea noastră, deja polemică față de „școala naturală".

Iată cum a citit acest roman același Masloboev din **Umiliți și obidiți:** „...și eu ți-am citit cartea! Vorbesc, amice, despre progenitura ta, despre întîiul tău născut. Iar după ce am terminat de citit, măi frate, cît p-aci să mă fac om de treabă! Cît p-aci, spun, fiindcă după ce am mai chibzuit nițeluș, am preferat să rămîn așa cum sînt și să nu mă mai fac om de treabă. Asta-i..." (vol. 3, p. 146). „Aluzia" subliniată de noi nu poate fi înțeleasă decît în contextul altora, asemănătoare: dincolo de aspectul superficial al narațiunii și discursului se găsesc „caracterele" complexe, adesea tragice, cu sisteme motivaționale nu întotdeauna compatibile cu imaginea generată în mod intenționat, cea de „om de treabă". Literatura — spun aceste aluzii — reflectă complexitatea (sau „fantasticul") vieții și sînt jalnici aceia care trăiesc conform unui model literar superficial, „livresc".

Ilie GYURCSIK

MODERNITATEA LUI DON QUIJOTE

Supunînd unei lecturi atente capodopera lui Cervantes, **Iscusitul hidalgo Don Quijote de la Mancha,** nu puțini au fost cei care au identificat, în amplul text epic, prezența a numeroase tehnici și structuri literare ce aparțineau tradiției europene mai mult sau mai puțin îndepărtate. „Din multe puncte de vedere, Cervantes nu-și putea depăși epoca. Tehnica reprezentării era încă subordonată tradiției narației-istorisire; nu existau încă descrierile cu intenția de a recrea lumea reală; ele existau doar în măsura în care constituiau puncte de sprijin pentru acțiunile personajelor, ale căror intenții și gînduri erau reproduse prin lungi monoloage sau interminabile dialoguri" constata hispanistul Guillermo Diaz-Plaja (**La técnica narrativa de Cervantes,** în **Revista de Filología Española,** 32, 1948, p. 238).

Nu întîmplător, toate formele de proză cunoscute de lumea Renașterii și a barocului — roman cavaleresc și nuvelă picarescă, utopie și nuvelă psihologică în gen italian, povestiri pastorale și proză de călătorie, discursuri moralizatoare și aventură sentimentală — coabitează și se îngemănează în marea creație a lui Cervantes, concretizînd, sub acest aspect, și aspirația autorului rinascent spre **romanul total.** Elementul liant sau pretextul trecerii de la o categorie la alta de proză se întrupează de cele mai multe ori în cadrul unui monolog sau al unui dialog, procedee ce, în romanul lui Cervantes, devin prilej de oratorie sau de argument teoretic. Personajele manifestă un uriaș apetit pentru **discursuri și controverse colocviale,** părți întregi din roman (discursurile lui Don Quijote, intervențiile tot mai dese ale lui Sancho, povestea nefericirii lui Cardenio, expozeurile bărbierului și ale preotului din La Mancha ș.a.), degajate de contextul narațiunii propriu-zise, respectiv de ceea ce R. M. Albérès numea odată „narațiune pură", putîndu-se supune oricînd altor **sisteme de referință,** ce contribuie în mai mică măsură la sporirea literaturității textului, aducînd în schimb sensibile deslușiri asupra sensurilor și cadrului genezei romanului ca atare.

Intenționalitatea autorului privind sensurile și destinele operei sale poate fi descifrată, în primul rînd, prin intermediul unor asemenea părți monologale sau dialogale, părți ce poartă în ele însele, în virtutea utilizării **persoanei întîi,** o pronunțată tonalitate confesivă sau demonstrativă. Destinul spiritual și natura utopică a eroului Don Quijote pot fi „citite" în multele rînduri ale discursurilor sale, de la elogiul adus „vîrstei de aur" a omenirii și pînă la celebrul text din final, cunoscut îndeobște sub denumirea „Testamentul lui Don Quijote". Asemenea fragmente din roman, ce par a se supune unor principii retorice proprii, au, evident, în primul rînd, o finalitate informațională, nelipsindu-le nici o doză de semnificație propriu-zis **literară:** de a provoca admirație și înțelegere pentru **iscusința spirituală** a personajului **(ingenium**-ul acestuia), în pofida actelor sale nebunești **(la locura).** Creația lui Cervantes este, în același timp, **roman** și **antiroman,** textele rostite de erou avînd funcția unor amendamente aduse **parodiei** incifrate în actele nebunești ale hidalgoului.

Pe lîngă afirmarea principiilor umaniste ale Renașterii, pe lîngă viziunea despre necesitatea transformării morale a omului, pe lîngă considerarea periplului prin lume **(salida)** drept cel mai adecvat mijloc de îmbogățire a experienței de viață, pe lîngă redarea atît de izbitor de realistă a societății spaniole contemporane (prin Cervantes se împlinește de fapt procesul de **contemporaneizare** a subiectului epic, proces început de Boccaccio în paginile **Decameronului),** pe lîngă promovarea cultului pentru oamenii simpli, ce viețuiesc după ancestrale principii naturale, modernitatea literară a romanului **Don Quijote** se relevă tocmai prin aspectul de **complementaritate** a **textelor** sale care au și funcționalitate referențială. Ceea ce **a fost** pînă la acest genial autor spaniol constă în posibilitatea identificării **separate** a fiecărei forme de proză „tradițională" (de la **roman cavaleresc** la **povestirea pastorală** sau la **nuvela picarescă),** ceea ce **este** în **Don Quijote** constă în primul rînd în **intenționalitatea auctorială** a acestui amalgam. De aici descinde și deosebita importanță a **textelor-discurs** și **textelor-dialog** ce abundă în structura romanului. Cuprinse într-o construcție epică unitară, subsumate dinamismului intern al cuplului Don Quijote — Sancho Panza, structurile epice seculare ale Europei Evului mediu și ale Renașterii se organizează într-un SISTEM DE TEXTE ȘI CONTEXTE care poate argumenta mai mult decît orice celebra definiție oferită, la 1655, de Emmanuele Tesauro **romanului: „o mare metaforă în mișcare".**

Este oare scrierea lui **Don Quijote,** în primii ani ai veacului al XVII-lea, un miracol literar, izbucnirea instinctivă a unei genialități instinctive (cum s-a mai întîmplat în sinuoasa istorie a literaturilor lumii) sau, dimpotrivă, mărturia unei **maturități epice depline,** transpusă deliberat și clădită conștient prin însăși structura în aparență atît de prolixă a romanului? Înclinăm spre cea de a doua ipoteză, aceasta fiind susținută, de astă dată, de un **sistem de referință** precis delimitat în însuși cadrul operei, sistem căruia îi sînt evident subordonate unele dintre **textele-discurs** și **textele-dialog:** cel al teoriei literare. Cheia modernității conștiente a creației lui Cervantes — dacă înțelegem prin **modernitate** însuși sensul nou și al contradicției — se găsește chiar în interiorul romanului, în fragmente (tot texte rostite la **persoana întîi!)** ce explică întregul roman **pe măsură ce acesta se naște de sub pana autorului. Don Quijote** al lui Cervantes nu mai avea nevoie de deslușiri sau confidențe ale autorului venite **din afara textului** (rolul de mai tîrziu a numeroase prefețe, epistole, confesiuni, pagini de jurnal, semnate de romancieri în secolele XVIII, XIX și XX!), deoarece toate explicațiile **teoretice** se află implicate în însăși substanța epică.

În acest sens, profesorul irlandez E. C. Riley constata cu cîțiva ani în urmă că Cervantes „a fost unul dintre primii scriitori europeni care s-a preocupat în cea mai mare măsură de o teorie a romanului, multe dintre opiniile sale avînd consecințe imediate asupra teoriei prozei. (...) Însuși romanul **Don Quijote** este o lucrare de critică literară în cea mai pură accepțiune a termenului" **(Cervantes's Theory of the Novel,** Oxford, 1968, p. VI). Or, principiile de teorie literară ale marelui scriitor spaniol sînt dispersate, sub forma unor digresiuni întîmplătoare, tocmai în cadrul unor dialoguri între diverse personaje ce tăifăsuiesc, fie în sala afumată a unui han de de țară, fie la răscrucea unor drumuri bătute de soarele fierbinte al Spaniei, conversații întotdeauna prilejuite, la nivelul narațiunii propriu-zise, de o situație „critică", din care abia scăpase protagonistul romanului. Și, ceea ce pare și mai semnificativ: Don Quijote nu este nicodată de față la asemenea discuții, purtate de personaje secundare, asupra a ceea ce ar trebui să fie sau să nu fie... „noul roman" al epocii. Sînt concludente situațiile și dezbaterile cuprinse în capitolele 32 și 47 ale părții I, unde opiniile despre ce ar putea fi un „roman adevărat" (principiile se apropie de cele ale romanului realist de mai tîrziu, avînd un evident caracter anticipator!) sînt rostite de preotul din La Mancha, respectiv de un canonic rămas **anonim,** atît pentru universul uman al romanului, cît și pentru noi, ca cititori (!). Atît Cervantes, cît și cei doi eroi — Don Quijote și Sancho Panza — rămîn, din punct de vedere **formal,** în afara unor asemenea expuneri teoretice, ceea ce conferă fragmentelor menționate un statut referențial cu totul aparte. În asemenea cazuri, numeroase în contextul romanului, „narațiunea pură" devine **pretext,** apoi **argument,** în favoarea expunerii **teoriei,** în timp ce aceasta, la rîndul ei, devine, treptat, pe măsură ce se cristalizează, **suport** aflat **în interior** pentru dezvoltarea ulterioară a avatarurilor și aventurilor eroului. Se creează astfel, pentru prima dată în literatura universală, un viu și original **dialog intertextual** care împlinește dimensiunile novatoare ale romanului lui Cervantes.

Corneliu NISTOR

REDACȚIA și ADM. — TIMIȘOARA, strada RODNEI 9. Tel.: 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index: 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 43 (713) 30 OCTOMBRIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 12 pag. 1 leu

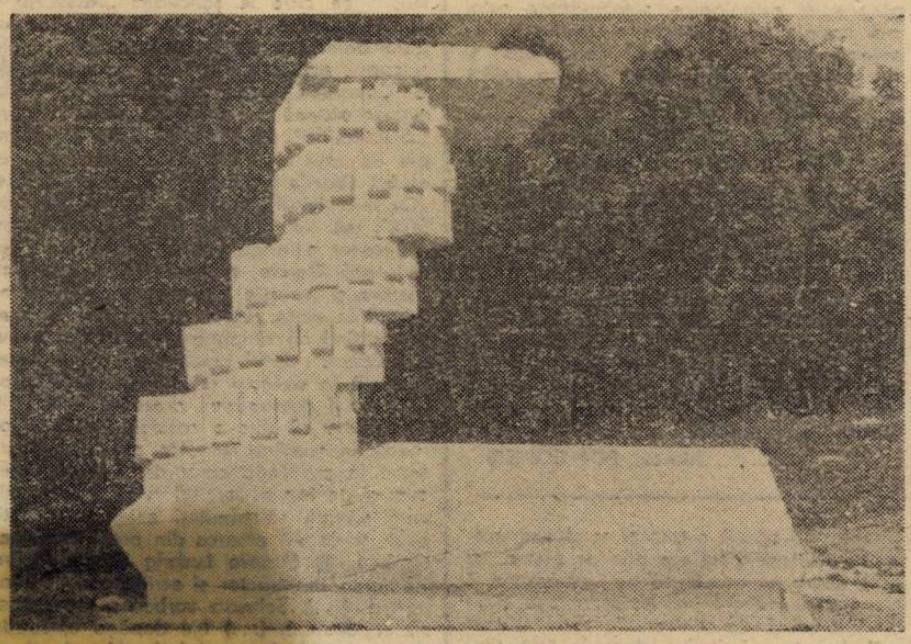

SAVA STOIANOV: „Clepsidră"

SPAȚIUL PRIVILEGIAT

Antologii și debuturi cu proză scurtă anunță „revirimentul" speciei, intrarea ei în deplina atenție a literaturii. Uimitor este că noutatea „prozei cotidianului" conține datele epicii tradiționale, integrîndu-se cu ușurință lecturilor exersate în formula realistă. Constatarea, fără a fi totalizantă, se potrivește unei tranșe apreciabile din proza scurtă contemporană, căreia se subsumează și aceste recente apariții la editura „Facla": Ion Florian Panduru, **Sărbătoare tîrzie,** Gh. Zincescu, **Arșița amiezii,** Titus Suciu, **Movila albă,** Ion Arieșanu, **Lumină stranie,** Ion Velican, **Cimpie fără soldați.**

Iată un citat: „Să încerce să-l facă pe ăla mic să vadă de acolo, dintre porumbeii ce se tot roteau gîngurind unul în jurul altuia, plecînd și venind, ridicîndu-se și lăsîndu-se cu bătăi repezi de aripi în lumina soarelui, ograda, să priceapă întîi că are o ogradă în jurul lui, pe care să o știe și să n-o uite niciodată, să vadă găinile din ea, porcii din cocină, porumbul din hambar, vacile și caii, căruța, fîntîna, plugul, grapele, jireada de paie, nucul mare din fundul curții, dudul de lîngă fîntînă, liliacul de la poartă, dar mai ales fîntîna cu apa rece și bună s-o vadă. S-o vadă și să n-o uite nicodată, să bea din apa ei rece și bună cîte zile o avea, să-și ostoiască cu apa ei setea sufletului pe arșița năpraznică cu care avea, poate, să-l întîmpine, mai devreme sau mai tîrziu, lumea, chiar dacă n-avea să părăsească nicicînd valea pe care iarăși trebuia să o vadă, de acolo de sus, albă în lumina aceea de iunie fierbinte, cu case albe și ele cuminți în umbra salcîmilor ori a duzilor și a nucilor, fiecare cu ograda ei, fiecare cu căruța ei, cu cîinele ei, valea închizînd satul întreg dintr-un capăt într-altul, plopii de lîngă podul artezienei, mlaștina prinsă în verdele legănător al trestiilor și drumul prăfos, ducînd ocolit către acea lume mare, și să-și întoarcă la urmă ochii din nou la fîntîna din curtea lui". Am ales acest pasaj întins din volumul lui Gh. Zincescu **Arșița amiezii** pentru a ilustra de la început o semnificativă intersecție. Prin ea trec nemodificat povestirile lui Sadoveanu, amintirile lui Creangă, proza rebreniană și aceea a lui Slavici sau Marin Preda, nuvelistica lui Șt. Bănulescu

Brîndușa ARMANCA

(Continuare în pag. 3)

SĂRBĂTOAREA RECOLTEI

Toamna ne armonizează cu miresmele ei multicolore, amintirea verii își mai transmite, cu blînde întîrzieri, spiritul în frunzele ieșite din vîrtejurile vîntului; sunete de miere vibrează în asfințitul zilelor.

E timp lucid, e ora hărniciei bătînd adînc, cinstit; e bucuria muncii iluminînd velin ogorul deasupra căruia văzduhul e mai dens, încărcat de activitatea oamenilor. Terminîndu-se recoltatul, vine momentul solemn al evaluării, nu numai în sens cantitativ, ci și în acela pus sub semnul dezbaterii colective; încă un an de experiență și efort, inițiative și creație.

Nu de mult timp am văzut pe ogoarele de la Topolovățul Mare oceanul auriu de porumb care aștepta, gata depănușat sub soarele toamnei, recoltarea. Am urmărit acea imensă cantitate de muncă și cutezanța unui experiment sortit, an de an, succesului sigur. Iată că există, mi-am spus, și în acest domeniu căutări, inteligență creatoare, puse sub semnul marelui interes unanim pe care-l reprezintă recolta.

În acest ceas al sărbătoririi roadelor, există pretutindeni o bucurie sobră, de gospodar, cînd siguranței vieții i se adaugă paleta multicoloră a realizărilor. Plin de semnificații, auriul acestor zile.

Lucian BURERIU

FILARMONICA „BANATUL" PE FIRUL TIMPULUI

Despre o activitate muzicală în orașul de pe Bega se poate vorbi abia de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea după eliberarea de sub stăpînirea otomană, odată cu dezvoltarea economico-culturală a orașului. Primul impuls dat manifestărilor muzicale timișorene trebuie acordat însă genului liric. Începuturile au fost făcute cu Singspieluri, balete sau opere încă din anii 1780. Muzica lui Mozart, spre exemplu, era prezentă pe scena lirică de prin anul 1792.

Primul animator al vieții concertistice din Timișoara trebuie socotit însă violonistul Mihai Jaborszky, inițiatorul așa-ziselor Academii Muzical-Declamatorii din deceniul trei al secolului trecut. Ele au deschis drumul șirurilor de concerte, recitaluri susținute în orașul nostru de un Franz Liszt (1946), Bela Bartók (1906) sau George Enescu în perioada interbelică și-a nenumăratelor personalități muzicale care au înnobilat dezvoltarea unui climat artistic ce a favorizat și realizarea unor concerte ulterior denumite simfonice.

Despre concerte susținute în întregime de o formație orchestrală cum ar fi astăzi concertele simfonice se cunosc puține date. Începuturile în această direcție se datorează dirijorului Franz Limmer care în 1851 conduce un ciclu de 3 concerte cu lucrări, de F. Mendelssohn-Bartholdy și Beethoven dar cu orchestra teatrului. Prin 1870, dirijorul Henric Weidt creează chiar o orchestră denumită „Amicii muzicii" ce reprezintă o primă încercare de a uni forțele instrumentale locale într-o orchestră de concert mai stabilă.

Un imbold din ce în ce mai puternic în înjghebarea unei societăți muzicale instrumentale, unei societăți filarmonice, l-au avut societățile muzicale corale existente în oraș începînd cu Temesvarer Musikve-

Damian VULPE

(Continuare în pag. 8)

Cu poeta NINA CASSIAN

convorbiri

– Îmi vin întrebări de-a valma, nu știu pe care dintre ele s-o aleg, și-atunci, ca să le-mpac pe toate, vă întreb simplu: acum, într-o luminoasă duminică de toamnă, ce face poeta, compozitoarea Nina Cassian?

– De obicei, duminicile – fie că sînt luminoase sau nu, fie că aparțin unui anotimp sau altuia! – sînt pentru mine cele mai intense zile de lucru, și asta nu pentru a evita simțul sărbătorii, ci pentru că, pur și simplu, sînt zilele mele de lucru strict profesional. La fel vacanțele, așa numitele vacanțe, cele de vară sau cele pe care mi le iau, uneori, iarna, la Sinaia, sînt exact perioadele lucrului celui mai intensiv și mai aplicat, pentru că sînt mai puțin amenințată de solicitări care nu sînt extraprofesionale, dar care nu fac parte din fundamentul și din partea cea mai gravă și mai responsabilă a muncii mele.

– Haideți să vorbim despre marile dumneavoastră iubiri: poezia, muzica și marea. Cum vă împărțiți între ele?

– Ar fi foarte simplu să vă spun că sînt trei noțiuni, trei concepte sau trei lumi care se armonizează de minune, dar lucrurile nu stau chiar așa. În general, iubirile sînt exigente și cu o mare dorință de autonomie, ca să nu zic de autarhie; iubirile sînt destul de exclusiviste...

– Unde mai puneți că – acuma-mi dau seama! – poezia, muzica, marea sînt toate de genul feminin!

– Da... Scrisesem cîndva o poezie de atitudine feministă – ca să zic așa! – care se intitula chiar „De genul feminin", în care spuneam că, o serie de noțiuni fundamentale sînt de genul feminin, printre care, erau, bineînțeles, și pacea și revoluția... Dar să revin: eu poezia și muzica am pornit în bună întovărășire din fragedă pruncie, ca să zic așa, adică, încă de la cinci ani. Pe parcurs, însă, din motive, probabil, nu interioare, ci exterioare, ele au alternat, și, uneori, s-au alungat una pe alta; a fost un fel de cursă – și pot să spun acum! – cursă contra cronometru, pentru că, iată, muzica și-a impus din nou prerogativele, acum, de curînd, adică în o vîrstă cam înaintată, la care recalificările se fac greu și, în special, într-un domeniu cu o tehnologie atît de abisală, cum este muzica.

– Iată-ne în actualitate, pentru că ați avut, aveți în concert lucrări la Brașov și în alte orașe...

– Da, muzică de scenă la Brașov, la Iași, și, mai recent, la București.

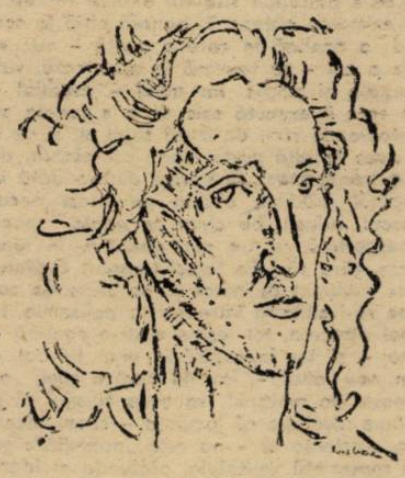

Autoportret

– ...O temporară trădare a poeziei?

– Nu, nici vorbă nu poate fi de trădare, ci acum, în anotimpurile mele, este sezonul muzicii; ceea ce nu înseamnă că în această vară nu mi-a apărut un volum de versuri, dar asta, e drept, după o absență editorială de aproape cinci ani.

– Spuneți „anotimpurile mele"!... Aveți anotimpurile dumneavoastră în creație?...

– ...Se pare, eu nu sînt conștientă de asta; lucrurile se petrec cu mine, fără ca

Daniel TEI

(Continuare în pag. 6)

ETOS ŞI ETNOS

Nuvelele publicate de Titus Suciu continuă romanul anterior, **Drumul** (Facla, 1979), putînd fi citite şi ca un fel de **roman secvenţial utilizînd acelaşi cronotop simbolic** (valea Mureşului în preajma celui de al doilea război mondial), o tematică şi o tipologie asemănătoare. Ele pun din nou în evidenţă ştiinţa construcţiei pe spaţii epice ample, abilitatea cu care tînărul prozator alternează dialogul (întotdeauna lapidar, eliptic), cu abundentele observaţii parentetice, de „regie" între replici, sau cu povestirea. Dar procedeul dominant al acestor proze rămîne cel al **trenării**, specific mai ales povestirii: mai mult ca în precedentul roman, naratorii lui Titus Suciu, zgîrciţi la vorbă sau dimpotrivă, sfătoşi şi moralizatori, ca povestitorul principal, impersonal, sînt conştienţi de actul povestirii, îi savurează efectele, amînînd dezvăluirile, introducînd suspensul epic sau psihologic. Este adevărat că uneori (aşa cum se întîmplă mai ales în prima proză, **Movila albă**) strategia tergiversării diminuează interesul dramatic al naraţiunii, detaliind gesturi şi evenimente mărunte, împiedicîndu-se în numeroase notaţii de comportament, uneori stereotipe. Tonul firesc al povestirii este stricat pe alocuri de descripţii complicate, conceptualizări ale stărilor şi reacţiilor între personaje, comentarii trenante. În ansamblu însă tehnica narativă aleasă convine temelor şi mai ales tipologiei propuse, psihologiei colective a „mureşelenilor." Căci cele patru nuvele ale volumului propun din nou un portret colectiv, uşor idealizat, al unei comunităţi umane din zona Ardealului „ţăpinarii" de pe valea Mureşelului. Dîrji, încăpăţînaţi, scumpi la vorbă, tacticoşi dar tenaci în gîndire, „mureşelenii" au o strategie complexă a comunicării, întemeiată pe un cod riguros de „legi" şi „datini" care adesea fac verbalizarea inutilă. Ei se înţeleg prin gesturi sau frînturi de dialog ce trebuiesc **traduse** pentru uzul „străinilor" (inclusiv al cititorului) de către un iniţiat. Tot atunci ei folosesc povestirea cu scopuri parenetice, de iniţiere, iar dialogul ca o armă psihologică, tatonînd mereu reacţiile interlocutorului, testînd înţelegerea **codului** arhaic al comutăţii. De aici importanţa notaţiilor de gestică şi atitudine între replici (de care autorul abuzează totuşi). Există şi cîteva teme comune ce decurg din relaţiile mureşelenilor cu lumea din afară, într-o epocă care nu poate rămîne fără ecou nici măcar în sînul unor comunităţi aparent izolate, autonome, ca a lor. **Movila albă** descrie, uneori cu o anecdotică banală, războiul pasiv al lui Ilie Cioldu cu cei care îi rechiziţionează casa. Ilie învinge prin „răbdare" şi „încredere" (aproape fatalistă) în dreptatea absolută. Ca odinioară moşul său, Iulus Cioldu, Ilie îşi urmăreşte adversarul cu tenacitate, făcîndu-l să cedeze psihologic şi moral, transformîndu-se într-o instanţă justiţiară aproape impersonală. **Logodna** relatează, pe un ton mai frust, mai dramatic, o poveste slavicianâ, în care o tînără femeie, Ruxandra, este disputată de doi bărbaţi, avînd cîştig de cauză cel care dispune de puterea banului şi unelte malefice precum Ţimbală. Povestirea are la un moment dat solemnitatea unei tragedii ritualice, derulîndu-se într-o succesiune de zile şi confruntări iniţiatice pînă la „necuprinsul de după aceea". **Judecata**, cea mai bună nuvelă a cărţii, are virtuţi dramatice certe, insistînd pe atmosferă şi derulîndu-se filmic într-o unitate de timp şi loc. Trama epică este lămurită după mai multe amînări care cresc suspensul psihologic. Personajele principale, Mitru Galbură şi cei patru fraţi Negrău îşi consumă conflictul izolaţi în casa lui Gheorghe Negrău, în vreme ce restul satului îndeplineşte funcţia corului, veghind ca **legea** şi **datinile** să se respecte întocmai. Cel care conduce judecata lui Mitru este Gheorghe în virtutea poziţiei sale de frate mai mare, dar şi a experienţei similare prin care a trecut (episodul cu Simion Bardău care şi-a pierdut minţile de frică în urma unei glume nefericite a lui Gheorghe). Nuvela pune problema vinovăţiei aproape dostoievskian, dar insistă mai ales asupra **testelor** succesive la care sînt supuşi vinovaţii înainte de a fi reintegraţi în viaţa firească a comunităţii. Impresionează aici acuitatea observaţiei psihologice, solemnitatea celor mai banale gesturi săvîrşite (ca după un scenariu de mult cunoscut) de „gazde" şi captivul lor. În fine, **Acoperirea cu ruşine** narează, dintr-o perspectivă socială mai apăsată, (lumea mureşelenilor este ameninţată de schimbările impuse din afară de fabrica de cherestea şi calea ferată construită în apropiere) episodul pedepsirii unui venetic, administratorul Duma, străin de „legile" mureşelenilor, insensibil la succesivele avertismente pe care le primeşte sub forma unor întîmplări cu tîlc. Această ultimă proză se încheie pe un ton tragi-comic, adăugînd astfel o nouă perspectivă narativă la cea senin-tragică din prima nuvelă sau la cea dramatică (pe alocuri melodramatică) din următoarele două, închizînd astfel un întreg ciclu narativ al mureşelenilor.

Marcel POP-CORNIŞ

GENERAREA EPICULUI*)

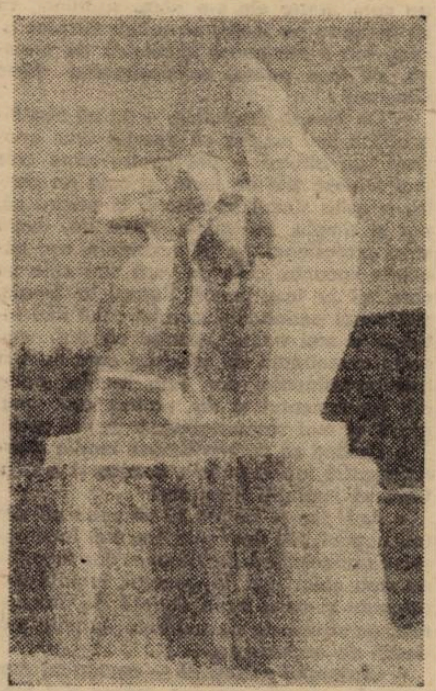

DINU RĂDULESCU: „Cavaler"

Într-o situaţie dată, apare un element neprevăzut care declanşează schimbarea: este factorul generator de epic; intruziune a alterităţii în identitatea pe care o despică, breşa astfel constituită, indiferent de modul prezentării sale, oferă substanţa narativă a nuvelei ca specie literară.

Acţiunea nuvelei **Antonia** de Eugen Uricaru se declanşează prin şi odată cu structura nucleară: „apăru calul". Comportamentul neobişnuit al animalului (intră într-o sală de petrecere şi mănîncă pîine) îşi va găsi repede o explicaţie verosimilizatoare (fusese astfel dresat de fostul său stăpîn, un jocheu). Alte aspecte ni se par mai semnificative. El vine din întunericul de afară, conotat de la început ca teritoriu al alterităţii din punctul de vedere al eroinei principale: „De unde se afla se vedea afară ca într-o ţară necunoscută". Alteritate fascinantă, fiindcă purtînd promisiunea sau ameninţarea unui eveniment modificator, „întunericul o atrăgea şi o neliniştea, aidoma vieţii ce trebuia să urmeze". Aidoma, poate, şi vieţii prenatale, căci întunericul este simţit ca „moale" şi „cald" în clipa premergătoare apariţiei. Aidoma apelor unei geneze cosmice, atunci cînd evenimentul are loc: „Şi din acel întuneric ce părea că palpită, asemeni unei mări, apăru calul..."). Spaţiul în care pătrunde straniul animal reprezintă existenţa obişnuită, banală pînă la sordid: o cantină în care o nuntă – nu se ştie a cui – se termină în amorţeală, vulgaritate şi plictis. Iar actul – esenţial – pe care îl execută este de a o scoate pe Antonia de aici, de lîngă soţul ei, şi de a o duce în altă parte, lîngă alt bărbat, de a o transporta: „se trezise dintr-o dată în capătul grădinii, alături de acest necunoscut, adusă, ba chiar se poate spune **transportată** de un cal, noaptea, în luna iunie, fără să-i fie totuşi teamă". Cuvîntul este subliniat de autor şi, ca atare, se cuvine să-l citim în întreaga sa polisemie. În final, Antonia, tot ieşind dintr-o cantină – alta – şi tot în tovărăşia unui bărbat – din nou, altul –, dar la lumina zilei, „aproape de amiază", va avea curajul să-şi asume revelaţia că locuinţa – casa, căsnicia, existenţa ei – nu este „potrivită": că nu reprezintă veritabila, profunda ei **identitate**. Traseul acestui transport constituie, de fapt, nuvela.

A apărea şi a transporta / a purta / a duce sînt, deci, în primul episod al nuvelei **Antonia**, de Eugen Uricaru, actele fundamentale efectuate de factorul generator de epic, întrupat într-un frumos şi bizar cal.

A apărea, bineînţeles, la perfectul simplu – timpul prin excelenţă al nuvelei, ca marcînd intruziunea alterităţii (a unui eveniment deosebit) în cîmpul identităţii (o situaţie, o stare dată, exprimată mai ales la imperfect, la care sînt prezentate, dealtfel, toate actele Antoniei în episodul introductiv, pînă cînd calul **apăru**). Similar, călăreţul, de pildă în secvenţa în care visul cu cai al Antoniei se întrupează aevea (oare?) în herghelia ce trece pe stradă: „Şi aproape nu se miră cînd, în spate, lăsîndu-se în voia calului apăru călăreţul din grădină..." Mai interesante încă sînt ocurenţele verbului în amplul microtext al căutării pietrelor, pentru foc, în conexiune cu alte două verbe fundamentale ale nuvelei discutate şi – am zice – ale nuvelei în general: **a descoperi** şi **a (se) schimba**. Întreaga nuvelă ni se pare astfel concentrată ca într-o pilulă, microtextul reflectînd textul: „La început nu găsi nici una, privirea îi aluneca neobişnuită peste muşuroaie, peste găuri de hîrciog, se opreа asupra incredibilului albastru al scaieţilor, atrasă mereu de silueta întunecată a bărbatului ce apărea şi dispărea în lăstăriş, de acolo se auzeau trosnete seci de crengi rupte, în cele din urmă descoperi un bolovan colţuros, o bucată de gresie spartă. Apoi totul se schimbă pe neaşteptate, începu să zărească în iarbă alte pietre, privirea îi aluneca peste toate celelalte lucruri, oprindu-se numai asupra bucăţilor de rocă, descoperea una sub o frunză verde închis pentru ca în colţul ochiului să-i apară o alta şi se dovedi astfel că de fapt locul era plin de pietre, iar acest lucru nu numai că nu-l observase ci nici măcar nu şi-l închipuise, cîteva clipe fiind convinsă de contrariu".

Verbul **a apărea** introduce în text constructorii unui nou oraş, apariţii intermitente („apăreau pe neaşteptate şi tot astfel dispăreau"), vestind o existenţă diferită şi un alt spaţiu decît acela familiar Antoniei. Episodul apariţiei constructorilor este pandantul în registru realist al episodului quasi-oniric de la începutul nuvelei. Precum calul se vădeşte un mesager al stăpînului său, şi aceşti constructori anunţă şi, într-un fel, o conduc pe Antonia spre lumea nouă a şantierelor, întrupată în activistul Palibroda: „ceea ce se construia lîngă Laina se manifesta, îşi trimitea **semnele şi emisarii** către oraş" (s. n.). Şi de data aceasta, deci, alteritatea irupe în cîmpul identităţii, perturbînd starea dată şi propulsînd astfel naraţiunea.

Între călăreţ şi Palibroda se instituie o interesantă simetrie polară: trecut şi viitor, mit şi istorie etc. Ambii sînt caracterizaţi ca posedînd o putere aparte, ca fiind „o forţă" – epică, în toate sensurile cuvîntului. Nuvela conţine, de fapt, un singur eveniment cu două faţete. Conflict, în sensul tradiţional (confruntare între forţe antagonice) nu există. Definitorie pentru nuvelă ca specie literară este apariţia unui factor diferit care duce la o transformare decisivă: identitatea (Antonia) final seamănă cu alteritatea (călăreţul, Palibroda): devine şi ea diferită. Funcţia celor două personaje masculine este de a o iniţia, de a o transporta pe Antonia spre o realitate ascunsă, mai profundă, spre descoperirea propriei sale fiinţe şi puteri. Iată două microtexte semnificative pentru schimbarea graduală a Antoniei în ea însăşi, în contact cu călăreţul: „**Neobişnuita** for întîlnire din grădină în loc să o înstrăineze, fie din teamă fie din indiferenţă, o făcuse să se afunde fără prea multă cumpănire în terenul necunoscut şi ademenitor pe care i-l oferea el, iar acum, cînd se aştepta mai puţin, era pe cale să facă o **descoperire serioasă**, în stare să-i tulbure **obişnuită** sa privire peste lume, promiţîndu-i **o altă**, despre care nu ştia dacă e mai bună sau mai folositoare". Şi în contact cu activistul: „Palibroda vorbea frumos, îi plăceau cuvintele care, deşi aveau un sens precis, ascundeau dincolo de precizie o **altă forţă necunoscută** pe care el o stăpînea iar cei ce îl ascultau o simţeau mai mult decît o înţelegeau (s. n.).

Antonia lui Eugen Uricaru, în ciuda – sau poate datorită – originalităţii sale, este o nuvelă-tip: generat de intruziunea alterităţii în identitate, un singur eveniment, important, ce taie în două o viaţă: cihar dacă se va relua vechiul curs al existenţei, va rămîne urma, ca o cicatrice, ca o amprentă: cel care a trăit evenimentul nuvelistic este marcat. Precum albul hîrtiei, de textul scris/tipărit.

Alexandra INDRIEŞ

* În nuvela „Antonia" de Eugen Uricaru.

Cronica măruntă

● **Moda în sezonul literar – de la stilul amoros la stilul killer** (II) Titlul acestui paragraf al rubricii noastre apare uşor modificat în urma sugestiilor tovarăşului Vasile Constantinescu, pensionar. Ne scrie dînsul: „de ce **sexy**, cînd puteţi folosi un cuvînt mult mai potrivit aşteptărilor tuturor categoriilor de cititori, printre care şi aceea care se bucură azi de binemeritata lor pensie. Cuvîntul **amoros**, care încă de la maica noastră limba latină le cuprinde pe toate..." ... Cititorii noştri, stăpînii noştri! Am înlocuit, la cererea dvs, cuvîntul incriminat şi dăm mai jos exemplele de „stil killer" pe care le solicitaţi: „Adevărul e că Dan Deşliu... vrînd să lase singe trupului bolnav, după un vechi obicei, îi taie şi capul, sau cu o metaforă consacrată de G. Călinescu, odată cu apa murdară din copaie aruncă şi copilul cu părul de aur" („Săptămîna", 23 oct a. c.). Iată un exemplu de „stil killer" dintr-un volum apărut recent (Vasile Rebreanu, Miron Scorobete, „Cu microfonul dincoace şi dincolo de Styx", vol. II): „Există însă la Uniunea scriitorilor o rangă foarte bătrînă care terorizează literele, care compune scrîţîieli literare şi nu ştie nimic despre ce se întîmplă în viaţa reală, care-şi adună onoruri, uitînd că balanga-balanga clopotului e aproape". Stilul amoros şi stilul killer coexistă în aceeaşi revistă, în acelaşi volum: unul presupune prezenţa celuilalt. Am spune că duc o coexistenţă... amoroasă. În numărul următor, o scurtă incursiune în preistoria celor două stiluri, precum şi un top al lor. Vă rugăm, deci, stimaţi cititori, să trimiteţi exemple de stil killer şi de stil amoros din presa lunii octombrie. ● **Despre Ludwig Schwarz** „Era tehnician constructor şi scriitor publicat a-nevoie. (...). Schwarz vorbea o românească impecabilă. (...) Îmi depăna episoade din viaţa lui, fapte şi întîmplări de ţi se făcea părul măciucă. Îl bănuiam de prea multă fantezie... Mai tîrziu, aveam să aflu că acest bărbat mărunţel, tîrît prin tranşeele vieţii cîte există, a trăit totul aidoma". (Petre Stoica, „Elegie pentru Ludwig", Steaua, 9/1981). Ce se mai întîmplă cu cărţile prea curînd plecatului dintre noi, Ludwig Schwarz, ce se mai întîmplă cu poeziile lăsate prin edituri de Gheorghe Suru? Amîndoi aveau atîţia prieteni de seamă... ● **Scriitori buzoieni.** Foarte utilă iniţiativa lui Alex. Oproiescu de a alcătui un „Fişier" al scriitorilor porniţi de pe plaiurile buzoiene. Locurile au dat mulţi oameni de seamă, de nu i-am aminti decît pe V. Voiculescu, G. Ciprian, Ion Caraion, George Macovescu, Ion Băieşu, Ion Gheorghe, Gheorghe Istrate... E drept că unii, ca Laurenţiu Ulici, Liviu Petrescu sau Radu Cîrneci pot fi revendicaţi şi de alte oraşe... mai mult sau mai puţin natale. Cum genul acesta de revendicări începe de la Homer, să considerăm şi revendicările buzoienilor legitime, şi să convenim că şi cei trei, ca şi mulţi alţi scriitori inventariaţi ale harnicului Alex. Oproiescu sînt buzoieni... ● **Din nou hingherii.** În „Informaţia Bucureştiului" de sîmbătă, 24 oct. a. c. scriitorul Petru Vintilă se plînge de apariţie a trei dulăi în locuinţa proprie şi solicită ajutorul hingherilor. Noi zicem că dacă dulăii nu se ocupă cu critica literară să-i lase în pace. ● **Antologia noastră.** Selectăm, pentru Dvs., din poeziile publicate în reviste în ultimele două săptămîni: „Chiar dacă visăm" de Vasile Nicolescu („Contemporanul", 23 oct. a. c.) şi ciclul semnat Ion Budescu din „România literară", joi, 15. X. a. c.

Anemone POPESCU

memento

AL VIII-LEA COLOCVIU NAŢIONAL DE FOLCLOR

Comitetul de cultură şi educaţie socialistă al judeţului Timiş şi Universitatea din Timişoara, Facultatea de filologie, Cercul ştiinţific de folclor organizează în zilele de 30 oct. – 1 nov. cel de al VIII-lea Colocviu naţional de folclor cu tema „Tendinţe teoretice şi metodologice în folcloristica contemporană". Inaugurarea lucrărilor are loc astăzi, la ora 10, în Aula Magna a Universităţii. Participă cadre didactice universitare, etnologi, folclorişti, etnografi, lingvişti şi studenţi, din principalele centre culturale ale ţării.

Astăzi, la ora 17, la Casa de cultură a studenţilor din Timişoara are loc un spectacol folcloric, susţinut de ansambluri folclorice din judeţul Timiş.

D. S.

Modele și atitudini în proza scurtă

La începutul secolului nostru Caragiale instituia prin momentele și schițele sale prilejul fericit al conexiunii prozei scurte românești cu cele mai îndrăznețe formule europene ale genului. Se pot regăsi **in nuce,** în creațiile maestrului, toate izbînzile și virtuțile contemporane. Și asta cu atît mai mult, cu cît romanele epocii se înecau încă în arborescențe epice și-n arhitecturi deficitare. Se ajunge astfel ca prin intermediul prozei caragialiene să fie naturalizate în cîmpul literaturii române cîteva deprinderi artistice moderne esențiale. Printre ele: mobilitatea înnoitoare stilului, a frazei și chiar a tăcerilor ori a absențelor, presărate voit în ritmul narațiunii. Dealtfel, se regăsesc cu ușurință, în experiențele actuale ale genului, toate cîștigurile artistice ale marelui nostru dramaturg. Adică notațiile comportamentiste dezgolite de comentarii, dialogurile „stîlcite", neputința stabilirii unui canal comunicațional, absurdul strecurat obsesiv cu intenții satirice sau tragice, ordonate prin strategii iscusite, prin finalizări neașteptate și clarificatoare în mod exploziv. Toate aceste disponibilități artistice pot fi puse în evidență în chiar perimetrul actualității imediate a genului. Bunăoară, povestirile lipsite de problematizări multiforme din volumele lui Alexandru Papilian sau Dumitru Dinulescu amintesc de condiția „terestră" a eroilor din schițele lui Caragiale. Revenirea înspre faptul comun, înspre observația gesturilor și a existențelor nesemnificative, a falselor aventuri și a idealurilor casnice, datorează mult prozelor cu șoferi și acordeoniști ale lui Vasili Sukșin. Un imprecis gust ironic stăruie în dosul faptelor modeste ale eroilor. Construcția epică este și ea întotdeauna liniară, autorii căutînd să transmită cît mai nemediat fapte de viață surprinse în maniera directă a reportajului.

Alți autori de proză scurtă dovedesc știință a construcției epice, iscusința manevrării planurilor și a gradării unei atmosfere. Exemplificatoare ar putea fi **Reconstituirea** lui Horia Pătrașcu, ca și nuvelele lui Florin Gabrea, Mihai Sin, Mircea Nedelciu, Sorin Preda. O permanență transmisă dinspre Caragiale spre noi este și caracterizarea unei situații, a unei societăți sau individ prin limbajul manevrat de eroi. Efecte deosebite reușește în această manieră Mircea Nedelciu.

Dintr-o altă perspectivă, și tot dinspre Caragiale spre noi, s-a perpetuat, în plan tematic, fixarea în descriere a unor momente ieșite prin forțe exterioare omului din ritmul cotidian, fapt care a permis autorilor notații fulgurante, tensionate absurd și misterios. Bunăoară, excesele toropitoare ale arșiței sau ale frigului perturbă întotdeauna posibilitățile de **potrivire** ale intențiilor eroilor cu finalitatea urmărită. În spațiul acestor nepotriviri, declanșate de cauze exterioare, jocul deșănțat al iluziilor și al lipsei de certitudine invadează lumea genului cu umbre fantastice. În spatele **numirii,** menite să limpezească prin descriere, se poate retrage astfel zona substanțială a lipsei de claritate și de siguranță. Prin bîlbîiala potopită de arșița eroilor săi, Caragiale va inaugura în literatura noastră jocul pe muchie între faptele absurde și fantastice și cele ale banalității cît mai terne cu putință. Arșița rămîne mijlocul logic în stare să păstreze lumea respectivă în margini rezonabile, deși minate interior de tenebre.

Perturbări ale raporturilor normale dintre eroi, datorită unor condiții climatice (sau de altă natură) excesivă le găsim și în povestirile fantastice ale lui Mircea Eliade. Spre exemplu, halucinația toropitoare și rătăcirile temporale ale profesorului Gavrilescu din nuvela **La țigănci.** Aceleași perturbări apar și în povestirile lui Marin Preda din **Intîlnirea din pămînturi.** Aici fantasticul și absurdul vag sînt presărate difuz în ritmuri narative alerte și comportamentiste în manieră cinematografică. Ambiția autorului urmărește să împlinească și să fixeze detaliile unei realități totale, atotcuprinzătoare, împinsă pînă în pragul în care contururile se topesc indistinct în ilogic și ireal.

Se poate așadar spune că tot ce a urmat după Caragiale în proza scurtă românească poate fi radiografiat analitic prin studierea distanței asumate de povestitori față de marile modele și ideologii artistice. Cîteva dintre ele, cu priză mai largă, ar fi absurdul kafkian, sau cel al lui Buzzatti, realismul nud și satiric al lui Cehov, apoi fantasticul tenebros, în maniera lui Poe, sau tentațiile construcției unui univers mitopoetic, cu simboluri și arhetipuri ordonate în lumi paralele, așa cum apar la Junger, Gracq, Cortazar, Brion sau Pinget. Asemănători cu aceste ultime modalități poetice și arhitecturale sînt, la noi, Vasile Voiculescu, Ștefan Bănulescu, Fănuș Neagu. La toți trei se pot evidenția în povestiri ecouri misterioase și greu de descifrat ale unor lumi îndepărtate, deconspirate în atitudini și comportamente semiritualice.

Pe de altă parte, și în permanent și inevitabil dialog cu modelele, proza scurtă tînără își caută, la rîndul ei, noi surse și valențe proprii. Deocamdată căutările par să țină de faza deconstrucției, a negării, a frondei, în consens deplin, de fapt, cu situarea caragialiană care și ea a topit parabola, absurdul și realismul naturalist în creuzetul unei opere lucrate (însă) în filigran. Perfecțiunea de miniatură japonează a acesteia amintește de halucinantele descrieri ale lui Musil sau de cîrpele colorate și gipsul manechinelor lui Bruno Schulz. Tocmai de aceea, pentru ca să se nască valoarea adevărată, este necesară asumarea travaliului istovitor, al confruntării, al dialogului polemic cu marile modele artistice și ideologice. Or tocmai spre așa ceva se pare că se îndreaptă autorii tineri de proză scurtă.

Daniel VIGHI

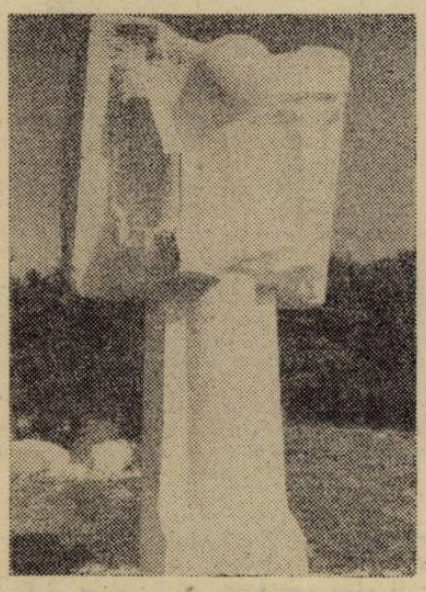

CONSTANTIN GH. DOICHIȚĂ:
„Fiul lui Icar"

SPAȚIUL PRIVILEGIAT

(Urmare din pag. 1)

pînă la prozele debutanților. Nu este vorba de o stilistică a descrierii (posibilă și aceasta), cum ar indica textul citat la prima vedere, ci de un cîmp incident al vizunii în proza care organizează componentele structurii epice în jurul unui spațiu privilegiat, satul. Spațialitatea aici desemnată într-o perspectivă „de sus" este amplificată concentric printr-o serie de incinte, figurînd cercuri invariabile ale lumii: fîntîna, casa, ograda, satul, valea „închizînd satul întreg", „lumea mare". Împrejmuirile succesive care delimitează conformația satului, devenit centru de viață epică, determină transformarea spațiului topologic în spațiu literar. Intuind într-un „cadru", cum l-ar numi în termenii teoriei literare Wellek și Warren, sursa cosmicității universului scris, scriitorii de proză scurtă protejează entitatea unui topos activ al literaturii române.

Intropatia scriitorului față de spațiul rural este certă la Titus Suciu, care proiectează o lume închisă unde „legea omului e rostul". Personaje, destine, întîmplări, discurs, se finalizează în raport cu spațiul mureșelean, componentă definitorie a universului epic. Existența, sau mai exact preexistența lui (vezi romanul **Drumul**), motivează sublinierile generalizatoare de felul: „Mureșelenii nu ridică glasul . . .", „noi, mureșelenii, nu ne temem de moarte . . .", „toată spița asta a voastră, a țapinarilor de pe Valea Mureșului . . .". Mureșelenii lui Titus Suciu se mișcă în interiorul unui spațiu etic sever supravegheat; ieșirea în mijlocul uliței, la horă, întîlnirile de taină ale tinerilor în poiană, sau cele bărbătești ale țăpinarilor la „făgădău", delimitează un cerc ritual inflexibil, atragînd gesturi, psihologice, chiar destine repetabile. Ilie Cioldu întîmpină moartea cu seninătatea unei filozofii colective de mult stabilită: „. . . să mor ca un mureșelean adevărat, . . . în patul meu . . . în așternutul și casa mea, nu ca oricare, ca un neom! . . .".

Prozele lui Titus Suciu sînt afiliate eposului rural tradițional, în care satul reprezintă centrul lumii, locul ocrotitor al omului și valorilor sale, de o nedezmințită unitate. Scriitorii contemporani înregistrează satul ca spațiu maladiv, demagnetizat, sortit disoluției. Proza „imposibilei întoarceri" transpune nostalgia centrului, provenită din presimțirea unei tot mai accentuate absențe. În mod paradoxal, devitalizarea satului epic produce o revitalizare a viziunii scriitoricești, implicînd (nu doar tematic) un raport al conștiinței artistice cu istoria literaturii. Rezistența toposului și funcționalitatea lui este susținută de un perpetuu act de reflectare în imaginea clasică a spațiului rural. Literatura spațiului închis, a cercurilor satului, se deschide pentru a deveni proza raportării la proză.

Priboiul lui Ion Florian Panduru, populat de apariții simbolice ale purității, caii, privighetorile, se desfășoară pînă „în capătul uliței, de unde se gată lumea". Hotarele etice ale satului sînt fragile, organizarea lui interioară este pervertită de intruziunile orașului. Personajele își consumă destinul între veniri și plecări, „lumea mare" exercită o atracție inevitabilă (drum, tren, gară, autobuz sînt frecvente în text), iar rotundul intim al casei se transformă într-un spectacol al bunăstării **(Mobilă cu recameu, Casa Guțu, telefon 212).** Modernizarea satului este resimțită artistic în textele lui Gh. Zincescu, Ion Arieșanu, Ion Florian Panduru ca dispariția a unui „genius loci". Ion Arieșanu conservă imagini simbolice ale „duhului pămîntesc" — olarul, păstorul, ulița, fîntîna, casa de lemn, fierarul dintr-o lume în extincție. Maladia spațiului contaminează ordinea lui, imixtiunile străinilor perturbează obicei, limbaj, puterile regeneratoare ale colectivității. La Ion Florian Panduru și, parțial, la Ion Velican și Ion Arieșanu, disproporția între singurătate, bătrînețe, pustiu și spațiul locuit, vitalitate, este semnificativ sensibilă. „Liniștea mare a recunoașterii locului" și resurgența ritualurilor participative (nunta, cazanul cu borhot, înmormîntarea) se îngustează și în spațiul creat de Gh. Zincescu.

Proeminența spațiului care definește satul în proza scurtă, conferă denominativului „țară" profunzime, sat și patrie, raportare din interior și privire din afară, repere circulare ale existenței umane: „că ce poate să știe copilul ăla al tău ce-i ăla pămîntul tău și țara ta și fîntîna ta, dacă tu nu nici nu te uiți la el cînd pleci." (Gh. Zincescu, vol. **Arșița amiezii**). Coagulant epic, spațiul, numit sau nu al satului, este locul unui dublu pelerinaj: revenirea (incompletă) a personajelor la cercurile ocrotitoare ale lui „acasă", un spațiu cosmicizat, și, posibila întoarcere a prozatorului la un spațiu literar durabil.

in memoriam

Good night, sweet prince...

Nu sunt expert în necroloage (. . .)
Nu sunt expert în amintitul gen (vocația căruia-mi lipsește); și ce n-aș da ca liniile acestea să fie nu un necrolog, dar — „typographiquement parlant" [1] — un mic **chapeau,** de soiul celora pe care (la răstimpuri, însoțindu-i — inutil, de altfel —, prin gazete, tălmăciri . . . , desene . . .), el, unul, le ținea la mare preț, mîhnindu-se, ca un copil, cînd nu-i făgăduise să i le faci; căci va fi fost nu doar „timid", ca Odobescu,[2] dar și — în sensul cel mai pur — adînc-**modest.**

Nu am vocația genului funebru — pe care, în definitiv, nu pot s-o aibă decît **străinii** mortului: indiferenții, frazeologii funerari, retorocioclii și alte, multe, necrofile hiene! . . . Or, noi eram — treacă-mi-se, astăzi, indiscreția (iar, pentru unii, chiar prezumția) cu vederea! — un fel de rubedenii (nu de sînge — ceea ce nu-i, la urma urmei, mare lucru, cînd poți să ai și „forty thousand brothers"! —, dar de suflet . . .); și, de altminteri, „Sunt fratele vostru . . ." i-au fost cuvintele din urmă (să fie, de atunci, vre-o patru luni), la despărțirea — ultimă — a noastră, pe Rozelor, în pragul porții sale, „pe vrema salcîmului, noaptea,[3] după ploaie" — cînd avusesem inspirația, cu Maria, să-l căutăm într-un, vai, tot mai „rînced": morn, mort și . . . morganatic Lido, în care, încă, își mai avea masa — ca și la Athénée Palace, pe timpuri: pe timpul filtrelor unui Petrică Johnson[4] și al regalității lui Ion Barbu (privirea căruia, „. . . Șerbane, de departe, nici nu avea culoare; părea întoarsă-n sine, ca a statuilor grecești!"), ce-i va fi și adus — cîndva —, de altfel, cel mai frumos omagiu cu putință — pe care-l reproduc (nu fără, totuși, regretul de a nu-i putea „transcrie" și neuitatul **esitando** — emoția copleșindu-i încîntarea —, cu care-l rostea el):

Scorțos ca Pașadia, molatec ca Pantazi,
Ai zice, l-a scos gata sultana Validé.
Descinde din ce secol, velit, cînd totul azi-i **Perpetuum mobile:** perpetuu nobil e.[5]

* * *

Nu am vocația, mai cu seamă, a necroloagelor **futile** . . .

. . Pentru că, dacă — nu-i așa? — „the rest is silence", **tăcerea** — el — demult **o alesese** (de nu dintotdeauna — din, oricum, înserarea cînd, licean în urbea surghiunului lui Naso, vitrina unei librării, obscură, -l va fi făcut să-i cadă ochii asupra a opt litere de fosfor: REMEMBER — de Mateiu I. Caragiale!); căci ce alta, dacă nu **o formă de tăcere,** e tălmăcirea ca atare? . . . — tălmăcitorul, într-o altă limbă, dînd glas unei lucrări (altminteri „mute", așijderi unei partituri, cît nu se cîntă), fără ca, însă, el să aibă — așazicînd — cuvîntul! După cum este și „uitare în obiect" (și identificare cu acesta): **o formă de iubire** — tălmăcirea . . . Iar cînd lucrarea (prea-iubită) întîmplă-se că e în propria-ți limbă, ce-ți mai rămîne, -i truism, asceză, devoțiune — ce, fără nici o caznă, puteai, în preajmă-i, s-o deprinzi și adînceși . . . ; și singura, de altfel, „contagioasă" — căci timbru personal, distincție, farmec, ținută, stil. inteligență, conversație, umor, ș.c.l. — ținînd de inefabil — **nu se transmit** (altfel decît — și, nici atunci, mereu — ereditar); nu se pot „lua", nu se învață, nici se „fură" . . .

. . . Or, cu asemenea dulci haruri fusese dăruit din plin acest irepetabil **Prinț al mateinilor** — în care calitate, de altminteri, i-am și trimis, odată, în semn de **hommage lige,** rondelul ăsta (în franțuzeasca noastră): **Envoi & Inter-rogation** (pe care transcriindu-l mai departe, n-am sentimentul „lustruirilor de sine": năravul — după Eminescu — al panegriștilor funebri, — dar, s-o înveți pe dinafară (mai bine zis: **par coeur!**) și să-i dai, baremi, **astfel** glas — fără ca, iarăși, tu să aibi cuvîntul . . . Era, acesta, cazu-i însuși, față cu **Craii** . . . „marelui Mateiu" — anul cărora (și al cometei Halley): 1910, și-l „alesese" el, TAȘCU GHEORGHIU, ca să se nască și . . . să tacă!

Era, de fapt, — aceasta — și cea mai mare lecție de punere de sine ca între paranteze, de abnegație și umilitate, de altceva poate, pe acela că, acum, întrebarea-mi n-ar mai fi făr' de răspuns . . .):

Monsieur le Prince des matheines,
Où est l'Horeb [6] de tous nos rêves
Que nous faisons, faisons sans trêve,
Pendant pu'en douce tintent les matines? . . .
. . . L'anti-Erèbe ou l'antique sève:
Les eaux de nos mers utérines,
Monsieur le Prince . . .
Ayez pitié de vos élèves
Qui ne connaissent que la théine,
L'esprit-de-vin, la caféine
(Quoiqu'ils ne touchent pas à la fève [7]),
Monsieur le Prince . . .

[1] În ghilimele — căci, chiar și de uz comun fiind, e un citat, aici, din Isidore Ducasse!

[2] „. . . boier în faza timidității și a superiorității interioare", ș.a.m.d. (G. Călinescu, **Istoria . . .**, p. 303).

[3] La Mateiu, în **Craii . . .**, în loc de „noaptea", „seara" . . .

[4] În legătură cu acest P. J., cf. Al. Rosetti, **Ion Barbu,** II (în **Note din Grecia. Diverse. Cartea albă,** Editura Minerva, 1970, p. 233).

[5] Citez, desigur, din Ion Barbu, **Poezii** (Editura Albatros, 1970, p. 98 b), ediție îngrijită de Romulus Vulpescu, — fie și dacă puțin alta e punctuația (și anume: un „?" după „velit") în versiunea, evident orală, a lui Tașcu Gheorghiu!

[6] „Destul de des, Pașadia spunea că pleacă pentru cîteva zile la munte, dar care era acel tainic Horeb, de unde se întoarcea cu puteri proaspete, nu știa, nici nu se întreba nimeni."

[7] „Tabu" pythagoreic — căci, pasămite, **bobul** („la fève") se folosea, de către vechii greci, ca sorț!

Șerban FOARȚĂ

ancheta „ORIZONT"

PROZA SCURTĂ-AZI

1) CREDEȚI CĂ PUTEM VORBI DESPRE UN SPECIFIC AL PROZEI SCURTE ACTUALE?

2) ASISTĂM, OARE, LA UN REVIRIMENT AL GENULUI?

3) NUMIȚI CINCI DINTRE CARȚILE DE PROZĂ SCURTĂ CARE V-AU REȚINUT ATENȚIA ÎN ULTIMUL DECENIU.

ION ARIEȘANU

Un moment al prozei scurte poate ține și de un moment social și psihologic. Toți marii romancieri de azi au trecut prin filiera genului scurt, de la Preda, Barbu, D. R. Popescu, Mazilu, la Fănuș Neagu, Cosașu, Velea ș. a. Dar ei au început astfel deoarece momentul social cerea întemeieri și întemeietori, deoarece momentul prozei scurte aparținea el însuși unei necesități istorice de dinamism social, de rapidă tranziență, de prefaceri imediate și paradoxale, pe care revoluția le pretindea, și, deoarece, de ce să n-o spunem, hiatusul între marea proză interbelică exista, locul nu putea fi umplut chiar spontan (chiar dacă uneori s-a făcut și asta) cu genul proteic, așa încît proza scurtă luase un start apreciabil. Și, poate, că momentul prozei scurte fusese de vîrf și deoarece revistele îl apreciau și îl solicitau în multele lor pagini, ca și gazetele cotidiene. Generația cea mai tînără de azi ar putea relua experiența de acum două decenii, dar ea, se pare, nu mai are gustul focos al imediatului faptic, subtilitatea scrisului ei este mai evidentă, ca și fondul eseistic al acestui scris, dar, în locul tranziției și a clipei genului scurt, ea poate că preferă fermitatea speciei proteice. În aceasta se întrevede și o slăbiciune de fond a scrisului, ce preferă analiza exhaustivă, epica magna, în dauna gestului epic scurt, dens și strălucitor, dar și meritul de-a crede în genul romanesc, ca martor al ființei umane, mai mult decît în actul efemer al prozei mignione.

Eu am început și cred că voi sfîrși cu Anton Pavlovici Cehov. Geniul său tragic și duios m-a captat pentru totdeauna. Prin Cehov am înțeles drama convertită prin ironie și delicatețea atinsă prin ridicol. Prin el am înțeles că literatura nu are nevoie de teze sau de false conflicte, ci doar de crizele unei vieți lăuntrice căci, în scrisul său, totul se mișcă în această imperceptibilă apă a crizei sufletești, cuvîntul, gestul, sunetul, replica, totul provoacă o mai mare tulburare în eroii săi decît o lovitură de tun. Poate că pe Cehov l-am iubit dintru început deoarece el concepe scrisul și îl sfîrșește ca pe o bucată muzicală, în linii melodice, contrapunctice, în replici, ce alternează între piano și fortissimo, unind astfel vieți și destine, ce urcă și coboară, aparent intangibile unele cu altele dar, în fond, comunicînd în marea lor izolare, într-un acord melodic, tragic, ridicol sau solemn. Explorator de spații interioare nebănuite, artist de vîrf al cuvîntului, Cehov și scrisul său țin de o lume a subtilității, a fineței actelor lăuntrice, a delicateței spiritului, a suferinței intime a omului timpului său și a tuturor timpurilor în care și noi, azi, cu supunere, ne regăsim.

FLORIN BĂNESCU

1) Proza scurtă este în actualitate și pentru faptul că ea răspunde unui imperativ al chiar acestei „actualități" – ritmul alert. Se trăiește în ritmul acesta și în viața obișnuită și în literatură. Genul este o șansă și, totodată, un examen. Dar nu singurul. Inutil să discutăm despre „riscul crescut" al prozei scurte față de genul proteic, sau invers. Autorii de proză scurtă susțin că este mai greu să „surprinzi realul" (dar mai adecvat) într-un anume „cod" specific iar romancierii că este mai greu să „construiești" un univers aparte (dar mai necesar). Dacă răspunsul nu-l vor da criticii, rămîne în seama prozatorilor aflarea lui, încercîndu-se în ambele genuri. Renunț (deci) la „teoretizări", adăugînd doar că proza scurtă de astăzi este incisivă, ironică (și chiar autoironică), se implică în realul imediat dar e capabilă și de surprinzătoare evadări. Ceea ce întîlnim și în romane. Așa că...

2) Un semn (bun) al acestui reviriment îl constituie colecția de „Proză scurtă contemporană" a Ed. Facla. Și această anchetă, altul.

3) Cărțile (mai vechi) ale lui Sorin Titel și D. R. Popescu și cele (noi) ale lui Sorin Preda și Mircea Nedelciu. Cum pentru a cincea opțiune am prea mulți „candidați", păstrez locul pentru... vreo trei titluri din (mai vechea) „Să arunci cu pietre în soare" și pentru toate din (viitoarea) mea carte „Calendar pentru o sută de ani"...

MIRCEA NEDELCIU

1) Cred că asistăm la nașterea unui nou limbaj al prozei, un limbaj care refuză împărțirea pe genuri și încearcă să reconsidere și celelalte categorii: **personaj** (dispare sau face din ce în ce mai mult loc autorului în text); **realism** (omologie de structură între text și evenimentul relatat, folosirea tuturor structurilor de texte neliterare); **construcție** (continuum textual și nu montaj de unități discrete); **stil** (acord continuu între stil și evenimentul relatat, pînă la dispariția „stilului personal"); **tematică** etc.

2) Nu. Unitățile textuale de lungime mică și medie care par să instituie un nou limbaj al prozei n-au nimic de-a face cu proza scurtă de pînă acum și nici cu romanul. Lungimea textului, în această nouă concepție a prozei, este un element intern al compoziției. Reproșez criticii de azi că nu se preocupă mai serios de necesarele redefiniri și se tot întreabă mereu despre revirimentul unui „gen" de mult apus.

3) Nu cunosc încă nici o carte în care acest nou limbaj să fie „vorbit" corect și pe tot parcursul. Volumele de „proză scurtă" care au apărut în ultimul deceniu sînt adesea „bilingve". Aș cita, totuși, unii autori la care opțiunea pentru înnoire e mai clară: Gheorghe Iova, Gheorghe Crăciun, Ioan Lăcustă, Gheorghe Ene, Cristina Felea, Sorin Preda, Nicolae Iliescu, George Cușnarencu, Cristian Teodorescu, Lucian Petrescu. După cum se vede, cu excepția lui Sorin Preda, ei încă nu au debutat în volum.

CORNEL NISTORESCU

1) Referindu-mă la cărțile citite, da. Cîțiva prozatori tineri preocupați de teoria textului au scos proza scurtă din perimetrul poantelor ieftine și a anecdoticii de doi bani, și au apropiat-o de literatura literatură. După Fănuș Neagu și Nicolae Velea, abia acum, după un deceniu, proza scurtă reintră în drepturile ei firești, în atenția criticii și a cititorilor.

2) Regăsirea unui gen literar are mai multe cauze, unele de ordin socio-cultural. Dar dincolo de toate, apariția cîtorva cărți de excepție poate determina un moment de interes și chiar de creație. Faptul că apariția acestor cărți a fost discutată de critici cu nume sonore, că revistele literare au publicat anchete, că aceste cărți au fost încununate cu premii, mă face să cred că momentul prozei scurte există deja, dar că el nu a fost „sărbătorit" pe măsura cărților. Și s-ar putea ca mîine să apară iar cîteva romane bune și să ne trezim că lumea vorbește de un nou moment al romanului și atunci iarăși vom uita de proza scurtă și ne vom trezi invadați de tot felul de autori de schițe, niște Caragiale de ocazie, preocupați doar de prezența în piața literară.

3) Mircea Nedelciu, „Aventuri într-o curte interioară"; Tudor Octavian „Istoria unui obiect perfect"; Sorin Preda, „Povestiri terminate înainte de-a începe"; Mihai Sin, „Terasa și alte povestiri" (sînt de fapt patru autori citați în ordinea alfabetică). Căutînd a cincea carte, mă cuprinde un dor nebun de maeștrii genului și nu știu ce să aleg, între „Harfa de iarbă" a lui Truman Capote, sau „Muzee și femei" a lui John Updike.

LUCIAN PETRESCU

Dacă mi se permite, am să încep tocmai cu punctul de vedere sentimental. proza scurtă este tot ce iubesc mai mult din ceea ce înseamnă pentru mine literatură. În opinia mea, nu neapărat originală și nici încercînd delimitări axiologice, proza scurtă este reala probă de foc a realului prozator modern – „desprins" în proces dialectic de romancierul (exclusiv) al secolelor trecute; este pretextul și mai mult, fructul care permite stilistului să își ducă lucrul aparent amorf la perfecțiune (nu doar estetică), poetului-prozator să-și închidă sfera propriilor destrămări, fantastului să construiască, reporterului să reveleze și celui ce migălește parabola să stea la un pas de adevărul netulburat de sensuri aleatoare.

Nu știu dacă proza scurtă a fost tocmai „răsfățată" în literatura modernă română, știu însă că generația largă, contemporană nouă înseamnă un mare pas în ceea ce o privește. Nu numai pentru că proza scurtă oferă cîmpul unor căutări, a unor experimente de mare importanță în demersul scriitoricesc individual și în fenomenul literar de la un moment dat, ci și pentru impresia (și realitatea) de deplinătate a reușitei în atît de doritul, de greu-de-scrisul „volum de proză scurtă", cu toată abundența precedentelor pusă față în față cu sentimentul viu (paradoxal) al alterității respectivei stări de grație.

Diferențele de opinii asupra universului prozei scurte, nu sînt în nici un caz de natură a o inhiba ca proces fervent al zilei de azi – generația din care fac parte, ca vîrstă biologică, firește, e deja pe baricade, cu steaguri personale, și de ce să nu cred, nu neinteresante. Și pentru ca totuși scuzat să-mi fie precedentul „ifos", autori preferați, dintotdeauna – familia Caragiale cu evlavie lîngă tînărul Mateiu, ieri – A. E. Baconsky, lîngă un singur volum de referință și azi – un singur nume de pildă, Mircea Nedelciu.

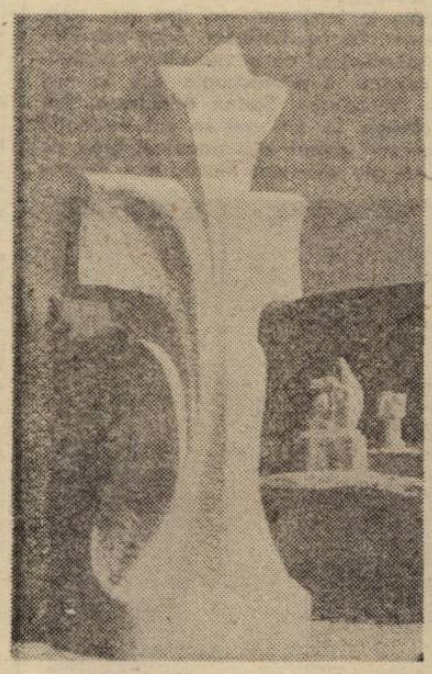

EMIL VITROEL: „Germinație"

GHEORGHE SCHWARTZ

1), 2) În contextul foarte larg al prozei noastre contemporane ar fi, cred, o restrîngere forțată dacă am vorbi despre un **anume specific**. Cert este că a trecut prejudecata după care doar romanul ar fi un gen serios în proză, prejudecată lansată cu un deceniu în urmă, pe de o parte de critica surprinsă atunci de o avalanșă de romane foarte bune, pe de altă parte de niște editori nu foarte familiarizați cu acest gen. În acest sens, un reviriment al genului există și el se manifestă acolo unde este mai important: la nivelul creației. Că receptarea critică este încă deficitară se datorează faptului că nici critica prozei scurte nu face excepție din contextul mai general al criticii care este așa cum este (selecția „Arhipelag" a lui Mircea Iorgulescu fiind din păcate un exemplu tipic). Unde este vremea cînd se scriau pagini entuziaste despre o povestire apărută într-o revistă? De altfel, faptul că există o legitimă varietate de stiluri în proza scurtă și nu un anumit specific trebuie înțeles în aceeași măsură și de către editor.

3) Am convingerea că în ultima vreme povestirile remarcabile au apărut în reviste. Cărțile le voi putea numi abia peste cîțiva ani.

SVETOMIR RAICOV

1) Nu numai să vorbim dar, aș spune, că proza scurtă este astăzi în mare vogă. Succesul ei constă, după părerea mea, în eficacitatea și prezența ei activă în viața cotidiană, în manifestarea ei de cronică promptă și verosimilă. Aici tot materialul faptic se sintetizează într-un proces convingător și viabil, surprins în semnificațiile lui cele mai profunde și autentice.

2) În ultimul timp proza scurtă cîștigă un loc tot mai însemnat în cîmpul fertil al literaturii noastre, cucerind un număr tot mai mare de iubitori ai cuvîntului scris. Asta fiindcă nici un gen literar nu ține așa de fidel și prompt pasul cu dezvoltarea societății ca schiță. Ea este expresia contemporaneității ,acestei societăți, eroii ei pătrund „mai la zi" în raza reflectorului literar. Facînd parte din marea familie a literaturii noastre, genul scurt va fi clasificat de timp la locul care i se cuvine și pe care îl merită ca purtătorul unor mesaje profund umane și actuale.

3) I-am citit pe Ion Arieșanu, Ion Băieșu, Laurențiu Cerneț, Ionel Pop, Vasile Rebreanu, Cristian Velescu, Alexandra Tîrziu.

MIHAI SIN

1) Nu neorealismul (termen la urma urmei impropriu), nu setea de real și realitate (realitatea a fost de atîtea ori sufocată în literatură – și nu numai – de clamarea unei suprarealități) mi se par a constitui specificul prozei scurte actuale, ci o manifestă aspirație spre adevăr. Mă gîndesc în primul rînd la adevărul subiectiv, al individului (deci și al autorului), pentru că fără el toate celelalte „adevăruri", oricît de obiective ar fi, pot să ne apară reci, neinsuflețite, ostile și, nu odată, false.

2) Am mai spus-o, cînd am avut ocazia de-a lungul anilor: cred că proza scurtă n-a fost în criză. Criza a fost doar a receptării, din pricini diverse. Deci și revirimentul pare să aparțină tot receptării, adică publicului și criticilor, mai sensibili și mai interesați în ultima vreme de ceea ce se întîmplă în proza scurtă.

3) De ce neapărat cinci? Mi-au reținut atenția mult mai multe cărți de proză scurtă apărute în ultimul deceniu, semnate de Ștefan M. Găbrian („Birouri și birouașe", aflată în manuscris, așteaptă de mulți ani să fie tipărită), Gabriela Adameșteanu, Mircea Horia Simionescu, Valentin Șerbu, Norman Manea, Ioan Radin, Al. Papilian, Radu Cosașu, Dumitru Matală, Gheorghe Schwartz, Radu Țuculescu, Alexandru Vlad, Mircea Nedelciu, Anatolie Panis. Alți autori care au publicat pînă acum doar prin reviste scriu o proză scurtă ce ar merita o atenție mai mare din partea noastră, a tuturor.

Anchetă realizată de
Iuliu DUNCA

aniversări

EUGEN LOVINESCU ȘI SUFLETUL ANTIC

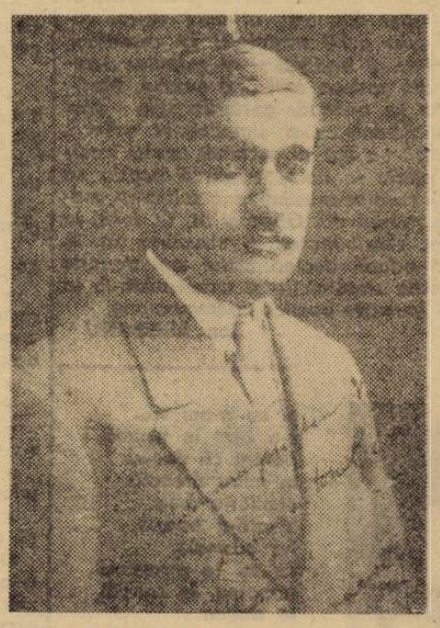

Surse demne de încredere, ne spun că în clipele sale de intimitate intelectuală, Eugen Lovinescu îi frecventa pe antici; nimic deosebit în această informație, pentru cel care cunoaște temeinica formație de clasicist al lui Lovinescu precum și numeroasele traduceri și texte latinești editate de acesta. Faptul devine însă aproape straniu (în aparență) dacă ne raportăm la rolul de mentor al modernismului literar, rol care este socotit definitoriu pentru întreaga activitate a lui Eugen Lovinescu.

Merită să reținem pentru început afirmația pe care o făcea undeva Lovinescu, anume că dorește să fie „un critic literar: nici mai mult, dar nici mai puțin".

Afirmația aceasta însemna de fapt din perspectiva lui Lovinescu, menținerea în permanență a unei anumite libertăți a intelectului ca o condiție esențială pentru a putea conchide așa cum o va face criticul cu puțin înaintea morții, într-o scrisoare către Ion Petrovici: „mi-am onorat semnătura". Un acut simț al valorilor l-a făcut pe Eugen Lovinescu să-și dea seama că antichitatea clasică „reprezintă o nobilă necesitate spirituală de a ne proiecta în trecut din insuficiența fanteziei de a se proiecta în viitor într-o țară utopică. Oază de reculegere și reconfort sufletesc, refugiu din revulsiune față de materialismul și contingentele vieții ... (Eugen Lovinescu, **Mutația valorilor estetice,** în **Istoria literaturii române contemporane,** Editura Minerva, București, 1973, vol. II, p. 321). Iată doar cîteva din străsăturile lumii clasice care necesită raportarea la valorile ei, raportare problematică însă din perspectiva lovinesciană, avînd în vedere tocmai acel **saeculum** de care vorbește Tacitus. Dar Lovinescu nu se contrazice atunci cînd, deși vede în spiritul clasic, un „reconfort sufletesc", afirmă că între noi și trecut există o iremediabilă prăpastie estetică „peste care nu putem decît arunca punți intelectuale", omul de cultură, care a fost Lovinescu intuiește măreția clasicității și ajutorul oferit de aceasta în menținerea unui intelect liber tocmai prin aceea că „Fiecare găsește în antichitate ceea ce caută" (E. Lovinescu, **op. cit.,** p. 316).

Deci pentru Lovinescu antichitatea clasică prin valorile ei generale și generalizatoare este un organon în eliberarea și înălțarea subiectului uman. Tocmai aceasta este motivul pentru care în nota introductivă a ediției ce conține satirele și epistolele lui Horațius, criticul vorbește de „pătrunderea sufletului latin", prezent în opere de o valoare „estetică și etică incomparabilă" (Horațius, **Satire și Scrisori,** text latin publicat cu adnotații românești de E. Lovinescu, București, 1924, p. XI).

Dar Eugen Lovinescu nu rămîne la receptarea generală a spiritului clasic ca sprijin în onoarea semnăturii și aceasta deoarece el este deplin conștient că „stăpînirea cît mai sigură a limbii materne, în izvoarele, realitățile și posibilitățile ei — ceea ce ar reprezenta cadrul formal al expresiei unui suflet „pornește în cazul nostru, al românilor de la „absorbțiunea unui spirit identic ce hrănește" (Horațius, **Satire și Scrisori,** p. X). Este vorba evident de însușirea limbii latine, fapt esențial și incontestabil căci „cultura latină satisface deci o necesitate lingvistică de un interes mai obștesc și, totodată, și o necesitate ideală și de un caracter mai special pentru toți cei ce exprimă vreuna din manifestările esențiale ale sufletului românesc; fiind de aceeași substanță, aluatul sufletului nostru nu poate decît dospi prin fermentul sufletului latin" (Horațius, **Satire și scrisori,** p. X). Cuvintele lui Lovinescu presupun evident ideea de continuitate sufletească sau cum spune Guy Rachet „să-ți făurești un suflet antic" (Guy Rachet, **Tragedia greacă,** Editura Univers, București, 1980, p. 9).

Dacă este posibilă sau nu această făurire, nu intenționăm să analizăm **hic et nunc,** dar în ceea ce-l privește pe criticul de la **Sburătorul,** putem afirma cu certitudine, parafrazîndu-l pe Guy Rachet, că apropierea sa de cultura clasică este și un reflex al conștiinței faptului că atîta timp, cît va exista o voce care să se ridice împotriva tiraniilor care strivesc omul, cultura clasică va rămîne vie și va continua să găsească în noi motivația acestei supraviețuiri. Iar atunci cînd ultimul om liber va dispare, culturii clasice nu-i va mai rămîne decît să moară.

Că Lovinescu nu a fost neapărat un suflet antic este evident la fel de evident ne apare însă și faptul că și-a găsit în spiritul clasic ceea ce caută: libertatea de a fi un critic literar; nici mai mult dar nici mai puțin.

Dan NEGRESCU

ÎNTRE HORAȚIU ȘI TACIT

Atras mai mult de clasicismul latin, prin natura lui, mai echilibrat mai tonic, mai luminos, corespunzînd într-un grad mai înalt structurii sale sufletești, pe care-l adaptează spiritului modern Lovinescu va fi de-a lungul anilor un constant apărător și susținător al acestuia.

Trebuie să remarcăm seriozitatea și obiectivitatea cu care criticul și omul de cultură abordează problema studiului intensiv al limbii latine în școală: **„Nu învățăm limba latină pentru a scrie și a vorbi latinește; n-o învățăm nici chiar pentru foloasele unei stricte discipline mentale ... ci o învățăm pentru nevoile noastre pur spirituale: mai întîi pentru stăpînirea cît mai sigură a limbii latine în izvoarele, realitățile și posibilitățile ei, — adică în cadrul formal al expresiei unui suflet și, în al doilea rînd, pentru lărgirea, îmbogățirea acestui suflet însuși, prin conștiința de sine ce valorifică și prin absorbirea unui suflet identic ce hrănește"** (Critice, IV, ed. definitivă, Buc., ed. Ancora, 1928, p. 87). Criticul dovedea astfel o înțelegere justă a rolului de ferment al culturii latine în spiritualitatea românească. Încă din 1910 E. Lovinescu era convins de acest lucru, afirmînd într-o lecție deschisă ținută la Universitate faptul că **„... Prin nici o altă cultură nu se poate cîștiga ... un sentiment mai puternic al măsurii, o mai mare dragoste pentru tot ce este cumpătat, sobru, decît prin cultura clasică"** (Critica și istoria literară, lecție deschisă, Univ. Buc., p. XII).

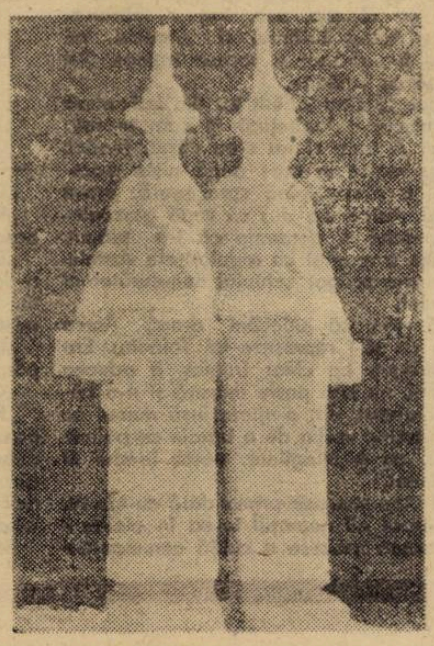

IOAN PĂRVAN: „Clovni"

Criticul distinge trei momente de vîrf ale literaturii latine, cărora trebuie să li se acorde importanța cuvenită în programa de învățămînt: Virgiliu, Horațiu, Tacit.

Privitor la studierea operelor acestor scriitori criticul avansează cu suficiente argumente ideea parcurgerii lor integrale: „Trebuie ca tineretul să cunoască **Eneida** în întregime (sau cel puțin cărțile I, II, IV, VI, IX), după cum trebuie să cunoască **Analele** în întregime, și pentru pătrunderea sufletului latin dar și pentru valoarea lor estetică și etică incomparabilă, întrucît sînt creațiuni ale geniului latin și totodată uman" (Critice, IV, ed. definitivă ed. Ancora, Buc., 1928, p. 88).

Traducînd opera lui Horațiu, Lovinescu o consideră „expresia cea mai fericită a geniului latin, făcut din armonie, cumpătare, discreție". Sînt remarcate, de asemeni, plasticitatea unor imagini, limpezimea stilului, ca și rostirea poetică, nelipsită de farmec și grație. Opera care definește originalitatea talentului scriitorului latin, despovărat de modele antichității clasice grecești sînt **Epistolele.** Moralist prin excelență, Horațiu este, în viziunea lui Lovinescu „însuși geniul roman lucid, practic și, mai ales, sarcastic".

Comprehensiv în pătrunderea semnificațiilor etice și estetice ale operei ilustrului său înaintaș E. Lovinescu sesizează permanența și mesajul ei în timp: **„Tuturor celor răniți de viață, Horațiu le devine neprețuit tovarăș și povățuitor, care sfîșie vălurile aparențelor și nimicește falșii idoli ai măririlor lumești ..."** (Critice, IV, ed. Ancora, Buc., 1928, p. 94).

Preluînd de la clasici respectul pentru perfecțiunea formală, pentru limpezimea stilului ca și luciditatea în observarea vieții Lovinescu este un adept al clasicismului descătușat de orice canon. Ignorînd limitele și rigorile de orice fel și văzînd în clasicism o „formă deschisă" de manifestare a înzestrărilor geniului uman Lovinescu realizează o solidă punte de legătură între clasicism ca ideologie estetică și literară și spiritul modern. Horațiu și Tacit, pe de-o parte, echilibrul, seninătatea, armonia formelor, pe de altă parte, neliniștea, dramatismul, convulsiile omului modern.

Slujind cu o rară exemplaritate și onestitate profesională destinele literaturii române a acestui veac, Lovinescu este, așa cum afirma unul dintre cei mai avizați cercetători ai moștenirii sale critice „modern în primul rînd conservînd fondul etern al clasicismului și în al doilea modelîndu-l constructiv și independent pe măsura nevoilor actualității". Dacă se poate admite formula unui clasicism modern, atunci aceasta este formula personalității lui, așa cum rezultă ea din contribuția cu care a îmbogățit istoria spiritului critic românesc", (Florin Mihăilescu „E. Lovinescu și antinomiile criticii", Buc., ed. Minerva, 1972, p. 366).

Marius POP

ECOUL DESCRIERII

„Tema autorului", prezentă și în prima carte a lui Mircea Nedelciu, **Aventuri într-o curte interioară,** definește cel mai bine poziția pe care o ocupă, după două cărți, scriitorul în generația sa și în literatura actuală în general. Ne gîndim că, pentru evoluția momentană a lui Mircea Nedelciu, un rafinat stilist în linia experimentalismului lui Queneau, dar și un îndrăgostit de „fanteziile" Noii critici, nimic nu poate fi mai surprinzător decît interesul acordat, constant, locului autorului în propria creație. De la originalul tratament, în notă ironică („duduia Jenny nu sînt eu"), o luare în răspăr a celebrei aserțiuni flaubertiene, pînă la tonul burlesc, ostentativ șmecheresc, („De-asta-njur și mă-mpăun cînd tîmpitul care scrie nu transcrie tot ce spun") se profilează o anumită viziune (din nou la modul ironic) despre locul și mai ales rolul scriitorului. Ce este, așadar, pentru Mircea Nedelciu, autorul? El este, în primul rînd, un „grefier" al istoriei, din imediata vecinătate, cel învestit cu rolul de a transcrie realitatea. O realitate la rîndul ei înfășurată în jurul unor personaje (la Mircea Nedelciu personajele dau întotdeauna tonul ... descrierii) dintre care autorul însuși, reapărut, aici, ca personaj cu identitate reală, ținînd, totuși, în egală măsură, de contigent și de ficțiune, deține o partitură demnă de atenție. Din acest punct de vedere, proza propusă de ultima carte[1] a lui Mircea Nedelciu se apropie, ca tonalitate și perspectivă asupra relației autor — creație, de experimentalismul prozatorilor „post-moderniști" americani (îndeosebi Richard Brautigan). „Scriitorul" este personajul care transformă „ambientalul" într-o structură (destul de) precis ordonată după legi care sînt ale unui **întîmplător** cu moderație pulverizat într-o lume, pestriță și pitoresc amuzantă, de șantieriști, funcționari de primărie, amatori de literatură S. F., activiști culturali benevoli, standardiste romanțioase, electricieni cu vagi pretenții intelectuale, un semi-imaginar voiajor internațional etc., o lume **rescrisă** (ori **transcrisă,** dacă vrem) cu o precizie de miniaturist. Totul dă impresia de joc cu/de păpuși mecanice, un joc savuros și burlesc (uneori de un grotesc atroce al fărîmițării ontologicului în mișcări browniene, degrevate de funcția reprezentativă inițială), dar nu mai puțin captivant prin valorile (cu sens negativ, pentru narațiunea ca atare) iscate din confruntarea cu operația de re-facere în scris.

În prima sa carte, Mircea Nedelciu întreprindea un proces ale cărui consecințe se întrezăresc abia acum în adevărata lor lumină: **negarea descrierii,** procedeu fundamental în reliefarea acelor **colaje** literare este impinsă acum pînă la o extremitate care amenință în orice moment să distrugă însăși coerența narativă. Din fericire, nu se întîmplă nici un moment așa ceva. Dimpotrivă, invazia procedeelor din cinematografie, transformă „miniaturile" încremenite în „stop-cadre" ce așteaptă comanda „motor!" a negatoarei narațiuni asupra descrierii — în surprinzătoare scenarii (de data aceasta cu adevărat cinematografice, cum e, de pildă, **Claustrofobie,** subtilă parabolă a unei lumi fixate în chenare imobile, nereflexive). Ca în filmele mute, în aceste minuțioase partituri cinematografice (cu indicații de regie tehnică și artistică) se sare în mod frecvent peste etapa introductivă: spirituale dezertații „ex abrupto", prozele lui Mircea Nedelciu sînt o dezlănțuire a epicului, macerat, într-o contraextensie cu rezultate aproape întotdeauna comice, de un vid interior care se cere mereu umplut de „evenimente": probabil că nu au scăpat nimănui efectele de un comic irepresibil al **baladelor** în proză ritmată. Virtuozitatea, dusă de autor, nu de puține ori, pînă la exces, și-a găsit un ecou (controlat?) în speculațiile literare (teoretice), în tonalitate de romanță de cartier, mărturisitoare a'e uluitorului potențial parodic al lui Mircea Nedelciu. O parodie sui-generis: el nu parodiază structuri literare, ci un climat literar și o întreagă tradiție culturală. Aceste calități, inteligent (și, adeseori, autoironic) puse în evidență, ne atrag atenția că ne aflăm în fața unui prozator care, departe de a se epuiza în nenumărate „exerciții de stil" în gamă multiplă, se pregătește pentru o serioasă operă de prozator. Mircea Nedelciu este, în **Efectul de ecou controlat,** autorul unui pasionant volum de „nuvele cinematografice" (citibile însă și ca un roman autobiografic **à la manière de** Roland Barthes ...) care anunță o strălucită carieră literară.

Mircea MIHĂIEȘ

1) **Efectul de ecou controlat,** Ed. Cartea Românească, 1981.

IULIAN NEGRILĂ

Iulian Negrilă, profesorul arădean de limbă și literatură română, oltean prin naștere și prin temperament, ardelean prin motivele liricii sale, a preocupărilor publicistice, este, pînă la această oră, autorul unei plachete de versuri, închinată momentului dramatic și eroic al Păulișului, din 1944, editată de Societatea literară „Relief românesc" chiar în acest an. Debutînd la „Tribuna", publicînd acolo, și în „Orizont", fișe de istorie literară, din volumul în pregătire pentru editura „Facla", „Scriitori tribuniști din perioada arădeană". Iulian Negrilă nu este numai un bun publicist și animator de cultură românească în ținutul său, ci și un poet al jubilației naturiste, al unui peisaj văzut prin ochii nostalgici ai copilăriei, un liric al tradiției și al valorilor perene din zestrea nativă a satului. Meditația sa poetică, gesturile sale acut sentimentale,cu o simplicitate adîncă, poartă un fior al vechimii acelei tradiții rurale în care se mișcă poezia sa și în care se presimt zone sufletești, motive, tonuri din Goga și Șt. O. Iosif, în care sensibilitatea și structura sa lirică aderă, ducînd astfel mai departe valorile statornicite și convertindu-le în noi ipostaze poetice contemporane.

Ion ARIEȘANU

VIS

Glas de cocori
seamănă zarea;
în undele lunii,
marea.
Cîntec de lebădă
îmi stăruie-n oase;
a busuioc
pămîntul miroase.
Norii-adormiți
se balansează;
în straie de lut
morții visează.
Nimicul se-ntoarce
mereu spre izvor
frunzele moarte –
pridvor!

SEMNE

A trecut viața
pe la mine, mamă
și eu n-am vrut
s-o bag în seamă,
pentru că ducea
în mîna dreaptă
copilăria mea
lăsată-n poartă,
iar basmele,
ce mi le povesteai
noaptea, în șoaptă,
le ducea
în mîna cealaltă.
A trecut viața
pe la mine, mamă,
și eu n-am vrut
s-o bag în seamă,
atunci, la plecare,
ea, iute, pe frunte,
mi-a lăsat
cîteva cute
mărunte!

O FILĂ

Se-ndoaie iar singurătatea-n ape
Pe margini de lumini strălucitoare
Coboară stelele de mine-aproape
Ca să-nțeleagă glasul de izvoare.
Și tu s-apari de noapte luminată
În inima ce-adesea te-a cuprins
Să cînți vecernia adevărată
În ritmul fluturilor ce m-au nins.
Să tremure cumplita frică poate
De-am să te pierd prin dune de nisip
O filă-ngălbenită dintr-o carte
Să sprijine trecutul anotimp.

CU CARE ANOTIMP...

Îngenunchease toamna-n asfințit,
Strigau în mine șoaptele-mplinirii
Pe fața lunii sîngele tivit
Ardea lumina dulce a privirii.
Plîngeau doi struguri atîrnați de-o viță
Cu lacrimi de cristal liliachiu
Se dărîmase-n mine o troiță
Pe ochii toamnei vrînd un vers să scriu.
Port peste fruntea inimii coroană
De frunze galbene și arămii
Pleoapele-mi sărută o broboană
Cu care anotimp mai poți să vii?

TREPTE

Limbile nopții gustă așteptarea
desfrunzită în inima obosită de fericire
Pădurea își deschide fereastra
luminîndu-și fața spre nemărginire.
Ochii, ca două lacuri liniștite,
adăpostesc imagini răsturnate.
Zilele rămase afară din timp
sînt trepte dure spre eternitate.

OCHII PLECĂRII

Te cheamă iar Mărțana, mamă,
La hududoiul dintre voi
Și Grosu-ți pune în ulucă
Toți mărăcinii din zăvoi.
Și-n miez de zi trece poștașul
Te uiți la el din depărtare
Și-aștepți, așa, fără speranțe,
Poate ți-aduce o scrisoare.
Se face seară și alergi
Atîtea ai de potolit!
Te-oprești o clipă să răsufli:
„O, doamne, am îmbătrînit!"
Miros de fîn pătrunde-n casă
Tu coci colaci pentru cei morți;
Ești singură în bătătură
Și te-au uitat copiii toți.
Ți-aleargă gîndul înapoie
Ochii plecării te răpun;
Nu te grăbi că-i încă vreme
Mai am o vorbă să-ți mai spun:
„Învață-mă măcar acuma
Să mîngîi veșnicia-n palmă,
Tăria fără de-nțelesuri
A sufletului tău de mamă!"

LAURENȚIU CERNEȚ

Motiv gidean

— povestire —

Într-o dimineață, stînd la coadă la aprozar (se da varză), doamna Anica Tolănitu îl cunoscu pe Horsti Klaps. Deci acolo, la coadă, a fost începutul. Ea venise după el și el, simțindu-se cîntărit din priviri, a-ntrebat-o:

– Nu cumva ați fost înaintea mea?

– O, nu, am venit după dumneavoastră. V-am remarcat și tocmai mă gîndeam să vă rog să-mi țineți rîndul, ca să dau o fugă și pînă la pîine.

– Duceți-vă fără grijă.

– Că voiam să iau două bucăți, a continuat doamna Tolănitu, revenind la varză, sau chiar trei, dacă n-o fi-ndesată. Soțului meu îi place foarte mult. Lucrează pe șantier și e mai mult plecat, dar cînd vine acasă, ține să aibă o mîncare pe gustul lui.

– Nu mai spuneți! s-a mirat Horsti Klaps. Mie îmi place numai acră.

– Da? Fac și acră, însă nu mai găsești varză acră nefalsificată. Știți cum o acresc? Cu sare de lămîie și cu oțet. E o batjocură. Eu i-aș închide.

– Ehe, falsifică ei și țuica.

– Nu se poate! Și țuica?

– Și țuica. Pun în ea sodă caustică, s-o-ntărească. Și găinaț.

– Și găinaț? Bătu-i-ar Dumnezeu! Înțeleg să pună și vitriol, dar găinaț?!

– Ce vă mirați, n-ați auzit cu ce-ngrașă acuma porcii?

Doamna Anica Tolănitu nu mai înțelegea ce-i spune Horsti Klaps. Deodată n-o mai ținură picioarele, i se-nmuiaseră și-o apucă un fel de leșin dulce. „Doamne, ia-mă!" se cruci în gînd și simți cu disperare că dacă n-o să se sprijine de omul acela de lîngă ea o să moară de-a binelea, de tot, pe loc. Și se sprijini. Nu mult, doar cît să numeri pînă la 2. Instantaneu, o copleși o căldură plăcută care-o făcu să transpire.

– Eu vă știu mai demult din vedere, spunea Horsti Klaps, v-am mai întîlnit pe stradă și-n piață. Nu lucrați dumneavoastră la Tex?

– Ba da... își reveni doamna Anica Tolănitu. De unde știți?

– Am o vecină care e cu dumneavoastră în secție. Mi-a spus că sînteți cea mai drăguță din secție și cea mai curată. Eu asta apreciez în cel mai mare grad la om: curățenia... Știți, eu sînt neamț, Horsti Klaps mă cheamă și am o garsonieră în Zona de vest. Lucrez la Motorul.

– Și eu vă știu, așa, vag... mărturisi doamna Anica Tolănitu și aprecie că neamțul era drăguț și vorbea frumos. Și-l compară cu Tolănitu.

A doua zi s-au întîlnit tot din întîmplare și-au mîncat o înghețată în corn în fața librăriei. A treia zi nu s-au văzut, fiindcă Tolănitu venise în oraș după niște materiale și a rămas pînă spre seară. Într-a patra zi, Anica s-a dus să vadă garsoniera neamțului și pesemne că i-a plăcut, deoarece a repetat cu regularitate vizitele, fapt ce n-a scăpat ochiului neîndurător al cartierului.

Dacă stăm să judecăm drept, Anica n-avea ce să-i reproșeze lui Tolănitu. Era și el drăguț, ba chiar frumos, îi aducea toți banii, nu bea peste măsură și n-o bătea. De-njurat, da, o-njura, însă numai ca alint, însoțind vorba de o bătaie cu palma, încetă, ca o mîngîiere, peste fundul ei proeminent.

Cînd îl comparase prima dată cu Horsti, i se păruse că neamțul ieșea în pierdere și de aceea avusese o ciudă nemaipomenită. Îi era ciudă, adică, pe ea, că Horsti nu-l întrecea în nimic pe Tolănitu și totuși ea își înșela soțul „ca o proastă". Efectiv, se socotea proastă, dar nu regreta. Cîteodată era sigură că omul prea deștept e mai prost decît prostul-prost.

Tocmai pentru că Tolănitu continua să-i placă, și în plus fiindcă se simțea vinovată față de el, Anica făcea eforturi – de fapt nu făcea nici un efort, îndeplinea totul cu plăcere și cu satisfacție – pentru a-i fi pe plac: casa era lună, gătea bine și variat, se „aranja" cînd știa că vine acasă, reușea să economisească și ceva bani, deși Tolănitu nu ținea la bani și habar n-avea cum și pe ce se duc două lefuri în gospodărie; ba mai mult, dacă ar fi fost în stare să-și vadă purtarea, ar fi constatat că mai ales în ultimele luni devenise mai tandră față de el, mai drăgăstoasă. Totuși, acel sentiment al vinovăției nu se manifesta mereu și aducea mai mult cu un bizîit de țînțar, decît cu o mușcătură de șarpe. În fond, își spunea ea, nu-și nedreptățea soțul: cine ce pierdea?

Povestea se lungea mult, se lungea, se lungea, și într-o zi Tolănitu află în sfîrșit că Anica se ținea cu unul. Vică Tolănitu avea toate calitățile posibile și cîte o urmă din cele mai multe defecte necapitale.

ALEXANDRU GHEORGHIȚĂ: „Arbore bizantin"

Un soț ideal, cu alte cuvinte. Un viciu însă îl desfigura: era conștient că este un soț ideal. De aceea, auzind neplăcuta veste – pentru că, de ce n-am recunoaște, nu este prea plăcut să ți se spună că soția ta are un iubit –, în primul și-n primul rînd nu crezu. Refuză să creadă. Un bărbat ca el nu putea fi înșelat. Știa din experiențele avute că femeile sînt în general predispuse spre alunecări de acest fel, dar tot din experiențele anterioare mai învățase că au predilecție specială pentru cramponarea de bărbați ca el, adică oameni cu un cîștig frumușel, nebețivani, nebrutali și ușor nepăsători – atît cît să pară că le este indiferent ce se-ntîmplă cu femeile din jurul lor, deoarece, vorba înțeleptului, lac să fie, că...

Nu crezu și totuși cercetă cazul. Nu cu furie, ci liniștit, curios, cu judecată: cum să fie Anica atît de proastă și să-l înșele **pe el?** Neobservînd nici o schimbare în comportamentul ei, era clar că... nu se schimbase nimic. Ca orice bărbat, Vică Tolănitu se agăța de o prejudecată: cum că femeile, în asemenea cazuri, trebuie neapărat să nu se mai poarte frumos față de soții lor legiuiți. Dacă și-ar fi găsit altul, cugeta el, s-ar fi dus cu ăla, ce să mai...?! Copii n-aveau, ce să... În ciuda acestor argumente, Tolănitu se convinse pînă la urmă că Anica într-adevăr îl înșela cu Horsti. Se necăji rău de tot. Ce naiba putea găsi ea la neamț? Nu-i fu de ajuns că găsi o explicație științifică: femeia era proastă, altfel nu... Ba chiar se înfurie puțin, considerînd că neamțul nu-i ajungea nici la degetul mic. El, să fi fost în locul ei, nu i-ar fi dat nici o atenție.

Încă nu-i spuse nimic, nu arătă c-o bănuia, apoi că știa. Încă nu se hotărîse ce să facă. Și brusc începu s-o iubească mai mult ca înainte, își aranjă chiar o revenire în oraș, la trust, la locuințe, ca să fie în fiecare seară acasă și-i trecu prin minte să se țină de capul ei în așa fel încît să nu-i dea răgaz, să nu-i mai lase timp liber pentru Horsti. Tot el se răzgîndi: o femeie, dacă vrea, te-nșeală și cînd o ții de mînă. Femeile-s lucrul dracului!... Pe șantier mai scăpase cîteodată caii. Era greu să refuze – cum să refuzi? – și ocazii se iveau la tot pasul. Și-a mai băgat de seamă că ocaziile se înmulțeau cu cît nu le căuta. Cu cît ceri mai puțin, cu atît ți se oferă mai mult! De-aia era mai bine să nu forțeze.

Era neliniștit, nervos, nemulțumit. Într-o seară bău mai mult ca de obicei și brusc i se deschise capul. „Ce prostie! își spuse. Înainte, cînd Anica mă-nșela și eu nu știam, eram mulțumit și chiar fericit. Acum nu s-a schimbat absolut nimic. Doar că știu că Anica are un amant. Asta e tot ce s-a schimbat: că știu! Și sînt nefericit. De fapt, Anica este aceeași. Și-atunci?" Și, neajungînd nicăieri, își zise că va trebui s-o bată și s-o alunge. Și iar se întrebă: „De ce toate astea? Fiindcă și înainte, și acum, Anica era și este la fel. Tot ce s-a schimbat este că acum știu că ea..." Trebuia s-o bată, așa se obișnuiește, maicuseamă că lumea a aflat de mult. Dacă n-ar ști nimeni, n-ar fi știut nici el, n-ar fi..., și-atunci totul ar fi bine, ca-nainte... Ce prostie!

Încă nu se hotărîse ce va face după ce-i va aplica acea cuvenită și tradițională bătaie.

Laurențiu CERNEȚ

Din culegerea: „Cartierul Neolatin").

Alberto Moravia – Vorbe de actriță

(Urmare din pag. 12)

„Dar ce are a face, acum?"

„Răspunde-mi: ai dorit ca eu să mă nasc?"

„Desigur. Se înțelege. O doream și eu, o dorea și tatăl tău. Erai cea dintîi născută. Cînd te-ai născut, am fost fericiți amîndoi".

„Foarte bine. Și eu, cînd m-am născut, păream fericită că mă nasc?"

„Ce naiba spui?"

„Răspunde ce te-am întrebat: aveam aerul că sînt fericită născîndu-mă? Rîdeam, băteam din palme, priveam în jur bucuroasă, cu admirație? Or, cum e mult mai probabil, plîngeam și mă lamentam amarnic?"

Întrebarea o lăsă cu gura căscată. În sfîrșit, recunoscu, neavînd încotro: „Se înțelege, toți o știu, [illegible] copiii vin pe lume plîngînd. Dar tu ai avut imediat, abia născută, o voce extraordinar de puternică, care-ți anunța vitalitatea".

„Sau, să zicem că-mi anunța mai degrabă disperarea?"

Imediat, ca de obicei, mama izbucni în plîns. Rămase nemișcată, cu fața brăzdată de lacrimi mari, rotunde ca și ea, de parcă i-ar fi fost aruncat în obraz conținutul unei găleți cu apă. Atunci, izbucnii în rîs, cu nervozitate și, zvîrlind cuvertura, sării din pat exclamînd: „Dar nu-ți dai seama că am vrut să glumesc? Parcă nu știi că actorii se prefac mereu, și în viața de toate zilele? Sînt sănătoasă tun și nu trebuie să crezi sporovăielile mele. Vorbe de actriță, mamă, vorbe de actriță!"

MARCEL MUREȘANU

GRĂDINA POMICOLĂ

Pe cînd eram învățător la țară
în fiecare zi îngrijeam cîte-o pară.
Dacă mă sculam dimineața pe rouă
Puteam îngriji chiar cîte două.
Dintre poeți mult de tot îl iubeam
pe prietenul meu, Sergiu Adam.
Astăzi, de pildă, în părțile de sud,
fiecare om are un dud,
de-aceea-i mai ușor să-i coși, să-i descoși,
pentru că devin mai mătăsoși.

MICUL SOLDAT

Un mic soldat de la artilerie
a primit în dar o perie.
Pe perie scria: „de la sora ta".
El cu ea nimic nu și-a periat,
curată o au păstrat.
O ținea în cufărul cu haine
alături de celelalte taine.
Cînd se uita seara la ea,
peria strălucea.
Cînd s-a întors din armată acasă,
peria s-a făcut urîtă și ștearsă.
El a alungat-o, du-te, i-a zis!
Unde ai să găsești alt paradis!?

PROFESIUNI

Cea mai minoră îndeletnicire
este să nu-ți ieși din fire.
O îndeletnicire mai puțin minoră
este să nu-ți ieși din horă.
Dar dintre ele cea mai însemnată
este aceea de-a fi preacurată.
Orice femeie, din orice stat,
poate să nască, avînd un bărbat.
Doar Ea, însă, mult smerita
și neridicata de subsiori,
poate naște dumnezeii din flori.

PARTER

Pe cîmpul lung cu azalee,
grăbea bărbatul c-o femeie.
El, ce-n cerdac umbla desculț,
nu semăna acum cu mulți.
El o ținea de subsiori,
el o ducea acum prin flori.
El, iubitor de colțunași,
pășea prin dînsa spre oraș.

portrete în lemn

ARON COTRUȘ – Poetul conflictelor tragice

M-am întîlnit cu strigătul liric, aspru, uriașesc, al lui Aron Cotruș, prin 1934. Elev, în cursul inferior, dibuiam și eu primele cadențe, turnate în plumb. Un coleg de clasă (binevoitor, ca toți cei ce mă înconjurau) mi-a făcut un dar inestimabil: „În robia lor" – și întreaga colecție a revistei „Banatul". Le avea de la unchiul său, doctor veterinar la Vinga, lîngă Arad, prieten foarte bun cu Cotruș. Fiindcă poetul, pînă la intrarea în diplomație, locuia la Arad și făcea naveta la Timișoara. La Arad, Cotruș era prieten la toartă cu un alt nebun al frumosului estetic: contabilul Ladea, care, cîtă-i ziua, ciopleа chipuri în lemn... Apucatul, care scrijela lemnul, era căsătorit la Arad cu o aleasă blondă, care-i aducea în casă pîinea, cu acul și foarfeca. Și Romul mi-a povestit cîte toate nebuniile de la Arad, unde împărțea felia de timp cu Cotruș...

Deci, la paisprezece ani, luam act de căruța cu lucernă și cai albi, ai năzdrăvanului ardelean. Redactor la „Banatul" trilingv, cu Lahovary, Sim. Sam și Grigore Ion, poetul își împărțise inima-n două: o jumătate pentru Horea și jumătate pentru Banat în 1920. Aron Cotruș avea, în chip, ceva biblic: de șoim și de taur. O frunte prea mare, cît un bostan; ochi inelați, de șoim – și două fălci cu rîs lat, prezidate de dinți mari, de fiară. Colțos și la propriu și la figurat. Dar fermecător; cu inima ca pita. Și cu ciuma infecțioasă a entuziasmului său, fără egal.

Cu versul frînt, cu ritmul bolovănos și bolboroseala „descîntecelor", Cotruș impresiona prin tematica socială. Din versul lui, cu vocabular pietros, relativ sărac, țîșneau metafore ca din secure. Pătru Opincă, „neam de minieri rumâni", făcea „pită" – gata să-și astupe „cățeaua flămîndă a gurii" și să-și „risipească trupu-n aer", fără de vaer. Scîrbit să mai adune aur, pentru „trîntori" și pentru „groți putrezi". Nu se poate bănui, măcar, ecoul de gong alarmant, de bronzuri și granituri ciocnite, al poeziei lui Cotruș, în România interbelică. Era poetul social eminent. Fără egal.

În 1937, l-am cunoscut personal, la Reșița... Venise să-și prezinte broșura Minerii*: cel mai aprig protest în versuri, contra exploatării. Mai tare, cred, decît* Horea*. Și, cu acest prilej, la care a prezidat bunul meu prieten, G. C. Bogdan, ne-am legat inimă la inimă.*

Mă bate un gînd, ca o lacrimă tăiată cu sabia. Aron Cotruș, cu rădăcinile, cît șapte stejari, în lutul străbun – și cu fruntea, cît o pădure, în cerul rumânesc, a sfîrșit sărac sub o mînă de țărînă străină, într-o țară de sud.

Pavel BELLU

etcetera

Poet al erosului și al extincției*)

Un Orfeu modern a fost Iv. Martinonovici, în majoritatea volumelor sale de poeme de pînă acum, ca și în acesta din urmă, Orfeu care „rătăcește la mările moarte și pentru el întoarcere nu e". În adevăr, el a slujit, de-a lungul poeziei sale, la două zeități: lui EROS și DESTINULUI (MOIRA), cuprins, fatalmente, de amîndouă.

Fără a fi senzuală, ci mai de grabă extirpată de senzații nude sau grosiere, erotica lui dezvăluie și descrie, cu rafinament și discreție, trăirile, dramele iubirii, mai precis, ale obsesiei iubirii. Căci, poezie a obsesiilor, a fixațiilor unui simțămînt sublim, erotica lui Iv. Martinovici trăiește din acest vagabondaj oniric, în peisaje exotice, biblice sau antice, în care poema de dragoste se desfășoară luxuriant, într-un soi de visare păgînă. Poetul descrie iubirea ca pe un simțămînt sacru și el nici nu o desacralizează, ci i se închină ei cu plecăciunea supusă a celui învins de un sentiment, făcînd din amor un fel de penitență, iar din iubită, „o preoteasă", „o copilă a colinelor biblice", „o zee a satului". Din erotica sa nu descifrăm un timp, o datare, un mediu, o lume concretă, exterioară, ci doar obsesia față de un simțămînt unic, petrecut în teritorii imaginare. Poetul visează cuplul numai în asemenea evadări exotice, în zboruri miraculoase, poemele de acest tip dînd senzația unei frenezii a plutirii în medii subaquatice sau în eteruri fără sfîrșit.

În ceea ce privește poezia Destinului, a Moirei, Martinovici scrie poeme cu o tentă apocaliptică, prin care transpar trăirile, amenințările veacului, înstrăinarea, angoasele existențiale. Aici, poetul nu duce lipsă de asociații sumbre, de un decor verbal abundent, contorsionat și de o ritmică verbală sacadată. În asemenea poeme, se presimte însă și elementul artificios, presiunea unui limbaj prolix și desuet în tente biblice sau de blestem. Există o sete de crepuscul, de final de veac, de spaime și terori, ce colindă asemenea poeme, poezia finală a volumului fiind un gen de spovedanie a unui învins, însă, încă, cu simțul ironiei, denotînd și o eventuală atitudine stilistică și modalitate de meditație noi, ale poetului, ce, mîine, ar putea constitui, poate, sursa unui alt volum și al unui alt univers interior.

Poet al erosului, al extincției, un rafinat exotic, un luxuriant oniric, Martinovici scrie o poezie a gestului discret, și voit desuet, a unor fixații și obsesii pe un unic motiv interior, o poezie diafană, plutind, adesea, în medii incerte, în mari abstracțiuni, o lirică subtilă, de finețe și frăgezimi, dar, adeseori, ce-și ajunge doar sieși, zăvorîtă într-un stil unic și avînd o cheie unică, la care, mulți, nu pot accede.

Ion ARIEȘANU

* Iv. Martinovici: „ETERNA AURORA", Ed. Cartea Românească, 1981.

Iv MARTINOVICI
eterna auroră
VERSURI

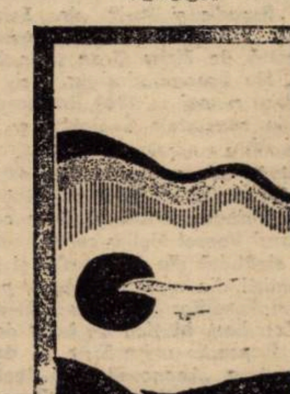

EDITURA CARTEA ROMANEASCA

Cu poeta NINA CASSIAN

(Urmare din pag 1)

eu să le programez. În ciuda unor prejudecăți, pe care unii critici le-au manifestat față de mine și anume, ideea c-aș fi cerebrală sau construită sau... eu sînt, mai ales, o fire spontană, și tot ce-am făcut, am făcut pentru că – hai să zicem, folosind o expresie populară! – mi-a venit, dar, de fapt, pentru că mi s-a impus dinăuntru, fără ca eu să fi intenționat sau programat aceste modificări. Abandonată aproape cincisprezece ani în favoarea poeziei, muzica m-a terorizat subiacent... Și este un domeniu în care eu mă credeam chiar, uneori, mai dotată decît în poezie, dar cred c-am abandonat-o din comoditate, din lene, pentru că, vă spun, disciplinele muzicale cer un efort imens și o perseverență – hai să zicem! – diabolică.

– Și care e, totuși, izvorul actualului „anotimp al muzicii"?

– De fapt, această opțiune a mea pentru muzică vine din evoluarea psihică a extazului pe care-l resimt cînd compun, față de extazul pe care-l resimt uneori cînd scriu, prin extaz vreau să spun că această stare de grație care există acum, nu permanent, bineînțeles, și fără de care actul creației ar fi numai cazna, extazul pe care-l resimt compunînd muzică, la ora asta, este superior extazului pe care-l resimt cînd scriu poezie. Deci este pur și simplu, o aspirație spre o formă de trăire care mă îmbogățește, mă minunează și mă încîntă mai mult la ora asta.

– Haideți să vorbim și despre a treia iubire a dumneavoastră: marea. Aș zice că, la această oră de toamnă, marea este o iubire în contumacie – nu, termenul ăsta juridic nu-mi prea convine! – este... o iubire-n absență. Vă gîndiți și iarna la mare, o iubiți și iarna?

– Da, mă gîndesc des... o iubesc și iarna, o și văd iarna, din cînd în cînd mi se pare splendidă în toate ipostazele ei.

– De ce nu v-aș întreba acum: cum arată marea iarna!?...

– Depinde, depinde... poate arăta foarte liniștită și friguroasă, deși nu friguroasă prin frigul pe care-l emană, ci prin frigul pe care s-ar părea că-l resimte, adică o mare înfrigurată, ca și cum i-ar fi frig...

– Vorbiți despre ea ca despre o ființă!

– Da... asta probabil că este trăsătura mea infantilă, animistă față de universul înconjurător, dar poate că e chiar științific să-mi închipui că toate regnurile – chiar și cel mineral, zic savanții! – au mișcare și se pare că sînt mai animate decît ne închipuim noi.

– Muzică și poezie, tumultul și liniștea mării – acesta cred că e sufletul pianului. Cum vă simțiți în fața lui?

– ...Ca o începătoare; de fapt și sînt o începătoare, la vîrsta mea, lucru de loc amuzant în acest domeniu.

– Începătoare!?...

– Da, sigur, în muzică mă consider o debutantă, din nou debutantă. Am mai debutat în muzică o dată, dar acum, după o întrerupere atît de îndelungată, mă consider din nou la început: de altfel am repetat Conservatorul în particular. În mod disciplinat, școlar, n-am făcut decît un an de pian, pe vremuri, la Conservator). Acum studiez pianul cu un eminent compozitor tînăr, Dan Buciu. Pianul îmi este de mare ajutor; spre deosebire de iluștrii mei colegi, nu aud încă perfect muzica în pagină, pentru mine ea e mai mult vizuală.

– La ce ostenește acum compozitoarea Nina Cassian?

– După ce la Iași am avut, pentru un spectacol de tineret, cu actori și cu păpuși, o muzică de scenă, iar la București, în Sala Dalles, un concert cu o lucrare la care țin în mod special – gen mixt, muzică și versuri, aparținîndu-mi deopotrivă! – acum lucrez la... – probabil patru vor fi – variațiuni pentru un cvintet, intitulat „Musica nuova", cvintet format din clarinet, vioară, violă, violoncel și pian.

– Revenind la poezie, dacă v-aș pune o asemenea întrebare: încotro poezie românească, sau, restrîngînd puțin, încotro tînăra poezie românească, ce-ați răspunde?

– Într-adevăr, restrîngeți foarte mult zona. Eu sînt împotriva restrîngerilor și a restricțiilor. Oricum, este o întrebare mult prea pretențioasă – pretențioasă la adresa mea! – pentru că nu am competența de a privi fenomenul în totalitatea lui, nu sînt critic literar, deci nu am nici măcar obligația de a urmări fenomenul în toate manifestările lui, ca să pot trage, eventual, o concluzie. De altfel, tot din cauza tutelei muzicale, am citit mai puțin decît citeam în mod obișnuit, dar am citit mai puțină poezie, în ultima vreme, și pentru că nu o găsesc.

– Este, deja, un fel de răspuns!

– Este un oarecare răspuns și, în același timp, o revendicare, pentru că, dac-ar trebui să mă bucure faptul că poezia dispare din librării, nu mă bucură faptul că știu și, parțial, de ce dispare: din cauza tirajelor extrem de reduse. Negăsind aceste volume, mă trezesc cu lacune în informarea mea și, deci, în opinia mea și-n precizarea unei poziții, a unei opțiuni. Din fericire, mai am și prieteni critici, care primesc volumele de la autori pentru a fi recenzate și le mai fur pe două-trei zile. Totuși, nu sînt total străină de noile apariții, fie că e vorba de volume semnate de mai tineri poeți sau de poeți deja acreditați și cunoscuți.

– Observ că evitați cu obstinație termenul generației!...

– În nici un fel nu pot fi de acord cu această măruntă clasificare, pentru că, prin generație, așa în mod curent, se înțelege un grup uman pe parcursul – să zicem! – a zece ani, după care urmează altă generație; ori, cînd noi, prin artă, prin creație artistică, vizăm eternitatea, ideea de a cantona o poezie în sînul unei generații sau de a considera că poezia generației următoare o dislocă pe precedentă, contravine sensului artei. Pentru că, după cum știm, în patrimoniul valorilor umane, artistice, de cînd există omenirea, e vorba de o coexistență pașnică a geniilor, a valorilor; ele nu se concurează, nu se înlocuiesc, nu se combat, oricît de adversative ar fi fost pozițiile lor estetice la momentul respectiv. De vreme ce e vorba de valoare, ea coexistă cu valoarea.

– Ați semnat cu ani în urmă și cărți-poezii pentru copii. În ce relații vă mai aflați cu această candidă vîrstă?

– Chiar și în perioada în care scriam cu o anume ritmicitate poezie, poezia pentru copii ocupa un loc minoritar – nu minor, ci minoritar! – din punct de vedere numeric.

– Mi-amintesc de „Nică fără frică"...

– Da, a a început... această contaminare a mea cu acest tip de literatură – nu cu copilăria, de care nu m-am vindecat niciodată! – dar, acum, cînd am scris mai puțină poezie, bineînțeles că cea mai în suferință este poezia pentru copii. De mult am început o carte pentru copii, sînt la... hai să zic, am scris o treime din ea, dar se urnește foarte greu, cu chiu, cu vai, ca să zic așa. După ce în vară mi-a apărut volumul, pentru adulți, „De îndurare" – nu știu cui îi cer îndurare, cititorului sau poeziei însăși (sau poate unor instanțe mai misterioase!), sper să termin curînd și această carte pentru copii. (De fapt, scriu întotdeauna pentru mine, pentru copilul din mine, pentru copilul din om. Am credința că omul este un om întreg, numai dacă nu renunță la niciuna dintre vîrstele parcurse!) „Roșcată ca arama și cei șapte șoricari" va fi pentru copii, pentru adulți...

– Carte apărută, carte ce va s-apară, compoziții muzicale... Proiecte!?...

– Sînt plină de proiecte, mai ales de proiecte muzicale. Să nu uit, am predat Editurii „Albatros" un volum de umor – vă spuneam că sînt puțin cam multilateral atrasă de diferite domenii! – mă mai preocupă un volum de traduceri și un altul de publicistică, în care vreau să includ, cu precădere, preocupările mele privind arta filmului și așa mai departe... O viață de om nu ajunge nici măcar pentru o parte din cea ce-ți propui să realizezi. Multe lucruri mă atrag; cîte-o să pot face din toate astea, nu știu! Am nevoie de sănătate, în primul rînd, de a mea și a celor dragi mie, am nevoie de o sănătate morală a mediului înconjurător, am nevoie – vorba lui Adrian Păunescu – de „sănătatea lumii".

– Ați cochetat odată – n-am strecurat nici o undă de peiorativ! – ați cochetat, zic, cu pictura, cu grafica. Mi-amintesc, că volumul de poezii din colecția „Cele mai frumoase poezii", se deschidea cu un autoportret...

– Da, pe urmă mi-am ilustrat un volum pentru copii, intitulat „Între noi, copiii", iar în volumul de umor de care vă vorbeam, am un ciclu de desene mai bizare, dar, zic eu, nu lipsite de umor. Sigur c-aș fi vrut să copiez și Capela Sixtină!...

– Vă cred! Odată spuneați c-ați fi vrut să fiți chiar Da Vinci!

– Sînt obraznică de multă vreme!

– Mai aveți o pasiune: filmul. Ce filme ați mai văzut în ultima vreme?

– Cititorii vor primi sub beneficiul de inventar cele ce voi spune, pentru că am avut șansa unei călătorii în străinătate, la o întîlnire internațională de lucru pentru autori și am mers cu mare regularitate la cinematograf, urmărind cam treizeci de filme: filme proaste și filme foarte bune. (Unul dintre ele, „Dirijorul", l-am revăzut la noi, la televizor cu unele tăieturi nelalocul lor. Tăiem scenele mai șocante, erotice, din unele filme, pentru că sîntem de o pudoare excesivă). Dintre filmele anului „Moscova nu crede în lacrimi" mi-a plăcut foarte mult și nu m-a surprins deloc „Oscar"-ul pe care l-a luat. Un film plin de adevăr, plin de umanitate, fără nici un fel de poleire a realității, deci un film care poate fi văzut, cu oameni vii.

– Poezie, muzică, mare, pictură, film – mai încape vreo pasiune?

– Ca să vă răspund cu totul sincer, sper că nu!... Pentru că dacă s-ar mai ivi vreuna, cred că m-aș desface în părțile componente, adică nu se poate: pentru a face ceva cu adevărat serios în muzică, ar trebui să nu mai fac nimic altceva decît muzică. I-adevărat, nu se poate trăi așa; eu sînt o ființă foarte vitală, foarte deschisă, îmi place să solicit și-mi place să mă las solicitată, dar știu că fac asta pe riscul meu, adică pe riscul unei ratări a inițiativelor, pe care cu atîta entuziasm, și sîrguință, și pasiune, și obsesie le servesc.

– Vă doresc multă sănătate și vă urez ca nicodată să nu regretați marile pasiuni pe care le consumați.

FILARMONICA „BANATUL" PE FIRUL TIMPULUI

(Urmare din pag. 1)

rein (1845), Liedertefel (1856), Musikverein (1858), Männergesangverein (1864), Srpska Pevačka Druzina u Temišvaru (1867) și Filharmonischer Verein (1871). Ultima fiind de fapt societatea care grupează în jurul ei intreaga activitate muzicală, deci pe lîngă cea vocal-corală și cea de muzică de cameră, instrumentală, neomițind organizarea și a unei orchestre de concert. Chiar de la concertul inaugural al fondării societății din 8 dec. 1871, o parte a programului a fost susținută de orchestra societății, alcătuită din 50 de instrumentiști. De fapt, fondarea Societății Filarmonice trebuie socotită drept fondarea primei orchestre de concert a cărei activitate se poate urmări pînă la inființarea orchestrei societății „Amicii muzicii" și prin orchestra Societății Filarmonice „Banatul" pînă la crearea Filarmonicii de Stat. Astfel orchestra de azi a Filarmonicii își poate cu drept considera activitatea incepînd cu anul 1871 și deci socotită între formațiile muzicale centenare.

Concertele erau organizate la inceput în primul rînd pentru a acompania soliști care poposeau în orașul nostru, cum ne-o dovedesc cele cu prilejul apariției la Timișoara a flautistului Giuseppe Picco (1874) sau a fraților Huber-Hubay (1876) în Dublul concert de Bach, sau penru a-și aduce contribuția la realizarea unor lucrări vocal-simfonice, cum a fost cu prezentarea pentru prima dată la noi a Requiemului de Verdi (1877), a oratorului „Creațiunea" de Haydn (23. III. 1880), a Oratoriului „Elias" (5. IV. 1884) și „Paulus" (12. IV. 1891) de F. Mendelssohn-Bartholdy, a oratoriului „Paradis și Peri" de Schumann (1895) sau a Poemului simfonic pentru cor și orchestră de Zichy Geza „Die Musik", în 1897. Nu lipseau, desigur, nici simfoniile; astfel numai în 1880 Beethoven este prezent în concertele Societății cu simfoniile I și IV.

Anul 1900 aduce, pare-se, un impuls concertelor simfonice. Mult așteptatele seri de muzică simfonică incep să se contureze. Dirijorul Venzel Heller cu orchestra Societății, alcătuită din 45 membri și a unor instrumentiști din muzica militară, prezintă la Cazinoul militar Simfonia „Neterminata" de Schubert, Muzică de balet de Massenet și Rapsodie ungară nr. 14 de Liszt, apoi Uvertura „Leonora" de Beethoven, Dansuri norvegiene de Grieg, Rapsodia a II-a de Liszt, Largo de Hendel și Tablouri din „Walkyria" de Wagner, sau cu altă ocazie Dvořak, Simfonia în mi minor.

Primul război mondial a frînat dezvoltarea vieții muzicale a orașului, dar ea a înflorit și a luat un avînt cu atît mai impetuos în perioada interbelică. Cea mai importantă realizare a fost, desigur, constituirea Societății „Amicii muzicii". Ea a venit să reactiveze concertele orchestrei Societății filarmonice punînd baze mai trainice, făcînd pasul cel mai mare pentru realizarea Filarmonicii de astăzi.

Concertul inaugural al orchestrei noii Societăți, dirijat de Gide Neubauer, organizat la 5 februarie 1920, avea în program Uvertura Leonora III și Romanța în fa major de Beethoven (solist Bela Tomm), „Neterminată" de Schubert și uvertura, „Maeștrii cîntăreți din Nürnberg" de Wagner. Orchestra era alcătuită atunci din 55 de instrumentiști, cea mai mare parte amatori în înțelesul bun al cuvîntului, nu numai îndrăgostiți de muzică, ci și instrumentiști valoroși, absolvenți ai unor conservatoare, dar care aveau o altă profesie principală, aceea de instrumentiști profesioniști și în cazuri cînd unele lucrări cereau un număr mai mare de suflători se apela și la membrii muzicii militare.

Cu toată efervescența concertistică din perioada interbelică, la care au contribuit și marii interpreți de renume care au susținut recitale în oraș ca G. Enescu, B. Hubermann, F. Kreisler, J. Kubelic, sau N. Milstein, nu se putea vorbi de stagiuni permanente, de o regularitate în viața concertistică. Și aceasta în primul rînd pentru că intreaga activitate muzicală se baza pe voluntariat, nu exista nici un fel de subvenție decît propriile sacrificii sau donații. Străduințele societății și a entuziaștilor ei susținători se loveau mereu de aceeași problemă. Orchestra simfonică nu a fost privită în acea vreme de forurile competente ca o necesitate și ca atare să fie subvenționată și cu atît mai puțin vedeau rostul educării maselor prin muzică, deziderat pe care l-a propus societatea de la inceputurile ei.

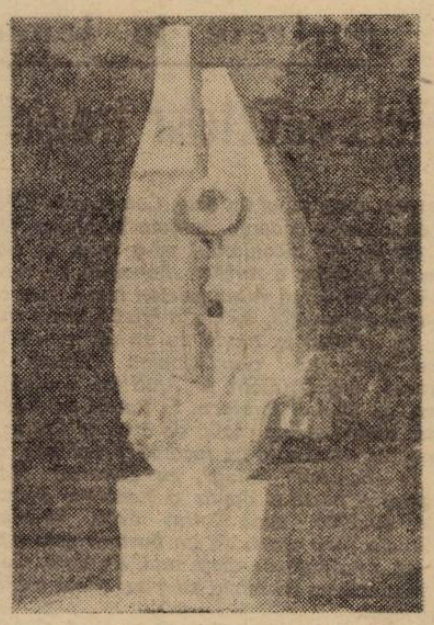

IORGOS ILIOPOLOS: „Cuplu"

Prin 1933 s-a făcut chiar o incercare de formare a unei Orchestre Simfonice Municipale, subvenționată de forurile locale, a cărei director și dirijor a fost Radu Urlățeanu, dar fără reușite.

După cel de al doilea război mondial, Societatea „Amicii Muzicii" se reorganizează purtînd denumirea „Amicii Muzicii". Societatea Filarmonică „Banatul" iar orchestra ei își continuă activitatea începută în 1920 adăugînd la cele 66 concerte simfonice încă 9 conduse de George Pavel, Eugen Lazăr, Gida Neubauer, Mircea Bîrsan, Vasile Ijac și Charles Brück la care și-au adus contribuția și soliștii soții Cillario Carlo Felice și Victoria Milcescu, Ane Voileanu-Nicoară, Magyar Tamas, Florence Lupașcu, Mircea Mihai, Xenie Moscu, Maria Cardos și Monique de la Bruchollairie.

Toate strădaniile depuse de peste 7 decenii de cei ce slujeau muzica în orașul de pe Bega pentru permanentizarea și stabilizarea unei vieți muzicale aidoma cerințelor tot mai crescînde a publicului, a noii societăți ce se înfiripa în primii ani, după război și-au găsit însă pînă la urmă singura rezolvare – crearea unei instituții de stat a unei orchestre profesioniste din toate punctele de vedere despre a cărei prodigioasă activitate se exprimă paginile alăturate.

cenaclu

In ședința Cenaclului Asociației scriitorilor din Timișoara și al revistei **Orizont**, din 27. X. 1981 a citit proză Paul Eugen Banciu, un fragment din romanul „Ziguratul". Referatul a fost prezentat de către Marcel Pop-Corniș: „... nu este un fragment caracteristic din roman, dar se integrează poeticii acestuia..."; „... P. E. B. descrie o structură socială și o poetică pusă sub semnul spațiului închis"; „... o narațiune care nu face nici un fel de concesii...". Au luat cuvîntul: **Aurel Turcuș:** „o evoluție a cercurilor concentrice..."; „... din subtext răzbat anumite impulsuri..."; „... după mine, o tehnică foarte complexă..."; **Șerban Foarță; Marian Odangiu:** „... referentul vine dinspre propria sa lume spre text..."; „... în spatele faptelor neprelucrate e betonul construcției solide..."; „... cărțile lui P. E. B. sînt cărți ale unor perspective antropologice..."; **Geo Șerban:** „... o proză barocă provenită din capacitatea personajelor de a se metamorfoza..."; „... se creează o imagine spațială, o halogenă..."; **Marcel Tolcea:** „... ceea ce s-ar fi putut întîmpla e mai fascinant decît ceea ce se întîmplă..."; **„Ziguratul** e piramida invenției narative"; „... P. E. B. e un scriitor furios..."; **Mircea Mihăieș:** „... am încredere în cuvîntul lui Marcel Pop-Corniș..."; „... conflictele se rezolvă la nivelul cuvîntului...". In încheiere Paul Eugen Banciu a mulțumit tuturor celor care au participat la ședință. Lucrările au fost conduse de I. D. Teodorescu. Săptămîna viitoare va citi Șerban Foarță. Referent: C. Ungureanu.

A. P.

110 ani de muzică

EFERVESCENȚĂ ȘI DINAMISM

Din momentul în care țara a decis că este datoare să răsplătească efortul și împlinirile muzicienilor din Banat, oferind statut de profesioniști membrilor Societății Filarmonice – care în fapt susținuseră mai sporadic, dar entuziaști, pulsul vieții artistice timișorene – s-a realizat un pas decisiv, cu semnificații abia azi posibile de apreciat. Etatizarea vechii Societăți de muzică a însemnat de facto punerea intregii activități pe premize fundamental diferite, permițînd o activitate ritmică de perspectivă, pe măsura ponderii economice a orașului, dar și pe măsura eforturilor culturale care au făcut posibil ca azi să putem privi în cartea de aur a instituției, autografele lui Brahms și Wieniawski, Enescu și Ioachim, făcîndu-ne să înțelegem de ce orașul nostru era comparat ca eleganță și prolixitate a manifestărilor artistice, cu Viena, capitală a muzicii.

Emulația artistică a Banatului, cu mozaicul său inegalabil de manifestări conferit de români și naționalități cu care și-au dus aici viața impreună, a propulsat cu siguranță profilul și amploarea acestor manifestări. Actul de naștere al Filarmonicii „Banatul" este datat 17 aprilie 1947, ca peste numai 11 zile, să aibă loc deja primul concert, desfășurat sub bagheta lui George Pavel, dirijorul care de fapt face legătura dintre trecut și prezent, distinsul muzician fiind deopotrivă dirijorul Societății „Amicii muzicii" cît și a noii orchestre. Cu puțin timp înainte sosise din Cluj tînărul dirijor Mircea Popa. Creșterea sa profesională se va confunda cu însuși destinul artistic al Filarmonicei. De munca sa de pionierat, dusă cu răbdare și neostoită pasiune, se leagă creșterea celei dintîi generații de muzicieni ai Filarmonicei „Banatul". Punea multă pasiune în repetiții, era exigent, sever cu el însuși dar și cu ceilalți. Dacă azi dirijorii au vocația prioritară a propriului itinerar artistic, M. Popa pornit din lam-ul vecin Oraviței, a dorit cu ardoare să edifice în capitala ținutului său, o formație orchestrală pe măsura excepționalelor resurse ale vetrei muzicale în care crescuse. Toți aceia care au cîntat sub bagheta sa păstrează iconoclast imaginea șefului de orchestră de o siguranță imperturbabilă, cu o putere de stăpînire și autostăpînire imensă. Ne-au rămas crestate în memorie versiunile date strălucitoarelor poeme straussiene, ori suite „Marea lui Debussy". Un artist în adevăratul sens al cuvîntului, verificat și în spectacolele de operă, ce primeau sub bagheta sa, nimbul evenimentului. L-a secondat, în perioada uceniciei sale dirijorale, talentatul Paul Popescu, un sensibil și avizat propagator al creației muzicale românești și universale. In timp, Filarmonica și-a consolidat prestigiul, ajungînd să se afirme printre cele mai bune din țară.

Sub bagheta artistului emerit Nicolae Boboc vor avea prioritate primele audiții românești – de la „Poemul Neamului" de Drăgoi la simfoniile lui Cuclin, Enescu, Perlea, la opusuri semnate Vieru, Stroe, Pascanu, creația românească triumfă, consolidată ca școală de mare resurse și originalitate, așa cum ne-o confirmă și recentele comunicări din cadrul Simpozionului internațional „Enescu". Am fi nedrepți dacă nu am puncta preferința dirijorului N. Boboc pentru ritmurile primare ale muzicii lui Orff-Carmina Burana, Triomfo di afrodite, dar și pentru paginile lui Hyndemith, Messiaen ori Webern. Omniprezentă rămîne căldura și vibrația pe care muzica aleasă – Requiemul lui Mozart de pildă – o știe pune în rezonanță din făptura sa, ori poate invers.

Dirijorul Remus Georgescu s-a obiectivat preferențial în creația contemporană, posedînd gestul chemat să reinvie paroxismul dezlănțuit al creatorilor sec. XX, dar il tulbură și postromantismul, lăsîndu-se lesne furat de „lungimile divine" ale simfoniilor lui Bruckner ori Mahler. Dar poate mai înaintea acestora trebuia să transcriem numele lui Enescu, Vieru, Niculescu, prin intermediul creației cărora a obținut, în fruntea Filarmonicii, premiul I la ultima ediție a Festivalului „Cîntarea României". Muzicianul este dedublat și de un original compozitor, cu afinități deosebite spre genul vocal-instrumental.

Orchestra Filarmonică și-a văzut eforturile răsplătite nu doar de aplauzele unui public constant, avizat și receptiv, ci și de recunoașteri naționale și internaționale. Invitația de a se deplasa spre a susține concerte în Capitală, mărturisește această prețuire, apoi participările în cadrul Festivalului internațional „G. Enescu", ori ecoul turneelor efectuate în Europa, vin să consfințească ținuta elevată la care se prezintă statornic această orchestră. Să inserăm la acest jubileu numele concert-maestrului Iosif Kocsis, al șefilor de partidă Viorica Weinberg, Willi Stürzinger ori Al. Boroș, al soliștilor St. Bunea, Gh. Bruckler, A. Beldi, M. Mihai, exemple de profesionalism care au concretizat în fond ținuta artistică a Filarmonicii noastre.

Corul își va incepe existența din 1955, sub conducerea lui Mircea Hoinic și Ion Românu. Repertoriul său cuprinde deopotrivă lucrări „a cappella" cît și oratorii, cantate, requiemuri, lucrări vocal-simfonice din toate epocile creatoare. Ne-a dat satisfacție în primul rînd, făcînd din cintarea străbunilor noștri un act de artă cultă și în acest sens, concertele semnate de Ion Românu ne vor stărui în inimă. Felul în care il cînta pe Drăgoi și pe Ursu a rămas gravat pe discuri, dar și în sensibilitatea noastră. Multă devoțiune a artătat Ion Românu pentru destinele instituției, ani îndelungați, cît a fost directorul Filarmonicei. Tot de numele său vor rămîne legate prim-audițiile marilor lucrări vocal-simfonice, marilor creații contrapunctice care onorează instituția și pe realizatori.

Dirijorul Mircea Hoinic a excelat prin interpretări în care subtilitatea, farmecul amănuntului, o anume delicatețe structurală și-a făcut simțită amprenta. Mai recent, în fruntea corului se află Diodor Nicoară, preluînd de la Ion Românu ceea ce trebuia – dragostea cultivării cîntării bănățene, în paralel cu exigențele unui repertoriu în care Renașterea, Clasicismul, Secolul XX, sînt prezențe cotidiene. Ansamblul coral în sine este o valoare, posedînd voci frumoase, bucuria de a cînta mereu evidențiată în aparițiile lor. Din mijlocul acestuia s-au afirmat voci solistice, care acoperă cu succes solicitările de concert – Eleonora Oarcea, Ion Minda, Maria Moraru și Ion Iancovici, Ina Crețu, Doina Fărcaș și Sergiu Tapuchievici.

Arta muzicii este un limbaj universal și poate tocmai de aceea Filarmonica a polarizat un număr enorm, de oaspeți a căror simplă enumerare ar fi copleșitoare. Ne vom rezuma a cita cîteva nume răzlețe în timp, dar imposibil de omis – Monique de la Bruchelerie, Ando Ciccolini, Dmitri Bașkirov, Sviatoslav Richter, Rudolf Kehrer ori Julius Kättchen, dintre pianiști, pe Viktor Tretiakov ori marele Yehudi Menuhin dintre violoniști, pe violoncelistul Daniile Safran, pe Roberto Benzi, Carlo Zecchi, C. F. Cilario, Kiril Kondrașin la pupitrul dirijoral, artiști care au știut înălța în sufletul celor care i-au ascultat catedrale de frumuseți nepieritoare.

Artiștilor noștri, interpreți instrumentiști, coriști ori dirijori, omagiu și prețuire pentru toate acele clipe de supremă bucurie artistică oficiată, pentru fiorul acelor momente tainice, cînd contopiți într-un flux unic, pășeam pragul revelației frumosului absolut.

Azi orchestra cunoaște o continuă ridicare a potențialului său valoric. Sosesc an de an absolvenți excelent pregătiți, care înaripează cu elanul lor maturitatea și experiența colegilor mai vîrstnici. Rezultanta este acest continuu salt spre mai bine. Din actuala generație vom releva arta citorva dintre aceștia. Cap de afiș, multilaureata concursurilor internaționale de violoncel, Alexandra Guțu, cu un statut artistic care-i permite să devină mesagerul talentului născut și cultivat aici, în Banat, pe scenele Europei, ale Americei, iar în aceste zile să concerteze în Japonia. Ioana Mogoș reprezintă categoria interpretului de mare probitate, cu aparții pururi îngrijite, solo-urile sale distingîndu-se prin incandescență, un tumult al simțirii comunicat pătimaș. Tînărul concert-maestru al Filarmonicii, Ioan Fernbach, s-a făcut repede relevat prin seriozitatea cu care – își împlinește dificila sarcină, cît și prin rezultatele obținute deja în fruntea Cvartetului „Timișoara". Generația sa și a lui Gabriel Popa, solist de excelente dotări, care trebuie însă intensiv solicitat, a lui Codrin Emandi, Lazăr Moldovan și atîtor tineri, cu dorința evidentă de a-și afirma clasa, genereză perspectivele spre care se îndreaptă azi Filarmonica noastră.

Doru MURGU

Ce a însemnat Filarmonica „BANATUL" în existența d-voastră de compozitor, dirijor, interpret?

DORU POPOVICI

Filarmonica de stat „Banatul" rămîne pentru mine un simbol al spiritualității muzicale profunde din această mirifică regiune din vestul țării. Este semnificativ faptul că în toate manifestările ei, dirijori, orchestranți și interpreți de o nobilă calitate sufletească au încercat și au izbutit să transforme lumea Eutherpei într-un mijloc de educație cetățenească. Acest proces cu înalte semnificații estetice și etice a atins un înalt nivel în ultimele decenii și mai ales în ultimii 15 ani. Se cuvine a reliefa numărul imens de compoziții românești care au fost tălmăcite cu o tulburătoare expresivitate, încît, fără exagerare, arta sonoră românească nu ar fi putut obține forma de corp constituit fără aportul prețios al acestui splendid colectiv. Mi-aduc aminte cu emoție că am asistat la prima audiție mondială a unor creații de S. Drăgoi, Z. Vancea, iar mai recent, Enescu, A. Vieru, Șt. Niculescu, A. Stroe și numele ar putea continua. Ascultîndu-i și reascultîndu-i pe acești muzicieni care interpretează cu o vibrantă dăruire, am înțeles, poate mai bine, sensurile limpede ale unei lumi orphice. Aici s-au înfrățit muzicieni români, germani, maghiari și de alte naționalități, parcă simbolizînd îndemnul lui Beethoven din Simfonia a IX-a și evidențiind sensul sublim al frazei, „Pre pămînt pace și între oameni bună învoire", ca în vechile imnuri bizantine.

Toată această sărbătorire are loc într-o toamnă cu „cimbru și cu miere". Despre această toamnă cel mai frumos vorbește însăși toamna. Despre calitățile Filarmonicii „Banatul" cel mai frumos vorbesc concertele ei, și cu toții simțim „într-un colț înlăcrimat de inimă" înfrățirea între semnificații estetice profunde ale unui trecut, cu acelea ale unui prezent exultînd de viață, în perspectiva senină a unui viitor cu rezonanțe majestuoase, de orgă.

MIRCEA HOINIC

Filarmonica este muzică. Muzica este viață, e acțiune, freamăt, clocot e dragoste, zbucium, ritm, este visul țesut în covorul policrom al sunetelor. Evantai ce oglindește înălțarea gîndului spre soare, e liniște și odihnă, e viziune arhitecturală, e involburare, pasiune, este căutare, cercetare de resurse noi, pentru cizelarea de expresii mai conturate, pentru închegarea de forme mai trainice întru dezvăluirea frumosului și înnobilarea umanității.

Această paletă sonoră, care îmbină culorile cu cele ale vocilor cristaline, catifelate, nobile și generoase aduce cu sine sămînța tămăduitoare a binelui.

Este făclia ce ține trează lumina, este candela ce străjuiește anii de restriște, anii de bucurii, este curcubeul ce-și alină culorile în cîntece de dor, este teiul ce-ți șoptește iubirea, e luna, soarele, universul...

Ea mi-a călăuzit pașii spre marele adevăr – forța de convengere a muzicii. Cinste celor ce au știut s-o tălmăcească. Cinste celor care s-au lăsat călăuziți în această misiune. Ei ne-au făcut demni, prin frumosul și binele pe care ni l-au dăruit.

VIOREL COSMA

În galeria formațiilor de îndelungată tradiție artistică din țara noastră, Filarmonica **Banatul** ocupă indiscutabil un loc de frunte, vîrsta de 110 ani de activitate demostrînd cu prisosință o certă experiență și maturitate profesională. Dispunînd de un climat politico-social, dar, mai ales, cultural, de certă afirmare a talentelor muzicale, Banatul a dăruit școlii muzicale naționale compozitori, muzicologi și interpreți de autentică valoare. Este îmbucurător faptul, că izvoarele istorice confirmă permanenta conlucrare a forțelor artistice, indiferent de naționalitate, majoritatea formațiilor vocale și instrumentale reunind români, germani, unguri și sîrbi, într-o comuniune spirituală de exemplară ținută morală. Un exemplu strălucit de înțelegere prin limbajul universal al muzicii îl constituie **Societatea Filarmonica** din Timișoara, asociație care a reunit de-a lungul celor 110 ani de existență interpreți de diferite naționalități.

Înființată în 1871, instituția bănățeană a reușit să se impună în scurtă vreme de la înființare atît prin probitatea profesională a manifestărilor, cît, mai ales, prin colaborarea externă cu cele mai de seamă personalități ale vieții muzicale internaționale. De la Brahms, Joachim, Sarasate, Wieniavski, Bartók pînă la Cvartetele Helmesberger, Florentin, Rosé, orchestra de cameră din Berlin (Franz von Benda), de la Gheorghe Dima, Dimitrie Popovici-Bayreuth, Lucia Cosma pînă la Sandu Albu, Silvia Șerbescu, Virgil Pop, George Georgescu, Constantin Silvestri, Filarmonica din Timișoara a constituit principalul focar de cultură muzicală din Banat. Prin bogăția programelor, prin multitudinea concertelor camerale și corale, prin numeroasele talente ridicate în Școala de muzică, ce a patronat-o încă din sec. XIX, **Societatea Filarmonica** a devenit în scurtă vreme o instituție de prim rang a țării, bucurîndu-se de ecouri favorabile și în cercurile artistice europene.

Astăzi, Filarmonica **Banatul** – vrednică continuatoare a **Societății Filarmonica** din 1871 și a Asociației **Prietenii muzicii** din 1920 – se situiază printre cele mai vechi orchestre din România Socialistă (după Filarmonica **George Enescu** din București, 1868). Prin ampla desfășurare de forțe artistice, prin promovarea la loc de frunte a valorilor artistice naționale, Filarmonica **Banatul** își împlinește cu cinste menirea de focar de cultură muzicală în acest centru de veche tradiție artistică.

IOANA MOGOȘ

Un vis împlinit. Am dorit dintotdeauna să devin o bună instrumentistă și chiar șefă de partidă, ca să pot interpreta toate fragmentele solistice ale lucrărilor simfonice cu o înaltă profesionalitate, la instrumentul pentru care mi-am dedicat o bună parte din viața mea. În 16 ani de activitate la Filarmonica „Banatul", am avut multe satisfacții artistice o numeroase lucrări simfonice și concertante. Am considerat această instituție o a doua casă a mea. Și tot așa cum vreau să fie ordinea stăpînă la mine acasă, la fel îmi place disciplina în muncă și realizarea cît mai bună a diferitelor dificultăți ce apar în partiturile scrise pentru flaut. Adaug că am considerat Filarmonica o prelungire a Conservatorului, neputîndu-se vorbi niciodată de studii încheiate, pentru un instrumentist, iar recitalurile pe care le-am solicitat, le-am socotit o prelungire a examenelor din Conservator. Am interpretat cu profundă bucurie lucrări solistice scrise pentru flaut: concerte de Vivaldi, Mozart, Bach, Suita „Exorcism" de R. Georgescu.

În stadiul actual, formăm o echipă bună, în care domnește spiritul de emulație creatoare, fapt care se datorează atît valorii fiecărui component al orchestrei simfonice, cît și dirijorilor permanenți, Nicolae Boboc și Remus Georgescu, care este în același timp animatorul entuziast al activității Filarmonicii Timișoara.

IOAN FERNBACH

Particip la concertele Filarmonicii încă din copilărie, cînd eram entuziasmat de calitatea manifestărilor, de prestațiile solistice ale membrilor orchestrei sau a invitaților din țară sau străinătate. Fac parte din acest colectiv din anul 1976, iar de un an mi s-a încredințat postul de concertmaestru, post de mare răspundere profesională, pe care caut să-l onorez prin calitatea prestațiilor personale, cît și prin grija asupra producțiilor de ansamblu. Menționez că la ora actuală orchestra are componenți valoroși, foarte bine pregătiți profesional, ceea ce a dus la creșterea calității concertelor în ultima perioadă, atît în țară cît și în manifestările de peste hotare.

În cadrul Filarmonicii, am de asemenea prilejul să fac parte din formațiile de muzică de cameră (Orchestra de cameră și Cvartetul „Timișoara"), avînd astfel posibilitatea de a aborda un vast repertoriu național și universal. La a 110-a aniversare a Filarmonicii, doresc împlinirea idealului tuturor muzicienilor care au făcut sau fac parte din acest minunat colectiv, de a realiza concerte de un înalt nivel artistic, iar publicul ce ne ascultă, săptămînă de săptămînă, să plece din sălile de concert mulțumit, cu sufletul plin și cu dorința de a se reîntoarce cît mai curînd.

GHEORGHE FIRCA

1845 – Societatea muzicală timișoreană (Temeswarer Musikverein); – Societatea filarmonică (Phillarmonischer Verein); 1920 – Societatea, „Amicii muzicii" și Orchestra municipală. Cifre, ani, date! Cu cît mai vechi, mai numeroase și mai precise, cu atît mai mare satisfacția istoricului! Dar nu numai a acestuia, căci semnificația lor nu scapă nimănui, cu deosebire omului de cultură. Trecînd dincolo de concretețea aridă și oarecum abstractă a documentului, cu un minim efort de imaginație poți să risipești inevitabila valoare pe care o interpun între noi și trecut stratificările de specific și de mentalitate, reconstituind ceva din atmosfera culturală a unui oraș ce o avut, aș zice, dintotdeauna, vocația muzicii.

Epoca marilor turnee romantice (Liszt, Brahms, Joachim) și a trupelor de operă (dintre care una a prezntat în imediata vecinătate a premierei „Flautul fermecat") au situat Timișoara nu doar la una dintre extremitățile dinspre Orient ale Occidentului, ci chiar la încrucișarea de „drumuri ale valorilor", unul dintre punctele terminus ale acestora fiind chiar cultura românească de aici și din celelalte provincii românești. Situația de intermediar a acestui centru (ce reflecta clocotul vieții muzicale ale Vienei) nu l-a lăsat întotdeauna prada improvizării și provizoratului, unele inițiative avînd aura definitivului, ceea ce contează în primul rînd în procesul mental al posibilei întoarceri în trecut.

Aici, în mediul în care elementul românesc își consolida și legitima treptat drepturile seculare, alături de canalizarea caracteristică a muzicalității spre forma cîntării corale (ca la Lugoj, Oravița, Caransebeș și nu numai acolo), formele de spectacol și de execuție instrumentală ofereau șansa abordării unor tipuri de manifestare artistică superioară. Cadrul acesta, deci, a găsit pregătit drumul înfăptuirii definitive, în 1947, a Filarmonicii Provinciei de Vest, care, și atunci și acum, se constituie într-o instituție a spiritului, un punct de referință pentru aspirațiile contemporaneității. Personalitate culturală ea însăși, girată nu mai puțin de personalități de primă mărime (dirijori, instrumentiști), apreciată de compozitorii care și-au confruntat cu ei înșiși și cu publicul gîndirea creatoare, Filarmonica „Banatul", potențînd tradițiile locale, se aliniază în primele rînduri ale organismelor culturale de azi, face operă permanentă de educație, concurează în spiritul neosetoitei „emulări" bănățene la evenimentele de excepție ale țării, duce mesajul muzicii românești în lume.

OVIDIU GIULVEZAN

Scrutînd începutul centenar al Societății Filarmonice aflăm fără surprindere că el s-a făcut în acorduri corale. Cîntatul în cor, necesitate manifestată pe acest pămînt mustind de cîntec, de un secol și jumătate, s-a îngemănat acum unsprezece decenii cu o veche tradiție a muzicii instrumentale la Timișoara. rPofesionalizarea la nivel academic a interpretării corale, eveniment fără precedent în capitala Banatului, s-a făcut începînd cu ultimele trei decenii. De-acum, corul Filarmonicii „Banatul" urmărește o devenire în a fi un instrument de cultură națională. L-au crescut și-au crescut cu el dirijorii Mircea Hoinic, Ion Românu, Diodor Nicoară. A devenit cu adevărat prima voce, stmulatoare pentru întreaga viață corală a Banatului, în tălmăcirea muzicii de aici, și din întreaga țară. Corul a devenit parte de neînlocuit în întregul vocal-simfonic al Filarmonicii, alăturînd vibrației muzicale, sensul direct al cuvîntului, în tălmăcirea a peste cincizeci de cantate și oratorii românești, cele mai multe în primă audiție. Privit dinlăuntrul său, corul filarmonicii este un nucleu, o familie, cu o viață artistică și socială proprie, cu bucuriile și necazurile sale colective. Atu-ul corului față de soliști este acela că efortul în atingerea unor țeluri artistice este colectiv. Ceea ce unește, nu dă loc dezbinării. Cîntul vocal este o artă; cel în cor este o iscusință în plus, care se deprinde numai cîntînd în cor ani în șir. Corul filarmonic din Timișoara oferă membrilor săi diverse posibilități de afirmare, începînd desigur cu cele muzicale. S-au detașat ca soliști ai corului, ori în aplaudate recitaluri, coriști ale căror calități sînt înfrumusețate prin deferența față de calitatea vizată ori încredințată. Iată doar cîțiva dintre acești colegi, pe cei de azi: Eleonora Oarcea, Maria Moraru, Elena Ionescu, Doina Fărcaș, Ina Crețu, Sergiu Țapuchievici, Ion Minda, Ion Iancovici.

Corist la filarmonică înseamnă o profesiune, datorită unei politici culturale înțelepte, dar este înainte de toate o vocație pe care au găsit-o aici majoritatea unor oameni cu studii superioare de muzică. Bucuriile publicului, în a cappella ori în vocal-simfonice, pe scena de la „sediu", în școli, uzine, cămine culturale, ori pe scene europene sînt bucuriile noastre în preajma unor iubiri inegalabile: valorile muzicale românești și universale atinse.

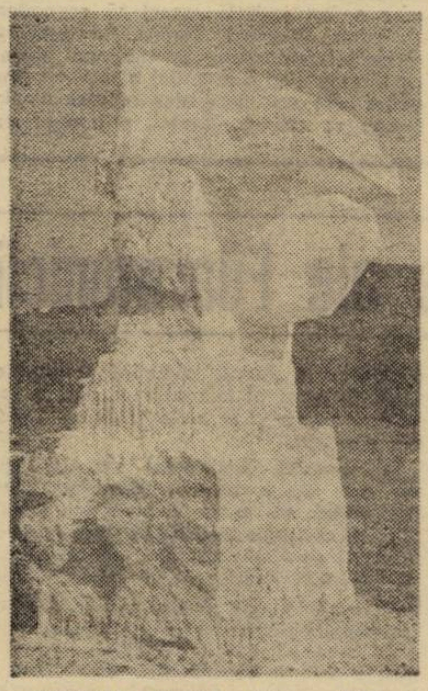

NICOLAE GHIAȚĂ: „Izvor – IV"

Mărturii din unsprezece decenii

muzeale

Avînd la bază exponate din vechea arhivă a Societății Filarmonice din Timișoara (devenită recent patrimoniu al Muzeului Banatului) completată cu documente aparținînd unor foști membri și colaboratori ai Societății „Amicii muzicii", incluzînd și un bogat material documentar pus la dispoziție de Filarmonica de Stat „Banatul", expoziția organizată cu prilejul aniversării a 110 ani de la constituirea Societății și-a deschis porțile în seara zilei de 20 octombrie.

Mărturii documentare a căror „vîrstă" justifică aniversarea – și aș aminti protocolul de înființare datat 21 octombrie 1871, lista membrilor în 1872, programul primului concert (8 dec. 1871), statute, programe și afișe – vin să ateste existența acestei realități artistice, existența unei bogate vieți concertistice încă din secolul al XIX-lea. Între ele exponate de excepție: cupe, trofee, afișe cu oratoriile „Creațiunea" de J. Haydn (1880), „Elias" (1884) și „Paulus" (1891) de Mendelssohn Bartholdy, programe ale unor concerte camerale: Johannes Brahms, – J. Ioachim, David Popper, Jan Kubelik, Remény Ede, Ernst Dohnány, ale cvartetelor Heckmann, Udel, Rosé, Cartea de aur în care, pe lîngă oaspeții amintiți, au mai semnat, de-a lungul deceniilor, Pablo de Sarasate, Henrik Wieniawski, Gheorghe Dima, Dimitrie Popovici-Bayreuth, Bela Bartók, Lucia Cosma și mulți alții, fotografii dedicate familiei Bruno Brach (fost dirijor al Societății „Amicii muzicii", Oskar Adler, Sandu Albu, Silvia Șerbescu, George Enescu, Artur Rubinstein, Monique de la Brucholerie, Charles Brück. Cartea de aur a Filarmonicii „Banatul" și cea a Festivalului „Timișoara muzicală" deține nume de largă rezonanță internațională: Antonin Ciolan, George Georgescu, Roberto Benzi, Carlo Zecchi, Li-Min-Cean, Lola Bobescu.

Rodica GIURGIU

Cu REMUS GEORGESCU

dirijor şi compozitor, director al Filarmonicii „Banatul"

— De Filarmonica timişoreană mă leagă ultimii 13 ani de muncă, de idealuri şi de împliniri artistice. Împreună cu acest admirabil ansamblu am parcurs un repertoriu extrem de vast şi de variat. Au fost ani care mi-au oferit şi satisfacţia primelor audiţii ale unor compoziţii proprii: Simfonia, oratoriul „Cîntare strămbunilor", Suita de cîntece şi dansuri vechi din Banat, Sonata-poem pentru vioară solo şi altele. Au fost ani care mi-au adus mari satisfacţii profesionale dar şi o luptă aspră cu inerţia sau cu mentalităţi retrograde, rutiniere. Ori, nimic nu este mai dăunător în profesiunea noastră decît inerţia, spirtul rutinier. După numirea mea în funcţia de director al Filarmonicii, am încercat să păstrez şi să consolidez tot ce era valoros din experienţa trecută căutînd căile, soluţiile care să conducă la o ridicare pe un plan superior a măestriei interpretative a ansamblurilor noastre, la afirmarea plenară şi autoritară a instituţiei pe plan local, naţional şi, pe cît posibil, chiar internaţional. De aceea, nu atît obţinerea unor cronici favorabile în urma cîtorva concerte izolate, ieşite din comun, mă interesau, cît crearea unui întreg curent de opinie, tentativă temerară şi dificilă. Ultima stagiune a reprezentat o perioadă de muncă intensă dar rodnică, marcată de realizări de prestigiu care au consolidat bunul renume al Filarmonicii. Dincolo de dorinţa, materializată sau nu, de a transforma fiecare concert într-un eveniment artistic, cîteva repere pot fi cu uşurinţă identificate în activitatea noastră din acest ultim răstimp. Astfel, concertele-dezbatere organizate în colaborare cu Radioteleviziunea română au transformat pentru două zile Timişoara într-o adevară capitală a muzicii, Filarmonica reunind în jurul ei întreaga elită a muzicii româneşti. Şansa de a putea prezenta în prima audiţie mondială admirabilă partitură enesciană „Voix de la nature", s-a transformat într-un eveniment artistic de larg ecou în ţară şi în străinătate. Un moment culminant l-a constituit obţinerea premiului I în cadrul recentei ediţii a Festivalului Naţional „Cîntarea României", într-o confruntare cu cele mai prestigioase şi redutabile ansambluri simlare din ţară. Ca un semn de înaltă preţuire, orchestra Filarmonicii timişorene a fost invitată recent să concerteze pe scena Ateneului Român din Bucureşti în cadrul Festivalului Internaţional „George Enescu", cu care prilej a repurtat unul dintre cele mai categorice succese din întreaga sa carieră. Recent, prin organizarea la Timişoara a „Zilelor muzicale George Enescu" şi prin manifestările prilejuite de împlinirea a 110 ani de la fondarea sa, Filarmonica a polarizat din nou atenţia întregii lumi muzicale a ţării. Ea se dovedeşte a fi un focar activ de cultură şi educaţie îndeplinindu-şi astfel întru totul menirea.

— Este Timişoara un oraş al muzicii?

— Ani de zile muzicienii din Bucureşti şi din celelalte centre culturale ale ţării au considerat Timişoara ca un oraş închis, ieşit, mai mult sau mai puţin, în afara schimbului naţional de valori. O excesivă prudenţă ori modestie a determinat într-adevăr o oarecare izolare, după părerea mea, cu totul de neînţeles, nefirească şi nejustificată, căci Timişoara dispune de valori artistice incontestabile care, puse în condiţii prielnice, se dovedesc a fi capabile de realizări nebănuite, ieşite din comun. Ce lipseşte poate, uneori, aici, este numai acel „savoir faire" indispensabil în domeniul artelor ca şi în oricare alt domeniu. Pe lîngă aceasta, Timişoara este un centru cultural de îndelungată tradiţie. Chiar şi faptul că în aceste zile am sărbătorit împlinirea a 110 ani de la fondarea Societăţii filarmonice din Timişoara dovedeşte acest lucru fără posibiltate de tăgadă, iar prezenţa de-a lungul timpului a unor muzicieni de renume constituie titluri de noblete spirituală pe care orice metropolă a lumii le poate invidia. Pe lîngă toate acestea însă, şi este poate lucrul cel mai semnificativ, Timişoara beneficiază de un public extraordinar, cu disponibilităţi imense pentru muzică, un public educat, informat şi înzestrat cu discernămînt. Am concertat în multe locuri, am cunoscut cele mai diverse categorii de public şi pot afirma că la Timişoara muzica are şansa de a fi iubită de un public extrem de „talentat".

— În mare parte el datorează aceasta impulsurilor educative ale Filarmonicii şi interpreţilor ei de valoare.

— Una din menirile Filarmonicii este şi aceea de a deveni o platformă de afirmare a talentelor din interiorul său. Cu muzicieni de valoare ca Alexandra Guţu, Alla Popa, Ioana Mogoş, Lazar Moldovan, Laurenţiu Baciu, Ştefan Kerekeş, Gabriel Popa, Adriana Popiţ, Veneţia Onofrei, pentru a aminti numai pe cîţiva dintre cei care s-au afirmat ca soliţi, cu cvartetul de coarde „Timişoara" al Filarmonicii, cu cvartetul de suflători sau cu orchestra de cameră, Filarmonica se mîndreşte şi îşi lărgeşte considerabil registrul repertorial şi sfera de cuprindere şi de educare a publicului. Cu toate că orchestra a întinerit foarte mult în ultimul timp prin angajarea unor proaspeţi absolvenţi ai Conservatoarelor din ţară, potenţialul tehnic a crescut enorm. Poate asimilarea partiturilor a devenit mai lentă din cauza lipsei de experienţă a unor muzicieni, dar nivelul de teh-nicitate actual al orchestrei este cel mai ridicat pe care l-a avut vreodată această orchestră. Se poate afirma fără nici o reţinere că, la ora actuală, orchestra şi corul Filarmonicii sînt capabile să abordeze şi să prezinte la un înalt nivel artistic orice repertoriu, oricît de dificil. Intenţionăm ca în viitor să diversificăm şi mai mult formele noastre de manifestare artistică. Vom continua să ne adresăm celor mai tineri auditori din grădiniţe şi şcoli, să concertăm pe platforme industriale şi pe scenele unor alte centre din judeţ şi din împrejurimi. Preconizăm extinderea stagiunii şi în timpul verii, cu programe adecvate. Dorim să organizăm concerte în curtea interioară a Castelului Huniade, pe esplanada Bastion, precum şi în minunata sală barocă din Piaţa Unirii, concerte de orgă etc. Altfel spus, ne vom strădui şi în continuare să creem şi să întreţinem viaţa muzicală bogată şi dinamică pe care acest minunat oraş o merită.

Convorbire consemnată de Lucian BURERIU

Serbările muzicale ale Filarmonicii

Timp de cinci seri succesive, sala Baroc şi Capitol au fost locul de întîlnire al melomanilor oraşului, cu făuritorii bucuriilor artistice de ieri şi de astăzi, oferindu-le cu generozitate însemnele preţuirii lor. Programul conceput de instituţie — pentru aniversarea celor 110 ani de existenţă atestată — în realitate cifra este cu siguranţă mult mai substanţială — a cuprins o suită de manifestări chemate să implice valorile trecutului în realitatea prezentului. S-a avut în vedere de pildă că Brahms, Bartók, Sarasate ori Wieniawski au concertat la Timişoara; ca urmare, o întreagă parte dintr-un concert le-a fost dedicată exclusiv. Pentru că la Timişoara s-au cîntat oratorii prestigioase în epocă — Elias de Mendelssohn-Bartholdy, Paradisul şi Peri de Schumann, Creaţiunea sau Anotimpurile de Haydn, partiturile acestora, unele uitate în vreme, au fost cinstite cu readucerea lor pe podiumul Filarmonicii în condiţii de realizare artistică incomparabile versiunii în care „Societatea Filarmonică", „Amicii muzicii" le-au prezentat la vremea lor. Cu această ocazie, în Uvertura Academică de Brahms au revenit parte din acela care odinioară au fost titulari ai Filarmonicei. Între cei invitaţi l-am revăzut pe Iosif Kocsis, acolo în stînga dirijorului, la pupitrul său de concert-maestru, pe care l-a servit cu exemplară dragoste timp de 30 de ani. În spatele său, s-au aliniat ca odinioară violonista Beldi, apoi Fr. Finta, cu trăsătura sa de arcuş lungă, sigură, L. Stanciu, romantic inconvertibil, cu toţi într-o „formă" obişnuită pentru statutul de artist al Filarmonicei. Aşa a fost la vioara I, ca şi la toate celelalte partide ale orchestrei.

În această ambianţă s-a desfăşurat cel dintîi concert coral-instrumental, prilej de a ne reîntîlni cu vechile formaţii camerale ale Filarmonicei — Trio-ul în frunte cu Alfons Vezoc şi Cvartetul alcătuit din Iosif Kocsis, Elemer Bălucz (V. II), Wiliams Stürzinger (violă) şi Gh. Stettner (violoncel), interpretînd o partitură celebră a lui Schubert, care mă face să cred că a avut o anume semnificaţie atunci cînd a fost aleasă de „veteranii" Filarmonicii, pentru această ultimă apariţie publică — „Fata şi moartea". Poate semnificaţia că dragostea lor pentru muzică va rămîne o constantă nealterată pînă acolo departe unde se termină ultimul prag al vieţii. În acelaşi context, I. Kocsis a reluat viola d'amore pentru a ne fermeca prin sonanţele acestui instrument catifelat şi nobil, în care melodia beneficiază de trena aristocratică a acordurilor însoţitoare. Decanul de vîrstă al Filarmonicei a fost secondat de cea mai tînără filarmonistă, harpista Daniela Oală, concretizînd parcă spirala infinită a generaţiilor ce aspiră să-şi îngemăneze existenţa cu arta. În partea a II-a am ascultat o piesă corală de referinţă — „Die Träne" de Fr. Wit, a cărui text cheamă la extensiunea armoniei muzicale în viaţa cotidiană a omului, motiv pentru care versurile sale s-au transformat în simbol, în deviză şi crez al celor care au pus temelie Societăţii Filarmonice. Diodor Nicoară a oferit în fruntea corului lucrări de Dima, Drăgoi, Ursu, Toduţa, Spătărelu, unde am fost mai puţin tentaţi să observăm cu obiectivitatea criticului ce se întîmplă cu intonaţiile „Arhaismelor" lui Toduţă, cît să reţăim vibraţia melosului bănăţean, care în Suita lirică almăjană a lui N. Ursu a atins cotele emoţionale cele mai înalte ale întregului concert. Dintre spectatori s-a ridicat ctitorul acestui cor, Mircea Hoinic, spre a reveni în fruntea celor cu care pornise încă din 1951, ca amatori, să dimensioneze frumuseţea cîntării corale. A interpretat cu o vigoare incredibilă propria-i lucrare „Bate vîntu'", dialogînd de la egal cu actualul său succesor.

Vocal-simfonicul din seara următoare ne-a oferit, în afara execuţiei oratoriilor menţionate, intervenţia solistică a sopranei Virginia Manu şi a basului Gh. Sara, care a semnat cu aria din „Elias" una din cele mai frumoase clipe ale concertului. La pupitrul dirijoral s-au găsit succesiv Nicolae Boboc şi Remus Georgescu.

Concertul de muzică de cameră din sala Baroc s-a constituit în cea mai împlinită şi mai elevată seară de muzică a concertelor omagiale. Mă refer la evoluţia lui Ştefan Kerekes, secondat la pian de Vera Ekstein, care pe parcursul celor cinci piese de D. Popper ne-a dovedit o muzicalitate, o precizie tehnică, un aplomb solistic cu totul relevabile, pe care iată, regretăm că nu le-am semnalat pînă azi. Un artist care îţi dă senzaţia rigorii cu care îşi pregăteşte fiecare apariţie publică. Fapt pe care nu putem decît parţial să-l afirmăm despre violonista Adriana Popiţ, care, în „Tarantella" de Wieniawski şi „Melodii lăutăreşti" de Sarasate, a fost surprinzător de inegală. După pauză, „Variaţiunile pentru vioară şi pian" ale lui Eugen Cuteanu, cu toată dificultatea suitei de variaţiuni imaginate de compozitor, a marcat o revenire a tinerei interprete. A fost acompaniată de experimentata pianistă Alla Popa, care a evoluat în aceeaşi seară şi solistic, oferindu-ne două Brahms-uri, frumoase (Balada şi Intermezzo) cît şi un satanic „Allegro barbaro" de Bartók. Cvartetul „Timişoara", a cărui componenţă o transcriem aici ca semn al preţuirii — Ioan Fernbach, Mircea Tătaru, Wiliam Stürzinger, Ştefan Kerekes, au interpretat Cvartetul op 18 nr. 4 de Beethoven la un nivel de-a dreptul excepţional.

Ultimul vocal-simfonic, de simbătă seara, semnat Remus Georgescu, a încheiat suita concertelor omagiale cu o pagină elocventă în peisajul naţional — Oratoriul „Cîntare strămbunilor". Creaţia compozitorului R. Georgescu frizează monumentalul, utilizînd un întreg arsenal componistic contemporan, spre a dimensiona epopea naşterii poporului român. De remarcat aportul masiv al corului, solicitat în spaţii largi, încantatorii ori dimpotrivă, în episoade motorice, unde dacă repeziciunea tempo-ului te face să nu poţi distinge fiecare cuvînt, savurezi în schimb cadenţa metrului silabic, de un dinamism pururi înnoit. De menţionat contribuţia calitativă a sopranei Virginia Manu, flautistei Ioana Mogoş cît şi a recitatorilor Larisa Stase Mureşan şi Dinu Ianculescu. În partea secundă a concertului, Dan Grigore ne-a dat dimensiunea poetică a muzicii lui Rahmaninov, acest Chopin rătăcit într-un secol mai agresiv, oferindu-ne o versiune de mare sensibilitate lirică a celebrului său Concert nr 2.

Doru MURGU

Valorificarea creaţiei muzicale

Aniversarea celor 110 ani, de la constituirea „Asociaţiei filarmonice" din Timişoara, e un binevenit prilej de-a ne îndrepta privirile cu mai multă atenţie spre trecutul muzical al oraşului nostru. Trebuie s-o spunem fără rezerve că cel care ar dori să scrie o istorie, de exemplu, a operei în Timişoara, va fi pur şi simplu copleşit de numărul mare al datelor de luat în considerare, cu începere încă de la sfîrşitul celui de al optsprezecelea secol. Căci stagiunile au avut loc an de an, cuprinzînd uneori peste 50 de reprezentaţii, iar numărul titlurilor reprezentate, majoritatea premiere, fiind de ordinul zecilor. Se poate spune că opera timişoreană a ţinut încă de la început pasul cu creaţia timpului.

S-au compus însă opere şi aici, la Timişoara, şi nu ne îndoim că se vor găsi între ele şi unele demne de luat în considerare. Astfel, în 1845, s-a reprezentat „Cabana din Alpi", operă a compozitorului local Franz Limmer (1808–1855) pe un libret de Alex. Schmid, directorul teatrului. În 1862 se reprezintă o altă operă a unui timişorean: „Prizoniera" de Ludwig Kleer; iar în 1867 opereta „Acesta eram eu" a aceluiaşi compozitor. În 1873 Heinrich Weidt compune opera „Adelma", după ce în 1871 dase la iveală opereta „Logodna în pivniţa de vinuri".

Trecînd acum la concertele simfonice, trebuie să spunem că şi acestea au început cu mult înaintea înfiinţării „Asociaţiei filarmonice", fiind însă destul de sporadice. Asupra acestora datele ce le avem sînt mai deficitare. Se pot cita totuşi cu certitudine, în 1855, oratoriul lui L. van Beethoven „Isus pe muntele măslinilor", în 1856, un concert alcătuit din lucrările lui Mozart, cu ocazia aniversării centenarului său; în 1859, oratoriul „Creaţiunea" de Josef Haydn; în 1864 missa „Nelson" şi „Missa cu timpani de acelaşi compozitor"; în 1866, „Missa festivă" de Vaclav Maşek; acelaşi Franz Limmer compune în 1843 o „Uvertură festivă", care se execută în acelaşi an, căruia îi va da replica, în 1871, Heinrich Weidt, cu o altă „Uvertură festivă". Wilhelm Speer va compune şi el misse, un recviem, lucrări corale etc., fiind şi autorul unei metode de pian în şase volume (1863).

Demn de remarcat este cazul lui Rudolf Karrasz (1840–1912), muzician complex (organist, pianist, dirijor, compozitor, pedagog), autor între altele şi de coruri pe texte în limba română: „Cîntec sărbătoresc" (1882) scris pentru corul din Chizătău, „Dulce-i glasul tău" şi „Consolare", ambele premiate la un concurs de la Bucureşti, are şi o „Ilustraţiune română" şi o „Fantezie românească" pentru pian, iar în 1892 i s-a executat un concert pentru pian şi orchestră. Ultimul la care ne vom mai referi este Guido Pogatschnigg (1867–1937), autor a sute de compoziţii, între care şi a unor valoroase simfonii.

Ne oprim deocamdată aici; nu însă fără a preciza că după unirea din 1918, viaţa de concerte timişorene ia un avînt deosebit, datorită „Asociaţiei amicii muzicii", a cărei remarcabilă activitate se desfăşoară pînă la creare, în 1946 şi 1947, a celor două instituţii de stat: opera şi filarmonica.

Ne revine datoria de-a încerca să descoperim lucrările compozitorilor timişoreni din trecut şi de a le face cunoscute auditorilor noştri, iar muzicologilor, aceea de a scrie o carte despre acest trecut, care să poată fi şi la îndemîna cititorului de limbă română, întrucît, pînă în prezent, nu s-au scris decît două, ambele remarcabile, una în limba maghiară, „Rapsodia bănăţeană", datorată lui Desideriu Braun, apărută în jurul anilor 30 şi alta, „Viaţa muzicală timişoreană", apărută recent, în limba germană, avînd drept autori pe regretatul Iosef Brandeiss şi pe Erwin Lessl.

Nicolae BOBOC

top

PRO MUSICA...

Am urmărit recent la Casa Tinertului un veritabil show pregătit pînă în cele mai mici amănunte de către popularul grup timişorean **Pro Musica.** Băieţii lui Ilie Stepan au dovedit, pentru a cita oară, că succesul se leagă strîns de sute, poate mii de ore de repetiţie şi iată, rezultatul ni se arată ca o împlinire artistică. Ne-a plăcut omogenitatea şi precizia interpretativă a acestei formaţii, cea mai reprezentativă în momentul de faţă pentru evoluţia rock-ului timişorean. Aflat de puţină vreme în grup, pianistul **Udo Franke** a fascinat (nu e nici o exagerare!) auditoriul cu inspirate improvizaţii şi cu intervenţii de excepţie la armonica de gură, un instrument din păcate prea puţin utilizat de formaţiile noastre. La înălţime (la propriu şi la figurat) şi bateristul **Vasile Dolga,** unul din puţinii noştri percuţionişti rock care ştiu să nuanţeze, conferind instrumentului valenţe nebănuite. Chitaristul şi solistul vocal **N. Krakovszki** alături de liderul grupului, **Ilie Stepan,** s-au întrecut în efortul comun de a înnobila piesele cu acel **ceva** pe care specialiştii îl numesc **„feeling"**, simţire. Acest spectacol, la reuşita căruia au contribuit substanţial tehnicienii **de sunet (Tavi Ştefănescu)** şi **lumini Canacichi Micu)** a fost conceput – se pare – ca o retrospectivă a pieselor rock „Oldies" s-au cîntat compoziţii din repertoriul formaţiilor Tommy James & The Shondells, Box Tops etc.). Poate de aceea, ne-au fost oferite mai puţine piese originale care altfel ar fi trebuit să primeze în recitalul unui grup de talia lui Pro Musica. Poate cu prima ocazie...

Petru UMANSCHI

Triunghiul Bermudelor

serial

De cîteva secole o mulţime de enigmatice catastrofe navale şi aeriene au loc într-o zonă a Atlanticului cunoscută sub numele de „Triunghiul Bermudelor". Atît în zona Bermudelor cît şi în altele, aflate în oceanul planetar, în anumite perioade ale anului, au loc nişte fenomene naturale care duc la perturbarea cîmpului geomagnetic, la emisiuni foarte puternice de infrasunete dinspre interiorul planetei şi la un fenomen oceanic necunoscut ce constă în formarea unor uriaşe vîrtejuri de apă avînd diametre de mai mulţi kilometri şi care se extind pe suprafeţe foarte întinse.

Pentru a explica celebra enigmă a „Triunghiului Bermudelor", facem cîteva precizări. Se cunoaşte că pe Terra există şi alte zone în care se întîlnesc ciudăţenii ale gravitaţiei terestre. Astfel, în statul Oregon, S.U.A., lîngă localitatea Roseburg, pe o porţiune de teren circulară, plată, cu diametrul de aproximativ 8 metri, forţa de atracţie gravitaţională este de trei ori mai mare decît cea obişnuită. O bilă nemetalică plasată la marginea respectivei zone se rostogoleşte către centru atrasă ca de un magnet deosebit de puternic, deşi atracţia nu este de natură magnetică. În centrul Floridei, la Haines City, se manifestă o altă „curiozitate" gravitaţională: obiecte sau persoane care pătrund „în zonă" sînt atrase oarecum spre înainte, forţa de atracţie creînd persoanelor nevoia fizică de a se apleca.

Am mai spus că degravifierea putea fi realizată şi de civilizaţii ce n-au dispus de tehnologia zilelor noastre, cunoscînd doar faptul că anumite minerale au proprietatea ca, odată excitate, cu o anumită formă de energie, într-un anumit mod şi într-un timp determinat, să prezinte fenomenul de degravifiere.

Degravifierea poate să aibă loc şi natural, spontan, cînd se întrunesc anumite condiţii, dar numai în zonele unde aceste minerale se găsesc depozitate în scoarţa terestră. În Bermude, sau în alte porţiuni ale oceanului planetar, ar putea să existe depozite minerale similare.

Atunci cînd Luna se află la perigeu, deci cel mai aproape de Pămînt, se produce o influenţare a depozitului respectiv, declanşînduse fenomenul de degravifiere. Noi am constatat, de altfel, că un obiect degravifiat transmite degravifierea şi obiectelor înconjurătoare, fenomen care este tranzitoriu... Cum depozitul va influenţa mediul înconjurător, înseamnă că masa de apă de deasupra va fi, la rîndu-i, degravifiată, deci mai uşoară, creînd astfel curenţi ascendenţi şi descendenţi în zonă. Infrasunetele cu o frecvenţă de pînă la 6–7 Hz sînt fenomene secundare însoţitoare. Astfel se produc oscilaţii ale cîmpului fundamental ce determină degravifierea care este însoţită de o variaţie a cîmpului magnetic şi o perturbare a cîmpului bioenergetic al organismelor din zona respectivă. O atare sumă de fenomene pur naturale, care se declanşează spontan, explică ciudăţenia „dispariţiei" navelor şi avioanelor ce traversează zona în acel moment.

Gh. LUCACI

şi V. ABRUDAN

arta amatoare

Corneliu Lupu

Actor, autor de texte, interpret de satiră şi umor, solist vocal, epigramist sau regizor, Corneliu Lupu s-a făcut cunoscut publicului printr-o prezenţă excelentă pe scenele artei amatoare. La ediţiile a II-a şi a III-a ale Festivalului naţional „Cîntarea României" Corneliu Lupu a primit diploma specială a juriului, la care adăugăm distincţiile primite la Festivalul naţional de teatru, Festivalul de satiră socială şi Festivalul umorului de la Vaslui. A condus multă vreme grupul satiric „Potcoava", a instruit brigăzi sau formaţii artistice la **Industria Linii, Constructorul, Clubul C.F.R., Casa municipală de cultură** şi a făcut parte din Teatrul muncitoresc Hunedoara şi Teatrul de estradă Deva. De 26 de ani pe scenă, el a interpretat peste 60 de roluri, şi a participat la peste 700 de spectacole de satiră, umor, revistă etc. A interpretat roluri de la piesele mari, unde a jucat alături de Birlic, Creţoiu, Cobeţ, pînă la piesele speciale într-un act sau două acte pentru teatrul de amatori. La Festivalul teatrelor muncitoreşti a obţinut premiul de interpretare şi un premiu special acordat de Teatrul Naţional Timişoara. În domeniul spectacolelor de umor putem aminti pe cel mai recent de la Clubul ziariştilor din Timişoara, „Zimbetele la metraj". O vocaţie plurivalentă, un talent integrat perfect în viaţa culturală a oraşului, Corneliu Lupu e o personalitate artistică de prestigiu.

Damian URECHE

TELEVIZIUNE

DUMINICĂ, 1 NOIEMBRIE

8,00-8,40 Teleşcoală. 8,40 Tot înainte. 9,05 Şoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii (ultimul episod). 9,49 Omul şi sănătatea. 10,00 Viaţa satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 16,00 Rugby : Franţa — România în campionatul european. 17,45 Ecranizări după opere literare **româneşti. Marele singuratic. După romanul lui Marin Preda (partea I). 18,40 Micul e**cran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cîntarea României. 20,45 Film artistic : Mijlocaş la deschidere. 22,15 Telejurnal. Sport.

LUNI, 2 NOIEMBRIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cincinal '81-'85. 19,55 Practic, util, gospodăreşte. 20,00 Roman foileton : Vîntul speranţei. 20,50 Cadran mondial. 21,15 Orizont tehnico-ştiinţific. 22,00 Festivalul folcloric „Maria Lătăreţu". 22,20 Telejurnal.

MARŢI, 3 NOIEMBRIE

9,00-11,00 Teleşcoală. 11,00 Cincinal '81-'85. 11,30 Din cîntecele mele : Muzică populară din Moldova. 11,40 Film serial: Crahul (reluare). 12,30 Lumea enigmelor (reluare). 12,55 Telex. 16,00 Telex. 16,05-17,15 Teleşcoală. 17,15 Clubul tineretului. 18,00 Almanah pionieresc. 18,25 Forum politico-ideologic. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Practic, util, gospodăreşte. 19,50 Civică. 20,20 Seară de operă Tv. : Bărbierul din Sevilla, de Rossini. 22,10 Telejurnal.

MIERCURI, 4 NOIEMBRIE

13,30 Fotbal : transmisiuni directe alternative : Universitatea Craiova — BK Copenhaga, meci retur în Cupa Campionilor Europeni şi Dinamo Bucureşti — Internazionale Milano, meci retur în Cupa U.E.F.A. 15,20 Program muzical-folcloric. 16,05 Teleşcoală. 17,15 Actualitatea muzicală. 17,40 Mult e dulce şi frumoasă limba ce-o vorbim... 18,05 Omul şi sănătatea. 18,25 Revista „Cîntării României". 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,50 Practic, util, gospodăreşte. 19,55 Cu oamenii, pentru oameni. 20,15 Concertul corului filarmonicii din Cluj-Napoca. 20,35 Telecinemateca : Ciclul : Ecranizări după opere literare: Naufragiaţii din autocar. 22,05 Telejurnal.

JOI, 5 NOIEMBRIE

9,00-11,00 Teleşcoală. 11,00 Roman foileton (reluare). 11,50 Virtuozi ai baletului. 12,25 Forum politico-ideologic. 12,50 Telex. 16,00 Telex. 16,05-17,00 Teleşcoală. 17,00 La porţile cîntecului. 17,25 Viaţa culturală. 18,35 Desene animate. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Practic, util, gospodăreşte. 19,50 Ora tineretului. 20,35 Originea omului — serial ştiinţific (episodul 1). 21,25 Floarea din grădină. 22,25 Telejurnal. Sport.

VINERI, 6 NOIEMBRIE

15,00 Telex. 15,05 Teleşcoală. 15,30 Emisiune în limba germană. 17,10 Rezultatele tragerii loto. 17,15 La volan. 17,30 Seară televiziunii sovietice. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,50 Tinereţe eroică. 20,20 Seara televiziunii sovietice. Film artistic : Inima Rusiei. 22,00 Toamnă în Bucureşti. 22,15 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 7 NOIEMBRIE

8,30 Cu oamenii, pentru oameni. 8,50 Literatura română. 9,20 Aspecte de la Parada militară şi demonstraţia oamenilor muncii cu prilejul celei de-a 64-a aniversări a Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie. Transmisiune directă de la Moscova. 10,20 Moment folcloric. 10,30 Film artistic: Mijlocaş la deschidere (reluare). 12,00 Vocaţia patriotică a muzicii româneşti (IV). 13,00 La sfîrşit de săptămînă. 18,35 Săptămîna politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Foarte bine. 20,00 Teleenciclopedia. 20,35 Drumul oaselor. Producţie a Casei de filme Cinci (partea I). 21,35 Şlagăre în devenire. 22,45 Telejurnal. Sport.

TELEVIZIUNE

FENOMENALUL „Ş" (XV)

Limbajul notelor muzicale e simplu şi laconic, în modelarea muzicii nefiind, deci, nimic deosebit. Sistemele electronice pot prinde şi transmite pînă şi cele mai subtile nuanţe, aşa încît, dacă maşinii i se dau partiturile lui Bach, ea le va supune imediat analizei, va descoperi „statistica lui Bach", improvizînd apoi singură.

Dacă o asemena partitură ajunge la urechea specialiştilor în muzică, aceştia vor afirma că le este cunoscută, dar totuşi se vor întreba: „A cui e oare această muzică? A lui Bach? Poate..." O vor asculta încă o dată şi vor conchide: „Nu, nu e vorba de Bach, dar e în stilul lui...".

În acest mod, un asemenea sistem, poate exprima individualitatea artei interpretării, intervalele şi altele care intră în domeniul tehnicii muzicale.

În pictură timpul îşi lasă necruţătoarea-i pecete... Oricît s-ar strădui omul să salveze lucrările marilor meşteri, timpul îşi ia obolul hoţeşte, în dauna artei celei nemuritoare. Catedrala Notre-Dame din Paris a fost cîndva albă, iar azi a dobîndit o culoare de cenuşiu-murdar. Nici portretul Mona Lisei nu mai e aşa cum l-a pictat cu mai mult de cinci secole în urmă Leonardo da Vinci. Că ar fi unul din „cele mai coloristice tablouri ale marelui florentin", se poate citi numai în ghidurile turistice şi în cărţi de şcoală. Tocmai din această cauză, fotografia electronică va constitui forma cea mai adecvată pentru păstrarea unor asemnea valori artistice. „Copiile electronice" vor sluji tot atît de bine şi pentru editarea unor reproduceri desăvîrşite. Toate formele de informaţie pot fi traduse în limbaj electronic, fără vreo pagubă pentru percepţia umană.

Despre intelectul artificial, oamenii visează din timpuri imemoriale, mintea fără margini fiind unul din desele motive ale multor legende şi povestiri. Dar, lucrul acesta, putea să devină realitate numai după descoperirea maşinilor electronice, deşi baza teoretică existase cu mult înainte. Astfel, cu mult înaintea succeselor de astăzi, Turing descoperă esenţa aşazisului transformator de informaţii. El a scornit un sistem care poseda intelect artifical, satisfăcînd o singură condiţie: avea un alfabet limitat de simboluri literale, geometrice şi altele, avînd început şi sfîrşit, acel „de la" şi „pînă la" propriu. Acest model ipotetic, cum a fost denumit automatul în cauză, are o bandă nesfîrşită cu celule, bandă ce poate fi folosită nelimitat pentru fotografiere — întrucît automatului îi lipseşte un intelect programat pentru prelucrarea informaţiilor. În principiu, acest utilaj nu reprezintă altceva decît modelul teoretic al creierului uman.

Mulţi optimişti printre oamenii de ştiinţă şi inventatori fac eforturi pentru a construi un intelect artificial, scepticii însă nu dau prea mari şanse strădaniilor lor, afirmînd că totul nu e decît o simplă utopie. Cercetătorii se străduiesc să descopere un asemena proces informaţional care să nu fie subordonat programării, dar toate eforturile lor au rămas fără rezultat.

(VA URMA)

Păltinişan...

sport

...s-a cam mîniat pe însemnările din tableta ce s-a dus, acum şapte zile, drept pentru care — e dreptul lui! — m-a întrebat, precum celebrul Ilie: „Pe ce te bazezi?!". Fiindcă nu am argument decît ochii şi urechile mult prea subiective, fac cuvenita rectificare şi-l rog să fie clement, adică-i cer împăcare, retractînd vorbele lansate în public. Întîlnirea cu Dan Păltinişan a fost, altfel, una plăcută, nu fără controverse, nu fără sinceităţi, pe o temă dragă amîndurora, lui — activitate directă, mie — preocupare de duminică; şi-am avut revelaţia că acest om e cu scaun la cap, nu un ins care se joacă de-a viaţa, petrecută pe şi lîngă gazon, în văzul nostru, iar gîndirea sa e una temeinică, cum îl intuiam pe la începutul deceniului trecut. De aceea, îl salut prieteneşte!

Am citit cu interes lotul convocat de Lucescu, nu-i văd nici un cusur, decît acela că F.R.F. s-a trezit în ceasul din urmă, cînd arcul s-a rupt şi trezirea n-are rost; întreb: de ce atîta somnolenţă?! Asta pentru că visul cu Spania nu era o socoteală privată, ci una, a noastră, a tuturora!

Serios se trudeşte în rugby, sport de care ne amintim doar de sărbători, precum această vizită a Noii Zeelande, ţară ce pare a-şi închina energiile spre două munci: creşterea animalelor şi cultivarea bărbăţiei; splendid jocul românilor noştri, emoţionantă discreţia şi vigoarea cu care ne-am strecurat în elita jocului cu balonul turtit, de unde şi confirmarea zicalei din bătrîni: „nu vorbe, ci fapte!". Şi cînd mă gîndesc că rugbiul se joacă în matinee, fără spectatori şi fără larmă, aşa, de amorul curat al sportului...

P. S.: Îi mulţumesc scriitorului Pavel Bellu pentru epistola domniei-sale, închinătoare nu nouă, cît fotbalului ,anilor săi romantici. Îmi permit să dau lumii epigrama „oferită", F.R.F. ad litteram: „Capetele de aici / Produceau cîndva lumină! / Numai capul cu şorici / N-a produs decît slănină".

Teodor BULZA

LACAN ȘI DIALECTICA SUBIECTIVITĂȚII

Jacques Lacan face parte din categoria acelor personalități care, prin scrierile, prin reflecția, ca și prin viața lor, transformată într-un fel de operă sui-generis, participă la configurarea contururilor unei epoci, modelînd-o și modelîndu-se într-un proces de interacțiune, complex și greu de definit, cu serii întregi de factori conștienți sau inconștienți. De la începuturile manifestării sale în plan științific (în anii '30) și pînă la moartea sa (septembrie '81), el desfășoară o activitate teoretică, analitică, de învățămînt care se situează în punctele nodale ale mișcării de idei din vremea noastră. Deși lucrările sale din perioada de început au reținut atenția, Lacan ajunge să fie ascultat dincolo de granițele domeniului căruia i se consacră – teoria și practica psihanalitică – în anii '60, anii de apogeu ai structuralismului, cînd textele sale (reunite în volumul „Scrieri", Seuil, 1966) ajung să exercite – alături de cele ale lui Althusser, Foucault, Lévi-Strauss – un impact extraordinar în cîmpul științelor umane.

O privire globală asupra traseelor activității lui Lacan ne indică o propensiune pentru un discurs oral care, prin refuzul de a fi doar expunerea a ceva prefabricat, elaborat anterior, amintește, peste timp, de discursul socratic. Întîlnim ca și la acesta o acuitate interogativă, o profunzime și o forță bulversante, ca și un pronunțat gust al paradoxului sau, poate, mai exact, necesitatea paradoxului datorită adîncimilor la care ajunge să foreze. Prelegerile sale se construiau după o mișcare sinuoasă, imprevizibilă, preocupate nu de transmiterea unei învățături, ci de articularea unui discurs. „El expune – scria mai demult Octave Manoni – nu tocmai o cercetare – nu-i place acest cuvînt – ci interogațiile, tentativele de răspuns, retușurile și descoperirile grație cărora se precizează încet, prudent, și, uneori, îndrăznet o teorie". Această dinamică se materializează într-un stil (prezent, de asemenea, în scrieri) foarte diferit de cel al discursului științific tradițional. E un stil figurat, poetic, dens, pasionant, fascinant, pentru unii, prea tehnic, ininteligibil, simplă acrobație verbală, pentru alții.

Menținînd în centrul teoriei și practicii psihanalitice problematica inconștientului, Lacan o articulează (urmînd, în această privință unele sugestii freudiene) cu cea a limbajului și a structurării subiectului. S-ar putea spune, desigur simplificînd enorm, că discursul lacanian este un fel de imn, o sărbătoare a limbajului, atît prin analiza rolului său – nu doar instrumental, comunicativ, ci constitutiv în arhitectura subiectului, cît și prin exultanța, prin profuziunea, ca și prin forța sa, prezente în chiar textele pledînd asemena teze. Ținta unui asemenea discurs este – cum afirma Lacan – de a surprinde o logică, însă nu una care ar pune o ordine în lume, ci una care ar ține seama de dezordinea sa, de ceea ce inconștientul are indicibil, incomplet, inclasabil. În ansamblul lor, textele lacaniene ne permit să sesizăm, să deducem această logică a cărei articulare se face prin convertirea, prin transformarea radicală a unor date ale lingvisticii. Astfel, dacă în concepția lui Saussure, sensul este rezultanta unui raport analogic, de corespondență între semnificant și semnificat, pentru Lacan acest raport nu mai funcționează. Bara – care în algoritmul saussurian indica unirea celor două componente ale semnului – devine o barieră și trimite la două ordini distincte, marcînd totodată o rezistență la semnificație. Semnificantul e cel care prin intîietatea și autonomia sa joacă un rol hotărîtor, punîndu-și amprenta asupra sensului. El produce efecte uzitînd de două procedee fundamentale: metafora sau condensarea (constînd în substituirea unui semnificant cu altul) și metonimia sau deplasarea (conexarea unui semnificant cu celălalt în cadrul unui lanț semnificant). În contrast cu perspectiva clasică, care consideră semnificantul ca o modalitate de reprezentare a unei semnificații ,pentru subiect, în concepția lacaniană „semnificantul este ceea ce reprezintă subiectul pentru un alt semnificant". Desemnat în discursul pe care îl ține prin pronumele personal (eu), subiectul aflat în poziție de enunțare apare decalat, excentrat în raport cu enunțul produs. Eul apare ca indice al subiectului care enunță, fără însă a-l semnifica. În acest fel, înțelegerea subiectului nu este posibilă decît pornind de la această diviziune, de la acest clivaj constitutiv care își are cauza în limbaj. „Efectul limbajului – scrie Lacan – este cauza introdusă în subiect. Prin acest efect el nu-și este sieși cauză. (...) Căci cauza sa este semnificantul fără de care n-ar fi nici un subiect în real". Oprindu-se la dialectica subiectivității, la instanțele care în perioada infantilă joacă un rol determinant în constituirea subiectului uman, Lacan relevă rolul simbolicului, al imaginarului și al realului, trei ordini fundamentale în structurarea subiectului. În cadrul acestora, ordinea simbolică – al cărei model formal îl constituie limbajul, fără însă a fi reductibilă la acesta – reprezintă un factor primordial. Prin intrarea în ordinea simbolică, subiectul își cîștigă însemnele specifice, depășind ordinea imaginară, caracteristică primilor ani din dezvoltarea copilului. O relație duală, un eu care se confundă cu tot ce-l înconjoară, fiind nediferențiat, o lume a fantasmelor sînt treptat înlocuite cu o relație ternară (reprezentată de numele tatălui, ca simbol al ordinii simbolice, al sensului universal). Ordinea simbolică, ordine a limbajului, a legii, a culturii permite copilului să se situeze în raport cu părinții, să fie recunoscut ca un subiect, ca o ființă umană, pornind de la vorbirea, de la discursul celuilalt. Intrarea în ordinea simbolică marchează o ruptură, o separare față de instanța anterioară, diferențierea imaginarului față de real și, concomitent, tentația unei permanente reîntoarceri la această situație securizantă. În acest sens, se poate vorbi, deci, de subiect ca efect al semnificantului și de dorință ca obiect înscris în subiect. Obiect absent, lipsă, permanentă căutare a ceva pierdut, de negăsit în real, dorința e cea care determină fugacitatea semnificațiilor, jocul lor, înscriindu-se indirect în discurs, datorită permeabilității manifestate în lanțul semnificant. Inconștientul devine, astfel, discursul despre celălalt, discurs în care se marchează dorința de celălalt. De aceea, „în ipoteza unui inconștient-limbaj (limbajul-condiție a inconștientului) dorința „nu se exprimă" în cuvînt, discurs, obiect sau semnificant, ci acestea sînt limbajul dorinței, semnificația dorinței. A spune că fără limbaj nu există dorință (inconștient), înseamnă a spune, de asemenea, că orice limbaj este limbajul dorinței" (Elisabeth Roudinesco).

Urmărind această dialectică a subiectivității, în raporturile sale cu limbajul, Lacan a dezvoltat un discurs care – așa cum aminteam – urmărește parcă mișcarea inconștientului, pe care își propusese să-l exploreze, tinzînd nu numai în plan teoretic, ci și practic, textual, spre un nou statut al discursului științific.

Ioan VULTUR

---

din literatura universală

Alberto Moravia

Vorbe de actriță

După ce fusesem în turneu prin toată Italia cu „Domnișoara Iulia" de Strindberg, interpretînd pentru întîia oară în viață rolul principal, abia dezmembrată compania, mă prăbușii. M-am închis în odaia mea și n-am mai ieșit. În privința meselor, mă descurcam așa; luam prin deschizătura ușii tava pe care mi-o întindea mama, îmbucam cîte ceva și mă reașezam în pat stingînd lumina. Nu mai aveam nici un chef să trăiesc. Dar nu dintr-un motiv precis; ci pentru că îmi părea că e prea anevoie să trăiești și n-aveam destulă vlagă să o fac. Uneori murmuram, cu ochii căscați în negură: „De-aș muri cît mai iute". Dar nu era nici descurajată, nici, dezgustată, nici amărîtă, numai ostenită eram.

Mă gîndeam la moarte, firește; dar, ciudat, moartea aceasta n-o întrevedeam în viitor, ci situată în urmă, în trecut sau, chiar, înaintea trecutului. Întocmai, pentru că ne aflăm între două morți; din prima venim; ne ducem spre a doua. Cea dintîi însă e mai sigură deoarece, să zic așa, am trăit deja experiența ei. Dacă, de fapt, moartea nu este nimic, cum cred că și este, atunci eu acest nimic l-am trăit deja înainte de a mă naște, și prin urmare îmi pare mai convingător și mai odihnitor decît celălalt nimic, nesigur și fantastic, care mă așteaptă la capătul vieții. Astfel, cînd spuneam: „De-aș muri cît mai curînd", în realitate, înțelegeam: „De m-aș întoarce cît mai degrabă îndărăt, de m-aș înturna de unde am venit". Toate acestea, firește, nu erau așa de clare în mintea mea cum le expun aici. Dar eu știam că acesta le este, mai mult ori mai puțin, sensul.

Într-una din dimineți, în vreme ce stau în pat, ca de obicei, pe întuneric, am un acces de tuse și un fel de gust de sînge în gură. Trebuie știut că între paisprezece și șaisprezece ani am trăit într-un sanatoriu la munte, pentru că aveam un început de ftizie. Îndată, abia intuit acel gust, m-am simțit inundată de o bucurie nesfîrșită. Iată, voi lăsa baltă totul: teatru, publicitate, notorietate, invitații, interviuri, totul, și mă voi „întoarce" la sanatoriu, căruia îi revedeam deja, cu anticipată mulțumire, lungile culoare, saloanele absolut identice, ferestrele ale căror geamuri, după anotimp, ba furnicau de fulgi rătăcitori de omăt, ba străluceau de radioasă, ireală, lumină solară. Cuvîntul „întoarsă", pe de altă parte, avea pentru mine un sens anume; de parcă, în loc să o fac pentru a mă însănătoși, voiam să revin la sanatoriu spre a muri. Dar nu mă gîndeam nicidecum că aș fi murit fizic. Cunoșteam boala; eram convinsă că aș fi scăpat cu bine și de data aceasta. Nu, îmi părea că moartea spre care tindeam, ca spre o adevărată odihnă, însemna să mor numai în privința vieții noi și trudnice care mă aștepta în viitor, reîntorcîndu-mă, repetînd ceae ce trăisem deja.

Cînd, spre amiază, ca de obicei, mama ciocăni la ușă pentru a-mi trece tava cu prînzul, mă dusei să-i deschid și i-am spus: „Vino, înăuntru, totuși. Am ceva să-ți zis".

M-am așezat pe marginea patului, am încercat să tușesc din nou, dar n-am mai izbutit. Zisei: „Trebuie să te anunț că mă simt rău și va trebui să merg la sanatoriu cît de curînd".

„Cum, adică, ți-e rău? Ce ai?"

„Am scuipat sînge. Se pare că boala a revenit".

„Dar e imposibil. Radiografiile arătau că erai complet vindecată.".

„Vom face alte radiografii și se va vedea că m-am îmbolnăvit din nou".

„Ce tot spui? Nu se poate".

„E atît de posibil încît voi telefona îndată la clinică pentru a-mi rezerva un loc".

„Binișor, ce-ți veni? Cine ți-a băgat în cap asta? Cum de ești așa de sigură?"

„O simt. Și apoi am văzut sîngele. Ce mai vrei încă?"

Mă privi și o privii. Atunci i-am urat expresia de mulțumire de pe fața rotundă cu trăsături fragile și parcă micșorate de grăsimi și mă gîndii: „Acum o spune, ai să vezi că o spune". Și într-adevăr: „Ce nenorocire! Tocmai acum cînd .. ."

„Cînd?"

„Ei, cînd culegeai roadele atîtor eforturi".

„Ce roade, care eforturi?"

„Cînd talentul tău de actriță e în sfîrșit recunoscut".

„Ce talent?"

„Negi pînă și faptul că ai talent?"

„Și chiar admițînd că îl am, ce importă?"

„Cum, ce importă? Asta importă mai mult și mai mult".

„În ochii tăi, pentru mine, nu".

„Începeai să-ți faci un nume, să fii cineva, se vorbea deja despre tine ca de o sigură promisiune a teatrului italian și, deodată, iată; totul va trebui refăcut. Cît sînt de nenorocită. Asta chiar că nu ne lipsea deloc".

Ne privirăm iar în tăcere. Atunci, pe neașteptate, am priceput cu toată limpezimea că discuția dintre mama și mine nu avea ca subiect boala. Acel gust de sînge din accesul de tuse nu era de origine tuberculoasă; eram convinsă de asta. Nu, subiectul conversației era faptul de a trăi și de a avea poftă să trăiești. Eu nu aveam chef să trăiesc; sanatoriul în care voiam să mă întorc era, în realitate, pîntecele matern din care ea mă expulzase cu forța, atunci cînd, așa cum foarte potrivit se spune, mă adusese pe lume. Eu, această lume o disprețuiam din tot sufletul; și așa se explica nostalgia mea după întunericul originar. În loc să-i spun: „Du-mă la sanatoriu", ar fi trebuit să-i zic: „Du-mă iar înlăuntrul său, ba chiar mai în urmă, la acel nimic care eram înainte ca tu să mă fi conceput". Dar spune-i asemenea lucruri unei făpturi ca mama. Ca orice mamă chiar. Tăcui un timp, apoi o întrebai:

„Se poate ști ce-ai gîndit cînd m-am născut?"

„Cum adică?"

„Nașterea unui copil, la urma urmelor, e rezultatul unei alegeri. Vrei sau nu vrei să aduci pe lume un copil. Tu o voiai, nu?".

Traducere de Viorica BĂLTEANU

(Continuare în pag. 6)

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel.: 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index: 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 44 (714) 6 NOIEMBRIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

TEMEIUL VIEȚII - PACEA

Stă în puterea noastră să edificăm o lume mai bună, un viitor sigur și fericit generațiilor care ne vor urma. Stă în puterea noastră, a oamenilor care formăm la un loc lumea de azi, să ne unim în fața dezastrului, să-l preîntîmpinăm acum, înainte de a fi prea tîrziu pentru toți. Șansa păcii există în noi, în hotărîrea fermă de a spune un NU hotărît abominabilei curse a înarmărilor, armelor nucleare, cum și aglomerării, fără precedent, a armamentului clasic și nuclear pe teritoriul Europei. Cifrele comparative ale cheltuielilor pentru distrugere în raport cu ceea ce s-ar putea realiza din aceeași sumă spre binele omenirii devin simple constatări statistice, fără viață, de vreme ce, pe fondul a mii de rapoarte alarmante făcute de specialiști din toate domeniile, o bună parte din inteligența științifică și tehnică a lumii e canalizată cu obstinație, spre perfecționarea arsenalelor militare. Nu este timp pentru întrebări retorice, nu este timp pentru meditații defetiste. Popoarele vor Pace și o spun într-un singur glas, de fiecare dată cînd se simt umilite de umbra rachetelor de toate tipurile care amenință fiecare petec de pămînt viu cu distrugerea.

Apelul pentru dezarmare și pace al Frontului Democrației și Unității Socialiste, făcîndu-se ecoul voinței de pace și independență al întregului popor român, c'amează lucid, în numele dreptului la viață liberă a fiecărei națiuni, pentru fermitatea și acțiunea unită a tuturor popoarelor iubitoare de pace, în fața pericolului crescînd ce apasă asupra omenirii, perfect conștient că „echilibrul" nu înseamnă arsenaluri în continuă creștere și perfecționare, ci dezarmare, lichidare a decalajelor dintre state, instaurarea unei noi ordini economice – condiții esențiale ale stabilității politice și economice mondiale.

Dar, cu toate că nu mai e loc pentru nedumeriri, întrebări firești stau pe buzele fiecărui cetățean cinstit și lucid al lumii: „În interesul cărei alte planete decît Pămîntul se întîmplă toate acestea?", „Cine-i atît de absurd să mai creadă că, în condițiile armelor de distrugere în masă va putea supraviețui nevătămat?" ș. a....

Stă în puterea noastră, a oamenilor de pretutindeni, cei ce credem în viitorul copiilor și al copiilor-copiilor noștri să răspundem uniți acestor chinuitoare interogații, cu toată puterea ființelor noastre – superioară oricărei tehnologii militare –, printr-o acțiune comună pusă sub semnul dreptului fundamental la existență, pace și libertate. Să ne privim mîinile, chipurile, truda, pînă ne vom deștepta că fiecare dintre noi este reflectarea celuilalt, a tuturora, o unică ființă doritoare de viață și vom simți atunci că imensa șansă a păcii există în noi.

ORIZONT

ÎNDEMN PENTRU PACE

Să nu mai fie-n glia lumii
răni de tranșee, pentru care
nici pînza bolții nu se-ajunge
să le-nvelească-n vindecare.

Să nu mai fie cerul lumii
rănit de zboruri explozive,
care-ar putea surpa tot globul
într-o uitare, sub Ninive...

Să nu mai fie-n matca lumii
stratul enorm, malign, de plagă,
în care, larg, sămînța morții
de un deșert aprins ne leagă.

Aurel TURCUȘ

CONȘTIINȚA PATRIOTICĂ

Puternic sentiment social, generat pe temeiuri de apartenență continuă și statornică la un pămînt al muncii și vieții comunitare, patriotismul a cîștigat, în timp, noi și noi date de definiție. Un mare salt calitativ al dragostei de patrie s-a produs atunci cînd comuniștii s-au afirmat pe scena prefacerilor societății românești. S-au instituit atunci condițiile, progresiv valorificate în timp, pentru a se realiza cea mai puternică sudură între patriotism și spiritul revoluționar, bazat pe înțelegerea sensului istoriei și a rolului partidului de continuator al unor tradiții neîntrerupte de luptă a maselor pentru libertate națională și socială, pentru progres. Comuniștii au sădit adînc, în structurile conștiinței naționale, convingerea că a-ți servi patria înseamnă a converti sentimentul în acțiune, a lupta pentru transformarea realităților ei în consens cu legitățile devenirii sociale, a te angaja activ în făurirea conștientă a unui destin previzibil.

Ordinea socialistă a vieții a dat unității dintre sentimentul patriotic și conștiința revoluționară noi orizonturi și dimensiuni de împlinire. Pe temeiul unor profunde transformări existențiale și ca urmare a unei vaste munci educative, oamenii pămîntului românesc înțeleg astăzi că deplina exprimare a iubirii de țară este indisolubil legată de făurirea, aici și acum, a destinului socialist și comunist al României. Ca realitate nemijlocită, în care trăim și muncim, patria ne solicită prezența dinlăuntrul structurilor ei, experiența construcției revoluționare a noii societăți arătîndu-ne azi, mai limpede ca oricînd, că tot ceea ce am făurit pînă acum este rodul exclusiv al muncii noastre. Iată de ce în spațiul de semnificații al patriotismului nu încape și nu poate să încapă, în vreun fel anume, altceva decît angajarea efectivă în procesul real al transformărilor revoluționare pe care le înfăptuim. Cu deplină justificare și în spiritul judecății care își face din adevăr pîrghie primordială, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia – în cuvîntarea la adunarea festivă consacrată celei de a 50-a aniversări a „Scînteii" și sărbătoririi Zilei presei, precum și la deschiderea noului an de învățămînt – că formarea conștiinței patriotice și revoluționare implică combaterea fermă a concepțiilor retrograde care mai pătrund la noi, alimentînd iluzia obținerii traiului mai ușor, prin părăsirea țării și căutarea lui aiurea, pe meridiane care au îngrămădit destule avuții prin exploatarea și asuprirea de tip colonial. Reala iubire de țară n-are a face cu tentația binelui cu orice preț, inclusiv cu prețul înstrăinării. Noi, cei care trăim și muncim aici, pe acest pămînt, căruia îi datorăm însăși ființarea noastră, știm bine că suișul prin timpi de realizare socialistă este presărat cu greutăți, că ne-am angajat la o operă de construcție ce merge pe căi adesea inedite, dar avem profunda satisfacție și mîndrie patriotică

Prof. dr. Gheorghe ȘORA

(Continuare în pag. 3)

Bodrogu Nou

convorbiri

Cu istoricul DUMITRU BERCIU

Coștei

Dumitru Berciu, născut în satul Crăgești, comuna Sisești, județul Mehedinți. Istoric și arheolog. Profesor doctor docent la Universitatea din București. Actualmente director al Institutului român de tracologie. Lucrări mai importante: „Arheologia preistorică a Olteniei", „Contribuții la problemele neoliticului în România în lumina ultimelor descoperiri", „Cultura Hamangia", „Buridava".

– Stimate tovarășe profesor, Dumitru Berciu, sînteți un mit. Fascinat de mirajul uluitoarelor dumneavoastră descoperiri arheologice, vă caut locul foarte aproape de Schliemann...

– Sau lîngă Pârvan... Pârvan a fost un mister hiperbolic. Dispunea de o intuiție fantastică. Pasiunea pentru antichitate, adică pentru istoria de acasă l-a captivat. Prima sa revelație: se descoperise pe sine, după asta s-au inventat întrebările – **de unde ne tragem? cine sîntem?** Ptolemeu a fost la început, cînd încă nu beneficiam de ajutorul carbonului 14, și continua să fie, pentru Măria-Sa, un cronicar laconic; Strabon o integrală... „Și cine – și-a zis – poate să vorbească despre obîrșia românilor, mai bine decît mine care sînt român, și trăiesc pe acest pămînt... Voi face dară pămîntul să vorbească...: să-mi regăsesc neamul".

– Care sînt recentele descoperiri făcute de dumneavoastră pe șantierul de la Ocnița?

– Am descoperit un număr foarte mare de inscripții care datează de la sfîrșitul sec. I i.e.n. și fac dovada cunoașterii despre strămoșii poporului român a scrierii latine (sau cu litere latine), cu un secol și jumătate înaintea cuceririi romane.

– Aceasta confirmă...

– ...că nivelul de civilizație al geto-dacilor era ridicat, permițîndu-le, așadar, autohtonilor, să asimileze civilizația mediteraneană. Impotența descoperiri mai constă și în conținutul inscripțiilor respective; unele redau antroponime, altele dau (pe unul din fragmentele ceramice se află încrustat cuvîntul: **Buridava**) toponime, și cu o frecvență impresionantă prescurtări de tipul: **BR**, pe altele **BUR** și **REB**.

– Așadar, după investigațiile făcute în „arhivele tăcute ale pămîntului" cum Odobescu, cu adînc înțeles istoric, numea în Pseudokynegeticos, cîteva din movilele Cîmpiei române, în care bănuia urmele unei convețuiri a cărei vechime ajungea la aproximativ un milion de ani, și nu 30.000, la cît ne opream înainte de 23 August 1944, ați localizat cu precizie, în mod convingător și documentar, centrul dacilor buridavenses menționați de geograful grec Ptolemeu.

– Burii au fost amintiți, într-adevăr, de acesta, dar superficial, și în afară de aceasta nici nu-i hotărnicește. Pârvan a fost cel care a localizat pentru prima oară Buridava-dacică, în părțile subcarpatice ale ținuturilor Vilcii și Argeșului, pînă pe culmile Sebeșului și Făgărașului. Un teritoriu vast, imposibil de scormonit centimetru cu centimetru. Și numai o întîmplare a făcut să fie găsită...

– Se mai întîmplă și minuni!

– Pasionatul arheolog govorean, Gheorghe I. Petre, umbla cu traista, bătînd Vilcea în sus și în jos, după cioburi. Și urcînd la Ocnele Mari a avut surpriza să descopere un adevărat depozit, pe care l-a strămutat în muzeul său din Govora-Băi. Dar, înainte de el, pe „Dealul lui Nache", învățătorul Moșneanu Gheorghe recoltează de la suprafața solului fragmente de factură dacică, smulse din adînc de brăzdarul unui plug. Ambii „conchistadori" nu și-au dat seama că acolo ar fi centrul unional tribal Buridava, una din cetățile de reședință ale lui Burebista. S-a lansat chemarea la cercetare și am venit.

– Puteți reconstitui, bazat pe adevărul științific, o clipă din trecutul acestei dave?

– După cucerirea romană, denumirea

Întrevedere consemnată de Florian Grigore PUPĂZĂ

(Continuare în pag. 6)

cronica literară

Gabriel Liiceanu

Încercarea în politropia omului şi a culturii

Ed. Cartea Românească, 1981

Din familia spirituală a lui Constantin Noica, înţelegînd prin aceasta, dintre aceia care îmbină raţionamentul cu artisticul şi cu o înaltă demnitate morală şi umană, Gabriel Liiceanu nu se dezminte nici în cea de-a doua carte a sa, **Încercare în politropia omului şi a culturii.** Mai puţin unitară prin natura sa, fiind o culegere de studii, decît prima apariţie editorială, axată, aceasta din urmă, pe o singură problemă, tragicul, şi o singură idee, tragicul ca depăşire a limitei, **Încercarea...** debutează printr-o explicaţie: ce este **politropia?** La un moment dat, înţelegem, spiritului european i-a fost dat să aleagă între omul ahileic, model de „impunătoare (dar sumară) simplitate", şi omul odiseic, polimorf, „versatil **(polýtropos)** şi mincinos". Între fiinţa unitară, monolitică a lui Ahile şi cea plurală şi contradictorie a lui Odiseu, civilizaţia noastră a preferat să o urmeze pe cea de-a doua. „A prefera" este un fel de a spune, deoarece alegerea a fost mai degrabă impusă: intrat într-un proces de degradare a miturilor, omul european (prin exponentul său spiritual originar: grecul) cunoaşte astfel de timpuriu fărîmiţarea fiinţei sale, lipsa unui tot de ordin religios, filozofic sau de orice altă natură, dar de aceeaşi greutate, care să-l împingă pe un unic făgaş. Cu acestea lămurite, afirmînd ca pe o fatalitate **politropia** noastră funciară, Gabriel Liiceanu intră direct în miezul unei întrebări **Filozofia, o ştiinţă?** şi demonstrează cu acest prilej că scopurile şi mijloacele ştiinţelor nu sînt sau nu mai sînt şi cele ale filozofiei. Sarcina ei, modul ei specific de a fi urmăresc să arate omenescul din om şi lucruri, şi să redea astfel omului sensul lui pierdut de-a lungul istoriei. Iată aşadar o primă încercare a autorului de a-l reduce pe Odiseu la Ahile, căci în măsura în care filozofia ar mai fi posibilă, în măsura în care locul ei nu a fost definitiv luat de alte modalităţi de a gîndi şi a acţiona, **politropia** este o stare încă supusă ameninţării, o stare în care noi ne aflăm temporar şi din care cîndva am putea ieşi recîştigînd simplitatea ahileică, poate altfel decît sub forma ei sumară, fiind însă negreşit obligatorie atîta timp cît întoarcerea la filozofie se impune, după cîte înţelegem, cu o imperioasă necesitate în aşa fel, încît punctul de vedere al naturii impus de ştiinţe să-şi afle contrapondere în „felul **egocentric** (s. n., V. P.) de a fi al spiritului", propriu filozofiei. Asupra acestei consecinţe, rezultînd direct din reflecţiile primelor pagini, Gabriel Liiceanu nu pronunţă din păcate nici un cuvînt.

Cea de-a doua încercare a lui G. Liiceanu de a-l reduce pe Odiseu la Ahile este, surprinzător, chiar tema adevărată a cărţii, care nu poate fi **politropia** omului şi a culturii, aşa cum anunţă titlul, ci posibilitatea, iarăşi unificatoare, de **a simboliza** a omului în general. În linii mari, **simbolului** şi mecanismelor sale le sînt dedicate cele mai multe capitole: **Parabola alfabetului armean** (excepţional studiu asupra consecinţelor introducerii scrierii cu litere noi la armeni, diferite de cele ale perşilor pe care le împrumutaseră pînă atunci, act de incalculabilă importanţă pentru cultura armeană, grăitor pentru cea ce înseamnă **limba** în viaţa unui popor), **Geneza şi structura simbolului artistic, Simbolul lingvistic şi simbol artistic,** momentul Cassirer, **Simbolismul limitei în artele plastice,** opera de artă în gîndirea heideggeriană ca „simbol al luminării şi ascunderii"...

Aria culturală pe suprafaţa căreia se mişcă Gabriel Liiceanu — cu o mobilitate neobişnuită — acoperă filozofia, hermeneutica, lingvistica, teoria artei şi literaturii. Este oarecum firesc ca, pe lîngă reflecţiile de interes deosebit pe care le poate produce o gîndire formată la încrucişarea atîtor discipline fundamentale stăpînite admirabil, şi, în esenţa ei, deprinsă cu paradoxul şi metafora, instrumente care ne-o apropie şi o fac accesibilă atît cît este necesar, să întîlnim şi unele contradicţii dintre care ne mărginim la a vorbi lapidar despre una singură. În capitolul de largă deschidere teoretică **Simbol lingvistic şi simbol artistic,** Gabriel Liiceanu, făcînd pe cîteva pagini distincţia dintre semnul lingvistic şi cel pictural, preia o teorie lingvistică a cărei valabilitate nu a fost pusă încă în discuţie de către lingvişti dar căreia Gabriel Liiceanu ar fi putut să-i aducă o tardivă dar totuşi utilă critică, cu atît mai mult cu cît el este un foarte bun cunoscător al filozofiei lui Heidegger, pe temeiul căreia ar putea fi întreprinsă respectiva critică. Despre ce e vorba? Autorul aduce ca argument în sprijinul diferenţierilor sale concepţia mai veche a şcolii de la Praga, pe bazele căreia s-a fondat, după cum se ştie, fonologia modernă, de esenţă experimentală. Potrivit acestei concepţii, cuvintele sînt alcătuite din morfeme, cele mai mici unităţi purtătoare de sens, care, la rîndul lor se compun din foneme, unităţi minimale, lipsite de sens. Combinarea fonemelor între ele, spre a forma morfeme, a morfemelor spre a forma sintagme... şi aşa mai departe pînă la obţinerea textului, implică ideea inacceptabilă potrivit căreia, în timpul receptării unui mesaj, noi auzim mai întîi nişte sunete cărora, ulterior, le înţelegem semnificaţia, cînd, după cum arată Heidegger în **Fiinţa şi timpul,** în **Eseuri şi conferinţe,** dar şi în **Originea operei de artă** (pe care Gabriel Liiceanu o discută pe larg într-unul dintre capitole), pentru ca un sunet să aibă un sens, el trebuie să-l aibă de la început: urechea nu aude, aşadar, o înşiruire de vocale şi consoane pentru ca mai apoi să vină şi sensul, ci înţelege din primul moment că este vorba de cuvîntul **avion** căruia, ulterior abia, i se descoperă natura sonoră ca şi faptul că e compus din fonemele **a,** şi **v,** şi **i,** şi **o,** şi **n.** Trăim într-o lume de sensuri în virtutea cărora sunetele înseamnă ceva, şi nu într-o lume de sunete care prin acumulare semnifică ceva. Observaţia poate să pară meschină, dar importanţa ei este capitală, credem, pentru lingvistică, obligată — dacă ideea heideggeriană s-ar impune — să-şi revizuiască fundamentele uneia dintre ramurile sale (posterioare semanticii în ordinea studiului şi gîndirii ei, ne referim la fonetică), importantă însă şi pentru afirmaţiile autorului român asupra semnului pictural, întrucît nici opera de artă nu poate fi privită cu un ochi complet nud, ci cu un ochi structurat deja de mulţimea tablourilor văzute, de legile genurilor, de modă, de teorie chiar. Pe acest teren, semnul lingvistic şi cel pictural se întîlnesc mai degrabă decît se opun.

Vasile POPOVICI

Nicolae Dolângă

Veghe solară

Ed. Eminescu, 1981

Aflate sub aceeaşi fascinaţie blagiană ca volumul de debut **Ţărmul cuvintului,** versurile din **Veghe solară** definesc orizontul poetic al lui Nicolae Dolângă. Lipsa de grabă a debutantului din 1974 este efectul încrederii în existenţa unui teritoriu liric propriu, oricînd explorabil. Proteismul nu intră în apanajul poetului, spectacolul schimbărilor de registru nu-l interesează decît în interiorul aceluiaşi univers, şi doar la nivel prozodic, deci nu este nici o dificultate să refacem legăturile între cărţi. S-ar putea spune că Nicolae Dolângă goleşte constant o vină poetică descoperită de el, o goleşte de un scris continuu, pe care arbitrar îl întrerupe cîte o copertă cu un alt titlu.

Să definim poezia lui Nicolae Dolângă prin ceea ce nu este ea. Mai întîi nu este o lirică cerebrală. Hedonismul imaginii transpune dezinvoltul peregrinaj într-un „pămînt nestemat", numit cu insistenţă în limbajul metaforelor lunare sau solare. Poetul concurează cu sine, (dar şi cu contextele eterne ale poeziei), în metamorfozarea motivului selenar („piinea lunii", „caii lunii", „ciutura lunii", „albul lunii poloboc", „minjii lunii", „ale lunii albastre grape", „potcoava lunii", „crinul lunii", „suveicile albastre ale lunii" etc.), dezvăluind o obsesie. Poezia sa nu vizează extensia ci adîncirea eternităţii în clipă, a cosmosului într-un „uitat sătuc", a poeziei în sunet. Invocarea lui Blaga şi a tradiţionalismului este îndreptăţită (nu neapărat strivitoare), cu atît mai mult cu cît spaţiul almăjan al lui Nicolae Dolângă „de sub ecuatorul inimii mele", reface în imaginar propensiunea mitică: „Ţărani de strigăt vin din grîul crud / Ducînd în palme brazdele-aburind, / De mii de ani cu inima i-aud, / În roza ei de-apururi îi cuprind" **(Izvor).**

Avînd conştiinţa că există un „ţărm al cuvîntului" (benefică luciditate!) Nicolae Dolângă tentează, sub aparenţa supuşeniei, margini îndepărtate. Esenţa muzicală a limbajului, cu sugestii folclorice, tonurile dulci potrivite poetizării unui „vînăt mit", uşoarele accente patetice ale poeziei, în fond patriotice, sînt opţiunile sale, epurate mult în **Veghe solară,** superior celorlalte două cărţi. Pradă intuiţiei muzicale, nesupravegheat, verbul poetic iese adeseori umilit din încercarea de a transcende un „ţărm", eşuînd în simple platitudini. Volumul **Simple miracole** abundă în asocieri şi gramatical secătuitoare de sens, ca: tulpina curcubeului, sania nădejdii, aripa clipei, veveriţele nostalgiei, Colţul Speranţei, rădăcina zilei, gîtul izvoarelor, pasărea dragostei, pasărea azurului, vocala plecării, vocalele ochilor, ferestrele speranţei, Umbrele iubirii (din păcate **etc.**) Nicolae Dolângă mai are de străbătut un drum pînă la „ţărmul cuvîntului" spre care tinde.

Brîndușa ARMANCA

Cronica măruntă

Excepţională, dar catedrală. Ocupîndu-se de „machetarea" spaţiului poetic păunescian, în **România literară** din 22 oct. 1981, Ioan Adam emite, ferm, dar hotărît, dacă ar fi să ne însuşim sistemul dumnealui de disjunctivare, uimitoare judecăţi de valoare: „Antologată lirica păunesciană este excepţională, dar are frumuseţea dramatică a catedralelor pustiite, reduse la pura arhitectonică..." Curat reduse! ● **Restrictivă însă diminuantă.** Acelaşi, în acelaşi număr al aceleiaşi reviste, cu aceeaşi ocazie, despre acelaşi poet spune, însă, alta şi mai logică: „E de ales, într-un cuvînt, între perspectiva măritoare (dar restrictivă) a esenţelor şi viziunea elastică (însă diminuantă a ansamblului". ● **Cu Petru tăgăduitorul printre critici.** „Nu ştiu absolut nimic despre Aurel Pantea", mărturiseşte un binecunoscut critic al actualităţii literare în încheierea analizei consacrate volumului „Casa cu retori". Îl credem pe cuvînt şi atunci cînd se lapădă (strategic?!) de un tînăr prozator (deşi, în realitate, vorba lui Nicolae Manolescu: „sînt, ca şi pînă **acum, cu ochii pe tine!"**): **„Nu ştiu ce va** face mai departe George Cuşnarencu". Sînt şi eu curios, şi mă întreb, vizavi de această nouă metodă critică: ionic, doric sau corintic? ● **Ce înseamnă cultura de performanţă?** Iată o întrebare la care răspunde admirabil Constantin Noica în ultimul număr al revistei **Steaua.** ● **Se înmulţesc moaşele.** După un excelent număr al **Vetrei** dedicat prozei scurte, după lansarea unei foarte interesante colecţii de profil a editurii timişorene **Facla,** după interesul sporit acordat de către critică „genului scurt" (reamintim că şi un număr recent al **Orizont**-ului a fost axat pe aceeaşi temă), iată că **Suplimentul literar-artistic al Scînteii tineretului** înapoiază (în chip de găsită) cu titlu de surpriză ideea revitalizării genului. Şi pentru a nu fi chiar deloc **original-original,** anunţul mai lansează şi noul concept estetic „proza de revistă", în istorica duminică de 25 octombrie A. D. 1981. Riscul pe care poporul nostru îl prevede pentru buricul copilului în cazuri similare, creşte şi pe această cale. ● **În cestiunea feminină.** Sîntem restanţi cu **Suplimentul Scînteii tineretului.** În numărul de acum cîteva săptămîni Cleopatra Lorinţiu şi Mariana Dănilă s-au croşetat în replici pe o pagină întreagă, pentru a ajunge abia înainte de semnătura ultimei, la concluzia că trebuie să dezbată problema feminină. **Cherchez la femme!**

Anemone POPESCU

P. S. Plasăm pe sub mînă acest P. S. **Suplimentului literar-artistic** pentru TOP. Cît despre topul propus de noi, în numărul viitor.

viaţa literară

ÎNTÎLNIRI

●Noua stagiune a cenaclurilor „Ars poetica", „Victor Eftimiu" şi „Timisiensis" a debutat printr-o întîlnire literară cu oamenii muncii de la Întreprinderea de morărit şi panificaţie din Timişoara. La reuşita acestei manifestări a celor trei cenacluri timişorene şi-au adus contribuţia şi scriitorii Ion Arieşanu, Aurel Turcuş şi Corina Victoria Sein. ● La Jamul Mare, judeţul Timiş, a avut loc o amplă manifestare cultural-artistică, la care au participat membri ai cenaclurilor de umor — „Ridendo" din Timişoara şi „C. S. Nicolaescu Plopşor" din Craiova fiind invitaţi şi scriitorii Damian Ureche, I. D. Teodorescu, Ion Velican, Aurel Turcuş şi Corina Victoria Sein. ● La Şcoala generală nr. 22 din Timişoara a luat fiinţă un cerc literar (condus de prof. Gabriela Dragodan), care i-a avut ca invitaţi, la prima lui manifestare, pe scriitorii Ion Velican şi Titus Suciu. ● Poeta Corina Victoria Sein şi-a lansat, la Liceul sanitar din Timişoara, recenta carte de versuri, „Somnul izvoarelor", apărută la Editura Eminescu. ● În cadrul celei de-a XI-a ediţii a „Zilelor culturii — permanenţe reşiţene", în 29 octombrie, la Casa de Cultură a sindicatelor, cenaclurile literare „Semenicul" şi „Conexiuni" au organizat o masă rotundă pe tema „Literatura mediului muncitoresc", cu participarea scriitorilor Ion Marin Almăjan, Petre Stoica, Titus Suciu, I. Iancu, I. Budescu, P. M. Dolângă, V. Bogdan. ● La sfîrşitul lunii octombrie, Biblioteca judeţeană Mehedinţi şi-a sărbătorit 6 decenii de activitate, împrejurare în care a avut loc o manifestare culturală, constituită din evocări, referate şi comunicări, susţinute de slujitori şi cititori de ieri şi de astăzi ai acestei instituţii.

A. T.

cenaclu

Şedinţa cenaclului Asociaţiei Scriitorilor din Timişoara şi al revistei **Orizont** a programat, în 3 nov. 1981, o şedinţă în cadrul căreia Şerban Foarţă a citit fragmente dintr-un volum de eseuri în pregătire. Referatul a fost prezentat de către **Cornel Ungureanu:** „...un comentariu, o sumă de comentarii despre ceea ce putem numi un stil Şerban Foarţă..."; „...e vorba de istoria ce devine literatură..."; „...Şerban Foarţă e personajul unui salon literar, tot ceea ce scrie se constituie în dialog..."; „...un şir de cercuri în care Şerban Foarţă încearcă să se închidă şi să ne închidă spre a ne iniţia...". Au luat cuvîntul: **Duşan Petrovici:** „...am aflat de la Ş. F. ce e istoricul. El rămîne în tot ceea ce face un admirabil poet..."; **Brîndușa Armanca:** „...o nebuneaască spontaneitate..."; **Marian Odangiu:** „...poetul are conştiinţa spectacolului, ca vechii aezi..."; **Mircea Mihăieş:** „...confesiuni agresive, pentru că textul nu ne vrea complici, ci adversari, parteneri de întrecere în istoria culturală la care participăm..."; **Marcel Tolcea:** „...acest joc al lui Ş. F. nu este gratuit, pentru că el cuprinde o realitate ce ni se cere explicabilă..."; **Crişu Dascălu:** conducătorul şedinţei, recapitulează principalele puncte de vedere emise şi trage concluziile asupra celor discutate.

În şedinţa de marţea viitoare, la orele 18, **Ion Monoran** va citi versuri. Referent: **Daniel Vighi.**

A. P.

*

În şedinţa din 29 octombrie a. c. a cenaclului „Adam Müller Gutenbrunn" au citit poezie şi proză Harald Dasinger, Otto Aczel, Bethina Gros, Richard Wagner, Hans Mokka, William Totok, Rudolf Kräuter, Ed. Schneider, Horst Samson, Johan Lippet, Balthasar Waitz, Helmuth Freundorfer, Herta Müller, Brigitte Zawadzsky. În încheiere au fost audiate poeme înregistrate de Paul Celan, în lectura autorului. În şedinţa următoare citeşte un ciclu de poeme Horst Samson.

*

În şedinţa din 30 octombrie a cenaclului „Franyo Zoltan", a citit Oberten Janos un fragment dintr-un roman cu tematică de actualitate. Referatul a fost susţinut de Illés Mihaly. Au luat cuvîntul Endre Karoly, Anavi Adam, Balint-Iszak Laszlo, M. Veres Zsuzsana, Sandor Istvan etc. În şedinţa urmtăoare se prezintă o piesă de teatru de Mirisz Miklos.

*

În prima şedinţă a cenaclului de limbă sîrbă a Asociaţiei scriitorilor din Timişoara a citit o piesă într-un act Lazar Ilici. Referent: Svetomir Raicov. Au luat cuvîntul: Jivco Miljn, Jiva Popovici, Gioca Jupunsky, Vladimir Ciocov. În şedinţa următoare poeme de Jiva Popovici. Referent Cedomir Milenovici.

L. A.

LAURENȚIU FULGA— ELOGIUL IUBIRII

1. La puțini dintre prozatorii de azi este evidentă o atît de obstinată revenire la același spațiu tematic — războiul — ca la Laurențiu Fulga. Zei tutelari ai scrierilor sale, Ares și Eros definesc mișcarea interioară a acestui spațiu omniprezent și revolut în care moartea este o ipostază deopotrivă a **războiului** și a **iubirii.** Aflate într-un raport de echivalență subterană, acestea din urmă reprezintă, în starea de experiență limită, o formă de confruntare cu și, apoi, de dejucare a alterității ființei: **războiul** potențează dedublarea, **iubirea** tinde să o anuleze. Dar determinările se pot petrece și în sens invers, și o asemenea împrejurare face ca în romanele lui Laurențiu Fulga relația ce se instaurează între cei doi termeni să nu presupună neapărat întîietate a unuia dintre ei, ca la Camil Petrescu de pildă, ci posibilitatea substituirii reciproce pînă la afirmarea deplină ori, dimpotrivă, pînă la anihilarea ființei umane, acestea depinzînd de atitudinea fiecărui individ. O asemenea posibilitate consumată la nivelul conștiinței devine obiectul demersurilor lui Laurențiu Fulga, în această multiplicitate a atitudinilor constînd premisele, dar și finalitatea lor. Avînd la îndemînă o experiență ce și-a relevat una dintre dimensiunile ei esențiale, scriitorul glosează pe marginea unor cazuri, mereu altele și, în profunzime, mereu aceleași.

Laurențiu Fulga nu optează însă nici pentru postura de **martor,** nici pentru aceea de **judecător,** cum se întîmplă, de obicei, în „romanele de război", de la Cezar Petrescu la Hortenzia Papadat Bengescu și de la Erich Maria Remarque la Arnold Zweig. Ori, cel puțin, nu o asemenea opțiune interesează în primul rînd. Lucru evident din faptul că Laurențiu Fulga **nu povestește** decît arareori. Nucleele epice sînt puține și lipsite de capacitatea de a propaga narațiunea, romanele nu comportă o tramă clar definită și deci reperabilă. S-a observat dealtfel că personajele cărților sale — deși numeroase, ca și situațiile prin care ele trec — pot fi reduse la un număr restrîns de variante. Așadar, nu o obsesivă nevoie de comunicare a **deja-trăitului** (ca dat autobiografic) — ceea ce formula romanului-document ar fi putut epuiza fără scăpări — acționează, ci necesitatea unor decantări interioare prin parcurgerea lui integrală.

2. Cel mai adesea, **iubirea** — prin urmare, ca termen de echilibru, iar nu ca replică a războiului — apare la Laurențiu Fulga în forma ei profană. Ritualurile care însoțesc împlinirea actului erotic nu are nimic metafizic în sine. Oamenii iubesc și sînt iubiți în limitele posibilității imediate de înlocuire a unei stări printr-o alta, diametral opusă. Dar împlinită numai ca atare, iubirea provoacă, asemenea războiului însuși, disoluția ființei. Există în romanul din 1977 al autorului, **Fascinația,** un episod, acela al venirii femeilor în prima linie, amestec de real și fantastic, unde, sub semnul lui Thanatos, războiul și iubirea ajung să se confunde pentru o clipă. Vestea venirii femeilor destructurează o ordine instaurînd o alta (cunoscută!); combatanții trec într-o lume a **amintirii** guvernată de Eros: „Pînă atunci arătaseră amarnici la înfățișare, priviri sumbre și obraji ca de iască. Sentimentul că au fost blestemați, nicicînd să nu mai aibă parte de femeile lor, îi sălbăticise și-i făcuse neoameni (...). Dar în clipa aceea o lumină mare se făcu parcă în ei și **nu era unul mai puțin om decît ceilalți.** Smulse din bezna inumană și despicate pînă-n străfund, conștiințele își recîștigară fulgerător conținutul primordial și esența" (s. n.). Așadar, presimțirea împlinirii dreptului la posesiune (posesiunea ca formă profană a iubirii, replică la interdicția divină) îi umanizează pe cei aflați în așteptare. Dar pînă la urmă împlinirea se va realiza numai ca proiecție, efectul ereziei fiind unul distrugător: „Și-n zori, a doua zi, s-a dovedit că-n timp ce oamenii vizitați de superbele amintirii erau obosiți și mohoriți, mai bătrîni cu o viață și mai urîți decît arătaseră vreodată, morții din noaptea aceea a Echinoxului de primăvară (adică cei „nevizitați", n. n.) erau foarte frumoși". Proiecția în idealitate a iubirii poate fi, pentru moment, salvatoare. Dar a **supraviețui** înseamnă nu numai spirit, ci și materie. Doar prin aceasta din urmă iubirea ajunge să constituie „singura șansă a nemuririi noastre". Ne putem apăra de agresiunea morții „inventînd o sugestie" — aceea a femeii iubite — (asemeni lui Luchian, protagonistul cărții), care însă, ca un drept, dar și ca o obligație existențială, trebuie căutat fără încetare, cu riscul de a o pierde uneori, dar și cu speranța perpetuă a regăsirii.

3. Dacă experiența **războiului** îi oferă lui Laurențiu Fulga imaginea Bărbatului încrîncenat într-o luptă adeseori inegală cu hazardul, Femeia îi creează premisele multiplicării ipostazelor, a destinelor. Celălalt pol al **iubirii,** simbol al duratei, al eternității, ea devine un reper de identificare și, totodată, de diferențiere. Alexandra din **Alexandra și Infernul** (1966) prefigurează, în cel șapte „apariții" ale sale, un summum al iubirii: ea este, pe rînd, femeia fidelă și infidelă, justițiară și reconciliantă, eroică și inocentă, o existență, în fond, metafizică, provocatoare întru restabilirea unui echilibru pierdut. Ioana Moldoveanu, din **Steaua bunei speranțe** (1963), ca și Arghira din **Salvați sufletele noastre** (1980) împărtășesc un statut similar.

În **Salvați sufletele noastre** ideea preexistenței femeii iubite ca proiecție, ca „sugestie inventată" devine explicită: cuplul Heronim-Arghira se împlinește tocmai datorită trecerii artistului prin această formă necesară a erosului. Dragostea dobîndește astfel consistență în numele vieții și al morții deopotrivă.

Marian ODANGIU

EXEGEZA

În anii din urmă, în cultura noastră s-a afirmat cu o crescîndă prestanță, colecția „Biblioteca orientalis"; serie îngrijită de Idel Segal și avînd ca neobosit animator pe Constantin Daniel. Faptul e desigur îmbucurător; și, pînă la un punct, firesc. Firesc pentru o spiritualitate ce se deschide atît spre gîndul European, — colorat pînă la un punct de umbra lui Ares —, cît și spre drumul oriental, ce duce către contemplativa Indie. De ce, oare, India a fost așa de fascinantă pentru un Eminescu... pentru un Eliade...?! Oricum, colecția, bine răsădită și îngrijită, crește; iar publicul culturii se împărtășește tot mai larg, din cîte s-au scris și gîndit prin lumea vechilor egipteni, și evrei, fenicieni, asirieni și babilonieni. Dar, nu numai atît. Omul bunei culturi mai are și alt cîștig de pe urma acestor lucrări. Truda exegeților și erudiților noștri, se relevă și se etalează ca exemplară pentru oricine pricepe, că nu există pe lumea omenescului, muncă mai serioasă și mai de preț, decît cea care se petrece cu gîndul, în lumea gîndului.

Să luăm de exemplu în mîini una din cărțile recent apărute: „Lumini din depărtări" de Gheorghe Mușu. Cartea, prin capitolele și textul ei, ne vorbește despre cuvinte. Despre cuvinte vechi, prehelenice, din spațiul egeeo-micro-asiatic; cuvinte ce se adîncesc în înțeles, odată cu descifrarea „Liniarului B" din scrierea Cretană. Dar, ce cuvinte...!!! Prin fața ochilor noștri, la început doar stîrniți, apoi din ce în ce mai mirați, ba chiar tulburați, frămîntați de întrebări — și în cele din urmă uimiți —, apar nume pe care le credem familiare, cunoscute, epuizate: Atena, Hera și Heracles (înrudiți acum), „eroul" (heroes: „Originar și specific însă, eroii erau răposații, care își exercitau acțiunea din chiar groapa lor, erau incorporați în locul, pămîntul pe care-l făceau să rodească și pe care-l apărau de toate relele, prin puterile lor și ale pămîntului în care durau" — p. 85 —; și cînd ne gîndim că Platon, în Cratylos, deriva termenul de erou din Eros!...); apoi Dionysos (Bakhos, Zagreus, care se dovedește a nu mai fi curat trac, la fel ca și Orfeu); și încă, Odysseus, Nereus, Oreste, Thetis, Aineas, Anchises, Penelope, Ahile, Esop...!!.

Stăm și cumpănim. Cîte știm?... cîte vom ști (?) despre cele ce au fost? Desigur, trecutul poate fi răstălmăcit, în plan public, în funcție de nevoile conjecturilor omenești. Dar, pe măsură ce timpul din om crește și se desfășoară, trecutul poate fi și cunoscut, tot mai bine, tot mai adînc. Căci doar prin această cunoaștere el este ceea ce este: adică, trecut.

Să revenim însă. Lecția pe care migăloșii lucrători într-ale orientalisticii o pot da — și o dau — oricărui om de cultură, este îmbinarea între scrupulozitatea cunoașterii în sens de informație asimilată și gîndirea ce se sprijină pe un imaginar bun, sintetic, creator. „Orientalistul" știe multe limbi, toate cu lexicul și cu gramatica lor; el cunoaște, de asemenea, tot ceea ce s-a scris în domeniul respectiv, cunoaște mituri, legende, istorii, istorie. Și apoi, el ia în mînă un „ciob", un fragment de cuvînt. Cum de pot oare arheologii să reconstituie mari părți ale culturii, pornind de la cîte un ciob, de la cîte o parte de cuvînt?!... O pot, deoarece sînt inițiați în știința, în „logosul" fundamentelor, a „arhé-urilor". Iar această inițiere înseamnă trudă spirituală, înseamnă gîndire. Poate însemna chiar și punerea în relație a unui cuvînt ce desemnează un zeu, cu lumea practicii olarilor, cu lumea oalelor și căușelor, așa cum face Gheorghe Mușu cînd studiază problema Atena.

Să dăm deci orientaliștilor ceea ce e o orientaliștilor! Să învățăm deci din sîrbăda și aspra muncă de cercetare — noaptea, în tăcere, prin biblioteci — a cuvintelor!

De ce n-ar exista în țara noastră nu doar un Institut de biologie celulară, ci și un Institut de orientalistică?!

Mircea LĂZĂRESCU

O mărturie de fidelitate

Lucian Boz a plecat din România în ultimele zile ale anului 1937. Întîi la Paris, apoi în Australia. Sunt, așa dar, mai bine de patruzeci de ani de cînd a încetat legătura directă cu publicistica și viața noastră culturală. Nu însă și relațiile de afecțiune. Acestea se dovedesc de o trăinicie impresionantă și înduioșătoare. Din Sydney, de cîtva timp încoace, ne trimite, colecționate — retipărite ori mai bine zis șapirografiate și broșate — articolele și studiile apărute în perioada cuprinsă între cele două războaie mondiale.

Lucian Boz a fost un ziarist harnic și un cronicar al literelor plin de zel. A recenzat foarte multe — de nu mai toate — cărțile editate de pe la 1927 la 1937. A luat nenumărate interviewuri. Lui Eminescu i-a consacrat — cu fervoare și neostoită curiozitate — două volumașe, precum și eseuri mai mici. L-a iubit, e ușor de văzut, cu o dragoste sinceră, smerită, rîvnitoare.

A lăsat amintiri numai bune, cred. Perfect cinstit, nepărtinitor, lipsit de vindicte și antipatii, străin de clici, străduindu-se a înțelege, orcînd voitor a învăța, dispus să admire, ahtiat după noutăți (dar nu din snobism), purtînd trecutului cel mai cuviincios respect, făcîndu-și din simpatie față de operele analizate (ori numai prezentate) o regulă statornică, a izbutit să se încadreze în definiția cronicarului literar util, priceput, sintetic, corespunzător cerințelor unui public care citea mult și era capabil să judece.

De bună seamă că patru decenii de istorie eruptivă, de transformări abisale în lumea spiritului și de revoluții succesive în literatură și artă au răpit din prospețimea unor texte comentatoare interbelice și au strîns în jurul lor acei nori subțiri dintre opalin și cenușiu care încețoșează imaginile privite de la depărtări spațiale sau temporale.

Dar ele continuă a se înfățișa neofilite, probe, mărturisindu-și interesul ori și pasiunea pentru cartea recenzată sau opera supusă conspectării.

Faptul că publicistul, de la antipozi și după aproape cinci decenii, își adună textele din ziarele și revistele românești de pe vremuri, că nu precupețește osteneala, osîrdia și cheltuielile inerente unei atari operații, și că le trimite în țară, că mai acordă atenție unor vechi polemici și strădanii și puneri la punct a unor amănunte asupra cărora de mult s-a așternut vălul zoritei și uitucii istorii literare, se numără printre acelea care nu pot să nu iște surîsul, emoția și o bucurie în luptă cu melancolia. Iată o dovadă a puterii de atracție exercitată de cultura română și a vigoarei peceții pe care o pune pe toți cei ce au cunoscut-o și s-au învrednicit de oblăduirea ei.

Fidelitatea, însușire admirabilă, din totdeauna apreciată de români.

N. STEINHARDT

(Urmare din pag. 1)

de a vedea că izbîndim, că marșul greu pe care îl întreprindem este înălțarea patriei pe noi culmi de progres și civilizație.

În stadiul actual de dezvoltare a țării noastre, patriotismul socialist se clădește pe un solid fundament cultural și ideologic. Tocmai de aceea, acordînd o atenție deosebită permanentei îmbunătățiri a pregătirii profesionale și culturale a oamenilor muncii, lărgirii orizontului ideologic și de cunoaștere al maselor, partidul nostru situează într-o strînsă interdependență patriotismul și conștiința revoluționară. Astăzi, mai mult ca oricînd, concepte-imperativ, cum ar fi cele de ordine, organizare, eficiență, productivitate, calitate și altele, ies din zona unor înțelesuri strict economice și pătrund spre esența întregii condiții umane, a calității muncii și vieții socialiste. Iată de ce cultivarea înțelegerii strînsei dependențe a satisfacției muncii de angajare responsabilă în sarcină și asigurarea respectării întocmai, oricînd și oriunde, la orice nivel, a principiilor eticii și echității socialiste, constituie o cale majoră a generării puternicului atașament patriotic și revoluționar al omului față de propriile sale înfăptuiri.

CONȘTIINȚA PATRIOTICĂ

Îmbinîndu-se permanent cu extinderea orizontului valoric al conștiinței patriotice și revoluționare, finalizarea prin om și pentru om a tot ceea ce făurim constituie o opțiune fermă a politicii partidului nostru, implicit a muncii educative de masă. Este lesne de înțeles, deci, că patriotismul socialist nu poate fi rodul unei cultivări în sine, din afara proceslor reale ale vieții, ci o realitate spirituală care izvorăște din condițiile practice, din încrengătura proceselor reale ale societății noastre, care se dăltuiește dinlăuntrul realităților nemijlocite.

În modelul acțional al făuririi conștiinței patriotice, revoluționare, se înscriu și prețuirea adîncă a tradițiilor înaintate, înțelegerea activă a istoriei de jertfe și sacrificii pe care poporul nostru cei mai buni fii ai săi, le-au făcut pentru propășirea patriei, pentru independență și unitate, în toate timpurile și cu precădere în marile momente de cumpănă ale istoriei. Carte deschisă pentru motivarea unei solide angajări în ctitoria socialistă contemporană, istoria patriei în contextul ei universal constituie o pîrghie educativă cu un ridicat grad de eficiență.

Iată cîteva dimensiuni ale operei de formare și dezvoltare a conștiinței patriotice, revoluționare. Vizibile la tot pasul, roadele ei materializează necontenit destinul luminos, socialist și comunist, al patriei.

MĂRTURII PENTRU PACEA PĂMÎNTULUI

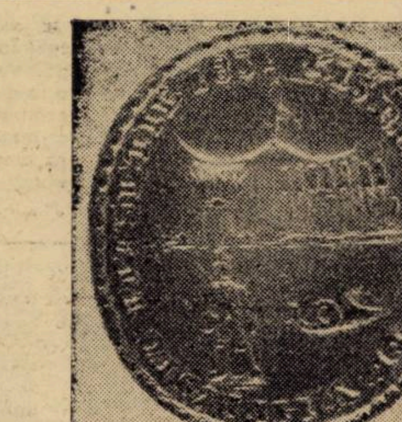
Becicherecul Mic

MIHAI FĂTU
Istoric
Directorul Muzeului Banatului

Dezarmarea și pacea au încetat de a mai fi deziderate situate doar în sfera principiilor omenirii; ele se impun cu fiecare zi ca sarcini imediate și de cea mai mare actualitate pentru destinele și ființa tuturor popoarelor și țărilor, mari sau mici, posesoare sau nu de arme de distrugere în masă. Apelul pentru dezarmare și pace al Frontului Democrației Unității Socialiste, inițiat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele României, vine într-unul dintre cele mai grave momente din perioada postbelică, să tragă un semnal de alarmă, să avertizeze toate forțele naționale ale lumii contemporane că problema păcii și războiului, a înarmărilor sau dezarmării au valoarea lui a fi sau a nu fi: a fi sau nu civilizație și omenire pe tera; a exista sau a dispărea tot ceea ce astăzi mișcă și creează.

Poporul român și conducătorul său, Nicolae Ceaușescu, vin din nou să spună un categoric NU războiului, înarmărilor, agresiunilor, stărilor tensionale din diferite puncte ale lumii. Apelul exprimă îngrijorarea noastră, a tuturor, în ceasul al doisprezecilea, pentru propriile destine ca și pentru destinele întregii comunități. Civilizația milenară a omenirii, ca și civilizația noastră străveche, progresul general al tuturor popoarelor și țărilor, indiferent de orînduirea lor socială și politică trebuie apărate cu orice preț. Să ne ridicăm cu toții și să barăm calea războiului, a înarmărilor. Să nu precupețim nimic pentru ca să fie rezolvate destinele noastre și ale copiilor noștri. Să facem totul ca să triumfe pacea și liniștea pe pămînt. Să cerem tuturor factorilor politici din lume să facă totul pentru a înlocui insecuritatea cu securitatea; înarmarea cu dezarmarea; starea de tensiune și provocări cu tratative; perspectiva războiului cu asigurarea păcii. Acesta este sensul noului pas făcut de poporul nostru, de conducătorul său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în întîmpinarea celei mai arzătoare sarcini a omenirii — pacea.

RĂZBOIUL NEUTRON

„Ci cumpărați cel mai curat sfîrșit,
Ca gongul arămind statui în soare;
Brusc un oraș de oameni s-a topit.
Tramvaie goale încă-s în mișcare;
Călătoria-n sine e stăpînă.
În cărucioare plozii-s transparenți.
Se răsfoiește cartea fără mînă,
Trec straie fără sublocotenenți.
Măcelu-acesta e cel mai curat,
Dozat cu simț estetic și-omenie;
Nu pică nici o lustră, nici un cat —
Taifunul mut te mută-n veșnicie.
Fantomele mai cîntă la violă;
Violu-i volatil și translucid;
Plutește numai gîndul în gondolă.
Deodat' rămîne și-n sicrie vid.
Și bate orologiul în pustiu,
Mecanici robi, roboții acționează
Crezîndu-se știință super-trează
Și imitînd, grotesc, tot ce e viu.
Cuceritorii pot veni acum,
Prin prăzi făcînd parăzi, înec, înot,
Căci nu-s ruine, flăcări, gropi și fum:
La locul său, intact, rămîne tot.
Ci cumpărați cel mai curat sfîrșit,
O destrămare fin-instantanee.
Într-o secundă treci în infinit
Și trupul se transformă în idee..."

...Deodată vorbitorul, el însuși volatil,
Dispare „neutronic". Reclama lui în van e.
Același vid îl paște și-l face inutil;
Imaginea-i, probabil, mai mișcă pe ecrane.

Lucian BURERIU

SUB CUPOLA PĂCII

Pentru această gură de vis numită viață,
Împarte cerul rouă și lutu-mparte bunuri,
Copiii se-nfășoară cu-o nouă dimineață,
Rugina înflorește pe gurile de tunuri.

Prin anotimp de nașteri, ce-n oameni se deschide,
Un mugure învață prin aer geografia,
Să transformăm metalul acesta ce ucide,
În aripa ce face să dea în pîrg cîmpia.

Să învățăm frăția, să-i apărăm menirea,
Cînd încă nori de lavă pe lume mai apasă,
Cu literele păcii să scrie omenirea
În pîinea aburindă ce pîlpîie pe masă!

Damian URECHE

LEON VREME
Artist plastic

Un răsărit de soare e frumos numai dacă-l contempli, dacă ai timp pentru vis și pentru frumos. Cu cîțiva ani în urmă, am acordat un interviu revistei „ORIZONT", intitulat **„Acordați opt minute pe zi visului!"**. Mă refeream acolo și la ideea că arta și visul aparțin păcii. Creația, fie ea materială sau spirituală, își poate ridica aripile spre afirmare numai dacă-i asigurăm omenirii liniștea necesară. În acest sens, este de subliniat politica partidului și statului nostru care militează neobosit pentru instaurarea și apărarea păcii în lume. Cele două crize mondiale, cea energetică și cea economică, nu pot fi abolite dacă nu e pace, dacă nu se renunță la înarmările iraționale.

Noi, artiștii plastici, sîntem conștienți că, prin creația noastră, aducem un omagiu vieții și păcii, înțelegînd prin aceasta mesajul tulburător pe care-l putem înălța prin intermediul artei.

MIRCEA ȘERBĂNESCU
Scriitor

Încă sub covîrșitoarea impresie a acestui document însemnat — Apelul pentru dezarmare și pace al F.D.U.S. — evoc și evaluez echivocul unor descoperiri științifice puse în slujba amenințării și distrugerii, într-o lume dornică nu de războaie și de suferințe, ci de pace, de libertate, de bunăstare. Între știință și nevoile celor mulți, ale maselor populare, se interpun necontenit acele forțe ostile vieții pașnice, lacome de acumulări de averi pe orice cale, inclusiv acelea ale suferinței, distrugerii.

Poporul român, străbătînd o lungă și zbuciumată istorie, de atîtea ori neprielnică și potrivnică, a acumulat imensa înțelepciune de a iubi pacea și conviețuirea pașnică între popoare. În apel se spune — **„Cauza păcii și colaborării face parte inseparabilă din concepția de viață a poporului nostru, a societății socialiste pe care o edificăm, se identifică cu idealurile nobile ale socialismului și comunismului".** În acest context, știința este înțeleasă ca un important factor de progres și prosperitate, un element de primă însemnătate în slujba înaltelor aspirații de pace, de securitate a poporului român, a tuturor popoarelor lumii. Știința nu poate fi opusă vieții, ci așezată într-o dreaptă armonie și într-o strictă interdependență cu ea. Altfel la noi nici nu se poate gîndi. Într-o societate dinamică, efervescentă, în tot ce îndeplinește și-și propune, cuceririle științei și tehnicii moderne sînt destinate în chipul cel mai direct și nemijlocit vieții, bunăstării tuturor și a fiecăruia în parte, securității pe tot globul pămîntesc. Cu atît mai îndreptățită ne este îngrijorarea cu care privim transformarea unor importante descoperiri științifice și resurse materiale în scopul amenințării cu forța, a distrugerilor incalculabile ale unui nou război.

Poporul român se ridică unanim, ferm și decis, împotriva celor ce produc și stochează demențial arme care depășesc tot ce se cunoaște din istorie, pentru a domina și a amenința fără discernămînt. În fața unor asemenea forțe negre, poporul român se ridică, în numele concepției sale despre viață și lume, în numele politicii sale de pace și înțelegere, rostind un „NU" uriaș, al tuturor cetățenilor, de orice vîrstă, de orice naționalitate, un „NU" decisiv în numele Vieții!

Apelul stă sub un semn militant și angajant. Împreună cu toate forțele iubitoare de pace de pe glob, noi, românii, sub înțeleapta conducere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele țării, vom face tot ce se cuvine în numele viitorului pașnic al umanității, al copiilor și al copiilor copiilor noștri, de-acum și pînă în veac, pentru pace, pentru reducerea armamentelor, pentru libertate și progres pe planeta Pămînt!

GH. LEAHU
Artist emerit

În zilele noastre cuvîntul **pace** a încetat să mai aibă doar semnificația lui tradițională și limitată de liniște și bună învoire între vecini, sau de condiție prielnică creației și construcției... Acum, **pace** înseamnă viața lumii întregi, destinul existențial al însăși planetei pămînt. **Această pace** angajează viața nu numai a celor de astăzi ci cu osebire a generațiilor viitoare. Toți știm aceste lucruri simple. Simplitatea lor nu ascunde însă gravitatea realității lor. Dimpotrivă... O pune mai bine în evidență. Dovada că solidaritatea umană primește clipă de clipă conștiința mondială a forței ei. Se înțelege — din ce în ce mai extins — că oamenii, dincolo de orice barieră religioasă, națională, socială, politică, se pot constitui într-o unitate de gînd și atitudine, devenind poate, sperăm, singura armă capabilă de a opri monstruozitatea războiului atomic. Masacrul trebuie oprit!

Omenirea nu se intimidează și iat-o ieșind în stradă — pe toate străzile lumii — ca să-și manifeste nu doar justificata-i temere cît mai ales curajul de-a înfrunta ofensiva apocalipsului atomic. Bomba, explozibilul atomic, nu este un mit. Este o cumplită realitate ce se află lîngă noi. Nici o clipă nu trebuie uitat acest fapt de-o evidență elementară. De aceea nici un fel de explicație, cît ar fi ea de mieroasă, de „științifică", tactică, politică, economică etc. nu trebuie acceptată de nimeni, nicicînd și nicăieri. Se știe că orice compromis cu ideea crimei este tot crimă.

A voi cu toții, statornic, necontenit, din toate puterile noastre pacea, este a **o apăra** cu toții, statornic, necontenit și din toate puterile! Înfășurăm în gîndul nostru prin cele mai bune fapte ale noastre, cei ce viețuim între Carpați, Dunăre și Mare, un steag de lumină și pace, de omenie și iubire, de respect pentru cei care ne respectă, ca să putem, cu această mătase purpurie a tricolorului inimilor noastre, să ne întîmpinăm toți semenii pămîntului cu încredere în viață și-n bucuria solidarității umane. Pentru ce altceva mai frumos ar merita să trăim? Și cum să nu ne înfrățească pledoaria pentru acest gînd?

cartea de istorie

PAGINI DE ISTORIOGRAFIE*)

În urmă cu doi ani, istoricul literar Valeriu Râpeanu publică în Editura Militară un prim volum sub titlul **Cultură și istorie** propunînd cu acea ocazie cîteva zeci de pagini cu un profil în bună parte istoriografic, ceea ce nu afectează cu nimic valoarea scrierii. Se evidențiază o cercetare istorico-literară promițătoare. Ne referim la paginile dedicate personalității lui N. Iorga, în care sînt surprinse particularitățile biografice, complexele dominante, mesianismul social, cultul tradiției, idealul moral și talentul oratoric al marelui personaj al culturii române. E un interes care-și găsește continuitate în noua culegere de studii publicată la Cartea Românească sub același titlu. Al doilea volum din **Cultură și istorie** surprinde alte trăsături definitorii ale vieții și operei lui N. Iorga. Autorul se apropie mai mult de cultură, de orizontul literar, dar și de acela istoriografic al lui N. Iorga. Nu mai puțin esențial este și faptul că în cuprinsul noului volum se oprește asupra unei alte personalități de valoare universală: este vorba de istoricul Gheorghe Brătianu, a cărui operă de excepție, **Tradiția istorică despre întemeierea statelor românești,** Valeriu Râpeanu o reeditase într-o elegantă ținută științifică. Autorul reușește în felul acesta să răsplătească multe din „nedreptele acuzații care i s-au adus (lui Gh. Brătianu) din partea posterității sale critice".

Avem în față o lucrare pornită spre restituirea științifică a operei și concepției celor doi titani ai universului istoriografic: pe de-o parte Nicolae Iorga, surprins în evoluția sa, de la calitatea de mentor al Sămănătorului la aceea de gînditor și interpret al valorii umane, pe de alta, Gh. Brătianu într-o reconsiderare cuvenită memoriei sale.

Intuind o nouă imagine a traiectoriei spirituale a lui N. Iorga, anume aceea a deplasării de la spațiul istoric și literar universal către cel național, de la cunoașterea continentului european **la cunoașterea țării**, de la detectarea valorilor documentare din arhivele și bibliotecile străine la acelea aflate în țară, primul studiu, **N. Iorga, mentorul Sămănătorului** relevă ideile majore din conduita intelectuală a savantului în anii începutului de veac. Iorga formulase ideologia sămănătoristă pornind de la literatura universală către literatura română, ceea ce era cît se poate de firesc. În planul cercetării istorice lucrurile se vor repeta, cel puțin sub raportul studiului.

Pendularea între perspectiva literară și aceea istorică dă posibilitatea unor observații pertinente. Fără a stabili proporții riguroase între domeniile abordate de Iorga, autorul îl înfățișează pe savant ca pe un adept al sintezei, al viziunii de ansamblu, cu temei considerîndu-l nu atît un istoric al românilor, ci, în primul rînd, un istoric al civilizației românești. Sub raport istoriografic apar convingătoare paginile în care sînt surprinse concepția și metoda de lucru ale istoricului, ambele noi (la finele veacului al XIX-lea) și în opoziție cu vechea școală de istorie retorică.

Cel de-al doilea studiu, intitulat **Idealul uman al lui N. Iorga** înfățișează gînduri despre idealurile morale și artistice, despre disciplină, solidaritate și înțelegere umană.

Cel mai interesant și mai valoros dintre materialele publicate în volum este acela privitor la Gheorghe Brătianu, istoricul de talie europeană, ale cărui scrieri, deși au trecut ctieva decenii, de la apariția lor, au rămas de actualitate. Gheorghe Brătianu a fost un om de știință în adevăratul sens al cuvîntului, un istoric cu orizont larg, care s-a apropiat de temele majore ale spiritualității, ale civilizației din toate timpurile. A scris opere fundamentale care au devenit universale în istoriografia română și europeană; și-a legat numele de studii de bizantinologie, de medievistică românească (făurirea statului feudal românesc), a cercetat evoluția ideii de unitate națională din cele mai vechi timpuri ajungînd pînă la personalitățile cele mai relevante ale scenei politice din veacul trecut: M. Kogălniceanu, Alexandru I. Cuza, I. C. Brătianu. Surprinzînd, cu onestitate științifică, și erorile comise de omul politic, Valeriu Râpeanu a reușit un studiu de referință, bine documentat, aducînd în planul istoriografic contemporan o personalitate complexă, oferind multe puncte de sprijin pentru un viitor demers monografic.

Victor NEUMANN

* Valeriu Râpeanu, **Cultură și istorie, II. N. Iorga și Gheorghe I. Brătianu,** București, Ed. Cartea Românească, 1981, 216 p.

MONA-LIANA PAIU

CONCURSUL NAȚIONAL DE POEZIE „N. LABIȘ"
PREMIUL REVISTEI „ORIZONT"

Mona-Liana Paiu. Născută în Iași, la 18 februarie 1963. Absolventă a Liceului „Mihai Eminescu" din Iași. Studentă în anul I la Universitatea „Al. I. Cuza" din Iași, Facultatea de filologie, secția franceză-engleză. Debut în presa literară — versuri, în revista „Convorbiri literare", februarie 1979. Poezii publicate în revistele „Convorbiri literare" și „Cronica".

Premii în Concursul național de literatură „Nicolae Labiș", Suceava, edițiile a XI-a (1979) și a XIII-a (1981).

FATA MORGANA

În această cetate oamenii sînt fericiți,
pînă și casele lor au suflet ușor.
Ca un menestrel ce cîntă iubirea —
fiecare îndrăgostit e un călător.

Binecuvîntînd măscăricii nebuni,
în sunet de corn, cîte un prinț moare;
domnițele și poeții își spun mereu
c-a plecat pur și simplu la vînătoare.

În această cetate oamenii sînt fericiți:
toți călăii au murit, au ajuns florari,
în piețele largi se vînd stele și fluturi
și cîte-o ninsoare pentru ultimii călușari.

ȘI IAR...

Și iar se coboară noaptea pe care am renegat-o atît.
Nu mai vreau să-mi fie milă de stele.
Hai să fugim departe și să adormim tăcut
sub niște meri, singuri în fața lunii rebele.

Am să mă rog pentru tine, ca-n țara de lut,
și tu o să-mi răspunzi ca un zeu păgîn, în poeme.
Vara o să treacă sălbatic, fără trecut,
fără ploi, cu o mișcare barocă de teamă și lene.
Și iar se coboară noaptea, de după iarba cu miresme tari,
o prea sfîntă odihnă se lasă în sînge,
melcii se întind tacticoși, solitari.
La ora asta toată lumea iubește,
nimeni nu plînge.

MENUET

Să dansăm menuet în această seară.
Cînd ninge, parcă-aș veni de departe,
cîntînd balade nordice la chitară,
în sănii încolțind printre garoafe.

Uite, casa mi-e plină de portocale,
doar luna o luminează printre pruni.
Din întunericul blînd ne întind pocale
pictori, paji cuminți, cîntăreți nebuni.

În această seară vom dansa menuet.
La lumina torțelor, jocul pare grotesc;
în ring, dansatorii se mișcă încet, desuet.
Întind miinile. Ninge. Nu te mai zăresc.

MARINĂ

Trebuie să-i credem pe cei care spun
că dincolo de valuri sînt alte valuri
și cîte un alt port și cîte un alt far
care se luminează pe sine în fața nopții.
Acolo orașele sînt numai niște oglinzi
unde marea se vede invers,
felinarele sînt de fapt stele fără nume,
Nici luna nu mai este lună,
ci mai curînd o corabie ciudată
alunecînd printre meri ca printre alge,
de la o casă la alta, dincolo de valuri.

VALERIU T. PERIANU

CÎNTEC ANILOR

Hei, anii mei,
ați zăbovit în mine demult,
cu obiceiuri, cu gînduri, cu inima pe drumuri
în ritmuri așternute
spre lume, spre necunoscut,
căutînd adăpost și soare.

Cîteodată,
cu hexametrii de dor și vis
ați scandat intenții și fapte
poposind pe cheiuri cețoase
de singurătăți.

Dar pe covor de vremi
rămîneți în destinul de idei
odăi fără zăvoare,
deschise omului
cu cîntec ce nu doare
În undiri solare-n zboruri
pîlpîiri fără de rit
fumegă-n zare decoruri
lăcomii de infinit...

Semlac

FEERIE

În feeria de nuanțe
cald săpată, fără vîrstă și pereche,
dincolo de efemer și discrepanțe
toama-mi cîntă la ureche...

ACEASTĂ INIMĂ-N POEME

Era odată-un asfințit
Ce vrea spre zori să se încline,
Cînd cerul se vărsa în mit
Și florile gîndeau ca mine.

Era odată, tu erai,
Herbar de dor acolo-n vreme,
Mai cerne gura zori de rai
Această inimă-n poeme.

Ca două rîuri într-un rost
Legate-n înserări cuminți...
Era odată... Noi am fost
Ca două depărtări fierbinți.

CONFESIUNI

Euforii în clocote de simțuri se pierd
Ca un vis primăverin în priveliști
Cu prisosul din inimă eu le desmierd
Ca pe-un stăpîn de iluzii și izbeliști.

Timpul nu mă-mpiedică și nu mă sapă,
În curgeri aprinse de zări senine
Strada foșnește cînd ziua se crapă
Resfrîngeri de soare ce urlă în vine.

Dar cine-n difuza-mi cale mă-ntreabă
De am păstrat de-acasă în lume îndemnul
Ca omul vieții, să-i fie podoabă,
Și binele-n glie să-i fie consemnul.

Vorbesc cu mine, și mă ascult, și mi-e frig,
Din constelații de speranțe
Îmi fac apoi o îndrumare și strig
Nu am nici deznădejdi, nici discrepanțe.

Eu fac luminii-n lume o haltă
În ramuri care nu o-ncurcă,
Și sînt luntrașul ce în valuri saltă
Și-n spumegînde ploi, el se descurcă...

IONEL AMĂRIUȚEI

STIHURI PENTRU RODUL PĂMÎNTULUI

Asfințit de toamnă într-o mare de vii —
Culegătorii se cată cu lungi melopei,
Orologii lăuntrice bat
Măsura ploilor albe, de funigei.

Vinul crud, parcă viu, din ulcioare,
E chiar sîngele toamnei, crepuscular;
Pe buzele noastre- și dizolvă
Arsura sărutul unui zeu tutelar.

Păsări de fum zvicnesc din
Arcul poetului și trec domol
Peste rîul copilăriei, schimbîndu-i
Albia prin noi, într-un ultim ocol.

ARS POETICA

Să fii ostatic pădurii de cuvinte,
Aerul ei să-l respiri prin vocale,
Din vinul bun al vreunui cîntec
Vechi să torni tuturor în pocale;
Hălăduind la ciutura cu verbe,
S-asculți uimit cum ele se îngînă,-n
Euritmii de sunet și candoare,
Cu-arhaicele cumpeni de fîntînă;
Să arzi solemn pe ruguri de silabe,
Sclav și stăpîn metaforei să-i fii,
Să umpli golul dintre om și stele
Cu cele mai frumoase armonii.

NOCTURNĂ CU FOCURI ȘI CAI

Cîmpii înnobilate cu urme de cai
Adulmecă fumul focurilor mari, de popas,
Aburul nopții ne apasă pe pleoape
Și caii ne cutreieră ființa, la pas.

Cînd trupul se face ușor ca o șoaptă,
Din ce în ce mai ușor, ca un gînd,

Utvin

Noi ascultăm cum caii își mușcă zăbala
În așteptarea desprinderii lor de pămînt.

SEARA, ÎN ȚARA HAȚEGULUI

Țărm unde poeții țes azur în grai,
Unde rîurile-s fîșii de cer, tremurătoare;
Străluminată de lăuntrice făclii,
Sarmizegetusa
Pare o alcătuire de pietre gînditoare.
Și azi mai galopează cai sirepi
Prin aburul cetății, — fără șei,
Călăreții coborîră să se odihnească
Și pietrele istoriei s-au rînduit pe ei;
Călăreții coborîră să se odihnească
Cu noaptea încîlcită în barbă și-n păr,
Purtau la piept hrisovul întîilor părinți
Și-n ochi purtau lungi veacuri de-adevăr.

Sub pata de cer nesfîrșit de albastră
Ard oseminte de greieri, în urne adînci;
Cenușa lor se risipește, fierbinte, cu
Cîntec cu tot, peste ape și lunci.

Cioburi colorate

ORAȘUL FURNICAR

Poezia noastră a fost timp îndelungat bănuită de exces de orientare spre natură și ruralism, cu și fără recuzită sămănătoristă. Cercetînd atent fascinanta bibliotecă a liricii românești vom descoperi numeroase versuri inspirate din tematica orășănească. De unde se vede că poetului născut pe meleagurile Mioriței îi plăcea să călătorească și cu aerostatul, automobilul sau aeroplanul, nu numai cu tradiționalul car tras de boi. Deschizător de drumuri rămîne și în această direcție Eminescu, prin poemul Privesc orașul — furnicar, *indiscutabil de viziune modernă. Desigur, încercări poetice avînd urbea subiect găsim și înaintea Luceafărului, ele ne interesează însă în mică măsură, întrucît decorul lor rămîne al Parisului sau al Berlinului. La fel de puțin ne interesează poezia tîrgului, a „locului unde nu s-a întîmplat nimic" — în cele din urmă un sat mai mare, amețit de flașnete și praf, pururea bîntuit de melancolia și restriștea toamnelor cu miros de fîn umed. Excludem totodată din sfera interesului poemele patinate de umbra romantismului: burgul și orașul medieval. Umblînd neabătut pe cărările de aur descoperite, ajungem la fericita concluzie că stăpînim o extrem de bogată lirică inspirată de universul dinamic al orașului modern, de tip occidental, în dezvoltare accentuată și pe meridiane românești, încă înaintea acestui secol. Adunînd laolaltă versurile care îl exprimă, avem în fața ochilor un tablou expresionist revelînd destule trăsături specifice faimoasei mișcări spirituale, cum ar fi: demonismul, haosul, teama, înstrăinarea, pierzania. Iată doar cîteva flori întunecate, smulse din grădina unor poeți de orientări și vîrste diferite: „Monstruos se-ntinde-orașul, / Viciul joacă-n el pe brînci, / Are case, lanț, de stînci, / Dracii-n toate și-au lăcașul". (Al. Macedonski), „Orașul sur, cuprins de vălul brumei, / Se-ntinde-n vale ca o apă mare, / Și larg își pierde țărmurile-n zare / Clocotitor de frămîntarea lumei". (Alice Călugăru), „Ah! parcă tot orașul e un uriaș, pe care / L-au ferecat dușmanii în lanțuri, și mereu, / Se zbate, -ntr-o supremă, zadarnică sforțare, / Clocotitor de ură, țipînd spre Dumnezeu..." și „Ce suflet e-n cetate, demonic și barbar!"... (Mihail Săulescu), „Sunt zîngăniri ciudate, și pași de trecător, / Sunt țipete de goarnă, sunt clopote ce mor, / Și-orchestre-n depărtare, și uruit bizar, / Și ritmuri de motoare, într-un concert barbar". (Vintilă Paraschivescu), „Orașul pare la o vreme / Un monstru osîndit să urle!"* (Caleidoscopul lui A. Mirea), *„Umblă mașinile subpămîntești. În nevăzut, peste turnuri / intercontinentale zvonuri electrice. / De pe case antenele pipăie spații / cu alte graiuri și alte vești". (Lucian Blaga) Păienjenișul exemplelor se poate extinde pînă în prezent, oprindu-se la autori ca Ioan Alexandru (cel de dinaintea „înghețului" său liric) și Mircea Florin Șandru. Oricum, prin cele arătate ne aflăm în vecinătatea lui Georg Heym, cîntărețul cel mai întunecat al orașului (bîntuit de moarte, demoni, teamă), creator al unei lumi de coșmar kafkian, invadată de toate relele din cutia Pandorei! Să nu ne speriem, în lirica noastră citadină apare și exuberanța sărbătorească (Ion Vinea, Ilarie Voronca, Ștefan Roll) grea de culorile născute din spectacolul străzii, restaurantului, barului, cinematografului ș.a.m.d. Și ea este o trăsătură a expresionismului, cea reprezentată de Ernst Stadler, ieșit din școala flamandului Verhaeren.*

Oare nu merită cititorul o antologie a orașului modern în poezia românească?

Petre STOICA

etcetera

DISCREȚIE ȘI RESEMNARE*)

Într-un Hațeg întomnat, l-am cunoscut pe Ionel Amăriuței, muncitor la Călan și poet în timpul său liber, în orașul din vecinătatea zimbrilor. Autor al unui volum, editat pe cont propriu, la „Litera", în 1973, el a scris de-atunci neîncetat, încercînd, parcă, în singurătatea locuinței sale, ghiftuită de cărți și înconjurată de teancuri de plăci cu muzică simfonică, aspirația de totdeauna a ființei spre frumos și împlinirea personalității prin artă.

Un miniaturist și un naturist sensibil, Ionel Amăriuței scrie o poezie curată, melodioasă, în linia tradiției, nu fără cuceririle formale moderne. Prin temele sale predilecte — iubirea, anotimpurile, meditația nostalgică asupra trecerii, el reia motive ale unui romantic-sentimental, lirica sa fiind, presărată parcă pretutindeni, ca de niște flori de toamnă, de o undă elegiacă. Dar ceea ce farmecă în această poezie limpidă,

de fel crispată, nici terorizată de angoase sau pretinse neliniști existențiale, este unda ei de discreție și resemnare. În fața timpului ce fuge, a iubirii stinse, a deteriorării simțămintelor înalte, poetul își fixează, puternic, ca pe un far lăuntric, această resemnare luminoasă.

Firește, recuzita și melosul interior ale acestor poeme aduc unda de romanță, de madrigal, a poeziei sentimentale interbelice, la care poetul se pare a fi slujit cu venerație nestinsă. Dar, structurat, temperamental, pe chiar acordurile unui asemenea romantism nostalgic și elegiac, denotînd el însuși o structură de mare sentimental, de romanțios, această recuzită stilistică nu pare artificioasă, ci concrescută din materia însăși și ființa sa poetică. Așa încît ea sună astfel nu în contratimp cu aspirațiile poetului, ci într-o fraternitate deplină de ton și de simțire ca în frumoasa „Elegie": „Tu te prefaci că mă iubești / Eu mă prefac că-ți pun o floare-n păr / De la un timp / Cuvintele cad alături de noi / Jumătate de gînd, jumătate de sloi / Poate nu știm poate nu vrem / S-ascultăm stelarul recviem, / Poate nu vrem, poate nu știm, / Să ne-mpletim în cercul sublim. /Oh, obsesiile astea, obsesii de cobalt, / Care ne poartă dintr-un infern în celălalt". Sau în „Algoritmie", o delicată plîngere erotică, în care simplicitatea se îmbină cu sinceritatea, într-o cantilenă plină de o gravă robie a iubirii „Dezleagă-mă de jurăminte, / Nu mă-nrobi întru risipe, / Tu-mi semeni frigul în cuvinte / De-ți cer parfumul unei clipe. / Și nu mai pot sau nu mai știu / Să caut cerul în fîntîni, / Se lasă frigul în cuvinte / Și înserarea în bătrîni. / Desprinde-mă din jugul clipei, / Sunt robul tău întru iubire, / Sunt robul hărăzit risipei, / Încărunțit în strai de mire".

Ion ARIEȘANU

* Ionel Amăriuței — „CLAVIATURI" — Ed. Litera, 1973.

muzeale

Expoziția „Sigilii din Banat"

Ideea colecționării matricelor sigilare apare odată cu discuțiile care au avut loc în ședința Societății de istorie și arheologie din Timișoara, în data de 23 februarie 1876, cînd profesorul Iványi István prezintă o lucrare, care descrie 76 de imprimări sigilare ale localităților din comitatele Timiș și Torontal. În această ședință, la propunerea lui Ormos Sigismund președintele societății amintite, conducerea îl însărcinează pe Odor Samuel să strîngă toate matricele sigilare ale localităților rurale din comitatul Timiș. În urma acestor măsuri, marea majoritate a matricelor sigilare ale satelor au fost adunate și predate Societății de istorie și arheologie din Timișoara. Această colecție formează baza recentei expoziții de la Muzeul Banatului. În activitatea muzeală, de-a lungul timpului au fost achiziționate și donate și alte matrice sigilare. În acest sens amintim donația făcută de primăria orașului Timișoara, care în februarie 1902 a cedat muzeului colecția sa, formată din peste 60 de matrice sigilare orășenești și de breaslă.

Dintre donatorii care pe parcursul vremii au îmbogățit colecția muzeală amintim pe pădurarul Ioan Zodracil din Nădrag; în anul 1902 el a donat o piesă deosebit de rară, datînd din 1819, cea a localității camerale Izvin. Datorită achizițiilor și donațiilor din ultimii ani, colecția de matrice sigilare a Muzeului Banatului a ajuns să fie una dintre cele mai bogate pe plan național.

În expoziția prezentă s-a propus să fie valorificate numai matricele sigilare ale căror cîmpuri prezintă însemne heraldice sau iconografice. Cronologic, aceste matrice se încadrează în perioada cuprinsă între începutul secolului al XVIII-lea și mijlocul secolului al XIX-lea.

Tematic expoziția cuprinde trei capitole importante și anume: 1. Matricele sigilare ale orașului Timișoara. 2. Matricele sigilare ale breslelor din Timișoara și Jimbolia. 3. Matricele sigilare ale unor așezări rurale din Banat.

Din punct de vedere iconografic, atît pentru cercetători cît și pentru marele public, matricele sigilare ale localităților rurale prezintă un interes cu totul deosebit. (Nu este vorba numai de o premieră expozițională absolută, ci și de o mare varietate a reprezentărilor iconografice de pe aceste piese. Pe baza tematicii reprezentărilor iconografice am încercat o clasificare a matricelor prezentate. În prima categorie am inclus matrice ale căror imagini iconografice prezintă omul în contact direct cu mediul înconjurător, mai precis omul și ocupația sa principală, cultivarea pămîntului. Un exemplar minunat din această categorie este matricea sigilară a localității Voiteg, în care apare țăranul cu secera în mîna dreaptă, iar sub brațul stîng ține produsul cel mai scump al acestor meleaguri: un mănunchi de grîu. Tot așa de semnificativă este și matricea sigilară a localității Șemlac din 1832, în care, în plan central, e o imagine reprezentînd una dintre cele mai importante munci agricole: aratul. Matrice sigilare similare au și localitățile Hodoni, Bodrogu Nou, Percosova, Șiștarovăț, Herendești, Coștei, Chevereșul Mare, Liebling, Sînmihai etc.

În a doua categorie a matricelor sigilare am inclus pe cele ale căror iconografice se referă la creșterea animalelor și la albinărit. Din această categorie de matrice se remarcă în mod deosebit cea a localității Vucova, cu o reprezentare iconografică legată de albinărit, desigur simbol și al hărniciei locuitorilor acestui sat. Cu totul remarcabilă este și matricea sigilară a localității Satchinez, în care, între reprezentări iconografice combinate, primul loc îl ocupă un cal splendid, anticipînd, astfel, faima crescătorilor de cai de rasă din această localitate. Simboluri similare se pot observa la matricele sigilare ale localităților Folea, Hodoș, Fișcut, Sîrbova și Criciova.

Vucova

Din categoria reprezentărilor iconografice legate de pomicultură menționăm matricele sigilare ale localităților Obad, Parța, Cărpiniș, Denta, Bencec.

O altă categorie este aceea a matricelor sigilare, care înfățișează imagini specifice unor localități bănățene: clădiri, poduri, fîntîni etc. Din șirul lung al acestor piese, evidențiem matricele sigilare ale localităților Măureni, Bogda, Sacoșu Mare, Bacova, Mașloc, Căpăt, Clopodia, Charlottenburg etc., ale căror reprezentări iconografice sînt mărturii privitoare la numeroase construcții laice și la monumente religioase de mult dispărute.

Din ultima categorie a matricelor sigilare fac parte piese ale căror reprezentări păstrează imagini legate de anumite ocupații specifice unor localități din Banat. Dintre aceste piese menționăm matricele sigilare ale localităților Utvin și Becicherecul Mic, în care apare imaginea unui vapor fluvial din secolul al XVIII-lea, însemn al navigației —ocupație dispărută azi în aceste sate, dar cîndva cu o dezvoltare largă și cu un rol economic deosebit de important. Pe al doilea sigiliu e reprodusă o imagine privind una dintre ocupațiile importante și specifice a locuitorilor din Becicherecul Mic, aceștia fiind cunoscuți ca vînători iscusiți în tot cursul secolelor XVIII și XIX. Alte însemne specifice, legate de ocupații sînt cele ale morarilor de la Birda și Vărădia.

Kakucs LAJOS

limbă și stil

LUSTRU

Am început articolul precedent (**Trei omonime**, în „Orizont", nr. 42/1981) cu un citat din **Viața lui Mihai Eminescu** (1932) de George Călinescu, pe care, pentru a asigura continuitatea discuției, mă văd silit („dulce silă", ar spune poetul!) să-l reiau acum: „Astfel se stinse în al optulea **lustru** de viață cel mai mare poet pe care l-a ivit și-l va ivi vreodată poate pămîntul românesc...". Precizam, cu aceeași ocazie, că, în contextul călinescian amintit, ca și în alte locuri (Alecsandri, **Ovidiu**), **lustru**, neologism latino-romanic (lat. **lustrum**, it. **lustro**, fr. **lustre**), denumește un „răstimp de cinci ani". Cu aceasta nu am epuizat, însă, șirul observațiilor referitoare la acest interesant cuvînt. Într-adevăr, la origine, latinescul **lustrum** este un „termen profesional", cu semnificație ritualică, desemnînd o „ceremonie expiatoare, însoțită de sacrificii". În asemenea împrejurări se oficia o „jertfă triplă", alcătuită dintr-un mistreț **(sus)**, o oaie **(ovis)** și un taur **(taurus)**. Cu un lung și, pentru latină, curios cuvînt compus, jertfa aceasta se chema **Suovetaurilia**. Cum acest ciudat obicei se repeta periodic, **din cinci în cinci ani**, treptat **lustrum** ajunge să desemneze, prin extensie semantică, tocmai un atare răstimp, adică o „perioadă de cinci ani". Este de la sine înțeles că sensul primitiv, religios al cuvîntului se subțiase pînă aproape de anulare. Procesul acesta, înfiripat în latina tîrzie, se desăvîrșește în limbile romanice, unde **lustrum** nu mai trimite decît înțelesul său „laic", strict temporal, echivalent cu o „jumătate de deceniu". În schimb, din complexul de note semantice ale semnificației sale originare, **lustru** păstrează o aură vetust-solemnă, care-i conferă un netăgăduit prestigiu stilistic, admirabil intuit și valorificat de sensibilitatea lingvistică și artistică a lui George Călinescu.

Dintre numeroasele derivate ale lui **lustrum**, limbile romanice au reținut, ca neologisme, pe cîteva, dintre care amintesc adjectivul românesc **lustral**, cu sensul „expiator, purificator". Este păcat că dicționarele noastre (cu excepția celui de neologisme, DN, care nu dă citate din autori) nu înregistrează cuvîntul, dacă nu din alte motive, măcar pentru frumusețea și noblețea ideilor cuprinse în textul următor, din **Jurnalul** lui Tudor Vianu (E.P.L., 1961, p. 320): „Mergi pe drumurile tale. Te încarci de muncă. Ai depus o sarcină și iei pe umeri o alta. Aduni cărți. Cunoști mii de oameni, dar nu toți te vor însoți. Pierzi pe unii pe drum și-i regăsești după decenii, pentru a măsura împreună timpul trecut. Ai avut, fără să știi, un prieten sau un dușman. Îți place să te aduni cu alții, dar nu cu oricine și nu tot timpul. Ai nevoie de singurătate ca de **ape lustrale**". Departe de a fi o invitație la „însingurare", la recluziune, rîndurile neuitatului profesor – scrise exact acum „patru lustri"! – constituie un viguros îndemn la o severă confruntare cu tine însuți, în stare să te readucă mai drept și mai vrednic la rostul, totdeauna social, al muncii și al zilelor tale.

G. I. TOHĂNEANU

(Urmare din pag. 1)

vechiului centru de la Buridava, unde, în jurul importantelor saline, se dezvoltase o viață economică sui generis, vechea denumire nu dispare și este preluată de romani care, ridicînd un castru la Stolnicenii de azi, îi împrumută numele Buridavei. Fără alte comentarii – o dovadă a continuității populației băștinașe.

– Ce alte inscripții ați mai dat la iveală cu prilejul ultimelor săpături?

– Inscripții cu litere grecești în limba greacă. Alăturîndu-se primelor, aduc și acestea date senzaționale în legătură cu istoria politică a geto-dacilor. De pildă, inscripția regelui Thiamakus... dar mai înainte să-i vedeți odiseea... În 1973 am descoperit un fragment care reda cuvîntul **de bazelus** și antroponimul **Thiamakus**.

– Precis, asocierea celor două cuvinte a produs discuții contradictorii în lumea istoricilor.

– Așa s-a și întîmplat, dar, după 7 ani, adică anul trecut, la aproximativ 80 m distanță de locul primei secționări, aveam să descopăr al treilea fragment.

– Se întregea astfel inscripția...

– În traducere românească, inscripția are următorul conținut: **„Regele Thiamakus a făcut".**

– Care îi este semnificația?

– Întîi: se certifică prezența, către sfîrșitul sec I i.e.n., în centrul de la Buridava, a unui rege care continuă – și aceasta este de-a dreptul o revelație – tradiția statală de după Burebista, într-una din microformațiile politice desprinsă din statul unificat, după îndepărtarea regelui de pe arena istoriei; doi: inscripția, prin conținutul textului, sugerează ideea că regele Thiamakus era proprietar al marilor ateliere ceramice din zonă și, evident, al salinelor...

– Comerțul cu sarea este, deci, pentru buri, factorul care determină o accelerare considerabilă a procesului de producție și dezvoltare economică, în același timp, a centrului de la Buridava-dacică.

– Sigur că da... O altă descoperire: masca din placă de bronz, reprezentînd un tînăr zeu, ieșită tot din atelierele lui Thiamakus.

– Aveți vreo mărturie care să documenteze prezența, în acest sanctuar, a aristocrației geto-dacice?

– Zăbale cu încrustații de argint, podoabe, arme. Aș aminti aci spada romană, de felul acelui **gladius**, rămasă în teacă pe fundul unui tranșeu, la baza unei acropole înconjurată de o impunătoare palisadă din bîrne, asemănătoare celor întîlnite pe Columna de la Roma.

Cu istoricul DUMITRU BERCIU

– Ce ne puteți spune despre contactele civilizației geto-dacice cu alte civilizații ale antichității?

– Civilizația geto-dacică a fost de un înalt nivel, originală, unitară pe întreaga arie de locuire. Pot demonstra că la Ocnița au ajuns produse eleniste și indeosebi monedele. Începînd de la sfîrșitul sec. II și mai ales sec. I e.n. – aceasta înseamnă epoca lui Burebista – nota bene – ne aflăm în fața unei pătrunderi masive a produselor romane și a monedei Romei republicane.

– Cu alte cuvinte...

– Populația geto-dacă, unitară din punctul de vedere al civilizației, a etnicității tracice, a unității lingvistice și politice din vremea „celui mai mare și mai viteaz dintre regii din Tracia", luase contact puternic cu lumea mediteraneană. Aici e locul să consemnăm că moneda dacilor din sec. I e.n. este o monedă care imită fidel moneda romană republicană, ceea ce demonstrează cu elocvență atragerea în circuitul economic universal al geto-dacilor. Descoperirile de la Ocnița îmbogățesc, din această viziune, documentația numismatică și arheologică existentă.

– Dacă există așa de multe elemente de civilizație în zonă, nu s-a petrecut cumva și un fenomen de romanizare timpurie?

– Întrebarea este surprinzătoare. Atrage atenția asupra unui fenomen fundamental al etnogenezei noastre, care începe să se desfășoare în cadrul fenomenului de romanizare. Descoperirile de la Buridava ne-au deschis perspective mai largi ale fenomenului, ale vechimii contopirii dintre cele două civilizații trecute...

– Concret...

– Mai întîi s-a făcut dovada prezenței masive a elementului de civilizație romană, apoi am constatat imitarea de către localnici a unor bunuri de uz gospodăresc de proveniență romană, după acestea, însăși scrierea cu litere latine cu un secol și jumătate – despre care dealtfel am discutat – dovedește că lumea geto-dacă intrase în acest proces de contact și contopire.

– Aceste elemente au condus vertiginos la ceea ce istoriografia românească, și, nu numai ea, numesc: romanizare. Întinsă cum se știe pe o perioadă de 165 ani...

– Asupra duratei nu mai există niciun dubiu...

– Mai sînt voci, pe ici pe colo, care susțin că, odată cu retragerea aureliană, ne-am fi pierdut matca.

– Sînt pe lumea asta și ignoranți, pe adresa cărora, cu îngăduința oamenilor de bine, îmi permit să mai adaug drept argument a etnogenezei neamului românesc: chiar și în domeniul sensibil al credințelor, la Ocnița, am constatat că geto-dacii împrumută unele obiceiuri mediteraneene; e vorba de prezența în morminte a unei monede, (cu excepția mormîntului de înhumare), pusă conform credințelor greco-romane, ca plată pentru Charon. Mormintele respective, alăturîndu-se celor de la Locusteni, de la Soporul din Cîmpie, și foarte recent, Căzăneștii Vilcii, săpate în incinta tîrgurilor, sau izolat. În perioada ce urmează anului 271 e.n., infirmă, fără putință de tăgadă, teoria imigraționiștă.

– În concluzie...

– Adevărul este accesibil tuturor – cugeta înțelept Seneca, și eu îmi permit să-l parafrazez: numai să nu ai orbul găinilor și să-l cauți în conserva cu interese a indolenților.

profiluri

SOLISTUL DE MUZICĂ POPULARĂ

Florentin Iosif

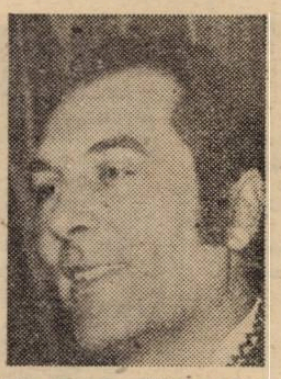

Întors proaspăt din Franța, dintr-un turneu realizat împreună cu ansamblul folcloric „Timișul", mult apreciatul solist de muzică populară, Florentin Iosif, mi-a vorbit despre succesul repurtat de artiștii bănățeni peste hotare, despre prețuirea și admirația bine meritată de care se bucură folclorul nostru. O voce puternică, un talent consacrat al muzicii populare, Florentin Iosif, a fost lansat de orchestra „Lazăr Cernescu" din Caransebeș, dirijată de Nicolae Perescu. A făcut imprimări cu aceasta și cu Ansamblul „Ciocârlia" din București. Discuri, imprimări la radio și televiziune, diverse distincții primite pe scenele din Banat și din țară. Născut în comuna Giera, Florentin Iosif cîntă în trei limbi specifice zonei bănățene, română, maghiară, sîrbă, iar colaborările sale cu ansamblurile „Banatul" și „Timișul" îl așează printre interpreții cei mai îndrăgiți ai muzicii bănățene, alături de Mariana Drăghicescu și Petrică Moise. O gamă variată a stilului interpretativ, muzică populară, de petrecere, romanțe, doine, hore, toate puse în lumină de vocea impresionantă a lui Florentin Iosif. La diverse nunți sau la vestitele seri bănățene de la „Continental", glasul său poate fi excelentă companie, ca un izvor al bucuriei de a trăi al oamenilor acestor plaiuri.

Damian URECHE

top

POP SERVICE (I)

Săveanu C. – Slatina: Grupul britanic Duran Duran (nume împrumutat dintr-o populară povestire S. F. intitulată „Barbarella"), activează în Birmingham. Cvintetul practică o muzică etichetată „New Romantic Stil", aidoma celei cu care ne-a obișnuit Steve Strange (Visage), formațiile Adam & The Ants, Spandau Ballet, caracterizată de noi căutări armonice. Componența: Simon LeBon (voc.), John Taylor (bass), Andy Taylor (chit.), Nick Thodes (keyb.) și Roger Taylor (drms.). Comparați cu Queen, Rolling Stones și Roxy Music, cei cinci au impus cîteva solide succese ca Planet Earth (ce figurează și în topul nostru), Night boat, Run Runner, Girls on Film. **Dana Acatrinei – Ploiești:** Cîntăreața Toyah (Wilcox) are 23 de ani și e englezoaică nu australiancă. Hit-ul ei, „I want to be free". Cît despre Sheena Easton (22 ani, n. Glasgow) ea apare într-un film de aventuri în care, cu siguranță, va cînta. **Sandu Greav – Loco:** Debbie Harry, solista de la Blondie, a imprimat de curînd un LP solo, intitulat Koo Koo (Casa Chrysalis) de pe care reținem titluri ca: Backfired, The jam was moving, interpretate în maniera grupurilor New Wave. Albumul nou ABBA: „A wie ABBA". **Lavinia și prietenii:** Japanese Boy e interpretat de Aneka Number One în S.U.A. și Anglia, „Endless Love", de către Diana Ross secondată de Lionel Richie, solist vocal la „Commodores". **Rodica Iancu:** Noul LP al formației Smokie poartă titlul „Solid Ground", producător Mickie Most (același de la Kim Wilde). **Sonia D. – București:** În „Barclay James Harvest" cîntă: John Les (chit.), Mel Pritchard (voc.), Les Holroid (bass). Cît despre Queen, ei au concertat în Elveția chiar în această toamnă. Noul LP Boney M poartă într-adevăr un titlu ciudat (Baonoonoonoos), cuvînt ce în limba jamaicană înseamnă... „trăsnit, țicnit". Despre **Sound GM (în foto)**, cu alt prilej.

Petru UMANSCHI

serial

Mitul izvoarelor tămăduitoare

Omenirea, din veacuri, poartă un respect ieșit din comun izvoarelor de apă tămăduitoare pe care uneori le-a și sacralizat. De exemplu, la Băile Herculane, se poate citi inscripția: „Ad aquas Herculi sacras", adică „la apele sacre ale lui Hercule".

Acest respect deosebit are multiple explicații, una din acestea ținînd de așa-numitul „mit al interiorității", în virtutea căruia în structura internă a apelor minerale sînt cuprinse structuri bine disimulate, cu certe valori terapeutice, ce pot fi puse în evidență pe diferite căi tehnologice.

Astăzi, medicii sînt convinși de faptul că efectele terapeutice ale apelor minerale nu pot fi puse exclusiv pe seama elementelor minerale pe care acestea le conțin. Noi considerăm că unele efecte terapeutice pot fi puse și în seama acțiunii apei biologice ce se găsește, procentual, în aceste ape minerale, în cantități mai mari decît în apa obișnuită.

Apele minerale virgine sau plutonice au valoare terapeutică mai mare. Într-un studiu de specialitate Dubot și Fontan arată că ajunse la suprafață, apele minerale plutonice „prezintă intense fenomene de evoluție sau de îmbătrînire", nemaifiind virgine, de unde și valoarea lor terapeutică mult mai redusă, mai oles cînd sînt consumate departe de sursa lor.

În apele minerale componentele au anumite stări polimerizate, izotopice și coloidale. Printre componentele polimerizate se află și apa biologică care, ajunsă la suprafață, nu-și poate păstra starea polimerizată timp îndelungat, fapt ce determină fenomenele de degradare și îmbătrînire constatate de Dubot și Fontan.

Mitul izvoarelor tămăduitoare precum că apele minerale își dezvăluie virtuțile terapeutice numai în cazul cînd sînt consumate la nivelul locului de origine își are explicația și în existența apei biologice printre componentele minerale, apă ce determină stimularea proceselor vitale din structurile vii și care în timp se depolimerizează, deci diminuează efectul terapeutic.

Gh. LUCACI
și V. ABRUDAN

CALENDAR BĂNĂȚEAN

(NOIEMBRIE)

● **La 1 noiembrie 1770** s-a născut la Caransebeș Constantin Diaconovici Loga, autor, între altele, al cunoscutei **Gramatici românești** (Buda, 1822; ed. a II-a, Timișoara, Editura Facla, 1973). ● **La 1 noiembrie 1814** s-a născut la Ticvaniul Mic (Caraș-Severin) publicistul Nicolae Tincu-Velea. ● **La 1 noiembrie 1928** apare la Lugoj revista școlară „Primăvara Banatului" („Revista societății de lectură Mihai Viteazul a elevilor Liceului Coriolan Brediceanu"), înființată de Aurel E. Peteanu; printre colaboratori, Anișoara Odeanu. ● **La 2 noiembrie 1912** se naște la Gherteniș (Caraș-Severin) poetul Dorian Grozdan. ● **La 4 noiembrie 1841** s-a născut Alexandru Mocioni, om de cultură din Banat care a sprijinit înființarea unor importante publicații („Albina", 1866); în 1901, președinte al ASTREI. ● **La 9 noiembrie 1936** se naște la Drobeta Turnu-Severin prozatorul Nicolae Calomfirescu. ● **La 10 noiembrie 1936** se naște la Nădlac (Timiș) scriitorul Pavol Bujtár. ● **La 12 noiembrie 1860** moare Constantin Diaconovici Loga. ● **La 12 noiembrie 1949** se naște la Oradea Adriana Babeți, traducător și eseist. ● **La 14 noiembrie 1930** se naște la Sintana (Arad) prozatorul Simion Dima. ● **La 15 noiembrie 1920** se înființează Școala politehnică; primul rector al importantului așezămînt cultural și științific a fost Traian Lalescu. ● **La 16 noiembrie 1940** se naște la Dalboșeț (Caraș-Severin) prozatorul Ion Marin Almăjan, directorul Editurii „Facla" din Timișoara. ● **La 20 noiembrie 1885** și-a început activitatea tipografia diecezană din Caransebeș; aici au văzut lumina tiparului **Poezii poporale din Banat** (publicate în 1892 de Enea Hodoș) precum și „Foaia diecezană", revistă la care au colaborat folcloriștii Enea Hodoș și George Cătană. ● **La 21 noiembrie 1895** s-a născut la Lugoj Traian Grozăvescu. ● **La 21 noiembrie 1918** se naște la Cornești (Mureș) istoricul literar Eugen Todoran. ● **La 21 noiembrie 1933** se naște la Dobroteasa (Olt) poetul Anghel Dumbrăveanu, secretarul Asociației scriitorilor din Timișoara, redactor șef adjunct al revistei „Orizont". ● **La 22 noiembrie 1942** se naște la Lugoj poetul și prozatorul Lucian Bureriu. ● **La 22 noiembrie 1919** se naște la Lipova poetul Petru Sfetca, cunoscut și ca traducător al poemelor lui Ungaretti, Saba, Montale etc. ● **La 27 noiembrie 1929** moare la Timișoara Mihail Gașpar, ziarist și prozator, autor al romanului **Fata vornicului Oană** (Lugoj, 1910; reeditat în 1974 la Editura Facla din Timișoara). ● **La 28 noiembrie 1852** se naște la Ususău (Timiș) V. Păcățianu, fondator al ziarului „Timișiana" (1885–1888), colaborator la diverse publicații din Banat și Ardeal („Dreptatea", „Telegraful român", „Tribuna" etc.); a publicat volumul de versuri **Flori de toamnă** (1882). ● **La 29 noiembrie 1903** Ion Vidu publică în „Drapelul" primul apel în vederea organizării corurilor bănățene într-o asociație. ● **La 30 noiembrie 1902** s-a născut la Vărădia (Caraș-Severin) prozatorul Romulus Fabian. ● În noiembrie-decembrie 1928, George Călinescu publică în „Banatul" (Timișoara, anul III, p. 2–4), cunoscutele sale **Opinii fugare și libere despre Banat.** ● **La 30 noiembrie 1943** se naște la Botoșani prozatorul Paul Eugen Banciu.

Olimpia BERCA

TELEVIZIUNE

DUMINICĂ, 8 NOIEMBRIE

8,00–8,40 Teleșcoală. 8,40 Tot înainte! 9,05 Șoimii patriei. În lumea... păpușilor. 9,15 Film serial pentru copii — Pușiul. 9,40 Omul și sănătatea. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile Muzicii — George Enescu. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. Album duminical. 13,05 Eu rid, tu rizi... ei cîntă! 14,00 Desene animate: Tom și Jery. 16.45 Ecranizări după opere literare românești. Marele singuratic — O producție a Casei de filme patru. 17,30 Călătorii spre viitor. 18,20 Caleidoscop muzical. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cîntarea României — județul Alba. 20,30 Film artistic: Prin cenușa imperiului. Producție a Casei de filme Trei. 22,20 Telejurnal. Sport.

LUNI, 9 NOIEMBRIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. 16.50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Tribuna experienței. 19,55 Pentru curtea și grădina dumneavoastră. 20,05 Roman foileton — Vîntul speranței — Episodul 11. 20,55 Orizont tehnico-științific. 21,25 Luptăm pentru pacea lumii — Cîntece și versuri. 21,35 Pentru dezarmare și pace — O nouă și strălucită inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a României socialiste. 21,55 Portativ muzical. 22,10 Telejurnal.

MARȚI, 10 NOIEMBRIE

9,00–11,00 Teleșcoală. 11,00 Tribuna experienței. 11,30 Moment folcloric. 11,40 Film serial. Crahul — reluarea ultimului episod. 12,30 Originea omului. Serial științific. 13,20 Telex. 16,00 Telex. 16,05–17,15 Teleșcoală. 17,15 Clubul tineretului. 17,55 Forum politico-ideologic. 18,20 Almanah pionieresc. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Practic, util, gospodărește. 19,50 Ancheta TV. În instanța opiniei publice — parazitismul. 20.20 Teatru TV. O zi din viața unui om de afaceri. 21,35 Luptăm pentru pacea lumii. Cîntece și versuri. 21,45 Pentru dezarmare și pace — O nouă și strălucită inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a României socialiste. 22,05 Flori de cîntec. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 11 NOIEMBRIE

16,00 Telex. 16.05–17,05 Teleșcoală. 17.05 Tragerea pronoexpres. 17.15 Actualitatea muzicală. 17,55 Revista cîntării României! 18,20 Omul și sănătatea — Reluare. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,45 Universul femeilor. 20,25 Luptăm pentru pacea lumii. Cîntece și versuri. 20,35 Pentru dezarmare și pace — O nouă și strălucită inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a României socialiste. 20.55 Film artistic. Pămînt natal. Producție a studiourilor japoneze. 22,15 Telejurnal.

JOI, 12 NOIEMBRIE

9,00–11,00 Teleșcoală. 11,00 Roman foileton: Vîntul speranței. 11,50 Vatra folclorică. 12,15 Forum politico-ideologic. 12,40 Telex. 16,00 Telex. 16,05–17,00 Teleșcoală. 17.00 Reportaj pe glob. 17,20 Viața culturală. 18,35 Desene animate — Povestiri din Pădurea verde. 19,00 Telejurnal. 19,30 Actualitatea economică. 19,45 Practic, util, gospodărește. 19,50 Ora tineretului. 20.30 Originea omului. Serial științific. 21,20 Luptăm pentru pacea lumii. Cîntece și versuri. 21,30 Pentru dezarmare și pace — O nouă și strălucită inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a României socialiste. 21,50 Meridiane muzicale. 22,15 Telejurnal.

VINERI, 13 NOIEMBRIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,25 Tragerea loto. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal 19,25 Actualitatea economică. 19,40 Dosarele istoriei. Bogați pe seama săracilor (1). 20,05 Film artistic. Brigada polivalentă în acțiune. Premieră pe țară. Coproducție franco-italiană. 21,35 Luptăm pentru pacea lumii. Cîntece și versuri. 21,40 Pentru dezarmare și pace — O nouă și strălucită inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a României socialiste. 22,00 Dezbateri culturale. 22,25 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 14 NOIEMBRIE

8,15 Prezentarea programului zilei. 8,25 Universul femeilor. 9,10–9,50 Teleșcoală. 9,50 Film artistic. Prin cenușa imperiului. 11,40 Limba română. 12,00 Centre muzicale ale țării — Brașov (1). 13,00 la sfîrșit de săptămînă. 18,35 Săptămîna politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Luptăm pentru pacea lumii — Cîntece și versuri. 19.35 Pentru dezarmare și pace — O nouă și strălucită inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a României Socialiste. 19,55 Teleenciclopedia. 20,30 Film artistic. Drumul oaselor. Producție a Casei de filme Cinci. 21.30 Bună seara, varietăți. 22.10 Telejurnal. Sport. 22.25 Nocturna TV.

TELEVIZIUNE

mapamond

FENOMENALUL „Ș" (XVI)

Biologii și reprezentanții științelor umaniste afirmă că nimeni nu va reuși vreodată să modeleze reflexul condiționat, dar el a fost deja programat fără ca ei să știe. Așa ceva se întîmplă totuși în știință, nu rareori construcțiile tehnice corespundeau „modelelor" pînă atunci ascunse din natură. Se înțelege că în acest domeniu trebuie să se cunoască bine legile gîndirii, fără de ele neputîndu-se spera la reușita intelectului artificială. Cu studiul gîndirii se ocupă psihologia – fenomenologic – iar neurofiziologia – ontologic. Sistemul cibernetic poate fi deosebit de fertil, cu condiția ca veșnicei curiozități a cercetătorilor să-i adauge și instalații tehnice deosebite și cît mai eficace. Teoria și practica trebuie să meargă mînă în mînă.

Fizica, mecanica și chimia modernă au atins cote atît de înalte încît lumea li se pare construită destul de simplu; știința de astăzi dispune de asemenea mijloace încît poate să studieze cele mai complexe fenomene, dar asta nu înseamnă că totul a fost descoperit și poate fi cunoscut. Mașinile pot înțelege vorbirea noastră, o pot reproduce, se pot include în rezolvarea problemelor... În programatoarele acestor mașini se află mai mult de o mie de cuvinte și ele, în cadrul acestui vocabular, pot comunica pe orice temă. Primele mașini de acest fel nu aveau voce, erau așezate în fața pultului și introduceau în sistem cuvintele „tata", „mama", „așează-te"... La început înregistrau totul mecanic, la rînd, dar nu la nesfîrșit. Apoi s-a ajuns la introducerea parametrului care a fost denumit coeficientul de toleranță... Mașina singură ajungea la concluzia că există obiecte care sînt în stare să vorbească și ea își crea sieși un concept nou, însemnîndu-l cu un nume nou.

Pe lîngă coeficientul de toleranța mai există și un coeficient de circumspecție. Sistemul nu numai că vorbește, dar și gîndește, construiește probleme logice. Dacă greșește, atunci o face asemenea unui copil. În acest caz greșeala trebuie explicată, ca astfel îndreptată să intre în programul său.

Natura a construit creierul uman milioane de ani și l-a modelat cum nu se mai poate de complex; fiind aproape risipitoare față de el, încît omul de știință pentru a-l copia la fel ar avea nevoie de milarde de elemente. Dar să nu uităm: pe cînd neuronul viu execută treizeci, patruzeci, cel mult cincizeci de funcții pe secundă, elementele sistemului electronic execută chiar și o sută de miloane de funcții! O deosebire uriașă în favoarea mașinii...

Pe lîngă toate imperfecțiunile, sistemul de dobîndire a cunoștințelor noi devine pe zi ce trece tot mai economic și eficace. Mașina și omul au devenit parteneri în rezolvarea problemelor de cercetare, dar se întîmplă ca omul să fixeze teoreme ale căror rezolvări să nu le cunoască prea bine.

SFÎRȘIT

„cîntarea României"

PREZENȚE LUGOJENE

Mai întîi, pionierii și uteciștii din școlile lugojene, prin cîntece, poezie, jocuri și muzică s-au remarcat în mod deosebit. Amintim, așadar, pe soliștii vocali Maria Monus (Șc. gen. 5) și Aurica Șchiopu (Lic. agroindustrial); dansurile populare mixte și colectivul de dans modern ale Casei pionierilor și șoimilor patriei; recitalul de poezie al Lic. industrial nr. 1; cvintetul de muzică populară (Lic. industrial „C. Brediceanu"); teatrul pionierilor de la Șc. gen. nr. 4; solistul instrumentist la pian Daniela Rujoi (Șc. gen. 5); brigada artistică a Liceului agroindustrial; grupul folk al Șc. gen. nr. 2. Dar ștafeta continuă, așa cum aici, la Lugoj, a continuat de ani și ani. Alături de corul „Ion Vidu" și Teatrul popular cu stagiune permanentă (cu trei secții în limba română, maghiară și germană), au apărut alte formații care s-au impus pe podiumul fazei republicane: cvintetul german de muzică populară, orchestra de cameră, recitatoarele Enikö Benczö (limba maghiară) și Brigitte Schauer (limba germană). Și imaginea este incompletă dacă la toate acestea n-am adăuga realizările membrilor cenaclurilor literare „Ioan Popovici Bănățeanul" și „Jozsef Attila" cu volumele „Permanența speranței" și „Lugojul și procesul făuririi unității naționale", activitatea filialei artiștilor plastici amatori „Romul Ladea".

La definirea unei atmosfere artistice elevate a orașului o contribuție notabilă și-a adus Școala populară de artă (profesori și elevi) cu formația de dans contemporan, trioul instrumental de muzică cultă, solistul instrumentist Iosif Berwanger, pictorița amatoare Stela Lie. Merită amintit și activitatea desfășurată de brigada artistică de agitație a Fabricii de mătase naturală, prezentă la mai toate manifestările culturale din oraș, dar și în cadrul colectivului din care face parte.

Gheorghe LUCHESCU

itinerarii

PROMENADĂ PRIN PARISUL MÎNIILOR

Toate mîniile Parisului – răscoalele şi revoluţiile populare – s-au născut în arondismentul al XII-lea. Oricît te-ai feri de generalizări, cînd remarci însă că atît Revoluţia de la 1789, cît şi cele din 1830, 1848, Comuna din 1870 sau Eliberarea din 1944 au izbucnit, mai întîi în foburgul Saint-Antoine, eşti obligat să tragi concluzia că nu e vorba de o simplă întîmplare. Cartierele de est ale Parisului – St. Antoine şi St. Marcel, mai ales – au reprezentat totdeauna germenii răscoalelor populare. Aici, între piaţa Bastiliei şi a Naţiunii, trecînd prin uliţele şi infundăturile foburgului/ de la Forge Royale, rue de Dahomey, Cité de l'Ameublement, rue Chlingny, pasajul Stinoville, rue du Sergent Bauchor, pasajul Jardiniers, rue Picrus/şi pînă la Montreuil, Bagnolet şi pădurea Vincennes – se întinde un cartier muncitoresc, locuit de meşteşugari destoinici, mari specialişti în a fabrica mobilier din lemn, dar şi în a scoate pavajul de pe străzi spre a construi baricade.... Faptul că arta lemnului a trebuit să se încline în faţa seriei industriale, ca esenţele rare au dispărut, înlocuite de placaj şi plăci aglomerate, nu schimbă cu nimic situaţia. Secolul al XVIII-lea artizanal continuă şi azi în acest cartier cu miros de pădure tăiată, unde locuiesc unii dintre cei mai talentaţi meseriaşi ai Franţei. Pentru aceşti locuitori ai Parisului, foşti şi rămaşi artizani de mobile, baricadele au constituit un fel de mobilier al războiului civil...

Piaţa Bastiliei seamănă, după chipul ei actual, cu o vastă piaţă provincială tăiată în mijlocul unor cartiere foarte populate: cartierul Marais, cu Place de Vosges – Parisul lui Henri IV – atinge Sena prin triunghiul lacustru al Arsenalului; strada foburgului St. Antoine se prelungeşte spre est făcînd legătura cu piaţa Naţiunii; bulevardul Bourdon şi rue Jacques-Coeur reprezintă locul exact unde se înălţa odinioară fortăreaţa cu opt turnuri crenelate a Bastiliei, simbol al tiraniei şi al absolutismului regal. În mijlocul pieţii se înalţă o coloană care celebrează amintirea ucişilor din timpul Revoluţiei franceze, iar în vîrful coloanei se află statuia ce reprezintă Geniul Libertăţii. Cea mai frumoasă imagine ce-o poţi avea asupra locului trebuie s-o cauţi la două sute de paşi mai departe de piaţa Bastiliei, în strada foburgului St. Antoine. De aici, printr-un frumos joc de perspectivă, statuia – înaripată, ireală, albastră, suspendată de-asupra acoperişurilor înghesuite – pare o pasăre uriaşă ce planează peste cartier. Aici a fost, în acel neuitat iulie 1789, teatrul primei mînii a poporului francez. Peste 41 de ani, în 1830, muncitorii cartierului au înălţat din nou baricade. Cei căzuţi cu acel prilej zac sub temeliile coloanei memoriale, iar mulţi din strănepoţii lor locuiesc şi azi pe rue d'Aligre, rue de la Main-d'Or sau pe avenue Ledru-Rollin...

În 1848, altă mînie populară izbucneşte în acelaşi cartier, inflamabil cu predilecţie. Noii căzuţi sînt îngropaţi lîngă cei vechi; mausoleul se redeschide: trei revoluţii, o singură, piatră tombală! În februarie 1848, Victor Hugo avea aici întîlnire cu poporul; istoria Franţei n-a ieşit niciodată din acest cartier, pe care autorul „Mizerabililor" l-a adorat întotdeauna!

DUMONT: „Geniul libertăţii"

În timpul Comunei, Coloana lui Iulie se împodobea fără încetare: locuitorii cartierului o ornau cu flori şi eşarfe roşii. Cadavrele căzuţilor încoronează din nou aceeaşi Piaţă a Bastiliei. Drapelul roşu al insurgenţilor e fără încetare ridicat. În seara memorabilei zile de 26 mai, zac deja o sută de morţi pe baricada principală din rue Crozatier.

Teatrul mîniilor Parisului a fost mereu Bastilia, loc de incontestabil prestigiu revoluţionar. Desigur, la răscoale au mai luat parte şi alte cartiere – Temple, Tuileries, rue de Rivoli, foburgul St. Honoré, bulevardele, le Champs de Mars – dar începuturile au avut loc întotdeauna în cartierele arondismentului al XII-lea.

Traversînd Piaţa Naţiunii ajungi în rue Fabre d'Eglantine, nume ce-l evocă pe poetul şi eroul Revoluţiei franceze, cel care a lăsat moştenire călăilor săi numele lunilor din calendarul republican: „Floreal" şi „Nivose". Acest personaj te conduce spre celălalt cartier eroic al Parisului – Saint Marcel – azi doar o simplă staţie de metrou. Foburgul St. Marcel cuprinde un cartier întins, în care bulevardul cu acelaşi nume formează diagonala, iar avenue des Gobelins, rue Monge, rue Geoffroy de Saint-Hilaire şi boulevard de l'Hopital, celelalte laturi. Cînd răsculaţii se băteau pe străzi în St. Antoine, la ei „acasă", cei din St. Marcel trebuiau să traverseze Sena şi să lupte „în deplasare"... Dar totdeauna le dădeau vecinilor o mînă de ajutor.

Toate mîniile Parisului au izbucnit aici, în arondismentul al XII-lea, pe care-l străbat în această vară tîrzie cu fior şi aducere-aminte istorică. Topografic vorbind, aici, între Bastilia şi Piaţa Naţiunii, se desfăşoară şi azi toate cortegiile demonstraţiilor populare. E o tradiţie care-şi trage izvoarele din istorie.

Petre PINTILIE

DIN LIRICA SOVIETICĂ

Leons Briedis

SACRU SĂ FIE NUMELE TĂU, MARIA

Maria,
sacru să fie numele tău,
care mi-e ca o strună,
ruinător şi fatal.

Am devenit din nou muritor
de astădată pentru toate timpurile...
Ce folos de aburii de argint.

Şi ura
şi surisul ce-mi dărui
sînt virtuţile prin care chemarea mi-o împlinesc...
Te cuceresc şi te părăsesc ca pe o casă.

Maria,
cum de
mă faci fiinţă şi nefiinţă,
ignorînd tot ceea ce îţi stă în putere.

Prăpastie
fiind, dar şi brad –
cu trei vîrfuri în adîncul pădurii...
Iubită, soţie, străină.
Sacru să fie numele tău.

* * *

Lasă puhoiul negru să curgă,
glasul să-ţi sune în tîmple
şi cu vîrful degetelor să dai fiinţă
acelui bloc de piatră pe care-l procuri.
Vina ta eternă e-n el –
sfîrşitul şi începutul.

Rupe de pe trupul tău păienjenişul,
suflă – de pe tine cătuşele.
Rupe-ţi din carne cu gura îndurerată
Grijile şi îndoielile...
Nu mai eşti cel ce-a murit.
Dar nici cel ce se va naşte.

TOTUL

Nici nu vei observa valul ce se apropie,
cînd se va îndepărta.
Cu o clipă-nainte erai perfect şi preaplin,
dar te dumireşti risipindu-te.

Nu-ţi este menit să laşi moştenire nimic,
nici cît un fir de păr.
Şi cu cît vei fi tu însuţi mai mult
cu atît mai puţin îţi va rămîne ceva.

Cînd vei fi străveziu cum e piatra
pe care vîntul, vîlvătaie o va aprinde,
Atunci te vei culege-ntr-un pumn,
ridicîndu-l... Aceasta fiind totul.

În româneşte de
Anghel DUMBRĂVEANU

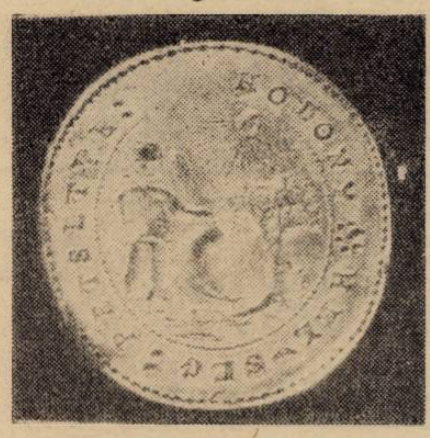

Hodoni

M. Briede-Macovei

SFÎRŞIT DE TOAMNĂ

Se ard în taină, se irosesc în vînt
cetăţi de frunze cu poarta în cuvînt...
Potop de mir cu stele picotind
aleargă-n oasele subţiri a ramului, pălind
cu aripa legată văzduhul străveziu –
nici prea devreme nu-i şi nu-i tîrziu
să-şi spele faţa, de vis să se întreme,
urcînd spre el lumini enorme,
crescute-ntre blesteme.

* * *

Stelele pe cer sunt crucile arzînde
lumina lor mormintele plăpînde,
iar noi – ai lor ostateci,
pe cît de-etern, pe-atît de singuratici.

* * *

Azi vor veni şi-mi vor aduce
ram de aur şi pasărea în cuib
şi anii mei trăiţi ca netrăiţi vor fi,
dar ştiu,
azi nu mai poate fi tîrziu...

Azi luna, ea îmi va ţese
şi stelele-mi vor coace pîinea
şi tu vei fi NEALTĂU ca mîine,
dar ştiu
azi nu mai poate fi tîrziu...

* * *

Auzi, cum pietrele-nfloresc în primăvară?
Clipa se-ntrecu pe sine iară,
sîngele-mi se varsă în afară,
exploziva naştere mă doare,
auzi, cum pietrele-nfloresc în primăvară!

Auzi, cum pietrele-nfloresc în primăvară?
Norul se răzbună pe o floare,
numele de-o clipă fuge în răcoare,
murmurul de aripi lung pe cer răsare
înalt îmi zboară clipa cît un soare.
Auzi, cum pietrele-nfloresc în primăvară!

memento

AL VIII-LEA COLOCVIU NAŢIONAL DE FOLCLOR

Ediţiile precedente ale colocviilor naţionale de folclor au fost edificatoare în privinţa ideii că aceste manifestări ştiinţifice, devenite tradiţionale la Universitatea din Timişoara, au cîştigat un înalt prestigiu, binemeritat. Faptul acesta a fost subliniat şi în deschiderea lucrărilor celui de al VIII-lea Colocviu naţional de folclor, care a avut loc în zilele de 30 oct.-1 nov., sub auspiciile Universităţii din Timişoara, Facultatea de filologie, Cercul ştiinţific de folclor şi ale Comitetului de cultură şi educaţie socialistă al judeţului Timiş; la şedinţa inaugurală, din Aula Magna, au luat cuvîntul prof. dr. Constantin Popa, rectorul Universităţii din Timişoara, Ilie Codreanu, vicepreşedinte al Comitetului de cultură şi educaţie socialistă al judeţului Timiş, prof. dr. doc. Mihai Pop, preşedintele Societăţii internaţionale de etnografie şi folclor, prof. dr. Eugen Todoran, preşedintele Cercului ştiinţific de folclor. Actualul colocviu a întărit şi mai mult ideea privind deosebita importanţă a respectivei reuniuni ştiinţifice, meritele substanţiale pe care aceasta le are în dezvoltarea cercetărilor folclorice din ţara noastră.

Lucrările celui de al VIII-lea Colocviu naţional de folclor au fost elaborate în temeiul unei problematici de o acută actualitate, aceea referitoare la „Tendinţe metodologice şi teoretice în folcloristica contemporană", astfel fiind formulată însăşi tema fundamentală a colocviului. Complexitatea ideatică a comunicărilor reiese chiar şi din simpla enumerare a titlurilor acestora (pe care o facem incomplet, în limitele spaţiului acestei consemnări): Mihai Pop „Ipoteze şi perspective în cercetările etnologice de astăzi"; Eugen Todoran „Preliminarii metodologice la opera folcloristică a lui Mircea Eliade"; Romulus Vulcănescu „Direcţia etnologică în cercetările folclorice româneşti"; Pavel Ruxandoiu „Diversitate şi consens în cercetarea folclorică actuală"; Nicolae Constantinescu „Conceptul de text folcloric"; Vasile T. Creţu „Logos-ul folcloric. Preliminarii"; Corneliu Nistor „Elementul folcloric – dimensiune a naţionalului şi universalului în literatură"; Doina Comloşan „Consideraţii asupra sincretismului"...

Binevenit în cadrul acestui colocviu a fost şi programul artistic de la Casa de cultură a studenţilor, susţinut de ansamblurile folclorice „Doina Timişului" (Centrul universitar Timişoara), „Timişul" (Casa de cultură a municipiului Timişoara) şi cel al Casei de cultură din Buziaş, după care a urmat dezbaterea: „Deziderateie valorificării scenice a folclorului".

Aurel TURCUŞ

REDACŢIA şi ADM. – TIMIŞOARA, strada RODNEI 1. Tel.: 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACŢIE
ION ARIEŞANU (Redactor şef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor şef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLĂJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.
Index: 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

BIBLIOTECA „ASTRA"

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 45 (715) 13 NOIEMBRIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

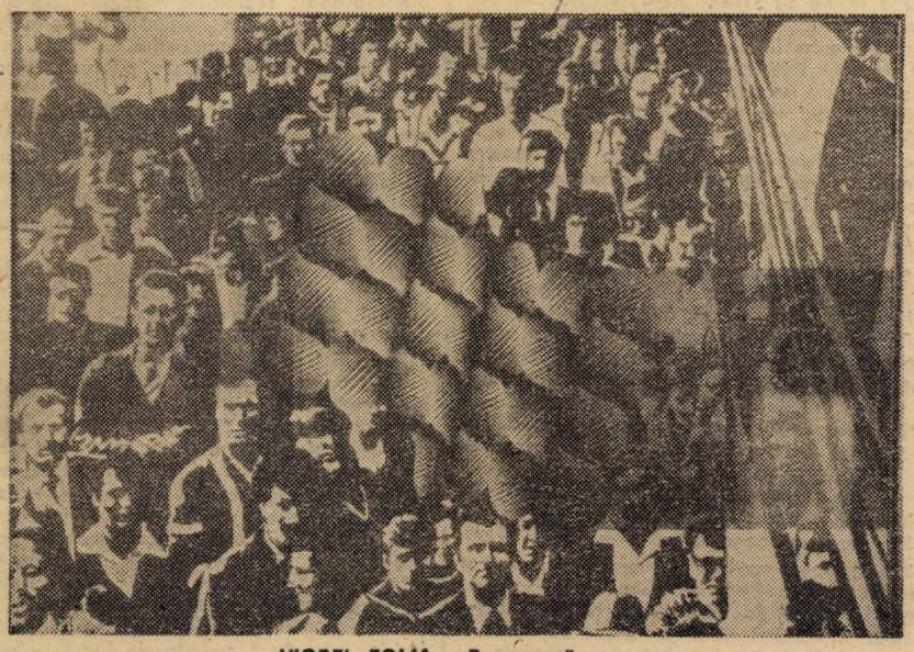

VIOREL TOMA: „Pro pace"

O mie de cîntece

Meșteri de cîntece mari,
Un cîntec
Pentru fericirile simple ale orei
Din cetățile poeților. oțelari...
Un cîntec
Pentru pionierul ce se visează arhitect,
În laboratorul cosmic, dincolo de fulgerul
Astrilor cu forme ciudate...
O mie de cîntece pentru pace,
Puternice și grave,
Ca vuietul șarjelor de spice,
Și albe ca surîsul
Cireșilor înfloriți...
O mie de cîntece pentru pace,
Ca o mie de corăbii albe
Pornite în larg.

Ignea LOGA

Pentru pace

Dac-ar fi în lume
Toți cum sîntem noi,
N-am trăi cu frică
De un nou război.
Peste tot întinsul
Ar fi cer senin,
Pacea și iubirea
Ar domni deplin.
Și s-ar înfrăți
Mari și mici popoare,
Fără deosebire
De neam și culoare.
Și ar fi de toate
Peste tot pămîntul,
Cînd puterea păcii
Și-ar spune cuvîntul.
Voi, oamenii păcii
Din orice popor,
Sus să fie steagul
Lîngă tricolor.

Ion CÎRDU poet țăran

Tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU,

secretar general al Partidului Comunist Român,

Președintele Republicii Socialiste România

MULT STIMATE ȘI IUBITE TOVARĂȘE NICOLAE CEAUȘESCU,

Unanimitatea scriitorilor din România a luat cunoștință, cu profundă emoție, de inalta Dumneavoastră inițiativă privind angajarea voințelor noastre în lupta pentru dezarmare și pace. În contextul agravării situației internaționale și al acumulării de armament nuclear pe teritoriul Europei, apelul pe care Frontul Democrației și Unității Socialiste l-a adresat în acest sens poporului român este cu atît mai umanist, mai tulburător, cu cît are în vedere destinul tuturor popoarelor lumii. Dacă pacea nu este repusă în temeiurile sale legitime, și dacă nu facem tot ce-i cu putință omenește în favoarea dezarmării și a păcii, se află în mare primejdie însăși existența biologică a planetei și inestimabilul tezaur al civilizației umane. Ca oameni de cultură, dăruiți îndeobște promovării și apărării valorilor spirituale ale întregii omeniri, ne socotim nu doar afectați de semnele nefaste ale amenințării cu războiul atomic, ci și gata să urmăm, în front unic, exemplara Dumneavoastră chemare pentru a cultiva pretutindeni principiile generoase ale luptei pentru dezarmare și pace. Pe deplin conștienți de rolul ce ne revine în această lume și asumîndu-ne implicit răspunderea față de prezentul și viitorul omenirii, socotim că n-avem dreptul să rămînem în afara mobilizării morale la care ne solicitați și pentru care ne declarăm fără șovăire atașamentul, ne implicăm efectiv, potrivit specificului muncii noastre, în această luptă. Impresionanta Dumneavoastră inițiativă este, în fapt, continuarea politicii, pe care România a afirmat-o conștient în toate conferințele internaționale, de la a căror înaltă tribună permanent a fost cerută lichidarea focarelor de război, restabilirea unui climat de pace și înțelegere între toate națiunile lumii. Ne bucură, de asemeni, faptul că România este cea dintîi țară socialistă care-și cheamă poporul la vaste acțiuni concertate în apărarea cuceririlor sale materiale, a avuției sale spirituale, în numele celui mai demn și constructiv umanism. Așa cum, recent, oamenii de știință din întreaga lume, întruniți la București într-un răsunător simpozion, au primit cu unanimă satisfacție ideile și propunerile de pace cuprinse în Mesajul pe care Dumneavoastră li l-ați adresat, la fel și oamenii de artă și cultură din România au datoria să întreprindă acțiuni de comunicare cu toate organismele similare, pentru a le face cunoscut Apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste din țara noastră și convocîndu-le la organizarea unui forum internațional, consacrat apărării valorilor umanității și păcii. Nu vom precupeți, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, nici un efort pentru ca înalta și umanista Dumneavoastră inițiativă să-și afle în scriitorii din România susținătorii și propagatorii săi de nădejde.

CONSILIUL UNIUNII SCRIITORILOR
DIN
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

CLIPA ACESTUI SECOL

În acest secol XX, grăbit și plin de contradicții — cum ne-am obișnuit să observăm, să suportăm și să spunem, omenirea a trăit bucurii exemplare, descoperiri epocale, triste memorabile, schimbări fundamentale, o viață în cele din urmă greu de surprins în cuvinte. Esențialul despre acest pe sfîrșite secol se află pretutindeni pe planetă, statuia simbolică a veacului și-a depus proiectele la granița fiecărei clipe: științele, artele, tehnologia, socialul, politicul, — sisteme, state, orașe, indivizi cunosc și transportă, în memorie, în existență, în munca, în speranța de fiecare zi o informație, o sumă de informații, o parte din istoria încăpătorului secol. Și mai ales o răspundere, o ciudată și gravă răspundere, fiindcă aceasta — a răspunderii pentru soarta planetei — este, iată, ultima dintre lecțiile pe care secolul ține cu tot dinadinsul-să ni le predea.

Se fac ciudate adunări la capătul cărora, dincolo de semnul egalității apare o sumă enormă, reprezentînd eforturi pentru înarmare, iar ceea ce ascund aceste cifre astronomice este de domeniul absurdului. Tot acest armament nuclear, mereu mai sofisticat, mai costisitor, mai deplin distrugător este o ofensă, o vanitoasă ofensă la liniștea fiecăruia dintre noi. El pune la îndoială pacea și în pericol viața și chiar este în stare să le trimită, cu precizie, în neant. Dar aceste arme moderne, aceste bombe neutronice, aceste rachete cu cîmp tot mai întins de distrugere nu sînt doar un pericol potențial. Ele au și pătruns în existența planetei Pămînt, au și semănat ceva din moartea de care sînt capabile, ele consumă deja din clipele aproape bătrîne ale veacului, cu figura lor perfectă, cu figura și formele lor perfecte și macabre, uzează ceva din energia cetățenilor secolului, din puterea lor de a construi pașnic, de a descoperi pașnic, de a vindeca de boli, de analfabetism, de foame lumea, ele, aceste arme intolerabile atentează la gîndurile noastre, la șansa noastră de a da speranței un nume. Și asta este deja monstruos. Ne ridicăm împotriva arsenalelor militare, cerem încetarea acestei curse, acestei grabe de a obține prioritate asupra morții, pretindem pace pe planeta Pămînt, dintr-un drept al nostru de ființe libere și gînditoare.

Să spunem, hotărîți, în numele ființelor și în numele cuvintelor noastre, **nu** acestor pregătiri războinice, acum — cînd clipa secolului XX mai trece prin noi cu gloria ei pașnică.

Ana ALDAN

UN STRIGĂT AL INIMII

Îmi pare că la fundamentul oricărei dorințe de pace stă credința în progresul moral al omului. Dar pacea nu e o stare latentă a universului, a planetei, a ființei umane. Ea e o stare de spirit, ca scop, o stare rațională, dar și una pasională, „un strigăt al inimii", după cum ar glosa Nicolae Titulescu, căci fiecare om normal trebuie să existe avînd în conștiința sa temelia păcii adevărate, adică, a păcii „pe care o resimți și de care nu mai vorbești".

Se spune că pacea nu se proclamă. Se cucerește. Este un adevăr acesta. Căci, paradoxal, strădaniile, de-a lungul vremii, ca ea să învingă, au fost adesea mai dificile decît ale oricărei alte cuceriri. De aceea și putem spune că, de totdeauna, pășim spre pace, dar nu o avem niciodată definitiv. Înaintăm spre ea, dorind-o, căci ea însăși este mișcare, care palpită, care intră în existența noastră, iar pentru a o avea nu putem rămîne în repaos sau lenevie. De aceea îmi pare că un suflet care nu are la bază o credință puternică, o pasiune dominantă, un entuziasm copleșitor pentru o acțiune, pentru o operă (și pacea înseamnă și ea acțiune și operă) acel suflet nu poate cunoaște nici beatitudinea triumfului păcii. Căci încrederea, plăcerea intensă de-a trăi, optimismul de-a făuri, în fine, dorința de-a avea de partea ta pacea lăuntrică, precum și pacea și armonia omenirii, nu pot locui într-un suflet gol de încredere, de acțiune și de pasiuni sublime. Căci numai o pasiune poate să învingă o altă pasiune, spunea Helvetius. Iar un om, indiferent la orice, deci și la sentimentul păcii, om care își este numai sieși suficient, n-ar mai fi o ființă socială. Deci o ființă a păcii. Știm că războiul oprește timpul în loc. Instaurînd mizeria, decăderea, imobilismul, imoralitatea, astupînd gura muzelor, întorcînd, parcă, de-a-ndărătelea, etapele luminoase ale civilizațiilor omenești. Voltaire spunea că toate viciile reunite ale tuturor epocilor și ale tuturor locurilor nu vor egala vreodată nenorocirile produse de un singur război. Și nu este oare așa? Războiul! De ce trebuie el să pornească, atunci cînd știm că sîntem un „echipaj al aceleiași nave", cum ar zice Exupery? E bine să se înfrunte, în cîmpul ideilor, civilizațiile, științele, gîndirea, aspirațiile, dar e monstruos ca ele să ajungă să se sfîșie reciproc. Cînd, pentru a ne elibera de aceste spaime e deajuns

Ion ARIEȘANU

(Continuare în pag. 8)

cronica literară

Pornind de la V. Voiculescu

1. Apariția, în „Biblioteca critică" a volumului „V. Voiculescu interpretat de..." reprezintă o bună ocazie de a comenta felul în care a fost primită, în ultimele două decenii, opera lui V. Voiculescu. O ocazie și... o invitație. Prin 1962 numele poetului era încă tabu sau, cel mult, așezat în rîndul celor anatemizate. Într-o epocă în care fiecare exemplu bun trebuia însoțit, ca un gardian, de exemplul rău, V. Voiculescu era „piaza neagră" a gîndirismului, poetul religios al unei mișcări în care valoroși erau ereticii. În 1964 apar „Ultimele sonete..." însoțite de o elogioasă — ultraelogioasă — prefață a lui Perpessicius. Critica entuziasmată observa că poetul nu mai era religios, ba dimpotrivă... Ceva mai tîrziu — în 1966 — „Povestirile" sînt prilej de a înțeți discuțiile despre un nebănuit scriitor: despre un mare scriitor. Poezia lui V. Voiculescu apare într-o ediție în două volume — antume și postume — în 1968, (ediție la fel de rău alcătuită ca și ceo de „Povestiri", alăturînd capodopere unor opere submediocre) ca după acest an să apară o seamă de inedite. Un volum de teatru și romanul „Zahei orbul" — ar încheia provizoriu șirul tipăririlor sau al retipăririlor lui V. Voiculescu. Scriitorul nu mai putea contribui la forma lor definitivă: murise în noaptea dintre 26 spre 27 aprilie 1963, „după o îndelungată și grea suferință", așa cum se scrie în tabelele cronologice care însoțesc unele dintre cărțile sale. Opera îi este, așadar, tipărită de Ion Voiculescu, fiu al poetului, ajutat de o seamă de editori care, ca specialiști — I. Voiculescu nefiind decît un entuziast — aveau menirea de a face ca lucrurile să meargă bine. Încă în timpul vieții lui Ion Voiculescu (decedat în 1973) apar prin reviste multe inedite, unele datînd din primul deceniu al veacului. Calitatea ineditelor (în unele perioade lansate în stil mare pe piață) e mai mult decît îndoielnică. Rare excepții. „Ultimele sonete..." sînt scrise între 5 dec. 1954 și 21 iulie 1958; marea majoritate a povestirilor sînt scrise între 1948 și 1958. Așa după cum se sugerează la începutul unora, ele sînt stimulate de un cerc de prieteni; unii participanți la lecturile voiculesciene își amintesc, azi, a le fi auzit atunci. Șerban Cioculescu e unul dintre aceștia. În deceniul al șaselea literatura „postumă" a lui Voiculescu are un anumit auditoriu și o anumită notorietate, inițiații știu că V. Voiculescu își continuă opera; așa cum alții știu că și Blaga își continuă opera. Deceniul șase are paradoxele lui, literatura sa manifestă și literatura lui „din adînc", simulanții și creatorii. Un scriitor de mare notorietate în epocă devine Motoarcă, autor inventat de Doinaș, dispărut din însăși voința numitului Motoarcă, om onest, incapabil de a trage foloase dintr-o farsă literară. Nume de notorietate altădată, ca Vinea, traduc și scriu în calitate de negri pentru a alimenta o operă amplu comentată de criticii momentului. Cine va fi scris „Drum fără pulbere", operă mult citată în acei ani? Dar oare celebrul „Mitrea Cocor" nu fusese alcătuită cu ajutorul unor experți... Cît de mare fusese contribuția experților? Cine citește corespondența lui Călinescu privitoare la „Bietul Ioanide" constată că între voința lui G. Călinescu și cea a editorilor existau diferențe sensibile. Cum ar fi arătat cartea lui G. Călinescu „fără amestec dinafară"? Opera tinde a deveni, prin supunere față de reguli, superiori și, mai ales, colaboratori, anonimă. A publica înseamnă și a se manifesta în spirit „folcloric". Viața literară își are eroii ei neștiuți, precum și operele ei de mare perisabilitate... V. Voiculescu nu scrie pentru nimeni, el scrie pentru a rămîne: el înaintează pe drumul credinței sale în literatură. Nu va publica nimic atîta timp cît va fi în viață fiindcă e fidel cazurilor sale literare: credinței sale în literatură. El există pentru toți cei ce cred în victoria literaturii adevărate. El e un exemplu moral.

Nu toți au însă încredere... foarte mare încredere în viitorul luminos al literaturii și în perioada imediat următoare morții scriitorului încep tratativele pentru tipărirea operei sale. Nu sînt necesare modificări... foarte mari. Din „Revolta dobitoacelor" trebuie scos finalul: de ce să ne cramponăm de acest final, spun editorii, și, într-adevăr: de ce? Din **Ultimele sonete...** trebuie scos cîte ceva... înlocuit cîte ceva... înlocuit cîte ceva. De ce nu s-ar putea înlocui cîte ceva?

Mă întreb dacă au avut dreptate cei care l-au tipărit pe V. Voiculescu cu un ceas mai devreme. Poate că ar fi trebuit să aibă foarte puțină răbdare... să aștepte ca timpul operei să vină de la sine. Cît de multă răbdare? De ce să le fi pretins să creadă în literatură mai mult decît au crezut? Oricum, după 1964 începe ascensiunea fulgerătoare a operei lui V. Voiculescu în conștiința criticii. Mai întîi **Ultimele sonete...** pe urmă **Povestirile** și, în fine, ediția de poezii îngrijită de Aurel Rău amintesc că lui V. Voiculescu i se cuvine o reparație morală. El crezuse în literatură, crezuse în geniul său, scrisese conform vocației sale... În perioada „dezghețului", literatura „magică" a lui V. Voiculescu, proza „tărîmului originar" devine un important punct de reper: reper cu atît mai important cu cît ne întorceam firesc la tradițiile literaturii române. Mai întîi cei de la „Steaua" (revistă care e în avangarda reabilitărilor), apoi cronicarii specializați în poezie, pe urmă cerchiștii comentează cu elogii literatura voiculesciană. Încet-încet literații se plictisesc de Voiculescu, — nedumerește și cantitatea de moloz din cărți așa că prin 1971 în „Semne și repere", Alexandru George putea să scrie: „În Voiculescu se trădează prea adesea vulgarizatorul semănătorist prea cucerit de ideea de a explora și exploata folclorul de aceea, prizonierul acelui limbaj artificial pe care intelectualii de acest tip îl întrebuințează crezînd că astfel dau un răsunet mai specific scrisului lor, sau se fac mai bine înțeleși de popor. Lipsa de unitate a acțiunii literare se vădește în toate explicațiile ei; rareori întîlnim un moment în care ecourile disparate și apetiturile prea diverse să fie asurzite sau ținute în frîu". Despre V. Voiculescu se vor mai scrie studii importante. Între ele excepționale sînt „Nouă glosă la sonete" al profesoarei Zoe Dumitrescu Bușulenga (în „Secolul XX" sept. 1965) ca și cele semnate de Șt. Aug. Doinaș (în „Familia", 1972) și Roxana Sorescu în „Steaua", 1973 dar impresia generală e că poetul e lăsat pe seama lefegiilor culturali, unii găsesc vechi poezii și le dau ca inedite, alții publică poezii improvizate „găsite prin caietele scriitorului". Mașinăria istoriei literare odată pornită e alimentată de oameni de bine care fac muncă de mîntuială. Recenta antologie — cea mai slabă dintre cele tipărite în ultimii ani de „Biblioteca critică" a editurii Eminescu — e alcătuită școlărește, probabil în contratimp, cu bibliografia scoasă din vreun fișier de bibliotecă păguboasă. Prefața e plină de fraze de acest gen:

„Confirmarea harului de povestitor al lui V. Voiculescu ca și a plăcerii sale intime de a povesti este **Zahei orbul**, scriere rămasă încă unică în literatura noastră.

Publicat fragmentar în cîteva reviste, romanul era parțial cunoscut cititorilor înainte de a apărea în volum, iar critica începuse și ea să-și împartă impresiile între elogierea capodoperei și regretul în fața unui eșec. Dimensiunile reduse ale textului pot îndreptăți presupunerea că el s-a dezvoltat din simburele unei povestiri sau că, din contra, un personaj ieșit din comun prin neobișnuitul datelor sale naturale a polarizat o suită de întîmplări care numai lui se potriveau epic. În prefața ediției, Mircea Tomuș remarcă o anume vetustețe a tehnicii compoziționale...".

2. Ediția bilingvă V. Voiculescu, atît de generos tipărită de Minerva e și ea puțin grăbită: poate că traducătorul, atît de harnicul traducător Paul Miclău, ar fi trebuit să aștepte ediția critică pe care o pregătește Nicolae Florescu. Fiindcă, deocamdată, impresia noastră e că de prea multă vreme cercetarea voiculesciană e provizorie, prea crispată de neîncredere. Apariția „Ultimelor sonete..." a insistat (eronat) asupra „lipsei de valoare" a poeziei mai vechi a lui V. Voiculescu, neîncrederea în „Ultimele sonete" a alimentat neîncrederea într-un autor și așa elogiat mai ales virtuților sale morale. Acest scriitor de atîtea ori nedreptățit — nedreptățit atît prin elogiu nediferențiat cît și prin hulire — are dreptul la o dreaptă reabilitare. Să nu o facem în pripă. O literatură se construiește nu numai în contratimp, ci, mai ales în timp.

Cornel UNGUREANU

---

1. **V. Voiculescu interpretat de...**, Antologie, prefață, bibliografie critică selectivă de Rodica Pandele, Ed. Eminescu, 1981, și 2. **V. Voiculescu** — Poezii, Poésis, Prefață de Ștefan Aug. Doinaș, Ed. Minerva, București, 1981.

revista revistelor

„O privire de azi asupra poeziei"

Încă de prin vară, **„SCINTEIA TINERETULUI"**, prin semnătura harnicului poet publicist **Ioan Iacob**, a inițiat o **Anchetă asupra poeziei**, de un interes nedesmințit. Astfel, în numărul din 26 octombrie, la **„Opinia literară și artistică" — „O privire asupra poeziei"**, întîlnim, în cadrul anchetei amintite, semnăturile lui **I. D. Suchianu, Al. Balaci, Vasile Băran, Marcel Olinescu, Leon Levițchi.**

Dacă, pentru eseistul și criticul de cinema **I. D. Suchianu** „Poezia omului contemporan este cinematografică"... „la vechea poezie a vorbelor și versurilor, arta a șaptea a adus poezia lucrurilor, a hotărîrilor și a imprejurărilor", pentru istoricul literar și academicianul **Al. Balaci**, poezia devine un act plin de patos și ardere luminoasă, conchizînd că „nici o tehnică a mașinii nu va înlocui harul inefabil al talentului care încoronează fruntea artistului". Lapidar, concins, cu verva-i știută, **Vasile Băran** este de părere că „Poezia viitorului e poezia bună. Poezia momentului și eternului"; artistul plastic, Marcel Olinescu, găsește în poezie „o dimensiune a sufletului", poezia fiind nu „numai apanajul cuvîntului, ci al tuturor artelor", iar cunoscutul traducător **Leon Levițchi** îi cere liricii și poetului cuvînt sever, grav, logică, muzicalitate, elaborare, deci o realizare ireproșabilă, conchizînd: „Fenomen rar, dar la îndemîna oricui, ea **(poezia!)** poate și ar trebui să devină o necesitate pentru fiecare".

Demnă de apreciat această propensiune a ziarului și a colaboratorilor săi, de a solicita personalităților contemporane opinii asupra fenomenului poetic de azi, asupra poeziei, cea care după cum notează Al. Balaci: „relevă oamenilor incognoscibilul, minunea difuză în viața universală".

Radu VOINEA

cenaclu

În ședința Cenaclului Asociației scriitorilor și al revistei **Orizont** din 10. XI. 1981 **Ion Monoran** a citit un ciclu de poezii. Referatul a fost prezentat de către **Daniel Vighi** — „o poezie a intrărilor în istorie..."; „...un tradiționalism acceptat ca singurul regim ideal..."; „nostalgii provocate de universul citadin". Au luat cuvîntul: **I. Miclea:** „o ședință foarte interesantă pentru viața literară din Banat"; **Marcel Turcu:** „...un referent, un referat bine compartimentat..."; „...poetul știe să execute o umilire pînă la nivelul căii ferate"; **Marcel Pop-Corniș:** „...joc între surparea de limbaj și coagularea de limbaj..."; „...o poezie a nostalgiei primilor impresioniști..."; **Marian Odangiu:** „...pregnantă spaimă de dublu..."; „...o dezicere de generație, o întoarcere spre cultură"; **Simona-Grazia Dima:** „...nu se poate detecta un fir conducător foarte clar, sensurile par să se înlocuiască..."; **Carmen Odangiu:** „...o negare a poeticului în sine..."; „...poetul își caută o identitate deasupra culturalului..." În încheierea ședinței, **Livius Ciocârlie,** cel care a condus-o în această seară, recapitulează cîteva din ideile rostite vizavi de poezia lui Ion Monoran și trage unele concluzii.

Marți, 16. XI. 1981, orele 18, se va constitui Cenaclul autorilor de literatură pentru copii.

Replicile serii: „Ion Monoran va deveni omul cu repere consumate" (Marcel Turcu); „Evitam termenul, îl evităm de frică!" (Carmen Odangiu).

A. POPESCU

*

Inspectoratul județean de învățămînt Arad și Casa corpului didactic au organizat, în zilele de 7—8 noiembrie, la Săvîrșin, un Simpozion constituit pe teme literare și istorice. Au participat cadre din învățămîntul superior, ai facultății de Filologie Timișoara, profesori de liceu, scriitori. La reușita acțiunii și-au adus aportul cadre didactice din Săvîrșin, elevii și un public numeros și entuziast.

viața literară

PREȘEDINTELE UNIUNII SCRIITORILOR, LA TIMIȘOARA

● În ziua de 31 octombrie, la sediul Asociației scriitorilor din Timișoara a avut loc o ședință a Comitetului de conducere, la care au participat: **Dumitru Radu Popescu,** Președintele Uniunii Scriitorilor din R. S. România, **Nikolaus Berwanger,** Secretar al Uniunii și **Traian Iancu,** director al Uniunii Scriitorilor și al Fondului literar. La primul punct al ordinei de zi s-a procedat, în conformitate cu Statutul Uniunii Scriitorilor, aprobat de recenta Conferință națională, la alegerea secretarului adjunct al Asociației. Cu unanimitate de voturi, **Cornel Ungureanu** a fost ales secretar adjunct al Asociației scriitorilor din Timișoara.

La punctul 2 al ordinei de zi, Anghel Dumbrăveanu, secretarul Asociației scriitorilor din Timișoara, a prezentat o informare asupra activității Comitetului de conducere și a planului de acțiuni pentru etapa următoare.

La discuții au luat parte: **Nikolaus Berwanger, Livius Ciocârlie, Traian Iancu, Al. Jebeleanu, Maria Pongracz, Marcel Pop-Corniș, Mircea Șerbănescu, Ion Dumitru Teodorescu, Cornel Ungureanu.** În încheiere a luat cuvîntul Dumitru Radu Popescu, Președintele Uniunii Scriitorilor.

● În aceeași zi, s-a întrunit, în ședință de lucru, Consiliul redacțional al revistei **Orizont. Traian Iancu,** Președintele Consiliului și **Anghel Dumbrăveanu,** redactorul șef adjunct al revistei, au prezentat unele probleme privind planurile de perspectivă ale revistei, necesitatea angajării ei în problematica politicii interne și externe a partidului și patriei noastre, efortul necontenit al redacției și al colaboratorilor revistei de a ridica nivelul ideologic și artistic al publicației, militînd pentru o literatură și o cultură de profund umanism socialist, care să contribuie la formarea și dezvoltarea conștiinței noi, socialiste, să sporească zestrea spirituală a patriei.

Prezența Președintelui Uniunii Scriitorilor la cele două ședințe de lucru a fost primită cu un deosebit interes, prilejuind un rodnic schimb de opinii.

*

Luni, 9. XI 1981, a avut loc la sediul Asociației Scriitorilor din Timișoara o ședință a Comitetului de conducere al Asociației. Cu acest prilej a fost prezentat și aprobat Planul de acțiuni al Asociației în lumina Apelului pentru dezarmare și pace al Frontului Democrației și Unității Socialiste din Republica Socialistă România. Pe marginea materialelor prezentate au luat cuvîntul scriitorii Anghel Dumbrăveanu, Ion Arieșanu, Florin Bănescu, Alexandru Jebeleanu, Ivo Muncian, Maria Pongracz, Alexandru Jebeleanu.

memento

FESTIVALUL ȘI CONCURSUL DE POEZIE „LAUDE-SĂ OMUL ȘI ȚARA"

Recent a avut loc, la Sighetul Marmației, Festivalul și concursul de poezie „Laude-să omul și țara", în organizarea Comitetului municipal de cultură și educație socialistă și al Casei de cultură din Sighetul Marmației.

Juriul concursului de poezie, format din următorii scriitori și oameni de cultură: **Laurențiu Ulici** (președinte), **Ion Ardeleanu-Pruncu, Horia Bădescu, Bogdana Boeriu, Ion Bogdan, Daniel Drăgan, Anghel Dumbrăveanu, Ion Iuga, Marius Lazăr, Ion Mureșan, Teohar Mihadaș, Gheorghe Pârja, Mihai Olos, Ermil Rădulescu, Doina Sălăjan, Radu Săplăcan, Echim Vancea,** a acordat următoarele premii: **Premiul Festivalului „Laude-să omul și țara":** Adrian Alui Gheorghe (Neamț), **Premiul Uniunii Scriitorilor:** Traian Ștef (Bihor) și Alexandru Dohi (Maramureș), **Premiul I și Premiul revistei „Luceafărul":** Gheorghe Mihai Bârlea (Maramureș), **Premiul II și premiul publicației „Brașovul literar și artistic":** Doina Mihaela Sava (Iași), **Premiul III și Premiul revistei „Convorbiri literare":** Vasile Dragoș (Maramureș), **Premiul revistei „Astra":** Daniel Corbu (Neamț), **Premiul revistei „Cronica":** Dorin Popa (Iași), **Premiul revistei „Echinox": Ioan Negru** (Cluj), **Premiul revistei „Familia":** Georgeta Lazăr (Bihor), **Premiul revistei „Orizont":** Gheorghe Voica (Vîlcea), **Premiul revistei „Steaua":** Carol Hirșan (Cluj), **Premiul revistei „Tribuna":** Ioan Gliga (Brașov), **Premiul ziarului „Pentru socialism":** Vasile Morar (Maramureș), **Premiul Asociației „Măiastra" a tinerilor artiști din Maramureș:** Nicolae Băciuț (Cluj), **Premiul Centrului de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă Maramureș și Premiul revistei „Napoca universitară":** Nicolae Sava (Neamț), **Premiul Studioului de radioteleviziune Cluj:** Elena Plămadă (Alba).

BACOVIA — PORTRET TRAGIC

„Şi m-am desprins de cercul trudnic...“
Fragment orfic

George Bacovia este un poet tragic, în sensul că sensibilitatea şi conştiinţa sa percep şi intuiesc acut finitudinea, limita condiţiei umane. Am putea afirma, parafrazindu-l pe Gabriel Liiceanu, din cartea sa despre tragic, că opera poetului **Plumbului** şi al **Stanţelor burgheze** este produsul profund şi complex al încercării de dialog dintre conştiinţă şi limită. Poezia bacoviană, în semnificaţiile ei cosmice, în primul rînd, vădeşte „tentarea limitei existenţiale în cadrul unui scenariu tragic de tip existenţial“ (Gabriel Liiceanu, **Tragicul, o fenomenologie a limitei şi depăşirii,** Bucureşti, Ed. Univers, 1975, p. 41). Nu este vorba de o viziune-discurs filosofic, în modalitatea analiticii ontologice a lui Martin Heidegger, din **Fiinţa şi Timpul,** de pildă, ci, bineînţeles, de un discurs poetic în care simbolurile şi metaforele obsedante îndrumă interpretarea spre sesizarea originalităţii raportului pomenit mai sus.

Poet al imanenţei, cu o concepţie materialistă şi atee, G. Bacovia a transfigurat liric genial experienţe fundamentale ale fiinţei umane, ale fiinţei-în-univers, creînd o atmosferă, tonalitate şi sensuri unice în poezia noastră.

Eul liric bacovian nu aderă filial la formele naturii. Alienarea omului modern se infuzează persistent şi implacabil în sensibilitatea estetică a lui Bacovia. La teama şi primejdiile ce-i invadează toate simţurile se adaugă angoasa — miezul inanalizabil al fiinţei-de-aici (Dasein), cum spune Heidegger — angoasa conştiinţei tragice a poetului contemporan, care se mişcă, peregrinează, parcă fără sens, într-un univers opresiv şi închis. Multiplele rătăciri, diurne şi nocturne, prin „cartierele democratice“, prin parcurile şi bulevardele Cetăţii (teme simboliste care primesc însă alte semnificaţii la Bacovia), peregrinări care iscă, datorită şi socialului, „Enervări fantastice ale gîndului“, se înscriu obsedant într-un spaţiu ocluzionat. Simbolul cercului, cu semnificaţii de perfecţiune şi celestitate la alţi poeţi, funcţionează mereu la poetul **Scînteilor galbene,** ca marcă a limitelor de diverse nuanţe şi cu o polisemie remarcabilă. În universul liric bacovian (în latura lui contemplativă, în care **centripetalul** predomină) corbul lui E. A. Poe, sau „Ah, «Corbii» / Poetului Tradem... / Pe zări argintii / În vestul cavou“ **(Amurg),** execută zboruri anevoioase, perfect geometrizate, frizînd neputinţa de scăpare şi vizînd absurdul; cele două catrene din **Amurg de iarnă** sînt pecetluite de aceeaşi deplasare liniară a păsării negre:

Amurg de iarnă, sumbru, de metal,
Cîmpia albă — un imens rotund —
Vislind, un corb încet vine din fund,
Tăind orizontul, diametral.

Copacii rari şi ninşi par de cristal.
Chemări de dispariţie mă sorb,
Pe cînd, tăcut, se-ntoarce-acelaşi corb,
Tăind orizontul, diametral.

O poezie intitulată **Altfel,** nu prezintă altă perspectivă cosmică: **astfel** şi **altfel** se plasează la Bacovia în aceeaşi întemniţare de „vast cavou“ a universului; pînă şi cerul, semn al **aspiraţiei spre înalt, al spiritualului** în atîtea viziuni poetice, este figurat la Bacovia, din predominanta substanţă grea a plumbului:

Un cer de plumb de-a pururea domnea,
Iar creierul ardea ca o flacără de soare.

Materialitatea şi lipsa de transcendenţă a universului imaginar bacovian sînt subliniate nu numai de versul de extraordinară concentrare şi rezonanţă din **Lacustră:** „Aud materia plîngînd“, căruia îi corespunde, interior şi polar, în aceeaşi „concepţie“ materialistă, forma supremă de organizare a materiei: „În creierul meu plînge un nemilos taifas“ **(Dormitînd),** materialitatea şi lipsa de transcendenţă, deci, sînt indicate şi de alte „fenomene“ ce se petrec în acest univers. Dacă la Lucian Blaga, spre exemplu, într-o viziune a transcendentului care coboară, zăpada este rezultatul unui proces de ardere sacrificială, în **altă parte,** în ascunse zone ale „diferenţialelor divine“:

Cenuşa îngerilor arşi în ceruri
ne cade fulguind, pe umeri şi pe case“
(Anno domini),

la Bacovia zăpada este o emanaţie a fundamentalei materii — plumbul, în plus, ninsoarea se asociază cu veşnicii corbi — simboluri funerare: „I-auzi corbii!“ — „...şi-am oftat; / Iar în zarea grea de plumb / Ninge gri“ **(Gri).** Dacă vom adăuga şi interesanta glosă a Svetlanei Matta, din cartea ei: **L'existence poètique de Bacovia,** 1958, vom intui mai adînc finalitatea thanatică a acestui univers: „Plumbul lui Bacovia — scrie cercetătoarea elveţiană — este prototipul, expresia cea mai completă a ponderii, a celui de al patrulea element: Pămîntul mort. În radioactivitate se declanşează o serie de transformări perpetue... după care rămîne **încă** un rest ce nu mai e apt de transformări vii, un produs stabil şi final, un **reziduu** ce supravieţuieşte dezintegrării şi, ca **un precipitat,** cade la fund: acesta e plumbul“ (p. 16). Şi încă un amănunt: capitolul al XI-lea al exegezei Svetlanei Matta, se intitulează: **Mourir sans cesse.**

Conştiinţa tragică a alienării care a invadat sensibilitatea estetică a lui Bacovia nu semnifică numai în latura cosmică a universului său liric. Complexitatea de structură a vocii sale are şi pregnante sensuri **sociale,** ce se decantează, fundamental, din acelaşi simbol al închiderii — **cercul** —, într-o direcţionare dual㠄 de semnificaţii şi atitudini finalizatoare, pornind dintr-un centru subiectiv (al plînsului etern), spre ierarhia spirituală confraternă a geniilor creatoare, de altădată:

O, genii întristate care mor
În cerc barbar şi fără sentiment, —
Prin asta eşti celebră-n Orient,
O, ţară tristă, plină de humor...
(Cu voi...)

şi, de asemenea, spre „pierduţii“ de la baza piramidei sociale:

În cercul lumii comun şi avar...
Mă zguduie de mult un plînsintern;
Şi-acest fel (de-a fi) va fi etern
Şi de nimic, pe lume, nu tresar.
...Dar vai, acei învinşi, pe veci
pierduţi...
Ori în taverne, ori în mansarde;
Şi acei nebuni, rătăcitori, tăcuţi,
Gesticulînd pe bulevarde... **(Vobiscum)**

Se poate contura, credem, un interesant fel, în paradigma **rîsului şi plînsului,** putem consemna: „Eu stau, şi mă duc, şi mă-ntorc / Şi amanţii profund mă-ntristează! / Îmi vine să rid fără sens, / Şi-i frig şi burează“ **(Nervi de toamnă)** sau: „Şi gem, şi plîng, şi rîd în hî, în ha“... **(Amurg de toamnă);** în fine, cunoscutul **Epitaf:** „Aici sunt eu / Un solitar / Ce-am rîs amar / Şi-am plîns mereu“.

Tot astfel, peregrinarea bacoviană, cînd părăseşte atitudinea contemplativă şi **semnificaţia centripetală,** îşi îndrumă traseul, sub forţa obscură a unei angoase existenţiale, într-o **pierdere centrifugală.** Există o teamă de căderea în gol (sinonimă cu moartea), o înfricoşare nedefinită faţă de „cintecele de sirene“ ale unor absorbţii malefice, ex-centrante. Mişcările centripete, ocrotitoare şi păstrătoare în spaţiul circular închis se dublează la acest poet de insidioase propulsiuni spre marele sorb al învîrtejirii golului, al neantului (cuvînt derivat din latina scolastică: non ens, nefiind, non-existenţă). Aspiraţia spre depăşirea limitelor, în sensul elevării eliberatoare şi spiritualizării, prezente la poetul orfic (citat în motto): „Şi m-am desprins de cercul trudnic“, lipseşte din elanurile lui Bacovia. Teama pascaliană de gol se strecoară difuz, fără semnificaţia pariului chinuitului filozof francez: „Un haos vrea să mă ducă / De unic uitînd şi de număr“ **(Gol);** în tăcerea **Amurgului de iarnă:** „Chemări de dispariţie mă sorb“. Aşa cum plînsul poate fi intern sau extern — interminabilele ploi — tot aşa „chemările de dispariţie“ pot să-şi înceapă impulsul şi din cel mai adînc interior: „Pe drumuri delirînd / Pe vreme de toamnă / Mă urmăreşte-un gînd / Ce mă îndeamnă: / — Dispari mai curînd!“ **(Spre toamnă).** Spre deosebire de Tudor Arghezi sau Lucian Blaga, pentru care alteritatea transcendentă e figurată fundamental antropomorfic, Demiurgul fiind un soi de vecin sau Marele orb, G. Bacovia, ca o urmare în plan poetic a materialismului său suficient, închipuie haosul ca un „loc“ lipsit de Fiinţa supremă, de orice urmă de raţionalitate, ordine şi lege. „Golul istoric“ din **Lacustră** se prelungeşte şi îngemănează cu golul cosmic terifiant, din **Pulvis:“**

Imensitate, veşnicie,
Tu, haos, care toate-aduni...:
În golul tău e nebunie, —
Şi tu ne faci pe toţi nebuni.

Neantul bacovian e sugerat de cuvinte cu cel mai înalt grad de abstractizare (în ordine temporală şi spaţială) şi fără „urme“ de antropomorfism: **imensitate, veşnicie, haos, gol,** cu excepţia cuvîntului **nebunie,** care însă apasă pe semnificaţia de sorb înspăimîntător, iraţional. În haosul bacovian nu există un **ce** raportabil la eul uman.

Şi totuşi antropologicul epurat din text, se proiectează, prin implicaţii mitopoetice, în context, şi la Bacovia. Nu plînge materia bacoviană asemeni Demiurgului eminescian („De plînge Demiurgos doar el aude plînsu-şi“)? În mentalitatea mitică a multor popoare, înrudirile congenere între **mater** şi **materie** sînt evidente, comentează Gilbert Durand; **mûla,** în sanscrită (scrie René Guénon), este un termen folosit şi pentru **Prakriti,** din care se dezvoltă lumea manifestată. Mitologul Kerényi, (consemnează Andrei Pleşu), propune pentru traducerea mai adecvată a grecescului **phýsis**=natură (rădăcină **phy,** „evocă ideea de **creştere organică, desfăşurare, devenire“),** prin germanul **Gewachsenheit,** adică **Fiinţă,** mai exact: **Fiinţă întru devenire.** „Materia“ bacoviană este sub-stratul, sub-stanţa din care se dezvoltă universul şi haosul său poetic.

Dacă Ion Barbu celebrează **nunta** în versurile sale, actul auroral al ivirii creatului din increat (ceea ce este omolog cu actul poetic ca atare, **poesis** înseamnă „facere“, „geneză“, ne spune Platon în **Symposion, 205 b**), dacă Ion Barbu intonează **Imnul,** G. Bacovia orchestrează în tonalitate elegiacă **Finisul,** implicaţia thanatică a condiţiei umane.

Şi totuşi există şi o adevărată „deschidere“ a frămîntărilor poetului „celui mai trist din oraş“, a visurilor sale: ea se face în plan temporal, în sfera social-mesianică. Excepţional seismograf social, într-un secol şi într-o societate „în care toţi mint / Pentru-o monedă de argint“, Bacovia, exasperat, invocă schimbarea:

Toţi nervii mă dor
O, vino odată, măreţ viitor!“.

Poetul nevrozelor de toamnă şi primăvară scruta cu o privire lucidă societatea vremii sale, în care „Foamea grozavă nu-i glumă, nu-i vis“, mărturisindu-şi adeziunile democratice, în **Poema finală,** de pildă:

Eu trebuie să plec, să uit ceea ce nu ştie
nimeni
Mihnit de crimele burgheze, fără a spune
un cuvînt
Singur să mă pierd în lume neştiut de
nimeni

Altfel, e greu pe pămînt“.

Discret dar subtil **poet al veacului nostru, G. Bacovia a realizat versuri de o** complexă şi insinuantă rezonanţă în receptivitatea cititorilor. La acest poet „Muzica sonorizează orice atom“ **(Largo)** al contextelor lirice. Pînă şi pauzele, punctele de suspensie cîntă: „Tăcerea vibrează cu zvon“. Ba mai mult: monotonia şi „pustiul“ potopitoarelor ploi sînt convertite în sonuri lirice de mare concentrare şi rafinament: la Bacovia, negativul îşi schimbă semnul devenind creativ: „Plouă... şi numai ploaia dă cuvînt“, mărturiseşte el în **Note de toamnă sau:** „Oh, plouă şi tu gemi cu plîns de armonie“ **(Nocturnă).** Într-o apreciere metaforică, l-am putea numi pe G. Bacovia Chopin-ul versului românesc, prin omolgie cu **Marşul funebru** şi cu **Preludiul** op. 28, nr. 15, în re bemol major, supranumit „al picăturilor de ploaie“.

Simion MIOC

GH. VĂLEANU: „Cetatea uitării“

consemnări

Vasile Smărăndescu

INTEROGAŢIA ADEVĂRULUI

Ed. Junimea, 1981

O primă lectură a volumului lui Vasile Smărăndescu dă impresia de varietate; în paginile cărţii coexistă versul alb cu distihul rimat; tematica preluată din mitologia greacă dublează motive ale folclorului literar românesc ori ale liricii intimiste. Poezia îşi schimbă tonalitatea şi toposul de mai multe ori în cuprinsul celor cîteva cicluri ale acestei selecţii.

Evidentă în poemele lui Vasile Smărăndescu e tentaţia de a repune în discuţie întreaga realitate. De aici, desigur, configuraţia ciclică a volumului, care începe cu o falsă cosmogonie, şarjă a utopiei mitologice. Repovestirea legendelor antice în lumina prezentului nu este lipsită de inflexiuni ironice, soresciene. Atlas, confruntat cu „cîrdăşia dintre Ares şi Hefaistos“, refuză să mai susţină globul terestru; un Dumnezeu demisionar este înlocuit de Haos şi faptul nu surprinde pentru că: „fuga de răspundere / exista încă de la facerea omului / Plutea pe valurile Apelor Primordiale“. Concizia, fraza alertă şi umorul sînt virtuţile de căpetenie ale autorului. Ironia alternează cu notaţii ce fac să transpară o sensibilitate lirică: „Din nevăzut / ţîşnesc valurile, pescăruşii, bărcile... / în timp ce o cortină imensă / de la cer la pămînt / se retrage în necuprins / desferecind lumea“.

Există, firească, în alte pagini ale volumului de faţă, o anumită retorică a interogaţiei şi a interpelării — specifică poeziei folclorice, cu care lirica lui Vasile Smărăndescu are numeroase tangenţe. Secţiunea mediană a cărţii, **Apă dreaptă să răsară,** cuprinde poeme naturiste şi patriotice, abundînd de simbolism rural sau silvestru. Ele pun în lumină un tradiţionalism apropiat de creaţia lui Goga şi Coşbuc. Melosul popular este şi el asimilat, conferind fluenţă majorităţii poemelor, adăugîndu-se tonului sentenţios din distihuri: „La izvorul care cîntă / Vremea tremură la pîndă / / La izvorul care plînge / Vremea calcă, vremea frînge / / La izvorul ce mustreşte / Vremea roade, risipeşte / / La izvorul care seacă / Vremea bea şi vremea pleacă / / La izvorul care moare / Vremea muşcă unde doare“. Discursul se încheagă adesea în sentinţe constituite din imagini alegorice.

„Interogaţia adevărului“ se săvîrşeşte în corelaţie cu o poetică a explicitului, „ritualul“ naşterii textului fiind dezvăluit de autor: „Mi-am strîns gîndurile — / Ambasadorii mei / trimişi întru cunoaşterea adevărului / Le-am mai spălat o dată / la izvorul grîului / şi le-am limpezit / în azurul cerului de-acasă“. Această unicitate a procedeului de producţie textuală este definitorie pentru întregul volum, constituind matricea comună a unor poeme foarte variate ca factură.

Carmen PĂDURE

DUŞAN PETROVICI

MĂRTURISIRE

Semnul metropolei nu-l voi afla
nicicind;
mi-e dat să cred în balanţe cu sclipiri
cenuşii,
în geografia piinii care-mi mănincă
jumătate din viaţă
şi-mi trage talgerul înspre foamea
ţărănească a mădularelor.
Peregrin pe alte meleaguri nu m-am
visat,
din încăpăţinare sau din teamă de a
nu cădea în genunchi,
asemeni barbarului în faţa frumuseţilor
lumii.
N-aş fi putut face nici salturi de
cangur
la care mă tot îndeamnă planeta;
mi-e pasul scurt şi poticnit,
de parcă aş trage după mine o brazdă
din racla părinţilor adinc îngropaţi.
Şi visul mi-e uneori un flaut nevrednic,
din care nu se toarce firul grăbitelor
zări.
Văd zilele ce-şi rumegă apusul
pe-ndelete
şi sînt de partea lor,
ca plugarul ce nu se va despărţi
nicicind
de vitele sale,
oricite balanţe vor mai singera în
univers!

HANDICAP

Cite lucruri să fi strîns în jurul meu,
să le fi dat strălucire şi, de ce nu,
imensitate,
încit să pot sta liniştit cu prietenii la
masă
(într-o seară de toamnă, mai ales)

bogat şi fără să tremur
la vederea unei fantastice gutui,
ce nu mai are nimic omenesc;
adică: numai culoare şi dezmăţ

întru odihna celor ce sintem,
cu mici flori la butonieră,
cu moartea
ca o lumină electrică.

NECRUŢĂTOARE EXCEPŢIE

Lui Şerban Foarţă

Am citit poezie şi m-am săturat
de desfiguratul singe al atitor vise,
de huruitul uscaţilor plămini de zeu,
de propria mea salivare mecanică.

Afară era atita viaţă
încit aproape am îngenuncheat
de teama de-a nu deveni prea
comestibil
pentru fericirea care se năştea acum în
mine
şi ameninţa să-mi devore
măruntaiele vieţii mele infantile

Să ai un asemenea destin, totuşi,
să fii o necruţătoare excepţie!

INTRAREA ÎN ORAŞ

Intrarea în oraş pare o schimbare de
mediu,
în care fuga devine pasul de dragoste
pe iarba cea mai scumpă a
acoperişelor cazone.
Te muşcă aici trandafirul plenipotenţiar
şi inima sloboade din ea întreaga
seminţie de molii
care vor roade, la dracu, vor roade
pînzele atît de scumpe ale
perseverenţei.

CLOROFILA

Ca o clorofilă, ei bine,
ca o clorofilă născîndu-se
sufletul se face cal de curse,
şi aleargă, vai, aleargă
numai pe ceaţă şi vînt.
Ca un vînt, da, ca un vînt născîndu-se
vîntul se face cal şi aleargă,
ei bine, aleargă numai în
sufletul meu.

VERTEBRARE

Printre flori, printre flori
Pan se joacă de-a soare:
o apă dulce respiră uneori în locul
meu;

fericitele noduri de dragoste rezistă,
pe cind soarta ne trimite mereu
scrisori nedezlipite

culori îndoielnice
şi umile astre
violent se vertebrează.

LA TREIZECI DE ANI

La treizeci de ani,
treizeci de generaţii de flori mor
împăcate;
unele prin vaze reci de sticlă,
prin tot soiul de borcane familiale,
altele rămin prin grădini, eroic
suportind ofilirea . . .
la treizeci de ani un cal moare sigur,
iar copitele sale înălţate spre cer
scapă potcoava
în miinile norocosului.
Treizeci de ani înseamnă un război
neciştigat de nimeni,
şi nici chiar de moarte,
care plesneşte de sănătate.
La treizeci de ani
trupul începe să semene cu un copac
tînăr
şi femeia aşijderi, purtind izvor
lactescent;
la treizeci de ani îţi asasinezi familia
cu rugăminţi inutile
şi fugi peste trupul iubitului
înspre toţi iubiţii pierduţi
în cele treizeci de luni
ale pubertăţii.
La treizeci de ani eşti femeia fatală
pentru treizeci de bărbaţi fatali,
care se luptă cu moartea.

GEORGE DAMIAN

ERA ÎNTR-O JOI . . .

Cînd nu am mai putut
Şi-am priceput că totu-i perfectă
Rotire în gol, fără scăpare,
Am scos la licitaţie
Arma mea de vînătoare . . .

Era într-o joi,
Către apusul unei toamne fără ploi,
Cînd şapte negustori,
Bogaţi şi plini de galbeni sunători,
Mă ispiteau cu vorbe rafinate,
Cu preţuri mari, cu glume deochiate
Şi mă-ndemnau, şi mă pindeau,
Şi mă pindeau şi mă-nşelau
Cuprins în cercul lor, fără scăpare . . .
Iar cind într-un tîrziu
Le-am dat eu arma mea de vînătoare
Pădurile se mistuiau în înserare . . .

CEVA DESPRE FLUTURII CEI ALBI . . .

Mai trebuie, mai trebuieşte încă!
Înşelătoare, apa trupului meu alunecă,
alunecă
Şi-n vremea asta fluturii cei albi
Roiesc în stoluri mari, în stoluri de
tîlhari
Ningîndu-mi respiraţia şi-aşa încetinită
parcă.

De nebunia lor dorind să scap
Mi-am construit un fel de barcă
Iar capul mi l-am ocrotit cu flori
Ca să-l salvez de fluturii devoratori.
Dar micile făpturi, roind în pilcuri dese
Ghicindu-mi căile alese,
Pindindu-mă să nu le scap
M-acoperă sub ceţurile lor de fum
La orice început de tainic drum . . .

NOI SINGURII CEI SINGURI . . .

O să mai treac-o vreme spre sensuri
care-acum
Se decantează leneş nemăsurat şi
calm
Şi-atunci cind osul frunţii
Al meu şi-al vostru poate
Mult subţiat de unda trăirilor înalte
Suna-va ca şi-o toacă urcată-n vîrful
toamnei
Striviţi de-aripa spaimei
Rătăcitori pe-ntinse tăceri de ape mari
Ne vom afla noi singuri;
Noi singurii cei singuri ca nişte prinşi
tîlhari!
Atunci o să pătrundă lumina în cuvînt
Aşa cum iată truda acestor noi zidiri
O poţi muşca şi-o poţi ilumina
Cu ochi flămînzi, o, şi cit de mult n-ai
da
Ca mîna-aceea oarbă să fie înc-a
ta . . .

ION CRIŞAN

Secretarul Filialei din Timişoara a Uniunii Compozitorilor

Fac parte din generaţia care s-a născut şi şi-a petrecut pruncia în anii primei conflagraţii mondiale, iar tinereţea, în cei ai celei de a doua. Şi în împrejurările celei dintîi, ca şi în cele ale celei de a doua, am intuit şi am simţit „pe propria-mi existenţă" ororile şi suferinţele cruntelor dezlănţuiri.

Nu voi uita niciodată strigătul de bucurie al mamei: „Uite, vine tata de la front, s-a făcut pace!", arătind cu mîna spre omul ce se apropia, îmbrăcat pe jumătate ţărăneşte, pe jumătate ostăşeşte, în ziua aceea, sosită pe neaşteptate, după ani de zile sumbre, după aşteptări şi speranţe înfrigurate.

Şi nu se va putea şterge niciodată din cugetul meu, amintirea acelei zile de August, cînd, de data aceea fiind şi eu însumi în rîndul celor înrolaţi sub arme, am gustat beţia ferice a entuziasmului ce cuprinsese ţara, văzînd cum cresc şi iau fiinţă speranţele de pace, – ale mult doritei păci.

Astăzi, ca muzician, înţelegînd profund spusele marelui nostru Enescu, care se declara „un pacifist convins": „Menirea sfîntă a muzicii este să stingă urile, să potolească patimile şi s-apropie inimile într-o caldă înfrăţire", vreau să-mi exprim adeziunea fermă la principiile înscrise în Apelul pentru dezarmare şi pace al F.D.U.S. şi să năzuiesc ca în creaţia mea (aşa cum am şi făcut-o, lucrarea mea pentru cor „Hora păcii" şi altele datînd din anii '40–'50) să exprim pregnant şi convingător mesajul de pace, precum o vor face şi colegii mei din Filiala din Timişoara a Uniunii Compozitorilor.

Amintesc totodată cit de mult atrag atenţia contemporanilor cugetările din vechime contra războaielor – şi cit de multe şi noi semnificaţii îşi găsesc aceste cugetări în concepţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu despre nobila cauză a păcii în lumea zilelor noastre: „Bella matribus detesta"; (**Horaţiu:** „Războaiele sunt detestate de mame"), „Cedant arma togae, concedat laurea linguae"! (**Cicero:** „Să se dea întîietate togei; laurii să dea întîietate elocinţei;) – cu alte cuvinte: forţa militară şi laurii războinicului să cedeze, să se încline în faţa raţiunii şi dreptăţii.

SIMION LUCACIU

Artist plastic

În expoziţiile mele personale s-a putut observa predilecţia spre temele lirice, marine şi portrete de copii, cerul limpede lîngă respiraţia liniştită a mării. Am încercat să surprind bucuria de a trăi a omului şi a naturii, iar în actualul salon anual de artă plastică, am trei lucrări inspirate din peisajul patriei şi miracolul toamnei. În această vară am fost într-o documentare la ţară, şi din primăvară pînă-n toamnă m-am confundat cu spaţiul de rodire al gliei şi cu făurarii pîinii. Lucrez la un ciclu de pînze intitulat: **„Elogiu seminţei şi elogiu pîinii"**, care este de fapt un ecou al vieţii de la ţară, un mesaj al culorilor pentru bucuria muncii şi pentru pace. De fapt, în toată creaţia mea încerc să abordez acest permanent mesaj uman, care este în acelaşi timp şi mesajul patriei şi al artistului. Fără de pace, creaţia nu ar fi posibilă, arta nu ar putea să-nflorească. În marinele mele oglindesc tocmai dorinţa de linişte şi de visare a omului, năzuinţa sa spre zilele neîntunecate de norii primejdiei. Ca artist plastic român ridic culorile mele la înălţimea patriei, ca să pot apăra viaţa şi pacea, cerul senin al generaţiilor viitoare şi siguranţa zilei de mîine.

GH. VALEANU: „Fereastră"

MĂRTURII PENTRU PACEA PĂMÎNTULUI

MARIA VLAD

Actriţă la Teatrul de păpuşi

Poate că noi, păpuşarii, sîntem cei care dorim cel mai mult pacea, şi sîntem cel mai puternic împotriva războiului, pentru că sîntem cei sub ochii cărora se formează viitorii oameni. Dacă pentru noi războiul este crud, pentru copii este inexistent: ei nu-l pot concepe. Deşi se joacă de-a războiul, deşi îşi construiesc singuri arme, nu înseamnă că-l doresc. Vor doar să-şi demonstreze că ar putea oricînd ajuta şi ei la salvarea lumii. Vor doar să ne spună că inocenţa, puritatea şi speranţa pot transforma, pot schimba faţa lumii; jocurile lor sînt, poate, ceremonii purificatoare. Sînt împotriva războiului cu toată fiinţa. Aş face orice mi s-ar cere, să nu ajungem pînă acolo.

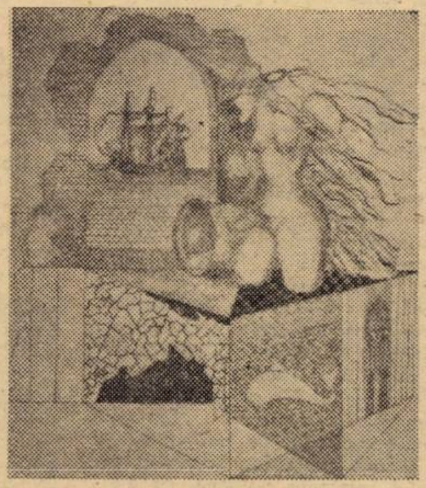

GH. VALEANU: „Marină"

GH. VALEANU: „Portret"

ECHO

SESIUNEA DE COMUNICARI ŞTIINŢIFICE A PROFESORILOR DE LIMBA ŞI LITERATURA ROMÂNA

Inspectoratul şcolar al judeţului Timiş, Societatea de Ştiinţe Filologice, filiala Timişoara, Casa personalului didactic şi Liceul de matematică-fizică „C. D. Loga", din Timişoara, au organizat, recent, o deosebit de interesantă sesiune de comunicări, cu prilejul aniversării centenarului naşterii marelui poet George Bacovia.

Manifestarea inaugurală, la care au participat: poetul Anghel Dumbrăveanu, secretarul Asociaţiei scriitorilor din Timişoara, profesorii: Pavel Petroman, inspector general adjunct al Inspectoratului şcolar judeţean, Georgeta Potingă, Elvira Bitea, Angela Nechita, a fost deschisă prin comunicarea prof. Vasile Bolog, inspectorul general al Inspectoratului şcolar al judeţului Timiş care a pus în lumină valenţele unice ale universului liric bacovian, coordonatele unei opere de inestimabilă valoare artistică.

Un grup de actori ai Teatrului Naţional din Timişoara – Irene Flamann Catalina, Damian Oancea, Gheorghe Stana, Mircea Bellu – au prezentat un vibrant florilegiu din lirica bacoviană. Prof. dr. Ion Iliescu, de la Universitatea din Timişoara, a prezentat, în continuare, expoziţia bibliofilă „George Bacovia", de un neîndoielnic interes.

În partea a doua a acestei remarcabile manifestări, au fost prezentate o seamă de comunicări, dintre care menţionăm: „Universul bacovian (în elaborarea catedrei de limba şi literatura română de la Liceul „C. D. Loga"), „Metodologia lecturii poeziei bacoviene" (prof. dr. **Pavel Petroman**), „Complexul anorganicului în poezia lui George Bacovia" (prof. dr. **Dorina Dincă**), „Receptarea operei lui George Bacovia de către elevii claselor gimnaziale" (prof. **Boltehotea Maria**), „Semnificaţii cromatice bacoviene" (prof. **Claudia David**), „Bacovia – între notaţie şi feerie" (prof. **Viorica Işfănescu**). „Lumina în poezia lui George Bacovia" (prof. **Dorina Mărgineanţu** şi prof. **Ion Ianeş-Caloghera**). „Estetica simbolului în poeziile lui George Bacovia" (prof. dr. **Maria Prică**), **Claudiu Teodor Arieşan** (elev) şi alţii.

O manifestare a cărei ţintă profesională ni se pare expresivă pentru valoarea celor ce participă, în acest colţ de ţară, la instrucţia şi educaţia generaţiilor de elevi din zilele noastre.

Valeriu GANEA

medalion

Poetul ţăran Gheorghe Luncă

Este bine cunoscut în comuna Periam, lîngă geana de argint a Mureşului, rapsodul popular Gheorghe Luncă. L-am întîlnit acolo, cînd poetul ţăran s-a alăturat grupului de scriitori din Timişoara, care s-au întîlnit cu cititorii. Primăriţa comunei ne-a spus că poetul Gh. Luncă ajută la viaţa culturală a comunei, fiind membru în cenaclul literar „Nicolae Labiş" din Periam. La 74 de ani ai săi, Gheorghe Luncă are o memorie lucidă şi îşi recită cu mare patos versurile. Pe lîngă creaţiile pe care le compune, el are înclinaţii muzicale, fiind solist instrumentist la acordeon. La Căminul cultural din localitate, a cîntat şi a sprijinit diferite acţiuni culturale. Iubeşte folclorul bănăţean şi în acest dulce grai cîntă viaţa nouă a ţăranului român, în stilul său hîtru şi umoristic, delectînd auditoriul cu prezenţa sa mereu explozivă şi optimistă. Gheorghe Luncă este acel [illegible]gen de ţăran român la c[illegible]are gluma şi poezia fac c[illegible]asă bună şi doreşte, prin felul său, să aducă oame[illegible]nilor un zîmbet şi o bucu[illegible]rie. Printre creaţiile sale se află şi Balada comune[illegible]i Periam, binecunoscută de locuitorii de aici, fiind înregistrată şi de Studi[illegible]oul de radio din Timişo[illegible]ara. Fost preşedinte al C[illegible]onsiliului popular din Peria[illegible]m el cunoaşte pulsul vieţii oamenilor de aici şi le cî[illegible]ntă bucuriile muncii. Un [illegible]om al gliei şi al holdelor, poetul ţăran Gheorghe Luncă poate fi numit ca o figură legendară a satului bănăţean.

Damian URECHE

AL. JEBELEANU

Scriitor. Redactor şef al Editurii „FACLA"

Iniţiativa de pace a României exprimă, desigur, voinţa întregului popor. Poporul nostru, trăind pe întinsul cîmpiilor şi în munţii lui, muncitor şi încrezător în viaţă, a iubit întotdeauna tihna, a iubit pacea. Apelul pentru dezarmare şi pace al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste dă glas generosului nostru umanism, constituie o chemare la raţiune, la bună înţelegere. Poporul român se alătură în acest fel, mişcării pentru pace de pretutindeni care militează spre a stăvili cursa înarmărilor.

Un război nuclear sau orice fel de război dus cu aceste arme moderne ar fi catastrofal. S-ar distruge comori ale civilizaţiei, bunuri culturale care nu s-ar mai putea reface. După o lungă perioadă de înţelegere între oameni, de apropiere, mai umană ca nicidoată, s-ar favoriza din nou pornirile criminale ale indivizilor setoşi de putere. Societatea omenească apără oamenii, educîndu-i să devină mai buni, mai generoşi. Războaiele scot la suprafaţă gunoaiele şi ura.

Idealul de pace este un ideal nobil, speranţa întregii omeniri, pacea constituie un drept al popoarelor de acelaşi rang cu dreptul la viaţă. Este datoria tuturor să lupte şi să apere pacea cu ferma convingere că ţinta poate fi atinsă.

Creatorului de frumos îi revine o înaltă responsabilitate, o responsabilitate civică, morală şi artistică. Scriitorii şi artiştii au fost mereu printre cei mai activi militanţi pentru pace. Poezia şi proza pot deveni steaguri ale păcii iar porumbelul lui Pablo Picasso zboară peste continente de atîţia ani purtînd mesajul păcii.

În faţa voinţei popoarelor, armele trebuie să amuţească, crima trebuie oprită!

SVETOMIR RAICOV

Scriitor

Trăim într-o lume în care cuceririle ştiinţei şi tehnicii au atins proporţii fantastice. Geniul uman a spart mitul biblic şi a pătruns în spaţiul cosmic, pe planeta Marte, pe Lună. Se fac pregătiri ca într-un viitor nu prea îndepărtat să se efectueze şi primul voiaj, în grup, în cosmos. Năzuinţele Omului, deci, sînt fără margini. Cu atît mai mult este fără margini şi crezul Omului că poate trăi într-o lume cu cerul mereu senin, fără umbra fricii şi neliniştii. Pe planeta noastră este loc pentru joaca tuturor copiilor, pentru înfăptuirea năzuinţelor a tuturor popoarelor.

Dar, vai, trăim şi într-o lume cu multe paradoxuri. Geniul uman, uitînd parcă de bucuria Omului de a trăi, a inventat pe lîngă unealta de a produce şi arma de a ucide. A descoperit atomul în folosul Omului, dar şi pentru distrugerea lui. A descoperit bomba cu hidrogen şi neutron. Aceasta din urmă, se spune, distruge nu bunurile materiale, ci vieţi omeneşti. Ce paradox! Trăim, deci, cu spaimă că nu cumva năzuinţele noastre pentru satisfacţiile vieţii să se transforme într-un conflict care ne poate întuneca cerul, spulbera visurile. Existenţa bombei cu neutron primejduieşte însăşi existenţa biologică a planetei şi inestimabilul tezaur al civilizaţiei. Slova scrisă se poate preface în cenuşa din care pasărea Fenix nu va mai renaşte.

Cu o astfel de perspectivă sumbră am primit ca o însenînare Apelul Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, în care se reflectă iniţiativele de pace ale preşedintelui Republicii, tovarăşului Nicolae Ceauşescu. Le-am primit cu sentimentul de profundă satisfacţie şi deplină adeziune. Mîna păcii şi înţelegerii să fie întinsă peste tot globul pămîntesc. Raţiunea să învingă ipocrizia distrugerii. Pacea este singura alternativă a salvgardării civilizaţiei şi ocrotirii vieţii generaţiilor viitoare. Pacea este bucuria copiilor, năzuinţa visătorilor pentru o lume fără arme şi fără războaie. O lume în care să se poată bucura şi Omul alb, şi Omul negru, şi Omul galben, căci bucuria vieţii este fără margini şi fără culoare.

NIKOLAUS BERWANGER

PROPRIUL TĂU DRUM

pe străbunul pămînt
atîtea drumuri sînt
şi totuşi e atît de greu
să-ţi găseşti
propriul tău drum

peste tot
capcane
intersecţii
gropi
obstacole
ocoliri
ce duc în eroare
şi-ţi încetinesc
mersul

pînă cînd
te întrebi ostenit
unde e în fond
ţelul
propriului tău drum

ASIGURARE PE VIAŢĂ

nici paradisul
nici iadul
aşa se zvoneşte
n-au colorit
local

de aceea
închei
pentru totdeauna
o asigurare pe viaţă
cu străbunul
pămînt

CUNOSC OAMENI . . .

cunosc oameni
care umblă printre oameni
şi oamenii
află de la alţi oameni
că oamenii spun
oriunde sînt oameni
ce ştiu precis
că unii oameni
fără a fi printre oameni
ştiu
ce ştiu aceşti oameni
despre oamenii care
chipurile
nu vor să ştie
nimic
căci sînt oameni
care nu se ştiu
decît
pe ei înşişi
dar şi acei oameni
cărora nu le pasă
de nimeni pe lume
decît de alţi oameni
sînt oameni
care cunosc oameni
care umblă printre
oameni

care nu vor
să ştie nimic
deşi ştiu tot
deci oamenilor
folosiţi de-ndată
mătura cea mare
pînă-i cotor
zi de zi
dimineaţa
la amiază
seara
şi curăţaţi
numai
casa voastră
fiecare om
mai lasă urme
şi fiecare
să măture
propriul pridvor
căci cunosc oameni
care umblă printre
oameni

şi aceşti oameni
aud
oamenii spunînd
că oriunde-ar fi oameni
care ştiu cu precizie
cum şi cînd
mătură
unii oameni
sîmbătă seara
pe-nnoptate
poate datorită oamenilor
ori ca oamenii
să nu vadă
cît gunoi s-a strîns
la ei
cărora chipurile
de nimic nu le pasă
decît de ei
şi de-ai lor patru pereţi

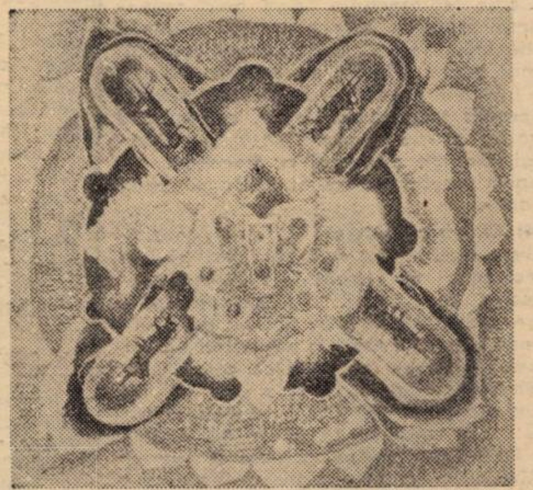

GH. VĂLEANU: „Florală"

UN VIS

fruntea ta e senină
senină ca cerul de mai
iar ochii tăi ard ca jarul
ca jarul unui imens foc de tabără
inima ta e un reflector
un imens reflector diabolic
iar gîndurile tale sînt curate
curate ca roua dimineţii
buzele tale sînt trăsnite
trăsnite ca toate antenele lumii
iar degetele tale
au reflexe sfinţite
reflexe sfinţite făcătoare de minuni
pielea ta e radioactivă
radioactive sînt şi mişcările tale
care mă vrăjesc
şi mă hipnotizează
ca un şarpe boa
de ce sînt numai un păcătos
un munte viciat vreau să fiu
lipit de trupul tău mătăsos
dacă nu este imoral
chiar pe veşnicie
scumpa mea mărie

În româneşte de
Anton PALFI

portrete în lemn

GRIGORE ION – O EMINENŢĂ CENUŞIE

Grigore Ion a fost, neîndoielnic, una din eminenţele cenuşii ale Banatului interbelic. De o inteligenţă tăioasă. Avea ripostă promptă pentru nodul gordian al oricărei idei. Scund, oacheş, purta pe umeri un cap enervant de rotund, cu două sprîncene stufoase. Sub ele, permanent, două bucăţi de smoală zîmbeau a ride, cu maliţia sa caracteristică. Niciodată morocănos, somnolent. Dimpotrivă! Orice replică a lui era o metaforă ori un aforism satiric. Posesor al unui condei lucid, acid şi, uneori, al unor adîncimi de invidiat.

Doctor în ştiinţe economice, de la Viena. Coleg de generaţie cu Blaga şi D. D. Roşca. Şi dacă filosoful „Existenţei tragice" ducea în el doi draci, Grigore Ion probabil şapte. Briciul gîndirii sale l-a dus în redacţia revistei trilingve „Banatul". Aici, Grigore Ion era animatorul de foc. Dospea ideile. Şi, dacă revista a format un colectiv ilustru, din care n-au lipsit Blaga, Arghezi, Cotruş, G. Călinescu, Mihail Gaşpar – eu văd, în jurul unui atare buchet, verbul smeos al lui Ion. De ce? Fiindcă l-am cunoscut în 1939 şi parcele au hotărît să fiu ajutorul său la redacţia pentru Banat a ziarului bucureştean „Curentul". Grigore Ion scria articole economice. Totdeauna la restaurantul „Palace", unde – la geamul din fund – avea masa lui. Acolo trona. Se adunau, în jurul lui, colegi de generaţie, ca Franyo Zoltan, G. M. Ivanov şi alţii, cu care înjgheba discuţii. Profunde. Ironice. Eu – mă ocupam cu ştirile mărunte. Lucram în colectiv cu Octavian Metea („Universul") şi Const. Jaleş („România"). Astfel că, obişnuit, aceleaşi ştiri, în limbaj diferit, apăreau concomitent în cele trei ziare bucureştene.

M-am despărţit de mentorul meu în anul următor, cînd am trecut secretar de redacţie la revista timişoreană „Luceafărul". Dar am continuat să-l văd aproape zilnic. Mai roiau în jurul lui: Petru Sfetca, Lae Ţirioi, Mircea Şerbănescu . . . Lui Grigore Ion îi datorez lecturi din Valéry, Rilke, Zola, Dobrogeanu Gherea („Neoiobăgia"). Grigore Ion poseda vreo cinci limbi – şi lui, în primul rînd, lui G. M. Ivanov şi Franyo Zoltan, generaţia noastră le datorează mult din îndrumarea către universal.

Inteligenţă „seacă", Grigore Ion n-a lăsat aproape nimic. Cunosc o singură carte a lui, despre „Popularea şi depopularea Banatului". Şi, de asemeni, un eminent eseu despre „Filosofia culturii" lui Blaga. Dar, dacă strălucitul gazetar (între altele, redactor la „Vestul") a lăsat o bibliografie săracă, opiniile lui – bogate, tăioase, juste – sînt reţinute şi azi, cu admiraţie, de către generaţia mea.

În 1945, am părăsit Timişoara . . . Nu l-am mai văzut pe Grigore Ion. Dar anevoie mi-l pot închipui altfel, decît la restaurantul „Palace". Scriind, cu fruntea încreţită. Lucid. Şi gustînd, din cînd în cînd, din schwartz-ul aburind. Mi-e dor foarte să-l revăd! Stătos şi cu sprîncenele lui de bufniţă profetică.

Pavel BELLU

marginalii

EU, SĂRMANUL AUTOR

Încheiam astă vară o neprevăzut de lungă serie de marginalii scriind despre dificultatea de a scrie. Încerc acum, la injoncţiunea lui Ion Arieşanu, să încep altă serie şi constat că între timp nu s-a schimbat nimic. Am sentimentul cuiva care ar fi rămas între etaje, blocat în lift. De unde sentimentul ăsta, ce s-o fi întîmplat, îmi spun, cam năcăjit. Probabil mi-am pierdut inocenţa, care-mi permitea să scriu din primul impuls, am acum de jucat un rol şi n-am găsit încă mijloacele de seducţie ale celui ieşit în scenă cu gîndul să atragă privirile asupra lui. Mi-e teamă că evitînd totuşi cutiile de fard să nu-mi rămînă numai plictisitorul esprit de sérieux, cel hulit pe bună dreptate de un mare comic trist.

Mi-ar sta poate la îndemînă, îmi spun cu îndoială, un jurnal de cărţi sau chiar, ca să fiu şi mai liber, unul al ocupaţiilor în legătură cu scrisul şi cartea, aşa cum se înşiră ele peste zi. Zis, iar pînă la făcut încep cu, de pildă, ca să apară mai limpede ce vreau să spun.

De pildă, mai întîi, pînă una alta, pînă nu mă dezmeticesc, deschid la întîmplare un caiet vechi de însemnări. Observ, ca şi alt autor de note cotidiene, că speranţa de a putea mai tîrziu, din cîteva amănunte, să-mi amintesc tot ce s-a petrecut, nu se realizează, tot ce rămîne e cuvîntul scris. În schimb, mai bag de seamă, n-am – scriind aşa, într-o doară, numai pentru mine – acele armuri de modestie şi măsură, ascuţite la încheieturi, dar altfel bune conducătoare de aprecieri.

Închid caietul şi încerc să-mi încep ziua de-a binelea. Scopul, cu gîndul la o eventuală carte, ar fi să găsesc literatură acolo unde o caută Eugen Negrici, adică acolo unde în intenţie nu-i. Mai exact, unde n-a fost dar, cu puţină strategie, cu puţin dichis, o frază rescrisă, scos un cuvînt nelalocul lui, pagina aşezată în alte vecinătăţi, dar mai ales nefăcînd altceva decît citind cum aş scrie, văzînd ce nu s-a văzut, aşa procedînd, deci, unde n-a fost literatură va putea fi. Căci, iată, ce altceva mai trebuie făcut cu aceste cuvinte decît să le scoţi din volumul arhivistic unde zac:

„În noaptea zilei de vineri, după ce s-a înnoptat, cînd cei din Timişoara au capitulat, eu, sărmanul autor, l-am visat pe măria sa profetul, care venea trist şi amărît dinspre partea Rumeliei. Şi în a 9-a zi a lunii zilkade, zi de duminică, a sosit la Adrianopol ştirea cu data capitulării Timişoarei. Neamul lui Muhammed a fost cuprins de amărăciune şi tristeţe, dar porunca este a lui Allah".

Sau să fie la mijloc numai o ciudăţenie a minţii frivole în plăcerea de a afla şi a face să se afle cum într-o noapte, după ora închiderii, venind un soldat din onoratul regiment Francisc de Lotaringia la cîrciuma Pomul Verde, a bătut să i se deschidă şi să i se dea vin? Cum, cînd în sfîrşit, birtaşul a deschis şi, de bună credinţă, i-a dat de băut soldatului, acesta l-a scos pe negustor în stradă, i-a legat mîinile şi, cu ajutorul patrulei, l-a dus în arest unde, fără să mai fie ascultat, a doua zi a fost pedepsit de către gardă cu şaizeci de nuiele la partea posterioară şi era în anul 1745.

Ca să nu mai vorbesc de popa Stoica, parohul de la Corni, cel care, cînd zgomotul şi furia bîntuiau printre dealurile Mehadiei, îşi mai dregea curajul cu cîte un fruştuc bun, o pruneaică de Srem şi o ploscă de vermet. Baremi acesta, cu sintaxa lui precipitată şi cu vorbele lui nemţite este, cum voi vrea să arăt, de-a binelea un scriitor neştiut.

Livius CIOCÂRLIE

Colocviul regizorilor din teatrele dramatice, Birlad, 5–11 octombrie

1) Ediția a cincea a manifestării a avut pe agendă șapte spectacole, vizite în întreprinderi, întîlnirea cu formația de teatru a Căminului cultural din Laza – laureată a Festivalului „Cîntarea României", lansarea unor volume de teatru, și, desigur discuțiile profesionale aplicate. „Climatul spiritual adevărat și propice" (Alexa Visarion) a permis „inimosului conclav" (Ion Toboșaru – președinte al juriului) să-și desfășoare în bune condițiuni activitățile (Organizatori: Consiliul culturii și educației socialiste, A.T.M. – prin secția sa de critică teatrală, Comitetul județean de cultură – Vaslui, Teatrul „V. I. Popa" din Birlad).

2) Palmares: marele premiu al Colocviului – **O noapte furtunoasă** de Caragiale, în regia lui **Alexa Visarion** (și interpretarea unor talentați actori ai Teatrului Giulești) – spectacol reprezentativ pentru arta regiei românești, integrabil „mișcării de redescoperire și redimensionare a dramaturgiei caragealeene" (Nicolae Scarlat), de un „naturalism vital" (Doina Modola), unitar în concepție, expresiv și modern sub raportul mijloacelor, un spectacol care demonstrează că regizorul – ca artist „trebuie să fie factor conștient în lupta pentru artă și cultură"; premiul întîi – **Mirîiala** de Paul Cornel Chitic, în regia lui **Cristian Hadjiculea** (Teatrul Mic) – spectacol ce pune în circulație o piesă despre destinul clasei muncitoare, reamintindu-ne că avem încă un autor de „dramaturgie accesibilă tuturor teatrelor bune și ambițioase din țară" (Theodor Mănescu), reprezentația însăși formulînd curajos și responsabil întrebările, o reprezentație a cărei acuitate provine și din „întîlnirea fericită între un text dens și un regizor care știe „să-l citească" (Constantin Paiu); premiul al doilea – **Moscheta** de Angelo Beolco Ruzante, în regia lui **Matei Varodi** (Teatrul „V. I. Popa" – Birlad), o comedie voioasă în care actori ca Adi Carauleanu, Gabriel Constantinescu și Marcel Anghel reușesc să ne convingă de valențele colectivului birlădean, o reprezentație în care sînt folosite procedee ale commediei dell'arte, spre deliciul publicului, dar spectacolul tinde să actualizeze comedia, nu întotdeauna cu abilitate și, ceea ce nu vrem să trecem cu vederea am denumi „satisfacția de ordin mai adînc" pe care montarea încearcă, fără a izbuti, să ne-o provoace; premiul al treilea – **Tigrul** de Murray Schisgal, în regia lui **Iulian Vișa** și interpretarea a doi actori ai Teatrului din Sibiu, spectacol de atelier, impunînd aptitudinea unui regizor pentru improvizație „ca instrument de studiu", reprezentație ce face parte dintr-un program ambiționînd „să încerce" posibilitățile unor alte spații de joc decît scena italiană, să caute noi relații cu spectatorul, o montare ce este chiar proba stadiului la care Iulian Vișa a ajuns și, dincolo de atributele pe care i le-am decerna, materializarea ideii potrivit căreia inovația în teatru înseamnă și întoarcerea spre actor – această înaltă condiție a singularității teatrului între arte; mențiune – **Există nervi** de Marin Sorescu, în regia lui Florin Fătulescu (și interpretarea cîtorva actori ai Teatrului de

teatru

Comedie), text important fiindcă valoarea în dramaturgie este importantă și nu cedează această calitate indiferent de modurile (cu cît mai diverse cu atît mai bine) în care epoca îi resimte specificitatea, reprezentație înscrisă și ea într-un program regizoral demn de interes, cîndva oferind „luminii scenei" piese ca „Pluta meduzei" de Marin Sorescu, „În căutarea sensului pierdut" de Ion Băieșu – în reprezentații remarcate în întîlnirile teatrale, program aflat în continuitate și la momentul la care scriem (și ne referim la premiera cu „Dirijorul" de D. R. Popescu). Sîntem de părere că situarea pe locul trei a spectacolului Teatrului din Sibiu, precum și mențiunea acordată de juriu reprezentației Teatrului de Comedie (de altminteri sub nivelul premierei) creează o oarecare neclaritate în perimetru. Am fi optat, nu pentru alte spectacole, dar pentru o altă suită premială, în ideea că, la un colocviu al regizorilor diplomele vin să recunoască și să stimuleze, în titulatura unui spectacol, și un program regizoral susținut.

3) **Spectacolele nepremiate:** „Fetița mea" de Tadeusz Rozevicz (Teatrul dramatic Galați – regia Magdalenei Klein) n-a convins decît parțial, dat fiind și caracterul demonstrativ al dramei; situație pe care reprezentația „mult prea credincioasă propriilor sale convenții" (Ludmila Patlanjoglu) nu a reușit s-o depășească; „Bani pentru Maria" de Valentin Rasputin („Teatrul gazdă" – regia Emil Mandric) a produs totală insatisfacție, redeschizînd discuția asupra responsabilităților regizorului, discuție abordată cu franchețe, în respect pentru colectivul teatrului birlădean.

4) **Cîteva considerații** de ordin general: „Avem regizori cu o cultură vizibilă în spectacole, cu talent de teoretizare" (George Teodorescu);" Regia este pusă în momentul de față în situația de a răspunde unor schimbări în perimetrul dramaturgiei – Teatrul ca stare de conștiință a apărut în dramaturgie și a avut un răspuns prompt în regie" (Constantin Măciucă); „Nu consider că e un act benefic să jucăm cea mai slabă piesă a unui stimabil autor străin – Rezerva teoretică a regizorilor de teatru nu se fructifică, încă" (Natalia Stancu); „În nici un caz să nu cedăm unei popularități ușoare" (Gh. Harag); „Să vedem în spectatori beneficiarii, nu ai unei satisfacții, ci ai unei culturi" (Paul Cornel Chitic); „A juca orice din creația unui mare scriitor nu înseamnă a face operă de cultură" (Dina Cocea) ...

5) **Colocviul regizorilor din teatrele dramatice** a oferit o imagine asupra direcțiilor, atitudinilor, valențelor artei regizorale; trebuie spus că scena unei atari manifestări nu-și propune să epuizeze, nici tendințele, nici exemplele de vîrf ale spectacologiei momentului. Este de înțeles că prezența creatorilor, criticilor, spectatorilor la discuțiile colocviale are drept scop, în buna tradiție a sistemului festivalier, o cît mai exigentă privire a reprezentațiilor înscrise în competiție și, în plus, o raportare a eșantionului spectacular la context. Exigența unui conclav, ca și efortul de contextualizare al unui grup, feresc, îndeobște, întîlnirile teatrale de aprecieri pripite, de concluzii eronate – inoperante. La Birlad s-au rostit propoziții pertinente referitoare la **Atitudinea creatoare și angajată a regizorului față de transpunerea scenică a repertoriului,** observîndu-se că regizorul este cel care impune un text în repertoriu (Dina Cocea), cel care produce și propune o lume și un stil (Theodor Mănescu), cel căruia îi datorăm faptul că pe scenă au fost propulsate textele de valoare ale dramaturgiei noastre (Constantin Măciucă). Confesiunile au stat în apropierea acelui „soclu simbolic" pe care lumea ridică un regizor, cu discreție și liniște, precum mărturisirea lui Gh. Harag, cu umor și limpiditate – Valeriu Moisescu, cu directețe – Ioan Ieremia, cu dorință de a redescoperi valențele confraților – Nicolae Scarlat, cu măsurată generozitate – Costin Marinescu. În cele din urmă neliniștile cîtorva, dispuși să „semnaleze", de pildă, „modernismul steril", ori „impasul" teatrului, au binemeritat replica imediată a conclavului profesional (Ludmila Patlanjoglu, Mihai Vasiliu, George Teodorescu etc.) Au mai contribuit cu intervenții incitante: Ioan Toboșaru, Dinu Kivu, Ștefan Oprea, Victor Parhon, Ioana Mărgineanu, Mircea Ghițulescu, Vasile Mălinescu, Doina Papp, Emanoil Enghel, Tina Geirun, Nicoleta Toia, Cristian Nacu, Gruia Novac.

Antoaneta C. IORDACHE

CREAȚII ROMÂNEȘTI LA FILARMONICĂ

muzică

Recenta prezență a compozitorului **Ion Crișan** în programul Filarmonicii, cu **Cantata poem pentru orchestră, cor și recitator „DROBETA",** vine să marcheze saltul realizat în scriitura unui creator aflat la ceasul sintezelor. O face neignorînd lumea modală a melosului folcloric, dar își face simțită aici prezența unei vocații de simfonist care-l îndeamnă la îndrăzneli armonice, la contorsiuni disonantice pe care nu le puteam întrevedea la autorul celor două rapsodii, uverturi ori preludiu simfonic. Orchestrația este unul din cîștigurile evidente ale condeiului său, alături de un limbaj avansat, propulsat de tematica avîntată pe care o respiră Poemul „Drobeta". Ne-a plăcut începutul „Exordium et Lapidarium", cu tensiunea care o conferă liniei melodice acel interval de cvartă mărită, „diabolus in musica", cum îl încrimina Evul Mediu pentru calitatea sa de a incita, tulburînd cu neliniștea sa sufletul ascultătorilor. Adus pe fondul unei atmosfere de liniște ancestrală, efectul este cu totul remarcabil. În secțiunea secundă, „Naratio et Evocatio", Ion Crișan își reliefează capacitatea unor dezvoltări tematice, între care motivul dac, roman, ori „Flăcările Sarmizegetusei". Intervenția corului punctează dramatismul confruntărilor ori aduce apoteoza finală prin accente imnice.

Meritul prezentării acestui opus simfonic bănățean aparține artistului emerit **Nicolae Boboc** și lui **Diodor Nicoară.** În aceeași seară **Dan Atanasiu** și-a confirmat clasa internațională într-un concert unde clarobscurul romantic a lui Chopin (Concertul nr. 2) a fost evidențiat în pînze sonore de o supremă transparență. Arta pianistului a atins culmi de măiestrie vecine cu perfecțiunea, căci, deși întregul concert este pus sub semnul nostalgicului, care face poate tocmai farmecul inefabil al muzicii sale, Dan Atanasiu nu a „scăpat" nici o ocazie de a conferi fascinație cîntului său, prin jerba arabescurilor sonore licitate.

*

Simfonicul următor ne-a propus un „extraordinar" realizat cu concursul unui dirijor german și al unui pianist sovietic. **Dirijorul Günter Schubert** ne-a oferit celebra **Simfonie în sol de Mozart,** pedalînd asupra factorului tradiție, educația sa artistică făcîndu-se în severa școală muzicală a Leipzigului. Se cuvine subliniată excesiva sa meticulozitate, „poza" dirijorului rămînînd undeva în subsidiar. A fost superior în Variațiunile lui Reger, unde suprafața afectivă a solicitărilor rămîne incomparabilă, îngăduind dirijorului să traverseze mai toate ipostazele omenescului, exprimate la nivelul complexității orchestrei moderne, pornind de la o temă de infinită delicatețe. Revenirea după periplul celor 9 variațiuni, terminate cu o grandioasă „Fugă", la simplitatea aceleiași teme solare, nu ar vrea oare să mărturisească credința lui Reger că, în fond, totul se reduce la acel simbure de frumusețe și puritate care trebuie să rămînă neîntinat, dincolo de ofensiva adesea deconcertantă a impactului omului cu viața?

Solistul **Arkadi Sevidov** s-a înscris ca un vlăstar al galeriei maeștrilor Oborin, Richter, Bașkirov, care, iată, au propulsat această școală pe podiumul cel mai înalt al artei interpretative mondiale. **Concertul nr. 2** semnat de Beethoven aparține ca filiație stilistică rumii mozartiene, de unde „cuminția", supletea și claritatea touchéului, nedezmințit nici chiar în cadențele virtuoze.

Doru MURGU

expoziție

GHEORGHE VĂLEANU

Poet ascuns și amarnic, himeră cu ochi de flutur și mîini de crin, romantic nicicînd dezmințit, Gheorghe Văleanu sondează în grafica sa, a cărei primă dimensiune (obligatorie) de lectură este visarea, trupul de fum al iluziilor sale, arzînd într-un spațiu și un timp constructivist-suprarealist, combinații cu iz de alegorie medevică. El încearcă să așeze țipăt de viață în vechi embleme (ceasornicul, aripa angelică, bufnița, vioara, clopotul, oglinda, frunza, ochiul, fluturele, clepsidra etc.) și, reluînd acest material simbolic preexistent într-un obsesiv joc al ipostazierilor, ne conduce ariadnic spre un „centru" al ideii plastice, la care se accede prin asociații lirice subtil sugerate, după traversarea cărora putem spera, împreună cu artistul, să ne recăpătăm vîrstele uitate ori netrăite și, deopotrivă, întreagă, partea noastră, imaculată, de cer.

Nicolae STOIA

Un impresionant muzeu în aer liber

A TREIA EDIȚIE A SIMPOZIONULUI REPUBLICAN DE SCULPTURĂ DE LA CĂSOAIA

După ce urci dealul pe care se află poiana ce adăpostește cele 30 de lucrări de artă monumentală de la Căsoaia, începi să contempli într-un ocean de liniște forme și ritmuri dăltuite în piatră, amintind profilul spiritual al acestui trepidant și agitat sfîrșit de secol XX. Treizeci de lucrări de sculptură comunică gîndurile și neliniștile artiștilor care le-au creat, parcă avertizîndu-ne că aici a început „un spectacol pentru o mie de ani!".

Ne apropiem, în centrul poienii, de lucrarea artistului **Alexandru Gheorghiță,** conducătorul și veteranul simpozionului. Spunem veteran deoarece artistul a simțit „ca o necesitate" să revină pentru a doua oară în spațiul de la Căsoaia, durînd în piatră încă o operă din ciclul său închinat arborilor. După ce în anul 1979 a sculptat **„Arbore gotic",** în actuala ediție a înălțat un **„Arbore bizantin",** lucrare ce deschide o largă poartă generalizărilor. Prin această lucrare, Alexandru Gheorghiță ne trimite la arta brâncovenească, dar și la o serie întreagă de elemente bizantine care au pătruns de-a lungul vremii în arhitectura românească. Lîngă această sculptură ne atrage atenția **„Izvorul"** artistului **Nicolae Ghiață.** Linia unduioasă a „izvorului" se armonizează cu linia unduioasă a munților împăduriți ce înconjoară orizontul poienii de la Căsoaia. Formînd parcă un triunghi cu primele două, lucrarea lui **Emil Vitroel, „Germinație",** ne sugerează o reîncepere a vieții, o victorie. Sculptura artistului arădean ne reamintește de celelalte lucrări ale sale în lemn. Ritmurile ascendente și totodată flamboiante ne dau impresia unei explozii, iar pe de altă parte întreaga construcție se înscrie ca o victorie a renașterii, a reînceperii formelor vieții. Abordînd tema sa predilectă, a arlechinului, sculptorul **Ioan Pârvan** și-a propus un adevărat complex monumental în care urmează să prezinte, în trei ani consecutiv, mai multe stări pe care le presupune existența unui clown: starea de meditație, starea de somn, starea de veghe, starea de acțiune.

Dintr-o margine a poienii ne întîmpină lucrarea lui **Mihai Stănescu** intitulată **„Straja".** Este o interesantă compoziție, formată dintr-un grup de patru călăreți care alcătuiesc o strajă, întreaga compoziție sugerînd o stare de veghe la hotar de țară, de glie, de timp. Alături de aceasta am reținut **„Cavalerul"** lui **Dinu Rădulescu.** Lucrarea transpune la scară monumentală una dintre numeroasele sale creații de atelier pe această temă, fiind o sculptură figurativă, masivă, care merge pe planuri convexe, ce se armonizează cu natura înconjurătoare, aducînd un aer medieval.

În cealaltă parte a muzeului în aer liber notăm lucrarea intitulată **„Cuplu",** o compoziție din două volume strînse într-o unitate stilistică și ideatică, aparținînd sculptorului **Iorgos Iliopolos.** Legătura dintre cele două personaje se realizează printr-un drapaj, lucrarea aducînd cu o cariatidă stilizată. Lîngă ea se desfășoară, pe verticală și orizontală, lucrarea **„Clepsidră",** semnată de **Sava Stoianov.** Ea își revelează, din fiecare unghi de vedere din care e privită, un nou aspect, permițînd recepționarea de către privitor a unui întreg complex de impresii legate de „acea scurgere a firicelului de nisip". Prin forma pe care o imprimă celor șapte inele crenelate, din care este alcătuită, autorul sugerează o construcție arhitectonică deosebit de modernă, potrivindu-se cu plinurile și golurile înălțimilor ce înconjoară poiana de la Căsoaia.

Cea mai masivă lucrare a celei de-a treia ediții a simpozionului de la Căsoaia rămîne însă **„Lupta dintre centaur și om",** pe care a realizat-o tînărul artist plastic **Doru Nicolae Drăgușin.** Prin ea, autorul simbolizează lupta dintre bine și rău, dintre pur și impur. Sculptorul, prin sudarea a multe tone de piatră de calcar a reușit să redea corpul masiv al centaurului adunat, ușor răsucit, într-o dramatică încordare, asupra căruia înaintează puterea omului, care îl va învinge pe monstru. Cea de-a zece lucrare din cadrul actualei ediții are, de asemenea, un titlu frumos: **„Fiul lui Icar"** și aparține arădeanului **Constantin Gh. Doichiță.** Sculptorul, plecînd de la formele geometrice ale celor două pietre pe care le-a asamblat în cadrul lucrării, ne orientează spre o anume ideatică, sugerînd o căutare de permanență, un efort al eliberării și al înălțării.

Putem concluziona că toate cele zece lucrări de artă monumentală, realizate în cadrul celei de-a treia ediții a acestei prestigioase manifestări artistice republicane – inițiate de Consiliul județean Arad al Organizației pionierilor, în colaborare cu Comitetul județean de cultură și educație socialistă și Uniunea Artiștilor Plastici din R.S.R. – se înscriu în mod armonios în acest impunător muzeu în aer liber, contribuind la îmbogățirea tematică și ideatică a complexului sculptural cu un vibrant mesaj umanist și patriotic.

Emil ȘIMANDAN

top

FLASH

Debut cinematografic la Hollywood: Jamie Lee Curtis, o frumoasă tînără în vîrstă de 22 ani, a fost distribuită în filmul „Truck Driver". Să amintesc că Jamie este fiica cunoscutului actor Tony Curtis. ● Ce-a mai rămas din jalnicul curent „muzical" Punk? Iată, la New York o mină de diletanți și-au abandonat instrumentele (oricum devenite în mîinile lor simple elemente de decor) și-și șochează cei cîțiva admiratori cu freza numită „Atilas" (smocuri de păr rebele pe o țeastă strident vopsită) ● La Stuttgart, în cadrul unui Open-Air Festival, în fața a 20.000 de spectatori, timp de 45 minute, la o intensitate fonică de 60.000 wați, au cîntat Lemmy Kümister, Eddie Clarke și Phil Taylor adică grupul de Heavy Metal Rock „Motorhead". ● Continuă ascensiunea lui Keith Marshall fost chitarist în grupul de teenagers-i „Hello". Amintesc că single-ul său Only Crying s-a vîndut în tiraje de masă. ● Lobo, cîntărețul american care în urmă cu un deceniu se lansa cu piesa „You and me and a Dog named Boo" are... un „tiz" în insulele Caraibe! E vorba de un alt Lobo care — secondat de grupul său „The Fame Girls", s-a impus cu piesa-colaj „Carribean Disco Show" cuprinzînd secvențe din cîntecele lui Belafonte. ● **Sturtitze (în foto)** e unul dintre cele mai populare grupuri din Bulgaria. ● Cine e Aneka cea care a lansat hit-ul „Japanese Boy"? O cîntăreață de muzică populară din Scoția, în vîrstă de 33 ani, pe adevăratul său nume, Mary Sandemann. „Cîntecul, declară aceasta, s-a născut dintr-un joc al sunetelor care-i amuza pe băieții mei Ian și Duncan..." Inspirat joc, zicem noi.

Petru UMANSCHI

Dispariția dinozaurilor

Dinozaurii, clasă de reptile gigantice, au populat în mezozoic, acum o sută de milioane de ani, întreg Pămîntul.

Pentru elucidarea dispariției dinozaurilor s-au dus și încă se mai susțin importante dispute științifice. O parte din savanți consideră că dinozaurii au dispărut brusc și definitiv la sfîrșitul perioadei cretacicului, în urma unor catastrofe globale. Astfel unii consideră că ar fi existat cîndva o explozie a unei supernove foarte aproape de sistemul nostru solar care a avut ca efect emiterea de radiații gamma și raze cosmice care ar fi diminuat stratul de ozon al Terrei, fapt ce a determinat dispariția bruscă a uriașelor reptile.

O altă ipoteză ia în considerație posibilitatea căderii pe Terra a unui meteorit gigant. Știindu-se că majoritatea dinozaurilor erau vegetarieni, ecologul englez dr. T. Swain a lansat ipoteza otrăvirii lor cu substanțele taninoase și alcaloizii din angiospermele care au început să se dezvolte pe Terra tocmai înspre sfîrșitul perioadei cretacice.

O altă parte din savanți consideră că dispariția dinozaurilor a fost încetă și selectivă, ajungîndu-se pînă acolo încît doi specialiști americani, R. Makol și T. Powell, afirmă că dinozaurii ar mai trăi și azi pe Pămînt în jungla inaccesibilă a Africii tropicale.

Noi am arătat că apa plutonică, deci cea care a participat mai puțin la ciclul biologic, conține o cantitate mai mare de apă biologic activă.

serial

Rezultă că apa biologică conținută în apa normală n-a fost, procentual, cantitativ și calitativ constantă de-a lungul erelor geologice. Inițial acest procent a fost mult mai mare, el descrescînd lent, în timp, datorită așa-zisei „uzuri" biologice a apei.

În mezozoic și la începutul perioadei cretacice apa biologică mult mai activă a contribuit esențial la dezvoltarea acestor reptile gigantice. Apoi, timp de milioane de ani, apa biologică participînd la intensele procese biologice de pe Terra a devenit mai puțin activă.

Acest fenomen a determinat la dinozauri o pronunțată deteriorare a comunicării sinergetice în organism și o diminuare a capacității de recepționare și de convertire a energiei fundamentale.

Cum dinozaurii erau animale gigantice, avînd pînă la 35 m lungime și pînă la 50 tone greutate, cu un metabolism mare consumator de energie, ei n-au mai putut supraviețui, dispărînd treptat și selectiv de pe scena istoriei.

Gh LUCACI și V. ABRUDAN

muzeale

UN DASCĂL, CULEGĂTOR DE VESTIGII

La școala generală din Bucovăț, com. Remetea Mare, jud. Timiș, de un pătrar de veac activează dascălul Aurel Milă. El este continuatorul tatălui său, Tudor Milă, un dascăl de prestigiu al acestei localități, cel care, pe lîngă osîrdia în domeniul învățămîntului, a avut preocupări cărturărești multiple, fiind un harnic cercetător al istoriei și tradițiilor din Bucovăț.

Monografia începută (manuscris) de Tudor Milă a fost completată cu multe date noi de către fiul acestuia, astfel că, în momentul de față, satul Bucovăț beneficiază de o lucrare (manuscris), care oglindește numeroase aspecte istorice, sociale, culturale de un interes deosebit pentru Banat și chiar pentru întreaga țară. Un merit excepțional al învățătorului Aurel Milă constă în organizarea unui muzeu de artă populară și de etnografie, pus sub tutela școlii, în care activează. Acest punct muzeal sătesc a fost constituit în urma unei strădanii îndelungate de adunare și conservare a unor piese reprezentative din patrimoniul culturii noastre tradiționale.

În spațiul muzeal al școlii sînt expuse piese din toate genurile artei populare românești locale, port tradițional, țesături de cînepă, bumbac, in, lînă, ceramică veche, folosită în satul natal și obiecte aparținînd industriei casnice: furci de tors, vîrtelnițe, letcă, război de țesut etc.

Prin întreaga lui activitate, desfășurată întru slujirea școlii, a culegerii și conservării datelor privitoare la istoria locală, la acestea adăugîndu-se salvarea de la pieire a numeroaselor obiecte-document ale vieții social-culturale vechi și noi din Bucovăț,

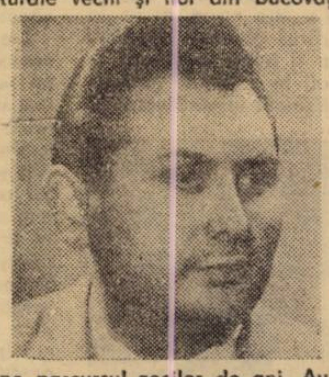

pe parcursul zecilor de ani, Aurel Milă se înscrie în rîndul multor dascăli pasionați de odinioară, și de azi care și-au contopit existența în mod plenar cu o anumită vatră a țării, pe care au slujit-o. În această perspectivă, atît monografia satului cît și piesele muzeale adunate de el se cuvin să stea în atenția cercetătorilor și să intre în circuitul științific al valorilor culturale românești.

Silvia C. NEGRU

TELEVIZIUNE

DUMINICĂ, 15 NOIEMBRIE

8,00-8,40 Telescoală. 8,40 Tot înainte! 9,15 Film serial pentru copii. Puștiul. Episodul 2. 9,40 Omul și sănătatea. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă Patriei. 13,00 Album duminical. 13,05 Umor și muzică. Desene animate: Tom și Jerry. Melodii românești. Teatru scurt. Șah. 17,50 Ideea păcii în filmul românesc. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cîntarea României. Județul Gorj. 20,30 Film artistic. Rug și flacără. Premieră Tv. Producție a Casei de filme Cinci. 22,25 Telejurnal. Sport.

LUNI, 16 NOIEMBRIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cincinal '81-'85. Resurse, priorități, direcții de acțiune. 19,50 Pentru curtea și grădina dv. 20,00 Roman-foileton: Vîntul speranței. Episodul 12. 20,50 Luptăm pentru pacea lumii. Cîntece și versuri 21,00 **Pentru dezarmare și pace — o nouă și strălucită inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a României socialiste.** 21,20 Orizont tehnico-științific. 21,55 Satu-n care m-am născut — melodii populare. 22,15 Telejurnal.

MARȚI, 17 NOIEMBRIE

9,00-11,00 Telescoală. 10,05 Limba engleză. 10,25 Limba germană. 11,00 Cincinal '81-'85. Resurse, priorități, direcții de acțiune. 11,25 Film artistic. Drumul oaselor. Reluarea părții întîi. 12,25 Originea omului. Serial științific. 13,15 Telex. 16,00 Telex. 16,05-17,15, Telescoală. 17,15 Clubul tineretului. Cîntec pentru liniștea planetei. Discoteca pentru tineret. 18,00 Almanah pionieresc. 18,25 Forum politico-ideologic. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Civica. 20,10 Teatru Tv. Muntele, de Dumitru Radu Popescu. 21,55 Luptăm pentru pacea lumii. Cîntece și versuri. 22,05 **Pentru dezarmare și pace — o nouă și strălucită inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a României socialiste.** 22,25 Telejurnal.

MIERCURI, 18 NOIEMBRIE

16,00 Telex. 16,05-17,05 Telescoală. 17,05 Tragerea Pronoexpres. 17,15 Actualitatea muzicală. 17,40 Mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim. 18,05 Melodii populare. 18,25 Sindicatele la cotele noii calități. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Inima tînără a satului. 19,45 Practic, util, gospodărește. 19,50 Telecinemateca. Ciclul: Mari actori. Secretul nisipurilor. Premieră Tv. Producție a studiourilor engleze. 21,30 Luptăm pentru pacea lumii. Cîntece și versuri. 21,40 **Pentru dezarmare și pace — o nouă și strălucită inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a României socialiste.** 22,00 Milioane de oameni, înfrățiți-vă! Poem coregrafic. 22,20 Telejurnal.

JOI, 19 NOIEMBRIE

9,00-11,00 Telescoală. 11,00 Roman-foileton: Vîntul speranței. Episodul 12. Reluare. 11,50 Laureați ai Festivalului „Maria Lătărețu" — ediția a II-a — Tîrgu Jiu. 12,25 Forum politico-ideologic. 12,50 Telex. 16,00 Telex. 16,05-17,05 Telescoală. 17,05 Reportaj pe glob. Insulele Shetland. 17,25 Viața culturală. 18,35 Desene animate. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,40 Ora tineretului. 20,25 Originea omului. Serial științific. 21,15 Luptăm pentru pace. Cîntece și versuri. 21,25 **Pentru dezarmare și pace — o nouă și strălucită inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a României socialiste.** 21,45 Din cîntecele și dansurile popoarelor. 22,10 Telejurnal. Sport.

VINERI, 20 NOIEMBRIE

16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,25 Tragerea Loto. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,40 Practic, util, gospodărește. 19,45 Memoria documentelor. 20,10 Film artistic: Nevasta-mea, puștiul și cu mine... Producție a studiourilor franceze și italiene. 21,40 Luptăm pentru pacea lumii. Cîntece și versuri. 21,50 **Pentru dezarmare și pace — o nouă și strălucită inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a României socialiste.** 22,10 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 21 NOIEMBRIE

8,45 Sindicatele la cotele noii calități. 9,05-9,45 Telescoală. 9,45 Film artistic. Rug și flacără. Reluare. 11,40 Telescoală. 12,00 Centre muzicale ale țării: Ploiești. 13,00 La sfîrșit de săptămînă. 18,35 Săptămîna politică. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Planeta inocenței. Poem Tv. 19,50 Teleenciclopedia. 20,25 Film artistic. Haiducii. Producție a studioului cinematografic „București". 22,05 Telejurnal. Sport. 22,30 Nocturna Tv. Melodii fără vîrstă.

mapamond

CEA MAI RĂSPÎNDITĂ „BOALĂ"

Trebuie să acceptăm că orice dereglare a homeostazei nu este altceva decît o boală. Și dacă acest lucru e adevărat, atunci nu putem evita nici concluzia paradoxală și teoretic fundamentată: bătrînețea este și ea o boală; mai precis, o sumă de boli ale homeostazei.

Punînd sub observație copiii, vom constata că ei au obiceiul să mănînce mai des, dar cîte puțin, ceea ce denotă că în această perioadă de „hrănire liberă" apetitul reacționează rapid și corect, făcînd imposibilă acumularea de grăsime. Dar, la o anumită vîrstă, omul cade în eroare dacă ascultă de apetitul său, pe care-l ia drept măsură a necesității sale de hrană. La orice masă se poate observa acest conflict real dintre generații, căci organismul copilului simte sațietatea mult mai devreme decît o consideră părinții. De ce se ajunge la acest decalaj dintre pofta de mîncare și sațietate? În hipotalamus se află ambele centre, și cel al foamei și cel al sațietății. Centrul pentru foame e un fel de „agresor" care împinge mereu organismul înspre hrană. El este frînat de impulsurile care vin din centrul sațietății, cînd, în sînge, în timpul hrănirii, crește concentrația de insulină și glucoză. Atîta timp cît sensibilitatea acestui centru nu se modifică, el va controla exact apetitul, din care cauză indivizii între 20 și 25 de ani au o greutate constantă. Cu anii, însă, se pierde stabilitatea acestui centru, el începe tot mai des „să facă greșeli".

Mulți gerontologi nu sînt de acord cu afirmația conform căreia bătrînețea ar fi o boală. Ei raționează în felul următor: întrucît îmbătrînirea este comună tuturor ființelor, fenomenul ca atare nu poate fi considerat drept boală. Ei se întreabă dacă e posibil cumva să-i considerăm pe toți oamenii la o anumită vîrstă niște bolnavi incurabili. Problema poate fi privită și altfel: schimbările intervenite odată cu vîrsta au loc la toți, dar asta nu trebuie să ne facă să credem că asemenea schimbări n-au nici o legătură cu boala. Între 25 și 50 de ani, majoritatea oamenilor sînt în general sănătoși. Dar totodată în acest interval frecvența deceselor din cauza arteroscleroze crește de aproape 140 de ori. Odată cu vîrsta, concentrația de zahăr în sînge crește treptat după fiecare masă. Dar numai la patru pînă la șase la sută din oameni acest procent atinge nivelul care duce la diabet. S-a constatat că, în procesul îmbătrînirii, în hipotalamus scade concentrația de intermediari. Scăderea sensibilității hipotalamusului este în strînsă legătură cu acest fenomen. Prin introducerea unor preparate care provoacă în hipotalamus mărirea conținutului de intermediari s-a putut restabili, la femela de șobolan îmbătrînită, activitatea ciclică a ovarelor. Întrucît îmbătrînirea e o boală, conchidem în mod logic că bătrînețea-boală poate fi tratată, ceea ce prin experiențele pentru reînnoirea funcțiilor reproductive a și fost dovedit. Simptomele îmbătrînirii prezintă două aspecte: unul hipotalamic și unul metabolic. Prin schimbarea conținutului de intermediari din creier, pot fi provocate fenomene de climax, obezitate, tensiune arterială, depresii psihice, iar în unele cazuri chiar și dezvoltarea carcinomului.

sport

„Europenele"...

...ne-au adus bucurii alese, întîmplîndu-se ca, pentru întîia oară, două echipe românești să urce, deodată, spre capătul întrecerilor continentale; emoția cea mare se chema „Inter", asta pentru că italienii nu țin seama de adresa meciului, ci, furioși, se năpustesc, cu săbii și crampoane, spre tibiile dușmanilor, să le fringă, să le-nmoaie; Dinamo, iată, nu s-a speriat de povara egalului de la Milano și, mică buturugă, a răsturnat ditamai vagonul cu glorii; mereu-mereu, Dinu își clădește o echipă solidă, cîștigul principal fiind acest Mororu, portar de valoare mondială, ca să nu mai zic ce talente ascunse zăceau la Galați, dacă Oroc a ajuns o asemenea vedetă! Bravo, Dinamo!

Oltenii, e clară, aveau șansele cele multe de a-i bate măr pe danezi, cum au și reușit, mai ales că nordicii joacă fotbal de amorul artei și nu vor decît excursii prin lumea largă; după ani de speranțe, campionii României se duc între valorile fotbalistice ale Europei, numai că din fericirea lor — și a noastră — mușcă ofurisit amintirea meciurilor cu Ungaria și Elveția, a căror soartă grea ne-a azvîrlit din avionul spre Madrid '82 — și praf ne-am făcut!

Aș mai scrie, de n-ar fi bunul simț ce mă ține, și-n contra lui Alexandrescu H., care, nu demult, m-a călcat pe unghie, să mă doară, să sufăr. Îi zic doar atît: virgula, dacă nu mă înșeală ortografia, n-are ce căuta între subiecte și predicat. Și nici n-ar avea ce să caute prin gazete un ins ce nu respectă dictonul bătrînului Caragiale, anume: „cinste și gramatică". Dacă nu-i convine răspunsul citească acest A. H. și epigrama din rubrica trecută, pe care i-o închin ca din parte-mi.

Teodor BULZA

UN STRIGĂT AL INIMII

(Urmare din pag. 1)

să fim conştienţi de unicul scop ce ne apropie pe unii de alţii — fericirea, pentru a o căuta acolo unde ea ne uneşte, nu unde ea ne dezbină.

„Chiar dacă pacea eternă ar fi să rămînă de-a pururi o simplă dorinţă picasă — nota filosoful de la Königsberg. Immanuel Kant, nu ne înşelăm adoptînd ca maximă că este de datoria noastră să luptăm neîncetat pentru această pace".

În copilăria mea, în inconştienţa clipelor de-atunci, trăiam adeseori momente de-o tulburătoare fascinaţie ascultîndu-mi tatăl în palpitantele sale naraţii din marele război, cînd, în traşeele de la Isonzo sau Piave, de la Asiago sau Alpii Iulieni, căutase, într-un război inutil şi sîngeros, himera unei libertăţi viitoare.

În aceiaşi ani ai copilăriei, cînd el ab'a devenise om matur şi eu abia deschideam ochii spre lume, se iscau deja flăcările celui de-al doilea măcel mondial, cînd, cu privirile halucinante, urmăream, deasupra ţinutului unde locuiam, încrucişările proiectilelor, zumzetul sinistru al cohortelor de bombardiere sau, alungaţi de trupele invadatoare, ne refugiam, de lîngă matca natală, în zone necunoscute şi ostile, lăsînd casele şi ogrăzile pustii, bieţi peregrini cu boccelele în spate. Nu-i este nimănui prea greu să pună în balanţa memoriei asemenea scene şi întîmplări ale istoriei, după cum, de asemenea, nu e prea greu să înţelegem ce înseamnă o clipă sau o eternitate de pace.

Ne naştem, creştem, iubim, clădim familii, avem prunci, pornim o lucrare a mîinii sau a minţii, ne bucurăm de-o reuşită, suferim de un eşec, cădem în restrişti, privim cerul, săpăm pămîntul, traversăm marea şi urcăm munţii, deschidem o nouă fabrică şi plantăm un pom, călătorim sau rămînem meditativi şi solitari în casele noastre, iubim un prieten şi suferim dacă îl pierdem sau dacă ne trădează... Iată, clipele, etapele existenţei. Clipele vîrstei, ale vieţii veşnic schimbătoare, care se petrec fiindcă sîntem şi noi printre cei vii şi schimbători, dar prinşi în armonia universului şi a planetei, armonie necesară a fi într-o deplină stare de pace.

De aceea, poate, pentru a supravieţui această armonie, această stare de pace, de care avem nevoie, şi-a ridicat şi România glasul său, în marea uniune a popoarelor. De aceea pornim să înfăptuim şi noi acest deziderat şi apel sincer întru pace şi dezarmare, care ne reprezintă. Care este firesc să emane din conştiinţa, din firea unui neam blînd, conciliant, doritor de comuniune. De fapt, simplu spus, pentru această armonie vrem pacea. Pentru libertate vrem pacea. Pentru liniştea vieţii vrem pacea. Şi, ca oameni de condei, a-i închina acestei dorinţe energia, pasiunea nu mi se pare un lucru oarecare, ci o nobilă misiune. Misiune pe care, îndeplinindu-ne-o, nu facem decît să slujim, loiali, menirea noastră, umanitatea noastră. Socotesc, de aceea, apelul României şi al preşedintelui ei, pentru pace şi dezarmare, un mesaj trimis de un popor demn spre frăţia cu alte neamuri, în nădejdea zilei de mîine. Şi, poate că, oamenii îşi vor da seama că, pentru a avea pacea, vor trebui să creadă în ea, să aspire spre ea, să acţioneze pentru ea. Mai întîi, în propria lor conştiinţă. Apoi, în conştiinţa lumii.

Aşa te ştiu...

Aşa te ştiu — Europa —
uriaş trandafir deschis către întreaga Lume.
Te ştiu
cu poamele zilei coapte,
cu nopţi nejunghiate de ţipăt,
cu glasuri vii, călătorind
peste cîmpii neruginite.
Îţi ştiu fîntînile ce foşnesc
întru repetarea vieţii
şi ploile ţi le ştiu, ele
mi-au răcorit fruntea, cînd,
urcînd înălţimi de cumpănă,
îţi căutam echivalent între Aştri.
Darul tău eu l-am primit
în munţi de sare şi-n mingiieri nesfîrşite
ce-n raze de argint şi aur
îmi preschimbă gîndul.
Te ştiu, tezaur Alb de Pace,
şi nu fulger rătăcit de arme.
Tu eşti a omului, a lui stăpînă
iar pîntecul tău nu trebuie să-ascundă
elemente ale descompusului atom.
Copiii te visează aşa cum eşti,
nebîntuită de coşmaruri,
ospitalieră dar prudentă
cînd la poarta ta poposesc
Năluci de demoni.
Europa, nu toţi cei ce poartă
mască de înger
îţi sînt fii şi apărători.
Acum e toamnă.
Carpaţii şi-au coborît genele
şi visează. Visează povestea lor,
povestea omenirii.
Veghează-le somnul.
Copiii lasă-i să-şi trăiască visul.
Mai stă în puterea ta
să arunci peste surorile — continente —
Lumina trandafirului,
Lumina Păcii.

Corina Victoria SEIN

GABRIEL GARCIA MARQUEZ

roman în foileton

CRONICA UNEI MORŢI ANUNŢATE

Nimic extraordinar, aşadar, la nivelul faptelor, în acest al şaselea roman semnat de Gabriel Garcia Márquez: doi fraţi, gemenii Pedro şi Pablo Vicario, îl aşteaptă în zorii unei zile de luni pe Santiago Nasar pentru a-l ucide dintr-un motiv de „onoare sicilianã": sora lor, Angela Vicario, căsătorită doar cu o zi mai înainte cu Bayardo San Román, este adusă înapoi la părinţi, chiar în noaptea nunţii şi un vinovat al prihănirii ei, indiferent că se numeşte sau nu Santiago Nasar, trebuie să existe.

Autorul reface firul întîmplărilor, douăzeci şi şapte de ani mai tîrziu, nereuşind să clarifice adevărul, dar descoperind că ucigaşii făcuseră tot ceea ce le-a stat în putinţă, pentru ca omorul să nu aibă loc. Extraordinarul se petrece aici, la nivel etic şi estetic. Perfecte şi uluitoare spirale de memorie se însuleţesc reciproc, transformînd totul într-o poveste de mari şi pătrunzătoare sugestii, aşa cum numai Gabriel Garcia Márquez a putut să scrie. Despre acestea, însă, despre implicarea autorului în mod nemijlocit în firul naraţiei şi despre readucerea în noile pagini a unor personaje macondiene, vom avea prilejul să vorbim altădată.

Pînă atunci, beneficiind de generozitatea revistei „ORIZONT", cititorii vor găsi, număr de număr, în acest spaţiu, cîte un fragment al acestui roman de mici dimensiuni — aproximativ 80 de pagini. Aşadar, la sfîrşit, vor avea la dispoziţie traducerea sa integrală. Ediţia originală, tipărită în aprilie, anul acesta, la Bogota, a avut un tiraj de un milion cincizeci de mii de exemplare şi traducerea ei a fost contractată pînă acum de 35 de edituri din întreaga lume.

D. N.

În ziua cînd aveau să-l omoare, Santiago Nasar s-a trezit la 5 şi 30 de minute dimineaţa, pentru a aştepta vaporul în care sosea episcopul. Visase că trecea printr-o pădure de smochini bătrîni, peste care se cernea o burniţă caldă şi pentru cîteva clipe fusese fericit în visul lui, dar cînd s-a deşteptat i s-a părut că era plin. din creştet pînă în tălpi, cu găinaţ de pasăre. „Întotdeauna visa arbori", avea să-mi spună Plácida Linero, mama sa, amintindu-şi, 27 de ani mai tîrziu, de amănuntele acelei luni nefericite. „Cu o săptămînă mai înainte visase că zbura singur într-un avion din hîrtie de staniol, strecurîndu-se printre crengile de migdali, fără să se lovească", mi-a spus. Avea o faimă cîştigată pe merit de mare cititoare de vise străine, dacă i se povesteau înainte de a mînca, pe inima goală, dar nu deslusise nici un semn rău în cele două vise ale fiului ei, nici în altele, tot cu arbori, pe care acesta i le povestise în dimineţile dinaintea morţii.

Nici Santiago Nasar nu avusese vreo presimţire. Dormise puţin şi prost, fără a se mai fi dezbrăcat, şi se trezise cu dureri de cap şi un gust de coclează în gură, pe care l-a pus în seama chefului de la nunta ce se prelungise cu mult peste miezul nopţii. Toţi oamenii pe care l-a întîlnit, şi n-au fost puţini, din clipa cînd a ieşit din casă, la 6 şi 5 minute, pînă cînd avea să fie spintecat ca un porc, o oră mai tîrziu, îşi aduceau aminte că era puţin adormit, însă bine dispus, spunîndule tuturora că era o zi foarte frumoasă.

Nimeni nu era sigur că s-ar fi referit la cum era vremea. Mulţi coincideau în părerile lor amintindu-şi că era o dimineaţă însorită, cum era şi de aşteptat de la un frumos februarie din anii aceia, cu o briză uşoară ce bătea dinspre mare, strecurîndu-se printre plantaţiile de bananieri. Dar cei mai mulţi susţineau, că, dimpotrivă, fusese un timp funest, cu un cer întunecat şi jos, plin cu un miros de ape stătute, şi că în clipa acelei nenorociri cădea o burniţă leneşă, aşa cum văzuse Santiago Nasar în pădurea visului său. După zaiafetul de la nuntă, eu încercam să mă refac la sînul binefecător al Mariei Alejandrina Cervantes şi-abia de-am auzit, mai mult adormit, dangătul clopotelor bătînd a chemare, şi m-am gîndit că le trag în cinstea episcopului.

Santiago Nasar şi-a pus un pantalon şi o cămaşă din in alb, neapretate, la fel cu hainele pe care le îmbrăcase cu o zi înainte, la nuntă. Era îmbrăcămintea lui de zile mari. Dacă n-ar fi fost sosirea episcopului, şi-ar fi pus hainele verzi şi cismele de călărie, cele în care obişnuia să se gătească în fiecare luni, cînd se ducea la **El Divino Rostro** (Chipul Divin), ferma de vite moştenită de la tatăl său, pe care o îngrijea cu multă pricepere, deşi nu cu prea mult folos. La munte purta cu el un Magnum 357, ale cărui gloanţe blindate, după vorbele lui, ar fi putut să reteze în două pînă şi un cal. În sezonul potîrnichilor îşi mai lua şi şoimii la vînătoare. Şi

Gabriel Garcia Márquez şi Darie Novăceanu

mai avea în dulap o carabină Malincher Schanauer 30-06, o altă Holland Magnum 300, chiar şi o Honet 22 cu lunetă telescopică şi două ţevi, precum şi un Winchester cu repetiţie. Întotdeauna a dormit precum tatăl său, cu arma ascunsă sub pernă, dar în ziua aceea, înainte de a ieşi din casă, a scos gloanţele şi le-a pus în sertarul de la noptieră. „Niciodată nu-şi lăsa pistolul încărcat", mi-a spus mama sa. Eu o ştiam foarte bine şi mai ştiam că-şi păstra armele într-un anume loc şi ascundea gloanţele în altul, mai îndepărtat, astfel că nimeni nu era ispitit, nici din întîmplare, să le încarce în casă. Era un obicei înţelept impus de tatăl său, din ziua cînd una dintre servitoare scuturase perna pentru a-i scoate faţa, pistolul se descărcase căzînd pe duşumea, iar glonţul distrusese dulapul din cameră, străbătuse peretele încăperii din faţă, trecînd cu un şuierat de război prin sufrageria din casa vecină şi prefăcînd în pulbere de gips un sfînt în mărimea naturală din altarul mare al bisericii, tocmai în partea cealaltă a pieţei. Santiago Nasar, deşi era foarte mic pe atunci, n-avea să-şi uite niciodată de întîmplarea aceea, nimerită învăţătură de minte.

Ultima imagine pe care mama sa o mai avea despre el era cea a trecerii lui grăbite prin dormitor. O trezise încercînd să găsească pe dibuite o aspirină între doctoriile din baie, şi ea a aprins lumina şi l-a văzut apărînd în pragul uşii cu un pahar de apă în mînă, aşa cum avea să-şi amintească de el pentru totdeauna. Santiago Nasar i-a povestit visul, dar ea n-a dat nici-o atenţie arborilor.

— Toate visele cu păsări sînt semne de sănătate, i-a spus.

L-a privit din acelaşi hamac şi din aceeaşi poziţie, în care am găsit-o aşezată în ultimii săi ani de viaţă, cînd m-am întors în locurile acelea uitate, încercînd să-l refac din atîtea cioburi risipite — golinda spartă a aducerilor aminte. Abia de mai distingea forma obiectelor în plină lumină, iar pe tîmple îşi pusese frunze de plante medicinale pentru a-şi alina veşnica durere de cap pe care i-o lăsase băiatul ei, trecînd pentru ultima dată prin dormitor. Stătea pe o parte, cu mîinile prinse de vergelele hamacului, încercînd să se ridice în capul oaselor, şi-n întreaga penumbră plutea un miros de baptisteriu, precum cel care mă nedumerise în dimineaţa crimei.

Îndată ce m-a zărit în uşă m-a confundat cu amintirea lui Santiago Nasar. „Aici era", mi-a zis. „Îşi pusese hainele albe de in, spălate numai cu apă pentru că avea pielea foarte fină şi nu suporta foşnetul apretului". Şi-a mai rămas în hamac mult timp, în aceeaşi poziţie, mestecînd seminţe de laptele-cucului, pînă cînd i s-a şters închipuirea fiului care se întorsese. Abia atunci a suspinat: „A fost tot ceea ce am avut mai bun pe lume".

Eu l-am văzut în amintirea ei. Împlinise 21 de ani în ultima săptămînă din ianuarie, şi era zvelt şi palid şi avea genele lungi şi negre, ca toţi arabii, iar părul îi era cîrlionţat, precum cel al lui taică-său. Era singurul copil al unei căsătorii din interes care nu cunoscuse nici o clipă de fericire, dar el a fost fericit cu tatăl său pînă cînd acesta murise pe neaşteptate, cu trei ani mai înainte, şi i s-a părut că-l fericit şi cu mama sa, atît de singură, pînă în lunea morţii sale. De la ea moştenise instinctul. De la tatăl său deprinsese minuirea armelor de foc, dragostea pentru cai şi dresarea şoimilor de vînătoare şi tot de la el mai învăţase preţul curajului şi prudenţei. Între ei vorbeau în arabă, dar nu şi cînd se aflau în faţa Placidei Linero, pentru ca aceasta să nu se simtă stînjenită. Niciodată nu-i văzuse nimeni înarmaţi şi singura ocazie cînd aduseseră cu ei şoimii dresaţi a fost pentru a face o demonstraţie de vînătoare într-un bazar de binefacere. Moartea tatălui îl obligase să-şi părăsească şcoala, îndată după terminarea claselor secundare, pentru a se îngriji de ferma familiei. Santiago Nasar era vesel, potolit şi cu inimă bună.

Traducere de:
Darie NOVĂCEANU

REDACŢIA şi ADM. — TIMIŞOARA, strada RODNEI 1. Tel.: 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACŢIE

ION ARIEŞANU (Redactor şef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor şef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLĂJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index: 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA"

Proletari din toate țările, uniți-vă!

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 46 (716) 20 NOIEMBRIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

NOIEMBRIE 1946 — PRIMELE ALEGERI DEMOCRATICE

Se împlinesc 35 de ani de la primele alegeri cu adevărat democratice din țara noastră. Rememorînd și făcînd apel la documentele vremii ajungem la concluzia că victoria în alegerile parlamentare din 19 noiembrie 1946 a fost obținută în condițiile unor înverșunate bătălii de clasă, că ea a evidențiat — odată în plus — capacitatea politică și organizatorică a P.C.R., de a închega alianțe trainice cu forțele social-politice democratice, interesate în progresul social și istoric al patriei.

Piatră de hotar în istoria patriei noastre, august biruitor a marcat începutul revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă. În contextul primei etape a acestei revoluții, pe baza tacticii și strategiei elaborate de P.C.R., problema puterii politice — problemă fundamentală a oricărei revoluții sociale — a fost rezolvată în favoarea maselor largi populare prin instaurarea la 6 martie 1945 a guvernului democrat-popular, în frunte cu eminentul om de stat și militant progresist dr. Petru Groza. Eveniment de referință, actul de la 6 martie 1945 „a marcat instaurarea puterii revoluționar-democratice a muncitorilor și țăranilor, după cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea unor transformări social-politice profunde în societatea românească". Aceste transformări vizau, după cum era și firesc, și crearea unui instrument politic reprezentativ, respectiv a unui parlament democratic. Iată de ce Conferința Națională a P.C.R. din octombrie 1945 a pus în fața partidului, a celorlalte forțe democratice, necesitatea pregătirii și a organizării alegerilor parlamentare.

În vederea reușitei depline în alegerile parlamentare, P.C.R. a inițiat și organizat în vara anului 1946 un larg sistem de alianțe politice în formula Blocului Partidelor Democratice, alcătuit din P.C.R., P.S.D., P.N.P., P.N.T. (Anton Alexandrescu), P.N.L. (Gheorghe Tătărăscu), Frontul Plugarilor, Federația Democratică a femeilor, Sindicatele Unite. La scurt timp, la Platforma Program a B.P.D. a aderat și Uniunea Populară Maghiară. În condițiile date, B.P.D. era „o creație a luptei partidului nostru de a unifica toate forțele democratice". (Arhiva Comitetului județean Timiș al P.C.R., fondul nr. 1, dosarul nr. 2, fila 172).

Se cuvine consemnat aci faptul că, în cadrul campaniei electorale, Comitetul Regional Banat al P.C.R. și-a adus un aport de mare însemnătate la reușita ei „prin trimiterea sutelor de echipe la sate, prin uriașele mitinguri ce le-a făcut în centrele de județe și de plăși". (Ibid). La baza întregii campanii electorale se afla Platforma-Program a B.P.D. și noua lege electorală care asigura pentru prima dată la noi dreptul de vot femeilor, militarilor și funcționarilor publici. Odată prelucrate și însușite de activul de partid, „au fost trimise sute de echipe culturale și de îndrumători la sate, care au prelucrat și au discutat cu sătenii Platforma-Program. Cel mai mare număr de asemenea echipe au fost trimise în județele Timiș și Arad. Peste tot unde au mers echipele noastre, se arăta în raportul pe luna iulie 1946 a Comitetului Regional Banat al P.C.R., au fost bine primite de țărani". (Ibidem, fila 156).

Masele largi populare din Banat, fără deosebire de naționalitate, întocmai celor din întreaga țară, treceau printr-un adevărat proces de educare politică, manifestîndu-și adeziunea față de Platforma-Program a B.P.D. în care, între altele, se arăta că partidele democratice care au alcătuit guvernul dr. Petru Groza „au instaurat un regim cu adevărat democratic, au înfăptuit reforma agrară (...). Datorită încrederii de care s-a bucurat înăuntrul și în afara țării, guvenul a readus Ardealul de nord, a acordat un regim de reală libertate și egalitate culturală și politică naționalităților conlocuitoare, a creat legături de strînsă prietenie și colaborare economică cu Uniunea Sovietică și țările vecine, a reluat legăturile diplomatice cu Marea Britanie și Statele Unite ale Americii, pregătind astfel condițiile unei colaborări și în domeniul economic".

Alegerile parlamentare de la 19 noiembrie 1946, s-au transformat într-o mare victorie politică a forțelor revoluționar-democatice. Peste 76% din alegători și-au dat votul lor candidaților B.P.D., pentru democrație și progres, în timp ce forțele reacționare au primit o lovitură zdrobitoare („Scînteia", nr. 685 din 23 noiembrie 1946).

„Victoria obținută în alegerile din 1946 — se arată în Programul P.C.R. — **constituie cea mai elocventă expresie a adeziunii maselor largi populare la politica de transformare democratică, revoluționară a țării, promovată de partid".** (Programul P.C.R...., p. 54). Poporul a votat pentru libertate, democrație, pentru independență și suveranitate deplină, pentru pace și progres.

Traian BUNESCU

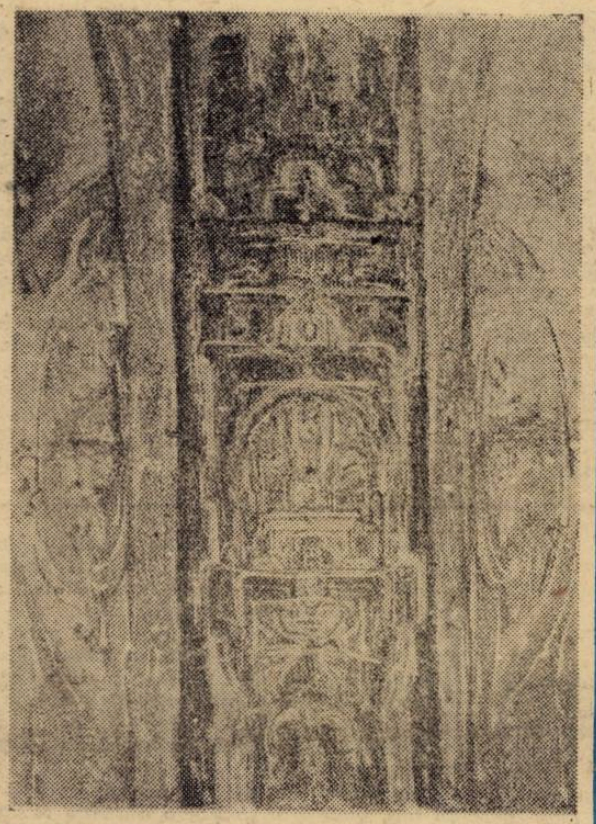

CIPRIAN RADOVAN: „Ascensiune"

SE LEAGĂ PACEA...

Cu fiecare ceas de zi ni se preschimbă
Culorile cuvintelor și rostul lor nescris
Prin largi deschideri către vise și-mpliniri,
Rostim de veacuri în aceeași dulce limbă
Ce-nalt ne crește dragostea de glie, ce deschis,
Cînd imnul păcii scumpe sună printre trandafiri.

Ne umblă mîinile prin anotimpuri, — iată —
Să răscolească-amiezile din treaptă-n treaptă,
Mutînd izvoare, albii, dealurile, luna
Și umbra norilor, — bucată cu bucată, —
Să fie pacea-n capul mesei, ca o pîine coaptă,
Cu bucurii de inimă din totdeauna.

Prin șesuri în pieptănături de toamnă lină
Cu grîul adormit sub brazdă — și-mpreună
Visînd carpați de holde, fluturi, flori, livezi.
Se leagă pacea între clipe de lumină
Și-n fiece baladă tot mai plin răsună,
Ca miezul de argint în vechile monezi.

George DRUMUR

DREPTUL LA PACE

„Vreau zgomotul tonic al păcii,
nu fluierul nebun al sirenei"

(George Călinescu)

O perioadă pe care o numim de pace, o pace „însîngerată" de fapt, a străjuit anii postbelici și nicicînd ca acum tensiunea politică, încordarea umanității n-au atins cotele stării de urgență: PACEA nu e doar amenințată ci însăși viitorul civilizației umane poate fi neantizat. Există, se știe, multe probleme care macină lumea noastră; actuala dezordine economică, fizionomia asimetrică a contemporaneității, subnutriția și supraînarmarea sînt realități antiumane, toate agravînd nevoile lumii în care trăim, macerîndu-i nebunește resursele în cea mai absurdă competiție, dementa cursă spre abis: goana înarmărilor. Intrînd în ceea ce — eufemistic — se numește etapa „ameliorărilor calitative", atingînd capacitatea de megaucidere, povara înarmărilor devorează 1,5 miliarde dolari pe zi și escalada continuă minată de isterism; este evident că această apocaliptică acumulare a armelor supersofisticate conducînd la creșterea potențialului distructiv obstacolează dezvoltarea popoarelor lumii, deteriorează climatul de încredere și destindere, amenință chiar viitorul speciei umane. Relațiile de concurență între înarmare și dezvoltare **sînt o monstruoasă risipă, resimțită dureros cu deosebire în lumea a treia; ea a cheltuit pentru înarmare 16% din totalul mondial al anului trecut (conform Raportului SIPRI), total care a depășit fabuloasa sumă de 500 miliarde dolari.**

Neliniștea întrebărilor se agravează, se încarcă de o gravitate hamletiană, acum cînd bomba tip Hiroshima ține de preistoria nucleară iar egoismul desfrînat al prezentului uită că solidaritatea umană se manifestă nu doar în spațiu ci și în timp. Este chiar un paradox că tumultoasa istorie scrisă reține în calendarul său evenimențial momentele de viltoare și criză, ignorînd perioadele de pace. Istoria consacră eroi ai războaielor, obediența tăcută a națiunilor mici strivite de menghina imperiilor anexioniste, un fals pacifism sub mantia hegemonismului, alianțelor inegale, practicilor de dominație; „amintirile" umanității trebuie însă să aureoleze eroii păcii, mai ales că năzuința de pace străbate întregul curs al istoriei ei, înecată mereu în sînge. Elvețianul **J. Babel a calculat că în ultimii 5500 de ani au avut loc 14000 războaie însumînd 3640 milioane victime și pierderi materiale inestimabile. Iată un bilanț cutremurător, potențat de imobilismul actualelor tratative pentru** dezarmare — condiție inseparabilă a păcii; **tergiversarea sine die a unei dezarmări reale, blocarea demersurilor diplomatice au condus la eșecul „deceniului dezarmării" (implicit, al deceniului dezvoltării) în pofida frumoaselor declarații lansate periodic.**

Abolirea divizării lumii și înfăptuirea securității colective, spiritul de înțelegere și interesele comune trebuie să sprijine și să mențină pacea, garanția securității și progresului, a însești supraviețuirii civilizației noastre. Pacea este o stare de spirit. **În jungla tehnicismului, a vieții mașinale, a hiperspecializărilor de tot felul, ea instituie o conștiință planetară, un viitor uman, apărînd zîmbetele copiilor și lăsînd moștenire speranța.** O lume fără arme va fi izbînda rațiunii pe o planetă chinuită de dileme.

Consecventele inițiative ale României, de o permanentă actualitate, se înscriu pledoariei pentru pace și dezvoltare. În contextul uriașei mișcări pacifiste, noua inițiativă de pace a României, recentul apel pentru dezarmare și pace al FDUS, eferverscența tineretului nostru, cu gînduri curate, dornic de a-și împlini destinul, exprimă vocea unei națiuni greu încercate de cele două conflagrații mondiale, încrezătoare însă că pacea poate fi creată și apărată.

În concepția profund novatoare și de o largă deschidere pe care o promovează România și președintele său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la relațiile internaționale, DREPTUL POPOARELOR LA PACE, se înfățișează ca un DREPT FUNDAMENTAL a cărui consacrare și traducere fermă în viață ar fi de natură să pună capăt unor stări de tensiune și conflict, să asigure promovarea unor relații echitabile între state, să contribuie la afirmarea unei politici noi, în raporturile între toate popoarele lumii, permițînd soluționarea în interesul umanității întregi, a marilor ei probleme globale. Pacea este speranța în viața triumfătoare, a plăpîndului fir de iarbă și a omului interogativ, construindu-și devenirea și umanizarea pe scara istoriei, apărîndu-și demnitatea de om. Fiindcă toate războaiele omenirii sînt un atentat la condiția umanității; continuitatea stării de pace a fost mereu ruptă iar prețul păcii este imens. **Chemarea României către conștiința lumii întregi, manifestările de masă pentru salvgardarea păcii sînt expresia umanismului viu, concret, gîndind responsabil, planetar și prospectiv acum cînd Planeta însăși este „sub stare de risc" și contagiunea spaimei se insinuează paralizant. Vocea României exprimă** dreptul la pace al tuturor națiunilor lumii.

Adrian Dinu RACHIERU

cronica literară

Laurenţiu Cerneţ

Idei-de-gata

Ed. Albatros, 1981

Idei-de-gata este un **instrument util omului modern** căci „oamenii comunică foarte greu între ei, mai ales cînd au de transmis idei esenţiale – dificultăţi ţinînd de mai mulţi factori: lingvistici, culturali, fiziologici, etnici, psihologici, filozofici, economici etc.". (p. 6). Această carte însă – este **dorinţa cea mai arzătoare** a autorului – va rezolva problema comunicării, punîndu-ne la dispoziţie ideile de gata, „grupate în mod judicios", gest de o **profundă conştiinţă,** dovedind **implicarea scriitorului în realitatea imediată,** aşediată azi de inepuizabila masă a informaţiilor (s. n.). Astfel, după cum **concluzionează** autorul „vom fi scutiţi de eforturi inutile, nu vom mai fi obligaţi să gîndim, să formulăm o frază, să aranjăm anumite cuvinte într-o anumită ordine în scopul de a transmite un anumit gînd" (pp. 7–8).

Vom porni prin a **păcătui** inevitabil (sau invariabil?), căci, în actualul stadiu de dezvoltare a comunicării umane, este imposibil să ocolim **reflexe condiţionate** ale acesteia, deci să nu folosim, măcar din două în două rînduri, ideile de gata subscrise strategic unei cronici de carte (vezi şi Marcel Proust, **Portretul unui artist,** în **Eseuri** Ed. Univers, Bucureşti, 1981).

Ideile de gata – avînd în vedere că sînt atît de neaşteptat de multe, au fost grupate în funcţie de circumstanţele folosirii lor, de teme, de calitate etc., cuprinzînd în **vasta lor aplicabilitate,** cele mai diversificate sfere de comunicare. Astfel există une'e, dincolo de orice tipologizări şi referinţe, aproape **universal-valabile,** subiectul a mai multor capitole: – „That Is the Question"; „Subiecte de conversaţie"; „Formule"; „Mens sana in corpore sano"; „De dragoste"; „Schimbul nostru de mîine"; „În vizită" etc. Altele se referă la cultură (şi snobism), sau tot ceea ce **mijloacele mass media** – atît de utile omului de azi – au reuşit **să pună la dispoziţia** lui creînd premizele necesare oricărui **început de drum, fie el şi acela spinos** al cunoaşterii artistice: – „Ce ştim despre oamenii celebri"; „Cînd sîntem poligloţi", „Confuzii"; „Despre scriitor"; „Păreri despre artă şi artişti"; „Opinii foarte bine gîndite"; „Păreri despre alţii"; „Ce ştim despre ..."; „Mituri şi legende" etc. În privinţa moralei, stereotipiile dovedesc cea mai mare consecvenţă, avînd astfel **meritul unei moşteniri** milenare şi al unei transmiteri nepervertite, prin intermediul **memoriei populare** (folk): – „Viaţă de bărbat"; „Tovarăşele noastre de viaţă"; „De dragoste"; „Despre şcoală şi educaţie"; „Dorinţe şi alte blesteme – tip"; „Sfaturi şi îndemnuri" etc. În domeniul socialului – dat fiind că **omul este un animal social** – ideile de gata sînt un **liman luminos** al relaxării şi în acelaşi timp ating cel mai înalt grad de „eficienţă" (sau eficacitate), împlinindu-şi în cea mai mare măsură scopul lor de auxiliare **absolute** – gîndul a fost eliminat total: „Interdicţii"; „Anunţuri"; „Sportul cu balonul rotund"; „De evitat"; „Reclama e sufletul comerţului" etc.

Dar pentru ca volumul de faţă să-şi întregească (pe de-a-ntregul!) rolul de **livre de poche** (în adevăratul sens al ... noţiunii – adică o carte pe care o poţi oricînd purta în buzunar pentru a te ajuta de conţinutul ei, în cele mai diferite situaţii!), autorul nu se mărgineşte la a ne înşira ideile de gata, gata de folosit, ci ne oferă şi exerciţii întru perfecţionarea acestei grele operaţiuni – selective!: – în „Cuvinte cu lipici". **De asemenea,** aprofundînd studiul sociologic pe care-l presupun alegerea, gruparea şi explicarea ideilor de gata, Laurenţiu Cerneţ ne indică, în unele cazuri, şi situaţiile cele mai favorabile utilizării lor, cît şi felul acestei **activităţi,** pentru a putea da impresia unei **temeinice cunoaşteri** a moravurilor şi a tendinţelor epocii în care trăim: – **„A însărcina** este un verb foarte bine cunoscut şi foarte mult folosit. Avem nevoie de el, dar aş propune ca măcar în anumite situaţii să fie întrebuinţat cu mai mare atenţie". La fel sînt indicate unele expresii complet ieşite din actualitate, deci inutilizabile: – **„La Paştele cailor** n-ar fi acceptabilă din două motive. În primul rînd, întrucît propune un termen nelimitat inacceptabil, apoi, pentru că, se pare, e vorba de o sărbătoare religioasă" (pp. 68, 69); sau **„Ai bani, ai de toate** o fi fost valabilă în mintea vreunui capitalist, dar noi ştim că nu este adevărat. Poporul spune: „Nu poţi cumpăra totul cu bani!".

Iată deci că, în urma cercetărilor, s-a născut un volum care să poată caracteriza în numai cîteva zeci de pagini micro-lumea pe care o populăm, (cu indiferenţă şi ignoranţă), pe care o astupăm cu o mulţime de stereotipii; astfel, în siguranţa pe care o oferă lipsa surprizei şi a gîndului, putem alege oricare din ideile de gata ce ne acoperă.

Ioona RAUSCHAN

Daniel Dimitriu

Bacovia

Ed. Junimea, 1981

A treia carte a criticului ieşean este o monografie dedicată, în acest an festiv, autorului **Scinteilor galbene.** Prilejul este de două ori sărbătoresc (a doua oară pentru criticul însuşi), Daniel Dimitriu părăsind, cu această ocazie, interesul pentru foiletonistică, materializat pînă acum în două volume ce au introdus la noi „recitalul critic în paralel", afectat, în cea mai mare parte, activităţii literare curente. Prin urmare, metoda critică va fi alta, iar uneltele se vor diferenţia net de ceea ce ne obişnuise pînă acum să ne ofere ca modalitate de abordare critică.

Aşa după cum mărturiseşte în încheierea recentei sale cărţi, ceea ce l-a interesat pe Daniel Dimitriu nu este acreditarea imaginii unui Bacovia inovator absolut, a unui fel de alpha şi omega al poeziei naţionale şi universale (aşa cum s-a mai întîmplat să auzim în corul de bacoviologi iviţi peste noapte, cu scopul nemărturisit, dar evident, al, doar, adăugirii unui titlu în bibliografia proprie), ci mult mai aproape de realitate (şi, prin urmare, mai dificil de dovedit fără a cădea în extrema cealaltă, a minimalizării ca rezultantă a „nealinierii" la un context critic altfel destul de, cum să-i spunem, unanim) – acela al trasării profilului unui Bacovia aşezîndu-se, discret în conformitate cu propria biografie, în „ariegarda decadenţei". Nici avangardism, aşadar, nici inovaţii şi exhibiţionism poetic, ci polemică prin parodiere implicită: „contestaţia se realizează prin folosirea tehnicilor şi tiparelor similare, procedeu atît de des întîlnit la Bacovia cînd e vorba de modele. **El contestă întotdeauna imitînd".** (s. n.). Formula ni se pare memorabilă, şi în jurul ei se structurează de fapt întregul eseu. Prima parte a cărţii insistă asupra relaţiei dintre poet şi individ. Imaginea ce se desprinde e aceea a unui Bacovia scriind în ciuda dorinţei sale de a nu se manifesta literar, dorinţă ce trece, în mod aproape programatic poezia în **umbra convenţiei artistice,** ceea ce crează o tensiune ce face din el un poet atît profund cît şi artificial („convenţional" e cuvîntul lui Daniel Dimitriu). Respingînd în mod programatic „etalarea unui eu liric propriu-zis cît şi speculaţiile fanteziei transcendente", Bacovia nu face decît să transcrie secvenţele propriei biografii. Un „jurnal al anonimatului", îl defineşte criticul iar demonstraţia sa conduce la ideea că Bacovia e spectatorul (literar) al propriei existenţe. „Jurnalul" devine literatură prin înstrăinarea personajului de autor. O înstrăinare, firească, „jucată", ce pune, fenomenologic, între paranteze raportul creatorului cu lumea plăsmuită de el. „Teoria literaturii" pe care Daniel Dimitriu o vede prefigurîndu-se dincolo de poezia (şi proza) bacoviană se înscrie în interiorul unei adevărate competiţii între „orizontul livresc" şi dorinţa de comunicare (mediată, prin lectură) a poetului. Toată poezia bacoviană este impregnată de modul de rostire „ştiinţific": „Pînă şi în descrierile peisajului foloseşte terminologia abstractă ce aparţine literarului". De aici, pînă la a considera existenţa ca factor secundar al legăturii ontologice nu mai e nici măcar un pas de făcut: literatura se suprapune vieţii, înlocuind-o, primordialitatea absolută revenind creaţiei: „Ca ‚fel artistic de a trăi', scrisul substituie existenţe, propunînd o altă facere a lumii. Poet ce nu poate crea în afara calchierii permanente a modelelor, pe care astfel le neagă, Bacovia şi-a 'strunit' existenţa proprie abandonîndu-se cu totul unei practici culturale deosebit de fertile pentru propriul mod de înţelegere a creaţiei. La Bacovia nu este vorba de o preluare tel-quel a modelelor, ci de prelucrare şi „aprofundare a canoanelor". Poetul depăşeşte un curent literar (simbolismul) atacîndu-l piept, iar avantajul său e dat de lărgimea suprafeţei de atac ce e capabilă să-l subsumeze.

În chip similar este construită şi a doua secţiune a cărţii, **Universul intermediar.** Propunîndu-şi, în principal, să studieze doi **topoi** ai lumii bacoviene,**decorul** şi **personajele,** Daniel Dimitriu cheamă în prim-planul demonstraţiei critice imaginea unui poet ce inovează **malgré soi,** exprimîndu-se prin „antecedente", folosindu-se „de bunuri cîştigate". La rîndul său, criticul nu se sfieşte să introducă în patul procustian al propriilor ipoteze majoritatea argumenelor ce ar putea să deformeze imaginea propusă de către el. Dovada victoriei sale e faptul că eseul rezistă oricăror contraargumente ce ar dori să zdruncine coerenţa ansamblului. Cu atît mai mult cu cît ea vine din interior, concluziile tînzînd spre o teorie, iar analizele fiind trepte sigure ale alipirii aspectului teoretic de realitatea textuală propriu-zisă.

Bacovia de Daniel Dimitriu este o victorie a criticii analitice.

Mircea MIHĂIEŞ

V. Copilu Cheatră

„Cîntecul moţilor"

Ed. Minerva, 1981

Ducînd mai departe tradiţia liricii ardelene, începută cu Coşbuc şi Goga, dar accentuată în caracterul ei protestatar de Aron Cotruş şi apoi de Mihai Beniuc, moţul V. Copilu Cheatră a încercat, între cele două războaie, să descopere valori specifice noi, regionale, atît în psihologia cît şi în limbajul aspru, de cremene, al oamenilor din Munţii Apuseni, cu profilul lor istoric, în versuri care, deşi reflectă adeseori o dramă socială, nu ascund un temperament generos şi contemplativ răsfrînt asupra frumuseţii neschingiuite de vicisitudini şi prefigurări. Volumul recent apărut, care reproduce poemele cele mai izbutite ale plachetelor editate în 1937, 1942 şi 1945, precum şi ciclurile mai noi (Orgă de bazalt. Rădăcini, Transilvania şi Voievod peste cuvinte) ilustrează consecvenţa atitudinii sale lirice şi succesele creatoare ale inspiraţiei şi suflului său patetic, mărturia unei răspicate şi distincte retorici de crez exprimat în tinereţe cu „gîndul acru şi vorba aspră ca bazaltul în poezie".

„Moţ cioplit din aluat de chiatră", cum se autodescrie, V. Copilu Cheatră şi-a alimentat tehnica sa poetică în mod firesc pe sonoritatea pitorească şi sugestivă a cuvintelor de circulaţie locală, dar neputîndu-se zmulge dintr-un anumit spaţiu istoric şi geografic proiectat în destinul peregrin al moţilor săraci de altădată şi al aromei brazilor, despre care vorbea Mircea Eliade în 1937, cînd îl recenza **Cartea moţului,** în afară de solemnitatea lentă şi cvasisacrală a versurilor programatice, i s-a remarcat poetului nu o dată prospeţimea imaginilor mai puţin pietroase, cum nu mă pot opri de a nu exemplifica: „Norii, clopot de cenuşe, s-au răzmat pe creste" iar, obrinţiţi, „ochii, faguri de tristeţe" privesc cum „toamna-şi zurgălеşte taleri peste veacuri" şi „Arieşul şi-a spălat ochii cu soare", cită vreme „sufletul încă un mugur crud, ca în ochii prunilor lumina" şi simte doina „ca arcuşul de mesteacăn pe o tîmplă de vioară" şi, „fiecare cuvînt pe care-l scriu, mă doare ca un cui bătut în sicriu". Trecutul „ce-n grai doarme" duce în poveşti şi şoapte profesiunea de credinţă după **Testamentul tribunilor** şi alte poeme deosebit de convingătoare **(Prieteni, Genune, Cer cuvintul, Munţii mei, Inima noastră, Munţii noştri, Sint, Psalmul păcurarilor)** ca şi din acest „Popas", în care ni se spune că: „Sînt munţi în Ţara Moţilor şi dacă / Sînt, e bine să luăm aminte, / Că nu sînt munţi pe piatră seacă / Ci-s munţi, îs numai munţi de oseminte / / În fiece copac e-un răstignit / Şi-n orice fir de iarbă a crescut / Un trup de iobăjiţă pîngărit / Şi-o mamă care-n chinuri l-a născut" .

Legătura aceasta neuitată cu morţii şi cu legendele care îl îndeamnă pe poet să creadă „în oameni mai mult decît în Dumnezeu" şi să rămînă credincios în dreptatea neamului său, pentru care Eminescu „a rămas" alesul voievod născut peste cuvinte", dă o vigoare nouă poeziei lui V. Copilu Cheatră. Ea trăieşte desigur cuibărită în inimi „ca mierea simetriei în cuvinte" dar, după ani de neistovită frămîntare sufletească, în căutarea tainei cuvintelor, el, neabătut exponent al gloatei anonime, să-şi mărturisească adeziunea la prezentul în care „credinţa s-a mutat în flori / Şi vrerea gloatei cum s-a smuls din cuie / Şi-a aprins văpaia, ca de atîtea ori, / Şi-o văd alevea cum pe tron se suie".

Nicolae ŢIRIOI

consemnări

viaţa literară

În ziua de 14 noiembrie a. c. la sediul Asociaţiei scriitorilor din Timişoara a avut loc Adunarea generală a Asociaţiei în cadrul căreia scriitorii timişoreni şi-au reafirmat deplina adeziune la noua şi remarcabila iniţiativă de pace a **tovarăşului Nicolae Ceauşescu, Apelul pentru dezarmare şi pace al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste.** În cuvîntul lor, scriitorii Ion Arieşanu (care a condus lucrările acestei adunări, solemne), Sofia Arcan, Florin Bănescu, Lucian Emandi, Alexandru Jebeleanu, Hans Mokka, Maria Pongracz, Mircea Şerbănescu, Ondrej Štefanko, şi Svetomir Raicov şi-au manifestat calda satisfacţie şi sprijinul militant faţă de ideile şi propunerile conţinute în **Apel,** expresie a voinţei de pace, de edificare a unei lumi în care popoarele să-şi hotărască viitorul în mod independent.

În încheiere, Marcel Pop-Corniş, membru în Comitetul de conducere al Asociaţiei scriitorilor din Timişoara, a dat citire telegramei pe care participanţii la adunarea generală a Asociaţiei au adresat-o tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al partidului, preşedintele Republicii Socialiste România.

cenaclu

În şedinţa de marţi, 17.XI.1981 a Cenaclului Asociaţiei scriitorilor şi al revistei „Orizont" s-a constituit o nouă secţie de lucru, dedicată literaturii pentru copii şi tineret. În cuvîntul prozatorului Mircea Şerbănescu (cel care a condus lucrările şedinţei) s-a relevat că, între obiectivele avute în vedere prin această iniţiativă, se numără stimularea autorilor de literatură pentru copii şi tineret, asigurarea cadrului adecvat unor dezbateri profesionale exigente, realizarea unui contact viu cu copiii şi cu cadrele didactice, cu toţi acei care se ocupă de educaţia copiilor. La discuţii au luat parte Şerban Foarţă, Alexandru Jebeleanu, Dumitru Toma, Nicolae Ţirioi, Nikolaus Haupt, Marian Odangiu, Brânduşa Armanca şi Carmen Odangiu care au făcut consideraţii interesante privind statutul literaturii pentru copii, au pledat pentru creaţii în respectivul gen de o bună ţinută artistică.

*

În şedinţa Cenaclului „Franyo Zoltan", Mirisz Miklos a citit un poem dramatic. După un referat susţinut de scriitorul Anavi Adam au luat cuvîntul Mandics Gyorgy, Udvardy Laszlo, Oberten Janos, M. Veress Zsuzsanna, Jakab Istvan, Maria Pongracz şi Gyulai Janos. În şedinţa următoare va citi proză Illes Mihaly. Referent: Oberten Janos.

*

În cadrul Cenaclului în limba sîrbă, al Asociaţiei scriitorilor din Timişoara, a citit un ciclu de versuri poetul Jiva Popovici. În urma referatului susţinut de poetul Cedomir Milenovici au luat cuvîntul Ivo Muncian, Lazar Ilici, Svetomir Raicov, Gioca Jupunski, Vladimir Ciocov. În şedinţa următoare se va discuta un eseu de Svetomir Raicov.

CENTENARUL LOVINESCU

În seria manifestărilor omagiale, organizate de Uniunea Scriitorilor, cu prilejul centenarului E. Lovinescu, au avut loc la Suceava şi la Fălticeni, o seamă de întîlniri la care au participat muncitori, intelectuali, cadre didactice, elevi, studenţi, un numeros public. La întîlniri au participat: Dumitru Radu Popescu, preşedintele Uniunii Scriitorilor, Nikolaus Berwanger, poet, secretar al Uniunii Scriitorilor, Anghel Dumbrăveanu, poet, secretar al Asociaţiei Scriitorilor din Timişoara, redactor şef adjunct al revistei „Orizont" din Timişoara, Traian Iancu, poet, director al Uniunii Scriitorilor şi al Fondului literar, Dan Culcer, critic literar la revista „Vatra", Mircea Iorgulescu, critic literar la revista „România literară", Mircea Tomuş, critic şi istoric literar, redactor şef al revistei „Transilvania" din Sibiu, Mihai Ungheanu, critic literar, redactor şef adjunct al revistei „Luceafărul", Cornel Ungureanu, critic literar la revista „Orizont", George Damian, poet conf. univ. dr. Mihail Iordache, critic şi istoric literar, Marcel Mureşeanu, poet.

Scriitorii au fost primiţi de tovarăşul Traian Gârba, membru al Comitetului Central al P.C.R., prim-secretar al judeţului Suceava, care a făcut o prezentare a realizărilor judeţului, a perspectivelor sale de dezvoltare. În cadrul manifestărilor, scriitorii participanţi s-au întîlnit cu cadrele didactice şi studenţii Institutului de Învăţămînt superior din Suceava, cu elevi ai liceului pedagogic, cu elevii şi cadrele didactice ale Liceului „Nicu Gane" din Fălticeni, cu numeroşi oameni ai muncii din unităţile economice şi instituţiile oraşului natal al marelui critic.

MICMUE — CIMUMPS

Intreprinderea de mașini-unelte BACĂU

ÎN CENTRUL PREOCUPĂRILOR, UTILIZAREA ACTIVĂ A MIJLOACELOR CIRCULANTE

O condiție importantă a funcționării eficiente a oricărei întreprinderi o constituie organizarea judicioasă a aprovizionării tehnico-materiale ca element complementar și inseparabil al procesului de producție, fiindcă nu se poate concepe o derulare ritmică, neîntreruptă a producției, creșterea productivității muncii și folosirea integrală a timpului de lucru al mașinilor și oamenilor, micșorarea costurilor și în general o producție de calitate, fără asigurarea din timp a micii aprovizionări corespunzătoare.

Această orientare în derularea procesului economic însușită de colectivul de specialiști din Întreprinderea de mașini-unelte Bacău, constituie o pîrghie eficientă pentru perfecționarea întregii activități.

Folosind cu pricepere și simț gospodăresc mijloacele circulante puse la dispoziție, acest colectiv a reușit să armonizeze latura financiară a producției, în așa fel încît problemele prioritare ale activității să fie satisfăcute integral și oportun.

Firește că utilizarea activă a mijloacelor circulante a implicat în primul rînd accelerarea vitezei de rotație a acestora, acționîndu-se în direcția depistării imobilizărilor materiale.

Pentru a se rezolva acest deziderat major al perfecționării procesului de aprovizionare s-au supraveghiat continuu stocurile de materiale urmărindu-se o balanță echilibrată în strînsă corelație cu sarcinile de producție.

Acest mod elastic de folosire operativă a fondului de rulment a dat posibilitatea valorificării și repunerii în circuitul economic național a unor importante repere de materiale, temporar excedentare în această unitate.

Știindu-se că la nivelul economiei naționale există produse și materiale cu balanță deficitară, I.M.U. Bacău propune spre valorificare o parte din materialele disponibile și prin mișcare, identificate recent, după cum urmează :

Denumirea	P/U	Stoc	Valoarea
Oțel AL lat 30×40 — C 120	17,24	114	1 964
Oțel AL lat 250×40 — W 2 581	48,08	210	10 095
Oțel AL pătr. 140 — 3 021 W 85	48,17	1 160	55 877
Oțel AL pătr. 150 — 3 021 W 85	47,92	532	25 494
Oțel AL pătr. 160 — 3 021 W 85	25,87	720	18 626
Oțel AL rot. 12 — 3 021 Poldy sol.	12,73	416	5 296
Oțel AL rot. 12 — 3 021 W 2 842	6,89	240	1 653
Oțel AL rot. 20 — 3 021 W 2 842	6,11	249	1 522
Oțel AL rot. 20 — 3 021 — 40 CR 10	4,56	190	866
Oțel AL rot. 70 — 3 021 — VM 18	7,65	371	2 841
Oțel AL rot. 80 — 3)21 — HVG	7,74	397	3 072
Oțel AL. rot. 80 — 3 021 — VM 18	12,03	860	10 345
Oțel AL rot. 90 — 3 021 — 3H2VSF	57,98	2 015	116 892
Oțel AL rot. 100 — 3 021 — C 120 17		940	15 9931
Oțel AL rot. 120 — 3 021 — VM 18	7,95	160	1 275
Oțel AL rot. 140 — 3 021 W 85	57,23	1 630	93 284
Oțel AL rot. 150 — 3 021 — 41 MOCR 11	3,6	2 140	7 704
Oțel AL rot. 160 — 3 021 M 18	906	323	2 928
Oțel CS lat 16×10 — 3 021 OSC 8	3,56	768	2 734
Oțel CS lat 25×16 — 3 021 OSC 8	5,61	405	2 274
Oțel CS păt. 8 — 3 021 — W 1535mp.	7,13	52	374
Oțel CS păt. 10 — 3 021 OSC 8	3,8	57	217
Oțel păt. — 12,3 021 OSCC 8	5,72	1 631	8 514
Oțel păt. — 3 021 poldy 5	18,05	73	1 317
Oțel păt. 16 — 3 021 — OCSC 8	3,55	532	1 891
Oțel CS rot. 80.3 021 — OC 8	4,3	759	3 267

RULMENȚI

Denumirea	P/M	Can.	P.U.
0 — 1000905	buc.	10	7,6
1000918 K	"	7	41
1605 P	"	36	6
160022	"	25	267
22206 V	"	8	87
234434	"	11	3500
30214	"	1	65
302[illegible] 7222	"	8	230
32[illegible]	"	2	160
32[illegible]	"	10	46
4024108	"	17	18
4074 — 108	"	28	58,63
4074 — 110	"	13	73,04
4917	"	4	67
51215	"	9	100
51232	"	4	252
51406 GOST — 8406	"	10	17
51407	"	2	28
52205	"	4	14
6036	"	28	211
6213 NR	"	70	58,5
621[illegible]	"	85	75
621[illegible] NR	"	136	91
6219	"	6	105
6219 P6	"	8	138
6224	"	10	198
625 EL 5	"	105	15
6305 NR	"	135	18,4
6311 NR	"	140	62,75
6312 NR	"	91	78,2
6409	"	50	59
721[illegible] VGP 4	"	6	268
7214	"	55	61
72A — B	"	29	245
7222 — P 5	"	40	745
7314	"	5	200
943 25	"	55	12
32213 A	"	7	64
32215	"	11	72
32306	"	36	33
32313 A	"	2	130
3308	"	38	85
3309	"	6	110
4024106	"	10	18
4024112	"	2	68

4074 — 110	buc.	10	73
4074112	"	23	126
46115 K	"	20	37
5 — 46115	"	14	87
51113	"	11	66
51134	"	1	315
51211	"	12	43
51215	"	21	60
51304	"	2	17
51313	"	4	100
51316	"	17	150
52204	"	6	13
52205	"	3	14
6 — 46114	"	12	62
6 — 461262	"	9	2 330
6011962	"	16	37
6011	"	16	31
6019	"	43	60
6022	"	15	95
6028	"	10	160
6217	"	8	75
6217 NR	"	15	91
6219	"	22	105
6224	"	15	198
6404	"	127	20
6408	"	45	48
6409	"	12	59
6411 N	"	3	92
7213	"	5	180
7218	"	5	180
7218 B	"	20	305
7220 MB	"	16	452
943/30	"	2	70
k.604 — 104	"	52	10
G66406	"	10	78
K 10×13×10	"	24	2
K 81134	"	15	268
K 175×183×32	"	2	217
K 45×50×17	"	25	6
AZ 7510019 — 81115	"	10	78
RS 81134	"	15	268
CI 50×60×25	"	131	19
RI 60×70×25	"	486	25
NA 4907	"	24	248
NA 4915 V	"	7	68
NA 4920	"	1	133
NA 4926 V	"	10	247
NA 6911	"	1	87
NA 85/26	"	10	84
NJ 205 E	"	12	36,3
NJ 206 NA	"	4	38
NJ 208 NA	"	7	29
NJ 2307 NA	"	48	38
NJ 305 E	"	12	40,7
MK 30120	"	26	20
NU 1028 MNA	"	10	258
NU 207 NA	buc.	47	38
NU 218 NA	"	4	114
NU 221	"	4	169
NU 2313	"	6	140
NU 309 E	"	8	59,5
WS 81134	"	15	268
LNK 9/46/20 A	"	44	20
INA 40909	"	10	103
NA × 2530 ZP.GV	"	14	51
MKI 30/20 B	"	1	17
MKI 40/20	"	40	46
MKI 60/25	"	9	47
NKI 75/35	"	16	76
MNU 4038	"	2	670
MNU 4944	"	1	715
MNU 4956	"	4	1 840
NUP 2205	"	9	28,41
RNA 4095	"	59	13
RNA 4907	"	23	15
RNA 4913	"	8	38
RNA 4922	"	10	128
RNA 4926	"	16	248
DNK — 20/16 A	"	28	24
RHNA 152012	"	100	7,5
RHNA 222814	"	8	9
RHHA 354325	"	27	15
RHHA — 455538	"	28	25
A5 — 1000821	"	2	275
O — 1000905	"	47	7,6
1008 — 108 — 13303	"	650	5
1305	"	14	22
1313	"	39	100
16011	"	4	18
2206 NaC4	"	16	54
2206 — 15w6	"	25	25
2209 — 1509	"	6	37
2213	"	20	230
22207 — PP	"	2	120
22224 K	"	2	440
22309	"	39	155
230240 — 3003124	"	3	313
2306	"	73	35
2309	"	2	62
3012 — KP 51	"	1	141
30210	"	20	37
30214	"	1	65
195	"	195	63
30216 A	"	18	70
30218A	"	18	97
3021806	"	23	126
30219	"	44	152
30221	"	21	151
30224 — Z7	"	12	351
32009	"	6	51
2211	"	9	90
3217	"	3	390
7222 P5	buc.	10	715
941/20	"	58	9
941/25	"	65	17
943110	"	80	7
943130	"	20	70
970/11	"	4	36
A 436208	"	5	143
K X 30×5 C 1	"	15	132
E×50 7 CR	"	3	574
EX 55×5 C1	"	1	271
K 45×52×18	"	5	25
NA 1050	"	5	53
NA 4900	"	25	10
NA 4903	"	8	13
NA 4098	"	2	28,4
NA 4911	"	5	42
NA 4915	"	1	68
NA 4926	"	1	247
NJ 205 E	"	37	36
NJ 211 NA	"	7	56
NJ 218 NA	"	5	120
NJ 2307 NA	"	41	38
NJ 305 E	"	42	407
NJ 306 NA	"	63	43
MM 3006 KP 5 1	"	6	110
NM 3008 KP 51	"	6	130
HM 3015 K	"	1	303
NM 3016 KP 5 1	"	15	341
NM 3021 KP 51	"	3	272
NM 3028 NP 51	"	3	395
NM 3034 KP 51	"	5	755
NM 3056 KP 51	"	1	4 415
HM 211 E	"	16	55
NU 211 NA	"	5	50
NU 211 NA	"	5	50
NU 214 E	"	46	66
NU 220 NA	"	13	140
NU 221	"	9	169
NU 2309	"	16	58
NU 309 NA	"	7	54
NU 4936 Mc	"	3	903
NX 209 — 42209	"	12	38
NAX 1725	"	3	43
NNU 4944 KM	"	3	954
Buton com. BDAD	buc.	50	36,30
Bobină T0A 40A/380 V	"	15	47,50
Idem 125 A/380 V	"	20	79,95
Becuri 12×40×45 FF	"	57	4,90
Idem 24 V/25 W B.15 1 P	"	77	2,05
Idem 6 V/25 W B.15 Ip	"	66	2,05
Idem 24 V/21 W B.15 1 P	"	150	2,05
Idem 65 V/15 W E.14	"	150	2,05
Idem 42 V/15 W E.14	"	100	2,05
Idem 32 V/15 W E.14	"	150	2,05
Idem 12 V/15 W Sufit	"	40	1,90
Idem 12 V/15 W B.15 1 P	"	100	2,05
Idem 30 V/5 W E.14	"	30	2,05
Idem 12 V/5 W Sufit	"	100	1,90
Idem 26 V/4, 8W B.9	"	50	1,90
Idem 12 V/3 W Sufit	"	100	1,90
Idem 12 V/3 W B.9	"	50	1/90
Idem 9 V/0,045 telef.	"	100	2,05
Idem 6 V/2 W B.7	"	200	1,90
Idem 12 V/100 W B.20	"	90	3,75
Idem 12 V/0,1 A B.7	"	100	1,90
Idem 24 V/k,005 telef.	"	200	2,05
Idem 48 V/0,0045 telef.	"	100	2,05
Idem 60 V/0,045 telef.	"	475	2,05
Idem 12 V/0,05 B.7	"	100	1,90
Idem 8 V/0,2 A 610	"	175	1,90
Balasturi BVP 250 W	"	92	151,00
Idem BVA 125 W	"	50	95,50
Culeg. rigizi 100 A	"	16	66,00
Controlere 6063 — 11 came	"	42	1 100,00
Idem 9 came	"	36	1 100,00
Idem 7 came	"	20	1 100,00
Contactor AR 250 A/380 V 8 113	"	5	2 250,00
Idem TCA 6 A/48 V 4003	"	16	123,00
Întrerupător pîrghie 100 A	"	25	114,00
Idem pachet 63 A	"	20	74,00
Idem 25 A	"	60	55,90
Idem 10 A	"	50	28,55
Priză fișă 18 contacte	"	60	134,00
Patroane MPR 400 A gr. III	"	100	117,00
Idem 315 A	"	11	99,65
Contact aux. TCA 125 A	"	25	69,00
Lămpi LVF 250 W	"	250	65,00
Limitatori 7405	"	500	155,00

„ÎNTREPRINDEREA AUTOMECANICA MEDIAŞ”

Ofertă de materiale disponibile

Denumirea materialului	UM	Preţ unitar	Cantitate	Valoare
SR 113 Carburator remediat	Buc	0,000	213,00	0,00
SR 113 Capotă cu mască	Buc	820,000	1,00	0,00
SR 113 Colector elet-ans	Buc	183,000	1,00	0,00
Coturi radiator SR 113	Buc	18,200	12,00	0,00
Culbutor supapă	Buc	9,500	2,00	0,00
SR 113 Cuzineti biela RII	Set	30,000	2,00	0,00
Cuzineti biela motor R 3	Set	30,000	4,00	0,00
Cuzineti biela motor R 5	Set	30,000	3,00	0,00
SR 113 Cuzineti palier RII	Set	34,800	11,00	0,00
SR 113 Cuzineti palier R III	Set	34,800	16,00	0,00
SR 113 Cuzineti Palier R IV	Set	34,800	21,00	0,00
Disc ambreaj bucegi SR 113	Buc	178,000	29,00	0,00
SR 113 Flanşe cauciuc	Buc	24,150	6,00	0,00
SR 113 Flanşe cu nut	Buc	49,000	1,00	0,00
SR 113 Fulie pompă apă	Buc	51,000	1,00	0,00
SR 131 Ferodou disc ambreaj	Buc	22,400	34,00	0,00
SR 113 Ferodou disc ambreaj	Buc	13,000	8,00	0,00
SR 113 Garnitură baie ulei	Buc	37,450	55,00	0,00
SR 113 Garnitură carburator	Buc	0,700	104,00	0,00
SR 113 Garnitură cauciuc	Buc	0,290	374,00	0,00
SR 113 Garnit. col. admisie	Buc	8,550	18,00	0,00
SR 113 Garnitură capac culbutor	Buc	7,350	312,00	0,00
SR 113 Garnitură cilindru frînă	Buc	1,370	4,00	0,00
SR 113 Grila 131.840.1070	Buc	18,000	3,00	0,00
SR 114 Grup Conic	Buc.	705,000	1,00	0,00
Grup diferenţial autobuz	Buc	4 140,000	1,00	0,00
Limitator turaţie SR 113	Buc	139,000	42,00	0,00
SRD-Macara geam stg-dr	Buc	36,900	0,00	369,00
SR 113 Paleta ventilator	Buc	40,000	24,00	0,00
SR 113 Pastila cap bara transv.	Buc	5,100	2,00	0,00
SR 113 Pinion vit IV antren	Buc	77,000	1,00	0,00
SR 113 Pirghie e-dă pompa benz.	Buc	3,200	3,00	0,00
SR 113 Piston motor R 2	Buc	37,500	13,00	0,00
SR 113 Piston motor R 3	Buc	37,500	2,00	0,00
SR 113 Pompă benzină	Buc	109,000	6,00	0,00
SRD-Radiator	Buc	1 645,000	0,00	1 645,00
Regulator pneumatic SR 113	Buc	20,000	20,00	0,00
SR 113 Segmenţi motor R 2	Set	97,600	3,00	0,00
SR 113 Supapa admisie	Buc	17,300	65,00	0,00
SR 113 Supapa evacuare	Buc	32,000	42,00	0,00
Supapa	Buc	7,250	2,00	0,00
SR 113 Şurub capac Biela C.P	Buc	7,500	41,00	0,00
SR 113 Tambur roată spate	Buc	200,000	2,00	0,00
Tampon elast.	Buc	35,300	1,00	0,00
SR 113 Tren ans	Buc	330,000	1,00	0,00
SR 113 Ventilator an fr. butuc	Buc	79,000	2,00	0,00
Arbore intermediar SR 113	Buc	116,500	1,00	0,00
SR 131 Arbore cardanic	Buc	1 100,000	1,00	0,00
SR 131 Arc faţa ans	Buc	247,000	1,00	0,00
SR 131 Arc placă pres ambreaj	Buc	1,750	30,00	0,00
SR 131 Amortizor telescopic	Buc	156,000	6,00	0,00
Bolt pt piston R 2 SR 131	Buc	6,500	7,00	0,00
SR 131 Buson Radiator	Buc	8,000	123,00	0,00
SR 131 Colector admisie	Buc	200,000	2,00	0,00
SR 131 Cremaliera Uşă	Buc	10,000	52,00	0,00
SR 131 Furcă schimb I— II	Buc	45,000	1,00	0,00
SR 131 Garnitură admis-evac lat	Buc	0,950	8,00	0,00
SR 131 Garnitură admis-evac mih	Buc	1,700	5,00	0,00
Garnit Capac 131-500-0052	Buc	25,000	0,00	3 807,50
SR 131 Garnit. tijă 1313514008	Buc	2,000	93,00	0,00
SR 131 Garnit. cil. 1313514013	Buc	0,350	99,00	0,00
SR 131 Inel cauciuc 1313514015	Buc	0,200	91,00	0,00
SR 131 Mele direcţie	Buc	52,000	1,00	0,00
SR 131 Pinion distr. arb. cotit	Buc	30,000	6,00	0,00
SR 131 Pinion distr. ax cu came	Buc	37,000	14,00	0,00
SR 132 Radiator ulei	Buc	400,000	6,00	0,00
SR 131 Tije împing. tacheti	Buc	6,200	70,00	0,00
SR 131 Turbină încălzitor apă	Buc	18,000	3,00	0,00
Rabă amortizor telescopic	Buc	164,000	0,00	164,00
Man. antrenor ungh. turometru	Buc	100,000	0,00	10 800,00
ARO articulaţie fuzetă	Buc	274,000	1,00	0,00
M 461 Articulaţie fuzetă	Buc	290,000	100	0,00
M 461 Ax cardan faţă	Buc	540,000	1,00	0,00
M 461 Ax direcţie	Buc	50,000	1,00	0,00
M 461 Bucşă arc	Buc	4,000	66,00	0,00
M 461 Bucşă arbore ax came R 2	Buc	8,650	1,00	0,00
M 461 Cadru şasiu	Buc	0 650,000	1,00	0,00
M 461 Cap bară stg-dr. incomp.	Buc	20,200	4,00	0,00
Capac pompă benzină M 461	Buc	11,200	5,00	0,00
M 461 Carburator remediat	Buc	417,000	0,00	1 668,00
Carter difer. spate ans. 6730270	Buc	279,000	1,00	0,00
Carter cutie transm. 672610	Buc	234,200	1,00	0,00
M 461 Carter C.V	Buc	313,850	1,00	0,00
Carcasă sincron VII. 3— 4 M 461	Buc	8,350	3,00	0,00
M 461 Casetă direc. CPL 2403401000	Buc	537,000	1,00	0,00
M 461 Casetă sateliţi	Buc	183,000	6,00	0,00
Cilindru frînă stg. 6739360	Buc	38,600	0,00	546,00
Cilindru frînă faţă dreapta	Buc	38,000	0,00	152,00
Colector admisie M 461	Buc	205,000	4,00	0,00
M 461 Corp carburator	Buc	139,000	4,00	0,00
M 461 Cuzineti biela R II	Set	66,000	30,00	0,00
M 461 Cuzineti Biela R III	Set	66,000	17,00	0,00
M 461 Cuzineti biela R 4	Buc	15,600	22,00	0,00
M 461 Cuzineti biela R 5	Set	15,600	1,00	0,00
Diafragma 3 găuri P benzina	Set	5,000	133,00	0,00
ARO Element filtru aer	Buc	77,000	3,00	0,00
M 461 Flanşa arbore primar	Buc	48,000	1,00	0,00
M 461 Flanşe arbore secundar	Buc	40,000	1,00	0,00
Flanşa arbore sec-dar 6723332	Buc	32,150	1,00	0,00
ARO Filtru aer	Buc	114,000	1,00	0,00
M 461 Fulie arbore motor	Buc	96,000	3,00	0,00
M 461 Fulie pompă apă	Buc	28,000	1,00	0,00
M 461 Furcă III— IV 672402592	Buc	32,100	4,00	0,00
Genta ARO 650×16	Buc	174,000	8,00	0,00
Lamă cu braţ şterg. parbr. ARO	Buc	7,050	4,00	0,00
Placă frînă stg. 6739260	Buc	63,00	9,00	0,00
Placa frîna dr. 6739230	Buc	63,500	9,00	0,00
M 461 Pinion planetar	Buc	33,000	20,00	0,00
Pinion VII. 1— 6723405 A	Buc	37,000	1,00	0,00
M 461 Pinion secundar VII 2	Buc	33,000	4,00	0,00
Pinion viteză 2— 6723202	Buc	52,300	1,00	0,00
Pinion viteză 3— 6723300	Buc	47,200	3,00	0,00
Pinion interm. VII 3— M-461	Buc	47,200	3,00	0,00
M 461 Pinion Tren fix	Buc	64,000	2,00	0,00
Pinion bendix	Buc	29,000	5,00	0,00
M 461 Pirghie 6714640	Buc	6,100	1,00	0,00
M 461 Pirghie comandă dir	Buc	23,000	1,00	0,00
M 461 Pirghie pompă benzină	Buc	2,200	29,00	0,00
M 461 Pompă ulei 6716002	Buc	101,000	7,00	0,00
M 461 Priză	Buc	110,000	1,00	0,00
M 461 Racord ieşire 671703030	Buc	11,000	1,00	0,00
IMS Reazem sferic stg-dr	Buc	139,000	2,00	0,00
M 461 Rezervor benzină	Buc	450,000	1,00	0,00
M 461 Sabot frînă faţă	Buc	31,000	2,00	0,00
M 461 Şaibă satelit 5630223671	Buc	6,100	7,00	0,00
M 461 Segmenţi R 3 671306091	Set	46,400	3,00	0,00
M 461 Suport motor faţă	Buc	13,400	3,00	0,00
M 461 Tambur roată cu 5 găuri	Buc	120,000	3,00	0,00
M 461 Ventilator 6717690	Buc	11,500	2,00	0,00
SR 113 Aparator uşă stg-dr	Buc	5,850	100,00	0,00
SR 113 Arbore intermediar	Buc	22,0020	1,00	0,00
SR 113 ARC Spiral	Buc	922,000	3,00	0,00
ARO Supapă motor sr-113	Buc	6,200	92,00	0,00
SR 113 Bară protecţie	Buc	155,000	1,00	0,00
SR 113 Bloc motor	Buc	1 380,000	1,00	0,00
SR 113 Borne acumul cu cablu	Set	312,000	14,00	0,00
SR 113 Bridă arc faţă 564846110	Buc	12,850	2,00	0,00
SR 113 Bucşă casetă direcţie	Buc	4,000	2,00	0,00
SR 113 Bucşă pinion mers inapoi	Buc	27,900	4,00	0,00
SR 113 Bucşă cilindru motor	Buc	63,000	1,00	0,00

Denumire material	UM	Preţ unitar	Cantitate	Valoare D q
D 1300 Ax spate — (uzură 80%)	Buc	340,000	1,00	0,00
Cuzineţi bielă CN Dacia 1 100	Set	162,00	1,00	0,00
Dacia 1 300 Cuzineţi palier	Set	238,000	1,00	0,00
D 1300 Arc spiral spate 12,3 MM	Buc	268,800	13,00	0,00
D 1300 Aripa faţă STG-DR	Buc	212,000	2,00	0,00
Amortizoare faţă Dacia 1300	Buc	304,000	0,00	1 520,00
D 1300 Amortizor faţă 922301	Buc	264,480	1,00	0,00
D 1300 Bloc elastic 1610054011	Buc	8,400	2,00	0,00
D 1300 Bloc motor (UZ 80%)	Buc	700,000	1,00	0,00
D 1300 Braţ superior 1610058470	Buc	273,000	1,00	0,00
Dacia 1300 Bucşa	Buc	0,630	1,00	0,00
Dacia 1300 Cablu ambreiaj	Buc	67,200	1,00	0,00
Dacia 1300 Cap cremalieră	Buc	56,700	1,00	0,00
D 1300 Carburator solix	Buc	556,00	2,00	0,00
D 1300 Cablu accel. 1610024581	Buc	46,200	2,00	0,00
Dacia 1300 Culbutor SO	Buc	62,160	0,00	62,16
Dacia 1300 Culbutor faţă	Buc	62,160	1,00	0,00
D 1300 Cuzinet elast 1610057940	Buc	29,750	1,00	0,00
D 1300 Ferodou disc ambreiaj	Buc	13,500	0,00	94,50
D 1300 Ferodou frînă spate	Set	140,000	1,00	0,00
D 1300 Demaror (uz 80%)	Buc	432,000	1,00	0,00
Dacia 1300 Disc frieţiune	Buc	280,000	0,00	280,00
D 1300 Dinam (uz 90%)	Buc	132,300	1,00	0,00
Genţi roţi Dacia 1300	Buc	317,000	0,00	317,00
D 1300 Membrană pompă benzină	Buc	35,000	0,00	350,00
Dacia 1300 Opritor	Buc	22,260	1,00	0,00
D 1300 Pompă apă (uz 80%)	Buc	92,000	1,00	0,00
Dacia 1300 Pompă centrală	Buc	337,000	2,00	0,00
Dacia 1300 Supapă admisie	Buc	60,000	3,00	0,00
Dacia 1300 Supapă evacuare	Buc	60,000	3,00	0,00
Dacia 1300 Tacheţi CN	Buc	34,020	4,00	0,00
Dacia 1300 Tija culbutor	Buc	26,630	4,00	0,00
D 1300 Uşă later compl (uz 80%)	Buc	510,000	2,00	0,00
D 1300 Uşă faţă	Buc	603,000	1,00	0,00
D 1300 Uşă spate	Buc	555,000	1,00	0,00
Dacia 1300 Ramificaţie carburat	Buc	10,000	1,00	0,00
TV Arc spate D, 12	Buc	362,000	4,00	0,00
TV Amortizor TEL-F.S.	Buc	131,000	8,00	0,00
TV Arc spate 4 F070 200B	Buc	336,000	4,00	0,00
TV Ax. cadran spate	Buc	123,000	1,00	0,00
Arbore cadran spate simplu TV	Buc	114,000	2,00	0,00
Arbore planetar TV	Buc	145,000	3,00	0,00
TV 41 Arbore secundar	Buc	138,000	1,00	0,00
TV 12 Arbore secundar	Buc	118,700	3,00	0,00
TV Broasce uşă	Buc	43,500	37,00	0,00
Bucşe arc TV	Buc	3,700	32,00	0,00
TV 20 Bucşă pivot fuzetă	Buc	13,700	6,00	0,00
TV Bulon arc faţă	Buc	7,900	6,00	0,00
TV20 Bulon cap bară 563371161	Buc	23,750	3,00	0,00
TV Capac cutie viteză	Buc	310,450	1,00	0,00
TV Capac benzină lateral	Buc	92,000	3,00	0,00
TV 20 Cilindru princ. 562005081	Buc	125,000	1,00	0,00
Cere roată TV 20	Buc	40,000	3,00	0,00
TV Cot racord radiator	Buc	14,000	4,00	0,00
TV 20 Diafragmă cameră frînă	Buc	25,002	2,00	0,00
Genţi TV 20	Buc	310,000	2,00	0,00
TV 20 Grup came 5630	Buc	330,000	1,00	0,00
Inel geantă TV-20	Buc	20,000	2,00	0,00
TV 20 Pastilă cap 563369690	Buc	5,100	3,00	0,00
TV 20 Pinion satelit	Buc	66,500	4,00	0,00
TV-20 Pivoţi fuzetă	Buc	50,000	1,00	0,00
TV 20 Şaibă pinion satelit	Buc	18,500	4,00	0,00
Supapă reţinere 565014140	Buc	49,300	2,00	0,00
TV Tub radiator	Buc	23,700	1,00	0,00
M461 Arbore intermediar	Buc	87,000	1,00	0,00
M461 Arbore planetar spate	Buc	150,000	2,00	0,00
M461 Arbore primar 672338090	Buc	121,300	1,00	0,00
M461 Arbore secundar	Buc	149,000	4,00	0,00

M461 Are placă pompă ambreiaj	Buc	1,600	10,00	0,00
IMS Articulaţie fuzetă	Buc	205000	1,00	0,00
Rulment NY 2303	Buc	30,000	2,00	0,00
Rulment NN 3003	Buc	85,000	11,00	0,00
Rulment NN-3003-KRS1	Buc	85,000	0,00	425,00
Rulment NN 3012 K-3182112	Buc	200,000	2,00	0,00
Rulment NN 3016 KPS1	Buc	590,000	14,00	0,00
Rulm NNU4924KMP5NA	Buc	241,200	3,00	0,00
Rulment 943 /30	Buc	15,000	0,00	15,00
Rulment RAD cu ace NA 4914 V	Buc	42,220	12,00	0,00
Rulment 30218	Buc	100,000	1,00	0,00
Rulment 31307-27307	Buc	43,000	7,00	0,00
Rulment 31308 A	Buc	45,000	6,00	0,00
Rulment 32012-2007112	Buc	48,000	9,00	0,00
Rulment 32020 X	Buc	90,000	10,000	
Rulment 32219-7519	Buc	155,000	5,00	0,00
Rulment RAD — Ax role con 32221	Buc	270,000	1,00	0,00
Rulment 32317	Buc	295,000	2,00	0,00
Rulment 57707	Buc	102,000	13,00	0,00
Rulment 807813	Buc	55,000	8,00	0,00
Rulment 304298	Buc	35,000	1,00	0,00
Rulment 390509	Buc	23,000	6,00	0,00
Rulment 22212 CD	Buc	150,630	3,00	0,00
Rulment 22215 BIB	Buc	222,000	5,00	0,00
Rulment 22218	Buc	240,000	2,00	0,00
Rulment 22222	Buc	360,000	1,00	0,00
Rulment 22314 K	Buc	262,000	9,00	0,00
Rulment 22316 K	Buc	339,000	0,00	4 746,00
Rulment 23226 B	Buc	705,000	3,00	0,00
Rulment 109906	Buc	23,000	2,00	0,00
Rulment 109908	Buc	50,000	3,00	0,00
Rulment 134769	Buc	850,000	4,00	0,00
Rulment 804701	Buc	6,000	7,00	0,00
Rulment 804705	Buc	10,000	32,00	0,00
Rulment 303720 RBNA	Buc	22,000	12,00	0,00
Rulment 304020 TAF	Buc	69,750	5,00	0,00
Rulment 5306	Buc	40,000	2,00	0,00
Rulment 5 B 22	Buc	19,000	2,00	0,00
Rulment NKIS 25 NA	Buc	60,000	2,00	0,00
Rulment NAK 50	Buc	73,000	4,00	0,00
Rulment NKIS 55 NA	Buc	110,000	2,00	0,00
Rulment NJ 213	Buc	77,000	5,00	0,00
Rulment NI 214	Buc	80,000	1,00	0,00
Rulment NI 215 NA	Buc	75,000	1,00	0,00
Rulment NI 218-42218	Buc	105,000	10,00	0,00
Rulment NY-306	Buc	38,000	0,00	114,00
Rulment H 311	Buc	29,000	2,00	0,00
Rulment NI 313	Buc	115,000	2,00	0,00
Rulment NI 314	Buc	135,000	50,00	405,00
Rulment NI 315	Buc	150,000	22,00	0,00
Rulment NI 1015	Buc	96,000	6,00	0,00
Rulment 64805	Buc	14,000	1,00	0,00
Rulment UYC 40 K1	Buc	45,000	1,00	0,00
Ace rulmenti 10X 14	Buc	0,125	1 511,00	0,00
Robinet sonders DN=50	Buc	1 220,000	10,00	0,00
Alternator 44-3325	Buc	2 509,800	2,00	0,00
Curea transmisie 78-272	Buc	147,300	21,00	0,00
Curea transmisie 78-275	Buc	86,400	21,00	0,00
Diodă 44-2170	Buc	89,340	10,00	0,00
Panou control 45-325	Buc	111 367,000	1,00	0,00
Perii alternator 44-2219	Set	138,000	9,00	0,00
Filtru ulei 12-3712	Buc	127,450	0,00	23 833,10
Furtun filtru aer 11-3797	Buc	205,700	25,00	0,05
Lagăr alternat 77-671	Buc	175,000	10,00	0,00
Lagăr alternat 77-821	Buc	156,000	10,00	0,00
Microîntrerup 44-2210	Buc	491,100	46,00	0,00
Microintrerup 44-2182	Buc	1 939,200	146,00	0,00
Cadran inregistr AGR frigorif	Buc	0,000	132,00	0,00
Tablou TED 3/6	Buc	1 610,000	1,00	0,00
D 1300 Are spiral faţă 14,3	Buc	362,400	11,00	0,00
Dacia 1300 Axul braţului	Buc	70,000	4,00	0,00
Dacia 1300 Ax braţ inferior	Buc	396,480	2,00	0,00
Gestiunea : 3				
Rulment 6230 Y	Buc	340,000	30,00	0,00
Rulment 6324-324	Buc	460,000	4,00	0,00
Rulment EL 5	Buc	9,000	11,00	0,00
Rulment 160012	Buc	26,000	16,00	0,00
Rulmenţii 16005 PO	Buc	7,600	109,00	0,00
Rulment 6003-Z	Buc	21,600	20,00	0,00
Rulment 6003	Buc	130,000	1,00	0,00
Rulmenţi 6009-ZZ	Buc	23,300	0,00	357,00
Rulment 6014	Buc	35,000	0,00	1120,00
Rulment 6015	Buc	36,000	14,00	0,00
Rulment 6019	Buc	60,000	6,01	0,00
Rulment 6024	Buc	93,000	2,00	0,00
Rulment 6026	Buc	143,000	0,00	592,00
Rulment 6030J	Buc	290,000	25 00	0,00
Rulment Q 210	Buc	68,000	12,00	0,00
Rulment 706	Buc	14,00	2,00	0,00
Rulment 3201	Buc	22,000	2,00	0,00
Rulment 3203	Buc	57,000	2,00	0,00
Rulment 3212	Buc	120,000	4,00	0,00
Rulment 3213	Buc	150,000	2,00	0,00
Rulment 3214	Buc	160,000	4,00	0,00
Rulment 3221 M	Buc	1 353,000	1,00	0,00
Rulment 3221 CSEC	Buc	1 179,250	1,00	0,00
Rulment 3309	Buc	110,000	0,00	770,00
Rulment 7205-36205-46205	Buc	41,000	6,00	4 182,00
Rulment 7206 ATB P 4	Buc	120,000	8,00	480,00
Rulment 7206 SP B P 4	Buc	114,330	5,00	0,00
Rulment 7207 SP B P4	Buc	134,000	49,00	0,00
Rulmenti 7208 SP4	Buc	154,330	11,00	0,00
Rulment 7210-36210-46210	Buc	41,000	0,00	328,00
Rulment 7213	Buc	49,600	8,00	0,00
Rulment 7213	Buc	49,600	8,00	0,00
Rulment 7214-36214-46214	Buc	65,000	32,00	0,00
Rulment 7216BMB	Buc	175,000	0,00	175,00
Rulmenţi 7303-36303	Buc	45,000	0,00	855,00
Rulment B 46306/7306	Buc	107,000	6,00	0,00
Rulment 7308 SP. AP. 4M	Buc	100,000	2,00	0,00
Rulment B 7318 CP4	Buc	1 440,000	5,00	0,00
Rulment 7318 BMP5	Buc	1 553,550	5,00	0,00
Rulment 51122	Buc	93,000	16,00	0,00
Rulment 51326 M	Buc	685,000	10,00	0,00
Rulment 51330 M	Buc	1 130,000	6,00	0,00
Rulment 52206	Buc	60,000	1,00	0,00
Rulment 108115	Buc	49,000	6,00	0,00
Rulment 1203	Buc	12,00	0,00	348,00
Rulment 1205 K	Buc	16,000	3,00	0,00
Rulment 1208	Buc	29,000	1,00	0,00
Rulment 1213	Buc	51,000	12,00	0,00
Rulment 1313 K	Buc	34,000	22,00	0,00
Rulment 1314	Buc	145,000	3,00	0,00
Rulment 2200	Buc	10,000	1,00	0,00
Rulment 2204	Buc	19,000	57,00	0,00
Rulment 2206 K	Buc	34,100	10,00	0,00
Rulment 2207	Buc	30,000	11,00	0,00
Rulment 2210	Buc	41,000	1,00	0,00
Rulment 2214	Buc	100,000	4,00	0,00
Rulment 2218	Buc	220,000	2,00	0,00
Rulment 2309 K	Buc	76,500	3,00	0,00
Rulment 2310-1610	Buc	76,000	1,00	0,00
Rulment 704762	Buc	9,000	30,00	0,00
Rulment 704904	Buc	10,000	32,00	0,00
Rulment NUP 210 NA	Buc	64,000	14,00	0,00
Rulment NUP 216	Buc	91,000	8,00	0,00
Rulment NU 308 NA	Buc	50,000	9,00	0,00
Rulment NU 310 NA	Buc	71,500	2,00	0,00
Rulment NU 312-32312	Buc	94,000	0,00	94,00
Rulment NU 313 NA	Buc	110,000	8,00	0,00
Rulment NU 315 NA	Buc	128,000	10,00	0,00
Rulment NU 1022 PS	Buc	223,500	1,00	0,00
Rulmenti NY 2206	Buc	40,000	6,00	0,00
Rulment NU-2305-NA	Buc	42,000	0,00	84,00
Bec sferic 12 V—15 W	Buc	1,650	193,00	0,00
Bec far ceaţă 12 V—35 W	Buc	1,800	2 116,00	0,00
Bec sofit 24×15	Buc	2,000	0,00	6 024,00
Lampă triplă ovală semnalizare	Buc	59,000	3,00	0,00
SR 101 Lampă semnaliz stop	Buc	34,000	85,00	0,00
Far ceaţă -SR	Buc	52,000	65,00	0,p0
SR Far auto D=170	Buc	45,000	125,00	0,00
SR 131 Glob Semnalizare	Buc	4,110	356,00	0,00
Ochi pisică rot 100 MM	Buc	7,000	744,00	0,00
Ochi pisică roşie fără ramă	Buc	4,040	5 248,00	0,00
Ochi pisică universal	Buc	8,800	8,00	0,00
Oglinzi far ceaţă	Buc	28,000	300,00	0,00
Geam far D=170	Buc	9,700	253,00	0,00
SR 131 Geam far D=130	Buc	3,700	27,00	0,00
SR 131 Geam far proector D=130	Buc	2,750	0,00	88,00
SR 131 Geam far ceaţă D=100	Buc	4,100	33,00	0,00
Careasă far 50008 DAC	Buc	19,600	1,00	0,90
D 1300 Dispensor spate stîg. drpt	Buc	12,200	0,00	329,40
Dulie cu vizor 97320	Buc	8,300	6,00	0,00
Buton Comandă la dist 24 V 6 A	Buc	54,500	1,00	0,00
SR 114 Comutator Rezerv combust	Buc	75,950	40,00	0,00
Comutator dir inversă	Buc	11,450	0,00	1 534,30
COMUTATOR cuplare reduct 6433	Buc	24,500	17,00	0,00
Man Contact pneum	Buc	21,600	50,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6630 Man	Buc	17,100	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6632 MAN	Buc	27,300	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6634 MAN	Buc	51,000	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6635 MAN	Buc	32,600	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6637 MAN	Buc	223,000	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6638 MAN	Buc	103,000	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6639 MAN	Buc	83,000	1,00	0,00
Instalaţie 8725.400.6642 MAN	Buc	56,000	1,00	0,00
Instalaţie 8925.400.6089 MAN	Buc	192,000	1,00	0,00
Instalaţie T689.00 (CS 17) MA	Buc	918,000	1,00	0,00
Întrerupător far ceaţă 6540	Buc	26,950	0,00	140 14,00
MAN Întrerup cuplare C.V.	Buc	0,000	21,00	0,00
Dacia 1300 Întrerup stop 96420	Buc	12,600	10,00	0,00
Întrepr. lumină bord tip 4 C 2	Buc	0,000	3,00	0,00
Întrerupător lampă stop S.R.	Buc	15,000	19,00	0,00
Cablu legătură 2, 5	Buc	18,500	6,00	0,00
MAN Divizor tensiune	Buc	97,000	75,00	0,00
Fişă semnalizare 7890	Buc	2,100	6,00	0,00
Bloc siguranţă B 230	Buc	8,700	5,00	0,00
Regulator tensiune	Buc	427,000	2,00	0,00
Releu pornire	Buc	48,000	0,00	3 936,00
El-mot pompă nidr el-car ES 301	Buc	11 504,250	1,00	0,00
MAB motor hidrostatic AZ F 80 M	Buc	13 124,000	16,00	0,00
Aeroterma autobuz	Bud	625,000	1,00	0,00
MAN Cablu contor ture CT 61	Buc	60,000	0,00	1 800,00
Tamogenerator TGA 20005	Buc	920,000	0,00	920,00
Bobină polară electrocar	Buc	814,140	0,00	3 256,56
Brichete	Buc	30,000	0,00	3 780,00
Cuier montat cu 6 cuie	Buc	32,000	2,00	0,00
Geam securit autobuz 500×700×5	Buc	21,700	2,00	0,00
Geam curbat	Buc	15,500	3,00	0,00
Oglinzi turism tip A	Buc	32,400	9,.0	0,00
Etajeră E 2	Buc	20,300	0,00	603,20
Pisoar faianţă	Buc	63,300	0,00	614,70
Rulment 6322	Buc	330,000	12,00	0,00
Rulment 20703	Buc	16,000	0,00	240,00
Rulment 6304 N	Buc	20,500	7,00	0,00
Rulment 6210 ZN	Buc	31,600	32,00	0,00
Rulment 6209 ZN	Buc	21,410	79,00	0,00
Rulment 6224-224	Buc	198,000	13,00	0,00
Ampermetru 75/5	Buc	95,000	4,00	0,00
Ampermetru 300/5	Buc	95,000	3,00	0,00
Ampermetru E 53	Buc	450,000	52,00	0,00
Ampermetru 0-600-750/5A	Buc	95,000	6,00	0,00
Ampermetru 0-10-CA	Buc	95,000	8,00	0,00
Ampermetru 50/5-ACA	Buc	95,000	1,00	0,00
Ampermetru aer E 7 (0-100)	Buc	0,000	1,00	0,00
Ampermetru IE 0144-400 A	Buc	750,000	0,00	1 500,00
Ampermetru IE 0144-600 A	Buc	750,000	0,00	1 500,00
Ampermetru IE 0144-250 A	Buc	750,000	0,00	1 500,00
Costimetru II-96	Buc	4 575,000	0,00	13 725,00
Freeventmetru 75-55-48-52 HZ,	Buc	592,000	44,00	0,00
Voltmetru E-6-0-15 VCC	Buc	180,000	4,00	0,00
Voltmetru 120/75	Buc	300,000	0,00	600,00
Voltmetru E-6-0-15 VCA	Buc	180,000	2,00	0,00
Voltmetru 250 V 72015	Buc	280,000	26,00	0,00
Intreg-tor E 352 WM 3 B 1 600-1000	Buc	50 000,000	1,00	0,00
Contor monofazic Cam 63-0-40 A	Buc	185,000	5,00	0,00
Termocuple TC 3	Buc	273,000	2,00	0,00
Şunt 150 A 75 MV	Buc	210,000	12,00	0,00
Tub electronic 6 N 18	Buc	15,000	122,00	0,00
Tub electronic 6 N 73	Buc	13,450	45,00	0,00
Tub electronic 6 N 83	Buc	13,450	45,00	0,00
Tub electronic 6 N 93	Buc	13,450	48,00	0,00
Tub electronic SG 13 P	Buc	67,000	146,00	0,00
Tub electronic SI 45	Buc	12,700	47,00	0,00
Tuburi electronice Z 5823	Buc	96,000	43,00	0,00
Conden STAS MF 507100 V—5000 MF	Buc	33,330	441,00	0,00
Integrator Eli-1122-09-433-688	Buc	7060,000	0,00	7 060,00
Integr≥tor Eli-1032	Buc	11 900,000	0,00	23 800,00
Integrator Eli-1121 1230 100	Buc	7 060,000	0,00	7 060,00
Baliza electrobică	Buc	162,080	373,00	0,00
Generator sudură	Buc	4 550,000	2,00	0,00

(Continuare in pag. 4)

Denumirea materialului	U/M	Cant.	P/U
Idem 7415	"	300	115,00
Idem 4473	"	20	1 942,00
Contactor AR 100/380 V	"	10	939,00
Idem 63/380 V	"	10	622,00
Idem 160/380 V	"	14	1 574,00
Idem 63/110 V	"	28	435,00
VLPY 70 mmp. negru	ml	1 000	66,20
Cond. FY 6 mmp.	"	1 000	5,40
Prize şi fişe 16 A Silumin	buc.	100	98,00
Priză şi fişă 18 contacte	"	15	134,00
Microîntrerupători 5589	"	200	57,00
Clemă racordare 6 mmp	"	7 000	10,80
Microîntrerupători 6210	"	300	214,00
Idem 6211	"	150	214,00
Idem 7405	"	100	155,00
Patron frez. mig. 25 A	"	1 000	0,90
Bloc TSA 32/32 A—3672	"	30	72,00
Idem 32/11 A—3672	"	40	72,00
Balasturi BIA 65 W	"	50	49,50
Transf. TMA 100 W 380/30—33—36	"	10	345,00
Conductor VLPY 25 mmp negru	ml	2 000	23,80
Idem 70 mmp negru	"	700	66,20
Idem 95 mmp negru	"	600	90,45
Bandă izolaţie neagră	kg	100	57,00
Furtun PVC Ø6×1,5	"	60	35,70
Corp ilum. CFS 01×20	buc.	5	1 740,00
Bec lampă LVF 250 W	"	100	65,0₀
Bascuri premilitare	buc.	19	22,3
Umeraşe duble	"	100	57
Umeraşe simple	"	10	57
Uniforme albastre 45	"	8	226
Uniforme albastre 47—49	"	7	225
Fringhii siguranţă	"	21	68
Şoşoni electroizolante	per.	4	86
Şoşoni electroizol. J.T. 44	"	1	95
Şoşoni electroizol. J.T. 44	"	2	61
Şoşoni pîslă	"	1	319
Scurtă cauciuc. vatel.	buc.	2	217
Mantale postav pei	"	1	765
Colţare doc bleumarin	"	180	9
Căşti antifoane	"	61	116
Căşti minier	"	5	55
Căşti miner oţel	"	1	322
Burtiere cauciuc	"	10	93
Costume antiacid 46	"	7	360
Costum postav	"	2	655
Sorturi inserţie textil	"	6	35
Haine vătuite	"	7	188
Salopete infugate	"	2	298
Pantaloni doc pieptar	"	14	85
Pantalon doc vătuiţi 46	"	15	140
Pantaloni doc vătuiţi	50	80	146

Plăcuţe carburi metalice	U/M	Cant.	P.V.
SNMG 190612	buc.	205	35,5
K01 A16	"	10	19
K10 B6	"	1 800	1,85
K10 B6	"	1 800	1,85
K10 T110308	"	133	10,40
K15 SNMA 190612	"	500	38
K2OE6	"	101	3,75
K 2018	"	230	5,45
K20 E20	"	45	29
K20 E23	"	194	44
K20 G12	"	30	5,45
K.30A12	"	866	5,25
K30 B6	"	135	1,8
K30 L6	"	10	5,3
P01 A10	"	91	3,65
P01 A12	"	192	13,23
P10 C8	"	100	2
P10 R27432030	"	470	27
P10 SMAA 56 TER	"	2	39,4
P20 D8	"	76	7,35
P25R27431620	"	372	35
P 30 A 10	"	25	2,90
P 30 A 10	"	25	2,90
P 30 Cl 2	"	4	4,50
P 30 E 5	"	47	2,25
P 30 E 16	"	296	15
P 40 FIDMM 220412	"	2 200	24,3
SNAA 56 PTRX 407	"	50	400
Ace trasaj D4	"	249	4,4
Ace rtasaj D6	"	600	4,85
Burghiu lung 18×465×310	"	1	213
Burghiu STAS 574 fi 7,2	"	40	19,8
Burghiu STAS 574 Ø 17	"	55	64
Burghiu STAS 575 Ø9,5	"	90	20
Burghiu STAS 575 Ø17,5	"	140	79
Burghiu STAS 575 Ø50	"	11	810
Burghiu 6727 Ø14,5	"	5	139
Platou electromag. 125×300	"	3	4610
Platou electromag. 200×630	"	4	13 190
Alesor cilindric Ø11	"	10	76
Ø12	"	4	79
Ø14	"	7	123
Ø15	"	1	128
Ø22	"	3	156,5

Alesor cu alezor conic			
USAP 38H7	"	5	475,63
USAP 112H7	"	2	1 726,92
USAP 115H7	"	1	1 74
Alesor LZ1 D15R7	"	8	14
Alesor coardă conică H7—11	"	54	72,87
H7—14	"	47	81,41
H7—15	"	61	86,28
H7—25	"	42	163,81
Alesor cu plăcuţe 24 H7—K 10	"	4	367,11

Denumirea materialului	U/M	Cant.	P/U
Cuplaj elec. 82113—14C1	buc.	150	1 925
Cuplaj elec. 82103—11C1	"	100	1 365
Cuplaj elec. 82052—09C1	"	100	1 750
Cuplaj elec. 82052—11C1	"	50	2 120
Tablă Bz 8 pătrat 5	kg.	2 000	224,65
Tablă Bz 8 pătrat 6	"	2 000	225,40
Tablă AM 63 Ø6	"	500	61,00
Bară Al 995 Ø12	"	150	20,60
Tablă Al 995 Ø1	"	1 000	21,20
Bară Cu Ø25	"	1 000	51,80
Tablă Cu 9 Ø4	"	1 000	30,00
Ţeavă Cu 96×0,1	"	200	154,61
Bară Am 58 Ø6	"	100	61,50
Bară Am 55 Ø8	"	200	61,50
Bară Am 58 Ø10	"	100	56,00
Bară Am 58 Ø20	"	50	55,48
Bară Am 58 Ø36	"	50	26,50
Lat Am 58 20×15	"	50	35,75
Lat Am 58 30×20	"	100	35,75
Lat Am 58 35×10	"	150	35,81
Tablă Am 63 păt. 0,5	"	300	69,35
Tablă AM 63 păt. 2	"	1 000	66,05
Tablă AM 63 păt. 5	"	1 000	40,10
Aliaje lipire	"	300	72,96

De reţinut!

Intreprinderile economice din intreaga ţară care nu au asigurată integral baza materială pentru anul 1982, sînt invitate să consulte ofertele unităţii băcăoane.

Valorificarea se va face conform prevederilor legii 11/1980, iar opţiunile se vor transmite la „Intreprinderea de maşini-unelte, Calea Republicii 205 Bacău".

Posibilii parteneri comerciali sînt asiguraţi de bună colaborare.

Produsele sînt de bună calitate şi se vor livra în ordinea sosirii comenzilor. Relaţii suplimentare se pot obţine la telefon 931/14988.

E. G. şi V. B.

(Urmare din pag. 3)

Denumire material	UM	Preţ unitar	Cantitate	Valoare
Motor EL 5 MP 0,15 KW×300 R/M	Buc	408,000	0,00	2 448,00
Motor electric 1,1 KW—1500 T/M	Buc	800,000	1,00	0,00
Motor elec 220/320 2,2+1500	Buc	1 180,000	0,00	1 180,00
Motor elec flanşat 5,5×3000	Buc	2 350,000	5,00	0,00
Motpr el 7,5 KW×1000 R/H	Buc	7 000,000	0,00	7 000,00
Motor electric 7,5 KW×3000 R/M	Buc	2 720,000	3,00	0,00
Motor electric 15 KW 3000 R/M	Buc	4 700,000	2,00	0,00
Motoare electrice WA 2	Buc	5 330,250	2,00	0,.0
Redresor Curent UF 07-06300	Buc	1 025,010	1,00	0,00
Redresor 24 V—50 A 78-14—B	Buc	0,000	1,00	0,00
Grup electrogen	Buc	17 062,000	1,00	0,00
Rezistenţe el. pt. masa caldă	Buc	141,000	4,00	0,00
Reostat PSI	Buc	337,000	2,00	0,00
Rezistenţe pornire electrocar	Buc	3,030	0,00	78,78
Potenţiometru scalar 402	Buc	350,200	2,00	0,00
Culegător curent 100 A	Cuc	30,000	2,00	0,00
Colegător PM 45407	Buc	2 350,000	2,00	0,00
Perii colectoare GR 31 10×20×40	Buc	7,800	360,00	0,00
Perii colectoare 10×32×40	Buc	16,360	18,00	0,00
Rotors 18/17 EP 011	Buc	4 209,000	0,00	12 627,00
ROtor El-car	Buc	2 099,000	1,00	0,00
Ventilator 4 poli 59894	Buc	20,000	39,00	0,00
Ventilator 1.963-A 2020-1	Buc	1,920	9,00	0,00
Ventilator 1.980-A 2021-1	Buc	2,368	10,00	0,00
Ventilator 1 G 90-A 2022-1	Buc	2,805	7,00	0,00
Ventilator central V-4910371-3	Buc	1 445,000	1,00	0,00
Supapă S 00 suprapres 15 (ALA)	Buc	655,000	10,00	0,00
Scut preluerat manual A 3013-5	Buc	29,200	6,00	0,00
Subansamblu ventilator 35595	Buc	5,00	5,00	0,00
Subansamblu ventilator 35688	Buc	24,100	25,00	0,00
Elpompă sadu 65×8 15 KH 130 MM	Buc	7 420,000	2,00	0,00
El-pompă PCH-40-16-11 160	Buc	4 710,000	1,00	0,00
Bec auto B 15—1 P 12 V—10 U	Buc	1,510	0,00	1 100,79
Bec auto semnaliz. 24/15 E 14	Buc	1,850	0,00	214,00
Bec auto B 15—2 P 24 V—25 W	Buc	1,859	198,00	0,00
Bec auto B 15—1 P 24 V—35 W	Buc	2,250	400,00	0,00
Becuri E 10 24 V—3 W	Buc	1,650	0,00	8,25
Elementi traeţiune 4 pas 310	Buc	776,000	30,00	0,00
Element tract el VIII KY 265	Buc	360,000	20,00	0,00
Pila telefonică	Buc	17,500	5,00	0,00
Corp PVA 2×1×250	Buc	965,000	5,00	0,00
Becuri electr B 15 24 V—15 W	Buc	1,250	200,00	0,00
Becuri 12/3 E 10	Buc	4,500	199,00	0,00
Bec E 14 12 V/15 W tub	Buc	1,850	80,00	0,00
Lampă incand 220 V/25 W-E 27	Buc	3,450	201,00	00'0
Lampă vapori mercur LVF 400 W	Buc	191,000	0,00	95 ⩾⩾20
Balastiere BVA 400 W	Buc	330,000	0,00	37 620,00
Bobină şoc 65 W	Buc	71 000	18,00	0,00
Cablu TU 2 YY 16×2×0,5 telefonic	Ml	7,500	690,00	0,00
Doze panzer 13/4	Buc	9,650	0,00	9,60
Întrerupător pîrghie 25 A	Buc	61,500	13,00	0,05
Comutator stea-tri 32 A	Buc	307,000	126,00	0,00
Contactor TCA-400 A 380 V	Buc	2 380,000	0,00	4 760,00
Comutator pt. măsur. tens. 1161	Buc	80,000	3,00	0,00
Contactor AC 3—380/25 A fără rel	Buc	435,000	19,00	0,00
Contactor BC 60 A/220 COD 3530	Buc	348,000	9,00	0,00
Microîntrerupător tip C	Buc	27,000	2,00	0,00
Heblu 3—63 A	Buc	70,000	68,00	0,00
Separator STIN 3/3150	Buc	11 800,000	2,00	0,00
Cotactor MC 80 A/220 Cod 3540	Buc	455,000	8,00	0,00
Contactor MC 100 A COD 3550	Buc	300,000	2,00	0,00
Contactor MC 150 A	Buc	501,000	1,00	0,00
Întrerupător USOL 25-0/250 A	Buc	1 264,000	5,00	0,00
Intrer USOL 250 A/160 A 4136	Buc	1 066,000	5,00	0,00
Intrerupător otomax	Buc	10 328,000	1,00	0,00
Oromax 1600 A	Buc	11 585,000	0,00	11 585,0
Intr. base. cu bimetal 10 A	Buc	59,000	0,00	59,00
Intr. base. cu bimetal 15 A	Buc	59	0,00	118,00
Întrerup manual 1000 A—500 V	Buc	1 320,000	2,00	0,00
Subans contact mobil PA 43296	Buc	114,000	32,00	0,00
Liniator cursă 4481	Buc	862,000	0,00	1 724,00
Inversor de sens	Buc	331,000	116,00	0,00
Conectori el-inst poliuretan	Buc	0,000	8,00	0,00
Papuci al 300	Buc	22,500	38,00	0,00
Priză P	Buc	70,000	0,00	280,00
Automat dirijare circulaţie	Buc	51 050,000	2,00	0,00
Buton comandă distanţă	Buc	54,500	0,00	327,00
Cheie comandă cu lampă	Buc	285,000	3,00	0,00
Selector fără pîrghie	Buc	75,000	0,00	3 375,00
Semnalizatot SNE 2	Buc	1 160,000	2,00	0,00
Patron AEG 63 A	Buc	66,200	0,00	21 846,00
Patron AEG 160 A	Buc	72,850	3,00	0,00
Punte B 4	Buc	0,550	1 100,00	0,00
Soclu siguranţă 63 A	Buc	20,000	0,00	5 039,00
Soclu AEG 160 A	Buc	37,700	103,00	0,00
Suport MPR 200 A	Buc	41,100	1,00	0,00
Suport MPR 315 A	Bzc	77,000	344,00	0,00
Bloc releu TSA 63 A/40 A 3674	Buc	103,000	14,00	0,00
Bobină AC 3 63 A—380 V	Buc	68,000	6,00	0,00
Cuplaj electromagnet FEA 20	Buc	4 005,000	7,00	0,00
Cuplaj electromag 8211316 C1 V1	Buc	2 640,000	0,00	26 400,00
Cuplaj electromag. 8403309 C1 V1	Buc	1 640,000	0,00	37 720,00
Electrovalvă	Buc	380,000	2,00	0,00
Regulator Nivel VMN 25—250	Buc	3 537,800	1,00	0,00
Releu RC 1-3-6 A	Buc	132,000	1,00	0,0
Releu RI 3 1	Buc	169,000	0,00	169,00
Releu RI 3 1	Buc	169,000	0,00	169,00
Releu RC 2—10 A/20 A	Buc	170,000	0,00	1 700,00
Ventil electromagnetic V 100	Buc	1 800,000	1,00	0,00
Subans ventil 37416 gabar 160	Buc	5,250	19,00	0,00
Ampermetru E 7	Buc	280,000	1,00	0,00
Ampermetru E 7 400/5 A	Buc	280,000	5,00	0,00
Amplemetru E 7 600/5 A	Buc	280,000	1,00	0,00
Ampermetru E 7 1 000/5 A	Buc	280,000	6,00	0,00
Ampermetru E 7 1500/5 A	Buc	280,000	3,00	0,00
Ampermetru E 7 2000/5 A	Buc	280,000	5m00	0,00
Ampermetru 100/5	Buc	95,000	1,00	0,00
Ampermetru 150/5	Buc	95,000	4,00	0,00

Important

„Intreprinderile interesate de aceste materiale vor transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

Intreprinderea Automecanică Mediaş – Jud. Sibiu.

Valorificarea se va face conform prevederilor Legii 11/1980.

Emil GEORGESCU şi Vasile BAŞA

MĂRTURII PENTRU PACEA PĂMÎNTULUI

ION SULEA-GORJ: „Portret de copil"

MIRCEA ȘERBĂNESCU

Pacea este idealul contemporan al poporului român, după cum a fost istoria sa și va rămîne visul său de viitor. E firesc să fie așa, după două milenii de grele încercări istorice și sociale, în care primordiale erau supraviețuirea, continuitatea, propășirea. Niciodată poporul român nu și-a dorit binele pe spinarea altora, asuprind sau cotropind teritorii care nu-i aparțin, considerat pînă departe în lume ca tolerant și înțelegător cu cei de alături, cu cei pe care destinul i-a așezat în preajmă sau cu care l-a pus în legătură.

Mi se pare firească de aceea hotărîrea de covîrșitoare însemnătate vizînd pacea în lume — așa cum este transcrisă în cuvinte aprinse în Apelul F.D.U.S. — într-un moment de tensiune și responsabilitate față de noi înșine și față de umanitate în general. Nimeni nu poate rămîne indiferent și nimeni nu poate încrucișa brațele atunci cînd întunecatele cercuri imperialiste și belicoase pun la cale dezastre la scara mondială, suferințe fără precedent și pagube imposibil de calculat, cînd bomba cu neutroni își înalță hida amenințare sub etichete mincinoase și pretențios liniștitoare ca acelea ale unor războaie limitate și — vedeți bine — curate! Cu atît mai mult poporul român angajat plenar într-un efort constructiv de dimensiuni monumentale și într-o epocă de speranță și optimism! Apelul angajează și îndeamnă la decizie, la militantism. Străvechea vocație românească pentru vremuri pașnice și bune capătă acum o forță nouă, profund semnificativă. Ridicînd o stavilă fermă în fața amenințării cu forța, a amenințării războinice, a violenței și distrugerii fără discernămînt, el o face în numele prezentului și viitorului, în numele celor de azi și a celor de mîine, S.O.S.-ul adresat epocii compunîndu-se din elemente absolut esențiale — Pace, Independență, Progres, Viitor.

Am citit și recitesc Apelul ca pe-un text izvorît direct din inima mea. Parcă l-aș fi scris cu bătăile pulsului meu și cu lumina speranțelor mele. Este Apelul meu de om, de cetățean, de scriitor. Un Apel pentru Viață! Și-ntotdeauna gîndul meu încărcat de recunoștință și de admirație se îndreaptă către acel eminent bărbat de stat, remarcabilă personalitate politică a lumii contemporane, inițiatorul acestui act de maximă importanță și de larg ecou și adeziune, atît internă, cît și externă, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

HANS MOKKA

Am primit apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste în care se reflectă inițiativele de pace ale președintelui Republicii tovarășului Nicolae Ceaușescu cu sentimentul de profundă satisfacție și deplină adeziune.

Aparțin unei generații care a trăit anii sumbri a două războaie unul în virstă fragedă a copilăriei, iar al doilea ca adolescent. Cunoscînd grozăviile războiului spun cu profundă convingere un **NU** contra unui nou război.

Cuvîntul pace îl întruchipează tineretul care se maturizează sub ochii noștri.

Cuvîntul pace îl întruchipează o mamă tînără ducîndu-și copilul de mînă.

Cuvîntul pace îl întruchipează nenumăratele clădiri și construcții noi care răsar pe tot întinsul patriei.

Fiecare carte nouă apărută în vitrine, fiecare tablou nou expus în galerii sunt noțiuni ale păcii.

Fiecare vers scris și conceput este expresia și dorința mea pentru pace.

Orașul meu natal se află din anul 1944 într-o continuă dezvoltare datorită liniștei și spiritului de pace. El este garantul progresului și reconstrucției.

Privesc orașul meu în care am copilărit, pe care îl iubesc din toată inima și am singura dorință adresîndu-mă fiecăruia în parte să păstrăm cu toate puterile noastre pacea pentru prosperitatea și înflorirea a tot ce iubim și prețuim.

SOFIA ARCAN

Fac parte din generația care a trăit nemijlocit în iureșul de dezastre, spaime și întuneric în anii cînd Europa a fost traversată de cel de al doilea război mondial. Memoria păstrează cu tristețe amintirea mamei trăind sub teroarea pierderii posibile a trei feciori care erau pe front, păstrez clară imaginea impietririi ei la fiecare apariție a poștașului ce putea aduce vestea unei morți. Din cercul larg al neamurilor și al prietenilor mulți au dispărut în acei ani ai războiului, destinele lor fiind curmate brusc, nedrept, absurd, lăsînd în urma lor doar lacrimi și veșnică aducere aminte.

În cele patru decenii de pace, popoarele bătrînei Europe încă n-au reușit să vindece toate rănile tragicului lor destin și iată, o nouă amenințare pentru întreaga omenire întunecă viitorul: era atomică în loc să fie utilizată pentru ocrotirea vieții pe pămînt a devenit o înspăimîntătoare capacitate de distrugere, o cursă sinistră către neant a tot ce-i viață pe această Terră, s-o preschimbe într-o imensă planetă de cenușă. Sume astronomice sînt cheltuite pentru armamentul nuclear în vreme ce milioane de oameni trăiesc încă în cea mai neagră mizerie. Uriașe forțe materiale și umane sînt puse în slujba distrugerii și — în același timp îngrădește posibilitatea de folosire pașnică a cuceririlor tehnico-științifice pentru transformarea planetei noastre într-o lume a prosperității.

În această stare de alarmă perpetuă, trăind sub teroarea unei posibile catastrofe cosmice, popoarele au pornit la vaste acțiuni pentru pace căci omenirea iubește viața și vrea să aibe dreptul să viseze și să-și pregătească un viitor al vieții nu al neantului. Sînt solidară cu milioanele de ființe ce cred în rațiunea ce poate depăși prin tratative orice diferend și mă alătur din toată inima celor care spun NU armelor atomice.

FLORIN BĂNESCU

Oamenilor le place să se mîndrească, în toate graiurile, cu bogățiile și frumusețile planetei pe care au botezat-o Pămînt. Și pentru că dintre toate graiurile, cel mai prețuit este cel al poeziei, le place s-o și dezmierde, spunîndu-i Planeta Albastră. Numai că, de atîtea ori, visurile oamenilor au fost tulburate. Ca și apele. Visul pașnic trecînd în coșmar, ciți n-au văzut apele impurpurîndu-se de propriul lor sînge? Văzînd de-adevărat, coșmarul trecînd, la rîndu-i în viață. Spectre hide au ieșit de atîtea ori dintre hotarele mereu schimbătoare ale somnului rațiunii, imperiul acestuia nestatornicindu-se într-un anume loc ci bîntuind bezmetic pe fața planetei. Ar fi o încercare fără rost aceea de a număra clipele de grea cumpănă prin care a trecut omenirea. Dealtfel, în somn nu există timp. Sînt prea cunoscute și crudele dezamăgiri din momentul „trezirii", cînd dintre cumpănirea stării de pace cu aceea a stării de război a izbîndit prima. E drept, după aceea, încep alte visuri și iarăși se cîntă limpezimea albastrului de ape. Pînă ce se găsesc unii care nu mai pot suferi albastrul și îl vor înlocuit cu violența roșului de sînge sau mohorala negrului de doliu. Și visează în felul lor, născocind arme cu o putere ce întrece orice închipuire. Și curcubeele exploziilor, și culorile otrăvii ciupercilor nucleare, și... Să mai amintim că visurile colorate sînt semnul nebuniei? Mai degrabă se cuvine, acum, să socotim ce ar mai putea fi. Pasul de la praștie la rachetele nucleare s-a făcut repede. Următorul ar fi spre pustiu. O planetă văduvită de oameni și de ape și de cîntări frumoase. Această imagine dezolantă a viitorului nu mai are voie să ne terorizeze. Și teroarea acestui pustiu imaginar poate fi îndepărtată prin voința omului. Care era datoria să dea viață și pustiurilor reale, faptă posibilă printr-un simplu, dar nobil gest. Fabuloasele sume risipite pentru realizarea armamentului nuclear să-și capete alte rosturi. Mai sînt, o știe oricine, pustiuri fără ape, mai sînt boli fără leac, mai sînt necazuri botezate în fel și chip, toate se pot îndrepta spre ordinea firească doar prin apărarea dîrză a stării de pace.

Să ne angajăm, așadar, într-un front al păcii, care este acela al rațiunii treze. Să ne folosim arma cuvîntului și să dovedim că ea este cea mai puternică. Mînuind cuvîntul — armă, inteligibil oriunde dacă este rodul cugetului curat, scriitorul își va face datoria.

Scriitorul român a primit Apelul cu sufletul deschis. Și tot din suflet îi va porni răspunsul.

Poemul păcii

Pacea a-nflorit într-o zi de Mai,
surizînd printre petele de flori de mălin;
fluturînd o ghirlandă de vise pe plai,
țării pregătind adevăratul destin...

Pacea a-nflorit pe-o gură de rai,
cînd înmugurea în inimi speranța;
într-o lume mai bună în care să ai
liniștea, bunăstarea, cutezanța...

Pacea a-nflorit pe-a globului strai,
peste ruini fumegînde și peste morminte;
chiar de-o amenință, azi, bombe cu neutroni
viața și pacea vor merge mereu înainte...

Pacea a-nflorit cu omenescul grai,
noi nu vrem nicicînd un război;
sub castani înfloriți, cîntec de nai
ce flutură aripi curate prin noi.

Wilhelm WEISS

LA O ANIVERSARE

Înființarea la Timișoara, acum un pătrar de veac, a unei facultăți de filologie, a depășit considerabil o semnificație obișnuită. Nu putea fi vorba doar de înmulțirea, pe harta țării, a instituțiilor de învățămînt superior. Noul așezămînt umanist făcea posibilă, creia premisele transformării Institutului pedagogic timișorean într-o viitoare Universitate. Se realiza astfel o dorință veche, a bănățenilor și a ținuturilor limitrofe. Se împlinea însă nu numai o dorință, ci se săvîrșea un act de politică culturală și națională a cărui semnificație, aici la fruntariile de apus ale țării, nu putea scăpa nimănui. Firește noua facultate avea, ca primă menire, pregătirea unor dascăli, la început de limbă și literatură română și germană, apoi și a altor discipline filologice. O datorie îndeplinită cu prisosință de-a lungul a douăzecișicinci de ani, în decursul cărora tot atîtea serii de absolvenți s-au răspîndit pe întreg pămîntul românesc. Majoritatea au devenit profesori, aducîndu-și contribuția în educarea tinerilor generații; alții și-au vădit vocația, aptitudinile pentru munca de cercetare științifică, în vreme ce unii s-au încercat în cariera literară sau publicistică, în activitatea de îndrumare culturală.

O facultate de filologie nu este însă — și nu poate rămîne doar — o școală pentru pregătirea unor dascăli sau a îndeletnicirii lor adiacente acestei profesii. Mai precis spus asimilarea cunoștințelor se cere a fi îmbinată — în învățămîntul filologic — cu o educație formativă. Acesta este sensul elinului **paideia** și al latinului **humanissimi**, modelate în condițiile vieții contemporane, în patria noastră, de forța înoitoare a umanismului revoluționar. Noii facultăți de atunci, ca și celei de azi, i se solicita, i se cere, să fie un focar, un ferment dinamic și creator al climatului de cultură. Ea contribuie, într-un mod hotărîtor, nu numai la sporirea acestui climat în orașul Timișoara și în teritoriile apropiate ci, în cele din urmă, la sporirea zestrei de cultură a întregii țări. Cultura, valențele ei umaniste, presupun prin firea lucrurilor, intensă activitate științifică. Se poate spune că pe acest tărîm s-a început de la mai nimic. S-au învins, în primii ani, greutăți considerabile, punîndu-se baza unei biblioteci de specialitate. Cadrele didactice, puține, mai toate tinere, erau copleșite de sarcini numeroase, mai ales didactice. Mai niciunul n-avea experiența muncii științifice pe care o dă doar activitatea sporniță și îndelungată în acest domeniu. Perioada aceea îndepărtată, începuturile modeste ale primelor conferințe (care au stîrnit un puternic ecou în viața orașului), a primelor comunicări științifice, aparține de îndelungată vreme amintirii. Foarte repede activitatea de acest gen a filologilor timișoreni s-a intensificat, a cîștigat un profil distinct, a devenit cunoscută și apreciată în țară și dincolo de hotarele țării, precum seminariile de folclor sau reuniunea de la Timișoara a societății literare din Austria, **Lenau**, în cadrul căreia au fost apreciate și contribuțiile cadrelor didactice timișorene.

Facultatea și-a dobîndit și propriile ei organe de publicare, **Analele Universității din Timișoara (seria filologie), Studii de literatură română și comparată, Folclor literar**; toate aceste caiete au publicat cercetări temeinice și competente. N-au întîrziat să apară nici lucrări mai ample, cărți de lingvistică și stilistică, de istorie, teorie și critică literară. Nu puține din ele au fost încununate cu premii, ale Academiei R. S. România, ale Uniunii scriitorilor și Asociației scriitorilor din Timișoara.

Activitatea culturală, sportivă, științifică a facultății este, evident, mult mai bogată, lăsîndu-se anevoie circumscrisă. De la participările echipelor artistice studențești, la concursuri naționale, la activitatea rodnică a cercurilor științifice ale studenților, apreciată pozitiv mai la toate sesiunile științifice studențești naționale, de la ședințele Filialelor Societății de științe filologice și Studii clasice pînă la prezența statornică în librării a cărților scrise de cadrele didactice ale facultății noastre. Spre a da, în acest sens, un singur exemplu care este, credem, grăitor. Majoritatea titlurilor apărute în editura timișoreană **Facla**, în seriile **Studii de limbă și stil**, precum și **Critică și istorie literară** sînt semnate de cadre didactice ale facultății sau de membrii harnicului colectiv al Filialei Academiei R. S. România de pe lîngă facultate. E un argument care se adaugă la alte cîteva privind munca filologică la Timișoara.

Se cuvine să ne amintim, în acest ceas sărbătoresc, de cei care nu mai sînt azi printre noi, dar a căror muncă și dăruire a contribuit, într-o hotărîtoare măsură, la propășirea învățămîntului filologic timișorean. Ne-a părăsit, mai întîi, conf. dr. Gheorghe Oancea Ursu, remarcat psiholog, cunoscut pentru lucrările sale în domeniul geneticii. I-a urmat prof dr. Nicolae Apostolescu, șeful Catedrei de pedagogie, și, nu mai departe de primăvara acestui an, zăbranicul negru ne-a anunțat stingerea vieții prof. dr. Victor Iancu, fostul conducător al Catedrei de literatură comparată. Șase săptămîni mai tîrziu pierea distinsa sa colaboratoare lector univ. dr. Clio Mănescu. Tuturor le vom păstra o amintire de neșters.

Se spune că universitățile sînt ca vinul, cu cît sînt mai vechi, cu atît sînt mai bune. Poate este adevărat. Nu mai puțin adevărat îmi pare însă versul lui Corneille, potrivit căruia tinerețea cu adevărat valoroasă n-așteaptă numărul anilor. Așa s-a întîmplat aici, la Timișoara, în noua (pe atunci) ctitorie umanistă; aici, acum un sfert de veac.

Traian Liviu BIRĂESCU

Praznicul mare-a-nceput.
Domnule fără prihană,
vino și vezi – a-nceput.
Fiara cu sîngele dulce au scos-o din crînguri,
din groapa capcanei au scos-o,
din ghearele ei, din copitele ei și din oasele ei.
Spînzură pieile crude-n arini,
tremură, vii s-ar părea și cu frică,
pieile crude-n arini.
Domnule fără prihană, aici e movila de oase,
umede oase;
domnule fără prihană, aici e movila de gheare,
vinete gheare.
Soarele varsă pe gură
muște cu zale de aur, vrednice cîrduri –
nu nouă, nu nouă ci lor li s-a dat să citească
pînă-n adînc, forfotind, măruntaiele fiarei;
nu nouă, ci lor li s-a dat să asculte
ce spun din vreme rărunchii și-n prapuri,
ce prevestire foșnește mărunt pentru ziua de mîine.
Nouă doar văz ne-a rămas, însă cîtă pricepere?
Pot, așadar, fără preget să-ți spun despre Eulaleus,
rege în Tyr și fugar din cetate-n cetate;
multe cuvinte și fără cusur despre faptele
Văii Sidim – dar nimic pe-nțeles despre – aceste
tinere ruguri:
unul a fost, cu jivina de foc în lăuntru,
cîte vor fi am aflat numărînd la răspîntii
puii albaștri pe care jivina de foc i-a
născut într-o singură clipă.
Cui folosește adaosul lor de lumină?
Încă e zi – și-n oraș ar fi timpul
leii de fier, la intrarea-n grădini să-și arate
roșul gîtlej, cerul gurii;
răgetul lor chiar acum neclintește
pasul și frunza –
încă e zi și spinările lor de la soare se-aprind,
lungi sudori de rugină le picură
coama-n pietrișuri fierbinți.

Praznic e-n marginea crîngului,
praznic în cîmp și pe căile drepte, la ziduri.
Soarele intră-ncropit în podmoluri de carne.
Calde podmoluri de carne
leapădă sînge și apă sub ruguri.
Abur amar de tanin din butuci se ridică;
sevă și spumă sărată, miros de sămînță – din flăcări.
Taurii urcă-n bătaia dogorii,
taurii grei, despuiați, cu podoabele smulse,
urcă-n bătaia dogorii –
și-acesta abia e-nceputul.

Cît mai rămîne din zi? două ceasuri, ba trei.
Tot atît le-a rămas și năvoadelor
peștii să-și verse pe maluri,
morilor goale să tacă.
Morile tac; două ceasuri, ba trei au trecut;
solzilor arși li se-aude ninsoarea pe arbori; aluatul
crește oftînd ca de boală-n bazilica pîinii,
dă peste margini: o mie de mîini îl apucă
și-l rup într-o mie de părți,
o mie de mîini îl aruncă pe dalele-ncinse –
singură, fără poruncă, se ferecă
ușa cuptorului. Da – pe cînd turmele vin de tot soiul.
Ce-auzi troznind ca un trunchi în cădere e grabănul viței.
Ce-auzi că sună și spui că sînt ritmice tobe
tobe nu sînt, ci umflate, cu trestia-nfiptă la gleznă,
pieile negre de bou, peste care se-abat răspicate nuiele,
gata să crape, cum sună păroasele tobe! –
și-acesta abia e-nceputul,
n-ai apucat să întrebi decît: cui folosește lumina?
cărui trunchi i se frînge-ntr-adinsele șira spinării?
ce fel de tobe-nsoțesc lămurită lucrarea
celor ce spintecă-n două
fragede leșuri?
(Ah, am văzut mai demult
într-o repede-amiază de toamnă,
nu prea departe, spre vii, părăsite gorgoane de struguri.
Mustul sub ele, băltind, îmbuibase pămîntul;
galbene seve și roșii,
trîndave seve săpaseră șanțuri pe clinele văii.
Cheaguri cît palma zvîcneau, și dospeli, înspre iazul din vale,
iazul din vale creștea –
apele lui, îndoite cu must, le-am văzut
răsuflînd peste maluri.
Drojdie sporul de must se făcu pentru ape.
Apele fierb – nu doar apele fierb,
chiar și fîntînile fierb în adîncuri!
chiar și pe fundul canalelor freamătă mîlul!
– astfel strigam, pe cînd dulcile
dealuri de struguri scădeau sub
rotirea-nsetatelor stoluri.
fluturi nășteau – legiuni muribunde – și flame spectrale.
Cărțile spun doar în parte de-această risipă;
eu am văzut-o de tînăr, acum nici un veac,
la gorganele negre.
Psaltul numit Auson apucase din latura stîngă să cînte;
dobele-ntîi și posacele cobze-nsoțiră
vaierul lui – și pe urmă lenivele naiuri.
Fluiere fără-ntristare, cimpoaie pizmașe, darale
– Unde-s vierii? – cîntau.
Unde-i cîștigul acestor
trainice teascuri?
Vasele nalte de lemn, zăcători dezbinate.
doar pentru vuiet le-au prins în avarele cercuri teslarii?

Veacul trecu peste cărți, răsfoindu-le; veacul
doar pentru psaltul acelei risipe trecu.
Litere smulse zburară pe vînt;
„Cine-a mîncat să mănînce – mîncați!
Cine-a băut să mai bea. Clătinați-vă-n crînguri!
Nu doar în crînguri, odată cu tufele roșii,
nu doar în cîmp și pe căile drepte,
nu doar la ziduri! Și trupul
nostru se clatină,
nu doar în cîmp, împreună cu-alăicul sălbatic,
nu doar pe căile drepte,-mpreună cu spinii:
trupul și sîngele nostru
intră-n cămările sparte și-acolo se clatină,
surpă deșertele rafturi;
vinul de-aseară i-ajunge la brîu – și de-o seamă cu vîntul
cel mai curat dintre glasuri
urlă a gol și-a năpastă-n burdufuri deșarte.
Da, mîncătorii de ierburi dau iama în stivele

MIRCEA CIOBANU

PRAZNICUL MARE

CĂLIN BELOESCU: „Scenă din ilegalitate"

Ca dintr-un mare cadavru vedeam înălțîndu-se
păsări cu zborul turbat,
cețuri de-alcool străvezii; legiunile viermilor roșii
palide pagini plutiră o vreme pe rîuri –
parte plutiră pe rîuri,
parte s-au strîns într-o mînă de praf
la un zid pregătit să se-ncline.
Viu și întreg numai eu am rămas –
pot, așadar, despre viile lumii să-ți spun
cum se-adună-n gorgane,
multe cuvinte și fără cusur despre umbletul
cîinilor beți, dar nimic pe-nțeles despre-amestecul
fumului roșu cu-amarele
pulberi de seu – care sprijină cerul).

Roua e grasă – ți-alunecă
palma pe trunchiuri; călcîiul ți-alunecă-n iarbă.
Să nu te clintești, ci ascultă
gîndul acesta, întîiul de cînd s-a făcut întuneric:
Praznicul mare începe fără ca nimeni
să fie flămînd și-nsetat?
praznicul mare-a-nceput, însă pînzele sațului
flutură încă de-aseară pe ochii bătrînilor. Limba
caută beată silabe în beznele gurii;
cel ce vorbește întreabă de carne,
cel ce răspunde se șterge la tîmple de vin și-și ridică
pleoapa spre Vîlva Ospățului:
mîna ca oarba se-nchină,
pleoapa de ceară la fel – pe cînd Vîlva Ospățului
trece deasupra grădinii cu țipăt și chip de femeie sătulă;
țipătul ei trage-n lături auzului
catapeteasma,
intră-n altarele sîngelui;
țipătul ei, unde intră, deșteaptă
rîvna la carne și vin.
Pînă și tu, care ieri flămînzeai cu credință,
domnule, fără prihană, te-apropii de carne;
gura ta, veștedă ieri, s-a deschis și-a uitat să se-nchidă –
grylii bătrîni, înțelepții,
neînsetații de vinuri, sătuii din facere, grylii
duc pentru tine, pe creștete, coșuri cu pîine;
nu pentru ei, pentru tine preling băutură-n pahare
în vreme ce Vîlva Ospățului
te binecuvîntă.

grase de carne.
Da, mîncătorii de ierburi ascultă cu spaimă
poruncile Vîlvei; dau slavă
cărnii fierbinți care joacă de vie pe ruguri.
„Cine-a mîncat să mînce – mîncați!
Cine-a băut să mai bea.
Sîngele cine de viu nu-și înghite odată cu vinul
să fie-nhățat cu cîrligul,
la fluviu să fie tîrît și-azvîrlit între roțile
morilor, morilor care pînă la sînge
griul și-a stors,
morilor, morilor care pînă la pulbere
pietrele-și rod,
cu mînie și pînă la pulbere".
Suflete-al meu, din pătrimile nopții
două pătrimi s-au pierdut.
Cearnă-se roua ca untul de lemn în ariniști
nalță-se ceața dumbrăvilor! Berzele negre
cară cărbuni și-i aruncă aprinși peste mesele-ntinse;
focul răsare din lemn cu tulpină cu tot și sămînță –
nimeni nu-l seceră
nimeni nu-i leagănă snopii –
suflete, firav a fost și răzleț
ca lăstarul în mijlocul iernii
Iată-l trosnind ca o holdă de spini cînd o treieră vîntul.
Gryli fără pîntec, bătrîni înțelepți – răspîndiți-vă-n aer!
Voi slujitori ai acestui ospăț – răspîndiți-vă-n aer!
Pînă la zori e destul și pădurea
geme de cîtă căldură
necheltuită cuprinde.
Ca un popor de mirese-n ajunul petrecerii,
geme și-așteaptă-mbrăcarea cu foc –
haină de nuntă ca purpura, neagră cunună.

Doamne al nopții, văpaia și carele ei!
Umblă cu tălpile goale-ntinderi de țiglă
Vîlva Ospățului,
țigle și streșini cu tălpile ei înfocate încinge.
Coapsa de fier, dacă-și lasă pe tunuri,
clopote, cîte-n belciuge tăcută, se-ncing
și se clatină funii.

„Pînă la zori e destul. Cîtă carne
n-a deslipit de pe lujerul osului mîna,
măduvă cîtă mai dulce ca mierea-n
iarbă nu s-a vărsat, cît ulei se mai tulbură-n vase
fie de hrană acestor aproape că stinse,
agonice ruguri".

Astfel de cîntec aud cu sudorile-n palme;
astfel de cîntec pe ceruri stă scris ca pe-o flamură neagră.
Gryli fără pîntec, bătrîni înțelepți – răspîndiți-vă-n aer!
Noaptea de-acum, dacă-a fost, n-a fost numai ospăț.
Noaptea de-acum, dacă-a fost, o să fie și foc
dintr-un capăt într-altul! Și oștile
focului vin dinspre crîng – cine-ar fi să le-abată?
Vin dinspre lanuri – și ființa pădurii le-ntîmpină
fără un foșnet.
Apele fluviului fierb – nu doar apele fierb:
fierbe-n tiparele lui cositorul,
idolii tineri se-ntorc în arama din care-au purces:
unde le-au stat auritele glezne le stau și genunchii
unde genunchii acolo și laurii.
Doamne al nopții, văpaia și carele ei
văpaia și slava văpăii.

Vîlva Ospățului smulge, de sus, cărămida
cea mai de preț a cuptorului,
țeasta din unghi o ridică și-o strînge în palme;
din țeasta zidirii
două măsuri cu văpaie-au țîșnit, și-o măsură cu apă –
spală-te, suflete-al meu, cu văpaie și apă!
restul e praf – și pe umerii noștri
Vîlva Ospățului vîntură praf, mai ușor decît pleava.
Cît ne desparte de zori? doar un ceas.
Suflete, ceasul trecu.
Turnul – or cînd a căzut în cenușile lui,
leii de fier, la intrarea-n grădini
cînd s-au scurs în pămînt?
Ochiul e liber să vadă – și vede
roșii pereții cuptorului; nu mai sînt roșii –
albi s-au făcut, și nici albi, ci străîmpezi cu totul –
pîinea prin ei ni se-arată cum arde pe lespezi.
Griul aici se descarcă, la treptele pîinii,
carnea aici și butucii tot astfel. Văzduhul
cară cu el, în adîncul aprins, nu doar vuiet:
cară frunzare și iarbă trecută; sămînța ciulinilor
piere-ntr-aceeași furtună de foc cu sămînța
albelor sadini;
spînzul și cimbrul de cîmp unde sînt?
unde faima grozamei?
Doamne al nopții, văpaia și carele ei,
văpaia și slava văpăii,
carele ei și oștirile ei primenite de moarte.
Drept e că ochiul e liber să vadă – și vede
pînă departe; nici crîngul
nu-l mai împiedică; stinsă pădurea-n
cenușile ei s-a lăsat;
ochiul e liber să vadă – și vede orașul
alb cum descrește și cum se delasă-ntr-o coastă,
ah, ostenit într-o coastă –
vîntul acestei păreri de lumină-l apleacă
pin' la pămînt, cu un foșnet de toamnă.
Fumegă lanul. Pe cît se desface de ziuă, cenușa
făgăduită se cerne – nu doar cenușă:
văzduhul din roșie
aria lui ne trimite
stoluri și stoluri de păsări. Schelete de mierle
cad fîlfîind dintr-o vreme într-alta –
aripi de cretă fierbinte,
carene de cretă, mici inimi,
vertebre mărunte.

FLORIN BĂNESCU

ISPITĂ ȘI POCĂINȚĂ

Dacă Damaschin era maistorul păstrăvilor din Slătirioara, apoi Ghiță lăietele era sigur maistorul clenilor și mrenelor din Timiș. Avea un noroc la pești cum rar se mai văzuse. Încă de cînd fusese mic și umbla pe marginea rîului cu o prăjină de alun și struna împletită din fire smulse din coadă de cal, ori se bălăcea pe la repezinele cu apă mai mică, după zglăvoacele pe care le prindea cu furchița, ducea acasă peste cît să-și sature tot neamul. Numai să fi găsit maică-sa mălai îndeajuns. Nu se știa cu c îl făcuse aceasta fiindcă Ghiță era băie și mai deschis la culoarea pielii decît ceilalți puradei. Crescuse, sub ochii uimiți ai țigăniei, ajungînd un june de toată mîndrețea și, spuneau toți, deștept foc. După ce a ajuns un bărbat în toată firea ar fi fost ales, fără îndoială, bulibașă. Dacă pe Ghiță nu-l ispiteau alte gînduri. Cum în covăcia Plicanilor pe lîngă care crescuse nu se lipise de el dragostea pentru fierul încins bătut pe nicovală și nici de pe urma rîului nu vroia să-și ducă traiul, umbla teleleu prin sate. Spunea că spoiește tingiri dar ochii îi umblau după muieri și nu se putea spune că n-avea folos de asta. Tot chibzuind el ce fel de cale să urmeze ca să prindă ceva cheag, mai cîrdea de pe la casele oamenilor și ce-i cădea în mînă. Odată, negăsind ceva mai de soi, se procopsise cu o icoană bătrînă, înnegrită de vreme, afumată de fetila candelei. Asta s-a întîmplat la puțină vreme după ce și-a adus acasă o țigancă frumoasă din Iablanița. Se spunea că umblă frații aceluia după el ca să-l te e, Ghiță mai ținea două muieri la casa lui. Pe prima o luase fiind încă june și nd se săturase de ea i-a fost milă să-i dea drumul. I s-a făcut destul de iute lehamite și de următoarea dar, s et milos, a ținut-o și pe aceea la casa lui. Se vede că țiganca i-a adus noroc. La norocul lui de pînă atunci în pești, s-a adăugat un noroc nou, în bani. Și as pornind de la icoana pe care a vîndut unui doctor de la Oraș. Doctorul acel i-a cerut să-i mai aducă asemenea mai și Ghiță a început să cutreiere satele cu un rost. Se făcuse cinstit nevoie me, nu mai punea mîna pe nimic fără pl. E adevărat că nu plătea cine știe ce icoanele alea vechi dar, oricum, se chema că face negoț cinstit. Prin doctor a cunoscut un profesor de la Timișoara și în acela un avocat din București. Drumurile lui Ghiță s-au lungit și de grijile le multe pe care i le dădeau a uitat vreme de muierile lui. Vrînd-nevrînd acest trăiau ca niște surori. Și nu s-au mirat cînd le-a mai venit una, și încă una, se emeau numai că-și încurcă plozii și că ică Ghiță o ține tot așa, n-or să mai be loc în casa care sta să se dărîme. A că ori de cîte ori îl prindeau pe Ghiță acasă îl băteau la cap să ridice o casă nouă. Și el n-a mai avut încotro. S-a pus pe zidit cu o rîvnă care a speriat țigănia. I-a plătit pe toți vecinii să-i facă lui cărămizi, a adus țiglă de la Jimbolia, ciment de la Oraș. El, e cam mult spus. Ghiță nu dădea decît porunci. Își tocmise cîțva oameni de încredere și făcea pe boierul. Avînd vreme și umblînd alții pentru în negoțul cu icoane, i-a venit din nou patima pescuitului. Ziua umbla pe rîu, seara se ducea la bufet și cinstea pe oricare slătinar ce avea chef să-i asculte poveștile. Fie despre drumurile lui cele lungi, fie despre pești. Își cumpărase scule nemaivăzute și poveștile erau pe măsura lor. Povestea, de pildă, cum pescuise el un iepure. Dădea la clean cu lanseta și tot bătînd apa se cam plictisise, nu cădea nimic de era vreme de ploaie, cînd umblă cleanul ca turbatul după mîncare. Picotea de somn și azvîrlea firul îngreunat de plumb spre oglinda apei numai ca să facă și el ceva. Dintr-odată, lansînd (Ghiță amesteca în poveștile lui tot felul de cuvinte învățate pe la orașele cele mari), a simțit o mare greutate. Cînd și-a recuperat pe mulinetă firul, în cîrlig se zbătea un iepure. Îl agățase din spatele său și zdup cu el în rîu. Alteori iepurele se făcea pasăre, vreo mierlă culeasă de prin răchiți ba chiar un cuc (atunci Ghiță se cam îmbăta). În vremea asta casa se înălța frumos, era aproape gata și etajul cînd Ghiță a socotit că trebuie să-i facă el ceva de se deosebească de altele din sat. Erau prea multe case noi și chiar dacă-i făcea cinci balcoane (cîte unul pentru fiecare muiere) tot nu dobîndea cine știe ce. Pe la oraș văzuse scris vila cutare. Acum chiar vilă nu-i putea spune căsoaiei așa că a poruncit să se scrie, sus de tot, ca să vadă toată lumea, Casa Ghiță. Maistorul care punea literele (din cioburi de sticlă colorată), ajunsese să pună coada la T dar n-a mai apucat. Se afumase bine în ziua aia și a căzut de pe schelă. Nu și-a frînt decît un picior, dar pînă să fie în stare să se urce iar, acolo a rămas scris Ghit. Și Ghiță a cerut să i se spună Ghitu, i se părea că sună mai bine. Umbla numai în țoale noi, și la rîu se ducea cu cravată la gît. Plătea copiilor să-i caute coropișnițe, ori rîme din cele șerpești, ori căluși, avea prețurile lui și nu se tocmea. Pentru o coropișniță plătea trei lei. Tot atîta plătea opt rîme. Sau zece scăluși. Cum socotise el prețurile, era treaba lui. D care copil se dădea înapoi de la asemenea negoț? Cînd casa a fost gata, cînd i-a înțolit cum se cuvine pe toți ai săi, și-a luat și mașină mică. Așa auzise el prin orașele pe unde colindase că se spune. În înghesuiala din tramvaie numai ce se auzea glasul unuia care-l mustra pe vreun nemulțumit: dacă nu-ți convine, cumpără-ți mașină mică. Și lui Ghiță nu-i convenea înghesuiala așa că și-a cumpărat. Care înghesuială nu prea pricepea nimeni unde o întîlnea el în sat, dar dacă așa se fudulea el, treaba lui. Mai degrabă era înghesuială în mașina lui. O umplea cu liota de puradei și pleca la pescuit. Asta după ce hîșiia găinele care-și lăsau găinații pe pernele moi ale mașinii. Lor nu le făcuse Ghiță coteț cu etaj și balcoane așa că se aciuiau pe unde puteau. Mai făcea Ghiță și cîte un drum pe la Oraș, să-și întîlnească oamenii de încredere care băteau drumurile, în locul lui, cu tot felul de afaceri. De la icoane trecuse la porci. Cîteodată aducea purcei acasă cu mașina mică. Guițau purceii în mașină de mai mare dragul. De la porci a trecut, sau mai bine spus și-a trecut oamenii la strîns sticle goale. Mereu găsea el cîte ceva și era tare mîndru de cîștigurile ce le dobîndea. Lipsea și în unele nopți de acasă, spunea că merge la pescuit și ai lui nu îndrăzneau să-l întrebe nimic văzîndu-l că se întoarce cu mîna goală. Îl vedeau vesel și asta însemna că era bine.

La vremea cînd făcea negoț cu purcei au început să umble după el pocăiții. Ghiță era un lăiete cum nu se mai afla în altă parte (nici nu prea aducea el a așa ceva, cel puțin în ce privea înfățișarea). Nu se îmbăta decît duminica, nu-l auzea nimeni suduind, vînduse icoane. Pocăiții socoteau că ar fi nimerit ca un om cu starea și purtarea lui Ghiță să facă parte dintre ei. Taman atunci se gîndeau să-și renoveze lăcașul lor de rugăciuni. Peste povestea cu îmbătatul de duminică se putea trece. La urma urmelor care pocăit nu bea duminica? E drept că nu în ochii satului dar asta se putea aranja. Cu suduitul mergea bine, mai degrabă suduiau

Sîmbăta își înțolea nemuretul și se porneau să străbată satul spre casa pocăiților. O umplea cu neamurile lui. Și cînd se puneau ei pe cîntat se auzea pînă pe coastă.

Asta a făcut sîmbătă de sîmbătă, lipsind numai trei luni cînd avusese el ceva treburi pe la Oraș. Așa vestise lumea una dintre muieri, aceea care rămăsese să păzească ditamai căsoaia și să grijească de copii. Celelalte erau împrăștiate pe la neamurile lor, care de pe unde fuseseră culese de Ghiță. Acesta nu s-ar prea fi dus la Oraș pe așa o vreme lungă, dar fusese chemat. Fuseseră prinși niște hoți de biserici și, la cercetări, unul scăpase numele lui Ghiță care, chipurile, ar fi fost marele lor. Minciuni, spuneau pocăiții din sat, lumea e rea și-l pizmuiește pe fratele lor care era pildă de cinste și toate alea. Lui Ghiță i-a plăcut și a vestit că se pocăiește. Prea fusese el ispitit de atîtea în viață. Sosise vremea să se pună bine cu Domnul. La biserica ortodoxă n-avea chef să meargă, prea erau lungi slujbele. La papistași îl priveau chioriș și cînd popa lor o dădea pe lătinie ce să înțeleagă Ghiță cît era el de deștept? pitală. Așa că acesta a putut veni la vreme, adică să poată numai bine apăra dreptatea lui Ghiță. Care dreptate, spuneau frații lui, pocăiții, iese ca undelemnul la fața apei. Și cum Ghiță chiar așa era, bun ca undelemnul de pus pe rană, a ieșit și el la lumina zilei. S-a întors în sat mai curat decît fusese înainte și frații l-au primit cu mare bucurie. Drept răsplată pentru bucuria lor, Ghiță le-a adus un magnetofon și așa nu-i mai răgușea nemuretul cîntînd din răsputeri imnuri de mulțumire pentru minunea scăpării lui.

La Oraș cunoscuse el alți frați (ăștia se recunosc peste tot) și careva îi băgase în cap că lui i-ar sta bine ca predicator. Avea vorba mieroasă și se pricepea s-o potrivească după împrejurări. Cei din sat n-ar fi avut nimic împotrivă numai că nu renovaseră încă biserica lor. Pînă la urmă au căzut la învoială.

Dacă nu s-ar fi întîmplat ce s-a întîmplat, fără îndoială că Ghiță, sau Ghitu, ar fi ajuns predicator și pocăiții l-ar fi putut asculta în lăcaș reînnoit. Se vede însă că dracul își vîră coada peste tot și că minunile din vremurile noi nu țin prea mult. Procesul hoților de icoane s-a redeschis. Pînă să fie chemat iarăși Ghiță la Oraș ca să arate ce și cum, a mai făcut el una bună, spre norocul fraților lui care au avut pricină să lămurească de ce n-a mai ajuns Ghiță ce-și doriseră ei toți. Pentru că nu mai era bun, au spus ei, se spurcase la gură și suduia cum nimeni altul nu era în stare. Martori erau destui care să adeverească asta. Și totul se trăgea de la vechea (și prima) patimă a lui Ghiță, pescuitul. Lui îi plăcea să bată rîul singur. Poate de aia își luase mașină mică, s-au lămurit unii mai tîrziu, ca să nu se înghesuie, cot la cot cu alții, la marginea apei. Numai că într-o zi a făcut-o. Vroia să se laude cu alte scule noi pe care le primise de la avocatul iubitor de icoane vechi. Era o zi numai bună de prins pește, cleanul umbla ca nebunul, se copseseră dudele și cleanul nu mai poate de dragul dudelor albe. Fiind zi de sîmbătă au ieșit mulți la rîu. Stătea să dea ploaia, cerul era de plumb, sfîntul Ilie își mîna caii prin nori. La podul cel mare pescarii abia aveau loc unul de altul. Pe pod se opriseră și navetiștii întorși de la lucru cu trenul de după-amiază. Acolo s-a ivit și Ghiță. Pînă să-și pună el rînduială în scule, alții aveau deja chesul plin cu pești. Nu-i nimic, spunea el, rîzînd pe sub mustață, vedeți voi pînă la urmă că Ghiță-i tata peștilor. Și nimeni nu se îndoia de asta, norocul lui era de pomină. Numai că nu-i ieșea la socoteală orînduitul sculelor. Ba i se încîlceau firele, ba se înțepenea morișca de le aduna, nu se potriveau bețele care trebuiau puse cap la cap. Și cei din jur nu pricepeau ce se întîmplă. Dar nu căutau ei la Ghiță că era potopenie de pești pe capul lor. Acela se schimbase la chip dar se făcea că nu-i pasă. Cînd și-a aranjat toate undițele, avea mai multe, pentru tot soiul de pești, au dat peste el alte belele. Ba i se agăța plumbul prin răchiți, ba îi intra vreun cîrlig în cracul nădragilor, ba îi aluneca talpa neumblată (Ghiță venise îmbrăcat de sărbătoare) și de cîteva ori s-a trezit în apă pînă la buric. Navetiștii de pe pod se stricau de rîs, pescarii ceilalți, sătui de atîta prins îl priveau și ei. Ghiță era verde la față dar vorba tot nu și-o schimbase. Cînta chiar, cu glas dulce precum mierea, un imn. Asta pînă s-a pomenit încurcat de-a binelea în firul undiței care, năbădăios, în loc să se desfășoare așa cum se cuvenea, se tot încolăcea în jurul lui. Și Ghiță nemaiputînd îndura s-a lăsat în genunchi. S-a făcut liniște pe pod, au încremenit și pescarii, Ghiță își înălțase brațele și toți mureau de curioși ce erau să audă ruga lui Ghiță. Iar el s-a slobozit cu glas mare: „Doamne, țucă-mă'n cur!".

Asta a fost îndeajuns. S-a aflat că Ghiță a început să suduie și încă într-un fel cum nu mai făcuse nimeni. Suduia și blestema Ghiță tot la trei vorbe. Și în primul rînd pe avocatul din București îl blagoslovea în fel și chip. Se vede că blestemele lui l-au ajuns fiindcă, dovedindu-se că acela era negustător de vorbe mincinoase, a fost dat afară și pe Ghiță nu s-a mai priceput nimeni să-l apere.

Așa că pocăiții din sat au rămas tot fără predicator și, ceea ce li se părea mai rău, nu se găsea nimeni dornic să-i ajute în renovarea lăcașului lor. Surorile care erau muierile lui Ghiță s-au împrăștiat lăsînd casa goală. Și-a luat fiecare plozii și s-au dus să se roage de iertare pe la neamurile lor părăsite cîndva. Odată cu plozii au mai și pus mîna care pe ce a apucat. Ghiță avea să lipsească, li s-a spus, multă vreme iar casa o lua statul. S-au zbătut frații să pună ei mîna pe casă dar n-au putut. În ea s-a mutat centrul de achiziționare al fructelor de pădure care pînă atunci n-avea decît un șopron lîngă moara lui Curtu de pe Slătinioara.

În schimb clenii și mrenele din Timiș aveau să aibe parte de pace. Măcar în privința sculelor celor noi ale lui Ghiță. **Pînă la urmă ar fi învățat el să le mînuiască.**

Cioburi colorate

Strada Mihai Eminescu, numărul 122

Strada Mihai Eminescu întruchipează o lungă și melancolică șerpuire de clădiri, cu magazine modeste, ateliere meșteșugărești, cu cinematograf, benzinărie și patru plăcute localuri unde își dau întîlnire credincioșii partizani ai nemuritorului Bacchus. Grădini adînci, umbroase și biserica Negustorii Vechi, cu statuia vajnicului oltean Tudor Vladimirescu alături, împodobesc fericit artera ce leagă între ele Calea Moșilor și Piața Dorobanți. Ea rămîne în inima Capitalei o stradă veche cu arhitectură reprezentînd stiluri, vreo cincizeci la număr, cu adaosul ultimului, foarte internațional, dar mai puțin tern ca în alte perimetre urbane. I se simte parfumul trecutului după care omul tînjește, strivit de năucitorul progres în neîncetată erupție.

Străbat deseori această stradă și, ajuns în dreptul casei cu numărul 122, mă opresc instinctiv. Aristonul aducerilor-aminte își dezlănțuie melodiile suave. „Reședința" lui Perpessicius... Locul sacru e menționat pe o tablă de marmoră („Aici, între anii 1927–1971"...) înșurubată în zidul clădirii oarecum ciudate, cu ferestre mult ridicate de la sol, cum întîlnim frecvent în zonele populate de sași. Clătinat de vise, sunt gata să sun la poarta de fier. Duhul calendarului îmi șoptește la ureche că stăpînul, criticul și istoricul literar, poetul și omul între oameni, a plecat de un deceniu! S-a mutat în vecinătatea Luceafărului, a Unicului, continuînd să-i descifreze, poate cu ajutorul acestuia, cuvîntul cu miez de safir și diamant, Cine știe?! Trec mai departe, urmat de trena amintirilor înmuiată în culorile fluturilor...

Pe domnul Perpessicius l-am văzut prima dată la Biblioteca Academiei, unde veneam să caut literatura pe care facultatea, degradată la rol de felcer spiritual, mi-o tăinuia. Sunt de atunci treizeci de ani. Perpessicius purta clasicele însemne ale cărturarului de stirpe uitată: lavalieră și vestă neagră. Sub brațul greu lovit de război avea mănunchi de manuscrise. Se afla în a doua lui casă, în care, cu răbdarea căutătorului de comori, stătea zilnic aplecat peste sfintele file eminesciene. Ținea să clădească, întru nemurire, un edificiu monumental: Opera Luceafărului, în douăzeci de tomuri. Dar ziditorul, în ciuda ostenelii sale titanice, n-a avut parte să trăiască sfeștania lucrării încheiată. Ajuns omul „Stelei", la București, pașii m-au dus destul de des în calea venerabilului scriitor. Veneam pe Strada Eminescu numărul 122 să ridic paginile solicitate pentru revistă. Se întîmpla să nu-l găsesc acasă, și atunci fiul domniei-sale, profesorul Dumitru Panaitescu, îmi înmîna un plic reutilizat, pe care îmi vedeam numele. Manuscrisul cu fraze întotdeauna cumpănite, elegante și inteligente, era o pictură în care formele le alcătuiau litere-flori, arabescuri și dantelării. Altădată, după ce sunam, din fereastra înaltă se ivea capul magului, arătînd frunte înaltă și ochelari cu lentile înspăimîntător de groase. Ajunsese la orbire, ca Papini, Borges, Marcel Jouhandeau. Îi auzeam cuvintele introductive: „Ai venit... stai o clipă". Deși pururea grăbit, găsea timp să întrețină o scurtă conversație legată de obiectul colaborării. Uneori mă abăteam la Muzeul literaturii, cu sediu încă pe Șoseaua Kiseleff, în fostul palat al Uniunii Scriitorilor. Îl găseam lîngă Horia Oprescu, printre manuscrise rare, fotografii și obiecte aparținînd cîndva părinților noștri întru scris. Greu să uit vreodată amenitatea, delicatețea lui sufletească.

Reîntîlnirile mele cu Perpessicius („Cel deprins cu durerea"), au loc acum prin intermediul operelor pe care ni le-a lăsat: versuri și splendide glosări pe marginea a mii de cărți. Îi citesc „mențiunile" avînd sentimentul că străbat o jumătate de secol de literatură românească, mereu însoțit de înțelegere, dragoste și generozitate. Și mereu cu întrebarea în suflet: Oare cîți dintre criticii lumii au fost atît de departe de abuzul interpretării, de acreală și plictis? Spiritul lui Perpessicius se cere, mai mult ca oricînd, chemat în actualitate!

Pentru perpetuarea memoriei marelui nostru cărturar, casa lui de pe strada Mihai Eminescu numărul 122, trebuie păstrată așa cum este azi. Să nădăjduim că ea nu va fi niciodată zguduită de buldozerul nivelator!

Petre STOICA

etcetera

Sentimentul dignității*)

Instantanee culese pe pelicula memoriei surprinde Constantin Vișan în această carte a sa, „Transmisie în direct", apărută la „Cartea Românească" în 1981. Rod al freneticelor sale documentări, a activității sale de reporter, eseist, călător, cartea devine și un corpus al clipei fugare, surprinsă în ipostazele sale multiple.

Constantin Vișan are condoarea de a descoperi cu un ochi curat, nesofisticat, peisaje, naturi umane, siluete ale epocii, într-o galerie de portrete, meditații asupra comportamentului uman, șarje amicale, anecdote, poeme în proză, povești cu tîlc, însemnări reporterești, note de lectură etc.

Dar ceea ce aduc aceste instantanee este viața în mișcare, strada, piața, orașul, lumea. Prozatorul surprinde, ca un cronicar al cotidianului ce e, mai ales aspectele gracile, patetice, eroice, puse sub un văl de idealitate și de poetică aparte. Astfel, el face elogiul copilăriei, al miinii, al meseriilor ce se pierd, a solarității fasei, a unor spirite elevate ale epocii, a tradiției, a bătrîneții demne și încă creatoare, a țăranilor tenaci, în fine, a ceea ce atinge mai ales inima și simțirea nealterată a unui reporter-poet. În notele de călă-

torie, adunate sub titulatura de „Căldura Nordului", Constantin Vișan are prilej de descrieri, notații succinte, de meditații, prin comparație, asupra solului natal, simțămîntul de iubire pentru acesta străbătînd ca un fir de beteală aceste note.

Trebuie, în fine, să facem o observație aparte asupra unei încercări de povestire-reportaj, povestire ce dă și titlul volumului. Lucrarea conferă sentimentul că ar fi structurată în schema unui viitor roman. Datele conflictului, personajele se întrevăd deja, ca și ideea clară, de ofensivă împotriva parvenitismului, a carierismului, a prostului activ, pus să hotărască în unele sectoare ale activității sociale. Autorul descrie cu vehemență și amărăciune fiziologia carieristului, lipsa lui de scrupule, modalitățile ofensive de a parveni sub ochii, adesea, binevoitori ai celorlalți. Proza este intersectată de secvențe ale unor etape scurte, fulgurante, ale vîrstei copile, ce colorează țesătura întîmplărilor epice dure cu o afectuoasă notă poetică.

Pentru Constantin Vișan, un reporter de o pură sorginte clasică, se pare că, pe lîngă detaliul revelator, elementul de simbol, emoția imediată a trăirii faptului, contează, mai cu seamă, sentimentul dignității, într-o așa măsură, încît am putea încheia aceste însemnări, pe marginea cărții sale, cu acele cuvinte din Arghezi, pe care autorul însuși le-a descoperit pe masa poetului, într-un excurs făcut la Mărțișor și care i-ar sta bine drept motto cărții sale de acum: „Păzește-te, în tot ce faci, meserie, gîndire, credință, de ostentația îngîmfării". Această carte curată, onestă, a lui Constantin Vișan, respectă întru totul acest îndemn al marelui înaintaș.

Ion ARIEȘANU

* Constantin Vișan – „Transmisie în direct", Cartea Românească, 1981.

muzică

Recital de vioară PAUL FLORIN

In contextul recitalelor de vioară, programul celui propus de **PAUL FLORIN** s-a individualizat printr-o cutezanță ce cu greu și-ar putea găsi egalul în ultimii ani. Repertoriul înscris pe afiș mă determina, încă cu multe zile înainte de concert, să mă tem realmente pentru cel care va trebui să-l materializeze. Conținea pagini despre a căror dificultate aflasem doar din versiuni discografice. Și iată, a venit acest tînăr aed al viorii, pornit din Lugojul cel tăcător de atîtea miraculoase talente muzicale, spre a ne oferi posibilitatea de a le audia chiar la noi acasă. În program, **Partida pentru vioară solo** de **A. Mendelsohn, Sonata a doua** de **Prokofiev,** celebra **Sonată pentru vioară solo** de **Bartok** și **Sonata nr. 3 de Ysaye,** dedicată lui Enescu. O remarcă – partitele și sonatele solo reprezintă în literatura viorii temute Scylle și Caribde, căci aici vioara este fortuită să abandoneze comuniunea cu pianul, ei singure revenindu-i acum imperativul de a zămisli, concomitent cu monodia-i specifică, un acompaniament figurativ, desigur foarte incomod. Or trei din cele patru lucrări ale recitalului erau din aceastâ categorie!

Deși Partita lui **Mendelsohn** a fost piesa de „încălzire", interpretarea a obiectivat buna cunoaștere a legilor contrapunctice, cu logica lor inflexibilă, infuzată însă cu pulsații de sensibilitate și vibrație. **Prokofiev** – realizat într-o frumoasă colaborare cu Alla Popa, ne-a relevat deschiderea reală a lui P. Florin pentru limbajul contemporan, nedeslușit pînă azi. Veritabil punct culminant al recitalului, interpretarea **Sonatei de Bartok,** ceo care fusese comandată compozitorului, în anii grei ai exilului din S.U.A., de către generosul **Yehudi Menuhin.** O interpretare constituită, în atestatul de maturitate artistică, prin care P. Florin și-a justificat temeiul numeroaselor premii internaționale cîștigate, odată cu statutul recentului absolvent al Conservatorului – o forță de muncă extraordinară, un profesionalism corelat admirabil cu valențele talentului său nativ. Partitura lui Bartok e un clocot viu al însingurării artistului, refugiat de urgia fascismului într-o țară unde arta se ero încă puțin cunoscută. Și timpul nu-i mai aparținea, căci leucemia îl va obliga curînd să „plece cu bagajele pline". Partitura, acest autograf zguduitor, este literalmente infernală ca dificultăți, dar și de o infinită frumusețe. Învingîndu-le, P. Florin a reușit să pună în rezonanță corzile grave ale zbuciumului omenesc, aspirația minunată spre înălțimi, ghicită din liniștea primară pe care o știe readuce după tumultul încleștărilor dramatice. Un recital de excepție al unui interpret pentru care handicapul tehnic devine noțiune lipsită de conținut, hotar de la care chemarea cîmpiilor Elysee abia acum începe...

Doru MURGU

De-a valma

limbă și stil

Dicționarele noastre definesc locuțiunea adverbială **de-a valma** în chipul următor: „(care este) laolaltă; amestecat (în dezordine); claie peste grămadă": „O mare sală deșartă, mai ales cînd are-n fundul ei și-o scenă cu decorațiuni aruncate **de-a valma,** produce o impresie foarte proastă" (Slavici); „Și să cîntăm cu toți **de-a valma** / Diac tomnatic și alumn" (Eminescu). În textele mai vechi, substantivul **valmă** nu-și restrînsese, încă, aria de întrebuințare la locuțiunea din titlul acestor însemnări – așa cum se întîmplă astăzi – ci avea un „profil" lexico-gramatical independent, circulînd și „pe cont propriu", cu sensul „mulțime, învălmășeală; hărmălaie, tumult". Cu aceste valori – semantică și gramaticală – termenul, zvonind a vechime, ne întîmpină în multe locuri din admirabila **Iliadă** românească a lui George Murnu: „Încă mai tuse menit ca troienii și-aheii să-ndure / Valete multe și-amaruri în **valma** cumplitelor lupte"; „Asta bătrînul grăi, și teleaga întoarse la fugă / Iute prin **valmă**-napoi". Același ilustru „poet homerid" revitalizează arhaismul **valmeș,** extras din **valmă** cu sufixul **-eș,** sinonim cu locuțiunea **de-a valma:** „Porțile toate deschid și-afară s-avîntă poporul / **Valmeș,** pedeștri, călări și groaznic răsună pămîntul". Evident, atît **valmeș** cît și **de-a valma** poartă, în alcătuirea lor semantică, o discretă nuanță peiorativă, legată de ideea de „dezordine" și întreținută de derivatele **vălmășag, învălmășeală, învălmășire** etc.

Un mare scriitor poate ‚compromite" sau înnobila termenii și expresiile limbii comune. Caragiale a „compromis", prin tirada lui Rică Venturiano, substantivul și adjectivul **june** („Sunt un **june tînăr** și nefericit, care sufere peste poate și iubește la nemurire"). Cuvîntul sunase „poetic" la Alecsandri, ba chiar la Eminescu, în primele sale poezii: „Au nu ai fost **june,** n-ai fost tu frumoasă". În antumele perioadei „de vîrf", el nu se mai ivește...

Pe de altă parte, în postuma **Gemeni,** Eminescu „reabilitează" și înnobilează locuțiunea **de-a valma,** asociindu-o imaginii dansului, adică uneia din ipostazele cele mai pregnante ale ritmului: „Din sale depărtate pătrunde zvon de armă. / **Prin el** cimpoiul skytic pornește dulcea-i larmă / Trezind greoiul ropot de dans, căci **la un** loc / Toți oaspeții mai tineri loveau baltage-n joc, / Iar tinerele fete cu ei jucînd **de-a valma** / Se-nvîrt și se mlădie ușor sunînd cu palma".

Bun știutor al limbii vechi, unde **valmă** e sinonim cu „mulțime" **(valmă de oșteni),** G. Călinescu nu pregetă să întruchipeze un substantiv **de-a valmă** (cu pluralul: **de-a valme),** pe care, în poezia **Impostură,** îl retrage la final de vers, într-o rimă amintitoare de fragmentul eminescian abia citat: „**La Pontul Euxin** am fost să pun întrebări, / S-aud tumulte de mări / Și ca Ovid de pe mal / Să contemplu spumă și val. / Ferindu-mă de ipochimeni, / Am așteptat ca-n preajmă să nu fie nimeni, / Și-atunci, abia, mi-am pus capul în **palme,** / Spre-**ale apei de-a valme,** / Noros și indirect / Ca **Melancolia** lui Dürer Albrecht".

Orice „trimitere" la ideea de „nerînduială", de „învălmășire" este anulată. Se înfiripă doar imaginea talazurilor eterne, rivnind, **ritmic,** către limanul lui Ulise, mereu cîștigat, mereu pierdut.

G. I. TOHĂNEANU

SALONUL DE ARTĂ '81. PICTURĂ

plastică

Pictura din actualul Salon anual, găzduit în spațioasele galerii de la Bastion, convinge cu precumpănire asupra întinselor resurse pe care le are obștea plasticienilor timișoreni. Temeiurile afirmației constau, dincolo de profesionalismul recunoscut al membrilor uneia dintre cele mai puternice filiale U.A.P. din țară, în reprezentarea integrală a genurilor.

Iuliu Podlipny, portdrapel neobosit, își dă măsura vigorii creatoare, nealterate de trecerea celor 83 de ani împliniți, într-un „Peisaj la Gărina", cu densă atmosferă spiritualizată și o Natură statică ale cărei roade îmbietoare par un răspuns vieții, intens afirmativ. **Diodor Dure** semnează două peisaje geminate, cîmp și casă, marcînd în tușe energice aspra luptă de supunere a naturii de către om. **Simion Lucaciu,** delicat și subtil, în „Țărm" ca și în „Colină", găsește, printre strălucirile holdei pîrguite, accente dinamice, decisive în transmiterea mesajului („Recoltare"). Net exprimată este și ideea nobleței muncii metalurgiștilor într-o încinsă gamă de roșu, în „Compoziție-industrie" de **Aurel Breilean. Leon Vreme** trece fără zguduiri de la irizatele „Forme spațiale unghiulare" (I și II) la un patetic protest împotriva ocultei amenințări din „Poluare". Două plasticiene apropiate de grafică, prin suport și materiale, **Eugenia Dumitrașcu** (tehnică mixtă) și **Virginia Baz-Baroiu** (acuarelă) prezintă lucrări cu certe virtuți picturale, prima, o structură rafinat închegată, a doua, cu o vădită tendință de luminare a paletei, „Țărmul liniștii", „În zori" și „Vestigii". **Romul Nuțiu,** alături de un „Univers energetic", care amintește faza sa de picturi-obiecte, se înnoiește vizibil în „Secțiune prin pămînturi fertile", cu verva desenului și sucul enta formei. În „Lanuri bogate" (ulei pe panou masiv de lemn), **Adalbert Luca** materializează splendoarea verii și a rodniciei. **Constantin Flondor** ne oferă, pe lîngă o enigmatic intitulată „Gutuie care ne părăsește", originale soluții în pictura de peisaj. („Spre Honțișor" și „Gurahonț spre Honțișor") sub semnele unei grafii runice. La **Gabriel Popa,** albul cîndva vindicativ („Fagi cu alb") sau cadru de evocare se instalează ca temelie de valori în „Măsuratul" și izbucnește triumfător în „Solariu", în acord cu verdele generos al încolțirii și perpetuării vieții. **Ion Șulea-Gorj** este autorul unui „Portret de copil", cu o jumătate de față obturată de o draperie, în factura vechilor meșteri, lăsînd întreaga vitalitate în albastrul-cenușiu al ochiului larg deschis. **Molnár Zoltan** pare a se îndrepta de la griurile albăstrii reci și austere („Potențe simetrice" 27 și 28) spre zone mai aproape de inima vieții („Marele semn"). Cu „Spațiu de toamnă" și „Ascensiune" **Ciprian Radovan** își continuă explorările în reverberațiile florale, într-un imaginar spațio-temporal.

Adriana Oancea („Alai de nuntă" și „Mină la Sasca Montană") filtrează sugestia folclorică și geografică în poeme de atmosferă. **Doru Tulcan** și **Ion Perciun** își întorc pașii spre teme și tehnici tradiționale, primul semnatar al unui „Pom", amintind cunoscuta definiție metaforică a artistului aparținînd lui Klee, al doilea, dialogînd cu forma „Naturii statice" și indeosebi cu atitudinea romantică într-un „Peisaj cu nori". În parte, din același imbold de confruntare cu vechile unelte, descind și „Desen pentru o melancolie" de **Elena Tulcan-Pădeanu** și „Natura statică" a **Danielei Beloescu.** În contextul aportului tineretului, sînt notabile peisajele cu figuri ale lui **Pavel Vereș** („Femeie în galben" și „În cîmp", cu dogoarea aurie a firii absorbită și restituită de ființa umană), un peisaj vibrant, de tip post expresionist al lui **Viorel Cosor,** un altul „Port", al **Paulei Köttinger,** cu rezonanțe ideatice eminesciene, două peisaje epurate de Deltă ale **Alexandrei Andea** și o compoziție de evocare, „Ilegaliștii", a lui **Călin Beloescu.** Printre prezențe sporadice sau apariții mai recente se înscriu **Ana Cioclov** („Natură statică"), **Constantin Cionca** („Grindeni") și **Sorin Nicodim,** cu o „Compoziție III" și o grațioasă siluetă de adolescentă.

Grupul lugojenilor, ancorat în preocupări de simplificare și sinteză a imaginii, este prezent prin **Florica Orăvițan** („Case la Ciclova"), **Silviu Orăvițan-Crețu** („Centru" I și II), **Vladimir Streletz** („Orizont cromatic vegetal"), **Tudor Tudan** cu un „Arbore" figurativ-simbolic, **Gelu Muscalu** („Peisaj II") și **Constantin Răducanu** („H 811 și H 312"). De la Drobeta Turnu Severin participă **Ion Mercea** („Omagiul energeticienilor") și **Ilie Mucioniu** („Peisaj II") iar de la Reșița, **Nicolae Ungar** („Așezare").

Cu o umbră de nedumerire și regret că atît numeric cît și calitativ compoziția tematică și istorică, portretul, portretul compozițional, genuri care pătrund mai direct în miezul actualității și răspund mai pregnant comenzii sociale – au fost neconcludent abordate, se cuvine să consemnăm că, în ansamblu, pictura și-a împlinit în **Salonul '81** menirea ei esențială care rămîne aceea de a dărui omului bucurie.

Deliu PETROIU

STIHURI DIN „EPOCA LUMINILOR"

In cartea „**Oglindă arătată omului înțelept...**", Buda 1807, de Nicolae Horga-Popovici (1767–1811) figurează și unele versuri fără legătură prea strînsă cu ideile de bază ale acesteia. Este vorba despre o monodie din 1801, a cărei idee o surprindem în motto-ul luat din Ovidiu: „Mors nulli parcit honori". Autorul se încearcă în endecasilab trohaic, pe care nu reușește însă a-l menține. Demnă de menționat, prin inefabilul ei, este și imaginea cuprinsă în versurile: „Căzînd de tot la întristare / Lumina lunii pe ea o plînge / Și aierul pădurilor o vaieră". Din aceeași poezie, următoarele versuri: „O frumusețea obrazului în prav fără temere / Cu mișeii (oamenii simpli – n. n.) la rînd zace asemenea", par să consune cu motto-ul așezat la început: toți sîntem egali în fața morții, moartea nu alege și nu cruță pe nimeni. Prin imagini luate din cadrul natural al munților noștri, versurile: „În pădurea verde sub umbrioară / Preumblă-se cerbul pe lîngă izvoară", inserate într-o „pildă povestitoare" din partea a doua a „Oglinzii...", oferă o notă specific populară.

Povestirea despre fata lui Bogdan, domnul Moldovei, cuprinsă în aceeași carte, începe cu o poezie scrisă în manieră folclorică, din care reproducem cîteva stihuri: „O voi rătiți înpupite / mie dragi flori prea iubite / Sălcii înalte crengurate / de-a mea dosadă plecate / Izvoare prea lucitoare / și voi ape curgătoare / Ape răcoroase mult spumoase / vieții mele întristăcioase".

Cea mai importantă realizare poetică o lui Nicolae Horga-Popovici este poezia „**Spre bucurie...**" (titlul prescurtat – n. n.), imprimată de autor pe cont propriu în anul 1808, la Oradea, pe o foaie volantă, în cunoscuta tipografie a lui Ioan Francisc Tichi. Ea este redată pe ambele pagini și cuprinde zece strofe.

Dedicată grofului Ștefan Atzél care cumpărase mai multe moșii în raza comunei Gurba din județul Arad, în apropiere de Seleuș, unde Nicolae Horga-Popovici își avea parohia, cărturarul român spera ca noul stăpîn – care părea a fi o personalitate cu vederi luministe – va fi mai înțelegător față de nevoile țăranilor români și așa supuși unei crunte oprimări.

Din documentele vremii rezultă însă că speranțele lui Nicolae Horga-Popovici privind „măsurarea echitabilă" a pămîntului nu s-au realizat decît parțial și temporar. Familia grofului Atzél, poseda ilegal, încă de pe acum 100.000 de iugăre de pămînt, nedrept rămas încă puțin cunoscut sub aspectul contribuției aduse la cristalizarea limbii literare române, autorul ei putînd fi considerat în ciuda operei restrînse, alături de poeții Văcărești și de Costache Conachi, cu care de altfel a fost contemporan, un înaintaș al liricii culte românești. De asemenea, în măsura în care au dovedit-o cercetările de pînă acum, lucrarea poetică a lui Nicolae Horga-Popovici se înscrie în patrimoniul cultural ca prima poezie românească originală din epoca modernă, scrisă pe meleagurile arădene, o nouă dovadă elocventă a dreptului poporului român la promovarea limbii naționale.

Sub aspectul stilistic, în ciuda unor stîngăcii de versificație, a unor asperități de limbaj inerente stadiului de atunci al poeziei românești, lucrarea surprinde prin vioiciunea versurilor, prin ritm și muzicalitate, atestînd de fapt o cunoaștere îndeaproape a limbii vii a poporului și al geniului artistic al acestuia.

Un plus de vigoare și de patos liric se face simțit prin acea notă de angajare intimă, de adeziune sufletească a poetului la aspirațiile naționale și sociale ale românilor din această parte a țării noastre.

Demn de reținut este și faptul că Nicolae Horga-Popovici și-a imprimat poezia cu litere latine, aducînd și pe această cale un exemplu grăitor privind romanitatea poporului român și latinitatea limbii române, înscriindu-se prin opera poetică amintită în ampla mișcare de emancipare națională și socială a românilor din Transilvania, cunoscută sub numele de „Școala ardeleană".

În acest sens, poezia „Spre bucurie..." rămîne un document valoros de manifestare plenară a cugetului românesc în cultură, o floare a sufletului nostru nemuritor, un monument de limbă românească. O profundă și activă conștiință națională explică, între altele, patriotismul luminat al întregii sale opere, convingerea intimă a lui Horga despre rolul exemplar al deveniril limbii și literaturii românești în perspectiva universală.

Gheorghe ȘORA

top

SECȚIA ROMÂNĂ: 1. Poarta de foc – **Pro Musica;** 2. Dacă într-o zi – **Post Scriptum;** 3. Mai avem multe de făcut – **Semnal M;** 4. Zile de vacanță – **Mircea Baniciu+Olimpia Panciu;** 5. Nu tu vei fi – **Rodion G. A. Propunere:** Dans – **Metrock. SECȚIA INTERNAȚIONALĂ:** 1. Start Me Up – **The Rolling Stones;** 2. Planet Earth – **Duran Duran;** 3. All I Have To Do, Is Dream – **Andy Gibb & Victoria Principal;** 4. Marrakesh – **Goombay Dance Band;** 5. So In Love with You – **Kenny Rogers. Propuneri:** Mi fanno ridere / Artigiano – **Adriano Celentano;** Fire and Ice – **Pat Benatar;** Winning – **Santana.**

REFRENE...

La 24 decembrie a.c., grupul orădean **„Metrock" (in foto),** serbează un an de la înființare. Confundat la apariție cu „Metropol" – tot orădeni – din cauza unui afiș ce anunța de fapt concertele a două formații, „Metrock" a demarat cu succes pe scena rockului românesc, impunîndu-se atenției unui larg auditoriu. Cu: **Dans; Setea de iubire** și **Efect secundar,** formația e prezentă pe LP-ul colectiv „Formații românești de Rock" (vol. 5), în curs de apariție fiind primul ei album, **„Castelul de nisip".** Grupul (Luca Marius Bologh Jozsef; Gabriel Nagy și Ladislau Balazs) a concertat recent și la Timișoara. Am putut admira mai mult culoarea acestui show, efectele vizuale care au conferit dinamism spectacolului. Din păcate o deficitară exploatare a pupitrului de sunet a dăunat concertului, presiunea fonică excesivă anulînd în mare parte calitatea interpretării. ● **TELEX:** Phill Collins (bateristul

grupului Genesis), în actualitate cu LP-ul „Abacab". ● Recent, Yves Montand a susținut după o lungă absență, cîteva concerte la „Olympia". ● Alphonse Mouzon (ex-Weather Report) a imprimat un album în colaborare cu Herbie Hancock. ● Cu două single-uri, formația Police e prezentă în topurile engleze. Discul cu piesa „Invisibile Sun", doar la două săptămîni de la lansare, a primit Discul de argint. ● După „Bad Boy", se anunță un alt album Ringo Starr, realizat cu participarea lui Ron Wood, George Harrison și Paul Mc Cartney. ● Keith Richard de la Rolling Stones, va înregistra un album în colaborare cu Ron Wood. ● Se află în țara noastră formația sovietică Eolika pentru o serie de cocerte.

Petru UMANSCHI

serial

Fenomenul OZN

Despre ciudatele Obiecte Zburătoare Neidentificate (OZN) s-au scris pînă acum mii și mii de cărți, în vreme ce mii de ziare, din toată lumea relatează frecvent apariții ale OZN-urilor.

Să fie oare doar dorința de publicitate sau există totuși, un sîmbure de adevăr?

Problema, foarte atrăgătoare pentru progresul cunoștințelor moderne, a fost tratată atît de savanți, cît și de o sumedenie de oameni fără veleități științifice, care căutau o explicație plauzibilă.

S-au dat numeroase explicații precum că OZN-urile ar putea fi: meteoriți în cădere, fulgere globulare, halouri, baloane-sondă, dîre de condensație sau acumulări de plasmă – stare gazoasă a materiei, în care atomii sînt puternic ionizați – în atmosferă.

În ultima vreme mulți fizicieni susțin ideea unor **noi forme ale energiei,** ce nu au fost constatate încă în condiții terestre obișnuite, dar care ar exista în univers, OZN-urile constituind proba cea mai evidentă a acestor ipoteze.

Multe apariții ale OZN-urilor, neașteptate de fapt, au fost întîmplător fotografiate sau filmate.

Chiar la noi în țară, după cum relatează Florin Gheorghiță, în cartea sa „OZN. O problemă modernă", în ziua de 18 septembrie 1968 a fost fotografiat de Emil Barnea un OZN deasupra pădurii Baciu, de lîngă Cluj.

Noi am arătat că în natură pot exista mai multe lumi simultane, fiecare lume corespunzînd unei anumite lungimi de undă fundamentală.

În cadrul fiecărei lumi există un spectru foarte larg de armonici superioare și inferioare lungimii de undă fundamentală ca urmare a interferențelor ce au loc în cadrul cîmpului fundamental.

De exemplu modificînd, în lumea noastră, lungimea de undă fundamentală a unui obiect, cu ajutorul unui cîmp fundamental modulat și ajungîndu-se la o nouă lungime de undă ce poate fi întîmplător egală cu o armonică a unei alte unde fundamentale dintr-o lume simultană, obiectul respectiv va dispare din vizualizarea lumii noastre și va putea fi vizualizat în lumea simultană respectivă.

Ar rezulta că unele fenomene OZN pot fi mesageri ai unor lumi simultane, ai unor civilizații tehnologic, mult mai avansate decît a noastră, civilizații care stăpînesc manipularea cîmpului fundamental.

Gh. LUCACI
și V. ABRUDAN

TELEVIZIUNE

DUMINICĂ, 22 NOIEMBRIE

8,00 Teleșcoală. 8,40 Tot înainte ! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii. Pușt iul. 9,40 Omul și sănătatea. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 17,45 Ideea păcii în filmul românesc. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cîntarea României. 20,30 Film artistic. Un surus în plină vară. O producție a Studiului cinematografic „București". 22,05 Telejurnal. Sport.

LUNI, 23 NOIEMBRIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 20,55 Melodii românești de ieri și de azi — muzică ușoară. 21,15 Orizont tehnico-științific. 21,45 Țara cîntecelor mele. Program muzical-folcloric. 22,05 Telejurnal.

MARȚI, 24 NOIEMBRIE

9,00-11,00 Teleșcoală. 11,00 Tribuna experienței. 11,25 Film artistic: Drumul oaselor (reluarea părții a II-a). 12,25 Originea omului. Serial științific. 13,15 16,00 Telex. 16,05-17,15 Teleșcoală. 17,15 Clubul tineretului. 18,00 Almanah pionieresc. 18,25 Consultații în sprijinul învățămîntului politico-ideologic. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Pe temelia industrializării socialiste. 19,50 Practic, util, gospodărește. 20,00 Teatru Tv. : Zborul, de Mircea Ionescu. Premieră pe țară. 21,30 Luptăm pentru pacea lumii. 21,35 **Pentru dezarmare și pace — o nouă și strălucită inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a României socialiste.** 21,55 Rapsodia Română, de Constantin Bobescu. 22,05 Telejurnal.

MIERCURI, 25 NOIEMBRIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 17,00 Tragerea pronoexpres. 17,10 Actualitatea muzicală. 18,05 Atenție la neatenție. 18,25 Revista cîntării României. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Actualitatea economică. 19,50 Universul femeilor. 20,20 Telecinemateca : Ciclul : Ecranizări după opere literare. Cu dragoste mă întorc la voi. Premieră. Producție a studiourilor americane. 22,05 Telejurnal.

JOI, 26 NOIEMBRIE

9,00 Teleșcoală. 11,00 Roman foileton. Vîntul speranței (reluarea ultimului episod). 11,50 Soliști și formații artistice. 12,20 Consultații în sprijinul învățămîntului politico-ideologic. 12,45 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 17,05 Reportaj pe glob. 17,25 Viața culturală. 18,35 Desene animate. 19,00 Telejurnal. 19,25 Practic, util, gospodărește. 19,30 Ora tineretului. 20,15 Originea omului. 21,05 Luptăm pentru pacea lumii. 21,15 **Pentru dezarmare și pace — o nouă și strălucită inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu a României socialiste.** 21,35 Din dansurile și muzica popoarelor. 22,05 Telejurnal.

VINERI, 27 NOIEMBRIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,25 Tragerea loto. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,40 Reportaj Tv. 20,00 Film artistic. Destine. Producție a studiourilor iugoslave. 21,05 **Pentru dezarmare și pace — o nouă și strălucită inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a României Socialiste.** 21,25 Ritm și melodie. 21,35 Dezbateri culturale.. 22,05 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 28 NOIEMBRIE

8,30 Prezentarea programului zilei. 8,40 Universul femeilor. 9,10 Teleșcoală. 9,50 Film artistic. Un surîs în plină vară. 11,30 Teleșcoală. 12,00 Centre muzicale ale țării — Iași. 13,00 La sfîrșit de săptămînă. 18,15 Festivalul cîntecului politic pentru tineret. 18,30 Noiembrie — cronica evenimentelor politice. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Manifest pentru sănătatea pămîntului. 20,00 Teleenciclopedia. 20,35 Film artistic : Răpirea fecioarelor. O producție a studioului cinematografic București. 22,05 Telejurnal. Sport. 22,30 Nocturna Tv.

TELEVIZIUNE

● Vreți să fiți mereu bine dispuși? ● Vreți să scăpați de migrene, dureri de dinți și alte asemenea fleacuri supărătoare?

● Vreți să vi se pară blînde gerurile iernii și să nu vă toropească zăpușeala verii? ● Vreți să

memento

știți tot ce se poate ști și încă ceva pe deasupra?
Cumpărați și citiți

ALMANAHUL
„CONVORBIRI LITERARE" 1982

O carte pentru toate vîrstele, pentru toate gusturile și pentru toate anotimpurile. O carte a cărților, în care literatura, irremediabil bună, stă alături de informațiile cele mai utile, anecdotele alături de reconstituiri istorico-literare, sfaturile gospodărești și notele de călătorie în regiuni puțin umblate ale Terrei – alături de dezvăluiri senzaționale, corespondențe inedite și jurnalul modelor trecute. O carte în care se întîlnesc semnăturile celor mai mari scriitori de ieri și de azi. O carte ilustrată de marii plasticieni ai zilelor noastre.

Cereți la chioșcuri, pînă nu se epuizează

ALMANAHUL
„CONVORBIRI LITERARE" 1982

SYDNEY LUMET ȘI HOLLYWOOD-UL

Într-un recent interviu, celebrul regizor american emite cîteva păreri demne de reținut. În primul rînd, el face un elogiu al televiziunii, ea fiind „grozav de interesantă", iar Hollywood-ul pur și simplu nu-l interesează. „Mereu se vorbește – zice Lumet – că arta îi influențează pe oameni. În general vorbind, eu în așa ceva nu cred. Dimpotrivă, oamenii sînt aceia care influențează arta. Dar, televiziunea e cu totul altceva. Nu știu de ce – poate pentru că pătrunde în case, pentru că, fiind complet electronizată, are legătură directă, stabilește pe moment contactul cu oamenii. După ceea ce văd, televiziunea i-a schimbat foarte mult pe oameni. Nu cred că filmele fac așa ceva...

În secolul trecut, America avea ceea ce se cheamă „oraș care aparține companiei". De exemplu, în Pennsylvania, unde se aflau multe mine de cărbune; oamenii munceau acolo, compania era proprietarul căminelor lor, băcănia aparținea companiei, cînd își cumpărau hrana, muncitorii o cumpărau de la companie. Totul din viața lor aparținea companiei, încît orașul a și primit denumirea de „oraș care aparține companiei" (company town). Într-un anumit sens, și Hollywood-ul e un „oraș care aparține companiei". El are un singur țel, un singur interes, o singură temă de discuție: filmele!

Deși din Hollywood vin și creații excepționale, viața acolo e îngrozitoare... După cum știți, de-a lungul istoriei se cunosc nenumărate încercări de a se înființa colonii de artă: grupe de pictori, de poeți, compozitori care pleacă într-o mică localitate, ca să creeze în condiții ideale. Dar din așa ceva n-a ieșit nimic valoros. Căci nu e ceva real. Istoria artei e istoria marilor orașe... Cînd vorbim de artă vorbim de Veneția, Florența, Atena, Berlin, Londra, Paris, New York – vorbim de orașe. Și asta spune ceva – spune că arta trebuie să fie „neimportantă". Trebuie să fie un lucru mic în mijlocul a ceva mult mai mare. Ca floarea-n pom. Acesta nu e pomul, e numai floarea, așa că viața într-un loc unde e vorba doar de un singur lucru (deși filmele sînt treaba mea) mă îngrozește. De aceea nu lucrez la Hollywood.

Cea mai mare parte a creației noastre se desfășoară la New York. Artele plastice sînt uluitoare. În special plasticienii tineri. Apoi cele șapte grupe de balet, trei dintre cei mai mari coregrafi, iar Jerome Robins e cel mai mare. Toate marile orchestre trec prin New York baremi odată pe an. La Hollywood asta e imposibil. Are un mare și modern auditoriu, în care vin și teatrele, și baletul, și orchestrele, totul într-un singur loc, iar aceasta nu e un loc adevărat, „organic". Unul din motivele care mă face să cred că New York-ul este centrul nostru de creație este acela că, pentru el, ca oraș, arta „nu este importantă", importantă e doar floarea! Pentru Hollywood nu e importantă nici floarea! De aceea lucrez la New York sau în Europa...".

mapamond

sport

MIRCEA LUCESCU...

...ne-a zis-o pe șleau, în văzul Europei, că greu nu era să ajungem la Madrid, că toată taina zăcea în meciurile cu elvețienii, pe care, poeți cum sînt, i-am fi putut învinge și la București și la ei acasă; de ce, oare, n-am forțat măcar cele două meciuri cu Botteron, Barberis și Zappa, băieți buni și subțirei, de ce, oare, nu ne-am trezit măcar la cîntatul cocoșilor, adică la acel „x" cu Ungaria, și să-l fi lăsat în penzie pe Covaci, să-și scrie memoriile, iar Valentin Stănescu să se fi bucurat de o carte de muncă fără sancțiuni?! Iată, a fost nevoie de Mondialele din Australia ale juniorilor pentru a afla ce mare talent, joacă la Hunedoara și, mai rău, a fost nevoie de 1–2 cu Elveția pentru a ne lumina la adevărul că nu de fotbaliști valoroși ducem lipsă, pe cît de antrenori capabili să-i așeze în arenă, să-i strunească.

Acum, plîngem de necazul că învățăm din greșeli, că răsfoim conspectele lecțiilor mai vechi doar cînd sîntem repetenți, cînd pierdem trenul și ațipim prin gări.

Om serios, Mircea Lucescu; i-aș sugera, d-aci, să-i cheme la lot pe Orac și Cîmpeanu, dar nici de Dobrin să nu uite, măcar în ciuda răilor răposați.

La noi, „Poli" ne macină speranțele și, trist, se duce în prăpastia jocului fără spectatori; duminică, în meciul cu gazdele concediilor noastre văratice, numai Dumitru ținea la orgoliul fotbalistului, în vreme ce ortacii săi alunecau prin ierburi șifonate.

Despre Balaci, îl așez încă de-acum în fruntea celor mai buni pe '81 – ceea ce vrea să însemne că s-a desprins de rest ca uleiul de apă.

Teodor BULZA

PRIN CHINA POPULARĂ (I)

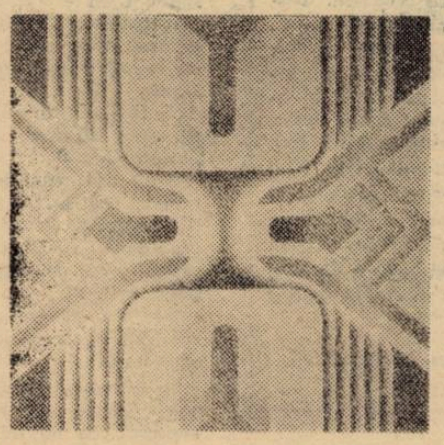

MOLNÁR ZOLTAN: „Potențe simetrice 27"

Cînd am decolat de pe Otopeni spre China, mi-a revenit în memorie o reflecție nu știu unde auzită și anume: **„Ca să înțelegi China, trebuie să fii chinez".** Una din amabilele ștevardeze de pe IL-62, aparținînd companiei TAROM, mi-a oferit o „Route map" pliată, astfel ca să pot urmări ușor legăturile asigurate de aviația noastră civilă cu lumea mare. Am calculat cu ajutorul scării hărții distanța București – Beijing; pe ruta indicată; îmi ieșeau aproape 14.000 km. Departe, îmi zic. Cînd ajungem – o întreb pe aceeași slujitoare a Taromului? După ora noastră, mîine în jurul lui unsprezece, iar după a lor, cam trei, trei și jumătate. Mult – zic eu. Nu-i aproape, îmi răspunde interlocutoarea. Era ora 21–21,30. Abia plecasem. Eram deasupra Mării Negre, poate aproape de Istanbul.

*

După ce am servit cina, luminile din cabina avionului s-au stins. Era un îndemn la somn-ușor. Am încercat să ațipesc. Zadarnic. Unul din tovarășii din delegația noastră, pe care îl cunoscusem cu cîteva ore înainte de plecare, mă întrebă: Un coniac mic? Cu plăcere, răspund. Și așa nu dormim – zise el, în timp ce-mi întindea paharul cu un Murfatlar curat. Nu mai e mult pînă la Caraci, escala noastră, zise el. Nu știu, nu am mai fost în China, răspund. Eu am mai fost o dată – reia tovarășul meu din Ialomița. Ei, atunci nu ai luat piatră, zic eu în glumă. Nu, îmi răspunde zîmbind, dar prima dată a fost cam mare, așa cum se vede și a dumitale. Pînă mîine nu-i mult, o suport, îi replic înghițind ultima picătură. Cum e China – îl întreb, după cîteva clipe de tăcere. E o lume aparte de a noastră, e o altă lume – zice el. Degeaba îți spun, dacă nu o vezi, nu-ți poți face decît idei vagi. Răbdare, mîine o vei vedea...

*

Coniacul m-a ajutat să adorm. Nu știu cît. M-am trezit cu o lună mare, roșie, exact în fața hubloului. Jos se vedeau lumini izolate pe un fond întunecos. La un moment dat, am confundat lumina de poziții, de la vîrful aripei navei, cu cele ce se vedeau jos. Se părea că sîntem deasupra unei mări. Într-adevăr. Eram deasupra Mării Arabiei, nu departe de Caraci. Somnul m-a părăsit. Ceasul arăta ora unu, ora noastră. Zburam de aproape 5 ore. Niciodată nu zburasem atît de mult fără escală. Priveam cerul și marea. Nu se deosebeau. Stelele și luminile de pe mare se armonizau. Doar luna făcea notă aparte. Ea nu se confunda cu nimic. Domina totul. Nava plutea în văzduh, imperturbabilă. Era liniște peste tot, doar cele patru turbine dădeau semne că viața pulsează. M-am deplasat în spatele navei. Mi-am fixat ochii pe gurile imense ale generatoarelor de energie. Optimismul mă domina absolut, înfrîngînd orice sentiment de nesiguranță. Am încercat să ațipesc. Zadarnic. Peste puțin timp au fost aprinse luminile în cabină. Era un semn că se apropie aterizarea. Vocea stevardezei ne anunță că peste 15 minute vom ateriza pe aeroportul Caraci, capitala Pakistanului. La sol, 23 grade. Escala va dura aproximativ 45 de minute. Era ora două fără cincisprezece minute. Uriașa pasăre ne așează ușor pe pistă. A rulat lin spre aerogară. Privesc prin hublou. Văd nave mari și mici, cele mai multe cu însemnele țării gazde, „PIA". Erau vopsite în verde-alb. Se deschid ușile navei. În interior, pătrunde un val de aer cald, puțin umed. Afară se vedeau oameni în cămăși cu mîneci scurte. Aici e vară, îmi zic. Mă apropii de ușă. Într-adevăr – vară, cald, – cald și noaptea, dar ziua! Eram îmbrăcat ca de toamnă. Îmi scot haina și o iau pe umeri. Cobor scara și primesc talonul de tranzit. Caldarîmul pistei era cald. Era mai cald în autobuzul care ne ducea în clădirea aeroportului. Aerul condiționat din sala de așteptare ne înviorează. Oameni îmbrăcați în veșminte naționale; cămăși lungi și pantaloni semănînd a izmene largi, dădeau o notă specifică zonei. Privesc curios la îmbrăcăminte. Privesc curios la oameni. Ei erau parcă mai puțin curioși. Erau obișnuiți cu europenii, poate de pe timpul dominației coloniale. Ne apropiem de vitrinele magazinelor cu artizanat. Vînzători amabili ne invită să intrăm. Privim cu interes mărfurile, cele mai multe obiecte de artă. Un pachistanez tînăr, jovial, mă întreabă: rumeno, rumeno? Rumeno, răspund fisticit.

La 2,45 ne reluăm zborul. Aceeași voce feminină ne informează prin stația navei noua rută pe care o vom survola –. Privesc harta. Renunț să mai conversez cu cineva. Mă așez în același loc din spatele navei. Nu mai vedeam luna. Rămăsese undeva în spatele nostru. Adorm. Nu a trecut o oră. De după orizont apar uriașe raze de lumină roșu-portocaliu. Discul soarelui ne hipnotizează. Se face ziuă. O dimineață unică. Un inedit inimaginabil. Pe fondul fascinant se conturează masivii muntoși. În dreapta noastră era o parte din masivul Himalaia. Am desfăcut aparatul de fotografiat. Mă încerca emoția că nu va rămîne nimic pe peliculă. Au rămas totuși și pe peliculă imagini unice. Peste trei ore și jumătate, am survolat munții și deșertul, traversînd Pakistanul și India apoi partea nord-vestică a Chinei. Abia atunci mi-am dat seama ce înseamnă peste nouă milioane kmp teritoriul Chinei și mai ales vitregia naturii de a oferi acestui popor munți și deșerturi aride, lipsite de vegetație și deci improprii vieții. Trebuie să fii un popor tenace, pînă la eroism, ca să trăiești în aceste condiții – mi-am zis nu o dată privind oceanul de piscuri și văi aride, semne de viață au apărut tîrziu. Spre 9 dimineața, după aproape patru ore de zbor. Apoi s-au înmulțit. Intrînd în zona centrală și răsăriteană a Chinei mi se imprimă tot mai mult pe retină imaginea unui popor ce stoarce de la natură totul. Am aterizat la Beijing, dominat de dorința de a vedea cu ochii o civilizație străveche și mereu proaspătă. Era 15,30, ora capitalei-chineze.

Mihai FĂTU

GABRIEL GARCIA MARQUEZ

roman în foileton

CRONICA UNEI MORȚI ANUNȚATE

În ziua cînd aveau să-l omoare, văzîndu-l îmbrăcat în alb, mama sa a crezut că încurcase zilele. „I-am adus aminte că era luni", mi-a spus. Dar el îi explicase că se îmbrăcase ca de duminică, pentru că s-ar fi putut să aibă prilejul să sărute inelul episcopului. Ea nu s-a dovedit deloc interesată de așa ceva.

– Nici măcar n-are să se dea jos de pe vapor – i-a spus. O să facă semnul de binecuvîntare, din obișnuință, ca întotdeauna, și-o să plece pe unde a venit. Urăște locurile acestea.

Santiago Nasar știa că avea dreptate, dar fastul bisericesc îi provoca o fascinație irezistibilă. „E ca la film", mi-a spus odată. Pe mama sa însă, singurul lucru care o interesa în legătură cu sosirea episcopului era ca fiul ei să nu răcească din pricina ploii, căci îl auzise strănutînd în timp ce dormea. L-a sfătuit să-și ia umbrela, dar el i-a făcut un semn de despărțire cu mîna și a ieșit din casă. A fost ultima dată cînd l-a văzut.

Victoria Guzman, bucătăreasa, era sigură că nu plouase în ziua aceea, nici în toată luna februarie. „Dimpotrivă", mi-a spus cînd m-am dus s-o văd, cu puțin înaintea morții. „Soarele începea să încălzească mai de vreme decît în august". Tocmai se apucase să curețe trei iepuri pentru masa de prînz, înconjurată de pînda cîinilor, cînd Santiago Nasar a intrat în bucătărie. „Întotdeauna se trezea prost dispus", își amintea fără nici o plăcere Victoria Guzmán. Divina Flor, fiica ei, cea care abia începea să-nflorească, i-o servit lui Santiago Nasar o ceașcă de cafea neagră cu cîteva picături de rachiu de trestie, ca în toate zilele de luni, pentru a-l ajuta să-și alunge mahmureala din noaptea trecută. Foarte mare, plină cu jocul flăcărilor și cu găinile care mai dormeau sus, pe niște prăjini, bucătăria era totuși liniștită. Santiago Nasar a mai luat o aspirină și s-a așezat să-și soarbă cafeaua cu înghițituri încete, gîndindu-se la ale lui, fără să-și ia ochii de pe cele două femei care spîntecau iepurii lîngă plita mașinii de gătit. În ciuda anilor, Victoria Guzmán arăta foarte bine. Fetița, încă neîmblînzită, părea sufocată de năvala propriilor glande. În clipa cînd aceasta s-a apropiat să ia ceașca de cafea, Santiago Nasar a înfășcat-o de încheietura mîinii, ca pe o păpușă.

– Ți-a sosit vremea să fii culeasă, i-a spus.

Victoria Guzmán i-a arătat cuțitul plin de sînge.

– Las-o în pace albule, i-a poruncit ea, pe un ton foarte serios. Din apa asta n-o să bei cît timp o să trăiesc eu.

Fusese sedusă de Ibrahim Nasar pe cînd era încă o copilă. O iubise în taină, ani în șir, în grajdurile fermei și o adusese în casă ca servitoare în clipa cînd se săturase de ea. Divina Flor fusese făcută mai tîrziu, cu un alt bărbat, și se vedea ajunsă în patul lui Santiago Nasar, tot pe furiș, și numai gîndul acesta îi dădea o neliniște prematură. „Nu s-a mai născut un alt bărbat ca acesta", mi-a spus Divina Flor, grasă și veștedă, înconjurată de copii din alte iubiri. „Era leit lui taică-său", i-a replicat Victoria Guzmán. „Un rahat". Dar n-a reușit să-și ascundă un tremur ca de teamă, amintindu-și de groaza lui Santiago Nasar în clipa cînd smulsese mațele unui iepure și le aruncase la cîini, încă aburinde.

– Nu fi sălbatică – i-a spus el. Închipuiește-ți că ar fi o ființă omenească.

Victoriei Guzmán i-au trebuit 20 de ani pentru a ajunge să-și dea seama că un om obișnuit să ucidă animale fără de apărare ar fi putut să se lase încercat de o astfel de groază. „Doamne Sfinte – a exclamat ea – se prea poate ca toată întîmplarea aceea să fi fost o prevestire!". Și totuși, strînsese în ea atîta otravă pînă în dimineața crimei, încît a continuat să întărîte cîinii cu mațele celorlalți iepuri numai pentru a-i strica lui Santiago Nasar pofta de masă. Și în clipele acelea întreaga așezare s-a trezit sub urletul înfricoșător al sirenei vaporului cu aburi în care sosea episcopul.

Casa era un depozit vechi cu un singur etaj, cu pereți din grinzi de lemn cioplite foarte puțin și cu acoperiș de tablă în două ape, pe care se așezau hultanii atrași de mirosurile portului. Fusese construită pe vremea cînd fluviul era atît de primitor încît înaintau pe el cîrdurile de corăbii și chiar și vapoare mai mari, care veneau din largurile mării și se aventurau pînă aici, traversînd mlaștinile golfului. La sfîrșitul războaielor civile, cînd a sosit Ibrahim Nasar și ultimii arabi, corăbiile rămîneau pe mare nemaiajungînd pînă aici pentru că riul își schimbase cursul, împuținîndu-și apele, iar depozitul fusese părăsit. Ibrahim Nasar l-a cumpărat pe te miri ce, cu gîndul să-l transforme în prăvălie cu articole de import, prăvălie pe care n-avea s-o deschidă niciodată. Abia cînd s-a căsătorit, clădirea a devenit casă de locuit. La parter a aranjat o sală mare bună la toate, adăugînd lîngă peretele din fund un grajd pentru patru cai, camerele de serviciu și o bucătărie de vară, cu ferestre mari care dădeau spre port, de unde venea la orice oră duhoarea apelor. Singurul lucru pe care l-a lăsat neatins din solo de jos a fost scara în spirală salvată de la cine mai știe ce naufragiu. La etaj, unde mai înainte funcționaseră birourile pentru vamă, a construit două dormitoare spațioase, cinci camere mici pentru mulți copii pe care dorea să-i aibă și un balcon de lemn ce dădea peste migdali din piață, unde avea să se așeze Plácida Linero în după-amiezile de martie pentru a-și înșela singurătatea. Intrarea principală a rămas aceeași, fațada edificiului primind în plus două ferestre mari, dintr-o singură foaie, cu cercevele lucrate la strung, ca niște dantele. Și s-a păstrat și ușa din dos, puțin mai înaltă pentru a se putea intra călare, rămînînd a fi folosită și o parte din dig. Aceasta avea să fie, de fapt, intrarea cea mai des folosită, nu numai pentru că ducea direct spre grajduri și bucătărie, ci și pentru că pe aici se ajungea în strada noului port, fără a mai trece prin piață. În afara zilelor de sărbătoare, ușa din față rămînea închisă și asigurată în plus cu un drug de fier. Cu toate acestea, aici, și nu la ușa din spate, aveau să-l aștepte pe Santiago Nasar cei care urmau să-l omoare; iar el a ieșit pe aici pentru ca să-l întîmpine pe episcop, chiar dacă a trebuit să dea ocol întregii clădiri pentru a ajunge în port.

Nimeni nu a putut să înțeleagă acest lung lanț de coincidențe funeste. Judecătorul de instrucție, sosit de la Riohacha, pare să-și fi dat seama de înlănțuirea lor, dar n-a avut curajul să le ia în considerație, deși încercarea de a le da o explicație logică era evidentă în însemnările sale. Astfel că ușa principală a rămas menționată de mai multe ori ca într-un foileton: **Ușa fatală.** În fapt, singura explicație valabilă, părea cea a Plácidei Linero, care a răspuns întrebării judecătorului cu judecata ei de mamă: „Cînd se îmbrăca în haine de sărbătoare, copilul meu nu ieșea niciodată pe ușa din dos". Un adevăr atît de simplu, încît judecătorul l-a consemnat într-o notă marginală, fără a-l reține în rechizitoriu.

La rîndul ei, Victoria Guzmán a răspuns pe un ton foarte categoric că nici ea, nici fata ei, n-au știut că pe Santiago Nasar îl așteptau să-l omoare. Mai tîrziu, însă, o dată cu trecerea anilor, a recunoscut că, de fapt, în clipa cînd acesta a intrat în bucătărie ca să-și bea cafeaua, o aflaseră. Le spusese o femeie care trecuse pe la ele, după orele cinci, cerîndu-le să-și facă pomană cu olecuță de lapte și, pe deasupra, le mai spusese și motivul și locul unde îl așteptau. „Nu l-am prevenit pentru că m-am gîndit că era o glumă de bețivani", mi-a spus Victoria Guzmán. Divina Flor, însă, cînd am vizitat-o mult mai tîrziu, după moartea mamei sale, mi-a mărturisit că nu-l prevenise pe Santiago Nasar pentru că în sufletul ei dorea să fie omorît. Și nici ea nu i-a spus nimic pentru că pe atunci nu era decît un copil înfricoșat, incapabilă să ia singură o hotărîre, mai ales că s-a îngrozit și mai tare cînd acesta îi apucase încheietura mîinii și i-a simțit palma rece și tare, ca de mort.

Traducere de Darie NOVĂCEANU

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel.: 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index: 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

BIBLIOTECA „ASTRA"

Lipsă pag. 3, 4, 9, 10

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 47 (717) 27 NOIEMBRIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 12 pag. 1 leu

PACEA

Izvorît din umanismul profund care definește întreaga politică internă și externă a partidului și statului nostru, din analiza lucidă și realistă a situației internaționale, deosebit de complexă și contradictorie, **Apelul pentru dezarmare și pace** constituie o nestrămutată expresie a voinței poporului român de a trăi în deplină înțelegere cu toate națiunile lumii. Vibranta chemare la lupta pentru dezarmare și pace, dezvoltă, în noile condiții, proprii României socialiste, tradițiile seculare ale poporului nostru de a trăi în liniște și pace, dezvoltă eroicele tradiții ale mișcării antifasciste și antirăzboinice, conduse de Partidul Comunist Român. O milenară și zbuciumată istorie, înnobilată de jertfirea atîtor generații pentru depășirea **„vitregiei vremurilor"** a imprimat în conștiința românilor o permanentă năzuință de a zădărnici războaiele cotropitoare. Una din ideile centrale cuprinse în lucrarea „Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie" constă în preocuparea voievodului pentru a feri țara de conflicte militare, în dorința sa de a evita războiul ca mijloc de rezolvare a problemelor controversate și divergente. Domn înțelept, iubitor de țară și neam, Neagoe Basarab lăsa urmașilor un statornic îndemn: **„Iar să nu iubiți răzmiriile și războaiele, nici să vă ducă mintea să vă bateți cu dinșii. Măcar de v-ar îndemna cineva și din prietenii voștri spre vrajbă, voi să nu-i ascultați".**

Idealul păcii, al colaborării între state îl întîlnim mereu prezent în acțiunile politico-diplomatice ale domnitorilor români și, mai ales, înscris în tratatele dintre țările române, chezășie a dezvoltării lor unitare și autonome. Ne-o mărturisește convingător Dimitrie Cantemir în Descrierea Moldaviei: **„Domnitorii mai cuminți, orideciteori puteau răscumpăra cu bani vreo asuprire, preferau, pe bună dreptate... să facă pagubă pungii, decît țării și supușilor lui".** Această multiseculară revărsare de energie a poporului român pentru conviețuire pașnică și cooperare între statele lumii a generat prețioase învățăminte, valorificate multiplu în anii dintre cele două războaie mondiale și, cu deosebire, în contemporaneitatea noastră socialistă.

România, ca membru fondator a Societății Națiunilor, și-a adus o contribuție efectivă la apărarea păcii, la incriminarea războiului. Numeroasele ei propuneri în această privință au intrat în patrimoniul dreptului internațional, avînd o valabilitate indiscutabilă. România a fost prima țară din lume ce a inclus în legislația sa incriminarea războiului de agresiune. De asemenea, mișcarea muncitorească din țara noastră, Partidul Comunist Român au organizat numeroase acțiuni antirăzboinice, manifestîndu-se ca un factor activ în menținerea păcii și înțelegerii între popoare.

Succintele fapte relatate atestă cu prisosință adevărul că pacea și înțelegerea între popoare a constituit întotdeauna parte inseparabilă din modul de viață, din modul de a gîndi al românului. Iată de ce noua inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, **Apelul pentru pace și dezarmare** a găsit un unanim sprijin în conștiința poporului român. **„România se pronunță cu toată hotărîrea** – spunea recent tovarășul Nicolae Ceaușescu – **pentru oprirea oricăror acțiuni militare, pentru trecerea la soluționarea tuturor conflictelor, a tuturor problemelor litigioase dintre state, numai și numai prin tratative pașnice".** Poporul român este conștient că înfăptuirea măreților săi năzuinți de progres, ca și realizarea aspirațiilor tuturor popoarelor spre bunăstare, sînt condiționate vital de înlăturarea pericolului războiului, de instaurarea unei păci trainice pe planeta noastră.

Ioan MUNTEANU

PĂMÎNT NATAL

Cînd tinerii noștri mureau,
luptînd în țările străine,
în cimitirul strămoșesc,
țărîna se golea de sine
și se făcea, ca-ntr-o dulbină,
vîrtej, rotindu-se-un mormînt
larg, nevăzut, cum e credința
însămînțată-n legămînt.

Dacă-nalți țara, ca pe-un ou,
în cumpăna razei de soare,
lîngă întins răsad de rod
vezi umbre multe, în viltoare,
care n-au liniște, dorind
ca-nstrăinate oseminte
să se întoarcă-n matca lor,
veșnicind tihna în părinte.

Aurel TURCUȘ

OCTAVIAN MAXIM: „Tinerețe"

MĂRTURIE A UNUI DRUM GLORIOS

Între exponatele intrate în ultimul timp în patrimoniul secției de istorie din cadrul Muzeului Banatului din Timișoara se numără și unul din drapelele primului detașament de voluntari ardeleni, bănățeni și bucovineni din armata română în anii primului război mondial.

Este cunoscut faptul că în pofida tuturor măsurilor represive luate de autoritățile monarhiei austro-ungare încă din primele zile după declanșarea operațiilor militare ale primei mari conflagrații mondiale un mare număr de tineri din Ardeal, Banat și Bucovina, convinși că erau forțați să se jertfească pentru o cauză străină, s-au refugiat la frații de peste Carpați.

Potrivit unor mărturii ale timpului, pînă la mijlocul lunii august a anului 1916, peste 20.000 de tineri care reușiseră să treacă munții, se aflau înrolați în diferite unități ale armatei române. Lor li s-au alăturat, în cursul lunilor următoare, alte mii de voluntari din rîndurile celor care ajunseseră prizonieri în țările care făceau parte din aliații României.

În vara anului 1916 numai în lagărele de pe cuprinsul Rusiei se aflau circa 120.000 de prizonieri români. Din partea lor au fost expediate mii de scrisori și memorii pe adresa guvernului român, a celui rus, ambasadei României din Petrograd, consulatelor din Moscova și Odesa, prin care își manifestau dorința de a fi eliberați și încadrați „de bună voie" în armata română, pentru a participa la luptele de eliberare a Transilvaniei de sub dominația monarhiei dualiste și unirea acestui străvechi teritoriu românesc cu România.

La aceste numeroase insistențe și, mai tîrziu, la intervențiile întreprinse de către guvernul român, oficialitățile ruse și-au dat consimțămîntul pentru organizarea la Darnița, o mică localitate în apropierea orașului Kiev, a unui corp de voluntari. În cîteva luni aici s-au adunat peste 1.000 de voluntari.

La începutul lunii iunie 1917, primul detașament de voluntari era gata de plecare spre țară. El se compunea din 116 ofițeri și 1.250 subofițeri și soldați. Înainte de plecare, voluntarii au hotărît confecționarea mai multor drapele naționale. Una dintre companii, compusă aproape numai din bănățeni, și-a pregătit un drapel tricolor. Purtătorul său a fost de la început sergentul voluntar Dimitrie Lăzărel, originar din comuna Belinț, județul Timiș.

În după-masa zilei de 7 iunie 1917, voluntarii au sosit la Iași. Pe peronul gării din frumosul oraș moldovean s-a desfășurat, cu acest prilej, un mare miting patriotic. Entuziasmul celor prezenți a atins punctul culminant în momentul în care voluntarii au coborît din tren cu cele 7 drapele filfiind în bătaia vîntului. Printre ele se număra și cel purtat de sergentul voluntar bănățean. Compania I a primului detașament de voluntari a fost integrată în Regimentul 26 Rovine, participînd la luptele de la Mărășești, Muncelu și Panciu.

La sfîrșitul anului 1918, drapelul tricolor a fost martorul grandioasei manifestații care a avut loc în capitală, cu ocazia sosirii delegaților transilvăneni, care au prezentat guvernului român hotărîrile istorice ale Marii Adunări Naționale de la 1 Decembrie 1918, care, prin glasul celor peste 100.000 de reprezentanți, hotărîse pe Cîmpul lui Horea, din Alba Iulia, unirea pentru totdeauna a Transilvaniei cu România.

După demobilizare, purtătorul său, care îl îndrăgise foarte mult, l-a adus acasă. Aici a fost păstrat 58 de ani pînă în ziua de 25 noiembrie 1977, cînd a fost transferat în patrimoniul muzeului din Timișoara.

Vasile DUDAS

„Sănătatea vine dinăuntrul nostru"

Un dialog cu dr. MIHAI DĂNILĂ despre tratamentul cancerului

Despre activitatea de pionierat a medicului **MIHAI DĂNILĂ** de la **Policlinica Universitară Titan, București,** în cercetarea cauzelor cancerului cît și despre surprinzătoarele succese pe care le-a repurtat împotriva acestui flagel care atinge nefericita proporție de una din patru persoane, am avut ocazia să citesc în presa noastră mai multe articole, întrebîndu-mă de fiecare dată de ce, o atît de importantă descoperire rămînea cunoscută în limitele unei „curiozități", căreia i se răspundea prin nedumerire sau neîncredere. În articolele acelea erau aduse ca argumente brevetele medicamentelor realizate de Dr. Mihai Dănilă (C 17, U.E.08 și V) în 1968 și 1971 cunoscute sub titlul **„Medicament împotriva maladiei neoplazice și împotriva miasteniei gravis",** ca priorități mondiale sau cele primite în cadrul Salonului național de invenții din 1978 cum și numărul mare de cazuri salvate la limita existenței.

Nu de mult am văzut un film al regizoarei Liliana Petringenaru dedicat Dr. Mihai Dănilă, un film argument, un film impresionant prin convingătoarele declarații a zeci de oameni, astăzi ducîndu-și viața printre noi, oameni care, în urmă cu 10–15 ani, aveau înscrisă pe fișa medicală a vreunuia din spitalele oncologice din țară mențiunea sinistră **„în afara tuturor resurselor terapeutice".** Un film despre disperare și sublim, despre inefabilitatea morții și supraviețuire, despre simplitatea gestului suprem al salvării. Am dorit să-l cunosc personal pe acest, înainte de toate, mare om, să vorbesc cu el și nu neapărat să-i iau un interviu. În fața unor adevăruri care se spun de la sine, neastîmpărul re-

Paul Eugen BANCIU

(Continuare în pag. 9)

cronica literară

Richard Wagner

hotel california
POEZII – PARTEA A DOUA

Ed. Kriterion, 1981

Aflat la cea de-a cincea apariție editorială (al patrulea volum de lirică), Richard Wagner oferă cititorilor de limbă germană iubitori de poezie o nouă pagină de autobiografie a trăirilor sale lirice și protestatare. Ajuns la pragul obsedantei treceri în deceniul al patrulea al vieții, și făcînd referiri la aceasta în însăși dezvăluirea pe care o comite (**in den sechziger jahren als wir noch oberschüler baren, în anii șaizeci pe cînd eram liceeni,** p. 57), el nu pierde nimic din acea prospețime și autenticitate a adolescenței continuate peste prag de timp.

Poetul posedă două arme, minuite cu aceeași dexteritate, complementare, convergînd spre un același sens final(izat). Am numit astfel o abilitate de prestidigitator la nivel semantic – deslușirea unei limbi vii, bogate, de om citit, nu doar în ale clasicilor –, și o francheță ce se nutrește din refuzul șabloanelor, al conformismului.

Volumul **hotel california 2** sugerează încă din titlu continuitatea; această parte a doua, subintitulată **als schliefe der planet (ca și cînd planeta ar dormi)** reprezintă o nouă cuprindere în volum a unor preocupări experimentate deja și neîncheiate încă. În același sens se înscrie frapanta absență a oricărui semn de punctuație, care nu-l mai ghidează pe cititor în fluxul nestăvilit de idei-imagini-amintiri-vise, la fel cum nici o majusculă nu permite discernerea – specifică limbii germane – între cuvinte și cuvintele; sîntem invitați la un zbor planat prin timp și spațiu. Provocările, lipsite de ostentația falselor declamări, cîștigă prin ancorare în cotidian: **zwei junge leute schleppen einen elektroherd** (doi tineri cară un cuptor electric), p. 8.

Contribuie substanțial la această impresie de nestăvilire dispunerea originală a versurilor în pagină (fapt care ne împiedică a-l cita pe autor cu fidelitate, lăsîndu-ne să sperăm în apariția unei tălmăciri). Fluiditatea, ritmicizată prin spațieri aproape metrice, presupune un cititor dispus să-l însoțească pe poet în sfera grotesc îngroșată a acumulării sentimentale. **ich bin die verlängerung / meiner gefühle** (sînt prelungirea propriilor mele simțiri), p. 19, ni se spune, cu titlu de invitație.

Poetul se transformă pe alocuri în exeget subiectiv al propriului material liric (v. notele, marginală și de subsol, ale poemului intitulat **fussgängerzone – trecere de pieton,** p. 66), note care mărturisesc o filiație poetică, dealtfel evidentă (Brinkmann și Dieter Wellershof), la fel cum evidentă este filiația din Enzensberger, aceasta din urmă nemărturisită.

Nu lipsesc din volum nici așa-zisele crezuri poetice, **nachricht aus dem mietshaus** (știri din blocul de locuințe), p. 12, sau **brief an einen unte runs lebenden dichter** (scrisoare deschisă unui poet contemporan), p. 10, finalul acestuia din urmă bucurîndu-se de sonorități programatice: so/geht/das/nicht/mehr (așa/nu/se/mai/poate). Și doar teama de ridicol, resimțită pe întreg parcursul lecturii, impune ca necesar semitonul ironic al acestor declarații de principii, deoarece întreg volumul demonstrează ce se mai poate și, mai ales, cum se mai poate în ale poeziei.

Tot ca mărturie a continuității unei vîrste – propria-i adolescență – și a socotelilor încă neîncheiate cu obsesiile anterioare, ni se prezintă volumul lui Richard Wagner, **Anna und die Uhren, Ein Lesebuch für kleine Leute** (Ana și ceasurile, Carte de citire pentru cei mici), Ed. Ion Creangă, 1981, apărut în librării recent, la scurt timp după **hotel california 2.** Poemul **kindskopf** (minte de copil), inclus în volumul de versuri la p. 23, pare a prefața așazisa carte pentru copii, la fel cum despre ceasuri a mai vorbit Richard Wagner în volumul apărut în 1977, **Die Invasion der Uhren** (Invazia ceasurilor), **Anna und die Uhren** se adresează, așa cum ne propuneau cu cîtva timp în urmă Nichita Stănescu și Gheorghe Tomozei, în a lor **Carte de citire, carte de iubire,** copiilor între șapte și șaptezeci de ani.

Monica ALDEA

Vasile Dan

Arbore genealogic
Ed. Eminescu, 1981

Reflexive și elegiace, tandre și ironice, grațioase, delicat senzuale, țesute într-o canava fastuoasă de metafore cu o tehnică proprie liricii barochizante, – după cum și contemplative, elaborate, extrase unui context livresc, ce poate fi al textelor sapiențiale orientale, poemele din volumul recent apărut al lui Vasile Dan – **Arbore genealogic,** Editura Eminescu – se situează programatic sub semnul Evenimentului: cosmic, însă, iar nu aparținînd ordinii existenței cotidiene, investind autoscopia ori reminiscența memorială cu un halou greu definibil de spiritualitate. În mod esențial poezia lui Vasile Dan celebrează: exaltă categorialul, esențele, evocînd fenomenalul, convoacă materia cea mai banală a spectacolului diurn pentru a-i asocia cele inefabile. O profuziune de lumină celestă, iscată din intermundii scaldă peisaje campestre și citadine, o nu știu ce fel de aspirație latentă a sufletului transformă poemele într-o continuă perindare de ființe și lucruri gracile, translucide, eterate: „Abia răsărise Soarele. Eram în a XII-a zi în noua / Constelație / a Peștilor. Blînde stăteau animalele într-o aură / pe care nările lor o expirau. Așteptam, pentru o clipă, / încremeniți evenimentul: explozia cosmică, dezghiocul / în munte al Fragedei, imparei – / demult presimțita – **Galanthus nivalis.** / / (Inima mea – odată ce ai început, / împărătească fără de nume, / să o asculți, numărîndu-i bătăile.) **(In noua Constelație).**

Sentimentale, într-un mod general, mai mult în sensul participării la un climat sentimental, de tandrețe și exultanțe în fața manifestărilor inocent-infantile, efuzive ca trăire lirică a momentelor faste ale devenirii cosmice, poemele lui Vasile Dan sînt – dat structural, pare-se, lirismului său – o dată în plus peanuri, imnuri, laude ale „realelor". Există mai peste tot în versurile volumului **Arbore genealogic** o aspirație altieră, de spiritualizare a universului sensibil, – sînt căutate imaginile unei lumi puse sub semnul ecloziunii aurorale, „organizate" viziuni feerice ale universurilor germinale, primar-stihinice. Nu străine întotdeauna de fervoarea metaforică a liricii lui Blaga, poemele lui Vasile Dan invocă germinația, polenul, bobul, semințele, lanul de grîu etc. Nu mai puțin epifanii cosmice, cîteva mari simboluri existențiale: „Dimineața tocmai în momentul răsăritului, / tocmai în momentul în care astrul ieșea din pămînt / să dea un alt contur pupilei mele / și coaja care strălucește apei neîncepute ce o beau / (eram în Gemeni, iar în noapte goi intrasem / ca sarea în ocean, ca flora, fauna marină). / / Dimineața însoțind o boare divină de vînt / deasupra cartierului înverzit, încă buimac / (funcționari în somn oficiau / contracte-căsnicii imuabile!). / / Dimineața ca o elice răcoroasă sufletul tău în trup, / ca o elice în mișcare de revoluție peste el / Vîntul, / cu o cămașă de frig biciuindu-mi simțurile, / căzut în Labirintul unui monovocalic cuvînt, / / Dimineața într-un ou Cerul / iar vremea o pasăre cîntătoare / pe care, din cînd în cînd, o asculți" **(Pánta rhei).**

Puțin schimbat de la un volum la altul, Vasile Dan răsfață un lirism muzical, un limbaj deopotrivă conceptualizant și plastic, dus uneori în prodigii metaforice barochiste. Ceea ce aduce mai pregnant subliniat poezia recentului volum mi se pare a fi irorismul, un ton sarcastic, de tranșantă (contrariată, desigur) amendare a iluziei, a utopiei livrești. Semn, poate, al ralierii la practicile poetice ale momentului literar, în mod cert însă benefică schimbare de registru, distanțare lucidă de un orizont existențial strict lilial, ca și de datele unui alexandrinism, altminteri, intrinsec unei poezii ce are drept normă comună de existență plăcerea exersării cuvîntului rar, rafinamentul în a crea cadre fastuoase, uneori prețiozitatea imaginii: „Era o seară care încet devenea noaptea Lecturii: la ferestre se aprindeau lumini / parcă ale metalului galben, / parcă ale Aurului. / / Trage jaluzelele, închide pleoapele, planeții / orbitele-și urmează / de milioane și milioane de ani. / Reprezentare în spațiu a Eternității să fii / redus la densitatea maximă / a unui punct iradiant. Caută-l, caută-l pînă-l găsești. / El există în dunele de nisip, / în noaptea cosmică / care se lasă. / / Precum cîrtița în tunelurile ei folosofice / caută" **(Baobab).**

Estetizînd, cu reușite remarcabile în timp, un naturism exultant, Vasile Dan pare să-și fi descoperit tot mai clar aptitudinea pentru un lirism simbolic, de intelectualistă obediență a componentelor.

Lucian ALEXIU

● **España între adio și olé.** Ca o addendă promptă la Legea universală a compensației, după doar cîteva ore de la pierderea iremediabilă a șanselor de calificare a naționalei noastre de fotbal în Cupa mondială '82, din țara lui Don Quijote, revista **Tribuna** publică o frumoasă **Scrisoare spaniolă** a lui Adrian Marino. „Mă aflu a doua oară la Madrid", se confesează hermeneutul, în timp ce noi ne gîndim cu durere că fotbaliștii noștri nu vor fi acolo nici măcar o dată. Probabil pentru a da o nouă și elocventă interpretare zicalei „Cine n-are carte, n-are parte"... ● **Datori cu un zîmbet.** Sînt datoare (și ușor restanțieră) revistei **Familia** din Oradea cu fierbinți felicitări pentru calitatea deosebită a numărului ei 10 din acest an. Remarc îndeosebi paginile dedicate **Centenarului Lovinescu,** semnate de Al. Cistelecan, Ion Simuț, Radu Enescu și Mircea Constantin. Iată cum debutează articolul celui dintîi: „O himeră bîntuie conștiința critică a actualității: este himera lui Eugen Lovinescu ținînd deschis decalogul criticii. Contestat cu febrilitate, în toate tonalitățile și pe toate vocile, de la recunoașterea isteață a unor aspece, în fond, minore, menite doar să dea o pojghiță de obiectivitate detractării pătimașe, pînă la insulta directă și caldă, fără timp pentru elaborări stilistice, negat cam de toți contemporanii, cînd în cor, cînd prin soliști de virtuozitate, i-a fost dat, totuși, acestui temperament de poet moldav să se desprindă din epoca lui ca o întrupare a spiritului critic însuși...". ● **În același context** al jubileului lovinescian se remarcă și articolul lui Mircea Martin din **România literară** nr. 47, cu sugestivul titlu **Dicțiunea ideilor.** ● **O revenire.** Cu nedisimulată satisfacție luăm act de creșterea formei sportive a criticului Nicolae Manolescu (intrat, în ultima vreme, în conul de umbră al inseși generației – „de luni" – pe care o patronează) Se pare că „reintoarcerea la clasici" (oricînd binevenită) (vezi **România literară** din 19 nov. 1981) i-a readus redutabilului critic poșta de analiză de-anțărț, spre bucuria noastră a tuturor. ● Aflăm cu nemăsurat interes că, în fine, s-a deschis primul cenaclu al scriitorilor profesioniști din țară. Importantul eveniment a avut loc cu ocazia celei de-a 12-a ediții a „Salonului Alexandru Vlahuță-Dragosloveni" de la Focșani. ● **La cîți ani se naște o maximă?** E greu de spus, mai ales cînd sîntem confruntați cu deconcertante cugetări, cum e și cea emisă de Al. Piru în **Luceafărul** nr. 43 („Cine face istoria literaturii constată că la un moment dat încetează o mentalitate, un curent de idei și un stil de creație și începe altul"). Dar știm, din intervenția aceluiași la „Colocviile Luceafărul" că: „Într-un secol există trei generații cu un spațiu de manifestare de 33–34 ani, bunicii, părinții, nepoții". Și noi care credeam că fiecare an își are generația („promoția") sa! ● **D'ale amneziei.** După ce în prima parte a recenziei sale la „Caietul debutanților 1979" al editurii Albatros, M. N. Rusu a consacrat o jumătate din cronică asemănării culegerii cu revista **Secolul 20,** în a doua parte a cronicii spune despre antologia în cauză că ar fi, nici mai mult nici mai puțin, un... „moloz". Să credem același lucru și despre **Secolul 20? Îndoi-ne-am!** Sau, dus prea vijelios de verva polemică, impetuosul recenzent a ținut să demonstreze că de la mînă pîn-la gură sînt 180°.

Anemone POPESCU

P. S. Ne luăm angajamentul că, în măsura posibilităților, în viitor nu vom mai critica pe nimeni. Și dacă tot vom simți nevoia să o facem, promitem ca împricinații să nu fie tineri sub 35 de ani. Nu de alta, dar pînă la această vîrstă talentul este încă necristalizat. (Ce-i drept, după aceea, nici critica nu mai poate face nimic).

Cronica măruntă

cenaclu

În cadrul cenaclului Asociației scriitorilor din Timișoara și al revistei **„Orizont"**, în seara zilei de 23.XI.1981 a citit două proze **Gheorghe Schwartz.** O ședință cu ușile deschise – la propriu și la figurat. Referatul a fost prezentat de criticul **Mircea Mihăieș.** Cităm cîteva din opiniile sale: „Prozatorul abordează aceeași problemă a spațiului închis, devenită una din dominantele creației sale..."; „...discursul pare să aibă multe din caracteristicile textului științific..."; „...Gh. Schwartz construiește false istorii al căror drum de acces trece prin simbolistică...". Cu aplombu-i cunoscut, **Laurențiu Cerneț** începe prin a declara: „...referatul, complet, mi-a șters senzația de plinătate pe care mi-o dăduse proza...", și încheie spunînd: „M-am lăsat dus de valul textului cu o plăcere care nu o am prea des...". **Aurel Turcuș** e de părere că „...jocul scientist, deși deliberat, e prea apăsat uneori; aș dori să primeze sugestia...". **Lucian Petrescu** se distanțează de referent și spune: „...a doua proză mi s-a părut mai borgesiană...". E de părere că „...proza se finalizează înainte de a începe..." **Brînduța Armanca,** incitată de I. D. Teodorescu, conducătorul ședinței, e în remarcabilă vervă polemică: „...încerc un ușor gust de insatisfacție în fața acestor proze în care autorul e furat de convenție...". **Marian Odangiu,** după un excurs critic ce a trecut prin bibliografia flaubertiană și nu a lăsat netaxată nici proza românească actuală, întors printre vorbitori, crede că „...prozatorul a descoperit o 'jucăreauă" de pe urma căreia va profita enorm...". **I. D. Teodorescu** face cîteva confesiuni de scriitor și apoi plonjează în analiza lucrărilor citite. Gheorghe Schwartz nu pierde ocazia de a polemiza, indirect, cu lucrurile spuse în această seară și mulțumește celor ce s-au exprimat despre creația sa. În încheiere, **L. Cerneț** a citit o vioaie **Tabletă a serii.**

A. P.

*

În cadrul CENACLULUI ADAM MÜLLER-GUTTENBRUNN al Asociației Scriitorilor din Timișoara Horst Samson a citit un ciclu de poeme din volumul, în pregătire la Editura Kriterion, **Suprafață de frecare.** În discuțiile pe marginea materialului prezentat, scriitorii Nikolaus Berwanger, Thomas Krefeld, Helmuth Frauendorfer, Richard Wagner, Eduard Schneider și Johann Lippet (care a condus ședința) au subliniat revenirea autorului la o tematică în general cunoscută din celelalte volume publicate, trăirea existențială autentică relevată de poeme, după cum și o anume complicare a mesajului, unele influențe ale modelelor poeziei germane contemporane. În încheiere, s-a audiat o bandă de magnetofon cu poezii de Berthold Brecht, în lectura autorului. În ședința din 3 decembrie, orele 17, va fi discutată o proză de Richard Stengel.

*

În ședința CENACLULUI ÎN LIMBA SÎRBĂ a Asociației Scriitorilor din Timișoara scriitorul Svetomir Raicov a citit eseul **Lume fără arme sau arme fără lume.** Au participat la discuții scriitorii Lazar Ilici, Ivo Muncian, Draga Mirianici, Vladimir Ciocov și Silviu Miclea. Ședința următoare va fi dedicată lecturii unei proze de Svetomir Raicov. Referent: Cedomir Cionca Klisurat.

*

În ședința din 10.XI.1981 a CENACLULUI „LUCIAN BLAGA" din Arad scriitorii din această localitate și-au exprimat deplina lor adeziune la Apelul pentru dezarmare și pace al Frontului Democrației și Unității Socialiste din Republica Socialistă România.

În cadrul aceleiași ședințe, s-a discutat un ciclu de versuri de Francisc Vinganu. Au participat la dezbateri Gheorghe Schwartz, Florin Bănescu, Horia Ungureanu, Cornel Marandiuc, Dumitru Siniteanu, Dumitru Toma, Dorel Sibii și alții.

L. A.

*

În cadrul cercului **Noi apariții editoriale** a Universității cultural-științifice din Arad a fost prezentat cititorilor volumul recent apărut la Editura Eminescu, **Arbore genealogic,** de Vasile Dan. Au vorbit criticii literari Lucian Alexiu și Mircea Mihăieș, precum și profesor Lizica Mihuța, prorectorul Universității cultural-științifice. ● La Școala generală Șeitin a avut loc lansarea cărții lui Dumitru Siniteanu, **Pensia și peștii.** Au prezentat Ion Anghel, redactor la Editura Facla și prozatorul Florin Bănescu. ● La Clubul „Siderurgistul" din Hunedoara Cornel Popescu, redactor șef al Editurii Cartea Românească a prezentat cartea **Jurnal de uzină** de Valeriu Bârgău.

MICMUE—CIMUMPS

Intreprinderea de maşini-unelte BACĂU

ÎN CENTRUL PREOCUPĂRILOR, UTILIZAREA ACTIVĂ A MIJLOACELOR CIRCULANTE

O condiţie importantă a funcţionării eficiente a oricărei intreprinderi o constituie organizarea judicioasă a aprovizionării tehnico-materiale ca element complementar şi inseparabil al procesului de producţie, fiindcă nu se poate concepe o derulare ritmică, neintreruptă a producţiei, creşterea productivităţii muncii şi folosirea integrală a timpului de lucru al maşinilor şi oamenilor, micşorarea costurilor şi în general o producţie de calitate, fără asigurarea din timp a micii aprovizionări corespunzătoare.

Această orientare în derularea procesului economic însuşită de colectivul de specialişti din Intreprinderea de maşini-unelte Bacău, constituie o pîrghie eficientă pentru perfecţionarea intregii activităţi.

Folosind cu pricepere şi simţ gospodăresc mijloacele circulante puse la dispoziţie, acest colectiv a reuşit să armonizeze latura financiară a producţiei, în aşa fel incit problemele prioritare ale activităţii să fie satisfăcute integral şi oportun.

Firește că utilizarea activă a mijloacelor circulante a implicat în primul rînd accelerarea vitezei de rotaţie a acestora, acţionîndu-se în direcţia depistării imobilizărilor materiale.

Pentru a se rezolva acest deziderat major al perfecţionării procesului de aprovizionare s-au supravegheat continuu stocurile de materiale urmărindu-se o balanţă echilibrată în strînsă corelaţie cu sarcinile de producţie.

Acest mod elastic de folosire operativă a fondului de rulment a dat posibilitatea valorificării şi repunerii în circuitul economic naţional a unor importante repere de materiale, temporar excedentare în această unitate.

Ştiindu-se că la nivelul economiei naţionale există produse şi materiale cu balanţă deficitară, I.M.U. Bacău propune spre valorificare o parte din materialele disponibile şi prin mişcare, identificate recent, după cum urmează :

Denumirea	P/U	Stoc	Valoarea
Oţel AL lat 30×40—C 120	17,24	114	1 964
Oţel AL lat 250×40—W 2 581	48,08	210	10 095
Oţel AL pătr. 140—3 021 W 85	48,17	1 160	55 877
Oţel AL pătr. 150—3 021 W 85	47,92	532	25 494
Oţel AL pătr. 160—3 021 W 85	25,87	720	18 626
Oţel AL rot. 12—3 021 Poldy sol.	12,73	416	5 296
Oţel AL rot. 12—3 021 W 2 842	6,89	240	1 653
Oţel AL rot. 20—3 021 W 2 842	6,11	249	1 522
Oţel AL rot. 20—3 021—40 CR 10	4,56	190	866
Oţel AL rot. 70—3 021—VM 18	7,65	371	2 841
Oţel AL rot. 80—3)21—HVG	7,74	397	3 072
Oţel AL. rot. 80—3 021—VM 18	12,03	860	10 345
Oţel AL rot. 90—3 021—3H2VSF	57,98	2 015	116 892
Oţel AL rot. 100—3 021—C 120 17		940	15 9931
Oţel AL rot. 110—3 021—C 120	10,56	972	10 21
Oţel AL rot. 120—3 021—VM 18	7,95	160	1 275
Oţel AL rot. 140—3 021 W 85	57,23	1 630	93 284
Oţel AL rot. 150—3 021—41 MOCR 11	3,6	2 140	7 704
Oţel AL rot. 160—3 021 M 18	906	323	2 928
Oţel CS lat 16×10—3 021 OSC 8	3,56	768	2 734
Oţel CS lat 25×16—3 021 OSC 8	5,61	405	2 274
Oţel CS păt. 8—3 021—W 1535mp.	7,13	52	374
Oţel CS păt. 10—3 021 OSC 8	3,8	57	217
Oţel păt. —12.3 021 OSCC 8	5,72	1 631	8 514
Oţel păt. —3 021 poldy 5	18,05	73	1 317
Oţel păt. 16—3 021—OCSC 8	3,55	532	1 891
Oţel CS rot. 80.3 021—OC 8	4,3	759	3 267

RULMENŢI

Denumirea	P/M	Can.	P.U.
0—1000905	buc.	10	7,6
1000918 K	"	7	41
1605 P	"	36	6
160922	"	25	267
22206 V	"	8	57
234434	"	11	3500
30214	"	1	65
302[illegible]—7222	"	8	230
32[illegible]	"	2	160
32[illegible]	"	10	46
4024108	"	17	18
4074—108	"	28	58,63
4074—110	"	13	73,04
4917	"	4	67
51214	"	9	100
51232	"	4	252
51406 GOST—8406	"	16	17
51407	"	2	28
52205	"	4	14
6036	"	28	211
6213 NR	"	70	58,5
6214	"	85	75
6217 NR	"	136	91
6218	"	6	105
6219 P6	"	8	138
6224	"	10	198
625 EL 5	"	105	15
6305 NR	"	135	18,4
6311 NR	"	140	62,75
6312 NR	"	91	78,2
6409	"	50	59
7213 ATBP 4	"	6	268
7214	"	55	61
72A—B	"	29	245
7222—P 5	"	40	745
7314	"	5	200
943/25	"	55	12
32213 A	"	7	64
32215	"	11	72
32306	"	36	33
32313 A	"	2	130
3308	"	38	85
3309	"	6	110
4024108	"	10	18
4024112	"	2	68
4074—110	buc.	10	73
4074112	"	23	126
46115 K	"	20	37
5—46115	"	14	87
51118	"	11	66
51134	"	1	315
51211	"	12	43
51215	"	21	60
51304	"	2	17
51313	"	4	100
51316	"	17	150
52204	"	6	13
52205	"	3	14
6—46114	"	12	62
6—461262	"	9	2 330
6011962	"	16	37
6011	"	16	31
6019	"	43	60
6022	"	15	95
6028	"	10	160
6217	"	8	75
6217 NR	"	15	91
6219	"	22	105
6224	"	15	198
6404	"	127	20
6408	"	45	48
6409	"	12	59
6411 N	"	3	92
7213	"	5	180
7218	"	5	180
7218 B	"	20	305
7220 MB	"	16	452
943/30	"	2	70
k.604—104	"	52	10
G66406	"	10	78
K 10×13×10	"	24	2
K 81134	"	15	268
K 175×183×32	"	2	217
K 45×50×17	"	25	6
AZ 7510019—81115	"	10	78
RS 81134	"	15	268
CI 50×60×25	"	131	19
RI 60×70×25	"	486	25
NA 4907	"	24	248
NA 4915 V	"	7	68
NA 4920	"	1	133
NA 4926 V	"	10	247
NA 6911	"	1	87
NA 85/26	"	10	84
NJ 205 E	"	12	36,3
NJ 206 NA	"	4	38
NJ 208 NA	"	7	29
NJ 2307 NA	"	48	38
NJ 305 F	"	12	40,7
MK 30120	"	26	20
NU 1028 MNA	"	10	258
NU 207 NA	buc.	47	38
NU 218 NA	"	4	114
NU 221	"	4	169
NU 2313	"	6	140
NU 309 E	"	8	59,5
WS 81134	"	15	268
LNK 9/40/20 A	"	44	20
INA 40909	"	10	103
NA × 2530 ZP.GT	"	14	51
MKI 30/20 B	"	1	17
MKI 40/20	"	40	46
MKI 60/25	"	9	47
NKI 75/35	"	16	76
MNU 4038	"	2	670
MNU 4944	"	1	715
MNU 4956	"	4	1 840
NUP 2205	"	9	26,41
RNA 4095	"	59	13
RNA 4907	"	23	15
RNA 4913	"	8	38
RNA 4922	"	10	128
RNA 4926	"	16	248
DNK — 20/16 A	"	28	24
RHNA 152012	"	100	7,5
RHNA 222814	"	8	9
RHHA 354325	"	27	15
RHHA — 455538	"	28	25
A5 — 1000821	"	2	275
O — 1000905	"	47	7,6
1008—108—13303	"	650	5
1305	"	14	22
1313	"	35	100
16011	"	4	18
2206 NaC4	"	16	54
2206—15w6	"	25	25
2209—1509	"	6	37
2218	"	20	230
22207—PP	"	2	120
22224 K	"	2	440
22309	"	39	155
230248—3003124	"	3	313
2306	"	73	35
2309	"	2	62
3012—KP 51	"	1	141
30210	"	20	37
30214	"	1	65
195	"	195	63
30216 A	"	18	70
30218A	"	18	97
3021806	"	23	126
30219	"	44	152
30221	"	21	151
30224—Z7	"	12	351
32009	"	6	51
2211	"	9	90
3217	"	3	390
7222 P5	buc.	10	715
941/20	"	58	9
941/25	"	65	17
943110	"	80	7
943130	"	20	70
970/11	"	4	36
A 436208	"	5	143
K X 30×5 C 1	"	15	132
E×50 7 CR	"	3	574
EX 55×5 C1	"	1	271
K 45×52×18	"	5	25
NA 1050	"	5	53
NA 4900	"	25	10
NA 4903	"	8	13
NA 4098	"	2	28,4
NA 4911	"	5	42
NA 4915	"	1	68
NA 4926	"	1	247
NJ 205 E	"	37	36
NJ 211 NA	"	7	56
NJ 218 NA	"	5	120
NJ 2307 NA	"	41	38
NJ 305 E	"	42	407
NJ 306 NA	"	63	43
MM 3006 KP 5 1	"	6	110
NM 3008 KP 51	"	6	130
HM 3015 K	"	1	303
NM 3016 KP 5 1	"	15	341
NM 3021 KP 51	"	3	272
NM 3028 NP 51	"	3	395
NM 3034 KP 51	"	5	755
NM 3056 KP 51	"	1	4 415
HM 211 E	"	16	55
NU 211 NA	"	5	50
NU 211 NA	"	5	50
NU 214 E	"	46	66
NU 220 NA	"	13	140
NU 221	"	9	168
NU 2309	"	16	58
NU 309 NA	"	7	54
NU 4936 Me	"	3	903
NX 209—42209	"	12	38
NAX 1725	"	3	43
NNU 4944 KM	"	3	954
Buton com. BDAD	buc.	50	36,30
Bobină T0A 40A/380 V	"	15	47,50
Idem 125 A/380 V	"	20	79,95
Becuri 12×40×45 FF	"	57	4,80
Idem 24 V/25 W B.15 1 P	"	77	2,05
Idem 6 V/25 W B.15 Ip	"	66	2,05
Idem 24 V/21 W B.15 1 P	"	150	2,05
Idem 65 V/15 W E.14	"	150	2,05
Idem 42 V/15 W E.14	"	100	2,05
Idem 32 V/15 W E.14	"	150	2,05
Idem 12 V/15 W Sufit	"	40	1,90
Idem 12 V/15 W B.15 1 P	"	100	2,05
Idem 30 V/5 W E.14	"	30	2,05
Idem 12 V/5 W Sufit	"	400	1,90
Idem 26 V/4, 8W B.9	"	50	1,90
Idem 12 V/3 W Sufit	"	100	1,90
Idem 12 V/3 W B.9	"	50	1/90
Idem 9 V/0,045 telef.	"	100	2,05
Idem 6 V/2 W B.7	"	200	1,90
Idem 12 V/100 W B.20	"	90	3,75
Idem 12 V/0,1 A B.7	"	100	1,90
Idem 24 V/k,005 telef.	"	200	2,05
Idem 48 V/0,0045 telef.	"	100	2,05
Idem 60 V/0,045 telef.	"	475	2,05
Idem 12 V/0,05 B.7	"	100	1,90
Idem 8 V/0,2 A 610	"	175	1,90
Balasturi BVP 250 W	"	92	151,00
Idem BVA 125 W	"	50	95,50
Culeg. rigizi 100 A	"	16	66,00
Controlere 6063—11 came	"	42	1 100,00
Idem 9 came	"	36	1 100,00
Idem 7 came	"	20	1 100,00
Contactor AR 250 A/380 V 8 113	"	5	2 250,00
Idem TCA 6 A/48 V 4003	"	16	123,00
Întrerupător pîrghie 100 A	"	25	114,00
Idem pachet 63 A	"	20	74,00
Idem 25 A	"	60	55,90
Idem 10 A	"	50	28,55
Priză fişă 18 contacte	"	60	134,00
Patroane MPR 400 A gr. III	"	100	117,00
Idem 315 A	"	11	99,65
Contact aux. TCA 125 A	"	25	69,00
Lămpi LVF 250 W	"	250	65,00
Limitatori 7405	"	500	155,00

„ÎNTREPRINDEREA AUTOMECANICA MEDIAŞ”

Ofertă de materiale disponibile

Denumirea materialului	UM	Preţ unitar	Cantitate	Valoare
SR 113 Carburator remediat	Buc	0,000	213,00	0,00
SR 113 Capotă cu mască	Buc	820,000	1,00	0,00
SR 113 Colector elet-ans	Buc	133,000	1,00	0,00
Coturi radiator SR 113	Buc	18,200	12,00	0,00
Culbutor supapă	Buc	9,500	2,00	0,00
SR 113 Cuzineti biela RII	Set	30,000	2,00	0,00
Cuzineti biela motor R 3	Set	30,000	4,00	0,00
Cuzineti biela motor R 5	Set	30,000	3,00	0,00
SR 113 Cuzineti palier RII	Set	34,800	11,00	0,00
SR 113 Cuzineti palier R III	Set	34,800	16,00	0,00
SR 113 Cuzineti Palier R IV	Set	34,800	21,00	0,00
Disc ambreaj bucegi SR 113	Buc	178,000	29,00	0,00
SR 113 Flanşe cauciuc	Buc	24,150	6,00	0,00
SR 113 Flanşe cu nut	Buc	49,000	1,00	0,00
SR 113 Fulie pompă apă	Buc	51,000	1,00	0,00
SR 131 Ferodou disc ambreaj	Buc	22,400	34,00	0,00
SR 113 Ferodou disc ambreaj	Buc	13,000	3,00	0,00
SR 113 Garnitură baie ulei	Buc	37,450	55,00	0,00
SR 113 Garnitură carburator	Buc	0,700	104,00	0,00
SR 113 Garnitură cauciuc	Buc	0,290	374,00	0,00
SR 113 Garnit. col. admisie	Buc	3,550	13,00	0,00
SR 113 Garnitură capac culbutor	Buc	7,350	312,00	0,00
SR 113 Garnitură cilindru frînă	Buc	1,370	4,00	0,00
SR 113 Grila 131.840.1070	Buc	13,000	3,00	0,00
SR 114 Grup Conic	Buc.	705,000	1,00	0,00
Grup diferenţial autobuz	Buc	4 140,000	1,00	0,00
Limitator turaţie SR 113	Buc	139,000	42,00	0,00
SRD-Macara geam stg-dr	Buc	36,900	0,00	369,00
SR 113 Paleta ventilator	Buc	40,000	24,00	0,00
SR 113 Pastila cap bara transv.	Buc	5,100	2,00	0,00
SR 113 Pinion vit IV antren	Buc	77,000	1,00	0,00
SR 113 Pirghie c-dă pompa benz.	Buc	3,200	3,00	0,00
SR 113 Piston motor R 2	Buc	37,500	13,00	0,00
SR 113 Piston motor R 3	Buc	37,500	2,00	0,00
SR 113 Pompă benzină	Buc	109,000	6,00	0,00
SRD-Radiator	Buc	1 645,000	0,00	1 645,00
Regulator pneumatic SR 113	Buc	20,000	20,00	0,00
SR 113 Segmenţi motor R 2	Set	97,600	3,00	0,00
SR 113 Supapa admisie	Buc	17,300	65,00	0,00
SR 113 Supapa evacuare	Buc	32,000	42,00	0,00
Supapa	Buc	7,250	2,00	0,00
SR 113 Şurub capac Biela C.P	Buc	7,500	41,00	0,00
SR 113 Tambur roată spate	Buc	200,000	2,00	0,00
Tampon elast.	Buc	35,300	1,00	0,00
SR 113 Tren ans	Buc	330,000	1,00	0,00
SR 113 Ventilator an fr. butuc	Buc	79,000	2,00	0,00
Arbore intermediar SR 113	Buc	116,500	1,00	0,00
SR 131 Arbore cardanic	Buc	1 100,000	1,00	0,00
SR 131 Arc tăta ans	Buc	247,000	1,00	0,00
SR 131 Arc placă pres ambreaj	Buc	1,750	30,00	0,00
SR 131 Amortizor telescopic	Buc	156,000	6,00	0,00
Bolt pt piston R 2 SR 131	Buc	6,500	7,00	0,00
SR 131 Buson Radiator	Buc	8,000	123,00	0,00
SR 131 Colector admisie	Buc	200,000	2,00	0,00
SR 131 Cremaliera Uşă	Buc	10,000	52,00	0,00
SR 131 Furcă schimb I—II	Buc	45,000	1,00	0,00
SR 131 Garnitură admis-evac lat	Buc	0,950	8,00	0,00
SR 131 Garnitură admis-evac mib	Buc	1,700	5,00	0,00
Garnit Capac 131-500-0052	Buc	25,000	0,00	3 807,50
SR 131 Garnit. tijă 1313514008	Buc	2,000	93,00	0,00
SR 131 Garnit. cil. 1313514013	Buc	0,350	99,00	0,00
SR 131 Inel cauciuc 1313514015	Buc	0,200	91,00	0,00
SR 131 Mele direcţie	Buc	52,000	1,00	0,00
SR 131 Pinion distr. arb. cotit	Buc	30,000	6,00	0,00
SR 131 Pinion distr. ax cu cauc	Buc	37,000	14,00	0,00
SR 132 Radiator ulei	Buc	400,000	6,00	0,00
SR 131 Tije împing. tacheti	Buc	6,200	70,00	0,00
SR 131 Turbină încălzitor apă	Buc	13,000	3,00	0,00
Rabă amortizor telescopic	Buc	164,000	0,00	164,00
Man. antrenor ungh. turometru	Buc	100,000	0,00	10 800,00
ARO articulaţie fuzetă	Buc	274,000	1,00	0,00
M 461 Articulaţie fuzetă	Buc	290,000	100	0,00
M 461 Ax cardan faţă	Buc	540,000	1,00	0,00
M 461 Ax direcţie	Buc	50,000	1,00	0,00
M 461 Bucşă arc	Buc	4,000	66,00	0,00
M 461 Bucşă arbore ax came R 2	Buc	3,650	1,00	0,00
M 461 Cadru şasiu	Buc	0 650,000	1,00	0,00
M 461 Cap bară stg-dr. incomp.	Buc	20,200	4,00	0,00
Capac pompă benzină M 461	Buc	11,200	5,00ţ	0,00
M 461 Carbiurator remediat	Buc	417,000	0,00	1 668,00
Carter difer. spate ans. 6730270	Buc	279,000	1,00	0,00
Carter cutie transm. 672610	Buc	234,200	1,00	0,00
M 461 Carter C.V.	Buc	313,350	1,00	0,00
Carcasă sineron VII. 3—4 M 461	Buc	8,350	3,00	0,00
M 461 Casetă direc. CPL 2403401000	Buc	537,000	1,00	0,00
M 461 Casetă sateliţi	Buc	183,000	6,00	0,00
Cilindru frin» stg. 6739360	Buc	38,600	0,00	540,00
Cilindru frună faţă dreapta	Buc	38,000	0,00	152,00
Colector admisie M 461	Buc	205,000	4,00	0,00
M 461 Corp carburator	Buc	139,000	4,00	0,00
M 461 Cuzineti biela R II	Set	66,000	30,00	0,00
M 461 Cuzineti Biela R III	Set	66,000	17,00	0,00
M 461 Cuzineti biela R 4	Buc	15,600	22,00	0,00
M 461 Cuzineti biela R 5	Set	15,600	1,00	0,00
Diafragma 8 găuri P benzina	Set	5,000	133,00	0,00
ARO Element filtru aer	Buc	77,000	3.00	0,00
M 461 Flanşa arbore primar	Buc	43,000	1,00	0,00
M 461 Flanşe arbore secundar	Buc	40,000	1,00	0,00
Flanşa arbore sec-dar 6723332	Buc	32,150	1,00	0,00
ARO Filtru aer	Buc	114,000	1,00	0,00
M 461 Fulie arbore motor	Buc	96,000	3,00	0,00
M 461 Fulie pompă apă	Buc	28,000	1,00	0,00
M 461 Furcă III—IV 672402592	Buc	32,100	4,00	0,00
Genta ARO 650×16	Buc	174,000	8,00	0,00
Lamă cu braţ şterg. parbr. ARO	Buc	7,050	4,00	0,00
Placă frînă stg. 6739260	Buc	68,00	9,00	0,00
Placa frîna dr. 6739280	Buc	68,500	9,00	0,00
M 461 Pinion planetar	Buc	33,000	20,00	0,00
Pinion VII. 1— 6723405 A	Buc	37,000	1,00	0,00
M 461 Pinion secundar VII 2	Buc	38,000	4,00	0,00
Pinion viteză 2— 6723202	Buc	52,300	1,00	0,00
Pinion viteză 3— 6723300	Buc	47,200	3,00	0,00
Pinion interm. VII 3— M-461	Buc	47,200	3,00	0,00
M 461 Pinion Tren fix	Buc	64,000	2,00	0,00
Pinion bendix	Buc	29,000	5,00	0,00
M 461 Pirghie 6714640	Buc	6,100	1,00	0,00
M 461 Pirghie comandă dir	Buc	23,000	1,00	0,00
M 461 Pirghie pompă benzină	Buc	2,200	29,00	0,00
M 461 Pompă ulei 6716002	Buc	101,000	7,00	0,00
M 461 Priză	Buc	110,000	1,00	0,00
M 461 Racord ieşire 671703030	Buc	11,000	1,00	0,00
IMS Reazem sferic stg-dr	Buc	139,000	2,00	0,00
M 461 Rezervor benzină	Buc	450,000	1,00	0,00
M 461 Sabot frînă faţă	Buc	31,000	2,00	0,00
M 461 Şaibă satelit 5630223671	Buc	6,100	7,00	0,00
M 461 Segmenţi R 3 671306091	Set	46,400	3,00	0,00
M 461 Suport motor faţă	Buc	13,400	3,00	0,00
M 461 Tambur roată cu 5 găuri	Buc	120,000	3,00	0,00
M 461 Ventilator 6717690	Buc	11,500	2,00	0,00
SR 113 Aparator uşă stg-dr	Buc	5,850	100,00	0,00
SR 113 Arbore intermediar	Buc	22,0020	1,00	0,00
SR 113 ARC Spiral	Buc	322,000	3,00	0,00
ARO Supapă motor sr-113	Buc	6,200	92,00	0,00
SR 113 Bară protecţie	Buc	155,000	1,00	0,00
SR 113 Bloc motor	Buc	1 330,000	1,00	0,00
SR 113 Borne acumul cu cablu	Set	312,000	14,00	0,00
SR 113 Bridă arc faţă 564846110	Buc	12,850	2,00	0,00
SR 113 Bucşă casetă direcţie	Buc	4,000	2,00	0,00
SR 113 Bucşă pinion mers înapoi	Buc	27,900	4,00	0,:0
SR 113 Bucşă cilindru motor	Buc	63,000	1,00	0,00

Denumire material	UM	Preţ unitar	Cantitate	Valoare D q
D 1300 Ax spate — (uzură 80%)	Buc	340,000	1,00	0,00
Cuzineţi bielă CN Dacia 1 100	Set	162,00	1,00	0,00
Dacia 1 300 Cuzineţi palier	Set	238,000	1,00	0,00
D 1300 Arc spiral spate 12,3 MM	Buc	268,800	13,00	0,00
D 1300 Aripa faţă STG-DR	Buc	212,000	2,00	0,00
Amortizoare faţă Dacia 1300	Buc	364,000	0,00	1 520,00
D 1300 Amortizor faţă 922301	Buc	264,480	1,00	0,00
D 1300 Bloc elastic 1610054011	Buc	3,400	2,00	0,00
D 1300 Bloc motor (UZ 80%)	Buc	700,000	1,00	0,00
D 1300 Braţ superior 1610053470	Buc	273,000	1,00	0,00
Dacia 1300 Bueşa	Buc	0,630	1,00	0,00
Dacia 1300 Cablu ambreiaj	Buc	67,200	1,00	0,00
Dacia 1300 Cap eremalieră	Buc	56,700	1,00	0,00
D 1300 Carburator solix	Buc	556,00	2,00	0,00
D 1300 Cablu accel. 1610024531	Buc	46,200	2,00	0,00
Dacia 1300 Culbutor SO	Buc	62,160	0,00	62,16
Dacia 1300 Culbutor faţă	Buc	62,160	1,00	0,00
D 1300 Cuzinet elast 1610057940	Buc	29,750	1,00	0,00
D 1300 Ferodou disc ambreiaj	Buc	13,500	0,00	94,50
D 1300 Ferodou frînă spate	Set	140,000	1,00	0,00
D 1300 Demaror (uz 80%)	Buc	432,000	1,00	0,00
Dacia 1300 Disc frictiune	Buc	230,000	0,00	230,00
D 1300 Dinam (uz 90%)	Buc	132,300	1,00	0,00
Genţi roţi Dacia 1300	Buc	317,000	0,00	317,00
D 1300 Membrană pompă benzină	Buc	35,000	0,00	350,00
Dacia 1300 Opritor	Buc	22,260	1,00	0,00
D 1300 Pompă apă (uz 80%)	Buc	92,000	1,00	0,00
Dacia 1300 Pompă centrală	Buc	337,000	2,00	0,00
Dacia 1300 Supapă admisie	Buc	60,000	3,00	0,00
Dacia 1300 Supapă evacuare	Buc	60,000	3,00	0,00
Dacia 1300 Tacheţi CN	Buc	34,020	4,00	0,00
Dacia 1300 Tija culbutor	Buc	26,630	4,00	0,00
D 1300 Uşă later compl (uz 80%)	Buc	510,000	2,00	0,00
D 1300 Uşă faţă	Buc	603,000	1,00	0,00
D 1300 Uşă spate	Buc	555,000	1,00	0,00
Dacia 1300 Ramificaţie carburat	Buc	10,000	1,00	0,00
TV Arc spate D, 12	Buc	362,000	4,00	0,00
TV Amortizor TEL-F.S.	Buc	131,000	9,00	0,00
TV Arc spate 4 F070 200B	Buc	336,000	4,00	0,00
TV Ax. cadran spate	Buc	123,000	1,00	0,00
Arbore cadran spate simplu TV	Buc	114,000	2,00	0,00
Arbore planetar TV	Buc	145,000	3,00	0,00
TV 41 Arbore secundar	Buc	138,000	1,00	0,00
TV 12 Arbore secundar	Buc	113,700	3,00	0,00
TV Broasca uşă	Buc	43,500	37,00	0,00
Bucşe arc TV	Buc	3,700	32,00	0,00
TV 20 Bucşă pivot fuzetă	Buc	13,700	6,00	0,00
TV Bulon arc faţă	Buc	7,900	6,00	0,00
TV20 Bulon cap bară 563371161	Buc	23,750	3,00	0,00
TV Capac cutie viteză	Buc	310,450	1,00	0,00
TV Capac benzină lateral	Buc	92,000	3,00	0,00
TV 20 Cilindru princ. 562005081	Buc	125,000	1,00	0,00
Cerc roată TV 20	Buc	40,000	3,00	0,00
TV Cot racord radiator	Buc	14,000	4,00	0,00
TV 20 Diafragmă cameră frînă	Buc	25,002	2,00	0,00
Genţi TV 20	Buc	310,000	2,00	0,00
TV 20 Grup came 5630	Buc	330,000	1,00	0,00
Inel geantă TV-20	Buc	20,000	2,00	0,00
TV 20 Pastilă cap 563369690	Buc	5,100	3,00	0,00
TV 20 Pinion satelit	Buc	66,500	4,00	0,00
TV-20 Pivoţi fuzetă	Buc	50,000	1,00	0,00
TV 20 Şaibă pinion satelit	Buc	13,500	4,00	0,00
Supapă reţinere 565014140	Buc	49,300	2,00	0,00
TV Tub radiator	Buc	23,700	1,00	0,00
M461 Arbore intermediar	Buc	87,000	1,00	0,00
M461 Arbore planetar spate	Buc	150,000	2,00	0,00
M461 Arbore primar 672338090	Buc	121,300	1,00	0,00
M461 Arbore secundar	Buc	149,000	4,00	0,00

M461 Arc placă pompă ambreiaj	Buc	1,600	10,00	0,00
IMS Articulaţie fuzetă	Buc	205000	1,00	0,00
Rulment NY 2308	Buc	30,000	2,00	0,00
Rulment NN 3008	Buc	85,000	11,00	0,00
Rulment NN-3008-KRS1	Buc	85,000	0,00	425,00
Rulment NN 3012 K-3182112	Buc	200,000	2,00	0,00
Rulment NN 3016 KPS1	Buc	590,000	14,00	0,00
Rulm NNU4924KMP5NA	Buc	241,200	3,00	0,00
Rulment 943 /30	Buc	15,000	0,00	15,00
Rulment RAD cu ace NA 4914 V	Buc	42,220	12,00	0,00
Rulment 30218	Buc	100,000	1,00	0,00
Rulment 31307-27307	Buc	43,000	7,00	0,00
Rulment 31308 A	Buc	45,000	6,00	0,00
Rulment 32012-2007112	Buc	48,000	9,00	0,00
Rulment 32020 X	Buc	90,000	10,000	
Rulment 32219-7519	Buc	155,000	5,00	0,00
Rulment RAD — Ax role con 32221	Buc	270,000	1,00	0,00
Rulment 32317	Buc	295,000	2,00	0,00
Rulment 57707	Buc	102,000	18,00	0,00
Rulment 807813	Buc	55,000	3,00	0,00
Rulment 304298	Buc	35,000	1,00	0,00
Rulment 390509	Buc	23,000	6,00	0,00
Rulment 22212 CD	Buc	150,630	3,00	0,00
Rulment 22215 BIB	Buc	222,000	5,00	0,00
Rulment 22218	Buc	240,000	2,00	0,00
Rulment 22222	Buc	360,000	1,00	0,00
Rulment 22314 K	Buc	262,000	3,00	0,00
Rulment 22316 K	Buc	339,000	0,00	4 746,00
Rulment 23226 B	Buc	705,000	3,00	0,00
Rulment 109906	Buc	23,000	2,00	0,00
Rulment 109908	Buc	50,000	3,00	0,00
Rulment 134769	Buc	350,000	4,00	0,00
Rulment 304701	Buc	6,000	7,00	0,00
Rulment 804705	Buc	10,000	32,00	0,00
Rulment 303720 RBNA	Buc	22,000	12,00	0,00
Rulment 304020 TAF	Buc	69,750	5,00	0,00
Rulment 5306	Buc	40,000	2,00	0,00
Rulment 5 B 22	Buc	19,000	2,00	0,00
Rulment NKIS 25 NA	Buc	60,000	2,00	0,00
Rulment NAK 50	Buc	73,000	4,00	0,00
Rulment NKIS 55 NA	Buc	110,000	2,00	0,00
Rulment NJ 213	Buc	77,000	5,00	0,00
Rulment NI 214	Buc	30,000	1,00	0,00
Rulment NI 215 NA	Buc	75,000	1,00	0,00
Rulment NI 218-42218	Buc	105,000	10,00	0,00
Rulment NY-306	Buc	38,000	0,00	114,00
Rulment H 311	Buc	29,000	2,00	0,00
Rulment NI 313	Buc	115,000	2,00	0,00
Rulment NI 314	Buc	135,000	50,00	405,00
Rulment NI 315	Buc	150,000	22,00	0,00
Rulment NI 1015	Buc	96,000	6,00	0,00
Rulment 64805	Buc	14,000	1,00	0,00
Rulment UYC 40 K1	Buc	45,000	1,00	0,00
Ace rulmenti 10X 14	Buc	0,125	1 511,00	0,00
Robinet sonders DN=50	Buc	1 220,000	10,00	0,00
Alternator 44-3325	Buc	2 509,300	2,00	0,00
Curea transmisie 78-272	Buc	147,300	21,00	0,00
Curea transmisie 78-275	Buc	86,400	21,00	0,00
Diodă 44-2170	Buc	89,340	10,00	0,00
Panou control 45-325	Buc	111 367,000	1,00	0,00
Perii alternator 44-2219	Set	138,000	9,00	0,00
Filtru ulei 12-3712	Buc	127,450	0,00	23 833,10
Furtun filtru aer 11-3797	Buc	205,700	25.00	0,05
Lagăr alternat 77-671	Buc	175,000	10,00	0,00
Lagăr alternat 77-821	Buc	156,000	10,00	0,00
Microintrerup 44-2210	Buc	491,100	46,00	0,00
Microintrerup 44-2182	Buc	1 939,200	146,00	0,00
Cadran inregistr AGR frigorif	Buc	0,000	182,00	0,00
Tablou TED 3/6	Buc	1 610,000	1,00	0,00
D 1300 Arc spiral faţă 14,3	Buc	302,400	11,00	0,00
Dacia 1300 Axul braţului	Buc	70,000	4,00	0,00
Dacia 1300 Ax braţ inferior	Buc	396,480	2,00	0,00
Gestiunea : 3				
Rulment 6230 Y	Buc	340,000	30,00	0,00
Rulment 6324-324	Buc	460,000	4,00	0,00
Rulment EL 5	Buc	9,000	11,00	0,00
Rulment 160012	Buc	26,000	16,00	0,00
Rulmenţii 16005 PO	Buc	7,600	109,00	0,00
Rulment 6008-Z	Buc	21,600	20,00	0,00
Rulment 6008	Buc	130,000	1,00	0,00
Rulmenţi 6009-ZZ	Buc	23,800	0,00	357,00
Rulment 6014	Buc	35,000	0,00	1120,00
Rulment 6015	Buc	36,000	14,00	0,00
Rulment 6019	Buc	60,000	6,01	0,00
Rulment 6024	Buc	93,000	2,00	0,00
Rulment 6026	Buc	148,000	0,00	592,00
Rulment 6030J	Buc	290,000	25 00	0,00
Rulment Q 210	Buc	63.000	12,00	0,00
Rulment 706	Buc	14,00	2,00	0,00
Rulment 3201	Buc	22,000	2,00	0,00
Rulment 3208	Buc	57,000	2,00	0,00
Rulment 3212	Buc	120,000	4,00	0,00
Rulment 3213	Buc	150.000	2,00	0,00
Rulment 3214	Buc	160,000	4,00	0,00
Rulment 3221 M	Buc	1 353,000	1,00	0,00
Rulment 3221 CSEC	Buc	1 179,250	1,00	0,00
Rulment 3309	Buc	110,000	0,00	770,00
Rulment 7205-36205-46205	Buc	41,000	0,00	4 182,00
Rulment 7206 ATB P 4	Buc	120,000	0,00	480,00
Rulment 7206 SP B P 4	Buc	114,830	5,00	0,00
Rulment 7207 SP B P4	Buc	134,000	49,00	0,00
Rulmenti 7208 SP4	Buc	154,830	11,00	0,00
Rulment 7210-36210-46210	Buc	41,000	0,00	328,00
Rulment 7213	Buc	49,600	3,00	0,00
Rulment 7213	Buc	49.600	3,00	0,00
Rulment 7214-36214-46214	Buc	65,000	32,00	0,00
Rulment 7216BMB	Buc	175,000	0,00	175,00
Rulmenţi 7303-36303	Buc	45,000	0,00	855,00
Rulment B 46306/7306	Buc	107.000	6,00	0,00
Rulment 7308 SP. AP. 4M	Buc	100.000	2,00	0,00
Rulment B 7318 CP4	Buc	1 440,000	5,00	0,00
Rulment 7318 BMP5	Buc	1 553,550	5,00	0,00
Rulment 51122	Buc	93,000	16,00	0,00
Rulment 51326 M	Buc	685,000	10,00	0,00
Rulment 51330 M	Buc	1 130,000	6,00	0,00
Rulment 52206	Buc	60,000	1,00	0,00
Rulment 108115	Buc	49,000	6,00	0,00
Rulment 1203	Buc	12,00	0,00	348,00
Rulment 1205 K	Buc	16,000	3,00	0,00
Rulment 1208	Buc	29,000	1,00	0,00
Rulment 1213	Buc	51,000	12,00	0,00
Rulment 1313 K	Buc	84,000	22,00	0,00
Rulment 1314	Buc	145,000	3,00	0,00
Rulment 2200	Buc	10,000	1,00	0,00
Rulment 2204	Buc	19,000	57,00	0,00
Rulment 2206 K	Buc	34,100	10.00	0,00
Rulment 2207	Buc	30,000	11,00	0,00
Rulment 2210	Buc	41,000	1,00	0,00
Rulment 2214	Buc	100,000	4,00	0,00
Rulment 2213	Buc	220,000	2,00	0,00
Rulment 2309 K	Buc	76,500	3,00	0,00
Rulment 2310-1610	Buc	76,000	1,00	0,00
Rulment 704702	Buc	9,000	30,00	0,00
Rulment 704904	Buc	10,000	32,00	0,00
Rulment NUP 210 NA	Buc	64,000	14,00	0,00
Rulment NUP 216	Buc	91,000	3,00	0,00
Rulment NU 308 NA	Buc	50,000	9,00	0,00
Rulment NU 310 NA	Buc	71,500	2,00	0,00
Rulment NU 312-32312	Buc	94,000	0,00	34,00
Rulment NU 313 NA	Buc	110,000	3,00	0,00
Rulment NU 315 NA	Buc	123,000	10,00	0,00
Rulment NU 1022 PS	Buc	223,500	1,00	0,00
Rulmenti NY 2206	Buc	40,000	6,00	0,00
Rulment NU-2305-NA	Buc	42,000	0,00	34,00
Bec sferic 12 V—15 W	Buc	1,650	193,00	0,00
Bec far ceaţă 12 V—35 W	Buc	1,800	2 116,00	0,00
Bec sofit 24×15	Buc	2,000	0,00	€ 024,00
Lampă triplă ovală semnalizare	Buc	59,000	3,00	0,00
SR 101 Lampă semnaliz stop	Buc	34,000	85,00	0,00
Far ceaţă -SR	Buc	52,000	65,00	0,p0
SR Far auto D=170	Buc	45,000	125,00	0,00
SR 131 Glob Semnalizare	Buc	4,110	356,00	0,00
Ochi pisică rot 100 MM	Buc	7,000	744,00	0,00
Ochi pisică roşie fără ramă	Buc	4,040	5 248,00	0,00
Ochi pisică universal	Buc	3,300	3,00	0.00
Oglinzi far ceaţă	Buc	28,000	300,00	0,00
Geam far D=170	Buc	9,700	253,00	0,00
SR 131 Geam far D=180	Buc	3,700	27,00	0,00
SR 131 Geam far proector D=130	Buc	2,750	0,00	33,00
SR 131 Geam far ceaţă D=100	Buc	4,100	33,00	0,00
Carcasă far 50008 DAC	Buc	19,600	1,00	0,90
D 1300 Dispensor spate stfg. drpt	Buc	12,200	0,00	329,40
Dulie cu vizor 97320	Buc	3,300	6,00	0,00
Buton Comandă la dist 24 V 6 A	Buc	54,500	1,00	0,00
SR 114 Comutator Rezerv combust	Buc	75,950	40,00	0,00
Comutator dir inversă	Buc	11,450	0,00	1 534,30
COMUTATOR cuplare reduct 6433	Buc	24,500	17,00	0,00
Man Contact pneum	Buc	21,600	50,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6630 Man	Buc	17,100	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6632 MAN	Buc	27,300	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6634 MAN	Buc	51,000	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6635 MAN	Buc	32,600	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6637 MAN	Buc	223,000	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6638 MAN	Buc	103,000	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6639 MAN	Buc	83,000	1,00	0,00
Instalaţie 8725.400.6642 MAN	Buc	56,000	1,00	0,00
Instalaţie 8925.400.6039 MAN	Buc	192,000	1,00	0,00
Instalaţie T689.00 (CS 17) MA	Buc	913,000	1,00	0,00
Întrerupător far ceaţă 6540	Buc	26,950	0,00	140 14,00
MAN Întrerup cuplare C.V.	Buc	0,000	21,00	0,00
Dacia 1300 Întrerup stop 96420	Buc	12,600	10,00	0,00
Întrepr. lumină bord tip 4 C 2	Buc	0,000	3,00	0,00
Întrerupător lampă stop S.R.	Buc	15,000	19,00	0,00
Cablu legătură 2, 5	Buc	13,500	6,00	0,00
MAN Divizor tensiune	Buc	97,000	75,00	0,00
Fişă semnalizare 7890	Buc	2,100	6,00	0,00
Bloc siguranţă B 230	Buc	3,700	5,00	0,00
Regulator tensiune	Buc	427,000	2,00	0,00
Releu pornire	Buc	48,000	0,00	3 936,00
El-mot pompă nidr el-ear ES 301	Buc	11 504,250	1,00	0,00
MAB motor hidrostatic AZ F 80 M	Buc	13 124,000	16,00	0,00
Aeroterma autobuz	Bud	625,000	1,00	0,00
MAN Cablu contor ture CT 61	Buc	60,000	0,00	1 800,00
Tamogenerator TGA 20005	Buc	920,000	0,00	920,00
Bobină polară electrocar	Buc	814,140	0,00	3 256,56
Brichete	Buc	30,000	0,00	3 780,00
Cuier montat cu 6 cuie	Buc	32,000	2,00	0,00
Geam securit autobuz 500×700×5	Buc	21,700	2,00	0,00
Geam curbat	Buc	15,500	3,00	0,00
Oglinzi turism tip A	Buc	32,400	9,:0	0,00
Etajeră E 2	Buc	20,300	0,00	603,20
Pisoar faianţă	Buc	68,300	0,00	614,70
Rulment 6322	Buc	330,000	12,00	0,00
Rulment 20703	Buc	16,000	0,00	240,00
Rulment 6304 N	Buc	20,500	7,00	0,00
Rulment 6210 ZN	Buc	31,600	32,00	0,00
Rulment 6209 ZN	Buc	21,410	79,00	0,00
Rulment 6224-224	Buc	193,000	13,00	0.00
Ampermetru 75/5	Buc	95,000	4,00	0,00
Ampermetru 300/5	Buc	95.000	3,00	0,00
Ampermetru E 53	Buc	450,000	52,00	0,00
Ampermetru 0-600-750/5A	Buc	95,000	6,00	0,00
Ampermetru 0-10-CA	Buc	95,000	8,00	0,00
Ampermetru 50/5-ACA	Buc	95,000	1,00	0,00
Ampermetru aer E 7 (0-100)	Buc	0,000	1,00	0,00
Ampermetru IE 0144-400 A	Buc	750.000	0,00	1 500,00
Ampermetru IE 0144-600 A	Buc	750,000	0,00	1 500,00
Ampermetru IE 0144-250 A	Buc	750,000	0,00	1 500,00
Costimetru H-96	Buc	4 575,000	0,00	13 725,00
Freceventmetru 75-55-48-52 HZ,	Buc	592,000	44,00	0,00
Voltmetru E-6-0-15 VCC	Buc	130.000	4,00	0,00
Voltmetru 120/75	Buc	300.000	0,00	600,00
Voltmetru E-6-0-15 VCA	Buc	180.000	2,00	0,00
Voltmetru 250 V 72015	Buc	280.000	26,00	0,00
Intreg-tor E 352 WM 3 B 1 600-1000	Buc	50 000.000	1,00	0,00
Contor monofazic Cam 63-0-40 A	Buc	185.000	5,00	0,00
Termocuple TC 3	Buc	273,000	2,00	0,00
Şunt 150 A 75 MV	Buc	210,000	12,00	0,00
Tub electronic 6 N 18	Buc	15,000	122,00	0,00
Tub electronic 6 N 73	Buc	13,450	45,00	0,00
Tub electronic 6 N 83	Buc	13,450	45,00	0,00
Tub electronic 6 N 93	Buc	13,450	48,00	0,00
Tub electronic SG 13 P	Buc	67,000	146,00	0,00
Tub electronic SI 45	Buc	12,700	47,00	0,00
Tuburi electronice Z 5823	Buc	96,000	43,00	0,00
Conden STAS MF 507100 V—5000 MF	Buc	33.830	441,00	0,00
Integrator Eli-1122-09-433-033	Buc	7060,000	0,00	7 060,00
Integr⩾tor Eli-1032	Buc	11 900.000	0,00	23 800,00
Integrator Eli-1121 1230 100	Buc	7 060,000	0,00	7 060,00
Baliza electrohică	Buc	162,030	573,00	0,00
Generator sudură	Buc	4 550,000	2,00	0,00

(Continuare în pag. 4)

Denumirea materialului	U/M	Cant.	P/U
Idem 7415	"	300	115,00
Idem 4473	"	20	1 942,00
Contactor AR 100/380 V	"	10	939,00
Idem 63/380 V	"	10	622,00
Idem 160/380 V	"	14	1 574,00
Idem 63/110 V	"	28	435,00
VLPY 70 mmp. negru	ml	1 000	66,20
Cond. FY 6 mmp.	"	1 000	5,40
Prize şi fişe 16 A Silumin	buc.	100	98,00
Priză şi fişă 18 contacte	"	15	134,00
Microîntrerupători 5589	"	200	57,00
Clemă racordare 6 mmp	"	7 000	10,38
Microîntrerupători 6210	"	300	214,00
Idem 6211	"	150	214,00
Idem 7405	"	100	155,00
Patron frez. mig. 25 A	"	1 000	0,90
Bloc TSA 32/32 A—3672	"	30	72,00
Idem 32/11 A—3672	"	40	72,00
Balasturi BIA 65 W	"	50	49,50
Transf. TMA 100 W 380/30—33—36	"	10	345,00
Conductor VLPY 25 mmp negru	ml	2 000	23,80
Idem 70 mmp negru	"	700	66,20
Idem 95 mmp negru	"	600	90,45
Bandă izolaţie neagră	kg	100	57,00
Furtun PVC Ø6×1,5	"	60	35,70
Corp ilum. CFS 01×20	buc.	5	1 740,00
Bec lampă LVF 250 W	"	100	65,00
Basculi premilitare	buc.	19	22,3
Umeraşe duble	"	100	57
Umeraşe simple	"	10	57
Uniforme albastre 45	"	8	226
Uniforme albastre 47—49	"	7	225
Frînghii siguranţă	"	21	68
Şoşoni electroizolante	per.	4	86
Şoşoni electroizol. J.T. 44	"	1	95
Şoşoni electroizol. J.T. 44	"	2	61
Şoşoni pîslă	"	1	319
Scurtă cauciuc. vatel.	buc.	2	217
Mantale postav pei	"	1	765
Colţare doc bleumarin	"	180	9
Căşti antifoane	"	61	116
Căşti minier	"	5	55
Căşti miner oţel	"	1	322
Burtiere cauciuc	"	10	93
Costume antiacid 46	"	7	360
Costum postav	"	2	655
Sorturi inserţie textil	"	6	35
Haine vătuite	"	7	188
Salopete înfundate	"	2	298
Pantaloni doc pieptar	"	14	85
Pantalon doc vătuiţi 46	"	15	140
Pantaloni doc vătuiţi	50	80	146

Plăcuţe carburi metalice	U/M	Cant.	P.V.
SNMG 190612	buc.	205	35,5
K01 A16	"	10	19
K10 B6	"	1 800	1,85
K10 B6	"	1 800	1,85
K10 T110308	"	133	10,40
K15 SNMA 190612	"	500	38
K2OE6	"	101	3,75
K 2018	"	230	5,45
K20 E20	"	45	29
K20 E23	"	194	44
K20 G12	"	30	5,45
K.30A12	"	866	5,25
K30 B6	"	135	1,8
K30 L6	"	10	5,3
P01 A10	"	91	3,65
P01 A12	"	192	13,23
P10 C8	"	100	2
P10 R27432030	"	470	27
P10 SMAA 56 TER	"	2	39,4
P20 D8	"	76	7,35
P25R27431620	"	372	35
P 30 A 10	"	25	2,90
P 30 A 10	"	25	2,90
P 30 CI 2	"	4	4,50
P 30 E 5	"	47	2,25
P 30 E 16	"	296	15
P 40 TIDMM 220412	"	2 200	24,3
SNAA 56 PTRX 407	"	50	400
Acc trasaj D4	"	249	4,4
Acc trasaj D6	"	600	4,85
Burghiu lung 18×465×310	"	1	213
Burghiu STAS 574 fi 7,2	"	40	19,8
Burghiu STAS 574 Ø 17	"	55	64
Burghiu STAS 575 Ø9,5	"	90	20
Burghiu STAS 575 Ø17,5	"	140	79
Burghiu STAS 575 Ø50	"	11	810
Burghiu 6727 Ø14,5	"	5	139
Platou electromag. 125×300	"	3	4610
Platou electromag. 200×630	"	4	13 198
Alesor cilindric Ø11	"	10	76
Ø12	"	4	79
Ø14	"	7	123
Ø15	"	1	128
Ø22	"	3	156,5

Alesor cu alezor conic			
USAP 38H7	"	5	475,63
USAP 112H7	"	2	1 726.92
USAP 115H7	"	1	1 74
Alesor LZ1 D15R7	"	8	14
Alesor coardă conică H7—11	"	54	72,87
H7—14	"	47	81,41
H7—15	"	61	86,28
H7—25	"	42	163,81
Alesor cu plăcuţe 24 H7—K 10	"	4	367,11

Denumirea materialului	U/M	Cant.	P/U
Cuplaj elec. 82113—14C1	buc.	150	1 925
Cuplaj elec. 82103—11C1	"	100	1 365
Cuplaj elec. 82052—09C1	"	100	1 750
Cuplaj elec. 82052—11C1	"	50	2 120
Tablă Bz 8 pătrat 5	kg.	2 000	224,65
Tablă Bz 8 pătrat 6	"	2 000	225,40
Tablă AM 63 Ø6	"	500	61,00
Bară Al 995 Ø12	"	150	20,60
Tablă Al 995 Ø1	"	1 000	21,20
Bară Cu Ø25	"	1 000	51,80
Tablă Cu 9 Ø4	"	1 000	30,00
Ţeavă Cu 96×0,1	"	200	154,61
Bară Am 58 Ø6	"	100	61,50
Bară Am 55 Ø8	"	200	61,50
Bară Am 58 Ø10	"	100	56,00
Bară Am 58 Ø20	"	50	55,48
Bară Am 58 Ø36	"	50	26,50
Lat Am 58 20×15	"	50	35,75
Lat Am 58 30×20	"	100	35,75
Lat Am 58 35×10	"	150	35,81
Tablă Am 63 păt. 0,5	"	300	69,35
Tablă AM 63 păt. 2	"	1 000	66,05
Tablă AM 63 păt. 5	"	1 000	40,10
Aliaje lipire	"	300	72,96

De reţinut!

Întreprinderile economice din întreaga ţară care nu au asigurată integral baza materială pentru anul 1982, sînt invitate să consulte ofertele unităţii băcăoane.

Valorificarea se va face conform prevederilor legii 11/1980, iar opţiunile se vor transmite la „Întreprinderea de maşini-unelte, Calea Republicii 205 Bacău".

Posibilii parteneri comerciali sînt asiguraţi de bună colaborare.

Produsele sînt de bună calitate şi se vor livra în ordinea sosirii comenzilor. Relaţii suplimentare se pot obţine la telefon 931/14988.

E. G. şi V. B.

(Urmare din pag. 3)

Denumire material	UM	Preţ unitar	Cantitate	Valoare
Motor EL 5 MP 0,15 KW×300 R/M	Buc	408,000	0,00	2 448,00
Motor electric 1,1 KW—1500 T/M	Buc	800,000	1,00	0,00
Motor elec 220/320 2,2+1500	Buc	1 180,000	0,00	1 180,00
Motor elec flanşat 5,5×3000	Buc	2 350,000	5,00	0,00
Motpr el 7,5 KW×1000 R/H	Buc	7 000,000	0,00	7 000,00
Motor electric 7,5 KW×3000 R/M	Buc	2 720,000	3,00	0,00
Motor electric 15 KW 3000 R/M	Buc	4 700,000	2,00	0,00
Motoare electrice WA 2	Buc	5 330,250	2,00	0,00
Redresor Curent UF 07-06300	Buc	1 025,010	1,00	0,00
Redresor 24 V—50 A 78-14—B	Buc	0,000	1,00	0,00
Grup electrogen	Buc	17 062,000	1,00	0,00
Rezistenţe el. pt. masa caldă	Buc	141,000	4,00	0,00
Reostat PSI	Buc	337,000	2,00	0,00
Rezistenţe pornire electrocar	Buc	3,030	0,00	78,78
Potenţiometru scalar 402	Buc	350,200	2,00	0,00
Culegător curent 100 A	Cuc	30,000	2,00	0,00
Colegător PM 45407	Buc	2 350,000	2,00	0,00
Perii colectoare GR 31 10×20×40	Buc	7,800	360,00	0100
Perii colectoare 10×32×40	Buc	16,360	18,00	0,00
Rotors 18/17 EP 011	Buc	4 209,000	0,00	12 627,00
ROtor El-car	Buc	2 099,000	1,00	0,00
Ventilator 4 poli 59894	Buc	20,000	39,00	0,00
Ventilator 1.963-A 2020-1	Buc	1,920	9,00	0,00
Ventilator 1.980-A 2021-1	Buc	2,368	10,00	0,00
Ventilator 1 G 90-A 2022-1	Buc	2,805	7,00	0,00
Ventilator central V-4910371-3	Buc	1 445,000	1,00	0,00
Supapă S 00 suprapres 15 (ALA)	Buc	655,000	10,00	0,00
Seut preluerat manual A 3013-5	Buc	29,200	6,00	0,00
Subansamblu ventilator 35595	Buc	5,00	5,00	0,00
Subansamblu ventilator 35688	Buc	24,100	25,00	0,00
Elpompă sadu 65×8 15 KH 130 MM	Buc	7 420,000	2,00	0,00
El-pompă PCH-40-16-11 160	Buc	4 710,000	1,00	0,00
Bec auto B 15—1 P 12 V—10 U	Buc	1,510	0,00	1 100,79
Bec auto semnaliz. 24/15 E 14	Buc	1,350	0,00	214,60
Bec auto B 15—2 P 24 V—25 W	Buc	1,359	198,00	0,00
Bec auto B 15—1 P 24 V—35 W	Buc	2,250	400,00	0,00
Becuri E 10 24 V—3 W	Buc	1,650	0,00	8,25
Elementi tracţiune 4 pas 310	Buc	776,000	30,00	0,00
Element tract el VIII KY 285	Buc	360,000	20,00	0,00
Pila telefonică	Buc	17,500	5,00	0,00
Corp PVA 2×1×250	Buc	965,000	5,00	0,00
Becuri electr B 15 24 V—15 W	Buc	1,250	200,00	0,00
Becuri 12/3 E 10	Buc	4,500	199,00	0,00
Bec E 14 12 V/15 W tub	Buc	1,350	80,00	0,00
Lampă incand 220 V/25 W-E 27	Buc	3,450	201,00	00'0
Lampă vapori mercur LVF 400 W	Buc	191,000	0,00	95 ⩾⩾20
Balastiere BVA 400 W	Buc	330,000	0,00	37 620,00
Bobină şoc 65 W	Buc	71 000	18,00	0,00
Cablu TU 2 YY 16×2×0,5 telefonic	Ml	7,500	690,00	0,00
Doze panzer 13/4	Buc	9,650	0,00	9,60
Întrerupător pîrghie 25 A	Buc	61,500	13,00	0,05
Comutator stea-tri 32 A	Buc	307,000	126,00	0,00
Contactor TCA-400 A 380 V	Buc	2 380,000	0,00	4 760,00
Comutator pt. măsur. tens. 1161	Buc	80,000	3,00	0,00
Contactor AC 3—380/25 A fără rel	Buc	435,000	19,00	0,00
Contactor BC 60 A/220 COD 3539	Buc	348,000	9,00	0,00
Microîntrerupător tip C	Buc	27,000	2,00	0,00
Heblu 3—63 A	Buc	70,000	68,00	0,00
Separator STIN 3/3150	Buc	11 800,000	2,00	0,00
Cotactor MC 80 A/220 Cod 3540	Buc	455,000	8,00	0,00
Contactor MC 100 A COD 3550	Buc	300,000	2,00	0,00
Contactor MC 150 A	Buc	501,000	1,00	0,00
Întrerupător USOL 25-0/250 A	Buc	1 264,000	5,00	0,00
Intrer USOL 250 A/160 A 4136	Buc	1 066,000	5,00	0,00
Intrerupător otomax	Buc	10 828,000	1,00	0,00
Oromax 1600 A	Buc	11 585,000	0,00	11 585,0
Intr. base. cu bimetal 10 A	Buc	59,000	0,00	59,00
Intr. base. cu bimetal 15 A	Buc	59	0,00	118,00
Întrerup manual 1000 A—500 V	Buc	1 320,000	2,00	0,00
Subans contact mobil PA 43298	Buc	114,000	32,00	0,00
Liniator cursă 4481	Buc	862,000	0,00	1 724,00
Inversor de sens	Buc	381,000	116,00	0,00
Conectori el-inst poliuretan	Buc	0,000	8,00	0,00
Papuci al 300	Buc	22,500	38,00	0,00
Priză P	Buc	70,000	0,00	280,00
Automat dirijare circulaţie	Buc	51 050,000	2,00	0,00
Buton comandă distanţă	Buc	54,500	0,00	327,00
Chele comandă cu lampă	Buc	285,000	3,00	0,00
Selector fără pîrghie	Buc	75,000	0,00	3 375,00
Semnalizatot SNE 2	Buc	1 160,000	2,00	0,00
Patron AEG 63 A	Buc	66,200	0,00	21 846,00
Patron AEG 160 A	Buc	72,850	3,00	0,00
Punte B 4	Buc	0,550	1 100,00	0,00
Soclu siguranţă 63 A	Buc	20,000	0,00	3 039,00
Soclu AEG 160 A	Buc	37,700	103,00	0,00
Suport MPR 200 A	Buc	41,100	1,00	0,00
Suport MPR 315 A	Bzc	77,000	344,00	0,00
Bloc releu TSA 63 A/40 A 3674	Buc	103,000	14,00	0,00
Bobină AC 3 63 A—380 V	Buc	68,000	6,00	0,00
Cuplaj electromagnet FEA 20	Buc	4 005,000	7,00	0,00
Cuplaj electromag 8211316 C1 V1	Buc	2 640,000	0,00	26 400,00
Cuplaj electromag. 8403309 C1 V1	Buc	1 640,000	0,00	37 720,00
Electrovalvă	Buc	380,000	2,00	0,00
Regulator Nivel VMN 25—250	Buc	3 537,800	1,00	0,000
Releu RC 1-3-6 A	Buc	132,000	1,00	0,0
Releu RI 3 1	Buc	169,000	0,00	169,00
Releu RI 3 1	Buc	169,000	0,00	169,00
Releu RC 2—10 A/20 A	Buc	170,000	0,00	1 700,00
Ventil electromagnetic V 100	Buc	1 300,000	1,00	0,00
Subans ventil 37410 gabar 160	Buc	5,250	19,00	0,00
Ampermetru E 7	Buc	280,000	1,00	0,00
Ampermetru E 7 400/5 A	Buc	280,000	5,00	0,00
Amplemetru E 7 600/5 A	Buc	280,000	1,00	0,00
Ampermetru E 7 1 000/5 A	Buc	280,000	6,00	0,00
Ampermetru E 7 1500/5 A	Buc	280,000	3,00	0,00
Ampermetru E 7 2000/5 A	Buc	280,000	5m00	0,00
Ampermetru 100/5	Buc	95,000	1,00	0,00
Ampermetru 150/5	Buc	95,000	4,00 00	0,00

Important

„Întreprinderile interesate de aceste materiale vor transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

Întreprinderea Automecanică Mediaş — Jud. Sibiu.

Valorificarea se va face conform prevederilor Legii 11/1980.

Emil GEORGESCU şi Vasile BAŞA

NEVOIA DE „GENERAȚIE"

Nu de multă vreme se făceau prezumții în legătură cu afirmarea unei noi „generații" poetice, aptă să confere cuvîntului forța consensului – este vorba de articolul lui Valentin Tașcu, **Poezia: generație și individ** în „Steaua" nr. 2 (405), 1981. Simptomele acestui fenomen sînt depistabile în atitudinea creatorilor, care nu vor – deliberat angajat – să se separe, ci să se „adune", să se fortifice într-o (com)uniune de gînd.

Noua stare a poeziei pare să-și găsească deja argumente – mă refer la semnalele de recunoaștere pe care sîntem solicitați – tentație plină de gravitate – să le captăm din partea poeziei „debutante" a ultimei perioade. Voi folosi în favoarea acestei afirmații probe extrase din două dintre volumele de debut apărute la Editura „Cartea românească": volumul Magdalenei Ghica, **Hipermateria** și acela al Martei Petreu, **Aduceți verbele.**

Este ispititor să privești două cărți una prin alta, într-o comunicare solidară, chiar dacă aceasta îți ademenește neștiința printr-o disjucție stilistică. Și, totuși, ambele cărți conturează spațiul unei evaluări lucide, lipsite de „fardate" iluzii, a momentului pe care îl reprezintă („moment" ce corespunde în egală măsură unei exteriorități, cît și unei condiționat-feminine intimități). Poezia se instituie ca modalitate prospectivă; ea se îndepărtează de formele lirismului care exaltau virtuțile tămăduitoare ale amintirii (în termenii purificați, dematerializați ai unei atitudini retrospective), pentru a se încărca fie cu suculența zemos-carnală, hipermaterială a cuvîntului – în cazul Magdalenei Ghica, ca reflex al unei atitudini virulente, demolatoare, fie – cum se întîmplă în cazul poeziei Martei Petreu prin retragerea imaginii spre zonele unei acute cerebralități.

Apare o ruptură față de limbajul poetic consacrat de perioada imediat premergătoare și o tendință de reinstaurare (demolația este întotdeauna expresia orgoliului de începător), într-o altă topografie, pe alte temelii. Care este suportul acestui orgoliu poetic? – Să-i urmărim rădăcinile în cele două volume, luate separat.

1) Pornind de la titlul volumului **Hipermateria**, intuim una dintre coordonatele poeziei Magdalenei Ghica: conștiința unei stări „isterizate" a materiei, pe punctul de a reveni la starea amorfă, nediferențiată, prin exces acumulator („materia istovită de legile evoluției sale"). Această ipostază a perfecțiunii fanate, față de care nu mai există progres cumulativ, dezvoltă metaforele viscoase ale materialității debordante. Iată poemul **Materia exotică**: „Stricată. / Putredă pînă-n măduva oaselor / ca un ananas mult prea copt / aruncat în mijlocul străzii, îl ocolesc cauciucurile / negre ale mașinilor, pantofii lați ai bărbaților / și cei ascuțiți ai femeilor, mulțimea se bucură, o / gură nesfîrșită și rea, pîndește, mușcă, strivește, / / mușchii, / mușchii vin, este, este, / perfecțiunea e inutilă, mușchii de zeamă, ca / un tînăr soldat rănit în măruntaie, sau ca o femeie / care naște tîrziu, un monstru, / emană un miros dulceag de paradis și de hoit, de / prea multă gîndire, / către rigole, către canale / materia istovită de legile evoluției

UGOR CSABA: „Ady"

sale, / îl lăsase o umbră...". Poezia de această factură va vorbi despre ospețe atroce, ciorba de burtă, fierbinte și grasă, despre măruntaie, furnici, microbi, căpușe și muște, despre hîrtia lipicioasă și otrăvitoare, în general, despre o lume în dezagregare, în care sensul este pierdut, tăvălit în viscozitatea aglutinantă a materiei în exces. O bună parte a volumului Magdalenei Ghica nuanțează această atitudine. Poeta, chiar atunci cînd „scoate" din nediferențiatul materiei citeva entități, o face pentru a se desolidariza de sensul tradițional conținut de acestea. Poemele **Inima, Femeie, Viața totală** creează perspectiva eliberării de sensurile date, pentru că, într-o materie dezagregată pînă la starea lichidului amniotic, ierarhizarea consacrată a sensului se pierde, lăsînd libertatea unei alte instaurări: „Bună-i ființa! (cît ne-a rămas!) / o supă fierbinte și grasă / în care înotăm fericiți. / Liberi! în acest lichid amniotic din acest pîntec imens / stînd gata să nască de o mie de ani / Lucrul cel mai concret cu putință, organele sacre pline / cu bolovani / / Prinzurile grele, chiolhanurile, banchetele, / vînatul împănat, făptura cu sos, budinca, versetele, / / Și o mare de vin. O mare de sînge, / o cloacă fierbinte și groasă în care plutim" **(Viața totală).**

Luciditatea de a nu mai dormi în patul comod-cald al unei mitologii unitare dă sensul unei stări de disponibilitate în care legea morală rămîne suspendată în spațiul alb al lipsei de semnificație. Starea de hipertrofie a materiei produce – ca într-o teribilă mișcare centrifugă – pulverizarea sensului. Raportul interioritate-exteriorități se dezechilibrează; se produce un vid semantic. Este perspectiva care va crea obsesia golului, a falsului, a fardului, spectacolului, în poezii ca **Meci de fotbal I, Meci de fotbal II, Da, Carte poștală ilustrată, Despre Goethe, Marca fabricii.** La antipodul stării amorfe a materiei, apare în aceste poezii ideea de artificialitate: jocul, circul, călușei, cartingul, artificii, fard, pălăvrăgeală automată, carte poștală ilustrată... Metafora totală a acestei stări de sfericitate vidă este însă **bila de sticlă:** „Greu nu e, nu-i așa, / să te trăiești trăit de o altă ființă supremă / bolnavă, fantomă, lozincă, formulă, / ci golit de toate umorile-creierul nu-i așa o / prezumție – să înaintezi / ca o bilă ordinară de sticlă / (visătoare, fantastică, apocaliptică sticlă) /.../ / cu aceeași nu-i așa glorie oarbă, sfîntă inconștiență, / prosteacă, prosteacă mîndrie!" **(Bila de sticlă).** Poezia Magdalenei Ghica trăiește în această stare conflictuală, dramatică (cu inflexiuni tragice, uneori) în care unica valoare pozitivă este așteptarea gravă a **ceva** nedefinit încă, sens fondator al unei alte mitologii **(Pregătește-te, Ceva).** Poeta caută să găsească o cale pentru o nouă instituție, fie această cale vulgaritatea **(O cale ca oricare alta),** dragostea **(Poem de dragoste)** sau cuvîntul **(Poemul).** Imposibilitatea de a găsi, „pe cont propriu", o soluție, o va trimite însă spre puterea efortului comun al generației. De aici, apelul la responsabilitatea colectivă („a trăi este o afacere pe cont propriu care privește lumea întreagă"), de aici, manifestul programatic al unei morale a existenței **(O, generația mea** – poemul liminar al cărții), relația cu normele, cu **Legea:** „războiul mondial al lui Este cu / Poate cu Trebuie, cu A nu fi").

2) Marta Petreu se întîlnește cu poezia Magdalenei Ghica în aceeași orgolioasă respingere a sentimentalității „feminine". Poeta se desprinde însă de materie, căci verbul, a cărui prezență o reclamă imperativ, este cristalul reflectant al materiei: „Nimic despre carne: acest cuvînt fraged a murit" **(Gloria).** Poezia, prin verbul-cuvînt, ordonează materia, sublimînd treptele impresiv-senzoriale în coerențe verbale.

Atitudinea logolatră a Martei Petreu este expusă explicit, trufaș, în poezia care dă titlul volumului – **Aduceți verbele:** „Noi intrăm în carte cu trufie / și spunem: / / Un poem de dragoste / e mai adevărat / decît o noapte de dragoste. / / Un poem al spaimei / e mai cumplit decît spaima. / / Un poem despre moarte / e mai real decît moartea. / / Noi intrăm în carte / și spunem: / verbele / aduceți verbele / pentru Cina cea de Taină".

O permanentă cenzură filtrează poemul, o distanțare lucidă, lipsită de concesii, ironică, proiectată în imaginarul cenzor – Maestrul de vînătoare. Sub privirea acestuia Marta se autodisecă cu totală lipsă de îngăduință: „Nici o îngăduință pentru mistere / nici o îngăduință / / Iată gloria: o piele bine întinsă" **(Iată gloria).** Volumul, tranșant separat în cele două cicluri – **Verbele și Sentimentele** – (între care linia de demarcație este adormirea „cu alcoluri din mac" a Maestrului de Vînătoare, uitarea frumoasei științe a Verbului), stă sub puterea cîtorva semne-figuri ale intelectului: „Priviți faptele cele umile în umbra Verbului"; **Conspecte, teze, fișe, experimente, conceptele, creier** (deosebit de frumoase **Tezele despre creier!), carte, Enciclopedie** etc. sînt toate trimiteri definitorii pentru o poezie cerebral-intelectuală.

Poeta își obiectivează discursul chiar atunci cînd vorbește despre „sentimente", prin transformarea eului confesiv în obiect al autoanalizei **(Teze neterminate despre Marta, Alte teze neterminate despre Marta); degajată de prejudecăți coercitive,** poezia se instituie în acest al doilea ciclu într-o relație de „detașare-implicare" foarte productivă sub raport estetic: „Îmi amintesc acele crochiuri necenzurate: / Marta pe strada Bisericii Ortodoxe / Marta conspectînd doctrine politice / Marta scoțîndu-și ochelarii pentru o scenă / de așteptată tandrețe / Marta cîntărindu-și culoarea în cutia de pudră". După ce se proclamă substituirile dintre „verbe și starea reală", sentimentele se lămuresc printre straturile logosului – „Verbe ale pămîntului aceste candori măsurate" – pentru ca, apoi, intrate în atotputernicia Numelui, să nu mai rămînă decît în reziduul pretextual supt (creierul – „bruta lucidă flămîndă") de către verb.

Prin căi ce se separă ca modalitate, cele două volume de poezie sînt un refuz al stării ovoide, pentru o luare în posesie răspicată a lumii (materiei) prin hiper-verba (lizare) – puterea comunicării!! –, pentru trecere dincolo de fragmentarietatea ființei.

Sorina IANOVICI

DISCREȚIA

Sînt cărți care merită mai mult decît recenzii și comentarii de circumstanță; cărți care pretind desbateri mereu reluate, seminarii în mijlocul agorei intelectuale, seminarii în Universități... O astfel de carte ar putea fi „Sarea pămîntului" a lui Mihai Sora. La trei ani după apariție, nu se cade ca ea să intre în uitare, dat fiind că autorul nu se exhibă prin toate publicațiile. Dimpotrivă, la o oarecare distanță, la relecturi, focul ideatic al textului pare să lumineze cu mai multă tărie problematica rostului poetic.

Jacques Derrida susținea la un moment dat că Franța n-a reușit încă să-l cetească cum trebuie pe Husserl; de unde relativa sa insuficiență filosofică actuală. Dar, o adevărată lectură a unui adevărat gînditor, înseamnă depășirea spuselor acestuia, întru sporirea gîndului. A-l ceti cu înțeles pe Husserl, va însemna, pe de o parte, a descifra fundamentarea gîndirii sale prin sursele filosofiei medievalo-grecești; ceea ce se petrece „în act" chiar programatic, în cartea despre care vorbim („– Văd că amestecați limbajul lui Husserl cu acela al scolasticii. – Nu fac decît să urmez exemplul lui Husserl însuși"). (Iar la acest nivel unde latinitatea de limbă a Evului mediu european a preluat, păstrat și distilat intemeietoarea și neliniștita gîndire filosofică grecească, la acest nivel deci, merită să reținem observația latinistului timișorean Dan Negrescu cum că peste 80% din cuvintele „Rostirii filosofice românești" inventariate de Constantin Noica, sînt de sorginte latină). A-l ceti cu înțeles pe Husserl înseamnă, în al doilea rînd, a-l depăși întru dialectică. Adică înspre toposul teoretic în care – la fel ca în „Sarea pămîntului", se desvoltă problematica „intenției" și „atenției" existențiale în contextul fundamentărilor în profunzime, în abisurile Posibilelor Universale, astfel încît lumea cuvintelor să se diafanizeze, scoțînd la iveală precuvintele, mișcate toate la un loc de o logică circulară, vie și rodnică, logică a compenetrației, nesimetrică, netranzitivă; logică care susține și fecundează Unicul (un Unu-Multiplu de fapt) pe care rostirea poetică îl dezvăluie, la confluența dintre generalitatea abstractă, particularitate și actualitatea plină de determinații. Și astfel în cartea lui Mihai Sora se petrece miracolul prezenței Logosului.

Cît trebuie să fi citit? Cîte trebuie să fi știut, să fi gîndit autorul, pentru a ne fi oferit în final aceste 225 pagini aerate și profunde; pagini de meditație, pagini ce merită reluate, dezvoltate. Și astfel îl întrezărim pe Mai Știutorul Mihai Sora înconjurat de mai mulți Tineri Prieteni, continuînd discuțiile dialectice – armonizate ca într-o cantată – îndrumînd cu discreție pașii celor domici de cultură adîncă, a tinerilor „grămătici" ce nu acceptă să se consume în superficie, gata de orice sacrificiu pentru a-și apropia gustul sublim al Sării Pămîntului.

Mircea LĂZĂRESCU

ARTĂ ȘI ȘTIINȚĂ

Patrimoniul culturii noastre și-a asimilat în ultimile decenii noi valențe prin identificarea, tălmăcirea sau introducerea în circuitul informațional a unor remarcabile opere științifice și literare, publicate în limbi străine, dar create de autori români: Elena Văcărescu, B. Fundoianu, T. Tzara, Șt. Odobleja, Ștefan Lupașco, Pius Servien, (pe numele său adevărat: Piu-Șerban Coculescu) ș. a.

Cea mai recentă apariție editorială de acest gen, marcînd și centenarul nașterii autorului, aparține lui Matila Costiescu Ghyka și este intitulată **„Estetica și teoria artei"** (Editura științifică și enciclopedică, București, 1981, 495 pag., plus 92 planșe; ediție îngrijită de Prof. dr. Ion Iliescu, traducerea de T. Drăgoi).

Prețuirea de care s-au bucurat în epocă lucrările lui Matila Ghyka reiese din scrisoarea ce i-a fost adresată de poetul-academician Paul Valery: **„Această carte lipsea. Acum există. Ea concentrează ceea ce era sigur în estetică. Mă minunez de vastitatea informației Dvs. Admir, mai cu seamă, nota personală pe care ați imprimat-o unei materii atît de importante și atît de complexe".**

Colaborator al lui Tudor Vianu la editarea prestigioasei reviste „Simetria", filozof și matematician, estetician și om de știință, eseist, romancier, publicist, memorialist, traducător (și-a înscris numele alături de Charles Baudelaire pe o tălmăcire din creația lui Edgar Allan Poë), Matila Ghyka avea, după aprecierea lui Mircea Eliade, **„o cultură prodigioasă, științifică la fel ca și literară și istorică".** Împrejurările vieții l-au purtat pe toate meridianele globului, configurînd o biografie insolită. Născut la Iași, în 13 septembrie 1881, și-a făcut studiile în țară și străinătate, a absolvit Academia navală franceză și, ca ofițer de marină, a făcut ocolul lumii, a studiat la institutul politehnic din Paris, a lucrat ca muncitor și inginer electrician în uzinele din America, și-a susținut doctoratul în drept la Bruxelles, s-a căsătorit la Londra, a trăit în Boemia, la Viena, a adus reale servicii culturii și poporului român, lucrînd fie ca atașat de presă, fie ca plenipotențiar în cadrul ambasadelor noastre din Polonia, Spania, S.U.A., Anglia, Franța, Suedia, a fost lector la Colegiul Imperial de științe și la Institutul francez din Londra, apoi la Școala de științe slavistice și est-europene din Oxford, a funcționat în perioada 1945–1947 ca profesor de filozofie și estetică la Universitatea Southern din Los Angeles, California. Ultimii ani i-a petrecut în Irlanda, probabil la Dublin, departe de patrie, dar manifestînd simpatie față de revoluționarii pe care-i considera îndreptățiți în acțiunile lor; s-a stins din viață în 1965, la Londra.

Din miile de pagini ale moștenirii științifice și beletristice a eruditului cărturar, îngrijitorul ediției, Ion Iliescu(care semnează în postfață o substanțială și competentă exegeză) a selectat lucrările cele mai semnificative pentru concepția modernă a originalului estetician român: **Numărul de aur; Estetica proporțiilor în natură și arte; Eseu asupra ritmului; Filozofia și mistica numărului.**

Volumul ar fi putut purta drept motto principiul enunțat cu mai bine de cinci secole în urmă de un **„magister lapidum"** gotic, în fața edililor din Milan: **„Ars sine scientia nihil".** Prin opera sa, Matila Ghyka a durat o fascinantă punte de aur între artă și știință.

Cezar APREOTESEI

SLAVOMIR GVOZDENOVICI

CU PASĂREA

Întunericul acestei păsări
mă doare.
Cînd înspre rouă
vine
aripa neagră e
o chemare
din alte orizonturi
spre alte destine.

De piatra ei mă rog
zburindă
cînd îmi culege
din nori senini
cămașa blîndă.

Și îi devin ibovnic sfînt
în fluierul unei seri,
cu aripa cînd mă atinge
împărăteasa mea din
cer.

MESERIA SIMȚĂMINTELOR

Îmi întocmiră apoi
din cireși
picioarele și sînul iute,
să mă înghită
vînturile.

Apoi rostiră iarăși
taina
zidului neridicat.
Să-mi smulgă de sus
și puterea.

În locul inimii —
fereastra pentru păstrarea cuvintelor
Se povestește,
și aceasta-i partea meseriei
despre simțămintele poetului.

INVOCAREA IUBIRII
lui Gh. Azap

Tu ai să respiri
cu pasărea a înmulțiri,
și zău —
ai să cobori
din farmecul sfintei ninsori.
Și vor cînta,
îți jur,
greierii mei într-un tambur.

Cîntecul lor la os,
te va atinge,
iubirea mea curată,
și se va plînge
pînă la lacrima din
piatră.

VIAȚA STRĂVECHE

Întîmplător trece fata,
desface aripile,
topește cerul.
Suspinul ei atinge piatra.

Eu mă avînt
pînă la curcubeul luminos,
cai îmbătați dobor
în strigătul frunzei nebune.

Cu-o altă voce cîntecul
mă îngînă
și învie bătrînii mei de piatră
și nepoata lor în cămăși albe.
Toți așteaptă întoarcerea
păsării,
să-mi arunce fața
în cerul fluierului.

PIERDEREA FEMEII

Îmi iei capul în mîini.
Și zbori.
Îmi iei inima în dinți.
Și cînți.
Șarpele mi-l iei
în sîn.
Și visele-mpletești.
Din genunchi îmi iei frunza.
Și începi ziua.

Din noapte îmi aduci
piatra.
Unde să te caut.

IOAN GEORGE ȘEITAN

OM LA APĂ

Nu știu inventa nimic în lumea asta
Nici un val nici mărarul nici bomba cu
neutroni
Am făcut fiecare test pe spesele mele
Veți zîmbi dar vă asigur am o doctrină
personală
Chiar dacă cu retorica mea nu dau
nici o șarjă de oțel
Grecul acela filozof mare ce-i drept
acum oale și ulcele
Nu mai poate da ordin să fiu alungat
Afară din cetatea de beton
Deși tare mult aș dori
Acest lucru minor
Marinarule

APUS ÎN FERIGI

De ieri trebuia să admir apusul în
ferigi
Pe Dealul Mare brîndușe — amintirile
mele
Dispar subit alungate de pravila brumei
Cînd eu pierd și ultimul fir de păr
Tot așteptînd scrisorile care să mă scape
De spînzurătoarea unui anotimp cuprins
de panică
Fericirea — vulpe argintie acordă
interviuri
Soților debitori la capitolul fidelitate!

Să discutăm pe suflet dragă lemnarule
Respect ordinea de zi a veacului
Și te întreb, vă întreb contemporani:
— Nu-i așa că-s pe cale de dispariție,
irevocabil
Casele de lemn, tangoul și caii
bunicilor?
Daliile vor înflori în alt veac
Lîngă acest poem pe care nu mai
știu cum să-l termin,
azi, 11 oct 1900 și... ora 23.

CRIZA

Mă cert cu-un vraf de ziare perimate
Atîtea cărți mă alungă pe scări în jos
Vai cum plînge Ramona în somn
Cad toropiți de confort în manuscrisele
mele
Toți păianjenii din veacul 20
Semn că singura afacere rentabilă
Ar fi să las dracului biroul cu facturi
comenzi etc.
Să mă transfer în interesul serviciului
Ca gropar acestor antipoeme suave
Atît de speriate de lipsa de cititori
Fideli de pe piață

BIOGRAFIE RELATIVĂ

Mă gîtuie odaia cu febre și nevroze
Ard cărțile pe rug cavalerul fără somn
Cenușă vor fi aceste false proze
Ci eu în umbra-ți pururea mă întomn

Ard cărțile pe rug cavalerul fără somn
Crinii tu i-alungi afară în balcon
Peste amintiri rămîn ultimul Domn
Cînd versul fi-va luxul de bon-ton

Cenușă vor fi aceste false proze
Din anii duși cu rindul la edec
Am dăruit mireasmă cu niște simple
roze
Și am scăpat dușmani prea mulți de
la inec

Ci eu în umbra-ți pururea mă întomn
Că nu mai sper o glorie fictivă
Mă lasă să-i pătrund în somn
Cu această biografie relativă

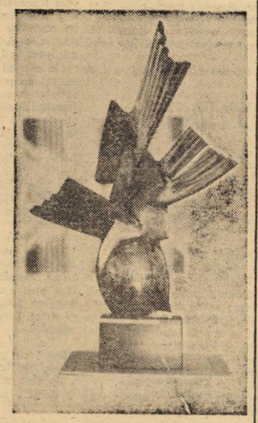

DUMITRU PĂLĂLĂU: „Sămînța II"

Trec zilele, Iudith s-a emancipat. Primește prietene, dracu știe ce-au să-și spună atîtea ore, gîndește Arthur și se retrage cu copilul în ultima cameră. Aici e un mediu ideal pentru a scrie, cel puțin o știe pe Iudith alături, e, oricum, un punct cîștigat. Iar pișulică al lui nu mai urlă, s-a obișnuit cu noua doică, a început să-i surîdă chiar, își dă și el seama că în familia asta...

Iar timpul trece, a terminat romanul. Împotriva tuturor, dar mai ales, împotriva lui Iudith, Arthur a terminat romanul, cred că dacă eu aș fi vinat leul, Iudith n-ar fi pregetat să mă vîneze pe mine acum, la sfîrșit, ca în povestirea aceea a lui Papa Hem...

Este epuizat dar, în același timp, o mulțumire nemaipomenită, pe care n-a mai încercat-o... Este liber, eliberat de toate, reîncepe să iubească lumea, are o poftă grozavă de mîncare, Iudith observă schimbările, modificările, se îngrijorează — poate-i va scăpa Arthur de sub supraveghere și dominație?

*

...Venise de cîteva ori cu ceva ori cu ceva afecțiuni ale aparatului respirator. De fiecare dată seara, cînd avea ore de consultație. Ultima. Rămînea. Voia să-l vorbească, să-i spună ceva, să comunice și-ar fi spus Arthur. Nu l-a dat importanță, de fapt nici n-o vedea, nu vedea nimic altceva decît propria-i lume de himere.

...A intrat în cabinet — mică, fragilă, o adolescentă doar, cu ochii mari, negri, cu șprincene hotărît arcuite, buze pline și un neastîmpăr în întregul trup, o foială continuă, valul care vine, valul care pleacă, ce dorîți?, căci nici nu și-o amintea, ah, nu mă mai..., nu știe, nu-și mai amintește, iar ea nu plecă. Dar atîta prospețime, atîta... Puteți aștepta?, ei, cum să nu poată, numai el nu știa pentru ce venise, puteți aștepta?, căci am avea de completat niște fișe de consultații, luați loc, ea s-a așezat pe patul din cabinet, prea înalt pentru picioarele ei încă nefermate, picioare de adolescentă cu genunchii prea ascuțiți, prea, da, picioarele...

Gata, a spus, a dezbrăcat halatul, a luat haina. În stradă a întrebat-o...

Tocmai v-am citit opera a spus ea — chiar așa, **opera**, și atunci a privit-o și un val nedemn de duioșie a venit, a plecat, mîna lui a rămas în aer, a vrut s-o mîngîie pentru gîndul măgulitor, și-n spațiul gol dintre și-a imaginat-o... ei, și atunci l-a năpădit o nesfîrșită milă pentru el însuși, pentru propria-i soartă, pentru faptul că niciodată nu va mai avea dreptul să-și șteargă trecutul pentru a putea iubi o fată ca aceasta, nesfîrșit frumoasă, nemaculată încă, era seară, noapte deplină, jumătatea lui martie, noapte cu miros de liliac și nu știu ce melodie auzeau, reluată la bandă, la nesfîrșit — cît au stat în fața casei, și părul ei negru și bogat și ondulat — ea însăși — Semida mă cheamă — părul ei pe care-ntr-o disperare, cu ochi orbi, a început să-l mîngîie. V-am citit toate cărțile, dar în romanul..., nu-i auzea vocea, se asculta pe sine în exaltarea durerii din el. Bine. Bine?, a ris ea, dar la ce vă referiți? Ești o fată frumoasă, i-a spus. Meriți mult mai mult decît îți pot oferi eu, ce-i cu el, ce-i cu mine? Ce s-a întîmplat?, a făcut ea, zău nu merită, e mai spus a scos batista, i-a șters lacrimile, plîngea ca într-o absență anii scurți, inutilitatea vieții pe care-o ducea... Și atunci ea, Semida, copila aceasta, s-a apropiat, s-a lipit de el, i-a înconjurat gîtul cu brațele, l-a sărutat ancășat pe gură, s-a desprins zîmbind cu ochii ei mari, negri, umezi — nici vorbă să-i fi luat durerea, ba, mai mult, oferindu-i alta de care, în clipa aceea, nici el, nici ea n-aveau să-și dea seama.

Dar, peste cîteva zile, în sala de așteptare...

*

...Era în sala de așteptare, citea o revistă; sta pe bancheta îmbrăcată în vinilin — în spatele ei, pe perete, cu afișe menite să te mobilizeze întru salvarea speței umane: „Evitați aglomerația" și „Feriți-vă de gripă"; „Fierbeți legumele" și „Tenia se ia și prin peștele proaspăt"; în sfîrșit „Tușiți în batistă" și „Consumul de alcool și fumatul pot da naștere și întreține diferitele boli".

Numai că Semida citea revista „Cinema", iată ce citea ea fără a ști ce o așteaptă din partea oastei nevăzute a microbilor; citea atît de adîncită încît nici nu a auzit cum ușa cabinetului se deschide, nici nu a auzit pașii lui Andrei...

– Să mă iubești, ce altceva?

Doamne, nu mă duce în păcat!, dar deja băuseră cafeaua,

sta, se înțelege, pe canapeaua — copie a celei din sala de așteptare — îmbrăcată în vinilin verde,

era (e) foarte frumoasă Semida — dar ce ne poate spune cuvîntul „frumoasă"? — îmbujorată deci și cu ochii strălucitori și umezi, mari, și cu o privire neajutorată, abandonată toată lu în grija lui acum și părea cum că întreaga se lasă pradă vînătului fierbinte bătîn peste ei (era un deșert cu nisipul roșu și se pornise vîntul de seară și în depărtare, pe fața lumii văroase palpita moale ca un uriaș sex deschis, penajul crenelor de palmier), i-a luat capul în mîini, și atunci s-a văzut pe el însuși în boobeli mari de lacrimi care îi alunecau pe obraji, și s-a văzut în matul pupilelor ei, și s-a auzit strigat de departe, „Andrei", eri el și nu era el cel

...Se întîmplă un lucru ciudat: de cîteva zile nu se mai poate așeza la masa de scris. Nu știe ce are, ce i-ar mai trebui, străbate o zonă periculoasă ca și cînd drumul său ar trece printr-o viermuială de șerpi.

A observat pînă și Iudith, se poartă cu blîndețe, îi pregătește mîncarea, îi așează masa, totuși, gîndește el, ființa asta s-a sacrificat suficient pentru mine, cine știe dacă fără ea aș fi ajuns, unde...

Dar nu e asta, știe, n-are nici un rost să se lase emoționat, destinul meu își spune, este literatura mea — dar unde este ardoarea de altădată? Unde arderea, starea aceea insuportabilă de bucurie și triumf de după munca sa? Știe că ceva s-a schimbat încă nu poate preciza, adăstarea în fața paginii goale o devenit un chin — nici o nădejde, nici o idee, nimic nu îi mai străbate, ba da, primăvara care se apropie, care se simte deja, nostalgia unui nou început și motivul acelui început: Semida.

*

Căci o vede din ce în ce mai des, a început s-o caute. Nu poate fără ea, așa-și închipuie. În curînd va primi, ea, Semida, o repartiție oarecare într-o localitate oarecare, va pleca, desigur, chinul lui se va sfîrși.

Nu, așa ceva nu se poate, l-a și apucat teama. Nu știe ce are de făcut, aceeași binecunoscută abulie îi inhibă orice inițiativă — va trăi și va vedea!

*

Acuma are liniște, prea multă liniște în casă, ce vrea să insemne asta? Pînă și el însuși s-a schimbat, s-a întors adică la vechea matcă a familiei: corect, deși prea rece, prea rezervat. Cînd s-a mai întîmplat asta ca după munca lui să vină direct acasă? Cînd asta ca, după masa de prînz, să rămînă împreună cu Iudith la o cafea?

Vorbesc, discută despre orice, numai despre căsnicia lor — nu. Ea îi privește întrebătoare, bănuitoare oricum, — nu primește nici o explicație. Totul pare a fi reintrat în normal dar, ciudat, tensiunea dintre ei crește, poate și unde se evită cu grijă unul pe celălalt, seara, cînd se retrag în camerele lor.

*

Natural, Andrei continuă s-o intîlnească pe Semida, uneori de două-trei ori pe zi, i-a intrat în obișnuință să-i vadă chipul, să-i audă glasul. „Nu vezi că fără tine — spune ea — m-ar ucide pînă și oerul?" — ce vrea în definitiv de la el, o întreabă de fiecare dată, repetă iar și iar ce vrea de la el, pînă ce ea, stîrnită (nu jură, o, n-a făcut-o niciodată!) pătimașă și cu ochii strălucitori, îl asigură din nou și din nou de dragostea ei, ci de copleșitoarea singurătate în care s-ar zbate fără el, îi vorbește de nevoia ei de el, de viitorul lor comun, spațiu dilatat, aer palpitînd fierbinte ca deasupra unui pustiu copleșit de arșiță. Îi știe, de-acum, îi simte devoțiunea — trestioară — cum poate exista o ființă ca tine?

*

Ei, iată, ea există; în fiecare zi, din ce în ce mai mult în viața lui; lumea, cealalți toți, viața sa anterioară, au rămas departe, dincolo de o ceață lăptoasă nu mai cunoaște decît bucuria de a o ști undeva foarte aproape, în chiar el, partea cea bună din el, frăgezime și imponderabil, nisipurea aceea, desigur, ca și părerea de rău, insuportabilă, a efemerității clipei ca și a imposibilității permanentizării, în durată, știe asta, întreaga sa structură intelectuală nu-l poate înșela.

ION DUMITRU TEODORESCU

INCERTITUDINI

Andrei s-a apropiat, deci, de ea prin aerul nu de tot fierbinte, nu de tot uscat, prin mirosul stenic de medicamente, un aer care inspira încredere; cînd a ajuns însă în fața ei, cînd a privit-o și și-a dat seama cine e, a spus:

– Nu!

– Dar sînt aici, a spus ea, și-a ridicat pleoapele și l-a privit ușor uimită, cu pupilele mărite, așa i s-a părut, sau, poate că așa a vrut s-o vadă.

– Ai ochi strălucitori, a spus el.

– Am venit să te iau, nu mă chinui, aproape că a strigat.

– Nu, a spus el, dar știa că gata, cedase.

Nu cedase încă, dar Semida a spus:

– Oferă-mi, te rog, o cafea.

Iar panica din el, doamne, ce aere își mai dă fetița asta, nu era fetiță a gîndit, a spus:

– Am peste douăzeci de ani – a spus ea, tocmai bine, a gîndit Andrei, ce mă voi face cu ceilalți douăzeci pe care îi am în plus? Va ieși un scandal și-a spus, cerule, ce mai scandal va ieși, doamne dumnezeul meu, de ce m-ai lăsat?

Se gîndea la Iudith, la Benedict – copiii, care, oricum, nu va mai fi al lui, la liniștea creației – pe Iudith cel puțin o putea ignora, cum să faci asta cu Semida?

– Te-am rugat să-mi prepari o cafea, și era, ea, Semida, apropape indignat – uimită, de lipsa lui de mobilitate... Asta insemna să se reîntoarcă în cabinet, să pună ibricul pe șpirtieră, să..., a luat-o de mînă pe Semida, a deschis ușa.

–Ce să mă fac cu tine?,

dar ea, iată, intrase deja în viața lui, se instalase deja la adăpost, deja la adăpost de orice; iar dincolo de digul acela, vuietul îndepărtat al lumii și ea, Semida, dincoace, crezîndu-se la adăpost, suficient de speriată pentru nu numai a căuta adăpostul, dar a-l și accepta. Așa că a spus, deodată, simplu și, vezi bine, prea convinsă de adevărul spuselor ei:

– Cu ce, ce se întîmplă?

Singur, asta era, și nu se mai putea întoarce – pornit pe drumul exilului iubirii din el.

*

VALERIU BÂRGĂU

SECOLUL MALRAUX
lui Mircea Ciobanu

Un studiu atent al flăcării ridicate dintre buștenii uzi
alcătuiesc în noptile de singurătate
Cînd răsună o melodie tăioasă din cartierele vechi ale
lumii;

Calea Regală – Calea agonizind precum pruncul
mingîiat
de soldații reci ai unei divizii marine. Greu
străbate muzica lăutarului beat
portul Sanghai. Bărăcile. Țîntarul anofel.
Ființa iute și străvezie a inecatului.

Porni să se nască. Secolul greu. Lumea gravidă de
semne.
Orbi duși de mină.
Tuburi de oxigen. Gaze
nenaturale. Avioane.
Prăbușiri în cer. Mugetul leului le doboară
Stau prăpănite în iarbă
Pintecul Asiei se cască ca o stranie vară astronomică.

Există poezie pe cearceaful udat de singe
al patului de campanie. Amestecat cu visul.
Reactii neașteptate. Culori violente
Inundă nările secolului. Îi infioară
sufletul metalic.
Oxizi grei. Paraträsnete exotice
Deasupra așezărilor. Radare.
Clipe așternute pe fața buboasă a Evului Mediu
Rînjete. Clovni.
Noaptea Sfîntului Bartolomeu. În șanțul aerian
Măscăriile vieții și ale morții.
O bucată de uraniu pusă pe sufletul neodihnit al
prințului

CITIND GHIDUL COSMOSULUI
lui Nichita Stănescu

O zi întreagă citind ghidul cosmosului
Cu creionul în mină și colacul de salvare
alături.
Am pălmuit pe neincrezători
și am deschis ușa camerei obscure unde lincz eau
o mulțime de obiecte poetice.

Am călătorit o noapte prin fața tabloului stins
al cuvintelor despre cosmos
cuvintele incălțate în ciubote grele
cu turecată de pănură
păstrau echilibrul apei industriale de pe canal e.

Ghidul cosmosului în două volume
Se citește cu nesaț de către muncitorii de la U zina de
Fier

Aerul din interiorul lor bubuie
Se dezbracă de căldură și o ia pe cimpurile in vecinate
și in dustriale
printre șine de cale ferată și vagoane
cu pulbere minerală
– greu de identificat.

O companie de soldați pindesc prin lunetele armelor
cosmosul invincibil de deasupra capetelor.

Un an intreg cu ghidul cosmosului sub ochi
Reflexiv și tenace.

SĂRBĂTOARE AVANGARDISTĂ
lui Anghel Dumbrăveanu

Primul poet avangardist a fost totuși Homer
pipăind cu degetele realitatea și descriind-o
din imaginație.

Memoria privește citeodată trist în lume
Atunci incepe să plouă.
Noaptea pe dealul gol de iarbă. Sufocați de stele
Și imagini apocaliptice
Tineri poeți constring realitatea să țopăie
în mijlocul generației lor.

IMPRESII DESPRE FIINȚĂ

Furia albă a obiectelor
Înțelesurile. Vinișoare subțiri
Ființa sufocată
În prima călătorie
de repaos.

Linia tulburată a fricii
se ofilește pe centrifugă.

Zăduf. Liniște, Lebede înghețate.
Impresii despre ființă.

MARIANA PÎNDARU

DACĂ

Dacă ar fi venit o tînără pasăre
Să mă treacă peste ultima ploaie
Lîngă inima mea ar fi înfrunzit
pămîntul și cerul.

Dacă aș fi știut că rotundul cuvînt
Vine spre mine
Aș fi însemnat fiecare zi
cu literă mare

Dacă în respirația mea
S-ar fi cuibărit o nouă zăpadă
Eu m-aș fi numit
cintec.

SUB OCHI DE PISICĂ

Măști simple, desprinse din existențe
fragile
Așteptau un timp cu oglinda întoarsă
spre noi
– figuranți coboriți din trenul de
noapte.

Alături de mine, zăpada înălța forme
ciudate
Tu erai trup viu și nevătămat

Numai buni de scos în fața mulțimii
sub un ochi de pisică
Numai buni de hrănit o mare tristețe
S-au și rînduit să urmeze — în lanț
traiectoria noastră întîmplătoare
Dar bine, o doamne, bine că au înflorit
zorile
și am scăpat de străvezimile lor.

SCRISOARE

Fiul meu, invelește-mă cu iarba din
munți
Și pregătește-mă de sărbătoare.

În inima mea se strecoară
semne subțiri de neliniște
și apun tot felul de gînduri.
Noaptea nu e decît un zid
în care cintă necontenit greierii
iar ziua — o imensă tăcere.

Frigul din oasele mele
se răspîndește în jur
Și dragostea mea
devine o simplă culoare.

Mi-amintesc doar de tine
Cel răstignit pe aripa lumii
tocmai cînd veneau ploile.

Invelește-mă cu iarba din munți
Și pregătește-mă de sărbătoare.

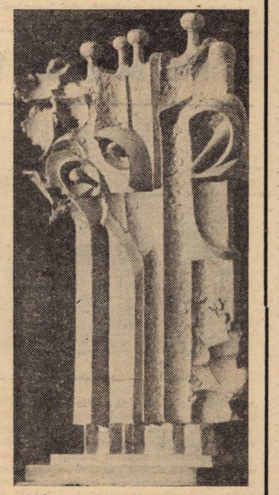

SZÁKATS BÉLA: „Puterea alianței"

portrete în lemn

ION STOIA-UDREA
Poetul promisiunilor frinte

Umblă un svon, încălțat cu rouă. Dacă, în decembrie 1947, „cea mai bună revistă literară din țară, **„Vrerea"** nu era trecută sub lespede, poate că literele din Banat săltau de mult la o cotă estetică superioară. Gruparea de stînga **Vrerea** adunase condeie din toate generațiile și, să recunoaștem, din toate vițele, aci trăitoare. Ar fi fost o continuitate, a unor talente maturizate. „Pauza rea", cum o numește Arghezi, de douăzeci de ani, a însemnat o evidentă reducere a potențialului estetic.

Pe Ion Stoia-Udrea — cu o apreciabilă deviere de sept, care-i mutase virful nasului, la colțul gurii (încît părea o bucată de lemn lipită ironic de Ladea) l-am cunoscut abia în 1939. Repezit la vorbă, ion parcă mitralia. Suferea de o dracească vervă, de a se băga în vorba oricui, rotunjind ochi cenușii, cu compasul unor ambiții ambigue. Căci Udrea era omul marilor contradicții. Ce spunea dimineața nu era valabil seara. Și invers. Așa că acest mod verticil crea indoieli și cuțite roșii, schimbate mai ales cu cei mai buni prieteni ai săi: sculptorul Ladea și prozatorul Birou, cu care — din adolescență, de la Tîrcvani — alcătuise grupul „Trifoiul". Această păcătoasă treime sufleteacă a durat pînă spre groapă. Nu se pomenea inițiativă culturală între cele două războaie, din care „Trifoiul" (botezat „pătrunjelul", de adversari) să lipsească. Astfel o fost „Săptămîna culturii bănățene" la București, în martie 1943. Astfel, antologia „11 poeți bănățeni" (1942). „Trifoiul" avea revistă, editură, organiza expoziții de carte și arte plastice.

Altfel, Ion Stoia-Udrea era un om bizar. Planurile și ambițiile lui erau supradimensionate. Diversitatea preocupărilor sale, asișderea. Istoric amator (n-a terminat facultatea de istorie!), poet, sociolog, Udrea era de toate — și nimic anumit. „Cîntecul uzinei" (versuri, 1935), „Cartea rîndunelelor" (Toller), „Negrii sub sgirnie nori" (traduceri) ca și „Veacul de foc" (poem dramatic, „Vrerea", 1945) atestă o certă zestre poetică. „Marginale la o istorie bănățeană" și „Răscoala țărănească din Banat" (1945) implinesc o parte din promisiunile sale istorice. Propriu zis, Udrea ambiționa să descopere și să consacre valori locale. El cerea regimului pălăriilor tari, dintre cele două războaie, cîteva lucruri anevoioase. Intre care, Teatru Național și Universitate, la Timișoara. Oricum, nu era ciorbă culturală, din care Stoia-Udrea să lipsească. După 23 August, în calitate de ilegalist, a îndeplinit — un timp — funcții importante.

Obsesiile sale erau așa de puternice, încît ion le trata ca pe lucruri reale. Într-o zi ,relatînd lui Romul Ladea una din aserțiunile lui Udrea, sculptorul m-a luat în răspăr, cu risul său diabolic. „la uite, Varvaro, a spus soției sale, Lucia Piso. Uite un inger, care crede minciunile lui Ion. Păi Ion minte așa de frumos, îngere, încît și el crede ce spune! Nu știai?" Nu. Realizase o rede frumos, îngere, încît și el crede ce spune! Nu știai?" Nu. Realizase o revistă superbă. O editură, asemenea, De unde să cunosc eu intimitățile lor?! Dar așa se explică, poate, urcușurile și prăbușirile lui Udrea. Spectaculoase.

În 1956, Ladea îmi scria, alarmat, de la Suceag: „Dragă Pavele vezi fațeți ceva cu Ion. Publicați-i un vers. Altfel, se vaită el, crapă de foame". L-am revăzut în 1967, douăzeci de ani după apusul **Vrerii.** Eram la Milcoveni — și m-a chemat cu trei telefoane. M-am dus. M-a așteptat în gara Ticvani, cu o trăsură cu doi cai de smoală. Pe miriști, cuie galbene. Pe obroțe, sinziene. Am petrecut la Greoni, cu Udrea, de seara, de cînd s-a ivit spinul luceafărului, pînă cînd zorii au spălat în ieșii dealurile Oraviței. Ion era ajutor de felcer. Dar pregătise vin de Moldova și peste la protap. Mai era un cunoscut. Mițul și ciinele. Adică, toată familia lui Ion... Statornică și nestatornică...

Atunci, ne-am cunoscut mai bine decît în cei douăzeci și opt de ani anteriori... După vreo doi ani, scriitorul s-a reprofesionalizat. Dar... și-a uitat promisiunile. Și, în duminica prezentării la Oravița, a „Arhitecturii gîndului", Ion trecea sub iarbă. „Mă! Încă unul care și-a lăpădat potcoavele!" mi-a spus Mihai Novac. Fără să știe că, în cîteva zile, îl urmează.

Pavel BELLU

marginalii

INTERLOCK

„Pe-aicea scriitori buni nu s-au născut, nici că s-au cerut, nici nu s-au putut". Așa se face că multe despre patima rumânilor noștri de-aicea nu s-au aflat. Văzînd așa, cu toate că bătrin, fără oase în gură, el, popa Stoica, hotărăște să caute isteția în Olimp și il urcă mai în picioare, mai de-a busilea, pînă ajunge pe culme asudat. Acolo, grațiile din Parnas știu îndată ce are de făcut: „Culeage popa de la protopopu și ține-te de Banat!" Iar el, coborînd, așa și face, nu totuși înainte de a lămuri cum a fost cu 1-a împărăție, a Eghipetului, cu a 2-a, a Vavilonului, și cu celelalte, dar venind cu iuțeală încoace, la Matia Corvinul, la Pau Chinezu și arătînd cum au murit Doja care cu greale munci fu pedepsit, ce n-au mai fost pînă aici, nici deatunci încoace. Cum trupul lui și al soților lui, după ce au căzut, cu foc s-au ars, iar cenușa lor și în apă și în vint s-au aruncat, ca să se țină minte Timișoara cînd s-au sculat baurii asupra ei.

Trecînd acestea, iată turcii vin și incepe anul 1552, an rău, spre ticăloasă ținere de minte pentru Timișoara. Viind Ahmet, cetatea ii sta cătră ameazi, iară oraș, Fabricu, cătră răsărit. Dinăuntru, Lozonți și șpaniolu Gaspardo, cu oamenii lor, șlos-castelu se silesc a-l apăra, dar turcul bate cu de două ori cite opt canoane de tare caliber, adecă mari, in redute, incit de puterea focului apărătorii indărăt in cetate, prin Calea Săpată, Ascunsă, să trag. La urmă, lucrînd necinstea, din tot garnizonul Temesvarii nici unul n-au scăpat. Așa căzu Timișoara și pieri Lozonț.

Intr-astea, stăpinirea turcilor se intinse in ținut și cu ea despotia se ivi, cu insăilăciune, nedreptăți, uriciuni, că cu omul ca cu vitele făcea, de carea rumânii, sirbii fugea. A trecut o vreme pină cind lui Sigmund papa sabie sfințită și pălărie ii cinsti. Insă Timișoara, tare. lar el n-avea bucate, nici artilerie, nici muniție și vești intr-una de turci ajungea că-i vin din dos și n-o putea scăpa. Și o lăsă de nu-l simțiră și alt veac trecu pină cind, in august, cei împărățești avind Begheiu in dos, dinainte-și un rit, de-a stinga gard cu șanță, iară de-a dreapta mare pădure, pe turci incepură a-i atachirui. Insă și turcii din garduri da. Cind unii, cind alții, cei împărățești da dosu socotind că mine zi iară bătaie va fi, ci nu fu.

Nu fu pină nu veni Eujen care mai intîi poronci lui Palfi a face un falșangrif, ca cum ar vrea să lovească palanca mică, doară s-or trage turcii intr-acolo, sălăbească. Insă trecind zioa, și oastea toată noaptea pe arme și afară in cimp in mare ploae stătu. Acesta fu 1 zi octomvrii și abea in 11 octomvrie bătae de tot incepu. Macar că Eughenie bine lucra și soldatu avea corajie, insă timpul anului toamna să schimbă, ploaia intr-una gropile, șanțăle astupa, turcii or putea eși și s-or duce. Și de să mai ținea turcii cu așa corajie incă cîteva zile Eughen să lăsa. Insă iată, in 13 octomvrie, la patruzeci și opt de zile de belagherung și batae, steagul alb pră virful verchelor cetății a flutura il arătară. Și lui Eughen bine ii păru.

(Uitam să spun ce inseamnă interlock. Cuvintul nu vine, cum s-ar crede deoarece am scris rindul trecut despre surpriza neplăcută de a incepe greu, nu vine, deci, de la franțuzescul interloquer: „a-l pune pe cineva in imposibilitate de a vorbi in urma unei surprize". Sensul, dibuit de Șerban Foarță in dicționarul de neologisme: „mașină de tricotat cu două rinduri de ace pe un singur cilindru". Înțelesul lui aici ar trebui să fi reieșit din cele de mai sus).

Liviu CIOCÂRLIE

Neuitata zi de 1 Decembrie 1918

Imagine de la Marea Adunare de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918

Cu 63 de ani în urmă, în ziua de 1 decembrie 1918, la Alba Iulia, în orașul ce văzuse biruința lui Mihai Viteazul și martiriul lui Cloșca și Horia, 1.228 de delegați, alcătuind Adunarea Națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș, votau, în unanimitate, unirea cu România. Hotărîre de îndată ratificată, printr-o uriașă și zguduitoare manifestare de voință și simțăminte, de peste 100.000 de români veniți din toate părțile Transilvaniei, pentru a fi martori la acest act fundamental, într-o istorie de două ori milenară.

Unirea politică de la 1 Decembrie 1918 — expresie a voinței și aspirațiilor întregului popor român — se rezema pe o întreită unitate — etnică, economică și de cultură — a Transilvaniei cu celelalte provincii românești. De-a lungul secolelor, poporul român, deși împărțit în mai multe formațiuni statale, rămăsese și se afirmase necontenit ca un singur popor, rostind aceeași limbă din Apuseni pînă la „Marea cea mare" și din Maramureș pînă la Dunăre; cu aceleași îndeletniciri în producția bunurilor materiale; cu aceleași principale temeiuri în alcătuirea socială; cu o creație de artă, de o recunoscută individualitate; cu o conștiință comună și trăsături psihice determinate de cerința vitală de a dăinui și a rezista tuturor cotropirilor, de a păstra pămîntul lăsat de înaintași, de a trăi în libertate. Conștiință de sine atestată din îndepărtate timpuri. Conștiință sporită de-a lungul generațiilor prin lucrările cronicarilor — Grigore Ureche, Miron Costin, Stolnicul Constantin Cantacuzino; prin scrierile eruditului Dimitrie Cantemir; prin cercetările Școlii ardelene ale lui Samuil Micu, Petru Maior, Gheorghe Șincai, Dimitrie Țichindeal, Paul Iorgovici, Nicolae Horga-Popovici, Moise Nicoară, C. Diaconovici Loga.

Era firesc, așadar, ca treptat, să se impună ideea și conștiința unității politice a neamului românesc. De vreme ce poporul este unul singur, cu aceeași limbă și cu aceleași temeiuri de viață materială, socială și spirituală, era normal să nu trăiască mereu împărțit sau subjugat de alte stăpîniri, așa cum impuseseră feluritele împrejurări istorice în timp.

De foarte scurtă durată, această dintîi „Unire" se transformă tot mai mult într-o idee-forță, pe măsură ce noul stadiu de dezvoltare în care pășește societatea, o dată cu apariția relațiilor noi, capitaliste, cerințele progresului ei economic și social impun unitatea statală ca o necesitate obiectivă, legică. Ideea constituirii unui singur stat al Țării Românești și al Moldovei revine în lucrări și memorii, începînd din 1772 și îndeosebi în primele decenii ale secolului al 19-lea ca și în programul revoluționarilor de la 1848.

Unirea realizată în 1859—1866, într-o primă treaptă, sub cîrmuirea lui Alexandru Ioan Cuza, cînd se pun bazele statului român modern, și consolidată în 1877—1878, cînd independența deplină a României, pecetluită prin vitejia și jertfele ostașilor noștri, alături de ostașii ruși și patrioții bulgari, pe cîmpurile de luptă de la Plevna, Rahova, Smîrdan sau Vidin, a fost recunoscută și de Europa. Prin înseși aceste desfășurări, următoarea etapă — unirea tuturor românilor în cuprinsul aceluiași stat — devenea stringent necesară. Cele patru decenii ce separă războiul independenței de Adunarea Națională de la Alba Iulia sînt dominate de acest țel primordial.

Astfel, **Mărita Adunare Națională** trebuia să consfințească un act de însemnătate epocală, de mult dorit și visat. Vasile Goldiș, cu glas răspicat și apăsat, citește hotărîrea de unire: **„Adunarea Națională decretează unirea românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească și teritoriile locuite de ei cu România pentru toate veacurile".** Hotărîrea a fost primită cu entuziasm înălțător de mulțimile ce așteptaseră răbdătoare ceasuri întregi, în zăpadă și lapoviță. A fost cea mai măreață manifestare a suveranității naționale cu caracter plebiscitar necontestat. Actul de la 1 decembrie 1918 este, astfel, concluzia unei multiseculare dezvoltări a societății românești, în care factorii de coeziune s-au afirmat organic, cu o tot mai stăruitoare permanență, trecînd peste despărțirile și adversitățile generate de înlănțuirea evenimentelor și a raporturilor de forță.

Privită în contextul european și mondial, lupta poporului român pentru desăvîrșirea unității sale statale ne apare ca parte componentă a mișcărilor pentru autodeterminare națională și înlăturarea dominației străine, desfășurate de multe națiuni în secolul al 19-lea și la începutul celui următor. Ea a putut izbîndi în împrejurările favorabile create la sfîrșitul primului război mondial, care a dus la exacerbarea contradicțiilor sociale și naționale, la slăbirea forței represive a statelor imperialiste. Încă din 1914, **„Liga pentru unitatea politică a tuturor românilor"** condusă, la București, de Vasile Lucaciu — Barbu Delavrancea fiind vicepreședinte, iar Nicolae Iorga secretar general — adresase Țării un manifest, care, formulînd limpede idealul făuririi unității statale, ce însufleța întreaga națiune română, dovedea în același timp o intuire clară a perspectivelor deschise luptei de eliberare a popoarelor în noile condiții. **„Trista experiență** — declarau fruntașii Ligii pentru unitate — **a dovedit că o unitate culturală fără o unitate politică nu are nici o chezășie. Pentru păstrarea unității culturale ni se impune unirea politică. Din războiul uriaș care a impins toate neamurile va ieși o lume nouă. Dreptul învinge forța, voința popoarelor înlocuiește cucerirea. Stăpînirile care nu se bizuie pe voința popoarelor sînt răsturnate pentru totdeauna și din aceste ruine răsare domnia dreptății. Alcătuirile vechi se desfac, iar noile alcătuiri se întemeiază pe dreptul fiecărui neam de a trăi laolaltă o viață națională și liberă".**

O puternică influență a exercitat asupra dezvoltării luptei de eliberare națională și socială a popoarelor victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, constituirea pe a șasea parte a globului a primului stat muncitoresc-țărănesc. Ideile înscrise în „Declarația drepturilor popoarelor din Rusia" cu privire la „egalitatea și suveranitatea popoarelor", „dreptul popoarelor la autodeterminare liberă", la „formarea de state independente", „desființarea tuturor privilegiilor și a îngrădirilor naționale" au întărit lupta popoarelor din Europa, aflate sub stăpîniri străine, îndeosebi din cadrul imperiului habsburgic. În același timp, o dată cu fermentul spiritual, cu exemplul mobilizator, furtuna revoluționară a zguduit puternic întregul sistem imperialist. În toamna anului 1918, după patru ani de război, după o serie de eșecuri militare și ca rezultat al generalizării mișcării pentru independență și profunde prefaceri sociale printre români, cehi, slovaci, polonezi, sloveni, croați, bosnieci și muntenegreni — imperiul habsburgic s-a prăbușit și destrămat.

În Transilvania, Maramureș, Crișana și Banat, puterea este organizată în numele poporului român, printr-o amplă acțiune de masă, antrenînd evasitotalitatea claselor și păturilor sociale. Mărturisesc despre aceasta constituirea consiliilor naționale și a gărzilor militare care iau locul autorităților habsburgice în toate județele, orașele și comunele. Lupta de eliberare a românilor transilvăneni era sprijinită cu abnegație de întreaga națiune română. Filmul desfășurării evenimentelor de acum 63 de ani demonstrează astfel că unirea Transilvaniei cu România a fost opera întregii națiuni. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Alba Iulia, la festivitățile semicentenarului unirii, **„prin voința unanimă a poporului s-a înfăptuit unitatea statului nostru național. Unirea nu a fost rezultatul nici unui tratat de pace, nu a fost voința unei puteri din afară: unirea a fost rezultatul voinței poporului român, dornic de libertate și independență".**

În mod deosebit a ieșit în relief, în cadrul irezistibilei mișcări pentru unirea Transilvaniei cu România, rolul înaintat al proletariatului al mișcării muncitorești și socialiste. Partidul social-democrat din România — citim în declarația publicată la 28 octombrie 1918 — **„este în contra oricărei subjugări naționale. El susține drepturile națiunilor de a hotărî asupra soartei lor și ocrotește și respectă drepturile minorităților naționale".**

De altfel, la Adunarea de la Alba Iulia, erau prezenți 150 delegați ai social-democrației, reprezentînd peste 70.000 de muncitori transilvăneni organizați. Și tocmai participarea activă a muncitorimii, a maselor largi populare a determinat înscrierea în rezoluția, votată la 1 decembrie 1918, alături de deziderатul național fundamental al unirii, și a unor revendicări cu caracter profund democratic, precum vot obștesc direct, egal și secret, reforma agrară radicală, egala îndreptățire a tuturor naționalităților conlocuitoare.

Prin înfăptuirea Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918 au fost încununate năzuințele seculare de unitate ale națiunii noastre, ale idealului pentru care au luptat și s-au jertfit numeroasele generații de înaintași, determinînd intrarea României într-o nouă etapă de dezvoltare, mai intensă a forțelor de producție, pentru accelerarea progresului economic și cultural al țării.

Gheorghe ȘORA

Salonul de artă '81

plastică

Sculptura — artele decorative

Mai numeroase și mai consistente decît în expozițiile anuale anterioare, lucrările de sculptură se înscriu ca o componentă cu pondere sporită în actualul salon. Pe lîngă artiștii care s-au distins pe parcursul anilor ca prezențe active în țară și peste hotare, îmbogățind peisajul și orașele patriei cu monumente de amplă rezonanță, se vădește preocuparea, în ultimul timp, pentru crearea condițiilor favorabile de afirmare a unor tineri înzestrați.

O primă impresie care se desprinde din exponatele amplasate fericit în toate sălile — ceea ce contribuie la instaurarea unui spațiu artistic prielnic — este proprietatea multora dintre ele de a se impune nu numai ca opere de sine stătătoare, ci și ca propuneri posibile pentru viitoare proiecte de artă monumental-decorativă. Astfel, **Victor Gaga**, alături de o evocare istorică „Horea, martor al suferinței românești" (relief în lemn), prezintă o variantă de „Vestitor", efigie simbolică a înțelepciunii poporului, a perenității și a certitudinii viitorului, precum și o altă lucrare, tot în lemn, intitulată: „Integrare", o sumă de îmbinări armonioase de planuri și volume. **Petru Jecza**, continuînd explorarea intercondiționării dintre idealitatea geometriei pure și reci și sugestia dramatică a vieții (ca în ciclul dantesc) semnează forme cubice de bronz, impecabil polisat (uneori lăsînd să transpară și tectura), în „Urme" sau „Lemn biomorf". Între acestea „Poartă și drum", supradimensionată, chiar dacă în alt material, ar dobîndi noi proporții și sensuri spirituale.

Pe aceeași linie se situează **Szakats Bela**, mai ales cu bronzul „Ureche pentru univers" proiectat nu numai prin titlu în poetic — ca și cu gresia „Puterea aliației" (care ar putea fi realizată sub formă de panou), precum și **Dumitru Pălălău** cu „Sămînță II" (bronz). Ca o soluție pentru integrarea în arhitectura interioară (hol, scară), s-ar recomanda cele două quasimobile („Configurație progresivă" și „Configurație circulară") organizate din bare subțiri și suple de aluminiu de **Iosif Benedek; Ungor Csaba** expune două piese de plastică mică („Ady" și „Cronicarul") interpretabile și ca machete ale unor statui.

În bust și portret se remarcă **Octavian Maxim** cu „Utecistă" (piatră), figură împletind grația juvenilă cu atitudinea matură, hotărîtă și îndeosebi cu o patetică și avîntată „Tinerețe" (lemn). **Ștefan Călărășanu** (Drobeta Turnu-Severin) n-a epuizat încă investigația psihologiei ambigui a „Arlechinului". **Rodica Buștiuc** (Lugoj) este autoarea unui portret fin de fată (marmură neagră) și-a unor expresive „Forme" (I și II) de piatră. Tînărul **Adrian Ioniță** coboară pînă la primele vîrste cu „Cap de copil" (gips) pare să rememoreze statuetele de lari („Ipostaze în amintirea strămoșilor") și, nu fără ironie, mitul frumosului „Narcis" (aluminiu).

În forme cu aluzii figurative, cuprinzătoare de simboluri, metafore și alegorii, se înfățișează cîteva lucrări ale unor artiști care au depășit faza primelor întrebări: **Bata Marianov** în „Tors" (piatră), printr-un ușor semn de translație, dă parcă glas unei existențe care se adună cu greu din prea multe planuri; **Ionel Cinghiță** („Zbor XIV") lemn, reface cu stăruință același dor al lui Icar. **Constantin Grangure** (Geneză II și III în lemn) simplifică liniile și concentrează tensiunea volumelor. **Gheorghe Goidaci** reia în bronz obsesia „Torsului" lipit de iluzia frumuseții carnale, în timp ce **Ștefan Kelemen** oferă imaginea eliberată de spaimă a scurgerii timpului într-o catifelată „Clepsidră" (lemn).

Arta decorativă și ambientală se desfășoară, ca de obicei, într-o diversificată gamă de materiale și tehnici.

Ceramica este fidel slujită și de data aceasta de **Iulia Dinescu** (un serviciu de ceai în faianță cu îmbietoare tonuri luminoase). Tînăra **Lia Bacria** prezintă o „Familie de forme" și o ingenioasă combinație de sticlă și porțelan („Acvariu").

Sticlăria **Dorinei Petrone** se mulează pe idee, mîngîietoare în „Rod" și „Seve", colțuroasă și aspră în „Portret antinuclear".

Tapiseria beneficiază și acum de aportul unor meștere recunoscute, **Jecza Klara** („Om între pămînt și libertate"), **Magda Ziman** („Elan"), **Rodica Regep-Banciu** („Ochiul orizontului") și de un debut al pictoriței **Olivia Moga** („Preludiu").

Alte lucrări se datoresc lui **Ion Oprescu** („Cîmp dinamic"), **Robert Kuttesch** („Platou pentru aranjament floral"), **Alfred Barthold** (proiect design pentru — „Parasolar reglabil") și **Kiraly Iosif**, autor inspirat al unui cinetic „Instrument pentru studiul culorii".

Deliu PETROIU

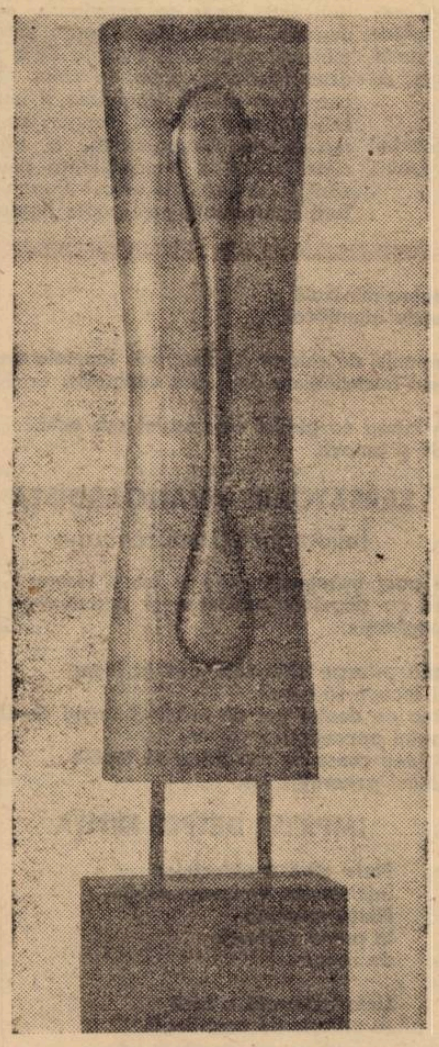

KELEMEN ȘTEFAN: „Clepsidra"

top

SECȚIA ROMÂNĂ: 1. Poarta de foc – Pro Musica; 2. Dacă într-o zi – Post Scriptum; 3. Mai avem multe de făcut – Semnal M; 4. Nu tu vei fi – Rodion G. A.; 5. Dans – Metrock. SECȚIA INTERNAȚIONALĂ: 1. Start Me Up – Rolling Stones; 2. All I Have To Do, Is Dream – Andy Gibb & Victoria Principal; 3. So In Love with You – Kenny Rogers; 4. Don't Kill The World – Boney

M.; 5. Marrakesh – Goombay Dance Band. PROPUNERI: Tonight I'm Yours – Rod Stewart; Reggae Matilda – Joe Dolce.

ACCENTE...

PROGRESIV TM – iată o formație care de mai bine de un deceniu, în ciuda fluctuațiilor inerente de componență, reprezintă și azi cu cinste rockul din această parte a țării. Producțiile grupului se desfășoară de regulă în spații sonore ample („Zina nopților"), piesele de factură rock, neostentative („Acest pămînt", „Prometeu") fiind dominate de un melodism cu totul particular. Așadar, identități stilistice bine conturate ce caracterizează și acum piesele grupului condus de „veteranul" LADISLAU HERDINA cu care am stat de vorbă pentru a afla cîteva noutăți despre formație. În prezent, Progresiv TM se află într-un turneu prin țară, urmînd ca la mijlocul lui decembrie a. c., grupul să susțină unul sau două concerte la clubul „Constructorul" din Timișoara. Tot luna viitoare, se va „trage" la Electrecord materialul sonor pentru un nou LP ce va include și titlurile: Albă pasăre de vis; Nu privi înapoi; Iubiți-vă, oameni-acestea, pe versuri de Ștefan Dandu. Componența actuală PROGRESIV TM: **Ladislau Herdina** (chit., voce); **Nicolae Iovin** (chit., voce); **Richard Schömig** (bass, voce); **Helmuth Hubow** (keyb., trp.) și percuționistul **Peter Kocsef.**

Petru UMANSCHI

NICOLAE I. PETRICSEK — debut

S-a născut în anul 1956, în localitatea Călinești (Oaș); a urmat cursurile liceale la Sighetu-Marmației și la Baia-Mare, în al doilea oraș, în perioada școlarizării, a devenit membru al Cenaclului „Nord" (1973). În anul 1974 a debutat cu o schiță în ziarul local. În cadrul Casei de cultură din Baia-Mare, împreună cu cîțiva tineri, a constituit grupul folk „Orizont '77" – împrejurare care l-a determinat să devină membru al Cenaclului „Arta" de pe lîngă instituția amintită. După propria-i mărturisire el se străduiește ca în activitatea lui „să realizeze o unitate artistică poezie-muzică (ajutat de grupul folk) și plastică (grafică"). Lucrările de grafică, trimise la redacție, dovedesc har și în acest domeniu de creație. Încheiem aceste rînduri biografice cu o confesiune a autorului: „Domeniul meu de activitate mă ajută în ceea ce fac, fiind plin de frumusețe rară, la o privire atentă un amestec de realitate și necunoscut, activînd ca meteorolog în cadrul Aeroportului băimărean". Îi dorim vreme prielnică și în creație!

A. T.

SEMNUL DE NOROC

În mine se tîrăște un vechi
blestem de șarpe
ce urcă din colină-n semințe și-n
descînt.
Și cîtă rădăcină de sînge
rece-ncape,
în somnul pe nisipuri încinse
și-n cuvînt.

Eu n-am dezvățat în semne și nici
tămăduire,
în leacuri ori în ierburi ci, numai
în petală,
și-n florile urzite în somn iar la
trezire,
să-mi cearnă în ureche surîsul
de vestală.

Se spune pe la noi că semnu-i
cu noroc
și cine-l poartă are cărările
deschise.
Eu port în palmă semnul, prezis
de un noroc,
în palma-n care, păsări adorm
și rare vise.

UNDE-OR AJUNGE PRUNCII MEI

Aș trece, cu plugul prin cer,
de n-ar fi populații de stele,
atîta necurpins și mister,
aș trece cu plugul prin ele.

Aș arunca sămînță-n univers,
recoltă pentru pruncii mei de
mîine.
Numele meu, deja, se va fi șters,
cînd ei vor dospi, ca o pîine.

Am mai lăsa o brazdă-n
constelații,
cu plugul meu, din lemn de tei.
În alte galaxii și-n alte spații,

unde-or ajunge, poate, pruncii
mei.

ADORM TREI PĂSĂRI

E timpul să ne întîlnim,
tulburător să te mai caut
unde vîslașii dorm în flăcări
și se trezesc în cînt de flaut.

Aud o lacrimă cum cade
și-adorm trei păsări pe-un
cuvînt.
Sub stele cu autografe.
Rămîn, să trec, din nou, prin vînt.

ZĂPEZI DE NORD

încrengătura mîinii mele,
stîrnește galaxii apuse,
mai alb pricepe-un cer de păsări
lumina porților de soare,
semnul zăpezilor din NORD
și bucuriile din muguri
vîslind, luntrași pe ape surde,
de întuneric, spuma mării treze
se strînge, alb de cretă-n far
corăbii să-mi mai lumineze.

CINSTIRE DASCĂLULUI

Auzisem mai demult de învățătorul **Iosif Dohangie** din Temeșeștii Săvîrșinului, pentru că mi-a vorbit despre el lector univ. dr. Romeo Poenaru, care îi fusese îndrumător științific la o excelentă lucrare de grad, cu o temă privind folosirea mărturiilor locale de istorie și cultură populară, ca material didactic. O întîmplare fericită – organizarea la Săvîrșin a unui simpozion cu tematică istorică și folclorică – mi-a prilejuit întîlnirea cu învățătorul **Iosif Dohangie,** la școala din Temeșești, unde am poposit cei participanți la amintita manifestare culturală. Atunci, în acea duminică de 8 noiembrie, din care vreo două ore am fost oaspeții școlii din frumosul sat de pe Valea Troașului, am trăit plenitudinea unor sentimente care s-au statornicit pentru totdeauna în sufletul meu. Am simțit adînca bucurie că am cunoscut un dascăl din aleasa stirpe a educatorilor exemplari, care își întipăresc personalitatea în generații de elevi, fiindu-le un luminos model, întru omenie, muncă și iubire de țară. Am simțit bucuria că am cunoscut un om al unui loc, care a sfințit cu sudoarea frunții și cu truda mîinilor sale acea palmă de pămînt, pe care i-a fost dat să trăiască. Acel loc – cu priveliști mioritice și cu

muzeale

adînci rădăcini de etnogeneză românească – la rîndul său, și-a recompensat omul, adică pe **Iosif Dohangie,** oferindu-i o mare bogăție de cultură materială și spirituală, care constituie o valoroasă colecție muzeală de arheologie și de cultură populară

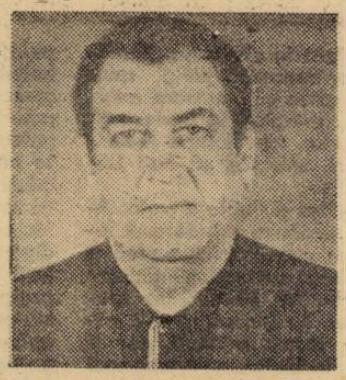

(etnografie și folclor literar). Colecția aceasta, pe lîngă o apreciabilă valoare științifică, are, fără îndoială, o mare însemnătate morală, pentru că este o bună pildă pentru vizitatori (din care, pînă în prezent, vreo 1700 sînt elevi) în ce privește dezvăluirea și valorificarea documentelor istorice și folclorice locale.

Aurel TURCUȘ

TELEVIZIUNE

DUMINICĂ, 29 NOIEMBRIE

8,00-8,40 Teleșcoală. 8,40 Tot înainte. 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii. 9,40 Omul și sănătatea. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. Album duminical. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cîntarea României. 20,30 Film artistic. Rulota — producție a studiourilor americane. 22,10 Telejurnal. Sport.

LUNI, 30 NOIEMBRIE

15,50 Emisiune în limba maghiară. 18,40 Tragerea de amortizare ADAS. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cincinal '81-'85. 19,50 Pentru curtea și grădina dumneavoastră. 20,00 Roman foileton. Dragoste și ură — coproducție a studiourilor engleze și americane — episodul 1. 21,00 Laureați ai Festivalului național „Cîntarea României". 21,15 Pentru dezarmare și pace — o nouă și strălucită inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a României socialiste. 21,35 Orizont tehnico-științific. 22,05 Telejurnal.

MARȚI, 1 DECEMBRIE

9,00-11,00 Teleșcoală. 11,00 Cincinal '81-'85. 11,25 Pe sub Obcine, la Volovăț. 11,55 Originea omului — Serial științific. 16,00 Telex. 16,05-17,15 Teleșcoală. 17,15 Clubul tineretului. 18,00 Almanah pionieresc. 18,25 Forum politico-ideologic. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Practic, util, gospodărește. 19,30 Memoria documentelor. 19,50 Unire pe-un pămînt de pace — spectacol muzical-literar. 20,20 Pentru dezarmare și pace — o nouă și strălucită inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a României socialiste. 20,40 Teatru TV — Cronică de vitejie, de Dan Tărchilă. 22,10 Telejurnal.

MIERCURI, 2 DECEMBRIE

16,00 Telex. 16,05-17,05 Teleșcoală. 17,05 Tragerea pronoexpres. 17,15 Mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim. 17,40 Cu oamenii pentru oameni. 18,05 Actualitatea muzicală. 18,25 Revista Cîntării României. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,45 Ancheta TV — Timp furat. 20,25 Telecinemateca. 21,50 Mugurel de cîntec românesc. 22,05 Telejurnal.

JOI, 3 DECEMBRIE

9,00-11,00 Teleșcoală. 11,00 Roman foileton — Dragoste și ură — Reluarea episodului 1. 12,00 Program muzical folcloric. 12,30 Forum politico-ideologic. 16,00 Telex. 16,05-17,05 Teleșcoală. 17,05 La volan. 17,20 Viața culturală. 18,05 Drumuri prin Țara Hațegului. 18,35 Desene animate. 19,00 Telejurnal. 19,25 Practic, util, gospodărește. 19,30 Ora tineretului. 20,15 Originea omului — Serial științific. 21,05 Steaua fără nume — Emisiune-concurs pentru tineri interpreți de muzică ușoară. 22,05 Telejurnal.

VINERI, 4 DECEMBRIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,25 Tragerea loto. 18,35 Secvențe thailandeze. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,45 Melodii populare. 19,55 Dosarele istoriei — Bogați pe seama săracilor (II). 20,25 Film artistic. Petrecere în vilă. Producție a studiourilor bulgare. 21,35 Dezbateri culturale. 22,05 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 5 DECEMBRIE

8,30 Cu oamenii pentru oameni. 9,30 Telecinemateca — El Greco — reluare. 10,55 Melodii populare. 11,30 Limba română. 12,00 Centre muzicale ale țării — Brașov (II). 13,00 Telex. 13,05 La sfîrșit de săptămînă. 18,35 Săptămîna politică. 19,00 Telejurnal. 19,30 Călătorie prin țara mea. 20,05 Teleenciclopedia. 20,45 Film serial — Orient Express — Coproducție a studiourilor de televiziune franceze, italiene, elvețiene și vest-germane. 21,45 Bal la Operetă — Emisiune muzical-coregrafică. 22,35 Telejurnal. Sport.

TELEVIZIUNE

EXISTĂ O SUBSTANȚĂ A MEMORIEI?

Încă din anul 1965, academicianul sovietic I. A. Ovcinikov a emis ipoteza existenței unei baze materiale a memoriei, aceasta constînd în molecule de peptide, asemănătoare cu moleculele de albuminoide constituite din aminoacizi, dar ceva mai mici. Mai tîrziu s-au confirmat posibilitățile informaționale neobișnuite ale peptidelor.

Spre deosebire de oricare mașină creată vreodată de om, organismul viu posedă capacitatea excepțională de a se reface și vindeca, iar în cazuri extreme chiar de a-și compensa funcțiile pierdute. Astfel, după leziunea creierului mic, la animale încep „misterioasele lucrări de remontare", în urma cărora, după aproximativ trei săptămîni, activitatea mădularelor se reface. Ce fel de activitate fiziologică posedă, în acest caz, lichidul rahidian al animalelor? Rezultatele experiențelor au depășit toate așteptările. S-a constatat că lichidul rahidian al animalului care a fost supus operației, și la care s-a refăcut după aceea funcția pierdută, posedă o foarte puternică acțiune în vindecarea și profilaxia aceleiași accidentări. Dacă un asemenea lichid se injectează animalului imediat după operație, atunci dereglarea coordonării încetează imediat, iar dacă se injectează înainte de operație, atunci nici nu se ajunge la vreo tulburare în activitatea motorie.

În acest caz, creierul secretă substanțe care acționează la fel la toate animalele, și numai asupra acelui mădular a cărui funcție a fost tulburată (dacă animalului care are dereglări în laba stîngă i se injectează lichidul rahidian al animalului cu dereglări în partea dreaptă, defectul nu numai că se ameliorează ,ci chiar se accentuează). Asta înseamnă că însuși creierul fixează informația despre dereglarea unei anumite funcții, în acest caz el avînd o țintă precisă: vrea „să știe" cum să vindece. Din creierul unui animal al cărui creier mic a fost lezat s-a luat un extract care apoi s-a injectat în creierul unui animal sănătos. Și la acest animal a apărut aceeași dereglare a coordonării ca la animalul cu creierul lezat. După nenumărate experimentări făcute pe animale s-a constatat că la lezarea creierului apar substanțe universale care transmit informații privind caracterul leziunii, aceste informații fixîndu-se trainic în creier. Deocamdată e destul de greu să se facă pronosticuri privind urmările cercetării acestei „substanțe a memoriei". Înainte ca medicina să poată folosi asemenea substanțe, oamenii de știință trebuie să răspundă la nenumărate întrebări de principiu. Dar încă de pe acum e clar că cercetarea peptidelor informaționale descoperă posibilități care promit foarte mult.

mapamond

(Din „Sovetskaia Litva")

OLTENII... — sport

...ne-au adus, oci, la Timișoara, pricini de îngîndurări la gura sobelor, cu mîțe ce ne torc pe genunchi și vinuri abia limpezite; victoria lor din restanța cu „Poli" a fost atît de clară, încît parcă se aflau în arenă, în aceeași cursă, un cal nărăvaș și un altul schilav, sau un atlet pus să alerge alături de un moșneag.

E clar ca lumina zilei: Timișoara nu are fotbalul pe care-l revendică tradițiile sale! De cîteva toamne, plîngem monoton, visăm năluci și ne roadem unghiile; clasamentul adevărului e un ceaslov nemincinos, unde A e A și b e b, adică, dacă acolo scrie, ca acum, minus 3, așa e, minus 3 și nu altfel. Cei din Bănie – bravo lor! – s-au jucat de-a baba oarba cu... orbii de la „Poli", lecția lor fiind simplă și anume că fotbal fără fotbaliști nu se află nicăieri și că îndeletnici fără pasiune nu se justifică. Și atunci?! Atunci, de ce atîta umilință pentru public, pentru noi, cei care ne ducem la meciuri ca să ne bucurăm, să uităm grijile, să n-auzim telefoane și reproșuri de-ale muncii, cît să lăsăm ochiului plăcerea de a se mișca pe gazon și de a se odihni și întrema fără cafele, măcar două ceasuri curate.

E timpul să ne aducem aminte – bunăoară – de acest valoros brav fotbalist care a fost și rămîne Petre Mehedințu, pe seama căruia U.M.T.-ul și-a păstrat ani de-a rîndul locul în divizia „B" și căruia „Poli" i-a declarat „adio"; ba, să ne întoarcem la el, chiar și-n genunchi, rugîndu-l să salveze coaja de nucă ce plutește în apele tulburi ale amăgirilor, ca, mereuaș, să se poată făuri, din mers, o echipă solidă, cu dragoste de fotbal și de urbe și de școlile cele mari; altcum, în vara fără fotbal ne vom trezi cu trei echipe în matineu și vom cerca să cugetăm: cum s-o fi putut întîmpla una ca asta?!

Așadar, pledez pentru adevărul, valabil în orice activitate a omului, că, fără competență, progres nu se iscă.

Teodor BULZA

Calea spre om

„Literatura e viața mea" – declara nu o dată Anatoli Alexin. Or, întreaga sa viață a închinat-o tinereții. Aceasta se vede indiferent dacă este vorba de povestirile sale ce redau dramatica plămădire a caracterului infantil, sau de eseurile cu privire la tainele și paradoxurile „vîrstei dificile", sau de amintirile în care sînt evocate ținutul natal, „rîul din copilărie", sau, în sfîrșit, de dialogurile cu colegii săi scriitori.

În toate genurile, într-un fel sau altul, Anatoli Alexin meditează la „drepturile și complicațiile acestei vîrste fermecate, uluitoare", retrăiește intens, chinuitor problemele devenirii, ale maturizării adolescentului. Atrage atenția, mereu și mereu, asupra faptului că „adolescentul de astăzi are nevoie de o literatură pentru copii adecvată contemporaneității... și într-o asemenea literatură educarea sentimentelor, educația morală... constituie sarcina supremă"...

Educatorul are de a face cu seturi de valori necunoscute, dinamice și profund individuale. De aceea munca lui a fost și continuă să fie în mare parte – chiar dacă nu în esență – o improvizație, o artă. De aceea postulatele adevărate și verificate ale pedagogiei explică totuși în prea mică măsură succesul pedagogului. Chiar adevărurile în sine sînt incapabile să asigure succesul demersului educațional. Cu alte cuvinte, în pedagogie întregul adevăr, ca și caracterul său activ poartă mai mult decît oriunde în altă parte amprenta unei personalități. De aceea Anatoli Alexin nu poate fi înțeles doar în lumina unor principii generale. Problematica prozei sale reflectă categoriile „veșnice" ale binelui și răului, ale iubirii și urii. Personajele lui Anatoli Alexin nu uită niciodată faptul că undeva cineva este nefericit, că altul are o durere ori așteaptă un ajutor. Și ei se grăbesc să sară în ajutor, se grăbesc spre oameni pentru a împărtăși cu ei durere și suferință. Plasîndu-și eroii în împrejurări dramatice, scriitorul dezvăluie uimitoarea lor generozitate care îi ajută să învingă egoismul și meschinăria, filistinismul și spiritul de consum.

Aceste calități ale personajelor centrale din creația lui Anatoli Alexin apar deosebit de pregnant în **Consiliul familial** (1980) – cea mai recentă din povestirile amintite. Povestea unei familii aparent fericite, în care cresc doi frați gemeni. Mama este convinsă de justețea principiilor sale pedagogice potrivit cărora gemenii trebuie să fie întru totul egali, nici unul nu trebuie să fie mai bun decît celălalt. Dar, în pofida stăruințelor mamei, frații se dovedesc din ce în ce mai diferiți unul de celălalt. Sania Tomilkin are un suflet generos, sensibil, este inteligent și talentat, în timp ce fratele său, geamăn – Vladik – este interesat și ipocrit chiar și în raporturile cu ceilalți membri ai familiei. Și nici calitățile Vladik nu pot fi comparate cu cele ale fratelui său. Ori tocmai el, Vladik, ale cărui posibilități ajung doar pentru a-și putea însuși repede și fără greș „arta de a trăi", va obține tot ceea ce se numește „reușită în viață" – el intră tocmai la acea facultate unde dorea să învețe Sania, se însoară cu fata care îi plăcea fratelui său...

Oare mediocritatea, evident parazitară, a celui care „știe să trăiască" are deschise toate drumurile? Nu – declară scriitorul, există un talent mai important – cel al spiritului de omenie. Și doar cel care îl deține în mod complet, asemeni lui Sania Tomelkin și tatălui său, cel ce este convins de faptul că „omul este cel mai bun prieten al omului" – doar acela este adevăratul erou în lupta vieții. Degradarea morală, filistinismul și egoismul sînt aspru osîndite. Astfel se realizează funcția socială a creației lui Anatoli Alexin. În concordanță cu spiritul timpului, scriitorul condiționează orice speranță de existență lumii spirituale a omului.

În **Consiliul familial** sînt dezvoltate și concentrate multe din motivele de bază ale creației lui Anatoli Alexin. El însuși spune deseori: „Toată viața scriu la o singură carte". Aici găsim din nou meditația scriitorului cu privire la talent, la raportul dintre talent și moralitate, la bunătate și la orientarea ei rodnică.

Stilul scriitorului se caracterizează prin trăsături pregnante. Criticii vorbesc azi de caracterul concentrat, compact, al fiecărei fraze, despre sonoritatea aproape simbolică a verbului, de redarea unor situații din care sînt excluse aspectele mai puțin relevante, trecătoare. Fiecare povestire a lui Anatoli Alexin constituie un eveniment nu numai artistic, ci și cu puternice implicații sociale.

Sofia NIKOLAEVA
Traducere: I. G.

„DETSKAIA LITERATURA"

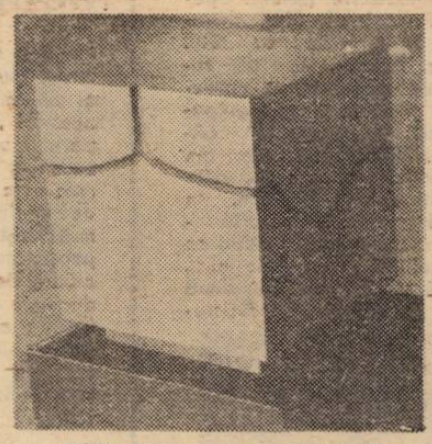

JECZA PETRU: „Semn biomorf"

Întregul număr din mai al revistei „Detskaia literatura" – publicație a Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S. – este dedicat literaturii și artei pentru copii din România. Despre realizările și perspectivele literaturii pentru copii și tineret de la noi din țară își spun cuvîntul George Macovescu, M. Sîntimbreanu, V. Colin, I. Rațiu, Nina Cassian, V. Gafița, V. Radulian, L. Ulici, I. D. Bălan, A. Mitru, Sandor Fodor, Constanța Buzea, Octav Pancu-Iași, Tatiana Nicolescu. Despre publicațiile pentru copii scrie Mihai Negulescu, redactorul șef al revistei „Cutezătorii", iar despre editarea cărții pentru copii V. Pelabaia. Secțiunea „Literatura contemporană" se încheie cu un scurt dar substanțial „Mic dicționar bibliografic al scriitorilor pentru copii din România de ieri și de azi". În secțiunea „Pictorul și cartea", Vasile Olah, după ce arată vechimea preocupărilor privind ilustrația de carte pentru copii, schițează o serie de portrete ale unor artiști ca Val Munteanu, Done Stan, Vasile Socoliuc, Constantin Baciu, Mircea Dumitrescu. Grație numeroaselor ilustrații reproduse în revistă devin cunoscute cititorilor sovietici și multe alte nume: Albin Stănescu, Petre Vulcănescu, Livia Rus, Geta Brătescu, Iacob Dezideriu, M. Codrescu, Pompiliu Dumitrescu, Silviu Băiaș, Iulian Olariu, Adrian Ionescu ș. a., demonstrînd diversitatea stilurilor în arta contemporană dedicată celor mici. Pictorul Val Munteanu, vorbind de crezul artistului, prezintă cu o notabilă generozitate cele mai importante contribuții ale confraților săi în ilustrația de carte. În secțiunea „Teatru", Alecu Popovici prezintă, în contextul unui scurt istoric al teatrului pentru copii în România, căutările și realizările, de cele mai multe ori remarcabile, ale teatrului „Ion Creangă", iar Natalia Smirnova – teoreticiană sovietică a artei de animație, autoarea unei apreciate monografii cu privire la Teatrul „Țăndărică" – reia în studiul ei principalele sale teze cu privire la rolul excepțional jucat de teatrul de păpuși și marionete din București în mișcarea păpușărească mondială. În secțiunea „Cinema", Anatoli Volkov și Ion Popescu-Gopo prezintă filmul românesc de animație, iar dr. Kira Paramonova scrie un frumos eseu monografic sub titlul: „Elisabeta Bostan – maestru al filmului pentru copii". În ultima secțiune a revistei, Eduard Jurist prezintă, sub titlul „Lanterna magică", o scurtă istorie a emisiunilor de radio pentru copii. În afara acestor secțiuni, revista mai oferă cititorilor săi lista cărților românești pentru copii traduse în limba rusă.

Acest număr demonstrează interesul față de arta și literatura pentru copii din România, constituind totodată un model de colaborare pe plan cultural între două țări vecine și prietene.

I. G.

GABRIEL GARCIA MARQUEZ

roman în foileton

CRONICA UNEI MORȚI ANUNȚATE

Santiago Nasar a traversat casa în penumbră cu pași mari, însoțit doar de mugetul sărbătoresc al vaporului episcopal. Divina Flor i-a luat-o înainte, grăbindu-se să-i deschidă ușa și încercînd să nu se lase prinsă din nou printre coliviile cu păsări adormite din sufragerie sau printre mobilele de răchită și ghivecele de feriguță atîrnate în salon, ceea ce n-a mai reușit să facă și în clipa cînd a dat la o parte drugul de fier de la intrare, căci aici i-a simțit încă o dată mîna de uliu răpitor. „Mi-a prins toată păsărica", mi-a spus Divina Flor. „Și asta o făcea întotdeauna cînd mă găsea singură prin casă, dar în ziua aceea nu mi-a mai fost frică, așa cum mi se întîmpla de obicei, ci mi-a venit un chef îngrozitor să plîng". S-a dat în lături pentru a-i face loc să treacă și prin ușa întredeschisă a văzut migdalii din piață, niște de strălucirea dimineții, însă n-a fost în stare să mai vadă și altceva. „Cînd a ieșit, a amuțit și șuierul vaporului și au început să cînte cocoșii", mi-a zis ea. „Era o hărmălaie atît de mare, încît n-am putut crede că tîrgușorul nostru ar fi avut atîția cocoși și m-am gîndit că tot cîntatul acela ar fi venit de pe vapor", a adăugat Divina Flor. Singurul lucru pe care l-a putut face ea atunci, pentru omul care n-avea să fie niciodată al ei, a fost să nu pună drugul de-a latul ușii, împotriva poruncilor Plácidei Linero, astfel că el ar fi putut să intre în casă oricînd, fără să aștepte. Cineva pe care nu l-a aflat nimeni, niciodată, virise pe sub ușă o scrisoare prin care-l prevenea pe Santiago Nasar că-l așteptau să-l omoare, spunîndu-i locul și motivele, precum și alte amănunte foarte exacte ale întregii povești. Cînd Santiago Nasar a ieșit din casă, mesajul se afla jos, pe pardoseală, dar nu l-a văzut nici el, nici Divina Flor și nici altcineva, decît după ce omorul fusese îndeplinit.

Bătuse de șase, dar luminile din piață mai erau aprinse. În crengile migdalilor și prin unele balcoane mai atîrnau panglicile multicolore de la nuntă și cineva ar fi putut crede că fuseseră puse în onoarea episcopului. Atîta doar că, pavată cu dale pînă în tinda bisericii, unde se instalaseră muzicanții, piața părea o imensă ladă de gunoi, plină cu sticle goale și tot felul de resturi de la chefuli public. Cînd Santiago Nasar a apărut în piață, mai multe persoane se îndreptau spre port, zorite de mugetul vaporului.

Singurul magazin deschis la ora aceea, în toată piața, era o lăptărie ce se afla chiar lîngă biserică și exact aici se găseau cei doi bărbați care-l așteptau pe Santiago Nasar ca să-l ucidă. Clotilde Armenta, proprietara micului magazin, o fost cea dintîi care l-a văzut oprindu-se sub potopul de lumini al zorilor și i s-a părut că era îmbrăcat în aluminiu. „Semăna de-acum cu o fantomă", mi-a spus. Cei doi care-l așteptau să-l omoare adormiseră pe scaune, strîngînd în brațe cuțitele înfășurate în ziar, iar Clotilde Armenta și-a înăbușit un oftat ca să nu-i trezească.

Erau gemeni: Pedro și Pablo Vicario. Aveau 24 de ani și semănau atît de mult între ei, încît era un adevărat chin pînă o ajunge să-i deosebești. „Aveau o înfățișare obraznică, dar erau firi blînde", se spunea în rechizitoriu. Eu însumi, care-i cunoșteam încă din școala primară, aș fi spus același lucru. În dimineața aceea mai purtau hainele de postav închis, cele pe care și le puseseră pentru nuntă, cam groase pentru Caraibi, dar respectate de către toți și după lungile ore de chef păreau foarte răvășiți, chiar dacă își îndepliniseră datoria de a se bărbieri. Nu se despărțiseră de sticlă din ajunul nunții și nu se mai putea spune că ar fi fost beți, căci păreau mai degrabă niște somnambuli abia treziți. Adormiseră o dată cu primele raze de soare, după aproape trei ore de așteptare în magazinul Clotildei Armenta și acela era primul lor somn după cel din noaptea de simbătă. Abia de tresăriseră la primul șuierat al vaporului, dar cînd Santiago Nasar a ieșit în piață, instinctul i-a trezit de-a binelea. Citeșdoi și-au strîns cuțitele înfășurate în ziar și Pedro Vicario a dat să se ridice.

– Pentru Dumnezeu – a murmurat Clotilde Armenta. Lăsați-l pentru mai tîrziu, chiar dacă ar fi numai din respect pentru sosirea episcopului.

„Parcă mi-ar fi șoptit un înger", obișnuia ea să repete la nesfîrșit. Și-ntr-adevăr, îndemnul ei avusese o înrîurire providențială, deși cu virtute instantanee. Auzind-o, gemenii Vicario au căzut pe gînduri și cel care se ridicase s-a așezat din nou pe scaun. În clipa cînd Santiago Nasar a început să traverseze piața, l-au urmărit foarte atenți cu privirile. „Îl priveau mai degrabă a milă", îmi spunea Clotilde Armenta. Fetele de la școala de maici au umplut de îndată piața cu zbenguiala lor, îmbrăcate în uniforme de biete orfane.

Plácida Linero avusese dreptate: episcopul nu a coborît de pe vapor. În afară de autorități și copii de școală, veniseră aici oameni din toate împrejurimile, astfel că portul forfotea de lume și pretutindeni se puteau vedea coșurile de răchită în care se aflau cocoșii cu picioarele împiedicate, aduși în dar episcopului, pentru că știau cu toții că mîncarea sa preferată era supa făcută numai din creasta acestora. Pe dig, stivele de lemne erau atît de înalte, încît vaporului i-ar fi trebuit cel puțin două ore pentru a le putea încărca. Acesta, însă, nici măcar nu s-a oprit din plutire. A apărut la cotul rîului, pufăind ca un dragon și în clipa aceea banda de muzicanți a intonat imnul episcopului, iar cocoșii s-au pus pe cîntat din coșurile de nuiele, provocîndu-i pe toți ceilalți.

Pe vremea aceea, legendarele vapoare cu zbaturi și căldări încălzite cu lemne erau pe sfîrșite și puținele care mai rămăseseră în serviciu nu mai aveau nici pianolă, nici cabine pentru luna de miere și abia de mai puteau înainta împotriva curentului. Cel al episcopului, însă, era nounouț, avea două coșuri în loc de unul, cu un steag pictat în jurul lor ca un inel, iar roata din scînduri foarte groase de la pupă îi dădeau un impuls asemănător cu cel al corăbiilor din largurile mării. Pe puntea superioară, lipit de cabina căpitanului, se afla episcopul însuși, îmbrăcat în veștminte imaculate, iar alături suita lui de prelați spanioli. „Era un timp minunat, ca de adevărat Crăciun" își amintea sora mea, Margot. Și tot ea își mai aducea aminte că singurul lucru deosebit care s-a mai întîmplat atunci este acela că, intrînd în port, vaporul și-a deschis un ventil cu vapori sub presiune, umplîndu-i din cap pînă-n tălpi pe cei din apropiere cu un fel de supă fierbinte. Totul a fost ca trecerea unei năluci: episcopul a început să deseneze în aer cruci cu mîna dreaptă în fața mulțimii și a continuat cu același semn, din obișnuință, fără pasiune sau răutate, pînă ce vaporul s-a pierdut în josul rîului, în port rămînînd doar forfota și cîntecul gălăgios al cocoșilor.

Traducere de:
Darie NOVĂCEANU

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel.: 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index: 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA"

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 48 (718) 4 DECEMBRIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

SCRIITORUL, PATRIA ȘI PACEA

Nu poți aparține lumii, nu poți deveni un „uomo universale", fără să fii mai întîi un om al unui pămînt definit, al unei patrii. Acest dat se aplică, firește, cu atît mai din plin artistului tuturor timpurilor, cît și artistului contemporan.. Căci cum să aparții lumii, cînd mai întîi nu aparții definitiv pămîntului ce te-a născut. Cum să fii al tuturor, cînd mai întîi nu ești al cuiva, anume? Scriitorul de totdeauna, cu atît mai apăsat cel de azi, și de aici, de pe acest pămînt numit România, a fost mai întîi al unui timp istoric și al unui teritoriu natal, al unei patrii, înainte de-a fi al unei „Terra eterna". Căci ce e patria, simplu spus? E, firește, un loc al nașterii, un ținut, un loc al primelor cuvinte și al primelor litere din alfabet, dar el mai este și un loc al iubirii de o familie, de oameni, un loc al luminii sufletești și al cunoașterii, al împlinirii unei conștiințe umane.

Dar, pentru scriitor, patrie devine și o cerință mai complexă decît numai ceea ce am amintit pînă aici. Căci scriitorul, artistul, fiind o entitate, în care sensibilitatea crescută pentru patria căreia îi aparține este unită cu o menire – aceea a dăruirii spre semeni, viața, creația, munca sa sînt puse sub semnul acelei meniri deosebite, totul, la el, devine „altfel". Nu s-a văzut încă operă de artă clădită pe un vid de dăruire, pe un vid de iubire de semeni.

Scriitorul român din totdeauna și cel al timpurilor de azi, înnoitoare de conștiință, în care arta se înscrie ca o necesitate de educare a omului nou, a fost un scriitor ce și-a afirmat arta numai legată de patria, de realitățile sociale ale vremii.

Nici n-ar putea fi altfel pentru un om a cărui datorie, cum afirmam, este aceea de-a se clădi pe sine, clădind conștiințe în jurul său și de a se afirma ca personalitate, afirmînd la rîndul său personalitatea și umanitatea din jur.

SILVIA MIHĂIESCU: „Joc de copii"

Chiar și o floare, ca să răsară, are nevoie de aer, lumină și neprihănită liniște. Cu atît mai firesc se cere creației noastre de azi, pentru a se zămisli, o atmosferă de calm, armonie și pace. Operă a spiritului, clădită pe o realitate socială, umană, istorică, opera de artă devine și operă a armoniei interioare, a eului creator, dar și o lucrare ieșită dintr-un mediu armonic, în care domină seninătatea, noblețea, iubirea, creația. Nu vom putea ști cît de mult sau de puțin vor influența operele noastre de azi conștiințele contemporane. Nu vom cunoaște niciodată cît de adînc vor avea ele repercusiuni în sufletul omenesc, făcîndu-l mai bun, mai uman, mai generos. Un lucru însă vom ști, dacă vom avea pace, că aceste cărți se vor scrie în liniște. Și că ele vor avea scopul de-a instaura climatul bunăvoinței între oameni, între semeni.

Scriitorul contemporan român, conștient de promovarea și apărarea tezaurului culturii autohtone și universale, se simte legat de ele, fiind gata să ridice, în fața amenințării unui război cotropitor, glasul artei sale, forța scrisului său, în ampla mișcare pentru pace, declanșată de președintele României și de patria însăși, prin lansarea Apelului pentru dezarmare și pace în acest moment de răscruce pentru omenire.

Și plenara comună a Comitetului Central al partidului și Consiliului suprem al dezvoltării sociale și Marea Adunare Națională au elaborat și adoptat în aceste zile acte normative care prefigurează liniile dezvoltării patriei în anul viitor. Și expunerea secretarului general al partidului nostru, la Plenară, și celelalte legi și programe poartă pecetea gîndirii cutezătoare și a realismului politic al personalității președintelui țării, reflectînd viziunea reală asupra diferitelor laturi ale producției, repartiției și consumului, dar și fundamentarea tehnico-economică a tuturor prevederilor viitoare, pentru ca anul 1982 să constituie o etapă importantă în ridicarea pe noi culmi de progres și civilizație a patriei, al nivelului material și spiritual al poporului. Pentru toate acestea, pentru acest viitor, scriitorul român este conștient că a scrie dintr-un pămînt al tău, e ca și cum ai trimite, spre un meleag necunoscut, un porumbel călător, pe care îl alegi mesager al poporului tău, spre un alt popor. Și, uneori, porumbeii, ca și cărțile, se întorc din îndepărtatele meleaguri cu o creangă de măslin în cioc. Semn că acolo, departe, au fost primiți, recunoscuți și întîmpinați cu aceeași nevoie de dragoste, armonie și pace.

Radu VOINEA

APEL

Acum, nu-i o-ntîmplare
De-a spune lumii pace.
Hohotitor, Pămîntul
Ne-ndeamnă să fim treji.
Prin lujerul luminii
Ideea loc își face,
Ca plînsul de copil
În imnuri de viteji.

Savanții să se-adune
În jurul unui gînd
De-a nu-i mai zice păcii
Că e doar o speranță,
De-a cere-n sfatul lumii,
De-a pune jurămînt
Că bomba nu-i deloc
O cutezanță.

Și dacă mama-și lasă
Pe sîni să-i cadă lacrimi,
Și știe să-ntrevadă
Luceafărul prin nori,
Puneți, voi, fii ai Terrei,
Viorii corzi de patimi
Și-n fiecare piatră
Puneți răsad de flori.

Haideți, uniți, să spunem
Un nu și amintirii
De-a sufoca suflarea
Printr-un nebun flagel;
Să spunem dezarmare
Totală omenirii,
Căci omenia-n lume
E cel mai sfînt APEL!

Ana SELENA

ENERGIA ȘI LUMEA NOASTRĂ

documentar

Odată cu penuria mondială de combustibili „clasici", **energia a devenit subiect prioritar.** Neîndoielnic, anii care vin stau sub semnul energofagiei. Faimosul slogan PETROLEUM IS KING se clatină; șocul anilor '73 a zdruncinat premisele „civilizației petrolului", descoperind limita orizontului petrolier – tot mai rar, mai scump și mai greu de exploatat dintre resursele globului. Foarte rîvnit, generînd înfierbîntate conflicte (inclusiv armate), petrolul – adică „sîngele economiei" după fericita formulare a lui Anton Zischka – nu mai reprezintă demult „cea mai pacifică industrie", cum va fi fost pînă la invenția lui Diesel. Atunci doar lampantul era solicitat, subprodusele petroliere neaflîndu-și încă utilizare; ulterior, mai exact de la 1900 încoace – cum scrie Berreby în cea dintîi istorie mondială a „aurului negru" – **„politica mondială mizează pe petrol".** Nevoia de petrol întreține acerbe dispute, jocul rivalităților ascute conflictele pentru extinderea cîmpurilor de forță și cîștigării unor noi spații petrolifere.

Să observăm că ieftinătatea relativă a produselor primare – menținută vreme îndelungată – a cronicizat subdezvoltarea pe o întinsă arie a globului; acest inechitabil sistem de prețuri, asigurînd superprofituri, a indus efecte de durată și în economia țărilor dezvoltate, favorizînd proliferarea tehnologiilor „energofage" și a delirului consumist. Modelul societății de consum este lipsit de raționalitate economică, „propunînd" o economie bazată pe risipă; **societatea de consum este o societate a risipei.** De altfel, așa-numita societate a bunăstării generale – posibilă prin spolierea nemiloasă a resurselor naturale și umane a altor teritorii – este confruntată acum cu multiple penurii și însăși bunăstarea, în interiorul acestor state avansate economicește, fluturînd mitul hiperconsumului, este inegal repartizată.

În al patrulea Raport către Clubul de la Roma, sugestiv intitulat **„Ieșirea din era risipei"** (1976), Dennis Gabor și Umberto Colombo scriau că „structura actuală a sistemului economic nu permite să se aducă o soluție rapidă unora din problemele serioase și urgente", pentru a le înfrunta și rezolva, inclusiv pe cele puse de limitarea resurselor.

Evident că **cererea mondială crescîndă de petrol** (în structura actuală a consumului energetic, petrolul deținînd 51% este însoțită de creșterea galopantă a prețurilor, fără legătură directă – să subliniem însă – cu baza lui obiectivă: costurile de producție. Favorizate și de conflictele din Orientul Apropiat, creșterile privesc „adaptarea" la rata inflației și fluctuațiilor monetare; cum pînă la sfîrșitul mileniului combustibilii fosili vor rămîne principala sursă de energie primară, este de așteptat ca cea mai scumpă energie să fie cea obținută pe bază de produse petroliere. Michel Godet, în studiul său **„Criza energiei: un început și un sfîrșit"** observa că **ceea ce e rar este energia ieftină;** deci „era energiei scumpe nu face decît să înceapă", cea ce ar impune o creștere „sobră", economisind energia.

Scumpirea energiilor clasice impune dezvoltarea surselor alternative și regenerabile; trecerea de la industria bazată pe țiței la cea folosind resurse neconvențional (nucleară, solară, geotermică, eoliană, biomasă) nu poate fi o tranziție calmă cît vreme epoca noastră își amplifică convulsiunile economice. Evident și strategiile naționale diferă; e vorba, pe de o parte, de tendința reducerii dependenței petroliere identificînd resurse de alternativă, fie – în alt sens – de intensificarea eforturilor de menținere a țărilor producătoare de petrol în orbita Occidentului sau compensarea scumpirii petrolului prin umflarea creditelor comerciale. Utilizarea rațională a energiei și conservarea surselor devine presantă; iată, cazul Japoniei care absoarbe 9% din petrolul mondial și care importă 89% din combustibilul „înghițit" de mașina sa industrială este un elocvent exemplu de vulnerabilitate energetică.

Metodologic, utilizarea modelelor globale în prognozele și scenariile dezvoltării reprezintă un cîștig al ultimilor ani, care au făcut „transparente" și apoi acute un întreg „pachet" de probleme. Ultimele două Rapoarte apărute sub egida Clubului de la Roma – care, îmbucurător, n-a rămas pe pozițiile inițiale ale faimosului Raport Meadows – sînt lucrări monotematice, nemaipropunîndu-și „inventarul" problemelor globale: **„Energia, numărătoarea inversă"** apărea în 1978 sub semnătura lui Thierry de Montbriol iar peste doi ani Maurice Guernier tipărea **„Lumea a treia: sferturi din omenire"**, considerată de autor „cea mai dificilă" dintre problemele pe care umanitatea le are actualmente de rezolvat.

Institutul de cercetare a viitorului din Hudson, fondat și condus de Herman Kahn propunea în 1976 un **„Scenariu pentru 200 de ani"**; „echipa" H. Kahn, W. Brown, Leon Martel creiona un tablou optimist, net diferit de prognozele Institutului Massachusetts, „reținînd" în cercetare șase domenii considerate vitale: **creșterea populației, expansiunea economică, energia, materiile prime, resursele alimentare și mediul.** Să notăm că leader-ul grupării, H. Kahn în interviul acordat în aprilie 1980 revistei „Science Digest" își tempera oarecum elanul recunoscînd că noul deceniu este **o „epocă a incertitudinilor"** și că dezvoltarea tehnologiilor nu soluționează prin ea însăși problemele sociale fundamentale. Apoi, în cadrul strategiei internaționale a dezvoltării declanșată de ONU, în 1970 un colectiv condus de economistul Wassily Leontieff a redactat studiul **„Viitorul economiei mondiale"** (lucrare apărută și la noi în 1977), discutînd interrelația dintre creșterea economică viitoare și problemele economice de perspectivă (îndeosebi disponibilul de resurse naturale și gradul de poluare), inițiativă concepută ca model global și analiză regionalizată în 15 zone, sugerînd schimbări importante în ordinea economică și profunde transformări de ordin social, politic și instituțional.

Discutînd asupra acestor „modele", dincolo de aspectul simplificator și aproximativ al modelului global (agregînd variabile după criterii eterogene) nu trebuie uitat

Adrian Dinu RACHIERU

(Continuare în pag. 8)

cronica literară

Mihai Dinu Gheorghiu

Ibrăileanu — romanul criticului

Ed. Albatros, 1981

O ambiguitate structurală ne întîmpină încă de pe coperta cărții de debut a lui Mihai Dinu Gheorghiu. Jonglînd, la modul speculației hrănite de existența efectivă a două modalități diametral opuse de a înțelege titlul cărții, cu posibilitățile de a interpreta sintagma „romanul criticului" atît din perspectiva unei abordări așa-zicînd „românești" asupra carierei critice, cît și cu aceea a, de data aceasta, restrictivei analize a celebrului roman al lui Ibrăileanu, Mihai Dinu Gheorghiu ne propune, împăciuitorist, soluții pentru oricare din aceste presupuneri. Mai mult decît atît, analiza activității critice a mentorului **Vieții românești** se întrețese cu aceea a autorului de succes, al creatorului **Adelei.** De altminteri, studiul începe prin abordarea, în descendență barthesiană, a romanului **Adela,** pentru a se încheia, rotunjind o experiență a scrisului, dar nu mai puțin una a lecturii, sub aceeași zodie a romanului ca pretext al „istoriei privirii creatoare". Între aceste analize, închizînd ca între copertele unei alte cărți, interioare, o experiență aparte, se desfășoară celălalt roman, de data aceasta al criticului în sensul deplin al cuvîntului. Dacă analiza concepției critice a lui Ibrăileanu este, în linii mari, făcută cu perspicacitate și pertinență (fără a fi neapărat originală, poate și din cauză că **stilul** propriu-zis al expunerii nu îngăduie prea mari inovații...), recunoscînd aici și opinii mai vechi, deci gata impuse despre metoda critică („științifică", „comple(c)tă") a lui Ibrăileanu, e la fel de adevărat că noutatea adusă de studiul tînărului critic ieșean este evidentă acolo unde se încearcă o descriere a „mecanismului literar" ce-l conduce pe Ibrăileanu la „metamorfoza imaginii (mecanismului, n. n.), **de la organism la corp** consemnîndu-se o concretizare a înțelegerii figurate a faptului estetic". Acolo, așadar, unde sinteza se poate desfășura în voie, sistematizarea se impunea ea însăși ca metodă, iar viziunea de ansamblu, cu substrat filosofic, are mari șanse de a deveni memorabilă. Modalitatea practică de realizare a acestor deziderate este, la Mihai Dinu Gheorghiu, posibilă prin relevarea **tehnologiei privirii,** prin analiza ipostazelor ei fundamentale. Nu insistăm asupra acestui punct, ce dovedește aplecare spre descoperirea structurilor ascunse ale textului critic, dar vom remarca și aici, ca și în capitolele următoare ale cărții, disponibilitatea criticului pentru speculația filosofică, plăcerea de a despica în patru firul modului de comunicare obișnuită. Iată un exemplu extras dintr-o notă de subsol: „Noțiunea 'omului de rînd', din care decurge cea a cititorului de aceeași teapă, nu a fost niciodată pe deplin lămurită. Să fie vorba despre cineva care are vocația rîndului? Care stă în/la rînd, nu iese din rînd, așa fiindu-i o-rînduit? Și cine ne poate spune dacă cineva este 'de rînd' ori nu? Oare nu acel care, în această ordine, vine **peste** rînd, în **fața** rîndului? În cazul nostru, al cititorului, să fie acesta criticul? Sînt însă, destui critici de rînd, în rînd. Problema mi se pare a fi, în primul rînd, una de educație: de cînd am învățat la școală despre „șiruri' și am urmărit cu degetul literele înșirate în paginile cărților, stăm cu toții la rînd, așteptînd să ne vie rîndul" (p. 53).

Cu adevărat original ni se pare criticul în ultimele două capitole ale eseului său, **Lumina stinsului amor** și **Cuvînt după.** Sondînd în continuare în același spațiu în care îl circumscrisese pe Ibrăileanu-criticul, adică acolo unde autorul posedă calitatea de „existent", iar „vizualizarea tuturor fenomenelor observate" e dovada ființării unui organ esențial al receptării — **privirea,** studiul **Adelei,** din perspectiva unei teorii a lecturii ne conduce, din aproape în aproape (trecînd, adică, prin „modurile fundamentale ale privirii", „tabla înmulțirii" imaginilor artistice, o dublă teorie a „privitorului" și a „privitului" și, în fine, prin dialectica „privirii și amintirii") la ideea cititorului „vizionar": „Asemenea linii imaginare sînt inseși rîndurile din a căror suprapunere se alcătuiește cartea, orizontul atins al lecturii. Cititorul nu-și poate depăși condiția decît într-un singur sens, printr-o lectură 'vizionară': scrutînd, prin fanta-vizor deschisă între două rînduri, neantul".

Nu putem încheia înainte de a remarca deosebita capacitate de conceptualizare a criticului, atît de rar întîlnită nu doar la critici din generația tînără, dar nici la aceea a „maeștrilor", dedați, nu arareori, plăcerilor superficiale ale textului. Promisiunile acestei cărți despre semnificațiile literare ale **privitului** ne obligă... să fim în continuare cu ochii pe Mihai Dinu Gheorghiu.

Mircea MIHĂIEȘ

Paul Anghel

Ieșirea din iarnă

Ed. Cartea Românească, 1981

Cu **Ieșirea din iarnă** iată-ne, în sfîrșit, la începutul **cronicii** (sau al **ciclului romanesc** ori al **romanului fluviu,** fiindcă, deocamdată, în privința perspectivării ansamblului, după cele cinci „cărți" apărute din **Zăpezile de-acum un veac** nu există decît două soluții: fie să îl credem pe autor pe cuvînt, fie să emitem doar supoziții) dedicate de Paul Anghel războiului pentru independență. O **cronică** mai degrabă pentru că — și această din urmă dar nu ultimă carte o demonstrează cu prisosință — scriitorul, dispunînd de un material documentar exhaustiv, inventează prea puțin, cu alte cuvinte, **creează** între limite clar definite și, în fond, obligatorii, optînd pentru **analiză,** pentru aprofundare și interpretare prin comentariu paralel. Ceea ce imprimă — iarăși, deocamdată — untiate volumelor ni se pare a fi tocmai această tehnică a „punerii cap la cap", a, fie și astfel, montajului cinematografic, dificilă și adeseori riscantă. Dorința de a epuiza nu un eveniment în sine, ci o epocă mizînd nu atît pe aspectele de maximă reprezentativitate, cît pe cuprinderea integrală a faptelor, indiferent de importanța și semnificația lor, intră frecvent în contradicție cu finalitatea literară a demersului. Rezultatul e, cum spuneam, **o cronică** al cărei statut literar va putea fi stabilit abia atunci cînd vom avea la îndemînă **întregul,** deci posibilitatea de a opera cu mai multă precizie disocierile necesare. După cele cinci din nouă cărți cîte va avea în final **Zăpezile de-acum un veac** se poate spune că ne aflăm în fața unei tentative de reconstituire fidelă în care spiritul artizanal incitat de patosul autenticității este dublat de nostalgia unei viziuni integratoare asupra istoriei. O epopee mărginită de utopia realizării ei.

Ieșirea dn iarnă încearcă să fixeze atmosfera premergătoare izbucnirii războiului, acea complexă stare de spirit „pentru independență" ce a afectat toate mediile sociale și politice ale vremii. Paul Anghel procedează la o riguroasă trecere în revistă a acestora fără a ceda vreunei constrîngeri exterioare (id est: ierarhizări ori cronologii). Structura mozaicală a cărții își are în aceasta una dintre surse. Mahalaua și saloanele boierești, mișcările de trupe și culisele diplomației, atmosfera din parlament ca și aceea din sînul unei populații care a început să anticipe tensiunile confruntărilor militare, sînt parcurse într-un ritm debordant ce împinge lectura mereu înainte fără a-i îngădui pauzele necesare pentru respirație măcar. Personajele reale (prințul Carol, Brătianu, generalul Cernat, Kogălniceanu, Ghica, C. A. Rosetti, Lambrior, Hașdeu, Eminescu etc.) sînt surprinse în plină mișcare, atenției pentru portretistică fiindu-i preferată aceea pentru replică, lucru care diminuează substanța lor literară, potențînd-o în schimb pe aceea documentară și, deci, elimină riscurile confruntării cu imaginile preexistente ale cititorului. Ar fi greu de spus dacă această eschivă este efectul unei poziții asumate deliberat de autor; cert e însă că ea se înscrie în formula adoptată de Paul Anghel. Dealtfel, nu doar personajele reale, ci și cele fictive există în roman mai cu seamă prin replicile pe care le rostesc într-un dialog perpetuu ce are de multe ori drept conlocutor pe autorul însuși. O asemenea postură contrabalansează privirea „de sus", perspectiva panoramică asupra desfășurării evenimentelor și confirmă atitudinea omniscientă asumată de scriitor.

Lucrețiu Parva, personajul care pare a fi conceput ca un liant întru asigurarea unității planurilor fictive din **Zăpezile de-acum un veac** apare (era firesc!) aici la începutul drumului său prin epocă. El renunță la studiile începute în Germania pentru a se întoarce în țară unde se va integra treptat în mișcarea provocată de perspectivele izbucnirii războiului pentru independență. În mod necesar eroul nu dobîndește suficientă consistență literară în acest prim volum: el rămîne doar o promisiune confirmată, în parte, de celelalte cărți apărute.

Cronica lui Paul Anghel a incitat pînă acum opinii contradictorii mergînd de la elogii fără rezerve la poziții tranșante care au situat-o în afara literaturii. Însă dincolo de aceste opinii, dincolo de limitele-i neîndoielnice, ea rămîne o tentativă spectaculoasă și utopică de a epuiza un fragment de istorie națională într-o formulă literară ce se dovedește nu numai încăpătoare dar și ușor de trădat.

Marian ODANGIU

Ion Rahoveanu

RÎUL TÎRZIU

Ed. Dacia, 1981

Regimul liric pe care ultimul volum al poetului Ion Rahoveanu îl dezvoltă își află expresia în vecinătatea — ușor tensionată — a cuvintelor titulare: **Riul tirziu.** Din alăturarea notelor de senină curgere (rîul poartă în sine liniștea „încrederii", a „vigorii" și „limpidității", sensul major al „învingerii") cu „încetineala învinsă" a **tîrziului,** lipsit de perspectiva ceasului împlinit, se creează o stare de echilibru tulbure, de mișcare pendulatorie între registrul înalt al speranței și cel molcom nemișcător al nostalgiei, al melancoliei.

Ideea de temporalitate scursă ne poate conduce spre ceea ce îndeobște se numește „poezia unei vîrste", în care tonalitatea dominant elegiacă este doar sporadic străluminată de accente de o mai puternică intensitate. În plan erotic, acestui elan recuperator îi este dedicat un întreg ciclu al volumului — **Zeii tineri,** „întîrzierea de aur" transmite poeziei un fior ce-o îmbracă în lumină crepusculară. Ceasul tîrziu adulmecă viață în juru-i: „E miros de viață-n noi și-n preajmă", dar, chiar intrată su auspiciile „zeilor tineri", liricii îi lipsește patosul, fiind doar o ușoară — uneori tandră, alteori străbătută de note de mai mare gravitate — cîntare, tînguire, lamentare de dragoste, în culori temperate (vezi poezia **În culori blinde).** Volburile resurecte ale tinereții sînt privite însă cu circumspecție; o apăsare amenință, o dedublare se strecoară între cel ce se lasă dus de curgerea riului tîrziul privitor de pe margini. Evocarea iubitei în acest ciclu fixează o imagine de stirpe solară ce înglobează sensuri ale combustiei devoratoare: „mă aflu în raza dragostei tale, / În durerea severă-a seninului / /.../ / Mă aflu în iminenta **bătaie-a luminii** / Ce doare **arzînd** din privirile tale". **(Prezență).** Intrată în circuitul universului liric, această imagine îl va conduce pe poet spre completarea cuplului polar cu imagini marcate de sensul opus arderii: „Nu trebuie să-mi știi așteptările, drumurile / Prin **violența de alb a zăpezii învinse,** / Nici serile adînci și amare. / / .../ / Îți voi vorbi doar de zborul pe culmi / Oricît în ochi povestirile scrumurilor" **(Din dor în dor).**

Reticența, tonul temperat însă nu aparțin doar „vîrstei", ci sînt o coordonată structurală a poetului. Nu va fi vorba astfel de un discurs grandilocvent, de amplă mișcare, nici în celelalte cicluri ale volumului, în cel „istoric", bunăoară, intitulat **Generații.** Istoria nu există pentru poet ca exterioritate spectaculoasă, ca entitate separată, ci ea se strecoară spre paradigma eului, asumată și absorbită de ea ca o experiență personală. Poetul se pornește pe sine **pe drumul lancului** (titlu de poezie) pentru **a se regăsi ca istorie.**

Dar regăsirea nu apare doar în ipostaza sa verticală, printre „generații" — ca **istorie** deci —, ci dobîndește și o coordonată orizontal-spațială. La răspîntia „depărtărilor și timpurilor", poetul dorește să păstreze nucleul ce-i conține identitatea și care stă sub semnul unei implacabile erodări: „Ah, sunet dur, eu mă opun / Necruțătoarei vesti cu pieptul / Posibilei întunecări / Ce vă amenință portretul" **(Imprimări).** Neputința de a se fixa într-un spațiu stabil îi dă poetului sentimentul melancolic al vieții pe „lîngă" lucruri, la „marginea" lor: „Tresar **lîngă** ziduri, / Mă mir **lîngă** porți, / Nimicnicia pierzînd-o / Printre castane și nopți". **(Marginea burgului).** Mai plină de gravitate, însă, apare în poezia lui Ion Rahoveanu și imaginea spectacolului, generată de imposibilitatea de a se identifica cu Sensul, de a-l percepe și de a și-l asuma global. Acest tip de poezie va crea un topos al **arenei,** al exteriorității spectaculare — ardere „în culorile sacrificiului" **(Ore severe). Aplauzele, sala mare a tronului, scena** sînt elemente din acest spectacol grav în care sentimentul tulburător al morții nu este învins decît prin cîntec: „Din iarbă, tot ce viu, în cîntec poartă nimbul!" **(Arenă).**

Un cîntec discret se degajă din acest volum al melancoliei și trecerii, sunetul egal al unei credințe rostite într-o dicție calmă, gravă.

Sorina IANOVICI

consemnări

viața asociației

● Ion Arieșanu și Aurel Turcuș au fost oaspeții cadrelor didactice, în cadrul unui amplu simpozion, la Săvîrșin. ● La „Zilele culturii" din Caransebeș, Cornel Ungureanu și Vasile Pistolea au lansat volumul „Ființa tainei" de Octavian Doclin. C. Ungureanu s-a întîlnit cu membrii cenaclului din localitate. ● I. Arieșanu, A. Turcuș și Gheorghe Șora s-au întîlnit cu elevii și cadrele didactice de la Liceul industrial nr. 9 Timișoara. ● La Bucovăț, au susținut o șezătoare literară A. Turcuș, Ion Dumitru Teodorescu, Damian Ureche, Silvia C. Negru. ● La Voiteg, I. D. Teodorescu, Ion Martin și Gheorghe Șora au constituit o brigadă mixtă, la un simpozion de cultură.

*

În ședința din 27 noiembrie a. c. a cenaclului „Franyo Zoltan" al Asociației Scriitorilor din Timișoara, a citit un fragment de roman Illes Mihaly. Referatul a fost susținut de Oberten Janos. Pe marginea materialului prezentat au vorbit Mandics György, Anavi Adam, Baranyi Ferencz, Sandor Istvan, Gyulai Janos, Palinkas Janos, Iszak Laszlo-Balint și Maria Pongracz, care s-au referit la tematica de actualitate a prozei citite și la capacitatea autorului de a reconstitui atmosfera orașului de provincie. În ședința următoare citește versuri Estero Istvan. Referent: Mandics György.

L. A.

cenaclu

Una din cele mai interesante ședințe ale Cenaclului Asociației scriitorilor din Timișoara și al revistei „Orizont" a fost cea din 1.XII.1981, în care a citit proză **Lucian Petrescu,** Referatul, prezentat de **Brîndușa Armanca** a relevat cîteva din caracteristicile scrisului lui Lucian Petrescu: „proză auto-reflectantă, cu largi trimiteri culturale..."; „...autorul ne plimbă prin insesizabila nervozitate a frazei...". Au luat cuvîntul: **Laurențiu Cerneț:** „autorul nu mi-a dat suficiente elemente de interes..."; **Marian Odangiu:** „...nu am simțit nevoia să citesc textul; e vorba de un palimpsest în care cerneala se estompează, dînd la iveală un tratat de medicină..."; **Rodica Bărbat:** „...o istorie paralelă a mai multor personaje..."; **Nicolae Țirioi:** „...textul citit nu a reușit să-mi trezească interesul de lector..."; **Ioan I. Popa:** „...un text care ne permite să fim inteligenți..."; **Mircea Mihăieș:** „...o proză ironică admirabilă..."; **Titus Suciu:** „...e de admirat construcția, dar finisarea lasă de dorit..."; **Livius Ciocârlie:** „...autorul se situează ferm într-o anumită direcție a prozei contemporane și anume la capătul ei..."; **Carmen Odangiu:** „...proza citită aici nu afirmă, ci consumă cîteva modele..."; **Gh. Secheșan:** „Lucian Petrescu scrie o proză barocă..." **Cornel Ungureanu,** conducătorul ședinței, apreciază nivelul ridicat al discuțiilor și spune: „...o proză ce crește din Teodor Mazilu..."; „...o imaginație deosebită în marginea textului literar...". În încheiere, Laurențiu Cerneț a citit **Tableta serii.** În ședința următoare, din 8.XII.1981 va citi poezie Crișu Dascălu. Referent: Lucian Alexiu.

A. P.

memento

MANIFESTĂRI DEDICATE PĂCII

SUB EGIDA COMITETULUI DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ A JUDEȚULUI TIMIȘ se organizează o serie de manifestări închinate luptei pentru pace ● Actorii Naționalului prezintă un montaj de versuri la „Electrotimiș", Buziaș etc. ● Filarmonica „Banatul" a organizat o serie de concerte-lecție. ● Teatrul german, face un itinerar cu un recital de versuri, la Biled, Tomnatic, Variaș, Comloș. ● În colaborare, Naționalul, Opera și Filarmonica vor prezenta spectacole ample la „Electromotor", „El-ba", „1 Iunie". ● Bibliotecile din Timișoara și Lugoj au realizat expoziții de carte și filatelice. Recitaluri de versuri patriotice la Jimbolia, Deta, Sînnicolaul Mare.

COPIII CELEBREAZĂ ȘI EI PACEA. ● La Casa pionierilor timișoreni, un spectacol-dezbatere, copiii realizînd și desene tematice care vor îmbogăți expoziția din holul Teatrului de păpuși. ● Amplu spectacol, prezentat de Școala generală nr. 24 din Timișoara: cor, grup vocal, recitatori, montaj literar, dansuri, gimnastică artistică, folk. Cuvîntul copiilor Răzvan Ogîrcin și Cosmin Decun, compozițiile muzicale ale elevei Marinela Gheorghe. Instructori, profesorii Gheorghe Katalinici, Maria Faur, Blanca Barbu.

L. B.

MICMUE — CIMUMPS

Intreprinderea de mașini-unelte BACĂU

ÎN CENTRUL PREOCUPĂRILOR, UTILIZAREA ACTIVĂ A MIJLOACELOR CIRCULANTE

O condiție importantă a funcționării eficiente a oricărei intreprinderi o constituie organizarea judicioasă a aprovizionării tehnico-materiale ca element complementar și inseparabil al procesului de producție, fiindcă nu se poate concepe o derulare ritmică, neîntreruptă a producției, creșterea productivității muncii și folosirea integrală a timpului de lucru al mașinilor și oamenilor, micșorarea costurilor și în general o producție de calitate, fără asigurarea din timp a micii aprovizionări corespunzătoare.

Această orientare în derularea procesului economic însușită de colectivul de specialiști din Intreprinderea de mașini-unelte Bacău, constituie o pirghie eficientă pentru perfecționarea intregii activități.

Folosind cu pricepere și simț gospodăresc mijloacele circulante puse la dispoziție, acest colectiv a reușit să armonizeze latura financiară a producției, în așa fel incit problemele prioritare ale activității să fie satisfăcute integral și oportun.

Firește că utilizarea activă a mijloacelor circulante a implicat în primul rînd accelerarea vitezei de rotație a acestora, acționîndu-se în direcția depistării imobilizărilor materiale.

Pentru a se rezolva acest deziderat major al perfecționării procesului de aprovizionare s-au supraveghiat continuu stocurile de materiale urmărindu-se o balanță echilibrată în strînsă corelație cu sarcinile de producție.

Acest mod elastic de folosire operativă a fondului de rulment a dat posibilitatea valorificării și repunerii în circuitul economic național a unor importante repere de materiale, temporar excedentare în această unitate.

Știindu-se că la nivelul economiei naționale există produse și materiale cu balanță deficitară, I.M.U. Bacău propune spre valorificare o parte din materialele disponibile și prin mișcare, identificate recent, după cum urmează :

Denumirea	P/U	Stoc	Valoarea
Oțel AL lat 30×40—C 120	17,24	114	1 964
Oțel AL lat 250×40—W 2 581	48,08	210	10 095
Oțel AL pătr. 140—3 021 W 85	48,17	1 160	55 877
Oțel AL pătr. 150—3 021 W 85	47,92	532	25 494
Oțel AL pătr. 160—3 021 W 85	25,87	720	18 626
Oțel AL rot. 12—3 021 Poldy sol.	12,73	416	5 296
Oțel AL rot. 12—3 021 W 2 842	6,89	240	1 653
Oțel AL rot. 20—3 021 W 2 842	6,11	249	1 522
Oțel AL rot. 20—3 021—40 CR 10	4,56	190	866
Oțel AL rot. 70—3 021—VM 18	7,65	371	2 841
Oțel AL rot. 80—3)21—HVG	7,74	397	3 072
Oțel AL. rot. 80—3 021—VM 18	12,03	860	10 345
Oțel AL rot. 90—3 021—3H2VSF	57,98	2 015	116 892
Oțel AL rot. 100—3 021—C 120 17	940		15 9931
Oțel AL rot. 110—3 021—C 120	10,56	972	10 21
Oțel AL rot. 120—3 021—VM 18	7,95	160	1 275
Oțel AL rot. 140—3 021 W 85	57,23	1 630	93 284
Oțel AL rot. 150—3 021—41 MOCR 11	3,6	2 140	7 704
Oțel AL rot. 160—3 021 M 18	906	323	2 928
Oțel CS lat 16×10—3 021 OSC 8	3,56	768	2 734
Oțel CS lat 25×16—3 021 OSC 8	5,61	405	2 274
Oțel CS păt. 8—3 021—W 1535mp.	7,13	52	374
Oțel CS păt. 10—3 021 OSC 8	3,8	57	217
Oțel păt. —12.3 021 OSCC 8	5,72	1 631	8 514
Oțel păt. —3 021 poldy 5	18,05	73	1 317
Oțel păt. 16—3 021—OCSC 8	3,55	532	1 891
Oțel CS rot. 30.3 021—OC 8	4,3	759	3 267

RULMENȚI

Denumirea	P/M	Can.	P.U.
0—1000905	buc.	10	7,6
1000918 K	"	7	41
1605 P	"	36	6
160022	"	25	267
22206 V	"	8	87
234434	"	11	35 00
30214	"	1	65
302[illegible]A—7222	"	8	230
321	"	2	160
3221[illegible]	"	10	46
4024108	"	17	18
4074—108	"	28	58,63
4074—110	"	13	73,04
4917	"	4	67
51217	"	9	100
51232	"	4	252
51406 GOST—8406	"	10	17
51407	"	2	28
52205	"	4	14
6030	"	28	211
6213 NR	"	70	58,5
6214	"	85	75
6215 NR	"	136	91
6218	"	6	105
6218 PG	"	8	138
6224	"	10	198
625 EL 5	"	105	15
6305 NR	"	135	18,4
6311 NR	"	140	62,75
6312 NR	"	91	78,2
6409	"	50	59
7210 ATBP 4	"	6	268
7214	"	55	61
72A—B	"	29	245
7222—P 5	"	40	745
7314	"	5	200
943 25	"	55	12
32213 A	"	7	64
32215	"	11	72
32306	"	36	33
32313 A	"	2	130
3308	"	38	85
3309	"	6	110
4024108	"	10	18
4024112	"	2	68
4074—110	buc.	10	73
4074112	"	23	126
46115 K	"	20	37
5—46115	"	14	87
51118	"	11	66
51134	"	1	315
51211	"	12	43
51215	"	21	60
51304	"	2	17
51313	"	4	100
51318	"	17	150
52204	"	6	13
52205	"	3	14
6—46114	"	12	62
6—461262	"	9	2 330
6011962	"	16	37
6011	"	16	31
6019	"	43	60
6022	"	15	95
6028	"	10	160
6217	"	8	75
6217 NR	"	15	91
6219	"	22	105
6224	"	15	198
6404	"	127	20
6408	"	45	48
6409	"	12	59
6411 N	"	3	92
7213	"	5	180
7218	"	5	180
7218 B	"	20	305
7220 MB	"	16	452
943/30	"	2	70
k.604—104	"	52	10
G66406	"	10	78
K 10×13×10	"	24	2
K 81134	"	15	268
K 175×183×32	"	2	217
K 45×50×17	"	25	6
AZ 7510019—81115	"	10	78
RS 81134	"	15	268
CI 50×60×25	"	131	19
RI 60×70×25	"	486	25
NA 4907	"	24	248
NA 4915 V	"	7	68
NA 4920	"	1	133
NA 4926 V	"	10	247
NA 6911	"	1	87
NA 85/26	"	10	84
NJ 205 E	"	12	36,3
NJ 206 NA	"	4	38
NJ 208 NA	"	7	29
NJ 2307 NA	"	48	38
NJ 305 F	"	12	40,7
MK 30120	"	26	20
NU 1028 MNA	"	10	258
NU 207 NA	buc.	47	38
NU 218 NA	"	4	114
NU 221	"	4	169
NU 2313	"	6	140
NU 309 E	"	8	59,5
WS 81134	"	15	268
LNK 9/40/20 A	"	44	20
INA 40909	"	10	103
NA × 2530 ZP.67	"	14	51
MKI 30/20 B	"	1	17
MKI 40/20	"	40	46
MKI 60/25	"	9	47
NKI 75/35	"	16	76
MNU 4038	"	2	670
MNU 4944	"	1	715
MNU 4956	"	4	1 840
NUP 2205	"	9	28,41
RNA 4905	"	59	13
RNA 4907	"	23	15
RNA 4913	"	8	38
RNA 4922	"	10	128
RNA 4926	"	16	248
DNK — 20/16 A	"	28	24
RIINA 152012	"	100	7,5
RIINA 222814	"	8	9
RIIIA 354325	"	27	15
RIIIA — 455538	"	28	25
A5 — 1000821	"	2	275
O — 1000905	"	47	7,6
1008—108—13303	"	650	5
1305	"	14	22
1313	"	39	100
16011	"	4	18
2206 NaC4	"	16	54
2206—15w6	"	25	25
2209—1509	"	6	37
2218	"	20	230
22207—PP	"	2	120
22224 K	"	2	440
22309	"	39	155
230248—3003124	"	3	313
2306	"	73	35
2309	"	2	62
3012—KP 51	"	1	141
30210	"	20	37
30214	"	1	65
195	"	195	63
30216 A	"	18	70
30218A	"	18	97
3021806	"	23	126
30219	"	44	152
30221	"	21	151
30224—Z7	"	12	351
32009	"	6	51
2211	"	9	90
3217	"	3	390
7222 P5	buc.	10	715
941/20	"	58	9
941/25	"	65	17
943110	"	80	7
943130	"	20	70
970/11	"	4	36
A 436208	"	5	143
K X 30×5 C 1	"	15	132
E×50 7 CR	"	3	574
EX 55×5 C1	"	1	271
K 45×52×18	"	5	25
NA 1050	"	5	53
NA 4900	"	25	10
NA 4903	"	8	13
NA 4098	"	2	28,4
NA 4911	"	5	42
NA 4915	"	1	68
NA 4926	"	1	247
NJ 205 E	"	37	36
NJ 211 NA	"	7	56
NJ 218 NA	"	5	120
NJ 2307 NA	"	41	38
NJ 305 E	"	42	407
NJ 306 NA	"	63	43
MM 3006 KP 5 1	"	6	110
NM 3008 KP 51	"	6	130
HM 3015 K	"	1	303
NM 3016 KP 5 1	"	15	341
NM 3021 KP 51	"	3	272
NM 3028 NP 51	"	3	395
NM 3034 KP 51	"	5	755
NM 3056 KP 51	"	1	1 415
HM 211 E	"	16	55
NU 211 NA	"	5	50
NU 211 NA	"	5	50
NU 214 E	"	46	66
NU 220 NA	"	13	140
NU 221	"	9	169
NU 2309	"	16	58
NU 309 NA	"	7	54
NU 4936 Mc	"	3	903
NX 209—42209	"	12	38
NAX 1725	"	3	43
NNU 4944 KM	"	3	954
Buton com. BDAD	buc.	50	36,30
Bobină T0A 40A/380 V	"	15	47,50
Idem 125 A/380 V	"	20	79,95
Becuri 12×40×45 FF	"	57	4,90
Idem 24 V/25 W B.15 1 P	"	77	2,05
Idem 6 V/25 W B.15 Ip	"	66	2,05
Idem 24 V/21 W B.15 1 P	"	150	2,05
Idem 65 V/15 W E.14	"	150	2,05
Idem 42 V/15 W E.14	"	100	2,05
Idem 32 V/15 W E.14	"	150	2,05
Idem 12 V/15 W Sufit	"	40	1,90
Idem 12 V/15 W B.15 1 P	"	100	2,05
Idem 30 V/5 W E.14	"	30	2,05
Idem 12 V/5 W Sufit	"	400	1,90
Idem 26 V/4, 8W B.9	"	50	1,90
Idem 12 V/3 W Sufit	"	100	1,90
Idem 12 V/3 W B.9	"	50	1/90
Idem 9 V/0,045 telef.	"	100	2,05
Idem 6 V/2 W B.7	"	200	1,90
Idem 12 V/100 W B.20	"	90	3,75
Idem 12 V/0,1 A B.7	"	100	1,90
Idem 24 V/k,005 telef.	"	200	2,05
Idem 48 V/0,0045 telef.	"	100	2,05
Idem 60 V/0,045 telef.	"	475	2,05
Idem 12 V/0,05 B.7	"	100	1,90
Idem 8 V/0,2 A 610	"	175	1,90
Balasturi BVP 250 W	"	92	151,00
Idem BVA 125 W	"	50	95,50
Culeg. rigizi 100 A	"	16	66,00
Controlere 6063—11 came	"	42	1 100,00
Idem 9 came	"	36	1 100,00
Idem 7 came	"	20	1 100,00
Contactor AR 250 A/380 V 8 113	"	5	2 250,00
Idem TCA 6 A/48 V 4003	"	16	123,00
Întrerupător pîrghie 100 A	"	25	114,00
Idem pachet 63 A	"	20	74,00
Idem 25 A	"	60	55,90
Idem 10 A	"	50	28,55
Priză fișă 18 contacte	"	60	134,00
Patroane MPR 400 A gr. IH	"	100	117,00
Idem 315 A	"	11	99,65
Contact aux. TCA 125 A	"	25	69,00
Lămpi LVF 250 W	"	250	65,00
Limitatori 7405	"	500	155,00

„ÎNTREPRINDEREA AUTOMECANICA MEDIAŞ”

Ofertă de materiale disponibile

Denumirea materialului	UM	Preţ unitar	Cantitate	Valoare
SR 113 Carburator remediat	Buc	0,000	213,00	0,00
SR 113 Capotă cu mască	Buc	820,000	1,00	0,00
SR 113 Colector elet-ans	Buc	183,000	1,00	0,00
Coturi radiator SR 113	Buc	18,200	12,00	0,00
Culbutor supapă	Buc	9,500	2,00	0,00
SR 113 Cuzineti biela RII	Set	30,000	2,00	0,00
Cuzineti biela motor R 3	Set	30,000	4,00	0,00
Cuzineti biela motor R 5	Set	30,000	3,00	0,00
SR 113 Cuzineti palier RII	Set	34,800	11,00	0,00
SR 113 Cuzineti palier R III	Set	34,800	16,00	0,00
SR 113 Cuzineti Palier R IV	Set	34,800	21,00	0,00
Disc ambreaj bucegi SR 113	Buc	178,000	29,00	0,00
SR 113 Flanşe cauciuc	Buc	24,150	6,00	0,00
SR 113 Flanşe cu nut	Buc	49,000	1,00	0,00
SR 113 Fulie pompă apă	Buc	51,000	1,00	0,00
SR 131 Ferodou disc ambreaj	Buc	22,400	34,00	0,00
SR 113 Ferodou disc ambreaj	Buc	13,000	8,99	0,00
SR 113 Garnitură baie ulei	Buc	37,450	55,00	0,00
SR 113 Garnitură carburator	Buc	0,700	104,00	0,00
SR 113 Garnitură cauciuc	Buc	0,290	374,00	0,00
SR 113 Garnit. col. admisie	Buc	8,550	18,00	0,00
SR 113 Garnitură capac culbutor	Buc	7,350	312,00	0,00
SR 113 Garnitură cilindru frînă	Buc	1,370	4,00	0,00
SR 113 Grila 131.840.1070	Buc	18,000	3,00	0,00
SR 114 Grup Conic	Buc.	705,000	1,00	0,00
Grup diferenţial autobuz	Buc	4 140,000	1,00	0,00
Limitator turaţie SR 113	Buc	139,000	42,00	0,00
SRD-Macara geam stg-dr	Buc	36,900	0,00	369,00
SR 113 Paleta ventilator	Buc	40,000	24,00	0,00
SR 113 Pastila cap bara transv.	Buc	5,100	2,00	0,00
SR 113 Pinion vit TV antren	Buc	77,000	1,00	0,00
SR 113 Pirghie c-dă pompa benz.	Buc	3,200	3,00	0,00
SR 113 Piston motor R 2	Buc	37,500	13,00	0,00
SR 113 Piston motor R 3	Buc	37,500	2,00	0,00
SR 113 Pompă benzină	Buc	109,000	6,00	0,00
SRD-Radiator	Buc	1 645,000	0,00	1 645,00
Regulator pneumatic SR 113	Buc	20,000	20,00	0,00
SR 113 Segmenţi motor R 2	Set	97 600	3,00	0,00
SR 113 Supapa admisie	Buc	17,300	65,00	0,00
SR 113 Supapa evacuare	Buc	32,000	42,00	0,00
Supapa	Buc	7,250	2,00	0,00
SR 113 Şurub capac Biela C.P	Buc	7,500	41,00	0,00
SR 113 Tambur roată spate	Buc	200,000	2,00	0,00
Tampon elast.	Buc	35,300	1,00	0,00
SR 113 Tren ans	Buc	330,000	1,00	0,00
SR 113 Ventilator an fr. butuc	Buc	79,000	2,00	0,00
Arbore intermediar SR 113	Buc	116,500	1,00	0,00
SR 131 Arbore cardanic	Buc	1 100,000	1,00	0,00
SR 131 Are faţa an-	Buc	247,000	1,00	0,00
SR 131 Are placă pres ambreaj	Buc	1,750	30,00	0,00
SR 131 Amortizor telescopic	Buc	156,000	6,00	0,00
Bolt pt piston R 2 SR 131	Buc	6,500	7,00	0,00
SR 131 Buson Radiator	Buc	8,000	123,00	0,00
SR 131 Colector admisie	Buc	200,000	2,00	0,00
SR 131 Cremaliera Uşă	Buc	10,00	52,00	0,00
SR 131 Furcă schimb I— II	Buc	45,000	1,00	0,00
SR 131 Garnitură admis-evac lat	Buc	0,950	8,00	0,00
SR 131 Garnitură admis-evac mib	Buc	1.700	5,00	0,00
Garnit Capac 131-500-0052	Buc	25.000	0,00	3 807,50
SR 131 Garnit. dîjă 1313514008	Buc	2,000	93,00	0,00
SR 131 Garnit. cil. 1313514013	Buc	0,350	99,00	0,00
SR 131 inel cauciuc 1313514015	Buc	0,200	91,00	0,00
SR 131 Mele direcţie	Buc	52,000	1,00	0,00
SR 131 Pinion distr. arb. cotit	Buc	30,000	6,00	0,00
SR 131 Pinion distr. ax cu came	Buc	37,000	14,00	0,00
SR 132 Radiator ulei	Buc	400,000	6,00	0,00
SR 131 Tije împing. tacheti	Buc	6,200	70,00	0,00
SR 131 Turbină încălzitor apă	Buc	18,000	3,00	0,00
Bară amortizor telescopic	Buc	164,000	0,00	164,00
Man. antrenor ungh. turometru	Buc	100,000	0,00	10 800,00
ARO articulaţie fuzetă	Buc	274,000	1,00	0,00
M 461 Articulaţie fuzetă	Buc	290,000	100	0,00
M 461 Ax cardan faţă	Buc	540,000	1,00	0,00
M 461 Ax direcţie	Buc	50,000	1,00	0,00
M 461 Bucşă arc	Buc	4,000	66,00	0,00
M 461 Bucşă arbore ax came R 2	Buc	8,650	1,00	0,00
M 461 Cadru şasiu	Buc	650,000	1,00	0,00
M 461 Cap bară stg-dr. mcomp.	Buc	20,200	4,00	0,00
Capac pompă benzină M 461	Buc	11,200	5,00	0,00
M 461 Carburator remediat	Buc	417,000	0,00	1 668,00
Carter diferenţial spate ans. 6730270	Buc	279,000	1,00	0,00
Carter cutie transm. 672610	Buc	234,200	1,00	0,00
M 461 Carter C.V	Buc	313,350	1,00	0,00
Carcasă sincron VII. 3— 4 M 461	Buc	8,350	3,00	0,00
M 461 Casetă direc. CPL 2403401000	Buc	537,000	1,00	0,00
M 461 Casetă satelit	Buc	183,000	6,00	0,00
Cilindru frînă stg. 6739360	Buc	38,600	0,00	540,00
Cilindru frînă faţă dreapta	Buc	38,000	0,00	152,00
Colector admisie M 461	Buc	205,000	4,00	0,00
M 461 Corp carburator	Buc	139.000	4,00	0,00
M 461 Cuzineti biela R II	Set	66,000	30,00	0,00
M 461 Cuzineti Biela R III	Set	66,000	17,00	0,00
M 461 Cuzineti biela R 4	Buc	15,600	22,00	0,00
M 461 Cuzineti biela R 5	Set	15,600	1,00	0,00
Diafragma 8 găuri P benzina	Set	5,000	133,00	0,00
ARO Element filtru aer	Buc	77,000	3,00	0,00
M 461 Flanşa arbore primar	Buc	48,000	1,00	0,00
M 461 Flanşe arbore secundar	Buc	40,000	1,00	0,00
Flanşa arbore sec-dar 6723332	Buc	32,150	1,00	0,00
ARO Filtru aer	Buc	114,000	1,00	0,00
M 461 Fulie arbore motor	Buc	96,000	3,00	0,00
M 461 Fulie pompă apă	Buc	28,000	1,00	0,00
M 461 Furcă III— IV 672402592	Buc	32,160	4,00	0,00
Genta ARO 650 × 16	Buc	174,000	8,00	0,00
Lamă cu braţ şterg. parbr. ARO	Buc	7,050	4,00	0,00
Placă frînă stg. 6739260	Buc	68,00	9,00	0,00
Placa frina dr. 6739280	Buc	68,500	9,00	0,00
M 461 Pinion planetar	Buc	33,000	20,00	0,00
Pinion VII. 1— 6723405 A	Buc	87,000	1,00	0,00
M 461 Pinion secundar VII 2	Buc	88,000	4,00	0,00
Pinion viteză 2— 6723202	Buc	52,300	1,00	0,00
Pinion viteză 3— 6723300	Buc	47,200	3,00	0,00
Pinion interm. VII 3— M-461	Buc	47.200	3,00	0,00
M 461 Pinion Tren fix	Buc	64,000	2,00	0,00
Pinion bendix	Buc	29,000	5,00	0,00
M 461 Pirghie 6714640	Buc	6,100	1,00	0,00
M 461 Pirghie comandă dir	Buc	23,000	1,00	0,00
M 461 Pirghie pompă benzină	Buc	2,200	29,00	0,00
M 461 Pompă ulei 6716002	Buc	101,000	7,00	0,00
M 461 Priză	Buc	110,000	1,00	0,00
M 461 Racord ieşire 671703080	Buc	11,000	1,00	0,00
IMS Reazem sferic stg-dr	Buc	189,000	2,00	0,00
M 461 Rezervor benzină	Buc	450,000	1,00	0,00
M 461 Sabot frînă faţă	Buc	31,000	2,00	0,00
M 461 Şaibă satelit 5630223671	Buc	6,100	7,00	0,00
M 461 Segmenţi R 3 671306091	Set	46,400	3,00	0,00
M 461 Suport motor faţă	Buc	18,400	3,00	0,00
M 461 Tambur roată cu 5 găuri	Buc	120,000	3,00	0,00
M 461 Ventilator 6717690	Buc	11,500	2,00	0,00
SR 113 Aparator uşă stg-dr	Buc	5,850	100,00	0,00
SR 113 Arbore intermediar	Buc	22,0020	1,00	0,00
SR 113 ARC Spiral	Buc	322,000	3,00	0,00
ARO Supapă motor sr-113	Buc	6,200	92,00	0,00
SR 113 Bară protecţie	Buc	155,000	1,00	0,00
SR 113 Bloc motor	Buc	1 380,000	1,00	0,00
SR 113 Borne acumul cu cablu	Set	312,000	14,00	0,00
SR 113 Bridă are faţă 564846110	Buc	12,350	2,00	0,00
SR 113 Bucşă casetă direcţie	Buc	4,000	2,00	0,00
SR 113 Bucşă pinion mers inapoi	Buc	27,900	4,00	0,00
SR 113 Bucşă cilindru motor	Buc	68,000	1,00	0,00

Denumire material	UM	Preţ unitar	Cantitate	Valoare D q
D 1300 Ax spate — (uzură 80%)	Buc	340,000	1,00	0,00
Cuzineţi bielă CN Dacia 1 100	Set	162,00	1,00	0,00
Dacia 1 300 Cuzineţi palier	Set	238,000	1,00	0,00
D 1300 Arc spiral spate 12,3 MM	Buc	263,800	13,00	0,00
D 1300 Aripa faţă STG-DR	Buc	212,000	2,00	0,00
Amortizoare faţă Dacia 1300	Buc	304,000	0,00	1 520,00
D 1300 Amortizor faţă 922301	Buc	264,480	1,00	0,00
D 1300 Bloc elastic 1610054011	Buc	8,400	2,00	0,00
D 1300 Bloc motor (UZ 80%)	Buc	700,000	1,00	0,00
D 1300 Braţ superior 1610058470	Buc	273,000	1,00	0,00
Dacia 1300 Bucşa	Buc	0,630	1,00	0,00
Dacia 1300 Cablu ambreiaj	Buc	67,200	1,00	0,00
Dacia 1300 Cap cremalieră	Buc	56,700	1,00	0,00
D 1300 Carburator solix	Buc	556,00	2,00	0,00
D 1300 Cablu accel. 1610024531	Buc	46,206	2,00	0,00
Dacia 1300 Culbutor SO	Buc	62,160	0,00	62,16
Dacia 1300 Culbutor faţă	Buc	62,160	1,00	0,00
D 1300 Cuzinet elast 1610057940	Buc	29,750	1,00	0,00
D 1300 Ferodou disc ambreiaj	Buc	13,500	0,00	94,50
D 1300 Ferodou frînă spate	Set	140,000	1,00	0,00
D 1300 Demaror (uz 80%)	Buc	432,000	1,00	0,00
Dacia 1300 Disc frieţiune	Buc	280,000	0,00	280,00
D 1300 Dinam (uz 90%)	Buc	132,300	1,00	0,00
Genţi roţi Dacia 1300	Buc	317,000	0,00	317,00
D 1300 Membrană pompă benzină	Buc	35,000	0,00	350,00
Dacia 1300 Opritor	Buc	22,260	1,00	0,00
D 1300 Pompă apă (uz 80%)	Buc	92,000	1,00	0,00
Dacia 1300 Pompă centrală	Buc	337,000	2,00	0,00
Dacia 1300 Supapă admisie	Buc	60,000	8,00	0,00
Dacia 1300 Supapă evacuare	Buc	60,000	8,00	0,00
Dacia 1300 Tacheţi CN	Buc	34,020	4,00	0,00
Dacia 1300 Tija culbutor	Buc	26,680	4,00	0,00
D 1300 Uşă later compl (uz 80%)	Buc	510,000	2,00	0,00
D 1300 Uşă faţă	Buc	603,000	1,00	0,00
D 1300 Uşă spate	Buc	555,000	1,00	0,00
Dacia 1300 Ramificaţie carburat	Buc	10,000	1,00	0,00
TV Arc spate D, 12	Buc	362,000	4,00	0,00
TV Amortizor TEL-F.S.	Buc	131,000	9,00	0,00
TV Arc spate 4 F070 200B	Buc	336,000	4,00	0,00
TV Ax. cadran spate	Buc	123,000	1,00	0,00
Arbore cadran spate simplu TV	Buc	114,000	2,00	0,00
Arbore planetar TV	Buc	145,000	3,00	0,00
TV 41 Arbore secundar	Buc	138,000	1,00	0,00
TV 12 Arbore secundar	Buc	118,700	8,00	0,00
TV Broasca uşă	Buc	43,500	37,00	0,00
Bucşe arc TV	Buc	3,700	32,00	0,00
TV 20 Bucşă pivot fuzetă	Buc	13,700	6,00	0,00
TV Buton are faţă	Buc	7,900	6,00	0,00
TV20 Buton cap bară 563371161	Buc	23,750	3,00	0,00
TV Capac cutie viteză	Buc	310,450	1,00	0,00
TV Capac benzină lateral	Buc	92,000	3,00	0,00
TV 20 Cilindru prine. 5620005031	Buc	125,000	1,00	0,00
Cere roată TV 20	Buc	46,000	8,00	0,00
TV Cot racord radiator	Buc	14,000	4,00	0,00
TV 20 Diafragmă cameră frînă	Buc	25,002	2.00	0,00
Genţi TV 20	Buc	310,000	2,00	0,00
TV 20 Grup came 5630	Buc	330,000	1,00	0,00
inel geantă TV-20	Buc	20,000	2,00	0,00
TV 20 Pastilă cap 563369690	Buc	5,100	8,00	0,00
TV 20 Pinion satelit	Buc	66,500	4,00	0,00
TV-20 Pivoţi fuzetă	Buc	50,000	1,00	0,00
TV 20 Şaibă pinion satelit	Buc	18,500	4,00	0,00
Supapă reţinere 565014140	Buc	49,300	2.00	0,00
TV Tub radiator	Buc	23,700	1,00	0,00
M461 Arbore intermediar	Buc	87,000	1,00	0,00
M461 Arbore planetar spate	Buc	150,000	2,00	0,00
M461 Arbore prima 672338090	Buc	121,300	1,00	0,00
M461 Arbore secundar	Buc	149,000	4,00	0,00

M461 Are placă pompă ambreiaj	Buc	1,600	10,00	0,00
IMS Articulație fuzetă	Buc	205000	1,00	0,00
Rulment NY 2303	Buc	80,000	2,00	0,00
Rulment NN 3003	Buc	85,000	11,00	0,00
Rulment NN-3003-KRS1	Buc	85,000	0,00	425,00
Rulment NN 3012 K-3182112	Buc	200,000	2,00	0,00
Rulment NN 3016 KPS1	Buc	590,000	14,00	0,00
Rulm NNU4924KMP5NA	Buc	241,200	3,00	0,00
Rulment 943 /30	Buc	15,000	0,00	15,00
Rulment RAD cu ace NA 4914 V	Buc	42,220	12,00	0,00
Rulment 30218	Buc	100,000	1,00	0,00
Rulment 31307-27307	Buc	43,000	7,00	0,00
Rulment 31303 A	Buc	45,000	6,00	0,00
Rulment 32012-2007112	Buc	48,000	9,00	0,00
Rulment 32020 X	Buc	90,000	10,000	
Rulment 32219-7519	Buc	155,000	5,00	0,00
Rulment RAD — Ax role con 32221	Buc	270,000	1,00	0,00
Rulment 32317	Buc	295,000	2,00	0,00
Rulment 57707	Buc	102,000	13,00	0,00
Rulment 807313	Buc	55,000	8,00	0,00
Rulment 304293	Buc	35,000	1,00	0,00
Rulment 390509	Buc	23,000	6,00	0,00
Rulment 22212 CD	Buc	150,630	3,00	0,00
Rulment 22215 BIB	Buc	222,000	5,00	0,00
Rulment 22218	Buc	240,000	2,00	0,00
Rulment 22222	Buc	360,000	1,00	0,00
Rulment 22314 K	Buc	262,000	9,00	0,00
Rulment 22316 K	Buc	339,000	0,00	4 746,00
Rulment 23226 B	Buc	705,000	3,00	0,00
Rulment 109906	Buc	23,000	2,00	0,00
Rulment 109908	Buc	50,000	3,00	0,00
Rulment 134769	Buc	850,000	4,00	0,00
Rulment 804701	Buc	6,000	7,00	0,00
Rulment 804705	Buc	10,000	32,00	0,00
Rulment 303720 RBNA	Buc	22,000	12,00	0,00
Rulment 304020 TAF	Buc	69,750	5,00	0,00
Rulment 5306	Buc	40,000	2,00	0,00
Rulment 5 B 22	Buc	19,000	2,00	0,00
Rulment NKIS 25 NA	Buc	60,000	2,00	0,00
Rulment NAK 50	Buc	73,000	4,00	0,00
Rulment NKIS 55 NA	Buc	110,000	2,00	0,00
Rulment NJ 213	Buc	77,000	5,00	0,00
Rulment NI 214	Buc	80,000	1,00	0,00
Rulment NI 215 NA	Buc	75,000	1,00	0,00
Rulment NI 218-42218	Buc	105,000	10,00	0,00
Rulment NY-306	Buc	38,000	0,00	114,00
Rulment H 311	Buc	29,000	2,00	0,00
Rulment NI 313	Buc	115,000	2,00	0,00
Rulment NI 314	Buc	135,000	50,00	405,00
Rulment NI 315	Buc	150,000	22,00	0,00
Rulment NI 1015	Buc	96,000	6,00	0,00
Rulment 64805	Buc	14,000	1,00	0,00
Rulment UYC 40 K1	Buc	45,000	1,00	0,00
Ace rulmenti 10X 14	Buc	0,125	1 511,00	0,00
Robinet sonders DN=50	Buc	1 220,000	10,00	0,00
Alternator 44-3325	Buc	2 509,800	2,00	0,00
Curea transmisie 78-272	Buc	147,300	21,00	0,00
Curea transmisie 78-275	Buc	86,400	21,00	0,00
Diodă 44-2170	Buc	89,340	10,00	0,00
Panou control 45-325	Buc	111 367,000	1,00	0,00
Perii alternator 44-2219	Set	138,000	9,00	0,00
Filtru ulei 12-3712	Buc	127,450	0,00	23 833,10
Furtun filtru aer 11-3737	Buc	205,700	25,00	0,05
Lagăr alternat 77-671	Buc	175,000	10,00	0,00
Lagăr alternat 77-821	Buc	156,000	10,00	0,00
Microîntrerup 44-2210	Buc	491,100	46,00	0,00
Microîntrerup 44-2132	Buc	1 939,200	146,00	0,00
Cadran înregistr AGR frigorif	Buc	0,000	132,00	0,00
Tablou IED 3/6	Buc	1 610,000	1,00	0,00
D 1300 Arc spiral față 14,3	Buc	302,400	11,00	0,00
Dacia 1300 Axul brațului	Buc	70,000	4,00	0,00
Dacia 1300 Ax braț inferior	Buc	396,480	2,00	0,00
Gestiunea : 3				
Rulment 6230 Y	Buc	340,000	30,00	0,00
Rulment 6324-324	Buc	460,000	4,00	0,00
Rulment EL 5	Buc	9,000	11,00	0,00
Rulment 160012	Buc	26,000	16,00	0,00
Rulmenții 16005 PO	Buc	7,600	109,00	0,00
Rulment 6003-Z	Buc	21,600	20,00	0,00
Rulment 6003	Buc	130,000	1,00	0,00
Rulmenți 6005-ZZ	Buc	23,800	0,00	357,00
Rulment 6014	Buc	35,000	0,00	1120,00
Rulment 6015	Buc	36,000	14,00	0,00
Rulment 6019	Buc	60,000	6,01	0,00
Rulment 6024	Buc	98,000	2,00	0,00
Rulment 6026	Buc	148,000	0,00	592,00
Rulment 6030J	Buc	290,000	25,00	0,00
Rulment Q 210	Buc	68,000	12,00	0,00
Rulment 706	Buc	14,00	2,00	0,00
Rulment 3201	Buc	22,000	2,00	0,00
Rulment 3203	Buc	57,000	2,00	0,00
Rulment 3212	Buc	120,000	4,00	0,00
Rulment 3213	Buc	150,000	2,00	0,00
Rulment 3214	Buc	160,000	4,00	0,00
Rulment 3221 M	Buc	1 353,000	1,00	0,00
Rulment 3221 CSEC	Buc	1 179,250	1,00	0,00
Rulment 3309	Buc	110,000	0,00	770,00
Rulment 7205-36205-46205	Buc	41,000	0,00	4 182,00
Rulment 7206 ATB P 4	Buc	120,000	0,00	480,00
Rulment 7206 SP B P 4	Buc	114,880	5,00	0,00
Rulment 7207 SP B P4	Buc	134,000	49,00	0,00
Rulmenti 7208 SP4	Buc	154,880	11,00	0,00
Rulment 7210-36210-46210	Buc	41,000	0,00	328,00
Rulment 7213	Buc	49,600	8,00	0,00
Rulment 7213	Buc	49,600	8,00	0,00
Rulment 7214-36214-46214	Buc	65,000	32,00	0,00
Rulment 7216BMB	Buc	175,000	0,00	175,00
Rulmenți 7303-36303	Buc	45,000	0,00	855,00
Rulment B 46306/7306	Buc	107,000	6,00	0,00
Rulment 7308 SP. AP. 4M	Buc	100,000	2,00	0,00
Rulment B 7318 CP4	Buc	1 440,000	5,00	0,00
Rulment 7318 BMP5	Buc	1 553,550	5,00	0,00
Rulment 51122	Buc	98,000	16,00	0,00
Rulment 51326 M	Buc	685,000	10,00	0,00
Rulment 51330 M	Buc	1 130,000	6,00	0,00
Rulment 52206	Buc	60,000	1,00	0,00
Rulment 108115	Buc	49,000	6,00	0,00
Rulment 1203	Buc	12,00	0,00	348,00
Rulment 1205 K	Buc	16,000	3,00	0,00
Rulment 1208	Buc	29,000	1,00	0,00
Rulment 1213	Buc	51,000	12,00	0,00
Rulment 1313 K	Buc	84,000	22,00	0,00
Rulment 1314	Buc	145,000	3,00	0,00
Rulment 2200	Buc	10,000	1,00	0,00
Rulment 2204	Buc	19,000	57,00	0,00
Rulment 2206 K	Buc	34,100	10,00	0,00
Rulment 2207	Buc	30,000	11,00	0,00
Rulment 2210	Buc	41,000	1,00	0,00
Rulment 2214	Buc	100,000	4,00	0,00
Rulment 2218	Buc	220,000	2,00	0,00
Rulment 2309 K	Buc	76,500	3,00	0,00
Rulment 2310-1610	Buc	76,000	1,00	0,00
Rulment 704702	Buc	9,000	30,00	0,00
Rulment 704904	Buc	10,000	32,00	0,00
Rulment NUP 210 NA	Buc	64,000	14,00	0,00
Rulment NUP 216	Buc	91,000	8,00	0,00
Rulment NU 308 NA	Buc	50,000	9,00	0,00
Rulment NU 310 NA	Buc	71,500	2,00	0,00
Rulment NU 312-32312	Buc	94,000	0,00	94,00
Rulment NU 313 NA	Buc	110,000	8,00	0,00
Rulment NU 315 NA	Buc	128,000	10,00	0,00
Rulment NU 1022 PS	Buc	223,500	1,00	0,00
Rulmenti NY 2206	Buc	40,000	6,00	0,00
Rulment NU-2305-NA	Buc	42,000	0,00	84,00
Bec sferic 12 V—15 W	Buc	1,650	198,00	0,00
Bec far ceață 12 V—35 W	Buc	1,800	2 116,00	0,00
Bec sofit 24×15	Buc	2,000	0,00	6 024,00
Lampă triplă ovală semnalizare	Buc	59,000	3,00	0,00
SR 101 Lampă semnaliz stop	Buc	34,000	85,00	0,00
Far ceață -SR	Buc	52,000	65,00	0,p0
SR Far auto D=170	Buc	45,000	125,00	0,00
SR 131 Glob Semnalizare	Buc	4,110	356,00	0,00
Ochi pisică rot 100 MM	Buc	7,000	744,00	0,00
Ochi pisică roșie fără ramă	Buc	4,040	5 248,00	0,00
Ochi pisică universal	Buc	8,800	8,00	0,00
Oglinzi far ceață	Buc	28,000	300,00	0,00
Geam far D=170	Buc	9,700	253,00	0,00
SR 131 Geam far D=130	Buc	3,700	27,00	0,00
SR 131 Geam far proector D=130	Buc	2,750	0,00	33,00
SR 131 Geam far ceață D=100	Buc	4,100	38,00	0,00
Carcasă far 50003 DAC	Buc	19,600	1,00	0,90
D 1300 Dispensor spate stîg. drpt	Buc	12,200	0,00	329,40
Dulie cu vizor 97320	Buc	8,300	6,00	0,00
Buton Comandă la dist 24 V 6 A	Buc	54,500	1,00	0,00
SR 114 Comutator Rezerv combust	Buc	75,950	40,00	0,00
Comutator dir inversă	Buc	11,450	0,00	1 534,30
COMUTATOR cuplare reduct 6433	Buc	24,500	17,00	0,00
Man Contact pneum	Buc	21,600	50,00	0,00
Instalație 8125.400.6630 Man	Buc	17,100	1,00	0,00
Instalație 8125.400.6632 MAN	Buc	27,300	1,00	0,00
Instalație 8125.400.6634 MAN	Buc	51,000	1,00	0,00
Instalație 8125.400.6635 MAN	Buc	32,600	1,00	0,00
Instalație 8125.400.6637 MAN	Buc	223,000	1,00	0,00
Instalație 8125.400.6638 MAN	Buc	103,000	1,00	0,00
Instalație 8125.400.6639 MAN	Buc	83,000	1,00	0,00
Instalație 8725.400.6642 MAN	Buc	56,000	1,00	0,00
Instalație 8925.400.6089 MAN	Buc	192,000	1,00	0,00
Instalație T689.00 (CS 17) MA	Buc	918,000	1,00	0,00
Întrerupător far ceață 6540	Buc	26,950	0,00	140 14,00
MAN Întrerup cuplare C.V.	Buc	0,000	21,00	0,00
Dacia 1300 Întrerup stop 96420	Buc	12,600	16,00	0,00
Întrepr. lumină bord tip 4 C 2	Buc	0,000	3,00	0,00
Întrerupător lampă stop S.R.	Buc	15,000	19,00	0,00
Cablu legătură 2, 5	Buc	18,500	6,00	0,00
MAN Divizor tensiune	Buc	97,000	75,00	0,00
Fișă semnalizare 7890	Buc	2,100	6,00	0,00
Bloc siguranță B 230	Buc	8,700	5,00	0,00
Regulator tensiune	Buc	427,000	2,00	0,00
Releu pornire	Buc	48,000	0,00	3 936,00
El-mot pompă nidr el-car ES 301	Buc	11 504,250	1,00	0,00
MAB motor hidrostatic AZ F 80 M	Buc	13 124,000	16,00	0,00
Aeroterma autobuz	Bud	625,000	1,00	0,00
MAN Cablu contor ture CT 61	Buc	60,000	0,00	1 800,00
Tamogenerator TGA 20005	Buc	920,000	0,00	920,00
Bobină polară electrocar	Buc	814,140	0,00	3 256,56
Brichete	Buc	30,000	0,00	3 780,00
Cuier montat cu 6 cuie	Buc	32,000	2,00	0,00
Geam securit autobuz 500×700×5	Buc	21,700	2,00	0,00
Geam curbat	Buc	15,500	3,00	0,00
Oglinzi turism tip A	Buc	32,400	9,:0	0,00
Etajeră E 2	Buc	20,800	0,00	603,20
Pisoar faianță	Buc	63,300	0,00	614,70
Rulment 6322	Buc	330,000	12,00	0,00
Rulment 20703	Buc	16,000	0,00	240,00
Rulment 6304 N	Buc	20,500	7,00	0,00
Rulment 6210 ZN	Buc	31,600	32,00	0,00
Rulment 6209 ZN	Buc	21,410	79,00	0,00
Rulment 6224-224	Buc	198,000	13,00	0.00
Ampermetru 75/5	Buc	95,000	4,00	0,00
Ampermetru 300/5	Buc	95,000	3,00	0,00
Ampermetru E 53	Buc	450,000	52,00	0,00
Ampermetru 0-600-750/5A	Buc	95,000	6,00	0,00
Ampermetru 0-10-CA	Buc	95,000	8,00	0,00
Ampermetru 50/5-ACA	Buc	95,000	1,00	0,00
Ampermetru aer E 7 (0-100)	Buc	0,000	1,00	0,00
Ampermetru IE 0144-400 A	Buc	750,000	0,00	1 500,00
Ampermetru IE 0144-600 A	Buc	750,000	0,00	1 500,00
Ampermetru IE 0144-250 A	Buc	750,000	0,00	1 500,00
Costimetru II-96	Buc	4 575,000	0,00	13 725,00
Freeventmetru 75-55-48-52 HZ,	Buc	592,000	44,00	0,00
Voltmetru E-6-0-15 VCC	Buc	180,000	4,00	0,00
Voltmetru 120/75	Buc	300,000	0,00	600,00
Voltmetru E-6-0-15 VCA	Buc	180,000	2,00	0,00
Voltmetru 250 V 72015	Buc	280,000	26,00	0,00
Întreg-tor E 352 WM 3 B 1 600-1000	Buc	50 000,000	1,00	0,00
Contor monofazic Cam 63-0-40 A	Buc	185,000	5,00	0,00
Termocuple TC 3	Buc	273,000	2,00	0,00
Șunt 150 A 75 MV	Buc	210,000	12,00	0,00
Tub electronic 6 N 13	Buc	15,000	122,00	0,00
Tub electronic 6 N 73	Buc	13,450	45,00	0,00
Tub electronic 6 N 83	Buc	13,450	45,00	0,00
Tub electronic 6 N 93	Buc	13,450	48,00	0,00
Tub electronic SG 13 P	Buc	67,000	146,00	0,00
Tub electronic SI 45	Buc	12,700	47,00	0,00
Tuburi electronice Z 5823	Buc	96,000	43,00	0,00
Conden STAS MF 507100 V—5000 MF	Buc	33,330	441,00	0,00
Integrator Eli-1122-09-433-088	Buc	7060,000	0,00	7 060,00
Integr≥tor Eli-1032	Buc	11 900,000	0,00	23 800,00
Integrator Eli-1121 1230 100	Buc	7 060,000	0,00	7 060,00
Baliza electrohică	Buc	162,080	573,00	0,00
Generator sudură	Buc	4 550,000	2,00	0,00

(Continuare în pag. 4)

Denumirea materialului	U/M	Cant.	P/U
Idem 7415	„	300	115,00
Idem 4473	„	20	1 942,00
Contactor AR 100/380 V	„	10	939,00
Idem 63/380 V	„	10	622,00
Idem 160/380 V	„	14	1 574,00
Idem 63/110 V	„	28	435,00
VLPY 70 mmp. negru	ml	1 000	66,20
Cond. FY 6 mmp.	„	1 000	5,40
Prize şi fişe 16 A Silumin	buc.	100	98,00
Priză şi fişă 18 contacte	„	15	134,00
Microîntrerupători 5589	„	200	57,00
Clemă racordare 6 mmp	„	7 000	10,80
Microîntrerupători 6210	„	300	214,00
Idem 6211	„	150	214,00
Idem 7405	„	100	155,00
Patron frez. mig. 25 A	„	1 000	0,90
Bloc TSA 32/32 A—3672	„	30	72,00
Idem 32/11 A—3672	„	40	72,00
Balasturi BIA 65 W	„	50	49,50
Transf. TMA 100 W 380/30—33—36	„	10	345,00
Conductor VLPY 25 mmp negru	ml	2 000	23,80
Idem 70 mmp negru	„	700	66,20
Idem 95 mmp negru	„	600	90,45
Bandă izolaţie neagră	kg	100	57,00
Furtun PVC Ø6×1,5	„	60	35,70
Corp ilum. CFS 01×20	buc.	5	1 740,00
Bec lampă LVF 250 W	„	100	65,00
Basceuri premilitare	buc.	19	22,3
Umeraşe duble	„	100	57
Umeraşe simple	„	10	57
Uniforme albastre 45	„	8	226
Uniforme albastre 47—49	„	7	225
Frînghii siguranţă	„	21	68
Şoşoni electroizolante	per.	4	86
Şoşoni electroizol. J.T. 44	„	1	95
Şoşoni electroizol. J.T. 44	„	2	61
Şoşoni pislă	„	1	319
Scurtă cauciuc. vatel.	buc.	2	217
Mantale postav pei	„	1	765
Colţare doc bleumarin	„	180	9
Căşti antifoane	„	61	116
Căşti minier	„	5	55
Căşti miner oţel	„	1	322
Burtiere cauciuc	„	10	93
Costume antiacid 46	„	7	360
Costum postav	„	2	655
Sorturi inserţie textil	„	6	35
Haine vătuite	„	7	188
Salopete infugate	„	2	298
Pantaloni doc pieptar	„	14	85
Pantalon doc vătuiţi 46	„	15	140
Pantaloni doc vătuiţi	50	80	146

Plăcuţe carburi metalice	U/M	Cant.	P.V.
SNMG 190612	buc.	205	35,5
K01 A16	„	10	19
K10 B6	„	1 800	1,85
K10 B6	„	1 800	1,85
K10 T110308	„	133	10,40
K15 SNMA 190612	„	500	38
K20E6	„	101	3,75
K 2018	„	230	5,45
K20 E20	„	45	29
K20 E23	„	194	44
K20 G12	„	30	5,45
K.30A12	„	866	5,25
K30 B6	„	135	1,8
K30 L6	„	10	5,3
P01 A10	„	91	3,65
P01 A12	„	192	13,23
P10 C8	„	100	2
P10 R27432030	„	470	27
P10 SMAA 56 TER	„	2	39,4
P20 D8	„	76	7,35
P25R27431620	„	372	35
P 30 A 10	„	25	2,90
P 30 A 10	„	25	2,90
P 30 Cl 2	„	4	4,50
P 30 E 5	„	47	2,25
P 30 E 16	„	296	15
P 40 TIDMM 220412	„	2 200	24,3
SNAA 56 PTRX 407	„	50	400
Ace trasaj D4	„	249	4,4
Ace rtasaj D6	„	600	4,85
Burghiu lung 18×465×310	„	1	213
Burghiu STAS 574 fi 7,2	„	40	19,8
Burghiu STAS 574 Ø 17	„	55	64
Burghiu STAS 575 Ø9,5	„	90	20
Burghiu STAS 575 Ø17,5	„	140	79
Burghiu STAS 575 Ø50	„	11	810
Burghiu 6727 Ø14,5	„	5	139
Platou electromag. 125×300	„	3	4610
Platou electromag. 200×630	„	4	13 190
Alesor cilindric Ø11	„	10	76
Ø12	„	4	79
Ø14	„	7	123
Ø15	„	1	128
Ø22	„	3	156,5

Alesor cu alezor conic			
USAP 38H7	„	5	475,63
USAP 112H7	„	2	1 726.92
USAP 115H7	„	1	1 74
Alesor LZ1 D15R7	„	8	14
Alesor coardă conică H7—11	„	54	72,87
H7—14	„	47	81,41
H7—15	„	61	86,28
H7—25	„	42	163,81
Alesor cu plăcuţe 24 H7—K 10	„	4	367,11

Denumirea materialului	U/M	Cant.	P/U
Cuplaj elec. 82113—14C1	buc.	150	1 925
Cuplaj elec. 82103—11C1	„	100	1 365
Cuplaj elec. 82052—09C1	„	100	1 750
Cuplaj elec. 82052—11C1	„	50	2 120
Tablă Bz 8 pătrat 5	kg.	2 000	224,65
Tablă Bz 8 pătrat 6	„	2 000	225,40
Tablă AM 63 Ø6	„	500	61,00
Bară Al 995 Ø12	„	150	20,60
Tablă Al 995 Ø1	„	1 000	21,20
Bară Cu Ø25	„	1 000	51,80
Tablă Cu 9 Ø4	„	1 000	30,00
Ţeavă Cu 96×0,1	„	200	154,61
Bară Am 58 Ø6	„	100	61,50
Bară Am 55 Ø8	„	200	61,50
Bară Am 58 Ø10	„	100	56,00
Bară Am 58 Ø20	„	50	55,48
Bară Am 58 Ø36	„	50	26,50
Lat Am 58 20×15	„	50	35,75
Lat Am 58 30×20	„	100	35,75
Lat Am 58 35×10	„	150	35,81
Tablă Am 63 păt. 0,5	„	300	69,35
Tablă AM 63 păt. 2	„	1 000	66,05
Tablă AM 63 păt. 5	„	1 000	40,10
Aliaje lipire	„	300	72,96

De reţinut!

Întreprinderile economice din intreaga ţară care nu au asigurată integral baza materială pentru anul 1982, sînt invitate să consulte ofertele unităţii băcăoane.

Valorificarea se va face conform prevederilor legii 11/1980, iar opţiunile se vor transmite la „Întreprinderea de maşini-unelte, Calea Republicii 205 Bacău".

Posibilii parteneri comerciali sînt asiguraţi de bună colaborare.

Produsele sînt de bună calitate şi se vor livra în ordinea sosirii comenzilor. Relaţii suplimentare se pot obţine la telefon 931/14988.

E. G. şi V. B.

(Urmare din pag. 3)

Denumire material	UM	Preţ unitar	Cantitate	Valoare
Motor EL 5 MP 0,15 KW×300 R/M	Buc	408,000	0,00	2 448,00
Motor electric 1,1 KW—1500 T/M	Buc	800,000	1,00	0,00
Motor elec 220/320 2,2+1500	Buc	1 180,000	0,00	1 180,00
Motor elec flanşat 5,5×3000	Buc	2 350,000	5,00	0,00
Motpr el 7,5 KW×1000 R/H	Buc	7 000,000	0,00	7 000,00
Motor electric 7,5 KW×3000 R/M	Buc	2 720,000	3,00	0,00
Motor electric 15 KW 3000 R/M	Buc	4 700,000	2,00	0,00
Motoare electrice WA 2	Buc	5 330,250	2,00	0,:0
Redresor Curent UF 07-06300	Buc	1 025,010	1,00	0,00
Redresor 24 V—50 A 78-14—B	Buc	0,000	1,00	0,00
Grup electrogen	Buc	17 062,000	1,00	0,00
Rezistenţe el. pt. masa caldă	Buc	141,000	4,00	0,00
Reostat PSI	Buc	337,000	2,00	0,00
Rezistenţe pornire electrocar	Buc	3,030	0,00	78,78
Potenţiometru scalar 402	Buc	350,200	2,00	0,00
Culegător curent 100 A	Cuc	30,000	2,00	0,00
Colegător PM 45407	Buc	2 350,000	2,00	0,00
Perii colectoare GR 31 10×20×40	Buc	7,800	360,00	0i00
Perii colectoare 10×32×40	Buc	16,360	18,00	0,00
Rotors 18/17 EP 011	Buc	4 209,000	0,00	12 627,00
ROtor El-eau	Buc	2 099,000	1,00	0,00
Ventilator 4 poli 59894	Buc	20,000	39,00	0,00
Ventilator 1.963-A 2020-1	Buc	1,920	9,00	0,00
Ventilator 1.980-A 2021-1	Buc	2,368	10,00	0,00
Ventilator 1 G 90-A 2022-1	Buc	2,805	7,00	0,00
Ventilator central V-4910371-3	Buc	1 445,000	1,00	0,00
Supapă S 00 suprapres 15 (ALA)	Buc	655,000	10,00	0,00
Scut prelucrat manual A 3013-5	Buc	29,200	6,00	0,00
Subansamblu ventilator 35595	Buc	5,00	5,00	0,00
Subansamblu ventilator 35688	Buc	24,100	25,00	0,00
Elpompă sadu 65×8 15 KH 130 MM	Buc	7 420,000	2,00	0,00
El-pompă PCH-40-16-11 160	Buc	4 710,000	1,00	0,00
Bec auto B 15—1 P 12 V—10 U	Buc	1,510	0,00	1 100,79
Bec auto semnaliz. 24/15 E 14	Buc	1,850	0,00	214,60
Bec auto B 15—2 P 24 V—25 W	Buc	1,859	198,00	0,00
Bec auto B 15—1 P 24 V—35 W	Buc	2,250	400,00	0,00
Becuri E 10 24 V—3 W	Buc	1,650	0,00	8,25
Elemenţi tracţiune 4 pas 310	Buc	776,000	30,00	0,00
Element tract el VIII KY 285	Buc	360,000	20,00	0,00
Pila telefonică	Buc	17,500	5,00	0,00
Corp PVA 2×1×250	Buc	965,000	5,00	0,00
Becuri electr B 15 24 V—15 W	Buc	1,250	200,00	0,00
Becuri 12/3 E 10	Buc	4,500	199,00	0,00
Bec E 14 12 V/15 W tub	Buc	1,850	80,00	0,00
Lampă incand 220 V/25 W-E 27	Buc	3,450	201,00	00'0
Lampă vapori mercur LVF 400 W	Buc	191,000	0,00	95 ⩾⩾20
Balastiere BVA 400 W	Buc	330,000	0,00	37 620,00
Bobină şoc 65 W	Buc	71 000	18,00	0,00
Cablu TU 2 YY 16×2×0,5 telefonic	Ml	7,500	690,00	0,00
Doze panzer 13/4	Buc	9,650	0,00	9,66
Întrerupător pîrghie 25 A	Buc	61,500	13,00	0,05
Comutator stea-tri 32 A	Buc	307,000	126,00	0,00
Contactor TCA-400 A 380 V	Buc	2 380,000	0,00	4 760,00
Comutator pt. măsur. tens. 1161	Buc	80,000	3,00	0,00
Contactor AC 3—380/25 A fără rel	Buc	435,000	19,00	0,00
Contactor BC 60 A/220 COD 3530	Buc	348,000	9,00	0,00
Mieroîntrerupător tip C	Buc	27,000	2,00	0,06
Heblu 3—63 A	Buc	70,000	68,00	0,00
Separator STIN 3/3150	Buc	11 800,000	2,00	0,00
Cotactor MC 80 A/220 Cod 3540	Buc	455,000	8,00	0,00
Contactor MC 100 A COD 3550	Buc	300,000	2,00	0,00
Contactor MC 150 A	Buc	501,000	1,00	0,00
Întrerupător USOL 25-0/250 A	Buc	1 264,000	5,00	0,00
Intrer USOL 250 A/160 A 4136	Buc	1 066,000	5,00	0,00
Intrerupător otomax	Buc	10 828,000	1,00	0,00
Oromax 1600 A	Buc	11 585,000	0,00	11 585,0
Intr. base. cu bimetal 10 A	Buc	59,000	0,00	59,00
Intr. base. cu bimetal 15 A	Buc	59	0,00	118,00
Întrerup manual 1000 A—500 V	Buc	1 320,000	2,00	0,00
Subans contact mobil PA 43298	Buc	114,000	32,00	0,00
Liniator cursă 4431	Buc	862,000	0,00	1 724,00
Inversor de sens	Buc	381,000	116,00	0,00
Conectori el-inst poliuretan	Buc	0,000	8,00	0,00
Papuci al 300	Buc	22,500	38,00	0,00
Priză P	Buc	70,000	0,00	280,00
Automat dirijare circulaţie	Buc	51 050,000	2,00	0,00
Buton comandă distanţă	Buc	54,500	0,00	327,00
Chele comandă cu lampă	Buc	285,000	3,00	0,00
Selector fără pîrghie	Buc	75,000	0,00	3 375,00
Semnalizatot SNE 2	Buc	1 160,000	2,00	0,00
Patron AEG 63 A	Buc	66,200	0,00	21 846,00
Patron AEG 160 A	Buc	72,850	3,00	0,00
Punte B 4	Buc	0,550	1 100,00	0,00
Soclu siguranţă 63 A	Buc	20,000	0,00	5 039,00
Soclu AEG 160 A	Buc	37,700	103,00	0,00
Suport MPR 200 A	Buc	41,100	1,00	0,00
Suport MPR 315 A	Bzc	77,000	344,00	0,00
Bloc releu TSA 63 A/40 A 3674	Buc	103,000	14,00	0,00
Bobină AC 3 63 A—380 V	Buc	68,000	6,00	0,00
Cuplaj electromagnet FEA 20	Buc	4 005,000	7,00	0,00
Cuplaj electromag 8211316 C1 V1	Buc	2 640,000	0,00	26 400,00
Cuplaj electromag. 8403309 C1 V1	Buc	1 640,000	0,00	37 720,00
Electrovalvă	Buc	380,000	2,00	0,00
Regulator Nivel VMN 25—250	Buc	3 537,800	1,00	0,000
Releu RC 1-3-6 A	Buc	132,000	1,00	0,0
Releu RI 3 1	Buc	169,000	0,00	169,00
Releu RI 3 1	Buc	169,000	0,00	169,00
Releu RC 2—10 A/20 A	Buc	170,000	0,00	1 700,00
Ventil electromagnetic V 100	Buc	1 800,000	1,00	0,00
Subans ventil 37410 gabar 160	Buc	5,250	19,00	0,00
Ampermetru E 7	Buc	280,000	1,00	0,00
Ampermetru E 7 400/5 A	Buc	280,000	5,00	0,00
Amplemetru E 7 600/5 A	Buc	280,000	1,00	0,00
Ampermetru E 7 1 000/5 A	Buc	280,000	6,00	0,00
Ampermetru E 7 1500/5 A	Buc	280,000	3,00	0,00
Ampermetru E 7 2000/5 A	Buc	280,000	5m00	0,00
Ampermetru 100/5	Buc	95,000	1,00	0,00
Ampermetru 150/5	Buc	95,000	4,00 üü	0,00

Important

„Întreprinderile interesate de aceste materiale vor transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

Întreprinderea Automecanică Mediaş – Jud. Sibiu.

Valorificarea se va face conform prevederilor Legii 11/1980.

Emil GEORGESCU şi Vasile BAŞA

aniversări

LECȚIA LUI LOVINESCU

După ce ai parcurs cele patru volume de **Memorii** ale lui Eugen Lovinescu îți dai seama că încercarea de a scrie despre sistemul estetic al marelui critic este din capul locului zădărnicită de intruziunea mult mai interesantă a omului, **a personajului** Eugen Lovinescu, și că în afara celor cîtorva reguli, altminteri prețioase și deosebit de fertile în critica noastră, reguli care stau la baza **Mutației valorilor estetice**, a **Istoriei literaturii române contemporane**, a **Criticelor**, a numeroaselor articole presărate prin revistele vremii, în afara lor, deci, în miile de pagini care ne-au rămas, ne izbim de o **prezență**, în a cărei alcătuire regăsim nu numai intransigentul **estet** – prins în orbita paradoxului de a susține neîncetat, în virtutea unui scepticism neobosit, relativitatea operei și de a afirma mereu durabilitatea artei, ca și cînd arta ar exista în afara operelor! – ci și un **moralist de excepție**, un moralist a cărui simplă existență dezminte oroarea esteticului de a vedea împreunați esteticul și eticul, un **scriitor**, aflat, acesta, în bună conviețuire cu **criticul**, fiindcă „meseria" de a fi critic presupunea pentru el, ca și pentru Călinescu mai tîrziu, necesitatea de a fi scriitor – dar nu unul eșuat, așa cum urma să creară Călinescu –, și, în sfîrșit, dincolo de ei, de moralist, de estet, de scriitor și de critic, cuprinși fiecare într-un sistem de norme mai mult sau mai puțin coerent luat în parte, și contradictorii toate la un loc, dincolo de ei, necuprins în nici un fel de ‚sistem", ci doar într-o sumă de tablete, nesupus teoriei, ci împrejurărilor din care a reușit să iasă cu regularitate un învingător, se află **omul**, izbit de lumea literară în fel și chip, odată cu criticul, fiindcă acei ‚contemporani ai lui" nu au făcut, cum nu fac nici azi, după ce biografismul a primit lovituri mortale, deosebirea între ființa care judecă, indiferentă la persoană și la conjunctură, sensibilă doar la ceea ce e valoare, și ființa fragilă **umană**, cu defecte fizice sau nu, cu slăbiciuni și complexe.

Cum a putut rezista omul acesta timid și susceptibil, vulnerabiil – ca om – în fața oricărei aluzii, cum a putut rezista atîtor atacuri fățișe sau ascunse, atît de violente, de meschine, de nedrepte? Nu încetăm să ne mirăm, și ne mirăm cu atît mai mult, cu cît azi o atît de mare intransigență ni se pare de neimaginat într-o eră a echipelor și prieteniilor cînd numai „ceilalți" sînt încărcați cu toate păcatele din lume, dintre care cel mai greu, fiindcă e cel mai vizibil (ce eroare!), este păcatul plagierii. Într-un loc și un timp unde teatrul lui Caragiale nu a vindecat pe nimeni de nici o diformitate – și dacă nu a vindecat un singur individ măcar, cum ar putea să vindece mai mulți? –, Lovinescu a rostit întotdeauna sentința, să nu-i spunem cea mai obiectivă, căci ne-am înșela, ci sentința în care el a crezut cel mai mult, fără să se teamă că a doua zi va fi strivit, desființat complet, jignit, destituit, exilat, redus la tăcere. Cine ar crede că lucrul a fost posibil ‚deoarece E. Lovinescu poseda un sistem estetic infailibil, recunoscut de toată lumea sau măcar de cei mai importanți dintre intelectualii de atunci – presupunînd că cineva ar putea crede așa ceva – s-ar înșela. Numai Lovinescu nu se îndoia de dreptul său de a judeca. Numai el era convins că acest drept, ca și tăria cuvîntului său, vin din soliditatea bazei estetice, unica prin care actul critic primește o întemeiere sigură. Noi nu mai putem însă accepta un adevăr în aparență atît de simplu și de banal azi. Și iată pentru ce: de la Eugen Lovinescu și pînă în anul de grație în care ne aflăm s-au perindat și pe la noi suficiente teorii autointitulate estetice ori nu, mult mai temeinice sub aspect teoretic decît „teoria" lovinesciană, mult mai puțin contradictorii cu ele însele sau, pur și simplu, mult mai cuprinzătoare. Și, totuși, critica nu a dobîndit de aceea un prestigiu mai mare, mai nesupus îndoielii și comentariilor. Dimpotrivă, am spune. Atunci, autoritatea lui Lovinescu și starea de acum a criticii trebuie să-și aibă în altă parte explicația: nu în aparatul critic propriu-zis, ci în **inflexibilitatea morală** a criticului, care nu accepta compromisul, nesinceritatea, lașitatea. Or, pentru Lovinescu, nici tăcerea nu era admisibilă. Dacă ai îndrăznit să fii critic, atunci ești obligat să fii pînă la capăt: a vorbi numai despre preferințe, numai despre prieteni, numai despre ceea ce, lăudînd, nu te-ar putea face să roșești sau, dimpotrivă, a ataca numai acolo unde încetează interesele echipei, acest fel de a face critică este tocmai la antipodul criticii lovinesciene.

Citindu-i **Memoriile**, nu ne putem împiedeca să nu vedem în fiecare portret un extraordinar act de probitate. Figurile moarte din manuale și istorii literare se animă pe neașteptate, devin de neuitat, deoarece niciodată nu ni i-am fi închipuit astfel pe Iorga, Camil Petrescu, Ilarie Chendi, Vasile Pârvan, Victor Eftimiu, Liviu Rebreanu, Ion Barbu ... Portretele sînt surprinzătoare, dar nu pentru că Lovinescu ar căuta înadins surpriza. Perspectiva aleasă de el, de fiecare dată dintre acelea care pot ilumina o personalitate unitar, nu lasă loc îndoielii asupra rîndurilor scrise, asupra veridicității lor, psihologia surprinsă acolo fiind prea adevarată, amănuntele, prea precise și prea concrete pentru a putea fi născocite. Memorabil între toate este portretul lui Iorga, personalitate autoritară, tiranică, cu totul altul decît victima pe care ne-a lăsat-o istoria sfîrșitului său și cu a cărei imagine am rămas noi cei de azi. Așa cum reiese Iorga din rîndurile lui Lovinescu, prezența lui în cultura română nu poate decît bucura că a **fost**: într-un veac și o Europă democratice, savantul și îndrumătorul nostru cultural și social, cum se întîmplă adesea, nu a vrut să fie decît tiranul absolut. Stilul sublim, patetic, nobil al lui Pârvan ascundea o personalitate roasă de ambiții și vanitate. Din aceeași familie, afli cu stupoare, a făcut parte și Camil Petrescu, cel pe care ți-l închipui contemplativ, cucerit de iele, desprins de contigent.

Plăcerea de a citi **Memoriile** lui Lovinescu să stea cumva într-o pură curiozitate anecdotică sau în inclinația demonică de a răsturna idoli? Nicidecum, credem. Plăcera lecturii noastre își are o altă sursă, secretă: aceea de a descoperi că actul critic își trage vigoarea dintr-o străpungere directă, fățișă, a primejdiei, dintr-o navigație sigură, dar nu gratuită, atîta timp cît dincolo știi că se află adevărul și cît reperele hărții tale au clar desenate punctele cardinale ale unei înalte etici.

Lecția lui Lovinescu aici trebuie căutată și, cu orice preț, activitatea lui de îmblînzitor în lumea literelor, de educator moral, trebuie continuată.

Vasile POPOVICI

DANIELA BELOESCU: „Portret"

opinii

ION GHEORGHE – Între poezie și mesaj

O aparentă febră a metamorfozelor face ca evoluția lui Ion Gheorghe să pară de-a dreptul spectaculoasă, dirijată prin salturi bruște, dacă nu chiar mortale, și în direcții contrariante. Închis în cușca misiei sale, poetul se năpustește cînd spre o ieșire, cînd spre alta, zbătîndu-se între zidurile care-l țin între primordialitatea spirituală (sau alte primordialități) și poema de actualitate. Registrul său de exerciții nu se întinde, de fapt, decît între zarea mitică a zorilor umanității și ultima șezătoare literară cu valențe parabolice la care a participat personal, încadrînd, firește, toate cataclismele istoriei autohtone. El pare a schimba formulele cu ușurința cu care schimbă tramvaiele, dar, în fond, poemele sale, indiferent spre ce cartier al civilizației umane se îndreaptă, funcționează tot cu același motor mitologizant și alunecă, în mari scrîșnete de limbaj, pe aceeași linie a viziunii teziste. Dacă nu și în volumele de dinainte, în orice caz în „Elegiile politice" indignarea, și nu talentul, e cea care produce versurile. Ultimul poet al țărănimii, după o serie de mitologizări ale țăranului care i-au schimbat acestuia umilul statut social într-unul de stihie mitic-istorică, a sesizat, în maniera sa particulară, firește – adică brusc și ca pe un cutremur al istoriei, drama acestei clase în pragul dispariției. „Elegiile" ies dintr-o minie justițiară și dintr-o mare durere care fraternizează cu tragedia clasei și sînt niște bocete aspre despre ultragiații istoriei. Ion Gheorghe resimte drama țărănimii ca pe un asasinat social și retorica sa va spumega de indignare, în accente tot mai patetice, pînă în pragul vocalizelor apocaliptice. Poemele sînt, însă, niște bocete (e drept, executate la o orgă profund dezacordată) doar în parte, și încă într-o destul de mică parte, întrucît Ion Gheorghe nu-i poetul care să trăiască doar din mușchii (aici – oțetul) unui sentiment, fie el chiar copleșitor în tragism, ci va merge întotdeauna la cauza cauzelor. Înainte de a fi pur și simplu, poemul său are de demonstrat o concepție, și el va risca mai degrabă să nu fie decît să nu demonstreze. Cîteva idei fixe, încadrate într-o acoladă mitică, vor împinge poemele spre strunga mesajului, iar libertatea imaginației se consumă doar în mici limite de toleranță, admise mai de nevoie. Doar atunci cînd stihia limbajului se prăvălește peste tezismul concepției ca bolovanul peste casa Irinucăi, poemele respiră în aerul liber al viziunii. Drama lor se consumă, de fapt, în punctul în care nu pot sparge liniile de apărare ale mesajului și în care invenția poetică se supune cu totul ideilor poetului. În fond, marele conflict din poezia lui Ion Gheorghe este cel dintre poet și poeme, tranșat, firește, mai de fiecare dată în favoarea celui ce are în mînă și piinea și cuțitul. Astfel, în „Elegii", o jalnică sociologie, pusă în valoare de Cornel Regman, va dubla starea justițiar-elegiacă a poetului și-i va întreține cîteva impulsuri revanșarde, scăpate de sub control și menite să repună în drepturi civilizația arhaică, barbaro-mitică, distrusă de urbanitate și tehnicism. Conflictul sat-oraș, ale cărui dimensiuni catastrofice sînt, firește, la latitudinea sensibilității poetului, nu constituie doar suportul unei viziuni tragice, ci și platforma electorală a tribunului. Transferînd în alt plan decît cel poetic ideologia poemelor lui Ion Gheorghe s-ar vedea și mai bine situația paradoxală a poetului – aceea de a fi cotat ca poet revoluționar tocmai cînd ideile sale sînt mai retro-dogmatice. Dar cum drepturile poetului nu se confundă cu drepturile sociosau ideologului, viziunea lui Ion Gheorghe, bazată pe o concepție oricît de simplistă și de depășită, rămîne un fapt de militantism poetic, mai mult sau mai puțin încadrabil în sfera esteticului. O ardoare etică vibrează în poeme, ca și apelul patetic către adevăr, transformat tot mai mult de poetul român, dintr-un drept elementar, într-o dramă a conștiinței morale. Planul sociologic al poemelor se va suprapune, firește, peste cel mitic, iar drama socială a clasei țărănești va fi circumscrisă de drama mitologică a omului strivit de mașina diavolească. Spaima de mașinism și oroarea de tehnicism n-au fost niciodată luate mai în serios și mai absolutizate, iar imprecațiile poetului au un fond declamativ neinhibat de nimic, producător de dramolete parabolice în care daimonul motoarelor strivește, cu consecințe, desigur, cosmice, angelul ogoarelor. Geniul bun al venitorului civilizației e, de fapt, un monstru pe care omenirea nu-l mai poate controla și doar aspectele sale zoomorfice mai scapă de mînia neîndurătoare a poetului. Mașina însă, și în special limuzinele roșii, sînt niște hidre ce s-au năpustit asupra omului, iar tragedia ajunge la punctul ei culminant cînd vreuna din ele a lovit un Isus-țăran cu mielul binecuvîntării în brațe. Apocalipsa lui Ion Gheorghe despre aceasta vorbește.

Precedînd un cor de poeți – toți mai mult decît stimabili și mai mult decît impresionați, unul din ei (Gh. Pituț) fiind chiar gata-gata să citeze jumătate din carte –goarna lui Dan Alexandru Condeescu anunța, la apariția „Elegiilor", un eveniment zguduitor pentru literele române: „un volum de 225 pagini și 80 de poeme ce va stîrni furtuni estetice asemeni poeziei argheziene și va avea ecoul versurilor lui Goga, carte cum nu s-a mai scris în literatura noastră și care-l așează definitiv pe Ion Gheorghe printre cei cîțiva scriitori de astăzi cu numele cărora se va numi această epocă literară a sfîrșitului de veac XX în cultura română". Fiind vorba de o profeție, rămîne de văzut dacă harul premoniției s-a abătut într-adevăr asupra criticului, și dacă nu cumva, fără protecția zînelor inspiratoare, Al. Dobrescu avea toată dreptatea cînd deplîngea nivelul estetic al volumului. Cert e că, de vor reprezenta epoca poetică. „Elegiile politice" nu vor putea reprezenta și gramatica românească, nici chiar pe cea a Academiei. Temperamentul genialoid al poetului, veșnic inspirat și cutremurat de propria-i vocație, calcă senin peste toate interdicțiile gramaticale, abolind prea repede pînă și sfînta regulă care oprește imixtiunea virgulei între subiect și predicat: „Văd, ochii mei vertebra de pămînt", „Fecundează, organul său de lumină / Mașinile electrice, dar mai cu seamă / Televizoarele", „Ieșiți la plug: ceea ce se poruncește / Datoriei voastre istorice – / E, să faceți copii!" (o cratimă ar mai fi încăput aici, dar chiar o virgulă ...). Mai uzualele dezacorduri nu pot fi, desigur, în acest context, decît inocente licențe: „Mereu mai grea știința și arta / De-a conduce statele", „Dar piinea și vinul și-adevărata carne friptă / Le mănîncă și bea cei ce-și vînd aproapele". Limba română e, însă, într-o grea suferință abia atunci cînd ajunge în malaxoarele imaginației poetice a lui Ion Gheorghe, care nu se sfiește să vorbească despre „țăranul / Cel desculț în bocanci cu talpă de cauciuc" sau despre „Laptele fiul vacii și-al boului leneș", imagine de loc accidentală, ci absolut relevantă pentru estetica poetului, leit-motiv al poemei „Laptele". Nici un moment spaima de ridicol nu se abate peste retorica poemelor, iar beția de cuvinte, declamată oracular, cu gravitate și patetism, atinge performanțe sublime: „Idolii hazardului din hazard zămisliți / Intru hazardul vieților hazardate". Căzut în transă parabolică, poetul nu se mai poate opri și, prins ca într-un vîrtej de sclipirea simbolică a unui cuvînt, îi întinde semnificațiile ca pe un elastic: „Vii, ziditorule, și-ți iei cărămida viaductului / Și-o pui casei tale; iți tragi cărămida / Din turnul de apă – apei tale punînd-o; / Vii și-ți smulgi cărămida din ulei / Și-o pui în blidul tău; cărămida vinului / O smulgi și-n paharul tău o storci". Poeme oraculare, mizînd pe retorica înțelepciunii, „Elegiile" forfotesc de aforisme – poetice, desigur – sclipitoare, în genul „Boul e timpul, Vaca e vremea ...". O imensă discrepanță între semnificațiile metafizice inculcate și evenimentul minor pe care se bazează, în genere, parabolele lui Ion Gheorghe face ca, în majoritatea lor, aceste poeme să eșueze ca niște mici ambarcațiuni supraîncărcate. Mesianismul poetului se exersează cu aceeași gravitate monumentală fie în marginea unui meci de fotbal, fie în aceea a unui biet serial de televiziune. Starea aceasta a gravității imperturbabile s-a transformat într-o simplă mașină de ștanțat, iar vizionarismul lui Ion Gheorghe înfruntă acum toate riscurile – dar mai cu seamă pe acele al ridicolului. Logosul a devenit, foarte adesea, ridicologos.

Al. CISTELECAN

ION DUMITRU TEODORESCU

SĂ-MI AMINTESC AŞ VREA...

Să-mi amintesc aş vrea de dulcea legănare
a timpului în graba suavului ecou,
de monumente calde cu aripe pe care
doar singur să le-adaog ecoului din nou,

de scundele gorgane cu pietre-n devenire,
şi-ntr-o lumină neagră de-un puber auriu
vislind la cot de fluviu cu peştii la nuntire
prin fragede secunde înscrise-n cercul viu;

să-mi amintesc ciorchinii albastrului ţepos
salcîm – şi alge pe-o suprafaţă plană
ca hrană poeziei sunînd anume-a os
zebrate libelule într-o planare vană,

şi-o grindină cu-arşice de miel care se teme
de albele fregate învinse-n crizanteme.

DĂ-MI MÎNA, SORII PRELINŞI...

Dă-mi mîna, sorii prelinşi să te-ajungă
cum iubirea în trup – apune-n fîntîni
frunzişul ce suie – trec fluturi pe-o lungă
maree: nelinişti pe care le-amîni.

Căci iată coralii, lumina îi bate,
în sînge şi aur ajung de se-ncheagă,
frumosul îngheaţă bătăile toate
în ora cu fosfor grăbită, întreagă.

Ascultă – cuvîntul de marmoră sună,
reversu-i de aer în cicatrice cu focul închis,
abia prinde ochiul mişcare pe lună,
dar vezi –argintul se sfarmă ca-n vis.

Dă-mi mîinile tale, m-ajută să caut
cuvîntul fragil la sunet de flaut.

TE-AI DAT, CUM SEVA-N PLANTĂ, CUVINTELOR DE LUT

Te-ai dat cum seva-n plantă cuvintelor de lut,
joc strîns şi iată, poemu-i vegetal,
plurale forme albe de muzical ţesut
închid simetric timpul refugiului vital.

Tiranică, eroarea, e-n frageda fregată
fără mişcare încă, aproape ca în vis,
efortul e prea trudnic: memoria bogată
avea în vers poemul pe care l-ai ucis.

Te-ntoarce deci în tuful de spumă ce-ai iscat,
aşteaptă-n oră focul diamantin pierdut,
cu graţie îi prinde cuvîntului curat
primordiale sensuri – să-l apere ca scut

de albe pene-n zborul cu miez de fier în sine:
mişcare-i totu'-n valul poemelor depline.

DOSPIND ACEASTĂ SFERA...

Dospind această sferă cu relief de ceară,
gingaş am fost prin verbul ce-n purpuri l-am jucat,
cu degete ca peştii în aerul de seară
faianţa pielii albe cu peşti am desenat

şi-un crab la-ncheietură cuvîntul să-l apuce,
şi-n trup supus vii păsări topite-n clorofilă,
şi, galben tub, lumina pîndind să scrie-n luce
grafite înflorirea spărturilor pe filă.

Da-n blînda fundătură a cărţilor pesemne
– cînd am ajuns – lăcaşul s-a arătat strein,
pe-un alt tărîm un sunet de parfumate lemne
ar fi mişcat nisipul prin nesperatu-i chin

de care poezia azi m-a lipsit, îmi pare,
pe sfera mea cu muguri înveşmîntaţi în sare.

RĂDĂCINI DE ARBORI, VÎNTUL...

Rădăcini de arbori, vîntul se pornea,
şi grăbite linişti îngheţau în ţipăt,
dragostea pe maluri lesne îşi găsea
carapace goală prinsă într-un sclipăt.

Ca o chilă trupul fetei se-arcuia
în şuvoi de pulberi – sîngerii revolte,
porumbei sălbateci trupul ca nuia
prăbuşeau pe aer dăruit cu bolte.

Pregăteam în leandru galbene peceţi,
pe enorme blocuri – linişte de gheaţă,
numai fum albastru – de sfîrşit săgeţi,
leac melancoliei palide la faţă:

de efeb frumos printre cărţi răscoapte,
doar ardoare-n ochii-i mistuiţi de noapte.

GHEORGHE VOICA

Concursul de poezie „Laude-să omul şi ţara"
Premiul revistei „Orizont"

SCRISOARE

Vine toamna, iată, mere dau în pîrg,
oleandrii încă se mai iau la trîntă;
ochii tăi prin ceţuri căutînd erori,
mîna mea spre tine – tandră şi flămîndă...

Venele amiezii clocotind primar,
forjă şi măceşi – carnea ta rîzîndă;
depărtate ceţuri, ochiul meu fugar,
oleandrii încă se mai iau la trîntă...

STAMPĂ

Din orăşelul acesta subcarpatic,
viclean ca orice tîrg din Oltenia,
aruncam cu măceşe
pe podurile din Cluj-Napoca,
de peste Someş,
iar tu credeai că eu însumi
m-am transformat în ploaie
şi ţi se părea firesc
că-n ianuarie plouă-n oraş
şi-n librării erau
numai cărţi cu poeme.

UMBRA PRIETENULUI

Ne înarmaserăm bine
cu detectoare şi microscoape ultra
şi eram ferm convinşi
că Universul nu este decît un ou
căruia, spărgîndu-i coaja,
îi vom vedea toate dedesupturile.
Ne-am luat şi creioane roşii,
să descriem avalanşele albuşului,
colinele reci ale galbenului,
dar s-a-ntîmplat
ca tu să cazi pe spate
şi să aluneci pe
colinele-acelea galbene, galbene,
pînă te-am auzit izbindu-te
de-un nor de aluminiu
şi peste semănături a căzut
o ploaie de aluminiu
şi-n răsăritul soarelui
ţi-am zărit umbra.

POATE ŞI EU...

Atîtea veacuri fremătînd,
atîta floare tremurînd;
atîtea veacuri fără rost,
atîta floare cîtă-a fost...

Cum vine, vara, prin păduri
deşertul verde rupt din guri,
cum vine floarea tremurînd,
poate şi eu din cînd în cînd...

O, ZEU AL ZĂPEZILOR!...

Stîlpii de-naltă tensiune-ai
sîngelui meu învaţă să
care prin sîrme amurguri;
regatul de crini
a fost vîndut pe o balenieră.
Spre fiorduri, de-acum,
vom încerca să ajungem,
spre fiorduri,
O, zeu al zăpezilor
şi voi, amurguri!...

ORHIDEE DE FIER

Ca un regret, ca un regret,
învăluit în sîngele meu
e un poet.

NICOLAE DANCIU PETNICEANU

VARĂ FIERBINTE

L-am cunoscut pe Nicu Danciu Petniceanu în urmă cu (cît să fie?) aproape două decenii, într-o călătorie şi la o întîlnire literară, împreună fiind acolo cu mai tînărul meu prieten poet, Crişu Dascălu, în vechea Orşovă. Acolo, cel întîlnit îşi căuta destinul, colorîndu-şi zilele cu îndeletnicirea primelor sale scrieri tinereşti. După o vreme, împreună cu prozatorul Nicolae Mărgeanu şi poetul Sabin Opreanu, a conlucrat el la apariţia cenaclului literar de la Mehadia, numit de ei „Ad Mediam". A păzit, apoi, ca ofiţer grănicer, ani lungi şi grei frontiera românească. S-a îndeletnicit, în timpul liber, ca actor amator şi animator, cu teatrul. Bun recitator, bun interpret şi iubitor de poezie, a scris el însuşi poezie, sau a cules-o, prin viu grai, de la purtători ţărani ai unor asemenea vestigii lirice, în locurile sale de baştină, de pe la Petnic şi Mehadia. Dar, peste toate ale vieţii valuri, Nicolae Danciu Petniceanu a ştiut mai ales să rămînă statornic primelor sale impulsuri, scrisului epic, povestirii. Căci, încă de la acele începuturi incerte, el a fost miruit cu harul naraţiunii, cu tonul sfătos al povestitorului înnăscut. Scrisul său a rămas, în acest sens, pentru el, ca un fermecător fir de argint, şi ca o firească şi tainică legătură a fiinţei sale cu trecutul, cu satul şi aspiraţiile sale cele mai secrete legate de glie. Căci Petniceanu a pus în acest scris întreaga sa vocaţie, de-a fi un descifrator al satului natal, devenit, pentru prozator, purtător al unor reale valori spirituale, locul unor date ale vechimii, cu tipologii robuste, pline de o foame a vieţii, o foame de mari pătimaşi.

Proza scrisă de Petniceanu pînă la aceşti ani, şi adunată în volumul *Apa de duminică*, în curs de editare la Facla, devine o epică în care aerul sfătos,

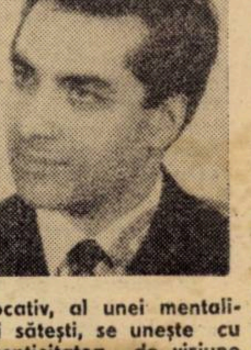

evocativ, al unei mentalităţi săteşti, se uneşte cu autenticitatea de viziune şi de stil, într-un topos al satului inter şi postbelic, o monografie spirituală a mediului ţărănesc riveran cu Danubiul. Danciu surprinde cu acuitate în această lume rurală dramele, evenimentele, istoria unor cupluri şi familii, a unor figuri unice, tipologii primare, focoase, nu lipsite însă de frîne morale, bazate pe legi nescrise, dar imuabile, ale satului. Proza sa se închegă pe elemente robuste, pe caractere pătimaşe, vitaliste, ale suflului elementar ţărănesc, plin de o măreţie şi frenezie a trăirii, peste care autorul lasă, totuşi, din cînd în cînd, să se cearnă, ca o bură senină, o undă de umor binevoitor, de poezie a naturii, de nostalgie şi de veche morală sătească. Din crochiuri, întîmplări, date, evenimente, prozatorul prinde cu vervă mişcarea satului, momentele dramatice, comice, ritualurile zilnice: treieratul, îngropăciunea forarea unor fîntîni, naşterea simţămîntului de iubire etc. Alteori, el pictează acidulat această umanitate, ca şi mediul micilor oraşe, cu patina, atmosfera lor vetustă, cu obsesiile unor personaje ridicole, unda aceasta ironică dînd prozei o savoare specială, ca şi tonul uşor mucalit şi umoral sănătos ce pigmentează povestirea.

Nelăsîndu-se rob unui realism fotografic sau unei folclorizări grosiere, rămînînd în perimetrul artei şi în interiorul uman specific al satului românesc, a cărui autenticitate şi prospeţime le surprinde prin tipologii, limbaj, culoare locală, Nicolae Danciu Petniceanu se impune, între povestitorii acestei părţi de ţară, prin farmecul povestirii printr-un stil colorat şi pregnant, cu un savuros iz popular, dar mai ales prin tipologiile create şi atmosfera satului românesc. Trăind din rememorări din aerul uşor desuet al unei comunităţi rurale de odinioară, prins în chingi morale austere, Danciu ştie să coboare spre înţelegerea şi sensibilitatea noastră de azi această lume apusă a amintirii şi să ne-o impună ca pe un posibil epos al unui timp şi al unei istorii.

Ion ARIEŞANU

Soarele s-a înălţat la năpraor, semn că e vremea prînzului mic. Buna Frăsăna aprinde o luminare, o lipeşte de buza unei oale ciobite, apoi dezveleşte mămăliga dintr-un ştergar înflorat şi, pe neaşteptate, aburii calzi, îmbietori, ne umplu nările cu miros de porumb fiert. Taie felioare-felioare dintr-o mîndreaţă de caş, ce pare o ciupercă uriaşă, şi mă îndeamnă rugătoare: „Ia de mîncă... Masa şi ce-i pe ea, să fie de sufletu' lu' Pătru Ioţa. Să-i fie, că-i semeni la făptură, ca două boambe de cucuruz!..." „Să-i fie.." îngîn, „Să-i fie c-a fost om harnic şi de lume!..." îmi dau eu cu părerea. „Harnic a fost, nu-i vorbă, tare ca un tăuraş, dar şi petrecănos, ca el, doamne, n-avea pereche!" şi bătrîna îmi face semn cu capul ei mic şi tot nins, să ascult melodia, ce răzbate pînă la noi.

La vecinul cu casa de peste drum, un ac de patefon gîtuie o melodie, ce pare a fi „Hora miresei", a lui tata Luţă Loviţă,

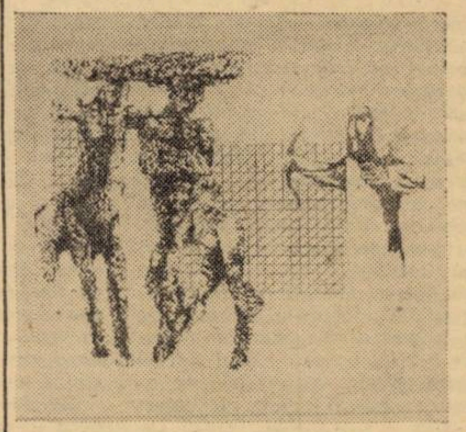

KAZINCZY GÁBOR: „Cantata profana IV"

starostele taragotiştilor bănăţeni. Cu acesta şi cu nişte ortaci de pomină, din care nu lipseau niciodată Ilă Depeluncă şi Gheorghiţă Belcea (fîntînarii satelor...), Petru Ioţa benchetuia pînă în zori la Sînmedru, cînd cazanele de fiert răchie mergeau strună şi cînd cădea bruma... Dar buna Frăsăna îmi primeneşte gîndurile! O aud: „Pe Niţă Cocoşatu, îl mai ţii tu minte?" „Îl ţin..." şi înaintea ochilor îmi vine omul cu cocoaşă, care locuise în casa de peste drum, în casa în care, acum, acul acela de patefon gîtuie o melodie veche... „Săracu'! zice buna Frăsăna. A murit nărod!...". Şi bătrîna se ridică de la masă, se duce la fereastră, privind casa vecinului de peste drum...

Niţă Cocoşatu se sfîrşise într-o vară fierbinte, cu miriştele pline de stoguri de grîu. În vara aceea începuse larma cu cotele!......Lumea se frămînta! Şi Gin Buha avea frămîntarea lui, îşi croise nişte planuri, voia să se procopsească, să intre în rîndurile stogorenilor. Vînduse pămîntul ce-l avea, cam o zi de arătură cu boii, mai împrumutase ceva bani, cu camătă, de la Mitru Stanca, şi cumpărase o batoză dintr-un sat vecin. Batoza o puse greu pe picioare, dar o puse Ion al lui Ileana Depeşupă, care învăţase mecanica de la un neamţ pripăşit, Dumnezeu ştie cum, prin părţile locului.

Stogurile de grîu erau adunate pe arie şi lumea voia să vadă cum se treieră cu batoza. Pe o pătură murdară, îmbibată cu păr de capră, la umbra unei sălcii, sta Niţă Cocoşatu şi privea, sta şi abia răsufla, avea un şui în piept! Niţă Cocoşatu nu făcea parte din lumea stogorenilor, dar aceasta nu-l împiedeca să stea pe o pătură murdară şi îmbibată cu păr de capră şi să privească cum se pune în mişcare o batoză, meşterită de Ion al lui Ileana Depeşupă.

Lae al lui Dochia, agent agricol, întocmise o listă cu stogorenii, o întocmise într-un registru anume, el fiind omul desemnat de la raion, cu evidenţa cotelor. Cota de grîu trebuia, cum-necum, trebuia dată! Ţăranii, cu grîul pe arie, trecuţi într-un registru anume, frămîntaţi, vorbeau între ei, vorbeau în şoaptă, cu o teamă în sîn. „Măi, Damaschine, o să treacă şi asta cum au trecut şi altele!..." „Da, dumitale îţi pică mai uşor, că ai de unde, dar ce mă fac eu? Al meu e plin de tăciune şi ăsta nu mi-l ia la cotă!..." „Voi vă plîngeţi? Ce să zic eu, atunce, că al meu a ars tot la „Cîmpu' Fomii"?! Nici de sămînţă nu-mi rămîne!..." zise supărat Niţu Căţelu, înjurînd plutele de la rîu, de parcă ele, cu înălţimea lor, ar fi de vină!... „Mai tăceţi, dracului din gură, că vă aude cineva şi daţi de bucluc!"... zise Gheorghe Scroboton, cazangiu şi cîntăreţ de duminica în strană. Şi tăcură cu toţii, în afară de Mitru Buligaia, ăsta ţipa să fie auzit: „He-he-he!... Voi mai aveţi şi vă mai rămîne, dar eu, eu ce mă fac? În palma mea de pămînt din Dealu' lu' Olaru, n-am arat, n-am semănat! N-am avut cu ce!... Cota de unde o dau, vă întreb, de unde o dau?! Trebuie să cumpăr grîu din altă parte şi să-l dau la cotă! Bravo mie! Frumos! N-am ce zice!..." De Mitru Buligaia se apropie avocatul Giurginca, care avea şi el un stog de treierat şi venise anume pentru treaba asta tocmai de la Rişava. „Să trăieşti, dom'le doctor!..." „Bună, măi Mitre..." „O ţigară, mă rog domnu' doctor..." Avocatul îi întinse pachetul cu „Virginia". „Ia, măi, Mitre, şi lasă fleanca, că ajungi şi tu, ca ăla, pe Bărăgan!..." „Mulţam dom'le doctor..." „Să vini să-mi dai şi mie o mînă de ajutor la arie..." „Vin, dom'le doctor, vin...".

Pe stogul de lîngă batoză, fîlfîia un steag, fîlfîia a sărbătoare, în acea vară fierbinte, în care rîul secase de se prăpădise tot peştele! Lumea, speriată, să nu pocnească cureaua de transmise, se dăduse la o parte şi batoza fu pornită de Ion al lui Ileana Depeşupă. Gin Buha şi Lae al lui Dochia, cu registrul sub un braţ, priveau şi zîmbeau a mulţumire. Ceilalţi, şiruiţi de-o parte şi de alta a batozei, priveau tăcuţi la cureaua de transmisie, care era toată petecită!

Bărbat în plină putere, Ion al lui Niţă Cocoşatu, năimit de Gin Buha, sărea de pe un stog pe altul, aruncînd cu repeziciune, snop după snop, în gura batozei. Steagul fîlfîia a sărbătoare, cînd pe un vîrf de stog, cînd pe altul, încît clăile de grîu păreau în mintea lui Niţă Cocoşatu nişte metereze de cetate, cucerite doar de fiul său! Stogorenii nu fură surprinşi auzindu-l vorbind, copleşit de o bucurie bolnăvicioasă. „Acolo, sus, pe clanie, e Ion al meu!... E Ion al meu şi steagul lui!... E Ion al meu şi steagu' va fi al lui!..."

După prînzul mare, Ion al lui Niţă Cocoşatu era plin de tăciune şi rupt de osteneală! Gin Buha şi Lae al lui Dochia văzură că snopii de grîu nu mai cad cu repeziciune în gura batozei. Înţeleşi între ei, mai mult prin semne, îi ceruseră lui Ion să coboare de pe maşină şi să treacă cu femeile, în spate, la cărat de paie, muncă mai uşoară, dar şi plată mai mică!

Steagul fîlfîia a sărbătoare pe o şiră de snopi, pe care era aninat Pătru Tuluj, care trecuse la gura batozei în locul lui Ion.

Mitru Buligaia se apropie de Niţă Cocoşatu, se aşează pe pătură şi împărţi cu el o ţigară pe din două, o împărţi cu un anumit rost. Îl făcu pe Niţă să sară din balamalele lui, care şi aşa erau mîncate de boală. „Niţă! Tu, nu vezi că Ion al tău cară la paie cu muierile!... Ion e cu paile şi al lui Tuluj a rămas cu steagu'... Aşa o aranjat Lae al lu' Dochia!..."

Niţă Cocoşatu scuipă chiştocul dintre buzele livide, o zbucni de la locul său, de pe pătura murdară, îmbibată cu păr de capră, şi se urcă, ca o mîţă, pe scara din lemn, sus pe şiră. Smulse steagul şi strîngîndu-l la piept ţipă în gura mare: „Hoţilor! Pungaşilor! E steagu' lu' Ion al meu!... El l-a cîştigat!... De ce i-l furaţi? De ce?..." Lumea se adună buluc lîngă şira de grîu. Ion al lui Ileana Depeşupă opri batoza. Lae al lui Dochia şi Gin Buha erau în baraca din lemn de brad, din colţul grădinei lui Dăneşti. Ei erau ocupaţi cu adunatul cotelor şi al uiumului, ce trebuia cum-necum să-l dea stogorenii cu grîul pe arie. Auzind că batoza nu mai ţacăne, au ieşit într-un suflet afară din baracă şi au alergat la maşină, să-l întrebe pe Ion al lui Ileana Depeşupă ce s-a întîmplat. Un moment n-au înţeles ce se petrece! Apoi, s-au dumirit pe loc. Dumirindu-se, Lae al lui Dochia, cu registrul de cote sub braţ, alergă la şira de grîu, făcîndu-şi loc, cu coatele, printre stogoreni.

Cocoţat pe şira de grîu, Niţă Cocoşatu desfăcu steagul, îl netezi şi se înfăşură cu el, peste mijloc. Coborî scara, se opri cu mîinile în şolduri în faţa lui Lae al lui Dochia şi-i aruncă acestuia un ghemotoc de scuipat în obraz! Îi spuse răspicat şi a-

păsat: „Mama-ta de hoţ!..." Lae al lui Dochia se făcu roşu ca racu', mai mult de ruşinea oamenilor, care priveau şi rîdeau pe înfundate. Nu se lăsă mai prejos. Îl înşfăcă pe Niţă de mijloc, înjurîndu-l de „Cristoforu mă-si" şi-l trase după el prin pleavă, măturînd aria. Vru să-l calce în picioare, cu bocancii, dar nu mai apucă, apăru de undeva, Ion, care îl împinse pe Lae al lui Dochia, îl împinse cam tare, că acestuia îi sărise registrul albastru de cote, îi sărise tocmai în marginea rîului.

Condus de Ion, Niţă fu aşezat la locul lui, pe pătura murdară. Se întinse pe burtă, cu cocoaşa la soare şi răsufla din ce în ce mai greu. Avea privirea însîngerată. Sanitarul comunal se apropie de el şi privindu-l spuse: „Lăsaţi-l în pace! A innebunit, săracul!...".

...După cîteva zile, Niţă Cocoşatu avea să... Dar buna Frăsăna din nou îmi primeneşte gîndurile. „Zici că vini la nedeie?" „Vin, ţi-am mai spus că vin!..." „Dar, la moartea mea, vini?" Tac! „Să vini negreşit şi să-mi faci copirşeu' la Călae Boştioc. Să-l faci din lemn de brad, să fie uşor, dar scîndurile să fie groase! Nu vreau să putrezesc aşa repejor!" Tac şi înfulec la mămăligă cu caş dulce. Mă sileşte să-i răspund. „Pînă mori dumneata, va mai curge apă pe Calva!..." Mă contrazice. „Ba, la buna, mă simt slăbită, acuş-acuş îmi vor suna clopotele..!..."

Merg alături de buna Frăsăna. La prima răscruce de drumuri, la bunarul lui Boştioc, ne despărţim. Buna îmi criceşte din mijlocul drumului: „Să nu zăboveşti prea mult la dascălu' Ciobanu! Eu mă duc la Doamna Vîrsa, s-o ajut la jumulitu' gîştelor, că şi ea mă ajută cu de-ale gurii". „Bine" zic eu şi-mi continui drumul.

În fereastră, învăţătorul Jurchescu, cu ochelarii pe nas, albit de vreme, îşi citeşte ziarul. Zărind-o pe buna Frăsăna, peste rama ochelarilor, o zoreşte cu glasul învăţătorului de altă dată.

– Hai, Frăsăno, hai mai repede, că te aşteaptă Vîrsa!...

– Vin, don' 'văţător... Vin!... Şi buna Frăsăna dispare pe poarta mare a casei învăţătorului...

*

...Învăţătorul se plimbă agale printre rîndurile de bănci, se opreşte în dreptul meu, mă mîngîie pe creştetul capului şi-mi spune aproape în şoaptă: „Cine are carte, are patru ochi!...", apoi îmi face cu ochiul. Pe uşă se strecoară, ca o nălucă, femeia de serviciu, se strecoară cu braţele îndoite de lemne, le lasă jos, le lasă uşor, într-o ladă, închide uşa şi revine la sobă, unde îşi face de lucru, fără grabă, punînd lemne pe foc. La lecţie e unul în ultima bancă, unul care ştie lecţia, o ştie dumnezeieşte de bine. Femeia de serviciu se întoarce din mijloc, se întoarce, fără grabă, spre învăţător, apoi spre clasă, zîmbeşte tainic, cu ochii umezi, pare fericită, că acela din ultima bancă e fiul ei şi ea se

KAZINCZY GÁBOR: „Cantata profană V"

lasă cuprinsă de un vis al ei. Învăţătorul face o scurtă pauză şi o zoreşte cu glasul lui blînd, dar hotărît. „Haide, Ioană, haide şi isprăveşte odată!..." „Gata mi-s don' 'văţător! Am ieşit!..." Şi Ioana dispare pe uşă, dispare în vîrful picioarelor, ca o nălucă, închide uşa fără un pic de zgomot şi se opreşte în prag, în spatele uşei şi plînge şi rîde, ca o mamă, ce are un copil în ultima bancă! Aşa o găseşte buna Frăsăna, care venise pînă la şcoală, trimisă de Doamna Vîrsa, cu care se împăca de minune...

*

...Învăţătorul, rezemat în toiag, mă aşteaptă în casa scărilor. Zîmbeşte, cu braţele larg deschise şi gesticulează cu mîna sănătoasă. „Te aşteptam!... Cine are carte, are patru ochi, chiar şi în ultima bancă! Mai ţii minte?" Şi-mi face cu ochiul ca altădată. Apoi, îşi aşează mîna pe umărul meu, mă sărută pe creştetul capului şi frămîntă nişte boabe de mărgărit în ochii aceia mari şi vineţi. Eu îi sărut mîna şi intru în casă, unde Doamna Irina ne-a pregătit o surpriză...

HORIA BĂDESCU

SONETE

XXXVIII

Greoi ca ursul, poticnit la vorbă
de-mi şade mărginirea împotrivă,
mojic cu neghiobia pusă-n robă,
colţos cu linguşenia parşivă,
ne dat la învoială cu priponul,
uituc, iubeţ, cu harurile toate
blagoslovit din plin cum umblă zvonul,
în datorii-nglobat pe cît se poate,
scîrbit şi sceptic – ăsta mi-i portretul.
De-s pictor bun sau nu, ce-nsemnătate?
Trag linie încetul cu încetul
şi-adun ce-am strîns. E mult? E prea puţin?
Nu pot să ştiu; acel ce mă socoate
nu mi-a luat măsurile deplin.

XL

Din lenea limbii mincinoase simt
juvăţul vîrstei cum se răsuceşte,
precum metalul umilit îl prind
fierarii, îmblînzindu-l strîns în cleşte.
Am spus ce-aveam de spus? Al cărei ape
izvor se limpezeşte într-o undă?
Sfiosul trup ce nu mă mai încape
zadarnic vrea de mine să m-ascundă.
Nu lui ci mie mi se dă poruncă
să nu mai ştiu nimic, să uit, să tac;
tăcerea oarbă care mi se-aruncă
e patul nesfîrşit în care zac
şi-n urmă doar părerea unui nimb
rotind peste monezile de schimb.

L

Adulmec toamna cum ogarii urma
sălbăticiunii mirosind a rut
în sîngele frunzişului căzut
prin care, răzleţit, se pierde turma.
Apropie-te! Vom tăcea acum
să auzim secunda care trece;
sîntem în ora cu lumina rece
care ne-aşază umbrele pe drum.
Apropie-te! Trece dumnezeu
împleticit prin liniştea pădurii;
apasă-ţi cerul pe tăişul gurii,
apasă-ţi lumea peste ochiul greu
şi taci, să auzim cum se petrece
iubirea noastră prin lumina rece!

LI

Se coace liniştea pe dealuri; vino
să auzim lumina respirînd!
Un gol adînc ne-acoperă pe rînd,
subţire, umbra rugilor declină.
Stai lîngă mine! S-a mai dus un an
în fiinţa noastră, s-a mai dus o vară;
pendulul greu al sîngelui măsoară
alunecarea umbrei pe cadran.
Stai lîngă mine! S-a făcut mai frig
şi parcă bolta lumii e mai mică.
Spre gîtul nostru timpul îşi ridică
mîinile ucigaşe; nu mi-e frică
Chiar dacă în tăcere te mai strig:
Stai lîngă mine, s-a făcut mai frig!

Cioburi colorate

Autografe, căluţi şi cutii de chibrituri

M-a trezit telefonul, cu noaptea în cap. Vocea necunoscută s-a prezentat: Cutare, profesor de liceu. Obţinuse volumul Timpul n-a mai avut răbdare *şi mă ruga politicos de un autograf pe pagina cu evocarea subsemnatului. Ieşitul în oraş însemna dereglarea programului de lucru. Pînă la urmă insistenţele, catifelele vocii, au decis acceptarea şi ne-am întîlnit la punctul stabilit. Profesorul, om în pragul pensionării, învelise cartea în celofan, îi pusese la mijloc o panglică, o dichisise cu recenzii referitoare la ea. „Vă place literatura lui Marin Preda?", a căzut întrebarea mea, din curtoazie – cum o, Doamne, să nu-i placă? gîndeam. După o pauză semnificativă: „Hobby-ul meu sînt autografele", priviţi, şi îmi deschise opul, am pescuit pînă acum semnăturile lui Doinaş şi Eugen Simion". Axul felicitărilor mele îl alcătuia superlativul absolut. Solicitantul îmi mărturisea că deţine peste patru sute de autografe primite din partea celebrităţilor: De Gaule, Steinbeck, Barnard, William Manchester (autorul documentarului* Moartea unui preşedinte*) etc., etc. Îi lipseau grafiile Lollobrigidei şi ale Kaiser-ului Franz Beckenbauer. Uşor de închipuit că literele nemuritorilor n-au picat din cer, aşa, tam-nisam, ca ploaia. Pentru fiecare a compus scrisori, petiţii obsecvioase. Mi-am zis că îndeletnicirea domniei-sale e nobilă – decît să joace table în Cişmigiu, de preferat o asemenea distracţie cu multe resorturi dinamice.*

Lumea colecţionează te miri ce, fantezia ei este nemărgită. Dicţionarul englez-român scos de Academie, traduce cuvîntul hobby în felul următor: 1. cal mic, căluţ, ponei (...) 3. fig. subiect favorit, temă favorită, cal de bătaie; ocupaţie/îndeletnicire favorită (ca amator, în timpul liber); pasiune, manie, boală, dambla..." Deci, milioane de cetăţeni ai Terrei au cîte un căluţ, cal de bătaie, pasiune sau dambla. Gama plăcutei boli se extinde de la adunatul cutiilor de chibrituri, etichete, ceasuri de buzunar (vechi), cuie, pingele, pînă la... greu de spus pînă la ce! Am cunoscut un avocat care colecţiona, sfidînd ridicolul, cutii goale de conserve. Elev în clasa a IV-a primară, adunam ţigări de neamuri diferite, cîte existau pe atunci. Plictisit prea curînd, am decis să renunţ la boală, şi le-am fumat, din colecţia mea alegîndu-se scrumul.

Da, lumea colecţionează, fără deosebire de vîrstă, rasă, rang sau pungă. Goethe avea marota mineralelor, Apollinaire a clistirelor după care se demena fanatic, Franklin Delano Roosevelt colecţiona animale de specie inferioară căluţului: purceluşi din porţelan, lemn, metal, postav, muşama – respingătorul plastic se afla încă în placenta laboratoarelor. Poneiul te azvîrle cîteodată în prăpastie, adică în bezna nebuniei: Prin secolul al XVIII-lea un slujitor al Domnului de pe tărîm nemţesc adunase mii şi mii de cărţi (fără a fi cititor) pentru a căror achiziţionare jefuise prin omor şaptesprezece drept-credincioşi. Pasiunea nevinovată poate deveni fatală.

În epoca noastră hiperindustrializată, a produsului în serie, deseori lipsit de haz, colecţionarii s-au înmulţit ca odinioară iepurii de cîmp. Cum poate fi explicată o asemenea proliferare? Nevoia individualizării? Înlătură sentimentul zădărniciei? Sociologii au răspunsul pe limbă. Sigur e că omul îşi creiază teritorii subiective ca să înfrunte datul obiectiv.

Nu am nici un căluţ (nici măcar vreunul de mare). Bogat, foarte bogat, aş colecţiona aerostate, locomotive cu aburi, uniforme de mareşali senili şi fluturi exotici.

Petre STOICA

„TIMIŞOARA, FLOARE RARĂ"

Iată laureaţii celei de a VII-a ediţii a Festivalului „Timişoară, floare rară", desfăşurat la Clubul C.F.R. în 21 şi 22 noiembrie.

Orchestre şi formaţii de muzică uşoară: Orchestra Casei de cultură a Sindicatelor Lugoj – premiul 1; Orchestra de muzică uşoară a Clubului C.F.R. Timişoara – premiul 2; Formaţia I.A.E.M. – premiul 3.

Solişti vocali: Dolina Iancu („Banatul") – premiul 1; Lidia Ghiuţă („Banatul") – premiul 2 şi Puşa Pantiru (Club „Constructorul") – premiul 3.

Folk: Grupul ELBA – premiul 1; Francisc Fodor (I.M.T.) – premiul 2; Constantin Codreanu (Clubul „Constructorul") – premiul 3.

Recitatori: Paula Puncioiu – premiul I; Carolina Orza (Casa Armatei) – premiul II; Victor Popa (I.T.C.) – premiul III.

Premiul pentru cea mai frumoasă compoziţie dedicată Timişorii: Emil Şain („Oraşul florilor"); **Premiul Comitetului municipal U.T.C.:** Orchestrei „Solventul"; **Premiul revistei „Orizont":** recitatoarei Paula Puncioiu (I.P.L.T.); **Premiul I.P.L.:** Jazz Trio (Memotim); **Premiul O.J.T.:** Emil Şain pentru „Oraşul florilor"; **Premiul Sindicatului C.F.R:** Orchestrei „Banatul"; **Premiul Studioului Teritorial de Radio şi Televiziune:** Dolina Iancu; **Premiul ziarului „Drapelul roşu":** Francisc Marton (T.C.M.); **Premiul de popularitate:** Orchestrei Casei de cultură a Sindicatelor Lugoj.

Juriul a mai acordat şi menţiuni.

P. U.

etcetera

Biografia omului mic*

Într-un realism al cotidianului, cu unele mici durităţi, nuanţat de un patetism senin, Dumitru Siniteanu, în acest volum apărut în seria de „Proză scurtă contemporană" a „Faclei", numit cu un nefericit titlu „PENSIA ŞI PEŞTELE", scrie biografia omului mic, în sens cehovian, biografia omului obişnuit, a marelui anonim. Eroii săi, ţărani, muncitori, meseriaşi, mici intelectuali, tipologii aparent liniare, sînt, majoritatea lor, nişte solitari, nişte stranii pătimaşi, ce au în sine neliniştea nerealizării ca indivizi, ca şi a existenţei, însăşi, în derivă, ce caută comuniunea, ce fug de singurătate, chiar dacă recad mereu şi mereu în ea. (Vezi „Întîlnirea de la Piscul cîinelui"). În genere, eroii aceştia cedează în faţa impulsurilor, devin retorici, patetizează, frizează, adesea, în

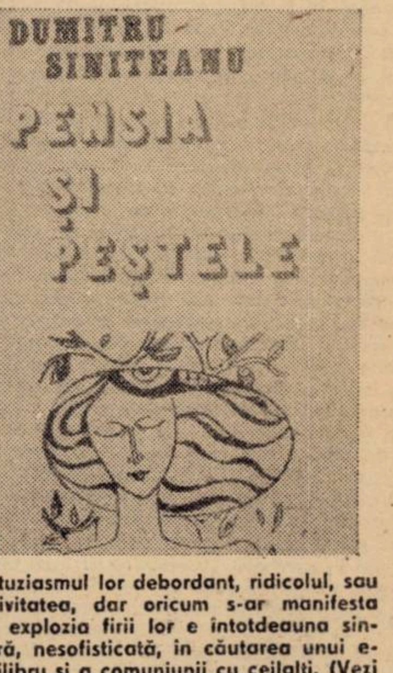

entuziasmul lor debordant, ridicolul, sau naivitatea, dar oricum s-ar manifesta ei, explozia firii lor e întotdeauna sinceră, nesofisticată, în căutarea unui echilibru şi a comuniunii cu ceilalţi. (Vezi „Ruptura"). Între abulie şi voluntarism, personajele lui Siniteanu trec de cele mai multe ori de partea acţiunii, uneori chiar extremiste, aleg căile cele mai dificile, dintr-un fel de replică teribilistă dată imposturii sau dintr-un fel de atitudine potrivnică laşităţii, avînd în ei ceva din tipologia pionerilor Vestului american, care au prospectat şi au cucerit pămînturi în ciuda opoziţiilor sociale, istorice şi a piedicilor naturale. Topografi, gazetari, muncitori, luptători ilegalişti, indiferent de meserii, ei sînt nişte fiinţe luptătoare, intransigente cu sine, chiar dacă, adeseori, ei devin uşor retorici sau liniari sau simplişti. Lumea lor intimă nu pare întotdeauna mobilată cu prea subtile coordonate ale unor psihologii şi structuri hipersensibile sau nu ştiu cît de hipercomplexe, căci ei sînt, da, firi rudimentare, de mari impulsivi, dar ei au în schimb o constantă definitorie: onestitatea proprie categoriei sociale din care provin şi a fizionomiei lor morale.

Această umanitate, setoasă de viaţă, pătimaşă, netemătoare de moarte, nici de loviturile sorţii, ce îşi pregăteşte chiar şi sfîrşitul cu luciditate, curaj şi umor, trăind după preceptele proprii şi murind tot după ele, semnifică o anume demnitate a acelui om mic cehovian, semnifică, în aceeaşi măsură, o lecţie dată vieţii în eprubetă sau falselor dogme şi rigori morale, ce inchistează eul individului sau îl osifică. Covîrşiţi de dureri difuze, de patimi neascunse, lezaţi uneori în ceea ce au ei mai bun, atinşi de loviturile istoriei recente, solitari sau solidari, prinşi în extreme (Vezi „Destul o Golgotă") aceşti oameni ai lui Siniteanu nu falsifică niciodată şi nu trişează, ştiind ca, pînă şi momentul trecerii „dincolo", să şi-l pregătească senini, cu o deplină înţelegere stoică, precum în admirabila „Chemare de suflet" (ce ar fi putut constitui un cu mult mai plăcut şi apropiat titlu al cărţii, specific structurii autorului) sau în „Ultimul rămas bun".

Din notaţii fulgurante ale memoriei, din micile evenimente ale zilei şi ale clipei, Dumitru Siniteanu încheagă o carte curată ca structură sufletească, scrisă cu patos civic şi cu simţămîntul apartenenţei sale la o umanitate din care şi el s-a desprins şi pe care nu vrea niciodată s-o trădeze, ci să-i înalţe, dimpotrivă, un imn de laudă şi iubire.

Ion ARIEŞANU

* Dumitru Siniteanu: „PENSIA ŞI PEŞTELE" – Ed. Facla, 1981.

FESTIVALUL SPECTACOLELOR PENTRU COPII ȘI TINERET, PIATRA NEAMȚ – 1981

teatru

Am văzut 8 premiere absolute, 4 premiere pe țară, dar mai ales cîteva spectacole care ne-au marcat pentru cîtva timp. Repertoriul a fost incitant pentru că se deschidea cu Shakespeare, îl cuprindea pe Caragiale, Călinescu, Mazilu, Sorescu, D. R. Popescu, Evgheni Șvarț, Ion Băieșu, Terențiu și se încheia cu lucrări ale unor foarte tineri dramaturgi, aproape debutanți. Surprizele au fost oferite în general de cei mai tineri realizatori de spectacol, lucru firesc credem într-un festival cu asemenea profil. Revelația acestei ediții a fost spectacolul de diplomă al absolventului de regie, V. Ioan Frunză, prezentat de Teatrul tineretului din localitate, cu piesa **Dragonul** de Evgheni Șvarț. Tînărul regizor destăinuie o foarte serioasă regîndire a textului pe cît de proaspătă, pe atît de profundă.

Basmul lui Șvarț are toate elementele de fantastic pe care în mod firesc le are un basm. (Analogia cu dictatura fascistă existentă în textul dramatic). Deschiderea, pe care o capătă în acest spectacol parabola „Dragonului" îi aparține însă regizorului și viziunea lui este aceea care șochează.

Dictatura este personajul central, fie că puterea este a dragonului care interzice oamenilor să gîndească și să trăiască liberi în orașul său, fie că această putere, în altă etapă istorică, capătă forme de distrugere mult mai rafinate. Puterea anihilantă a dictaturii absolute dizolvă voința oamenilor și conștiința lor. Anihilarea conștiinței umane este cel mai mare dezastru care se produce într-o societate dictatorială pentru că atunci orice monstruozitate devine posibilă. Incitantă este și rezolvarea scenografică printr-un fel de cuburi supradimensionate exterior – dînd imaginea unui oraș fastuos – și subdimensionate interior, adică în interiorul caselor în care oamenii se furișează permanent înspăimîntați, case care nu-i adăpostesc ci îi apasă. Actorii de la Piatra Neamț reușesc și de data aceasta un spectacol de echipă în care greu și nedrept ar fi să distingem voci pentru că toți joacă cu o frenezie permanent proaspătă, captivantă. De altfel, spectacolul cumulează: **marele premiu al festivalului, premiul pentru regie, pentru scenografie** (Marie Jeane Leca și Doina Antemir) și **pentru interpretare** (Gheorghe Dănilă).

Dominic Dembinski a pus în scenă la Teatrul de Stat din Arad spectacolul său de diplomă cu piesa **Proștii sub clar de lună** de Mazilu. Regizorul își observă personajele sub o lumină atît de crudă cum într-adevăr doar cea a lunii poate fi. Eroii săi sînt esențializați, reduși la o dominantă a spiritului lor, care este apoi dilatată fabulos. Deci fără a conduce la schematism, ei sînt construiți pe o direcție. Și aceasta le normează viața. Numai că un individ lipsit de reflexivitate este periculos și pentru ceilalți, datorită agresivității sale și contaminării care se poate produce. Efectul acesta proiectat pe plan social și aplicat unor grupuri mari de indivizi poate duce la pierderi notabile. Este un punct de vedere al regizorului care încearcă o nouă interpretare a relațiilor dintre oameni bazîndu-se pe o observație lucidă, de mare acuitate a cotidianului. **Premiul de debut pentru regie și cel de interpretare** (Virginia Dobrovici) acordate de juriu marchează cert elementele reușite ale reprezentației.

Un alt spectacol care a primit **premiul ATM** și care a impresionat prin bogăția elementelor de expresie și profesionalismul cu care sînt orchestrate aceste elemente a fost **Tyl Ulenspiegel** de Th. Mănescu după Charles de Coster, regizat de Cătălina Buzoianu la Teatrul Țăndărică. Un spectacol cu marionete, actori și măști al cărui interpret principal, imprevizibilul Horațiu Mălăele, a primit **premiul de interpretare.** Spectacolul **Metamorfoze** realizat de Cristian Pepino în partea sa de scenariu după opera lui Ovidiu și în cea de regie la Teatrul de păpuși din Constanța a primit **premiul C.N.O.P.** – un spectacol care s-a distins și la festivalul internațional de la Zagreb cucerind 2 premii (pentru cel mai bun spectacol și pentru cea mai bună înregistrare pe bandă în limba esperanto). Am deosebit aici o frumoasă plastică și o excelentă ilustrație muzicală.

Diploma pentru opțiune repertorială și **o diplomă de interpretare** (Vasile Vasiliu) a primit Teatrul Național din Tg. Mureș cu spectacolul **Tot ce avem mai sfînt** de Ioan Druță.

Reprezentațiile IATC cu piesele **Iertarea** de Ion Băieșu și **Gustul mierii** de Shelogh Delaney nu pot fi discutate ca spectacole, ele par a fi doar recitaluri actoricești, uneori reușite, ca în cazul Anei Ciontea, care a primit **mențiunea specială a juriului pentru interpretare.** Credem totuși că necesară ar fi fost și o gîndire regizorală, o construcție unitară a spectacolelor.

Ne-am oprit întîi la spectacolele care au obținut premii dar interesante ni s-au părut și propunerile regizorilor Iulian Vișa cu „Negustorul din Veneția" de Shakespeare, montat la Teatrul Mihai Eminescu din Botoșani, Florin Fătulescu cu „Dirijorul" de D. R. Popescu, pus la Teatrul de Stat din Sibiu, și Radu Dinulescu cu „Paracliserul" de Sorescu, realizat cu actorii Teatrului din Petroșani. În cazul primului spectacol, interesant este modul în care regizorul își construiește universul comic într-un foarte propriu stil, în care însă comicul nu se născea din dezacord ci dintr-o logică perfectă a situațiilor. În „Paracliserul" se vizualizează metafora sorescianâ, pînă la obsesie. Cele trei etape ale paracliserului sînt interpretate de trei actori diferiți pentru o mai puternică marcare a transformărilor de vistă și conștiință. Mișcarea ciclică a universului este gîndită de asemenea prin lumină, culoare, prin uriașul ou luminat care planează deasupra sălii. Și totuși lipsește **dimensiunea de spectacol:** lucrurile se întîmplă pe scenă, nu se determină. În „Dirijorul", regizorul încearcă o dramatică punere în pagină a textului, strîns, tensionat lucrat, dar lucrul nu este dus pînă la capăt. Se descoperă intenții, rămîn spații create de joc și nefolosite pînă la urmă. Total nerealizate considerăm a fi fost spectacolele Teatrului de animație din Bacău cu piesa „O tragedie ... în neamul de păpuși" de George Călinescu – regia Radu Popovici și cel al Institutului de teatru „Szentgörgyi Istvan" din Tg. Mureș, cu „O scrisoare pierdută" de Ion Luca Caragiale. Monotonă reprezentația Teatrului pentru copii și tineret din Iași cu „Gulliver" de Domnița Munteanu și Nina Cassian, după Jonathan Swift, regia Constantin Brehnescu.

Cele 2 colocvii finale care au urmat discuțiilor la spectacolele vizionate au avut ca obiect teme mai generale, respectiv relația „Dramaturgie – regie – actori" și „Teatrul și aspirațiile revoluționare ale tinerei generații". Referate și discuții interesante pe aceste teme au susținut dramaturgii Th. Mănescu, P. C. Chitic, M. R. Iacoban, regizorii Costin Marinescu, Cristian Pepino, V. I. Frunză, Radu Dinulescu, Dominic Dembinski, scenograful Oct. Dibrov, actorul Dragoș Pîslaru, criticii Margareta Bărbuță, Constantin Paiu, V. E. Mașek, Natalia Stancu și profesorii universitari Horia Deleanu și Ov. Drimba.

Liana COJOCARU

PACE

limbă și stil

În clipe fericite ale ființei lor, poeții rostesc cuvinte și ziceri în stare să înfrunte rigorile timpului dijmuitor: „Vino, pace blîndă, și rămîi pe tot pămîntul. Lipsească-ne prilejul de a triumfa, numai să lipsească și dușmanii. Tu vei însemna pentru conducători o glorie mai mare decît aceea a războiului". Este, acesta, glasul lui Ovidius, surghiunit la Tomis, și sînt două milenii, de cînd poetul latin glăsuit-a așa.

În tezaurul vocabularului românesc, unde își află sălaș cuvîntul PACE? Lîngă atîtea altele, cu „negrăit de dulce" sunet și cu prelungite ecouri în cugetul și în sufletul celor ce vorbesc românește. Ele se cheamă **țară, pămînt; pîine, apă; munte, șes; codru, frunză; soare, umbră; lună, stea; luceafăr; noapte, zi; mamă, tată; masă, casă; viață, moarte; inimă, dor;** și **bărbat,** și **femeie,** și **fată** și **fecior,** și **fiu;** și **OM!** Avînd aceeași nobilă obîrșie latină – ca toți termenii înșiruiți mai sus și ca mulți, foarte mulți alții – cuvîntul **PACE** s-a așezat și a rămas statornic în miezul lexicului românesc fundamental, a cărui caracteristică de bază este **străvechimea.** De aproape două mii de ani, aici, pe plaiurile Mioriței, „De la munte pîn-la mare și la Dunărea albastră", „pruncii ivirilor de mîine" – cum zice Arghezi – culeg, de pe buzele părinților, cele două mirabile silabe, semințe ale înfrățirii și ale speranței: **PA-CE.**

De la dacii liberi și de la romanii constructori de drumuri și poduri – simboluri ale întîlnirii dintre generațiile aceluiași veac și dintre veacurile aceluiași urcuș – pe toate treptele „devenirii" și împlinirii noastre istorice, PACEA a însemnat, pentru poporul român, rîvna lui supremă. Înainte de lupta de la Rovine, Mircea trimite în tabăra turcească „un sol de **pace** c-o năframă", iar cînd „Baiazid, privind la dînsul, îl întrebă cu dispreț: / – Ce vrei tu?", solul răspunde firesc și demn: „– Noi? **Bună pace!",** căci o pace dreaptă este totdeauna mai **bună** decît războiul. Mircea însuși, „Un bătrîn atît de simplu, după vorbă, după port", îl întîmpină pe „furtunosul Baiazid" cu „binețea" din veac a omeniei românești: „– ... Cît **suntem** încă **pe pace,** eu îți zic: **Bine-ai venit!".** Exprimînd uneori, ce e drept, și un început de iritare, vorba din bătrîni **Dă-mi pace!, Lasă-mă-n pace!** redă, în cel mai înalt grad, năzuința spre liniște, calm, echilibru, adică tot atîtea condiții, sine quibus non, ale oricărui efort creator. Avem nevoie de PACE, ca să zidim. Pentru noi PACEA nu este inerție, nici „răgaz" pasiv, nici „astîmpărul" definitiv, al mormîntului, ci starea de existență armonioasă și de actualizare continuă a tuturor energiilor vitale explozive, orientate decis spre viitor. Iar rîvna PĂCII înseamnă răsfrîngerea armoniei universale – a ceea ce vechii greci numeau **kósmos** – în conștiința ființei umane.

Fiind a noastră a tuturora, PACEA este, în primul rînd, a mamelor și a pruncilor lumii, în neistovitul alai al generațiilor. Din această perspectivă, nu cunosc vers mai frumos și cu mai lungă „bătaie" decît unul din **Bucolicele** lui Vergilius, întruchipînd îndemnul unui țăran bătrîn către ucenicul său: „Insere, Daphni, piros, carpent sua poma nepotes" („Sădește pomi, Daphnis; roadele și le vor culege nepoții").

Trebuie, așadar, **să cucerim,** zi de zi, PACEA. Universală și multimilenară. Ca să zidim marea făuriște a Viitorului. Ca să stîrnim, din glia reavănă, puterile ei mereu noi. Ca grîu să semănăm și pomi să răs-sădim, pentru strănepoții nepoților noștri. Și – nu în ultimul rînd – ca să putem asculta, în PACEA nopților, „cum se izbesc de geamuri" nu răbufnirile bombelor, ci ... „razele de lună".

G. I. TOHĂNEANU

TINEREȚEA, PE PODIUMUL SOLISTIC

muzică

Cap de afiș la ultimele două simfonice ale Filarmonicii au fost doi tineri soliști oaspeți, girați de pașaportul artistic cu care i-a investit țara lor, prilej de a lua contact cu generația echivalentă Mihaelei Martin, Paul Florin ori Dan Atanasiu.

Violonistul **Michal Grobarczyk,** sosit ca sol al școlii poloneze, ne-a oferit una din cele mai frumoase pagini ale viorii – Concertul de Ceaikovski. Versiunea audiată s-a înscris pe orbita tradiției, tînărul polonez cucerind sufragii grație unei sensibilități ce descinde parcă din fiorul chopinian. O sensibilitate și o înfățișare de romantic rasat. La început a fost evident marcat de crisparea tînărului nerodat încă cu exigența publicului internațional. Finisarea cîntului său mai are de depășit stadiul cristalizării, cînd pasta sonoră aparent amorfă prinde contururi, reliefuri, condiționate de stratificarea operată de timp, ori poate de clipa de inspirație.

L-a secondat cu grijă dirijorul **Nicolae Boboc,** același care ne-a făcut bucuria de a reasculta luxuriantul „Fîntînilor Romei" a lui O. Respighi, cît și populara uvertură la opera „Maeștrii cîntăreți ..." de Wagner, metaforic cal troian, prin care simfonismul penetrează sensibilitatea auditoriului, indiferent de nivelul acestuia.

Cel de-al doilea oaspete al Filarmonicii a fost maghiarul **Peter Nagy,** artist care la cei 21 de ani ai săi cunoaște deja consacrarea în țara sa. Dominanta pianisticei sale rămîne temperamentul ardent pe care-l infuzează cu ostentație fiecărei fraze, chiar și atunci cînd partitura semnată Beethoven (Concertul nr. 1), aparține aproape în întregime preceptelor mozartiene. De semnalat, dincolo de apetența artistului în a-și învinge „pasagiile" cu o orgolioasă precizie, iluminarea unor disponibilități de culori sonore unde eleganța rococoului era marcat de o evidentă briză impresionistă. Cei doi tineri s-au compensat paradoxal, vibrația generoasă a sensibilității polonezului echilibrînd ascetismul expresiv al maghiarului.

La pupitrul dirijoral s-a aflat **Emanoil Elenescu,** dirijorul care în ani și-a cîștigat dragostea orchestrelor, pentru maniera plină de spirit în care-și desfășoară repetițiile, pentru verva și trăirea artistică imprimată concertelor sale. L-am urmărit într-o creație românească „Tristia" de Th. Grigoriu, gîndită ca o ofrandă adusă memoriei lui Ionel Perlea.

Adevăratul succes al serii l-a înscris acest minunat artist care rămîne Emanoil Elenescu, oferind o lucrare neaudiată aici de ani lungi – „Simfonia a III-a cu orgă" de C. Saint-Saëns. Un opus fundamental nu doar pentru creația compozitorului, ci și pentru simfonismul european, ea rămînînd aptă să dialogheze de la egal cu un alt pisc al simfonismului francez – „Simfonia în re" de C. Franck. Maniera ciclică de revenire a temelor ușurează perceperea lor, iar felul cum este condus virtejul sonor, în alternanța de mare efect cu spațiul sideral al liniștii grave, unde sonoritățile orgii se constituie într-o succesiune impresionantă de volute. Un cuvînt de apreciere pentru solista **Alla Popa,** care a găsit cele mai potrivite sonanțe și registre în dozarea atmosferei.

Doru MURGU

SALONUL DE ARTĂ '81 GRAFICA

plastică

Considerată pe drept cuvînt artă a actualității, avînd proprietatea de a fixa cu promptitudine și economie de mijloace un aspect social-cultural-politic la zi, de a fi multiplicată printr-o seamă de procedee și de a se răspîndi în mase, grafica nu-și desmînte nici de această dată specificul și posibilitățile.

Din generația matură, Xenia Eraclide Vreme își dezvăluie migala și verva desenului în tuș („Irigații") pe lîngă energicele și riguroasele gravuri în acvaforte și acvatinta („Dinamica industrială", „Labirint industrial", „Icar"). Vasile Pintea oferă cîteva din ilustrațiile la „Ciulinii Bărăganului" (cartea apare în curînd la o reputată editură pariziană) dînd, cu știuta-i pasiune a preciziei, echivalentul plastic al atmosferei și eroilor lui Panait Istrati. Hildegard Krämper-Fackner semnează fine desene în peniță, cu implicații simbolice („Legenda copacului I și II", „Arborele vieții"), un desen închinat năzuinței spre pace („Se înalță pasărea luminii") și o gravură din mediul industrial („Oțelar"). Alături de o piesă din ciclul „Poezia străbunilor", Lidia Ciolac desfășoară în tuș colorat frize în miniatură de „hieroglife teatrale", surprinzătoare prin adevărul lor inedit, desprins din fenomenalitatea realului, și o planșă în tuș cu „Anatomii imaginare".

Ion Mihăescu, în paralel cu un „Tînăr muncitor", situează cu reminiscențe folclorice un grup de „Tinere fete" (acvaforte, acvatinta). Din ecourile centenarului Bartok, Gavril Kazinczy vizualizează „Cantata profană" (cinci gravuri cu intervenții cromatice) în care se înfiripă umbrele de legendă din colindul românesc, ale vînătorului și cerbilor; motivul istoric este tratat în „Întemeiere I și II". La granița dintre grafică și pictură se situează cele două variante în tuș și acryl cu titlul „Omagiu" de Viorel Toma și acuarela „Șarjă la furnale" de Traian Bona.

Tînăra generație este reprezentată de un grup de graficieni cu variate preocupări ideatice și căutări stilistice. Lucia Trancotă pare să-și găsească o formă lapidară de expresie, sumbră încă, dar încălzită de o generoasă cauză, în tripticul „Pericolul nedezarmării" (gravură în metal). Novak Nora, mereu sedusă de lumea celor care nu cuvîntă, se îndreaptă cu „Momentele fugitive" (I și II) spre o poezie a „boabei și fărîmei". Silvia Mihăescu, în sonoritățile catifelate ale acvatintei, propune o îmbinare de forme evocatoare pentru „Enesciana" și un alert „Joc de copii". Constantin Catargiu, din ce în ce mai stăpîn pe arta gravurii, (o spirituală „Incubație") lăsîndu-se stăpînit și de tehnica desenului în culoare („Ipostaze"). Magdalena Alexandrescu compune, din reflexe de ape și stuf, amintirea mirajului deltei („Peisaj I și II") iar Corina Mutu asociază frînturi de zidiri și vegetație în subtile tușuri (Peisaj I și II"). Gheorghe Vidac-Călugăru practică monotipia (în linogravură), în care impresia este intensificată prin culoare („Zorile roșii"). Daniela Beloescu se arată interesată de peisajul rural fără pitoresc („Gospodărie țărănească") de figura umană („Portret") ca și de probleme ale spațiului plastic („Compoziție"). Norbert Kuttesch („Lăsați copiii lumii să crească" și „Energia", problemă fundamentală") precum și Ștefan Popa (trei desene cu factură de satiră politică) sînt deplin ancorați în dezbateri majore ale imediatei noastre actualități.

NOTĂ: Zestrea Salonului s-a îmbogățit la o vreme, după vernisajul lui, cu cîteva lucrări (sosite în întîrziere motivată) indeosebi de pictură, care-i sporesc densitatea tematică și fac necesară o revenire asupra unor materiale publicate anterior. Adăugăm titlurile, în bună parte de la sine grăitoare și pe autorul lor: „Sărbătoare" și „De strajă" (Leon Vreme), „Memento", (Ion Șulea-Gorj), „Fascinația cîmpiei" (Ciprian Radovan), „Evocare" și „Șantier" (Pavel Vereș); „Șantierul tineretului" (Călin Beloescu). În sfîrșit, în chip de erată, două omisiuni: „Treapta zero", ulei de Kuttesch Viorica și „Panou I și II" (piele+metal) de Marieta Pamfil.

Deliu PETROIU

top

RADAR

La București s-a desfășurat zilele trecute ediția a IV-a a Concursului cîntecului politic pentru tineret. ● Între 11 și 15. XI. a. c., la Fankfurt pe Oder s-a desfășurat cea de-a șasea ediție a prestigioasei manifestări muzicale **„Tage des Chansons"** sub a cărei emblemă cîntăreți și formații din R.D.G. au cîntat idealurile nobile ale umanității, dezarmarea, pacea și prietenia între toate popoarele lumii. ● Naistul Gheorghe Zamfir efectuează un turneu prin orașele mari ale Japoniei. ● La Festivalul muzicii ușoare de la Puerto Rico, în această toamnă au participat 64 soliști din 32 țări. Reprezentanta noastră Corina Chiriac a ajuns pînă în etapa finală. Dintre cei mai cunoscuți participanți, Beata Karda, Rita Pavone și belgianul Art Sullivan. ● Senzaționale Comeback-uri pe scena pop internațională: Engelbert Humperdinck, Gary Glitter și grupul de culoare „Four Tops"! ● Se așteaptă apariția LP-ului „Cîntece transilvane" al formației clujene Semnal M. ● Redactorul Titus Munteanu ne-a oferit luni 23.XI la TV, un excelent program de muzică ușoară românească, bine selectat dar mai ales bine filmat. Cadrele cu Angela Similea pot stîrni chiar invidia lui Averty! ● Grupul Expres într-o nouă formulă: Natalia Guberna, Carmen Mureșan și Adriana Rotaru. ● Duetul feminin Maywood din California a lansat o reușită piesă de factură disco, intitulată Pasadena. ● Tare s-au mai mirat ascultătorii emisiunii radio Studio T '81 — altfel excelentă — cînd (marți 24.XI) un redactor l-a prezentat pe Keith Marshall drept „interpretă" (?). S-o fi gîndit acesta la Marsha Hunt? ● Printre cei un sfert de milion de participanți la Marșul pentru pace de la Bonn, s-a numărat și cîntărețul Harry Belafonte.

Petru UMANSCHI

corespondența

Reînceperea rubricii noastre de corespodență constituie un răspuns concret, dat numeroaselor persoane care ne-au întrebat, în scris și telefonic, dacă revista „ORIZONT" va mai avea rezervat acest colț de pagină pentru „Poșta literară" a publicației.

Axente Honopa: Zîmbim a ride — cum ar zice vreun înțelept cronicar — văzînd care sînt frămîntările dv. Spuneți că, în sfîrșit, ați găsit „rețeta infailibilă, miraculoasă, ultramodernă a creației poetice", care constă în „încarnarea, deliberată, pertinentă, prin imaginație, a figurilor de stil". Și, prin urmare, „ați studiat zi și noapte arta poetică", apoi vi-ați întocmit un „tablou (model Mendeleev) cu tropi", pe care îl folosiți „cu eficiență sigură", spre a scrie o poezie **„cu o logică internă deplină".** Puținele imperfecțiuni s-ar datora faptului că totuși **„pînă în prezent se pare că nu e tabloul complet".** Pentru a-l definitiva, mărturisiți că citiți și iar citiți **„tot ce se poate în materie, în patru limbi: română, engleză, rusă, franceză".** Durere însă că încă n-ați reușit să vă lămuriți în privința termenului „oximoron" și, în consecință, **„îl strămutați dintr-un loc în altul în tabloul tropic".** Ca să ieșiți din încurcătură **„ne rugați din suflet să vă dăm tot sprijinul",** dezvăluindu-vă, adică, **taina oximoronului.** Recunoaștem că ne-ați pus la grea încercare, ba chiar era cît p-aci să ne creați mari complexe de natură culturală... Lăsăm pe seama celebrilor lingviști **Oswald Ducrot** și **Tzvetan Todorov** să vă ajute cu al lor „Dictionnaire encyclopédique des sciences du langage" (Editions du Seuil, 1972), pagina 354. **„Oximoron:** mise en relation sintaxique (coordination, determination etc.) deux antonymes. „Cette obscure clarté qui tombe des étoiles". Oare, în continuare, veți scrie mai bine decît pînă acum, dîndu-vă seama că, indiferent dacă folosiți sau nu **oximoronul,** versuri, precum acestea (din poezia dv. **Selenară)** sînt vidate de valoare literară?: **„Răgușește ciinele lunii / în urletul cosmic / trezindu-mi dorul de tine / iubita mea cu genunchi de rocă selenară".** Cum s-o fi descurcat, oare, Homer, lipsindu-i cu desăvîrșire cunoștințele despre oximoron?

Octavian Miluța: Multe imagini sînt convingătoare, evitați dezlînarea. **N. Rizean:** Retorismul este covîrșitor. **Voica Mateș:** Unele versuri dovedesc sensibilitate, dar mai aveți un drum lung pînă la realizări care să se impună atenției. **V. Silhaș:** Sincopările cu totul exagerate sînt, deocamdată, cele mai mari carențe ale poeziei dv. **N. Stelian, Olga Obodanu, Lidia Mezeș, C. Neagu:** Mai trimiteți. **Ion Medrea, T. Braga, Ionel Nițu, Doina Poenaru, S. Mariș:** versuri neconcludente. **Aurel TURCUȘ**

CALENDAR BĂNĂȚEAN

DECEMBRIE

● La **1 decembrie 1941** se deschide la Timișoara prima expoziție retrospectivă a artelor plastice și a cărții din Banat. Printre inițiatori, Romul Ladea, Virgil Birou, Ion Stoia-Udrea;

● la **2 decembrie 1920** reapare, la Timișoara, ca publicație cotidiană, **Țara,** înființată în 16 mai 1920. Director, Camil Petrescu, pe atunci profesor la Liceul real din Timișoara. Colaboratori: Ion Pillat, Ion Minulescu, George Topîrceanu, Sever Bocu, Victor Babeș etc.;

● la **4 decembrie 1890** moare Simeon Mangiuca;

● la **6 decembrie 1867** este consemnată înființarea „Societății române de cîntări și muzică" din Caransebeș;

● la **8 decembrie 1946** se naște la Tomnatic (Timiș) traducătorul Anton Palfi;

● la **9 decembrie 1880** s-a născut la Costești (lîngă Vîrșeț) Avram Imbroane, gazetar, luptător pentru drepturile românilor din Banat;

● la **16 decembrie 1932** moare la Timișoara scriitoarea Emilia Lungu (Puhallo), inițiatoarea primei reuniuni de femei române din Timișoara, prezentă într-o seamă de publicații din Transilvania și Banat (**Familia, Luminătoriul, Dreptatea poporului** etc.);

● la **16 decembrie 1952** se naște la Reșița scriitorul Rolf Bossert;

● la **19 decembrie 1968** moare Tiberiu Brediceanu;

● la **25 decembrie 1836** se naște la Toracul-Mare (Iugoslavia) Iosif Tempea, moare la **14 decembrie 1927,** la Lugoj.

● la **25 decembrie 1879** (pînă la 7 aprilie 1881) apare, la Lugoj, ziarul belestristic, științific și economic **Deșteptarea** (fondator Iosif Tempea);

● la **25 decembrie 1893** apare la Timișoara ziarul **Dreptatea.** În comitetul de redacție Valeriu Braniște — redactor responsabil și Cornel Diaconovici;

● la **25 decembrie 1901,** s-a născut la Greoni (Caraș-Severin) Ion Stoia-Udrea, redactor șef al revistei **Vrerea,** director al editurii cu același nume; moare la **14 octombrie 1977;**

● la **25 decembrie 1936** se naște la Cernișoara (Vîlcea) scriitoarea Corina Victoria Sein;

● la **25 decembrie 1940** se naște la Belobreșca (Caraș-Severin) scriitorul Cedomir Milenovici;

● la **25 decembrie 1941** se naște la Odorheiul Secuiesc scriitoarea Maria Pongracz;

● la **27 decembrie 1805** s-a născut la Rudăria (Caraș-Severin) Eftimie Murgu;

● la **29 decembrie 1863** s-a născut la Minerău (Arad) Ion Vidu;

● la **29 decembrie 1877** moare la Lugoj pictorul Nicolae Popescu;

● la **30 decembrie 1901** (pînă în 1920) apare la Lugoj ziarul **Drapelul.** Paginile lui au unit o seamă de scriitori și publiciști bănățeni dintre care citîm pe Valeriu Braniște (directorul ziarului), Al. Mocioni, Coriolan Brediceanu, Mihai Gașpar, George Gîrda etc.;

● Din bibliografie: Aurel Cosma, **Istoria presei din Banat,** 1932; Aurel Cosma, **Bănățeni de altă dată,** 1933; Nicolae Țiriac, **Premise literare,** 1976; Aurel Cosma, **Prin Timișoara de altădată,** 1977; Cornel Ungureanu, **Imediata noastră apropiere,** 1980.

P. S. În Calendarul din luna noiembrie, la data morții lui C. Diaconovici Loga, se va citi 12 noiembrie **1850** și nu **1860.**

Olimpia BERCA

TELEVIZIUNE

DUMINICĂ, 6 DECEMBRIE

8,00-8,40 Teleșcoală. 8,40 Tot înainte ! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii. Alice în țara minunilor. Episodul 2. 9,40 Omul și sănătatea. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Umor, muzică și dans. 14,00 Desene animate. Tom și Jerry. 17,10 Imagini finlandeze. 17,30 Ecranizări după opere literare. Cinci săptămîni în balon. Premieră pe țară. Producție a studiourilor americane. 18,10 Călătorii spre viitor. Concurs pionieresc. 19,00 Telejurnal. 19,30 Cîntarea României. Imn pentru pace. Versuri și cîntece. 20,00 Film artistic. Ultima noapte de dragoste. Premieră Tv. O producție a Casei de filme Trei. 22,15 Telejurnal. Sport.

LUNI, 7 DECEMBRIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Tribuna experienței. 19,55 Pentru curtea și grădina dumneavoastră. 20,05 Roman foileton : Dragoste și ură. Coproducție a studiourilor engleze și americane. Episodul 2. 20,50 Pentru dezarmare și pace. Reportaj. 21,20 Orizont tehnico-științific. 21,50 Spre comunism în zbor. Balet. 22,05 Telejurnal.

MARȚI, 8 DECEMBRIE

9,00-11,00 Teleșcoală. 11,00 Tot înainte ! 11,25 Șoimii patriei. 11,35 Tribuna experienței. 12,00 Vatră folclorică. Straja — județul Suceava. 12,30 Film documentar, Evoluție. 16,00 Telex. 16,05-17,15 Teleșcoală. 17,15 Clubul tineretului. 18,00 Almanah pionieresc. 18,25 Forum politico-ideologic. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Ancheta Tv. Timp furat (II). 20,00 Teatru Tv. : Integrala Shakespeare. Hamlet. Premieră pe țară. 21,50 Cîntec mîndru bănățean. 22,10 Telejurnal.

MIERCURI, 9 DECEMBRIE

16,00 Telex. 16.05-17,05 Teleșcoală. 17,05 Tragerea Pronoexpres. 17,15 Actualitatea muzicală. 18,05 Omul și sănătatea. 18.25 Revista Cîntării României. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Universul femeilor. 20,20 Teatru Tv. Integrala Shakespeare. Hamlet. 22,10 Telejurnal.

JOI, 10 DECEMBRIE

9,00-11,00 Teleșcoală. 11,00 Roman-foileton. Dragoste și ură. Reluarea episodului 2. 11,45 În arcul Carpaților — Covasna. 12,15 Forum politico-ideologic. 16,00 Telex. 16,05-17,05 Teleșcoală. 17,05 Reportaj pe glob. 17,20 Viața culturală. 18,35 Desene animate. Povestiri din Pădurea verde. 19,00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Ora tineretului. 20,35 Originea omului. 21,25 Din toată inima un cîntec. 22,05 Telejurnal.

VINERI, 11 DECEMBRIE

16,00 Telex. 16.05 Teleșcoală. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,25 Tragerea Loto. 18,35 La volan. 19,50 1001 de seri. 19.00 Telejurnal. 19,25 Actualitatea economică. 19,45 Condiția omului în lumea contemporană. 20,15 Film artistic. Misiune secretă. Premieră pe țară. Producție a studiourilor engleze. 21.05 Studioul muzicii ușoare. 21.35 Teatru — tribună de afirmare a valorilor umaniste ale societății noastre. Anghetă-dezbatere. 22,05 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 12 DECEMBRIE

8,30 Melodii populare. 8,45 Universul femeilor. 9,20-10,00 Teleșcoală. 9,20 Limba spaniolă. 9,40 Limba franceză. 10,00 Film artistic. Misiune secretă. Reluare. 10,50 Studioul muzicii ușoare. 11,20 Teleșcoală. 12,00 Centrele muzicale ale țării — Bacău (II). 13.00 Telex. 13,05 La sfîrșit de săptămînă. 18,35 Săptămîna politică. 18,50 1001 de seri. 19.00 Telejurnal. 19,25 Contemporanii noștri. Maistru și maestru. 19.45 Teleenciclopedia. 20,20 Film serial. Orient Expres. 21.20 Bună seara, varietăți ! Emisiune muzical-distractivă. 22,10 Telejurnal. Sport. 22,35 Nocturna Tv.

TELEVIZIUNE

OCHI DE VÎNZARE

Într-unul din ziarele braziliene, la mica publicitate, a apărut următorul anunț: „Retină de vînzare... Vă rog răspundeți în zilele de lucru". Prețul cerut era de 40 de mii de dolari.

La Rio de Janerio, unde bogătașii cheltuiesc sume fabuloase pentru chirurgia estetică, săracii, ca să iasă la capăt cu nevoile, își vînd ochii și rinichii. „Este cît se poate de simplu — de o parte se află cel care are bani, dar e lipsit de vedere, iar pe de altă parte sînt eu: am ochi, dar n-am bani", a declarat omul care a dat anunțul, dezvăluind că-l cheamă Rubens. „Cu cît oamenii vor gîndi mai îndelung, cu atît cazul acesta li se va părea mai normal", a adăugat el.

Ținînd cont că scoaterea retinei din ochiul unui om viu provoacă orbirea, cei care se supun unei astfel de operații, semnează aprobarea conform căreia cedează retina numai în cazul că mor. În urmă cu două luni, Crucea Roșie braziliană a dus o campanie pentru respectarea acestei modalități umane de cedare a orcărui organ ce se poate transplanta. Strîmtorați însă din cauza inflației de 100% și a șomajului tot mai mare, Rubens și o serie de cetățeni brazilieni au început să dea anunțuri în ziare, prin care își oferă spre vînzare rinichii și retina, cu „livrare imediată". Publicate la rubrica „Medicina și sănătatea", aceste anunțuri invocă, de obicei, următoarele motive: „greutăți financiare", „urgent", „tînăr", „sănătate perfectă".

O serie de personalități ale vieții medicale braziliene au luat atitudine împotriva acestei burse negre care se ocupă cu vînzarea și cumpărarea de organe umane, dar se pare că nu au reușit să facă mare lucru, întrucît, conform legilor braziliene, vînzătorii nu sînt pasibili de pedeapsă. Există însă și o altă problemă, spun specialiștii: marea probabilitate a respingerii organului transplantat. Pentru a se stabili toleranța biologică, este necesară execuția unei întregi serii de probe imunologice foarte scumpe. Brazilia, se pare, este astăzi una dintre cele mai mari exportatoare de sînge din lume. O serie de bănci comerciale de procurare a sîngelui sînt localizate de obicei la periferia marilor orașe, unde trăiește populația săracă și subnutrită, bîntuită de tot felul de boli ale mizeriei și lipsei de higienă. Astfel, un studiu despre sănătate a descoperit că 30% din cantitatea de sînge cumpărat este contaminat de virusul hepatitei, pe cînd 10% din această cantitate conține un agent care provoacă o boală incurabilă a sîngelui, atacînd totodată și inima. Legile braziliene interzic exportul de sînge, dar de curînd s-a descoperit că 75% din sîngele cumpărat în Brazilia se prepară spre a fi apoi vîndut în țările de peste ocean, în special în R.F.G. și S.U.A.

(Din „The New York Times")

mapamond

IARNA...

sport

...albă... ca zăpada s-a așezat și-n calendar și-n uliță, să ne îmbătrînească tîmplele dar să ne și fericească, înlăuntrul ființei noastre, cu liniștea serilor petrecute în depănarea ghemurilor cu amintiri strînse de-a-lungul unui an întreg sau chiar mai mult; putem, dacă nu uităm prea iute efemeridele arenelor, să ne preocupăm cu gîndu-ntors și de fotbal, nu bucurîndu-ne, cît cu tristețea, încă nestinsă, că noi nu ne ducem la Madrid și de ce anume se-ntîmplă asta scrie cu mare adevăr bunul confrate Marius Popescu, în ziarul „Sportul", dovedind că semnalele ascuțite ale presei n-au fost luate în seamă de mințile preă-luminate de la mult pomenita F.R.F., federație care se deșteaptă abia atunci cînd zarurile-s aruncate-n ape, de unde ni se cere să le culegem și să ne frigem.

Dacă despre gimnastică resping ideea că școala noastră a secat, dar accept adevărul că arbitrajele-s mincinoase, m-a fericit triumful handbaliștilor, pe care-i consider aflați într-unul din momentele de excepție, cu flăcăi arătoși, între care și al nostru Fölker — plus portarul Buligan —, suișul lor valoric fiind clar, ca și al echipelor din alte țări.

Pentru că anul se gată curînd, rog de-acum cititorii astei rubrici să gîndească la clasamentele sportive pe '81, pe care le vom publica de Revelion. Atît, pe vremea asta.

Teodor BULZA

ENERGIA ŞI LUMEA NOASTRĂ

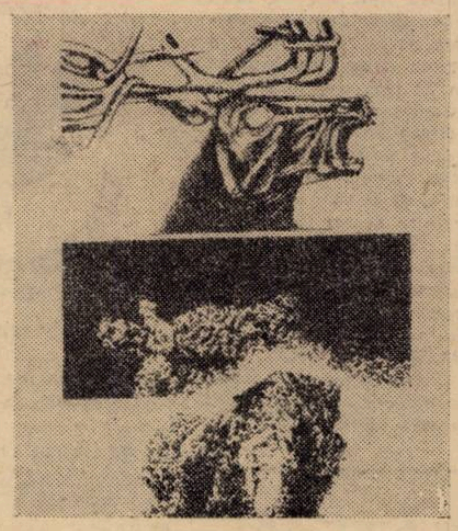

KAZINCZY GÁBOR: „Cantata profana III"

(Urmare din pag. 1)

că deciziile sînt politice. Or, modelele în discuţie fac – nepermis – abstracţie de raportul de forţă, întreţinînd **iluzia periculoasă că viitorul ar depinde numai de decizii de ordinul raţionalităţii tehnice,** observa – esenţial – Paul Apostol.

În condiţiile deteriorării termenilor de schimb, a depresiunii economico-financiare şi marasmului monetar, a prăbuşirii teoriei societăţii de consum, criza petrolului este, în primul rînd, **o criză a preţurilor.** Asaltul preţurilor, ofensivă condusă de ţările arabe (concentrînd 56% din rezervele mondiale de petrol) avertizează însă şi asupra epuizării resurselor de hidrocarburi. În trecutul relativ recent trecerea de la o sursă de energie la alta se făcea în aproximativ 50 de ani. În 1800 principalul combustibil era încă lemnul; la 1910 cărbunele reprezenta 75% din consumul de energie. Creşterea masivă a producţiei de ţiţei foarte ieftin a diminuat contribuţia cărbunelui la consumul energetic mondial de la 59% în 1950 la 33% în 1970. Rezervele exploatabile de petrol, potrivit estimărilor Băncii Mondiale se ridică la 1900 miliarde barili; rata consumului a fost de 6,8% anual în perioada 1973–1976. Dacă acest ritm s-ar menţine la 1,5% anual, epuizarea lor s-ar produce în 64 ani. Dar consumul de energie al ţărilor industriale s-a dublat la fiecare deceniu. Cum specificul combustibililor folosiţi pînă acum (exceptînd resursele hidroenergetice) este tocmai nerecuperabilitatea lor, **dependenţa faţă de combustibilii fosili** în condiţiile creşterii consumului trezeşte îngrijorări legitime privind aprovizionarea pe termen lung. Resursele de hidrocarburi nu sînt doar limitate ci şi concentrate în anumite regiuni ale globului, accentuînd dependenţa ţărilor importatoare. E adevărat, dinamica dezvoltării luată global prezintă în deceniile acestui veac ritmuri nemaicunoscute. Dar, să nu uităm, o mare parte a omenirii trăieşte în condiţii de subdezvoltare iar „foamea" de materii prime nu poate ignora (fără riscul prăbuşirii civilizaţiei „industriale") finitudinea resurselor naturale. Încît, CRIZA ENERGIEI PRIVEŞTE DEZVOLTAREA PE TERMEN LUNG; limitarea creşterii sau „creşterea zero" sînt inacceptabile, conducînd la **eternizarea subdezvoltării.** Discuţiile privind **menţinerea actualei concepţii energetice** sau **tranziţia spre o economie a energiei solare şi hidrogenului** (cum preconizează John Bockris în „Opţiunile energetice") sînt, aşadar, presante.

Probînd acutizarea dezbaterilor în privinţa surselor noi şi regenerabile (acoperind acum doar 15% din producţia anuală), Conferinţa ONU asupra surselor noi şi regenerabile de energie de la Nairobi a dirijat interesul spre energia hidroelectrică şi solară, cea de conversiune a biomasei prin „ferme energetice", cea geotermică (neregenerabilă dar practic nelimitată, urmînd ca în 1985 capacitatea mondială instalată să fie de 6500 MW).

Evident, **„a trăi fără petrol"** (titlul unei cărţi ce a stîrnit vîlvă, apărută nu demult la Paris) **nu reprezintă o ameninţare imediată);** nu e însă vorba nici de o psihoză alarmistă, iminenţa crizei amplificînd responsabilitatea pentru viitorul energetic al lumii, reflecţia asupra „civilizaţiei petrolului" şi a perspectivelor sale, chibzuinţa în privinţa resurselor curmînd o inadmisibilă situaţie de risipă. E vorba chiar DE A REGÎNDI DEZVOLTAREA, omenirea aflîndu-se în faţa unor noi opţiuni, CONŞTIENTIZÎND NECESITATEA DE SCHIMBARE. Altfel spus, trecerea de la **exclusivismul opticii economice** (indicatorii economici disimulînd efectele negative şi stimulînd un consum artificial, **economocentrismul** întreţinînd efecte alienatoare ale procesului de creştere) la DEZVOLTAREA SOCIOCENTRICĂ **(fără a mai considera aşadar creşterea economică sinonimă cu dezvoltarea),** devine imperioasă. Ea se desfăşoară în cadrul preocupărilor de edificare a unei noi ordini internaţionale, corelată fiind modelului de consum şi constelaţiei axiologice a sistemului social şi – constatare deloc neglijabilă – în contextul multiplicării problemelor nevralgice ale contemporaneităţii, inclusiv a rarefierii şi scumpirii resurselor energetice şi de materii prime.

Revederea conceptelor economice de bază este o necesitate recunoscută ca atare chiar de statele cu economii ce au atins maturitatea industrială. Erorile teoretico-metodologice ale modelării eludînd problematica fierbinte a politicii mondiale se răsfrîng însă în practica politică, perpetuînd la scară globală imobilismul. Clubul de la Roma făcea recent constatarea că politica bazată pe conceptele perimate ale anilor '60, neabandonarea vechilor modele abat atenţia de la adevăratele probleme ale lumii contemporane, amplificînd dificultăţile în încercarea de a se ajunge la rezolvări globale, într-o abordare de tip integrativ, sistematic şi prospectiv.

Detronarea zeului petrol şi noua vogă a cărbunelui în contextul lui **„vivre sans pétrole"** naşte îngrijorări. Chiar dacă noţiunea de epuizare a resurselor este subiectivă şi noi reevaluări sau tehnologii în continuă ameliorare vor modifica actualele prognoze. TENDINŢA DE CONSUM A MATERIILOR PRIME ENERGETICE ESTE ÎN NESTĂVILITĂ CREŞTERE. Acum, **dependenţa de petrol** e resimţită dramatic. Avertismentul „echipei" Meadows (1972), în pofida uriaşei erori de a limita nu numai **creşterea economică** ci şi **cunoaşterea umană** a avut şi un indiscutabil efect util, cenzurînd optimismul necontrolat şi necritic.

GABRIEL GARCIA MARQUEZ

roman în foileton

CRONICA UNEI MORŢI ANUNŢATE

Santiago Nasar avea toate motivele să se simtă înşelat. Contribuise cu mai multe soinări de lemne la rugămintea publică a părintelui Carmen Amador, iar pe deasupra fusese el însuşi cel care alesese cocoşii cu cele mai ispititoare creste. Totuşi, supărarea lui pare să fi ţinut doar o clipă. Pentru că sora mea, Margot, cea care se afla alături de el pe marginea digului, şi-amintea că de îndată s-a binedispus, gata de şotii şi gata să continue sărbătoarea, chiar dacă aspirinele nu-l aduseseră nici un fel de uşurare. „Nu părea răcit şi nu se gîndea decît la cît costase nunta", mi-a spus ea. Cristo Bedoya, care se afla-n apropiere, le-a spus cîteva cifre şi uimirea lui a crescut. Chefuise pînă aproape de patru dimineaţa împreună cu Santiago Nasar şi cu mine şi nu se mai dusese acasă, la părinţi, rămînînd la taifas cu bunicii, în casa acestora. De la ei aflase foarte multe date care-l lipseau pentru a putea socoti toate cheltuielile petrecerii. Între altele, i s-a spus că se sacrificaseră patruzeci de curcani şi unsprezece porci numai pentru invitaţi, şi că ginerele pusese în furcă patru viţei, fripţi în piaţa cea mare, pentru toată lumea. I se mai spusese că se consumaseră 205 lăzi cu băutură de contrabandă şi aproape 2.000 de sticle cu rom de trestie, împărţite la toată suflarea. Nu rămăsese nimeni nici sărac nici bogat, care, într-un fel sau altul, să nu fi luat parte la cea mai mare şi mai gălăgioasă petrecere ce se văzuse vreodată prin părţile acelea. Santiago Nasar a gîndit cu voce tare:

– Aşa are să fie şi nunta mea – a spus el. N-o să v-ajungă toată viaţa ca s-o puteţi povesti.

Sora mea s-a simţit în al nouălea cer şi s-a gîndit încă o dată la marele noroc al Flórei Miguel, căreia îi fusese dat să aibă de toate în viaţă, iar de Crăciun avea să-l aibă pe de-asupra şi pe Santiago Nasar. „Mi-am dat seama că nu putea să existe o partidă mai bună ca el", mi-a spus. Închipuieşte-ţi: frumos, respectuos şi la doar 21 de ani cu o avere numai a lui". Ea era cea care obişnuia să-l invite acasă la noi, la micul dejun, cînd aveam tarte de yuca şi tocmai în dimineaţa aceea mama s-apucase să le prepare. Santiago Nasar a primit şi de data aceasta cu multă plăcere invitaţia ei.

– Mă duc să mă schimb şi te-ajung – i-a spus el, observînd abia atunci că-şi uitase ceasul pe măsuţa de noapte. – Cît e ora?

Era 6,25. Santiago Nasar l-a apucat pe Cristo Bedoya de braţ şi-au pornit spre piaţă.

– Într-un sfert de oră sînt la tine acasă – i-a spus surorii mele.

Ea a insistat să meargă împreună imediat, pentru că micul dejun era gata. „Era o insistenţă stranie", mi-a spus Cristo Bedoya. „Atît de stranie, încît de multe ori m-am gîndit că Margot ştia că aveau să-l omoare şi vroia să-l ascundă acasă la tine". Totuşi, Santiago Nasar a reuşit s-o convingă să plece singură, ca să aibă timp să-şi schimbe hainele pentru că trebuia să ajungă devreme la **El Divino Rostro** să jugănească nişte viţei. S-a despărţit de ea cu acelaşi semn de mînă cu care se despărţise de mamă-sa, şi s-a îndepărtat spre piaţă cu Cristo Bedoya de braţ. A fost ultima dată cînd l-a văzut.

Mulţi din cei care se adunaseră în port aflaseră că pe Santiago Nasar aveau să-l omoare. Don Lázaro Aponte, colonel în rezervă cu bune state de serviciu şi primar municipal de unsprezece ani, l-a salutat, ridicînd în sus două degete. „Eu aveam motivele mele să cred că nu se afla în nici un fel de pericol, mi-a spus el. Nici părintele Carmen Amador nu era neliniştit. „Cînd l-am văzut în carne şi oase, m-am gîndit că totul fusese doar o minciună" mi-a zis. Şi nimeni nu s-a întrebat nici măcar dacă Santiago Nasar fusese prevenit, pentru că tuturor li s-a părut imposibil să n-o fi aflat.

În realitate, sora mea, Margot, era una din puţinele persoane care încă nu ştia că-l aşteptau să-l ucidă. „Dacă aş fi ştiut, l-aş fi luat acasă cu mine, chiar dacă ar fi trebuit să-l leg", a declarat ea judecătorului de instrucţie. E ciudat că nu o aflase, dar şi mai ciudat e faptul că n-o aflase nici mama mea, cea care le ştia pe toate, înaintea tuturora din casă, chiar dacă nu mai ieşea în tîrg de ani de zile, nici măcar pentru a merge la biserică. Eu îl preţuiam mult această virtute din clipa cînd începusem să mă scol devreme pentru a mă duce la şcoală. O găseam aşa cum era pe atunci, palidă şi tăcută, măturînd curtea cu o mătură de nuiele sub lumina cenuşie a zorilor şi, cu fiecare sorbitură de cafea, îmi povestea ce se petrecuse în lume în timp ce noi dormiserăm. Parcă ar fi avut legături secrete cu toţi cei din jur, în primul rînd cu femeile de vîrsta ei, şi nu o dată ne-a surprins cu veşti ce nu se petrecuseră şi pe care n-avea cum să le fi ştiut decît datorită ghicitului. În dimineaţa aceea, însă, nu a simţit aripa morţii, plutind în aer încă de la trei din noapte. Terminase de măturat curtea şi cînd sora mea, Margot, a ieşit în întîmpinarea episcopului, a găsit-o pregătind yuca pentru tarte. „Se auzeau cocoşii", obişnuieşte să-mi repete mama, aducîndu-şi aminte de ziua aceea. Dar n-a făcut niciodată vreo legătură între gălăgia străzii şi sosirea episcopului, punînd totul în seama petrecerii de la nuntă.

Casa noastră se afla destul de departe de piaţa mare, într-o pădure de mango, pe malul rîului. Sora mea, Margot, ajunsese în port mergînd pe lîngă ţărmuri şi lumea care se adunase aici era prea înfierbîntată de sosirea episcopului ca să mai dea atenţie şi altor noutăţi. Bolnavii fuseseră scoşi în faţa porţilor să primească leacul dumnezeiesc, iar femeile ieşeau grăbite din curţi cu curcani şi purcei şi tot felul de bunătăţi în braţe, în timp ce dinspre malul celălalt al rîului se apropiau bărci împodobite cu ghirlande de flori. Îndată însă ce episcopul a trecut fără a pune piciorul pe pămînt, noutatea pe care n-o luaseră în seamă i-a cuprins pe toţi, cu tot scandalul ce-l produsese .Abia atunci avea s-o afle şi sora mea, Margot, în toată brutalitatea ei: Angela Vicario, tînăra cea frumoasă care se căsătorise cu o zi mai înainte, fusese adusă înapoi la părinţi, pentru că mirele n-o găsise fecioară. „În clipa aceea am simţit că eu eram cea care avea să moară", mi-a spus sora mea. „Dar oricît de mult au întors pe toate feţele întîmplarea abia aflată, nimeni n-a putut să-mi explice cum de ajunsese să fie amestecat într-o astfel de tărăşenie tocmai bietul Santiago Nasar". Singurul lucru pe care-l ştiau cu toată certitudinea era că fraţii Angelei Vicario îl aşteptau să-l omoare.

Sora mea s-a întors acasă muşcîndu-şi buzele ca să nu izbucnească în plîns. A găsit-o pe mama în sufragerie, într-o rochie de duminică, cu flori albastre, pe care şi-o pusese la gîndul că s-ar fi putut ca episcopul să treacă să ne binecuvinteze şi, între timp, aranja masa, înghinînd cîntecul trist al iubirii invizibile. Sora mea a observat că pe masă se afla o farfurie în plus.

– E pentru Santiago Nasar – i-a explicat mama. Mi-au spus că l-ai chemat să ia masa cu noi.

– Ia farfuria de pe masă – i-a spus sora mea.

Şi-atunci i-a povestit tot ceea ce aflase. „Dar a fost ca şi cînd ar fi ştiut-o", mi-a spus. „Căci s-a întîmplat ca de obicei, cînd cineva s-apuca să-i spună ceva, iar ea ştia cum vrea să termine, mai înainte ca acesta să fi ajuns la jumătatea poveştii". Noutatea aceea atît de crudă, însă, a rămas de neînţeles pentru mama. Lui Santiago Nasar îi puseseră numele acesta după numele ei, pentru că ea îl botezase, dar mama era rudă de sînge şi cu Pura Vicario, mama miresei ce fusese adusă înapoi la părinţi. Totuşi, n-a mai aşteptat ca sora mea să termine ce avea de spus, că ea şi-a pus în grabă pantofii cu toc înalt şi şalul de biserică pe care-l lua numai cînd se ducea la cîte o înmormîntare. Tatăl meu, care ascultase totul stînd încă în pat, a intrat în sufragerie şi-a întrebat-o îngrijorat unde se ducea.

– S-o previn pe cumătra Plácida – i-a răspuns ea –. Nu-l drept ca toată lumea să ştie că vor să-i omoare băiatul, iar ea să fie singura care habar n-are.

Traducere de:
Dorin NOVĂCEANU

REDACŢIA şi ADM. – TIMIŞOARA, strada RODNEI 1. Tel.: 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACŢIE

ION ARIEŞANU (Redactor şef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor şef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index: 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA"

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 49 (719) 11 DECEMBRIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

Noul simțămînt al muncii

Una din ideile de bază, izvorîte din ultima Plenară a partidului, este atitudinea nouă față de muncă. În contextul societății noastre românești, în contextul crizei economice mondiale, a avea față de creația umană, față de muncă, o atitudine calitativ nouă, presupune un efort educațional și de conștiință deosebit. Dar această atitudine față de muncă merge mînă în mînă cu o atitudine față de viață, față de interesele societății și interesele individului. O societate calitativ nouă, ca aceea care se construiește în România, astăzi, n-ar putea progresa, n-ar putea atinge parametrii și visul ei îndrăzneț fără un efort generos și dorit al întregului popor spre acel ideal umanitar, al societății libere, lipsite de bariere de clase, de agresiune și exploatarea omului de către om. De acest efort al muncii noastre a fiecăruia are nevoie societatea românească la ora actuală. De această dăruire spre societate și spre semeni are nevoie țara, spre a progresa și a se alinia între țările ce caută formule personale și modalități noi de conviețuire între celelalte popoare.

Efortul spre îmbunătățirea proceselor muncii, sentimentul propășirii noului în viață, în societate, în fiecare loc de activitate, severa privire critică și autocritică asupra erorilor ce ar putea face să oprească societatea în loc, iată, tot atîtea cerințe pe care Plenara recentă le-a subliniat cu acuitate și pătrundere, prin cuvîntul secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Noul simțămînt al muncii, necesar a se instaura în conștiința omului contemporan poate porni și din îndemnul creatorilor, din puterea de influențare a cărților lor. Căci o societate bazată pe omenie față de semeni, în aceeași măsură, trebuie să se bazeze și pe actul voluntar al fiecărui individ de a se dedica societății ce-l întreține și de a-i spori prestigiul și avuția, prin actul jertfei de sine, prin actul creației și muncii sale.

Implicați în mișcarea vieții, oamenii scrisului trebuie să facă din aceste mari cerințe sociale înseși propriile lor simțăminte necesare muncii lor creatoare. A crede în nou, în progres, a vesteji răul social, a proiecta lumina înțeleaptă a biruinței acelui nou în conștiința contemporanilor tăi, iată tot atîtea forme de-a trăi în miezul vieții, și a-ți aduce aportul la marele ei freamăt, subliniindu-i înaintarea și setea de perfecțiune, în cărțile în care scriitorii se vor scrie pe ei, scriind în același timp toate aceste realități ale vieții și timpului lor.

ORIZONT

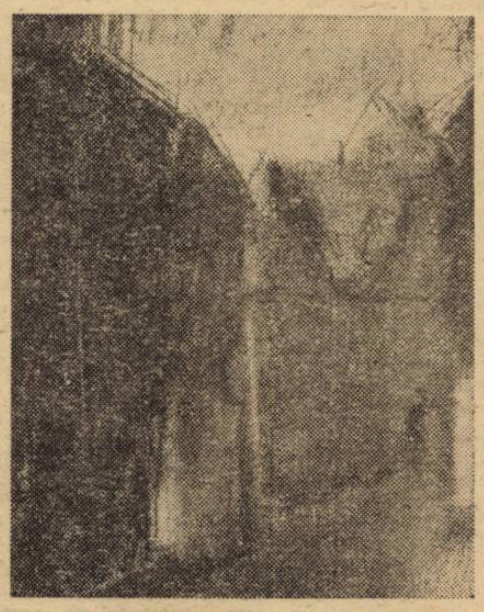

DIODOR DURE: „Case" (pastel)

V-ați întrebat?

Voi, ce nu permiteți ca planeta-albastră
să-și crească în pace al vieții altoi,
v-ați întrebat vreodată conștiința voastră
dacă omul nostru vrea un nou război?

V-ați întrebat ce este pacea mondială
și de ce de foame mor încă destui?
De-ați avea măcar un dram de sfială
ați dori cu toții pacea veacului

Voi, care ciuperca morții mînuiți,
și inventați la arme – cum spuneți – curate,
v-ați întrebat vreodată cum ați dori să fiți
și ce ar vrea să fie propriul vostru frate?

Doar o eternă pace pe planeta-albastră,
frate lîngă frate o dorim și noi.
Dar întrebați odată conștiința voastră
de vrea, dacă dorește, încă un război!

Ivo MUNCIAN

Semnează în prezentul număr Marian Odangiu, Al. Jebeleanu, Ivo Munciqn, Valeriu Armeanu, Eugen Evu, Mihail Fătu, Marcel Turcu, I. Grinevici, Ion Budescu, Livius Ciocârlie, Pavel Bellu, Ioana Rauschan, Doina Popa și alții.

„... Avem nevoie de poezii revoluționare, patriotice, care să cînte munca eroică, realizările minunate ale constructorilor socialismului din România".

NICOLAE CEAUȘESCU

POEZIA PATRIOTICĂ, AZI

Marian Odangiu

Dacă este adevărat că pentru orice individ e definitorie apartenența la o **patrie,** atunci nu mai trebuie demonstrat că substanța creației sale, indiferent de natura acesteia, este impregnată de sensurile patriei omniprezente ce sintetizează spațiul și timpul, istoria și actualitatea într-o singură dimensiune. Și, de vreme ce nimic din ceea ce este omenesc nu poate fi străin poetului autentic, s-ar putea vorbi despre o consubstanțialitate între **creația** lui – ca produs al unei individualități distincte dar și ca rezultat al situării într-un context uman ce îl definește în mare măsură – și **patrie,** tărîmul nașterii și devenirii ființei sale. Altfel spus, prin vocea Poetului răzbate și glasul **patriei dinlăuntru** ce funcționează ca un dat existențial, iar nu ca o asumare întîmplătoare, mai mult sau mai puțin determinată conjunctural.

În anumite momente ale evoluției societății noastre a fost nevoie de o intensificare a funcției, a acțiunii imediate a literaturii – și deci a poeziei –; nu o dată a trebuit ca poeții să coboare în for pentru a da glas aspirațiilor și idealurilor momentului respectiv. Frecvent, multe dintre aceste creații născute sub imperative de circumstanță au reușit să înfrunte vremea și vremurile aliniindu-se între valorile perene ale culturii. După cum este la fel de adevărat că multe dintre ele au intrat la scurt timp de la apariția lor în muzeul niciodată ori

ancheta „ORIZONT"

1. **Ce vi se pare semnificativ în poezia patriotică de azi?**
2. **Ce autori de poeme patriotice citiți cu plăcere? De ce?**

numai ocazional vizitat al literaturii. A fost spre pildă o vreme, nu foarte îndepărtată, cînd rafturile librăriilor, cînd presa noastră literară (și nu numai) erau pline de versuri cu totul submediocre aparținînd unor „poeți" cu o biografie inventată spre a da strălucire la ceea ce se obstina în a rămîne în întunericul valorii. O vreme în care azi uitatul A. Toma era socotit un poet genial. Într-un cuvînt, o epocă în care „literații balonari" – după potrivita expresie a lui Eugen Jebeleanu –, adică cei ce au știut să-și „umfle" opera profitînd de conjunctură s-au înmulțit precum ciupercile... Desigur, momentul și-a avut justificările sale (venite, mai totdeauna, din afara literaturii). El a fost judecat și taxat ca atare. Ecourile lui sînt încă perceptibile. Este un loc comun faptul că efortul creațiilor excesiv declarative, zgomotos patriotarde e exact contrar celui așteptat, că asemenea producții, în loc să pună în lumină patriotismul poetului demonstrează tocmai lipsa acestuia. Ar fi cu neputință ca lucrurile să stea altfel cînd în multe dintre ele limba ea însăși este siluită de dragul unei rime, în versuri precare a căror singură calitate este „patetismul" declarației. La replică, s-ar putea spune că nu producem în fiecare zi capodopere, că dacă literatura ar fi plină numai de creații geniale nu ar mai fi posibilă existența unei istorii a ei. Afirmația nu e însă nici măcar parțial îndreptățită. Literatura patriotică nu poate face obiectul unor tranzacții pe principiul că scopul scuză întotdeauna mijloacele. Este un domeniu în care amatorismul e din capul locului exclus.

. Aproape fără excepție poeții noștri, de la Dosoftei încoace, au evocat în poemele lor patria și poporul român, frumusețea materiei și a spiritului din ca-

Anchetă realizată de

Iustin SEVER

(Continuare în pag. 3)

opinii

MOBILURILE CREAȚIEI

În filosofia și estetica nemarxistă, creația e deseori raportată la Geneză. Uneori întîlnim chiar soluții care tind să extragă principiile creației din modelul biblic al Genezei, după un tertip care ne amintește un dialog din romanul **Geniul și zeița** al lui A. Huxley: „Inconvenientul literaturii, spuse John Rivers, constă în caracterul ei prea logic. Realitatea nu-l are nicodată" „Nicodată? am întrebat" „Eventual cînd e raportată la divinitate, recunoscu el". Constatăm de asemenea că, de obicei, în enciclopedii, termenul de creație apare în sens mistic, teologic, fiind aplicat acțiunii umane doar prin derivație, conform principiului că orice lucrare omenească repetă actul primordial al creației divine, că tot ceea ce înfăptuiește omul își află principiul exhaustiv într-o sferă supranaturală (Al. Tănase). Un exemplu de astfel de analiză am întîlnit la J. Grenier și l-am reținut deoarece are multe similitudini cu alte interpretări din estetica contemporană (J. Grenier, **Arta și problemele ei,** Ed. Meridiane, 1974).

Deși considerat ambiguu, cuvîntul **creație** îi sugerează autorului mai ales sensul de **interpretare,** punct în care sînt cu totul de acord. Esențialmente, strategia creației urmează fazele procesului de interpretare, cu condiția să utilizăm acest cuvînt în înțelesul său cel mai larg. „A face", „a fabrica", „a zămisli" – sugerează autorul – nu e totuna cu „a crea" – de fapt, nu e întotdeauna totuna. Aici intervine însă o exagerare care conturează modul de înțelegere al lui Grenier: opinia că sensul biblic al creației este cel mai potrivit (creație absolută, a crea „ex nihilo", absența materiei prime). Dacă am accepta o astfel de soluție, ar trebui să restrîngem creația într-un mod nepermis, aproape absurd, eventual chiar să acceptăm că singura creație care s-a produs vreodată e una fictivă – cea descrisă în Geneza. Deci, nu poate fi adevărat că „a crea înseamnă... un mod de a determina apariția lumii din nimic". Urmînd această convingere, observăm că nici una dintre celelalte caracteristici formulate de Grenier nu sînt valabile, cel puțin din perspectiva unei sociologii materialiste a creației; creația nu e nici universală, nici instantanee, nu e atemporală și nu se produce direct, fără intermediar – intermediarul între societate și obiectul creat fiind însuși creatorul. Caracterul fictiv al modelului sugerat de geneză iese în evidență atunci cînd înțelegem creația ca un act de obiectivare și de asimilare socială a produsului. Probabil că putem păstra doar ideea privitoare la caracterul spec-

Viorel SÎRBU

(Continuare în pag. 6)

cronica literară

Paul Eugen Banciu

Sărbătorile

Ed. Albatros, 1981

1. Romanul mi se pare important mai ales prin efortul de a descoperi și valida un spațiu literar. E vorba de ținutul Burnei, subiect al unui șir de cărți semnate Paul Eugen Banciu: unele vor apare, altele **(Reciful)** au semnalat granițele teritoriului. Cît de larg teritoriu? **Sărbătorile** este, din acest punct de vedere, romanul unui sat (Ciulpău) care are orgoliul de a-și trimite emisari pretutindeni. Unde ajung oierii Ciulpăului? Unii chiar pînă în Australia, nenumărate fiind drumurile lor. **Sărbătorile** este, în bună măsură, un roman despre religiile transhumanței – despre vechea civilizație a păstoritului. Cine nu-i cunoaște secretele, cine nu cunoaște vechiul calendar al „sărbătorilor" transhumanței are mai puține șanse de a citi deconectat acest roman, în care scriitorul își propune a reînvia o lume dispărută. Dar dacă această civilizație este, încă, vie, și doar inerția noastră de „cetățeni moderni" ne face să ignorăm prezența ei? E aproape surprinzător că un popor care a dat „Miorița" are, în literatura sa, atît de puține „cărți ale păstoritului".

Întoarcerea înapoi a romancierului își propune să descopere numele și ritualurile unui stil de viață – unor sărbători al căror sens este sau pare, azi, pierdut. Fiecare capitol se sprijină pe un „text teoretic", pe o ipoteză „științifică". Știința autorului e pusă la contribuție nu numai în descoperirea „datinilor", ci și în construirea detaliilor: gesturi fără importanță se integrează unui fel de a simți și de a înțelege lumea. Sacrul e camuflat în profan, sărbătorile sînt risipite în viața de zi cu zi. **Sărbătorile** face parte dintre cărțile (nu neapărat romanele) care încearcă a explora domeniul atît de nesigur, de alunecător, de plin de promisiuni, al arhaicului românesc.

2. Cred că **Sărbătorile** l-ar fi încîntat pe tînărul Mircea Eliade și prin felul în care ne propune „personaje-mit"; dincolo de „viața neamurilor", a marilor familii, cîteva personaje transcriu felul de a fi al unei comunități. Dintr-un anume punct de vedere, romanul ar fi al Anei și a celor nouă căsătorii ale ei. În lumea muntelui bărbații sînt migratori, femeile asigură permanența: ele rămîn, ele perpetuează ginta, neamul, datina. Legenda Meșterului Manole e puțin inversată: la temelia lumii acesteia e zidit șirul de bărbați, femeia e cea care zidește. Ca și **Casa Ursei Mari, Sărbătorile** e sprijinit pe capacitatea de iradiație a Animei. Romanul înaintează încet, ca pentru a avea timp să recupereze toate semnele vremii – toate implicațiile sărbătorilor. Cîteva dintre personajele tradiționale ale „literaturii muntelui" (preotul, pe urmă cel-ce-înfăptuiește-crima), pe urmă „ieșirea în civilizație" cu procesul, nu ar fi asigurat cărții dinamismul pe care i-o asigură povestirile lui Urvan. În lumea închisă a muntelui, Urvan e omul teritoriilor exotice, al istoriilor senzaționale. Între personajele cheie ale romanului (roman, cum am mai spus, cu cheie) se numără Mihai. Aș cita întreg capitolul șapte, (partea a doua a cărții), pentru a arăta cum înțelege autorul să-și decripteze, dar și să-și încifreze istoriile eroilor săi, felul în care autorul manevrează marile simboluri ale cărții (apa, roata), temele ei largi.

3. Impresionează în roman, mai întîi, erudiția autorului, cunoașterea acestei lumi și a datinilor ei; a unor cărți despre „sărbători" și despre eresurile muntelui. Pe multe pagini, autorul vine în întîmpinarea omului de știință. Romanul-eseu al lui Ion Maxim, **Umbra de la Cozia**, nu urma altă cale. Motto-ul părții întîi (Heraclit din Efes: „... **Pentru suflete, a deveni apă înseamnă moarte, iar pentru apă înseamnă moarte a deveni pămînt. Apa ia totuși naștere din pămînt, iar sufletul din apă...**") precum și cel al părții a doua (din „Apărarea lui Socrate") ne semnalează și alte indicații de lectură, probabil nu mai puțin importante decît cele pe care am încercat noi să le sugerăm aici. Dealtfel, textul e mereu deschis; cel puțin fiecare început de capitol ne oferă o pistă a lecturii. **Tensiunea mitică** de care vorbea Laurențiu Ulici, vizavi de proza lui Paul Eugen Banciu, provine și din mesajele lansate de „textele sacre" de „paginile de calendar sărbătoresc" pe care le ilustrează romanul. Și dacă spațiul ne-ar permite, am insista atît asupra acestora, cît și asupra **stilului** acestui roman: nu întotdeauna slujind densitatea de idei. Uneori înfloritura lirică artificială, alteori excesivul familiarism al exprimării (o înălțime a expresiei era necesară) precum, pe alocuri, o fragmentare excesivă i se pot reproșa lui Paul Eugen Banciu. Dar acestea, după ce s-a remarcat cum se cuvine ce se cuvine...

Cornel UNGUREANU

Sorin Preda

Povestiri terminate înainte de a începe

Ed. Cartea Românească, 1981

Prozele scurte ale lui Sorin Preda ar putea părea, și pot să fie, premisele bine găsite ale unui paradox etern, și de oceea rutinat. Epicul devine tehnică, iar tehnica este epicul care se desfășoară prin sine. Neterminarea epică – dublată de o neterminare tehnică, cum am spus, intențională – le-ar putea inscrie mult exploatatului circuit al scrierii continue, întreruptă de breșe de scriitură, deodată reificată ,deodată convertibilă în lectura nesfîrșită a sinelui generic. Ar fi însă insuficient, sau dictatorial, excluzînd parte de adevăr: căci autorul pornește de aici, și mai ales de la conștiința asimilată, „terminată" a convenționalității breșei, ca modă tehnică a ultimelor decenii. Povestirile se consumă echivoc, nici măcar inertic rămînînd suspendate în textul pe care l-au provocat, cu aceeași inocență cu care s-ar fi putut dezlipi de el, semnificînd, de exemplu, în golul lăsat de ultima frază scrisă. Sorin Preda și-a explicat prin titlu strategia – dacă din punct de vedere convențional, ca produs al unei teorii, povestirile sînt „terminate", ele își încearcă semnificarea prin a începe pînă la neterminare, retrăindu-se. Faptul că aparțin unei intertextualități care le subscrie (din nou teoretic) rutinei, nu înseamnă însă că scrierea lor ar putea fi înlocuită vreodată de un text finit. Autorul își dorește oboseală tărăgănată – tot strategic – amîndu-și „retro" frazele de sfîrșit, în spațiul verificat al începutului, „neterminarea" povestirilor fiind o abandonare a discursului în intertextualitatea care l-a provocat.

Iată însă că ratarea asumată a unei „formule originale" este prima condiție a neterminării – sau, lectura poate intra într-o complet altă perspectivă, contestația tehnicii devine epică, tehnică în sine. Ceea ce încă o dată, nu e nou. Nou este însă contextul în care contestația se petrece, căci nu asistăm la nici o abolire, ci doar la o anticipație a ei. Povestirile sînt astfel o punte construită de autor între teoria ratării și ratarea reificată în sentimentul neliniștilor al unei obsesii confuze – ca una din acele stări, pe care o ai cînd, de exemplu, pleci de acasă și nu știi dacă ai încuiat ușa. Autorul insinuează între rînduri o senzație de neconcordanță și inconsecvență ce crapă netezimea siguranței pe care ți le dau verificarea rutinei tale cu cea a celorlalți, asemănarea lor leneșă, în falii abrupte de întrebări ambigue, insistente. Realitatea pare să fie însoțită de text, pentru ca la un moment dat, acesta din urmă să se joace polemizînd cu posibilitățile lui infinite de discursivitate; traiectoria lui tangențială răzvrătindu-se brusc în sus, într-un unghi drept, spre o îndepărtare ironică, contestatară. Asistăm la procesul prin care impropriul poate deveni onest, atunci cînd nu este decît rutina ce înlocuiește o situație plină de premize quasi-excepționale **(Nina, Anton, zis Durliba (moș), Autobuz, Cum poți face o faptă bună** etc.). Gesturile convențional morale, sau imorale, devin stupide, și mecanice **(Zica trage să moară, Anda, Pătratul dragostei** etc.). Rutina este dizlocată în favoarea reconstituirii cauzelor ei. Nostalgia inconsecvențelor de care aminteam mai sus, fie că este vorba de scriitură, intertextualitate sau recepție, reface uneori drumuri – prea ușor denumite – desuete ale evaziunii pe care o presupun, corectîndu-le melancolia cu o emotivitate specifică: o dură neajutorare în fața aceloraș constante **(Confesiune, Drama din comuna Cățelul, Dramaletă cu ananas, Fiul din Rodhos,** și aproape toate povestirile cuprinse în **Addendă** – cele mai reușite din tot volumul). Unele proze scurte frizează fantasticul de tip intelectual, nu baroc, situînd textele lui Sorin Preda între luciditatea galeșă a lui Dino Buzzati și candoarea calmă a lui Italo Calvino **(Povestea bunicului Nelu și a nepoatei Genoveva, Nevăzuta viață a bătrînului Jurvale).** Uneori strategia autorului este în sine epică, contestația scriiturii petrecîndu-se prin ea **(Blîndul Mămăică, Chirichiță):** pagini scrise pentru a fi la sfîrșit, prin cîteva fraze, eliminate în non-semnificare. Iată cum sfîrșitul concret al textului rămîne ca o bănuială în urma neterminării lui, reîntorcîndu-se spre început, liber în fața oricărei reconstituiri.

Ioana RAUSCHAN

● ÎN REVISTA „Pesničke novine", nr. 6–7, care apare la Belgrad, sînt publicate, în facsimil și în traducere sîrbo-croată, poemele „Fîntînile Serbiei" de Anghel Dumbrăveanu și „În genunchi" de Nicolae Prelipceanu. Ambele poezii beneficiază de remarcabila traducere a poetului Ioan Flora. ● **Cîteva întrebări pentru un răspuns editorial.** Un interesant interviu cu Florin Mugur (între altele și membru în juriul pentru concursul de debut în poezie al editurii „Cartea românească") publică Nicolae Băciuț, poet încă nedebutat editorial, în „Vatra", nr. 11. Ne întrebăm și noi, alături probabil de autorul interviului, dacă lista laureaților pe '81 va cuprinde și numele său. Nu putem să nu descifrăm, dealtfel, printre rîndurile lui Florin Mugur, acordurile subtile ale unei avanpremiere editoriale... ● **Corespondentul absolut.** Iată că eternul client al „poștei redacțiilor", Kolea Kureliuc, își face vad și în „Diligența" lui Emil Brumaru. În cazul în care poetul **Dulapului îndrăgostit** nu va mai prididi cu răspunsurile, îi ținem la dispoziție vajnicului corespondent un spațiu fix în această rubrică. ● **Critica veterinară.** Prin Ion Pecie, luăm act de nașterea unui nou gen critic. Concurîndu-l, parcă, pe Tzvetan Todorov, binecunoscutul teoretician al „modalităților literare", criticul de la revista „Ramuri" ne propune, sub forma voalată a metaforei bisturiu, „a locului unde a fost jugănit simbolul", o nouă formă de exegeză, aplicată nu, așa cum ar fi fost de așteptat, în zootehnie, ci în analiza unui volum de versuri de Aurel Pantea. I-am propune și noi criticului-inovator cîteva concepte critice asortate, din același domeniu, dar... ne e frică de Virginia Woolf („Lupu" – vorba lui Fănuș Neagu)... ● **A apărut numărul 10** al revistei „Transilvania". Reținem din sumar: grupajul consacrat centenarului „Lovinescu", semnat de Mircea Zaciu, Mircea Braga, Doina Uricariu, Titu Popescu, Mircea Anghelescu. Remarcăm și opera de valorificare a manuscriselor germane ale lui Eminescu, transliterate și traduse de dotata cercetătoare Mariana Petrescu. ● **Obiecții paralele.** „Obiecțiile formulate aici nu sînt însă decît refuzul nostru de a comenta eseul de față în limbajul adjectival al admirației pe care cartea o trezește în grad masiv și încercarea de a pune cărții o întrebare pe care ea însăși o sugerează", mărturisește Ioan Buduca în finalul excelentei sale cronici din „Amfiteatru", nr. 11. Obiecția pe care l-am formula-o noi domniei sale se naște din refuzul nostru de a ne crede ochilor văzînd două cronici la rînd (cealaltă se referea la ultima carte a lui Eugen Uricaru) scrise de combativul critic fără să fi dărîmat vreo ierarhie. Or să fie aceasta o întrebare (inversă) al cărei răspuns i-a fost sugerat năbădăiosului cronicar, mai deunăzi, de un extraordinar cunoscător al literaturii române a tuturor timpurilor, cel care îi impută altui extraordinar cunoscător (les proportions gardés...) paiul din recentul său op? ● **Cine pe cine-fil?** Foarte frumoasă cronica de „telecinema" a lui Radu Cosașu din „România literară" nr. 49, consacrată filmului „Directorul nostru". Risipă de vervă și inteligență a autorului „Supraviețuirilor" ne face să ne întrebăm dacă și D. I. Suchianu, care populează un spațiu destul de amplu din aceeași pagină cu judecăți de valoare de genul: „Filmul e frumos, bine jucat, bine imaginat și reconfortant" nu dă dovadă de un exces de subtilitate pe care nu o putem înțelege, noi neavînd experiența cinefilă a venerabilului magistru? ● **Plecăciunea-bumerang.** Salutăm reîntoarcerea lui Zaharia Singeorzan, deținătorul absolut al superlativelor cîntate la urechea autorilor, la formula exegetică ce l-a consacrat. Ultima piesă la dosarul temenelelor sale critice o înregistrăm, sub titlul „Critică și estetică", în „România literară" de săptămîna trecută. Containerul de tremolouri aruncă o muzică ce ne face să ne îndoim de însăși valoarea cărții discutate (era să zic periate). Parcă ar fi de dorit, totuși, o reactualizare a umorii lui Z. S. din preajma călătoriei (și a jurnalului cu bucluc) prin Europa.

Anemone POPESCU

Cronica măruntă

viața asociației

● În „Sala Unirii", din Alba Iulia, a avut loc o manifestare dedicată aniversării marelui eveniment de la 1 decembrie 1918. După vibrantele cuvinte rostite de Acad. **Ștefan Pascu**, de la Universitatea „Babeș Bolyai" din Cluj-Napoca, și **Mircea Tomuș**, secretarul Asociației scriitorilor din Sibiu, au citit din versurile lor poeții: **Nikolaus Berwanger, Anghel Dumbrăveanu, Ion Mircea** și **Ion Mărgineanu.** În continuare, tinerii poeți **Elena Plămadă, Virgil Lăncrănjan, Nicu Murgășanu, Ioan Lăncrănjan** și **Marcel Dudaș**, membri ai cenaclului literar „Dacoromania" din Alba Iulia, au prezentat un montaj literar. ● La **Crăciunelul de jos** și la **Blaj**, a avut loc o întîlnire cu cititorii, la care au participat scriitorii: **Nikolaus Berwanger, V. Copilu-Cheatră, Anghel Dumbrăveanu, Gheorghe Istrate, Aurel Pantea, Ion Mircea, Ion Mărgineanu, Mircea Tomuș, Mihai Tunaru.** ● Casa Tineretului din Mediaș a găzduit o întîlnire a membrilor cercurilor literare din municipiu cu **Nikolaus Berwanger, Anghel Dumbrăveanu, Ion Mircea, Mircea Tomuș, Titus Andronic, George Nimigeanu, Horia Lupu, George Togan.**

L. A.

La invitația Casei de cultură „Ion Vidu" și a Bibliotecii municipale Lugoj, Alexandru Jebeleanu, Mircea Șerbănescu, George și Marian Drumur au avut o întîlnire cu oamenii muncii de la I.U.P.S. „9 Mai", unde au citit din creațiile lor și s-au întîlnit cu membrii cenaclului literar „Ion Popovici Bănățeanul" și alți iubitori de literatură.

Discuțiile purtate pe marginea celor citite au pus în evidență unele aspecte ale creației literare din perioada actuală, a fost abordată problema creației literaturii în grai bănățean. Oaspeții au subliniat și rolul pe care îl au profesorii de limba și literatura română în cultivarea dragostei pentru creația literară, au discutat despre activitatea în cercuri și cenacluri.

● La Casa de cultură din Bocșa a avut loc Festivalul de poezie în grai bănățean „Tata Oancea", dedicat centenarului poetului, prilejuind o sesiune științifică și un spectacol omagial. Între participanți scriitorii Al. Jebeleanu, Sofia Arcan, Octavian Doclin, Nicolae Dolângă, actorul Ion Olariu.

L. B.

cenaclu

● Ședința din 8 decembrie a.c. a cenaclului nostru a fost o ședință fără o lectură propriu-zisă, iar cenacliștii au avut ocazia (așa cum spunea un vorbitor) să-și manifeste nu doar inteligența, ci și erudiția. „Pretextul" l-au constituit **poemele spațiale (grafice, vizuale)** aduse în cenaclu și distribuite – ceea ce e un semn de îmbunătățire a laturii așa-zicînd administrative a activității noastre – celor prezenți de către **Crișu Dascălu.** „Opera omnia", ciclul prezentat de el, a suscitat discuții atît de interesante încît credem că am nedreptăți vorbitorii necitînd în întregime (și în context) frumoasele cuvinte rostite de ei pe marginea modalității cu totul originale de compoziție arătate de poet. Dealtfel, referatul (excelent) prezentat de **Lucian Alexiu** a trasat cîteva direcții de discuție, care s-au dovedit pînă la urmă neîndestulătoare pentru apetitul exegetic al cenacliștilor. Deajuns să spunem că unii vorbitori au simțit nevoia să revină de mai multe ori asupra poeziei lui Crișu Dascălu **(Șerban Foarță** de 3 ori, totalizînd aproape 45 de minute, **Cornel Ungureanu** doar de 2 ori și cam aceeași durată, iar **Marcel Pop-Corniș** ori de cîte ori era un moment de liniște... l-am ascultat cu încîntare pe **Livius Ciocârlie, Marcel Tolcea, Marian Odangiu, Brîndușa Armanca, Marcel Pop-Corniș**, conducătorul acestei ședințe). Săptămîna viitoare, 15. XII, la orele 18, va citi proză S. F. **Lucian Ionică**, referent va fi **Marcel Pop-Corniș.**

A. P.

● În ședința din 3 decembrie 1981 a cenaclului „Adam Müller-Guttenbrunn" al Asociației scriitorilor din Timișoara a citit o proză Richard Stengel. Au luat cuvîntul: Johann Lippet, Helmuth Frauendorfer, Wieland Lehman, Hans Gehl, Eduard Schneider, Thomas Krepfeld, Richard Wagner (care a condus ședința), Herta Müller, Harald Kyri și Balthasar Waitz. În ședința din 17 decembrie: lectură colectivă pe tema „Noi cetățenii germani din România anului 1981". ● În ședința cenaclului de limbă sîrbă al Asociației scriitorilor a citit, recent, o schiță prozatorul Svetomir Raicov. Pe marginea referatului întocmit de Ivo Muncian au luat cuvîntul: Sîrboliub Mișcovici, Svetozar Marcov, Nicolin Spomenka, Vladimir Ciocov și Silvius Miclea. În ședința următoare va citi un ciclu de poeme Draga Mirianici. Referent: Neboișa Popovici.

L. A.

(Urmare din pag. 1)

re acestea s-au plămădit. Simplul fapt că de-a lungul timpului au putut fi întocmite antologii tematice ce au demonstrat nu numai că poezia patriotică este foarte bogată, dar şi extrem de diversificată, constituie un argument. Trebuie spus însă că alcătuirea unor asemenea antologii, desigur foarte utile mai ales pentru formarea şi educarea noilor generaţii, implică responsabilităţi deosebite şi, în egală măsură, numeroase riscuri. Selecţia pe care o atare antologie (ca orice întreprindere constrînsă de limite tematice) o determină, impune prezentarea unui poet numai printr-o unică latură a creaţiei sale. Cititorul foarte tînăr care, deocamdată, socoteşte lectura drept o datorie, de regulă, şcolărească, şi mai puţin drept o necesitate venită din interior, va avea deci prin consultarea unei/unor asemenea antologii – operaţie mai rapidă şi mai lesnicioasă decît parcurgerea întregii opere – o imagine inevitabil limitată. Şi cînd asemenea antologii seamănă între ele ca două picături, cînd singura diferenţă este titlul sub care acestea sînt întocmite, efectul nu e greu de presupus. Mai concret, iată de pildă ce se întîmplă cu prezenţa lui Eminescu în culegerile apărute, să zicem, în ultimul deceniu. Din creaţia sa, autorii de antologii de poezie patriotică reţin **Împărat şi proletar, Scrisoarea III** (şi acestea în fragment!), **Ce-ţi doresc eu ţie, dulce Românie** şi, eventual, **Rugăciunea unui dac**. Cam atît. Şi cazul marelui poet nu este singurul. Acest conservatorism sui generis, sinonim cu o anume rezervă, cu o anume crispare datorită căreia, de multe ori, existenţa unui vers sau a unei strofe ce depăşesc limitele tematice exclud un text întreg (în cel mai bun caz, „admis" cu omisiunile de rigoare) este dăunător nu doar imaginii asupra creaţiei unui autor sau a altuia, ci şi antologiei înseşi. Personalitatea ei va fi de la bun început compromisă.

E de văzut aici acea mentalitate deformatoare prin prisma căreia poezia patriotică îşi restrînge sfera incluzînd numai acele creaţii ce se supun rigorismului declarativ, patriotismului festivist. O mentalitate vecină cu un dogmatism cel puţin desuet. Ceea ce e incompatibil cu însăşi ideea iubirii de patrie.

POEZIA PATRIOTICĂ, AZI

Valeriu Armeanu

1) Mi se pare semnificativ însuşi faptul că poezia patriotică de azi nu mai seamănă cu poezia patriotică din anii '50, evident, cîştigul este în calitate şi nu în cantitate. Dacă ar fi să judecăm, fie şi numai după acest aspect, poezia patriotică de azi are, fără îndoială, o altă faţă. Să nu uităm că într-o perioadă de tristă amintire Lazăr de la Rusca defila prin manuale cu mîna la bandulieră. Cui a folosit, mă întreb? În acea vreme au proliferat tot felul de trepăduşi care au crezut că pămîntul poate fi răsturnat chiar şi cu un plaivaz bont. Ei bine, n-a fost aşa deloc. Nici acum cînd scriu aceste rînduri, nu-mi vine să cred că erau scoşi din circuitul valorii poeţi ca Arghezi, Blaga, Bacovia. Firească, lista aş putea să o continui dacă la fiecare nume nu mi s-ar strînge inima de durere. Dar la urma urmei ce este poezia patriotică? După părerea mea, noţiunea ar trebui reconsiderată întrucîtva. Mă gîndesc la un exemplu pe care-l am la îndemînă. Cît de patriot poate să fie un poet mediocru care a lăsat în urma sa o operă mediocră? Bacovia a consumat în poezia sa tot atîta plumb cît cele două războaie mondiale la un loc, dar asta nu înseamnă că Bacovia nu este un mare poet patriot. Tocmai de aceea găsesc de cuviinţă că un poet devine patriot în momentul în care a scris o carte bună.

2) De obicei sînt un om lipsit de prejudecăţi, aşa că nu am poeţi pe care îi citesc şi poeţi pe care îi ocolesc. Nu fac discriminări. Citesc cu plăcere orice carte bună de poezie, fără să mă influenţeze faptul că autorul ei este scund ori slab, ori a făcut chelie după primul volum. Să fim serioşi. O carte bună rămîne o carte bună.

Eugen Evu

1) Dacă într-adevăr este o conştiinţă a epocii, poetul vibrează cumva dureros, o dată cu ea. Poezia poate fi patriotică numai dacă este şi bună, înfioară, redă oricui îl caută sentimentul tonic al apartenenţei la o spiritualitate şi la un teritoriu uman. Esenţială mi se pare în poezia patriotică de azi asumarea cu o reală răspundere artistică a unei **revelaţii a patriei**, iar poetul născut după al doilea război mondial îmi pare să aibe o mai acută conştiinţă a patriei într-un context cel puţin european, adică se simte o conştiinţă europeană în poezia de astăzi. Pe de altă parte, poetul care aparţine, în felurite chipuri, acestor generaţii apărute de vreo două decenii, înţelegînd detaşat fenomenul de compromis al celor care au demonetizat (prin supralicitare) poezia patriotică (eşuînd în lozinci) este mai conştient că patria lui, în primul rînd, e limba poetică a neamului lui. Deci eu îi caut mai cu seamă pe aceşti poeţi, patrioţi ai limbii poeziei lor.

2) Îi citesc pe Adrian Păunescu, pentru asumarea extraordinar de dramatică a unui destin în patrie, prin poezie, prin marile dislocări de febră pe care le provoacă în sentimentul liric al patriei; pe Eugen Jebeleanu, pentru calitatea sigură a poeziei sale de a fi universală; pe Ioan Alexandru, mai ales pentru „Infernul discutabil"... Mai sînt mulţi poeţi pe care îi citesc regăsind, mereu nou, revigorant, sentimentul de patrie, cum ar fi Ion Gheorghe (o patrie fabuloasă, succedîndu-se unor dureroase interogaţii asupra patriei ţărăneşti); Nichita Stănescu, un teribil ludic din poezia căruia ieşi lăcrimînd ca înduioşat de geniul copilului de a întreba ceva zguduitor. Cred că actualmente nu există în Europa poeţi ai patriilor lor atît de numeroşi şi mari.

Al. Jebeleanu

1) Cînd vorbim de poezia patriotică nu trebuie să ne gîndim neapărat la versurile retorice, lozincarde, ocazionale, mimetice. Sînd de acord cu ideea lui Valeriu Râpeanu, expusă la televizor, că la noi poezia patriotică a fost generatoare de noi modalităţi estetice. Poeţii români au o tradiţie glorioasă. Să pornim de la Eminescu, de la Alecsandri, de la Bolintineanu, dar să nu-l uităm pe Andrei Mureşanu cu versul său „Deşteaptă-te române, din somnul cel de moarte", din poezia **„Un răsunet"**, care a influenţat atîtea generaţii.

În seara aceea cînd urmăream emisiunea de la televizor, mi-am amintit de o discuţie avută cu poeţii Nichita Stănescu şi Alexandru Andriţoiu într-o pauză a Conferinţei Naţionale a Scriitorilor. Nichita Stănescu (iertă-mi distinsul poet indiscreţia) ne-a mărturisit că intenţionează să scrie pasteluri, evident într-o nouă modalitate faţă de cunoscuta tradiţie a lui Vasile Alecsandri, Ion Pillat, V. Voiculescu. Ne-a recitat un pastel care mi s-a părut o splendidă poezie patriotică.

2) Citesc pe toţi poeţii care scriu poezii patriotice cu valoare lirică. Să înşir numele tuturor? Ar însemna să prezint o listă cu majoritatea poeţilor autentici fiindcă, spre satisfacţia noastră a scriitorilor şi a publicului cititor, aproape toţi poeţii de azi au semnat poezie patriotică, de la poeţi mai vîrstnici, care circulă azi prin publicaţii, ca Virgil Carianopol sau mai tînărul Ioan Alexandru, pînă la nume care se aud mai rar, ca poetul Pavel Bellu. Numele poeţilor, autori de poezie de inspiraţie patriotică, se pot citi în antologiile apărute. Amintesc **Cartea ţării**, frumos alcătuită de Emil Manu şi tipărită de Albatros. A editat şi Facla o antologie de poezie patriotică, **Odă de 30 Decembrie** cu versurile poeţilor din această parte a ţării.

În felul lor, cu modalitatea lor estetică, şi-au exprimat ataşamentul faţă de acest popor, într-o poezie de superioară vibraţie lirică, contemporanii Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Emil Botta, prin forţa versului, poeţii pot deveni mari conducători spirituali. Şi chiar atunci cînd nu mai sînt prezenţi, stihul lor răsună; „De din vale de Rovine / Grăim, Doamnă, către tine"...

Ivo Muncian

1) Aş remarca înainte de toate o lărgire a orizontului poeziei patriotice, în sensul adîncirii diversităţii, aducerii în prim plan a **ideii de patriotism în cele mai diverse ipostaze**. Poezia patriotică a încetat să fie doar o poezie de moment, festivistă, ocazională. Privind fenomenul poeziei azi cred că trebuie evidenţiată tensiunea emoţională, densitatea ideatică dar şi apropierea de cotidian, faptul de viaţă diurn .Apar din ce în ce mai multe nume semnînd poezie patriotică bună. Dar, din păcate, uşile, mai exact spus coloanele publicaţiilor „Luceafărul" şi „România literară" rămîn închise pentru poeţii din alte oraşe (nu am zis provincie!) cu toate că se scrie poezie bună nu numai la Bucureşti. Şi încă ceva: o deschidere spre adîncimile cugetului, o ideii de om-cetăţean al spaţiului carpato-dunărean azi, îmi pare a constitui una din coordonatele poeziei meditative, a poeziei patriotice azi şi aici.

2) Orice autor de poezie bună. Nu dau nume, pentru că ele se cunosc în general. Dar aş citi cu plăcere şi numere întregi ale unor reviste consacrate fenomenului în discuţie.

Damian Ureche

1) În poezia patriotică de astăzi şi din toate timpurile mi se pare semnificativ mesajul fundamental, participarea activă a poeţilor la memoria şi istoria patriei. Astăzi, mai mult ca oricînd, inima de poet bate la unison cu ţara, văpaia versului fiind una cu văpaia Carpaţilor. Mi se pare tulburător faptul că lira celor înzestraţi cu harul imnului aduc acestui pămînt ofrande de cîntec şi înălţare spirituală a omului contemporan. La zidirea unei noi Românii participă şi pana de purpură a poeţilor.

2) Ion Gheorghe, Gheorghe Tomozei, Nichita Stănescu, Ştefan Aug. Doinaş, Virgil Carianopol şi, parţial, Adrian Păunescu, şirul ar putea continua, sînt purtătorii unui aprins simbol de dăruire, de implicare în eveniment, în pulsul atotcuprinzător al vetrei româneşti.

Eternă şi înălţătoare poezia patriotică îşi are barzii ei adevăraţi, pe care fiecare nouă generaţie literară şi-i aduce prinos ca torţă şi trăire, ca mesaj şi artă durabilă.

Aurel Turcuş

1. 2) Cele mai bune poezii patriotice din literatura română de astăzi, continuă, într-un mod original, vigoarea tradiţiei literare a genului. Acestea sînt creaţii reprezentative, de rezistenţă, în ansamblul operei celor mai de seamă poeţi contemporani. Prin urmare, dacă există (şi bineînţeles că există) un pas înainte (unii consideră că progresul este de-a dreptul uimitor) în împlinirea valorică a poeziei noastre de astăzi, atunci, desigur că şi creaţiile poetice patriotice se situează sub aceleaşi benefice auspicii axiologice, estetice. Poezia aceasta trebuie s-o avem în vedere, nu stihuirea găunoasă a numeroşilor veleitari, în total dezacord (cel poetic conţine, cred, o mai mare eroare decît unul gramatical...) cu statutul estetic al creaţiei literare. În temeiul acestui statut, poezia patriotică adevărată se opune retorismului, dănţuielii zgomotoase de vocabule, substanţa acesteia, cuprinsă într-o mare diversitate tematică (trecutul istoric, prezentul socialist, prefigurarea viitorului, confruntarea pozitivă, existenţială, a omului cu lumea înconjurătoare, în lupta pentru binele ţării şi a întregii omeniri etc.) este exprimată în graiul imaginilor sugestive, sub semnul pregnant al transfigurării artistice. La baza genezei unei bune poezii patriotice stau profunzimea lirismului şi tensiunea spirituală a viziunii artistice, acestea avînd marca fiecărei personalităţi poetice. În felul acesta sînt sparte canoanele stereotipiei literare impunîndu-se autenticitatea sentimentului şi a viziunii creatoare, astfel că, în consecinţă, actul poetic se realizează plenar, potrivit resorturilor sale originare. Impresia acestei izbînzi literare o avem citind cele mai reuşite poezii patriotice scrise de Eugen Jebeleanu, Ştefan Augustin Doinaş, Geo Dumitrescu, Vasile Nicolescu, Dumitru Popescu, Nichita Stănescu, Ion Gheorghe, Ioan Alexandru, Gheorghe Pituţ, Constanţa Buzea, Ana Blandiana ş.a.

HERMENEUTICA

oameni şi cărţi

În urmă cu 20 de ani, apărea cartea lui Hans Georg Gadamer „Wahrheit und Methode", eveniment pe care mulţi gînditori ai veacului nostru îl consideră ca fiind remarcabil; dacă nu chiar prin textul propriu-zis al lucrării, cel puţin prin faptul că a atras şi concentrat spiritualităţile europene asupra hermeneuticii. De atunci, spaţiul de limbă germană hermeneutică a căpătat amploarea unei adevărate mişcări intelectuale. Ba mai mult, a ieşit la iveală că şi Italia îşi are hermeneutul ei, pe Emilio Betti, iar Franţa pe Paul Ricoeur.

Cîştigînd teren, hermeneutica a regenerat „dialectica" – cea originară a lui Platon – a asigurat un fundament teoretic pentru „ideologie", a deschis noi orizonturi pentru logică, odată cu teoria argumentaţiei a lui Peleerman.

Reamintindu-ne toate acestea, cum să nu ne gîndim şi noi la apropiatul nostru Adrian Marino. Am zis „noi" pentru a implica spiritualitatea locală, această tăcută zonă a Banatului, în interiorul căreia nu se va putea spune că hermeneutica filosofică nu ar fi fost studiată cu sîrg metodic. Timişoara, în care şi în prezent filosoful Bruno Würtz studiază sistematic în mijlocul grupului de cercetări ai Universităţii – tema lui Gadamer.

Adriano Marino, prins şi el se pare de un bilanţ al anilor, a surprins, după cum ştim cu toţii, o importantă idee; ideea unei „hermenetutici a criticii literare", a unei „critici literare hermeneutice", a unei „critici a ideilor literare". Această alegere a Ideii care a poposit şi pe meleaguri ardelene, pe meleaguri româneşti, nu e desigur întîmplătoare. Poate că „lumea posibilă" a Europei clasice şi-a cam spus cuvîntul, a devenit, cu gîndurile ei, tot mai „indexiabilă". Şi atunci n-ar fi oare posibil să ne afirmăm şi noi, crescînd din spiritualitatea noastră românească, ca o lume culturală posibilă şi validă, care, împărtăşindu-se din tradiţia magnificei Europe, să o fecundeze la rîndul său?

Să ne imaginăm că un lector care ar corespunde exigenţelor lui Adrian Marino, lector marcat de teorie, de spiritualitate, de idei, nedegradat de birfa cutumieră – ar începe să investigheze posibilitatea unui dialog cu autorul nostru. A unui dialog efectuat după toate regulile artei dialogului dialectic (dialectică care surprinzător nu pare să-l pasioneze pe gînditorul clujean).

Şi ce ar întreba acesta oare? Poate, ar începe prin a căuta un răspuns privitor la ce înţelege Adrian Marino prin critică. Critică, adică primul cuvînt din titlul cărţii „Critica ideilor literare" (căci, despre ce ar înţelege autorul prin „literatură" nu ar mai întreba, avînd la dispoziţie explicaţii suficiente: iar ce înţelege el prin „idee" de asemenea nu ar întreba, neîndrăznind). Deci, ce este oare cu „critica" înţeleasă conceptual? cu critica ce derivă de la grecescul „Krinein" (la fel ca şi „criteriul") însemnînd în cele din urmă judecare; critică, ce se consumă nu doar în circumstanţialitatea ziarelor ci şi în construcţii monumentale; Critica raţiunii pure... Critica economiei politice... În ce raporturi s-ar afla oare critica aceasta ce judecă analitic, cu demersul hermeneutic, care la început a însemnat doar descriptarea textelor sacre, susţinînd predica, kerigma vizionară şi apoi, n-ar fi oare, totuşi înţelept ca hermeneutica să se înfrăţească şi cu dialectica într-un cerc centrat de judecarea critică? Şi încă, cum să ne raportăm ceva mai explicit la „teorie", la cîmpul „teoreticianului" din care face parte şi tulburătorul cîmp al „teoriei literaturii!". În continuare, poate că tînărul sau bătrînul interlocutor ar mai încerca să desfăşoare şi alte teme în cadrul dialogului său cu Adrian Marino, acest matur învăţat european – deci macedonskian şi nu localnic, pierdut în transcendenţa înrădăcinării, ca Eminescu; l-ar întreba poate – cu provocarea cu care neştiutorul Socrate întreba pe mai ştiutorii tineri – pentru a se lumina mereu pentru a nu rămîne la jumătatea interogaţiei gîndului, pentru a se înălţa fără de încetare în planul conceptelor.

Fie că va purta sau nu astfel de dialoguri, partenerul de care vorbim va sta poate şi va medita asupra destinului hermeneuticii, asupra şcolii româneşti pe care o iniţiază Adrian Marino. Şi închizînd ochii pentru a privi în viitor, el va vedea cu ochii minţii pe autor, dezlănţuindu-şi generozitatea fără de măsură, traducînd, susţinînd colocvii, sprijinînd cu dragoste tinerii, frămîntînd fără odihnă conceptele...

Mircea LĂZĂRESCU

MARCEL TURCU

PLANTELE DIN TINE

Respiraţia ta e de fapt privirea ta
Pentru că respiraţia ta se intinde
Pe privirea ta
Ca raza de soare pe piine...

Oxigenul dinlăuntrul tău intretaie oxigenul din atmosferă
Confruntindu-se cu el sub o jovialitate mascată...
Abia atunci plantele din tine
Aflate in alertă dezarticulate
Incearcă sensibilul incep
Să-ţi inoportuneze urmele
Să-l tragă de coate...

Apoi dezorientate plantele din tine
Incep să piardă din inălţime
Şi din instincte –
Depăşindu-l pe doi
Atingindu-l pe unu
Ajungind şi mai jos –
Ferite in exclusivitate de emoţie...

Ca efect al intilnirii cu oxigenul: gazul nobil de-afară
S-a depăşit noţiunea de respect vital
Şi citeva noţiuni de morală...

De-atunci
Plantele dn tine
Pot fi văzute serile
Pierzind inălţime
Eliberate de orice pudoare
Pot fi văzute serile
Umblind goale – tulburător de goale
De la un capăt la altul pe intreaga ta respiraţie...

INSULA DE CORALI

O fructă cu calota lipicioasă
Intră-n formula de salut
Răminind un ins binecrescut
Cu măduva fixată in oase...

Ca mierea de dulci sint lunile anului
Circulă edilii prin semiconductori
Lucrează adinc in greabănul pieptului
Fosfaţii din plante ornamentale –
Ca mierea de dulci sint lunile anului

Insula de corali de valoarea unei curse de cai
Bintuie-oceanul ca o femeie de in
In permisia din iulie-a matrozilor

Se rupe-n secvenţe scurte plaja
Ca un copil fără conştiinţă
Imbibat de kilometri
Se rupe-n secvenţe scurte plaja

Ion maturul mandatarul
Poate alerga pe vint
Etereclit şi săpunit
Ca-ntr-un conspect laic...

Cuesta de coral carmin
Bintuie totul ca femeia de in
Cresc florile in peşte, scai,
In cinstea crupelor de cai...

BOVARISM

Nu eşti numai tu pe drumul de ţară:
E şi tehnologul aerului –
El calculează
Intrarea triumfală in plămini! –
Nu eşti numai tu pe drumul de ţară...

Mai e şi reflexul de orientare al paserilor
Care zboară fără ustensile
Zboară
După coregrafia distinsă a vertebrelor tale...

Nu eşti numai tu pe drumul de ţară:
Mai e
Şi comedia de moravuri a frunzelor
Şi păstorul cu oile-acelea romboidale
Ritmice ca două, trei numere naturale –

Nu eşti numai tu pe drumul de ţară:
Mai e şi raza agresivă de soare –
Gradul de inrudire al amiezii,
Caracterul polemic al astrului lunii
Concretizat in disputa dintre proprii tăi paşi

Nu eşti numai tu pe drumul de ţară:
Mai sint şi hainele calde
Ale celor rămaşi
Sub impulsul bovaric al cimpiei –

Nu eşti numai tu pe drumul de ţară!...

CLIMA SEDUSĂ

„nu e gheaţă tare, nu e nici aer şi nu e nici apă. Este ceea ce seamănă cu ceea ce numim noi meduză in Marea Interioară"
– din jurnalul lui Phiteas –

Seducţia climei pe faleza de calcar
Bărbaţi de aer cu sentimentele etanş
Flirtează cu solul şi clima –
Clima sedusă pe loc: a o seduce inseamnă
A imbrăca o tinctură de costum albastru
Şi extravagant incărcat cu memorie celestă

Filtrată şi trecută prin baie –
Bărbaţi de aer deschid braţele
Transformindu-se-n statui
Cu bărbile lor circulare –
Umeri estompaţi şi silhui...
Corzile grele prindeau
Climatul răsucindu-l in spasm scurt
Ca pe-un muşchi umed prădat –
Corzile grele prindeau...

O singură ieşire din acest impas climatic:
Stringerea velelor de anthesterii
Şi convertirea intregii deplinei corăbii
Intr-o prosperă cultură de alge!...

Seducţia climei pe faleza de calcar...

VIRGIL BOSTĂNARU

ISTORIE

La Podul Inalt se-aud părinţii,
seminţele pătrund sub brazdă
şi clopotul din Putna
sună-n mine.

O ZI

Sudoarea pămintului
ţine soarele ascuns,
floarea lui trece
din mină in mină
pină cind ajunge
să se viseze

in arbori;
pasărea vine
să-i fure ploaia,
cu scoica amurgului
işi spală
degetele albe.

NATURA

Derutate de nostalgia
păsărilor,
unul cite unul
anotimpurile
işi schimbă culoarea.

Auzul meu e un răspuns.

ORGILE DE APĂ

Mai bine să vorbim cu lebedele.

Sub umbra plopilor
imi fug gindurile nerostite
şi parcă simt orgile de apă
care ne cheamă
şi nu ne lasă plecării

PASTEL

Te strigam de pe ţărm
ca pe o cunoscută
puţin absentă
sau ca pe o bucurie
plecată...

Ca o prigorie
te jelui
in lumina densă
a Toamnei.

DIODOR DURE: „Mere" (pastel)

I. GRINEVICI

LUMINA STELEI DE RUBIN

...Era vremea bombardamentelor din '44.

Ziua săreau „Liberatoarele" pe noi, noaptea ne muşcau pină la os englejii, cu RAF-ul lor. N-aveai răgaz nici să-ţi tragi sufletul. Lumea umbla năucă, instituţiile erau risipite prin ţară, care pe unde-o apucase. Haos total. Morţii se aflau ori sub dărimături, ori la morga „Mina Minovici", alţii... Maica Domnului. Nimeni nu ştia unul de altul. Locuiam in dreptul Gării de Nord, care fusese izbită gospodăreşte la 4 aprilie. Intr-o noapte de groază, cu paraşute luminoase căzute din cer, ca nişte pomi de Crăciun, m-am hotărit, impreună cu Jenică Coteanu (fostul meu coleg de la Lazăr) s-o urnim in dispersare, la Tirgovişte, unde tata era inginerul judeţului. Am pornit-o cu un tren de noapte (mersul trenurilor era in funcţie de bombe) şi nimerind, in fine, la Tirgovişte, – am chibzuit să ne indepărtăm pe cit se poate de gară – obiectiv expus – pe cimp, intr-o porumbişte. Am aşternut o pătură. Coteanu al meu, om tabietliu, şi-a pus chiar pijamaua, şi ambii, cu nervii măcinaţi, ne-am dăruit unui somn adinc ca o prăpastie. In zori, in răcoarea dimineţii, am descoperit că dormiserăm la doi paşi de patru, uriaşe, rezervoare cu benzină... La **Voineşti** – comună deosebit de dichisită, vestită pentru pruni, ţuică, şi ca loc de naştere a d-lui Brătescu – ne-am aciuit, cu tata, in acareturile arătoase ale unui popă chiabur. Prelatul bortos avea nişte budane uriaşe cu zeamă de prună, in care scufundai ţoiul cu sfoară. Ţuica se bea ca apa: din prună dimboviţeană, muntenească. Se stingea: de la faţă, la barbă albă, fără dureri de cap. Acolo, la Voineşti, in colţul acela de rai rural, actualul lingvist şi academician, fostul elev la latină a lui Al. Graur – pe care l-am avut şi eu dascăl – a inceput să mă prelucreze in sensul antifascismului... Şi, iarăşi, după Eliberare, am aflat că domolul nostru profesor Al. Graur, ca şi Jenică al meu, fuseseră promotori, foarte activi, ai **Ajutorului Roşu,** trăind şi acţionind sub semnul binecuvintat al aceleaşi stele strălucitoare: Luceafărul roşu al partidului. Ce repede şi tumultuos au trecut patru decenii...

*

Era primăvară...

In grădini, pomii făcuseră respectivele explozii, oraşul era ameţit de liliac inflorit, unii aruncaseră paltoanele, alţii umblau turmentaţi de forţele anotimpului. Eu, prieten mai de demult cu Mironică (M.R.P.) nu-l prea găseam pe-acasă. Locuia impreună cu Sidonia, in blocul ARO, Patria de azi.

– Poetul e zi şi noapte la teatru – m-o lămurit Sidonica, cum ii zicea el, Miron.

Teatrul era Studio-ul Naţionalului, din piaţa Amzei. I se repeta atunci lui Miron **„Asta-i ciudat"**. Trebuie să amintesc că M.R.P.-ul făcuse liceul la Ploieşti, la „Petru şi Pavel", unde-l avusese coleg de bancă pe Florică Florescu, ulterior student şi notoriu spărgător de case de bani, şi care dăduse o „gaură" răsunătoare la bancă din Braşov, de unde se pricopsise, prin gazete, cu porecla de „spărgătorul-skior".

In piesa lui Miron apărea – ca şi in **Nastasia** lui Victor Ion Popa – o sumedenie de lumpeni, cu iz social.

M.R.P.-ul, care din 1936, credea cu toată fiinţa sa pătimaşe in dreptatea şi in adevărul de netăgăduit al partidului, o condus, către lumina acelei stele de rubin, pe destui oameni de substanţă, grădinărind mulţi poeţi şi scriitori limpezindu-le cugetele.

Alături de mulţi intelectuali, a fost un ilegalist ferm, care a navigat neabătut, o viaţă intreagă, sub fosforescenta lumină a stelei Polare...

*

După citiva ani, pe Camil Petrescu l-am reintilnit, acasă la el, pe o fundătură din Dorobanţi, care azi poartă numele celui ce „văzuse idei". Cele nouă piese, apărute in

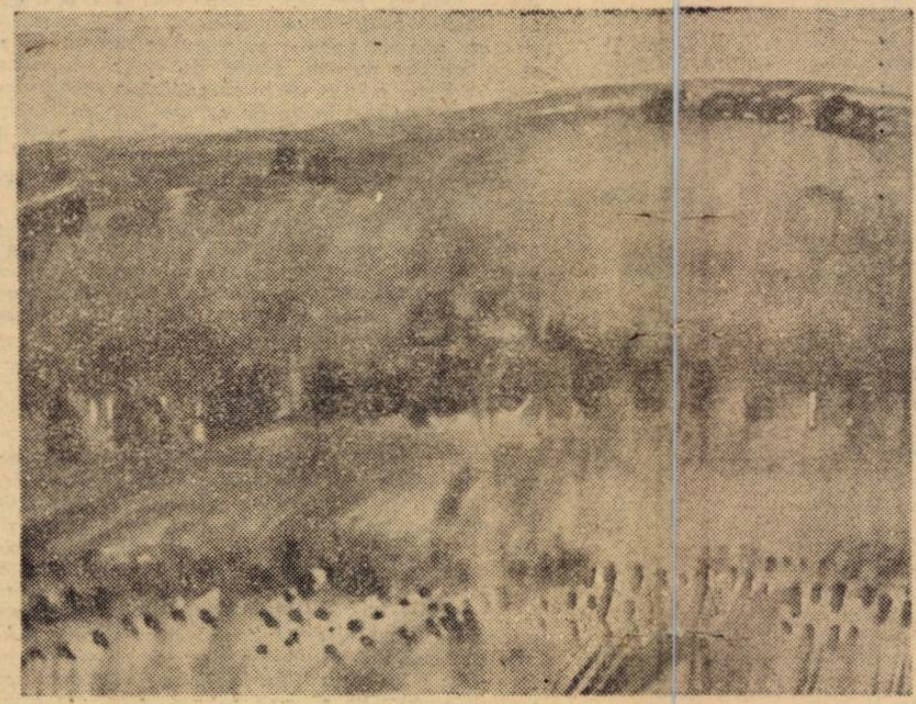

DIODOR DURE: „Dealuri" (acuarelă)

Fundaţii, le ştiam, aproape, pe dinafară. Redactind un Almanah, exprimat literar, cu prilejul implinirii a 50 de ani de la infiinţarea clubului **Rapid,** am avut printre colaboratori pe: M. Sadoveanu, vinător şi pescar pătimaş, pe Radu Tudoran, care a nostalgizat o viaţă după peripluri marine, pe Mihu Dragomir, care se indrăgostise de rugbi, datorită unui fiu adoptiv, mare şi talentat rugbist... Ca să nu mai zic de prietenul Ahoe, pe care-l inregistrasem in redacţia noastră restrinsă.

Aşadar, Camil Petrescu, care pe vremuri redactase o revistă de fotbal, scriind cronici semnate **Grămătic,** mi-a dăruit un interviu memorabil. Avusesem cinstea să semnăm in aceeaşi gazetă: la **Fapta** a lui Mircea Damian. Prezentarea, din fruntea interviului, o scrisesem cum m-a tăiat capul, cu intreaga fervoare de vechi admirator al dramaturgului. Cursivul l-a incintat pe Camil, pe care începusem să-l calc la domiciliu. Partidul avea de gind să-i dea pe mină revista **Teatru,** unde meşterul mă poftise să-l fiu secretar de redacţie. Dar, n-a fost să fie. Ghighi Marian, actriţă şi soţia dramaturgului, m-a inştiinţat că scriitorul e foarte bolnav, şi că nici Tudor Vianu, prietenul casei, nu putuse să-l vază. La catafalcul ilustrului, cu lacrimi in ochi, mi-am amintit multe din vorbele sale. Despre Danton şi Nicolae Bălcescu zicea:

– Nu poate trăi şi cu atit mai puţin să se desăvirşească un om de mare personalitate, fără o adincă credinţă intr-o idee generoasă, primordială...

Un „om intre oameni", care fusese Camil Petrescu, credea pină-n fundul sufletului in soarta bună a poporului nostru, care pornise hotărit să-şi făurească destinul de libertate, sub călăuzitoarea lumină a stelei comuniste...

*

...A pierit, din viaţă, şi domnul profesor. Am avut onoarea şi desfătarea de a lucra, ca redactor, sub bagheta fermecată a lui G. Călinescu, la ziarul **Naţiunea,** aşezat pe bulevard, in diagonală cu berăria Gambrinus. „Pinguinul", cum ii ziceam noi in secret, urca febril, ca deobicei, treptele redacţiei, pe coridoarele căreia răsuna apoi, sonoră, vocea sa inimitabilă, cu inflexiuni de neuitat. Il imitam tot pe furiş, şi eu, şi colegul meu Nicu Saftu (profesorul de mai tirziu, care născuse „Drumeţii veseli", la radio).

Scriam reportaj literar. Odată, datorită tinereţii, sau nu mai ştiu cum „rasolisem" un material, expediindu-l din fuga condeiului. Profesorul ne iubea pe toţi, decit că nu suferea superficialitatea. M-a chemat in biroul prin care păşea neastimpărat, s-a oprit din umblat şi citeva clipe lungi m-a privit, fără să clipească, luindu-mi măsura ca la croitor.

– Dom-profesor... am incercat eu spăşit.

– Domnuleeee... fără! Mi-a intins manuscrisul, declarind cu gesturi de teatru: „Cind era să scriu frumos – mi-a căzut condeiul..." Te aştept, miine dimineaţă, tinere reporter!

Mia era loc de replică?

Ultima oară la G. Călinescu, in Floreasca, pe strada sergent Vlădescu, in camera sa de lucru, sufocată de cărţi şi cu o mare pinză de Petraşcu, indată după apariţia „Bietului Ioanide"... Profesorul fusese cu o delegaţie in U.R.S.S., ca deputat in Marea Adunare. După citeva clipe, in care, fugar, imi evocase impresii de drum, a inceput să mă pilduiască pentru că nu mai scriu cit se cuvine.

– Eu, cum am vreme pentru toate? Citesc, scriu, călătoresc, imi văz de catedră, sint şi deputat, indeplinindu-mi toate rosturile politice... Dumneata? Eşti ziarist inregimentat. Şi? Soldat fără puşcă? E greu de conceput. Dacă ai fi un dobitoc, ca alţii... mai inţelegeam.

Dar aşa? – m-am intrebat eu, incălţindu-mi pantofii, pentru că mustrările le ascultasem in ciorapi. Afară era zloată, n-aveam galoşi, iar doamna Călinescu imi poruncise să-mi scot incălţările. Am ris pe săturate, cu amicul Ioanichie Olteanu, redactorul şef de atunci al „Tinărului Scriitor"...

*

...Cit pe-aci să uit, culmea, pe unul dintre cei mai ardenţi poeţi ai noştri, militant, in sensul cel mai frumos, pe planul atit de nuanţat al fenomenului liric.

Era prin anii de după eliberare.

Fusesem pe şantierul Agnita-Botorca, după care, la Someşeni, construiam conducta Ceaunul Mare-Cluj. Printre alţi oaspeţi, venise acolo, intr-o toamnă tirzie, acea pereche de indrăgostiţi – artişti: Florica şi Eugen Jebeleanu... Ii cunoşteam pe amindoi, bucurindu-mă de simpatia lor. Intr-o seară, intr-o atmosferă fierbinte, in mijlocul sutelor de brigadieri, Eugen Jebeleanu a recitat inflamantele sale versuri, cu o mare vigoare magnetică. Era vorba acolo de o inimă roşie – un ghioc fermecat – din care poetul scotea cele mai inalte sunete, ale conştiinţei sale de scriitor angajat, pe drumul nou şi revoluţionar, pe care păşea intreaga suflare românească. (Mai tirziu, după isprăvirea şantierului, nota, printre altele, Jebeleanu, in „Flacăra", unde eram şi eu redactor: „birna care-mi strivise degetul, delicatul Grinevici o ridicase ca pe un pai..." Cred că **Jurnal de şantier** se intitulau notaţiile sale...).

Florica Cordescu făcuse, la Someşeni, o sumedenie de crochiuri, schiţe, eboşe; apoi, la un hotel din Cluj, mi-a făcut un portret, pe care-l păstrez şi azi cu religiozitate.

---

* Fragmente din volumul **„Umbre luminoase".**

IVAN MIROSLAV AMBRUS

Volumul de versuri al lui Ivan Miroslav Ambruš purtind un titlu uşor patetic, **Cu preţul vieţii** (Kriterion, 1981) ne prezintă nu un debut (poetul a mai publicat, in 1977, la Bratislava, in volumul **Două voci,** impreună cu Ondrej Štefanko), ci o voce sigură şi personală.

Şi de această dată, Ivan Miroslav Ambruš ne apare ca un poet delicat, şi de aceea, poate, el nu părăseşte niciodată Edenul iubirii. Nu este vorba numai de iubirea pur erotică, ci poezia lui leagă intregul univers uman prin lanţurile iubirii, ceea ce constituie o permanenţă, un factor unificator al poeziei de pină acum a lui Ambruš. Credincios sieşi şi omogen in tot ceea ce scrie, printr-o remarcabilă unitate şi culoare specifică, poetul pune intregul său demers sub semnul iubirii: „Ceva ce ar putea fi salcie / Sau vagă urmă de zăpadă / Ceva ce ar putea fi rătăcire / Prin nopţi şi umbre / Ceva ce ar putea fi un liliac enorm / Sau fluture cu-aripa ruptă... / Ceva ce ar putea să fie un mic castel / Sau silueta ştearsă-a unui elefant / O bicicletă aruncată / Sau un telefon sfărimat / Ceva ce ar putea fi orişice / Să-i zicem: joaca a doi nevăzători / Şi numele iubirii totului să dăm".

Ambruš contemplează ideea iubirii in sine, dar avind cuvenita detaşare filosofică, fiind, totodată, foarte aproape de obiectul dorinţei. „Regretabila răceală" ce intervine intre membrii cuplului amoros, e predeterminată exterior, de „adevărul zăpezii", cum se spune cu o metaforă ce este şi titlul unui poem: „Poate vintul ce sufla / Poate apa iad ceţos / Spintecind vijelios / Dar izvorul nu credea / / Poate soarele-arzător / Poate plopul frunză lină / Poate dragostea puţină / Tu rămii neincrezător / / Cauzele puteau fi multe / Poate nopţi tirzii, tăcute".

Erotica lui Ivan Miroslav Ambruš e calmă, creaţie a poetului matur; neimplinirile, libertatea acordată femeii de a-şi făuri, eufemistic vorbind, „un alt vis", nu se transformă in sfişietoare lamentaţii, poetul păstrindu-şi luciditatea, fiind chiar capabil de elegantă ironie şi autoironie. Aşa sint, in esenţă, poemele din primul ciclu al volumului, ciclu intitulat **Dacă aceasta e iubirea**. Celelalte două cicluri, **Cu preţul vieţii** şi **Corelaţii,** sint altceva, dar numai ca temă, pentru că poetul rămine aici acelaşi om insetat de iubire şi de armonie sentimentală. Dar, de data aceasta, iubirea sa se indreaptă spre locurile natale, părinţi, bunici, spre intregul univers. Sintem, alături de poet, implicaţi in efortul de descifrare a sensurilor adinci şi ascunse ale lumii. Prin denominările savante (asimetrie, ecuaţie, orbită, atom, electroni, nuclee, fisionare, radical, invariantă etc.) poetul năzuie spre cunoaştere, clasificare, ordine, aspiraţie surpată de constatarea că există pe lume şi fapte neaşteptate, care contrapunctează ordinea firească a lucrurilor. Sentimentul că in lume nu sint toate lucrurile riguros aranjate, ii produce poetului plăcere, pentru că ii dă libertatea de a face cu universul ceea ce pofteşte, convertindu-l la poezie. In ordinea poetică, orice se poate corela cu orice, şi arta este corelatul ştiinţei, după cum asimetria este corelatul simetriei, iar inexactitatea corelat al exactităţii: „Nu se poate tăgădui / există şi astfel de corelaţii / un ciorap rupt şi un concert de seară / fluxul şi uşile deschise / / Nici nu-i esenţial / să răscolim haosul / şi să aflăm decalogul / e de ajuns să inchizi ochii ca să afli / că exactitatea este asimetria / inexactităţii / sau doar un suspin..."

Cel care inchide ochii pentru a găsi astfel corelaţii de genul celor de mai sus este, fără indoială, poetul, indeobşte poetul, căci fizicianul nu va putea face nimic cu ochii inchişi, şi nu se va ocupa niciodată de relaţia dintre ninsoarea de afară şi cercetările pe care tocmai le efectuează.

Ivan Miroslav Ambruš pare să-şi fi dezvoltat o metodă compoziţională bazată pe **contrapunct,** aşa cum s-a putut vedea şi din exemplele de mai sus. De obicei, contrapunctul se realizează prin versul sau versurile finale. Aş mai adăuga un exemplu, poezia **Bunicul meu,** in care contrapunctul apare incă din primul vers şi este reluat apoi ca un refren in ultimele două versuri: „Bunicul nu ştia nimic despre Titanic / el se trezea la patru dimineaţa / işi tăia o felie de slănină / şi incă una de piine / umplea urciorul cu apă / inhăma caii la căruţă / şi pleca la arat / / Seara cind se-ntoarcea ostenit / se aşeza la uşa sălaşului / şi-şi aprindea ţigara / / Bunicul meu / nu auzise nimic despre Titanic". Parabola implicată in această poezie este şi una din modalităţile componistice ale lui Ivan Miroslav Ambruš, ce oferă poeziei acestuia un caracter deschis, operind cu semnificaţii intotdeauna supuse unei pluralităţi de interpretări.

Pactizind mereu cu adevărul, fiindu-i, acestuia, şi un pandant delicat, izvorit atit din rostire cit şi din plăcerea scoaterii lui la lumină, poezia lui Ivan Miroslav Ambruš este şi o invitaţie la meditaţie.

Corneliu BARBORICA

consemnări

ION BUDESCU

ANOTIMP

Se desfrunzesc in parc bătrinii domni,
mai mor citiva şi vintu-i dă de-a dura.
Tocmai păleau şi işi vorbeau prin somn
pe cind din calendar i-a şters Natura.

Cumplite măşti pun acordurile vechi
şi-n pintec au căzut de putrezi nucii
sau păsări vaste-n zări se-aud perechi
izbindu-se prin ceaţă ca butucii.

Oh, nobili domni de tei, actori de fag,
pămint intunecat de-atitea semne –
Şi ochiul-simbure, teribil cheag,
abia s-a-nchis pentru culori mai demne.

RITM

Vine, mai vine la rind
vine, mai vine
cu un steag neinvins fluturind
şi calea ne-aţine.

Cetăţile toate primesc
din neant, un semn ingeresc.

In clopotul zilei noiembrie-zeu
vesteşte zăpezi
cu viscol, cu haite, cu cerul mai greu
pe cortul celor din urmă cirezi.

Vine, mai vine la rind
pax vobis, mai vine
poate pe ploaie, pe vint –

Viaţa cu mine,
Viaţa fără de mine.

ALTCINEVA

Somn rezemat cu timpla de aroma
săgeţii neinduratoare,
numai ciorchinii de lacrimi iţi tatuează orbita,
numai cornul pierdut, numai urma insingerată a copitei
şi intrebarea cu care iarăşi se inserează
dacă aceste cuvinte pot face mai suportabilă
serafica spaimă
că gindul tău e prea mult,
că inima ta totdeauna va fi prea puţin.

Călătorule Cronos, cine a vrut să aprindă
toate drumurile? Sint singurele incendii
care in noaptea Echinocţiului işi devorează
propria lumină.

Şi-n vreme ce supravieţuitorul prevesteşte
cum Binele şi Răul
vor deveni cu rindul steag şi stegar

peste acoperişurile pirguite,
peste lumina impuţinată pină la osul frunţii
altcineva scrie istoria ultimului Echinocţiu.

STRADA PATRIARHILOR

Ciini intr-o ogradă hămesită
miresmele rare ale grădinii in care intri
ciini de rasă halucinind
şi hămăiturile lor de un roşu imperial
In amarul Megalopolis, ca un clopot de ţară
gindul că doar o clipă după ce ai plecat
nu mai ţi-e dor de trecuta vară a dragostei
nu iţi mai pasă de iarna ce vine

Dar in faţa roşului imperial
ce ai mai putea să ascunzi
tu – sfişiatul de umbre
Pleoapa ta e o ghilotină la datorie

Şi ziua prealuminoasă care tocmai venea
de pe Strada Patriarhilor

PIETRE DE MOARĂ

Ce intuneric se face, cită lumină se duce
inimă bună, mamă bătrină
şi noi amurgind in răscrucile lumii
cu pietrele acestea de git.

De mult morile satului nu mai macină
decit timpul tirit pină la noi cu vite, cu carele
că se aude uruind in amintire.
Plină e zarea de saci burduşiţi cu pămint
nebuneşte ca nişte dealuri uitate acolo
de jurimprejur pină ne istoveşte privirea.

Părăginite morile toate pe marginea riului
cum stau pietrele lor atirnate de noi şi ne indoaie
grumazul. Ţie mai intii, mamă,
cineva in primul tău somn
ţi-a inlocuit umbra cu o piatră uriaşă pe care
de atunci legată cu funia ziua şi noaptea
o porţi după tine.

Astfel bărbaţi şi femei dintr-un neam legendar
ne rabdă pămintul cum sintem plutind
pe iarba lui ca pe valuri
că paznicul norilor nici vreme nu are să bage de seamă
cum pietrele de moară ne trag
rind pe rind
dedesubt.

Singură piatra de moară a cintăreţului
se face limbă de clopot.

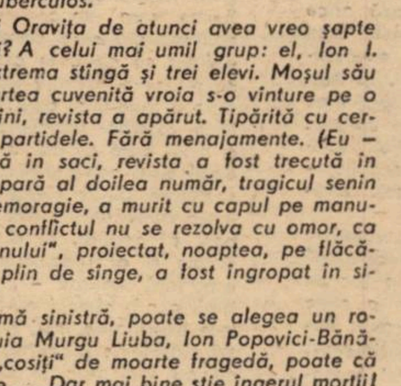

DIODOR DURE: „Case vechi"

portrete în lemn

Gh. Cilibia-David

Cu mirată candoare, Gh. Jurma – conducătorul cenaclului „Semenicul" din Reşiţa – m-a intrebat odată de ce Banatul, sub raport literar, stă in coada altor provincii. Deficienţe sufleteşti – ori intimplări maştere? Eu, albit de ani, am zimbit. Şi i-am răspuns: „un destin tragic-senin". O formulă estetică a mea – incă nepublicată cu toată armătura ei ştiinţifică – incă neinţeleasă. Dar care, văd, incepe să devină populară, in publicistică. Fără, bineinţeles, a fi menţionat autorul formulei, care depăşeşte „spaţiul mioritic" (Blaga), incluzindu-l ca pe o simplă componentă filosofică.

Pentru a lămuri pe profesorul Jurma, iau azi doi martori: pe Gh. Cilibia-David, fostul director al revistei „Zapis". Şi pe ingerul morţii. Cine era David? Prin 1936, student la Cluj. De fel, din Nicolinţ-Caraş. Inalt şi clătinindu-se in mers, cum plopul in vint. Purta pe creştet o noapte neagră de cirlionţi. Sub frunte, doi cărbuni infebraţi. Ardea in ei o lumină pătimaşă, reflectind nuanţe ciudate pe faţa lui vierzuie. Cerată. De tuberculos.

Ce i-a trăznit lui Cilibia-David? Deşi Oraviţa de atunci avea vreo şapte publicaţii, mai vroia una. A noastră. A cui? A celui mai umil grup: el, Ion I. Mioc, A. Bugariu şi eu. Un student de extrema stingă şi trei elevi. Moşul său vinduse, imi pare, o casă de birne şi partea cuvenită vroia s-o vinture pe o revistă... Incredibil, peste citeva săptămini, revista a apărut. Tipărită cu cerneală roşie. Colţoasă. Muşcind in toate partidele. Fără menajamente. (Eu – am publicat poemul „Minerii"). Incărcată in saci, revista a fost trecută in Iugoslavia, pe la Nicolinţ. Dar, cind să apară al doilea număr, tragicul senin a spus: „Destul!" Şi Cilibia, suferind o hemoragie, a murit cu capul pe manuscrisul lui. Un roman dur, ţărănesc. Dar conflictul nu se rezolva cu omor, ca in „Ion". Ci cu aprinderea casei „duşmanului", proiectat, noaptea, pe flăcările care ii mistuiau avutul. Manuscrisul, plin de singe, a fost ingropat in sicriu, cu autorul...

Dacă destinul nu făcea această glumă sinistră, poate se alegea un romancier realist. Numai colţi. Şi dacă Gruia Murgu Liuba, Ion Popovici-Bănăţeanu, Vlad-Delamarina şi alţii nu erau „cosiţi" de moarte fragedă, poate că secerişul nostru estetic era altul. Zic, poate... Dar mai bine ştie ingerul morţii!

Pavel BELLU

marginalii

I DEPUTIRT POPADICI

Nu trebuie crezut că atunci cind scrie despre ce insuşi vede şi trăieşte, cronicarul scapă din cuprinderea lui istoria, cu marginile ei mai largi. Istoria, o are sub ochi, ca şi pe oamenii care o fac. Pe unul, Igniat Popadici din Şanţ, il prezintă astfel, in stilul lui bulbucat: „...un laitnant bătrin şi chilav, Ignatie Popadici sau Igniat din Şanţ Siga, ce avea o fată preoteasă, după popa Sava, in Cetate, şi un fecior, Iova, 3 ani cu mine in şcoală, carele de multe ori venea la fii-sa, unde la prinzuri, la cine spuneam cum au fost el de la Tisa deputirt în Beci la crăiasă trimis, ştiind a şicui".

Il trimiseseră la impărăteasă pe acest Ignat bănăţenii care, militari la „Sighidin", ar fi vrut să fie aduşi mai aproape de casă. Spre norocul lui, n-o găsise pe Maria-Tereza in sala de consiliu, ori printre peruci pudrate la vreun bal, unde poate că n-ar fi ştiut să fie la fel de elocvent cum se va cunoaşte imediat că a fost. O găsise mai ca pe la Mehadia, la bucătărie, unde tocmai frămînta piinea pentru prinz. Vrednic bărbat, neiubitor de căi pcolite şi, pare-se, nu fără oarecare pricepere a, ca să zic aşa, permanenţelor sufletului omenesc, Ignat nu stă prea mult pe ginduri ci ii trage una impărătesei, in chip de mingiiere, „spate gios". Numai o clipă surprinsă, pentru că nu-l aştepta chiar atunci, Maria Tereza care, vezi bine, işi cunoaşte supuşii, se bucură că a sosit şi-i spune, tot frămintind aluatul: „O, brat Igniate, bine ai venit". „Bine te-am găsit, soro Mario" ii răspunde el, dispus o clipă să uite pentru ce a pornit deputăţia, dar ea, impărăteasa, obişnuită să pună inainte de toate treburile obşteşti, il potoleşte – „Nu da, frate Ignate" –, poftindu-l: „Ia şăzi, aşază-te, frate!" El atunci ii şi spune pentru ce-a venit: ai lui, bănăţenii, să fie traşi „pingă Tisa şi pingă Murăş, pină la Arad", iară potrivnicii, Botian şi Caroli, „să rabde".

Ca să nu se piardă vremea, Botian şi Caroli sint aduşi de faţă. Ignat, să le ia maul, strigă la ei, dindu-le cu degetul pe la nas: „– Bos Tais, bos Moriş, bos obercapetan Novacovici i deputirt Popadici vais!" Şi fără alte multe cuvinte, ii şi umflă, vorba cuiva. Ii apucă „pre unul şi pre altul", gata să-i lipsească dintre vii. Speriată de mama focului, impărăteasa sare, il ia in braţe ca să-l moaie, il sărută şi i se tinguie: „frate Ignate, stăi, nu ucide pre Botiani"! Profitind de nepreţuitul ajutor, Botiani şi Caroli, pină nu apucă ea să-i descilcească şi să-i impace, ii sparsără nasu, dar şi el işi umplu pumnul cu păr din capul lor. Ce de griji pe biata femeie şi peste toate aluatul ei rămas nefrămintat!

Acum, s-ar putea ca vreunii, citind toate astea, să nu le creadă. Cui nu crede, eu ce să-i spun? N-are decit să cerceteze şi să afle unde s-a mutat graniţa militărească de la Sighidin după toate astea. Tocmai in Banat.

De altfel, impăraţilor de la Beci nicicind nu le fu uşor viind incoacea. Nu-i fu lui Iozef II cind se duse cu feldţaigmaister grenţ-inspector baron Jişcovici in satele din Almăj ca să adune militari. Impăratu lapte şi miere, ce numai aicea, la graniţă, să-mi păziţi, alta nu, iar ei, bărbaţii din Almăj, indărătnici, nicicum nu se clătinau. La tot ce le spuseră şi fervalteru şi obercnezii, ei ce răspundea? „Nu vom!", „Fie ei, noi nu!", „Nu vom, nu, macar doă porţii să plătim, dară militari nicidecum!", „Nicidecum nu voim, nu!" Să ne mai mirăm atunci că, la capătul răbdării, impăratu deate cu picioru in pămint, mort-saperment zicind şi supărat plecind?

Drept este că dacă i-ar fi văzut almăjenii pe Curea Guleran, pe Ion Fufă-Petcăscu şi pe alţii la Mehadia, in monduru gata, capul cu ţopf-zolufi farputerit, chivăra cu ruja in cap şi papuci in picioare, altfel s-ar fi lăsat ei convinşi.

Livius CIOCARLIE

teatru

Locul Naționalului timișorean în peisajul teatral actual

Au trecut mai bine de trei decenii și jumătate de cînd s-a născut prima instituție teatrală profesionistă și socialistă din Banat: Teatrul Poporului, apoi Teatrul de stat, în 1965 devenind Teatrul „Matei Millo", pentru ca, după o activitate multilaterală și unanim recunoscută, în 1971 să treacă în rîndul primelor 6 teatre din țară sub numele de Teatrul Național timișorean. Rezultatele de ordin artistic ale Naționalului timișorean sînt rodul unor acumulări realizate în cei 36 de ani de existență precum și al unor eforturi din ultimii doi-trei ani. De-a lungul timpului afișul nostru a purtat nume ilustre, ale dramaturgiei clasice (Delavrancea, Caragiale, Blaga, Hașdeu), alături de numeroși și valoroși dramaturgi ai epocii noastre socialiste (Baranga, Everac, D. R. Popescu etc.) în demna competiție cu clasicii literaturii universale. Nu trebuie să uităm că teatrul nostru a adus pe scena românească, pentru prima oară, figura lui Lenin, în spectacolul „Orologiul Kremlinului", că tot la noi s-a reprezentat, pentru prima oară, după 23 August, teatrul lui Lucian Blaga, că au avut loc premiere absolute și premiere pe țară prilejuind adevărate evenimente culturale („Fizicienii" de Dürrenmatt", „Maica Barbara" de G. B. Shaw, „Ifigenia în Taurida" de Euripide, „Fundația" de Vallejo etc.).

Promovarea textului autohton, inspirat din actualitate, din realitățile de ieri și acum, a constituit și constituie un principiu fundamental al politicii noastre teatrale. Poate și de aceea la Timișoara s-a inițiat „Festivalul dramaturgiei românești actuale", manifestare artistică de prestigiu. În vederea pregătirii celei de a 2-a ediții – atenția teatrului se îndreaptă spre texte interesante, dacă e posibil în premieră absolută, cum ar fi „Într-un Tomis înzăpezit" de Claudiu Iordache, piesă care afirmă cu claritate dreptul de existență al unei comunități spirituale pe traseele sale fundamentale proprii. Acest debut în dramaturgie ar fi o continuare a lansării unor scriitori ca Radu Theodoru, Paul Cornel Chitic, Aurel Gh. Ardeleanu.

Mi-aș permite să amintesc tot aici și modalitățile diverse de atragere a publicului: ciclurile de conferințe, matineele, urmate de discuții sau recentele participări în școli cu microrecitaluri (Bacovia, Sorescu) sau prezența unor actori de frunte la orele de dirigenție sub titulatura: „Teatrul și catedra". Vasta colaborare cu întreprinderile prietene (Electromotor, I.M.T., Electrotimiș, I.A.E.M., Elba, Tehnometal) este cunoscută din presă, popularizată prin caietele program ale spectacolelor noastre, întreținută prin prezența periodică a actorilor noștri în respectivele întreprinderi.

Cîteva spectacole premiate („Fundația" și „Jocul ielelor" – premiul ATM: „Mobilă și durere" – premiul I, Festivalul dramaturgiei românești actuale; „Unchiul Vanea" – premiul III, Colocviul regizorilor din Teatrele dramatice) au pregătit cea mai recentă reușită a Naționalului timișorean: „Studiu osteologic..." – 3 premii întîi la Festivalul național „Cîntarea României", pentru spectacol, regie (Ioan Ieremia) și scenografie (Emilia Jivanov).

Presa de specialitate, publicul și oamenii de cultură apreciază activitatea colectivului timișorean. Tovarășul Constantin Măciucă, directorul direcției teatrelor, afirma că: „În ultimele stagiuni, Naționalul timișorean valorificînd adecvat potențele de creativitate ale trupei, în cadrul unei politici culturale coerente, s-a impus în contextul vieții artistice ca un factor de puternică emulație favorizînd promovarea unui repertoriu major în configurația căruia piesa națională clasică și contemporană are o prezență relevabilă. Adoptarea unor criterii axiologice a condus la o mai riguroasă selecție și a pieselor din repertoriul internațional, fiind evidentă propensiunea pentru operele importante. Și, fapt definitoriu pentru un teatru, premizele repertoriale au fost dezvoltate în spectacole cu pregnant relief artistic. Succesul obținut la Festivalul Național „Cîntarea României" încununează eforturile continuu intensificate ale unui colectiv pentru care fiecare succes implică noi răspunderi și obligații sporite".

Doina POPA

Acvarelele și pastelurile lui DURE

plastică

Cu fiecare nouă expoziție, Diodor Dure sugerează cît de infinite pot fi căile și modalitățile de exprimare ale unui artist ce este animat de sentimentul ardent al căutării creatoare. Ultimele sale acvarele și pasteluri o dovedesc aceasta.

Acvarelele lui Diodor Dure surprind în primul rînd prin limpezimea culorilor, dar și prin greutatea materiei. Alături de lumina cerurilor sale, stă greutatea fermă a pămîntului. În violet, în alb, în albastru, în roz, în plumburiu, încărcate de nori, rarefiate, străpunse de raze sau atinse de ceață, cerurile sale parcă se mișcă și se schimbă în tonalitățile neprevăzute ale zilei. Alături de cer, ca un pandant, se ivește pămîntul, cîmpia, însoțitor continuu, în galben roditor, în oranjul floral, în albastrul stins sau cafeniul somnului tomnatic.

Aceste alternanțe de ceruri și pămînturi definesc ele niște stări de spirit la fel de schimbătoare, ce au dat naștere acestor impulsuri coloristice pline de fervoarea naturii? Posibil. Căci acvarelele lui Dure, mai mult decît cele ale altora, dau senzația peisajului împlinit prin trăirea deplină a naturii, ca punct de pornire în actul artistic, relevîndu-se aceasta în tușa spontană, în revelația clipei, a impunerii ei imediate în fața artistului, uimit el însuși de frenezia nașterii și nestatorniciei culorilor de apă pe albul hîrtiei.

O altă elaborare și un alt punct de pornire există în pastelurile sale. Ele

pornesc nu de la stadiul primar al culorilor născînde în timpul procesului, ci de la actul lucid elaborat, de la un simbol, un semn, o poveste, de la o natură moartă, închipuită și organizată la rece sau de la un peisaj căutat cu premeditare. Dar, pornind de aici, pictorul scapă din chingile acestui proces elaborat și lucrările sale definesc tot o stare de spirit, ca și în acvarelele spontane, definesc o atmosferă căutată asiduu și pînă la urmă găsită de pictor. Aceste case și aceste ziduri în penumbră, zone invadate de verdeață, singurătate și tăcere, degajă o stare deplin melancolică, aflată în sufletul artistului, un ungher al solitudinii sale, chiar dacă alegerea s-a făcut cu deplină luciditate. Orchestrația culorilor acestor pasteluri ca și ritmurile lor nasc momente de spirit fără echivoc, simțămîntul izolării, al vîrstei, ce coboară în zidurile sumbre, pe jumătate ascunse de perdeaua verdelui trist și bătrînicios. Nu altfel sînt privite de artist momentele inspirate din naturile moarte, păsări ucise, merele sale obsesive, cănile roșii sau clipele clovnești, păpușărești, în care culoarea explodează virulent, dar starea lor de spirit este vecină tot cu melancolia, sugerată de semnul sau simbolul pictural.

Un meditativ într-un spațiu pictural bine definit, Diodor Dure găsește și în tranziența acvarelelor și a pastelurilor, punctele ferme ale creației sale, săvîrșită în echilibru, lumină și luciditate, dar și pigmentată de stări afective neliniștitoare, într-o continuă meditație asupra existenței.

Ion ARIEȘANU

ÎNTÎLNIRE LITERARĂ CU PIONIERII

La Consiliul Județean Arad al Organizației Pionierilor a avut loc în sala de festivități de la sediu o manifestare culturală constînd dintr-o întîlnire literară a scriitorilor Ion Arieșanu, Aurel Turcuș și a publicistului Emil Șimandan cu pionierii, membri ai cercurilor de creație literară din localitate și dintr-un spectacol dedicat luptei pentru pace, susținut de formația artistică a instituției gazdă. La realizarea acestei reușite acțiuni culturale și-au adus contribuția prof. Teodor Pătrăuță, președintele Consiliului Județean Arad al Organizației Pionierilor, prof. dr. Radu Marian, instructor al Consiliului național al Organizației Pionireilor, prof. Nicolae Șeran, director al Casei pionierilor și șoimilor patriei Arad și prof. dr. Lizica Mihuț.

(Urmare din pag. 1)

tacular al creației, ceea ce înseamnă, în cazul acțiunii concrete, doar „ieșit din comun". Iar dacă am putea accepta afirmația metaforică „astăzi artistul a luat locul lui dumnezeu", am face-o doar avînd în vedere limitele lui dumnezeu și nu performanțele sale. Deci există și o altă perspectivă: cea a creației ca proces limitat, al cărei caracter spectacular provine din depășirea mai mult sau mai puțin semnificativă a acestor limite. Am putea fi de acord și cu afirmația „creația este o consecință, o rezultantă" a actului, numai că ea nu înseamnă pur și simplu proces sau rezultat în sine, ci act de acceptare și recunoaștere a acestora. Constatăm astfel că subiectul colectiv („beneficiarul") contribuie, într-un sens, cel puțin la fel de mult la procesul de creație ca și autorul, căruia îi aparține în exclusivitate doar actul creației; subiectul colectiv decide dacă produsul unui act este operă de creație sau pur și simplu o transformare materială a unei structuri.

Într-un punct însă, trebuie să-i acordăm o atenție deosebită lui Grenier. E vorba de mobilurile creației care ar fi 1) expansiunea vieții („a crea... înseamnă a ieși din sine") – determinată de o insuficiență sau de o supraabundență 2) revelația principiului – integrarea principiului exterior (?) 3) revelația sinelui („mult mai importantă decît crearea ființei este crearea valorii"). Desigur, într-o altă terminologie, aceste mobiluri sînt proprii și modului în care înțelege filosofia materialistă creația. Și nu pot fi decît de acord cu afirmația că „a crea înseamnă în primul rînd a crea o valoare și nu a crea un lucru existent". Numai că a crea o valoare înseamnă a face ca un grup (în cel mai simplu caz, o conștiință individuală care poate fi chiar și aceea a creatorului) să accepte opera, de fapt, să valorizeze produsul conform unor sisteme axiologice și normative dobîndite într-un mediu social.

Creația ca „revanșă socială" este un alt mod de exprimare a unor concepte freudiste. Deși observația lui Grenier e prea generalizatoare: „de un secol sau două încoace, sentimentul revanșei influențează orice creație", nu putem fi decît de acord că schimbarea vieții, modificările ce intervin în existență, sînt esențialmente și în primul rînd „transmutații valorice". „Transmutațiile" nu sînt însă numai ascendente, cel puțin pe perioade limitate ale istoriei. Numeroși autori vorbesc despre modurile negative, posibile, ale „creației" (distrugerea prin eliminare, din slăbiciune, din orgoliu – mai ales în cazul unor ideologii dogmatice sau schematice).

Alți autori relevă fascinația provocată creatorului de condiția umană. „Condiția mea umană mă fascinează" mărturisește Einstein. Ciudată e și senzația de joc pe care o provoacă lui marele fizician tolerarea a ceea ce-l face să sufere: „Alors, je vois le monde avec humour" sau scepticismul ce decurge din „experimentarea omului"; „J'ai expérimenté l'homme. Il est inconsistent" (Comment je vois le monde). Nu descoperim oare în spatele acestor aluzii o modalitate și un mobil moral al expansiunii prin creație a unui mare creator?

La Tudor Vianu întîlnim o opinie oarecum de tip sociologic; artistul încununează tendințele generale ale vieții. Deși mai apoi, analizînd etapele creației, Vianu

MOBILURILE CREAȚIEI

nu mai reia factorul social pe care în ansamblu, îl considerase extrem de important; e vorba de pregătirea operei, inspirație, invenție, execuția, raportul dintre rațional și irațional (Estetica). Trebuie să subliniem că aspectul cel mai simplu al integrării operei, care lipsește în general din concepțiile estetice, este asimilarea valorică a acesteia în primul rînd în conștiința propriului ei autor, care devine în acest caz o reflexie a conștiinței colective. De aici provin și limitele creației pe care le neglijează de obicei estetica, după cum și excepționala sa utilitate socială. „Dacă o artă are limite – constată pe bună dreptate O. Spengler – limite ale sufletului ei devenit formă – acestea sînt istorice și nu tehnice sau psihologice" (Le Déclin de l'Occident), deși, fără îndoială că nu le putem exclude nici pe acestea, întrucît omul, rupt de mediul său cultural este cu atît mai limitat.

„Revelația sinelui" o întîlnim exprimată într-o formă interesantă la J. P. Sartre într-o lucrare relativ recentă privitoare la creația istorică (plaidoyer pour les intellectuels, 1972). Intelectualul (creator în cadrul acțiunii istorice), conform semnificației pe care i-o dă Sartre, este un contestatar (sau trebuie să devină un contestatar), care, pentru a refuza propria mutilare este obligat să pună în discuție ideologia care l-a format, să refuze să devină „agentul subaltern" al hegemoniei care îl ignoră și care îi interzice contestarea. Transmutația valorilor sociale devine astfel o normă definitorie a celui care aspiră la progres. „Intelectualul este deci omul care conștientizează opoziția, în sine însuși și în societate, dintre căutarea adevărului practic... și ideologia dominantă". Acțiunea sa creatoare ia dublul aspect al negării, al distrugerii sistemului restrictiv de norme și al reconstrucției sociale; aceasta din urmă este însă limitată – „Nimeni nu-l reclamă (pe intelectual, n. n.), nimeni nu-l recunoaște (nici statul, nici elitele dominante, nici grupurile de presiune, nici aparatul claselor exploatate, nici masele)". De ce? Pentru că nu au încredere în acțiunea sa universală. În consecință, „intelectualul este singur, pentru că nimeni nu l-a însărcinat" să facă ceea ce face. Și totuși, obligația sa este să se alinieze intereselor claselor exploatate. Este vorba desigur, la Sartre, despre o exagerare pesimistă a limitelor sociale ale acțiunii. Să nu uităm însă că ea exprimă și un adevăr – acela că valoarea acțiunii individuale, mai pregnant chiar în societatea contemporană decît altădată, se decide în mediul social și politic prin raportarea acesteia la sistemul său de valori. Deci, aprecierea ei poate fi și este de multe ori relativă. Alienarea creatorului este pe măsura caracterului restrictiv al acestui mediu. În consecință, Sartre instituie o opoziție tranșantă, la fel de supusă unor exagerări extremiste, dar avînd corespondențe în realitate: adevăratul intelectual – cel definit mai sus – și falsul intelectual („le chien de garde") – cel a cărui acțiune e strict delimitată de normele ideologice în vigoare. În această opoziție întîlnim idei mai vechi ale existențialismului; însingurarea, revolta, contestarea – condiții ale regăsirii esenței umane – fiind vorba de data aceasta de dobîndirea unei esențe într-un cadru social restrictiv. De altfel, cele trei concepte ar putea constitui, în ordinea lor, un model existențialist al acțiunii:

„Revelația sinelui" o întîlnim și sub altă formă în Critique de la raison dialectique: „Considerată în ea însăși... obiectivarea ar fi o dezvoltare, ea ar permite omului... de a se contempla el însuși într-o lume pe care el a creat-o" (p. 21). Iată că de data aceasta avem de-a face cu o înțelegere cu adevărat dialectică a situației.

Revenind la mobilurile creației (J. Grenier) putem observa că ele exprimă într-o terminologie specifică o opinie pe care o regăsim în marxism încă din Scrierile din tinerețe: 1) creația ca reflectare selectivă a realului 2) munca și creația ca obiectivare și 3) creația ca instaurare, instituire de valori. Întreaga filosofie a creației, inclusiv estetica, se constituie în jurul acestor momente definitorii. Exagerările, care apar desigur, terminologia inadecvată, limitele istorice ale înțelegerii, provin de obicei din necorelarea dialectică a celor trei situații, de obicei din sublinierea mai pronunțată a primelor două aspecte în detrimentul celui de-al treilea, așa cum se întîmplă în cazul psihologiei creației sau al epistemologiei, prin situarea primordială pe poziția creatorului, a creativității ca particularitate a personalității umane sau pe cea a gradului de cunoaștere (de noutate) conținut în operă. Nu vreau să afirm că aspectul instituirii axiologice a operei, realizat în procesul de circulație și de acceptare a acesteia, este mult mai important, ci doar că este cel puțin tot atît de important ca primele două. O cercetare – să-i spunem – metateoretică a creației nu poate să nu se preocupe de reabilitarea sa, ceea ce ar duce la modificarea întregii viziuni a perspectivei, a unghiului sub care privim creația. Căci orice dialectician trebuie să fie de acord că un proces cultural sau un obiect de cultură nu poate fi înțeles atunci cînd este rupt de mediul cultural care îi justifică existența.

top

VARIA...

SECȚIA ROMÂNĂ: 1. Dacă într-o zi – **Post Scriptum**; 2. Poarta de foc – **Pro Musica**; 3. Vis de pace – **Mirabela Dauer**; 4. Nu tu vei fi – **Rodion G. A.**; 5. O roată de foc – **Semnal M.** **SECȚIA INTERNAȚIONALĂ:** 1. So In Love with You – **Kenny Rogers**; 2. Start Me Up – **Rolling Stones**; 3. Don't Kill The World – **Boney M**; 4. All I Have To Do Is Dream – **Andy Gibb & Victoria Principal**; 5. Tonight I'm Yours – **Rod Stewart.**

Spre a demonstra parcă faptul că în muzica ușoară succesul nu e chiar efemer, revine în atenția noastră un talent viguros la fel de prolific ca și acum un deceniu. L-am numit pe **Tom Jones** (în foto). ● După surprinzătorul potpuriu de piese clasice oferite în manieră disco, prestigioasa London Simphony Orchestra ne prezintă tot în ritm modern, muzică à la belle époque spre încîntarea bunicilor noștri. ● Cunoscutul compozitor grec Vangelis din nou în actualitate, de astă dată cu muzica sa pentru filmul „Carele de foc" (texte, Jon Anderson, ex-„Yes"). De menționat că tema din banda sonoră a filmului, tentează mulți cîntăreți care și-o includ în repertoriu (Melisa Mancester, de pildă). ● Cu cîteva zile în urmă, Televiziunea britanică a transmis un atractiv show cu grupul King Crimson, reînființat după cum se știe. Pilonul acestui spectacol-concert, a fost octorul Peter Fonda, cunoscut printre altele din filmul de mare succes **„Easy Rider"**. ● A încetat din viață în urma unui accident actrița și cîntăreața americană Natalie Wood. Născută la Los Angeles în 1938, ea își începe cariera artistică la... 5 ani, interpretează roluri în peste 40 de filme, obținînd în trei rînduri premiul Oscar. În 1961 Elia Kazan o distribuie în „Splendoare în iarbă", film care a rulat și pe ecranele noastre. A jucat și cîntat rolul Mariei din „West Side Story". ● Salutăm reluarea la TV a emisiunii-concurs „Steaua fără nume", cu un prezentator (Iurie Darie) plin de spirit, vervă și aplomb. Cît despre concurenții primei ediții (3 XII), aceștia au luptat cu emoțiile și cu unele melodii șterse pe care trebuiau să le interpreteze, melodii orchestrate ca în perioada interbelică...

Petru UMANSCHI

arta amatoare

Note de spectator

1. În momentul în care în țară există patruzeci și trei de „cinecluburi ale sindicatelor din construcții", se poate vorbi despre o producție de filme preocupat-destinate domeniului. Amatori, în sensul cald al termenului, acești constructori care fac filme despre constructori sînt, prin natura lucrurilor, și autorii unui sens de înaltă stirpe; fiindcă, a construi înseamnă a repune mereu în mișcare o idee despre viitorul ființei. Cu fiecare casă începe cel puțin un destin. Ce subiect, construcția! Și apoi, existența în interiorul acestor șantiere: cîtă realitate cu fiecare metru ridicat. Iar cei mai buni „cunoscători ai problematicii" nu pot fi, în principiu, alții decît constructorii înșiși.

2. Aceste concursuri naționale ale peliculelor realizate în cineclubutile constructorilor se organizează de cîțiva ani buni, gazdă fiind, la ediția '81, Timișoara. Nu s-au prezentat decît șaptesprezece cinecluburi, cu filme de nivel mediu, abordînd superficial o tematică restrînsă. Am urmărit, mai ales, filme „de protecția muncii" – „offlind" că nerespectarea normelor duce la accidente; problema nefiind „expusă", în imagine ori comentariu, într-un mod care să atragă real atenția presupușilor spectactori. Filme lungi, „compuse" din cadre disparate, o plimbare la întîmplare a aparatului de filmat peste fațadele unor blocuri, o sumă de imagini în care apăreau volens-nolens fragmente de șantier nu „rezolvă" cea mai simplă intenție. Nici ședințele înregistrate pe peliculă, nici accidentele „montate" nu au putere de convingere. Ar trebui să se înțeleagă că menirea acestor filme este de a descoperi cauza unei regretabile întîmplări, mentalitatea care persistă, care conduce la accident, de a căuta dincolo de suprafața evenimentului, de a pătrunde sub coaja faptelor – pentru a avea eficiență. Am fi așteptat, în concluzie, prezența unui ochi investigator, în spatele camerei; am fi dorit reportajul substanțial, viguros, printre acele pelicule de fază finală. Comentariul, pe de altă parte, s-a aflat cîteodată în mare suferință: se cuvine să ne gîndim că el, comentariul, trebuie să fie, în primul rînd, purtător de limbă română corectă.

3. Trustul de construcții-montaj Timișoara s-a detașat, net, de nivelul competiției, prezentînd un film tehnic, color, plin de ritm („Realizarea și urmărirea în situ a unui bloc cu infrastructura integral prefabricată"). Ne-au mai reținut atenția: filmul-pledoarie pentru pace al Cineclubului Viton București (în unele momente, însă, de o artisticitate îndoielnică); „Soluții noi în construcții" (subiect interesant, expus cu claritate) al T.C.I. Timișoara; parțial filmul C.C.M. București sau al T.C.I. Iași. Am remarcat ideea de reportaj la zi (privind neregulile de pe șantier) a filmului prezentat de Întreprinderea de construcții-montaj Brăila, ambiția unei pelicule documentare a Institutului de proiectări Brașov (o incursiune prin istoria orașului, din păcate un film mai vechi decît cere regulamentul competiției). Este probabil ca, în urma unei serioase discuții asupra stării peliculelor, cineamatorii din ramura construcțiilor să depășească momentul dificil.

Ana ALDAN

TURNEU TEATRAL

Teatrul popular sîrb din Novi Sad, aflat în turneu în România, prezintă: duminică 13 și luni 14 decembrie, în sala Teatrului Național din Timișoara, **Țara de jos** de Dorde Lebović (regia Dejan Mijač) și **Femeia rea și soțul cicălitor** de Jovan Sterija Popović (regia Bogdan Ruškuc). Aceleași spectacole vor fi oferite, în zilele de 15 și 16, publicului din Dinaș și Sînmartinul Sîrbesc.

corespondența

Ioan Suciu: Ne sînteți o cunoștință mai veche, publicîndu-vă mai demult, împreună cu cîțiva colegi de cenaclu, din Brașov. Între timp, ne-au bucurat aparițiile dv. în presă, invederînd talent și trudă întru a vă face un drum propriu în poezie. Recentul grupaj de poezii însă ne-a pus pe gînduri în privința modului cu totul nou în care scrieți, adoptînd o manieră apăsat modernistă, îndeosebi în grafia versurilor, prin frîngerea lor pe la jumătatea cuvintelor, prin ignorarea cerințelor topicii, creînd astfel o sintaxă deliberat învălmășită. Deci, momentan, sînteți subjugat de o modă literară, care nu credem că o să vă ajute în privința adîncirii substanței poetice, spre a-i conferi acesteia mai largi semnificații existențiale. Am reținut spre publicare poezia **„Plasmă a vrerilor". Simion Gurgu:** Modestia dv., exprimată în scrisoare, este „acoperită în poezie" autentică, precum dovedesc versurile: **„Cînd păsările cad / Lumea-și acoperă fața cu mîinile / Să nu se vadă-n cerul zburînd prin izvoare".** Aceeași bună impresie ne-au făcut și poeziile **Himere, Nu ți-e dor?, Nufărul, Poem de dragoste.** În continuare sîntem supușii spațiului tipografic... **Marin Onescu:** Dintre poeziile cu versuri rimate, cea mai reușită este **Am să alerg cu tine...**, celelalte fiind în general cadențări sentimentale, stihuiri banale. În versurile albe se străvede o oarecare imaginație poetică. În mai multe poezii e repetată o sintagmă facilă: **murmurul nupțial, murmur nocturn, murmurul superb al dimineții, liniștea matinală este murmurată involuntar. Tudor Ștefan:** Citîm poezia **Convingere: „Din tot ce oamenii fac / cu mîinile lor curgătoare / pot fi scoase cîntece / din izvoare".** Întregul grupaj de poezii stă sub semnul harului poetic. V-am inclus într-o pozitivă evidență. **Luciana Marincu:** Începutul dv. în domeniul creației poetice este de bun augur. Mai realizată pare a fi poezia **Copacul.** Se cere să acordați mai multă atenție transfigurării artistice. **Crăstăț Lazăr:** Constatăm că sînteți într-o stare febrilă de creație. Scrieți prea mult, nemaireușind să esențializați. O primejdie e acum pentru dv. rarefierea substanței poetice. Un semn bun este în schimb o largă disponibilitate poetică. Să vedem cum se vor înțelege aceste antinomii. **Amira J., Marin Goja, Mirela Raluca-Ardeleanu, Speranța Florescu:** Mai trimiteți. **Ion Peroșoreanu, Virginia Faur, Constantin Pintea:** Versuri neconcludente.

Aurel TURCUȘ

FESTIVALUL INTERJUDEȚEAN DE FOLCLOR DE LA FĂGET

În zilele de 11–13 decembrie are loc, la Făget, **Festivalul interjudețean de folclor, „La curțile dorului"**, ediția I, organizat de Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Timiș, Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă, Consiliul de educație politică și culturăsocialistă al comunei Făget.

Manifestarea (care va avea o periodicitate bienală) cu participarea județelor din partea vestică a țării, constă în: 1. **Concursul pentru instrumentiști de muzică ușoară;** 2. **Concursul pentru povestitori de basme, snoave, povestiri și legende.**

TELEVIZIUNE

DUMINICĂ, 13 DECEMBRIE

8,00 Teleșcoală. **9,40** Tot înainte. **9,05** Șoimii patriei. **9,15** **Film serial pentru copii. 9,40** Omul și sănătatea. **10,00** Viața satului. **11,45** Bucuriile muzicii. **12,30** De strajă patriei. **13,00** **Telex. 13,05** Album duminical. **18,05** Ecranizări după opere literare. Cinci săptămîni în balon (II). **18,40** Micul ecran pentru cei mici. **19,00** Telejurnal. **19,25** Cîntarea României. Județul Botoșani. **20,30** Film artistic. Scrisoarea buclucașă. Producție a studiourilor engleze. **22,15** Telejurnal. Sport.

LUNI, 14 DECEMBRIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. **18,50** 1001 de seri. **19,00** **Telejurnal. 19,25 Tribuna experienței. 19,50** Pentru curtea și grădina dv. **20,00** Roman foileton. Dragoste și ură (III). **20,50** Cadran mondial. **21,15** Orizont tehnico-științific. **21,50** Interpreți ai folclorului năsăudean, laureați ai Festivalului național „Cîntarea României". **22,10** Telejurnal.

MARȚI, 15 DECEMBRIE

9,00-11,00 Teleșcoală. **16,00-17,15** Teleșcoală. **17,15** Clubul tinereților. **18,00** Almanah pionieresc. **18,25** Forum politico-ideologic. **18,50** 1001 de seri. **19,00** Telejurnal. **19,25** Actualitatea economică. **19,45** Civica. **20,10** Teatru Tv.: Neîncredere în foișor, de Nelu Ionescu. **21,55** Imagini muzicale, imagini coregrafice. **22,10** Telejurnal.

MIERCURI, 16 DECEMBRIE

16,00 Telex. **16,05-17,05** Teleșcoală. **Școală. 17,05** Tragerea pronoexpres. **17,35** Mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim... **18,00** Revista Cîntării României. **18,25** Îndrumări tehnice pentru lucrătorii din agricultură. **18,50** 1001 de seri. **19,00** Telejurnal. **19,45** Portativul fulgilor de nea. **20,00** Sindicatele la cotele noii calități. **20,20** Telecinemateca. Ciclul: Mari actori: Ultima șansă. Producție a studiourilor italiene. **21,50** A XI-a ediție a Festivalului de cîntec nou de la Drobeta Turnu-Severin. **22,10** Telejurnal.

JOI, 17 DECEMBRIE

9,00-11,05 Teleșcoală. **11,05** Roman foileton. Dragoste și ură. **11,55** Studioul pionierilor. **12,20** Moment muzical. **12,35** Forum politico-ideologic. **16,00** Telex. **16,05** Teleșcoală. **17,05** Reportaj Tv. **18,35** Desene animate. **19,00** Telejurnal. **19,25** Practic, util, gospodărește. **19,30** Ora tineretului. **20,15** Origina omului. **21,05** Drumurile țării, drumurile inimii. **22,15** Telejurnal.

VINERI, 18 DECEMBRIE

16,00 Telex. **16,05** Teleșcoală. **16,30** Emisiune în limba germană. **18,25** Tragerea loto. **18,35** La volan. **18,50** 1001 de seri. **19,00** Telejurnal. **19,45** Concert coral. **20,0** Republica la anii împlinirilor. **20,20** Film artistic: Casa din sud. Producție a studiourilor mexicane. **21,40** Teatrul — tribună de afirmare a valorilor umaniste ale societății noastre. **22,10** Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 19 DECEMBRIE

8,30 Moment folcloric. **8,40** Sindicatele la cotele noii calități. **9,00** Întîlnire cu orchestra Valentin Grigorescu. **9,20** Teleșcoală. **10,00** Telecinemateca: Ultima șansă. (reluare). **11,30** Teleșcoală. **11,50** Centre muzicale ale țării — Iași (II). **13,05** La sfîrșit de săptămînă. **18,35** Săptămîna politică. **18,50** 1001 de seri. **19,00** Telejurnal. **19,25** Călătorie prin țara mea. **20,00** Telecenciclopedia. **20,35** Film serial. Orient Express (III). **21,35** Antologie umoristică Tv. **22,10** Telejurnal. Sport. **22,30** Nocturnă Tv.

TELEVIZIUNE

INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ

Nimeni nu poate să spună precis cînd vom fi în stare să construim mașini mai istețe decît noi, deoarece oamenii de știință care lucrează în domeniul inteligenței artificiale nu pot prevedea cîte probleme complicate vor mai întîlni în drum. Dar, deja de pe acum, am făcut un pas important înspre mașinile care acționează asemenea intelectului. O serie de lucruri le-am realizat mai ușor decît ne așteptam, cum ar fi întocmirea programelor pentru computere atît de abile ca și oamenii din diferite domenii ale matematicii, chimiei, medicinii sau electronicii. Dar nici unul dintre aceste programe „specializate" nu se poate ocupa de probleme în afara îngustei lor specializări, și nici nu învață prea multe din experiență sau citit, respectiv din ascultarea explicațiilor.

A fost mult mai greu decît ne așteptam să determinăm computerul să execute o serie de lucrări obișnuite, „de bun simț", pe care orice copil le poate efectua, cum ar fi folosirea ustensilelor casnice, împachetarea hainelor în cutii și învățarea mecanismelor simple de cauză-efect. Se pare că adesea e necesar ca specialiștii să știe foarte multe numai pentru cîteva lucruri simple, dar pentru ca mașina să poată face ceea ce fac copiii, e necesar ca ea să știe puțin despre multitudinea variatelor lucruri – iar noi am ajuns la concluzia că e deosebit de greu să se realizeze un asemenea program.

Dar cum stau lucrurile cu emoțiile mașinilor? Deja de pe acum facem ca ele să se comporte astfel ca și cînd ar avea țeluri și intenții, iar cînd astfel de mașini greșesc și pierd obiectele, par neliniștite, dar nu vădesc tristețe ori căință. Programele computerelor de astăzi manifestă semne slabe de îngrijorare ori de conștiința propriei lor „ființe". Mai departe, majoritatea oamenilor, chiar și specialiștii în computere, simt că această însușire ține de natura mașinii neînsufletite. În conștiința umană, după cît am constatat, o serie din părțile ei păstrează urme din ceea ce fac celelalte părți, au o „viziune" asupra lor și le controlează. Astfel, sentimentele noastre cele mai complicate și emoțiile rezultă din conflicte și acorduri interioare. De exemplu, o persoană poate avea remușcări pentru că a lezat sentimentele unei alte persoane numai dacă posedă un model mental a ceea ce se întîmplă în sufletul acesteia din urmă... Dar computerele de astăzi nu posedă nici un fel de cunoștințe despre ele însele. Ele nu au cum să se teamă că vor putea rata vreodată unul din țelurile propuse și nici nu pot savura semnele unui oarecare progres. Fără un auto-model, ele nu au nici măcar noțiunea existenței celorlalți. Dar pentru a realiza ceva în această direcție, va trebui ca noi înșine să înțelegem aceste probleme.

sport

Dinamo...

...a tras obloanele peste '81-ul fotbalistic, an de tristă faimă, cînd ne puteam croi drum pavat de glorie spre un campionat mondial, la Madrid, de astă-dată; n-a fost să fie așa și chiar meciul de miercuri ne-a dezvăluit, încă, slăbiciunile, începînd cu modul bășcălios în care s-a putut juca fotbal, adică fără pic de concentrare a gîndurilor spre izbîndă, fără ardoare și fără nerv.

Privind întîmplarea de pe gazon, aveam impresia că a trecut un veac de cînd Dinamo îi învingea pe italienii de la Internazionale Milano și că suedezii au strîns de partea lor toată priceperea îndeletnicirii cu piciorul; adevărat, nordicii aceia știu fotbal nu glumă și ne-au demonstrat cum că fotbalul e una cu munca, nu cum procedează ortacii lui Dinu și elevii lui Stănescu Valentin; zic, deci, că Dinamo nu-și merită locul în coada oltenilor și, dacă se aude, F.R.F. să facă bine a trage concluzii și a lua măsuri aspre în contra celor care ne-au făcut de rîs și de ocară.

Vin sporturile de iarnă, pe zăpadă, pe gheață sau în săli, timp al odihnei arenelor celor mari; promit că, exceptînd clasamentele anunțate, să nu mai scriu nimic despre fotbal, ci despre altele, ca semn al supărării hibernale.

Teodor BULZA

PRIN CHINA POPULARĂ (II)

Gu' YUAN: „Zăpada binefăcătoare"

Contactul cu societatea chineză l-am stabilit, aşadar, încă înainte ca motoarele aeronavei să se fi oprit în faţa imensei şi modernei clădiri a aeroportului internaţional din Beijing, denumit „Capitala". Este greu de spus ce pierdere irepara-bilă suportă un străin care, aflat în vizită în Republica Populară Chineză, nu are în itinerar provincia Shaanxi, provincie a cărei capitală de astăzi a fost, multă vreme, capitala Chinei imperiale. Provincia Shaanxi este, ca de altfel întreaga Chină, un imens şantier, dar în acelaşi timp este şi un imens muzeu, un imens filon de cultură străveche, de peste 6000 de ani. Despre această cultură străveche ştiam destul de multe lucruri şi înainte; dar ştiam puţin, chiar înfim, faţă de realitate, o realitate care se derulează şi rostogoleşte peste fiecare străin în proporţii şi cu un ritm uneori ameţitor. Da, ameţitor chiar în sens propriu. Nu o dată am fost nevoit să respir adînc pentru a-mi regăsi cadenţa şi restabili legăturile vizuale şi nervoase cu această realitate. Voi cita un singur exemplu: La 80 de kilometri de Xian se află un imens şantier arheologic, început în anul 1974, care a devenit, astăzi, unul din punctele de cel mai mare interes, nu numai pentru specialişti, ci şi pentru omul de rînd, nu mai spun pentru străini. Şantierul, cu o deschidere de 206/60 metri, acoperit cu o imensă fermă metalică, pune în valoare mausoleul unuia din împăraţii Chinei din perioada dinastiei Qin-Qin Shi Huang – (259–210 î.e.n.). S-au descoperit aici relicvele unei extraordinare arte străvechi chineze, unică în felul ei. Este vorba despre 6000 (şase mii) statuete de militari (generali, ofiţeri şi soldaţi), precum şi cai, realizate din lut ars, într-o manieră artistică care pune omul zilelor noastre în faţa multor necunoscute. Statuetele sînt modelate la dimensiunile reale ale omului (1,80 m) şi cailor (1,5 m) cu o măiestrie artistică ce depăşeşte orice aşteptări. Fiecare dintre exemplare pune în valoare personalitatea specifică unui anume individ, trăsături fizionomice distincte, particulare, poziţii şi mişcări aparte. Nici una nu seamănă cu alta. Din modul în care au fost restaurate citeva din statuete, se degajă un colorit iniţial de o frumuseţe fascinantă. Dominînd verdele, maro-ul, galbenul şi negrul, combinaţii cromatice diferite pentru generali, ofiţeri şi trupă.

*

În China populară se păstrează vii, pînă la veneraţie, în memoria contemporanilor, locuri şi dovezi despre lupta eroică a poporului chinez pentru eliberarea sa naţională şi socială, pentru edificarea unei orînduiri mai bune şi mai drepte. Palatul din apropierea oraşului Xian – de fapt o staţiune balneo-climatică – aminteşte despre unele dintre aceste momente ale confruntării forţelor populare, conduse de Partidul Comunist Chinez, cu cele ale Gomindanului din perioada de după ruperea de către Cian Kaişi a acordului de colaborare cu Partidul Comunist Chinez. În decembrie 1936, doi generali din suita lui Cian Kaişi au luat atitudine împotriva acestuia alăturîndu-se forţelor populare. În imediata apropiere a staţiunii, un loc stîncos, ascuns printre arbori, aminteşte de capturarea de către forţele populare, în aceeaşi lună, a lui Cian Kaişi, împrejurare care a facilitat eliberarea de către forţele populare a localităţii fără vărsare de sînge. Fiind vorba despre mediul balneo-climateric din acest palat, merită reţinut şi faptul că izvorul de apă, la o temperatură de 40°, curge neîntrerupt de peste 3000 de ani, cu un debit constant de 25 de tone pe oră.

*

Cultura materială şi spirituală străveche a Chinei se derulează cu o mare forţă de convingere în sălile şi şantierul muzeului provincial. Un specific al cîtorva muzee vizitate constă în faptul că înseşi şantierele arheologice au fost transformate în muzee. Pe 1000 mp, în imediata apropiere a clădirii muzeului construit în anii 1954–1958, s-a deschis un şantier arheologic pentru epoca neolitică (6000 î.e.n.) care aduce în faţa omului zilelor noastre numeroase dovezi despre o civilizaţie avansată şi străveche. Ceramică roşie, cenuşie şi neagră, ornamentată cu linii oblice, în rînduri suprapuse şi cu figurine zoomorfe, aduce dovezi elocvente ale unui grad înalt de viaţă materială şi spirituală ale comunităţilor umane ce au populat acest teritoriu. Ceea ce uimeşte este faptul că unele dintre obiectele de ceramică, prin culoare şi ornament, au cîteva trăsături asemănătoare cu miraculosul nostru Cucuteni.

Ca lucrător în muzeistică, nu am putut omite din notiţele mele cîteva tehnici ale muzeografiei chineze care reţin atenţia vizitatorului. Este vorba de frecvenţa unor machete şi fresce care reproduc locuinţe, obiecte, diferite scene din viaţa comunităţilor umane ce s-au perindat în milenara istorie chineză. Mi-a reţinut atenţia într-un mod aparte o machetă cu configuraţia generală a unei „localităţi" străvechi, precum şi două locuinţe, reproduse la scara 1/1 – una rotundă şi alta dreptunghiulară.

*

În perimetrul templului Taci'en, din aceeaşi provincie Shaanxi, domină pagoda Marii gîşte sălbatice, edificată în anul 652 e.n. Edificiul are şapte etaje şi o înălţime de 64 m. El permite vizitatorului, contemplînd panorama oraşului Xian, să facă o retrospectivă asupra arcului ce leagă imemorialele timpuri cu lumea zilelor noastre. Te fascinează tehnica şi ingeniozitatea oamenilor de acum 1300 de ani şi, în egală sau în mai mare măsură, eroismul şi tenacitatea generaţiilor de astăzi ale aceluiaşi popor străvechi. Dar pagoda Marii gîşte sălbatice – denumire inspirată dintr-o legendă legată de răspîndirea budismului în China – nu ar reţine atenţia vizitatorului dacă templul Taci'en nu ar păstra, scrisă pe plăci de marmură neagră, asemănătoare unor monumente funerare, opera marelui gînditor, filozof şi om politic chinez Confucius (Cun Futin, 551–479 î.e.n.). Întreaga ideologie a marelui gînditor este reprodusă pe 114 plăci cu 600.000 ieroglife. Dintre maximele lui Confucius, traduse de însoţitorul nostru, am reţinut următoarea: **„Un om cu convingeri trebuie să se perfecţioneze permanent"**. Fără să vreau, ad hoc, mi-am formulat un raţionament pe care l-am şi notat: **„Abstracţie făcînd de conţinutul filozofic al maximei, realitatea este că poporul chinez a demonstrat şi demonstrează şi astăzi că trăieşte în spiritul acestei învăţături a lui Confucius"**. Templul Taci'en – realizat între anii 1000–1700 în memoria lui Confucius – este o uimitoare bibliotecă, ce aduce din adîncurile Chinei antice o gîndire care, în pofida învelişului filozofic idealist, are o mare încărcătură de experienţă istorică a uneia dintre cele mai uimitoare creaţii ale unui popor – poporul chinez.

Mihail FĂTU

GABRIEL GARCIA MARQUEZ

roman în foileton

CRONICA UNEI MORŢI ANUNŢATE

– Da, însă trebuie să fim întotdeauna de partea mortului – i-a întors-o mama.

Fraţii mei cei mai mici au apărut, unul după altul, din camerele lor şi au început să plîngă, zguduiţi de ceea ce le fusese dat să audă. Mama nu le-a dat nici un fel de atenţie şi, mai mult, pentru prima dată în viaţa ei, nu l-a băgat în seamă nici pe tata.

– Aşteaptă-mă să mă îmbrac – i-a spus el.

Dar ea se şi afla în stradă. Jaime, fratele meu cel mai mic, cel care pe atunci n-avea mai mult de şapte ani, era singurul îmbrăcat ca să se ducă la şcoală.

– Du-te tu cu ea – i-a poruncit tata.

Jaime a alergat în urma ei şi i s-a agăţat de mînă, fără să ştie unde se ducea şi despre ce e vorba. „Mergea şi vorbea singură", mi-a spus Jaime. „Oameni de nimica, spunea ea, cu glas scăzut, fiare care nu sînt în stare să facă nimic decît să semene nenorocirea". Nu-şi dădea seama nici că Jaime i se agăţase de mînă. „Trebuie că se gîndeau că înnebunisem", mi-a povestit ea. „Dar nu-mi mai aduc aminte decît că se auzea de departe multă hărmălaie, ca şi cînd nunta ar fi început din nou şi că toată lumea alerga spre piaţă". Şi-a grăbit şi ea paşii, cu hotărîrea de care era capabilă atunci cînd viaţa cuiva se afla în pericol, pînă cînd cineva care fugea înapoi dinspre piaţă a văzut-o şi i s-a făcut milă de rătăcirea ei.

– Sîntem la fel de rudă şi cu ea şi cu Vicario – l-a spus tata.

– Nu te mai grăbi, Luisa Santiaga – i-a strigat acesta în trecere. L-au şi omorît.

Bayardo San Román, ginerele care înapoiase mireasa, apăruse pentru prima dată la noi în tîrg, în august, anul trecut: cu şase luni înaintea nunţii. Sosise în vaporul care-şi făcea cursa lui săptămînală, avînd pe umeri o pereche de desagi din piele, împodobiţi cu flori de argint bătut, aceleaşi flori pe care le avea la cataramа de la centură şi curelele de la cisme. Trecuse de treizeci de ani, dar nu părea de această vîrstă, căci avea mijlocul subţire, ca de toreador, ochii foarte vioi şi pielea arsă de focul domol al salitrei. Purta o jachetă scurtă şi pantaloni strîmţi, amîndouă din piele de oaie, iar în mîini avea mănuşi moi, de şevro, de aceeaşi culoare. Magdalena Oliver venise cu acelaşi vapor şi tot timpul călătoriei nu-şi luase ochii de la el. „Părea un poponar", mi-a spus ea. „Şi era un mare păcat, pentru că arăta atît de bine şi era atît de frumos, încît merita să-l pui pe pîine, ca pe unt, şi să-l mănînci de viu". N-a fost singura care s-a gîndit la asta şi nici cea din urmă care şi-a dat seama că Bayardo San Román nu era omul pe care să-l cunoşti la prima vedere.

Mama mea mi-a scris la şcoală, spre sfîrşitul lui august şi mi-a spus, mai mult în trecere: „A venit la noi un om foarte ciudat". În scrisoarea următoare a adăugat: „Omul foarte ciudat se numeşte Bayardo San Román şi toată lumea spune că-i fermecător, dar eu încă nu l-am văzut". Nimeni n-a ştiut niciodată la ce venise. Cuiva care n-a mai rezistat ispitei de a-l întreba, cu puţin înaintea nunţii, i-a răspuns: „Am umblat dintr-o parte într-alta ca să găsesc pe cineva cu care să mă însor". Şi s-ar putea să fie adevărat, deşi ar fi putut să-i răspundă orice altceva, căci avea un fel al lui de a vorbi prin care părea că mai mult se ascunde decît se mărturiseşte.

În seara sosirii, a lăsat să se înţeleagă că era inginer de cale ferată şi se spune că ar fi vorbit de necesitatea construirii în cel mai scurt timp a unui drum de fier pentru a pune capăt concurenţei transportului pe apă. A doua zi a trebuit să trimită o telegramă şi a bătut-o el însuşi la manipulator, învăţîndu-l în plus pe telegrafist un secret al său prin care putea folosi bateriile electrice chiar şi după ce nu mai erau încărcate. Cu aceeaşi naturaleţe avea să stea de vorbă despre bolile de frontieră cu un medic militar care a trecut pe la noi în lunile acelea, căutînd recruţii. Îi plăceau petrecerile zgomotoase şi lungi, dar ştia să bea cu măsură şi să-i potolească pe scandalagii şi era duşmanul jocurilor de noroc. Într-o duminică, după ce s-a ieşit din biserică, i-a provocat la întrecere pe cei mai buni înotători, şi nu erau deloc puţini, lăsîndu-i pe toţi cu buzele umflate, din numai douăzeci de braţe, dus şi întors, de-a latul riului. Mama avea să mi-o povestească într-o scrisoare, adăugînd la sfîrşit un comentariu de al ei: „Se pare că înoată şi-n aur". Aceasta răspundea într-un fel legendei premature cum că Bayardo San Román nu numai că ştia să facă orice şi încă foarte bine, dar şi că ar fi fost putred de bogat.

Mama i-a dat ultima binecuvîntare într-o scrisoare din octombrie. „Oamenii îl iubesc foarte mult – îmi scria ea – pentru că este cinstit şi are inimă bună, iar duminica trecută s-a împărtăşit în genunchi şi a ajutat la sfînta liturghie, cîntînd în latină". Pe vremea aceea nu-i era îngăduit nimănui să se împărtăşească stînd în picioare şi liturghia se făcea numai în latină, dar mama obişnuieşte astfel de precizări fără rost, atunci cînd îşi propune să atingă miezul lucrurilor. După acest verdict de consacrare definitivă, mi-a mai trimis două scrisori, însă nu mi-a mai spus nimic despre Bayardo San Román, nici măcar vestea pe care de-acum o ştim cu toţii, cum că vrea să se însoare cu Angela Vicario. Mult după nunta aceea nefericită, avea să-mi mărturisească faptul că atunci cînd l-a cunoscut era foarte tîrziu ca să-şi mai poată schimba părerea din octombrie, deşi, atît de aprinşi, ochii lui îi produseseră o senzaţie de groază.

– Mi s-a părut că-i dracul însuşi – mi-a zis ea –, dar chiar tu îmi spusesei că nu-i bine să scrii astfel de lucruri în scrisori.

L-am cunoscut la puţin timp după aceea, cînd am venit în vacanţa de Crăciun şi nu l-am găsit atît de ciudat cît mi se spusese. Era atractiv, într-adevăr, dar foarte departe de imaginea idilică a Magdalenei Oliver. Mi s-a părut chiar mai serios decît te lăsau să crezi zburdălniciile lui şi într-o veşnică pîndă bine disimulată de giumbuşlucurile fără sfîrşit. Mai presus de orice, însă, mi s-a părut foarte trist. Îşi anunţase pe atunci logodna cu Angela Vicario.

Nu s-a putut stabili niciodată foarte exact cum s-au cunoscut. Proprietăreasa pensiunii pentru bărbaţi singuri, unde locuia Bayardo San Román, îşi amintea că acesta, spre sfîrşitul lui septembrie, îşi făcea siesta într-un hamac din salonul cel mare, cînd Angela Vicario şi mama sa au trecut prin piaţă cu două mari coşuri de flori artificiale .Bayardo San Román, între somn şi trezie, le-a văzut pe cele două femei îmbrăcate în negru din cap pînă-n picioare, încît păreau singurele fiinţe vii din toropeala după amiezii şi a întrebat cine era cea tînără. Proprietăreasa i-a răspuns că era fata cea mai mică a femeii care-o însoţea şi că se numea Angela Vicario. Bayardo San Román le-a urmărit cu privirea pînă s-au pierdut în partea cealaltă a pieţii.

– I se potriveşte foarte bine numele – ar fi spus el.

După aceea s-a întins cît mai comod în hamac şi a închis ochii.

– Cînd o să mă trezesc – a mai spus – să-mi aduci aminte că vreau să mă însor cu ea.

Traducere de:
Darie NOVĂCEANU

REDACŢIA şi ADM. – TIMIŞOARA, strada RODNEI 1. Tel.: 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACŢIE

ION ARIEŞANU (Redactor şef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor şef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index: 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA"

Proletari din toate țările, uniți-vă!

BIBLIOTECA „ASTRA"

orizont

Săptăminal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 50 (720) 18 DECEMBRIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

Prieten al meu, tipografule!

De cind am ințeles minunea literei tipărite, a trebuit să ințelegem și minunea meseriei de tipograf. Intre uneltele sale, intre mecanismele reci, intre linotipe, mașini plane, rotative, intre aparatele fotografice, sau cele sofisticate în multiple culori, de la ofset și legătorie, tipograful tronează mai ales prin opera sa: cartea, operă a sufletului și a ințelepciunii. Nicăieri nu se intimplă ca, folosindu-te de miini, doar, și de o aparatură tehnică, de ochi și de gustul aranjării într-un spațiu dat, al unui material rece și orb de plumb, să obții o operă vie a spiritului și gindirii umane.

Legat, prin litera vie și opera tipografului nostru de pe-aici, incă din anii mei foarte tineri, cind scoteam singur o „Foaie a Politehnicii", în niște hrube insalubre, unde se găseau tiparnițele orașului la acea vreme, n-am avut niciodată timp, să meditez mai adinc, asupra jertfei de zi și de noapte a tipografului creator și, adeseori, poet, prin rodul muncii lui, căci m-am intilnit cu el doar pe baricadele muncii, în paginații rapide și grabnic metamorfozate, în orele tirzii ale ziarului de noapte sau, în altele, ale revistei noastre, de zi, totdeauna în activitatea tensionată. De fiecare dată, însă, chiar dacă m-am intilnit cu el în actul trudei reciproce, cind nu ai timp de confesiuni, i-am apreciat și i-am iubit meseria, dăruirea, flacăra ce mocnea sub litera lui de plumb, interesul suveran de-a scoate din miinile lui o operă tipografică cinstită și frumoasă.

Peregrin printre ei, dar, în fond, mai apropiat de ei decit de oricare altă tagmă umană și meserie de pe lume, intre tipografi, m-am simțit intotdeauna ca acasă, sau intre prietenii mei de-o viață. Cind ziceam Radovan Nicolin, ziceam un bărbat tenace, atoateștiutor, uneori fioros în zbuciumul nervilor, al risipirii de energie, și al răspunderii ce il copleșea, alteori, tandru, blind și copilăros, gata să se dea în vint pentru oricine și să se dăruiască oricui, cu generozitatea mindră a celui conștient de rodul muncii intreprinderii sale, pe care o conduce de-o viață. Cind ziceam Grigore Șandru, ziceam apoi un om grozav de intreprinzător și un spirit de o blindețe și calm proverbial, tronind intre „fetele" lui de la legătorie, dar nu pe tronul regesc, nemișcat și aurit, ci fiind, de fapt, el cel mai dăruit și cel dintii al muncii, argintul ei viu și binefăcător. Mă gindeam la Gheorghe Bențan? Știam că trebuia să-l caut prin toate atelierele și cotloanele intreprinderii, căci în cele opt ore de muncă el era calul de cursă al tipografiei, urmărind cu o tenacitate inegalabilă procesul producției. Ziceam Tănase Luchiță? Iată, zăream zincurile, zăream fotografiile, zăream secția cea mai elaborată și modernă, iar, printre oamenii ei, un bărbat cu aerul sobru, mindru și drept, făcindu-și datoria cu degajare, aplomb și seninătate. Ziceam Ludovic Petky sau Iuliu Martin? Iată, zăream doi bărbați inalți, unul veghind munca paginatorilor săi, la marea secție de carte, cu un ochi de tehnician elevat, altul migălind asupra unor scheme grafice și fotografice, el insuși artist fotograf. Ziceam Ioan Uibaru? Zăream un bărbat plin de elocvență, puternic la faptă, dar și la vorbă, conducind, dintr-o colivie de lemn, tipăriturile cele mai mindre de la mașini plane. Vorbeam în secția ziare și reviste cu un maistru apropiat, mă consultam cu el? Acela se numea Miloș Georgevici, lucrul său făcindu-se mai intotdeauna în calm, echilibru și mărinimie. Stam în preajma linotipului, sub mica sa lumină? Il vedeam pe nea Comenov, linotipistul nostru de bază, om de omenie, harnic și indatoritor, ce ne-a citit, în zece ani, poate mai toată revista, iar, alături de masa hărăzită „ORIZONT"-ului, lingă nea Crișan, paginatorul, trăiam sutele de ore (sau mii?) dialogind amindoi, cind mai calmi, cind mai surescitați, cind mai buni, cind mai răi, asupra bunului mers al paginației, amendind o pagină ternă și cenușie, extaziindu-ne și bucurindu-ne de alta, curată, dinamică și bine colorată tipografic. Ziceam nea Jurcă sau nea Stan? Vedeam tamburele. rotativei nocturne, invirtindu-se vertiginos, la gurile căreia, ei, primii, ne dăruiau, electrice și calde, mirosind a cerneluri, foile publicațiilor noastre. Linotipiști, paginatori, zețari, zincografi, graficieni, fotografi, legători, electricieni, mecanici (precum nea Anghel, cel cu o mie de meserii în degetele sale, sau tinărul Banu, ce-i merge pe urme), tiparnița Banatului este nu numai un lăcaș al cărții, dar și al multiplelor meserii, de o inaltă calificare și de un acut profesionalism muncitoresc.

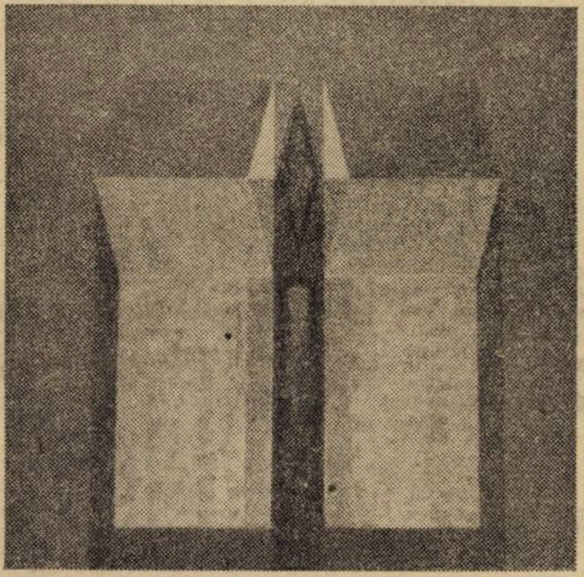

DORU PĂCURAR: „Solar 2"

Nu poți face un excurs printr-o uzină a literei și a tiparului, fără să nu ai simțămintul că sint mii de lucruri și sute de bucurii și sute de probleme și sute de ființe care au colaborat cu tine și cu munca scrisului tău, poate fără chiar să o ști. Ei ar merita nu niște simple insemnări pasagere, ci o carte. Căci tipografia aceasta a noastră, numită „Banatul", este ea insăși o uriașă, o rodnică și complexă carte. Un univers uman clocotitor, de muncă, acțiune și gindire, în miezul căruia fiecare își aduce un aport, o ardere și o dăruire.

Poate că, niciodată nu voi ști dacă cele scrise de mine vor sluji cu adevărat cuiva, dar de un lucru sint sigur că ele, cuvintele, literele, cărțile mele, au fost citite și lucrate și tipărite de tine, mai intii, de privirile și de gindirea ta, de tine, tipografule, artistule, și prieten al meu!

Ion ARIEȘANU

Tradiție și luminoasă continuitate

Sintem tentați, atunci cind spunem „industrie", să ne referim la marile centre urbane. Există în Banat, prin tradiție, o anume activitate de tip industrial, porintă, poate, de la hipertrofierea unor meșteșuguri; și astăzi în satele bănățene există o rețea bogată de ateliere, de prestări diverse, uneori mici fabrici ori secții ale unor mari intreprinderi „descentralizate". Așa cum există, bunăoară în județul Timiș, trei mari intreprinderi în centru de comună: Tomești, Margina, Nădrag.

Tomeștii, de pildă, prestigios centru al sticlei românești, modernizat, oferă tineretului un fascinant domeniu de activitate. De la primordialele cuptoare cu magmă roșie pină în secțiile care realizează finisarea prin procedee ce amintesc de sculptură și pictură, sticlarii traversează faze insemnind creșteri calitative, în plan profesional, în propria lor condiție. Insuși **destinul** lor se finisează, ei putind opta pentru condiția de **artist** al sticlei. Căci, nu obiecte turnate mecanic în forme se realizează aici, ci dimensiuni transparente, conținind respirația omenească și amprentele muncii manuale, ale priceperii și chiar ale momentului de inspirație. In produsele de mare căutare ale tomeștenilor sint implicate calitățile omului; mica serie triumfă peste rutina produselor elaborate de mașini; căci mașina este aici doar un pretext și nu un personaj central.

Comuna Tomești respiră peste hotare, nu cu borcane și sticle, ci cu pocaluri, vaze, cristaluri diverse. Am asistat aici la un promițător simpozion al sticlei. Am sub acoperișul uzinei, de ce să n-o spun, foști **elevi, care au urmat drumul luminos al** părinților lor. Materie și spirit conlucrează în creația acestor fii de țărani.

Răsuflă greoi nepoetica fabrică din Margina, umplind cu fumul ei inalt virfurile munților. Incadrată disciplinat, mai nou, în „Solventul", veche producătoare de chimicale, de oțet, ea plutește prin vegetația zonei premontane ca un bastion care anunță din timpuri mai vechi nașterea unei noi epoci pentru locuitorii din imprejurimi. Așa ne apare și izolatul reprezentant al siderurgiei, uzina Nădrag, reputat producător de lanțuri și sobe de tot felul, dar mai ales de **conștiință muncitorească.** Mi s-a spus aici că lucrul acesta e de mare importanță și că nu se formează peste noapte și la lumina unor simple vorbe. Eficiența, rentabilitatea dovedită a activității fabricii „Ciocanul" nu sint numai date ale extinderii și modernizării; replierea în domeniul unor noi produse ar fi fost inevitabil lentă, dacă ar fi lipsit dinamismul neobișnuit al elementului uman. Tradiție și luminoasă continuitate. O hărnicie neimpusă, organică, o stăruință ca sens al existenței un cult al muncii. Orice abatere este sancționată din insuși miezul sănătos, pozitiv al acestei comunități restrinse, valoroase și exemplare. Chiar și „activitatea culturală" vine aici dintr-un resort intim și local, dintr-o necesitate surizătoare de firească. Celor de aici nu li se pare că trăiesc departe de marele puls industrial al țării. Și acesta este adevărul. Ei constituie o parte esențială a acestui puls. Se spune că Nădrag va deveni oraș. Aici se trăiește **deja** o ambianță orășenească.

Intre munți, fabrica aproape se unește cu locuința și grădina intimă. Comunitatea umană are, în aceste locuri, ceva perfect rotunjit, matur. Mulți din cei plecați la studii, tot aici se intorc. Frumusețe a decorului și a conviețuirii naționalităților, frumusețe a obiceiurilor și a modalităților de acțiune umană: Eficiența a vieții și activității are aici o mare densitate pe metru pătrat. Ca o longevitate a speranței.

Lucian BURERIU

Puterea demnității

Cum să fac, mă intreb adesea, cind bat cărările satelor, să intru în casele și sufletele cit mai multor oameni, să le aflu infățișarea, gindurile, amintirile, să ședem, dacă e iarnă, la gura sobelor și să toarcem povești și istorii, iar, dacă e vară, să ne ducem, în zorii zilei, spre holdele de la capătul privirii?

De sat și de lumea lui mi-e dor int-una, așa cum, indărăt, la domiciliul de-acum, nu mă aduce neapărat dorul de oraș, cit treburile muncii, rostul aflat odată cu scurgerea școlilor și a anilor; paradoxal, cred că, dacă aș trăi în sat, tot de sat mi-ar fi dor, iar la oraș aș poposi doar intre două trenuri, cit, nebăgat în seamă, să-mi port hainele noi pe bulevard și să-mi astimpăr ochii cu afișele culturii.

Din vreme în vreme, satul își cheamă fiii acasă, le face petreceri și-i așează pe scenele căminelor culturale sau în piețe, mindru că puii de-altădată au nume ilustre, știute de la radio și din ziare, sau văzuți la televizor, savanți, directori, generali, scriitori, care umblă în străinătățuri și ei, cei rămași în bănci, anonimi, stau cu gura căscată și par că nu gindesc la nimic altceva decit la urcușul celor cărora, dacă nu le-ar fi rușine și acum, sfios, le-ar zice pe numele mic, Petre, Nelu, Ghiță, ca în pruncia comună.

Nu e ideea mea, ci a unui ilustru poet contemporan, că la astfel de serbări, în prezidii, s-ar cuveni să stea fiii adevărați ai satului, cei care nu l-au părăsit, iar **străinii,** măcar o dată pe an, să fie obligați să vină la matcă, în bănci, fără identitățile de mai apoi, și să aplaude legămintul real al confraților — țărani, tractoriști, văcari, dascăli, milițieni, agronomi, poștași.

E greu să incepi ziua intr-o cameră betonată de frigul dimineții, să ieși în izmene pină la vite, să vezi de n-a făcut ravagii dihorul prin orătănii — și ce jale-i dacă vizita a avut loc —, să tai butuci cu toporul și să spargi crusta de gheață de pe găleata cu apă din tindă, cind văru', la oraș, joacă table sau șai'șase, dă telefoane că apa caldă n-are presiune sau că, de ieri, dom-le, n-au mai trecut gunoierii, ori că-i dăm la ziar pe cei de la tramvaie care ne indeamnă să inventăm mersul pe jos.

Și, de vin rudele de la țară, intrebările, puse sau nepuse, sint ce ne-ați mai adus și cind plecați, da, vă ințelegem, aveți mult de lucru, trebuie să măturați zăpada și să afumați cirnații, poate moare și moșu', cum il cheamă?, vin sărbătorile, e musai să faceți curat prin camere, vă așteaptă și dentistul — zău, aveți stomatolog, săracu, ce viață are și ăsta — ca să vă dreagă dinții, cu răchia cum stați, vă ajunge pin'la primăvară, ah, nu, nu fuma Mărășești, că se-mbibă perdelele cu putoare, poate vrei un Kent, găsim, greu, prin cunoștințe, că el are prieteni mari, e cunoscut, care ne ajută, o să le dăm și lor niște jumări și o găină, vai, cit e de grasă, și ouă, că ouăle de la țară au alte calități, cartofi nu aveți, să ne trimiteți și o ladă cu mere, nu, nu putem veni cu mașina, e drumu' prost și sintem foarte ocupați, simbătă mergem la o onomastică, duminică dormim, sintem tare obosiți. Ce vă pasă vouă, că n-aveți șefi și nici obligații; mama, mama ce mai face?, tata nu-i bolnav?! săracu', ne e dor de ei.

Nu moare satul românesc! Nu-l dispar țăranii, pămintul nu intră-n paragină, oricită teamă ne-ar fi, oricită detașare ar trăi cei care l-au părăsit și văd intr-însul doar sursa cămărilor și-a frigiderelor.

Satul are puterea, ca insăși istoria, să străbată, cu demnitate, veacul acesta rotund și mereu-mereu, să ne amintească nouă, excursioniștilor prin destinele sale, că veșnicia acolo s-a născut și va viețui de-a pururi.

Teodor BULZA

cronica literară

Alexandra Indrieș

Sporind a lumii taină. Verbul în poezia lui Lucian Blaga

Ed. Minerva, 1981

În Epilog/Prolog-ul cărții sale Alexandra Indrieș se întreabă, mai puțin retoric decît s-ar putea crede: „Cum va reuși oare criticul, la rîndul său, să preschimbe cîntarea în caratele stilului...?". Răspunsul, transformat în fapt prin două volume ale unei îndelung gîndite trilogii despre opera lui Blaga, subliniază opțiunea pentru analiza semiotică. Fără a fi insistent polemice, cărțile Alexandrei Indrieș se situează cu oarecare vehemență față de exegezele impresioniste, care deformează simbolica blagiană, eludînd caracterul de sistem al operei literare. „Eroarea aceasta de orientare își are sorgintea în cei doi zei tutelari ai criticii actuale: E. Lovinescu și G. Călinescu", perpetuîndu-se în cercetările lui Ov. S. Crohmălniceanu, Dumitru Micu, George Gană, G. Ivașcu, Melania Livadă. Autoarei nu-i lipsește energia polemică, nici știința încercării acesteia; este însă mai interesată în a înfăptui decît în a nega sisteme critice, cărora, mai cu seamă în **Corola de minuni a lumii. Interpretare stilistică a sistemului poetic al lui Lucian Blaga,** le recunoaște observațiile juste și prestigiul. Complexitatea, dinamismul termenilor poetici blagieni, dispuși ierarhic și armonic într-un „cîmp semantic", certifică necesitatea unei metode „răbdătoare", analitice deci, care să consume nu atît intuiții cît cunoaștere „pe orizontală și pe verticală, cuprinzînd într-o perspectivă cît mai largă opera în toată întinderea ei și pătrunzînd cît mai în adîncime..".

Statistica, semnalează Alexandra Indrieș, poate compromite semnificațiile operei literare. Superioritatea numerică a componenților nominali din poezia lui Blaga, investigați în primul volum al trilogiei, este o aparență alunecoasă atît timp cît nu se va lămuri rodul convingerii treptate (implicînd și emoția începutului de drum) că „La Lucian Blaga domină net grupa verbală; sensul e de dezvoltare, directă gîndirii imaginative merge spre act, nu spre ființă".

Sistemul semiotic al Alexandrei Indrieș, cu recunoscutele aderențe (și emancipări) la școala praghează și la stilistica lui I. Coteanu, participă la necesitățile decodării textului blagian. Constantele sistemului, înglobînd termenii „cîmp semantic", „noosferă", „regia textului", derivă din principiile feed-back-ului contextual și ale stratificării limbajului poetic. Analiza verbului înaintează astfel cu o admirabilă siguranță, într-un control riguros al afirmațiilor, stopînd imixtiunile impresiei vagi („Dar să nu grăbim cadența acestor pagini" – se spune într-un loc).

În alcătuirea „idiostilului" blagian este fundamentală atitudinea diferită față de simbolul nominal și cel verbal. Poetul preia și îmbogățește categoria numelui, însă dovedește o capacitate specială de inovație în domeniul verbal. Verbele neutre semantic **a veni, a umbla, a sta,** ori cele cu statut metaforic strict **a cădea,** primesc și oferă totodată coerență stilistică aparte în noosferă (organism considerat suprasemn, rezultat al selecției și ierarhizării semnelor).

Rezistența analitică a semioticienei (cu destule subtilități) și natura demonstrativă a cărții, sînt, pînă la un punct, incomode pentru cititor care, intrat în caruselul descriptic al textului, e silit să-i accepte evidențele. Excesul analitic, știe și autoarea, poate des-structura textul literar, pulverizînd prin ariditate chiar sensul interogației citate la începutul cronicii. Precauțiile (bazate totuși pe uzul metodologic al unui cititor avizat) cu care își înconjoară definițiile, denotă evaluarea globală a poeticii lui Blaga, gîndită consecvent ca poezie „de viziuni și de mituri".

Finalul omagialei trilogii promite aceeași virtuală descifrare a operei, pe toate dimensiunile ei; năzuința aminată cu fiecare nouă carte de recluziunea în abis a universului blagian, proliferînd tentative de lectură coexistente (D. Vatamaniuc numără în **Bibliografie** 8776 referințe critice la Blaga), parțiale, eșecuri și victorii în același timp.

Brîndușa ARMANCA

Ochiul ciclonului*)

La sfîrșitul deceniului trecut, după cîteva cărți excelente ce păreau a fi epuizat, cel puțin în plan literar, o epocă bine conturată din istoria noastră contemporană – aceea a cristalizării sensurilor revoluției socialiste –, orice tentativă de redeschidere a „dosarului" risca să treacă drept superfluă. Ce se mai putea spune nou în privința deceniului al șaselea după Marin Preda, Augustin Buzura, Dinu Săraru, Constantin Țoiu, Ion Lăncrănjan și toți ceilalți care au scris „despre"? Iată de ce, la apariția primului volum al romanului lui Dumitru Popescu, **Pumnul și palma,** reacția cititorilor ca și aceea a criticii a oscilat între surpriză și curiozitate. Surpriza se datora în bună măsură și faptului că autorul, binecunoscut ca **poet, eseist** și **gazetar,** se afla în fața celei dintîi încercări de o asemenea anvergură. Pe de altă parte, dincolo de sugestia provocatoare a titlului, pentru cei ce cunoșteau cît de cît biografia scriitorului, romanul promitea a fi o **confesiune** venită din partea unui – cum el însuși își denumește eroii al căror destin și-l asumă în mare parte – „revoluționar de profesie", ceea ce garanta apriori **autenticitatea** cărții. Și dacă, astfel, în privința substanței lucrurile păreau a se rezolva de la sine, era de văzut cum anume va soluționa autorul problemele legate de construcția epică a romanului.

La o primă apropiere, **O dimineață înșelătoare** – cum se numea „cartea întîi" – avea toate atributele unui **eseu politic. O** asemenea structură excludea din capul locului ideea de **roman** epic substituind-o printr-o modalitate romanescă aflată în vecinătatea memoriilor. Traseele ideatice propuneau o dezbatere gravă în jurul problemelor revoluției, al raporturilor dintre aceasta și conștiința individuală, dintre dogmatism și libertatea gîndirii, pe scurt, în jurul condiției comunistului și a lumii concepute de el. Așadar, în esență, un **roman ideologic,** ceea ce însemna numaidecît o detașare a cărții lui Dumitru Popescu de seria romanelor politice circumscrise temei.

Volumul al doilea, apărut de curînd, păstrează principalele atribute ale primului revendicînd însă, ceva mai mult decît acesta, calitatea de roman, în sensul tradițional al termenului. Eroii, Vladimir Cernea și Manole Suru, se află la o oarecare distanță în timp de momentul absolvirii școlii superioare de partid, interval în care ei au luat contact cu desfășurarea revoluției, dar nu doar în planul ideilor – cum se întîmpla în **O dimineață înșelătoare** –, ci în acela al faptelor, al practicii nemijlocite. Implicit, accentele se modifică: problema centrală devine acum aceea a confruntării dintre **înțelegerea sensului puterii** și **exercitarea** ei. **Revoluția** nu se mai limitează la a fi o imagine abstractă, teoretică. Ea este o realitate. Concretă. Palpabilă. Interesele individuale ca și cele colective sînt mult mai clar conturate, din confruntarea lor rezultînd o perspectivă nu întotdeauna încadrabilă în tipare preelaborate. Desfășurarea romanului confirmă tipologia antitetică a celor două personaje: în vreme ce Manole Suru, mai practic, mai realist, își elaborează comportamentul și acțiunile evitînd complicațiile inutile și reușește astfel să se mențină pe linia de plutire, Vladimir Cernea rămîne același prizonier încrîncenat al ideilor, al „despicării firului în patru". Pentru el puterea este un mecanism enigmatic, cu o structură labirintică. Descoperirea întîmplătoare a capacităților acesteia îl incită în plan spiritual fără însă a-i modifica esențial atitudinea în fața realității. El își ratează viața familială (este de remarcat aici faptul că, pornind de la aceasta, Dumitru Popescu realizează în prima parte a cărții cîteva pagini memorabile de meditație asupra artei, ele – un eseu convingător despre destinul creatorului și al culturii), se expune inutil unor riscuri, trece, altfel spus, printr-un proces complicat de identificare cu sine. Mai mult decît în prima carte, Vladimir Cernea apare în **Ochiul ciclonului** într-o triplă ipostază: de **participant** direct la desfășurarea evenimentelor, de **martor** obiectiv, de observator al lor și, în sfîrșit, de **judecător,** imparțial al Istoriei. Sînt trei ipostaze pe care Dumitru Popescu el însuși și le asumă scriind această mărturie de conștiință.

Marian ODANGIU

*) Dumitru Popescu, **Pumnul și palma,** II, **Ochiul ciclonului,** Editura Eminescu, 1981.

FESTIVALUL INTERJUDEȚEAN DE FOLCLOR „LA CURȚILE DORULUI"

(Ediția I – Făget, 11-13 dec. 1981)

Sub egida Comitetului de Cultură și Educație Socialistă al județului Timiș, Centrului de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă, a Consiliului de educație politică și cultură socialistă al comunei Făget, în zilele de 11–13 dec. 1981 a avut loc Festivalul interjudețean de folclor „La curțile dorului" ediția I-a.

După deschiderea festivă (ce a avut loc vineri, 11 decembrie) a festivalului și vernisajul de artă plastică prezentată de criticul de artă Deliu Petroiu, precum și a celei de artă populară prezentată de Ion Godea, a avut loc spectacolul folcloric „Peste deal pe sub pădure", spectacol susținut de către formații artistice laureate în cadrul Festivalului național „Cîntarea României".

Concursul de interpretare pentru soliștii instrumentiști de muzică populară și povestitori ce a avut loc sîmbătă, 12 decembrie, a scos în evidență, dacă mai era nevoie, frumusețea nebănuită a folclorului nostru, infinitele sale posibilități de a impresiona prin melodie, interpretare, culoare și căldură – sufletul ascultătorilor.

Simpozionul de sîmbătă dimineața, desfășurat sub genericul „Sensurile înnoirii în folclorul contemporan" a reunit, în jurul mesei de dezbateri, specialiști prestigioși ca: Emilia Comișel, Vasile Crețu, Ion Godea, Virgil Medan, Mihail Canciovici, Achim Penda, Ion Căliman, Ion Oltean, Cornel Veselău, Nicolae Munteanu.

În sfîrșit, seara a avut loc festivitatea de premiere și gala laureaților. Juriul format din: Augusta Anca, președinte al Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Timiș, președintele de onoare al juriului, Emilia Comișel, președintele juriului, Virgil Medan, Mihail Canciovici, Vasile Crețu, I. D. Teodorescu, Ion Godea, Achim Penda, Ion Oltean – membrii – în urma desfășurării spectacolului, au stabilit următoarele premii: **soliști instrumentiști:** Pieptănaru Ion, premiul special al juriului; Costea Ion Jardea, premiul I; Ștefan Lustig premiul II; Ion și Gavril Bercea, premiul II; Micota Gheorghe, premiul III; Vasiescu Iosif, mențiune; Poneavă Ion, premiul revistei „Orizont"; Ion Dorel, premiul C.I.C.P.M.A.M.; Șerău Petru, premiul Consiliului de educație politică și cultură socialistă al comunei Făget; Petru Căldăraș, premiul Comitetului comunal U.T.C. al comunei Făget; **povestitori:** Tomele Aurel, premiul I; Tăpianu Ion, premiul III; Bucur Vasile, mențiune; Moldovan Gheorghe, premiul Muzeului Banatului; Vîlcu Eugen, premiul Căminului cultural Făget.

Un cuvînt cald organizatorilor acestui interesant festival.

A. BALTHAZAR

cenaclu

În ședința din 12.XII.1981 a Cenaclului Asociației scriitorilor din Timișoara și al revistei „Orizont" a citit două proze **Lucian Ionică.** Ședința a fost condusă de prozatorul **Mircea Șerbănescu.** Referatul, complet, deosebit de subtil, a fost prezentat de **Marcel Pop-Corniș.** El crede că proza lui Lucian Ionică „...este o proză ce încă stă sub semnul debutului..."; „...o proză a cotidianului, căreia adeseori îi lipsește perspectiva, glosînd pe teme marginale..."; „...multe intuiții surprinzătoare, dar uneori prea supuse modelului...". Au luat cuvîntul: **Cornel Ungureanu:** „...referatul lui Marcel Pop-Corniș a spus totul, cu mănușă și cu blîndețe..."; „...este vorba nu de un prozator S. F., ci de un prozator..."; „...prozele sînt puțin cam decorative, dar autorul ne-a obligat să discutăm o serie de probleme ale unui gen literar..."; Au mai luat cuvîntul: **Carmen Odangiu, Cornel Secu, Sofia Arcan, Brîndușa Armanca, Marian Odangiu, Mircea Șerbănescu** face, în încheiere, considerații pe marginea lucrărilor discutate, iar **Lucian Ionică** mulțumește, laconic, celor care au luat cuvîntul.

Ședința următoare, din 22.XII.1981, orele 18, va fi consacrată aniversărilor și comemorărilor anului 1981 **(Minulescu, Goga, Lovinescu, Bacovia, Labiș).** Vor lua cuvîntul: **Livius Ciocîrlie, Șerban Foarță, Alexandra Indries, Simion Mioc, Eugen Todoran, Cornel Ungureanu,** cu un „Cuvînt înainte" de **Anghel Dumbrăveanu.**

A. P.

consemnări

„Al soarelui și-al umbrei"

La 65 de ani de viață, Haralambie Țugui se prezintă publicului cu prima sa culegere retrospectivă, intitulată **„Al soarelui și-al umbrei",** (Ed. Junimea, 1980) un impunător volum selectiv cuprinzînd selecții din toate cele 12 volume publicate pînă acum. Traiectoria lirică a poetului ieșean prezintă însă, ca și a altor colegi de generație, o particularitate inconfundabilă, anume acel lung hiatus, cezura tăcerii, impusă de împrejurări vitrege, ale războiului mai cu seamă. După debutul în volum datînd din 1935, și după al doilea, tot de tinerețe, apărut patru ani mai tîrziu, în viața poetului se instalează o perioadă ce durează, editorial, pînă în 1966; atunci pe cînd trăia și crea la Timișoara, îi apare primul său volum postbelic, **Poezii.** Producția sa poetică, datorită acestor împrejurări, se colorează deci special, ea fiind de fapt o lirică de maturitate, în care spontaneitatea și prospețimea primei vîrste, chiar fără a lipsi cu desăvîrșire, cedează locul elaborării calme, statorniciei de cuget și sensibilitate. Și acest volum retrospectiv, pe deplin meritat de poet, mai oferă un element de luat în seamă, anume reflectarea plenară a marii și dramaticei experiențe a războiului, ce capătă acum reflectarea de mult dorită de autor, prin prezența cvasi-exhaustivă a tot ce a scris atunci, o lirică durată, de un expresionism grav sugerînd coșmarul unor împrejurări dezumanizante. Lirica aceasta am situa-o printre valorile de sus ale volumului, cu decantări ce impresionează profund, bogată în sensuri antirăzboinice și umane, între care cu totul remarcabilul poem **Visul negru.** De altfel întreg ciclu **Pasărea morții,** subintitulat „poeme de război și captivitate", s-ar cuveni citat în susținerea acestei afirmații. Un moment important din viața poetului, acela al re-debutului său tardiv, pe alte coordonate morale și civice și cu o altă experiență de viață, se corelează strîns de Timișoara. Anii săi timișoreni au fost ai unei puternice resurecții morale și literare, care i-au adus peste blajinătatea și delicatețea de sentiment, amprentă moldavă, și un anume optimism, o robustețe morală, civismul său, prin care într-o perioadă se făcea predominant prezent în publicațiile literare. Fără îndoială, acest ultim aspect al poeziei sale se impune cantitativ și, nu mai puțin, prin voltajul înalt al ideilor, prin consonanța sa cu momentul istoric străbătut, prin ardența simțămintelor. Niciodată epuizată, inspirația patriotică îl definește esențial pe poet, în laturea sa cea mai caracteristică, deși nu singura. Am citit volumul interesat în egală măsură de lirica sa reflexivă, precum și pe cea erotică. La impresionantul său „jurnal" de război, gingașa și pura sa poezie de dragoste, precum și aceea de meditație, ni-l apropie încă. El este aici, cînd elegiac, cînd melancolic în fața spectacolului vieții care „din toamnă" apare într-o tonalitate ca în **Eglogă: „ce dulce-i vinul vieții, cînd din toamnă / asculți ecoul prăbușitei veri".** Străină însă notei depresive, această meditație se colorează și străbate într-un son optimist; tristețea existențială se dizolvă într-o împăcată și luminoasă înțelegere a inexorabilului. Profeția sa de credință este, de aceea, a unui umanism deplin: **„Al soarelui și-al umbrei deopotrivă, / al lacrimei de-a fi și-al mingiierii, / cîntecul meu de viață e ca norul / menit să cadă-n arșițele verii".** „Clasicitatea" sa nu se rezumă deci la expresie, ci ni se face comunicabilă în volutele echilibrului, ale apolinicului, în vădită corespondență cu simțirea și înțelepciunea populară. **„Al lumii și numai al lumii să fii, tu, ziditorul de vorbe curate",** desprinse din **În codrul bătrîn** configurează bine acest devotament al poetului față cu vremea sa. Desigur, rămîne printre rînduri, cu toată selecția severă, un sunet retoric, ori numai aspectul „ocazional", la care dacă adăugăm unele „citate" folclorice netransfigurate, avem și un marcaj al unor aspecte mai puțin izbutite, ale sale totuși, și deci de neevitat. Însă, dincolo de astfel de limite și de percepția alterată de rutină, versul lui Haralambie Țugui, modelat cu limpezimea și simplitatea care nu sînt spontane, ci rezultat al travaliului poetic, este durabil și stenic. Volumul însuși, apărut în prag de senectute și distins cu un important premiu literar, devin mărturia onestă și matură a unui poet pe care ni-l recomandă și talentul și civismul său ardent.

Ion AMARIA

ERATA:

În poezia „Anotimp", de Ion Budescu, versul cinci se va citi: „Cumplite măști pun **scorburile** vechi".

Intre modele și exemple*)

Există o seamă de mărturisiri privind debutul lui D. R. Popescu: cele mai multe dintre ele coincid, așa că noi putem să scriem aici, fără prea mare teamă de a fi contrazișI, că scriitorul debutează în pagina culturală a ziarului orădean **Crișana** în anul 1953 și că al doilea debut al său, cu **O partidă de șah (Steaua,** 2/1954) nu face decît să confirme faptul că, posibil prozator și poet, tînărul devine **prozator** fiindcă de proză era nevoie. Acest mod de a scrie, răspunzînd prompt comenzii, era foarte confortabil: un scriitor nu putea, urmînd perceptele, să greșească. Gloria era lîngă el, slava călca pe urmele sale. Creatorul intra în literatură convins că pășește în cea mai bună dintre lumile posibile; la rîndu-i, trebuia să scrie despre una din cele mai bune dintre lumile posibile. O poezie se putea corija, un sprijin tovărășesc putea aduce pe drumul cel bun o povestire în care personajele nu trăiau așa cum ar fi trebuit să trăiască. Evident că tînărul scriitor trebuia să intre, odată acceptat, pe mîna celor ce le știu pe toate: pe mîna educatorilor săi literari. Dar cine nu face „educație literară" în deceniul al șaselea? Cam toată critica literară, articolele de fond, articolele de sinteză cu educația se ocupă, fiindcă scriitorul poate să cadă în fiecare moment pradă duhurilor rele ale cosmopolitismului, evazionismului, naturalismului și a altor boli mai mult sau mai puțin demne de a fi mărturisite. Nici unul dintre scriitorii care debutează în deceniul al șaselea nu vor scrie fără o bună și constantă supraveghere. Fericitele personaje ale literaturii lor își vor da întîlnire cu maleficele personaje care reprezintă reacțiunea, răul, forțele întunericului. Se găsesc spații literare ce ar asigura, cît de cît, securitatea creatorului? Marele merit al literaturii de început a literaturii lui D. R. Popescu, Fănuș Neagu, Nicolae Velea e acela de a recupera, prin complicate strategii (la constituirea cărora participă și duplicitatea educatorilor literari, parcă din ce în ce mai puțin convinși de supremația teoriilor – literare – pe care le propun) personaje, idei, replici, spații literare. Moromețianismul (ca artă a disimulării, a cultivării ambiguității și ironiei), amintirea lui Labiș (cu eroii săi inocenți, cu incandescența sa polemică) și modelul **Steaua** (fundamental în formarea lui D. R. Popescu) sînt cîteva căi ale recuperării drepturilor prozatorilor de a fi ei înșiși.

Literatura de început a lui D. R. Popescu e lirică, divagantă, preocupată de temele momentului și în măsura în care ele ofereau scriitorului posibilitatea de a fugi de canoanele literare ale deceniului al șaselea. Înainte de a ajunge în actualitatea fierbinte, cea care se cerea preamărită după știutele scheme, scriitorul întîrzie cît poate mai mult în vremile în care îi îngăduiau să construiască nestingherit istorii: să descopere inocența masacrată de profesioniștii masacrului. Scriitorul pare a fugi mereu de sub oblăduirea pe care i-o asigură forțele profesorale ale momentului; el construiește aproape fiecăreia dintre narațiunile sale cîte un subsol în care trebuia să se vorbească cît se poate mai liber, despre una dintre chestiunile ridicate de vătre teoreticieni. Tînărul prozator răspunde la lecție dar se adresează nu numai profesorilor, există și fraze care sînt și pentru adevărații cunoscători de literatură. Nu fraze ireverențioase, să nu se înțeleagă că în deceniul al șaselea vreun scriitor român în viață ar fi foarte nepoliticos față de dascălii săi. Prea nepoliticos nu e D. R. Popescu deși uneori le mai dă cu tifla. El scrie fără a-și abandona dreptul de a fi poet, fără a renunța la înfloritura lirică, la ceremoniile care rimează frumos și ritmează curgerea celor spuse. Simbolul cu tot ceremonialul liric care îl însoțește scoate de sub control povestirea și mai dă posibilitate și dascălilor momentului, care atunci cînd nu sînt cu totul obtuzi manifestă o duioasă încercare de conservare a valorilor reale, să fantazeze grațios asupra semnificațiilor adînci ale unor proze care nu sînt chiar de actualitate. Lectura critică, devine, către sfîrșitul deceniului al șaselea, ceva mai îngăduitoare și interpreții literari adună, pentru ilustrarea teoriilor, mult mai multe texte „beletriste" decît altădată. Iată ce se poate înțelege prin cutare poveste, spun criticii, deși, citind noi respectiva poveste azi putem descoperi altceva. O expresivitate involuntară e mereu prezentă în prozele pe care D. R. Popescu le scrie în anii 1955–1966. Scriitorul construiește și la **suprafață,** dar construcțiile de suprafață, receptate ca atare, au subterane de care ne dăm seama azi, recitindu-i literatura din deceniile șapte-opt. Între personajele sale, în acțiunile eroilor săi putem descoperi **portretul scriitorului ca om tînăr.** Iar în spațiul său, mai ales satul, în drumurile pe care le parcurge, apartenența la un univers de semne: univers arhetipal, aflat în opoziție cu cel exclusiv sărbătoresc. Cert e că scriitorul construiește, în anii săi de început, primele sale spectacole de amploare. **Păpușa spînzurată** e, din punctul de vedere al înscenării, aproape o capodoperă iar personajele ei, memorabile. Bătrînele coboară ca adevărate forțe ale naturii, intrarea lor pe scena satului e irațională, ele sînt actorii unui spectacol ce vine din timpuri imemoriale pentru a vesteji orice zvîcnire a libertății de a alege. **Păpușa spînzurată** reface unitatea unui univers în care **eliberarea** e imposibilă. Sau poate e posibilă, prin apariția Scriitorului? Oare nu el este în rolul Inocentului? Proza oferă, dintr-o dată, o deschidere către interpretări dintre cele mai felurite, multe pe ideea Pedagogiei în ofensivă. Forța agenților demonici e, în opera de început, mult mai puternică decît opoziția structurilor fertile. Dar să notăm că, începînd cu povestirile din **Fuga,** lumile lui D. R. Popescu sînt bipolare: pe de o parte, un pămînt pustiit, steril, pe de alta, unul de o extraordinară fertilitate, constrîns de sterilitate. Ideea **constrîngerii,** a **sterilizării** tragice va rămîne vie în toată opera lui D. R. Popescu și paradigma ei.

Nuvelele de început ale scriitorului nu sînt mai puțin preocupate de demonia lumii întoarse pe dos decît romanele maturității sale, avem mai puțin timp să observăm inovația în texte care par a se înscrie în fluxul literar al timpului. **Ploaia albă,** cîteva nuvele „de război", premerg proza apocaliptică a anilor 1965–1970. O serie de povestiri, dintre care cea mai discutată la vremea ei e **Drumul,** anunță stilul oniric al prozei românești din anii '67–'71. Deocamdată trebuie să notăm că tînărul prozator scrie despre o ordine pe cale a se destrăma. Ieșirea din copilărie cu descoperirile pe care le provoacă e asemenea unui viol, căsătoria nu armonizează ci subliniază lipsa de armonie a unei lumi. **O lume ideală** e pusă sub semnul întrebării, brutal contestată de către lumea reală. Opera de început a lui D. R. Popescu are, printre simbolurile sale cheie, nunta posibilă dar mai ales imposibilă; ceremonia înaintează în gol, ea nu slujește o adevărată întemeiere; ea continuă în virtutea inerției un spectacol. Numeroasele **mirese** ale operei sale de început – ale prozelor sale din deceniul 55–65 – ratează unirea, căsătoria lor e o maculare. În virtutea inerției, ea devine pentru cei din jur ca o sărbătoare fără seamăn. Nunta – falsa unire – are loc lîngă un șir de spectacole cu măști. Protagoniștii spectacolelor pun în mișcare manechine. Ceva e iremediabil pierdut în spectacolele mecanice ale nuvelisticii lui D. R. Popescu; păpușile nu pot reprezenta o lume, spectacolul lor e fals, magia lui e iluzorie. Imagine ideală, nu poate recupera imaginea reală a lumii. Nunta e, la rîndu-i un spectacol deformat, sărbătoarea pe care o propune privitorului conturîndu-se, de fapt, pe o coerciție și represalii. Să repetăm (odată cu poetul) că „scrisul e o nuntă"? Prozele din „teritoriile nimănui", din vremile apocaliptice ale secetei păstrează eroii tradiționali ai anilor '50, personajele „pozitive", îmbrăcîndu-le mai ales în costume folclorice. Ele devin un barometru al patimilor celorlalți. În vecinătatea prozelor „secetei" ar trebui așezate prozele de război, cele ale apocalipsului celălalt. Cîteva sînt, prin echilibru, distribuirea centrelor de greutate, antologice. Și aici, ca și în celelalte scriitorul evadează din convenția impusă, lasă pe margine eroul pozitiv – îl lasă să participe la un spectacol al destinului. Aș spune că războiul e mai degrabă o șansă de a descoperi lumea de lîngă el: o lume absurdă. Căci, ca toți scriitorii care debutează foarte tineri, D. R. Popescu explorează lumea imediată, amintirile sale și ale celor din jur: așa fac cei mai buni din generația sa. „Războiul" e tot o cale către literatură, tot o modalitate de a evada în teritoriul pe care orice metaforă devine posibilă și oricare simbol poate cobori pînă la adîncuri nebănuite. Morții nu impresionează în literatura de început a lui D. R. Popescu, ei pot să reprezinte o modalitate de a vorbi despre unitatea lumii. Ei există ca **parte** a unui fenomen atotcuprinzător, dar și a unei demonstrații. Ieșit dintre cele ale ființării „cel căzut" devine obiect al unui proces demn de studiat: **cadavrele** sînt „personaje" fără identitate, duc pînă la capăt anonimatul. Morții există multiplicați de cataclism; cataclismul anulează legea. D. R. Popescu se amuză a încălca sistematic perceptele dascălilor; aici el se află între simboluri, aici personajele pot trăi eliberate de numeroasele servituți la care le obligă momentul literar. Am spune că există o „mecanică arhetipală", mormintele, cadavrele risipite (urmare a unor lupte irațional pustiitoare) pe cîmpii altădată rodnice sînt elemente ale unui limbaj.

MIHAELA PĂCURAR: „Compoziție"

Pe o seamă dintre textele **mate,** epurate de sclipire metaforică (mai există și din acestea în proza mustind de lirism ale începuturilor lui D. R. Popescu) trebuie căutate „imaginile intimității", ale învierii și ale reînvierii. Opera de început a lui D. R. Popescu propune, cum are insistență, miturile fertilității și ale reînvierii. Cineva ar putea afirma că **miturile învierii** se supun, în opera lui D. R. Popescu, expansiunii lirice, tentativei de autodefinire a Eului, într-un orizont al cosmicității. Dar dacă am mai căuta, în contextul momentului literar, o explicație? Fiindcă literatura **reînvie,** se reîntoarce la viață după experiența sterilizantă a deceniului șase. Miturile **reînvierii** (propuse în această formă) sînt frecvente în opera tinerilor scriitori ai generației. Momentul lor de vîrf va fi acela al anului 1965. Devansînd, am putea scrie că **Leul albastru** este o nuvelă a reînvierii. Ea dă la iveală, mai mult și mai clar decît altele, imagini care se comentează unele pe altele. Imaginea **internatului** – a claustrării – e izomorfă cu a mormîntului: tînărul adus între pedagogi e înmormîntat; despărțit de satul său, el îl recuperează polemic; „reînvierea" tînărului (tradusă printr-o semnificativă înjurătură) are loc abia în momentul în care dascălii, după o orgie, adorm. Mi se pare deosebit de expresivă această meditație pe tema **Mioriței** în **Leul albastru:**

„Am citit **Moriția.** O mai citisem și la primară, o știam propriu-zis de acasă, pe de rost (...). Bine că nu l-au omorît înainte de a visa. Bine că a visat ciobanul înainte de a muri. Visul îl face frumos, fără el, moartea n-ar fi avut nici un interes. Chiar de-ar fi fost groaznică. Zbaterea ciobanului, neliniștea și liniștea lui, nunta lui fantastică. Mioara năzdrăvană nu-l face să semene cumva cu Hamlet? **Oița blindă nu e cumva conștiința lui?** (s. n.) Ca în Hamlet, umbra tatălui? Or eu am citit în aceeași zi Moriția și Hamlet". Rîndurile de mai sus anunță întoarcerea către textele sacre ale literaturii române, dar nu numai atît: redescoperirea lor dintr-un unghi ce le așează alături de capodoperele literaturii universale. Paradoxală, interpretarea scriitorului optează pentru o soluție ce explică literatura sa de pînă acum. Ciobanul din **Moriția** – iată personajul care **invie** în literatura lui D. R. Popescu. Între temele centrale ale eseisticii scriitorului, ea nu e mai puțin o **imagine trăită** de un autor care încearcă a face dreptate personajelor (arhetipale) în numele cărora scrie.

Cornel UNGUREANU

* Note despre educația unei generații literare.

Note de lectură – George Bacovia, „Amurg de iarnă"

Amurg de iarnă, **sumbru,** de metal / Cîmpia albă – un **imens** rotund – / Vislind, un corb **încet** vine din fund, / Tăind orizontul, diametral. / Copacii **rari** și nînși **par** de cristal / **Chemări de dispariție mă sorb** / Pe cînd, tăcut, se-ntoarce-același corb, / Tăind orizontul, diametral.

Sînt poeme care, ele singure, par suficiente pentru a aduce în preajma noastră vocea inconfundabilă a unui mare poet și care ne obsedează, revenind în memorie de nedesprins de „prezențe" materializată în verb a autorului lor. „Amurgul de iarnă" bacovian are această forță emblematică. Este întîi de toate un poem al singurătății. După cum remarca Mihail Petroveanu, la Bacovia solitudinea „în loc să consolideze și să potențeze personalitatea ... o minează. În cercul de fier al izolării în propria alveolă eul tinde să fie acaparat, posedat de forțele sale centrifuge, dispersante **(George Bacovia** EL, 1969, p. 323).

Prin contrast cu obiectivitatea privirii, care acumulează în primele cinci versuri detalii de o precizie ce lasă să se insinueze o anumită irealitate a realului, versul al șaselea pare aproape un strigăt, eliberînd brusc vocea subiectivă ce asuma din umbră descrierea (vezi cuvintele subliniate, care marchează prezența privirii subiective). „În acest decor care a fost redus la limitele sale expresive plastice, și care se reconstruiește pe planul sonor (analiza lui Ion Negoițescu în studiul pe care-l citäm dezvăluie întreg arsenalul acestei uimitoare reconstrucții sonore), lirismul nu întîrzie să pătrundă, invadînd cu țipătul său de deznădejde ca printr-o fisură în pînza panoramică a poemului". (Scriitori moderni, EL, 1966, p. 142).

Peisajul este perceput din unghiul unui privitor pe retina căruia nu știm dacă se întipăresc imagini reale, care, decantate lent în spațiul singurătății, capătă aerul îndepărtat și static al unei picturi, sau dimpotrivă e vorba de descrierea unui tablou, în geometria riguroasă a căruia se întipăresc (tulburînd-o) mărcile vocii (privirii) subiective. Cu cît zona cuprinsă de privire e mai vastă, cu atît ea emană ceva mai adînc neliniștitor. Poet al recluziunii, Bacovia are spaima spațiului deschis, pentru el acaparant și amenințător. Se simte protejat în claustrare. Singurătatea lui e și o formă a spaimei de lume. Închis, la gura sobei, în camera iubitei, în casă și chiar în cavou, acolo unde eul poate rămîne cu sine și consumă disoluția sa ca pe o încetă stingere se simte oricum mai la adăpost.

În versul al șaselea („Chemări de dispariție mă sorb"), răsucită spre sine și reflectînd în oglindă, vocea poetului ia contact cu stratul cel mai adînc al subiectivității și totodată descoperă uimită „pierderea" sa în cealaltă voce, obiectivată, în propria-i spunere, înstrăinată ca o asceză. Descoperirea acestei profunde dedublări e urmată de o la fel de bruscă retragere în neutralitatea privirii din ultimele două versuri. Prin anaforicul „același" poemul divulgă referința sa ca pur imaginară („același corb" despre care vorbește anterior poemul) închizîndu-se în propriu-i cerc; glasul eului care spune părăsindu-se pe sine. Desprinderile eului care construiește poemul de cel care se exprimă pe el însuși, specifice discursului liric în general și constituind aici însăși armătura spunerii (articulată așadar pe dislocări), se pot regăsi la nivelul unei lecturi liniare. Prin izolarea cuvintelor între virgule (linii) și deplasări sintactice ce împing determinantele, insular, în afara locului cerut de funcția lor de determinare (în felul acesta partial neutralizată) masa densă a poemului e subminată în aparența sa indestructibilă. („Nici unul din cuvinte nu e inutil; scos – lasă un vid ireparabil, toate contribuie la decor, intră deplin în zidirea lui, nu în materialitatea cărnoasă, plastică, ci în sugestia imaterială, vagă, muzicală" (Ion Negoițescu, Scriitori moderni, EL, 1966, p. 143).

Repetiția nu are în acest poem un rol pur muzical. Ea este semn al pierderii infinite, ritmînd risipirea, stingerea, ce gădemănește continuu eul bacovian. Odată întemeiat și abia atingînd pragul exprimării de sine a acestui eu, poemul tinde spre autoreproducere, ștergînd urmele subiectului ce „se vorbea" prin el: multiplicare de imagini în care poetul nu se recunoaște decît cît într-o altă oglindă a disoluției. „Șlefuit pînă la a oglindi suflarea însăși a pustiului", cum se exprimă un alt exeget (Gheorghe Grigurcu, **Bacovia un antisentimental,** Ed. Albatros, 1974, p. 63) poemul realizează însă acea spectaculoasă recuperare în timp, care face ca o operă să fie „identică" cu cel recunoscut ca fiind autorul ei.

Smaranda VULTUR

NICHITA STĂNESCU

ÎNTORTOCHEREA VÎRSTEI

Către Valeria

Să te înfășori tu cum se înfășoară fașa
pe cel mai singur gînd al meu nealăptat
să-mi fii tu cerul plin de stele și fața
castelului ce mă dormi ca împărat
Acuma tu mesteacăn și umbră neagră
cînd îmi răsai pe lîngă cai
rămîne-mi viața mea întreagă
nu-mi spune niciodată hai
căci sînt sătul de animalele cu boturi
cu șei peste deochi
și-aș mai descăleca în romburi
pe un picior de plai.
Acuma tu cînd te repeți pe tine
mai respirînd mai nemairespirînd
lasă un cîmp pentru oștire
și pentru cai mai lasă-mi dimb.
Mai treci tu doar cu geana dimineții
clipindu-ne pe noi pe toți
și mai întoarce-te cu-o viață-n tine
prințesa noastră de mai poți.

CĂTRE FLORIN

Te cățăraseși tu pe dinlăuntrul tău
de parcă ai fi fost tunel
prin care trece-un fel de fel
de cineva și rău
și-mi descriai că ești frumos
ne dai și umbră la adică
puseseși cricul fioros
cel care singur ne ridică
un cauciuc de ochi aveai
care se desumflase
puseseși cricul de mătase
pe sub sprînceana ta de vai
și am mai pus ceva ce nu se poate
spune
ce nu se poate zice în cuvinte
un fel de cimitir care apune
fără de morți, făr' de morminte
dintr-o scăpare doar de timp

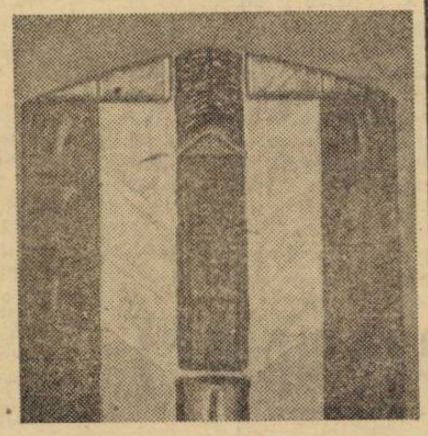

DORU PĂCURAR: „Solar 7"

din atîrnarea unui liliac în peșteri
a zeilor cei vechi de pe Olimp
cioplíți fără de meșteri.

CĂTRE RALUCA

M-a apucat o remușcare
mușcat de bot de fluture
mai zig-zăgeam pe geana mare
ce n-o să se mai scuture.
Mă remușcasem cu un cal
și dat am fost la remușcare
de-mi rămăsese cam oval
scheletul capului cel mare.
Mă remușcasem cu un cer cu stele
mă remușcam cu un apus
danturi plîngeau pe gîndurile mele
cuvinte care nu s-au spus.
Și mă dădusem tot la remușcat
cum moare împăratul mort
lăsîndu-și muntele palat
să-i fie pe sub vulturi hoit.

EUGEN EVU

PEISAJ ÎN ȚARA HAȚEGULUI

Umbră norilor pe dealuri
Acolo, în sanctuarele zeilor
și ciorchinii turmelor scuturați
sub aracii pietrificați
Umbra norilor peste lacrimarium
scormonind marmora trufiei romane
două milenii de indiferență
a celor troieniți în ceramică.
Umbra norilor tocind sfincșii de ardezie
în curtea muzeului
capitoliu de-a valma
într-un amurg alb, înzăuat în straie
de in,
plugurile toamnei intrînd cu lăcomie
în cer
și lanuri de floarea soarelui
imensă oglindă parabolică
galben de nuanța febrei
pictînd țărani la muncile patriei
niciodată întrerupte
niciodată
încît simțim tulburătoarea vină
c-am fi furat din cuiburi puii vii...
Ceva vibrează între lut și buze
intrînd în rezonanță ca în vis
cum se-nfioară cei îndrăgostiți
privind furiș întredeschise bluze...

REZONANȚE

Cînd tremură-n văzduhuri ierbi de lapte
și-n iasca rece un extaz de muguri
sclipind ca semafoarele în noapte
mestecenii-n oraș înalță ruguri.
Vin primăveri care ne cred copii
și ne redau cuvintelor-lumină

CÎNTEC DE DRAGOSTE

Gura ta, iubito-i trandafir deschis
literă de sînge luminînd cu miere
Iscusită mîna verii ce-o a scris
Mult aș vrea acum să fiu o adiere...

Mult aș vrea să-alunec liber pui de vînt
să-ți ating răsfrîntă în lumină floarea
să tresari uimită fără un cuvînt
neștiind de unde vine tulburarea.

Roșul ei ar face smeura geloasă!
Fericit văzduhul care îl respiri.
Fericit sărutul care te apasă
purpură curată a primelor iubiri

DESEN

Copil mușcînd lacom din pîinea caldă
în larmele indiferente ale celor mari
strecurîndu-se printre poverile lor
cenușii
ca o adiere de primăvară
ca vîntul desculț prin grîul verde
căutînd soarele...

Turneul Teatrului Național din Novi Sad

Instituție prestigioasă, fondată în 1861, avînd un rol de primă mărime în cultura Iugoslaviei, Teatrul Național din Novi Sad are, începînd din acest an, o clădire proprie, cu trei săli de spectacol ce dau posibilitate Noului centru teatral, Secției de dramă, Secției muzicale să desfășoare o activitate bogată. La Timișoara Teatrul Național din Novi Sad a prezentat „Țara de jos", spectacol ce a inaugurat noua clădire; textul, scris anume pentru momentul festiv (o dramatizare datorată lui George Lebovici) este axat asupra evenimentelor din jurul anului 1848, militînd cu deosebire pentru păstrarea sentimentului național și, în egală măsură, pentru o înțeleaptă privire a istoriei. Regizorul, Dejan Mijac, personalitate marcantă a mișcării teatrale din țara vecină și prietenă, a realizat o reprezentație coerentă, cu unele momente deosebit de sugestive în a da identitate problemelor vehiculate de text. Al doilea spectacol de turneu, primit cu aceeași căldură de publicul nostru, a fost prilejuit de jubileul Iovan Sterija Popovici, autor clasic a cărui contribuție la dezvoltarea literaturii iugoslave este esențială; un festival al dramaturgiei iugoslave, purtînd numele lui Sterija, se petrece la Novi Sad, și, se apreciază că între acea manifestare și calitatea dramaturgiei contemporane există o legătură dintre cele mai strînse. „Femeia rea și soțul cicălitor" (o adaptare după Sterija), în regia lui Bogdan Rușcuț, reușește să ne convingă, încă o dată, de valențele artei teatrale practicate pe scena Teatrului Național din Novi Sad, de nivelul profesional al actoriei; publicul timișorean a subliniat, cu aplauze, cele două reprezentații, certificînd oportunitatea turneului Teatrului Național din Novi Sad.

Ana ALDAN

ION DANCEA

REPORTAJE SUBIECTIVE

Satul*)

Satul, așa cum mi-a rămas în suflet, îmi pare a dobîndi trăsături simbolice. El este cel care ne-a dăruit bunul simț. Satul a fost sentimental. Întoarcerea în spiritualitatea sa mi se pare imposibilă fiindcă și acolo viața a încetat să mai aibe o desfășurare implicită. Intimitatea sa a fost descompusă în analize și orice sentiment uman e, cînd este supus analizei în încercarea de a-i găsi o schemă logică, format din explicații și motivații, și ajunge să satisfacă doar orgoliul rece al rațiunii. Inefabilul se pulverizează. Satul, așa cum am mai avut șansa să-l mai prind, rămîne o etapă în drumul nostru, suspendat între imaginarul plus și minus infinit. Pentru mine și, cred, generația mea, el rămîne locul privilegiat, unde ne risipim nostalgiile după o copilărie care nu se mai întoarce. Cînd mergem la sat, mînați de treburi sau să ne vedem „bătrînii" – de ce oare le spunem astfel și nu tata și mama –, ne amuză făloșenia lor la vederea domniilor noastre călcîndu-le ograda. Remarcăm că s-au asfaltat potecile pe lîngă casă, că vecinul – dintotdeauna harnic și priceput gospodar – i-a ridicat feciorului său și prietenului nostru o casă cu ferestre cît altădată pereții celei dărîmate și acum își așteaptă zadarnic nepoții, pentru a-i mîngîia bătrînețile. În fugă, înregistrăm școala nouă – cu tot mai puțini copii –, îl ascultăm mărinimoși pe vecinul de vis-a-vis, care se simte obligat să ne vorbească despre isprăvile „celui mic", în fabrica unde lucrează el, mai vedem cevașilea mișcare la circiumă și, pînă să plecăm, abia de ne mai rămîne răgazul de trebuință pentru o „conversație" cu „bătrînii", chit că ei sînt mama și tatăl nostru. Iar mama, grijulie ca întotdeauna, ne întreabă sfioasă ce ne-ar mai lipsi, acolo, la oraș, dar tot ea este cea care, în cele din urmă, le știe mai bine pe toate. Vîră în sacoșă prospăturile, verdețurile, o sticlă, două din cele sfinte, păstrate la scuteală de lăcomia bărbatului, iar, după aceea, tu, fiul lor, îi săruți grăbit, ei ies pînă la poartă să te petreacă, mama, iarăși mama, te roagă să ai grijă de tine pe acolo pe unde umbli, să nu răcești cumva, dar tu nu le mai auzi vorba, ești de-acum departe, te-ai reîntors la ale tale, la „sarcinile" care te așteaptă, la întîlnirile programate peste cîteva ceasuri. Totul, programat pe ore și minute. De sub bancheta, pe care ai izbutit să te așezi, după multă trudă, găina începe să-și exprime nemulțumirea pentru confortul oferit, ceva din plasa de deasupra capului picură, cel de lîngă tine, victima, te privește flămînd, tu transpiri ca într-o baie finlandeză, cînd ajungi la gară, constați că trebuie să te ajuți singur, toată lumea-i grăbită, toți se înghesuie, înjuri sănătos și apoi constați din nou că ceasul care măsoară timpul trece neiertător de repede.

Pămîntul

Pămîntul refuză ipocrizia. Înverșunarea sa împotriva ei se manifestă mai tranșant decît în oricare alt domeniu al activității umane. Chiar dacă sînt astăzi mecanizate lucrările, chiar dacă chimia își sporește contribuția la eliminarea atîtor munci istovitoare și monotone, inevitabil orarul de lucru al țăranului rămîne același dintotdeauna, fiindcă nicăieri producția de valori nu este atît de dependentă de ciclul naturii ca în agricultură. Pentru a o avea din belșug, pîinea ignoră împărțirea arbitrară a zilei. Grîul nu crește doar în cele opt ore și-i sînt indiferente, în imnurile de slavă ce i se ridică, pe merit. Sînt momente cînd în întîlnirile dintre om și pămînt pînă și sfertul academic este exclus. Tocmai aceste supreme pretenții mi se par adesea sacrificii. Și totuși pămîntul continuă să ne fie generos fiindcă dincolo îndepărtarea multora dintre noi de freamătul lanurilor se află statornicia celor care nu l-au trădat. Selecția este drastică, iar pentru a-i cinsti pe oamenii care i-au rămas credincioși, cuvintele sînt întotdeauna puține. Am văzut oameni, tineri mai ales, extaziați în marea de grîu, dar fără curajul necesar de a se lăsa biciuiți de ploile toamnei sau de razele fierbinți ale soarelui de iulie. Poate și fiindcă obținerea unui nou soi de grîu, îți pretinde – fără concesii – opt pînă la doisprezece ani de trudă, pe cînd o idee, din atîtea alte domenii, în stare să te facă celebru, se mulțumește cu o clipă de genială inspirație. Din punct de vedere social, traversăm o perioadă naturală de așezare a omului potrivit la locul potrivit.

La început de iulie grîul cade în patima dorului de pîine. Îl dor spicele, se tăvălește romantic pe mările cosmice, își frînge trupul de începuturile lumii. Bărbatul, ieșit să ne întîmpine, schițînd mecanic salutul cuvenit – chiar și în aceste împrejurări – superiorului, purta pe umeri povara necuprinsului din care abia de se smulsese. Pipăise pînă atunci cu degetele sale, mari și noduroase, tăria boabelor și doar prezența intrușilor izbuti să-l smulgă din înțeleapta-i îndeletnicire. Ce dorim noi de la el? părea să ne întrebe, de ce mai este nevoie să mai fim și noi acolo, și așa nimeni altul nu-i putea face treaba, duceți-vă, nu eu v-am chemat, lăsați-mă în pace, „pîinea este profesia mea" spuneau privirile sale.

Grîul

Metaforic vorbind, formula spirituală a satului este implicită. Colectivitatea lui nu s-a întrebat niciodată ce sensuri ascunde dialogul ciobanului din „Miorița" cu oaia sa năzdrăvană. Pentru cei care i-au purtat de grijă, grîul a devenit abia de curînd o plantă. Pentru părinții, moșii și strămoșii noștri, grîul nu a fost niciodată altceva decît grîu. Îmi mărturisesc credința că niciunul dintre cei care ne-au învățat ce-i grîul nu a știut mai mult despre el decît că trebuie să i te supui. Nu-mi aduc aminte să se fi spus altfel, despre vreme, despre naștere ori moarte, despre tot ceea ce este veșnic, decît că s-a petrecut „la semănatul grîului", s-a întîmplat la „cositul grîului" ori la „pită nouă" și alte asemănătoare sintagme de-o vîrstă cu firea. La început de iunie, cînd întreaga cîmpie mirosea a grîu, în sufletul fiecăruia înmugurea tăinuita neliniște a ivirii nădejdii în biruința veșniciei. Cei mici eram luați de mînă și duși pînă-n marginea holdelor să ne pătrundem de tăcerea povestită de freamătul spicelor, abia ieșite din ascunzișul lor ce cobora, în închipuirea noastră, pînă dincolo de miezul pămîntului. În fața grîului, bucuriile și durerile erau stăpînite. În fața grîului, nimeni nu vorbea despre grîu mai mult decît se cuvine înțeleptei cumpătări. Nu știu să se fi întîmplat vreodată ca cineva să spună despre grîu mai mult decît că este frumos. Dacă anul era slab, neizbînda intra sub streașina tăcerii unde stăpînea divinitatea absolută. Deși de pe urma porumbului, de-o pildă, omul trage mai multe foloase, prin grîu, continuăm să ne exprimăm simbolul existenței. Porumbul este un intrus, pentru noi, el nu are istorie. Pîinea este cea care a acaparat întreaga dăruire a pămîntului. Cei care au îmblînzit și crescut grîul, nu au putut fi și nu au rămas decît statornici și statornicii săi credincioși. Grîul, semănat de ei, își trecea rădăcinile prin firea și chipul lui Ion, lui Petru, lui Nicolae, lui Gheorghe...

* Din volumul în curs de apariție: **„Proprietarul de cai"** (Reportaje subiective).

SATUL CONTEMPORAN ȘI LUMEA LUI

MIHAELA PĂCURAR: „Compoziție"

Satul se întinde franc în soarele de iarnă pritocită, ce bîntuie aspră peste respirația ruptă a pămîntului. Un sat solar, îl cunoscusem și-l știam de demult, Teremia Mare, la capătul cel mai de apus al pămîntului românesc, undeva în geografia cernoziomului acestuia gras și hulpav, rostuit după felul sîrguincios al românilor și germanilor ce-l stăpînesc laolaltă cu mîndrie și speranță neînfrînată. O bucurie a luminii ce răstălmăcește chipurile și le adună împreună într-o uniune de neînțeles, poate în alte locuri, aiurea, dar care aici e mod de ființă, legămînt de iubire, clipă de clipă, veacuri după veacuri.

Acest adevăr l-am citit în fiecare anotimp de ani încoace, în privirile drepte, neumbrite, ale primarului comunei William Heinz. Străbatem din nou străzile largi, drumul e istovitor, are să-mi arate mereu alte și alte noutăți, iar cînd îl întreb cum le-ar lega și le-ar așeza pe toate acestea întru priceperea inimii, îmi răspunde, fără să ezite, parcă asta ar fi așteptat de demult. „Satul acesta îl văd ca pe coloana fără sfîrșit a lui Brâncuși. Da, nu vă mirați. M-am frămîntat cum să scriem laolaltă toate problemele acestui sat și zic că acesta este singurul fel cu putință. Să mă explic. Începînd de la Congresul al IX-lea al partidului, Teremia Mare a cunoscut o seamă de mutații economice și deci și ample transformări social-demografice. În viața noastră, ca în viața oricărui sat românesc, s-au ivit o seamă de probleme noi și nu ușor de rezolvat, precum introducerea mecanizării, orientarea profesională a tineretului, mărirea numărului de intelectuali. Poate că la prima vedere asta nu vă spune nimic, dar la noi contradicțiile au fost, de fapt, destul de pronunțate. Împreună cu sociologi de la Universitatea din Timișoara, am realizat o schemă, originală ce-i drept, ce seamănă tocmai cu coloana lui Brâncuși". Și rîde. „E, de fapt, coloana vieții noastre".

Coloana fără sfîrșit a muncii — coloana vieții

Dacă știi să auzi vocile neștiute ale pămîntului, dacă găsești în inima ta rosturile ascunse în fiorul viitorului vei afla adevăruri nebănuite. Cam astfel se explică acel **ceva** extraordinar ce se întîmplă astăzi la Teremia Mare. Și întîi, prin luciditatea, seriozitatea cu care știu oamenii aceștia să privească realitatea. „Ne-am pus întrebarea: ce ne cere viața? Ce trebuie să facem pentru ca fiecare categorie de vîrstă să se simtă împlinită, să dea tot ce poate? Și atunci am aflat un lucru pe care îl bănuiam, dar poate nu am avut curajul sau timp îndestul ca să-l știm pe de-a întregul: 60 la sută din tineri părăseau comuna. Plecau să-și completeze cele zece clase în altă parte. 20 la sută se reîntorceau, 40 nu. Cum să-i întoarcem pe toți?"

Își trage răsuflarea, grăbim pasul, omul are nerv în glas și ochii săi capătă noi luciri. „Să facem noi locuri de muncă, să nu se mai plimbe lumea, ore fără de folos, în tren, la o șeptică. Am chemat în ajutor întreprinderile și în ultimii doi ani am făcut 100 de locuri de muncă în secțiile întreprinderilor „6 martie", I.A.E.M., „Mobila Banatului", care acum sînt chiar aici, în centrul comunei". Mi le-a arătat, există un tîlc ascuns în mișcările oamenilor, un fel de degajare nouă, cum îi știu la răscrucea dintre două condiții: pămînteni pricepuți să stăpînească fierul, visînd inovații, punîndu-și capul la contribuție, crescînd într-un ideal nou, nemaiștiut aici, dar comun cu mîndria nespusă a țărînei.

„Capitolul muncă s-a rezolvat deci, chiar dacă se poate mai mult și vom face mai mult în acest sens. Dar acum omul are și alte necesități. Nu se mai culcă odată cu găinile, s-a deschis spre cultură, spre viața socială, știe ce vrea și asta e, de fapt, lucrul cel mai important". Abia pridídesc să notez, fiecare vorbă mi se pare esențială și primarul are în spatele cuvintelor multe și grele argumente de viață. „Am construit trei cămine culturale, cluburi, cinematograf modern, o zonă de sport în spațiul de agrement. Nu e falsă modestie, de fapt trebuie să ne simțim mîndri dacă am știut să muncim ca lumea. Satul nostru a fost primul din Banat ce a introdus apa potabilă centralizat, în case, și tot primii care din propriile noastre puteri ne-am așezat o sală modernă de gimnastică".

Primarul Heinz: „Avem pretenția să fim promotorii noului. De ce? Pentru că fără nou nu se poate merge înainte, pentru că fără nou nu poți face acel salt fundamental care e revoluția agrară. Întîi, apele termale. Cu ele am construit o mini-stațiune balneară modernă, în care localnicii își tratează reumatismul; apoi vîntul, pe care îl punem la treabă cu turbina noastră eoliană; apoi biogazul, două instalații funcționează deja, furnizează energie; apoi soarele, cu care încălzim apa la laboratorul de alge, apoi..."

Apoi și în primul rînd oamenii aceștia, care sînt lucrul cel mai de preț al locului. Oamenii care au adăugat pricepere în mînuirea tractoarelor și știu că fiecare centimetru de pămînt lucrat cu o dragoste nicicînd istovită, din respect pentru propria lor ființă, cu acea „făloșenie" devenită aici mod de viață și mod de gîndire. Ei sînt autorii atîtor recorduri în munca pămîntului, ei care gîndesc să-și adune forțe noi pentru alte și alte izbînzi, așa cum tot ei își doresc comuna mai împlinită, mai prosperă.

Așa cred că trebuie înțeleasă și mîndria cu care îmi vorbește tovarășul Gheorghe Damian, secretarul adjunct al Comitetului comunal de partid, despre ineditul lor muzeu al viticulturii cum tot între ei găsesc pilda unui cercetător clujean, Alexandru Marton, ce a plecat cu soție și copii din orașul de pe Someș să studieze algele albastre, să le aclimatizeze, să le producă aici și numai aici, în căutarea unor formule moderne de furajare superioară a animalelor. L-am întrebat de ce a venit tocmai la Teremia și mi-a răspuns cu o mirare îndreptățită: „Cum să nu vin, dacă aici mi-am găsit pasiunea vieții? De fapt, ce contează cum se numește locul în care trăiești dacă ai găsit oameni care te ajută din toată inima, îți dau casă și masă și-ți cer doar să le spui ce-i cu algele acestea miraculoase? Ei bine, am venit, voi rămîne aici unde mă simt foarte bine, sînt acasă".

Pămîntul doarme visînd sporul verii ce va să vină, mulțumit doarme de rodul de pînă acum. El este adevărul dintotdeauna al locului, marele și singurul adevăr al acestor oameni primitori și curați. Și dacă ar fi să aseamăn acest adevăr cred că singura imagine cu putință e tot cea a coloanei fără de sfîrșit", care are la bază un adevăr vechi dar mereu nou: omul sfințește locul – îmi explică primarul. Numai dacă iubești fără umbră locul în care trăiești și muncești și îi dedici toate puterile tale, numai atunci satul va deveni mai frumos și mai luminos".

Iar Teremia Mare este în ținutul Banatului, doar o pildă a acestui adevăr fără prihană.

Vasile BOGDAN

ADRIAN MUNȚIU

DARURI

Să botezăm și jucăriile, mai zic.
Tu ești Alis, iar eu sînt Micul Prinț.
În noapte, Roșu împărat bate arginți
Pe aerul prea subțiat de frig.

Osteni! Aduceți să-ngenunche solii
În fața domnului. Și dați-onorul!...
Copii, zburdînd pe cîmpuri de magnolii,
Ne învățăm și rolul și decorul.

Tu vei fi soarele, eu voi fi luna,
Îți voi da lumi, tu îmi vei da un cer;
Lumina peste tot e numai una
Oricît ar îngrădi-o porți de fier.

Fugiți în basmele de-odinioară!
Piticul Barbă Cot ne face semn
Și vîntul sună pe securi de ceară,
Iar ceața cîntă-n suliți mari de lemn.

DESEN

Întoarce-ți buzunarele să facem
inventarul.
Al meu e rupt puțin, unul din ele, zic.
Oceanul vechi, prin cusături, a mai
scăzut un pic,
Dar tot îl mai cutreieră, din țărm în
țărm, corsarul

În fiecare basm e loc curat, dar puțin,
Cam cît ar fi să-ncapă-ntr-o alună,
Pe mica mea planetă abia pot să
mă-nchin
Grăuntelui de rouă în care marea sună.

Și totuși e pămîntul în care poți să sari
Dintr-un vulcan într-altul și poți sădi o
floare;
Aici și baobabii sînt doar iubiri mai
mari
Și noi, alături, micii ostateci în
picioare.

CAII

Frumos aleargă prin lumină cai,
Bătuți de vînt, alunecînd prin ierbi,
Sparg în copite nori și guri de rai
Și trag în urmă turme mari de cerbi.

Eu stau la margini de pămînt și cresc
În zborul lor prin timp, străluminat
În șa aud un sol împărătesc
Vestind un țărm din care am plecat.

Aș vrea să-l strig: Rămîi! Unde te duci?
Trăpașii fug prin aerul fierbinte;
Eu iau lumina goală din cuvinte
Și o împrăștii albă la răscruci.

SALTIMBANCUL

Lăsați să intre aer bun din sud,
Ca o odihnă binemeritată,
În circul prea înlăcrimat din dud
Unde cîndva... de mult, a fost odată;

Un clovn cu ochii boabe de piper
În tropotiri prelungi trecînd arena,
Zbor încuscrit cu barele de fier,
Joc prăbușit să-și nemurească trena.

O! nimeni nu știe cu cîtă putere
Saltimbancul își arde tristețile lui;
Ora e dulce dangăt de miere,
O clipă vibrează adînc în statui.

Și pare mai mult o rozetă
De mult pripășită și ea
Lîngă faimoasa tripletă
Zdrobită mereu de podea.

În liniștea moale din spații,
Se scutură albă prin vii
Lumina uscată de-o zi...
În urmă răsar constelații.

CULISE

Frumoasele cetăți medievale
Prind chip în astă seară, și prind grai:
Sună din corn oștenii în alai
Pe roibi cabrați și cetluiți în zale.

Mulțimi de saltimbanci și zburători
Sparg aerul, prin liniștea fluidă
O! parcă bat mereu ciocănitori
În porți de munți înalți să le deschidă.

Spre vreun castel ce-și scutură rugina,
Din vis, coboară grațios cocheta
Și pururi prea frumoasa Columbina
Făcîndu-și prin căruțe toaleta.

Și, doamne, mult efect mai e în boiul
Lucrat cu un penel sau o peniță
Lumea e mare... oameni de tot soiul.
Orbii se tem și ei de-o aluniță

Ies măscăricii leneși din culise,
Lumea se leagănă ca-ntr-o consolă
Pirații umblă, triști, fără busolă,
Iau cu chirie, pe corăbii, vise.

Înghițitor de foc și de cuțite
Cresc peste tot, din umbră, ca bureții
Gloata vuiește, dărîmînd pereții.
E un joc nou cu locuri neplătite.

ION PIȚOI

SETE DE ALB

Să nu topim zăpezile,
să le lăsăm lîna întreagă,
mioriță pentru fluierul-foc
al începutului de iederă.

Să nu mințim zăpezile,
să le lăsăm lîna întreagă
păscînd iarba curată a cerului,
în fuga lui de amintiri.

Să nu-nșelăm zăpezile,
să le lăsăm fruntea întreagă,
pentru luceafărul hăituit
ce și-a-nmuiat pintenii-n dor.

Să-mbrățișăm cu drag zăpezile,
din lîna lor de aur să curgem chilim
pentru ca, mîine, să ne rămînă întreaga
hora de iederă sub iarba cerului.

TU, MÎINE...

Mîine va fi furtună
că prea jos zboară gizele,
e prea multă liniște
care aude timpanul
și arterele,
somnolente,
pasc iarba ruginită.

Mîine va fi furtună,
că astăzi liniștea prea urlă,
amăgind copacii,
și gizele,
munții
și apele,
sufletul meu
și tăriile.

Mîine...

SOLSTIȚIU

Uneori,
prin vindecare nu găsești sănătatea
și boala îți devine a doua natură,
o sărbătorești chiar
cu fiecare răsărit de soare,
cu fiecare pecete a nopții...

Brațele tale erau solzii mării atunci,
prin ei vedeau meduzele cerul,
aflîndu-i izvoarele curcubeului
și noi,
în ritualul diurn,
cumințeam valurile,
povestea prelungă le-o ascultam
și deveneam dintr-o dată alge fluide,
urcînd pe sărutul lunii
ca într-o boală devenită a doua natură,
sărbătorită
cu fiecare triumf al soarelui,
cu fiecare pecete a nopții...

FRUNZE

Sîntem sortiți să fim,
să trecem peste timpul nostru
ca cei ce cheamă viitorul
prin vorbele cele mai puține,
prin semne fără fanfare,
ca rîul,
ca iarba,
ca frunza...

Tu știi și acum,
cu toată rațiunea simțurilor tale,
că și-au stricat cocorii unghiul,
de bunăvoie,
că n-or mai pleca nicăieri
și că-și doresc un singur anotimp.
Le-om ridica palat
din spicele soarelui,
pîine de aur le-om rumeni
și ei,
sînt sigur,
vor clipi sănătos.
Au înțeles
că n-om fi loviți pe la spate,
pentru că am învățat zilnic
cum să murim...

etcetera

Satul, ca temă eternă*)

Un suav, fără a fi lilial sau desuet, Nicolae Dolângă este, la al treilea volum al său, „VEGHE SOLARĂ", poetul unor structuri tradiționale limpezi, la care nostalgia gingașă se împletește firesc și continuu cu seninătatea, melancolia cu umorul blînd de sorginte populară. Ceea ce caută poetul, ca temă eternă, este satul almăjan, natura lui, spiritualitatea lui: „Satul s-a micșorat într-un ram / ... În cuget se-apropie drumeaguri și doine" (Reîntoarcere) sau „Seara în satul de lemn – / Lalea sub călciiul tău stîng / Și ochiul de somn al fîntînii / Cu izvorul de stea în adînc" (Lumea cea mare).

Aici, în acest univers rural, poetul are, parcă, percepția naturii cu mai multă acuitate, ca una din viețuitoarele ce-l populează, ca „mieii (ce)se spală cu luceafăr pe bot" sau ca „iezii amintirii (ce) Spun blînde silabe de argint". Fiul de țăran poartă recunoștință mediului din care el s-a rupt, nostalgia dezrădăcinării nefiind însă grea, ca la Esenin sau Goga, căci nici resorturile ruperii nu sînt aceleași, nu ating zonele tragice, ci rămîn doar la suprafața luminată a lucrurilor. Căci poetul, chiar dacă „ceața se lasă peste grădini / În trunchiuri ziua de-atunci s-a închis", este prins încă între lumini, pășind „pe silabe de vis". Această reîntoarcere în satul natal are o ceremonie unică, căci satul său pare unul de vis, nu unul real, un sol investit cu aerul tandru al amintirii. Din acest sat răsar figuri, imagini, scene, dar ele nu au consistența „reală" a celor din satul lui Goga sau Cotruș sau Beniuc, ci sînt doar transpuneri onirice ale realului, văzute

printr-un abur al depărtării, desprins de contingent și de poverile muncii sau duritatea existenței. Aș zice că nu satul natal devine un motiv liric, ci doar proiecția sa în amintirea poetului, aburită, ștearsă, intră în componentele liricii sale. Și meditația poetică, chiar și erotica poetului, se petrec în acest univers sătesc, din care autorul tinde să extragă reflexul trecerii sale ca ființă în eternitate, pornind de la elementele constitutive ale acelui mediu primar, al nașterii: omul, piatra, pămîntul, rîul, viețuitoarele, țintirimul.

Nicolae Dolângă, prin tentația sa continuă, statornică, de-a socoti satul un topos al expansiunii liricii sale, pare cel mai „rural" dintre poeții izvorîți din Banat, cel mai structurat pe coordonatele specifice unui univers imuabil, neclintit în tradiții și ideatică. Muzical și nostalgic, miniaturist, cel mai metaforic, după Damian Ureche, el are o melodicitate delicată, o limpezime și gingășie mozartiene, în simplitatea necontrafăcută a cîntului său, ușor de transformat în lied sau romanță. El improvizează cu ușurință, fără a părea facil, iar metafora sa, cu originalități certe, nu pare a fi „dejà vu". Între poeții generației sale, poetul timișorean, cu gesturi de discret, hărnicind îndelung și nu ahtiat neapărat de o publicitate rapidă și cu orice preț, și-a durat cu suplețe și siguranță o rută poetică posibilă, de certă originalitate, în patul de ape al liricii tinere de aici și de azi.

Ion ARIEȘANU

* Nicolae Dolângă, „VEGHE SOLARĂ", Ed. Eminescu – 1981.

ÎN PREMIERA LA NAȚIONALUL TIMIȘOREAN

teatru

„RĂZVAN ȘI VIDRA"

B. P. HAȘDEU

Este piesa lui Hașdeu dramă a puterii și a unei pasiuni? Afară de a fi numai a puterii și a unei pasiuni, „Răzvan și Vidra" este însăși drama unei epoci istorice tulburi din destinul Moldovei, dar și drama orgoliului unei ființe, ajunsă, din pleava umană, pe treptele ce urcă spre tron. În acest sens, prin această aspirație, prin acest orgoliu măreț, de a-și depăși propria condiție individuală și condiția epocii, piesa lui Hașdeu tinde spre structurile renascentiste, ale marilor figuri aventuroase, ale căror traiectorii au fulgerat orbitor și meteoric pe cerul istoriei Renașterii, lăsînd în urma lor enigma, disprețul sau uimirea, oglindite în ochii contemporanilor lor. Căci acesta este Răzvan, reînviat din vechi cronici de Hașdeu, o figură smulsă din abisul necunoscut al mulțimii și proiectată, prin datele personalității sale: curaj, dîrzenie, inteligență, pasiune devoratoare, în vîrful piramidei omenești, drept o personalitate ce ar fi putut fi luminoasă, dacă nu ar fi fost tragică prin opțiunea orgolioasă a puterii absolute și prin condițiile istorice ce nu i-au permis-o.

Trebuie s-o spunem, din capul locului, că ceea ce convinge în spectacolul lui **Emil Reus,** pornit să interpreteze piesa lui Hașdeu într-o înțelegere nouă a literei textului și a meditației ce izvorăște din el, este împletirea destinului lui Răzvan prin mulțime și înălțarea și decăderea lui tot prin ea. Răzvan apare, în inscenarea lui Reus, un ins proiectat din marea masă populară, un interpret al ei, un apărător al ei, dar niciodată un supus. În confruntarea cu această masă, ce nu e deloc inertă, crește sau descrește firul dramei și împlinirea eroului. Reus a știut să imprime, în acest sens, tuturor scenelor de acest tip, mișcarea populară în care Răzvan se implică, devenind un exponent al ei, în acest chip primele scene ale piesei fiind lucrate cu o fină inteligență și migală artistică. Tot în interesul de a favoriza să vorbească prin erou istoria, și invers, regizorul a creat culoarea, mișcarea, ce se întrepătrund în secvențele de război, sau în scena finală, ce consemnează o tragică apoteoză, mobilizînd în piesă aproape toate forțele actoricești ale teatrului, dînd astfel iluzia scenică a unui uriaș mecanism al istoriei, ce înaintează, implacabil, monstruos, ca simbolicele care de război ce strivesc și retează totul în jurul lor.

Semnalînd aportul întregii trupe la spectacol, trebuie menționat că el s-a derulat cu dramatismul, culoarea, verva și autenticitatea obținute pe parcurs și prin niște interpretări de calitate. Astfel, în Răzvan, **Sandu Simionică** realizează, demitizînd un erou al istoriei, o tipologie complexă, mizînd pe aerul eroului simplu, popular și vivace, colorat în limbaj, ironic, hîtru și inteligent, rareori orbit însă de patima ce ar fi meritat uneori să devină devoratoare. Simionică face un haiduc, un căpitan, un comandant de oști și, apoi, un domnitor, călăuzit spre tron mai mult de o speranță vagă, intuitivă, decît de o obsesie ce l-ar fi urmărit și acaparat cu totul. În acest sens, el nu devine robul propriei capcane a puterii, datorită orgoliului său, ci mai degrabă atras de orgoliul Vidrei, interpretată de o debutantă la Național, **Adela Radin.** Actrița dovedește în rol că știe să fie statuară și orgolioasă, fidelă scopului urmărit, mai bine zis, a șansei ce i se oferă, dar jocul ei pare uneori fără tensiune pătimașă, cam prea neted, într-un rol ce ar fi pretins arderea unei pasiuni. Adela Radin descifrează o Vidră lucidă, aptă de rangul ei, tîrînd după ea un iubit și apoi un soț spre tron, dar nu poți duce după tine un bărbat, nici spre tron, nici spre putere, numai prin ambiție, ci mai ales prin pasiunea ce orbește. Ei bine, a doua coordonată a fost mai estompată de prima, în jocul, dealtfel, curat și plin de o prestanță scenică reală, a actriței, căreia îi putem prevedea, în viitor, roluri pe măsura talentului ei. Rol de culoare și de compoziție complexă realizează **Miron Șuvăgău** în Sbierea. Actorul e obsesia însăși a puterii prin ban, prin jefuire, a lașității și lingușirii. Șuvăgău joacă acest rol cu sugestii cînd grosiere, cînd subtile, dar niciodată lipsite de nerv, suplețe scenică sau umor. Două roluri pline de vervă populară, causticitate și putere de jertfă eroică joacă **Cristian Cornea** și **Damian Oancea,** nou venit la Național, în Răzeșul și Vulpoi, într-un duo plin de fervoare, dinamism și farmec scenic, ce conferă în multe secvențe dramatism spectacolului. În Tănase, de asemenea, **Eugen Moțățeanu** realizează, cu talent și deplină intuiție compozițională, un tip de erou popular înțelept și purtător al tradiției bunului simț autohton, iar **Traian Buzoianu,** în Bașotă, la polul opus, creionează tipul boierului crud și orbit de putere, conturînd sumar, din gesturi elocvente și dintr-un joc fără echivoc, cruzimea, dar și suficiența, duritatea, dar și

Actorii Adela Radin și Sandu Simionică într-un moment din spectacol.

lașitatea personajului. Menționăm, din masa tîrgoveților, oștenilor, unele personaje interpretate de **Vladimir Jurăscu,** un hatman impozant, a lui **Gh. Pătru,** o iscoadă mușcălească, perfid și insinuant, a lui **Radu Avram** și **Daniel Petrescu,** în Șoltuzul și Dascălul, a lui **Ion Haiduc** și **Miron Nețea** și, nu în urmă de tot, a copilului **George Lungoci,** pentru expresiva și patetica sa tiradă în stil popular.

Impunînd spectacolului său ceva din tensiunea cronicilor shakespeareene, în care lupta pentru putere merge mînă în mînă cu orbirea, cu patima pentru o ființă, aducînd elemente și accesorii și o simbolistică sui generis, ce colorează scenele, le dinamizează, le impune ca tablouri în sine, dar și în curgerea istoriei, Emil Reus a realizat, în „Razvan și Vidra", un spectacol curat, cursiv, fără stridențe, cu momente de tensiune și adevăr artistic, un spectacol merituos, pe măsura pasiunii sale, un spectacol complex, de pe care el a șters, cu iubire și patos, praful timpului, dăruindu-ne o cronică într-o imagine nouă, contemporană, spre a o citi cu ochii și cu spiritul nostru de azi.

Radu VOINEA

★

1) **Emil Reus** a încercat să propună „o nouă lectură a piesei", și, în spectacol, ambiția regizorală este evidentă. Drumul spre „mărire" al lui Răzvan, ori drumul spre putere al Vulpoi-ului, decăderea lui Sbierea etc. se petrec într-un spațiu scenografic ce a renunțat să descrie „epoca piesei", dînd reprezentației și spectatorului doar cîteva indicii asupra timpului dramei, dîndu-le posibilitatea tuturor să „înainteze" sensuri spre contemporaneitate. Spectacolul se preocupă de destinul personajelor sale, voind să exploreze textul lui Hașdeu mai în profunzime, refuzînd să-l trateze în manieră romantică, „ștergînd" eroii de strălucitoarele și (se zice) datatele lor aure, alegînd să se exprime, prin intermediul piesei lui Hașdeu, asupra „creșterii și descreșterii puterii și raportului acesteia cu masele", despre „continua suferință a unui popor care-și caută identitatea, și mai ales soluția existențială". Nimic de obiectat, din punctul nostru de vedere, unei atare citiri a textului. Ceva mai mult: regizorul obține în cîteva dintre momentele montării starea reprezentației pe care a gîndit-o. Se observă, însă, deîndată după premieră, că între distribuție și regizor există o diferență de „simțire", de convingere, care duc la estomparea intenției și instalează în scenă tonul retoric — ori rostirea lineară...

2) **Puteam reproșa** spectacolului văzut la premieră un anume demonstrativism, vizibil mai ales spre final, cînd sancțiunea populară era **arătată** de regizor, ne-am fi îndoit, poate, de artisticitatea scenelor de masă etc., dar toate acele obiecții s-ar fi raportat la o reprezentație în care modul de a vedea drama, al lui Emil Reus, se descifra nu doar la nivelul formelor. Se contura o lectură ce ar fi stîrnit, probabil, dezaprobarea amatorilor de istorie monumentală, și, poate, parțiala insatisfacție a celorlalți spectatori dornici ca regizorul să-și urmărească pistele pînă la capăt. Am fi regretat, de pildă, că montarea lui Emil Reus nu și-a ordonat imaginea de scenă, continuu, în funcție de modul ei de a re-face „clipa domniei" lui Răzvan, o ridicare în aer, pe o platformă, o imagine de sobrietate (și coloristică) pe care spectacolul nu o respectă îndeajuns. (Fiindcă aduce în scenă recuzită, costume ce nu mai au calitatea de a „închide" plastic trama, ci pe aceea de a o ilustra). Însă, Răzvan (Sandu Simionică), Vidra (Adela Radin), ceilalți, ne-ar fi „vorbit", măcar despre efortul depus de o distribuție funcționînd, variabil, între limitele unei concepții...

3) **Miron Șuvăgău** (Sbierea), Daniel Petrescu (Dascălul), Cristian Cornea (Răzeșul), Damian Oancea (Vulpoi), Ion Haiduc (Minski), Eugen Moțățeanu (Tănase), Traian Buzoianu (Bașotă), Vladimir Jurăscu (Hatmanul), Ștefan Sasu (Ostașul I), Miron Nețea (Piotrowski) — iată o distribuție care ar mulțumi orice exigență. Chiar după premieră, preajma actoricească al lui Sandu Simionică și Adelei Radin se străduiește să comunice, nu în fiecare caz decis, direcția stabilită reprezentației. Dar, ce „plan doi" **unitar** să se închege în cvasiprezența eroilor? Ce „raport cu masele", să se stabilească în spectacol, dacă exponenții puterii și ai destinului, care conduce către putere, apar obosiți ca actori și nu-și impun ca actori prezența? Figurația spectacolului amintește că o viziune ce mizează pe forța comunitară are nevoie de contribuția, nu a unei pluralități indistincte, ci a unei mulțimi individualizate. Dar, „intermedierea", legătura între putere și popor, în spectacolul lui Emil Reus, voiește să se facă prin personajele de planul doi. Ceea ce devine dificil, cît timp Răzvan, cît timp Vidra nu mai au ceva propriu de transmis...

4) **Criticul e dator** să se exprime și asupra celor ce nu-i convin, și asupra propriilor sale neliniști. Constatăm, în consecință că, de la o reprezentație la alta, un spectacol își modifică moduri esențiale de a fi. Ne amintim, cu egală displăcere, de marea diferență apărută între alte reprezentații ale Naționalului, în direcția de scenă a altor regizori. Oare, din ce pricină?

Antoaneta C. IORDACHE

Condorul

limbă și stil

Trei dintre cei mai semeți munți ai Carpaților românești poartă nume de vulturi: **Ceahlău, Rarău, Zăgan.** În limbile lor de baștină — adică în maghiară și turcă — cele trei cuvinte, aspre și colțuroase, înșirate mai sus, denumesc diferite specii de „acvilide". Cine se interesează de înfățișarea, obiceiurile și firea ciudată a acestor orgolioase vietăți ale înălțimilor găsește amănunte pitorești și semnificative într-o lucrare fundamentală a ornitologiei românești, scrisă cu știință, pasiune și har de Mihai C. Băcescu: **Păsările în nomenclatura și viața poporului român,** Editura Academiei, 1961. Faptul că numele unor specii de vulturi ajung „oronime" — adică: denumiri de munți — nu e de mirare: vulturii trăiesc în singurătatea crestelor, cuibind prin stîncării, iar zborul lor înalt dobîndește semnificația unui îndemn, față de care ființa umană rămîne totdeauna sensibilă: **Excelsior!** Mai sus!

Cel mai mare și mai impunător dintre vulturi este însă **condorul,** trăitor în Anzii Cordilieri, la înălțimi de 6.000–7.000 de metri. **Pictor „animalier"** — cum a fost caracterizat de critica literară a vremii — Leconte de Lisle transfigurează animalele și păsările, conferindu-le dimensiunile unor simboluri. Sînt memorabile poemele sale **Elefanții, Visul Jaguarului, Pantera neagră, Somnul condorului,** din care transcriu, în versiune românească, ultima strofă: „Și sfichiuind zăpada aspră din Anzi, din crestele lor ninse / Cu strigăt răgușit se naltă **condorul;** nu-l atinge **vîntul**... / În depărtări e astrul zilei, dar ce departe-i și pămîntul... / În aerul de gheață doarme, cu mari aripile-i întinse".

La noi, medicul poet din Buzău, V. Voiculescu, în tîrziul său ciclu intitulat **Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară,** vede în „marea pasăre cu ochii reci" a lui Leconte de Lisle, viețuind în aerul rarefiat al „tăriilor", întruchiparea ideală a demnității și a nobleței verbului poetic: „Cuvîntul mi-e omidă, cînd eu îl vreau **condor".**

Raportul de antonimie parțială, metaforică: **omidă — condor** redă „lapidar" (adică „tăiat în piatră", căci **lapis, lapidis,** în latină, „piatră" înseamnă), din perspectiva tragic lucidă a „mărginirii", opoziția ireductibilă dintre opera, pitică și tîrîșă, pe de o parte, iar, pe de alta, piscul augusț al expresiei desăvîrșite și definitive — **condorul!** — mereu și arzător rîvnit, nălucit mereu, niciodată atins.

G. I. TOHANEANU

Trei tineri plasticieni

plastică

„Omogenitatea grupei" Păcurar, Păcurar și Stroia, autorii unei expoziții care ne-a adus în minte existența acelui Charis platonician (grația, inspirația, suflul dionisiac) în opoziție cu procedeele propriu-zise ale fabricării operei de artă (Poésis), determină și o oarecare dificultate în alegerea ordinii discutării lor. Expoziția, găzduită de sala „Alfa" din Arad, cuprinde pictură, grafică și tapiserie. Într-o ordine care nu-și propune să ierarhizeze, dincolo de limbajul specific fiecărui gen în parte, lucrările ne comunică acel „sentiment acut al unei inaccesibilități" — frumusețea estetică. Ea se leagă și de ideea de perfecțiune, graficianul **Iosif Stroia** propunîndu-și (și propunîndu-ne) o istorie perfectă a unui obiect perfect. Într-o succesiune de secvențe sînt surprinse ipostaze (perfecte) ale peisajului-pretext, pe cale de emergență. Stăpînind pînă la virtuozitate meșteșugul, graficianul nu este preocupat decît de alegerea momentelor caracteristice ale devenirii peisajului. Rezultatul actualizării este o serie de obiecte perfecte (pînă și modul de prezentare al lucrării, fiecare secvență expusă circular, duce la ideea de perfecțiune).

În fața unei asemenea lucrări, dincolo de plăcerea estetică imediată, legitimă, ni se impune o reflexie quasi-tehnică: „cum a fost făcut?" Fără a încerca un răspuns la această întrebare, credem că el e implicat în însuși actul percepției estetice, lucru care ne conduce la ideea inițială a frumuseții estetice ca realizare obiectivă a perfecțiunii. În termeni plastici, ideea de frumusețe estetică implică, mai mult sau mai puțin, și echivalentul unei emoții, prin rezonanța afectivă a elementelor sale formale și cromatice. Este tocmai ceea ce tapiseria **Mihaelei Păcurar** reușește să ne transmită. Într-un ritm structural și cromatic subtil, susținut de textura materialului, demersul explorator rămîne mereu surprinzător, original, artista plastică reușind să elimine decorativismul din tapiserie. Lucrările sînt, cele mai multe, picturale, ca mod de abordare și tratare a suprafeței. Ele au momentele de forță, dispuse central, o axă directoare, un ton ce punctează, ce se dezvoltă după o formulă simplă, însă deosebit de rafinat completată cromatic, conferind lucrărilor multă cerebralitate.

Dialogul cu opera presupune, în picturile lui **Doru Păcurar,** un întreg șir de „încercări și ajustări", care de fapt marchează momentele importante ale actului creației. Ciclul propus de pictor („Sere I", II, III...) este aproape o variantă a aceluiași edificiu spiritual în care sîntem invitați să dăm muguri sentimentelor noastre. Clădit cu migală, el se înalță, crește, se dezvoltă — liniile preponderent verticale delimitează un cadru structurat. Se pare că aceste linii, ce susțin spațiul pictural, marchează în realitate momente de luciditate creatoare, cerute de permanenta nevoie de certitudine a creatorului. Într-un spațiu plastic în care culoarea are intîietate, momentele de ordonare cu ajutorul liniei nu fac altceva decît să pună în evidență un ton, un contrast cromatic, tot atîtea posibile pretexte la participare. Fără a rămîne prizonierul propriilor sere, artistul se detașează cu luciditate de operă printr-o tehnică de execuție ireproșabilă.

Ioan GALEA

top

POP SERVICE...

Takács Renate: scrii că ai o corespondentă — în Japonia — căreia i-ai trimis cîteva topuri „Orizont". Încîntat dar... s-o descurca ea, oare? În ce mă privește, țin să-ți mulțumesc pentru inițierea în ortografia niponă. Fiindcă vacanța a sosit, aștept să-mi mai scrii! **Alexandru Drăghici — Prahova:** mulțumesc pentru aprecierile la adresa rubricii. Referitor la propunerile tale („Scena canadiană", Scena australiană") le-am notat. **N. Cristian:** topul e alcătuit de cititori pe baza scrisorilor expediate la redacție. 2. Declari: „hard rock-ul, marele meu dușman" ca apoi tot tu să scrii: „. . .recunosc că au fost și piese (Hard n. n.) care mi-au plăcut". Ce să crezi? **Marius Oltean:** mulțumesc pentru știrile din viața muzicală a studenților de la „Electro", unde, la audiții scrii că „sunetul este mai curat". Iată și discografia solicitată (Isao Tomita): Snowflakes Are Dancing (1974); Picture at an Exhibition (1975); Firebird (1976); Planets (1977); Kosmos (1978); The Bermuda Triangle (1979). Cu proxima scrisoare, nu uita, adresa ta! **ȘTIRI:** Aniversarea unui an de la moartea lui **John Lennon (în foto, cu Yoko Ono)** s-a transformat la Liverpool într-o puternică manifestare împotriva violenței. ● În „Le Monde" se scrie despre Iglesias că e „un fel de prinț al romanței". ● „Physical" se cheamă recentul LP al Oliviei Newton-John (piesa de titlu a fost „Number One" în topul american). ● Pe foarte recentul album Boney M intitulat Christmas Songs, se află și piesa „The Little Drummer boy" de H. Simeone, înregistrată în 1965 și de N. Mouskouri. ● Chris Squire (ex-„Yes") declară că în 1982 își va alcătuit un grup. ● Tot atunci va apare albumul lui Johnny Cash, „Survivals". ● Cronici bune la „Visitors", recentul LP al formației ABBA.

Petru UMANSCHI

Note la festivalul folcloric „La curțile dorului"

Am participat, în calitate de cercetător al prozei populare românești, la festivalul folcloric „La curțile dorului", organizat de Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș, în comuna Făget, veche vatră cu tradiție folclorică.

De la început trebuie salutată inițiativa Centrului de îndrumare Timiș, a organizatorilor din comuna Făget de a pregăti un festival sub forma unui concurs al interpreților și creatorilor populari din mai multe județe, manifestare culturală ce a prilejuit cunoașterea și descoperirea unor noi valori. Este de apreciat, în această inițiativă, introducerea, pentru prima oară în concurs, alături de interpreții instrumentali, a povestitorilor — performeri de basme, legende, tradiții, snoave, cu atît mai mult cu cît fenomenul povestitului în sistemul culturii populare tradiționale are un statut aparte.

Asistăm, în prezent, în contextul marilor transformări din viața satului contemporan, la un proces lent de dispariție a unor specii narative, precum și la schimbarea gustului în receptarea de către colectivitate a acestora. Se produc mutații funcționale în cadrul diferitelor specii narative, ce atrag, implicit, o modificare a interesului colectivității folclorice contemporane pentru anumite specii.

De pildă, basmul fantastic, avînd statutul celei mai formalizate specii a prozei populare, își pierde funcționalitatea în viața satului contemporan, fiind, din ce în ce mai mult, pe cale de dispariție. Privit în contextul transformărilor de mentalitate și conștiință socială de astăzi, basmul nu mai răspunde cerințelor omului modern prin acea demitizare a sa, prin neîncrederea pe care o manifestă creatorii populari, cît și consumatorii de folclor, în universul fabulosului de basm și în veridicitatea poveștii. Contextele tradiționale specifice desfășurării povestitului, s-au pierdut sau au fost diminuate, atrăgînd inevitabil dispariția speciei narative. Bunii povestitori de basme fantastice se descoperă cu greu astăzi și este necesară o acțiune masivă de culegere și înregistrare a lor, pentru a preîntîmpina pericolul dispariției și degradării speciei. În același timp, legenda ca specie străveche cu funcționalitate explicativă a unor fenomene, obiecte, fapte, a dispărut, tot în relație cu schimbarea mentalității poporului și a conștiinței povestitorilor.

Remarcăm o creștere a interesului și gustului pentru snoavă, pentru povestirea satirică cu puternice implicații sociale în viața satului contemporan.

Și snoava tradițională a suferit numeroase transformări într-o trecere a sa la anecdotă și banc, specii colportate de povestitorii navetiști din viața citadină în lumea satului.

Gluma, bancul, povestirea hazlie ce merge pînă la un umor absurd sînt gustate azi de receptorii creației narative. Și în acest sens, festivalul „La curțile dorului" ne-a demonstrat admirabil mutațiile funcționale ale speciilor narative, cît și schimbarea gustului în aprecierea acestora.

În cadrul Festivalului au lipsit aproape în întregime poveștile fantastice, interesul căzînd în exclusivitate pe povestirea hazlie, umoristică, pe scheciuri facile, în mare parte tributare unor modele transmise pe calea mijloacelor mass-media. Este necesară pentru viitoarele ediții o serioasă și severă preselecție din partea organizatorilor, precum și a comitetelor de cultură județene, să trimită pe scena festivalului talente narative autentice, care să dețină un repertoriu tradițional narativ, bogat și variat. Intenția manifestată în prezent este lăudabilă, dar merită să fie onorată în mod real la viitoarele competiții printr-o participare calitativă superioară a unor povestitori reprezentativi pentru zona și județul respectiv.

Ne exprimăm convingerea în reușita următoarelor ediții, și felicităm călduros pe organizatorii acestui festival folcloric, care, prin strădania și interesul lor ca iubitori ai creației populare, au săvîrșit un act de cultură demn de toată stima.

Mihai CANCIOVICI

LA TEATRUL DE MARIONETE DIN ARAD: echo

PINOCCHIO

După un meritoriu loc al II-lea în faza finală a Festivalului național „Cîntarea României", ediția a II-a cu piesa „Boroboață" de Nicolae Drăghia, Teatrul de marionete din Arad se înfățișează cu o nouă premieră „Pinocchio", în adaptarea lui Costel Popovici.

Celebra lucrare a lui Collodi, care a entuziasmat generații de-a rîndul, primele vîrste, își găsește o „adaptare" salutară, cu reale virtuți. Meritul lui C. Popovici este de a fi păstrat nealterat firul epic și de a fi reluat cu bună știință dialogul sprinten al cărții. Astfel, copiii „trăiesc" cu sufletul la gură peripețiile păpușii cu nasul de lemn, însoțindu-le cu exclamații, interjecții, în stare să comunice o participare vie, molipsitoare. Și urmărind spectacolul arădean regizat de **Cristian Frangopol** ne întrebăm dacă nu ar fi meritat acești mici, dar minunați spectatori o „reprezentare" scenică a textului în imediata lor vecinătate. Dacă teatrul celor mari se apropie cu evidență de public, antrenîndu-l în mod nemijlocit, cu atît mai mult un spectacol pentru copii ar fi fost de dorit „să coboară" de pe scenă și să dialogheze nu de la distanță, ci aevea cu micii spectatori. Altminteri, spectacolul arădean a fost limpede, unitar, fluent, dar desfășurat undeva într-un „turn de fildeș", departe de „lumea dezlănțuită" a celor mici. Ne gîndim cum ar fi participat ei dacă Pinocchio și Gepetto, Giminy și Fitil, Gideon și Ionică s-ar fi aflat, dacă nu printre ei, măcar în avanscenă. Ne așteptam ca regizorul să renunțe, în sfîrșit, la montările tradiționale, desuete, mai ales că era „ajutat" de o scenografie inspirată, funcțională, admirabilă, semnată de **Zoe Eisele Szücs,** autoare și a păpușilor, „încărcate" de fantezie, culoare și bun gust.

Regizorul **Cristian Frangopol** are, însă, meritul incontestabil de a fi știut să strunească o distribuție numeroasă, de a fi optat pentru „omul potrivit la locul potrivit". Astfel că interpreții fac risipă de vioiciune, candoare, ingenuitate și nu în ultimă instanță de profesionalism. I-am reținut pe **Julieta Corbu** (Pinocchio), dar și pe **Carmen Conțan** (Fitil), laureată cu premiul I la recent încheiata ediție a Festivalului național „Cîntarea României" și nu mai puțin pe **Alexandru Mermeze** (Gepetto, Rechin I), **Ileana Farcaș** (un copil), **Adela Ungureanu** (Giminy), **Alexandru Sedlacec** (Vizitiul).

În concluzie, un spectacol care ar fi putut deveni de excepție dacă ar fi fost gîndit mai puțin rigid și detașat de spectatorii săi minunați.

Flavia DUMA

TELEVIZIUNE

DUMINICĂ, 20 DECEMBRIE

8,00-8,40 Teleșcoală. 8,40 Tot înainte! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii. Alice în țara minunilor. 9,40 Omul și sănătatea. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 telex. 13,05 Album duminical. 16,45 Ecranizări după opere literare. Cinci săptămîni în balon. Ultima parte. 17,30 Documentar TV. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cîntarea României. Județul Bistrița-Năsăud. 20,30 Film artistic: Cea mai frumoasă fată. Premieră pe țară. Producție a studiourilor americane. 22,15 Telejurnal. Sport.

LUNI, 21 DECEMBRIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Cincinal '81-'85. 19,45 Pentru curtea și grădina dumneavoastră. 19,50 Roman foileton. Dragoste și ură. Episodul 4. 20,40 Cadran mondial. 21,05 Republicii, un cînt de slavă. 21,15 Orizont tehnico-științific. 21,45 Telejurnal. 22,10 Muzică ușoară românească.

MARȚI, 22 DECEMBRIE

9,00-10,25 Teleșcoală. 10,25 Matineu de vacanță. Aventurile lui Tom Sawyer. 11,00 Cincinal '81-'85. 11,20 Film serial. Orient-Expres. Episodul 2. 12,20 Originea omului. 13,10 Telex. 16,00 Telex. 16,05-17,15 Teleșcoală. 17,15 Clubul tineretului. 18,00 Almanah pionieresc. 18,25 Consultații în sprijinul învățămîntului politico-ideologic. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Industria la ora bilanțului și a pregătirilor pentru 1982. 19,40 Muzică ușoară. 20,10 Civica. 20,30 Seară de operă TV. „Pană Lesnea Rusalin" de Paul Constantinescu. 21,45 Telejurnal. 22,10 Bijuterii muzicale.

MIERCURI, 23 DECEMBRIE

16,00 Telex 16,05-17,00 Teleșcoală. 17,00 Tragerea pronoexpres. 17,10 Actualitatea muzicală. 17,40 Atenție la... neatenție. 18,00 Revista cîntării României. 18,25 Îndrumări tehnice pentru lucrătorii din agricultură. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Autoconducerea și aprovizionarea teritorială. 19,40 Universul femeilor. 20,10 Telecinemateca. Dincolo de pod. Coproducție internațională. 21,45 Telejurnal. 22,10 Folclor botoșenean.

JOI, 24 DECEMBRIE

9,00-10,00 Teleșcoală. 10,25 Matineu de vacanță. 11,00 Întîlniri muzicale. 11,40 Roman foileton. Dragoste și ură. 12,30 Consultații în sprijinul învățămîntului politico-ideologic. 12,55 Telex. 16,00 Telex. 16,05-17,05 Teleșcoală. 17,05 Reportaj pe glob. 17,25 Viața culturală. 18,35 Desene animate. Povestiri din Pădurea verde. 19,00 Telejurnal. 19,20 Studioul tineretului. 20,05 Originea omului. 20,55 Floarea din grădină. 21,45 Telejurnal. 22,10 Muzică ușoară.

VINERI, 25 DECEMBRIE

16,00 Telex. 16,05-16,30 Teleșcoală. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,25 Tragerea loto. 18,35 La volan. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,20 Industria la ora bilanțului și a pregătirilor pentru 1982. 19,35 Memoria documentelor. 20,00 Film artistic. Bună seara Irina. Producție a Casei de filme Unu. 21,35 Dezbateri culturale. 22,00 Telejurnal. 22,15 Moment coregrafic.

SÎMBĂTĂ, 26 DECEMBRIE

8,30 Cîntece și jocuri populare. 8,50 Universul femeilor. 9,20-10,00 Teleșcoală. 10,00 Telecinemateca. Dincolo de pod. 11,35 Cenaclul teleșcoală. 12,00 Centre muzicale ale țării — Timișoara (III). 13,00 Telex. 13,05 La sfîrșit de săptămînă. 13,30 Decembrie — cronica evenimentelor politice. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,25 Republica la anii împlinirilor. 19,50 Teleenciclopedia. 20,25 Film serial. Orient-Expres. 21,25 Varietăți antologice. 22,15 Telejurnal. Sport. 22,35 Nocturna TV.

HAZARD

De cînd e lumea, se zice, există și jocurile de noroc. Dar, pare-se, niciodată nu s-a pus atît de mare nădejde în hazard ca în vremurile noastre. Jocurile de noroc, legale sau ilegale, se numără printre cele mai mari și expansive afaceri din S.U.A. Rulajul, conform unor calcule, se ridică la cifra de 95 de miliarde dolari anual. Conform raportului comisiei naționale pentru jocurile de hazard, mai mult de 80 la sută dintre americani speră să devină „fericiții cîștigători ai lozului cel mare". Deci, se joacă vîrtos, se pun pariuri pe orice, speranțe există...

În Grecia antică alegerea judecătorilor se făcea prin aruncarea zarurilor, iar în Roma se puneau pariuri pe gladiatori și pe cursele de cvadrigi. Astăzi, se știe, există mult mai multe posibilități...

În Brazilia, de pildă, pariurile pe animale sînt jocul cel mai preferat și îndrăgit. Plata se face pe străzile Rio-ului. E vorba, de fapt, de jocurile ilegale, care rulează zilnic. Zilnic se rulează aici 350 de mii de dolari; dar nimeni nu știe cine cîștigă și în ce buzunare ajunge acest bănet. Se vorbește că și în această afacere și-a vîrît degetele celebrul „Escadron al morții"...

Lumea hazardului își are instituțiile și legendele sale, dar și victimele ei. Sinuciderile din cauza pierderilor la jocurile de noroc s-au rărit după cel de al doilea război mondial, dar au fost înlocuite, astăzi, de fatalul infarct. De aceea, la Sydney, cu cîțiva ani în urmă, reprezentantul instituției venea împreună cu medicul să anunțe pe cîștigător. Un caz merită să fie consemnat. Intrînd la cîștigător, medicul, ca să nu-l abordeze direct, l-a întrebat ce-ar face dacă s-ar trezi deodată posesorul lozului cel mare. „V-aș da jumătate", ar fi răspuns cîștigătorul. Medicul, știind despre ce sumă e vorba, a leșinat imediat, drept pentru care a fost chemată urgent „salvarea".

mapamond

Se știe că jocurile de noroc sînt mult mai vechi decît computerul, vechimea lor pierzîndu-se în vremi imemoriale... Sociologii caută să explice cauzele acestei febre a jocurilor de hazard prin prăpastia dintre nevoile reale și cele iluzorii ale oamenilor. Acestea din urmă, provocate artificial, îl incită pe om să-și încerce norocul barem „odată" în viață. Unii se lecuiesc repede, alții niciodată. Au jucat și Talleyrand, și Dostoievski, și Paganini... „Alea iacta est", ne spune Suetoniu c-ar fi zis Cezar în momentul în care a traversat Rubiconul, punîndu-și viața în pericol. Odată zarurile aruncate, ce-i mai așteaptă pe temerarii jucători decît un imens Rubicon al iluziilor...

sport

LUI CRISTIAN ȚOPESCU...

...i s-a oferit — și bine că-i așa — un colț de pagină în revista „Contemporanul"; citindu-i rîndurile, îl aud vorbind pe inegalabilul comentator sportiv al Televiziunii și-i declar, d-aci, că-l voi urmări pas cu pas, chiar virgulă cu virgulă, cum m-a amendat, just, dar din prieini de corectură, **Suplimentul;** el, Cristian Țopescu, a avut fericita idee de a rezuma, într-o nocturnă, ultimul meci al lui Clay Muhammad Ali... Baba, cum l-a batjocorit însul ce-l chemase în Bahamas, să-l ridiculizeze pe „bătrînul" de 40 de ani; și cît doream ca moșul să-l zdrobească pe flăcău, să-l învețe minte că avusese onoarea să șadă alături de cel mai mare boxer și cel mai mare îngîmfat din istoria sportului... fără mănuși. N-am avut baftă, așa încît singura mea cale de răzbunare e să nu pomenesc numele celui în cauză, acum și nicicînd!

Cît am privit din meciul de tenis S.U.A. — Argentina, m-a apucat dorul de Villas și Clerc, oaspeți ai Timișoarei în vara anului încă pe rol; după atîta vreme, zic că am fost și noi martorii unui eveniment sportiv, grație acțiunii C.J.E.F.S.-ului nostru și Federației române de tenis.

Teodor BULZA

PRIN CHINA POPULARĂ (III)

GU YUAN: „Oraş pe apă"

Cînd am aterizat la Şanghai era ora 19,30. Întuneric. Ploua. Deşi obosit de drum, curiozitatea de a lua contact cu cel mai mare oraş al Chinei m-a revitalizat. La aceasta a contribuit, în mare măsură, atitudinea mai mult decît prietenoasă a gazdelor – pe care, dealtminteri, o cunoscusem şi la Pekin şi Xian. Curios din fire, prima întrebare pe care am pus-o însoţitorului a fost: ce populaţie are Sanghai-ul? Răspunde scurt: 11 milioane! 11 milioane? – revin eu mirat. Da! Este un oraş mare; cel mai mare oraş din China! – răspunde amabil activistul de la filiala Asociaţiei de prietenie China–România, ai cărei oaspeţi eram.

Automobilul rula molcom pe străzile marelui oraş, strecurîndu-se cu o mare abilitate printre pietoni şi biciclişti care, în pofida ploii, dominau străzile. Am contemplat tot timpul. Într-adevăr, oraş mare, cu o urbanistică identică celei din marile metropole europene. Este situat în apropierea vărsării fluviului Ianţi în Marea Chinei de est.

Gazdele ne-au organizat un program care să ne permită în cele două zile cît aveam la dispoziţie să ne dăm seama de locul Sanghai-ului în China de astăzi. Că Sanghai-ul este un mare port o ştiam din lectura geografiei. Dar croaziera pe fluviul Hang-pu – nu ştiu exact dacă şi în geografia Chineză intră în categoria fluviilor, dar are o mare asemănare cu Dunărea noastră, ca dimensiuni depăşind-o însă sub aspectul circulaţiei navale – ne-a pus în faţa unei realităţi cu totul deosebite faţă de ceea ce ştiam înainte. Am parcurs peste 30 de kilometri navigînd spre apele marelui Ianţi, Da, marelui Ianţi, întrucît atunci cînd ne-am întors spre Sanghai, am făcut pariu cu un coleg că sîntem în apele Mării Chinei de Est, întrucît nu vedeam niciunde mal, iar navele ancorate în larg arătau, la orizont, a fi în plină deschidere a mării. Nu am cedat decît atunci cînd însoţitorul nostru ne-a spus: iată cum arată Ianţi-ul! Deci nu sîntem în mare – zic eu. Nu! Pînă acolo mai sînt vreo 40 de kilometri – indicîndu-ne cu mîna direcţia de mers spre apele mării. Am văzut multe porturi, dar Sanghai-ul este cel mai mare dintre cele văzute pînă acum. Pe întregul parcurs, sute şi sute de nave, aproape din toată lumea, activitate portuară imensă. Abia cînd am aflat că Sanghai-ul întreţine relaţii comerciale, numai pe căi maritime, cu peste 150 de ţări, am găsit răspunsul la ceea ce vedeam.

Adevăratele dimensiuni ale acestui oraş, în contextul vieţii economice şi social-spirituale ale Chinei populare, le-am aflat după aceea. Iată cîteva dintre aceste dimensiuni. Din populaţia totală a oraşului, 4.500.000 sînt muncitori; 500.000 ţărani; 80.000 studenţi. Densitatea populaţiei variază între 60.000 şi 120.000 locuitori pe kilometru pătrat. Anul trecut au absolvit şcoala peste 300.000 de elevi, dintre care 30.000 au devenit studenţi, iar celorlalţi li s-au asigurat locuri de muncă. Numai într-o singură zi circulă cu mijloacele de transport în comun 12.000.000 locuitori, în condiţiile în care nu există metrou. Sanghai-ul asigură o treime din venitul naţional al întregii ţări. Şi am aflat cu mare satisfacţie că relaţiile comerciale ale acestui mare oraş cu România socialistă sînt excelente.

Am vizitat cîteva obiective economice şi sociale ce ne-au oferit dovezi în plus asupra marii realizări a Chinei populare. Am vizitat expoziţia economiei Sanghai-ului, o imensă şi uluitoare frescă a ceea ce a realizat Sanghai-ul în anii revoluţiei chineze. Gazdele ne-au organizat o vizită la Fabrica de motoare cu ardere internă, care a început să fie construită în anul 1949. Uzina s-a reorganizat în anul 1960. Astăzi realizează o gamă largă de motoare diesel cu o capacitate între 1000–1500 CP, inclusiv pompe cu injecţie pentru nevoile altor întreprinderi din China şi străinătate. Cei 9.600 oameni ai muncii, cît are întreprinderea, dau o producţie globală de 120.000.000 yuani anual. Lucrează acolo 2800 femei. Sînt 760 tehnicieni şi 230 ingineri, la care se adaugă 640 muncitori de înaltă calificare. Am vizitat o secţie de montaj. Tehnicitate modernă. Semiautomatizată. Directorul întreprinderii ne informează cu satisfacţie că anul trecut l-au avut ca oaspete pe primul-ministru al guvernului român, tovarăşul Ilie Verdeţ, şi că întreprinderea are relaţii de cooperare cu cîteva întreprinderi de profil din România. „Prietenia noastră are baze solide" – spune el la un moment dat. Ne-am despărţit după ce s-a imortalizat pe peliculă grupul nostru, înconjurat de conducătorii uzinei. Ne-a rugat să transmitem cele mai calde salutări şi urări de bine muncitorilor români, exprimînd cele mai alese gînduri la adresa politicii partidului şi statului nostru, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu.

Se pare că oricine vizitează Sanghai-ul nu poate ocoli sălile muzeului orăşenesc. Gazdele ne-au informat încă de la început că muzeul este unul din punctele importante de atracţie pentru orice străin. Într-adevăr, muzeul din Sanghai se impune prin obiecte de un mare interes ştiinţific şi spiritual, îndeosebi cele din bronz şi porţelan. Bronzul, după cum rezultă din exponatele acestui muzeu, este de foarte multă vreme folosit ca principal metal în confecţionarea vaselor, armelor, uneltelor de muncă. Metalurgia bronzului se constituie într-o autentică artă. Meşterii acestei arte au lăsat posterităţii dovezi încă din secolele XVI–XI î.e.n. care atestă că bronzul domina faţă de toate celelalte materiale de făurire a uneltelor şi obiectelor de uz curent. Se poate vorbi de un anume exces în ornarea cu diferite motive specifice a obiectelor din bronz. Delicateţea şi migala specifică se observă pînă şi pe uneltele de tortură (paloşul). Dar muzeul din Sanghai se impune şi prin bogatul tezaur de obiecte din porţelan care dovedesc o înaltă măiestrie a acestei arte cu foarte vechi tradiţii. De aproape 1000 de ani, arta porţelanului a parcurs trepte mereu superioare de creaţie, ceea ce face ca şi astăzi China să se situeze printre primele locuri din lume în acest domeniu.

Ne-am despărţit de marele oraş al Chinei populare – leagăn al mişcării democratice, comuniste şi muncitoreşti, unde a trăit şi a activat Sun Iaten, a creat poetul şi prozatorul Lu Xun, oraş care a înscris şi înscrie multe pagini de glorie în istoria Chinei – cu sentimentul că aici revoluţia ce se înfăptuieşte sub conducerea Partidului Comunist Chinez aduce mutaţii dintre cele mai adînci în viaţa poporului chinez, mutaţii care nu pot să nu se impună şi în imaginea străinului care trece pe acolo, chiar numai şi pentru două zile.

Mihail FĂTU

GABRIEL GARCIA MARQUEZ

roman în foileton

CRONICA UNEI MORŢI ANUNŢATE

Angela Vicario mi-a povestit cum proprietăreasa pensiunii i-a vorbit de această întîmplare cu mult înainte ca Bayardo San Román s-o fi cerut în căsătorie. „Mi-a fost frică", mi-a spus ea. Trei persoane care locuiau pe atunci la pensiune m-au asigurat că lucrurile se petrecuseră exact aşa, dar altele patru nu mai erau atît de sigure. În schimb, toate părerile coincideau în aceea că Angela Vicario şi Bayardo San Román se întîlniseră pentru prima dată în ajunul zilei naţionale în octombrie, la o petrecere de caritate cu tombolă, cînd ea fusese pusă să strige numerele cîştigătoare. Bayardo San Román a sosit la petrecere şi s-a dus glonţ la taraba unde se găsea Angela Vicario cu ochii ei languroşi, îmbrăcată pînă sus în negru şi a întrebat-o cît costă flaşneta cu încrustaţii de fildeş, cea care avea să fie ţinta întregii sărbători. Ea i-a răspuns că nu-i de vînzare pentru că era pusă în joc, la tombolă.

– Mai bine – ar fi spus el – în felul acesta e mult mai uşor ca să fie a mea şi, pe de-asupra, şi mai ieftină.

Angela Vicario mi-a mărturisit că reuşise s-o impresioneze, dar din motive potrivnice iubirii. „Eu îi dispreţuiam pe bărbaţii îngîmfaţi şi nu văzusem niciodată pe unul cu atîtea aiere", mi-a spus ea, evocîndu-şi acel incident. „În afară de aceasta m-am gîndit că ar fi putut fi un polonez". Uimirea ei avea să fie şi mai mare în momentul cînd a strigat numărul cîştigător pentru flaşnetă, descoperind, o dată cu încordarea tuturor, că, într-adevăr, cîştigătorul era Bayardo San Román. Nu putea să-şi închipuie că el, numai pentru a o impresiona, cumpărase toate numerele puse în joc.

În noaptea aceea, cînd s-a întors acasă, Angela Vicario a găsit flaşneta înfăşurată în hîrtie poleită şi legată cu o panglică de mătase. „Niciodată n-am putut afla de unde ştiuse că era ziua mea de naştere", mi-a spus. Şi a trebuit să facă lungi şi stăruitoare eforturi ca să-şi convingă părinţii că nu-i dăduse nici un fel de motiv lui Bayardo San Román pentru a-i trimite un astfel de dar şi încă la un mod atît de ostentativ, încît nu mai era nimeni care să n-o fi aflat. Astfel că Pedro şi Pablo, fraţii ei cei mai mari, au luat flaşneta şi i-au dus-o înapoi, la pensiune, făcînd-o şi ei cu aceeaşi ostentaţie şi multă gălăgie, încît din nou n-a fost nimeni care să nu-i vadă ducînd-o şi mai apoi să-i vadă aducînd-o iarăşi acasă.

Singurul lucru de care familia Vicario n-a ţinut cont a fost farmecul irezistibil al lui Bayardo San Román. Astfel că gemenii nu s-au mai întors acasă decît a doua zi, în zori, ameţiţi de băutură, purtînd din nou flaşneta cu ei şi aducîndu-l pe deasupra şi pe Bayardo San Román pentru a-şi putea continua petrecerea împreună.

Angela Vicario era fata cea mai mică a unei familii modeste. Tatăl său, Poncio Vicario, era bijutierul săracilor şi-şi pierduse vederea lucrînd mici şi foarte frumoase bijuterii din aur pentru a-şi putea păstra onoarea casei. Soţia, Purisima del Carmen, fusese învăţătoare, dar numai pînă în clipa cînd s-a căsătorit, pentru că după asta n-a mai intrat niciodată în vreo şcoală. Înfăţişarea-i blîndă şi puţin tristă îi ascundea destul de bine firea-i deosebit de dîrză. „Părea o călugăriţă", îşi aminteşte Mercedes. Se dăruise cu atît spirit de sacrificiu îngrijirii bărbatului şi creşterii copiilor, încît de multe ori părea că nici nu mai trăieşte. Cele două fete mai mari se căsătoriseră foarte tîrziu. Între gemeni şi Angela, mai avuseseră o fată care murise de friguri galbene şi căreia, mai bine de doi ani, îi păstraseră un doliu obişnuit în casă şi foarte sever în stradă. Băieţii fuseseră crescuţi pentru a deveni bărbaţi adevăraţi. Iar fetele fuseseră educate pentru a se căsători. Ştiau să lucreze la gherghef, să coase la maşină, să brodeze dantele, să spele şi să calce, să facă flori artificiale şi tot felul de dulciuri şi să întocmească anunţuri de logodnă. Spre deosebire de celelalte fete de vîrsta lor, care habar nu aveau de cultul morţilor, cîteşipatru erau desăvîrşite în străvechea ştiinţă de a-i veghea pe bolnavi, a-i alina pe muribunzi şi a-i găti pe cei morţi. Tot ceea ce le reproşa mama era obiceiul de a se pieptăna înainte de a merge la culcare. „Fetelor – le spunea ea –: nu vă pieptănaţi noaptea pentru că or să-şi rupă ginerii picioarele". În afara acestui obicei, mama credea că nu există altele mai bine crescute. „Sînt perfecte" – o auzeam spunînd de multe ori. „Orice bărbat ar fi fericit cu ele pentru că au fost făcute să sufere". Cu toate acestea, cei care s-au căsătorit cu cele mai mari le-a fost foarte greu să le scoată din lumea lor, pentru că nu mergeau decît amîndouă, în toate părţile, puneau la cale baluri pentru femei singure şi erau în stare să ghicească oricînd, în cele mai ascunse gesturi, intenţiile oricărui bărbat.

Angela Vicario era cea mai frumoasă din toate patru şi mama zicea că se născuse ca marile regine din istorie cu buricul înfăşurat în jurul gîtului. Avea însă un aer de neajutorată şi era atît de slabă de înger, încît nimeni nu era sigur de viitorul ei. Eu mă obişnuisem s-o văd în fiecare an, în vacanţele de Crăciun, şi-o găseam de fiecare dată tot mai părăsită, stînd la fereastră, unde se aşeza în fiecare după-amiază pentru a face flori din pînză, cîntînd valsuri de văduve cu vecinele. „E numai bună s-o pui într-un par, ca sperietură" – îmi spunea Santiago Nasar – pe toanta de vară-ta". Şi brusc, cu puţin înainte de a intra în doliu după sora ei, am întîlnit-o pentru prima dată în stradă, îmbrăcată ca o femeie cochetă şi cu părul făcut, că nici nu-mi venea să cred că era ea. N-a fost, însă, decît o apariţie de moment, pentru că înţelegerea ei începea să dea înapoi, o dată cu trecerea anilor. Atît de vizibil, încît atunci, cînd s-a aflat că Bayardo San Román dorea să se însoare cu ea, mulţi s-au gîndit că-i vorba doar de o jertfire din partea străinului necunoscut.

În schimb, familia nu numai că a luat totul în serios, ci şi cu mare bucurie. Cu excepţia Purei Vicario, care i-a pus lui Bayardo San Román condiţia categorică de a-şi dovedi identitatea. Pentru că pînă atunci nimeni nu ştia cine este, tot trecutul lui netrecînd dincolo de după-amiază cînd coborîse din vapor cu bagajul lui de artist şi se arătase atît de rezervat în ceea ce-i privea originea, încît orice s-ar fi spus despre el ar fi putut să fie crezut. Aşa s-a ajuns să se spună că răsese aşezări întregi şi semănase groaza în Casanare, unde ar fi fost comandant de trupe, sau că ar fi un fugar scăpat din Cayenne, în timp ce unii susţineau că fusese văzut în Pernambuco, ducîndu-şi zilele de azi pe mîine datorită unei perechi de urşi dresaţi, iar alţii auziseră că ar fi descoperit un galeon spaniol plin cu aur în canalul din Boca de los Vientos. Bayardo San Román a pus capăt tuturor acestor presupuneri printr-un mijloc simplu: a chemat să-i vină întreaga familie.

Traducere de:
Darie NOVĂCEANU

REDACŢIA şi ADM. – TIMIŞOARA, strada RODNEI 1. Tel.: 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACŢIE

ION ARIEŞANU (Redactor şef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor şef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index: 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 51 (721) 25 DECEMBRIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 8 pag. 1 leu

NICOLAE POPA –
Meditație prin culoare

„Să-l înțelegem pentru că este om, să-l admirăm pentru că este artist și să-l iubim pentru că este prietenul inimii noastre, căci în prezentul secret al inimii noastre pictura lui Nicolae Popa nu sună altfel decît clopotele peste nesfîrșitele întinsuri ale cîmpiilor contemplației ..."

Eduard PAMFIL
(1975 – Galeria STUDIO – ARTE Timișoara)

Ilustrațiile acestui număr aparțin pictorului Nicolae Popa.

EXTRATERESTRII

Există în foarte grijuliu compusul și foarte cumpătat desfășuratul recent roman al Eugeniei Tudor Anton **(Prețul singurătății,** C. R., 1981) un personaj cu totul secundar care deîndată mi-a reținut atenția pentru că întruchipează o veche obsesivă uimire a mea. Personajul se numește Gerel și ne este descris ca „un golan lung și deșirat, blond, frumușel, cam redus, cam rudimentar în toate, dar șiret..." Nu interesează, la acesta, dacă a sedus-o ori nu pe soția eroului cărții (îi zice Agripina). Eroul presupune că da, însă nici lui nu atît faptul adulterului i se impune și-l irită cît mai cu seamă psihologia bănuitului rival. Aici vechea mea uimire se întîlnește cu a sa, în care intră – pe lîngă firească supărare – și o serioasă doză de repulsie și antipatie.

Doctorului Radu Harega nu-i place la Gerel „privirea lui metalică și cu o nuanță de batjocură în ea". Nu-i place nici rînjetul băiatului și nici că nu se știe precis din ce trăiește și ce anume face. E de la miliție ori doar informator? E cu adevărat periculos ori se pricepe a inspira neliniștea, frica fără contur și temei? Oricum, este cum nu se poate mai încîntat de el însuși și de relațiile sale cu stihiile lumii și-i lămurit lucru că nu-i pasă de nimeni și de nimic. Nedesmințite stau – mai presus de orice – privirea lui impertinentă, rînjetul continuu și încă ceva, **ceva necunoscut:** o superioritate care nu se știe pe ce-i bazată, o siguranță de sine care nu-i a luptătorului cinstit.

Căutătura batjocoritoare, îngîmfarea, vădirea unor simțăminte, exclusiv izvorîte din cel mai rece dispreț pentru cei din jur, autosatisfacția, arcul încandescent descris între rînjet și vîrful nasului, obligator purtat în

N. STEINHARDT

(Continuare în pag. 3)

CEI DĂRUIȚI UNEI CAUZE

Societatea contemporană românească a ajuns tot mai sigur la concluzia că propășirea și afirmarea ei în plan social, uman, economic se poate face numai prin biruința, în toate domeniile, a calității. În adevăr, într-un secol grăbit, în tumultul schimbărilor rapide, a crizelor de tot felul, a crea temeinic, calitativ superior decît cei dinainte sau decît alții din jur, iată ce poate impune o țară și o comunitate, un om sau un popor.

Neamul românesc a stimat și s-a condus din totdeauna după cei cu „stea în frunte", după cei dăruiți unei cauze nobile, din care și-a făcut un etalon al biruinței sale. Cu atît mai din plin azi, cînd zidim o societate pentru cei mulți, odată obidiți, avem nevoie de înaintemergători, de individualități vizionare, de dăruiți unei cauze, care să slujească umanitatea și patria și care să facă din calitatea muncii și a creației lor un principiu dominant al vieții.

De-a lungul peregrinărilor mele de reporter, am întîlnit, în multe sectoare ale vieții, asemenea exemplare umane care și-au făcut din munca pilduitoare, calitativă, un țel al vieții lor, servindu-se, astfel, și pe ei înșiși și societatea.

Îmi amintesc întotdeauna cu o stimă deosebită de anii cînd cercetătorul și inginerul Dan Teodorescu își începea șirul invențiilor sale celebre, în țară și peste hotare. Puterea abnegației sale, pusă în acele descoperiri, mi s-a părut și atunci și azi unică. El împingea, prin gîndirea sa creatoare, granița cunoașterii umane, impunînd lumii gîndirea noastră științifică și tehnică.

Sau reține devotamentul inginerului, a directorului Șerban Petrică, de la uzina „Ciocanul" din Nădrag. Ridicîndu-se dintre cei umili și mulți, el a ridicat totodată cu sine și fabrica unde muncea, modernizîndu-o, conferindu-i etalonul înalt al calității tehnice și al creației umane.

Pe Ion Josu, președintele C.A.P.-ului din Topolovăț, nu l-am descoperit ca om și agricultor decît tot prin înaltul său atașament pentru oameni și pămînt, cărora el s-a dedicat încă de mic, din anii cînd lucra ca slugă în sat.

Dar afluxul patimii cărturărești, harul didactic și stilistic ale profesorului G. I. Tohăneanu nu le leg decît tot numai de puterea sa de jertfă, în a se dărui cu totul catedrei, cercetării și tinerei generații, pe care o vrea înălțată pe adevăratele trepte ale cunoașterii și calității umane.

Niciodată nu a fost nevoie ca azi de oameni dăruiți unei cauze, de ființe conduse după înaltele principii ale moralei comuniste, care să facă din propria lor viață trup și aripi pentru trupul și aripile patriei, spre a putea înainta mai repede, mai bine, spre locul meritat situîndu-ne în pantheonul țărilor lumii.

Ion ARIEȘANU

CSEKE GÁBOR

Pe acest pămînt

pe acest pămînt n-au mers treburile niciodată bine
pe acest pămînt pacea n-a prins rădăcini niciodată
pe acest pămînt a-ncolțit uneori dorința
pe acest pămînt adeseori nu-și are rostul vorba
pe acest pămînt se-ngroapă adesea morții
pe acest pămînt adesea nu se-ngroapă morții
pe acest pămînt în general se trăiește
pe acest pămînt mulți trăiesc în general
pe acest pămînt mai sînt copoi de căprari
pe acest pămînt atenție pericol de moarte
pe acest pămînt atenție pericol de viață

În românește
de Alexandru VAJDA

POETUL ÎN IARNĂ

Scriind despre N. Labiș, nu e greu să treci de la critică literară la o mistică a coincidențelor. De aici pînă la penibil nu mai trebuie făcut nici un pas: ai și ajuns. Dar coincidențele sînt atît de multe, atît de ades biografia și opera se apropie împrumutîndu-și reciproc lumina, încît parcă nici de data aceasta fascinația similitudinilor și a ororii nu poate fi evitată, aducîndu-te în punctul unde un destin se transformă în legendă, deși cu dragă inimă te-ai împotrivi, știind, verificînd din nou ce dinainte bănuiai: poetul nu s-a împlinit – nu în absolut, pe traiectoria, frîntă, a devenirii poetice, ci la scara cu o singură gradație a ceea ce a rămas prin dreptul căreia urcă și coboară, într-un dans ce nu l-ai fi dorit, fluxul și refluxul viziunilor; cînd copleșitoare, cu ape bogate, cînd sărace, minate de suflul scurt al vreunui entuziasm conjunctural.

Legenda însă nu așteaptă încuviințări și acte-n regulă. Ea există oricum, fantomă bîntuind manuale școlare și articole festive.

Poetul s-a născut în 2 decembrie 1935 și a murit după douăzeci și unu de ani în aceeași lună, ziua 22. Și, deși în calendare scrie că solstițiul de iarnă e în 22, pentru noi, ca și pentru Labiș, iarna începe cu decembrie, așa încît nașterea și moartea lui s-au petrecut amîndouă prin preajma iernii. În sine, lucrul nu spune mai nimic și spune tot pe-atît de-l raportăm la poezia sa.

Dar s-ar putea ca poezia să vorbească mai mult plecînd de-aici.

Și chiar o face, căci peste tot ne întîmpină chipul geros al iernii, pur sau deformat în oglinzile imaginarului. Nu vreau să spun cu asta că N. Labiș ar fi un poet al iernii în sensul tematic al cuvîntului, deși el este și așa. Vreau să spun mai mult – că temele poeziei sale au rădăcini mai îndepărtate, nu în ordinea timpului, a genezei operei, ci în ordinea spațiului poetic, populat, acesta, de cîteva obsesii primare: supraviețuirea prin jertfă, coborîrea în infern, zborul pedepsit...

Printre ele se află și **iarna** ca element **ambivalent,** așa cum este orice obiect profund imaginar: purificatoare a celor ce sînt, absolvindu-le de păcatul de a fi vrut să fie, purificatoare și pentru că apropie și momentele poeziei: **benefică** într-un cuvînt, apropiată naturii poetului – „spirit al adîncurilor" sau, dimpotrivă, bîntuit de înălțimile glaciare ale eterului din care s-a prăbușit –, dar și **neîngăduitoare,** dușmănoasă atunci cînd lirismul părăsește depărtările și zonele obscure ale imaginarului devenind lirismul („expresiv") al unei ființe printre semenii ei, înfrigurați și abandonați troienelor.

comemorări

Dar în chiar alcătuirea lor, iarna și frigul se dovedesc a fi ambivalente, căci, pe de-o parte, sînt ceea ce sînt și, pe de alta, fac posibile **căldura, lumina, focul:** poezia **Scrisoare mamei** cu sentimentul de intimitate pe care-l degajă au la bază opoziția imperfectă între frigul de afară și căldura unei case dintr-un sat de munte aflat undeva departe. Iar opoziția este într-adevăr imperfectă, fiindcă, încercînd să ne lămurim impresiile, ne dăm seama că focul și întreaga atmosferă a casei, cu vinul „adormit" pe masă, cu tăcerea aceea familiară în care prezența umană își mai sună ecoul sînt parcă **proiecții ale iernii:** regăsim astfel nu un adăpost, ci Adăpostul însuși, cel ce s-a unit cu ideea sa – enclavă în miezul iernii și efect al ei.

În altă parte, în binecunoscuta **Am douăzeci de ani,** iarna marchează o absență (aceea a prietenilor), o distanță, o aniversare chiar devenite toate poezie prin însingurarea la care poetul a fost obligat. Însingurat este el însă și cînd coboară în tenebre – ca un veritabil romantic –, „prin hrube trudnice / În apa luminoasă ,minunată", în zonele adînci și reci, fosforescente, ale ființei. Revenirea la suprafață, în lumea expresiei și a comuniunii, e însoțită de aceeași bruscă răsturnare a semnelor: frigul devine foc, întunericul – lumină: „Din cînd în cînd / Mă urc în lumea voastră / În nopți grozav de liniștite și senine, / Și-atunci aprind mari focuri / Și zămislesc comori / Uimindu-vă pe cei ce mă-nțelegeți".

Prospețimea adolescentină a senzațiilor, sclipirile arginii ale apelor, sunetele subțiri ale clopoțeilor, curgerea fosnitoare, subterană a izvoarelor, „roua ierbii ..., reci", clipirea „înstelării răcoroase în tării" stau toate în orbita aceluiași mjez geros din imaginarul adînc al poetului.

În cele mai neașteptate momente, pe firul subțire al vreunui vers înflorește zăpada cîte unei aluzii hibernale: e cel mai sigur semn că imaginea lucrează din interior punîndu-și pecetea – cu puține excepții – oriunde lirismul ne e facil.

„Definiția" poetică pe care Labiș a dat-o poeziei sale, reprodusă în întregime aici: „Deși-i din implicații și rămurișuri pure / Ori din cristale limpezi ce scînteind se rup, / Întrînd în ea, să tremuri ca-n iarnă-ntr-o pădure, / Căci te țintesc fierbinte, prin ghețuri, ochi de lup". **(Poezia)** desfășoară anatomia iernii termen cu termen: rămurișuri **pure, cristale limpezi, fragile, fiorul rece, ghețurile** și, în sfîrșit lumina necesară – contrapunctul și răsucirea antinomică – a privirii **fierbinte** de lup. Coincidența face din biografie un destin al poeziei, destin pe care nu se știe cît de mult l-a construit Labiș însuși.

... Dar nu prea mult, de vreme ce poetul e-n iarnă în aceeași măsură, dacă putem spune așa, pe cît de mult e iarna în poet.

Vasile POPOVICI

cronica literară

Dumitru M. Ion

Babilonul

Ed. Eminescu, 1981

In volumul **Babilonul,** Dumitru M. Ion provoacă o disociere a romanului, pentru a putea recompune imaginar şi teoretic spaţiul infinit de semnificare a lui, aflat între fragmentele lui succesive. Povestirile volumului funcţionează prin urmare ca fragmente „abandonate" pe traseul descompunerii romanului, sau în drum invers, al reconstituirii lui. Ele multiplică disocierea, amplificînd o unică premiză teoretică şi tehnică în acelaşi timp: **literatura începe să semnifice ca scriitură în perspectiva temporalităţii ei intrinseci.** Doar în miezul ei, în aflarea prezenţei ei – ubicue –, romanul poate trăi pulsaţia dintre minim şi maxim, adică dintre închegare – povestire – şi disociere. În orice moment al disocierii însă, fiecare fragment al său devine punctul de plecare pentru o nouă pulsaţie, astfel încît reverberaţia lui în timp şi spaţiu va fi infinită. Fiecare povestire este o scriere şi rescriere a romanului presupus; fiecare descriere întregeşte acelaşi spaţiu epic. Există trei oraşe, dintre care doar două revin obsesiv, ele reprezentînd extremele între care se consumă scrierea – respectiv epicul: Nario şi Melisa. Al treilea, Argia, este un teritoriu îndepărtat a cărui semnificaţie este mai concretă, dependentă de încărcătura simbolică a celorlalte două oraşe. Norio, înconjurat de păduri, „văratecul şi dulcele" oraş al băilor de aur, este bogăţia. Metaforic bogăţia face din Norio oraşul-obîrşie, oraşul-vis, oraşul-copilărie, oraşul timpului primar, poate al primei perioade din istoria mitică a omenirii, epoca de aur, cînd oamenii se legănau într-o dorinţă oprită în loc, nefinalizată, rămasă la mieZul ei savuros şi candid. Melisa este oraşul unui ţinut roditor, în plină vară, unde oamenii se ocupă cu vînătoarea şi comerţul. Pare deci spaţiul maturităţii civilizaţiei, al pîrguirii omenirii; aici se întîmplă faptele, aici trăiesc făptuitorii. În acelaşi timp, măsura lucrurilor devine mai exactă, iar timpului nu i se iartă nici o inconsecvenţă. Vînătoarea şi comerţul sînt formulări ale hăituirii, ale severităţii, şi în acelaşi timp, ale închistării în ignoranţa a tot ceea ce nu produce. Fiecare povestire reconstruieşte echilibrul, mereu transmutabil, dintre cele două oraşe; chiar dacă nu se aminteşte decît numele unuia dintre ele, se presimte apropierea şi depărtarea de celălalt. Această structură de redundanţă a simbolurilor, de dialog cu ecouri suprapuse mereu la altă înălţime, alătură proza lui Dumitru M. Ion manierismului de tip modern, borgesian, mutat într-un cadru balcanic. Pămîntul oraşelor şi mai ales al Micului Pustiu dintre ele, este chinuit de reminiscenţele mai multor mitologii balcanice: sărbătoarea Sfintei Marii Mari **(Imagini ale închipuirii),** pădurea plină de necunoscut, eternizată şi oferind locuitorilor ei veşnicia **(În pădurile din Norio),** un eventual meşter Manole **(Îngerul cu aripi trandafirii),** alchimia aurului **(Imagini ale închipuirii); Mic tratat despre viaţa sirenelor; Drumul pierdut),** moartea ca nuntă cu elemente ale naturii fantastice **(Dragostea şi moartea pălărierului Amiel)** etc. Continua vibraţie între două extreme, cît şi succesivele lor domnii, alcătuiesc o retorică tot de tip manierist, refăcînd o viziune spiralată asupra literaturi, născută din armonia dezordinii, adică din discordia concors. Nu întîmplător volumul poartă titlul povestirii centrale – **Babilonul.** Arhetip al dezordinii apocaliptice, cetatea cea mare păstrează în povestirile lui Dumitru M. Ion, doar abisul în care se pierde orice strădanie. De data aceasta este vorba de o strădanie organizată, de o muncă epuizantă, ea însăşi abisală; dezordinea minţii este provocată cu o aplicaţie îndelungată. Căci Babilonul construit de umbre în miezul tot mai afund al pămîntului, ascuns la suprafaţă de aparenţa unui cimitir, poate fi şi coborîrea spiralată în atemporalitatea literaturii, în ubicuitatea efortului de a o naşte; coborîrea arhitectului în pîntecul Babilonului răsturnat, poate fi iniţierea creatorului în lumea de dincolo de viaţă, sau de dincolo de cuvintele scrise. Astfel alunecarea în dezordine, poate constitui ascensiunea în ordinea firească a creaţiei, a scrierii. Însă ceea ce ne convinge cel mai mult de atracţia autorului faţă de ideea atemporalităţii literaturii este existenţa Micului Pustiu, un gen de replică reificată a teoriei. Micul Pustiu este un deşert lacom şi impersonal, unde timpul s-a oprit, stagnarea lui fiind moarte; dilatarea clipelor tremură între recuperarea gesturilor secunde **(Micul Pustiu),** a epocilor trecute, prezente şi viitoare. Mecanismul stricat al timpului oferă un răgaz nefiresc în care lucrurile se petrec după propria lor voinţă, inventînd, fantazînd, ignorînd legile realităţilor liniştitoare. Identităţile se amestecă, se hăituiesc, se ajung, se disociază, osmozează, se suprapun şi se confundă. Vieţile cu timpurile ce le sînt date, se schimbă de la individ la individ, alunecînd în nemurire; stagnarea însemnînd aici şi mişcare continuă, timpurile se topesc unele în altele, reträindu-se. Există un gen de migraţie generică a eului, o metempsihoză intelectuală, rece, fără urmă de „misticism".

Ioana RAUSCHAN

Ioana Diaconescu

Poetica

Ed. Eminescu, 1981

Probabil nu fără o anume intenţie polemică acest titlu ales de Ioana Diaconescu pentru recentul volum publicat la Editura Eminescu: **Poetica.** Un volum în care, trebuie spus, nu atît vreo alexandrină preocupare pentru cele formale are întîietate, cît o ironică trecere în revistă a convenţiilor civilizaţiei moderne, o înfrigurată, patetică, într-un fel, scrutare a condiţiei poeziei. Demersuri, să convenim, ce nu sînt nici noi, nici rare în poezia tînără contemporană: protagoniştii de ambe-sexe ai acesteia au deprins în ultima vreme gustul vorbirii abrupte, răsfăţului de mai ieri al imaginii savante şi al fastului verbal i se alătură răsfăţul despuierii de convenţii, al dezinvolturii, gustul interpelării caustice. Comerţul liricului cu actualitatea coboară preocuparea pentru cele inefabile spre pămînturile mai ferme ale epicii, „iluminărilor" şi ceremonialurilor livreşti le sînt preferate frustele rafinamente ale fabulei şi parabolei. Nici bune, nici rele, în sine, toate acestea pot fi sesizate – schimbînd ceea ce este de schimbat – sub forme diferite şi în versurile din noua culegere a Ioanei Diaconescu. Sub forme, vom vedea în continuare, nu întotdeauna extrem de pregnante, căci poeta aceasta care a deprins subtilităţile frazării solemne şi ale fantasmagoriilor galant-feroce din lirica lui Emil Botta, nu este stăpînită nici de furia epicului crud, care bîntuie prin stihurile cîtorva compagnoni de generaţie, nici de credinţa necondiţionată în eficienţa impactului liric produs de un limbaj prozaic, depoetizat. Îi sînt mai aproape aluzia, ironia inserată în confesiune, jocul insidios cu clişeele lingvistice ori de sensibilitate făcute monetă curentă de civilizaţie şi literatură: „Secolul luminilor / Peste poetul luminilor, / – Poetul dormind într-un cimp de foc – / Secolul luminilor / Peste cenuşa acoperişului / Căzută peste / – Poetul dormind într-un cimp de foc – / Secolul luminilor / Dormitînd, dormitînd, / – Poetul smuls din somn – / Alergînd peste cîmpul de foc / Secolul luminilor, / – Oh, tu, monstru, poezie, / Tandră invenţie / A morţii poetului. / Secolul luminilor / Peste ceafa în flăcări / A aceluia aruncat / În castelul de flăcări. / / „Sari, sari în groapa leilor" / Dar ce pedeapsă mai puternică / Poate fi decît limba de foc / Mistuind braţul poetului? **(Tandră invenţie).**

Un domeniu cu predilecţie frecventat de Ioana Diaconescu în **Poetica** pare să fi devenit poemul de intenţie parabolică: poeta adună în mici fabule fraze despre demnitatea poeziei, despre spaţiile faste ale amintirii şi himere ale imaginaţiei, despre viaţa domestică şi rutina existenţei: „Hohotind într-un aparat, prea rece, cu tine / Auzi-vei vocea tatălui care / Nu întreabă nimic. El suspină / Dar suspinul tău nu se aude / Prin perfecţiunea întruchipată / A acelui de neasemuit aparat. / Gheaţă! Atenţie – ar vrea tatăl nostru să spună, / Dar tot tatăl nostru respiră cu uşurinţă / În somnul tulburat, atît de senin / Al morţii noastre neştiute" **(Vocea tatălui).**

O precizare, aci, este necesară. Sentimentalismul structural al poeziei Ioanei Diaconescu răzbate mai puţin din confesiune cît din scenariul poemelor: un univers de plăsmuiri ideale, de cea mai curată extracţie romantică, este convocat spre a edifica asupra unei patrii a sufletului; în mod analog, „polemica" rămîne subtextuală, fabula, parabola, grăind despre cele „infernale", maculate, ostile iluziei. Iată această graţioasă fantezie medievală: „Lumină orbitoare pe cîmpul de luptă, / El avea părul ca peria / Şi ea – mănuşi lungi, dantelate, / Fără degete. / „Ce toamnă minunată, ce noroc" – glasul lui sec / Venea de pe lumea aceasta. / Ea, plecînd genele lungi: / „Nici vorbă, undeva în ceruri / Astrele ne sînt potrivnice" / Pe cîmpul de luptă / Scuturile îi orbeau pe războinici, / Zalele sunau, se sfărîmau platoşele / Şi nici nu se vedeau / unul pe altul / El cu părul tuns ca peria spuse: / „Mor". / „Da de unde" – clipi ea din genele lungi / Şi dădu la o parte cu virful botinei / Rămăşiţele sfinte ale viteazului" **(Medievală).**

Lucian ALEXIU

Cronica măruntă

● **Între Eudoxiu şi Învăţăcel.** Fără să vreau, am surprins un scurt dialog – de data asta în contradictoriu, între Eudoxiu şi Învăţăcel. Dacă era purtat pe un subiect neutru, treacă meargă. Dar cum discutau despre bănăţeni (şi nu-i bănăţean ca ... Brediceanu) am zis că nu se cuvine să tac. Zicea Învăţăcel către Magistrul său: „– Magistre, aţi scris recent într-o foaie literară de prestigiu că soţia lui Blaga, Cornelia, este **„sora lui Caius Brediceanu, diplomatul, şi nepoata lui Tiberiu Brediceanu, cunoscutul compozitor". Eudoxiu:** – Am scris, recunosc! Şi ce-i cu asta? **Învăţăcelul** – Magistre, nu înţeleg! Cum să fie Cornelia nepoată a lui Tiberiu, cînd, se ştie, cei doi, el şi diplomatul, erau fraţi buni, de-un tată, şi de-o mamă. Nu credeţi? ... **Eudoxiu** – Dacă am scris, aşa rămîne! Şi apoi de cînd îndreaptă ucenicul pe magistrul său? Eu te invit ... Urmarea s-a pierdut în eter, însă ... depun eu însămi mărturie că aşa este precum susţinea Învăţăcelul. Dacă maestrul Şerban Cioculescu are îndoieli, putem aduce proba. Nu credem însă că e nevoie. (P. S. Citatul este totuşi corect reprodus din „România literară" nr. 48).

● **41 de ani uitaţi. „Precum se ştie, primul număr al acestei reviste a văzut lumina tiparului în urmă cu 75 de ani"** – citim la pagina 94, în nr. 8 al revistei „Viaţa românească". Ceea ce ştie autorul articolului şi crede toată lumea, nu ştie însă cine trebuie, de vreme ce pe frontispiciul publicaţiei citim: **ANUL XXXIV – AUGUST 1981 – nr. 8.** De ce oare nu-şi asumă redacţia trecutul glorios al revistei?

● **Traducătorii traduc şi traduc uneori tot!** Aşa de pildă un simpatic traducător al lui Hermann Hesse ne propunea să rostim **Mayland** pentru milano şi **Genf** pentru Geneva, transcriind fidel originalul. Iată că de această fidelitate excesivă nu scapă nici un foarte dotat traducător cum este Irina Mavrodin, autoarea unei foarte izbutite traduceri a **Eseurilor** lui Proust, apărute la editura Univers. Numai că şi d-sa traduce uneori tot, uitînd că francezii au ei înşişi obiceiul de a „adapta" la limba lor denumiri străine. Fidelă infidelităţii franţuzeşti, Irina Mavrodin scrie lacul (din Italia) **Côme,** iar atunci cînd transpune în românește pătania din copilărie a pictorului englez Gainsborough, nu există să traducă şi numele hoţomanului, pe care pictorul l-a surprins în flagrant; el e notat deci **Jacques Poirier,** căci fusese la furat de pere. Dar franţuz să fi fost acela? Greu ne vine să credem!

● **Of, corectura!** Frumos darul pe care ni l-au făcut editura Minerva şi traducătoarea Janina Ianoşi; volumul **Trandafirul de aur** de Konstantin Paustovski. Traducerea nuanţată, selecţia cu totul reprezentativă sînt însă umbrite de lipsa de acurateţe tipografică a textului care abundă în greşeli de tipar, cele mai multe supărătoare. Păcat de atîta muncă şi păcat de vechiul obicei – uitat – de a pune în caseta tehnică şi numele corectorului. Am fi ştiut cine a fost în concediu la data „bunului de tipar" al cărţii.

Anemone POPESCU

OMAGIU

Aniversarea unui eveniment implică ideea de sărbătorire cu gîndurile întoarse spre un trecut de unde au început să se scurgă anii pînă la momentul de popas festiv. Facultatea de filologie a Universităţii din Timişoara s-a găsit la un asemenea popas. Numărînd un sfert de secol, ea este îndreptăţită să-şi privească cu mîndrie anii împliniţi, scrutîndu-i din pragul prezentului şi în perspectiva viitorului. Nu mă încumet să întocmesc un bilanţ despre ceea ce ea a făcut în această perioadă şi despre altele pe care ar fi dorit să le înfăptuiască. S-a vorbit şi s-a scris despre acest lucru în ultima vreme, deşi, poate, nu îndeajuns. Rostul acestor rînduri nu este însă de a adăuga partea care lipseşte dintr-o asemenea cronică. N-a pot face, deoarece aş ajunge să vorbesc „dinlăuntrul faptelor", adică să fac concesii, prin forţa împrejurărilor, unui punct de vedere subiectiv, pentru că îmi vine greu să-mi impun o distanţă, de unde să privesc cu răceală un eveniment jubiliar care ne-a adunat laolaltă, colegi, foşti studenţi şi studenţi, în această toamnă, mai mult, parcă, decît oricînd. Căci 25 de ani din viaţa unei instituţii pot însemna foarte mult sau destul de puţin. Depinde de ce se aştepta de la ei şi de felul în care instituţia a izbutit să răspundă aşteptărilor. Realizările se pot măsura cantitativ şi pot fi evaluate, mai cu seamă, calitativ la un capăt de drum, care nu e decît începutul altuia. Căci, oricum am privi lucrurile, este mai folositor să ne socotim mereu în faţa sau în miezul îndatoririlor decît dincolo de ele, chiar dacă lăsăm altora ceva din ceea ce umerii noştri nu au reuşit să ducă cu bine pînă la sfîrşit. De aceea, fie-mi îngăduit să spun ce a reprezentat şi ce reprezintă Universitatea din Timişoara pentru semnatarul acestor rînduri, aflat de peste două decenii printre cadrele didactice ale Facultăţii de filologie. Mă simt dator să amintesc mai întîi, cu pietatea cuvenită, nume de oameni care nu mai sînt: prof. Gh. Th. Gheorghiu, rectorul de pe atunci al fostului Institut pedagogic, prof. Ion Curea, cel dintîi rector al Universităţii, şi primul decan al Facultăţii de filologie, prof. Nicolae Apostolescu, prin străduinţa căruia a luat fiinţă nouă facultate acum 25 de ani.

M-am simţit încurajat de aceşti oameni într-o perioadă cînd a trebuit să fac loc unui hiatus în stagiul meu la Timişoara. Reintors după puţin timp, am regăsit printre colegii mei aerul tare şi stimulator al muncii, al emulaţiei şi al entuziasmului. Bîntuit de incertitudini şi de un copleşitor sentiment al răspunderii, nu mi-a fost uşor să mă integrez în acest ritm. Intram la cursuri cu strîngere de inimă, deşi lecţiile şi seminariile erau singurele şi rîvnitele prilejuri de a găsi justificare, dacă nu şi răsplată, pentru lungile ceasuri de zi petrecute în bibliotecă, şi de noapte, într-o cameră de cămin. Am descoperit apoi o atmosferă, o înaltă atmosferă de intelectualitate creată prin venirea la Timişoara a prof. G. Ivănescu. Sînt unul şi, cred, departe de a fi singurul, care datorează prezenţei la Timişoara şi activităţii acestui erudit lingvist enorm de mult. Catedra o fost ani de-a rîndul un adevărat laborator unde se supuneau unor analize severe prejudecăţile şi „erorile" ştiinţei filologice, indiferent de prestigiul autorului; se încurajau cu satisfacţie nedisimulată opiniile proprii şi spiritul critic stînd sub autoritatea morală a adevărului susţinut de informaţie şi muncă; încercările noastre erau citite, rînd cu rînd, şi corectate fără ostentaţie, iar cărţile din biblioteca personală circulau cu generozitate de la unul la altul. A fost o etapă necesară cu mari consecinţe asupra formaţiei profesionale a multora dintre noi, motiv pentru care aceştia îi păstrează şi îi vor păstra sentimente de caldă gratitudine.

O instituţie de învăţămînt superior este, prin natura şi funcţia ei, un focar de instruire şi de educaţie, adică o „şcoală" în înţelesul cel mai larg al cuvîntului. Intri într-o facultate ca să-ţi formezi o profesiune, nu oricare, ci aceea spre care te simţi atras de o vocaţie, de o chemare. **„Ca să poată trăi,** scrie Tudor Arghezi în romanul Lina (citez din memorie), **omul are nevoie de o chemare. Chiar numai gîndul că eşti chemat ajunge să te transfigureze. Şi pentru chemarea lui omul îşi lasă părinţi şi fraţi şi se ia după nălucă".**

Facultatea de filologie, ca şi oricare altă facultate, îmi apare pe zi ce trece drept locul unde pasiunea studentului pentru informare şi vocaţia lui pentru cercetare aşteaptă să se întîlnească cu un anumit mod de înţelegere a lucrurilor din partea aceluia căruia i s-a încredinţat îndrumarea unui şir de generaţii. Aceasta presupune colaborarea dintre profesor şi student, dintre profesor şi profesor, sub semnul încrederii, al stimei reciproce şi al bucuriei faţă de succesele comune. Cu riscul de a fi contrazis, voi spune că satisfacţia personală de pe urma unei lecţii „reuşite" şi nimic mai mult poate fi şi o formă, fie şi inocentă, a egoismului nostru profesional. A te apleca cu răbdare asupra felului de a lucra al celor din jur, care au nevoie de un cuvînt de apreciere, a căuta să fii alături de colegii tăi prin ceea ce ştii şi nu mai puţin prin ceea ce nu ştii, pentru a afla de la ei, fără a-ţi simţi vanitatea micşorată şi nici rănită, înseamnă, mi se pare, o virtute faţă de care rămînem mereu datori.

Fie ca Facultatea de filologie a Universităţii noastre să întîmpine peste ani alte şi alte aniversări, înmulţindu-şi roadele de pînă acum spre binele ştiinţei şi culturii româneşti.

Ştefan MUNTEANU

MICMUE—CIMUMPS

Intreprinderea de mașini-unelte BACĂU

ÎN CENTRUL PREOCUPĂRILOR, UTILIZAREA ACTIVĂ A MIJLOACELOR CIRCULANTE

O condiție importantă a funcționării eficiente a oricărei întreprinderi o constituie organizarea judicioasă a aprovizionării tehnico-materiale ca element complementar și inseparabil al procesului de producție, fiindcă nu se poate concepe o derulare ritmică, neîntreruptă a producției, creșterea productivității muncii și folosirea integrală a timpului de lucru al mașinilor și oamenilor, micșorarea costurilor și în general o producție de calitate, fără asigurarea din timp a micii aprovizionări corespunzătoare.

Această orientare în derularea procesului economic însușită de colectivul de specialiști din Întreprinderea de mașini-unelte Bacău, constituie o pîrghie eficientă pentru perfecționarea întregii activități.

Folosind cu pricepere și simț gospodăresc mijloacele circulante puse la dispoziție, acest colectiv a reușit să armonizeze latura financiară a producției, în așa fel încît problemele prioritare ale activității să fie satisfăcute integral și oportun.

Denumirea	P/U	Stoc	Valoarea
Oțel AL lat 30×40—C 120	17,24	114	1 964
Oțel AL lat 250×40—W 2 581	48,08	210	10 095
Oțel AL pătr. 140—3 021 W 85	48,17	1 160	55 877
Oțel AL pătr. 150—3 021 W 85	47,92	532	25 494
Oțel AL pătr. 160—3 021 W 85	25,87	720	18 626
Oțel AL rot. 12—3 021 Poldy sol.	12,73	416	5 296
Oțel AL rot. 12—3 021 W 2 842	6,89	240	1 653
Oțel AL rot. 20—3 021 W 2 842	6,11	249	1 522
Oțel AL rot. 20—3 021—40 CR 10	4,56	190	866
Oțel AL rot. 70—3 021—VM 18	7,65	371	2 841
Oțel AL rot. 80—3)21—HVG	7,74	397	3 072
Oțel AL. rot. 80—3 021—VM 18	12,03	860	10 345
Oțel AL rot. 90—3 021—3H2VSF	57,98	2 015	116 892
Oțel AL rot. 100—3 021—C 120 17		940	15 9931
Oțel AL rot. 110—3 021—C 120	10,56	972	10 21
Oțel AL rot. 120—3 021—VM 18	7,95	160	1 275
Oțel AL rot. 140—3 021 W 85	57,23	1 630	93 284
Oțel AL rot. 150—3 021—41 MOCR 11	3,6	2 140	7 704
Oțel AL rot. 160—3 021 M 18	906	323	2 928
Oțel CS lat 16×10—3 021 OSC 8	3,56	768	2 734
Oțel CS lat 25×16—3 021 OSC 8	5,61	405	2 274
Oțel CS păt. 8—3 021—W 1535mp.	7,13	52	374
Oțel CS păt. 10—3 021 OSC 8	3,8	57	217
Oțel păt. —12.3 021 OSCC 8	5,72	1 631	8 514
Oțel păt. —3 021 poldy 5	18,05	73	1 317
Oțel păt. 16—3 021—OCSC 8	3,55	532	1 891
Oțel CS rot. 80.3 021—OC 8	4,3	759	3 267

RULMENȚI

Denumirea	P/M	Can.	P.U.
0—1000905	buc.	10	7,6
1000918 K	"	7	41
1605 P	"	36	6
160022	"	25	267
22206 V	"	8	87
234434	"	11	3500
30214	"	1	65
3022?A—7222	"	8	230
321	"	2	160
3221	"	10	46
4024108	"	17	18
4074—108	"	28	58,63
4074—110	"	13	73,04
4917	"	4	67
51217	"	9	100
51232	"	4	252
51406 GOST—8406	"	10	17
51407	"	2	28
52205	"	4	14
6030	"	28	211
6213 NR	"	70	58,5
6217	"	85	75
6217 NR	"	136	91
6218	"	6	105
6219 P6	"	8	138
6224	"	10	198
625 EL 5	"	105	15
6305 NR	"	135	16,4
6311 NR	"	140	62,75
6312 NR	"	91	78,2
6409	"	50	59
7213 ATBP 4	"	6	268
7214	"	55	61
72A—B	"	29	245
7222—P 5	"	40	745
7314	"	5	200
943/25	"	55	12
32213 A	"	7	64
32215	"	11	72
32306	"	36	33
32313 A	"	2	130
3308	"	38	85
3309	"	6	110
4024106	"	10	18
4024112	"	2	68

Firește că utilizarea activă a mijloacelor circulante a implicat în primul rînd accelerarea vitezei de rotație a acestora, acționîndu-se în direcția depistării imobilizărilor materiale.

Pentru a se rezolva acest deziderat major al perfecționării procesului de aprovizionare s-au supraveghiat continuu stocurile de materiale urmărindu-se o balanță echilibrată în strînsă corelație cu sarcinile de producție.

Acest mod elastic de folosire operativă a fondului de rulment a dat posibilitatea valorificării și repunerii în circuitul economic național a unor importante repere de materiale, temporar excedentare în această unitate.

Știindu-se că la nivelul economiei naționale există produse și materiale cu balanță deficitară, I.M.U. Bacău propune spre valorificare o parte din materialele disponibile și prin mișcare, identificate recent, după cum urmează :

4074—110	buc.	10	73
4074112	"	23	126
46115 K	"	20	37
5—46115	"	14	87
51118	"	11	66
51134	"	1	315
51211	"	12	43
51215	"	21	60
51304	"	2	17
51313	"	4	100
51316	"	17	150
52204	"	6	13
52205	"	3	14
6—46114	"	12	62
6—461262	"	9	2 330
6011962	"	16	37
6011	"	16	31
6019	"	43	60
6022	"	15	95
6028	"	10	160
6217	"	8	75
6217 NR	"	15	91
6219	"	22	105
6224	"	15	198
6404	"	127	20
6408	"	45	48
6409	"	12	59
6411 N	"	3	92
7213	"	5	180
7218	"	5	180
7218 B	"	20	305
7220 MB	"	16	452
943/30	"	2	70
k.604—104	"	52	10
G66406	"	10	78
K 10×13×10	"	24	2
K 81134	"	15	268
K 175×183×32	"	2	217
K 45×50×17	"	25	6
AZ 7510019—81115	"	10	78
RS 81134	"	15	268
CI 50×60×25	"	131	19
RI 60×70×25	"	486	25
NA 4907	"	24	248
NA 4915 V	"	7	68
NA 4920	"	1	133
NA 4926 V	"	10	247
NA 6911	"	1	87
NA 85/26	"	10	84
NJ 205 E	"	12	36,3
NJ 206 NA	"	4	38
NJ 208 NA	"	7	29
NJ 2307 NA	"	48	38
NJ 305 F	"	12	40,7
MK 30120	"	26	20
NU 1028 MNA	"	10	258
NU 207 NA	buc.	47	38
NU 218 NA	"	4	114
NU 221	"	4	169
NU 2313	"	6	140
NU 309 E	"	8	59,5
WS 81134	"	15	268
LNK 9/16/20 A	"	44	20
INA 40909	"	10	103
NA × 2530 ZP.GT	"	14	51
MKI 30/20 B	"	1	17
MKI 40/20	"	40	46
MKI 60/25	"	9	47
NKI 75/35	"	16	76
MNU 4038	"	2	670
MNU 4944	"	1	715
MNU 4956	"	4	1 840
NUP 2205	"	9	28,41
RNA 4095	"	59	13
RNA 4907	"	23	15
RNA 4913	"	8	38
RNA 4922	"	10	128
RNA 4926	"	16	248
DNK — 20/16 A	"	28	24
RHNA 152012	"	100	7,5
RHNA 222814	"	8	9
RHHA 354325	"	27	15
RHHA — 455538	"	26	25
A5/— 1000821	"	2	275
O — 1000905	"	47	7,6
1008—108—13303	"	650	5
1305	"	14	22
1313	"	39	100
16011	"	4	18
2206 NaC4	"	16	54
2206—15w6	"	25	25
2209—1509	"	6	37
2218	"	20	230
22207—PP	"	2	120
22224 K	"	2	440
22309	"	39	155
23024B—3003124	"	3	313
2306	"	73	35
2309	"	2	62
3012—KP 51	"	1	141
30210	"	20	37
30214	"	1	65
195	"	195	63
30216 A	"	18	70
30218A	"	18	97
3021806	"	23	126
30219	"	44	152
30221	"	21	151
30224—Z7	"	12	351
32009	"	6	51
2211	"	9	90
3217	"	3	390
7222 P5	buc.	10	715
941/20	"	58	9
941/25	"	65	17
943110	"	80	7
943130	"	20	70
970/11	"	4	36
A 436208	"	5	143
K X 30×5 C 1	"	15	132
E×50 7 CR	"	3	574
EX 55×5 C1	"	1	271
K 45×52×18	"	5	25
NA 1050	"	5	53
NA 4900	"	25	10
NA 4903	"	8	13
NA 4098	"	2	28,4
NA 4911	"	5	42
NA 4915	"	1	68
NA 4926	"	1	247
NJ 205 E	"	37	36
NJ 211 NA	"	7	56
NJ 218 NA	"	5	120
NJ 2307 NA	"	41	38
NJ 305 E	"	42	407
NJ 306 NA	"	63	43
MM 3006 KP 5 1	"	6	110
NM 3003 KP 51	"	6	130
HM 3015 K	"	1	303
NM 3016 KP 5 1	"	15	341
NM 3021 KP 51	"	3	272
NM 3028 NP 51	"	3	395
NM 3034 KP 51	"	5	755
NM 3056 KP 51	"	1	4 415
HM 211 E	"	16	55
NU 211 NA	"	5	50
NU 211 NA	"	5	50
NU 214 E	"	46	66
NU 220 NA	"	13	140
NU 221	"	9	169
NU 2309	"	16	58
NU 309 NA	"	7	54
NU 4936 Me	"	3	903
NX 209—42209	"	12	38
NAX 1725	"	3	43
NNU 4944 KM	"	3	954
Buton com. BDAD	buc.	50	36,30
Bobină T0A 40A/380 V	"	15	47,50
Idem 125 A/380 V	"	20	79,95
Becuri 12×40×45 FF	"	57	4,90
Idem 24 V/25 W B.15 1 P	"	77	2,05
Idem 6 V/25 W B.15 Ip	"	66	2,05
Idem 24 V/21 W B.15 1 P	"	150	2,05
Idem 65 V/15 W E.14	"	150	2,05
Idem 42 V/15 W E.14	"	100	2,05
Idem 32 V/15 W E.14	"	150	2,05
Idem 12 V/15 W Sufit	"	40	1,90
Idem 12 V/15 W B.15 1 P	"	100	2,05
Idem 30 V/5 W E.14	"	30	2,05
Idem 12 V/5 W Sufit	"	400	1,90
Idem 26 V/4, 8W B.9	"	50	1,90
Idem 12 V/3 W Sufit	"	100	1,90
Idem 12 V/3 W B.9	"	50	1/90
Idem 9 V/0,045 telef.	"	100	2,05
Idem 6 V/2 W B.7	"	200	1,90
Idem 12 V/100 W B.20	"	90	3,75
Idem 12 V/0,1 A B.7	"	100	1,90
Idem 24 V/k.005 telef.	"	200	2,05
Idem 48 V/0,0045 telef.	"	100	2,05
Idem 60 V/0,045 telef.	"	475	2,05
Idem 12 V/0,05 B.7	"	100	1,90
Idem 8 V/0,2 A 610	"	175	1,90
Balasturi BVP 250 W	"	92	151,00
Idem BVA 125 W	"	50	95,50
Culeg. rigizi 100 A	"	16	66,00
Controlere 6063—11 came	"	42	1 100,00
Idem 9 came	"	36	1 100,00
Idem 7 came	"	20	1 100,00
Contactor AR 250 A/380 V 8 113	"	5	2 250,00
Idem TCA 6 A/48 V 4003	"	16	123,00
Întrerupător pîrghie 100 A	"	25	114,00
Idem pachet 63 A	"	20	74,00
Idem 25 A	"	60	55,90
Idem 10 A	"	50	28,55
Priză fișă 18 contacte	"	60	134,00
Patroane MPR 400 A gr. III	"	100	117,00
Idem 315 A	"	11	99,65
Contact aux. TCA 125 A	"	25	69,00
Lămpi LVF 250 W	"	250	65,00
Limitatori 7405	"	500	155,00

„ÎNTREPRINDEREA AUTOMECANICA MEDIAŞ”

Ofertă de materiale disponibile

Denumirea materialului	UM	Preţ unitar	Cantitate	Valoare
SR 113 Carburator remediat	Buc	0,000	213,00	0,00
SR 113 Capotă cu mască	Buc	820.000	1,00	0,00
SR 113 Colector elet-ans	Buc	183.000	1,00	0,00
Cotur radiator SR 113	Buc	18,200	12,00	0,00
Culbutor supapă	Buc	9,500	2,00	0,00
SR 113 Cuzineti biela RII	Set	30,000	2,00	0,00
Cuzineti biela motor R 3	Set	30,000	4,00	0,00
Cuzineti biela motor R 5	Set	30.000	3,00	0,00
SR 113 Cuzineti palier RII	Set	34.800	11.00	0,00
SR 113 Cuzineti palier R III	Set	34.800	16,00	0,00
SR 113 Cuzineti Palier R IV	Set	34.800	21,00	0,00
Disc ambreaj bucegi SR 113	Buc	178,000	29,00	0,00
SR 113 Flanşe cauciuc	Buc	24,150	6,00	0,00
SR 113 Flanşe cu nut	Buc	49,000	1,00	0,00
SR 113 Fulie pompă apă	Buc	51,000	1,00	0,00
SR 131 Ferodou disc ambreaj	Buc	22.400	34,00	0,00
SR 113 Ferodou disc ambreaj	Buc	13,000	8,00	0,00
SR 113 Garnitură baie ulei	Buc	37,450	55,00	0,00
SR 113 Garnitura carburator	Buc	0,700	104.00	0,00
SR 113 Garnitură cauciuc	Buc	0,290	374,00	0,00
SR 113 Garnit. col. admisie	Buc	8,550	18,00	0,00
SR 113 Garnitură capac culbutor	Buc	7,350	312,00	0,00
SR 113 Garnitură cilindru frină	Buc	1,370	4,00	0,00
SR 113 Grila 131.840.1070	Buc	18,000	3,00	0,00
SR 114 Grup Conic	Buc.	705,000	1,00.	0,00
Grup diferenţial autobuz	Buc	4 140,000	1,00	0,00
Limitator turaţie SR 113	Buc	139.000	42,00	0,00
SRD-Macara geam stg-dr	Buc	36,900	0,00	369,00
SR 113 Paleta ventilator	Buc	40,000	24,00	0,00
SR 113 Pastila cap bara transv.	Buc	5,100	2,00	0,00
SR 113 Pinion vit IV antren	Buc	77.000	1,00	0,00
SR 113 Pirghie e-dă pompa benz.	Buc	3,200	3,00	0,00
SR 113 Piston motor R 2	Buc	37,500	13,00	0,00
SR 113 Piston motor R 3	Buc	37,500	2,00	0.00
SR 113 Pompă benzină	Buc	109.000	6,00	0,00
SRD-Radiator	Buc	1 645.000	0,00	1 645,00
Regulator pneumatic SR 113	Buc	20,000	20.00	0,00
SR 113 Segmenţi motor R 2	Set	97 600	3,00	0,00
SR 113 Supapa admisie	Buc	17,300	65,00	0,00
SR 113 Supapa evacuare	Buc	32,000	42,00	0,00
Supapa	Buc	7,250	2,00	0,00
SR 113 Şurub capac Biela C.P	Buc	7,500	41,00	0,00
SR 113 Tambur roată spate	Buc	200,000	2,00	0,00
Tampon elast.	Buc	35.300	1,00	0,00
SR 113 Tren ans	Buc	330.000	1,00	0,00
SR 113 Ventilator an fr. butuc	Buc	79,000	2,00	0,00
Arbore intermediar SR 113	Buc	116,500	1,00	0,00
SR 131 Arbore cardanic	Buc	1 100,000	1,00	0,00
SR 131 Are faţa ans	Buc	247,000	1,00	0,00
SR 131 Are placă pres ambreaj	Buc	1,750	30,00	0,00
SR 131 Amortizor telescopic	Buc	156,000	6,00	0,00
Bolt pt piston it 2 SR 131	Buc	6,500	7,00	0,00
SR 131 Buson Radiator	Buc	8,000	123,00	0,00
SR 131 Colector admisie	Buc	200,000	2,00	0,00
SR 131 Cremaliera Uşă	Buc	10,000	52,00	0,00
SR 131 Furcă schimb 1— II	Buc	45,000	1,00	0,00
SR 131 Garnitură admis-evac lat	Buc	0,950	8,00	0,00
SR 131 Garnitură admis-evac mih	Buc	1.700	5,00	0,00
Garnit Capac 131-500-0052	Buc	25,000	0,00	3 807,50
SR 131 Garnit. dţă 1313514008	Buc	2,000	93,00	0,00
SR 131 Garnit. cil. 1313514013	Buc	0,350	99,00	0,00
SR 131 Inel cauciuc 1313514015	Buc	0,200	91,00	0,00
SR 131 Mele direcţie	Buc	52,000	1,00	0,00
SR 131 Pinion distr. arb. cotit	Buc	30,000	6,00	0,00
SR 131 Pinion distr. ax cu came	Buc	37,000	14,00	0,00
SR 132 Radiator ulei	Buc	400,000	6,00	0,00
SR 131 Tije împing. cacheti	Buc	6,200	70,00	0,00
SR 131 Turbină încălzitor apă	Buc	18,000	3,00	0,00
Rabă amortizor telescopic	Buc	164,000	0,00	164,00
Man. antrenor ungh. turometru	Buc	100.000	0,00	10 380,00
ARO articulaţie tuzetă	Buc	274,000	1,00	0,00
M 461 Articulatie tuzetă	Buc	290,000	100	0,00
M 461 Ax cardan faţă	Buc	540.000	1,00	0,00
M 461 Ax direcţie	Buc	50,000	1,00	0,00
M 461 Bucşă arc	Buc	4,000	56,00	0,00
M 461 Bucşă arbore ax came R 2	Buc	8,650	1,00	0,00
M 461 Cadru şasiu	Buc	650.000	1,00	0,00
M 461 Cap bară stg-dr. incomp.	Buc	20,200	4,00	0,00
Capac pompă benzină M 461	Buc	11,200	5,00	0,00
M 461 Carbiurator remediat	Buc	417.000	0,00	1 668,00
Carter diferenţial spate ans. 6730270	Buc	279.000	1,00	0,00
Carter cutie transm. 672610	Buc	234,200	1,00	0,00
M 461 Carter C.V	Buc	313,350	1,00	0,00
Carcasă sinceron VII. 3— 4 M 461	Buc	8,350	3,00	0,00
M 461 Casetă direc. CPL 2403401000	Buc	537,000	1,00	0,00
M 461 Casetă sateliţi	Buc	183,000	6,00	0,00
Cilindru frin stg. 6739360	Buc	38,600	9,00	540,00
Cilindru frină faţă dreapta	Buc	38,000	0,00	152,00
Colector admisie M 461	Buc	205,000	4,00	0,00
M 461 Corp carburator	Buc	139.000	4,00	0,00
M 461 Cuzineti biela R II	Set	66,000	30,00	0,00
M 461 Cuzineti Biela R III	Set	66,000	17,00	0,00
M 461 Cuzineti biela R 4	Buc	15,600	22,00	0,00
M 461 Cuzineti biela R 5	Set	15,600	1,00	0,00
Diafragma 8 găuri P benzina	Set	5,000	133,00	0,00
ARO Element filtru aer	Buc	27,000	3.00	0,00
M 461 Flanşa arbore primar	Buc	43,000	1,00	0,00
M 461 Flanşe arbore secundar	Buc	40,000	1,00	0,00
Flanşa arbore sec-dar 6723332	Buc	32,150	1,00	0,00
ARO Filtru aer	Buc	114,000	1.00	0,00
M 461 Fulie arbore motor	Buc	96,000	3,00	0,00
M 461 Fulie pompă apă	Buc	23,000	1,00	0,00
M 461 Furcă III— IV 672402592	Buc	32,100	4,00	0,00
Genta ARO 650 × 16	Buc	174,000	8,00	0,00
Lamă cu braţ şterg. parbr. ARO	Buc	7,050	4,00	0,00
Placă frînă stg. 6739260	Buc	63,00	9,00	0,00
Placa frina dr. 6739280	Buc	63,500	9,00	0,00
M 461 Pinion planetar	Buc	33,000	20,00	0,00
Pinion VII. 1— 6723405 A	Buc	87,000	1,00	0,00
M 461 Pinion secundar VII 2	Buc	83,000	4,00	0,00
Pinion viteză 2— 6723202	Buc	52,300	1,00	0,00
Pinion viteză 3— 6723300	Buc	47,200	3,00	0,00
Pinion interm. VII 3— M-461	Buc	47.200	3,00	0,00
M 461 Pinion Tren fix	Buc	64,000	2,00	0,00
Pinion bendix	Buc	29,000	5,00	0,00
M 461 Pirghie 6714640	Buc	6,100	1,00	0,00
M 461 Pirghie comandă dir	Buc	23,000	1,00	0,00
M 461 Pirghie pompă benzină	Buc	2,200	29,00	0,00
M 461 Pompă ulei 6716002	Buc	101,000	7,00	0,00
M 461 Priză	Buc	110,000	1,00	0,00
M 461 Racord teşire 671703080	Buc	11,000	1,00	0,00
IMS Reazem sferic stg-dr	Buc	139,000	2,00	0,00
M 461 Rezervor benzină	Buc	450,000	1,00	0,00
M 461 Sabot frînă faţă	Buc	31,000	2,00	0,00
M 461 Şaibă satelit 5630223671	Buc	6,100	7,00	0,00
M 461 Segmenţi R 3 671306091	Set	46,400	3,00	0,00
M 461 Suport motor faţă	Buc	13,400	3,00	0,00
M 461 Tambur roată cu 5 găuri	Buc	120,000	3,00	0,00
M 461 Ventilator 6717690	Buc	11,500	2,00	0,00
SR 113 Aparator uşă stg-dr	Buc	5,350	100,00	0,00
SR 113 Arbore intermediar	Buc	22,0020	1,00	0,00
SR 113 ARO Spirai	Buc	922,000	3,00	0,00
ARO Supapă motor sr-113	Buc	8,200	92,00	0,00
SR 113 Bară protecţie	Buc	155,000	1,00	0,00
SR 113 Bloc motor	Buc	1 380,000	1,00	0,00
SR 113 Borne acumul cu cablu	Set	312,000	14,00	0,00
SR 113 Bridă are faţă 564846110	Buc	12,350	2,00	0,00
SR 113 Bucşă casetă direcţie	Buc	4,000	2,00	0,00
SR 113 Bucşă pinion mers inapoi	Buc	27,900	4,00	0,00
SR 113 Bucşă cilindru motor	Buc	68,000	1,00	0,00

Denumire material	UM	Preţ unitar	Cantitate	Valoare D q
D 1300 Ax spate — (uzură 80 %)	Buc	340,000	1,00	0,00
Cuzineţi bielă CN Dacia 1 100	Set	162,00	1,00	0,00
Dacia 1 300 Cuzineţi palier	Set	238,000	1,00	0,00
D 1300 Arc spiral spate 12,3 MM	Buc	263,800	13,00	0,00
D 1300 Aripa faţă STG-DR	Buc	212,000	2,00	0,00
Amortizoare faţă Dacia 1300	Buc	304,000	0,00	1 520,00
D 1300 Amortizor faţă 922301	Buc	264,480	1,00	0,00
D 1300 Bloc elastic 1610054011	Buc	8,400	2,00	0,00
D 1300 Bloc motor (UZ 80 %)	Buc	700,000	1,00	0,00
D 1300 Braţ superior 1610058470	Buc	273,000	1,00	0,00
Dacia 1300 Bucşa	Buc	0,630	1,00	0,00
Dacia 1300 Cablu ambreiaj	Buc	67,200	1,00	0,00
Dacia 1300 Cap cremalieră	Buc	56,700	1,00	0,00
D 1300 Carburator solix	Buc	556,00	2,00	0,00
D 1300 Cablu accel. 1610024581	Buc	46,200	2,00	0,00
Dacia 1300 Culbutor SO	Buc	62,160	0,00	62,16
Dacia 1300 Culbutor faţă	Buc	62,160	1,00	0,00
D 1300 Cuzinet elast 1610057940	Buc	29,750	1,00	0,00
D 1300 Ferodou disc ambreiaj	Buc	13,500	0,00	94,50
D 1300 Ferodou frină spate	Set	140,000	1,00	0,00
D 1300 Demaror (uz 80 %)	Buc	432,000	1,00	0,00
Dacia 1300 Disc frieţiune	Buc	280,000	0,00	280,00
D 1300 Dinam (uz 90 %)	Buc	132,300	1,00	0,00
Genţi roţi Dacia 1300	Buc	317,000	0,00	317,00
D 1300 Membrană pompă benzină	Buc	85,000	0,00	350,00
Dacia 1300 Opritor	Buc	22,260	1,00	0,00
D 1300 Pompă apă (uz 80 %)	Buc	92,000	1,00	0,00
Dacia 1300 Pompă centrală	Buc	337,000	2,00	0,00
Dacia 1300 Supapă admisie	Buc	60,000	8,00	0,00
Dacia 1300 Supapă evacuare	Buc	60,000	8,00	0,00
Dacia 1300 Tacheţi CN	Buc	34,020	4,00	0,00
Dacia 1300 Tija culbutor	Buc	26,680	4,00	0,00
D 1300 Uşă later compl (uz 80 %)	Buc	510,000	2,00	0,00
D 1300 Uşă faţă	Buc	603,000	1,00	0,00
D 1300 Uşă spate	Buc	555,000	1,00	0,00
Dacia 1300 Ramificaţie carburat	Buc	10,000	1,00	0,00
TV Arc spate D. 12	Buc	362,000	4,00	0,00
TV Amortizor TEL-F.S.	Buc	131,000	9,00	0,00
TV Arc spate 4 F070 200B	Buc	336,000	4,00	0,00
TV Ax cadran spate	Buc	123,000	1,00	0,00
Arbore cadran spate simplu TV	Buc	114,000	2,00	0,00
Arbore planetar TV	Buc	145,000	3,00	0,00
TV 41 Arbore secundar	Buc	138,000	1,00	0,00
TV 12 Arbore secundar	Buc	118,700	8,00	0,00
TV Broasca uşă	Buc	43,500	37,00	0,00
Bucşe arc TV	Buc	3,700	32,00	0,00
TV 20 Bucşă pivot tuzetă	Buc	13,700	6,00	0,00
TV Buton arc faţă	Buc	7,900	6,00	0,00
TV20 Buton cap bară 563371161	Buc	23,750	3,00	0,00
TV Capac cutie viteză	Buc	310,450	1,00	0,00
TV Capac benzină lateral	Buc	92,000	3,00	0,00
TV 20 Cilindru prine. 5620005031	Buc	125,000	1,00	0,00
Cere roată TV 20	Buc	40,000	8,00	0,00
TV Cot racord radiator	Buc	14,000	4,00	0,00
TV 20 Diafragmă cameră frină	Buc	25,002	2,00	0,00
Genţi TV 20	Buc	310,000	2,00	0,00
TV 20 Grup came 5630	Buc	330,000	1,00	0,00
Inel geantă TV-20	Buc	20,000	2,00	0,00
TV 20 Pastilă cap 563369690	Buc	5,100	8,00	0,00
TV 20 Pinion satelit	Buc	66,500	4,00	0,00
TV-20 Pivoţi tuzetă	Buc	50,000	1,00	0,00
TV 20 Şaibă pinion satelit	Buc	18,500	4,00	0,00
Supapă reţinere 565014140	Buc	49,300	2,00	0,00
TV Tub radiator	Buc	23,700	1,00	0,00
M461 Arbore intermediar	Buc	87,000	1,00	0,00
M461 Arbore planetar spate	Buc	150,000	2,00	0,00
M461 Arbore primar 672338090	Buc	121,300	1,00	0,00
M461 Arbore secundar	Buc	149,000	4,00	0,00

M461 Arc placă pompă ambreiaj	Buc	1,600	10,00	0,00
IMS Articulaţie fuzetă	Buc	205000	1,00	0,00
Rulment NY 2308	Buc	80,000	2,00	0,00
Rulment NN 3008	Buc	85,000	11,00	0,00
Rulment NN-3008-KRS1	Buc	85,000	0,00	425,00
Rulment NN 3012 K-3182112	Buc	200,000	2,00	0,00
Rulment NN 3016 KPS1	Buc	590,000	14,00	0,00
Rulm NNU4924KMP5NA	Buc	241,200	3,00	0,00
Rulment 943 /30	Buc	15,000	0,00	15,00
Rulment RAD cu ace NA 4914 V	Buc	42,220	12,00	0,00
Rulment 30218	Buc	100,000	1,00	0,00
Rulment 31307-27307	Buc	43,000	7,00	0,00
Rulment 31308 A	Buc	45,000	6,00	0,00
Rulment 32012-2007112	Buc	48,000	9,00	0,00
Rulment 32020 X	Buc	90,000	10,000	
Rulment 32219-7519	Buc	155,000	5,00	0,00
Rulment RAD — Ax role con 32221	Buc	270,000	1,00	0,00
Rulment 32317	Buc	295,000	2,00	0,00
Rulment 57707	Buc	102,000	13,00	0,00
Rulment 807813	Buc	55,000	8,00	0,00
Rulment 304298	Buc	35,000	1,00	0,00
Rulment 390509	Buc	23,000	6,00	0,00
Rulment 22212 CD	Buc	150,630	3,00	0,00
Rulment 22215 BIB	Buc	222,000	5,00	0,00
Rulment 22218	Buc	240,000	2,00	0,00
Rulment 22222	Buc	360,000	1,00	0,00
Rulment 22314 K	Buc	262,000	9,00	0,00
Rulment 22316 K	Buc	339,000	0,00	4 746,00
Rulment 23226 B	Buc	705,000	3,00	0,00
Rulment 109906	Buc	23,000	2,00	0,00
Rulment 109908	Buc	50,000	3,00	0,00
Rulment 134769	Buc	850,000	4,00	0,00
Rulment 804701	Buc	6,000	7,00	0,00
Rulment 804705	Buc	10,000	32,00	0,00
Rulment 303720 RBNA	Buc	22,000	12,00	0,00
Rulment 304020 TAF	Buc	69,750	5,00	0,00
Rulment 5306	Buc	40,000	2,00	0,00
Rulment 5 B 22	Buc	19,000	2,00	0,00
Rulment NKIS 25 NA	Buc	60,000	2,00	0,00
Rulment NAK 50	Buc	73,000	4,00	0,00
Rulment NKIS 55 NA	Buc	110,000	2,00	0,00
Rulment NJ 213	Buc	77,000	5,00	0,00
Rulment NI 214	Buc	30,000	1,00	0,00
Rulment NI 215 NA	Buc	75,000	1,00	0,00
Rulment NI 218-42218	Buc	105,000	10,00	0,00
Rulment NY-306	Buc	38,000	6,00	114,00
Rulment H 311	Buc	29,000	2,00	0,00
Rulment NI 313	Buc	115,000	2,00	0,00
Rulment NI 314	Buc	135,000	50,00	405,00
Rulment NI 315	Buc	150,000	22,00	0,00
Rulment NI 1015	Buc	96,000	6,00	0,00
Rulment 64805	Buc	14,000	1,00	0,00
Rulment UYC 40 K1	Buc	45,000	1,00	0,00
Ace rulmenti 10X 14	Buc	0,125	1 511,00	0,00
Robinet sonders DN=50	Buc	1 220,000	10,00	0,00
Alternator 44-3325	Buc	2 509,800	2,00	0,00
Curea transmisie 78-272	Buc	147,300	21,00	0,00
Curea transmisie 78-275	Buc	86,400	21,00	0,00
Diodă 44-2170	Buc	89,340	10,00	0,00
Panou control 45-325	Buc	111 367,000	1,00	0,00
Perii alternator 44-2219	Set	138,000	9,00	0,00
Filtru ulei 12-3712	Buc	127,450	0,00	23 833,10
Furtun filtru aer 11-3797	Buc	205,700	25,00	0,05
Lagăr alternat 77-671	Buc	175,000	10,00	0,00
Lagăr alternat 77-821	Buc	156,000	10,00	0,00
Microintrerup 44-2210	Buc	491,100	46,00	0,00
Microintrerup 44-2182	Buc	1 939,200	146,00	0,00
Cadran inregistr AGR frigorif	Buc	0,000	182,00	0,00
Tablou TED 3/6	Buc	1 610,000	1,00	0,00
D 1300 Are spiral faţă 14,3	Buc	302,400	11,00	0,00
Dacia 1300 Axul braţului	Buc	70,000	4,00	0,00
Dacia 1300 Ax braţ inferior	Buc	396,430	2,00	0,00
Gestiunea : 3				
Rulment 6230 Y	Buc	340,000	30,00	0,00
Rulment 6324-324	Buc	460,000	4,00	0,00
Rulment EL 5	Buc	9,000	11,00	0,00
Rulment 160012	Buc	26,000	16,00	0,00
Rulmenţii 16005 PO	Buc	7,600	109,00	0,00
Rulment 6003-Z	Buc	21,600	20,00	0,00
Rulment 6008	Buc	130,000	1,00	0,00
Rulmenţi 6009-ZZ	Buc	23,300	0,00	357,00
Rulment 6014	Buc	35,000	0,00	1120,00
Rulment 6015	Buc	36,000	14,00	0,00
Rulment 6019	Buc	60,000	6,01	0,00
Rulment 6024	Buc	93,000	2,00	0,00
Rulment 6026	Buc	148,000	0,00	592,00
Rulment 6030J	Buc	290,000	25,00	0,00
Rulment Q 210	Buc	68,000	12,00	0,00
Rulment 706	Buc	14,00	2,00	0,00
Rulment 3201	Buc	22,000	2,00	0,00
Rulment 3203	Buc	57,000	2,00	0,00
Rulment 3212	Buc	120,000	4,00	0,00
Rulment 3213	Buc	150,000	2,00	0,00
Rulment 3214	Buc	160,000	4,00	0,00
Rulment 3221 M	Buc	1 353,000	1,00	0,00
Rulment 3221 CSEC	Buc	1 179,250	1,00	0,00
Rulment 3309	Buc	110,000	0,00	770,00
Rulment 7205-36205-46205	Buc	41,000	0,00	4 182,00
Rulment 7206 ATB P 4	Buc	120,000	0,00	480,00
Rulment 7206 SP B P 4	Buc	114,330	5,00	0,00
Rulment 7207 SP B P4	Buc	134,000	49,00	0,00
Rulmenti 7208 SP4	Buc	154,330	11,00	0,00
Rulment 7210-36210-46210	Buc	41,000	0,00	328,00
Rulment 7213	Buc	49,600	8,00	0,00
Rulment 7213	Buc	49,600	8,00	0,00
Rulment 7214-36214-46214	Buc	65,000	32,00	0,00
Rulment 7216BMB	Buc	175,000	0,00	175,00
Rulmenţi 7303-36303	Buc	45,000	0,00	855,00
Rulment B 46306/7306	Buc	107,000	6,00	0,00
Rulment 7308 SP. AP. 4M	Buc	100,000	2,00	0,00
Rulment B 7318 CP4	Buc	1 440,000	5,00	0,00
Rulment 7318 BMP5	Buc	1 553,550	5,00	0,00
Rulment 51122	Buc	98,000	16,00	0,00
Rulment 51326 M	Buc	685,000	10,00	0,00
Rulment 51330 M	Buc	1 130,000	6,00	0,00
Rulment 52206	Buc	60,000	1,00	0,00
Rulment 103115	Buc	49,000	8,00	0,00
Rulment 1203	Buc	12,00	0,00	348,00
Rulment 1205 K	Buc	16,000	3,00	0,00
Rulment 1208	Buc	29,000	1,00	0,00
Rulment 1213	Buc	51,000	12,00	0,00
Rulment 1313 K	Buc	84,000	22,00	0,00
Rulment 1314	Buc	145,000	3,00	0,00
Rulment 2200	Buc	10,000	1,00	0,00
Rulment 2204	Buc	19,000	57,00	0,00
Rulment 2206 K	Buc	34,100	10,00	0,00
Rulment 2207	Buc	30,000	11,00	0,00
Rulment 2210	Buc	41,000	1,00	0,00
Rulment 2214	Buc	100,000	4,00	0,00
Rulment 2213	Buc	220,000	2,00	0,00
Rulment 2309 K	Buc	76,500	3,00	0,00
Rulment 2310-1610	Buc	76,000	1,00	0,00
Rulment 704702	Buc	9,000	30,00	0,00
Rulment 704904	Buc	10,000	32,00	0,00
Rulment NUP 210 NA	Buc	64,000	14,00	0,00
Rulment NUP 216	Buc	91,000	8,00	0,00
Rulment NU 308 NA	Buc	50,000	9,00	0,00
Rulment NU 310 NA	Buc	71,500	2,00	0,00
Rulment NU 312-32312	Buc	94,000	0,00	94,00
Rulment NU 313 NA	Buc	110,000	8,00	0,00
Rulment NU 315 NA	Buc	128,000	10,00	0,00
Rulment NU 1022 PS	Buc	223,500	1,00	0,00
Rulmenti NY 2206	Buc	40,000	6,00	0,00
Rulment NU-2305-NA	Buc	42,000	0,00	84,00
Bec sferic 12 V—15 W	Buc	1,650	198,00	0,00
Bec far ceaţă 12 V—35 W	Buc	1,800	2 116,00	0,00
Bec sofit 24×15	Buc	2,000	0,00	6 024,00
Lampă triplă ovală semnalizare	Buc	59,000	3,00	0,00
SR 101 Lampă semnaliz stop	Buc	34,000	85,00	0,00
Far ceaţă -SR	Buc	52,000	65,00	0,p0
SR Far auto D=170	Buc	45,000	125,00	0,00
SR 131 Glob Semnalizare	Buc	4,110	356,00	0,00
Ochi pisică rot 100 MM	Buc	7,000	744,00	0,00
Ochi pisică roşie fără ramă	Buc	4,040	5 248,00	0,00
Ochi pisică universal	Buc	8,300	8,00	0,00
Oglinzi far ceaţă	Buc	28,000	300,00	0,00
Geam far D=170	Buc	9,700	253,00	0,00
SR 131 Geam far D=180	Buc	3,700	27,00	0,00
SR 131 Geam far proector D=130	Buc	2,750	0,00	33,00
SR 131 Geam far ceaţă D=100	Buc	4,100	38,00	0,00
Carcasă far 50008 DAC	Buc	19,600	1,00	0,00
D 1300 Dispensor spate stîg. drpt	Buc	12,200	0,00	329,40
Dulie cu vizor 97320	Buc	8,300	6,00	0,00
Buton Comandă la dist 24 V 6 A	Buc	54,500	1,00	0,00
SR 114 Comutator Rezerv combust	Buc	75,950	40,00	0,00
Comutator dir inversă	Buc	11,450	0,00	1 534,30
COMUTATOR cuplare reduct 6433	Buc	24,500	17,00	0,00
Man Contact pneum	Buc	21,600	50,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6630 Man	Buc	17,100	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6632 MAN	Buc	27,300	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6634 MAN	Buc	51,000	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6635 MAN	Buc	32,600	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6637 MAN	Buc	223,000	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6638 MAN	Buc	103,000	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6639 MAN	Buc	83,000	1,00	0,00
Instalaţie 8725.400.6642 MAN	Buc	56,000	1,00	0,00
Instalaţie 8925.400.6089 MAN	Buc	192,000	1,00	0,00
Instalaţie T689.00 (CS 17) MA	Buc	918,000	1,00	0,00
Întrerupător far ceaţă 6540	Buc	26,950	0,00	140 14,00
MAN Întrerup cuplare C.V.	Buc	0,000	21,00	0,00
Dacia 1300 Întrerup stop 96420	Buc	12,600	10,00	0,00
Întrepr. lumină bord tip 4 C 2	Buc	0,000	3,00	0,00
Întrerupător lampă stop S.R.	Buc	15,000	19,00	0,00
Cablu legătură 2, 5	Buc	18,500	6,00	0,00
MAN Divizor tensiune	Buc	97,000	75,00	0,00
Fişă semnalizare 7890	Buc	2,100	6,00	0,00
Bloc siguranţă B 230	Buc	8,700	5,00	0,00
Regulator tensiune	Buc	427,000	2,00	0,00
Releu pornire	Buc	48,000	0,00	3 936,00
El-mot pompă nidr el-car ES 301	Buc	11 504,250	1,00	0,00
MAB motor hidrostatic AZ F 80 M	Buc	13 124,000	16,00	0,00
Aeroterma autobuz	Bud	625,000	1,00	0,00
MAN Cablu contor ture CT 61	Buc	60,000	0,00	1 800,00
Tamogenerator TGA 20005	Buc	920,000	0,00	920,00
Bobină polară electrocar	Buc	814,140	0,00	3 256,56
Brichete	Buc	30,000	0,00	3 780,00
Cuier montat cu 6 cuie	Buc	32,000	2,00	0,00
Geam securit autobuz 500×700×5	Buc	21,700	2,00	0,00
Geam curbat	Buc	15,500	3,00	0,00
Oglinzi turism tip A	Buc	32,400	9,00	0,00
Etajeră E 2	Buc	20,300	0,00	603,20
Pisoar faianţă	Buc	68,300	0,00	614,70
Rulment 6322	Buc	330,000	12,00	0,00
Rulment 20703	Buc	16,000	0,00	240,00
Rulment 6304 N	Buc	20,500	7,00	0,00
Rulment 6210 ZN	Buc	31,600	32,00	0,00
Rulment 6209 ZN	Buc	21,410	79,00	0,00
Rulment 6224-224	Buc	193,000	13,00	0,00
Ampermetru 75/5	Buc	95,000	4,00	0,00
Ampermetru 300/5	Buc	95,000	3,00	0,00
Ampermetru E 53	Buc	450,000	52,00	0,00
Ampermetru 0-600-750/5A	Buc	95,000	6,00	0,00
Ampermetru 0-10-CA	Buc	95,000	8,00	0,00
Ampermetru 50/5-ACA	Buc	95,000	1,00	0,00
Ampermetru aer E 7 (0-100)	Buc	0,000	1,00	0,00
Ampermetru IE 0144-400 A	Buc	750,000	0,00	1 500,00
Ampermetru IE 0144-600 A	Buc	750,000	0,00	1 500,00
Ampermetru IE 0144-250 A	Buc	750,000	0,00	1 500,00
Costimetru II-96	Buc	4 575,000	0,00	13 725,00
Freceventmetru 75-55-48-52 HZ,	Buc	592,000	44,00	0,00
Voltmetru E-6-0-15 VCC	Buc	180,000	4,00	0,00
Voltmetru 120/75	Buc	300,000	0,00	600,00
Voltmetru E-6-0-15 VCA	Buc	180,000	2,00	0,00
Voltmetru 250 V 72015	Buc	280,000	26,00	0,00
Întreg-tor E 352 WM 3 B 1 600-1000	Buc	50 000,000	1,00	0,00
Contor monofazic Cam 63-0-40 A	Buc	185,000	5,00	0,00
Termocuple TC 3	Buc	273,000	2,00	0,00
Şunt 150 A 75 MV	Buc	210,000	12,00	0,00
Tub electronic 6 N 18	Buc	15,000	122,00	0,00
Tub electronic 6 N 73	Buc	13,450	45,00	0,00
Tub electronic 6 N 83	Buc	13,450	45,00	0,00
Tub electronic 6 N 93	Buc	13,450	48,00	0,00
Tub electronic SG 13 P	Buc	67,000	146,00	0,00
Tub electronic SI 45	Buc	12,700	47,00	0,00
Tuburi electronice Z 5823	Buc	96,000	43,00	0,00
Conden STAS MF 507100 V—5000 MF	Buc	33,330	441,00	0,00
Integrator Eli-1122-09-433-038	Buc	7060,000	0,00	7 060,00
Integr⩾tor Eli-1032	Buc	11 900,000	0,00	23 800,00
Integrator Eli-1121 1230 100	Buc	7 060,000	0,00	7 060,00
Baliza electrohică	Buc	162,030	573,00	0,00
Generator sudură	Buc	4 550,000	2,00	0,00

(Continuare în pag. 4)

Denumirea materialului	U/M	Cant.	P/U
Idem 7415	"	300	115,00
Idem 4473	"	20	1 942,00
Contactor AR 100/380 V	"	10	939,00
Idem 63/380 V	"	10	622,00
Idem 160/380 V	"	14	1 574,00
Idem 63/110 V	"	28	435,00
VLPY 70 mmp. negru	ml	1 000	66,20
Cond. FY 6 mmp.	"	1 000	5,40
Prize şi fişe 16 A Siluminiu	buc.	100	98,00
Priză şi fişă 18 contacte	"	15	134,00
Microîntrerupători 5589	"	200	57,00
Clemă racordare 6 mmp	"	7 000	10,80
Microîntrerupători 6210	"	300	214,00
Idem 6211	"	150	214,00
Idem 7405	"	100	155,00
Patron frez. mig. 25 A	"	1 000	0,90
Bloc TSA 32/32 A—3672	"	30	72,00
Idem 32/11 A—3672	"	40	72,00
Balasturi BIA 65 W	"	50	49,50
Transf. TMA 100 W 380/30—33—36	"	10	345,00
Conductor VLPY 25 mmp negru	ml	2 000	23,80
Idem 70 mmp negru	"	700	66,20
Idem 95 mmp negru	"	600	90,45
Bandă izolaţie neagră	kg	100	57,00
Furtun PVC Ø6×1,5	"	60	35,70
Corp ilum. CFS 01×20	buc.	5	1 740,00
Bec lampă LVF 250 W	"	100	65,00
Bascuri premilitare	buc.	19	22,3
Umeraşe duble	"	100	57
Umeraşe simple	"	10	57
Uniforme albastre 45	"	8	226
Uniforme albastre 47—49	"	7	225
Frînghii siguranţă	"	21	68
Şoşoni electroizolante	per.	4	86
Şoşoni electroizol. J.T. 44	"	1	95
Şoşoni electroizol. J.T. 44	"	2	61
Şoşoni pîslă	"	1	319
Scurtă cauciuc. vatel.	buc.	2	217
Mantale postav pei	"	1	765
Colţare doc bleumarin	"	180	9
Căşti antifoane	"	61	116
Căşti minier	"	5	55
Căşti miner oţel	"	1	322
Burtiere cauciuc	"	10	93
Costume antiacid 46	"	7	360
Costum postav	"	2	655
Sorturi inserţie textil	"	6	35
Haine vătuite	"	7	188
Salopete infugate	"	2	298
Pantaloni doc pieptar	"	14	85
Pantalon doc vătuiţi 46	"	15	140
Pantaloni doc vătuiţi	50	80	146

Plăcuţe carburi me'alice	U/M	Cant.	P.V.
SNMG 190612	buc.	205	35,5
K01 A16	"	10	19
K10 B6	"	1 800	1,85
K10 B6	"	1 800	1,85
K10 T110308	"	133	10,40
K15 SNMA 190612	"	500	38
K20E6	"	101	3,75
K 2018	"	230	5,45
K20 E20	"	45	29
K20 E23	"	194	44
K20 G12	"	30	5,45
K30A12	"	866	5,25
K30 B6	"	135	1,8
K30 L6	"	10	5,3
P01 A10	"	91	3,65
P01 A12	"	192	13,23
P10 C8	"	100	2
P10 R27432030	"	470	27
P10 SMAA 56 TER	"	2	39,4
P20 D8	"	76	7,35
P25R27431620	"	372	35
P 30 A 10	"	25	2,90
P 30 A 10	"	25	2,90
P 30 CI 2	"	4	4,50
P 30 E 5	"	47	2,25
P 30 E 16	"	296	15
P 40 TIDMM 220412	"	2 200	24,3
SNAA 56 PTRX 407	"	50	400
Ace trasaj D4	"	249	4,4
Ace rtasaj D6	"	600	4,85
Burghiu lung 18×465×310	"	1	213
Burghiu STAS 574 fi 7,2	"	40	19,8
Burghiu STAS 574 Ø 17	"	55	64
Burghiu STAS 575 Ø9,5	"	90	20
Burghiu STAS 575 Ø17,5	"	140	79
Burghiu STAS 575 Ø50	"	11	810
Burghiu 6727 Ø14,5	"	5	139
Platou electromag. 125×300	"	3	4610
Platou electromag. 200×630	"	4	13 190
Alesor cilindric Ø11	"	10	76
Ø12	"	4	79
Ø14	"	7	123
Ø15	"	1	128
Ø22	"	3	156,5
Alesor cu alezor conic USAP 38H7	"	5	475,63
USAP 112H7	"	2	1 726,92
USAP 115H7	"	1	1 74
Alesor LZ1 D15R7	"	8	14
Alesor coardă conică H7—11	"	54	72,87
H7—14	"	47	81,41
H7—15	"	61	86,28
H7—25	"	42	163,81
Alesor cu plăcuţe 24 H7—K 10	"	4	367,11

Denumirea materialului	U/M	Cant.	P/U
Cuplaj elec. 82113—14C1	buc.	150	1 925
Cuplaj elec. 82103—11C1	"	100	1 365
Cuplaj elec. 82052—09C1	"	100	1 750
Cuplaj elec. 82052—11C1	"	50	2 120
Tablă Bz 8 pătrat 5	kg.	2 000	224,65
Tablă Bz 8 pătrat 6	"	2 000	225,40
Tablă AM 63 Ø6	"	500	61,00
Bară Al 995 Ø12	"	150	20,60
Tablă Al 995 Ø1	"	1 000	21,20
Bară Cu Ø25	"	1 000	51,80
Tablă Cu 9 Ø4	"	1 000	30,00
Ţeavă Cu 96×0,1	"	200	154,61
Bară Am 58 Ø6	"	100	61,50
Bară Am 55 Ø8	"	200	61,50
Bară Am 58 Ø10	"	100	56,00
Bară Am 58 Ø20	"	50	55,48
Bară Am 58 Ø36	"	50	26,50
Lat Am 58 20×15	"	50	35,75
Lat Am 58 30×20	"	100	35,75
Lat Am 58 35×10	"	150	35,81
Tablă Am 63 păt. 0,5	"	300	69,35
Tablă AM 63 păt. 2	"	1 000	66,05
Tablă AM 63 păt. 5	"	1 000	40,10
Aliaje lipire	"	300	72,96

De reţinut!

Întreprinderile economice din întreaga ţară care nu au asigurată integral baza materială pentru anul 1982, sînt invitate să consulte ofertele unităţii băcăoane.

Valorificarea se va face conform prevederilor legii 11/1980, iar opţiunile se vor transmite la „Întreprinderea de maşini-unelte, Calea Republicii 205 Bacău".

Posibilii parteneri comerciali sînt asiguraţi de bună colaborare.

Produsele sînt de bună calitate şi se vor livra în ordinea sosirii comenzilor. Relaţii suplimentare se pot obţine la telefon 931/14988.

E. G. şi V. B.

(Urmare din pag. 3)

Denumire material	UM	Preţ unitar	Cantitate	Valoare
Motor EL 5 MP 0,15 KW×300 R/M	Buc	408,000	0,00	2 448,00
Motor electric 1,1 KW—1500 T/M	Buc	800,000	1,00	0,00
Motor elec 220/320 2,2+1500	Buc	1 180,000	0,00	1 180,00
Motor elec flanşat 5,5×3000	Buc	2 350,000	5,00	0,00
Motpr el 7,5 KW×1000 R/H	Buc	7 000,000	0,00	7 000,00
Motor electric 7,5 KW×3000 R/M	Buc	2 720,000	3,00	0,00
Motor electric 15 KW 3000 R/M	Buc	4 700,000	2,00	0,00
Motoare electrice WA 2	Buc	5 330,250	2,00	0,00
Redresor Curent UF 07-06300	Buc	1 025,010	1,00	0,00
Redresor 24 V—50 A 78-14—8	Buc	0,000	1,00	0,00
Grup electrogen	Buc	17 062,000	1,00	0,00
Rezistenţe el. pt. masa caldă	Buc	141,000	4,00	0,00
Reostat PSI	Buc	337,000	2,00	0,00
Rezistenţe pornire electrocar	Buc	3,030	0,00	78,78
Potenţiometru scalar 402	Buc	350,200	2,00	0,00
Culegător curent 100 A	Cuc	30,000	2,00	0,00
Colegător PM 45407	Buc	2 350,000	2,00	0,00
Perii colectoare GR 31 10×20×40	Buc	7,800	360,00	0,00
Perii colectoare 10×32×40	Buc	16,360	18,00	0,00
Rotors 18/17 EP 011	Buc	4 209,000	0,00	12 627,00
ROtor El-car	Buc	2 099,000	1,00	0,00
Ventilator 4 poli 59894	Buc	20,000	39,00	0,00
Ventilator 1.963-A 2020-1	Buc	1,920	9,00	0,00
Ventilator 1.980-A 2021-1	Buc	2,368	10,00	0,00
Ventilator 1 G 90-A 2022-1	Buc	2,805	7,00	0,00
Ventilator central V-4910371-3	Buc	1 445,000	1,00	0,00
Supapă S 00 suprapres 15 (ALA)	Buc	655,000	10,00	0,00
Scut prelucrat manual A 3013-5	Buc	29,200	6,00	0,00
Subansamblu ventilator 35595	Buc	5,00	5,00	0,00
Subansamblu ventilator 35688	Buc	24,100	25,00	0,00
Elpompă sadu 65×8 15 KH 130 MM	Buc	7 420,000	2,00	0,00
El-pompă PCH-40-16-11 160	Buc	4 710,000	1,00	0,00
Bec auto B 15—1 P 12 V—10 U	Buc	1,510	0,00	1 100,79
Bec auto semnaliz. 24/15 E 14	Buc	1,850	0,00	214,60
Bec auto B 15—2 P 24 V—25 W	Buc	1,859	198,00	0,00
Bec auto B 15—1 P 24 V—35 W	Buc	2,250	400,00	0,00
Becuri E 10 24 V—3 W	Buc	1,650	0,00	8,25
Elementi tracţiune 4 pas 310	Buc	776,000	30,00	0,00
Element tract el VIII KY 285	Buc	360,000	20,00	0,00
Pila telefonică	Buc	17,500	5,00	0,00
Corp PVA 2×1×250	Buc	965,000	5,00	0,00
Becuri electr B 15 24 V—15 W	Buc	1,250	200,00	0,00
Becuri 12/3 E 10	Buc	4,500	199,00	0,00
Bec E 14 12 V/15 W tub	Buc	1,850	80,00	0,00
Lampă incand 220 V/25 W-E 27	Buc	3,450	201,00	00'0
Lampă vapori mercur LVF 400 W	Buc	191,000	0,00	95 ⩾⩾20
Balastiere BVA 400 W	Buc	330,000	0,00	37 620,00
Bobină şoc 65 W	Buc	71 000	18,00	0,00
Cablu TU 2 YY 16×2×0,5 telefonic	Ml	7,500	690,00	0,00
Doze panzer 13/4	Buc	9,650	0,00	9,60
Întrerupător pîrghie 25 A	Buc	61,500	13,00	0,05
Comutator stea-tri 32 A	Buc	307,000	126,00	0,00
Contactor TCA-400 A 380 V	Buc	2 380,000	0,00	4 760,00
Comutator pt. măsur. tens. 1161	Buc	80,000	3,00	0,00
Contactor AC 3—380/25 A fără rel	Buc	435,000	19,00	0,00
Contactor BC 60 A/220 COD 3530	Buc	348,000	9,00	0,00
Microîntrerupător tip C	Buc	27,000	2,00	0,00
Heblu 3—63 A	Buc	70,000	68,00	0,00
Separator STIN 3/3150	Buc	11 800,000	2,00	0,00
Cotactor MC 80 A/220 Cod 3540	Buc	455,000	8,00	0,00
Contactor MC 100 A COD 3550	Buc	300,000	2,00	0,00
Contactor MC 150 A	Buc	501,000	1,00	0,00
Întrerupător USOL 25-0/250 A	Buc	1 264,000	5,00	0,00
Intrer USOL 250 A/160 A 4136	Buc	1 066,000	5,00	0,00
Întrerupător otomax	Buc	10 828,000	1,00	0,00
Oromax 1600 A	Buc	11 585,000	0,00	11 585,0
Intr. base. cu bimetal 10 A	Buc	59,000	0,00	59,00
Intr. base. cu bimetal 15 A	Buc	59	0,00	118,00
Întrerup manual 1000 A—500 V	Buc	1 320,000	2,00	0,00
Subans contact mobil PA 43298	Buc	114,000	32,00	0,00
Liniator cursă 4481	Buc	862,000	0,00	1 724,00
Inversor de sens	Buc	381,000	116,00	0,00
Conectori el-inst poliuretan	Buc	0,000	8,00	0,00
Papuci al 300	Buc	22,500	38,00	0,00
Priză P	Buc	70,000	0,00	280,00
Automat dirijare circulaţie	Buc	51 050,000	2,00	0,00
Buton comandă distanţă	Buc	54,500	0,00	327,00
Cheie comandă cu lampă	Buc	285,000	3,00	0,00
Selector fără pîrghie	Buc	75,000	0,00	3 375,00
Semnalizatot SNE 2	Buc	1 160,000	2,00	0,00
Patron AEG 63 A	Buc	66,200	0,00	21 846,00
Patron AEG 160 A	Buc	72,850	3,00	0,00
Punte B 4	Buc	0,550	1 100,00	0,00
Soclu siguranţă 63 A	Buc	20,000	0,00	5 039,00
Soclu AEG 160 A	Buc	37,700	103,00	0,00
Suport MPR 200 A	Buc	41,100	1,00	0,00
Suport MPR 315 A	Bzc	77,000	344,00	0,00
Bloc releu TSA 63 A/40 A 3674	Buc	103,000	14,00	0,00
Bobină AC 3 63 A—380 V	Buc	68,000	6,00	0,00
Cuplaj electromagnet FEA 20	Buc	4 005,000	7,00	0,00
Cuplaj electromag 8211316 C1 V1	Buc	2 640,000	0,00	26 400,00
Cuplaj electromag. 8403309 C1 V1	Buc	1 640,000	0,00	37 720,00
Electrovalvă	Buc	380,000	2,00	0,00
Regulator Nivel VMN 25—250	Buc	3 537,800	1,00	0,00
Releu RC 1-3-6 A	Buc	132,000	1,00	0,0
Releu RI 3 1	Buc	169,000	0,00	169,00
Releu RI 3 1	Buc	169,000	0,00	169,00
Releu RC 2—10 A/20 A	Buc	170,000	0,00	1 700,00
Ventil electromagnetic V 100	Buc	4 800,000	1,00	0,00
Subans ventil 37410 gabar 160	Buc	5,250	19,00	0,00
Ampermetru E 7	Buc	280,000	1,00	0,00
Ampermetru E 7 400/5 A	Buc	280,000	5,00	0,00
Amplemetru E 7 600/5 A	Buc	280,000	1,00	0,00
Ampermetru E 7 1 000/5 A	Buc	280,000	6,00	0,00
Ampermetru E 7 1500/5 A	Buc	280,000	3,00	0,00
Ampermetru E 7 2000/5 A	Buc	280,000	5m00	0,00
Ampermetru 100/5	Buc	95,000	1,00	0,00
Ampermetru 150/5	Buc	95,000	4,00 üü	0,00

Important

„Întreprinderile interesate de aceste materiale vor transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

Întreprinderea Automecanică Mediaş – Jud. Sibiu.

Valorificarea se va face conform prevederilor Legii 11/1980.

Emil GEORGESCU şi Vasile BAŞA

Re-„purificarea" lui Ion Barbu

„Aceste rînduri sunt", desigur, „datorate"!

Ce poate fi mai anevoie, totuşi, decît să scrii despre o carte despre Unul[1] – asupra căruia, odată, vei fi scris (şi, mai încoace, publicat), tu însuţi, una[2]?! Ceea ce, pare-mi-se, te constrînge, vrînd-nevrînd, să te situezi, din capul locului, **polemic**, – (pre)dispunindu-te, oricum, (la)/pe poziţii potrivnice, „rivale" şi **adverse**, fie şi doar în sensul – dintîi – de **vis-à-vis**...

...Numai că Marin Mincu, el singur, se aşază – faţă cu propriile-i, mai vechi, lecturi barbiste –, chiar nerecunoscînd-o,[3] antagonic (ori, numai, **antinomic**...; ori, baremi, „antifonic"...): adică anti-thetic, – făgăduindu-ne,-n trei-patru rînduri, el însuşi, o **synthesis** (pe lîngă care, „acest studiu" – „deocamdată" – n-ar fi „decît eboşa"...; şi, aşadar, un **stadiu!**): ceea ce este, de altminteri, prea-credibil – din partea celui mai destoinic şi mai fidel barbist al nostru! – „Fidel", desigur, nu în accepţiunea cutărei exegeze „ne-hiclene" (adică: monotonă, univocă, dogmatică şi autoritară; dacă nu chiar şi infailibilă – ca... Papa!); în sensul, însă, că-i închină „munci şi zile"..., că i se dăruie, cu trup şi suflet, – de un amar de vreme (de o... viaţă[4]) – celui mai dificil, ireductibil şi... sanguisug (ca un vampir) poet al nostru, – într-o meree **„aventură liminară"**, din care n-ai „să ieşi decît învins" („înfrîngere" ce „valorează", însă, – cum singur, în **Premisă**, o afirmă – „cît toate victoriile la un loc"!).

Paradoxal, dar nu inexplicabil (căci se explică, totuşi, prin chiar **fidelitatea** – zel, abnegaţie şi fervoare – amintită...), e, între altele, că re-lecturile acestea (ale lui Marin Mincu), succesive, multipla (şi „înaltă") „cîntărire" a „saturat de semn, poros infoliu"-ului barbist, **revizuirea**-i (à la Lovinescu) şi „critice"-le ce decurg dintr-însa – nu par a fi, nici sunt (ca, după Gh. Grigurcu, – să zicem – a mea proprie), „cabrate": impaciente, „eliptice", **nervoase** (căci, pasămite, – într-un fel – fără nădejde!), dar calme, clare, „clasice" – aş spune –, adică: „aşezate" şi **destinse**...; mărturisind – acestea –, **eo ipso**, nu ştiu ce (camusiană) fericire a celui (răs)încovoiat „sub piatra turcă"!...

* * *

...„Piatră" – în care Marin Mincu vede, astăzi, – ca şi, nu mai puţin, în „alba apă" („la" care „intră"-se **plonjînd** irevocabil, prin bruscă imersiune: „bildibic"!) – „metafora textuală" a paginii virgine, a Cărţii ca atare: ne-, încă, scrise (ori, din contră, nemailizibile şi „oarbe" – ca o mireză ce se „autoreflectă"!); ceea ce face el, în genere, – aici – echivalînd, cît despre noi, cu, numai, demersul unui **Livius Ciocârlie** (din, bineînţeles, **Negru şi alb**), – cu, între altele, deosebirea, totuşi, că pe **mai multe** foi (procentualmente!): şi, mai cu seamă, **după** (i. e.: **nu înainte!**) de nişte minuţioase lecturi şi glosse proprii – din alt(e) unghi(uri) de vedere, de **incidenţă** şi... „speranţă"!

(De unde, şi **tensiunea** – cîtă este – a unui studiu, îndeobşte, „relaxat": o rezultantă, ea, – mai totdeauna – a unei **Selbstzwischentextualität**, mai mult decît a propriu-zisului dialog cu analoage „texte" anterioare...)

...Astfel făcîndu-se că, încheind un ciclu (de, evident, barbistă exegeză), **acest** „eseu"[5] inaugurează – ferm – un altul... Iar pariul autorului (cu sine; ca şi cu poezia lui Ion Barbu) nu poate fi, într-astfel, decît unul riscant şi de o mare cutezanţă – anume, între altele, acela de a-l sustrage pe poetul nostru unor (inevitabile, aproape, – căci prea-ispititoare) interpretări „ideologice": **impure**, heteroclite şi „reducţioniste" (cum fac apel la cîte şi mai cîte sisteme, teme şi miteme de aiurea!) – de care, după Marin Mincu, numai o (auto)lectură **imanentă** poate să-l mîntuie, în fine, pe de-a-ntregul – ori, cel puţin, să-l pună, un timp la adăpost...; ca pe unul, între prea puţinii, – opera căruia ar fi, de fapt, un TEXT (care-„şi conţine", dar, prin definiţie, **„traiectul"** propriei sale „parcurgeri /.../ prin lectură"!).

Or, – foarte coerent, cu obstinaţie, temeinic informat, bun „textolog", nu fără, dacă vreţi, detectivistic (căci „mult poesc"!) ingeniu: metodic, însă şi intuitiv – criticul nostru, el, nu face **alta** decît să „urmărească", aici, şi să **urmeze** tocmai acest „traiect": **textualizarea** (absorbţia, între altele, – adică – a „diafanului" simbol în semnul însuşi – **obscur**, „intranzitiv", autotelic şi, **ipso facto**, infinit-semnificant!) – fie că o descoperă **în text**, fie că, numai, – uneori – o presupune, propune, bănuie, adulmecă,-i ia urma, o pierde..., o „inventă"... (ca pe o dezirabilă fantasmă a „fîrului" său propriu – ce-i unul nu doar vigilent, însă şi lacom-dilatat!):

Urzite căi, neverosimil var,
Prin dimineaţa ierbii înmuiate...

* * *

...Ceea ce nu înseamnă că lectura-i nu ar fi una „verosimilă"..., **validă**... Ea e, din contră, foarte **coezivă – prea** coezivă, poate, uneori! – Un „edificiu", un **constructum** monolitic: supra-, el însuşi, „saturat de semn"; nu tot pe-atita, însă, de „poros", – un anume „spirit geometric" prevalînd, pare-se, – aici – asupra celui „de fineţe" (şi, dar, – la limită – dezabuzat şi sceptic!). Dar e – aceasta – o urmare (şi condiţia!) auroralelor demersuri şi ardori...

...Astfel făcîndu-se, de fapt, că Marin Mincu, „fealul" şi **ferventul** lui Ion Barbu, reuneşte-n sine – ca acela! – rafinamentul, (ultim) cu candoarea, – fapt ce-l recomandă, şi altminteri (adică: **sufleteşte...**, nu doar „tehnic"...), drept exegetu-i, pînă astăzi, cel mai bun.

* * *

Pentru ca rîndurile-mi înseşi, „datorate", să nu devină, însă, un soi de panegiric (fără credit), să mai evoc (fie şi doar în treacăt) cutare comentariu, excelent, la, dacă vreţi, **Veghea lui Roderick Usher** – ca şi, în genere, la alte „parafraze" (barbiste) după Edgar Allan Poe...; la, aşadar, motivele(-i) navale, turbionare şi „vertiginoase"... – citite ca metafore „livreşti", ca **mise en abîme-uri** ale scrisului, adică, – şi ale Cărţii înseşi... Prin care – „buretosul" Caic nastratinesc nu va să zică, astfel, decît tocmai un „saturat de semn, poros infoliu"!...

...Aşijderi, într-un fel, Corăbiei bete, ce (prevenind, s-ar zice, – vizionară! – diversele năstălmăciri simbolizante: aceste – alte – silnice derive!) are, la urmă, **nostalgia pură** (căci, pasămite, strict „textualizantă") a unei bărci copilăreşti – şi **de hîrtie**:

Si je désire une eau d'Europe, c'est la
flache
Noire et froide où vers le crépuscule
embaumé
Un enfant accroupi, plein de tristesse,
lâche
Un bateau frêle comme un papillon de
mai.

[1] E vorba de Ion Barbu – şi de **Eseu-l despre tetxualizarea poetică** (la el) al lui Marin Mincu (Editura „Cartea Românească", 1981).

[2] **Eseu asupra poeziei lui Ion Barbu** (Editura „Facla", 1980).

[3] „Cele spuse acum nu contrazic deloc ceea ce am susţinut atunci / în **Ion Barbu comentat**, Editura „Albatros", 1975, **n. m.**/; o perspectivă o completează pe cea'altă şi toate abordările sînt complementare...", (Cf. **op. cit.**, p. 288).

...Cît despre mine, cred – cu toate astea – că nici un „complementarism" nu e... idilic!

[4] ...lecturile-i dintîi, barbiste, fiind – pesemne – anterioare anului '69, al debutului editorial **(Critice, I)**; într-un răstimp de vre-o trei lustri, dar, el revenind asupra lui Ion Barbu pentru – acum – a patra oară!

[5] ...şi poate că nu, totuşi, – cum crede Marin Mincu (la p. 20), care-mi întoarce, de altminteri, un „compliment", – **al meu!**

Şerban FOARŢĂ

EXTRATEREŞTRII

(Urmare din pag. 1)

sus, o întreagă ţinută destinată a comunica o absolută încredere în forţele (şi abilităţile) proprii, precum şi a da impresia că ştii totul şi că de ceilalţi nu te sinchiseşti nici cît de negrul de sub unghie, că nătîngiile lor te distrează la culme: toate aceste trăsături ale lui Gerel nu caracterizează numai o episodică apariţie într-un roman cunoscător al multiplicităţii firilor şi psihiilor. Ele constituie şi determinanţii unui tip social anume, care din totdeauna cînd l-am recunoscut (instantaneu de fiecare dată, şi nu fără un tremur uşor) mi-a provocat o puternică senzaţie de straniu, de înstrăinare, de străinătate, de străinime, de **altceva**, de ceva din afară.

Din afara noastră, a locuitorilor acestei lumi ori planete ori şi sistem cosmic local. O impresie, o senzaţie de extraterestru.

Ce-i deosebeşte pe oamenii de tip Gerel de majoritatea semenilor lor? Ce se ascunde sub ticul rînjetului sau (uneori) zîmbetului dulceag şmecheresc? Nu atît obrăznicia ori morga ori sfidarea ori suficienţa, cît lipsa oricărei încertitudini. Cunosc totul şi toate li se cuvin. Poate că, dimpotrivă, însuşirea comună fiinţelor umane este un acut simţămînt de incertitudine: în privinţa lor înseşi, a fenomenelor ce se produc în mediul înconjurător, a reacţiilor şi lăuntrului celorlalţi, ba şi a convingerilor ori şi credinţelor eului lor. Pînă şi la cei mai fermi, certitudinea nu-i niciodată perfectă şi perfect etanşă. **Cred, Doamne, ajută necredinţei mele**: iată formula cea mai veridică, cea mai conformă complicatei noastre contradictorii psihologii.

Gerel, însă, şi toţi cei care i se potrivesc ştiu totul: deţin cheile, codurile, cifrul, soluţiile, speraclurile. Pentru ei nu există mistere, taine, probabilităţi, reticenţe, ezitări, **N-au probleme**. Mersul lor înainte se poate întîmpla a fi peste cadavre: nu intenţionat, nu din răutate, ci fiindcă e somnambulic şi automat, neşovăitor; de rectiliniu, de oblu şi lesnicios ce este. Se descurcă oricînd, oriunde, din aceeaşi cauză: nu sunt complicaţi, nu-şi pun întrebări, nu-i întîrzie şi nu-i stinghereşte vreun scrupul, conştiinciozitatea, închipuirea consecinţelor actului săvîrşit.

Deşteptăciunea lor – unidimensională – nu-i umbrită de construcţii ale minţii, de rafinamente ale sufletului. Deaceea şi rid (ori rînjesc): îi amuză inutilele dedaluri în care, de bună voia lor, se bagă ceilalţi. Se uită la ei ca vîrstnicii la prunci: cît de greu învaţă a merge, a deprinde rosturile vieţii! Îi dezolează naivitatea fraierilor, lipsa lor de elementară înţelepciune şi vedere clară. Toate-s doar atît de simple, de certe, de îndubitabile!

De la Mişu Gerescu şi pînă la Radu Harega, de la mizantropul Alcest şi pînă la Salavin (candidatul la sfinţenie al lui Duhamel) ori la omul fără însuşiri al lui Musil, literatura română şi literatura universală sunt pline de personaje buimăcite de siguranţa, dezinvoltura, hîlzeala ori abia stăpînita indiscretă ilaritate a nepieritorilor şi multinaţionalilor Gereli. Nu le vine a le da crezare, într-atîta le sunt de neasemănători.

Altceva... Oare nu-s, Gerel şi ai săi, cu adevărat din altă lume? N-avem de unde şti cum o fi pe ceilalţi corpi cereşti ai galaxiei; pe această mică planetă a noastră, totuşi, nu suntem absolut siguri de nimic; orbecăim, ne străduim, şovăim, căutăm certitudini; iar de aflăm credinţe, încă şi acestea sunt în lucruri nevăzute şi prin definiţie excluse de la probe dirimante, supre-

me, finale. Fericiţi, noi îi socotim nu pe cei ce au văzut şi cred ci pe cei care cred fără să fi văzut. Suntem porniţi a nu ne încrede în noi; de noi mai ales ne îndoim, în fiecare din noi sălăşluieşte un de sine chinuit Toma geamănul.

Pentru alde noi, Gerel nu poate fi decît un extraterestru. **Un străin.** De aici şi sila pe care i-o insuflă doctorului Harega. Şi teama. Şi nedumerirea. Şmecherii sunt în deplinul şi cel mai ştiinţific-fantastic sens al cuvîntului nişte marţieni. Ei văd, percep şi concep fenomenalitatea şi problemele ei altfel decît băştinaşii lumii acesteia. Psihologia şi morala acestor parafăpturi pornesc de la alte premize şi alte viziuni retiniene decît ale muritorilor localnici. **Primii oameni în lună**, romanul de S.F. al lui H. G. Wells: seleniţii nu cunosc senzaţia ameţelii. Specia Gerelilor, pentru noi, e contrariul lui Cavor, savantul astrofizician imaginat de scriitorul englez: acela pironit în faţa unei scînduri înguste pe deasupra unei prăpastii, împiedecat de inevitabila ameţeală pe care locuitorii satelitului pămîntesc nu o pot înţelege. Gerelii, în contrast, păşesc graţios, neafectaţi de subtilităţi etice, netulburaţi, neameţiţi de vreo incertitudine.

Deşi personaj secundar, blondul lungan marchează un punct de importanţă în romanul Eugeniei Tudor Anton: al confruntării dintre simţirea unui om de rînd, cu insensibilitatea fiziologică (temperamentală, constitutivă, organică) a unui extraterestru. Gerel, altminteri, e un specimen maxim al stirpei sale, şi fără cusur; ca dînsul mai sunt alţii, mulţi, mai puţin desăvîrşiţi, prin urmare şi mai puţin frapanţi, temuţi, spăimîntători. Cu aceia, doctorul Radu Horega, şi „oamenii de incertitudine" s-au obişnuit: cînd însă dau de un exemplar pur, se cutremură. Din felul cum îl prezintă, se poate deduce că şi obiectiva şi răbdătoarea autoare a **Preţului singurătăţii** este o pămînteană, o fiică a nesiguranţei.

Cît despre deşteptul rînjitor Gerel, mă întreb ce se va petrece la sfîrşitul necomplicatului său periplu pe Terra. Mult mă tem că, întrebat fiind cu privire la identitatea celui înmormîntat sub lespedea ce-i poartă numele **(Dar această vermină şi această fosilă?)**, nemitarnicul Înger al morţii va răspunde folosind tot un vers de Emil Botta: **E băiatul care a trăit din plictiseală, din silă.**

Deoarece un avantaj avem şi noi, pămîntenii, neştiutorii, şovăitorii, anxioşii, copilăroşii, împiedecaţii asupra rînjitorilor infailibili vicleni extratereştrii: **viaţa**, pentru noi, prin chiar multiplicităţile, greutăţile şi enigmele ei, pulsează mai interesant, mai neaşteptat şi mai viu decît pentru Imperturbabilităţile Lor.

cenaclu

Marţi, 22 decembrie a avut loc prima dintre retrospectivele consacrate anului literar 1981. Despre aniversările literare ale anului au vorbit **Simion Mioc** (Ion Minulescu), **Eugen Todoran** (Eugen Lovinescu), **Şerban Foarţă** (George Bacovia). Un moment important al acestei şedinţe a fost consacrat lui **Nicolae Labiş**, privit ca important reper al literaturii noastre noi. Medalioanele au fost ilustrate de „momente poetice" Goga, Minulescu, Bacovia, la a căror reuşită au contribuit **Irene Flaman, Vladimir Jurăscu, Damian Oancea şi Gheorghe Stana.** În încheierea şedinţei, Anghel Dumbrăveanu, secretar al Asociaţiei Scriitorilor, a arătat importanţa deosebită a acestor aniversări şi comemorări, rolul acestor scriitori în edificarea conştiinţei literare româneşti. Vorbitorul a scos în evidenţă rolul tradiţiei literare în constituirea unei literaturi actuale vii, profund angajate în contemporaneitate.

Şedinţa următoare a cenaclului, după vacanţa de iarnă.

A. P.

* * *

La sediul Asociaţiei Scriitorilor a avut loc o întîlnire între Comitetul de conducere a Asociaţiei şi conducerile cenaclurilor literare din judeţ. S-au dezbătut, cu acest prilej, relaţiile dintre cenaclurile literare din judeţ, posibilitatea unei coordonări mai fructuoase a activităţilor de cenaclu, elaborîndu-se un program al participării membrilor Asociaţiei scriitorilor la activităţile cenaclurilor literare. A participat Aurel Gh. Ardeleanu, de la Centrul de îndrumare a creaţiei populare şi a mişcării artistice de masă al judeţului Timiş. Au luat cuvîntul Ion Arieşanu, red. şef al revistei „Orizont" Mircea Şerbănescu, Nicolae Ţirioi, Aurel Turcuş, Emil Şain, **Duşan Baiszki**, Tiberiu Arăzan şi alţii. În încheiere, a luat cuvîntul Cornel Ungureanu, secretar adjunct al Asociaţiei scriitorilor.

VALENTIN TUDOR

CULOAREA ÎNALTULUI

Zăpadă mingiiată-n palme-ncinse
Rămii peste albastrul din cimpie,
In calmul din privirea cinepie;
Păstrezi senin sub pleoapele desprinse,

Neliniştea din munte care-nvie,
Galopul din pădurile aprinse,
Incendii peste spaţii necuprinse,
In zbuciumul din gol de colivie.

Zăpadă-n basme vechi nepomenită,
In cintec peste lume eşti menită,
Stăpină peste noapte şi lumină,

Să-nmiresmezi odihnă şi tăcere,
Durerea, cind polenul său iţi cere,
Culoarea-n care-naltul se termină.

ARCUIRE SIDEFATĂ

Nelinişti reintoarse-n mingiiere,
In azuriu v-a apărut izvorul,
Cind a venit să ne adape dorul
Din arderea privirii in durere,

Din roua aşternută pe covorul
De grine-ngălbenite-n adiere,
De flacără albastră care piere
In unduirea care-i dă fiorul.

Pe rugul impietririlor de umblet
Se naşte inceputul unui zimbet
De floare, in livadă, şi de fată

Rămasă să-nflorească lingă munte,
Acolo, unde, ştie să-şi asculte
Chemarea-n arcuire sidefată.

BĂTRÎNI ŞI SINGURI

Cind o să doară geana de sudoare,
O geană-ndepărtată inspre ceruri,
Atunci, nici plins de vară peste doruri
Şi nici inveşmintare trecătoare

Nu-ţi va aduce nimeni. Adevăruri
Nu-ţi va păstra privirea-ndurătoare.
Suişul apelor inspre izvoare
Se va alinia pentru onoruri;

Va rupe-n două cornul lunii, crînguri,
Iar noi vom fi bătrini, şi-atit de singuri,
Incit ne vom mira c-am fost in stare

Să mai răzbim prin lumea asta mare,
Şi să urcăm mereu inspre inaltul
Altar al cinstei, unul după altul.

REALUL

Aleargă zăpada in cimpuri deschise,
Prin vifor revine s-o spulbere vintul,
Ne leagănă valul, ne-ncintă cuvintul,
Ne bate realul, ne pierdem in vise.

Virtejul născuse in pulbere cintul,
Cind el prins de friguri in mine-adormise,
Un gind către tine se introienise
Lăsindu-mă singur in zbor cu pămintul.

De-aceea văd, astăzi, cum zburdă zăpada,
De parcă-i prin sita iubirii cernută!
Nu simţi că se-ndreaptă spre tine cascada?

Cind vezi că şi timpul, mai vrea să răzbune
O zi petrecută ca-n patimi străbune,
Nu sta in zăpadă-ngheţată-aşternută!

Teodor Pătrăuţă - Petroman

Teodor Pătrăuţă a ştiut, de-a lungul unui deceniu bun, de cind serveşte poezia, să-şi facă din ea crezămint şi curată slujire a ei, in timp, neavind, ca foarte mulţi, foamea de-a ieşi prea degrabă la vedere cu produsele sale lirice, ci incintindu-se mai curind singur de sonurile poeziei sale, devotindu-i-se, spre a nu ieşi cu ele in lume inainte de a bate ceasul potrivit. Iată insă că ceasul aşteptării a bătut pentru el, slujitorul poeziei şi slujitor al copiilor, de care şi-a legat, ca profesor, pină azi, menirea, in Aradul ce l-a cooptat ca fiu al său, coborit acolo dinspre plaiurile Vidrei lui Iancu, de unde ii descind şi bunicii.

Poet delicat, imagist sensibil, reeditind meditaţii asupra eului prins in existenţă, el are gestul discret, tandreţea unor sentimente pornite dintr-o inimă gingaşă, principiu ce se aplică nu numai liricii sale, ci şi omului.

Ion ARIEŞANU

IERTAREA IUBIRII

In odaia mea s-au adunat
toate miresmele ierburilor
Cele de voie şi de nevoie şi
Păzindu-mă de primăverile atirnate de muguri
Mi-au pus la indoială icoana senină a gindurilor.
Pe retină au inceput să se perinde zeităţile,
Cele coborite din frunze, doruri şi dorinţi.

In odaia zugrăvită cu visurile mele
S-a strecurat lumină din lumină
Dătătoare de anotimpuri in care oasele cintă
Iar nopţile se şlefuiesc de prea multe taine.

In odaia mea a pătruns iertarea iubirii...

REVERBERAŢIE

Cită ură şi iubire
intr-o palmă de nuntire
intr-o palmă de nuntire...

Cită iarbă de albastru
in cimpia de sihastru
in cimpia de sihastru...

Doar eu miros a infinit
In drumul greu de ruginit
in drumul greu de ruginit...

Cită ură şi iubire...

AZI VOI UITA PĂMÎNTUL

Azi voi uita pămintul
pentru că vreau să mă cufund in văzduh
asemeni păsărilor
ce calcă pe caldarimul norilor.

Azi voi uita pămintul
pentru ca liniştea s-o duc
in necuprinsul liniştii
asemeni norilor innebuniţi de-atitea păsări.

Azi voi uita pămintul,
dar niciodată cel al ţării mele.

Azi voi uita pămintul...

NAIVITATEA MĂRII

Ştiu că naivitatea mării
m-a găsit cu uşa inchisă
aceasta pentru că am vecini binevoitori
nisipul
vintul
valul blond
aş fi vrut să-i deschid şi să-i dau bineţe
bună, marea mea,
unde ţi-ai lăsat nemărginirea
ruginită de soare
şi tulburarea albastrului?
Dar totul a fost un vis
rămas zălog
pentru un gram de nisip.

ALEXANDRU DEAL
O DULCEA POVARĂ*)

IN ZIUA ACEEA de pomină cind Nick Spadă, lung şi băţos, insoţit de două haimanale lungi şi băţoase, dădură buzna in bufetul ZORILE BIRUINŢEI şi cerură fetei de la tejghea să se mărite cu unul dintre ei, la alegere, eternitatea spre care aspirau din totdeauna işi modifică niţel gustul şi culoarea. Fetişcana le măsură rind pe rind, timp avea slavă Domnului, blugii răpănoşi şi bluzoanele filfiitoare ca nişte aripi de păsări neliniştite: nu le mai văzuse mutrele prin cartier... Privirile lor pluteau semeţe pe de-asupra lucrurilor care alcătuiau lumea, abia atingindu-le, şi cind le atingeau ele străluminau ciudat, aparte... De fapt, acum era absolut sigură că nu ii intilnise in viaţa ei. O lumină verzuie, rece, cădea dreaptă peste feţele lor imobile, ca din lemn; aşa cum stăteau răstigniţi cu umerii osoşi şi ascuţiţi in aerul neclintit, emanau o sfiiciune stranie, o frumuseţe din altă lume: şi fata se intristă ingrozitor electrocutată de cel mai tăinuit instinct al ei (care arareori ii trimitea semne, dar cind o făcea, acestea se dovedeau a fi nemincinoase) că celor trei, proţăpiţi pe picioroangele lor nesfirşite, nu le mai rămăseseră multe zile, chiar dacă se holbau la ea in halul acela. Fetei ii dădură lacrimile, dar in următoarea clipă se insenină; fu ca o trecere bruscă dinspre beznă spre lumină, pentru că ea doar atinsese, vag şi uşor, acel gind inspăimintător; nu-l descifră pină la capăt, il scufundă in ea, dindu-l uitării imediat, fără să reţină imaginea sfirşitului celor trei bărbaţi tineri. Atunci cind el avea să vie...

La ora aia bufetul era gol, muşteriii de cu-o seară 'nainte incă mai zăceau mahmuri in aşternutul lor – dacă-l aveau, – numărindu-şi unghiile de la picioare; se dădea numa' de mincare, ouă răscoapte şi cirnaţi sleiţi, şi un şofer pricăjit, cu obrajii hepatici, care trăsese traileru' in apropiere, işi incropi un pachet uriaş virindu-l sub pieptii pufoaicei. Il inşela nevasta cu unu şi mai pirpiriu, beţiv şi găinar, dar asta n-o ştia nimeni şi cind şoferu, peste citiva ani, avea să dea ortu popii din cauza ficatului, cea care avea să urle mai tare şi să se dea cu capu' de pereţi avea să fie tot nevastă-sa!

Deocamdată şoferu ieşi şi bun ieşit a fost. Ei ştiură că drumurile lor nu se vor mai intilni, tuspatru işi dădură seama, fu ca o presimţire, ca un avertisment..., şi fiecare in parte se simţi stingher. Aşa că fata rise dindu-şi capu spre spate ca in filmele de acu treizeci de ani in timp ce ei, Nick Spadă, Treisomni şi Hristu-Uculele, repetau răspicat, pentru cine-avea urechi de auzit, aiurita lor cerere. Ne vom intoarce spre seară, pin' atunci să te hotărăşti, spuse Treisomni. Să nu pierzi vremea de pomană. Işi aprinse chiştocul unei ţigări deşi ştia că nu se cuvine in imprejurări d-astea. Hristu-Uculele duse două degete la borurile unei pălării pe care n-o avusese nicodată şi-n acea clipă ştiu că el o să fie alesul. Lui Nick Spadă i se făcu o sete năprasnică dar nu zise nimic.

*

Doamna Holocaust, pe numele din acte Trifu Amelita, se trezi prost dispusă, cu o apăsare in coşul pieptului şi necazurile zilei năvăliră fără să mai aştepte ca aceasta să-şi facă toaleta. Era o sărmană văduvă, cu o pensioară (aşa o alinta in sinea ei cind o incasa) nenorocită. Nu fusese nici-odată o femeie atrăgătoare, avea miini şi picioare lipsite de graţie, culoarea ochilor, indecisă, şi totuşi ea, cum se intimplă mereu, se crezuse, in tinereţe, o femeie frumoasă, inaccesibilă chiar. Din acest motiv işi păstrase o bună sănătate, o suficient de corectă apreciere a evenimentelor politice, culturale chiar, şi fu printre puţinele burgheze de după primii ani de război care, spre deosebire de răposat, ştiu că, aleluia, lunganii de americani n-aveau să mai vină, decit sub formă de turişti, eventual, nu in uniformă, ci in costume tweed, de git spinzurindu-le nu automate Thompson ci aparate de filmat de fabricaţie japoneză. Răposatu se dovedise intreaga lui viaţă un neisprăvit, un tip lipsit de cel mai elementar simţ al realităţii, un păgubos sentimental şi dacă n-ar fi fost spiritul ei gospodăresc cine ştie unde ar fi ajuns cu toţii... Inchiriase una din odăi, mobilată toată cu piese despercheate, unui individ care avea aerul că se află veşnic in pragul unei perspective neaşteptate. Tipul se numea Nick Spadă şi trecuse de curind hotarul a treizeci şi trei de ani. Insul cunoaştea o duzină de meserii, unele din cărţi, altele dintr-o sumară practică, dar, nu se ştie cum se făcea, că nici una nu-i adusese consacrarea. Doamna Holocaust, astfel o numise in sinea lui Nick, işi aprinse o ţigară aşteptind să-i vie buna dispoziţie, intrebindu-se nedumerită pentru ce dimineaţa genunchii ei par mai rotunzi, mai lucioşi, spre după-amiază se turtesc ca nişte carapace de broască ţestoasă, iar cind se inoptează nu mai are chef să şi-i examineze, o scirbesc chiar! Probabil, işi zise inciudată, din pricina buletinelor de ştiri care in zori sint de-a dreptul incurajatoare ca, spre seară, să devină plicticoase, insinuante, circotaşe. Elementele vieţii sint ciudat legate de orarul trenurilor, mişcarea astrelor, imbrăcăminte şi digestie. Işi aduse aminte cu amărăciune că nu inotase niciodată, că nu mai fusese la cinematograf din prima tinereţe; răposatu o cărase după el in locurile cele mai neaşteptate: văzuse prin anii patruzeci **Mezalianţa** cu Gary Cooper, Walter Brennan şi Fuzzy Knight, dar nu-şi mai amintea numele actorilor şi nici ce se intimplase in film. Reţinuse insă mina lacomă, tremurătoare, a răposatului care o pipăise, toată, cu neruşinarea ce ţi-o dă dorinţa, şi izul pătrunzător al gazului cu care erau date duşumelele din sala aia prăpădită in care se inghesuiau toate puşlamalele cartierului. O cărase la CIRCUS, unde se prăpădise de ris asistind la năzdrăvăniile lui **Teddy-cel-smintit** care sfirşi la puşcărie după ce despicase ţeasta concubinei sale cu toporul. Proprietarul circului, al cailor de manej, al trapezistelor asexuate şi hămesite de foame, al celor două cămile mioape, al iluzionistului alcoolic, al rumeguşului din arenă, al duhoarei din menajerie, al caré-ului de popi pe care şi-l servea cu seninătate cind se simţea strins cu uşa de ghinion, domnul Luchino Mousjukin, fu cit pe ce să pice lovit de dambla pentru că **evenimentul** nu se desfăşurase in arenă, potrivit contractului, după cum se cuvine cu orice spectacol, deşi toată suflarea ştia că ii ţinuse in spinare cu parale şi crăpelniţă, pe ticălosu de Teddy şi sărmana sa victimă... Asta sigur ar fi ridicat cota incasărilor! Şi comisaru care venise să lămurească lucrurile căzu de acord cu ideea: ar fi fost mult mai limpede şi mai uşor pentru reconstituirea crimei cu atita silă de martori... Deh, işi spuse doamna Holocaust, fiecare cu meseria lui.

*

Nick Spadă privea viaţa printr-un ochean invers: toate articulaţiile, pirghiile care o alcătuiau erau de nedesluşit la o primă analiză. De aceea, efectiv, cel puţin pină astăzi, se mulţumise cu informaţiile sumare pe care le primea de la sine in rapoartele lui cu oamenii.

: : : : : : : : :

După părerea lui Nabab-Itu, tipii ce işi instalaseră peste noapte bilciul pe maidanul **La belle epoque,** fuseseră ori disperaţi ori idioţi de-a binelea. Bilciul, ce e drept, era bilci-bilci, veritabil, cu acte in regulă, cu ringhişpil, caruseluri, muzichie şi bărcuţe, şase la număr; se chemau, de ce oare?, Nabab-Itu n-auzise neam de asemenea nume (desenate cu pensula litere de tipar, pe ambele borduri, tremurate şi cu mici inflorituri amintind, printr-un efect curios, de virfurile unei mustăţi de honved): **Eula, Karenina, Ofelia, Beatrice, Otilia, M-me Bovary...** Pe ultima ibovnică a lui Nabab-Itu o chema simplu, omeneşte: Prosca, nume ce nu-l mirase cituşi de puţin pe golan, de vreme ce se potrivea căuş cu fiinţa femeii. Şi ce poate fi mai mulţumitor decit imprejurarea in care un lucru se află in armonie cu un altul? Indestulatul se lasă intotdeauna privit cu plăcere, pe cind păgubosul..., pe lingă garduri, lipit, furiş, cocirjat, işi poartă ghinionul, umilinţa...

Uriaş cit o poartă boierească, lui Nabab-Itu ii dădea mina s-o facă pe blindul; golanii călcau in juru-i, ferindu-i calea, străpeziţi şi mieroşi, făr' să ştie că, năuci, păşeau definitiv spre secolul XXI – ultim pluton sublim de haimanale.

Nabab-Itu lingea, cam fără tragere de inimă, o ingheţată apoasă, vag dulceagă, privind cu dispreţ tărăşenia. viermuiala, micile ţipete de incintare ale proştilor ce se dădeau in bărci, bilciul intreg, in timp ce dinspre Pităria-Veche a lu' Enache, ăl cu pistoalele şi cocoşeii, venea aburit rău Nick Spadă. Muzica o luase razna, băteau tobe şi timpane. Legănarea bărcilor era dulce-mătăsoasă, fetele-şi dădeau fustele-n cap, chicoteau infiorate...

In timp ce Nick Spadă se apropia, douj' de paşi, cinspe, trei şi Nabab-Itu il privea, o mare linişte se afla cuibărită acum in ei.

Se priveau, ţintă, amindoi – neclintiţi. Nabab-Itu auzise despre el: vrute-nevrute, nu era un ins să-l intorci cu una cu două. Cunoştea la oameni. Hristu-Uculele şi Treisomni nu se zăreau. Bintuiau prin apropiere, asta o simţea bine Nabab-Itu – devreme ce Nick era acolo. Astăzi, cind mai cunoştea şi el viaţa, putea să descrie un om in citeva cuvinte; cu cei trei era cu totul altceva; ăştia cind umblau impreună aveau aerul că vor să se fotografieze, aşa, pentru suvenir, cum fac ostaşii cind scapă din cazarmă. Păreau duraţi pentru veşnicie, nările le fremătau de parcă s-ar fi aflat mereu in preajma vinatului; veşnicia ar fi, işi spuse Nabab-Itu, ca tocul de piele jerpelit pentru ochelari al bunicului său: după moartea acestuia rămăsese ani de-a rindul pe măsuţa de lingă sofaua in care bătrinul işi dăduse duhul. Hei, Nick, spuse Itu, tragem la babaroase?, deşi ştia prea bine că acestuia nu-i priau zarurile. Mie-mi place munca, răspunse Nick, da aia cinstită. Zarurile-s grele pentru mine, Nababule. Nu le pot ridica. Şi trecu pe lingă el fără să-l mai privească. Avea gindurile lui, nu erau uşoare. Odată se temuse că o să moară, se intimplase intr-o noapte; o durere sfişiietoare in coşul pieptului, iminenţa sfirşitului..., şi aşa cum sta, scăldat in sudoare, cu ochii holbaţi, pironiţi in tavan, zări un păianjen atirnat de un fir strălucitor; lighioana se dădea huţa cu neruşinare, era ca un trapezist care se juca pentru propria lui plăcere. Văzind minunea, Nick izbucnise in hohote de ris, ii curgeau lacrimile pe obraji, şi spaima ii dispăru ca prin farmec. Cum să crape el, cogeamite omu', cind scirba aia ştia atit de bine să se bucure de grăuntele lui de viaţă?

...Dinspre uliţa Smolarilor veneau Treisomni şi Hristu-Uculele. Nick le făcu semn cu mina; acum urma să hotărască asupra cui aveau să cadă sorţii izbinzii...

* Fragment de roman.

Cioburi colorate

Rînduri nevinovate despre critica literară

A fost un timp (il numim: obsedantul deceniu), cind critica literară, drăguţă, se voia orice in afară de ceea ce ştiam din copilărie că este. Nevertebrat şi cu alfabet de papagal jumulit, criticul era vistavol, bonă şi dădacă. Totodată un acar mutind – la tonul răstit al telefonului – sufletul scriitorului de pe o linie pe alta. Pe scutul lui poleit apărea in relief apăsat: buzduganul, forcepsul, maşina de tuns, cădelniţa. Raţiunea criticii, a zecea muză după monsieur Voltaire, ţi-o eplica scaietele maidanului. Pe ce străzi se plimba autoritatea, independenţa, obiectivitatea, fervoarea criticului? Răspundă orbii! Scriitorii care au apucat să-i cunoască terapeutica tresar in somn simţindu-i mina grea. Deşi i-am ştiut din plin pe spinare binefacerile, eu rămin cu amintiri senine – şi atit.

Viaţa a îmbrăcat straie pe măsură. Zdrenţele au putrezit laolaltă cu vajnicii lor purtători. Ţesăturile intime ale literaturii noastre s-au refăcut in chip miraculos. Pentru că au apărut zeci şi zeci de talente cu platină in virful peniţei. Şi era firesc să apară şi judecătorii, arbitrii lor, puţini la inceput, numeroşi in prezent. Ei au contribuit la reliefarea personalităţii acestora, la susţinerea lor. Avem o critică literară excelentă, de inaltă ţinută intelectuală, de valoare indiscutabil europeană. Reprezentanţii ei (ca să-i pomenesc pe toţi mi-ar trebui un spaţiu care imi lipseşte) au ieşit din biblioteci adevărate, inzestraţi cu nemăsluită dragoste pentru opera importantă, fie scrisă, fie tradusă in limbi de circulaţie universală. Critica anilor noştri are un stil, o atitudine, o opinie, o originalitate pe măsura literaturii ce o „disecă". Atribute care cinstesc. Ea a devenit creatoare. Da, criticul e şi el creator, „fiindcă reliefează valori pe o ecuaţie personală", cum ne invaţă – printre atiţia alţii – Pompiliu Constantinescu. Erorile, omisiunile ei mi se par scuzabile. Sunt criticii literari maşini electronice? Nu au fost scutiţi de imperfecţiuni nici Maiorescu, Lovinescu sau Călinescu, marii, intemeietorii cu care ne mindrim venerindu-i zilnic. Să dăm aşadar criticilor de azi dafinii deplin meritaţi. Paralel cu acest gest obligindu-ne insă să intoarcem spatele acelor critici coboriţi de la etajul onestităţii (presupunind că au fost vreodată acolo) in subsolul afacerilor extra-literare. Dumnealor se pliază fără cirtire pe gustul şefului de redacţie, de servici ş.a.m.d., nescutit – deh, oameni suntem – de simpatii speciale, comandate, şi de antipatii şi ele speciale, comandate. Cazuri, destule. Aceleaşi fiinţe neprihănite „deservesc" (după tirguieli la tejgheaua şpriţului balcanic sau la o partidă de pescuit in ape nămoloase) o mină de scriitori constituiţi in clubul intereselor meschine. Ciţi există, doi, patru, şase – intotdeauna suficienţi pentru a trage dricul leşului literar – ei nu se vor sfii niciodată să-l proclame pe autorul cutare egalul uriaşului Tolstoi. Lipsă de personalitate, de talent şi permanentă predispoziţie la abdicări. Lor li se cuvine citatul imprumutat din scrierile aceluiaş Pompiliu Constantinescu, pildă a probităţii profesionale: „Politica literară e decesul criticei; cu ideile e ineficace să trişezi".

Petre STOICA

ION MĂRGINEANU

EROII

Ard incrustaţi in flamuri precum brazii
invredniciţi de ochiul cald de stincă
din vremuri vin nescrise precum seva
din rădăcina patriei adincă

Ei nu-s doar aspra sărutare
a gliei ce-ţi gravează faţa
ci polenul luptei picurat
pe gura florii dimineaţa

Şi-i pilda lor strălucitorul verb
ce il purtăm in suflet jurămint
de-a intregi un nume nemuritor de ţară
pe inima şi trupul acestui sfint pămint

Precum un lan de maci se-ntinde
ochiul lor dulce pirguit
pe prispa ţării libertate
şi grai al singelui jertfit

Ei sint suprema sărutare
lumina ţării fără moarte
zămislitoare ciocirlie
pe gura lumii să ne poarte

Oriunde au căzut adeveresc
tumultul incleştării, fapta vie
ţi-au luminat fruntariile zvelte
innobilindu-te cu jertfe, Românie!

VINE LUMINA

Vine lumină dinspre doină
pe virste incrustată-adinc
şi amforă se-ntruchipează
pe gura sacră de cuvint

Vine lumină tricoloră
cum din hrisov mindrie rară
lingou de adevăr ce poartă
chipul tău prin lume ţară.

SABIN OPREANU

ADIO CU BINE

voi sta pe o margine intunecată a frunzei
cu ochii-nfundaţi in saltul lăcustei
doamne cite plante respiră o dată cu mine
adio printre buşteni fosforescenţi
răsuflarea mea oxidează petale –

UN CLOPOŢEL NICHELAT ŞI MIROSIND FRUMOS

minunatele flori de plastic
plimbate dintr-o cameră in alta
şterse de praf şi electrizate
de gospodine perfecte

minunatele flori de plastic
mirosind a nimic
spinzurate de putrede grinzi
şi lecuite de cirpe

o să vină odată ploaia ca o secure bine ascuţită
(umilul scoruş căţărindu-mi-se pe genunchi
şi urlind: Fiule) –

VASILE TARŢA

DE ROUĂ

o minge de rouă
cu mai multe sfori de ploaie
ţese cimpia sub vapori

pină subsiori
a plutit prin ea
cu toate suveicile ierbii
şi se face frig

POET

scrie poezii cu lună
cind nu vede mai departe
decit vipera din carte
cu iubirea lui nebună

şi face greşeli cu stele
in noaptea care-l cunună
cu-a demonilor cunună
şi trage pe ochi perdele

scrie fără de oprire
şi are idei inalte
cirtiţele cu voci alte
il slăvesc ca pe un mire

AH CE VIPERĂ

ah ce viperă ce zeu
ah ce-mi muşcă trupul meu
ah ce scorpion ce doare
cind mă vindecă in soare

ah cum vine fără ea
vipera care trăia
moartă intr-un ciob de stea
viperă cu ă din a

ah ce viperă ce zină
cu insectele de mină
ah ce scorpion pe cer
cu-n picior aurifer

MIRCEA RAICOPOL

PRESIMŢIREA SAU INVOCAŢIE

Fumul din scrum,
focul din fum,
april va să vie,
milă tirzie,
aici şi acum.

Lasă vedere,
nunta in gind,
gurii putere,
vintul cel blind,
nisipului, apă,
iar spicul pe pleoapă,
lunii frunziş –
ochilor faptă,
alb ascunziş –
visului şoaptă...

Adu-ne oricum
stărilor glie,
şi taina invie,
foc fără fum,
fum fără scrum.

STARE CU ARBORI ŞI APĂ

I

Ploaia de seară tinguie zarea,
apa işi vede uitarea,
marea nu-şi cintă mirarea...

II

„Tinguie zori"
ia-ţi tu mirarea;

„Vezi ce ardori"
smulge uitarea;

„Cintă, căci mori"
naşte ea zarea.

III

Pădurea naşte cernitele zori,
arborii smulg calme ardori –
flori ce te iau după ce mori

DIURNĂ

Totul
se desface incet in lumină.
Deasupra muşuroiului,
un cer fără aripi

COLŢ

Frig.
Inapoi –
păsări dintr-o altă
furtună.

Frig.
Inainte –
tot ce mai putem
schimba

AURELIU MANEA

CĂUTARE

Mă caut, nu mă regăsesc,
Cad, ici şi colo doar plutesc,
O floare vifor m-a vrăjit,
Am incercat, dar n-am iubit
Şi parcă nu mai sint om viu.
Ard singur, veşnic, in pustiu,
Il caut pe cel ce nicicind
Nu s-a jucat cu mine-n gind
Un punct de reazem cer şi-atit
Oglinzile ard de urit
Şi nimeni suferă in mine-acum.
Vraf de gheţuri aşteaptă-n drum

Căldură-n mine sau ce frig
Nu mă lăsa acum să strig.
Aştept caleaşca-n drum de zi
Cu o mireasă-n rochie gri
Şi nu mai vine şi eu pier
Degeaba ţip acum la cer
O blondă zină-n răsărit
Să mi-o trimeată cei din schit
Aştept, aştept şi iar aştept,
E singe viu la mine-n piept
Şi parc-o geană de azur
Imi cere; jură! Şi-am să jur
Că de-o veni s-o ard in foc
Căci dragostea nu este joc!

marginalii

Nu prea „jieni"

Glumesc pomenindu-l pe popa Stoica pentru că el insuşi a trăit jovial, gata să se bucure de te miri ce. Altfel, insă, prin părţile locului, viaţa, vorba lui: grea. Chiar şi fără războaiele ce treceau prin defileul Mehadiei, incoace şi incolo, ca pe moşia lor, cite nu rămin! De-o pildă, să-i luăm pe lotri, nu prea haiduci, nu prea jieni, mai mult crunţi şi jăcuitori. Decit, iscaţi şi ei tot de vremi. Că, iar cu vorba lui: „Cu milităria să începu hoţia".

Numai in casa popii, dacă ne uităm, cite, cind era el tinăr, n-au isprăvit! Tată-său, popă şi el, a scăpat uşor: lingă satul Petroşniţa i-au puşcat doi cai, ce-a avut asupra i-au luat, cit numa in cămaşă, desculţ, l-au lăsat.

N-a fost norocul să fie aşa şi pentru soru-sa, Virsavia, dind ea intr-o seară de cină la oamenii ce scuturaseră prunele şi bărbatu-său, Costa, răzimat afară, de un vas, in cămaşă, cu oamenii vorbind. Atunci Trăilă şi Miclău, harambaşii, ortacul lor de nelegiuire Stroe Duicu din Corniareva, ca şi supuşii lor, s-au năpustit peste sat, pe uliţi puşcăluind, la beserică hăringile larmă trăgea, pe căprariu Curea Guleran, care sărise cu oamenii, pre loc mort, alţii vătămaţi. Intr-astea, peste Costa şi peste Virsavia venind, pe el cu buzduganu in piept, pe ea cu două sfircuri la spate, bătindu-i, cuptoriul plin cu galbeni au cerut. Nici banii din ladă, opt sute de florinţi, nici galbenii ei de la grumaz, cincizeci, nu i-au săturat.

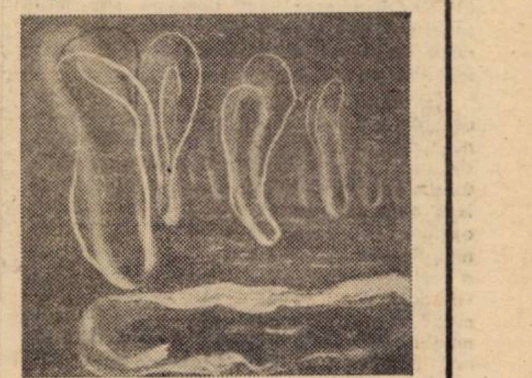

De atita bătaie şi ucidere, cumnatul Costa au căzut şi unul din lotri, să fie in sufletul cui te-a pirit, zicind, capul i-au tăiat. Au vrut s-o taie şi pe Virsavia, curvă zicindu-i, dar numai in creştet au vătămat-o şi două degete i-au smuls, că ea, stingindu-se luminarea din sveşnic, s-au pitulat. Cindva, cind ei peste pod, pe lingă apă in sus indărăt se duseseră, au ieşit de unde se pitise şi, neştiind ce-o să vadă, capul lui Costa cit colo l-au găsit. Iată, zice popa, ce lucra hoţii. Apăi, creştini?

Nu-i vorbă, dacă-i prindea, nici lor nu le era praznic: „...tăiaţi, spinzuraţi, ce şi tormente, chinuri, ţiţă arse, trasă, mini de vii tăiate, cu roata zdrobiţi, obraze cu pecete arse, capu tescuit, supt unghii ţăpuşi bătea, le zmulgea, cu peatră de moară ii lungea, pieptul le turtea, picătură rea de sus in creştetu capului ii pica, dar de vii arşi sau de vii inţăpaţi, cureale făşii din umeri pre spate in jos trasă, locul lor cu var neastimpărat presărat, apoi dus şi tăiat".

Aşa fel, in ceasul morţii lotri inţelegea şi, pină ce gealatul le scurta vorba şi lua viaţa, striga la oameni să fie de omenie, nu fie hoţi. Ori, cum ii spune Trăilă popii, intr-o vacanţei a şcolii, cind, să-i moaie să-l lase pe popa din Prilipăţi, pe care-l suiseră la pădure cu sila, el, in mari ginduri virit şi ritoricesc, filosoficesc gindindu-se ce una, alta le-o vorbi, la ei sus. Acolo, cind făr de veste il boldiră in piept cu două puşti şi-i strigară „Predai se!", cu retorica lui cu tot gindu pierdu, pieptu, genunchii, miinile tremura, se scutura cu dinţii in gură, supărat de moarte ce-i venise să urce la ei, era. Numai cit Trăilă, frumos, ras, cu capul legat, de friguri prins, sărutind mina popii şi cinstindu-l cu 4 perseci, ii zise: „Căci cind işi blăstămă muma copilu, să-i zică hoţ să ajungă, apoi l-au bătut Dumnezeu, că-i amară pită şi grea. Altă viaţă mai blăstămată decit asta nu poate fi".

Iar popa, prinzind coraţie, vorbindu-le ba cu glume, ba cum e făcut omul din pămint şi iară pămint să face, intrebindu-l şi pe popa din Prilipăţi aşa e? şi el aşa! zicind, scăpă de-l sloboziră ba ii şi deteră dintr-o straiţă mălai cu brinză să mince şi să bea un păhar cu vin. Iară pe popa din Prilipăţi, că le-ar fi omorit el an un fecior de-al lor, totuşi l-au puşcat.

Livius CIOCĂRLIE

evocări

„O lipsă, doar, vremelnică..."

„Nicăieri ca în țările noastre, alcătuind, deși despărțite, un întreg, trecerea de la viață la moarte și de la moarte la viață, nu se face mai pe nesimțite, ca ceva ce ține de fire, asupra căruia nici nu e nevoie să stărui sau să te îngrijorezi... O mutare dintr-un loc în altul, toate rămînînd neschimbate, într-o desfășurare fără oprire, din care se desprind și apoi se prind iarăși, ca într-o horă niciodată încheiată. Acest simțămînt al desprinderii, al plecării și apoi al întoarcerii este foarte puternic. Poate nici nu este o simțire, mai mult o presimțire. Nimeni nu vorbește despre ea, fiind asemenea bătăilor inimii și răsuflării de fiecare clipă. Lucrurile se petrec astfel și nu altfel pentru că aceasta le este noima, statornicită în firea lucrurilor, fiind așa și neputînd fi altfel. Nimeni nu se întreabă de ce apele curg la vale sau păsările zboară. Nici nu se stăruie asupra lor, ci se trăiesc doar, pentru că așa sînt date. Iar omul face și el parte din această fire, urmînd aceeași cale, chiar dacă el este și altceva decît celelalte. Deosebire făcută de noi, obișnuiți cu lucrarea cugetului, omul fiind doar o prelungire a celorlalte. Trecerea de aici, dincolo, se face ușor,... legînd cele două lumi între ele. Încît nici nu se poate vorbi despre lumea de dincolo și de dincoace, ci despre una singură în care există un tărîm al celor plecați și un altul al celor ce au rămas. Deosebirea dintre unii și alții este mărunță. O lipsă doar, vremelnică, ca și cum ar fi plecat undeva la pădure sau într-o călătorie. Din care mai devreme sau mai tîrziu se vor întoarce. Sau dacă nu, ne vom duce noi la ei, strămutîndu-ne în același loc pentru a fi împreună".*

Niciodată, poate, aceste cuvinte nu și-au dezvăluit mai puternic tulburătorul înțeles ca-n aceste zile ce amintesc (dureros încă) de trecerea în neființă a filosofului și scriitorului Ion Maxim. Este greu să te obișnuiești cu gîndul că acel ce ți-a fost atît de apropiat de inimă și cuget a încetat să mai fie. Se poate oare dez-lega ceea ce a fost legat odată? Și s-ar fi putut **lega** vreodată ceea ce ar fi fost **ne-legat** niciînd? De unde noima, rostul acestei comuniuni care alipește suflet de suflet, ființă de ființă, purtînd însemnul unei unități care nu s-ar fi putut împlini fără un precedent și adînc dor **de un același înțeles, de un același adînc, de un același Sine?** Și de unde acest dor al Sinelui de sine dacă nu din dorul atît de plin și totuși atît de van al unei pre-existente unități, ea însăși risipită în ființa tuturor celor cite sînt, au fost și vor fi pe lume, ea însăși **ruptă de sine** (în concomitența **profundei unități** cu sine)?

Dar, oare, întoarcerea noastră spre Altul care, iată, ne ființează-n față, viu și real, sau spre cel care, – așa cum o spune, superficial, cuvîntul – **a fost** (deși chiar trecutul ființei sale ne vorbește limpede despre **prezentul** acestui „trecut" ce-a continuat **să fie** prin noi), ori chiar întoarcerea noastră spre cel care **va veni** și pe care încă nu-l știm, deși-i presimțim prezența, nu este cumva o adecvare cu ființa noastră mai adîncă, o întoarcere la ceea ce e mai profund și etern în noi, o curgere spre ceea ce sîntem (și totuși nu sîntem încă)? Nu cumva, oare, noi toți, cei care sîntem, cei care am fost, ori cei care vom veni cîndva pe lume sîntem doar „pretextul" și „textul" aceleiași eterne petreceri spre sine și dezvăluiri de sine, prin care momentele „acum", „atunci", „cîndva" se confundă, se suprapun, interferează și-și pierd identitatea, lăsîndu-se furate de impetuoasa curgere a mișcării fundamentale prin care **același unic** Ceva ajunge cu adevărat **să fie Ceva,** și-n care ne întîlnim, fără să ne dăm prea bine seama, cei care **sîntem** cu cei care **au** fost (și care **am** fost), cei care sîntem cu cei care **vin** (și care vin **dinlăuntrul** nostru)?

Se împlinește un an de la trecerea în neființă a celui ce și-a sădit inima și gîndul în inima și gîndul nostru. Cărturar de nobilă stirpe, gînditor adînc și exeget de seamă al filosofiei presocratice ori blagiene, Ion Maxim și-a desfășurat, febril, activitatea literară pe claviatura întinsă a unor diverse modalități expresive. Filosof, critic, prozator, poet, dramaturg, a știut îmbina măiestrit farmecul eposului narativ cu melancolia sau exuberanța sugestivă a cuvîntului poetic, meditația filosofică pătrunzătoare cu acribia omului de știință, corect și exact în afirmații, iubirea omniprezentă pentru oameni și adevăr cu lu-

birea neconcesivă de adevăr, lăsîndu-ne, cu puțin înainte de prematura sa dispariție, cele două romane-eseu în care diversele „registre spirituale" interferează și se regăsesc într-o desăvîrșită unitate de stil și de concepție, fructul unei personalități originale și profunde ce va lăsa, cu siguranță, urme de neșters în cultura și spiritualitatea noastră.

Orfeu, bucuria cunoașterii este, fără îndoială, una din rarele cărți de filosofie apărute în ultimii ani, peste care cititorul deceniilor următoare nu va putea trece. Temperament echilibrat și, aparent, sever, dar animat de o flacără lăuntrică mereu arzînd pînă la incandescență, iubind echilibrul clasic și preferînd măsura bine cumpănită a vorbei și gîndului chibzuit, opera lui Ion Maxim se impune prin seninătate și, deopotrivă, gravitate, prin înțelepciunea și profundul umanism ce-și au temeiul într-o experiență de viață și meditație ieșită din comun.

Cît din propria-ne ființă ne aparține? Cît o datorăm **lui,** celui plecat dintre noi, – ori celor plecați **„pentru totdeauna"** –, poate doar pentru **a ne conduce spre** și pentru a ne face cunoscut acel **„totdeauna" spre care curgem,** odată cu ființarea tuturor celor cîte sînt și au fost pe lume?

Corneliu MIRCEA

* **Umbra de la Cozia,** Ed. Facla, 1980, p. 193–195.

Închipuire

limbă și stil

In memoriam N. L.

Limba română dispune de un bogat mănunchi de verbe evocînd baterea din aripi a fanteziei: **a imagina, a închipui, a născoci, a plăsmui, a visa, a visători.** Se adaugă termeni ai limbii vechi și populare, unii cu o discretă nuanță peiorativă: **a băsni, a izvodi, a scorni.** Lui G. Călinescu îi place **a fantaza,** care, contrar așteptărilor, pare să aibă ca „sursă" germanul **phantasieren** cu sensuri multiple: „a visa", „a improviza", dar și „a delira", „a aiura". Substantivele corespunzătoare **(fantezie, imaginație** și **imaginare, închipuire, născocire, plăsmuire, visare, visătorie** etc.) sînt și mai numeroase, alăturîndu-li-se cîteva neologisme, fără „perechi" în clasa morfologică a verbului: **ficțiune, himeră, reverie.** Cel mai nuanțat mi se pare **visătorie,** foarte apropiat de fr. **rêvasserie** „reverie vagă și confuză" și de germ. **Träumerei.** Este semnificativă prezența acestui derivat în „proza" unora dintre cei mai fini pricepători ai subtilităților limbajului poetic: „O văd cu o **visătorie** vagă în niște ochi în care se ghicesc lacrimile" (Macedonski); „Ochii lui cei moi și străluciți se pierdură iar în acea intensivă **visătorie"** (Eminescu). Dar termenul care s-a impus și s-a „specializat", este **fantezie (fantazie),** reluat de Eminescu în cunoscutele versuri din **Scrisoarea IV: „Fantazie, fantazie,** cînd suntem numai noi singuri, / Ce ades mă porți pe lacuri și pe mare și prin crînguri!"

Cel mai interesant dintre verbele amintite mi se pare **a(-și) închipui,** format în românește, din **chip,** prefixul **în-** și sufixul **-ui,** ca **încercui** (din **cerc**), **înghesui** (din **ghes**), **învinui** (din **vină**). Cuvîntul mi se pare de toată atenția vrednic, pentru că ne îngăduie să urmărim, „pe viu", urcușul semantic – atît de sinuos și de seducător-capricios – de la treapta „concretului" la aceea, superioară, a „abstractului". Căci, în limba mai veche, **a închipui** înseamnă ceva foarte concret: „a face chipuri, a desena": „O icoană a lui Hercules, unde era **închipuit** omul, cum sugrumă pre un leu" (Țichindeal). Sextil Pușcariu povestește că o femeie din Bran, privind pe un pictor care executa portretul unei vecine, a exclamat: „Uite, cum **o-nchipuit-o** de fain!" Studenți din părțile apusene ale Transilvaniei afirmă că, în graiul „de acasă", a se **închipui** este sinonim popular pentru neologismele „a se fotografia, a se poza". Fotografiindu-mă, pozîndu-mă – gîndește vorbitorul – „îmi fac... (încă un) **chip**"!

Cu uimire și satisfacție aflu, la Nicolae Labiș, sensul vechi, concret, al verbului, în versuri antologice: „Sosind din dunga zării de argint / Vin păsările-mi mari de sărbătoare / Și-**nchipuiesc** pe ceruri, filfîind, / Un ocean de aripi, mișcătoare" **(Primele iubiri).**

Gîndind la această imagine, mă întreb, acum, în decembrie 1981, cînd se împlinește un pătrar de veac de cînd s-a precurmat „clipa cea repede" a lui Nicolae Labiș, rămasul „pururi tînăr": avut-a, oare, poetul, răpus la 21 de ani, răgazul să cutreiere textele vechi sau, printr-o surprinzător de sigură intuiție poetică, s-a coborît, singur-singurel, către orizontul, împăienjenit de vreme, al obîrșiilor?

G. I. TOHĂNEANU

muzică

PERENITATE

Citim aproape zilnic noi și noi mărturii ale omagierii Orfeului moldav, în cele mai neașteptate centre de cultură ale lumii. Prinosul cinstirii pentru creatorul și interpretul Enescu, la centenarul său, făptuiește realmente plasarea sa justificată în circuitul valoric peren între inovatorii chemați să direcționeze evoluția fenomenului muzical. Cu cît ne **apropiem** de esența muzicii sale, realizăm adevărul axiomatic că Enescu reprezintă un reper imposibil de ignorat.

Pași concreți în efortul cunoașterii personalității sale s-au făcut chiar acolo unde se hotărăște soarta muzicii, în școli. La o recentă consfătuire a cadrelor de specialitate s-au evidențiat unele carențe în activitatea celor chemați să convingă sufletul copilului de potențialul emoțional uriaș ce zace în muzica enesciană. Notabilă, în acest sens „Sesiunea omagială de comunicări", desfășurată sub patronajul Inspectoratului școlar județean, care a invitat pe toți profesorii din județ să pătrundă în detaliile operei enesciene. Plasarea sa în columna valorilor nepieritoare ale neamului românesc a fost făcută de prof. dr. Pavel Petroman. Tangentele stabilite cu creația echivalentă lui L. Blaga ori I. Barbu, interferarea continuă dintre muzician și climatul de mare vibrație lirică al spațiului cultural românesc, între acesta și contextul universal, s-au constituit ca o prefațare avîntată, entuziastă, a suitei de comunicări care au urmat. Remarcabilă între acestea, probitatea științifică a comunicării lui E. Stan, ținuta intelectuală elevată a comunicării Mariei Cîrligeru despre Oedip, scrutarea dimensiunii estetice și filozofice a lui Enescu, într-o matură meditație semnată Avram Florea. Despre viața și creația omagiatului au prezentat comunicări Mircea Idvoreanu, Oct. Vargha, Aurora Dumbravă, Adela Capetanovici, Lucreția Fernbach, Lucia Moga, Zoe Isac. Sesiunea s-a constituit într-o dezbatere vie, ea fiind completată ad-hoc de relatări inedite ale celor care au mai avut privilegiul să-l asculte pe Enescu, alievea. Elevii Liceului „I. Vidu" au ținut să prefațeze sesiunea prin cîteva notabile momente de artă realizate de Diana Stancov și Cornelia Toth. Sub bagheta lui Gh. Chiculiță, orchestra liceului a reușit performanța de a oferi asistenței o versiune de mare puritate, celebrului Preludiu la unison.

Numai cîntîndu-l pe Enescu, numai cunoscîndu-i mesajele vom învăța să-l iubim cu adevărat, vom înțelege că Enescu ne reprezintă, ne dedublează ființa, colo, în spațiul frumosului, binelui, adevărului.

*

Filiala Uniunii Compozitorilor a organizat recent audierea „celui mai important oratoriu românesc creat în ultimele decenii" – cum caracterizează **conf. univ. Vasile Herman** lucrarea prezentată – **„Pe urmele lui Horea"** a lui **Sigismund Toduța.** Mesager al Filialei clujene, oaspetele ne-a oferit o audiție comentată a celei mai recente creații a maestrului Toduță, cu devoțiunea celui crescut în ambianța de rafinament estetic și profunzime proprii maestrului Toduță dar și cu argumentele muzicologului care a depistat supoziții temeinice spre a cuteza să traseze un arc de boltă impresionant între creația omonimă a marelui Sebastian Bach și această incontestabilă capodoperă a oratoriului românesc. Luările de cuvînt ale compozitorilor **Ion Crișan** și **Remus Georgescu,** s-au subsumat notei de profundă admirație pentru noua creație a acestui șef de școală a simfonismului românesc, dublat fericit și de un subtil investigator al lumii polifoniei, nuanțată la specificul modal românesc, întrinseci marilor creații vocal-simfonice.

Doru MURGU

Premierele Teatrului de păpuși

teatru

1) „Nepoții lui Făt-Frumos" de Viorica Rogoz, ca și alte spectacole ale ultimelor stagiuni, a fost prezentat în premieră la Grădinițele cu program prelungit nr. 22 și nr. 34, două dintre locurile în care există un interes real pentru activitatea scenei celor mici. Trebuie adăugat deîndată ceva despre aceste încercări de a apropia copiii de teatru: anume că parte dintre repetiții se petrec în grădinițe, în prezența micilor spectatori, iar programele acelor spectacole sînt realizate cu ajutorul copiilor, ori în ideea de a putea fi folosite în procesul educațional.

2) Aflăm de la inimoasa directoare a Grădiniței nr. 22, Jaloba Stella, că în fiecare grupă există un teatru de păpuși și că prezența profesioniștilor este binevenită. De altminteri, constatăm, într-o grădiniță ca aceasta, preocuparea pentru diversificarea muncii didactice este continuă. Se aplică metode moderne, inițiativele sînt bine primite. Aici au loc, frecvent, concursuri de perspicacitate, șezători literare, spectacole jucate de copii, cu păpuși confecționate de copii, o multitudine de acțiuni, ce înviorează programul zilnic – și el gîndit în cele mai mici amănunte.

3) Regizoral și scenografic „Nepoții lui Făt-Frumos" a fost conceput în vederea prezentării în grădiniță. Victor Cărcu și Krisztina Nagy (ale cărei idei marchează puternic reprezentația, ceea ce este în firescul lucrurilor, scenografia avînd, în teatrul de păpuși un rol de prim ordin) au optat pentru o formulă spectaculară ce mizează pe participarea spectatorilor. În mare măsură actorii reușesc să antreneze sala, interesul copiilor pentru jocul propus se manifestă. Mai puțin în a doua parte a spectacolului cînd textul însuși se ocupă superficial de propriile lui „probleme". De altfel, trebuie notat, piesa Vioricăi Rogoz, lăudabilă sub raport tematic, își consumă intențiile mult înainte de ultima replică. Se remarcă, prin spontaneitate și vioiciune interpretării Victoria Vesa. Se reține păpușile create de Krisztina Nagy.

Ana ALDAN

Nastasia Maniu

LEGĂMÎNTUL DE FIDELITATE

Ed. Militară, 1981

carte

Volumul de debut al Nastasiei Maniu are un titlu semnificativ, **Legămîntul de fidelitate,** ce sugerează legătura indestructibilă cu pămîntul țării, autoarea declarîndu-se **„o fărîmă din veșnicia sa".** Sub acest titlu cartea însumează cinci cicluri, în bună parte omogene, **Corolă pentru pace, Patria din cuvînt, Punți, Poezia ca un riu** și **Țară adîncă.**

Motivul antirăzboinic, care tinde a deveni clișeu, al **libertății copiilor de a culege flori** și, în general, tema păcii găsește în primul ciclu o exprimare discursivă. Viziunea tragică asupra planetei care **„tot mai doarme încă / sub marea spaimă nucleară"** este impersonală și lirismul destul de ambiguu. Cînd poeta refuză efuziunile năvalnice, cînd preferă acel inefabil suav redat printr-o frăgezime a expresiei ce nuanțează contextul, realizează o poezie ce reține atenția, salvată de ceea ce numim „locuri comune", aceasta se întîmplă mai ales în ciclurile din centrul volumului; citabile sînt multe poezii: **Renaștere, Poemele pe adresa copilăriei, Zidită într-un crin, Cuvîntul oprit în fereastră** ș. a. Neliniștile și sentimentele poetei sînt, cum se spune, „clasice", dar retranspuse la o sensibilitate lirică modernă. Nastasia Maniu are predilecție pentru tematica gravă și, în primul rînd, cea patriotică. Cultivarea sentimentului patriotic o îndreaptă pe poetă spre tipul de poem monumental pentru care, cel puțin deocamdată, nu are suflu suficient. Prezentîndu-și locurile natale **(Sat transilvan)** sau cele de care se simte legată afectiv **(Poem la Hunedoara, Lumină pururi în amiază, Alba Iulia la două mii de ani)** poeta face din poezie, cînd nu alunecă în descriptivism un cadru evocator de teritoriu sacru în care sensibilitatea poetică vibrează.

Silviu GUGA

top

S-a scurs, iată, un an de la tragica dispariție a lui **John Lennon.** Cunoaștem, oare, totul despre acest „soldat al păcii", despre viața primului mare artist care a găsit calea pătrunderii în intimitatea delicată a universului sufletesc al generației lor? Cu siguranță prea puțin. Iată de ce, începînd cu acest număr, vă oferim cele mai semnificative pasaje ale amplului articol „John Lennon", apărut în recentul **„Panoramic britanic"** sub semnătura publicistului englez **Philip Norman.** Subtitlurile ne aparțin.

P. U.

COPILĂRIA...

John Lennon se naște în octombrie 1940, în timpul unuia dintre cele mai crîncene și sîngeroase raiduri ale hitleriștilor asupra docurilor din Liverpool. Tatăl său, Freddy, steward pe un vas de cursă lungă, dispăruse peste granițe cu cîteva luni înainte de nașterea fiului său. Mama, Julia, o fată drăguță și cam frivolă, îl încredințează pe John surorii sale, Mary, al cărei soț, George, conducea o lăptărie. În ochii lui John, Mary a reprezentat întotdeauna ordinea și disciplina, deoarece pe mama sa o considera mai mult ca o soră mai mare. Era atras de felul ei deschis de a fi și de farsele pe care-i plăcea să le facă pentru a-și amuza prietenii sau pe John, care în curînd se dovedi a avea aceeași fire cu cea a mamei sale, nesinchisindu-se cîtuși de puțin de ce spune sau de ce face. În 1956, anul în care împlinea 16 ani, John Lennon, ca orice băiat de aceeași vîrstă din Anglia, se simte vrăjit de un nou gen de muzică americană, zgomotoasă și plină de mișcare — rock-and-roll-ul, versiunea albă a „rhythm and blues-ului" negru, cîntat de un Elvis Presley tînăr, fremătator și învesmîntat în bluze argintii, sclipitoare, strînse pe corp, dăruind adolescenților rebeli primul lor zeu și primele lor imnuri. Mătușa Mary îi cumpără cu inima strînsă o chitară spaniolă ieftină, iar John își formează un grup al său skiffle, denumit **„Quarry Men"**, din care făceau parte prietenul de la școală Quarry Bank și de la Secondary Liverpool Institute. **(Va urma).**

Două adunări de pace

memento

Mobilizatoarea chemare de pace a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a însufleții unanim toți cetățenii cinstiți, întregul popor al patriei noastre. În întreaga țară s-au desfășurat și continuă să se desfășoară impunătoare adunări și mitinguri în apărarea păcii. Nu de mult ascultînd cuvîntul confraților din Asociația scriitorilor din Timișoara, gîndul m-a dus la un miting împotriva războiului de odinioară...

Romain Roland, dînd glas conștiinței continentului nostru, la data de 22 mai 1932, a adresat o chemare oamenilor muncii din lumea întreagă: **„Ne aflăm în fața unui război imperialist... Europa este la cheremul dictaturii fasciste... Prieteni ai păcii, stringeți-vă rîndurile!"**

Inițiativa lui Henri Barbusse, Romain Roland, Albert Einstein trebuia să înlăture foarte multe obstacole. Dar, în ciuda teroarei fățișe și mascate, și în România a luat amploare mișcarea pentru pace. În numărul din 16 august 1932, ziarul „Dimineața" a publicat Chemarea Ligii împotriva războiului, chemare subliniată de multe nume ilustre ale savanților, scriitorilor. Chemarea a fost publicată și în cotidianul timișorean „6 órai ujság".

În zilele următoare, redacția ziarului „6 órai ujság" a devenit asemănătoare unui cartier general. Dar nu al unor generali cu mîna însîngerată, ci a oamenilor de bună credință, care luptau pentru apărarea păcii! De multe ori au trecut pe aci Meliusz József, Müller Kálmán și mulți alții. Din cînd în cînd a venit în redacție și un tînăr de statură mijlocie, veșnic radios, și cînd pe zece minute, cînd pe o jumătate de oră, se retrăgea în camera redactorului șef, la Franyó Zoltán. Dar de sigur au venit, cum să nu vină, și oamenii siguranței, căutînd afișele cu manifestele împotriva războiului și fluturașii. Redacția avea însă două intrări. La aceste vizite nedorite, tipografii, gazetarii și scriitorii ieșeau prin poartă din spate, cu fluturașii și afișele proaspăt tipărite care chemau la pace în trei limbi, oamenii muncii din oraș într-o grădină de vară încăpătoare din cartierul III.

La 28 august 1932, în orele de dinainte de masă, peste o mie cinci sute de oameni au manifestat împotriva războiului mondial imperialist. Vorbitorii: Ion Cristescu, profesor la Politehnica din Timișoara, Ion Stoia Udrea, redactorul șef al revistei de stînga, „Vrerea", în limba română, medicul Mühle Vilmos, publicistul Szimonisz Henrik, în limba germană, Franyó Zoltán, Friedman Mátyás și semnatarul acestor rînduri, în limba maghiară, și-au ridicat glasul împotriva unui război, demascînd manevrele odioase ale fabricanților de arme și ale marii burghezii.

Kubán ENDRE

Rodica Maria Fătu

FĂRĂ IUBIRE

Lucrurile au devenit lunecoase
Și incerte, văzute prin mine.
Lunecoasă este privirea, asemeni
Pietrelor șlefuite de ape.

Timpul lunecă imperturbabil
Prin degetele mele, prelungiri
Ale mîinilor nesigur în atingeri.

Ce știi tu despre certitudinea
sentimentelor,
Dacă nu simți lucioasa lunecare
A privirii mele asupră-ți?

Ce știi tu despre certitudinea
clipelor,
Rînduite în albia timpului,
Dacă ai ochiul golit de privire
Și nu simți calda atingere
A prelungirilor mele,
A iubirii ce iese prin ele
Și o lunecă timpul spre tine?

Din revărsarea de prea plină
Iubire pe pămînturi sterpe,
Încerc o revenire în mine,
Încerc să opresc lunecarea,
de clipe fără-ncetare,
O certitudine a lucrurilor
încerc să găsesc fără iubire.

CÎMP ÎN FLOARE

Iubirea mea, din cîntecele nopții,
De zorii de argint e legănată,
Cu fiecare noapte crește-n mine
Și-n fiecare noapte se revarsă
În nebunatice învolburări.
Îmi prinde brațe albe de lumină
Și ochi și buze-arzînd de doruri;
Îmi prinde pașii cu aripi de vise
Viforul iubirii care bate-n mine.

O, nendurătorule izvor din
noapte,
Ce-n mine îți reversi undele tale,
Mai dă-mi răgaz să-mi stimpăr
Fruntea-n flăcări s-o culc în
șoapte.

Iubirea mea, din cîntecele nopții,
În mine curge-n valuri înspumate
Își caută loc în matca firii,
Ar vrea să fie cîmp în floare.

PASĂRE ALBASTRĂ

Pasăre albastră, cuprinsă de dor,
Purtată în vînt fără alinare,
Dă-mi aripile tale

debut

Săgeată — să străbat
nemărginirea.

Pasăre ce nu cunoaște odihnă,
Cu aripi ușoare de zare, senină
Lasă-mă să-ți ating cerul
Și dezleagă-mă în taină de tine!

CLEPSIDRĂ

Scurgerea timpului
Îmi amorțește dorul
Cu brațe întinse
Te chem să bei pocal revărsat
de iubire.
Vino în noapte,
Să deslușim Calea Lactee,
Apoi în dimineață să ne naștem,
Cu brațele prinse în cupă de
floare!

JOC

Dar ce fac ochii?
Dacă mi-aș pune ochi de ceruri
Să privesc din înălțimea lor
Nu am aripi de păsări
Să-i cobor în mine;

Dacă mi-aș pune ochi de valuri
Mi-ar fi prea unduitoare privirea
Și prea albastru cerul din ei;

Dacă aș lua ochi de
floarea-soarelui
Mereu ar trebui să-i rotesc
Însetați după lumina izvorului;

Privirea pădurii ar fi răcoroasă,
Prea răcoroasă și-ar stimpăra
Repede taina ce-i cuprinde.

Așa că vreau ochii mei!

O axiologie a specificului estetic românesc*)

Editura „Minerva" a publicat în remarcabila colecție „Arcade" antologia **Aesthesis carpato-dunărean",** alcătuită de profesorul Florin Mihăilescu, personalitate cunoscută prin interesul arătat criticii și istoriei literare.

După **Național și universal, Editura** Eminescu, 1975, și **Frumosul românesc în concepția și viziunea poporului,** Editura Eminescu, 1977, prezentul volum completează, în chip fericit, seria antologiilor dedicate aesthesis-ului, sensibilității naționale, privită, potrivit unei opinii cunoscute, „ca spațiu estetic cu reliefuri constante" (Vl. Streinu).

Antologatorul, urmărind o separare mai clară a tentativelor de caracterizare a specificului nostru național, operează o riguroasă selecție în multitudinea de studii referitoare la această problemă și restrînge la domeniul literaturii amplele discuții în jurul conceptului și a trăsăturilor sale, pentru că, după opinia Domniei-sale, aceasta „ocupă locul privilegiat din punctul de vedere al puterii de reprezentare a specificului unei națiuni".

Dificultatea obiectivă a antologării, parțial rezolvată, consta în evitarea repetării studiilor din precedentele volume, dar interferența artelor, existența unor locuri și probleme comune ale lor, fac ca zece dintre studii să figureze și în antologia din 1975, îngrijită de Pompiliu Marcea.

Pe lîngă studiile devenite clasice ale lui Maiorescu, Ibrăileanu, Lovinescu, Blaga, Streinu, Călinescu, Ralea, Vianu, autorul inserează altele mai noi, datorate lui T. Vîrgolici, A. Martin, Z. Ornea și D. Popescu, care aduc puncte de vedere interesante, mutînd accentul de pe constanta etică a conceptului, pe cea estetică.

Postfața densă este o analiză diacronică a specificului estetic românesc în momentele esențiale ale științei noastre literare. Cu profunzime sînt relevate raporturile dintre spontaneitate și conștiință, dintre specificitate și universalitate, dintre valoare și originalitate, subliniidu-se caracterul deschis al acestor categorii.

După o analiză atentă și o argumentație detaliată, urmărind latura afectivă, morală și intelectuală a conceptului, autorul consideră că ceea ce corespunde acestei trihotomii și rămîne relevant pentru specificul național este dorul (în plan afectiv), omenia (în plan moral) și realismul (în plan intelectual).

Volumul se adresează, în egală măsură, tuturor celor interesați de problemele aesthesis-ului și este, în subsidiar, o subliniere a contribuției sensibilității românești la marele concert al valorilor universale, al spiritualității lumii, pe care, nu rareori, a înnobilat-o prin uriașa-i contribuție.

Ioan LERIC

* **Aesthesis carpato-dunărean,** antologie, postfață și bibliografie de Florin Mihăilescu, Editura Minerva, București, 1981, 495 p.

CEREMONIA DESPĂRȚIRII

Precizie, răceală aparentă și absență oricărui sentimentalism, iată o scurtă caracterizare a cărții Simonei de Beauvoir, „Ceremonia despărțirii", mărturie despre cel cu care scriitoarea franceză avea să-și petreacă o jumătate de veac de existență: Jean-Paul Sartre. În carte se simte, de fapt, cum se sting, treptat, viețile a două ființe în aparență dezbinate, doi oameni de o înaltă ținută intelectuală. „Moartea lui — zice într-un loc autoarea — ne desparte. Moartea mea însă nu ne va mai apropia. Asta așa e: a fost un noroc că viețiile noastre s-au potrivit și înțeles timp atît de îndelungat".

Ceea ce răzbate mai clar ca oricînd în aceste rînduri și pînă la această carte este descrierea lui Sartre ca pe-un om care moare cu convingerea că „a făcut tot ceea ce se aștepta de la el să facă, tot ceea ce aștepta el însuși de la sine". În ultimii zece ani de viață, ne spune autoarea, Sartre era tot mai nervos în aparență, „în afara lui", dar tot mai calm în interior, în conștiința lui. În forul său interior, Sartre s-a convins „că poartă cu sine un geniu", un geniu aidoma aceluia prezis de bunicul său din partea tatălui, pe timpul cînd Sartre era încă elev de gimnaziu.

Pînă în 1945, desele polemici ale lui Sartre cu creatori importanți, îndeosebi cu Albert Camus, privind problema „angajării", sau „neangajării" intelectualului, a posibilității acestuia de a schimba societatea, au stînit un mare interes în lumea întreagă. Dar pînă în 1943, spune Simone de Beauvoir, Sartre considera că un intelectual rămîne neajutorat și singur în tentativa sa de a schimba condițiile sociale. De-abia cînd opera îi devine desăvîrșită și cunoscută, cum ar fi de pildă opera lui Zola, numai atunci gîndea Sartre, artistul poate influența cursul evenimentelor și al dezvoltării sociale.

mapamond

Pînă în ultima clipă a vieții sale Sartre a disprețuit, din adîncul sufletului, banii și burghezia. Din paginile „Ceremoniei despărțirii" cel mai intens se simte tristețea marelui gînditor și scriitor că, aproape pînă în ultima clipă, „cel mai mult l-a citit tocmai burghezia". Dar Sartre se consideră numai pe sine vinovat de tot ce i s-a întîmplat în viață... Iar la sfîrșit a simțit că a fost tocmai ceea ce-a vrut să fie, să devină; că și-a folosit libertatea, libertatea care i-a fost atît de dragă, așa cum a dorit.

Sartre a murit fericit. Aceasta este mărturia cea mai emoționantă și cea mai calmă a „Ceremoniei despărțirii", a acestei cărți care, poate tocmai pentru că nu suferă de prea mult ceremonial, este cu atît mai emoționantă.

NEA COSTICĂ RĂDULESCU...

sport

...este acum, se știe, antrenor la C.S.M. Suceava, după ce, nu ca alții, în cartea-i de muncă a înscris doar cluburile C.S. Bacău — jucînd, pe vremuri pînă în turul al patrulea al Cupei orașelor Tîrguri —, „Poli" — pe care, împreună cu Angelo Niculescu a dus-o în Cupa U.E.F.A. — și U.M. Timișoara — echipă care-i datorează traiul în „B", cît, alături de regretatul Petrică Rădulescu a avut cuvînt în fotbalul timișorean, nea Costică a dat tribunelor bucuria supremă a spectacolului, i-a pus pe băieți să asude și să gîndească, adică i-a apropiat de rostul lor cel adevărat, păcălelile întîlnite mai ales în cazul flăcăilor care cred că, odată încălțați în ghete cu crampoane, își pot permite să jongleze cu sentimentele plătite la intrare.

Aș dori, așadar, ca, în seria sa, Suceava să se așeze în frunte — fie-mi iertat obiectivismul — numai de dragul întreg față de acest om de fotbal, trăind exclusiv, cu patimă și pricepere, pentru necesitățile noastre duminicale, Costică Rădulescu! și repet că, „picat" în B sau C, prea iute uităm oamenii de ispravă și ne placonim — precum la propriu, așa, iată se întîmplă și la figurat în fața unor inși precum Ologeanu, de care și neamurile mele de la Semlac îmi jurau că le-au stricat o minunăție de petrecere. Dacă, sincer, îmi pare rău de Anderco, Bungău, Arnăut, puși să dea socoteală că acel Ologeanu — ca fotbalist: un zero, adevărata-i glorie fiind aceea că a rupt oasele unui sportiv uscat prea devreme, Decu Cringașu — și-a frînt gîtul și, acum, își roade unghiile și fluierul îi rugînește! De anul cel nou! Teodor BULZA

ALEXANDR FADEEV

ÎNFRÎNGERE

Alexandr Alexandrovici Fadeev s-a născut acum 80 de ani, la 24 decembrie 1901 în orașul Kimri din fosta gubernie Tveri. În 1908, familia Fadeev ajunge în Extremul Orient. Cînd izbucnește revoluția, A. Fadeev era elev al Școlii de comerț din Vladivostok. După un an, Alexandr intră în Partidul Comunist. Luptă în ilegalitate, apoi în mișcarea de partizani împotriva armatelor generalului albgardist Kolceak, ca și împotriva trupelor japoneze (1919–1920). Este trimis ca delegat la Congresul al X-lea al P.C. (b), ia parte la înăbușirea revoluției din Kronstadt (1921), apoi, din cauza rănilor, este demobilizat. În 1924 intră în Academia de mine, iar doi mai tîrziu este trimis ca activist de partid în Rostov-pe-Don. În același an este ales în conducerea Asociațiilor Ruse a Scriitorilor Proletari (R.A.P.P.), iar după desființarea grupărilor literare a anilor '20, inclusiv a R.A.P.P.-ului (1932), devine unul din organizatorii și conducătorii Uniunii Scriitorilor Sovietici. Pînă la moarte (1956) a fost reprezentantul oficial al U.R.S.S. în Consiliul

Mondial al Păcii. A început să scrie în 1921. Publică în 1923 Inundația, **apoi** Împotriva curentului. **În 1927 apare romanul** Înfrîngere **care îl consacră drept unul din cei mai importanți scriitori ai generației sale. Între anii 1929–1935 publică primele trei volume din romanul** „Ultimul din neamul Udeghe" **(fragmente din volumul al patrulea apar postum, în 1957). În 1944 Fadeev publică** Leningradul în zilele blocadei, **iar un an mai tîrziu celebrul său roman** Tînăra gardă. **A lăsat deasemenea neterminat romanul** Siderurgia. **Fadeev a fost unul din cei mai autorizați teoreticieni ai realismului socialist, principalele sale articole fiind adunate în volumul postum** În treizeci de ani **(1957). Fadeev nu s-a identificat numai cu istoria construcției socialiste din patria sa, ci și cu evoluția internă a literaturii sovietice ruse. Și aceasta, în primul rînd, datorită faptului că a fost autorul „Înfrîngerii".**

I. G.

Prin „Înfrîngere", Fadeev a repurtat poate cea mai importantă victorie literară din istoria literaturii sovietice ruse. Importantă mai ales pentru consecințele pe care le-a avut apariția acestui roman în efervescentul deceniu literar rus al anilor 20. În toiul controverselor literar-ideologice și estetice, în contextul unei nemaiîntîlnite diversități stilistice, diversitate favorizată de existența a numeroase grupări literar-artistice, iată că apare un roman care pare să răspundă exigențelor poetice ale unor grupări „rivale", aflate într-o perpetuă controversă, un roman salutat chiar și de adversarii incomodului Fadeev. E adevărat, reprezentanții tuturor grupărilor literare (cu excepție LEF-ului, adică a „Frontului de Stînga al Artei") au apreciat diferite aspecte ale romanului, mereu altele, în funcție de platforma teoretică a grupării respective, dar, într-un fel sau altul, consideram **Înfrîngerea** ca pe un fenomen apropiat concepțiilor declarate de autorii respectivi. Părea că a apărut, în sfîrșit, un text literar „metastilistic", aflat deci deasupra stilurilor specifice doar uneia sau alteia din grupările literare. Remarcîndu-se „psihologismul" romanului, ca și influența resimțită de Fadeev din partea artei poetice a lui Lev Tolstoi, criticii anilor 20 vedeau în **Înfrîngere** și o soluție de prelungire în epoca sovietică a unora din cele mai însemnate cuceriri ale tradiției literare ruse... Analiza concretă a textului, în afara lecturilor tradiționale, infirmă o parte din clișeele exegetice ce qu însoțit romanul de-alungul timpului. Personajele romanului nu se definesc doar prin intretăierea celor două planuri descoperite chiar de primii lectori ai cărții, adică „limbajul interior" redat într-o manieră indirect personală, tolstoiană, și descrierea obiectivă, laconică, a comportamentului exterior. Sînt în roman accente, și nu puține, care ele conferă adesea coloratură axiologică personajului. Aceste „accente" se articulează într-un limbaj impersonal, autoritar apodictic... Și acest „limbaj" nu mai poate fi atribuit nici unui personaj, de vreme ce „lexicul" său, anumite aprecieri apar cînd la un personaj cînd la altul, așa cum „limbajul" naratorului nu poate fi nici obiectiv, în sensul în care s-ar mulțumi să descrie, fără accente axiologice, un comportament sau altul. Descriindu-l pe Mecik – un tînăr intelectual cu exaltări livrești, un „străin" în mediul partizanilor, autorul, după ce redă la modul indirect personal dezamăgirea lui Mecik față de faptul că partizanii nu seamănă „cu cei făuriți de închipuirea lui aprinsă", remarcă, într-un paragraf distinct: „În schimb, erau oameni vii, adevărați și nu luați din cărți". Ideea nu aparține evident atitudinii livrești a gîndirii lui Mecik. Ea, această idee, reapare în gîndirea altui personaj, acesta opus, din toate punctele de vdere, tînărului Mecik. Este vorba de Levinson, comandantul detașamentului de partizani. În redarea indirectă a gîndurilor lui Levinson apare aceeași idee, specifică lui Fadeev ca unul din conducătorii R.A.P.P.-ului. Este vorba întîi de lozinca lansată de Fadeev „Jos cu Schiller!", în locul „romantismului" fiind propusă teoria psihologistă a „omului viu" – idei ce răzbat și în poziția așa-zis „obiectivă" a naratorului. Astfel autorul îl duce pe Levinson la constatarea nocivității romantismului, căci Levinson „a înțeles cît de rău făceau oamenilor asemenea povești mincinoase cu păsărele frumoase, cu păsărele care trebuie să zboare de undeva și pe care mulți le așteaptă zadarnic, toată viața..." (p. 121). Poziția intolerantă a R.A.P.P.-ului, a lui Fadeev însuși, apare sub forma unor „idei obiective" îndeosebi atunci cînd e vorba de condamnarea lui Mecik, acesta văzut ca nouă variantă a „oamenilor de prisos". Redînd gîndurile lui Levinson, autorul notează: el, Levinson, „socotea că oricum Mecik este un slab, leneș și lipsit de viață și că e într-adevăr trist că în țară se mai nasc și oameni de aceștia inutili și mizeri" (p. 120). Dar acestea aprecieri apar și în limbajul naratorului care răsună ca sentință axiologică în redarea vocii interioare a lui Mecik: „'Nu mai pot să îndur asta, nu mai pot să trăiesc viața asta atît de josnică, de neomenoasă și de îngrozitoare' se gîndi el din nou, vrînd să se înduioșeze și mai mult și vrînd să-și ascundă dinapoia acestor **gînduri vrednice de dispreț, propria – goliciune și josnicie sufletească"** (p. 170 subl. ns. I. G.). Ori Mecik e departe de a fi un personaj dostoievskian confruntat cu sine însuși, el este mai degrabă o schemă psihologică și social-ideologică, apreciată în mod direct, în numele unui adevăr impus cu autoritate. Disimilarea accentelor axiologice personale printr-un stil aparent obiectiv, în numele unei teorii dominante în epocă, conferă stilului în care e scris romanul lui Fadeav sensul „autorității". Este interesant faptul că deabia în ultimii ani specialiștii și-au dat seama de importanța **Înfrîngerii** pentru înțelegerea proceselor care au avut loc odată cu trecerea de la diversitatea stilistică a anilor 20 la stilurile specifice literaturii din anii 30–40. Profesorul G. A. Belaia, pornind de la o remarcă a lui M. Bahtin, definește stilul lui Fadeev ca fiind „autoritar". Iată pasajul din M. Bahtin: „Nu toate epocile îngăduie autorului să-și rostească direct cuvîntul, după cum nu toate epocile posedă un stil, deoarece stilul presupune prezența unor puncte de vedere prestigioase și a unor aprecieri ideologice de autoritate și bine sedimentate" **(Problemele poliției lui Dostoievski,** trad. rom. 1970, p. 267). G. Belaia consideră că **„Înfrîngerea** lui A. Fadeev a fost poate prima lucrare în care se poate găsi structura precis formulată a stilului 'autoritar'" **(Zakonomernosti stilevogo razvitija sovetskoj prozy,** M., 1977, p. 148). Deocamdată, stilul unui singur roman, stil admirat sau cel puțin admis chiar de „adversari", metoda lui Fadeev va deveni stilul unor epoci următoare. Iată modul în care narațiunea unui șir de dezastre: decimarea unui detașament de partizani, moartea a numeroase personaje, salvarea a doar nouăsprezece oameni, dar îndeplinirea ordinului („...să se mențină unități de luptă, dacă nu mari, în orice caz puternice și disciplinate, în jurul cărora, în viitor..." **Înfrîngere,** 1967, p. 42), ca și în înfrîngerea morală a oamenilor „de prisos" și a ceea ce criticii numesc „umanism abstract" etc. a transformat „Înfrîngerea" într-una din cele mai importante în consecințe victorii literare.

Ilie GYURCSIK

GABRIEL GARCIA MARQUEZ

roman în foileton

CRONICA UNEI MORȚI ANUNȚATE

Erau patru persoane: mama și două surori turburătoare. Au sosit într-un Ford T cu număr ministerial și claxon ca o rață care-a umplut străzile cu măcăitul ei la unsprezece dimineața. Mama, Alberta Simonds, o mulatră uriașă din Curazao care vorbea spaniola cu urme de papiamento, fusese proclamată în tinerețile ei drept cea mai frumoasă fată din primele 200 cele mai frumoase din Antilii. Fiicele, abia înflorite, păreau două iepe tinere fără căpăstru. Dar piesa grea era tatăl: generalul Petronio San Román, erou al războaielor civile din secolul trecut, una din gloriile de seamă ale regimului conservator, pentru că reușise să-l pună pe fugă pînă și pe colonelul Aureliano Buendía, cînd cu dezastrul de la Tucurinca. Mama mea a fost singura care, cînd a aflat despre cine-i vorba, nu s-a dus să-l salute. „Mi-a părut bine că s-au căsătorit", mi-a spus ea. „Dar una era căsătoria și cu totul altceva era să dau mîna cu cineva care a ordonat ca Gerineldo Márquez să fie împușcat pe la spate". N-a existat nimeni, datorită faimoaselor lor portrete ajunse prin părțile noastre mai de mult, care să nu-l fi recunoscut, îndată ce-a apărut în ferestruica automobilului și-a început să salute cu pălăria în mînă. Era o pălărie albă. Purta un costum subțire, din pînză de casă, de culoarea grîului copt, ghete ușoare, din saftian, cu curelele încrucișate și niște ochelari cu ramă de aur spînzurați deasupra nasului și asigurați tot cu un lanț de aur prins la butonieră. Pe piept, strălucea Medalia Virtuții și mai avea un baston cu stema națională sculptată la partea de sus. A fost cel dintîi care a coborît din mașină, acoperit în întregime de praful blestematelor noastre de drumuri și n-a fost nevoie să facă decît un pas pentru ca toată lumea să-și dea seama că Bayardo San Román se putea căsători cu oricine ar fi dorit.

Dar Angela Vicario nu dorea să se mărite cu el. „Mi s-a părut mult prea bărbat pentru mine". În plus, Bayardo San Román nici măcar n-a încercat s-o seducă, mulțumindu-se să ia mințile întregii familii cu farmecul său. Angela Vicario n-a uitat niciodată noaptea de groază cînd părinții, împreună cu surorile ei mai mari și cu soții acestora, au obligat-o să se mărite cu un om pe care abia îl cunoscuse. Frații gemeni s-au păstrat de-oparte. „Ni s-a părut că erau urzeli femeiești", mi-a spus Pablo Vicario. Argumentul hotărîtor al părinților a fost acela că o familie recunoscută prin modestia ei nu avea dreptul să disprețuiască un astfel de noroc. Angela Vicario n-a îndrăznit să spună nimic, lăsînd doar să se înțeleagă că ceea ce le lipsea lor, ca tineri, era tocmai dragostea dintre ei, dar mamă-sa, i-a retezat-o repede, cu cîteva cuvinte:

– Și dragostea se poate învăța.

Spre deosebire de celelalte logodne de pe atunci, lungi și bine veghiate, logodna lor n-a ținut decît patru luni, pentru că Bayardo San Román era foarte grăbit. N-a putut fi mai scurtă pentru că Pura Vicario le-a cerut s-aștepte pînă la terminarea celor doi ani de doliu. Pentru Bayardo San Román a fost timp suficient pentru a pune toate lucrurile la punct. „Într-o seară m-a întrebat care-i casa care mi-ar plăcea cel mai mult", îmi povestea Angela Vicario. „Și eu, neștiind de ce mă întreabă, i-am răspuns că cea mai frumoasă casă din tot tîrgușorul era cea a văduvoiului, adică a lui Xius". Exact așa aș fi răspuns și eu. Casa lui Xius fusese construită sus, pe-o colină bătută de vînturi și de pe terasa ei puteai cuprinde cu ochii întreaga împărăție a mlaștinilor paradisiace, pline cu actinii violete, iar în zilele senine de vară reușeai să atingi cu privirea orizonturile cele mai îndepărtate ale Caraibilor și să distingi pînă și transatlanticele cu turiști din Cartagina Indiilor. Bayardo San Román s-a dus chiar în noaptea aceea la Clubul Social și s-a așezat la masă cu Xius ca să joace o partidă de dominou.

– Văduvoiule – i-a spus el – vreau să-ți cumpăr casa.

– Nu-i de vînzare, i-a răspuns Xius.

– O cumpăr cu tot ce are în ea.

Xius i-a explicat cu tonul învățaților de altă dată că toate lucrurile din casă fuseseră cumpărate de soția sa, cu prețul unor sacrificii de-o viață, și că pentru el aceste lucruri continuau s-o reprezinte pe aceasta. „Vorbea cu sufletul în mîini", mi-a povestit doctorul Dionisio Iguarán, care juca împreună cu ei. „Eram sigur că Xius ar fi preferat să moară decît să înstrăineze casa în care fusese fericit mai bine de treizeci de ani". Nu se poate spune că Bayardo San Román nu l-ar fi înțeles.

– Foarte bine, i-a spus. În cazul ăsta, vinde-mi-o goală.

Văduvoiul s-a apărat pînă la sfîrșitul partidei. După alte trei nopți, pregătit mai bine, Bayardo San Román s-a întors la masa de dominou.

– Văduvoiule – a început el – cît face casa ta?

– Nu are preț.

– Spune unul.

– Îmi pare rău Bayardo – i-a replicat Xius – dar voi tinerii, cînd e vorba de suflet, nu înțelegeți nimic.

Bayardo San Román a făcut o pauză pentru a se gîndi.

– Să spunem că face cinci mii de pesoși.

– Nu-ți bate joc – i-a răspuns văduvoiul, rănit în mîndria lui. Casa asta nu face atîția bani.

– Zece mii – a continuat Bayardo San Román. Ți-i număr pe loc, pînă la ultima centimă.

Văduvoiul l-a privit cu ochii în lacrimi. „Plîngea la furie", mi-a spus Dionisio Iguarán, cel care mai era și om de litere. „Închipuiește-ți: să poți să pui mîna pe atîția bani și să trebuiască să spui nu din cauza unei slăbiciuni sufletești". Xius n-a mai putut să scoată un singur cuvînt, dar l-a refuzat în continuare, clătinînd din cap.

– Atunci, fă-mi o ultimă favoare – i-a spus Bayardo San Román. Așteaptă-mă azi numai cinci minute.

Traducere de:
Darie NOVĂCEANU

REDACȚIA și ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Tel.: 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACȚIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef), ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAIA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T.

Index: 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

orizont

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Timiș

NR. 52 (722) 31 DECEMBRIE 1981 ● SERIE NOUĂ ● ANUL XXXII ● 12 pag. 1 leu

MAMĂ ȚARĂ, REPUBLICĂ!

În fiecare dintre noi trăiește o mamă, care ne-a dat viață, care ne-a legănat copilăria, dar alături de ea există întotdeauna și mama țară, care ne-a primit, sub lumina cerului ca fiu al ei, pe totdeauna.

În fiecare dintre noi supraviețuiesc amintirile ținutului natal, unde am văzut lumina zilei, dar, alături de el, trăiește și întregul cuprins al pămîntului țării care ne îmbie să-l cunoaștem, să-l străbatem pe totdeauna. În fiecare dintre noi își au loc frații, copiii, prietenii, ce nu se sting în amintirea noastră, dar, alături, de ei, pînă la moarte, se înalță și patria, cuprinsul ei de foc și putere, vlaga și frumusețea ei neasemuită.

Oriunde ne-am găsi, pe orice treaptă a vîrstei, pe orice meridian al globului, țara mamă e cu noi și în noi. Cine nu o caută, nu o poate afla. Dar chiar și așa, de n-am căuta-o ea trăiește în stratul cel mai adînc și cel mai pur al ființei noastre.

Cu atît mai din plin să ne amintim de marele trup și suflet sfînt al patriei în aceste zile ale iernii cînd, în urmă cu 34 de ani, ea și-a scuturat jugul tiraniei și al dictaturii și și-a înălțat bustul în lumina dreptății, devenind Țară și Mamă Republică.

Să ne amintim de acele sărbătorești zile, să reținem în inimile noastre mai ales faptul că ea începea, atunci, o nouă eră în viața ei de țară și de pămînt al planetei. Să nu uităm jertfa celor care au luptat pentru drepturile ei și curajul celor ce au înfruntat furtuna.

Iar, azi, cînd o avem prezentă cu noi și în noi, cînd socialismul victorios îi dă o altă înălțare și situare pe glob, cînd partidul nostru a dus-o pe treapta împlinirii omenești, noi, fiii săi, să o omagiem cu dragoste, împletindu-i cununi în suflete și trimițîndu-i, cinstiți, urarea: **Să ne trăiești în veci, să ne înfloreștî în veci, Mamă Țară, Republică!**

Ion ARIEȘANU

Pămîntul în straie de lumină

Cînd anotimpuri mi se-nchină
Și-n rouă stelele se scaldă,
Pămînt, în straie de lumină,
Din inimă vreau să-ți fac spadă.

Mijește iarna-n prag de suflet
Și zori de inimi se deschid;
Cuvîntul țării ni-i în cuget
La el, iubirile s-aprind.

Izvoru-n murmur lin rostește,
Din frunze împletind cununi,
În glasul nostru, românește,
Balade țării, din străbuni.

Iulian NEGRILĂ

Sensul (și sentimentul) unei vocații

Aici, în acest minuscul sat Igriș, plantat în vestul țării, pe malul stîng al Mureșului, nu există țăran care, trecînd fără nici un fel de complex peste pragul primului liant comunicativ, să nu-ți înșire, cu orgoliu spontan, dar și cu secretă voluptate, numele, deloc neglijabile la o statistică riguroasă, ale „oamenilor mari", ale intelectualilor care, de-a lungul anilor s-au ridicat din rîndul acestor truditori ai pămîntului ce au știut întotdeauna să-și convertească demnitatea și cinstea morală în ipostaze emblematice ale unei formule existențiale superioare.

Contemplînd, de atîția ani, valurile de obicei molcome, dar adesea imprevizibile, ale Mureșului, reflectînd la geografia umană pe care el, acest capricios rîu nestatornic, o declanșează și fixează în mentalitatea igrișenilor, nu pot să nu mă gîndesc, în același timp, la acești fii ai satului, pătrunși de sentimentul și sensul vocației lor de luminători spirituali, de conștiința liber asumată de a face un lucru durabil, care să rămînă, ca o dovadă peremptorie a împlinirii unui ideal, în condiții nu rareori pline de privațiuni și greutăți. Oricît ar părea de incredibil, satul acesta cu o arie restrînsă, ai cărui oameni știu să se delimiteze cu promptitudine de orice imixtiune a neadevărului și falsului în existența lor dreaptă și nesofisticată, satul acesta a dat un număr impresionant de învățători, profesori, ingineri, medici, profesori universitari. Trăind aici, în Igriș, după aproape zece ani cred că am reușit să „smulg" formula și explicația acestei performanțe insolite: este vorba de ambiția, cultivată cu o frumoasă obstinație, de a întreține și alimenta o tradiție generoasă, care vine cu impetuozitate din urmă, instituind în sufletul igrișanului sentimentul aproape religios al respectului și devoțiunii. Dintotdeauna a existat aici o aderență mărturisită la ideea de cultură, la tot ceea ce această idee implică și atrage după sine, începînd cu necesitatea de a-l asimila elementele esențiale, definitorii. Nu o ambiție sterilă și frivolă, ci un autentic apetit de a intra în rezonanță cu tot ceea ce pornește din spirit și, printr-un proces ireversibil, năzuiește să se reîntoarcă tot acolo: o îmbogățire, așadar, și, totodată, o veritabilă sărbătoare a sufletului și a minții.

Dascălii care trăiesc și trudesc în Iriș, căci la ei aș vrea să mă întorc, își înțeleg existența ca o pendulare zilnică între treburile, adesea presante, ale casei și gospodăriei și acelea care-i aduc cîteva ore pe zi în fața copiilor, descifrîndu-le universuri fascinante și aducînd lumină în sufletele lor, deschise poeziei și cunoașterii. Dascălii de aici știu (și mă gîndesc la învățătorii Mihai Cristea, Floare și Gheorghe Popescu, la profesorii Maria Radosav, Ioan Marcovici, Mircea Terfăloagă, Elena și Ilie Musceac, cei mai mulți localnici, ceilalți stabiliți de ani de zile în sat) că, dintre acești copii, timpul și propria lor stăruință vor ști să discearnă fără greș, modelîndu-le destinul și suprapunîndu-l inexorabil marilor adevăruri ale vieții.

Geo GALETARU

Prof. Școala generală Igriș

Menirea culturii în viața satului

Satul contemporan trăiește transformări și mutații specifice procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Complexitatea înnoirilor pe tărîmul vieții economice se resimte în mod egal în viața spirituală, în gîndirea oamenilor.

Cultura socialistă răspunde astăzi cerinței formării omului nou, cu o conștiință nouă, capabil să răspundă comenzii sociale. Instituțiile de cultură, prin întreaga lor activitate, sînt și trebuie să fie focare ale receptării și transmiterii valorilor spirituale consacrate și în devenire.

Revoluția tehnico-științifică contemporană, implicațiile ei în viața economico-socială și culturală, impune omului prezentului socialist perfecționarea pregătirii profesionale, recurgerea permanentă la depozitele tot mai bogate și diverse ale bibliotecii, spre producția editorială.

În acest context, Căminul cultural rămîne astăzi centrul polarizator în viața spirituală a satului, iar propria-i activitate răspunsul cerinței socio-culturale a colectivității respective. Fundamentarea științifică a vieții culturale dintr-o localitate sau alta decurge din comandamentele generale trasate de Programul partidului, de însăși ideea de progres.

Insistînd pe implicarea lăcașului de cultură în viața satului, Căminul cultural Făget se vrea și reușește în parte să pulseze în jurul său mesajele culturii socialiste. Lărgirea universului de cultură îi așează activitatea pe coordonate diverse. Universitatea cultural-științifică cu cele 21 de cercuri se înscrie ca o prezență specifică în preocupările educaționale pentru lărgirea orizontului științific, materialist-dialectic și istoric al maselor, la eliminarea din conștiința lor a concepțiilor idealiste, mistice, retrograde, la cultivarea atitudinii militante, revoluționare, specifice societății noastre socialiste.

Interesul pentru arta scrisă, pentru creație în general, găsește la Făget cîmp larg de afirmare. Cenaclul literar-artistic condus de poetul Ion Căliman, prin prezențele sale editoriale și publicistice, dovedește posibilitățile de afirmare a pasiunilor creatoare, indiferent de mediu, urban sau rural, în care se creează. Sprijinul concret în realizarea unei vieți culturale intense se materializează în texte pentru formațiile de amatori, șezători literare, prezentări de cărți, întîlniri cu publicul.

Ion OLTEAN

secretar-adjunct cu probleme de propagandă al Comitetului comunal de partid Făget.

CÎNTEC

Dedicat celor ce vor munci în noaptea Anului Nou

Să simți oboseala muncii în palme
Și-ntr-un răgaz să pui uneltele jos
Ca să asculți cum din orologiul istoriei
Secundele se desprind dureros de frumos.

Ca ochii veșnic mirați, de copil,
Fîntînile patriei privesc cerul înalt,
E noaptea cînd ninsorile devin transparente
Și trec dintr-un calendar în celălalt.

Pentru ca lumina din candelabrele
Voastre să ardă, oameni veghează
La izvorul acestei lumini. De-i viscol
Ori zloată, stau luminii de pază.

De dincolo de timp coboară un
Plug de metafore, tras de plăvani;
Ară pentru belșug, pentru pace, pentru iubire.
La mulți ani! La mulți ani! La mulți ani!

Ionel AMĂRIUȚEI

(Continuare în pag. 4)

În paginile 4–5
SATUL CONTEMPORAN
ȘI LUMEA LUI

cronica literară

Mărturii ale unei mari conştiinţe

Nu mai avem vocaţia enciclopedismului. Împinşi, mai de voie, mai de nevoie, în braţele unei specializări din ce în ce mai severe (dar nu atît de avantajoase, cel puţin în cultură, pe cît se spune), am început să pierdem **plăcerea cuprinderii totalităţii.** Sîntem, adeseori, asemenea acelor savanţi care depling din interiorul lumii lor microscopice imposibiltatea comunicării cu exteriorul. Ajungem, din neputinţa cronicizată de a accede la adevărul marii culturi, să ne mulţumim cu surogatul bunelor noastre intenţii, ori, şi mai rău, să luăm în răspăr ceea ce nu putem înţelege. „Cioclopedismul", termen rostit cînd te aştepţi mai puţin cu un băşcălios rictus, ce-şi conţine propria morală, pătruns aproape în vocabularul comun, nu are, nici pe departe, nevinovăţia răstălmăcirilor uzuale, ivite dintr-o prea intimă convieţuire cu un subiect dat. Dimpotrivă, el este o formă a imposibilităţii aderării la un mod de a exista în cultură, de a trăi prin ea. Şi, poate nu în ultimul rînd, de a persista în propagarea acesteia. Trebuie, din cînd în cînd, să se audă o voce care să ne reamintească de misiunea culturală a tuturor celor (mulţi) chemaţi şi, din păcate, pe această coardă a culturii de performanţă (din ce în ce mai) puţini aleşi, după lupta cu abruptul versantelor marii culturi. Trebuie, din cînd în cînd, să se audă vocea patetică a unui Constantin Noica sau Mihai Şora, ori aceea, cu un semiton mai jovială, a lui Al. Paleologu pentru a trage semnalele de alarmă asupra posibilelor primejdii prin care trece omul cultural în drumul său spre idealul mult rîvnit al „omului deplin". Dar, pe lîngă apelurile acestea, directe, chemări la ordine, venite din partea unor conştiinţe care şi-au dat măsura adevăratului sens al demersului lor de înalt pedagogism cultural (pentru că, ei, da, avem nevoie de îndrumare, de calificare superioară, căci cultura a căzut prea adesea pe mîna „autodidacţilor", a puriştilor cu un aşa-zis fond perceptual „necontaminat", dar care nu a fost, cum ar zice un filosof al altui veac, irigat cum se cuvine, ci a virat, mult prea în viteză pentru a nu ne întrista, nu numai retroactiv, şi obliga la ripostă – spre o „tabula rasa"...) apelurile care au trecut de la teoretizare la faptă merită să fie pomenite în aceeaşi ordine a ideilor fundamentale pentru constituirea unui topos cultural inconfundabil, al circulaţiei valorilor în şi dinspre o regiune culturală spre alta, neomiţînd „nodurile ferate" ale facerii şi desfacerii sferelor de influenţă, ce necesită asedii repetate, mereu împrospătate. Nimic din ceea ce aduce servicii culturii nu trebuie să-i fie străin intelectualului român: o deviză ce ar putea patrona oricare din cărţile lui Romul Munteanu, din cele consacrate introducerii în marile doctrine şi idei ale culturii europene. Masive, cu titluri supradimensionate, în care modul de „ambalare" al produsului îndeplineşte un rol analog împărţirii, din cărţile clasicismului, a volumelor în subcapitole, opurile de pînă acum ale lui Romul Munteanu, înainte de a fi o invitaţie la lectură, sînt un apel la primenirea rafturilor propriei biblioteci. Ele sînt predestinate să înlocuiască rafturi de voluminoase istorii literare şi dicţionare. Eminentul critic spune mai convingător şi mai bine tot ceea ce am putea spune şi noi... dacă am avea forţa necesară de a străbate hectare de bibliografie, îndeminarea de a le fişa, iar în cele din urmă harul de a le da coerenţa adevărului ideilor literare. **Clasicism şi baroc** este o astfel de carte, în care nu ştii ce să admiri mai întîi: puterea de sinteză a autorului, sau putinţa investirii analizei sumare, cu rol de teorie incipientă, generalizatoare. S-ar putea zice că Romul Munteanu este istoric literar, dacă afirmaţia nu ar implica şi revizuirea conceptului. Istoric al ideilor literare, mai degrabă – şi începînd cu ultima sa carte –, în sensul dat de Adrian Marino noii „discipline". O istorie literară practicată **à la large**, fără obsesii şi idei fixe, dar cu o permanentă grijă a constanţei, a elementului recurent, a cărei principală modalitate de funcţionare este „tehnica decupajului". O fenomenologie sui-generis, ce evită nesemnificativul, stratificarea exacerbată a actelor de civilizaţie ce nu au reuşit să depăşească sfera strictei lor contemporaneităţi. Criticul acţionează însă cu prudenţă: detaliul şi nuanţa tronează logica demersului, iar fragmentarea (ori, dacă vrem, **decupajul**) acţionează după un plan, menit să dea, ca un suprem silogism al integrării literaturii în propria sa tradiţie, identitatea, specificul ei: „Literatura reprezintă zona de convergenţă a lecturii extrinsece cu analiza imanentă a textelor". Dar nimic mai departe de intenţiile autorului decît studiul entităţilor autonome. El decupează, urmînd anumite linii de forţă ale culturii, **modele,** pentru a releva **structurile semnificative.** Concluziile demersului sînt întotdeauna parţiale şi subsumate treptei următoare de analiză. Vorbind, de pildă, despre **clasic şi baroc,** Romul Munteanu vorbeşte despre avatarurile culturii la o vîrstă a sa dată. Istoria, astfel, îşi pierde sensul vechi, de înşiruire de date (şi, eventual, de sumare interpretări) pentru a deveni **morfologie,** adică formă dinamică, modelatoa e a unui spaţiu şi timp ale culturii. Vîrsta curentelor literare e doar o etapă a creşterii lor, o copilărie şi o tinereţe ce pot fi valorificate mai bine din perspectiva cercetătorului actual. Ambiţionînd să depăşească, într-o alergare umăr la umăr, concepţiile clasicizate despre fenomenele culturale, Romul Munteanu îşi fixează o ţintă, iar apoi îşi pune pe traseul dinainte ales obstacolele – pe care are grijă să le treacă la o înălţime destul de mare pentru a suscita vreo discuţie. Metoda sa critică este exclusiv enunţiativă. Dubiul a fost radiat de pe lista sa de cuvinte (şi concepte) cu mult înainte ca el să se fi aşezat la masa de scris. Să nu se înţeleagă de aici că am avea de-a face cu vreun dogmatism „revenant", mai subtil, dar vicios în fond. Din contră, fiecare rînd e dovada insistenţei asupra **Ideii,** iar dialectica discursului critic al lui Romul Munteanu nu poate fi decît internă: ea neagă o serie de idei afirmînd, prea doctoral, poate, uneori, altele.

Cărţile lui Romul Munteanu au un „stigmat" ce nu le lasă să stea necitite în rafturile bibliotecilor: au dinamism. Poate că nu întîmplător una din liniile de forţă care brăzdează **Clasicism şi baroc** revine obstinat în **Cultura europeană** (sau, mai degrabă, invers, pentru că cea din urmă este la a treia, dacă nu la a patra reeditare): **circulaţia ideilor.** Este doar unul din multiplele puncte de incidenţă între aceste cărţi, care ne conduc la ideea că Romul Munteanu a devenit posesorul unui domeniu critic pe care îşi poate permite să-l lucreze după un „copyright" propriu. „Muncile şi zilele" acestei „agriculturi literare" se desfăşoară într-un strai mereu sărbătoresc: zilele lucrătoare de peste an sînt tot atîtea sărbători ale contactului dintre om şi glia-carte. O diseminare ordonată a ideilor ce este o circulaţie simbolică a criticului-agricultor prin holda roditoare a succesiunii ideilor de la o generaţie la alta. Dacă în **Clasic şi baroc,** din perspectiva multiplelor metamorfoze ale formelor literare, avem de a face cu transpunerea în ecuaţie critico-istorică a unor „obsesii" teoretizante ce au declarat actualitatea drept judecător suprem al istoriei literaturii (o obsesie ieşită dintre coperţile cărţii fundamentale a lui Gadamer, care a şi legiferat – estimp = o şcoală critică – cea de la Konstanz), **Cultura europeană în secolul luminilor** este varianta locală, autohtonizantă în măsura în care şi noi datori sîntem a spori a lumii istorico-literare taină cu alese contribuţii – o **Origine a speciilor** literare. Botanist şi entomolog rătăcit într-o vastă bibliotecă de beletristică, Romul Munteanu cercetează şi descrie, cu impersonala patimă a cărturarului căruia nimic din ceea ce e idee culturală importantă nu îi e străin, spre a clasifica „ideile şi credinţele" culturale ale unei întregi epoci. Diferenţa dintre **Cultura europeană** şi **Clasicism şi baroc** înregistrează însă şi modificările survenite între timp în optica cercetării şi analizei literare: este drumul străbătut de la „structuralismul tîrziu" la „estetica receptării". O evoluţie între limitele căreia se deschide o nouă paranteză a unghiurilor intersanjabile, a promisiunilor că o realitate culturală poate fi încă înţeleasă şi acoperită cu sensuri, dincolo de mode şi crize, dincolo de acumulările de capital de idei depus la bănci ce par, pentru cel neantrenat într-o cultura de performanţă, ermetice şi inexpugnabile.

Iată, deci, că deşi privaţi, istoriceşte, de şansa enciclopedismului, exemplele unora din trăitorii în „imediata noastră apropiere" nu sînt decît ocolite invitaţii la o întrecere cu noi înşine. O întrecere pe care sîntem obligaţi să o începem dinspre acei patriarhi ai ideilor, pe care ne-am obişnuit să-i numim clasici. Cărţile lui Romul Munteanu sînt un posibil ghid în acest labirint, încă nesondat, în interiorul propriei noastre tradiţii culturale care, conştientizată, devine **îndoit mai valoroasă.** Apeluri patetice pentru trăinicia culturii, aceste cărţi sînt în primul rînd mărturii ale unei mari conştiinţe, condusă de ideea că inteligenţa culturală este drumul cel mai drept dintre existenţă şi devenire, ca răspunsuri la sunetul clopotelor ce vestesc dorinţa omului de a şti totul.

Mircea MIHAIEŞ

viaţa asociaţiei

PREMII

Juriul Asociaţiei Scriitorilor din Timişoara, în următoarea componenţă: Cornel Ungureanu (preşedinte), Nikolaus Berwanger, Marcel Pop-Corniş, Alexandru Deal, Maria Pongracz, Svetomir Raicov şi Ion Dumitru Teodorescu (membri), convocat în şedinţe de lucru în zilele de 22 şi 23 decembrie 1981, pentru a supune dezbaterii, potrivit Regulamentului aprobat de Consiliul Uniunii Scriitorilor, lucrările literare ale Asociaţiei scriitorilor din Timişoara, apărute în anul 1980, a hotărît, prin vot secret, să acorde următoarele premii:

● **Florin Bănescu,** pentru volumul **Tangaj,** roman, Editura Eminescu;

● **Şerban Foarţă,** pentru volumul **Eseu asupra poeziei lui Ion Barbu,** Editura Facla;

● **Anton Palfi,** pentru traducerea volumului de poeme **Confesiuni cotidiene** de Nikolaus Berwanger, apărut la Editura Eminescu.

Festivitatea de premiere a avut loc la sediul Asociaţiei Scriitorilor din Timişoara, în ziua de 25 decembrie, premiile fiind înmînate de scriitorul **Anghel** Dumbrăveanu, secretarul Asociaţiei scriitorilor din Timişoara şi de Cornel Ungureanu, preşedintele juriului.

*

Marţi, 22 decembrie 1981, la sediul Uniunii Scriitorilor din R. S. România, s-au decernat premiile literare ale Uniuni Scriitorilor pe anul 1980. Cu acest prilej s-au acordat următoarele premii unor scriitori, membri ai Asociaţiei noastre:

● Premiul pentru poezie, lui **Richard Wagner,** pentru volumul de poeme **Hotel California I,** Editura Kriterion;

● Premii pentru debut lui **Vasile Tudor Creţu,** pentru volumul **Ethosul folcloric, sistem deschis,** Editura Facla, şi lui **Johann Lippet,** pentru volumul **Biografie, o mostră,** Editura Kriterion.

*

Recent, s-au decernat şi premiile pentru literatură în cadrul Festivalului Naţional „Cîntarea României". Au fost laureaţi scriitorii timişoreni:

● **Nikolaus Berwanger,** pentru volumul **Trăiesc printre rînduri,** Editura Cartea Românească;

● **Vladimir Ciocov,** pentru volumul **Povestiri neterminate,** Editura Facla;

● **Jiva Popovici,** pentru volumul de poeme **În miezul verii,** Editura Kriterion.

OBSERVATOR

ÎNTÎLNIRI

● „Lirică din România" (Lyrik aus Rumänien) a apărut în cadrul unei edituri din R.D.G., **Verlag Philipp Reclam jun. Leipzig.** Cu o postfaţă de Eva Behring, note biografice şi bibliografie, culegerea cuprinde un vast teritoriu liric, de la baladele populare şi primii noştri poeţi la autorii contemporani. Poetul timişorean Vladimir Ciocov figurează aici cu versuri în traducerea lui Franyó Zoltán şi Ria Zenker. ● Un simpozion dedicat academicianului timişorean Pavel Vasici a avut loc la Şcoala generală nr. 26, cu prilejul împlinirii unui secol de la moarte, cu participarea lui V. Ţircovnicu, I. Moţiu, M. Ciocîrlan, I. Mureşianu şi N. Ţirioi.

L. B.

PETRU VINTILĂ

Din cei patru scriitori în care Banatul literar îşi punea, în anii '40, atîtea speranţe (în **Poezia nouă bănăţeană** Virgil Birou îi aşezase în această ordine: Pavel Bellu, Alexandru Jebeleanu, Petre Sfetca, Petru Vintilă), Petru Vintilă părea cel mai înzestrat pentru a învinge. Avea putere de muncă, spirit polemic dar şi capacitate de subordonare; scria repede reportaje explozive, poeme incendiare, articole-program, schiţe, nuvele, romane. În anii cincizeci, Petru Vintilă a fost autor de primplan şi nu numai în dulcele stil al epocii. **Mărirea şi decăderea Păunei Varlam,** nuvelă antologică, redescoperă proza tradiţiei bănăţene, refăcînd legătura cu lumea lui Ioan Popovici-Bănăţeanul. Lîngă această nuvelă, un număr de pagini îi dau scriitorului priorităţi şi semne distinctive în scrisul românesc al deceniilor şase şi şapte.

Petru Vintilă a scris foarte mult; el a făcut gazetărie şi era un bun gazetar, ştia să scrie un articol, era un maestru al tabletei. Ştia şi voia să fie omul zilei, să răspundă unei anume comenzi: voia să-şi vadă materialele cît mai repede publicate, cărţile acceptate şi adăuga întotdeauna paginile, replicile, cuvintele, personajele care să-l facă fericit pe posesorul vizelor. Pe urmă, a venit un moment în care cineva a constatat că nu mai e nevoie de Petru Vintilă; sau el singur **s-a hotărît să renunţe** la munca zilnică, acolo, la gazetă. Sutele şi sutele de pagini pe care le aruncase în malaxoarele comenzilor cotidiene începeau să-l sufoce cu cenuşa lor. Cărţile pe care le-a scris în ultimul deceniu sînt documentare admirabile, lucrate trudnic în bibliotecă, în numele aceleiaşi hărnicii care îl făceau să răspundă, altădată, **prezent** la apelul oricărui vagmistru literar. Amplul interviu cu Milita Pătraşcu, romanele „documentare" consacrate lui Mihai Eminescu sau Independenţei sînt cărţi care rămîn. E multă trudă în ele. Şi mai multă trudă şi poate mai mult suflet este în ineditul „Lexicon de personalităţi bănăţene" la care lucrase mulţi ani. **Nimeni nu a făcut pentru înţelegerea spiritualităţii Banatului cît a făcut Petru Vintilă.** Putea face mai mult? Fiindcă vedeam în el o mare şansă a ţinutului, îl voiam luptător în anii în care el era deja aşezat sub steaua unui scepticism surizător. Marea bătălie era pierdută, alte cîteva mai erau de cîştigat. După ce îl supărasem rău cu un şir de note, am hotărît să ne explicăm şi, într-o noapte lungă de decembrie, (orele se făceau mici, nu mai era unde să plecăm) cînd eu îi reproşasem, cu o necruţare demnă de cauze mai bune, toate inconsecvenţele şi toate laşităţile, toată supuşenia sa de funcţionar chezarocrăiesc (imperiul murise înaintea naşterii sale dar amintirea lui trăia încă în cetăţile anilor săi liceali) – el a invocat, aşa cum îi auzeam adesea pe unii dintre colegii săi de vîrstă – vremurile. Se făcea frig, luminile se împuţinaseră, eram înconjuraţi de vraişte unui local ce trecuse demult de ora închiderii. Plutea în jurul nostru cîte un ospătar care aflase că Petru Vintilă e cineva foarte important şi că trebuia lăsat să termine ce avea de terminat. Nu mai era nimeni sau, poate, doar slujbaşi ce, înşurubaţi în ungherele lor, pîndeau. Ieşind greu dintr-o lungă tăcere, a încheiat sec, cu o voce neobişnuită pentru el, om al dialogurilor conciliante, cu concluzii trucate sau tactic amînate:

O să vă vină şi vouă rîndul.

Era cu vreo şase-opt ani în urmă, în jurul nostru era foarte frig, şi în nopţile mele de coşmar, atunci cînd visez o nouă glaciaţiune, aştept aceste cuvinte **DE DINCOLO:** era o concluzie, sau doar o replică întîmplătoare într-un dialog nocturn?

Cornel UNGUREANU

DRAGOŞ VICOL

Coborîtor dintr-un ţinut de legendă şi de istorie românească – ţinutul Sucevei – Dragoş Vicol îşi investeşte întreaga ţesătură de scrieri literare cu motive specifice locurilor natale. Ecourile tradiţiei şi cîntecele prezentului se transpun de pe obcinele şi din pădurile Ţării de Sus în majoritatea cărţilor – romane, povestiri, versuri, literatură pentru cei mici, reportaje – pe care le-a publicat începînd din 1951.

Scriitor al unui timp de trăiri dinamice, complexe, Vicol cunoaşte luminile şi umbrele profesiei sale, **consecvent în a-şi pune** în valoare chemarea. Om de omenie, cald în prietenie, dăruit credinţei în bine şi în frumuseţea omului, el transmite scrisului său generozitate, bunătate. Încrederea în om – în omul de azi, în virtuţile simplităţii acestuia nebănuit de complexe – caracterizează în cel mai înalt grad o operă care nu va înceta să-şi merite lucrarea atentă a unui grădinar priceput.

Mai înainte de a citi romanul „Camera 210" (Apărut în 1969) – scriere de certă valoare analitică – l-am auzit pe însuşi autorul relatînd cele petrecute cu el după primul infarct. Relevînd etapele revenirii la viaţă, nu ca o trezire simplă dintr-un somn negru, ci ca o mişcare încetă, cu meandre dese ale nesiguranţei şi slăbiciunii, Vicol nu făcea decît să-mi rezume cîte ceva din romanul pe care mai apoi l-a dăruit cititorilor. Transfigurînd adevărul vieţii în adevăr artistic, romanul capătă o greutate specifică în palmaresul cărţilor pe care acest împătimit al scrisului l-a zidit în efortul de cultură al generaţiei sale.

De curînd, Dragoş Vicol a căzut din nou în somnul cel negru. De data aceasta „Camera 210" nu a mai însemnat pentru el acelaşi lucru ca odinioară. La căpătîiul lui veghem pentru ultima oară, cu prietenie şi emoţie.

Mircea ŞERBĂNESCU

MICMUE — CIMUMPS

Intreprinderea de mașini-unelte BACĂU

ÎN CENTRUL PREOCUPĂRILOR, UTILIZAREA ACTIVĂ A MIJLOACELOR CIRCULANTE

O condiție importantă a funcționării eficiente a oricărei întreprinderi o constituie organizarea judicioasă a aprovizionării tehnico-materiale ca element complementar și inseparabil al procesului de producție, fiindcă nu se poate concepe o derulare ritmică, neîntreruptă a producției, creșterea productivității muncii și folosirea integrală a timpului de lucru al mașinilor și oamenilor, micșorarea costurilor și în general o producție de calitate, fără asigurarea din timp a micii aprovizionări corespunzătoare.

Această orientare în derularea procesului economic însușită de colectivul de specialiști din Întreprinderea de mașini-unelte Bacău, constituie o pîrghie eficientă pentru perfecționarea întregii activități.

Folosind cu pricepere și simț gospodăresc mijloacele circulante puse la dispoziție, acest colectiv a reușit să armonizeze latura financiară a producției, în așa fel încît problemele prioritare ale activității să fie satisfăcute integral și oportun.

Denumirea	P/U	Stoc	Valoarea
Oțel AL lat 30×40—C 120	17,24	114	1 964
Oțel AL lat 250×40—W 2 581	48,08	210	10 095
Oțel AL pătr. 140—3 021 W 85	48,17	1 160	55 877
Oțel AL pătr. 150—3 021 W 85	47,92	532	25 494
Oțel AL pătr. 160—3 021 W 85	25,87	720	18 626
Oțel AL rot. 12—3 021 Poldy sol.	12,73	416	5 296
Oțel AL rot. 12—3 021 W 2 842	6,89	240	1 653
Oțel AL rot. 20—3 021 W 2 842	6,11	249	1 522
Oțel AL rot. 20—3 021—40 CR 10	4,56	190	866
Oțel AL rot. 70—3 021—VM 18	7.65	371	2 841
Oțel AL rot. 80—3)21—HVG	7,74	397	3 072
Oțel AL. rot. 80—3 021—VM 18	12,03	860	10 345
Oțel AL rot. 90—3 021—3H2VSF	57,98	2 015	116 892
Oțel AL rot. 100—3 021—C 120 17		940	15 9931
Oțel AL rot. 110—3 021—C 120	10,56	972	10 21
Oțel AL rot. 120—3 021—VM 18	7,95	160	1 275
Oțel AL rot. 140—3 021 W 85	57,23	1 630	93 284
Oțel AL rot. 150—3 021—41 MOCR 11	3,6	2 140	7 704
Oțel AL rot. 160—3 021 M 18	906	323	2 928
Oțel CS lat 16×10—3 021 OSC 8	3,56	768	2 734
Oțel CS lat 25×16—3 021 OSC 8	5,61	405	2 274
Oțel CS păt. 8—3 021—W 1535mp.	7,13	52	374
Oțel CS păt. 10—3 021 OSC 8	3,8	57	217
Oțel păt. —12.3 021 OSCC 8	5,72	1 631	8 514
Oțel păt. —3 021 poldy 5	18,05	73	1 317
Oțel păt. 16—3 021—OCSC 8	3,55	532	1 891
Oțel CS rot. 80.3 021—OC 8	4,3	759	3 267

RULMENȚI

Denumirea	P/M	Can.	P.U.
0—1000905	buc.	10	7,6
1000918 K	"	7	41
1605 P	"	36	6
160022	"	25	267
22206 V	"	8	87
234434	"	11	35 00
30214	"	1	65
30223 A —7222	"	8	230
321	"	2	160
3221	"	10	46
4024108	"	17	18
4074—108	"	28	58,63
4074—110	"	13	73,04
4917	"	4	67
51217	"	9	100
51232	"	4	252
51406 GOST—8406	"	10	17
51407	"	2	28
52205	"	4	14
6036	"	28	211
6213 NR	"	70	58,5
6214	"	85	75
6217 NR	"	136	91
6219	"	6	105
6219 P6	"	8	136
6224	"	10	198
625 EL 5	"	105	15
6305 NR	"	135	18,4
6311 NR	"	140	62,75
6312 NR	"	91	78,2
6409	"	50	59
7214 VTBP 4	"	6	268
7216	"	55	61
72A—B	"	29	245
7222—P 5	"	40	745
7314	"	5	200
943/25	"	55	12
32213 A	"	7	64
32215	"	11	72
32306	"	36	33
32313 A	"	2	130
3305	"	38	85
3309	"	6	110
4024106	"	10	18
4024112	"	2	68

Firește că utilizarea activă a mijloacelor circulante a implicat în primul rînd accelerarea vitezei de rotație a acestora, acționîndu-se în direcția depistării imobilizărilor materiale.

Pentru a se rezolva acest deziderat major al perfecționării procesului de aprovizionare s-au supraveghiat continuu stocurile de materiale urmărindu-se o balanță echilibrată în strînsă corelație cu sarcinile de producție.

Acest mod elastic de folosire operativă a fondului de rulment a dat posibilitatea valorificării și repunerii în circuitul economic național a unor importante repere de materiale, temporar excedentare în această unitate.

Știindu-se că la nivelul economiei naționale există produse și materiale cu balanță deficitară, I.M.U. Bacău propune spre valorificare o parte din materialele disponibile și prin mișcare, identificate recent, după cum urmează :

4074—110	buc.	10	73
4074112	"	23	126
46115 K	"	20	37
5—46115	"	14	87
51118	"	11	66
51134	"	1	315
51211	"	12	43
51215	"	21	60
51304	"	2	17
51313	"	4	100
51316	"	17	150
52204	"	6	13
52205	"	3	14
6—46114	"	12	62
6—461262	"	9	2 330
6011962	"	16	37
6011	"	16	31
6019	"	43	60
6022	"	15	95
6028	"	10	160
6217	"	8	75
6217 NR	"	15	91
6219	"	22	105
6224	"	15	198
6404	"	127	20
6408	"	45	48
6409	"	12	59
6411 N	"	3	92
7213	"	5	180
7218	"	5	180
7218 B	"	20	305
7220 MB	"	16	452
943/30	"	2	70
k.604—104	"	52	10
G66406	"	10	78
K 10×13×10	"	24	2
K 81134	"	15	268
K 175×183×32	"	2	217
K 45×50×17	"	25	6
AZ 7510019—81115	"	10	78
RS 81134	"	15	268
CI 50×60×25	"	131	19
RI 60×70×25	"	486	25
NA 4907	"	24	248
NA 4915 V	"	7	68
NA 4920	"	1	133
NA 4926 V	"	10	247
NA 6911	"	1	87
NA 85/26	"	10	84
NJ 205 E	"	12	36,3
NJ 206 NA	"	4	38
NJ 208 NA	"	7	29
NJ 2307 NA	"	48	38
NJ 305 E	"	12	40,7
MK 30120	"	26	20
NU 1028 MNA	"	10	258
NU 207 NA	buc.	47	38
NU 218 NA	"	4	114
NU 221	"	4	169
NU 2313	"	6	140
NU 309 E	"	8	59,5
WS 81134	"	15	268
LNK 9/40/20 A	"	44	20
INA 40909	"	10	103
NA × 2530 ZP.6T	"	14	51
MKI 30/20 B	"	1	17
MKI 40/20	"	40	46
MKI 60/25	"	9	47
NKI 75/35	"	16	76
MNU 4036	"	2	670
MNU 4944	"	1	715
MNU 4956	"	4	1 840
NUP 2205	"	9	26,41
RNA 4095	"	59	13
RNA 4907	"	23	15
RNA 4913	"	8	38
RNA 4922	"	10	128
RNA 4926	"	16	248
DNK — 20/16 A	"	28	24
RHNA 152012	"	100	7,5
RHNA 222814	"	8	9
RHHA 354325	"	27	15
RHHA — 455536	"	28	25
A5 — 1000821	"	2	275
O — 1000905	"	47	7,6
1003—103—13303	"	650	5
1305	"	14	22
1313	"	39	100
16011	"	4	18
2206 NaC4	"	16	54
2206—15w6	"	25	25
2209—1509	"	6	37
2213	"	20	230
22207—PP	"	2	120
22224 K	"	2	440
22309	"	39	155
230248—3003124	"	3	313
2306	"	73	35
2309	"	2	62
3012—KP 51	"	1	141
30210	"	20	37
30214	"	1	65
195	"	195	63
30216 A	"	18	70
30218A	"	18	97
3021806	"	23	126
30219	"	44	152
30221	"	21	151
30224—Z7	"	12	351
32009	"	6	51
2211	"	9	90
3217	"	3	390
7222 P5	buc.	10	715
941/20	"	58	9
941/25	"	65	17
943110	"	80	7
943130	"	20	70
970/11	"	4	36
A 436208	"	5	143
K X 30×5 C 1	"	15	132
E×50 7 CR	"	3	574
EX 55×5 C1	"	1	271
K 45×52×18	"	5	25
NA 1050	"	5	53
NA 4900	"	25	10
NA 4903	"	8	13
NA 4908	"	2	28,4
NA 4911	"	5	42
NA 4915	"	1	68
NA 4926	"	1	247
NJ 205 E	"	37	36
NJ 211 NA	"	7	56
NJ 218 NA	"	5	120
NJ 2307 NA	"	41	38
NJ 305 E	"	42	407
NJ 306 NA	"	63	43
MM 3006 KP 5 1	"	6	110
NM 3008 KP 51	"	6	130
HM 3015 K	"	1	303
NM 3016 KP 5 1	"	15	341
NM 3021 KP 51	"	3	272
NM 3028 NP 51	"	3	395
NM 3034 KP 51	"	5	755
NM 3056 KP 51	"	1	4 415
HM 211 E	"	16	55
NU 211 NA	"	5	50
NU 211 NA	"	5	50
NU 214 E	"	46	66
NU 220 NA	"	13	140
NU 221	"	9	169
NU 2309	"	16	58
NU 309 NA	"	7	54
NU 4936 Mc	"	3	903
NX 209—42209	"	12	38
NAX 1725	"	3	43
NNU 4944 KM	"	3	954
Buton com. BDAD	buc.	50	36,30
Bobină T0A 40A/380 V	"	15	47,50
Idem 125 A/380 V	"	20	79,95
Becuri 12×40×45 FF	"	57	4,90
Idem 24 V/25 W B.15 1 P	"	77	2,05
Idem 6 V/25 W B.15 Ip	"	66	2,05
Idem 24 V/21 W B.15 1 P	"	150	2,05
Idem 65 V/15 W E.14	"	150	2,05
Idem 42 V/15 W E.14	"	100	2,05
Idem 32 V/15 W E.14	"	150	2,05
Idem 12 V/15 W Sufit	"	40	1,90
Idem 12 V/15 W B.15 1 P	"	100	2,05
Idem 30 V/5 W E.14	"	30	2,05
Idem 12 V/5 W Sufit	"	400	1,90
Idem 26 V/4, 8W B.9	"	50	1,90
Idem 12 V/3 W Sufit	"	100	1,90
Idem 12 V/3 W B.9	"	50	1/90
Idem 9 V/0,045 telef.	"	100	2,05
Idem 6 V/2 W B.7	"	200	1,90
Idem 12 V/100 W B.20	"	90	3,75
Idem 12 V/0,1 A B.7	"	100	1,90
Idem 24 V/k,005 telef.	"	200	2,05
Idem 48 V/0,0045 telef.	"	100	2,05
Idem 60 V/0,045 telef.	"	475	2,05
Idem 12 V/0,05 B.7	"	100	1,90
Idem 8 V/0,2 A 610	"	175	1,90
Balasturi BVP 250 W	"	92	151,00
Idem BVA 125 W	"	50	95,50
Culeg. rigizi 100 A	"	16	66,00
Controlere G063—11 came	"	42	1 100,00
Idem 9 came	"	36	1 100,00
Idem 7 came	"	20	1 100,00
Contactor AR 250 A/380 V 8 113	"	5	2 250,00
Idem TCA 6 A/48 V 4003	"	16	123,00
Întrerupător pîrghie 100 A	"	25	114,00
Idem pachet 63 A	"	20	74,00
Idem 25 A	"	60	55,90
Idem 10 A	"	50	28,55
Priză fișă 18 contacte	"	60	134,00
Patroane MPR 400 A gr. III	"	100	117,00
Idem 315 A	"	11	99,65
Contact aux. TCA 125 A	"	25	69,00
Lămpi LVF 250 W	"	250	65,00
Limitatori 7405	"	500	155,00

„ÎNTREPRINDEREA AUTOMECANICA MEDIAŞ”

Ofertă de materiale disponibile

Denumirea materialului	UM	Preţ unitar	Cantitate	Valoare
SR 113 Carburator remediat	Buc	0,000	213,00	0,00
SR 113 Capotă cu mască	Buc	820,000	1,00	0,00
SR 113 Colector elet-ans	Buc	183,000	1,00	0,00
Coturi radiator SR 113	Buc	18,200	12,00	0,00
Culbutor supapă	Buc	9,500	2,00	0,00
SR 113 Cuzineti biela RII	Set	30,000	2,00	0,00
Cuzineti biela motor R 3	Set	30,000	4,00	0,00
Cuzineti biela motor R 5	Set	30,000	3,00	0,00
SR 113 Cuzineti palier RII	Set	34,800	11,00	0,00
SR 113 Cuzineti palier R III	Set	34,800	16,00	0,00
SR 113 Cuzineti Palier R IV	Set	34,800	21,00	0,00
Disc ambreaj bucegi SR 113	Buc	178,000	29,00	0,00
SR 113 Flanşe cauciuc	Buc	24,150	6,00	0,00
SR 113 Flanşe cu nut	Buc	49,000	1,00	0,00
SR 113 Fulie pompă apă	Buc	51,000	1,00	0,00
SR 131 Ferodou disc ambreaj	Buc	22,400	34,00	0,00
SR 113 Ferodou disc ambreaj	Buc	13,000	8,00	0,00
SR 113 Garnitură baie ulei	Buc	37,450	55,00	0,00
SR 113 Garnitura carburator	Buc	0,700	104,00	0,00
SR 113 Garnitură cauciuc	Buc	0,290	374,00	0,00
SR 113 Garnit. col. admisie	Buc	8,550	18,00	0,00
SR 113 Garnitură capac culbutor	Buc	7,350	312,00	0,00
SR 113 Garnitură cilindru frînă	Buc	1,370	4,00	0,00
SR 113 Grila 131.840.1070	Buc	18,000	3,00	0,00
SR 114 Grup Conic	Buc.	705,000	1,00	0,00
Grup diferential autobuz	Buc	4 140,000	1,00	0,00
Limitator turaţie SR 113	Buc	139,000	42,00	0,00
SRD-Macara geam stg-dr	Buc	36,900	0,00	369,00
SR 113 Paleta ventilator	Buc	40,000	24,00	0,00
SR 113 Pastila cap bara transv.	Buc	5,100	2,00	0,00
SR 113 Pinion vit IV antren	Buc	77,000	1,00	0,00
SR 113 Pirghie e-dă pompa benz.	Buc	3,200	3,00	0,00
SR 113 Piston motor R 2	Buc	37,500	13,00	0,00
SR 113 Piston motor R 3	Buc	37,500	2,00	0,00
SR 113 Pompă benzină	Buc	109,000	6,00	0,00
SRD-Radiator	Buc	1 645,000	0,00	1 645,00
Regulator pneumatic SR 113	Buc	20,000	20,00	0,00
SR 113 Segmenti motor R 2	Set	97 600	3,00	0,00
SR 113 Supapa admisie	Buc	17,300	65,00	0,00
SR 113 Supapa evacuare	Buc	32,000	42,00	0,00
Supapa	Buc	7,250	2,00	0,00
SR 113 Şurub capac Biela C.P	Buc	7,500	41,00	0,00
SR 113 Tambur roată spate	Buc	200,000	2,00	0,00
Tampon elast.	Buc	35,300	1,00	0,00
SR 113 Freu ans	Buc	330,000	1,00	0,00
SR 113 Ventilator an fr. butuc	Buc	79,000	2,00	0,00
Arbore intermediar SR 113	Buc	116,500	1,00	0,00
SR 131 Arbore cardanic	Buc	1 100,000	1,00	0,00
SR 131 Arc faţa an.	Buc	247,000	1,00	0,00
SR 131 Arc placă pres ambreaj	Buc	1,750	30,00	0,00
SR 131 Amortizor telescopic	Buc	156,000	6,00	0,00
Bolt pt piston R 2 SR 131	Buc	6,500	7,00	0,00
SR 131 Buson Radiator	Buc	8,000	123,00	0,00
SR 131 Colector admisie	Buc	200,000	2,00	0,00
SR 131 Cremaliera Uşă	Buc	10,000	52,00	0,00
SR 131 Furcă schimb 1— II	Buc	45,000	1,00	0,00
SR 131 Garnitură admis-evac lat	Buc	0,950	8,00	0,00
SR 131 Garnitură admis-evac mih	Buc	1,700	5,00	0,00
Garnit Capac 131-500-0052	Buc	25,000	0,00	3 807,50
SR 131 Garnit. tijă 1313514008	Buc	2,000	93,00	0,00
SR 131 Garnit. cil. 1313514013	Buc	0,350	99,00	0,00
SR 131 Inel cauciuc 1313514015	Buc	0,200	91,00	0,00
SR 131 Mele direcţie	Buc	52,000	1,00	0,00
SR 131 Pinion distr. arb. cotit	Buc	30,000	6,00	0,00
SR 131 Pinion distr. ax cu came	Buc	37,000	14,00	0,00
SR 132 Radiator ulei	Buc	400,000	6,00	0,00
SR 131 Tije împing. tacheti	Buc	6,200	70,00	0,00
SR 131 Turbină încălzitor apă	Buc	18,000	3,00	0,00
Rabă amortizor telescopic	Buc	164,000	6,00	164,00
Man. antrenor ungh. turometru	Buc	100,000	0,00	10 800,00
ARO articulaţie fuzetă	Buc	274,000	1,00	0,00
M 461 Articulaţie fuzetă	Buc	290,000	100	0,00
M 461 Ax cardan faţă	Buc	540,000	1,00	0,00
M 461 Ax direcţie	Buc	50,000	1,00	0,00
M 461 Bucşă arc	Buc	4,000	56,00	0,00
M 461 Bucşă arbore ax came R 2	Buc	8,650	1,00	0,00
M 461 Cadru şasiu	Buc	) 650.000	1,00	0,00
M 461 Cap bară stg-dr. incomp.	Buc	20,200	4,00	0,00
Capac pompă benzină M 461	Buc	11,200	5,00	0,00
M 461 Carburator remediat	Buc	417,000	0,00	1 668,00
Carter diferenţial spate ans. 6730270	Buc	279,000	1,00	0,00
Carter cutie transm. 572610	Buc	234,200	1,00	0,00
M 461 Carter C.V	Buc	313,850	1,00	0,00
Carcasă sincron VII. 3— 4 M 461	Buc	8,350	3,00	0,00
M 461 Casetă direc. CPL 2403401300	Buc	537,000	1,00	0,00
M 461 Casetă sateliţi	Buc	183,000	6,00	0,00
Cilindru frîn. stg. 5739360	Buc	38,600	0,00	540,00
Cilindru frînă faţă dreapta	Buc	38,000	0,00	152,00
Colector admisie M 461	Buc	265,000	4,00	0,00
M 461 Corp carburator	Buc	139,000	4,00	0,00
M 461 Cuzineti biela R II	Set	66,000	30,00	0,00
M 461 Cuzineti Biela R III	Set	66,000	17,00	0,00
M 461 Cuzineti biela R 4	Buc	15,600	22,00	0,00
M 461 Cuzineti biela R 5	Set	15,600	1,00	0,00
Diafragma 8 găuri P benzina	Set	5,000	133,00	0,00
ARO Element filtru aer	Buc	77,000	3,00	0,00
M 461 Flanşa arbore primar	Buc	43,000	1,00	0,00
M 461 Flanşe arbore secundar	Buc	40,000	1,00	0,00
Flanşa arbore sec-dar 6723332	Buc	32,150	1,00	0,00
ARO Filtru aer	Buc	114,000	1,00	0,00
M 461 Fulie arbore motor	Buc	96,000	3,00	0,00
M 461 Fulie pompă apă	Buc	23,000	1,00	0,00
M 461 Furcă III— IV 672402592	Buc	32,100	4,00	0,00
Genta ARO 650 × 16	Buc	174,000	8,00	0,00
Lamă cu braţ şterg. parbr. ARO	Buc	7,050	4,00	0,00
Placă frînă stg. 6739260	Buc	63,00	9,00	0,00
Placa frina dr. 6739280	Buc	63,500	9,00	0,00
M 461 Pinion planetar	Buc	33,000	20,00	0,00
Pinion VII. 1— 6723405 A	Buc	87,000	1,00	0,00
M 461 Pinion secundar VII 2	Buc	88,000	4,00	0,00
Pinion viteză 2— 6723202	Buc	52,300	1,00	0,00
Pinion viteză 3— 6723300	Buc	47,200	3,00	0,00
Pinion interm. VII 3— M-461	Buc	47,200	3,00	0,00
M 461 Pinion Tren fix	Buc	64,000	2,00	0,00
Pinion bendix	Buc	29,000	5,00	0,00
M 461 Pirghie 6714640	Buc	6,100	1,00	0,00
M 461 Pirghie comandă dir	Buc	23,000	1,00	0,00
M 461 Pirghie pompă benzină	Buc	2,200	29,00	0,00
M 461 Pompă ulei 6716002	Buc	101,000	7,00	0,00
M 461 Priză	Buc	110,000	1,00	0,00
M 461 Racord ieşire 671703080	Buc	11,000	1,00	0,00
IMS Reazem sferic stg-dr	Buc	189,000	2,00	0,00
M 461 Rezervor benzină	Buc	450,000	1,00	0,00
M 461 Sabot frînă faţă	Buc	31,000	2,00	0,00
M 461 Şaibă satelit 5630223671	Buc	6,100	7,00	0,00
M 461 Segmenţi R 3 671306091	Set	46,400	3,00	0,00
M 461 Suport motor faţă	Buc	18,400	3,00	0,00
M 461 Tambur roată cu 5 găuri	Buc	120,000	3,00	0,00
M 461 Ventilator 6717690	Buc	11,500	2,00	0,00
SR 113 Aparator uşă stg-dr	Buc	5,850	100,00	0,00
SR 113 Arbore intermediar	Buc	22,0020	1,00	0,00
SR 113 ARO Spiral	Buc	922,000	3,00	0,00
ARO Supapă motor sr-113	Buc	6,200	92,00	0,00
SR 113 Bară protecţie	Buc	155,000	1,00	0,00
SR 113 Bloc motor	Buc	1 330,000	1,00	0,00
SR 113 Borne acumul cu cablu	Set	312,000	14,00	0,00
SR 113 Bridă arc faţă 564846110	Buc	12,850	2,00	0,00
SR 113 Bucşă casetă direcţie	Buc	4,000	2,00	0,00
SR 113 Bucşă pinion mers mapoi	Buc	27,900	4,00	0,00
SR 113 Bucşă cilindru motor	Buc	68,000	1,00	0,00

Denumire material	UM	Preţ unitar	Cantitate	Valoare D q
D 1300 Ax spate — (uzură 80 %)	Buc	340,000	1,00	0,00
Cuzineţi bielă CN Dacia 1 100	Set	162,00	1,00	0,00
Dacia 1 300 Cuzineţi palier	Set	238,000	1,00	0,00
D 1300 Arc spiral spate 12.3 MM	Buc	268,800	13,00	0,00
D 1300 Aripa faţă STG-DR	Buc	212,000	2,00	0,00
Amortizoare faţă Dacia 1300	Buc	304,000	0,00	1 520,00
D 1300 Amortizor faţă 922301	Buc	264,480	1,00	0,00
D 1300 Bloc elastic 1610054011	Buc	8,400	2,00	0,00
D 1300 Bloc motor (UZ 80 %)	Buc	700,000	1,00	0,00
D 1300 Braţ superior 1610058470	Buc	273,000	1,00	0,00
Dacia 1300 Bucşa	Buc	0,630	1,00	0,00
Dacia 1300 Cablu ambreiaj	Buc	67,200	1,00	0,00
Dacia 1300 Cap cremalieră	Buc	56,700	1,00	0,00
D 1300 Carburator solix	Buc	556,00	2,00	0,00
D 1300 Cablu accel. 1610024581	Buc	46,200	2,00	0,00
Dacia 1300 Culbutor SO	Buc	62,160	0,00	62,16
Dacia 1300 Culbutor faţă	Buc	62,160	1,00	0,00
D 1300 Cuzinet elast 1610057940	Buc	29,750	1,00	0,00
D 1300 Ferodou disc ambreiaj	Buc	13,500	0,00	94,50
D 1300 Ferodou frînă spate	Set	140,000	1,00	0,00
D 1300 Demaror (uz 80 %)	Buc	432,000	1,00	0,00
Dacia 1300 Disc frieţiune	Buc	280,000	0,00	280,00
D 1300 Dinam (uz 30 %)	Buc	132,300	1,00	0,00
Genţi roţi Dacia 1300	Buc	317,000	0,00	317,00
D 1300 Membrană pompă benzină	Buc	85,000	0,00	850,00
Dacia 1300 Opritor	Buc	22,260	1,00	0,00
D 1300 Pompă apă (uz 80 %)	Buc	92,000	1,00	0,00
Dacia 1300 Pompă centrală	Buc	337,000	2,00	0,00
Dacia 1300 Supapă admisie	Buc	60,000	8,00	0,00
Dacia 1300 Supapă evacuare	Buc	60,000	8,00	0,00
Dacia 1300 Tacheţi CN	Buc	34,020	4,00	0,00
Dacia 1300 Tija culbutor	Buc	26,680	4,00	0,00
D 1300 Uşă later compl (uz 80 %)	Buc	510,000	2,00	0,00
D 1300 Uşă faţă	Buc	603,000	1,00	0,00
D 1300 Uşă spate	Buc	555,000	1,00	0,00
Dacia 1300 Ramificaţie carburat	Buc	10,000	1,00	0,00
TV Arc spate D. 12	Buc	362,000	4,00	0,00
TV Amortizor TEL-F.S.	Buc	131,000	9,00	0,00
TV Arc spate 4 F070 200B	Buc	336,000	4,00	0,00
TV Ax cadran spate	Buc	123,000	1,00	0,00
Arbore cadran spate simplu TV	Buc	114,000	2,00	0,00
Arbore planetar TV	Buc	145,000	3,00	0,00
TV 11 Arbore secundar	Buc	138,000	1,00	0,00
TV 12 Arbore secundar	Buc	118,700	8,00	0,00
TV Broasce uşă	Buc	43,500	37,00	0,00
Bucşe arc TV	Buc	3,700	32,00	0,00
TV 20 Bucşă pivot fuzetă	Buc	13,700	6,00	0,00
TV Bulon arc faţă	Buc	7,900	6,00	0,00
TV20 Bulon cap bară 563371161	Buc	23,750	3,00	0,00
TV Capac cutie viteză	Buc	310,450	1,00	0,00
TV Capac benzină lateral	Buc	92,000	3,00	0,00
TV 20 Cilindru prine. 5620005031	Buc	125,000	1,00	0,00
Cere roată TV 20	Buc	40,000	8,00	0,00
TV Cot racord radiator	Buc	14,000	4,00	0,00
TV 20 Diafragmă cameră frînă	Buc	25,002	2,00	0,00
Genţi TV 20	Buc	310,000	2,00	0,00
TV 20 Grup came 5630	Buc	330,000	1,00	0,00
Inel geantă TV-20	Buc	20,000	2,00	0,00
TV 20 Pastilă cap 563369690	Buc	5,100	8,00	0,00
TV 20 Pinion satelit	Buc	66,500	4,00	0,00
TV-20 Pivoţi fuzetă	Buc	50,000	1,00	0,00
TV 20 Şaibă pinion satelit	Buc	18,500	4,00	0,00
Supapă reţinere 565014140	Buc	49,300	2,00	0,00
TV Tub radiator	Buc	23,700	1,00	0,00
M461 Arbore intermediar	Buc	87,000	1,00	0,00
M461 Arbore planetar spate	Buc	150,000	2,00	0,00
M461 Arbore primar 672338090	Buc	121,300	1,00	0,00
M461 Arbore secundar	Buc	149,000	4,00	0,00

M461 Arc placă pompă ambreiaj	Buc	1,600	10,00	0,00
IMS Articulaţie fuzetă	Buc	205000	1,00	0,00
Rulment NY 2308	Buc	80,000	2,00	0,00
Rulment NN 3008	Buc	85,000	11,00	0,00
Rulment NN-3008-KRS1	Buc	85,000	0,00	425,00
Rulment NN 3012 K-3182112	Buc	200,000	2,00	0,00
Rulment NN 3016 KPS1	Buc	590,000	14,00	0,00
Rulm NNU4924KMP5NA	Buc	241,200	3,00	0,00
Rulment 943 /30	Buc	15,000	0,00	15,00
Rulment RAD cu ace NA 4914 V	Buc	42,220	12,00	0,00
Rulment 30218	Buc	100,000	1,00	0,00
Rulment 31307-27307	Buc	43,000	7,00	0,00
Rulment 31308 A	Buc	45,000	6,00	0,00
Rulment 32012-2007112	Buc	48,000	9,00	0,00
Rulment 32020 X	Buc	90,000	10,000	
Rulment 32219-7519	Buc	155,000	5,00	0,00
Rulment RAD — Ax role con 32221	Buc	270,000	1,00	0,00
Rulment 32317	Buc	295,000	2,00	0,00
Rulment 57707	Buc	102,000	13,00	0,00
Rulment 807813	Buc	55,000	8,00	0,00
Rulment 304293	Buc	35,000	1,00	0,00
Rulment 390509	Buc	23,000	6,00	0,00
Rulment 22212 CD	Buc	150,630	3,00	0,00
Rulment 22215 BIB	Buc	222,000	5,00	0,00
Rulment 22219	Buc	240,000	2,00	0,00
Rulment 22222	Buc	360,000	1,00	0,00
Rulment 22314 K	Buc	262,000	9,00	0,00
Rulment 22316 K	Buc	339,000	0,00	4 746,00
Rulment 23226 B	Buc	705,000	3,00	0,00
Rulment 109906	Buc	23,000	2,00	0,00
Rulment 109908	Buc	50,000	3,00	0,00
Rulment 134769	Buc	850,000	4,00	0,00
Rulment 804701	Buc	6,000	7,00	0,00
Rulment 804705	Buc	10,000	32,00	0,00
Rulment 303720 RBNA	Buc	22,000	12,00	0,00
Rulment 304020 TAF	Buc	69,750	5,00	0,00
Rulment 5306	Buc	40,000	2,00	0,00
Rulment 5 B 22	Buc	19,000	2,00	0,00
Rulment NKIS 25 NA	Buc	60,000	2,00	0,00
Rulment NAK 50	Buc	73,000	4,00	0,00
Rulment NKIS 55 NA	Buc	110,000	2,00	0,00
Rulment NJ 213	Buc	77,000	5,00	0,00
Rulment NI 214	Buc	80,000	1,00	0,00
Rulment NI 215 NA	Buc	75,000	1,00	0,00
Rulment NI 218-42218	Buc	105,000	10,00	0,00
Rulment NY-306	Buc	38,000	0,00	114,00
Rulment H 311	Buc	29,000	2,00	0,00
Rulment NI 313	Buc	115,000	2,00	0,00
Rulment NI 314	Buc	135,000	50,00	405,00
Rulment NI 315	Buc	150,000	22,00	0,00
Rulment NI 1015	Buc	96,000	6,00	0,00
Rulment 64805	Buc	14,000	1,00	0,00
Rulment UYC 40 K1	Buc	45,000	1,00	0,00
Ace rulmenti 10X 14	Buc	0,125	1 511,00	0,00
Robinet sonders DN=50	Buc	1 220,000	10,00	0,00
Alternator 44-3325	Buc	2 509,300	2,00	0,00
Curea transmisie 78-272	Buc	147,300	21,00	0,00
Curea transmisie 78-275	Buc	86,400	21,00	0,00
Diodă 44-2170	Buc	89,340	10,00	0,00
Panou control 45-325	Buc	111 367,000	1,00	0,00
Perii alternator 44-2219	Set	138,000	9,00	0,00
Filtru ulei 12-3712	Buc	127,450	0,00	23 833,10
Furtun filtru aer 11-3797	Buc	205,700	25,00	0,05
Lagăr alternat 77-671	Buc	175,000	10,00	0,00
Lagăr alternat 77-821	Buc	156,000	10,00	0,00
Microintrerup 44-2210	Buc	491,100	46,00	0,00
Microintrerup 44-2182	Buc	1 939,200	146,00	0,00
Cadran inregistr AGR frigorif	Buc	0,000	182,00	0,00
Tablou IED 3/6	Buc	1 610,000	1,00	0,00
D 1300 Arc spiral faţă 14,3	Buc	302,400	11,00	0,00
Dacia 1300 Axul braţului	Buc	70,000	4,00	0,00
Dacia 1300 Ax braţ inferior	Buc	396,480	2,00	0,00
Gestiunea : 3				
Rulment 6230 Y	Buc	340,000	30,00	0,00
Rulment 6324-324	Buc	460,000	4,00	0,00
Rulment EL 5	Buc	9,000	11,00	0,00
Rulment 160012	Buc	26,000	16,00	0,00
Rulmenţii 16005 PO	Buc	7,600	109,00	0,00
Rulment 6003-Z	Buc	21,600	20,00	0,00
Rulment 6008	Buc	130,000	1,00	0,00
Rulmenţi 6009-ZZ	Buc	23,360	0,00	357,00
Rulment 6014	Buc	35,000	0,00	1120,00
Rulment 6015	Buc	36,000	14,00	0,00
Rulment 6019	Buc	60,000	6,01	0,00
Rulment 6024	Buc	93,000	2,00	0,00
Rulment 6026	Buc	148,000	0,00	592,00
Rulment 6030J	Buc	290,000	25,00	0,00
Rulment Q 210	Buc	65,000	12,00	0,00
Rulment 706	Buc	14,00	2,00	0,00
Rulment 3201	Buc	22,000	2,00	0,00
Rulment 3208	Buc	57,000	2,00	0,00
Rulment 3212	Buc	120,000	4,00	0,00
Rulment 3213	Buc	150,000	2,00	0,00
Rulment 3214	Buc	160,000	4,00	0,00
Rulment 3221 M	Buc	1 353,000	1,00	0,00
Rulment 3221 CSEC	Buc	1 179,250	1,00	0,00
Rulment 3309	Buc	110,000	0,00	770,00
Rulment 7205-36205-46205	Buc	41,000	0,00	4 132,00
Rulment 7206 ATB P 4	Buc	120,000	0,00	480,00
Rulment 7206 SP B P 4	Buc	114,880	5,00	0,00
Rulment 7207 SP B P4	Buc	134,000	43,00	0,00
Rulmenti 7208 SP4	Buc	154,880	11,00	0,00
Rulment 7210-36210-46210	Buc	41,000	0,00	328,00
Rulment 7213	Buc	49,600	8,00	0,00
Rulment 7213	Buc	49,600	8,00	0,00
Rulment 7214-36214-46214	Buc	65,000	32,00	0,00
Rulment 7216BMB	Buc	175,000	0,00	175,00
Rulmenţi 7303-36303	Buc	45,000	0,00	855,00
Rulment B 46306/7306	Buc	107,000	6,00	0,00
Rulment 7308 SP. AP. 4M	Buc	100,000	2,00	0,00
Rulment B 7313 CP4	Buc	1 440,000	5,00	0,00
Rulment 7313 BMP5	Buc	1 553,550	5,00	0,00
Rulment 51122	Buc	98,000	16,00	0,00
Rulment 51326 M	Buc	685,000	10,00	0,00
Rulment 51330 M	Buc	1 130,000	6,00	0,00
Rulment 52206	Buc	60,000	1,00	0,00
Rulment 108115	Buc	49,000	6,00	0,00
Rulment 1203	Buc	12,00	0,00	348,00
Rulment 1205 K	Buc	16,000	3,00	0,00
Rulment 1208	Buc	29,000	1,00	0,00
Rulment 1213	Buc	51,000	12,00	0,00
Rulment 1313 K	Buc	84,000	22,00	0,00
Rulment 1314	Buc	145,000	3,00	0,00
Rulment 2200	Buc	10,000	1,00	0,00
Rulment 2204	Buc	19,000	57,00	0,00
Rulment 2206 K	Buc	34,100	10,00	0,00
Rulment 2207	Buc	30,000	11,00	0,00
Rulment 2210	Buc	41,000	1,00	0,00
Rulment 2214	Buc	100,000	4,00	0,00
Rulment 2218	Buc	220,000	2,00	0,00
Rulment 2309 K	Buc	76,500	3,00	0,00
Rulment 2310-1610	Buc	76,000	1,00	0,00
Rulment 704702	Buc	9,000	30,00	0,00
Rulment 704904	Buc	10,000	32,00	0,00
Rulment NUP 210 NA	Buc	64,000	14,00	0,00
Rulment NUP 216	Buc	91,000	8,00	0,00
Rulment NU 308 NA	Buc	50,000	9,00	0,00
Rulment NU 310 NA	Buc	71,500	2,00	0,00
Rulment NU 312-32312	Buc	94,000	0,00	94,00
Rulment NU 313 NA	Buc	110,000	3,00	0,00
Rulment NU 315 NA	Buc	128,000	10,00	0,00
Rulment NU 1022 PS	Buc	223,500	1,00	0,00
Rulmenti NY 2206	Buc	40,000	6,00	0,00
Rulment NU-2305-NA	Buc	42,000	0,00	84,00
Bec sferic 12 V—15 W	Buc	1,650	198,00	0,00
Bec far ceaţă 12 V—35 W	Buc	1,800	2 116,00	0,00
Bec sofit 24×15	Buc	2,000	0,00	6 024,00
Lampă triplă ovală semnalizare	Buc	59,000	3,00	0,00
SR 101 Lampă semnaliz stop	Buc	34,000	35,00	0,00
Far ceaţă -SR	Buc	52,000	65,00	0,p0
SR Far auto D=170	Buc	45,000	125,00	0,00
SR 131 Glob Semnalizare	Buc	4,110	356,00	0,00
Ochi pisică rot 100 MM	Buc	7,000	744,00	0,00
Ochi pisică roşie fără ramă	Buc	4,040	5 243,00	0,00
Ochi pisică universal	Buc	3,300	3,00	0,00
Oglinzi far ceaţă	Buc	23,000	300,00	0,00
Geam far D=170	Buc	9,700	253,00	0,00
SR 131 Geam far D=180	Buc	3,700	27,00	0,00
SR 131 Geam far proector D=130	Buc	2,750	0,00	33,00
SR 131 Geam far ceaţă D=100	Buc	4,100	33,00	0,00
Careasă far 50008 DAC	Buc	19,600	1,00	0,90
D 1300 Dispensor spate stîg. drpt	Buc	12,200	0,00	329,40
Dulie cu vizor 97320	Buc	8,300	6,00	0,00
Buton Comandă la dist 24 V 6 A	Buc	54,500	1,00	0,00
SR 114 Comutator Rezerv combust	Buc	75,950	40,00	0,00
Comutator dir inversă	Buc	11,450	0,00	1 534,30
COMUTATOR cuplare reduct 6433	Buc	24,500	17,00	0,00
Man Contact pneum	Buc	21,600	50,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6630 Man	Buc	17,100	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6632 MAN	Buc	27,300	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6634 MAN	Buc	51,000	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6635 MAN	Buc	32,600	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6637 MAN	Buc	223,000	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6638 MAN	Buc	103,000	1,00	0,00
Instalaţie 8125.400.6639 MAN	Buc	83,000	1,00	0,00
Instalaţie 8725.400.6642 MAN	Buc	56,000	1,00	0,00
Instalaţie 8925.400.6089 MAN	Buc	192,000	1,00	0,00
Instalaţie T689.00 (CS 17) MA	Buc	918,000	1,00	0,00
Întrerupător far ceaţă 6540	Buc	26,950	0,00	140 14,00
MAN Întrerup cuplare C.V.	Buc	0,000	21,00	0,00
Dacia 1300 Întrerup stop 96420	Buc	12,600	10,00	0,00
Întrepr. lumină bord tip 4 C 2	Buc	0,000	3,00	0,00
Întrerupător lampă stop S.R.	Buc	15,000	19,00	0,00
Cablu legătură 2, 5	Buc	18,500	6,00	0,00
MAN Divizor tensiune	Buc	97,000	75,00	0,00
Fişă semnalizare 7890	Buc	2,100	6,00	0,00
Bloc siguranţă B 230	Buc	8,700	5,00	0,00
Regulator tensiune	Buc	427,000	.2,00	0,00
Releu pornire	Buc	48,000	0,00	3 936,00
El-mot pompă nidr el-car ES 301	Buc	11 504.250	1,00	0,00
MAB motor hidrostatic AZ F 80 M	Buc	13 124,000	16,00	0,00
Aeroterma autobuz	Bud	625,000	1,00	0,00
MAN Cablu contor ture CT 61	Buc	60,000	0,00	1 800,00
Tamogenerator TGA 20005	Buc	920,000	0,00	920,00
Bobină polară electrocar	Buc	814,140	0,00	3 256,56
Brichete	Buc	30,000	0,00	3 780,00
Cuier montat cu 6 cuie	Buc	32,000	2,00	0,00
Geam securit autobuz 500×700×5	Buc	21,700	2,00	0,00
Geam curbat	Buc	15,500	3,00	0,00
Oglinzi turism tip A	Buc	32,400	9,.0	0,00
Etajeră E 2	Buc	20,800	0,00	603,20
Pisoar faianţă	Buc	63,300	0,00	614,70
Rulment 6322	Buc	330,000	12,00	0,00
Rulment 20703	Buc	16,000	0,00	240,00
Rulment 6304 N	Buc	20,500	7,00	0,00
Rulment 6210 ZN	Buc	31,600	32,00	0,00
Rulment 6209 ZN	Buc	21,410	79,00	0,00
Rulment 6224-224	Buc	198,000	13,00	0.00
Ampermetru 75/5	Buc	95,000	4,00	0,00
Ampermetru 300/5	Buc	95,000	3,00	0,00
Ampermetru E 53	Buc	450,000	52,00	0,00
Ampermetru 0-600-750/5A	Buc	95,000	6,00	0,00
Ampermetru 0-10-CA	Buc	95,000	8,00	0,00
Ampermetru 50/5-ACA	Buc	95,000	1,00	0,00
Ampermetru aer E 7 (0-100)	Buc	0,000	1,00	0,00
Ampermetru IE 0144-400 A	Buc	750,000	0,00	1 500,00
Ampermetru IE 0144-600 A	Buc	750,000	0,00	1 500,00
Ampermetru IE 0144-250 A	Buc	750,000	0,00	1 500,00
Costimetru II-96	Buc	4 575,000	0,00	13 725,00
Freceventmetru 75-55-48-52 HZ,	Buc	592,000	44,00	0,00
Voltmetru E-6-0-15 VCC	Buc	180,000	4,00	0,00
Voltmetru 120/75	Buc	300,000	0,00	600,00
Voltmetru E-6-0-15 VCA	Buc	180,000	2,00	0,00
Voltmetru 250 V 72015	Buc	280,000	26,00	0,00
Întreg-tor E 352 WM 3 B 1 600-1000	Buc	50 000,000	1,00	0,00
Contor monofazic Cam 63-0-40 A	Buc	185,000	5,00	0,00
Termocuple TC 3	Buc	273,000	2,00	0,00
Şunt 150 A 75 MV	Buc	210,000	12,00	0,00
Tub electronic 6 N 18	Buc	15,000	122,00	0,00
Tub electronic 6 N 73	Buc	13,450	45,00	0,00
Tub electronic 6 N 83	Buc	13,450	45,00	0,00
Tub electronic 6 N 93	Buc	13,450	48,00	0,00
Tub electronic SG 13 P	Buc	67,000	146,00	0,00
Tub electronic SI 45	Buc	12,700	47,00	0,00
Tuburi electronice Z 5823	Buc	96,000	43,00	0,00
Conden STAS MF 507100 V—5000 MF	Buc	33,330	441,00	0,00
Integrator Eli-1122-09-433-083	Buc	7060,000	0,00	7 060,00
Integr⩾tor Eli-1032	Buc	11 900,000	0,00	23 800,00
Integrator Eli-1121 1230 100	Buc	7 060,000	0,00	7 060,00
Baliza electrohică	Buc	162,080	573,00	0,00
Generator sudură	Buc	4 550,000	2,00	0,00

(Continuare în pag. 4)

Denumirea materialului	U/M	Cant.	P/U
Idem 7415	"	300	115,00
Idem 4473	"	20	1 942,00
Contactor AR 100/380 V	"	10	939,00
Idem 63/380 V	"	10	622,00
Idem 160/380 V	"	14	1 574,00
Idem 63/110 V	"	28	435,00
VLPY 70 mmp. negru	ml	1 000	66,20
Cond. FY 6 mmp.	"	1 000	5,40
Prize şi fişe 16 A Silumin	buc.	100	98,00
Priză şi fişă 18 contacte	"	15	134,00
Microîntrerupători 5589	"	200	57,00
Clemă racordare 6 mmp	"	7 000	10,80
Microîntrerupători 6210	"	300	214,00
Idem 6211	"	150	214,00
Idem 7405	"	100	155,00
Patron frez. mig. 25 A	"	1 000	0,90
Bloc TSA 32/32 A—3672	"	30	72,00
Idem 32/11 A—3672	"	40	72,00
Balasturi BiA 65 W	"	50	49,50
Transf. TMA 100 W 380/30—33—36	"	10	345,00
Conductor VLPY 25 mmp negru	ml	2 000	23,80
Idem 70 mmp negru	"	700	66,20
Idem 95 mmp negru	"	600	90,45
Bandă izolaţie neagră	kg	100	57,00
Furtun PVC Ø6×1,5	"	60	35,70
Corp ilum. CFS 01×20	buc.	5	1 740,00
Bec lampă LVF 250 W	"	100	65,00
Bascuri premilitare	buc.	19	22,3
Umeraşe duble	"	100	57
Umeraşe simple	"	10	57
Uniforme albastre 45	"	8	226
Uniforme albastre 47—49	"	7	225
Frînghii siguranţă	"	21	68
Şoşoni electroizolante	per.	4	86
Şoşoni electroizol. J.T. 44	"	1	95
Şoşoni electroizol. J.T. 44	"	2	61
Şoşoni pisla	"	1	319
Scurtă cauciuc. vatel.	buc.	2	217
Mantale postav pei	"	1	765
Colţare doc bleumarin	"	180	9
Căşti antifoane	"	61	116
Căşti minier	"	5	55
Căşti miner oţel	"	1	322
Burtiere cauciuc	"	10	93
Costume antiacid 46	"	7	360
Costum postav	"	2	655
Sorturi inserţie textil	"	6	35
Haine vătuite	"	7	188
Salopete înfundate	"	2	293
Pantaloni doc piepţar	"	14	85
Pantalon doc vătuiţi 46	"	15	140
Pantaloni doc vătuiţi	50	80	146

Plăcuţe carburi me'alice	U/M	Cant.	P.V.
SNMG 190612	buc.	205	35,5
K01 A16	"	10	19
K10 B6	"	1 800	1,85
K10 B6	"	1 800	1,85
K10 T110308	"	133	10,40
K15 SNMA 190612	"	500	38
K20E6	"	101	3,75
K 2018	"	230	5,45
K20 E20	"	45	29
K20 E23	"	194	44
K20 G12	"	30	5,45
K.20A12	"	866	5,25
K30 B6	"	135	1,8
K30 L6	"	10	5,3
P01 A10	"	91	3,65
P01 A12	"	192	13,23
P10 C8	"	100	2
P10 R27432030	"	470	27
P10 SMAA 56 TER	"	2	39,4
P20 D8	"	76	7.35
P25R27431620	"	372	35
P 30 A 10	"	25	2,90
P 30 A 10	"	25	2,90
P 30 CI 2	"	4	4,50
P 30 E 5	"	47	2,25
P 30 E 16	"	296	15
P 40 TIDMM 220412	"	2 200	24,3
SNAA 56 PTRX 407	"	50	400
Ace trasaj D4	"	249	4,4
Ace rtasaj D6	"	600	4,85
Burghiu lung 18×465×310	"	1	213
Burghiu STAS 574 fi 7,2	"	40	19,8
Burghiu STAS 574 Ø 17	"	55	64
Burghiu STAS 575 Ø9,5	"	90	20
Burghiu STAS 575 Ø17,5	"	140	79
Burghiu STAS 575 Ø50	"	11	810
Burghiu 6727 Ø14.5	"	5	139
Platou electromag. 125×300	"	3	4610
Platou electromag. 200×630	"	4	13 190
Alesor cilindric Ø11	"	10	76
Ø12	"	4	79
Ø14	"	7	123
Ø15	"	1	128
Ø22	"	3	156,5

Alesor cu alezor conic			
USAP 38H7	"	5	475,63
USAP 112H7	"	2	1 726.92
USAP 115H7	"	1	1 74
Alesor LZ1 D15R7	"	8	144
Alesor coardă conică H7—11	"	54	72,87
H7—14	"	47	81,41
H7—15	"	61	86,28
H7—25	"	42	163,81
Alesor cu plăcuţe 24 H7—K 10	"	4	367.11

Denumirea materialului	U/M	Cant.	P/U
Cuplaj elec. 82113—14C1	buc.	150	1 925
Cuplaj elec. 82103—11C1	"	100	1 365
Cuplaj elec. 82052—09C1	"	100	1 750
Cuplaj elec. 82052—11C1	"	50	2 120
Tablă Bz 8 pătrat 5	kg.	2 000	224.65
Tablă Bz 8 pătrat 6	"	2 000	225,40
Tablă AM 63 Ø6	"	500	61,00
Bară Al 995 Ø12	"	150	20,60
Tablă Al 995 Ø1	"	1 000	21,20
Bară Cu Ø25	"	1 000	51,80
Tablă Cu 9 Ø4	"	1 000	30,00
Ţeavă Cu 96×0,1	"	200	154,61
Bară Am 58 Ø6	"	100	61,50
Bară Am 55 Ø8	"	200	61,50
Bară Am 58 Ø10	"	100	56,00
Bară Am 58 Ø20	"	50	55,48
Bară Am 58 Ø36	"	50	26,50
Lat Am 58 20×15	"	50	35,75
Lat Am 58 30×20	"	100	35,75
Lat Am 58 35×10	"	150	35,81
Tablă Am 63 păt. 0,5	"	300	69,35
Tablă AM 63 păt. 2	"	1 000	66,05
Tablă AM 63 păt. 5	"	1 000	40,10
Aliaje lipire	"	300	72,96

De reţinut!

Intreprinderile economice din intreaga ţară care nu au asigurată integral baza materială pentru anul 1982, sînt invitate să consulte ofertele unităţii băcăoane.

Valorificarea se va face conform prevederilor legii 11/1980, iar opţiunile se vor transmite la „Intreprinderea de maşini-unelte, Calea Republicii 205 Bacău".

Posibilii parteneri comerciali sînt asiguraţi de bună colaborare.

Produsele sînt de bună calitate şi se vor livra în ordinea sosirii comenzilor. Relaţii suplimentare se pot obţine la telefon 931/14988.

E. G. şi V. B.

(Urmare din pag. 3)

Denumire material	UM	Preţ unitar	Cantitate	Valoare
Motor EL 5 MP 0,15 KW×300 R/M	Buc	408,000	0,00	2 448,00
Motor electric 1,1 KW—1500 T/M	Buc	800,000	1,00	0,00
Motor elec 220/320 2,2+1500	Buc	1 180,000	0,00	1 180,00
Motor elec flanşat 5,5×3000	Buc	2 350,000	5,00	0,00
Motpr el 7,5 KW×1000 R/H	Buc	7 000,000	0,00	7 000,00
Motor electric 7,5 KW×3000 R/M	Buc	2 720,000	3,00	0,00
Motor electric 15 KW 3000 R/M	Buc	4 700,000	2,00	0,00
Motoare electrice WA 2	Buc	5 330,250	2,00	0,.0
Redresor Curent UF 07-06300	Buc	1 025,010	1,00	0,00
Redresor 24 V—50 A 78-14—8	Buc	0,000	1,00	0,00
Grup electrogen	Buc	17 062,000	1,00	0,00
Rezistenţe el. pt. masa caldă	Buc	141,000	4,00	0,00
Reostat PSI	Buc	337,000	2,00	0,00
Rezistenţe pornire electrocar	Buc	3,030	0,00	78,78
Potenţiometru scalar 402	Buc	350,200	2,00	0,00
Culegător curent 100 A	Cuc	30,000	2,00	0,00
Colegător PM 45407	Buc	2 350,000	2,00	0,00
Perii colectoare GR 31 10×20×40	Buc	7,800	360,00	0,00
Perii colectoare 10×32×40	Buc	16,360	18,00	0,00
Rotors 18/17 EP 011	Buc	4 209,000	0,00	12 627,00
ROtor El-car	Buc	2 099,000	1,00	0,00
Ventilator 4 poli 59894	Buc	20,000	39,00	0,00
Ventilator 1.963-A 2020-1	Buc	1,920	9,00	0,00
Ventilator 1.980-A 2021-1	Buc	2,368	10,00	0,00
Ventilator 1 G 90-A 2022-1	Buc	2,805	7,00	0,00
Ventilator central V-4910371-3	Buc	1 445,000	1,00	0,00
Supapă S 00 suprapres 15 (ALA)	Buc	655,000	10,00	0,00
Seut prelucrat manual A 3013-5	Buc	29,200	6,00	0,00
Subansamblu ventilator 35595	Buc	5,00	5,00	0,00
Subansamblu ventilator 35688	Buc	24,100	25,00	0,00
Elpompă sadu 65×8 15 KH 130 MM	Buc	7 420,000	2,00	0,00
El-pompă PCH-40-16-11 160	Buc	4 710,000	1,00	0,00
Bec auto B 15—1 P 12 V—10 U	Buc	1,510	0,00	1 100,79
Bec auto semnaliz. 24/15 E 14	Buc	1,850	0,00	214,60
Bec auto B 15—2 P 24 V—25 W	Buc	1,859	198,00	0,00
Bec auto B 15—1 P 24 V—35 W	Buc	2,250	400,00	0,00
Becuri E 10 24 V—3 W	Buc	1,650	0,00	8,25
Elementi tracţiune 4 pas 310	Buc	776,000	30,00	0,00
Element tract el VIII KY 285	Buc	360,000	20,00	0,00
Pila telefonică	Buc	17,500	5,00	0,00
Corp PVA 2×1×250	Buc	965,000	5,00	0,00
Becuri electr B 15 24 V—15 W	Buc	1,250	200,00	0,00
Becuri 12/3 E 10	Buc	4,500	199,00	0,00
Bec E 14 12 V/15 W tub	Buc	1,850	80,00	0,00
Lampă ineand 220 V/25 W-E 27	Buc	3,450	201,00	00'0
Lampă vapori mercur LVF 400 W	Buc	191,000	0,00	95 ⩾⩾20
Balastiere BVA 400 W	Buc	330,000	0,00	37 620,00
Bobină şoc 65 W	Buc	71 000	18,00	0,00
Cablu TU 2 YY 16×2×0,5 telefonic	Ml	7,500	690,00	0,00
Doze panzer 13/4	Buc	9,650	0,00	9,60
Întrerupător pîrghie 25 A	Buc	61,500	13,00	0,05
Comutator stea-tri 32 A	Buc	307,000	126,00	0,00
Contactor TCA-400 A 380 V	Buc	2 380,000	0,00	4 760,00
Comutator pt. măsur. tens. 1161	Buc	80,000	3,00	0,00
Contactor AC 3—380/25 A fără rel	Buc	435,000	19,00	0,00
Contactor BC 60 A/220 COD 3530	Buc	348,000	9,00	0,00
Microîntrerupător tip C	Buc	27,000	2,00	0,00
Heblu 3—63 A	Buc	70,000	68,00	0,00
Separator STIN 3/3150	Buc	11 800,000	2,00	0,00
Cotactor MC 80 A/220 Cod 3540	Buc	455,000	8,00	0,00
Contactor MC 100 A COD 3550	Buc	300,000	2,00	0,00
Contactor MC 150 A	Buc	501,000	1,00	0,00
Întrerupător USOL 25-0/250 A	Buc	1 264,000	5,00	0,00
Intrer USOL 250 A/160 A 4136	Buc	1 066,000	5,00	0,00
Intrerupător otomax	Buc	10 828,000	1,00	0,00
Oromax 1600 A	Buc	11 585,000	0,00	11 585,0
Intr. base. cu bimetal 10 A	Buc	59,000	0,00	59,00
Intr. base. cu bimetal 15 A	Buc	59	0,00	118,00
Întrerup manual 1000 A—500 V	Buc	1 320,000	2,00	0,00
Subans contact mobil PA 43298	Buc	114,000	32,00	0,00
Liniator cursă 4481	Buc	862,000	0,00	1 724,00
Inversor de sens	Buc	381,000	116,00	0,00
Conectori el-inst poliuretan	Buc	0,000	8,00	0,00
Papuci al 300	Buc	22,500	38,00	0,00
Priză P	Buc	70,000	0,00	280,00
Automat dirijare circulaţie	Buc	51 050,000	2,00	0,00
Buton comandă distanţă	Buc	54,500	0,00	327,00
Cheie comandă cu lampă	Buc	285,000	3,00	0,00
Selector fără pirghie	Buc	75,000	0,00	3 375,00
Semnalizatot SNE 2	Buc	1 160,000	2,00	0,00
Patron AEG 63 A	Buc	66,200	0,00	21 846,00
Patron AEG 160 A	Buc	72,850	3,00	0,00
Punte B 4	Buc	0,550	1 100,00	0,00
Soclu siguranţă 63 A	Buc	20,000	0,00	5 039,00
Soclu AEG 160 A	Buc	37,700	103,00	0,00
Suport MPR 200 A	Buc	41,100	1,00	0,00
Suport MPR 315 A	Bzc	77,000	344,00	0,00
Bloc releu TSA 63 A/40 A 3674	Buc	103,000	14,00	0,00
Bobină AC 3 63 A—380 V	Buc	68,000	6,00	0,00
Cuplaj electromagnet FEA 20	Buc	4 005,000	7,00	0,00
Cuplaj electromag 8211316 C1 V1	Buc	2 640,000	0,00	26 400,00
Cuplaj electromag. 8403309 C1 V1	Buc	1 640,000	0,00	37 720,00
Electrovalvă	Buc	380,000	2,00	0,00
Regulator Nivel VMN 25—250	Buc	3 537,800	1,00	0,000
Releu RC 1-3-6 A	Buc	132,000	1,00	0,0
Releu RI 3 1	Buc	169,000	0,00	169,00
Releu RI 3 1	Buc	169,000	0,00	169,00
Releu RC 2—10 A/20 A	Buc	170,000	0,00	1 700,00
Ventil electromagnetic V 100	Buc	4 800,000	1,00	0,00
Subans ventil 37410 gabar 160	Buc	5,250	19,00	0,00
Ampermetru E 7	Buc	280,000	1,00	0,00
Ampermetru E 7 400/5 A	Buc	280,000	5,00	0,00
Amplemetru E 7 600/5 A	Buc	280,000	1,00	0,00
Ampermetru E 7 1 000/5 A	Buc	280,000	6,00	0,00
Ampermetru E 7 1500/5 A	Buc	280,000	3,00	0,00
Ampermetru E 7 2000/5 A	Buc	280,000	5m00	0,00
Ampermetru 100/5	Buc	95,000	1,00	0,00
Ampermetru 150/5	Buc	95,000	4,00 üü	0,00

Important

„Intreprinderile interesate de aceste materiale vor transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

Intreprinderea Automecanică Mediaş – Jud. Sibiu.

Valorificarea se va face conform prevederilor Legii 11/1980.

Emil GEORGESCU şi Vasile BAŞA

DESCHIDERILE UMANE ALE LITERATURII DE RĂZBOI

Ultima carte a lui Eugen Uricaru (**Aşteptindu-i pe invingători,** Ed. Albatros, 1981) readuce in actualitate şi la toate nivelele (tematic, narativ, ideatic) specificitatea literaturii de război. Pornind de la sugestiile oferite de carte, vom incerca să prezentăm citeva virtuţi şi citeva deschideri ale genului inspre problematica umană, ca preambul posibil la lectura proaspătului roman al lui Eugen Uricaru. Citeva idei şi situaţii epice ale cărţii au hrănit intenţiile articolului de faţă. Una dintre ele se cuprinde în eforturile autorului menite să prezinte impactul uman cu o situaţie (războiul) ieşită din ritmul cotidian firesc. Un asemenea impact, purtat între datoria faţă de ţară – sîntem în perioada primului război mondial – şi necesitatea împlinirii acesteia în condiţiile degringoladei militare şi ale ocupaţiei străine, este ilustrat de locotenentul Luca Demian; simbol al rezistenţei în numele marilor comandamente ale momentului. Prezenţa sa în spaţiul romanului concentrează rezumativ mecanismele care întreţin interior starea de război. Un alt personaj, Tănase Berzea, fost director de cabinet ministerial, rămas în Bucureşti în perioada ocupaţiei, este omul care în numele altor principii înalte (ale supravieţuirii neamului) îşi pleacă genunchii în faţa ocupantului. Parţial i se alătură „oncle Leonida", artist ratat din cauza reveriilor meditative, şi nepotul său din Rîmnic, adus în Bucureşti pentru a fi iniţiat în meşteşugurile mondenităţilor urbane. Şi, în sfirşit, un personaj prezent obsesiv în paginile cărţii este Bucureştiul ocupat, trăind o viaţă a lui, secretă, deosebită mult de cea dinainte, golită de esenţe, de avînturi, trăindu-şi agonia în dosul străzilor pustii adăpostind urmele unei umanităţi risipite. Cu totul sugestiv pentru starea de război este şi colonelul Hentsch, şeful statului major al Administraţiei militare germane .Prèzenţa acestuia în carte face loc mirajelor utopiei reci şi ordonatoare. Toate aceste virtualităţi şi nuclee epice şi conflictuale prezente în romanul lui Uricaru sînt specifice unei întregi literaturi despre război. Aceste specificităţi romaneşti vom încerca să le schiţăm fugar în continuare.

Întotdeauna aşadar cataclismele istoriei şi năruirile imperiilor au fost însemnate cu sînge şi cu mirosul de pulbere arsă al crimelor. Literatura despre război îşi extrage toată seva din această stare excepţională, artificială în fond, pentru că se opune prin anormalitatea sa funciară stării nebeligerante. Umanitatea este, în aceste clipe, confruntată cu nefirescul, cu neobişnuitul banalizat, cu aventura, devenite realitate palpabilă, cu coşmarul întruchipat halucinant în necesitatea asasinatului. Comandamente înalte care urmează să absolve păcatele întreţin furia pîrjolurilor pînă într-atît încît sensul imediat al aceleiaşi vieţi, refugiată însă în „nimicuri", este metamorfozat în ideea, de aici în număr şi de aici în cantitativul pur. Prin excelenţă, starea de urgenţă premergătoare războiului şi cea care il însoţeşte se traduce în număr, în ordine, în disciplină. Individualitatea meditativă ajunge să fie, în atari condiţii speciale, cu totul deranjantă. Inactivitatea ei sabotează vremurile războinice, care sînt, înainte de orice, vremuri active, în care fiecare înfăptuieşte concret ceea ce gîndeşte superiorul şi numai atît. Optimizarea executări, în dauna oricăror alte posibile atitudini, asigură victoria. Nefuncţionarea acestor pîrghii (acţionînd strict ierarhic şi neelectoral) aduce cu sine cataclismul. De aceea starea de război împlineşte, singura pînă acum, debarcarea utopiei în mijlocul normalităţii lumii. Această alterare a raporturilor umane fireşti stîrneşte conflictul şi neaderenţa subiecţilor capabili să conştientizeze starea utopică cu care se confruntă. Eroii războaielor pot ajunge treptat să (-şi) dezvăluie mecanismele care i-au privat de bucuria democratică a stării meditative, de şansa repausului, a ieşirii din activitate, din lanţul curgerii nesfîrşite a misiunilor de luptă şi pază. Întotdeauna conflictul este generat de gestul spontan al ieşirii din rînd, al trădării cadenţei. Oprirea sau viteza diferită oferă prilejuri referenţiale strecurînd inadecvarea, diferenţa, alteritatea şi, în final, criza. Declanşarea acesteia, întotdeauna violentă, atrage după sine activarea unor procese de revalorizare a lumii de dinainte. A lumii care derulîndu-se conflictual a generat un asemenea tăvălug. Criza se extinde pe urmă cuprinzînd în ochiurile ei întreaga societate. Dezertorul, bunăoară, relativizează mai întîi valorile ce păreau iniţial imuabile, mai apoi, îşi reconstruieşte noi comandamente în numele cărora acţionează înfruntînd toate riscurile posibile. Războiul poate deci redimensiona şi împlini calitativ vieţi omeneşti prin încercările brutale la care le supune. Aşa se întîmplă în **Pădurea spînzuraţilor,** în **Adio arme** sau în romanele lui Vasil Bikov. Într-un roman al acestuia din urmă, eroul principal îşi aminteşte, în timpul unei festivităţi zgomotoase, închinată veteranilor, despre abuzurile unui fost comisar politic – adevărat satrap absurd, terorizînd o mînă de supravieţuitorii rătăciţi printre nămeţi şi obuze duşmane. În alte cazuri sînt analizate de către beligeranţi, cu toată cruzimea pe care o poate împrumuta imediata vecinătate, a carnagiului, existenţe anterioare, valori, tare şi toate posibilele ajunsuri şi neajunsuri casnice întrevăzute la capătul tuturor încercărilor. Uneori războiul, în întregul său, este proiectat pe fundalul marilor farse sociale care-l animă şi-l înteţesc propagandistic. Aşa se întîmplă în fresca uriaşă a lui Dos Passos, dedicată Statelor Unite. Destine omeneşti mărunte, bicisnice chiar, se întreţes aici cu regizările apocaliptice ale faţadelor animate din spate, în sunetele orchestrelor tumultoase şi-n sclipirea colorată a medaliilor postmortem. Aceleaşi falii mozaicate, cu vagabonzi care dorm pe sub poduri şi pe băncile parcurilor, ajunşi buimăciţi şi dezabuzaţi să lupte în infernul pădurii tropicale, oferă şi Norman Mailer în **Cei goi şi cei morţi.** Alteori, umanitatea aceasta bolnavă, delirînd istovită în căutarea vreunui adăpost ori a vreunui loc uscat unde se poate aţipi o clipă, se revoltă mocnit punînd în criză definitivă toate valorile vieţii, periclitînd-o prin răbufnirile sarcastice ale unui scepticism radicalizat. Aceasta este lumea posacă a lui Maria Remarque, a lui Junger, a lui Céline, a picarului modern ce străbate toate stările şi toate situaţiile posibile cu dispreţul constant al unor neputinţi opţionale fundamentale.

Peste tot aşadar şi traversînd întreaga literatură de calitate despre război, de la Tolstoi ori, mai degrabă, de la Homer încoace, aspectul uman este cel care tensionează şi valorizează interior **fapta, acţiunea** – cele două pîrghii ale stării războinice. Atitudinea omenească înaintea necesităţii de a executa ordinele şi imperativele, chiar dacă sînt drepte ori nu, este ocazia generoasă a unei literaturi de profunzime. Confruntarea omului cu stihialul, cu situaţia limită, ruperea sa din cotidian sînt tot atîtea prilejuri conflictuale tragice, în marginile cărora existenţa interioară a individului îşi perpetuează constantele aparent părăsite. Romanul lui Camil Petrescu a ilustrat convingător adevărul acesta, în afara căruia literatura de acest gen – ruptă adică de dimensiunile ei umane – riscă să transforme asprimile unui cataclism absurd în impulsuri năvalnice de operetă, transformînd sub mirajul pomenirilor pompoase scrîşnetul oţelului, realitatea sa implacabilă, în pîrîiturile lemnului ori ale mucavalei vopsite cu roşu.

Cu toate aceste realităţi şi imperative epice şi etice se întîlneşte din plin ultima carte a lui Eugen Uricaru, al cărei insolit tematic ne-a inspirat consideraţiile de mai sus. Prin siguranţa şi concizia construcţiei şi prin încă altceva, subtil şi insesizabil la o abordare-pretext cum a fost aceasta, romanul **Aşteptîndu-i pe învingători** se înscrie indiscutabil printre cele mai bune apariţii ale anului.

Daniel VIGHI

ÎNTOARCEREA LA MATCĂ

În admirabila sa **Istorie a literaturii române vechi,** Nicolae Cartojan afirma, cu deplină îndreptăţire, că „limba cronicarilor moldoveni, reprezintă întoarcerea limbii române la matca sa latină". Referindu-se la o perioadă ulterioară cronicarilor, Sextil Puşcariu vorbeşte de **reromanizarea** limbii române. În fond, procesul este firesc tocmai în virtutea originii limbii noastre; dar, pentru cugetător, la fel de firesc se naşte întrebarea: oare raportarea la agresta (mai întîi) şi programatica (mai apoi) limbă latină nu înseamnă îngrădirea gîndului? În **Rostirea filosofică românească,** Constantin Noica arată că „Noi nu ne mai ostenim astăzi... să purcedem spre cele mai adînci învăţături cu însăşi limba noastră, ci luăm cuvintele gata făcute. Pentru gîndurile filosofiei, le luăm cam prea mult din limba latină şi cea franceză, limbi ale preciziei, în care gîndul de cele mai multe ori a îngheţat" (Constantin Noica, **Rostirea filosofică românească,** Editura ştiinţifică, Bucureşti, 1970, p. 124). Într-adevăr, putem afirma (din păcate) că „nu ne mai ostenim astăzi", dar dacă vom înfrînge osteneala şi ne vom reromaniza învăţînd latineşte, vom ajunge la „însăşi limba noastră", vom înţelege tocmai **„Rostirea filosofică românească".** Deci raportarea noastră trebuie să fie genetică în planul limbii.

Citind lucrarea lui Constantin Noica, după ce te informezi şi te delectezi, ajungi inevitabil să meditezi; şi pentru că însuşi filosoful spune undeva în lucrare că uneori progresul în filosofare se bazează pe o întoarcere înapoi, gîndul se întoarce la **Cimitirul roman:** Lucian Blaga pune sub semnul întrebării o atitudine modernă:

„Huliţi au fost romanii / de unii învăţaţi din vremi mai nouă / că metafizica **n-ar fi creat"** (s. n.). Îndoiala lui Blaga provine din intuirea paradoxului roman, paradox ce stă în metafizica „concretă" sau „in actu" a romanilor: „un Drum. / Un drum ce-naintează printre morţi, nu printre vii".

Afirmam că lectura lucrării lui Constantin Noica îndeamnă la întoarcerea la ceea ce am numit paradoxul roman; şi aceasta pentru că filosoful ne dezvăluie de fapt marele paradox al limbii latine: mare este surprinderea să constaţi că limba (zisă „moartă" de unii) care le-ar fi creat atîtea dificultăţi filosofilor, limba „huliţilor romani" ajunge să se completeze (departe însă de a fi cumplită) într-o rostire filosofică. Căci **Rostirea filozofică românească** nu se lasă descifrată decît prin întoarcerea la matca latină, care ni se dezvăluie însă din „uitarea românească".

Ciclul fiinţei ne arată cum şi-au găsit rost „modestul rostrum" latinesc, apoi **intro,** asupra căruia vom reveni; apoi termenul latinesc popular **fientia.**

Mai apoi, în **ciclul devenirii,** chiar dacă vremea care vremuieşte îşi are locul ei şi „în limbile slave... redă întreaga arie a timpului", deci în ciuda acestora „niciodată limba română nu a uitat termenul ei de origine latină în favoarea celui adoptat. Timpul se poate substitui oricînd vremii" (p. 79). Şi aceasta nu în mod întîmplător, ci pentru că trebuie să fim „în timp".

Timpul este cel care transformă numele împăraţilor, cel care troieneşte, dar fără a însemna (troienirea) pasivitate. După devenire (care de fapt nu-l admite **pe după**) sau întru devenire mai precis, e necesară rînduiala, adică „a sta pe cumpăt", chiar în această lume a computerelor, cumpătul este necesar „căci totul vine să-l ceară, şi ferice, de lucrurile care nu trebuie să-l invente ei il au" (p. 143).

Iată doar cîteva exemple care în mod firesc generează întrebarea: ce s-a întîmplat cu latina „huliţilor romani?" Cum anume, prin cuvinte moştenite din limba Drumului, „în cumpătul vremii, filosofia bună devine, dintr-odată posibilă, în colţul acesta de lume românesc?"

Răspunsul l-am putea găsi în acel spaţiu înconjurat, denumit **fosatum,** adică în sat. În memorabilul său **Elogiu al satului românesc,** rostit la Academie, Lucian Blaga arăta că „Boicotul instructiv se ridica împotriva istoriei, ce se făcea din partea străinilor în preajma noastră. Mîndria satului de a se găsi în centrul lumii şi al unui destin ne-a menţinut şi ne-a salvat ca popor peste veacurile de nenoroc" (**Discursuri de recepţie la Academia română,** Editura Albatros, Bucureşti, 1980, p. 258).

Permiţîndu-ne o analogie la ideea lui Blaga, putem afirma că aceeaşi boicotare a istoriei a săvîrşit-o limba latină şi, credem, nu întîmplător în provincia de margine a imperiului: nu numai că după o margine urmează ceva (fie şi **terra incognita** cum narau romanii) dar, în această parte a lumii, presărată cu locuri şănţuite în care, cum spune Constantin Noica, „omul putea sălăşlui în veac şi aparent în veci", limba însăşi putea trăi în acelaşi destin care menţinea şi salva poporul. Cum altfel decît prin acest boicot să putem explica faptul că româna este cea mai latină limbă? Apoi să nu uităm că în acele sate „şănţuite", sate din munţi, **ţi se dădea drumul,** ceea ce înseamnă (arată Constantin Noica dîndu-ne drumul) a arăta drumul drept, drumul care duce undeva. În aceste sate **i s-a dat drumul** şi limbii latine; şi aceasta era cu putinţă căci, trebuie să admitem afirmaţia filosofului cum că satul este – sau a fost – o unitate cosmică.

Împletirea aceasta între boicotul săvîrşit de limbă şi satul cu deschidere totuşi cosmică, duce la miracolul prepoziţiei **întru** (din latinescul **intro**). Să-l lăsăm tot pe Constantin Noica să ne dea drumul: „Dacă viaţa spiritului are un sens, atunci este cel de a fi „întru ceva", iar acest lucru l-ar putea spune cu modestie dar cu fermitate, spiritul românesc, unei lumi pe care maladiile ei constituţionale, reactivate prea violent astăzi, riscă uneori să o strămute, după vorba indiană, în condiţia sinelui înnebunit". (Constantin Noica, **Spiritul românesc în cumpătul vremii,** Şase maladii ale spiritului contemporan, Editura Univers, Bucureşti, 1978, p. 166).

Aceasta ar fi marea şansă, scînteia care ar sări peste creştetul celorlalte popoare, cum spune Blaga undeva, sau dacă **încă** nu e, să ne gîndim „ce ar fi să fie".

Dan NEGRESCU

Un fiu între fiii satului

Un om între oameni. Atît şi nimic mai mult. Astfel se poate autodefini Corneliu Zagura, învăţător din Orţişoara. Locuieşte aici de treizeci şi şapte de ani. O viaţă de om. Aproape întreaga sa existenţă de pînă acum. A venit, de undeva din nordestul îndepărtat al ţării, împreună cu părinţii, în această mare comună a cîmpiei bănăţene, cînd avea doar doi ani. Şi n-o mai plecat de aici decît atunci cînd a fost obligat să o facă: pentru studii şi pentru satisfacerea stagiului militar. Şi-a întemeiat aici o gospodărie şi, atunci cînd nu e la şcoală, la cămin sau „în misiune", chemat de „comanda socială", îşi cultivă, după un filosofic precept aplicat cu toată detaşarea caracterului său nedomolit, propria grădină. Omul are o fire deschisă, comunicativă pînă la complicitatea directă cu interlocutorul, aproape necunoscut care sînt. Nu se rezumă să-mi răspundă la întrebări, ci mă interoghează la rîndul său. Îl întreb despre ceea ce reprezintă comuna pentru el. Sînt curios să văd cum arată Orţişoara prin retina desensibilizată a celui care locuieşte aici zi şi noapte, pentru care termenul „navetă" este un cuvînt abstract, iar posibilitatea de a părăsi comuna de care s-a ataşat pînă la identificare — o utopie. Revine, pentru că asta mă interesează şi pe mine mai întîi de orice, la viaţa culturală a comunei. Aflasem în prealabil că e membru în mai toate comitetele organizatorice ale comunei, iar brigada artistică („de agitaţie") e lucrul de care răspunde direct. De-a lungul anilor, aproape că şi-a legat destinul de existenţa ocesteia, fiind, pe diverse porţiuni ale activităţii în comună, un adevărat „om — orchestră" al grupului ce îşi are, acum, o identitate clară în activitatea spirituală a Orţişoarei, un statut pe care se străduie să-l menţină la acelaşi nivel înalt la care l-au consacrat cîteva distincţii (inclusiv una a C.C. al U.T.C.). A străbătut, împins de nevoile directe ale activităţii artistice, toată gama de atribuţii legate de aducerea în faţa spectatorilor a reprezentaţiei artistice de valoare: textier, scenograf, muzicant-acompaniator şi interpret. Îmi mărturiseşte că e creatorul unui personaj de mare succes în mica mitologie a comunei, moş Vică, un fel de conştiinţă vie, moralizatoare, a aspectelor negative înregistrate în viaţa comunei. A şi interpretat, la începuturi, rolul vajnicului „polemist", iar mai apoi l-a trecut altor membri ai brigadei.

Odată cu intrarea în sezonul rece, ca în fiecare an, a trecut la reorganizarea brigăzii artistice: din păcate, dinamica prea mare a mişcărilor în interiorul comunei, îl îndeamnă la dese restructurări pe care speră să le poată stăvili, prin stabilizarea unei echipe de oameni ai satului, ce vor fi angrenaţi în atît de interesanta mişcare artistică a comunei. Îmi vorbeşte cu multă patimă despre „fiii satului", sintagma reapărînd de mai multe ori în conversaţia noastră, în diferite contexte, dar mai ales acela al dorinţei sale de a-i revedea printre ai lor, pe meleagurile unde au crescut şi s-au format ca oameni. Îmi vorbeşte şi despre colaborarea sa cu directorul Căminului cultural, Valentin Boguleanu, învăţător şi el la aceeaşi Şcoală generală. Împreună au pus bazele unei foarte active brigăzi artistice cu „caracter popular în grai bănăţean", reorganizată şi ea de curînd, şi care se pregăteşte deja intens pentru spectacolele în vederea sărbătorilor de iarnă. Firească, planurile învăţătorului Corneliu Zagura au şi bătaie mai lungă: împreună cu soţia, localnică şi ea, au început lucrul la spectacolul cu care brigada artistică a comunei va participa la cea de-a patra ediţie a Festivalului naţional „Cîntarea României".

Iarna a pogorît, în aceste zile, peste Orţişoara, griul se presimte gata de încolţit sub stratul binefăcător al zăpezii, iar oamenii comunei, adunaţi sub bagheta invizibilă a inimosului lor consătean, ce trăieşte împreună cu ei de cînd se ştie, promit să cinstească munca printr-o viaţă spirituală pe mărimea faptelor lor de peste an.

Mircea VOICU

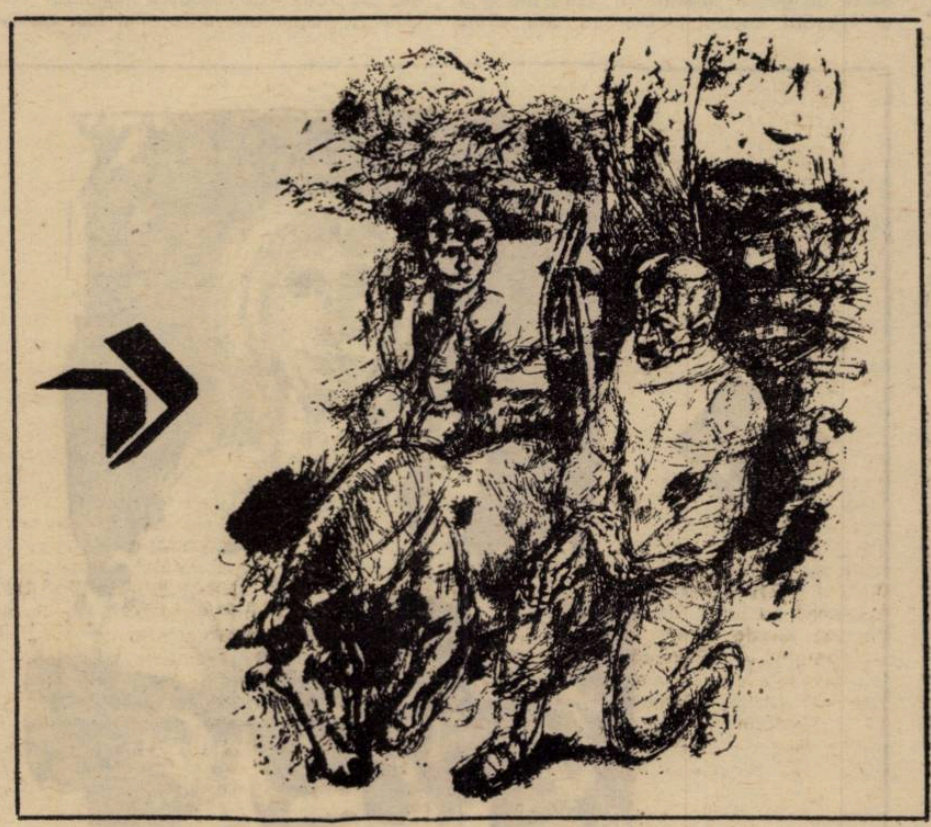

Un om despre care nu s-a scris

„În 1979 am sărbătorit bicentenarul"... E primul lucru pe care-l aflu de la Zsupinski Elvira, profesoară de geografie şi muzică la şcoala generală din Ghiroda, directoare a Căminului cultural din comună, dirijoare a corului elevilor... Acum vreo cincisprezece ani şcoala nu avea decît cinci clase; între timp numărul claselor a sporit, s-a clădit o şcoală nouă, vechea clădire adăposteşte o grădiniţă, edificiul modern este dotat cu laboratoare... Şi, în toţi aceşti ani, profesoara de geografie şi muzică s-a ocupat de brigada artistică, formaţia de montaj literar-muzical, cor, ceea ce intră în firesc, doar le înfiinţase, deîndată ce descinsese la Ghiroda... Elevii ei au fost prezenţi în toate concursurile şi înainte de **Cîntarea României**, au cîştigat o serie de premii, ca şi formaţiile Căminului cultural, nou, terminat de un an, loc în care, spune cu satisfacţie, „tinerii au ce găsi, avem sală de cinema, televizor, o masă de tenis, un mini-club de şah"... Este directoare de cămin de cinci ani, au numit-o fiindcă oricum îşi cheltuia nopţile pe-acolo, cînd să repete?, majoritatea artiştilor amatori sînt angajaţi în întreprinderi timişorene, se întorc seara în comună, mănîncă şi vin la cămin, ei ajută şi la întreţinere, de aceea şi e atît de frumos, seamănă cu o casă de cultură... Oamenii vin fiindcă le place, altminteri, e de înţeles, un om care munceşte nu poate fi obligat... Sînt şi „probleme", cum să nu fie, Ghiroda este comună suburbană, oamenii nu sînt stabili... Talentele, descoperite în şcoală, se mai şi pierd... După ce se căsătoresc, gata cu „arta", aşa e la sat... Totuşi, are vreo trei perechi care au continuat, şi după căsătorie... Duminica trecută noua formaţie de dansuri, opt perechi mari şi opt mici, au primit aplauze la scenă deschisă... Crede că vor avea mari şanse la ediţia următoare a Festivalului... Ce mai au? Orchestră de muzică populară alta de muzică uşoară, folkişti... Elvira Zsupinski vorbeşte despre toate, fără să se lase prea mult îndemnată şi îţi creează senzaţia că, pînă în momentul discuţiei, nu a spus altcuiva care e, după experienţa ei, diferenţa dintre obligaţie şi felul celor ce lucrează cu ea de a privi munca, recompensată, desigur, de acele premii obţinute care „au contat foarte mult", ca şi faptul că, nu de mult, artiştii amatori au apărut la TV... Totuşi, îmi spune, „dacă aş fi făcut toate acestea din obligaţie, nu ştiu dacă aş fi realizat mare lucru"... „Realizarea" pe care o presupune discursul profesoarei, directoarei de cămin şi artistei amatoare ţine, mai ales de sentimentul împlinirii unei vocaţii... Pare pretenţios, dar Elvira Zsupinski, are darul de a te convinge că efortul face parte din existenţa ei... Vorbeşte cu o bucurie pe care nici nu încearcă s-o ascundă, de care nici nu ştiu cît îşi dă seama... Nu prezintă importanţă decît pentru mine, fiindcă mă străduiesc să înţeleg ceva de dincolo de cuvinte şi tonuri, în timp record, în intervalul dintre o întrebare şi alta... Are o fiică, soţul zicea „atîta pierzi tu vremea cu căminul, că n-o să iasă nimic din copilul ăsta" şi a reuşit a treia la Liceul pedagogic, iar acum este prima în clasă... Ce mi-a mai spus?... Că are cincizeci şi trei de ani şi că nu s-a scris pînă acum „în mod special" despre ea, ceea ce i se pare normal, doar a fost mereu vorba despre o muncă în colectiv împreună cu tinerii ei talentaţi, „sînt foarte talentaţi, altfel..." A scris texte pentru formaţiile de amatori, „ce era să aştepte?", a fost medaliată, a lucrat şi împreună cu profesionişti, a primit sprijin din partea Şcolii populare de artă din Timişoara, din partea unor textieri... Dincolo de amănuntele mai mult sau mai puţin semnificative, este viaţa unei femei şi, bine ar fi, măcar din cînd în cînd, să aruncăm o privire spre zonele în care se alcătuieşte, se menţine bucuria în fiinţa unui om ca Elvira Zsupinski, un om despre care nu s-a scris, ceea ce i se pare cu totul firesc...

Antoaneta C. IORDACHE

Cenaclul literar-artistic „George Gârda" din Făget la 15 ani de activitate

Îmbinînd gîndurile luminoase ale unor oameni de diferite profesii, vîrste şi preocupări, gruparea cenaclistă făgeţeană a împlinit în această toamnă 15 ani de activitate, materializată, încă de la început, prin încurajarea şi stimularea creaţiilor originale, atragerea în rîndurile sale a iubitorilor de frumos din zona Făgetului, organizarea unor manifestări cultural-educative, schimburi de experienţă, întîlniri cu cititorii, prezentări de cărţi, dezbateri pe probleme artistice şi estetice, editări de culegeri. Mai ales în ultimii ani, cenaclul literar-artistic „George Gârda" a devenit un factor activ în peisajul spiritual al comunei, el fiind totodată şi cadrul propice de manifestare şi validare a preocupărilor artistice şi culturale diverse.

Implicarea membrilor cenaclului în majoritatea acţiunilor politico-ideologice şi cultural-artistice, organizate la nivel de comună, a condus la cunoaşterea directă a problemelor diverse, iscate din confruntarea de zi cu zi a tînărului creator cu viaţa, cu munca sa şi a altora, la împărtăşirea gîndurilor şi experienţelor, la acel dialog al simţirii şi conştiinţei, din care se pot naşte viitoarele transpuneri artistice. Acest fapt s-a concretizat la Făget în ediţiile precedente ale Festivalului naţional „Cîntarea României", cînd formaţiile artistice de prestigiu ale comunei au primit ajutorul direct al unor membri ai cenaclului, fie prin realizarea repertoriului şi regizarea spectacolelor (cum este cazul montajului literar-muzical al Căminului cultural din satul Jupineşti) formaţie cuprinzînd şi elevii Şcolii populare de artă Lugoj — cercul de brigăzi artistice), fie prin recomandări de repertoriu (pentru grupul vocal folcloric al Căminului cultural Băteşti) sau prin inserarea culegerilor de folclor zonale în scenariul propriu-zis al unor formaţii (Ansamblul de obiceiuri al Căminului cultural Făget, Ansamblul de obiceiuri al Căminului cultural Brăneşti), crearea de texte şi muzică tînără (grupul folk „Etalon" al Căminului cultural Făget). Cu mîndrie afirmăm că toate aceste formaţii sînt laureate pe ţară, laurii lor încununînd totodată şi străduinţa de conlucrare a condeierilor făgeţeni.

O altă direcţie a afirmării cenacliştilor de aici este cea publicistică. Cele mai reuşite încercări ale lor au văzut lumina tiparului în ziare şi reviste: „Orizont", „Flacăra", „Cîntarea României", „Scînteia", „România liberă" „Drapelul roşu" şi au participat cu succes în concursul de creaţie al marelui Festival, obţinînd două titluri de laureat pe ţară la poezie şi o diplomă specială de activitate deosebită pentru cenaclu. În acest sens, însă, cel mai frumos şi emoţionant succes l-a realizat cenaclul prin editarea celor trei caiete literar-artistice, întrunind creaţii de genuri diferite, ca rod al muncii de cîţiva ani, a membrilor săi, cît şi al dialogului fructuos al acestora cu o seamă de scriitori consacraţi: Ion Arieşanu, Ion Marin Almăjan, Traian Iancu, Aurel Turcuş, Ion Jurca-Rovina, Aurel Gh. Ardeleanu.

Una dintre preocupările permanente ale cenaclului este formarea şi îndrumarea tinerilor. Primele încercări ale unor tineri ca: Titus Dobîndă, Cornel Otescu, Ion Icobescu-Bric, Adriana Bulzan, Ştefan Marinconi, Petre Icobescu, Ion Meda, Gelu Carpencu sau ale elevilor Angela Cernescu, Margareta Hander, Ingrid Holacsek, Carmen Irimie, Doina Cheltofan, Adriana Maxim, Otilia Ignăţel, Liliana Damşa au fost discutate în cadrul cenaclului şi, cele mai izbutite, au fost tipărite în caietele amintite. În cadrul şedinţelor de lucru se încurajează şi încercările artistice diverse: pictură şi grafică (Ernest Petrovici, Mariana Moşincat, Gelu Carpencu, Eugen Barbos), muzică tînără (George Popovici, Gheorghe Radu, Vasile Gondoci) cît şi contribuţia la mai buna cunoaştere a locurilor prin lucrări cu caracter monografic, realizate de Ion Oltean, Nicolae Bulgărescu, Ioan Cipu, Aurel Păuncu sau Dumitru Tomoni. Alături de umărul lor înmugurit a zbor curat şi liber se maturizează creaţia celorlalţi mai cunoscuţi, dintre care unii au deja volume tipărite sau în curs de editare: Cornel Veselău, Nicu Silade, Arcadie Chirşbaum.

Toate acestea pot constitui de pe acum certitudinea că viitorii ani vor aduce pentru cenacliştii făgeţeni noi buchete de realizări artistice frumoase care să întregească şi să continue prestigiul spiritual al zonei în care ei muncesc şi îşi rostesc în diferite modalităţi gîndurile despre lume şi viaţă, despre societatea în care trăiesc.

Ion CĂLIMAN
profesor la Şcoala generală Brăneşti — Făget

Menirea culturii în viaţa satului

(Urmare din pag. 1)

Viaţa culturală făgeţeană a fost răsplătită în cadrul Festivalului naţional „Cîntarea României", ediţia 1979—1981, acordîndu-se patru premii I, un premiu II, şapte premii III, un premiu IV şi două diplome speciale pentru activitate deosebită. Premiul I acordat Căminului cultural Făget încununează o activitate bogată şi intensă. Realizatorii ei sînt oamenii Făgetului. Inimoşi activişti culturali precum: profesorii Ion Căliman, Titus Dobîndă, Arcadie Chirşbaum, Gheorghe Radu, Nicolae Oprescu, Florica şi Mircea Paraginâ, Ioan Cipu şi Aurel Păuncu, medicul Horia Crişan, oameni cu alte preocupări: Ştefan Marinconi, Procopie Benescu, Ioan Fratuţescu, Trandafir Velcu şi mulţi alţii.

Aici, în Făgetul castanilor, prind viaţă frumoase iniţiative. Recentul Festival interjudeţean de folclor „La curţile dorului", aflat la prima sa ediţie, a adus aici prestigioşi oameni de cultură, a prilejuit un schimb interesant de valori, un veritabil dialog privitor la sensurile înnoirii în arta populară contemporană. Tot aici se adună la o dată stabilită istorici, cercetători, arheologi din diferite colţuri ale ţării cu prilejul sesiunilor de comunicări ştiinţifice anuale pe probleme de istorie. Scriitori timişoreni, redactori ai revistei „Orizont" şi ai ziarului „Drapelul roşu" participă efectiv la realizarea unor acte de cultură, şezători literare, întîlniri cu oamenii muncii, vizite de lucru în unităţi economice, lansări de cărţi apărute la editura „Facla".

Săptămîni şi decade culturale conturează aria largă de manifestare şi de cuprindere a tuturor categoriilor de oameni ai muncii în cadrul acţiunilor specifice, răspunzînd unor preocupări diverse.

Enumerînd doar cîteva dintre cele mai reprezentative şi variate preocupări în care Căminul cultural este implicat, putem constata necesitatea angajării sale în activitatea de formare a omului nou, conştient şi responsabil de menirea sa în societatea socialistă contemporană.

O BUCLĂ

Cu cinsprezece ani în urmă şoseaua naţională se abătea prin sat, trişind linia dreaptă, ce ar putea uni Lugojul şi Caransebeşul, oraşe de referinţă ale Banatului de altădată; acum ce era de simplificat o fost simplificat, noua şosea scoate Prisaca şi Zăgujenii în afara acestei căi de posibile performanţe automobilistice. Adăpostite într-o buclă, cele două localităţi sînt ocrotite, azi, de neplăcerile vitezei, ale traficului, ale civilizaţiei rutiere. Pe drumul, altădată naţional, păşesc găinile şi gîştele, citeodată raţele şi curcanii, orătănii din ce în ce mai îndrăgite în aceste vremuri de penurie. Cînd şi cînd apare, de nimic intimidat, cîte un mascure – desigur în curs de îngrăşare. El merge întotdeauna către ţelul său, ca şi cele cîteva capre, falnice locţiitoare ale vacilor de altădată. Nu sînt chiar ferite de primejdii, localnicii au „Dacii" şi ce faţă e dacă treci prin sat cu maşina, ca şi cum ai merge cu dricul? O amendă e o nimica toată, bunăstarea creează rezerve chiar şi pentru mai multe amenzi: bani sînt, se scot din te miri ce, uneori chiar din piatră seacă: mulţi s-au făcut şoferi şi cară pietriş la balastieră. Timişul e la doi paşi, şi pietriş în albia lui pentru o mie de balastiere... Vechea albie a riului a dat viaţă la alte albii vecine şi prietene, excavatoarele lasă nişte drăguţe de bulboane unde vor înflori, în anii următori, mănoase recolte de lintiţă. Prietenii mei de altădată lucrează la Caransebeş, oraşul e aproape, unii mai fac naveta, alţii şi-au luat locuinţă acolo: acolo e apă caldă-apă rece, administrator pentru problemele de comun şi, vorba lui Gică Meilă, viitorul nostru luminos. La ceape au rămas bunicii şi bunicile, atunci cînd nu s-au tras şi ei pe urmele copiilor: cînd s-au tras după dînşii, revin acasă de rugă să povestească ce grozav se mai petrecea în tinereţile lor la sărbătorile din Zăgujeni. Nu mai ţin minte ce era în afara sărbătorilor: de ce şi-ar mai aduce aminte? Au apă caldă-apă rece, nepoţi durdulii, din cînd în cînd sînt racolaţi de vreun specialist în problemele artei ţărăneşti, căruia îi împuie capul cu minuni...

Cu cinsprezece ani în urmă, mai trăiau Ioan Corneanu, Gheorghe Secheli, Ion Negoiţă, Gheorghe Gomboş. Primul fusese cîteva zeci de ani învăţător în Zăgujeni şi în Prisaca, aşa cum fusese şi tatăl dar şi bunicul lui. Vor mai fi fost şi alţii – de pildă străbunicii? Străstrăbunicii? Gheorghe Secheli, învăţător mulţi ani, a fost primar, preşedinte, director de şcoală: a făcut în sat de toate şi le ştia pe toate. Cînd venise în sat Gheorghe Gomboş avea douăzecişicinci de ani, înfiinţase un laborator, ce laborator! El era bun conducător de miracole, copiii îl iubeau – oricum mai mult decît pe noi, prietenii lui, foştii lui colegi: noi, cei care am rămas. Cînd mă întorc acasă – la Zăgujeni sînt acasă, oriunde altundeva sînt în interes de servici – primul drum îl fac la şcoală. O să scriu altădată despre dascălii de azi, adică despre Ion Stan, despre Maria Tigriş, despre Livia Dascălu. Sînt sigur că voi scrie odată: aşa cum cred că voi scrie şi despre medicul Virag Rozalia. E liniştitor să-i găsesc în acelaşi loc; să reluăm aceleaşi discuţii de altădată; să ne bucurăm de faptele noastre – în definitiv de ce nu? E liniştitor să ştii că în acest sat există aceşti oameni – ei şi alţi cîţiva despre care voi scrie, altădată, un lung reportaj... Vieţile lor seamănă cu vieţile atîtor profesori sau medici de ţară, oameni care sînt şi care au fost sarea pămîntului: care au născut legende, care au vegheat ca flăcările altor legende să nu moară. Nimic altceva decît destine comune. Oameni datorită cărora certitudinile noastre nu vor muri. Locul lor este aici, aşa cum a fost şi al celorlalţi învăţători care au rămas. Învăţători: dar şi medici. Melancolizez pe versurile lui Topîrceanu („Acolo, cînd n-are treabă / Orice babă / este medic comunal"), ce vremuri, ce vremuri! Acum ceva mă obligă să citesc aceste versuri altfel şi să-i descopăr paradistului vocaţie divinatorie: doar că Acolo înseamnă nu satul, iar mai departe... mai departe poezia devine de o tulburătoare transparenţă... (Fiindcă civilizaţia noastră cunoaşte un fenomen uluitor: apariţia babelor atotpricepătoare, găsind soluţii... vindecind... la o scară impresionantă, incomparabil mai mare decît cetăţeanca din parodie. Nu a făcut succes nebun madam Soleil? Nu ne dau mai zilnic veşti ziarele despre aventurile funebre ale prezicătoarelor?) La ţară, a fi medic sau profesor, înseamnă a fi specialistul unui domeniu: satul. A fi alături – a trăi prin cei ce, de atîta vreme şi prin atîtea vremuri, au ştiut să fie. Atunci cînd au rămas. Adăpostiţi în bucla drumului, în miezul iernii şi al sărbătorilor, să vărsăm o picătură de vin pentru Ceilalţi.

Cornel UNGUREANU

Dialogul generaţiilor

● Din carnetul unui profesor de ţară

Întîmplarea?, norocul? au făcut să ajung profesor la Comloşu-Mare cu mai mulţi ani în urmă. Funcţionasem cîtva timp la Iecea-Mare, un posibil termen de comparaţie. Pe la Comloş nu fusesem pînă atunci. Cum o fi? mă gîndeam nu fără emoţii. Auzisem în vara aceea că pe la Comloş, în vremurile de demult, hăladuiseră chiar oameni certaţi cu legile de atunci, faimoşii „lotri" de cai, pe care odată furaţi îi ascundeau pînă hăt-departe prin părţile Cenadului ori aiurea. Ştirea avea să-mi fie confirmată de doi bătrîni ai satului, condeierul ţăran autodidact GHIŢĂ BĂLAN-ŞERBAN şi ŞTEFAN CIOLAC-BULEANDRA, pensionar C.A.P. Cu corectivul necesar că „lotrii" furau şi ei de la cine avea prea mult şi-i miluiau pe cei ce n-aveau îndeajuns. De la SILVIU BEŞU, decanul de vîrstă al corpului profesoral, aveam să aflu cum s-a ivit în lumină mirificul sat Lunga, o singură stradă, „lungă" într-adevăr de vreo 3–4 km, ce leagă peste baltă Comloşu-Mare de frontieră.

Documentele şi povestea spun că pe vremea Împărăţiei, contele Nako, stăpînul domeniului, iritat de isprăvile „lotrilor", dezrobise mai multe familii de iobagi, le dăduse locuri de case de-o parte şi de alta a drumului Comloş–Seleuş (Nakovo din Iugoslavia de azi), pentru ca poştalionul să treacă pe uliţa ce avea să unească cele două localităţi şi să-l ferească astfel de atacurile „lotrilor" ce-şi aveau asfară, alcătuită din instrumentişti de toate vîrstele, defilînd reţinut şi voios totodată. Am cunoscut, cu timpul, formaţiile muzicale de aici; din tată în fiu, familia Loris, conduce una din fanfare, laureată a „Cîntării României", căreia i s-a adăugat o orchestră de muzică uşoară. Muzicieni excelenţi, îmbinînd interpretarea cu compoziţia, aflaţi în posesia unor instrumente bune şi păstrători ai unor tradiţii îndelungate care au făcut plăcută viaţa unei comunităţi ce ştie cînd trebuie să muncească şi cum trebuie să se distreze.

Obiceiurile se interferează aici, într-o varietate neobişnuită şi într-un continuu „schimb de experienţă" în cadrul luminos al convieţuirii naţionalităţilor. Din mai multe zone ale ţării au sosit aici familii, temperamntele colorează existenţa prin diversitatea lor, minunata concurenţă străbate munca şi arta oamenilor. O emblemă comună – fericirea.

Satisfacţia activităţii rezultă din intensitatea acesteia, dar şi din spiritul practic, tenace al conducerii din diversele domenii, aici. Giarmata şi-a găsit foarte exact personalitatea, are delimitată strict direcţia de dezvoltare, în care se poate desfăşura cu maximă eficacitate. Lipsesc chinuitoare căutări, există căutări creatoare. Precum pămîntul însuşi rodeşte în termen scurt, bunăstarea omului creşte văzînd cu ochii. E greu de spus ce le lipseşte locuitorilor comunei. În ţară, peste hotare, prestigiul ei este hotărît, ca şi acela al unor comune precum Lovrin sau Beregsău. Există şi o conştiinţă de sine (alimentată mereu prin stima noastră) a oamenilor de aici; o mîndrie justificată. O viaţă sub semnul certitudinii, o siguranţă pe care fiecare şi-o doreşte, o răsplătire echitabilă a efortului.

Români şi germani, învăţînd mereu unii de la alţii, punînd umărul la bunăstarea lor şi a ţării, trăiesc într-o armonioasă comuniune, specifică acestor locuri, specifică întregii ţări.

Lucian BURERIU

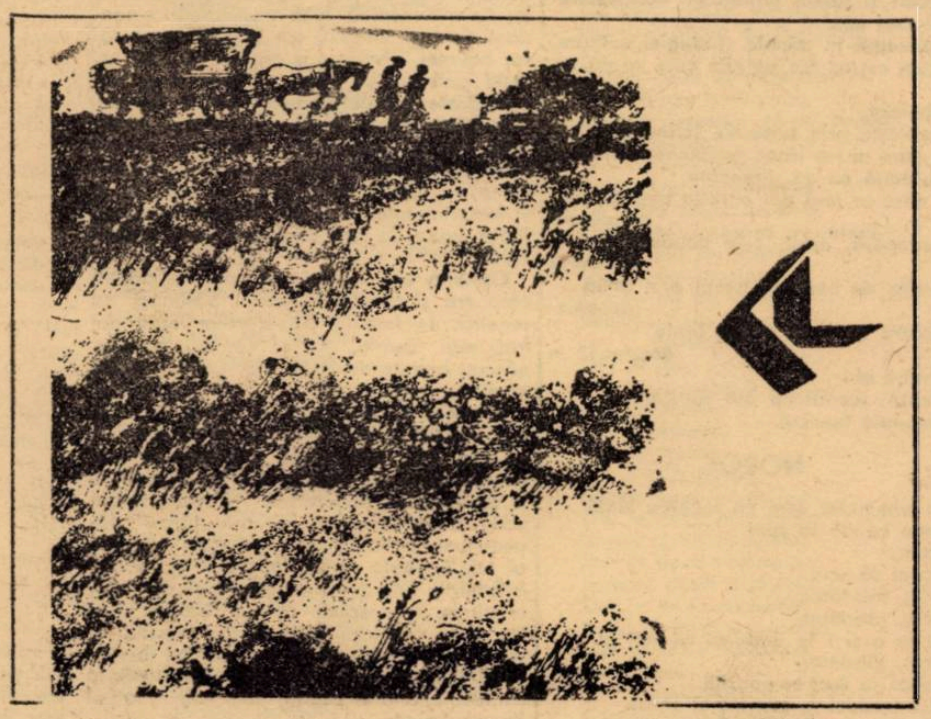

Bunăstare, prin muncă

Sînt convins că în materie de civlizaţie rurală nu poate exista un stadiu mai avansat decît cel la care se află Giarmata. Aşezată disciplinat pe cele cîteva coline care întrerup brusc cîmpia, comuna se desfăşoară în străzi lungi, de o curăţenie desăvîrşită; mai senzaţionale sînt casele, în stilul sobru, german, vopsite în culori deschise, predominînd vernilul vesel. Curţile, adesea asfaltate pînă la exces, sînt ordonate şi ornate cu flori şi viţă de vie, nelipsind... piticii ori picturile murale naive.

În zilele de lucru casele sînt cu desăvîrşire pustii. Oamenii aceştia nu trebuie învăţaţi să muncească. Străzile principale sînt animate de camioane şi tractoare în flux continuu. În afara culturilor agricole, forţa de lucru este absorbită de AVICOLA, o întreprindere uriaşă, înşirată de-a lungul şoselei pe kilometri întregi, de atelierele meşteşugăreşti care continuă o tradiţie veche şi strălucită.

Gospodarii din Giarmata au amenajat parcuri, un complex sportiv cu ştrand; reţelele de apă potabilă şi canalizare sînt în continuă extindere, ca şi modernizarea unor drumuri din interiorul localităţii. Maşinile personale sînt într-un număr impresionant; bunăstare, prin muncă, siguranţă, permanentă educare a tineretului în spiritul muncii. În acelaşi timp, nu se poate vorbi de o psihologie strict utilitaristă a locuitorilor; o viziune activ-pozitivă asupra lumii e completată îndeaproape de nevoia de frumos, tradusă în aceste locuri mai ales prin nevoia de muzică. Mi-a fost dat să văd, cu prilejul unei sărbători, o fan-

FANTASTICA ELIBERARE

Vreau să cinstesc sosirea
fluturilor, să-nsoţesc
raza de soare
din floare-n floare, să alung
primejdia unui jaf.
Aş vrea să număr
toţi pomii pregătiţi de rod,
să-i încălzesc
cu binecuvîntarea mea.

Să împiedic
nuntirea răsturnărilor nimicitoare,
ajutaţi-mă
la demolarea monarhiei morţii!
Va fi cea mai fantastică
eliberare.

Ionel DRĂGĂNESCU
Haţeg

cunzişurile prin mlaştinile şi păpurişul din jurul satului. Ce vremuri! Dar cît adevăr şi cîtă legendă sînt în toate acestea, cine ştie? După Unirea cea mare însă satul Lunga avea să aibă un destin cu totul aparte de cel prevăzut de conte. Conglomeratul de neamuri şi popoare, ce alcătuiseră monarhia bicefală s-a prăbuşit, iar la vreun an după aceea şi satul Lunga, împărţit, aproape „frăţeşte" pînă atunci între comloşeni şi seleuşeni, a revenit în întregime României Mari.

Pînă una-alta, însă, mergînd să-mi iau postul în primire, mă aflam pe strada gării, neasfaltată pe atunci ca şi celelalte, dar frumoasă, garnisită pe o parte cu salcîmi iar pe cealaltă străjuită de castani, curată şi dreaptă ca aţa. Priveam nedumerit în jur: asta o fi chiar strada principală? îndrăznii să întreb. Comloşanul mă privi mirat şi mă îndrumă unde trebuia. Cînd am ajuns într-adevăr în centru, i-am înţeles ofensa ce-i mijise în priviri. Strada principală parcă era „uliţa copilăriei", dar nu cea a lui Ionel Teodoreanu. O latură a ei e mărginită de un parc cu alei geometric concepute, cu copaci groşi şi rămuroşi sub care, la umbră, se văd pitite bănci îmbietoare şi ronduri de flori; vis-a-vis se află parcul sportiv, împodobit cu liliac şi iar castani..., castani..., ale căror candelabre florale sînt una nemaipomenit tonic pentru retina trecătorului, imitaţie în miniatură cîndva a unui celebru parc vienez. Şcoala, bineînţeles, am aflat-o pe aceeaşi stradă, o clădire zdravănă, cu etaj şi cu vizor în masiva uşă de la intrare, toate rămase de pe vremea călugăriţelor, împreună cu clopotul care semnalizează fiecare intrare şi ieşire.

Cu toate că familiarizarea mea cu oamenii locului s-a făcut relativ rapid, altceva m-a surprins: alipit de clădirea şcolii pe care o căutam am citit firma unui cochet „Cămin de bătrîni". Deci, mi-am zis, în acelaşi sat, pe aceeaşi stradă, alături, copiii şi bătrînii, trecutul întinde mîna viitorului. Emoţionanta imagine creată adhoc în mintea mea am regăsit-o aidoma pe una din efigiile medaliei bătute în cinstea aniversării a 200 de ani de la stabilirea oltenilor în Comloş: „STRĂMOŞI-NEPOŢI" glăsuieşte inscripţia, simbolizată prin două mîini care se strîng peste veacuri.

Tot de la bătrînii satului am aflat mai apoi despre poetul şi publicistul comloşan Iulian Grozescu (1839–1872), flacără stinsă înainte de vreme pe altarul durerilor neamului; la ei am văzut şi de la ei am citit revista ţărănească pe care o redactaseră la Comloş, „Suflet nou" (1934–1939), cu sacrificii care azi pe unii îi pun pe gînduri. Nepoţii şi copiii lor scriu azi versuri, povestiri şi reportaje, culeg folclor, se adună într-un cenaclu literar şi au prima lor plachetă publicată; tînărul şi vîrstnicul, pionierul, ţăranul şi intelectualul îşi îndreaptă paşii sfioşi spre statuia din bronz a Poetului – fala comunei; un tînăr muncitor a imortalizat pe peliculă, în diapozitive colorate şi filme documentare, înfăţişarea de azi a comunei în care s-a născut.

Prof. Traian GALETARU,

Şcoala generală Comloşu-Mare, jud. Timiş

AL. CĂPRARIU

ASTRONAUTICĂ

Nu mă mai supăr pe faptele esenţiale.
Pentru că dincolo de orice fapt esenţial
există un alt fapt esenţial.
De pildă, nu mă mai supăr pentru că
îmbătrinesc,
ci mă supăr pe reumatismul care,
din oase,
ar putea să-mi invadeze versurile.
Să scrii, Doamne fereşte, şchiopătind
cu inima!

Şi să nu-ţi dai seama!
Şi să-ţi spună un tinăr,
care a sărutat pentru prima dată,
dar nu a murit încă
într-o mie de iubiri,
care este taina sărutărilor.
Gindesc la toate acestea,
golindu-mi paharul în barul minuscul,
sprijinit de triunghiul unei mese roşii
şi întrebîndu-mă de ce se topeşte atît
de repede
gheaţa din pahar
cînd se sărută cu alcoolul.
La această întrebare,
nici Newton,
nici Einstein
nu au dat nici un răspuns.
Şi, totuşi, am ajuns să zburăm în
cosmos.
Am adus de acolo răspunsuri
exacte la zeci de taine.
Dar cine dacă nu Poetul ne va aduce,
de acolo,
răspuns la întrebarea primului
sărut pe Calea Lactee?

PARCAJ

Cînd eram tînăr, nu existau atitea
maşini
în oraş. Mergeam pe străzile oraşului,
uneori visător, cu gindul la iubiri
viitoare,
treceam printre oameni veseli şi nimeni
nu întreba:
„Ai găsit loc pentru parcatul maşinii –
sau ai lăsat-o la marginea oraşului?"
Parcarea este, azi, ca păcatul original.
Unii parchează în scaune de miniştri,
alţii ca simpli paznici de noapte –
şi vorbesc despre fericire amîndoi.
Dar nu împreună.
Cînd eram eu tînăr,
încă nu se legiferaseră locurile de
parcaj.
Este adevărat că pe atunci
nu erau atitea maşini,
iar nimfele circulau pe stradă
după ce îşi luau examenele la filologie
chiar şi la limba latină,
deşi dacii
cuceriseră columna lui Traian.
Acum,
nu se mai învaţă limba latină,
dar avem foarte multe maşini şi parcaje.
De aceea,
mai zilele trecute, după ce şi-a găsit
un loc la parcaj,
dîndu-i un leu femeii care păzea
sfintele odoare ale tehnicii,
fără să ştie limba latină,
un bărbat,
desigur foarte important,
i-a mulţumit – spunîndu-i:
„Deux ex machina!"
Iar femeia l-a întrebat:
„Nu Fiat lux?"

JUCĂRII

În propriul par se topesc
butucii din cămin.
E o atmosferă duminicală,
toţi ne-am trezit ceva mai tîrziu,
încă mai stăruie aroma de cafea
proaspătă,
iar ghiozdanele copiilor au rămas
nedeschise,
aşa cum le-au adus,
gălăgioşi,
ieri, de la şcoală.
Acum,
fericiţi şi candizi, se joacă,
pe covorul din camera lor,
cu soldaţi de plumb,
maşini sofisticate din care ţişnesc
rachete,
tancuri şi tunuri liliputane, helicoptere.
Cel mai mic,
nepriceput în tainele strategiei militare,
a fost exclus din bătălia care se dă pe
covor.
Îmbufnat,
răscoleşte prin sertarele scrinului
pe care ni l-a lăsat moştenire bunica –
împreună cu un gramofon
la care se mai pot asculta melodii de
odinioară.
Descoperă, uimit, cele douăzeci de
decoraţii
primite de bunicul, trecut prin două
războaie.
„Pentru ce le-ai primit toate
acestea?" –
întrebă el.
„Pentru jucării ca ale voastre" –
răspunde bunicul.

NOROC

Un abecedar este ca facerea lumii.
Ceea ce ştii să spui
acum
Începi să scrii.
Încet, răbdător,
Încet, răbdător,
de la o şi i te deprinzi să scri oi.
Încet, răbdător,
începi să faci compoziţii
cu introducere, cuprins şi sfîrşit.
După o regulă devenită clasică.
Unii dintre cei care scriu
ajung, prin blestem preasfînt, poeţi.
Dar pe măsură ce sînt mai cu adevărat
poeţi,
uită clasica regulă a compoziţiei.
M-am întrebat mereu:
de unde vine această inevitabilă
eroare?
Şi mi-am spus că din inimă.

Poetul nu-şi poate dărui inima
în cei trei ritmi clasici:
introducere, cuprins, final.
Pentru că inima poetului este numai
cuprins.
Dar vin apoi legiuitorii cuvîntului,
deschid procesul încălcării legilor
clasice
şi
condamnă.
Noroc că vine şi eternitatea,
care este un proces fără acuzaţi,
şi ne iartă pentru că am dat
veşnicie
inimilor muritoare ale celorlalţi.

DESPRE SOFISMUL DIURN

Fiica primarului s-a măritat.
Soţul ei este fiul unui general.
A fost nuntă mare, s-au trimis invitaţii
la cei cu galoane văzute şi nevăzute,
la ofiţerul stării civile au fost prezenţi
o sută de comandanţi ai birocraţiei
şi
ciţiva soldaţi, trăgători de frunte,
au primit permisii să-şi vadă
mamele pensionare.
Cei tineri s-au mutat într-o vilă nouă,
iar după ce generalul a rezolvat
strategia aranjării mobilei stil,
prima măsură care a luat-o
a fost să taie nucul din grădina
vecinului.
Spunea că nucul este un pom belicos –
pentru că toamna, cînd cîntă cocoşii de
munte,
pe care el îi vinează,
nucile cad din ramuri ca nişte grenade.

evocări

ŞTEFAN CIOLAC-BULEANDRĂ

O DOGĂREŞTII O

Prin secolul al XVIII-lea, Comloşu-Mare era o localitate înconjurată de trestii şi ape provenite din revărsările Tisei, a cărei deltă înconjura şi această aşezare românească şi care-şi întindea ramificaţiile pînă prin părţile Sînnicolaului, ale Cenadului şi chiar mai departe. Noaptea urlau buhaii de baltă, tot felul de paseri ţipau hălăduind împreună, nestingherite, prin păpurişul şi mlaştinile din jur. Hameiul creştea aci sălbatic, iar locuitorii îl culegeau şi-l duceau cu căruţele la schelă la Szenta, de unde lua drumul fabricilor de bere de la Pilzen ori de aiurea.

În august 1781, comuna a fost cumpărată la licitaţie de negustorii macedonieni Cristofor şi Kiril Naco ce făceau comerţ cu vite, cu cereale şi lînă pentru armată şi care, mai apoi, au fost innobilaţi. Legenda spune că cei doi fraţi au venit în Comloş cu o turcoaică, fiica unui mare comandant de oşti. Acesta, om bogat, i-ar fi lăsat Fatimei, căci aşa o chema pe fata sa, mulţi galbeni, cu care, se zice, ar fi fost cumpărate marile domenii de la Cenad, Sînnicolau, pînă la Comloşu-Mare. Împăratul l-ar fi executat pe tatăl fetei pentru aceşti bani, iar Fatima a venit cu familia Naco pe aceste meleaguri. Se zice că ar fi înmormîntată în biserica din Comloşu-Mare, unde de fapt se află cavoul familiei Naco.

Comuna era locuită de români, printre care era şi familia Dogariu, băştinaşi, nu venetici. În familia Dogăreştilor erau doi fraţi mai răsăriţi, Ilie şi Vasile, amîndoi născuţi înainte de 1800. Mai colţos era însă Ilie şi iată de ce:

Stăpînul absolut, contele Naco, nu se mai mulţumea cu cît avea. Şi pentru că pe aici încă înainte de 1781 avusese loc un simulacru de împroprietărire, începu să le pretindă „proprietarilor" – vasali zeciuială: din zece căpiţe de grîu ţăranii dădeau una grofului, din zece porci unul era al lui, la lapte la fel, la găini şi la ouă aşişderea. Din pricina aceasta şi din multe altele, în preajma anului 1848 au avut loc şi în Comloşu-Mare unele mişcări revoluţionare, ba unii ţărani români luptau împotriva coroanei Habsburgilor laolaltă cu revoluţionarii unguri, sub comanda lui Kosuth Lajos.

Stăpînirea, văzînd că şi la Comloş există un nucleu revoluţionar, a adus trupe de „ulani" în comună, unde le-a şi încartiruit. Printre cei pe care îi „ferici" cu acel prilej a fost şi Ilie Dogariu, căruia îi fu plasată o grupă de ulani, în frunte cu un „feld-weber" sau „straje-mester", cum îi spuneau localnicii adică plutonier.

Şi avea acest Ilie nici mai mult, nici mai puţin decît douăzeci şi cinci de copii de la cele două soţii: prima îi murise după al treisprezecelea copil, iar a doua îl mai ferici şi ea cu doisprezece. Ajunseseră să trăiască „doar" vreo cinsprezece. Păuna a scăpat cu viaţă. Şi era o fetiţă de o frumuseţe uluitoare şi isteaţă foc. Era alintata întregii familii. Mai tîrziu, după ce crescu mare şi se mai împlini, ajunse o codană pe cinste. Nu era flăcău în sat căruia să nu-i jinduiască ochii după ea, dar Păuna nu se sinchisea de nici unul. Iar flăcăii, să o fure, după cum era obiceiul vremii, nici nu cutezau a gîndi, căci cine avea curajul smintit să se pună cu ceata de „zmei" ai lui Ilie, a cărui viţă, împreună cu a fratelui său Vasile, ajunsese să numere peste treizeci de bărbaţi? L-ar fi zdrobit pe îndrăzneţ ca pe-o tulpină de cînepă meliţată!...

Într-o zi frumoasă de vară, grădinile erau pline de oameni care-şi săpau culturile. Ilie Dogariu, care făcuse pe atunci vreo şaizeci, şaizeci şi cinci de ani, dar se ţinea bine, se pregătea tocmai să meargă şi el la săpat de porumb la cîmp. Păuna îi terminase „moşului" traista cu merinde, cînd acesta auzi un ţipăt ascuţit: era chiar al Păunei sale. Ce se întîmplase? Iată ce: „straje-mesterul", ce fusese încartiruit la Ilie Dogariu, ispitit de frumuseţea Păunei, o prinsese de mijloc şi da s-o sărute. Păuna Dogariu îl plesni însă scurt peste obraz cu un vătrai ce-i era la îndemînă, slobozi ţipătul: „Taică, mă face de ruşine porcul, m-a prins de mijloc!" şi-l arăta pe ulan, care, cu nasul şi mustăţile-i mari şi pline de sînge, venea val-vîrtej după fată. Moşul, de sub dudul unde se afla, se aprinse la obraji, apoi albi tot şi sări între Păuna şi ulan. „Straje-mesterul", cum avea cravaşa cu care-şi strunea calul, îi croi una moşului peste spate, de-i ţîşni sîngele prin cămaşa albă ca spuma. Atît îi trebui lui Ilie. Ca un turbat, îşi înfipse mîna stîngă în gîtul ulanului, cu dreapta-l apucă de centură şi-l zvîcni în sus, apoi cu toată furia îl trînti cu capul de pămînt, frîngîndu-i gîtul pe loc. Ulanului îi dădu sîngele pe nas, pe gură şi pe urechi. N-a mai mişcat. Era mort. Ceilalţi ulani încartiruiţi la moşu' dădură alarma. Moş Ilie nu stătu pe gînduri. Sări pe calul ulanului ucis, ce-şi aştepta gata înşeuat, sub dud, stăpînul, şi o luă în galop nebun tocmai spre Kikinda, oraşul comandamentului ulanilor din regiune, urmărit de ortacii mortului, care însă nu-l mai ajunseră. Moş Ilie s-a predat aici de bună voie „obster"-ului (colonelului), căruia îi povesti întocmai cele întîmplate. Fu ţinut sub arest vreo patru-cinci săptămîni, cît durară cercetările, iar după ce detaşamentul a fost retras şi înlocuit cu o altă unitate, moşu fu eliberat. Cînd ajunse acasă, povesti feciorilor săi cît de frumos se purtase comandantul cu el. Cine ştie? Poate avea şi comandantul idei revoluţionare, ca mulţi alţii din vremea lui '48.

Şi mai avea Ilie o rudă apropiată, tot din spiţa Dogărească, dar dinspre mamă, pe unul poreclit „Muza", o fire care-i semăna: tot răzvrătit ca şi el împotriva stăpînirii, om ce dădea lovituri pe la curţile nemeşilor şi grofilor aşezaţi în pusta Tisei. Muza era îndrăgit de oamenii pe la care hălăduia, căci lua de la cei bogaţi şi-i ajuta pe cei nevoiaşi şi oropsiţi. Ajunsese pînă prin părţile Szegedinului, locuri prin care îl întîlni şi îl cunoscu pe Ruja Sandor. Răzvrătitul ungur auzise de isprăvile lui Muza şi îl luă în ceata sa. Muza însă era o fire nesupusă, iar lui Ruja Sandor nu-i plăceau oamenii care nu i se supuneau orbeşte, aşa că îl puse pe Muza în fruntea unei cete pentru a da lovitura la curtea unui grof din apropierea Mezöhégesului. Muza a fost trădat cu întreaga ceată de haiduci, prins şi întemniţat în una din cele mai aprige închisori din imperiul habsburgic, în Ungaria, la Vač.

Închisoarea, sub cerul liber, era o curte imensă împrejmuită cu ziduri înalte de piatră, avînd conturul unui cerc. Din închisoarea aceea nimeni nu scăpase pînă atunci cu viaţă. Priponit astfel, Muza îşi clocea răzbunarea împotriva lui Ruja Sandor, cel ce-i promisese că se va înfăţişa şi el cu ceata sa la curtea nemeşului plănuit a fi prădat, dar îşi călcase făgăduiala de ajutor, trădîndu-l pe Muza pentru a scăpa de el, ca un nesupus ce se afla.

Ziua mult aşteptată sosi. Pe vremea aceea ajunsese ministru la Ministerul de Interne un om nou, contele Radai, care făcuse legămînt cu stăpînirea că va stîrpi toată haiducimea din Austro-Ungaria. Noul ministru descinse în persoană la închisoarea din Vač şi, plimbîndu-se printre deţinuţi, începu a striga să-l audă cu toţii: „Cine se prinde, să-l predea autorităţilor pe Ruja Sandor cu ceata lui, aceluia i se vor da libertatea, un cal şi bani şi va putea trăi liber şi neurmărit de nimeni". Cînd auzi, lui Muza i se păru că e pe altă lume. Un prilej de răzbunare mai potrivit nici că se putea. „Aşa va fi", îi zise contele şi dădu poruncă să fie scos din lanţuri şi adus la cancelaria închisorii, unde se duseră tratative şi fu organizată „evadarea" lui Muza. Şi pentru a nu stîrni nici o bănuială, îi mai înlesniră, tot oamenii stăpînirii, o lovitură zgomotoasă, după care Muza îşi mai găsi ciţiva ortaci cu care mai haiduci un timp, apoi îi întinse la rîndul său o cursă lui Ruja Sandor şi cetei sale. Rezultatul fu cel scontat: întreaga ceată, în frunte cu Ruja Sandor, fu capturată. Lui Muza stăpînirea îi dădu ceea ce îi făgăduise: fu eliberat şi primi un cal şi bani drept recompensă. Se întoarse apoi în satul său, Comloş, unde nu după multă vreme se stinse. Fu înmormîntat cu veriga în nas. Nu voi să şi-o scoată. Dar nici de neamul Dogăreştilor nu se mai putu apropia. Nu-l mai socotiră rudă cu el, ci un vîndut stăpînirii, căci la trădare a răspuns prin trădare, dîndu-şi pe mîna grofilor pe vechiul său tovarăş

„MOŞ GERILĂ"

Aşezaţi pe cîte un scăunel sub crengile pomului de iarnă (brad argintiu) splendid iluminat şi încărcat de jucării, Giony Spagă şi Jimmy Carcalete aşteaptă cuminţi sosirea lui Moş Gerilă.

– Ce zici, vine?

– Moşu-i bun şi vine la toţi copiii cuminţi.

Jimmy Carcalete se scoală şi aşează mai la vedere pe pom un radiocasetofon. Giony Spagă îl urmăreşte cu interes.

– Trage-l mai aşa, că-mi acoperi cartuşul de Kent.

– De unde ai stilourile?...

– Kaweko original... Vezi că ţi-ai pus guma de mestecat peste blugii mei.

– Cu cît dai ceasul electronic?

– La înţelegere, că le am de la a doua mînă.

Giony Spagă îşi priveşte nerăbdător ceasul brăţară.

– Se cam lasă aşteptat.

– Tu crezi că numai pe noi ne are?...

– Pînă acum, pe la colţuri, desfăceam singur o jumătate din marfă. „Taimp is monei".

– Se aud paşi!

– Vine!

Copiii trec cuminţi la locurile lor pe scaune. Uşa se deschide larg şi îşi face apariţia Moş Gerilă. Hlamidă roşie, barbă şi mustăţi de cîlţi, mă rog, tot dichisul.

– Bine v-am găsit, copii!

Ca la o comandă, Giony Spagă şi Jimmy Carcalete se ridică în picioare şi încep să cînte:

Moş Gerilă plete rare / A sosit de prin nămeţi / Cu bănuţi de buzunare / La fetiţe şi băieţi! / A sosit în astă seară / Cu căluţii în galop / Să încarce-n sănioară / Marfa noastră de la Shop!

Moş Gerilă îi ascultă înduioşat, sprijinindu-se în toiag.

– Bravo, copii, bravo! Ia să-i spuneţi voi moşului, aţi fost tot anul cuminţi?

– Am fost cuminţi, moşule!

– Nu aţi făcut nazuri la masă?

– Nu, Moş Gerilă, am mîncat tot ce ni s-a pus în faţă: şi caviar, şi romadour şi nisetru...

– ...Am băut şi Campari şi nu ne-am strîmbat...

– Bravo, bravo copiii moşului! Apoi adresîndu-se lui Jimmy Carcalete: Tu cîţi ani ai, micuţule?...

– Eu am şase ani, moşule...

– Iar tu, gîndăcelule? îl întrebă moşul şi pe Giony Spagă.

– Eu am numai patru ani, Moş Gerilă, patru ani cu suspendare...

– Să ştii, moşule, sări Jimmy Carcalete, că eu am făcut şi cerere de reabilitare!

– Bravo, bravo, copiii moşului, văd că aţi fost într-adevăr foarte cuminţi. Dar ce văd acolo?... se minună moşul arătînd cu toiagul „darurile" aninate pe crengile pomului de iarnă.

– Jucării, tată moşule, jucării pentru copii!

Giony Spagă se apropie învăluitor de moş:

– Hai, să-ţi dau ceasu' electronic! Spune secunda, minutul, ora, ziua, luna, anul şi sărbătorile legale!

De alături, îl luă în primire şi Jimmy Carcalete:

– Ia radiocasetofonul, ţi-l dau cu cele mai noi înregistrări!

– Ia pixu', neamule, ia pixu'! Scrie în toate culorile curcubeului! Ţi-l dau la a doua mînă! Iei suta pe el ca nimic!

– Ia Kentu', ia Kentu' cu mac, face bine la stomac!

– Auzi, Moş Gerilă, ştii ce m-am gîndit eu? făcu dintr-o dată Giony Spagă, străfulgerat de o idee. Ce-ar fi să ne iei şi pe noi în combinaţie?...

– Cum adică, băieţii moşului?

– Adică să ne iei şi pe noi în săniuţă şi să mergem împreună pe la copiii cuminţi să le ducem daruri...

– Jucării avem berechet, piaţă de desfacere să fie!

– Hai, Moş Gerilă, ia-ne şi pe noi! se rugă şi Jimmy Carcalete, îţi dăm 20 la sută din cîştig!

Moş Gerilă căzu pe gînduri.

– Ne iei, moşule, ne iei cu sănioara?...

– Vă iau, dragi copii, făcu moşul trăgîndu-şi jos barba de cîlţi şi capişonul, vă iau, cum să nu vă iau?

Giony şi Jimmy încremeniră.

– To-to-tovarăşe lo-lo-locotenent... tocmai dumneavoastră eraţi?...

– Eu eram, copiii moşului, dar cine altul? Hai, adunaţi-vă repede „jucăriile" şi să mergem că „săniuţa" ne aşteaptă afară!

Sergiu SIHARU

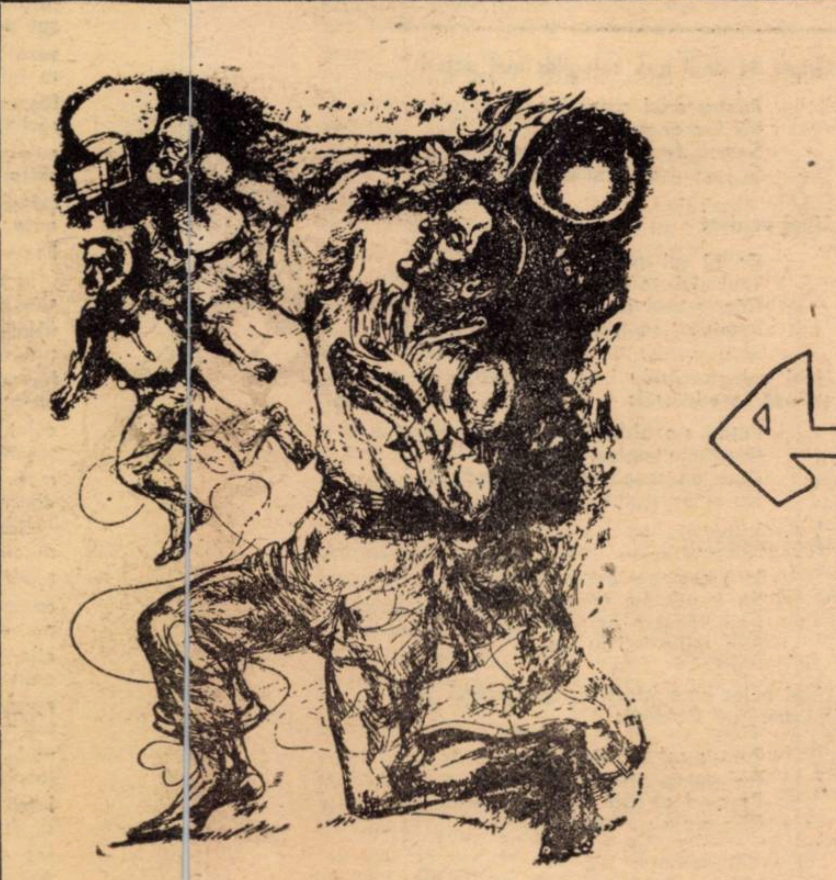

● COLINDE ● COLINDE ● COLINDE ●

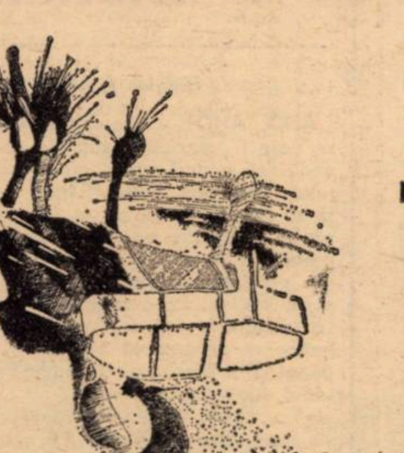

COLO-N ŢARĂ,-NTRE HOTARE

Colo-n ţară,-ntre hotare,
Hoi, lăro, la doi voievozi
Colo-n ţară,-ntre hotare
Se-ntîlni vodă cu vodă,
Grăia vodă către vodă:
– Hai noi caii să-i schimbăm!
Dar vodă din grai grăia:
– Ba, noi caii n-om schimba,
C-al tău calul îi mai mare
Cum stă bine la domn tare,
Ş-al meu calul îi mai mic
Cum stă bine la voinic!
Grăia vodă către vodă:
– Hai noi puşti să le schimbăm!
Dar vodă din grai grăia:
– Ba, noi puşti nu le-om schimba,
Că-a ta puşcă îi mai mare
Cum stă bine la domn tare,
Şi-a mea puşcă îi mai mică
Cum stă bine la voinic!
Grăia vodă către vodă:
– Hai noi săbii să schimbăm!
Dar vodă din grai grăia:
– Ba, noi săbii n-om schimba,
C-a ta sabie-i mai mare
Cum stă bine la domn tare,
Şi-a mea sabie-i mai mică
Cum stă bine la voinic!
Grăia vodă către vodă:
– Hai noi haine să schimbăm!
– Ba, noi haine n-om schimba,
C-a tale-s haine mai mari
Cum stau bine la domni tari,
Şi-a mele-s haine mai mici
Cum stau bine pe voinici!
Dar vodă din grai grăia:
– Hai noi lupte să luptăm,
Că luptele-s mai direpte!
Si-ai fi vodă sănătos,
Eu mă duc pe drum în jos!

(Culeasă din satul Ţela)

CINE TE-O RUGATU?

Cine te-o rugatu?
George şi-un voievodă
De tu să-i slobozi?
Jupine Trăiene
De tu să-i slobozi?
Vînători de-ai tăi,
Prin cîmpi a juca
Prin codrii-a vîna;
Că ei m-or aflat
Cerbu-i străcinior,
De l-om dupleci
Zău, că bine-ar fi
Şi, mai bine-ar sta
În curtea dumneavoastră,
În casa dumneavoastră,
Dar este, mai este
La călcii de-ai lui,
Sînt pinteni rînsate,
Din argint scăldaţi,
Din aur suflaţi.
Dar este, mai este
La genunchi de-ai lui
Tăneri de argint,
Din argint scăldate,
În aur suflate.
Dar este, mai este,
Sus la şelea lui,
Curele ţintate
Din argint scăldate,
În aur suflate.
Dar este, mai este,
Sus la ochii lui,
Pahare de-argint,
Din argint scăldate,
În aur suflate.
Dar este, mai este,
Sus la fruntea lui,
Leagăn de mătasă,
De v-aţi legăna
Dumneavoastră doi.
Şi te veseleşte,
George şi-un voievodă,
Jupine Trăiene,
Că v-o închinăm
În dalba-i sănătate!

(Culeasă din satul Ţela)

FERICE-I, DOAMNE, FERICE

Ferice-i, doamne, ferice,
Vergelele-s de iederă
Ferice-i, doamne, ferice
De cine-i, doamne, ferice,
De cea dalbă boierească
De pe-o dalbă de fereastră,
Mîneci largi îşi sufulca,
Colaci dalbi îşi frămînta,
Ochii-n sus îşi arunca,
Vedea, doamne, ce-mi vedea?
Vedea stoluri,
după stoluri,
Vedea stol de golimbei
Cu şoimi vînăţi după ei,
Cum din spate-aşa din piept,
Dar în sus la umerei
Lucesc doi luceferei,
Dar în jos pe mînecele
Scrise-s stele
mărunţele,
Dar în jos,
pe poale-n jos
Scrisă-i marea
tulburanea,
Dar în marea,
tulburanea,
Srise-s două prundurele,
Dar în două prundurele
Srise-s două vădurele,
Dar în două vădurele
Scrise-s două sticlurele,
Dar în două sticlurele
Scrise-s două stegurele,
Dar în două stegurele
Scrişi-s doi
descîntători,
Cocoşi negri-s cîntători,
Cocoşi negri mi-or cînta,
Zori dalbe s-or revărsa,
Printre zori şi soarele
Vegerîndu-şi razele,
Vegerează-aiasta casă,
Iasta casă,
iasta masă!
Fii vesele jupînească
C-o-nchinăm cu sănătate!

(Culeasă din satul Ţela)

CE ŞEZI, MIREO, NU TE-NSORI?

Ce şezi, mireo, nu te-nsori?
Lăr, mirelu-i tinerelu
Ori fetele-n sat nu-ţi plac,
Ori părinţi nu te-nvoiesc?
– Ba, fetele-n sat îmi plac
Şi părinţi că mă voiesc,
Numai eu că nu mă-nsor
Pînă-n dalba-i primăvară,
Să-mi cumpăr o grădinioară,
Să-mi sădesc flori vînăte,
Flori vînăte, mohorîte,
Printre ele-s viorele,
Pe margină-i
paragină,
Pe mijloc
îi busuioc.
Vin fetele grecului
Să-mi aleagă,
să-mi culeagă,
Că şi eu că mi-oi alege
Cea mai mică micucea,
C-aceea-i de vîrsta mea.
Şi te, mireo, veseleşte,
C-o-nchinăm cu sănătate!
(Culeasă din satul Coşeviţa)

BUNĂ VREMEA GAZDĂ-ALEASĂ

Bună vremea gazdă-aleasă,
Flori dalbe, flori de măr,
Bună vremea mîndră casă,
Flori dalbe, flori
Iată pică picurele
De argint din mii de stele!
Gazdă dacă nu ne crezi
Vină-afară să le vezi,
Să vezi neaua afinată,
De din zare, pînă-n poartă,
Promoroacă stă ciorchine
Peste pomii din grădină,
Şi prin noaptea mare vine
Anul nou la orişicine!
(Culeasă din satul Povergina)

Din culegerea de colinde „SUB ROŞU DE RĂSĂRIT", alcătuită de Ion CĂLIMAN, Cornel VESELĂU şi Gh. RADU. Culegere laureată cu premiul III la Festivalul naţional „Cîntarea României", ediţia 1979–1981.

● COLINDE ● COLINDE ● COLINDE ●

etcetera

Rădăcini natale

Ion Iuga e unul dintre poeţii „dezrădăcinaţi", de tip rural, în care doarme „Rîul negru" şi el locuieşte în duhul lui, implantat în civilizaţia citadină, pe care o refuză, ab initio, trăind totuşi în ea, desprinzînd din ea tema disoluţiei, a stagnării, a izolării insulare, concomitent cu tema căutării elementului primordial al priorităţii natale.

Invocînd satul natal, cerîndu-i să-i readucă „pomul vieţii" căci „izvorul vechi de-acum a secat", poetul, în locul erzaţului civilizatoriu, ar vrea mai curînd să redevină un „stîlp de sat", acolo unde valorile materiale şi spirituale înseamnă „raiul pe pămînt".

Ca şi antecesorii săi, poeţi ardeleni, structuraţi pe vizionarismul şi încrederea stenică în valorile satului, Ion Iuga cîntă aceleaşi rădăcini natale, care-i evocă simţămîntul începutului.

Interesant este de urmărit în ultimul volum al poetului, „Binecuvîntata civilizaţie", editat de „Cartea Românească", tocmai acest acut sîmbure polemic al poeziei sale, constituită pe contrastul de valori, pe un peisaj mirific, pe figuri legendare, pe locuri ale vechimii, un fel de „viaţă pe acoperişe cereşti", pe de o parte, iar pe de alta, pe un mediu poluant, citadin, lipsit de rezonanţă afectivă şi incantatorie, unde „în cutii de conserve" (este) „o lumină de plastic" iar „sub crengile de aur (sînt) urme sociale (şi) smocuri de hîrtie".

Iuga cîntă într-o tonalitate „bacoviană", adică plantînd simţămintele în decoruri pluvioase, tomnatice, stagnate,

în dezagregare, în care „putrezesc piatra şi duhul", galbenul devenind culoarea trecerii în moarte, iar insula, universul izolării, al surpării, al apei ce acoperă sub grinduri fiinţa, pe care „algele verzi o cuprind".

Pe de altă parte, poetul opune unui asemenea mediu predilect, în care existenţa este „uşoara sacoşă-viaţă", revolta, durerea, plantate în peisaje ale începutului fiinţei, unde el coboară „spre izvor cu arhiva-n spate" căutînd cu febrilitate acele începuturi pure. Chiar dacă poetul devine conştient că el nu mai poate fi candidul pe care-l evocă, deoarece „demult nu mai sînt un serafic" căci „noroiul din două războaie mi s-a făcut zale pe suflet", chiar dacă sentimentul căinţei pentru trăirea în compromis, în sterilitate, şi în facilitate de sentiment, nu ajunge ca să se spele de acele păcate, chiar dacă „nătînge rime de paradă / vin pedeapsă-n mine pe furiş", laolaltă cu imaginile groteşti ale tablourilor unei existenţe duse în doi peri, unde pînă şi actul feciorie unei nunţi se curmă într-o cocină şi într-o grădină de hîrtie creponată, cu toate acestea, deci, poetul mai poate arde totuşi la sentimentul adevărului, al slujirii unei umanităţi din care s-a desprins cîndva, unde „pe steaua mea rămîn şi ard / şi numele meu în stradă să ardă!" văzînd, astfel, totuşi, o menire, iar nu o retragere în restrişte.

În acest ultim volum al său, Ion Iuga ştie să fie cînd claustrat bacovian, singur rănit şi singur izolat pe insula sa singuratecă citadină, cînd un inadaptabil rural şi revoltat cinic, cînd un pui, reîntors cu căinţă spre meleagurile visării natale, cînd un tribun înfocat, ca în final, fixîndu-şi ca ţel dăruirea întru umanitatea suferindă, atingînd atunci o gravă tonalitate imnică, triumfătoare, prin care poetul însuşi se încîntă de sensul umanist al poeziei sale, din care „creşte poemul şi intră pe ferestre pe aripi de fluturi / la masa mea de vis / razele presară polen pe cuvinte / iar cuvintele se-mbracă-n mulţime".

Ion ARIEŞANU

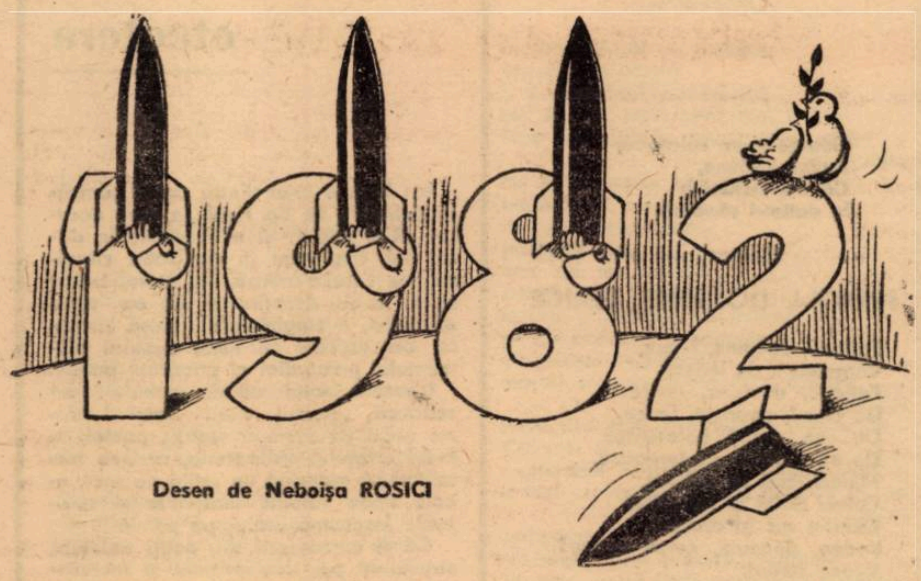

Desen de Neboișa ROSICI

Un meniu de Revelion

Zurgălăii de afară
Dau semnalul de banchet:
Anul Nou, pe drum de seară,
Vine c-un meniu complet.
Ospătarul pînă vine
(Astăzi, parcă, și mai greu!)
Stăm și rontăim grisine
Și, mai rar, cite-un saleu.
Într-o farfurie mică,
Tremurînd ca vai de ea,
Cred c-a și murit de frică
O piftie cu boia.
Bine strîns în sforicele,
Cartaboșul, fanfaron,
Nici nu-și mai încape-n piele
C-a ajuns la revelion!
Și, ca-n fiecare casă,
De la sat sau din oraș,
Nelipsită de la masă
E plăcinta cu răvaș.
Ca și un actor pe scenă,
Cine-apare pe platou?
Îngîmfat, chiar fără pene,
E curcanul de-Anul Nou!
Lacrimile cin-le stringe,
Să stropească Noul An?
Dacă nimeni nu se plînge,
Treceți la... crînați cu hrean!
Vinul, dătător de viață,
Se servește după plac.
Bateria de la gheață
Stă-n poziție de-atac.
Și ca-n vremuri de campanie
Tunul antiaerian.
Dopurile de șampanie
Trag în salve spre tavan.
Pentru cei cu amețeală
Care-au „tras" prea mult pe gît,
Avem apă minerală,
Pepsi, citro și... atît!
Savarina, fără glumă,
Nu știu ce să spun de ea!
E cu frișcă? E cu spumă?
Sau c-un bulgăre de nea?
Într-un cadru-așa feeric,
Cine vrea poate să bea
Și-un crimpei de întuneric
Dintr-o ceașcă de cafea.
Noaptea-i lungă! De-o faci lată,
Chiar cu vinul cel mai pur,
Se întîmplă cîte-o dată,
Spre final, să fii mahmur!
Leacul cel mai eficace,
Printre alte doctorii,
Este ciorba de potroace
Înghițită-n zori de zi.
Și precum tradiția cere
(N-am cum să vă iert, e cert!)
Se cuvine-n încheiere,
Și-o surpriză... la desert!
Biata-mi cronică rimată
Vă urează, printre brazi,
S-aveți masă-mbelșugată
Totdeauna, ca și azi!
Cu răvașe de plăcinte.
Cu sarmale și curcani,
Tot cu-acest meniu-nainte,
La anul și... la mulți ani!

Nicolae ANDRONESCU

MAXIME

- **Iubește atît de mult libertatea, că o păstrează numai și numai pentru ei!**
- **Ai tot dreptul să vorbești, dar mai ales să taci!**
- **E bine să iaveți să numeri, da-i mai bine să ai întîi ce număra.**
- **Nu căuta vinovatul cînd vezi că-ți arde casa; caută mai bine apă să stingi focul!**
- **Calului nu-i trebuie bici, ci ovăz, după cum, copiilor nu le trebuie bătaie, ci vorbe bune!**
- **Nu căutați milă la zgîrcit și indulgență la tiran!**
- **Oamenii sînt de două categorii: cei puțini, din nimic, fac ceva; iar cei mai mulți din ceva fac nimic.**
- **Cînd era copil era o „mică speranță" iar acum, ca om matur, e o mare decepție!**
- **Bătrînii întotdeauna așteaptă de la tineri respect și vorbe bune, exact ce așteptau și mai bătrînii din partea lor!**
- **Cînd ești sănătos și liber, n-ai dreptul să te plîngi oricît de grea ți-ar părea viața!**
- **Vacile dau lapte după cum le hrănești, nu după cum le vorbești.**

Ion ȘOIMARU

Pe lîngă orizont

(NOTIȚE DE CĂLĂTORIE)

Ajuns pe coama masivului Arieșanu, la orizont ți se deschide o panoramă neverosimilă. De după vîrful Yuan Kuioan (peste 800 m) ce străjuiește atent podișul Arcan, soarele își aruncă fel de fel de raze pe întreg cuprinsul acelui tărîm foarte mirific și nemaipomenit. Valea Dumbrăveanu, mărginită de tăpșanul Turcuș, într-o parte, și de crîngul Berwangerwald, în altă parte, coboară lin, însoțind impetuoasa înaintare a apelor riului Grozdan, ce, arcuindu-se șerpește într-o meandră ce îmitează clar poienița Almăjanului, se varsă vîlvoi în marea Foartă prin brațele Drumur, Șerbănesc și Sf. Anavi. În stînga, făcîndu-și loc printre dealul Sandu și movilele Iordache, la punctul numit trecătoarea Rovina (sau, după cum îi spuneau bătrînii, pasul T.L.B.), susură pîrîul Țirioi. Acesta se avîntă curajos într-o denivelare bruscă (lîngă colina Pongracz) și produce splendida cascadă Cerneț, rarisimă minune a naturii, bună de admirat în orice anotimp, și mai ales noaptea, de pe țancu' Șain; apoi, dispărînd în canionul Muncian, să revină la vedere din peștera Pop-Corniș. Nu mult după aceea, străbătînd depresiunea Vlada Ciocov, își trosește definitiv forțele unind crovul Teo cu balta

Brateș, și se scurge timid în lacul Velican, cel mai bogat lac din zonă.

Marea ne apare de sus ca o pată păstoasă, cu semnele parcă desenate în peniță ale peninsulei Ciocârlie. Dincolo de capul Ungureanul, ce păzește parcă strîmtoarea Babeți, se zărește fiordul Kuban și golful Tudor. Departe, strălucesc cele patru insule ale arhipelagului Ban-Chu. În peisajul montan se integrează firesc și estetic ghețarul Lillin, o zonă deșertică (Pustiul Dima) și o groapă uriașă, săpată în antichitate, în vederea unui scop misterios. Să fim atenți (marcajul e numai aluziv)!

L. ORIN

CONFUZII EDITORIALE

ION ARIEȘANU – Cîntece strengărești.
GH. AZAP – O complicată stare de fericire.
ION MARIN ALMĂJAN – Pumnul și palma.
DARIE NOVĂCEANU – Tornada.
LUCIAN ALEXIU – Îngerul a strigat.
LAURENȚIU CERNEȚ – Frumoșii nebuni ai marilor orașe.
ANGHEL DUMBRĂVEANU – Adăpost într-o floare.
MIREL BRATEȘ – Idei de gata.
EMIL ȘAIN – Acces la esență.
ION VELICAN – Movila albă.
ANTOANETA C. IORDACHE – Mobilă și durere.
VALENTIN TUDOR – Cîmpie fără soldați.
DUȘAN PETROVICI – Căsătorie din dragoste.
CORIOLAN BUCIU – Mic dicționar enciclopedic.

I. VERNESCU

Dicționar revelionistic

(DE LA A LA Z)

AHO, AHO! – Pronunțat **Ahò-ahò!**, mi se pare o interjecție specific revelionoasă, deoarece o aud numai cu ocazia Plugușorului: **Aho, aho, copii și frați, / Stați puțin și nu minați!** Cred că se face o greșeală că nu o folosim pe cît ar merita și-ar suporta. De ce numai de Anul Nou? Am putea s-o întrebuințăm chiar și-n ocazii mai puțin festive. De exemplu, în alte situații. La telefon, în loc de **Alo!** Nu în mod definitiv, ci pentru, să zicem trei săptămîni pe an. Trei săptămîni de odihnă pentru bătrînul **Alo!** Ce, cuvintele nu obosesc și ele?... **Aho, Bună dimineața! Cu Vasile, vă rog! Aho!... Aho! Ați greșit numărul!...** Ce părere aveți? Eu am făcut o propunere. Dar cîte propuneri nu se fac!

BRAD – Este un conifer cu aspect și miros specific. Se întrebuințează ca pom de iarnă, mai întîi tăiat (înainte de tăiere nu este „de iarnă"), apoi repus în picioare în locuințele omenești, împodobit cu fel de fel de podoabe, vată hidrofilă, luminat electric sau cu luminări colorate (flăcările, indiferent de culoarea luminării, sînt identice!), fiind prevăzut cu daruri și Moș Gerilă. Cine nu știe ce-i acela brad, degeaba îi explic eu!... Să nu uit: vedeți că sînt și de plastic!

COTOROADE – Vezi **PIFTII!**

CURCAN – Curcan vine de la curcă, via ou. În trecut se găsea în stare naturală, în borcan. În zilele noastre, cînd nu mai are zile, c-așa i-a fost scris („Dragă fine, dacă vii de Revelion, adu și curcanul ăla, că...") își dovedește utilitatea pe lavă, ca și colegul lui de destin, Purcelul. Este inexplicabil de ce se spune „umblă ca o curcă beată", și nu „ca un curcan beat". Probabil pentru că ele, curcile, obișnuiesc să bea, iar ei nu. Chiar: ei, nu? Deloc? Înțeleg, în timpul serviciului, dar în zilele de sărbătoare? Nici de Revelion?... Se mai spune: „Era ca o curcă plouată!" Revoltătoare această discriminare! Dar ce, pe curcani nu-i plouă, nu-i ninge? Ce, ei sînt extratereștri? Mă rog, nu trebuia să zic de extratereștri. Asta poate fi luată ca laudă. Dar dacă e luată ca insultă? Parcă poți să știi cum e cu extratereștrii? Nimeni nu știe... Stați! Mai există o expresie la fel de revoltătoare: „Rid și curcile de ei!" Cum adică? De ce **și curcile?** Cu alte cuvinte, curcile ar fi ultimele ființe prevăzute cu simțul umorului. Mai precis, fără simțul respectiv, incapabile să sesizeze ridicolul unei situații... De ce nu și curcanii? Cu ce-s curcanii mai breji? Numai fiindcă-s de alt gen? E de rîsul... Mă rog...: Nu e deloc de rîs că mereu se trage spuza pe turta masculinilor. Rușine! Și mai vorbim de egalitate!

RĂCITURI – Se iau niște picioare, niște urechi, niște șorici etc. și se mănîncă preparate sub formă de răcituri. Din „Istoria universală a răciturilor" **(L'Histoire universelle de l'aspic):** „Avîntul luat de răcituri mai cu seamă în perioadele fierbinți ale deceniului trecut ne îndreptățește să afirmăm că niște răcituri bine pregătite pot încălzi atmosfera într-o căsnicie. Oameni, priviți cu căldură răciturile!"

SORCOVĂ – Sorcovă se spune că este o mătușă de-a unui vecin de-al meu. Eu nici n-o cunosc și nici nu mă interesează. Cunoștințele mele nu pot fi în nici un caz sorcove, ele avînd alte pasiuni, alte sarcini, alte bucurii. În altă ordine de idei, sorcova se întrebuințează astfel: se ia de coadă și se scutură prin lovire ritmică în capul persoanei sorcovite. Vezi verbul **a sorcovi!** Dar și **a pleca cu sorcova.** Pentru a pleca cu sorcova nu-i neapărată nevoie să aștepți Anul Nou. Proverb ad hoc: **Nu este important cînd sorcovești, ci pe cine! Just!**

Laurențiu CERNEȚ

Parodii

Adrian Păunescu

GRAMATICA TERESTRĂ

**V-am spus că am avut copilărie,
Că am păscut și porci printre mieare,
Că omenia-i dorul care doare,
Însă ați rîs ca într-o prăvălie...**

**Nu vă permit să ziceți de eres,
De libertatea aruncînd cu zarul!
Primul poet ce-a călărit măgarul,
Voința uriașă l-a ales!!**

**V-am spus cinstit, o spunere pe nume
Scăpată din teroarea unui gînd:
Acel ce tace înțelept, lucrînd,
Este erou, nu cine numai spune!!!**

**Iată eroarea-ntreagă: pe pămînt
Gramatica e vită ordinară,
Poate să facă țăndări un cuvînt,
Iar versul greu, ah, doamne, vorbă-n vînt!**

Săriți, contemporani, în foc și pară!

Nichita Stănescu

CĂTRE PIPĂRUȘ PĂTRU

**Azi vom scrie, dragul meu,
cu pană de porumbel,
contra unui zmeu tembel,
că ne ține în surghiun
tocmai vulturul cel bun,
de culoarea mov-oranj-săpun,
care-și are cuibul într-un prun.
Dacă nu ne-o reuși
să scădem pe și din și,
să rămîm pe cimitir
nu cu patrafir,
nici cu calomfir,
ci cu tibișir,
asta numai dacă...:
atunci, o săgeată dacă,
sau o alta, scită,
îl va pune-n pită:
ihihi, un zmeu pe plită!...**

Ion DAVIDEANU

Catrene

Unui poet:

Să se-audă în Olimp
Epitaful următor:
„Aici, între flori și timp
Zace un NEMURITOR!"

Moș Gerilă – portar:

Ați venit la chef? Prea bine!
Ca portar tot am un rol;
Anul Nou iată-l că vine –
Calendarul la control!

Unui medic:

Printre albele halate
Voia bună-și face loc.
Toți închină: „Sănătate!"
Doar el spune: „Hai, noroc!"

Unei telefoniste:

De la miezul nopții-ncoace
Numărul de sticle-i place,
Încît strigă Murfatlarul:
„Alo, ați greșit paharul!"

Unui intrigant:

Stînd la masă, către mine
Își îndreaptă omul flinta,
Pentru că-a găsit, vezi bine,
În al meu răvaș... plăcinta!

CASSIUS

Urare de anul nou colegilor mei actori:

Pentru anul care vine
Vă fac această urare:
S-aveți focul sacru mare
Și fumuri cît mai puține!

Unei actrițe:

Ca să știi întreg limbajul
Teatrului, te rog învață,
Căci numai cu machiajul
Imposibil să faci... față.

Unei colege căreia i se reproșează că e ștearsă în orice rol:

Puteți s-o birfiți, ce-i pasă,
După-nțeleapta-i socoată
Doar pe scenă-apare ștearsă...:
Nu și pe statul de plată.

Unui regizor:

Iată cum noi ținem seamă
Să ne-ajutăm reciproc:
I-am făcut o epigramă
Și-n regia lui nu joc.

Unui actor care joacă în spectacolul „Bădăranii" de Goldoni:

Pentru cel mai mic aport
Alți colegi muncesc un an,
Pe cînd el fără efort
Este mare... bădăran.

George LUNGOCI

IARNA în cîteva comparații

Aforismul lui Brâncuși „Cînd nu mai sîntem copii am murit de mult" a devenit un loc comun al discuțiilor despre universul copilăriei, despre inocență și imaginația infantilă dar resorturile intime ale acestui aforism rămîn adesea într-un con de umbră. Rîndurile care urmează sînt din „lucrări de control a imaginației" scrise de cîțiva elevi de la Liceul textil din Lugoj care au fost puși să completeze spațiile goale ale unor comparații al căror prim termen a tost iarna. Celălalt termen vrea să fie un fel de anexă la aforismul brâncuzian, o dovadă că în copilărie există latența unei percepții poetice a lumii.

- Afară ninge de parcă ar curge un fum alb (Șoșa Viorel).
- Afară ninge ca și cum ar ieși laptele pe mașina centrifugă (Stretcu Georgeta).
- Afară ninge ca și cum ar jumuli cineva de sus niște găini (Horvath Mariana).
- Afară ninge de parcă ar ateriza mereu o mulțime de porumbei (Lațchescu Ioana).
- Afară ninge ca o înșiruire de mărgele (Cocilnău Floarea).
- Afară ninge de parcă ar cădea din cer omuleți în halate albe (Streitmatter Darling).
- Afară ninge ca la un bal cu multe confeti (Poiană Daniela).
- Afară ninge ca și cum ar cădea o ploaie de miresme reci (Dominescu Ana).

*

- Diminețile de iarnă sînt ca niște oglinzi paralele (Sîrbu Tatiana).
- Diminețile de iarnă sînt ca niște lebede care plutesc pe o apă înghețată (Suciu Angela).
- Diminețile de iarnă sînt ca niște pături albe întinse pe oraș (Stanoe Viorica).
- Diminețile de iarnă sînt ca niște droburi de sare (Popescu Aurica).
- Diminețile de iarnă sînt ca niște frigidere mari (Murărescu Daniel).
- Diminețile de iarnă sînt ca niște pui ieșiți din ou, umezi, reci (Schiopu Mărioara).
- Diminețile de iarnă sînt ca niște cărți netipărite (Tatar Dan).
- Diminețile de iarnă sînt ca niște trenuri oprite în gară (Benea Ileana).
- Diminețile de iarnă sînt ca niște voaluri albe, reci, transparente (Cedică Iuliana).
- Diminețile de iarnă sînt ca niște mirese (Țintilă Florin).
- Diminețile de iarnă sînt ca niște mașini în garaj (Tudorașcu Elena).

*

- Lumina iernii este ca lumina vieții (Almoșdi Agneta).
- Lumina iernii este ca strălucirea unui diamant (Amariei Valentina).
- Lumina iernii este ca un licurici mort (Sorinchescu Iuliana).
- Lumina iernii este ca un palat friguros (Șoșa Viorel).
- Lumina iernii este ca aerul proaspăt dintr-o, pădure (Szabo Ecaterina).
- Lumina iernii este ca o cupă de argint (Poiană Daniela).
- Lumina iernii este ca un voal de mireasă (Țintilă Florin).

*

- Cînd cade, zăpada face un zgomot asemănător cu respirația unui om (Manda Rodica).
- Cînd cade, zăpada face un zgomot asemănător cu căderea unor pene de la înălțimi (Suciu Rozalia).

*

- Sărbătorile de iarnă sînt ca niște panglici colorate (Cismaru Gheorghița).
- Sărbătorile de iarnă sînt ca niște jocuri electronice (Sîrbu Tatiana).

*

- Iarna copacii sînt ca niște fantome care nu pot să se miște de la locul lor (Poiană Daniela).
- Iarna copacii sînt dezgoliți ca niște copii ai verii la scăldat (Györi Zoltan).
- Iarna copacii sînt dezgoliți de frunze ca un popor lipsit de libertate (Sîrbu Tatiana).
- Iarna copacii sînt dezgoliți de frunze ca niște manechine care așteaptă să îmbrace alte haine (Murărescu Daniel).
- Iarna copacii sînt ca niște oameni cu inimi luminate (Blaj Ileana).

*

- Cînd îmi cad pe față fulgi de nea simt ceva ca o îmbătrînire (Suciu Rozalia).
- Cînd îmi cad pe față fulgi de nea simt ceva ca niște spice aruncate de cineva (Cismaru Gheorghița).
- Cînd îmi cad pe față fulgi de nea simt ceva ca o înghețată ce mi se topește în gură (Stuleanec Maria).

*

- Satele par desenate de un pictor fără mîini (Ciucu Elena).
- Iarna satele par desenate ca niște fumuri argintii (Hodovaneț Silvia).

Șirul comparațiilor se încheie aici doar din rațiuni de spațiu tipografic, dar el continuă, mai surprinzător sau mai puțin surprinzător, în orice copil care începe cunoașterea lumii.

Culese de prof. Ioan MORAR

Secvențe dintr-un raid-anchetă pe linia de „CADRE"

Participanți:
Reporterul (R)
Cineva din comitetul sindical (CS)

1 — „A doua specialitate"

R. — „De ce n-a mai lucrat, ca-ngrijitoare?
CS. — Am zis că e firavă, sărăcuța.
R. — Și a făcut vreo recalificare?
CS. — Desigur! Ea ne face... cafeluța!

2. — „Dreptul la odihnă"

R. — Dacă și-acasă, la clienți, muncește pînă tîrziu în noapte, și aici, tîmplarul vostru cît se odihnește?
CS. — Cît e normal; opt ore... la servici!

3. — „Calificare la locul de muncă"

CS. — În doi ani de birou, de cînd lucrează,
Ea n-a pierdut o clipă, stînd degeaba.
R. — Și-o însușit, desigur, bine treaba?
CS. — O, da! Chiar foarte bine... croșetează!

4. — „Documentare și instructaj".

R. — Dar cel care citește „Sportul", n-are nimica de făcut? El nu muncește?
CS. — Ba da; acum e la „documentare", apoi ne-adună și ne... „instruiește".

5. — „Protecția" muncii.

R. — Parcă ziceați că-i electrician? Ce face, la birou, de luni de zile?
CS. — Directorul l-a detașat, pe-un an, că și aici lucrează tot cu... pile.

Victor GORȘCOVAZ

Interviu cu un maestru

— Iubite maestre, vă rog să-mi acordați cîteva minute din timpul dumneavoastră prețios destinat votcuiței și gustărilor, pentru a ne răspunde la cîteva întrebări de „sezon"...

— De acord, iubite și mai tînăr confrate al meu, dar rogu-te să fim cît mai scurți, că ne așteaptă și alte treburi de substanță precum ai zis...

— Telegrafic, maestre! O primă întrebare; cum vi s-a părut anul pe care îl încheiem astăseară?

— Hm! Olimpul diavolului!

— Ce vă preocupă cel mai mult în prezent?

— Pămîntul deocamdată, Pămîntul și fructele, Poeme de dragoste și Poemele cîmpiei, ceva mai rar Fața străină a nopții, ierbarul de nervi. Subțirea trecere, Mirele zăpezii și Singurătatea amiezii. Realmente mă fascinează Fluviile care visează oceanul, Epica magna, Elegiile politice, Umbra și focul... zăpezilor.

— Ce iubiți în mod deosebit?

— Ploile de dincolo de vreme, Țara fîntînilor, Binecuvîntata civilizație, Vîrstele timpului, Nostaglia absolutului, Lacrima scoicilor, Grădina suspendată, Noaptea grîului nou și cel mai adesea Rătăcirile de duminică. N-am uitat să mă gîndesc la Cascadele luminii, Dorul de infinit, Patima ciocîrliei, Cafeneaua subiectelor, Ramura solară, Aluzia marină și oceanul.

— Ce detestați în bună măsură?

— Mai multe, cum ar fi: Repetabila povară, Sabia timpului, Insomniile de mătase, Parodiile de la A la Z, Întîlnirea tîrzie, Drumul de foc, Proba zborului, Dragostea la a doua vedere și altele cum ar fi: Starea de urgență, Supa de ceapă, Căderea, Iluzia, Panorama-n sălcii plîngătoare și Tot ce stă sub semnul întrebării!

— Autorii preferați?

— Ooo, ei sînt mai mulți și nu voi cita pe nici unul din cei în viață, motivul fiind evident, (să nu să supere), dar cel puțin în noaptea aceasta îl voi gusta cu plăcere pe Păstorel și toți epigramiștii cu har, inclusiv un piteștean al cărui nume îmi scapă...

— Cîteva cărți de căpătîi?

— Aăă, momentan aș putea cita doar „Pivnițele vaticanului", „Ambrozie și nectar", „Vinul de viață lungă" și „Muza veselă".

— Compozitori favoriți?

— Deocamdată unul singur: Johann Sebastian **Bachus!**

— Ce vă doriți în momentele de plictis profund?

— Să fiu înconjurat de Frumoșii nebuni ai marilor orașe, să visez la Anii adolescenței, Trenul albastru, Vroja sau Transformarea miraculoasă a lucrurilor. La toate astea te rog să mai adaugi umorul la domiciliu, pilulele umoristice, epigrame, răvașe, epitafuri, Vitrina cu ironii și Dicționarul de subiecte comice.

— Ce vă doriți pentru Anul Nou pe care foarte curînd îl vom inaugura?

— Pace, Să ne iubim pe tunuri și Manifest pentru sănătatea pămîntului!

— Vă mulțumesc!

Traian GÂRDUȘ

Unde mergem la revelion?

Gore (vorbind de unul singur): Nu se poate. Din atîția prieteni, găsesc eu pe unul care să mă invite să petrec revelionul cu el! Iliuță! Asta-i! Îl sun pe Iliuță...: Dar cum să procedez? Ar fi prea de tot să mă autoinvit la el acasă... A, am găsit! Îl invit la mine, el precis are oaspeți, o să refuze invitația mea și mă va chema la el. Da, ăsta-i cel mai bun procedeu! (face un număr de telefon): Alo, Iliuță? Eu sînt, Gore. Te salut și sărbători fericite, ție și întregii familii. Te rog s-o săruți pe Dana...: Ce faceți voi (recită) „în noaptea asta ca o stea, în care toată lumea cîntă..." Ce zici, Iliuță? Am început să fac versuri! Hai, mă, veniți la mine. O să petrecem de minune... Poftim? A, așteptați niște oaspeți? Păi, da, e clar, am înțeles. Eu voiam să fim împreună, știi doar cît de mult țin la tine și la scumpa ta soție. Mă gîndeam că mai stăteam și noi la o parolă, mai spuneam o glumă, mai ascultam o melodie, mai dansam și uite așa intram în noul an... Am înțeles, dragul meu prieten... Ziceam și eu că era bine să fi fost împreună, să petrecem împreună ca într-o familie... Poftim? A, îți pare și ție rău? Dar mie? Da, anul nou fericit... Poftim, a închis și n-a zis nimic... Ba a zis: „petrecere frumoasă".

Petrecere, petrecere dar unde, cu cine? A, o să încerc la Gigi. Face nevastă-sa niște sărmăluțe, că-ți lasă gura apă... (formează din nou un număr) Alo, Gigi? Eu sînt... (cîntă) „Cine-a făcut crișma-n drum, măi dorule, măi / N-a făcut-o de nebun, măi dorule, măi..." Eu sînt, Gicuță, eu sînt, m-ai ghicit. Îți doresc un an nou fericit și tot ce-ți dorești să se împlinească... Eu să merg la restaurant în noaptea asta? Nu, dragă Gigi. Nici vorbă, sînt liber ca pasărea, petrec unde cred că mă simt bine și cu cine mă simt bine! Tu unde petreci... Acasă e cel mai bine, în sînul familiei, cu prietenii, cu rudele, așa e, eu voiam să-ți propun să treci pe la mine cu Stela. Știi doar cît de mult țin eu la voi... În noaptea asta, prietenii buni trebuie să ciocnească un pahar... Păcat, mare păcat. Ești invitat la cumnată-ta... Aha... Am înțeles, te-a invitat pe tine și pe Stela, desigur, înțeleg, altfel veneai la mine... Sau mă iai și pe mine la cumnată-ta. E, nu face nimic, cu altă ocazie. Să trăiți cu sănătate... la fel, îți doresc petrecere frumoasă... (închide) Ce mă fac? Pe cine aș mai putea să-l sun? La Ilie nu a mers, la Gigi, idem... Ce ar fi să încerc la Iulian? Și nevastă-sa e gospodină bună! (formează din nou un număr) Iulică? Poftim? Greșeală?... Scuzați... (închide) Asta văd că nu e acasă... (se aude soneria de la intrare) Asta-i bună, cine să fie? (deschide).

Ilie: Noi sîntem! Sărbători fericite și la mulți ani, Gore! Dă-mi voie să-ți prezint pe prietenii mei; ea e Lenuța, el e Traian, soțul ei, pe Dana o știi... Gore, ne-am gîndit că nu e frumos să te lăsăm singur (recită) „în noaptea asta ca o stea / în care toată lumea cîntă...".

Toți: Mulți ani trăiască, mulți ani trăiască...

Ilie: Așa că, în concluzie, am acceptat invitația ta... Un prieten bun, în noaptea de revelion se cunoaște...

(De afară se aud voci care cîntă): Cine-a făcut crișma-n drum măi dorule, măi / N-a făcut-o de nebun...

Gore: Au, vine și Gigi...

Emil ȘAIN

Catrene

Mie însumi:

Mă lupt cu poanta de mulți ani,
Și mai răzbesc pe cîte-un front,
Dar eclipsat de veterani
Nu prea mă văd la... „Orizont"!

Răvaș unui fotbalist:

Prieteni, rude și vecini,
Cunoscîndu-și bine rolul
Au venit cu toții plini
Numai el veni cu... golul!

Unuia ce se remarcă doar prin plete:

Privind la claia lui enormă
Vezi conținutul fără formă;
Iar dedesubt e cunoscut,
Vezi forma fără conținut!

Petru CHIRA

Definiția burlacului:

Nu căta-n dicționare;
Așezarea e străveche,
Căci burlacul, nu-i mirare,
E un om fără... pereche.

Tehnică și poezie:

Mă frămînt fără hodină,
Pretutindeni fac demersuri,
Să se iște vreo mașină
De compus mecanic versuri.

Unui poet increzut:

Despre bardul genial
Circulă diverse poante.
De-l întrebi de vreun rival,
Zice: — este unul... Dante.

Teodor MARICARU

Unui fotbalist de duzină:

Și-a-nsușit temeinic arta
Jucătorul de duzină
Nu mai nimerește poarta
Nici la meci, nici la uzină.

Confuzie:

La „Locul lebedelor" azi
Galant o invitase Noe
Dar ea-i răspunse cu necaz
— Nu pot, că n-am costum de baie.

Ionel BRIHACESCU

Apărarea scandalagiului:

L-am lovit, e drept, nu zic,
Însă n-am fost prin bufete;
Nu băusem nici un pic,
...Ca să-l pot izbi cu „sete".

Bătrînul donjuan la apariția Morții:

— Azi cînd viața mea se-ncheie,
(Dintre toate cîte-alintă),
Tu ești singura femeie,
Care-aș vrea să mă mai mintă!

La mormîntul unui infractor:

Încărcat de vicii grele,
A murit și el de-o lună;
După-atîtea fapte rele,
A făcut și-o faptă bună...

Dimitrie JEGA

plastică

UN EVENIMENT ARTISTIC

Zilele trecute, am avut privilegiul de a vedea şi de a răsfoi îndelung, cu bucuria cărţii de rară frumuseţe, o monumentală ediţie a romanului **Les chardons du Baragan** de Panait Istrati, cu 15 gravuri în acvaforte şi acvatintă, semnate de pictorul şi graficianul timişorean Vasile Pintea.

Tipărită la Paris, în atelierul de gravură **Lacourière-Frélaut,** la sfîrşitul lunii noiembrie 1981, de Asociaţia farmaciştilor bibliofili, prezidată de Jean Maurilieras, în 180 de exemplare (35×27 cm), pe hîrtie Arches velin, această **Carte** este, în toate atributele ei, o fascinantă operă de artă.

Îmbrăcată în pînză mătăsoasă de culoarea tabacului (siena natur), ce vrea să sugereze lutul ars de soarele Bărăganului, coperţile sînt încastrate într-o casetă deschisă, spre a lăsa privirii cotorul cărţii, pe care e scris, cu literă de aur, lîngă numele lui Panait Istrati şi titlul romanului, şi numele artistului Vasile Pintea. La întîlnirea cu această ediţie bibliofilă, de mare eleganţă artistică şi tipografică, aflăm că Asociaţia care o patronează tipăreşte în fiecare an cîte o asemenea orfevrărie şi că, înaintea pictorului român, au fost chemaţi să participe la înfăptuirea unor astfel de opere de artă mari artişti contemporani, cum, de pildă, Salvador Dali sau Michel Ciry.

Deschidem cartea cu inedită emoţie şi simţurile noastre se umplu de ecourile unei prospeţimi apriline, mirîndu-ne cu bucurie de lumina literei, de limpiditatea tiparului şi de noblleţea hîrtiei. Ajungînd la gravurile lui Vasile Pintea, ce se succedează asemenea unor oaze de neaşteptată frumuseţe, satisfacţiile estetice intră în regimul unei poetici noi.

Bun cunoscător al romanului **Ciulinii Bărăganului,** Vasile Pintea face dovada unei secrete comuniuni sufleteşti cu poezia unică a unui peisaj care a inspirat nemuritoarele pagini ale unui Alexandru Odobescu sau ale unui Mihail Sadoveanu, ca să amintim numai doi dintre marii prozatori români care au cîntat, în acorduri miraculoase, locurile evocate de Panait Istrati.

Această suită de gravuri, ce se poate constitui oricînd ca o expoziţie de sine stătătoare, relevă încă o dată arta de indicibilă originalitate a unui grafician ce şi-a cîştigat un remarcabil statut în arta plastică din România.

Depăşind intenţia ilustrativă, gravurile lui Vasile Pintea păstrează, subtextual, iluminîndu-l, un epos şi un timp care dau dimensiunile esenţiale ale romanului. Ceea ce ni se pare a defini aceste lucrări – dincolo de profesionalismul superior al artistului – este lirismul lor de inefabile sugestii, un lirism am zice polifonic. Obsesia unor motive proprii registrului plastic al lui Vasile Pintea, aura magică a unor semne, spaţiile luminate ori încărcate de dramatism, sarabanda ciulinilor, în vîntul galopînd ameninţător peste întinderi, delirul luminii ori liniştea apoteotică a unui zbor, în depărtările vaste, se întîlnesc cu nostalgia cailor plutind peste ceruri şi cîmpuri,

cu tristeţea ori cu tragismul nenumăratelor figuri de copii şi femei, de ţărani, în vremea marei răscoale din 1907, cu desnădejdea şi cu speranţa licărind pe feţele aspre, de o diversitate caracterologică impresionantă.

Vasile Pintea este, aici, un poet care ştie izvodi, în linia de o fineţe vecină cu irealitatea şi visul, adevărate compoziţii, în care mişcarea oamenilor şi a obiectelor se sublimează într-o mişcare a ideilor, la confluenţa unde fantezia prinde aripi şi sens şi e simbol de neaşteptate sugestii.

Lansată la Paris, în cadrul unei festivităţi la care au luat parte numeroşi oameni de artă şi cultură, între care şi H. Curbis, secretarul general al societăţii „Prietenii lui Panait Istrati", această ediţie bibliofilă a romanului **Ciulinii Bărăganului** a fost sărbătorită, cum era şi firesc, ca un cu totul remarcabil eveniment artistic.

Simbolizînd străvechile legături spirituale dintre România şi Franţa, această operă de artă este un nobil omagiu adus marelui prozator Panait Istrati şi o expresie a valorii ieşite din comun a unuia din cei mai originali artişti contemporani.

Anghel DUMBRĂVEANU

Ilustrăm acest număr cu gravuri ale artistului plastic Vasile Pintea, lucrări apărute în volumul Ciulinii Bărăganului **de Panait Istrati, ediţie bibliofilă, editată recent la Paris.**

istorie-document

ATESTAREA CONTINUITĂŢII

Limba noastră conţine o serie de cuvinte care pe parcursul evoluţiei lor şi-au schimbat sensul şi au preluat îndeplinirea altor funcţii decît cele pe care le-au avut iniţial. Uneori, înţelesul cuvîntului a fost părăsit luînd altă semnificaţie sau uneori sensul străvechi s-a pierdut cu totul şi azi pare fără noimă. Limba populară în mod deosebit păstrează o serie întreagă de astfel de cuvinte.

Primul cuvînt asupra căruia ne-am oprit este **codană** care, conform DEX, înseamnă: „Fată tînără (cu cozi). (Despre animale) Care are coadă (lungă şi stufoasă). Provenind din – Coadă+suf. -an". Considerăm că explicarea sensului s-a făcut plecînd de la generalizarea faptului că toate fetele în trecut purtau părul împletit în cozi. În sanscrită însă cuvîntul „godana" este denumirea dată fetei pregătite pentru măritiş şi care este „dăruită cu vaci", semnificînd „fata cu zestrea pregătită" deci gata de măritat. Să nu uităm că în urmă cu milenii vitele formau avuţie principală. Iată cum astăzi putem explica întrutotul înţelesul milenar al cuvîntului românesc **codană** păstrat pînă în zilele noastre.

Un alt cuvînt străvechi este **boreasă,** termen prin care maramureşenii îşi desemnează nevestele. S-a făcut mereu legătura cu termenul boierească, soţia boierului. S-a presupus că acest termen reprezintă expresia unei conştiinţe „nobile" a maramureşenilor, legat de faptul că aici s-a păstrat o tradiţie veche legată de voievozii noştri. Dar, în trecut, tot pămîntul românesc a fost împînzit de voievodate şi voievozi. Realitatea este mai simplă. În sanscrită, „bharase" înseamnă soţie. Termen care a fost păstrat cu acelaşi înţeles pînă în zilele noastre de către limba populară din Maramureş. Cuvîntul **boreasă** fiind o formă relicvă din vechiul nostru grai traco-dacic.

Un alt termen românesc, aparent fără sens, este **poamă** referindu-se la figura morală a unei persoane: Este o poamă! Sau poamă bună. Termenul nu are nici o legătură cu poamă, în sens de fruct, rod, fiind doar un omonim. În sanscrită, „pama" este un nume de boală care redă sensul unei situaţii neplăcute, neagreate, nedorite. Adică pe aceeaşi linie cu înţelesul românesc al cuvîntului folosit şi azi şi păstrat de către poporul nostru odată cu structura sa morală. La fel se prezintă şi expresia **ni boală,** folosită ca îndemn însă spusă cu năduf cînd vizitiul constată că vitele sale fac eforturi sub aşteptări. Între această expresie şi boală-morb, maladie, stare proastă a sănătăţii, nu există nici o legătură. În sanscrită „bala" semnifică vigoare, forţă, talie mare, iar „ni" exprimă acţiunea de a conduce, precum şi sensul adverbial în jos. Deci, explicaţia expresiei româneşti **ni boală** ar putea fi şi un îndemn care, iniţial însemna: Hai, voinicule! Şi nu avea sensul pejorativ folosit azi de vizitii.

Un alt cuvînt românesc, **gărina,** frecvent în toponimie pentru regiunile muntoase, s-a dedus că ar însemna loc defrişat de goruni. Toponimic, însă, nu se atestă asemenea locuri care în urma defrişărilor să fi luat numele de gărina. Găsim însă în sanscrită termenul „girina" (citeşte: ghirina) semnificînd munte. Apropierea ca rezonanţă şi sens de gărîna este concludentă. Gărina semnifică în trecut munte, dar, cu timpul, s-a pierdut acest sens. În Banat avem localitatea Gărîna din masivul Semenic, aşezare la o mare altitudine care justifică că ea are o vechime considerabilă.

Aurel BERINDE

şi Simion LUGOJAN

Silvia C. Negru

APA MĂ JUDECĂ

Tai cu piciorul cărarea
Leac de izvoare aş bea,
Vîntul îmi scutură umbre
Apa mă judecă, rea.

Viscol de aripi plăpînde,
Raza loveşte în trup.
Tainic din braţul lumină,
Calde vocale se rup.

Cîntecul meu cîntăreşte
Naşterea pietrei sub daltă.
Izvorul rugului tînăr,
Rază-i durerii, înaltă.

Ninge sub arderea clipei
Fulgi în pătrare de stea.
Voci din izvoarele mute,
Apa mă judecă, rea.

ALFABETUL LUMINII

Mă întorc în satul,
Cu torţe fragede
Ca o copilărie,
Cu inima de dascăl.
Mă întorc ca o revenire la izvoare.
E o iluzie de poet, în care
Stelele pleacă din catalog
Şi se aşează în bancă.
Va trebui să le întreţin arderea,
Va trebui să aşez pe fruntea zilei
Alfabetul luminii.

figuri bănăţene

Compozitorul ţăran-Nicolae Peia

Prin cei aproape 50 de ani de muncă pe tărîm cultural, prin mulţimea corurilor, fanfarelor şi orchestrelor populare înfiinţate în Banat şi Ardeal, cîte un cor mixt şi o fanfară pe an, prin multitudinea preocupărilor sale – publicistică, actorie etc., Nicolae Peia se înscrie în rîndul compozitorilor ţărani bănăţeni, ca una dintre cele mai proeminente figuri.

Născut la 4 iulie 1900 în localitatea Şoşdea, un sat din pusta bănăţeană, încă de la 12 ani descifrează taina „punctelor cu coadă". La 7 ani cînta deja foarte bine la fluier.

Începînd cu anul 1924 instruieşte şi organizează numeroase coruri şi fanfare ţărăneşti în Banat şi Ardeal. Amintim fanfarele din Comoriţte, Bocşa Vasiovei, Gherteniş, Nădlac, Sepreuş, Şoşdea şi corurile din Gherteniş, Sepreuş, Fizeş, Sculea, Gătaia etc. A înfiinţat de asemenea numeroase orchestre populare în Şoşdea, Bocşa Vasiova, Criciova etc.

Repertoriul muzical al formaţiilor pe care le-a instruit şi condus l-a orientat spre compozitorii ţărani bănăţeni, spre marii compozitori români: Ion Vidu, Sabin Drăgoi, Iosif Velceanu etc. Amintim cîteva cîntece ce figurau şi mai figurează încă, în repertoriul unor coruri şi fanfare înfiinţate de Nicolae Peia: **Hora Principatelor, Hora mea, Hora cojocarilor, Hora ghertinişeană, Ibovnica, Ardeleana nr. 1, Ardelana nr. 2** etc. În anul 1928 organizează în Şoşdea prima trupă ţărănească de teatru din Banat, cu care colindă prin aproximativ 60 de localităţi, jucînd de peste 70 de ori piesa „Năpasta" a lui I. L. Caragiale. Presa vremii relata despre această formaţie că **„a secerat o reuşită deplină, fiind sălile arhipline de public... şi a contribuit la cultivarea simţului artistic şi la luminarea sătenilor".** Numai în 47 din aceste localităţi, numărul spectatorilor s-a ridicat la 19.580 de persoane. În 1938, aceeaşi trupă ţărănească joacă „Doctorul fără voie" de Moliere, pe scenele oraşelor Lugoj şi Timişoara. N-a fost numai actor, ci printre alte ocupaţii i-a revenit şi aceea de a copia rolurile din piesă.

A colaborat, începînd cu 1927, la ziarul „Cuvîntul satelor" (Lugoj şi Timişoara), unde întreţine cronica muzicală prin sfaturi practice privind organizarea şi instruirea corurilor şi fanfarelor pin publicarea de biografii a unor mari muzicieni români şi străini, prin alte articole de un larg interes în rîndul cititorilor de la sate. Din multitudinea problemelor abordate, precum şi din modul deschis şi convingător al expunerilor sale, cronica muzicală redactată de Nicolae Peia a devenit un punct de atracţie, de informare şi de educare a cititorilor. Reţinem titlurile cîtorva articole: „Desfiinţarea fanfarelor ce cîntă după auz", „Muzica ţărănească în Banat", „Încurajarea tradiţiei cîntecului şi datinelor strămoşeşti", „Prin ce se ridică un popor" etc.

Orchestra populară din Şoşdea condusă de N. Peia (1928) cu care va colinda Banatul. În mijloc – învăţătorul Andronic Botoş din Şoşdea, unul din susţinătorii acestei formaţii.

Compozitorul Filaret Barbu, urmărind cronica muzicală a lui Nicolae Peia de la „Cuvîntul satelor", menţiona că ea este „ecoul vieţii muzicale ţărăneşti specifice şi autohtone".

Militează tot timpul pentru răspîndirea muzicii şi culturii în mijlocul ţărănimii române, trăind cu convingerea că munca fizică se poate îmbina cu cea intelectual-muzicală. În dorinţa de colecţionare şi valorificare a folclorului autentic, lansează ideea creării pe lîngă conservatoarele de muzică a unor secţii pentru culegerea melodiilor ţărăneţşi. A mai colaborat la „Vaînţa Banatului" (Timişoara), „Lumina Nouă" (Timişoara) etc.

Înzestrat cu darul compoziţiei muzicale, Nicolae Peia a cercetat folclorul local şi a avut preocupări creatoare. Creaţiile sale din ultimii ani sînt cîntece de masă în care exprimă bucuriile vieţii noi. În ultimii ani ai vieţii, deşi continuă să instruiască numeroase coruri şi orchestre, unele din ele clasîndu-se pe locul întîi la diverse concursuri regionale, altele ajungînd pînă la finală în capitală, munceşte şi ca ţăran cooperatist pe ogoarele C.A.P. din Şoşdea. Se remarcă şi ca instructor de brigăzi de agitaţie, formaţii de teatru, dar mai ales a unor echipe de dansuri.

Şi-a manifestat fierbinte dorinţa sa de a aplica acompaniamentul orchestral al concertului de cor, colaborarea dintre cor şi fanfară sau orchestră, oferind posibilitatea unor manifestări artistice în aer liber. A instruit zeci de generaţii de copii, sădind în ei în acelaşi timp, dragostea pentru artă. Întreaga sa viaţă şi-a închinat-o ridicării culturale a ţărănimii, din rîndul căreia el însuşi făcea parte.

Prof. Miu STRAIN

top

STELUȚE...

Grupul timișorean Post Scriptum a avut o participare meritorie în cadrul celei de-a IV-a ediții a Festivalului cîntecului politic pentru tineret. Cu prilejul evenimentului, casa „Electrecord" a lansat albumele cu piesele prezentate în Festival chiar în serile de spectacol. ● Clubul de jazz al studenților timișoreni a găzduit din nou o manifestare de excepție: recitalul formației lui Laurențiu Butoi. E momentul să adresăm din acest colț de pagină, felicitări inimosului animator al clubului, D. Băcălete. ● Mai nou, Televiziunea ne-a prilejuit cunoașterea unor cîntăreți celebri din perioada anilor '60: Pat Boone și Doris Day. Doar că la 20 de ani de la turnare, aceste pelicule nu mai înseamnă nimic, cîntăreții nemaiputînd compensa nici măcar timpul irosit de noi în fața micului ecran (care ecran nu are nici o vină). ● Dar tot la TV, urmărind peripețiile descrise de Jules Verne, ascultăm în generic celebrul grup american „The Brothers Four" care în 1964 a lansat „Green Leaves of Summer" și alte compoziții semnate Dimitri Tiomkin. ● În miez duminical, la ora rezervată lui Tom și Jerry, au cîntat frații Romcescu. Dă-i și cîntă, cîntă și dă-i! Cam mult și... nu cine știe ce. ● La cumpăna dintre ani s-au născut: John Denver (1943); Greg Walker („Santana" – 1951), și cîntăreața Judy

Collins (1939). ● **Margareta Pîslaru (în foto),** mirată că apare în cadrul rubricii Top „Orizont" al cărei semnatar ține să vă ureze din toată inima **LA MULȚI ANI CU SĂNĂTATE!**

Petru UMANSCHI

Ion Pătrașcu-Stan

Un condeier țăran

În localitatea Zorlențu-Mare, județul Caraș-Severin, viețuiește țăranul **Ion Pătrașcu-Stan,** ducîndu-și traiul după toate rînduielile satului său, dar, totodată, diferențiindu-se de semeni, prin osîrdia de a-și pîrgui în lumina inimii harul artistic, finalizîndu-și-l în pictură, sculptură, muzică (instrumentală). Bogata imaginație îl ispitește să se avînte și-n orizontul tehnicii, fantezia sa înaripată închipuind, printre altele, un aparat de zbor... În obsesia înălțimilor, semnificativ este și titlul primei sale cărți de poezie, **Cîntec și zbor,** apărută în vara acestui an la Editura „Litera".

O carte a unui scriitor țăran reclamă o analiză din perspectiva cunoașterii unui fenomen literar specific, cel ivit în lumea satelor, prin preocuparea lucrătorilor pămîntului, de a scrie. Desigur că această dorință a lor de a fi și „scriitori" apare sub influența literaturii culte, iar dacă avem în vedere Banatul, se știe că aici, încă de la începutul acestui secol, pasiunea țăranilor pentru lectură este de-a dreptul uimitoare, mulți dintre ei constituindu-și biblioteci remarcabile. Mai trebuie subliniat că în Banat există și o eflorescență a literaturii orale, care este o mărturie concludentă a unui mare potențial creator. Latențele acestuia se manifestă, fără îndoială, și în literatura scrisă de condeierii țărani. Ion Pătrașcu-Stan se integrează în fenomenul literar al condeierilor țărani, de o adîncă tradiție în Banat, mișcare literară continuată în județul Caraș-Severin de un grup care își desfășoară activitatea în **Cenaclul scriitorilor țărani „Paul Tîrbățiu".**

Prin apariția editorială, un creator țăran își face dealtfel ieșirea din anonimat, aceasta însemnînd o conturare a unei conștiințe literare și, în consecință, creația sa are un caracter individual, deosebindu-se astfel de cea populară, care are marca unei colectivități, circulă oral și este anonimă. De fapt, nu este vorba de o rupere totală de literatura orală, căci, în multe cazuri, se constată o preluare a ideilor și tiparelor stilistice ale acesteia, oferindu-ni-se chiar pastișe evidente. La autorul în discuție, deficiența aceasta este mai pronunțată în poeziile **Cîntec** (p. 20), **Cîntec de pahar** și **Toamnă.** Aproape toate poeziile din carte sînt scrise într-o metrică folclorică, însă versul vehiculează gînduri, trăiri personale, unele dintre acestea – precum sentimentul „marii treceri", întîlnit preponderent – invederează o neliniște existențială naturală. În privința viziunii poetice, pecetea mentalității creatoare populare e evidentă în puterea de a sensibiliza în concretețe imagistică abstracțiunile, ca de pildă **Dorul: „Un păianjen s-a întins, / s-a întins și m-a cuprins, / țese mreaja-n trei secunde, / ce putere-n el s-ascunde? / / Cenușiu, parcă-i un scrum, / fuga lui se face drum, / stai de vorbă – nici n-ai stat / te-a cuprins și te-a legat".** Aparte, în privința folosirii matricei folclorice, este secvența a doua a cărții, cea intitulată **Simburi.** Aici, în maniera aforistică a zicătorii, sînt decantate o multitudine de atitudini (izvorîte dintr-o cumpănire înțeleaptă) privind unele aspecte fundamentale ale vieții.

A. T.

aniversări

Cu Ion Stoia-Udrea în satul său

● 80 de ani de la naștere

În 25 decembrie s-au împlinit 80 de ani de la nașterea lui Ion Stoia-Udrea, scriitor, istoric și gazetar bănățean, a cărui activitate ar merita o tratare monografică, spre a se evidenția că aceasta își avea un larg unghi, deschis într-un orizont cultural boltit atît pe realitățile provinciei natale cît și pe cele ale spiritualității universale. Impresia aceasta mi-a întărit-o și o discuție cu scriitorul, avută în satul său, în data de 25 iulie 1972. În vara aceea efectuam cercetări etnografice în zona Oravița. Ajungînd în Greoni, m-am gîndit la Ion Stoia-Udrea, pe care îl cunoșteam, și am dorit să-l revăd, bănuind că îmi va fi și un util informator în privința culturii populare din satul natal. Scriitorul septuagenar m-a primit cu căldură în casa lui țărănească și, la fel ca oricare sătean al său, m-a invitat în „soba" pentru oaspeți, să stăm de vorbă. Camera avea un interior țărănesc autentic, iar scriitorul, aflînd care e rostul sosirii mele în zonă, a devenit de îndată un informator foarte dornic de a-mi oferi cît mai multe date etnografice și istorice. Dintre toate obiectele din cameră să mi-au atras atenția în mod deosebit două ponievi cu un decor splendid, moștenite de la mama lui. Una era cu lună, alta cu bete, denumirile acestea pentru pontevi, fiind neîntîlnite de mine pînă atunci. Mi-a spus că în Greoni există un punct muzeistic și m-a invitat să-l vizităm. În micul muzeu sătesc, Ion Stoia Udrea s-a dovedit a fi un ghid excelent, prezentîndu-mi printre altele lăzi de zestre cu decor mixt (culoare și crestare) două războaie de țesut, de asemenea cu un decor valoros, obținut prin sculptare și încrestare, un chiup încrestat, o „ciobană" (vas de lemn pentru apă) – raritate etnografică – și picturi vechi, două lucrări fiind considerate de scriitor că sînt creații ale lui Constantin Daniel, marele pictor bănățean, din secolul trecut. După aceea am vorbit despre creația și activitatea lui Ion Stoia-Udrea. Mi-a mărturisit că lucrează la romanul „Căpitanii", inspirat de răscoala din 1738–1739. Am fost convins că în romanul respectiv autorul își folosește experiența vieții sale din sat, buna cunoaștere a sufletului țărănului. Din păcate, scriitorul s-a îmbolnăvit după cîtăva vreme și pînă în 1977, cînd a murit, romanul nu a fost definitivat. Însă fragmentele publicate în revista „Orizont" mi-au confirmat că într-adevăr Ion Stoia-Udrea avea toate calitățile unui bun romancier de inspirație rurală.

Aurel TURCUȘ

TELEVIZIUNE

JOI, 31 DECEMBRIE

20,30 Telejurnal. **20,50** Melodii românești. Program special de revelion **21,00—5,00. 21,00** Prolog revelion '82. **21,05** Urare de Anul nou cu ansamblul Casei pionierilor și șoimilor patriei din Brăila. **21,11** Cîntă țara. Melodii populare. **21,24** Telerăvașe. **21,27** Te-am regăsit, cuplet I cu Ștefan Bănică. **21,30** Un cîntec, o glumă, un zîmbet. **21,45** Datini vechi, datini noi (I). **21,50** O intervenție neprevăzută. **21,55** Copiii — florile vieții. **22,00** Doi vecini. **22,05** În ritm de dans. **22,15** Să ridem cu Nea Marin. Interpretează Amza Pellea. **22,25** Datini vechi, datini noi (II). **22,35** Florinel. Scenetă de Paul Ioachim. **22,40** Marele vals. Ansamblul de balet al Operei Române. **22,45** Musafiri nepoftiți. **22,50** De drag și de veselie. Cîntece populare. **23,00** Interviu despre fotbal de George Mihalache. **23,05** Cîntă grupul „Song". **23,10** Brigăzile artistice la rampa revelionului. **23,20** Dansuri populare din toate regiunile țării. Primiți cu plugușorul — primă audiție. Plugușorul Televiziunii. Din inimi, Românie, „La mulți ani!" — primă audiție. Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România. Hora Unirii. Urare — primă audiție. La mulți ani, frumoasă țară. Iarnă românească. Muzică ușoară. **0,30** Barbu Lăutaru de Aurel Felea **0,40** Tangoul veșnic tînăr. Ansamblul de balet al Operei Române. **0,45** Anecdote. **0,50** Trei cîntece, trei interpreți. **1,00** Un transport de preț. **1,05** Horă mîndră românească. **1,15** Revista '82 (partea I). **1,25** Dansați cu noi. **1,35** Un refren diabolic de D. D. Pătrășcanu. **1,40** Valsuri de Chopin. Interpretează baletul „Fantasio" din Constanța. **1,45** Cîntece de viață lungă. **1,55** Revista '82 (partea a II-a). **2,05** Un duet de pomină. **2,15** Atlas și Heracles. **2,20** Cîntec pe întinsul țării. **2,30** Anecdote. **2,35** Meridianele prieteniei (I). Cîntece și dansuri primite de la televiziunile din alte țări. **2,50** Revista '82 (partea a III-a). **3,00** Ritmuri tinerești. **3,10** Anecdote. **3,12** Romanțe (I). **3,25** Am invitați de Ion Băieșu. **3,30** Meridianele prieteniei (II). **3,45** Cîntece de viață lungă. **3,55** Mărturisiri de Anul nou. **4,00** Romanțe (II). **4,10** Charlot cu Ion Lucian. **4,15** Opereta rîde, cîntă și dansează. **4,30** Cîntați cu... **4,40** Anecdote. **4,45** Uite, zorile se-arată. Cîntece de voie bună și petrecere. **5,00** Perinița.

VINERI 1 IANUARIE 1982

10,30 În jurul bradului de Anul nou. **11,05** Matineu de vacanță. Desene animate. **11,45** La mulți ani, cu sănătate! Gînduri la început de an! (I). **12,00** Concertul extraordinar de Anul nou al formațiilor muzicale ale Radioteleviziunii. **12,50** La mulți ani, cu sănătate! Gînduri la început de an (2). **13,00** Telex. **13,05** Album de Anul nou. **16,50** Cuba azi. **17,10** Retrospectiva sportivă 1981. **17,40** Reportaj '82. Felicitări de Anul nou. **18,00** Concert de Anul nou al Orchestrelor reunite ale Radioteleviziunii — partea a II-a. **18,50** 1001 de seri. **19,00** Telejurnal. **19,30** La mulți ani, cu sănătate! **19,50** Film artistic: Cuvinte de dragoste. Premieră pe țară. **21,30** Telejurnal. **21,45** Dacă doriți să revedeți... Selecțiuni din programul de Revelion.

SÎMBĂTĂ, 2 IANUARIE

10,00 Cîntec nou pe plai de mioriță. Melodii populare. **10,30** Carnavalul prieteniei. **11,00** Matineu de vacanță. Dumbrava minunată. **11,45** La mulți ani, cu sănătate! **12 00** Concertul de Anul nou al Filarmonicii din Viena. **13,00** Telex. **13,05** La sfîrșit de săptămînă... și început de an. **18.50** 1001 de seri. **19,00** Telejurnal. **19,30** Foarte bine! **19,50** Dacă doriți să revedeți... Selecțiuni din programul de Revelion. **20,45** Film serial: Orient-Express. **21,45** Revista '82. **22,05** Telejurnal. **22,20** Romanțe și cîntece de petrecere.

TELEVIZIUNE

PUTEREA CUVÎNTULUI

Decanul de vîrstă al publiciștilor iugoslavi, Predrag Miloievici, emite în cotidianul „Politika" cîteva „rezoane" demne a fi reținute. Iată-le: „Cu cît scriam mai mult, cu atît îmi dădeam seama cît e de greu să-ți exprimi gîndurile cu ajutorul cuvintelor. Desigur, cuvîntul tipărit se revarsă mai greu din pană și obligă enorm. Există scriitori care se identifică cu ceea ce scriu, simt osta de parcă ar fi carnea și sîngele lor. Goethe îi scria lui Eckermann că se chinuia atît de mult în timp ce scria „Suferințele tînărului Werther" încît îl bătea gîndul să se sinucidă. Dar sinuciderea lui Werther însuși l-a făcut să renunțe la această idee; omorîndu-și eroul, s-a mîntuit pe sine. Iar Beethoven, într-o scrisoare adresată fratelui său, zice: „Numai arta m-a salvat de la gîndul sinuciderii". Gogol dădea pradă focului ale sale „Suflete moarte", el însuși în pragul nebuniei din pricina celor scrise, dar osta l-a făcut nemuritor. Schopenhauer îi scria lui Goethe: „Cel mai important pentru mine în viață e ceea ce scriu și gîndesc. Ceea ce mi se întîmplă în viața mea personală e un lucru secundar, ba chiar bun de luat în răspăr".

„Cuvîntul e o forță", zicea Nietzsche. Marx a reușit prin pană și cerneală să schimbe lumea mai mult decît conducătorii de oști prin foc și spadă. Am trecut prin două războaie mondiale, dar cînd mă gîndesc la război, în minte îmi apare mai întîi „Război și pace" a lui Tolstoi. Puterea cuvîntului e într-adevăr uriașă...

Cînd citeam sau scriam despre anumite evenimente, mă interesa în primul rînd cum anumiți oameni care intră în istorie se pot face vinovați de evenimentele pe care ei înșiși le provoacă, deși au faimă de infailibili. Citisem undeva despre Hitler, pe care, ca ziarist, am avut ocazia să-l cunosc, c-ar fi purtat cu el pe front cartea lui Caulaincourt, cel care l-a însoțit pe Napoleon în marșul său spre Rusia, carte în care descria eșecul împăratului. Hitler însă n-a învățat nimic din cartea aceasta și a pățit-o mai rău ca Napoleon. Însuși Napoleon în scrisorile pe care le trimitea din Moscova Josephinei, nu pomenea nimic de faimosul incendiu. Iar în acest incendiu aveau să se mistuie gloria și măreția sa. În ziua căderii Bastiliei, Ludovic al XVI-lea și-a însemnat în jurnalul său doar un cuvînt „rien", iar acesta a fost evenimentul care nu numai că i-a luat tronul dar l-a dus și la eșafod...

S-a spus pe bună dreptate că nu e greu să începi să scrii, ci e mai greu să te lași de scris. Într-adevăr, cerneala poate acționa ca un drog. Căci, dacă scriitorul poate să îmbătrînească, cartea poate să rămînă veșnic tînără. Numai, atenție! cuvîntul poate dobîndi ușor însușirile unui bumerang și să-l lovească tocmai pe acela care l-a emis...".

mapamond

sport

După o oareșcare suferință...

...am scăpat și de anul fotbalistic. Iarna vrajbei noastre se încheie, înotăm în aburii sărbătorilor: nu mai vrem nici toreros și nici Spanii de ciocolată, nici cupa cupelor și nici ghete de aur. E bine, zicem fără să ne amintim de subsolul în care scurmă, ca o specialistă a minieritului, Poli. Din trei cetățeni optimiști ai urbei noastre, doi ar fi gata să jure că băieții lui Marcel Pigulea ar fi în stare să descopere, pe-acolo pe unde umblă, chiar și puțuri petrolifere. Să-i acoperim cu urările noastre, cine mai știe ce surprize ne rezervă dinșii la anul. Mari surprize! Îmbrăcați fiecare în Moș Gerilă, cu barbă de vată și șalvari de mătase roz, idolii noștri vor distribui, în chip de cadou și în chip de suavă promisiune, cîte o găleată de păcură proaspăt scoasă de pe acolo pe unde umblă.

În rest, să fim noi sănătoși și să-i luăm în seamă și pe ceilalți, adică pe cetățenii neoptimiști ai urbei, și să socotim iar: din trei, doi ar zice că în locul minieritului, fotbaliștii noștri preferați ar trebui să se antreneze la popice, șeptic sau bridge, sporturi ce se pot face pînă la adînci bătrînețe. Cu Moș Gerilă, înainte, către gloria noastră fotbalistică, ar scrie Locțiitor în locul lui Teodor Bulza, aflat în binemeritat concediu de sărbători.

LOCȚIITOR

IANUARIE

L		4	11	18	25
M		5	12	19	26
M		6	13	20	27
J		7	14	21	28
V	1	8	15	22	29
S	2	9	16	23	30
D	**3**	**10**	**17**	**24**	**31**

FEBRUARIE

L	1	8	15	22	
M	2	9	16	23	
M	3	10	17	24	
J	4	11	18	25	
V	5	12	19	26	
S	6	13	20	27	
D	**7**	**14**	**21**	**28**	

MARTIE

L	1	8	15	22	29
M	2	9	16	23	30
M	3	10	17	24	31
J	4	11	18	25	
V	5	12	19	26	
S	6	13	20	27	
D	**7**	**14**	**21**	**28**	

APRILIE

L		5	12	19	26
M		6	13	20	27
M		7	14	21	28
J	1	8	15	22	29
V	2	9	16	23	30
S	3	10	17	24	
D	**4**	**11**	**18**	**25**	

MAI

L		3	10	17	24	31
M		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
J		6	13	20	27	
V		7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29	
D	**2**	**9**	**16**	**23**	**30**	

IUNIE

L		7	14	21	28
M	1	8	15	22	29
M	2	9	16	23	30
J	3	10	17	24	
V	4	11	18	25	
S	5	12	19	26	
D	**6**	**13**	**20**	**27**	

Cu prilejul Noului an şi aniversării Republicii, revista noastră urează cititorilor şi colaboratorilor săi putere de muncă, sănătate şi fericire!

IULIE

L		5	12	19	26
M		6	13	20	27
M		7	14	21	28
J	1	8	15	22	29
V	2	9	16	23	30
S	3	10	17	24	31
D	**4**	**11**	**18**	**25**	

AUGUST

L		2	9	16	**23**	30
M		3	10	17	**24**	31
M		4	11	18	25	
J		5	12	19	26	
V		6	13	20	27	
S		7	14	21	28	
D	1	**8**	**15**	**22**	**29**	

SEPTEMBRIE

L		6	13	20	27
M		7	14	21	28
M	1	8	15	22	29
J	2	9	16	23	30
V	3	10	17	24	
S	4	11	18	25	
D	**5**	**12**	**19**	**26**	

OCTOMBRIE

L		4	11	18	25
M		5	12	19	26
M		6	13	20	27
J		7	14	21	28
V	1	8	15	22	29
S	2	9	16	23	30
D	**3**	**10**	**17**	**24**	**31**

NOIEMBRIE

L	1	8	15	22	29
M	2	9	16	23	30
M	3	10	17	24	
J	4	11	18	25	
V	5	12	19	26	
S	6	13	20	27	
D	**7**	**14**	**21**	**28**	

DECEMBRIE

L		6	13	20	27
M		7	14	21	28
M	1	8	15	22	29
J	2	9	16	23	30
V	3	10	17	24	31
S	4	11	18	25	
D	**5**	**12**	**19**	**26**	

Desene de Gh. VĂLEANU

REDACŢIA şi ADM. – TIMIŞOARA, strada RODNEI 1. Tel.: 3-33-90, 3-33-76. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

COLEGIUL DE REDACŢIE

ION ARIEŞANU (Redactor şef), ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor şef adjunct), PAUL EUGEN BANCIU, MIHAIL GLAJA, CORNEL UNGUREANU.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Indez: 42.907.

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU